ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

**Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ

1891

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ καὶ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 1 ΤΟΜΟΣ Α´

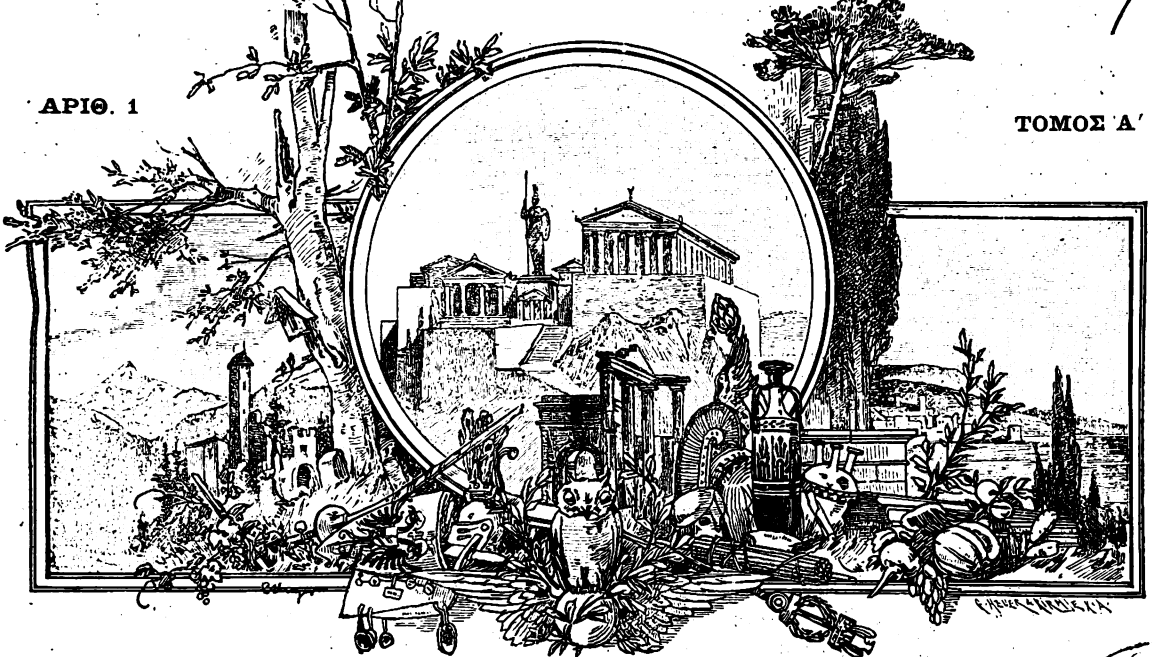

BODL. LIB. PERIODICAL

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ´ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. Χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ, 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.
ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ, διήγημα Ἀργύρη Ἐφταλιώτη.
ΤΑ ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ.
Η ΦΩΤΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ, παραμύθι τῆς Πρωτοχρονιᾶς.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: Πῶς βλέπουν τὸν κόσμον τὰ κατώτερα ζῶα. Τὸ δισεκατομμύριον. Ἀπομνημονεύματα Βασιλίσσης, Ὁ Ῥουσσῶ καὶ αἱ γυναῖκες, Ἕλλην δραματουργός. Λέαινα ἐν σιδηροδρόμῳ. Ἑκατομμυριοῦχος καλογραῖα. Νέος Διογένης.
Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κατὰ Ἰανουάριον, ὑπὸ Δ. Κοκκίδου.
ΝΙΟΒΗ, ποίημα Κωστῆ Παλαμᾶ.
ΧΡΟΝΙΚΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΑΙΓΝΙΑ : Πολλαὶ κλωσταὶ εἰς μίαν βελόνην.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΤΩΧΙΚΟΝ ΔΩΡΟΝ— ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ — ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ— Ο ΚΩΧ ΕΙΣ ΤΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ — ΤΑ ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐδημοσιεύθη ἡ προκήρυξις τοῦ τρίτου Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος. Ὅροι αὐτοῦ εἶνε οἱ ἑξῆς:

α'.) Ὁ ἀγὼν ὁρίζεται λυρικὸς κατὰ τὴν εὐρεῖαν τῆς λέξεως ἔννοιαν, ἀποκλειομένων τοῦ δράματος καὶ τοῦ καθαροῦ ἔπους.

β'.) Εἶνε δεκτὰ ποιήματα πρωτότυπα καὶ ἀνέκδοτα ἢ συλλογαὶ τοιούτων ποιημάτων περιέχουσαι στίχους οὔτε ἐλάσσονας τῶν 400 οὔτε πλείονας τῶν 800 ἐν ὅλῳ.

γ'.) Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ποιητὴν κατὰ βούλησιν νὰ γράψῃ ἢ τὴν καθαρεύουσαν ἢ τὴν δημώδη ἢ μικτόν τι καὶ ἐκλεκτικὸν ἰδίωμα.

δ'.) Τὰ ποιήματα εἶνε δεκτὰ μέχρι τῆς 31 Μαΐου 1891, παραδοτέα δὲ εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς τὸ βραδύτερον τὴν ἡμέραν ταύτην.

ε'.) Τὰ χειρόγραφα ἀπαιτοῦνται καθαρῶς γεγραμμένα· ἄλλως εἶνε ἀπαράδεκτα.

στ'.) Ἕκαστον χειρόγραφον δέον νὰ φέρῃ ἐπιγεγραμμένον ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου διακριτικόν τι ῥητόν, τὸ αὐτὸ δὲ ῥητὸν ἐπιγεγραμμένον καὶ ἐπὶ ἐσφραγισμένου φακέλλου ἔχοντος ἐγκεκλεισμένον δελτίον φέρον τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ.

ζ'.) Τοῦ κριθέντος ἀρίστου ἔργου ὁ ποιητὴς πρὸς τῇ δάφνῃ λαμβάνει καὶ τὸ κατατεθειμένον ὑπὸ τοῦ ἀγωνοθέτου χιλιόδραχμον γέρας. Ἂν δὲ ἐκ τοῦ φακέλλου ἐξαχθῇ ὄνομα ποιητοῦ βραβευθέντος ἤδη πέρυσιν ἢ προπέρυσιν ἐν τῷ Φιλαδελφείῳ ἀγῶνι, ὁ μὲν νικητὴς λαμβάνει μόνην τὴν δάφνην, περὶ δὲ τοῦ χρηματικοῦ βραβείου ἀποφαίνεται ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ ἀπονέμουσα ἢ διανέμουσα αὐτὸ εἰς τοὺς ἐπαινεθέντας. Ἀνώνυμος οὐδεὶς βραβεύεται.

η'.) Ὁ ἀγὼν κριθήσεται ὑπὸ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, ἐκλεχθησομένης ἐν καιρῷ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπῆς, ἡ δὲ κρίσις ἀναγνωσθήσεται δημοσίᾳ ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ζαππείου μεγάρου κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν 26 Ὀκτωμβρίου 1891.

θ'.) Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

— Ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρὸς προσέφερεν ὅπως κατατεθῇ εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας μεταξὺ τῶν λοιπῶν κειμηλίων τοῦ ἀγῶνος, ξίφος ἐν ἀργυρᾷ θήκῃ τοῦ στρατηγοῦ Δυοβουνιώτη.

— Ἀπέθανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν 25 Δεκεμβρίου ὁ Γεώργιος Βαφειάδης, εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων ἑλλήνων δημοσιογράφων ἄγων τὸ 65ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ὁ Βαφειάδης ἐχρημάτισεν ἐναλλὰξ συντάκτης τοῦ *Νεολόγου* Κωνσταντινουπόλεως, τῶν *Συλλόγων* Βουκουρεστίου, καὶ τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων Phare de Bosphore ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Spectateur d' Orient ἐν Ἀθήναις.

— Τὴν παρελθοῦσαν παρασκευὴν ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ ἡ *Φρέγια* τὸ σουηδικὸν πλοῖον ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει ὁ πρίγκηψ Ὄσκαρ τῆς Σουηδίας. Θὰ παραμείνῃ δ' ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας.

— Ἀπέθανεν ὁ ὑποστράτηγος Γεράσιμος Μεταξᾶς ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως.

— Ὁ ἐν Βραΐλᾳ ὁμογενὴς κ. Ἀλκ. Κ. Ἐμπειρῖκος κερδήσας τὸν β' λαχνὸν τοῦ λαχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας διέθεσε τὰς 2,500 δραχμὰς αὐτοῦ ὡς ἑξῆς: χιλίας μὲν δραχμὰς εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, πεντακοσίας δὲ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν καὶ τὰς λοιπὰς χιλίας εἰς τὰ ἐν Βραΐλᾳ σχολεῖα τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Γ. Ε. Φ. Σῦρον. Ἐλήφθησαν ἀδυνατοῦμεν ν' ἀποστείλωμεν ἄλλο δῶρον παρὰ ἓν ἐκ τῶν ὁρισθέντων δύο.

κ.κ. Π. Τ. Λεβαδεῖαν. -Ι.Ε. Σκόπελον-Ι. Γ. Λεβαδεῖαν. - Α. Μ. Ζάκυνθον. - Καν Ν. Σ. Αγ. Θεοδ. Λευκίμμης Κέρκυραν. - Καν Ε. Κ. Καλάμας - Καν Ε. Χρ. Καλάμας. - Α. Α. Μλιτόπολιν - Δ. Α. Γρ. Μεθώνην. - Γ. Π. Κέρκυραν - Κ. Κ. Μαεριούπολιν - Σ. Μ. Κέρκυραν - Ι. Σ. Α. Σῦρον. - Χ. Κ. Βῶλον. - Δ. Σ. Π. Ζάκυνθον. - Καν Αδ. Σχ. Ζάκυνθον. - Α. Δ. Αἴγιον. - Γ. Μ. Αἴγιον. - Μ. Ιακ. Μ. Νάξον - Καν Εὐδ. Α. Κέρκυραν - Π. Κ. Βῶλον. - Φ. Κ. Ἄνδρον - Γ. Π. Πύργον - Δ. Γ. Π. Γαργαλιάνους. - Α. Π. Λαμίαν - Απ. Ν.Κ. Σῦρον-Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν - F. R. Issoire. - Δ. Ν. Ζ. Αἰγαινά - Κ. Α. Σ. Βῶλον - Αδ. Π. Κέρκυραν. - Δ. Α. Σ. Βόνιτσαν. - Α. Κ. Ἀργοστόλιον - Καν Α. Γκ. Λευκάδα.- Γ. Δ. Ζ. Μηλέας Βώλου -Ν. Π. Πάτρας - Ι. Ρ. Μεσολόγγιον - Σ. Π. Αἴγιον - Θ. Χ. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν τὰ δῶρα.

κ. Α. Α. Γαλάξιον. Σᾶς στέλλεται ἀπόδ. Ὀχ. Χρ. δὲν εἶχε κανὲν δικαίωμα νὰ σᾶς ζητῇ συνδρομήν.

κ. Α. Π. Λαμίαν. Εὐχαρίστως θ' ἀνεπληροῦμεν τὰς ἐλλείψεις ἂν ἦσαν ἐκ τῶν νεωτέρων φύλλων, ἀλλὰ τὰ παλαιὰ δὲν ἀνήκουν εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς τὸν κ. Κασδόνην Βιβλ. Ἑστίας τινὰ δὲ εἶνε καὶ ἐξηντλημένα.

κ. Χρ. Π. Σ. Δεμερλί. 75 λεπτὰ εἶνε εἰς διάθεσίν σας.

κ. Γ. Μ.Α. Καλαράσιον. Τὰ 60 φρ.χρ. ἐλήφθησαν ἤδη. Εἰς Ἑβδ. ἐδόθησαν παρ' ἡμῶν 20 χρ. φρ.

κ. Θ. Δ. Κ. Σῦρον. Τὸ βιβλίον διεκπεραιώσεως σημειώνει ταῦτα ὡς ἀποσταλέντα τὴν 10 Δεκ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπεγράφησαν κατὰ λάθος Γ. Δ. Κ. ἰδῆτε μήπως εἶνε εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἢ ἐλήφθησαν ὑπὸ ὁμωνύμου.

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Ἐλήφθησαν.

Καν Σ. Φ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐστάλησαν Ποικ. Εἰκ. Ἀναμένομεν συνδρομήν.

κ. κ. Κ. Ρ. Πορτσαΐδ - Κ. Σ. Πορτσαΐδ. - κ. Δ. Ρ. Πορτσαΐδ. Ἐλήφθησαν, ἐστάλησαν.

κ. Γ. Α. Φ. Αἴγιον. Ἐλήφθησαν· τὰ δῶρα εἶνε ὡρισμένα, ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν.

Digitized by Google

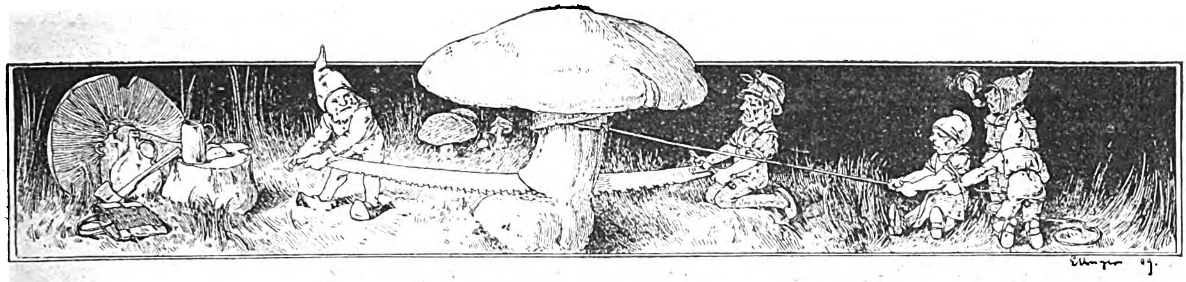

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

Ο Βασιλεὺς Γουλιέλμος, λαβὼν τὴν εἴδησιν περὶ τῶν νικῶν τοῦ Βουργερσδὸρφ καὶ Σκάλιτς καὶ διὰ τούτων τὴν βεβαιότητα, ὅτι αἱ στρατιαί του εἶχον ἑνωθῆ, ἐγκατέλειψε τὴν 30ὴν Ἰουνίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Βίσμαρκ, Μόλτκε καὶ Ῥών, τὴν πρωτεύουσάν του, ἵν' ἀναλάβῃ τοῦ λοιποῦ ἐπὶ τόπου τὴν ἄμεσον ἀρχηγίαν τῶν πολεμικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Περὶ τοῦ θριάμβου τῆς πρώτης στρατιᾶς παρὰ τὸ Γίτσχιν οὐδεμίαν εἴδησιν εἶχεν εἰσέτι· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου δὲν ἐπίστευον πλέον πιθανὴν τὴν ἀποτυχίαν καὶ ἐπομένως ἐστάλη καθ' ὁδὸν διὰ τοῦ τηλεγράφου νέα διαταγὴ εἰς τὰ ἀρχηγεῖα τῶν δύο στρατιῶν. Κατ' αὐτὴν ἡ μὲν δευτέρα στρατιὰ ἔμελλε νὰ διατηρήσῃ τὰς θέσεις της ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄλβεως, προετοιμάζουσα τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἵνα τὴν προσαρτήσῃ εἰς τὴν ἀριστερὰν τῆς πρώτης στρατιᾶς πέραν τοῦ Καινιγινόφ, ἡ δὲ πρώτη στρατιὰ νὰ προελάσῃ ἄνευ χρονοτριβῆς κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Καινιγραίτς, καὶ ὁ στρατηγὸς φὸν Ἔρβαρθ νὰ προσβάλῃ ἐχθρικὰ στρατεύματα εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς προελάσεως ταύτης καὶ νὰ τὰ χωρίσῃ ἀπὸ τῆς κυρίας δυνάμεως τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο προδιέγραφεν ἤδη τὰς γραμμάς, ἐφ' ὧν ἐπετεύχθη μετὰ τέσσαρας ἡμέρας ἡ μεγάλη ἀποφασιστικὴ μάχη.

Εἰς τὸ ἐμπεριεχόμενον αὐτοῦ ἀνταπεκρίνετο ἤδη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τὰ ἀρχηγεῖα τῶν δύο στρατιῶν εἶχον διατάξει πολὺ πρωῒ κατ' ἰδίαν κρίσιν: δηλαδὴ ὁ μὲν Πρίγκηψ Φρειδερῖκος Κάρολος τὴν προέλασιν τῆς πρώτης στρατιᾶς καὶ τῆς τοῦ Ἄλβεως πρὸς νοτιανατολικὴν διεύθυνσιν, ὁ δὲ Πρίγκηψ Διάδοχος τὴν ἐγκατάστασιν τῶν μεραρχιῶν του πλησίον ἢ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Ἄλβεως καὶ τὴν ἐξασφάλισιν καταλλήλων σημείων διαβάσεως. Ὁ Πρίγκηψ Φρειδερῖκος Κάρολος δὲν συνήντησε τὴν ἡμέραν ταύτην τὸν ἐχθρόν, ὁ δὲ στρατηγὸς Σταϊνμὲτς (τὸ πέμπτον Πρωσσικὸν Σῶμα) ἀντήλλαξε πρὸ μεσημβρίας καὶ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου κανονοβολισμούς τινας μετὰ τοῦ 2ου Αὐστριακοῦ Σώματος πέραν τοῦ εἰρημένου ποταμοῦ. Περὶ τὴν ἑσπέραν ὅμως ἐπῆλθεν ἄκρα σιγὴ εἰς τὸ μέρος τοῦτο, διότι ὁ Βένεδεκ εἶχε διατάξει ὁλόκληρος ὁ στρατός του νὰ ὀπισθοχωρήσῃ τὴν νύκτα πρὸς νότον εἰς τὰ πέριξ τοῦ Καινιγραίτς. Οἱ Πρῶσσοι οὐδεμίαν ἔλαβον εἰδοποίησιν περὶ τῆς πορείας ταύτης, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον ἐγνώριζον περὶ τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Τὴν πρωΐαν τῆς 1ης Ἰουλίου ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἐξαφανισθῆ. Ὁ στρατηγὸς φὸν Βονὶν ὡδήγησε τὸ 1ον Σῶμα ὑπὲρ τὸν Ἄλβιν εἰς εἰς Ὀβερπράουσνιτς, ἀποσπάσματά τινα τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς καὶ τοῦ 5ου Σώματος ἔφθασαν ἐπίσης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης παρὰ τὸ Σχοῦρτς καὶ Δούβροβιτς, συγχρόνως δὲ τὸ 6ον Σῶμα συνεκεντρώθη μετὰ τοῦ 5ου παρὰ τὸ Γράδλιτς. Ἡ πρώτη στρατιὰ ἀφίχθη κατὰ τὸ ἑσπέρας εἰς τὰ χωρία Μιλετὶν καὶ Χόρσχιτς καὶ ἡ πρωτοπορεία τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἄλβεως τὴν δευτέραν Ἰουλίου εἰς Σμιδάρ. Τοιουτοτρόπως τὰ ἐμπρόσθια στρατεύματα τῶν δύο ἐχθρικῶν στρατῶν εὑρίσκοντο μόλις εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς μιλίου ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τῶν δύο μερῶν ἐφαντάζετο τὴν τόσον μεγάλην προσέγγισιν τοῦ ἄλλου. Ἐν τῷ μεγάλῳ

Digitized by Google

ἀρχηγείῳ τοῦ Βασιλέως, ὅπερ εἶχε φθάσει εἰς Γίτσχιν, ὑπέθετον, ὅτι ὁ Βένεδεκ εἶχε λάβει θέσιν ὄπισθεν τοῦ Ἄλβεως μεταξὺ τοῦ Ζοζεφστὰδ καὶ Καινιγραίτς, κεκαλυμμένος κατὰ μέτωπον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, εἰς τὰς πλευρὰς δὲ ὑπὸ τῶν δύο ὠχυρωμένων πόλεων, καὶ ὁ Μόλτκε ἐσχεδίασε μίαν διαταγήν, καθ' ἣν ὁ Διάδοχος ἔμελλε νὰ ἐξερευνήσῃ διὰ περιπολιῶν τὰ πέριξ τοῦ Ζοζεφστὰδ καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἐκεῖ ὑποτιθεμένων ἐχθρικῶν θέσεων. Ἐὰν αὗται ἤθελον φανῆ εὐπρόσβλητοι, τότε ὁ Διάδοχος ἔπρεπε νὰ ὁδηγήσῃ πάλιν ὀπίσω πάσας τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ἵνα, ἀκολουθῶν τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, ἐπιτεθῆ κατὰ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἐχθροῦ, ἐνῷ ὁ Πρίγκηψ Φρειδερῖκος Κάρολος ἔμελλε νὰ τὸν ἐπασχολήσῃ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς ὄχθης κατὰ μέτωπον. Ἐὰν ὅμως ἡ τοιαύτη προσβολὴ ἤθελε δειχθῆ ἀκροσφαλής, τότε καὶ αἱ τρεῖς στρατιαὶ ἔπρεπε νὰ δοκιμάσωσι νὰ παρακάμψωσι τὸν ἐχθρὸν διὰ πορείας πρὸς νότον, νὰ διαβῶσι τὸν Ἄλβιν παρὰ τὸ Πάρδουβιτς καὶ ν' ἀπειλήσωσι διὰ τῆς κινήσεως ταύτης πάσας τὰς συγκοινωνίας καὶ τὰς γραμμὰς ὑποχωρήσεως τοῦ ἀντιπάλου.

Ἀλλ' ὅμως, ὅτε αἱ ὁδηγίαι αὗται ἔμελλον ν' ἀποσταλῶσιν, ἐδείχθη σφαλερὰ ἡ βάσις αὐτῶν, ἤτοι ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ Βένεδεκ εἶχε λάβει θέσιν ὄπισθεν τοῦ Ἄλβεως. Ἔπρεπε νὰ ληφθῶσι νέαι ἀποφάσεις.

Καὶ εἶνε μὲν βέβαιον, ὅτι ὁ Αὐστριακὸς ἀρχιστράτηγος ὑπὸ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν τῆς ἥττης τοῦ Βουργερσδὸρφ καὶ Γίτσχιν εἶχε πράγματι κατὰ νοῦν νὰ ὑποχωρήσῃ οὐχὶ μόνον πέραν τοῦ Ἄλβεως, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχικῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεχθεῖσαν ἀμυντικὴν θέσιν, εἰς τὸ ὠχυρωμένον στρατόπεδον τοῦ Ὀλμούτς. Ἡ ἐμπιστοσύνη του εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν καὶ εἰς τὴν τοῦ στρατοῦ του, ἥτις δὲν ὑπῆρξε ποτὲ μεγάλη, εἶχε συντριβῆ. Ἐκ τῶν ὀκτὼ Σωμάτων του δύο μόνον εὑρίσκοντο ἀκέραια ἀκόμη, ἄλλα τέσσαρα εἶχον ὑποστῆ μεγάλας ἀπωλείας, τῶν δὲ δύο τελευταίων τὸ θάρρος εἶχε κλονισθῆ ἐπαισθητῶς. Αἱ ἀπώλειαι, ἃς ὁ στρατὸς εἶχεν ὑποστῆ ἀπὸ τῆς 26ης Ἰουνίου, ἀνῆλθον εἰς 30 000 καὶ ἐπέκεινα ἀνδρῶν, καὶ τοῦτο πρὶν ἢ λάβῃ χώραν μία ἀποφασιστικὴ μάχη. Ὁ Βένεδεκ λοιπόν, πλήρης θλιβερῶν σκέψεων, ἀφίχθη τῇ 1ῃ Ἰουλίου εἰς Καινιγραίτς. Ἐκεῖ εὗρε τηλεγράφημα τοῦ μονάρχου του, δι' οὗ οὗτος, μεθ' ὅλα τὰ ἐπελθόντα δυστυχήματα, ἐξέφραζε πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δραστήριον διοίκησίν του καὶ ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν ἕνα τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ αὐτοκράτορος, τὸν ἀντισυνταγματάρχην φὸν Μπὲκ ὅστις ὤφειλε νὰ πληροφορηθῆ ἰδίοις ὄμμασι περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ στρατοῦ. Ἀκριβῶς ὅμως τὰς ὥρας ταύτας ἔφθανον παρὰ τὸ Καινιγραίτς τὰ στρατεύματα τοῦ 1ου Σώματος κατὰ στίφη. Ἡ τελευταία πορεία, ἡ γενομένη ἄνευ διακοπῆς ἀπὸ τοῦ Μιλετίν, καὶ ἡ ἐλλιπὴς σίτισις εἶχον αὐξήσει εἰς ὕπατον βαθμὸν τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τὴν διάλυσιν τῶν πειθαρχικῶν δεσμῶν. Βλέπων τοῦτο ὁ Βένεδεκ ἀπώλεσε καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα καὶ ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα: «Παρακαλῶ θερμῶς τὴν Υ. Μεγαλειότητα νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην ἀντὶ πάσης θυσίας. Καταστροφὴ τοῦ στρατοῦ ἀναπόφευκτος. Ἀντισυνταγματάρχης Μπὲκ ἐπιστρέφει ἀμέσως.»

Δυνάμεθα εὐκόλως νὰ φαντασθῶμεν τὴν ἐντύπωσιν, ἣν οἱ λόγοι οὗτοι ἔπρεπε νὰ διεγείρωσιν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Βιέννης. Ἐνόμιζον ἀπίστευτον τὸ τοιοῦτον μέγεθος καὶ τὴν τοιαύτην ἐγγύτητα τοῦ κινδύνου. Ὁλόκληρος ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία κατεξανίστατο κατὰ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ προσέλθωσιν, ἐπαιτοῦντες τὴν εἰρήνην, πρὸς τὸν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον περιφρονούμενον ἀντίπαλον, καὶ τοῦτο ὀκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου καὶ ἄνευ τῆς συγκροτήσεως μεγάλης μάχης. Καὶ βεβαίως, μετὰ τὰς τετελεσμένας ἀπωλείας καὶ ἕνεκα τῆς ψυχικῆς συγχύσεως τοῦ Βένεδεκ ἐφαίνετο ἀπαραίτητος καὶ ἡ σπουδαία αὔξησις τοῦ στρατοῦ καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἀρχηγίας. Ἐπεκράτει εἰσέτι ἐν Βιέννῃ ἡ διάθεσις τῶν τελευταίων μηνῶν, καθ' ἣν ἡ ἐχθρικὴ ἔξαψις κατὰ τῆς Πρωσσίας εἶχεν ὑπερβῆ τὴν ἀρχαίαν ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς Ἰταλίας. Ἐλήφθη λοιπὸν ἡ ἀπόφασις νὰ ζητήσωσι τὴν εἰρήνην οὐχὶ μὲν παρὰ τῇ Πρωσσίᾳ, ἀλλὰ — διὰ μεσολαβήσεως τοῦ Ναπολέοντος — παρὰ τῇ Ἰταλίᾳ καὶ νὰ πέμψωσι κατόπιν τὸν νικηφόρον Ἀρχιδοῦκα Ἀλβέρτον μετὰ τῶν 120, 000 ἀνδρῶν του πρὸς ἐπικουρίαν καὶ διοίκησιν τοῦ ἐν Βοημίᾳ στρατοῦ. Συνῳδὰ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην θὰ εἶχον πράξει μόνον λογικῶς, ἐὰν μέχρι τῆς ἀφίξεως αὐτῶν ἤθελον ἀποφύγει εἰ δυνατὸν πᾶσαν μεγαλειτέραν σύγκρουσιν πρὸς τὸν πρωσσικὸν στρατὸν καὶ διατάξει ἐπομένως ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν ὑποχώρησιν πρὸς τὸ Ὀλμούτς. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐξάψει τῶν παθῶν δὲν ἐπικρατοῦσι πάντοτε οἱ κανόνες τῆς λογικῆς. Ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ τῆς Αὐστρίας διπλοῦς ἀετὸς δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ κρυφθῆ περιδεῶς ἔλαβεν ἐκ νέου τὴν ὑπεροχήν, καὶ ἐστάλησαν λοιπὸν τὰ ἑπόμενα δύο τηλεγραφήματα, τὸ μὲν εἰς τὸν Ναπολέοντα διακηρύττον, ὅτι ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἐκτελέσωσι τώρα τὴν παραχώρησιν τῆς Βενετίας, ἐὰν ὁ αὐτοκράτωρ ἤθελεν ἐγγυηθῆ τὴν ἀπραξίαν τῆς Ἰταλίας· προσετέθη δὲ ὅτι εἶχον κατὰ νοῦν νὰ δοκιμάσωσιν ἅπαξ ἔτι τὴν τύχην τοῦ πολέμου εἰς μίαν μεγάλην μάχην — τὸ ἕτερον δὲ ἐπέμφθη πρὸς τὸν Βένεδεκ καὶ ἐμπεριεῖχε τὰς ἑξῆς λέξεις: « Προστάττω, ἂν τοῦτο εἶνε ἀναπόφευκτον, ἐξακολούθησιν ὑποχωρήσεως ἐν μεγίστῃ τάξει. Ἔλαβε χώραν μάχη τις; » Τὴν ἐρώτησιν τοῦ αὐτοκράτορός του ὁ Βένεδεκ κατε-

Digitized by Google

νόησεν ὀρθῶς ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι οὗτος ἐπιτρέπει μὲν τὴν ὀπισθοχώρησιν ἐ ν ἀ ν ά γ κ ῃ, ἀλλ' ὅτι ἐπιθυμεῖ εἰ δυνατὸν νὰ συναφθῇ πρῶτον μία μάχη. Ἤρχισε λοιπὸν προετοιμαζόμενος διὰ τοιαύτην τινὰ περίπτωσιν.

Καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἐδεικνύετο καὶ πάλιν εἰς αὐτὸν ὑπὸ εὐνοϊκωτέραν ἔποψιν. Ἡ ἡμέρα ἀναπαύσεως καὶ ἡ ἄφθονος σίτησις ἐνεψύχωσε τὰ στρατεύματα καὶ κατέστησε δυνατὴν τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς τάξεως. Ὁ ἐχθρὸς δὲν τοὺς ὤθησεν· ἠδύναντο δὲ νὰ περιμένωσιν, ὅτι καὶ ἡ ἐπομένη ἡμέρα ἤθελε παρέλθει ἄνευ ἐχθροπραξιῶν. Ὁ Βένεδεκ ἔστειλε λοιπὸν τηλεγραφικῶς εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἐκτεταμένην ἔκθεσιν τῶν περιστάσεων, τὴν ὁποίαν ἐπέρανε διὰ τῶν ἑξῆς φράσεων : «Θ' ἀφήσω τὸν στρατὸν αὔριον ν' ἀναπαυθῇ, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ μένω ἐνταῦθα περισσότερον καιρόν, διότι μέχρι τῆς μεθαύριον θὰ ἐπέλθῃ ἔλλειψις ποσίμου ὕδατος, καὶ θὰ ἐξακολουθήσω τὴν 3 τὴν ὑποχώρησιν πρὸς τὸ Πάρδουβιτς. Ἐὰν δυνηθῶ νὰ βασισθῶ πάλιν ἐπὶ τῶν στρατευμάτων καὶ ἂν δειχθῇ μία εὐκαιρία κατάλληλος πρὸς ἐπίθεσιν θὰ ἐπιχειρήσω αὐτήν, ἄλλως δὲ θὰ προσπαθήσω νὰ ἐπαναφέρω τὸν στρατὸν ὅσον δυνατὸν καλλίτερον εἰς Ὀλμοῦτς. «Δὲν εἶχε λάβει λοιπὸν τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν, ἀλλ' ὅμως ἐπέμεινεν ἤδη εἰς τὸν σκοπόν,— ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε τὴν μάχην, — νὰ συνάψῃ αὐτὴν εἰς τὴν τωρινὴν αὐτοῦ παράταξιν ἔχων εἰς τὰ νῶτα τὸν Ἄλβιν καὶ τὴν πόλιν τοῦ Καινιγκρὲτς. Μεταβαίνων πρὸς αὐτήν, ἐν μέσῳ πασῶν τῶν θλιβερῶν μεριμνῶν του, εἶχεν ἐπισκοπήσει τὴν τοποθεσίαν καὶ εἶχεν εὕρει αὐτὴν λίαν εὐνοϊκὴν πρὸς ἀμυντικὴν πάλην. Τὸ ἑσπέρας εἰσέτι τῆς 1ης Ἰουνίου διέταξε τὴν ἀνέγερσιν προχωμάτων τινῶν ἐπὶ τῶν βορείων ἄκρων τῆς ἐκλεχθείσης θέσεως. Πρὸ μεσημβρίας τῆς 2ας ὁ στρατηγὸς Ἐνικστάϊν. Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου, ἀνήγγειλεν εἰς Βιέννην τὴν καλλιτέρευσιν τῶν περιστάσεων· μετὰ τῆς ἀγγελίας ταύτης διεσταυρώθη ὅμως αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ὅπερ ἀπέλυε καὶ αὐτόν, τὸν Κρίσμανικ καὶ τὸν Κλὰμ-Γάλλας τῶν θέσεών των καὶ τοὺς ἐκάλει πρὸς λογοδοσίαν εἰς Βιέννην. Τῇ προτάσει τοῦ Βένεδεκ ὁ στρατηγὸς Βαουμγκάρτεν τοῦ τρίτου Σώματος ἔγινεν Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου, ἐνῷ ὁ στρατηγὸς Γοντρεκοὺρ ἀντικατέστησε τὸν Κλὰμ-Γάλλας ὡς διοικητὴς τοῦ πρώτου Σώματος. Οἱ δύο οὗτοι ἀξιωματικοὶ ἀνέλαβον τὰ νέα αὐτῶν καθήκοντα μόνον τὴν ἐπομένην πρωΐαν, ὅτε ἤρχιζον ἤδη βροντῶντα τὰ τηλεβόλα, ὥστε ὁ Βένεδεκ εὑρίσκετο πράγματι τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγῶνος ἄνευ ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου, διότι ὁ μὲν μέχρι τοῦδε δὲν εἶχε πλέον τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃ, ὁ δὲ νεωστὶ διορισθεὶς δὲν ἠδύνατο εἰσέτι ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑπηρεσίαν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως ὁ Βένεδεκ εἶχε φέρει εἰς πέρας τοὺς διαλογισμούς του κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ αὐτοκράτορός του καὶ ἐτηλεγράφησε μετὰ μεσημβρίαν τῆς 2ας Ἰουλίου εἰς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα : «Ὁ στρατὸς διαμένει αὔριον εἰς τὴν παράταξίν του παρὰ τὸ Καινιγκρὲτς, ἡ ἡσυχία καὶ σίτησις ἐπέδρασαν καλῶς, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἔχω ἀνάγκην περαιτέρω ὑποχωρήσεως.»

Ἐσκόπευε λοιπὸν νὰ δεχθῇ τὴν ἀποφασιστικὴν μάχην εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατεῖχε. Δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ τὴν περιμένῃ πολὺν καιρόν. Διαρκούσης τῆς ἑσπέρας ἔφθανον πανταχόθεν ἀγγελίαι ἀπὸ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν περιπολιῶν περὶ τῆς προσεγγίσεως τοῦ ἐχθροῦ.

Ἡμέρα μεγάλης ἱστορικῆς σημασίας ἐπέκειτο.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

Διήγημα

Ὁ Ζάνος Χαρίσης ἤτανε ζωηρό, πολὺ ζωηρὸ παιδί· ὁ Κομνηνὸς Βερνίκης ἀχώριστος φίλος τοῦ Ζάνου, ἀπ' τὸν καιρὸ ἀκόμα ποῦ τυλίγανε ξηρόχορτα καὶ τὰ κ.πνίζανε κρυφὰ μέσα στὸ περιβόλι. Ὁ Ζάνος ἤτανε ἀνήσυχο παιδὶ λιγάκι «σκανταλιάρικο» καθὼς ποῦ λένε στὸ νησί του κάθε παιδὶ ποῦ πιάνει τόπο σὰν μεγαλώσῃ. Νὰ ἡ ὥρα νὰ μὴν ἦνε σκανταλιάρικο ἕνα παιδί! Μὰ ἂν σοῦ κάμῃ τὸν ἅγιο ἀπὸ τεσσάρω χρονῶ, τότες τί ἀσάλευτη Παναγιὰ θὰ καταντήσῃ νὰ γενῇ εἰκοσιτεσσάρω! Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ ἀτακτήσῃ, τοῦ κάκου. Κάθε ἀταξία ποῦ κάνει στὰ μικρά του χρόνια, θὰ πῇ μιὰν ἰδέα, μιὰν ἐπιχείρησι, μιὰ παλικαριὰ σὰν μεγαλώσῃ.

Τὲς ἀταξίες τοῦ μικροῦ Ζάνου τὲς ἔβλεπε φυσικὰ ὁ κόσμος καὶ εἶχε νὰ λέγῃ· μὰ ἡ μάννα του, ἡ χαροκαμένη ἐκείνη χήρα, ποῦ σὰν ἔχασε τὸ ταίρι της ὕστερα ἀπὸ ἑνὸς χρόνου εὐτυχία, ἔρριξε ὅλη τὴν ἀγάπη τῆς καρδιᾶς της ἀπάνω στὸν ξανθομάλλη γυιόκα της, ἔβλεπε κάτι βαθύτερα ἀπ' τὸν κόσμο· ἔβλεπε πῶς ὁ Ζάνος της εἶχε τὸ κεφάλι, τὰ γοῦστα, τὴ λεβεντιὰ καὶ τὴ φωτιὰ τοῦ πατέρα του. Ἔβλεπε πῶς θ' ἀγαπήσῃ κι' αὐτὸς μιὰν ἡμέρα, καὶ θ' ἀγαπήσῃ ὡσοῦ ἢ νὰ λυώσῃ ἡ καρδιά του, ἂν ἡ ἀγάπη του εἶνε κακότυχη, ἢ ν' ἀνοίξῃ καὶ νὰ γενῇ τριαντάφυλλο, ἂν εἶνε φρόνιμη καὶ ταιριασμένη ἀγάπη.

Ἔννοιωθε ἡ ξυπνὴ Χαρίσαινα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ζάνου της κι' ἀπ' τὴν ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσι ποῦ εἶχε πρὸς τὸν Κομνηνό. Ὁ Κομνηνὸς ἤτανε κάτι μεγαλήτερος, βαρούτζικο παιδί, μὰ ὄχι κοιμισμένο· ἤτανε «σιγανὸ ποτάμι» παιδὶ γιατροῦ, — θ ε τ ι κ ὸ παιδί· μετροῦσε καὶ τὰ λόγια του καὶ τὰ ἔργα του. Σὰν ἐπρότεινε ὁ Ζάνος κανένα παιγνίδι, καμμιὰ τρέλλα, ὁ Κομνηνὸς ἐξέταζε καλὰ τὸ πρᾶμμα καὶ ἀποφάσιζε. Οἱ δύο τους ἤ-

Digitized by Google

τανε ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῆς γειτονιᾶς. Ἡ θειὰ Ραλοῦ εὕρισκε ἔξαφνα μιὰ δέσμη κλωστὲς κομμένες ἀπ' τὸ στημόνι ποῦ ἐδιαζότανε στὸν τοῖχο· πατοῦσε τὲς φωνές, καταριότανε, ἐχαλνοῦσε ὁ κόσμος. Ἔτρεχε μέσα στὴν αὐλὴ τῆς Χαρίσαινας καὶ φώναζε μὲ τὰ χέρια σηκωμένα. Μήτε φωνὴ μήτε ἀκρόασι! Ὁ Ζάνος ἔμπαινε σὲ λιγάκι μὲ τὸ καλάθι γεμάτο φροῦτα, σὰν νὰ γύριζε ἀπ' τὸ περιβόλι ἐκείνη τὴν ὥρα. Τὸν ἐρωτοῦσε, κ' ἔβγαινε ἀμέσως ἡ δουλειὰ στὴ μέση! Δὲν μποροῦσε ὁ μικρὸς νὰ πῇ ψέμματα. Καὶ δὲν ἐφοβότανε νὰ πῇ καὶ τὴν ἀλήθεια, γιατὶ δὲν τὸν ἔπιανε ἡ μάννα μὲ τὲς συνειθισμένες φοβέρες ποῦ κάνουν τὸ παιδὶ νὰ κρύβῃ τὴν ἀλήθεια, ὅσο μπορεῖ πειὸ βαθειὰ μέσα του. Τὰ ὡμολογοῦσε ὅλα, μετάνοιονε, ἔκλαιγε, κ' ἔπειτα ἔπαιρνε τὸ καλάθι μὲ τὰ φροῦτα ἢ κανένα ἄλλο φιλοδώρημα καὶ πήγαινε στῆς Κυρὰ Ραλοῦς, νὰ φιλιωθοῦν. Τότες τὸν ἔπαιρνε κι' αὐτὴ καὶ τὸν ἐφιλοῦσε ἡ δύστηνη! Δὲν μποροῦσε νὰ μένῃ ἀναίσθητη στὰ μεγάλα καὶ γαλανὰ ἐκεῖνα μάτια.

—

Τέλειωσαν τὰ ψέμματα κι' ἄρχισε τὸ Σχολειό. Κ' ἐκεῖ μαζὶ ἐμπήκανε τὰ δυὸ παιδιά. Ὁ Κομνηνὸς ὅμως ἄρχισε εὐθὺς νὰ μαθαίνῃ, γιατὶ σὰν ἔσκυβε τὸ κεφάλι του νὰ καταλάβῃ ἕνα πρᾶμμα δὲν τὸ σήκονε ὡσοῦ νὰ τὸ καταλάβῃ. Εἶνε ἀλήθεια πῶς ὁ νοῦς του δὲν ἐπήγαινε μακρύτερα ἀπ' ὅσα ἐδιάβαζε. Ὅσα ὅμως ἐδιάβαζε τὰ ἐμάθαινε. Ὁ ἄλλος, ὁ κατεργάρης, ἐννοοῦσε νὰ φέρῃ μέσα στὸ Σχολεῖο τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν ἀταξία ποῦ τὸν διασκέδαζε ἔξω ὡς τώρα. Γλυκοαίματος καθὼς ποὔτανε, τὸν ἀγάπησε καὶ ὁ δάσκαλος, καὶ δὲν πήγαινε πάντοτε ἡ καρδιά του νὰ τὸν μαλλόνῃ καὶ νὰ τὸν τιμωρῇ. Ἔπειτα τὸ παιδὶ δὲν ἐπείραζε καὶ κανέναν, δὲν εἶχε ποτὲς κακὸ μέσ τὸ νοῦ του. Μόνο ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ, νὰ προσέξῃ. Ὁ νοῦς του ἐπήγαινε κι' ἐρχότανε σὰν τὰ πόδια του σὰν ἐκάθιζε στὸ θρανί του. Ποτὲς δὲν ἤξερε τὸ μάθημά του στὴν ἐντέλεια, πάντοτες ἀρπαχτικὰ καὶ στὸ ποδάρι τὸ μάθαινε.

Τὰ θάμματα ὅμως τῆς πειθαρχίας εἶνε μεγάλα, καὶ μεγάλη ἡ χάρι τους. Ὕστερα ἀπὸ 3—4 χρόνια ὁ μικρὸς ἐπαιρνοῦσε στὸ «ἑλληνικὸ» μὲ πολλοὺς ἐπαίνους· ἐννοεῖται μαζὶ μὲ τὸν Κομνηνὸ πάντοτε, μὰ τί διαφορά! ὁ ἕνας ἐπήγαινε καλπάζοντας, ὁ ἄλλος σὰν φορτηγὸ ἀλογάκι· κι' ἂν ἐβρισκόντανε οἱ δύο πλάγι πλάγι ἀκόμα, τὸ χρωστοῦσε ὁ Κομνηνὸς στὸ Ζάνο, ποῦ στεκότανε κάποτε καὶ τὸν ἐπερίμενε στὸ δρόμο.

—

Πρέπει νἄτανε ὁ Ζάνος 15 χρονῶ τώρα. Ἐποχὴ ποῦ ἀρχινᾶ τὸ ἀγόρι νὰ γίνεται ἄνοστο, μήτε παιδὶ μήτε ἄνδρας, καὶ στὴ φωνή του ἀκόμα! Κάποιος εἶπε ἀπ' τὰ 12 ὡς τὰ 17 τὸ παιδὶ πρέπει νὰ κρύβεται κάτω ἀπ' ἕνα βαρέλλι, νὰ μὴ φαίνεται στὸν κόσμο. Περιττὸ ὅμως νὰ ποῦμε πῶς ἡ κυρὰ Χαρίσαινα δὲν ἦταν αὐτῆς τῆς γνώμης. Αὐτὴ δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα νὰ δῇ τὸν γυόκα της ἄ ν τ ρ α. Τί ἄλλο εἶχε νὰ περιμένῃ στὸν κόσμο; Καὶ φυσικὰ σὰν τὸν ἔβλεπε νὰ μεστόνῃ σιγὰ σιγά, ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐλπίδα πλημμυρούσανε τὴν καρδιά της. Ὄχι πῶς ἐπερίμενε βοήθεια ἀπ' τὸν Ζανῆ της. Τὸ δικό της τὸ εἶχε, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ἤθελε μόνο νὰ τὸν ἀξιωθῇ προκομμένο καὶ δαχτυλοδειχτούμενο στὸ χωριό της. Ἤθελε νἀκούῃ πάλι τὸ γλυκὸ ὄνομα τοῦ Χαρίση ὁλόγυρά της, ἤθελε πάλι νὰ βλέπῃ ζ ω ν τ α ν ὸ τὸ μακαρίτη μπροστά της.

Ἄλλα δυὸ τρία χρόνια, κ' ἔγεινε τὸ μισὸ ὄνειρό της. Τώρα ἔπρεπε νὰ γείνῃ καὶ τἄλλο μισό. Πῶς ἵδρονε τὸ μουστάκι τοῦ χαριτωμένου της Ζάνου δὲν ἦταν ἀρκετό. Ἔπρεπε νὰ γείνῃ καὶ ἄ ν θ ρ ω π ο ς. Ὡς τώρα, ἀπὸ δῶ εἶχε ἀπὸ κεῖ εἶχε, τὸν ἐκατάφερε μὲ τὴν ἀγάπη της, μὲ τὰ γλυκὰ λόγια της. Μὰ αὐτὴ ἡ πολιτικὴ δὲν μποροῦσε νὰ βαστάξῃ ὡς τέλος. Ὁ Ζάνος ἔπρεπε νἄβγῃ ἔξω, νὰ ξενιτευθῇ, νὰ μάθῃ κάποια τέχνη, κάποιο ἐπάγγελμα. Καὶ τότες ἄλλο δὲν εἶχαν ἡ καλὲς οἰκογένειες στὸ νοῦ τους παρὰ ἢ γιατρικὴ ἢ δικηγορική. Δικηγόρος μήτε ὁ Ζάνος ἤθελε νὰ γείνῃ, μήτε ἡ μητέρα του δὲν θὰ τὸν ἄφινε, γιατὶ θὰ τὸν ἔχανε ἀπ' τὸ χωριό της. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἄλλο παρὰ γιατρός. Ἔπειτα ὁ πατέρας τοῦ Κομνηνοῦ, ὁ Γέρο Βερνίκης, ἐπρόσεχε τώρα πειότερο τὰ κτήματά του παρὰ στοὺς ἀρρώστους του. Καὶ τόσο ἀηδιασμένος ἤτανε ἀπ' τὸ τρέχα τρέχα μέρα καὶ νύχτα, ποῦ δὲν ἤθελε μηδὲ ν' ἀκούσῃ ἕνα τέτοιο ἐπάγγελμα γιὰ τὸ γυιό του. Νὰ πάγῃ στὴν Ἀθήνα, ναί· ἂς γενῇ δικηγόρος ἂν θέλῃ, θεολόγος, ἢ κἂν φιλολόγος. Γιὰ γιατρικὴ ὅμως δὲν ἔχει χρήματα νὰ δώσῃ. Ὁ Κομνηνός, πρακτικὸ παιδί, δὲν ἤθελε μήτε ῥήτορας νὰ γείνῃ, μήτε δεσπότης, μήτε καθηγητής· αὐτὸς ἀγαποῦσε τὴν ἐξοχή, ἤτανε τοῦ πατέρα του γυιός. Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ σπουδάσῃ χημεία, βοτανική, γεωπονία, καὶ τέτοια. Εἶχε μεγάλα σχέδια γιὰ τὰ χτήματα τοῦ γέρου του. Ἔπειτα, νὰ ποῦ ἤθελε ὁ Ζάνος νὰ γείνῃ γιατρός· ἕνας γιατρὸς φθάνει στὸ χωριό.

—

Ἤτανε φθινόπωρο· ἡ δυὸ οἰκογένειες, τοῦ Βερνίκη, καὶ ἡ κυρὰ Χαρίσαινα μὲ τὸ Ζάνο της, ἐδειπνοῦσανε μαζὶ τὴν παραμονὴ τοῦ μισεμοῦ· τὰ φορέματά τους ἤτανε ὅλα στὰ μπαοῦλα, μὲ λεβάντες καὶ γαζιὲς σκορπισμένες μέσα, γιὰ νὰ μυρίζουν. Κάτι μαντιλάκια, κάτι σακκουλάκια μὲ θυμήματα, ὅλα καλὰ στοιβασμένα καὶ ἕτοιμα. Τὰ παιδιὰ ἤτανε χαρούμενα καὶ ζωηρά, ἡ μαννάδες συλλογισμένες. Μόνο ποῦ δὲν ἔκλαιγα ἀκόμα· τὰ δάκρυα τὰ φυλάγανε γιὰ αὔριο!

Digitized by Google

Ὁ Γερο Βερνίκης ἀπόψε ἤτανε ὅλος συμβουλές. Εἶχε νὰ τοὺς πῆ καὶ τοὺς δύο πολλά, καὶ τούς τάπε μὲ τὸ παραπάνω. Δὲν ἀφῆκε ὁδηγία νὰ μὴν τοὺς δώσῃ,δὲν ἀφῆκε παληὸ φίλο καὶ γνώριμο νὰ μὴν τοὺς ἀναφέρῃ, ἐκτὸς ἀπὸ τούς δύοτρεῖς στενοὺς φίλους ποῦ τοὺς εἶχε συστατικά.

Ὕστερ' ἀπ' τὸ δεῖπνο ἡ κυρὰ Βερνίκη ἀκόμα εἶχε ν' ἀποτελειώσῃ ἕνα ἐργόχειρο ποῦ ἔπλεκε τοῦ Κομνηνοῦ της. Κ' ἡ μικρὴ σουσουράδα της ἡ Χρυσοῦλα, κόρη δώδεκα χρονῶ, ὅλο πηγαινοερχότανε καὶ ἔβγαζε στὴ μέσῃ καινούργιες δουλειές, πότε μὲ τὸ ἕνα πότε μὲ τὸ ἄλλο ποῦ ἔπρεπε νὰ μπῆ μέσα στὸ μπαοῦλο τοῦ Κομνηνοῦ τους.

Ἡ χήρα Χαρίση δὲν εἶχε τίποτε ἀφισμένο γιὰ τὴν τελευταία βραδυά. Ὅλα τὰ πράμματα τοῦ Ζάνου ἦταν ἕτοιμα μέρες καὶ βδομάδες. Μηγὰρ εἶχε καὶ ἄλλο τίποτε νὰ συλλογισθῆ ἡ καϋμένη τόσα χρόνια; Βοηθοῦσε λοιπὸν τὴν Κυρὰ Βερνίκη κ' ἔδινε τὴ γνώμη της στὲς χίλιες δυὸ προτάσεις τῆς μικρῆς.

Κ' ἔτζι πέρασε ἡ βραδυά. Τὸ πρωΐ πρωΐ ἡ χήρα Χαρίση περπατοῦσε στὸ περιβόλι της μὲ τὸν Κομνηνό. Ὁ Ζάνος εἶχε πάγει νὰ φροντίσῃ γιὰ τἄλογα. Κουβεντιάζανε οἱ δύο τους σπουδαῖα, πολὺ σπουδαῖα. Ὁ Κομνηνὸς κουνοῦσε τὸ κεφάλι του σὰν μεγαλάνθρωπος, ἡ μητέρα τοῦ Ζάνου ἔλεγε καὶ ὅλο ἔλεγε, πότε ζωηρὰ καὶ γελαστά, πότε σιγανὰ κ' ἐμπιστευτικά, σὰν σκαρόνανε κανένα στρατήγημα, καμμιὰ παγίδα. Εἶχε μιὰ πολὺ ἀσυνήθιστη πονηριὰ τὸ πρόσωπο τῆς Χαρίσαινας, ἕνα εἶδος γυναίκειο θρίαμβο, ποῦ σοὔλεγε: ἔννοιά σου, ἡ δουλειά μας μπῆκε στὸ δρόμο. Σὲ λιγάκι ἔρχεται κ' ἡ Βερνίκαινα μὲ τὸ γιατρό της, καὶ μπαίνουν κι' αὐτοὶ στὴν ὁμιλία. Λοιπὸν ἤτανε παληὰ δουλειά, παληὸ σχέδιο.

Ἔξαφνα ἀκούγονται τἄλογα στὴν αὐλή. Ἔπρεπε νὰ ξεκινήσουν ἀμέσως γιὰ νὰ προφθάσουνε τὸ βαπόρι κάτω στὸν λιμένα. Δὲν εἶχανε λοιπὸν καιρὸ νὰ χάνουνε. Ὁ Ζάνος μάλιστα, νευρικὸ παιδί, ἂν καὶ ἡ καρδιά του πονοῦσε ποῦ ἄφινε τὴ μαννοῦλα του γιὰ πρώτη φορά, δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα νὰ φύγῃ, νὰ περάσῃ, νὰ πάγῃ αὐτὸ τὸ βάσανο, αὐτὴ ἡ τυραννία τοῦ χωρισμοῦ. Ἑτοιμασθήκανε λοιπὸν ὅλα, ἀγκαλιάζουνται, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ μείνανε ἡ μανάδες ἀγκαλιασμένες μὲ τὰ παιδιά τους, χωρὶς στεναγμό, μόνο δάκρυα καὶ ἀναρροφητά. Ὡς κι' ὁ γιατρὸς δὲν βαστάχθηκε. Ἔκλαιγε κι' αὐτὸς καθὼς φιλοῦσε τὰ δυὸ παλικάρια στὸ μέτωπο. Ἔξαφνα θυμοῦνται πῶς λείπει ἡ Χρυσοῦλα! τὴ φωνάζει ὁ πατέρας της, τὴ φωνάζει ὁ Κομνηνός· τέλος νά την κ' ἔρχεται τρεχάτη μέσ' ἀπ' τὸ περιβόλι μὲ δυὸ ἀνθοδέσμες στὸ χέρι· μιὰ γιὰ τὸν ἀδελφό της, καὶ μιὰ γιὰ τὸν Ζάνο. Ἄλλα δάκρυα, κι' ἄλλα φιλιὰ πάλι. Τέλος ἀνοίγουν ἡ θύρες, βγαίνουν τ' ἄλογα, τὰ σέρνουν οἱ ἀγωγιάτες ἀπ' ἐμπρός, ἀκολουθοῦν οἱ ταξειδιῶτες ἀπὸ πίσω, ἔπειτα ἡ μανάδες, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, οἱ γειτόνοι. — «Στὸ καλό, στὸ καλό!» ἐφωνάζαν εὅλοι τους· Ἐκτὸς ἡ μανάδες. Αὐτὲς δὲν εἶχαν πειὰ φωνή. Ἡ Χαρίσαινα ὅμως, γυναῖκα μὲ πειότερη δύναμι, τὸ κατάφερε νὰ βασταχθῆ γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ νὰ πῆ δυὸ κρυφὰ λόγια τοῦ γυιοῦ της. Τοῦ μιλοῦσε κ' ἔβλεπε τὰ λουλούδια ποῦ κρατοῦσε στὰ χέρια του. Ἔννοια σου, ἔννοια σου — εἶπε ὁ Ζάνος χαμογελῶντας, κ' εὐθὺς ἐγύρισαν τὴν κώχη τἄλογα μὲ τοὺς ταξειδιῶτες καὶ τραβήξανε πρὸς τὴν ἐξοχή.

Ἀλλὰ δύο λεπτὰ κ' οἱ νέοι δὲν ἐβλέπανε ἀπὸ μακρυὰ παρὰ τὰ μαντίλια ποῦ κυματίζανε στὸν ἀέρα.

—

Ὕστερ' ἀπὸ καμμιὰ βδομάδα, ἡ μητέρα τοῦ Ζάνου ἐδιάβαζε τὸ ἀκόλουθο γράμμα:

«Μητέρα μου, ἂν πηγαίνουμε ὡς τέλος καθὼς ἐπήγαμε ὡς τώρα θἄχουμε καλὰ ὑστερινά. Τὸ ταξεῖδί μας κάτω στὸν λιμένα ἤτανε ἕνας περίπατος μέσ τὸν παράδεισο. Τὸ θαλασσινὸ ταξεῖδι ἥσυχο καί γλυκὸ σὰν ὄνειρο, — μόνο ποῦ σὲ συλλογίζουμουν καὶ . . . μὰ καλὰ ὑστερινὰ δὲν εἴπαμε; τί νὰ καθούμαστε νὰ μυρολογοῦμε τώρα· τάχα ἐπειδὴ θὰ σπουδάσω καὶ θὰ γείνω κ' ἐγὼ κάτι τι; θάρρος λοιπόν, πετοῦν τὰ χρόνια, μονάχα ὑγεία νἄχουμε.

Ἡ Ἀθήνα ὡραία χώρα ὡς τόσο! Νὰ σ' εἶχα ἐδῶ νὰ τὴν ἰδῆς! Ἴσως γείνῃ κι' αὐτό! ἀγκαλά, τὸ εἴπαμε· κι' ὁ Κομνηνὸς ὅλο μοῦ τὰ κοπανίζει: «Δὲν ἤλθαμε δῶ γιὰ νὰ στρώσουμε τὴν κάππα μας». καὶ «παπούτζι ἀπὸ τὸν τόπο σου κι' ἂς ἦν' καὶ μπαλωμένο». Ξέρεις τὴς παροιμίες του. Ἐκεῖνο ποῦ γελῶ μοναχὰ εἶνε ποῦ ἐσὺ μ' ἔστειλες νὰ σπουδάσω, κ' ἔξαφνα σοῦ κατέβηκε νὰ μοῦ μιλήσῃς γιὰ νύφες καὶ παντρειές· τοῦ κάκου! ἐσεῖς ἡ μητέρες ποτὲς δὲν θὰ φρονιμέψετε. Ἐγὼ νὰ σοῦ πῶ τί θὰ κάμω ὅμως· θὰ βάλω τὴν παραγγελιά σου σ' ἕνα καλὸ κομπόδεμα, καὶ θὰ τὴν κρύψω ὥσοῦ νὰ γείνω γιατρός· καὶ τότες μιλοῦμε πάλι. Συμφωνεῖς;

Αὔριο ἀρχίζουμε τὰ μαθήματά μας. Ἐβολευθήκαμε πολὺ ἔμμορφα σὲ δυὸ καμαράκια μὲ τὸν Κομνηνό. Χαιρετίσματα σὲ ὅλους καὶ ὅλες.

ὁ Ζάνος σου.»

Δὲν πέρασε μερόνυχτο καὶ διάβαζε καὶ ὁ Ζάνος τὸ ἀκόλουθο γράμμα:

«Ζανούλη μου, νὰ σοῦ πῶ πῶς ἀγρίεψε τὸ σπίτι ἀπ' τὴν πικρὴ ὥρα τοῦ μισεμοῦ σου, θ' ἀρχίσῃς νὰ μὲ μαλλόνῃς, τὸ ξέρω. Μοῦ ὑποσχέθηκες πῶς θὰ σταθῇς πιστὸς 's τὸ λόγο σου. Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, παιδί μου, νὰ μὴ ξεχάσῃς αὐτὴ τὴν ὑπόσχεσι. Τὸ ὄνειρό μου εἶνε νἄλθῃς πίσω καὶ νὰ πιάσῃς τὸν τόπο τοῦ πατέρα σου μιὰν

Digitized by Google

ἡμέρα. Τὴ νύφη σοῦ τὴν ηὗρα καὶ πρὶν φύγῃς, τὴν ξέρεις. Μὴ μοῦ λὲς πάλι πῶς δὲν εἶνε ἀκόμα καιρός. Ἔχεις καιρό, παιδί μου, καὶ νὰ σπουδάζῃς, καὶ ν' ἀγαπᾷς τὴ Χρυσούλα σου, καὶ θὰ μαθαίνῃς πειὸ γλήγωρα σὰν τὴν ἀγαπᾷς. Ἡ καϊμένη σὰν νὰ μισομυρίσθηκε κι' αὐτὴ κἄτι τι ἀπ' τὸ ψὶ ψὶ ψί μας, καὶ κάθε λίγο ρωτᾶ πότε θἄρθουνε τὰ γράμματά σας. Ὡς τὴν ὥρα δὲν φανῆκαν ἀκόμα. Ἴσως αὔριο πρωῒ θὰ τἄχουμε. Πηγαίνω νὰ πλαγιάσω, ὕστερα ἀπὸ μιὰ καλὴ προσευχὴ γιὰ τὸν γυιόκα μου.

Ἡ μάννα σου.

Υ. Γ. Καλὰ ποῦ δὲν ἔκλεισα τὸ γράμμα μου ψές. Σήμερα ἦλθαν τὰ γράμματά σας. Φαντάζεσαι τὴ χαρά μας. Βλέπεις δὰ καὶ ποῦ σοὔγραψα σὰν νἄξερα τί θὰ μοὔγραφες. Εἴμαστε λοιπὸν σύμφωνοι, δόξα νἄχῃ ὁ Θεός. Νὰ μὴ σὲ χάσω, παιδί μου, κι' ἂς χαλάσῃ ὁ κόσμος.»

—

Ἐπέρασαν ἔξη μῆνες, ἐπέρασαν δώδεκα μῆνες. Ὁ Ζάνος εἶχε τώρα πατήσει τὰ εἴκοσι, ὁ Κομνηνὸς τὰ εἰκοσιένα. Ὁ Κομνηνὸς ὅμως ἤτανε κρύο παιδὶ πάντοτε, ἔπρεπε νὰ τὸν κουρτίσῃς γιὰ νὰ τὸν ἐνθουσιάσῃς. Ὁ Ζάνος ὅλο τὸ ἐναντίο! αὐτὸς ἄναβε σὰν μπαροῦτι ἅμα ἄκουγε νὰ σέρνεται 'ς τὸ δρόμο ποδόγυρος! Ἤτανε καὶ διακοπὲς τώρα, καὶ βγαίνανε οἱ δυό τους ἕνα καλὸ περίπατο κάθε βράδυ, ὕστερ' ἀπ' τὴ μελέτη τους. Τὸ σχέδιό τους ἤτανε νὰ μελετοῦν καὶ νὰ προγυμνάζουνται τὲς διακοπὲς γιὰ νὰ λιγοστέψουν τὴν ξενιτειά. Ἐσφίξανε λοιπὸν τὰ δόντια τους καὶ στερηθήκανε τὴν ἀπόλαυσι τῆς πατρίδας γιὰ κανὰ δυὸ μῆνες, ἂν καὶ κόστισε πολὺ τῆς Χαρίσαινας αὐτὴ ἡ ἀπόφασι.

Νἆσαι νέος,νἆσαι ὥμορφος,νἆσαι Ζάνος, καὶ νὰ βλέπῃς, λέει, κάθε βράδυ μιὰ μαριόλα καστανομάτα νὰ περνᾷ καὶ νὰ σοῦ χαμογελᾷ, εἶνε, θαρρῶ, ἀρκετὸς πειρασμὸς καὶ γιὰ τὸν ἅι Ἀντώνη· αὐτὴ ἦταν ἡ θέσι τοῦ Ζάνου. Στὴν ἀρχὴ τὸ πῆρε γιὰ παιγνίδι, καὶ χωράτευε μάλιστα τοῦ Κομνηνοῦ γιὰ μερικὲς ἡμέρες, κι' ἂν δὲν ἔβγαινε τώρα μοναχός του ὁ Ζάνος· αὐτὸ ἤτανε παραπολὺ γιὰ τὸ αἷμά του! Στὴν ἀρχὴ τὸν ἔτρωγε μιὰ περιέργεια, ποιὰ νἄτανε; Καὶ τί καλοντυμένη! Καὶ κἄποτε στ' ἄλογο! Ἄ, μακρηὰ τὰ ρουχαλάκια σου, Ζάνε, ἔλεγε ἔξαφνα μοναχός του, αὐτὴ δὲν θέλει νὰ περάσῃ μόνο τὴν ὥρα της. Καὶ τί θάρρος! ἀκοῦς ἐκεῖ λέει, νὰ γυρίζῃ πίσω μὲ τ' ἄλογο γιὰ νὰ μὲ ξαναδῇ! Μωρ' αὐτὴ εἶνε ἀγόρι, ὄχι κορίτζι! ὡς τόσο ποιὰ νἆνε!

Εἶχε δὲν εἶχε τὤμαθε πῶς ἤτανε μοναχοκόρη τοῦ Σιὸρ Πεζούλη, ποῦ ἦλθε πέρσι βαθύπλουτος ἀπ' τὴν Εὐρώπη κι' ἀποκατεστάθηκε 'ς τὴν Ἀθήνα. Ἤτανε κι' αὐτὸς ἕνας ἀπ' τοὺς ὀλίγους γνωστικοὺς ποῦ προφθάσανε νὰ μαζέψουνε τὸ δικό τους καὶ νὰ ἔλθουν νὰ γείνουν κἄτι τι στὸν τόπο τους μέσα. Ὅσοι κολλήσανε στὴν Εὐρώπη, οἱ περισσότεροι ἐχάσανε καὶ τὸ δικό τουςτοὺς ἔχασε κι' ὁ τόπος τους.

Σὰν εὐχαρίστησε τὴν περιέργειά του ὁ Ζάνος, ἂν καὶ ἐκούνησε τὸ κεφάλι του μ' ἕνα σατυρικὸ χαμόγελο, ἀπὸ μέσα του ὅμως, τὸ εὐχαριστήθηκε, ἐκολακεύθηκε. Πηγαίνει σπίτι, ρωτᾶ τὸν Κομνηνὸ πῶς εἶνε, τὸν παραγγέλλει σὰν καλὸς γιατρὸς νὰ προφυλαχθῇ μερικὲς ἡμέρες ἀκόμα καὶ νὰ μὴν ἔβγῃ, καὶ τρέχει 'ς τὴν κάμαρά του· ὁ νοῦς του τώρα ἄρχισε νὰ γυρίζῃ. Δὲν μποροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ.

— Ὤχ, ἀδελφέ! μισοφωνάζει ἔξαφνα, νέος εἶμαι θὰ διασκεδάσω· νὰ ἡ ὥρα νὰ τὴν παντρευτῶ κιόλας! Σὰν νὰ λέμε θὰ φανῶ ψεύτης 'ς τὴ μάννα μου! τὴν καϋμένη τὴ μάννα μου!

[Ἕπεται συνέχεια] ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΤΑ ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

Ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Κὼχ πολὺς λόγος γίνεται νῦν περὶ βακτηριδίων καὶ θὰ γίνεται ἐν ὅσῳ αἱ μολυσματικαὶ νόσοι μαστίζουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος, δημοσιεύομεν τρεῖς εἰκόνας παριστώσας τὰ παράδοξα ταῦτα ὄντα ἐντὸς τῶν πτυέλων φθισικοῦ.

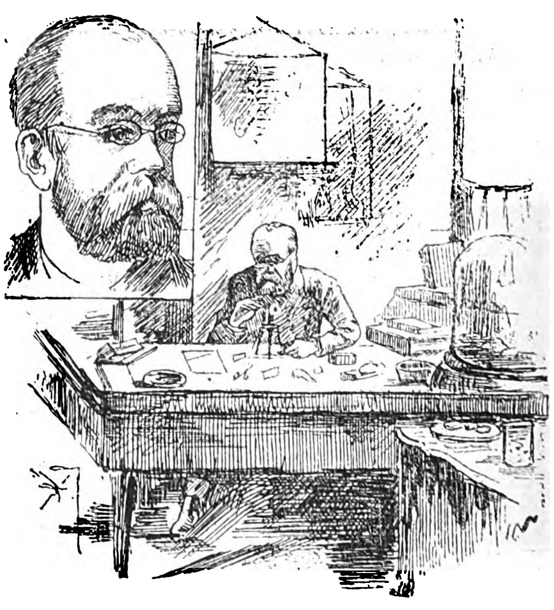

Ὁ Κὼχ εἰς τὸ σπουδαστήριόν του.

Εἰς τὴν α'. εἰκόνα φαίνονται ὀλίγιστοι μόνον κόκκοι μετὰ σειρῶν γραμμωδῶν συνισταμένων ἐκ μυριάδων βακτηριδίων, οὐχὶ λίαν καθαρῶς διακρινομένων. Εἰς τὴν β'. ὅμως εἰκόνα ἀπομονωθέντα ὀλίγα τινὰ τοιαῦτα βακτηρίδια διὰ διαφόρων μεθόδων ἐκαλλιεργήθησαν ἐντὸς ἰδιάζοντος θρεπτικοῦ ὑγροῦ καὶ διὰ τοῦτο ἀνεπτύχθη ἐντὸς

Digitized by Google

αὐτοῦ μόνον τὸ εἶδος τοῦτο τῶν βακτηριδίων. Ἡ γ'. εἰκὼν τέλος παριστᾷ τὰ βακτηρίδια ταῦτα κατὰ σωρείας μετὰ βλέννης ἀνάμικτα μετὰ δεκαπενθήμερον ἀνάπτυξιν.

Καὶ αἱ τρεῖς αὗται εἰκόνες παριστάνουσι τὰ βακτηρίδια ὅπως φαίνονται ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον, μεγαλήτερα κατὰ 1200 φοράς. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς δὲ εἰκόνας τὰ βακτηρίδια εἶνε χρωματισμένα δι' ἰδίων χρωματιστικῶν οὐσιῶν ἐχουσῶν τὴν ἰδιότητα νὰ βάφωσι μὲν ἐρυθρὰ ἢ κυανᾶ τὰ βακτηρίδια νὰ μὴ βάφωσι δὲ περὶ τὰ αὐτὰ στοιχεῖα τῶν πτυέλων ἢ τὰ ἀποτρίμματα τῶν ἱστῶν.

Καὶ τὰ βακτηρίδια τῆς φυματιώσεως ὅπως καὶ πᾶν ἄλλο βακτηρίδιον ἀνήκουσιν ὄχι εἰς τὰ ζῷα, ὅπως τινὲς τῶν ἁπλουστέρων νομίζουσιν, ἀλλ' εἰς τὰ φυτὰ καὶ μάλιστα εἰς τὰ ἀτελῆ φυτά, οὐδόλως δὲ ἕνεκα τούτου δικαιολογεῖται ἡ ὑπὸ τῶν

Βακτηρίδια παρατηρούμενα ἐντὸς πτυέλου

Γάλλων εἰσαχθεῖσα εἰς χρῆσιν καὶ μόνον ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Ἑλλήνων διαδοθεῖσα λέξις μικρόβια, ἥτις ἀκριβῶς ἐξεταζομένη δὲν θὰ εἴπῃ τίποτε. Εἰς τὴν κυρίως χώραν τῆς σπουδῆς τῶν ὄντων τούτων, τὴν Γερμανίαν, ἐπικρατοῦσι τὰ ὀνόματα βακτηρίδια καὶ σχιζομύκητες, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ὑποδεικνύει τὴν μορφὴν τῶν φυταρίων τούτων τὸ δὲ δεύτερον τὸν τρόπον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῷ κλίματι τῶν φυτῶν.

Εἶνε λοιπὸν καὶ τὰ βακτηρίδια μύκητες μικροσκοπικοὶ παραγόμενοι διὰ σχισμοῦ τοῦ ἐπιμήκους αὐτῶν σώματος ἢ διὰ σπορίων μικρῶν ἐντὸς αὐτῶν σχηματιζομένων. Ὁ πολλαπλασιασμὸς δὲ τῶν βακτηριδίων γίνεται τάχιστος καὶ καταπληκτικός.

Ὅπως δώσωμεν ἰδέαν τινα τῆς ταχύτητος καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν βακτηριδίων ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ἐντὸς κοινοῦ ποτηρίου πλήρους ζωμοῦ κρέατος ἐκτεθειμένου χρόνον τινὰ εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ὑπάρχει ἓν καὶ μόνον βακτηρίδιον. Τοῦτο μετὰ παρέλευσιν ὥρας θὰ διαιρεθῇ εἰς δύο, τὰ δύο δὲ ταῦτα μετὰ μίαν ὥραν θὰ εἶνε 4, μετὰ τρεῖς ὥρας 8, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Μετὰ 24 ὥρας ὁ ἀριθμὸς τῶν βακτηριδίων θ' ἀνέλθῃ εἰς δέκα ἓξ καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια μετὰ δύο ἡμέρας εἰς 281 1]2 δισεκατομμύρια, μετὰ τρεῖς δὲ εἰς 4,772 τρισεκατομμύρια!!! Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διατί τὰ φυτὰ ταῦτα εἶνε πανταχοῦ

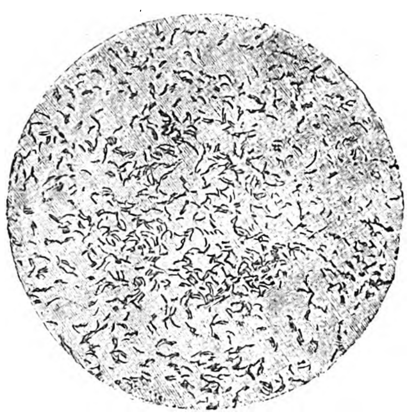

Καθαρὰ καλλιέργεια Βακτηριδίων τῆς φυματιώσεως.

παρόντα καὶ τὰ πάντα πληροῦντα· διότι ἅμα ξηραινομένου τοῦ ὕδατος ἐν ᾧ ἐσήποντο οὐσίαι ἢ τοῦ ζωϊκοῦ ἱστοῦ ἢ φυτικοῦ ἱστοῦ ἐν οἷς ταῦτα ἔζων, ταῦτα παρασύρονται καὶ ὑπὸ τῆς ἐλαφροτέρας πνοῆς τοῦ ἀέρος καὶ ὡς ἀόρατοι μὲν ἀλλὰ πυκνόταται νιφάδες πληροῦσι τὰ κάτω στρώματα τῆς περὶ τὴν γῆν ἀτμοσφαίρας.

Ὡρισμένα εἴδη βακτηριδίων ἐπιπίπτοντα ἐπὶ ὀργανικῶν σωμάτων (ζώων ἢ φυτῶν) ἀπὸ τῶν ὁποίων ἔλειψεν ἡ ζωὴ προκαλοῦσι τὴν σῆψιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν. Ταῦτα εἶνε τὰ ἀβλαβῆ βακτηρίδια, τὰ ὁποῖα περιβάλ-

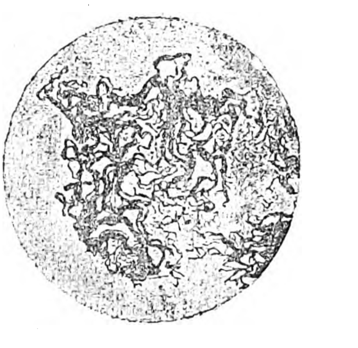

Τὰ αὐτὰ μετὰ δεκαπενθήμερον ἀνάπτυξιν.

λουσιν ἡμᾶς διηνεκῶς χωρὶς νὰ προκαλῶσι βλάβην τινὰ ἐπὶ τοῦ σώματός μας. Ἐκτὸς τούτων ὅμως ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἅτινα ἐπιφέρουσιν ἀλλοιώσεις καὶ μεταβολὰς τῶν ζωϊκῶν ἱστῶν καὶ ἐνῷ ἀκόμη ζῇ τὸ ζῷον· καὶ ταῦτα εἶνε τὰ ἐπικίνδυνα καὶ θανατηφόρα. Τοιαῦτα εἶνε τὰ βακτηρίδια τῆς εὐλογίας, τῆς διφθερίτιδος, τοῦ τύφου κ.τ.λ. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνάγονται καὶ τὰ βακτηρίδια τῶν παρατιθεμένων εἰκόνων, τὰ τῆς φθίσεως. Πλεῖονα περὶ βακτηριδίων ἐδημοσιεύθησαν ἄλλοτε ἐν τῇ Ἑστίᾳ. (Ἀόρατοι εὐεργέται τῆς ἀνθρωπότητος Τόμ. ΚΒ. Ἀριθ. 495). Μ*

Digitized by Google

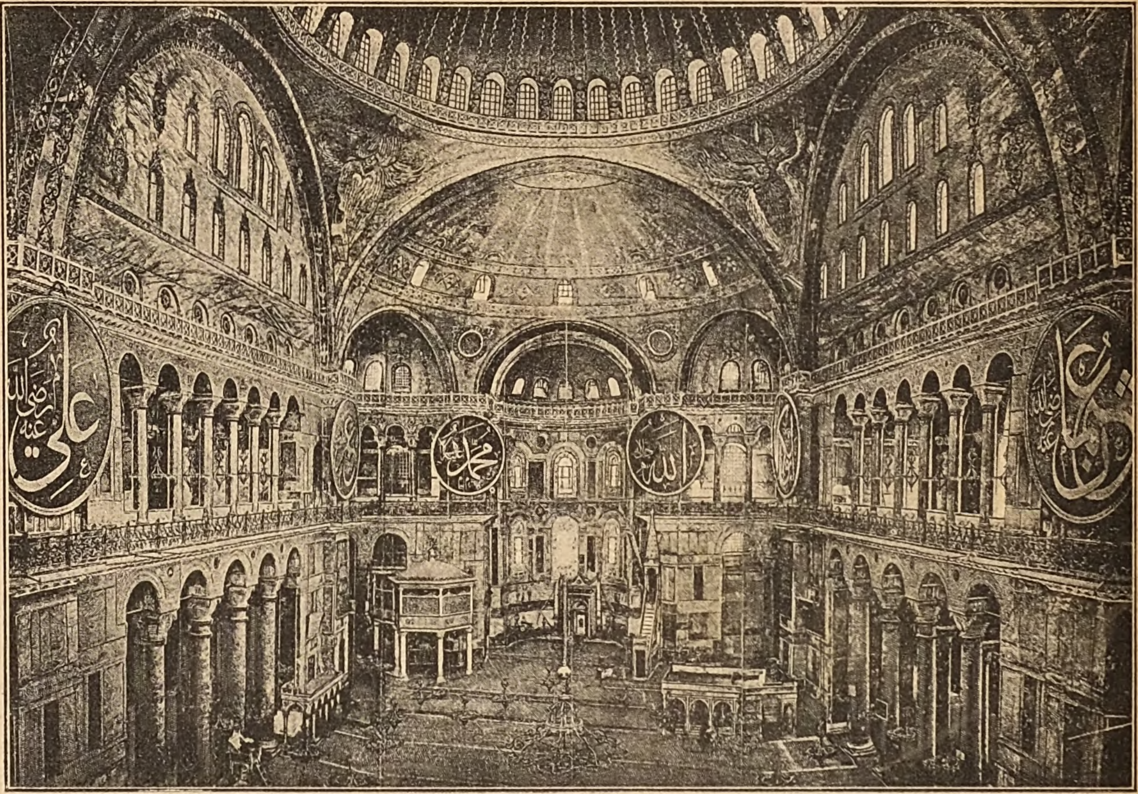

Ἐσωτερικὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας

Ἐξωτερικὴ ἄποψις τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Digitized by Google

Η ΦΩΤΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΑΣ

Παραμύθι τῆς πρωτοχρονιᾶς

Σ τὴν κρύα καὶ σκοτεινὴ καλύβα της γυρνᾷ πίσω ἡ ἄμοιρη χήρα μὲ θλιβερὸ περπάτημα.

Αὐτὴ ἡ παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιᾶς, τόσο χαρούμενη γιὰ ὅλον τὸν κόσμο, γι' αὐτὴν μόνον εἶνε γεμάτη λύπη καὶ στενοχώρια.

Πουθενὰ δὲν βρῆκε δουλειά, οὔτε παρηγοριὰ κἄν, οὔτε ἐλπίδα. Ὅλοι τῆς λέγαν μ' ἕνα στόμα:

— Σὰν περάσῃ ὁ χειμῶνας.

Σὰν περάσῃ ὁ χειμῶνας — ποῦ θὰ πῆ σὲ τρεῖς μῆνες. Καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς μαύρους μῆνας πῶς θὰ ζήσῃ ἡ δύστυχη χήρα, πῶς θὰ ζήσουν τὰ δυό της ὀρφανά!

Κ' ὅταν ἐγύρισε καὶ κύτταξε πάλι τὰ δυὸ παιδιά της ἐμπρὸς 'ς τὴ σβυσμένη γωνιά, κρυωμένα, νηστικά, χωρὶς κανένα πρωτοχρονιάτικο χάρισμα, δὲν ἐβάσταξε πλειὰ κι' ἄρχισαν νὰ τρέχουν βροχὴ τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια της.

Τάκ! τακ!

Δὲν εἶνε ἡ θύρα ποῦ κτυπᾷ; Ὄχι! Ποιὸς θὰ κτυπᾷ; 'Σ τὴν ἄκρη αὐτὴ τῆς ἐρημιᾶς, ποιὸς θὰ εἶνε τάχα, μπροστὰ 'ς τὴν θύρα τῆς κακομοιριᾶς, τὴν ὥρ' αὐτὴ ποῦ χαίρεται ὅλος ὁ κόσμος καὶ ἔχουν πανηγύρι κ' οἱ φτωχότεροι; Ποιὸς θὰ κτυπᾷ; Θὰ εἶνε, καλέ, ὁ ἀέρας, ἢ κανένα κακοσήμαδο νυκτοπούλι. Αὐτὸ θὰ εἶνε.

Τάκ! τάκ! τάκ!

Ξανακτυποῦν πάλι καὶ κτυποῦν τώρα δυνατά, τόσο δυνατὰ ποῦ μισοξυπνοῦν τὰ δυὸ ὀρφανὰ καὶ μισανοίγουν τὰ μάτια μουρμουρίζοντας:

ΠΤΩΧΙΚΟΝ ΔΩΡΟΝ

— Μάννα, μάννα!

Καὶ μὲ μιᾶς ἀνοίγεται ἡ θύρα καὶ 'ς τὸ κατώφλι προβάλλει ἕνας γέρος μεγαλόσωμος μὲ κάτασπρα γένεια κατεβασμένα 'ς τὰ στήθη του.

Καὶ μὲ μιὰ φωνὴ χονδρὴ καὶ ἄγρια, ποῦ ἦτο περισσότερο φοβέρα παρὰ ζητιανιά, λέει:

— Λεημοσύνη, χριστιανοί!

'Σ τὸ χέρι κρατᾷ ἕνα χονδρὸ ῥαβδί, 'ς τὸν ὦμο ἔχει κρεμασμένο ἕνα σακκούλι, τὰ ῥοῦχά του εἶνε κουρελιασμένα καὶ περιπατεῖ ξυπόλητος.

— Κόπιασε, κακόμοιρε, τοῦ λέει ἡ χήρα. Δὲν ἔχω τὴ δύναμι νὰ σ' ἐλεήσω· μὰ ἐδῶ θὰ βρῆς τουλάχιστον λιγώτερο κρύο παρὰ ἔξω, καὶ μπορεῖς νὰ καθίσῃς νὰ ξαποστάσῃς μιὰ στιγμή· κόπιασε!

Ὁ γέρος ἐσφάλισε τὴ θύρα καὶ πῆγε καὶ κάθισε κοντὰ 'ς τὴ σβυστὴ γωνιά.

— Δὲν εἶνε οὔτ' ἐδῶ ζέστη, οὔτε φέγγει καλά. Δὲν μπορεῖς ν' ἀνάψῃς ἕνα δαυλί;

— Δὲν ἔχω! ἀποκρίνεται ἡ χήρα.

Ὁ γέρος κτυπᾷ τὸ χῶμα μὲ τὸ χονδρὸ ῥαβδὶ καὶ καταριέται· τὰ δυὸ παιδιὰ ξυπνοῦν κι' ἀνατινάζονται μ' ὀρθάνοικτα μάτια.

— Νά! φωνάζει τὸ, ἀγοράκι εἶνε ὁ Ἅγιος Βασίλης.

Καὶ τὸ κοριτσάκι ἁπλώνει τὰ χέρια του κατὰ τὸν γέρο καὶ τοῦ χαμογελᾷ φωνάζοντας:

— Καλησπέρα, Ἅγιε Βασίλη!

Καὶ τὰ δυὸ μ' ἕνα στόμα ξαναλένε:

— Τί χαρίσματα μᾶς φέρνεις, Ἅγιε Βασίλη;

Ὁ γέρος σὰν νὰ μὴν τἄκουσε γυρνᾷ καὶ λέει τῆς χήρας:

— Δὲν θὰ μοῦ δώσῃς τίποτε νὰ φάω καὶ νὰ πιῶ;

Digitized by Google

— Τὰ παιδιά μου ἔφαγαν σήμερα τὴν τελευταία γωνιὰ τοῦ ψωμιοῦ, κ' ἐγὼ εἶμαι νηστικὴ ἀπὸ χθές.

— Ποῦ θὰ πῇ δὲν ἔχεις ἐδῶ οὔτε ψωμί, οὔτε φωτιά, οὔτε τίποτε;

—Τίποτε, ἀποκρίνεται ἡ ἄμοιρη γυναῖκα.

Ὁ γέρος σηκώνεται, ρίχνει τὸ σακκοῦλι 'ς τὸν ὦμο καὶ τραβᾷ κατὰ τὴ θύρα κτυπῶντας κάτω μὲ θυμὸ τὸ ραβδί του.

— Μάννα, φωνάζει τὸ κοριτσάκι, γιατί εἶνε θυμωμένος ὁ Ἅγιος Βασίλης;

— Μάννα, φωνάζει τὸ ἀγοράκι, μὴν ἀφίνῃς τὸν Ἅγιο Βασίλη νὰ φύγῃ ἔτσι.

Καὶ τὰ δυὸ μ' ἕνα στόμα ξαναλένε:

— Γιὰ ἰδές, δὲν μᾶς χάρισε τίποτε!

Καὶ τὰ δυὸ παιδιὰ κλαῖνε κ' ἡ δύστυχη μάννα τὰ φιλεῖ καὶ κλαίει μαζί.

— Γειά σου! βροντοφωνᾷ ὁ γέρος 'ς τὸ κατώφλι τῆς θύρας.

— Μὴ φεύγῃς, Ἅγιε Βασίλη, μὴ φεύγῃς φωνάζουν τὰ δυὸ παιδιά. Ἐμεῖς εἴμαστε τόσο φρόνιμα.

— Ἀλήθεια, λέει καὶ ἡ χήρα, εἶνε τόσο φρόνιμα!

Ἔπειτα γυρνῶντας κατὰ τὸ γέρο παρακλητικά:

— Μεῖνε, τοῦ λέει σιγαλά, μεῖνε λιγάκι, μόνον ὡς ποῦ νὰ ξανακοιμηθοῦν εὐχαριστημένα, καὶ νὰ ἰδοῦν 'ς τὄνειρό τους τὸν Ἅγιο Βασίλη. Σὰν δὲν τους χαρίζεις τίποτε ἄλλο, χάρισέ τους τὸ γλυκὸ αὐτὸ ὄνειρο.

Ἐκεῖνος ἐκοντοστάθηκε:

— Μεῖνε, τοῦ λέει πάλι ἡ χήρα, μεῖνε, κι' ἅμα κοιμηθοῦν θὰ σ' ἀνάψω λίγη φωτιὰ νὰ ζεσταθῇς.

— Καλὰ λοιπόν! ἀποκρίνεται ὁ γέρος. Τώρα ποῦ ἀρχίζεις νὰ γίνεσαι σπλαχνική, μένω.

Λέγοντας τὰ λόγια αὐτὰ ἀνασέρνει ἀπ' τὸν κόρφο του ἕνα μικρὸ σταμνάκι καὶ κοντοζυγώνει 'ς τὰ παιδιά:

— Πιέτε το αὐτὸ μὲ μιᾶς. Εἶνε ἄγριο καὶ θὰ σᾶς τρυπήσῃ τὸ στομάχι. Μὰ ὕστερα θὰ κοιμηθῆτε γλυκὰ καὶ θὰ ἰδῆτε καλὰ ὄνειρα.

Τὰ παιδιὰ ἤπιαν, ἤπιαν ἀχόρταστα κ' ἔπεσαν κάτω σὰν ἄψυχα μὲ γλυκὸ χαμόγελο 'στὰ χείλη.

— Τ' εἶν' αὐτό; ἐρωτᾷ ἡ χήρα.

— Πιὲ καὶ σύ, ἀποκρίνεται ὁ γέρος· εἶνε ρακί.

Πίνει, πίνει καὶ ἡ ἄμοιρη γυναῖκα καὶ πέφτει κ' ἐκείνη κάτω σὰν ἄψυχη, μὲ γλυκὸ χαμόγελο 'ς τὰ χείλη.

Κ' ἔξαφνα θαρρεῖ πῶς ὁ γέρος ζητιάνος εἶνε 'ς ταληθινὰ ὁ Ἅγιος Βασίλης καὶ πῶς τῆς λέει:

— Ἀφοῦ καὶ σὺ ποῦ δὲν ἔχεις τίποτε ἤθελες νὰ μ' ἐλεήσῃς, θὰ σ' ἐλεήσω κ' ἐγὼ τώρα. Κύτταξε πῶς θὰ ζοῦσαν τὰ παιδιά σου ἂν δὲν ἐρχόμουν ἐδῶ, κύτταξε καὶ τὴ ζωὴ ποῦ θὰ περάσουν τώρα.

Καὶ ἡ ζωὴ ποῦ θα περνοῦσαν τὰ παιδιά της ἦτον φτωχικὴ κι' ἀπελπισμένη. Τὸ ἀγόρι ἐγινότανε ταπεινὸς δουλευτής· ἐκέρδιζε τὸ ψωμί του μὲ τὸν ἱδρῶτά του, καὶ κατασπαραγμένος ἀπὸ τὴν ἀρρώστια ποῦ τὸν ἐσαράκωσεν ἀπὸ τὰ παιδιάτικα χρόνιά του, ἐξεψυχοῦσε 'ς τὸ νοσοκομεῖο. Καὶ τὸ κοριτσάκι, χειρότερα ἀκόμα, καταντοῦσε πλάσμα χαμένο, καὶ μάννα καὶ χήρα κι' αὐτὴ μὲ ὀρφανὰ παιδιά, ποῦ θὰ προσμέναν κ' ἐκεῖνα νηστικὰ καὶ ξεπαγιασμένα τὸν Ἅγιο Βασίλη. Καὶ αὐτὰ πάλι θὰ γεννοῦσαν ἄλλα παιδιὰ δυστυχισμένα, κι' ἄλλα, κι' ἄλλα· κι' ὁ κόσμος ὅλος θὰ γέμιζεν ἀπὸ καλύβαις φτωχικαὶς καὶ χήραις μάνναις, ποῦ θὰ περνοῦσαν τὴ νύχτα τῆς Παραμονῆς καθὼς αὐτή.

Μὰ ἡ ζωὴ ποῦ θὰ περάσουν τὰ δυὸ ὀρφανὰ τώρα μὲ τὴ χάρι τοῦ Ἁγίου Βασίλη, τί ζωὴ χαρούμενη! Παντοῦ ξαστεριά, παντοῦ χρυσάφι, παντοῦ παιγνίδια καὶ πανηγύρια, παντοῦ τραγούδια καὶ γέλοια! Κι' ὅλ' αὐτὰ μέσα σὲ μι' ἀτέλειωτη τοῦ ἥλιου λαμπράδα.

Ὢ! τί γλυκός, τί ζεστός, τί χαρούμενος, τί ἔμμορφος ἥλιος! Πῶς ἄνοιγεν ὁλόφωτος μὲ μιᾶς ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸ σὰν κανένα θεώρατο λουλούδι.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἡ ἄμοιρη χήρα μισάνοιξε τὰ μάτια της καὶ εἶδε τὸν γέρο ζητιάνο ποῦ ἔρριχνε κάτι κι' ἄναφτε τὴ σβυσμένη γωνιά.

Καὶ τώρα αὐτὴ ἡ φωτιὰ ἦτον ποῦ λαμπάδιαζεν ὁλόφωτη μὲ μιᾶς σὰν κανένα θεώρατο λουλούδι.

Ὁλοένα μεγαλήτερος, χαρωπότερος, ζεστότερος φεγγοβολοῦσεν ὁ ἥλιος.

Καὶ μέσ' 'ς τὸν γαλανὸν οὐρανό, χρυσοφωτισμένον ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀνάμεσα 'ς τὰ παιγνίδια, 'ς τὰ πανηγύρια, 'ς τὰ γέλοια καὶ 'στὰ τραγούδια, τὰ δυὸ ὀρφανὰ ἐξεφτερούγιζαν μὲ ὀρθάνοιχτα φτερά, φτερὰ χρυσά, φτερὰ κόκκινα, φτερά, ποῦ καθὼς ἐξεσπάθωναν 'ς τὸν ἀέρα, γλυκολαλοῦσαν οὐράνια ψαλμῳδία, ψαλμῳδία τοῦ Ὡσαννά!

Δοξασμένος ὁ Ἅγιος Βασίλης! κελαδοῦσεν ἡ μουσικὴ εκείνη. Δοξασμένος αὐτὸς ποῦ μας ἔκαμε τὴν καλήτερη ἐλεημοσύνη, αὐτὸς ποῦ μᾶς ἔσωσεν ἀπὸ ὅλαις ταὶς δυστυχίαις, αὐτὸς ποῦ μᾶς ἄνοιξε τὸν παράδεισο, αὐτὸς ποῦ μᾶς ἐκοίμισε γιὰ πάντα μέσ' τὠλόμμορφο ὄνειρό μας, καὶ μᾶς ἐκοίμισε τόσο βαθειὰ ποῦ τίποτε πλειὰ δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ξυπνήσῃ.

Καὶ ἡ ἄμοιρη χήρα ἄνοιξε πάλι τὰ μάτια της γιὰ ὕστερη φορά, κ' ἐκεῖ ποῦ ἔνοιωθε πῶς ξεψυχᾷ καὶ πεθαίνει κι' αὐτή, εἶδε τὰ δυὸ παιδιά της πεθαμένα ἐμπρός της καὶ λαμπροφωτισμένα ἀπὸ τὸν ὁλόφλογον ἥλιο ποῦ ἄναψεν ὁ σπλαχνικὸς ζητιάνος ἐκεῖ 'ς τὴ γωνιὰ φωτιὰ τῆς χαρᾶς γεννημένη ἀπὸ τὴν τόση δυστυχία.

[Μίμησις] Δ;

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΠΩΣ ΒΛΕΠΟΥΝ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΤΑ ΚΑΤΩΤΕΡΑ ΖΩΑ

Ὁ σὶρ Λοῦβοκ, ὁ συγγραφεὺς τῆς «εὐτυχίας τοῦ ζῆν» ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τῶν ἐντόμων αἰσθητήρια ὄργανα ὧν ἡμεῖς στερούμεθα. Διὰ πειραμάτων ἐπιμόνων ἀπεδείχθη ὅτι ὀστρακόδερμά τινα τοῦ γλυκέος ὕδατος αἰσθάνονται ἤχους, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς μεγίστης ὀξύτητός των μηδενίζονται δι' ἡμᾶς, καὶ ἀκτῖνας ζωηρῶς ἰσχρούς, αἵτινες δὲν ὑποπίπτουσιν εἰς τὴν ὀπτικὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου. Καθὼς λοιπὸν ἡμεῖς βλέπομεν τὸν ἔξω κόσμον δι' ὡρισμένων βαφῶν χρωματισμένον, οὕτω καί τινα ζῷα θὰ βλέπωσι τὰ εἰς τὰς αἰσθήσεις των προσπίπτοντα χρώματα ὡς παρουσιάζει αὐτὰ ἡ ἰδιάζουσα κατασκευὴ τῶν αἰσθητηρίων των. Θὰ βλέπωσι λοιπὸν βεβαίως χρώματα ὅλως ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς καὶ τόσον ἐκείνων διαφέροντα ὅσον τὸ κόκκινον διαφέρει τοῦ κιτρίνου καὶ τὸ πράσινον τοῦ ἰσχρου. Ἑπομένως τὸ φυσικὸν φῶς, τὸ ὁποῖον ἀντιλαμβανόμεθα λευκάζον, θὰ τοῖς παρίσταται βεβαμμένον, καὶ ἡ θέα τῆς φύσεως θὰ εἶνε δι' αὐτὰ ὅλως διαφορετική. Διά τινα λοιπὸν ζῷα ἡ φύσις εἶνε ἴσως πλήρης ἤχων, χρωμάτων καὶ ἀντιλήψεων, ὧν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν ἔχομεν ἡμεῖς.

ΤΟ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΝ

Πόσον νομίζετε ζυγίζει μία χιλιὰς ἑκατομμυρίων καὶ πόσος εἶνε ὁ ὄγκος της; Ἀκούσατε. Εἰς ἄργυρον, ἔχει βάρος 5,000,000 χιλιογράμμων· εἰς χρυσόν, 322,580 χιλ. Εἰς γραμμάτια πεντακοσιόδραχμα 9,460 χιλ. Εἰς γραμμάτ. ἑκατόδραχμα, 47,300.

Πρὸς μεταφορὰν ἑνὸς δισεκατομμυρίου, ὑποτιθεμένου ὅτι ἕκαστος βαστάζει βάρος 100 χιλιογράμμων, ἀπαιτοῦνται διὰ τὰ πεντακοσιόδραχμα γραμμάτια 94 ἄνδρες· διὰ τὰ ἑκατόδραχμα, 470 ἄνδρες· διὰ χρυσὸν 3,225 ἄνδρες· δι' ἄργυρον 50,000 ἄνδρες.

Ἂν ἔχετε δισεκατομμύριον εἰς γραμμάτια τῶν πεντακοσίων δραχμῶν καὶ θέλετε νὰ τὸ δέσετε εἰς βιβλία, θ' ἀποτελέσετε 4,000 τόμους, ἐκ 500 φύλλων ἕκαστον!...

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Διεζευγμένη ἀπὸ τοῦ Μιλάνου, ἡ πρώην βασίλισσα τῆς Σερβίας διέρχεται τὰς ὥρας τῆς ἀργίας της συγγράφουσα τ' ἀπομνημονεύματά της. Δὲν θ' ἀργήσουν νὰ ἐκδοθοῦν γαλλιστὶ εἰς τόμον, καὶ ἡ Ναθαλία ἀπὸ τώρα συνεννοεῖται μετά τινος ἐκδότου τοῦ Λονδίνου ἵνα τὸ βιβλίον μεταφρασθῇ ἀγγλιστί. Ἡ βασίλισσα, νεαρωτάτη ἀκόμη, ἔχει ἐν τούτοις ὑποστῇ τόσας τραγικὰς ἐν τῷ βίῳ της δοκιμασίας, ὥστε ἡ ἀφήγησις αὐτῶν θὰ ἀναγνωσθῇ μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος.

Εἰς τὸ βιβλίον, ὁ βίος τῆς Ναθαλίας θ' ἀποκαλύπτεται διττῶς, ὡς γυναικός, καὶ ὡς ἀνάσσης. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πολλαὶ ἐν αὐτῷ θὰ περιέχωνται ἀποκαλύψεις καὶ περὶ τοῦ βασιλέως Μιλάνου.

Ο ΡΟΥΣΣΩ ΚΑΙ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Αὐτὸς εἶνε ὁ τίτλος κομψοῦ τόμου ἐκδοθέντος πρό τινος ἐν Παρισίοις παρ' ἑνὸς τῶν ἐνθερμοτέρων θαυμαστῶν τοῦ συγγραφέως τῆς «Νέας Ἐλοΐζης», φέρει δὲ ἐν προοιμίῳ καὶ πρωτότυπον μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον: «Κρίσις συγχρόνου Παρισινῆς ἐπὶ τοῦ Ἰ. Ἰ. Ρουσσώ.»—Ἀλλὰ περιεργότερος αὐτοῦ θὰ εἶνε ὁ νεωστὶ ἐπίσης ἐκδοθεὶς ὑπὸ τοῦ Φρ. Μυνιὲ τόμος «Ἡ κυρία δὲ Οὐαρὲν καὶ ὁ Ρουσσώ.» Τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶνε ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ μελέτη ἐπὶ τῆς κ. Οὐαρέν, καὶ ἡ κυρία Οὐαρὲν ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἔρως τοῦ μεγάλου συγγραφέως, πιθανῶς δὲ ταύτην εἶχεν ὡς πρότυπον τῆς Ἰουλίας ὁ Ρουσσὼ συγγράφων τὴν «Νέαν Ἐλοΐζαν».

ΕΛΛΗΝ ΔΡΑΜΑΤΟΥΡΓΟΣ

Διὰ τῆς *Βασιλίσσης Ἰωάννας*, τῆς ἀναβιβαζομένης νῦν ἐπὶ σκηνῆς τῆς «Γαλλικῆς Κωμῳδίας» ἀναλάμπει ἡ δόξα δραματουργοῦ οὗτινος ἡ τύχη ὑπῆρξε περιπετειώδης. Διότι ἀφοῦ ἀπεκόμισε τὰς πρώτας ἐκ τοῦ θεάτρου δάφνας νέος ἔτι, κατεδικάσθη ἔπειτα εἰς τὴν λήθην καὶ τὴν ἀπραξίαν ἐπὶ ἔτη μακρά. Ὁ ποιητὴς αὐτός, ἕλλην τὴν καταγωγήν, ὀνομάζεται Ἀλέξανδρος Παρώδης, ἐγεννήθη εἰς Κρήτην, καὶ εἶνε ἡλικίας 48 ἐτῶν.

Τὸ ἔργον τὸ καταστῆσαν πρὸς στιγμὴν περιώνυμον αὐτὸν ἐν τῇ νεότητί του, εἶνε ἡ *Ἡττημένη Ρώμη*, δρᾶμα εἰς ἁπάσας τὰς γλώσσας μεταφρασθέν. Ἀλλ' ἡ φήμη τοῦ ἔργου τοῦ ἐστοίχισε πολύ, διότι τὰ κατόπιν ἔργα του, μετριώτερα ὄντα, ἔτυχον ψυχροτάτης ὑποδοχῆς. Ὁ Παρώδης εἶνε πολυγραφότατος. Πλὴν τῶν πολλῶν δραμάτων, ἐξέδωκε καὶ συλλογὴν ποιημάτων, τὰς *Κραυγὰς τῆς Σαρκός*, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου συλληφθείσας, ἐφ' οὗ ἀργότερον ἐξετέλεσεν ὁ Ῥισεπὲν τὰς *Βλασφημίας* του.

ΛΕΑΙΝΑ ΕΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩ

Φοβερὰ σκηνὴ διεδραματίσθη ἐσχάτως εἰς σιδηροδρομικόν τινα σταθμὸν πρὰ τὸ Λίβερπουλ. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἐπιβάται κατήρχοντο τῶν ἁμαξῶν τοῦ ἄρτι ἀφιχθέντος συρμοῦ, μία λέαινα γιγαντιαίου ἀναστήματος ἐπεφάνη αἴφνης ἐκεῖ.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ θηρίου οἱ ἐπιβάται ἐτράπησαν εἰς ἄτακτον φυγὴν κραυγάζοντες καὶ καταπατούμενοι περὶ τὰς θύρας τῆς ἐξόδου.

Εὐτυχῶς παρίσταντο ἐν τῷ σταθμῷ δύο δασοφύλακες, οἵτινες κατὰ διαταγὴν τοῦ σταθμάρχου ἐπυροβόλησαν καὶ ἐπλήγωσαν βαρέως τὸ ζῷον, τὸ ὁποῖον ἀπετελείωσαν κατόπιν διὰ τῶν πελέκεων.

Ἡ λέαινα ἀνῆκεν εἰς κινητὸν θηριοτροφεῖον καὶ διέφυγεν ἐκ τοῦ κλωβοῦ της καθ' ὁδόν.

ΕΚΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΣ ΚΑΛΟΓΡΑΙΑ

Ἡ ἀμερικανὶς Καίτη Δρέξελ, ἡλικίας 20 ἐτῶν καὶ κάτοχος περιουσίας 7 ἑκατομμυρίων δολλαρίων, κατὰ τὸν προσεχῆ φεβρουάριον χειροτονεῖται μοναχὴ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Πιττσβούργου καὶ παραχωρεῖ ὅλην τὴν περιουσίαν της εἰς ὄφελος αὐτοῦ.

ΝΕΟΣ ΔΙΟΓΕΝΗΣ

Εἴς χωρίον τι τῆς Σιλεσίας ἀπέθανεν ἐσχάτως ἀνὴρ προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν ὅστις ὅλον τὸν μακρὸν βίον του διήγαγε τρώγων ἀποκλειστικῶς *ρέγκας* καὶ πίνων μόνον ὕδωρ. Τὸ ὑποκάμισον καὶ τὰς περικνημίδας ἐθεώρει ἀντικείμενα πολυτελείας καὶ δὲν ἔκαμνε χρῆσιν αὐτῶν οὔτε κατὰ τὰ μεγαλήτερα ψύχη τοῦ χειμῶνος. Εὑρέθη νεκρὸς δὲ ἐπὶ σωροῦ χαρτίων, ἅτινα ἀπετέλουν τὴν συνήθη στρωμνήν του.

Digitized by Google

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

—

ΚΑΤΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ

'Εκ τῶν ἀστερισμῶν τοῦ ζῳδιακοῦ εἶναι ὁρατοὶ ἀφ' ἑσπέρας οἱ ἑξῆς. Εἰς τὰ ΔΝΔ τοῦ ὁρίζοντος ἄνωθεν τοῦ μέρους εἰς τὸ ὁποῖον δύει ὁ ἥλιος οἱ 'Ιχθῦς. Ἄνωθεν αὐτῶν ὁ Κριὸς μεσουρανῶν ὑψηλὰ πρὸς Ν, εὐδιάκριτος ἐκ τῶν δύο λαμπροτέρων αὐτοῦ α καὶ β, ὄντων β' τάξεως. 'Υψηλὰ οὐχὶ μακρὰν τοῦ κατακορύφου φαίνονται αἱ Πλειάδες καὶ ὀλίγον κατωτέρω αὐτῶν πρὸς Α. αἱ 'Υάδες, ἐν αἷς διακρίνεται ὁ ἐρυθρὸς ἀστὴρ ά τάξεως (ἀλλ' οὐχὶ πολὺ λαμπρὸς) Λαμπαδίας. 'Αμφότερα τὰ συμπλέγματα ταῦτα κεῖνται ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ταύρου. Πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ ὁρίζοντος εἰς τὸ μέσον περίπου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατακορύφου φαίνεται ὁ ἀστερισμὸς τῶν Διδύμων, τοῦ ὁποίου οἱ λαμπρότεροι ἀστέρες εἶναι οἱ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν Κάστωρ β' τάξεως ὁ βορειότερος καὶ Πολυδεύκης ά τάξεως. 'Εξ αὐτῶν ὁ Κάστωρ εἶναι ὡραῖος διπλοῦς ἀστήρ, τοῦ ὁποίου ἀμφότερα τὰ συστατικὰ σώματα ἔχουσι φῶς ὑποπράσινον. Πρὸς ἀποσύνθεσιν τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ ἀστέρος ἀπαιτεῖται τηλεσκόπιον· διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ φαίνεται ὁ ἀστὴρ ἁπλοῦς. Πρὸς Α. τῶν Διδύμων φαίνεται ὁ μικρὸς ἀστερισμὸς τοῦ Καρκίνου ἐν τῷ ὁποίῳ διακρίνεται διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ ὁ μικρὸς νεφελοειδὴς Φάτνη καὶ ἑκατέρωθεν ταύτης οἱ μικροὶ ἀστέρες δ' τάξεως οἱ ὀνομαζόμενοι Ὄνοι. Πρὸς τὰ ΝΑ τοῦ Καρκίνου λάμπουσι πλησίον τοῦ ὁρίζοντος οἱ ἀστέρες τοῦ Λέοντος ἐξ ὧν οἱ α, β, γ, δ ἀποτελοῦσιν ἀξιοθέατον τραπέζιον. 'Ο ΝΔ ἀστὴρ τούτου εἶναι ὁ α ὁ φέρων καὶ ἴδιον ὄνομα, Βασιλίσκος. 'Εκ τῶν ἄλλων 3 ἀστέρων ὄντων β' τάξεως λαμπρότερος εἶναι ὁ ΝΑ, ὁ καὶ (ἀραβιστὶ) Δενέβολα ὀνομαζόμενος. 'Ο ΒΔ ἀστὴρ τοῦ τραπεζίου ὁ γ, παρατηρούμενος διὰ τηλεσκοπίου ἀποσυντίθεται εἰς δύο, ἐξ ὧν ὁ λαμπρότερος εἶναι ὑπόχρυσος.

'Εκτὸς τοῦ ζῳδιακοῦ πρὸς τὰ ΝΑ τοῦ εὐδιακρίτου συμπλέγματος τῶν Πλειάδων, εἰς τὸν ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος φαίνεται ὁ μέγας καὶ λαμπρότατος ἀστερισμὸς τοῦ 'Ωρίωνος. Λίαν εὐδιάκριτον σύμπλεγμα ἀποτελοῦσιν ἐν αὐτῷ αἱ κοινῶς καλούμεναι πήχεις, ἑκάστη τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἐκ 3 ἀστέρων ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς κειμένων. Ἡ ὑψηλοτέρα σχετικῶς πρὸς τὸν ὁρίζοντα εἶναι ἡ σχηματιζομένη ἐκ τῶν ἀστέρων β' τάξεως δ, ε, ζ, ἡ δὲ πρὸς Ν καὶ πλαγίως ταύτης ἐκ τῶν πυκνότερον κειμένων ἀστέρων η, θ, ι, ἐξ ὧν μόνον ὁ τελευταῖος εἶναι γ' τάξεως. 'Ο θ παρατηρούμενος διὰ τηλεσκοπίου παρουσιάζει τὸν ἀξιοθέατον νεφελοειδῆ τοῦ 'Ωρίωνος. 'Εν τῇ μορφώσει τοῦ 'Ωρίωνος οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι ἀστέρες ἀποτελοῦσι τὴν ζώνην, οἱ δὲ ἄλλοι τὸ ξίφος τοῦ μεγάλου αὐτοῦ μυθικοῦ κυνηγοῦ, τὸν ὁποῖον φονευθέντα ὑπὸ τῆς 'Αρτέμιδος κατηστέρισεν ὁ Ζεύς. Διὰ τοῦ βορειοτάτου ἀστέρος τῆς ζώνης διέρχεται ὁ οὐράνιος 'Ισημερινός. Πρὸς τὰ ΒΑ τῶν πήχεων λάμπει ὁ ἐρυθρὸς α τοῦ 'Ωρίωνος, ὁ ἀραβιστὶ Βετελγέυζε, τοῦ ὁποίου ἡ λαμπρότης ὑπόκειται εἰς ἀλλοιώσεις ἄνευ περιόδου γνωστῆς. Πρὸς τὰ ΝΔ τῶν πήχεων λάμπει ὁ λευκὸς β τοῦ 'Ωρίωνος, 'Ρίγελ, ἐπίσης α' τάξεως. Πλησίον τοῦ α πρὸς Δ αὐτοῦ εὑρίσκεται ὁ γ ἀστὴρ β' τάξεως, ὀνομαζόμενος καὶ Bellatrix. Εἰς τὸν ΝΔ τοῦ 'Ρίγελ εὑρίσκεται ἀστὴρ β' τάξεως, ἀνήκων εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ 'Ηριδανοῦ ὑπὸ τὸ γράμμα γ. 'Ο ἀστερισμὸς οὗτος ἐκτείνεται εἰς τὸν ΝΔ τοῦ 'Ωρίωνος, τὸ δὲ νοτιώτερον αὐτοῦ μέρος, περιλαμβάνον καὶ τὸν ἀστέρα ά τάξεως α, ἀραβιστὶ 'Αχαρνάρ, δὲν ἀνέρχεται ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα τῶν 'Αθηνῶν. 'Εὰν ἐπεκτείνωμεν τὴν γραμμὴν τῆς ζώνης τοῦ 'Ωρίωνος πρὸς τὰ ΒΔ, ἀπαντῶμεν τὰς Πλειάδας, ἐὰν ὅμως ἐκτείνωμεν αὐτὴν ἀντιθέτως πρὸς τὰ ΝΑ, ἀπαντῶμεν τὸν λαμπρότατον ἀπλανῆ ἀστέρα, τὸν Σείριον, ὅστις ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Μεγάλου Κυνὸς σημαίνεται διὰ τοῦ γράμματος α. 'Ο ἀστὴρ οὗτος εὑρίσκεται ἀφ' ἑσπέρας εἰς τὰ ΝΑ πλησίον τοῦ ὁρίζοντος. Πλὴν τοῦ ἀστέρος ὅμως αὐτοῦ ὁ Μέγας Κύων περιέχει καὶ πολλοὺς ἄλλους λαμπρούς, οἵτινες ὅμως φαίνονται κάτωθεν τοῦ Σειρίου ἀφοῦ προχωρήσῃ ἡ νύξ. 'Ο Κύων μυθολογικῶς ἀνήκει εἰς τὸν 'Ωρίωνα, κάτωθεν τοῦ ὁποίου πρὸς Ν κεῖται ὁ μικρός, ἀλλ' ἀξιοθέατος, ἀστερισμὸς τοῦ Λαγωοῦ.

Πρὸς Β. τοῦ Σειρίου ἀνατέλλει ἀφ' ἑσπέρας πρὸ αὐτοῦ ὁ Προκύων, ά τάξεως, ὁ κύριος ἀστὴρ τοῦ Μικροῦ Κυνός. Πλησίον τοῦ κατακορύφου, ἀλλ' ὀλίγον τι πρὸς Β. αὐτοῦ μεσουρανεῖ ἀφ' ἑσπέρας ὁ Περσεὺς εὐδιάκριτος ἐξ ἀστέρων ἀποτελούντων ἐλαφρὰν καμπὴν ὡσεὶ τόξον. 'Εκ τῶν ἀστέρων αὐτοῦ ὁ β, 'Αλγόλ, εἶναι ἀξιόλογος ἀλλοφανὴς ἀστὴρ συνήθως β' τάξεως κατὰ περίοδον ὅμως 2 ἡμερῶν καὶ 21 ὡρῶν κατέρχεται ἐν ὀλίγαις ὥραις εἰς τὴν δ' τάξιν καὶ ἀνέρχεται πάλιν εἰς τὴν β'. Περὶ αὐτοῦ ἄλλοτε λεπτομερέστερον. Πρὸς τὰ Δ τοῦ ὁρίζοντος ὑψηλὰ κάτωθεν τοῦ Περσέως φαίνεται τὸ ἐξ ἀστέρων β' τάξεως λαμπρὸν τετράπλευρον τοῦ Πηγάσου, ἀποτελούμενον ἐκ 3 ἀστέρων αὐτοῦ καὶ τοῦ α τῆς 'Ανδρομέδας κατέχοντος τὴν ΒΑ κορυφήν. Πρὸς τὰ ΒΑ αὐτοῦ ἐκτείνεται ὁ ἀστερισμὸς τῆς 'Ανδρομέδας, ἐν τῷ ὁποίῳ δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ἐν νυκτὶ ἀσελήνῳ νεφελοειδῆ σχηματισμὸν καὶ διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ. Στρεφόμενοι πρὸς Β διακρίνομεν οὐχὶ πολὺ μακρὰν τοῦ κατακορύφου καὶ ὀλίγον πρὸς Δ αὐτοῦ τὸν ἀστερισμὸν τῆς Κασσιοπείας, ἐν ᾧ εὐδιακρίτως σχηματίζεται ὑπὸ ἀστέρων β' καὶ γ' τάξεως εἶδος ἀνοικτοῦ Μ.

Digitized by Google

Ὑψηλὰ πλησίον τοῦ κατακορύφου πρὸς τὰ ΒΑ λάμπει ὁ λαμπρὸς ἀστὴρ α' τάξεως, Αἴξ, ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ἡνυόχου, ὠχρὸς τὸ χρῶμα. Πλησίον τῆς Αἰγὸς αὐτῆς, ἥτις εἶναι ἡ τροφὸς τοῦ Διὸς Ἀμάλθεια, εὑρίσκονται αἱ δύο Ἔριφοι, ἀστέρες δ' τάξεως. Ἀντιθέτως πρὸς τὰ ΝΔ τοῦ ὁρίζοντος φαίνεται ἔτι ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Κήτους, τοῦ ὁποίου ὁ ἀνατολικώτερος ἀστήρ, ὁ α εἶναι β' τάξεως πρὸς δὲ τὰ ΒΔ ὁ λαμπρὸς ἀστερισμὸς Κύκνος ἐν σχήματι μεγάλου σταυροῦ. Ἡ Μεγάλη Ἄρκτος εἶναι ἀφ' ἑσπέρας χαμηλὰ πρὸς Β πλησίον τοῦ ὁρίζοντος. Ἡ Μικρὰ Ἄρκτος ἐπίσης πρὸς Β. εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὰ κάτω περὶ τὸν διὰ τὸν ἄοπλον ὀφθαλμὸν ἀκίνητον πολικὸν ἀστέρα.

Τὸ σύνολον τῶν ἀστερισμῶν αὐτῶν, ἰδίως δὲ τοῦ Ταύρου, τοῦ Ὠρίωνος, τοῦ Κυνός, τοῦ Ἠριδανοῦ τοῦ Ἡνιόχου, τῶν Διδύμων, συναποτελοῦσι τὴν λαμπρὰν σκηνογραφίαν τοῦ οὐρανοῦ ἀφ' ἑσπέρας ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ χειμῶνος. Εἰς τὸν παρατηροῦντα μετὰ προσοχῆς τὸν ἔναστρον οὐρανὸν ἡ ἐντύπωσις εἶναι τοιαύτη, ὥστε ὅτε κατὰ τὴν ὀπώραν ἐπαναβλέπει τὴν πρωϊαντὴν αὐτὴν σκηνογραφίαν, νομίζει ὅτι ἤδη πνέει αὔρα χειμερία. Τὴν λαμπρότητα αὐξάνει κατὰ τὰς ἀσελήνους νύκτας ἡ λευκὴ ταινία τοῦ γαλαξίου, ὅστις διέρχεται πλησίον τοῦ Ὠρίωνος καὶ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐκτείνεται ἀπὸ Ν πρὸς Β διερχόμενος περίπου καὶ διὰ τοῦ κατακορύφου.

Προϊούσης τῆς νυκτός, ἕνεκα τῆς ἐξ Α πρὸς Δ κινήσεως τῆς οὐρανιας σφαίρας, ἡ θέσις τῶν ἀστερισμῶν πρὸς τὸν ὁρίζοντα ἀλλάσσει. Διαδοχικῶς μεσουρανοῦσιν ὁ Ὠρίων, ὁ Κύων, ὁ Λέων Ἄλλοι ἀστερισμοὶ ἀόρατοι ἀφ' ἑσπέρας κάτωθεν τοῦ ὁρίζοντος, ἀνατέλλουσιν. Οὕτω περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀναφαίνεται εἰς τὰ ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος ὁ ἀστερισμὸς τῆς Παρθένου, εἶτα ὁ Ζυγὸς καὶ ὅταν πλησιάζῃ νὰ ἐξημερώσῃ ὁ λαμπρὸς καὶ μέγας ἀστερισμὸς τοῦ ζῳδιακοῦ, ὁ Σκορπίος. Περὶ τὴν πρωΐαν ἡ Μεγάλη Ἄρκτος φαίνεται ὑψηλὰ οὐχὶ μακρὰν τοῦ κατακορύφου, ἐνῷ ἡ Κασσιόπεια εὑρίσκεται πλησίον τοῦ ὁρίζοντος πρὸς Β. Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ μεσουράνησις τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν γίνεται ἐνωρίτερον. Ἡ διαφορὰ εἶναι δύο ὡρῶν τὸν μῆνα.

Ἥλιος

Ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Ὑδροχόου. Ἀνατέλλει τὴν 11ην εἰς τὰς 7 καὶ 11 Π. Μ. τὴν 21ην εἰς τὰς 7 καὶ 4, τὴν 31ην εἰς τὰς 6 καὶ 54, δύει δὲ τὴν 11 εἰς τὰς 5 καὶ 15, τὴν 21ην εἰς τὰς 5 καὶ 24, τὴν 31ην εἰς τὰς 5 και 35 Μ. Μ. Δὲν ἀνατέλλει ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ σημείου τοῦ ὁρίζοντος, ἀλλὰ τὴν 11ην μικρὸν πρὸς Ν. αὐτοῦ, τὴν 21ην περισσότερον καὶ τὴν 31 ἔτι μᾶλλον δύει δὲ κατ' ἀναλογίαν μοίρας πρὸς Ν τοῦ δυτικοῦ σημείου τοῦ ὁρίζοντος. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἰσχύουσι διὰ τὰς Ἀθήνας καὶ δι' ὁρίζοντα ὅλως ἀνοικτόν. Τὸ σημεῖον τῆς μεσουρανίσεως τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν μεσημβρίαν εὑρίσκεται ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα 32ο τὴν 11ην, 35 τὴν 21ην, 38 τὴν 31. Ἐὰν συγκρίνωμεν τὰ τμήματα τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς μεσημβρίας καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τῆς δύσεως αὐτοῦ, εὑρίσκομεν, ὅτι τὸ Π.Μ. τμῆμα εἶναι τὴν 11ην 4 ὡρῶν καὶ 49 λεπτῶν, τὴν 21ην 4 καὶ 56, τὴν 31ην 5 καὶ 6, ἐνῷ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τμήματα Μ. Μ εἶναι τὴν 11ην 5 ὡρῶν καὶ 15 λεπτῶν, τὴν 21ην 5 καὶ 24, τὴν 31ην 5 καὶ 35. Τὰ μετὰ μεσημβρίαν λοιπὸν εἶναι μακρότερα τῶν πρὸ μεσημβρίας καὶ ἡ μεσημβρία δὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ μεταξὺ τῆς ὥρας τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ὥρας τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Αἰτία τῆς ἀνωμαλίας ταύτης εἶναι ὅτι ἐν τῷ συνήθει βίῳ μετροῦμεν τὸν χρόνον διὰ τοῦ μέσου καλουμένου χρόνου, τοῦ ὁποίου τὸ μέτρον, (ἡ μέση ἡλιακὴ ἡμέρα), εἶναι σταθερόν, ἐνῷ ἡ διάρκεια τοῦ χρόνου ἡ παρερχομένη ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀληθῆ μεσημβρίαν (ἡ ἀληθὴς ἡλιακὴ ἡμέρα) δὲν εἶναι σταθερά, ἀλλ' ἄλλοτε μείζων, ἄλλοτε ἐλάσσων τῆς μέσης ἡμέρας, καὶ τοῦτο ἐπὶ πολλὰς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας. Ἐντεῦθεν ἡ ἀληθὴς μεσημβρία ἄλλοτε μὲν προηγεῖται, ἄλλοτε δ' ἕπεται τῆς μέσης μεσημβρίας, τῆς ἐν χρήσει ἐν τῷ βίῳ. Τὸν Ἰανουάριον ἡ ἀληθὴς μεσημβρία ἕπεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τῆς μέσης. Ἡ καλουμένη ἐξίσωσις τοῦ χρόνου (ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο χρόνων μέσου καὶ ἀληθοῦς) εἶναι τὴν 11ην τοῦ μηνὸς 12 λεπτῶν, τὴν 21 14 καὶ τὴν 31, 14'30''. Ἡ ἀληθὴς λοιπὸν μεσημβρία συμβαίνει ὅταν τὰ ὡρολόγια κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας δεικνύωσι τοσαῦτα λεπτὰ Μ. Μ, ὅσα σημειοῦνται ἀνωτέρω δι' ἑκάστην αὐτῶν· εἶναι βραχύτερα τῶν μετὰ μεσημβρίαν τμημάτων τὸ διπλάσιον τῶν ἄνω ἀριθμῶν, ἤτοι 24 λεπτὰ τὴν 11ην, 28 τὴν 21ην 29 τὴν 31ην.

Σελήνη.

Αἱ φάσεις τῆς σελήνης εἶναι αἱ ἑξῆς. Πρῶτον τέταρτον τὴν 5ην εἰς τὰς 5 καὶ 52 π. μ., πανσέληνος τὴν 13ην εἰς τὰς 2 π. μ., τελευταιον τέταρτον τὴν 21 εἰς τὰς 6 καὶ 17 Π. Μ, νέα σελήνη τὴν 28 εἰς τὰς 3 καὶ 47 Π. Μ. (μ. χρ. Ἀθ.)

Πλανῆται.

Ἡ Ἀφροδίτη φαίνεται τὴν πρωΐαν ὡς Ἑωσφόρος πρὸς τὰ ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος εἰς τὸ Δ μέρος τοῦ Τοξότου. Ἔχει μεγάλην λαμπρότητα καὶ ἀνατέλλει κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς 3 σχεδὸν ὥρας πρὸ τοῦ ἡλίου καὶ πλησιάζει πρὸς τὴν μεγίστην αὐτῆς δυτικὴν ἐποχὴν ἀπὸ τοῦ ἡλίου (47ο). Ἡ φάσις αὐτῆς διὰ τηλεσκοπίου παρατηρουμένης εἶναι ὀλιγωτέρα τοῦ ἡμίσεως. Ὁ Ἄρης φαίνεται τὸ ἑσπέρας ἐν τῷ ἀστερισμῷ τῶν Ἰχθύων εἰς τὰ ΝΔ τοῦ ὁρίζον-

Digitized by Google

τος, ἐρυθρὸς ὡς πάντοτε, οὐχὶ ὅμως λαμπρὸς ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπομακρύνεται. Ὁ Ζεὺς παύει νὰ φαίνεται, κατὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ μηνὸς εὑρίσκεται εἰς σύνοδον (πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν) μετὰ τοῦ ἡλίου. Ὁ Κρόνος εὑρίσκεται εἰς τὸ Ν μέρος τοῦ Λέοντος, ΝΑ τοῦ ἀστέρος Βασιλίσκου, φαίνεται δ' ὡς μολυβδόχρους ἀστὴρ ά τάξεως εἰς τὰ Α τοῦ ὁρίζοντος ἀργὰ ἀφ' ἑσπέρας πρὸ τοῦ μεσονυκτίου. Ὁ Οὐρανὸς φαίνεται ἀργὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὡς ἀσθενὴς ἀστὴρ ή τάξεως 10ο πρὸς Α. τοῦ ἀστέρος α τῆς Παρθένου τοῦ Στάχυος, ΝΔ τοῦ ἀστέρος κ τοῦ ἀστερισμοῦ.

Δ. Κ. ΚΟΚΚΙΔΗΣ

ΝΙΟΒΗ

Κἂν ἄφησέ μου μία....
Ὀβίδιος

Ἑφτὰ λεβένταις κ'ἔξη παρθέναις! Τὰ κορμιά των
Γοργά τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο κυλοῦνε 'ς τὰ χορτάρια,
Κυνηγητά, σβυσμένα κι' ἀπὸ τῶν δύο Ἀθανάτων
Τ' ἀλάθευτα δοξάρια.

Ἀνάμεσα 'ς τὸν κάμπον ἐκεῖνον τοῦ θανάτου
Ποτάμι αἱματωμένο γεννήθηκε καὶ πάει,
Τά δεκατρία τ' ἀδέρφια μὲ τὸ μουρμούρισμά του
Θαρρεῖς θρηνολογάει.

Καὶ δὲν τολμάει κανένας πρὸς τὰ οὐράνια πλάτη
Τὰ μάτια νὰ σηκώσῃ 'ς τὸ μανιωμένο ταῖρι,
Γιατὶ τῶν Ἀθανάτων σκοτώνει καὶ τὸ μάτι,
Ὅπως χτυπάει τὸ χέρι.

Καὶ μιὰ πηχτὴ μαυρίλα ποῦ ἀστροπελέκι κρύβει
Τῆς δοξασμένης χώρας γεμίζει τὸν ἀέρα,
Καὶ τρέμουν 'ςτὸ παλάτι καὶ τρέμουν 'ς τὸ καλύβι
Τὴ θεϊκὴ φοβέρα.

Τέτοια νυχτιὰ καὶ ἡρώων 'ς ταῖς φλέβαις τὸ αἷμα
κόβει . . .
Παντοῦ φυγὴ καὶ τρόμος καὶ συμφορὰ καὶ ζάλη·
Μονάχα μιὰ δὲν φεύγει, μονάχα μιά· ἡ Νιόβη,
Βασίλισσα ἡ μεγάλη !

Ἐκεῖ μπροστά της νοιώθει χυτά καὶ παγωμένα
Τὰ σπλάχνα τὰ δικά της. Ἀλλὰ γιὰ ἰδὲς, τῆς μένει
Ἀκόμα ἕνα παιδί της, ἡ τελευταία γέννα
Κ' ἡ πλέον χαϊδεμμένη.

Βασίλισσα ἡ Νιόβη ποῦ δὲν τὴ δευτερώνει
Θεὰ 'ς τὴν περηφάνεια, γυναῖκα 'ς τὸ καμάρι,
Νά ! σὰν καλάμι γέρνει, καὶ σὰ λαμπάδα λυώνει
Καὶ σπαρταρᾷ σὰν ψάρι.

Βασίλισσα ἡ Νιόβη, ποῦ τῶν Τιτάνων ῥέει
Μέσα της πύρινο αἷμα, νά ! γονατάει 'κεῖ πέρα
Καὶ σκύβει καὶ ξεσπάει σὲ δέησι καὶ λέει
Καὶ δέρνεται ἡ μητέρα :

«Ἐσύ, τῶν Ἀθανάτων μητέρα ἐσὺ μεγάλη,
Πρόσπεσε 'ς τῶν παιδιῶν σου τὴν παντοδυναμία,
Κάμε νὰ τὴν ἀφήσουν 'ς τὴν ἔρημή μου ἀγκάλη
Τὴν ὑστερνή, τὴ μία !

Κι'ἄλλα ζητᾷς; Δὲν ἔχεις χορτάσει ἀκόμα; Στάσου!
Ἔχεις τὰ δεκατρία κλωνάρια μου κομμένα,
Κ'ἐμὲ ξεφυλλιασμένη, γονατιστὴ μπροστά σου.
Θεά, τ' ἀκοῦς ; ἐμένα !

Σκλάβα σου πλέον, 'ς ἐσένα κάθε μ'ἐλπίδα βάνω..»
Κ'ἐκεῖ ποῦ μὲ λαχτάρα καὶ σὰν τρελλὴ προσμένει
Νά ! καὶ ἡ στερνή της πέφτει 'ς τὸν κόρφο της
ἐπάνω
Αἱματοκυλισμένη.

Πάει τὸ στερνὸ παιδί της καὶ πάει τὸ καρδιο-
χτύπι
Μαζὶ καὶ τὸ στερνό της· τίποτε δὲν τὴν δένει
Μὲ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν πέτρωσεν ἡ λύπη
Καὶ πέτρα πάντα μένει.

—Ὦ πέτρα ἐσὺ τῆς λύπης, ὁποῦ δὲν ἔχεις ταῖρι,
Γιατί δουλειὰ δὲν εἶσαι περαστικοῦ τεχνίτη,
Καὶ σ' ἔπλασεν ὁ πόνος, ὄχι μ' ἀνθρώπου χέρι,
Μπροστά σου ὁ νοῦς μου φρίττει.

Ὅ,τι γιὰ σὲ ἔχει γράψει δὲν τὸ ξεγράφ' ἡ Μοῖρα,
Καμμιὰ δύναμις πλέον, καμμιὰ δὲν σὲ ξυπνάει,
Ἀκόμα κι' ἂν ἀκούσῃς τ' ἀντρός σου ἡ θεία λύρα
Νὰ σοῦ χτυπᾷ 'ς τό πλάϊ.

Τ' ἀντρός σου ἡ θεία λύρα ἔκαμε νά ξυπνήσῃ
Τὴ θεία ψυχὴ ποῦ μέσα βαστοῦν καὶ τὰ λιθάρια,
Ποῦ κρύβεται ἢ ἀστράφτει 'ς ὁλόκληρη τὴ φύσι
Ἀπ' τ' ἄστρα ὡς τὰ χορτάρια.

Ἀλλὰ ἡ δική σου ἡ νέκρα τέτοια προβάλλει
ἐμπρός μου,
Ποῦ λέω: Δὲν σ'ἀνασταίνει κανείς. Μιὰ ῥημασμένη
Μητέρα σὰν ἐσένα, μέσ' 'ς τὴ ψυχὴ τοῦ κόσμου,
Μόνη ἄψυχη ἀπομένει.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ ἱστορικὴ ἀφήγησις τῶν κατὰ τὴν περίφημον μάχην τῆς Σαδόβας, ἣν δημοσιεύει ἡ «Ἑστία» ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου, ἐλήφθη ἐκ συγγράμματος τοῦ Σύβελ, διευθυντοῦ τῶν ἀρχείων τοῦ Πρωσσικοῦ Κράτους. Ἐγράφη δηλαδὴ ὑπ' ἀνδρὸς ἔχοντος ὄχι μόνον ἔκτακτον συγγραφικὴν ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ πλήρη γνῶσιν ὅλων τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων ἐφ' ὧν στηρίζει πᾶν ὅ,τι ἀφηγεῖται. Ἐπομένως ἡ ἀφήγησίς του δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐθεντική. Οὕτω δὲ κρίνων αὐτὴν ὁ φιλελληνικώτατος πρίγκηψ Διάδοχος τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν ἠθέλησε νὰ τὴν μεταδώσῃ καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλαναγνώστας καὶ παρεχώρησε μεθ' ὑψηλῆς εὐμενείας τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ εἰς τὴν «Ἑστίαν,» ἥτις εὐγνωμονεῖ ἐπὶ τούτῳ.

— Ἐν τῷ Γερμανικῷ ἀρχαιολογικῷ ἰνστιτούτῳ Ἀθηνῶν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Δαῖρπφελδ ἐπραγματεύθη περὶ τῶν ἐν Τροίᾳ ἀνασκαφῶν, μετὰ βραχὺ προοίμιον περὶ τῆς σημασίας τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σχλῆμαν εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας.

Τὰ ἐν Τροίᾳ οἰκοδομήματα καίτοι εὐτελέστατα κατὰ τὸ φαινόμενον διδάσκουσιν ὅμως ἡμᾶς πῶς ἐμορφώθη καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ἑλληνικὴ ἀρχιτεκτονική· κατὰ τὸν κ. Δαῖρπφελδ ἐκ τῆς ἐξ ὠμῶν πλίνθων οἰκοδομικῆς ὕλης τῶν ἐν Τροίᾳ εὑρημάτων ἐξηγοῦνται καὶ διαλευκαίνονται πολλὰ ζητήματα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ὡς π. χ. τὸ σχῆμα τοῦ ἐν παραστάσι ναοῦ, ἡ ἀρχὴ τοῦ προνάου, τοῦ ὀπισθοδόμου, τὸ προπύλαιον κλπ.

Μετὰ τὸν κ. Δαῖρπφελδ ὁ δεύτερος γραμματεὺς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Π. Βόλτερς ὡμίλησε περὶ μνημείων ἀναφερομένων εἰς τὸν μῦθον τῆς Τυροῦς καὶ τῶν παίδων αὐτῆς· τὰ μνημεῖα ταῦτα εἶνε πρὸ πάντων τυρρηνικά, κατ' ἑλληνικὰ πιθανῶς πρότυπα, πλὴν ἑνὸς πηλίνου βοιωτικοῦ εἰδωλίου, ἀποκειμένου ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Εἶτα δ' ὁ κ. Βρύχνερ, συνεχίζων τὸν ἐν προηγουμένῃ συνεδριάσει λόγον του, περὶ ἀττικῆς τοπογραφίας, προσδιώρισε τὴν θέσιν τῆς Παλλήνης παρὰ τὸ χωρίον Κορωπί.

— Ἀνεκαλύφθησαν πρὸ μικροῦ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως παρὰ τὴν τοποθεσίαν τὴν λεγομένην Pratedi Castello πλείονες ἐνεπίγραφοι λίθοι συναποτελοῦντες περίπου ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε στίχους. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶναι κομμάτια ἐκ τῶν *πρακτικῶν* τοῦ μεγάλου συλλόγου τῶν *Δεκαπέντε ἀνδρῶν* τῶν ἐπὶ τῆς τελέσεως τῶν ἱερῶν (sacris faciundis). Ἡ ἑρμηνεία τοῦ κειμένου ἀνετέθη εἰς τὸν πολὺν Μόμσεν, ἀλλ' ὁ κ. Geffreoy διευθυντὴς τῆς ἐν Ῥώμῃ Γαλλικῆς Σχολῆς, ἔγραψεν ἤδη πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα ὅπερ οἱ *Δεκαπέντε ἄνδρες* εἶχον συντάξῃ διὰ τὴν *ἑκατονταετηρίδα ἑορτήν*, τὰ *σαικουλάρια*, ὅπως τὰ ὀνομάζει ὁ Δίων ὁ Κάσσιος, τὰ ὁποῖα ἐτελέσθησαν ἐν ἔτει 737 ἀπὸ Ῥώμης. Ὑπάρχει ἐν τῷ ἀνακαλυφθέντι μνημείῳ καὶ τὸ κείμενον τῶν εὐχῶν, αἵτινες ἔμελλον νὰ ψαλῶσι. Τὸ πασίγνωστον τοῦ Ὁρατίου ποίημα τὸ ποιηθὲν ἐπίτηδες διὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην μνημονεύεται ὡς ἑξῆς: Carmen saeculare composuit Q. Horatius Flaccus.

— Ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ ἔγραψε νέον δρᾶμα «τὸ Ἐμπόδιον», τὸ ὁποῖον παρεστάθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Παρισινοῦ Γυμνασίου. Διὰ τοῦ δράματος αὐτοῦ ὁ Δωδὲ σκοπεῖ νὰ καταδείξῃ ὅτι αἱ ψυχικαὶ νόσοι δὲν εἶνε πάντοτε κληρονομικαί, ἀντικρούων ἐν μέρει καὶ ἀμφισβητῶν τὴν γενικότητα τοῦ περὶ κληρονομικότητος κανόνος. Τὸ ἔργον ἐπέτυχεν ἐξόχως καὶ ἀπέσπασε τὰ ὁμόφωνα ἐγκώμια τῆς κριτικῆς.

— Εἷς τῶν φίλων καὶ τῶν ἐπιφανεστέρων μαθητῶν τοῦ Σοπεγχάουερ, ὁ δόκτωρ Δαβὶδ Ἄσσερ ἀπεβίωσεν ἐν Γερμανίᾳ.

— Ἐν Πετρουπόλει ἀπεβίωσεν ὁ Γρηγόριος Πέτροβιτς Δανιλεύσκης ῥῶσσος ποιητής, κριτικός, μυθιστοριογράφος καὶ ἀρχισυντάκτης τῆς *Ἐπισήμου Ἐφημερίδος* τοῦ Κράτους. Ἦτο οὗτος, μετὰ τὸν Ἰβὰν Γοντσάρωφ καὶ τὸν κόμητα Τολστόϊ, ὁ τελευταῖος ἐπιζῶν τῆς γενεᾶς τῶν διαδόχων τοῦ Γογόλ.

— Ἡ Νέα Ὑόρκη θὰ κατέχῃ, ἐντὸς τριῶν ἐτῶν, τὴν μεγίστην κρεμαστὴν γέφυραν τοῦ σύμπαντος. Ἡ ἐναέριος γέφυρα θὰ συνδέῃ τὴν Νέαν Ὑόρκην μὲ τὴν Γερσέην. Τὸ μῆκός της θὰ εἶναι 15 χιλιομέτρων, καὶ ἓν τραῖνον ταχὺ θὰ τὴν διέρχεται ἐντὸς 13 1|2 λεπτῶν τῆς ὥρας. Τὸ ὕψος τῆς γεφύρας θὰ εἶναι 50 μέτρων. Ἡ ἐπιχείρησις ὑπελογίσθη ὅτι θὰ στοιχίσῃ 5 ἑκατομμύρια δολλαρίων. Αἱ ἐργασίαι θ' ἀρχίσουν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς μαρτίου.

— Τὸ διεθνὲς συνέδριον τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας θὰ συνέλθῃ τὸ προσεχὲς θέρος ἐν Μόσχᾳ ἀπὸ 13—20 Αὐγούστου. Θὰ διευθύνῃ τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ἡ κόμησσα Οὐβαρόφ, πρόεδρος τῆς ῥωσσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας. Εἷς φιλεπιστήμων προσέφερε 4,000 ῥούβλια διὰ τὰς δαπάνας τῆς προπαρασκευῆς.

Εὐθὺς μετὰ τὸ ἀνθρωπολογικὸν συνέδριον θὰ συνέλθῃ τὸ ζωολογικὸν εἰς τὰς 22 Αὐγούστου, θὰ διαρκέσῃ δὲ μέχρι τῆς 30.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο συνεδρίων θὰ ὀργανισθῶσι καὶ εἰδικαὶ ἐκθέσεις ἐθνογραφίας, ἀνθρωπολογίας, προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας καὶ ζωολογίας.

— Μελετᾶται ἡ κατασκευὴ ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου μεταξὺ Πετρουπόλεως καὶ Ἀρχαγγέλου.

— Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἑώρτασαν τὴν 84ην ἀμφιετηρίδα τοῦ ἐπιφανεστέρου τῶν συγχρόνων ποιητῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς Whitier.

— Τὸ νέον δρᾶμα τοῦ Ἴβσεν Ἕ δ δ α Γ ά β λ ε ρ θὰ παρασταθῇ προσεχῶς εἰς τὸ θέατρον Λέσσιγκ τοῦ Βερολίνου καὶ εἰς τὸ βασιλικὸν θέατρον τοῦ Μονάχου.

— Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος παρεστάθησαν ἐν τῷ μελοδραματικῷ θεάτρῳ τοῦ Βερολίνου ἰδίως ἔργα τῶν ἑξῆς μουσουργῶν: τοῦ Βάγνερ 66 ἑσπέρας, τοῦ Βέρδη 36, τοῦ Βέμπερ 24, τοῦ Μόζαρτ 18, τοῦ Μπιζὲ 13 καὶ ἄλλων ὀλιγώτερα. Τὴν πρώτην θέσιν ἐκ τῶν διαφόρων μελοδραμάτων κατέχει ὁ Ὀθέλλος τοῦ Βέρδη, παρασταθεὶς 22 ἑσπέρας.

— Ἡ ἐν Πετρουπόλει Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἤρχισε τὴν ἔκδοσιν Μ ε τ ε ω ρ ο λ ο γ ι κ ῆ ς Ἐ π ι θ ε ω ρ ή σ ε ω ς ῥωσσιστὶ ἐκδιδομένης.

— Ἀπέθανεν ἐν Ἰθάκῃ ὁ Γεράσιμος Πέτας, τελευταῖος ἱερολοχίτης, ὕστατον λείψανον τῶν ἐν Δραγατσανίῳ ἀγωνισθέντων ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην εὐγενῶν Ἑλληνοπαίδων.

— Ἀφίκετο ἐκ Βερολίνου διὰ Παρισίων ὁ ἰατρὸς κ. Δηλιγιάννης μεταβὰς κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὅπως μελετήσῃ τὴν θεραπευτικὴν μέθοδον τοῦ Κώχ.

— Ὁ ἄγγλος ἱστοριογράφος τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου Kinglake ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ ὀγδοηκοντούτης τὴν ἡλικίαν.

— Ἐν Γενούῃ ἱδρύεται εἰδικὴ σχολὴ πρὸς μόρφωσιν περιηγητῶν καὶ ἐξερευνητῶν. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔχουσα καθαρῶς ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα θὰ εἶνε ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ch. Diehl. Excursions archéologiques en Grèce.— Mycènes—Délos. —Athènes — Olympie — Eleusis — Epidaure —Dodone — Tirynthe — Tanagra. Avec 8 planches. Armand Colin et Cie éditeurs. Paris 1890 σ. Χ —382 8ον.

Ἂν εἴπωμεν ὅτι εἰς τὰ μνημεῖα τῆς προγονικῆς εὐκλείας ὀφείλει, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν της ὡς κράτους αὐτονόμου ἡ νεωτέρα Ἑλλάς, οὐδεὶς θὰ τὸ νομίσῃ ὑπερβολήν. Ἡ Ἑλλὰς ἀναγεννηθεῖσα καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστᾶσα ἀσυνειδήτως οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων ἀπέδειξεν οἱονεὶ ἐμπράκτως τὴν εὐγνωμοσύνην της πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην. Τῷ ὄντι, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀπὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν, τόσον πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἐνηργήθησαν ἐν τῷ ἑλληνικῷ βασιλείῳ ἀνασκαφαὶ καὶ τόσον σημαντικὰ ὑπῆρξαν τὰ ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα, ὥστε ἀνεκαινίσθη σχεδὸν ἡ ἐπιστήμη καὶ ἔφθασεν εἰς ἀκμὴν τοιαύτην, ὅσον οὐδέποτε ἐπὶ αἰῶνας πρότερον.

Εἶναι λοιπὸν δίκαιον οἱ Ἕλληνες στενώτερον νὰ συνδεθῶμεν πρὸς τὰ συντρίμματα ἐκεῖνα τῆς δόξης καὶ ἐκ τοῦ πλησίον νὰ τὰ γνωρίσωμεν. Διὰ τίνας λόγους δὲν γίνεται τοῦτο, δὲν εἶναι ἐδῶ τόπος κατάλληλος νὰ εὑρευνήσωμεν, ἀναντιρρήτως ὅμως εἷς ἐκ τῶν λόγων εἶναι καὶ ἡ ἔλλειψις βιβλίων ἁρμοδίων ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ διδάσκωσι τὰς ἀρχαιολογικὰς γνώσεις τοὺς πολλούς, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίσωσιν εἰς αὐτοὺς τὰς καθημερινὰς τῆς ἀρχαιολογίας ἀνακαλύψεις καὶ μάλιστα τὰς γενομένας ἀπὸ ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι μεγάλας ἀνασκαφάς. Οἱ ξένοι εἶναι δυστυχῶς μᾶλλον φιλάρχαιοι ἡμῶν καθ' ὅλου, διὰ τοῦτο δὲ φροντίζουσι καὶ περὶ τοιούτων βιβλίων, τὰ ὁποῖα νὰ δύνανται ὄχι μόνον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀρχαιολόγοι καὶ φιλολόγοι, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ φιλομαθεῖς νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ οὕτω νὰ ἀνοίγωσι τοὺς ὀφθαλμούς των εἰς τὰ μεγάλα πορίσματα, τὰ ὁποῖα ἐξορύσσονται οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν κόλπων τῆς ἑλληνικῆς γῆς.

Εἰς τὰς σκέψεις ἡμῶν ταύτας ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἀνάγνωσις καλλίστου βιβλίου, ὅπερ χάριν τῶν πολλῶν ἐφιλοπόνησεν ὁ ἄλλοτε ἑταῖρος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς καὶ νῦν καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Γαλλίᾳ κ. Diehl.

Τὸ κάλλιστον τοῦτο καὶ τερπνότατον εἰς ἀνάγνωσιν βιβλίον δύναται καὶ τὸν ἥκιστα φιλάρχαιον νὰ διαθέσῃ εὐμενέστατα πρὸς τὰ ἀρχαῖα. Μετὰ βραχὺν Πρόλογον καὶ ἀξιόλογον Εἰσαγωγὴν ἐν ᾗ ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται περὶ τῶν κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον γενομένων μεγάλων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων, περιέχεται ἡ ἀφήγησις ἐν δέκα κεφαλαίοις καὶ κατὰ σειρὰν τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν ἐν Μυκήναις (1876 — 1888), ἐν Τίρυνθι (1884—1885), ἐν Δωδώνῃ (1876) — εἶναι δὲ αὕτη ἡ μόνη ἔξω τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος γενομένη ἀνασκαφὴ περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ βιβλίον),—ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν (1882—1889), ἐν Δήλῳ (1873—1888), ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος (1884 — 1888), ἐν Ὀλυμπίᾳ (1875 — 1881), ἐν Ἐλευσῖνι (1882 — 1889), ἐν Ἐπιδαύρῳ (1881 — 1887) καὶ ἐν Τανάγρᾳ (1870 — 1889).

Ἑκάστου κεφαλαίου προτάσσεται βιβλιογραφικὴ σημείωσις δυναμένη νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν εἰς ἀκριβεστέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας πηγάς, τὰ δὲ περὶ ἑκάστης ἀνασκαφῆς διαλαμβάνονται τόσον καθαρῶς καὶ οὕτως εἰπεῖν ζωντανεύονται διὰ τῶν ὡραίων περιγραφῶν τῶν τόπων καὶ τῶν καταλλήλων ὑπομνήσεων τῶν σχετικῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὥστε ἀκοπώτατα καὶ εὐαρεστότατα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους διέρχεσαι τὸ βιβλίον ὅλον καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ αἰσθάνεσαι ὅτι δὲν ἐξωδεύθη ματαίως ὁ χρόνος, ἀλλ' ὅτι πολλὰ ἔμαθες καὶ μάλιστα μετὰ τέρψεως καὶ ἡδονῆς.

Ὁ γνωστὸς παρ' ἡμῖν ἀρχαιολόγος κ. Σ. Ῥεϊνὰχ ὑπέδειξεν ἐν τῇ Revue Critique (τῆς 3 νοεμβρίου 1890) ἀνακριβείας τινὰς τοῦ βιβλίου, ἃς ἐπιστήμονες μόνον δύνανται νὰ παρατηρήσωσιν, ἀλλ' αὗται εἶναι ἐλάχισται σχετικῶς πρὸς τὴν ὠφέλειαν, ἣν δύναται τὸ καλὸν τοῦτο ἔργον νὰ προσπορίσῃ. Θὰ ηὐχόμεθα καὶ παρ' ἡμῖν νὰ ἐγίνοντο διὰ τοιούτου τρόπου κτῆμα τῶν πολλῶν αἱ ἀρχαιολογικαὶ γνώσεις καὶ νὰ διεδίδετο ὡς *ἐπὶ πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων* ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν. Ὁ κ. Τσούντας θὰ ἦτο ἴσως ὁ καταλληλότατος εἰς ἐπιχείρησιν τοιούτου ἐθνωφελοῦς ἔργου, διότι καὶ δείγματα ἔδωκε τῆς πρὸς τοῦτο ἱκανότητός του. Θὰ ὑψωθῇ κατὰ πολὺ τὸ φρόνημα ἡμῶν, ἂν ὀλίγον θελήσωμεν νὰ ἀγαπήσωμεν — καὶ ἔχομεν καὶ καθῆκον μάλιστα νὰ τὸ πράξωμεν — ἕνα τῶν εὐγενεστάτων κλάδων τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης.

Σ.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πολλαὶ κλωσταὶ εἰς μίαν βελόνην.

Περνᾶτε εἰς τὴν βελόνην κλωστὴν μήκους μέχρι δύο μέτρων καὶ τραβᾶτε τὰς δύο ἄκρας της ὥστε νὰ εἶνε ἰσομήκεις. Εἰς ἀπόστασιν τριῶν τεσσάρων δακτύλων ἀπὸ τῆς ὀπῆς τῆς βελόνης ξεστρίβετε ὀλίγον καὶ τὴν μίαν κλωστὴν καὶ τὴν ἄλλην καὶ περνᾶτε διὰ τῶν κλωνίων αὐτῶν τὴν βελόνην, ὅπως δεικνύει τὸ σχῆμα 1 καὶ τὸ 2. Ἔπειτα κρατεῖτε διὰ τῶν δακτύλων τὴν βελόνην ὀρθίαν καὶ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς τραβᾶτε τὴν κλωστήν, κατὰ τὸ σχῆμα 3. Ἡ κλωστὴ τότε διέρχεται διπλῆ, τριπλῆ, τετραπλῆ συστρεφομένη ὡς μέγα δακτυλίδιον, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ μέσον τοῦ μεγάλου σχήματος καὶ οὕτω φθάνει μέχρι τῆς ἄκρας ἡ διπλῆ κλωστή, τὴν ὁποίαν ψαλιδίζετε ἔπειτα καὶ παρουσιάζετε ὅπως φαίνεται εἰς τὸ πρὸς τὰ ἀριστερὰ σχῆμα πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν τῶν ἀγνοούντων τὴν τέχνην σας.

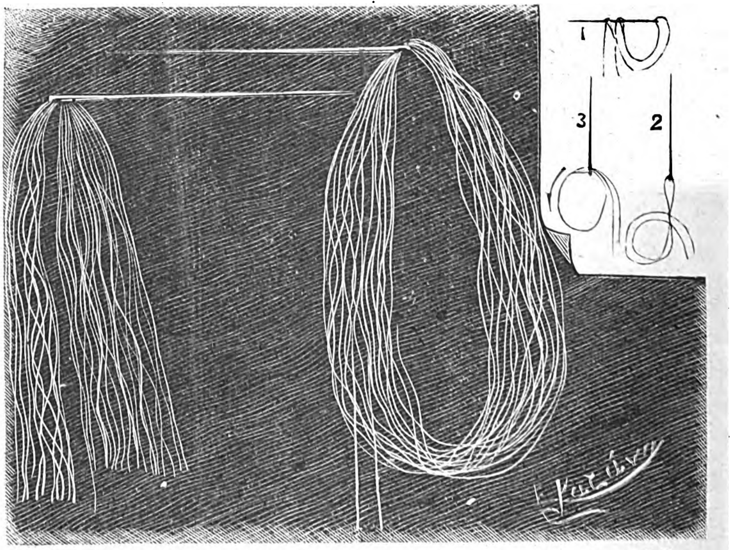

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 20

Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

Εἰς τὸν στρατῶνα.

Ὁ ἀξιωματικός:

—Ἐπιλογία! σήμερα ν' ἀλλάξουν ὑποκάμισα.

—Μὰ κύριε λοχαγέ... δὲν μᾶς ἔφεραν ἀκόμη τὰ πλυμένα.

— Ἀδιάφορον! ἄς ἀλλάξουν ἀναμεταξύ των!

Μεταξὺ φιλοκύνων.

— Ἔχω ἕνα σκύλο, μὲ μύτη μιὰ φορά.

—Ἔτσι ἔ! Ἔχει μυρουδιά!..

—Ἂν ἔχῃ λέει! Φαντάσου προχθὲ. ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ δὲν τὸν ἐπῆρα μαζί μου. Αὐτὸς ἔσπασε τὴν ἀλυσίδα του καὶ ἦλθεν ἔπειτα ἀπὸ δύο ὥρας καὶ μὲ ηὗρε εἰς τοῦ Ζαχαράτου.. Τί λὲς γι' αὐτό;

—Λέω ὅτι πρέπει γρήγορα νὰ κάνῃς μπάνιο!

Δύο πελάται τοῦ κρατητηρίου τῆς ἀστυνομίας συναντῶνται περὶ τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν ὁδὸν Αἰόλου.

—Γειά σου, ρὲ Νῶντα!

—Ὥρα καλή!

— Τί γαμπάρια; Θὰ πιάσῃς καμμιὰ δουλειά;

—Ναί· σκοπεύω ν' ἀνοίξω ἕνα μαγαζί.

—Μπᾶ! Καὶ ἔχεις κεφάλαια;

—Ὄχι ἔχω ἕνα ἀντικλεῖδι.

κ. Δ. Γ. Ἐνταῦθα. Ἐλήφθησαν· ἐστάλη Χρ. Τ. δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν ἄλλως.

κ. Ν. Α. Τένεδον. Ὑπολείπεται ἐκ τοῦ παρελθόντος δρ. 1,20 ἐλήφθησαν ἔτι δρ. 19, μᾶς ὀφείλετε δρ. 4,80 πρὸς συμπλήρωσιν συνδρομῆς 20 χρ. φρ.

κ. Θ. Κ. Χ. Κ)πολιν. Εὐχαριστοῦμεν· αἰνίγματα δὲν δημοσιεύομεν πλέον.

κ. Ε.Δ. Μυτιλήνην. Δύο τρεῖς καλοὶ στίχοι· τὸ ὅλον μαρτυρεῖ ἀπειρίαν.

κ. Δ. Κ. Κερατέαν. Ἀνατύπωσις εἰκόνων ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ βραδύτερον· δὲν εἶνε εὔκολον τὸ πρᾶγμα, οὔτε θὰ ἔχῃ ζήτησιν. Τὴν ποικιλίαν θὰ τὴν ἐπιζητήσωμεν καὶ ἡμεῖς.

κ. Μ. Ε. Π. Ἰθάκην ἐλήφθησαν. Ἐστάλη Χρ. Τ. Τὸ ἡμερολ. ἔχει καλῶς καὶ ἄνευ σφραγῖδος.

κ. Γ. Σ. Α. Πάτρας. Τὰ δῶρα εἶνε ὡρισμένα, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν προτεινομένην ἀλλαγήν. Οἱ τόμοι σᾶς δίδονται ἀντὶ 10 δρ. μετὰ τῶν ταχυδρ.

κ. Λ. Κ. Μ. Τραπεζοῦντα. Ἐστάλησαν· ἐκρατοῦντο ἕνεκα λάθους τῆς διεκπεραιώσεως προελθόντος ἐκ τῆς ὁμωνυμίας ὑμῶν μετ' ἄλλων συνδρομητῶν. Συγγνώμην.

κ. Ν. Ι. Π. Κ)πολιν. Ἐστάλησαν ἐκ νέου τὰ ὑπ' ἀρ. 50

κ. Σ. Λ. Κ)πολιν. Δύναται νὰ τὸν λαμβάνῃ.

κ. Γ. Ἀλ. Ῥοστόβιον. Μένουν εἰς διαταγήν σας 5 φρ.

κ. Π. Κ. Βῶλον. Ἐδόθηταν εἰς Φ. δρ. 4.

κ. Γ. Π. Πύργον. Ἐδόθησαν 10 δρ. εἰς κ. Λ. ἡμ. Κ. ἐξηντλήθη. Εὐχαριστοῦμεν. Ππρακαλοῦμεν νὰ ἐξακολουθῆτε παρέχων τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας σας. Περὶ τῶν ἄλλων προσεχῶς δι' ἰδιαιτ. ἐπιστολῆς, 2 δρ. εἰς διάθεσίν σας.

κ. Γ. Μ. Ἀργοστόλιον. Ἐδόθησαν εἰς Δ. Π. δρ. 5.

κ. κ. Γ. Μ. Ρ. Πάτρας - Κ. Α. Ξ. Ἄρταν. - Καν Μ. Ι. Γ. Βραΐλαν - Δ. Α. Φ. Βραΐλαν - Ι. Ε. Κόρινθον. Γ. Ν. Λ. Καράκαλ - Κ. Λ. Φιλιππούπολιν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν τὰ δῶρα.

κ. Σ. Δ. Κ. Ῥοστόβιον. Στείλετε 8 ρούβλια δι' ἀμφότερα ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς καλιῶς σφραγισμένης. Εἶσθε ἀσφαλὴς τότε, διότι ἂν χαθῇ θὰ λάβετε 50 φρ. ἀποζημίωσιν ταχυδρομείου.

κ. Ι.Κ. Τσ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν· ἐνεγράφητε.

κ. Δ.Μ.Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν· ἐδόθησαν τὰ 20 εἰς τὸ Ἄ. Ἀντὶ τῶν εἰκόνων θέλετε Ρ;

κ. Ι. Οἰ. Κ)πολιν. Ἐστάλη Ἡμ. Ἐσ. ἂν δὲν ἐλήφθη θὰ κατεσχέθη.

κ. Γ. Ρ. Χίον. Εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑστίας εὐμενῶν διαθέσεών σας ἄς γείνῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

Ἀποστολέα αὐτογράφων, Κεφαλληνίαν. Ὁ γραφολόγος τῆς Ἑστίας δὲν ἐπαρκεῖ ὅπως κρίνῃ πάντα τὰ ἀποσταλέντα, δυστυχῶς.

κ. R. Issoire. Τοῦ Legrand.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

δίδονται κατὰ τὴν πολλαχόθεν ἐκφρασθεῖσαν παράκλησιν εἰς πάντας τοὺς ἐγγραφομένους συνδρομητὰς μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου καὶ ἀποστέλλοντας τὴν συνδρομὴν των **κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας**.

1 1

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

1 1

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἡ σελὶς αὐτὴ ὡρίσθη πρὸς καταχώρισιν τῶν Ἀγγελιῶν τοῦ **Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας,** ὅπερ δι᾽ αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ Κοινὸν ἐν γένει.—Ἐπειδὴ τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** εἶνε ἵδρυμα ἐντελῶς χωριστὸν ἀπὸ τὸ περιοδικόν, παρακαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ προμηθευθῶσιν οἱονδήποτε βιβλίον νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των, συνοδευομένας μὲ τὸ ἀντίτιμον, **Πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας·**

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι᾽ ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων, ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ᾽ ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾶ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταυτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπῆτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ᾽ οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι᾽ ἀνατυπώσεως τοῦ Α΄. τόμου ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηποννήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35** *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α΄. Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ΄. ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 2 ΤΟΜΟΣ Α'

FOREIGN
BCBL:LIB
PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς		15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. Χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ, 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ, διήγημα Ἀργύρη Ἐφταλιώτη.

ΑΜΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ, ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.

Η ΕΝ ΑΦΡΙΚῌ ΔΟΥΛΕΙΑ.

ΝΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΠΟΝΟΣ, ποίημα ὑπὸ Δ. Ι. Μάργαρη.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: Πίθηκοι λωποδύται, Ἀγγλικαὶ ἀστειότητες, 1500 ὀδόντες, Αἱ ἀδυναμίαι τοῦ Φεγιέ, Πήδημα ἐκ 300 μέτρων, Διὰ τοὺς τυφλούς, Ἐκδίκησις ἑκατομμυριούχου, Πρὸς κίνησιν τῶν πλοίων, Μία θρὶξ Βασιλίσσης, Ἀφανὲς βάρος.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ μέγας στρατὼν τῆς Σόφιας. — Τὸ χιονισμένον δάσος. — Τὰ παθήματα μαθήματα.

ΙΝΑ ΛΑΒΩΣΙ ΔΩΡΑ

δύνανται νὰ ἐγγραφῶσι νέοι συνδρομηταὶ ἢ νὰ ἀνανεώσωσι συνδρομὴν παλαιοί, **μέχρι τῆς 31ης Ἰανουαρίου ἀνυπερθέτως** καταβάλλοντες τὴν συνδρομὴν ὄχι μόνον εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἑστίας, ἀλλὰ πρὸς πλείονα εὐκολίαν καὶ παρὰ τοῖς ἑξῆς ἀνταποκριταῖς:

Ἐν **Πάτραις** παρὰ τῷ κ. Χ. Παλαμᾶ.
Ἐν **Ἀργοστολίῳ** παρὰ τῷ κ. Δ. Δαυῆ.
Ἐν **Ληξουρίῳ** παρὰ τῷ κ. Δ. Λιναρδάτῳ.
Ἐν **Πύργῳ** παρὰ τῷ κ. Γ. Παπανδρέου.
Ἐν **Τριπόλει** παρὰ τῷ κ. Ι. Λιμπρίτη.
Ἐν **Μεσολογγίῳ** παρὰ τῷ κ. Τρ. Ἀναστασοπούλῳ.
Ἐν **Χαλκίδι** παρὰ τῷ κ. Δ. Κουμπουροπούλῳ.
Ἐν **Ἀλεξανδρείᾳ** παρὰ τῷ κ. Δ. Βενετοκλεῖ.
Ἐν **Ῥοστοβίῳ** παρὰ τῷ κ. Δ. Πρινοπούλῳ.
Ἐν **Ὀλτενίτσῃ** παρὰ τῷ κ. Δ. Π. Δενδρινῷ.
Ἐν **Κυδωνίαις** παρὰ τῷ κ. Π. Β. Διαμαντοπούλῳ.
Ἐν **Φιλιππουπόλει** παρὰ τῷ κ. Λ. Ἐνυάλη.
Ἐν **Καβάλλᾳ** παρὰ τῷ κ. Ι. Τσιάτα.

Πρὸς πάντα οὕτως ἐγγραφόμενον συνδρομητὴν ἀποστέλλεται τὸ κατ' ἐκλογὴν αὐτοῦ δῶρον, ἅμα ὁ ἁρμόδιος ἀνταποκριτὴς ἀναγγείλῃ τὴν λῆψιν τῆς συνδρομῆς. Οἱ ἀνταποκριταὶ εἰσπράττουσι προχείρως ἢ διὰ προσωρινῶν αὐτῶν ἀποδείξεων, ἡ δὲ διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ἀποστέλλει κατόπιν τὰς ὁριστικὰς ἀποδείξεις.

ΦΥΛΛΑ ΕΣΤΙΑΣ ΤΟΥ 1890

διὰ νὰ συμπληρώσωσι τοὺς τόμους των λαμβάνουσι *δωρεὰν* οἱ προπληρώνοντες συνδρομὴν τοῦ 1891, ἐφ' ὅσον ἡ διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* ἔχει διαθέσιμα τοιαῦτα.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς *Ἑστίας* καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ προπληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 *δραχμὰς πέντε* τοῦ Ἐσωτερικοῦ, *φράγκα χρυσᾶ πέντε* τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

ΕΣΤΙΑΣ τοῦ 1890 τιμῶνται δραχμῶν 10 ἕκαστος διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 12 διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν. Οἱ προπληρώσαντες συνδρομὴν τοῦ 1891 λαμβάνουσι τοὺς χρυσοδέτους τόμους ἀντὶ δρ. 8 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ φρ. χρ. 10 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.—Πλὴν τῆς ποικιλωτάτης ὕλης περιέχουσιν ἕκαστος ἀνὰ 80 περίπου εἰκόνας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Διοικητὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑδρεύοντος Α' πεζικοῦ συντάγματος, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου κ. Γ. Μαυρομιχάλη μετατιθεμένου εἰς Λάρισσαν, διωρίσθη ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος.

— Ὁ μέγας ἀνακτορικὸς χορὸς τῆς α' τοῦ ἔτους, ἀναβληθεὶς ἕνεκα τοῦ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δουκὸς Λάϋχτεμβεργ αὐλικοῦ πένθους, ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην μετὰ τῆς συνήθους λαμπρότητος.

— Κατὰ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν τοῦ δήμου Κλεπαΐδος τοῦ νομοῦ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἐξελέγθησαν οἱ κυβερνητικοὶ ὑποψήφιοι κ.κ. Ζῶτος καὶ Φαρμάκης.

— Κατὰ δὲ τὴν ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν τοῦ δήμου Διστομίων τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἐπλειοψήφησεν ὁ κ. Δ. Ν. Καλλιφρονᾶς, ἀποτυχόντος τοῦ κ. Μ. Μελᾶ.

— Δριμὺς χειμὼν ἐπικρατεῖ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τρικυμία διηνεκὴς ἐν τῇ θαλάσσῃ. Ἡ ἀτμοπλοϊκὴ συγκοινωνία κατέστη ἐκ τούτου ἄτακτος καὶ ἐλλιπής, πολλὰ δὲ ἱστιοφόρα ἔπαθον ζημίας καὶ δύο συνετρίβησαν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Καρύστου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἔτος Γ'. Ζακύνθιον ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1891 ὑπὸ Γεωργίου Δ. Λογοθέτου. Ἐν Ζακύνθῳ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ἡ Αὐγή. — 8ον σ. 106. Ἐκ τῶν περιεχομένων: Σ. Δεβιάζη, Γεώργιος Κανδιανὸς Ῥώμας. — Γ. Ξενοπούλου, ἓν κοινωνικὸν πρόγραμμα. — Φ. Καρρέρ, Ἡ ἑβδομὰς τῶν παθῶν ἐν Ζακύνθῳ. — Ποιήματα ὑπὸ Δ. Ι. Μάργαρη, Λ. Καψοκεφάλου, Στ. Μαρτζώκη, Δ. Ἡλιακοπούλου κλπ. — Διηγήματα ὑπὸ Λ. Χ. Ζώη, Α. Λ. Ἀδούρη, Δ. Ἡλιακοπούλου κλπ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Γ. Γ. Βάρναν. Συνδρομή σας δὲν ἐπληρώθη ἀπὸ τὸν κ. Α.

κ. Π. Κ. Satur. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσίς σας. Ὁ ἀδελφός σας ἦλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ἵνα πληρώσῃ τὰς 2 συνδρομάς.

Digitized by Google

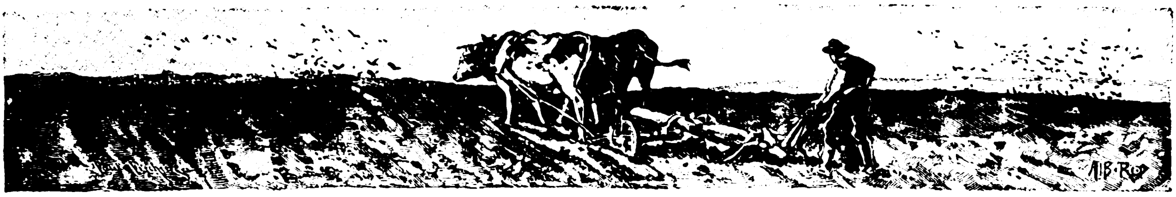

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἐρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 1]

Εἰς προκεχωρημένην ὥραν τῆς ἑσπέρας τῆς 2 Ἰουλίου ὁ Βένεδεκ ἐξέδωκε διαταγήν, καθ' ἣν αἱ πολεμικαί του δυνάμεις ὤφειλον νὰ παραταχθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μεταξὺ τοῦ Ἄλβεως καὶ τῆς Βίστριτς πολὺ ἐνωρὶς τὴν ἐπιοῦσαν, ἐάν, ὅπως ὑπετίθετο, οἱ Πρῶσσοι ἤθελον προβῆ εἰς ἐπίθεσιν. Τὸ ἀριστερὸν κέρας, δηλαδὴ τὸ Σαξωνικὸν Σῶμα ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τοῦ ὀγδόου Αὐστριακοῦ — ἐν συνόλῳ 39,200 ἀνδρῶν μετὰ 116 τηλεβόλων — ἔμελλε νὰ καταλάβῃ τὰ ὄπισθεν τῆς Νέχανιτς κείμενα ὑψώματα τοῦ Πρὶμ καὶ Πρόβλους. Προσαοτώμενον πρὸς τοῦτο τὸ 10. Σῶμα ὑπὸ τὸν Γάβλεντς ἤθελεν ἀναπτυχθῇ ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ Λαγγενχὸφ καὶ παρ' αὐτὸ ὁ Ἀρχιδοὺξ Ἐρνέστος μετὰ τοῦ 3. Σώματος ἐπὶ τῶν λόφων τοῦ Λίπα — Χλοὺμ, ὥστε τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ ἀνήρχετο εἰς 46,600 ἀνδρῶν μετὰ 134 τηλεβόλων. Τὴν δεξιὰν πτέρυγα θ' ἀπετέλουν μετὰ 55,600 ἀνδρῶν καὶ 160 τηλεβόλων τὸ 4. Σῶμα τοῦ Κόμητος Φίστιτισχ ἐπὶ τῆς γραμμῆς Χλοὺμ — Νέδιελιστ καὶ τὸ 2. ὑπὸ τὸν Κόμητα Θοὺν ἀπὸ Νέδιελιστ μέχρι τοῦ Ἄλβεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον εἶχον νὰ στήσωσι παρὰ τὰ χωρία Λόχενιτς καὶ Πρέδμεριτς στρατιωτικάς τινας γεφύρας. Τέλος πάντων δὲ ὁ ἀρχιστράτηγος ἐπεφύλαττε διὰ τὴν προσωπικήν του χρῆσιν ἰσχυρὰν ἐφεδρείαν, δηλαδὴ τὸ 1. Σῶμα ὑπὸ τὸν Κόμητα Γκονδρεκοὺρ, τὸ 6 ὑπὸ τὸν Βαρῶνον Ῥάμμιγκεν, τὰς πέντε μεραρχίας ἱππικοῦ καὶ τὴν ἐφεδρείαν τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ στρατοῦ, ἐν συνόλῳ 73,000 ἀνδρῶν καὶ 360 τηλεβόλα. Προσετέθησαν ἔτι 4000 ἀνδρῶν τοῦ μεγάλου ἀρχηγείου καὶ 3000 τεχνικῶν στρατευμάτων, ὥστε τὸ πᾶν ἀπετέλει ἐπιβλητικὴν ἐπὶ στενοῦ χώρου συνωθουμένην δύναμιν 222,000 ἀνδρῶν μετὰ 770 τηλεβόλων, στρατόν, οἷον ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς σημερινῆς Εὐρώπης οὐδὲν κράτος εἶχεν ἤδη συγκεντρώσει ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου τῆς μάχης. Τὰ στρατεύματα ἐμψυχωθέντα ὑπὸ τῆς διημέρου ἀναπαύσεως ἔδραξαν τὰ ὅπλα μετὰ ζήλου πεπεισμένα, ὅτι ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ «Πατέρα» Βένεδεκ ἤθελον εὕρει εὐνοϊκωτέραν τύχην ἢ ὑπὸ τὴν τῶν εὐγενῶν σωματαρχῶν των. Ἐὰν πλὴν τοῦ πόθου πρὸς τὸ μάχεσθαι, εἶχον ἀποκτήσει καὶ ἀρκοῦσαν συνεκτικότητα καὶ καρτερίαν πρὸς ἀντοχήν, τοῦτο βεβαίως ἡ ἔκβασις ἔπρεπε νὰ φανερώσῃ. — Περὶ τῶν ἀξιωματικῶν λέγεται, ὅτι οὗτοι ἄνευ ἐξαιρέσεως ἔλαβον τὴν διαταγὴν διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου μάχην μετὰ πικρᾶς μερίμνης καὶ ἀπογοητεύσεως. Πάντες ἐπεθύμουν νὰ συναφθῇ ἡ πάλη ὄπισθεν τοῦ Ἄλβεως μόνον καὶ ἤντλουν ἐκ τῶν ἀποφάσεων τοῦ Βένεδεκ βαρεῖαν δυσπιστίαν κατὰ τοῦ στρατηγοῦ των. Ἀλλ' ἕτοιμοι ἦσαν ὅλοι, ἢ κατὰ καλὴν ἢ κατὰ κακὴν διαταγήν, νὰ θυσιάσωσι καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῆς Αὐστρίας. — Χείριστα ὅμως εἶχε τὸ πρᾶγμα ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τοῦ στρατοῦ. Μέγα μέρος τῶν στρατηγῶν δὲν εἶχεν ἀνέκαθεν οὔτε σεβασθῆ οὔτε ἀγαπήσει τὸν Βένεδεκ. Ἦτο μόνον φυσικόν, ὅτι οἱ μέχρι τοῦδε ἡττηθέντες σωματάρχαι ἀπέδιδον τὴν αἰτίαν τῆς ἀτυχίας των οὐχὶ εἰς ἑαυτούς, ἀλλ' εἰς τὴν ἀνικανότητα τοῦ ἀρχιστρατήγου, καὶ οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν διατεθειμένοι, ἐὰν σήμερον καὶ πάλιν ἐλάμβανον παραλόγους διαταγάς, νὰ τὰς τροποποιήσωσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος κατ' ἰδίαν κρίσιν καὶ θέλησιν.

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα οὐδόλως ἐβελτιώθησαν ὅτε ὁ Βένεδεκ, κατὰ τὸν συνήθη αὐτῷ λακωνικὸν τρόπον, προδιέγραψε μὲν εἰς τοὺς σωματάρχας τὰς θέσεις των, ἀλλ' οὔτε κἂν μίαν λέξιν δὲν ἐκοινοποίησεν εἰς αὐτοὺς περὶ τῶν σχεδίων καὶ σκοπῶν του διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς μάχης, ὥστε οὗτοι ἐν περιπτώσει ἀπροσδοκήτων συμβάντων εὑρίσκοντο ἄνευ ὁδηγιῶν. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὁ αὐστριακὸς στρατὸς προσήγγιζεν εἰς τὰς σημαντικωτέρας ὥρας τοῦ πολέμου, ἰσχυρὸς μὲν διὰ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ θάρρους τῶν στρατευμάτων, ἀλλὰ μεστὸς ἀντιμαχομένων αἰσθημάτων καὶ χαλαροὺς ἔχων τοὺς συνεκτικοὺς δεσμοὺς τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ στερεότητος.

Ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς ἰδέας τοῦ Βένεδεκ περὶ τῆς διοικήσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγῶνος, οὐδὲν γνωρίζομεν θετικὸν περὶ τούτων ἔτι καὶ ἐκ συζητήσεων βραδύτερον γενομένων. Ἐν τούτοις ὅμως αὐτὴ αὕτη ἡ παράταξις τοῦ στρατοῦ φαίνεται ἐπιτρέπουσα ἡμῖν νὰ ἐξαγάγωμεν συμπεράσματά τινα περὶ τῶν προθέσεων αὐτοῦ.

Digitized by Google

Ἡ αὐστριακὴ παράταξις ἐσχημάτιζε σχεδὸν ὀρθογώνιον γραμμήν, ἡ ἄκρα τῆς ὁποίας εὑρίσκετο ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Λίπα — Χλοὺμ καὶ εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἐντελῶς ἀκεραίου 3. Σώματος. Ἐκεῖθεν τὸ μὲν 10. Σῶμα καὶ τὸ ἀριστερὸν κέρας ἐξετείνοντο πρὸς μεσημβρίαν στρέφοντα τὸ μέτωπον πρὸς δυτικὴν καὶ νοτιοδυτικὴν διεύθυνσιν, τὸ δὲ δεξιὸν κέρας ἐξετείνετο πρὸς ἀνατολάς, ἔχον τὸ μέτωπόν του πρὸς βορρᾶν. Βλέπομεν κατὰ ποίων προσβολῶν ὁ Βένεδεκ προεφυλάττετο, δηλαδὴ κατὰ τῆς τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἄλβεως, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς καὶ κατὰ τῆς τοῦ Διαδόχου ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγός του Εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἐπιθέσεως τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἄλβεως ἣν προσεδόκα μετὰ βεβαιότητος, δὲν ἔδιδε μεγάλην σημασίαν, ὡς φαίνεται, διότι ἀντέταξε κατ' αὐτοῦ μόλις 40,000 ἀνδρῶν περισσοτέρους ἐν τούτοις, ἢ ὅσους ἠρίθμει ὁ στρατὸς ἐκεῖνος. Τοὐναντίον δὲν ἐπίστευε πιθανὸν ἡ δευτέρα πρωσσικὴ στρατιὰ νὰ φθάσῃ πολὺ ἐνωρὶς ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεώς της, ἀλλά, ἐὰν μεθ' ὅλα ταῦτα ἤθελεν ἀφιχθῆ, ἐνόμιζε τὴν προσβολήν της λ ί α ν ἐπικίνδυνον. Παρέταξε λοιπὸν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατός του τὰ δύο ἥκιστα βλαβέντα Σώματα, ἔχοντα ἀριθμὸν ἀνδρῶν, ὅστις ὑπερέβαινε τὸν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος κατὰ 16,000 στρατιωτῶν, ἐπειδὴ δὲ ἐν περιπτώσει ἀπειλητικοῦ κινδύνου ἐκ βορρᾶ τὸ ἥμισυ τοῦ ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Χλοὺμ ἱσταμένου τρίτου Σώματος ἔπρεπεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ συμμεθέξῃ τοῦ ἀγῶνος, ἤθελε λάβει εἰς τὸ μέρος τοῦτο οὐχὶ ὀλιγωτέρους τῶν 70,000 ἀνδρῶν, ἑτοίμων πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς δευτέρας πρωσσικῆς στρατιᾶς. Καὶ τότε δὲν λαμβάνομεν ἀκόμη ὑπ' ὄψιν τὸν βαρὺν ὄγκον τῆς μεγάλης ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Βένεδεκ εἶχε παρατάξει ἤδη ἀνὰ μίαν μεραρχίαν ἱππικοῦ πλησίον τοῦ Πρόβλους καὶ τοῦ Νέδιελιστ.

Πρὸς κατανόησιν τῶν μέτρων αὐτοῦ ἐν τῷ κέντρῳ, ἤτοι ἀπέναντι τῶν προσβολῶν τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου διαφωτίζει ἡμᾶς διαταγὴ τῆς ἡμέρας, ἥτις εἶχεν ἐκδοθῆ πρὸ μικροῦ. Λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν πεῖραν τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων συμπλοκῶν, ὁ Βένεδεκ εἶχε προδιαγράψει ἐν αὐτῇ εἰς τὰ στρατεύματά του, νὰ μὴ προβαίνωσιν εἰς ἐπίθεσιν ἐν πυκνῇ τάξει κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, πρὶν ἢ τὸ πῦρ τοῦ πυροβολικοῦ κλονίσῃ τὸ θάρρος αὐτοῦ. Ὁλόκληρος ἡ παράταξις τοῦ κέντρου δὲν ἦτον ἄλλο τι, παρὰ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ διδάγματος τούτου ἐν μεγάλαις διαστάσεσι. Αἱ διαβάσεις τῆς Βίστριτς καὶ αἱ παρ' αὐτὴν κλιτύες ἔμελλον νὰ μένωσιν ἀκατάληπτοι, ἵνα μὴ δεκατισθῇ προώρως τὸ πεζικὸν ὑπὸ τοῦ βελονωτοῦ τουφεκίου. Τὸ πεζικὸν λοιπὸν ἐτοποθετήθη μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τῶν ἀποτόμων ὑψωμάτων, ἡ ἄκρα τῶν ὁποίων ἀπὸ τοῦ Λαγγενχὸφ μέχρι τοῦ Λίπα καὶ Χλοὺμ εἶχε στεφθῆ ὑπὸ ἀδιαλείπτου σειρᾶς 200 καὶ ἐπέκεινα ῥαβδωτῶν τηλεβόλων. Ὁ ἐχθρὸς προσεκλήθη ἀναφανδὸν ν' ἀναπτυχθῇ κάτω ἐντὸς τῆς κοιλάδος καὶ κατὰ τὴν ἐπίθεσίν του πρὸς τὰ ὑψώματα νὰ κατασυντριβῇ ὑπὸ τοῦ ἀπαραδειγματίστου τούτου κανονοβολισμοῦ. Ἐὰν παρελύετο δι' αὐτοῦ, τότε ἤθελεν ἀρχίσει ἡ ἐν πυκνῇ τάξει προσβολὴ μετὰ καταστρεπτικῆς ὑπεροχῆς. Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἐφεδρείας, ἤτοι τὸ 1. καὶ 6. Σῶμα καὶ δύο μεραρχίαι βαρέος ἱππικοῦ ἐτοποθετήθησαν πλησίον ὄπισθεν τοῦ Λογγενχόφ, καί,—ὅ,τι εἶνε ἰδίως χαρακτηριστικὸν—ἐν πρώτῃ γραμμῇ καὶ ἔμπροσθεν τοῦ πεζικοῦ οἱ ἱππεῖς, οἵτινες ἦσαν βεβαίως ἥκιστα εὔχρηστοι πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ὑψωμάτων, τόσον περισσότερον ὅμως πρὸς ἐπέλασιν κατὰ τοῦ ἐξηντλημένου ἐχθροῦ. Πάντοτε λοιπόν, φαίνεται, ὁ Βένεδεκ εἶχε σταθερῶς κατὰ νοῦν τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ἰδέαν, ἤτοι νὰ νικήσῃ τὸν Πρίγκηπα Φρειδερῖκον Κάρολον. Ἕνεκα τούτου δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν διαταγὴν πρὸς τὴν δεξιὰν πτέρυγά του, διὰ τὴν ὁποίαν ἐψέγετο πάντοτε κατόπιν, δηλαδὴ ὅτι ἐτοποθέτησεν αὐτὴν εἰς τὸ βάθος παρὰ τὸ Νέδιελιστ, ἀντὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῶν ὑψωμάτων τοῦ Ὁρσένοβες καὶ Μάσλοβεδ. Ἐπεθύμει νὰ τὴν ἔχῃ πρόχειρον ἵνα χρησιμοποιήσῃ καὶ αὐτὴν ἴσως διὰ τὴν ἀποφαστικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ πολὺ ταχεῖα ἐμφάνισις τοῦ Διαδόχου δὲν ἤθελε καταστήσει τοῦτο ἀδύνατον. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει τὰ δύο Σώματα ἤθελον διατηρήσει τὴν πρώτην ἐντολήν των, ἐὰν δὲ αἱ ἐμπροσθοφυλακαὶ παρετήρουν ἐγκαίρως τὴν προσέγγισιν τοῦ ἀντιπάλου, τότε θὰ εἶχον πάντοτε ἀκόμη τὸν καιρὸν νὰ κατέχωσι τὰ ἔμπροσθεν κείμενα ὑψώματα πρὸς δραστηρίαν ἀπόκρουσιν τοῦ ἐχθροῦ.

Οὐδεὶς θὰ θελήσῃ νὰ διϊσχυρισθῇ, ὅτι τὸ τοιοῦτο σχέδιον ὑπῆρξεν ἀσαφὲς ἢ παράλογον. Ἀλλ' εἶνε βεβαίως ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας, ὅτι παράταξις εἰς ἀγκιστροειδῆ γραμμήν, οἵαν ὁ Βένεδεκ ἐσχημάτισεν ἐνταῦθα, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λίαν ἀκροσφαλής, διότι ἡ διάῤῥηξις τῆς μιᾶς πτέρυγός της φέρει τὸν ἀντίπαλον ἀμέσως εἰς τὰ νῶτα τῆς ἑτέρας. Ἐν τούτοις ὁ Βένεδεκ ἠδύνατο τὴν ἡμέραν ταύτην ν' ἀναπαύῃ τὸ ὄμμα του μετ' ἠρεμίας ἐπὶ τοῦ στρατοῦ τῶν 70,000 ἀνδρῶν, ὃν εἶχε συσσωρεύσει ὡς ἐφεδρείαν μεταξὺ τῶν δύο πτερύγων, ἐν ἀτυχεῖ μὲν περιπτώσει πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, ἐν εὐνοϊκῇ δὲ πρὸς αὐτόχρημα καταστρεπτικὴν ἐπίθεσιν. Ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν τὸ πᾶν ἐξηρτᾶτο προδήλως ἐκ τοῦ ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐκτέλεσις ἤθελεν ἀνταποκριθῆ πανταχοῦ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ σχεδίου, ἀφ' ἑτέ-

Digitized by Google

ρου δὲ ὅτι ἤθελε ληφθῇ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ ἡ ταχεῖα ἀπόφασις πρὸς τὴν μεγάλην ἐπιθετικὴν κίνησιν, καὶ τοῦτο ὄχι πολὺ κατεσπευσμένως ἵνα μὴ εὑρεθῇ ἀκόμη ὁ στρατὸς τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου ἐν πλήρει ἰσχύϊ, ἀλλ' ὄχι πολὺ ἐνδοιαστικῶς ἐπίσης ἵνα μὴ ἀφεθῇ καιρὸς εἰς τὸν Διάδοχον νὰ συμμεθέξῃ τῆς μάχης. Ἐντελὴς βεβαιότης δὲν ὑπῆρχε τῳόντι διὰ μίαν ἐκ τῶν δύο τούτων ἀποφασιστικῶν προϋποθέσεων, οὔτε διὰ τὴν πρώτην ἕνεκα τῆς διαθέσεως τῶν στρατηγῶν ἀπέναντι τοῦ ἀνωτέρου διοικητοῦ των, οὔτε διὰ τὴν δευτέραν ἕνεκα τῆς ἰδιοσυγκρασίας τοῦ στρατηλάτου, ὅστις ἑκάστην σπουδαίαν ἀπόφασιν ἐμελέτα ἐν ἑαυτῷ καὶ ἐλάμβανε μόνον βραδέως καὶ μετ' ἐνδοιασμοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

Διήγημα

Δ. Βικέλα

[Συνέχεια ἴδε σελ. 3]

Καὶ ἀνοίγει τὸ συρτάρι του, καὶ βγάζει ἕνα ἕνα τὰ φυλαχτά του: Σταυρούς, ξηρὰ λουλούδια, μαντηλάκια, ὅλα τὰ πῆρε, τὰ κύτταξε, τὰ τύλιξε πάλι προσεκτικὰ καὶ μηχανικὰ σὰν νὰ ὠνειρευότανε, ἔκλεισε τὸ συρτάρι, κ'ἔπειτα πῆγε καὶ πλάγιασε. Στὸ κρεβάτι ὅμως, σὰν φωνάζ' ἡ καρδιά, καὶ παίζῃ τὴ μουσική της ἡ φαντασία, ὁ νοῦς ξαγρυπνεῖ καὶ χορεύει! Ἄρχισε λοιπόν, νὰ γυρίζῃ πότε ἀπ' τὸ ἕνα πλευρὸ καὶ πότε ἀπ' τὸ ἄλλο, καὶ νὰ σκέπτεται γιατὶ καὶ καλὰ νὰ μὴν κάμῃ μιὰν ἐπίσκεψι στοῦ Κυρίου Πεζούλη! Τάχα πρέπει ν' ἀρνηθῇ ὅλως διόλου τὸν κόσμο; τί εἶδος ἄνδρας λοιπὸν εἶνε! Κι' ἂν δὲν ἔχουμε πειρασμὸ νὰ νικήσουμε, ποῦ εἶνε ἡ ἀρετή, ποῦ ὁ θρίαμβος; Ἔπειτα τὸν κόσμο κανεὶς ἀπ' τὰ βιβλία δὲν τὸν μαθαίνει κ' ἕνας καλὸς γιατρὸς πρέπει νὰ ξέρῃ τὸν κόσμο.

Μ' αὐτὲς τὲς σοφιστίες ἀποκοιμήθηκε. Τὸ πρωῒ πηγαίνει πάλι νὰ δῇ τὸν Κομνηνό του. Ὁ Κομνηνὸς τὸν κύτταξε μὲ τὴν συνειθισμένη του κρυάδα, καὶ χωρὶς νὰ δείξῃ καμμιὰ περιέργεια. Ἐκατάλαβε ἀμέσως πῶς κἄτι τρέχει. Καὶ σὰν τοῦ ξανάπε ὁ Ζάνος πῶς νὰ μὴν ἔβγῃ καὶ σήμερα, δὲν τοῦ ἔμενε πειὰ καμμιὰ ἀμφιβολία.

Τὸ βράδυ ὁ Ζάνος ἐγύριζε 'ς τὸ σπίτι βιαστικὰ βιαστικὰ σὰν νὰ τὸν κυνηγοῦσαν. Πάθημα ποῦ τὸ παθαίνουν οἱ νευρικοὶ σὰν ἐνθουσιασθοῦν. Καὶ γιατὶ νὰ μὴν ἐνθουσιασθῇ! Τὸν ὑποδεχτήκανε 'ς τοῦ Σιὸρ Πεζούλη σὰν νἄτανε πρῶτος ἐξάδελφός τους. Καλὸ γεροντάκι· μὰ ἡ κόρη του! τὶ προκοπή, τὶ γλῶσσες! Νὰ μιλάῃ λέει τοῦ πατέρα της ἀγγλικά, καὶ τῆς παραμάννας της γαλλικά! Θὰ ποῦμε καὶ μεῖς πῶς ἔχουμε κορίτζια στὸν τόπο μας! καὶ πῶς ζοῦμε σὲ κόσμο! τί τρόποι, τί λόγια, τί χάρι! Νὰ σοῦ λέγῃ ἕνα τίποτε καὶ νὰ τρέχῃ μέλι ἀπ' τὸ στόμα της! Καὶ εἶνε, λέει, νησιώτισσα! Χιωτοπούλα! όρίστε, λοιπόν, κυρὰ μητέρα· «ἴντα ἔχετε νὰ πήτενε τώρα!»

Καὶ τὸ γύριζε 'ς τὸ γέλιο μοναχός του· τάχατες ἐχωράτευε ἀκόμα! τὸ γέλιο αὐτὸ ἤτανε πολὺ ἀφύσικο σὰν ἔμπαινε στὴν κάμαρα τοῦ Κομνηνοῦ. Καὶ σὰν τὸν ἐρώτησε ὁ Κομνηνὸς ἂν εἶδε τὴν καστανομάτα ἀπόψε, τὸ γέλιο ἐκεῖνο ἀπολιθώθηκε, ἔγεινε ἄψυχο, μούμια!

Ὁ Κομνηνὸς δὲν ἄργησε νὰ τοῦ ῥίξῃ τὸ προσωπεῖο. Δυὸ τρία λόγια του, καὶ ἄνοιξε ἡ καρδιὰ τοῦ Ζάνου τὴν εἶδε ὡς τὰ βάθη ὁ Κομνηνός. Εἶδε πῶς κατάντησε σπουδαῖο τὸ πρᾶμμα. Νὰ καμωθῇ πῶς εἶνε χειρότερα καὶ πῶς πρέπει νὰ γυρίσουνε στὴν πατρίδα γιὰ μερικὲς ἑβδομάδες δὲν ἤτανε πειὰ καιρός, ἐπειδὴ τὰ μαθήματα ξαναρχίζανε γλήγωρα. Συλλογίσθηκε λοιπὸν πῶς ἐδῶ χρειάζεται ἄλλο γιατρικό, ἄλλο «τερτίπι,» καὶ δὲν εἶπε τίποτε. Τὸ πῆρε γιὰ κἄτι τι νόστιμο, κἄτι περίεργο, κ' ἔτζι πέρασε ἡ βραδυά.

—

Τὰ γράμματα φυσικὰ ἐξακολουθοῦσαν νὰ πηγαινοέρχωνται ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα. Κάθε Κυριακὴ ἔγραφε ὁ Ζάνος, κάθε μέρα κι' ἀπὸ λίγο ἡ κυρὰ Χαρίση, καὶ ἐγέμιζε ἡ κόλλα τὴν ἔστελνε. Τὰ γράμματα τῆς μητέρας ἤτανε λουλούδια, τοῦ Ζάνου βάλσαμο. Ἐκείνης ἥλιος ποῦ θέρμαινε καὶ φώτιζε μιὰ ξενιτεμμένη καρδιά, τούτου καθρέφτης πούδειχτε αὐτὴ τὴν καρδιὰ μὲ ὅλες της τὲς μορφιές, μὲ ὅλα της τὰ ψεγάδια. Πῶς ἠμποροῦσε λοιπὸν νὰ μὴ διηγηθῇ ὁ Ζάνος καὶ τὸ ἐπεισόδιο τῆς καστανομάτας! Τὸ διηγήθηκε βέβαια σὰν νόστιμο· καὶ μήπως ἤτανε τίποτες ἄλλο; Ἡ Χαρίσαινα ὅμως εἶχε σωστότερες εἰδήσεις ἀπ' τὸν Κομνηνό, «Καιρὸς γιὰ τὸ τερτίτι» ἔλεγε κάτω κάτω τὸ γράμμα του.

Πρέπει νὰ πέρασαν πέντ' ἔξῃ μέρες χωρὶς ν' ἀνταμώσῃ ὁ Ζάνος τὴν Δουλσινέα του στὰ Πατήσια. Καὶ πηγαίνανε πάντοτε τὴν τακτικὴ ὥρα! αὐτὸ τὸν ἐστενοχωροῦσε. Μήπως τάχα ἐπροτιμοῦσε νὰ τὸν ἀπαντᾷ μοναχό του; Μὰ τί νὰ τὸν κάμῃ τὸν Κομνηνό; Νὰ τοῦ πῇ νὰ μένῃ σπίτι δὲν μποροῦσε τώρα,—ἤτανε περίφημα στὴν ὑγεία του!

Μιὰ βραδυά, βλέποντάς τον πολὺ ἀνήσυχο, τοῦ λέγει ὁ Κομνηνός:

— Πᾶμε στὸ Θέατρο;

— Πᾶμε! ἀπαντᾷ ἀμέσως ὁ Ζάνος. Ἡ ἰδέα τοῦ ἄρεσε πολύ. Τί κοῦκκος πούτανε μάλιστα νὰ μὴ τὸ συλλογισθῇ τόσες μέρες! Καὶ βέβαια ἐκεῖ θἆνε κ' ἡ λυγερή του. Κάθε μέρα δὲν ἔχουμε τέτοια ὄπερα στὴν Ἀθήνα.

Σὲ μισὴ λοιπὸν ὥρα καθόντανε κ' οἱ δυό τους στὸ Θέατρο. Τὰ μάτια τοῦ Ζάνου δὲν ἡσυχάζανε. Τοὺς πῆρε ὅλους ἀπὸ μιὰ καλὴ ματιά. Τοῦ κάκου! ὁ Σιὸρ Πεζούλης δὲν ἐφάνηκε ἀκόμα. Ἅμα

Digitized by Google

άνοιγε καμμιά πόρτα, άμα έμπαιναν καινούργιες τουαλέτες, ό Ζάνος έχανε τήν ακοή, καί γεινότανε όλος μάτια.—Τίποτε! δέν θά τή δοΰμε κι' απόψε! έμισοψιθύριζε.

Πέρασε ή παράστασι, γυρίσανε σπίτι Είχαν νά κάνουνε μέ τή μουσική, μέ τό ένα, μέ τό άλλο. Ό Κομνηνός έγεινε καμμάτι ζωηρότερος, κ' έτραγουδοΰσε μάλιστα. Ό Ζάνος καθούτανε σιωπηλός καί τόν άκουγε.

— Γιά ξαναπές το πάλι αυτό, δέν είνε άσχημο, τοΰ κάνει. Ήτανε ό σκοπός τοΰ τενόρου. Τόν άκουγε μέ μιά μελαγχολική γλύκα σάν νάτανε έρωμένη του! Έξαφνα ό Κομνηνός τό γυρίζει σ' ένα παληό τραγοΰδι τής πατρίδος.

— Ούφ, καϋμένε καί σύ, τί γοΰστο ποΰ τώχεις! ή καρδιά σου δέν παίρνει άπό αίσθημα, μά ούτε δράμι.

Καί σηκώθηκε καί πήγε στήν κάμαρά του.

Τήν άλλη μέρα τά συνειθισμένα τους· μελέτη, φαγί, ένα μικρό ύπνάκι, έπειτα στόν περίπατο.

— Νά τηνε, λέγει ό Κομνηνός.

— Ποΰ; φωνάζει ό Ζάνος ήλεκτρισμένος. Μά αυτό τό π ο ΰ ήτανε κανόνι ποΰ τάκουσε ώς κι' αυτή ή καστανομμάτα. Κ' έγύρισε καί τόν είδε στά μάτια μ' ένα χαμόγελο. Ό Ζάνος άπό χλωμός έγεινε κόκκινος, τήν χαιρέτησε στενοχωρημένα, κι' άρχισε αμέσως νά περιπατή σάν δαιμονισμένος. Μήτε κάν έρριξε καμμιά πλαγινή ματιά άπ' τήν ντροπή του.

Ό Κομνηνός αισθάνθηκε μεγάλη όρεξι νά τόν πειράξη, μά σκέφθηκε πώς δέν είνε φρόνιμο νά παίζη κανείς μ' έρωτευμένους. Άφηκε λοιπόν τό σύνεφο νά περάση.

Σιγά σιγά ό Ζάνος συνέφερε κ' έγεινε πειό γνωστικός, πειό ήσυχος.— Κι' αυτό καλό, ποΰ τόν άκουσε κ' έκατάλαβε τό αίσθημά του. Τό αίσθημα; καί τί αίσθημα! δηλαδή πώς αισθάνεται τή μορφιά της, νά, τί άλλο αίσθημα;— Κ' έτζι τά 'βόλευε μέ τή συνείδησί του, γιά νά μήν έχη νά κρύψη τίποτες άπ' τή μάννα του.

Σάν έπηγαίνανε σπίτι ό Κομνηνός έμεινε πίσω νά ψουνίση κάτι. Έμπήκε λοιπόν ό Ζάνος μοναχός του. Καί αφίνοντας τό καπέλλο του στό τραπέζι, τί νά δή! ένα πλατύ πλατύ φάκελλο, —ό,τι τώφερε ό ταχυδρόμος, είπε ή γρηά νοικοκυρά τους,— γραμμένο μ' ένα ψιλό, προσεχτικό γράψιμο. Στέκεται καί τό βλέπει βγάζοντας τά χειρόκτιά του, καί προσπαθεί νά μαντέψη τίνος ήτανε. Έξαφνα ακούει τόν Κομνηνό ν' αναβαίνη, παίρνει τό γράμμα, τρέχει στήν κάμαρά του, κλειδόνεται, κ' αρχίζει νά διαβάζη:

«Τό συλλογίσθηκα πολύ πρίν νά σάς γράψω. Δέν ήτανε πρώτη φορά ποΰ σάς είδα χθές τό βράδυ. Ή χθεσινή βραδυά όμως μ' έκαμε νά ξεχάσω πώς είμαι κόρη, πώς είμαι ακόμη μαθήτρια καί πώς κινδυνεύω χίλιους κινδύνους μέ τήν απόφασι ποΰ παίρνω. Μά γιά κινδύνους τί μέ μέλει; τί μέ μέλει γιά τή ζωή μου; Δέν είνε πειά δική μου, καί δέν μπορώ ή δύστυχη νά πώ πώς είνε καί δική σας. Καί δέν τολμώ ούτε νά σάς πώ ποιά είμαι, τί είμαι! άχ πώς νά τό πώ! πώς νά εκθέσω ένα όνομα ποΰ δέν τό ορίζω ακόμα! Καί ποΰ ξέρω άν δέν θά μέ πάρετε γιά καμμιά ξεσχισμένη, καί δέν θάχετε ίσως άδικο. Ποιός τάκουσε τέτοιο πράμμα! Ένα κορίτσι νά γράφη σ' έναν άγνωστο νέο καί νά τοΰ λέγει τό πρώτο της «αγαπώ»! Γλυκειά, γλυκειά λέξι, ποΰ πρώτη φορά τήν γράφω μέ τέτοια φλόγα! Τό αισθάνομαι, καί θά τό πώ, θά τό γράψω. Ή καρδιά μου ραγίζει άν δέν τό πώ. Δέν θά μάθετε ποιά είμαι, ίσως ποτέ, ποτέ! Θά μάθετε όμως πώς σάς αγάπησε μία κόρη σ' ένα βαθμό ποΰ έχασε, ναί, τόν έχασε τό νοΰ της μαζί σας.

»Σάς έγραψα, καί όμως τοΰ κάκου! ποιός νέος θά γυρίση ν' ακούση μιά κόρη χωρίς νά τήν ιδή καί νά τήν ξέρη! Καί ποιός θά τήν πιστέψη άν γράψη πώς—ά, όχι.. δέν θά πώ τίποτε γιά τόν εαυτό μου. Σάς έδειξα τήν καρδιά μου, αυτό φθάνει. Άν οί στεναγμοί της αντιλαλήσουν μέσ' τή δική σας, άχ, καί τότες ακόμα δύσκολο πολύ δύσκολο! τοΰ κάκου! μάθετε μόνο πώς αγαπηθήκατε όσο νέος δέν αγαπήθηκε στόν κόσμο, καί πώς ζή μιά κόρη ποΰ μιά μέρα θά ποθάνη γιά τήν αγάπη σας.

»Γ.Γ. Δέν σάς δίνω ούτε όνομα ούτε διεύθυνσι. Ά ν ί σ ω ς καί θελήσετε ν' απαντήσετε, μέ φθάνει ένα άσπρο λουλουδάκι στό φόρεμά σας.»

Έδίπλωσε σιγά σιγά τό γράμμα, καί κάθισε νά συλλογισθή, νά συνεφέρη. Δέν ήξερε τί νά πή τί νά υποθέση. Γιά μιά στιγμή τοΰ πέρασεν ή ιδέα πώς κάποιος έζήτησε νά τόν πειράξη. Ξαναβλέπει τό γράμμα, τοΰ κάκου! γυναίκεια λόγια, γυναίκειο γράψιμο. Ώς καί ή μυρωδιά τοΰ χαρτιοΰ ήταν γυναίκεια.

— Αΐ, ακόμα θά σέ περιμένω; φωνάζει έξαφνα ό Κομνηνός άπ' έξω.

— Μή μέ περιμένης, απαντά ό Ζάνος. Έχω απόψε έχω κεφαλόπονο καί δέν θά φάγω· πάγω νά πλαγιάσω.

Έπλάγιασε τωόντι· τό κρεβάτι πρέπει νά τοΰ φέρη ιδέες πάλι. Ποιά νάνε! πώς δέν είνε ή καστανομμάτα είνε βέβαιο. Έπειτα τό γράψιμό της τό είδε σ' ένα βιβλίο τήν ήμέρα ποΰ τήν έπισκέφθηκε.

— Αΐ, τί ανόητος ποΰμαι, λέγει έξαφνα. Είνε εκείνο ποΰ λέγει πώς είνε, μιά κόρη ποΰ τής άρεσα. Νά μήν μπορώ όμως καί νά τής γράψω! Φθάνει έν' άσπρο λούλουδο! Αΐ, καί τί θά καταλάβουμε μ' αυτό; Θά πή πώς θά ξαναγράψη ίσως. Άν είνε όμως παγίδα καί βλέπουν ύστερα οί φοιτητές τό άσπρο λούλουδο καί γελοΰνε; Όχι δέν θά κάμω τίποτε ώσοΰ νά ξαναγράψη. Θά

Digitized by Google

περιμένω. Γιατί όμως νὰ μὴν τὸ πῶ καὶ τοῦ Κομνηνοῦ; Καλὴ ἰδέα. Αὐτὸς θὰ ξέρῃ ἂν εἶνε χωρατὸ καὶ θὰ μοῦ τὸ πῇ. Ἀμὲ ἡ μητέρα; Ἐκείνη τί θὰ τὴν κάνουμε! Λοιπὸν νὰ τὸ ποῦμε κ' ἐκείνης. Τί φταίω γὼ ἂν μοῦ γράφουνε τὰ κορίτζια! Οὔτε τὴν εἶδα οὔτε τὴν ἄκουσα τὴ μικρούλα τούτη. Καὶ βέβαια θὰ τῆς τὸ γράψω τῆς μητέρας. Τὸ λιγώτερο θὰ γελάσῃ· τὸ πολὺ θὰ μοῦ μηνύσῃ νὰ προσέχω.

Τὸ πρωΐ, ἐκεῖ ποῦ ἔπινε τὸν καφέ του ὁ Ζάνος, περνᾶ τὸ γράμμα τοῦ Κομνηνοῦ:

—Διάβασέ το, λέγει,καὶ πές μου τί νομίζεις;

Ὁ Κομνηνὸς διαβάζει, ζαρώνει τὸ μέτωπό του, σκέπτεται, καί :

— Αἴ, καὶ τί νὰ νομίσω, τοῦ λέγει. Εἶνε ἕνα κορίτζι καὶ σ' ἀγαπᾷ. Αὐτὸ σοῦδωσε τὸν κεφαλόπονο ψές; πολὺ ἀθῶος εἶσαι.

— Τί θἄκαμνες τώρα νἄσουν ἐσύ;

— Τί θἄκαμνα; καὶ τί μπορῇς νὰ κάμῃς; ἐκτὸς ἂν θέλῃς νὰ κάμῃς τὸ χατίρι αὐτῆς τῆς μικρῆς καὶ νὰ βάλῃς ἕνα λουλοῦδι στὴν κουμπότρυπά σου. Δηλαδὴ νὰ τῆς πῇς τὸ ν α ί, κ' ὕστερα τρέχα ξεμπέρδευε, Σπουδαῖο ν α ὶ αὐτό, ὥστε σκέψου το πρῶτα.

— Καλὰ λές· δὲν θὰ κάμω τίποτε. Θὰ τὸ στείλω ὅμως αὐτὸ τὸ γράμμα τῆς μητέρας, γιὰ νὰ τὸ κάμῃ χάζι· τί λές;

— Δὲν βλάπτει· μάλιστα καλήτερα νὰ τὸ στείλῃς, γιὰ νὰ δῇ πῶς εἶσαι ὁ ἴδιος πάντοτε, καὶ πῶς δὲν ξεχνᾷς τὴν ὑπόσχεσί σου.

—

Ὅσο περνοῦσαν ἡ μέρες τόσο προώδευε στὴν ὑποκρισία ὁ Ζάνος. Ὁ νοῦς του ἐμαγείρευε μελέτες, κ' ἡ καρδιά του ἀγάπες. Καὶ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ δείξῃ στὸν Κομνηνὸ τώρα ποῦ ἐγνώριζε τί ἔτρεξε. Ἐπήγαινε λοιπὸν νωρὶς νωρὶς στὴν κάμαρά του κάθε βράδυ, κ' ἐκεῖ μέσα συλλογιζότανε τὴ μικρούλα του,—ἔτζι τὴν ὠνόμαζε— μὲ τὴν ἡσυχία του. Ὅσο γιὰ τὴν καστανομμάτα, μήτε κἂν ἐγύριζε νὰ τὴν ἰδῇ τώρα!

Ὕστερ' ἀπὸ καμμιὰ βδομάδα ἦλθε καὶ τὸ γράμμα τῆς μητέρας:

« Ἐγελάσαμε πολύ, ἔλεγε, μὲ τὸ ραβασάκι τῆς ἄγνωστης ἀγαπητικιᾶς σου. Φυσικά, ἂν δὲν ἐγνώριζα τὴν καρδιά σου, θ' ἀνησυχοῦσα. Εὔχομαι τέτοιοι νἆνε ὅλοι οἱ κίνδυνοί σου, παιδί μου, ἔτζι δὲν φοβοῦμαι ποτὲς νὰ σὲ χάσω.»

— Λοιπὸν τὸ πῆρε γιὰ μικροδουλειὰ ἡ μητέρα, λέγει τοῦ Κομνηνοῦ.

— Καὶ πῶς ἤθελες νὰ τὸ πάρῃ! ἀφοῦ τῆς τὸ εἶπες ὁ ἴδιος γιὰ νὰ τὸ κάμῃ χάζι. Κ' ἔτζι ἔπρεπε ἀπ' τὴν ἀρχὴ νὰ τὸ πάρουμε. Ἀκοῦς ἐκεῖ ἕνα κορίτζι τοῦ σκολειοῦ νὰ σοῦ γίνεται ἔξω φρενῶν ἀπ' τὴν ἀγάπη! Πουλὶ ἀφτέρωτο νὰ σοῦ ὀνειρεύεται πεταξιὲς στὰ μεσούρανα! Μὴν ἀμφιβάλλῃς πῶς δὲν ἐβάσταξε πολὺ αὐτὴ ἡ τρέλλα. Σοῦ ἐγγυοῦμαι πῶς καδέκα λὶ ουλοῦδια νὰ βάλῃς τώρα δὲν θὰ λάβῃς μήτε μιὰν ἀράδα.

Ὁ Ζάνος ἂν καὶ κάτι πειὸ μουδιασμένος, δὲν ἤτανε δὰ καὶ τόσο βέβαιος πῶς εἶχε δίκηο ὁ Κομνηνός. Τοῦ φάνηκε μάλιστα πῶς τοῦ παρουσιαζότανε λαμπρὴ εὐκαιρία νὰ βάλῃ τὸ λουλοῦδι, γιὰ νὰ τοῦ ἔλθῃ πάλι κανένα γραμματάκι. Ἐξακολούθησε λοιπὸν νὰ παίρνῃ τὸ πρᾶμμα γιὰ χωρατό, καὶ τὸ βράδυ δὲν τοῦ κακοφάνηκε καθόλου σὰν τοῦ ἔδειξε ὁ Κομνηνὸς στοῦ ἀνθοπώλη μιὰν ἄσπρη καμέλλια. Μόνο πηγαίνει, τὴν ἀγοράζει, τὴν βάζει στὴ θηλειά του, καὶ κάνει τὸν περίπατό του μ' ἕνα χαμόγελο, χαμόγελο ποῦ ἤθελε τάχετες νὰ πῇ «χορατεύουμε,» μέσ' τὴν καρδιά του ὅμως ἔλεγε ἄλλα πράμματα.

Ἐπέρασε ἡ βραδυὰ ἥσυχα, ἀπ' ἔξω μονάχα. Ὁ νοῦς του Ζάνου ἐδιάβαζε ἀπὸ τώρα τὸ γράμμα τῆς μικρούλας. Τὸ εἶχε γιὰ βέβαιο, καὶ δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα νὰ ξημερώσῃ.

Ὕστερ' ἀπ' τὴν πρώτη μελέτη τὸ πρωΐ, νά σου ὁ ταχυδρόμος! ὁ ἴδιος φάκελλος, τὸ ἴδιο γράψιμο· ὁ Ζάνος ἔτρεμε χειροπόδαρος. Ὁ Κομνηνος ἐκάπνιζε βλέποντας ἀπ' τὸ παράθυρο. Ἔπειτα γυρίζοντας πρὸς τὸν Ζάνο,

— Αἴ, διάβαζέ το λοιπὸν ἀψά, νὰ τ' ἀκούσουμε καὶ μεῖς.

Ὁ Ζάνος σιωπή. Ἀφοῦ ἐδιάβασε τὸ γράμμα, ἔκαμε ἀκόμη πῶς τὸ διαβάζει γιανὰ συλλογισθῇ τί νὰ πῇ τοῦ Κομνηνοῦ. Ἡ νέα πῆγε ν' ἀποθάνῃ ἀπ' τὸ κακό της ποῦ δὲν ἔβγαινε μὲ τὸ λουλοῦδι ὁ καλός της· καὶ τώρα ξανάζησε· πάλι ὅμως μήτε ὄνομα ἔδινε, μήτε τόπο, τὸ σκέφθηκε, κι' ἀποφάσισε νὰ μὴ γνωρισθῇ μαζί του ὡσοῦ νὰ τελειώσῃ αὐτὴ τὸ Σχολεῖο, νὰ τελειώσῃ κ' ἐκεῖνος τὸ πανεπιστήμιο. Στὸ μεταξὺ θὰ τὴν γνωρίζῃ σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὰ γράμματά της. Θὰ τοῦ γράφῃ μιὰ φορὰ τὸ μῆνα. Μιὰ χάρι μονάχα, νὰ τῆς στείλῃ ἕνα μικρὸ σημαδάκι, ἕνα ἐνθύμημα· δικό της ἐνθύμημα θἆνε τὰ γράμματά της. Τὸ δικό του νὰ σταλθῇ στὸ ταχυδρομεῖο, ὄνομα τ ά δ ε. Ἂν θέλῃ, ἂς γράψῃ καὶ δυὸ λόγια τότες, μὰ αὐτὴ θἆνε ἡ πρώτη καὶ τελευταία φορὰ ποῦ θὰ πάγῃ στὸ ταχυδρομεῖο, κι' ἂς μὴν κάνῃ τὸν κόπο νὰ ξαναγράψῃ. Τῆς φθάνει τὸ λουλουδάκι ἐκείνης, νὰ ξέρῃ πῶς ἀ γ α π ι έ τ α ι μονάχα. Ἐσκέφθηκε πολὺ ἂν πρέπῃ νὰ τοῦ στείλῃ καὶ μιὰ φωτογραφία. Καὶ ἀποφάσισε ὄχι. Θὰ ἔχῃ τὴ φωτογραφία τῆς ψυχῆς της, δὲν τοῦ φθάνει; ὄχι, δὲν θὰ καταδεχθῇ ποτὲς νὰ τῆς ποῦνε πῶς τὴν ἐπήρανε γιὰ τὴ μ ο ρ φ ι ά της. Καὶ χίλια ἄλλα τέτοια.

— Νά, πάρε το καὶ διάβασε, εἶπε τέλος ξηρὰ ξηρὰ ὁ Ζάνος τοῦ Κομνηνοῦ.

Ὁ Κομνηνὸς ἐδιάβασε τὸ γράμμα, ἐγύρισε πρὸς τὸ παράθυρο, ἐσφύριξε λιγάκι, ὕστερα λέγει τοῦ Κομνηνοῦ.

Digitized by Google

— Ἐγὼ φταίω ποῦ σ' ἀφῆκα νὰ βάλῃς τὸ λουλοῦδι. Τὸ πῆρε γιὰ σπουδαῖο, καὶ τώρα γλυτωμὸ δὲν θἄβρῃς. Ἡ μητέρα δὲν ἐννοοῦσε νὰ πάγῃ ὡς ἐκεῖ ἡ δουλειά.

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, πετιέται καὶ λέγει ὁ Ζάνος, φθάνει πειά. Καιρὸς νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ ἡ γρηά μου πῶς πέρασαν τὰ χρόνια ποῦ μὲ φύλαγε σὰν μωρὸ παιδί. Σήμερα εἴμαστε ἄντρες καὶ θὰ πᾶμε κατὰ τὸ κεφάλι μας. Ἂν εἶνε στραβὸ τὸ κεφάλι, στραβὰ θὰ πᾶμε. Κάλλια ὅμως ἐλεύθεροι καὶ νὰ πηγαίνουμε στὸν κρημνό, παρὰ νὰ μᾶς σέρνουν ἀπ' τὸ χέρι σὰν τυφλοὺς μὲς τὸν κόσμο. Ἐγὼ αὐτὸ τὸ κορίτσι τὸ πόνεσα, τέλειωσε. Τὸ ξέρω πῶς μιλῶ στὸν ἀδελφὸ τῆς Χρυσούλας, μὰ μιλῶ καὶ στὸ φίλο μου. Θὰ μάθω ποιὰ εἶνε, κι' ἂν δὲν τὸ μάθω τώρα, θὰ περιμένω ὡσοῦ νὰ τὸ μάθω. Καὶ ἄν μοῦ ἀρέσῃ καθὼς ποῦ μ' ἀρέσουνε τὰ γράμματά της, εἶνε δική μου, ξεμπέρδεψε. Θὰ τὸ γράψω καὶ τῆς γρηᾶς.

—

«Παιδί μου, (ἔγραφε ἡ Χαρίσαινα τοῦ Ζάνου της ὕστερ' ἀπὸ δύο βδομάδες) βλέπω πῶς ἡ ὑπόθεσι ἐκείνη ἐπῆρε σοβαρὸ δρόμο, καὶ μέρα νύχτα τίποτες ἄλλο δὲν συλλογιοῦμαι. Δὲν ξέρω τί νὰ σοῦ γράψω. Νὰ σοῦ πῶ *μή*, θὰ σὲ κάνω δυστυχῆ, ἐγὼ ποῦ ἔδοσα ὅλη μου τὴ ζωὴ γιὰ τὴν εὐτυχία σου. Νὰ σοῦ πῶ *καλά*, σὲ χάνω καὶ γὼ καὶ ἄλλοι.... Εὑρίσκομαι σὲ μιὰ τρομερὴ θέσι, κι' ὁ Θεὸς νὰ μὲ λυπηθῇ. Ἄκουσε τοὐλάχιστον *μιὰ* συμβουλὴ τῆς μάννας σου. Βάσταξε τὴν καρδιά σου ὡσοῦ νά τηνε δῇς. Καὶ σάν τηνε δῇς καὶ τὴν γνωρίσῃς, καὶ εἶνε τῆς ἀρεσκειᾶς σου, κι' ἀπὸ καλὸ μέρος, πάλιν μὴν ἀφήσῃς τὴν καρδιά σου νὰ σὲ παρασύρῃ ὡσοῦ νὰ δώσῃ τὸ λόγο της πῶς ἐδῶ, ἐδῶ πρέπει νἄλθῃ καὶ νὰ γείνῃ *κόρη* μου πρὶν γείνῃ γυναῖκά σου. Εἰδεμὴ ποτές, ποτὲς δὲν θὰ πῶ τὸ ναί, καὶ προτιμῶ χίλιες φορὲς νὰ μπῶ ζωντανὴ μέσ' τὸ λάκκο.»

Ὁ Ζάνος δὲ ἤξερε τί νὰ πρωτοαισθανθῇ: Εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ μεγάλη καρδιὰ τῆς μάννας του ποῦ τὸν ἀνέβαζε ἔξαφνα στὸν παράδεισο ἐκεῖ ποῦ περίμενε κατάρες καὶ δάκρυα, ἢ ἐλπίδα πῶς ὅλα θὰ βγοῦν δεξιά, πῶς γλήγωρα θὰ πεισθῇ τὸ κορίτζι νὰ ἔλθῃ στὸν τόπο του, καὶ νὰ γείνῃ δική του. Τἄβλεπε ὅλα τόσο εὔκολα, τόσο ἁπλᾶ· τὸ κάτω κάτω τὴν ἔβλεπε κιόλας!

— Τώρα εἶνε καιρὸς καὶ γιὰ τὸ σημαδάκι εἶπε. Καὶ μαζὶ μ' αὐτὸ πρέπει νὰ σταλθῇ καὶ τὸ πρῶτο καὶ τελευταῖό μου ἐρωτικὸ γράμμα!

Ἐκάθισε λοιπὸν καὶ ἔγραψε, ἔγραψε. Τῆς εἶπε πῶς καὶ χωρὶς φωτογραφία, τὴν βλέπει μέρα νύχτα μέσ τὰ μάτια του. Πῶς μιὰ τέτοια ψυχὴ δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ εἰκόνες· πῶς τὴν ἀγαπᾶ ὅ,τι καὶ νἆνε, πῶς θὰ τὴν ὑπακούσῃ σὲ ὅ,τι γυρέψῃ, θὰ ἡσυχάζῃ, θὰ μελετᾷ, καὶ μὲ τὴ μικρούλα στὸ νοῦ του θὰ περιμένῃ τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου». Μόνο μιὰν ὑπόσχεσι, μιὰ χάρι.

Καὶ πρότεινε τὴ συμφωνία τῆς μάννας του· νὰ πάνε μιὰ μέρα νὰ ποκαταστηθοῦνε στὴν πατρίδα του, κοντὰ στὴ μάνα του· κι' ἂν οἱ γονεῖς της ἀντισταθοῦν, νὰ τοὺς πείσῃ· κι' ἂν δὲν πείθουνται νὰ πάνε μὲ τὴ βία, κρυφά, ὅπως μποροῦν.

Ἔγραφε ὅλη τὴ νύχτα. Ἐπλάγιαζε καὶ σηκονότανε πάλι νὰ προσθέσῃ κάποια ἰδέα ποῦ τοῦ κατέβαινε μέσ τὴν ἀγρυπνιά του· τέλος ἐδίπλωσε τὸ γράμμα, ἔβαλε μέσα καὶ τὸ «σημάδι.» Ἦτανε ἕνας μικρὸς μαλαμματένιος σταυρός, φυλαχτὸ τῆς μητέρας του. Σὲ τὶ καλήτερα χέρια μποροῦσε νὰ πάγῃ!

Ὁ Κομνηνὸς τώρα ἄρχισε νὰ παίρνῃ κι' αὐτὸς σπουδαῖα τὴν ὑπόθεσι. Εἶνε ἀλήθεια πῶς ἔκαμε στὴν ἀρχὴ λιγάκι τὸ μισοκακόμοιρο, ποῦ τάχατες ἔχασε τὸ γαμπρὸ ποῦ τόσα χρόνια λογάριαζε γιὰ τὴν ἀδελφή του, μὰ σιγὰ σιγὰ τὸ ἔδειξε θεοφάνερα πῶς δὲν ἐννοοῦσε νὰ πνίξῃ τὴ φιλία μέσα στὸ συμφέρον. Ὡς ποῦ κατάντησε νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ καὶ νὰ τοῦ ἀγοράζῃ ἀκόμα καὶ λουλουδάκια. Αὐτά, ἔλεγε, δὲν πρέπει νὰ λείψουν. Νὰ μὴν πάγῃ κι' ἀρρωστήσῃ τὸ κορίτσι!

Ὁ Ζάνος δὲν εἶχε λόγια νὰ τὸν εὐχαριστῇ. Ἦτανε ἀδελφός, φίλος, ἥρωας. Ὅλα τὰ μεγάλωνε καὶ τἄβλεπε κατάχρυσα μπροστά του· πετριὰ κι' αὐτὴ τῆς ἀγάπης.

Τέλος ἦλθε κ' ἡ ἀπάντησις τῆς μικρούλας. Τὸ γράμμα τοῦτο ἤτανε ὄχι πειὰ γράμμα, ὄχι ποίημα, ὄχι ἀριστούργημα, ἤτανε ἕνας ξάστερος οὐρανὸς ποῦ ἁπλώθηκε καὶ ἔλαμψε ἔξαφνα μπρός του. Ἐδέχθηκε ὅλες τὲς συμφωνίες· τὰ ξεμυστηρεύθηκε καὶ τῆς μάννας της. Μεγάλες σκηνές! ἄλλοτε θὰ τὰ μάθῃ μὲ ὅλες τὲς λεπτομέρειες. Ἂς ξέρῃ τώρα πῶς ἡ μάννα καταπείσθηκε, τὸ εἶδε πῶς ἐδῶ εἶνε ζωὴ ἢ θάνατος. Ἐπῆρε λοιπὸν ἀπάνω της τὴ δουλειά, αὐτὴ θὰ τὰ συμβιβάσῃ καὶ μὲ τὸν πατέρα. Τί μεγάλη καλοτυχιὰ ποῦ τὸν ξέρουνε τὸ Ζάνο, *ποιὸς* εἶνε! τὸ σταυρὸ τὸν καταφίλησε καὶ τὸν ἐκρέμασε στὰ στήθια της· ὅσο γιὰ τὴν ὑγειά της, ποτὲς δὲν ἤτανε καλήτερα! ὅλοι εἶχαν νὰ κάνουν μὲ τὴν ὄψι της. Καὶ νὰ ξέρανε! ἐπήγαινε στὰ μαθήματά της μὲ μιὰ καρδιά, ποῦ ἀποροῦσε κι' αὐτή. Ἤτανε ἀπ' τὴ λαχτάρα της νὰ περάσουν νὰ φύγουν αὐτὰ τὰ 2—3 χρόνια. Ἀλήθεια, δὲν τοὖπε δὰ πῶς μεγάλοι ἔπαινο γίνουνται γι' αὐτὸν στὰ σαλόνια. τὸ ἔμαθε ἀπ' τὴ μητέρα της. ὅλοι ἔχουν νὰ κάνουν μὲ τὴ μορφιά του, μὲ τὰ προτερήματά του! Καὶ ποῦ νὰ ξέρουν πῶς τὸν ὁρίζει, πῶς τὸν ἔχει γιὰ πάντα, αὐτή, ἡ μικρούλα του! Καὶ τώρα νὰ μὴ ξεχασθῇ ἡ πρώτη πρώτη συμφωνία: προσοχή, σιωπή, μελέτη, ἡσυχία, ὑπομονή. Χρόνια εἶνε καὶ θὰ περάσουν.

[Ἕπεται τὸ τέλος] ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Digitized by Google

ΑΜΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ

Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη ζωηρότατα τὸ ἀπομεσήμερον ἐκεῖνο τῆς ἀνοίξεως. Τὰ παράθυρα ὅλα ἦσαν ἀνοικτά, εἰσέπνεε δὲ συχνὸν ῥεῦμα ἀέρος δροσεροῦ, σεῖον τοὺς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρτημένους χάρτας καὶ εἰσήρχετο φῶς ἄφθονον, ἀναπτυκτικόν, ἐν ᾧ, ὁσάκις ἀπὸ τῆς θέσεώς μου ἔστρεφον πρὸς τὰ ἔξω, εἰς ἓν ἄνοιγμα τῶν ἀπέναντί μου συμπλεκομένων στεγῶν ἔβλεπον ἓν τεμάχιον κυανῆς θαλάσσης, λαμπυρίζον παιγνιωδῶς ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Ὁ Σχολάρχης δὲν εἶχεν ἔλθει ἀκόμη—αὐτὸς ἐπρόκειτο νὰ μᾶς κάμῃ μάθημα—ἀλλ' οἱ μαθηταὶ ἤμεθα ἤδη συνηγμένοι, συνωθούμενοι μετὰ γελώτων ἐντὸς ὀκτὼ μόνον θρανίων ἀνεπαρκῶν διὰ τὴν ἄτακτον πληθύν μας—μία πρόνοια καὶ τοῦτο—φλυαροῦντες, φωνάζοντες καὶ ἀνυψοῦντες συνεχῶς τὸν θόρυβον εἰς τόνον ἀνυπόφορον, ὅταν ἐπεφαίνετο ἡ κωμικὴ μορφὴ τοῦ ἐπιστάτου, κροταλίζοντος τὴν μικράν του ἀκίνδυνον μάστιγα καὶ συνιστῶντος ἐπὶ ματαίῳ ἡσυχίαν, κύριοι!..

Τελευταῖος ἔφθασεν ὁ μικρὸς συμμαθητής μου Νῖκος, τρέχων, ἀσθμαίνων, κάθιδρως, κατακόκκινος. Ἐκάθησε κατὰ τὸ σύνηθες πλησίον μου καὶ μόλις ἀπέθηκεν ἐπὶ τοῦ γραφείου τὰ βιβλία του— κάτι βιβλία χαρτοδεμένα χονδροειδῶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ ἐσφιγμένα πάντοτε μὲ μίαν ταινίαν παρδαλὴν ὡς ἀστρίτης — ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ ἠλλοιωμένον του πρόσωπον, μὲ ἠτένισε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του, τῶν γαλανῶν συγχρόνως καὶ ὡραίων—πρᾶγμα πολὺ σπάνιον—καὶ μοι εἶπεν:

«Ἄχ, καϋμένε, δὲν ἠξεύρω τὸ μάθημα!..»

— Ποιό ἀπ' ὅλα;

— Τὴ λατινικὴ ἐξήγησι. Χθὲς τὸ βράδυ, ἐξ αἰτίας τῆς ἀρρώστιας τῆς μητέρας μου ... κρυωμένη ἦταν, σήμερα εἶνε καλλίτερα, εὐχαριστῶ... εἶχα τόση δουλειὰ καὶ ἀνησυχία ποῦ δὲν ἐπρόφτασα. Σήμερα τὸ μεσημέρι τί νὰ πρωτοκάνω; .. Ὡς τὰ τόρα ποῦ διάβαζα, μόλις τὴ γραμματικὴ ἐμισόμαθα. Ἔλεγα μάλιστα πῶς δὲ θὰ προφθάσω καὶ ἐτσακκίστηκα ὡς ποῦ νἄρθω. Φαντάσου, ἀπὸ τὴν Ἁγία Τριάδα ὡς ἐδῶ, οὔτε δύο λεπτὰ τῆς ὥρας δὲν ἔκαμα. Τὸ Ῥολόϊ τοῦ Φόρου ἔδειχνε δύο παρὰ δύο καὶ ἀκόμα δὲν ἐκτύπησε τῆς ὧρες... Ἄχ, φυσάει, καϋμένε, καὶ νἄξερες ἱδρωμένος ποῦ εἶμαι!...»

Καὶ ἐν ᾧ ἀπεμάσσετο, προσβλέπων μετ' ἀνησυχίας τὴν σειρὰν τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων, ἐξηκολούθει ὁμιλῶν:

« Λές, καϋμένε, νὰ βγῇ ὁ κλῆρος μου; Ἀ, πολὺ κακότυχος θὰ εἶμαι ὕστερ' ἀπὸ τόσον καιρὸ ποῦ ἔχω νὰ βγῶ, νὰ τύχῃ σήμερα καὶ 'ς τὰ λατινικά ... Σοῦ ὁρκίζομαι πρώτη φορὰ ποῦ εἶμαι ἀμελέτητος... Δὲν πιστεύω, καϋμένε, γιὰ πρώτη φορὰ νά μου βάλῃ ὁ σχολάρχης μηδενικό; τί λές, καϋμένε; Ἄχ, πῶς φυσάει, ἀκούω ἕνα κρύο στὴν πλάτη μου... Δὲν πιστεύω νὰ ψυχρωθῶ; τί λές, καϋμένε;»

Τί νὰ 'πῶ ὁ καϋμένος; Ἂν καὶ πολὺ μικρός, εἶχα ὅμως ἀπὸ τότε σκληρὰ δείγματα καὶ τῆς ἀσταθείας τῆς τύχης, ὥστε νὰ ἐγγυηθῶ πρὸς τὸν φίλον του ὅτι δὲν θὰ ἐκληροῦτο, καὶ τῆς ἀπηνοῦς δικαιοσύνης τοῦ διδασκάλου μας, ὥστε νὰ τὸν καθησυχάσω διὰ τὸ μηδενικόν, καὶ τῆς ὑπουλότητος ἀκόμη τῶν ψυχρῶν ῥευμάτων, τὰ ὁποῖα προσβάλλουν εὐκόλως ἐκ τῶν ὄπισθεν τὰ ἱδρωμένα σώματα—ἔστω καὶ ἐξ ἱδρῶτος ἐργασίας φιλοτίμου καὶ σπουδῆς ἐπαινετῆς...Ἠρκέσθην λοιπὸν νὰ τῷ συστήσω τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν καρτερίαν—ἀφ' οὗ ἐθεώρουν καὶ ἐγὼ τότε μεγάλο πρᾶγμα νὰ βγῇ κανεὶς καὶ νὰ μὴν ξέρῃ μάθημα—καὶ ἐνήργησα μετὰ ζέσεως πολλῆς νὰ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα, φωνάζων, διαμαρτυρόμενος, παρακαλῶν τοὺς καθημένους πλησίον — ἡμεῖς ἐκαθήμεθα ἐν τῷ μέσῳ — καλῶν τὸν ἐπιστάτην, ἐρίζων. Διότι τὸν ἀγαποῦσα πολὺ τὸν μικρόν μου φίλον καὶ ἐπεθύμουν τοὐλάχιστον κατόπιν ἑνὸς ἀφεύκτου κατὰ τὰ φαινόμενα μηδενικοῦ, νὰ μὴν πέσῃ καὶ ἄρρωστος, κρυωμένος σὰν τὴν μητέρα του.... Καὶ εἶδα τότε πῶς ὁ παράδοξος αὐτὸς ἀγὼν τῆς ζωῆς ἔχει καὶ μικροὺς θριάμβους ὡραιοτέρους πολλάκις τῶν μεγάλων. Ἅμα κατώρθωσα νὰ κλεισθῶσι τὰ παράθυρα—τοὐλάχιστον ὅσα προσέβαλλον ἐκ τῶν ὄπισθεν τὸν Νῖκον—ᾐσθάνθην αἴσθημα ἐπαναπαύσεως, γλυκύτερον τοῦ ὁποίου δυσκόλως ηὐτύχησα νὰ δοκιμάσω κατόπιν ἄλλων, μεγαλητέρων μου κατορθωμάτων.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ Σχολάρχης μ' ἓν παρατεταγμέν ςςςςς, ὡς βόμβον ἐντόμου καὶ παρευθὺς τὸν φοβερὸν θόρυβον διεδέχθη σιγὴ αὐστηρά, καθ' ἣν ἂν δὲν ἠκούετο κατὰ τὴν κοινὴν ῥῆσιν ἡ πτῆσις τῆς μυίας, ἀντήχει ὅμως διάτονον τὸ τὶκ-τὰκ τοῦ μικροῦ ὡρολογίου τοῦ τοίχου. Ὁ Σχολάρχης ... τὸν βλέπω ἀκόμη ἐμπρός μου τὸν κοντὸν ἀνθρωπίσκον μὲ τὴν ἀποτρόπαιον ἰησουϊτικὴν φυσιογνωμίαν, μὲ τὴν μακρὰν μιξοπόλιον γενειάδα, μὲ τὰ παράδοξα μιμικὰ κινήματα, μὲ τὴν τολμηρῶς ἐλευθεριάζουσαν γλῶσσαν, καλὸν κἀγαθὸν κατὰ τὰ φαινόμενα, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ὁριστικὴ ἀπομάκρυνσις, τί τὰ θέλετε! θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐξαγνίσῃ μόνη καὶ τὸν ἁμαρτωλότερον ὑπουργὸν τῆς παιδείας...

Φαντάζομαι τόρ' ἀκόμη καὶ φρίττω τὴν ἀγωνίαν τοῦ Νίκου κατὰ τὰς παλμώδεις ἐκείνας στιγμάς, ἀφ' ὅτου ἀνῆλθε τὴν ἕδραν ὁ ἀνθρωπίσκος καὶ ἤρχισε νἀναγινώσκῃ τὸν κατάλογον βραδέως καὶ μετὰ στόμφου — τὸ π α ρ ὼ ν τοῦ Νίκου ἦτο τόσον ὑπόκωφον, ὥστε διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἐκεῖνος περὶ τῆς παρουσίας του, ἀνύψωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ τὸν ἐζήτησε διὰ τοῦ βλέμματος—καὶ ἐξήγαγε

Digitized by Google

Ὁ μέγας στρατὼν τῆς Σόφιας

κατόπιν τὸ κυτίδιον τῶν κλήρων καὶ τὸ ἤνοιξε, καὶ ἔλαβεν ἕνα . . . καὶ τὸν ἐξετύλιξεν ... Αὐτός, αὐτὸς ὁ πρῶτος ἔπρεπε νἀναγνώσῃ τὸ λατινικὸν κείμενον καὶ νά τὸ μεταφράσῃ . . . Saturnus in Italiam venisse dicitur : ὁ Κρόνος εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅτι ἦλθε λέγεται . . . Ἄχ, πῶς ἀνυψοῦτο ἐκ τοῦ καθίσματός του ὁ Νῖκος, συνέχων καὶ τὴν ἀναπνοήν του, ὡς νἀπαγγείλῃ ὁ Σχολάρχης τὸν ἀριθμόν . . . Μὴ θὰ ἦτο αὐτός ; . . .

«Ἀριθμὸς σαράντα ὀκτώ !»

Ὄχι ! ἐγλύτωσε . . .

Ἀλλ' ὤ τῆς ἀτυχίας ! Ὁ ἀριθμὸς σαράντα ὀκτὼ — ὁ φοβερὸς αὐτὸς ἀνθρωπίσκος εἶχεν ἀντικαταστήσει μὲ ἀριθμοὺς τὰ ὀνόματα τῶν μαθηθητῶν ὡς καταδίκων — ἦτο ἀπών.

Νέος κλῆρος· νέα ἀγωνία.

«Ἀριθμὸς εἴκοσι δύο !»

Ἠσθάνθην παλμόν. Ὁ ἀριθμὸς εἴκοσι δύο ἦτο ὁ Νῖκος.

Ἡ πρώτη κίνησις τοῦ δυστυχοῦς ἦτο νὰ τοποθετηθῇ καλλίτερα καὶ νἀνοίξῃ τὸ βιβλίον του εἰς τὸ μέρος τοῦ μαθήματος, ὡς διὰ νά το εἴπῃ. Ἀλλ' ὡς παρῆλθεν ὁ στιγμιαῖος αὐτοματισμός, ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Σχολάρχην καὶ κἄτι ὑπετραύλισε, τὸ ὁποῖον οὔτε ἐγὼ ἐκεῖ πλησίον ἠμπόρεσα νἀκούσω.

«Τί λές, παιδί μου ;

— Δέν το ξέρω . . .

— Μπᾶ ! πῶς ; Δὲν ἤσουν εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα ;

— Μάλιστα . . . ἀλλά . . .

— Δὲν ἔχει ἐδῶ ἀλλά.

— Ἡ μητέρα μου ἦταν ἄρρωστη, κύριε . . .

— Κανένα ἀλλά !

— Κύριε Σχολάρχα, καὶ ἔτρεχα γιὰ γιατροὺς ὅλο τὸ βράδυ.»

Εἰς ἀπάντησιν ὁ ἀνθρωπίσκος ἀνύψωσε κατὰ τὴν συνήθειάν του τοὺς ὤμους καὶ ἔδωκε εἰς τὴν μορφήν του ἔκφρασιν, ἡ ὁποία ἔλεγε : Τί με μέλει ; Τὸ χρέος μου θὰ κάμω· θά σου σημειώσω ἕνα μηδενικό . . . Ὁ ἀπελπιστικὸς αὐτὸς μορφασμός, συνοδευόμενος ἀπὸ μίαν ἐπίσημον, περιστροφικὴν θωπείαν τῆς γενειάδος, ἐξηκολούθει ὁλοὲν ἐντατικώτερος, ἐφ' ὅσον ὁ μικρὸς Νῖκος συνεσώρευε τὰς ματαίας του δικαιολογήσεις.

«Μὰ πρώτη φορὰ εἶνε ποῦ δὲν ξέρω μάθημα, κύριε Σχολάρχα, συχώρεσέ με!» ἀνέκραξεν ἐπὶ τέλους ὁ μικρὸς μὲ ὕφος σπαρακτικῶς παρακλητικόν.

«Πρώτην φορὰ κ' ἐγὼ θὰ σοῦ βάλω μηδενικὸν» ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Ὁ μαθητὴς ἐσιώπησεν. Ὁ διδάσκαλος τὸν ἠρώτησε ξηρότατα:

«Ἔχεις νὰ προσθέσῃς τίποτε ἄλλο;

— Ὄχι . . »

Ὁ ἀνθρωπίσκος ἀνέλαβε θριαμβευτικῶς, σχε-

Digitized by Google

ΤΟ ΧΙΟΝΙΣΜΕΝΟΝ ΔΑΣΟΣ

δὸν χαιρεκάκως τὴν γραφίδα καὶ ἠρεύνησε τὸν κατάλογον. . . Μετ' ὀλίγον παρηκολουθήσαμεν, ὅλοι, καὶ ὁ Νῖκος μὲ βλέμμα στυγνόν, τὴν χεῖρα του διαγράφουσαν ἐπὶ τοῦ χάρτου ἕν' ἀπαίσιον κύκλον, ἕνα ἐκ τῶν σιδηρῶν αὐτῶν κλοιῶν, ποῦ καταθλίβουν τὰς ψυχὰς τῶν παιδίων . . . Ἐκύτταξα γύρω τοὺς συμμαθητάς μου. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενθίμου σιγῆς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σπαραγμοῦ μας, ἐνόμισα ὅτι εἶδα καὶ μορφὰς περιχαρεῖς. Φεῦ! ἡ αἴθουσα ἐκείνη ἡ γεμάτη ἀπὸ παιδία ἀθῷα καὶ ἁγνά, ἦτο ἐν τούτοις μία μικρὰ κοινωνία ὡς ἡ καθ' ἡμᾶς, ὅπου οἱ ἐπιμελεῖς καὶ οἱ ἱκανοὶ ἐφείλκυον τὸν φθόνον καὶ πᾶσα ἀποτυχία τὴν χαρὰν τῶν κακῶν!

Ὅταν ἐγύρισα πάλιν πρὸς τὸν Νῖκον, τὸν εἶδα συντετριμμένον, κλαίοντα. Εἶχε σταυρώσει τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ βιβλίου καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἔκρυπτε τὸ πρόσωπον. Δὲν ἔβλεπα

Digitized by Google

παρὰ τὴν ξανθήν του κόμην, στιλπνὴν ἐκ τοῦ ἱδρῶτος, τὸν τράχηλόν του συμπτυχούμενον εἰς τοὺς σπασμοὺς τῶν καταπνιγομένων λυγμῶν του καὶ τὸ ἀριστερόν του ὠτίον ἐρυθρὸν ὡς αἱμοβαφές. Ἐν τοιαύτῃ θέσει ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἐν ᾧ ἐξηκολούθει τὸ μάθημα πρὸς τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελεν ἐκ λύπης οὔτε κἂν νὰ προσέξῃ.

Ἀλλὰ μήπως ἠμποροῦσα πλέον νὰ προσέξω καὶ ἐγώ; Πῶς τὸν ἐλυπούμην τὸν καλὸν αὐτὸν Νῖκον, πληγωμένον τόσον ἐν τῇ παιδικῇ του φιλοτιμίᾳ, ἐπιμελῆ ἀλλ' ἀδικούμενον. Ἡ μητέρα του ἦτον ἄρρωστη. Ἄχ, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀνεγνώριζε τὴν δικαιολόγησιν αὐτὴν — τόσῳ λυπηρὰν δι' ἓν παιδίον — ὁ σκληρὸς ἀνθρωπίσκος καὶ νὰ μὴ ἐκηλίδου τὸν ἔλεγχόν του μὲ τὸν ἐπαίσχυντον κύκλον;.. Τότε συνέλαβα τὴν ἀπόφασιν νἀρνηθῶ καὶ ἐγὼ μάθημα ἂν ἐξήρχετο ὁ κλῆρός μου. Ἴσως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ τὸν ἀνεκούφιζα.

Ἀλλ' ἐξηκολούθησε καὶ μετ' ὀλίγον ἐπερατώθη τὸ μάθημα χωρὶς νὰ κληρωθῶ. Μάλιστα ὁ τελευταῖος κλῆρος ἐφ' οὗ ἀκόμη ἤλπιζα ἦτο ὁ ἕνδεκα, ἀριθμὸς σημαίνων ἀντ' ἐμοῦ ἕν' ἄλλον μαθητὴν πολὺ ἀμελῆ, πρωΐμως χαλαρᾶς συνειδήσεως καὶ ὑπόπτου διαγωγῆς. Μήπως καὶ εἰς τὰς μικρὰς κοινωνίας τῶν σχολείων δὲν εὑρίσκονται συχνὰ τοιαῦτα σεσηπότα μέλη; Τὸ μόνον προσὸν τοῦ Κίμωνος — ἡ εἴρων Τύχη τοῦ εἶχε δώσει αὐτὸ τὸ ὄνομα — ἦτον ὅτι εἶχεν οἰκογενειακὸν φίλον καὶ ἰδιαίτερον προγυμναστὴν τὸν Σχολάρχην καὶ ἤλπιζε πάντοτε εἰς τὴν προστασίαν του.

«Τὸ ξεύρεις, παιδί μου;» ἠρώτησε τρυφερῶς ὁ ἀνθρωπίσκος ἅμα τὸν εἶδεν ὀλίγον διστάζοντα.

«Ὄχι!» ἀπήντησεν ὁ Κίμων ἀναιδέστατα.

«Γιατί ἀφ' οὗ ἦσουν εἰς τὸ προηγούμενον μάθημα;

— Πῆγα ς' ἕνα γάμο χθὲς τὸ βράδυ καὶ δὲν εἶχα καιρὸ νὰ μελετήσω.

— Μὲ ποιόν;

— Μὲ τὸν πατέρα μου.

— Αἴ, τότε εἶσαι δικαιολογημένος... Σήμερα, γιὰ μεγάλο σου χατῆρι, δὲν σοῦ γράφω μηδέν, ἀλλά... ἄλλη φορὰ πρόσεξε, παιδί μου, νὰ ἦσαι ἐπιμελέστερος.»

Εἶπεν ὁ ἀνθρωπίσκος καὶ χωρὶς μάλιστα νὰ κληρώσῃ ἄλλον, ἐξ ὑπερβολικῆς λεπτότητος πρὸς τὸν εὐνοούμενόν του, προέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ παρακάτω μαθήματος.

Ἐστράφην δειλῶς πρὸς τὸν Νῖκον...

Εἶχεν ἤδη ἀνυψώσει τὴν κεφαλὴν καὶ ἀντιληφθῇ ὅλης τῆς ἐπαισχύντου σκηνῆς. Ἐξαίφνης οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου του ἐτραχύνθησαν, τὰ δάκρυά του ἐξηράνθησαν καὶ εἶδον τὰ πτερύγια τῆς ῥινός του ἀναπαλλόμενα. Δὲν ἀνεγνώρισα πλέον τὸ παιδίον ἐν τῇ τόσῃ βλοσυρότητι. Μὲ ἠτένισεν, οἱ δὲ γαλανοί του ὀφθαλμοί μοὶ ἐφάνησαν τώρα ὡς τὸ τεμάχιον τῆς κυανῆς θαλάσσης, τὸ ὁποῖον ἔβλεπα ἐνώπιόν μου, λαμπυρίζον παιγνιωδῶς ὑπὸ τὸν ἥλιον... Ἦτο ἡ φλόξ, ἥτις ἐξήναπτεν τόσον ἐνωρὶς ἐν τῇ ἀθῴᾳ καρδίᾳ τοῦ παιδίου, ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἀκόμη τοῦ Σχολείου, ἐν ᾗ ἐλάμβανε τόσῳ σκληρὰ τὰ πρῶτα μαθήματα — ἡ φλὸξ τῶν παθῶν, τοῦ μίσους, τῆς ἀπογοητεύσεως, τῆς ἐκδικήσεως. Συνέσφιγξε τοὺς γρόνθους καὶ χωρὶς νά τον μέλῃ ἂν τον ἤκουον οἱ πέριξ, μοὶ εἶπε διὰ φωνῆς σταθερᾶς:

«Ἅμα μεγαλώσω, θά τον ἐκδικηθῶ!»

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΝ ΑΦΡΙΚΗι ΔΟΥΛΕΙΑ

Ἡ κατάργησις τῆς δουλείας ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς σωματεμπορίας παρ' ἅπασι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε μετριάσει σπουδαίως τὸ ἐμπόριον τοῦτο. Ὑπολογίζεται ὅτι τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια μαύρων μετεφέρθησαν ἐν διαστήματι 300 ἐτῶν εἰς τὰς ἀμερικανικὰς ἀποικίας, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ἀποθανόντων κ.τὰ τὸν διάπλουν. Ὁ τρόπος δὲ δι' οὗ ἐνεργεῖται ἡ θήρα αὕτη τοῦ ἀνθρώπου ἀρκεῖ νὰ μαρτυρήσῃ ὅτι ὄπισθεν τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν ὑποκρύπτεται ἔτι μέγιστος ἀριθμὸς θυμάτων.

Ἡ κατάργησις τῶν ἀμερικανικῶν ἀγορῶν δυστυχῶς μικρὸν ἠδίκησε τοὺς σωματεμπόρους, οἵτινες εὗρον ἕτερον τρόπον νὰ μεταφέρωσι τὸ μέλλον ἐμπόρευμά των εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς ἄλλας χώρας αὐτῆς τῆς Ἀφρικῆς. Σήμερον τὰ πλοῖα αὐτῶν διασχίζουσι τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ τὸν Περσικὸν κόλπον μεταφέροντα εἰς Ἀραβίαν καὶ Περσίαν φορτία μεγάλα, τὰ δὲ καραβάνιά των διατρέχουσι τὴν ἀφρικανικὴν ἤπειρον. Οἱ δοῦλοι ἀποτελοῦσι τὰ 4/5 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ζανζιβάρης. Εἰς τὰς βορείους χώρας οἱ προμηθευταὶ δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς ζητήσεις, διότι ὁλόκληροι περιοχαὶ ἠρημώθησαν παρ' αὐτῶν. Ἡ χώρα ἐν ᾗ θηρεύουσι διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας ζώνας, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀφετηρίαν αὐτῶν καὶ τὸν προορισμὸν τῆς ἄγρας.

Ἡ πρώτη ζώνη περιλαμβάνει τὸ κράτος τοῦ Σουδάν, ὅπου καραβάνια δούλων διευθύνονται πρὸς τὰ βορειοανατολικά. Ἡ δευτέρα ἐκτείνεται εἰς ἅπαν τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Ἄνω Νείλου καὶ τῶν παραποταμίων αὐτοῦ. Ἡ τρίτη δὲ περιλαμβάνει τὸ κεντρικὸν ὀροπέδιον τῆς Ἀφρικῆς.

Οἱ συλλαμβανόμενοι μαῦροι εἰς τὰ μέρη ταῦτα φέρονται εἴτε εἰς Ζανζιβάρην, εἴτε βορειότερον πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀραβίαν, εἴτε πρὸς δυσμὰς πρὸς τὴν Ἄνκολα καὶ τὴν Βεγκουέλαν τῆς Κάτω Γουϊνέας.

Ἐν τῷ Σουδὰν οἱ προβλεπταὶ τῶν προμηθευτῶν εἶνε οἱ ἰθαγενεῖς ἡγεμόνες, ὧν τὸ κυριώτερον

Digitized by Google

εἰσόδημα προέρχεται ἐκ τῆς πωλήσεως δούλων. Ὁ Αἰμίλιος Βάννιγκ γραμματεὺς τοῦ ἐν Βρυξέλλαις γεωγραφικοῦ συνεδρίου ἐστηλίτευσεν ἐν ἀγανακτήσει ἀνδρὸς φιλανθρώπου καὶ εὐαισθήτου τὴν ἀπανθρωπίαν, ἣν οἱ Μουσουλμάνοι ἡγεμόνες μετέρχονται ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Τὰ παρ' αὐτοῦ γραφέντα περὶ τῆς σωματεμπορίας τοῦ 19 αἰῶνος εἶνε λίαν συγκινητικά.

«Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἰσλάμ», γράφει, «οἱ ἰθαγενεῖς ἡγεμόνες θεωροῦσι τοὺς ἐθνικούς, τοὺς ὑπηκόους ἢ μὴ εἰς τὰ κράτη αὐτῶν, ὡς ἐστερημένους παντὸς δικαιώματος ἀπέναντι τῶν πιστῶν. Αἱ εἰσβολαὶ ἃς ἐπιχειροῦσι, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐπίσης διαφέρονται οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ στρατιῶται τῶν μικρῶν αὐτῶν στρατιῶν ἐπεκτείνονται ἐπὶ εὐρυτάτων ἐκτάσεων. Περικυκλοῦσι καὶ καίουσι τὰ χωρία, φονεύουσι πάντα ἀνθιστάμενον ἢ μὴ ἀντέχοντα εἰς τὴν πορείαν καὶ τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπάγουσι μεθ' ἑαυτῶν τοὺς ὑπολοίπους. Αἱ ἐρημώσεις καὶ αἱ σφαγαί, ἃς ἐπάγονται αἱ ἀπαίσιαι αὐταὶ ἐκστρατεῖαι εἶνε ἀπερίγραπτοι. Ἐπαρχίαι ὁλόκληροι, ἄλλοτε πολυάνθρωποι καὶ εὐτυχεῖς, κατέστησαν μετά τινα ἔτη ἔρημοι καὶ χέρσοι.»

Καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμὰς πάντες οἱ περιηγηταὶ παρέστησαν μάρτυρες τῶν φρικαλέων τούτων ἐκστρατειῶν. Πάντες ἔγραψαν ὁμοίας περιγραφάς, διαφερούσας μόνον κατά τινας λεπτομερείας. Ἡ κατωτέρω εἶνε τοῦ δόκτορος Νάχτιγαλ. μάρτυρος αὐτόπτου ἐκστρατείας ἡγουμένου τοῦ βασιλέως τῶν Βαγιρμῶν (ΜΔ τοῦ Σουδάν).

«Μετὰ νέας πάντοτε φρίκης ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην τὴν ἡμέραν τῆς 31 Μαΐου 1872, καθ' ἣν προσεβάλομεν τὸ χωρίον Κόλι. Ὅταν ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ δάσους ἐξελθόντες εἰσήλθομεν εἰς τὴν ἐξαίθραν, ὅπου ἔκειτο τὸ χωρίον, ὁ ἀνατέλων ἥλιος ἐφώτισε τὰς προπαρασκευὰς τῆς ἀπαισίας ταύτης ἡμέρας. Οἱ κάτοικοι ἀφοῦ ἐπυρπόλησαν τὰς κατοικίας των ἀπεσύρθησαν ὀπίσω προχώματος ἐξ ἀργίλου ὑψηλοῦ μέχρι τῶν ὤμων των. Ἐν τῷ κέντρῳ ἐντὸς πυκνοῦ δασυλλίου περιβαλλομένου ὑπὸ τάφρου καὶ δευτέρου προχώματος ἐτοποθέτησαν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των. Μετὰ τὴν πρόσκλησιν πρὸς ὑποταγήν, ἥτις ἀπεκρούσθη διαρρήδην ἤρχισεν ἡ μάχη διαρκέσασα μέχρι τῆς 3 μ. μ. ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐθαύμασα τοὺς ὑπερασπιζομένους τὸ χωρίον των. Τὰ πυροβόλα ὅπλα καὶ ἡ πυρπόλησις τοῦ χωρίου ἐπήνεγκον τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα. Τὸ πῦρ κατέφαγε τὰς καλύβας, τὸ δασύλλιον κατελήφθη ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἀναφανέντων ἤδη χωρικῶν ἔθετο τέρμα εἰς πᾶσαν ἀντίστασιν

Τότε ἤρχισε νέον τραγικὸν δρᾶμα. Ἄνδρες πληγωμένοι ἡμιθανεῖς ἐξέπνεον ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῶν ἀπλήστων νικητῶν περὶ τῆς ἄγρας τῶν ὁποίων ἐμάχοντο· γυναῖκες καὶ κόραι λιπόθυμοι ἐσύροντο καὶ ἀπεμακρύνοντο ἐκ τοῦ τόπου μετὰ τῆς μεγαλειτέρας κτηνωδίας. Τὰ τέκνα ἀποσπώμενα ἀπὸ τῆς ἀγκάλης τῶν μητέρων των ἐρρίπτοντο κατὰ γῆς θραυομένων τῶν μελῶν των. Ὁ σκληρὸς καὶ ἄδικος οὗτος ἀγὼν διὰ τὴν σύλληψιν τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, οἵτινες τὸ πᾶν ἀπώλεσαν, ὑπερέβαινε κατὰ τὴν φρίκην καὶ τὸν βδελυγμίαν τὰ δεινὰ αὐτῆς τῆς μάχης. Εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ἄνδρες ἐπιζήσαντες παρεδόθησαν. Ο βασιλεὺς τῶν Βαγιρμῶν κατεῖχε 300 400 δούλους περιπλέον, εὐτυχὲς δὲ καὶ ἀκμάζον χωρίον ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς γῆς. Κατάπληκτος ὑπὸ λύπης διέτρεξα τὰ καπνίζοντα ἐρείπια καὶ ἐμέτρησα 37 πτώματα βρεφῶν, ἅτινα αἱ μητέρες των ἐν παραφορᾷ ἀγρίου ἡρωϊσμοῦ ἐστραγγάλισαν καὶ ἔρριψαν εἰς τὰς φλόγας.

Ἐνταῦθα διεμείναμεν ἐπὶ μῆνας. Τὸ στρατόπεδόν μας ἐπληρώθη δούλων, κυρίως γυναικῶν καὶ παίδων, διότι προτιμῶσι νὰ θανατώνωσι τοὺς ἄνδρας, ὡς ὑποθάλποντας τὸ στασιαστικὸν πνεῦμα καὶ ἀδιαλείπτως ζητοῦντας νὰ δραπετεύσωσιν. Ἀλλὰ καθ' ὅσον αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχῶν αὐτῶν πλασμάτων, αἱ ζωοτροφίαι ἐκλείπουσιν ἀστραπηδόν· ἐδέησε δὲ νὰ πέμψωμεν μακρὰν τοὺς ὑπηρέτας μας, πρὸς ἀναζήτησιν τροφῶν. Ἐπὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους ἐβάδιζον ὅπως εὕρωσιν ὀλίγον σῖτον. Ἐτρεφόμεθα ἐν ἐλλείψει ἑτέρας τροφῆς ἐκ κουρκούτας (ἀλεύρου βραστοῦ). Ἐὰν δὲ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρισκόμεθα ἡμεῖς ἂς φαντασθῇ τις ἐν τίνι διετέλουν ὄντες οἱ δοῦλοι. Μετ' ὀλίγον μετὰ πείνης ἐνέσκηψεν ἡ δυσεντερία· κατεχόμενοι ὑπὸ τῆς λύπης καὶ τοῦ φόβου οἱ δοῦλοι ἐγένοντο τὰ ἀσφαλῆ θύματα τοῦ λοιμοῦ. Καθ' ἑκάστην πολυάριθμα παιδία ὑπέκυπτον εἰς τὸν θάνατον. Τὰ πτώματα ἐδηλητηρίαζον τὸν ἀέρα ἐκεῖ πλησίον καὶ συνετέλουν εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐπιδημίας διὰ καταπληκτικῆς ἐντάσεως.»

Ὁ μελανὸς ἐν τούτοις οὗτος πίναξ ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον τοῦ δράματος. Ἐκ τῶν μεσογείων τοῦ Σουδὰν οἱ δοῦλοι μεταφέρονται κατὰ καραβάνια, βαρέα φορτία κομίζοντες, δέσμιοι πολλοί, φέροντες φίμωτρα, πρὸς τὰς βορειοανατολικὰς ἀγοράς. Κατὰ τὴν μεταφορὰν δὲ ταύτην ἄρχεται τὸ ἀληθὲς αὐτῶν μαρτύριον. Ἡ ὁδὸς εἶνε ἄγονος καὶ ἐκτεθειμένη εἰς τὸν φλέγοντα ἥλιον, οἱ ῥαβδισμοὶ καὶ αἱ μαστιγώσεις βροχηδὸν πίπτουσι. ἐπὶ τῶν δυστυχῶν τούτων ὄντων ἐξηντλημένων ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν ἀσθενειῶν. Εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς πορείας μέγας ἀριθμὸς τούτων πίπτουσι κατὰ γῆς, καὶ αὐτόθι παραδίδουσι τὸ πνεῦμα διότι ὁσάκις καταδειχθῇ ὅτι δοῦλός τις εἶνε ἀνίκανος πρὸς περαιτέρω πορείαν φονεύεται ὑπὸ τοῦ κυρίου του «πρὸς παραδειγματισμόν.»

Digitized by Google

Ὁ δόκτωρ Νάχτιγαλ δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ πῶς ἠδύνατό τις νὰ θυσιάσῃ ψυχρῷ αἵματι ἀδελφόν του ὡς ὀρνίθιον ἢ αἶγα· δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ πιστεύσῃ· καὶ ὅμως τὸ γεγονὸς εἶνε ἀληθές. Ὅταν καθίστατο ἀδύνατον διὰ τοῦ μαστιγίου νὰ ἐξαναγκάσωσιν δούλους νὰ βαδίσωσι πρὸς τὰ ἐμπρός, ὁ κύριος αὐτῶν ἔμενε βήματά τινα εὐσχημόνως πρὸς τὰ ὀπίσω, ἔσυρε τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέκοπτε τὸν λάρυγγά των ἀπαλάσσων οἱονεὶ αὐτοὺς τῶν περαιτέρω δεινῶν.

Ἄλλοι φονεύουσι διὰ τῶν ῥαβδισμῶν, ἄλλοι κατακόπτουσι μεληδὸν καὶ ἀναρτῶσι τὰ μέλη τῶν δούλων εἰς τὰ δένδρα τῶν ὁδῶν, πάντοτε «πρὸς παραδειγματισμόν.»

Αἱ ὁδοὶ εἶνε τοσοῦτο κατεσπαρμέναι ὑπὸ πτωμάτων, ὥστε κατὰ τὸ λέγειν τῶν περιηγητῶν τὰ ὀστᾶ αὐτῶν χρησιμεύουσιν ὡς πάσσαλοι σημειοῦσαι τὴν ὁδόν. Ὁ ταγματάρχης Καμερὼν τὴν παραμονὴν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς ἀφρικανικῆς ἠπείρου, ἔνθα παρεσκευάσθη αὐτῷ τιμητικὴ ὑποδοχὴ ὑπὸ τῶν πορτογαλλικῶν ἀρχῶν, ἔγραφε:

«Τάφοι καὶ ἀπειράριθμοι σκελετοὶ ἐδείκνυον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπολεσθέντων ἐν τῇ ἐπιπόνῳ ἐκείνῃ πορείᾳ, πέδικλα δὲ καὶ ἀγχόναι ἔτι προσκεκολλημέναι εἰς τὰ λευκάζοντα ὀστᾶ, ἢ κείμεναι παρ' αὐτοῖς εἶνε κατάδηλος ἀπόδειξις ὅτι ὁ δαίμων τῆς σωματεμπορίας περιεπλανᾶτο ἔτι εἰς τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Ἀφρικῆς.

Πέδικλα ἔτι καὶ ἀγχόναι ἦσαν ἀνηρτημέναι ἐπὶ τῶν δένδρων πρὸ μηνὸς καὶ πλέον· ἀναμφιβόλως ἀφήρεσαν ταύτας ἀπό τινας δυστυχεῖς, ὧν ἡ σωματικὴ δύναμις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ταύτας, ἦτο ὅμως ἀρκοῦσα ἵνα σύρῃ τὰ ἄθλια ταῦτα ἀνθρώπινα πρόβατα μέχρι τῆς παραλίου ἀγορᾶς.

—Ὁπόταν ὁ λιμὴν τῆς ἀποβιβάσεως ἢ ὁ τόπος τῆς ἀγορᾶς τῶν δούλων εἶνε πλησίον οἱ σωματέμποροι περιποιοῦνται τοὺς αἰχμαλώτους τούτους, ὅπως φέρωσι ταχύτερον εἰς τὸν προορισμόν των. Ὅταν ὅμως τὸ συμφέρον τοῦτο δὲν εἶνε ἐγγὺς ἡ σκληρότης των δὲν ἔχει ὅρια. Ὁ δόκτωρ Σβάϊνφουρτ συνήντησεν εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου συνοδίας δούλων ἀνηκούσας εἰς φακίρ, ἱερεῖς δῆλα δὴ Μουσουλμάνους. Ἔν τινι τῶν συνοδιῶν τούτων εἷς πτωχὸς Μιττοῦ, μαῦρος ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Μιττοῦ τοῦ Σουδάν, μόλις ἵστατο εἰς τοὺς πόδας του, καὶ ἔσυρε τὴν ἀγχόνην τὴν περὶ τὸν λαιμόν του. «Ημέραν τινά», γράφει, «διαβαίνων ἔμπροσθεν τῶν καλυβῶν τῶν φακὶρ ἐσταμάτησα ἕνεκα κραυγῶν, ἃς ἤκουσα, καὶ στραφεὶς εἶδον σκηνήν, ἣν μετὰ φρίκης χαράσσει ἡ γραφίς μου. Ὁ δυστυχὴς Μιττοῦ ἑτοιμοθάνατος ἐσύρετο ἔξω καλύβης καὶ ἐμαστιγοῦτο ὅπως δειχθῇ ἂν ἦτο νεκρὸς ἢ ζῶν. Γραμμαὶ λευκαὶ ἐπὶ τοῦ μεμαραμένου δέρματός του ἐμαρτύρουν τὴν κόλασιν εἰς ἣν εἶχεν ὑποβληθῆ. Αἱ φωναὶ ἦσαν αἱ ἀραὶ τῶν εὐσεβῶν δημίων του.—Ὁ σκύλος ζῇ ἀκόμη. αὐτὸς ὁ ἄπιστος δὲν θὰ ψοφήσῃ. — Οἱ παῖδες δὲ τῆς συνοδίας των (ἡ δὲ μικρὰ ἡλικία δὲν ἔχει εὐσπλαγχνίαν) ἔπαιζον σφαίρας μὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐστρεβλωμένον ἐκ τῆς ὑπάτης ἀγωνίας. Πᾶσα ἀνθρώπινος ψυχή, καὶ ἡ μᾶλλον ἀναίσθητος ἤθελε καταπλαγῇ ὑπὸ φόβου ἐν τῇ θέᾳ τῶν ἐξωρυγμένων σχεδὸν ὀφθαλμῶν τοῦ θύματος· ἀλλ' οἱ φακὶρ ἔμενον ἀπαθεῖς. Μοὶ εἶπον ὅτι ἦτο προσποίησις τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὁ ἄθλιος δὲν περιέμενε ἢ μίαν στιγμὴν ἀπουσίας αὐτῶν ὅπως δραπετεύσῃ. Ἡ θέα του διέψευσε τοὺς λόγους των. Ἔσυραν μετ' ὀλίγον τὸν ἀγωνιῶντα εἰς τὸ δάσος ὅπου τὸν ἀνεγνώρισα εὑρὼν κατόπιν τὸ πτῶμά του.»

Ὁ Λιβιγκστών, ὁ ἐξερευνήσας τὴν κεντρῴαν Ἀφρικήν, ἀφηγεῖται ὅτι δὲν εἶνε παντάπασιν ὑπερβολικαὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν συμφορῶν καὶ τῶν δεινῶν τῶν προξενουμένων ἕνεκα τῆς σωματεμπορίας, ἃς ἀναγράφουσιν οἱ περιηγηταί. Αἱ ὀδυνηραὶ σκηναί, εἰς ἃς παρέστη κατέλιπον εἰς αὐτὸν τοιαύτας ἀναμνήσεις, ὥστε πολλάκις ἔντρομος τὴν νύκτα ἀνετινάσσετο τῆς κλίνης του. Διατρέχων τῷ 1861 καὶ 1863 τὰ πέριξ τῆς λίμνης Νυασσά, ἣν εἶχεν ἐπισκεφθῆ πρὸ δεκαετίας, εὗρεν ἔρημον, ἐκεῖ ἔνθα ἀφῆκε χώραν πολυάνθρωπον καὶ καλῶς καλλιεργημένην. Διῆλθον ἐκεῖθεν οἱ σωματέμποροι ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μετέδωσαν εἰς τὸν χαρμόσυνον αὐτὸν τόπον τὴν ὄψιν ἀπεράντου πεδίου μάχης. Τὰ χωρία εἶχον πυρποληθῆ, αἱ φυτεῖαι καταστραφῆ, ἐκ τῶν κατοίκων δὲ ἄλλοι μὲν ἐφονεύθησαν, ἄλλοι δὲ ἤχθησαν εἰς δουλείαν, ἄλλοι δὲ διεσπάρησαν. Οἱ θάμνοι ἦσαν ἔτι πλήρεις πτωμάτων, τὰ ῥεῖθρα τῶν ὑδάτων εἶχον φραχθῆ. . . Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν Λιβιγκστῶνα:

«Οὐδὲν δύναται νὰ δώσῃ ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν ἰδέαν τῆς ἐρημώσεως, ἣν παριστᾷ σήμερον ἡ ἄλλοτε χαρμόσυνος κοιλὰς τοῦ Σχιρέ. Ἐν τῇ θέσει τῶν κομψῶν χωρίων καὶ τῆς πληθύος τῶν κατοίκων, οἵτινες ἐκόμιζον τὰ προϊόντα των εἰς τὰς ἀγοράς, μόλις ἀνευρίσκει τις μίαν ψυχήν. Τὸ πλεῖστον τῶν προμηθειῶν τῶν τροφίμων ἐγκατελείφθη. Ἡ πεῖνα καὶ αἱ στερήσεις ἐπήνεγκον τοιαύτην θραῦσιν, ὥστε οἱ ζῶντες δὲν ἐπήρκουν νὰ θάπτωσι τοὺς τεθνεῶτας. Τὰ πτώματα, ἅτινα κατεβίβαζεν ὁ ποταμός, ἦσαν μικρὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων, ἅτινα οἱ οἰκεῖοι ἐξ ἀδυναμίας δὲν ἔθαψαν, ἢ οἱ κεκορεσμένοι ἤδη κροκόδειλοι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ καταβροχθίσωσι.

«Διήλθομεν πλησίον γυναικὸς δεδεμένης ἐκ τοῦ λαιμοῦ εἰς δένδρον· ἦτο νεκρά. Μᾶς εἶπον ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ καραβάνιον, ὁ δὲ κύριός της δὲν ἠθέλησεν, ἐν περιπτώσει ἀναρρώσεως, νὰ γείνῃ κτῆμα ἑτέρου κυρίου. Εἴδομεν πολλὰς ἔτι ἄλλας ὁμοίως δεδεμένας. Ἄλλη τις ἐσπάρα-

Digitized by Google

ζεν ἔτι ἐν τῷ αἵματι κτυπηθεῖσα ὑπὸ μαχαίρας. Ὁ Ἄραψ εἰς ὃν ἀνῆκον τὰ πτώματα ταῦτα ἐξεδικήθη διὰ τοῦ θανάτου τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν τοῦ νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι.

«Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀπηντήσαμεν ἄνθρωπον τεθνεῶτα ὑπὸ τῆς πείνης. Τῶν τῆς ἀκολουθίας μας ἀπομακρυνθείς τις εὗρεν ὁλόκληρον συνοδίαν δούλων ἐχόντων εἰς τὸν λαιμὸν τὴν ἀγχόνην, ἐγκαταλελειμμένων δ' ἐν ἐλλείψει τροφῶν πρὸς συντήρησίν των. Ἦσαν τοσοῦτον ἀδύνατοι ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ὁμιλήσωσιν, οὐδὲ νὰ δηλώσωσι πόθεν ἤρχοντο. Τινὲς τούτων ἦσαν νεώτατοι τὴν ἡλικίαν. Εἶδον ἕτερόν τινα νεκρὸν δεδεμένον εἰς δένδρον. Θέαμα φρικαλέον.

Ὁ λοχαγὸς Γιούγκ, ὁ συνοδεύσας τὴν ἀποστολὴν τοῦ Λιβιγκστῶνος, εἶδε τὸ ἔδαφος κεκαλυμμένον ἐκ μυριάδων σκελετῶν. Γυνή τις ἀποτελοῦσα μέρος συνοδίας δούλων ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς τὸ τέκνον της καὶ βαρὺ ἄλλο φορτίον· ὁ κύριός της ἰδὼν ὅτι τὸ φορτίον της ἦτο βαρὺ ἥρπασε τὸ τέκνον της καὶ τὸ ἐφόνευσε ἐκσφενδονήσας ἐπὶ δένδρου.»

Θὰ ἦτο εὔκολον νὰ παραθέσωμεν καὶ ἑτέρας περιγραφάς. Πᾶσα διήγησις τῶν ἀνὰ τὴν Ἀφρικὴν περιηγήσεων γέμει περιγραφῶν τοῦ γένους τούτου. Μίαν μόνον λέξιν προσθέτομεν. Αἱ φοβεραὶ αὐταὶ πορεῖαι τῶν δούλων διαρκοῦσι τρεῖς, ἓξ μῆνας, ἢ καὶ ἔτος ὁλόκληρον. Ὅταν ἡ οἰκτρὰ αὕτη ἀγέλη τῶν μαύρων φθάσῃ εἰς τὴν πόλιν, ἔνθα μέλλει νὰ πωληθῇ, ἢ ν' ἀποβιβασθῇ δι' ἕτερον μέρος, μικρὸν μόνον τμῆμα ἐπιζῇ τοῦ ἀρχικοῦ ἀριθμοῦ ἐξ οὗ ἀπετελεῖτο. Κλονούμενοι τοὺς πόδας, ὅμοιοι πρὸς σκελετοὺς οἱ ὀλίγοι αὐτοὶ ἐπιζήσαντες ἔχουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς θαμβοὺς καὶ σπηλαιώδεις, σκελετώδεις δὲ τὰς παρειάς. Ἀλλὰ τὸ μαρτύριόν των ἔφθασεν ἄραγε εἰς τὸ τέρμα; Οἱ ἐπὶ τόπου ἀγοραζόμενοι ὑφίστανται νέας κολάσεις ὑπὸ τῶν κυρίων των, ὁ βίος των εἶνε τοσοῦτον σκληρός, ὥστε καταβάλλονται καὶ θνήσκουσιν. Ἡ τύχη ἐκείνων, οὓς ἀποβιβάζουσιν εἰς πλοῖα δὲν εἶνε καλλιτέρα τῆς τῶν ἐν τῇ ξηρᾷ. Ὁ Βάκερ συνέλαβεν ἡμέραν τινὰ πλοῖον μεταγωγικὸν δούλων. Ἰδοὺ τί λέγει :

«Εἴδομεν, θραυθεισῶν τῶν σανίδων, μάζαν πεπιεσμένων ἀνθρωπίνων πλασμάτων ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παίδων, ἐστιβασμένων ὡς ρεγκῶν ἐντὸς βαρελίου.... ἑκατὸν πεντήκοντα ψυχὰς ἐντὸς χώρου ἀκαταλήπτου σμικρότητος! Ἐν τῇ πρώτῃ κινήσει, ἣν ἔκαμον, πνιγηρὰ δυσωδία ἐπλήρωσε τὴν ἀτμόσφαιραν. Πολλοὶ τούτων ἔφερον ἁλύσεις. Παρετηρήθη ὅτι τὸ πανίον τῆς μεγάλης κεραίας ἦτο ἐξογκωμένον καὶ βαρὺ πρὸς τὸ κάτω· ἐξετάσεως γενομένης εὑρέθη ἐκεῖ νεαρὰ γυνή, ἣν εἶχον ράψει καὶ ἀναρτήσει εἰς τὸν ἱστόν, ὅπως μὴ ἀνακαλυφθῇ.

«Ἕτερον πλοῖον σωματεμπόρων συλληφθὲν ὑπὸ καταδρομικοῦ ἀγγλικοῦ εὑρέθη πλῆρες νέων γυναικῶν. Ὅταν οἱ ναῦται εἰσέδυσαν εἰς τὸ κῆτος, ὅπου ἦσαν ἐστιβασμένοι, αὐταὶ αἱ δυστυχεῖς μικρὸν ἐδέησε νὰ πάθωσιν ἐκ τῆς δυσωδίας· τοσοῦτον ὁ ἀὴρ ἦτο μεμολυσμένος.»

Καιρὸς νὰ δώσωμεν τέρμα εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο. Περατοῦμεν δὲ αὐτὸ σημειοῦντες ἔτι ἀριθμούς, οἵτινες ὁμιλοῦσιν εὐγλωττότερον πάσης ἄλλης διηγήσεως. Ὑπολογίζουσιν εἰς ἓν ἑκατομμύριον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνθρώπων, οὓς ἡ σωματεμπορεία ἀφαιρεῖ κατ' ἔτος ἐκ τοῦ ἀφρικανικοῦ πληθυσμοῦ. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὐδὲν ἔχει τὸ ἀπίθανον, ἂν ἀναπολήσῃ τις εἰς τίνας θυσίας ὑποβάλλεται αἰχμάλωτος, φερόμενος εἰς τὸ Κάϊρον ἢ εἰς Ζανζιβάρην.

Ὁ ταγματάρχης Καμμερὼν εἶπεν ὀρθῶς ὅτι ἡ Ἀφρικὴ ἀποβάλλει τὸ αἷμα της ἐκ παντὸς πόρου καὶ ὁ σωματέμπορος εἶνε τὸ αἶσχος τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ τόσον ἐξυμνουμένου τοῦ ιθ' αἰῶνος.

(Ἐκ τοῦ L' Afrique pittoresque et merveilleuse)

Α. Μ.

ΝΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΠΟΝΟΣ

Στὸ πυκνὸ δάσος ψὲς τὸ μεσημέρι
Ἀπάντησα μιὰ νιὰ μὲ προκοπή
Ποῦ μὲ κανίστρι λύγινο 'ς τὸ χέρι
Ἐμάζευε τὰ μοῦρα χαροπή.

Ἀτίμητο 'στὸ προσωπό τυς ταίρι
Εἶχε δυὸ μάτια φλόγα κι' ἀστραπή,
Μὰ ἦταν δειλή, δειλὴ σὰν περιστέρι·
Τὸ μάγουλό της ροδίζ' ἡ ντροπή.

Τῆς λέγω : «Θὲς βοήθεια καλή μου ;
Σὰν θὲς τὸν κόπο μοίρασε μαζύ μου
Μὰ χαμηλοκυττᾶ χωρὶς μιλιά . . .

Ὁλόγυρα τὸ δάσος πυκνωμένο
Ντροπή—καὶ πόνο—ἐφύλαξε κρυμμένο
Κ' ἐπάνω μας ἐψάλλαν τὰ πουλιά.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΠΙΘΗΚΟΙ ΛΩΠΟΔΥΤΑΙ

Ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ τῆς Ἀμερικῆς ἱδρύθη σχολὴ πρὸς μόρφωσιν πιθήκων λωποδυτῶν. Οἱ ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης ἀποφοιτῶντες τετράχειρες μαθηταὶ ἔχουσι τελείως ἐκγυμνασθῆ εἰς τὰ ἑξῆς: Ἀκολουθοῦσι καθ' ὁδὸν τὸν κύριόν των, εἰς ἓν δὲ νεῦμα αὐτοῦ ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν διαβατῶν καὶ δι' ἀστραπιαίας ταχύτητος καὶ ἐκτάκτου ἐπιτηδειότητος ἁρπάζουσι χρυσᾶς ἁλύσεις, ὡρολόγια, κοσμήματα καὶ χρηματοφυλάκια. Πρὶν δὲ ὁ οὕτω λῃστευθεὶς συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ὁ πίθηκος γίνεται ἄφαντος καὶ ἀπέρχεται εἰς μακρυνὸν καὶ ἀσφαλὲς μέρος, ὅπου ἀναμένει τὸν κύριόν του ἵνα παραδώσῃ τὸ κλαπὲν καὶ λάβῃ ἀνάλογον φιλοδώρημα.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΑΣΤΕΙΟΤΗΤΕΣ

Ἄγγλος μαρκήσιος χάριν ἀστειότητος ἐταξείδευε μετὰ τριῶν φίλων του διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἐντὸς ἁμάξης τετάρτης θέσεως.

Εἷς ὑπάλληλος τοῦ σιδηροδρόμου πειραχθεὶς διὰ τὴν ἀστειότητα ὁδηγεῖ εἰς τὸ αὐτὸ διαχώρισμα τῆς ἁμάξης, ὅπου ἐκάθηντο οἱ τέσσαρες εὐγενεῖς, δύο καπνοδοχοκαθαριστὰς μὲ ὅλα των τὰ ἐργαλεῖα.

Ἀλλ' ὁ ἄγγλος μαρκήσιος, χωρὶς νὰ ἐνοχληθῇ πολὺ διὰ τοῦτο, εἰς τὴν πρώτην στάσιν κατέρχεται τῆς ἁμάξης, ἀγοράζει δύο εἰσιτήρια πρώτης θέσεως καὶ στέλλει εἰς αὐτὴν τοὺς καπνοδοχοκαθαριστάς.

1500 ΟΔΟΝΤΕΣ

Νυκτοκλέπται εἰσῆλθον διὰ ῥήξεως εἰς οἶκόν τινα ἐν Βερολίνῳ καὶ ἔκλεψαν ὅ,τι εὗρον πολυτιμότερον ἐκεῖ: χιλίους πεντακοσίους ὀδόντας τεχνητούς.

Διατί; διότι ὁ οἶκος ἀνῆκεν εἰς ὀδοντοϊατρόν.

ΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΑΙ ΤΟΥ ΦΕΓΙΕ

Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποθανὼν μυθιστοριογράφος Φεγιὲ ἐπειράζετο καθ' ὑπερβολὴν διὰ τὰς αὐστηρὰς περὶ τῶν ἔργων του κρίσεις. Ἰδοὺ πῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ κριτικὸς Σαρσαί:

«Ἦτο ἐκτάκτως εὐαίσθητος. Ὁ ἐλάχιστος δηκτικὸς ὑπαινιγμός, ἡ ἐλαχίστη κατάκρισις, καὶ ὅτε ἀκόμη περιεστοιχεῖτο ὑπὸ ἐγκωμιαστῶν, τὸν ἤγγιζον κατάκαρδα καὶ τὸν κατέθλιβον. Πολλὰ τῶν δραμάτων του ἰδίως ἔχουσιν ἐλλείψεις, καὶ ἐγὼ αὐτὸς πολλάκις ἠναγκάσθην νὰ καταδείξω τὰ ἐσφαλμένα μέρη τινῶν τῶν ἔργων τούτων, ἅτινα βρίθουσι θελκτικῶν σκηνῶν. Αὐτὸ ἤρκεσε διὰ νὰ μ' ἐκλάβῃ ὡς ἐχθρόν του καὶ νὰ ἐρωτᾷ τοὺς φίλους του καὶ τοὺς ἰδικούς μου τί εἶχον ἐναντίον του καὶ τὸν κατεδίωκον . . .

»Δὶς ἦλθε νὰ μ' εὐχαριστήσῃ ἐν τούτοις δι' ἐπιφυλλίδας ἐν αἷς ἐπῄνουν δύο τῶν ἔργων του. Ἦτο ἀπαράλλακτος ὡς ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ τὸν ζωγραφίζει: κοντός, λεπτός, νευρικός, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, μὲ ξηρὴν φωνὴν ἔντονον, βραδεῖαν καὶ γλυκεῖαν· τὸ πρόσωπον καὶ ἡ φωνή του ἐνεῖχον θέλγητρον ἀκαταμάχητον. Τῷ εἶπον ὅτι ἐλογιζόμην εὐτυχὴς ὁσάκις τι τῶν ἔργων του μοὶ παρεῖχεν ἀφορμὴν πρὸς ἔπαινον, καὶ ἐφάνη ὅτι ἐπίστευεν εἰς τὴν εἰλικρίνειάν μου, ἴσως μάλιστα ἀπήρχετο τότε τῆς οἰκίας μου ἐνθουσιασμένος. Ἀλλ' ἦτο ἐν γένει δύσπιστος· εἰς τὸ πρῶτον κέντημα ἐλησμόνει τὰ πάντα πρὸ τοῦ πόνου ἀμυχῆς.»

ΠΗΔΗΜΑ ΕΚ 300 ΜΕΤΡΩΝ

Αὐτὴ πλέον ἡ ἐφεύρεσις δὲν χωνεύεται, καὶ θὰ ἐφαίνετο ἁπλῆ παραδοξολογία ἂν προήρχετο ἐξ Ἀμερικῆς· ἀλλ' ἔρχεται ἐκ Γαλλίας, καὶ μὲ τόσας λεπτομερεῖς ἀναλύσεις, ὥστε δὲν διστάζομεν νὰ τὴν πιστεύσωμεν.

Λοιπὸν εἷς γάλλος μηχανικὸς ἐκ Γρενόβλης ἠμπορεῖ, λέγει, νὰ πετᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ πύργου Ἀϊφφελ καὶ νὰ φθάνουν αὐτοὶ κάτω πολὺ συγκεκινημένοι βέβαια, ἀλλὰ ὑγιεῖς καὶ ἀβλαβεῖς.

Τὸ ὕψος εἶνε 300 μέτρα. Οἱ πίπτοντες λοιπόν, τὰ 140 μέτρα θὰ τὰ διατρέχουν μὲ ταχύτητα 45 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, καὶ τὰ λοιπὰ 160 μὲ ταχύτητα περίπου 75 μέτρων, τοιαύτην ὁποίαν οὐδέποτε ἐδοκίμασεν ἄνθρωπος ἐπιζήσας.

Ἀλλὰ ἡ πτῶσις δὲν θὰ γίνεται εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, ἀλλ' ἐντὸς κλωβοῦ μεγάλου ἔχοντος σχῆμα ὀβουζίου. Εἰς τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ ὑπάρχει δωμάτιον ἔχον διάμετρον 3 μέτρων καὶ ὕψος 4, δυνάμενον νὰ περιλάβῃ ἕως 15 ἐπιβάτας, καθημένους κυκλικῶς ἐπὶ ἑδωλίων. Τὸ κάτω μέρος τοῦ ὀβουζίου τὸ εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν κώνων, ὧν ὁ εἷς περικλείεται εἰς τὸν ἄλλον.

Ὅλος αὐτὸς ὁ σιδηροῦς ὄγκος βάρους 3,500 χιλιάδων ὀκάδων ἀφίνεται ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ πύργου καὶ φέρεται μεθ' ὅλης τῆς ὁρμῆς πρὸς τὸ ἔδαφος. Ἀλλ' ἐὰν φθάσῃ εἰς τὸ χῶμα βεβαίως θὰ μεταβληθῇ εἰς συντρίμματα καὶ αὐτὸς καὶ τὸ περιεχόμενόν του. Ἀλλ' ὁ μηχανικὸς κ. Καρρὼν — ἂς γραφῇ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐφευρέτου — ἐπρονόησε περὶ τούτου.

Τὸ ὀβούζιον θὰ πέσῃ ἐντὸς λίμνης τεχνητῆς ἐχούσης ἀνάλογον εὐρύτητα καὶ βάθος 55 μέτρων, ὅπου θὰ παραγάγῃ φοβερὰν τρικυμίαν. Οἱ δὲ ἐπιβάται ἅμα παύσουν οἱ κλυδωνισμοὶ ἐξέρχονται διὰ λέμβου ἀπὸ τῆς κρύπτης των.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΤΥΦΛΟΥΣ

Τὸ περίφημον ἔργον τοῦ Τολστόη «Πόλεμος καὶ Εἰρήνη» μετεφράσθη ἐσχάτως ὑπὸ μιᾶς ἀνεψιᾶς τοῦ μεγάλου συγγραφέως εἰς τὴν γλῶσσαν . . . τῶν τυφλῶν, καὶ ἐξεδόθη εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων, ἅτινα ἀναγινώσκονται διὰ τῶν δακτύλων.

ΕΚΔΙΚΗΣΙΣ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

Ἂν θέλετε πιστεύσατέ το καὶ αὐτό:

Ὁ Βαρῶνος Φερώ, βρασιλιανὸς τὴν πατρίδα, εἶνε ἑκατομμυριοῦχος, ἄνθρωπος γενναιόδωρος εἰς τὰ μεγάλα καὶ φιλάργυρος εἰς τὰ μικρά, τόσον φιλάργυρος ὥστε ποτὲ δὲν ἔδιδε φιλοδώρημα εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ξενοδοχείου ὅπου ἔτρωγε. Οἱ ὑπηρέται λοιπὸν ἦσαν ἔξω φρενῶν ἐναντίον του καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐφύλαττε περίστασιν διὰ νὰ τὸν ἐκδικηθῇ.

Ἡ περίστασις ἦλθε μίαν ἑσπέραν. Ὁ ἑκατομμυριοῦχος ἤρχισε νὰ τρώγῃ μὲ ἔκτακτον ὄρεξιν τὴν κοτελέτταν του καὶ ἀφοῦ ἐτελείωσε λέγει εἰς τὸν ὑπηρέτην:

— Φέρε μου ἄλλην μίαν.

— Δὲν ἠμπορῶ, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος ξηρά.

— Πῶς δὲν ἠμπορεῖς;

Digitized by Google

— Μᾶς εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ δίδωμεν δύο φορὰς τὸ αὐτὸ φαγητὸν εἰς ἕνα πελάτην.

Ὁ βαρῶνος δὲν λέγει τίποτε· σηκώνεται ἀνοίγει ἥσυχα τὴν θύραν καὶ ἐξέρχεται.

Μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει πάλιν φωνάζει τὸν αὐτὸν ὑπηρέτην καὶ λέγει :

— Νὰ σοῦ πῶ· τὸ ξενοδοχεῖον εἶνε ἰδικόν μου, τὸ ἀγόρασα αὐτὴν τὴν στιγμήν. Ἐπειδὴ δὲν ἔχεις διάθεσιν νὰ ὑπηρετῇς τοὺς πελάτας, μοῦ κάμνεις τὴν χάριν νὰ μ' ἀδειάσῃς ἀμέσως τὴ γωνιά!

Ἔπειτα κάθηται πάλιν εἰς τὴν τράπεζαν ὅπου ἐκάθητο πρὸ μικροῦ, καὶ φωνάζει εἰς ἄλλον ὑπηρέτην :

— Φέρε μου μίαν κοτελέτταν.

ΠΡΟΣ ΚΙΝΗΣΙΝ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

Πρὸς κίνησιν τῶν πλοίων ἐτέθη ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ νέα ἀρχὴ ἡ διὰ τῆς ἀναπτύξεως μεγάλου ὄγκου ἀερίων αἰφνιδίως δι' ἀναφλέξεως καὶ ἡ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀπώθησις τοῦ ὕδατος. Τὴν μέθοδον ταύτην ἐφεῦρεν ὁ μηχανικὸς Σεκὸρ ὅστις καὶ ἐδοκίμασεν αὐτὴν εἰς ἓν πλοῖον 100 ποδῶν μήκους ὀνομαζόμενον «Εὕρηκα.»

Ὁ μηχανισμὸς τοῦ πλοίου τούτου συνίσταται ἐκ δύο σωλήνων ὁριζοντίως εὑρισκομένων κάτωθεν τοῦ πλοίου ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἐχόντων διάμετρον 20 δακτύλων. Οἱ σωλῆνες οὗτοι ἐπειδὴ εἶνε ἀνοικτοὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν κοινωνοῦσι μετὰ τοῦ θαλασσίου ὕδατος τὸ ὁποῖον εἰσέρχεται καὶ ἐντὸς αὐτῶν. Διὰ πιέσεως εἰσάγεται πετρέλαιον καὶ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἰς τὸ πρόσθιον μέρος τῶν σωλήνων καὶ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀναφλέγεται τὸ ἀναπτυσσόμενον ἀέριον, ὠθεῖ τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν σωλήνων καὶ διὰ τῆς ἀντιδράσεως πρὸς τὸ πρόσθιον κλειστὸν αὐτῶν ἄκρον ὠθεῖται τὸ πλοῖον πρὸς τὰ ἐμπρός. Αἱ ἐκρήξεις τοῦ πετρελαίου γίνονται κατ' ἐναλλαγήν, συμβαίνουσι δὲ 60 καθ' ἕκαστον λεπτόν.

ΜΙΑ ΘΡΙΞ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς διαμονὴν ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ βασίλισσα τῆς Ῥωμουνίας Ἐλισάβετ ἐπεσκέφθη καὶ ἐργοστάσιον βελονῶν. Ἐνῷ δὲ ἐπεξειργάζετο ἐκεῖ τὰ διάφορα τμήματα, εἷς ἐργάτης εἰδικῶς ἀσχολούμενος εἰς τὸ τρύπημα τῶν βελονῶν ἐζήτησε παρὰ τῆς ἀνάσσης μίαν τρίχα τῆς κεφαλῆς της. Ἡ Ἐλισάβετ μειδιάσασα ἀπέσπασε καὶ ἔδωκε τὴν ζητουμένην τρίχα. Ὁ ἐργάτης τὴν λαμβάνει, τὴν θέτει ὑπὸ τὴν ὀξυτάτην αἰχμὴν τοῦ ἐργαλείου του, τὴν τρυπᾷ, περνᾷ μίαν κλωστὴν μετάξης καὶ τὴν ἀποδίδει μεθ' ὑποκλίσεως πρὸς τὴν βασίλισσαν ἔκπληκτον διὰ τὸ κατόρθωμα.

ΑΦΑΝΕΣ ΒΑΡΟΣ

Πόσον βάρος ἔχει ὁ ἀὴρ αἰθούσης ἐχούσης μῆκος 10 μέτρων, πλάτος 8 καὶ ὕψος 5;

Ἐκ τῶν ἄνω διαστάσεων ἐξάγεται ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ περιεχομένου ἀέρος εἶνε 400 κυβικὰ μέτρα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἓν κυβικὸν μέτρον ἀέρος βαρύνει ἓν χιλιόγραμμον, τὸ ὅλον βάρος τοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ εἶνε 400 χιλιόγραμμα καὶ ἂν ὁ ἀφανὴς αὐτὸς ὄγκος ἐκλείετο ἐντὸς σάκκων θὰ ἐχρειάζοντο τέσσαρες ἄνθρωποι διὰ νὰ τὸ σηκώσουν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως ὁ κ. Ἑρὼν δὲ Βιλφὸς διάφορα εὑρήματα ἀρχαιολογικὰ γενόμενα ἐν τῇ παλαιᾷ Καρχηδόνι. Εἶναι δὲ ταῦτα : α'. Ἐπιτύμβιος ἐπιγραφὴ ἐκ τοῦ τάφου ῥωμαίου στρατιώτου τῆς *ἀστικῆς κοόρτεως*. Ὁ κ. δὲ Βιλφὸς ὑπέμνησεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὅτι καὶ ἄλλοτε ἀνευρέθησαν καὶ ἐν Καρχηδόνι καὶ ἐν ἄλλοις τόποις τῆς Ἀφρικῆς, οἷον ἐν τῇ Νομαδικῇ καὶ τῇ Μαυριτανίᾳ ἐπιγραφαί, ἐν αἷς γίνεται μνεία τῆς κοόρτεως ταύτης, ἥτις ἀνῆκεν εἰς τὴν φρουρὰν τῆς Ῥώμης. Φαίνεται λοιπὸν βέβαιον ὅτι ἡ κοόρτις αὕτη εἶχε σταλῇ ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος διὰ νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς *προκουράτορας* δύναμιν ἱκανὴν εἰς τὸ νὰ βοηθῇ αὐτοὺς εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν αὐτοκρατορικῶν εἰσοδημάτων καὶ συγχρόνως νὰ συντελῇ εἰς φύλαξιν τῶν αὐτοκρατορικῶν κτημάτων. β'. Μωσαϊκὸν ἀξιόλογον, ἔχον ἐν τῷ κέντρῳ ἐν μέσῳ κύκλου παράστασιν Ἔρωτος καὶ Ψυχῆς καὶ πέριξ λατινικὰς ἐπιγραφὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ἔρωτος. γ'. Τεμάχιον ἐπιγραφῆς, ἥτις περιελάμβανε κατάλογον στρατιωτῶν. Ἡ σωζομένη στήλη δηλοῖ τὰς πατρίδας τῶν στρατιωτῶν, τὰ δὲ γεωγραφικὰ ταῦτα ὀνόματα εἶναι πάντα ὀνόματα πόλεων τῆς Λυσιτανίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ περιελάμβανεν ὀνόματα *λεγεωναρίων* τῆς ἐν ἐκείναις ταῖς χώραις γενομένης ἀπογραφῆς.

〰 Ἡ «Δάμα μπαστοῦνι» νέον μελόδραμα τοῦ διασήμου ῥώσσου μουσουργοῦ Τσαϊκόφσκη, ἀπασχολεῖ τὸ κοινὸν τῆς Πετρουπόλεως. Τὸ δρᾶμα εἶνε ἔργον τοῦ ποιητοῦ Πούσκιν, οὗτινος πλεῖστα δράματα τόσον ἐπιτυχῶς ἔχει μελοποιήσει ὁ Τσαϊκόφσκης, ὥστε ἐκλήθη ὁ Πούσκιν τῆς μουσικῆς.

〰 Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐπυρπολήθη ἐσχάτως ὁλόκληρος σειρὰ οἰκοδομῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο θέατρα. Ἐκ τῶν γενομένων ἀνακρίσεων ἐβεβαιώθη ὅτι τὸ πῦρ προῆλθεν ἐκ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς διασταυρωθέντων δύο ῥευμάτων ἠλεκτρισμοῦ.

〰 Ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ ὁ Κάρολος Κήν, ὁ γελοιογράφος τῆς περιφήμου σατυρικῆς ἐφημερίδος *Ποῦντς*, ἄγων τὸ 68ον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

〰 Ἡ διάσημος Γαλλὶς ἠθοποιὸς Βέμπερ, ἣν ἡ κριτικὴ τάσσει ἀμέσως μετὰ τὴν Σάραν Βερνάρ, πρόκειται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας ἵνα δώσῃ παραστάσεις τινὰς ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ.

〰 Ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου νέα ἕδρα πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ διὰ τὰ μετεωρολογικὰ μαθήματα. Τὴν ἕδραν αὐτὴν λέγεται ὅτι θὰ καταλάβῃ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Αἰγινήτης.

〰 Διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἀντὶ τοῦ κ. Γάρδενερ διωρίσθη ὁ ἄγγλος ἀρχαιολόγος κ. Πενρώζ, γνωστὸς διὰ τὰς περὶ τοῦ Παρθενῶνος μελέτας του.

〰 Ἐν τῷ νέῳ τόμῳ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένου Corpus Inscriptiorum Graecorum περιέχονται 2581 ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἀνακαλυφθεῖσαι ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Ὁ τόμος περιέχει καὶ πολλὰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς χριστιανικάς, ἐξικνουμένας μέχρι τοῦ ἕκτου αἰῶνος.

〰 Ὁ Κὼχ ἐσύστησεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἰατροὺς τὴν Κέρκυραν, τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Αἴγιναν ὡς τόπους καταλλήλους, διὰ τὸ ἤπιον τοῦ κλίματος, πρὸς διαμονὴν φθισικῶν.

Digitized by Google

Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐν τῷ κεντρικῷ ἀρχαιολογικῷ μουσείῳ ὁ διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς Σχολῆς κ. Βολστάϊν ἀνέπτυξεν ἰδέας αὐτοῦ ἐπί τινων τῶν ἐκεῖ ἀγαλμάτων. Παρῆσαν εἰς τὴν διάλεξιν, μεταξὺ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων, τὰ μέλη τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς, καὶ ἡ ἐνταῦθα διατρίβουσα Ἀγγλὶς ἀρχαιολόγος δεσποινὶς Σέλλερς.

Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας παρεστάθη ἐσχάτως γαλλιστὶ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν ὁ «Σειγφρεῖδος» τὸ τρίτον μέρος τοῦ «Δακτυλίου τοῦ Νιβελοῦγγεν», τῆς περιφήμου τετραλογίας τοῦ Βάγνερ.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

Ἓν ἀπὸ τὰ παιγνίδια μὲ τὰ ὁποῖα δύναται νὰ διέλθῃ τερπνὰς ὥρας κύκλος κεκλημένων εἰς συναναστροφὴν εἶνε καὶ τὰ *Μικρὰ Χαρτία*. Ἐν τῇ περισινῇ αἰθούσῃ τῆς Κομήσσης Diane, ὅπου ἐπαίζετο τὸ παιγνίδιον αὐτό, ἐγεννήθη ἓν βιβλίον, τὸ «Χρυσοῦν Βιβλίον». Εἶνε βέβαιον ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν Ἑστίαν, ἥτις τὸ ἐγκαινίζει ἀπὸ σήμερον, θὰ γεννηθῇ ἓν βιβλίον, τὸ ὁποῖον θὰ λάβωσι δωρεὰν ὅλοι οἱ συνδρομηταὶ αὐτῆς.

Ἀλλ' ἂς ἐξηγήσωμεν αὐτὸ πρῶτον, διότι πιθανὸν νὰ ἐγκαθιδρυθῇ καὶ εἰς ἑλληνικὰς αἰθούσας :

Χρειάζονται πολλὰ χαρτία, μικρὰ ὡς ἐπισκεπτήρια, καὶ πολλὰ μολυβδοκόνδυλα. Ἕκαστος τῶν κεκλημένων λαμβάνει 2 — 3 χαρτία καὶ γράφει ἐπὶ ἑκάστου μίαν ἐρώτησιν. Τὰ διπλώνουν καὶ τὰ ρίπτουν εἰς ἓν δοχεῖον. Αἱ ἐρωτήσεις διανέμονται πάλιν εἰς τοὺς κεκλημένους καὶ ἕκαστος ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος, γράφων τὴν ἀπάντησιν κάτωθι τῆς ἐρωτήσεως. Αἱ ἀπαντήσεις συλλέγονται καὶ ἀναγινώσκοντα μεγαλοφώνως, βραβεύονται δὲ αἱ καλήτεραι καὶ γράφονται εἰς λεύκωμα. Τοιοῦτο δὲ εἶνε τὸ λεύκωμα ὅπερ ἐξέδωκεν ἡ Κόμησσα Diane τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν κεκλημένων της μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀριθμεῖται καὶ ὁ ποιητὴς Sully Prudhomme.

Εἰς τὴν Ἑστίαν τὸ παιγνίδιον θὰ παιχθῇ κατ' ἄλλον τρόπον :

Ὅστις θέλει θ' ἀποστέλλῃ ἐρωτήσεις, αἵτινες θὰ δημοσιεύωνται ἑκάστοτε εἰς τὴν στήλην ταύτην — ἐὰν εἶνε ἄξιαι δημοσιεύσεως — καὶ ὅστις θέλει πάλιν θ' ἀπαντᾷ.

Αἱ ἐπιτυχέστεραι ἀπαντήσεις θὰ δημοσιεύωνται, καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους θὰ ἐκδοθῶσιν εἰς κομψὸν λεύκωμα.

Καὶ αἱ ἐρωτήσεις καὶ αἱ ἀπαντήσεις πρέπει νὰ φέρωσι πρὸς διάκρισιν ὡρισμένον ψευδώνυμον ἢ δύο στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ πρέπει νὰ εἶνε εὐτράπελοι, παιγνιώδεις, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἔχουσαι μὲν βάθος καὶ ἀλήθειαν ἴσως, ἀλλὰ μὴ ἐκφραζόμεναι διὰ γελοίας σοβαρότητος, ἀφοῦ πρόκειται περὶ παιγνιδίου.

Ἀφοῦ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κριθῶσιν ὑπὸ τῆς ὁλομελείας τῶν ἀναγνωστῶν αἱ ἀπαντήσεις, θὰ κρίνονται ὑπὸ κύκλου, ὃν ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας θὰ καταστήσῃ ὅσον δύναται εὐρὺν καὶ ἄξιον ἐμπιστοσύνης, καὶ κατ' ἀπόφασιν αὐτοῦ θὰ δημοσιεύονται ἢ θὰ ἀπορρίπτωνται αὗται.

Αἱ ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις δύνανται νὰ εἶνε πεζαὶ ἢ ἔμμετροι, πάντοτε ὅμως λακωνικαί.

Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὁ ἔχων τὰς περισσοτέρας ἀπαντήσεις ἐν τῷ ἐκδοθησομένῳ λευκώματι θὰ λάβῃ ὡς ἀμοιβὴν *χρηματικὴν ἐπιταγὴν 100 χρυσῶν φράγκων.*

Διὰ νὰ γίνῃ ἀρχὴ προβάλλομεν ἡμεῖς σήμερον τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις :

1) Δύο καὶ δύο πόσα κάμνουν ;
2) Διατί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια ;
3) Ποῖον ἔγκλημα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος ;
4) Τί ἤθελες νὰ ἦσο ἂν δὲν ἦσο σύ ;

Ἀναμένομεν ἀπαντήσεις.

ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

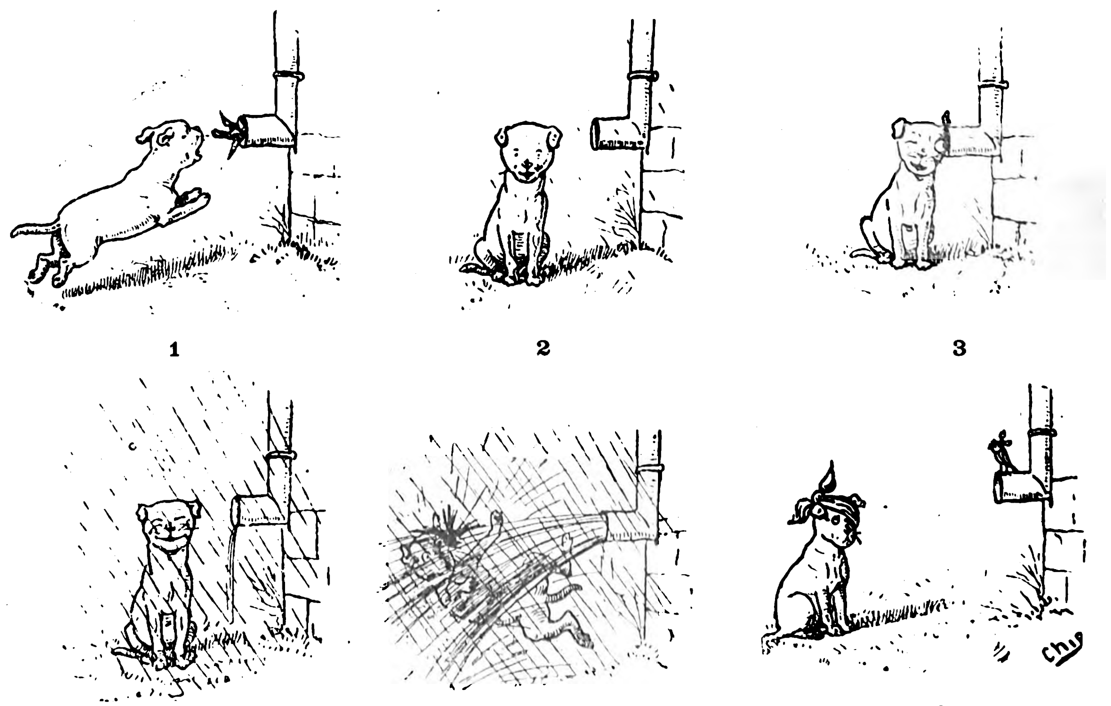

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Καλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9. ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

κ. Κ. Κ. Ταϊγάνιον. Σᾶς στέλλομεν τὸ ἀλφαβητάριον. Τὰ χρήματα ἐλήφθησαν ἤδη καὶ διεύθυνσις ἠλλάγη.

κ. Γ. Ν. Α. Καράκαλ. Ἐλήφθησαν ἀσφαλῶς· ἐστάλησαν 19 καὶ 20.

Ἀδελφ. Ἀγ. Ἰλδιρίκιον. Ἐφροντίσαμεν περὶ εἰσπράξεως τῶν 20 φρ. ἐν Πειραιεῖ. Ἅμα ληφθῶσι θ' ἀποστείλωμεν ὑμῖν τὴν ἀπόδειξιν. Ποικ. Εἰκ. ἐστάλησαν.

κ. Π. Τρ. Λεβαδείαν. Διωρθώθη τὸ λάθος τῆς διεκπεραιώσεως. Συγγνώμην.

κ. Α. Σ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Μ. Μ. Lescovatz. Ἐλήφθησαν· στέλλομεν Βιβλιοθήκην Ἑστ. Συλλογὴ τοιαύτη δὲν ὑπάρχει· ἀπεσπασμένα τοιαῦτα ζητήσατε παρὰ τοῦ κ. Βελουδίου ἔχοντος ἐνταῦθα ἐκδοτ. κατάστημα Μουσικῆς. Μένουν εἰς διάθεσίν σας 5 φρ.

κ. Π. Α. Καλκούτταν. Ἐλήφθησαν. Ἀποστέλλομεν τὸ βιβλίον.

κ. Π. Κ. Βομβάην. Ἐλήφθησαν· ἀπαντῶμεν ταχυδρ. Λαμβάνετε καὶ δέμα βιβλίων.

κ. Ν. Α. Π. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν· διετέθησαν κατὰ τὴν ἐντολήν σας. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα.

κ. Δ. Ι.Μ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν αἱ φωτογρ. Δυστυχῶς εἶνε πολὺ ἀμυδραὶ καὶ ἀμφιβάλλομεν ἂν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι. Εὐχαριστοῦμεν καὶ διὰ τὸ ἄλλο.

κ. κ. Β. Χ. Σ. Πάτρας.—Ν. Δ. Κ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν· ἐνεγράφητε. Ἐκλέξατε τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον δικαιοῦσθε νὰ λάβετε.

κ. Θ. Δ. Κ. Σῦρον. Σᾶς στέλλομεν ἐκ νέου Ε. Δρ.

κ. Ε. Δενδρ. Ὀλτένιτζαν. Ἐγκαρδιωτάτας εὐχαριστίας. Γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως.

κ. Ι. Φ. Βατούμ. Ἐλήφθησαν· ἐνεγράφητε. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Γ. Ρ. Χίον. Ἐλήφθησαν καὶ στέλλομεν ἀπόδειξιν ἐν τῷ φύλλῳ.

κ. Π. Β. Δ. Κυδωνίας. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. κ. Μ. Ε. ἐνεγράφη· εὐχαριστοῦμεν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Μ. Γ. Κ]πολιν. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Περὶ τοῦ ἑτέρου βιβλιογραφία δημοσιευθήσεται προσεχῶς.

κ. Α. Γ. Σ. Κ]πολιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ἀποστέλλομεν Γυν. Καλ.

κ. Κ. Χ. Θ. Τένεδον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ἀποστέλλομεν Π. Εἰκ.

κ. Ν. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν καὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν Εφ. Κ. Συνδρομήν σας δὲν ἐλάβομεν ἀκόμη.

κ. Δ. Β. Μ. Σόφιαν. Συνδρομὴ 1890 ἔχει πληρωθῆ. 12 φύλλα ἀπεστάλησαν νῦν. Ἀναμένομεν ἀνανέωσιν. Γ' τόμος Μακεδ δὲν ἐξεδόθη. Ἄλλα συγγράμματα ἀδυνατοῦμεν ἐκ τοῦ προχείρου νὰ ὑποδείξωμεν. Ἐπιστολὰς πρὸς τὸν κ. Καρ. διευθύνετε πρὸς Διευθ. Ἑστ.

κ. Β. Μπ. Τ. Μαγουρέλι. Ἐστάλη ἐκ νέου Ημ. Ἑστ.

2 2

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

2 2

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

(Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἡ σελὶς αὕτη ὡρίσθη πρὸς καταχώρισιν τῶν Ἀγγελιῶν τοῦ **Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας**, ὅπερ δι' αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ Κοινὸν ἐν γένει.—Ἐπειδὴ τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** εἶνε ἵδρυμα ἐντελῶς χωριστὸν ἀπὸ τὸ περιοδικόν, παρακαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ προμηθευθῶσιν οἱονδήποτε βιβλίον νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των, συνοδευομένας μὲ τὸ ἀντίτιμον, **Πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας·**

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἥσυχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων, ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταὐτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἱμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπῆτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως
καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α'. τόμου ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηποννήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35** *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α'. Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ'. ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

Ο5 493

ΑΡΙΘ. 3 ΤΟΜΟΣ Α΄

ΕΣΤΙΑ

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876.

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	»	Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ, διήγημα ὑπὸ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗΝ ΕΣΠΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ Β*, ποίημα ὑπὸ Α. Ἀναγνωστάκη.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΨΥΛΛΩΝ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: *Πολύτιμον εὕρημα, Τὸ μεγαλήτερον τηλεβόλον τοῦ κόσμου, Χρυσοφόρος ῥάβδος, Ἀμερικανὶς περιηγήτρια, Ἔξοδα χιόνος. Ὁ ἐρημίτης τοῦ Βαουμπέμπελ, Φυτοφάγος ἀκαδημαϊκός, Συνταγὴ κατὰ τοῦ ψύχους, Ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ καπνίσματος, Ἀνάδοχοι πρίγκηπος, Παραπετάσματα μὴ καιόμενα, Καὶ τρεῖς γνῶμαι, Ἀπροσδόκητον τέλος.*

ΟΙ ΣΑΡΔΙΝΟΙ, *Ἁλιεία καὶ βιομηχανία αὐτῶν* ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἱερακοθηρία, Εἰκὼν Κοπάϋ. — Τὰ θαύματα τῶν ψύλλων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρίγκηπος Βαλδουίνου υἱοῦ τοῦ διαδόχου τοῦ Βελγικοῦ θρόνου διετάχθη ἐν τῇ ἑλληνικῇ αὐλῇ ὀκταήμερον πένθος.

— Ἕνεκα τῶν χιόνων χωρία τινα ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ κατεπλακώθησαν καὶ δυστυχήματα συνέβησαν πολλά.

— Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων ἀπέστειλε συλλυπητήριον τηλεγράφημα πρὸς τὴν χήραν τοῦ ἄρτι ἀποθανόντος γάλλου μελοποιοῦ Leo Delibes, χρηματίσαντος κατὰ τὸ 1889 προέδρου τῆς ἐν Παρισίοις ἐπιτροπῆς, ἥτις ἔκρινε τὰς εἰς τὴν ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ὑποβληθείσας μουσικὰς συνθέσεις

— Μελετᾶται ἡ ἵδρυσις μεγάλης ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας ἐχούσης κεφάλαια 25 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Τῆς ἐπιχειρήσεως προΐσταται ἡ Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.

— Ἡ κυρία Ζουδίκ, ἡ διάσημος γαλλὶς ἠθοποιός, περιοδεύουσα τὴν Ἀνατολήν, ἀναμένεται καὶ ἐνταῦθα ὅπως δώσῃ σειρὰν παραστάσεων.

— Προσεχῶς ἄρχονται αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Δελφῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς σχολῆς· ἡ γαλλικὴ βουλὴ ἐψήφισε πρὸς τοῦτο γενναίαν πίστωσιν.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐνταῦθα δημαρχείου ἐξετέθη εἰκὼν ἐλαιογραφικὴ παριστῶσα τὰς Ἀθήνας ἐν ἔτει 1843. Αὕτη ἀντεγράφη ἐκ σχεδιογραφήματος ἀποσταλέντος ἐκ Πέστης.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Πεζοπορία ἀπὸ Πατρῶν εἰς Τρίπολιν. Ἐπάνοδος εἰς Πάτρας δια Ναυπλίου καὶ Κορίνθου, ὑπὸ Χ. Π. Κορύλλου ἰατροῦ. Ἐν Πάτραις, τυπογραφεῖον ὁ «Κάδμος» 1890 12ον σ. 135

Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου, βουλευτοῦ τοῦ νομοῦ Λαρίσης Ἀγόρευσις ἐν τῇ Βουλῇ ἐπὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν Β. λόγον καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν δικαστικῶν νομοσχεδίων: Δεκέμβριος 1890. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Λ. Κωνσταντινίδου, 1891 12ον σ. 67.

Ἀπάντησις Ἀναργ. Ν. Σιμοπούλου βουλευτοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος εἰς τὸν λόγον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν εἰσηγουμένου ἐν τῇ Βουλῇ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς 10 Δεκεμβρίου 1890 τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1891. Ἐν Ἀθήναις, Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1891. 8ον σ. 64

Κοινωνικὴ Οἰκονομία Δίκαιον καὶ Πολιτεία, ἤτοι ἡ ἐπιστήμη τῆς Κοινωνικῆς Οἰκονομίας θεωρουμένη ὡς βάσις τῶν ἐπιστημῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς πολιτείας, ὑπὸ Δημητρίου Β. Πουρναρᾶ Δ. Ν. δικηγόρου. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1891. 8ον σ. 88

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. Λ. Μπ. Κύμην. - Θ. Ι. Γκερλὴ - Σ. Μπ. Σῦρον - Φ. Κομ. Μανσούρα - Καν Μ. Π. Τ. Κέρκυραν - Καν Εὐ. Κ. Λάρισσαν. - Δ. Σαρ. Σῦρον. Ἐλήφθησαν, ἐστάλησαν.

κ. Γερ. Ρ. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν, ἐστάλησαν Π. Εἰκ· Διεγράφη ὁ κ. Ν. Κ. - κ. κ. Ι. Α. Λ. Ζάκυνθον - Ι. Π· Κ. Ἰθάκην - Δ. Γ. Ο. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

Καν Ἀδ. Ξ. Τ. Λευκάδα. Ἐνεγράφητε· ἐστάλησαν τὰ φύλλα, ἐκλέξετε δῶρον.

κ. Σ. Β. Κέρκυραν. Εὐχαριστοῦμεν· ἐλήφθη καὶ ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Ὁ 45 ἐστάλη. Ὁ κ. Λ. Μ. ἐνεγράφη καὶ ἐλήφθη ἡ συνδρ. Εὐχαριστοῦμεν. Στέλλονται Π. Εἰκ. πρὸς αὐτόν.

κ. Ε. Μ. Σ. Ἀργοστόλιον. Ἐστάλησαν ἐκρατοῦντο εἰς τὸ γραφεῖον μέχρις οὗ τὰ ζητήσετε.

Καν Γ. Σ. Σῦρον. Ἐστάλησαν.

κ. Μ. Θ. Τ. Κεφαλληνίαν. Ἴσως ἐκ παραδρομῆς δὲν σᾶς εἶχε σταλῆ· σᾶς ἐστάλη τώρα.

κ. Ι. Κ. Τρίκαλα. Ἀποστείλετε τὸ ὑπόλοιπον συνδρομῆς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1891 ἤτοι δρ. 9 διὰ νὰ λάβετε τὰς εἰκόνας.

κ. Π. Λ. Ἰωάννινα. Ἐλήφθησαν. Πολὺ ὀρθὰ ὅσα λέγετε, ἂν ἡ Ἑστία προσλαμβάνει τοιοῦτον χαρακτῆρα, τότε ἀκριβῶς αὐτοῦ δὲν θὰ τὴν ἐλαμβάνετε. Μᾶς ἐννοεῖτε; λοιπὸν νὰ ἦσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ ὅ,τι γίνεται ἐν μέτρῳ.

κ. Ν. Κ. Γ. Κ)πολιν. Ἐλήφθησαν. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Π. Φλ. 40 ἐκκλησίας. Εὐχαριστοῦμεν· ὁ κ. Λ. ἐνεγράφη ἐδόθη τὸ τοκομ. εἰς Ἐφ. Κ.

κ. Ι. Π. Ε. Μόλυβον. α) Ἓξ ἡμερολ· ἐστάλησαν πρὸ καιροῦ συστ. β) Ποῖος ἐκ τῶν δύο τόμων τοῦ 1889 σᾶς λείπει; γ) Περιοδ. τοιοῦτο δὲν ὑπάρχει δ) Ἱστορ. Κ)πόλεως ἢ μᾶλλον περιγραφὴ αὐτῆς εἶνε ἡ τοῦ Βυζαντίου ἀρίστη. ε) Ἐλάβομεν 100 φρ. ἐκ Καλύμνου χωρὶς νὰ γνωρίζωμεν τὴν προέλευσιν των ἀκριβῶς. Ὑποθέτομεν ὅτι εἶνε τα ἰδικά σας.

Αἰδ. ἀρχ. Ιερ. Μ. Γενεύην. Ἐστάλη· διωρθώθη ἡ διεύθυνσις.

κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικωτάτας διαθέσεις σας. Εἰκ. στέλλονται εἰς κ. Κλ. καὶ Ῥωμ. εἰς κ. Νικ.

κ. Δ. Γ. Θεσαλονίκην. Ἐλήφθησαν· ἔχετε ἰδιαιτέραν ἀπάντησίν μας.

κ. Στ. Π. Σῦρον. Ἐστάλησαν· τὸ ληφθὲν ἀκατάλληλον.

κ. Π. Ν. Ρ. Ῥοστόβιον. Ἐλήφθη ἡ συνδρομή σας ἐκ Λεωνιδίου.

κ. Λ. Ν. Σ. Κ]πολιν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Δὲν ἐλήφθησαν.

κ. Κοκ. Ταϊγάνιαν. Διὰ τὸ Ἀλφαβ. μᾶς ὀφείλετε λ. 70.

κ. Κ. Κ. Κ]πολιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑστίαν φιλικώτατα αἰσθήματά σας. Συμμορφούμεθα πρὸς τὰς ἐντολάς σας.

Digitized by Google

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

Πάντ' ἀνοιχτά, πάντ' ἄγρυπνα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου
Σολωμός

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, χαρίσματα θεϊκὰ,
Ὁλανοιγμένα νοιώθω δυὸ μάτια μυστικά.

Δὲν τὰ φωτίζει ὁ ἥλιος ποῦ λάμπει γιὰ τὴ γῆ
Καὶ παίρνουν φῶς ἀπ' ἄλλη πιὸ καθαρὴ πηγή.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ποῦ πάθη ταπεινὰ
Δὲν ἔχουν τόπο, νοιώθω δυὸ μάτια φωτεινά.

Καὶ βλέπω τὰ κρυμμένα τ' ἀθώρητα θωρῶ,
Τὸν ἄνθρωπο, τὴν πλάσι, τ' ἀστέρια, τὸν καιρό.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου κ' ἐκεῖ ποῦ δὲ μπορεῖς
Ποτέ σου νἄμπῃς—νοιώθω δυὸ μάτια ὁλημερίς.

Χεροπιαστὰ ξανοίγω τὰ πλάσματα τοῦ νοῦ
Κ' ἐπάνω μου σκυμμένους ἀγγέλους τ' οὐρανοῦ.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου τὰ μαῦρα — μὴ σκιαχτῇς.—
Ὁλανοιγμένα νοιώθω δυὸ μάτια ὁλονυχτίς.

Καὶ χώρα ξαντικρύζω μ' ἀσύγκριτη ἐμμορφιά,
Μακρυὰ ἀπ' τὴν τρικυμία κι' ἀπὸ τὴ συγνεφιά.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου τὰ πλέον μυστικὰ
Ὁλανοιγμένα νοιώθω δυὸ μάτια ἁρμονικά.

Κι' ὅλο μ' ἐκεῖνα βλέπω μιὰ λύρα μαγική...
Ὠϊμέ! τὰ δάχτυλά μου δὲ φτάνουν ὡς ἐκεῖ.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ποῦ πάθη ταπεινὰ
Δὲν ἔχουν τόπο, βρίσκω δυὸ μάτια φωτεινά.

Καὶ βλέπω ἀγάλια ἀγάλια μπροστά μου νὰ περᾷ
Ὁ κόσμος τῶν ὀνείρων μὲ τὰ χρυσὰ φτερά.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου δυὸ μάτια μυστικὰ
Τὰ νοιώθω ὁλανοιγμένα, χαρίσματα θεϊκά.

Digitized by Google

Διαβάζω ’ς τὸ βιβλίο τῆς φύσεως τὸ τρανὸ
Κάθε σβυστὸ ψηφίο καὶ νόημα σκοτεινό.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου, ’ς τὰ βάθη τὰ ἱερά,
Ὁλανοιγμένα νοιώθω δυὸ μάτια λαμπερά.

Τὰ περασμένα ἐμπρός μου διαβαίνουνε ξανά,
Καὶ δέχοντ’ ἄλλο σχῆμα καὶ φῶς τὰ τωρινά.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου τ’ ἀμόλυντα γλυκὰ
Γλυκὰ ἀνοιγμένα νοιώθω δυὸ μάτια μυστικά.

Καὶ δείχνεται τὸ μέλλον ἀκόμα τὸ κρυφτὸ
Στὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου ’σὰν ἀστραπὴ κι’ αὐτό.

Ἐκεῖ ποῦ ἡ σκύλα ἡ Ἔγνοια δὲν πάει, δὲν ἀλυχτᾷ,
Μέσ’ ’ς τὴν ψυχή μου κρύβω δυὸ μάτια ὁλανοιχτά.

Μιὰ μέρα τἆλλα μάτια, ποῦ εἶνε ἀπὸ γῆ πλαστά,
Θὰ λυώσουν μέσ’ ’ς τὸ μνῆμα μὲ τὸ κορμὶ κλειστά.

Στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου ποῦ πάθη κοσμικά,
Δὲν ἔχουν τόπο, νοιώθω δυὸ μάτια μυστικά,

Ἐτοῦτα δὲ θὰ κλείσουν ποτέ, δὲ θὰ χαθοῦν,
Ἐλεύθερα μιὰ μέρα γοργὰ θὰ φτερωθοῦν.

Τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου, τὰ μάτια τὰ θεϊκά,
Ποῦ μέσα μου ἀνοιγμένα τὰ νοιώθω μυστικά.

Ψηλότερ’ ἀπ’ τ’ ἀστέρια, ’ς τὸν ἕβδομο οὐρανό,
Θὲ ν’ ἀνταμώσουν πάλι τὸ Φῶς τὸ ἀληθινό!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἐρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 17]

Τὸ ὅτι τὰ τοιαῦτα προπαρεσκευάζοντο ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατοπέδῳ καὶ ὅτι ὁ αὐτοκρατορικὸς στρατὸς δὲν εἶχεν ὑποχωρήσει εἰσέτι πέραν τοῦ Ἄλβεως, τοῦτο ἔγεινε γνωστὸν μετὰ μεσημβρίαν καὶ διαρκούσης τῆς ἑσπέρας ἐν Κάμενετς, τῷ στρατηγείῳ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου. Τολμηροὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἱππικοῦ εἶχον κατορθώσει νὰ πλησιάσωσι τὰς αὐστριακὰς θέσεις εἰς διάφορα σημεῖα· δὲν εἶχον μὲν ἐπισκοπήσει τὸ πᾶν, ἀλλ’ εἶχον ἐξερευνήσει μετὰ θετικότητος τὴν παρουσίαν Σωμάτων τινῶν μεταξὺ τῆς Βίστριτς καὶ τοῦ Ἄλβεως. Ἐνῷ οἱ ἐν Καίνιγραιτς λοιπὸν ὑπελόγιζον τοὺς κινδύνους, οὓς ὁ ἀντίπαλος ἠδύνατο νὰ παρασκευάσῃ κατὰ τῆς θέσεώς των, οἱ ἐν Κάμενετς ἔχαιρον καὶ ἠγάλλοντο ἐπὶ τῷ ἀκούσματι, ὅτι θὰ ἦτο ἀκόμη δυνατὸν νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὸ τῆς ὑποχωρήσεώς του. Καὶ ἤθελον μὲν νὰ χορηγήσωσιν εἰς τοὺς στρατιώτας μίαν ἡμέραν ἀναπαύσεως μετὰ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τῆς τελευταίας ἑβδομάδος, τώρα ὅμως ἑκάστη ἀναβολὴ ἐφαίνετο ἀδύνατος. Τὴν ἐνάτην τῆς ἑσπέρας ὁ Πρίγκηψ ἐξέδωκε διαταγὴν εἰς πάσας τὰς μεραρχίας τῆς πρώτης στρατιᾶς καὶ τῆς τοῦ

Digitized by Google

Ἄλβεως, ἵνα ἐκκινήσωσιν ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον καὶ νὰ προελάσωσι κατὰ τῆς Βίστριτς, δηλαδὴ ἡ μὲν πρώτη στρατιὰ πρὸς τὴν Σάδοβαν, ἡ δὲ τοῦ Ἄλβεως πρὸς τὸ Νέχανιτς. Συγχρόνως ἐξαπέστειλε γραφὴν εἰς τὸν ἐν Καινιγινὸφ διατρίβοντα Διάδοχον, τῷ ἀνεκοίνωσε τὴν πρόθεσίν του νὰ ἐπιτεθῇ τὴν ἐπαύριον κατὰ τοῦ ἀντιπάλου καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ προχωρήσῃ πρὸς ὑποστήριξίν του μετὰ τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς ἢ μετὰ περισσοτέρων στρατευμάτων κατὰ μῆκος τοῦ Ἄλβεως εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου του, Στρατηγὸς φὸν Βοάγ-Ρέτς, ἔσπευσε μετὰ ταῦτα εἰς Γίτσχιν, ἵνα παρακαλέσῃ τὴν Α. Μεγαλειότητα ὡς ἀνώτατον ἀρχιστράτηγον νὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν Της δι' ὅλα τὰ μέτρα ταῦτα. Κατὰ τὴν ἄφιξίν του τὴν ἑνδεκάτην τῆς νυκτὸς ὁ Βασιλεὺς ἡτοιμάζετο νὰ κατακλιθῇ, ἀλλ' ἐδέχθη πάραυτα τὸν στρατηγὸν εἰς ἀκρόασιν, ἔχων δὲ τὸν γεωγραφικὸν χάρτην ἀνὰ χεῖρας, παρηκολούθησε τὴν ἔκθεσίν του.

Ἕνεκα τῶν ἐλλιπῶν εἰδήσεων περὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν σκοπῶν τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Μονάρχης ἐθεώρησε λίαν ἀμφίβολον τὸ ὅτι ὁ Βένεδεκ ἤθελε δεχθῇ τὴν μάχην ἐντεῦθεν τοῦ Ἄλβεως καὶ ὅτι μάλιστα ἐσκόπει νὰ προβῇ ὁ ἴδιος εἰς ἐπίθεσιν. Διέταξεν ἐν τούτοις νὰ συγκληθῶσιν οἱ στρατηγοὶ Μόλτκε, Ρών, Τρέσκω καὶ Ἀλβενσλέβεν. Μετὰ βραχεῖαν καὶ ταχεῖαν συζήτησιν ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει οὐχὶ ἀσήμαντον μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ, ἂν ὄχι ὁλόκληρος ὁ στρατός, πρέπει νὰ εὑρίσκετο ἀκόμη μεταξὺ τῆς Βίστριτς καὶ τοῦ Ἄλβεως. Τότε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἦτο τῆς γνώμης, ὅτι μία τοιαύτη εὐκαιρία πρὸς συγκρότησιν μεγάλης ἀποφασιστικῆς μάχης δὲν ὤφειλε νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ χρησιμοποιηθῇ. Ἀποβλέπων πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, δὲν ἤθελε νὰ περιορισθῇ εἰς τὰ μέτρα τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου, ἀλλ' ἐξεδήλωσε τὴν ἀπόφασίν του νὰ προσκληθῇ ὁλόκληρος ἡ στρατιὰ τοῦ Διαδόχου πρὸς ἐντελῆ ἐκμετάλλευσιν τῆς θέσεως τῶν πραγμάτων. Περὶ τὸ μεσονύκτιον αἱ διαταγαὶ ἦσαν ἕτοιμοι καὶ ὁ ἀντισυνταγματάρχης Κόμης Φινκενστάϊν, συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς ἱπποκόμου μόνον, ἀνέβη τὸν ἵππον του καὶ ἐξεκίνησεν εἰς ἄγνωστον χώραν ὑπὸ νυκτερινὸν οὐρανὸν διὰ μαύρων νεφῶν κεκαλυμμένον, ἵνα φέρῃ τὴν σπουδαίαν διαταγὴν πρὸς τὸν ἐν Καινιγινὸφ Διάδοχον εἰς ἀπόστασιν 4 1)2 μιλίων. Καθ' ὁδὸν ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ εἰς τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς τοῦ 1. Σώματος ἀνάλογον διαταγὴν διὰ τὸν στρατηγὸν Βονίν, δι' ἧς οὗτος ὤφειλε νὰ συγκεντρώσῃ ἀμέσως τὸ Σῶμά του, νὰ τὸ παρατάξῃ ἕτοιμον διὰ τὰ προστάγματα τοῦ Διαδόχου, κατὰ τὰς περιστάσεις δὲ νὰ συμμεθέξῃ καὶ ἐξ ἰδίας προαιρέσεως τῆς παρὰ τὴν Σάδοβαν προβλεπομένης μάχης.

Εἰς δὲ τὸν Διάδοχον ὁ Μόλτκε ἔγραψε τὰ ἑξῆς:

»Κατὰ τὰς εἰδήσεις τὰς διαβιβασθείσας εἰς »τὴν πρώτην στρατιάν, ὁ ἐχθρὸς εἰς δύναμιν »τριῶν περίπου Σωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε ὅμως »δυνατὸν νὰ ἐνισχυθῶσι περισσότερον, ὑπερέβη »τὴν Βίστριτς παρὰ τὴν Σάδοβαν καὶ πρέπει »λοιπὸν νὰ περιμένωμεν ἐκεῖ αὔριον πολὺ πρωῒ »σύγκρουσιν πρὸς τὴν πρώτην στρατιάν. (Ἕπον»ται πληροφορίαι περὶ τῶν θέσεων τῆς πρώτης »στρατιᾶς). Ἡ Α. Β. Ὑψηλότης θὰ εὐαρεστη»θῇ νὰ λάβῃ πάραυτα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ἵνα »δυνηθῇ νὰ προχωρήσῃ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς »πρώτης στρατιᾶς μεθ' ὅλων τῶν δυνάμεών της »κατὰ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τῆς ἐπικειμένης ἐχ»θρικῆς προελάσεως. «Αἱ σήμερον μετὰ μεσημ»βρίαν ὑπὸ ἄλλας περιστάσεις δοθεῖσαι ὁδηγίαι δὲν ἔχουσι πλέον κῦρος.»

Ἡ διαταγὴ αὕτη, ἡ ἀποφασίζουσα περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Γερμανίας, εἶχε συντεθῇ πάλιν ἐντελῶς κατὰ τὸ σύνηθες ὕφος τοῦ Μόλτκε: ἔδιδε μὲν θετικὴν ἔνδειξιν τοῦ μεγάλου σκοποῦ, ἀλλ' ἄφινε πλήρη ἐλευθερίαν ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν μέσων. Ἅπαξ ἔτι ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸν τρόπον τοῦ Βένεδεκ ἐδείχθη ἐνταῦθα ὅσον δυνατὸν ὀφθαλμοφανεστέρα.

Τὸ ὅτι κατὰ τὰς συζητήσεις ταύτας ὡμίλησέ τις περὶ τῶν κινδύνων τοῦ ἐπιχειρήματος, τοῦτο οὐδεμία εἴδησις μνημονεύει. Καὶ ἀληθῶς, οἱ κίνδυνοι οὗτοι δὲν ἦσαν σμικροί. Ἡ ὁλικὴ δύναμις τοῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ δὲν ἦτο ἰσχυροτέρα ἀλλ' ὀλίγον κατωτέρα τῆς ἐχθρικῆς. Ἡ πρώτη στρατιὰ ἠρίθμει 85,000, ἡ τοῦ Ἄλβεως 39,000, ἡ δὲ δευτέρα στρατιὰ 97,000, ἐν συνόλῳ λοιπὸν 221,000 ἀνδρῶν κατὰ 222,000 Αὐστριακῶν καὶ Σαξώνων. Καὶ οὗτοι μὲν εἶχον συγκεντρωθῇ ἐπὶ στενοῦ χώρου, ἐκεῖνοι δὲ ἔτεινον ἀκόμη πρὸς συγκέντρωσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐξ ἀποστάσεως πολλῶν μιλίων. Αἱ μεραρχίαι τοῦ Διαδόχου ἔπρεπε νὰ βαδίσωσιν ἐπὶ διαφόρων καὶ πανταχοῦ κακῶν ὁδῶν τέσσαρας ἕως ἑπτὰ ὥρας πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὸν ἐχθρόν. Πόσον εὔκολον ἦτο ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις νὰ ἐπέλθῃ ἀργοπορία! Καὶ ἂν ἐπήρχετο τοιαύτη, ποῖος θὰ ἠδύνατο τότε νὰ ἐγγυηθῇ διὰ τὴν ἔκβασιν ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως γινομένης μετὰ διπλασίας σχεδὸν δυνάμεως κατὰ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου;

Καὶ βεβαίως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶχον ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ τοιούτου κινδύνου, ἦτο ἀποκλειστικῶς στοιχεῖον ἀνεπίδεκτον ὑπολογισμοῦ: ἦτο ἡ ἠθικὴ δύναμις τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ νὰ στηριχθῶσιν ἐπὶ ταύτης, τοῦτο ἐπετρέπετο πλέον παρὰ ποτὲ τὴν στιγμὴν ταύτην, καθ' ἣν μεγάλη σειρὰ λαμπρῶν νικῶν εἶχεν ἀνυψώσει εἰς ὕπατον βαθμὸν πάσας τὰς στρατιωτικὰς ἀρετὰς τῶν ἐξόχων τούτων στρατευ-

Digitized by Google

μάτων. Ἐν τῷ Πρωσσικῷ στρατῷ οὐδεὶς οὐδαμοῦ εἶχε δυσπιστίαν καθ' ἑαυτοῦ ἢ κατὰ τοῦ συναδέλφου· οἱ διοικηταὶ δὲν ἐκέκτηντο οὔτε ἰδιογνωμοσύνην οὔτε ἔλλειψιν αὐτοπροαιρέσεως, καὶ πλήρεις ἐμπιστοσύνης ἠτένιζον ὅλοι πρὸς τὴν μεγαλοφυᾶ καὶ ταχεῖαν ἀποφασιστικὴν δύναμιν τοῦ ἀνωτάτου ἀρχηγείου. Ἡ πειθαρχία, τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς καὶ ὁ πατριωτισμὸς ἐπέδρων ὁμοῦ παρὰ τοῖς ἀνωτέροις καὶ κατωτέροις πρὸς ὁρμητικὸν ἐπιθετικὸν πόθον καὶ ἀνυπέρβλητον καρτερίαν. Μυριάδες τῶν ἐνταῦθα συνηνωμένων ἀνδρῶν εἶχον ἀντιτάξει ἐπὶ ἔτη πολλὰ σφοδρὰν ἀντίρρησιν κατὰ τῆς τοῦ Βίσμαρκ ἐσωτερικῆς πολιτικῆς: ἤδη ὅμως, ὅτε ἡ τιμὴ τῆς Πρωσσίας εἶχε τεθῆ ἀναφανδὸν ὡς ἐνέχυρον ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως τῆς γερμανικῆς ἑνότητος, πᾶσαι αἱ σκέψεις καὶ πάντα τὰ πάθη συνέρρεον εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χείμαρρον, τὸ ἀκατάσχετον σθένος τοῦ ὁποίου ἔμελλον νὰ αἰσθανθῶσιν ἐντὸς ὀλίγου ὅλα τὰ ἀναστέλλοντα αὐτὸν προχώματα.

Ἀναμένοντα τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἡμέραν ἀναπαύσεως καὶ ὑπνώττοντα βαθέως, μεθ' ὅλην τὴν ὑγρὰν ὁμίχλην, τὰ στρατεύματα τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου κατέκειντο πέριξ τῶν ἡμισβέστων πυρῶν, ὅτε περὶ τὴν δευτέραν τῆς νυκτὸς τὸ ἀνακλητήριον τὰ ἐκάλεσαν εἰς τὰ ὅπλα. Κεκοπιακότες, νήστεις, ριγοῦντες ἐκ τοῦ ψύχους ἤρχισαν οἱ στρατιῶται τὴν ἐπίπονον πορείαν, ὁτὲ μὲν ὑπὸ ραγδαίαν βροχὴν ἐπὶ διαβεβρεγμένων ὁδῶν, ὁτὲ δὲ διὰ ὑγρῶν σιτηρῶν ἀνθρωπίνου ὕψους βαδίζοντες, — ἕως ὅτου ἔφθασαν τὴν ἕκτην τῆς πρωΐας εἰς τὰς προσδιορισθείσας θέσεις των παρὰ τὴν Σάδοβαν. Ἐκεῖ βραχεῖα διαμονὴ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὸν καιρὸν νὰ ἑτοιμάσωσι τὸν καφέν των, τὸ μόνον ἀναψυκτικὸν διὰ τὴν μακρὰν καὶ αἱματηρὰν ταύτην ἡμέραν τῆς μάχης. Ὁ Βασιλεὺς Γουλιέλμος, τότε ἑβδομηκοντούτης, μετὰ τρίωρον ἀνάπαυσιν μόνον εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν πέμπτην τῆς πρωΐας ἐν ἀνοικτῇ ἁμάξῃ ἐκ τοῦ Γίτσχιν καὶ ἀφίχθη ἐν μέσῳ τοῦ ἀλλαλαγμοῦ τῶν στρατευμάτων του τὴν ἑβδόμην καὶ ἡμίσειαν ἀντικρὺ τῆς Σαδόβας ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Δούπ. Μόλις εἶχεν ἀναβῆ τὸν ἵππον, ἐχαιρετίσθη ὑπὸ ἐχθρικῶν τινων ὀβίδων, ριφθεισῶν ἀπὸ τοῦ Λίπα, αἵτινες ἐξερράγησαν ὄπισθεν καὶ πλησίον αὐτοῦ, εὐτυχῶς χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι βλάβην

Εὗρηκε τὸν ἀγῶνα συνημμένον ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ἀπὸ τοῦ Νέχανιτς μέχρι τῆς Σαδόβας καὶ ἐκεῖθεν μᾶλλον πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὰ πέριξ τοῦ δάσους τοῦ Σβῖπ. Ὁ στρατὸς τοῦ Ἄλβεος εἶχεν ἐπίσης ἀφιχθῆ παρὰ τὴν Βίστριτς ὀλίγον μετὰ τὴν ἕκτην ὥραν, καὶ ἡ πρωτοπορεία του εἶχεν ἀρχίσει εὐθὺς τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Νέχανιτς, εἶχεν ἀπωθήσει τοὺς Σάξωνας καὶ ἐπανορθώσει τὴν ἐκεῖ γέφυραν κατὰ τὸ ἥμισυ κατεστραμμένην. Περὶ αὐτὴν ἡ 4 μεραρχία ἀντήλλαττε ζωηρὸν κανονοβολισμὸν μετὰ τῶν πυροβολαρχιῶν τοῦ Γάβλεντς πέραν τοῦ ρύακος, ὡσαύτως δὲ παρὰ τὴν Σάδοβαν ἡ μεραρχία τοῦ Χὼρν μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ πυροβολικοῦ ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ Λίπα, ἐνῷ ἡ πρωτοπορεία της εὑρίσκετο ἤδη ἔνθεν τῆς Βίστριτς εἰς τὴν ἐκ τοῦ συστάδην πάλην πρὸς τὴν αὐστριακὴν φρουρὰν τῆς Σαδόβας. Ἡ ἑβδόμη μεραρχία τοῦ Φράνσεκι, ἡ εὑρισκομένη ἤδη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τῆς Βίστριτς, εἶχε προχωρήσει ἐκ βορρᾶ καὶ ἡ πρωτοπορεία της εἶχε διώξει αὐστριακὸν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ μικροῦ χωρίου Βένατεκ τοῦ πλησίον τῆς ἄκρας τοῦ δάσους τοῦ Σβῖπ κειμένου. Καίτοι ἡ βροχὴ καὶ αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους ἐμπόδιζον τὴν ἀκριβῆ ἐπισκόπησιν τῶν ἐχθρικῶν θέσεων, ἡ μακρὰ ἐπέκτασις καὶ ἡ δύναμις τοῦ κανονοβολισμοῦ ἐφαίνοντο ὑποδεικνύουσαι τὴν παρουσίαν μεγάλης καὶ ἑτοιμοπολέμου στρατιωτικῆς δυνάμεως, διὸ ὁ Πρίγκηψ Φρειδερίκος Κάρολος εἶχε διατάξει νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν μάχην παρὰ τὴν Σάδοβαν πρὸς ἀντιπερισπασμὸν μόνον καὶ νὰ μὴ προχωρήσωσι περαιτέρω πέραν τῆς Βίστριτς. Προδήλως δὲν ἤθελεν, ἔχων εἰς τὰ νῶτα τὸν ἐλώδη ρύακα, νὰ ἐμπλεχθῇ παραπολὺ εἰς μεγαλειτέρους ἀγῶνας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Διαδόχου. Ἤδη ὅμως ἐνεφανίσθη ὁ Βασιλεὺς καὶ ἀνέλαβε προσωπικῶς τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν.

Καθ' ὁδὸν ἀκόμη εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν προτέραν γνώμην του, ὅτι ὁ Βένεδεκ δὲν ἤθελεν ἀντιτάξει ἐνταῦθα σοβαρὰν ἀντίστασιν·ἑπομένως ἦτο κατεπεῖγον νὰ τὸν προσβάλωσιν ὅσον δυνατὸν ταχύτερον καὶ δραστηριώτερον, νὰ καταστήσωσιν ἀδύνατον εἰς αὐτὸν πᾶσαν ὑποχώρησιν καὶ νὰ τὸν κρατήσωσιν ἐν τῇ θέσει του διὰ τὴν καταστρεπτικὴν εἰσβολὴν τοῦ Διαδόχου. Διέταξε λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς νὰ τοποθετηθῶσιν ὡς ἐφεδρεία ἡ 5. καὶ ἡ 6. μεραρχία ὡσαύτως καὶ τὸ Σῶμα ἱππικοῦ, νὰ μεταβῶσιν ὅμως μεθ' ὅλων τῶν λοιπῶν στρατευμάτων τῆς πρώτης στρατιᾶς πανταχοῦ εἰς ἐπίθεσιν καὶ νὰ καταλάβωσι δι' ἐφόδου τὴν κοιλάδα τῆς Βίστριτς. Θετικὴν γνῶσιν περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ ἐχθροῦ ὁ Μονάρχης εἶχε τόσον ὀλίγην ὅσην καὶ ὁ Πρίγκηψ· δι' ἀμφοτέρους τὸ πᾶν ἐξηρτᾶτο ἐκ τοῦ ζητήματος, ἐὰν καὶ ἐν χειρίστῃ ἀκόμη περιπτώσει τὰ στρατεύματα τῆς πρώτης στρατιᾶς ἤθελον ἀνθέξει κατὰ τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τῶν Αὐστριακῶν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ Διαδόχου. Ἀλλὰ τὴν πεποίθησιν ταύτην ἔλαβεν ὁ Βασιλεύς, καὶ τὰ στρατεύματά του ἔμελλον νὰ τὴν δικαιολογήσωσι μεθ' ὅλας τὰς φοβερὰς ἀπωλείας. Ἐν τούτοις πέραν ἐν τῷ αὐστριακῷ στρατοπέδῳ ἐλάμβανον χώραν ἀπαίσια συμβάντα. Ἐπειδὴ ὁ Βένεδεκ εἶχε διατάξει τὴν νέαν εἰς μάχην παράταξιν τοῦ στρατοῦ πολὺ ἀργὰ τὴν ἑσπέραν καὶ τοῦτο ἀκόμη μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν

Digitized by Google

ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως, τὰ διάφορα Σώματά του ἤρχισαν περὶ τὴν ὀγδόην μόνον ὥραν τῆς πρωΐας νὰ ἐκκινῶσιν ἐκ τῶν καταυλισμῶν καὶ νὰ πορεύωνται πρὸς τὰς νέας θέσεις. Ἡ συνέπεια τούτου ἦτο, ὅτι οὐκ ὀλίγα στρατεύματα πολὺ ἀργὰ πρὸς τὴν μεσημβρίαν μόνον εἰσήλασαν εἰς τὰ προσδιορισθέντα δι' αὐτὰ μέρη καὶ χωρία, καὶ ὅτι ἕτερα στρατεύματα εὑρίσκοντο ἤδη εἰς χεῖρας μετὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅτε ἡ νέα διαταγὴ τὰ ἀνεκάλεσε πρὸς κατοχὴν τῶν ὄπισθεν κειμένων ὑψωμάτων. Ἐπίσης πάντες οἱ σωματάρχαι δὲν ἐνόησαν ἀκριβῶς κατὰ λέξιν τὴν διαταγὴν τοῦ Βένεδεκ τὴν λέγουσαν νὰ κατέχωσι τὰ ὑψώματα καὶ νὰ ἐγκαταλείψωσιν ἐπομένως ἀμαχητεὶ εἰς τὸν ἐχθρὸν τὴν πρὸ αὐτῶν ἐκτεινομένην ἐπίπεδον κατωφέρειαν. Εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοῦτο ὁ στρατηγὸς Γάβλεντς ἀφῆκε μίαν μόνον ἐκ τῶν ταξιαρχιῶν του ὡς ἐφεδρείαν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ Λαγγενχόφ, μετὰ τῶν λοιπῶν δὲ κατέλαβε τὰ κάτω παρὰ τὴν Βίστριτς κείμενα χωρία Δόαλιτς, Δοαλίτσκα καὶ Μοκροβοούς. Παρ' αὐτὸν ὁ Ἀρχιδοὺξ Ἐρνέστος εἶχε τοποθετήσει τὴν προτεραίαν δύο ταξιαρχίας παρὰ τὸ Χλοὺμ καὶ τὸ Λίπα καὶ εἶχε δώσει τὴν ἐντολὴν εἰς τὴν ταξιαρχίαν Προχάσκα νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν γέφυραν τῆς Σαδόβας, εἰς δὲ τὴν ταξιαρχίαν Ἀππιάνου νὰ κατέχῃ τὸ Βένατεκ καὶ τὸ δάσος Σβίπ.

Ἀμφότεραι αὗται, ὅπως εἴδομεν, εἶχον περιπλακῆ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ εἰς συμπλοκὴν πρὸς πρωσσικὰ ἀποσπάσματα· εἰς ἀμφοτέρας λοιπὸν ἐστοίχισε μέγαν κόπον καὶ βαρείας ἀπωλείας νὰ διακόψωσι νῦν τῇ διαταγῇ τοῦ Βένεδεκ τὴν μάχην καὶ νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς τὰ ὑψώματα τοῦ Λίπα. Τὸ χείριστον ὅμως συνέβη ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος. Ὅτε οἱ Κόμητες Φέστιτιτς καὶ Θοὺν παρετήρησαν τὰς προσδιορισθείσας εἰς αὐτοὺς θέσεις τῶν ἐπιπέδων λόφων ὄπισθεν τοῦ Νέδιελιστ καὶ ἐντὸς τῆς κοιλάδος τοῦ Ἄλβεως, ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι οὗτοι κατοπτεύονται καὶ δεσπόζονται ὑπὸ τῶν ἀντικρὺ κειμένων ὑψωμάτων καὶ ὅτι τὰ ὑψώματα ταῦτα ἀποκόπτουσι πᾶσαν θέαν πρὸς τὴν πρὸ αὐτῶν χώραν, ἔλλειψις, ἥτις εὐκόλως ἠδύνατο νὰ θεραπευθῇ εὐθὺς διὰ τῆς τοποθετήσεως ἰλῶν τινων παρὰ τὸ Ὁρσένοβες. Προσθετέον δ' ἔτι, ὅτι ἡ ταξιαρχία Βράντενσταϊν τοῦ 4. σώματος εἶχε προπέμψει τὴν προτεραίαν τὰς ἐμπροσθοφυλακάς της μέχρι τοῦ δάσους τοῦ Σβὶπ καί, ὡς ὁ Ἀππιάνος, εἶχε συνάψει ἤδη μετὰ τῆς πρωτοπορείας τοῦ Φράνσεκι τὴν συμπλοκήν, ἣν ὁ Φέστιτιτς ἐνόμιζε λυσιτελὲς νὰ ὑποστηρίξῃ. Ἑνὶ λόγῳ, οἱ δύο Κόμητες ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν, ἐναντίον τῶν διαταγῶν τοῦ Βένεδεκ, νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πέραν τοῦ Νέδιελιστ θέσιν, ἥτις ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς ἀθλία, καὶ νὰ ὁδηγήσωσι τὸ μὲν 4. Σῶμα ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τοῦ Μάσλοβετ, τὸ δὲ 2. εἰς τὴν κατωφέρειαν τοῦ Ὁρσένοβες, νὰ στρέψωσιν ἐκεῖ τὸ μέτωπον πρὸς δυσμὰς καὶ νὰ συμμεθέξωσι τῆς μάχης κατὰ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου. Διὰ τῶν μέτρων τούτων φυσικῷ τῷ λόγῳ ὁλόκληρον τὸ σχέδιον τῆς μάχης τοῦ Βένεδεκ ἀνετράπη ῥιζικῶς, ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου ἤρχισε προώρως καὶ διὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Διαδόχου ἠνοίχθησαν πᾶσαι αἱ θύραι.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΖΑΝΟΣ ΧΑΡΙΣΗΣ

Διήγημα

[Συνέχεια ἴδε σελ. 19]

Παράξενη σύμπτωσις! Δυὸ τρεῖς μέρες κατόπι ἦλθε καὶ μιὰ πρόσκλησι ἀπ' τὴν καστανομμάτα! Ἐδίνανε χορό. Ὁ Ζάνος, ἂν καὶ ἐκολακεύθηκε λιγάκι, ὁ νοῦς του τώρα ἦταν ἀλλοῦ. Ἐκάθισε κ' ἔγραψε πῶς ἦταν ἀδιάθετος.

— Ἴσως δίνω, ἔλεγε, μιὰ κλωτζιὰ τῆς Τύχης, μὰ ἔχω μαζί μου τὴν ἀγάπη, τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη.

Ἐφιλοσοφοῦσε τώρα. Ἔπειτα τὸ δικό του τὸ εἶχε, καὶ δὲν τὸν ἔβλαπτε μιὰ τέτοια φιλοσοφία.

Ὁ χειμῶνας ἐκεῖνος ἐπέρασε ἥσυχα καὶ εὐτυχισμένα· ὁ Ζάνος καὶ ὁ Κομνηνὸς ἤτανε περιζήτητοι, — καλῆς πάστας παιδιά, ἔλεγε ὁ κόσμος — μὰ προτιμούσανε τὴ μοναχικὴ ζωή τους. Ἔπειτα ὁ Κομνηνὸς δὲν ἐσκοτιζότανε πολὺ γιὰ τὸν κόσμο. Αὐτὸς ἅμα εἶχε ῥίζες καὶ βότανα νὰ σκαλίζῃ, δὲν ἤθελε τίποτες ἄλλο. Ὁ Ζάνος πάλι ἅμα ἐλάβαινε ἕνα γράμμα ἀπ' τὴ μικρούλα του ἄρχιζε νὰ μετρᾷ τὲς μέρες, — πότε θἄλθῃ καὶ τὸ ἄλλο! Καὶ κάθε βράδυ, σὰν ἔπαυε τὴ μελέτη του, ἄνοιγε τὸ τελευταῖο γράμμα της καὶ τὸ ξαναδιάβαζε. Καμμιὰ φορὰ τὰ ἀντέγραφε καὶ γιὰ τὴ γρηά του γιὰ νὰ καμαρώσῃ κ' ἐκείνη τὸ θησαυρὸ ποῦ τῆς ἑτοίμαζε γιὰ τὸ σπίτι της, καὶ νὰ δῇ τί πλουσιοπάροχα θ' ἀνταμειφθῇ ποῦ ἀποκότησε νὰ πῇ τὸ ναὶ στὴν πρώτη καὶ ὕστερη ἀγάπη του.

Ἀπὸ μῆνα σὲ μῆνα ὁ Ζάνος παρατηροῦσε μιὰ πρόοδο στὸ χαρακτῆρα τῆς μικρούλας του. Τὸ κορίτζι γινότανε σιγὰ σιγὰ γυναῖκα. Τὸ ἔβλεπε, τὸ αἰσθανότανε, τὸ καμάρονε.

— Γιὰ κύτταξε δῶ, ἔλεγε τοῦ Κομνηνοῦ μιὰ μέρα, νὰ σοῦ γράφῃ καὶ φιλολογικά! Πρέπει νὰ διαβάζῃ πολύ. Σήμερα μοὔκαμε καὶ στίχους τὸ τρελλοκόριτζο! Καὶ δὲν εἶνε καὶ ἄσχημοι στίχοι! Δὲν τῆς ἀρέσει, λέγει, ἡ «λογιωτατίστικη» ποίησι. Τῆς θυμίζουν τὰ ψεύτικα λουλούδια τοῦ καπέλλου της! Προτιμᾷ τὰ φρέσκα, τ' ἀληθινὰ λουλοῦδα. Καλά, κοριτζάκι μου, θὰ κάμουμε χωριὸ μαζὺ τὸ λοιπόν! Στὸ ἄλλο γράμμα της μοῦ ἔγραφε γιὰ τὴ γ λ ῶ σ σ ά μας. Πῶς τὴ θέλει κι'

Digitized by Google

αὐτὴ φρέσκη, βουνίσια. Μηγὰρ κ' οἱ βιολέτες στὰ βουνὰ δὲν μοσχοβολοῦνε;—ἄ, ὄχι, μάτια μου, καμμιὰ φορὰ καὶ στὴν 'Αθήνα μέσα!

Ὁ Κομνηνὸς τἄκουγε αὐτὰ καὶ φυσικὰ χαμογελοῦσε.

— Αἴ, τοὔλεγε· σοὔφεξε, κατεργάρη. Ὁρίστε, ὅλα αὐτὰ εἶνε τύχη. Μὰ ἂν σοὔβγῃ καὶ καμμιὰ ἄσχημη, τί θὰ κάμῃς;

— Ἐγὼ ἄσχημη γυναῖκα μὲ τέτοια ψυχὴ δὲν εἶδα ἀκόμα. Ἐσὺ ἂν εἶδες δὲν ξέρω. «Οἵα ἡ ψυχὴ τοιάδε καὶ ἡ μορφή.» Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀρχή μου, καὶ πάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀρχὴ εἶμαι ἕτοιμος νὰ ζήσω ἢ νὰ ποθάνω.

Τὴν ἄνοιξι τὴν ἐπεράσανε κι' αὐτὴ ὡραῖα. Τὸ καλοκαῖρι ἔγεινε πάλιν μεγάλο συμβούλιο μεταξύ τους, νὰ πᾶνε ἢ νὰ μὴν πᾶνε στὴν πατρίδα. Τὰ ταξείδια δὲν ἤτανε δύσκολα τώρα. Ἡ ἀπόφασι ὅμως ἔμεινε στὸν Κομνηνὸ κι' ὁ Κομνηνὸς ἀποφάσισε νὰ μὴν πᾶνε. Τρία καλοκαίρια μελέτη θὰ ποῦν ἕνα χρόνο λιγώτερο στὴ ξενιτειά.

—

Ὁ τρίτος χρόνος ἐπέρασε πειὸ σιγανά, πειὸ ἀνυπόμονα. Ὁ τέταρτος ἀκόμα χειρότερα. Ὁ Ζάνος τώρα ἔπασχε ἀπὸ ἕνα εἶδος ψυχικὸ πυρετό. Δὲν ἔβλεπε τὴν ευλογημένη ὥρα ποῦ θ' ἀνταμώσῃ τὴ μικρούλα του. Καὶ ποῦ μικρούλα πειὰ τώρα! Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τῆς ἔγραφε ἕνα ἡμερολόγιο. Τί δὲν τῆς εἶπε ἐκεῖ μέσα! Γιὰ νὰ γράψῃ κανεὶς ἕνα τέτοιο βιβλίο ἄξιζε ν' ἀγαπήσῃ μιὰν ἀγνώριστη κόρη.

Ἔφθασε ὁ τελευταῖος μῆνας. Ἐχρυσόδεσε ἕνα τόμο,τὸ ἡμερολόγιό του,κι'ἄλλον ἕνα τὰ γράμματα τῆς μικρούλας. Ἡ ἐξετάσεις πῆγαν περίφημα.

«Σὲ εἶδα, τοῦ ἔγραφε ἡ μικρούλα, σὲ εἶδα σὰν ἔβγαινες σωστὸς γιατρὸς μὲ τὸ δίπλωμα. Ὑπερηφανεύθηκα σὰν νἄμουν ἀπὸ τώρα γυναῖκά σου! Πῶς ἐκρατήθηκα καὶ δὲν ἔτρεξα νὰ σὲ φιλήσω! Μὲ βάσταξε ἡ μητέρα μου. Ἐγὼ τώρα ποῦ ἔξη μῆνες κ' ἐδῶ δὲν ἔχω πειὰ μαθήματα, ἑτοίμαζα τὰ—προικιά μου! Τί καλὴ νησιώτισσα θὰ σοῦ γείνω!

»Υ.Γ. ἐφύλαξα ἕνα δυὸ μέρες αὐτὸ τὸ γράμμα γιὰ νὰ σοῦ ἐκθέσω ὅλα τὰ σχέδιά μας. Ἀποφασίσαμε νὰ γείνῃ ἡ ἀντάμωσι στὴν πατρίδα. Νὰ μὲ γνωρίσῃ πρῶτα ἡ μητέρα σου καὶ νὰ μὲ δώσῃ ἐκείνη στὴν ἀγκαλιά σου. Ἐγὼ εἶπα: ὄχι· ποῦ νὰ περιμένω πάλι τόσες μέρες! Ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα ἐπέμεναν. Σὰν ἐσυλλογίσθηκα πῶς χωρὶς ἐκείνους δὲν θὰ σ' ἔβλεπα ποτὲς στὴ ζωή μου,ἔσφιξα τὴν καρδιά μου καὶ εἶπα: ἂς γείνῃ κι' αὐτό. Τὸ ξέρω πῶς θὰ στενοχωρηθῇς. Ὑπομονή, ἀγάπη μου, κάμε μονάχα γλήγορα καὶ θὰ μᾶς εὕρῃς ὅλους μέσα στὸ σπίτι σου. Ἐμεῖς φεύγουμε ἀπόψε· τὸ ἄλλο βαπόρι φεύγει μεθαύριο. Κύτταξε νὰ μὴ τὸ χάσῃς· καλὴ ἀντάμωσι.»

—

Τὸ βαπόρι ἄραξε στὸ λιμένα, καὶ ὁ Ζάνος καὶ Κομνηνὸς ἤτανε οἱ πρῶτοι ποῦ πηδήσανε στὴ βάρκα. Ἤτανε νύχτα, καὶ πρὶν νὰ τὸ πάρουνε εἴδησι στὸ χωριὸ — μιὰν ὥρα μακρυὰ ἀπ' τὴ σκάλα, οἱ δυὸ ταξειδιῶτες χτηπούσανε τὴν αὐλόθυρα τῆς Χαρίσαινας. Ἐπῆγε καὶ ἄνοιξε ἡ ἴδια. Ὁ Ζάνος μένει ἄφωνος γιὰ μερικὲς στιγμὲς μέσα στὴν ἀγκαλιά της, κ' ἔπειτα ρίχτει μιὰ ματιὰ γύρω του.

— Πῶς ἄλλαξες, παιδί μου! Ἀμὲ ὁ Κομνηνός! αἴ, τί κάθεσαι; τρέχα νὰ δῇς τὴν καϋμένη τὴ μάννα σου. Πᾶμε ὅλοι μας. Ἐκεῖ εἶνε καὶ ἡ νύφη καὶ οἱ συμπεθέροι. Ὅλο τὸ χωριὸ ἔχει νὰ κάνῃ μαζί τους.

Ὁ Ζάνος ἀνέσανε σὰν τἄκουσε. Ἤτανε λοιπὸν ἀληθινὸ ἐκεῖνο τὸ ὄνειρο. Ἡ μικρούλα δὲν ἤτανε παιγνίδι τῆς φαντασίας. Ἦλθαν λοιπὸν μὲ τὸ ἄλλο βαπόρι καὶ τώρα πρέπει νὰ περνοῦν τὴ βραδυὰ στοῦ Γιατροῦ. Ἴσια λοιπὸν ὅλοι στοῦ Γιατροῦ.

Ὁ πηγαιμός τους ἤτανε ἕνα νυχτερινὸ πανηγύρι· τί χαρές, τί φωνές, τί γέλια!

Ἐμπήκανε μέσα στὴν αὐλή, τρέχει ἡ Βερνίκαινα ἔξω ν' ἀγκαλιάσῃ τὸν Κομνηνό της, φωνάζει κι' ἀπὸ μέσα τὸ καλῶς ὁρίσατε ὁ Γερο-Βερνίκης, ποῦ εἶχε τώρα ρεμματισμοὺς καὶ δὲν μποροῦσε νὰ σηκωθῇ.

— Ἀμὲ ἡ Χρυσούλα; λέγει ὁ Ζάνος.

Δὲν ἐπῆγε ἡ γλῶσσά του νὰ πῇ κανένα ἄλλο ὄνομα,καὶ ρωτοῦσε γιὰ τὴ Χρυσούλα. Σὰν νἄλεγε: ποῦ εἶνε αὐτὲς ἡ σουσουράδες. Πρέπει νὰ τρέξανε νὰ στολισθοῦν ἡ μαργιόλες.

— Ἔρχονται, ἔρχονται! Ἐφώναξε ὁ γέρο-Βερνίκης. Καὶ ἔξαφνα παρουσιάζεται ἡ Χρυσούλα στὸ κατώφλιο, κοπέλλα λυγερὴ καὶ ὁλόχαρη, νησιώτικη μορφιὰ μ' εὐρωπαϊκὴ χάρι. Αὐτὴ δὲν μποροῦσε νἄνε ἡ Χρυσούλα· μήπως νἄτανε ἡ «μικρούλα;» ἀνετρίχιασε ὁ Ζάνος ἀπ' τὴ χαρὰ σὰν τὸ συλλογίσθηκε. Τὴν ἴδια στιγμὴ τοῦ σφυρίζει καὶ ἡ μάννα μέσα στ' αὐτί:

— Αὐτὴ εἶνε ἡ νύφη, ἡ μικρούλα σου!

Ὁ Ζάνος ἔτρεξε σὰν τρελλὸς καὶ τὴν καταφίλησε. Ἔπειτα τὴν βλέπει πάλι στὸ πρόσωπο, τὴν καλοκυττάζει κρατῶντας τὸ χέρι της, καὶ κεῖ ποῦ γύρευε νὰ τῆς μιλήσῃ, τραβάει αὐτὴ μιὰ χρυσὴ ἁλυσίδα ποῦ εἶχε στὸν ἄσπρο λαιμό της καὶ βγάζει μέσ' ἀπ' τὰ στήθια της τὸ σταυρὸ τῆς μάννας του. Τότε πειὰ δὲν ἔμενε καμμιὰν ἀμφιβολία. Ἐκείνη ἤτανε, ἐκείνη, ἐκείνη! Τὴν ἔβλεπε μὲ ὀρθάνοιχτα μάτια καὶ μὲ μισανοιγμένα χείλη, σὰν νὰ γύρευε νὰ χορτάσῃ, νὰ σβύσῃ τὴ δίψα ποῦ τὸν βασάνιζε τώρα τέσσερα χρόνια. Καὶ ἔπινε, ἔπινε τὴ φρέσκη μορφιά της, καθὼς ποῦ πίνει διψασμένος ταξειδιώτης τὸ κρυσταλλὸ νερὸ μιᾶς βρύσης στὸ δρόμο του.

Digitized by Google

Ἐπάσχιζε νὰ τῆς μιλήσῃ καὶ δὲν μποροῦσε. Ἔτρεμε σὰν τὸ ψάρι, — ἐτρέμανε ὅλοι τους.

— Αἴ, φωνάζει ὁ γιατρὸς ἀπὸ μέσα· τί κάνετε ; πῶς δὲν μπαίνετε μέσα ;

Ὁ Ζάνος ξυπνάει ἀπ' τὤνειρό του, γυρίζει πρὸς τὴ μάννα του, καὶ τὴ βλέπει καταδακρυσμένη, — ἀπ' τὴ χαρά της. Μπαίνουν μέσα· ὁ Κομνηνὸς τρέχει νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τοῦ γέρου του, κ' ὕστερα ἀγκαλιάζει καὶ τὴ — Μικρούλα!

Μ' αὐτὸ τὸ ἀγκάλιασμα ἄνοιξε ὁ οὐρανὸς καὶ τοῦ ἔδειξε τὴ σωστὴ ἀλήθεια τοῦ Ζάνου ! Ἡ μικρούλα λοιπὸν δὲν ἤτανε ἄλλη παρὰ ἡ Χρυσούλα ! Ἔμεινε ἄλαλος, ξερός, τὸν ἐπῆρε ἕνα σύννεφο κ' ἔφυγε, δὲν ἐζοῦσε στὸν κόσμο.

— Τώρα πές μου, παιδί μου, ἂν ἀγαπᾷς τὸ Θεό, ἤτανε τάχα μέσα στὸ νοῦ σου ὠμορφώτερη ἡ μικρούλα σου; τοῦ λέγει ἡ Χαρίσαινα μ' ἕνα χαμόγελο γεμᾶτο ἀνησυχία.

Ὁ Ζάνος ἐκατάλαβε ἀμέσως τὴ μάννα του, καὶ τὸ κακὸ ποῦ τὴν ἐβασάνιζε. Μιὰ στιγμὴ ἀγωνία, καὶ πέρασαν ὅλα. Ἡ μικρούλα δὲν μποροῦσε νἄνε πειὸ ὤμορφη, πειὸ γλυκειὰ ἀπ' τὴν κόρη ποῦ χαμογελοῦσε μπροστά του. Ἔπειτα τὰ γράμματα ἐκεῖνα ποιὸς τἄγραψε; Ἡ Χρυσούλα. Αὐτὴ λοιπὸν ἤτανε ἡ Μικρούλα, αὐτὴ ἤτανε ἡ ψυχὴ ποῦ τὸν ἐμάγευε τόσα χρόνια.

— Ἔχεις δίκαιο μητέρα, ἐψιθύρισε, ἔχεις δίκαιο. Εἶνε ἄγγελος, εἶνε ἡ μικρούλα μου. Καὶ τὴν ἐφίλησε στὸ μέτωπο· τὸ φίλημα ἐκεῖνο ἦταν ὁ ἀρραβῶνάς τους.

— Αἴ, παιδιά μου, λέγει ὁ γέρο Βερνίκης, καθήσετε τώρα νὰ ἡσυχάσετε λιγάκι· βλέπετε ὅλα τελειώσανε κατ' εὐχή. Τίποτε δὲν σᾶς ἐμποδίζει νὰ γενῆτε τὸ πειὸ καλότυχο ζευγάρι τοῦ κόσμου. Τὰ χτήματα εἶνε δικά σας. Ὁ Κομνηνὸς θὰ σᾶς τὰ βάλῃ τώρα ὅλα σὲ τάξι. Αὐτὸς λέει θ' ἀγοράσῃ ἄλλα δικά του. Πολὺ καλά, ἄμποτες νὰ ζήσουμε νὰ τὸ δοῦμε κι' αὐτό. Ἕνα πρᾶμμα μονάχα φοβοῦμαι, Ζάνε μου, πῶς δὲν θἄχῃς πολὺ ἡσυχία γιὰ τὲς πρῶτες χαρὲς τῆς ἀγάπης, γιατὶ ὅλο μας τὸ χωριὸ πάγει ν' ἀποθάνῃ ἀπ' τὴν ἀρρώστια. Καὶ δὲν εἶνε κανένας γιατρὸς τώρα ἐκτὸς ἕνας κομπογιαννίτης. Ὁ γάμος τὴν Κυριακή, αἴ; τί λέτε, Κυρὰ Χαρίσαινα ;

Ἐσυμφωνηθήκανε ὅλα, ἔγεινε ὁ γάμος, καὶ τὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Ζάνου στολίζουνε τώρα τρία λαμπρὰ χρυσοδεμένα βιβλία. Τόμος πρῶτος, τὰ γράμματα τῆς Χρυσούλας, Τόμος δεύτερος, τὸ ἡμερολόγιό του, καὶ Τόμος τρίτος, λευκὸς ἄγραφος σὰν τὲς ἀθῶες καρδιές τους, ποῦ θὰ γραφῇ μιὰν ἡμέρα ἡ ἱστορία τῆς καλοτυχιᾶς καὶ τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Οἱ κάτωθι χαριέστατοι στίχοι ἀνεγνώσθησαν πρό τινων ἐτῶν ἐν ἀθηναϊκῇ αἰθούσῃ. Φίλος τῆς Ἑστίας ἀποστέλλει νῦν ἀντίγραφον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως δημοσιεύομεν.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ κ. Ἀναγνωστάκης, ἂν δὲν δημοσιεύῃ στίχους, ἔγραψεν ὅμως καὶ γράφει, διδομένης εὐκαιρίας. Αὐτοὶ δὲ οἱ σήμερον ἀδιακρίτως πως δημοσιευόμενοι προδίδουσι τὴν στιχουργικὴν δεξιότητα καὶ πεῖραν αὐτοῦ.

Θὰ ηὐχόμεθα ἐκ τούτων παρακινούμενος ὁ γράψας νὰ δημοσιεύσῃ ἐπὶ τέλους καὶ τὸ μακρότερον καὶ τελειότερον φιλολογικὸν πάρεργόν του, τὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τῆς Μαρίας Στούαρτ, ἣν ἀπὸ τόσων ἐτῶν ζηλοτύπως κρύπτει ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ του.

Σ. τ. Ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗΝ ΕΣΠΕΡΙΔΑ

*τῆς Κυρίας Β**

Ἐν πρώτοις σᾶς εὐχαριστῶ·
δὲν τὤλπιζα μὰ τὸ Χριστὸ
ποτέ μου 'ς τὰ γεράματα
νὰ κάμω πάλι μιὰ βραδειὰ
μὲ τόσο ἔξυπνα παιδιὰ
ποιητικὰ πειράματα.

Εἰς τέτοιαις ὥραις εὐτυχεῖς
τῆς μαραμμένης μου ψυχῆς
ταῖς πίκραις ἐλησμόνησα·
εἶν' ἡ χαρὰ κολλητική,
εἶν' ἡ νεότης σπλαγχνική,
καλόκαρδη γειτόνισσα.

Ἔτσι τὸ φύλλο τὸ ξερὸ
ἀπὸ μπουκέτο δροσερὸ
'λίγο νερὸ δανείζεται,
καὶ γέρνει πάλι μιὰ ματιὰ
'ς τὴν ἀγκαλιά του τὴν πλατειὰ
τὸ ῥόδο καὶ δροσίζεται.

Καὶ τώρα πρέπει καθαρά,
καθὼς ἐπρόσταξ' ἡ κερά,
νὰ σᾶς εἰπῶ πῶς γίνεται
κ' εἶν' ἄλλα μάτια γαλανά,
κ' εἶν' ἄλλα τόσο μελανά ;
Ἀκούσετε καὶ κρίνετε.

Αὐτὰ τὰ πράγματα, θαρρῶ,
εἶν' ἀπ' ἐκεῖνο τὸν καιρό,
ποῦ ὁ κόσμος ἐγεννήθηκε·
ὅταν ὁ Πλάστης μιὰ φορὰ
σαββάτῳ-βράδυ 'ς τὰ γερὰ
'ξαπλώθη κ' ἐκοιμήθηκε,

Ἔδιωξε τ' ἄστρα τῆς Αὐγῆς
κ' ἐπέσαν ὅλα κατὰ γῆς
ἀπ' τὸ γαλάζιο δῶμά του,
καὶ λύχνους ἱλαροῦ φωτὸς
εἶχε τὰ μάτια τῆς Νυκτός,
ποῦ ἀγκάλιαζε 'ς τὸ στρῶμά του.

Ἔκτοτ' ἐμοίρασε τὴ γῆ
μὲ τὴ σοφή του προσταγὴ
'σὲ δυὸ μεγάλα κόμματα,
καὶ βασιλεύουν λατρευτὰ
πότε τὰ μάτια τ' ἀνοικτά,
πότε τὰ μαῦρα χρώματα.

Ἐκεῖνα λάμπουν καὶ 'μιλοῦν
καὶ σὲ κυττάζουν καὶ γελοῦν·
μαζί των χωρατεύετε·
Αὐτὰ δὲ 'βγάζουν τσιμουδιά,
μὰ σοῦ λιγόνουν τὴν καρδιὰ
κ' ἡ γλῶσσά σου 'μπερδεύεται.

Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ.

Digitized by Google

Digitized by Google

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΨΥΛΛΩΝ

Εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν ζώων ἐξημερούμενα καὶ ἐκγυμναζόμενα χρησιμεύουσι πρὸς ἐκτέλεσιν ποικιλωτάτων γυμνασμάτων καὶ παιγνίων εἰς ἱπποδρόμια καὶ θέατρα. Εἷς ἄγγλος καινοτομῶν ἐχρησιμοποίησε πρὸς τοῦτο . . . τοὺς ψύλλους. Φυσικὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκτελέσωσιν οἱ μικροσκοπικοὶ ψύλλοι τὰ γυμνάσματα καὶ τὰ παίγνιά των ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν θεατῶν. Εἷς μόνος δύναται νὰ τοὺς παρατηρήσῃ διὰ τοῦ μικροσκοπίου, προσηλῶν τὸν ὀφθαλμόν του εἰς τὸν φακόν.

Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπει ζωντανὰ καὶ κινούμενα ὅλα τὰ θαύματα αὐτά, τὰ ὁποῖα δεικνύει ἡ κάτωθεν δημοσιευομένη σειρὰ εἰκόνων, ἀναπαριστῶσα τοὺς ψύλλους καὶ τὰς λοιπὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν εἰς ὅσον μέγεθος φαίνονται διὰ τοῦ μικροσκοπίου.

Ἀλλ' ὅ,τι θαυμάζει τις δὲν εἶνε βέβαια τῶν ψύλλων ἡ τέχνη, οἵτινες προσδεδεμένοι ἢ καταλλήλως προσκεκολλημένοι ἐκτελοῦσιν ἔργα ἥκιστα πρόσφορα εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ καταναλώσαντος τόσον χρόνον εἰς τὴν παρασκευὴν καὶ σύνθεσιν τοιούτου λεπτεπιλέπτου ὑλικοῦ.

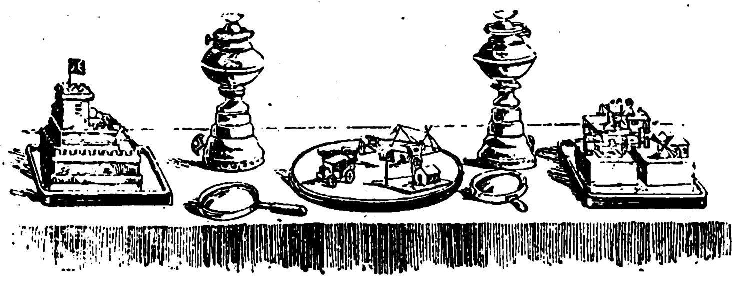

Τὸ μικροσκόπιον τῶν ψύλλων.

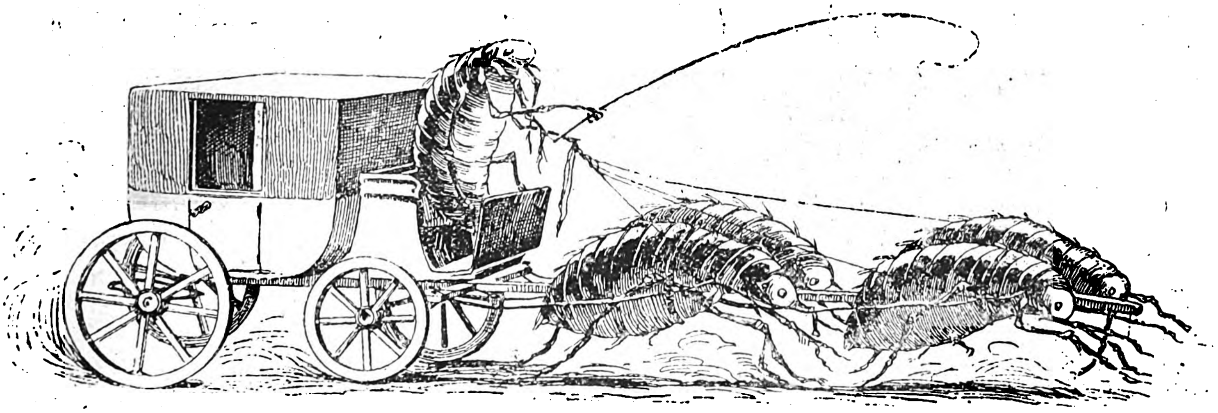

Τέθριππος ἅμαξα ψύλλων.

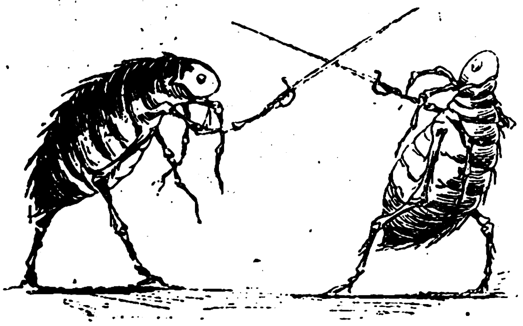

Ψύλλοι ξιφομαχοῦντες.

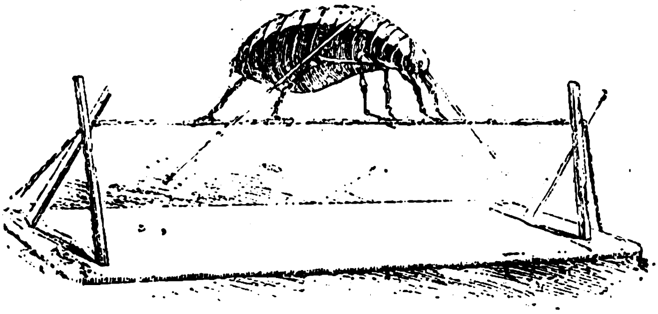

Ψύλλος σχοινοβάτης.

Digitized by Google

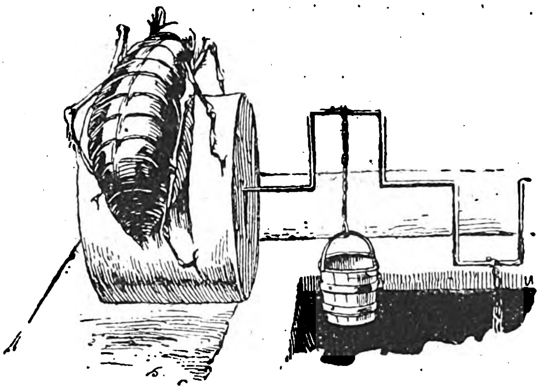

Ψύλλος ἀντλῶν ὕδωρ.

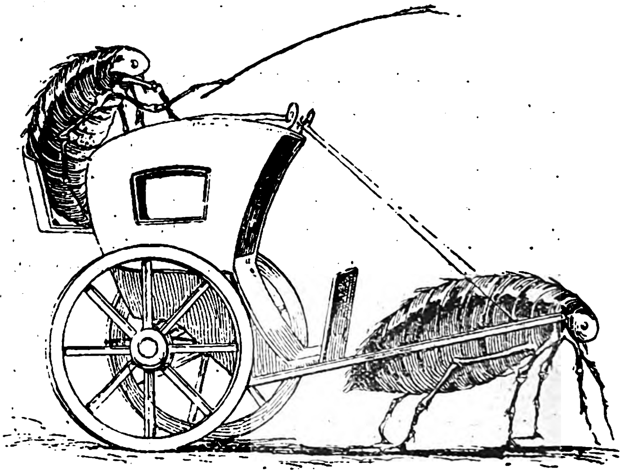

Ἁμάξιον ψύλλων.

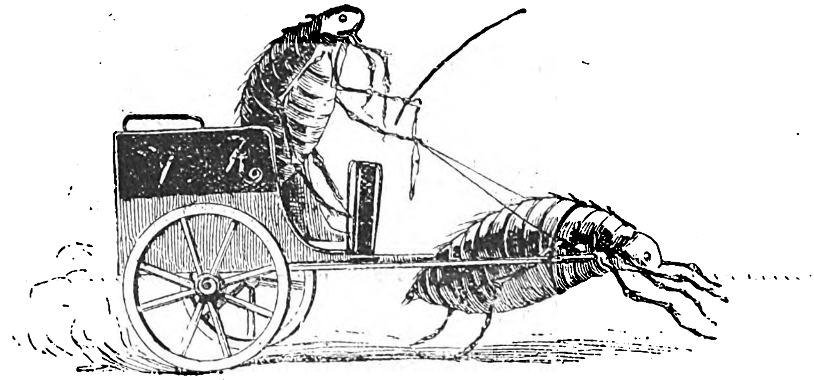

Φορτηγὸν ἁμάξιον ψύλλων.

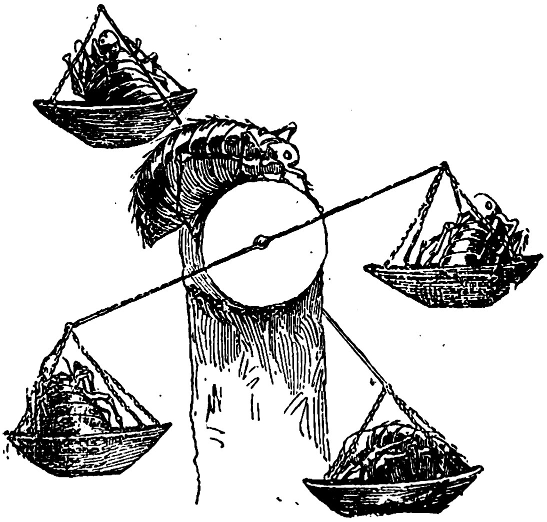

Ψύλλοι ἀλέθοντες.

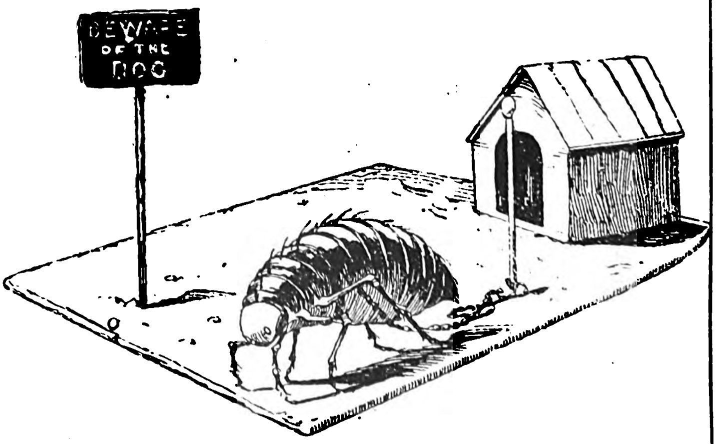

Ψύλλος μολοσσός.

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

—

ΠΟΛΥΤΙΜΟΝ ΕΥΡΗΜΑ

Ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ ἀνεκαλύφθη γεγραμμένη ἐπὶ παπύρων ἀγορασθέντων πρό τινος ἐν Αἰγύπτῳ ἡ περὶ πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν πραγματεία τοῦ Ἀριστοτέλους, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς ἀπολεσθεῖσα. Περὶ τῆς ἀξίας τοῦ πολυτίμου εὑρήματος καὶ λεπτομερέστερον περὶ τῶν κατ' αὐτὸ προσεχῶς.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΗΤΕΡΟΝ ΤΗΛΕΒΟΛΟΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Τὸ μεγαλήτερον τῶν ἐν τῷ κόσμῳ κατασκευασθέντων μέχρι σήμερον τηλεβόλων εἶνε τὸ ἐσχάτως περατωθὲν εἰς τὰ καταστήματα Κρούπ, κατὰ παραγγελίαν τῆς Ῥωσσικῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε ἐκ χυτοῦ χάλυβος, ἔχει διάμετρον, τεσσαράκοντα ἑκατοστομέτρων, καὶ δώδεκα μέτρων μῆκος. Τὸ βάρος του ἀνέρχεται εἰς 235 τόννους. Γενομένων δοκιμῶν, ἀπεδείχθη ὅτι ἡ σφαῖρα αὐτοῦ διαπερᾷ πλάκα 60 ἑκατοστομέτρων πάχους, μεθ' ὃ τόσην ἀκόμη διατηρεῖ δύναμιν ὥστε προχωρεῖ καὶ καταπίπτει 1,200 μέτρα μακρότερον. Ἑκάστη τῶν βολῶν τοῦ τηλεβόλου τούτου στοιχίζει 7,500 φράγκων!

ΧΡΥΣΟΦΟΡΟΣ ΡΑΒΔΟΣ

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἱσπανίας ἐχάρισεν εἰς τὸν Πάππαν κατὰ τὸ νέον ἔτος ἁπλῆν βακτηρίαν. Ταύτην ἐπέδωκεν εἰς τὸν Ἅγιον Πατέρα ὁ παρὰ τῷ Βατικανῷ πρεσβευτὴς τῆς ἱσπανικῆς μεγαλειότητος μὲ τὴν παράκλησιν νὰ τὴν μεταχειρίζεται εἰς τοὺς περιπάτους του. Μόλις ἤγγισε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς ὁ Λέων ΙΓ' καὶ βροχὴ χρυσῶν νομισμάτων ἐξεχύθη εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Τὸ χρονικὸν δὲν ἀναφέρει ἂν ὁ Πάππας ᾐσθάνθη εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον ἔκπληξιν ἐπὶ τῷ συμβάντι.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΡΙΑ

Ὀνομάζεται Σέλδον καὶ ἀναχωρεῖ τὸν προσεχῆ μῆνα ἐκ Νέας Ὑόρκης κατευθυνομένη εἰς Ζανζιβάρ, ὁπόθεν διὰ τῆς Μοζανβίκης θὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς. Σκοπὸς τῆς περιηγήσεώς της εἶνε ἰδίᾳ ἡ μελέτη τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου τῶν ἀγρίων. Μεταξὺ τῶν ἀποσκευῶν της φέρει καὶ φωνογράφον ὅπως ἀποταμιεύσῃ διαφόρους λαλιάς. Ἡ ἀκολουθία αὐτῆς θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ γυναῖκας ἀφρικανίδας, ἴσως δὲ προσλάβῃ καὶ ἄνδρας τινὰς πρὸς φρουράν,

Ο ΕΡΗΜΙΤΗΣ ΤΟΥ ΒΑΟΥΜΠΕΜΠΕΛ

Ὁ ἐρημίτης τοῦ Βαουμπέμπελ ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης ὄχι μακρὰν τοῦ Κιέλου ἀπέθανεν.

Ἀλλὰ τί εἶνε αὐτὸς ὁ Ἐρημίτης τοῦ Βουμπέμπελ; Εἶνε ἄνθρωπος τόσον παράδοξος, ὥστε ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν γνωρίσωμεν.

Κατασκευάσας τὸ οἴκημά του ἰδιοχείρως ἔζη ὅλως μόνος ἐντὸς αὐτοῦ, εἰς ὃ προσέθηκε καὶ μύλον, διὰ ν' ἀλέθῃ ὁ ἴδιος τὸν σῖτόν του. Εὐλαβέστατος ὢν διήρχετο τὰς ὥρας τῆς ἀργίας του μελετῶν τὰς γραφάς. Ἐτήρει αὐστηρῶς τὴν ἀργίαν τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν ἑορτασίμων ἡμερῶν, καὶ ἐτρέφετο ἀποκλειστικῶς μὲ χόρτα ὠμά. Τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του τὸ ἐκκρεμὲς ὡρολόγιόν του ἐσταμάτησε, καὶ τὸ μικρόν του ὄργανον τὸ συνοδεῦον τοὺς θρησκευτικοὺς ψαλμούς του δὲν ἠκούσθη. Ὁ Χὰνς Πέτερ Πέτερσων, οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ἰδιόρρυθμος ἄνθρωπος, ἐλάμβανε πλεῖστα βοηθήματα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ του εὑρέθη σωρεία φιαλῶν οἴνου. Χρήματα ὅμως δὲν εὑρέθησαν. Ἴσως ὁ μακαρίτης τὰ ἐχρησιμοποίει πρὸς πλήρωσιν τῶν φιαλῶν του.

ΕΞΟΔΑ ΧΙΟΝΟΣ

Ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου ἀπασχολεῖ νῦν διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν χιόνων ἐκ τῶν ὁδῶν 9,000 ἐργάτας, ὧν οἱ 5,000 μισθοδοτοῦνται ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου οἱ δὲ λοιποὶ ὑπὸ τῶν ἱπποσιδηροδρομικῶν ἑταιριῶν. 1,000 μεγάλαι ἅμαξαι χιόνος ἀποκομίζονται καθ' ἡμέραν, ἡ δὲ δαπάνη τῆς ἐργασίας ταύτης στοιχίζει καθημερινῶς περὶ τὰς 24,000 μάρκας. Ἡ μεγάλη χιὼν τῶν Χριστουγέννων ἐστοίχισεν εἰς τὸ Βερολῖνον 160,000 μάρκας ἤτοι 250,000 δραχμάς.

ΦΥΤΟΦΑΓΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟΣ

Ὁ μυθιστοριογράφος Ξαβιὲ Μαρμιέ, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἄγει τὸ ὀγδοηκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Καὶ ἐν τούτοις εἶνε εἷς τῶν ἀκμαιοτέρων ἀκαδημαϊκῶν.

Ἀπὸ ἑξαετίας ἤδη ὁ Μαρμιὲ δὲν τρώγει πρωσῶς κρέας. Τὸ πρωΐνόν του πρόγευμα ἀποτελεῖ κύπελλον θερμοῦ γάλακτος· εἰς τὰς ἕνδεκα δεύτερον πρόγευμα ἐξ αὐγῶν βραστῶν ἢ τηγανιτῶν· κατὰ τὸ δεῖπνον, ἐλαφρὸς ζωμὸς καὶ πινάκιον χορταρικῶν. Ἐνίοτε τρώγει καὶ κανένα ἰχθύν. Οἶνον δὲν πίνει ποσῶς, οὔτε ἄλλο τι ποτόν.

Ὑπάρχουσί τινες οἱ διϊσχυριζόμενοι ὅτι ἡ φυτοφαγία εἶνε διὰ τὸν στόμαχον καταστρεπτική.

Ὁ Μαρμιὲ φρονεῖ τὸ ἐναντίον, καί, ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῆς ὑγείας του, δὲν ἔχει ἄδικον.

ΣΥΝΤΑΓΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΨΥΧΟΥΣ

Τὸ δριμὺ ψῦχος τοῦ φετεινοῦ χειμῶνος ἐνθυμίζει ἓν παλαιὸν γασκονικὸν ἀνέκδοτον:

Κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἐρρίκου Δ' τῆς Γαλλίας εἷς χειμὼν ὑπῆρξεν ἐκτάκτως δριμύς. Ὁ βασιλεὺς κατά τινα παγερὰν ἡμέραν ἐξῆλθεν ἐφ' ἁμάξης εἰς περίπατον. Εἰς τὸ ἄκρον ὁδοῦ τινος βλέπει νέον γασκόνον, ὁ ὁποῖος ἐπεριπάτει ἀμέριμνος φορῶν ἐλαφρότατα βαμβακερὰ ἐνδύματα.

Ὁ βασιλεὺς σταματᾷ τὴν ἅμαξαν καὶ τὸν ἐρωτᾷ μετ' ἀπορίας:

— Ἐσὺ δὲν κρυώνεις;

— Ὄχι, Μεγαλειότατε.

— Πῶς γίνεται; Ἐσὺ μὲ τόσον ἐλαφρὰ ροῦχα δὲν κρυώνεις κ' ἐγὼ τόσον βαρειὰ ἐνδυμένος ξεπαγιάζω.

— Μεγαλειότατε, ἂν ἐκάμνατε σὰν ἐμένα, δὲν θὰ ἐκρυώνατε καθόλου.

— Τί νὰ κάμω λοιπόν;

— Ἂν φορέσετε ὅλα σας τὰ ροῦχα, ὅσα ἔχετε, ὅπως τὰ φορῶ ἐγώ, σᾶς βεβαιώνω πῶς δὲν θὰ κρυώνετε.

Ὁ βασιλεὺς εὗρε πολὺ ὀρθὴν τὴν ἀπάντησιν καὶ

Digitized by Google

ἐχάρισε μίαν χειμερινὴν ἐνδυμασίαν εἰς τὸν Γασκόνον.

ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ

Ἐὰν τὸ κάπνισμα βλάπτῃ ἢ ὠφελῇ εἶνε ζήτημα παλαιόν. Ὅπως ἐξακριβωθῇ ἡ ἀλήθεια ἡ «Γερμανικὴ ἐφημερὶς τοῦ καπνοῦ» ἐζήτησε τὰς γνώμας διαφόρων προσώπων ὑπέροχον θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ κατεχόντων, καὶ κατεχώρισεν αὐτὰς εἰς τὸ φύλλον της, εἶτα δὲ ἐξέδωκεν αὐτὰς καὶ εἰς ἰδιαίτερον τόμον. Ἐκ τούτου ἀποσπῶμεν τὰ ἑξῆς.

Ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν αὐστριακὸς ποιητὴς Χανζενγροῦπερ ἔγραψεν ὅτι ὁ «τὸ κάπνισμα εἶνε οἰκτρὸν καὶ βρωμερὸν ἐλάττωμα, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ ἀναγνώρισις δὲν μὲ ἐμποδίζει ν' ἀπολαύω τῆς ἡδονῆς ὡραίου πούρου, ἰδίως κατὰ τὴν ἐργασίαν μου καὶ ὅταν ἀναπαύωμαι.» Τῆς αὐτῆς περίπου γνώμης εἶνε οἱ περισσότεροι ποιηταί, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρει κατὰ σωρείας. Τινὲς ὅμως αὐτῶν, οἷον ὁ αἰσθητικὸς Φρέντζελ, ἀποφαίνονται ὅτι τὸ καπνίζειν ὅπως καὶ τὸ ταμβακορροφᾶν εἶνε φρικῶδες.

Περισσότερον τῶν ποιητῶν εἶνε ἐναντίοι τοῦ καπνίσματατος οἱ ἄνθρωποι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ οἱ ἰατροί. Οὕτως ὁ Μπίλρετ καταδικάζων ἐντελῶς αὐτὸ ἐπιφέρει εἰς τὸ τέλος: «οἱ ἀπόγονοι τῆς ἐξ οἰνοπνεύματος καὶ νικοτίνης πεποτισμένης κοινωνίας μας θὰ εἶνε πάντοτε ἀσθενεῖς κατὰ τὰ νεῦρα. Ἡ τρομερὰ αὔξησις τῶν νευρικῶν παθήσεων καὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν, ἡ παρατηρουμένη κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ζῶμεν, χρεωστεῖται ἀναμφιβόλως καὶ εἰς τὴν συνήθειαν τοῦ καπνίζειν καὶ οἰνοπνευματοποτεῖν καὶ κυρίως εἰς τὴν κατάχρησιν αὐτῶν, ἡ ὁποία ἐγενικεύθη.»

Ὁ γνωστὸς καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς χημείας ἐν Χάλλῃ Χάρνακ, ὅστις συνέλεξε παρατηρήσεις ἀφ' ἑαυτοῦ καπνίζων καὶ μὴ καπνίζων, εἶνε τῆς γνώμης ὅτι τὰ τυχὸν καλὰ ἐκ τοῦ καπνοῦ εἶνε πολὺ ὀλιγώτερα ὑγιεινῶς τῶν κακῶν. Ἀπ' ἐναντίας ὁ καθηγητὴς τῆς ὀφθαλμιατρικῆς Μάγνους λέγει ὅτι ὁ καπνὸς μετρίως πινόμενος διεγείρει τὴν πέψιν, ἐνεργεῖ καταπραϋντικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὁ δὲ ἀναπτυσσόμενος καπνὸς ἐνεργεῖ ἀντισηπτικῶς ἐντὸς τοῦ στόματος.

Ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν μέγας χειρουργὸς Νουσσμπάουμ ἐν Μονάχῳ εὑρίσκει ὅτι ὁ καπνὸς προκαλεῖ μᾶλλον καλόν, σπανίως δὲ κακόν. Τὸ κακὸν εἶνε νευρικαὶ διαταραχαὶ τοῦ ὀργανισμοῦ, τὸ δὲ καλὸν ὅτι διευκολύνει τὴν περισταλτικὴν κίνησιν τῶν ἐντέρων καὶ ἀναζωογονεῖ καὶ διαθέτει εὐαρέστως τὸν ἐγκέφαλον. Ταῦτα ὅμως συμβαίνουσιν εἰς ἄλλους· διότι ὁ Νουσσμπάουμ οὐδέποτε ἐκάπνισε.

Ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Βερολίνῳ Λάζαρος «καπνίζω, λέγει, εὐχαρίστως καὶ μετ' ἀπολαύσεως, θεωρῶν τὸ κάπνισμα ὡς ἀνάγκην ἰδίως ὅταν ἐργάζωμαι ἐπὶ πολλὴν ὥραν διανοητικῶς. Καπνίζων δὲ 3—4 ποῦρα οὐχὶ τόσον βαρέα καθ' ἑκάστην, οὐδέποτε παρετήρησα βλάβην τινα εἰς τὴν ὑγείαν μου.»

Ἀναφέροντες τὴν γνώμην καὶ ἑτέρου τινὸς οὐχὶ μανιώδους καπνιστοῦ, ἀλλὰ μετρίου, τοῦ ζωγράφου τῶν ζώων Παύλου Μαγερχάϊμ ἀφίνομεν εἰς τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην νὰ κρίνῃ αὐτὸς ἐκ τῶν γνωμῶν τούτων περὶ τῆς ὠφελείας ἢ μὴ τοῦ καπνίσματος. Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ζωοζωγράφος ἢ ζωοκαλλιτέχνης λέγει: «Ὅ,τι δύναμαι νὰ σᾶς γράψω περὶ τοῦ ἰδικοῦ μου καπνίσματος δὲν σᾶς εἶνε τόσον ἐνδιαφέρον. Καπνίζω ποῦρα ἐλαφρὰ, καὶ ὀλίγον ἐννοῶ ἀπὸ καπνὸ σέρτικο ἢ γιαβάσικο. Ἴσως ὅμως σᾶς ἐνδιαφέρει νὰ μάθετε πῶς σκέπτονται περὶ καπνοῦ τὰ μοδέλλα μου εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον. Αἱ φαιαὶ ἄρκτοι εἶνε ἐνθουσιώδεις ὑπὲρ τοῦ καπνοῦ. Ἐὰν ἀπὸ τῶν κιγκλίδων ἐμφυσήσῃ τις εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν καπνόν, τρέχουν ὅλαι καὶ τρίβουν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ τὴν ῥάχιν μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐξῆλθεν ὁ καπνός. Εἰς ἕνα λέοντα ἔρριψε ἡμέραν τινὰ διὰ μακροῦ ξύλου μίαν πρέζαν ταμβάκου ὅταν ἐκοιμᾶτο ἐντὸς τῶν ῥωθώνων τ υ. Ἠγέρθη, ἐπταρνίσθη ἰσχυρῶς καὶ ἐκοιμήθη ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρόν. Αἱ αἶγες, αἱ ἔλαφοι, αἱ λάμαι καὶ τὰ τοιαῦτα ζῶα τρώγουσιν εὐχαρίστως καπνὸν καὶ ποῦρα. Καὶ οἱ μεγάλοι δὲ πίθηκοι ῥοφῶσιν εὐχαρίστως τὸν καπνὸν τῶν πούρων. Ταῦτα διὰ σήμερον. Βλέπετε ὅτι δὲν καπνίζω μόνον διὰ τὸ θεριακλήκι μου ...!»

ΑΝΑΔΟΧΟΙ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ

Ἀνάδοχοι τοῦ ἕκτου υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου θὰ εἶνε οἱ ἑξῆς: Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Ἰωσήφ, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Οὐμβέρτος, ἡ ἀντιβασιλεύουσα βασίλισσα τῶν Κάτω Χωρῶν Ἔμμα, ἡ χήρα ἀρχιδούκισσα τοῦ Μεκλεμβούργου—Σβερίνου, ὁ δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου, ὁ δοὺξ καὶ ἡ δούκισσα τοῦ Κοννάου, ἡ δούκισσα Βέρα τῆς Βυρτεμβέργης, ὁ πρίγκηψ καὶ ἡ πριγκήπισσα Φρεδερίκου Λεοπόλδου τῆς Πρωσσίας, ἡ πριγκήπισσα Μαργαρίτα καὶ ὁ στρατάρχης Μόλτκε.

ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑΤΑ ΜΗ ΚΑΙΟΜΕΝΑ

Ὄχι σπανίως συμβαίνει τὰ παραπετάσματα κλίνης ν' ἀναφλέγωνται ἐκ κηρίου τεθειμένου πλησίον ἐκεῖ. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου τούτου δύναται τὰ ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος παραπετάσματα νὰ κατασταθῶσιν ἀπρόσβλητα ἐκ τῆς φλογὸς ἂν ἐμβαπτισθῶσιν εἰς θειϊκὴν ἀμμωνίαν (ἅλας 100, ὕδωρ 500). Ὕφασμα βάρους 100 δραμίων ἀπορροφᾷ 120 — 150 δράμια ὑγροῦ.

ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ

Εὐτυχία σαλευθεῖσα ὑπὸ ζηλοτυπίας ὁμοιάζει μορφὴν παθοῦσαν ἐξ εὐλογίας — μένει *σημαδευμένη*.

— Πᾶσα ἅλυσις — ἔστω καὶ χρυσῆ — μεταβάλλει εἰς κατάδικον ἐκεῖνον ὅστις τὴν φέρει.

— Ἡ ἰατρικὴ κατὰ τὰς ἡμέρας μας ἀνακαλύπτει περισσοτέρας ἀσθενείας παρὰ φάρμακα.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΝ ΤΕΛΟΣ

—Φοβερὸν πρᾶγμα ἡ ἀτυχία μου, ἀδελφέ. Φαντάσου ὅτι ἐπὶ τέλους εὕρηκα ἕνα μεσόκοπο καὶ ἐλογάριαζα νὰ τοῦ φορτώσω τὴ μεγάλη μου κόρη. Ἄρχισα λοιπὸν νὰ τὸν προσκαλῶ εἰς γεύματα, καὶ ἐπειδὴ τὸν ἔβλεπα πῶς εἶνε καὶ καλοφαγᾶς, ἐπῆρα καὶ μιὰ περίφημη μαγείρισσα.

— Καὶ λοιπόν;

— Λοιπὸν . . . τὸ ἀποτέλεσμα ἦτον πῶς ἐπῆρε γυναῖκα—τὴ μαγείρισσα.

Digitized by Google

ΟΙ ΣΑΡΔΙΝΟΙ

Ἁλιεία καὶ βιομηχανία αὐτῶν.

Α.

Ἐλάττωσις σαρδίνων ἀπὸ τοῦ 1880-1886.— Αἰτία ταύτης. — Γνώμη Πουσέ. — Ἡ Μαρία τῶν Ἀγγέλων. —Αἱ γυναῖκες τῶν ἁλιέων.—Πλήρωμα ἁλιευτικοῦ πλοιαρίου. — Ἡ ἁλιεία. — Δίκτυα σαρδίνων. — Δύο εἴδη δελέατος. — Ἀνέλκυσις δικτύου.—Ἐπιστροφὴ εἰς τὸν λιμένα.—Κίνησις λιμένος κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἁλιευτικῶν πλοίων. — Πώλησις σαρδίνων.

—

Εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν διετέλουν πρὸ τριετίας ἐν Γαλλίᾳ ἅπαντες οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν σαρδίνων (1). Τοιοῦτοι δ' εἶναι πλείονες τῶν ἑκατὸν χιλιάδων,ὑπολογιζομένων τῶν γυναικῶν καὶ παίδων· πληθυσμὸς ἄξιος παντὸς ἐνδιαφέροντος.Πάντες σχεδὸν εἶναι ναυτικοὶ βιοῦντες εἰς τὰς πολύχνας καὶ τὰ χωρία τοῦ παραλίου, πορίζόμενοι δὲ τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ἁλιείας καὶ διὰ μόνης ταύτης. Ὅταν ἀφθονοῦσιν οἱ σαρδῖνοι, ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῶν παρωκεανείων ἀκτῶν εὐημερεῖ, ὅταν δὲ ἐλαττοῦνται, τοὐναντίον πάντες δυστυχοῦσιν. Ἀπὸ τοῦ 1880-86 παρετηρήθη ἔκτακτος μείωσις τῶν σαρδίνων. Τίς ἡ αἰτία; ἄγνωστον. Τὸ ἁλιευθὲν ποσὸν κατὰ τὸ 1880 ἦτο μόλις τὸ ἕκτον τοῦ ἁλιευθέντος κατὰ τὸ 1879. Πάραυτα ἑκαντοντάδες οἰκογενειῶν ἐδυστύχησαν καὶ ἐπειδὴ τὸ κακὸν ἐπετείνετο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, συνεκινήθη ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, καὶ ὥρισεν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐξ ἁλιέων, βιομηχάνων καὶ φυσιοδιφῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐν Βρέστῃ ναυτικοῦ νομάρχου, ὅπως μελετήσῃ τὸ ζήτημα τῆς βαθμιαίας ἐκλείψεως τῶν σαρδίνων. Δυστυχῶς, ὅπως πάντοτε συμβαίνει εἰς ἁπάσας τὰς ἐπιτροπὰς καὶ εἰς ἅπαντα τῆς γῆς τὰ μέρη, οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην δὲν κατώρθωσαν νὰ συμφωνήσωσι. Τινὲς παρεδέχοντο, ὅτι ἡ μείωσις ὠφείλετο εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν τῶν σαρδίνων, ἄλλοι ἀπέδωκαν τοῦτο εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς τροφῆς τῶν σαρδίνων, ἕτεροι δὲ ἄνευ ἐπιχειρημάτων σπουδαίων ἐθεώρουν ὡς κυρίαν αἰτίαν τὴν μεταβολὴν τῶν ῥευμάτων καὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν ὑδάτων. Τέλος δὲ οἱ ἐναπολειπόμενοι, οἱ πιστευτότεροι ἀπέδιδον εἰς αὐτὸν τὸν ἁλιέα τὴν κυρίαν αἰτίαν τοῦ κακοῦ καὶ κατεδίκαζον τὴν χρῆσιν τῶν παμμεγίστων δικτύων τῶν γνωστῶν ὑπὸ τὄνομα γ ά γ γ α μ α (ἀνεμότρατες), ἅτινα κατὰ μυριάδας μυριάδων συλλαμβάνουσι τοὺς σαρδίνους. Ἡ γνώμη τούτων ὑπερίσχυσε καὶ ἡ πλειονότης τῶν μελῶν τῆς ἐν Βρέστῃ ἐπιτροπῆς ταύτην παρεδέχθη.

Λοιπὸν ἀπηγορεύθη νομοθετικῶς ἡ χρῆσις τῶν μεγάλων δικτύων, τῶν μᾶλλον ἐντελῶν, καὶ ὧν τινων ἡ χρῆσις σπουδαίως συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἁλιείας. Αἴφνης ὅμως ἐνῷ οἱ ἐπιστήμονες, οἱ βιομήχανοι καὶ οἱ ἁλιεῖς ἐξηκολούθουν συζητοῦντες καὶ ἀνερευνῶντες τὰ μυστηριώδη αἴτια τῆς ἐξαφανίσεως τῶν σαρδίνων, οὗτοι κατὰ τὸ 1887 ἀνεφάνησαν πολυαριθμότατοι, ὅσον οὐδέποτε πρότερον ἐγένετο, καὶ οὕτω ἐπεκυρώθη ἡ γνώμη τοῦ ζωολόγου Γεωργίου Πουσέ, διευθύντου τοῦ ἐπιθαλασσίου ζωολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Κονκαρνώ, ὅστις διαρκούσης τῆς συζητήσεως ἐξηκολούθει λέγων, γράφων καὶ ἐπαναλαμβάνων, ὅτι ἡ θάλασσα εἶναι ἀνεξάντλητος τροφός, ὁ δὲ ταύτην οἰκῶν ἀριθμὸς τῶν σαρδίνων εἶναι τόσον ἄπειρος, ὥστε τὰ κατ' ἔτος ἁλιευόμενα ἐξ αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἑκατομμύρια δὲν συντελοῦσι πλειότερον εἰς καταστροφήν, ἢ ὅσον δραγμὶς ἄμμου ἀφαιρεθεῖσα ἀπὸ τὰς ὄχθας δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν τῆς ἀκτῆς. Ἐκ τούτου συμπέρασμα πρακτικόν: «Πρέπει ν' ἀφεθῶσιν ἐλεύθεροι οἱ ἁλιεῖς νὰ συλλαμβάνωσιν ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλειοτέρους σαρδίνους καὶ νὰ μεταχειρίζωνται οἱαδήποτε νομίσωσι κατάλληλα πρὸς τὸν σκοπόν των δίκτυα.»

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1888 οἱ σαρδῖνοι ἀφίκοντο ἀφθονώτεροι, καὶ ἡ ἁλιεία αὐτῶν ἐγένετο ἐκτάκτως μεγάλη, ὥστε πανταχοῦ ἀνεγεννήθησαν αἱ ἐλπίδες.

Ἤδη ἂς ἐξετάσωμεν τὴν μεγάλην ταύτην θαλασσίαν ἁλιείαν, ὅπως διηγεῖται αὐτὴν ὁ συγγραφεὺς ἀφ' οὗ παραλαμβάνομεν ταῦτα:

Ἀνέφελόν τινα πρωΐαν ἀπήραμεν τοῦ λιμένος τοῦ Κονκαρνώ, ἐπιβαίνοντες τοῦ πλοιαρίου τοῦ Ε ὐ δ α ί μ ο ν ο ς, ἁλιέως ἐλευθέρου πωλοῦντος τὸ προϊὸν τῆς ἁλιείας εἰς ἓν ἐκ τῶν κυριωτέρων καταστημάτων τοῦ τόπου. Τὸ πλοιάριον εἶναι παμπάλαιον καλούμενον Μ α ρ ί α τ ῶ ν Ἀ γ γ έ λ ω ν· στερεῖται τῆς κομψότητος τῶν νεωτέρων σκαφῶν, εἶναι ὅμως εὐρὺ καὶ ἀντέχει εἰς τὸν σάλον τῆς θαλάσσης· ἂν δὲ ἀναπεπταμένα ἔχον τὰ ἱστία δὲν σχίζει τὰ κύματα μετὰ τῆς ταχύτητος τῶν νεωτέρων αὐτοῦ πλοίων, ἀσφαλέστερον ὅμως διατρέχει τὰ ὑγρὰ κέλευθα. Ἐπὶ τῶν πλευρῶν του φέρει ἐρυθροῖς γράμμασιν ἐπιγεγραμμένον τὸν ἀριθμὸν 686, τὸν ἀριθμὸν τοῦ νηολογίου, ὅπως καὶ τὰ λοιπὰ ἁλιευτικὰ πλοιάρια τοῦ αὐτοῦ λιμένος ἀνερχόμενα εἰς πλείονα τῶν χιλίων. Ὅτε διηρχόμεθα τὸ στόμιον τοῦ λιμένος συνηντήσαμεν ἑκατοντάδα πλοιαρίων ὁμοίων πρὸς τὴν Μ α ρ ί α ν τ ῶ ν Ἀ γ γ έ λ ω ν, ἑτοίμων πρὸς ἀπόπλουν καὶ ἅτινα τὴν νύκτα ἔμειναν προσωρμισμένα ἐκτὸς τοῦ λιμένος, ἵνα ἀποφύγωσι τὴν μέθην τῶν πληρωμάτων, εἰς ἣν ὑποπίπτου-

1) Ἐπαίνετος δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησί· «Γαλῆν, σμαρίδα, χαλκίδας ἃς καλοῦσι *σαρδίνους*.—Καὶ Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ μορίων τὰς τριχίας *σαρδίνους* αὐτὰς καλεῖ. Ἀθήναιος, Δειπνοσοφισταί. Βιβλ. Η' 137.

Digitized by Google

σιν οἱ ναῦται, ὁσάκις διέλθωσι τὴν νύκτα εἰς τὴν ξηράν. Οἱ ἁλιεῖς γινώσκουσιν ἐκ πείρας τὰς συνεπείας τῆς φιλοποσίας καὶ διὰ τοῦτο προτιμῶσι νὰ διέλθωσι τὴν νύκτα ἐν τῷ πλοίῳ μακρὰν τῶν καπηλείων. Συχνότατα αἱ γυναῖκες τοὺς ἐξαναγκάζουσι νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος, προτιμῶσαι αἱ δύστηνοι ν' ἀποστέλλωσι τούτους ἐν τῷ μέσῳ τῶν κινδύνων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν θυελλῶν, παρὰ νὰ τοὺς βλέπωσι παραπαίοντας ἐκ τῆς πόσεως τῶν θανατηφόρων οἰνοπνευμάτων. Ὅσον ὁ ναύτης ἐν τῇ ξηρᾷ εἶναι φιλοπότης, τοσοῦτον ἐν τῷ πλοίῳ εἶναι αὐτάρκης, πιστεύων ἀδιασείστως ὅτι ἡ μέθη ἐν τῇ θαλάσσῃ μοιραίως τιμωρεῖται. Ἡ πρωϊνὴ αὔρα ὠθεῖ ἡμᾶς βραδέως πρὸς τὸ πέλαγος καὶ μεθ' ἡμῶν ἅπαντα τὸν στολίσκον τῶν πλοιαρίων, ὧν τὰ λευκὰ καὶ ἐρυθρὰ ἱστία ἀποτελοῦσι θέαμα ἐξαίσιον. Οἱ πάντες διευθυνόμεθα πρὸς τὴν αὐτήν, τὴν μακρὰν ὁρωμένην ἀργυρόχρουν γραμμὴν τὴν ὑποδεικνύουσαν τὴν ἀγέλην τῶν σαρδίνων.

Ἡ Μαρία τῶν Ἀγγέλων ἔχει πλήρωμα ἓξ ἀνδρῶν, τόσον δὲ πλήρωμα ἔχει πᾶν ἁλιευτικὸν πλοιάριον σαρδίνων· ἕνα κυβερνήτην, δύο ναύτας, δύο δοκίμους καὶ ἕνα ναυτόπαιδα. Ὁ τελευταῖος οὗτος εἶναι νεανίας δωδεκαετὴς ἱκανώτατος ἤδη εἰς τὸ ἔργον· ἡτοίμασε ῥόφημα καρκίνων ἐν τῷ μαγειρείῳ, ὅπερ μᾶς προσέφερεν ἐνθαρρύνων οὕτω τοὺς πάντας εἰς τὴν ἀρξομένην ἐπίπονον ἐργασίαν. Ὁ κυβερνήτης κρατεῖ τὸν οἴακα καὶ διηγεῖται τὰ ναυάγια καὶ τὰς ναυμαχίας εἰς ἃς μετέσχεν ὅτε ὑπηρέτει ὡς ἐργάτης θαλάσσης ἐν τῷ ναυτικῷ. Βαθμηδὸν αἱ ἀκταὶ ἀπόλλυνται ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἡμῶν, μεγάλα πτηνὰ ἵπτανται κατὰ τὴν πρῴραν ἡμῶν, καὶ εἶτα αἴφνης ἵστανται. — Ἐννόησαν τοὺς σαρδίνους λέγει εἷς τοῦ πληρώματος· καὶ πράγματι τὰ ἅλματα καὶ αἱ μεταλλικαὶ ἀνακλάσεις προέρχονται ἐκ τῶν ἰχθύων κατὰ μυριάδας εὑρισκομένων εἰς τὴν παρὰ τὸ πλοιάριον ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Καταβιβάζομεν τότε τὰ ἱστία καὶ ἀρχόμεθα τῆς ἁλιείας.

Οἱ σαρδῖνοι ἁλιεύονται διὰ μεγάλων δικτύων, ἅτινα ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις εἶναι διάφορα κατὰ τόπους. Τὰ ἐν χρήσει ἐν Κονκαρνῷ εἶναι παραλληλόγραμμα, μήκους εἴκοσι μέχρι τριάκοντα μέτρων καὶ ὕψους 6 — 8 μέτρων. Πλέκονται ὑπὸ τῶν ἰδίων γυναικῶν τῶν ἁλιέων διὰ νήματος καννάβεως λεπτοτάτου, διὰ νὰ μὴ εἶναι τοῦτο ὁρατὸν ὑπὸ τῶν ἰχθύων. Ἕκαστον πλοῖον φέρει πολλὰ δίκτυα διαφέροντα κατὰ τὸ μέγεθος τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν εἶναι ἄγνωστον τὸ μέγεθος τῶν οὓς θὰ συναντήσωσιν ἰχθύων, ὅπερ ποικίλλει μεγάλως, πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωσι πρόχειρα διαφόρων ὀφθαλμῶν δίκτυα. Οἱ καλλίτεροι σαρδῖνοι θεωροῦνται οἱ τοῦ μεσαίου μεγέθους, ζυγίζοντες 2 — 4 δράμια, καὶ ἐξ ὧν δώδεκα ἢ εἰκοσιτέσσαρες δύνανται νὰ πληρώσωσι κυτίον 45 δραμίων· ὁ ὀφθαλμὸς τῶν δικτύων πρὸς ἁλιείαν τοιούτων σαρδίνων εἶναι 45 — 58 χιλιοστῶν μέτρου. Τὸ δίκτυον ἐρρίφθη βραδέως ἐκ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου ἐνῷ τοῦτο διευθύνετο διὰ τῶν κωπῶν. «Σπεῦδε βραδέως»· πρέπει νὰ γίνῃ μετὰ μεθόδου ἡ ἐργασία ὅπως τὸ δίκτυον ἐκτυλιχθῇ κατὰ τὴν προεκβολὴν τοῦ ἄξωνος τοῦ πλοίου. Ὅταν οἱ ἰχθύες ἐπιπλέωσιν, ἡ ἁπλῆ τοῦ πλοίου κίνησις καὶ τῶν λοιπῶν παραπλεόντων πλοιαρίων ἀρκεῖ νὰ τοὺς φοβίσῃ καὶ ἐξωθήσῃ πρὸς τὸ δίκτυον Ἀλλ' οἱ σαρδῖνοι νήχονται εἰς βάθος μέτρων τινῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς ἐξεγείρῃ τις, δηλαδὴ νὰ τοὺς σύρῃ πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δικτύου. Πρὸς τοῦτο γίνεται χρῆσις δελέατος δύο ποιοτήτων ῥιπτομένου ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου ἑκατέρωθεν τοῦ δικτύου.

Τὸ πρῶτον δέλεαρ, καλούμενον Ῥόκ, τὸ προτιμότερον, εἶναι ζύμη παχεῖα, παρασκευαζομένη δι' ἀπεξηραμένων ᾠῶν ὀνίσκου μεμιγμένων μετ' ἀλεύρου ἀρακίδος. Τὸ τοιοῦτο δέλεαρ παρασκευάζεται ἐν Νορβηγίᾳ, ἡ δ' ἀξία αὐτοῦ εἶναι μεγάλη. Πωλεῖται ἐντὸς μικρῶν κάδων βάρους 100 περίπου ὀκάδων ἀντὶ 40 — 50 φράγκων. Τὸ περιεχόμενον δὲ ἑνὸς κάδου ἀρκεῖ μόλις διὰ τέσσαρα ῥίμματα τοῦ δικτύου. Τὸ δεύτερον δέλεαρ κατὰ πολὺ εὐωνότερον, δυνάμενον νὰ παρασκευασθῇ καὶ ἐπὶ τόπου, συνίσταται ἐκ τεμαχίων ἰχθύων καὶ μαλακοστράκων, ἰδίως καρίδων. Τὸ πρῶτον δέλεαρ προτιμῶσιν οἱ σαρδῖνοι· ἀνέρχονται πάραυτα ὅπως καταβροχθίσωσι τοῦτο, ἀλλὰ συναντῶντες τὸ δίκτυον ἐμπλέκονται ἐν αὐτῷ, ἤτοι εἰσάγουν τὴν κεφαλὴν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκβάλλωσι πλέον ταύτην παρεμποδιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπικαλυμμάτων.

*

Τὸ θέαμα καθίσταται ἐνδιαφέρον· χιλιάδες λεπῶν ἀπολεπισθέντων ἐκ τοῦ λεπτοῦ καὶ εὐαισθήτου σώματος τῶν σαρδίνων, ἀνέρχονται καὶ καλύπτουσι τὸ ὕδωρ πέριξ τοῦ δικτύου, ἀργυρόχροοι ἀκτῖνες ἀνακλῶνται ἐκ τοῦ βυθοῦ μαρτυροῦσαι τὴν ἐπελθοῦσαν πανωλεθρίαν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἰχθῦς. Οὗτοι ἀσπαίρουσι μάτην ἐπί τινα χρόνον μεθ' ὃ ἀποθνήσκουσι. Ὅταν τὸ δίκτυον σχεδὸν ἐπληρωθῇ, ὁ κυβερνήτης διατάσσει τὴν ἀνέλκυσιν καὶ πάντες ἐπιλαμβάνονται τοῦ ἔργου ῥίπτοντες ἐντὸς τοῦ πλοίου τοὺς συλληφθέντας σαρδίνους ἄνευ διαλογῆς τινος, διότι ἀφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ δικτύου εἶνε ἅπαντες τῶν αὐτῶν διαστάσεων καὶ οἱ ἁλιευθέντες ἰχθῦς εἶναι τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν μεγέθους.

Ἐνῷ ἐνησχολούμεθα εἰς τὸν καθαρισμὸν τοῦ δικτύου, ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει, ἡ θάλασσα ἤρξατο πλημμυροῦσα, ἐπειδὴ δὲ ἡ λεία ἦτον ἄφθονος, διότι

Digitized by Google

εἴχομεν συλλάβει 15,000 σαρδίνους· ὁ κυβερνήτης διέταξε τὴν ἐπιστροφήν. Ὅταν ἅπαντα τὰ πλοιάρια καταπλεύσωσιν εἰς Κονκαρνώ, μεγίστη κίνησις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ πολίχνῃ. Ἀχθοφόροι, ταριχευταὶ καὶ διορθώτριαι τῶν δικτύων ἄρχονται τῆς ἐργασίας· πάντες οὗτοι μεταβαίνουσιν ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὰ ἐργοστάσια, καὶ ἐκ τῶν ἐργοστασίων εἰς τον λιμένα. Ἡ μεγαλειτέρα ποσότης τῶν σαρδίνων κομίζεται νωπὴ εἰς τὰ ἐργοστάσια ἔνθα παρασκευάζεται ἐν ἐλαίῳ ἐντὸς τῶν γνωστῶν κυτίων. Ἑτέρα ποσότης ἁλατισθεῖσα ἀμέσως ἀποστέλλεται ἐντὸς κοφίνων εἰς Παρισίους πρὸς πώλησιν. Ἡ ἐργασία εἶναι ἄριστα διωργανωμένη· οἱ ἁλιεῖς ἐν τῷ πλοίῳ των αριθμοῦσι τοὺς σαρδίνους, καὶ θέτουσι τούτους καθ' ὁμάδας ἐκ διακοσίων ἐντὸς μικρῶν κυκλικῶν καλαθίων. Οἱ νεκροὶ ἰχθῦς στεροῦνται τῶν ποικίλων χρωματισμῶν τῶν ζώντων, καθίστανται ἀργυρόχροοι, καὶ τὸν χρωματισμὸν τοῦτον διατηροῦσι καὶ ἐν τοῖς κυτίοις τιθέμενοι ἐπὶ μακρὰ ἔτη. Ἅπαντα τὰ ἐργοστάσια εἶναι ὅμοια καὶ σχεδὸν οὐδόλως διαφέρουσι. Κυρίως δ' ἐν τούτοις ἐργάζονται γυναῖκες. Αὗται κατὰ πρῶτον ἀποκεφαλίζουσι τοὺς σαρδίνους· δι' ἑνὸς κτύπου τῆς μαχαίρας ἀφαιροῦσι συγχρόνως τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ κυριώτερα σπλάγχνα, ἔντερα, καρδίαν, ἧπαρ. Πολλάκις ἐξητάσαμεν σαρδίνους μετὰ τὴν ἀποτομὴν ταύτην, καὶ οὐδέποτε ἐν τῷ σώματι πλὴν τῶν ᾠοθηκῶν καὶ τῶν νεφρῶν κειμένων ἑκατέρωθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἀνεύρομεν ἄλλο τι σπλάγχνον.

[Ἕπεται τὸ τέλος] Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς *Ἑστίας* ἄρχεται ἡ κατὰ δεκαπενθήμερον δημοσίευσις σειρᾶς ποιημάτων τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ. Ἡ σειρὰ αὕτη φέρει ἐπιγραφὴν *Τὰ Μάτια τῆς Ψυχῆς μου*, τὸ δὲ ἀνὰ χεῖρας ποίημα εἶνε ὁ πρόλογος αὐτῶν. Ὡς γνωστὸν τοιαύτην ἔφερεν ἐπιγραφὴν ἡ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος βραβευθεῖσα ἐν τῷ Φιλαδελφείῳ ποιητικῷ ἀγῶνι συλλογὴ τοῦ κ. Παλαμᾶ, ἡ δὲ ὁμώνυμος σειρὰ ἀποτελεῖται ἐν μέρει μὲν ἐκ τῶν τότε βραβευθέντων ποιημάτων, ἐν μέρει δ' ἐξ ἄλλων, πάντων ἀνεκδότων. Ταῦτα θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ Ἑστίᾳ κατὰ τὴν ἑξῆς τάξιν: *Ἡ Ἀλήθεια, Ξενιτεμμένη, Ἓν ἄνθος, Οἱ θεοί, Οἱ τάφοι τοῦ Κεραμεικοῦ, Τὸ πρῶτο παραμύθι, Ἡ ἁρμονία*. Θὰ κλεισθῇ δὲ ἡ ποιητικὴ σειρὰ δι' ἄρθου αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ ἐπιγραφομένου: *Ἐπίλογος εἰς τὰ Μάτια τῆς Ψυχῆς μου*.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ὁ κ. Mayer ἐπραγματεύθη περὶ Λαμίας καὶ τῶν συγγενῶν τύπων (Μορμοῦς, Ἐμπούσης, Γοργοῦς) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τέχνῃ, συμπληρῶν διὰ τῆς ἐξετάσεως πολλῶν μνημείων, ὅσα περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος εἶχε δημοσιεύσει ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι» τοῦ Βερολίνου τῷ 1885.

Μετὰ τοῦτον ὁ ἡμέτερος νομισματολόγος κ. Ι. Σβορῶνος διέλαβε περί τινων νομισμάτων τῆς Θρακικῆς πόλεως Κυψέλης (ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἕβρου) καὶ τῶν Θρακῶν βασιλέων Κότυος, Εὐρυτέλμιος ἢ Ἑβρυτέλμιος καὶ Κερσοβλέπτου· κατέδειξε δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἓν νόμισμα τοῦ ἐν Βερολίνῳ μουσείου καὶ ἕτερον τοῦ ἐν Λούβρῳ, θεωρούμενα ὡς σπανιώτατα θρᾳκικά, εἶνε κίβδηλα, τοῦ μὲν τύπου αὐτῶν ἀντιγραφέντος ἐκ παραπλησίων τύπων νομισμάτων τοῦ Ἀρχελάου, τῶν Ποτιδεατῶν κλπ. τῆς δ' αἰνιγματώδους ἐπιγραφῆς των ΛΕΜΗΝΑΟ, ἣν ποικιλοτρόπως πολλοὶ νομισματολόγοι ἐπειράθησαν νὰ ἑρμηνεύσωσιν, ἀντιγραφείσης ἐπίσης ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν νομισμάτων τῆς πόλεως Σεμυλίας ΣΕΜΥΛΙΑΟ-Ν, ἣν ἐσφαλμένως ἀνέγνω ὁ κιβδηλοποιός· διέγνω δὲ καὶ ἐν παλαιοτάτοις νομίσμασι τῆς Καλχηδόνος, (τοῦ Ε' αἰῶνος π.Χ.) τὸν τύπον τοῦ Κάλχαντος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Καλχηδόνος, ἀντὶ τοῦ κοινῶς ὑποτιθεμένου τύπου τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὁ πρῶτος γραμματεὺς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Δαῖρπφελδ ἀνεκοίνωσε τὰ πορίσματα τῶν ἀνασκαφῶν, ἃς δύο ἑταῖροι τοῦ Ἰνστιτούτου ἐνεργοῦσιν ἀπὸ δύο μηνῶν ἐν τῇ πόλει Μαγνησίᾳ τῇ ἐπὶ Μαιάνδρῳ.

Καίτοι, ὡς εἶπε, δυσχερέσταται εἶνε αἱ ἀνασκαφαί, καὶ ἕνεκα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ ἕνεκα τῶν ὑδάτων, ἅτινα κατακλύζουσι τὸν τόπον αὐτῶν, ὅμως ἀρκούντως σπουδαῖα εἶνε τὰ εὑρήματα. Καὶ τὰ μὲν εὑρεθέντα ἀνάγλυφα, χείρονος ὄντα διατηρήσεως τῶν ἐν Λούβρῳ ἐκ Μαγνησίας ἀποκομισθέντων, καὶ παραπλήσια πρὸς τὰ πρὸ μικροῦ χρόνου κατατεθέντα εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσεῖον, δὲν εἶνε πολλοῦ λόγου ἄξια. Ἐξηρευνήθη ὅμως ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ εὑρέθησαν πολλαὶ ἐπιγραφαὶ ἐν αὐτῷ, ἐβεβαιώθη δ' ὅτι περιέθεον τὸν ναὸν στοαὶ καὶ οἰκήματα αὐλητῶν καὶ ἄλλων ἴσως θεραπόντων καὶ νεωκόρων. Ἱκανῶς δὲ διδακτικὰ εἶνε καὶ τὰ πορίσματα τῆς σκαφῆς τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ θεάτρου, καταδείξαντα ὅτι τοῦτο προσόμοιον ὂν πρὸς τὸ τῶν Τράλλεων, μετεσκευάσθη κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους, προστεθέντος λογείου καὶ ἀποφραχθεισῶν τῶν εἰς τὴν ὀρχήστραν παρόδων. Εἰς τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας συνεπικουρεῖ καὶ ὁ γερμανὸς ἀρχιτέκτων Χοῦμανν, οὗ τὸ ὄνομα κατέστη γνωστότατον ἐκ τῶν ἐν Περγάμῳ ἀνασκαφῶν.

Τελευταῖος ὁ δεύτερος γραμματεὺς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Βόλτερς ἐπραγματεύθη περὶ ἐπιγραφῆς τινος ἐν Ἀϊδινίῳ εὑρεθείσης, διαλαμβανούσης δὲ περὶ τῆς σχέσεως τῶν πολιτῶν τῆς Νύσσης πρὸς τοὺς Ῥωμαίους καὶ τὸν Μιθριδάτην.

Ἐκ μόνου τοῦ λιμένος τῆς Βρέμης ἀνεχώρησαν κατὰ τὸ 1890 μετανάσται 140,000 ἐνῷ κατὰ τὸ 1889 δὲν ἦσαν περισσότεροι τῶν 103,000. Ἐκ δὲ τοῦ Ἀμβούργου 99,000 κατὰ τὸ 1890 καὶ 74,000 κατὰ τὸ 1889. Ἐκ τῶν διὰ Βρέμης ἀπελθόντων οἱ 32,000 κατηυθύνθησαν εἰς Βρασιλίαν.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Βιέννης κατὰ τὴν ἐσχάτως ἐνεργηθεῖσαν ἀπογραφὴν ἀνέρχεται εἰς 809,443 κατοίκους, ἤτοι 104,687 περισσοτέρους ἢ πρὸ δεκαετίας.

Τὸ ἡμέτερον ἐθνικὸν μουσεῖον ἐπλουτίσθη δι' ἀξιολόγου συλλογῆς ἀρχαίων ἀγγείων δωρηθείσης παρὰ τοῦ φιλαρχαίου ἀρεοπαγείτου κ. Ἀνδροπούλου, ὅστις ἀπὸ ἐτῶν κατήρτιζεν αὐτήν.

Ἐν τῇ Ἰατρικῇ Ἑταιρίᾳ τοῦ Βερολίνου ὁ Βίρχωβ ἐξέθηκε παρατηρήσεις του ἐξαχθείσας ἐξ 21 αὐτοψιῶν φθισικῶν, οὓς ἐθανάτωσε τὸ θεραπευτικὸν σύστημα τοῦ Κώχ. Κατὰ τὸν διάσημον ἱστολόγον, αἱ διὰ κωχίνης ἐνέσεις ἐπιφέρουσι πάντοτε κινδυνώδεις ὑπεραιμίας εἰς τὸν ἀσθενῆ, συνάμα δὲ ἐπαυξάνουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν μικροβίων καὶ τὰ μεταδίδουσιν εἰς ἄλλα τοῦ σώματος μέρη πρότερον ὑγιῆ. Αἱ ἀνακοινώσεις αὗται ἐνεποίησαν ζωηρὰν αἴσθησιν. Ὁ Βίρχωβ θὰ συνεχίσῃ τὰς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος παρατηρήσεις

Digitized by Google

του. Ἐν τούτοις ἄλλαι εἰδήσεις ἐκ Βερολίνου ἀγγέλλουσι τὴν διὰ κωχίνης ἐντελῆ θεραπείαν τριῶν φθισικῶν.

~~~~~ Αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι τὸν ἑξῆς συγκριτικὸν πίνακα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου Γαλλίας καὶ Γερμανίας καὶ δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν ἀνησυχίαν αὐτῶν ἐπὶ τῇ γιγαντιαίᾳ προόδῳ τῆς Γερμανίας. Ἡ ἐξαγωγὴ αὐτῆς κατὰ τὸ 1860 ἦτο 1875 ἑκατομμυρίων φράγκων, ὅτε ἡ Γαλλία ἐξῆγε 2277 ἑκατομμύρια. Κατὰ δὲ τὸ 1888 ἡ Γερμανία ἔφθασεν εἰς 4191 ἑκατομμύρια, ἐνῷ ἡ Γαλλία ἐστάθη εἰς τὰ 3246 ἑκατομμύρια. Ἀμφότερα ὅμως τὰ ἐμπορικὰ ταῦτα ἔθνη ὑπερβαίνει ἡ Μεγάλη Βρεττανία διὰ τῶν 6410 ἑκατομμυρίων τῆς ἐξαγωγῆς της.

~~~~~ Μεγάλης ἀξίας καλλιτεχνικὸν ἔργον ἀπεστάλη ἐσχάτως ἐκ Βολωνίας εἰς Γερμανίαν, εἰκὼν τοῦ Ῥέμβρανδ θαυμασία, ἡ *Βασίλισσα τοῦ Σαβᾶ*. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀπὸ 70 ἐτῶν ἀνῆκεν εἰς τὴν πινακοθήκην τοῦ ἀποθανόντος ζωγράφου Φραγκίσκου Τοζέλλη καὶ ἠγοράσθη ὑπὸ βιβλιοπώλου τινὸς ἐν Ὀλδεμβούργῳ.

~~~~~ Ἐν Βερολίνῳ θὰ παρασταθῇ προσεχῶς νέον δρᾶμα τοῦ Παύλου Χάϊζε ἔμμετρον ἐπιγραφόμενον: *Οἱ κακοὶ ἀδελφοί*, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ θέμα εἶνε τοιοῦτο : Οἱ κακοὶ ἀδελφοὶ εἶνε υἱοὶ τοῦ Σατανᾶ καὶ στέλλονται εἰς τὴν γῆν, ὅπως δι᾽ ὅλων τῶν ἀπατηλῶν τεχνασμάτων ἀποπλανήσωσιν ἐνάρετόν τινα γυναῖκα. Τὸ δρᾶμα τελειώνει διὰ τοῦ θριάμβου τῆς γυναικείας ἀρετῆς.

~~~~~ Ἀπέθανεν ἐν Βερολίνῳ ὑπερεβδομηκοντούτης τὴν ἡλικίαν ὁ Ῥουδόλφος Λαιβενστάϊν, εἷς ἐκ τῶν τριῶν ἱδρυτῶν τῆς διασήμου πολιτικοσατυρικῆς ἐφημερίδος *Κλαδδεραδάτζ*.

~~~~~ Τρία ἀγάλματα ἀκέφαλα ἀνευρέθησαν ἐν τῷ ἐνταῦθα ἀνακτορικῷ κήπῳ, γενομένης ἀνασκαφῆς πρὸς τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευράν, ἔνθα ἀνεγείρεται πλυντήριον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γ. Ι. Παπαδοπούλου, προέδρου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικοῦ συλλόγου Ὀρφέως Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ᾽ ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἄχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀκμάσαντες ἐπιφανέστεροι μελῳδοί, ὑμνογράφοι, μουσικοὶ καὶ μουσικολόγοι. Ἐν Ἀθήναις (τυπογρ. Κουσουλίνου καὶ Ἀθανασιάδου) 1890 σ. λϐ᾽ — 574. 8ον.

Τὸ ζήτημα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς παρ᾽ ἡμῖν δὲν εἶναι μόνον καλαισθησίας ζήτημα, οὔτε ἀποκλειστικῶς κρέμαται τοῦτο ἀπὸ τῆς τηρήσεως ἢ μὴ τηρήσεως τῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ πατροπαραδότως ὡς πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τῆς λατρείας τύπους ἀνέκαθεν κειμένων. Ἔχει καὶ ἄλλην σημασίαν, ἡ ὁποία καθ᾽ ἡμᾶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἴσου τοὐλάχιστον βάρους καὶ πρὸς τὴν ποθητὴν παρὰ τῷ ἡμετέρῳ λαῷ κατὰ πάντα τρόπον ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τοῦ καλοῦ καὶ πρὸς τὴν εὐλαβῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παραδόσεων τήρησιν. Εἶναι δηλαδὴ πλείστου λόγου ἄξιον νὰ ἐξετασθῇ πρὸ πάσης ἀποτόμου μεταβολῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἂν καὶ κατὰ πόσον αὕτη σχετίζεται ὄχι μόνον πρὸς τὴν βυζαντινὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, τοῦτο δὲ δὲν ἔχει ἀκόμη ἱκανῶς ἐξετασθῇ ὑπὸ ἀνδρῶν ἁρμοδίων πρὸς τὸ ἔργον. Πιστεύομεν ὅτι τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον εἶναι τῷ ὄντι *συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παρ᾽ ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς*, ἧς ἡ ἀληθὴς καὶ ἀκριβὴς γνῶσις πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῆς κατ᾽ ἐπιστήμην ἐξετάσεως τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος.

Χ.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

— Ποῖον πρᾶγμα δὲν κρύπτεται ;
— Ποῖος καθρέπτης σᾶς ἀρέσει ;
— Εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τοῦ χαρακτῆρος ;
— Τί παράγει περισσοτέραν θερμότητα ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Διατί ἐπλάσθησαν τὰ μάτια ;
Ἀπ. Διὰ νὰ *τὰ* βλέπωμεν.
Ἐρ. Ποῖον ἔγκλημα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος ;
Ἀπ. Τὴν αὐτοκτονίαν. *Δράκων.*

Γιά πές μου ἂν δὲν ἦσο σὺ τί ἤθελες νὰ ἦσο ;
Νὰ εἶμ᾽ *ἐκείνη* π᾽ ἀγαπῶ κ᾽ ἐμένα ν᾽ ἀγαπήσω.

Κορυδαλός.

Ἐρ. Ποῖον ἔγκλημα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος ;
Ἀπ. Τὴν *ἀπιστίαν*.

Ξανθή.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

*** *Κυρία μεταφράστρια*, ἐλάβομεν τὸ σονέττον τοῦ Ponsard τὸ ἐκ τῶν ἄρτι εὑρεθέντων ἀνεκδότων ποιημάτων του. Βεβαίως εἶνε χαριέστατον, ἀλλ᾽ ἡ μετάφρασίς σας δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθη ν᾽ ἀποδώσῃ τὴν χάριν τοῦ πρωτοτύπου. Ὁμολογοῦμεν πρὸς ἱκανοποίησίν σας ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὔκολον καὶ ὅτι ἡ μετάφρασίς σας, ἂν δὲν ἐκρίθη ἀξία δημοσιεύσεως, δὲν εἶνε ὅμως καὶ ἐντελὴς ἀποτυχία. Μάλιστα τὸ πρῶτον τετράστιχον ἀπεδόθη πολὺ καλά. Πρὸς χάριν σας παραθέτομεν τοὺς γαλλικοὺς στίχους. Τάχα θὰ εὑρεθῇ ἄλλος δεξιώτερος μεταφραστής ; Ἀμφιβάλλομεν.

C'était au mois de mai, toujours au mois de mai :
Ce mois dans tous mes mois sera mon bien aimé.
Vous vintes vers le bord du lit où je repose,
Un sourire à la bouche, à la main une rose.

Ainsi j'eus un réveil doublement parfumé ;
Et les prémiers objets que mon regard charmé
Cueillit, en vous voyant, dans mon logis morose,
Furent la fleur rosée et le sourire rose.

Le printemps dans sa fleur, la fleur dans sa beauté,
Deux printemps, unissant leur fraicheur différente,
Transformaient mon esprit en jardin enchanté.

Mais le printemps a fui. De la branche odorante
Un par un sont tombés tous les boutons vermeils.
Ainsi font mes espoirs à ces boutons pareils.

*** *Κύριε* Jac, δὲν εἶνε δυστυχῶς ἄξια δημοσιεύσεως τὰ περὶ Ἀθηναϊκοῦ μυθιστορήματος ἐπιστελλόμενα. Ἐν μέρει εἶνε ὀρθά, ἀλλ᾽ ἀκατάσκευα καὶ ἀσυνάρτητα ἐν τῷ συνόλῳ· ἀνεπαρκέστατα δ᾽ ἄλλως ἐν σχέσει πρὸς τὸ σπουδαῖον φιλολογικὸν καὶ καλαισθητικὸν ζήτημα εἰς ὃ ἀναφέρονται. Νομίζομεν ὅτι τὰ ἤθη τῶν Ἀθηνῶν εἶνε κατὰ τοῦτο διάφορα τῶν ἐπαρχιακῶν ἠθῶν· ὅτι ἐν Ἀθήναις ἐπέρχεται σύγκρουσίς τις καὶ σύγχυσις ὡς ἐκ τῆς συρροῆς ἴσα ἴσα ἀνθρώπων πολλῶν καὶ διαφόρων ἠθῶν. Τὰ καθ᾽ ἕκαστα ἐπαρχιακὰ ἤθη εἶνε ἁπλούστερα, ὁμαλώτερα καὶ πολὺ εὐκολωτέρα ἡ περιγραφὴ ἐπαρχιακοῦ βίου. Διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ἀθηναϊκῆς ζωῆς χρειάζεται ἰσχυροτέρα ἀντίληψις καὶ μακροτέρα μελέτη καὶ τεχνικωτέρα ἐκτέλεσις. Ὁ γράφων ἀθηναϊκὸν μυθιστόρημα ὁμοιάζει μουσικὸν συνθέτοντα ὄχι δι᾽ ἓν ἢ δύο ὁμοειδῆ ὄργανα ἀλλὰ δι᾽ ὁλόκληρον ὀρχήστραν παντοειδῶν ὀργάνων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google
~~~~~

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

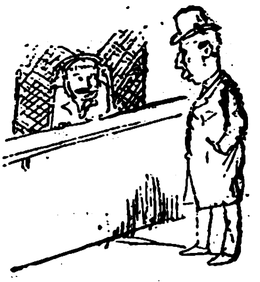

Θεατρικὸς διάλογος.
— Εἰσιτήριον . . .
— Δὲν ἔχει. Ἐπουλήθηκαν.
— Καλὰ θὰ πᾶνε ἔτσι ἡ δουλειαῖς σας. Νὰ μὴ 'βρίσκῃ κανεὶς θέσι !

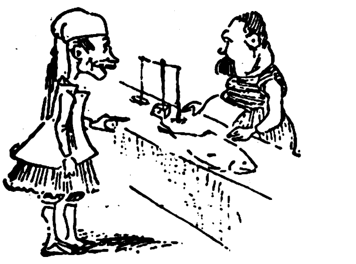

Εἰς τὰ ἰχθυοπωλεῖα.
— Καὶ εἶνε φρέσκη αὐτὴ ἡ συναγρίδα;
— Τί μ' ἐρωτᾶς . . . Δὲν τὴν βλέπεις ποῦ εἶνε ζωντανή ;
— Αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ. Καὶ ἡ πενθερά μου εἶνε ζωντανή, μὴ δὲν εἶνε φρέσκη.

— Μαρία, σ' ἀγαπῶ !
— Κάμε μου ὅρκον.
— Εἰς ὅτι ἔχω ἱερώτερον.
— Δὲν ἠξεύρω ἐγὼ ἀπ' αὐτά. Ὁρκίσου μου εἰς κάτι τι χωρὶς τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάνῃς.
— Σοῦ ὁρκίζομαι εἰς τὸν μισθόν μου!

κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Εὐχαριστοῦμεν. Εἰς τὸν κ. Σ. Π. θὰ στέλλεται Ρ.

κ. Στ. Οὐζοὺν Κιοπροῦ. Θὰ φροντίσωμεν περὶ εἰσπράξεως αὐτῶν. Στέλλομεν Ρ.

κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Ἐστάλη.

κ. Κλ. Δ. Μόρφου. Δεχόμεθα. Ὁ κ. Π. ἀνήγγειλε λῆψιν συνδρομῆς σας.

κ. Ι. Κ. Τζ. Καβάλλαν. Προῆλθεν ἐκ λάθους τῆς διεκπεραιώσεως ἡ καθυστέρησις. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ν. Α. Π. Καΐρον. Ἂν δέν σας ἐστάλησαν οἱ ζητηθέντες δύο παλαιοὶ ἀριθμοὶ τοῦτο σημαίνει ὅτι δυστυχῶς ἐξηντλήθησαν.

κ. Π. Ρ. Ὀδησσόν. Συνδρομαὶ δὲν ἐπληρώθησαν ἀκόμη. Σᾶς στέλλομεν ὅμως Ρ.

κ. Μ. Ι. Μ. Νάξον. Ἐλήφθησαν. Θὰ σταλῇ Τουρκ. Ἑλλ. Τὸ ἄλλο βιβλίον δὲ ὑπάρχει. Τὸ σταλὲν θὰ ἀναγνώσωμεν καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν. Εὐχασιστοῦμεν.

κ. Π. Χρ. Βουκουρέστιον. Βεβαιοῦμεν παραλαβὴν 866 χρ. φρ. Περὶ τῶν ἄλλων γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Π. Π. Χρ. Κωνστάντζαν. Ἐλήφθησαν δρ. 25 ἤτοι φρ. χρ. 20, ὥστε δὲν μένει περίσσευμα. Ἀποστέλλομεν τὸ ἡμερολόγιον εἰς χρέωσίν σας καὶ παρακαλοῦμεν τὸ ἀντίτιμον να σταλῇ δι' αὐστρ. γραμματ. Ποικ. Εἰκ. Στέλλονται.

Χ.Σ. Λάρισαν. Κάπου θὰ παρέπεσε· σᾶς στέλλομεν ἐκ νέου.

κ. Κ. Κ. Κ)πολιν. Δύο σειραὶ Π. Εἰκ. σᾶς ἔχουν σταλῇ· ὑποθέτομεν ὅτι θὰ ἐλάβετε ἤδη ἀμφοτέρας. Ἐστάλη καὶ δεύτερον φύλλον. Τὰ παλαιὰ φύλλα θὰ τὰ ἤνοιξαν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ἡμερ. ἐστάλη· τὸ ἀντίτιμον φρ. χρ. 2,25 στείλατε διὰ γραμμ. αὐστρ. ἢ γαλλ.

κ. Γ. Σ. Α. Πάτρας. Σᾶς ἐστάλη καὶ πάλιν. Τὸ πταῖσμα δὲν εἶνε τῆς διεκπεραιώσεως.

Αἰδ. ἀρχ. Μ. Β. Κίεβον. Ἐστάλη καὶ πάλιν ὁ 47.

3 **3**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

3 **3**

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

17 Ἰανουαρίου 1891

	Ἀγορ.		Πωλ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0	500	—	501	—
» 120,000,000 » 5 0)0	572	—	573	—
» 170,000,000 » 5 0)0	570	—	571	—
» 135,000,000 » 5 0)0	460	—	465	—
» 125,000,000 » 4 0)0	452	—	455	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	253	50	540	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4430	—	4440	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα. ..	288	—	288	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . .	295	50	296	—
Βιομηχανικῆς πίστεως.	98	—	98	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου. . . .	192	—	192	50
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν—Πειραιῶς	413	—	415	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	196	—	196	50
Σιδηρόδρ. Θεσσσαλίας	131	—	132	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	78		80	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	92		95	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων. . . .	92	50	93	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	352	—	330	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	22	25	24
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς . .	25	17	25	19
Λίρα ὀθωμανική.	28	60	28	80
Λίρα ἀγγλική	31	60	31	80
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	31	60	31	70
Τρίμηνον Γαλλίας	126	—	126	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	31	70	31	90
Ὄψεως Γαλλίας	127	75	127	25

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἡ σελὶς αὕτη ὡρίσθη πρὸς καταχώρισιν τῶν Ἀγγελιῶν τοῦ **Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας**, ὅπερ δι' αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ Κοινὸν ἐν γένει.—Ἐπειδὴ τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** εἶνε ἵδρυμα ἐντελῶς χωριστὸν ἀπὸ τὸ περιοδικόν, παρακαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ προμηθευθῶσιν οἱονδήποτε βιβλίον νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των, συνοδευομένας μὲ τὸ ἀντίτιμον, **Πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ καλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.—Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέσταται ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.)

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α'. τόμου ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῇ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηποννήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35,** *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α'. Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ'. ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

03/ 493

ΑΡΙΘ. 4 ΤΟΜΟΣ Α'

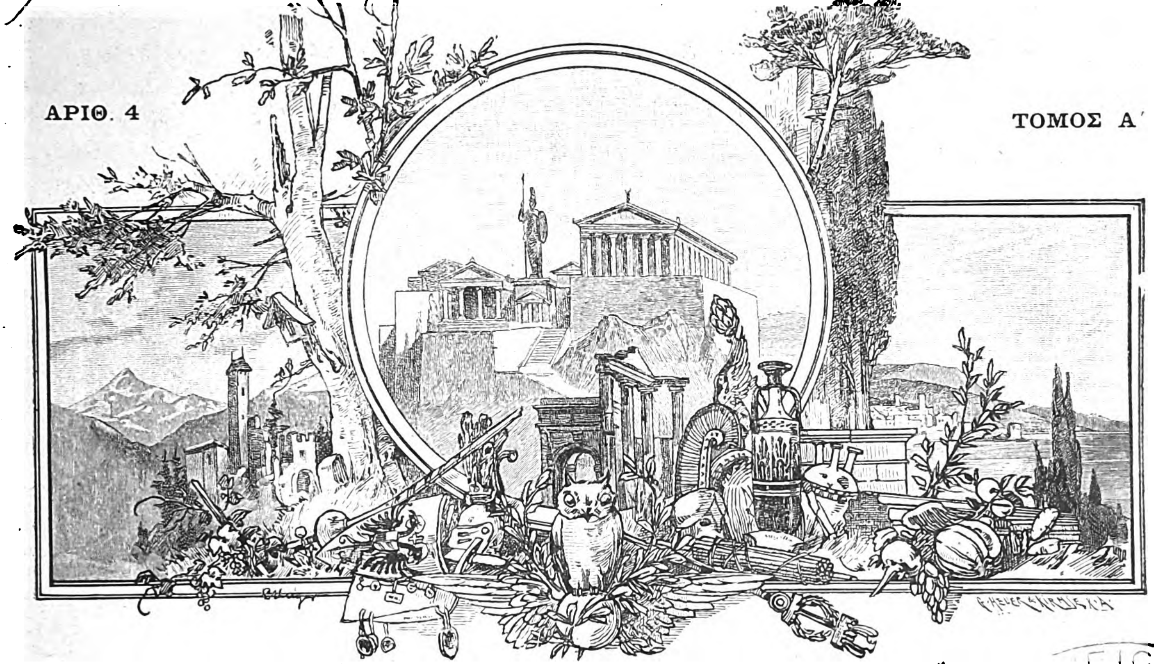

BODL. LIBR. PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμὰς. . . . . 8 — ἐτησία δραχμὰς 15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΑΗΔΟΝΙΟΥ, διήγημα ὑπὸ Μ. Χατζοπούλου,

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

ΟΙ ΣΑΡΔΙΝΟΙ, *Ἁλιεία καὶ βιομηχανία αὐτῶν* ὑπὸ Ν. Χ. Ἀποστολίδου.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: *Ἀγγλικαὶ βιβλιοθῆκαι, Ἀστεῖα ἀπαγόρευσις, Κατάβασις κλίμακος δι' ἁμάξης, Βροχὴ ἐξ αἵματος, Αἱ μούμιαι τοῦ μέλλοντος, Καλὸν μάθημα, Ἐπανόρθωσις.*

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ, ποίημα ὑπὸ Ι. Πολέμη.

ΑΘΗΝΑΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ. — ΠΑΙΓΝΙΑ,

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Σουλιώτικος οἶκος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη ὁ Μάρκος Μπότσαρης.— Ἀνωφελὴς βοήθεια. — Παίγνιον : ἡ ἀνατύναξις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ χειμὼν ἐπέφερε πολλὰς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καταστροφάς. Χωρία τῆς Ἠπείρου κατεπλακώθησαν ὑπὸ τὴν χιόνα ἀνελθοῦσαν εἰς ὕψος δύο καὶ πλέον μέτρων. Τὸ χωρίον τῆς περιφερείας Τρικκάλων Ἀσπροπόταμον κατηρειπώθη, καταρρευσασῶν ἐν αὐτῷ 60 οἰκιῶν, ἐξ ὧν ἐθανατώθησαν τρεῖς ὅλαι οἰκογένειαι. Τὰ λιμενικὰ ἔργα τῆς Κερκύρας ὑπέστησαν ἐκ τρικυμίας σπουδαίας ζημίας, ἰδίως ὁ βραχίων τοῦ λιμένος. Ζημίας ὑπέστη καὶ ὁ λιμὴν Κυπαρισσίας, οὕτινος ἐβλάβη καὶ ὁ φάρος.

— Ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως τῆς 19 τρ. ἐδημοσιεύθη ἡ σύμβασις μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας, περὶ ἀνανεώσεως τῆς Γαλλικῆς Ἀποστολῆς τῶν Δημοσίων Ἔργων, καὶ τὸ ἐγκρίνον αὐτὴν Βασ. Διάταγμα. Ἡ πρότερον ἰσχύουσα σύμβασις εἶχε λήξῃ τῇ 31 Αὐγούστου 1890.

— Ὁ ὁμογενὴς κ. Ν. Ζαρίφης προσήνεγκεν εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον Παρνασσὸν δρ. 10,000 πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ μεγάρου τοῦ Συλλόγου.

— Ἐξετυπώθη εἰς τεῦχος ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους διὰ τὸ 1891. Κατ' αὐτὸν τὰ μὲν ἔσοδα συμποσοῦνται εἰς δρ. 96,521,462, τὰ ἔξοδα εἰς δρ. 99, 256,590, ἤτοι ἔλλειμμα δρ. 2,735,028.

— Ἀπὸ 1ης μέχρις 20ης Ἰανουαρίου ἀπέθανον ἐν Ἀθήναις ἄτομα ἐν ὅλῳ 145, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐκ γήρατος. Πέρυσι κατὰ τὸ πρῶτον τοῦ Ἰανουαρίου εἰκοσαήμερον εἶχον ἀποθάνῃ περὶ τοὺς διακοσίους.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένετο ἡ πρώτη συνέλευσις τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Πρῶτος ὡμίλησεν ὁ γραμματεὺς κ. Κουμανούδης· εἶτα ὁ ταμίας ἀνέπτυξε τὸν ἰσολογισμὸν τῶν δαπανῶν καὶ εἰσπράξεων, καὶ τέλος ἡ συνέλευσις προέβη εἰς ἐκλογὴν τῆς τριμελοῦς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐκλέξασα τοιαύτην ἐκ τῶν κ. κ. Λαμπρινίδου, Ἀναστασίου καὶ Μακκᾶ. Ἑταῖροι νέοι ἐνεγράφησαν περὶ τοὺς 70.

— Εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ κ. Πιζὼν προτάσεις περὶ διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων τῆς Στυμφαλίας. Ἀναλαμβάνει, λέγει, νὰ περατώσῃ τὸ ἔργον ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν· ποσὸν ἀποζημιώσεως ὁρίζει 20 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Αἱ προτάσεις εἰσὶν ὑπ' ὄψιν τοῦ συμβουλίου τῶν δημοσίων ἔργων, ὅπερ δὲν ἀπεφάνθη ἔτι ἐπ' αὐτῶν.

— Ἡ ἐνοικίασις τοῦ δημοτικοῦ φόρου Ἀθηνῶν διὰ τὸ 1891 κατεκυρώθη ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Καρπετοπούλου ἀντὶ δρ. 1,099,025.

— Ἀφίκετο ἐκ Παρισίων ὁ καλλιτέχνης κ. Σῶχος, κομίζων καὶ τὸ ἐν διαγωνισμῷ βραβευθὲν πρόπλασμα τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη.

— Ὁ ἐν Βραΐλᾳ βιβλιοπώλης κ. Μ. Σ. Γιαννίκης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν περιοδικοῦ εἰκονογραφημένου δεκαπενθημέρου, τῆς *Θελξινόης*.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Cour d'Appel Mixte d' Alexandrie Affaire Zobeir Rahmat Pacha el Abbassi contre le Gouvernement Egyptien. Alexandrie 1890. 8ον σ. 67.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν. Λ.Π. Κάϊρον. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ἑκάστου ἔτους συμβαίνουσι πάντοτε τοιαῦτα λάθη ἕνεκα τῶν πολλῶν μεταβολῶν, αἵτινες γίνονται εἰς τὴν διεκπεραίωσιν. Ἤδη διωρθώθησαν. Τὰ ποιήματα Β. θὰ λάβετε ἅμα τῇ ἐκδόσει.

κ. Ν. Γ. Κέρκυραν. Τὰ στέλλομεν.

κ. Ξ. Θ. Μυριόφυτον. Ἐξετελέσθησαν ὅλαι σας αἱ παραγγελίαι, ἀντιστοιχοῦσαι ἀκριβῶς σχεδὸν πρὸς τὸ σταλὲν ποσὸν 40 φρ. ὅπερ ἐλήφθη.

κ. Κ. Κ. Κ)πολιν. Ἐστάλησαν· ἂν δὲν ἐλήφθησαν, τότε ἀπωλέσθησαν ἢ μᾶλλον ἐκρατήθησαν.

Καν Μ. Λ. Κ. Ἑρμούπολιν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Ε.Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Καὶ πάλιν εὐχαριστοῦμεν· ἰδιαιτέρως γράφομεν καὶ στέλλομεν ἀποδείξεις.

κ. Λ. Ζ. Δ. Ἐστάλησαν ἐκ νέου. Τίς εἶδε πῶς καὶ ποῦ παρέπεσαν!

κ. Κ. Ζ. Βροσθένιον. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα.

κ. Σ. Μ. Ζάκυνθον. Εὐχαριστοῦμεν.

Καν Λ. Ν.Ζ. Ἀλεξάνδρειαν Ῥωμουνίας. Στέλλονται τὰ ζητηθέντα.

κ. Π.Χρ. Κωνστάντζαν. Τὸ 51 στέλλεται ἐκ νέου· εἰς τὰ λοιπὰ ἀπηντήσαμεν.

κ. Σ. Κρ. Λάρισσαν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλη Γυν. Καλ.

κ. Κ. Κ. Σαμοκόφ. βουλγαρικὰ ἢ κάλλιον ρωμουνικὰ γραμματόσημα καὶ τραπεζογραμμάτια δεκτά.

κ. Λ. Σ. Βουκουρέστιον. Ἐστάλησαν.

Σ. Ἀρχ. Δωρόθ. Λουλὲ Βουργάς. Μόνον εἰς τὸ α' συνέβη καὶ ἔκτοτε διορθώθη ἡ ἀποστολή. Ἡμερ. θὰ ἐκρατήθησαν.

κ. Κ. Δ. Κ. Ἐνταῦθα. Θὰ δημοσιευθῇ μὲ τὴν σειράν του. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Μ. Μ. Lescovatz. Ἐστάλη τὸ 50

κ. Ν. Γ. Κ)πολιν. Ἐστάλησαν εἰς τὸν κ. Β. αἱ 3 σειραὶ καὶ σᾶς ἐχρεώσαμεν διὰ 14 φρ.

κ. κ. Λ. Σ. Ν. Τ. Παζαρτζὶκ - Ι. Λ. Σ. Κ)πολιν. Διωρθώθη τὸ λάθος τῆς διεκπεραιώσεως· συγγνώμην.

κ Λ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐστάλησαν ἐκ τῶν 3 ἀνὰ 20, κατόπιν ἀνὰ 5 καὶ θὰ στέλλωνται ἀνὰ 35 εἰς τὸ ἑξῆς. Κατὰ τριμηνίαν λοιπὸν - σύμφωνοι.

κ. Σ. Χ. Ἰσμαήλιον. Ἐνεγράφησαν· ἐστάλησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Σᾶς στέλλωμεν 2 τοῦ 43.

κ. Γ. Γ. Φαλτσί. Ἀναμένομεν τὰ σταλέντα, ἕτοιμοι νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὰς ἐντολάς σας.

Digitized by Google

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΑΗΔΟΝΙΟΥ

Διήγημα

Σεῖς ποῦ ὅταν ἀκοῦτε ἕν' ἀηδόνι νὰ κελαδῇ κλαρωμένο σὲ καμμιὰν ἰτιὰ τὸ βράδυ, καὶ τὸ θαυμάζετε γιὰ τὴν γλυκειὰ φωνή του, νὰ ξέρατε τί κρυφὸς πόνος φωλιάζει μέσα 'ς τὴν καρδιά του!

Ἄχ, αὐτὴ ἡ καρδιά, ὅσο μικρὴ κι' ἂν εἶνε, εἶνε καρδιὰ πάντα, πάντα γιὰ βάσανα πλασμένη.

Στὴ ζωή μου πολλὲς φορὲς ἔτυχε ν' ἀκούσω πολλοὺς νὰ λένε πῶς ἡ ζωή μας εἶνε ὅλο ποίησι καὶ εὐτυχία. Τέτοια ζωὴ ἐγὼ ποτὲ δὲν ἔνοιωσα, οὔτε τ' ἀδέλφια μου, πιστεύω, ὅσα ἐπλάσθηκαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὰ χέρια.

Τί γλυκειὰ νυχτιὰ εἶνε ἀπόψε. Θαρρεῖ κανεὶς πῶς ἡ ἄνοιξι ἐχύθηκε ξάφνω, 'ς τὴ χλωμιασμένη φύσι μ' αὐτὸ τὸ ἀργυρὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Τέτοιες νυχτιὲς μοῦ φέρνουν πολλὰ 'ς τὸ νοῦ μου, καὶ μὲ κάνουν ν' ἀρχίζω ἕνα ἀτελείωτο παράπονο ὅσο ποῦ νὰ ξεψυχήσω μονάχος 'ςτὸν κόσμο 'ς αὐτὴ τὴν ἐρημιά.

Μὴ μὲ θαρρῆτε τόσο μικρό, γιὰ νὰ μὴν ξέρω πολλὰ πράγματα. Ἐβασανίσθηκα κ' ἔμαθα περισσότερα ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ὅμοιούς σας 'ς αὐτὸν τὸν κόσμο, ποῦ εἶχα τὴν ἀτυχία νὰ τὸν γνωρίσω, καὶ νὰ ζήσω μαζί του.

Ὁ πατέρας μου κ' ἡ μάννα μου — ὁ θεὸς νὰ συγχωρέσῃ τὴν ψυχή τους — ἐγεννήθηκαν μ' ἀγάπη, καὶ μ' ἀγάπη ἐξεψύχησαν. Κάθε νυχτιὰ ἐκλαρώνανε 'ς ἕνα πλατάνι, σὲ μιὰν ἰτιά, σιμὰ 'ς τὴν ἀκρολιμνιά, κ' ἐξεφάντωναν 'ς τὸ φιλὶ καὶ 'ςτὸ κελάδημα ὅλη τὴ νύχτα. Μὲ εἶχαν πάντα μαζί τους, 'ς τὸ ἴδιο τὸ κλωνάρι, κ' ἐκεῖ ἄρχισα νὰ γυμνάζω τὴ φωνή μου.

Τί γλυκειὲς ὧρες ἦταν ἐκεῖνες! Εἶνε τόσο μικρὰ τὰ μάτια μου, καὶ δὲν βλέπετε ἕνα θερμὸ δάκρυ ποῦ θολώνει τὰ βλέφαρά μου αὐτὴ τὴ στιγμὴ ποῦ τὲς θυμοῦμαι.

Ἄχ! ἐκεῖ κρυμμένο μέσα 'ς τὰ δροσολουσμένα φύλλα πρώτη φορὰ ἔνοιωσα τὴν καρδιά μου νὰ κτυπᾷ ἀγάλι' ἀγάλια 'ς τὸ φτερωτὸ στῆθός μου ἀνήσυχη, καὶ νὰ ζητῇ κάτι ποῦ δὲν ἤξερα τί εἶνε, κάτι ποῦ δὲν ἠμποροῦσα νὰ τὸ καταλάβω.

Ἀντίκρυ μας 'ς ἕνα θεόρατο πλατάνι ποῦ καθρεφτίζονταν νύχτα 'μέρα 'περήφανο μέσ 'ς τὰ νερὰ τῆς λίμνης, εἶχε κάμῃ τὴ φωλιά της μιὰ ἄλλη φαμελιά, καὶ γλήγωρα θὰ καταλάβατε πῶς ἕνα θηλυκὸ δὲν ἔλειπε ἀπὸ τὴ μέση.

Εἶχε τὴν ἡλικία μου, τὴν ἔλεγαν Διαμαντούλα — ὄνομα καὶ πρᾶμμα — καὶ τότε πρωτάρχιζε κι' αὐτὴ νὰ κελαδῇ.

Κάθε βράδυ ἄρχιζε αὐτὴ πρῶτα μέσ' ἀπ' τὰ πλατυὰ φύλλα τοῦ πλατάνου, καὶ τῆς ἀπαντοῦσα ἐγὼ ἀπ' τὴν ἰτιά.

Γλήγωρα ἐγνωρισθήκαμε κ' ἐκελαδούσαμε ἀγκαλιασμένα μὲ τὰ μικρὰ φτερούγια μας. Ἦτανε μιὰ χαρὰ νὰ μᾶς βλέπῃ κανείς.

Ὅταν ἀγαπηθήκαμε πειά, εἴχαμε τὴν ἡλικία ποῦ ὅλο τὸ μικρό μας σῶμα γεμίζει ἀπὸ ἔρωτα, καὶ 'μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε πόσες τρέλλες ἐκάναμε μέσα 'ς ἐκείνους τοὺς μαγικοὺς τόπους, ποῦ εἴχαμε ἐμπρός μας.

Γιὰ μᾶς δὲν ἦταν κλαράκι, ποῦ νὰ μὴ κλαρώναμε, ρυάκι ποῦ νὰ μὴ λουζόμασθε, βουνὸ ποῦ νὰ μὴ σιμώναμε τὴν κορυφή του.

Πετούσαμε πάντα ἀνταμωμένα, χαρούμενα μὲ τὸ φιλὶ καὶ τὸ κελάδημα 'ς τὸ στόμα.

Ἄλλες φορὲς ἐτρέχαμε μακρυὰ σὲ δροσολουσμένα καὶ ἀνθοστόλιστα λιβάδια, ἐκεῖ ποῦ βοσκοῦσαν μιὰ χαρὰ ἥσυχα τὰ κοπάδια.

Μὰ οὔτε τὰ κουδουνίσματά τους, οὔτε ὁ γλυκὸς σκοπὸς τῆς φλογέρας τοῦ βοσκοῦ ἠμποροῦσε νὰ ξεπεράσῃ τὸ δικό μας κελάδημα, τὴ φωνὴ τῆς ἀγάπης μας.

Πόσο μᾶς ἐζήλευαν ἡ τυφλοκουκουβάγιες, ποῦ ἐφτερούγιζαν πέρα 'ς τὰ κεραμίδια τῶν σπιτιῶν τοῦ χωριοῦ, φωνάζοντας θλιβερὰ μὲ τὴν κακομηνύτρα τὴ φωνή τους μέσα 'ς τὴ σιγαλιὰ τῆς νύχτας!

Καμμιὰ φορὰ βλέποντας τ' ἀστεράκια τ' οὐρανοῦ, τὸ πέρναμε ἀπόφασι ν' ἀνεβοῦμε ὡς ἐκεῖ ἀπάνω, κ' ἐπετούσαμε, κ' ἐπετούσαμε τοῦ 'ψήλου, ὅσο ποῦ ἐσκοτιζόμασθε καὶ χαμηλώναμε πάλι.

Κι' αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη ζωὴ ποιὸς ξέρει πόσο θὰ βάσταγε ἀκόμη, ἂν δὲν ἐζήλευε ἡ τύχη τὴν εὐτυχία μας.

Ἄχ! αὐτὴ ἡ ζηλιάρα ἡ τύχη ποῦ 'μπορεῖ νὰ φθάσῃ!

Βρῆκε νὰ ζηλέψῃ δύο μικρὰ πουλάκια, ἀνήξερα, ἀθῶα σὰν τὸ καθαρὸ νεράκι τοῦ βουνοῦ.

Κ' ἡ κακὴ αὐτὴ τύχη δὲν ἦταν ἄλλος, παρὰ ἕνα μικρὸ χωριατόπουλο, ἄνιφτο, ἀκτένιστο, λασπωμένο καὶ ξυπόλητο, μὲ μιὰν ἡλιοκαμένη ὄψι, καὶ μὲ δύο μικρά, μικρὰ μάτια, γεμᾶτα πονηριά, ἀνθρώπινο γεράκι γιὰ τὰ καϋμένα τὰ πουλάκια.

Digitized by Google

Τὸ βλέπαμε κάθε στιγμὴ μπροστά μας μὲ κάτι πλατειὰ δίκτυα 'ς τὰ ξεροσκασμένα χέρια του, καὶ ἡ πονηρὲς κρυφοματιὲς ποῦ μᾶς ἔρριχνε μᾶς ἔκαναν ν' ἀνατριχιάζουμε ἀπ' τὸ φόβο μας.

Ποιὸς τὤξερε πῶς εἶχε γεμίση τὰ δένδρα ἀπὸ δίκτυα καὶ ξόβεργες! Κ' ἔτσι ἕνα πρωῒ ποῦ ἐπήγαμε καὶ λουσθήκαμε τὰ δυό μας σὲ μιὰ κρυσταλλένια ρεμματιά, θέλησα νὰ πάγω πρῶτο νὰ σφουγγισθῶ μέσ' 'ς τὰ φύλλα μιᾶς λεύκας, κ' ἐπιάστηκα τὸ φτωχὸ 'ς τὰ δίκτυά του.

Ἡ καϋμένη ἡ Διαμαντοῦλα σὰν εἶδε σκλαβωμένη τὴν ἀγάπη της, ἐπέταξε σιμά μου μὲ τρεμουλιασμένη λαλιά, κ' ἐπροσπαθοῦσε τοῦ κάκου νὰ μ' ἐλευθερώση, ἐνῷ τὸ χωριατόπουλο ἄνοιγε κάτω τὸ στόμα του κ' ἔδειχνε τὰ μεγάλα του δόντια, κ' ἐγελοῦσε, κ' ἐγελοῦσε...

Τί κακὸ παιδί, Θεέ μου!

Δὲν ἄργησε ν' ἀνεβῇ 'ς τὴ λεύκα καὶ νὰ μὲ κλείσῃ μέσα 'ς ἕνα καλαμένιο κλουβὶ μαζὶ μὲ μερικὰ κοτσύφια καὶ μὲ δυὸ τρεῖς γαλιάνδρες.

Καὶ πέτρα νἄταν ἡ καρδιά του θὰ συμπονοῦσε 'ς τὰ κλάμματα τῆς καϋμένης τῆς Διαμαντούλας σὰν ἐτριγύριζε 'ς τὸ κλουβὶ τρελλὴ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία.

Ἐγὼ εἶχα χάση τὸν νοῦ μου, ἀναστέναζα κάπου κάπου καὶ γέρνοντας τὸ μικρό μου κεφαλάκι 'στὸ στῆθος ἔκλαιγα σιγὰ σιγὰ τὴν τύχη μου.

Τὸ κακόπαιδο μᾶς ἐπῆγε τὸ ἴδιο τὸ πρωῒ 'ς τὴ χώρα, κ' ἐγυρνοῦσε μέσ' 'στοὺς δρόμους μὲ τὸ κλουβὶ 'ς τὸ χέρι γιὰ νὰ μᾶς πουλήσῃ.

Τὰ συντρόφια μου τ' ἀγόρασαν γλήγωρα κάτι ἄγριοι ἄνθρωποι μὲ μαῦρα γένεια καὶ μὲ μεγάλα μουστάκια. Ἐμένα σὰν μ' ἔβλεπαν φοβισμένο, ἄλαλο, καὶ στρυμωμένο σὲ μιὰν ἄκρη, οὔτε κἂν ἐγυρνοῦσαν νὰ μὲ κυττάξουν, καὶ κάποιος μάλιστα βλέποντάς με ἔτσι, εἶπε μὲ τὴ βραχνή του τὴ φωνή.

— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο!

Τόσο ἐκτυποῦσε ἡ καρδοῦλα μου, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμὴ εἶπα πῶς ἦρθεν ἡ ὥρα μου νὰ ξεψυχήσω.

Ἄχ! πόσο ἤθελα νὰ πέθαινα τότε, θὲ νἄβγαινα ἀπὸ περισσότερους καϋμούς.

Ξάφνω ἕνας χλωμὸς νέος μὲ δυὸ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μὲ ξανθὰ μακρυὰ μαλλιά, ἐστάθηκε ἐμπρός μου καὶ μ' ἐκυττοῦσε κατάματα μ' ἕνα παράξενον τρόπο. Χωρὶς νὰ κάμῃ καμμιὰ συμφωνία ἔβγαλε κ' ἐπλήρωσε τὸ χωριατόπουλο, καὶ μ' ἐπῆρε μέσα 'ς τὸ μικρό του χέρι.

Μ' ἐκυττοῦσε μὲ τόσο συμπαθητικὰ μάτια, καὶ μ' ἐχάϊδευε τόσο τρυφερὰ μὲ τὸ παχουλό του χέρι, ὥστε ἀναθάρρησα λιγάκι, καὶ τὸν εὐχαρίστησα γλυκὰ γλυκὰ μὲ μιὰ σιγανὴ φωνή.

Ὅταν ἐφθάσαμε 'ς τὸ σπίτι του ἤμαστε πειὰ φίλοι. Μ' ἔκλεισε μέσα 'ς ἀργυρὸ κλουβί, μοὖβαλε κρύο νερό, κ' ἕνα κομμάτι ζάχαρι 'ς τὰ σύρματα τοῦ κλουβιοῦ, καὶ μὲ κρέμασε 'ς τὸ παράθυρό του ἀντικρὺ 'ς ἕνα μικρὸ μπαλκόνι ποῦ ἐκαθότανε κ' ἐκεντοῦσε ἕνα νόστιμο μελαχρινὸ κορίτσι.

Σὰν ἔρριξα πρῶτα πρῶτα τὰ μάτια μου γύρω, καὶ εἶδα ἐκείνη τὴ μελαχρινὴ ποῦ μ' ἐκύτταζε μὲ τὰ δυὸ μεγάλα μαῦρα μάτια της, συλλογίσθηκα τὴν ἀγάπη μου, τὴ Διαμαντούλα, καὶ μ' ἐπῆρε τὸ παράπονο, ἐνῷ ὁ καλός μου φίλος μ' ἐκύτταζε μὲ μιὰ ματιὰ σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε:

— Πόσο σὲ ζηλεύω ποῦ κελαδεῖς τόσο γλυκά.

Ἄ! νἄξερε τὴν πίκρα μου ἐκείνην τὴ στιγμή.

Πέρασαν πολλὲς μέρες ὅσο νὰ συνειθίσω 'ς τὴ νέα μου ζωή. Ἐγυρνοῦσα ἀπάνω κάτω μέσ' 'στὸ κλουβί μου,κυττάζοντας μήπως καὶ 'δῶ ἀπὸ μέσα ἀπ τ' ἀσημένια σύρματα μιὰ κορυφὴ βουνοῦ, ἕνα δένδρο ἀπ' τὸν τόπο τῆς εὐτυχίας μου. Τοῦ κάκου! τίποτε δὲν ἔβλεπα κι' ἄρχιζα νὰ κελαδῶ πικρὰ πικρὰ τὸν πόνο μου.

Κάτω 'ς τὸ δρόμο ὁ κόσμος ἔτρεχε σὰν τρελλὸς ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ ἡ βοή του μὤκανε πολὺ πολὺ κακὸ ὅσο νὰ τὴν συνειθίσω.

Ὁ φίλος μου ἐκαθώτανε πολλὴ ὥρα σιμὰ 'ς τὸ παράθυρο, συλλογισμένος, λυπημένος, μὲ τὰ μάτια του καρφωμένα 'ς τὸν οὐρανό, σὰν νὰ ζητοῦσε κάτι ἀπὸ 'κεῖ ἐπάνω, ὕστερα ἔπαιρνε τὰ πινέλα του κ' ἐζωγράφιζε ὅλη τὴν ἡμέρα· γιατί, ἐλησμόνησα νὰ σᾶς τὸ πῶς ἦτανε ζωγράφος.

Τί ὡραῖα πράγματα ἐζωγράφιζε Μὲ πόση ταραχὴ καὶ ζωηρότητα ἔτρεχε τὸ χέρι του ἀπάνω 'ς τὸ πανί,καὶ πόσο ἄστραφταν τὰ μάτια του σὰν ἐτελείωνε κάτι.

Κάποτε ἐκρεμοῦσε τὸ κλουβί μου σὲ κανένα δένδρο 'ς τὸν κῆπο, καὶ ἀκουμπησμένος 'ς ἕνα κορμὸ ἐργαζώτανε ἀκούραστα μὲ τὸ πινέλο 'ς τὸ χέρι, βαθειὰ συλλογισμένος πάντα.

Ἐνόμιζες πῶς κάτι ἀλλόκοτο εἶχε 'ς τὴν καρδιά του, ποῦ τὸν ἐπίκραινε τόσο πολύ, κ' ἐμάραινε τὸ πρόσωπό του.

Πολλὲς φορὲς ἐσταύρωνε τὰ χέρια του 'ς τὰ στήθη του, κ' ἐκυττοῦσε ἀφηρημένος, λυπημένος σὰν πάντα, τὴ μελαχρινὴ ἐκείνη κόρη, ὁποῦ 'χε γι' αὐτὸν πάντα ἕνα γλυκὸ χαμόγελο 'ς τὰ τριανταφυλλένια χείλη της

Ποιὸς ξέρει τί νὰ βασάνιζε τὴν ψυχή του, τί ὑψηλὲς ἰδέες νὰ ἔκλειε ὁ νοῦς του, σὲ τί μαγικὲς σφαῖρες παράξενου κόσμου νὰ ἐγύριζε, καὶ τίποτε ς' αὐτὸν τὸν κόσμο δὲν τὸν εὐχαριστοῦσε.

Τὸν ἐσυμπονοῦσε ἡ ψυχή μου νὰ τὸν βλέπω νὰ μαραίνεται μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, κ' εἶχα μιὰ κρυφὴ χαρὰ ὅταν κατώρθωνα μέσ' 'ς τὴν ἀδιάκοπη ἐργασία του νὰ τοῦ ξελαφρώνω ὀλίγο τὴ λύπη του μὲ τὸ κελάδημά μου.

Μ' ἐκύτταζε τότε μὲ τὰ παράξενα μεγάλα μάτια του, καὶ σὰν νὰ ἔνοιωθε πῶς ἐκελαδοῦσα γι' αὐτόν, ἐρχότανε σιμά μου, μ' ἐχάϊδευε μὲ τὸ τρυφερό του χέρι, καὶ μοὔδινε ἕνα κομματάκι ζάχαρι . . .

Digitized by Google

Πέρασαν μέρες, μῆνες, ἐμάδησαν τὰ τριαντάφυλλα, ἔφυγε τὸ καλοκαῖρι, καὶ τὸ κρύο φθινόπωρο ἐχρύσωσε τὴν ἐξοχή.
Δὲν ξαναεῖδα πειὰ τὸν κῆπο· ἡ κόρη ἐκρυφοκυττοῦσε τώρα μέσ' ἀπ' τὰ τζάμια. Ὁ φίλος μου πειὸ χλωμός, πειὸ παράξενος, μὲ πειὸ ἀνήσυχα μάτια ἐτριγύριζε μέσ' 'ς τὴν κάμαρά του, χωρὶς νὰ πιάνῃ πειὰ τὸ πινέλο 'ς τὸ χέρι, ἐνῷ ἐγὼ ἐκελαδοῦσα πικρότερα ἀπὸ κάθε φορά.

Ἐφαινότανε ὅτι πονοῦσε πολύ. Τὸ σαράκι ποῦ ἐκρυφότρωγε τὴ ζωή του τόσον καιρὸ εἶχε κάμῃ καλὴ δουλειὰ τώρα.

Μιὰ βραδειά, τὴν ὥρα ποῦ ἔπεφτε ὁ ἥλιος μέσ' 'ς τὴ θάλασσα, ἔνοιωσα ἕνα δυνατὸ καρδιοχτύπι 'ς τὴν καρδιά μου, καὶ ἄρχισα νὰ κελαδῶ μὲ τόσο βαθὺ πόνο, ὅπου ἐξέχασα γιὰ πολλὴν ὥρα τὸν ἑαυτό μου. Σὲ λίγη ὥρα ποῦ ἐγύρισα τὰ μάτια μου τριγύρω—Θεέ μου τί νὰ ἰδῶ ! — ὁ καϋμένος ὁ φίλος μου ἤτανε ξαπλωμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἀσάλευτος, μ' ἕνα πινέλο 'ς τὸ χέρι, καὶ τὰ μάτια του, ἐκεῖνα τὰ ὡραῖά του μάτια, καρφωμένα, θολά, κατ' ἐπάνω μου, ἔλεγες ἄστραφταν ἀκόμα καὶ 'ς τὸν θάνατό του ἀπὸ τὴ θεία φλόγα τῆς ψυχῆς του.

Ἔζησε καὶ ἀπέθανε μόνος μέσα σὲ κόσμο δικό του. Ἕνα χρυσὸ στεφάνι τοῦ ἐστόλιζε τώρα τὸ μαραμμένο του μέτωπο, καὶ ὁ ἥλιος κάτω βαθυὰ ἀπ' τὴ δύσι του τὸν ἐφιλοῦσε γιὰ ὕστερη φορὰ μὲ μιὰ ἑτοιμόσβυστη ἀκτῖνά του.

Γύρω του σωρὸς ἀπὸ ζωγραφιές, σχέδια, χρώματα, πινέλα, τὸν ἐτριγύριζαν ὡσὰν νὰ ζητοῦσαν τὸ φύσημα τῆς τέχνης του, γιὰ νὰ λάμψουν περήφανα 'ς τὸν κόσμο...

Τὴν ἄλλη μέρα τὸν ἐσήκωναν. Εἶχε κρατήσει καὶ 'ς τὸ λείψανό του ἀκόμα τὴ λάμψι τοῦ προσώπου του, καὶ τὰ δίχως φῶς ἀνοιχτά του μάτια, ὡς τὴν ὥρα ποῦ ἐσφάλησαν τὴν κάσσα του ἦταν καρφωμένα ἐπάνω μου.

Δύστυχε ζωγράφε ! δύστυχε ζωγράφε !

Τόσος κόσμος ποῦ σ' ἀκολουθοῦσε δὲν εἶδα ἕνα νὰ κλάψῃ, νὰ δακρύσῃ γιὰ τὰ χαμένα σου νιάτα, μονάχα τὴν ὥρα ποῦ παράδερνε ἡ ψυχή μου 'ς τὰ στήθη μου, σὰν σ' ἐπερνοῦσαν κάτω ἀπ τὸ παράθυρό σου, μοῦ ἐφάνηκε πῶς ἄκουσα ς' τ' ἀντικρυνὸ μπαλκόνι ἕνα πικρὸ μοιρολόγι.

Ἄχ ! ἤτανε πολὺ κι' αὐτὸ γιὰ σένα ποῦ δὲν ἔνοιωσες ἀγάπη αὐτοῦ τοῦ κόσμου !

. . . Δὲν ξέρω πῶς ἔτυχε ν' ἀνοίξῃ ἡ μικρὴ πόρτα τοῦ κλουβιοῦ μου πρὸς τὸ βράδυ. Καὶ ὅμως βλέποντας τὸν ἑαυτό μου ἐλεύθερο δὲν εἶχα τὴ δύναμι ν' ἀπλώσω τὰ φτερά μου, νὰ πετάξω πέρα 'ς τὴν ἐξοχή, καὶ νὰ βρῶ τὴν ἀγάπη μου τὴν Διαμαντούλα, ποῦ θὰ ἔλυωνε ἀναστενάζοντας γιὰ τὸν πικρό μας χωρισμό. Ἐκύτταζα, ἐκύτταζα ἐκεῖνο τὸ ἔρημο σπιτάκι καὶ δὲν ἐχόρταινα νὰ τὸ βλέπω, μ' ὅλη τὴ λύπη ποῦ μοῦ γεννοῦσε.

Σὲ λίγο ἦρθε ὁ νοικοκύρης, ἕνας χονδράνθρωπος ὅπου ἐβρωμοῦσε καπνὸ ἀπὸ μιὰ ὥρα μακρυὰ καὶ ἀφοῦ ἐσώριασε ὅλες τὲς ζωγραφιὲς καὶ τὰ ἐργαλεῖα σὲ μιὰ γωνιά, ἐσήκωσε ὕστερα δύο θεώρατα χέρια νὰ σφαλίσῃ τὸ παράθυρο. Ἐτρόμαξα καὶ ἐπέταξα ἔξω, ἐνῷ ἄκουγα πίσω μου ἕνα σωρὸ κατάρες καὶ κακὰ λόγια.

Δροσερὸ ἀγεράκι μοῦ ἐδρόσιζε τὸ φλογισμένο μου κεφάλι, κάτω ὁ κόσμος ἐπερπατοῦσε σὰν τρελλός, ἀπάνω ἕνα γαλανὸ χρῶμα μοῦ γελοῦσε ξάστερο.

Καὶ ἐπετοῦσα, καὶ ἐπετοῦσα μὲ μιὰ χαρά, μὲ μιὰ εὐχαρίστησι, χωρὶς νὰ ξέρω ποῦ πηγαίνω.

Παραξενεύθηκα πολύ, ὅταν χωρὶς νὰ τὸ θέλω εὑρέθηκα 'ς τὸ νεκροταφεῖο. Τὰ μεγάλα του ψηλὰ κυπαρίσσια, τὰ λευκά του μάρμαρα, κ' οἱ ἀμέτρητοι σταυροί του μοῦ ἐθύμισαν ἀμέσως τὸν δύστυχο ζωγράφο.

Ἄξαφνα σὲ μιὰ ἄκρη, σιμὰ 'ς τὸν τοῖχο, μακρυὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα μνήματα ξανοίγω τὴ μελαχρινὴ ἐκείνη κόρη τοῦ μπαλκονιοῦ νὰ δακρύζῃ γονατισμένη δίπλα 'ς ἕνα τάφο νεοσκαμμένο. Ὁ ξύλινος σταυρός του γιὰ μόνο στολίδι εἶχε περασμένο ἕνα στεφάνι ἀπὸ φτωχικὰ ἀγριολούλουδα. Πέρα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ὁ ἀγέρας ἔφερνε 'ς τὰ φτερά του βαρειὰ μυρωδιὰ λιβανιοῦ.

Κατάλαβα ἀμέσως πῶς ἐκεῖ ἐκοιμώτανε ὁ ἄτυχός μου φίλος, κ' ἐκλάρωσα ἐκεῖ σιμὰ σὲ μιὰν ἰτιά, κ' ἔκλαψα, πικροκελαδῶντας, μαζὶ μὲ τὴ καλὴ ἐκείνη παρθένα.

Λίγοι κλαίονται ἔτσι 'ς τὸν κόσμο...

Ὅταν ἐνύχτωσε ἔφυγα, ἐπέταξα πέρα 'ς τὰ παληὰ μέρη τῆς εὐτυχίας μου. Πόσο εἶχαν ἀλλάξῃ. Τὰ δένδρα χλωμά, ξεγυμνωμένα, τὰ βουνὰ μαῦρα, ὁ κάμπος δίχως χρώματα, ἡ λίμνη μ' ἄγρια κύματα.

Ἔτρεξα ὅλη τὴ νύχτα, γυρεύοντας τοῦ κάκου τὴν ἀγάπη μου, τὴ Διαμαντούλα, καὶ γυρίζω ἀκόμα, ὅσο ποῦ νἄρθῃ ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ νὰ πάρῃ τὴν ψυχή μου, ἀλλὰ μόνον ξερὰ φύλλα βλέπω ἐμπρός μου, καὶ ὁ ἀντίλαλος ἀποκρίνεται κάθε στιγμὴ 'ς τὸν πόνο τῆς καρδιᾶς μου, μὲ τὴν ἀναγελάστρα του φωνή !

— Διαμαντούλα ! Διαμαντούλα !

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 34]

Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις λοιπὸν συνεκροτήθη ἡ γιγαντιαία μάχη.

Ἀρχίζομεν τὴν περιγραφὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ νότου καὶ διὰ τῆς ἀφηγήσεως τῶν συμβάντων παρὰ τῇ στρατιᾷ τοῦ Ἄλβεως. Ἡ προέλασις τῆς στρατιᾶς ταύτης ὑπεράνω τῆς Βίστριτς ἐξετελέσθη μετ' ἐκπληκτικῆς βραδύτητος, ἥτις ἐξηγεῖται πανταχοῦ διὰ τοῦ, ὅτι εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των τὴν μίαν καὶ μόνην παρὰ τὸ Νέχανιτς γέφυραν καὶ ὅτι ἑκάστη μεραρχία ἔχρῃζε ὡρῶν τινων, ἵνα διέλθῃ τὸ στενὸν τοῦτο. Καὶ ἦτο μὲν ὡσαύτως εἰς τὰ πλησίον Σώματα τῆς πρώτης στρατιᾶς ἡ ἔλλειψις στερεῶν γεφυρῶν λίαν ἐπαισθητή, ἐκεῖ ὅμως οἱ σκαπανεῖς ἔστρωσαν ταχέως πλωτὰς γεφύρας ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμίσκου καὶ ὀλίγα τάγματα ἐβάδιζον ἄνευ δισταγμοῦ διὰ τοῦτο εἰρημένου ῥύακος ἔχοντος μόνον βάθος τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν. Διατί οἱ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἄλβεως δὲν ἔπραξαν οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο, τοῦτο δὲν ἐσαφηνίσθη ποτέ. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὁ στρατηγὸς Σχαῖλερ (Scheeler) μετὰ τῶν ἑπτὰ ταγμάτων καὶ τῶν δύο πυροβολαρχιῶν τῆς πρωτοπορείας ἔμενεν ἐπὶ ὥρας τινὰς μεμονωμένος ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ ῥύακος, ὅπερ ὅμως δὲν τὸν ἐμπόδισε νὰ προχωρήσῃ μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ δραστηριότητος κατὰ τῶν προπεμφθέντων σαξωνικῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦτο εἰς δύο φάλαγγας, ἐξ ὧν ἡ μία προσέβαλεν ἐναλλὰξ τοὺς ἀντιπάλους τῆς ἑτέρας εἰς τὰ πλάγια καὶ ἀπεφάσισεν οὕτω τὴν ὑποχώρησιν τῶν Σαξώνων πρὸς τὰ ὑψώματα τοῦ Ἄνω-Πρίμ. Ἡ τολμηρὰ ἐπίθεσις τῆς μικρᾶς ταύτης δρακὸς στρατιωτῶν κατὰ τῆς ἰσχυρῶς κατειλημμένης ἐκείνης θέσεως φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀπεκρούσθη μετὰ δυνάμεως, τότε δὲ ὁ Διάδοχος τῆς Σαξωνίας ἔπεμψε μίαν ταξιαρχίαν πρὸς ἀντεπίθεσιν κατὰ τοῦ Σχαῖλερ. Καὶ ἐπέτυχε μὲν αὕτη κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς τὴν πλευρὰν αὐτῆς πρωσσικὸν τάγμα, οἱ Σάξωνες, ἀπειλούμενοι ὑπ' αὐτοῦ, ὑπεχώρησαν πάλιν κατεσπευσμένως εἰς τὰς προτέρας θέσεις των.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐπέλθει ἡ μεσημβρία καὶ ὁ Πρίγκηψ Διάδοχος τῆς Σαξωνίας Ἀλβέρτος ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς μεγαλειτέραν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ ἀσθενοῦς ἀντιπάλου, πρὸς κάλυψιν τῆς πλευρᾶς τῆς ὁποίας διέταξε νὰ προχωρήσωσι δύο ταξιαρχίαι τοῦ ὀγδόου αὐστριακοῦ Σώματος. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡ πρωσσικὴ μεραρχία Κάνσταϊν εἶχε διαβῆ τέλος πάντων τὴν Βίστριτς, εἶχε διέλθει τὸ φρούριον Ῥάδεκ καὶ τοποθετηθῆ ἐντὸς δάσους κειμένου νοτιανατολικῶς τοῦ Ἄνω-Πρίμ. Ἤδη, ὅτε οἱ Σάξωνες ἤρχισαν τὴν ἐπιθετικὴν κίνησιν κατὰ τοῦ Σχαῖλερ, ἐπέπεσεν ἡ μεραρχία αὕτη μεθ' ὁρμῆς καὶ εἰσέβαλεν ἀκριβῶς εἰς τὸ κέντρον τῆς αὐστριακῆς παρατάξεως, προὐξένησε δὲ διὰ τοῦτο τοιοῦτον πανικὸν φόβον, ὥστε ὁλόκληρος ὁ ὄγκος τῶν ἐχθρῶν ἔδραμε πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν ἐντελεῖ διαλύσει, ὥρμησαν δὲ οὗτοι τυφλῶς κατὰ τῶν σαξωνικῶν ταγμάτων, ἅτινα ὤφειλον νὰ καλύψωσι, καὶ παρέσυραν αὐτὰ εἰς τὴν φυγήν των, ἀφίνοντες ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μέγαν ἀριθμὸν νεκρῶν καὶ αἰχμαλώτων. Ὁ Κάνσταϊν, καίτοι τὸ ἱππικὸν καὶ πυροβολικόν του εὑρίσκετο ἀκόμη πολὺ ὀπίσω, ἐξηκολούθησε τὴν νίκην του, μεθ' ὅλην δὲ τὴν πεισματώδη καὶ αἱματηρὰν ἀντίστασιν τῶν Σαξώνων, ἐκυρίευσε δι' ἐφόδου τὸ χωρίον Ἄνω-Πρίμ, οὗ ἕνεκα ὁλόκληρος ἡ θέσις τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τῶν ἐχθρῶν εὑρίσκετο εἰς σπουδαῖον κίνδυνον, διότι οἱ Πρῶσσοι ἠπείλουν τὴν γραμμὴν τῆς ὑποχωρήσεώς των.

Φανερῶς ἐδείχθη εἰς τοὺς ἀγῶνας τούτους, ὅτι τὸ αὐστριακὸν πεζικὸν οὐδόλως εἶχεν εἰσέτι συνέλθει ἐκ τῶν προτέρων ἥττων, ἀλλ' ὅτι τὸ θάρρος τοῦ ὀγδόου Σώματος ἐκλονίσθη κατὰ κράτος διὰ τοῦ μαθήματος, ὅπερ εἶχε λάβει παρὰ τὸ Σκάλιτς.

Οὐχὶ τόσον εὐνοϊκὴ διὰ τὴν Πρωσσίαν, ὡς ἐνταῦθα, ἦτο ἡ θέσις τῶν πραγμάτων κατὰ τὰς ὥρας ἐκείνας παρὰ τῇ πρώτῃ στρατιᾷ. Ἀφοῦ ἔφθασεν ἡ ἀγγελία, ὅτι ὁ Φράνσεκη εἶχε καταλάβει τὸ Βένατεκ καὶ ἀρχίσει τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δάσους τοῦ Σβίπ, ὁ στρατηγὸς Χὼρν μετὰ τῆς ὀγδόης μεραρχίας ὑπερέβη περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν τὴν Βίστριτς ὀλίγον ὑπεράνω τῆς Σαδόβας, ἀπώθησε τὴν ταξιαρχίαν Προχάσκα μετὰ πεισματώδη πάλην ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χωρίου καὶ ἐκυρίευσε μετὰ ταῦτα τὸ μεσημβρινῶς τοῦ ὑψώματος τοῦ Λίπα κείμενον δάσος τῆς Ὄλας, ὅπως καὶ τὸ χωρίον Δόαλιτς, ἔνθα ᾐχμαλωτίσθησαν οὐκ ὀλίγοι Αὐστριακοί. Μετ' οὐ πολὺ ἐτέθη εἰς κίνησιν πλησίον αὐτοῦ, πρὸς νότον ἡ μεραρχία τοῦ Ἔρβαρτ, διέβη τὸν ῥύακα καὶ ἐδίωξε τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῆς Δοαλίτσκας. Ἔτι περαιτέρω κατὰ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἡ μεραρχία τοῦ Βέρδερ, προχωροῦσα ταχέως, ἐβάδισε διὰ τῆς Βίστριτς, προσέβαλεν ἀπροσδοκήτως τὰ ἐν τῷ χωρίῳ Μοκροβοοὺς ἐμπρόσθια στρατεύματα τοῦ Γάβλεντς

Digitized by Google

καὶ ἐδίωξεν αὐτὰ πρὸς τὰ ὑψώματα τοῦ Λαγγενχόφ. Καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη κατεδείχθη ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ: περὶ τὴν ἑνδεκάτην τῆς πρωΐας ἡ κοιλὰς τῆς Βίστριτς εὑρέθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Πρώσσων.

Ἤδη ὅμως καὶ κατὰ πρῶτον ἐδείχθη ὁ τραχὺς κόμβος τοῦ σχεδίου, ὅπως τὸ εἶχε προπαρασκευάσει ὁ Βένεδεκ. Μόλις οἱ Αὐστριακοὶ εἶχον ὑποχωρήσει εἰς τὰ ὑψώματα καὶ οἱ Πρῶσσοι παραταχθῇ μόνον ἐπὶ τῆς κατωφερείας, καὶ ἐξερράγη κατ' αὐτῶν ἐφ' ὅλης τῆς γραμμῆς ἀπὸ τοῦ Λαγγενχὸφ μέχρι τοῦ Χλοὺμ πυκνή, ἀδιάκοπος, φονικὴ χάλαζα ὀβίδων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξ 130, κατόπιν δὲ ἐξ 160, ἐπὶ τέλους ὅμως ἐκ 200 καὶ ἐπέκεινα τηλεβόλων. Ἦτο ἀκαταπαύστως βρέμουσα βροντή, ἐκκωφεύων συριγμὸς καὶ βόμβος σφαιρῶν, ἀδιαλείπτως καταπίπτουσα βροχὴ σιδηρῶν τεμαχίων, κατὰ τῶν ὁποίων δὲν παρεῖχον προστασίαν οὔτε τὰ δένδρα τοῦ δάσους, οὔτε αἱ καλύβαι τῶν χωρίων. Τὰ πρωσσικὰ τηλεβόλα, τὰ πυροβολοῦντα κατὰ τοῦ κεκαλυμμένου ἐχθροῦ εἴτε μακρόθεν ἐκ τῆς ἑτέρας ὄχθης τοῦ ρύακος, εἴτε ἐκ τοῦ βάθους πρὸς τὰ ἄνω, δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσί τι κατὰ τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἀντιπάλου καὶ κατὰ τῆς θέσεώς του. Ἡ ἔφοδος τοῦ πεζικοῦ ἐπὶ τῆς ἐντελῶς φαλακρᾶς καὶ ἀνοικτῆς ἀνωφερείας πρὸς κατάληψιν τῶν ἐχθρικῶν πυροβολαρχιῶν ἐδείχθη ἀπελπιστικὴ εἰς τὰ πρῶτα βήματα, ὁσάκις ἐδοκιμάσθη ὑπὸ διαφόρων στρατευμάτων μετὰ τοῦ θάρρους τῆς ἀπογνώσεως. Οὐδὲ εἷς στρατιώτης ἤθελε φθάσει ζῶν μέχρι τοῦ στομίου τῶν τηλεβόλων. Ἀλλὰ δὲν ὤφειλον καὶ δὲν ἤθελον νὰ στρέψωσι τὰ νῶτα, καὶ οὕτω τὰ στρατεύματα ταῦτα, Θουρίγγιοι καὶ Πομμερανοί, ὑπέστησαν τὴν δεινοτέραν δοκιμήν, ἥτις δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς ἀνδρικὸν θάρρος, ἤτοι ν' ἀντέχωσιν ἄπρακτοι καὶ ἄοπλοι πρὸ τοῦ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐπισκήπτοντος θανάτου, νὰ ἐμμένωσι καρτερικοὶ καὶ ἄκαμπτοι ἐν μέσῳ τῶν σωρηδὸν περὶ αὐτοὺς καταπιπτόντων συναδέλφων. Καὶ τοιουτοτρόπως παρήρχετο ἀτελευτήτως καὶ βραδέως διὰ τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους μάρτυρας ἡ μία ὥρα μετὰ τὴν ἄλλην. «Ἤμεθα τέλος ἀποκεκαρωμένοι», γράφει εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τούτων, «ἐσύραμεν τὸ ὡρολόγιον καὶ ἐμετροῦμεν τὰς ὀβίδας, αἵτινες ἐξερρηγνύοντο πέριξ ἡμῶν ἐντὸς ἑνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας». — Ὅτε ὅμως περὶ μεσημβρίαν ἡ ταξιαρχία Κίρχσβεργ τοῦ τρίτου αὐστριακοῦ σώματος, νομίζουσα ὅτι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶνε ἐξηντλημένοι ἐπὶ τέλους, κατῆλθεν ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἵνα κυριεύσῃ πάλιν τὸ δάσος τῆς Ὅλας, τότε ἀπήντησε τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε, ἀπολέσασα ἓν τέταρτον σχεδὸν τῶν ἀνδρῶν της, ἔφυγε μετὰ βραχὺν ἀγῶνα καὶ κακῶς ἔχουσα εἰς τὰς προστατευτικὰς πυροβολαρχίας, ἀφήνουσα εἰς αὐτὰς τὴν περαιτέρω κατασύντριψιν τοῦ ἀντιπάλου. Ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν Πρώσσων ἀκόμη αἱ ἀπώλειαι ὑπῆρξαν φρικώδεις καὶ ἡ πέραν ἐν τῷ στρατηγείῳ τοῦ Βασιλέως ἐναγώνιος ἀδημονία ἦτο φοβερά. Δὲν εἶχον λάβει εἰσέτι ἀγγελίαν περὶ ἐπιτυχίας τινὸς τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἄλβεως καὶ οὐδεμίαν εἴδησιν περὶ τῆς πορείας τῶν στρατευμάτων τοῦ Διαδόχου· ἀδιακόπως ἐμέτρων τὰς ἀποστάσεις καὶ εὕρισκον, ὅτι ὁ Διάδοχος ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἤδη φθάσει. Ἀλλ' οὐδὲ ἴχνος τῆς προσεγγίσεώς του παρετηρεῖτο. Ἐπεβάλλοντο ἤδη αἱ ἐξῆς ἐρωτήσεις: Πρέπει ν' ἀφήσωμεν περισσοτέραν ὥραν ἀκόμη τὰ στρατεύματα νὰ θυσιάζωνται ἐν μέσῳ τοῦ τερατώδους τούτου πυρός; πρέπει νὰ τὰ ἀποσύρωμεν; πρέπει νὰ τὰ ἐνισχύσωμεν;

Ἐλήφθη ἀπόφασις, ἀλλὰ τοιαύτη, οἵα συνῳδὰ πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου ἔπρεπε νὰ ληφθῇ. Ὁ Διάδοχος ὀφείλει νὰ ἔλθῃ καὶ θὰ ἔλθῃ· κρατοῦμεν λοιπὸν τὴν θέσιν ἐκεῖθεν τῆς Βίστριτς καὶ ἐνισχύομεν αὐτὴν διὰ τὴν μέλλουσαν ἐπίθεσιν. Τὸ μόνον διαθέσιμον μένον ἀκόμη πεζικόν, τὸ σῶμα τοῦ Βρανδεμβούργου, ἔλαβε τὴν διαταγὴν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ δάσος τῆς Ὅλας. Μία μεραρχία ἱππικοῦ καὶ μέρος τῆς ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ ἔμειναν ἐντεῦθεν τῆς Βίστριτς. Ἦτο ἀπόφασις πλήρης τολμηροτάτου θάρρους, νὰ ρίψωσι δηλονότι εἰς τὴν μάχην τὴν τελευταίαν ἐφεδρείαν, ἐνῷ ὁ ἀντίπαλος εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν νὰ ὁδηγήσῃ ἔμπρὸς ἑκάστην στιγμὴν 70,000 νέων στρατευμάτων πρὸς διάρρηξιν τοῦ πρωσσικοῦ κέντρου.

Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐδείχθη, ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου ἡ μεγίστη τόλμη εἶνε πολλάκις ἡ μεγίστη σύνεσις.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα συνέβαινον, ἡ μεραρχία τοῦ Φράνσεκη, ἡ ἀποχωρισθεῖσα ἀπὸ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ διὰ τῆς Βίστριτς, ὤφειλε μόνη νὰ συνάψῃ μάχην, ἥτις διὰ τὴν ἡρωϊκὴν καρτερίαν καὶ τὰς μεγάλας συνεπείας δὲν ἔχει σχεδὸν τὴν ὁμοίαν της ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τοῦ πολέμου.

Εἴδομεν πῶς ἡ πρωτοπορεία τοῦ Φράνσεκη ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γόρδων ἐδίωξε ἀποσπάσματά τινα τῆς ταξιαρχίας Ἀππιάνου ἐκ τοῦ χωρίου Βένατεκ καὶ προήλασε κατόπιν πρὸς τὸ δάσος τοῦ Σβίπ, ἔνθα, ἐκτὸς δύο ταγμάτων τοῦ Ἀππιάνου, εὑρίσκοντο καὶ ἀποσπάσματά τινα τῆς ταξιαρχίας Βραντενσταῒν τοῦ τετάρτου αὐστριακοῦ σώματος. Ἀντήλλασσον ἐνταῦθα τουφεκισμούς τινας μεταξὺ τῶν λοχμῶν· ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως γνωρίζομεν ὅτι ὁ Ἀππιάνος εἶχε λάβει διαταγὴν νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸς τὸ Χλούμ, ἀφῆκε λοιπὸν ἓν τάγμα μόνον παρὰ τὸν Βραντενσταῒν, καὶ τοιουτοτρόπως κατέστη δυνατὸν εἰς τοὺς Πρώσσους νὰ κυριεύσωσιν ἄνευ μεγάλων θυσιῶν οὐ μόνον

Digitized by Google

τὸ δάσος, ἀλλὰ καὶ τὸ μεσημβρινῶς ἀπ' αὐτοῦ κείμενον χωρίον Τσίστοβες. Καίτοι ὁ στρατηγὸς Βράντενσταϊν διέταξε νῦν ἅπαντα τὰ στρατεύματά του, ἐνισχυθέντα δι' ἑνὸς ἀκόμη τάγματος κυνηγῶν, νὰ προχωρήσωσι πανταχόθεν εἰς τὸ δάσος, ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὐτοῦ ἐναυάγησαν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν Πρώσσων τῶν ἤδη ὡσαύτως εἰς ὀκτὼ τάγματα συμποσουμένων. Κατὰ τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χαραδρῶν καὶ κλιτύων τοῦ πυκνοῦ δάσους συναφθεῖσαν μάχην διελύθησαν ἑκατέρωθεν οἱ δεσμοὶ τῆς τάξεως τῶν στρατευμάτων· ἕκαστος αξιωματικὸς ἢ ὑπαξιωματικὸς συνήρπαζε μικρὰς δράκας στρατιωτῶν, ὅπου καὶ ἂν τοὺς εὕρισκεν· εἰς ἓν μέρος ὤθουν ἐμπρὸς οἱ Πρῶσσοι, ἐγγὺς δὲ παρ' αὐτοὺς οἱ Αὐστριακοί. Τότε ὁ προσβάλλων νικητὴς ἐλάμβανεν ἐξαίφνης καταστρεπτικὰ πυρὰ εἰς τὰ πλάγια, ἀλλ' ἐν τῇ τύρβῃ ταύτῃ τῆς συμπλοκῆς ἡ ἐπιδεξιοτέρα τακτικὴ καὶ ἀκριβεστέρα ἐκγύμνασις τῶν Πρώσσων ἔλαβον ὁριστικῶς τὴν ὑπεροχήν. Μετὰ πεισματώδη πάλην μιᾶς ὥρας ὁ Βράντενσταϊν ἔσωσεν ἐκ τοῦ δάσους διεσπαρμένα μόνον συντρίμματα τῆς ταξιαρχίας του.

Εἰς τοὺς νικητὰς ἐν τούτοις ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἔφερε μικρὸν μόνον ὄφελος. Διότι, μόλις τὸ ἐχθρικὸν πεζικὸν εἶχε διωχθῆ ἐκ τοῦ δάσους, ἐπέσκηψεν ἐπ' αὐτοῦ μετ' οὐχὶ ὀλιγωτέρας δυνάμεως ἢ κατὰ τῆς Σαδόβας τὸ πῦρ τῶν παρὰ τὸ Μάσλοβετ παρατεταγμένων πυροβολαρχιῶν, ὑποστηριζομένων ὑπὸ τῆς μεγάλης παρὰ τὸ Χλοὺμ πυροβολαρχίας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξ 90, μετ' ὀλίγον ὅμως ἐξ 128 τηλεβόλων, καθ' ὧν ὁ Φράνσεκη εἶχεν 24 μόνον ν' ἀντιτάξῃ. Καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις διηυλακίζετο τὸ δάσος ὑπὸ τῶν σφαιρῶν, συγχρόνως δὲ μετὰ τῶν τεμαχίων ὀβίδων συντετριμμένοι κλάδοι καὶ κορμοὶ δένδρων κατέπιπτον ἐπὶ τῶν σωρῶν τῶν ὑπερασπιστῶν καὶ ἐπέφερον αἱματηρὰς ἀπωλείας εἰς ὅλα τὰ μέρη. Διαρκοῦντος τοῦ πυροβολισμοῦ τούτου ὁ Κόμης Φέστιτιτς ὀλίγον μετὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ὡδήγησε πρὸς τὸ Μάσλοβετ τὰς τρεῖς ὑπολοίπους ταξιαρχίας τοῦ Σώματός του, ἵνα ἐξακολουθήσῃ μετὰ μεγαλειτέρας ἀκόμη καρτερίας τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δάσους, ἀλλ' ἔκρηξις ὀβίδος κατασυνέτριψε τὸν ἀριστερὸν πόδα αὐτοῦ, ὥστε ἡ διοίκησις τοῦ Σώματος μετεβιβάσθη εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν του, στρατηγὸν Μολλινάρυν. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, περιφρονῶν καθ' ὁλοκληρίαν τὰς ὁδηγίας τοῦ Βένεδεκ, κατείχετο ὑπὸ τῆς στρατηγικῆς ἰδέας, ὅτι ἀκριβῶς ἐνταῦθα, εἰς τὸ δάσος τοῦ Σβίπ, ὤφειλον νὰ διαπεράσωσιν ὅλαις δυνάμεσι, νὰ στρέψωσι δὲ κατόπιν τὸ μέτωπον πρὸς ἀριστερὰν καὶ νὰ περισφίγξωσιν ἐκ τῆς πλευρᾶς τὴν στρατιὰν τοῦ Πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου. Ἔδωκε λοιπὸν περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν τὴν διαταγὴν εἰς 17 τάγματα ν' ἀνανεώσωσι τὴν ἔφοδον κατὰ τοῦ δάσους καὶ νὰ ἐπιτεθῇ ἡ μὲν ταξιαρχία Φλάϊσχακερ (Fleischhacker) ἐκ νότου, ἡ δὲ ταξιαρχία Παὶκ (Boehk) ἐκ νοτιονατολικῆς διευθύνσεως.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Φλάϊσχακερ ἐδίωξε δύο πρωσσικὰ τάγματα ἐκ τοῦ Τσίστοβες, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τρίτου τάγματος ὁ στρατηγὸς Γόρδων διετηρήθη ἀκράδαντος ἐν τῷ δυτικῷ μέρει τοῦ χωρίου καὶ ἀπησχόλησεν ἐνταῦθα τὸν διπλάσιον ἀριθμὸν τῶν ἀντιπάλων εἰς ἀδιάκοπον ἀκροβολισμόν. Μετὰ τῶν λοιπῶν 6 ταγμάτων ὁ Φλάϊσχακερ εἰσέβαλε κατόπιν εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ δάσους, ὅπου ἀντετάχθησαν κατ' αὐτοῦ ἀσθενῆ ἀποσπάσματα τοῦ 27. καὶ 64. Συντάγματος. Ταῦτα ὅμως, καίτοι ὑποχωροῦντα βραδέως ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον καὶ ἀπὸ λόχμης εἰς λόχμην, ἐξέχεον τὰ ἀδιάλειπτα πυρὰ των ἐπὶ τῆς αὐστριακῆς μάζης—ἕως ὅτου ἔλαβον ὅλως ἀπροσδοκήτως ἐπικουρίαν, δίδουσαν τὴν ἀπόφασιν. Κατὰ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τοῦ δάσους, ὅπως εἴπωμεν, ἡ ταξιαρχία Παὶκ εἶχε προχωρήσει μετὰ 9 ταγμάτων, εἶχε διαρρήξει τὴν αραιὰν ἅλυσιν ἀκροβολιστῶν τῶν Πρώσσων καὶ ἀναγκάσει αὐτοὺς νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν ἐν σπουδῇ πρὸς νότον καὶ βορρᾶν, ἐνῷ ὁ συνταγματάρχης Παὶκ ὡδήγησε τὸ κύριον σῶμα τῶν στρατευμάτων του κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸ ὕψωμα τοῦ βραχώδους λόφου καὶ ἔστειλε μετὰ ταῦτα περιπολίας πρὸς τὴν δυτικὴν ἔξοδον τοῦ δάσους. Οἱ πρὸς μεσημβρίαν ὅμως ὑποχωροῦντες πρωσσικοὶ λόχοι συνεκρούσθησαν μετ' οὐ πολὺ πρὸς τὴν ταξιαρχίαν τοῦ Φλάϊσχακερ, καὶ συνελθόντες εἰς ἑαυτοὺς ταχέως, ἐχαιρέτισαν αὐτὴν διὰ τόσον φονικῶν πυρῶν, ὥστε ἡ προέλασις αὐτοῦ ἀνεκόπη ἐντελῶς καὶ μετεβλήθη τάχιστα εἰς δρομαίαν φυγήν. Ὁ συνταγματάρχης Παὶκ χωρὶς νὰ προαισθάνηται τὴν ἧτταν τοῦ συναδέλφου του, ἐπίστευεν ἐν τῷ μεταξὺ μετὰ χαρᾶς ὅτι ἦτο ὁ κύριος τοῦ πεισματωδῶς διαφιλονεικουμένου δάσους· τότε ὅμως ἔπαθε πολὺ δεινοτέραν ἀκόμη καταστροφήν. Ἤδη ὁ Φράνσεκη, ὁ διοικῶν προσωπικῶς τὴν πάλην, ἐντὸς τοῦ βορείου μέρους τοῦ δάσους—ἐφ' ὅσον διοίκησίς τις ἦτο δυνατὴ—εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του τέσσαρα ἀκέραια ἀκόμη τάγματα παρὰ τὸ Βένατεκ, ἅτινα ἔπεμψε νῦν εἰς τὴν μάχην συγχρόνως μετὰ δύο ταγμάτων τῆς ὀγδόης μεραρχίας, τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει ὡς ἐπικουρίαν. Ἐνῷ τὰ τελευταῖα ταῦτα εἰσέβαλλον εἰς τὴν δυτικὴν ἄκραν τοῦ δάσους καὶ ἀπησχόλουν τὰ στρατεύματα τοῦ Παὶκ κατὰ μέτωπον, ὁ Φράνσεκη ἔρριψε τὰ τέσσαρα ἐκεῖνα τάγματα κατὰ τῆς βορείου πλευρᾶς καὶ τῶν νώτων τοῦ ἀντιπάλου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πυρῶν των ὑπῆρξε φρικωδέστατον. Ἔπεσαν ὁ συνταγματάρχης Παὶκ καὶ πάντες οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἐκτὸς δύο, μετ' αὐτῶν δὲ ἐφονεύθη τὸ ἥμισυ τῶν στρατιωτῶν. Μετὰ κόπου μόνον οἱ ἐπίλοιποι μαχόμενοι διέσχισαν τὰς τάξεις τῶν

Digitized by Google

Πρώσσων καὶ ἐσώθησαν ἐκ τοῦ δάσους πρὸς τὸ Μάσλοβετ.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΟΙ ΣΑΡΔΙΝΟΙ

Ἁλιεία καὶ βιομηχανία αὐτῶν.

B.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 45

Προετοιμασίαι σαρδίνων.—Παρασκευὴ ἐν ἐλαίῳ.—Ἀποξήρανσις.—Τιμὴ σαρδίνων ἀναλόγως τῆς ποιότητος τοῦ ἐλαίου.—Κυτία λευκοσιδηρᾶ.—Δοκιμασία τῶν κυτίων.—Σαρδῖνοι ἐν λίπει.—Δεσποσύνη Λεκουγιοῦ. — Βιομηχανία σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ. — Ἡ ἁλιεία ἐν Κορνουαλλίᾳ καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ. — Προέλευσις σαρδίνων. — Περιγραφὴ τοῦ ἰχθύος. — Παραγωγὴ σαρδίνων ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1880.

—

Οἱ οὕτως ἑτοιμασθέντες σαρδῖνοι ἐμβαπτίζονται ἐν ἅλμῃ πυκνῇ, ἔνθα ἀφίενται ἐπὶ δύο μέχρι τριῶν ἡμερῶν. Μετὰ ταῦτα πλύνονται δι' ἀφθόνου ὕδατος καὶ ἀποξηραίνονται εἰς τὸν ἥλιον ἐπὶ σιδηρῶν ἐσχαρῶν ἀπὸ σκοποῦ κατεσκευασμένων. Ἡ προετοιμασία αὕτη προηγεῖται τῆς ἐν ἐλαίῳ ἐνθέσεως. Ἐν ταῖς βροχεραῖς ἡμέραις ἡ ἀποξήρανσις τελεῖται διὰ τεχνητῆς θερμοκρασίας. Οἱ ἰχθύες ἀποξηρανθέντες μέχρι βαθμοῦ τινος γνωσθέντος ὑπὸ τῆς πείρας, ἐμβαπτίζονται ἐν ζέοντι ἐλαίῳ, καὶ μετὰ τοῦτο στιβάζονται ὑπὸ γυναικείων χειρῶν ἐν λευκοσιδηροῖς κυτίοις, κατασκευαζομένοις ἐν ἰδιαιτέρῳ διαμερίσματι τοῦ ἰδίου ἐργαστηρίου πρὸς τοῦτο. Τοιαῦτα κυτία παρασκευάζονται πάντων τῶν μεγεθῶν, ἄλλα μὲν ὅπως περιλάβωσιν ὀκτὼ σαρδίνους καὶ ἄλλα διακοσίους πεντήκοντα. Τὰ κυτία μεταφέρονται ὑπὸ τοὺς κρουνούς, ἀφ' ὧν ῥέει τὸ ἔλαιον, καὶ ὅταν πληρωθῶσι κλείονται. Ἡ ποιότης τῶν διατηρουμένων σαρδίνων ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐλαίου, ἐν ᾧ τίθενται. Εἰς τὰ μεγάλα ἐργοστάσια μεταχειρίζονται παντὸς εἴδους ἔλαια ἀπὸ τῶν καλλιτέρων μέχρι τῶν κοινοτέρων. Ἐκ τοῦ ἐλαίου ἐξαρτᾶται κυρίως καὶ ἡ τιμὴ τοῦ κυτίου.

Ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς οἱ κολληταὶ κλείουσι τὰ κυτία εἶναι θαυμασία. Ἄλλοτε ἕκαστος ἐργάτης ἔπρεπε νὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ πυράν, ὅπως τηρῇ θερμὸν τὸ ἐργαλεῖον τῆς κολλήσεως. Σήμερον οἱ ἐργαζόμενοι τὸν λευκοσίδηρον μεταχειρίζονται τὸ φωταέριον. Τεμάχιον χαλκοῦ κατεσκευασμένον ὅπως καὶ τὰ κοινὰ ἐργαλεῖα, δέχεται διὰ τῆς σωληνοειδοῦς λαβῆς του φωταέριον καὶ ἀέρα, ὅστις ἐξωθεῖται ἐν αὐτῷ διὰ φυσητῆρος. Ἡ τοῦ ἀερίου εἰσροὴ κανονίζεται διὰ στρόφιγγος, ὅπως ὁ ἐργάτης δύναται διαρκῶς νὰ τηρῇ τὸν χαλκὸν εἰς ὡρισμένην θερμοκρασίαν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης εἷς καλὸς ἐργάτης κολλᾷ εὐκολώτατα χίλια κυτία καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

Τέλος τὰ κυτία ἀφοῦ κλεισθῶσιν ἀεροστεγῶς ὑποβάλλονται εἰς νέαν δοκιμασίαν ἀναπόδραστον διὰ τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν σαρδίνων. Ἡ ἐργασία αὕτη σκοπὸν ἔχει ν' ἀποστειρώσῃ ἢ μᾶλλον ν' ἀποκτείνῃ τοὺς μικροργανισμοὺς τοὺς περιεχομένους ἐν τῷ ἐλαίῳ, τοὺς κεκολλημένους ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ κυτίου ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις θὰ ἐπέφερε τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ προϊόντος.

Τὰ κυτία ἐμβάλλονται ἐν λουτρῷ ἐλαίου θερμανθέντος μέχρι θερμοκρασίας 120 βαθμῶν ἑκατονταβάθμου, ἢ ἐν ζέοντι ὕδατι· ἐν τούτῳ μένουσι τὰ κυτία ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας, τὰ μεγαλείτερα πλειότερον χρόνον, ὅπως ἡ θερμοκρασία εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ κέντρου. Συγχρόνως διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης δοκιμάζεται τὸ ἀεροστεγὲς τῶν κυτίων. Οἱ τοῖχοι τῶν κυτίων θερμαινόμενοι διαστέλλονται καὶ κυρτοῦνται, ὅσων δὲ κυτίων οὗτοι μένουσιν ἐπίπεδοι, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἔχουσιν ὀπήν τινα, καὶ ὑποβάλλονται εἰς νέαν συγκόλλησιν. Τέλος τὰ κυτία συναζόμενα ἀναλόγως τῶν μεγεθῶν αὐτῶν ἐναποθηκεύονται, μέχρις οὗ ἀποσταλῶσι πανταχοῦ τῆς γῆς.

Ἡ ἁλιεία τῶν σαρδίνων ἐν ταῖς ἀκταῖς τῆς Βρετάνης γίνεται ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων· ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας οἱ ἁλιεῖς ἡτοίμαζον ἀλιπάστους τοὺς σαρδίνους, ὡς μέχρι τοῦδε τοῦτο τελεῖται ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἀπὸ τοῦ τελευταίου αἰῶνος οἱ ὀψομανεῖς ἐγνώριζον νὰ ἑτοιμάζωσι τοὺς σαρδίνους ἐν λίπει.

★

Ἡ διατήρησις τῶν σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ εἶναι νεωτάτη σχεδόν. Κατὰ τὸν κ. Κούνκελ Δερκουλαῒς αὕτη ὀφείλεται εἰς δικαστήν τινα τοῦ πρωτοδικείου τοῦ Λοριάν, ὅστις κατὰ τὸ 1825 ἐνδιαφερόμενος περὶ τῆς τύχης γεροντοκόρης τινος, Δεσποσύνης Λεκουγιοῦ καλουμένης, τὴν συνεβούλευσε νὰ ψήσῃ καὶ διατηρήσῃ ἐν ἐλαίῳ ἑκατοστύας σαρδίνων, ὅπως τοὺς ἀποστείλῃ εἰς τοὺς παντοπώλας τῶν Παρισίων. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε, καὶ ὁ δικαστὴς ἐχορήγησεν εἰς τὴν προστατευομένην τὰ μέσα, ὅπως παρασκευάσῃ τοιούτους ἐν ἀφθονίᾳ· μετά τινα δὲ χρόνον ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας παρῃτήθη καὶ ὁ ἴδιος καὶ μεταβὰς εἰς Λοριὰν κατέστη ὁ πρῶτος ἱδρυτὴς καταστήματος παρασκευῆς σαρδίνων ἐν ἐλαίῳ. Μόλις δὲ μετὰ εἴκοσιν ἔτη κατὰ τὸ 1844 ἱδρύθησαν καταστήματα ἐν Νάντῃ. Ἐν Κονκαρνῷ ἡ βιομηχανία αὕτη ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ 1852. Σήμερον ἡ ἐπέκτασις εἶναι παμμεγίστη. ἐν Βρετάνῃ, ἐν Βανδέᾳ καθ' ὅλην τὴν παραλίαν τοῦ Γασκονικοῦ κόλπου μέχρις Ἰσπανίας, ἐν Βουαρνενέ, Κονκαρνῷ, Ὠδιέρν κλπ. . Οἱ καλλιτέρας ποιότητος σαρδῖνοι πωλοῦνται ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, τῆς δευτέρας ποιότητος ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, οἱ δὲ τῆς ἐσχάτης ποιότητος ἐν ταῖς ἀποικίαις, ἐν τῇ Ἀνατολῇ, τῇ Σινικῇ καὶ τῇ Ἀφρικῇ.

Digitized by Google

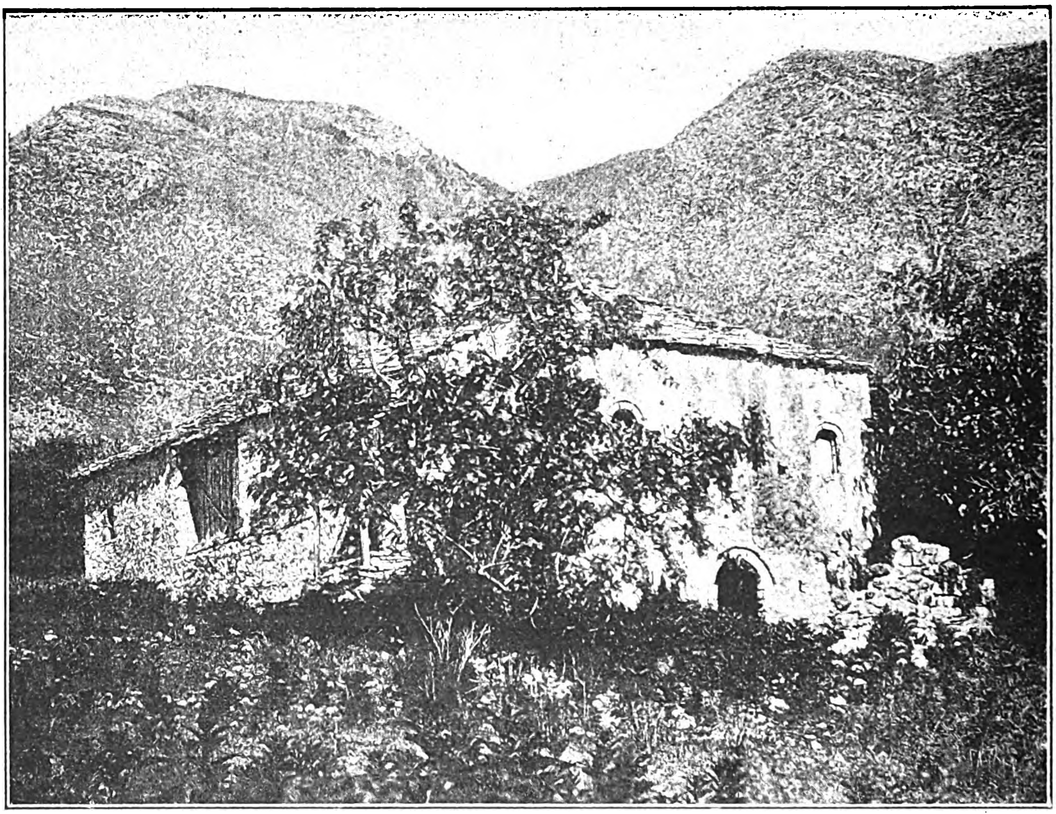

Ὁ Σουλιώτικος οἶκος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐγεννήθη ὁ Μάρκος Μπότσαρης.

Ἀπανταχοῦ ἡ μέθοδος τῆς παρασκευῆς τῶν σαρδίνων εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή, ἡ ἁλιεία ὅμως διαφέρει. Εἴπομεν κατὰ πόσον εἶναι ἁπλοῦν τὸ δίκτυον, οὗτινος γίνεται χρῆσις ἐν Κονκαρνώ. Εἶναι τὸ ἀρχαῖον δίκτυον τὸ χειριζόμενον ἐπίσης. Τοιούτου δικτύου γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ Βανδέᾳ, εἰς τὴν Ὠδιὲρν ὅμως καὶ τὴν Δουαρνενὲ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῶν γαγγάμων, πελωρίων δικτύων.

Εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Κορνουαλλίας ἁλιεύουσι τοὺς σαρδίνους δι' ἐπιπλεόντων δικτύων μήκους 160 ὀργυιῶν καὶ ὕψους 15, τὰ ὁποῖα σύρουσι δύο ἢ τρία πλοῖα. Ὅταν οἱ ἰχθύες ἀφθονοῦσιν, ἅπαξ μόνον ἓν τοιοῦτον δίκτυον συλλαμβάνει μέχρις ἓξ ἑκατομμύρια σαρδίνων. Ἐν Ἱσπανίᾳ ἐπίσης γίνεται χρῆσις ὁμοίων δικτύων, ἓν δ' εἶδος τούτων καλεῖται cedazo. Οὕτω καλοῦσι γιγάντιον δίκτυον ἐκτεινόμενον ὡς παμμέγιστον καταπέτασμα, ὕψους 30 μέτρων καὶ μήκους 1600 μέτρων. Πρὸς τὸ κάτω μερος ἑρματίζεται οὕτως ὥστε νὰ περιβάλλῃ τὴν ἀγέλην τῶν σαρδίνων. Τὰ δύο ἄκρα αὐτοῦ στρεφόμενα πρὸς τὴν ἀκτήν, συνδέονται δι' ἰσχυροτάτων κάλων εἰς τροχαλίας τεθειμένας ἐπὶ τοῦ παρακτίου καὶ δι' ὧν συμπίσσεται τὸ δίκτυον πέριξ τῶν σαρδίνων. Οὕτως οἱ σαρδῖνοι περικλείονται ἐν παμμεγίστῳ κύκλῳ, ἐξ οὗ δὲν δύνανται νὰ διαφύγωσιν. Οἱ ἁλιεῖς κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν καταστημάτων μεταβαίνουσι καὶ συλλαμβάνουσιν ἐκ τῶν ἐγκεκλεισμένων ἰχθύων δι' ἄλλων μικρῶν δικτύων. Τὸ τοιοῦτου εἴδους δίκτυον κυρίως πλεονεκτεῖ διότι, τηρεῖ αἰχμαλώτους ἑκατομμύρια ὅλα σαρδίνων οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ μείνωσι ζῶντες περὶ τὰς δεκαπέντε ἡμέρας. Τοιουτρόπως δὲν ἐπέρχεται ἀπώλεια σαρδίνων, ὅπως συχνότατα συμβαίνει, ὅταν τὰ προϊόντα τῆς ἁλιείας εἶναι ἀφθονώτερα τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὸ τῶν διαφόρων καταστημάτων τῆς παρασκευῆς τῶν σαρδίνων. Συχνότατα κατὰ ἑκατομμύρια ῥίπτονται σαρδῖνοι εἰς τοὺς ἀγροὺς χρησιμοποιούμενοι ὡς λίπασμα.

*

Μετὰ ταῦτα ἂς ἐξετάσωμεν πόθεν προέρχονται οἱ σαρδῖνοι, πῶς τίκτουσι, πῶς ἀναπτύσσονται, ποῖα τὰ ἤθη αὐτῶν. Καίτοι δὲ ἡ βιομηχανία τοῦ ἰχθύος τούτου εἶναι σπουδαιοτάτη, ἀγνοοῦμεν πάντα ταῦτα. Οὐδέποτε δὲ θὰ γνωρίσωμέν τι ἂν εὐήκοον τείνομεν οὖς εἰς τὰς ἀντιφασκούσας πληροφορίας τῶν ἁλιέων. Κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη εἰδικῶς ἀνέλαβε τὴν μελέτην τῶν θεμάτων τούτων ὁ ζῳολόγος Πουσέ, μεγίστη δ' ὑπάρχει ἐλπίς, ὅτι διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐπιστημονικῆς μεθόδου θὰ διαλευκανθῶσι πάντα ταῦτα τὰ θεωρούμενα μυστήρια, καὶ ἐκ τούτου μεγάλως θὰ ὠφεληθῇ ἡ ἁλιεία καὶ ἡ βιομηχανία τοῦ ἰχθύος.

Digitized by Google

Ὁ σαρδῖνος εἶναι ἰχθὺς συγγενεύων πρὸς τὴν ἀρίγγην καὶ τὸν ἐγκραυσίχολον (χαψὶ) ἁλιευομένους ἐπίσης ἀφθόνως. Οὗτος ἔχει ῥύγχος ὀξύ, βραχέα νωτιαῖα καὶ ἐπιγάστρια πτερύγια· τὸ σῶμα αὐτοῦ καλύπτεται ὑπὸ μεγάλων λεπῶν λεπτῶν καὶ διαφανῶν· ἡ ῥάχις εἶναι εὐθύγραμμος, κεκαμπυλωμένη κανονικῶς καὶ στίλβει ζωηρῶς. Ὁ σαρδῖνος εἶναι συναγελαστικός, βιῶν κατὰ μεγάλας ἀγέλας· εἶναι ἰχθὺς πελάγιος, ἀρεσκόμενος εἰς τὰ βαθέα ὕδατα τῆς ἀνοικτῆς θαλάσσης ἔνθα πιθανώτατα καὶ ὠοτοκεῖ, διότι οὐδέποτε συναντᾷ νεαρώτατος παρὰ ταῖς ἀκταῖς. Καθ' ὡρισμένας ἐποχάς, ὅταν τὰ κατ' ἐπιφάνειαν ὕδατα θερμαίνονται ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἐαρινῆς θερμοκρασίας, πλησιάζει εἰς τὴν παραλίαν. Ἐκλέγων δὲ τοὺς ἡσύχους ὅρμους, ἀναφαίνεται κατ' ἀγέλας ἀναριθμήτους διαρκοῦντος τοῦ θέρους. Μία ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων ἰδιοτήτων αὐτοῦ εἶναι ἡ ἄκρα εὐαισθησία· ὁ ἐλάχιστος κτύπος, ἡ ἐλαχίστη σύνθλιψις ἀρκεῖ νὰ τὸν θανατώσῃ· εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ζῶν ἐν ἐνυδροτροφείῳ. Ἐθεωρεῖτο ἄλλοτε ὡς ἰχθὺς ἐπιδημητικός, μεταβάλλων κατοικίαν παραλλήλως τῶν ἀκτῶν ἀπὸ νότου πρὸς βορρὰν καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους. Ἁλιεῖς τινες παραδέχονται τοῦτο καὶ νῦν ἔτι, ἀλλ' εἶναι γνώμη πεπλανημένη. Πράγματι οἱ σαρδῖνοι προέρχονται ἐκ τοῦ πελάγους, καὶ μετὰ τὴν θερινὴν διαμονὴν ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὸ πέλαγος, ὅπως ἐπανέλθωσι βραδύτερον εὐρωστότεροι καὶ ἰσχυρότεροι, ἱκανοὶ να ὑπομείνωσι ταπεινοτέρας θερμοκρασίας. Περὶ τὰ τέλη τοῦ χειμῶνος ἁλιεύεται σαρδῖνος διπλασίου μεγέθους τοῦ θερινοῦ σαρδίνου, ὅστις ἕνεκα τοῦ πάχους ἑτοιμάζεται μόνον ἁλίπαστος. Ἡ ἡλικία τοῦ μικροῦ θερινοῦ σαρδίνου εἶναι δύσκολον νὰ καθορισθῇ διότι οὐδεὶς εἶδε τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, κατ' ἀναλογίαν ὅμως πρὸς τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς ἰχθῦς ὑποτίθεται ὡς ἔχων ἡλικίαν ἑνὸς ἔτους. Ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν εἶναι ἀκμαῖος, αἱ ὠοθῆκαί του δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀνεπτυγμέναι, δὲν ἔρχεται λοιπὸν πρὸς τὴν γῆν ἵνα τέξῃ, ὡς διϊσχυρίζονταί τινες, δὲν προσελκύεται ὑπὸ τῆς ἀφθονίας τῆς τροφῆς· τὰ ζωάρια δι' ὧν τρέφεται δὲν εἶναι ἀφθονώτερα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδρομῆς τῶν σαρδίνων.

Ὁ σαρδῖνος εἶναι παμφάγος· οὗτος τρώγει ζῷα καὶ φυτὰ μικροσκοπικὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἡ ἐξέτασις τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος δεικνύει τοῦτον κατὰ μὲν τὸ ἔαρ πλήρη μαλακοστράκων πελαγίων· κατὰ δὲ τὸ θέρος εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῷ λείψανα ἐγχυματικῶν ζωϋφίων καὶ φυτῶν ἐκ τῶν παρα ταῖς ἀκταῖς φυομένων. Πρὸς τούτοις ὁ σαρδῖνος φαίνεται νηστεύων, συνηθέστατα ὁ στόμαχός του εἶναι κενὸς παντὸς τροφίμου. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν θαλασσίων ῥευμάτων, τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν καὶ ἄλλας μετεωρολογικὰς περιστάσεις ἐπὶ τῆς ἀφίξεως τῶν σαρδίνων παρὰ τὰς ἀκτάς, οὐδεμία ἀλληλουχία αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ κατωρθώθη ν' ἀποδειχθῇ. Ἀνομολογοῦμεν ἄγνοιαν ἐπὶ τούτου, ποθοῦμεν δ' ἐγκαρδίως νὰ ἐπιτύχωσιν αἱ ἔρευναι τοῦ Πουσέ, διότι μόνον ἡ Γαλλία ἐξήγαγε κατὰ τὸ 1880, ἔτος δυστυχέστερον παραγωγῆς, σαρδίνους ἀξίας ἄνω τῶν 29 ἑκατομμυρίων, ἑπομένως ἡ ἀκριβὴς γνωριμία τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς τοιούτου ἰχθύος, οὗτινος ἡ ἀφθονία εἶναι εὐεργέτημα, ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα οὐ μόνον τὴν ἐπιστήμην ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ

Ἡ μεγαλητέρα δημοσία βιβλιοθήκη τῆς Ἀγγλίας, ἧς ἡ εἴσοδος ἐπιτρέπεται εἰς πάντας, εἶνε ἡ τοῦ Μάντζεστερ περιέχουσα 172,490 τόμους. Οἱ 96,493 ἀποτελοῦσι τὸ τμῆμα τῶν κατ' οἶκον δανειζομένων βιβλίων, οἱ δὲ 75,997 δίδονται μόνον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ πρὸς ἀνάγνωσιν. Ὡς κεντρικὸν κατάστημα τῆς βιβλιοθήκης χρησιμεύει τὸ παλαιὸν δημαρχεῖον ἔχει δὲ καὶ ἓξ ἄλλα παραρτήματα.

Δευτέρα βιβλιοθήκη εἶνε ἡ τοῦ Leeds, 134,218 τόμων. Τρίτη ἡ τοῦ Λίβερπουλ, 134,276 τόμων.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου ἔχει ὅλως διάφορον σκοπὸν καὶ διάφορον ὀργανισμόν. Οὐδὲν βιβλίον δίδεται ἔξω πρὸς ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ καταστήματος· ἐπαρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο παραχωρούμενον τὸ ἀπέραντον ἀναγνωστήριόν της περιλαμβάνον ὑπὲρ τοὺς 300 ἀναγνώστας ἐν πάσῃ ἀνέσει.

Ἡ αἴθουσα αὐτοῦ εἶνε θολωτὴ ἔχουσα ὕψος 106 ποδῶν καὶ διάμετρον 140. Ἔρχεται δηλαδὴ δευτέρα μετὰ τὸ Πάνθεον τῆς Ῥώμης, ὑπολειπομένη κατὰ 2 1)2 πόδας ἐκείνου.

Ὅλα τὰ πλήρη βιβλίων ἀρμάρια αὐτῆς κατὰ σειρὰν τιθέμενα θὰ ἀπετέλουν μῆκος 3 μιλίων μεθ' ὕψους 8 ποδῶν. Ἂν δὲ ἐτίθεντο ὄρθια τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου τὰ βιβλία αὐτῆς, σχήματος ὀγδόου κατὰ μέσον ὅρον, θὰ ἔφθανον εἰς ἔκτασιν 25 μιλίων, ἤτοι τριπλασίαν τῆς ἀποστάσεως Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη περιλαμβάνει πλέον τῶν 1,500,000 ἐντύπων βιβλίων, 50,000 γεωγραφικοὺς χάρτας, 20,000 χειρόγραφα, 47,000 παλαιὰ ἔγγραφα παντοειδῆ, 10,000 σφραγῖδας καὶ ἔκτυπα. Παπύρους δ' ἑλληνικούς, λατινικοὺς καὶ κοπτικοὺς ὑπὲρ τοὺς 200. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων εἶνε καὶ ὁ πάπυρος, ἐφ' οὗ εὑρέθη γεγραμμένη ἡ περίφημος πραγματεία τοῦ Ἀριστοτέλους, περὶ ἧς τόσος γίνεται νῦν λόγος.

ΑΣΤΕΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

Τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον συνέβη ἐσχάτως εἰς τὸν διάσημον Γάλλον μελοποιὸν Μασσενὲ διατρίβοντα ἐν Βορδῷ χάριν τῆς παραστάσεως τοῦ *Βασιλέως τῆς Λαχώρης*.

Digitized by Google

Ὁ Μασσενὲ κατῴκησεν εἰς ἓν ἐκ τῶν πρώτων ξενοδοχείων τῆς πόλεως.

Μίαν ἡμέραν ὁ ὑπηρέτης ἔρχεται καὶ τοῦ λέγει ὅτι μία γυναῖκα τὸν ζητεῖ.

—Ἔ, καλὰ λοιπὸν ἂς ἔλθῃ, ἀπαντᾷ ὁ Μασσενέ.

Ὁ ὑπηρέτης φεύγει καὶ ἔρχεται πάλιν νὰ εἴπῃ, ὅτι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲν ἐπιτρέπεται οἱ κύριοι νὰ δέχωνται ἐπισκέψεις γυναικῶν εἰς τὰ δωμάτιά των.

—Τί εἶν' αὐτά, ἀπαντᾷ ὁ Μασσενέ· ἄνθρωπος τῆς ἡλικίας μου, πάππος μὲ ἐγγόνια δὲν ἠμπορεῖ νὰ δεχθῇ ὅποιον θέλει;

Ὁ ὑπηρέτης τ ῦ λέγει ὅτι κανονισμὸς εἶνε ρητός.

Εἰς ἄκρον ὠργισμένος ὁ μουσικὸς καταβαίνει εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ξενοδοχείου καὶ εὑρίσκει μίαν..... ὑπηρέτριαν, ἡ ὁποία τοῦ ἔφερεν ἓν γράμμα ἀπὸ τὰ ἀφεντικά της.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὁ Μασσενὲ ἤλλαξε ξενοδοχεῖον.

ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ ΚΛΙΜΑΚΟΣ ΔΙ' ΑΜΑΞΗΣ

Ὁ πρίγκηψ Ροὰν ἐστοιχημάτισε μετὰ τοῦ πρίγκηπος Τορλόνια 250 εἰκοσόφραγκα ὅτι δύναται νὰ κατέλθῃ τὴν μεγάλην λιθίνην κλίμακα τοῦ Μονακὸ διὰ τεθρίππου ἁμάξης.

Ὁ Ροὰν ἐξετέλεσε τὸ στοίχημα τὴν 2αν ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἐν μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν φίλων του.

Δὲν ἦτο δὲ εὔκολον τὸ πρᾶγμα, διότι, ἂν ὠλίσθαινεν εἷς ἐκ τῶν ἵππων, καὶ ἅμαξα καὶ ἐπιβάτης θὰ κατασυνετρίβοντο ἐπὶ τῶν πετρῶν.

ΒΡΟΧΗ ΕΞ ΑΙΜΑΤΟΣ

Βροχὴ ἐξ αἵματος ἔπεσεν εἰς ἓν ἰταλικὸν χωρίον. Καὶ πολλαὶ μὲν ἀναφέρονται μέχρι τοῦδε βροχαὶ αἱματόχροοι, προελθοῦσαι ἀπὸ διαφόρους ἐρυθρὰς ὕλας, ἃς οἱ σίφωνες ἀνήρπασαν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀνέμιξαν μετὰ τῆς βροχῆς ὑψηλὰ εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλ' ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος βροχὴ εἶνε παράδοξος, πρωτοφανὴς καὶ ὅλως ἀνεξήγητος. Εἶνε ὄχι αἱματόχρους μόνον βροχή, ἀλλὰ πραγματικὴ βροχὴ αἵματος.

Συνέβη εἰς τὸ χωρίον Μισινιάδι 4 χιλιόμετρα μακρὰν τοῦ Ὀππίδου Μαμερτίνου, καὶ συνέβη δίς· τὴν πρώτην φορὰν εἰς τὰς 4 1)2 μ. μ. καὶ τὴν δευτέραν εἰς τὰς 5 τῆς 15 αὐγούστου 1890. Ἦτο λεπτὴ βροχὴ καθαροῦ αἵματος ἀποστίλβοντος, ἥτις ἐπορφύρωσε τοὺς ἀνθρώπους, τὰ λιθόστρωτα, τὰ δένδρα, τὰς ἀμπέλους, τὰ πάντα. Καὶ ἔτυχεν ἡ ἡμέρα νὰ εἶνε τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ὅλοι λοιπὸν κατεκυριεύθησαν ὑπὸ φόβου.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ φαινομένου, ἦτο ἀμαυρὰ ἀλλ' ἤρεμος. Ἡ πτῶσις τῆς αἱματώδους βροχῆς ἠκολούθει τὴν διεύθυνσιν μαύρου συννέφου πορευομένου ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, εἰς ἔκτασιν δύο περίπου τετραγ. χιλιομέτρων.

Ἐπὶ τῷ παραδοξοτάτῳ αὐτῷ φαινομένῳ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῆς Μονκαλιέρης, λαβὼν τὴν περιγραφὴν τοῦ πράγματος, ἐξέφρασεν ἐνδοιασμοὺς περὶ τῆς ἀληθείας. Τότε ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Ὀππίδου Μαμερτίνου τῷ ἀπέστειλε πληθὺν ἄλλων λεπτομερειῶν, ἐν αἷς καὶ πειστήρια, ἤτοι φύλλα δένδρων βραχέντα. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς ἐν Ρώμῃ γενομένης χημικῆς ἐξετάσεως εἶνε τὰ ἑξῆς: Μία τῶν σταγόνων τούτων ἐκτεθεῖσα εἰς τὴν θερμότητα λεπίδος πεπυρωμένης, ἐξογκώθη καὶ ἀνέδωκεν ὀσμὴν καιομένου κέρατος· εἶτα ἀνεφλέχθη, ἀπέμεινε δὲ τέλος κιτρίνη ρυπαρὰ στάκτη ἐμπεριέχουσα σίδηρον καὶ κρύσταλλα αἱματίνης. Διὰ τοῦ μικροσκοπίου παρετηρήθησαν καὶ αἱμοσφαιρίδια, καὶ ἐγνώσθη ὅτι τὸ πεσὸν αἷμα ἀνήκει εἰς πτηνά.

Τώρα, πῶς εὑρέθη τὸ αἷμα τῶν πτηνῶν αὐτῶν;

Ὑποτίθεται ὅτι ἀγέλη ἀποδημικῶν πτηνῶν ἐμπεσοῦσα εἰς δίνην ἀνεμοστροβίλου ἐβλάβη, καὶ τὰ πτηνὰ πολυειδῶς τραυματισθέντα αἱματώθησαν. Ἀλλὰ πῶς ἦτο πάλιν δυνατὸν ἐκ τοῦ αἵματός των νὰ πληρωθῇ ἔκτασις δύο ὅλων τετραγωνικῶν χιλιομέτρων; Καὶ ἀφ' ἑτέρου τόσα πτηνὰ οἰκτρῶς μωλωπισθέντα δὲν θὰ κατέπιπτον εἰς τὸ ἔδαφος νεκρά; Ἡ ὑπόθεσις οὐδὲν ἔχει τὸ βέβαιον. Καὶ τὸ φαινόμενον τῆς ἐξ αἵματος βροχῆς τοῦ Μισινιάδι ἀπομένει ἔτι μυστηριῶδες καὶ ἀνεξήγητον ἐπιστημονικὸν πρόβλημα.

ΑΙ ΜΟΥΜΙΑΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

Ὄχι πλέον κόνις καὶ τέφρα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν! Ἰδοὺ ὅτι δύνανται νὰ διαιωνίζωνται καθιστάμενα μουμίαι, καὶ ὄχι ὡς αἱ ἀρχαῖαι αἰγυπτιακαί, ἀλλὰ μουμίαι ἀσυγκρίτως ἐντελέστεραι, μουμίαι μετάλλιναι ἔξωθεν.

Ὁ δόκτωρ Βαριώ, εἷς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἰατρῶν τῶν Παρισινῶν νοσοκομείων, διὰ τῆς χρήσεως τῶν γαλβανοπλαστικῶν σκευασιῶν, ἐφεῦρε τρόπον ὅπως συντηρῇ ἄφθαρτα τῶν νεκρῶν τὰ σώματα. Ὀξειδώνει διὰ μετάλλου ὁλόκληρον τὸ σῶμα· τὸ περιβάλλει διὰ περικαλύμματος ἐξ ὀρειχάλκου, χαλκοῦ, νικελίου, χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, κατὰ τὰς διαθέσεις καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ θανόντος ἢ τῶν συγγενῶν του, καὶ τὸ παραδίδει ἔπειτα εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ θανόντος δύνασθε νὰ διακρίνετε ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς λεπτομερείαις, διότι ὁ περιβάλλων ἔξωθεν τὸ σῶμα μεταλλικὸς φλοιὸς θὰ προσαρμόζεται ἐντελέστατα ἐπὶ τοῦ δέρματος.

ΚΑΛΟΝ ΜΑΘΗΜΑ

Εἰς ἑσπερινὴν συναναστροφὴν τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας εἶχε προσκληθῇ καὶ νεαρός τις λόρδος διὰ πρώτην φοράν, πρὸς ὃν ὁ πρίγκηψ ἐφέρετο μετ' ἰδιαιτέρας φιλοφροσύνης.

Ὁ νεανίας θρασυνθεὶς ἐκ τῆς τοιαύτης εὐμενείας ἐκαυχήθη εἴς τινας τῶν ἄλλων κεκλημένων, ὅτι ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸν πρίγκηπα νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ. Αὐτοὶ ἐγέλασαν διὰ τὸ τόλμημα καὶ ἐστοιχημάτισαν.

Ὅτε λοιπὸν κατόπιν μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου, ὅπου ἦτο καὶ τὸ κυλικεῖον, ὁ νεανίας λέγει μεγαλοφώνως πρὸς τὸν πρίγκηπα:

—Νὰ σοῦ πῶ, κάμε μου τὴν χάριν νὰ μοῦ δώσῃς ἕνα πούντζ.

Οἱ παριστάμενοι ἔμειναν ὡς κεραυνόπληκτοι. Ὁ δὲ πρίγκηψ μειδιῶν ἐσήμανε τὸν κωδωνίσκον καὶ εἰς τὸν ἐμφανισθέντα ὑπηρέτην λέγει:

—Φέρε εἰς τὸν κύριον.... τὴν ἅμαξάν του.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε τὴν ἑξῆς εἴδησιν: «Μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἐπανορθοῦντες τὴν χθεσινὴν εἴδησιν ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ταγματάρχης κ. Τζὼν Ἄλερσον δὲν ἀπέθανε, ἀλλὰ *μόνον* ἐνυμφεύθη».

Digitized by Google

Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τὸ μυστικό μου τὤμαθες, λησμόνησέ το τώρα.
Σὰν λουλουδάκι ἐφύτρωσε ἀπὸ τὴν ἴδιαν ὥρα
ὅπου σὲ πρωτοεῖδα.
τὸ πότισα μὲ δάκρυα, τ' ἀνέθρεψα μὲ πόνο
κ' ἔμαθα νὰ τὸ χαίρωμαι καὶ νὰ τὸ καμαρόνω
χωρὶς κάμμιὰν ἐλπίδα.

Γιατί γελᾷς; ἂν ἀγαπῶ τὰ διαμαντένια ἀστέρια,
μήπως ἐσήκωσα ποτὲ 'ψηλὰ τὰ δυό μου χέρια
μ' ἐλπίδα νὰ τὰ φθάσω;
Κι' ἂν ἔπλασα ἕνα ὄνειρο 'ς τὴ λύπη ἢ 'ς τὴ χαρά μου,
μήπως ἐπίστεψα ποτέ πως τ' ἄψυχα ὄνειρά μου
ψηλαφητὰ θὰ πιάσω;

Καθὼς μέσ' 'ς τὴν ἀκάθαρτη σπηλιὰ τῆς Ἰουδαίας
γεννήθηκε κι' ἀνέλαμψεν ὁ λάτρης τῆς ἰδέας,
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου,
ἔτσι μέσα 'ς τ' ἀκάθαρτα κι' ἁμαρτωλά μου στήθη,
μέσα σὲ πάθη ἀνθρώπινα, οὐράνιος ἐγεννήθη
ὁ ἔρως ὁ 'δικός μου.

Δὲν ἔχει πόθους ἡδονῆς, δὲν ἔχει σάρκα κ' αἷμα·
τοῦ λογισμοῦ μου, τῆς καρδιᾶς καὶ γέννημα καὶ θρέμμα
περνᾷ 'ς τὴ γῆ ἐδῶ κάτου·
σμύρνα κι' ἀλόη κ' εὐωδιαῖς ὁλόγυρά του ἀφίνει,
τὴ λάμψι τὴ χιονόλευκη ποῦ ἡ θρησκεία χύνει
ἔχει γιὰ φόρεμά του.

Ὄνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μείνῃ . . .
Μέσ' 'ς τὰ βαθειὰ μεσάνυκτα ποῦ χάνεται καὶ σβύνει
ἡ ταραχὴ τοῦ κόσμου,
σὰν φάντασμ' ἀγγελόμορφο, σὰν θεϊκὴ ὀπτασία
σὲ φέρνει ὁ νοῦς 'ς τὰ μάτια μου, σὲ φέρν' ἡ φαντασία
ζωντανεμμένη ἐμπρός μου.

Ὄνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μένῃ . . .
Ὅταν οἱ στίχοι μου πετοῦν γοργοί, διπλοδεμένοι
μὲ τὴ χρυσῆ ἀλυσίδα
τῆς τέχνης καὶ τοῦ λογισμοῦ – σὺ μοῦ κρατεῖς τὸ χέρι
καὶ γράφω ὅ,τι μ' ἐνέπνευσες καὶ βλέπω σὰν ἀστέρι
τῆς δόξης τὴν ἐλπίδα.

'Σ τὴν ὄψι ἑνὸς ἀγάλματος ποῦ ἡ τέχνη ἔχει βάλει
σὲ γοργοκίνηταις γραμμαῖς, σὲ μαρμαρένια κάλλη
τὴ σκέψι τοῦ τεχνίτου,

Digitized by Google

ἀκένωτα τὰ μάτια σου θαρρῶ πῶς βλέπω ἀκόμα
νὰ δίνουν λάμψι καὶ ζωὴ καὶ κίνησι καὶ χρῶμα
'ς τὴν ἄψυχη μορφή του.

Τὴν ἁρμονία ποῦ σκορποῦν τῆς μουσικῆς οἱ τόνοι,
τὴν ἁρμονία ποῦ κρυφὰ 'ς τὴν πλᾶσι ζευγαρόνει
τ' ἀταίριαστα, τὰ ξένα,
τὴν ἁρμονία ποῦ ζητοῦν τὰ χέρια τοῦ τεχνίτου
καὶ τὴν γυρεύει ὁ ποιητὴς μέσ' 'ς τὴ βαθειὰ ψυχή του,
τὴν εὕρηκα σὲ σένα.

Μέσα 'ς τὰ λούλουδα τῆς γῆς, μέσ' 'ς τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρια,
μέσ' 'ς τ' ἀφρισμένα κύματα, μέσα 'στὴν πλᾶσι ἀκέρια,
μέσ' 'ς τὴ ζωὴ ποῦ ἁπλόνει,
μέσ' 'ς τὴν καρδιά μου, 'ς τὴν ψυχή, 'ς τὸ νοῦ μου, 'ς τὰ ὄνειρά μου,
'ς τὰ δάκρυα, 'ς τὰ γέλια μου, 'ς τὴ λύπη, 'ς τὴ χαρά μου
ἐσένα βρίσκω μόνη.

Ὄνειρο εἶσαι, ὄνειρο κι' ὁ ἔρως μου θὰ μένῃ . . .
Ἡ ψεῦτρα ἐλπίδα ἀπέθανε· 'ς τὰ στήθη μου θαμμένη
δὲν μὲ πλανᾷ σὰν πρῶτα.
Ἄλλη ἐλπίδ' ἀληθινὴ τὸ νοῦ μου συνεπαίρνει
κι' ἀπ' ἄστρο 'ς ἄστρο μ' ὁδηγεῖ καὶ σύσσωμο μὲ φέρνει
μέσ' 'ς τὰ οὐράνια φῶτα.

Ἐκεῖ μονάχα, ποῦ ἡ ψυχὴ μιὰ 'μέρα θὰ ν' ἀράξῃ
καὶ τὸ βαρύ της φόρτωμα, τὴ σάρκα, θὰ πετάξῃ
κι' ἀθάνατη θὰ ζήσῃ,
ἐκεῖ μονάχα τὄνειρο θὰ πάρῃ ἀγγέλου σῶμα
καὶ ζωντανὸ κι' ἀθάνατο καὶ πειὸ οὐράνιο ἀκόμα
θαρθῇ νὰ σὲ φιλήσῃ.

Καὶ μέσ' 'ς αὐτὸ τὸ φίλημα ὁ ἥλιος θὲ νὰ σβέσῃ,
θὰ λυγισθῇ καὶ θὰ σεισθῇ, θὰ κρεμνισθῇ, θὰ πέσῃ
κάθε γωνιὰ καὶ χώρα·
σαβανωμέναις ἡ ψυχαῖς ἀπὸ τὰ μνήματά των
θάρθοῦν 'ς τὸν Πλάστη νὰ κριθοῦν γιὰ τ' ἁμαρτήματά των
'ς τὴν ὑστερινή των ὥρα . . .

Τὸ μυστικό μου τὤμαθες, λησμόνησέ το τώρα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

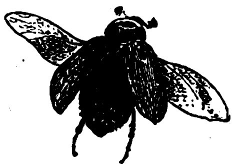

Digitized by Google

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ἔκτακτος χειμών.—Αἱ μαρτυρίαι τῶν γερόντων.—Δυστυχήματα ἐν Ἑλλάδι.—Τὸ ἄνθος τῆς ἐλαίας.—Ὁ ἐγκληματικὸς ἀπολογισμὸς τοῦ καιροῦ.—Πολιτικὴ καὶ μετεωρολογικὴ σύμπτωσις.—Τὸ πένθος τῆς φύσεως.—Τὸ ψῦχος καὶ ἡ διανοητικὴ ἐργασία.—Ἡ λιακάδα.—Ὁ Ἥλιος καὶ οἱ Ἕλληνες.

Ὁ χειμὼν ἐνέσκηψεν ἐφέτος μετ' ἐξαιρετικῆς σφοδρότητος εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ γέροντες, οἱ αἰώνιοι γέροντες, οἵτινες κατὰ πᾶσαν περίστασιν ἐξαιρετικῆς θερμοκρασίας ἢ θεομηνίας ἐκτάκτου, προσκαλοῦνται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τῶν χρονογράφων διὰ νὰ μαρτυρήσωσι στερεοτύπως ὅτι δὲν ἐνθυμοῦνται παρόμοιον καιρὸν ἄλλοτε καὶ ταυτοχρόνως ν' ἀποδείξωσιν ὅτι τὸ γῆρας ἐξασθενίζει τὴν μνήμην, τὴν φορὰν ταύτην θὰ ἐβεβαίουν τὸ ἀληθὲς λέγοντες ὅτι τοιαύτη ἔντασις περὶ τὴν σφοδρότητα τοῦ χειμῶνος δὲν παρετηρήθη ἀπὸ πολλῶν, παμπόλλων ἴσως ἐτῶν εἰς τὸ ἤπιον κλίμα μας. Μέχρι τοῦδε τὰ ἐκ τοῦ χειμῶνος δυστυχήματα δὲν ἦσαν πολὺ σημαντικὰ καὶ ἠριθμοῦντο ἐπὶ δακτύλοις. Κυρίως αἱ ζημίαι ἐπήρχοντο εἰς τὴν γεωργίαν ἢ τὴν κτηνοτροφίαν, εἰς τὰ κτήματα καὶ εἰς τὰ ποίμνια· σπανίως εὑρίσκετο νεκρὸς κανεὶς πρεσβύτης πτωχός, πεπηγὼς ἐκ τοῦ ψύχους, ἢ κανεὶς ὁδοιπόρος βραδύνας καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ τῶν χιόνων. Δυστυχῶς ἐφέτος τὰ ἀνθρώπινα θύματα τῆς ἐξαιρετικῆς ἀγριότητος τοῦ καιροῦ ἦσαν πολλά, τὰ δὲ ἐπακολουθήσαντα δεινὰ πολὺ σοβαρώτερα τῶν συνήθων. Εἰς τὴν πόλιν μας καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ εὑρέθησαν ἄνθρωποι νεκροὶ ἐκ τοῦ ψύχους, ἄφθονος δὲ ὑπῆρξεν ὁ θερισμὸς ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων διὰ τῆς ἀναπτύξεως παντοίων βαρέων νοσημάτων, προερχομένων ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ καιροῦ καταστάσεως. Χιονοστιβάδες καταπεσοῦσαι ἀπὸ τοῦ Ταϋγέτου ἀπέκτειναν ἀνθρώπους, εἰς δὲ τὴν Ἀρκαδίαν αἱ χιόνες ἀπέκλεισαν τοὺς κατοίκους πολλῶν ὀρεινῶν χωρίων, ὑποστάντων ἕνεκα τούτου πολλὰς καὶ δεινὰς στερήσεις. Ἀλλ' ἡ φοβερωτέρα καταστροφὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰ βόρεια σύνορα τοῦ βασιλείου, παρὰ τὸν Πίνδον. Τόσον ἄφθονος κατέπεσεν ἡ χιὼν εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα, ὥστε περὶ τὰς ἑξήκοντα οἰκίαι κατέρρευσαν ὑπὸ τὸ βάρος, καὶ δεκαεπτὰ ἄνθρωποι, καθὰ τηλεγραφοῦσιν αἱ ἀρχαί, ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, οἱ δὲ διασωθέντες ἠναγκάσθησαν νὰ μετοικήσωσι πανοικεὶ εἰς ἄλλην πλησιόχωρον κώμην.

Ὁμολογουμένως τοιαύτη δριμύτης χειμῶνος καταντᾷ σχεδὸν ἀνήκουστος, καὶ χωρὶς νὰ προστρέξωμεν εἰς τὴν μνήμην τῶν γεροντοτέρων, γινώσκομεν ἐκ τῆς μετεωρολογικῆς ἱστορίας τῆς χώρας μας ὅτι πρὸς τὸν παρόντα χειμῶνα δύναται ἴσως νὰ παραβληθῇ μόνος ὁ χειμὼν τοῦ 1849—50, ὁ ἀπαισίου μνήμης, διότι τότε συνέβη ὁ πρῶτος ἀποκλεισμὸς τῶν ἑλληνικῶν παραλίων ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου διὰ τοῦ ναυάρχου Πάρκερ. Κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην ἐποχὴν ἔπαθεν ἐκ τοῦ πολλοῦ ψύχους τὸ ἄνθος τῶν ἐλαιῶν, ὅπερ ἀντέχει μέχρι θερμοκρασίας 6 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδέν, σημεῖον ὅτι ἡ θερμοκρασία ἔφθασε τότε καὶ κάτω τοῦ βαθμοῦ τούτου, τοῦ πρωτοφανοῦς διὰ τὴν χώραν μας.

* * *

Καὶ δὲν εἶνε τόσον ἡ ταπεινὴ θερμοκρασία, ὅσον ἡ παράτασις τῆς κακοκαιρίας, ἥτις καταντᾷ ὀχληρὰ καὶ σχεδὸν ἀπελπιστική. Διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, εἶνε μὲν τὸ ψῦχος δριμύ, ἀλλ' ἡ θερμοκρασία δὲν κατῆλθεν μέχρι βαθμοῦ ἐξαιρετικοῦ καὶ ἀσυνήθους. Ἀλλ' εἰς ἀντάλλαγμα ἡ διάρκεια εἶνε ἔκτακτος καὶ ἡ κακοκαιρία εἶνε σχεδὸν συνεχής. Τὸ *Ἄστυ* ἐδημοσίευσε τὸν «ἐγκληματικὸν ἀπολογισμὸν τοῦ καιροῦ» ὡς τὸν ἀπεκάλεσε κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1890, ἐξάγεται δὲ ἐκ τῆς ἀνακεφαλαιώσεώς του ὅτι ἐκ τῶν 31 ἡμερῶν τοῦ ῥηθέντος μηνὸς μόνον 7 ἢ 8 ἦσαν αἱ πραγματικῶς καλαὶ καὶ αἴθριαι ἡμέραι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἦσαν βροχεραί, χιονώδεις, συννεφώδεις. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὸ Ἄστυ ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἀπὸ τῆς 1. Δεκεμβρίου π. ἔ. ἂν δὲ ὁ λογαριασμὸς ἐγίνετο καὶ διὰ τοὺς προηγουμένους μῆνας, τὰ κεφάλαια τῆς κατὰ τοῦ καιροῦ κατηγορίας θὰ ἦσαν ἀσυγκρίτως περισσότερα. Διότι κυρίως παρ' ἡμῖν ὁ χειμὼν ἤρχισε ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου καὶ ἐξακολουθεῖ ἄνευ διακοπῆς. Ἂν μάλιστα θελήσωμεν νὰ ὁρίσωμεν ἀκριβέστερον καὶ νὰ συνδέσωμεν τὸ πρᾶγμα μὲ χρονολογίαν μᾶλλον ἀξιομνημόνευτον, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη ὁριστικὴ τροπὴ τοῦ καιροῦ ἐπῆλθε κατὰ σύμπτωσιν ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἐπισυμβᾶσαν ἐν τῇ χώρᾳ μας διὰ τῶν ἐκλογῶν πολιτικὴν μεταβολήν. Ἄλλοι καιροί, ἄλλα ἤθη, λέγουσι συνήθως· ἄλλοι καιροί, ἄλλος καιρὸς δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν.

Ἡ φύσις, ἡ τόσον ὡραία παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἰδίως ὅσον προχωροῦμεν καὶ πλησιάζομεν πρὸς τὰ πρῶτα γλυκοχαράγματα τοῦ ἔαρος, ἄγει ἤδη μακροχρόνιον πένθος. Οἱ πρῶτοι ὀργανισμοὶ τῆς βλαστήσεως διατελοῦσιν εἰς χαύνωσιν καὶ ἀκόμη ἡ ἀνυπόμονος ἀμυγδαλῆ δὲν ἀποτολμᾷ νὰ στολισθῇ μὲ τὰ λευκὰ νυμφικά της ἄνθη, φοβουμένη τὸν συνεχῆ παγετόν. Ποῦ αἱ θελκτικαὶ καὶ χαρμόσυνοι χειμεριναὶ ἐκδρομαί, ὅτε ἡ διαυγὴς καὶ δροσερὰ ἀτμοσφαῖρα προκαλεῖ τὴν κίνησιν καὶ μεταδίδει τὴν εὐεξίαν εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν θυμηδίαν εἰς τὸν νοῦν; Ὁ οὐρανὸς μένει συννεφωμένος σχεδὸν διαρκῶς. Πίπτει βροχὴ συνεχής, μονότονος, πληκτική· αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως, ἀτελέστατα συντηρούμεναι, μεταβάλλονται εἰς τέλματα, καὶ ἐπειδὴ τὰ μέσα τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας εἶνε ἐλλιπέστατα εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας, ἡ κίνησις καταντᾷ ὀχληρὸν μαρτύριον· νοσηρὰ ὑγρασία ἐπιπλανᾶται διαρκῶς εἰς τὸν ἀέρα· ὁ ἄνεμος πνέει σφοδρὸς καὶ ὁμάδες νεφῶν ἀγριωπῶν σταδιοδρομοῦσιν ὑψηλὰ εἰς τὸ στερέωμα. Ἡ χιὼν ἑκάστοτε καλύπτει μὲ νέα στρώματα τὰς πέριξ ἀκρωρείας τῆς Πάρνηθος καὶ τοῦ Πεντελικοῦ καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ, ὑπενθυμίζουσα μὲ τὴν ἐπιμονήν της τὸν ὡραῖον στίχον τοῦ δημοτικοῦ ᾄσματος,

τοῦ Χελμοῦ τὸ χιόνι,
π' ὥστε νὰ λυώσῃ τὸ παληό, καινούριο τὸ πλακώνει.

Ἐνίοτε αἱ νιφάδες ἀποτολμοῦσι καὶ κατέρχονται στροβιλιζόμεναι μέχρι τῆς πόλεως. Αἱ ἑστίαι καπνίζουσαι διαρκῶς, τὰ ἀπεχθῆ *μαγκάλια* σκορπίζουσι τὰς δηλητηριώδεις αὐτῶν ἀναθυμιάσεις εἰς τὰ πενιχρότερα οἰκήματα. Αἱ ῥῖνες πορφυροῦνται ὡς ἡφαίστεια ἐν καταστάσει ἐκρήξεως· αἱ χεῖρες τρίβονται ἀπελπιστικῶς· ὅλα τὰ παλαιὰ ἐπανωφόρια, καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται πρὸ καιροῦ εἰς ἀποστρατείαν καὶ εἰς διαθεσιμότητα, καλοῦνται εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν. Τὰ ἀπαίσια χείμεθλα βασανίζουσι πολλὰς χεῖρας καὶ παραλύουσι πολλοὺς πόδας.

Καὶ ὁ καιρὸς ἐξακολουθεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀμείλικτος, ἰσχυρογνώμων ἐν τῇ δυστροπίᾳ του. Αἱ ἡμέραι ἀνατέλλουσι σκυθρωπαί, συννεφώδεις· ἡ εὐδία κατήντησε σπάνιον πρᾶγμα, καὶ συχνάκις ἐνῷ κατὰ τὴν πρωΐαν ἡ ἡμέρα προμηνύεται αἰθριωτάτη, ἡ ἑσπέρα, ἢ καὶ ἡ μεσημβρία προσέτι, διαψεύδει σκαιῶς τὰς πρωϊνὰς ὑποσχέσεις, καὶ ὁ ἥλιος προβαίνει εἰς θολὸν καὶ ὁμιχλώδη οὐρανόν, ἥλιος ἄχρους, ἀλαμπής, ὡς ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες, οἱ διατρίβοντες εἰς

Digitized by Google

βορειοτέρας χώρας ἀποκαλοῦσι περιφρονητικῶς μὲ πέριεργον γαστρονομικὴν παραβολήν, *τηγανιστὸν αὐγόν*, ἥλιος δικαιολογῶν. τὸ παλαιὸν μετεωρολογικὸν ἀπόφθεγμα «ἥλιος ἄσπρος, μαύρη ἡμέρα».

* *
*

Κατηραμένον ψῦχος! δὲν ναρκώνει μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐνῷ ἡ χεὶρ γράφουσα παγώνει ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἰδεῶν ἐνεργεῖται νωθρῶς εἰς τὸν νοῦν. Ὀλίγοι συγγραφεῖς ἢ καλλιτέχναι προτιμῶσι τὸν χειμῶνα, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὁ ἱστορικὸς Γίββων, ὁ τραγικὸς Ἀλφιέρης καὶ ὁ μέγας δημοκρατικὸς Ματζίνης, μόνοι ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων ἀναφέρονται ὡς θεωροῦντες τὴν χειμερινὴν ἐποχὴν καταλληλοτέραν πρὸς διανοητικὴν ἐργασίαν. Οἱ ἄλλοι ἀπεναντίας ἐχθαίροντο τὸν χειμῶνα. Ὁ διάσημος μουσουργὸς Παϊζιέλλος συνέθετε περιτετυλιγμένος μὲ θερμὰ σκεπάσματα, ὁ δὲ Ρουσσῶ ἔγραφε θερμαινόμενος εἰς τὸν ἥλιον. Ὁ Μίλτων καὶ ὁ Λεοπάρδης παρεπονοῦντο, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἡ ἔμπνευσις αὐτῶν ἐσίγα. Ὁ Βολταῖρος καὶ ὁ Ναπολέων ἠρέσκοντο νὰ θερμαίνωνται παρὰ τὴν ἑστίαν καὶ κατὰ τὸ ἔαρ καὶ κατὰ τὸ φθινόπωρον. Ὁ Λεσάζ, γέρων ἤδη, ᾐσθάνετο διαύγειαν πνεύματος εὐθὺς ὡς ἥλιος ἀνέτελλεν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἐνῷ τὸ πνεῦμά του ἀπεχαυνοῦτο ὅτε ἐπήρχετο τὸ νυκτερινὸν ψῦχος. Ἐπίσης κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα τὸ πῦρ καὶ τὴν θερμότητα καὶ ὁ Οὔγος Φώσκολος, ὅστις ἔγραφεν: «Οἱ φίλοι μου γελῶσι διὰ τὴν ῥιγηλότητά μου· ἀλλ' ἔχω ἀνάγκην ν' ἀποδώσω εἰς τὰ μέλη μου τὴν θερμότητα, ἣν συγκεντρώνει πᾶσαν ἐν ἑαυτῇ ἡ καρδία μου». Ὡσαύτως καὶ οἱ δύο μεγάλοι γερμανοὶ Διόσκουροι τῆς ποιήσεως δὲν ἠγάπων τὸν χειμῶνα. Ὁ Σίλλερ προκειμένου ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν τελευταίαν ἐπεξεργασίαν τοῦ *Βαλλενστάϊν*, περεπονεῖτο διότι εἶχεν ἐπέλθει ἤδη ὁ χειμὼν καὶ ἠναγκάζετο ν' ἀναμένῃ πρὸς τοῦτο τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἔαρος. Ὁ δὲ Γκαῖτε ἔγραφε: «Κατὰ τὰς μελαγχολικὰς ταύτας ἡμέρας ἀδυνατῶ νὰ στιχουργήσω».

Ποῦ εἶνε τὸ ἐξαίσιον, τὸ τερψίθυμον γαλανὸν χρῶμα τοῦ ἀττικοῦ μας οὐρανοῦ; Τὸ ἀπωλέσαμεν ἆρά γε διὰ παντός; Καὶ ἡ θάλασσά μας, ἡ μάγος καὶ ἥμερος ἑλληνικὴ θάλασσα, ἡ περιζωννύουσα μὲ γλαυκὴν σινδόνα τὰς ἀκτάς μας, θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ μαστίζῃ αὐτὰς ἀγρίως διαρκῶς ἐκβράζουσα ναυάγια; Καὶ ὁ ἥλιος; καὶ ἡ *λιακάδα*, ἡ προσφιλὴς ἀπόλαυσις τῶν *ῥωμηῶν*, ἡ λιακάδα τὴν ὁποίαν ὁ ἀρχαῖος κυνικὸς φιλόσοφος προὐτίμα ἀπὸ ὅλα τὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἦτο διατεθειμένος νὰ τοῦ δωρήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος, ἡ *λιακάδα* τὴν ὁποίαν ὕμνησεν ὁ Σουρῆς, ἡ ἐμπνέουσα τὴν νωχέλειαν, τὴν ἀργολεσχίαν, τὸ dolce far niente, ποῦ εἶνε; Ἐφέτος σχεδὸν διόλου δὲν τὴν εἴδομεν καὶ δὲν τὴν ἀπηλαύσαμεν καὶ σχεδὸν κοντεύομεν νὰ τὴν λησμονήσωμεν.

Ὢ! ὁ ἥλιος! . . . Τώρα ἐννοῶ διατί οἱ ἀρχαῖοι ἐλάτρευσαν καὶ ἐθεοποίησαν τὸν Ἥλιον καὶ διατί οἱ νεώτεροι διετήρησαν ἀκμαίαν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν λατρείαν τῶν προγόνων των πρὸς τὴν εὐεργετικὴν ταύτην θεότητα. Τώρα ἐννοῶ διατί διαδραματίζει τόσον μέρος εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα καὶ τὰ παραμύθια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ὁ ἥλιος εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν φύσιν τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Δὲν εἶνε μόνον ὁ μέγας καὶ ἀπαράμιλλος αὐτῆς ζωγράφος, δὲν εἶνε μόνον ὁ πολύτιμος αὐτῆς φωστήρ· εἶνε καὶ ὁ μέγας θερμοδότης, τὸ ζωογόνον αὐτῆς στοιχεῖον. Τὴν ἔλλειψίν του δὲν συναισθανεται μόνον τὸ σῶμά μας, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς μας. Τὸν ἐστερήθημεν μόλις ὀλίγας ἡμέρας καὶ ὄχι ἐξ ὁλοκλήρου, καὶ ὅμως μᾶς φαίνεται ὅτι διερχόμεθα τὴν φρικτὴν ἀτελεύτητον νύκτα τῶν πολικῶν χωρῶν καὶ τὸν ἐπεθυμήσαμεν τόσον πολύ, ὥστε ὅταν μετ' ὀλίγον αἱ ἀκτῖνές του ἀναλύσωσι τὰς χιόνας καὶ ὁ παγετὸς παρέλθῃ καὶ ἐπέλθῃ τὸ σφρῖγος τῆς βλαστήσεως, οὔτε ἐγώ, οὔτε κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας μου, ὑποθέτω, θὰ σκεφθῇ νὰ περιδέσῃ μὲ κλωστὴν τὸν δάκτυλον διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὸ καῦμά του.

Ὁ Χρονογράφος.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐξεδόθη τὸ ΙΘ' τεῦχος τοῦ «Ἐκτενοῦς λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς μυθολογίας» τοῦ W. H. Roscher, περιέχον ἄρθρα ἀπὸ τοῦ Indigitamenta μέχρι τοῦ Ἶρις. Τούτων ἐκτενέστερα, πλήρεις μονογραφίας ἀποτελοῦντα, εἶναι τὰ Indigitamenta ὑπὸ R. Peter, οἱ Inferi ὑπὸ Steuding καὶ ἡ Ἰὼ ὑπὸ Engelmann.

Ἕνεκα τοῦ μεγάλου ψύχους ἐκλείσθη τὸ θέατρον τῆς Λυών, διότι τὰ μέσα τῆς θερμάνσεως αὐτοῦ ἦσαν ἀτελῆ καὶ ἀδύνατος ἡ ἐν αὐτῷ διαμονὴ ἠθοποιῶν καὶ θεατῶν.

Τὴν 15 Ἰανουαρίου ὁ Κὼχ ἑώρτασε τὴν εἰκοστὴν πέμπτην ἀμφιετηρίδα τῆς διδακτορικῆς του ἀναγορεύσεως. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἔλαβε πλῆθος ἄμετρον συγχαρητηρίων.

Ὁ ἐν Μιλάνῳ γνωστὸς ἐκδότης Σονζόνιο ἠγόρασε παρὰ τοῦ συνθέτου Μασκάνη πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μελοδράματος Cavalleria Rusticana ἀντὶ 150,000 ἰταλικῶν λιρῶν.

Ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίδι τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας ὠργανίσθη ἐν Κοπεγχάγῃ διεθνὴς ἔκθεσις ἐντύπων, ἧς μετέσχον πλὴν τῆς Δανίας, ἡ Γερμανία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Βόρειος Ἀμερική, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Αὐστρία.

Ὁ *Λόεγγριν*, τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ Βάγνερ, ἀναβιβάζεται προσεχῶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βορδῶ θεάτρου.

Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ μεγάλου αὐστριακοῦ δραματικοῦ Γριλλπάρτζερ ἑωρτάσθη καθ' ἅπασαν τὴν Αὐστρίαν καὶ Γερμανίαν. Σχεδὸν ὅλα τὰ πανεπιστήμια καὶ σχολεῖα ἐξετέλεσαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην πανηγυρικὰς ἀπαγγελίας ἐξ ἔργων αὐτοῦ, πολλὰ δὲ θέατρα παρέστησαν δράματά του.

Ἐν συνελεύσει πολλῶν ἐπιφανῶν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν τοῦ Βερολίνου ἀπεφασίσθη ὅπως δι' ἐράνου ἱδρυθῇ κοινὸν μνημεῖον ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτευούσῃ εἰς τιμὴν τῶν τριῶν μεγάλων μουσικῶν Βεετόβεν, Μόζαρτ, καὶ Χάϋδεν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς Πετρουπόλεως ἀνέρχεται κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν εἰς 950,226 παρουσιάζων αὔξησιν 94.923 ἐντὸς δεκαετίας.

Αἱ πρὸς ἵδρυσιν ἀνδριάντος τοῦ Βίσμαρκ εἰσφοραὶ ἀνέρχονται μέχρι τοῦδε εἰς 913,336 μάρκας.

Τὸ ζήτημα τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τοῖς σχολείοις συζητεῖται πάλιν μετὰ πολλῆς ζωηρότητος ἐν Ἀγγλίᾳ. Δὲν εἶνε δὲ ὀλίγοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς διδασκαλίας ἄλλης τινὸς ζωντανῆς γλώσσης, τῆς γερμανικῆς ἢ τῆς γαλλικῆς. Ἓν ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων αὐτῶν εἶνε ὅτι ἕνεκα τῆς ἐν ἰσχύϊ κλασικῆς ἐκπαιδεύσεως πολλὰ ἀγγλικὰ καταστήματα ἀναγκάζονται νὰ ζητῶσιν ὑπαλλήλους ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, διότι δὲν δύνανται νὰ εὕρωσιν ἄγγλους γνωρίζοντας ἄλλην παρὰ τὴν μητρικὴν γλῶσσαν καὶ ὀλίγα ἄχρηστα λατινικὰ καὶ ἑλληνικά.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Société des Traditions populaires au palais du Trocadéro. Annuaire des traditions populaires. Paris 1890 8ου σ. 41.

Ἡ ἑταιρία τῶν δημωδῶν παραδόσεων, πρὸ πενταετίας περίπου ἱδρυθεῖσα ἐν Παρισίοις τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐπιφανοῦς λαογράφου κ. Paul Sébillot, ἐκδίδει ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἐπετηρίδα, περιέχουσαν πληροφορίας χρησιμωτάτας εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς λαογραφικὰς μελέτας. Ἡ τοῦ λήξαντος ἔτους περιέχει τὸν κανονισμὸν τῆς ἑταιρίας καὶ κατάλογον τῶν μελῶν αὐτῆς μετὰ σημειώσεως τῆς διευθύνσεώς των καὶ τοῦ κλάδου τῆς λαογραφίας, εἰς ὃν ἕκαστος αὐτῶν ἀσχολεῖται. Συμπληροῦται δὲ τὸ κομψότατον τομίδιον διὰ λεπτομεροῦς καταλόγου τῶν λαογραφικῶν δημοσιευμάτων τοῦ κ. Paul Sébillot, τιθεμένης οὕτω ἐν τῇ ἀνὰ χεῖρας ἐπετηρίδι ἀρίστης βάσεως πλήρους λαογραφικῆς βιβλιογραφίας, ἥτις θὰ εἶνε ἀναγκαιότατον βοήθημα εἰς πάντα καταγινόμενον εἰς τὴν περισυλλογὴν καὶ ἐξέτασιν τῆς δημώδους φιλολογίας καὶ τοῦ βίου, τῶν παραδόσεων καὶ τῶν δοξασιῶν τῶν διαφόρων λαῶν. Τοιαύτην δὲ βιβλιογραφίαν δύναται εὐχερῶς ν' ἀπαρτίσῃ ἡ ἑταιρία τῶν δημωδῶν παραδόσεων, δημοσιεύουσα ὁμοίους καταλόγους τῶν ἔργων πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς. Π.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἀριθ. 654. Ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ γυναῖκα ἤρεμον, σώφρονα, πρακτικήν, καλὴν οἰκοδέσποιναν καὶ λαμπρὰν σύζυγον καὶ μητέρα—ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. Δὲν εἶνε ἐπιπολαία, δὲν χάνεται εἰς ἄσκοπα, δὲν δαπανᾷ ὥρας πρὸ τοῦ καθρέπτου της. Μόνον ἴσως εἶνε ἐπίμονος καὶ ἰσχυρογνώμων, διότι τὰ γράμματα συνδέονται εἰς ἅλυσιν εὐθυτάτην. Ὀνειροπολήσεις ἔχει μόνον στιγμιαίας· αὐτὸ μαρτυροῦν τὰ ἀτάκτως πως ἐρριμμένα πνεύματα καὶ οἱ τόνοι τῶν λέξεων.

Ἀριθ. 111. Γραφὴ γυναικὸς καθ' ὑπαγόρευσιν ἀνδρός, ὅπως ἐξαπατηθῇ ὁ γραφολόγος τῆς *Ἑστίας*. Καμμία διάγνωσις δὲν δύναται νὰ γείνῃ ἐπὶ τοῦ νόθου τούτου γεννήματος.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

— Ποίαν κλίσιν θεωρεῖτε εὐγενεστέραν;

— Πῶς θεραπεύεται ἡ ζηλοτυπία;

— Ποῖοι βλέπουν καλήτερα;

— Διατί ὁ διάβολος δὲν ἔλαβε σχῆμα ἀγγέλου ἵν' ἀπατήσῃ τὴν Εὔαν;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖον πρᾶγμα δὲν κρύπτεται;
Ἀπ. Ἡ μεγάλη μύτη.
Ἐρ. Τί παράγει περισσοτέραν θερμότητα;
Ἀπ. Τὸ ἀναμμένο κεφάλι. *Β.*
Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τοῦ χαρακτῆρος;
Ἀπ. Εἰς τὸ νὰ κάμνῃς ὅ,τι θέλεις . . . καὶ ὅ,τι δὲν θέλεις. *Μς.*
Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σᾶς ἀρέσει;
Ἀπ. Ποῖος μ' ἀρέσει; Νὰ σοῦ πῶ
Τὰ δυὸ τὰ μάτια π' ἀγαπῶ. *Κορυδαλός.*
Ἐρ. Διατὶ ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
Ἀπ. Διὰ τὰ μάτια.
Ἐρ. Ποῖον ἔγκλημ δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος;
Ἀπ. Τὴν ὑπὸ ἰατρῶν ἀνθρωποκτονίαν. *Εἷς*
Ἐρ. Διατὶ ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
Ἀπ. Διὰ νὰ μὴ ὑποχρεοῦται νὰ λέγῃ τὰ πάντα τὸ στόμα. *Χίμαιρα*

ΠΑΙΓΝΙΑ

Διὰ τοῦ πυρὸς δύνασθε νὰ ἀνατινάξετε εἰς τὸν ἀέρα, ἀλλὰ πῶς ἠμπορεῖτε νὰ τὸ κατορθώσετε καὶ διὰ τοῦ νεροῦ;

Μὴ φοβεῖσθε· τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀκίνδυνον, ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἐκτελέσετε ἐντὸς τοῦ δωματίου σας, ἐπὶ τῆς τραπέζης σας, χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωή σας καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οἴκου σας.

Λάβετε ἓν ποτήριον κοινὸν καὶ γεμίσατέ το νερὸν κατὰ τὰ τρία τέταρτα. Προσέξατε τὰ χείλη του νὰ εἶνε στεγνά, πολὺ στεγνά. Σκεπάσετέ το μ' ἓν παιγνιόχαρτον, τοῦ ὁποίου τὸ ζωγραφημένον μέρος νὰ εἶνε πρὸς τὰ κάτω. Πρέπει ὅμως τὸ ποτήριον νὰ σκεπάζεται τόσον καλὰ ἀπὸ τὸ παιγνιόχαρτον, ὥστε νὰ ἐξέχῃ ὅπως δήποτε ἀπὸ τὰ χείλη· ἂν ἐξέχῃ μάλιστα περισσότερον δὲν βλάπτει.

Ἀφήσατε τὸ χαρτίον ἀκίνητον ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ παρατηρήσετε ὅτι ἐκ τῆς ὑγρασίας, προερχομένης ἐκ τοῦ νεροῦ, τὸ χαρτίον ἐξογκοῦται πρὸς τὰ ἄνω κατὰ τὸ μέσον, ἀποκτᾷ ἐξοίδημα.

Γυρίσατέ το ἀντιστρόφως μετὰ προσοχῆς, ὥστε τὸ ἐξοίδημα νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ποτηρίου πρὸς τὰ κάτω.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ χαρτίου ἀκριβῶς καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς θέσατε μικρὸν φελλὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ μικροσκοπικὸν ἀνθρωπίσκον ἐκ χαρτονίου, ἢ χάρτινον πετεινόν.

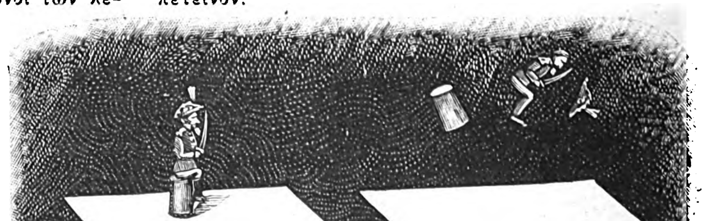

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγης ὥρας θὰ ἴδῃτε μετ' ἐκπλήξεως τὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν πετεινὸν σφενδονιζόμενους πέραν ὡς ἐὰν τὸ ποτήριον ἦτο ὑπόνομος μηδενιστῶν.

Διατί γίνεται τοῦτο; Διότι ἡ ὑγρασία, ἐνεργοῦσα ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τοῦ χαρτίου, μεταφέρει διὰ μιᾶς τὸ ἐξοίδημα ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω μετά τινος τριγμοῦ μάλιστα—τοῦ τριγμοῦ τῆς ἐκρήξεως!

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

κ. Δ. Σ. Ἀστακόν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλη.

κ. Ζ. Γκ. Νάξον. Ἐλήφθησαν· συμμορφούμεθα ἐντολῇ σας.

κ. Α. Φ. Κ. Ἀργοστόλιον. Δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἐπιστολήν σας· ἐλάβατε τὸν α' τόμον τοῦ 1890, ἀνεμένομεν νὰ βιβλιοδετηθῇ καὶ ὁ β' διὰ νὰ σᾶς σταλῇ. Διὰ νὰ μὴ ἀνυπομονῆτε σᾶς τὸν στέλλομεν εἰς φύλλα, ὡς καὶ τὸν ἀριθ. 1 τοῦ 1891. Τί ὑπόλοιπα ζητεῖτε εἰς γραμματόσημα ;

κ. Γ. Σ. Λαμίαν. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς στέλλομεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἔτους Ρ. Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα ἂν εἶνε καθαρά.

κ. Γ. Π. Δ. Κ)πολιν. Ἐστάλησαν πάλιν· ἴσως ἡ διεύθυνσις δὲν ἦτο πλήρης.

κ. Ι. Β. Κέρκυραν. Ἐστάλη ἡμερολόγιον. Τὸ ἄλλο βιβλ. δὲν εὑρέθη· δρ. 1,80 εἰς διαταγήν σας.

κ. Σ. Δ. Βουκουρέστιον. Ὁ κ. Χρ. ἀνήγγειλε τὴν λῆψιν τῆς συνδρομῆς σας.

κ. Γ. Χ. Λ. Νέαν Φώκαιαν. Εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ 1890σᾶς ἀπηντήσαμεν διὰ τῆς ἀλληλογρ. ὅτι ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα καὶ μένετε ὀφειλέτης φρ. 3,80, σᾶς ἐστάλη δὲ καὶ ἀπόδειξις συνδρομῆς. Φυλ. 24 καὶ Μαγ. Παίγνια σᾶς στελλονται. Ἀξία των φρ. 3.

κ. Τ. Κ. Νέαν Φώκαιαν. Τὸ 33 στέλλεται ἐκ νέου. παρὰ τοῦ κ. Χ. Κ. οὐδὲν ἐλάβομεν. Ἅμα ληφθῇ θὰ σταλοῦν Π. Εἰκ.

κ. Ι. Β. Μακρυνίτσαν. Ὁ 2 ἀρ. ἐστάλη, ὁ 718 ἐξηντλήθη. Διεύθυνσις διορθώθη.

κ. Α. Κ. Καρβασαρᾶν. Ἐστάλη.

κ. Ι. Γ. Σ. Νάξον. Ἐλήφθησαν. Ἐστάλησαν.

Lear. Ἐνταῦθα. Δημοσιεύεται· στείλετε τὸ ἀληθές σας ὄνομα ταχέως.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

(Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προϊκοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

ΕΣΤΙΑΣ τοῦ 1890 τιμῶνται δραχμῶν 10 ἕκαστος διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 12 διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν. Οἱ προπληρώσαντες συνδρομὴν τοῦ 1891 λαμβάνουσι τοὺς χρυσοδέτους τόμους ἀντὶ δρ. 8 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ φρ. χρ. 10 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.—Πλὴν τῆς ποικιλωτάτης ὕλης περιέχουσιν ἕκαστος ἀνὰ 80 περίπου κόνκας.

4 4

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Λ. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

4 4

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἡ σελὶς αὕτη ὡρίσθη πρὸς καταχώρισιν τῶν Ἀγγελιῶν τοῦ **Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας**, ὅπερ δι' αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ Κοινὸν ἐν γένει.—Ἐπειδὴ τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** εἶνε ἵδρυμα ἐντελῶς χωριστὸν ἀπὸ τὸ περιοδικόν, παρακαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ προμηθευθῶσιν οἱονδήποτε βιβλίον νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των, συνοδευομένας μὲ τὸ ἀντίτιμον, **Πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ καλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.—Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέστατοι ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α'. τόμου ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηποννήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35,** *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α'. Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ'. ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 5 ΤΟΜΟΣ Α'

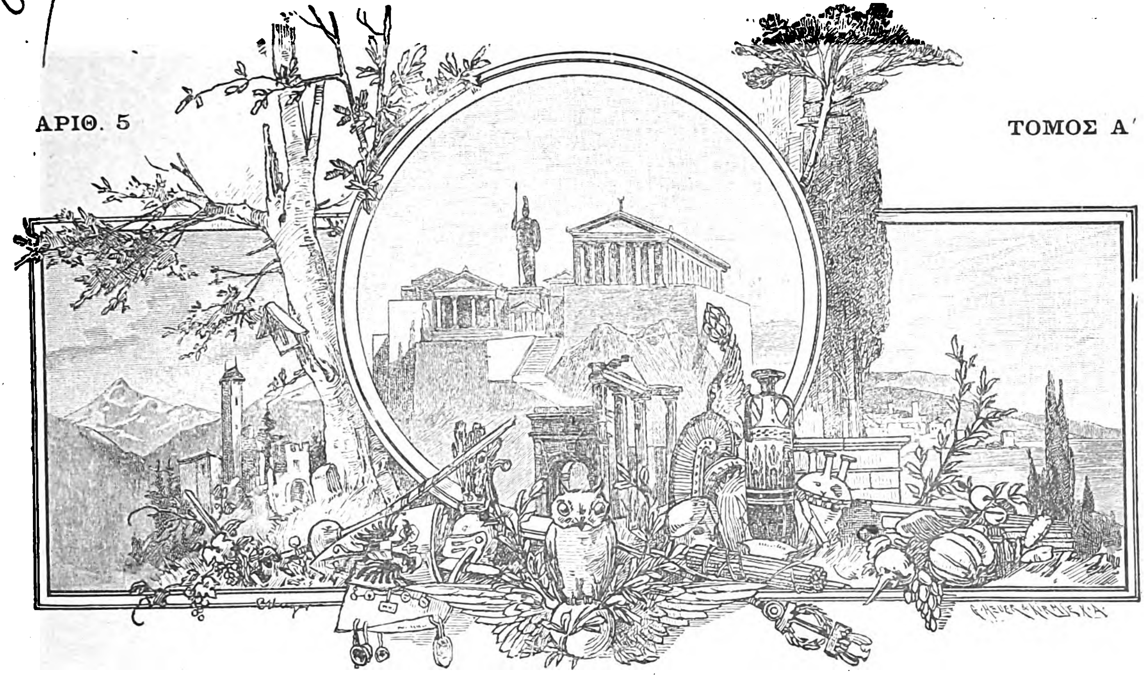

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

BODL. LIBR. PERIODICALS

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ, *Αἱ ἐντυπώσεις τῶν αἰσθητηρίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων*, (μετὰ 8 εἰκόνων) ὑπὸ Σ. Ἀποστολίδου.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : *Ὁ «Θερμιδώρ» τοῦ Σαρδοῦ, Τὰ ἄνθη ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὁ ἵππος ἐν καιρῷ μάχης, Αἱ ἐνέσεις τῆς φθίσεως, Αὐστριακοὶ καρδινάλιοι, Καλότυχος πατήρ, Ἡ φιλοχρηματία τοῦ Στάνλεϋ, Ἡ χεὶρ τῶν Χοενζόλλερν, Ἡ ῥαπτικὴ μηχανὴ τῆς Μαργαρίτας, Ὁ τάφος μιᾶς Ῥωμαίας, Εἶνε ἐπικίνδυνον.*

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ : Η ΑΛΗΘΕΙΑ ποίημα ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΕΙΚΟΝΟΣ ὑπὸ Κ. Μιχαηλίδου.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Β. Σαρδοῦ. — Περιστεραὶ (Εἰκὼν Πράτγε). — Τὸ φρούριον τῶν δημίων ἐν Ναυπλίῳ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπανελήφθησαν αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, ὧν μετέχει καὶ ἡ ἀντιπολίτευσις. Ὁ πρωθυπουργὸς οἰκουρῶν δὲν μετέβη ἔτι εἰς τὴν Βουλήν.

— Ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Γερουσίας ἡ μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Γαλλίας συναφθεῖσα πρό τινος ἐμπορικὴ σύμβασις, καὶ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας δὲ βουλῆς ἐψηφίσθη τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον εἰς α'. συζήτησιν. Ὁμοία σύμβασις δὶς μέχρι τοῦδε εἶχεν ἀπορριφθῇ, τὸ μὲν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς βουλῆς, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς γαλλ. Γερουσίας.

— Κατὰ στατιστικὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, ἡ κίνησις τοῦ εἰδικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1890 ἔχει ὡς ἑξῆς : Κατὰ μῆνα Νοέμβριον εἰσήχθησαν καθ' ὅλον τὸ κράτος ἐμπορεύματα ἀξίας δρ. 13,027,068, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν τέλη δρ. 2,539,492. Ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου δὲ μέχρι τέλους Νοεμβρίου π. ἔ. εἰσήχθησαν ἐμπορεύματα ἀξίας δρ. 102,192,224, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν τέλη δρ. 22,248,025.

— Λέγεται ὅτι εἰς τὴν Βουλὴν θὰ ὑποβληθῇ παρὰ τῶν Βουλευτῶν Κερκύρας νομοσχέδιον περὶ ἀνασυστάσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, ἧς τὴν κατάργησιν εἶχεν ἐπιφέρει ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἕνωσις τῆς Ἑπτανήσου. Πρὸς συντήρησιν τῆς Ἀκαδημίας θὰ χρησιμεύσωσιν οἱ πόροι τῶν κερκυραϊκῶν κληροδοτημάτων.

— Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς συνῆλθον οἱ ἑταῖροι τῆς ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ ἔνθα καὶ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἑταιρίας, καὶ προέβησαν εἰς ψήφισιν τοῦ νέου Συμβουλίου, ἐκλέξαντες Πρόεδρον τὸν κ. Ι. Μπότασην· ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Ι. Σακκελίωνα· ἔφορον τοῦ Μουσείου τὸν κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆν· ταμίαν τὸν κ. Σ. Λάμπρον· συμβούλους, τοὺς κ. κ. Ν. Γ. Πολίτην, Σ. Κ. Σακελλαρόπουλον, Π. Παπαναστασίου, Χ. Μελετόπουλον καὶ Γ. Κασδόνην καὶ μέλη ἀναπληρωτικὰ τοὺς κ. κ. Γεώργ. Δροσίνην, Π. Καρολίδην καὶ Μ. Δήμιτσαν. Ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν τοὺς κ. κ. Κ. Καλογερῆν Π. Γεωργαντᾶν καὶ Π. Κανάκην.

— Διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὠδείου ὁ κ. Γ. Ν. Νάζος.

— Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐπὶ ἑβδομάδα θὰ παραμείνῃ, ὁ βαθύπλουτος βαρῶνος Ρότσχιλδ, περιηγούμενος τὴν Ἑλλάδα χάριν τῶν ἀρχαιοτήτων. Ἡ κοινότης τῶν ἐνταῦθα Ἰσραηλιτῶν μετέβη πρὸς χαιρετισμόν του εἰς τὸ ξενοχοδεῖον τῆς Ἀγγλίας ἔνθα κατέλυσεν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἑλλὰς περιοδικὸν τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικοῦ Συλλόγου. Ἔτος Γ'. τεῦχος ά. Τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει πλὴν ἄλλων ποικίλων διατριβῶν δύο ἑλληνικὰ ποιήματα, τὸ Ἆσμα εἰς τὸ ἔαρ τοῦ Φ. Ἰωάννου καὶ τὸ Φίλημα τοῦ Γ. Ζαλοκώστα μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Launcelot Dowdall, τρία δ' ἕτερα τὰ Λοίσθια ἔπη τοῦ Κλ. Ραγκαβῆ, Τὸ Ρόδο τοῦ κ. Ι. Βικέλα Λύπη καὶ Χαρὰ τοῦ κ. Ι. Πολέμη μετὰ γερμανικῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Α. Βόλτζ.

Χρυσοστόμου Χ. Συμβουλίδου Παρὰ τὴν Κασταλίαν, λυρικὰ ποιήματα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Πάσσαρη καὶ Βεργιανίδου 1891, 12ον σ. 94.

Γεωργίου Κ. Λαγουδάκη, Ἅγιος Γεώργιος ὁ Κωδωνᾶς ἢ Μάρθα καὶ Μίνως, ποίημα ἐπικολυρικὸν εἰς ἄσματα τέσσαρα. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Γ. Κεφαλίδου, 1890. 12ον σ. 123.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. R. S. Βερολῖνον.- Καν Ε. Θ. Π. Τεργέστην. - Μ. Κ. Σπάρτην - Π. Α. Nispoureni - Α. Ν. C. Μομπελλιέ - Π. Γ. Λ. Βραΐλαν. - Καν Ε. Α. Κεφαλληνίαν - Α.Σ. Μπ. Γαλαξείδιον - Β. Α. Α. Θήβας - Ι. Κ. Χ. Βῶλον - Δ. Ι. Δρ. Καλλίστην Θήρας - Καν Σ. Κ. Ἄνδρον. - Β. Α. Μιχαηλόβκα- Κ. Α. Πάτρας - Ε. Π. Πάτρας.- Ε.Ν.Κ.Χίον. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Δ. Γ. Π. Γαργαλιάνους. Ἐστάλη· εἶχε παραπέσῃ ἡ παραγγελία.

κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ κ. Γχ. Ἐφημ. στέλλομεν.

κ. Α. Α. Κ. Ἀγρίνιον. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα ἐκ νέου.

κ. Α. Ν. Δαρδανέλλια. Ἐστάλησαν Εἰκ.

κ. Δ. Α. Ληξούριον. Ἐλήφθησαν· 3 τόμοι 90 ἐστάλησαν.

κ. Α. Ζ. Δ. Ἀδριανούπολιν. Ὅ,τι δὲν ἐλάβατε θὰ ἐκρατήθη ἐν τῷ ταχυδρομείῳ.

κ. R. Jssoire. Στεῖλατε σημείωσιν τῶν φύλλων 1890 ὅσα σᾶς λείπουν διὰ νὰ τὰ λάβετε. Σᾶς στέλλομεν τὸν Μάκβεθ· τιμὴ αὐτοῦ φρ. 1.25

κ. Γ. Μ. Κ. Χάλκην. Ἐλήφθησαν ἐνεγράφησαν· ἔχετε ἰδιαιτέραν ἀπάντησίν μας. Εὐχαριστοῦμεν.

Πῶλλον, Βερδιένσκα. Δὲν ὑπάρχει ἐστάλησαν πάλιν τὰ φύλλα 51 καὶ 52.

κ. Ι. Π. Ε. Μόλυβον. Βεβαιοῦμεν παραλαβὴν 5 εἰκοσαφρ.

κ. Μιχ. Ν. Κ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν καὶ ἐστάλη ἀπόδειξις. Ἀποστολὴ Ρ. ἐπικίνδυνος καὶ δύσκολος. Ἐκλέξατε Εἰκ. διὰ τὸ ἀσφαλέστερον.

Σῖμον, Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλον.

ΤΟ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

θὰ ἐκκυβευθῇ κατὰ τὴν ά. κυριακὴν Μαρτίου, μὴ ἐκκαθαρισθέντος ἔτι τοῦ ποσοῦ τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων.

Digitized by Google

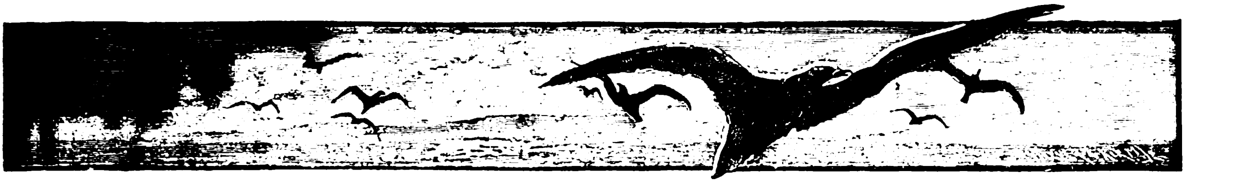

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ

Αἱ ἐντυπώσεις τῶν αἰσθητηρίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων.

Α΄.

Περὶ φυσιογνωμικῆς ἢ φυσιογνωμονικῆς. — Ἰδέαι τοῦ φυσιογνωμιστοῦ Δανοῦ ἰατροῦ Schack. —Σημασία τῶν διαφόρου σχήματος καὶ μεγέθους ῥινῶν.— Ποία ῥὶς σημαίνει ἐγωϊσμὸν ἢ πανουργίαν ἢ ἀδυναμίαν χαρακτῆρος. — Ὀκτὼ διάφοροι εἰκόνες ῥινῶν καὶ φυσιογνωμιῶν. — Μικρὰ ἐπίδρασις τοῦ μεγέθους τῆς ῥινὸς ἐπὶ τῆς ἐκφράσεως τῆς ὅλης φυσιογνωμίας. — Ῥινολογικὰ ἀξιώματα. — Τὸ ἀντεπιστημονικὸν τῆς φυσιογνωμονικῆς.— Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφόρων ἐκφράσεων. — Ἡ σπουδὴ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκφράσεως ἅπτεται τῶν ὑψηλοτέρων προβλημάτων περὶ τῆς φύσεως τῶν ὄντων. — Ἰδέαι τοῦ παρελθόντος. — Ἰδέαι τοῦ Δάρβεν.

—

Ἐξ ὅλων τῶν ὄντων ὁ ἄνθρωπος ἐκφράζει σαφέστερον καὶ ποικιλώτερον τὰ κατέχοντα αὐτὸν ἐν δεδομένῃ στιγμῇ συναισθήματα διὰ τῆς μιμικῆς, τουτέστι διὰ τῶν μυϊκῶν κινήσεων τοῦ προσώπου ἢ ὅλου τοῦ σώματος· ἰδίως δὲ αἱ κινήσεις τῶν πολυπληθῶν καὶ θαυμασίως διατεταγμένων μυῶν τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦσι τὸν καθρέπτην, οὕτως εἰπεῖν, ἐν ᾧ βλέπει τις σαφῶς ἀποτετυπωμένην τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ἐξωτερικευομένην διὰ τῶν κινήσεων τούτων, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται ὡς ἐπιβοηθητικαὶ πρὸς πληρεστέραν ἀνάδειξιν τῆς νέας εἰκόνος, τῆς νέας φυσιογνωμίας, καὶ αἱ ἀνάλογοι κινήσεις καὶ στάσεις τοῦ ὅλου σώματος. Περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐκφράσεως πολλοὶ πολλὰ ἔγραψαν ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις ἐγειρούσας τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ καλλιτέχνου, τοῦ φιλοσόφου ἠθικολόγου καὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ σπουδὴ δὲ αὕτη εἶνε λίαν περίπλοκος καὶ παρουσιάζει πλείονας δυσχερείας, ἢ ὅσον ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται. Ἰδίως κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος πολλοὶ συγγραφεῖς ἠσχολήθησαν περὶ τοῦ ζητήματος, περιορισθέντες ὅμως μᾶλλον εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν διαφόρων ἐκφράσεων τοῦ προσώπου, τῶν ἀνταποκρινομένων εἰς τὰ διάφορα πάθη καὶ τὰ συναισθήματα, καὶ ἐρευνῶντες τὴν λειτουργίαν τῶν μυῶν, ὧν ἡ συστολὴ μεμονωμένη ἢ ἐν συνδυασμῷ μετ' ἄλλων μυῶν ἐκφράζει ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὡσαύτως κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐγένετο τοῦ συρμοῦ καὶ ἡ φυσιογνωμικὴ ἢ φυσιογνωμονικὴ ἐπιστήμη (Physiognomonie), ἤτοι ἡ τέχνη τοῦ γινώσκειν ἢ μαντεύειν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν πνευματικὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως τῆς φυσιογνωμίας. Ὅτε μάλιστα ἐπεκράτουν αἱ κρανιολογικαὶ δοξασίαι τοῦ Gall, ἡ «φυσιογνωμικὴ» παρεξετράπη εἰς τολμηρὰς μέχρι τοῦ γελοίου πολλάκις καὶ ὑπερβολικὰς βεβαιώσεις περὶ τῆς ψυχολογικῆς σημασίας τῶν διαφόρων χαρακτήρων, μονίμων ἢ κινητῶν, τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου. Αἱ τοιαῦται δὲ ἰδέαι τῆς ἐποχῆς ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας, διὸ καὶ πᾶς μυθιστοριογράφος διὰ νὰ ἀκολουθῇ τὸν συρμὸν ἐθεώρει ἱερὸν καὶ ἀπαραίτητον καθῆκον νὰ περιγράφῃ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τοῦ ἥρωος καὶ τῆς ἡρωΐδος του, δίδων εἰς αὐτὰ οἵαν ἐπεθύμει ψυχολογικὴν σημασίαν, καὶ ὢ τοῦ θαύματος! πάντοτε ἐτύγχανεν ὥστε οἱ περιγραφόμενοι φυσιογνωμικοὶ χαρακτῆρες τοῦ ἥρωος τοῦ μυθιστορήματος νὰ συμφωνοῦν πληρέστατα πρὸς τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ὃν ἐπεδείκνυε διὰ τῆς διαγωγῆς του καθ' ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ δράματος καὶ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ ἐν τῷ . . . βιβλίῳ. Ἡ ῥὶς π. χ. τοῦ Ροδερίγου ἢ τοῦ Ἀρμάνδου ἦτο μακρά, λεπτὴ καὶ ὀξεῖα, τὰ δὲ χείλη λεπτὰ καὶ συμπιεζόμενα, ὁ Ἀρμάνδος ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐγωϊστής, πονηρὸς καὶ μοχθηρός, καὶ τὸ ἀπεδείκνυε πράγματι διὰ τῶν πράξεών του ἐν ταῖς περιπετείαις τοῦ μυθιστορήματος. Ἡ Ματθίλδη εἶχε μέτωπον στρογγύλον, ὀφθαλμοὺς καστανοχρόους μετ' εὐθειῶν λεπτῶν ὀφρύων καὶ μικρᾶς ῥινὸς ὀλίγον τι ἀνασίμου, διὸ καὶ ἔμεινε πιστή, παρὰ πάσας τὰς προσκαίρους μεταβολάς της, εἰς τὸν λατρεύοντα αὐτὴν ἐραστήν της.

Χάριν περιεργείας παραθέτομεν ἐνταῦθα τὰς ἰδέας συγγραφέως, ὀπαδοῦ τῆς φυσιογνωμικῆς ἐπιστήμης, τοῦ Δανοῦ ἰατροῦ Schack, περὶ τῆς σημασίας χαρακτηριστικῶν τινων τοῦ προσώπου. Ἐκλέγομεν τὸ περὶ ῥινὸς κεφάλαιον. Ῥὶς μακρά, αἰχμηρά, ὑπὸ μέτωπον στενὸν καὶ ἐπικλινὲς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ στόματος μικροῦ μετὰ λεπτῶν χειλέων προδίδει φύσιν ψυχράν, μικροπρεπῆ καὶ ἐγωϊστικὴν (ὅρα εἰκ. 1 κατὰ Schack).

Digitized by Google

Οὐδέποτε μακρὰ ῥὶς ὑπάρχει εἰς ἄνθρωπον, οὗ τὸ πνεῦμα εἶνε ταχὺ εἰς τὴν ἀπόφασιν· τοὐναντίον ἡ τοιαύτη ῥὶς εἶνε σημεῖον πνεύματος βραδέως σκε-

(Εἰκὼν 1)
Ἐγωϊστής.
Ψυχρὸς καὶ μικροπεπής.

(Εἰκὼν 2)
Ῥὶς μακρά.
Χαρακτὴρ ἐπίμονος καὶ ψυχρός.

πτομένου καὶ ψυχρῶς, καὶ μάλιστα ἂν τὸ μέτωπον τύχῃ ὑψηλόν (ὅρα εἰκ. 2). Μεταξὺ τῶν ἐχόντων μακρὰν ῥῖνα εὑρίσκει τις συνήθως ἄτομα κατάλληλα δι' ἐργασίαν μονότονον καὶ ἀκριβῆ καὶ δι' ὑποθέσεις ἀπαιτούσας προσοχὴν διαρκῆ καὶ ἴσην. Ἐὰν δὲ θελήσῃ τις νὰ ἐκλέξῃ ἄτομα λαμβάνοντα ταχέως καὶ ἄνευ δισταγμοῦ τολμηρὰν ἀπόφασιν καὶ ὑπερβαίνοντα ἐπιτηδείως πᾶν κώλυμα, πρέπει νὰ τὰ ἀναζητήσῃ μεταξὺ τῶν ἐχόντων ῥῖνα εὐθεῖαν, βραχεῖαν καὶ ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω κλίνουσαν. Ἐνταῦθα ὁ Schack δὲν παραθέτει εἰκόνα διὰ νὰ ἴδωμεν τὸ ἀκριβὲς σχῆμα τῆς τοιαύτης θαυματουργοῦ ῥινός. Ἀλλ' εὐθὺς παρακατιὸν ὁμιλεῖ περὶ ἄλλου εἴδους μύτης, ἧς παραθέτει καὶ τὸ σχέδιον. Εἶνε δὲ αὕτη ὁμοία πρὸς τὴν ἄνω περιγραφεῖσαν ὡς πρὸς τὴν κλίσιν πρὸς τὰ ἄνω (nez retroussé), ἀλλὰ παρουσιάζει κατὰ τὴν ῥίζαν αὐτῆς βάθυσμα σπουδαῖον, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 3.

(Εἰκὼν 3).
Ῥὶς ἀνάσιμος καὶ βεβαθυσμένη κατὰ τὴν ῥίζαν.
Χαρακτὴρ ἀσθενὴς καὶ εὐπειθής.

Τοῦτο δὲ εἶνε τότε σημεῖον ἀδυναμίας χαρακτῆρος καὶ εὐπειθείας. Διὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τοῦτο εὕρηται συνήθως παρὰ τοῖς παισί. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἴσως, λέγει ὁ Δανὸς συγγραφεὺς ἰατρός, ἡ τοιαύτη ῥὶς εὗρε θαυμαστάς τινας, διότι οὗτοι παρετήρησαν ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο εὕρηται συνήθως εἰς γυναῖκας, περὶ τῶν ὁποίων εἶχον τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶνε χαρακτῆρος εὐπειθοῦς καὶ πιστοῦ· ἂν διεψεύσθησαν ὅμως οἱ θαυμασταὶ οὗτοι ἢ οὔ, περὶ τούτου οὐδὲν ἀναφέρει ὁ Schack. Προσθέσωμεν δέ, λέγει οὗτος, ὅτι φυσιογνωμισταί τινες θεωροῦσιν ὡς σημεῖον τῆς περιεργίας τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἄκρου τοῦ χονδρώδους διαφράγματος καὶ τῶν μυκτήρων τῆς ῥινὸς κατὰ διεύθυνσιν προσθιο-οπισθίαν.

Ἀλλά, ἐξακολουθεῖ, μικρὰ ῥὶς ὀλίγον ἀνάσιμος (retroussé) ἐπὶ προσώπου ζωηροῦ, ὡς τοιοῦτο ἀπαντᾷ τις συχνάκις εἰς τὰς θαλαμηπόλους (soubrettes), δεικνύει τὴν ἐπιπολαιότητα, τὸ πανοῦργον πνεῦμα, τὴν πρακτικὴν ἱκανότητα καὶ τὸ δολοπλόκον τοῦ χαρακτῆρος, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐστοχίαν (tact) καὶ ἐλαστικότητα, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς τὰς συνήθεις καὶ καθημερινὰς περιστάσεις τοῦ βίου. Τὰ τοιαῦτα ὑποκείμενα εἶνε ἀληθῶς ἐνδιαφέροντα καὶ ἑλκύουσι τὴν προσοχήν, ἀλλ' εἶνε καὶ κενόφρονα καὶ προπετῆ. Ὅλα αὐτὰ σημαίνει φεῦ! ἡ μικρὰ καὶ ἀνάσιμος ῥίς, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅρα εἰκόνα 4 μιᾶς θαλαμηπόλου καὶ εἰκόνα 5 μιᾶς

(Εἰκὼν 4).
Ῥὶς θαλαμηπόλου (Nez de Soubrette) ὀλίγον ἀνάσιμος.
Χαρακτὴρ πονηρός, ἐλαφρὸς καὶ ἄστατος.

κυρίας. Ὁ δόκτωρ Schack εἶνε ἀνηλεὴς διὰ τὰς μικρὰς καὶ ἀνασίμους ταύτας μυτίτσας. Δὲν

(Εἰκὼν 5)
Ῥὶς ὀλίγον ἀνάσιμος καὶ βραχεῖα.
Σημεῖον πανουργίας, ἀγχινοίας καὶ ἀστασίας.

λέγει τοὐλάχιστον ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἐξαιρέσεις! Προφανῶς εἶνε ἄδικος καὶ ὑπερβολικὸς ὁ Δανὸς συνάδελφος.

Καὶ ἐν τέλει ὁ συμπολίτης τοῦ Ἀμλέτου, μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν διαφόρου διαστάσεως καὶ σχήματος καὶ μορφῆς καὶ χρώματος ῥινῶν καὶ μετὰ τὰς σοβαρὰς ῥινολογικὰς παρατηρήσεις του, καταλήγει μετὰ θετικότητος, καὶ οὐχὶ μετ' ἀβεβαιότητος, ὡς ὁ Ἀμλέτος, εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἑξῆς ἀξιωμάτων καὶ λέγει :

«Κανὼν γενικός :

» Ῥὶς μικρὰ καὶ ὀλίγον ἀνάσιμος (retroussé) »σημαίνει πανουργίαν καὶ ἀγχίνοιαν καὶ ἀστάθειαν.

»Ῥὶς εὐθεῖα καὶ λεπτὴ εἶνε σημεῖον φιλοκαλίας » καὶ λεπτότητος τοῦ ἀτόμου.

»Ῥὶς ὀλίγον κυρτὴ σημαίνει κρίσιν, σωφρο- »σύνην καὶ ἐγωϊσμόν.

Digitized by Google

»Ῥὶς κακόσχημος καὶ χονδροειδὴς εἶνε ἀπό-»δειξις, ὅτι ὁ κάτοχος αὐτῆς εἶνε σκαιὸς τοὺς »τρόπους καὶ βαρὺς τὸ ἦθος».

Νῦν ἕκαστος ἀναγνώστης καὶ ἑκάστη ἀναγνώστρια ἂς ἐπιθεωρήσῃ τὴν ῥῖνά του καὶ ἂς βεβαιώσῃ κατὰ πόσον ἔχουσιν ἢ οὒ τὴν ἀλήθειαν ἐντὸς αὐτῶν τὰ ἀνωτέρω τέσσαρα κεφαλαιώδη ῥινολογικὰ ἀξιώματα τοῦ Δανοῦ συγγραφέως.

Ἡμεῖς παρατηροῦμεν μόνον εἰς τὸν φυσιογνωμιστὴν Δανὸν συνάδελφον τὰ ἑξῆς: ὅτι διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν ειδικὴν ψυχολογικὴν σημασίαν ὡρισμένου τινὸς σχήματος ῥινός, ἐφρόντισε ταὐτοχρόνως νὰ δώσῃ ὡρισμένα τινὰ σχήματα καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τοῦ προσώπου, εἰς τὰ μόνιμα ἢ ὀστεώδη, οἷον τὸ μέτωπον καὶ τὸν πώγωνα, καὶ εἰς τὰ εὐκίνητα ἢ μυώδη, οἷον εἰς τὰ χείλη, τὰς παρειάς, τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς κ. τ. λ. Ἀλλ' ἀκριβῶς ὁ διδόμενος εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα σχηματισμὸς καὶ ἡ ἐκ τούτου προκύπτουσα ὅλη ἔκφρασις τοῦ προσώπου εἶνε ἐκείνη, ἥτις πλειότερον καὶ πιστότερον ἀπεικονίζει χαρακτῆρά τινα ἠθικὸν τοῦ ἀτόμου, ὃν πεπλανημένως, ὡς φρονοῦμεν τοὐλάχιστον, ἀποδίδει ὁ συγγραφεὺς μᾶλλον εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ῥινός. Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν λάβωμεν εἰκόνας τινὰς ἐκ τῶν προηγουμένων καί, τηρήσαντες τὸ σχῆμα καὶ τὰς διαστάσεις τῶν ῥινῶν ὡς ἔχουσι, μεταλλάξωμεν μόνον τὰς ἐπιλοίπους γραμμὰς τοῦ προσώπου· ἀμέσως τότε θὰ ἔχωμεν ὅλως ἀλλοίας φυσιογνωμίας ἄλλους ἠθικοὺς χαρακτῆρας ἀπεικονιζούσας. Ὁ ἐγωϊστὴς τῆς εἰκόνος 1 θὰ μεταμορφωθῇ ὡς διὰ μαγείας καὶ θὰ λάβῃ τὴν ὄψιν, ἣν δεικνύει ἡ εἰκὼν 6, ἥτις πᾶν ἄλλο ἐκφράζει ἢ ἐγωϊσμὸν

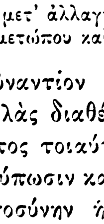

(Εἰκὼν 6)
Ἡ αὐτὴ τῇ εἰκόνι μετ' ἀλλαγῆς τῶν γραμμῶν τοῦ στόματος, τοῦ μετώπου καὶ τοῦ πώγωνος.

καὶ ψυχρότητα, τοὐναντίον μάλιστα καλοκαγαθίαν μᾶλλον καὶ καλὰς διαθέσεις ἐκδηλοῖ ἡ τοιαύτη ὄψις. Ἄνθρωπος τοιαύτης φυσιογνωμίας θὰ ἐνεποίει ἀγαθὴν ἐντύπωσιν καὶ θὰ εἵλκυε τὴν συμπάθειαν καὶ ἐμπιστοσύνην ἡμῶν. Ἡ εἰκὼν 3, ἡ ἐκφράζουσα χαρακτῆρα ἀσθενῆ καὶ εὐπειθῆ, θὰ μεταβληθῇ εἰς φυσιογνωμίαν ἐκφράζουσαν πᾶν ἄλλο ἢ ἀσθένειαν χαρακτῆρος καὶ εὐπείθειαν, ὡς δεικνύει τοῦτο ἡ εἰκὼν 7, ἂν τηρήσωμεν μὲν ἀναλλοίωτον τὴν ἀνάσιμον ῥῖνα, ἀλλὰ μεταβάλωμεν τὰς ἐπιλοίπους γραμμὰς τοῦ προσώπου. Ἀντιστρόφως δέ, ἐὰν τηρήσωμεν ἀναλλοιώτους τὰς ἄλλας γραμμὰς τοῦ προσώπου, μεταβάλωμεν δὲ τὸ μέγεθος τῆς ῥινός, ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας σχεδὸν οὐδόλως παραλλάσσει, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 8, ἥτις εἶνε ἡ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ ἐγωϊστοῦ, καίτοι σπουδαίως ἐσμικρύναμεν τὴν ἀπειλητικῶν διαστάσεων ῥῖνα του.

(Εἰκὼν 7)
Χαρακτὴρ πείσμων καὶ ἀποφασιστικός.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἡ ῥὶς ὡς πρὸς τὴν ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας, ἀπεικονιζούσης μᾶλλον ἢ ἧττον σαφῶς καὶ πιστῶς τὸν ἐπικρατοῦντα χαρακτῆρα ἀνθρώπου τινός, λαμβάνει ὅλως δευτε-

(Εἰκὼν 8)
Ἡ αὐτὴ τῇ εἰκόνι 1 μετὰ σμικρύνσεως τῆς ῥινός.

ρεῦον μέρος· ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐπειδὴ οὐδεὶς λόγος καὶ σχέσις ἀνατομικὴ ἢ φυσιολογικὴ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀναπτύξεως πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἰδιοτήτων (facultés) καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὀστῶν καὶ τοῦ χόνδρου τῆς ῥινός, διὰ ταῦτα δικαιούμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ δόκτορος Schack ἀνωτέρω ἀξιώματα ὡς οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν βάσιν καὶ ἀλήθειαν ἐκφράζοντα. Βεβαίως τὸ σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ῥινὸς ἐπὶ δεδομένης τινὸς ἐκφράσεως ἢ φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου συντελεῖ ἀρκούντως εἰς τὴν ἀνάδειξιν καὶ τὸν τονισμόν, οὕτως εἰπεῖν, αὐτῆς. Βεβαίως ἡ ῥίς, ἢ μᾶλλον τὸ εὐκίνητον καὶ ἐλαστικὸν ἄκρον ὡς καὶ τὸ δέρμα αὐτῆς, ἑλκύεται διὰ τῶν διαφόρων μυῶν αὐτῆς τε καὶ τοῦ λοιποῦ προσώπου κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν παντομιμικήν, τραγικήν, κωμικὴν ἢ κωμικοτραγικὴν γυμναστικὴν πρὸς ἔκφρασιν τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ συναισθημάτων, καὶ ἑπομένως δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ σχῆμά της διὰ τὴν ἐπικρατεστέραν τυχὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὁμοειδῆ κίνησιν καὶ ἐξάσκησιν αὐτῆς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου, βεβαίως εἶνε κατὰ πάντα ἀξιοσέβαστος, ὡς ἀποτελοῦσα μίαν ἐκ τῶν πέντε πυλῶν, δι' ὧν εἰσέρχονται αἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἐντυπώσεις εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἐπιπλοῦται πλουσίως ἢ πενιχρῶς ὁ ἐσωτερικὸς ἡμῶν κόσμος· ἀναμφίβολον ἐπίσης εἶνε, ὅτι μόνον ἡ ῥὶς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ

Digitized by Google

τέχνη ἔμεινεν ἀναλλοίωτος, ἀκλόνητος, ὁμοία πάντοτε ἑαυτῇ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πέριξ αὐτῆς ἑκάστοτε μεταβολῆς τῶν λοιπῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου πρὸς παράστασιν πάθους τινός, μόλις διὰ τοῦ ἄκρου μόνον αὐτῆς καταδεχομένη ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὴν παράστασιν ταύτην, καὶ ὅτι μόνη αὐτὴ ἠξιώθη νὰ καλῆται κλασσική, ἀλλ' ἀπὸ τῶν προτερημάτων τούτων καὶ ἰδιοτήτων μέχρι τῆς ἰδιότητος ἐκείνης τοῦ ἐκφράζειν καὶ ὑποδηλοῖν καὶ τὰς λεπτομερεστέρας ἰδιοφυΐας, πνευματικὰς καὶ ἠθικάς, διὰ τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ σχήματός της, ὡς θέλει ὁ Δανὸς συγγραφεὺς ὁ διατυπώσας τὰ ῥηθέντα ῥινολογικὰ ἀξιώματα, ἡ ἀπόστασις εἶνε τόσον μεγάλη, ὅσον ἀπέχει ἡ Δανιμαρκία ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, τῆς χώρας πάσης κλασσικότητος καὶ δὴ καὶ τῆς ῥινικῆς.

Ἐννοεῖται ὅτι, ὅταν ἡ ῥὶς λάβῃ διαστάσεις Τυρρηνικῆς σάλπιγγος, ἢ σχῆμα καὶ βραχύτητα ῥινὸς κυνὸς ἐκ τοῦ γένους Μποὺλ Ντόκ, καὶ ἐν γένει ὅταν σπουδαίως παρεκκλίνῃ τοῦ φυσικοῦ ὁρίου, τοῦτο δὲν εἶνε φαινόμενον ἄνευ σημασίας πάντοτε καὶ ἄνευ σχέσεώς τινος πρὸς τὴν καθόλου πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἀτόμου, διότι δηλοῖ ὅτι συνέβη καὶ ὑφίσταται ἀνωμαλία τις περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀστῶν τοῦ κρανίου καὶ ἰδίᾳ τῆς βάσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ προσώπου, (διὸ καὶ συχνάκις συνυπάρχουσιν ἡ δυσμορφία τῆς ῥινὸς μετὰ τῶν ἄλλων δυσμορφιῶν καὶ ἀνωμαλιῶν τῶν μερῶν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σχήματος τοῦ κρανίου), καὶ ἑπομένως ὅτι ἐπηρεάσθη καὶ ἡ ἀνάπτυξις καὶ διαμόρφωσις τοῦ ἐν τῇ ὀστεώδει θήκῃ εὑρισκομένου ἐγκεφάλου, καὶ ἄρα καὶ ἡ φυσιολογικὴ αὐτοῦ ἰδιοφυΐα καὶ ἰσορροπία τῶν ἀνωτέρας τάξεως λειτουργιῶν του — πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν. — Αἱ ἀνατομικαὶ λοιπὸν αὗται μεγάλαι δυσμορφίαι κέκτηνται σημασίαν τινὰ καθόλου ψυχολογικήν, ἑκάστης ὅμως αὐτῶν, καὶ ἄρα καὶ τῆς ῥινός, μὴ ἀνταποκρινομένης καὶ εἰς ὡρισμένην πνευματικὴν ἢ τοῦ χαρακτῆρος ἰδιοφυΐαν, ἀλλὰ τοῦ συνόλου αὐτῶν μόνον γενικῶς σημαίνοντος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὶ τὸ οὐχὶ ὁμαλὸν καὶ σύνηθες ἐν τῷ χαρακτῆρι καὶ ἐν γένει ἐν τῇ ψυχικῇ σφαίρᾳ τοῦ ἀτόμου πιθανῶς ὑπάρχον· τοῦτο μόνον καὶ οὐδὲν πλέον. Ὥστε δὲν εἶνε δυνατὸν μικραὶ μόνον ἀνωμαλίαι τῆς ῥινός, καὶ μάλιστα μεμονωμέναι, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐλαφραὶ παραλλαγαὶ αὐτῆς κατὰ τὸ σχῆμα, νὰ χρησιμεύωσιν ὡς γνώρισμα ὡρισμένως ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς εἰδικῆς ἰδιότητος τοῦ ἀτόμου. Διὰ τοῦτο τὰ διαφορώτατα τῶν σχημάτων αὐτῆς καὶ τοῦ μεγέθους δύνανται νὰ συμπέσωσι μετὰ τῶν αὐτῶν πνευματικῶν ἰδιοφυϊῶν καὶ ἠθικῶν χαρακτήρων, καὶ ἀντιστρόφως.

Ἡ φυσιογνωμονικὴ λοιπὸν ἐπιστήμη ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἔχει τόσην ἐπιστημονικὴν βάσιν καὶ ἀξίαν, ὅσον καὶ ἡ κρανιοσκοπικὴ τοῦ Gall καὶ τοῦ Spurzheim, δηλαδὴ οὐδεμίαν. Ὑπὸ ἄλλην ὅμως ἔποψιν, τὴν διὰ τῆς ἐπισκοπήσεως τουτέστι τῆς ἐκφράσεως ἢ φυσιογνωμίας τοῦ προσώπου, ἥτις ἀποτυποῦται ἐπ' αὐτοῦ σὺν τῷ χρόνῳ μονίμως ὥς τις ἀντανάκλασις τῆς συχνοτέρας καὶ συνηθεστέρας ἐσωτερικῆς ψυχικῆς καταστάσεως, ὡς ἔγγιστα διάγνωσιν τοῦ πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ποιοῦ ἀνθρώπου τινός, ἡ φυσιογνωμικὴ ἢ φυσιογνωμονικὴ ἔχει πραγματικὴν ἀξίαν καὶ χρήσιμος ἀποβαίνει ἡ ἐν αὐτῇ ἐξάσκησις. Διότι πράγματι αἱ διάφοροι ἐσωτερικαὶ καταστάσεις ἀπεικονιζόμεναι ἐπὶ τοῦ προσώπου ὅσον οἷόν τε πιστῶς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον, χαράττουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐπ' αὐτοῦ τὰς γραμμὰς καὶ τὰ σχήματα τῆς ἐκφράσεως, τὰ ὁποῖα ὅσον συχνότερον ἐπανελήφθησαν καὶ ἐπικρατέστερα δὲ καὶ συνήθη εἰσί, τοσοῦτον καὶ μονιμώτερα ἐπὶ τέλους καθίστανται, εἰς τρόπον, ὥστε ὁ ἐπισκοπῶν τὴν ὅλην φυσιογνωμίαν ἀτόμου τινὸς δύναται νὰ διαγνώσῃ ὡς ἔγγιστα τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπικρατεστέρας γενικὰς ἰδιοφυΐας, καλὰς ἢ κακάς, καὶ νὰ ἀποφανθῇ μετὰ μεγάλης πιθανότητος περὶ τοῦ ἀποφασιστικοῦ π. χ. καὶ ῥιψοκινδύνου ἢ τῆς δειλίας καὶ δολιότητος τοῦ ἀτόμου, τῆς εὐφυΐας ἢ τῆς μικρονοίας, τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς κακίας, τῆς μοχθηρίας ἢ καλοκαγαθίας, τῆς πανουργίας ἢ τῆς βλακίας αὐτοῦ κ.τ.λ. Ἰδίως ἡ διάγνωσις καθίσταται εὐχερεστέρα εἰς ἄτομα οὐχὶ κοινὰ καὶ συνήθη, ὧν αἱ ἀρεταὶ καὶ κακίαι καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ αἱ διάφοροι τάσεις καὶ ἰδιοφυΐαι εἰσὶ μέτριαι καὶ ὁμαλαί, ἀλλ' εἰς ἄτομα ἔξω τῆς μετριότητος καὶ τῶν συνήθων ὁρίων εὑρισκόμενα. Αἱ κοιναὶ φυσιογνωμίαι εἶνε πολυπληθεῖς, διότι οἱ πλειότεροι τῶν ἀνθρώπων εἶνε μετριότητες.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ κύριον θέμα ἡμῶν μετὰ τὴν παρέκβασιν ταύτην περὶ τῆς Φυσιογνωμικῆς. Πρόκειται ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς ἐκφράσεως, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφόρων ἐκφράσεων, ὁποῖός τις δηλαδὴ εἶνε οὐχὶ ὁ ἐξωτερικός, ἀλλ' ὁ ἐνδότερος ὁ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μηχανισμός, ἐξ οὗ λαμβάνουσι τὴν κινητήριον δύναμιν οἱ μῦς τοῦ προσώπου καὶ συστέλλονται κατὰ διαφόρους συνδυασμοὺς ἀναλόγως τῶν ἐκφραζομένων αἰσθημάτων, καὶ τίς ὁ λόγος καὶ ἡ πηγὴ ἑκάστου εἴδους ἐκφράσεως ἀνταποκρινομένης κατὰ τὸν αὐτὸν πάντοτε τρόπον εἰς ὡρισμένα πάθη καὶ αἰσθήματα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε ἀρκετὰ εὐρὺ καὶ ἅπτεται τῶν ὑψηλοτέρων φιλοσοφικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου προβλημάτων, τοῦθ' ὅπερ ἐκ πρώτης ὄψεως οὐδὲ κἂν ἤθελέ τις ὑποπτεύσει. Ἐνταῦθα ὅμως ὡς ἐκ τοῦ ἀκαταλλήλου τοῦ χώρου δὲν θέλομεν διαπραγμα-

Digitized by Google

τευθῇ αὐτὸ ἐν ἐκτάσει, ἐπιφυλασσόμενοι νὰ πράξωμεν τοῦτο ἄλλοτε ἐν εἰδικῷ ἔργῳ.

Τὴν συσκευὴν τῆς ἐκφράσεως δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν εἰς τρία μέρη: εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν μυῶν τοῦ προσώπου (διότι μόνον περὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου πρόκειται ἐνταῦθα), εἰς τὸ διάμεσον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῶν νεύρων, καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τὸν ἐγκέφαλον, ἔνθα ὑπάρχει ἡ κυρίως μηχανή, ἡ κινοῦσα ἀφανῶς διὰ τῶν ἰνῶν τῶν νεύρων ὡς ὁ Χόλδεν τὰ ἐπὶ τοῦ προσώπου νευρόσπαστα, τοὺς συσπωσμένους δηλ. διὰ τῶν νεύρων μῦς.

Πολλοὶ ἐμελέτησαν ἰδίως τὸν ἐξωτερικὸν μηχανισμόν, ἐρευνῶντες τοὺς μῦς, ὧν ἡ συστολὴ μεμονωμένως καὶ συνήθως ἐν συνδυασμῷ παράγει τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, τῆς λύπης π. χ. τῆς ὀργῆς, τῆς ἐκπλήξεως, τοῦ γέλωτος κτλ. Ὁ περίφημος ἰατρὸς Duchenne de Boulogne διηυκρίνισεν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ Mécanisme de la Physionomie humaine κάλλιον παντὸς ἄλλου τὴν λειτουργίαν ταύτην, τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἔκφρασιν τῶν διαφόρων μυῶν, προκαλῶν τεχνητῶς τὴν σύσπασιν αὐτῶν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Τὰς οὕτω δὲ κατὰ βούλησιν παραγομένας ἐκφράσεις διὰ τῆς συσπάσεως τούτου ἢ ἐκείνου τῶν μυῶν ἐφωτογράφησε καὶ κατέστησε κατάδηλον τὴν φυσιογνωμικὴν σημασίαν ἑκάστου μυός, ὡς καὶ τὴν μηχανικὴν ἐν γένει λειτουργίαν ἑκάστου μυὸς τοῦ σώματος διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου τοῦ ἠλεκτρισμοῦ σπουδαίως καθώρισεν.

Ἐπίσης καὶ ὁ Gratiolet καλῶς ἐσπούδασε τὰ τῆς ἐκφράσεως συγγράψας καὶ τὸ ἔργον: La physionomie et les Mouvements d' expression (1865). Πρὸ αὐτοῦ δὲ ὁ Ἄγγλος Sir Charles Bell ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ: L' Anatomie et philosophie de l' expression ἔθηκεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τὰς πρώτας ἐπιστημονικὰς βάσεις, ἀλλὰ δὲν ἐνεβάθυνε πολὺ εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ φιλοσοφικὸν μέρος τοῦ ζητήματος· δὲν ἐπροσπάθησε νὰ ἐξηγήσῃ διατί αἱ διάφοροι συγκινήσεις θέτουσιν εἰς ἐνέργειαν διαφόρους μῦς, καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τῶν διαφόρων τούτων ὡρισμένων κινήσεων, καὶ ποῖος ὁ ἐνδότερος μηχανισμὸς αὐτῶν. Ἐν γένει οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς περιωρίσθησαν νὰ σπουδάσωσι μᾶλλον τὸν ἐξωτερικὸν μηχανισμὸν τῆς ἐκφράσεως, καὶ εὑρισκόμενοι δὲ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν φιλοσοφικῶν ἐκείνων τῆς ἐποχῆς ἰδεῶν περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἃς τὸ ἀνθρώπινον εἶδος ὡς καὶ πάντα τὰ εἴδη τῶν ζώων θεωροῦνται ὡς πλασθέντα διὰ μιᾶς οὕτως, ὡς ἔχουσι σήμερον, ἀπεφαίνοντο ἐκθέτοντες τὰς περὶ ἐκφράσεως θεωρίας των, ὅτι οὕτως ἔπλασεν ὁ Θεὸς τοὺς μῦς τοῦ προσώπου, ὥστε ἡ λειτουργία ἑκάστου αὐτῶν νὰ χρησιμεύῃ εἰδικῶς πρὸς ἐξωτερικὴν ἔκφανσιν ὡρισμένου αἰσθήματος, ὅτι ἄνωθεν εἶνε προωρισμένοι διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἐκφράσεως. Ἐν τούτοις οἱ καθηγηταὶ Owen καὶ Macalister ἀπέδειξαν, ὅτι οἱ ἀνθρωποειδεῖς πίθηκοι ἔχουσι τοὺς αὐτοὺς τῷ ἀνθρώπῳ μῦς τοῦ προσώπου· οὐδεὶς δέ, λέγει ὁ Δάρβεν, θὰ εἶνε διατεθειμένος νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ πίθηκοι οὗτοι ἐπροικίσθησαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῷ ἀνθρώπῳ μυῶν διὰ νὰ ἐκτελῶσι τοὺς εἰδεχθεῖς μορφασμούς των. Ὥστε, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, τὸ ζήτημα τῆς ἐκφράσεως λαμβάνει σπουδαίας διαστάσεις καὶ συνδέεται πρὸς τὰ μέγιστα φιλοσοφικὰ ζητήματα περὶ δημιουργίας καὶ περὶ φύσεως τῶν ὄντων· διότι, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ παρακατιόντες, οἱ ὀπαδοὶ τῆς θεωρίας περὶ ἐξελίξεως τῶν ὄντων, ὡς π. χ. ὁ Spencer, ὁ Δάρβεν, καὶ ἄλλοι, πολλὰς ἐκφράσεις καὶ κινήσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπιχειροῦσι νὰ ἐξηγήσωσι διὰ τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος αὐτῶν, προϋπαρξασῶν εἰς ὄντα κατωτέρας τάξεως, ἐξ ὧν εἶτα παρήχθη ὁ ἄνθρωπος. Π. χ. ἐν τῇ ὑψίστῃ ὀργῇ ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἀποκαλύπτομεν τοὺς ὀδόντας, ἢ κατὰ τὴν πρόκλησιν αὐτοῦ ἐν μετριωτέρᾳ ὀργῇ ἀποκαλύπτομεν τὸν κυνόδοντα τοῦ ἡμίσεος μέρους τοῦ στόματος ὑψοῦντες τοῦ στόματος τὸ χεῖλος καὶ τὴν γωνίαν, ὡς πράττουσι τὰ ζῷα ἕτοιμα νὰ ἀλληλοσπαραχθῶσι κτλ. Ὁ κύων ἑτοιμαζόμενος νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ τάπητος ἢ ἐπὶ ἐπιφανείας ξηρᾶς καὶ γυμνῆς ἐκτελεῖ δύο ἢ τρεῖς γύρους πέριξ τῆς θέσεως καὶ ξέει διὰ τῶν ποδῶν πολλάκις τὸ ἔδαφος, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἐκχώσῃ τὸ ἔδαφος πρὸς σχηματισμὸν καταλλήλου βαθύσματος πρὸς κατάκλισιν καὶ νὰ καταπατήσῃ τὰ πέριξ χόρτα ποιῶν τοὺς γύρους του, ὡς πράγματι λογικῶς ἐξετέλει τὰς κινήσεις ταύτας ἄλλοτε, ὅτε οἱ πρόγονοί του εὑρίσκοντο ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει ζῶντες εἰς καταφύτους πεδιάδας ἢ δάση. Αἱ ἐκφραστικαὶ αὗται κινήσεις, ὡς καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων ἀναλόγων παρὰ τοῖς ζῴοις καὶ τῷ ἀνθρώπῳ, εἶνε βεβαίως ἐντελῶς περιτταὶ καὶ ἀνωφελεῖς καὶ ἄνευ δὲ λόγου γίνονται, ἐν τούτοις αὐτομάτως καὶ ἐξ ἐνστίκτου ἐκτελοῦνται, καθὸ μεταδοθεῖσαι κληρονομικῶς παρὰ τῶν προγόνων, ἐν ἀγριωτέρᾳ καταστάσει διατελεσάντων ἢ καὶ ἐν κατωτέρᾳ βαθμίδι τῆς ζωολογικῆς κλίμακος.

Ὁ Δάρβεν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰς ἐκφράσεις καὶ κινήσεις τῶν ζώων, ὡς καὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ, διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης τῆς κληρονομικότητος, ἐκθέτει δὲ σαφῶς τὰς ἀρχὰς τῆς θεωρίας του ταύτης περὶ τῆς πηγῆς καὶ γενέσεως τῶν διαφόρων ἐκφράσεων.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Digitized by Google

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια ἴδε σελ. 52]

Διὰ τῶν ἀγώνων τούτων τὸ 4. αὐστριακὸν Σῶμα εἶχε καταστῆ ἄμαχον. Ἀλλ' ἐκ νέου ἤρξαντο πάλιν βροντῶντα κατὰ τοῦ δάσους τὰ θανατηφόρα πυρὰ τῶν 120 τηλεβόλων, καὶ ζωηρῶς παρώτρυνε νῦν ὁ στρατηγὸς Μολλινάρυς τὸν Κόμητα Θούν, διὰ δραστηρίας ἐπιθέσεως τοῦ 2. Σώματος νὰ δώσῃ τὸ ὕστατον κτύπημα εἰς τοὺς ἐξηντλημένους ὑπερασπιστάς. Ὁ Κόμης Θούν, παραμελῶν τὰ προστάγματα τοῦ Βένεδεκ ὡσαύτως, ὅπως καὶ ὁ συνάδελφός του, ἦτο ἕτοιμος πρὸς τοῦτο. Εἶχε παρέλθει ἡ ἑνδεκάτη: μία ταξιαρχία, ἡ τοῦ Ἑρρίκες, εἶχεν ἀφεθῆ πλησίον τῆς Τροτίνας· ἐκ τῆς ταξιαρχίας τοῦ Θὼμ τέσσαρα τάγματα ἵσταντο παρὰ τὸ Ράσητς καὶ Ὀρσένοβες· τὰ ἐπίλοιπα δὲ τρία μετὰ τῶν 14 ταγμάτων τῶν ταξιαρχιῶν τοῦ Σάφραν καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης προεπέμφθησαν τὴν ἑνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν πρὸς κυρίευσιν τοῦ δάσους, καίτοι ἐπανειλημμένως εἶχον φθάσει ἤδη ἐναντίαι διαταγαὶ τοῦ Βένεδεκ καὶ ἐκτὸς τούτου εἶχον λάβει τὴν ἀγγελίαν, ὅτι μακραὶ ἐχθρικαὶ φάλαγγες προήλαυνον ἐκ βορρᾶ. Ἀλλ' ἕνεκα τούτου ὁ στρατηγὸς Μολλινάρυς ἐδείκνυεν ἀκόμη θερμότερον ζῆλον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ μέγα στρατηγικὸν σχέδιόν του.

Ἡ εἰσβολὴ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν τοῦ δάσους ἐπέτυχε καὶ πάλιν κατ' ἀρχάς, ὅπως τοῦτο ἦτο φυσικὸν ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἐπιτιθεμένου.

Καὶ πάλιν οἱ Αὐστριακοὶ διέῤῥηξαν ἐν τῷ μέσῳ τὴν πρὸς ἀνατολὰς παράταξιν τῶν Πρώσσων· καὶ πάλιν ἐκυριεύθη ὑπ' αὐτῶν τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ δάσους. Ἀλλ' ὁ εἰς τὴν βόρειον ἔξοδον τοῦ δάσους κείμενος σωρὸς βράχων ἔμενεν ἀπρόσιτος εἰς τὸν ἀντίπαλον. Ὁ Φράνσεκη, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύο ἵπποι εἶχον φονευθῆ καὶ ὅστις διέφυγε μετὰ κόπου μόνον τὸν κίνδυνον νὰ αἰχμαλωτισθῇ ὑπὸ αὐστριακῶν κυνηγῶν, ἐνέμενεν ἐκεῖ καρτερικῶς μετὰ τῶν λειψάνων ὅλων τῶν ταγμάτων του. Ἦτον ἀνὴρ εὐλυγίστου ἀλλ' οὐχὶ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, πολὺ εὐφυὴς καὶ μεμορφωμένος, ἔχων λεπτά, δραστηριότητα ἐκφράζοντα χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, ἐνεφορεῖτο δὲ ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τιμῆς καὶ καθήκοντος μέχρι φανατισμοῦ. Οἱ στρατιῶται του ἦσαν ἀντάξιοι τοῦ ἡγήτορός των. Ἐκεῖνοι, Βρανδενβοῦργοι καὶ Μαγδεβοῦργοι, δὲν ἦσαν μὲν γίγαντες τὸ ἀνάστημα, ὅπως οἱ Πομμερανοὶ καὶ Γουεστφαλοί, ἀλλ' ἐν τῇ εὐπειθείᾳ, ἐπιδεξιότητι καὶ προθυμίᾳ των ἀνυψώθησαν τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν πολεμικοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ἀπὸ τῆς δευτέρας ὥρας τῆς πρωΐας ἦσαν καθ' ὁδόν, ἀπὸ δὲ τῆς ὀγδόης ἐμάχοντο, ἔχοντες 14 τάγματα κατὰ 43, καὶ ἐν ἑκάστῃ διακοπῇ τῆς πάλης ἐδεκατίζοντο ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ κανονιοβολισμοῦ. Ὁ Φράνσεκη, διαβλέπων ὀρθῶς, ὅτι ὁ Πρίγκηψ Φρειδερῖκος Κάρολος δὲν ἦτον εἰς θέσιν νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ, εἶχεν ἐξαποστείλει ἀμέσως μετὰ τοὺς πρώτους τουφεκισμοὺς ἀξιωματικὸν πρὸς τὴν πρωτοπορείαν τοῦ Σώματος τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς, ζητῶν τὴν ἐπικουρίαν της. Ἡ πρώτη ἀπάντησις ἦτο, ὅτι δὲν εἶχον εἰσέτι διαταγὴν νὰ ἐκκινήσωσιν. ἀλλ' ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος ἔφερε περὶ τὴν ἑνδεκάτην τὴν εἴδησιν, ὅτι ἡ Βασιλικὴ Φρουρὰ ἐπροχώρει ἤδη πρὸς τὴν βροντὴν τῶν τηλεβόλων. Τὸ ἄγγελμα: «Ἔρχεται ὁ Διάδοχος!» διεδίδετο καθ' ὅλας τὰς τάξεις, ἐμψυχοῦν καὶ ζωογονοῦν τὸ θάρρος τῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ παρῆλθον εἰσέτι πολλαὶ βαρεῖαι ὧραι, πρὶν ἡ ἀγγελία αὕτη πραγματοποιηθῇ, καὶ πάντοτε ἰσχυρότερον ὁ ἐχθρὸς ἐπέτεινεν ὅλην τὴν ὑπέροχον δύναμίν του, ἵνα ἐκδιώξῃ τὴν μικρὰν δράκα τῶν Πρώσσων ἐκ τῆς τελευταίας ἀκόμη ἄκρας τοῦ δι' αἵματος ποτισμένου δάσους. Τότε ὁ Φράνσεκη ἀνεφώνησε πρὸς τοὺς στρατιώτας του:

«Παιδιά, ἐδῶ πρέπει νὰ μείνωμεν ἢ ν' ἀποθάνωμεν!» Ἀπήντησαν εἰς αὐτὸν διὰ ζωηρᾶς φωνῆς: Ἔννοια σου, Ἐξοχώτατε, ἐδῶ θὰ μείνωμεν ἢ θ' ἀποθάνωμεν!» Τοῦτο καὶ συνέβη. Καθ' ὁμάδας πυρά, ἀκροβολισμοί, βραχεῖαι ἀντεπιθέσεις ἐν ταχείᾳ μεταλλαγῇ ἀπέκρουσαν τὴν ἐχθρικὴν προσβολήν, ἀλλ' ὅμως ἑκάστην στιγμὴν ἠλαττοῦτο μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἐλπὶς πρὸς καλὴν ἔκβασιν. Τέλος πάντων περὶ τὴν δωδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν αἱ προσβολαὶ τοῦ ἀντιπάλου ἤρξαντο γινόμεναι ἀσθενέστεραι· ἐσιώπησεν ἡ βροντὴ τῶν τηλεβόλων, ἔγεινε δὲ ὁρατὴ ἡ κίνησις τῶν ἐχθρικῶν ταγμάτων πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ἤδη ἀντήχει ἡ βοή: «Ἔρχεται ὁ Διάδοχος, ἔφθασεν ὁ Διάδοχος!» Συλλέγοντες τὴν τελευταίαν δύναμιν, οἱ θαρραλέοι ἐκεῖνοι ἄνδρες ὤθουν ἐμπρὸς πρὸς καταδίωξιν. Ἔφθασαν εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἄκραν τοῦ δάσους καὶ ἤθελον νὰ ὁρμήσωσι περαιτέρω ἔτι πρὸς τὰ πρόσω, ὅπως καταλάβωσι τὸ Μάσλοβετ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔλαμπον εἰς τὰ ὄμματά των αἱ περικεφαλαῖαι τῆς Πρωσσικῆς Φρουρᾶς. Ἐσώθησαν καὶ εἶχον ἄρει τὴν νίκην.

Εἰσέτι δὲν ἐγνώριζον οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἄνδρες

Digitized by Google

τὸ μέγεθος τῶν ἐκδουλεύσεων, ἃς εἶχον παράσχει πρὸς τὴν ἐπιτυχῆ ἔκβασιν τῆς μάχης καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἐκστρατείας διὰ τῶν μεγάλων θυσιῶν των· (ἀπώλεσαν 2000 καὶ ἀπέκεινα ἀνδρῶν ἐκ 14,000). Τὸ ὅτι διετήρησαν τὴν θέσιν των καὶ συνέλαβον κατὰ τῆς τριπλασίας δυνάμεως τοῦ ἐχθροῦ 2,000 αἰχμαλώτων καὶ οὐκ ὀλίγας σημαίας, τοῦτο ἦτο μόνον τὸ μικρότερον μέρος τοῦ κατορθώματος. Τὸ κυριώτερον ἦτο, ὅτι εἶχον ἐπισύρει πρὸς ἑαυτοὺς τὰ δύο αὐστριακὰ Σώματα, ἅτινα κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Βένεδεκ ἔμελλον νὰ χρησιμοποιηθῶσι πρὸς ἄμυναν κατὰ τοῦ διαδόχου καὶ ὅτι κατέστησαν αὐτὰ ἀνίκανα σχεδὸν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς μάχης, δι' οὗ ἔγεινε δυνατὸν εἰς τὸν Διάδοχον νὰ ἐπενέγκῃ τὸ καίριον κτύπημα εἰς τὸν ἐχθρικὸν στρατόν. Τὸ αὐστριακὸν Ἐπιτελεῖον γράφει περὶ τούτου :» Ἐκ τῶν 59 ταγμάτων, ἅτινα τὴν ἡμέραν τῆς μάχης ἀπετέλουν τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, 49 ἵσταντο συνηνωμένα περὶ τὸ Μάσλοβετ καὶ Ὁρσένοβες. Ἐκ τούτων 13 τάγματα μόνον ἦσαν ἀκέραια εἰσέτι· ἄλλα 8, καίτοι ἐξησθενημένα, εἶχον συναθροισθῇ ἐκ νέου καὶ ἦσαν πάλιν διαθέσιμα· ἐκ τῶν ἐπιλοίπων 38 ταγμάτων τινὰ εὑρίσκοντο τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὴν μάχην, ἄλλα δὲ εἶχον ἐξασθενήσει τοιουτοτρόπως διὰ τῶν προτέρων ἀγώνων, ὥστε οὐδόλως σχεδὸν ἠδύνατό τις νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν. 49 τάγματα εἶχον τὸ μέτωπον πρὸς δυσμάς, ἀπέμενον λοιπὸν πρὸς φρούρησιν καὶ ὑπεράσπισιν τῆς πλάτος 3)4 γεωγ. μιλίου ἐχούσης ἐκτάσεως χώρας μεταξὺ τοῦ Ὁρσένοβες καὶ τῆς Τροτίνας ἐν συνόλῳ 9 τάγματα μόνον, ἐκεῖνα δηλαδή, ἅτινα ὁ Κόμης Θοὺν εἶχεν ἀφήσει τὴν πρωΐαν πρὸς φρούρησιν τῆς Τροτίνας. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τῆς χώρας ταύτης ἔφερον οἱ ἀπὸ βορρᾶ κατερχόμενοι δρόμοι εἰσβολῆς πρὸς τὰ νῶτα τοῦ στρατοῦ. Τοιουτοτρόπως ἠνοίγετο τωόντι ἡ εὐρυτάτη διὰ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ Διαδόχου διάβασις.

— Ἡ πρώτη ἐρώτησις, ἥτις ἐπιβάλλεται ἐνταῦθα, εἶνε ἡ ἑξῆς: Δὲν ἔπραξε τίποτε λοιπὸν πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ ὁ Βένεδεκ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀδύνατον ἦτο νὰ μένῃ ἀποκεκρυμμένη ἡ ἀπειθὴς διαγωγὴ τῶν σωματαρχῶν του;

— Ἡ ἀπάντησις εἶνε ἁπλουστάτη. Ὁ Βένεδεκ εἶχε φθάσει περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ Λίπα, μετέβη δὲ κατόπιν εἰς τὸ Λαγγενχόφ, ἐνῷ ὀλίγον ὕστερον ὁ διοικητὴς τοῦ Μηχανικοῦ, Συνταγματάρχης Πίδολ, προσεκάλπασεν ἐν ἄκρᾳ σπουδῇ καὶ ἐκόμισεν εἰς τὸ Λίπα τὸ ἄγγελμα περὶ τῆς ἀνυποτάκτου συμπεριφορᾶς τοῦ 2. καὶ 4. Σώματος. Ἕνεκα τῆς απομακρύνσεως ταύτης τοῦ Βένεδεκ εἶχεν ἐπέλθει σχεδὸν ἡ δεκάτη ὥρα, πρὶν ἢ μάθῃ οὗτος τὴν σπουδαίαν εἴδησιν. Πάραυτα ἔστειλε διαταγὴν εἰς τὸ Μάσλοβετ νὰ διακόψωσιν ἀμέσως τὴν ἀρξαμένην κίνησιν καὶ νὰ ὀπισθοπορήσωσι πρὸς τοὺς λόφους τοῦ Νέδιελιστ. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν Μολλινάρυν, ὅτε οἱ Παὶκ καὶ Φλάϊσχακερ ἐμάχοντο ἤδη ἐντὸς τοῦ δάσους· ἐκεῖνος δὲ ἀπεφάνθη, ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ διακόψῃ τόσον ταχέως τὴν ἐντελῶς νικηφόρον μάχην, ἐκ τῆς ὁποίας ἤλπιζε τὰ μεγαλείτερα ἀποτελέσματα. Πρὸς στιγμὴν ὁ Βένεδεκ ἐσκέφθη νὰ ἐξαποστείλῃ τὸ 6. Σῶμα ἐκ τῆς ἐφεδρείας καὶ νὰ τὸ τοποθετήσῃ παρὰ τὸ Νέδιελιστ· ταχέως ὅμως παρήτησε πάλιν αὐτὴν τὴν ἰδέαν, πιθανῶς, διότι διελογίζετο, ὅτι ἡ μεγάλη προμεμελετημένη ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Φρειδερίκου Καρόλου θὰ ἦτο μετ' ὀλίγον ἐκτελέσιμος καὶ ὅτι ὁ Μολλινάρυς καὶ ὁ Θούν, ἀφοῦ νικήσωσι τὸν Φράνσεκη, θὰ ἐγίνοντο διττῶς φιλόδοξοι καὶ θαρραλέοι ἀντίπαλοι τοῦ Διαδόχου. Ἤδη ὅμως, ὅπως εἴδομεν, συνέβη τὸ ἀντίθετον. Ἀφοῦ τὸ 4. Σῶμα ἡττημένον κατὰ κράτος καὶ διεσπαρμένον, ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ δάσους, οὐχὶ μόνον ὁ Μολλινάρυς δὲν ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ στρατηλάτου του, ἀλλὰ παρεκίνησεν ἀκόμη καὶ τὸν Κόμητα Θοὺν νὰ περιπλέξῃ καὶ τὸ 2. Σῶμα εἰς τὴν αὐτὴν ἀπαισίαν πάλην. Συγχρόνως ὁ Βένεδεκ ἔλαβε τηλεγράφημα ἐκ Ζόσεφστατ, ἀναγγέλλον τὴν προέλασιν μεγάλου πρωσσικοῦ σώματος καὶ ἔπεμψεν ἀμέσως νέαν καὶ ἐντονωτέραν διαταγὴν εἰς τοὺς δύο σκληροτραχήλους στρατηγούς, ἵνα ὑποχωρήσωσι κατὰ τὸ Νέδιελιστ. Ἀλλ' οὔτε κἂν τότε ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου των. Αὐτὸς οὗτος ὁ Μολλινάρης μετέβη καλπάζων εἰς τὸ Λίπα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν Βένεδεκ, ὅπως ἐκθέσῃ εἰς αὐτὸν προσωπικῶς τὸ ὡραῖον στρατηγικὸν σχέδιόν του, πρᾶξις, ἡ ὁποία ἦτο τόσῳ μᾶλλον ἀδικαιολόγητος, ὅσῳ ἡ τὴν νίκην ὑποσχομένη περιγραφή του, ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν Βένεδεκ τὴν ἐσφαλμένην ἰδέαν, ὅτι τὰ δύο ἐκεῖνα Σώματα εὑρίσκοντο εἰς λαμπρὰν κατάστασιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἀπέπεμψε τὸν αὐτογνώμονα στρατηγὸν μετὰ σφοδρὰν ἐπίπληξιν, διότι ὁ πυροβολισμὸς τοῦ Διαδόχου ἀντήχει ἤδη ἐκ τῶν πρὸς βορρᾶν ὑψωμάτων. Καὶ ὁ Μολλινάρυς ὡσαύτως εὗρηκεν, ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὰς ταξιαρχίας του, ὅτι ἡ θέσις τῶν πραγμάτων εἶχε καταστῆ ἐν τῷ μεταξὺ λίαν ἀκροσφαλὴς διὰ τὸν Κόμητα Θοὺν καὶ ὅτι ἡ κατὰ τὸ Νέδιελιστ ὀπισθοπορεία τοῦ 2. Σώματος εἶχεν ἀρχίσει ἤδη. Ἑκὼν ἄκων ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐν πρώτοις ὤφειλον ν' ἀποτίσωσι τὸ λάθος του τὰ ταλαίπωρα στρατεύματα, τὰ ὁποῖα μίαν ὥραν πρότερον ἤθελεν φθάσει ἄνευ δυσκολίας εἰς τὸν Νίδιελιστ, ἅτινα ὅμως ἔπρεπε νῦν νὰ ὑποστῶσι πάντοτε δεινότερον τὴν δρᾶσιν τοῦ νέου ἀντιπάλου κατὰ τῆς βορείου πλευρᾶς των.

— Δύναταί τις νὰ διαμφισβητήσῃ ἂν ὁ Βένεδεκ, ἀφοῦ οἱ διοικηταὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος, τοῦ

Digitized by Google

στρατοῦ ἀνέτρεψαν τὸ σχέδιον τῆς μάχης του, ἐνήργησεν ὀρθῶς καὶ ἔπραξεν ἀρκούντως ταχέως τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ κακοῦ. Ἀλλ' ἀναντίρρητον φαίνεται, ὅτι ἡ εὐθύνη διὰ τὴν ἧτταν δὲν ἐπιβαρύνει πρωτίστως αὐτόν, ἀλλὰ τοὺς στρατηγοὺς ἐκείνους, οἵτινες ἀκριβῶς ἐν τῷ κρισίμῳ σημείῳ κατέστρεψαν τὴν στρατηγικὴν τοῦ ἀνωτάτου ἀρχηγοῦ διὰ τῆς ἀστόχου αὐτοβουλίας των. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἤδη ἐπέσκηψαν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῦ Βένεδεκ ἡ τιμωρία κατὰ τρόπον ἐξολοθρευτικόν.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο «ΘΕΡΜΙΔΩΡ» ΤΟΥ ΣΑΡΔΟΥ

Μέγαν θόρυβον ἐπροκάλεσεν ἐν Παρισίοις ὁ «Θερμιδώρ», νέον δρᾶμα τοῦ Σαρδοῦ τετράπρακτον ἀναβιβασθὲν τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας τὴν προπαρελθοῦσαν ἑβδομάδα.

Β. Σαρδοῦ.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐκτυλίσσεται ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς Τρομοκρατίας. Αἱ πολιτικαὶ λοιπὸν ἰδέαι, ἃς τὸ ἔργον ἀφθόνως περικλείει, ἐξηρέθισάν τινας ἐκ τῶν θεατῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ δράματος παράστασιν μεγάλαι συνέβησαν ἐν τῷ θεάτρῳ ταραχαί, καὶ ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐκ νέου ἀναβίβασιν τοῦ ἔργου ἐπὶ σκηνῆς.

Ὡς ἔργον τέχνης, ὁ «Θερμιδὼρ» κρίνεται μετριώτατον, ἀλλὰ περιέχει σκηνὰς μεγάλης δραματικῆς δυνάμεως, ἀληθοῦς τραγικοῦ μεγαλείου, καινοφανεῖς ὅλως καὶ πληρούσας ἀρρήτου ἀγωνίας τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ. Τινὲς ἰδίως τῶν σκηνῶν τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πράξεως κρίνονται ὡς αἱ περιπαθέστεραι καὶ πρωτοτυπότεραι τῶν ὅσας ὁ Σαρδοῦ ἔχει ἕως τώρα γράψει. Ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἁπλουστάτη: Ὁ Μαρσιὰλ Οὔγων καὶ ὁ Λαβουσιέρ, τὰ δύο κύρια τοῦ ἔργου πρόσωπα, προσπαθοῦσι νὰ διασώσωσι τὴν Φαβιανὴν Λεκουλτέ, μνηστὴν τοῦ πρώτου, ἣν τὸ ἐπαναστατικὸν δικαστήριον κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαί των ἀπέβησαν εἰς μάτην. Καὶ ἐν ᾧ ἡ Φαβιανὴ ἀπάγεται εἰς τὸ ἰκρίωμα, πειρᾶται ὁ Μαρσιὰλ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν φυλάκων καὶ πίπτει νεκρὸς ὑπὸ τὴν σφαῖραν χωροφύλακος.

ΤΑ ΑΝΘΗ ΕΝ ΑΓΓΛΙΑι

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παρακμῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἡ χρῆσις τῶν ἀνθέων δὲν εἶχε φθάσει εἰς τὸ σημεῖον, εἰς ὃ ἔφθασεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Πανταχοῦ καὶ εἰς τὸν παλαιὸν καὶ εἰς τὸν νέον κόσμον ἡ αὐτὴ ἐπικρατεῖ στοργὴ πρὸς τὰ ἄνθη. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας γίνεται σπατάλη ἀνθέων ὡς εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν. Εἰς τὰς οἰκίας, εἰς τὰ ἀναγνωστήρια, εἰς τὴν ἐκκλησίαν (διὰ βαπτίσεις, γάμους ἢ θανάτους) καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους γίνεται χρῆσις τῶν σπανιωτέρων ἀνθέων. Οἱ πλούσιοι Ἀμερικανοὶ ἐπισκέπτονται τὰ φυτοκομεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀγοράζουσι τὰ πολυτιμότερα εἴδη τῶν ἀνθέων ὅπως τὰ φέρωσιν εἰς τοὺς οἴκους των. Οἱ δὲ μεγάλοι φυτοκόμοι τῆς Εὐρώπης ἔχουσιν ἀντιπροσώπους περιερχομένους τὴν Ἀμερικήν, διὰ πάσης δὲ δαπάνης πλουτίζοντας τὰ θερμοκήπια τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλ' ἐνῷ εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ ἄνθη εἶνε μᾶλλον πολυτέλεια τοῦ πλουσίου, ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ ἔρως τῶν ἀνθέων εἶνε γενικὸς καὶ δὲν περιορίζεται εἰς οὐδεμίαν τάξιν τῆς κοινωνίας. Εἶνε πάθος ἐρριζωμένον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους. Πολλάκις τὸ πάθος τοῦτο μένει ἀδρανὲς ἕνεκα τῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἅμα τὰ μέσα ἢ αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέψωσιν, ἀναπτύσσεται μεθ' ὁρμῆς.

Ο ΙΠΠΟΣ ΕΝ ΚΑΙΡΩι ΜΑΧΗΣ

Ἀξιωματικὸς πεπειραμένος γράφων περὶ τοῦ ἵππου λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἐν καιρῷ μάχης ὁ ἵππος φαίνεται ἐμβαθύνων εἰς πᾶν ὅ,τι συμβαίνει. Πράττει εὐγενῶς τὸ καθῆκόν του. Ἐννοεῖ τὴν ὑπόθεσιν ὡς ἐὰν ἦτο ἄνθρωπος. Ὁ θάνατος δὲν τὸν τρομάζει διόλου, καὶ ἐὰν φονευθῇ ὁ σύντροφός του, στρέφεται ὅπως τὸν ἴδῃ μετά τινος εὐχαριστήσεως.

Εἰς τὴν πυροβολαρχίαν του τεμάχιον βολίδος ἐκτύπησέ ποτε ἵππον καὶ ἔσχισε τὸ κρανίον του εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἓν μέρος ἔμενεν ἀνοικτόν. Ὁ ἐλάτης τὸν ἔλυσε καὶ τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον. Ἀλλ' ὁ ἵππος ἔμενε πλησίον τοῦ πυροβόλου καὶ περιεσκόπει, εἰς ἑκάστην δὲ βολὴν ἔβλεπε πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ, ὡς ἐὰν ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐὰν βλῆμα ἔπιπτε πλησίον του ἔστρεφεν ἡσύχως τὴν κεφαλήν του ὅπως ἴδῃ τί συμβαίνει. Ἅμα παρετήρησε τὸν σύντροφόν του ἐπιστρέφοντα διὰ νὰ φέρῃ πολεμεφόδια ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐκάλπαζε παρὰ τὴν ἅμαξαν τῶν πολεμεφοδίων. Ὁ ὑπαξιωματικὸς τὸν ἀπώθησε κατὰ μέρος καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔζευξεν ἄλλον. Ὁ πληγωμένος ἵππος προσέβλεψε τότε

Digitized by Google

θλιβερῶς καὶ ἅμα ἐφάνη ἐννοῶν ὅτι ἦτο πάντη ἄχρηστος, ἔπεσε κατὰ γῆς καὶ ἀπέθανεν. Ὁ ἀξιωματικὸς μετὰ πεποιθήσεως ἔλεγεν ὅτι ὁ ἵππος αὐτὸς ἀπέθανεν ἐκ λύπης.

ΑΙ ΕΝΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

Ἡ περίφημος λύμφη τοῦ Κὼχ δὲν παρέσχεν ἀκόμη τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, καὶ ὁ σοφὸς φυσιολόγος Βίρχωβ ἀπεφάνθη ὡς γνωστὸν ὅτι πρέπει ἡ χρῆσίς της νὰ ἐμποδισθῇ ὡς δηλητηρίου ἐκ τῶν δριμυτέρων. Τὸ πρᾶγμα ὅμως ἐξήγαγεν εἰς φῶς παρόμοια πειράματα χρονολογούμενα ἀπὸ δύο καὶ τριῶν ἐτῶν.

Καὶ πράγματι, ἄλλοι ἐπίσης ἰατροὶ πλὴν τοῦ Κὼχ εἶχον σκεφθῇ περὶ τῆς δι' ἐνέσεων θεραπείας τῆς φθίσεως. Οἱ Γάλλοι ἰατροὶ Ἐρικοὺρ καὶ Ρισὲ κατέδειξαν τὴν ἐπιρροήν, ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς φθίσεως τὸ αἷμα ζῴου ἀνεπηρεάστου ὑπὸ τῆς νόσου. Ἔκαμον δὲ καὶ σειρὰν πειραμάτων, ἤτοι ἐνέσεις δι' αἵματος κυνός, καὶ ἐξήγαγον τὸ πόρισμα ὅτι δι' αὐτῶν τῶν ἐνέσεων παράγεται σωτήριον ἀποτέλεσμα, ἡ στασιμότης τῆς νόσου. Ἀπαιτεῖται ὅμως ἡ μετέγγισις μεγάλης ποσότητος αἵματος, καὶ ἐδῶ ἀπαντᾶται ἡ δυσκολία.

Τελευταῖον οἱ κ.κ. Βερτὲν καὶ Πίκ, Γάλλοι καὶ αὐτοί, ἐπανέλαβον τὰ αὐτὰ πειράματα ἀντικαταστήσαντες τὸ αἷμα τοῦ κυνὸς διὰ τοῦ τῆς αἰγός. Τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν θαυμάσια, καὶ τὸ αἷμα τῆς αἰγὸς ἀπεδείχθη πολὺ μᾶλλον σωτήριον τοῦ πρώτου. Ὅλων ὅμως τῶν θεραπευτικῶν συστημάτων τὰ εὐάρεστα συμπτώματα φθάνουσι μέχρι τινὸς ὁρίου μόνον, καὶ ἐκ τῶν δοκιμῶν αὐτῶν ἄδηλον πότε θὰ προκύψῃ τελεία ἡ σωτήριος ἀνακάλυψις, εἰς ἣν ὁ κόσμος ὅλος ἔχει τὸ βλέμμα του ἐστραμμένον.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙ ΚΑΡΔΙΝΑΛΙΟΙ

Οἱ καθολικοὶ ἱεράρχαι τῆς Αὐστρίας εἶνε βεβαίως ἐκ τῶν μᾶλλον ζηλευτῶν θνητῶν, διότι ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἐξασφαλίζουσι διὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν ἐπαγγέλματος τὴν αἰώνιον ζωήν, ἀφ' ἑτέρου ἀπολαύουσι τῶν ἐγκοσμίων ἐν

ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ
Εἰκὼν Πράτγε

Digitized by Google

πάσῃ ἀνέσει ὡς μαρτυρεῖ ἡ μικρὰ αὐτὴ σημείωσις περὶ τῶν εἰσοδημάτων ἑκάστου:

Ὁ καρδινάλιος Σιμόρ, ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Γρὰν καὶ προϊστάμενος τοῦ κλήρου τῆς Οὐγγαρίας ἔχει ἐτήσιον εἰσόδημα 2 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Πράγας εἰσπράττει 1,750,000 φράγκων.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἐρλάοτ 1,375,000 φράγκων· καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ὀλμύτζ 1,250,000 φράγκων.

ΚΑΛΟΤΥΧΟΣ ΠΑΤΗΡ

Εἷς ἐργάτης ἐν Βαλτερμόντ τῆς Ὀλλανδίας καλούμενος Γέρβραντ Δρέντ—τὸ ὄνομά του πρέπει ν' ἀπαθανατισθῇ — ἐνέγραψεν εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία κατ' αὐτὰς τὸ 29ον τέκνον του. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει τώρα ἡλικίαν 65 ἐτῶν καὶ ἡ σύζυγος του 45. Δὲν εἶνε ὅμως ἡ πρώτη αὐτή, ἀλλ' ἡ τρίτη. Ἐκ τῆς πρώτης ἀπέκτησεν 7 τέκνα, ἐκ τῆς δευτέρας 9 καὶ ἐκ τῆς τρίτης 13—πρὸς τὸ παρόν.

Η ΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΝΛΕΥ

Ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ πρακτικότης ἔχει τὰ ὅριά της:

Ὁ γνωστὸς Οὔγγρος συγγραφεὺς καὶ περιηγητὴς Βαμπερύ, ἐπανελθὼν ἐσχάτως ἐξ Ἀγγλίας, ἀφηγήθη ἐνώπιον ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως μίαν συνέντευξίν του μετὰ τοῦ διασήμου ἐξερευνητοῦ.

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἀκροατῶν, φίλοι τοῦ Βαμπερύ, ἐνθουσιασθέντες ἐκ τῶν λόγων του τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοῖς προμηθεύσῃ φωτογραφίας τοῦ Στάνλεϋ ὑπογεγραμμένας ὑπ' αὐτοῦ.

Οὗτος συγκατένευσε καὶ συλλέξας φωτογραφίας τινὰς ἔστειλεν αὐτὰς πρὸς τὸν Στάνλεϋ παρακαλῶν νὰ τὰς ὑπογράψῃ.

Μετά τινας ἡμέρας λαμβάνει ἀπάντησιν, ὄχι παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ γραμματέως του, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «Φίλε Κύριε. Κατ' ἐντολὴν τοῦ προϊσταμένου μου σᾶς καθιστῶ γνωστόν, ὅτι δὲν δίδει οὗτος αὐτόγραφόν του οὔτε εἰς τὴν μητέρα του ἐπὶ πληρωμῇ μικροτέρᾳ τῶν 10 λιρῶν.».

Η ΧΕΙΡ ΤΩΝ ΧΟΕΝΖΟΛΛΕΡΝ

Ὅτε ὁ νῦν Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἦτο ἀκόμη βρέφος ὀκτὼ μηνῶν, ἐπιτροπὴ ἐκ πολιτῶν τοῦ Βερολίνου παρουσιάσθη εἰς τὸν τότε διάδοχον Φρειδερῖκον, ὅπως ὁμιλήσῃ περὶ ἀγαθοεργοῦ τινος ἱδρύματος.

Ὁ Φρειδερῖκος, ἀφοῦ συνδιελέχθη περὶ τοῦ θέματος μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ μειλιχιότητος, καὶ ἐνῷ τοὺς ἀπεχαιρέτιζε, λέγει μειδιῶν:

—Θέλετε νὰ ἴδῆτε τώρα καὶ τὸ παιδί μου;

Οἱ πολῖται ἀπεδέχθησαν προθύμως τὴν τοιαύτην ἔνδειξιν εὐμενείας, καὶ ἐπὶ τῇ διαταγῇ τοῦ πρίγκηπος ἐνεφανίσθη ἡ τροφὸς κρατοῦσα ἐν τῇ ἀγκάλῃ τὸ βρέφος.

Τὸ παιδίον ἥπλωσε τὴν μικρὰν χεῖρα πρὸς τὴν χρυσῆν ἄλυσιν ἑνὸς τῶν πολιτῶν, οὗτος δὲ ἐκβαλὼν ἐκ τοῦ θυλακίου τὸ ὡρολόγιόν του ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν μικρὸν ἡγεμονίδην. Ἀλλ' ὁ Γουλιέλμος, ἀφοῦ μίαν φορὰν τὸ ἔσφιγξεν, ἠρνεῖτο πλέον νὰ τὸ ἀφίσῃ.

Τότε παρεμβὰς ὁ Φρειδερῖκος ἀπέσπασε τὸ ὡρολόγιον ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ μικροῦ καὶ εἶπε μειδιῶν:

—Βλέπετε; ὅ,τι ἕνας Χυενζόλλερν πιάσῃ μία φορὰ εἰς τὸ χέρι του δὲν τὸ δίδει πλέον ὀπίσω!

Η ΡΑΠΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ ΤΗΣ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΣ

Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὴν σκηνὴν τοῦ Φάουστ, καθ' ἣν ἡ Μαργαρίτα γυρίζει τὴν ἀνέμην της καὶ τραγουδεῖ τὸ ᾆσμα τοῦ βασιλέως τῆς Θούλης. Αὐτὴν τὴν ἀνέμην εἰς ἓν Ἀμερικανικὸν θέατρον ἀντικατέστησαν . . . διὰ μηχανῆς τῆς ῥαπτικῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας προβάλλουν εὐδιάκριτοι οἱ τίτλοι τοῦ ἐργαστασίου εἰς ὃ κατεσκευάσθη. Καὶ δὲν εἶνε μόνον αὐτό. Τὸ θεατρικὸν πρόγραμμα, πρὸς συμπλήρωσιν τῶν συστάσεων, διαβεβαιοῖ ὅτι τὸ ἀκροατήριον οὐδὲ ἦχον θ' ἀπολέσῃ ἐκ τοῦ ὡραίου ᾄσματος διότι ἡ ἐν λόγῳ μηχανὴ δὲν κάμνει τὸν παραμικρὸν θόρυβον.

Ο ΤΑΦΟΣ ΜΙΑΣ ΡΩΜΑΙΑΣ

Ἡ Ῥώμη δὲν παύει παρέχουσα συνεχεῖς ἐκπλήξεις εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους. Εἰς τοὺς ἀνασκαπτομένους ἀρχαίους κήπους τοῦ Δομιτιανοῦ ἐγένετο ἀνακάλυψις περιεργοτάτη, ἡ ἀνεύρεσις δύο σαρκοφάγων, ὧν ἡ ἐκεῖ ὕπαρξις εἶνε ὄντως παράδοξος. Ὁ ἕτερος τῶν σαρκοφάγων εἶνε μεγάλου ἐνδιαφέροντος καὶ ἀνήκει εἰς γυναῖκα. Ἓν ἀνάγλυφον τὴν παριστᾷ ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς νεκρικῆς της κλίνης μὲ τὴν κεφαλὴν κλίνουσαν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου. Ὅταν ἤγειραν τὸ σκέπασμα, ἡ λάρναξ εὑρέθη πλήρης ὑγροῦ διαυγοῦς διὰ μέσου τοῦ ὁποίου διεκρίνετο τὸ πτῶμα ὅλον καὶ ἡ κεφαλή, φέρουσα μακροὺς καὶ ὡραίους πλοκάμους. Πλῆθος ἄπειρον μετέβη ἵνα ἴδῃ τὴν νεκράν.

Παρὰ τὴν κεφαλὴν ἀνευρέθη κοῦκλα ἐκ δρυὸς 30 ἑκατοστομέτρων, ἥτις εἶνε ἔργον τέχνης. Ἀνευρέθη ἐπίσης καὶ μύρτινος στέφανος κάλλιστα διατηρούμενος, ὁ νυμφικός της βεβαίως. Μεταξὺ τῶν πολλῶν δακτυλίων οὓς ἔφερεν ἡ γυνή, ἐκρέματο ἀπὸ ἑνὸς τούτων ὄνυξ φέρων τὴν λέξιν *Φίλητος*, τὸ ὄνομα τοῦ συζύγου ἴσως. Πολλὰ ἐπίσης ἄλλα κοσμήματα μὲ ποικίλας παραστάσεις ἐπ' αὐτῶν κεχαραγμένας ἀνεκαλύφθησαν ἐντὸς τῆς λάρνακος.

Ὁ τάφος αὐτὸς μὲ τὰ περιεχόμενά του κατετέθη εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου.

ΕΙΝΕ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΝ

—Ξεύρης γιατὶ οἱ στρατιωτικοὶ μουσικοὶ δὲν ἔχουν ὅπλα;

—Ὄχι!

—Τότε εἶσ' ἔννοος χαμένος.

—Γιατὶ δὲν ἔχουν λοιπόν;

—Γιατὶ εἶνε ἐπικίνδυνον *νὰ παίζῃ κανεὶς* . . . μὲ τὰ ὅπλα.

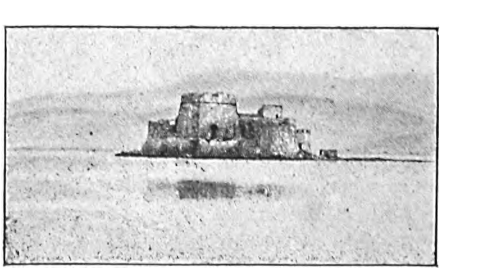

Τὸ φρούριον τῶν δημίων ἐν Ναυπλίῳ.

Digitized by Google

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

—

Η ΑΛΗΘΕΙΑ

'Ετεῇ δὲ οὐδὲν οἴδμεν· ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀληθείη.
(Τίποτε δὲν γνωρίζουμε σωστά· κρυμμέν' ἡ ἀλήθεια !)
Δημόκριτος

'Αλήθεια, δίψα τῶν σοφῶν παντοτεινή, γιὰ σένα
Τὰ πλήθη δὲν ταράζονται καὶ ζοῦνε ξεγνοιασμένα
Καὶ λίγοι βγάζουν μιὰ φωνὴ λαχτάρας : – Φανερώσου,
'Ανέβα ἀπὸ τὰ Τάρταρα, κατέβα ἀπὸ τ' ἀστέρια,
'Αλήθεια, ἰδές ! γονατιστοὶ σοῦ ἁπλοῦνουμε τὰ χέρια,
Δὲν ἔχουμ' ἄλλον πιὸ βαθύ καϋμὸν ἀπ' τὸν καϋμό σου.

Μᾶς φαίνεται πῶς ἄλλοτε σὲ ξεχασμένη χώρα
Καθάρια σ' ἀντικρύζαμε, σ' ἐγγίζαμε, καὶ τώρα
Γιὰ σὲ γυρνῶντας ψάχνουμε 'ς τοῦ κόσμου τὸ σκοτάδι
Παρόμοια μὲ τὴ Δήμητρα, τὴ θεϊκὴ μητέρα,
Ποῦ μαυροφόρα ἔτρεχ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ νύχτα καὶ μέρα
Κ' ἐγύρευε τὴν κόρη της κλεμμένη ἀπὸ τὸν Ἅδη.

Καὶ πάντα ἐλπίζουμε 'ς ἐσὲ πῶς θὰ μᾶς βγάλῃ ὁ δρόμος·
Καμμιὰ φορὰ μᾶς ἔρχεται πῶς εἶσ' ἐμπρός μας. Ὅμως
Ὅλα τὰ μάτια κι' ἂν θωροῦν, ὅλα δὲν βλέπουν ἴσια·
Καὶ τόσον εἶσαι ἀχνόπλαστη, τέτοια σὲ κρύβει σκέπη,
'Οποῦ θαμπώνεται κανεὶς καὶ βλέπει καὶ δὲν βλέπει
'Στὸ πρόσωπό σου τ' ἄγγιχτο τὴν ἐμμορφιὰ περίσσια.

'Εσὺ δὲν εἶσαι τ' ἄγαλμα ποῦ τοῦ τεχνίτ' ἡ χάρι
Τὸ σκάλισε χεροπιαστὸ σὲ παριανὸ λιθάρι,
Κάλλιο εἶσ' ἐσὺ τὸ σύννεφο ποῦ τὸ κυττάει τὸ μάτι
'Στοῦ ἥλιου τὸ βασίλεμμα χίλιαις θωριαὶς ν' ἀλλάζῃ,
Κ' εἶν' ἀπὸ ρόδο, μάλαμμα καὶ γιοῦλι καὶ τοπάζι,
Κ' εἶν' ἄγγελος καὶ δράκοντας καὶ δέντρο καὶ παλάτι.

Ὅ,τι κι' ἂν εἶσαι, ὁ πόνος σου μᾶς καίει καὶ μᾶς παιδεύει . . .
Μὴν εἶσαι τ' ἄστρο τ' ἄφταστο ποῦ ἀκόμα ταξιδεύει
Κ' ἀκόμα δὲν κατέβηκεν ἐδῶ 'ς τὴ γῆ τὸ φῶς του ;
'Ο μαῦρος ἄνθρωπος τρελλά, χωρὶς νὰ σὲ γνωρίζῃ,
Σὲ θέλει, καὶ μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια σ' ἀντικρύζει
Κι' ὅμοια σὲ πλάττει μὲ τὸ νοῦ κι' ὅμοια σὲ φέρνει ἐμπρός του.

'Ο 'Αρχιμήδης σὲ ζητᾷ 'ς τοὺς κύκλους του, ὁ Σωκράτης
'Σ ἀκούει σὲ μιὰ κρυφὴ φωνή, σὲ βρίσκει ὁ Σπαρτιάτης
Ὅταν χυμάῃ 'ς τὸν πόλεμο καὶ στέκῃ καὶ πεθαίνῃ·
Σὲ βλέπει ὁ γέρος θλιβερὰ 'ς τοῦ μνήματος τὰ σκότη
Καὶ 'ς τὴν ἀφρόντιστη ζωὴ καὶ 'ς τὴν ἀγάπη ἡ νιότη
Κι' ὁ δίκαιος εἰς τὴν ἀρετὴ ποῦ ζῇ συχνὰ κρυμμένη.

Digitized by Google

Ἀλήθεια, δίψα τῶν σοφῶν, ὀνειρευτὴ παρθένα,
Ὁποῦ ποτὲ οἱ στενόμυαλοι δὲν λαχταροῦν γιὰ σένα,
Κι' ὄνειρ' ἂν ἔχουν, δὲν θωροῦν ἐσένα 'ς τὰ ὄνειρά τους,
Γιὰ μένα εἶσαι ἡ Ἐμμορφιά! καὶ μόνη αὐτὴ ποῦ νοιώθω
Καὶ μόνη αὐτὴ ποῦ κυνηγῶ μ' ἕναν αἰώνιο πόθο
Σὲ στίχους αἰθερόπλαστους, νοῦ καὶ καρδιὰ γεμάτους!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΕΙΚΟΝΟΣ

Τὴν ἤκουσα ἀπὸ στόμα γεροντικὸν τὴν ἱστορίαν αὐτήν· καὶ τοῦ γέροντος τὰ χείλη εἶναι πιστὰ μὲ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς ἐκλιπούσης νεότητος, ἀνάμνησιν εὐχάριστον, ἡδύνουσαν τὴν ψυχὴν ἐν τῷ γήρατι. Ἠγάπησα πάντοτε τῶν γερόντων τὴν συναναστροφήν. Εὑρίσκω εἰς αὐτὴν ἴδιόν τι θέλγητρον. Νομίζω ὅτι ὁμοιάζει παλαιὸν βιβλίον, εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου κρύπτονται χίλια πράγματα. Τὸν χειμῶνα, ὅτε ἡ ἡμέρα μᾶς φεύγει ταχεῖα ὡσεὶ ἀνυπόμονος νὰ γνωρίσῃ νέους κόσμους εἰς τὰ σκότη, τὰ ὁποῖα φωτίζει, καὶ τὸ ψῦχος καθιστᾷ ἔτι προσφιλεστέραν τὴν ἐν τῷ οἴκῳ διαμονήν, ἔχει τι τόσον εὐχάριστον ἡ φυλλομέτρησις τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς τοῦ γέροντος.

Μοὶ εἶχε προξενήσει τόσον εὐχάριστον ἐντύπωσιν ἡ ἱστορία αὐτή. Ὅτε ἐπέστρεψα εἰς τὸ δωμάτιόν μου, τὴν ἰδίαν νύκτα τῆς ἀφηγήσεως, εὗρον ὡσεὶ δευτέραν ἀπόλαυσιν νὰ τὴν γράψω. Διὰ τοῦτο καὶ εἶναι πιστή. Δὲν ἔχω λησμονήσει τίποτε. Ἦτο εἰσέτι ζωηρὰ ἐζωγραφημένη ἐν τῇ διανοίᾳ μου. Ἀκόμη καὶ αἱ ἐλάχισται παρατηρήσεις τοῦ ἀγαπητοῦ μου κ. Ἰωάννου εὑρίσκονται ἐδῶ γεγραμμέναι. Τὸν ἐπεσκεπτόμην συχνά. Ἐνθυμοῦμαι, ἤμεθα ὅλοι συνηγμένοι γύρω τῆς τραπέζης. Ἐγὼ ἐκαθήμην πλησίον του.

Ἔφερον τότε τυχαίως τὸ βλέμμα ἐπὶ εἰκόνος ἀνηρτημένης ἄνωθεν τοῦ ἀνακλίντρου. Πρώτην φορὰν τὴν ἔβλεπον. Ἦτο μετρίου μεγέθους καὶ περιεβάλλετο ὑπὸ εὐρέος χρυσοῦ πλαισίου. Νεαρὰ μήτηρ, εἰκοσιτετραετὴς μόλις, μὲ ἀνεωγμένον τὸ στῆθος, ἀναπάλλον ἐν μέσῳ τῶν πτυχῶν λεπτοτάτου ὑφάσματος, καὶ τὸ μικρόν της θυγάτριον θηλάζον καὶ τὸ μόλις διετὲς μειράκιον ἡμίγυμνον, μὲ μίαν μόνην περικνημῖδα εἰς τὸν δεξιὸν πόδα, καταλεῖπον ἴσως τὴν μικράν του κλίνην καὶ τρέχον πρὸς τὴν μητέρα ὅπως εὕρῃ εἰς τὰ χείλη της τὴν ἀνεξάντλητον χαράν. Ἰδοὺ ὅλη ἡ εἰκών. Εἶχέ τι τόσον ὡραῖον, τόσον γλυκὺ καὶ ἐπαγωγὸν καὶ συμπαθὲς τὸ μικρὸν αὐτὸ σύμπλεγμα καὶ ἐχέετο τόση χαρμονὴ καὶ ἡδονὴ ἄφατος εἰς τὸ πρόσωπον τῆς εὐτυχοῦς μητρός! Ὑπὸ τὸν φωταυγῆ οὐρανὸν τῆς Ἀττικῆς ἡ εἰκὼν αὕτη ἦτο οἱονεὶ ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ὑψίστη εὐδαιμονία.

— Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τὴν παρατηρήσω τόσον καιρόν; Θὰ εἶναι ἴσως νέα, ἀνέκραξα μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἠγειρόμην ὅπως τὴν θαυμάσω ἐκ τοῦ πλησίον. Ὅλοι μ' ἐμιμήθησαν. Ὑπῆρχε τόση ἔκφρασις καὶ ζωὴ εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην, ὥστε ἐμένομεν ἀτενίζοντες αὐτὴν σιωπηλοὶ μετ' ἀπολαύσεως.

— Ὡραία! Λαμπρά! Ἀμίμητος! Καὶ καθεὶς προσεπάθει νὰ εὕρῃ νέον καὶ ἐκφραστικώτερον ἐπίθετον.

— Ὢ ναί, ὡραία, εἶπεν ὁ κ. Ἰωάννης. Ὡραία ὡς ἡ ψυχὴ τοῦ καλλιτέχνου, ὅστις τὴν ἐζωγράφησε. Τὴν ἔχω πρὸ πολλοῦ καὶ τὴν ἐφύλαττον πάντοτε ἐν τῷ μικρῷ μου σπουδαστηρίῳ εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα. Τώρα, τὸν χειμῶνα, διέρχομαι τὸν περισσότερον καιρὸν ἐδῶ, εἰς αὐτὸ τὸ δωμάτιον, καὶ ἐπεθύμουν νὰ τὴν ἔχω πάντοτε πλησίον μου. Δὲν θέλω νὰ τὴν ἀποχωρισθῶ. Εἶναι ἀνάμνησις μιᾶς τῶν ὡραιοτέρων ἡμερῶν τῆς ζωῆς μου. Μὲ καθιστᾷ διττῶς εὐτυχῆ· διότι μοὶ ὑπενθυμίζει τὴν φιλίαν ἑνὸς καλλιτέχνου καὶ μίαν ἀγαθὴν πρᾶξιν, ἧς ἐγένετο αὐτὴ μόνη αἰτία.

— Ἀλλὰ τίνος εἶναι τὸ ἔργον; Πῶς ὀνομάζεται ὁ τεχνίτης; Ἠρωτήσαμεν ὅλοι ὁμοῦ.

— Ἦτο ξένος ἐδῶ, εἰς τὰς Ἀθήνας. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποία μικρὰ πόλις ἢ χωρίον τῆς Στερεᾶς ἦτο πατρίς του. Εἶχε τελειώσει ἐδῶ τὸ Γυμνάσιον ἄγνωστος, ἄνευ φίλων σχεδὸν καὶ καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον ἠγάπησε πολὺ τὴν ὡραίαν μας πόλιν. Ὑπὸ τὸν γλυκὺν οὐρανὸν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀθανάτων μνημείων τῆς θείας ἑλληνικῆς τέχνης ἡ ψυχή του ἵπτατο εἰς ὁρίζοντα εὑρὺν καὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης του ψυχῆς εὗρεν ἐν τῇ ζωγραφικῇ. Ἀλλ' ἀπέθανε νέος, πολὺ νέος, μόλις τριακονταετής, χωρὶς νὰ προφθάσῃ ν' ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομά του. Ἐὰν ἔζη θὰ ἐπληροῦτο δόξης αἰωνίου.

Ἠκούομεν ὅλοι μετὰ προσοχῆς. Ὁ γέρων ἀφιέμενος εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἀναμνήσεών του ἐξηκολούθησεν.

Digitized by Google

— Ἐκαλεῖτο Νικόλαος. Τὸν ἐγνώρισα ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων ἐπιστροφήν του εἰς τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ πόλιν, τὰς Ἀθήνας. Μοὶ διηγήθη ὅμως τὴν ἱστορίαν του ἀπ' ἀρχῆς· ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ἀπὸ τῆς ἀφανοῦς αὐτοῦ πατρίδος ὅτε, κάτοχος τοῦ ἀπολυτηρίου τοῦ Γυμνασίου, μὲ ὀλίγα, ὀλίγιστα χρήματα, χωρὶς ἄλλον πόρον, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην ὅπως σπουδάσῃ τὴν ζωγραφικήν. Δὲν τὸν ἐπτόησεν ἡ πτωχεία του. Ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ, ἂν οὐχὶ τὴν δύναμιν νὰ παλαίσῃ τὴν δεινὴν πάλην τῆς ζωῆς, ὅμως τὸν ἔρωτα τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς τέχνης. Πᾶν ἄλλο τῷ ἀπήρεσκε. Καὶ ἀνεχώρησε μὲ μόνον σχεδὸν ἐφόδιον τὸν πόθον, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐπλήρου τὴν ψυχήν του. Ἐνθυμοῦμαι ὅτε μοὶ περιέγραφε τὰς νύκτας, ἃς διήρχετο ἀγρυπνῶν, ὅπως σπουδάζῃ, καταναλίσκων μέγα μέρος τῆς ἡμέρας εἰς παραδόσεις τῆς ἑλληνικῆς, ὅπως οὕτω προμηθεύηται τὰ πρὸς διατήρησίν του ἀναγκαῖα εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην πόλιν τῶν Παρισίων. Ἀλλ' εἶχε τὸ τάλαντον τῆς θείας τέχνης, ἣν ἐξέλεξεν, εἶχε τὴν συναίσθησιν αὐτοῦ καὶ δὲν ἀπηύδησε. Διῆλθε τὰς τελευταίας βαθμίδας τῆς πτωχείας εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο κέντρον. Ἡ οἰκογένειά του μόλις ἠδύνατο ἐνίοτε νὰ τῷ ἀποστέλλῃ μικράν τινα χρηματικὴν βοήθειαν. Ἔπειτα ἀπέθανεν ὁ πατήρ του καὶ ἐξέλιπε καὶ ἡ ἐπιχορήγησις ἐκείνη ἔστω καὶ ἐλαχίστη. Ἐν τούτοις αὐτὸς εἰργάζετο ἀκαμάτως. Ὠνειρεύετο τὸ μέλλον εὐχάριστον μετὰ τόσας στερήσεις καὶ κόπους. Τίς γλυκυτέρα ἀπόλαυσις ταύτης; Ἔμεινεν εἰς Παρισίους πολὺν χρόνον, νομίζω 9 ἔτη. Κατείχετο ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς τέχνης του. Ὅμως αἱ μακραὶ ἀγρυπνίαι, οἱ κόποι, ἡ μελέτη τὸν εἶχον καταβάλει πολύ. Εἶχε καταλίπει τὴν πατρίδα του μόλις 19 ἐτῶν καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητος ὠχρὸς καὶ ἐξησθενημένος.

Ὅτε τὸ πρῶτον τὸν εἶδον ᾐσθάνθην τόσην συμπάθειαν πρὸς αὐτόν. Εἶχε τόσῳ γλυκεῖαν μορφὴν καὶ ψυχὴν παιδίου. Ἔπειτα τὸ γόητρον, ὅπερ κέκτηται ὁ καλλιτέχνης, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐπισύρῃ πρὸς αὐτὸν παντὸς τὴν φιλίαν;

Μοὶ ἦτο πάντοτε προσφιλὲς ὅ,τι ἀνήκει εἰς τὰς ὡραίας τέχνας καὶ μὲ συνεκίνει. Ἀγαπῶ τὸν εὐγενῆ ἐργάτην τοῦ ὡραίου. Ὁ ἐργάτης ἐκεῖνος χαρίζει εἰς τὸ ἔργον του τὸ φῶς, ὅπερ λαμπυρίζει εἰς τὴν ψυχήν του. Ἂν δὲν θερμαίνεται ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ τὸ καλόν. Ἀπὸ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ ὡσεὶ ἀπὸ ἑστίας ἀναλάμπει γλυκεῖα καὶ συμπαθὴς φλόξ, ἡ φλὸξ τῆς ἐμπνεύσεως. Φέρει τὸν ἄνθρωπον μακράν, πολὺ μακρὰν τοῦ χαμηλοῦ κόσμου, ὅστις τὸν περικυκλόνει. Τὸν μεταρσιοῖ. Καὶ τότε ὁ τεχνίτης ἐκεῖνος λέγεται ποιητής, ζωγράφος, μελοποιός. Εἶναι ἀπόστολος μιᾶς ἰδέας, τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ θείου, τῆς Πλάσεως. Ὅ,τι δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡραῖον, εὐγενές, ἀγαθόν, τὴν συγκινεῖ καὶ τὸ συναίσθημα ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς του τὸ ψάλλει εἰς στίχους ὡραίους, ἀναπέμπει τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ εἰς ἤχους γλυκεῖς καὶ μελῳδικοὺς ἢ μετεγγίζει αὐτὸ διὰ τοῦ χρωστῆρος εἰς τὴν ἄψυχον ὀθόνην μὲ ζωηρὰ καὶ φωταυγῆ χρώματα. Ἀπαράλλακτα ὡς ἄλλος Πλάστης, ὅστις ἐμφυσᾷ εἰς τὸ πλάσμα του ψυχήν.

Δὲν εἶναι συμπαθὴς εἰς ὅλους τοιοῦτος ἐργάτης; Ὅμως ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀπείρῳ του τέχνῃ εἶναι δυστυχὴς ἴσως. Δὲν ψάλλομεν τὴν δυστυχίαν του ὅταν ἐξυμνῶμεν τὸν καλλιτέχνην; Διότι εἶναι ἀπόκληρος τοῦ οὐρανοῦ. Πᾶσά του σκέψις στρέφεται πρὸς αὐτὸν μὲ κρύφιον πόθον, ὁμοιάζοντα τὸν πόθον τοῦ ἐξορίστου, καὶ ἡ ψυχή του πτερυγίζει πάντοτε πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Παραδείσου. Ἡ ζωή του εἶναι ἡμέρα φθινοπωρινὴ ἢ νὺξ αἰωνία. Ἐδῶ κάτω τῆς νυκτὸς τὸ σκότος, μόνον ἐκεῖ ὑψηλὰ τοῦ ἡλίου ἡ ἀνταύγεια.

Ἐδῶ, εἰς Ἀθήνας, κατέφυγεν ὁ Νικόλαος εἰς ἓν μικρὸν ἐργαστήριον, τὸ ὁποῖον ὑπῆρξεν ὁ μόνος μάρτυς τῆς τέχνης καὶ τῆς δόξης του. Ἡ σμικρότης αὐτοῦ δὲν ἔλαμπεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀνθρώπων. Ἔπειτα, τόσον νέος, μόλις φθάσας ἐξ Εὐρώπης. Ἕκαστος ὠπισθοχώρει. Ἔχομεν τὸ ἰδίωμα νὰ θέλωμεν ἓν μέγα ὄνομα, μίαν φήμην κτηθεῖσαν. Δὲν βοηθοῦμεν τὸν τεχνίτην ὅπως τὸν ἀναδείξωμεν. Θέλομεν ὅ,τι θαμβόνει τὸ ὄμμα καὶ πλήττει τὰ ὦτά μας πανταχόθεν. Τότε μόνον ἐκτιμῶμεν. Καὶ ὁ πτωχὸς Νικόλαος ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζηται ἐπὶ ἀμοιβῇ γλίσχρᾳ διά τινας προσωπογραφίας καὶ μόλις οὕτω ἐπήρκει εἰς τὰ ἔξοδά του. Ἅ, οἱ πλούσιοι ἐν τῷ κόσμῳ ὀφείλουσιν, ἔχουσι καθῆκον νὰ υἱοθετῶσι τοὺς καλλιτέχνας, τὴν τέχνην των. Διότι πρέπει νὰ ζήσῃ ὁ τεχνίτης ἐκεῖνος καὶ ἄνευ τοῦ χρήματος τοῦ πλουσίου δυστυχεῖ. Δὲν ἠγάπησα ποτέ, καίτοι πλούσιος, τὴν ἀνήθικον ἐκείνην ζωήν, εἰς τὸν βωμὸν τῆς ὁποίας τόσοι νέοι θυσιάζουσιν ὑγείαν, τιμὴν ἐνίοτε, περιουσίαν καὶ ὅπου τὸ πάθος τὸ χαμηλόν, μόνον τὸ χαμηλόν, εὑρίσκει στάδιον ἐλεύθερον καὶ εὐρύ. Ἐννοῶ τὴν νεότητα μὲ πάθη, μὲ παραφοράς, μὲ ἐνθουσιασμόν. Ἄλλως δὲν θὰ ἐκαλεῖτο νεότης. Ὅμως πάθη ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ.

Συχνά, σχεδὸν καθ' ἑκάστην, ἐπήγαινα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Νικολάου. Τὸν ἠγάπων πολύ. Ἦτο τόσον εὐπροσήγορος. Ἤμεθα φίλοι ἐντὸς ὀλιγίστου χρόνου. Ἠρέσκετο πολλάκις νὰ μοὶ ἐξηγῇ διαφόρους λεπτομερείας τῆς τέχνης του, ὡσεὶ εὑρίσκων ἀληθῆ ἀπόλαυσιν ἐν τῇ ἀναλύσει τῶν καλλονῶν ἑκάστου ἔργου, ἑκάστου ὑποδείγματος πρὸς τὸν μόνον του ἴσως φίλον. Καὶ ἐλάμβανον καὶ ἐγὼ ἐνδιαφέρον εἰς τὰς ὁμιλίας του ταύτας, διότι ἀπεκαλύπτετο οὕτω πρὸς ἐμὲ ἡ ἀληθὴς τέχνη μὲ τὰ μυστήρια αὐτῆς καὶ τὰς καλλονάς της καὶ τὰ θέλγητρα, ἅτινα οὐδὲ

Digitized by Google

κἂν φαντάζεται ἴσως ὁ ξένος πρὸς αὐτήν. Πολλάκις ὅτε ὁ Νικόλαος δὲν ἦτο ἐκεῖ, ἐκαθήμην μόνος καὶ τὸν ἀνέμενον. Τοῦτο τὸν ηὐχαρίστει, διότι εὕρισκεν εἰς ἐμὲ εἰλικρινῆ φίλον. Τότε μόνος ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ ἀσύλῳ ἀνελογιζόμην τὴν πτωχείαν του καὶ ἐθλιβόμην. Ἦτο ὑπερήφανος ὁ Νικόλαος Δὲν ἐδέχετο τὴν ἐλαχίστην χρηματικὴν βοήθειαν. Μοὶ ἔλεγε πάντοτε : δὲν ἔχω ἀνάγκην. Συνείθισα πάντοτε νὰ ζῶ ἐν τῇ πτωχείᾳ. Εἶναι ἁπλῆ συνήθεια. Ἐὰν ἦσο καὶ σὺ πτωχός, θὰ συνεμεριζόμην τὴν πτωχείαν μου μετὰ σοῦ καὶ θὰ ἔβλεπες τότε, ὅτι δὲν ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ πλουσίου καὶ πένητος. Ὅ,τι μόνον δύναται νὰ λυπήσῃ τὸν καλλιτέχνην εἶναι αὐτὴ ἡ τέχνη του, ἡ μὴ ἐκτίμησις αὐτῆς. Ἐγὼ ἀκόμη δὲν ἔχω λόγους νὰ παραπονεθῶ.

Καὶ ὅμως ἡ στέρησις ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς του μορφῆς. Καὶ τότε μόνον, ὅτε ἡ ἀνάγκη ἀμείλικτος ἐπέπεσε κατὰ τῆς ταλαίνης οἰκογενείας τῆς χήρας ἀδελφῆς του, ἐδέχθη 300 φράγκα ὡς δάνειον. Ἐπεθύμουν νὰ ἀγοράσω ἓν ἔργον ἰδικόν του ὅπως οὕτω τῷ ἐπέλθω ἀρωγός. Θὰ τὸ ἐπλήρωνον ἀκριβά. Ἀλλ' εἶχε τελευταίως περιορισθῇ εἰς μίαν εἰκόνα καὶ κατεγίνετο εἰς αὐτὴν μόνην. Κατέβαλλεν ὅλην τὴν τέχνην του. Ἡ εἰκὼν ἐκείνη τῷ ἦτο τόσον μᾶλλον προσφιλὴς ὅσον ἐγίνετο ὡραιοτέρα. Ἐχάριζεν εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπην του. Τίποτε ἄλλο δὲν εἶχε τελειωμένον. Ἐξήταζον πᾶσαν γωνίαν τοῦ ἐργαστηρίου του, προσποιούμενος ὅτι παρατηρῶ τὰ διάφορα ὑποδείγματα, ἅτινα γύρω ἦσαν ἀνηρτημένα ἀπὸ τῶν τοίχων, προσπαθῶν νὰ εὕρω εἰκόνα τινά, ἣν νὰ τὸν συμβουλεύσω νὰ πωλήσῃ. Ἐκεῖνος μὲ ἄφινε νὰ περιεργάζωμαι τὰ πάντα φερόμενος ὡς πρὸς ἀδελφόν, καὶ ὅλον αὐτὸν τὸν χρόνον εἰργάζετο μὲ ζῆλον εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο. Ἐνίοτε ἠγείρετο τῆς θέσεώς του, ἵστατο εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων καὶ τὴν ἠτένιζε μὲ τὴν κρυφίαν χαράν, ἣν αἰσθάνεται μόνος ὁ καλλιτέχνης ὅταν ἀναγνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του. Καὶ τότε μὲ ἠρώτα πῶς τὴν εὕρισκον καὶ ἐγώ. Πλὴν δὲν ἐτόλμων νὰ ἐκφέρω γνώμην. Ἀπήντων πάντοτε ἐρωτηματικῶς. Ἔπειτα, ἐλάμβανεν αἴφνης τὸ μαχαιρίδιον καὶ ἀπέξεεν ἓν μέρος καὶ ἤρχιζε καὶ πάλιν μὲ νέον ζῆλον, μὲ νέον πάθος. Καὶ ἡμιτελὴς ἀκόμη προέδιδεν ἡ εἰκὼν τὴν τέχνην, ἥτις ὡδήγει τὸν χρωστῆρα τοῦ Νικολάου.

Ἡμέραν τινά, τὴν ὥραν καθ' ἣν συνήθως τὸν ἐπεσκεπτόμην, εὗρον τὴν θύραν τοῦ ἐργαστηρίου του κλειστήν. Ἦτο δεκάτη ὥρα τῆς πρωΐας. Ὑπέθεσα ὅτι ἦτο κάπου ἀπησχολημένος. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο γλυκεῖα καὶ θαλπερὸς ὁ ἥλιος. Ἤθελον νὰ τὸν ὁδηγήσω εἰς τὴν ἐξοχήν, διὰ νὰ διέλθωμεν ἐκεῖ τὴν ἡμέραν καὶ διασκεδάσῃ ὀλίγον τὰς φροντίδας, αἱ ὁποῖαι τὸν περιεκύκλουν. Μετεβαίνομεν συχνά, σχεδὸν κατὰ Κυριακήν, εἰς τὴν ἐξοχήν. Ὅτε ἐπέστρεψα μετὰ μίαν ὥραν ἡ θύρα ἦτο πάλιν κλειστή. Ἀνήσυχος ἐπορεύθην εἰς τὴν κατοικίαν του. Συνέζη μὲ τὴν χήραν ἀδελφήν του καὶ τὰ δύο της τέκνα· μίαν μικρὰν κόρην καὶ ἓν ἄρρεν κατὰ ἓν ἔτος ἴσως μεγαλείτερον. Μὲ εἰσήγαγον ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Νικολάου. Ἦτο ἀσθενής. Τὴν νύκτα εἶχε θέρμην καὶ τὴν αὐγὴν εἶχε λάβει μίαν δόσιν κινίνης. Ὁ ἰατρὸς τῷ εἶχε συστήσει νὰ φυλαχθῇ. Ἦτο ἤδη ἥσυχος ἀλλ' ὠχρός, ὠχρότατος. Ἔμεινα παρ' αὐτῷ ἐπὶ μακρόν. Ὡμιλήσαμεν περὶ χιλίων πραγμάτων. Ἠρέσκετο πάντοτε ν' ἀναπλάττῃ εὐτυχῆ τοῦ μέλλοντος σχέδια. Ὡρίσαμεν τὴν ἐπαύριον ὡς ἡμέραν τῆς ἐξοχικῆς ἐκδρομῆς, ἣν εἴχον σχεδιάσει διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἐπεθύμουν τόσον νὰ τὸν ἴδω ἀναλαμβάνοντα. Τῷ εἶπον ὅτι δὲν θὰ τῷ ἐπιτρέψω νὰ ἐργασθῇ ἐπί τινας τοὐλάχιστον ἡμέρας, διότι ἤμην βέβαιος ὅτι ἡ ἐργασία τὸν κατέβαλλε καὶ αἱ στερήσεις. Ἡ καρδία μου ἐθλίβετο πικρῶς ἐπὶ τῇ κυκλούσῃ αὐτὸν δυστυχίᾳ. Ἠγάπα τὴν ἀδελφήν του καὶ τὰ δύο της τέκνα. Κατηνάλισκε τὴν ζωήν του χάριν αὐτῶν. Καὶ ἐκείνη ἡ πτωχὴ τῷ ἐπεδαψίλευε χιλίας περιποιήσεις καὶ συνώδευε πᾶσάν της λέξιν μὲ τὸ ἀνεκτίμητον μειδίαμα τῆς ἀδελφικῆς στοργῆς.

Ὅτε τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἀνελογιζόμην τὴν τόσην ἀγάπην, ἥτις συνέδεε τοὺς δύο ἀδελφοὺς καὶ τὰ δύο μικρὰ ἐκείνης, ἐνόμισα ὅτι διέβλεπον εἰς τὰ τρία αὐτὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα τῷ ἦσαν τόσον προσφιλῆ, τὰ πρόσωπα τῆς εἰκόνος, εἰς ἣν μὲ τόσην ἐπιμονὴν εἰργάζετο. Ὅμως ποία διαφορὰ μεταξὺ τῆς νεαρᾶς μητρὸς τῆς εἰκόνος, πλήρους ἀγαλλιάσεως, ὡσεὶ ὁ οὐρανὸς ἀντανέκλα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ὅλην αὐτοῦ τὴν χάριν, καὶ τῆς πτωχῆς ἀδελφῆς τοῦ ζωγράφου, ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς ὁποίας ἡ δυστυχία εἶχεν ἐπαφήσει τὰ ἴχνη αὐτῆς. Μόνα τὰ δύο μικρὰ ἐτήρουν ἀκόμη τὴν ἀθῴαν καὶ παιδικὴν φαιδρότητα τῆς ἀφρόντιδος αὐτῶν ἡλικίας.

Ὁ γέρων ἀπέμαξε δύο δάκρυα βραδέως κατερχόμενα τῶν ὀφθαλμῶν του. Οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν τὸν διέκοψεν. Ἐτηροῦμεν σιγὴν συγκεκινημένοι, σεβόμενοι τὴν θλιβερὰν ἀνάμνησιν, ἣν προὐκάλει εἰς τὸν κ. Ἰωάννην ἡ ἀφήγησίς του.

— Τὴν ἐπομένην ὁ Νικόλαος ἦτο καλά. Μετέβημεν εἰς Φάληρον καὶ ἐκεῖ ἀνέλαβέ πως ἐν τῇ καθαρᾷ ἐξοχικῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς παραθαλασσίας μου ἐπαύλεως. Διήλθομεν μόλις μίαν ἡμέραν, καὶ ἀνυπόμονος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ἐργαστήριον, μὲ ἔπεισε νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς Ἀθήνας. Ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν του κύπτων πάντοτε ἐπὶ τοῦ ὀκρίβαντος μέχρις ἑσπέρας, καὶ ἡ εἰκὼν ἦτο σχεδὸν πλέον τελειωμένη. Πόσην χαρὰν ᾐσθάνθη ὅτε μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχε δόσει πλέον τοὺς τελευταίους τονισμούς!

Digitized by Google

— Καὶ εἶναί τι ἄλλο ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ, τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει τόσον εὐτυχῆ, μοὶ εἶπε. Γνωρίζεις ποῖον ὑπῆρξε τὸ πρότυπόν μου, ἡ πρώτη μου ἔμπνευσις; Δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ βλέμμα τῆς μητρὸς ἡ γλυκεῖα ἔκφρασις, ἡ ἄπειρος ἀγαθότης τῆς ἀδελφῆς μου; Καὶ τὰ δύο μικρά της χαρωπὰ καὶ ἀμέριμνα . .

— Τὸ εἶχον μαντεύσει, τῷ ἀπεκρίθην.

Ἀλλ' ἐγὼ ἀπέβλεπον εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ Νικολάου. Τὸν συνεβούλευσα νὰ ἐκθέσῃ τὴν εἰκόνα εἰς ἓν ἐμπορικὸν κατάστημα τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ.

— Θὰ ἐπιτύχῃς εὐκόλως 3000 φράγκα.

Ὁ Νικόλαος δὲν μοι ἀπήντησε τίποτε, ἀλλ' εἶδον αὐτὸν προσπαθοῦντα νὰ καταπνίξῃ ἓν δάκρυ. Ἴσως προώριζεν αὐτὴν ὡς δῶρον εἰς τὴν ἀδελφήν του. Δὲν ἐπανέλαβον τὴν πρότασίν μου. Ἔβλεπον ὅτι τῷ προὐξένει πολλὴν λύπην. Παρῆλθεν οὕτω μία ἑβδομάς, καὶ ἡ εἰκὼν εὑρίσκετο ἀκόμη εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Ἐδίσταζεν ὁ πτωχός. Ἐπάλαιε μεταξὺ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀδελφήν του. Νὰ καταβάλῃ τόσον κόπον, νὰ χαρίσῃ ὅλην του τὴν ψυχὴν εἰς τὴν εἰκόνα καὶ νὰ τὴν πωλήσῃ... εἰς ξένον. Φεῦ! ἡ πτωχεία ἐνίκησεν. Ὤφειλεν εἰς διαφόρους προμηθευτὰς τροφίμων καὶ ἄλλων χρειωδῶν τῆς οἰκίας περὶ τὰ 1000 φράγκα. Οἱ πιστωταί του τὸν ἐστενοχώρουν πολύ. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναβάλῃ ἐπὶ πλέον τὴν πληρωμήν. Ἄλλως δὲν θὰ εἶχε καὶ πῶς νὰ θρέψῃ τὴν οἰκογένειαν τῆς ἀδελφῆς του.

Μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν ἡμερῶν διηρχόμην τοῦ ἐργαστηρίου του καὶ εἰσῆλθον ἀκροποδητί, ὅπως μὴ τὸν ταράξω. Εἶχεν ἡμίκλειστον τὴν ἐσώθυραν. Ἤκουσα λυγμούς. Ἔκυψα καὶ εἶδον τὸν Νικόλαον πρὸ τῆς εἰκόνος κλαίοντα. Ἀπεχώρησα ἀθορύβως ὡς ὅτε εἰσῆλθον. Ἐσεβάσθην τὰ δάκρυά του. Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἶδον τὴν εἰκόνα ἐκτεθειμένην εἰς ἓν κατάστημα τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, καὶ τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἐλάμβανεν ὁ Νικόλαος 5000 φράγκα ἐκ τῆς πωλήσεώς της. Ὁ πτωχός. Ἡ πρώτη του σκέψις ἦτο νά μοι ἐπιστρέψῃ τὰ 300 φρ. τὰ ὁποῖα μοὶ ὤφειλεν.

Ἀλλ' εἶχε καταβληθῇ πολύ. Ἔπεσεν ἀσθενής. Ὅμως αὐτὴν τὴν φορὰν ὅπως μὴ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ προσφιλές του ἐργαστήριον, ἔνθα κατηνάλωσε τόσην νεότητα.

— Καὶ ὁ ἀγοραστὴς τῆς εἰκόνος ἤσθε ὑμεῖς, κύριε Ἰωάννη, τῷ εἴπομεν μετὰ συγκινήσεως.

— Ἄ! θὰ ἐπλήρωνον χιλιάκις τὴν ἀξίαν τῆς εἰκόνος, ὅπως ἐξαγοράσω τὴν ζωὴν τοῦ καλοῦ Νικολάου!

Κ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, πρῶτος ὁ κ. Βόλτερς ἐπραγματεύθη περὶ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ Ἀλκαμένους προσδιορίσας διὰ συγκρίσεως πρὸς ἄλλα ἔργα τὴν ἐποχὴν τῆς κατασκευῆς αὐτῆς. Κατόπιν ὁ κ. Πέρνις, βασιζόμενος ἐπὶ ἐπιγραφῆς ἀναφερούσης περὶ σταθμῶν, ἐξήγαγε διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων συμπεράσματα περὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις σταθμῶν, εἰδικῶς ἐνδιατρίψας εἰς τὰ περὶ στατῆρος. Μετ' αὐτὸν ὁ ἡμέτερος κ. Ο. Λ. Ρουσόπουλος ἀνέπτυξε τὰ τῆς μεθόδου πρὸς καθαρισμὸν καὶ συντήρησιν τῶν ἀρχαίων χαλκίνων ἀντικειμένων, ἧς κατ' εἰσήγησίν του γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς ἐνταῦθα μουσείοις καὶ εἰς ἣν ἔφθασε μετὰ πολλὰ πειράματα. Νῦν κατορθοῦται διὰ τῆς μεθόδου τοῦ κ. Ρουσοπούλου νὰ καθαρίζωνται σχεδὸν τελείως καὶ τὰ μᾶλλον κατιωμένα ἀντικείμενα καὶ νὰ συντηρῶνται ἀκινδύνως. Τελευταῖος ὁ κ. Δαίρπφελδ ὡμίλησε περὶ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Θόλου. Τὸ ἐκεῖ λαβυρινθοειδὲς κτίριον ὁ μὲν Γάλλος Λεσσὰτ παραδέχεται ὡς ὑδροδεξαμενήν, ὁ δὲ κ. Καβαδίας ὡς τόπον ἔνθα ἐγίνοντο ἴσως ἑστιάσεις. Ὁ κ. Δαίρπφελδ θεωρεῖ πεπλανημένην μὲν τὴν γνώμην τοῦ Λεσσάτ, πιθανωτέραν δέ, ἂν καὶ οὐχὶ βεβαίαν, τὴν τοῦ κ. Καβαδίου· ὑπάρχει δὲ καὶ τρίτη γνώμη ὅτι τὸ κτίριον τοῦτο ἐχρησίμευεν ὡς οἴκημα τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ συντηρουμένων ὄφεων.

Κατὰ τὴν στατιστικὴν διεθνοῦς γραφείου τῆς Ἑλβετίας, ἡ ταχυδρομικὴ ἕνωσις περιλαμβάνει τὴν σήμερον Κράτη, ὧν ἡ ὁλικὴ ἐπιφάνεια εἶνε 87, 915, 689 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ ὧν ὁ πληθυσμὸς συμποσοῦται εἰς 941, 331, 319 ψυχάς, ἤτοι ἐν περίπου δισεκατομμύριον.

2,200 ἁμαξοστοιχίαι ἀναχωροῦσιν ἐκ Λονδίνου ἐντὸς τῶν 24 ὡρῶν τοῦ ἡμερονυκτίου.

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐξοδεύει περὶ τὰς 750 χιλ. λίρας κατ' ἔτος πρὸς μεταφορὰν τοῦ ταχυδρομείου διὰ τῶν σιδηροδρόμων.

Κυρία τις Γαλλὶς διατηροῦσα τὴν ἀνωνυμίαν μέχρι τοῦδε, ὥρισεν ἐν τῇ διαθήκῃ της ὅτι ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν της, ἀνερχομένην εἰς 8 ἑκατομμύρια φράγκων, ἀφίνει εἰς τὸ κράτος, ὅπως ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς πλουτίζωνται αἱ καλλιτεχνικαὶ συλλογαὶ τοῦ Λούβρου.

Ἐν Λονδίνῳ ἐκδίδεται σειρὰ βιογραφιῶν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ὅσων ἡ ζωὴ ὑπῆρξε πολυκύμαντος καὶ περιπετειώδης. Ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ περιελήφθη καὶ ὁ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἑστίας δημοσιευθεὶς «Γέρων Κολοκοτρώνης», ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ὁ Κολοκοτρώνης ὡς κλέφτης καὶ ἀγωνιστής.» Εἰσαγωγὴν εἰς τὸ βιβλίον προτάσσει ὁ ἐν Λονδίνῳ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος κ. Ι. Γεννάδιος. Τὸ δὲ νεοελληνικὸν κείμενον μετεφράσθη ὑπὸ τῆς φιλελληνίδος ποιητρίας Κας Ἔδμονς, ἥτις πλὴν τινων ποιημάτων ἔχει μεταφράσῃ ἤδη ἐκ τῆς ἡμετέρας γλώσσης καὶ τὸν βίον Ρήγα τοῦ Φεραίου.

Τὸ ἰαπωνικὸν κοινοβούλιον κατεκρημνίσθη ἐκ θεμελίων. Ἦτο ἐν μέρει ἐκ ξύλου καὶ εἶχε πλάτος 110 μέτρων καὶ βάθος 45, ἐστοίχισε δὲ 500 χιλιάδας φράγκων.

Εἰς τὸ Ostendtheater τοῦ Βερολίνου παρεστάθη τὸ πρῶτον τὸ δρᾶμα *Διάσημος ἀνήρ*, ἔργον γυναικός, τῆς δεσποινίδος Ἔλσας φὸν Σαβέλσκη. Ἡ συγγραφεὺς μετ' ἐπευφημιῶν ἀνεκλήθη πολλάκις ἐπὶ σκηνῆς.

Digitized by Google

~~~~ Ἡ Σάρρα Βερνὰρ μετὰ θιάσου ἐκ 50 προσώπων ἀπῆλθεν εἰς Ἀμερικήν.

~~~~ Μεταξὺ τῶν εἰσφορῶν, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Παρισίοις πρὸς περίθαλψιν τῶν ἐκ τοῦ ψύχους πασχόντων ἐνδεῶν, τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ τοῦ βαρόνου Ῥότσχιλδ καταβαλόντος 100,000 φράγκων καὶ τῆς βαρωνίδος Ῥότσχιλδ καταβαλούσης 50,000 φράγκων.

~~~~ Ἐν τοῖς Δημαρχείοις Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, γίνονται ἐργασίαι πρὸς καταρτισμὸν ἀπογραφικῶν πινάκων τῶν καθ' ὅλον τὸ παρελθὸν ἔτος γενομένων γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων.

~~~~ Εἰς τὴν κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον γενησομένην ἐν Βερολίνῳ διεθνῆ καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν ἐπισήμως προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς.

~~~~ Ἔκθεσις βιομηχανικῶν προϊόντων ἐκ πηλοῦ ἀσφάλτου, λίθου καὶ ἄλλων ὑλῶν τὸν προσεχῆ Μάϊον γενήσεται ἐν Βουδαπέστῃ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐμπορικοῦ οὑγγρικοῦ μουσείου. Ἡ Ἑλλὰς προσεκλήθη νὰ μετάσχῃ τῆς ἐκθέσεως, νησιῶται δὲ τινες ἀγγειοπλάσται θὰ ἀποστείλωσιν ὑποδείγματα τῆς τέχνης των ἴσως δὲ καὶ τὸ ἐμπόριόν των λάβῃ οὕτως ἐπωφελῆ δι' αὐτοὺς ἐπέκτασιν.

~~~~ Ἀνεκαλήφθησαν ἐσχάτως ἐν Θήβαις τῆς Αἰγύπτου 200 σαρκοφάγοι περιέχοντες τὰς μουμίας ἱερέων πέντε π. Χ. χιλιετηρίδων. Ἡ ἀνακάλυψις εἶνε μία τῶν μεγίστων τοῦ αἰῶνος, διότι δι' αὐτῆς φῶς θὰ χυθῇ ἐπὶ τῆς ἀγνώστου μέχρι τοῦδε κατὰ τὸ πλεῖστον ἱστορίας τῶν Φαραώ.

~~~~ Ὁ συντάκτης τοῦ «Φιγαρὼ» Μπλαβὲ καὶ ὁ ποιητὴς Μιλλιὲ ἐπεράτωσαν ἐσχάτως μελόδραμά των φέρον τὸν τίτλον «Μεσσιδώρ», οὗ τὴν ὑπόθεσιν ἐξήγαγον ἀπὸ τοῦ «Ἱππότου τοῦ Ἐρυθροῦ οἴκου» τοῦ Δουμᾶ. Τὴν μελοποίησιν τοῦ ἔργου ἀνέθεσαν εἰς τὸν ἡμέτερον μουσουργὸν κ. Σπυρίδωνα Σαμάραν.

~~~~ Πυρποληθείσης τῆς παρὰ τὴν Πετρούπολιν ἐξοχικῆς οἰκίας τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας Χίτροβο, κατεκάησαν ἐν αὐτῇ πολύτιμοι συλλογαὶ ἀρχαιοτήτων, ἃς ὁ πρεσβευτὴς εἶχε συλλέξῃ ἐν Τουρκίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Ἑλλάδι.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἀριθ. 333. Χαρακτὴρ ἐπιτηδευμένος. Ὁ γράφων δὲν θέλει νὰ γνωρισθῇ ἢ ἀκουσίως ἐπιτηδεύεται, διότι θὰ ὑποβάλῃ εἰς κρίσιν την γραφήν του; Ἀλλ' αἱ μακραὶ οὐραὶ τῶν γραμμάτων του ἔπρεπε τότε νὰ περικοποῦν, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἡ ἐπιπολαιότης του, καὶ τὸ χαρακωμένον χαρτίον δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ φέρῃ εἰς εὐθεῖαν γραμμὴν τὰ ἀνώμαλα στοιχεῖά του. Πόσην αἰσθηματικότητα κρύπτει τὸ *Τ* μὲ τὰς καμπυλότητάς του! καὶ πόσον θάρρος τὸ *Ι*! Εἴθε νὰ κάμνῃ πάντοτε καλὴν χρῆσιν καὶ τῶν δύο καὶ νὰ μὴ μετανοῇ συχνά, ὅπως μαρτυροῦν τὸ γωνιῶδες ἐκεῖνο Σ καὶ τὸ λοξὸν Ν.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε Ἀχάριστε, τί νὰ σᾶς κάμωμεν; Αἱ δωρεαί, αἱ προσφοραί, αἱ ἀμοιβαί, ὅλα εἶνε σύμφωνα καὶ μὲ τοὺς πόρους τῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων καὶ μὲ τὰ ἤθη τοῦ τόπου μας. Δὲν ἠμποροῦμεν βέβαια νὰ μιμηθῶμεν τὴν ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα, ἥτις ἔδιδεν ἀμοιβὴν εἰς ἐκεῖνον ἐκ τῶν ἀγάμων ἀναγνωστῶν της, ὅστις θὰ ἔλυε τοὺς περισσοτέρους γρίφους — μίαν νύμφην εὐειδῆ καὶ ἔχουσαν προῖκα δέκα χιλιάδας δολλαρίων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τί προτιμᾶτε: τὴν Σκύλλαν ἢ τὴν **Χάρυβδιν**;
Ποία εἶνε ἡ καλητέρα ἡλικία;
Ἄνευ τίνος δύναται νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος;
Ποία εἶνε ἡ πικροτέρα λύπη;
Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα διάψευσις τῶν ἐλπίδων;
Ποῖα σφάλματα εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀποφύγωμεν;
Τί μισεῖ περισσότερον ἡ γυνή;
Ποίας ἡλικίας ἦτον ὁ Ἀδὰμ ὅταν ἐπλάσθη;
Ποῖον ζῶον ἐξῆλθε πρῶτον ἐκ τῆς Κιβωτοῦ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποίαν κλίσιν θεωρεῖτε εὐγενεστέραν;
Ἀπ. Τὴν γονυκλισίαν. *Πλ.*
Ἐρ. Πῶς θεραπεύεται ἡ ζηλοτυπία;
Ἀπ. Διὰ τοῦ θανάτου τῆς ἀγάπης. *Ἄνθρωπος.*
Ἐρ. Ποῖοι βλέπουν καλήτερα;
Ἀπ. Ὅσοι ἔχουν τὴν καρδίαν τυφλήν.
Ἐρ. Διατὶ ὁ διάβολος δὲν ἔλαβε σχῆμα ἀγγέλου ἵνα ἀπατήσῃ τὴν Εὔαν;
Ἀπ. Διότι οἱ ἄγγελοι ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ἀπατῶνται, ὄχι διὰ ν' ἀπατοῦν. *Κορυδαλός.*
Ἐρ. Διατὶ ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
Ἀπ. Διὰ νὰ βλέπουν ὅσα εἶνε μακρὰν καὶ νὰ μὴ βλέπουν ὅ,τι εἶνε ἐμπρὸς εἰς τὴν μύτην μας. *Ε. Ἀργ.*
Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σᾶς ἀρέσει;
Ἀπ. Τὸν καθρέφτη ποῦ μ' ἀρέσει μοῦ ζητεῖς νὰ σοῦ τὸν [πῶ;
Εἶν' ἐκεῖνος ποῦ μοῦ δείχνει τὴν εἰκόνα π' ἀγαπῶ. *Σφῆκα.*
Ἐρ. Τί παράγει περισσοτέραν θερμότητα;
Ἀπ. Ἡ ἀδιαφορία.
Ἐρ. Ποῖον πρᾶγμα δὲν κρύπτεται;
Ἀπ. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ κρύψωμεν; *Χίμαιρα.*
Ἐρ. Ποῖον ἔγκλημα δὲν τιμωρεῖ ὁ νόμος;
Ἀπ. Ὅλα τὰ ἐγκλήματα... τῶν συμπολιτευομένων. *Ἰλισσός*
Ἐρ. Διατὶ ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
Ἀπ. Γιὰ τὰ μάτια. *Εἷς τις*
Ἐρ. Δύο καὶ δύο πόσα κάμνουν;
Ἀπ. Δύο καὶ δύο στόματα φιλοῦμενα μὲ πάθος
Μᾶς κάνουνε *γέλια ὀκτὼ* χωρὶς κανένα λάθος.
Ἐρ. Διατὶ ἐπλάσθησαν τὰ μάτια;
Ἀπ. Τὰ μάτια γιατὶ γίνηκαν; Σ' ἐκείνην π' ἀγαποῦμε
Νὰ λὲν ὅ,τι μὲ τὴ λαλιὰ ντρεπόμαστε νὰ 'ποῦμε.
Ἐρ. Τί ἤθελες νὰ ἦσο ἂν δὲν ἦσο σύ;
Ἀπ. Ἐὰν δὲν ἤμουνα ἐγὼ ἂς ἤμουν ὅ,τι θέλῃ,
Ἀρκεῖ αὐτὴ νὰ μ' ἀγαπᾷ γιὰ τἆλλα δὲν μὲ μέλει.
Ἐρ. Ποῖος καθρέπτης σᾶς ἀρέσει;
Ἀπ. Ἀπ' ὅλους περισσότερο μ' ἀρέσει ὁ καθρέφτης
Ποῦ δείχνει τἄσχημ' ὤμορφο κι' ἂς λέγεται καὶ [ψεύτης.
Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τοῦ χαρακτῆρος;
Ἀπ. Δύναμις τοῦ χαρακτῆρος εἶνε ἐὰν δυνηθῇς
Σὲ μιὰ ἔμμορφη γυναῖκα μία χάρι ν' ἀρνηθῇς.
Ἐρ. Τί παράγει περισσοτέραν θερμότητα;
Ἀπ. Εἶν' κἄτι κάρβουνα σβυστά, τὰ λένε μάτια μαῦρα,
Π' ἀνάβουν ὅπου πέσουνε τὴν πειὸ μεγάλη λαῦρα. *Νικίας*
Ἐρ. Δύο καὶ δύο πόσα κάμνουν;
Ἀπ. Ἐὰν εἶνε μάτια κάμνουν... ἕνα ἔρωτα. *Παρνασός*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς 9, ἑξάμηνος δραχμὰς 16. ἐτησία δραχμὰς 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΟΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΣΑΝΤΕΣ

συνδρομηταὶ δύνανται νὰ λάβωσιν ἐξαιρετικῶς ἐκ τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης τῆς Ἑστίας ἐπὶ πληρωμῇ τὰς ἑξῆς σειράς:

Τὰς Ποικίλας Εἰκόνας δρ. 5
Τὴν Χριστιαν. Τέχνην δρ. 3
Τὴν Γυναικ. Καλλονὴν δρ. 4

Οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πληρώνουσιν ἰσάριθμα χρυσᾶ φράγκα καὶ 20 λεπτὰ διὰ τὴν ταχυδρ. σύστασιν.

Τὰ λοιπὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τῆς Ἑστίας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

31 Ἰανουαρίου 1891

	Ἀγορ. Δρ.	Ἀγορ. Λ.	Πωλ. Δρ.	Πωλ. Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)	501		502	—
» 120,000,000 » 5 0)0	573	50	576	—
» 170,000,000 » 5 0)0	572	50	575	—
» 135,000,000 » 5 0)0	472		480	—
» 125,000,000 » 4 0)0	465		465	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	543	50	546	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4455		4440	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα. ..	291	—	291	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . .	291	50	292	
Βιομηχανικῆς πίστεως.	92	50	93	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου. . . .	194	—	194	—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν—Πειραιῶς	424	—	420	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	209	50	207	50
Σιδηρόδρ. Θεσσαλίας	148	—	150	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	78		80	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	93		95	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων. . . .	97	75	100	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	386	—	385	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός . .	25	32	25	46
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	44	25	45
Λίρα ὀθωμανική.	—	—	—	—
Λίρα ἀγγλικὴ	—		—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	00	32	
Τρίμηνον Γαλλίας	127		127	
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	10	32	
Ὄψεως Γαλλίας.	128	—	128	

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

('Εν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

ΕΣΤΙΑΣ τοῦ 1890 τιμῶνται δραχμῶν 10 ἕκαστος διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 12 διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν. Οἱ προπληρώσαντες συνδρομὴν τοῦ 1891 λαμβάνουσι τοὺς χρυσοδέτους τόμους ἀντὶ δρ. 8 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ φρ. χρ. 10 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.—Πλὴν τῆς ποικιλωτάτης ὕλης περιέχουσιν ἕκαστος ἀνὰ 80 περίπου κόνκας.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

δίδονται κατὰ τὴν πολλαχόθεν ἐκφρασθεῖσαν παράκλησιν εἰς πάντας τοὺς ἐγγραφομένους συνδρομητὰς μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου καὶ ἀποστέλλοντας τὴν συνδρομὴν των **κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.**

5 **5**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

5 **5**

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἡ σελὶς αὕτη ὡρίσθη πρὸς καταχώρισιν τῶν Ἀγγελιῶν τοῦ **Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας,** ὅπερ δι' αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοῦ περιοδικοῦ καὶ τὸ Κοινὸν ἐν γένει.—Ἐπειδὴ τὸ **Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας** εἶνε ἵδρυμα ἐντελῶς χωριστὸν ἀπὸ τὸ περιοδικόν, παρακαλοῦνται οἱ θέλοντες νὰ προμηθευθῶσιν οἱονδήποτε βιβλίον νὰ ἀπευθύνωσι τὰς αἰτήσεις των, συνοδευομένας μὲ τὸ ἀντίτιμον, **Πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ καλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.—Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέσταται ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.)

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφῖτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων, ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταυτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπίτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 6 ΤΟΜΟΣ Α΄

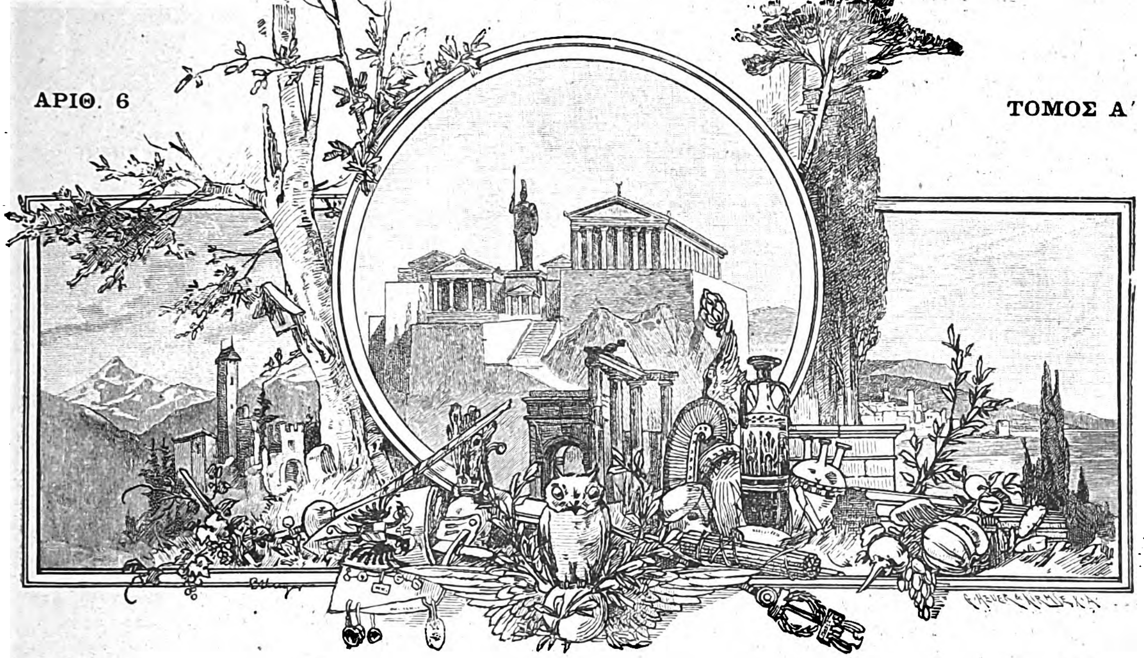

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

FOREIGN
BODL: LIBR
PERIODICAL

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ, διήγημα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ, *Αἱ ἐντυπώσεις τῶν αἰσθητηρίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων*, (μετὰ 3 εἰκόνων) ὑπὸ Σ. Ἀποστολίδου.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : *Ἀγγλία καὶ Ἀθῆναι, Αἱ δύο ἅμαξαι τοῦ Μεσσονιέ, Ὁ μεγαλήτερος γαιοκτήμων, Καλὴ διαβεβαίωσις, Παιδικαὶ πονηρίαι, Πικρὰ ἀλήθεια.*

ΠΕΡΙ ΑΓΩΓΗΣ ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Γόρδιος δεσμός. — Ἡ ἀνθόπωλις τῆς Βενετίας [εἰκὼν Ε. Ῥοῦβεν]. — Ἀγγλία καὶ Ἀθῆναι.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένοντο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν παραδόσεων τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου αἱ ἀρχαιρεσίαι τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἐξελέγησαν δὲ πρόεδρος ὁ κ. Α. Κοντόσταυλος παμψηφεί, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Σ. Φιντικλῆς, γραμματεὺς ὁ κ. Κουμανούδης, καὶ ταμίας ὁ κ. Γ. Νικολαΐδης. Σύμβουλοι δὲ ἐξελέγησαν οἱ κκ. Τσιβανόπουλος, Ἀγαθόνικος, Καββαδίας, Φίλιος, Δραγούμης, Σοφούλης καὶ Α. Οἰκονόμου.

— Ἡ Βουλὴ ἐξακολουθοῦσα τὰς ἐργασίας της ἠκύρωσε δύο Δήμους τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ὡς πρὸς πάντας τοὺς ἀντιπολιτευομένους βουλευτάς. Εἷς δὲ ἐκ τῶν συμπολιτευομένων βουλευτῶν ὑπέβαλε κατηγορητήριον κατὰ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως.

— Τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἀπέπλευσεν ἐκ Πειραιῶς ὁ Ἰαπωνικὸς στόλος κατευθυνόμενος εἰς Πὸρτ-Σαΐδ.

— Ἐματαιώθησαν τὰ σχέδια περὶ ἱδρύσεως θεάτρου ἐπὶ τῆς ἐν Νεαπόλει πλατείας Κάνιγγος. Τὰ ἐπὶ τῆς πλατείας ταύτης γήπεδα μέλλουσι ν' ἀποδοθῶσι πάλιν εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν ἰδιοκτήτας παρὰ τοῦ δήμου, ἀδυνατοῦντος νὰ τοὺς ἀποζημιώσῃ.

— Τὰ τηλεγραφικὰ σύρματα ὑπέστησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα μεγάλην καταστροφὴν ὡς ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης καταιγίδος. Ἐπὶ ἡμέρας ὅλας οὐδεμία τηλεγραφικὴ γραμμὴ ἐλειτούργει καθ' ὅλον τὸ Κράτος.

— Λόγος γίνεται περὶ συστάσεως Ἱσπανικοῦ ἰνστιτούτου ἐν Ἀθήναις κατὰ μίμησιν τοῦ ὑπάρχοντος τοιούτου Γερμανικοῦ, σκοπὸν ἔχοντος τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιολογίας.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐδόθη συναυλία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μουσικῶν Γκύζα, Ἀνεμογιάννη Βελουδίου καὶ Ξανθοπούλου, εἰς ἣν παρέστη ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια καὶ πλῆθος ἐκλεκτοῦ κόσμου.

— Ἐν Ἐρετρίᾳ ἐγένετο ἔναρξις ἀνασκαφῶν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς σχολῆς κ. Waldstein. Μέχρι τοῦδε ἀπεκαλύφθη μέρος τῆς σκηνῆς τοῦ ἐκεῖ θεάτρου, ἥτις εἰκάζεται ὅτι θὰ διατηρῆται ἐν καλῇ καταστάσει. Ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως Ἐρετρίας ἀνεσκάφη ἀρχαῖον κτίριον, εὐμέγεθες, οὗ τὸ ἔδαφος εἶνε ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτοῦ λευκῶν λιθαρίων.

ΤΟ ΛΑΧΕΙΟΝ
ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

θὰ ἐκκυβευθῇ κατὰ τὴν ά Κυριακὴν Μαρτίου, μὴ ἐκκαθαρισθέντος ἔτι τοῦ ποσοῦ τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Δ. Π. Κέρκυραν. Ἐστάλησαν 1 καὶ 3.

κ. Γ. Λ. Ἄσσον. Ἐστάλη Γυν. Κ.

κ. Χ. Τ. Πρέβεζαν. Θὰ στέλλωνται ὅσα φύλλα ὁρίζονται ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας. Ἐστάλησαν Ποίκ. Εἰκ. καὶ Χρ. Τ. ἐπίσης ζητηθὲν φύλλον 1890. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους ὁριστικῶς ἡ Ἑστία θὰ γείνῃ μεγαλητέρα, διότι ὁ χῶρός της δὲν ἐπαρκεῖ πλέον.

κ. Δ. Γ. ἐνταῦθα. Σᾶς ἐστάλη· ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον.

κ. Α. Δ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.

κ. Β. Α. Πιρσουφλή. Ἐλήφθησαν· ἐνεγράφητε. Ἐστάλησαν Ε. Δρ.

κ. Χ. Σ. Δεμιρλύ. Ἐστάλη πάλιν.

Σ. Ἀρχ. Μ. Β. Κίεβον. Ἐστάλη πάλιν.

κ. Ι. Σ. Α. Σῦρον. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Ι. Μ. Τ. Κεφαλληνίαν. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Α. Α. Ν. Δικελί. Ἐστάλησαν ἡμερ. Τὸ φύλλον δὲν διακόπτεται. Ἀνταποκριτὴς τῆς Ἑστίας ἐν Κυδωνίαις εἶνε ὁ κ. Π. Β. Διαμαντόπουλος, πρὸς ὃν δύνασθε νὰ πληρώσετε τὴν συνδρομήν σας.

κ. Σ. Γ. Μπ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν.

Καν Α. Σ. Κ. Κέρκυραν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ πρὸς τὴν Ἑστίαν εὐμενῆ αἰσθήματά σας. Γραμματικὴ ὑπάρχει τοῦ Μαναράκη καὶ λεξικὸν τοῦ Γιάνναρη. Τιμὴ τῶν δύο περίπου 20 δραχ.

κ. Δρ Th. Freiburg. Τὸ Βιβλ. Δελτ. δὲν ἐκδίδεται πλέον.

κ. Κ. Λ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Γ. Ρ. Μαρβοῦργον. Ἐστάλη ἐκ νέου

κ. Α. Μ. Πάτρας. Ἐστάλησαν Μ. Π.

κ. Β. Α. Μιχάηλοβκα. Ἐλήφθη· ἐστάλησαν ζητηθέντα καὶ Ρ.

κ. F. R. Issoire. Κανὲν δυστυχῶς.

κ. Γ. Ν. Α. Καρακαλ. Ἐστάλησαν.

κ. Γκ. Τεργέστην. Ἐστάλη.

κ. Ι. Α. Π. Κέρκυραν. Χρ. Τ. ἐστάλη, ὡς καὶ ζητηθὲν φύλλον. Δὲν βλάπτει ὅτι τὸ ἡμερ. δὲν φέρει σφραγῖδα, ἀρκεῖ ὁ ἔντυπος ἀριθμός.

κ. Ἀχ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν.

κ. Α. F. Seez. Ἔχει καλῶς· ἡ συνδρομή σας λογίζεται μέχρι 30 Ἰουνίου καὶ σᾶς ἐστάλησαν Ε. Δρ.

κ. Σ. Βρ. Ἦτο λάθος τῆς διεκπ. Συγγνώμην.

κ. Π. Π.Ζ. Ὀδησσόν. Συνδρομὴ ἐλήφθη· συμμορφούμεθα ἐντολῇ σας. Τὰ ζητούμενα φύλλα ἐξηντλήθησαν. Ἡ διαφορὰ προέρχεται ἕνεκα τῶν ταχυδρ καὶ τῶν πρὸς εἴσπραξιν ἐξόδων. Ἄλλως πανταχοῦ ὑπάρχει τοιαύτη διαφορά.

κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπὸ 26 Ἰανουαρ. ἐντολή σας.

κ. Δ. Π. Ῥοστόβιον. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφησαν.

κ. κ. Α. Δ. Κ/πολιν. Ἡ ἔλλειψις τοῦ Χρ. Δ. διωρθώθη, ὡς βλέπετε. Ὡς πρὸς τὸν λογαριασμὸν τὸν διορθώνομεν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

κ. Γ. Μ. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν ἀσφαλῶς.

κ. Τ. Ι. Ῥίομ. Ἐλήφθησαν.

κ. Κ. Ε. Αὐλῶνα. Ἀναμένομεν πληρωμὴν συνδρ. Συμ-

Digitized by Google

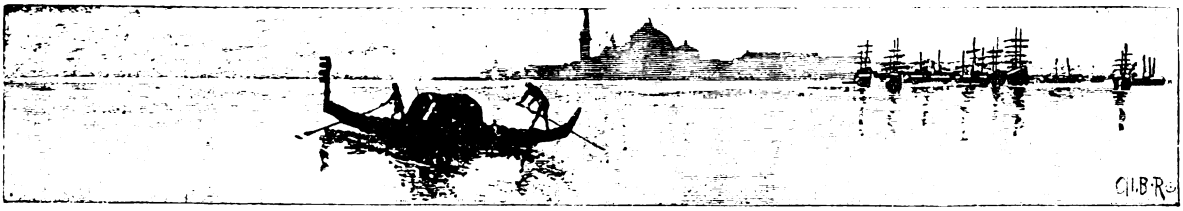

ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Διήγημα

Ἔγεινεν ἐξαίφνης σιωπή. Οἱ χαρτοπαῖκται ἐκυττάχθησαν ἔκπληκτοι. Τί ἐζήτει εἰς τὸ καταγώγιόν των ὁ ἱερεύς; Εἰς τὴν χαμηλὴν ἀσβεστόχριστον αἴθουσαν μὲ τὴν θερμὴν καὶ πνιγηρὰν ἀτμοσφαῖραν, μὲ τὰς θολὰς λυχνίας, μὲ τὴν πρασίνην τράπεζαν, μὲ τοὺς σωροὺς τῶν νομισμάτων· εἰς τοὺς παλμοὺς τοῦ κέρδους, εἰς τὰς ὕβρεις, εἰς τὰς βλασφημίας, εἰς τὰς ἔριδας τί ἤθελεν ἡ σεμνὴ καὶ γαλήνιος ἐκείνη μορφὴ μὲ τὴν λευκὴν γενειάδα καὶ τὸ κατάμαυρον ἔνδυμα;

Ἔκλεισεν ἐν τούτοις τὴν θύραν ὄπισθέν του ὁ ἱερεὺς καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐκαλησπέρισε καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ καθίσῃ. Τοῦ ἔκαμαν τόπον εὐσεβάστως. Τὸν ἐγνώρισαν ὅλοι· ἦτο ὁ παπᾶ-Φιλητᾶς ὁ ἴδιος, ὁ ἐφημέριος τῆς γειτονικῆς ἐκκλησίας. Καλὸς χρυσὸς ἄνθρωπος. Ποτὲ δὲν εἶχεν ἀκουσθῆ αὐτὸς διὰ κανὲν ἐλάττωμα. Ἡ παρουσία του εἰς τὸ χαρτοπαικτεῖον ἐγέννησε μυρίας ὑποψίας εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων ἐκεῖ..

«Αἴ, παιδιά μου» τοῖς εἶπεν εὐθὺς ὁ παπᾶ-Φιλητᾶς· «μὴ ντρέπεσθε, ξακολουθᾶτε τὸ παιχνίδι σας. Σὰν παραμονὴ ποῦ ξημερόνει αὔριο, ἦλθα νὰ σᾶς τα κόψω κ' ἐγὼ ἕνα χέρι—ἕνα χέρι μονάχα—ἔτσι γιὰ νὰ 'πῶ μαζί σας καὶ τοῦ χρόνου. Θέλετε;

—Θέλουμε, λέει; Ὅ,τι ὁρίζεις δέσποτα μου!»

Οἱ παῖκται ἀνεκουφίσθησαν. Ὁ κόπτης ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἱερέα τὴν χαρτοδεσμίδα, εὐθὺς ὡς εἶδεν ὅτι ἔστεργον ὅλοι εὐχαρίστως τὴν μικρὰν αὐτὴν παρένθεσιν. Ὁ ἱερεὺς ἀνέσυρε τότε ἐκ τοῦ κόλπου του ἓν βαλάντιον καὶ τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξῃ. Ἀνέμιξε κατόπιν μὲ ἀρκετὴν ἀδεξιότητα τὰ χαρτία, ἔλαβεν ἕν, τὸ ἐνέπηξεν εἰς τὸ μέσον τῆς δεσμίδος καὶ ἐσταμάτησε.

«Βάνετέ μου τόρα» εἶπε· «σηκόνω ὅσα θέλετε καὶ ὅπου θέλετε».

Οἱ θεματισταὶ ἐφάνησαν πρόθυμοι:

«Δέκα φράγκα στὸν ἄσσο.

— Καὶ δέκα στὸ ῥήγα.

— Κι' αὐτὰ στὸ πέντε.

— Καὶ τοῦτα 'δῶ στὸ τρία.

— Καὶ τοῦτα....

— Ἐλᾶτε, γειά σας, παιδιά μου» ἔλεγεν ὁ ἱερεὺς μὲ μειδίαμα, «βάνετε. Ἕνα χεράκι μοναχὰ γιὰ τὸ καλό· δὲν ἔχει τέρτσο-τίρο καὶ πάρολι. Ὅποιος θέλῃ νὰ μὲ παίζῃ, ἂς βάνῃ ἀπὸ τώρα. Σηκόνω ὅσα ὅσα».

Τὰ θέματα ἔπιπτον τώρα βροχηδόν:

«Στὴ δάμα, Δέσποτά μου.

— Στὸν ἄσσο.

— Στὸ φάντε.

— Ἐδῶ κ' ἐγώ.

— Κι' αὐτά».

Ἔβαλαν ὅλοι. Ἔγεινε πάλιν σιωπή, καὶ ὅλοι περιέμειναν μὲ ἀγωνίαν νὰ γυρίσῃ πλέον τὰ φύλλα ὁ κόπτης. Πρώτην φορὰν ποῦ ἔτυχε νὰ παίξουν μὲ ἅγιον ἄνθρωπον καὶ καθ' ἕνας ἐπίστευεν ὅτι τώρα θὰ γνωρίσῃ τὴν τύχην του. Ἐμπρὸς λοιπόν, νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ ἔλθῃ φάτσα. Ποιὸς θὰ χάσῃ καὶ ποιὸς θὰ κερδίσῃ στὸ παράξενο αὐτὸ παιγνίδι.. Καὶ εἰς τὴν σιωπὴν τῆς προσδοκίας ἠκούσθη ἔξω ὀργίλος ὁ μυκηθμὸς τοῦ βορρᾶ, σείσαντος τὴν οἰκίαν ὅλην καὶ συρίξαντος διὰ τῶν ὀπῶν καὶ τῶν ῥαγάδων ἐκείνων ὀξέως εἰς τὰ ὦτα τῶν συνηγμένων ἐκεῖ, οἱονεὶ λέξεις τινὰς συμπαθείας καὶ ἐλέους, τὰς ὁποίας ὅμως κανεὶς δὲν ἤκουσε τὴν στιγμὴν ἐκείνην... Μόνος ὁ ἱερεὺς ἦτο, φαίνεται, συνειθισμένος εἰς τὴν μυστικὴν γλῶσσαν τοῦ βορρᾶ... Ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ παιγνιόχαρτα, χωρὶς νὰ τὰ γυρίσῃ· ἔριψεν ἓν βλέμμα ταχὺ ἐπὶ τῶν κύκλῳ συνεσωρευμένων χρημάτων, ὡς νὰ τὰ ὑπελόγισε, καὶ ηὐχαριστημένος ἠτένισε κατόπιν ἕνα ἕνα τοὺς περὶ αὐτὸν συμπαίκτας. Ὅλη των ἡ ἀπορία ἐζωγραφήθη εἰς τὰ βλέμματα, τὰ ὁποῖα προσήλουν σιωπῶντες ἐπὶ τοῦ ἱερέως. Τί συνέβαινε λοιπόν;

«Παιδιά μου» τοῖς εἶπε· «θὰ σᾶς παρακαλέσω μιὰ χάρι. Πῆτε πῶς ἤλθατε ὅλοι τέρτσοι· πῆτε πῶς ἐχάσατε ὅλ' αὐτὰ ποῦ μοῦ ἔχετε βαλμένα... Γιὰ σᾶς εἶνε μικρὴ ἡ ζημία, μὰ γιὰ μένα μεγάλη ἡ χάρι, καὶ γιὰ κάτι ἄλλους ἀκόμα μεγαλήτερη... Ὁ Θεὸς θὰ σᾶς τὸ πλερώσῃ, γιατί ἐλεεῖτε πτωχούς. Ὄχι λίγες οἰκογένειαις καὶ ἀπὸ τὴ γειτονιά μας ἐδῶ βρίσκουνται σὲ ἀθλία κατάστασι. Ἡ φτώχεια ἐτοῦτο τὸ χρόνο ῥήμαξε τὸν τόπο. Φιλανθρωπία, παιδιά μου, φιλανθρωπία... Μὴ λυπηθῆτε τὰ λεπτά σας, γιατί ἀληθινὰ πιάνουν τόπο. Μέρα ποῦ ξημερόνει αὔριο θὰ τὰ μοιράσω στοὺς φτωχοὺς καὶ στοὺς

Digitized by Google

δυστυχισμένους, νὰ φάγουν, νὰ ζεσταθοῦν καὶ νὰ γιορτάσουν σὰν Χριστιανοί. Ἐγὼ εἶμαι φτωχός· ὅ,τι πεῖτε κάμετε σεῖς· ποιὸς ἀπὸ τοὺς πλουσίους μας, ποῦ δίνουν μονάχα γιὰ νὰ γραφτοῦν τὰ ὀνόματά τους, θ' ἀκούσῃ τὸ φτωχὸ παπᾶ τῆς ἐνορίας σας; Ὁ Θεὸς βλέπει τὴν πρᾶξί σας, κ' ἐγὼ δὲν θὰ λησμονήσω τὰ ὀνόματά σας, σὰν θὰ σταθῶ αὔριο μπροστὰ στὴν Ἁγία Τράπεζα».

Συγκίνησις ἱερὰ κατέλαβε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. Αἱ λέξεις τοῦ ἱερέως τοὺς ἔκαμαν νὰ ῥιγήσωσι. Διαρκούσης τῆς διακεκομμένης, τῆς παρακλητικῆς ὁμιλίας του, ἠγέρθησαν ὅλοι καὶ τὸν περιεστοίχισαν μετὰ σεβασμοῦ.

«Πάρ' τα. Δέσποτά μου, πάρ' τα» ἤκουες ἀφ' ὅλων τὰ στόματα· καὶ ἡ φωνὴ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τῶν ἐμπαθῶν, τῶν ἀγρίων, ἀντήχει τώρα μαλακή, ταπεινή, κατανύσσουσα. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀγαθοῦ ἱερέως ἀνέβλυσαν δάκρυα εὐγνωμοσύνης.

«Εὐχαριστῶ, παιδιά μου, εὐχαριστῶ», ἔλεγε· καὶ ἡ χείρ του ἐσύναζε τρέμουσα τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ὤθουν πρὸς αὐτὸν γύρω οἱ χαρτοπαῖκται. Ἀφ' οὗ τὰ ἔκαμεν ὅλα ἕνα σωρόν, ἐπὶ τοῦ πρασίνου σκεπάσματος τῆς τραπέζης, ἤνοιξε τὸ βαλάντιόν του καὶ τὸ ἐπέδειξεν. Ἦτο κενόν. Οἱ συμπαῖκται δὲν εἶπον τίποτε. Ὁ ἱερεὺς ἐπανέλαβε:

«Εὐχαριστῶ, παιδιά μου, εὐχαριστῶ. Ἔχω καλὴ τύχη. Καὶ τοῦ χρόνου».

Ἐφύλαξε τὰ χρήματα εἰς τὸ βαλάντιόν του, ἐφύλαξε τὸ βαλάντιον εἰς τὸν κόλπον του καὶ ἐκινήθη νὰ φύγῃ. Ἔκυψαν ὅλοι τότε καὶ ἠσπάσθησαν μετ' εὐλαβείας τὴν εὐεργετικήν του χεῖρα. Διὰ κανέν των κέρδος δὲν ᾐσθάνθησαν ἀκόμη οἱ χαρτοπαῖκται ἐκεῖνοι τόσην ἁγνὴν χαράν...

Ὁ ἱερεὺς ἀπῆλθε. Καὶ ὁ ὀργίλος βορρᾶς ἐξηκολούθει νὰ σείῃ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ συρίζῃ διὰ τῶν ὀπῶν καὶ τῶν ῥαγάδων οἱονεὶ λέξεις συμπαθείας καὶ ἐλέους, τὰς ὁποίας ὅλοι ᾐσθάνοντο ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς....

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἐρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια, ἴδε σελ. 70]

Ὁ πρίγκηψ Διάδοχος τῆς Πρωσσίας εἶχε λάβει τὴν διαταγὴν τοῦ Βασιλέως νὰ προελάσῃ πάσαις δυνάμεσι, τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωΐας, εἰς Καινιγινχόφ... Τὰ στρατεύματά του ἵσταντο δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἦσαν διεσπαρμένα ἐπὶ γραμμῆς ἐχούσης μῆκος τριῶν σχεδὸν μιλίων. Τῇ ἐξαιρέσει τοῦ 1. Σώματος καὶ τῶν πρωτοπορειῶν τοῦ 5. καὶ τοῦ τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς, ἅτινα τὴν προτεραίαν ἤδη εἶχον διαβῆ τὸν Ἄλβιν, πάντα τὰ λοιπὰ Σώματά του ἔπρεπε νὰ ὑπερβῶσιν ἀκόμη τὸν ῥηθέντα ποταμόν· μεθ' ὅλην δὲ τὴν μεγάλην σπουδὴν δὲν ἦτο ἐφικτὸν ν' ἀρχίσωσι τὴν περαιτέρω προέλασιν πρὸ τῆς ὀγδόης ὥρας, καὶ τότε ἀκόμη ὤφειλον νὰ διανύσωσι τοὐλάχιστον δύο μίλια μέχρι τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἐνῷ τὸ μὲν 1. Σῶμα ἔπρεπε νὰ διατρέξῃ πορείαν 2 1/2, ἡ δὲ μεραρχία ἱππικοῦ 2 σχεδὸν μιλίων. Θὰ ἦτο δυνατὸν λοιπὸν νὰ παρέλθῃ ἡ μεσημβρία, πρὶν ἢ δυνηθῶσι νὰ λάβωσιν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν συναφθεῖσαν πάλην. Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε παρατάξεως τῆς δευτέρας στρατιᾶς ἐνοεῖτο ἀφ' ἑαυτου, ὅτι αὕτη ἔπρεπε νὰ προχωρήσῃ εἰς τρεῖς φάλαγγας, ἔχουσα ἀριστερᾷ, πλησίον τοῦ Ἄλβεως, τὸ ἕκτον Σῶμα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν φὸν Μούτιους, ἐν τῷ μέσῳ τὴν Βασιλικὴν Φρουρὰν καὶ ὄπισθεν αὐτῆς τὸ 5. Σῶμα, δεξιᾷ δέ, ἐγγὺς τῆς Βίστριτς, τὸ 1. Σῶμα, ἀκολουθούμενον ὑπὸ τῆς μεραρχίας ἱππικοῦ. Αἱ πρὸς τὴν προέλασιν διαταγαὶ τοῦ Διαδόχου ἦσαν ἁπλούσταται: ὡς πρῶτα σημεῖα διευθύνσεως ἐδόθησαν εἰς τὰς φάλαγγας τρία χωρία, ἔνθα ἡ μεσαία φάλαγξ εὑρίσκετο μόλις εἰς ἀπόστασιν 3000 βημάτων ἀπὸ τῶν εἰς τὰς δύο πτέρυγας φαλάγγων. Κατόπιν δὲ ἔλεγεν ἡ διαταγὴ νὰ προχωρήσῃ ἕκαστος ὅσον τάχιστα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου καὶ ἂν τὸν εὕρῃ. Εἴδομεν, πῶς ἡ πρωτοπορεία τῆς Βασ. Φρουρᾶς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀλβενσλέβεν εἶχεν ἐκκινήσει ἤδη ἐξ ἰδίας προαιρέσεως συνῳδὰ πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης διαταγῆς, πρὶν λάβῃ αὐτήν· τοὐναντίον ὅμως ὁ στρατηγὸς Βονΐν, καίτοι παροτρυνθεὶς ῥητῶς ὑπὸ τοῦ Μόλτκε νὰ ἐνεργήσῃ κατ' ἰδίαν κρίσιν, εἶχε περιμείνει πρότερον τὴν διαταγὴν τοῦ Διαδόχου καὶ ἀρχίσει ἑπομένως τὴν κίνησίν του περὶ τὴν δεκάτην μόνον. Ἀλλ' ἔξοχος ἐφάνη πανταχοῦ ὁ ζῆλος τῶν στρατευμάτων. Μεθ' ὅλην τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν καὶ τὸ διαβεβρεγμένον ἔδαφος, οἱ στρατιῶται ἐπορεύοντο τόσον ταχέως, ὥστε ὑπερέβαλον πᾶσαν προσδοκίαν τῶν προϊσταμένων των. Καὶ ἂν ἀκόμη ἔπιπτον τινες ἄνευ πνοῆς καὶ λιπόθυμοι, καὶ ἂν ἀκόμη οὐκ ὀλίγοι ἵπποι ἀπέθνησκον ἐξευ-

Digitized by Google

γμένοι πρὸ τῶν τηλεβόλων, ἡ μόνη σκέψις: ἐμπρός, ἐμπρός! ὤθει πάντα τὰ στρατεύματα πρὸς τόσον ταχυτέραν πάντοτε κίνησιν, ὅσον ἐγγύτερον ἀντήχει εἰς τὰ ὦτά των ἡ βροντὴ τῶν μαχομένων πυροβόλων. Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβάδιζον πρὸς ἀριστερὰν μὲν ἡ 12 μεραρχία Προνδσίνσκη τοῦ ἕκτου σώματος τῆς Βασ. Φρουρᾶς. Αὕτη ἀφιχθεῖσα εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ὁδοῦ, εἶχε πρὸ αὐτῆς τὸ πλατὺ καὶ πρὸς βορρᾶν ἀποτόμως καταπίπτον ὄρος τοῦ Ὀρσένοβες καὶ δεξιᾷ τοῦ ὄρους τούτου ἄποψιν πρὸς τὴν κοιλάδα τῆς Βίστριτς, ἐν ᾗ ἐξετείνετο ἡ μάχη. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους διέβλεπον ὑπὸ τὸ σύμπλεγμα φιλυρῶν μίαν αὐστριακὴν πυροβολαρχίαν, ἥτις διηύθυνε ταχέως τὰ πυρά της κατὰ τῆς Βασ. Φρουρᾶς. Ἐπρόκειτο νῦν περὶ τοῦ ζητήματος: ἂν ἤθελον εὑρεθῆ εἰς τὸ μέρος τοῦτο περισσοτέρας ἀκόμη δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ. Ἐμπρός! ἦτο πάλιν τὸ σύνθημα· ἡ μεραρχία κατέβη εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς πτυχὴν τοῦ ἐδάφους καὶ ἀνέβη κατόπιν μετὰ ταχέων βημάτων τὴν ἀντικρὺ ἀνωφέρειαν. Ἐν τῷ χωρίῳ Ὀρσένοβες ἀπήντησε δύο αὐστριακὰ τάγματα, ἅτινα ἐδιώχθησαν· πάραυτα ἡ μὴ ἀμυνομένη πλέον πυροβολαρχία ἐξηφανίσθη ἐν τάχει, ἡ δὲ πρωσσικὴ μεραρχία ἦτο κυρία τῆς κορυφῆς. Ὁ Ἀλβενσλέβεν ὡδήγησεν ἐν τῷ μεταξὺ τὴν πρωτοπορείαν μᾶλλον πρὸς δεξιὰ καὶ πρὸς ἄμεσον ὑποστήριξιν τοῦ Φράνσεκη: ὅστις ἠξεύρομεν, ὅτι τοιαύτης δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκην· ἔβλεπον ἀπ' ἐναντίας κάτω εἰς τὴν κοιλάδα τὸν πρὸς τὰ ὄπισθεν διαταχθέντα ἀντίπαλον νὰ ὑποχωρῇ πρὸς ἀνατολὰς εἰς μακρὰς φάλαγγας, εἰς τὰς ὁποίας ἐπήνεγκον μεγάλην βλάβην διὰ τοῦ πυροβολικοῦ καὶ προσβολῶν τινων τοῦ πεζικοῦ. Ὁ ὑποχωρήσας ἐχθρὸς παρετάχθη κατόπιν τῇ διαταγῇ τοῦ Βένεδεκ ἐπὶ τῶν χαμηλῶν λόφων, τῶν ἐπιπεδουμένων ἀπὸ τοῦ Χλοὺμ μέχρι τοῦ Ἄλβεως, καὶ ἐκαλύφθη ἐκεῖ ὑπὸ 24 τηλεβόλων, τὰ ὁποῖα ὁ Βένεδεκ εἶχε προπέμψει ἐκ της μεγάλης ἐφεδρείας πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Διαδόχου. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Βασ. Φρουρὰ κατέσχε τὸ χωρίον καὶ τὴν ῥάχιν τοῦ Μάσλοβετ· ἔφθασεν ἡ εἴδησις, ὅτι μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἔμελλε ν' ἀφιχθῇ ἡ δευτέρα μεραρχία της καὶ μετ' ἄλλην ἀκόμη ἡμίσειαν ὥραν τὸ 1ον καὶ τὸ 5ον Σῶμα, συγχρόνως δὲ ἀνήγγειλεν ὁ στρατηγὸς φὸν Μούτιος, ὅτι παρὰ τὴν δωδεκάτην μεραρχίαν τοῦ Σώματός του καὶ ἡ ἑνδεκάτη εἶχεν ἀρχίσει τὸν κανονιοβολισμόν. Ἐὰν ἕως τότε ὑπῆρχεν εἰσέτι ἐνδοιασμός τις, ἤδη ἐξέλειπε, μετατρεπόμενος εἰς πλήρη πεποίθησιν περὶ της νίκης. Καὶ πάλιν τὸ σύνθημα ἦτο: ἐμπρός! καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς ὁ στρατηγὸς Χίλλερ φὸν Γαίρτριγγεν ὡδήγησε τὴν μεραρχίαν του πρὸς ἔφοδον κατὰ τοῦ ὑψώματος τοῦ Χλούμ, τοῦ δεσπόζοντος τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

Παρατηρουμένη ἀπὸ μακρὰν ἡ στρατιωτικὴ αὕτη πρᾶξις ἠδύνατο νὰ φανῇ παράτολμος, ἢ μᾶλλον ἄφρων. Τὸ ὕψωμα εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ τῆς ταξιαρχίας Ἀππιάνου μετὰ 6 ταγμάτων καὶ ἰσχυρᾶς πυροβολαρχίας. Πολὺ πλησίον πρὸς δυσμὰς ἐν τῷ δάσει πρὸ τοῦ Λίπα ἵστατο ἀκεραία ἡ ταξιαρχία Βένεδεκ, πρὸς ἀνατολὰς δὲ ὁλόκληρον τὸ 4. Σῶμα μετὰ τῶν πυροβολαρχιῶν του, ὡσαύτως δὲ ἡ μεγάλη σειρὰ τῶν τηλεβόλων τῆς ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ, τὰ πυρὰ τῶν ὁποίων ἐσάρονον τὴν πρὸ αὐτῶν κοιλάδα καί, ὅπως ἐφαίνετο, ἔπρεπε νὰ ἐμποδίσωσι πᾶσαν προσέγγισιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἐν τούτοις ὅμως καὶ πρωσσικαὶ ὀβίδες ἐνέσκηπτον πολὺ ἐπαισθητῶς εἰς τὸ χωρίον Χλούμ, ὥστε ὁ στρατηγὸς Ἀππιάνος, πεποιθὼς εἰς τὸ ἀδύνατον τῆς προσβολῆς, ἕνεκα τῶν μνημονευθέντων λόγων, ἀφῆκεν ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων ἓν μόνον τάγμα πρὸς ἐπιτήρησιν· μὴ θέλων δὲ νὰ ἐκθέσῃ τὰ λοιπὰ στρατεύματά του εἰς τὸ ἐχθρικὸν πυροβολικόν, ἐτοποθέτησεν αὐτὰ μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ βουνοῦ. Ἀλλ' ἡ ἀπὸ τὸ Μάσλοβετ εἰς τὸ Νέδιελιστ ἄγουσα σχηματίζει βαθέως διατετμημένην στενωπόν, ὅμοιαι δὲ χαράδραι καὶ κοιλώματα ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῆς κλιτύος πρὸς τὴν κορυφήν· ἂς προσθέσωμεν ἔτι καὶ τὰ πυκνὰ σύννεφα καπνοῦ πυρίτιδος, ἅτινα ἡ βροχερὰ ἀτμοσφαῖρα ἐπίεζε πρὸς τὸ ἔδαφος: — συλλήβδην εἰπεῖν, τὰ πρωσσικὰ τάγματα, ἀποκεκρυμμένα διὰ τῶν χαραδρῶν καὶ κοιλωμάτων ἐκείνων, κατώρθωσαν νὰ φθάσωσιν ἀπαρατήρητα μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῆς κατωφερείας τοῦ βουνοῦ καὶ νὰ ἐπιπέσωσιν ἐξαίφνης ἐπὶ τῶν πλησιεστέρων πυροβολαρχιῶν καὶ ταξιαρχιῶν τοῦ 4ου Σώματος. Τότε κατεδείχθη, πόσον οἰκτρῶς εἶχον δεκατισθῇ καὶ ἀποθαρρυνθῇ τὰ στρατεύματα ταῦτα ἐκ τῆς πάλης ἐντὸς τοῦ δάσους τοῦ Σβίπ: ἄνευ ἀντιστάσεως σχεδὸν ἔδραμον ἐν ἀτάκτῳ φυγῇ πρὸς νότον, ἐγκατέλειψαν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν πυροβόλων των καὶ ἀφῆκαν ἀνοικτὴν διὰ τὸν ἀντίπαλον τὴν εἴσοδον πρὸς τὴν τὸ πᾶν ἀποφασίζουσαν θέσιν. Ἐν ταχείᾳ ἐφόδῳ ἡ Βασ. Φρουρὰ ἀνέβη μετὰ ταῦτα τὸ τελευταῖον ὕψωμα ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν· τὸ Χλοὺμ προσεβλήθη ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, τὸ δὲ ἐκεῖ ἐχθρικὸν τάγμα κατεσυντρίφθη καὶ ἠχμαλωτίσθη. Καὶ χωρὶς νὰ σταματήσωσιν, οἱ Πρῶσσοι ἐξηκολούθησαν τὴν τόσον ἐκπληκτικὴν ἐπιτυχίαν των. Ἓν μέρος τῆς μεραρχίας ἐφώρμησε κατὰ τοῦ πρὸς νότον τοῦ βουνοῦ κειμένου χωρίου Ρόσβεριτς καὶ ἔτρεψεν ἐκεῖ διὰ τῶν διασταυρουμένων φονικῶν πυρῶν του εἰς δρομαίαν φυγὴν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ταξιαρχίας Ἀππιάνου καὶ δύο συντάγματα ἱππικοῦ. Ἄλλο μέρος ἀπέκρουσε δύο ἀποπείρας, ἃς ἐκ τοῦ δάσους τοῦ Λίπα ἐξετέλεσεν ἡ ταξιαρχία τοῦ Βένεδεκ πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ Χλούμ, ὅτε δὲ ὀλίγον ὕστερον ἔφθασε καὶ ἡ πρωτοπορεία τῆς δευτέρας μεραρχίας τῆς Φρου-

Digitized by Google

ρᾶς, ἀπεσπάσθη ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐχθροῦ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ δάσος, κατόπιν δὲ τὸ χωρίον Λίπα, ὁ Ἀρχιδοὺξ Ἐρνέστος ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ μέγα μέρος τῶν πυροβολαρχιῶν, τῶν ἐξεμουσῶν τόσον φοβερὰ πυρὰ κατὰ τῆς πρώτης στρατιᾶς προσεβλήθη εἰς τὰ νῶτα καὶ κατελήφθη δι' ἐφόδου.

Ἡ 12η μεραρχία, ἔχουσα τὴν ἡμέραν ταύτην 6 τάγματα μόνον, ὤθησε τὴν πλησίον τοῦ Ἄλβεως ἱσταμένην ταξιαρχίαν Ἑρρίκες ἐκεῖθεν τῆς Τροτίνας καὶ πρὸς τὸ χωρίον Λόχενιτς, ὅπερ ἐν πεισματώδει πάλῃ ἡ αὐστριακὴ ὀπισθοπορεία ὑπερήσπισε τόσον καιρόν, ἕως οὗ ἡ ταξιαρχία εἶχε φθάσει διὰ τῆς ἐκεῖ γεφύρας εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἄλβεως. Ὀλίγον περαιτέρω πρὸς δυσμὰς ἡ ἑνδεκάτη μεραρχία προὐχώρησε κατὰ τὸ Νέδιελιστ καὶ διηυθύνθη πρὸς τὰς ἐκεῖ ἱσταμένας λοιπὰς ταξιαρχίας τοῦ 2ου ἐχθρικοῦ Σώματος. Ὅπως μαρτυρῇ τὸ αὐστριακὸν Ἐπιτελεῖον: «αὗ»ται μετὰ τοὺς μέχρι τοῦδε ἀγῶνας δὲν εὑρί»σκοντο πλέον εἰς ἀρκούντως καλὴν κατάστασιν, ἵν' ἀντιτάξωσι τακτικὴν καὶ τελεσφόρον ἀντίστασιν.» Χωρὶς νὰ περιμένωσι τὴν ἐπίθεσιν τοῦ πρωσσικοῦ πεζικοῦ καὶ ἅμα ἐπέσκηψαν ἐπ' αὐτῶν αἱ ὀβίδες τῆς 11ης μεραρχίας, ἤρχισαν τὴν ὑποχώρησιν, κεκαλυμμέναι ὑπὸ τῆς μεραρχίας ἱππικοῦ τοῦ Τάξης, καὶ ὁ ὁδηγὸς αὐτῶν Κόμης Θουν ἔστεψε τὸ οἰκτρὸν τῆς ἡμέρας τῆς μάχης ἔργον του, σπεύδων νὰ θέσῃ εἰς ἀσφάλειαν πέραν τῆς πλησιεστέρας γεφύρας τοῦ Ἄλβεως ἑαυτὸν καὶ τὸ Σῶμά του, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς τύχης τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ στρατοῦ.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν εἶχε διασπαρῇ καθ' ὁλοκληρίαν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Αὐστριακῶν, τὰ δὲ νῶτα τοῦ κέντρου εὑρίσκοντο ἕνεκα τούτου εἰς μέγιστον κίνδυνον. Προσθετέον δ' ἔτι ὅτι καὶ ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ ὑπέστη κατὰ τὰς ὥρας ταύτας ὁμοίαν τύχην, ἂν καὶ ὄχι κατὰ τρόπον τόσον ἄδοξον. Ὀλίγον ὕστερον ἀφοῦ ἡ μεραρχία Κάνσταϊν, ὅπως εἴδομεν ἀνωτέρω, κατέλαβε δι' ἐφόδου τὸ χωρίον Ἄνω-Πρίμ, ἡ 14η πρωσσικὴ μεραρχία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν φὸν Μοῦνστερ (von Münster) ἐπέρανεν ὡσαύτως τὴν πορείαν της ὑπεράνω τῆς γεφύρας τοῦ Νέχανιτς καὶ τότε ὁ στρατηγὸς Ἕρβαρτ φὸν Μπίττενφελτ διέταξεν ἐκείνην μὲν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Κάτω-Πρίμ, ταύτην δὲ νὰ κυριεύσῃ τὸ προεξέχον ὕψωμα τοῦ Πρόβλους. Ὁ Πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σαξωνίας ὅμως εἶχε διίδει ἐν τῷ μεταξύ, εἰς πόσον μέγαν βαθμὸν ἐκλονίσθη τὸ ἠθικὸν θάρρος καὶ ἡ πειθαρχία τῶν Αὐστριακῶν συναδέλφων του ἕνεκα τῶν πρὸ μεσημβρίας ἐπελθόντων ἀτυχημάτων· ἐκ τοῦ Ἄνω-Πρὶμ ὁ ἀντίπαλος ἠδύνατο νὰ διακόψῃ τὰς γραμμὰς ὑποχωρήσεώς του, καὶ μακρόθεν ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τοῦ Πρόβλους παρετήρει τὴν ὑποχώρησιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος. Τότε ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἐξακολουθήσῃ πλέον τὸν ἀπηλπισμένον ἤδη ἀγῶνα, ἀλλὰ νὰ δώσῃ τὴν ἐντολὴν εἴς τινα σαξωνικὰ τάγματα, ὑποστηριζόμενα ὑπὸ ἰσχυροῦ πυροβολικοῦ, νὰ ὑπερασπίσωσι βραχὺν μόνον χρόνον τὰ δύο ἀπειλούμενα σημεῖα πρὸς κάλυψιν τῆς ὀπισθοχωρήσεώς του. Τὰ γενναῖα σαξωνικὰ στρατεύματα ἐξετέλεσαν τὴν διαταγὴν μετὰ θάρρους καὶ ἐθελοθυσίας· ἀλλ' οἱ ἐπιτιθέμενοι ἄνδρες τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Γουετσφαλίας, ἐμφορούμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς γενναιότητος καὶ ἀφοσιώσεως, δὲν ἐκωλύοντο ὑπὸ τῶν πυρῶν τῶν ἐχθρικῶν πυροβολαρχιῶν, καὶ ταυτοχρόνως σχεδὸν ἐκυριεύθησαν τὰ δύο χωρία. Τούτου γενομένου καὶ ἄνευ διαμονῆς οἱ νικηταὶ ἐχώρησαν πάλιν πρὸς τὰ πρόσω καὶ ἀπώθησαν μετὰ πάλην αἱματηρὰν δι' ἀμφότερα τὰ μέρη τὸν ἐχθρὸν ἐκ τοῦ δάσους τοῦ Μπὼρ καὶ Μπορσίτσα τοῦ εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ τοῦ Πρόβλους κειμένου. Δύο πρωσσικαὶ μεραρχίαι 26,000 ἀνδρῶν ἐξετέλεσαν τὸ κατόρθωμα τοῦτο κατὰ 39,000 Αὐστρο-Σαξώνων. Ὅτε οἱ Πρῶσσοι ἔφθασαν εἰς τὴν ἐσχάτην ἄκραν τοῦ δάσους, ἵσταντο εἰς τὰ νῶτα τοῦ ὑψώματος τοῦ Λαγγενχόφ, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ στρατηγὸς Γάβλεντς ἔσπευσε νῦν ν' ἀποσύρῃ τὸ 10 σῶμα. Ἡ κεφαλὴ τῆς στρατιᾶς τοῦ Ἄλβεως ἦτο λοιπὸν κεχωρισμένη ἀπὸ τοῦ Ῥόσβεριτς, τῆς τελευταίας κατακτήσεως τῆς πρωσσικῆς φρουρᾶς, ὑπὸ διαλείμματος 3/4 ὥρας μόνον· τόσον γοργῶς αἱ στρατιαὶ τῆς Πρωσσίας εἶχον προχωρήσει ἐκ δεξιοῦ καὶ ἀριστεροῦ πρὸς πλήρη σχεδὸν περικύκλωσιν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια]

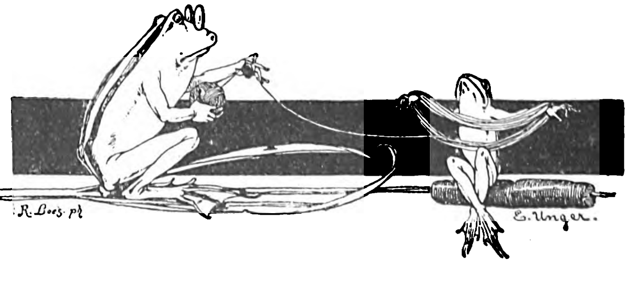

Digitized by Google

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 65]

Β΄.

Αἱ δύο οὐσιώδεις ἀρχαὶ τῆς ἐκφράσεως. — Ἀπορία ψάλτου βήξ. — Διατί βήχει ὁ ἀπορῶν; — Μηχανισμὸς τῆς πράξεως τοῦ βηχός. — Τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως ὡς πηγὴ τῆς ἐκφράσεως τῆς ἠθικῆς πικρίας τοῦ ἀτόμου. — Εἰκὼν 9 καὶ 10, Γλυκεῖα ἔκφρασις. — Εἰκὼν 11, Ποία ἡ ἀρχὴ τοῦ φιλήματος.

Μία τούτων εἶνε *ἡ ἀρχὴ τῶν ὠφελίμων συνηθειῶν ἢ ἕξεων καὶ ἡ τοῦ συνδέσμου ἢ συνδυασμοῦ* (principe d' association). Δηλαδὴ κινήσεις τινὲς ἁπλαῖ ἢ σύνθετοι, ἀμέσου ἢ ἐμμέσου ὠφελείας διὰ τὸ ζῷον ἢ τὸν ἄνθρωπον λαμβάνουσι χώραν ἐν τοιαύτῃ ἢ τοιαύτῃ ψυχολογικῇ καταστάσει πρὸς ἐκδήλωσιν ἢ ἱκανοποίησιν ταύτης· ὁσάκις δὲ δι' οἱονδήποτε ἄλλον λόγον ἡ αὐτὴ ψυχολογικὴ συναισθηματικὴ κατάστασις παράγεται, ἔστω καὶ ἐν πολλῷ ἥττονι βαθμῷ ἐντάσεως, ἡ δύναμις τῆς ἕξεως ἢ συνηθείας τῶν εἰρημένων κινήσεων, ἃς συχνάκις τὸ ἄτομον ἐξετέλεσεν, ὡς καὶ ὁ συνδυασμὸς αὐτῶν, τείνουσι νὰ παραγάγωσι τὰς αὐτὰς κινήσεις, ἂν καὶ αὗται πολλάκις οὐδεμιᾶς πλέον ὠφελείας πρόξενά εἰσιν. Ἀνεφέραμεν ἤδη ὀλίγον ἀνωτέρω δύο παραδείγματα, τοῦ ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς εὑρισκομένου καὶ ἀποκαλύπτοντος ἄνευ λόγου πλέον τοὺς κυνόδοντας ἀνθρώπου, ὡς καὶ τοῦ κυνός, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αἰθούσης ἐκτελεῖ κινήσεις διὰ τῶν ποδῶν του πρὸς ἐκσκαφὴν δῆθεν αὐτοῦ. Ἂς φέρωμεν καὶ ἄλλο παράδειγμα· ὑποτεθείσθω ὅτι περιμένει τις ἀνυπομόνως καὶ μετ' ἀγωνίας ἐπιστολὴν σπουδαίαν, καὶ ἀνελπίστως δε λαμβάνων τὴν εἴδησιν παρὰ τοῦ ὑπηρέτου, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπιστολὴ ἐν τῷ ταχυδρομείῳ, ὀργίζεται σφόδρα, συσφίγγει τὴν πυγμὴν καὶ τοὺς ὀδόντας, καὶ δια τῆς σπασμωδικῆς ὑψώσεως τῆς γωνίας τοῦ στόματος ἀποκαλύπτει τὸν κυνόδοντα, βλασφημεῖ, κινεῖται, τύπτει τὰ ἄψυχα ἀντικείμενα κ.τ.λ. Πᾶσαι αὗται αἱ κινήσεις τοῦ προσώπου, αἵτινες ἐσχημάτισαν τὴν *ἔκφρασιν* τοῦ προσώπου τοῦ ὀργισθέντος ἀνθρώπου, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τοῦ σώματος, εἶνε ἐντελῶς ἀνωφελεῖς πλέον καὶ περιτταί, διότι οὔτε διὰ τῆς ἀποκαλύψεως τῶν ὀδόντων πρόκειται οὗτος νὰ κατασπαράξῃ ὡς θηρίον ἀντίπαλόν τινα, οὔτε διὰ τῆς πυγμῆς νὰ ἐπιτεθῇ καὶ τύψῃ αὐτόν. Αἱ κινήσεις ὅμως αὗται ἢ αἱ ἐκφράσεις ἐγένοντο συχνάκις ἄλλοτε καὶ ἦσαν ὠφέλιμοι, ὅτε πράγματι ὑπῆρχεν ἀντίπαλός τις ἢ κίνδυνος, καθ' οὗ ὤφειλε νὰ γίνῃ ἡ ἐπίθεσις, ἕνεκα δὲ τῆς ἕξεως ἢ συνηθείας τῶν κινήσεων (ἡ ἕξις ἀποκτᾶται διὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν κινήσεων ἐν ταῖς αὐταῖς περιστάσεσι) ἐπαναλαμβάνονται αὗται αὐτομάτως καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους τῇ ἀνωτέρω ψυχολογικὰς καταστάσεις δι' ἄλλον λόγον προκληθείσας, ἐπαναλαμβάνονται δὲ δυνάμει τῆς *ἀρχῆς τοῦ συνδυασμοῦ* τῶν ἀναλόγων ψυχικῶν καταστάσεων (principe d' association), ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῶν αὐτῶν κινήσεων ἢ ἐκφράσεων καθ' ἕ ξ ι ν ἄλλοτε κτηθεισῶν, καίτοι αὗται πλέον ἐντελῶς ἀνωφελεῖς καὶ περιτταί εἰσιν ἐν τῇ νέᾳ καὶ ὅλως διαφόρῳ περιστάσει.

Ἄλλο παράδειγμα· ἕκαστος γνωρίζει τὸ λόγιον: *ἀπορία ψάλτου βήξ*. Ὅταν τις ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου, ἢ καὶ πρὶν ἀρχίσῃ νὰ ὁμιλῇ, εὑρεθῇ ἐν τῇ κωμικοτραγικῇ θέσει νὰ μὴ γνωρίζῃ τί νὰ εἴπῃ, τότε ἀκουσίως *ξηροβήχει*, καὶ ἐκτελεῖ ξηράς τινας καταπόσεις. Διατὶ βήχει ὁ ἀπορῶν; Τίς ὁ λόγος καὶ τίς ὁ μηχανισμὸς τῆς κινήσεως ταύτης ἢ ἐκφράσεως τῆς ἀπορίας; Τὸ συναίσθημα τὸ ἐκ τῆς ἀπορίας εἶνε στενοχωρία τις καὶ δυσφορία ψυχικὴ ὅλως ἀνάλογος τῇ δυσφορίᾳ καὶ στενοχωρίᾳ, ἣν αἰσθάνεταί τις ἐκ τῆς παρεμποδίσεως τῆς ἐλευθέρας ἀναπνοῆς ὑπὸ σώματος στενοῦντος τῶν σωλῆνα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τῆς βλέννης· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συνειθίσαμεν πρὸς ἄρσιν τῆς σχετικῆς δυσφορίας, τῆς ἐκ τῆς στενώσεως τῶν βρόγχων διὰ τῆς βλέννης παραχθείσης, νὰ ἀποβάλωμεν ταύτην διὰ τῆς βηχός, τουτέστι διὰ σειρᾶς κινήσεων μυϊκῶν πρὸς ἀπόχρεμψιν. Ὁ μηχανισμὸς τῆς πράξεως ταύτης εἶνε ὁ ἑξῆς: ἀφ' ἑνὸς ἔχομεν τὸ δυσάρεστον συναίσθημα ἐν τῇ αἰσθητικῇ σφαίρᾳ τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ προκληθὲν διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ ὑπὸ τῆς βλέννης τοῦ βρόγχου ἢ τοῦ λάρυγγος, ὡς καὶ διὰ τῆς δυσχερεστέρας πως ἕνεκα τῆς στενώσεως τῶν βρόγχων γενομένης ἀναπνοῆς· ἀφ' ἑτέρου ἐκ τοῦ ἐγκεφαλικοῦ τούτου κέντρου ὁ ἐρεθισμὸς μεταδίδεται εἰς τὰ κινητικὰ κέντρα τοῦ ἐγκεφάλου, ἀφ' ὧν λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν τὰ νεῦρα, τὰ συστέλλοντα τοὺς ἐκπνευστικοὺς μῦς τοῦ θώρακος ὡς καὶ τοὺς βρογχικούς, συσπωμένους ταχέως καὶ μετὰ δυνάμεως, ὁπότε καὶ παράγεται ἡ βὴξ καὶ ἡ ἀπόχρεμψις.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ συναίσθημα τοῦ ἐν ἀπορίᾳ εὑρισκομένου ἀνθρώπου εἶνε ἀνάλογον τῷ ἀνωτέρω, τὰ δύο ταῦτα συνδυάζονται εὐκόλως· ἀλλ' ἤδη διὰ τὴν ἐκ βλέννης δυσφορίαν, ὡς ἐκ τῆς συχνότητος καὶ ἐπαναλήψεως τῶν γνωστῶν κινήσεων πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως τῆς βηχός, ἡ νευρικὴ ὁδός, ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ἐρεθισμός, ἀπὸ τοῦ αἰσθητικοῦ μέχρι τοῦ κινητικοῦ κέντρου καὶ τῶν νεύρων, ἐγένετο *πεπατημένη*, οὕτως εἰπεῖν, καὶ *συνήθης*, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ δεύτερος ἐρεθισμός, ἤτοι τὸ ἐκ τῆς ἀπορίας ἢ ἀμηχανίας συναίσθημα, καθὸ ἀνάλογος τῷ πρώτῳ καὶ συνδεδυασμένος μετ' αὐτοῦ, θὰ ἐκδηλωθῇ ἀσυνειδήτως καὶ ἀντανακλαστικῷ σχεδὸν τῷ τρόπῳ διὰ τῆς αὐτῆς ἑτοίμης ἤδη πεπατημένης καὶ συνήθους νευρικῆς ὁδοῦ, συμφώνως πρὸς τὸν γνωστὸν φυσιολογικὸν νόμον τοῦ Müller, καθ' ὃν: ἡ ἀγωγικὴ ἰδιότης τῶν νευρικῶν ἰνῶν αὐξά-

Digitized by Google

νει μετὰ τῆς συχνότητος τοῦ ἐρεθισμοῦ αὐτῶν. Διὰ τὸν φυσιολογικὸν τοῦτον λόγον πλεῖσται ὅσαι ἐκ τῶν περιπλόκων κινήσεων ἢ πράξεων, ἃς καθ' ἑκάστην ἐκτελοῦμεν καὶ τὰς ὁποίας μετὰ δυσκολίας καὶ μεγάλης προσοχῆς ἐν ἀρχῇ ἐμάθομεν, ἐκτελοῦνται ὑφ' ἡμῶν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐχερείας καὶ ἄνευ συνειδήσεως, τοῦθ' ὅπερ κοινῶς ἐκφράζομεν λέγοντες, ὅτι ἐγένετο πλέον *ἕξις* ἢ *συνήθεια*.

Βήχει λοιπὸν ἢ ξηροκαταπίνει ὁ ἐν ἀπορίᾳ εὑρισκόμενος *ψάλτης*, ὡσεὶ διὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τὸ στενοχωροῦν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι ἢ τῷ λάρυγγι ξένον σῶμα, ἂν καὶ αἱ κινήσεις αὗται εἶνε ἐντελῶς περιτταὶ πλέον καὶ ἀνωφελεῖς διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀπορίας δυσφορίαν τοῦ ἀτόμου, διότι οὐδὲν ξένον σῶμα πρὸς ἀποβολὴν ἀπὸ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ὑπάρχει.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν μηχανισμὸν ὁ ἐν ἀπορίᾳ εὑρισκόμενος ξέει ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν διὰ τῶν δακτύλων· ἡ ἀπόξεσις τῆς κεφαλῆς προϋποθέτει κνησμὸν δυσάρεστον αὐτῆς, διὰ τῆς ἀποξέσεως δὲ ἐπέρχεται ἀνακούφισις· ὅθεν ἕνεκα τῆς σ υ ν η θ ε ί α ς ταύτης ὁ ὑπὸ τὸ κράτος στενοχωρίας καὶ ἀδημονίας εὑρισκόμενος ἀκουσίως ἐκτελεῖ τὰς σ υ ν ή θ ε ι ς κινήσεις τῆς χειρὸς πρὸς ψυχικὴν ἀνακούφισιν τρόπον τινά, καὶ ξέει τὴν κεφαλήν του. Ἐννοεῖται ὅτι πολλαὶ τοιαῦται κινήσεις ἐπεκράτησαν διὰ τῆς μιμήσεως ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς γενέσεως τῶν ἐκφραστικῶν τούτων κινήσεων ἔχει τὸν λόγον ἐν τῷ ὠφελίμῳ ποτε καὶ τῇ λογικότητι τῆς πράξεως.

Πλῆθος τοιούτων παραδειγμάτων ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ· ὡς θέλομεν δὲ ἴδει παρακατιόντες, πλεῖσται ὅσαι ἐκφράσεις τοῦ προσώπου θὰ ἐξηγηθῶσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀνωτέρω ἐκτεθείσης ἀρχῆς τοῦ Δάρβεν καὶ τοῦ διαγραφέντος ὑφ' ἡμῶν μηχανισμοῦ. Ὁ τῆς Βιέννης διαπρεπὴς καθηγητὴς καὶ ἐγκεφαλολόγος Meynert διαφωνεῖ πρὸς τὸν Δάρβεν μόνον ὡς πρὸς τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τῆς ἀρχῆς τῆς κληρονομικότητος, ὡς πηγῆς πολλῶν ἐκφράσεων, καὶ ὑποστηρίζει κυρίως τὴν ἀρχὴν τῶν «ἀτομικῶν ἕξεων», τῆς «μιμήσεως» καὶ τοῦ «συνδυασμοῦ», συμφωνῶν ἄλλως ὡς πρὸς τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα πρὸς τὸν Δάρβεν καὶ ἄλλους.

Ἐπιχειρήσωμεν νῦν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν σχηματισμὸν ἐκφράσεών τινων τοῦ προσώπου καὶ ν' ἀνεύρωμεν τὴν πηγὴν καὶ τὸν λόγον τῆς γενέσεως αὐτῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ αἰσθητήρια ὄργανα. Αἱ ἐντυπώσεις αὐτῶν χρησιμεύουσιν ὡς ἀφετήρια καὶ μεγάλη πηγὴ τῆς μιμικῆς ἐκφράσεως τοῦ προσώπου ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων ἐκφραστικῶν κινήσεων, δυνάμει τῆς *ἀρχῆς τοῦ συνδυασμοῦ* καὶ καθ' ὃν μηχανισμὸν ἀνωτέρω ἐξεθέμεθα. Ἐκ τῶν αἰσθητηρίων κυρίως τὸ τῆς γεύσεως καὶ ὁράσεως εἶνε τὰ μᾶλλον παραγωγὰ τῶν ποικιλοτέρων καὶ ζωηροτέρων ἐκφράσεων τοῦ προσώπου, διότι λειτουργοῦσι πλειότερον καὶ διότι τὰ ὄργανα αὐτῶν περιβάλλονται ὑπὸ πλειοτέρων μυῶν, ὧν αἱ κινήσεις ἀποτελοῦσι τὰς ποικίλας χαρακτηριστικὰς ἐκφράσεις.

Λάβωμεν τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως. Τοῦτο πρωϊμώτερον πάντων τῶν ἄλλων ἀναπτύσσεται καὶ παραμένει ἀναλλοίωτον σχεδὸν μέχρι τέλους τοῦ βίου. Πρὸ τῆς κοιλότητος τοῦ στόματος, ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ ἐπὶ τῶν θηλῶν τῆς γλώσσης εὕρηται τὸ νεῦρον τῆς γεύσεως, ὑπάρχει κυκλοτερὴς μῦς, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπολήγουσι καὶ οἱ διάφοροι ἄλλοι μῦς τοῦ προσώπου καὶ οὕτω ἀπαρτίζονται τὰ χείλη. Διὰ τῆς συστολῆς τῶν διαφόρων τούτων μυῶν τὰ χείλη, ὡς καὶ τὸ λοιπὸν πρόσωπον, δύνανται νὰ λάβωσι τὰ ποικιλώτατα τῶν σχημάτων, καὶ ἑπομένως εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῶσιν αἱ ποικιλώταται ἐκφράσεις. Ὅταν γευστικόν τι σῶμα τεθῇ ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἡ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τούτου παραγομένη ἐντύπωσις εἶνε συγκεχυμένη καὶ ἀσαφής· διὰ νὰ εἶνε δὲ αὕτη πλήρης καὶ σαφής, πρέπει ἡ γλῶσσα νὰ συμπιεσθῇ κατὰ τοῦ οὐρανίσκου, διότι τότε τὸ γευστικὸν σῶ-

(Εἰκὼν 9)
Χαρακτηριστικὰ ἢ ἔκφρασις πικρίας (trait amer).

μα ἅπτεται στενώτερον καὶ ἐν ταὐτῷ πλειοτέρων σημείων τῆς γλώσσης, ἔνθα αἱ γευστικαὶ θηλαί. Διὸ κατὰ τὴν μάσσησιν, ἂν ἀπροόπτως δυσάρεστόν τινα γεῦσιν αἰσθανθῇ ἡ γλῶσσα, ἀμέσως τότε ἀποτόμως ἀπομακρύνονται αἱ δύο σιαγόνες διὰ νὰ παύσῃ ἡ ἐπαφὴ τῆς γλώσσης μετὰ τοῦ οὐρανίσκου καὶ ἡ ἐκ ταύτης δυσάρεστος γεῦσις. Ταὐτοχρόνως δὲ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἐπαφῆς καὶ τὸ ἄνω χεῖλος ἀπομακρύνεται τοῦ κάτω, ὅσον δυνηθῇ πλειότερον· πρὸς τοῦτο δὲ συστέλλεται ὁ ὑψωτὴρ τοῦ πτερυγίου τῆς ῥινὸς καὶ τοῦ ἀνωτέρου χείλους μῦς, ὁπότε τὸ μὲν τόξον τοῦ χείλους μᾶλλον κυρτὸν γίνεται, τὸ δὲ πτερύγιον τῆς ῥινὸς ὑψοῦται καὶ σχηματίζονται ῥυτίδες ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ αὔλαξ,

Digitized by Google

ἡ ἀπὸ τοῦ πτερυγίου τῆς ῥινὸς μέχρι τῆς γωνίας τοῦ στόματος, λίαν εὐδιάκριτος καθίσταται. Ἡ ἔκφρασις τότε ἔχει, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 9 [κατὰ Piderit].

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ προσώπου σχηματίζεται συνεπείᾳ τῆς δυσαρέστου αἰσθήσεως, τῆς ἐκ τῆς ἐντυπώσεως τῶν πικρῶν ἰδίᾳ οὐσιῶν παραγομένης, καὶ ἐπαναλαμβάνεται δὲ εἶτα ἐν ἀναλόγῳ ἐξ ἠθικῶν πλέον λόγων δυσαρέστῳ ψυχολογικῇ καταστάσει. Διὰ τοῦτο δὲ ἀσυνειδήτως ὅλως μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν: *πικρία*, καὶ δίδομεν εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν τὴν ἀνωτέρω ἔκφρασιν πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ δυσαρέστου ἠθικοῦ αἰσθήματος, ὑφ' οὗ κατεχόμεθα δι' εὔλογόν τινα δυσαρέσκειαν ἡμῶν κατὰ προσώπου τινός. Εἶνε ἐν κοινῇ χρήσει αἱ φράσεις: *ἐποτίσθην πικρίας, ὁ βίος γέμει πικριῶν* κ. τ. λ. πρὸς ἔκφρασιν τοῦ δυσαρέστου ἡμῶν συναισθήματος, ὅπερ εἶνε ἀνάλογον τοῦ ἐκ τῆς πικρᾶς πράγματι γεύσεως αἰσθήματος, πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ ὁποίου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ ἐξετελέσαμεν συχνάκις κινήσεις ὠφελίμους καὶ καταλλήλους πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, καὶ αἱ ὁποῖαι παράγουσι τὴν ἐν τῇ ἀνωτέρω εἰκόνι ἔκφρασιν. Πρὸς ἐκδήλωσιν λοιπὸν τῆς ἠθικῆς πικρίας ἡ αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ προσώπου σχηματίζεται διὰ τῶν αὐτῶν κινήσεων, αἵτινες ὅμως εἶνε ἐντελῶς περιτταὶ πλέον ἐνταῦθα, ἀλλὰ δυνάμει τῆς *ἀρχῆς*, ἣν ἐξεθέσαμεν προλαβόντως, τουτέστι τῆς *ἀρχῆς τῶν ὠφελίμων ἕξεων καὶ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀναλόγων ψυχολογικῶν καταστάσεων*, αἱ κινήσεις αὗται τῶν μυῶν αὐτομάτως καὶ ἀντανακλαστικῶς πλέον διὰ τῶν τετριμμένων ὁδῶν τῶν νευρικῶν ῥευμάτων ἢ ἐρεθισμῶν ἐκτελοῦνται καὶ σχηματίζεται οὕτω ἡ ῥηθεῖσα ἔκφρασις τῆς *ἠθικῆς πικρίας*.

(Εἰκὼν 10)
Ἔκφρασις πικρίας μετρίου βαθμοῦ μετὰ καθέτων ῥυτίδων ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τῆς πικρίας δύναται, ἐννοεῖται, νὰ συνδυασθῇ μετ' ἄλλων ἐκφράσεων ἐκδηλουσῶν ταὐτοχρόνως καὶ ἄλλην ψυχολογικὴν κατάστασιν, ἥτις διερμηνεύεται ἰδίως διὰ τοῦ ὀργάνου τῆς ὁράσεως, τῶν κινήσεων τουτέστι τοῦ βολβοῦ καὶ τῶν πέριξ μυῶν. Σημειωτέον ὅτι, ὅταν τὸ δυσάρεστον συναίσθημα εἶνε ἧττονος ἐντάσεως, τὰ χείλη μένουσιν ἡνωμένα, τοῦ ἄνω χείλους ὀλίγον κυρτουμένου καὶ τείνοντος μόνον πρὸς ἀπομάκρυνσιν, ὁ δὲ συνάγων τὰς ὀφρῦς ἢ ἐπισκύνιος μῦς, ἢ μ ῦ ς τ ῆ ς λ ύ π η ς, ὡς ἐνίοτε καλεῖται οὕτω, ὀλίγον συστέλλεται καὶ σχηματίζει τὰς καθέτους ῥυτίδας ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 10.

Τὸ εἶδος τοῦ βλέμματος σπουδαίως συντείνει εἰς τὸν σαφέστερον προσδιορισμὸν τῆς κατεχούσης τὸν ἄνθρωπον ψυχικῆς διαθέσεως. Ἐὰν τὸ βλέμμα εἶνε ἐσβεσμένον καὶ οἱονεὶ ἀποφεύγει τὸ φῶς, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ὑφίσταται ἡ ἀνωτέρω ἔκφρασις πικρίας, τότε ἡ ὅλη φυσιογνωμία δεικνύει ἄνθρωπον ὑπομένοντα παθητικῶς τὰς πικρὰς δοκιμασίας καὶ τὰ λυπηρὰ αἰσθήματα. Ἐὰν ὅμως, τηρουμένης τῆς προηγουμένης ἐκφράσεως τοῦ στόματος, τὸ βλέμμα εἶνε ζωηρὸν καὶ σταθερόν, τότε τὸ πρόσωπον δεικνύει ἄνθρωπον ἕτοιμον νὰ ἀντιδράσῃ ἐνεργητικῶς καὶ κατεχόμενον ἤδη ὑπὸ τῆς ὀργῆς. Ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ διευθυνθῶσι πρὸς τὰ ἄνω, αἱ κάθετοι γραμμαὶ τοῦ μετώπου ἐξαλείφονται καὶ ἀντ' αὐτῶν σχηματίζονται ὁριζόντιαι, καὶ τότε ἡ φυσιογνωμία ἐκφράζει κατάνυξιν, ὡς ἡ τῆς μετανοούσης Μαγδαληνῆς.

(Εἰκὼν 11)
Γλυκεῖα ἔκφρασις (trait doux).

Ἀντιθέτως ὅλως τῆς *πικρᾶς* ἐκφράσεως εἶνε ἡ *γλυκεῖα* ἔκφρασις, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 11. Ἡ ἔκφρασις αὕτη σχηματίζεται ἐκ τῶν εὐχαρίστων ἐντυπώσεων τοῦ αἰσθητηρίου τῆς γεύσεως. Αἱ κινήσεις τοῦ στόματος ἐνταῦθα εἶνε ὅλως ἀντίθετοι τῶν κινήσεων τῶν ἐκτελουμένων κατὰ τὴν ἐκ πικρᾶς οὐσίας τοῦ ὀργάνου τῆς γεύσεως ἐντύπωσιν· διότι ἐνῷ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ ἐκτελοῦνται πᾶσαι αἱ κινήσεις πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπαφῆς τῶν δυσαρέστου γεύσεως οὐσιῶν, τοὐναντίον ἐνταῦθα πρὸς πληρεστέραν ἀπόλαυσιν τῆς εὐχαρίστου ἐντυπώσεως ἐκ τῆς γλυκείας οὐσίας διευκολύνεται ἡ ἐπαφὴ ταύτης πρὸς πλειότερα γευστικὰ σημεῖα τῆς γλώσσης.

Κατορθοῦται δὲ τοῦτο, ἐὰν συμπλησιάσωσιν αἱ σιαγόνες καὶ κλεισθῶσι τὰ χείλη καὶ συμπιεσθῶσιν αἱ παρειαὶ οὕτως, ὥστε τὸ ἐπὶ τῆς γλώσ-

Digitized by Google

Ο ΓΟΡΔΙΟΣ ΔΕΣΜΟΣ

Δρᾶμα τρίπρακτον

Πρᾶξις πρώτη

Πρᾶξις δευτέρα

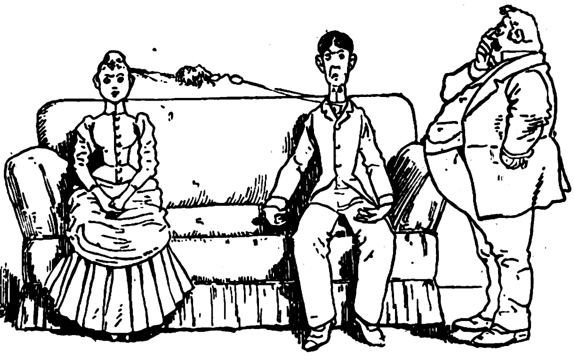

Πρᾶξις τρίτη

σης εὑρισκόμενον εὔχυμον σῶμα νὰ πιέζηται πρὸς τὸν οὐρανίσκον, ἡ δὲ γευστικὴ τότε ἐντύπωσις καθίσταται ἐντονωτέρα.

Ἡ συμπίεσις τῶν παρειῶν πρὸς τοὺς ὀδόντας γίνεται διὰ τῆς συστολῆς τοῦ *γελαστηρίου* καὶ τοῦ *βυκανιστοῦ* μυός, ἀλλὰ ταυτοχρόνως συστέλλεται καὶ ὁ *κυκλοτερὴς ἢ σφιγκτὴρ* τοῦ στόματος μῦς, ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ δὲ τούτου αἱ παρειαὶ καὶ τὰ χείλη συμπιέζονται κατὰ τῆς συστοιχίας τῶν ὀδόντων, καὶ ἑπομένως καὶ ἡ γλῶσσα εὐχερέστερον φέρεται πρὸς τὸν οὐρανίσκον. Ἕνεκα τῆς συστολῆς τοῦ *γελαστηρίου* μυός, τοῦ ἕλκοντος τὴν γωνίαν τοῦ στόματος, διαγράφεται καὶ ἐλαφρὸν μειδίαμα, ὅπερ εἶνε σχεδὸν ἀναπόσπαστον εἰς πᾶσαν εὐχάριστον ἐντύπωσιν, ἀναλόγως, ἐννοεῖται, τοῦ βαθμοῦ τῆς συστολῆς τοῦ μυὸς τούτου. Καὶ ἕνεκα δὲ τῆς συστολῆς τοῦ *βυκανιστοῦ* (τοῦ ἐκτελοῦντος δηλ. τὸ σύριγμα) μυὸς ἀσυνειδήτως ἐνίοτε συνοδεύομεν δι' αἰφνιδίου καὶ βραχέος συρίγματος εὐχάριστόν τι συναίσθημα.

Καὶ ἐνταῦθα ἡ σημασία τῆς ἐκφράσεως ταύτης δύναται ἑκάστοτε νὰ παραλλάσσῃ ἀναλόγως τῆς ἐκφράσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐὰν τὸ βλέμμα εἶνε ἁπαλόν, φαιδρόν, καὶ σταθερόν, ἡ ὅλη μιμικὴ ἔκφρασις παριστᾷ ἄνθρωπον ἡδέως ὀνειροπολοῦντα. Ἐὰν τὸ βλέμμα νεύῃ ὀλίγον πρὸς τὰ κάτω καὶ ὑποκρύπτεται, ἔχομεν τὴν ἔκφρασιν τῆς φιλαρεσκείας, ἣν τοσοῦτον συχνὰ ἀπαντᾷ τις παρὰ ταῖς φιλαρέσκοις γυναιξί. Ἐὰν δὲ ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω διευθυνθῇ τὸ βλέμμα καὶ σχηματισθῶσιν ἐγκάρσιαι ῥυτίδες ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὸ ἄτομον φαίνεται ὡς παραδιδόμενον εἰς γλυκείας ἀναμνήσεις καὶ εὐχαρίστους ἀναπαραστάσεις. Ὅταν τις ἑτοιμάζεται νὰ δώσῃ ἓν φίλημα, συχνάκις προηγεῖται ἡ τῆς εἰκόνος 11 *γλυκεῖα ἔκφρασις*, διὰ τοῦτο δὲ καὶ σχεδὸν ἀχώριστον εἶνε τὸ ἐπίθετον *γλυκὺ* ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ *φίλημα*· ἐὰν δὲ τοῦτο εἶνε οὐσιαστικώτατον, καὶ τὸ ἐπίθετον τότε λαμβάνει τὸν ὑπερθετικὸν βαθμόν.

Αἱ γλωσσικαὶ αὗται καὶ ἄλλαι παρόμοιαι ἐκφράσεις, ἃς ἀσυνειδήτως μεταχειριζόμεθα, προδίδουσι κάλλιστα τὴν καταγωγὴν αὐτῶν καὶ τὴν ἀρχήν, προελθοῦσαν ἐκ τῶν εὐχαρίστων, ἰδίως γλυκειῶν ἐντυπώσεων τοῦ αἰσθητηρίου τῆς γεύσεως, ἐκ τῶν ὁποίων ὡσαύτως κατὰ τὸν γνωστὸν ἤδη *μηχανισμὸν τοῦ συνδυασμοῦ* τῶν ἀναλόγων ψυχολογικῶν καταστάσεων προέκυψεν ἡ ἀνωτέρω περιγραφεῖσα ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν εὐχαρίστων συναισθημάτων ἐξ ἠθικῶν πλέον λόγων καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς γεύσεως προκαλουμένων.

Ἐν τούτοις τὸ φίλημα ὡς ἔκφρασις ἀγάπης καὶ τρυφερότητος δὲν εἶνε κοινὸν εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς γῆς. Παρὰ τοῖς κατοίκοις τῆς Γῆς τοῦ Πυρός, ὡς ἀναφέρει ὁ Δάρβεν, τῆς Νέας Ζηλανδίας, τοῖς Ταϊτινοῖς, τοῖς Παπού, Αὐστραλιανοῖς, Ἐσκιμώοις καὶ τοῖς Σομαλῆ τῆς Ἀφρικῆς δὲν ὑφίσταται τὸ ἐκφραστικὸν τοῦτο σημεῖον στοργῆς καὶ ἀγάπης, ὅπερ τοὐναντίον δὲν λείπει ἐξ οὐδεμιᾶς σχεδὸν σελίδος τῶν στίχων

Digitized by Google

Η ΑΝΘΟΠΩΛΙΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ
Εἰκὼν Ε. Ῥοῦβεν

Digitized by Google

τῶν ποιητῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ ἐξ οὐδενὸς εὐρωπαϊκοῦ στόματος. Ἐκ τούτου γεννᾶται τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς γενέσεώς του. Προῆλθε δηλαδὴ ἐκ τοῦ αἰσθητηρίου τῆς γεύσεως ἢ ἐξ ἄλλου τινὸς αἰσθητηρίου; Φαίνεται πιθανώτερον, ὅτι ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὸ αἰσθητήριον τῆς ἀφῆς, διότι εἰς πλεῖστα μέρη τῆς γῆς τὸ φίλημα ὡς ἔνδειξις ἀγάπης δὲν ὑπάρχει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐν χρήσει εἰσὶν ἄλλαι, σχέσιν πρὸς τὴν ἀφὴν ἔχουσαι, μιμικαὶ ἐκφράσεις ἢ χειρονομίαι πρὸς ἔνδειξιν τρυφεροῦ αἰσθήματος. Ἐν τῇ Νέᾳ Ζηλανδίᾳ π. χ. καὶ τῇ Λαπωνίᾳ ἀσπασμοῦ τόπον ἐπέχει ἡ ἀλληλοτριβὴ τῶν ῥινῶν, πρᾶγμα οὐδόλως ποιητικὸν δι' ἡμᾶς· ἀλλαχοῦ τρίβουσιν ἢ τύπτουσιν ἐλαφρῶς τὸν βραχίονα ἀμοιβαίως, ἢ τὸ στῆθος ἢ τὸ ἐπιγάστριον, καὶ ἐνιαχοῦ θωπεύουσι τὰ πρόσωπά των δύο ἀμοιβαίως ἀγαπώμενα ἄτομα διὰ τῶν ποδῶν των! Ἕκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὸ κωμικὸν τῆς τελευταίας ταύτης εἰκόνος μετὰ τῶν παντοδαπῶν αὐτῆς δυσχερειῶν καὶ ἀτόπων· ἀλλὰ τί θὰ ἔλεγον ἆρά γε καὶ οἱ λαοί, παρ' οἷς ἐπικρατοῦσιν αἱ συνήθειαι αὗται, περὶ τῶν ἡμετέρων τρόπων τοῦ ἀσπασμοῦ ἢ τοῦ χαιρετισμοῦ; Ἐκ πάντων τούτων τῶν γεγονότων ἐξάγεται πιθανῶς, ὅτι ὁ ἀσπασμὸς ἔχει τὴν ἀρχήν του, ὡς φρονεῖ ὁ Δάρβεν, ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ τῆς ἀφῆς, διότι προξενεῖ εὐχαρίστησιν ἐκ τῆς στενῆς ἐπαφῆς δύο προσώπων ἀγαπωμένων· τὴν ἐπαφὴν δὲ ταύτην, πρὸς ἔκφρασιν τῶν εὐνοϊκῶν καὶ καλῶν αἰσθημάτων ἀτόμου τινὸς πρὸς ἄλλο, βλέπομεν ἄλλως ἐκτελουμένην εἰς πᾶσαν τοιαύτην ἐκδήλωσιν παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς τῆς οἰκουμένης ὑφ' οἱανδήποτε μορφὴν μιμικῆς ἐκφράσεως, εἴτε ὡς ἀσπασμόν, εἴτε ὡς προστριβὴν τῶν ῥινῶν ἢ τῶν παρειῶν διὰ τῶν ποδῶν κ. τ. λ. Ὅθεν ὁ ἀσπασμὸς εἶνε μερικός τις μόνον τρόπος ἐπαφῆς· μήπως τὴν ἐπαφὴν δὲν ἐκτελοῦμεν καὶ διὰ παντοίων ἄλλων τρόπων πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως, διὰ τῶν ἐναγκαλισμάτων π. χ. καὶ διὰ τῶν θωπειῶν; Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε κοινὸν οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ζῴοις· ἡ γαλῆ ἀγαπᾷ νὰ προστρίβηται εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου της ἢ νὰ δέχηται τὰς θωπείας αὐτοῦ, ἐπίσης ὁ κύων ὡς καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ζῴων. Οἱ πίθηκοι ἰδίως ἀγαπῶσι νὰ θωπεύωνται ἀμοιβαίως, καί τινες δὲ τούτων ἐκφράζουσι τὰ αἰσθήματά των δι' ἀσπασμοῦ. Ὁ Bartlett ἀνέφερεν εἰς τὸν Δάρβεν τὴν συνάντησιν δύο Σιμπαντζέδων καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν διάχυσιν τῶν αἰσθημάτων αὐτῶν. Ὁ εἷς τῶν πιθήκων τούτων ἐκάθισεν ἀπέναντι τοῦ ἑτέρου, καὶ τότε ἀμφότεροι προέτειναν τὰ χείλη καὶ ἔφερον αὐτὰ εἰς ἐπαφήν, μὲ ἄλλους λόγους ἐφιλήθησαν· ταυτοχρόνως δὲ ἀμφότεροι ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀλλήλων καὶ εἶτα ἐνηγκαλίσθησαν στενῶς ἀλλήλους· ὑψώσαντες δὲ ἐν τοιαύτῃ περιπαθεῖ θέσει τὰς κεφαλὰς των ἤρχισαν νὰ ὠρύωνται ἐκ τῆς χαρᾶς.

[Ἕπεται τὸ τέλος]. ΣΙΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΓΓΛΙΑ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Χάρρισον ἀνακινηθέντος ζητήματος περὶ ἀποδόσεως τῶν ὑπὸ τοῦ Ἐλγίνου ἁρπαγέντων μαρμάρων τοῦ Παρθενῶνος, ἡ διάσημος ἀγγλικὴ ἐφημερὶς Punch ἐδημοσίευσε τὸ κάτωθι ἀπείκασμα φανταστικοῦ ἀναγλύφου, εἰκονίζον τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀγγλίαν ἐν ἀρχαϊκῇ παραστάσει.

Τὴν εἰκόνα συνοδεύει καὶ ποίημα ἐμμέσως συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἀποδόσεως, τοῦ ὁποίου πιστὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ *Ἄστυ* ὁ κ. Γ. Μ. Βιζυηνός. Ἡ ἱκεσία τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν καταλήγει εἰς τὸ ἑξῆς ἑξάστιχον:

Πῶς ν' ἀπαντήσω; Τίποτε. Στρέφω πρὸς σὲ Ἀγγλία,
καὶ σὲ θερμοπαρακαλῶ, κατέβα ἀπὸ τὸ θρόνο
τὸν βορεινό σου κι' ἄκους με: Δός μου τα πάλι πίσω.
Γενναῖο ἀδέλφι, δόσε μου τὸ ἐδικό μου ὀπίσω.
Διαμάντια 'χεις στὸ μέτωπο, δὲν θὲς ξένο στολίδι,
βγαλμένο ἀπὸ μιᾶς ἀδελφῆς δυστυχισμένης στέμμα.

ΑΙ ΔΥΟ ΑΜΑΞΑΙ ΤΟΥ ΜΕΣΣΟΝΙΕ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ διασήμου ζωγράφου αἱ γαλλικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον:

Κατά τινα ἡμέραν τοῦ 1858 ὁ ζωγράφος, ἔχων ἀνάγκην μικρᾶς ἁμάξης, μετέβη εἰς μέρος ὅπου ἐξετίθεντο ἅμαξαι πολλαὶ καὶ διάφοροι πρὸς πώλησιν.

Εὗρεν ἐκεῖ εὐθὺς ὅ,τι ἐπεθύμει, ἓν κομψότατον *κουπὲ* ἐζευγμένον εἰς ζωηρὸν καὶ εὐγενοῦς καταγωγῆς ἵππον.

Ὁ Μεσσονιὲ τὸ παρατηρεῖ, τὸ ἐξετάζει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀλλὰ διστάζει νὰ ἐρωτήσῃ κἂν τὴν τιμήν, διότι ἐννοεῖ ὅτι εἶνε πολὺ ἀκριβώτερον ἀπὸ ὅ,τι αὐτὸς ἔχει νὰ διαθέσῃ.

Αἴφνης νεανίας εὐγενοῦς ἐξωτερικοῦ τὸν πλησιάζει:

— Πρὸς τὸ κύριον Μεσσονιὲ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ;

Ὁ Μεσσονιὲ ὑποκλίνεται.

Digitized by Google

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ συστηθῶ μόνος μου, προσθέτει ὁ νεανίας· εἶμαι ὁ κόμης τοῦ Βωδενάργ.

Ὁ ζωγράφος ὑποκλίνεται ἐκ νέου.

— Ἡ ἄμαξα αὐτὴ μὲ τὸν ἵππον μοῦ ἀνήκουν καὶ θέλω νὰ τὰ ξεκάμω. Πρὸ μικροῦ ἐννόησα ἀπὸ τὴν φυσιογνωμίαν σας ὅτι σᾶς ἀρέσουν καὶ ἔχετε ὄρεξιν νὰ τὰ ἀποκτήσετε. Ἂν τὰ θέλετε λοιπόν, πάρετέ τα.

— Βέβαια τὰ θέλω, ἀποκρίνεται ὁ Μεσσονιὲ ζωηρῶς, ἀλλὰ μὲ τρομάζει ἡ τιμή. Βλέπω πῶς ἔχουν πολὺ περισσότερα ἀφ' ὅσα ἐγὼ λογαριάζω νὰ ἐξοδεύσω.

—Μὴ μοῦ δώσετε χρήματα, λέγει ὁ κόμης· κάμετέ μου μόνον ἓν μικρὸν σχεδιαγράφημα, ὅτι θέλετε ἀπὸ τὸ χέρι σας καὶ εἴμεθα ἐξωφλημένοι.

Ὁ Μεσσονιὲ δέχεται προθύμως.

— Λοιπόν, προσθέτει ὁ νεανίας, ἀναβῆτε εἰς τὴν ἄμαξάν σας καὶ γυρίσατε εἰς τὸ σπίτι σας. Ὁ ἁμαξᾶς μου μένει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας ἕως οὗ εὕρετε ἄλλον.

Ὁ καλλιτέχνης κατευχαριστημένος ἀναβαίνει καὶ δίδει τὴν διεύθυνσίν του εἰς τὸν ἁμαξηλάτην. Ἀλλ' ὁ κόμης ἀνοίγει τὴν θυρίδα τῆς ἁμάξης καὶ λέγει:

— Τὸ κουπὲ εἶνε πολὺ καλόν, δὲν κάμνει ὅμως διὰ τὴν ἐξοχήν.

— Διατί; κύριε κόμη;

—Εἶνε κλεισμένον καὶ ὅταν ἀκόμη κάμνῃ καλὸν καιρόν.

— Ἔχετε δίκαιον.

— Τὸ καλοκαίρι ἔπρεπε νὰ ἔχετε μίαν *βικτώριαν*.

— Ναί, μά...

— Τί;

— Τώρα εἶνε χειμὼν καὶ προτιμῶ τὸ κουπέ.

— Καὶ ἅμα ἔλθῃ τὸ καλοκαίρι;... Ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ ἕνα τρόπον.

— Σᾶς ἀκούω.

— Ἀντὶ νὰ μοῦ κάμετε ἓν σχεδιαγράφημα, θὰ μοῦ κάμετε δυό, ζευγάρι. Καὶ ἐγὼ ἐκτὸς τοῦ κουπὲ θὰ σᾶς στείλω καὶ μίαν *βικτώριαν* κομψὴν ζευγμένην εἰς σταχτερὸν ἵππον.

— Ἀστειεύεσθε, κύριε κόμη;

— Ὄχι, ὁμιλῶ σπουδαίως.

— Τότε εἴμεθα σύμφωνοι. Θὰ σᾶς κάμω δύο σχεδιαγραφήματα.

— Κ' ἐγὼ θὰ σᾶς δώσω δύο ἁμάξας.

Καὶ πράγματι μετά τινας ἡμέρας ὁ κόμης ἔφερε τὴν *βικτώριαν* ὁ ἴδιος εἰς τὸν Μεσσονιὲ καὶ παρέλαβε τὰ δύο θαυμάσια σχεδιαγραφήματα τοῦ διασήμου καλλιτέχνου, τὰ ὁποῖα ἀξίζουν σήμερον ὄχι ὅσον δύο ἅμαξαι, ἀλλ' ὅσον ὁλόκληρος σιδηροδρομικὴ ἁμαξοστοιχία.

Ο ΜΕΓΑΛΗΤΕΡΟΣ ΓΑΙΟΚΤΗΜΩΝ

Ὁ μεγαλήτερος γαιοκτήμων τοῦ κόσμου εἶνε ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας. Τὰ κτήματα αὐτοῦ εἶνε πολὺ μᾶλλον ἐκτεταμένα ἢ ὅλαι ὁμοῦ αἱ ἰδιοκτησίαι τῶν Ἄγγλων λόρδων καὶ ὅλαι αἱ γαῖαι τῶν ἑκατομμυριούχων βορειαμερικανῶν, καὶ δύνανται νὰ περιλάβωσιν ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν.

ΚΑΛΗ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΣΙΣ

— Δεσποινίς, ἠμπορῶ νὰ ἐλπίζω ὅτι, ἂν τολμήσω νὰ ἔλθω εἰς τὸ σπίτι σας, ὁ πατέρας θὰ μὲ δεχθῇ;

— Βεβαιότατα, ὁ πατέρας μου δέχεται ὅλον τὸν κόσμον—εἶνε φωτογράφος.

ΠΑΙΔΙΚΑΙ ΠΟΝΗΡΙΑΙ

Οἱ δύο μικροὶ εἶνε κλεισμένοι εἰς τὸ δωμάτιον· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν κρατεῖ ῥαβδίον· ὁ ἄλλος τοῦ λέγει:

— Ξέρεις τί νὰ κάμωμε τώρα; Ἐσὺ μὲ τὸ μπαστούνι νὰ μοῦ δώσῃς δυὸ τρεῖς· ἐγὼ θ' ἀρχίσω τὰ κλάμματα· ἡ μαμὰ θὰ μοῦ δώσῃ γλυκό... καὶ θὰ τὸ μοιράσωμε.

ΠΙΚΡΑ ΑΛΗΘΕΙΑ

Ὑπάρχουν ἄνδρες ποῦ δὲν ὁμιλοῦν ὅταν πρέπῃ, καὶ γυναῖκες ποῦ δὲν σιωποῦν ὅταν πρέπῃ.

Ὁ κ. Δ. Βικέλας κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν αὐτοῦ πρό τινος ἔκαμε διάλεξιν ἐν τῷ ἐκεῖ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ περὶ Ἀγωγῆς. Τὴν διάλεξιν ταύτην, καίπερ δημοσιευθεῖσαν εἰς τὰ βυζαντινὰ φύλλα, ἐνόμισεν ἡ Ἑ σ τ ί α ὅτι ὤφειλε νὰ περιλάβῃ εἰς τὴν σειρὰν τῶν δημοσιευμάτων, δι' ὧν τιμᾷ αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της πολύτιμος συνεργάτης ὁ κ. Δ. Βικέλας. Θὰ ἦτο δὲ ἄλλως ἄδικον νὰ στερηθῶσι τὸ κατ' ἐξοχὴν κοινωφελὲς ἀνάγνωσμα τοῦτο οἱ ἁπανταχοῦ ἀναγνῶσται τῆς Ἑ σ τ ί α ς, οἱ ἀποτελοῦντες κύκλον ἀσυγκρίτως εὐρύτερον καὶ γενικώτερον τῶν ἀναγνωστῶν τῶν βυζαντινῶν φύλλων.

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΑΓΩΓΗΣ

Κυρίαι καὶ κύριοι,

Συναισθάνομαι, ὅτι παρουσιαζόμενος ἐνώπιον ὑμῶν εὑρίσκομαι ἐν τῷ μέσῳ φίλων, ὅτι δὲν θεωροῦμαι ὡς ξένος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Καὶ οὔτε εἶμαι ξένος ἐδῶ. Πρὸ μιᾶς περίπου ἑκατονταετηρίδος, οἱ πάπποι μου, ἑκατέρωθεν, ἦλθον ἀπὸ τὰς πατρίδας των εἰς τὸ μέγα τοῦτο κέντρον. Ἐδῶ ἐγεννήθησαν οἱ γονεῖς μου ἀμφότεροι. Αἱ οἰκογένειαί των ἐκριζωθεῖσαι ἐντεῦθεν συνηντήθησαν ἀλλαχοῦ. Ἀλλαχοῦ εἶδα κατὰ πρῶτον τὸ φῶς. Ἀλλὰ πενταετῆ μὲ ἔφερον ἐδῶ ἐπανελθόντες καὶ πάλιν οἱ γονεῖς μου, καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην διῆλθον τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας τὰ ἔτη. Ἐδῶ συγκεντροῦνται αἱ πρῶται μου ἀναμνήσεις,—ἐδῶ ἀνεπτύχθησαν τὰ πρῶτα αἰσθήματά μου,—ἐδῶ ἐδοκίμασα τὰς πρώτας θλίψεις καὶ τὰς πρώτας χαράς,—ἐδῶ ἐδιδάχθην τὰ πρῶτα γράμματα καί, ἀπὸ τὰ ἄκρα τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῶν ἀκτῶν τῆς Πριγκήπου, ἔμαθα νὰ θαυμάζω καὶ ν' ἀγαπῶ τὰ δένδρα, τὴν θάλασσαν καὶ τὸν οὐρανόν.—Ἐδῶ μ' ἐπαναφέρουν ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία, ὁσάκις ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκιῶν τοῦ βίου ἡ ψυχή μου ἀναζητεῖ ὀπίσω σημεῖον φωτεινόν! Ἰδοὺ διατὶ δὲν ἔρχομαι ὡς ξένος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἀληθῶς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνατρέχουν αἱ ἀναμνήσεις μου, παρῆλθον ἔτη πολλά. Οἱ πλεῖστοι τῶν τότε ἀκμαζόντων ἀνεπαύθησαν καὶ ἐλησμονήθησαν, οἱ ἐναπολειφθέντες ἐκ τῶν συνηλικιωτῶν μου μετεβλήθησαν γηράσαντες, καὶ νέαι γενεαὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεβλάστησαν· τὰ περὶ ἐμὲ πρόσωπα εἶναι ἄγνωστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ

Digitized by Google

νέα. Ἀλλὰ τί με τοῦτο; Οἱ νέοι στάχεις δὲν μεταβάλλουν τὴν ἄποψιν τῶν ἀγρῶν, οὔτε ἐλαττοῦται ἕνεκα τῆς νέας συγκομιδῆς ἡ πρὸς τοὺς γνωστοὺς ἀγροὺς ἀγάπη μας.

Διατί περιαυτολογῶ; Διατί ἀνακαλῶ τοὺς δεσμούς, οἱ ὁποῖοι μὲ συνδέουν πρὸς ὑμᾶς; Διότι ἐπιθυμῶ νὰ συνδιαλεχθῶμεν σήμερον ὡς οἰκεῖοι, ὡς συμπολῖται. Ἐὰν ὡμίλουν ὡς ξένος, ἠδυνάμην νὰ περιορισθῶ ἐκφράζων τὰς εὐχρέστους μόνας ἐντυπώσεις, ὅσας θ' ἀποκομίσω ἐκ τῆς ἐπισκέψεώς μου· ἠδυνάμην, ὑποδεικνύων ὅσας μεταβολὰς καὶ προόδους εὑρίσκω, νὰ παραστήσω τὴν πατρίδα σας ὁποία ἦτο προτοῦ οἱ πλεῖστοι γεννηθῆτε· ἠδυνάμην, παραλείπων τὰ ἄλλα, νὰ ἐπαινέσω τὰ φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα ἐπολλαπλασιάσατε καὶ μετὰ τοσούτου ζήλου συντηρεῖτε. Ἀλλά, ἀντὶ ἐπαίνων διὰ τὰ πραχθέντα, νομίζω προτιμότερον καὶ σκοπιμώτερον τὸ νὰ στρέφωμεν μᾶλλον τὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν προσοχὴν εἰς ὅ,τι ἐπιβάλλεται ἔτι νὰ πράξωμεν, ἀναμετροῦντες τὰς ἐλλείψεις μας καὶ σκεπτόμενοι πῶς διὰ νέων ἐνεργειῶν νὰ τὰς περιορίσωμεν. Μὴ φοβεῖσθε, κυρίαι καὶ κύριοι. Δὲν ἔχω τὴν πρόθεσιν νὰ ἐνδιατρίψω εἰς δυσάρεστα. Δὲν κλίνω φύσει εἰς τὴν ἀπαισιοδοξίαν. Ἄλλως δέ, καὶ ἂν εἶχα τὴν ὄρεξιν νὰ ψέξω, θὰ ἦτο προπέτειά μου ἀσύγγνωστος τὸ νὰ λάβω τὸ ὕφος ἐπιτιμητοῦ τῶν καθ' ὑμᾶς, τὰ ὁποῖα δὲν δύναμαι κατὰ βάθος νὰ γνωρίζω. Ὄχι, αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας προτίθεμαι νὰ σᾶς ὑποβάλω, ἀνάγονται εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔθνος μας, ἴσως δὲ μάλιστα καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἀνατολῆς, τὰ μεταβαίνοντα μεθ' ἡμῶν ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλον πολιτισμόν. Ἀλλὰ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ δώσω χαρακτῆρα τόσον γενικὸν εἰς τὴν οἰκογενειακήν μας ταύτην συνδιάλεξιν. Ἀρκοῦμαι εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς· χωρὶς δὲ νὰ ἔχω τὴν ἀξίωσιν ὅτι λέγω νέον τι ἢ ἄγνωστον, θὰ προσπαθήσω ἁπλῶς καὶ μόνον νὰ θίξω ἐνώπιον ὑμῶν τὸ μέγα ζήτημα τῆς ἀγωγῆς.

Λέγω τῆς *ἀγωγῆς*, ὄχι τῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι ἄλλο τὸ μὲν καὶ ἄλλο τὸ δέ. Τὴν δὲ διάκρισιν ἐπιβάλει ἡ θέα τῶν ἀγώνων, τοὺς ὁποίους καὶ ὑμεῖς ἰδίως καὶ πάντες πανταχοῦ οἱ ὁμογενεῖς δὲν ἐπαύσαμεν καταβάλλοντες ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς προόδου. Ἀλλ' ἡ διανοητικὴ πρόοδος δὲν ἕπεται ὅτι συμβαδίζει μετὰ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως, μετὰ τῆς ἀγωγῆς. Ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ καὶ βελτιώσεως τῶν σχολείων, δὲν ἀπαλαττόμεθα τῶν μεγάλων εὐθυνῶν, τὰς ὁποίας φέρομεν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν νέων γενεῶν. Δὲν εἶναι δίκαιον, οὔτε ὠφελεῖ τὸ νὰ μεταβιβάζωμεν τὴν εὐθύνην ταύτην εἰς τοὺς διδασκάλους, εἰς τοὺς ὁποίους παραδίδονται τὰ τέκνα. Τὸ σχολεῖον δὲν ἀρκεῖ αὐτὸ καὶ μόνον. Ὁλόκληρος ἡ κοινωνία φέρει τὴν εὐθύνην τῆς γενεᾶς, ἡ ὁποία θὰ τὴν διαδεχθῇ. Διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται ἴσως καὶ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας τέκνα νὰ ἐρευνῶσι κατὰ πόσον πταίομεν, ποῦ καὶ διατὶ χωλαίνομεν, καὶ νὰ σκέπτωνται πῶς καὶ διὰ τίνων μέσων εἶναι δυνατὸν νὰ προετοιμασθῶσιν οἱ ἐπερχόμενοι εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀναδειχθῶσι καλλίτεροι ἡμῶν.

Ἐπὶ δύο ἤδη γενεάς, ἢ καὶ τρεῖς, τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, (τὸ γένος, καθὼς λέγετε ἐνταῦθα), διέρχεται κρίσιν σπουδαίαν: τὴν μεταβολὴν τῶν πατροπαραδότων ἠθῶν καὶ ἐθίμων του. Δὲν λέγω ὅτι ἀποτελοῦμεν ὡς πρὸς τοῦτο ἐξαίρεσιν. Εἰς τὸ διάστημα τοῦ λήγοντος αἰῶνος αἱ βάσεις τῆς κοινωνικῆς ὑπάρξεως ἠλλοιώθησαν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εὐρωπαϊκὸν καὶ μή. Πανταχοῦ οἱ γέροντες παρατηροῦν μετά τινος λύπης συμπτώματα ὄχι ἀνόμοια τῶν παρ' ἡμῖν παρατηρουμένων. Ἀλλὰ εἰς ἡμᾶς ἡ μεταβολὴ ἐπῆλθε βιαιοτέρα καὶ ῥιζικωτέρα, ἡ δὲ μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος διαφορὰ εἶναι, κατὰ συνέπειαν, πλέον ὀφθαλμοφανής. Τὰ πάντα μετεβλήθησαν συγχρόνως, σχεδὸν διὰ μιᾶς, καὶ ἐκ τῶν ἄκρων εἰς τὰ ἄκρα: τρόπος τοῦ ζῆν, ἐνδυμασία, ἐκπαίδευσις, ἔθιμα, σχέσεις τῶν νέων πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν βαθμίδων καὶ ἡλικιῶν καὶ φύλων. Τί δὲ τὸ πρῶτον καὶ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἐσπευσμένης μεταβολῆς; Τὸ πρῶτον ἀποτέλεσμα ἦτο, δυστυχῶς, ἡ περιφρόνησις τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἠθελήσαμεν διὰ νέας ἐπιφανείας νὰ συγκαλύψωμεν. Τῆς δὲ τοιαύτης τοῦ παρελθόντος περιφρονήσεως συνέπεια φυσικὴ ὑπῆρξεν ἡ χαλάρωσις τοῦ αἰσθήματος τοῦ σεβασμοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ βάσις καὶ ἡ κρηπὶς καὶ ἡ ὑπόστασις τῆς πρὸ ἡμῶν ἑλληνικῆς κοινωνίας. Μὴ ἆρά γε ἡ ἐξασθένησις τοῦ αἰσθήματος τούτου εἶναι ἡ πηγὴ τῶν κακῶν, ὅσα δυνάμεθα νὰ προσάψωμεν εἰς τὴν παροῦσαν κοινωνικήν μας κατάστασιν;

Ἀλλὰ πῶς ἐπῆλθεν ἡ χαλάρωσις τοῦ αἰσθήματος τοῦ σεβασμοῦ; Ἂς ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα διὰ παραδειγμάτων. Πῶς ἦσαν αἱ πλεῖσται οἰκογένειαι πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἢ καὶ ὀλιγώτερον; — Ὁ πατήρ, ἢ τοὐλάχιστον ὁ πάππος, ἐφόρει ἀκόμη *ἀντερί*, ἡ μήτηρ *φέσι* ἢ *φακιόλι*. Ἀλλ' ὁ υἱὸς εἶχε *φραγκοφορέσει* ἡ δὲ κόρη εἶχε *καπελῶσει*. Κατὰ συνέπειαν, συναίσθησις ἐκ μέρους τῶν τέκνων ὑπεροχῆς περὶ τὸν ἐξωτερικὸν τύπον τοῦ πολιτισμοῦ, συναίσθησις τόσον ἰσχυροτέρα, καθόσον καὶ οἱ γονεῖς τὴν ἀνεγνώριζον καὶ τὴν παρεδέχοντο. Δὲν ἐνθυμεῖσθε, οἱ σύγχρονοί μου, ζεύγη ἠρραβωνισμένων, φερόντων ὑπερηφάνως εἰς τὸν περίπατον τὰ εὐρωπαϊκὰ των ἐνδύματα; Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὴν γραῖαν μητέρα, συνοδεύουσαν τοὺς νέους, (διότι ἡ ἀρχαία τῶν ἠθῶν αὐστηρότης δὲν ἐπέτρεπεν εἰσέτι τὸ νὰ ἐξέρχωνται μόνοι), ἀλλὰ συνοδεύουσαν αὐτοὺς ἐξόπισθεν, — ταχύνουσαν τὸ

Digitized by Google

γεροντικὸν βῆμα διὰ νὰ τοὺς προφθάσῃ, — φέρουσαν τὸ φακιόλι, σημεῖον, ὅτι ἔμενεν ἔτι ἐκτὸς τοῦ ἐπεισάκτου νέου πολιτισμοῦ; Διὰ τοῦτο ἡ γραῖα τοὺς ἠκολούθει, ὡς ὑποδεεστέρα, ὁ δὲ γαμβρὸς ἀντὶ αὐτῆς, ἔδιδεν εἰς τὴν νύμφην τὸν βραχίονα, καὶ ἡ θυγάτηρ προεπορεύετο τῆς μητρὸς — καὶ ἐχαλαροῦτο τὸ πρὸς τοὺς γέροντας γονεῖς σέβας!

Θέλετε καὶ ἄλλο; ἰδοὺ τὰ γράμματα: ὁ πατὴρ ἐγνώριζε μόνον τὰ ἑλληνικά· ἐγνώριζεν ἴσως καλλίτερα ἢ ὅσον τὰ ἔμαθεν ὁ υἱός του, ἀλλ' αὐτὸς ἐδιδάχθη καὶ γαλλικά· ἡ μήτηρ ἀνεγίνωσκε μόλις· ἡ κόρη ἔμαθεν ἐπίσης ὀλίγα γαλλικά, ἔμαθε καὶ χορόν, ἔλαβε καὶ ὀλίγα μαθήματα πιάνου. Νέα λοιπὸν ἐνίσχυσις τῆς ὑπεροψίας τῶν τέκνων καὶ νέα τῶν γονέων ταπείνωσις!

Ἀληθῶς ταῦτα παρῆλθον. Οἱ γονεῖς τῆς σημερινῆς γενεᾶς φοροῦν φραγκικά, ἐδιδάχθησαν καὶ γαλλικὰ καὶ χορόν, μεταξὺ δὲ γονέων καὶ τέκνων δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ προτέρα διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν περιβολὴν καὶ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν. Ναί, ἀλλ' οὐχ' ἧττον ἡ σήμερον γενεὰ ἀνατρέφεται ἢ ἀνετράφη ὑπὸ τῆς γενεᾶς, ἡ ὁποία πρώτη προσέλαβε τὸν ἐξευρωπαϊσμὸν καὶ πρώτη μᾶς εἰσήγαγεν εἰς τὸν ἡμιπολιτισμὸν καὶ τὴν ἡμιμάθειαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐξέλθωμεν. Ἡ γενεὰ ἐκείνη ἔλαβε πρώτη τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ μὴ ἀπονέμῃ εἰς τοὺς πρεσβυτέρους τὰς ἐνδείξεις σεβασμοῦ, τὰς ὁποίας ἄλλοτε οἱ υἱοὶ προσέφερον εἰς τοὺς πατέρας των. Ἡ γενεὰ ἐκείνη ἐξηκολούθει νὰ προσαγορεύῃ τοὺς γονεῖς διὰ τοῦ πληθυντικοῦ σεῖς, ἀλλ' ἐπέτρεψεν εἰς τὰ τέκνα της τὴν χρῆσιν τοῦ ἑνικοῦ σύ. Τότε οἱ νεώτεροι ἐξηκολούθουν νὰ μὴ καπνίζωσιν ἐνώπιον τῶν γονέων των, οὔτε νὰ ὑψώνωσιν ἐνώπιόν των τὴν φωνήν. Ταῦτα δὲν εἶναι ὅσον φαίνονται μικρὰ καὶ ἀσήμαντα, διότι τὰ πάντα ἀλληλένδετα. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς γέροντας σεβασμοῦ συνεπιφέρει τὴν ἐλάττωσιν τοῦ σεβασμοῦ πρὸς πᾶν ὅτι ἐσέβοντο ἐκεῖνοι, πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, πρὸς τοὺς ἀνωτέρους λόγῳ εἴτε ἀρχῆς, εἴτε κοινωνικῆς βαθμολογίας, εἴτε μαθήσεως... δὲν προσθέτω καὶ λόγῳ πλούτου, διότι φοβοῦμαι ὅτι χάριν τούτου καὶ μόνου γίνεται ἐξαίρεσις. Συνεπιφέρει πρὸς τούτοις τὴν ἐλάττωσιν σεβασμοῦ πρὸς τὰς ἤδη λεγομένας προλήψεις, πρὸς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις, πρὸς τὰ θεῖα. Ἂν δὲ ὅλα ταῦτα σαλευθῶσι, ποῦ μένει τὸ σέβας πρὸς ἑαυτόν, τὸ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν συνείδησιν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρὸ πάντων ὀφείλομεν νὰ ἐμπνέωμεν εἰς τοὺς νέους, διότι εἰς αὐτὸ συγκεφαλαιοῦται ἡ ἀληθῶς καλὴ ἀγωγή; «Πάντων δὲ μᾶλλον αἰσχύνεο σαυτόν», ἔλεγεν ὁ Πυθαγόρας.

Ἀναγνωρίζω, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὅτι μεταξὺ τῆς ἤδη γηρασκούσης καὶ τῆς νέας γενεᾶς ὑπάρχει διαφορὰ ὀλιγωτέρα ἢ ὅτε εἴμεθα ἡμεῖς νέοι, καὶ ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγωτέρα ἔτι μεταξὺ τῆς ἤδη ἀναθαλλούσης γενεᾶς καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς· Διαφορὰ θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε, διότι ἑκάστη μὴ στάσιμος κοινωνία εὑρίσκεται εἰς διαρκῆ μεταβατικὴν κατάστασιν. Ἀλλ' εἶναι σπάνια τὰ παραδείγματα ὡς τὸ γενόμενον παρ' ἡμῖν. Ἀληθές, ὅτι θελήσαντες ἐξ Ἀνατολιτῶν νὰ γίνωμεν κατὰ τὸν πολιτισμὸν Εὐρωπαῖοι, ἐζητήσαμεν, οὕτως εἰπεῖν, ν' ἀνακτήσωμεν ἀπολεσθεῖσαν πατρικὴν κληρονομίαν, ἀφοῦ ὁ νεώτερος πολιτισμὸς εἶνε προϊὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὸ ἔργον εἶχε τὰς δυσκολίας του καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ συντελεσθῇ διὰ μιᾶς· ἤρχισεν, ἐξακολουθεῖ καὶ θὰ τὸ συμπληρώσωμεν! Ἀλλ' ὅμως ἀνάγκη νὰ μὴ λησμονῶμεν, ὅτι ὁ πολιτισμός, τὸν ὁποῖον ἀπομιμούμεθα, ἔλαβεν εἰς τὰ ξένα ἔθνη χροιὰν ἰδιαιτέραν, προερχομένην ἐκ λόγων ἱστορικῶν, οἵτινες δὲν ἐπέδρασαν εἰς τὴν ἰδικήν μας ἱστορικὴν διέλιξιν. Ἡμεῖς δυνάμεθα καὶ ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὡς σκοπὸν καὶ ὡς τέλος, τὴν διατήρησιν τῶν ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ τῶν παραδόσεων τῶν πατέρων μας, εἰς τρόπον ὥστε ὁ νέος πολιτισμός, τὸν ὁποῖον ἀποκτῶμεν, νὰ γίνῃ πραγματικῶς ἰδικός μας καὶ νὰ μὴ παρομοιάσῃ πρὸς στολὴν ξένην, τὴν ὁποίαν μὴ γνωρίζοντες πῶς νὰ φορέσωμεν, ἐνδυόμεθα ἀνάποδα. Ἡ ἀπομίμησις τῶν ξένων ἔχει τοὺς κινδύνους της. Ζητοῦντες νὰ ἰδιοποιηθῶμεν ἤθη καὶ ἔθιμα, τὰ ὁποῖα μακρόθεν μόνον καὶ κατ' ἐπιφάνειαν γνωρίζομεν, κινδυνεύομεν νὰ ἐκλάβωμεν πολλάκις τὸ ἄχυρον ἀντὶ τοῦ σίτου. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν τοιούτων σκοπέλων ἡ ἀσφαλεστέρα πυξίς, ὁ φωτεινότερος φάρος εἶναι, καὶ πάλιν, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ χαλαρωθέντος αἰσθήματος τοῦ σεβασμοῦ. Τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τούτου ἂς ἐπιδιώξωμεν εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων. Ἂς ἐνσταλάξωμεν εἰς τὴν ψυχήν των, ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν θέλετε, τὸ ἀρχαῖον γνωμικὸν τοῦ Πυθαγόρου. Ἂς μὴ λησμονῶμεν ποτέ, ὅτι καθῆκον ἔχομεν νὰ προετοιμάσωμεν τοὺς νέους διὰ τὴν πάλιν τοῦ βίου, ὄχι μόνον διδάσκοντες εἰς αὐτοὺς γράμματα καὶ ἐπιστήμας καὶ τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς καλῆς δῆθεν ἀνατροφῆς, ἀλλὰ πρὸ πάντων μορφοῦντες τὸν χαρακτῆρά των.

Ἡ μόρφωσις τοῦ χαρακτῆρος! Ἰδοὺ ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν ν' ἀποβλέπωμεν. Ἡ ἀγωγὴ οὐδὲν ἄλλο ἀληθῶς σημαίνει ἢ τὸ πῶς νὰ ῥιζωθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν παίδων ἡ χρηστότης, ἡ ἕξις τοῦ νὰ πράττωσι τὸ ἀγαθόν. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται, ἐκ μέρους τῶν γονέων, τὸ νὰ βοηθῶσι τὰ τέκνα των ἀκαταπαύστως, ἐπιτηδείως, ἀλλὰ καὶ ἀνεπαισθήτως, — ὅπως μάθωσι νὰ νικῶσι τὰς πρὸς τὸ κακὸν ῥοπάς των καὶ συνειθίσωσι νὰ προτιμῶσιν, ἄνευ δισταγμοῦ, τὸ ὀρθὸν πάντοτε καὶ τὸ ἀγαθόν, ὅπως ἐφαρμόσωσιν ἐνωρὶς καὶ αὐτοβούλως εἰς τὴν ζωήν των τὸν ὡραῖον μῦθον τοῦ Προδίκου. Ἀλλὰ διὰ μύθων δὲν κατορθοῦται

Digitized by Google

τοῦτο, οὔτε διὰ παραινέσεων, οὔτε διὰ τιμωριῶν ἢ ἐνθαρρύνσεων. Κατορθοῦται μόνον διὰ τοῦ παραδείγματος, διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ περὶ τοὺς παῖδας ὁ καθημερινὸς τῆς οἰκογενείας βίος. Πῶς νὰ προσδοκῶμεν τὴν καρποφόρησιν ἠθικῶν παραγγελμάτων, ἐὰν πρῶτοι ἡμεῖς δὲν τὰ ἀκολουθοῦμεν; Προτοῦ ἀναθρέψωμεν τὰ τέκνα μας, ἀνάγκη νὰ ἐπιβλέπωμεν ἡμᾶς αὐτούς, ἀνάγκη νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἰδίαν ἡμῶν ἀνατροφήν. Ἄλλως ματαιοπονοῦμεν. Τὸ πρῶτον, τὸ κύριον, τὸ διαρκὲς ἐργαστήριον ἀγωγῆς εἶναι ἡ οἰκογένεια. Ἐντὸς αὐτῆς τὸ τέκνον θὰ διδαχθῇ λεληθότως τὸν ἠθικὸν νόμον, κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ ῥυθμίσῃ κατόπιν τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις του.

Οἱ γονεῖς ὀφείλουν εἰς τὰ τέκνα των ἀδιάκοπον, πεφωτισμένην καὶ πλήρη στοργῆς ἀρωγὴν εἰς τὸν δύσκολον ἀγῶνά των πρὸς περιστολὴν τῶν βαναύσων ὁρμῶν τῆς φύσεως καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἀγαθῶν της τάσεων. Ὁ ἀγὼν οὗτος ἐξακολουθεῖ καθ' ὅλην τοῦ βίου τὴν διάρκειαν, αἱ δὲ πιθανότητες τῆς νίκης μεγαλείτεραι, δι' ὅσους ἔλαβον ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τὰ πρῶτα καλὰ μαθήματα ἐκ τοῦ παραδείγματος καὶ ὄχι μόνον ἐκ διδαγμάτων. Ἡ καρδία καὶ ἡ διάνοια τοῦ παιδὸς εἶναι ζύμη εὔπλαστος. Πρωτίστη του ἰδιότης εἶναι ἡ μίμησις· ἡ κρίσις καὶ ἡ διάκρισις ἐπέρχονται ἀκολούθως, διαμορφούμεναι καὶ αὗται ἀναλόγως τῆς ἐξ ἀρχῆς δοθείσης καλῆς ἢ κακῆς διευθύνσεως· ὁ παῖς μιμεῖται ὅ,τι βλέπει καὶ ἀκούει, ὥστε τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων, ἐκ τοῦ παραδείγματος. Πῶς θέλετε, φέρ' εἰπεῖν, ν' ἀποστραφῇ τὸ ψεῦδος, ἐὰν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ἀκούῃ τὴν ἀλήθειαν παραμορφουμένην; Αἱ ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίαι δὲν ὠφελοῦν, ἐνόσω παραμένει ἐντὸς τῆς ψυχῆς του ἡ ἐντύπωσις, ὅτι οἱ πρεσβύτεροι λέγουν ψεύματα καὶ δὲν τιμωροῦνται. Ἄρα τὸ ψεύδεσθαι εἶναι κακὸν διὰ μόνους τοὺς μικρούς· οἱ δὲ μικροὶ ῥέπουν φύσει εἰς τὴν ἀπομίμησιν τῶν μεγάλων. Νομίζουν, ὅτι ἐμεγάλωσαν πράττοντες ὅσα καὶ οἱ πρεσβύτεροι. Μιμοῦνται δὲ πρὸ πάντων τὰ κακά, ὄχι μόνον διότι τοῦτο εἶναι εὐκολώτερον, ἀλλὰ μάλιστα διότι τὰ θεωροῦν ὡς ἴδια τῶν μεγάλων καὶ ἀπηγορευμένα εἰς μόνους τοὺς μικρούς. Προσοχὴ λοιπὸν εἰς τοὺς τρόπους, εἰς τὰς ἐκφράσεις, εἰς τὴν συμπεριφορὰν μας! Ἀναλόγως τοῦ διδομένου παραδείγματος θὰ μορφωθῇ ὁ χαρακτήρ, θὰ διαπλασθῇ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδός. Διὰ τῶν ἐπιπλήξεων μόνον καὶ τῶν τιμωριῶν δὲν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός, οὔτε διὰ τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν ἀμοιβῶν. Ἀπ' ἐναντίας αἱ ἀμοιβαὶ ἀποβαίνουν ἐπιβλαβεῖς ἐνίοτε. Ἀνταμείβοντες, λόγου χάριν, ἢ ἐπαινοῦντες τὸν παῖδα διότι δὲν εἶπε ψεῦμα, ἢ δὲν κατακρατεῖ πρᾶγμα μὴ ἀνῆκον εἰς αὐτόν, ὑποτιμῶμεν τὴν ἀξίαν τῆς φιλαληθείας καὶ τῆς ἀκεραιότητος. Οἱ παῖδες πρέπει νὰ ἐννοήσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ὅτι ἀρκοῦσα ἱκανοποίησις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος εἶναι ἡ ἐνδόμυχος ἡμῶν εὐχαρίστησις,—ὅτι ἡ ἐξάσκησις τῆς ἀρετῆς εἶναι φυσικὴ καὶ ἀπαραίτητος ὑποχρέωσις, καὶ ὅτι ἡ εὐθύτης τοῦ χαρακτῆρος εἶναι ὑπερτέρα παντὸς ἐπαίνου καὶ πάσης ἀμοιβῆς. Προσοχὴ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τρυφερὰν ψυχήν των ἡ ἔπαρσις διὰ τὴν ἀρετὴν δῆθεν καὶ τὴν φρόνησίν των, ἢ διὰ τὴν εὐμάθειαν καὶ τὴν εὐφυΐαν των, ἢ (τὸ καὶ χειρότερον) δι' ὅσα ἄλλα πλεονεκτήματα παρέχει ἡ κοινωνικὴ θέσις ἢ ὁ πλοῦτος τῶν γονέων των. Ἀτυχῶς, τὴν σήμερον, ἡ διδομένη ἐν γένει ἀνατροφὴ ἐξάπτει τῶν παίδων τὴν ματαιότητα. Τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, τὰ διδόμενα εἰς αὐτοὺς δαπανηρὰ παίγνια, αἱ ὑπερβολικαὶ θωπεῖαι, τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν ἀπέναντι τῶν πρεσβυτέρων, ὅλα ταῦτα οὔτε εἰς τὴν παροῦσάν των εὐτυχίαν συντελοῦν, οὔτε προπαρασκευάζουν τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν των. Ἀντὶ τοῦ νὰ ὑποθάλπωμεν οὕτω τὴν ματαιότητά των, ἂς προσπαθῶμεν μᾶλλον ν' ἀναπτύξωμεν εἰς τὴν ψυχήν των τὸ σωτήριον αἴσθημα τοῦ σεβασμοῦ. Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον. Οἱ πρεσβύτεροι ἐπιβάλλουν φύσει τὸ σέβας εἰς τοὺς μικρούς, διότι εἶναι *μεγάλοι*. Τὸ αὐξάνει δὲ καὶ τὸ διατηρεῖ ἡ ἐξάσκησις τῆς πατρικῆς ἐξουσίας συνδυαζομένης μὲ τὴν πατρικὴν στοργήν. Ὅταν τὸ τέκνον σέβεται τοὺς γονεῖς του, θὰ μεταφέρῃ εὐκόλως τὸ σέβας του εἰς τοὺς πρεσβυτέρους, εἰς τοὺς ἀνωτέρους του, εἰς πᾶν ὅτι χρεωστεῖ νὰ σέβηται. Ἐπέρχεται δὲ τότε καὶ τὸ σέβας πρὸς ἑαυτὸν μὲ τὴν πολύτιμον ἀδελφήν του, τὴν μετριοφροσύνην, τὴν σεμνοπρέπειαν. Ἡ σεμνότης ἀποτελεῖ τὸν ὡραιότερον στολισμὸν τῆς νεότητος, ἀλλὰ τοῦτο κινδυνεύομεν νὰ τὸ λησμονήσωμεν. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ τὴν ἐπαναφέρωμεν εἰς τοὺς νέους, πείθοντες αὐτούς, ὅτι ἡ καλλιτέρα ἔνδειξις τῆς ἀξίας εἶναι ἡ μετριοφροσύνη· ἐμφαίνει τοὐλάχιστον, καὶ ἐὰν ὄχι ἄλλο, τὴν ὕπαρξιν ἀμφιβολίας τινὸς ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῶν προτερημάτων μας καί, κατὰ συνέπειαν, τὴν ἐπιδεκτικότητα βελτιώσεως καὶ προόδου. Τοῦτο ἐκφράζει ὁ Πλούταρχος διὰ χαριεστάτης παραβολῆς. «Οἱ γεωργοί, λέγει, βλέπουν εὐχαρίστως καὶ προκρίνουν τοὺς στάχεις τοὺς κεκλιμένους καὶ νεύοντας πρὸς τὴν γῆν. Τοὺς δὲ ὑψοῦντας ἀγερώχως τὴν κεφαλὴν περιφρονοῦν, ἐννοοῦντες, ὅτι εἶναι κενοὶ καὶ ἐλαφροί. Οὕτω ἐκ τῶν νέων, οἱ μᾶλλον κοῦφοι καὶ στερούμενοι βαρύτητος ἔχουν τὸ περισσότερον θράσος. Ἡ συμπεριφορά, τὸ βάδισμα, ἡ ἔκφρασίς των μαρτυροῦν τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν ὑπεροψίαν των· ἡ κουφότης παρέρχεται μόνον καθ' ὅσον ἡ μάθησις ἀρχίζει νὰ φέρῃ καρπούς».

Οἱ νέοι, οἱ ἀληθῶς μὴ κοῦφοι, ἂς βλέπωσι τῶν ἀνοήτων τὴν αὐταρέσκειαν. Κάλλιστον τοῦτο

Digitized by Google

μάθημα μετριοφροσύνης. Ὅτε ἄνθρωποι μηδεμιᾶς ἀξίας ὑπερηφανεύονται ἐνώπιον ἡμῶν διὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα μόνοι αὐτοὶ ἀποδίδουν εἰς ἑαυτούς, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ κλονηθῇ διά τινος ἀμφιβολίας ἡ ἐκτίμησις τῆς ἰδίας ἡμῶν ἀξίας; Εἶναι δυνατὸν βλέποντες τοὺς τοιούτους, νὰ μὴ σκεφθῶμεν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ ἡμεῖς νὰ πλανώμεθα ὡς πρὸς τὴν περὶ ἡμῶν αὐτῶν ἰδέαν; Καλὸν, μέχρι τινὸς, ἡ εἰς ἑαυτὸν πεποίθησις, ἀλλὰ καλλίτερον ἔτι τὸ νὰ συνδυάζηται μετά τινος δισταγμοῦ ὡς πρὸς τὰ προτερήματα ἡμῶν. Ἐὰν πράγματι τὰ ἔχωμεν, ἡ μετριοφροσύνη δὲν θὰ τὰ σμικρύνῃ.

[Ἕπεται τὸ τέλος] Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐξεδόθη, ἀναλώμασι τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου, τὸ ἄρτι εὑρεθὲν συνταγμάτιον τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων. Ὁ ἐκδότης Κ. Κένυων προέταξε μακρὰν εἰσαγωγὴν, ἐν ᾗ περιγράφει τὸν πάπυρον, ἐξετάζει τὰ κατὰ τὴν γνησιότητα αὐτοῦ, ἀναλύει δὲ τὸ περιεχόμενον, ἐξαίρων ἰδίως τὰ χωρία ἐκεῖνα, δι᾿ ὧν διορθοῦνται ἢ διαλευκαίνονται τὰ τέως περὶ τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηνῶν παραδεδομένα. Ἐν ταῖς σημειώσεσι σαφηνίζονται ὅσα τῶν χωρίων χρήζουσιν ἑρμηνείας, παρεξεταζόμενα πρὸς τὰς σωζομένας πηγάς. Ἡ γνησιότης τοῦ κειμένου εἰς οὐδεμίαν ὑπόκειται ἀμφιβολίαν, πάντα δὲ ὅσα ἐπάγεται ὁ Κ. Κένυων πρὸς ἀπόδειξιν αὐτῆς οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ἀντίρρησιν. Ἀλλὰ δὲν φαίνεται ἐξ ἴσου κεκριμένον τὸ ζήτημα: ἂν ἡ ἀριστοτελικὴ αὕτη συγγραφὴ εἶναι ἔργον γνήσιον τοῦ μεγάλου φιλοσόφου. Ὁ Κ. Κένυων παρατηρεῖ ὅτι ἔχομεν βεβαίως πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἐν τῇ ἀρχαιότητι γνωστὸν καὶ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων ἀναφερόμενον σύγγραμμα περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων Πολιτείας· δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ ἰσχυρισθῶμεν μετὰ πάσης βεβαιότητος, ὅτι τὸ πονημάτιον τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστοτέλους ἔργον. Ταῦτα κατὰ τὴν *Νέαν Ἡμέραν*.

Ὁ καθηγητὴς H. Weil ἀνήγγειλεν ἐπ᾿ ἐσχάτων εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν τὴν ἀνεύρεσιν νέων ἀποσπασμάτων τοῦ Εὐριπίδου, γενομένην ὑπὸ τοῦ κ. Flinders Petrie ἔν τινι τάφῳ τοῦ Κουρὸβ (Φαγιοὺμ) καὶ ἀναγνωσθέντων ὑπὸ τῶν κυρίων Sayce καὶ Machafly. Ἔκ τινων ἄλλων ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα μετὰ τῶν ἀποσπασμάτων εὑρέθησαν ἐν τῷ αὐτῷ ὑπογείῳ, ὑποτίθεται ὅτι ἡ ἀντιγραφὴ τῶν στίχων τοῦ Εὐριπίδου ἐγένετο πρὸ τοῦ ἔτους 230 π. Χ., διότι εἰς τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀναφέρονται τὰ ῥηθέντα ἔγγραφα. Τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Εὐριπίδου εἶνε τρία καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τῆς *Ἀντιόπης*. Τὸ μακρότερον τῶν ἀποσπασμάτων κατέχει δύο στήλας. Γνωστὸν εἶνε ὅτι πρό τινων ὁ κ. Weil εἶχεν ἐκδώσῃ καὶ ἄλλα τοῦ Εὐριπίδου ἀποσπάσματα, περὶ ὧν πολὺς εἶχε γίνῃ λόγος καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ παρ᾿ ἡμῖν.

Ὁ *Θερμιδὼρ* τοῦ Σαρδοῦ θὰ παρασταθῇ ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν.

Τὰ διάφορα γερμανικὰ πανεπιστήμια ἀριθμοῦσι κατὰ τὴν τρέχουσαν χειμερινὴν ἑξαμηνίαν φοιτητὰς ὡς ἑξῆς: Τὸ τοῦ Βερολίνου 5,527, τὸ τῆς Λειψίας 3,458, τὸ τοῦ Μονάχου 3,382, τὸ τοῦ Βυρτζβούργου 1,544, τὸ τῆς Τυβίγγης 1,250, τὸ τοῦ Βρεσλάου 1,246, τὸ τῆς Βόννης 1,219, τὸ τῆς Ἐρλάγγης 1,054, τὸ τῆς Ἑϊδελβέργης 970, τὸ τοῦ Στρασβούργου 917 κλπ. Τοὺς ὀλιγωτέρους φοιτητὰς ἔχει τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ροστὸκ 371. Ὁ ὅλος δὲ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν ἀνέρχεται εἰς 28,711.

Κατὰ μίμησιν τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἐλευθέρας Σκηνῆς συνιστᾶται ὁμώνυμος τοιαύτη καὶ ἐν Βιέννῃ.

Ἐν Μονάχῳ ἱδρύθη ἑταιρία πρὸς διάδοσιν νέας διεθνοῦς γλώσσης ἥτις φέρει τὸ ὄνομα Esperanto καὶ ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ Δρος Σάμενχοφ ἐν Βαρσοβίᾳ. Τῆς γλώσσης ταύτης ἀναγνωσματάρια ἐξεδόθησαν ἤδη εἰς 14 εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Κατὰ τὰς γερμανικὰς ἐφημερίδας, ὁ Σουλτάνος ἀσχολεῖται μετὰ πολλοῦ ζήλου περὶ τὴν σπουδὴν τῆς γερμανικῆς γλώσσης αἱ δὲ πρόοδοι αὐτοῦ εἶνε σημαντικαί. Οὕτω κατὰ τὰς συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ Γερμανοῦ πρεσβευτοῦ ὁ Ἀβδοὺλ Χαμὴτ σπανίως ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν διερμηνέως, ἐδήλωσε δέ ποτε πρὸς τὸν αὐτὸν πρεσβευτὴν, ὅτι εἰς δευτέραν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐλπίζει ὅτι θὰ δυνηθῇ νὰ χαιρετίσῃ τὸν φίλτατον μονάρχην γερμανιστί. Ὁ Σουλτάνος ἀρέσκεται πολὺ καὶ εἰς τὰ προϊόντα τῆς γερμανικῆς φιλολογίας, ἰδίως δὲ εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Χάϊνε καὶ τοῦ Γάϊμπελ, ὧν καλλίστην τουρκικὴν μετάφρασιν ἔχει ὡς βοήθημα. Ἐκφράζεται δὲ ἐπαινετικώτατα καὶ περὶ τῶν ἔργων τῆς Βασιλίσσης τῆς Ῥωμουνίας, τῶν ὁποίων βαρύτιμον ἔκδοσιν ἔχει λάβῃ παρὰ τῆς συγγραφέως ὡς δῶρον.

Ἐξεδόθη τὸ Δ´ τεῦχος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τμήματος τῶν Ἀνακοινώσεων τοῦ Γερμανικοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, δι᾿ οὗ συμπληροῦται ὁ ΙΕ´ τόμος τοῦ περιοδικοῦ τούτου. Ἐν τῷ προκειμένῳ τεύχει δημοσιεύονται τέσσαρες πραγματεῖαι περὶ τῶν εὑρημάτων ἐν τῷ παρὰ τὰς Θήβας ἱερῷ τῶν Καβίρων ὑπὸ τῶν κκ. P. Wolters, B. Graef καὶ E. Szanto καὶ ἑτέρα πραγματεία τοῦ κ. W. Doerpfeld περὶ τοῦ ὑπ᾿ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνακαλυφθέντος παλαιοτάτου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, δι᾿ ἧς ἀνασκευάζει ἀνακριβείας τινὰς τῆς περὶ Ἑκατομπέδου ἄρτι ἐκδοθείσης διατριβῆς τοῦ κ. Λόλλιγκ. Πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ἔχουσιν αἱ ἀνακοινώσεις περὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Καβίρων, ἐν ᾧ πρὸ πενταετίας περίπου ἔλαβε τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων νὰ ἐνεργήσῃ ἀνασκαφὰς τὸ Γερμανικὸν Ἰνστιτοῦτον, ὅτε ἐκ προσκτήματός τινος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας κατενοήθη ἡ σπουδαιότης τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου. Αἱ δημοσιευόμεναι ἀνακοινώσεις συμπληροῦσι τὴν ἐν προηγουμένοις τεύχεσι δημοσιευθεῖσαν περιληπτικὴν ἔκθεσιν περὶ τοῦ συνόλου τῶν εὑρημάτων, διότι κατά τινα δήλωσιν τοῦ κ. Βόλτερς, τὸ Ἰνστιτοῦτον παρασκευάζει τὴν ἔκδοσιν ἰδίας μονογραφίας περὶ τοῦ παρὰ τὰς Θήβας Καβιρείου, ἐν ᾗ λεπτομερέστατος θὰ γείνῃ λόγος περὶ αὐτῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μανουὴλ Ι Γεδεὼν Πατριαρχικοὶ Πίνακες. Εἰδήσεις ἱστορικαί, βιογραφικαὶ περὶ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου μέχρις Ἰωακεὶμ Γ´ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης. 36 — 1884. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οἱ χρονολογικοὶ πίνακες οἱωνδήποτε ἀρχόντων πόσον εἶναι συντελεστικοὶ εἰς τὴν ὀρθὴν ἀναπαράστασιν τῶν διαφόρων τῆς ἱστορίας περιόδων οὐδεὶς σήμερον ἀγνοεῖ. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν παλαιῶν ἀρχόντων τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν ὑπάτων τῆς Ῥώμης, ἵνα εἰς τούτους μόνον περιορισθῶμεν, ἀνέκαθεν μετὰ πολλῆς

Digitized by Google

σπουδῆς συνετάσσοντο οἱ πίνακες καὶ ἕως τώρα ἀκόμη διορθοῦνται καὶ συμπληροῦνται μὲ τὴν βοήθειαν μάλιστα τῆς ἐπιγραφικῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν νομισμάτων. Καὶ τῶν πρώτων λοιπὸν Ἀρχιερέων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, τῶν Πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἱ ἀκριβεῖς χρονολογικοὶ πίνακες, ὅταν μάλιστα συνοδεύονται ὑπὸ εἰδήσεων ἱστορικῶν καὶ βιογραφικῶν, εἶναι μεγάλης σημασίας ἔργον. Ὄχι δὲ μόνον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἡ ἱστορία πολλαχῶς διαφωτίζεται, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλου ἡ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους. Καὶ ποίαν μὲν θέσιν ἡ Ἐκκλησία κατεῖχεν ἐν τῇ κοινωνικῇ τάξει τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ ἀγνοῶν, ὅθεν καὶ πάντες γινώσκουσι τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν ἤσκησαν οἱ Πατριάρχαι ἐπὶ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην τροπήν, ἣν ἔτυχε νὰ λάβωσι τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν πράγματα. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Πατριάρχης κατεστάθη ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ δουλεύοντος Γένους ὁ ἀρχηγός. Τίνες λοιπὸν ὑπῆρξαν οἱ κατὰ τὸ διάστημα τῶν αἰώνων ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχεύσαντες, πότε ἀκριβῶς ἕκαστος ἔδρασεν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ἀπὸ ποίας ἐπισκοπῆς ἀνυψώθη εἰς τὸ ὕπατον ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα, πρὸς τίνα ἱστορικὰ γεγονότα ἕκαστος ἐξ αὐτῶν συνέδεσε τὸ ὄνομά του ἐπ' ἀγαθῷ ἢ ἐπὶ κακῷ, πάντα ταῦτα εἶνε ζητήματα, τὰ ὁποῖα φυσικῶς δὲν ἐνδιαφέρουσι μόνον τοὺς εἰδικῶς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πάντα λόγιον ἄξιον τοῦ ὀνόματος.

Πλὴν δὲ τούτου, ἐπειδὴ οἱ κατορθώσαντες νὰ ἀναβῶσι τὸν πατριαρχικὸν θρόνον, πρέπει ἐξ ἅπαντος διά τινας λόγους ὑπεροχῆς οἱασδήποτε νὰ κατώρθωσαν τοῦτο, ἡ ἱστορία τῶν Πατριαρχῶν, ἥτις ἐξ ἅπαντος πρέπει νὰ συνοδεύῃ τὴν χρονολογικὴν αὐτῶν μνείαν, διαφωτίζει πλεῖστα σημεῖα τῆς μερικῆς καὶ ἰδιαιτέρας ἱστορίας τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν κωμῶν καὶ πόλεων, ἐν αἷς οἱ Πατριάρχαι ἢ ἐγεννήθησαν, ἢ ἐδίδαξαν ἢ ἐχρημάτισαν ἐπίσκοποι πρὸ τῆς ἀναρρήσεώς των εἰς τὸ πατριαρχικὸν ἀξίωμα.

Τοιούτους καταλόγους τῶν Πατριαρχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκτενεστέρους ἢ συντομωτέρους ἔχομεν καὶ ἄλλους, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἀνέκδοτοι, ἀλλ' ὁ νῦν ἐκδοθεὶς καὶ ἐξ οὗ ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ γράψωμεν ταῦτα, εἶναι πληρέστερος καὶ ἀκριβέστερος ἐν πολλοῖς, διότι ὁ φιλοπονήσας αὐτὸν ἠδυνήθη ὄχι μόνον τὰς τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ἐργασίας νὰ ἐπωφεληθῇ, ἐξελέγχων καὶ τὸ ἀκριβὲς αὐτῶν, ὁσάκις εἶχον ἀνακριβείας ἀλλὰ ἐκ πηγῶν ἄλλων νὰ πορισθῇ πλείστας εἰδήσεις.

Ἀκριβῆ περὶ πάντων τούτων τῶν ζητημάτων ἔννοιαν δύναται νὰ λάβῃ ὅστις ἀναγνώσῃ τὴν *Προδιοίκησιν* (θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἡμεῖς ἄλλην ἐπιγραφὴν οἱανδήποτε) τοῦ βιβλίου. Ἐκεῖ πολλὰ ἔχῃ νὰ μάθῃ ὁ περὶ τὰ τοιαῦτα περίεργος. Πόθεν ὁ τίτλος ὁ πατριαρχικός, πῶς κατὰ καιροὺς ἐγίνετο ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ χειροτονία του, πῶς ἐνεδύοντο οἱ Πατριάρχαι καὶ τίνες αἱ προνομίαι των, ποῖα τὰ καταλύματά των, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἀξιοπερίεργα βλέπει ἐκεῖ ὁ βουλόμενος. Ἠθέλησε δὲ καὶ εἰκόνας νὰ μᾶς παραθέσῃ τινῶν Πατριαρχῶν, ἐπιφανεστάτων μάλιστα ὁ κ. Γεδεών, πρᾶγμα ἀξιόλογον, διότι καὶ εὐχάριστον εἶναι νὰ βλέπωμεν τὰς σεμνὰς μορφὰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐποίμαναν τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν εἰς χρόνους παλαιούς, τινὲς μάλιστα εἰς χρόνους ζοφερούς, ὅτε καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τὸ Γένος ὁλόκληρον ἐπορεύοντο ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, καὶ συγχρόνως κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν τὸ νὰ λαμβάνωμεν ὁπωσδήποτε ἔννοιαν καὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιβολῆς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἀφ' οὗ μάλιστα ἡ *Ἱστορία τοῦ ἐνδύματος*, περὶ ἧς τόσον ἐνδιαφέρονται οἱ ξένοι ὡς σχετικῆς πρὸς τὰ ἐθνικὰ αὐτῶν πράγματα, παρ' ἡμῖν οὔτε ἐξητάσθη ἕως τώρα, ἀλλ' οὔτε καὶ ἔρευνά τις συστηματική, τοὐλάχιστον καθ' ὅσον ἡμεῖς εἰξεύρομεν, περὶ αὐτῆς ἔγινε. Δυστυχῶς οὐδεμίαν φροντίδα ἐνόμισαν καλὸν νὰ λάβωσιν οἱ ἐκπονήσαντες τὰς εἰκόνας περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν ἐκτελέσεως. Ἡ τοιαύτη δὲ αὐτῶν κακὴ ἀπείκασις φοβοῦμαι μήπως ἐλαττώσῃ καὶ τὴν πεποίθησιν, ἣν πρέπει τις νὰ ἔχῃ περὶ τῆς ἐξ ὡρισμένων μνημείων γνησίας αὐτῶν ἀναπαραστάσεως.

Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα καὶ οἱασδήποτε ἄλλας ἐλλείψεις καὶ ἂν εὕρῃ τις ἐν ἔργῳ, τοῦ ὁποίου θὰ ὑπῆρξε τῷ ὄντι πολὺ δυσχερὴς ἡ σύμπηξις, ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ νέοι οὗτοι *Πατριαρχικοὶ Πίνακες* θὰ προστεθῶσιν εἰς τὰ καλὰ ἑλληνικὰ βιβλία, ἐν οἷς δυνάμεθα προχείρως νὰ εὑρίσκωμεν τὸν θησαυρὸν τῶν εἰδήσεων, δι' ὧν συναποτελεῖται ἀξιόλογον καὶ περισπούδαστον μέρος τῆς πατρίου ἱστορίας. Σ.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Ζήτημα πρὸς λύσιν.

Εἰς τίνα ἐκ τῶν συνεργατῶν τῆς Ἑστίας ἀνήκει τὸ κάτωθι αὐτόγραφον ; Διὰ τίνων σκέψεων ἐπὶ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος φθάνετε εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀνήκει εἰς αὐτὸν καὶ ὄχι εἰς ἄλλον;

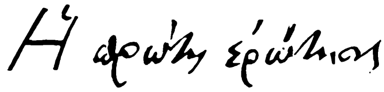

Θὰ δημοσιευθῇ ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν ἀπαντήσεων ἡ μᾶλλον δικαιολογημένη γραφολογικῶς καὶ θὰ δοθῇ εἰς ἀμοιβὴν ἓν καλὸν βιβλίον εἰκονογραφημένον.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ἓν καὶ ἓν πόσα κάμνουν ;

Διατί αἱ ἔξυπναι γυναῖκες ἀγαποῦν τὸν ὕπνον;

Τί ἐστιν ἐπιτυχία ;

Τί κάμνεις μὲ τὸν πειρασμόν ;

Διατί ἐπλάσθημεν ἀνόμοιοι ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Τί παράγει περισσοτέραν θερμότητα ;

Ἀπ. Τὸ συρτάρι τοῦ γραφείου μου, διότι περιέχει πλείστας ἐπιστολὰς μὲ *θερμὰ* συγχαρητήρια, μὲ *θερμοτέρας* συστάσεις, μὲ *θερμοτάτας* παρακλήσεις.

Ρήγας.

Ἐρ. Δύο καὶ δύο πόσα κάμνουν ;

Ἀπ. Ἓν . . . τετράπουν.

Ἄδηλος.

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ καλητέρα ἡλικία ;

Ἀπ. Ἐκείνη, ἣν δὲν ἔχομεν πλέον.

Ἠθικογεωργός.

Ἐρ. Ἄνευ τίνος δύναται νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος ;

Ἀπ. Ἄνευ πνεύματος. *Δέλτα.*

Ἐρ. Τί μισεῖ περισσότερον ἡ γυνή ;

Ἀπ. Τὸν ἀδιάκριτον, ὅστις ἐρωτᾷ περὶ τῆς ἡλικίας της. *Πετεινόμυαλος.*

Ἐρ. Ἄνευ τίνος δύναται νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος ;

Ἀπ. Ἄνευ καρδίας — ἡ γυναῖκά μου ἐπάτησε τὰ σαράντα. *Ὁ σύζυγος*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

μορφούμεθα ἐντολῇ σας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικὰς διαθέσεις σας.

κ. Ι. Ἀσ. Μαλορωσισκάγια. Στέλλονται ζητηθέντα πλὴν Ἡμερολογ. Κυρ. ἐξαντληθέντος.

κ. Λ. Κ. Καρβασαρᾶν. Διωρθώθη ἐπὶ τέλους.

κ. Λ. Σ. Μ. Γαλαξείδιον. Ἐλήφθησαν.

Ψυχήν, Παράδεισον. Ἀκατάλληλον δυστυχῶς· δὲν εἶνε διὰ γήινα πλάσματα οἱ στίχοι σας. Δέν τους δημοσιεύετε εἰς κανὲν περιοδικὸν τοῦ Παραδείσου σας; Ἢ μόνον ἡ κόλασις ἔχει δημοσιογραφικὰ ὄργανα.... καὶ ἡ γῆ μας;

κ. Α. Κ. Ι. Λευκωσίαν. Ἐστάλη ὁ α´ τοῦ 1890 πάλιν. Πῶς δὲν ἐλήφθη, ἀφοῦ σημειοῦται ὡς σταλεὶς τὴν 29 δεκεμ. ἐν τῇ διεκπεραιώσει, ἄπορον. Βεβαίως θὰ ἐχάθη.

κ. Ἀλκ. Κ. F. Δὲν εἶνε ἄξιον δημοσιεύσεως.

Βανίλιαν, Ἐνταῦθα. Ἔχει χάριν τινά, ὅπως καὶ ἄλλα προαποσταλέντα, ἀλλὰ καὶ πτωχείαν ἐκφράσεως καὶ ἀτέλειαν μορφῆς. Ὅπως ἡ ἡρωΐς σας εἶνε κρυμμένον καὶ αὐτὸ εἰς φόρεμα ταπεινό, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν κόσμον.

Μωρπάν, Αἴγιναν. Δὲν ἔχει οὔτε μέτρα, οὔτε γλῶσσαν, οὔτε καμμίαν νέαν ἰδέαν, ἀλλὰ παλαιὰς τοιαύτας σκονισμένας καὶ ῥαγισμένας.

*** Κυπαρισσίαν. Τὸ πρῶτον ὑποφερτόν, ἀλλ' ἀκατάλληλον· τὸ δεύτερον φρικτόν.

Βῆσσον. Γλωσσολογικὴν ἀξίαν ἴσως ἔχουν — ὄχι ποιητικὴν ὅμως. Ἀδυνατοῦμεν λοιπὸν νὰ τὰ δημοσιεύσωμεν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ φιλοφρονήματα.

κ. Χ. Κ. Ἐνταῦθα. Τὸ περὶ καθαριότητος εὕρομεν πάρα πολὺ πραγματικὸν καὶ δὲν τὸ δημοσιεύομεν· εὐχαριστοῦμεν.

Apollon, Ἐνταῦθα. Ἡ μετάφρασις τοῦ σονέττου δὲν εἶνε ἐπιτυχής.

Παλαιὸν μαχητήν, Κων]πολιν. Ἀτυχὴς ἡ ἀπόπειρα· ἀσυνάρτητος κωδωνοκρουσία βραγχνῶν στίχων.

κ. Α. Ζ. Ἀδριανούπολιν. Λίαν εὐχαρίστως θὰ δημοσιεύσωμεν ὅ,τι γράφετε, ἂν μᾶς σταλῇ φωτογραφία τῆς προκοπῆς καὶ ὄχι παιδαριῶδες σχέδιον, οἷον τὸ σταλέν.

Ἀλθώταν, ἐνταῦθα. Ἀνούσιον τὴν ὑπόθεσιν· ἡ δὲ γλῶσσά του ἡ δῆθεν δημώδης εἶνε παρδαλὸν ἀνακάτωμα καθαρολογιῶν καὶ δημοτικῶν ἰδιωτισμῶν χωρὶς κανὲν αἴσθημα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Φεβρουαρίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0	502		503	—
» 120,000,000 » 5 0)0	573	—	574	—
» 170,000,000 » 5 0)0	572	—	573	
» 135,000,000 » 5 0)0	467		473	—
» 30,000,000 » 4 0)0	460		465	
» 125,000,000 » 4 0)0	460		465	—
Κτηματ. ὁμολ. θν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	548	25	548	75
ΜΕΤΟΧΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4475		4480	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . .	295		295	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας . . .	292		293	
Βιομηχανικῆς πίστεως	93		93	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου . . .	192		192	25
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	438		440	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	216	50	217	—
Σιδηρόδρ. Θεσσαλίας	149		150	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	78		80	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου . . .	93		95	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων. . . .	99		99	50
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	385		390	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . .	25	37	25	38
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	28	25	30
Λίρα ὀθωμανική	29	—	29	10
Λίρα ἀγγλική			—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	31	85	31	95
Τρίμηνον Γαλλίας	1,26	25	1,26	30
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	—	32	18
Ὄψεως Γαλλίας.	1,27	—	1,27	50

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ´.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

(Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς Ἑστίας καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε του Ἐξωτερικοῦ.

6 6

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

6 6

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ:

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμποντα τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων, μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον, ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ. Πλὴν τῶν «Μαγικῶν Παιγνίων», ὧν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πανθομολογεῖται, διασκεδαστικώτατον βιβλίον εἰς τὰς ἑσπερινὰς συναναστροφὰς τώρα τὸν χειμῶνα εἶνε καὶ τὸ «Βιβλίον τῆς Σφιγγός», περιέχον περιεργότατα παιγνίδια, προβλήματα, αἰνίγματα, γρίφους, κρυπτογραφήματα, λογοπαίγνια, ἐκτελούμενα μὲ παιγνιόχαρτα, δόμινο, σκάκι, ἀριθμούς, λέξεις, σχήματα ποικίλα κτλ. κτλ. μετὰ τῶν λύσεων ἐν τέλει. Τιμᾶται δραχ. 2.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας πείρας. Ἐφήρμοσεν ὁ ἴδιος τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ ἔγεινεν ἀπὸ πτωχὸς τυπογράφος ὁποῦ ἦτο κατ' ἀρχάς, ὁ *μέγας Φραγκλῖνος*, ἀποκτήσας πλούτη, δόξαν, τιμάς, καὶ ἀνακηρυχθεὶς εἷς τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Εἶνε λοιπὸν ὁ τρόπος δεδοκιμασμένος, ἐπομένως καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς πλουτισμόν. Τιμᾶται λεπτῶν 50·—Δίδεται δὲ δωρεὰν εἰς πάντα ἀγοράζοντα ἓν ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων.

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ χαλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.—Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέσταται ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.)

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

13 493

ΑΡΙΘ. 7 ΤΟΜΟΣ Α'

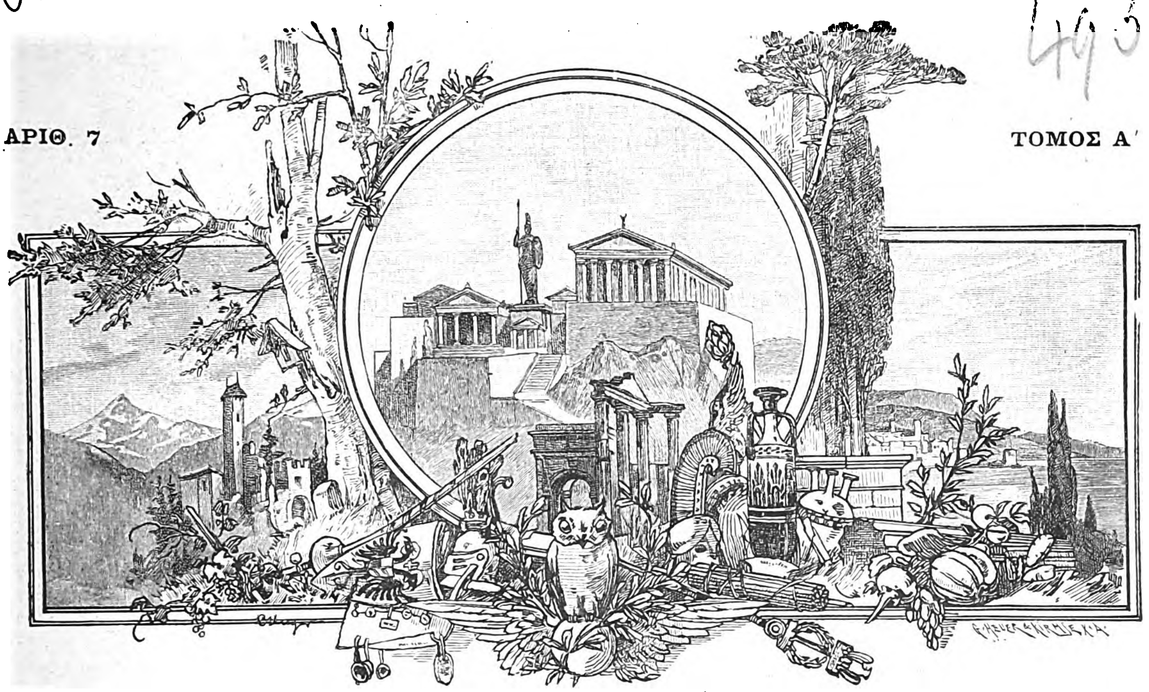

FOREIGN BODL.LIBR. PERIODICAL

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς...... **8**	—	ἐτησία δραχμὰς	**15**
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ. **10**	—	» Φρ. χρ.	**20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ **30**, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ **40**.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙ 17 ΕΤΗ ΝΕΚΡΟΣ, διήγημα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.
Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.
Η ΒΥΘΙΣΜΕΝΗ ΠΟΛΙΣ, ποίημα ὑπὸ Ἀριστομένους Προβελεγίου.
ΠΕΡΙ ΑΓΩΓΗΣ ὑπὸ Δ. Βικέλα.
ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ, *Αἱ ἐντυπώσεις τῶν αἰσθητηρίων ἐν σχέσει πρὸς τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων*, (μετὰ 3 εἰκόνων) ὑπὸ Σ. Ἀποστολίδου.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: *Οἱ πάπυροι τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου*, *Γάμος ἐξ ἔρωτος*, *Παρήγορος ἀπογραφή*, *Τὰ τελευταῖα*.
ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ. — ΠΑΙΓΝΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ λυγερή, [εἰκὼν φὸν Μπλάας]. — Τὸ φυτὸν ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὁ πάπυρος.
— Τὰ τελευταῖα. — Διάγνωσις αὐγῶν (παίγνιον).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ ρωσσικὸν ἀτμόπλοιον *Ναύαρχος Κορνίλωφ*, ἐφ' οὗ ἐπέβαινεν ὁ πρίγκηψ Γεώργιος, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Αὐτοκράτορος. Ὁ πρίγκηψ παθὼν κατὰ τὸ ταξείδιον θὰ παραμείνῃ πρὸς ἀνάρρωσιν ἐν Ἀθήναις.

— Πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἀφικνεῖται προσεχῶς εἰς Ἀθήνας ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας διερχομένη διὰ Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἐν τῇ θέσει Ἁγίῳ Γεωργίῳ τῆς νήσου Κέας ἐναυάγησε το ἑλληνικὸν ἀτμόπλοιον *Ἀδριάνα Σταθάτου*. Ἐκ τοῦ πληρώματός τινες ἐπνίγησαν, οἱ δὲ λοιποὶ μετεφέρθησαν εἰς Πειραιᾶ διὰ σουηδικοῦ πλοίου.

— Ἡ δεξιωτάτη ἱσπανὶς ἁρπίστρια Ἐσμεράλδα Θερβάντες ἐν Ἀθήναις διατρίβουσα ἔδωκε συναυλίαν ἐν τῷ Ὠδείῳ, εἰς ἣν παρέστη ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια καὶ πλῆθος ἐκλεκτόν, ἐκλήθη δὲ ἑτέραν ἑσπέραν εἰς τὰ Ἀνάκτορα. Ἡ Ἱσπανὶς καλλιτέχνις θὰ δώσῃ καὶ δευτέραν συναυλίαν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως.

— Ὁ Ἐθνικὸς Δραματικὸς Σύλλογος δίδει σειρὰν παραστάσεων ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ. Ἤδη παρεστάθησαν κατ' ἐπανάληψιν ὁ *Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος*, καὶ ἡ *Κατάρα τῆς Μάννας*, τοῦ κ. Α. Ἀντωνιάδου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Οἱ Ἀρειανοὶ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, συγγραφέντες μὲν Ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου Καρδιναλίου Ἰωάννου Newman, ἐξελληνισθέντες δὲ ὑπὸ Ἰωακεὶμ Δ. Φοροπούλου, διδασκάλου τῆς Θεολογίας καὶ διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τύποις Βλασίου Φιλιππίδου, Κουρσοὺμ Χὰν ἀριθ. 3. 1890. 8ον σ. 355. Εὑρίσκεται ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῖς Ἀδελφοῖς Δεπάστα καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας.

Νέον Ἐπιστολάριον, ἤτοι ὑποδείγματα ποικίλων ἐπιστολῶν ἐρανισθέντα ἐκ διαφόρων πηγῶν ὑπὸ Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἔκδοσις τρίτη. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1891. 8ον σελ. 144. Τιμ. δρ. 2

Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 57 καὶ 58 τοῦ Corpus Juris Civilis (τόμος Δ') ὑπὸ Ἠλ. Λιακοπούλου, περιέχουσι δὲ τὰ βιβλία τῶν Πανδεκτῶν 37, 38 καὶ 39, ἐν οἷς καὶ τὰ στέμματα τῶν συγγενειῶν. Τιμ. δραχ. δύο. Νέοι συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τα καταστήματα Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

Ὁ κ. Hoefer, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογίας καὶ γεωλογίας τοῦ ἐν Loeben Πανεπιστημίου, ἐδημοσίευσεν εὐμενεστάτην κρίσιν περὶ τῆς πρό τινος ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Zeitschrift für Berg und Hüttenwesen» δημοσιευθείσης νέας θεωρίας τοῦ ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων καθηγητοῦ τῆς χημείας κ. Α. Κ. Δαμβέργη, ἐξηγούσης τὴν ἐν τοῖς βαρυτικοῖς ὀρυκτοῖς τῆς νήσου Μήλου ὕπαρξιν ἀργύρου. Τὰ καθέκαστα τῆς νέας ταύτης θεωρίας παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὸν διάσημον καθηγητὴν νὰ συγχαρῇ δι' ἐπιστολῆς τὸν κ. Δαμβέργην διὰ τὴν λίαν εὐφυῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν νέαν ταύτην θεωρίαν, ἥτις, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ προμνημονευθέντος καθηγητοῦ κ. Hoefer, ἔχει καὶ γενικώτερον ἐνδιαφέρον, διότι δι' αὐτῆς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ἡ ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις παραγωγὴ χλωριούχων μεταλλικῶν ἑνώσεων.

Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ τῶν γραμματοσήμων φέροντος τὸ ὄνομα: Ἑρμῆς. Θὰ ἐκδίδεται κατὰ μῆνα ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, ἡ δὲ συνδρομή του θὰ εἶνε ἐτησίως δραχμὰς 2.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Προκλ. Καλάμας. Πολὺ κακὴ παρηγοριά. . . σᾶς συλλυπούμεθα.

κ. Α. Κ. Ι. Κύπρον. Δὲν εἶνε δύο τόμοι, ἀλλὰ 4, ὧν ὁ πρῶτος ἐξηντλήθη. Οἱ τρεῖς ἄλλοι τιμῶνται δρ. 7. Ληφθέντα ἐπὶ πλέον τόμον Ἑστίας παρακαλεῖσθε νὰ παραδώσετε εἰς τὸν κ. Παλ. ἀνταποκριτήν μας. Ποιημ. Παρ. δὲν δίδονται χωριστά.

κ. Γ. Ν. Κ. Τραπεζοῦντα. Ἐνεγράφη κ. Ι. Φ. ἐστάλησαν ζητηθέντα φύλλα τοῦ 1890, Ἀναμένομεν συνδρ.

κ. Α. Μ. Πάτραι. Τα Μαγ. Παίγνια σᾶς ἐστάλησαν τὴν 31 Ἰαν.

κ. Κ. Γ. Κ. Ροστόβιον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Α. Γ. Σ. Κ)πολιν. Ἐστάλη Γυν. Καλ. εἰς κ. Ρ. Δ. Τεργέστην.

κ. Δ. Ι. Μ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθη· θ' ἀπαντήσωμεν προσεχῶς.

κ. Α. Ζ. Ζάκυνθον. Θὰ τὰ ἀναγνώσωμεν καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Η. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφη ὁ κ. Χ. Α. ὁ κ. Μ. Ι. ἔχει ἤδη ἐγγραφῇ δι' ἄλλου.

κ. Κ. Λ. Ζυρίχην. Ἐλήφθησαν· ἐστάλη ἀπόδ. 3924 ἐντὸς φύλλου Ἑστίας.

κ. Ε. Π. Π. Ὀδησσόν. Ζητηθέντα φύλλα ἐστάλησαν. Συνδρομὴν ἀποστείλατε διὰ ῥουβλίων ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης, ὅτε καὶ ἂν χαθῇ θὰ λάβετε ἀποζημίωσιν διπλασίαν τοῦ ἐγκλείστου ποσοῦ.

κ. Δ. Α. Μ. Ζάκυνθον. Ἡμερ. Ἑστ. ἐστάλη 17 ἰαν.

κ. Γ. Π. Κέρκυραν. Ρωμ. δὲν δίδεται δυστυχῶς εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἐκλέξατε εἰκόνας. Καὶ ἄλλοτε ἀπηντήσαμεν ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ, ἀλλὰ δὲν τὸ εἴδετε.

κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Κα Α. Κ. ἐνεγράφη. Ἐστάλησαν τόμοι. Ἀποδ. προσεχῶς. Θὰ ἔλθῃ ταχέως ἡ σειρά του. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Κ. Γ. Γ. Μύκονον. Ἐτακτοποιήθη ἡ ἀποστολή.

Καν Ρ. Σ. Γ. Κέρκυραν. Ἐστάλησαν ἐκ νέου.

κ. Κ. Λ. Πάτρας. Ἐτακτοποιήθη ἡ ἀποστολή.

κ. Ι. Στ. Σῦρον. Ἐστάλησαν Χρ. Τ. συστημέναι.

κ. Δ. Α. Φ. Βραΐλαν. Ἐστάλησαν.

κ. Σ. Δ. Κ. Ροστόβιον. Ἐλήφθησαν. Ἐστάλη Ἡμερ. καὶ Ποικ. Εἰκ. ὡς καὶ φύλλα 1890.

κ. Ν. Κ. Κορώνην. Ἐνεγράφητε. Διαφορὰν δώρου ἐξο-

Digitized by Google

ΕΠΙ 17 ΕΤΗ ΝΕΚΡΟΣ

Διήγημα

Ἀπέθανα πρὸ δέκα ἑπτὰ ἐτῶν. Ἂν δὲ τὸ σῶμά μου δὲν εἶνε ὅλως αἰθέριον, πράγματι ὅμως εἶμαι, ὡς νὰ μὴ ἤμην, ὡς νὰ εἶχα ἀνέτως διαπορθμευθῇ διὰ τοῦ Ἀχέροντος καὶ κοιμηθῇ εἰς βάθος δέκα ποδῶν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω ὅτι ὀνομάζομαι, ἢ ὅτι ὠνομαζόμην Κάρολος Κόνυγκαμ καὶ τὸ ἐπάγγελμά μου ἦτο Ἠπειρωτικὸς Ἀγγελιαφόρος τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργείου τῆς Α. Μεγαλειότητος. Ἐξηφανίσθην δὲ κατὰ τόσον παράδοξον τρόπον, ὥστε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα οἱ νῦν ὑπάλληλοι τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργείου θεωροῦσιν ἔτι αὐτὸν ὡς ἀνεξήγητον μυστήριον. Εἰς μάτην ὅμως θὰ μὲ ἀναζητοῦν, διότι ἐγὼ ἔπαυσα ὑπάρχων, ἡ προσωπικότης μου ἐχάθη κατὰ τὰ δέκα ἑπτὰ ταῦτα παρελθόντα ἔτη!

Δύνανταί τινες νὰ ἐρωτήσωσι: τίς ὁ λόγος δι' ὃν ἐγενόμην ἄφαντος· πρὸς αὐτοὺς εὐθὺς θ' ἀπαντήσω, ὅτι τοῦτο ἔπραξα ἀκουσίως μου καὶ κατὰ τρόπον καθ' ὃν ὀλίγιστοι τὸ ἔπραξαν.

Τὸ κυριώτερον τῶν χρεῶν μου ἦτο νὰ φέρω ἐπισήμους ἐπιστολὰς πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ κράτη, καὶ τόσον ἀδιάκοποι ἦσαν αἱ ἀπὸ Λονδίνου εἰς Βρενδήσιον καὶ Τεργέστην καὶ Μασσαλίαν καὶ Κωνσταντινούπολιν μεταβάσεις μου, ὥστε αἱ μακραὶ ὁδοιπορίαι μου ἐγένοντο ἐπαχθεῖς καὶ ἐπόθουν πλέον τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἡσυχίαν. Ἡ θέσις μου μὲ ὑπέβαλλεν εἰς μεγάλην εὐθύνην, διότι ἔφερον κεκρυμμένα ἀπὸ πάσης ὄψεως ἐν θύλακι περὶ τὴν ὀσφύν μου ἐσφραγισμένα δεμάτια περιέχοντα πολιτικὰ ἀπόκρυφα παντὸς εἴδους καὶ μόνον διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πρέσβεων προωρισμένας ἀγγελίας, αἵτινες ἂν περιήρχοντο εἰς γνῶσιν τοῦ δημοσίου ἠδύναντο σπουδαίως νὰ βλάψωσι τὸ γόητρον τοῦ κράτους ἢ καὶ νὰ περιπλέξωσιν ἡμᾶς εἰς πόλεμον.

Κατὰ τὸ 1871 ἡ Ἀγγλία ἠναγκάσθη νὰ μετέρχεται δεξιὰ διπλωματικὰ μέσα πρὸς τὴν νεωστὶ συσταθεῖσαν Γαλλικὴν Δημοκρατίαν, καὶ τούτου ἕνεκα κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο μετέβαινον δὶς καὶ τρὶς ἔτι καθ' ἑβδομάδα εἰς Παρισίους. Ἀδιάλειπτοι τοιαῦται ὁδοιπορίαι τάχιστα κατακουράζουν καὶ τὸν μᾶλλον πεπειραμένον καὶ ἰδίᾳ ὅταν, φθάνων τις εἰς Λονδῖνον τὴν πρωΐαν, τὴν νύκτα πάλιν ἐπανακάμπτῃ εἰς Παρισίους. Οἱ γαλλικοί, γερμανικοὶ καὶ ἰταλικοὶ σιδηρόδρομοι εἰς ἐμὲ ἦσαν τόσον οἰκεῖοι, ὅσον καὶ αἱ κυριώτεραι καὶ γνωστότεραι τῶν ὁδῶν τοῦ Λονδίνου. Ἀλλὰ μακρά τις ὁδοιπορία πρὸς τὰς πρωτευούσας τῆς Αὐστρίας καὶ Τουρκίας μοὶ ἦσαν πολὺ ἀρεστότεραι ἀπὸ τὴν ἀνιαρὰν μονοτονίαν τῆς τοῦ «Δούβρου καὶ Καλαὶ ὁδοῦ», καὶ ἤρχισα μὲ τὰ σωστά μου νὰ αἰσθάνωμαι ἀηδίαν πρὸς αὐτήν, καθότι εἰς τὸ διάστημα ἑνὸς μηνὸς μετέβην τριακοντάκις εἰς Παρισίους.

Νύκτα τινὰ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου, ἂν καὶ καθ' ὑπερβολὴν κεκοπιακώς, ἠναγκάσθην νὰ ἀναχωρήσω πάλιν καὶ ἀπῆλθον διὰ τοῦ ταχυδρομικοῦ τραίνου. Πλὴν τοῦ ὅτι ἔφερον σπουδαίας ἐπιστολάς, ἐνεπιστεύθησαν προσέτι εἰς τὴν φροντίδα μου καὶ σάκκον τινά, ὅστις ἐγίνωσκον, ὅτι περιεῖχε μέγα ποσὸν εἰς χρυσὸν καὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, καὶ τὸν ὁποῖον, καθ' ἃς ὁδηγίας ἔλαβον, ὤφειλον νὰ παραδώσω εἰς τὸν πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας. Μέχρι τοῦ Δούβρου ἤμην μόνος· ἀλλ' ὅτε ἀπέβην ἐπὶ τῆς ἀποβάθρας, ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρὸς καὶ ἡ βροχὴ κατήρχετο ὡς χείμαρρος, τοῦθ' ὅπερ ἐδείκνυεν ὅτι ἔξω τοῦ λιμένος ἦτο κακοκαιρία.

— Τὸ βαπόρι τοῦ Καλαί, εἶνε ἀπ' ἐδῶ, κύριε!

Διέβην τὴν κάθυγρον πάροδον καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθεσα τὸν πολύτιμον σάκκον μου εἰς θέσιν τινὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ, ὅπου ἠδυνάμην νὰ ἐπαγρυπνῶ ἐπ' αὐτοῦ. Φθάσας εἰς Καλαὶ μόλις μετὰ τὸ μεσονύκτιον, εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπιβατῶν καὶ ἐδείπνουν μέχρις οὗ αἱ εὐπρόδεκτοι λέξεις «Οἱ ἐπιβάται τῶν Παρισίων εἰς τὰς θέσεις των!» ἤχησαν μεγαλοφώνως. Ἐξελθὼν τότε, ἐξέλεξα κενόν τι πρώτης θέσεως διαχώρισμα, διέταξα τὸν ἀχθοφόρον νὰ καταθέσῃ ἐκεῖ μέσα τὸν σάκκον καί, περιτυλιχθεὶς καλῶς μὲ τὸν ὁδοιπορικὸν ἐπενδύτην μου, ἐτοποθετήθην καὶ ἐγὼ καταλλήλως, ὅπως διέλθω τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταξειδίου.

Δὲν ἐτόλμων νὰ κοιμηθῶ, ἐν ὅσῳ τὸ ποσὸν ἐκεῖνο τοῦ χρυσοῦ ἦτο εἰς τὴν κατοχήν μου, καὶ ὅσον καὶ ἂν ἤμην κουρασμένος κατώρθωσα καταβαλὼν μεγάλην προσπάθειαν νὰ μένω ἔξυπνος. Ἐνδεχόμενον ἦτο πάντοτε νὰ μὲ παραφυλάττουν καὶ νὰ μὲ ἀκολουθοῦν κλέπται ἢ

Digitized by Google

πολιτικοὶ κατάσκοποι· τούτου ἕνεκα ἐν περίστροφον πλῆρες ἐκρύπτετο ἐν τῷ θυλακίῳ μου ἕτοιμον διὰ πᾶσαν ἀνάγκην.

Ὀλίγοι ἐταξείδευον τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ ἤμην ἀρκετὰ τυχηρὸς ὅτι εἶχα εἰς τὴν κατοχήν μου τὸ διαχώρισμα μόνος, μέχρις οὗ ἀφίχθημεν εἰς Ἀββεβίλλην. Ἐκεῖ τότε εἰσῆλθον δύο καλῶς ἐνδεδυμένοι Γάλλοι, οἵτινες μὲ παρετήρησαν προσεκτικῶς καὶ εἶτα ἐκάθισαν εἰς τὰς ἀπέναντι γωνίας τῆς ἁμάξης. Σπανίως αἰσθάνομαι ἀνησυχίαν διὰ τοὺς συνεπιβάτας μου, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι, ἐνῷ παρετήρουν αὐτούς, μοὶ ἐπῆλθε σκιά τις δυσπιστίας, ἰδέα περὶ ἐπικειμένης συμφορᾶς: Ὡς ἐξ ὁρμεμφύτου δυνάμεως ὠθούμενος ἀνεζήτησα τὸ περίστροφόν μου καὶ ἐβεβαιώθην ὅτι ἦτο ἕτοιμον ἐν ἀνάγκῃ, διότι ἤμην πλέον βέβαιος, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι συνεταξείδευον μετ' ἐμοῦ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ ὅτι μὲ παρηκολούθουν μὲ κακὸν σκοπόν.

Ἀλλ' οὗτοι ἐκάθισαν ἀπέναντι ἀλλήλων καπνίζοντες καὶ ἐνίοτε συνωμίλουν, ἂν καὶ οὐδὲ ἅπαξ ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος μου, ἀποκρύπτοντες τὰ πρόσωπά των ὅσον ἠδύναντο ἀπὸ τὸ ὠχρὸν καὶ ὑποτρέμον φῶς τῆς λυχνίας τῆς ἁμάξης.

Ἀφοῦ τὸ τραῖνον ἐπέσπευσε τὴν πορείαν του, ἐπείσθην πλέον ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶχον κακὰς προθέσεις. Παρετήρησα τὸ ὡρολόγιόν μου καὶ εἶδον, ὅτι ἐντὸς 20 λεπτῶν θὰ ἐφθάναμεν εἰς Ἀμιένς, καὶ ἀπεφάσισα ἐκεῖ ν' ἀλλάξω ἅμαξαν. Μὲ ὑπομονὴν ἐκάθισα καὶ παρετήρουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον παραμονεύων, ἵνα ἴδω τὸ πρῶτον χάραγμα τῆς αὐγῆς ἐπὶ τῶν μεμακρυσμένων λόφων, καὶ ἀναμένων τὸν προσεχῆ σταθμόν, ὅτε αἴφνης ᾐσθάνθην τρομερὸν κτύπον ἐπὶ τοῦ κρανίου μου.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον! Τὰ πάντα ἐγένοντο χάρτης ἄγραφος δι' ἐμέ!

Πόνος ἀνυπέρβλητος, ὡς τὸ τρύπημα χιλίων διαπύρων βελονῶν ἐντὸς τοῦ μυελοῦ μου, συναίσθησις ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐξωρύσσοντο καὶ ὅτι οἱ μήνιγγές μου ἐκτυπῶντο ἀνιλεῶς. Ἦτο ἡ φρικωδεστάτη τῶν βασάνων, ἣν ποτὲ ἐδοκίμασα, καὶ ὅμως βαμηδὸν συνηρχόμην εἰς ἐμαυτὸν ἀγωνιζόμενος νὰ ἀπαλλαχθῶ καταστάσεως, ἥτις ἐξ ἡμισείας ἦτο ὄνειρον καὶ ἐξ ἡμισείας λήθαργος. Κατὰ μικρὸν ἠλαττοῦτο ὁ τρομερὸς τῆς κεφαλῆς μου σάλος καὶ εὑρέθην τέλος καθήμενος εἰς ἕδραν ἐντὸς θαλάμου λαμπρῶς ἐπιπλωμένου καὶ ἀγνώστου εἰς ἐμέ. Ἐφωτίζετο ἀμυδρῶς ὑπὸ μικρῶν ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν, καὶ μετ' ἀπορίας μου βλέπων πέριξ παρετήρησα ἐκεῖ πέραν εὐρὺν τινα χῶρον κατάφυτον, πρὸς ὃν κατέπιπτε τὸ φλοισβίζον ὕδωρ μικροῦ τινος τεχνητοῦ καταρράκτου.

Ἡ πρώτη σκέψις μου ἐστράφη εἰς τὰς ἐπισήμους ἐπιστολάς, ἃς ἔφερον καὶ ἀνεζήτησα τὸν θύλακά μου· ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε πλέον! Μὲ ἔκλεψαν ἄρά γε; Θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πώγωνος ἀνεσκίρτησα αἰσθανθείς, ὅτι ἔφερον μακρὰν γενειάδα ἀφθόνως κατεσπαρμένην ἀπὸ ψαρρὰς τρίχας, ἂν καὶ χθὲς ἔτι εἶχον ξυρισθῇ ἐντελῶς! Καὶ ὁ σάκκος μου μὲ τὰ χρήματα ποῦ ἦτον ἄρά γε; Μετά τινα προσπάθειαν ἐσηκώθην καὶ συγχρόνως τὸ πρόσωπόν μου κατωπτρίσθη εἰς μακρόν τι κάτοπτρον. Κλονούμενος καὶ κατάπληκτος ὀπισθοδρόμησα· διότι τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ἤμην ζωηρότατος τριακοντούτης νέος καὶ τώρα ἔβλεπον, ὅτι ἡ κόμη μου εἶχεν ἀραιωθῇ καὶ λευκανθῇ ἐν μέρει, τὸ δὲ πρόσωπόν μου τοσοῦτον εἶχε ῥυτιδωθῇ καὶ ἀλλοιωθῇ, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸ ἀναγνωρίσω ὡς ἰδικόν μου.

Ποῦ ἤμην; Τί ἐσήμαινον ταῦτα πάντα; ἐνῷ αἱ σκέψεις αὗται διήρχοντο διὰ τοῦ πνεύματός μου, παρετήρησα τὸ σχοινίον κώδωνος καὶ εἵλκυσα αὐτό. Εἰς τὴν πρόσκλησίν μου ἐνεφανίσθη ἀμέσως ἰσχνός τις, ὁ ὁποῖος δὲν ἐφαίνετο ὑπηρέτης.

— Εἰπέτε μοι, τίς μ' ἔφερεν ἐδῶ; Τίνος εἶνε τὸ σπίτι αὐτό; ἠρώτησα μετ' ἀνυπονησίας.

Οὗτος μὲ παρετήρησε προφανῶς ἐν μεγίστῃ ἐκπλήξει.

— Δὲν εἶσθε καλά, κύριε. Εἶνε τὸ σπίτι σας.

— Τὸ σπίτι μου! Καί, παρακαλῶ, ποῖος εἶσθε σεῖς;

— Ἐγὼ εἶμαι ὁ γραμματεύς σας· θὰ γυρίσω ἀμέσως, ὑπέλαβε, καὶ προδήλως λίαν φοβισμένος ἐγένετο ἄφαντος.

Καιρὸν δὲν εὗρον νὰ συλλογισθῶ περὶ τοῦ μυστηριώδους τῆς θέσεώς μου, ὅτε εἰσῆλθεν ὑψηλή τις γυνή, μὲ ἐσθῆτα ἑσπερινὴν καὶ ἀπαστράπτουσαν ἐξ ἀδαμάντων. Ἦτο μελαχρινή, ὡραῖος μελαχρινὸς τύπος.

— Τί εἶπες εἰς τὸν Χάλλετ καὶ τὸν κατετρόμαξες; εἶπεν αὐτή, γελῶσα. Διατί δὲν ἐνδύθης; Ἐνθυμεῖσαι ὅτι ὑπεσχέθημεν νὰ δειπνήσωμεν ἀπόψε εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κρέσβελλ.

— Ἐγὼ— ἐγώ;... δὲν σᾶς ἐννοῶ, κυρία, εἶπον μετὰ κόπου, διότι ὁ ἐγκέφαλός μου περιεστρέφετο ὡς ὑπὸ ἀνεμοστροβίλου.

— Τί ἔχεις; τί συνέβη; ἀνέκραξε τεταραγμένη. Δὲν μὲ γνωρίζεις; Τὴν Ρόζαν, τὴν γυναῖκά σου δὲν γνωρίζεις;

— Τὴν γυναῖκά μου; ὄχι· ποτὲ δὲν σᾶς εἶδα ἕως τώρα... Ἐδῶ κάτι τρέχει. Ποῦ εἶνε ὁ σάκκος μου μὲ τὰ χρήματα; εἶπον ἐν ἀμηχανίᾳ.

Ἡ ἐν τῷ βλέμματί της στενοχωρία ἐπηύξανεν, ἐνῷ ἔλεγε! — Ἡσύχασε. Δὲν εἶσαι καλά· πρέπει νὰ ἐρωτήσῃς τὸν ἰατρόν.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην ἰατρικῆς συμβουλῆς, ἀπήντησα. Πρέπει νὰ ἐξακολουθήσω ἀμέσως πάλιν τὸ εἰς Παρισίους ταξείδιόν μου. Ποῦ εἶνε τὰ φορέματα, τὰ ὁποῖα ἐφόρουν, καὶ αἱ ἐπίσημοι ἐπιστολαί, τὰς ὁποίας ἔφερα.

— Δὲν ἠξεύρω τί θέλεις νὰ εἴπῃς, ἀνεφώνησεν

Digitized by Google

ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις ἀπεκάλει ἑαυτὴν σύζυγόν μου. Φαίνεται, ὅτι εἶσαι ἀφηρημένο; Φραγκῖσκε.

— Ἐγὼ δὲν ὀνομάζομαι ἔτσι. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κάρολος Κόνυγκαμ.

— Ὄχι· ἀπατᾶσαι, ἀγαπητέ μου, ὑπέλαβε μὲ ἡσυχώτερον τόνον φωνῆς, προδήλως σκοποῦσα νὰ μὲ εὐχαριστήσῃ. Εἶσαι ὁ Φραγκῖσκος Θώρνδυκ καὶ ἐγὼ ἡ Ρόζα Θώρνδυκ, ἡ σύζυγός σου.

— Πότε καὶ ποῦ σᾶς ἐνυμφεύθην;

— Εἰς τὸ Μέλβουρν, πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν.

— Εἰς τὸ Μέλβουρν! καὶ ποῦ εἴμεθα τώρα;

— Εἰς τὸ ἐξοχικόν μας σπίτι εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Βικτωρίας. Θέλεις καὶ τίποτε ἄλλο ἀκόμη νὰ μάθῃς;

Καὶ ταῦτα εἶπε μειδιῶσα, προσπαθοῦσα νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἐγὼ ἠστειευόμην.

Δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω τὴν ἐξογκουμένην δίκην ἀλλεπαλλήλων κυμάτων σωρείαν τῶν σκέψεων καὶ αἰσθημάτων, ἥτις ἐπῆλθε πλήττουσα τὸν ἐγκέφαλόν μου. Ἤμην ἀκόμη ἐγὼ αὐτὸς, ἢ πάντα ταῦτα ἦσαν ὄνειρον;

Ὄχι ἦσαν σκληρὰ πραγματικότης!

— Σᾶς ἐνυμφεύθην πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν, λέγετε; Λοιπὸν τί ἔτος ἔχομεν τόρα;

Ἐγέλα μὲ πονηρίαν ἐνῷ ἀπήντα:

— Ἔλα δὰ, Φραγκῖσκε· σήμερον δὲν εἶνε Πρωταπριλιά, ὥστε ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀστειότητες δὲν ἔχουν τὸν τόπον των. Ἠξεύρεις πολὺ καλὰ, ὅτι εἶνε 1888.

— Πῶς! ἀνέκραξα, αἰσθανόμενος ὅτι ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἐγενόμην ἄλλος ἐξ ἄλλου. Χθὲς ἦτο 1871 καὶ σήμερον 1888;

Ἤμην βέβαια εἰς τὰ σωστά μου ἔξυπνος. ἀλλ' ὅτι ἤμην ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤρχισα ν' ἀμφιβάλλω καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασα εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι δὲν ἤμην ἐγώ· ἠγωνιζόμην νὰ ἐννοήσω τὴν θέσιν μου, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσα. Πῶς συνέβη νὰ ἦμαι εἰς τὴν Αὐστραλίαν, σύζυγος τῆς γυναικὸς αὐτῆς καὶ ἰδιοκτήτης τοιαύτης μεγαλοπρεποῦς οἰκίας, ἦτο βαθὺ, ἀνεξήγητον μυστήριον. Ἡ τρομερὰ αὐτὴ ἀμφιβολία μὲ ἐξώθει πρὸς τὴν παραφροσύνην.

Θὰ συμβαίνῃ κακὴ συνεννόησις μεταξύ μας, κυρία· εἶπον, μετὰ σοβαρότητος. Δὲν ἀστειεύομαι· ποτὲ ἄλλοτε πρὸ τῆς ἑσπέρας ταύτης δὲν σᾶς εἶδαν οἱ ὀφθαλμοί μου.

Ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις μὲ ἀπεκάλει σύζυγόν της, μὲ παρετήρει μετὰ βλέμματος πλήρους φρίκης, ὡς νὰ εἶχε πεισθῇ αἴφνης περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὠχρίασε καὶ θὰ ἔπιπτε κάτω, ἂν δὲν ἥρπαζον αὐτὴν καὶ τὴν ἔθετον ἐπὶ ἀνακλίντρου. Ἐσήμανα τὸν κώδωνα καὶ ἐπαρουσιάσθη μία ὑπηρέτρια.

— Ἡ κυρία σου ἐλιποθύμησε· φώναξε κανένα νὰ τὴν βοηθήσῃ, εἶπον, καὶ ἐξελθὼν τοῦ δωματίου προέβην, εἰς ἐξερεύνησιν τῆς οἰκίας ἀπὸ τοῦ ἀνωγείου μέχρι τοῦ κατωγείου. Ἦτο λαμπρὰ νεωτερίζουσα κατὰ τὸ σχέδιον οἰκία, ἐπιπλωμένη μετὰ καλαισθησίας καὶ κομψότητος· καὶ παρατηρῶν πρὸς τὰ ἔξω διὰ τῶν θυρίδων, εἶδον ὅτι περιεστοιχεῖτο ὑπὸ χλοερῶν λειμώνων καὶ συστάδων ὡραίων δένδρων, φωτιζομένων τὴν ὥραν ἐκείνην ὑπὸ τοῦ ὠχροῦ τῆς σελήνης φωτὸς καὶ μεταμορφουμένων εἰς σκηνὴν μαγευτικήν.

Διέτρεχα μεγάλοις βήμασι τὸ ἄνδηρον βυθισμένος εἰς σκέψεις. Οἱ ἀστέρες ἔλαμπον, ὁ νυκτερινὸς ἄνεμος ἡδέως ἐστέναζε διὰ μέσου τῶν δένδρων καὶ ὁ ἀὴρ ἐπληροῦτο ὑπὸ τοῦ λεπτοῦ ἀρώματος τῶν ῥόδων. Καὶ ἐνθυμοῦμαι καλῶς ὅτι ἐστηριζόμην ἐπὶ τοῦ δρυφάκτου, παρατηρῶν μακρὰν ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἐπὶ τοῦ αἰθέρος ἀντανάκλασις ἐσημείου τὴν πόρρω ἀπέχουσαν πόλιν Μέλβουρν, καὶ ἀποπειρώμενος νὰ ἐξηγήσω τὰ περιστοιχοῦντα με νέα ἀντικείμενα.

Ἤμην ὅλως ἀνίκανος νὰ κατανοήσω, ὅτι ἡ ἀξιομνημόνευτος εἰς Παρισίους ἀποδημία μου συνέβη πρὸ δέκα ἑπτὰ ἐτῶν, διότι μοὶ ἐφαίνετο, ὅτι μόλις ἦτο χθές, ἂν καὶ ἡ ἡλικιωμένη μορφή μου, ἡ γενειάς μου, τὸ γεγονὸς τοῦ γάμου μου καὶ τὰ μεγάλα πλούτη μου, τὰ πάντα συνέβαλλον ἵνα ἐπισφραγίσωσι τὴν διαβεβαίωσιν, ἣν πρὸ ὀλίγου μόλις εἶχε κάμει ἡ λιποθυμήσασα γυνή. Ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς περὶ τῶν ἀπολεσθέντων χρημάτων καὶ τῶν μὴ ἐγχειρισθεισῶν ἐπισήμων ἐπιστολῶν μὲ κατετάραττον. Εἰς μάτην ἀπεπειράθην νὰ ἐνθυμηθῶ τί ἔπραξα τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν ἀνεχώρησα ἐκ Λονδίνου· πλὴν τῆς ἀναμνήσεως τοῦ κατὰ κεφαλῆς τρομεροῦ κτύπου, ὃν ὑπέστην, οὐδὲν ἕτερον ἠδυνήθην νὰ ἐνθυμηθῶ. Ἡ ἀγωνία μου μὲ καθίστα σχεδὸν ἔκφρονα, καὶ ἐνῷ διὰ ταχέων βημάτων διηρχόμην τὸ ἄνδηρον, κατενόησα ὅτι, ἂν λύσις τις τοῦ τρομεροῦ τούτου μυστηρίου δὲν ἐπήρχετο ταχέως, ἤθελον ἀποτρελλαθῆ. Εἶχον προαίσθημά τι, ὅτι θὰ ἔχανα τὰ λογικά μου καὶ κατελαμβανόμην ὑπὸ φρίκης ἐκ τῆς σκέψεως τῆς τρομερᾶς τῶν φρενῶν διαταράξεως, ἥτις ἐπεκρέματο ἐπ' ἐμοῦ ὡς ἡ σπάθη τοῦ Δαμοκλέους.

(Ἕπεται τὸ τέλος) *Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ* Ε. Α.

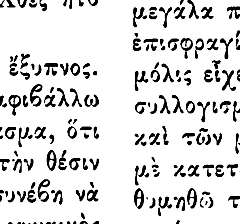

Digitized by Google

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἑρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια, ἴδε σελ. 82]

Διὰ τῶν συμβάντων τούτων ἡ θέσις τοῦ Βένεδεκ εἶχε γείνει ἀπελπιστική. Ἡ πρώτη εἴδησις ὅτι τὸ Χλοὺμ εἶχε πέσει εἰς τὰς χεῖρας τῶν Πρώσσων, ἐφάνη ἀπίστευτος εἰς αὐτόν, διότι κατὰ τὰς διαταγάς του ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ ἐκεῖ μία ὁλόκληρος ταξιαρχία, ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου κατωφέρεια νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τοῦ — κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Μολλυνάρυ — νικηφόρου 4ου Σώματος. Αὐτὸς οὗτος λοιπὸν μετέβη καλπάζων πρὸς τὸ χωρίον· σφοδρὰ καθ' ὁμάδας πρωσσικὰ πυρά, διασκορπίζοντα ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὸ ἐπιτελεῖόν του εἰς ὅλους τοὺς ἀνέμους, τὸν ἔπεισαν ἀρκούντως ταχέως περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς εἰδήσεως. Ἀπόπειραί τινες, καταλάβῃ ὅπως πάλιν τὸ ὕψωμα διὰ τῶν πλησιεστέρων στρατευμάτων, ἀπέβησαν ἄκαρποι· ὁ ἐχθρὸς ἐξέτεινεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὰς προόδους του· ἔφθασε τὸ ἄγγελμα ὅτι καὶ τὸ Πρόβλους ἀπωλέσθη· τότε ὁ ἀρχιστράτηγος κατέφυγεν εἰς τὸ τελευταῖον μέτρον, εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς μεγάλης ἐφεδρείας τοῦ στρατοῦ, βεβαίως οὐχὶ πλέον ἐπὶ σκοπῷ λαμπρᾶς, γενικῆς ἐπιθέσεως, ἀλλὰ χάριν ἀποσοβήσεως τοῦ ἐσχάτου ὀλέθρου τῶν στρατιῶν του. Ἐκ τοῦ 1ου Σώματος ἔστειλε τὴν ταξιαρχίαν Πίρετ, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Σαξώνων ἐπανακτήσῃ τὸ Πρόβλους, ἔδωκε δὲ διαταγὴν εἰς τὸ ὑπὸ τὸν Βαρῶνα Ῥάμιγγεν 6 Σῶμα, μετὰ μιᾶς μὲν ταξιαρχίας ν' ἀποσπάσῃ τὸ Ῥόσβεριτς ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἐχθροῦ, μετὰ τῶν ἐπιλοίπων δὲ τριῶν νὰ ἐφορμήσῃ κατ' εὐθεῖαν ἐπὶ τὸ Χλοὺμ καὶ νὰ τὸ καταλάβῃ δι' ἐφόδου.

Ἡ κίνησις αὕτη, ἂν ἤρχετο μίαν ὥραν πρότερον, θὰ ἠδύνατο νὰ διακινδυνεύσῃ σπουδαίως τὸν ἀγῶνα τῆς Πρωσσίας, διότι, ἕνεκα τῆς ἀκαταπαύστου πρὸς τὰ πρόσω ὠθήσεως τῆς πρώτης μεραρχίας τῆς Βασ. Φρουρᾶς, αἱ δυνάμεις αὐτῆς εἶχον διασκορπισθῆ ἐπὶ μακρᾶς γραμμῆς· ἓν μέρος δηλονότι εὑρίσκετο εἰς τὸ Ῥόσβεριτς, ἡ δὲ πρωτοπορεία εἰς τὸ Λίπα καὶ κατὰ τὸ Λαγγενχόφ, ὥστε πρὸς ἄμυναν τοῦ Χλοὺμ ἀπέμειναν μόνον ὀλίγα τάγματα καὶ μερικαὶ πυροβολαρχίαι. Καὶ ἦσαν μὲν καθ' ὁδὸν ἐπικουρίαι ἐξ ὅλων τῶν διευθύνσεων, ἀλλ' εὑρίσκοντο πανταχοῦ ἀκόμη εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μιλίου, ἤ, ὡς μέρος τῆς δευτέρας μεραρχίας τῆς Φρουρᾶς, ἐμάχοντο μετὰ μιᾶς ταξιαρχίας τοῦ 4ου Σώματος, ἥτις ἐκ παρεξηγήσεως εἶχε διαμείνει παρὰ τὸ Τσίστοβες. Φυσικῷ τῷ λόγῳ περιεκυκλώθη ταχέως καὶ μετὰ φρικτὰς μόνον ἀπωλείας κατώρθωσε ν' ἀποδράσῃ. Εἰς μάτην ὅμως ὁ γενναῖος στρατηγὸς Χίλλερ φὸν Γαίρτριγγεν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἐκ νότου ἐπαπειλούντων αὐτὸν ὄγκων στρατοῦ ἔβλεπε πέριξ ζητῶν ὑποστήριξιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος περιωρίσθη εἰς τὸ ἀκράδαντον θάρρος τῶν ἰδικῶν του στρατευμάτων, ὀλίγον δὲ καιρὸν μόνον πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐχθρικῆς προσβολῆς ἐφάνη ἡ ἐφεδρεία τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ Σώματος τῆς Βασ. Φρουρᾶς καὶ ἤρξατο ἐξακοντίζουσα μετὰ καταστρεπτικῆς εὐστοχίας τὰς ὀβίδας της εἰς τὰ πυκνὰ τάγματα τοῦ Ῥάμιγγεν, καίτοι πάσχουσα καὶ αὕτη τὰ πάνδεινα παρὰ τῶν πυρῶν 15 αὐστριακῶν πυροβολαρχιῶν.

Ὁ στρατηγὸς φὸν Ῥάμιγγεν εἶχεν ἀναμείνει τὴν προσταγὴν διὰ τὴν ἔφοδον μετ' ἐναγωνίου ἀνυπομονησίας, διότι ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῶν τελευταίων συμβάντων ἡ ἀθυμία τῶν στρατευμάτων του ηὔξανεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν, ἕνεκα τῆς ἐν ἀπραξίᾳ στάσεώς των. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ Σώματός του ἔγεινε κατόπιν μετὰ μεγάλης ζωηρότητος· παύραυτα ὅμως κατεδείχθη ἡ ἔλλειψις τῆς ἐσωτερικῆς στερεότητος τοῦ τότε αὐστριακοῦ στρατοῦ. Οὐχὶ τρεῖς ταξιαρχίαι, ὅπως εἶχε διατάξει ὁ Βένεδεκ, ἀλλὰ μία μόνον ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ῥοσεντσβάϊχ διηυθύνθη πρὸς ἄμεσον ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Χλούμ· αἱ δύο ἐπίλοιποι, πιθανῶς διότι ἐπυροβολήθησαν εἰς τὰ πλάγια ἐκ τοῦ Ῥόσβεριτς, ἐπέπεσαν μετὰ τῆς τετάρτης κατὰ τοῦ χωρίου τούτου, ὅπερ μετὰ πεισματώδη ἀντίστασιν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν τόσον ὑπερόχων κατὰ τὸν ἀριθμὸν στρατευμάτων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ῥοσεντσβάϊχ ἀνέβη ὁρμητικῶς τὸ ὕψωμα, ὑπέστη μὲν βαρείας ἀπωλείας, ἀλλ' ἔφθασε μέχρι τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χλοὺμ καὶ ἤδη ἐπίστευεν ὁ Χίλλερ φὸν Γαίρτριγγεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ διατάξῃ τὴν ὑποχώρησιν· τότε ἐν τῇ τελευταίᾳ στιγμῇ ἐπῆλθεν ἡ σωτηρία. Ὁ ταγματάρχης φὸν Σόμμερφελτ τοῦ 1ου Σώματος ἀφίχθη ἐλαύνων ἀπὸ ῥυτῆρος καὶ ἀναγγέλλων, ὅτι ἡ πρωτοπορεία τοῦ Βονῦν προσεγγίζει εἰς τὸ Χλούμ. Τότε τὸ πρόσωπον τοῦ στρατηγοῦ ἐξήστραψεν ἐκ χαρᾶς. «Λοιπόν, ἀνεφώνησε, τώρα θὰ γείνουν ὅλα καλά.» Μόλις εἶπε τοῦτο καὶ ἔκρηξις αὐστριακῆς ὀβίδος τὸν ἔπληξεν εἰς τὸ στῆθος, οὗτος δὲ, ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν βεβαίαν νίκην, ἀπέθανε τὸν ὡραιότατον θάνατον ἥρωος, ἀφοῦ διὰ τῆς τολμηρᾶς προελάσεώς του κατὰ τὸ Χλοὺμ διέπραξε μεγαλείτερον ἔτι ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, ἢ ὅσον ἄλλοτε παρὰ τὸ Βατερλὼ ὁ ὡσαύτως ἡρωϊκὸς πατήρ του διὰ

Digitized by Google

τῆς κυριεύσεως τοῦ Πλανχενοὰ (Planchenoit).

— Τέσσαρα καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἓξ τάγματα ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας ἐρρίφθησαν νῦν κατὰ τοῦ μετώπου τοῦ Ῥόσεντσβαΐχ, ἐνῷ στρατεύματα τῆς Βασ. Φρουρᾶς, ἐκ τοῦ Λίπα προσδραμόντα, ἐπυροβόλουν εἰς τὴν μίαν πλευρὰν τῶν Αὐστριακῶν, εἰς δὲ τὴν ἑτέραν ἡ μεραρχία τοῦ Τσάστρω ἔλαβε κατοχὴν τῶν ὄπισθεν τοῦ Νέδιελιστ λόφων καὶ ἐξηκόντισεν ἐκεῖθεν τὸ πῦρ της κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ὁ Ῥοσεντσβαΐχ ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ κατεσυντρίφθη ὁλόκληρος ἡ ταξιαρχία του. Εἰς μάτην ὁ Ῥάμμιγγεν ἀπέσυρε τότε ἐκ τῶν καπνιζόντων λειψάνων τοῦ Ῥόσβεριτς ὅ,τι ἀπέμενεν ἔτι ἑτοιμοπόλεμον ἐκ τῶν τριῶν ἐκεῖ ταξιαρχιῶν του, ἵν' ἀνανεώσῃ τὴν ἔφοδον κατὰ τοῦ Χλούμ· τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε τὸ αὐτό· κατεσπευσμένη προχώρησις μετ' ἀβεβαίου ἤδη ἐμπιστοσύνης, εἶτα ἐχθρικὸν ταχὺ πῦρ ἐξ ὅλων τῶν διευθύνσεων καὶ μετ' οὐ πολὺ δρομαία φυγὴ καὶ ἐντελὴς διάλυσις τῶν πειθαρχικῶν δεσμῶν. Συγκεχυμένη μᾶζα ἀνθρώπων, ἥτις ἀπετέλει ποτὲ τὸ 6ον Σῶμα, ἀπεχώρει τρέχουσα ὀπίσω πρὸς τὸ Καινιγκραῖτς, ἵνα σώσῃ τὴν ταλαίπωρον ζωὴν ἐκ τῆς θανατηφόρου περισφίγξεως. Ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ ὁ διοικητὴς τοῦ 1ου αὐστριακοῦ Σώματος, Κόμης Γόντρεκουρ, ἐπίστευεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ τολμήσῃ τελευταίαν ἔτι προσπάθειαν. Μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Πίρετ εἶχε τέσσαρας εἰσέτι ταξιαρχίας, ὧν ὅμως τὸ θάρρος εἶχε κλονισθῇ πολὺ παρὰ τὸ Γιτσῖν. Εἰς ταύτας συνηνώθη ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ὡς πέμπτη ἡ ἐκ τοῦ Λαγγενχὸρ ὑποχωροῦσα ταξιαρχία Κνέβελ τοῦ 10ου Σώματος, ὥστε εὑρέθησαν εἰς τὴν διάθεσίν του 20,000 καὶ ἐπέκεινα ἀνδρῶν. Ἐν ἀκατανοήτῳ τυφλώσει ὡδήγησεν αὐτὰς ἐμπρὸς κατὰ τάγματα καὶ ἡμιτάγματα, εἰς τὰς πυκνὰς τάξεις τῶν ὁποίων ἀδύνατον ἦτο αἱ ἐχθρικαὶ σφαῖραι νὰ μὴ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ των. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀφιχθῆ καὶ τὸ πυροβολικὸν τοῦ 1ου πρωσσικοῦ Σώματος καὶ τοποθετηθῆ ἐπὶ τοῦ ὑψώματος παραπλεύρως τῶν πυροβολαρχιῶν τῆς Βασ. Φρουρᾶς· ἀποσπάσματα τῆς δευτέρας μεραρχίας της ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν ἀριστεράν, 5—6 τάγματα τοῦ 6ου Σώματος εἰς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῶν Αὐστριακῶν· οὗτοι δὲ ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τοιαύτης χαλάζης σφαιρῶν, ὥστε μετὰ πάλην 20 λεπτῶν πάντες ὥρμησαν πρὸς τὰ ὀπίσω ἐν δρομαίᾳ φυγῇ. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα οἱ Πρῶσσοι ἐπανέκτησαν καὶ τὸ Ῥόσβεριτς. Ἐκ τῶν 20,000 ἀνδρῶν του ὁ Κόμης Γόντρεκουρ εἶχεν ἀπολέσει ἐντὸς τοῦ ὀλεθρίου τούτου τετάρτου τῆς ὥρας 279 ἀξιωματικούς, 10,000 ἀνδρῶν καὶ 23 τηλεβόλα.

Οὐχὶ ἐπιτυχέστερον ἔληξεν ἡ προσβολὴ τῆς αὐστριακῆς ταξιαρχίας Πίρετ κατὰ τοῦ Πρόβλους, ἣν οἱ μὲν Σάξωνες ὑπεστήριξαν γενναίως, τὸ δὲ 8ον αὐστριακὸν Σῶμα ἀσθενῶς μόνον. Τὸ χωρίον κατελήφθη ἐν πρώτῃ ἐφόδῳ, ἐγκατελείφθη ὅμως ἀμέσως πάλιν μετὰ φρικώδεις ἀπωλείας, ἕνεκα τῶν πανταχόθεν προσορμώντων λόχων καὶ ἑσμῶν ἀκροβολιστῶν τῶν ταγμάτων τοῦ Ῥήνου καὶ τῆς Γουεστφαλίας. Συγχρόνως καὶ ἡ 16η μεραρχία τοῦ Ἔτσελ διέβη τὴν παρὰ τὸ Νέχανιτς γέφυραν καὶ ἐστάλη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἔρβαρτ κατὰ τὸ Παρδουβίτς, ἵν' ἀποφράξῃ καὶ ἐνταῦθα τὴν τελευταίαν διέξοδον.

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Η ΒΥΘΙΣΜΕΝΗ ΠΟΛΙΣ

Μέσα στῆς θάλασσας τὰ βάθη
εἶνε θαμμένη πολιτεία,
γερή, σὰν τὴ στιγμὴ ποὺ ἐχάθη
ἀπὸ μιὰν ἄγνωστην αἰτία.

Ὅταν τὸ κῦμ' ἀπ' τὴ γαλήνη
γίνεται διάφανο κρυστάλλι,
καθεὶς τὴν πόλι διακρίνει
στὴ σμαραγδένια του ἀγκάλη.

Ναοὶ καὶ πύργοι καὶ παλάτια
ὅλ' ἀπὸ μάρμαρο κτισμένα
φαίνοντ' ἐκεῖ κρυσταλλωμένα
κι' ὁ νοῦς θαμπόνει καὶ τὰ μάτια.

Καὶ σὰν ὀνείρου φαντασία
ἀκούει ὁ ναύτης ν' ἀνεβαίνῃ
ἀπὸ τὴν πόλι τὴ θαμμένη
οὐράνια κωδωνοκρουσία.

Μὰ ὅταν σηκωθῇ τὸ κῦμα
ὁρμητικὸ καὶ ἀφρισμένο,
στὸ σκοτεινό του κρύβει μνῆμα
τὸν κόσμο αὐτὸ τὸν μαγεμένο.

Ἔτσι ἡ ἀγάπη μου ἐχάθη,
ἄχ, ἀπὸ μιὰ γνωστὴν αἰτία
μέσα στοῦ στήθους μου τὰ βάθη
σὰν τὴν πνιγμένη πολιτεία.

Καὶ σὰν μὲ δέρνει τρικυμία
δὲν φαίνεται γραμμὴ καμμία
ἀπ' τὴν εἰκόνα τὴν αἰώνια
στοῦ στήθους μου τὰ καταχθόνια.

Μὰ ταῖς στιγμαῖς ποῦ ἡ γαλήνη
γλυκειὰ σ' ἐμένα κατεβαίνει
καὶ τὴν καρδιὰ τὴν ταραγμένη
χαϊδεύει καὶ καταπραΰνει,

Τότ' ἡ ἀγάπη μου ἡ θαμμένη
λάμπει στὸν νοῦν μου σὰν μαγεία
κι' ἀκούω μουσικὴν ἁγία
ποῦ στέλλουν χρόνοι εὐτυχισμένοι.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΑΓΩΓΗΣ

—

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 91]

Ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῆς μετριοφροσύνης, ἡ ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ἀνατροφὴ ἔχει ἴσως τὰ μειονεκτήματά της. Ὁ ἐντὸς τῆς πατρικῆς οἰκίας ἀνατρεφόμενος παῖς δὲν ὑπόκειται εἰς συναγωνισμόν. Μὴ ἔχων νὰ συγκριθῇ οὔτε πρὸς καλλιτέρους, οὔτε πρὸς χειροτέρους του, κινδυνεύει νὰ ἐξαπατηθῇ εὐκολώτερον ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ ἀξίαν του. Ἡ ἐντὸς τοῦ σχολείου σύγκρισις καὶ σύγκρουσις πρὸς τοὺς ὁμηλίκους του ἀποτελεῖ ἀντιφάρμακον τῆς νόσου τοῦ αὐτοθαυμασμοῦ. Ἔχει τὰ καλά του τὸ σχολεῖον, ἀλλ' ἔρχεται, καὶ πρέπει νὰ ἔλθῃ, μετὰ τὴν οἰκογένειαν. Αἱ πρῶται ἐντυπώσεις λαμβάνονται ἐντὸς τῆς οἰκογενείας. Ἐὰν αὗται δὲν εἶναι ἀγαθαί, δύσκολον, δὲν λέγω ἀδύνατον, ἀλλὰ δύσκολον τὸ νὰ τὰς μετατρέψῃ τὸ σχολεῖον.

Προορισμὸς τοῦ σχολείου δὲν εἶναι ἡ ἀναπλήρωσις τῆς οἰκογενείας. Ἴσως ὑπῆρξαν διδάσκαλοι δυνηθέντες νὰ ἐνσταλάξωσιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ μαθητοῦ ἀρχὰς ἀγαθάς, ἀλλὰ τοῦτο σπάνιον καὶ τυχαῖον. Τοῦ διδασκάλου ἡ ἀποστολὴ περιορίζεται εἰς τὸ ν' ἀναπτύξῃ, διορθώσῃ καὶ ἀνυψώσῃ τὸν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας μορφωθέντα ἤδη χαρακτῆρα τοῦ παιδός, εἶναι δὲ καὶ τοῦτο πολύ. Δύναται ὅμως καὶ νὰ προξενήσῃ κακὸν ἀντὶ καλοῦ τὸ σχολεῖον. Διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος, διὰ τῆς παιδαγωγικῆς ἀδεξιότητος, διὰ τῆς βαναυσότητος ἢ τῆς ἀμελείας τοῦ διδασκάλου, διὰ τῆς μὴ προλήψεως ἐπιβλαβῶν ἐπιδράσεων μεταξὺ συμμαθητῶν ἀνίσου ἠθικῆς μορφώσεως, δύναται νὰ διαστραφῇ ἡ εὔπλαστος εἰσέτι ψυχὴ τοῦ νέου. Διὰ τοῦτο προτοῦ τὸ τέκνον παραδοθῇ ἐκ τῆς οἰκογενείας εἰς τὸ σχολεῖον, ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχὴ περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνατίθεται ἡ ἐξακολούθησις τοῦ ἔργου τῶν γονέων. «Ὀφείλομεν», λέγει καὶ πάλιν ὁ Πλούταρχος, «ὀφείλομεν νὰ »ζητῶμεν διὰ τὰ τέκνα μας διδασκάλους, τῶν »ὁποίων καὶ ὁ βίος εἶναι ἀδιάβλητος καὶ οἱ τρό»ποι ἀνεπίληπτοι, ἐξέχοντας δὲ καὶ κατὰ τὴν »ἐμπειρίαν. Διότι πηγὴ καὶ ρίζα τῆς καλοκαγα»θίας εἶναι ἡ καλὴ παίδευσις. Καθὼς οἱ γεωργοὶ »παραθέτουν τοὺς χάρακας εἰς τὰ φυτά, οὕτω »καὶ οἱ χρηστοὶ διδάσκαλοι παραπηγνύουν ἐπι»μελῶς εἰς τοὺς νέους τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς »παραινέσεις διὰ νὰ βλαστήσωσιν ὀρθὰ τὰ ἤθη »των. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις περί τινων πατέρων, »οἱ ὁποῖοι προτοῦ δοκιμάσωσι τοὺς μέλλοντας »νὰ διδάξωσιν, εἴτε ἐξ ἀγνοίας, εἴτε ἐξ ἀπει»ρίας ἢ καὶ ἐξ ἰδιοτελείας, ἐγχειρίζουν τὰ τέκνα »των εἰς ἀνθρώπους ἀδοκίμους καὶ ἀναξίους».

Ἂς ἐλπίζωμεν, ὅτι πατέρες τοιοῦτοι δὲν ὑπάρχουν παρ' ἡμῖν. Εἴθε οὔτε διδάσκαλοι νὰ ὑπάρχωσιν ὅμοιοι πρὸς ὅσους περιγράφει ὁ Πλούταρχος. Τοῦ διδασκάλου ἡ εὐθύνη εἶναι πανταχοῦ μεγάλη, ἀλλὰ μεγαλειτέρα ἔτι παρ' ἡμῖν, ἐνόσῳ οἱ πατέρες, ἐξακολουθοῦντες νὰ συγχέωσι τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἀγωγήν, περιμένουν τὰ πάντα ἐκ τοῦ σχολείου. Εἶναι ἴσως ὑπερβολικὴ ἡ ἀξίωσις τοῦ νὰ ἔχωσιν οἱ διδάσκαλοι προσόντα, τὰ ὁποῖα οἱ πατέρες δὲν ἔχουν, ἴσως εἶναι ἄδικον νὰ τοὺς θέλωμεν ἀπηλλαγμένους ὅσων ἐλαττωμάτων ἀπεδώκαμεν εἰς τὴν μεταβατικὴν τοῦ ἔθνους ἐν γένει κατάστασιν. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου, ἀφοῦ ἀναλαμβάνουν τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀναδέχονται τὴν εὐθύνην τῆς παιδαγωγίας, οἱ διδάσκαλοι ὀφείλουν αὐτοὶ πρῶτοι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ὅ,τι ἐθεωρήσαμεν ἤδη ὡς καθῆκον τῶν γονέων· ὀφείλουν νὰ ἐπιμεληθῶσι τὴν ἰδίαν ἀνατροφήν των, διορθούμενοι καὶ βελτιούμενοι καθ' ἑκάστην. Καὶ οἱ γονεῖς δὲ ὀφείλουν νὰ ἔρχωνται ἐπίκουροι εἰς τοὺς διδασκάλους, ἀνυψοῦντες ἐνώπιον τῶν παίδων τὸ κῦρος των διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς συμπεριφορᾶς των, διὰ τῆς ἀποδιδομένης εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὸ ἄτομόν των τιμῆς καὶ διὰ τῆς μὴ ἀναμίξεως εἰς τὰ τοῦ σχολείου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σαλευθῇ τὸ σέβας τοῦ μαθητοῦ πρὸς τὸν διδάσκαλον. Παραπονοῦνται οἱ διδάσκαλοι ἐνίοτε διὰ τὴν ἐπιβλαβῆ τῶν οἰκογενειῶν ἐπίδρασιν, τὴν ἐξουδετεροῦσαν τὰ καλὰ μαθήματα τοῦ σχολείου. Ἴσως τὰ μαθήματα ταῦτα δὲν εἶναι πάντοτε τόσον καλὰ ὅσον τὰ νομίζουν. Ἀλλὰ παραλείποντες τὰ ἄλλα, πῶς νὰ μὴ καταδικάσωμεν τὴν ἀνάμιξιν καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν γονέων χάριν προβιβασμῶν παρ' ἀξίαν; Πῶς ἀρά γε εὑρίσκονται γονεῖς ἀγαπῶντες τὰ τέκνα των καὶ μὴ ἐννοοῦντες πόσης βλάβης γίνονται οὕτω πρόξενοι! Πρὸς τί ἐπιζητοῦν τὴν εἰς τὰ τέκνα των ἀπονομὴν τιμῶν, τὰς ὁποίας δὲν ἀξίζουν; Πρὸς ὑπόθαλψιν τῆς ματαιότητος, πρὸς διαστροφὴν τοῦ χαρακτῆρος των!

Ὑπὸ τοιούτους ὅρους τὸ σχολεῖον δὲν ὠφελεῖ, βλάπτει. Ἀλλ' ἂς περιορισθῶμεν ὁμιλοῦντες καὶ περὶ οἰκογενειῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος δίδονται εἰς τὰ τέκνα αἱ βάσεις τῆς ἠθικῆς των μορφώσεως, καὶ περὶ σχολείων, ὅπου αἱ πρωτοφυτευθεῖσαι ἀγαθαὶ ἀρχαὶ θὰ ἀναπτυχθῶσιν ἔτι μᾶλλον καὶ θὰ ριζώσωσι. Τὸ τοιοῦτο σχολεῖον εἶναι ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ἐντὸς τοῦ οἴκου δοθείσης πρώτης ἀγωγῆς. Σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ προπαρασκευὴ τῶν τέκνων διὰ τὸν μετέπειτα βίον. Ὁ δὲ βίος τί ἄλλο εἶναι ἢ ἄπαυστος ἐνέργεια καὶ πάλη διαρκής; Ἐὰν θέλωμεν νὰ προγυμνάσωμεν τὰ τέκνα μας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ διέλθωσιν ἀνδρικῶς καὶ γενναίως τὰς ἠθικὰς καὶ φυσικὰς δοκιμασίας τῆς ζωῆς καὶ νὰ μὴ καταβληθῶσιν εὐκόλως εἰς τὴν πάλην, πιθανώτερον εἶναι τὸ νὰ ἐπι-

Digitized by Google

τύχωμεν τοῦτο διὰ τοῦ σχολείου ἢ ἐντὸς μόνης τῆς πατρικῆς οἰκίας. Ἐντὸς αὐτῆς περιβάλλει τὸ τέκνον στοργὴ μητρικὴ ὡς προτείχισμα κατὰ πάσης ἐπαφῆς δυσαρέστου. Εἰς τὸ σχολεῖον ὁ νέος θὰ μάθῃ νὰ ἐπαναπαύηται εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἐκ δὲ τῆς ἁμίλλης πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἀνωτέρους πειθαρχίας θὰ ἐννοήσῃ κατὰ πρῶτον, ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι πάλη, ὅτι ἄνευ κόπων καὶ θυσιῶν δὲν ἀποκτᾶται ἡ νίκη, ὅτι ἐὰν ἔχωμεν δικαιώματα ἔχομεν καὶ καθήκοντα, καὶ ὅτι τὰ δεύτερα ὑπερτεροῦν τῶν πρώτων. Τὸ σχολεῖον εἶναι κόσμος μικρὸς παρασκευάζων ἡμᾶς διὰ τὸν μεγάλον. Ἐντὸς αὐτοῦ (ὁ λόγος περὶ καλοῦ σχολείου πάντοτε,) ὁ χαρακτὴρ διαμορφοῦται ἐπὶ τὸ ἀνδρικώτερον, τοῦτο δὲ σπανίως καὶ δυσκόλως ἐπιτυγχάνεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενειακῆς τρυφερότητος.

Ἀλλ' οὔτε τρυφερότητος, οὔτε πάλιν αὐστηρότητος ὑπερβολὴ ὠφελεῖ. Ἀπαιτεῖται μέτρον καὶ εἰς τὴν μὲν καὶ εἰς τὴν δέ, ἐκ μέρους καὶ γονέων καὶ διδασκάλων. Ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων δικαιοσύνη· ἡ ἄδικος τιμωρία βλάπτει ὅσον καὶ αἱ ἄκαιροι θωπεῖαι. Ἀνάγκη ὁ τιμωρῶν νὰ μὴ λησμονῇ ποτέ, ὅτι σκοπὸς τῆς ποινῆς εἶναι ἡ διόρθωσις καὶ βελτίωσις τοῦ τιμωρουμένου καὶ ὅτι ματαιοπονεῖ ἐὰν δὲν κατορθώσῃ νὰ ἐξυπνήσῃ τὴν συνείδησιν τοῦ παιδός. Ἡ συνείδησις εἶναι ὁ ἀληθὴς τιμωρὸς παντὸς πταίσματος, ὁμιλεῖ δὲ ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἡ παιδικὴ ἀντίληψις δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἐξήγησιν τῆς κρυφίας φωνῆς της. Διὰ τῆς ἀρωγῆς τῶν γονέων ἢ τοῦ διδασκάλου, θὰ δυνηθῇ ὁ παῖς ν' ἀκούσῃ εὐκρινέστερον τὴν ἐσωτερικὴν ἐκείνην φωνὴν τὴν λέγουσαν, ὅτι ἔσφαλε, ὅτι παρέβη τὸ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους καθῆκον, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο εἶναι ἄξιος τιμωρίας. Τότε θὰ παραδεχθῇ τὴν ἐπιβαλλομένην ποινὴν ὡς δικαίαν, ὡς πρέπουσαν, θὰ ἐννοήσῃ δὲ ὅτι τιμωρεῖται ὅπως διορθωθῇ, — ἐξ ἀγάπης, ὄχι ἐξ ἐκδικήσεως ἢ κακίας. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὀφείλει ὁ τιμωρῶν νὰ μένῃ κύριος ἑαυτοῦ, παιδεύων ἀπαθῶς, φιλοστόργως, ἄνευ ὀργῆς, ἄνευ κραυγῶν, ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων, — ἀδυσώπητος, ἀλλὰ καὶ ἀμερόληπτος, ὡς ἀληθὴς δικαστής.

Ὁποία ἡ ποινή, τοιαύτη καὶ ἡ ἀμοιβή· δικαία καὶ μεμετρημένη. Ὁ σκοπός της ματαιοῦται, ἐὰν συνεπιφέρει τὴν ἔπαρσιν τοῦ ἀμειβομένου. Αἱ σχολικαὶ βραβεύσεις ἔχουν ἰδίως τοῦτο τὸ κακόν, ὅτι ἐξαίρουν τὴν διανοητικὴν πρόοδον, σκιάζουσαι συχνάκις τὴν ἠθικὴν ὑπεροχήν. Πρέπει νὰ μάθωσιν οἱ παῖδες ἡμῶν καὶ νὰ ἐννοήσωσιν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων, ὅτι ἡ ἠθικὴ ἀξία εἶναι ὑπερτέρα τῆς διανοητικῆς. Ὅτε ὁ πατὴρ τοῦ Tom Brown... (αἱ «Σχολικαὶ ἀναμνήσεις τοῦ Tom Brown» εἶναι ἓν τῶν προσφιλεστέρων ἀναγνωσμάτων τῆς ἀγγλικῆς νεολαίας. Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο συγκεφαλαιοῦται πρακτικῶς πῶς ἡ θεωρία τῆς ἀγγλικῆς ἀγωγῆς, ἀποβλεπούσης τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος, διὰ τῆς συγχρόνου ἀναπτύξεως τοῦ νοῦ καὶ τοῦ σώματος), ὅτε λοιπὸν ὁ πατὴρ τοῦ Tom Brown καληνυκτίζει τὸν υἱόν του τὴν παραμονὴν τοῦ πρώτου χωρισμοῦ των, «Υἱέ μου, λέγει, εἰς τὸ σχολεῖον ὅπου πηγαίνεις »κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου, θὰ ἴδῃς καὶ θὰ ἀκού»σῃς καὶ θὰ δοκιμάσῃς πολλά, τὰ ὁποῖα δὲν πε»ριμένεις, οὔτε φαντάζεσαι. Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ. »Λέγε πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, ἔσο χρηστὸς καὶ »γενναῖος, μὴ προσέχῃς καὶ μὴ ἐπαναλαμβάνῃς »ὅσα δὲν θὰ ἐπεθύμεις νὰ ἀκούσῃ ἡ μήτηρ σου »καὶ αἱ ἀδελφαί σου, καὶ τότε οὔτε σὺ θὰ ἐπα»νέλθῃς ποτὲ μὲ ἐντροπὴν εἰς τὴν πατρικὴν οἰ»κίαν, οὔτε ἡμεῖς ποτὲ θὰ τὸ ἔχωμεν ὡς ἐντρο»πὴν νὰ σοῦ ἀνοίξωμεν τὰς ἀγκάλας μας.»

«Ταῦτα, ἐξακολουθεῖ ὁ συγγραφεύς, δὲν τὰ »εἶπεν αὐτοσχεδίως ὁ γέρων. Εἶχε σκεφθῇ ἐπὶ »πολύ τί νὰ εἴπῃ. Αἱ δὲ σκέψεις του συνοψιζό»μεναι ἦσαν περίπου αἱ ἑξῆς: Νὰ τὸν συμβου«λεύσω νὰ λέγῃ τὴν προσευχήν του καὶ νὰ ἔχῃ »τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ; — Ἀλλ' ἐὰν ὡς πρὸς »τοῦτο δὲν ὠφέλησαν τὰ διδάγματα καὶ τὸ πα»ράδειγμα τῆς μητρός του, δὲν θὰ χρησιμεύσῃ ἡ »ἰδική μου παραίνεσις. Νὰ ὑποδείξω τοὺς πει»ρασμούς, τοὺς ὁποίους χρεωστεῖ ν' ἀποφύγῃ; — »Δὲν θὰ μὲ ἐννοήσῃ, καὶ ἴσως βλάψω μᾶλλον »ἀντὶ τοῦ νὰ ὠφελήσω. — Νὰ τὸν προτρέψω εἰς »τὸ νὰ μελετᾷ καὶ νὰ εἴπω, ὅτι τὸν στέλλομεν »διὰ νὰ μάθῃ γράμματα. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὸν »στέλλω εἰς τὸ σχολεῖον διὰ τοῦτο, τοὐλά»χιστον ὄχι πρὸ πάντων διὰ τοῦτο. Ὀλίγον »μὲ μέλλει διὰ μετοχὰς καὶ ἀπαρέμφατα· »καὶ τὴν μητέρα του ἄλλο τόσον τὴν μέλλει »δι' αὐτά. Διατί λοιπὸν τὸν στέλλομεν εἰς »τὸ σχολεῖον; Ἐν μέρει, διότι τὸ ἤθελε καὶ ὁ »ἴδιος. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμέ, ἡ κυρία ἐπιθυμία μου »εἶναι νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον φιλαλήθης, »γενναῖος, χρηστός, χρήσιμος, καθὼς πρέπει ἄν»θρωπος καὶ καλὸς Χριστιανός. Ταῦτα ἐσκέφθη »ὁ πατὴρ τοῦ Tom Brown καὶ ταῦτα ἠθέλησε »νὰ ἐκφράσῃ καληνυκτίζων τὸν υἱόν του.»

Δηλαδή, ὁ Tom Brown ἔστελλε τὸν υἱόν του εἰς τὸ σχολεῖον μᾶλλον διὰ νὰ μορφωθῇ ὁ χαρακτήρ του, ἢ διὰ νὰ μάθῃ πολλὰ γράμματα. Τὸ πρῶτον δὲν ἀποκλείει τὸ δεύτερον. Κατ' ἀρχὴν ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἀγωγὴ συμβαδίζουν εἰς τὸ ἀγγλικὸν σχολεῖον, αἱ δὲ σωματικαὶ ἀσκήσεις, αἱ τόσον συντελεστικαὶ πρὸς μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος, ἔχουν ἐντὸς αὐτοῦ σημασίαν ὅσην καὶ τὰ μαθήματα. Τὸ αὐτὸ σύστημα εἶχον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες: «εὖ τὸ σῶμα ἔχειν καὶ τὴν ψυχήν», κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦ Κλεοβούλου. Ἐκ τῶν νεωτέρων ἐθνῶν οἱ Ἄγγλοι κατ' ἐξοχὴν ἐφήρμοσαν τὸ σύστημα τοῦτο, ὅλα δὲ τὰ ἔθνη καταγίνονται σήμερον εἰς ἀπομίμησίν των, Ἀλλ'

Digitized by Google

εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν, ὡς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, οἱ ἀγῶνες τῶν νέων ἀποτελοῦν μέρος τῆς ἐθνικῆς ζωῆς. Ἄνδρες, γυναῖκες, πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας, ἐνδιαφέρονται εἰς τὰ κατ' αὐτούς. Ὁ κατ' ἔτος τελούμενος ἀγὼν λεμβοδρομίας, μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων τῆς Ἀγγλίας Πανεπιστημίων, λαμβάνει διαστάσεις μεγάλης πατριωτικῆς ἑορτῆς. Αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ καλύπτονται ὑπὸ μυριάδων θεατῶν, ἕκαστος δ' αὐτῶν φέρει ἓν τῶν διακρινόντων τὰς δύο σχολὰς χρωμάτων, πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν συμπαθειῶν του. Μετὰ τοῦ αὐτοῦ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦνται τὰ διάφορα παίγνια, τῶν ὁποίων ἡ σφαῖρα εἶναι τὸ ὄργανον. Ἐν γένει δὲ ὁ καθημερινὸς βίος τῶν Ἄγγλων μαρτυρεῖ ὁποίαν σημασίαν ἀποδίδουν εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Αἱ ἐφημερίδες των πᾶσαι, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν sport ἢ ἄλλην εἰδικωτέραν, περιέχουν καθ' ἑκάστην στήλας εἰδήσεων ἀκαταλήπτων εἰς τοὺς ξένους, αἱ ὁποῖαι ὅμως ἀναγινώσκονται ὑπὸ πολλῶν μετὰ μεγαλειτέρας ἐνίοτε προσοχῆς, ἢ ὅσα ἄλλα νέα περιέχει τὸ φύλλον.

Ἴσως εἴπῃ τις ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια, ὅτι αἱ σωματικαὶ ἀσκήσεις ἀπορροφοῦν εἰς τὰ σχολεῖα τὸν νοῦν καὶ τὸν καιρὸν τῶν νέων, πρὸς ζημίαν τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἀλλ' ὅμως ἡ Ἀγγλία οὐδενὸς ἔθνους ὑπολείπεται κατὰ τὴν διανοητικὴν πρόοδον. Τὴν δύναμιν καὶ τὴν δόξαν της δὲν ὀφείλει εἰς μόνην τὴν ἐμπορικὴν ἢ τὴν βιομηχανικὴν ἐπίδοσίν της. Εἰς ὅλα τὰ στάδια ἔδρεψαν στεφάνους τὰ τέκνα της, εἰς τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐπὶ γῆς καὶ ἐπὶ θαλάσσης πολέμους.

Ἀλλὰ καὶ ἂν οἱ Ἄγγλοι φροντίζουν καθ' ὑπερβολὴν περὶ σωμασκίας, ἔχομεν ἡμεῖς τὸ παράδειγμα τῶν προγόνων μας οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζον πῶς εἰς πάντα νὰ ἐφαρμόζωσι τὸ μ η δ ὲ ν ἄ γ α ν. «Τά τε γὰρ ὑπερβάλλοντα καὶ τὰ ἐλλείποντα γυμνάσια φθείρει τὴν ἰσχὺν» εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους ἂς εἰσάξωμεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰ σχολεῖα τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, ῥυθμίζοντες τὸ πρόγραμμα τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον ῥητόν: «Εὖ ἔχειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν». Ὁμοῦ καὶ τὰ δύο! Ἡ εὐρωστία τοῦ σώματος ἀντανακλᾶται εἰς τὴν εὐρωστίαν τῆς ψυχῆς· ὁ ἔχων τὰ στέρνα ἀκμαῖα φέρει τὴν κεφαλὴν ὑψηλά. Ἀλλά, ταὐτοχρόνως διὰ τῶν σωματικῶν ἀγώνων ἀποκτῶνται καὶ ἄλλα προσόντα πολύτιμα. Ἀγωνιζόμενος πρὸς ἰσοπάλους ὁ νέος μανθάνει νὰ φέρῃ τὴν νίκην μετριοφρόνως καὶ τὴν ἧτταν ἀξιοπρεπῶς, μανθάνει τιμῶν τοὺς ἄλλους νὰ σέβηται ἑαυτόν· ἡ δὲ ψευδοφιλοτιμία, ἡ πηγὴ τοσούτων κακῶν, ἐκριζοῦται διὰ τῆς τριβῆς εἰς συναγωνισμούς, τῶν ὁποίων ἀπαραίτητοι ὅροι εἶναι ἡ εὐθύτης, ἡ εἰλικρίνεια ἡ φιλαλήθεια, καὶ ἡ δικαιοσύνη. Ταῦτα πάντα περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὡραίαν ἀγγλικὴν λέξιν Fairplay, ἡ ὁποία ἐκ τῶν παιδικῶν παιγνίων ἐφηρμόσθη εἰς ὁλόκληρον τὸν βίον. «Fairplay» κατὰ γράμμα σημαίνει τὸ παίζειν μετ' εὐθύτητος, ἄνευ δόλου δηλαδὴ ἢ ἀπάτης. Ἀπόδειξιν τῆς διαρκείας τῶν παιδικῶν ἐντυπώσεων παρέχει αὐτὴ αὕτη ἡ χρῆσις τῆς λέξεως, μὲ ὅλας τὰς σημασίας, τὰς ὁποίας ἀπηρίθμησα. Καθὼς ἔμαθε νὰ παίζῃ ὁ Ἄγγλος, οὕτω ἐξακολουθεῖ καὶ ἀνδρωθεὶς νὰ διάγῃ. Δὲν ἐγγυῶμαι ποσῶς ὅτι πάντες ἐκεῖ ἐξέρχονται τοῦ σχολείου ὅπως ὁ πατὴρ τοῦ Tom Brown ηὔχετο νὰ ἐξέλθῃ ὁ υἱός του· ἀλλ' ὡς ἐκεῖνος ἐσκέπτετο οὕτω σκέπτονται οἱ γονεῖς ἐν γένει εἰς τὴν πατρίδα του καὶ τὸ αὐτὸ ἐπιθυμοῦν καὶ ἐπιδιώκουν διὰ τὰ τέκνα των: τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος.

Ἀπέφυγα, ὡς βλέπετε, νὰ θίξω τὸ ζήτημα καθ' ἑαυτὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Δὲν ἕπεται ὅμως, ὅτι παραγνωρίζω τὴν ἐπίδρασιν τῶν γραμμάτων εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τοῦ παιδός. Ἡ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου διδομένη διεύθυνσις εἰς τὰς μελέτας του, ἡ ἐξήγησις ὄχι μόνον τῶν κανόνων τῆς γραμματικῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐννοιῶν τοῦ συγγραφέως, ἡ ἐκλογὴ τῶν συγγραφέων, ταῦτα πάντα καὶ ἄλλα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μέσα ὄχι ἐκπαιδεύσεως μόνον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἀγωγῆς. Τὸν πρὸς τοῦτο τρόπον ὑποδεικνύει ὁ κ. Ἰωάννης Πανταζίδης εἰς τὸ σύγγραμμά του «Περὶ Γυμνασιακῆς παιδαγωγίας». Τὸ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ πεπειραμένου καθηγητοῦ εὔχομαι ν' ἀναγνωσθῇ καὶ μελετηθῇ ὑπὸ παντὸς διδασκάλου καὶ παντὸς γονέως. Εἰς αὐτὸ ἐξετάζονται πολλὰ καὶ ποικίλα ζητήματα σπουδαῖα. Ἡμᾶς ἐδῶ ἀπασχολεῖ τὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς μορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος. Περὶ τούτου καὶ μόνου ἠθέλησα νὰ σᾶς ὁμιλήσω, οὐδὲν εἰπὼν νέον καὶ ἄγνωστον εἰς ὑμᾶς, ἰδίως τοὺς ἔχοντας τέκνα καὶ σκεπτομένους περὶ ἀγωγῆς, ὄχι μόνον καθόσον τὸ πρᾶγμα συνέχεται μετὰ τῶν γενικῶν συμφερόντων τοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ ὡς γονεῖς κηδόμενοι ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος τῶν τέκνων ὑμῶν. Ἡ μέλλουσα εὐτυχία ἢ δυστυχία των δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ὑμῶν, οὔτε ἐξασφαλίζεται ἡ εὐδαιμονία των διὰ τῶν φροντίδων, ὅπως προσπορίσητε εἰς αὐτὰ ὑλικὴν εὐημερίαν. Ὁ πατρικὸς πλοῦτος δὲν ἀποτελεῖ τὴν καλλιτέραν τῶν τέκνων κληρονομίαν. Εὐεργετήσατέ τα μορφοῦντες τὸν χαρακτῆρα των, ἐνσπείροντες εἰς τὴν ψυχήν των τὴν ἕξιν τῆς χρηστότητος καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντος, προετοιμάσατε αὐτά, διὰ καλῆς καὶ πεφωτισμένης ἀγωγῆς. εἰς τρόπον ὥστε καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ φέρωσι σωφρόνως καὶ τὴν δυστυχίαν γενναίως. Ἰδοὺ πῶς θὰ ἐκτελέσητε τὸ πρὸς αὐτὰ καθῆκον. Ἰδοὺ πῶς θὰ συντελέσητε εἰς ἀνύψωσιν τῆς γενεᾶς, ἡ ὁποία θὰ διαδεχθῇ τὴν ἰδικήν μας.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Digitized by Google

Η ΛΥΓΕΡΗ

Εἰκὼν φὸν Μπλάας

Digitized by Google

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σ. 88.

Γ'.

Διατί ἡ γλυκεῖα ἔκφρασις συχνότερον φυσιογνωμικῶς ἀποτυποῦται ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν γυναικῶν. — Ἡ ἐταστικὴ ἢ σταθμικὴ ἔκφρασις. Εἰκὼν 12. — Ἔκφρασις ἀλαζονίας. Εἰκὼν 13. — Τύπος Ἕλληνος λογίου ἐπικριτοῦ. Εἰκὼν 14. — Συμπέρασμα 1ον: Ἡ μιμικὴ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς ἐπιδράσεσι τοῦ αἰσθητηρίου ὀργάνου εἰς τὰς ἐντυπώσεις αὐτοῦ.—Συμπέρασμα 2ον: Ἡ συχνὴ καταστολὴ τῆς μιμικῆς ἐκφράσεως ἐξασθενεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος. — Τὰ κελεύσματα τῆς ἐπιστήμης.

Ἴσως ὅμως δὲν θὰ ἦτο, φρονοῦμεν, λίαν τολμηρὸν ἂν παρετηροῦμεν, ὅτι ὁ ἀσπασμὸς καὶ ἡ εἰς τὰ χείλη διδομένη διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην ἔκφρασις δὲν προέκυψεν ἐκ τῆς τάσεως μόνον πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ἁφῆς, ἀλλὰ ταὐτοχρόνως καὶ τοῦ ὀργάνου τῆς γεύσεως, διότι συχνάκις ἡ προβολὴ τῶν χειλέων ἐκτελεῖται κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργάνου τῆς γεύσεως, ὡς π. χ. ὅταν θέλῃ τις νὰ ἔχῃ λίαν σαφῆ ἰδέαν τῆς οὐσίας φαγητοῦ τινος ἢ ποτοῦ, ὅπερ πρόκειται νὰ κρίνῃ καὶ νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τοῦ ποιοῦ αὐτοῦ ἀκριβέστερον. Ἐπίσης ἐκ μικρᾶς ἡλικίας τὸ νεογνὸν διὰ νὰ θηλάσῃ προβάλλει ὡς εἰς φίλημα τὰ χείλη καὶ αἰσθάνεται ἐν τοιούτῳ σχηματισμῷ τοῦ στόματος ἐντονώτερον τὸν γευστικὸν χυμὸν τοῦ γάλακτος, διότι οὕτω στενοῦται πλειότερον τὸ στόμα, ἡ δὲ ἐπαφὴ τῆς γλώσσης μετὰ τοῦ οὐρανίσκου εἰς πλειότερα σημεῖα γίνεται καὶ ἑπομένως ἡ αἴσθησις τῆς γεύσεως καθίσταται ζωηροτέρα. Οὐδόλως λοιπὸν ἀπίθανον, ὅτι αὗται αἱ συχνάκις ἐκ μικρᾶς ἡλικίας γινόμεναι κινήσεις ἢ σχηματισμοὶ τοῦ στόματος, αἱ μετὰ τῶν εὐαρέστων ἐντυπώσεων τοῦ αἰσθητηρίου τῆς γεύσεως καὶ ἀκριβῶς ἕνεκα τούτων συμβαίνουσαι, συνεδέθησαν ἀναποσπάστως μετ' αὐτῶν καὶ ἐγένοντο πλέον συμφύτως ἢ κληρονομικῶς *ἕξεις*, αἵτινες ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐκτελοῦνται ἀσυνειδήτως δυνάμει τῆς *ἀρχῆς τοῦ συνδυασμοῦ* καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους τῇ εὐαρέστῳ γεύσει εὐαρέστους ἠθικὰς πλέον ἐντυπώσεις. Ὥστε δικαιούμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὁ ἀσπασμὸς ἔχει τὴν ἀρχὴν του μᾶλλον εἰς τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως ἢ τῆς ἁφῆς, ἢ τοὐλάχιστον καὶ εἰς ἀμφότερα· ἄλλως τε καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των τὰ χείλη εὑρίσκονται ἀκριβῶς εἰς τὰ ὅρια μεταξὺ τῆς ἁπτικῆς καὶ γευστικῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος καὶ μετέχουσιν ἐξ ἴσου σχεδὸν ἀμφοτέρων τῶν λειτουργιῶν τῶν ὀργάνων τούτων.

Ἡ *γλυκεῖα ἔκφρασις* τοῦ προσώπου (εἰκ. 11) εἶνε ἡ μιμικὴ ἔκφρασις τῶν εὐαρέστων συναισθημάτων ἢ εὐαρέστων ψυχικῶν διαθέσεων. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῷ βίῳ σπανιώτερον εὑρίσκεταί τις ἐν διαρκεῖ μακαριᾷ καὶ εὐαρέστῳ ψυχικῇ καταστάσει καὶ ὀλίγας ἀφορμὰς ἔχει νὰ ἐκδηλοῖ διὰ τῆς ἀνωτέρω ἐκφράσεως τοῦ προσώπου τὴν τοιαύτην του κατάστασιν, τοὐναντίον δὲ συχνότερον ἐκτελεῖται ἡ τῆς *πικρίας* ἔκφρασις διὰ τὸ συχνότερον τῶν πικριῶν καὶ ἀπογοητεύσεων καὶ σκυθρωπῶν μεριμνῶν τοῦ καθημερινοῦ βίου· διὰ τοῦτο ἡ *γλυκεῖα ἔκφρασις* τῆς εἰκ. 11 σπανίως ἀποτυποῦται φυσιογνωμονικῶς ἐν τῷ προσώπῳ. Συχνότερον παρατηρεῖται ἡ φυσιογνωμία αὕτη παρὰ ταῖς γυναιξίν, αἵτινες, ὡς τὰ παιδία, εἰς ἐπιπολαίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ παιγνιώδεις καὶ ἐγερσιγέλωτας καὶ διασκεδαστικὰς ἀπασχολήσεις ἐν τῷ βίῳ ἐπιδιδόμεναι, ἢ πρὸς ἐξάσκησιν ἔντεχνον τῆς συμφύτου γυναικείας φιλαρεσκείας, συχνάκις ἑκουσίως τὴν ἱλαρὰν φυσιογνωμίαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν προσδίδουσαι, πρὸς πλειοτέραν ἀνάδειξιν τῆς χάριτος αὐτῶν, ἀποκτῶσι τέλος φυσιογνωμονικῶς ἐν μονίμῳ σχεδὸν ἀποτυπώσει τὴν ἀνωτέρω τῆς εἰκ. 11 φιλομειδῆ ἢ *γλυκεῖαν ἔκφρασιν*. Ἂν δὲ τυχὸν αὕτη ὑπάρχῃ παρ' ἀνδρί, πρέπει νὰ εἶσθε βέβαιοι, λέγει ὁ Piderit, ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν ταῖς συνομιλίαις του συχνότατα θὰ μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *γλυκύς*· θὰ ὁμιλῇ περὶ *γλυκείας* μουσικῆς, περὶ *γλυκέων* ἀνθρώπων, περὶ *γλυκέων* ἐρώτων, περὶ *γλυκείας* θαλάσσης, καὶ περὶ πόνων ἀκόμη γλυκέων!

Ἐξετάσωμεν νῦν καὶ ἄλλην τινὰ *ἔκφρασιν* τοῦ προσώπου ὡς ἀφετηρίαν καὶ πηγὴν ἔχουσαν πάλιν τὸ αἰσθητήριον τῆς γεύσεως. Αὕτη εἶνε ἡ *ἐταστικὴ ἢ σταθμιστικὴ ἔκφρασις* (trait scrutateur), ἧς ὡς τέλειος τύπος δύναται νὰ ληφθῇ

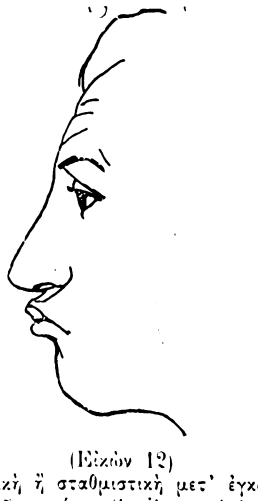

(Εἰκὼν 12)
Ἔκφρασις ἐταστικὴ ἢ σταθμιστικὴ μετ' ἐγκαρσίων ῥυτίδων ἐπὶ τοῦ μετώπου (trait scrutateur).

ἡ ἔκφρασις, ἡ διδομένη εἰς τὸ πρόσωπον ὑπὸ πραγματογνώμονος ἀνθρώπου δοκιμάζοντος τὴν ποιότητα οἴνου ἢ ἄλλων γευστικῶν οὐσιῶν. Κατὰ τὴν γευστικὴν ταύτην δοκιμὴν τὰ χείλη προβάλλουσιν ὡς ῥύγχος διὰ τῆς συστολῆς τῶν περιφερικῶν μυϊκῶν ἰνῶν τοῦ κυκλοτεροῦς ἢ σφιγκτῆρος

Digitized by Google

τοῦ στόματος μυός. Μετὰ τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν τῶν χειλέων ὁ πραγματογνώμων ἀφίνει νὰ διολισθήσῃ τὸ δοκιμαζόμενον ποτὸν ἠρέμα καὶ μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γλώσσης εἰς τρόπον, ὥστε ἡ ἐκ τῆς γεύσεως ἐντύπωσις νὰ γείνῃ ζωηροτέρα καὶ μακροχρονιωτέρα καὶ δοθῇ οὕτω καιρὸς πρὸς κρίσιν. Ἡ εἰκὼν 12 ἐκφράζει ἄνθρωπον ἐξετάζοντα μετὰ προσοχῆς γευστικόν τι ἀντικείμενον· αἱ ἐγκάρσιαι ἐπὶ τοῦ μετώπου ῥυτίδες ἐπαυξάνουσι καὶ ἀναδεικνύουσι σαφέστερον τὴν σημασίαν τῆς ἀρχικῆς ἐκφράσεως, δηλοῦσαι τὴν ἐν ἑαυτῷ συγκέντρωσιν τοῦ ἀτόμου πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐξέτασιν τοῦ κρινομένου ἀντικειμένου. Ἔχουσι δέ, ὡς φρονοῦμεν, τὴν σημασίαν ταύτην αἱ ἐγκάρσιαι τοῦ μετώπου ῥυτίδες, διότι διὰ νὰ σχηματισθῶσι πρέπει νὰ συσταλῇ ὁ μετωπικὸς μῦς, ὅστις παρασύρων καὶ τὸν κυκλοτερῆ ἢ σφιγκτῆρα τῶν βλεφάρων μῦν ὑψοῖ πρὸς τὰ ἄνω τὸ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς δέρμα καὶ ὑποβοηθεῖ οὕτω τὴν διάνοιξιν τῶν ὀφθαλμῶν, ἥτις κυρίως γίνεται διὰ τοῦ βλεφαρικοῦ μυός, τοῦ ὑψοῦντος τὰ βλέφαρα καὶ συχνάκις ταὐτοχρόνως συνεργοῦντος μετὰ τοῦ προηγουμένου μυός· ὁ ὀφθαλμὸς λοιπὸν ἀνοίγεται ὡσεὶ διὰ νὰ παρατηρήσῃ καλλίτερον τὸ ἐξεταζόμενον ἀντικείμενον, διὰ *νὰ προσέξῃ*. Τὸ ἀντικείμενον πολλάκις εἶνε νοητὸν ἢ καὶ ἀφῃρημένον πρᾶγμα, ἀλλ' ἕνεκα τῆς *ἀρχῆς τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀναλόγων ψυχολογικῶν καταστάσεων* ἀκουσίως πάλιν ἐκτελοῦνται αἱ αὐταὶ περισταὶ ἄλλως νῦν κινήσεις τοῦ μετώπου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, οἷαι μετὰ σκοποῦ καὶ ὠφελείας ἐκτελοῦνται, ὅτε πράγματι εἶνε παρὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ ἀντικείμενον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ αἱ ῥυτίδες αἱ ἐγκάρσιαι τοῦ μετώπου, καθὸ σχηματιζόμεναι συχνάκις ἐν ταῖς περιστάσεσι καθ' ἃς τὸ ἄτομον διανοίγει πλειότερον τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ παρατηρήσῃ κάλλιον ὑπαρκτόν τι ἀντικείμενον, ἤτοι ἐν ταῖς πράξεσι τῆς προσοχῆς ἢ προσηλώσεως κέκτηνται τὴν σημασίαν τῆς προσηλώσεως, καὶ σκέψεως. Συνδυαζομένης τῆς ἐκφράσεως ταύτης τοῦ μετώπου μετὰ τῆς ἐταστικῆς ἢ σταθμιστικῆς ἐκφράσεως τοῦ στμαότος, ἡ ὅλη φυσιογνωμία δεικνύει εἰς ἐντονώτερον βαθμὸν τὴν εἰκόνα ἀνθρώπου ἐξετάζοντος προσεκτικῶς πρᾶγμά τι, ἀντικείμενον ἢ ἰδέαν. Ἀφετηρία λοιπὸν καὶ ταύτης τῆς ἐκφράσεως εἶνε τὰ αἰσθητήρια τῆς γεύσεως καὶ ὁράσεως, τὰ ὁποῖα διὰ νὰ λάβουν ἐντύπωσίν τινα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου θέτουσιν εἰς κίνησιν τοὺς περὶ αὐτὰ μῦς· αἱ δὲ κινήσεις αὐτῶν εἶνε *χαρακτηριστικαὶ* καὶ ἀποτελοῦσι τὰς διαφόρους ἑκάστοτε ἐκφράσεις.

Ἡ αὐτὴ ὅμως ἐταστικὴ ἢ *σταθμιστικὴ* ἔκφρασις σχηματίζεται δυνάμει τῆς *ἀρχῆς τοῦ συνδυασμοῦ* τῶν ἀναλόγων ψυχολογικῶν καταστάσεων καὶ ὅταν πρόκηται, οὐχὶ πλέον περὶ ἀντικειμένου ὑποπίπτοντος εἰς τὴν αἴσθησιν τῆς γεύσεως, ἀλλὰ περὶ οἱουδήποτε ἄλλου ἀντικειμένου, προσώπου, πράγματος ἢ ἰδέας, τὴν ἀξίαν τῶν ὁποίων προτίθεταί τις νὰ ἐξετάσῃ καὶ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν κρίσιν περὶ αὐτοῦ. Ὁ μέλλων νὰ κρίνῃ τὴν ἀξίαν π. χ. ἔργου τῆς ζωγραφικῆς, ὁ ἰατρὸς ὁ προτιθέμενος νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ποιότητος τοῦ σφυγμοῦ, ὃν ἐπισταμένως ἐξετάζει, ὁ δικαστής, ὅστις σταθμίζει τὴν ἀξίαν τῆς καταθέσεως τῶν μαρτύρων δίκης τινός, ὁ ἔμπορος, ὅστις πρόκειται νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ ἀπορρίψεως ἐμπορικῆς τινος προτάσεως, ὁ καθηγητὴς ὁ σταθμίζων τὴν ἀξίαν τῶν ἐκτιθεμένων ἰδεῶν ὑπὸ τοῦ ἐξεταζομένου μαθητοῦ κλπ. πάντες αἰσθάνονται ἐν ἑαυτοῖς αἴσθημά τι τάσεως πρὸς προβολὴν τῶν χειλέων κατὰ τὸ προδιαγραφὲν σχῆμα, ὡσεὶ ἐπρόκειτο νὰ δοκιμάσωσι γευστικόν τι σῶμα, ἢ καὶ πράγματι ἀσυνειδήτως προβάλλουσι τὰ χείλη οὕτω, καὶ μάλιστα τοσούτῳ εὐγερέστερον συμβαίνει ἡ κίνησις αὕτη, ὅσῳ νομίζει τις ἑαυτόν, ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς, ἁρμοδιώτερον καὶ ἱκανώτερον νὰ ἐπιφέρῃ κρίσεις καὶ νὰ γνωμοδοτῇ περὶ τῆς ἀξίας οἱουδήποτε πράγματος.

Ὅταν δὲ θεωρήσῃ τις ἑαυτὸν ἱκανὸν καὶ ἄξιον νὰ ἐξενέγκῃ γνώμην περὶ πράγματος ἢ θέματος ἢ περὶ προσώπων προσκαλούμενος παρ' ἄλλων,

(Εἰκὼν 13)
Ἔκφρασις ἐταστικὴ ἢ ὑπεροπτική.

ἢ ὅταν ἀφ' ἑαυτοῦ μετ' αὐτοπεποιθήσεώς τινος τίθενται εἰς θέσιν κριτοῦ καὶ οἱονεὶ δικαστοῦ, ὅστις πρόκειται νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης τοῦ κρινομένου πράγματος, φυσικῶς τότε γεννᾶται ἐν ἑαυτῷ αἴσθημά τι ὑπεροχῆς, τάσις πρὸς ὑπερτίμησιν τῆς ἀτομικῆς του ἀξίας, διότι ὁ κριτὴς ἢ δικαστὴς εὑρίσκεται πάντοτε εἰς ὑψηλοτέραν θέσιν ἀπὸ τὸν δικαζόμενον· τὸ συναίσθημα δὲ τοῦτο δὲν κεῖται μακρὰν τοῦ συναισθήματος τῆς ἀλαζονίας καὶ ὑπεροψίας· ἐντεῦθεν ἡ ἐταστικὴ ἢ *σταθμιστικὴ ἔκφρασις* ἐνέχει ταὐτοχρόνως καί τι τὸ ἀλαζονικὸν καὶ ὑπερήφανον, καὶ ἑπομένως ἐκφράζει καὶ ὑπεροπτικὴν ἢ καὶ σαρκαστικὴν περιφρόνησιν πρὸς τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ πρόσωπον, ἐὰν τυχὸν, ἐννοεῖται, νὰ κρίνῃ τοῦτο,

Digitized by Google

δυσμενῶς, ὡσεὶ νὰ *ἐγένετο* αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ἐθεώρει ἀπορριπτέον. Ἡ εἰκὼν 13 δεικνύει φυσιογνωμίαν ἀνθρώπου δοκιμάζοντος γευστικήν τινα οὐσίαν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ σταθμίζοντος ἐν ἠρέμῳ αἰσθήματι ὑπεροχῆς καὶ ἀλαζονίας καὶ ἐν αὐτοπεποιθήσει τὴν ἀξίαν ἄλλου ἀνθρώπου ἢ ἔργου τινος. Ἐὰν δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐκφράσει προστεθῶσι καὶ αἱ κάθετοι ῥυτίδες τοῦ μετώπου, αἱ σχηματιζόμεναι διὰ τῆς συσπάσεως τῶν ὀφρύων ὡς καὶ τὸ ὀξὺ βλέμμα, τουτέστι τὰ σημεῖα τῆς δυσμενοῦς διαθέσεως τοῦ ἀτόμου, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 14, τότε ἡ ὅλη φυσιογνωμία ἐκφράζει εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὴν ὑπεροψίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν, αἵτινες προμηνύουσιν ἤδη ὡς ἐκ τῆς ἐντάσεως αὐτῶν, ὅτι τὸ ἄτομον καὶ μέχρις ἐπιθέσεως εἶνε ἕτοιμον νὰ προβῇ, ἤτοι μέχρις ἐνεργοῦ ἀντιδράσεως εἰς τὴν λίαν δυσμενῆ ἐντύπωσιν, ἣν ἔσχεν ἐκ τοῦ κρινομένου πράγματος ἢ προσώπου ὑπὸ τῆς ψυχολογικῆς, οὕτως εἰπεῖν, *γεύσεως* αὐτοῦ.

(Εἰκὼν 14)
Τύπος Ἕλληνος λογίου ἐπικριτοῦ.

Ὁ Piderit λέγει, ὅτι ἡ *σταθμιστικὴ* ἔκφρασις ἀποτυποῦται μονίμως ἐπὶ τοῦ προσώπου διὰ τῆς συχνῆς καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαναλήψεως αὐτῆς καὶ καθίσταται οὕτω *φυσιογνωμονικὸν* χαρακτηριστικόν, διὸ καὶ οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ τις αὐτὴν εἰς τοὺς πραγματογνώμονας τῶν ποτῶν ὡς καὶ εἰς τοὺς λαιμάργους· ὡσαύτως δὲ, λέγει, καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἔχοντας μεγάλην ἰδέαν περὶ ἑαυτῶν, τοὺς ὑπερτιμῶντας τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀτομικὴν ἀξίαν καὶ νομίζοντας ἀσμένως ἑαυτοὺς προωρισμένους ὅπως κρίνωσι καὶ πρὸ πάντων ἐπικρίνωσι τὰς ἰδέας καὶ τὰς πράξεις τῶν ἄλλων· διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα ἄτομα λαμβάνουσιν ὕφος σπουδαῖον ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ εἶνε λίαν εὐχαριστημένα ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ των.

Ἐν τῇ οἰκτρᾷ καὶ ἀξιοθρηνήτῳ ἀνατροπῇ τῶν ὅρων τῆς συντάξεως καὶ ὀργανώσεως τοῦ βίου τῆς ἡμετέρας ἐν Ἑλλάδι κοινωνίας, ἔνθα οἱ πλεῖστοι βαδίζουσι διὰ τῆς κεφαλῆς καὶ σκέπτονται διὰ τῶν πτερνῶν, ἔνθα οἱ λαχανοπῶλαι νομίζουσιν ἑαυτοὺς ἁρμοδίους καὶ ἱκανοὺς νὰ ὁμιλῶσι καὶ νὰ κρίνωσι περὶ ἀρχιτεκτονικῆς, οἱ ἀρχιτέκτονες περὶ λαχανοπωλικῆς, οἱ χημικοὶ περὶ κλήρου, οἱ δὲ κληρικοὶ περὶ χημείας, οἱ πολιτικοὶ καὶ πολιτευόμενοι περὶ πατρίδος καὶ τιμιότητος, οἱ κακοῦργοι καὶ οἱ οὐχ ἧττον τοιοῦτοι ὑποστηρίζοντες αὐτοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι ἢ πολιτικοὶ φίλοι καὶ συχνάκις οἱ ἀνακριταὶ καὶ δικασταὶ περὶ τιμῆς καὶ συνειδήσεως καὶ δικαιοσύνης, οἱ λεγόμενοι *Ἀττικισταὶ* περὶ γλώσσης καὶ περὶ ὕφους γλώσσης, ἔνθα τέλος οἱ ὀλιγωτέραν ἁρμοδιότητα καὶ ὀλιγώτερα δικαιώματα ἔχοντες ὡς ἐκ τοῦ ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ αὐτῶν ποιοῦ νὰ ὁμιλῶσι, νὰ κρίνωσι, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐπικρίνωσι θέματα ἢ πρόσωπα καὶ πράγματα ξένα πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀνώτερα τῶν δυνάμεών των, ἐπιλαμβάνονται αὐτῶν ἐτάζοντες καὶ σταθμίζοντες μετὰ κουφότητος φρενῶν ἀνταξίας τοῦ γελοιώδους συναισθήματος τῆς ὑπερτιμήσεως τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἐν τοιαύτῃ χώρᾳ, λέγομεν, ἔπρεπεν ἀνὰ πᾶν βῆμα νὰ ἀντικρύζωμεν φυσιογνωμίας, οἵας δεικνύουσιν αἱ ἀνωτέρω εἰκόνες 12, 13 καὶ 14, καὶ πρὸ πάντων ἡ τελευταία, διότι σπανίως παρ' ἡμῖν ἡ ἐπίκρισις γίνεται ἐν ἠρεμίᾳ καὶ ἀπαθείᾳ, σχεδὸν δὲ πάντοτε τοὐναντίον μετ' ὀργῆς, τριγμοῦ καὶ βρυγμοῦ ὀδόντων, χυδαίων λέξεων καὶ βαναυσολογίας καὶ μετὰ διαθέσεων ἐπιθέσεως διὰ τῶν πυγμῶν καὶ ἀπειλητικῶν ἀποκαλύψεων τῶν κυνοδόντων, ἰδίως ὅταν πρόκηται περὶ ἐπικρίσεως ἐπιστημονικῶν ἢ φιλολογικῶν ἔργων (ὅρα καὶ ἐν τῇ *Ἀθηνᾷ* τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρίας» ἀπάντησιν ἀττικιστοῦ πρὸς Βερναρδάκην, καὶ λάβε ἀνὰ χεῖρας οἱανδήποτε δῆθεν ἐπίκρισιν ἐπιστημονικοῦ τινος ἔργου).

Ἀλλ' ὁ Piderit λέγει, ὅτι διὰ νὰ ἀποτυπωθῇ ἐπὶ τοῦ προσώπου ὡρισμένη τις φυσιογνωμία, ἡ *ἐταστικὴ* ἢ *σταθμιστικὴ* π. χ. ἔκφρασις, ἀπαιτεῖται μακρὸς χρόνος καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον συχνῆς ἐπαναλήψεως αὐτῆς· ἐπομένως εἶνε κίνδυνος μὴ μετά τινα ἀκόμη χρόνον, ἔστω καὶ μετὰ μίαν γενεάν, οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων προσλάβωσιν, οἴμοι! μονίμως πλέον τοὺς καὶ ἤδη συχνάκις ἀπαντῶντας φυσιογνωμονικοὺς χαρακτῆρας τῶν ἀνωτέρω εἰκόνων, πρὸ πάντων δὲ οἱ λεγόμενοι λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες τοὺς οὐχὶ βεβαίως εὐχαρίστους χαρακτῆρας τῆς εἰκόνος 14, διότι αὐτοὶ κυρίως μετ' ἀγριότητος καὶ ἀκρατήτου ὀργῆς ἐπικρίνουσι καὶ σταθμίζουσι τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, καίτοι οὐχὶ σπανίως καὶ νῦν ἤδη ἀπαντᾷ τις παρ' αὐτοῖς ἀρκετὰ σαφῶς ὑποτετυπωμένους ἐν τῷ προσώπῳ τοὺς φυσιογνωμικοὺς τούτους χαρακτῆρας, οἵτινες θὰ κατασταθῶσιν βεβαίως μόνιμοι καὶ σαφέστεροι μετὰ μίαν γενεάν, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν 14.

Ὑπάρχουσι καὶ πλεῖσται ἄλλαι ἐκφράσεις

Digitized by Google

τοῦ προσώπου καὶ μιμικαὶ κινήσεις τοῦ σώματος, αἵτινες, δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι καθ' ὃν τρόπον ἐξεθήκαμεν, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀφετηρία καὶ ἡ πηγὴ τῆς γενέσεως κεῖται ἐν ταῖς ἐντυπώσεσι τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ ταῖς ταύταις ἀκολουθούσαις ἀντιδράσεσιν, αἵτινες ἐκδηλοῦνται διὰ τῶν μυϊκῶν κινήσεων, ἤτοι τῶν ἐκφράσεων, πρὸς τὰ ἐκτός. Ἀλλ' ἀρκεσθῶμεν ἐνταῦθα εἰς τὰς ἤδη περιγραφείσας καὶ ἑρμηνευθείσας κατὰ τὰς ἀρχάς, ἃς ἀνωτέρω ἐξεθήκαμεν, ἐξ ὧν σαφῶς, νομίζομεν, καταφαίνεται ὅτι πλεῖσται ὅσαι μιμικαὶ ἐκφράσεις τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου ἕλκουσι τὴν καταγωγὴν αὐτῶν ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ τῶν ἀντιδράσεων εἰς ταύτας διὰ τοῦ μυϊκοῦ περὶ αὐτὰ συστήματος, αἵτινες ἀντιδράσεις ἀποτελοῦσι τὰς μιμικὰς ἐκφράσεις.

Ὁποία φεῦ! ταπεινὴ καταγωγὴ διὰ τὰς εὐγενεστέρας καὶ σημαντικωτέρας ἐκφράσεις τοῦ προσώπου, αἵτινες διερμηνεύουσι διὰ τῶν ἀπείρων καὶ ἀξιοθαυμάστως ἀνεπαισθήτων ἀποχρώσεων αὐτῶν τὰ ἰδανικώτερα καὶ τρυφερώτερα ἢ τὰ βιαιότερα καὶ τρικυμιώδη τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, τὰ καλλύνοντα καὶ ἐξωραΐζοντα ἢ τὰ ἀσχημίζοντα καὶ παραμορφοῦντα τὸ πρόσωπον, τὰ καθιστάντα αὐτὸ ἀπειλητικόν, ἐπιβλητικόν, φρικῶδες ἢ χαρίεν καὶ συμπαθὲς καὶ ἀξιολάτρευτον, καὶ ταῦτα πάντα δι' ἐλαφρᾶς συστολῆς ἑνὸς ἢ μικροῦ ἀριθμοῦ λεπτοφυῶν μυῶν! Ἀλλὰ τί ἐν τῇ τάξει τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων δὲν ἔχει ἁπλῆν καὶ ταπεινὴν καταγωγήν! Ἐν τῇ κοινωνικῇ τάξει, οἱ βασιλεῖς καὶ τὰ ἐξέχοντα γένη καὶ οἱ διακεκριμένοι νόες ἕλκουσι τὴν καταγωγήν των ἐξ ἀσημάντων καὶ ταπεινῶν ἀνθρώπων· ἐν τῇ ἠθικῇ τάξει τῶν πραγμάτων, ὁ πατριωτισμὸς π. χ. ἐν τέλει ἀνάγεται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος πολυαρίθμου ὁμάδος ἀνθρώπων· τὰ εὐγενέστατα αἰσθήματα πρὸς τὸν πλησίον ἀρχικῶς ἐπήγασαν ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Οὐδεὶς δὲ ἀποστρέφεται δύο γλυκεῖς καὶ τακεροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κοράλλινον μικρὸν στόμα, διότι τὰ συστατικὰ αὐτῶν ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν συνήθων στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἀπαντῶσιν εἰς τὸ πρῶτον τυχὸν φαγητὸν τραπέζης ἀναγόμενα ἐν τέλει εἰς ἄνθρακα, ὑδρογόνον, χλωριοῦχον νάτριον, ἀνθρακικὸν κάλιον κ.τ.λ. Ἡ φύσις διδάσκει καὶ ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ θαυμάζῃ ἢ νὰ στέργῃ *τὸ εἶναι* τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ *τὸ παρελθὸν τοῦ εἶναι*.

Ἡ ἐπιστήμη, ἀναλύουσα τὰ φαινόμενα καὶ ἀνευρίσκουσα τὰ αἴτια τῶν ἀποτελεσμάτων κατ' οὐδὲν μειοῖ τὸν θαυμασμὸν ἢ τὴν προσήλωσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ φαινομενικόν, εἰς τὸ εἶναι· ἡ πραγματικότης εἶνε φαινομενικόν, ὑπάρχει ὡς φαίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶνε ὡς φαίνεται· ὁ ἄνθρωπος ζῇ ἐν τῇ ἀπάτῃ ταύτῃ, ἐν τῇ illusion, ἐν τῇ συνθέσει τῶν πραγμάτων, μὴ ἐπηρεαζόμενος ἐκ τῆς αναλύσεως αὐτῶν. Ἐὰν εἶνε ὀρθὴ ἡ ἰδέα τοῦ Βίρχωβ, ὅτι ἡ μεγάλη ἠθικὴ ἀξία τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἔγκειται ἐν τῇ ἐκζητήσει τῆς ἀληθείας ἐν τοῖς γεγονόσι τοῦ κόσμου, καὶ ἑπομένως ἐν τῇ ἐκ ταύτης ἐξαγωγῇ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ὠφελίμου, καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς *ἐκφράσεως* δύναται νὰ ἐξαχθῇ τὸ ὠφέλιμον. Διότι εἶνε γνωστὸν ὅτι, ὅταν συμπάσχωμεν βλέποντες τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν ἄλλου ὄντος, ἡ συμπάθεια αὕτη εὑρίσκεται ἐν εὐθεῖ λόγῳ πρὸς τὴν εὐκολίαν, μεθ' ἧς δυνάμεθα νὰ ἀναπαραγάγωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν, ἧς ἀντελήφθημεν· ἀλλ' ἡ ἔκφρασις εἶνε ἀναποσπάστως συνδεδεμένη ἢ συνδεδυασμένη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μετὰ τῆς ἀνταποκρινομένης εἰς αὐτὴν συγκινήσεως, διὸ καὶ συγκινούμεθα βαθέως καὶ θαυμάζομεν ἔτι τοὺς ἀρίστους ἠθοποιούς, ὅταν οὗτοι ὅσον οἷόν τε πιστῶς διερμηνεύωσι τὴν ἰδέαν καὶ τὸ αἴσθημα διὰ τῆς μιμικῆς· διὰ ταύτης κυρίως συγκινούμεθα, καθότι ἀποδίδεται διὰ τῆς μιμικῆς πιστῶς ὑπὸ τοῦ καλοῦ ἠθοποιοῦ τὸ αἴσθημα ὡς νὰ ἦτο πραγματικόν, καὶ ἑπομένως κατ' ἀνάγκην διεγείρει καὶ τὴν ἀνάλογον καὶ ἀναποσπάστως μετ' αὐτῆς συνδεδυασμένην συγκίνησιν· ἐνῷ ὁ κακὸς ἠθοποιός, καίτοι διὰ τοῦ λόγου ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἰδέαν καὶ τὸ αὐτὸ αἴσθημα, οἷον καὶ ὁ ἀριστοτέχνης, ἐν τούτοις δὲν συγκινεῖ, διότι λείπει ἢ εἶνε ἀτελὴς ἡ μιμική, ἥτις καθὸ ἀτελὴς διεγείρει ἀτελῶς τὰ αἰσθήματα, ἤτοι δὲν συγκινεῖ. Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ὁ ζωγράφος, ὁ γλύπτης καὶ λέγεται καλλιτέχνης, διότι κατορθοῖ πιστῶς νὰ μιμηθῇ τὴν φύσιν· οὕτω καὶ ὁ ἠθοποιὸς εἶνε καλλιτέχνης, ὅταν πιστῶς απομιμηθῇ τὴν μιμικὴν ἔκφρασιν, εἴτε τοῦ προσώπου, εἴτε τῆς στάσεως καὶ τῶν κινήσεων τοῦ σώματος ἀνθρώπου ἀληθῶς πάσχοντος. Μετὰ μεγαλειτέρας ἀπαθείας καὶ ψυχρότητος φονεύει τὸ παιδίον καὶ ὁ ἀνὴρ ἔντομόν τι ἢ τὸ πτηνόν, διότι ὡς πρὸς ἡμᾶς ἡ μιμικὴ ἔκφρασις τοῦ ἐντόμου εἶνε ἀκαταληπτοτέρα ἢ τοῦ πτηνοῦ, καὶ τούτου δὲ ἀκαταληπτοτέρα ἢ τοῦ κυνός, διὸ καὶ συμπονοῦμεν πλειότερον τὸν τυραννούμενον κύνα ἢ καὶ ἄλλο ζῶον, ὅπερ κέκτηται πλουσιωτέραν μιμικὴν ἔκφρασιν.

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ἑτέρου τὸ ὄργανον τοῦ συνδυασμοῦ τούτου τοῦ αἰσθήματος μετὰ τῆς μιμικῆς, ὁ ἐγκέφαλος, ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ καταστέλλῃ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς μιμικῆς ἐκφράσεως, ἐὰν συχνάκις ἐξασκηθῇ ἡ κατασταλτικὴ αὕτη ἰδιότης αὐτοῦ, τότε ἐξασθενεῖ ἡ μνήμη τῶν κινήσεων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, δι' ὧν ἐκδηλοῦται πρὸς τὰ ἐκτὸς ἡ μιμικὴ ἔκφρασις, καὶ ἑπομένως σὺν τῷ χρόνῳ κατ' ἀνάγκην ἐξασθενοῦσι καὶ αἱ μετὰ ταύτης ἀρρήκτως συνδεδυασμέναι συγκινήσεις ἢ τὰ αἰσθήματα. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ψυχρότης καὶ ἀπάθεια τοῦ ἀτόμου, ἀναλγησία καὶ

Digitized by Google

ἀδιαφορία ἀπέναντι τῶν παθῶν τοῦ πλησίον. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τοῦ λήγοντος αἰῶνος μεγάλη κατάχρησις γίνεται τῆς κατασταλτικῆς ταύτης ἰδιότητος. Ὅσον πλειότερον συγκρατεῖ τις τὴν ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων, ὅσον ὀλιγώτερον συγκινεῖται ἢ ἐκφράζει τὴν συγκίνησίν του, τόσον πλειότερον εἶνε τοῦ συρμοῦ, τόσον περισσότερον chic ἔχει ἡ στάσις του αὕτη τοῦ *κεκορεσμένου*—blasé — ἀνθρώπου· διὸ καὶ κατήντησε σήμερον ἡ κοινωνία ἧττον θερμὴ τῶν παρελθουσῶν γενεῶν ἄλλων χρόνων· τὰ πάντα γίνονται προμεμελετημένως καὶ μεθ' ὑπολογισμοῦ ψυχροῦ. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὴν ψυχρότητα ταύτην ἐν τῇ ἐξωτερικῇ στάσει τοῦ ἀνθρώπου ἀκολουθεῖ παραλλήλως καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ψυχρότης, μετὰ τῆς καταστολῆς τῆς μιμικῆς, τῆς ἐξωτερικῆς ἐκδηλώσεως τῶν αἰσθημάτων ἐπέρχεται καὶ ἐσωτερικὴ στείρωσις αὐτῶν. Ἡ ἐπιστήμη λοιπὸν ἀπαγορεύει τὴν ἐκβίασιν ταύτην τῆς φύσεως καὶ συμβουλεύει νὰ ἀφίεται ἐλευθέρα ἡ μιμικὴ πρὸς ἐκδήλωσιν τῶν αἰσθημάτων, ἰδίως τῶν *ἀλτρουϊστικῶν*, διὰ νὰ μὴ ἐξασθενήσωσι ταῦτα ἢ καὶ στειρεύσωσι σὺν τῷ χρόνῳ· ἡ ἐπιστήμη κελεύει νὰ μὴ ὑποκρίνεται τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ νὰ ἐκτελῇ ἐλευθέρως καὶ φυσικῶς τὰς *παντομιμικὰς* κινήσεις του πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης, τῆς συμπαθείας, τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ. Ἐὰν δὲ ἡ νεωτέρα κοινωνία βαδίζῃ, ὡς νῦν, τάχιστα οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐξομοιωθῶσιν ἐπὶ τέλους πρὸς τὰς μηχανικὰς πλαγγόνας τοῦ Ἔδισσον, καὶ τότε θὰ ἀξίζουν ὅσον καὶ αἱ πλαγγόνες.

Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΟΙ ΠΑΠΥΡΟΙ ΤΟΥ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Κατωτέρω παρατίθεται πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ περιφήμου παπύρου τοῦ περιέχοντος τὴν ἀριστοτέλειον πραγματείαν.

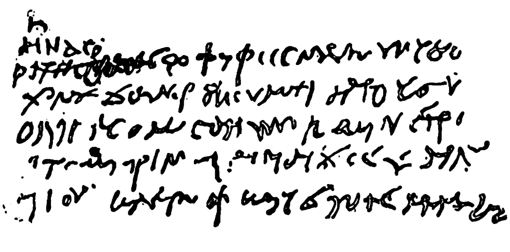

Ὡς γνωστὸν τὸ κείμενον αὐτοῦ ἐξεδόθη ἤδη, ἀλλ' ἐξεδόθη τόσον λανθασμένον, ὥστε ἀμέσως γίνεται σκέψις περὶ δευτέρας ἐκδόσεως.

Εὑρέθησαν καὶ ἄλλοι πάπυροι περιέχοντες μὲν ἄξια λόγου κείμενα, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐκτάκτου σημασίας, ὡς ἐπιστεύετο κατ' ἀρχάς.

Πρόκειται δὲ νὰ ἐκδοθῶσιν ἐν ἑνὶ τόμῳ ὁλόκληρα τὰ κείμενα, ὅσα ἦσαν ἄγνωστα τέως, παραβολαὶ δὲ μόνον καὶ συγκρίσεις ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι μέρη γνωστῶν ἤδη ἀρχαίων κειμένων.

Οἱ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἐνδιαφέροντες πάπυροι εἶνε :

1ος) Ὁμήρου Ἰλιάς, ἀπὸ τοῦ 101 στίχου τοῦ Β, μέχρι τοῦ 40 τοῦ Δ. Πάπυρος μεταγενεστέρων χρόνων, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ κείμενος, ἀλλὰ μὴ ἐκδοθεὶς μέχρι τοῦδε. Δὲν εἶνε κυλινδροειδῶς τυλιγμένος, ἀλλ' ἐν σχήματι βιβλίου· ἐπὶ τριῶν δ' αὐτοῦ σελίδων ἀρχικῶς ἀγράφων, φέρεται σήμερον γεγραμμένον μέρος γραμματικοῦ τινος ἔργου.

2ος) Μεταγενέστερος πάπυρος περιέχων ἀποσπάσματα τοῦ Γ καὶ Δ τῆς Ἰλιάδος καὶ δὴ 60 μὲν στίχους ἐκ τῶν προτέρων μόνον, τὸ πλεῖστον δὲ μέρος τοῦ τελευταίου στοιχείου.

3ος) Ὡσαύτως ἀποσπάσματα ἐκ τῆς Ὁμήρου Ἰλιάδος Υ καὶ Ω. Παλαιὸν χειρόγραφον, πιθανῶς τῆς πρώτης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Συνίσταται ἐκ πλήθους μικρῶν ἀποσπασμάτων τῶν ἀνωτέρω στοιχείων.

4ος) Τὸ πρῶτον ἥμισυ τῆς τρίτης τοῦ Δημοσθένους (;) ἐπιστολῆς ἐν εὐκρινεῖ γραφῇ καὶ λίαν ἀρχαίᾳ. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κυλίνδρου τοῦ τετάρτου παπύρου φέρεται ὁ ἐπίλογος ἀγνώστου ῥητορικοῦ λόγου ὑποτιθεμένου ὅτι εἶνε ὁ κατὰ Φιλιππίδου λόγος τοῦ Ὑπερίδου.

5ος) Ὁ «περὶ εἰρήνης» λόγος τοῦ Ἰσοκράτους. Τούτου τὸ πρῶτον μέρος εἶνε ἐφθαρμένον, ἀλλὰ τὸ ὑπόλοιπον σώζεται ἀβλαβές.

6ος) Ἑπτὰ ποιήματα, μετὰ καὶ τινων ἀποσπασμάτων περιεχόντων τοὺς τίτλους δύο ἀκόμη ποιημάτων τοῦ Ἡρώδα.

Τὸ φυτὸν ἐξ οὗ κατασκευάζεται ὁ πάπυρος.

ΓΑΜΟΣ ΕΞ ΕΡΩΤΟΣ

Ἐτελέσθησαν ἐσχάτως ἐν Παρισίοις οἱ γάμοι τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ μετὰ τῆς ἐγγονῆς τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ. Ὡς γνωστὸν τὸ συνοικέσιον τοῦτο ἐγένετο ἐξ ἔρωτος, ἔρωτος διαρκέσαντος ἐπὶ τριετίαν ὅλην. Τὴν ἕνωσιν τῶν δύο ἐπισήμων οἰκογενειῶν ἐπανηγύρισεν ὁλόκληρος ὁ φιλολογικὸς κόσμος τῶν Παρισίων, πολλοὶ δ' ἐκ τῶν ποιητῶν ἐξύμνησαν

Digitized by Google

τὸ νεαρὸν ζεῦγος. Μεταξὺ ἄλλων ὁ Θεόδωρος Μπαμβὶλλ ἀπηύθυνε πρὸς τὴν χαρίεσσαν νύμφην εὐμορφότατον ποίημα καταλῆγον εἰς τὸ ἑξῆς τετράστιχον :

Vous qui semblez un lys à notre œil ébloui,
O beauté, pourtant si naïve et si modeste,
Vous triomphez encor par ce luxe inouï
D'être bonne,—et cela vaut mieux que tout le reste!

ΠΑΡΗΓΟΡΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗ

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐνυμφεύθησαν ἐν Βιέννῃ 553 γυναῖκες ὑπερβᾶσαι τὸ 40 ἔτος καὶ 561 μὴ ὑπερβᾶσαι τὸ 20. Μεταξὺ τῶν γηραιῶν νυμφῶν 128 ἔχουν ὑπερβῆ τὰ 50 ἔτη, ἐκ τούτων δὲ 8 συνεζεύχθησαν νεανίας ἔχοντες ἡλικίαν κατωτέραν τῶν 24 ἐτῶν.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

— Κυρία μου, ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς προσφέρω τὰ τελευταῖά μου ποιήματα.

— Ἀφοῦ εἶνε τὰ *τελευταῖα* . . . εὐχαρίστως.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ὁ γραφολόγος τῆς *Ἑστίας*, ἔχων ἤδη ὑπ' ὄψιν του ὑπὲρ τὰ 200 χειρόγραφα ὑποβληθέντα πρὸς διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ γράφοντος, ἀδυνατεῖ νὰ μελετήσῃ ταῦτα ταχέως. Θὰ ἐξάγῃ λοιπὸν ἐκ τοῦ φακέλου κατὰ τύχην τινὰ καθ' ἑβδομάδα μέχρι πλήρους ἐξαντλήσεως αὐτῶν, καὶ παρακαλεῖ τοὺς ἐπιστείλαντας νὰ μὴ ἀνυπομονῶσι μὴ λαμβάνοντες ταχέως ἀπάντησιν οὐδὲ νὰ ὀργίζωνται λαμβάνοντες ἀπαντήσεις δυσαρέστους. Ὁ γραφολόγος τῆς *Ἑστίας* δὲν εἶνε ἀλάνθαστος· κρίνει δὲ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς γραφολογίας, οἱ ὁποῖοι ἔχουν πάλιν τὰς ἐξαιρέσεις των.

Ἀριθ. 642. Ἐπιπολαιότης πρὸ πάντων, ὡς μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸ τὸ τεμάχιον τοῦ χάρτου, ἐφ' οὗ γράφετε. Μετάπτωσις ἀπὸ μιᾶς ἰδέας εἰς ἄλλην. Ἀλλεπάλληλοι μετάνοιαι δι' ἀπερισκεψίας. Πάλη μεταξὺ πραγματικότητος καὶ ὀνειροπολήσεως. Ἀγαπᾶτε τὴν ποίησιν καὶ τὴν μουσικὴν χωρὶς νὰ τὰς ἐννοῆτε πολύ. Ἔχετε κλίσιν πρὸς αἰσθηματολογίας, ἀρεσκομένη μᾶλλον ν' ἀκούετε ἢ νὰ λέγετε. Κολακεύεσθε καὶ ἀπὸ τὰ μωρότερα φιλοφρονήματα. Ἔχετε πολὺ φθηνὰ τὰ δάκρυα καὶ πεισμώνετε χωρὶς λόγον. Κατὰ βάθος ἔχετε καλήν, συμπονετικὴν καρδίαν. Εἴθε ἡ σκληρὰ πεῖρα νὰ μὴ τὴν ἐκτραχύνῃ, διότι εἶσθε ἀκόμη ἄπειρος τῆς ζωῆς. Γυνὴ ὅπως ὅλαι εἴχετε τὴν περιέργειαν νὰ ἀκούσετε τὴν ἀνάλυσιν τοῦ χαρακτῆρός σας, πρόθυμος νὰ παραδεχθῆτε ὡς ἀκριβῆ ὅσα σᾶς συμφέρουν καὶ ὡς ἀνακριβῆ ν' ἀπορρίψητε τὰ ἄλλα.

Ζ. Ξ. Τάξις, θετικότης, ἐπιμονή, ἀφέλεια, ὀλίγη ὑπεροψία, αὐστηρότης—αὐτὰ ὅλα συνενοῦνται ὅπως ἀποτελέσωσι χαρακτῆρα ἀρρενωπόν, ἔχοντα καὶ δόσιν γυναικείας ἀγαθότητος ἐν πολλοῖς.

Ἀριθ. 5,555. Καλλιτεχνικὴ φύσις, πληθώρα ἐμπνεύσεως ἀλλ' ἀδυναμία ἐκδηλώσεως, διαρκὴς πάλη τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου πρὸς τὸν ἐξωτερικόν, ὀδυνηρόταται δοκιμασίαι καὶ ἀποτυχίαι ἀποθαρρυντικαί. Ἔλλειψις πεποιθήσεως πρὸς τὸν ἑαυτόν σας.

Ἀριθ. 119. Ἐγωϊστά, ἐγωϊστά, μάτην κρύπτεσαι ὑπὸ τὸν μετριόφρονα δῆθεν λεπτὸν χαρακτῆρα σου. Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὸ γωνιῶδες ὀρθὸν σχῆμα τῶν γραμμάτων σου καὶ σοῦ ἀφαιρῶ τὸ προσωπεῖον. Τί λοιπόν ; ἄλλος παρὰ σὲ δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ; Ὅλοι θέλεις νὰ σὲ δουλεύουν καὶ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰ νεύματά σου ὡς δοῦλοί σου ; Δὲν ἀρκεῖ τὸ τρυφερώτατον τῶν αἰσθημάτων νὰ μαλάξῃ τὸ Ἐγώ σου ; Ταλαίπωρε, ἀργὰ θὰ μετανοήσῃς καὶ θὰ ἐνθυμηθῇς τοὺς λόγους αὐτούς, οἱ ὁποῖοι σ' ἐξοργίζουν βέβαια τώρα

Ἀριθ. 576. Ἀριστοτέχνης τῆς ἀστασίας, μικροπωλητὴς αἰσθημάτων, φίλος ὅλων καὶ κανενός, ἐπικριτὴς ἀδυσώπητος

Ἀριθ. 101. Γλυκυτάτη, ἁγνὴ καὶ ἥμερος φύσις, ἁβρότης αἰσθημάτων, εὐγένεια ἤθους, εὐκινησία πνεύματος. Τάσις πρὸς ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν. Εὐσπλαγχνία ἀπεριόριστος, αὐταπάρνησις ἀνυπέρβλητος. Ἂν ἦσαι ὡραία τὴν μορφὴν δὲν τὸ γνωρίζω, κόρη μου, ἀλλ' ἡ ψυχή σου εἶνε ἀπὸ τὰ ὡραιότερα πλάσματα τῆς ἀΰλου δημιουργίας. Εὐτυχὴς ἐκεῖνος, πρὸς ὃν θὰ δωρήσῃς αὐτήν. Εἴθε νὰ εἶνε ἄξιός σου· πρόσεχε μὴ ἡ εὐπιστία σου σὲ παρασύρῃ καὶ συντριβῇς παρακαίρως καὶ ἀστόργως ὡς ἀνθοπληθὺς κλάδος ἀμυγδαλῆς ὑπὸ τὴν πνοὴν χειμερινοῦ ἀνέμου.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ νέον δρᾶμα τοῦ Βιλδενβρούχ: *Ὁ νέος Κύριος* παρεστάθη ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ τοῦ Βερολίνου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις καὶ κατὰ τὰς δοκιμὰς παρέστη πολλάκις ἐπιδεικνύων ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου. Κατὰ δὲ τὴν ἑσπέραν τῆς παραστάσεως ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀδυνατῶν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ θέατρον τὴν ὡρισμένην ὥραν, διέταξε νὰ ἀναβληθῇ μέχρι τῆς ἐλεύσεώς του ἡ ἔναρξις. Τὸ ἔργον τοῦ Βιλδενβρούχ εἶνε μακρότατον καὶ παρετάθη μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, ἔτυχε δὲ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς παρὰ τοῦ κοινοῦ, μολονότι ἡ κριτικὴ λίαν αὐστηρῶς ἔκρινεν αὐτό.

Τὸ κοινὸν τῆς Μαδρίτης γοητεύει ἀπὸ τινος νεαρωτάτη ἀοιδὸς ἔχουσα ἡλικίαν ὄχι μεγαλητέραν τῶν δέκα ἐτῶν καὶ ἐκτελοῦσα μετὰ θαυμαστῆς τέχνης τὰ μέρη ὑψιφώνου ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Τζαρτζουέλας. Ἡ φωνὴ αὐτῆς ἔχει τοιαύτην δύναμιν καὶ καθαρότητα, ὥστε ὁ ἀκούων χωρὶς νὰ βλέπῃ δὲν πιστεύει ποτὲ ὅτι ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα ἀνηλίκου κορασίδος.

Ἐν Βερολίνῳ ἐγένετο πρό τινων ἡμερῶν ἡ ἔναρξις τῆς πέμπτης γερμανικῆς μαγειρικῆς ἐκθέσεως.

Κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν, ἡ ἀναλογία τοῦ ἐν Βερολίνῳ καταναλωθέντος κρέατος πρὸς τὸν πληθυσμὸν ἦτο 73,8 χιλιόγρ. κατὰ τὸ 1886, 74 χιλιόγρ. κατὰ το 1887, καὶ 76,9 χιλιόγραμμα κατὰ τὸ 1888 δι' ἕκαστον κάτοικον· ἡ δὲ τοῦ ζύθου 192,24 λίτραι κατὰ τὸ 1887 καὶ 194,24 λίτραι κατὰ τὸ 1888. Ὥστε οἱ Βερολιναῖοι προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τρώγουσι καὶ πίνουσι περισσότερον.

Ὑπάρχει κοινῶς ἰδέα, ὅτι ἐκ πάντων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης οἱ πλειότερον οἰνόπνευμα καταναλίσκοντες εἶνε οἱ Ῥῶσσοι. Καὶ ὅμως, κατά τινα ἀπογραφικὴν σημείωσιν, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν εἰς τὴν κατανάλωσιν οἱ Βέλγοι, 12 λίτρας ἐτησίως κατ' ἄνθρωπον, τὴν δευτέραν οἱ Γερμανοί, 8 λίτρας, τὴν τρίτην οἱ Γάλλοι, 4 λίτρας, καὶ τὴν τετάρτην οἱ Ῥῶσσοι 3,5 λίτρας.

Digitized by Google

Ἀπέθανε τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν Βιέννῃ ὁ διάσημος ἀρχιτέκτων Θεόφιλος Χάνσεν ἄγων τὸ 78 ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ὁ Χάνσεν ἦτο Δανὸς τὴν καταγωγὴν καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Κοπεγχάγῃ. Εἰκοσιπενταετὴς τὴν ἡλικίαν ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου καὶ ἐγένετο καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου. Κατὰ σχέδια αὐτοῦ τότε ἐκτίσθησαν τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἡ Ἀγγλικὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ νῦν ξενοδοχεῖον τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Ἀπὸ τοῦ 1846 ἐγκατεστάθη ἐν Βιέννῃ, ὅπου καὶ ἐσχεδίασε διάφορα κτίρια. Κατὰ δὲ τὸ 1850 ἐξεπόνησε τὸ σχέδιον τῆς Σιναίας Ἀκαδημίας, κατὰ τὸ 1883 τὸ τοῦ νέου Κοινοβουλίου τῆς Βιέννης. Ἀδελφὸς τοῦ Θεοφίλου εἶνε ὁ Χριστιανὸς Χάνσεν, ὁ φιλοτεχνήσας τὸ σχέδιον τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ κ. Τάκκερμαν, ἄλλοτε πρέσβυς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐν Ἀθήναις, ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένην ἐφημερίδα Daily Craphic ἐπιστολὴν εὐγλώττως συνηγοροῦσαν ὑπὲρ τῆς ἀποδόσεως τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη καταλήγει ὡς ἑξῆς: «Ὁ Ἄγγλος πρεσβευτὴς (ὁ Ἐλγῖνος) εὗρέ τινας τῶν μετωπῶν κειμένας κατὰ γῆς, δὲν ἠδυνήθη δ' ἐντελῶς ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ τὰς μεταφέρῃ ἁπάσας εἰς Ἀγγλίαν. Τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν ἔλαβεν ἄνευ δυσκολίας ἐπὶ ἀνταλλάγματι ἐκ τῶν συνήθων, ἀλλ' ὅμως, ὡς λέγεται, ἡ ἄδεια περιωρίζετο διὰ μόνα τὰ ἀποσπασθέντα ἐκ τοῦ ναοῦ τεμάχια ἢ τὰ κείμενα ἐπὶ γῆς. Καθ' ὑπέρβασιν τῆς ἀδείας ἐσύλησε τὸν ναόν, ἀφαιρέσας πολλὰς τῶν μετωπῶν καὶ τὰ κοσμοῦντα τὸ ἀέτωμα γλυπτὰ ἔργα. Ἀλλ' ὁ λόρδος Ἐλγῖνος κοιμᾶται ἤδη εἰς τὸν τάφον του ἀκίνητος, ὡς τὰ διαιωνίζοντα τὸ ὄνομά του μάρμαρα. Τὴν σήμερον ἔχομεν ἐνώπιον ἡμῶν τὴν Κυβέρνησιν, τὴν πληρώσασαν τὰ συμφωνηθέντα δηνάρια καὶ τὴν κατέχουσαν τὰ πληρωθέντα ἔργα τέχνης. Πρὸ εἰκοσιπέντε περίπου ἐτῶν ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν, ἀλλ' ἡ δοθεῖσα διπλωματικὴ ἀπόκρισις ἦτο, ὅτι ἡ βρεττανικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐθεώρει τὴν Ἑλλάδα ὡς δικαιουμένην νὰ τῇ ἀπευθύνῃ τοιαύτην αἴτησιν. Ἠδύνατο τοιαύτη ἀπάντησις νὰ δοθῇ εἰς θυγατέρα ζητοῦσαν νὰ τῇ ἀποδοθῶσι τὰ κληρονομικά της κειμήλια, τὰ κειμήλια δι' ὅσων ἡ ἀποθανοῦσα μήτηρ της, ὅτε ἔζη ὡραία καὶ νέα, ἐστόλιζε τὸν λαιμόν της καὶ τοὺς βραχίονάς της; Καλλητέρα τῆς τοιαύτης διπλωματικῆς ὑπεκφυγῆς ἤθελεν εἶναι ἀπάντησις κατὰ τὸ τῆς Γραφῆς: Τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτοῦ καὶ δοθήσεται τῷ ἔχοντι».

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ἐὰν ἦσο ζωγράφος τί θὰ ἐζωγράφεις;
Εἰς τί συνίσταται ἡ γενναιότης τῆς γυναικός;
Τὸν παράδεισον ἢ τὴν κόλασιν;
Ποῖαι ἁλύσεις εἶνε αἱ διαρκέστεραι;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ἓν καὶ ἓν πόσα κάμνουν;
Ἀπ. Εἰς τὴν ἀριθμητικὴν δύο· εἰς τὸν ἔρωτα ἕν· εἰς τὴν ἀπιστίαν τρία... ἢ καὶ περισσότερα.
Κορυδαλός.

Ἐρ. Διατί αἱ ἔξυπναι γυναῖκες ἀγαποῦν τὸν ὕπνον;
Ἀπ. Διὰ νὰ ὀνειρεύωνται τοὺς ἔξυπνους ἄνδρας.
Ἑλένη.

Ἐρ. Τί ἐστιν ἐπιτυχία;
Ἀπ. Ἡ εὐάρεστος μετάβασις ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀνάμνησιν.
Δέλτα.

Ἐρ. Τί κάμνεις μὲ τὸν πειρασμόν;
Ἀπ. Δὲν ἀποτάσσομαι.
Γυνή.

Ἐρ. Τί μισεῖ περισσότερον ἡ γυνή;
Ἀπ. Πιστεύω πῶς μισεῖ τὸ πᾶν καὶ τοὺς ἀγγέλους ἴσως.
Ἀλλ' ἴσως, ἴσως ἀγνοεῖ καὶ τί καλεῖται μῖσος.
Σάρρα.

Ἐρ. Τί μισεῖ περισσότερον ἡ γυνή;
Ἀπ. Τὴν ἀλήθειαν.
Εὐκλείδης.

Ἐρ. Διατί ἐπλάσθημεν ἀνόμοιοι;
Ἀπ. Διὰ νὰ συμπληρώνωμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. *Ἐλπίς.*

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ πικροτέρα λύπη;
Ἀπ. Ἡ προερχομένη ἀπὸ φίλον.

Ἐρ. Ποῖον ζῶον ἐξῆλθε πρῶτον ἐκ τῆς κιβωτοῦ;
Ἀπ. Τὸ μᾶλλον περίεργον... ἡ γυνή. *Ἐρημίτης.*

ΠΑΙΓΝΙΑ

Διάγνωσις αὐγῶν.

Λάβετε ἓν αὐγὸν καλὰ βρασμένον, καὶ ἀφοῦ τὸ περισφίγξετε διὰ δακτυλίου ἐκ καουτσοὺκ κατὰ μῆκος, κρεμάσατέ το διὰ σύρματος, ὡς δεικνύει τὸ σχῆμα Α τῆς κάτωθι εἰκόνος· πράξατε δὲ τὸ αὐτὸ καὶ δι' ἓν αὐγὸν ὠμόν, κατὰ τὸ σχῆμα Β. Ἔπειτα ἀρχίσατε νὰ περιστρέφετε αὐτὰ δι' ἑκατέρας τῶν χειρῶν καὶ διὰ μιᾶς ἀφήσατέ τα ἐλεύθερα. Τὸ βρασμένον αὐγὸν θὰ περιστραφῇ πρὸς τὴν μίαν διεύθυνσιν, ἔπειτα πρὸς τὴν ἄλλην ἐναλλάξ, ἕως νὰ σταθῇ, ἐνῷ τὸ ὠμὸν θὰ σταθῇ σχεδὸν ἀμέσως.

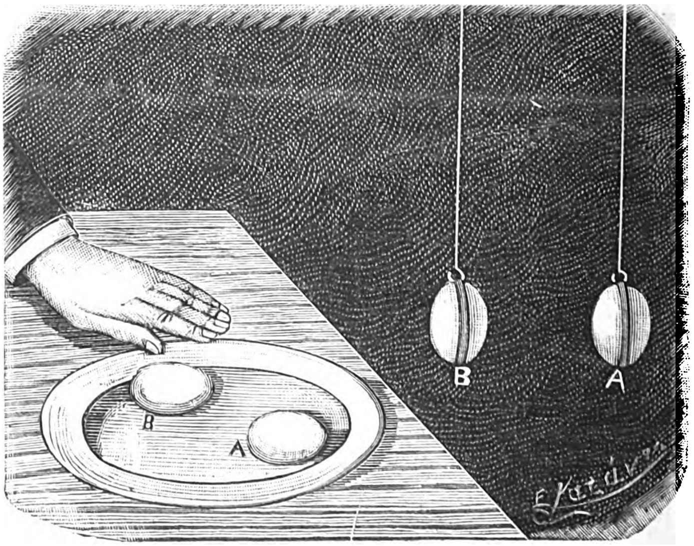

Χωρὶς νὰ δώσετε καμμίαν ἐξήγησιν περὶ τῆς διαγνώσεως τῶν αὐγῶν, ὁδηγεῖτε ἄλλον τινὰ μόνον πῶς ν' ἀναρτήσῃ αὐτὰ καὶ ἐκ τῆς κινήσεως ἑκάστου εὑρίσκετε ποῖον τὸ ὠμὸν καὶ ποῖον τὸ βραστόν, κατὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα.

Ἡ διάγνωσις τῶν δύο αὐγῶν, καὶ ἂν μάλιστα τὸ ἓν εἶνε βρασμένον ἐντελῶς, τὸ δὲ ἄλλο ὄχι ἐντελῶς ὠμὸν ἀλλ' ὀλίγον βρασμένον, γίνεται καὶ ἁπλούστερον ὡς ἑξῆς:

Λαμβάνετε καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο καὶ τὰ περιστρέφετε διὰ τῶν δακτύλων ἐντὸς μεγάλου πινακίου. Ἔπειτα δι' ἐλαφρᾶς ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς τὰ σταματᾶτε· ἀνεγείροντες δὲ τὴν χεῖρα πείθεσθε, ὅτι τὸ μὲν καλοβρασμένον αὐγὸν μένει ὅλως ἀκίνητον, τὸ δὲ ἄλλο διατηρεῖ ἀκόμη ἐσωτερικήν τινα κίνησιν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

φλεῖτε δι' ἐγγραφῆς ἑνὸς νέου συνδρομητοῦ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικὰ αἰσθήματα.

κ. Κ. Ἀθ. Γαλάζιον. Ἐλήφθησαν· ἐνεγράφητε. Ἐκλ. Μυθ. ἐκδίδονται τακτικῶς.

κ. Α. Ξ. Πρ. Σῦρον. Ἐστάλη πάλιν τὸ 48.

κ. Δ. Μ. Ναύπλιον. Ἐνεγράφη κ. Λ. Κ. καὶ ἐστάλησαν φύλλα.

κ. Π. Ι. Λ. Πύργον. Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν.

κ. Δ. Κ. Ναζλί. Ἀφοῦ ἐνεγράφητε κατ' εὐθεῖαν, ἀναγγείλατε εἰς τὸν κ. Θ. Δ. νὰ παύσῃ ἀποστολὴν αὐτός. Χάρτης ὁποῖον ζητεῖτε δὲν ὑπάρχει.

κ. Δ. Π. Ἀνάπαν. Συνεμορφώθημεν καθ' ὅλα πρὸς τὴν ἀπὸ 27 Δεβρ. ἐπιστολήν σας.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

(Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

14 Φεβρουαρίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0.	504	—	505	
» 120,000,000 » 5 0)0. , . . .	574	50	576	—
» 170,000,000 » 5 0)0.	574	—	575	—
» 135,000,000 » 5 0)0.	470	—	474	—
» 30,000,000 » 4 0)0. . . . ;	460	—	465	—
» 125,000,000 » 4 0)0.	460	—	465	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	548		548	50
ΜΕΤΟΧΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.	4480		4485	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	315		316	
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	295		296	
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	25	94	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	200		200	25
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς.	447		449	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	225		226	—
Σιδηρόδρ. Θεσσαλίας	158		160	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς ».	78		80	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	95		97	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων. . . . . , . . .	98	50	99	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	385	—	390	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	38	25	39
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς.	25	31	25	32
Λίρα ὀθωμανική	29	10	29	20
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	3192	50	3197	50
Τρίμηνον Γαλλίας	1,26	25	1,26	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	07	32	15
Ὄψεως Γαλλίας.	12,7	25	1,27	50

ΤΟ ΛΑΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

θὰ ἐκκυβευθῇ κατὰ τὴν ά Κυριακὴν Μαρτίου, μὴ ἐκκαθαρισθέντος ἔτι τοῦ ποσοῦ τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων.

7 7

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

7 7

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ:

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμποντα τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων, μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον, ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2.50.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ. Πλὴν τῶν «Μαγικῶν Παιγνίων», ὧν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πανθομολογεῖται, διασκεδαστικώτατον βιβλίον εἰς τὰς ἑσπερινὰς συναναστροφὰς τώρα τὸν χειμῶνα εἶνε καὶ τὸ «Βιβλίον τῆς Σφιγγός», περιέχον περιεργότατα παιγνίδια, προβλήματα, αἰνίγματα, γρίφους, κρυπτογραφήματα, λογοπαίγνια, ἐκτελούμενα μὲ παιγνιόχαρτα, δόμινο, σκάκι, ἀριθμούς, λέξεις, σχήματα ποικίλα κτλ. κτλ. μετὰ τῶν λύσεων ἐν τέλει. Τιμᾶται δραχ. 2.

ΑΜΦΥΤΡΙΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας πείρας. Ἐφήρμοσεν ὁ ἴδιος τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ ἔγεινεν ἀπὸ πτωχὸς τυπογράφος ὁποῦ ἦτο κατ' ἀρχάς, *ὁ μέγας Φραγκλῖνος*, ἀποκτήσας πλούτη, δόξαν, τιμάς, καὶ ἀνακηρυχθεὶς εἷς τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Εἶνε λοιπὸν ὁ τρόπος δεδοκιμασμένος, ἑπομένως καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς πλουτισμόν. Τιμᾶται λεπτῶν 50·—Δίδεται δὲ δωρεὰν εἰς πάντα ἀγοράζοντα ἓν ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων.

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ καλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.— Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέσταται ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.)

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 8 ΤΟΜΟΣ Α΄

BODL. LIBR PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμὰς	8	—	ἐτησία δραχμὰς	15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΩΔΕΙΟΝ, ὑπὸ Χ. Ἀννίνου.
ΕΠΙ 17 ΕΤΗ ΝΕΚΡΟΣ, διήγημα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Φρέαρ σφυρίζον, Μάχη μὲ τέσσαρας λύκους, Ἀμερικανὸς Μαθουσάλας, Ἀπληστηριώδη παιγνίδια, Ἐν τῷ θεάτρῳ, Στέμμα ἑκατομμυριούχου, Ἀγὼν νηστείας, Τὸ βαρόμετρον.**
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ: Η ΞΕΝΗΤΕΜΜΕΝΗ, ποίημα ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.
Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: **Φεβρουάριος**, ὑπὸ Δ. Κοκκίδου.
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΠΑΙΓΝΙΑ.— ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ὕπναρού. — Ἄρκτος, Λεοντιδεύς, Ἀλώπηξ, Λέαινα, Σκίουρος. — Τὸ Παλαμήδι τοῦ Ναυπλίου.

Τὸ τέλος τῆς **Μάχης τῆς Σαδόβας** θὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον διὰ νὰ παρασκευασθῇ καὶ ὁ συνοδεύων αὐτὸ τοπογραφικὸς χάρτης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ πρίγκηψ Γεώργιος τῆς Ῥωσσίας ἀνεχώρησεν εἰς Ἀλγερίαν.

— Ἀναγράφεται εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ἡ Πανελλήνιος Ἀτμοπλοΐα προέβη εἰς τὴν παραγγελίαν τῶν τριῶν μεγάλων ἀτμοπλοίων, ἅτινα θὰ ἐκτελῶσι ταξείδια μέχρι τῶν λιμένων τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

— Πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος ἀγγέλλονται ζημίαι, καταστροφαὶ καὶ δυστυχήματα ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος. Ἡ Βουλὴ ἐψήφισε βοηθήματα ὑπὲρ τῶν μᾶλλον παθόντων ὀρεινῶν χωρίων.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο μικρὸς ἀνακτορικὸς χορός.

— Ὁ ἐνταῦθα διαμένων νῦν ἐν Γερμανίᾳ δ' εὐδοκίμως σπουδάσας ζωγράφος κ. Πανώριος παρεσκεύασε μικρὰν ἔκθεσιν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων, προσωπογραφιῶν δι' ἐλαιοβαφῆς καὶ π α σ τ έ λ, ἥτις ἐκρίθη εὐμενέστατα ὑπὸ τοῦ τύπου καὶ τοῦ κοινοῦ.

— Ἐγένοντο τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐν ταῖς φυλακαῖς Συγγροῦ τὰ ἐγκαίνια τῆς φορητῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου.

— Ἡ Κυβέρνησις τῆς Χιλῆς ἐπρότεινε τηλεγραφικῶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀγορὰν ἑνὸς τῶν νέων θωρηκτῶν. Ὁ δ' ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Δεληγεώργης ἀπήντησεν ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν ταύτην.

— Δι' ἀτμοπλοίου τῆς ἑταιρίας Φραισσινὲ ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν τὸ ἑλληνικὸν πλήρωμα τοῦ θωρηκτοῦ «Ψαρῶν».

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ Ἑταιρία τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ ἑώρτασε τὴν 25ετηρίδα της, τὴν μὲν πρωΐαν διὰ μνημοσύνου ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγ. Εἰρήνης, τὴν δὲ ἑσπέραν δι' ἀπαγγελίας πανηγυρικῶν λόγων καὶ ᾠδῆς ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἑταιρίας.

— Παραμεῖναν ἡμέρας τινὰς ἐν Πειραιεῖ ἀνεχώρησεν εἰς Μελίτην τὸ μέγα γερμανικὸν θαλαμηγὸν «Αὐγούστα Βικτωρία» ἐφ' οὗ ἐπιβαίνουσι 217 περιηγηταί. Ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ κατὰ τὴν ἐν Πειραιεῖ στάθμευσιν αὐτοῦ παρετέθη γεῦμα εἰς τὰ μέλη τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὁ κ. Κ. Δ. Κρυστάλλης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἀ γ ρ ο τ ι κ ῶ ν του, λυρικῶν ποιημάτων ἐπαινεθέντων κατὰ τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890. Τιμὴ αὐτῶν δραχ. 2.

— Ἐξεδόθη εἰς ἴδιον φυλλάδιον ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ κ. Λαζ. Βελλέλη δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ Revue des Etudes Grecques «Une Version Grecque du XVI siècle».

— Ἐξεδόθη τὸ Ε' φυλλάδιον τῆς Μυθολογίας τοῦ P. Decharme μεταφραζομένης ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη.

— Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 41ον, 42ον, 43ον καὶ 44ον τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ τοῦ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ, ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς λέξεως Σ τ ῆ λ α ι καὶ φθάνοντα εἰς τὴν λέξιν Τ ρ ι π τ ή ρ, περιλαμβάνοντα ἐν ὅλῳ 123 εἰκόνας καὶ τὸν χάρτην τῶν Συρακουσῶν. Καὶ οὕτω ἐγγίζει νὰ ἀποπερατωθῇ τὸ ἔργον. Οἱ πέμποντες εἰς τὰ καταστήματα τοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου φρ. 30 λαμβάνουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα 44 τεύχη καὶ τὰ ὀλίγα εἰσέτι ἐναπολειπόμενα, ἅμα ἐκδοθῶσιν, ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Γ... Κ)πολιν. Ὁ Π ό θ ο ς σας θὰ μείνῃ ἀνεκπλήρωτος, διότι τὸ σταλὲν δυστυχῶς ἐκρίθη ἀνάξιον δημοσιεύσεως.

Τ α κ τ ι κ ὸ ν Σ υ ν δ ρ ο μ η τ ή ν, Ἐνταῦθα. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀρχαιότης δὲν πωλεῖται μόνη.

κ. Κ. Οἰκ. Ἀπηντήσαμεν περὶ παραλαβῆς τῆς συνδρ.

κ. Παπ. πρὸ ἡμερῶν. Ρωμ. στέλλεται ἀνελλιπῶς ἐντὸς τῶν φύλλων.

κ. Μ. Λ. Μπ. Γαλάζιον. Ἡ συνδρομὴ τοῦ 1890 καὶ 1891 σημειοῦνται πληρωμέναι.

κ. Μ. Μ. Λέσκοβατζ. Ἐστάλησαν Διηγ. καὶ Ἀν. καὶ Συγγρ. Διηγ. τὰ ἄλλα δὲν εὑρέθησαν. Νέος Καταλ. Βιβλ. δὲν ὑπάρχει.

κ. Ι. Στ. Ἐστάλη ζητηθὲν 19.

κ. Ι. Κ. Δ. Γέϊσκ. Ἐστάλησαν Ποιχ. Εἰκ. καὶ ζητηθέντα φύλλα.

κ. Ἀλ. Ν. Ἠλ. Μανσούραν. Ζητηθέντα ἐστάλησαν καὶ ἀποδ. συνδρ.

Καν Ἀθ. Στ. Μυτιλήνην. Ἐστάλη ζητηθὲν φύλλον.

κ. Ἀχ. Καλ. Ἀλεξάνδρειαν. Διωρθώθη ἡ διεύθυνσίς σας.

κ. Γιαν. Βάρναν. Συνδρομή σας ἐλήφθη παρὰ κ. Λ.

κ. Θ. Μ. Γ. Ἐνταῦθα. Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ δὲν εἶνε διὰ τὴν Ἑστίαν.

κ. Ι. Σ. Κ. Κ)πολιν. Κάλλιστον, ἀλλὰ δὲν δημοσιεύομεν πλέον προβλήματα.

Β α ν ί λ ι α ν, Ἐνταῦθα. Θὰ τὸ ἀναγνώσωμεν ἅμα εὐκαιρήσωμεν. Ἄλλως καὶ ἂν κριθῇ ἄξιον δημοσιεύσεως ἡ σειρά του θὰ ἔλθῃ μετὰ δύο τρεῖς μῆνας.

κ. Φ. Κ. Ἄνδρον. Σᾶς τὸ στέλλομεν καὶ πάλιν.

Συλλ. Κλ. Λ. Βαθέος Σάμου. Ἐλήφθησαν, ἀποστέλλομεν σειρὰν φύλλων.

κ. Γρ. Χ. Ἀν. Νέαν Φώκαιαν. Ἐλήφθησαν ἐστάλη 24 φυλλάδιον.

Digitized by Google

ΤΟ ΩΔΕΙΟΝ

Ὅτε οἱ ἀφελεῖς ποιηταὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα μόλις σώζονται εἰς τὰς σελίδας τῶν παλαιῶν ποιητικῶν ἀνθολογιῶν, ἐξυμνοῦντες διὰ στίχων ἀρκετὰ ἀτέχνων καὶ ἀρκετὰ ἐξηρθρωμένων τὰ εὐεργετήματα τῆς ἐλευθερίας, ἔβλεπον τὸν Μουσηγέτην μετὰ τοῦ χοροῦ τῶν Ἑλικωνιάδων κατερχομένους ἀπὸ τὰ ὀλύμπια δώματα καὶ ἐγκαθιδρυμένους εἰς τὰ ἱερὰ ἐδάφη, ἅτινα ἐλάμπρυνε καὶ ἐκλέϊσεν ἡ λατρεία των· διηρμήνευον μόνον εὐσεβῆ πόθον μὲ τὸ πομπῶδες κλασικὸν ὕφος τῆς ἐποχῆς των, ἀλλ' ὁ πόθος των ἀπεῖχε πολὺ τῆς πραγματικότητος. Οἱ αἰῶνες εἶχον παρέλθει ἀμείλικτοι· ἡ δουλεία εἶχε σαβανώσει μὲ πένθος τὴν γῆν μας· ἀπὸ τοὺς βωμοὺς τῶν Μουσῶν δὲν ἐσώζετο οὔτε λίθος καὶ οἱ τρίβολοι εἶχον καταπνίξει τὴν ἱερὰν δάφνην. Ὁ Ἀπόλλων, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἀποκτήσει κοσμικὰς ἕξεις, ὅπως διαβεβαιοῖ καὶ ὁ Ἄϊνε, ὁ ψάλτης τῶν ἐξορίστων θεῶν, θὰ ἐδίσταζε νὰ ἔλθη νὰ ἐγκατασταθῇ μονίμως εἰς χώραν, ὅπου ἀντὶ τῶν ἄλλοτε καλλιμαρμάρων ναῶν δὲν θὰ εὕρισκεν οὔτε ἀχυρόπλεκτον καλύβην, διὰ νὰ κατοικήσῃ, αἱ δὲ ἐννέα σεμναὶ κόραι τῆς Μνημοσύνης θὰ διέτρεχον τὸν κίνδυνον νὰ λιθοβοληθῶσιν ἕνεκα τῆς ἀνειμένης αὐτῶν περιβολῆς.

Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡ ὀνειροπολουμένη κάθοδος τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐβράδυνε πολὺ νὰ ἐπέλθῃ. Ἔπρεπεν ὁ πολιτισμὸς ν' ἀρχίσῃ πρότερον ἐπιτελῶν τὸ βραδὺ ἔργον του, ἔπρεπε νὰ ἐξημερωθῶσι βαθμηδὸν τὰ τραχέα ἤθη διὰ νὰ τύχωσι πάλιν εἰς τὴν χώραν μας εὐμενοῦς ὑποδοχῆς αἱ ἀποπτᾶσαι θεότητες. Καὶ πάλιν ἡ κάθοδος δὲν ἐγένετο ἀθρόα καὶ αἱ Μοῦσαι μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς Λητοῦς δὲν ἦλθον ὅλαι ὁμοῦ νὰ σκηνώσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνίδα γῆν ὡς θίασος Βοημίδων μετὰ τοῦ θεατρώνου των, ἢ ὡς καραβάνιον Ἀμερικανίδων περιηγητριῶν. Ἦλθον ἀνὰ μία βαθμηδὸν καὶ κατὰ μακρὰ διαλείμματα, ὀφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἔπρεπε πολύ, πάρα πολὺ ν' ἀγαπῶσιν ἐξ ἀρχαίων παραδόσεων τὴν χώραν ταύτην, διὰ ν' ἀψηφήσωσι πάσας τὰς στερήσεις, τὰς κακουχίας, τὴν ἀδιαφορίαν, τὴν ἔχθραν μάλιστα, ἣν ἀπήντησαν παρ' ἡμῖν, καὶ νὰ παραμείνωσιν.

Η ΥΠΝΑΡΟΥ

Ἡ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας βραδύνασα νὰ κατέλθῃ ὑπῆρξεν ἡ θεὰ τῆς Μουσικῆς. Ἀπὸ τὰ λαμπρὰ αὐτῆς τεμένη, ὅπου βασιλεύει πρὸ πολλοῦ ὑπέροχος ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἡ γλυκεῖα Μελπομένη ἐδίσταζε νὰ ἔλθῃ, πτοουμένη ἴσως ἀπὸ τὸν τραχὺν δοῦπον τοῦ βαρβαρικοῦ τυμπάνου καὶ ἀπὸ τὸν ἄτεχνον καὶ μονότονον ἦχον τοῦ ἀξέστου αὐλοῦ, τῶν μόνων σχεδὸν ὀργάνων, δι' ὧν κατήντησε νὰ ἐξασκῆται ἡ λατρεία της ἐν τῇ χώρᾳ

Digitized by Google

ταύτῃ. Καὶ διὰ νὰ ἀφήσωμεν τὸ πεπαλαιωμένον πλέον ὕφος τῆς κλασικῆς μεταφορᾶς καὶ νὰ ὁμιλήσωμεν τὴν κυριολεκτικωτέραν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς μας, ἂς ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν ὑπῆρξεν ἐν Ἑλλάδι ὡραία τέχνη μᾶλλον παρημελημένη τῆς Μουσικῆς. Ὁ λαὸς ἀφέθη εἰς τὰς μετεμφυτευθείσας ἀγροίκους παραδόσεις τῆς ἀσιατικῆς κακοφωνίας, ἂν δὲ ἐκ τῶν σπλάγχνων του προέκυψε καί τις ἰδιόρρυθμος γνησία μελῳδία, κανεὶς δὲν τὴν ἐπεμελήθη καὶ ἀφέθη εἰς τὴν ἀρχέγονον αὐτῆς καὶ ἀκαλλιέργητον κατάστασιν. Ἡ δὲ μουσικὴ μόρφωσις τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων τάξεων, περιορισθεῖσα εἰς ἁπλὴν καὶ πιθηκίζουσαν ψευδεπίχρωσιν, ἀπέληξε μόνον εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν ἑνὸς τῶν ὀδυνηροτέρων βασανιστηρίων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ... τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὅτε ἡ νεᾶνις κατώρθωνε νὰ μάθῃ καὶ ὀλίγο πιάνο ἐθεωρεῖτο τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς γυναικείας εὐρωπαϊκῆς μορφώσεως. Μερικοὶ πρόσφυγες Ἰταλοὶ καλλιτέχναι καὶ ὀλίγοι Γερμανοὶ προγενέστεροι ἐγκαταστάντες εἰς τὴν χώραν μας εἰργάσθησαν ἀληθῶς φιλοτίμως περὶ τῆς διαδόσεως τῆς μουσικῆς τέχνης. Πλὴν τὸ ἔδαφος δὲν ἦτο προπαρεσκευασμένον καὶ αἱ προσπάθειαί των δὲν ἐτελεσφόρησαν πολύ. Ἡ μουσικὴ καλαισθησία δὲν ἠδύνατο νὰ μορφωθῇ ὅπως ἔπρεπε μὲ ὀλίγα θέατρα τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος, ἀτάκτως καὶ ἐλαττωματικῶς λειτουργοῦντα καὶ ταῦτα, μὲ τὰς περιοδικὰς ἐμφανίσεις τοῦ γαλλικοῦ κωμειδυλλίου, μὲ τὰς ἀγοραίας συναυλίας τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν. Ἡ ἔλλειψις τῆς μουσικῆς καλαισθησίας ἀκόμη καὶ σήμερον ὑφίσταται δυστυχῶς ἐν ὅλῃ της τῇ ἀκμῇ, ἀφοῦ εἰς τὸ κυριώτερον θέατρον τῆς Ἑλλάδος, τὸ Νέον Θέατρον τῆς πρωτευούσης ἐκτελεῖται παρατόνως καὶ παραχόρδως ὁ Τροβατόρος τοῦ Βέρδη — ὁ Trouvère, διὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ μανία τῶν γαλλιζόντων — ὑπὸ Γάλλων ἀοιδῶν ἐσχάτης τάξεως καὶ ἀφοῦ ὁ ἐγκληματικός, ὡς εὐφυῶς παρωνομάσθη, ἀπολογισμὸς τῆς ἐφετεινῆς θεατρικῆς περιόδου σημειοῖ 42 μελοδράματα εἰς 80 παραστάσεις! Περὶ δὲ τῆς μουσικῆς παραγωγῆς ἐν τῇ χώρᾳ μας δὲν δύναται νὰ γείνῃ σοβαρὸς λόγος, ἀφοῦ αὕτη ἀκόμη εὑρίσκεται εἰς τὰ σπάργανά της.

Δὲν ἔλειψαν οὐχ ἧττον αἱ συστηματικαὶ ἀπόπειραι πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς μουσικῆς τέχνης, πασῶν δὲ ἀξιολογωτάτη καὶ σοβαρωτάτη ὑπῆρξεν ἡ ἵδρυσις τοῦ Ὠδείου.

Τὸ Ὠδεῖον, ἢ Μελῳδεῖον, ὅπως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱδρύσεώς του, συνέστη πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀλλ' εἰς πολὺ μεταγενεστέραν ἐποχὴν ἤρχισε νὰ λαμβάνηται μέριμνα περὶ τῆς συστηματικωτέρας αὐτοῦ λειτουργίας. Τὰς ἐκδουλεύσεις, ἃς προσέφερε τὸ Ὠδεῖον, δὲν πρέπει βεβαίως νὰ παραγνωρίσωμεν καὶ πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὸν δίκαιον ἔπαινον εἰς τοὺς φιλομούσους ἄνδρας, οἵτινες μεθ' ὅλας αὐτῶν τὰς ἀλλοτρίας φροντίδας καὶ ἀσχολίας, ἐμερίμνων καὶ εἰργάζοντο διακαῶς ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς του. Τὸ πενιχρὸν παρὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς κτίριον ὑπῆρξε τὸ φυτώριον, ἔνθα ἐφύησαν τὰ πρῶτα ἀξιόλογα σπέρματα τῆς συστηματικῆς μουσικῆς ἀγωγῆς, οἱ δὲ ὑπάρχοντες σήμερον ὀλίγοι Ἕλληνες καλλιτέχναι, οἱ τιμῶντες διὰ τῆς μουσικῆς αὐτῶν εὐφυΐας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐκεῖθεν ἠρύσθησαν τὰ πρῶτα νάματα ἐκ τῆς διδασκαλίας τῶν κατὰ καιροὺς διακεκριμένων ἐγχωρίων καὶ ξένων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων. Ἀλλ' οἱ πόροι ἦσαν ἐλλιπεῖς καὶ τὰ μέσα ἀτελῆ δυστυχῶς, ἕνεκα δὲ τούτου δὲν ἐπῆλθεν ἡ προσδοκωμένη γενικωτέρα ὠφέλεια. Τὸ μέγα καὶ βαθὺ στάδιον τῆς μουσικῆς ἐπιστήμης ἔμεινεν ὅλως ἀκαλλιέργητον, περιωρίσθη δὲ ἡ διδασκαλία εἰς τὴν πρακτικὴν ἐκμάθησιν τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς καὶ εἰς ὀλιγίστας ἀτελεῖς γνώσεις τῆς φωνητικῆς. Τοιουτοτρόπως τὸ Ὠδεῖον ὑπεβοήθει μόνον ὅπως ἀναπτύσσηται ἡ ἰδιοφυΐα ὀλίγων τινῶν, ἥτις πάλιν εἶχεν ἀνάγκην ἐπιστημονικωτέρας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μορφώσεως διὰ νὰ εὐδοκιμήσῃ καὶ διαπρέψῃ· τοιουτοτρόπως τὸ ὄφελος ἀπέβαινε μικρὸν καὶ χαρακτῆρος μεμονωμένου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μάλιστα ἐπεκράτει εἶδός τι μονοτόνου καὶ στερεοτύπου ῥουτίνας καὶ ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐνιαυσίους ἐξετάσεις οἱ εὐάριθμοι μαθηταί του ἤθελον ἐκτελέσει μίαν γαβόταν καὶ οἱ σπάνιοι ἐρασιτέχναι ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἤθελον μέλψει ἓν χορικὸν ᾆσμα ἐκ τῆς Φαβορίτας ἢ καμμίαν ᾠδὴν ἐκ τῆς Τραβιάτας, οἱ περισσότεροι ἀπήρχοντο ηὐχαριστημένοι, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Ὠδείου ἐξεπληροῦτο. Ἐν τοσούτῳ — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ δυσάρεστον — ἐξ ὅλων τῶν μαθητῶν τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς τοῦ Ὠδείου ἀκόμη δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ σχηματισθῇ μία ὀρχήστρα ὑποφερτὴ καὶ πλήρης, ἂν οὐχὶ διὰ συναυλίας, τοὐλάχιστον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου μελοδραματικοῦ ἐν τῇ πρωτευούσῃ θεάτρου, ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἐρασιτεχνῶν οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ σχηματισθῇ χορὸς ἐξ ἐγχωρίων προσώπων διὰ παραστάσεις μελοδράματος. Ἡ τοιαύτη δὲ διπλῆ στείρωσις, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἀποτελεῖ μίαν τῶν πολλῶν δυσχερειῶν, καθ' ὧν πάντοτε σχεδὸν ναυαγεῖ ἡ ὕπαρξις εὐπρεποῦς καὶ ἀνεκτοῦ μελοδραματικοῦ θεάτρου ἐν Ἀθήναις, προξενεῖ ἀφ' ἑτέρου καὶ ζημίαν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας μας ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἑνὸς ἔτι καὶ οὐκ ὀλίγον ἐπικερδοῦς βιοποριστικοῦ ἔργου.

Εὐτυχῶς ἡ γοργὴ φορά, τὴν ὁποίαν ὁμολογουμένως ἀπέκτησεν ἡ ἐν γένει παρ' ἡμῖν πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ μόρφωσις κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη, δὲν ἠδύνατο παρὰ νὰ ἔχῃ

Digitized by Google

τὸν ἀντίκτυπόν της καὶ εἰς τὸ πεδίον τῆς μουσικῆς. Ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω ὡς δεῖγμα τῆς μουσικῆς καλαισθησίας τὴν πληθώραν τῶν ἀναβιβασθέντων ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ θεάτρου μελοδραμάτων, ἐντὸς τῆς βραχείας ἐφετεινῆς περιόδου· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀδικῶμεν τὸ πολὺ δημόσιον, ἕνεκα τῆς ἐπιτετηδευμένης ἀμουσίας τοῦ ὀλιγαρίθμου προνομιούχου δημοσίου. Ἀπό τινος χρόνου ἤρχισαν νὰ παρατηρῶνται εὐχάριστα συμπτώματα μουσικῆς προόδου· ἀπὸ τῆς Ἑπτανήσου, ἔνθα ἀναμφιλέκτως τὸ μουσικὸν αἴσθημα ὑπάρχει ἐξ ἱστορικῶν λόγων περισσότερον διαδεδομένον καὶ ἠδραιωμένον, ἤρχισε νὰ προσπνέῃ αὔρα μουσικὴ μαλακωτέρα, ἀνάλογος πρὸς τὴν ἀρχαίαν Λυδιστὶ ἁρμονίαν. Σήμερον αἱ ἄγριαι ὠρυγαὶ τῶν περιφήμων βρακάδων σπανιώτερον ταράττουσι τὰς ἐρήμους νυκτερινὰς ἠχοὺς καὶ τὰ νεῦρα τῶν φιλησύχων πολιτῶν, αἱ δὲ δημοτικαὶ μελῳδίαι ἀπέκτησαν μαλακωτέρους καὶ τεχνικωτέρους φθόγγους Πολλὰ ᾀσμάτια τονίζονται ἑκάστοτε χαριέντως καὶ περιέρχονται ᾀδόμενα πάσας τὰς ἑλληνικὰς χώρας. Συνέστη μελοδραματικὸς θίασος κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ Ἑλλήνων ἀποτελούμενος, ἐκτελῶν μετ' ἀρκετῆς ἐπιτυχίας ὁλόκληρα μελοδράματα ἑλληνιστὶ ἐκ μεταφράσεως μὲν ἢ κατ' ἀπομίμησιν συντεθειμένα, δυνάμενος ὅμως καὶ ἔργα πρωτοτυπώτερα νὰ ἐκτελέσῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἱδρύθη Ἑταιρία Φιλαρμονικὴ ἀξιόλογος, καθ' ἑκάστην προαγομένη. Εἴδομεν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς χωροὺς ᾠδικοὺς κάλλιστα ἐξησκημένους καὶ ἠκούσαμεν ἐρασιτέχνας ἐξαιρέτως εὐδοκιμοῦντας. Ἐν τῇ τοιαύτῃ εὐχαρίστῳ τροπῇ ἑπόμενον ἦτο νὰ ἐπέλθῃ καὶ εὐτυχὴς ἡμέρα διὰ τὸ Ὠδεῖον.

Καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἀνέτειλεν ἤδη χάριτι θείᾳ. Ὁ μεγαλόδωρος καὶ εὐεργετικώτατος ἀνήρ, ὁ συνοδεύσας ἀρρήκτως τὸ μεγάτιμον ὄνομά του μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους, ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρός, μεταξὺ ἄλλων αὐτοῦ καὶ πολλαπλῶν ἀγαθοεργιῶν, ἀπέβλεψε καὶ εἰς τὸ Ὠδεῖον, ὡς κλάδον ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων τῆς ἐθνικῆς μορφώσεως, καὶ διὰ δωρεᾶς γενναίας ἐκ 200,000 δραχμῶν ἔθηκε τὰ θεμέλια, ἂν μὴ ἐξησφάλισεν ἐντελῶς, τὴν μέλλουσαν ἐπωφελῆ τοῦ ἱδρύματος τούτου τύχην. Ταὐτοχρόνως σύμπτωσις εὐτυχὴς καὶ εὐοίωνος φέρει εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, τοῦ ὁποίου ἔχει πρώτιστα ἀνάγκην τὸ Ὠδεῖον μας, ὅπως εὐημερήσῃ καὶ ἀποφέρῃ καρποὺς ἀνταξίους τῶν γενομένων χάριν αὐτοῦ θυσιῶν, τὸν κ. Γεώργιον Ν. Νάζον, νεαρὸν καλλιτέχνην ἐμφύτως πεπροικισμένον δι' ἐξόχου μουσικοῦ ταλάντου καὶ ἐπιρρώσαντα τὴν φυσικὴν εὐφυΐαν διὰ πολυχρονίου σοβαρᾶς καὶ βαθείας περὶ τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς σπουδῆς ἐν Μονάχῳ.

Ὑπὸ τὴν δραστήριον καὶ νοήμονα διεύθυνσιν τοῦ νέου διευθυντοῦ τὸ Ὠδεῖον πρόκειται μεταρρυθμιζόμενον καταλλήλως ν' ἀποκτήσῃ τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμόν, ἐν πεποιθήσει δὲ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἀπὸ τοῦδε ὅτι ἄρχεται νέα περίοδος μουσικῆς προόδου ἐν Ἑλλάδι. Ὁ ὀργανισμὸς αὐτοῦ ἔσται ἀνάλογος πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τῶν κυριωτέρων ἐν Εὐρώπῃ τοιούτων ἱδρυμάτων, ὡς ὑπόδειγμα δὲ ἐλήφθη τὸ τοῦ Μονάχου. Θὰ ἐπιδιωχθῇ δι' αὐτοῦ οὐ μόνον ἡ πρακτικὴ διδασκαλία, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀληθὴς ἐπιστημονικὴ σπουδὴ πάντων τῶν κλάδων τῆς τέχνης. Ταυτοχρόνως δὲ μετὰ τῆς μουσικῆς θὰ τεθῶσι τὰ θεμέλια τῆς ἀληθοῦς διδασκαλίας τῆς δραματικῆς τέχνης, ἧς τόσαι μέχρι τοῦδε ἐγένοντο ἀνεπιτυχεῖς ἀπόπειραι καὶ ἧς ἡ ἐκ παραλλήλου σπουδὴ θὰ μορφώσῃ τοὺς ἀληθεῖς καλλιτέχνας.

Τοιουτοτρόπως ἀνεγείρονται αἱ βάσεις, ἐφ' ὧν θὰ στηριχθῇ εἰς τὸ μέλλον ἡ ἑλληνικὴ σκηνή, ἡ ἀφεθεῖσα μέχρι τοῦδε εἰς τὴν παρημελημένην αὐτοφυΐαν της. Τὸ ἔργον εἶναι μέγα, ἀλλ' αἱ ἐλπίδες τῆς εὐδοκιμήσεως εἶναι πολλαὶ καὶ ὑπὸ τὸ κράτος αὐτῶν χαιρετίζομεν τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ὠδείου τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ μόνου εὐπρεποῦς ναοῦ, ὃν ἡ Μελπομένη ἀνευρίσκει ἐνταῦθα μετὰ τόσους αἰῶνας.

Χ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Digitized by Google

ΕΠΙ 17 ΕΤΗ ΝΕΚΡΟΣ

Διήγημα

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 97.

Αἴφνης ἤκουσα βήματα καὶ στραφεὶς εἶδον ἀπέναντί μου τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅστις ἐκάλει ἑαυτὸν γραμματέα μου.

— Ὁ Λαίυτον ὁ ἐπιστάτης, εἶπεν, ἔφθασε μόλις πρὸ ὀλίγου ἐκ Βαλλαράτης καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ διὰ σπουδαίαν ὑπόθεσιν.

— Νὰ μὲ ἴδῃ; διὰ τί;

— Θέλει νὰ λάβῃ ὁδηγίας διὰ τὸ ὀρυχεῖον τῆς Οὐαλζίρης. Ἐπὶ τέλους ἔπαυσαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸ μεταλλεῖον τοῦ μολύβδου καὶ ἡ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ εἶνε τόσον πλουσία, ὥστε σᾶς συμβουλεύει νὰ παρουσιάσετε τὴν ἐκμετάλλευσίν του ἐν εἴδει ἑταιρίας εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Μέλβουρν ἀμέσως. Θέλετε νὰ σᾶς τὸν φέρω;

— Ὄχι! ἀπεκρίθην. Ἄφησέ με μόνον μου.

— Δὲν θὰ ἦσθε καλά, κύριε, ἀνταπήντησεν ἐκεῖνος. Γνωρίζετε βέβαια τὸν Λαίυτον, ὅστις διηύθυνε συνήθως τὸ ὀρυχεῖον τοῦ Πουόγκ, καὶ ὅστις τώρα εἶνε ἐπιφορτισμένος τὴν διεύθυνσιν τῆς Οὐαλζίρης;

— Δὲν τὸν γνωρίζω καὶ οὔτε ἐπιθυμῶ νὰ κάμω τὴν γνωριμίαν του. Διῶξέ τον!

Πρὸς στιγμὴν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐδίστασε, εἶτα ψιθυρίζων μὲ χαμηλὴν φωνὴν ἀπεσύρθη.

Ὅταν ἔμεινα μόνος, ἐπροσπάθησα καὶ πάλιν νὰ δώσω ὁριστικήν τινα μορφὴν εἰς τὰς ἰδέας μου, διότι τὰ πάντα ἐφαίνοντο ὁμιχλώδη καὶ συγκεχυμένα καὶ ἡ ἀγωνία τοῦ πνεύματός μου ἦτο ἀπερίγραπτος.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ μία ὑπηρέτρια ἐνεφανίσθη λέγουσα:

— Ἡ κυρία ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ εἰς τὴν αἴθουσαν, κύριε.

Ὑπήκουσα εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην προθύμως.

Εἰσελθὼν ἐκεῖ εὗρον τὴν γυναῖκα, ἥτις μὲ ἀπεκάλει σύζυγόν της, καθημένην ἐπὶ χαμηλῆς κινητῆς ἕδρας. Πλησίον αὐτῆς ἵστατο γέρων κοντὸς καὶ χονδρὸς μὲ μακρὰν ρεδιγκόταν καὶ χρυσᾶ δίοπτρα

— Ἄ! ἀγαπητέ μοι Θώρνδυκ, ἀνεφώνησεν οὗτος χαιρετίζων με μετὰ ψυχικῆς διαχύσεως. Πῶς εἶσαι ἀπόψε;

— Δὲν ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς γνωρίζω, ἀπήντησα ἐγώ.

— Δὲν μὲ γνωρίζετε; Ἐλᾶτε δά, ἐλᾶτε, συλλογισθῆτε. Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν ἰατρὸν Στάμβορ;

— Ὄχι, δὲν τὸν γνωρίζω.

Ἡ γυνὴ παρετήρησεν αὐτὸν μὲ βλέμμα ἐμφαντικόν, ἐνῷ οὗτος προέβαινε πρὸς ἐμὲ παρατηρῶν με ἀσκαρδαμυκτὶ ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν.

— Τί ἐλέγατε πρὸς τὴν σύζυγόν σας; ἠρώτησεν αἴφνης.

— Τί ἔλεγα; ἔ... τὴν ἀλήθειαν! Λέγει πῶς εἶνε σύζυγός μου, ἀλλ' ἐγὼ ποτὲ δὲν τὴν ξαναεῖδα. Χθὲς μετέφερα σπουδαίας ἐπιστολὰς τῆς ὑπηρεσίας ἀπὸ τὸ Λονδῖνον εἰς τοὺς Παρισίους, ὅτε μόλις ἠξεύρω τί συνέβη· ἀλλὰ θαρρῶ ὅτι δύο κακοῦργοι μ' ἐκτύπησαν κατακέφαλα, καὶ ἐξαλίσθην, καὶ τίποτε ἄλλο δὲ ἐννόησα, μέχρις οὗ ἐξύπνησα ἀπόψε καὶ εὑρέθην εἰς ξένον σπίτι καὶ ἡ κυρία αὐτὴ μὲ θέλει καὶ καλὰ σύζυγόν της! Κάποια δολοπλοκία ὑπάρχει μέσα εἰς ὅλα αὐτά, καὶ ἴσως σεῖς δύνασθε νὰ μοῦ εἴπῆτε, ποῦ εὑρίσκονται αἱ ἐπίσημοι ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρήματα;

Ὁ ἰατρὸς δὲν ἀπήντησεν, ἀλλὰ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα σοβαρῶς εἶπε:

— Αὐτὸ εἶνε πολὺ λυπηρόν, κυρία. Φοβοῦμαι μήπως ὁ σύζυγός σας ἐτρελλάθη.

— Ἀπατᾶσθε, ἐφώναξα βιαίως· εἶμαι τόσον εἰς τὰ σωστά μου ὅσον καὶ σεῖς· ἀλλ' ἐὰν τὸ φρικτὸν αὐτὸ μυστήριον δὲν διασαφηνισθῇ ταχέως, αἰσθάνομαι ἀληθινὰ ὅτι θὰ τρελλαθῶ.

— Καὶ ὅμως δὲν εἶσθε καλὰ ἀπόψε. Πρέπει νὰ σκεφθῶμεν εἰς ποίαν θεραπείαν θὰ σᾶς ὑποβάλωμεν, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ κανὲν τῶν θαυμασίων ἰατρικῶν σας, κύριε. Μοῦ εἶπαν ὅτι εἶμαι εἰς τὴν Αὐστραλίαν· ἀλλὰ τότε, ὀφείλω νὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ ἐξηγήσω τὴν αἰτίαν τῆς ἀπουσίας μου.

— Ἰατρέ, ὁ σύζυγός μου φαίνεται, ὅτι κατέχεται ὑπὸ τῆς φρεναπάτης ὅτι τοῦ ἔκλεψαν σπουδαῖά τινα ἔγγραφα, ἀνεφώνησεν ἡ γυνὴ ἐναγωνίως.

— Δὲν κατέχομαι ὑπὸ φρεναπάτης, κυρία! εἶπα κάπως ὠργισμένος. Ὅ,τι ἐπιθυμῶ εἶνε νὰ μοῦ ἐξηγήσετε πῶς ἔτυχε νὰ εὑρίσκωμαι ἐδῶ.

— Μονομανία προδήλως, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνὴν ὁ ἰατρός. Αὕτη ἀναπτυσσομένη συχνάκις λαμβάνει τὰς μορφὰς τῆς βιαιοτέρας παραφροσύνης καὶ ἀνάγκη νὰ κρατῆται ὁ πάσχων ἐν ἀπομονώσει καὶ νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπ' αὐτοῦ.

— Ἀκούσατέ με, εἶπα μὲ θυμόν. Οἱ φόβοι σας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας μου εἶνε ἀβάσιμοι. Ἐγὼ φρονῶ, ὅτι ἔγεινα θῦμα κακούργου τινὸς μηχανορραφίας. Σᾶς λέγω, ὅτι μ' ἐκλαμβάνετε ἀντὶ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Κάρολος Κόνυγκαμ, ὑπάλληλος τοῦ ἐν Λονδίνῳ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν.

— Πολὺ καλά, ἀγαπητέ μου, πολὺ καλά, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός, θέτων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὤμου μου. Θὰ τὸ πιστεύσωμεν ἐὰν ἀγαπᾶτε. Ἡσυχάσατε· συλλογισθῆτε ὅτι ἡ σύζυγός σας εἶνε νευρικὴ καὶ ἀδύνατος.

Digitized by Google

Ἀπέστρεψα ἐν ἀθυμίᾳ τὸ πρόσωπόν μου, ἀφοῦ ἅπασαι αἱ προσπάθειαί μου, ἵνα κάμω νὰ μ' ἐννοήσωσι, διήγειραν τὴν δυσπιστίαν τοῦ μωροῦ ἐκείνου ἰατροῦ, ὅστις προφανῶς ἐνόμιζεν, ὅτι ἤμην παράφρων.

Ἡ θέσις μου ὁλονὲν ἐγίνετο παραδοξοτέρα.

Ἐξῆλθα βαδίζων μὲ μεγάλα βήματα εἰς τὰ πέριξ καὶ ἐχώθην εἰς πυκνὸν δάσος ἐξ ὑψηλῶν καὶ πολυφύλλων ἀκακιῶν. Ἐξηκολούθουν δὲ ὁλονὲν περιπατῶν, μὴ φροντίζων ποῦ τὰ βήματά μου μ' ἔφερον, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους κατακουρασθεὶς κατέπεσα ἐπί τινος ἀποκεκομμένου κορμοῦ καὶ παρεδόθην εἰς νέαν σειρὰν συλλογισμῶν.

Τὰ πάντα ἦσαν ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ, πλὴν τῶν ἀπαισίων κραυγῶν τῶν νυκτοβίων πτηνῶν καὶ τοῦ ἀσθενοῦς τῶν φύλλων ψιθυρισμοῦ. Ὁ ψυχρὸς ἄνεμος ἐδρόσισε κατὰ μικρὸν τοὺς καταφλεγομένους κροτάφους μου, καὶ ἦτο τόσον καταπραϋντικὸν τὸ ἀποτέλεσμα, ὥστε ἀπεκοιμήθην. Ὁ πρωϊνὸς ἥλιος εἰσέδυεν εἰς τὸ πυκνὸν φύλλωμα τῶν δένδρων, ὅτε ἀφυπνίσθην καὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ δάσους. Ἄνευ πολλῆς δυσκολίας ἐπανέλαβον τὰ πρὸς τὴν κατοικίαν βήματά μου, μόνον καὶ μόνον ἵνα περιέλθω εἰς πολὺ μεγαλειτέραν ἀμηχανίαν. Ἡ αὐτοκαλουμένη σύζυγός μου ἦτον ἀδιάθετος, καὶ δὲν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της· καὶ ἐγὼ ἀσκόπως περιοπλανώμην πέριξ τοῦ μέρους ἐκείνου, ζητῶν νὰ ἀνακαλύψω κάτι ἐξηγοῦν τὴν θέσιν μου.

Ἓν δωμάτιον, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσῆλθα, προφανῶς ἦτο σπουδαστήριον. Παρατηρῶν τὰ ἐν αὐτῷ βιβλία, τὰς ὀλίγας ἐκλεκτὰς εἰκόνας καὶ τὴν σειρὰν τῶν τηλεφώνων, ἐκάθισα πρὸ τῆς τραπέζης. Φυλλολογῶν τὰ ἐνώπιόν μου ἔγγραφα καὶ ἐξετάζων αὐτά, εἶδον ὅτι ἀνεφέροντο εἰς ἐπιχειρήσεις ἐκμεταλλευτικὰς καὶ εἰς ὑποθέσεις ἐπασχολούσας μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια. Πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν καὶ σημειώσεων ἀνεγνώριζα ὅτι ἦσαν γεγραμμέναι διὰ τῆς χειρός μου, ἀλλ' αἱ ὑπογραφαὶ αὐτῶν ἦσαν «Φραγκῖσκος Θόρνδυκ» καὶ ὁ διὰ τὴν ἐπιστολογραφίαν χάρτης ἔφερεν ἐν ἐπικεφαλίδι «Μεγάλα χρυσωρυχεῖα τοῦ Πουόγκ. Γραφεῖον ὁδὸς Κόλλινς ἀριθ. 296. Μέλβουρν.» Οἱ ὀφθαλμοί μου ἔπεσαν ἐπὶ ἡμερολογίου τινὸς καὶ εἶδον, ὅτι δὲν μὲ εἶχαν ἀπατήση, ἦτο τὸ ἔτος 1888 !

Ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐκάθισα καταβυθισμένος εἰς σκέψεις. Ἐκ τῶν συμβάντων μοι κατὰ τὰς παρελθούσας ὀλίγας ὥρας ἐννόησα, ὅτι ὤφειλον νὰ καταβάλω ἐνεργητικήν τινα προσπάθειαν, ἵνα λύσω τὸ αἴνιγμα καὶ νὰ ἐξηγήσω πῶς παρῆλθον τὰ μεσολαβοῦντα δέκα ἑπτὰ ἔτη. Ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκοιμώμην τόσον καιρόν, ὅπως ὁ Ἐπιμενίδης· θὰ ἤμην, θὰ ὑπῆρχα, θὰ ἔζων κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον. Ἀλλὰ ποῦ καὶ πῶς;

Ἐκ τῶν κατὰ τὴν προλαβοῦσαν νύκτα λόγων τοῦ ἰατροῦ σαφῶς ἐφαίνετο, ὅτι ἂν ἔμενα ἐκεῖ θὰ μὲ ἔθεταν ὑπὸ περιορισμὸν ὡς τρελλὸν καὶ θὰ μ' ἐμπόδιζαν νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ προσπαθήσω νὰ λύσω τὸ αἴνιγμα τῶν συμβάντων μου κατὰ τὸ μεσονυκτικὸν ἐκεῖνο ταξείδιόν μου. Σκεφθεὶς λοιπὸν περὶ τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων, ἠγέρθην καὶ ἀνερευνῶν τὰ συρτάρια τῆς τραπέζης, ἀνεκάλυψα μικρόν τι χρηματοκιβώτιον. Ὁρμαθὸς κλειδίων εὑρίσκετο ἐν τῷ θυλακίῳ μου, δι' ἑνὸς τῶν ὁποίων ἤνοιξα τὸ κιβώτιον καὶ κατεσπευσμένως μετρῶν τὸ περιεχόμενόν του εὗρον τριακοσίας περίπου λίρας εἰς χρυσὸν καὶ τραπεζικὰ γραμμάτια. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἤρκει διὰ τὸ ταξείδιον καὶ μετὰ χαρᾶς ἔβαλα ὅλα τὰ χρήματα ἐκεῖνα ἐντὸς τῶν θυλακίων μου.

Ἐν μεγίστῃ βίᾳ ἔγραψα ὀλίγας γραμμὰς πρὸς τὴν μυστηριώδη σύζυγόν μου πληροφορῶν αὐτὴν περὶ τῆς προθέσεώς μου καὶ παρακαλῶν νὰ μὴ μὲ ἀκολουθήσῃ, ὑποσχόμενος νὰ ἐπανέλθω ἅμα λάβω τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς καθησύχασιν τοῦ πνεύματός μου πληροφορίας.

Καλέσας τὸν Χάλλετ, τὸν γραμματέα μου, τοῦ ἔδωκα τὴν ἐπιστολὴν μὲ διαταγὴν νὰ μὴν ἐγχειρίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐν τῷ δωματίῳ της ἀσθενῆ γυναῖκα πρὸ τῆς ἑσπέρας· εἶτα συναθροίσας ὀλίγα τινὰ πράγματα καὶ θέσας ἐντὸς μικροῦ σάκκου ἀπῆλθον ἐκ τῆς οἰκίας. Τὸ τραῖνον μὲ μετέφερεν εἰς Μέλβουρν καὶ τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν ἐπέβαινον ἀτμοπλοίου τινὸς ἐκπλέοντος ἐκ τοῦ Λιμένος Φιλίππου.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατειχόμην ὑπὸ τρομερᾶς ἀγωνίας καὶ φόβου μήπως ἀναγνωρισθῶ, διότι καίπερ θῦμα τῶν περιστάσεων, οὐχ' ἧττον ἤμην ἐγκληματίας καὶ δὲν ἐγνώριζον εἰς τίνος χεῖρας αἱ μὴ ἐγχειρισθεῖσαι ἐπίσημοι ἐπιστολαὶ περιέπεσαν καὶ τίνες ὡς ἐκ τούτου προῆλθον περιπλοκαί· ἀλλὰ φθάσας εἰς Λονδῖνον ταχέως ἐβεβαιώθην, ὅτι ἡ μορφή μου εἶχε τόσον μεταβληθῆ, ὥστε κανεὶς δὲν μὲ ἀνεγνώριζε πλέον.

Ἀναζητῶν τὰ ἴχνη τοῦ παρελθόντος σταδίου μου, προσέκοψα εἰς πολλὰς δυσκολίας καὶ μόνον ἐν Παρισίοις ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω τὸν μίτον τοῦ μυστηρίου. Ἐνῷ ἐφυλλομέτρουν τὴν σειρὰν τῶν φύλλων τοῦ «Φιγαρῶ» τοῦ ἔτους 1871, εὗρον ὅτι τὴν 5 Αὐγούστου ἡ νυκτερινὴ ταχυδρομικὴ ἁμαξοστοιχία ἐρχομένη ἐκ Καλαὶ εἰς Παρισίους, ἐνῷ προσηγγίζεν εἰς Ἀμένς, συνεκρούσθη μετά τινων ἁμαξίων καὶ ἐντελῶς κατεστράφη, φονευθέντων ἑπτὰ καὶ πληγωθέντων εἴκοσι ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τότε συγχρόνως συνέβη καὶ τρομερόν τι τραγικὸν συμβάν. Ἔν τινι διαχωρίσματι τῆς πρώτης θέσεως ἦσαν δύο ἄνδρες, καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν μεταξὺ τῶν ἀποσκευῶν του εἶχε καὶ δερμάτινον σάκκον, περιέχοντα μέγα χρηματικὸν ποσὸν εἰς ἀγγλικὰ τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσᾶ νομίσματα. Ἀμφότεροι ἐπληγώθησαν σοβαρῶς εἰς τὴν κεφαλὴν κατὰ τὴν σύγκρουσιν, ἀλλ' ὁ εἷς,

Digitized by Google

ἵνα γείνῃ κάτοχος τῶν χρημάτων, ἐπωφεληθεὶς τῆς συγχύσεως, ἥτις ἀμέσως ἐπηκολούθησεν, ἐξεκένωσε τὸ περίστροφόν του καὶ ἐφόνευσε τὸν συνοδοιπόρον του. Ὁ φονεὺς ἐδραπέτευσεν ἤδη φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν μερίδα ἐκείνην τῆς λείας, ἥτις ἦτο εὐμετακόμιστος, ὅτε συλληφθεὶς ἀπήχθη εἰς Παρισίους.

Ἄλλη πάλιν περιπλοκὴ αὐτή! Ἐγὼ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἤμην ὁ φονεύς, καὶ οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ εἶμαι ὁ φονευθείς· ἀλλ' ὅμως ὁ σάκκος ὁ περιέχων τὸν χρυσόν, περὶ οὗ ἐγίνετο λόγος, ἦτο προδήλως ἐκεῖνος, ὃν ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὴν φροντίδα μου!

Μετὰ περιεργείας ἐζήτησα τοὺς ἀ ιθμοὺς τῶν ἑπομένων ἡμερῶν καὶ εὗρον πολλὰ περὶ τῶν καταθέσεων ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης δίκης τοῦ κατηγορουμένου ἐπὶ φόνῳ ἐκ προμελέτης. Ἀνεφέρετο δὲ ὅτι ἦτο νέος καὶ καλῶς ἐνδεδυμένος, εἰ καὶ φερόμενος ἀλλοκότως· ὅτι ἠρνεῖτο νὰ εἴπῃ τ' ὄνομά του ἢ ὅ,τι δήποτε περὶ ἑαυτοῦ καὶ ἐτήρει πείσμονα σιγὴν καθ' ἁπάσας τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἡ δίκη διήρκεσε. Θὰ ἦτο δὲ πολύκροτος ἡ δίκη ἐκείνη, ὡς ἠδυνάμην νὰ κρίνω ἐκ τῶν πρακτικῶν, καὶ ὁ συλληφθεὶς ἔνοχος, ἕνεκα μικρᾶς τινος ἀντιφάσεως κατὰ τὴν ἐπιβεβαιωτικὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς του, ἐσώθη ἐκ τῆς λαιμητόμου καὶ κατεδικάσθη εἰς ἰσόβιον ἐξορίαν εἰς τὴν Νέαν Καληδονίαν.

Ἐδῶ ἔληγον πᾶσαι αἱ εἰδήσεις, μολονότι δὲ ἀνεζήτησα εἰς τὰ φύλλα τῶν ἐφημερίδων ἐπὶ δύο κατ' ἐξακολούθησιν ἔτη, οὐδὲν εὗρον πλέον. Ὥστε ἡ μόνη ἐλπίς μου ἐστηρίζετο ἐπὶ συνεντεύξεώς μου μετὰ τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου καταδίκου, ὅστις ἠδύνατο νὰ μὲ διαφωτίσῃ, ὡς πρὸς τὴν θέσιν ἐμοῦ εἰς τὴν τρομερὰν ταύτην ὑπόθεσιν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνεζήτησα ἀξιωματικόν τινα ἐν τῷ τμήματι τῶν φυλακῶν, ὅστις ἄλλοτε μοῦ ἦτο λίαν γνωστός. Αὐτὸς ἔκτοτε εἶχεν ἀποσυρθῇ τῆς ὑπηρεσίας καί, ὅπως πολλοὶ ἄλλοι, δὲν μ' ἐνεθυμεῖτο. Παρουσιασθεὶς ὡς Ἄγγλος τις δικολάβος προσπαθῶν νὰ ἀνακαλύψω ἕνα στενώτατον συγγενῆ μου καὶ προτείνας αὐτῷ νὰ τὸν πληρώσω γενναίως διὰ τὰς πληροφορίας του, τὸν κατέπεισα νὰ ζητήσῃ συνέντευξιν μετὰ τοῦ τμηματάρχου καὶ νὰ βεβαιωθῇ ποῦ ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ὁ διὰ τὸ παράδοξον τοῦτο ἔγκλημα ἐξορισθείς.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου σημείωσίς τις περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου ἐπιβεβαιοῦσα ὅτι, ἀφοῦ ἐπὶ πέντε ἔτη διέμεινεν ἐν τῇ ἀποικίᾳ ὁ ὑπ' ἀριθ. 7403 κατάδικος, ὅστις εἶχε καταδικασθῇ εἰς εἱρκτὴν διὰ βίου ἐπὶ φόνῳ, ἐδραπέτευσε διὰ λέμβου συντροφευμένος ὑπό τινος Αὐγούστου Δουράνδου, ἑτέρου καταδίκου· ὑπετίθετο δ' ὅτι ἐπνίγησαν θαλασσοπλοοῦντες, ἐὰν δ' ἐσώθησαν θ' ἀπέβησαν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Αὐστραλίας.

Νὰ ἀνακαλύψω τὸν ἄνθρωπον τὸν καλούμενον Δουράνδον δὲν ἦτον εὔκολον πρᾶγμα· ἀλλ' ἂν ἐπετύγχανον, αὐτὸς θὰ ἠδύνατο νὰ μοῦ εἴπῃ ποῦ εὑρίσκετο ὁ παλαιὸς σύντροφός του. Ἤμην ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐρεύνης μου. Δὲν ἦτο τάχα πιθανὸν νὰ μὴν ἀνεύρω μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ ἴχνη του; Οὐχ ἧττον ἐδημοσίευσα εἰς τὰς κυριωτέρας αὐστραλιακὰς ἐφημερίδας βραχεῖάν τινα σημείωσιν πρὸς τὸν Αὔγουστον Δουράνδον, τὸν ἄλλοτε διαμένοντα εἰς Γέγκεν τῆς Καληδονίας, δηλοῦσαν ὅτι ὁ συνταξειδιώτης του ἐκ τῆς νήσου Νέας Καληδονίας πρὸς τὴν αὐστραλιακὴν ἤπειρον κατὰ τὸ 1876 ἐπεθύμει πολὺ νὰ τὸν ἐνταμώσῃ, καθότι εἶχέ τι σπουδαῖον νὰ τῷ κοινοποιήσῃ. Τοῦτο δὲ ἦτο τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ ἠδυνάμην νὰ ἐλπίσω ὅτι θὰ τὸν εὕρω, καὶ συγχαίρων ἐμαυτῷ, ὅτι εἶχον συντάξῃ τὴν τόσον ἐντέχνως γεγραμμένην πρόσκλησιν, μεθ' ὑπομονῆς ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμά της.

Πολλαὶ παρῆλθον ἑβδομάδες χωρὶς νὰ λάβω ἀπάντησιν, καὶ εἰς μάτην ἐσκεπτόμην ποῖον τρόπον ἄλλον νὰ ἐφεύρω, ἵνα προσεγγίσω τὸν ἀποδράντα κατάδικον, ὅτε ἡμέραν τινὰ ὁ ὑπηρέτης τοῦ ξενοδοχείου μοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι κύριός τις ἐπεθύμει νὰ μὲ ἴδῃ. Φυσικῷ τῷ λόγῳ συνεπέρανα ὅτι ἦτο αὐτὸς καὶ ἐπροθυμοποιήθην νὰ τὸν δεχθῶ.

Ἀλλὰ κρίνατε ὁποία ἡ κατάπληξίς μου, ὅτε εἰσώρμησεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου ποῖος; — ὁ γραμματεύς μου!

— Ἔ, γεροντάκι μου, εἶπεν αὐτὸς μετὰ οἰκειότητος δίδων τὴν χεῖρά του· καὶ δὲν μοῦ λέγετε διατί ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνεξήγητα μυστήρια; Ἔμεινα ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

— Εἶδα τὴν δημοσίευσιν εἰς τὸν «Ἄργον», ἐξηκολούθησεν αὐτός, καὶ συμπεραίνων ὅτι κάτι τι ἔτρεχεν, ἀνεχώρησα ἀμέσως ἐκ τοῦ Μέλβουρν. Τί συμβαίνει;

— Τὴν δημοσίευσιν; εἶπον μετὰ δισταγμοῦ.

— Ναί. Ἐπιθυμεῖτε νὰ μὲ ἴδητε.

— Λανθάνεσθε· ἐγώ; ὄχι.

— Ἀλλ' ἡ δημοσίευσίς σου ἀπηυθύνετο πρὸς τὸν Αὔγουστον Δουράνδον, τὸν ταπεινὸν δοῦλόν σας, ὅστις συνεμερίσθη τὴν τύχην σας εἰς τὸ Γέγκεν καὶ ὅστις ἐδραπέτευσε μαζί σας!

— Τί; Πῶς; ἠρώτησα ἔκθαμβος· εἶχον καταδικασθῇ ἐγὼ ἐπὶ φόνῳ;

— Βέβαια· εἴχατε καταδικασθῇ σεῖς ἐπὶ φόνῳ, ὅπως ἐγὼ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἴσθε καὶ τώρα τόσον τρελλός, ὅσον καὶ ὅταν ἀνεχωρήσατε πρὸ ἓξ μηνῶν αἰφνιδίως ἐκ τῆς κατοικίας σας. Τί ἔχετε;

— Εἴσθε σεῖς ὁ Αὔγουστος Δουράνδος; ἠρώτησα.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ βαπτιστικόν μου ἐπώνυμον, ἂν καὶ τὸ ὄνομα Ἰωάννης Χάλλετ τώρα μοῦ ἁρμόζει καλήτερα!

Digitized by Google

— Τότε ἄκουσε με, ἀνεφώνησα. Ἴσως δὲν εἶμαι ἀκόμη ἐντελῶς εἰς τὰ σωστά μου, ἀλλ' ἐλησμόνησα τὰ πάντα. Εἰπέ μου, πῶς ἐδραπετεύσαμεν, πῶς ἔγεινα πλούσιος καὶ πῶς σὺ εἶσαι γραμματεύς μου.

Μὲ παρετήρησε πρὸς στιγμὴν δυσπίστως, καὶ ἀφοῦ ἐπανέλαβεν ὅτι ἔχω βέβαια χάση τὸν νοῦν μου, διηγήθη πῶς ἐδραπετεύσαμεν.

Τὰ κατὰ τὴν δραπέτευσίν μας ἐν συνόψει ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Φαίνεται ὅτι οἱ δύο μας ἤμεθα σύντροφοι εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς ἐργασίας καὶ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας παρεσκευάζομεν ὁμοῦ τὸ σχέδιον τῆς δραπετεύσεώς μας, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ εὑρόντες λέμβον, ἐντὸς τῆς ὁποίας καταλλήλως ἐτοποθετήσαμεν κάδδον τινὰ ὕδατος καὶ ὀλίγα δίπυρα, ἐπωφελήθημεν παρουσιασθείσης εὐκαιρίας καὶ ἐφύγαμεν. Ἀφοῦ ἐπὶ ἀναριθμήτους ἡμέρας ἐθαλασσοποροῦμεν ἀσκόπως ἀνὰ τὴν Κοραλλίνην θάλασσαν ὑπὸ φλογερὸν ἥλιον, ἐπὶ τέλους ἀπέβημεν νεκροὶ μᾶλλον ἢ ζῶντες πλησίον τοῦ αὐστραλιακοῦ λιμένος Κούρτης. Ὑπερχαίροντες διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν μας, ἀμέσως ἐπεδόθημεν εἰς ἀναζήτησιν βιοποριστικοῦ τινος ἔργου καὶ τέλος ἐγείναμεν μεταλλευταί. Ἡ τύχη μοῦ προσεμειδίασεν. Ηὐδοκίμησα εἰς τὸ ἔργον μου, ἠγόρασα τίτλους ἰδιοκτησίας καὶ μεγάλως ὠφελήθην εἰς ἐπιχειρήσεις κερδοσκοπικάς, ἐνῷ ὁ σύντροφός μου πάντοτε ἀτυχὴς συνετηρεῖτο ἀπὸ τὰ πρὸς αὐτὸν ἐλέη μου. Μετὰ ἑπτὰ ἐτῶν διαμονὴν εἰς τὰ ὀρυχεῖα, ἐνυμφεύθην μετὰ πλουσίας γυναικὸς καὶ μετῴκησα εἰς Μέλβουρν.

— Καὶ ποία εἶνε τώρα ἡ κατάστασίς μου, τὸν ἠρώτησα ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν διήγησίν του.

— Εἶσθε ἰδιοκτήτης τῶν δύο πλουσιωτέρων χρυσωρυχείων τῆς ἐπαρχίας Βικτωρίας· καὶ ἐγὼ πάντοτε πτωχὸς Λάζαρος εἶμαι ὁ ἰδιαίτερος γραμματεύς σας.

— Πολὺ ἰδιαίτερος, ἐπρόσθεσα μειδιῶν, ἀφοῦ ὁ μὲν προϊστάμενος κατεδικάσθη ἐπὶ φόνῳ, ὁ δὲ ὑπηρέτης ἐπὶ πλαστογραφίᾳ.

Διὰ τῆς ἀφηγήσεως ταύτης τὸ ἐν τῇ ζωῇ μου κενὸν ἐπληρώθη καὶ ἔμαθον, ὅτι ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος κατάδικος, τοῦ ὁποίου ἐπροσπάθησα νὰ εὕρω τὰ ἴχνη, ἤμην ἐγὼ ὁ ἴδιος.

Ἤμην ἄρα φονεύς; Ὅτι ἤμην ἀθῶος ἦτο πρόδηλον, διότι λογικὸν μόνον ἦτο νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι, μετὰ τὴν σύγκρουσιν οἱ συνοδοιπόροι μου ἀπεπειράθησαν νὰ μὲ ληστεύσωσι καὶ ὅτι ὑπερασπίζων τὰ χρήματα, ἅτινα μοῦ εἶχον ἐμπιστευθῆ, ἐξεκένωσα τὴν ἀπαισίαν βολήν. Βλέπων δὲ ὅτι ἐφόνευσα τὸν κλέπτην καὶ φοβηθεὶς τὰς συνεπείας ἐπλήρωσα τὰ θυλάκιά μου μὲ τὰ χρήματα καὶ συνελήφθην, ἐνῷ ἐδραπέτευα.

Διατί ἠρνήθην νὰ δώσω οἱανδήποτε ἐξήγησιν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου κατὰ τὴν δίκην δὲν μοῦ ἐφαίνετο τόσον εὐνόητον· ἀλλὰ μετὰ πολλὴν σκέψιν ἐπείσθην περὶ γεγονότος οὐδόλως ἀγνώστου εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, ὅτι κατὰ τὴν σύγκρουσιν ὁ τρομερὸς κτύπος τῆς κεφαλῆς μου μ' ἔκαμε ν' ἀπωλέσω πᾶσαν περὶ τοῦ παρελθόντος συνείδησιν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρχισα ὅλως νέαν ὕπαρξιν, οὐδὲν ἐνθυμούμενος ἐξ ὅλων ὅσα μοῦ συνέβησαν πρότερον καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδυνάμην νὰ εἴπω οὔτε κἂν τὸ ὄνομα ἢ τὴν ἐθνικότητά μου κατὰ τὴν διαδικασίαν. Τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον ἠγνόει τὴν θέσιν μου, ἢ ἀπέσχε δι' ἀνεξήγητον λόγον νὰ παρέμβῃ, καὶ οὕτως ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἔτη ἔζησα ὅλως ἐν λήθῃ τῶν γεγονότων, ἅτινα προηγήθησαν τοῦ κτυπήματος ἐκείνου, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον παραδόξως προσέβαλε τὸν ἐγκέφαλόν μου. Κατὰ δὲ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην νύκτα, ἐν τῷ ἰδίῳ θαλάμῳ μου εὑρισκόμενος, φαίνεται ὅτι ἐκτύπησα τὴν κεφαλήν μου εἴς σκληρόν τι πρᾶγμα — ἐπὶ τοῦ σανιδώματος πιθανῶς τῆς ἑστίας — καὶ τοῦτο ἐξ ἀντιδράσεως, μοῦ ἀπέδωκε τὴν συνείδησιν τοῦ παρελθόντος, ἐνῷ ἀπήλειψεν ἀπὸ τῆς μνήμης μου τὰ μεσολαβήσαντα δέκα ἑπτὰ ἔτη.

. . . .

Κατὰ τὴν ἐπάνοδόν μου εἰς τὴν κατοικίαν μου, θερμότατα μὲ ὑπεδέχθη ἡ σύζυγός μου καὶ ἀφοῦ τῆς ἐξήγησα τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίας ἀναχωρήσεώς μου καὶ τῆς φαινομένης φρενοβλαβείας μου, μεταβᾶσα εἰς τὸ δωμάτιόν της ἐπανῆλθε φέρουσα ἐσφραγισμένον τινὰ ἐπίσημον φάκελον, ῥυπαρὸν καὶ συνεπτυγμένον.

— Τὸν φάκελον αὐτὸν μοῦ ἐνεπιστεύθης, ἵνα φυλάξω ἀσφαλῶς εὐθὺς μετὰ τὸν γάμον μας. Πιθανὸν νὰ εἶνε αἱ ἀπολεσθεῖσαι ἐπίσημοι ἐπιστολαί.

Ἦσαν τῷ ὄντι αὐταί. Ἥρπασα τὸν φάκελον μετὰ σπουδῆς καὶ ἀνέγνωσα τὴν ἐπιγραφήν· ἔπειτα τὸν ἔρριψα εἰς τὸ πῦρ καὶ προσεκτικῶς παρετήρουν τὰς φλόγας, αἵτινες κατέτρωγον αὐτόν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἤρχισα ζωὴν νέαν καὶ δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι καθ' ἅπασαν τὴν ἀποικίαν δὲν ὑπάρχει ζεῦγος εὐτυχέστερον ἐμοῦ καὶ τῆς Ῥόζας μου.

Ὁ Δουράνδος δὲν εἶνε πλέον γραμματεύς μου, ἀλλὰ διευθυντὴς κομψοῦ τινὸς ἑστιατορίου ἐν Μέλβουρ. Καὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσω, ὅτι τὰ χρήματά μου τοῦ ἐπρομήθευσαν τὴν ἐργασίαν ταύτην.

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

Ε. Α.

Digitized by Google

ΕΙΚΟΝΕΣ ΖΩΩΝ
ἐκ τῆς φύσεως

Αἱ κάτωθι εἰκόνες ἐλήφθησαν ἐκ λευκώματος ἄγγλου περιηγητοῦ, ὅστις δεξιώτατος ὢν σχεδιαστὴς ἀπεικόνισε δι' ἁπλουστάτων ἀλλὰ καὶ ζωηροτάτων γραμμῶν θηρία καὶ ἄλλα ζῷα καὶ πτηνά, ὅσα συνήντησε κατὰ τὰς ἀνὰ τὰ δάση καὶ τὰς ἐρήμους περιπλανήσεις του.

Ἄρκτος

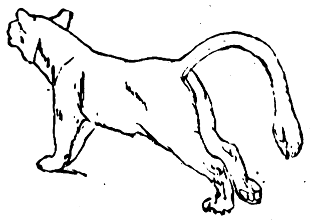

Λεοντιδεύς

Ἀλώπηξ

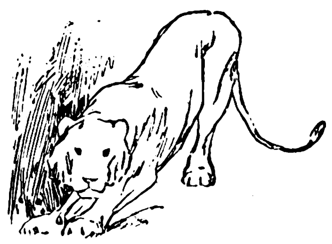

Λέαινα

Σκίουρος

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΦΡΕΑΡ ΣΦΥΡΙΖΟΝ

Τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον παρατηρεῖται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λογάνῃ τοῦ Κανσάς, πλησίον ποταμοῦ χυνομένου εἰς τὸν Μισσουρήν. Τὸ φρέαρ τοῦτο ἔχει βάθος 135 ποδῶν καὶ 8 ποδῶν ὕδωρ. Ἓξ ἕως εἴκοσιν ὥρας πρὶν ἐπέλθῃ τρικυμία, πνοὴ ἀνέμου ἐξέρχεται ἐκ τοῦ φρέατος, διερχομένη δὲ διὰ σωλῆνος χαλκίνου, τὸν ὁποῖον προσήρμοσεν ἐντὸς τοῦ φρέατος ὁ μηχανικὸς Σμίθ, σφυρίζει τόσον δυνατά, ὥστε ἀκούεται ἓν τέταρτον μιλίου μακράν. Ὅσον δυνατώτερος καὶ διαρκέστερος εἶνε ὁ ἦχος, τόσον σφοδροτέρα θὰ εἶνε καὶ ἡ θύελλα, ἅμα δὲ αὕτη παρέλθῃ, ὁ ἀὴρ ἀπορροφᾶται καὶ πάλιν, καὶ φαίνεται πομφολύζων ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Εἶνε δὲ ἀὴρ ἀτμοσφαιρικὸς καὶ ὄχι ἀέριον. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα φρέατα τῆς αὐτῆς φύσεως εἰς τὰ περίχωρα, ἀλλ' οἱ ἰδιοκτῆται αὐτῶν δὲν προσήρμοσαν σωλῆνας. Ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε εἰσέτι ἄγνωστος.

ΜΑΧΗ ΜΕ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΛΥΚΟΥΣ

Ἡ μάχη αὐτὴ συνέβη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμερικανικῆς πόλεως Χικάγου.

Ὁ Μὰκ Κοὺν, κατέχων ἐκεῖ μεγάλην αἴθουσαν σκοποβολῆς, συνήνεσε νὰ φιλοξενήσῃ ἐν αὐτῇ, ἐντὸς κλωβοῦ, τέσσαρας λύκους ἀνήκοντας εἰς θεατρικὸν θίασον. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ ἐπιστάτης τῶν λύκων, ἀφοῦ τοῖς ἔδωκε τροφήν, ἀφῆκεν ἐξ ἀπροσεξίας τὴν θύραν ἀνοικτήν. Ὅτε δὲ τὴν πρωΐαν τῆς μεθεπομένης ὁ Μὰκ Κοὺν μετέβη εἰς τὴν αἴθουσάν του, μόλις ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν, οἱ τέσσαρες λύκοι ἐφώρμησαν ὅλοι ἐναντίον του. Εὐτυχῶς ἐκεῖνος ἐπρονόησεν εὐθὺς νὰ ἐπανακλείσῃ τὴν θύραν, πρᾶγμα ἐμποδίσαν τοὺς λύκους νὰ ἐξορμήσουν ἔξω εἰς τὴν ὁδόν, μίαν τῶν μᾶλλον ἐν τῇ πόλει συχναζομένων.

Ἀλλ' ὁ Κοὺν εἶχε τώρα φρικώδη νὰ διεξαγάγῃ πάλην πρὸς τοὺς τέσσαρας ἀντιπάλους του. Τὰ ὅπλα του ὅλα ἦσαν κενά, καὶ ἁρπάσας ἓν τούτων ἀπὸ τῆς κάννης, ἠμύνετο κτυπῶν διὰ τοῦ κοντακίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ πλῆθος μέγα συνεσωρεύθη ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐθεώρει διὰ τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ διαδραματιζόμενα. Ὁ Μὰκ Κοὺν ἐπλησίαζε νὰ θανατωθῇ ὑπὸ τῶν τεσσάρων λύκων, ὅτε εἷς τῶν θεατῶν, ὁ Θωμᾶς Φόρδ, ἀπεφάσισε νὰ προσδράμῃ ἐπίκουρός του.

Ἡ μάχη ἐν τούταις παρετάθη ἐπὶ ἡμίσειαν ἔτι ὥραν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Φὸρδ καὶ ὁ Κοὺν κατώρθωσαν νὰ ἐπανακλείσωσι τοὺς λύκους ἐν τῷ κλωβῷ των. Μετὰ τὸν ἀγῶνα οἱ δύο ἄνδρες εἶχον τὰ ἐνδύματα κατεσχισμένα, τοὺς βραχίονας, τὰς κνήμας καὶ τὸν λαιμὸν καθημαγμένους. Περιπλέον δὲ ὁ Μὰκ Κοὺν ἀπώλεσε δύο τῶν δακτύλων του, ἀποκοπέντων κατὰ τὴν πάλην.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΜΑΘΟΥΣΑΛΑΣ

Ὁ πρεσβύτατος τῶν κατοίκων ὁλοκλήρου τῆς γῆς ζῇ ἐν Βογότᾳ τοῦ Σὰν Σαλβαδώρ, Δημοκρατίας τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

Digitized by Google

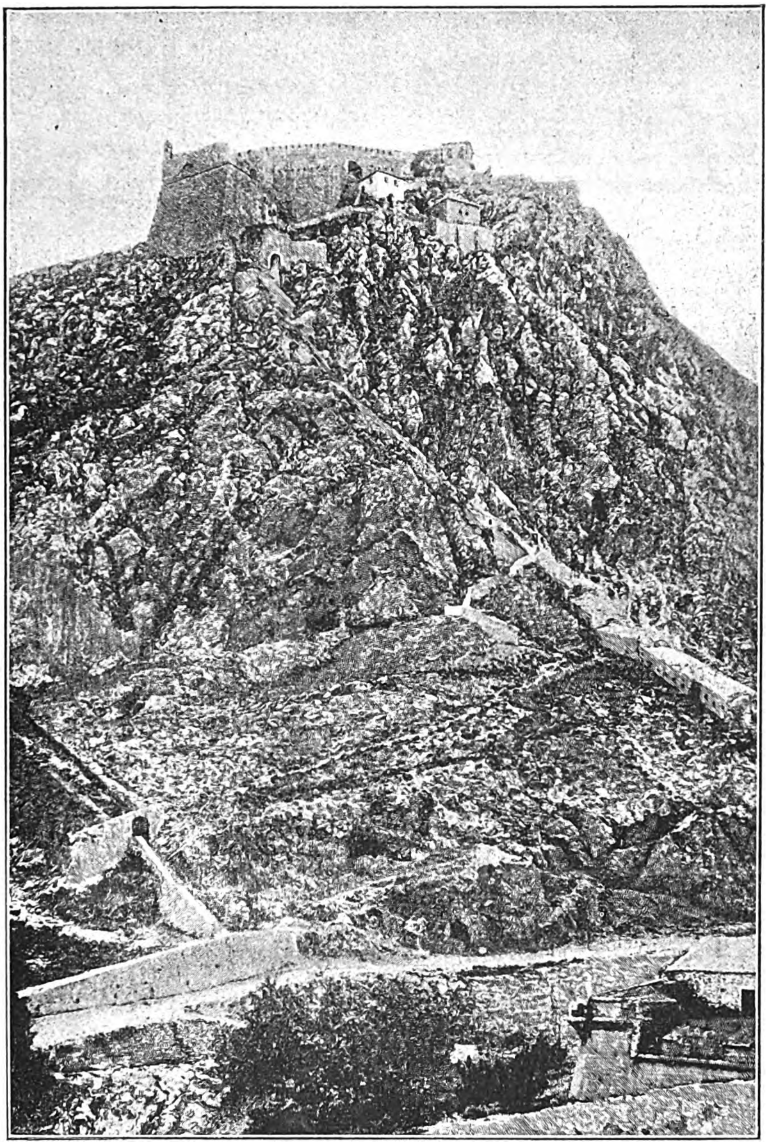

ΤΟ ΠΑΛΑΜΗΔΙ ΤΟΥ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Ὁ νέος οὗτος Μαθουσάλας ὁμολογεῖ ὅτι ἔχει ἡλικίαν 180 ἐτῶν, εἶνε δὲ πιθανὸν νὰ κρύπτῃ τὴν ἡλικίαν του, διότι οἱ γείτονές του διατείνονται ὅτι εἶνε πρεσβύτερος.

Ὀνομάζεται Μιχαὴλ Σόλης καὶ εἶνε μιγάς. Ἦτο ἑκατοντούτης ὅταν ὁ νῦν γεροντότερος κάτοικος τοῦ μέρους ἐκείνου ἦτο μικρὸν παιδίον. Τὸ δέρμα του εἶνε ὡς μεμβράνα. Αἱ τρίχες του μακραὶ καὶ λευκαὶ ὡς χιών, περιτυλίσσουσι τὴν κεφαλήν του. Τὸ βλέμμα ἔχει τόσον ὀξύ, ὥστε ἐνοχλεῖ ἐκεῖνον, ἐφ' οὗ προσηλοῦται. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀποδίδει τὴν μακροβιότητά του εἰς τὸν καθ' ὑπερβολὴν τακτικὸν βίον του. Τρώγει ἅπαξ τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ γεῦμά του διαρκεῖ μόνον ἡμίσειαν ὥραν, διότι πιστεύει ὅτι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο εἶνε ἀδύνατον νὰ φάγῃ περισσότερον, παρ' ὅσον δύναται νὰ χωνεύσῃ ὁ στόμαχος ἐντὸς 24 ὡρῶν. Νηστεύει τὴν πρώτην καὶ τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ μηνός, πίνει δὲ τότε ὅσον δύναται περισσότερον. Τρώγει τὸ φαγητόν του ἀφοῦ κρυώσῃ ἐντελῶς. Εἰς τὴν δίαιταν ταύτην ἀποδίδει τὴν μακράν του ἡλικίαν.

ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΗ ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ

Τὰ διὰ μικρὰ παιδία χρωματισμένα παιγνίδια ἐγένοντο πολλάκις ἀφορμὴ δηλητηριάσεως, διότι κατασκευασταί τινες παρὰ τὰς διατάξεις τῶν νόμων, μεταχειρίζονται χρώματα περιέχοντα δηλητήριον. Ὁ κίνδυνος εἶνε πολὺ μεγαλήτερος μὲ τὰς βαφὰς τὰς δι' ὕδατος παρασκευαζομένας, τὰς εὐκόλως ἀναλυομένας ὡς μὴ καλῶς ἐφαρμοζομένας. Αἱ ἐλαιοβαφαὶ εἶναι ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνοι, διότι τὸ βερνίκιον χρίει τὸ χρῶμα καὶ καλύπτει τοὺς κόκκους του μὲ τοῦ λινελαίου τὴν μὴ διαλυομένην ὕλην. Αἱ μητέρες πρέπει πολὺ νὰ προσέχωσιν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν παιγνιδίων. Ἀσφαλέστερα ὅλων εἶναι τὰ ἐκ καουτσοὺκ, διότι τὸ χρῶμα ἀναλύεται πρω-

Digitized by Google

τον μὲ τὸ λινέλαιον, τὸ ὁποῖον καλύπτει πᾶν μικρὸν μόριον καὶ μετὰ ταῦτα ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ καουτσούκ, ὁπωσδήποτε ὅμως καλὸν εἶναι νὰ ἐμποδίζῃ τις τὰ μικρὰ παιδία ἀπὸ τοῦ νὰ θέτωσιν εἰς τὸ στόμα των τὰ παιγνίδια.

ΣΤΕΜΜΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

Ἡ σύζυγος τοῦ ἑκατομμυριούχου Ἀμερικανοῦ Βάνδερβιλτ ἐνεφανίσθη πρό τινος εἰς τὸ θεωρεῖόν της ἐν τῷ μελοδραματικῷ θεάτρῳ τῆς Νέας Ὑόρκης φέρουσα βαρύτιμον στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φιλοτεχνηθὲν κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ στέμματος τῆς Βασιλίσσης Βικτωρίας. Ἡ ἀξία αὐτοῦ ὑπολογίζεται εἰς 300 χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι ὑπὲρ τὰ 9 ἑκατομμύρια δραχμῶν!

ΑΓΩΝ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

Ὁ περιώνυμος Ἀμερικανὸς νηστευτὴς Τάννερ, διαμένων νῦν ἔν τινι ἐπαρχίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, προσκαλεῖ εἰς ἀγῶνα νηστείας τὸν ἀντίπαλόν του Σούτσην κατὰ τὴν προσεχῆ ἐν Χικάγῳ ἔκθεσιν. Ὁ Τάννερ προτείνει ἐπὶ στοιχήματι νὰ νηστεύσῃ 90 ἡμέρας ἢ νὰ μονομαχήσῃ μετὰ τοῦ ἀντιπάλου του διὰ νηστείας μέχρις οὗ ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο πέσῃ νεκρός. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νηστείας θὰ πίνῃ μόνον νερόν.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ

Ὁ Ἀγαθόπουλος πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἠγόρασε βαρόμετρον· χθὲς διέρχεται πάλιν ἀπὸ τὸν ἔμπορον, ὅστις τοῦ τὸ ἐπώλησεν.

Ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ:

— Αἴ, εἶσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ βαρόμετρον;

Καὶ ὁ Ἀγαθόπουλος μὲ θυμόν:

— Καθόλου! ἀπὸ τότε ποῦ τὸ ἀγόρασα δὲν ἔκαμε μίαν ἡμέραν καλὸν καιρόν.

ΕΝ ΤΩι ΘΕΑΤΡΩι

Ἡ Κυρία εἶνε εἰς τὸ θέατρον, ὅπου παριστάνεται κλασσικόν τι δρᾶμα. Ὁ ὑπηρέτης τὴν προσμένει ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ θεωρείου της.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας πράξεως ἡ Κυρία βαρυνθεῖσα ἑτοιμάζεται ν' ἀπέλθῃ καὶ ἀνοίγουσα τὴν θύραν εὑρίσκει κοιμώμενον τὸν ὑπηρέτην της. Τὸν ἀφυπνίζει ὠθοῦσα αὐτὸν ἐλαφρῶς καὶ τοῦ λέγει μετ' ἀρρήτου συμπαθείας:

— Κακόμοιρε, θὰ κρυφάκουες καὶ σύ!

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

Η ΞΕΝΗΤΕΜΜΕΝΗ

Ἐλθέ, μάκαιρα θεά, μάλ' ἐπήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ψυχῇ γάρ σε καλῶ σεμνῇ, ἁγίοισι λόγοισι.
(Ἔλα, θεὰ μακαριστὴ καὶ τρισχαριτωμένη,
Σὲ κράζω μὲ ψυχὴ σεμνή, σὲ κράζω μ' ἅγια λόγια!)
Ὀρφικὸς ὕμνος εἰς Ἀφροδίτην.

'Σ ἕνα παλάτι ἀρχοντικὸ 'στὸν ξακουσμένο τόπο
Ξενητεμμένη βρίσκεται κι' ἄφθαρτη βασιλεύει
Μαρμαροκάμωτη θεά, τῆς Μήλου ἡ Ἀφροδίτη.
Ἀπὸ 'μπροστά της ὁ Καιρὸς περνάει, δὲν τὴν ἐγγίζει,
Τὰ μάτια της δὲν δέχονται τὸ φῶς ἀπὸ τὸν ἥλιο,
Καὶ λάμπουν ὅλα γύρω της ἀπ' τὴ δική της λάμψι·
Τὰ μάτια της ἀδάκρυτα 'ς ἄλλους τὰ δάκρυα φέρνουν,
Τὰ στήθη της ἀμάραντα καρδιόχτυπο δὲν ἔχουν,
Ὅμως ραγίζουν ταὶς καρδιαὶς, τὰ γόνατα λυγίζουν,
Τὰ χείλη της ἀγέλαστα τοὺς πονηροὺς φοβίζουν,
Καὶ τὰ κομμένα χέρια της βαθειὰ ἡ καρδιαὶς τὰ νοιώθουν
Νὰ ξερριζώνουν στοχασμοὺς ἀνάξιους, φαῦλα πάθη·
Καὶ τὸ παλάτι εἶν' ἐκκλησιὰ ποῦ ἀντὶ βωμοὺς καὶ εἰκόνες
Κρατεῖ τὸν ἴδιο τὸ θεὸ μέσα φανερωμένο,
Κι' ὅλο ἀπὸ Νότο καὶ Βορειᾶ κι' Ἀνατολὴ καὶ Δύσι
Μπροστά της κόσμος σέρνεται γιὰ νὰ τὴν προσκυνήσῃ.

Μιὰ μέρα ἀπ' τῆς Ἑλλάδος του τὰ γαλανὰ ἀκρογιάλια
Πρόβαλεν ἕνας Ποιητὴς 'ς τ' ἀρχοντικὸ παλάτι
Καὶ ξαγναντεύει τὴ θεὰ κ' ἐμπρός της γονατίζει
Καὶ σμίγει παρακαλεστὰ τὰ χέρια του καὶ λέει:

— Δέσποινα μεγαλόχαρη σὲ μακρυσμέναις χώραις,
Στὰ χώματα τῆς ξενητειᾶς Κυρὰ μαρμαρωμένη,
Βασίλισσα ποῦ κυβερνᾷς ἄλλα βασίλεια τώρα,
Θεὰ ποῦ ζῇς ἀθάνατη μακρυὰ ἀπ' τὸν Ὄλυμπό σου!
Ἀπ' τῶν Κυθήρων τὰ νερὰ κι' ἀπ' τοὺς ἀφροὺς τῆς Κύπρου
Κι' ἀπὸ τὸν καθαρώτατον ἀέρα τῆς Ἀθήνας
Κι' ἀπὸ τ' Ἀργείτικα βουνὰ κι' ἀπ' τῆς Ἠλείας τοὺς κάμπους
Κι' ἀπὸ τὴν ἡλιοφώτιστην Ἑλλάδα, ἀπ' τὴν πατρίδα
Σοῦ φέρνω ἕνα παράπονο καὶ τὸ σκορπῶ ἀπ' τὰ βάθη
Τῆς φλογισμένης μου καρδιᾶς γονατιστὸς μπροστά σου.
Μάρμαρο ἀθάνατον, ὁποῦ σφιχτὰ σὲ περιχύνει
Τόση ζωὴ καὶ δύναμις ὅση ποτὲ δὲν ἔχει
Τὸ εὐκολοσύντριφτο κορμὶ λιγόζωου τοῦ ἀνθρώπου,
Θεά, τέτοιο παράπονο μὴ τὸ καταφρονέσῃς,
Κι' ἂν δὲν τ' ἀκοὺς νὰ χύνεται 'ς τοῦ Πλάτωνος τὴ γλῶσσα
Κι' ἂν δὲν μετρᾷ τὰ λόγια του Ὁμηρικὴ ἁρμονία.
Ἤρθανε χρόνια δίσεχτα, τὰ Ὁμηρικὰ τραγούδια
Ἐσώπασαν, βουβάθηκαν οἱ Πλάτωνες γιὰ πάντα,
Καὶ τῶν βουνῶν σου ἡ μέλισσαις μακρυὰ σὲ ξένα χείλη
Τὸ παραιτοῦν τὸ μέλι τους, κ' οἱ ποιηταὶ ποῦ τώρα
Μὲ τὰ συντρίμμια ἀπόμειναν 'ς τὴν ἔρημην Ἑλλάδα
Μιλοῦν γλῶσσ' ἀνυπόταχτη, λαχταριστή, θρεμμένη
Μὲ τῶν ἑλληνικῶν βουνῶν τὸν πάναγνον ἀέρα.
Ἀλλὰ γλυκειὰ καὶ γνώριμη 'ς τὰ θεϊκὰ τ' αὐτιά σου,
Γιατ' εἶνε γλῶσσα τῆς ζωῆς καὶ γλῶσσα τῆς ἀληθείας!
Τώρα τὰ λόγια μου ἄσχημα κι' ἂν σοῦ φανοῦν καὶ κρύα,
Κι' ἄψυχο τὸ παράπονο, μὴ με καταφρονέσῃς·
Ὅλα μπροστά σου εἶν' ἄψυχα, κι' αὐτὰ κι' ὁ κόσμος ὅλος.
Μπροστά σου ἀκόμα κ' οἱ θεοὶ παληοὶ καὶ νέοι ὅλοι
Δείχνονται 'σὰ φαντάσματα ποῦ νόημα δὲν ἔχουν.
Κι' ἂν κρύβῃ ὁ κόσμος λεβεντιὰ καὶ νιότη ἂν κρύβῃ ἀκόμα,

Digitized by Google

Εἶνε γιατὶ δὲν ἔχασε τὴ χάρι νὰ σὲ νοιώθῃ
Καὶ νὰ θαμπώνεται ἀπὸ σὲ καὶ νὰ σὲ προσκυνάῃ!

Αὐγή, 'ς τοῦ κόσμου τὴν αὐγὴ ἐπρωτοφανερώθης!
'Εσ' εἶσαι ἀλάθευτη θεὰ κι' ἀνίκητη παρθένα,
'Εσὺ δὲν ἐγεννήθηκες ἀπὸ κοιλιὰ μητέρας
Καὶ τ' ἀστροστέφανου οὐρανοῦ κόρη μονάκριβ' εἶσαι.
'Αμόλυντη κι' ἀτέλιωτη καθὼς ἐκεῖνος, μένεις
Ψηλότερ' ἀπὸ ταὶς χαραίς, ψηλότερ' ἀπ' ταὶς λύπαις.
Ποτέ, ποτὲ δὲν σ' ἔγγιξαν τοῦ κόσμου ἡ ἁμαρτίαις.
Ταίρι τοῦ Ἄρεως ἄξιο, κι' ὄχι ἐρωμένη χαύνη.
Βροντολογοῦσαν ἅρματα 'ς τὰ θεῖα σου στήθη ἐπάνω,
Κ' ἐκεῖνοι ποῦ σ' ἐλάτρευαν ἔνοιωθαν τὴν καρδιά τους
Πιὸ ἀντρειωμένα νὰ χτυπᾷ, καὶ τ' ἄσπρα περιστέρια
Παρθέναις τἄφερναν 'ς ἐσέ, κι' οἱ νικηταὶ τοῦ κόσμου,
Οἱ Καίσαρες, ὡρκίζονταν 'ς τὸ μέγα τ' ὄνομά σου.
'Αλλ' ἦρθαν χρόνια δύστυχα, κι' ἀνήμπορος ὁ κόσμος
Σέρνεται 'ς τὸν κατήφορο, ξεφαντωτής, καὶ πέφτει
Καὶ τυφλωμένα ἐπίστεψε τὸ πῶς κ' ἐσὺ τοῦ μοιάζεις,
Καὶ σὲ φαντάστηκε τρελλὴ μητέρα ποῦ τὰ πάθη
Μικρὰ τυφλὰ κι' ἀκράτητα γεννᾷς μέσ' ς'σταὶς καρδιαίς μας.

Καὶ σὲ κατέβασε, θεά, κ' ἐσένα ὁ Πραξιτέλης
'Απὸ τἀστέρια τ' ἅγια 'ς τὴν ἐμμορφιὰ τῆς Φρύνης!
Τότε κ' ἐσὺ περήφανη καὶ καταφρονεμένη
'Απὸ 'να κόσμον ἄμυαλον, ἀλλὰ μητέρα πάντα,
'Αντὶ νὰ συχαθῇς τὴ γῆ, καὶ παιδεμοὺς νὰ στείλῃς,
Τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα τ' ἄνοιξες κ' ἐκρύφθηκες, κ' ἐχάθης.
Ἔτσι ἀπ' τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ μὲ στοχασμοῦ γοργάδα
Ὁ θυμωμένος κεραυνὸς τρυπάει τὴ γῆ καὶ πάει!
Χιλιάδες χρόνια πέρασαν γιὰ νὰ φανῇς καὶ πάλι!
Ὦ! δόξα νἄχῃ τ' ἄγνωστο λισγάρι τοῦ χωριάτη
Ποῦ ἐκύλισε τοῦ τάφου σου τὴν πέτρα κι' ἀναστήθης!
Κ' εἶδες τὸν κόσμο ἀλλοιώτικο, καὶ τὴν Ἑλλάδαν ἄλλη
Καὶ ξένη τὴν 'Ανατολὴ καὶ βάρβαρη τὴ γῆ σου,
Καὶ 'σὰ νὰ μὴ τὴ γνώρισες, ἐδιάβηκες 'ς τὴ Δύσι!

Γύρισε πάλι, γύρισε 'ς τὰ μέρη ποῦ ἐγεννήθης!
Ὅ,τι κ' ἂν εἶσαι, δύναμις, βασίλισσα, ὄνειρο, ἴσκιος,
Θεὰ τῆς ἐμμορφιᾶς, πηγὴ τῆς ἀρετῆς, ὦ Νίκη,
Γύρισε πάλι ὦ! γύρισε 'ς τὰ μέρη ποῦ ἐγεννήθης.
Χιλιάδες χρόνια πέρασαν, κι' ἀκόμα σὲ προσμένει
Σὰ νὰ ἦταν χθὲς ποῦ σ'ἔχασε, χλωμός, ξεψυχισμένος
Στὰ πορφυρᾶ του σάβανα, 'ς τἀνθόπλεχτο κλινάρι
Ὁ λυγερός σου ὁ Ἄδωνις, ὁ μοσχαναθρεμμένος.
Τριγύρω του μοσχοβολοῦν σὲ κρυσταλλένιαις γάστραις
Κάθε λογῆς ἄνθη, καρποί, καὶ φύλλα καὶ κλωνάρια,
Σὲ καλαθάκια ὁλάργυρα τὰ μῆλα εὐωδιάζουν,
Κι' ἀνθοῦνε τῶν δακρύων σου βλαστάρια κ'ἡ ἀνεμώναις,
Καὶ βαλσαμώνουν μυρουδιαὶς ἀπ' τὴ Συρία καὶ κάνουν
Τὸν ὕπνο του γλυκύτατο 'ς τὸ νεκροκρέββατό του.
Κ' ἡ χλόη σιμὰ 'ς τὰ πόδια του φυτρώνει βελουδένια
Καὶ πλέκουν ἀπὸ 'πάνω του τὰ δέντρα πυκνοὺς ἴσκιους,
Χαϊδευτικὰ τοῦ γλύφουνε τὰ χέρια του τ' ἀγρίμια,
Καὶ φτερουγιάζουν οἱ ἔρωτες ἀπὸ 'να δέντρο 'ς ἄλλο,
Καὶ σὰν ἀηδόνια κελαϊδοῦν, σὰν πεταλοῦδες παίζουν,
Καὶ τρέχει ἀκόμα διάφανο ξανθὸ τ' ἁγνό του αἷμα,
Κι' ἀπὸ τὴν κάθε στάλα του φυτρώνει κ' ἕνα ῥόδο.
Ὅμως κανείς, οὔτε δεντρὰ κι' ἀηδόνια καὶ λουλούδια,
Οὔτε χορτάρια πράσινα καὶ μῆλ' ἀφροπλασμένα,
Οὔτε ξανθόφτεροι ἔρωτες κι' ἀνήμερα θηρία,
Οὔτε χρυσᾶ στολίσματα καὶ δῶρα ἐλεφαντένια,
Οὔτε οὐράνια κι' οὐδὲ γῆ κι' οὐδὲ θεὸς κανένας
Καμμιὰ δὲν ἔχουν δύναμι νὰ τὸν νεκραναστήσουν
Τὸν Ἄδωνι τὸ λυγερὸ τὸ μοσχαναθρεμμένο·
Κ' ἐσὺ μονάχα, ἐσύ, θεά, τὰ Τάρταρα προστάζεις,
Νικᾷς τὸν Ἄδη, 'ς τὴ ζωὴ γυρίζεις τὸν καλό σου...
Γύρισε πάλι, γύρισε 'ς τὰ μέρη ποῦ ἐγεννήθης!
Ὁ λυγερός σου ὁ Ἄδωνις ἄλλαξε τ' ὄνομά του.
Γιὰ ἰδές! παρόμοια σὰν αὐτὸν σὲ καρτερεῖ, νομίζεις,
Νεκρὴ βασίλισσα ἡ Ἑλλάς, νεκρὴ καὶ ξαπλωμένη
Σὰ σὲ κρεββάτι ὁλόχρυσο 'ς τὴ γῆ της τὴν πανώρηα.
Καὶ γύρω της μοσχοβολᾷ καὶ λάμπ' ἡ φύσις, ἴδια,
Φωτοχυμένη, πλούσια, φωληὰ γιὰ ἐρωτευμένους.
Τὸν ὕπνο τῆς πολύπαθης γλυκαίνει, ναναρίζει,
Σκορπάει χάϊδια μητρικά, χίλια τραγούδια λέει,
'Αλλὰ δὲν ἔχει δύναμι νὰ τῆς φωνάξῃ: Σήκω!
Γύρισε πάλι, ὦ! γύρισε νὰ τὴν νεκραναστήσῃς!
Σὲ καρτεροῦν τὰ Κύθηρα κ' ἡ Πάφος κ' ἡ 'Αθήνα,
Ἡ Σπάρτ' ἡ ἀνυπόταχτη, τὸ φημισμένο τὸ Ἄργος,
Θεά, 'ς τὸν 'Ακροκόρινθο σὲ καρτεροῦν, καὶ πέρα
Στ' ἀγαπημένα σου βουνά, 'ς ταὶς ἀκριβαὶς σου χώραις...
Σὲ καρτεροῦν; ὦ τί γλυκειὰ τῆς φαντασίας ἀπάτη!...
Εἶνε χαμένη ἡ πίστι σου, χαλάσματα οἱ ναοί σου,
Καὶ τὰ χλωρὰ στεφάνια σου μαραίνονται σὲ ξένα
Χέρια, τὰ περιστέρια σου ἀλλοῦ φωλιάζουν τώρα,
Κι' ὅπου ἔστεκαν παλάτια σου χρυσομαρμαρωμένα,
Γυρνοῦν ἀγρίμια, ὄρνια πετοῦν, πατοῦν βαρβάρων πόδια.

'Αλλὰ κι' ἂν χάθ' ἡ πίστι σου κι' ἂν πᾶνε κ' οἱ ναοί σου,
Κάμε, θεά, τὸ θαῦμά σου, καὶ πλάσε ταὶς καρδιαὶς μας
'Αγναίς, διπλοθεμέλιωταις, ἄφθαρταις ἐκκλησιαὶς σου.
Γύρισε πάλι, γύρισε 'ς τὰ μέρη ποῦ ἐγεννήθης,
Ἄστρο τῆς νιότης, πρόβαλε, ξανάνιωσέ μας πάλι.
'Εσὺ ποῦ μέσ' 'ς τὰ σωθικὰ πόθους, φωτιαὶς ἀνάφτεις,
Ἄναψε μέσ' 'ς τὰ σπλάγχνα μας φλόγες, βαθειαὶς ἀγάπαις,
Καὶ σπεῖρέ μας τὴ δύναμι γιὰ τὰ μεγάλα τὰ ἔργα!
Κι' ὅπως οἱ Καίσαρες, πρὸ τοῦ νὰ πολεμήσουν, εἶχαν
Σημάδι νίκης κ' ἔκραζαν τὸ ἱερὸ ὄνομά σου,
Κάμε νὰ ξαναθίσουμε καὶ νὰ φανοῦμε πάλι
'Ανίκητοι μὲ τ' ὄνομα 'ς τὰ χείλη τὸ δικό σου.
'Εσὺ ποῦ διώχνεις τὸ βορειᾶ καὶ σβεῖς τ' ἀστροπελέκι
Καὶ τὴ γαλήνη γαλανὴ 'ς τὰ πέλαγα στυλώνεις,
Διῶξε ταὶς ἔχθραις ἀπὸ 'μᾶς, τὰ πρόστυχα τὰ πάθη,
Κράτει τοὺς νιοὺς ἀμόλυντους, τοὺς γέρους τιμημένους,
Κ' ἐσὺ ποῦ στέλνεις μαλακὸ τ' ἀγέρι 'ς τὸ καράβι,
Κ' ἴσα τὸ σπρώχνει, ὁλόϊσα, μὲ τὰ πανιὰ ἁπλωμένα,
Μακρυὰ ἀπὸ ξέραις καὶ κακά, 'ς τὸ ποθητὸ λιμάνι,
Διῶξε κι' ἀπ' τῆς πατρίδος μας τριγύρω τὸ χαράδι
Τ' ἀχόρταγα τὰ κύματα, τὴ μαύρη ἀνεμοζάλη,
Κ' ἴσα κι' ὁλόϊσα σπρῶξέ το, μὲ τὰ πανιὰ ἁπλωμένα,
Μακρυὰ ἀπὸ ξέραις καὶ κακά, 'ς τῆς Δόξας τὸ λιμάνι!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀφρικῆς μετέρχονται τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, πλὴν ἀριθμοῦ τινος ἐκπεφυλισμένων καὶ ἀγρίων λαῶν, ζώντων ἄνευ ἐργασίας, κατοικούντων ἐν σπηλαίοις, καὶ τρεφομένων ἐκ θήρας. Ἐν γένει εἰπεῖν ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία τῶν Ἀφρικανῶν διατελεῖ οὖσα ἐν νηπιώδη καταστάσει, τὸ δὲ ἐμπόριον, ἰδίως παρὰ τοῖς λαοῖς τοῖς ἐπὶ ῥώμη ἐξέχουσι, περιορίζεται συνήθως εἰς πώλησιν δούλων. Πόρισμα τούτου εἶνε ὅτι οἱ μαῦροι ἔχουσι τὴν ἔννοιαν τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας, καὶ τὴν τῆς συναλλαγῆς. Ἡ περὶ τὸ ἐφευρίσκειν ἱκανότης αὐτῶν εἶνε λίαν περιωρισμένη· εἶνε ὅμως πεπροικισμένοι δι' ἐξόχου ἱκανότητος περὶ τὸ ἀπομιμεῖσθαι· ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωσιν Εὐρωπαῖον τεχνίτην, καὶ ἐν βραχεῖ οἰκειοποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦ ἐργάζεσθαι ὡς οὗτος. Τῶν γεωργικῶν φυλῶν ἄλλαι μὲν καλλιεργοῦσι τὴν γῆν, ἄλλαι δὲ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν κτηνοτροφίαν, τινὲς δὲ περὶ ἀμφότερα. Ἡ φυλὴ τῶν Δινκὰς ἔχει ἀληθεῖς ἐπαύλεις μετὰ οἰκιῶν, ἁμαξοστασίων, κτηνοτροφείων, καὶ σταύλους ἔτι διὰ τὰ ἄρρωστα ζῷα. Τὰ κατοικίδια αὐτῶν κτήνη εἶνε βόες, αἶγες, πρόβατα καὶ κύνες. Καλλιεργοῦσι δὲ φυτά, σόργον (εἶδος δημητριακοῦ καρποῦ) κέγχρον, φασιόλους, καπνόν, σήσαμον, διοσκουρίαν, (εἶδος γεωμήλων) ὄρυζαν, ἀραβόσιτον, βάμβακα, καφὲν κτλ. Ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς Καμερών, διελθὼν τὴν χώραν τὴν μεταξὺ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας καὶ τῶν μεγάλων λιμνῶν, παρετήρησεν ὅτι ἕκαστος ἀγρὸς περιεβάλλετο ὑπὸ περιβόλου ἐξ ἀκανθῶν. Παρετήρησε δὲ ὡσαύτως καὶ ἀποπείρας ἀρδεύσεως. Μεσημβρινώτερον ἔτι φυλαί τινες κέκτηνται κήπους λίαν ἐπιμεμελημένους, τοὺς ὁποίους οἱ ἰδιοκτῆται διαφοροτρόπως καλλιεργοῦσι κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους.

Εἰς τὰς γεωργικὰς ἐργασίας ἀσχολοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ γυναῖκες, οἱ δὲ ἄνδρες μετέρχονται βαρέα ἐπαγγέλματα, θηρεύουσι, μάχονται ἢ ἀναπαύονται. Σχεδὸν πάντες γνωρίζουσι τὴν κατεργασίαν τῶν μετάλλων. Ὁ παρὼν αἰὼν διὰ τὸ πλεῖστον τῶν φυλῶν τούτων εἶνε πράγματι ὁ σιδηροῦς. Ὁ σίδηρος εἶνε τὸ πολύτιμον αὐτῶν μέταλλον, ἐξ οὗ κατασκευάζουσιν ὡραιότατα κοσμήματα. Αἱ γυναῖκες τῶν πλουσίων παρὰ τῇ φυλῇ τῶν Δινκὰς φέρουσι τοὐλάχιστον ἥμισυ καντάριον σιδηρῶν δακτυλίων. Περιηγητής τις συνήντησε παρ' ἄλλῳ λαῷ ἄνδρας, ὧν αἱ κνῆμαι ἦσαν τόσον κατάφορτοι ἐκ σιδηρῶν δακτυλίων, ὥστε οἱ εὐτυχεῖς κάτοχοι τῶν κοσμημάτων τούτων ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ βαδίζωσι μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἔχοντες ἀνεῳγμένα τὰ σκέλη. Ἐκ τούτου ἐγεννήθη ὁ λόγος ὅτι οἱ μαῦροι ἔφερον τὰς ἀλύσεις τοῦ συρμοῦ.

Εἶνε ἀληθέστατον ὅτι οὐδαμοῦ ὁ συρμὸς τηρεῖται τόσον τυραννικῶς ὅσον ἐν ταῖς χώραις τῆς Ἀφρικῆς, ἐν αἷς φαίνεται ὅτι δὲν ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν σημασία, ἀφοῦ τὸ ἔνδυμα κυρίως εἰπεῖν εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον. Αἱ μαῦραι μετὰ τοσαύτης ἐπιμελείας ἀσχολοῦνται περὶ τὴν διευθέτησιν τῆς περιβολῆς αὐτῶν, ὅσην διαθέτουσιν αἱ κομψευόμεναι ἡμῶν περὶ τὴν πολύπλοκον ἐνδυμασίαν των. Τῶν ἐξ ὑαλίνων ψήφων περιδεραίων ἀλλάσσουσι κατ' ἔτος καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα, οἱ δὲ Ἄραβες ἔμποροι εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ἀνανεώνωσι συνεχῶς τὸ ἐμπόρευμα αὐτῶν. Εὑρίσκονται φυλαί, ἐν αἷς οἱ ἄνδρες μέγα μέρος τοῦ βίου των καταναλίσκουσι περὶ τὸν στολισμόν. Ὁ Στάνλεϋ λέγει, ὅτι ἡ πρώτη φροντὶς παντὸς ἐξερευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς πρὶν ἢ προχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα εἶνε νὰ μάθῃ ὅσον οἷόν τε κάλλιον τὴν κατάστασιν τοῦ συρμοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἃς προτίθεται νὰ διέλθῃ, διότι τὰ εἴδη τῆς ἀνταλλαγῆς, ἅτινα χρησιμεύουσιν εἰς ἕνα τόπον, δὲν ἔχουσιν ἀξίαν εἰς τὸν πεντήκοντα λεύγας ἀπωτέρω κείμενον. Ὁ Στάνλεϋ ἔλαβε περὶ τούτου πεῖραν ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ ταξειδίῳ.

Διάφοροι φυλαὶ γνωρίζουσι προσέτι τὴν κατεργασίαν τοῦ χαλκοῦ· τινῶν δὲ ἡ βιομηχανία προήχθη τοσοῦτον ὥστε νὰ κατασκευάζωσιν ὅπλα, κράνη, ἁλυσοχιτῶνας (cottes de mailles), κλεῖθρα. Οἱ μαῦροι δὲ τοῦ Βορνοῦ κατασκευάζουσι καὶ τηλεβόλα.

Οἱ Ἀφρικανοὶ ἐν τῇ ἀγγειοπλαστικῇ εἶνε ἱκανῶς προηγμένοι· κατασκευάζουσιν ἀγγεῖα σπανίας κομψότητος, καίτοι ἐργαζόμενοι διὰ στοιχειωδεστάτων μεθόδων. Ὁ Καμερὼν εἶδε μαύρην, ἥτις ἔπλασε πήλινον δοχεῖον κομψόν, τελείας μορφῆς καὶ πεποικιλμένον ἄνευ ἄλλου ἐργαλείου ἢ μόνον διὰ τῶν χειρῶν αὐτῆς καὶ τεμαχίων ξύλου καὶ κολοκύνθης ἐντὸς 35 λεπτῶν τῆς ὥρας. Τὰ ποικίλματα κατεσκεύασε διὰ τῶν τεμαχίων τῆς κολοκύνθης, τὰ δὲ ξύλα μετεχειρίσθη πρὸς στίλπνωσιν τοῦ πηλοῦ.

Ἡ βυρσοδεψικὴ πολλαχοῦ τῆς ἠπείρου ἐτελειοποιήθη, ἡ νηματουργία καὶ ἡ ὑφαντικὴ εἶνε διαδεδομέναι ἐν ταῖς ζώναις, ἐν αἷς εὑρίσκονται νηματοειδεῖς ὗλαι. Ἐν ἐκείναις δέ, ἐν αἷς οὔτε βάμβαξ, οὔτε κάνναβις ὑπάρχει, τὰ ὑφάσματα ἀναπληροῦνται ἐνίοτε διὰ φλοιῶν παρασκευαζομένων κατὰ τρόπον γνωστὸν εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς. Φυλαί τινες εἶνε ἐπιτηδειόταται εἰς τὴν ξυλουργίαν, ἄλλαι εἰς τὴν ψιαθοποιΐαν. Οἱ Ἀσαντὶ γνωρίζουσι τὴν κατεργασίαν τοῦ χρυσοῦ, καὶ ἔχουσιν ἱκανὸν ἀριθμὸν χρυσοχόων.

Βεβαίως ὅλη αὕτη ἡ παραγωγὴ ἀρτιγενοῦς βιομηχανίας εἶνε ἀξία νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχὴν

Digitized by Google

τῆς Εὐρώπης. Ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ μεγαλοποιῶμεν τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς. Ἐν Ἀφρικῇ εὑρίσκεταί τις ἀπέναντι στοιχειώδους κοινωνίας καὶ ὡς πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικήν. Ἀνάγκη εἶνε νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην, ἥτις πρό τινων ἐτῶν ἤθελε φανῇ ἐσφαλμένη, διότι ἡ προκατάληψις (ἂς ἐπιτραπῇ ἡμῖν ἡ λέξις), ἡ διεγερθεῖσα ἐκ τῶν τελευταίων ἐν Ἀφρικῇ ἐρευνῶν, ἐξώγκωσε παραδόξως τὰ προτερήματα καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν μαύρων. Ἀφοῦ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπεκράτησε περὶ αὐτῶν κακὴ γνώμη, αἰφνιδίως αὕτη μετεβλήθη εἰς ἀγαθήν· δὲν ἔβλεπόν τινες πλέον εἰμὴ τὴν καλὴν ὄψιν φυλῆς, κινούσης βεβαίως τὸ διαφέρον καὶ ἀξίας βελτιώσεως, ἀλλ' ὑπερμέτρως ἀπολιτίστου, καὶ μεστῆς ἐρριζωμένων ἐλαττωμάτων, καθιστώντων δύσκολον καὶ βραδεῖαν τὴν πρόοδον αὐτῆς. Ἡ δολιότης καὶ ἡ σκληρότης παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν Μαύρων τῆς Ἀφρικῆς ἐγένετο δευτέρα φύσις.

(Ἐκ τῆς Afrique pittoresque et merveilleuse)

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ἓν νέον ἔτος ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, τὸ 1891, μεταξὺ δὲ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων σκέψεων τὰς ὁποίας προκαλεῖ ἡ ἔλευσίς του εἶνε καὶ ἡ ἑξῆς: ἐπὶ πόσον ἀκόμη καιρὸν θὰ διαρκέσῃ ἡ παρέλασις αὕτη τῶν ἐτῶν; Ἡ γῆ ὑπάρχει πρὸ πολλοῦ, βεβαίως δὲ τὰ ἔτη, ἅτινα μετροῦμεν ἡμεῖς, πόρρω ἀπέχουσιν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἡλικίας. Ἐπὶ πόσον χρόνον μέλλει νὰ ζήσῃ ἀκόμη καὶ πότε θὰ ἔλθῃ ἡ φοβερὰ ἡμέρα τῆς συντελείας, ἧς ἡ ἔλευσις ἐθεωρεῖτο ἀναπόφευκτος παρὰ πασῶν τῶν προϋπαρξασῶν γενεῶν;

Τοῦ ζητήματος τούτου ἐπελήφθη πρό τινος ὑπὸ μίαν τῶν περιεργοτέρων αὐτοῦ ὄψεων ὁ Γάλλος ἐπιστήμων κ. Λαπαράν. Αἱ ἤπειροι χάνουσι καθ' ἑκάστην μέρος τῆς οὐσίας αὐτῶν· ἡ ξηρὰ βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅταν λοιπὸν τὰ πάντα γείνουν θάλασσα — ὄχι ὑπὸ τὴν νεωτέραν μεταφορικὴν σημασίαν τῆς γλώσσης μας, ἀλλ' ὑπὸ τὴν κυριολεκτικὴν — τότε οἱ κάτοικοι τῆς γῆς θὰ πνιγῶσι καί, ὡς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος τοὐλάχιστον, θὰ ἐπέλθῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Ὁ κ. Λαπαρὰν ἐξετάζει τὸ ζήτημα τοῦτο· ἀλλὰ τὸ συμπέρασμά του δὲν εἶνε καθόλου ἀποθαρρυντικόν, διὰ τοῦτο δὲ δὲν ὀκνοῦμεν νὰ τὸ ἀνακοινώσωμεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Ἐπὶ τὰς ἡμέρας μας ὁ ὄγκος τῆς στερεᾶς γῆς θεωρεῖται πολὺ μεγαλήτερος ἢ ἄλλοτε. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Οὑμβόλδου ὑπελογίζετο, ὅτι ἡ ξηρά, ἂν ἤθελον ἰσοπεδωθῇ πᾶσαι αἱ ἐπ' αὐτῆς ἐσοχαὶ καὶ ἐξοχαί, ὥστε νὰ ἀποτελέσῃ συμπαγὲς ἐπίπεδον, θὰ εἶχεν ὕψος 305 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Σήμερον οἱ πλεῖστοι τῶν γεωγράφων ἀναβιβάζουσι τὸ ὕψος αὐτὸ εἰς 700 περίπου μέτρα. Ὁ ὄγκος ὅμως αὐτός, ὅσον μέγας καὶ ἂν εἶνε, ὑφίσταται τὰς προσβολὰς τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπενεργειῶν. Οἱ ποταμοὶ ἀδιακόπως φέρουσιν εἰς τὴν θάλασσαν λεπτὰ θραύσματα βράχων, ἀποσπώμενα ἐκ τῆς ξηρασίας, τῆς ὑγρασίας, τοῦ παγετοῦ, τῆς τήξεως κλπ. Κατὰ τὸν ἔξοχον Σκῶτον φυσιοδίφην Μούρραιχ ἐνιαυσίως παρασύρονται ὑπὸ τῶν 19 κυριωτέρων ποταμῶν τῆς γῆς 3610 κυβικὰ χιλιόμετρα. Τὰ ὕδατα παρασύρουσιν εἰς τὴν θάλασσαν κατ' ἀναλογίαν 38 ἐπὶ 100,000 στερεᾶς ὕλας ἐν καταστάσει αἰωρήσεως. Ὥστε τὸ ὑπὸ πάντων τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου παρασυρόμενον ποσὸν ἐτησίως δύναται νὰ ὑπολογισθῇ, ὅτι ἀνέρχεται εἰς 23,000 κυβικῶν χιλιομέτρων.

Τὰ κύματα ὑποσκάπτουσιν ὡσαύτως τὰς ἠπείρους. Οἱ Ἄγγλοι γεωλόγοι παραδέχονται, ὅτι αἱ ἀγγλικαὶ ἀκταὶ ὑποχωροῦσιν ὡς ἐκ τῆς διαβρώσεως τῶν κυμάτων τρία μέτρα καθ' ἕκαστον αἰῶνα. Ἐν Γαλλίᾳ, εἰς Χάβρην ἐπὶ παραδείγματι, οἱ παρὰ τὴν θάλασσαν βράχοι χάνουσι 0,25 τοῦ μέτρου κατ' ἔτος· φυσιοδίφης δέ τις ὑπολογίζει τὴν ἐνιαύσιον ἀπώλειαν τῶν νοτιοδυτικῶν ἀκτῶν εἰς 1 μέτρον. Εἰς ἀντιστάθμισιν ὅμως μερικαὶ ἀκταὶ μόλις φθείρονται ὑπὸ τῶν κυμάτων. Διὸ ὁ κ. Λαπαρὰν ὑποθέτει, ὅτι παραδεχόμενοι ἀφαίρεσιν ἐδάφους τριῶν μέτρων καθ' ἕκαστον αἰῶνα εἴμεθα ἐντὸς τῆς ἀληθείας.

Ἂν ὑποθέσωμεν ὡς μέσον ὅρον ὕψους τῶν παραθαλασσίων βράχων 50 μέτρα, τοῦθ' ὅπερ εἶνε πολύ, συνάγομεν ὅτι ἀφαιροῦνται κατ' ἔτος 1500 κυβικὰ κατὰ πᾶν χιλιόμετρον παραλίας. Ἐπειδὴ δὲ ὁλόκληρος ἡ ἔκτασις τῶν παραλίων τῆς γῆς ὑπολογίζεται εἰς 200,000 χιλιόμετρα, ἕπεται ὅτι ἡ ἐτήσιος ἀπώλεια εἶνε 300 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων. Ὥστε ἡ ἐκ τῶν κυμάτων καταστροφὴ δὲν ἐξισοῦται οὔτε πρὸς τὸ εἰκοστὸν τῆς ἐκ τῶν ποταμῶν καὶ πάλιν ἡ ἀναλογία αὕτη εἶνε ὑπερβολική, διότι ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὕψους τῶν ἀκτῶν εἶνε βεβαίως κατώτερος τῶν 50 μέτρων.

Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι αἰτίαι ἀπωλείας, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ διαλυτικὴ ἰδιότης τῶν ἠπειρωτικῶν ὑδάτων. Κατὰ τὰς γενομένας ἐρεύνας, ἰδίως ἐπὶ τῶν ποταμῶν Μισσισιπῆ, Δουνάβεως καὶ Ταμέσεως, ἡ ποσότης τῆς ἐκ τῆς διαλύσεως ἀφαιρουμένης ἐκ τῶν ἠπείρων ὕλης δὲν εἶνε κατωτέρα τῶν 5 κυβικῶν χιλιομέτρων κατ' ἔτος, προστιθεμένης καὶ τῆς διαλυτικῆς ἐνεργείας τῆς θαλάσσης, τῶν 6 κυβ. χιλιομέτρων. Ἔχομεν λοιπὸν ἐνιαύσιον σύνολον ἀφαιρέσεως ἐκ τῆς ξηρᾶς 16 κυβικῶν χιλιομέτρων.

Digitized by Google

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὑποτιθεμένου ἐπιπέδου τῆς ξηρᾶς, τοῦ ἔχοντος 700 μέτρων ὕψος, εἶνε 146 ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν μέτρων. Ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν 16 κυβικῶν χιλιομέτρων ἐπέρχεται ἐτησίως ἀπώλεια λωρίδος ἴσης πρὸς 11)100 τοῦ χιλιοστομέτρου. Ὁ ὄγκος τῆς λωρίδος ταύτης ἐπιτίθεται εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης καὶ ἐκτοπίζει ἀνάλογον ποσότητα ὕδατος· ὥστε ἡ θάλασσα ἕνεκα τούτου βαθμιαίως ἀνυψοῦται. Τὸ ὕψος τοῦ ὑποτιθεμένου ἐπιπέδου ὑφίσταται ἐτήσιον ἀπώλειαν 155 χιλιοστῶν τοῦ χιλιοστομέτρου, διότι ἡ ἀναλογία τῆς ἠπειρωτικῆς ἐπιφανείας εἶνε περίπου 100)255α. Ὁσάκις λοιπὸν τὰ 155 χιλιοστὰ τοῦ χιλιοστομέτρου ἐμπεριέχονται εἰς τὰ 700 μέτρα ἢ τὰς 700,000 χιλιοστόμετρα, τόσα χρειάζονται ἔτη διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἡ πλήρης ἐξαφάνισις τῆς γῆς.

Διὰ τῆς διαιρέσεως εὑρίσκομεν τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ἐτῶν. Ὥστε μᾶς μένει ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ νέου ἔτους ἀρκετὸν διάστημα ζωῆς πρὶν καταποντισθῶμεν εἰς τὰ βάθη τοῦ ὠκεανοῦ.

Προσθετέον δὲ, ὅτι τοσούτῳ μᾶλλον ἀπέχει ἀφ' ἡμῶν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔπρεπε νὰ μεριμνήσωμεν περὶ τῆς κατασκευῆς νέας Κιβωτοῦ, ὅσῳ εἰς τοὺς προηγουμένους ὑπολογισμοὺς παρεδέχθημεν ὅτι τὰ φαινόμενα τῆς καταστροφῆς ἐξακολουθοῦσιν αἰέποτε μετὰ τῆς αὐτῆς δραστηριότητος, τουθ' ὅπερ εἶνε ἥκιστα πιθανὸν, δὲν ἐλάβομεν δὲ ποσῶς ὑπ' ὄψιν τὰ κέρδη τ' ἀποφερόμενα ἐκ τῶν ἡφαιστειωδῶν ἐκρήξεων, τῶν ἀνυψώσεων τοῦ ἐδάφους κτλ. Πρὸς τούτοις ἐνδεχόμενον εἶνε καθόσον αἱ ἠπειρωτικαὶ ἀπώλειαι θὰ λαμβάνωσι χώραν, νὰ συμβῇ μετασχηματισμός τις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς γοργότερος ὑπὸ τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα μέρος καὶ νὰ ἐπέλθῃ ἀντιστάθμισις εἰς τὴν ξηράν. Ὅπως παρετήρησεν ἐσχάτως ὁ κ. Ρομιὲ, τὸ βάρος τῶν θαλασσῶν ἐξισοῦται πρὸς τὸ βάρος τῆς βραχώδους στερεᾶς ὕλης, τῆς προκυψάσης ἐκ τῆς ἀνυψώσεως Ὑπάρχει εἰς τοῦτο ποιά τις ἰσορροπία. Ἂν τὸ βάρος τῶν θαλασσῶν αὐξηθῇ, πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἀνάλογος αὔξησις. Τὸ συμπέρασμα εἶνε, ὅτι δὲν θὰ καταστραφῇ ταχέως ἡ παροῦσα ἡμῶν κατοικία καὶ ὅτι πολλοὶ θὰ παρέλθωσι προφῆται καὶ πολλαὶ προφητεῖαι πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ προσδοκωμένη ἡμέρα.

Εἷς ἀναγνώστης.

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς μεσουρανοῦσιν ἀφ' ἑσπέρας ἀφοῦ νυκτώσῃ περὶ τὴν 7ην ὁ Ταῦρος μετὰ τῶν Πλειάδων καὶ τῶν Ὑάδων, εἶτα δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς ὀλίγον πρὸς Β. τοῦ κατακορύφου ὁ λαμπρὸς ὠχρὸς ἀστὴρ Ι τάξεως Αἴξ τοῦ Ἡνιόχου καὶ ὁ Ὠρίων πρὸς Ν, κατὰ δὲ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς ὁ λαμπρότατος ἀπλανὴς ἀστὴρ ὁ Σείριος. Ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Ἰανουάριον εἴπομεν ἀρκετὰ περὶ τῆς σχετικῆς θέσεως τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν, ὥστε παραπέμπομεν εἰς τὰ ἐκεῖ ῥηθέντα. Ἐνταῦθα προσθέτομεν ὅτι ἀφ' ἑσπέρας φαίνεται πρὸς τὰ ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος κάτωθεν τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ Λέοντος ὁ ἀπὸ Δ πρὸς Α ἐπιμήκης ἀστερισμὸς τῆς Ὕδρας, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εἶναι ἀστέρες τινὲς 4 τάξεως, πρὸς Α δὲ ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ὀφειοειδοῦς αὐτοῦ ἀστερισμοῦ, ἀστὴρ 2 τάξεως φέρων τὸ ἀραβικὸν ὄνομα Ἀλφάρδ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς μεσουρανεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον ὁ Λέων, ἐν ᾧ νῦν εὑρίσκεται καὶ ὁ πλανήτης Κρόνος, ὀλίγον δὲ πρὶν νὰ ἐξημερώσῃ μεσουρανεῖ ὀλίγον κάτωθεν τοῦ κατακορύφου πρὸς Ν αὐτοῦ ὁ Ἀρκτοῦρος καὶ ὁ Ζυγός, εὐδιάκριτος ἐκ τῶν δύο αὐτοῦ ἀστέρων α καὶ β, οἵτινες εἶναι β' τάξεως καὶ προηγοῦνται τοῦ Σκορπίου. Ἡ Μεγάλη Ἄρκτος μεσουρανεῖ κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς ὑψηλὰ πρὸς Β τοῦ κατακορύφου περὶ τὴν 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τὴν δὲ πρωΐαν εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὰ ΒΔ. Περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ὁ λαμπρὸς αὐτὸς ἀστερισμὸς μεσουρανεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον. Εἰς τὴν παράτασιν τῆς οὐρᾶς αὐτῆς, ἡ τοῦ ρυμοῦ ἐὰν τὴν δεχθῶμεν ὡς Ἄμαξαν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν λευκῶν ἀστέρων 2 τάξεως ε, ζ, η (τὸ σῶμα τῆς Ἁμάξης ἀποτελοῦσιν οἱ α, β, γ 2ας τάξεως καὶ Δ 3—4 τάξεως), εὑρίσκεται ὁ μνημονευθεὶς ἀστὴρ Ἀρκτοῦρος, λαμπρὸς ἀστὴρ 1 τάξεως, τοῦ ὁποίου τὸ χρῶμα εἶναι πορτογαλόχρουν, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς μεταβολὰς ἀποχρώσεων, γινόμενον ἐνίοτε ἄνευ περιόδου γνωστῆς ὠχρόν. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς φαίνεται λαμπρὸν πρὶν ἐξημερώσῃ ὁ Σκορπίος καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ φωτεινότερον μέρος τοῦ Γαλαξίου.

Ἥλιος.

Ἡ ἡμέρα ηὔξησεν ἀρκούντως, ὅπως ἦναι ἐπαισθητὸν τοῦτο μάλιστα εἰς τὸ μετὰ μεσημβρίαν τμῆμα αὐτῆς. Ὅπως δηλαδὴ εἴπομεν καὶ τὸν Ἰανουάριον ἡ παραδεδεγμένη ἐν τῷ συνήθει βίῳ μέση μεσημβρία δὲν εὑρίσκεται ὅπως ἡ ἀληθὴς εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως τοῦ ἡλίου· ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς μέσης καὶ ἀληθοῦς μεσημβρίας εἶναι τὴν 1 τοῦ μηνὸς 14 λεπτά, τὴν 15ην 13 λ. καὶ τὴν 28ην 10 λ. προηγουμένης τῆς μέσης μεσημβρίας. Ἡ ἡμέρα ἔχει διάρκειαν τὴν 15 τοῦ μηνὸς 11 ὡρῶν καὶ 16 λ. ἐνῷ τὴν 9ην Δεκεμβρίου ἡ διάρκεια αὐτῆς ἦτο 9 ὡρῶν καὶ 32 λεπτῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ μετ' ἀνεπαισθήτων σχεδὸν διαφορῶν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὁ ἥλιος

τὴν 7ην ἀνατέλλει εἰς τὰς	6ωρ.	46λ	καὶ δύει 5ωρ	43λ
15	6	35	5	51
28	6	16	5	4.

Ἀνατέλλει δ' ὀλίγον πρὸς Ν τοῦ κυρίου σημείου τῆς Ἀνατολῆς 16ο 1)2 καὶ δύει ἄλλο τόσον πρὸς

Digitized by Google

Ν τῆς Δύσεως τὴν 15 τοῦ μηνός. Τὴν 7ην μεσουρανεῖ τὴν μεσημβρίαν εἰς ὕψος ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα 40ο 3)4, τὴν 15ην 43ο 2)3, τὴν 28ην 48 2)3· ἐντεῦθεν αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ προσπίπτουσαι ὀλιγώτερον πλαγίως γίνονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισθητῶς θερμαί.

Σελήνη.

Φάσεις.

Πρῶτον τέταρτον τὴν	3ην εἰς τὰς	8 ωρ	4 λ	Μ. Μ.
Πανσέληνος	11	8	53	Μ. Μ.
Τελευταῖον τέταρτον	19	9	12	Μ. Μ.
Νέα σελήνη	26	1	25	Μ. Μ.

Ἡ θέσις τῆς σελήνης περὶ τὴν πανσέληνον εἶναι σχετικῶς πρὸς τὸν ἰσημερινὸν τοῦ οὐρανοῦ τοιαύτη, (πολὺ βορεία), ὥστε καὶ ἀνατέλλει ἐνωρὶς καὶ δύει ἀργά· περὶ τὸ πρῶτον τέταρτον ὅμως ἕνεκα τῆς νοτίας αὐτῆς θέσεως βραδύνει ἡ ἀνατολὴ αὐτῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Πλανῆται.

Ἡ Ἀφροδίτη ἐξακολουθεῖ νὰ φαίνεται τὸ πρωὶ ὡς Αὐγερινός, ἀλλ' ἐπειδὴ εὑρίσκεται πολὺ πρὸς Ν τοῦ οὐρανίου ἰσημερινοῦ, δὲν ὑψοῦται πολὺ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ἀνατέλλει δὲ τὴν 15ην 2 1)2 περίπου ὥρας πρὸ τοῦ ἡλίου, πρὸς τὸν ὁποῖον ὅμως πλησιάζει βραδέως. Ὁ Ἄρης καταντᾷ ἀόρατος καίπερ εὑρισκόμενος ὀλίγον πρὸς τὰ ΒΑ τοῦ ἡλίου. Ὁ Ζεὺς ἀόρατος. Τουναντίον ὁ Κρόνος εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Λέοντος εἶναι ὁρατὸς δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ τὴν 20 τοῦ μηνὸς εὑρισκόμενος εἰς ἀντίθεσιν μετὰ τοῦ ἡλίου, μεσουρανεῖ τὸ μεσονύκτιον.

Δ. ΚΟΚΚΙΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κανονικαὶ διατάξεις, ἐπιστολαί, λύσεις, θεσπίσματα τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μέχρι Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἐπιστασίᾳ Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών. Τόμοι 2. Ἐν Κωνσταντινουπόλει Σελ. 418—476. 8ον.

Ἡ εἰρημένη συλλογὴ τῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ θεσπισμάτων τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχισυντάκτου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει θεολογικοῦ περιοδικοῦ «Ἀληθείας» κ. Μ. Ι. Γεδεών, εἶνε σπουδαιοτάτη διὰ τὴν ἱστορίαν τὴν ἐκκλησιαστικήν, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος· ἀπαραίτητος δὲ ὁδηγὸς εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὸ κανονικὸν δίκαιον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ Ἀρχιερεῖς, οἵτινες ἔχουσι καὶ πολιτικὴν δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, δυναμένους νὰ εὕρωσιν ἐν ταῖς διατάξεσι ταύταις ἑρμηνείαν τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ λύσιν ἀποριῶν.

Τὰ ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ πατριαρχικὰ ἔγγραφα δὲν εἶνε πάντα ἀνέκδοτα, πολλὰ εὑρίσκοντο ἐν διαφόροις βιβλίοις δυσευρέτοις καὶ σπανίοις· ὁ κ. Γεδεὼν δὲ συνήγαγε ταῦτα μετὰ πλείστων ἄλλων ἀνεκδότων ἐν δυσὶ τόμοις, σημειῶν ἑνὸς ἑκάστου τὴν πηγὴν ἐξ ἧς παρέλαβε. Δὲν συμπεριέλαβε δὲ ἐν τῇ συλλογῇ τὰς διατάξεις τὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ Συντάγματι τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων, τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ Γ. Α. Ῥάλλη καὶ Μ. Ποτλῆ, καθὼς καὶ τὰς εὑρισκομένας ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς ἐγγράφοις τοῖς ἐκδοθεῖσιν ὑπὸ Miklosich Müller.

Εὐκταῖον θὰ ἦτο ἂν πλὴν τῆς συλλογῆς ταύτης ἐξεδίδετο καὶ ἑτέρα περιλαμβάνουσα τὰς ἐπὶ ἄλλης ὕλης πατριαρχικὰς διατάξεις, ἣν ἀναφέρει ὁ κ. Γεδεὼν ἐν βραχεῖ προλόγῳ αὐτοῦ, οἷον τὰς ἀφορώσας εἰς ἐνοριακὰ δίκαια κατὰ τόπους, εἰς ὁροθέσια Μονῶν, εἰς ὑποτυπώσεις καὶ κανονισμοὺς Μονῶν, εἰς ἑτεροδιδασκαλίας. Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ὁ κ. Γεδεὼν περιέλαβε μόνον τὰς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου ἐκδοθείσας δύο ἐγκυκλίους περὶ τῆς ἐν Ἄνδρῳ ἑτεροδιδασκαλίας τοῦ Θεοσεβασμοῦ τοῦ Θεοφίλου Καΐρη, καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἄνδρον Ὀρφανοτροφείῳ μαθητευσάντων χαϊρίων μαθητῶν, τῶν ζητούντων διδασκαλικὰς θέσεις [1839 Σεπτ. καὶ 1839 Δεκεμ.]. Καὶ ὑπὸ φιλολογικὴν δὲ ἔποψιν ἡ συλλογὴ εἶνε ἀξία λόγου, μάλιστα τῶν ἐγγράφων τῆς 16 καὶ 17 ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν πολλὰ ἔχει τις νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα ἀλάνθαστα περὶ τοῦ πνεύματος, ὅπερ διεῖπεν ἐν γένει τὰ τῆς διοικήσεως τῆς ἐκκλησίας κατὰ τοὺς εἰρημένους αἰῶνας. Ἡ ὅλη συλλογὴ περιλαμβάνει ἔγγραφα 363.

Λ. Μ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ Oxford Magazine γίνεται διὰ μακρῶν λόγος περὶ τῶν ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου ἀνασκαφῶν, ὅσας ἐπεχείρησαν Ἄγγλοι ἀρχαιολόγοι. Εὑρέθησαν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκεῖ μαρμάρινοι στῦλοι ἀρχαίου οἰκοδομήματος καί τινες ἐπιγραφαί, ἀναφερόμεναι εἰς τὸ αὐτόθι ἱερὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός. Οὐδὲν ὅμως ἐκ τῶν ἀνασκαφέντων ἀρχαίων λειψάνων εἶνε ἀρτιμελές, τὰ περιεργότερα δὲ τούτων εἶνε δύο ἀγαλμάτια εἰκονίζοντα, τὸ μὲν τὸν Ἔρωτα τὸ δὲ τὸν Σάραπιν, ἔχοντα παρὰ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ καθήμενον τὸν Κέρβερον· καὶ ἄλλα διάφορα ἀγαλμάτια παριστῶντα γυναῖκας, καὶ μάλιστα ἱερείας, καταλέγονται ἐν τοῖς εὑρήμασιν. Οἱ Ἄγγλοι ἀρχαιολόγοι εἰκάζουσιν ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι ἡ ἀγορὰ τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος. Πλὴν τῶν ἐπιγραφῶν, εὑρέθη καὶ κολοσσιαία κεφαλὴ βοός, οὐχὶ ἀτέχνως κατειργασμένη. Τὰ πολυτιμότερα τῶν ἀνασκαφέντων ἀρχαιολογημάτων μεταφέρονται εἰς Ἀγγλίαν ἵνα κοσμήσωσι τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον.

~~~~~ Τὸ Διεθνὲς ζωολογικὸν συνέδριον θὰ συνέλθῃ κατὰ τὸ 1891 ἐν Βασιγκτὼν τῆς Ἀμερικῆς.

~~~~~ Ὁ ἀγγλικανὸς ἐπίσκοπος τοῦ Ριπὸν Carpenter ἔκαμεν ἐσχάτως ἐν τῇ φιλοσοφικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἑταιρίᾳ τοῦ Leeds διάλεξιν περὶ Βούδδα, περὶ τοῦ ὁποίου μέγας λόγος γίνεται ἀπό τινος ἐν τῷ θεολογικῷ κόσμῳ τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ἐπίσκοπος ὡμίλησε περὶ τοῦ μεγάλου κήρυκος τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀπεριορίστου εὐσπλαγχνίας μετὰ πολλοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ σχεδὸν ἀνεπιφυλάκτου θαυμασμοῦ.

~~~~~ Ἤρχισε πάλιν ν' ἀνακινῆται τὸ ζήτημα περὶ τῆς γνησιότητος τῶν σαικσπηρείων δραμάτων, τὰ ὁποῖά τινες θέλουσι ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὸν Βάκωνα. Νέον βιβλίον ὑποστηρίζον ἐρρωμένως τὴν γνώμην ταύτην ἐξεδόθη ἐν ἄρτι Χικάγῳ ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἔδιον Ῥήδ.

~~~~~ Ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ Χάνσεν κατετέθη βαρύτιμος στέφανος ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τοῦ ἐν Βιέννῃ ἐπιτετραμμένου τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Μάνου.

~~~~~ Κατὰ τὰς ἐνεργουμένας ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἀνασκαφὰς ἐν Ἐρετρείᾳ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ θεάτρου ἀνευρέθη στοά, παρ' αὐτὴν δὲ δύο τάφοι καὶ τεῖχος.

Digitized by Google
~~~~~

~~~~~ Ἀφίκετο ὁ νέος διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις γαλλικῆς Σχολῆς κ. Ὡμόλλ. Ὁ κ. Ὡμόλλ εἶνε ἀρχαῖος ἑταῖρος τῆς σχολῆς, τὸ δὲ ὄνομά του ἔχει συνδέσῃ ἀρρήκτως μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας. Αἱ πρῶται ἀνασκαφαὶ τῆς Δήλου, καθ' ἃς ἀπεκαλύφθη ὁλοκλήρως ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, αἱ στοαί, αἱ ἐπιτύμβιοι στῆλαι, αἱ ἐπιγραφαί, τόσα ἄλλα μνημεῖα, ὀφείλουσι τὴν ἀρχήν των εἰς τὸν κ. Ὡμόλλ, ὅστις διηύθυνε τὰς ἐργασίας δημοσιεύσας πλείστας περὶ τούτων ἀξίας λόγου διατριβάς. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς τὸν Ὡμόλλ θὰ πέσῃ ὁ ἐπίζηλος κλῆρος νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Δελφικοῦ ἱεροῦ, αἱ πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ ὁποίου ἐργασίαι ἄρχονται προσεχῶς.

~~~~~ Κατ' αὐτὰς ἡ Γαλλικὴ Τράπεζα ἀπέδωκεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν τὰ πρὸ τριῶν μηνῶν ὡς δάνειον ληφθέντα 3 ἑκατομμύρια λιρῶν. Τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς τοῦ χρηματικοῦ τούτου ποσοῦ ἀνῆλθον εἰς 28,675 φρ., ἐγένετο δὲ ἡ ἀπόδοσις εἰς χρυσὸν ἐντὸς κιβωτίων, ὧν τὸ ὁλικὸν βάρος ἀνήρχετο εἰς 20 τόννους καὶ πλέον.

~~~~~ Πρῶτος ἐκ τῶν Γερμανῶν κριτικῶν ἐδημοσίευσε κρίσιν περὶ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος ἀριστοτελικοῦ ἔργου ὁ ἐπιφανὴς Δίελς καθηγητὴς τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου. Ὁ Γερμανὸς φιλόλογος ἀποφαίνεται ὅτι τὸ ἔργον ὑπερέβη τὰς προσδοκίας του, θεωρεῖ δὲ τὴν εὕρεσιν αὐτοῦ ἔκτακτον φιλολογικὸν γεγονός.

~~~~~ Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εὑρέθη ὅτι ἐκ τῶν 60 ἑκατομμυρίων κατοίκων αὐτῶν τὰ 10 ἑκατομμύρια εἶνε Καθολικοί. Τῷ 1807 ἐκ τῶν τότε 6 ἑκατομμυρίων κατοίκων μόνον 40,000 ἦσαν Καθολικοί.

~~~~~ Ὁ Στάνλεϋ ἀπεφάσισεν ὅλα τὰ δῶρα, ἅτινα ἔλαβε παρ' ἡγεμόνων, ἀξίας πλέον τῶν 500 χιλιάδων δολλαρίων, νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν στρατηγὸν Μπούθ, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας.

~~~~~ Ὁ *Ἔμπορος τῆς Βενετίας* τοῦ Σαίξπηρ μετεφράσθη τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ Σουλτάνου Χασὰν Σιρρῆ Ἐφφένδη.

~~~~~ Τὸ προσεχὲς θέρος θὰ γείνῃ ἐν Παρισίοις μεγάλη ἔκθεσις ἔργων τοῦ Μεσσονιέ.

~~~~~ Ἀναμένεται προσεχῶς ἐνταῦθα ἡ διάσημος Γαλλὶς ἠθοποιὸς Σεγκὸν Βεμπὲρ, ἥτις θὰ δώσῃ παραστάσεις τινὰς ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ.

~~~~~ Ἡ ἐτησία παραγωγὴ τοῦ καφὲ καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἀνέρχεται εἰς 862,700 τόννους, ἐξ ὧν τοὺς 490,000 τόννους παράγει ἡ Βρασιλία. Ἡ δὲ κατανάλωσις εἰς 856,000 τόννων, ἐξ ὧν τοὺς 430,000 ἐξοδεύει ἡ ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ὁ ψεύτης

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο παίζεται διὰ μιᾶς δέσμης παιγνιοχάρτων ὡς ἑξῆς: Τὰ παιγνιόχαρτα ἀνακατεύονται κόπτονται καὶ διανέμονται κεκαλυμμένα μεταξὺ τῶν μετεχόντων τοῦ παιγνιδίου ἐξ ἴσου, ἢ ἂν τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν, εἰς ἄλλους ἓν περισσότερον καὶ εἰς ἄλλους ἓν ὀλιγώτερον. Τοῦ παιγνιδίου ἠμποροῦν νὰ μετάσχουν 8 ἕως 12 ἢ καὶ περισσότεροι καθήμενοι πέριξ τραπέζης.

Ὁ πρῶτος πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ διανέμοντος τὰ χαρτία θέτει ἓν ἐκ τῶν χαρτίων του κάτω κεκαλυμμένον καὶ ὀνομάζει αὐτὸ μεγαλοφώνως: *Τρία*, *πέντε*, *ρήγας*! χωρὶς νὰ λέγῃ εἰς τίνα φυλὴν ἀνήκει, ἂν εἶνε δηλαδὴ *σπαθὶ* ἢ *κοῦπα* κλπ. Ὁ μετ' αὐτὸν θέτει ἐπὶ τοῦ κατατεθέντος χαρτίου ἓν ἐκ τῶν ἰδικῶν του χαρτίων, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει μεγαλοφώνως, πρέπει δὲ νὰ εἶνε τοῦτο κατὰ ἓν μεγαλήτερον τοῦ τεθέντος ὑπὸ τοῦ πρώτου, καὶ ὁ ἑπόμενος ὁμοίως καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Π. χ. Ὁ πρῶτος θέτει *ἕξ*· ὁ δεύτερος θὰ θέσῃ *ἑπτά*, ὁ τρίτος *ὀκτὼ* κ. ἑ. Ἢ ὁ πρῶτος θέτει *δάμαν*· ὁ δεύτερος *ρήγαν*, ὁ τρίτος *ἄσσον* κ. ἑ. Καὶ ἐὰν τις δὲν ἔχει τὸ χαρτίον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ θέσῃ, θέτει ἓν ἄλλο ψευδόμενος.

Οἱ λοιποὶ παίζοντες παρακολουθοῦσι τοὺς θέτοντας χαρτία, μελετῶσι τὰς φυσιογνωμίας αὐτῶν, καὶ ὁσάκις ὑποπτεύουσιν ὅτι ψεύδεταί τις, φωνάζουσι: ψεύματα! Τὰ χαρτία ἀποκαλύπτονται καὶ ὁ φωραθεὶς ὑποχρεοῦται νὰ λάβῃ ὅλα τὰ κατατεθέντα ἀνὰ χεῖρας, παίζει δὲ πρῶτος ὁ καταγγείλας αὐτὸν ὡς ψεύτην. Ἂν ὅμως μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν χαρτίων ἀποδειχθῇ ὅτι ἀδίκως κατηγγέλθη, λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας πάντα τὰ κατατεθέντα χαρτία ὁ καταγγείλας, καὶ ὁ συκοφαντηθεὶς παίζει πρῶτος. Κερδίζει δὲ ἐκεῖνος ὅστις τελειώνει πρῶτος τὰ χαρτία του καὶ λαμβάνει ὅλα τὰ χρήματα ὅσα ἔθεσαν ἐν ἀρχῇ οἱ μετέχοντες τοῦ παιγνιδίου.

Τὸ παιγνίδιον τοῦτο εἶνε ἁπλοῦν καὶ ζωηρότατον.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Δάκρυ ἢ μειδίαμα;
Ποῖοι εἶνε οἱ αὐστηρότεροι κριταί;
Τί φοβοῦνται καὶ οἱ ἀνδρειότεροι;
Ἀγάπη ἢ ἔρως;
Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα λέξις;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ καλητέρα ἡλικία;
Ἀπ. Ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἐννοεῖ νὰ ξεκολλήσῃ ἡ γυνή, παρὰ πολὺν καιρὸν ἀφοῦ τὴν περάσῃ.
Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ πικροτέρα λύπη;
Ἀπ. Νὰ χάσῃς τὸν θεῖόν σου . . . καὶ τὴν κληρονομίαν του. *Ἔψιλον.*

Ἐρ. Τί προτιμᾶτε: τὴν Σκύλλαν ἢ τὴν Χάρυβδιν;
Ἀπ. Καμμίαν· μοῦ φθάνει ἡ γυναῖκά μου.
Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα διάψευσις τῶν ἐλπίδων.
Ἀπ. Ἄλλος νὰ σοῦ πάρῃ τὴν νύμφην καὶ εἰς σὲ νὰ στείλουν κουφέτα. *Ῥήγας.*

Ἐρ. Ποίας ἡλικίας ἦτο ὁ Ἀδὰμ ὅταν ἐπλάσθη;
Ἀπ. Ὀλίγας ὥρας μεγαλήτερος τῆς Εὔας.
Πολύμητις.

Ἐρ. Τί μισεῖ περισσότερον ἡ γυνή;
Ἀπ. Τὴν καλλονὴν . . . ὅταν ἀνήκῃ εἰς ἄλλην.
Παρνασός.

Ἐρ. Ποῖοι βλέπουν καλήτερα;
Ἀπ. Οἱ ἐχθροί μας.
Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ πικροτέρα λύπη;
Ἀπ. Νὰ βρῇς μιὰ πλούσια Ῥεβέκκα
καὶ μέσ' 'ς τοῦ γάμου σου τὴν γλύκα
νὰ πάρῃ ὁ Χάρος τὴ γυναῖκα
καὶ ὁ πατέρας της . . . τὴν προῖκα.
Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα διάψευσις τῶν ἐλπίδων;
Ἀπ. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ δίλημμα
ἀπάντησιν εὐρῆκα:
ἐνῷ προσμένεις φίλημα
νὰ μείνῃς . . . μὲ τὴν γλύκα.
† *Παπᾶς.*

Ἐρ. Ποῖαι ἁλύσεις εἶνε αἱ διαρκέστεραι;
Ἀπ. Ἡ ἁλυσίδαις ἡ χρυσαὶς ὁποῦ κρατοῦν δεμένους
μαζὶ τοὺς δεσμοφύλακας καὶ τοὺς φυλακισμένους.
Δέλτα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google
~~~~~

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Φεβρουαρίου 1891

	Ἀγορ.		Πωλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0/0	505	—	506	—
» 120,000,000 » 5 0/0	582	—	583	—
» 170,000,000 » 5 0/0	580	—	581	—
» 135,000,000 » 5 0/0	472	—	475	—
» 30,000,000 » 4 0/0	461	—	465	—
» 125,000,000 » 4 0/0	461	—	465	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	549	75	550	
ΜΕΤΟΧΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4475		4485	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	315		316	
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	294	50	295	
Βιομηχανικῆς πίστεως	94		94	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	202	25	202	50
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	443		444	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	226		226	50
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	154		155	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	74		75	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	91		95	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	97	50	98	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	358	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	40	25	41
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	38	25	39
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	05	29	10
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	31	95	32	
Τρίμηνον Γαλλίας	1,26	50	1,26	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	10	32	20
Ὄψεως Γαλλίας	1,27	63	1,27	75

Οἱ ὀλίγοι ἐν Ῥωσσίᾳ συνδρομηταὶ οἱ ἕνεκα ἐλλείψεως μέσου ἀποστολῆς καθυστεροῦντες ἔτι τὴν συνδρομὴν τοῦ 1890 παρακαλοῦνται νὰ καταβάλωσι ταύτην μετὰ τῆς τοῦ 1891 εἰς τὸν ἐν Ὀδησσῷ ἀνταποκριτὴν τῆς Ἑστίας κ. Π. Περάκην βιβλιοπώλην, διότι ἄλλως θὰ διακοπῇ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544.000.000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

8 8

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

8 8

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ:

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμποντα τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων, μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον, ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ. Πλὴν τῶν «Μαγικῶν Παιγνίων», ὧν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πανθομολογεῖται, διασκεδαστικώτατον βιβλίον εἰς τὰς ἑσπερινὰς συναναστροφὰς τώρα τὸν χειμῶνα εἶνε καὶ τὸ «Βιβλίον τῆς Σφιγγός», περιέχον περιεργότατα παιγνίδια, προβλήματα, αἰνίγματα, γρίφους, κρυπτογραφήματα, λογοπαίγνια, ἐκτελούμενα μὲ παιγνιόχαρτα, δόμινο, σκάκι, ἀριθμούς, λέξεις, σχήματα ποικίλα κτλ. κτλ. μετὰ τῶν λύσεων ἐν τέλει. Τιμᾶται δραχ. 2.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας πείρας. Ἐφήρμοσεν ὁ ἴδιος τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ ἔγεινεν ἀπὸ πτωχὸς τυπογράφος ὁποῦ ἦτο κατ' ἀρχάς, ὁ *μέγας Φραγκλῖνος*, ἀποκτήσας πλούτη, δόξαν, τιμάς, καὶ ἀνακηρυχθεὶς εἷς τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Εἶνε λοιπὸν ὁ τρόπος δεδοκιμασμένος, ἑπομένως καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς πλουτισμόν. Τιμᾶται λεπτῶν 50·—Δίδεται δὲ δωρεὰν εἰς πάντα ἀγοράζοντα ἓν ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων.

Ἐξεδόθησαν

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ

ΠΕΡΑΝ ΤΟΥ ΙΣΘΜΟΥ

Πελοποννησιακαὶ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Ὕφους ἀνθηρότης καὶ καλλιέπεια, ἔξαρσις ποιητικὴ καὶ περιγραφικὴ δύναμις εἶνε τὰ χαρακτηρίζοντα καὶ τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ συγγραφέως τῶν «Ἀθηναϊκῶν Νυκτῶν», ἐν ᾧ ζωηρῶς ἀπεικονίζει τὴν πάλαι καὶ νῦν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου.— Ἀποτελεῖται ἐκ σελ. 354 καὶ κοσμεῖται ὑπὸ 6 εὐρωπαϊκῶν εἰκόνων.

Τιμᾶται δρ. 3. Μετὰ ταχ. τελῶν δρ. 3,50

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας.

Ἄρτι ἐξεδόθησαν

ΡΑΙΝΟΛΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ἤτοι

Ποῖα τὰ μέσα πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν κτημάτων καὶ ἐπικερδῆ καλλιέργειαν τῶν σιτηρῶν, τῆς ἀμπέλου καὶ σταφιδαμπέλου, τοῦ καπνοῦ, τῶν λαχανικῶν κτλ. Μετὰ δύο πινάκων.

(Ἐν αὐτῷ δίδονται λεπτομερεῖς καὶ σαφέσταται ὁδηγίαι καὶ περὶ τῆς χρήσεως τῶν χημικῶν λιπασμάτων τῶν ἄρτι εἰσαχθέντων εἰς τὰς καλλιεργείας διαφόρων προϊόντων καὶ ἀποδειχθέντων συντελεστικωτάτων εἰς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς.)

Τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 9 ΤΟΜΟΣ Α'

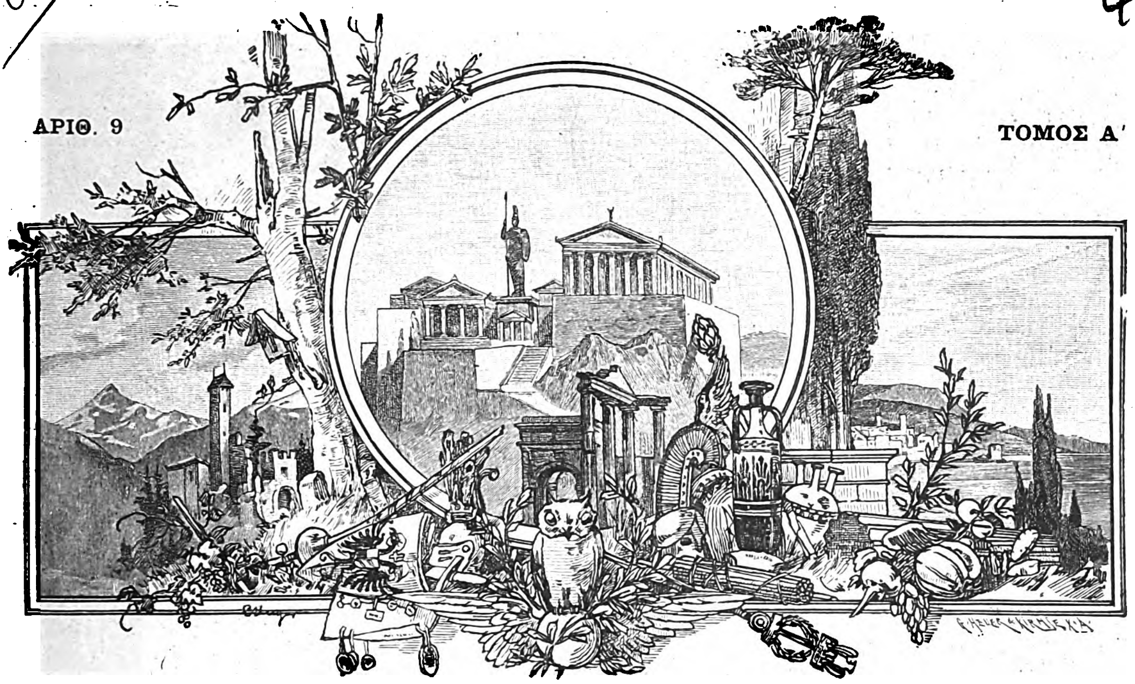

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καί χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμὰς. . . . . . 8 — ἐτησία δραχμὰς 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 3 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΤΙ ΕΜΕΙΝΑ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ, διήγημα ὑπὸ Δ. Βικέλα.
Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ, κατὰ μετάφρασιν τῆς Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος διαδόχου τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν.
Η ΜΑΓΕΜΜΕΝΗ ΒΡΥΣΙ, ποίημα ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλη.
Η ΑΠΟΚΡΕΩΣ.
ΑΝΩ ΚΑΚΩ : **Ἡ καταιγὶς τῆς Νέας Ὑόρκης, Ἄνθρακες ἄνευ καπνοῦ, Δὲν τὴν εἶδα.**
Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, **Μάρτιος** ὑπὸ Δ. Κ. Κοκκίδου.
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς μάχης τῆς Σαδόβας, — Χορὸς Δερβισῶν. — Τουρκικὸν καφενεῖον

ΟΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝΤΕΣ

τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὀλίγοι συνδρομηταὶ ἐπαρχιῶν καὶ ἐξωτερικοῦ παρακαλοῦνται ἐντὸς τοῦ Μαρτίου νὰ πληρώσωσι ταύτην εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνταποκριτὰς τῆς Ἑστίας ἢ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Κατ' ἀπόφασιν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, τὸ προεδρεῖον τοῦ Π α ν ε λ λ η ν ί ο υ Γ υ μ ν α σ τ ι κ ο ῦ Σ υ λ λ ό γ ο υ γνωστοποιεῖ εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ Ἕλληνας ὅτι

ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΕΙ

Γυμναστικοὺς ἀγῶνας τελεσθησομένους κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου εἰς ἡμέραν ὁρισθησομένην προσεχῶς.

Αἱ ἀσκήσεις, ἐφ' ὧν θὰ διαγωνισθῶσιν οἱ προσελευσόμενοι, εἰσί: 1) Ἅλμα ἁπλοῦν [εἰς τὴν πρώτην]· 2) ἅλμα τριπλοῦν [εἰς τὰς τρεῖς]· 3) λιθοβολία [ῥίψιμον λιθαρίου ἔχοντος βάρος 6 ὀκάδων καὶ σχῆμα σφαιρικόν]· 4) δισκοβολία· 5) δρόμος· 6) δρόμος μετ' ἐμποδίων· 7) ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ὑπὲρ σχοινίον· 8) ἅλμα ἐπὶ ἐφαλτηρίου διπλοῦ· 9) ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλω· 10) αἱ συνήθεις ἀσκήσεις ἐπὶ τῶν ἐξαρτημάτων τῆς γεφύρας· 11) ἀσκήσεις ἐπὶ διζύγου· 12) ἀσκήσεις ἐπὶ μονοζύγου· 13) ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστοῦ· 14) συντακτικαὶ ἀσκήσεις ὁμίλου γυμναστῶν διὰ κορυνῶν καὶ ἁλτήρων· 15) ἄρσις βαρῶν· 16) ἀνταγωνιστικὴ παιδιὰ μεταξὺ δύο ἰσαρίθμων ὁμίλων γυμναστῶν διὰ τῆς ἑλκυστίνδος καὶ 17) ἀκροχειρία.

Ἡμέραι πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν ἐπιθυμούντων ν' ἀγωνισθῶσιν ὡρίσθησαν αἱ Κυριακαὶ καὶ ἑορταὶ ἀπὸ τῆς 10—12 πρὸ μεσημβρίας ἐν τῷ δημοσίῳ Γυμναστηρίῳ. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας δέον νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κεντρικοῦ Γυμναστηρίου. Ὅσοι ἤθελον τύχει τοῦ α' βραβείου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, λαμβάνουσι τὰ ἔξοδα τῆς ἀφίξεως καὶ ἐπιστροφῆς των. Τὰ βραβεῖα ὁρισθήσονται προσεχῶς.

Ὁ πρόεδρος — Ὁ γραμματεὺς
Ἰω. Φωκιανός. — Ν. Λ. Κοτσελόπουλος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐδόθη μέγας χορὸς ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, εἰς ὃν παρέστη καὶ ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια. Τοῦ χοροῦ μετέσχον καὶ τὰ πληρώματα τῶν ἐν Πειραιεῖ προσωρμισμένων ἀγγλικῶν πλοίων. Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια παρέστη καὶ εἰς τὸν χορὸν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ κ. Καραπάνου γενόμενον τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν.

—Κατέπλευσε τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰς Πειραιᾶ μοῖρα τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου ἀποτελουμένη ἐκ τριῶν πυργωτῶν καὶ ἑνὸς θωρηκτοῦ ὑπὸ τὸν μοίραρχον κ. Rawson.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὁ ἐπιφανὴς νομομαθὴς καὶ καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Πέτρος Παπαρρηγόπουλος ἐν ἡλικίᾳ 74 ἐτῶν. Πλειότερα περὶ τοῦ ἀποθανόντος εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον τῆς *Ἑστίας*.

—Ὁ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀποθανὼν ἐνταῦθα Βασίλειος Σταθόπουλος, ἀρχαῖος θεράπων τοῦ οἴκου Σχουζὲ, κατέλιπε διὰ διαθήκης πρὸς ἀγαθοεργοὺς σκοποὺς τὰ ἑξῆς κληροδοτήματα: Α') *εἰκοσιπέντε* ὀνομαστικὰς μετοχὰς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἤτοι ὑπὲρ τὰς 100 χιλιάδας δραχμῶν, εἰς τὸ ἐνταῦθα νοσοκομεῖον «Εὐαγγελισμόν», Β') δραχμὰς 5 χιλιάδας εἰς τὴν Σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων, Γ') δραχμὰς 2 χιλιάδας εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, Δ') δραχμὰς 10 χιλιάδας εἰς τὸν ναὸν τῆς Παναγίας τοῦ χωρίου Σχουλάλικα τοῦ Ἀγρινίου.

— Ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὁ ὑποστράτηγος Γ. Λάππας χρηματίσας πολλάκις βουλευτὴς Λεβαδίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν καὶ τὰ τελευταῖα τεύχη 19ον — 20ον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λεξικοῦ, τοῦ ὑφηγητοῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Α. Ν. Γ ι ά ν ν α ρ η· οὕτω δὲ ἀποπερατοῦται πλέον καὶ ἡ ἔκδοσις αὕτη τοῦ «Μικροῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης». Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ 174 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐκ σελίδων ἐν ὅλῳ 2,800, διαιρεῖται δὲ εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καὶ περιέχει ἀπειραρίθμους νέας λέξεις, ἀθησαυρίστους εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα ἑλληνικὰ Λεξικά. Ἔχει προσέτι καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ σημειώνεται ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης τῶν διχρόνων. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἑ λ λ η ν ι κ ὸ ν Λ ε ξ ι κ ὸ ν τοῦ κ. Γιάνναρη καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα εἰς πάντας. Ἕκαστον σῶμα τιμᾶται δρ. 15 καὶ εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Ἀριστοτέλους Ἀθηναίων Πολιτεία, ἐκδιδομένη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς δευτέρας ἀγγλικῆς το ὑκ. Κένυων ἐκδόσεως. Προτάσσεται δὲ εἰσαγωγὴ ὑπὸ Ἀ χ ι λ λ έ ω ς Ἀ γ α θ ο ν ί κ ο υ ἀρεοπαγίτου. Ἐν Ἀθήναις, Μπὰρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται, 1891. 8ον ι'—56. Τιμᾶται δρ. 1,20, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 1,20. (Οἱ ἀποστέλλοντες πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» τὸ ἀντίτιμον καὶ ἐπὶ πλέον 30 λεπτὰ διὰ τὰ ταχυδρομικὰ λαμβάνουσιν ἀμέσως τὸ βιβλίον).

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

Ἕνεκα τῆς Ἀπόκρεω ἡ κλήρωσις τοῦ λαχείου τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Ἑστίας ἀναβάλλεται διὰ τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 10 Μαρτίου. Οἱ κερδίσοντες ἀριθμοὶ θὰ δημοσιευθῶσι διὰ τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων τῆς 11 Μαρτίου.

Digitized by Google

ΔΙΑΤΙ ΕΜΕΙΝΑ ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Διήγημα

Εἶχα φθάσει τὴν νύκτα εἰς Κρήτην. . . ὁ λόγος περὶ παλαιῶν πραγμάτων, — περὶ τοῦ κινήματος τοῦ 1866. Ἤμην νέος τότε. Πρὸ δύο ἤδη ἐτῶν εἶχα τελειώσει τὰς σπουδάς μου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ πρὸ μηνῶν τινων εἶχα ἀρχίσει τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικηγορικοῦ ἐπαγγέλματος. Εἶπα ἐξάσκησιν, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι ἡ σπάνις πελατῶν δὲν μοῦ παρεῖχε πολλὰς ἀφορμὰς πρὸς ἐπίδειξιν τῆς νομομαθείας μου, ἡ δ' ἔλλειψις ἐργασίας δὲν συνετέλει εἰς αὔξησιν τοῦ μετρίου ἀνέκαθεν ἐνθουσιασμοῦ μου διὰ τὴν νομικὴν ἐπιστήμην. Ἔγεινα νομικὸς ὄχι ἐκ κλίσεως, ἀλλὰ κατὰ καθῆκον, χαριζόμενος εἰς τοὺς γονεῖς μου. Ἡ κλίσις μου παιδιόθεν ἦτο διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον· τὴν ἀνέπτυξε δ' ἔτι μᾶλλον μετέπειτα ὁ σχηματισμὸς τῆς πανεπιστημιακῆς φάλαγγος κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, — τὴν ἐθνοσωτήριον μεταπολίτευσιν, ὡς τὴν εἶχον βαπτίσει οἱ τότε δημαγωγοί μας. Ἕνεκα τῆς φάλαγγος παρημελήθησαν τὰ μαθήματα καὶ παρετάθη κατὰ δύο ὁλόκληρα ἔτη ἡ φοίτησίς μου εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ ἔλαβα τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ νὰ προαχθῶ μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, ἡ δὲ στολή μου, τὴν ὁποίαν εὐλαβῶς διετήρησα ἔκτοτε, ἐκέντα τὴν νεανικήν μου φιλοτιμίαν περισσότερον τοῦ δυσκόλως ἀποκτηθέντος διδακτορικοῦ διπλώματος.

Δὲν μὲ παρώρμησε μόνη ἡ στολή μου εἰς τὸ νὰ μεταβῶ ὅπου ἠγωνίζοντο οἱ ἀδελφοί μου. Δὲν διατείνομαι ὅτι ἤμην ἀπηλλαγμένος πάσης ματαιότητος, ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι δὲν ἤμην χειρότερος τῶν πολλῶν ὁμηλίκων μου, ὅσων τότε ἠλέκτρισε τὰς ψυχὰς ἡ ἐξέγερσις τῆς πολυπαθοῦς νήσου. Πόσοι, καὶ χωρὶς νὰ ἔχωσι προηγούμενα φαλαγγιτικά, ἔδραμον ἐκεῖ, καὶ πόσοι διὰ τοῦ αἵματός των ἐμαρτύρησαν τὴν ἁγνότητα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των! Ὁπωσδήποτε ὁμολογῶ ὅτι μ' ἐπηρέασεν ἡ συναίσθησις ὅτι ἤμην ἀξιωματικός. Ἐφανταζόμην ὅτι ἠδυνάμην, ὡς τοιοῦτος, νὰ φανῶ χρησιμώτερος. Ἄλλως ἤμην ὑγιής, ἄρτιος, εὔρωστος· συνειθίσας δὲ παιδιόθεν νὰ περιφέρωμαι ὡς κυνηγὸς εἰς τὰ βουνὰ τῆς Ἀττικῆς, ἐνόμιζον ὅτι ἤμην ἀρκούντως προητοιμασμένος διὰ ν' ἀνθέξω εἰς τοὺς κόπους τοῦ ἐκεῖ βουνοπολέμου. Μόνη ἡ προσδοκία τῆς κακοπαθείας τῶν νυκτῶν μὲ ἀνησύχει ὀλίγον, ἀλλά, διὰ νὰ σκληραγωγηθῶ ἐκ προοιμίων, δὲν ἐκοιμήθην εἰς τὴν κλίνην μου ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου. Κατεκλινόμην εἴτε ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ δωματίου, εἴτε ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς ὑπαίθρου αὐλῆς μας. Τὸ πρᾶγμα κατ' ἀρχὰς δὲν ἦτο εὐχάριστον, βαθμηδὸν ὅμως συνείθισα καὶ ὅτε, ἐπὶ τέλους, ἐπεβιβάσθην εἰς τὸ μικρὸν μεγαλώνυμον ἀτμόπλοιον, τὸ δοξασθὲν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ἐθεώρουν ἐμαυτὸν ἱκανὸν πρὸς πᾶσαν ἀνδραγαθίαν.

Τὸ ἱστορικὸν σκάφος μᾶς ἔφερεν εἰς τὰ βάθη σκοτεινῆς νυκτὸς ἐντὸς ὁρμίσκου, παρὰ τὰ μεσημβρινοδυτικὰ παράλια τῆς νήσου. Τὸ πρωΐ, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν ἐνόπλων νησιωτῶν, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπερίμενον καὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν ἀποβιβασθέντας, ἀνέβημεν εἰς κώμην κειμένην ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ εὑρίσκετο σῶμα ἐπαναστατῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἀκριβῶς τοῦ ὁπλαρχηγοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔφερα συστατικὴν τοῦ θείου μου. Ἦτο ἀρχαῖος φίλος του ὁ θεῖός μου, φαίνεται δὲ ὅτι ἦσαν ἔνθερμοι αἱ ὑπὲρ ἐμοῦ συστάσεις. Πρωτοῦ ἀνοίξῃ τὴν σφραγισμένην ἐπιστολὴν ὁ καπετάνιος, (ἀποσιωπῶ τὸ πασίγνωστον ἄλλως ὄνομά του), ἔρριψεν ἐπὶ τῆς στολῆς μου βλέμμα λοξὸν ὑπὸ τὰς δασείας ὀφρεῖς του. Δὲν εἶπε λέξιν, ἀλλ' ὅμως μ' ἐτάραξε τὸ βλέμμα ἐκεῖνο, — ἴσως διότι ἐπεξήγουν τὴν σημασίαν του τὰ ἐκφραστικώτερα βλέμματα τῶν περὶ ἐμὲ ὁπλιτῶν. Τὰ ἐνδύματά των οὐδὲν εἶχον τὸ κοινὸν πρὸς τὴν λαμπρότητα τῆς περιβολῆς μου.

Παρετήρουν τὸν ἀρχηγὸν ἐνῷ ἀνεγίνωσκε τὴν ἐπιστολήν. Κανὲν διακριτικὸν σημεῖον δὲν τὸν ἐξεχώριζεν ἀπὸ τὰ παλληκάρια του. Ὡς ἐκεῖνοι, ἐφόρει καὶ αὐτὸς τὴν ζωγραφικὴν ἐγχώριον ἐνδυμασίαν, ἥτις οὔτε νέα ἦτο, οὔτε ὑπερμέτρως καθαρά, ἐνῷ ἡ στίλβουσα στολή μου...

Ἐν τούτοις ἀνεγίνωσκεν ὁ καπετάνιος τὴν ἐπιστολήν, ὅλοι δὲ γύρω ἵσταντο σιωπῶντες. Ἡ στάσις των, αὐτὴ καὶ μόνη, καὶ ἡ σιωπή των ἐμαρτύρουν τὸ σέβας καὶ τὴν ὑποταγήν των πρὸς τὸν ἀρχηγόν. Ἦτο μεγαλόσχημος, νευρώδης καὶ εὔκαμπτος. Ὁ λευκός του μύσταξ καὶ αἱ ῥυτίδες τοῦ ἡλιοκαοῦς μετώπου του ἦσαν ἐνδείξεις τρανταὶ τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του, ἀλλὰ τὸ παράστημα καὶ αἱ κινήσεις του ἦσαν ἀνδρὸς νέου ἔτι καὶ ἀκμαίου Οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοί του

Digitized by Google

ὅτε ἤθελε καὶ πάλιν στηλώσει τὸ βλέμμα του ἐπ' ἐμοῦ, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς.

Τὴν ἀνέγνωσεν ἐπὶ τέλους καὶ ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα, ἀλλὰ βλέμμα ἥμερον καὶ φιλικόν, μὲ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη.

— Καλῶς ἦλθες, μοῦ εἶπε. Ὁ θεῖος σου μοῦ γράφει ὅτι δὲν σοῦ λείπει ὄρεξις νὰ κακοπεράσῃς μαζί μας.

Ἀπεκρίθην φράσεις τινας ἐκ τῶν τετριμμένων. περὶ βωμοῦ τῆς πατρίδος, περὶ τελευταίας σταγόνος τοῦ αἵματός μου, καὶ τὰ παρόμοια. Λόγια, λόγια! Ἀλλά, καίτοι φέρων στολὴν ἀξιωματικοῦ, ἤμην διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ δικηγόρος μάλιστα — ἔστω καὶ ἄνευ πελατῶν.

Ὁ ἀρχηγὸς μὲ ἄφησε νὰ τελειώσω τὸ λογίδριόν μου.

— Βαστᾷς 'ς τὰ πόδια, μὲ ἠρώτησεν ἀφοῦ ἐτελείωσα. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ τὴν ἀπάντησίν μου: Ὅσον διὰ τὴν στολήν σου, ἐξηκολούθησε, θὰ γείνῃ κουρέλια προτοῦ γυρίσῃς νὰ ἰδῇς!

Ἡτοιμαζόμην νὰ εἴπω ὅτι προθύμως θὰ ἐνδυθῶ ὡς τοὺς ἄλλους συστρατιώτας κ' ἐγώ, ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασα.

— Σὲ διορίζω ὑπασπιστήν μου, ἐπρόσθεσεν.

Ἐχαιρέτησα στρατιωτικῶς, ὡσὰν νὰ ἐχαιρέτων τὸν φαλαγγάρχην εἰς τὴν πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου πλατεῖαν. Ἐχάρην ἐνδομύχως διὰ τὸν διορισμόν μου, ἐδίσταζα δὲ κατ' ἐμαυτόν, εἰς τί νὰ τὸν ἀποδώσω: Εἰς τὸν φαλαγγιτικὸν βαθμόν μου, ἢ εἰς τὰς συστάσεις τοῦ θείου μου;

— Παιδιά, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀρχηγὸς μὲ φωνὴν σοβαρωτέραν, πάρετε τὸν ὑπασπιστὴν νὰ ἡσυχάσῃ ὀλίγον, διότι τὸ ἀπόγευμα...θεὸς ἠξεύρει.

Τὰ παιδιὰ μὲ περιεκύκλωσαν φιλοφρόνως καὶ μὲ ὡδήγησαν εἰς καλύβην ἐκεῖ πλησίον, ὅπου μὲ ὑπεδέχθη μητρικῶς γραῖα χωρική. Ἤμην κατάκοπος, δὲν εἶχα κοιμηθῆ ὅλην τὴν νύκτα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἀφῆκα ἐντὸς τῆς καλύβης τὸν σάκκον καὶ τὸ ὅπλον μου καὶ ἐξηπλώθην ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλαίας.

Ἐκοιμώμην βαρέως ὅτε ᾐσθάνθην τὸν βραχίονά μου σειόμενον ἐλαφρῶς. Ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς μὴ ἐνθυμούμενος ποῦ εὑρίσκομαι. Γονατιστὸς ἐνώπιόν μου ὁ Μίρτος, ὁ μόνος ἐκ τῶν νησιωτῶν τοῦ ὁποίου ἐγνώριζα ἤδη τὸ ὄνομα, ἐμειδία σείων ἀκόμη τὸν βραχίονά μου. Δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ διατί ἐφιλιώθημεν ἀμέσως καὶ διὰ μιᾶς μετὰ τοῦ Μίρτου. Αὐτὸς προπορευόμενος τῶν συντρόφων του μὲ εἶχεν ὁδηγήσει εἰς τὴν καλύβην, μοῦ εἶχε προμηθεύσει λιτὸν πρόγευμα, μοῦ εἶχε δείξει τὸ ὁμαλώτερον ἔδαφος ὑπὸ τὴν σκιερωτέραν ἐλαίαν, μοῦ εἶπε τὸ ὄνομά του καὶ ἐρωτήσας ἔμαθε τὸ ἰδικόν μου, ἐν ὀλίγοις, μ' ἔλαβε τρόπον τινά, ὑπὸ τὴν προστασίαν του. Ἐφαίνετο εἰκοσαετὴς μόλις, ἐνῷ ἐγὼ ἤμην κατὰ πέντε ἔτη πρεσβύτερος, — ἦτο ἁπλοῦς στρατιώτης, ἐγὼ δὲ ἀνθυπολοχαγὸς καὶ ὑπασπιστὴς τοῦ ἀρχηγοῦ, — δὲν εἶχε ποτὲ ἀποδημήσει τῆς νήσου του, ἐνῷ ἐγὼ ἠρχόμην ἐξ Ἀθηνῶν καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλ' ὅμως ἀντὶ τοῦ νὰ τὸν θεωρήσω ἢ μεταχειρισθῶ ὡς ὑποδεέστερον, εἱλκύσθην ἐκ τῆς πρώτης στιγμῆς πρὸς αὐτόν, ὡς ἐξ ἀδελφικοῦ αἰσθήματος. Μ' ἐγοήτευεν ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ ἀγαθότης του.

— Κύριε Γεωργάκη, μοῦ εἶπε μειδιῶν, διαταγὴ τοῦ ἀρχηγοῦ· θὰ κινήσωμεν τώρα εὐθύς.

— Διὰ ποῦ;

— Δὲν μᾶς τὸ εἶπεν ἀκόμη.

Ἠγέρθην ἀμέσως καὶ ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν καλύβην. Τὸ χωρίον ἦτο εἰς κίνησιν. Αἱ γυναῖκες εἰς τὰς θύρας τῶν οἰκίσκων ἀπεχαιρέτων τὰ παλλικάρια, βαδίζοντα ἀτάκτως τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου. Ἐντὸς τῆς ζώνης, μεταξὺ τῶν πιστολίων καὶ τῆς μαχαίρας των, ἔφερον τὰ ὀλίγα ἐφόδιά των. Ἐνόμισα καλὸν νὰ τοὺς μιμηθῶ, κατὰ τοῦτο τοὐλάχιστον, καὶ μετὰ βραχὺ μετὰ τοῦ Μίρτου συμβούλιον ἀφῆκα τὸν σάκκον μου εἰς τὰς χεῖρας τῆς γραίας χωρικῆς καί, προμηθευθεὶς ζώνην ἐγχώριον, τὴν ἔδεσα περὶ τὴν στολήν μου καὶ ἔκρυψα εἰς τὰς πτυχάς της, παρὰ τὸ πολύκροτόν μου, ὀλίγον καπνὸν καὶ τέσσαρα πέντε παξιμάδια. Ὁ Μίρτος μοῦ ἔδειξε τὴν διεύθυνσιν πρὸς τὴν συνάθροισιν τοῦ σώματος, καὶ ἀνελήφθη.

Ἅμα ἐξελθὼν τοῦ χωρίου εἶδον τὸν ἀρχηγόν. Ἐκάθητο εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θύρας ἑνὸς ἀνεμομύλου, τοῦ μόνου ἐκεῖ, ἀργοῦντος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν. Κατὰ γῆς πλησίον του ἐκάθητο νεαρὸς νησιώτης. Ὁ ἄνθρωπος ἐφαίνοντο ὅτι ἦλθε δρομαῖος μακρόθεν. Ἦτο κατακόκκινος, ἐκράτει τὸ φέσι του εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ μὲ τὴν ἄλλην ἔτριβε τὴν κάθυγρον ἔτι κόμην του. Προφανῶς αὐτὸς ἔφερε τὴν ἀγγελίαν, κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας ἀνεχωροῦμεν. Οἱ ἡμίσεις περίπου τοῦ σώματος εἶχον κινήσει προπορευόμενοι, οἱ λοιποὶ ἐπερίμενον τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχηγοῦ περὶ τὸν μύλον. Ἐπλησίαζα ὅτε ὁ ἀρχηγὸς ἠγέρθη. Ἠγέρθη καὶ ὁ ἄλλος, ἡ δὲ στάσις του ἐμαρτύρει ὅτι ἦτο ἕτοιμος νὰ διανύσῃ καὶ πάλιν ὅσον δρόμον διέτρεξεν ἤδη ἐρχόμενος πρὸς ἡμᾶς.

— Μᾶς ἔφερες τύχην, εἶπεν ὁ ἀρχηγὸς ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ. Ἀκόμη δὲν ἦλθες καὶ θὰ ἰδῇς νὰ πέσῃ τουφέκι.

— Ἰδική μου ἡ τύχη, ἀρχηγέ, ἀπεκρίθην.

— Αὐτὸ θὰ φανῇ, ἂν εἶναι. Ἐμπρὸς λοιπόν! Ὑπασπιστά, νὰ μείνῃς ὀπισθοφυλακή.

Ἐχαιρέτησα στρατιωτικῶς καὶ πάλιν, ἀπορῶν ὀλίγον διατὶ ἐτασσόμην ὀπίσω, καὶ μὲ τὸ ξίφος γυμνὸν ἔμεινα παρὰ τὸν μύλον, ἐνῷ διέβαινον ἔμπροσθέν μου οἱ στρατιῶται, ἀκολουθοῦντες τὸν ἀρχηγόν. Τοὺς ἐμέτρησα, ἦσαν ἑξή-

Digitized by Google

κοντα. Ἄλλοι τόσοι περίπου ἦσαν οἱ προπορευθέντες.

Ἀλλ' ὁ Μίρτος δὲν ἦτο μεταξὺ τῶν ἑξήκοντα. Ἐπερίμενα νὰ τὸν ἴδω ἐρχόμενον, ἀλλὰ δὲν ἐφαίνετο καὶ εἶχον ἤδη διέλθει ὅλοι οἱ ὁπλῖται. Ἤμην ὄρθιος παραπλεύρως τοῦ μύλου. Ἀπέναντί μου, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, ἦσαν δύο οἰκίσκοι, οἱ τελευταῖοι τοῦ χωρίου. Ἐνθυμοῦμαι, — τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν ἡ θύρα καὶ τὰ παράθυρα ἦσαν κλειστά· εἰς τὸ κατώφλιον τῆς ἀνοικτῆς θύρας τοῦ ἄλλου ἐκάθητο χωρικὸς ὑπέργηρως, μὲ κατάλευκον γενειάδα. Ἐφαίνετο τυφλός... Μεταξὺ τῶν οἰκίσκων ὑπῆρχε διάστημα κενόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐφαίνετο ὄπισθεν πυκνὸς ἐλαιών. Ἔξαφνα, εἰς τὰ βάθη ἐκεῖ, ἀναμέσον τῶν δένδρων εἶδα προχωρούσας βραδέως δύο μορφὰς συνεσφιγμένας. Ἀνεγώρισα μακρόθεν τοῦ Μίρτου τὸ ἀνάστημα. Ἐκράτει τὸ ὅπλον εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, καὶ διὰ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος ἐκράτει ἐνηγκαλισμένην γυναῖκα στηρίζουσαν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου του. Ἔστρεφε πρὸς τὴν σύντροφόν του τὸ κεκλιμένον πρόσωπον, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ ἴδῃ. Ἀλλ' ἐφαίνοντο τόσον προσηλωμένοι ἀμοιβαίως, ὥστε καὶ ἂν ἐστρέφοντο πρὸς ἐμὲ δὲν θὰ μ' ἔβλεπον ἴσως. Ὄπισθεν ἑνὸς κορμοῦ ἐστάθησαν καὶ οἱ δύο. Ὢ! ἐκεῖ ἀντηλλάσσετο μυστικῶς ὁ μακρός, γλυκύς, — γλυκὺς καὶ πικρὸς ἀσπασμὸς τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ἐπὶ τέλους αἱ δύο μορφαὶ προέβαλον πέραν τοῦ κορμοῦ. Εἷς ἔτι ἀσπασμός, καὶ ἡ νέα φέρουσα τὴν ποδιὰν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της ἐκρύβη καὶ πάλιν ὄπισθεν τοῦ κορμοῦ. Ὁ Μίρτος κατῆλθε πρὸς ἐμέ, τρέχων ἀνὰ μέσον τῶν δύο οἰκίσκων.

Ἐννόησεν ἆρά γε ὁ Μίρτος ὅτι εἶχα ἴδει τὸν ἀποχαιρετισμόν των; Τὸ πρόσωπόν του ἐξέφραζε τὴν συγκίνησιν ἡ ὁποία τὸν κατεῖχε. Δὲν εἶπε λέξιν. Ἀλλὰ κ' ἐγὼ οὔτε διὰ νεύματος οἱουδήποτε οὔτε δι' ὑπαινιγμοῦ ὑπέδειξα ὅτι εἶχα ἀνακαλύψει τὸ μυστικόν του. Τί ἱερώτερον τοῦ πρώτου ἁγνοῦ νεανικοῦ ἔρωτος! Ἐνῷ ἔβλεπα τοὺς δύο ἐκείνους ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων, ἡ ψυχή μου ἀνέτρεχεν ὀπίσω εἰς ἄλλην σκηνὴν παρομοίαν. Ἀνεπόλουν τοὺς πρώτους παλμοὺς τῆς καρδίας μου. Καὶ οἱ δύο δὲν εἴχομεν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὄρεξιν δι' ὁμιλίας· ἠκολουθήσαμεν σιωπῶντες τοὺς τελευταίους στρατιώτας τῆς ὀπισθοφυλακῆς.

—

Ἦτο ἡμέρα ὡραία. Ὁ δροσερὸς ἄνεμος ἐμετρίαζεν ἐκεῖ, ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων, τὴν θέρμην τοῦ θερινοῦ ἡλίου. Κατ' ἀρχὰς ἡ ἀτραπὸς ἠκολούθει τὴν ὀφρὺν βουνοῦ κατωφεροῦς, ἀπολήγοντος καθέτως πρὸς τὴν θάλασσαν. Πεῦκα πυκνὰ ἑκατέρωθεν, ἀναδίδοντα τὸ ὑγιεινὸν ἄρωμά των, ἐψιθύριζον ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Τὰ πεῦκα, βαθμηδὸν ἀραιούμενα, ἔπαυσαν ὁλοτελῶς μετά τινα ὥραν καὶ ἡ ἀτραπός, στρέφουσα πρὸς τὰ δεξιά, παρηκολούθει ἐκεῖθεν τὴν παραλίαν ἐπὶ βράχων γυμνῶν. Οἱ βράχοι ἦσαν τόσον ἀπόκρημνοι καὶ εἰς τόσον ὕψος ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, ὥστε ἡ προσοχή μου ὁλόκληρος συνεκεντροῦτο εἰς τὸ πῶς νὰ μὴ ὀλισθήσω καὶ κατακρημνισθῶ. Μοῦ ἀφῄρει ἡ τοιαύτη προσοχὴ καὶ τὴν τέρψιν τῆς ὡραίας ἐκεῖθεν θέας. Ἦτο δὲ πράγματι ὡραία ἡ θέα ἐπὶ τῆς ἀπεράντου θαλάσσης ἐξ ἑνός, καὶ ἐξ ἄλλου ἐπὶ τῶν βουνῶν τῶν περικλειόντων τὴν στενὴν κοιλάδα, πρὸς τὴν ὁποίαν κατεβαίνομεν.

Ὁ Μίρτος ἐβάδιζε πλησίον μου. Ἡ σιωπή μας εἶχε λυθῆ ἐπὶ τέλους, ἀλλ' ἡ συνδιάλεξις δὲν διεξήγετο μετὰ πολλῆς ζωηρότητος ἑκατέρωθεν, ἄλλως δὲν ἦτο καὶ εὔκολος ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ ἐδάφους. Περιωρίζετο κυρίως εἰς ἐρωταποκρίσεις περὶ τῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα διηρχόμεθα, καὶ περὶ ἐπεισοδίων πολεμικῶν συνεχομένων μετ' αὐτῶν. Περὶ ἀναμνήσεων τρυφερῶν καὶ ἀποχαιρετισμῶν ἐρωτικῶν οὔτε λόγος.

Εἰς νέαν καμπὴν τῆς ἀτραποῦ ἡ κατάβασις ἔγεινεν ἀποτομωτέρα καὶ ὁ Μίρτος μοῦ ἔδειξε κάτω, παρὰ τὸν αἰγιαλόν, μικρὸν ἐρημοκκλήσιον λευκάζον ἀναμέσον τῶν δένδρων, μοῦ ἀνήγγειλε δὲ ὅτι ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων ἐκείνων θὰ εὕρωμεν πηγὴν δροσεράν. Ἄγγελμα εὐφρόσυνον καὶ χαροποιόν! Ἐδίψων φοβερά! Τὸ παστὸν χοιρινὸν κρέας, τὸ ὁποῖον εἶχα φάγει τὸ πρωῒ εἰς τὴν καλύβην, καὶ τὰ παξιμάδια μου τὰ καταβροχθισθέντα καθ' ὁδόν, ἦσαν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἱκανὰ πρὸς ἀνάπτυξιν δίψης, μοῦ τὴν ἐξηρέθισαν δ' ἔτι μᾶλλον ὁ μακρὸς δρόμος καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις δὲν εἶχεν εἰσέτι κρυβῆ ὄπισθεν τῶν ἀπέναντι βουνῶν. Ἀντεῖχα εἰσέτι εἰς τὸν κάματον, ἀλλ' ἡ δίψα μ' ἐβασάνιζεν. Ἐνόμιζα ὅτι θὰ τὴν διασκεδάσω καπνίζων, ἀλλὰ δὲν ἀντικαθιστᾷ ὁ καπνὸς τὸ νερόν. Μὲ ηὔφρανεν ἡ προσδοκία ὅτι θὰ δροσισθῶ κάτω ἐκεῖ ὑπὸ τὰ δένδρα, πρὸς τὰ ὁποῖα ἐπλησιάζομεν. Ἄνωθεν ἔβλεπα ὁλόκληρον τὸ σῶμα μας καταβαῖνον ὀφιοειδῶς πρὸς τὸν αἰγιαλόν. Οἱ πρῶτοι τῶν προπορευομένων προσήγγιζον εἰς τὴν στενὴν ἐπίπεδον κοιλάδα. Ὀλίγα ἔτι λεπτὰ καὶ θὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων. Ἡ πηγὴ δὲν ἦτο φόβος νὰ στερεύσῃ, ὁ Μίρτος μὲ καθησύχασεν ὡς πρὸς τοῦτο· ἔτρεχεν ἀφθόνως καὶ διαρκῶς. Ἀπήλαυα ἐκ τῶν προτέρων τὴν προσδοκουμένην τέρψιν τῆς ἀναψυχῆς κάτω ἐκεῖ, παρὰ τὴν πηγὴν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων.

Αἴφνης ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ ἀπέναντι καταφύτου βουνοῦ τρεῖς ἄνδρες ἐφάνησαν τρέχοντες πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς κοιλάδος. Ἐκίνουν τὰς χεῖρας καὶ ἐφώναζον. Ἤκουα τὰς φωνάς των, ἀλλὰ δὲν διέκρινα τί λέγουν. Οἱ πρῶτοι ἐκ τοῦ σώματός μας ἔτρεξαν πρὸς συνάντησίν των. Ὁλόκληρος ἡ μακρά μας στήλη ἐπέσπευσε τὸ βῆμα διὰ τῶν ἐλιν-

Digitized by Google

μῶν τῆς κρημνώδους ἀτραποῦ, καὶ ἐβάδιζα σπεύδων κ' ἐγὼ τελευταῖος μετὰ τοῦ Μίρτου.

— Τί συμβαίνει, τὸν ἠρώτησα.

— Κάτι τρέχει, ἀπεκρίθη λακωνικῶς.

Τὸ ἔβλεπα κ' ἐγὼ ὅτι κάτι τρέχει, ἀλλὰ τί; Δὲν ἦτο καιρὸς ἐπεξηγήσεων ἐνῷ ἐβαδίζομεν τροχάδην πηδῶντες ἐπὶ τῶν βράχων, ἄλλως δὲ ἦτο πρόδηλον ὅτι δὲν ἐκέρδιζα πολὺ ἐρωτῶν πρὸ τοῦ φθάσωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἔτι φθάσωμεν εἶδα τοὺς πρὸ ἡμῶν ἀφιχθέντας εἰς κίνησιν πάλιν. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἀνέβαινε ἤδη πρὸς τὸ ἀπέναντι βουνὸν καὶ ἀνέβαινε μετὰ βίας. Ἡ πρώτη μου σκέψις ἦτο ὅτι δὲν ἔλαβον ἐκεῖνοι καιρὸν ν' ἀναπνεύσωσι. Μὴ πάθωμεν τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς; Καὶ τότε; Οὔτε ἀναψυχή, οὔτε ἀνάπαυσις, οὔτε νερὸν ἐκ τῆς πηγῆς! Καὶ ἐδίψων, ὢ! πῶς ἐδίψων.

Ὅτε καὶ ἡμεῖς τελευταῖοι ἐφθάσαμεν τρέχοντες ὑπὸ τὰ δένδρα, ὁ ἀρχηγὸς ὄρθιος ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῆς ἐκκλησίας συνωμίλει μυστικῶς μὲ τοὺς τρεῖς νεοελθόντας. Ἐκ τῶν χειρονομιῶν του ἐφαίνετο ὅτι τοὺς ὡδήγει πόθεν καὶ πῶς καὶ ποῦ νὰ διευθυνθῶσιν. Οἱ τρεῖς (ἄνευ στρατιωτικῶν χαιρετισμῶν) ἀνεχώρησαν δρομαῖοι διὰ τοῦ μέσου τῆς κοιλάδος, ἐνῷ ἡ ἐμπροσθοφυλακή μας ἀνέβαινε τὸ βουνὸν παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν. Τὸ *τί τρέχει* δὲν ἠδυνήθην καὶ τότε νὰ τὸ ἐννοήσω.

Ὁ καπετάνιος ἐστράφη πρὸς ἡμᾶς.

— Παιδιά, ἐφώναξε διὰ φωνῆς βροντώδους, ἐνῷ οἱ στρατιῶται προχωροῦντες συνεσφίγγοντο περὶ αὐτὸν ἡμικυκλικῶς. Παιδιά, ἂν δὲν τρέξωμεν θὰ μᾶς πιάσῃ ὁ ἐχθρὸς τὰ στενά. Ἐμπρός, παιδιά! Θὰ ξεδιψάσετε 'ς τὸ ποτάμι ἐκεῖ. Ἐμπρός!

Καὶ ἐξεκίνησεν ἀμέσως. Τὸν ἠκολουθήσαμεν ῥυθμίζοντες τὸ βῆμα κατὰ τὸ ἰδικόν του. Δὲν ἐγνώριζα περὶ τίνων στενῶν πρόκειται. Ἀλλ' ὁ καπετάνιος ἀπετείνετο πρὸς τοὺς νησιώτας του, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀνάγκην ἐπεξηγήσεων διὰ νὰ τὸν ἐννοήσωσιν. Ἓν μόνον ἐγὼ ἐπρόφθασα νὰ ἐννοήσω, ὅτι θὰ εὕρωμεν ἐκεῖ ποταμόν. Ἐκ δὲ τῆς ταχύτητος τῆς πορείας ὑπέθεσα ὅτι ἡ ὑπόσχεσις τοῦ ἀρχηγοῦ θὰ ἐκπληρωθῇ ἐντὸς ὀλίγου, μετὰ δρόμον ὄχι μακρόν. Ἐμπρὸς λοιπὸν κ' ἐγώ! Ἔστρεψα ὀλίγον τὰ βλέμματα ἀριστερὰ καὶ δεξιά, διὰ νὰ ἴδω τοὐλάχιστον τὴν πηγὴν ὅπου ἤλπιζον νὰ δροσισθῶ, ἀλλὰ δὲν τὴν εἶδα. Ἔκειτο, φαίνεται, ὄπισθεν τῆς ἐκκλησίας. Ὑπομονή! Θ' ἀποζημιωθῶ εἰς τὸ ποτάμι μετ' ὀλίγον. Ἐμπρός!

Τὸ τί σημαίνει ἡ λέξις κούρασις, τὸ ᾐσθάνθην, καθ' ὅλην τοῦ πράγματος τὴν ἔκτασιν, κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ βουνοῦ ἐκείνου. Οἱ ἄλλοι ἐβάδιζον ὅλοι ἀκμαῖοι, ὡσὰν νὰ εἶχε τότε μόνον ἀρχίσει ἡ πορεία. Ἤρκει νὰ ὑψώσω τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ τοὺς ἴδω ἀναβαίνοντας, ἐλαφροὺς ὅλους καὶ ζωηρούς. Καὶ χωρὶς νὰ ὑψώσω τὴν κεφαλήν, ἔβλεπα τανυομένας τὰς εὐρώστους κνήμας τῶν ἀμέσως πρὸ ἐμοῦ βαδιζόντων. Ἐτάνυον κ' ἐγὼ τὰς ἰδικάς μου, ἀλλὰ τὸ βουνὸν μοῦ ἐφαίνετο ἀτελείωτον. Μ' ἐκέντα πρὸς τὰ ἐμπρὸς αἴσθημα φιλοτιμίας. Μοῦ ἤρχετο ποῦ καὶ ποῦ εἰς τὸν νοῦν ἡ σκέψις: μὴ ὁ ἀρχηγὸς μ' ἔταξεν εἰς τὴν ὀπισθοφυλακήν, προνοήσας ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ ν' ἀνθέξω εἰς τὸν κόπον τῆς πορείας. Ἀλλὰ πῶς νὰ μείνω ὀπίσω ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐπήγαινον ἐμπρός; ᾐσχυνόμην νὰ φανῶ ἀσθενέστερός των. Ὁ Μίρτος μόνος εὑρίσκετο ὄπισθέν μου. Δὲν ἐφαίνετο κουρασμένος ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔμενε πάντοτε τελευταῖος. Μὴ μοῦ τὸν ἔταξε καὶ αὐτὸν ὁ καπετάνιος ἐπίτηδες ὡς ἐπίκουρον, — ὑπασπιστὴν τοῦ ὑπασπιστοῦ!

Καθόσον ἀνέβαινον ᾐσθανόμην τὰς δυνάμεις μου ἐκλειπούσας. Μετὰ τὴν κακοπάθειαν τῆς νυκτὸς εἶχα ἤδη περιπατήσει ἐπὶ τέσσαρας ὥρας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μέχρι τῆς ἐκκλησίας κατεβαίνομεν, ἀλλὰ μὴ καὶ ὁ κατήφορος δὲν καταπονεῖ τὰς κνήμας; Δὲν εἶχα φάγει τίποτε θρεπτικὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, δὲν εἶχα πίει, — τοῦτο πρὸ πάντων ἦτο τὸ δεινόν, — δὲν εἶχα πίει. Μοῦ ἔκαιεν ὁ λάρυγξ, ἡ γλῶσσά μου ἦτο ξηρά, καὶ μὲ περιέρρεεν ὁ ἱδρώς, καὶ ἐβάδιζα ἀσθμαίνων, καὶ ἐκυρίευε τὴν ψυχήν μου ἡ ἐπιθυμία νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τοῦ δρόμου. Ἐφανταζόμην ὅτι ἐκ τῆς κορυφῆς ἡ κατάβασις εἰς τὸν ποταμὸν θὰ ἦτο ταχεῖα καὶ εὔκολος καὶ ἤλπιζον ὅτι τέρμα τῆς πορείας θὰ ἦτο ἡ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου. Ἀλλ' ἡ κορυφὴ δὲν ἐφαίνετο. Ἐλησμόνουν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ ἐπανάστασιν καὶ ἐχθροὺς καὶ βωμὸν τῆς πατρίδος, δὲν μὲ ἔμελλε οὔτε διὰ τὸν Μίρτον, οὔτε διὰ τοὺς ἔρωτάς του. Ἓν μόνον ἐσκεπτόμην: πότε θὰ εὕρω ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἔδαφος ὁμαλὸν καὶ πότε θὰ ἴδω ἐκ τῆς κορυφῆς τὸν ποταμόν, ὅπου ὁ ἀρχηγὸς μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι θὰ ξεδιψάσωμεν.

Ἐπὶ τέλους ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κορυφήν.

Δὲν εἶχεν εἰσέτι παύσει ἡ ἀνάβασις, ὅτε ἀντήχησαν δύο τρεῖς τουφεκισμοὶ πλησίον ἐκεῖ καὶ φωναὶ συγχρόνως ἄγριαι, καὶ πάλιν τουφεκισμοὶ πυκνότεροι καὶ κραυγαί, — ταὐτοχρόνως δέ, ἀλλ' ἐξ ἀποστάσεως μεγαλειτέρας, ἄλλαι φωναὶ καὶ ἄλλοι τουφεκισμοί.

— Πόλεμος, πόλεμος, ἀνέκραξεν ὁ Μίρτος, καὶ ταχύνας τὸ βῆμα ἔτρεξε πρὸ ἐμοῦ.

Τὸν ἠκολούθησα τρέχων κ' ἐγώ.

Πρώτην τότε φορὰν ἤκουα πυροβολισμοὺς εἰς μάχην. Ἐγνώριζα ὅτι οἱ πολεμισταί μας, καθὼς οἱ ἥρωες τοῦ Ὁμήρου, ἀντήλλασσον ὕβρεις προτοῦ ἔλθουν εἰς χεῖρας, ἀλλὰ δὲν ἐφανταζόμην πόσον αἱ τοιαῦται βροντώδεις προκλήσεις ἐξάπτουν τὰ πάθη καὶ ἀνάπτουν τὸ αἷμα. Μὲ κα-

Digitized by Google

τέλαβε κ' ἐμὲ ὁ ἐνθουσιασμός, ὁ κατέχων τοὺς ἐκεῖ μαχομένους. Ἐλησμόνησα διὰ μιᾶς τὸν κάματόν μου καὶ ἔτρεχα κ' ἐγὼ ἀνὰ μέσον τῶν πεύκων, τὰ ὁποῖα μ' ἐμπόδιζον νὰ ἴδω πόθεν ἔπιπτον οἱ τουφεκισμοί, καὶ ἐκραύγαζα κ' ἐγὼ κραυγὰς ἀνάρθρους καὶ ἀγρίας.

Τὸ βουνόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρισκόμεθα, ἐχωρίζετο ἐκ τοῦ ἀπέναντι βουνοῦ διὰ φάραγγος βαθυτάτης καὶ στενῆς, τόσον πολὺ στενῆς πρὸς τὰ ἐνδότερα, ὥστε κάτω εἰς τὸ βάθος της δὲν ὑπάρχει πάντοτε ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ, ὅστις τὴν διατρέχει, χῶρος ἱκανὸς διὰ τὴν ἀτραπόν, καὶ οἱ διαβάται ἀναγκάζονται, ἐν ἐλλείψει γεφύρας, νὰ ἀκολουθῶσι συχνάκις τὸν δρόμον των ἐντὸς τῆς κοίτης αὐτῆς τοῦ ποταμοῦ. Εἰς τὰ ἄκρα της ὅμως πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ δηλαδὴ ὅπου εὑρισκόμεθα, ἡ φάραγξ εὐρύνεται, λαμβάνουσα διαστάσεις στενῆς κοιλάδος· ἡ φάραγξ αὕτη εἶναι ἡ κλεὶς τῆς ὀρεινῆς ἐπαρχίας τῆς νήσου, ἡ δὲ κατάληψίς της ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἤθελεν εἶναι τραῦμα καίριον, ἴσως θανατηφόρον. Κατὰ τοῦ κινδύνου τούτου ἠμυνόμεθα. Ἡ ληφθεῖσα τὸ πρωῒ πληροφορία ἦτο ὅτι στόλος ἐχθρικὸς ἐφάνη πλέων πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς νήσου. Οἱ τρεῖς ἀγγελιαφόροι εἰς τὸ ἐρημοκκλήσιον ἔφερον τὴν εἴδησιν τοῦ ἀποβιβασμοῦ σώματος ἐχθρικοῦ. Εὐτυχῶς ἐπροφθάσαμεν νὰ καταλάβωμεν ἡμεῖς τὸ ἀριστερόθεν βουνόν, ἀλλὰ τὸ δεξιόθεν κατείχετο ἤδη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Διὰ νὰ τὸν ἐκδιώξωμεν ἐκεῖθεν ἀπῃτεῖτο νὰ προσβληθῇ καὶ ἐξ ὄπισθεν. Ἐν τούτοις ἡ ἔγκαιρος ἄφιξίς μας ἀπεσόβει τὸν ἄμεσον κίνδυνον. Ἡ στρατηγικὴ αὕτη ἐξήγησις ἦτο, νομίζω, ἀναγκαία ὅπως ἐννοήσωσι τὰ διατρέξαντα ὅσοι τῶν νομομαθῶν συναδέλφων μου, τῶν ἐχόντων ἢ μὴ φαλαγγιτικὰς παραδόσεις, ἀναγνώσωσι τὰς σελίδας ταύτας, δελεασθέντες ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς των.

—

Πῶς εὑρέθην κ' ἐγὼ εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν πολεμιστῶν, ἐπὶ πόσην ὥραν ἔμεινα γεμίζων καὶ κενόνων τὸ ὅπλον μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ ἀκριβῶς. Ἐκεῖ, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ βουνοῦ, βράχοι ἐσπαρμένοι ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ὀροπεδίου μετεσχημάτιζον αὐτὸ εἰς εἶδος φρουρίου κυκλωπείου. Αἱ ὑπερμεγέθεις πέτραι ἐχρησίμευον ὡς προμαχῶνες ἢ μετερίζια. Ὄπισθεν αὐτῶν προφυλαττόμενοι οἱ πολεμισταὶ ἐγέμιζον τὰ ὅπλα καὶ ἔπειτα προβάλλοντες τὴν κεφαλὴν ἐτουφέκιζον. Τὸ ἀπέναντι ὕψωμα δὲν εἶχε βράχους, ἀλλὰ τὰ δένδρα ἐκεῖ ἦσαν πυκνότερα, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἐπροφυλάττοντο οἱ ἀντίπαλοί μας. Ὅλα ταῦτα μένουν εἰς τὴν μνήμην μου, ὡς ἀνάμνησις ὀνείρου. Ἓν μόνον ἐνθυμοῦμαι ζωηρῶς: τὸν ποταμὸν κάτω εἰς τὴν κοιλάδα. Τὸν ἔβλεπα πλαγίως ὄπισθεν τοῦ βράχου ὅστις μ' ἐπροφύλαττε. Ἔτρεχον τὰ νερά του, ἀφρίζοντα ὅπου τὸ ρεῦμα εὕρισκε πρόσκομμα ἐπὶ τῆς βραχώδους κοίτης. Ἡ θέα των μ' ἐτάνταλιζε. Εἰς ἐκεῖνα προσήλωνα τὰ βλέμματα καὶ γεμίζων καὶ κενόνων τὸ ὅπλον, τὸν νοῦν μου εἶχα διαρκῶς ἐκεῖ κάτω. Ἤθελα νὰ καταβῶ, νὰ πίω, νὰ κορέσω τὴν δίψαν μου. Δὲν ἐσκεπτόμην ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι γύρω μου εἶχον βαδίσει ὅσον κ' ἐγὼ χωρὶς ν' ἀναπαυθῶσι. Καὶ οἱ ἄλλοι ἐκραύγαζον πολεμοῦντες, καὶ ἔσχιζον τὰ φυσέκια διὰ τῶν ὀδόντων, καὶ εἶχον τὰ χείλη μαῦρα ἐκ τῆς πυρίτιδος. Ἡ γλῶσσά των θὰ ἦτο ξηρὰ ὡς ἡ ἰδική μου καὶ ὁ λάρυγξ των ἐπίσης φλογισμένος, καὶ ὅμως ἀντεῖχον εἰς τὴν δίψαν ἐκεῖνοι καὶ δὲν ἐζήτουν νὰ καταβῶσι κάτω εἰς τὸ ρεῦμα. Δὲν τὰ ἐσκεπτόμην αὐτά. Δὲν ἐσκεπτόμην τίποτε, παρεκτὸς ὅτι διψῶ. Ἦτο εἶδος παραφροσύνης. Ἤμην ἔξω ἑαυτοῦ. Ἐπὶ τέλους δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνθέξω περισσότερον εἰς τὸν πειρασμόν, ὅστις μ' ἐκυρίευε, καὶ στραφεὶς ὀπίσω ἐπλησίασα τὸν ἀρχηγόν.

Ἐκάθητο ὄπισθεν ἑνὸς βράχου ἀτενίζων ὑψηλὰ πρὸς τὸν οὐρανόν, πρὸς τὰ ὄπισθεν τοῦ ἀπέναντι ἡμῶν βουνοῦ. Ἦτο σύνοφρυς. Ἐπρόδιδε ἀνησυχίαν ἡ ἔκφρασις τοῦ βλέμματός του καὶ αἱ σπασμωδικαὶ κινήσεις τῆς ἀριστερᾶς του, διὰ τῆς ὁποίας ἔτιλλε τὰς τρίχας τοῦ μύστακός του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὰς ἐκριζώσῃ.

Ἔστρεψε πρὸς ἐμὲ τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐὰν ἠδυνάμην κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ σκεφθῶ τι, ἤθελα ἐννοήσει ὅτι ὁ στρατηγὸς πᾶν ἄλλο εἶχε κατὰ νοῦν ἢ τὰς συστάσεις τοῦ θείου μου.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ἀνυπομόνως.

— Στρατηγέ, τὴν ἄδειαν νὰ καταβῶ 'ς τὸ ποτάμι.

— Νὰ κάμῃς τί;

— Διψῶ.

Ὁ καπετάνιος μὲ παρετήρησεν ἀπορῶν. Τὸν ἐξέπληξεν ἆρά γε ἡ αἴτησίς μου, ἢ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου μου;

— Δὲν εἶναι ἀκόμη ὥρα, εἶπεν ἄνευ ὀργῆς. Πρόσμενε.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ προσμείνω, ἀπεκρίθην ὑψῶν τὴν φωνήν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἤστραψαν. Ἠγέρθη διὰ μιᾶς καὶ ἡ δεξιά του κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὴν ζώνην του. Τί θὰ συνέβαινε τότε δὲν τολμῶ οὔτε νὰ τὸ φαντασθῶ. Ἦτο ὠργισμένος ἐκεῖνος κ' ἐγὼ ἤμην ἔξω φρενῶν. Ἀλλ' αἴφνης ἡ φυσιογνωμία του μετεβλήθη. Δὲν ἔβλεπεν ἐμέ. Ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου τὸ βλέμμα του προσηλοῦτο εἰς τὸν οὐρανόν, — προσηλοῦτο μετὰ τόσης ἐντάσεως, ὥστε ἀπορῶν ἐστράφην κ' ἐγὼ πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀκολουθῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν διεύθυνσιν τοῦ βλέμματος τοῦ ἀρχηγοῦ. Δὲν ἔβλεπα τίποτε, ἐκτὸς τοῦ καθαροῦ οὐρανοῦ λαμβάνοντος πρὸς ἀνατολὰς χρῶμα ρο-

Digitized by Google

δόχρουν, ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου. Ἐπὶ τέλους μ' ἐφάνη ὅτι διέκρινα μακρὰν πτηνὸν καὶ γραμμὴν ὑπ' αὐτὸ κυματίζουσαν. Ἦτο ὄφις; ἦτο ταινία; ἔβλεπα μετὰ προσοχῆς, προσπαθῶν νὰ διακρίνω τί ἦτο.

— Παιδιά, ἐφώναξε βροντωδῶς ὁ ἀρχηγός. Θέλω πέντε ἀπὸ σᾶς νὰ συνοδεύσετε τὸν ὑπασπιστὴν κάτω εἰς τὸ ποτάμι. Ποῖος πηγαίνει;

Ἐστράφην ἔκθαμβος πρὸς αὐτόν. Εἴκοσι περίπου νέοι ἔδραμον εἰς τὴν φωνήν του ἐκ τῶν βράχων, ὅπου ἐξηκολούθουν οἱ τουφεκισμοὶ καὶ αἱ κραυγαί.

Μειδίαμα κρυπτόμενον ὑπὸ τοῦ μύστακος τοῦ γέροντος ἐφαίδρυνε τὸ πρόσωπόν του.

— Μόνον πέντε, εἶπε. Τραβήξετε τὸν κόμπον.

Καὶ ἐνῷ οἱ νέοι συνεμορφοῦντο μὲ τὸ πρόσταγμά του, ὁ ἀρχηγὸς μὲ ὡδήγει πόθεν νὰ καταβῶμεν, πῶς νὰ καταλάβωμεν τὸν ποταμόν, πῶς νὰ κρυφθῶμεν ὑπὸ τὴν προέχουσαν ὄχθην του, ταῦτα δὲ πάντα ἄνευ τῆς ἐλαχίστης μνείας τῆς προηγηθείσης μεταξύ μας σκηνῆς. Τὴν εἶχεν ἆρά γε λησμονήσει τόσον ταχέως; Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐξηγήσω τὸ πρᾶγμα. Πῶς παρῆλθε διὰ μιᾶς ἡ δικαία ὀργή του; Πῶς μετέβαλε γνώμην καὶ ὄχι μόνον ἀπεδέχετο τὴν ἄτοπον καὶ αὐθάδη αἴτησίν μου, ἀλλὰ συναπέστελλε μετ' ἐμοῦ τοὺς πέντε ἐκείνους, ἐκθέτων αὐτοὺς εἰς βέβαιον κίνδυνον, χάριν τῆς ἰδικῆς μου δίψης. Ὅλα ταῦτα ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν μου, ἀλλὰ συγκεχυμένα. Εὑρισκόμην εἰς εἶδος παραζάλης, ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως ἀνένηψα βαθμηδὸν ὡς ἀφυπνιζόμενος ἐκ τῆς εὐθύνης, τὴν ὁποίαν ἀνελάμβανα, καὶ ἐκ τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν κινδύνου. Ὅτε μάλιστα εἶδα τὸν Μίρτον μεταξὺ τῶν κληρωθέντων πέντε, ἡ διπλῆ αὕτη συναίσθησις τῆς εὐθύνης μου καὶ τοῦ κινδύνου ἐπλημμύρησε τὴν ψυχήν μου. Διὰ τῆς φαντασίας ἐπανεῖδα τὸ μεταξὺ τῶν δύο οἰκίσκων διάστημα καὶ τὰς δύο συνεσφιγμένας μορφάς, κρυπτομένας ὄπισθεν τοῦ κορμοῦ ἀναμέσον τοῦ ἐλαιῶνος. Μὲ κατέλαβεν ἀόριστός τις ἐπιθυμία νὰ εἴπω τι, νὰ ἐπιφέρω μεταβολήν τινα εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀποσπάσματός μου, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς μᾶς ἐφώναξεν «ὥρα καλή, παιδιά», καὶ ἠρχίσαμεν τὴν κατάβασιν.

Ἡ κατάβασις ἤρχισεν ἐκ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν κλιτύος τοῦ βουνοῦ, ὁπόθεν ἐστράφημεν βαθμιαίως πρὸς τὸ μέρος τῆς κοιλάδος. Ἐκεῖ καὶ μέχρι τῆς ρίζης τοῦ βουνοῦ, τὰ πυκνὰ δένδρα μᾶς ἔκρυπτον καὶ δὲν ἦτο φόβος νὰ μᾶς ἀνακαλύψῃ ὁ ἐχθρός. Ἀλλ' ἡ κοιλὰς ἡπλοῦτο ὑπὸ τοὺς πόδας μας γυμνὴ δένδρων. Ὁ ποταμὸς ἔρρεεν εἰς τὸ μέσον αὐτῆς. Μέχρι τῆς ὄχθης του τὸ διάστημα δὲν ἦτο πολύ, δὲν ὑπερέβαινεν ἴσως τὰ ἑκατὸν μέτρα, ἀλλ' ὅσον δρομαίως καὶ ἂν τὸ διηρχόμεθα, οἱ ἀπέναντι ἐχθροὶ βεβαίως θὰ εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ νὰ μᾶς σημαδεύωσι τρέχοντας. Καθόσον ἐπλησιάζομεν καταβαίνοντες, ἡ γυμνὴ κοιλάς μου ἐφαίνετο πλατυτέρα. Ὑπελόγιζα τὴν ἀπόστασιν μέχρι τῆς ὄχθης, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ διατρέξωμεν ὑπὸ τὰς σφαίρας τοῦ ἐχθροῦ σκοπεύοντος ἐκ τοῦ ὑψώματος ἄνωθεν μας, καὶ ἐφανταζόμην ὅτι βλέπω τὴν νέαν ἐκείνην, τὴν σύντροφον τοῦ Μίρτου, μὲ τὴν ποδιὰν ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν της, θρηνοῦσαν, ἀπελπισμένην. Ὢ! ἐλησμόνησα τότε τὴν δίψαν μου! ἤθελα διὰ παντὸς τρόπου νὰ σώσω τὸν Μίρτον. Ὁ κίνδυνος ἦτο ἴσος δι' ὅλους ἡμᾶς, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον καὶ μόνον ἐσκεπτόμην. Ἐφοβούμην δι' ἐκεῖνον. Ἤθελα νὰ τὸν ἐμποδίσω ἀπὸ τοῦ νὰ μὲ ἀκολουθήσῃ. Ἀλλὰ πῶς; Νὰ τὸν διατάξω νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω; Ἐπὶ τίνι προφάσει; Ἐπροσπάθουν νὰ ἐξεύρω τὸν τρόπον καὶ δὲν εὕρισκον. Εἴχομεν φθάσει ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν τελευταίων δένδρων. Ἐκαθίσαμεν ἐκεῖ ν' ἀναπαυθῶμεν, ὀλίγον πρὸ τοῦ διασχίσωμεν τὴν κοιλάδα μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Ἔδειξα ἐκεῖθεν εἰς τοὺς συντρόφους μου τὸ σημεῖον, ὅπου ἔπρεπε νὰ διευθυνθῶμεν, — ἐκεῖ ὅπου ἡ δεξιὰ ὄχθη ὑψουμένη ἐφαίνετο παρέχουσα ὡς πρόχωμα δυνάμενον νὰ μᾶς προφυλάξῃ ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς σφαίρας, ἀφοῦ ἅπαξ πηδήσωμεν ἐντὸς τῆς κοίτης. Ἀλλ' ὁ Μίρτος; . . . Μοῦ ἦλθε διὰ μιᾶς ἔμπνευσις.

— Μίρτε, καὶ σὺ φίλε μου, εἶπον ἀποτεινόμενος συγχρόνως πρὸς ἄλλον ὁμήλικόν του, τὸν νεώτερον καὶ τῶν πέντε. Μείνετε σεῖς οἱ δύο ἐδῶ καὶ νὰ ἔλθετε εἰς τὸ ποτάμι ὅταν σᾶς φωνάξω ἀπ' ἐκεῖ.

Οἱ δύο νέοι ἀντήλλαξαν ἓν βλέμμα. Συνεννοήθησαν ἄνευ λέξεων.

— Κύριε ὑπασπιστά, ἀπεκρίθη ὁ Μίρτος, λαβὼν ἐκεῖνος τὸν λόγον. Δέν με προσηγόρευσε μὲ τ' ὄνομά μου καθὼς πρίν. — Κύριε ὑπασπιστά, ὁ καπετάνιος μᾶς διέταξε νὰ σὲ ἀκολουθήσωμεν καὶ οἱ πέντε. Δὲν μᾶς εἶπε νὰ μείνωμεν κρυμμένοι οἱ δύο καὶ νὰ σὲ ἀκολουθήσουν μόνον οἱ τρεῖς.

Μὲ ἀπεστόμωσεν ἡ ἀπάντησίς του. Ἀλλ' ἐπέμενα ἔτι· ἠγέρθην καὶ τὸν ἐπλησίασα· ἠγέρθησαν καὶ οἱ πέντε συγχρόνως.

— Μίρτε μου, εἶπα θέσας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του· ἄκουσέ με, διὰ τὴν ἀγάπην ἐκείνης ποῦ ξεύρεις.

Μὲ ἐκύτταξεν ἀσκαρδαμυκτί, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν. Τί τὸν παρώργισεν; ἡ ἀνακάλυψις ὅτι τοὺς εἶχα ἴδει τὸ πρωΐ, ἢ ἡ ἀνάμιξίς μου εἰς πράγματα ὑπερβαίνοντα τὴν δικαιοδοσίαν μου;

Κύριε ὑπασπιστά, ἐπανέλαβε ψυχρῶς· ἐκείνη ποῦ ξεύρω δὲν ἀγαπᾷ τοὺς δειλούς.

Ἐννόησα ὅτι ἦτο περιττὸν νὰ ἐξακολουθήσω.

— Καλά, Μίρτε, εἶπον, καὶ τοῦ ἔτεινα φιλικῶς τὴν χεῖρα. Ὁ Θεὸς μαζί σου!

— Ὁ Θεὸς μὲ ὅλους μας, κὺρ Γεωργάκη μου.

— Ἐμπρὸς παιδιά, ἀνέκραξα καὶ ἠρχίσαμεν νὰ τρέχωμεν.

Digitized by Google

Μοῦ ἐφάνησαν αἰῶνες τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα λεπτά, μέχρις οὗ φθάσω εἰς τὴν ὄχθην! Ἡ ἐμφάνισίς μας ἐξέπληξε τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐπί τινας στιγμὰς δὲν ἠκούσθησαν τουφεκισμοὶ ἐκ τοῦ ὑψώματός των.

Ἀλλ' ἦσαν στιγμαὶ μόνον διακοπῆς καὶ ἐπηκολούθησε κρότος πυκνὸς πυροβολισμῶν καὶ ἐκ τῶν δύο πλευρῶν τῆς φάλαγγος. Δὲν ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἴδω τὸν καπνὸν τῶν ἐχθρικῶν τουφεκίων. Τοὺς εἶχα προσηλωμένους εἰς τὸ σημεῖον τῆς ὄχθης, ὅπου ἔπρεπε νὰ φθάσωμεν. Ἔτρεχον, ἔτρεχον, αἱ δὲ σφαῖραι ἐσύριζον γύρω μου, καὶ ἔτρεχον, καὶ ἤκουον ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ ὄπισθέν μου τὸν ποδοβολητὸν τῶν συντρόφων μου, καὶ αἴφνης ἤκουσα κραυγὴν φοβερὰν καὶ συγχρόνως τὸν ὑπόκωφον κρότον σώματος πίπτοντος κατὰ γῆς... Ὁ Μίρτος, εἶπα κατὰ νοῦν! Ἀλλὰ δὲν ἐστράφην ὀπίσω, δὲν διέκοψα τὸν δρόμον μου, Ἔτρεχα, καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν πυκνοί, καὶ ἐσύριζον αἱ σφαῖραι, καὶ ἔβλεπα ἐμπρός μου τὴν ὄχθην πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπλησίαζα, καὶ ἤκουσα δευτέραν κραυγὴν ὄπισθέν μου... Ἤμην ἤδη παρὰ τὴν ὄχθην. Ἓν βῆμα ἀκόμη καὶ ἐπήδων ἐντὸς τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ, ὅτε ᾐσθάνθην διὰ μιᾶς κτύπημα καὶ πόνον φρικτὸν εἰς τὴν ἀριστεράν μου κνήμην, πόνον ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν εἶχον αἰσθανθῆ ποτέ, καὶ ἀντὶ νὰ πηδήσω ἐντὸς τῆς κοίτης, ἐννόησα ὅτι κρημνίζομαι ἐντὸς αὐτῆς. . . Κατόπιν δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τίποτε, μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐξύπνησα.

Ἡ πανσέληνος ἔλαμπεν ἄνωθέν μου· ἤμην ἐξηπλωμένος κατὰ γῆς. Ἐπόνουν πόνον δριμὺν καὶ φλογερὸν εἰς τὴν κνήμην. Δύο ἄνδρες ἐξήταζοτὴν πληγήν μου. Ὄρθιος ἄνωθέν μου ὁ καπεντάνιος μὲ ἐκύτταζε σιωπηλός, καὶ γύρω συνεσφίγγοντο εἰς κύκλον οἱ στρατιῶταί του.

— Ὁ Μίρτος, ἠρώτησα.

— Τοὺς ἐδιώξαμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ εἰς τὴν ἐρώτησίν μου. Τώρα, ἐξηκολούθησε, κύτταξε νὰ γείνῃς καλά, διὰ νὰ μὴν ἔχω λόγια μὲ τὸν θεῖόν σου.

Ἀκολούθως ἔμαθα ὅτι δὲν μᾶς ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν κοιλάδα χάριν τῆς δίψης μου, ἀλλὰ πρὸς ἀντιπερισπασμὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως ἀποσπάσωμεν τὴν προσοχήν του ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ἐρχόμενον νὰ τοὺς προσβάλῃ ἐκ τῶν νώτων. Τὸ ταινιοφόρον πτηνὸν ἦτο τὸ συμφωνηθὲν σημεῖον τῆς προσεγγίσεως τοῦ σώματος ἐκείνου. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐξακριβώσω ἐὰν εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων τὸ σχέδιον τοῦ τοιούτου ἀντιπερισπασμοῦ, ἢ ἐὰν ἐκ τῆς δίψης μου συνέλαβε τὴν ἰδέαν . . . Ὁ ἀντιπερισπασμὸς ὠφέλησεν. Ἡ ἐκ τῶν νώτων προσβολὴ ἐπέτυχε πληρέστατα, ἀλλ' ἡ ἄγνωστος ἐκείνη νέα δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἐπανίδῃ ζῶντα τὸν Μίρτον! Ὁ ἄλλος πεσὼν στρατιώτης ἐπληγώθη ἐλαφρῶς. Τὴν δὲ ἰδικήν μου κνήμην μοῦ τὴν ἀπέκοψε τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα ὁ ἐκτελῶν χρέη χειρουργοῦ ἀληθὴς ὑπασπιστὴς τοῦ ἀρχηγοῦ.

Ἰδοὺ διατὶ ἔμεινα, ἐξ ἀνάγκης, δικηγόρος. Τὸ πολεμικόν μου στάδιον διήρκεσε μίαν ἡμέραν καὶ μόνην. Τὴν τρυπημένην ὅμως φαλαγγιτικὴν στολήν μου τὴν ἐκράτησα καὶ τὴν διατηρῶ ἀκόμη.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΣΑΔΟΒΑΣ

Κεφάλαιον ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ Ἐρρίκου Σύβελ «Ἡ γένεσις τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορίας» μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ

ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΤΗΣ ΣΑΞΩΝΙΑΣ ΜΑΪΝΙΓΓΕΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 100]

Ἡ ἔκβασις ἀπεφασίσθη ἤδη εἰς πάντα τὰ μέρη, οἱ δὲ Πρῶσσοι εἶχον κερδίσει τὴν μεγαλειτέραν μάχην τοῦ αἰῶνος. Εὐθὺς ἀφοῦ ἡ Βασ. Φρουρὰ ἐκυρίευσε τὰ ὑψώματα τοῦ Λίπα καὶ Λαγγενχόφ, ὁ Βασιλεὺς Γουλιέλμος διέταξε τὴν γενικὴν προχώρησιν καὶ τῆς πρώτης στρατιᾶς, πρὸ πάντων δὲ τὴν καταδίωξιν τοῦ ὑποχωροῦντος ἀντιπάλου ὑπὸ τοῦ ἕως τότε ἐν ἀπραξίᾳ διατελοῦντος ἱππικοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τῆς ἐπελάσεως τούτου ἐρρίφθησαν μεταξὺ τοῦ Λαγγενχὸφ καὶ Στρέσετιτς αἱ μεραρχίαι τῆς ἐφεδρείας τοῦ βαρέος αὐστριακοῦ ἱππικοῦ: συνεκροτήθη ἐκεῖ ἱππομαχία τόσον γιγαντιαίων διαστάσεων, ἧς ὁμοίαν δὲν γνωρίζει σχεδὸν ἡ νεωτέρα ἱστορία τοῦ πολέμου. Παρουσιάζεται ἐνταῦθα ἓν ἐκ τῶν ὀλίγων σημείων, ἐν οἷς αἱ περιγραφαὶ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εὑρίσκονται εἰς ἀπότομον διαφωνίαν. Καὶ ἀναγνωρίζει μὲν ἕκαστος τῶν δύο ἀντιπάλων τὴν γενναιότητα τοῦ ἑτέρου, διϊσχυρίζεται ὅμως, ὅτι εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συμπλοκὰς τὴν ὑπεροχὴν εἶχον οἱ ἴδιοι αὐτοῦ ἱππεῖς. Ἀκριβῆ κρίσιν περὶ τούτου δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν τόσον ὀλιγώτερον, ὅσον ἡ ἱππομαχία δὲν ἀποτέλει προμεμελετημένην καὶ τακτοποιημένην στρατιωτικὴν πρᾶξιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἕκαστον σύνταγμα καὶ πολλάκις μάλιστα χωρισταὶ ἶλαι ἐπήλαυνον, ὅπου καὶ ἂν ἔβλεπον ἀντίπαλόν τινα, οἱ δὲ μαχόμενοι ἀνεμιγνύοντο καὶ νέα πάντοτε στίφη ἐμεγάλυνον τὴν τῆδε κακεῖσε στροβιλιζομένην τύρβην. Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι ἐπὶ τέλους μετὰ μεγάλης ἀπωλείας τὸ αὐστριακὸν ἱππικὸν ὥρμησε πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐπρόφθασε τὸ ἕως τότε ὑπ'

Digitized by Google

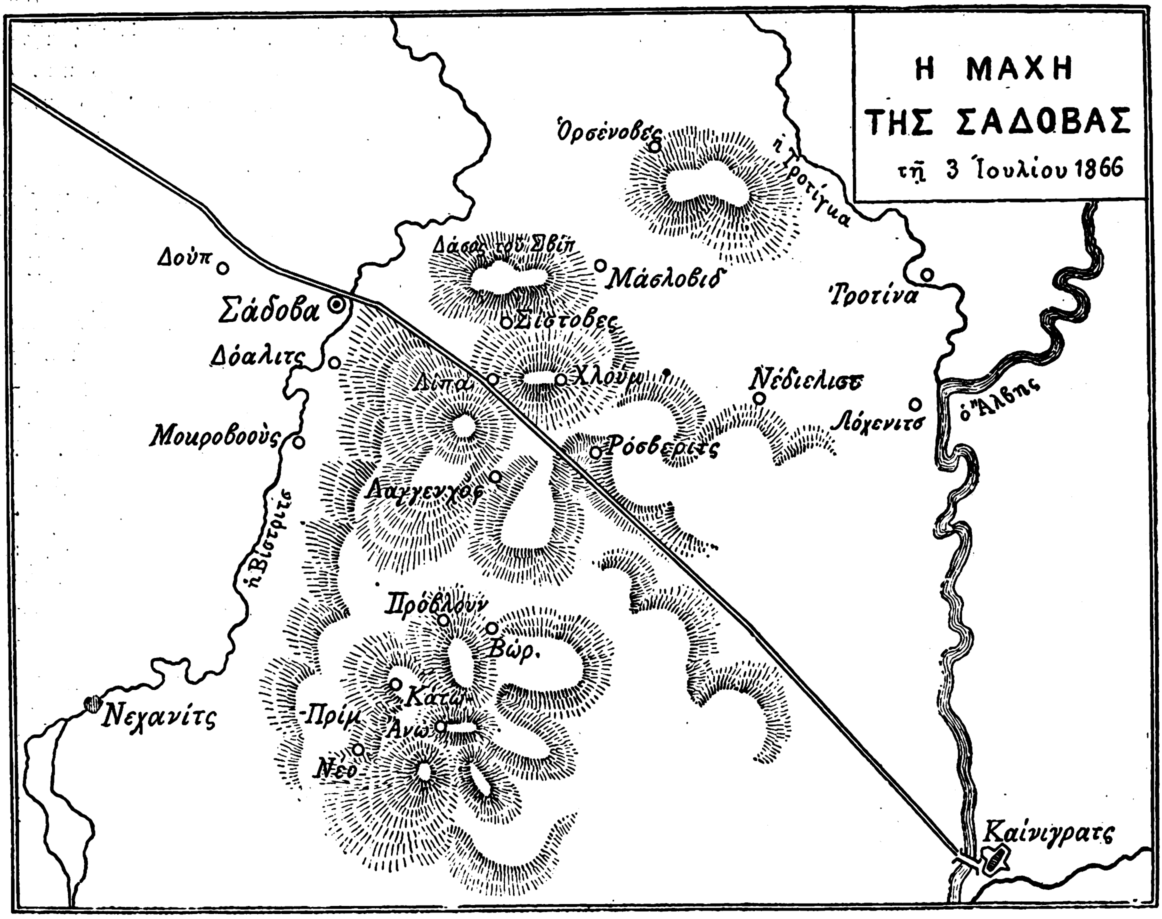

Τοπογραφικὸς χάρτης τῆς μάχης τῆς Σαδόβας

αὐτοῦ καλυπτόμενον πεζικόν, ἀνέτρεψεν ἢ διεσκόρπισεν αὐτὸ εἰς μέρη τινὰ ἐν τυφλῇ φυγῇ καὶ ἐμεγάλυνε διὰ τούτου σπουδαίως τὴν γενικὴν διάλυσιν. Αἱ αὐστριακαὶ ἐκθέσεις ἐξηγοῦσι τοῦτο διὰ τοῦ διισχυρισμοῦ, ὅτι οὐχὶ τὸ πρωσσικὸν ἱππικὸν προὐξένησεν αὐτὸ τὸ ὀλέθριον κακόν, ἀλλὰ τὸ καταστρεπτικὸν πῦρ τὸ ἐξερευγόμενον ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἰλῶν ὑπὸ τοῦ πανταχόθεν προχωροῦντος πεζικοῦ καὶ πυροβολικοῦ τοῦ ἀντιπάλου· τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο δὲν διαμφισβητεῖται ποσῶς ὑπὸ τῶν Πρώσσων. Ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθές, ὅτι τὸ πρωσσικὸν ἱππικὸν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ αὐστριακοῦ δὲν ἔλαβε πλέον μέρος εἰς τὴν περαιτέρω καταδίωξιν· τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο διόλου ἡ συνέπεια προγενεστέρας ἥττης, ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης νὰ συλλέξωσι καὶ τακτοποιήσωσι τὰς μακρὰν διεσπαρμένας ἴλας πρὸ τοῦ προχωρήσωσιν ἐκ νέου· πρὶν ἢ ὅμως κατορθωθῇ νὰ γείνῃ τοῦτο, ἐδόθη ἡ γενικὴ διαταγὴ τοῦ Βασιλέως νὰ παύσῃ ἑκάστη καταδίωξις. Τὴν τελευταίαν ἀντίστασιν ἀντέταξε μετ' ἐθελοθυσίας τὸν θάνατον ἀψηφούσης τὸ αὐστριακὸν πυροβολικόν, ὅπερ ἐν γένει τὴν ἡμέραν ταύτην περιεβλήθη δόξαν μεγάλην καὶ ὑπέστη ἄνευ γογγυσμοῦ τὰς βαρυτέρας ἀπωλείας ἵνα προστατεύσῃ ὅσον δυνατὸν περισσότερον τὴν ὑποχώρησιν τῶν φευγόντων συμπολεμιστῶν του. Ἐν τούτοις οὔτε ἡ αὐταπάρνησις οὔτε τὸ θάρρος αὐτοῦ ἠδυνήθησαν νὰ σταματήσωσι πολὺν καιρὸν τὰς προόδους τοῦ ἐκ τριῶν μερῶν ἐφορμῶντος ἀντιπάλου. Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας συνηντῶντο ἐπὶ τῆς τὸ πεδίον τῆς μάχης διατεμνούσης στρατιωτικῆς ὁδοῦ, οὐχὶ μακρὰν τοῦ Καινιγκραῖτς, τὰ στρατεύματα τῆς στρατιᾶς τῆς Σιλεσίας καὶ τῆς τοῦ Ἄλβεως, μετ' ὀλίγον δὲ ἀφικνοῦντο ἐνταῦθα καὶ ἀποσπάσματά τινα τῆς προχωρούσης στρατιᾶς τοῦ πρίγκηπος Φρειδερίκου Καρόλου. Ὁ Βασιλεὺς Γουλιέλμος διῆλθεν ἔφιππος τὸ ἐκτεταμένον πεδίον τῆς μάχης, χαιρετιζόμενος πανταχοῦ ὑπὸ τῶν ἐνθουσιωδῶν ἀλαλαγμῶν τῶν στρατιωτῶν του. Εἶχε περιπέσει μίαν στιγμὴν εἰς τὸ πῦρ ἐχθρικῆς πυροβολαρχίας, ἐξ οὗ, ὅπως ἔγραψεν εἰς τὴν Βασίλισσαν σύζυγόν του, ὁ Βίσμαρκ τὸν ἀπεμάκρυνε δι' ἐντόνου παραινέσεως. Ἡ θέα τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐμαρτύρει ἐναργῶς τὴν ἧτταν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ· ἡ θλιβερὰ πληθὺς νεκρῶν καὶ πληγωμένων, αἱ ἀπέραντοι σειραὶ αἰχμαλώτων, οἱ σωροὶ ῥιφθέντων χαμαὶ ὅπλων καὶ μερῶν στολῆς, πάντα ταῦτα ἀπετέλουν τὴν εἰκόνα αἰφνιδίας, οἰκτρᾶς φυγῆς.

Digitized by Google

ΧΟΡΟΣ ΔΕΡΒΙΣΩΝ

ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ

Digitized by Google

«Η Υ. Μεγαλειότης», είπεν ο Μόλτκε πρὸς τὸν Βασιλέα, «δεν ἐκέρδισε μόνον τὴν μάχην, ἀλλὰ τὴν ἐκστρατείαν». «Τὸ διαφιλονεικούμενον ζήτημα, εἶπε μετὰ ταῦτα ὁ Βίσμαρκ, ἐλύθη λοιπόν· τώρα πρόκειται ν' ἀποκτήσωμεν ἐκ νέου τὴν ἀρχαίαν φιλίαν τῆς Αὐστρίας».

Ἐν τούτοις, ὅ,τι ἦτο πρακτέον τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐφαίνετο λίαν ἀμφίβολον ἀκόμη εἰς μέγα μέρος ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων στρατηγῶν. Ἡ μεγάλη ἔκτασις τοῦ πεδίου τῆς μάχης κατέστησεν ἀδύνατον τὴν ἐντελῆ καὶ ταχεῖαν ἐπισκόπησιν, διαρκούσης δὲ τῆς μακρᾶς ἐναγωνίου ἀδημονίας πρὸ μεσημβρίας εἶχε στερεωθῆ ἡ γνώμη, ὅτι μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας της ἡ στρατιὰ τῆς Σιλεσίας ἔφθασε μολαταῦτα πολὺ ἀργά. Καὶ ἔβλεπον μέν, ὅτι σώματά τινα τῶν Αὐστριακῶν ἔπαθον τὰ πάνδεινα, ἀλλ' ἐπίστευον, ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῆς δευτέρας στρατιᾶς εἶχε μόνον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ διακόψῃ ὁ Βένεδεκ τὴν μάχην καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ στρατεύματά του πέραν τοῦ Ἄλβεως. Ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις ἐφάνη ἀκροσφαλὲς νὰ στείλωσι μεμονωμένα ἀποσπάσματα ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἑσπέρας ἡ διαταγή, ὅτι ἡ ἐπαύριον ἔμελλε νὰ ἦνε ἡμέρα ἀναπαύσεως, ὁ δὲ στρατηγὸς φὸν Ἕρβαρτ μόνον ν' ἀναλάβῃ τὴν καταδίωξιν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Πάρδοβιτς. Ἡ διαταγὴ αὕτη ἐμπεριεῖχε φυσικῷ τῷ λόγῳ τὴν ἀπαγόρευσιν πάσης περαιτέρω ἐνοχλήσεως τοῦ ἀντιπάλου κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 3 Ἰουλίου, ἀπέβη δὲ σωτήριος εἰς πολλὰς χιλιάδας ἐκ τῶν ἡττημένων, οἵτινες ἐν ἀμέτρῳ φόβῳ καὶ συγχύσει ἐπειρῶντο ν' ἀποδράσωσι περῶντες τὸν Ἄλβιν ἢ παρὰ τῷ Καινιγκραῖτς ἢ μᾶλλον πρὸς νότον κατὰ τὸ Πάρδοβιτς καὶ ἐκ τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγοι ἔφθασαν περὶ τὸ μεσονύκτιον μόνον εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ προστατεύοντος αὐτοὺς ποταμοῦ. Σήμερον οὐδεὶς θὰ διαμφισβητήσῃ πλέον, ὅτι ἦτο δυνατὸν εἰς τοὺς Πρώσσους νὰ ἐκμεταλλευθῶσι τὴν νίκην διὰ ταχείας καταδιώξεως ὅπως εἰς τὸ Βαρτελῶ καὶ νὰ τὴν ἐπεκτείνωσιν ἴσως μέχρις ἐντελοῦς διασκορπίσεως τοῦ αὐστριακοῦ στρατοῦ, διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πολυάριθμον μέρος τῶν πρωσσικῶν στρατευμάτων οὔτε εἶχε κενώσει τὸ τουφέκιον, οὔτε δώσει κτύπημά τι, οὔτε ὑποστῇ ἀπώλειάν τινα. Τὰ στρατεύματα ταῦτα ἦσαν: ὁλόκληρον τὸ 5ον Σῶμα, 16 τάγματα τοῦ 1ου σώματος, ἡ μεραρχία ἱππικοῦ Ἄρτμαν, τὰ πλεῖστα τῶν ταγμάτων τῆς μεραρχίας Ἔτσελ, τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ 3ου Σώματος καὶ δέκα τάγματα τῆς 2ας μεραρχίας τῆς Βασ. Φρουρᾶς, ἐν συνόλῳ λοιπὸν 70,000 ἀνδρῶν. Πάντα ταῦτα τὰ στρατεύματα διετέλουν συμπαγῆ καὶ ἐν καλῇ τάξει, ἕτοιμα πρὸς περαιτέρω ἐνέργειαν. Καὶ εὑρίσκοντο μὲν εἰς κίνησιν ἀπὸ δώδεκα, οὐκ ὀλίγα μάλιστα ἀπὸ δέκα πέντε ὡρῶν, ἀλλὰ τὸ μεγαλείτερον μέρος αὐτῶν εἶχε διανύσει πορείαν δύο μιλίων μόνον καὶ ἠδύνατο λοιπόν, ἂν ὄχι ἀμέσως, τοὐλάχιστον ὅμως ἅμα τῇ αὐγῇ τῆς 4ης Ἰουλίου ν' ἀρχίσωσι τὴν καταδίωξιν. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἤθελον εὕρει πέντε ἐχθρικὰ Σώματα καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ἱππικοῦ ἐν πλήρει διαλύσει, ἐνῷ τῶν ἐπιλοίπων τὸ θάρρος εἶχε κλονισθῆ κατὰ κράτος. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν τῶν Αὐστριακῶν δὲν θὰ ὑπῆρχε τότε πλέον σωτηρία διὰ τὸν ἐν Βοημίᾳ στρατόν.

— Ἐν τούτοις, ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἡ ἐπιτευχθεῖσα νίκη ἦτο ἀπαράμιλλος. Ἀφαιρουμένων τῶν ἄνωθι μνημονευθέντων μερῶν τοῦ στρατοῦ, πέντε περίπου πρωσσικὰ Σώματα εἶχον κατατροπώσει ὀκτὼ Σώματα τοῦ ἐχθροῦ κατὰ τρόπον σχεδὸν ἐξολοθρευτικόν. Ἡ ὁδὸς πρὸς τὴν Βιέννην ἔκειτο ἄνευ προστασίας καὶ ἀνοικτὴ πρὸ τοῦ νικητοῦ. Λέγεται ὅτι ὁ Βένεδεκ ἐξεφώνησε: «Ἀπώλεσα τὸ πᾶν, ἀλλ' ὄχι δυστυχῶς καὶ τὴν ζωήν μου!» Καὶ τῷόντι αἱ ἀπώλειαι τοῦ στρατοῦ του ἦσαν ὅλως ἔκτακτοι, δηλαδὴ 5600 νεκροί, 7600 τετραυματισμένοι, 9300 αἰχμάλωτοι πληγωμένοι, 12,800 ἀτραυμάτιστοι αἰχμάλωτοι, ἐν συνόλῳ 41,400 ἄνδρες. Ἐὰν δὲ προσθέσωμεν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν Σαξώνων 1500 ἀνδρῶν, ἔχομεν τὸ τεράστιον ποσὸν 43,000 σχεδὸν ἀνδρῶν. Εἰς ὑλικὸν ἐχάθησαν ὑπὲρ τὰς 6000 ἵππων, 187 τηλεβόλα καὶ 641 διάφορα ὀχήματα. Αἱ προγενέστεραι συμπλοκαὶ εἶχον στοιχίσει εἰς τοὺς Αὐστρο-Σάξωνας 32,000 ἀνδρῶν, ὥστε ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἑβδομάδι πολέμου κατεστράφη περισσότερον τοῦ ἑνὸς τετάρτου ἐκ τοῦ μετὰ τόσης ὑπερηφανείας ἐκστρατεύσαντος αὐστριακοῦ στρατοῦ.

Ἀλλὰ καὶ οἱ Πρῶσσοι ἀκόμη ἀπέκτησαν τὴν νίκην τῆς Σαδόβας, ἀντὶ μεγάλων θυσιῶν. Ἡ πρώτη στρατιὰ ἀπώλεσε 1065 νεκροὺς καὶ ὑπὲρ τὰς 4000 τετραυματισμένων, (ἐξ ὧν τὸ ἥμισυ ἡ μεραρχία τοῦ Φράνσεκη), ἡ στρατιὰ τοῦ Ἄλβεως 328 νεκροὺς καὶ 1200 πληγωμένους, ἡ δὲ δευτέρα στρατιὰ 500 νεκροὺς καὶ 1550 τετραυματισμένους, (ἐξ ὧν ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἡ 1η μεραρχία τῆς Βασιλικῆς Φρουρᾶς). Η ἀπώλεια συνεποσοῦτο ἐν συνόλῳ λοιπὸν εἰς 9000 καὶ ἐπέκεινα ἀνδρῶν.

— Ὅτε ὁ Βασιλεὺς Γουλιέλμος ἐν προκεχωρημένῃ ὥρᾳ τῆς ἑσπέρας ἐπορεύθη παρὰ τὸ ἐν Σαδόβᾳ νοσοκομεῖον τῶν Ἰωαννιτῶν, εἶπεν ἐν συγκινήσει: «Ἰδοὺ ἡ ἀντίστροφος ὄψις τοῦ εὐτυχήματος! Εἰς μάτην ὅμως δὲν χύνουσι τὸ αἷμά των, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς πατρίδος».

— Τὴν ἐρχομένην πρωΐαν τὸ μέγα ἄγγελμα διίπτατο διὰ τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἐντύπωσις ὑπῆρξε πανταχοῦ ἄπειρος· ὁποῖος ἄνευ παραδείγματος θρίαμβος στρατοῦ, τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ

Digitized by Google

ὁποίου ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν δὲν εἶχεν ἐκτεθῆ εἰς τὸ πῦρ· στρατοῦ, ὅστις — ὅπως διετείνοντο ἑκατοντάκις τὰ διάφορα κόμματα — συνέκειτο ἐκ στρατιωτῶν τῆς «παράτας», ἐξ ἐθνοφυλάκων, ἐξ ἀγενείων νεανίσκων!

Ἀλλ' ἐν τῇ Πρωσσίᾳ ἐπλήρωσε τὰς καρδίας τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ λαοῦ αἴσθημα εὐφροσύνου ἱκανοποιήσεως. Ἡ πολυχρόνιος φιλονεικία, ἡ διεξεγερθεῖσα ἀκριβῶς ἕνεκα τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ στρατοῦ τούτου, ἐξηφανίσθη διὰ τῶν ἀξιοθαυμάστων κατορθωμάτων αὐτοῦ· ἄς ἐσχηματίσθη, ὅπως ἐσχηματίσθη: ἀνεδείχθη ἤδη ἰσχυρὸν ἔρεισμα καὶ ὑπερήφανον κόσμημα τῆς πατρίδος. Οἱ ἄοκνοι προοδευτικοὶ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ εὑρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν, ἕνεκα τοῦ μέλλοντος τῆς περὶ τοῦ συντάγματος ἔριδός των· οἱ κληρικόφρονες τοῦ Ρήνου ἐπληροῦντο ὀδυνηρᾶς ἀγανακτήσεως, ἕνεκα τῆς κατατροπώσεως τοῦ καθολικοῦ Αὐτοκράτορος, ἀλλ' οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ ἠδύναντο νὰ θολώσωσιν ἢ νὰ παρεκτρέψωσι τὸν χείμαρρον τοῦ γενικοῦ χαρμοσύνου ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ μεσημβρινοὶ Γερμανοί, ὅπως τοῦτο ἐννοεῖται ἀφ' ἑαυτοῦ, δὲν ᾐσθάνοντο ἀκριβῶς χαρὰν ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τοῦ καὶ ὑπ' αὐτῶν καταπολεμηθέντος κράτους, ἐν τούτοις ὅμως ἐπραΰνετο καὶ ἐκεῖ ἡ ἐχθρικὴ ἀθυμία ἐκ τοῦ ἁπλουστάτου λόγου, διότι ἦτο ἀδύνατον ν' ἀρνῶνται ἔκτοτε πλέον τὸν φόρον σεβασμοῦ εἰς τὸν μέχρι τοῦδε τόσον ἀπεχθῆ ἀντίπαλον.

Η ΜΑΓΕΜΜΕΝΗ ΒΡΥΣΙ

Ἐκεῖ ψηλά, ποῦ φαίνεται τὸ μαῦρο κυπαρίσσι,
Καὶ πάρα πέρα ἕνας γκρεμνός, ἐκεῖ εἶνε καὶ μιὰ βρύσι.

'Σ αὐτὴν διαβάταις πιστικοὶ γυρνοῦσαν νύχτα 'μέρα,
Κι' ἄκουγες νύχτα 'μέρα ἐκεῖ τραγοῦδι καὶ φλογέρα.

Μιὰ 'μέρα, ποῦ 'ροβόλαγα ἀπὸ τ' ἀπάνω πλάϊ,
Εἶδα μιὰ κόρη πώσκυψε κ' ἤπιε νερὸ καὶ πάει.

Πῆγα κ' ἐγὼ νὰ πιῶ νερό. Ἀγάλλιασα 'ς τὴν ὥρα,
Καὶ φτερωτός, χαρούμενος κατέβαινα 'ς τὴ χώρα.

Τόσος ἀπέρασε καιρός· μὰ ἀπὸ τὴ 'μέρα ἐκείνη,
Ἄχ! ἕνας πόνος 'γκαρδιακὸς ἥσυχο δὲν μ' ἀφίνει.

Βολαὶς μὲ κάνει νὰ γελῶ, βολαὶς ν' ἀναστενάζω,
Βολαὶς νὰ κλαίω, καὶ βολαὶς τραγούδια ν' ἀραδιάζω.

Κάποτε μ' εἶδαν 'ς τὸ χωριὸ σὲ μιὰ μεγάλη σκόλη,
Κι' ὅσοι ἔμαθαν γιὰ τὸ νερὸ τὸ καταριῶνταν ὅλοι.

Κ' ἡ δόλια ἡ βρύσι ἐρήμαξε. Κι' ἀπ' τότε νύχτα 'μέρα,
Οὔτε τραγοῦδι ἀκοῦς ἐκεῖ, οὔτε καμμιὰ φλογέρα.

Κι' ὅποιος διαβαίνει ἀπ' τὸ χωριό, 'ψηλὰ 'ς τὸ κυπαρίσσι
Ὅλοι τοῦ δείχνουνε καὶ λέν: «ἡ Μαγεμμένη Βρύσι».

Τί ἔφταιξε ἡ βρύσι; Ἔφταιξεν ἡ μάγισσα ἡ παρθένα,
Ὁποῦ τὴ βρύσι ἐμάγεψε κ' ἐμάγεψε κ' ἐμένα.

Ἂν ἔρθη τώρα ἡ 'μορφονιά, ποῦ ἐμάγεψε τὴ βρύσι,
Καὶ μ' ἕνα 'ξόρκι της γλυκὸ τὰ μάγια της μοῦ λύση,

Θὰ γιάνη ὁ πόνος ποῦ μὲ τρώει βαθειὰ καὶ μὲ μαραίνει,
Καὶ θὲ νὰ πάψουνε νὰ λὲν τὴ βρύσι μαγεμμένη.

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Digitized by Google

Η ΑΠΟΚΡΕΩΣ

ΕΑΝ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν Ἀπόκρεων παρῆλθε διὰ τὴν πρωτεύουσάν μας ψυχρὰ ὅσον οὐδέποτε, θὰ ἐκφράσωμεν διὰ τοῦ ἐπιθέτου τούτου διπλῆν κυριολεξίαν, χαρακτηρίζουσαν πιστῶς καὶ τὴν ἀτμοσφαιρικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν ἡμερῶν τούτων. Ὑπὸ τὴν πρώτην ἔποψιν μάλιστα τό: ψυχρὰ ἴσως πολὺ ὑπολείπεται τοῦ πραγματικοῦ. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνέλαβε τὰ σκῆπτρα ὁ Φεβρουάριος, ἠθέλησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἐνυπάρχουσα παρὰ τῷ λαῷ ἰδέα περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς δυστροπίας καὶ δολιότητος τοῦ μηνὸς τούτου ἦτο κατὰ πάντα βάσιμος. Καὶ ἤρχισαν οἱ ὑετοὶ πληκτικοί, συνεχεῖς καὶ ἀτελεύτητοι, αἱ χιόνες αἱ ἀλλεπάλληλοι, αἱ θύελλαι· ἀδιακόπως ἐμαίνετο ὁ βορρᾶς, σκορπίζων νιφάδας πυκνάς, ἐκριζῶν τὰ δένδρα τῶν πενιχρῶν κηπαρίων τῆς πόλεως καὶ ἀναστατῶν τὴν θάλασσαν· πολλοὶ ταλαίπωροι ναυβάται εὗρον οἰκτρὸν τάφον ἐντὸς τῶν ἀγρίων κυμάτων τοῦ Αἰγαίου, ἐνῷ ἐν τῇ ξηρᾷ τὰ πέριξ τῆς πρωτευούσης χωρία ἀπεκλείοντο ἐκ τῆς χιόνος καὶ ἐδέησε νὰ προσέλθῃ ἐπίκουρος ἡ γενναία φιλανθρωπία ἰδιωτῶν τινων, ὅπως διατραφῶσιν οἱ ἀτυχεῖς κάτοικοί των. Ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἡμέρας συνεχεῖς διήρκεσεν ἡ κακοκαιρία, χωρὶς εἰς τὸ συννεφῶδες στερέωμα νὰ φανῇ διόλου ὁ ἥλιος· τῇ ἀληθείᾳ ἂν ἡ Ἀπόκρεως ἡ ἐφετεινὴ ἐκέκτητο τὴν ζωηρότητα τῶν παρελθόντων χρόνων, ὡς λόγιον δημῶδες τοῦ συρμοῦ θὰ ἦτο κατάλληλον τὸ περιβόητον ἐκεῖνο *Ἥλιος*! . . . τὸ ἀντηχοῦν κατὰ χόρον εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν πρὸ ἓξ ἢ ἑπτὰ ἐτῶν, ἐν παροιμίᾳ ἐποχῇ. Καὶ ἡ μὲν τόσῳ παρατεταμένη ἀφάνεια τοῦ ἡλίου ἀπὸ τοῦ ἀθηναϊκοῦ ὁρίζοντος ἦτό τι ὁμολογουμένως σπάνιον· ἀλλ' ἔτι σπανιώτερον ἦτο τὸ φαινόμενον τοῦ ἐπὶ τέσσαρας κατὰ συνέχειαν ἡμέρας πίπτοντος νιφετοῦ ἐν Ἀθήναις. Οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης ἐγειρόμενοι κατὰ πᾶσαν πρωΐαν μετ' ἀπορίας ἔβλεπον τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς ὁδοὺς ἐστρωμένας διὰ πυκνοῦ στρώματος χιόνος. Τὸ πρᾶγμα συνέβη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τῆς περιόδου τῆς Ἀπόκρεω καὶ ἠδύνατό τις ἐκ τούτου νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, βλέπουσα ὅτι οἱ κάτοικοί της ὀλίγην εἶχον διάθεσιν ἐφέτος νὰ μεταμφιεσθῶσιν, ἀπεφάσιζε πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐθίμου νὰ μεταμφιεσθῇ αὐτὴ καὶ ἐφόρεσε τὴν πάλλευκον ἀποκρηάτικην ἐσθῆτά της, ἥτις φεῦ! μετεβάλλετο μετ' ὀλίγον εἰς βόρβορον, ὡς σύμβολον τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων ἡδονῶν καὶ τέρψεων.

Καὶ ταῦτα μὲν καθόσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν, καθ' ἑαυτὴν ἢ ἐν σχέσει μὲ τὴν ζωηρότητα τῶν Ἀπόκρεών μας. Ὡς πρὸς δὲ τὴν καθ' αὑτὸ κίνησιν τῶν Ἀπόκρεων, καὶ πάλιν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτῆς ὡς ψυχρᾶς εἶνε πολὺ ἐπιεικής, διότι τὸ θερμόμετρον τῆς παγερότητος κατῆλθεν ἐφέτος πολλοὺς βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἀπεδείχθη ἤδη ἀριδήλως ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῶν παρελθόντων ἐτῶν ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ ἑορτασθῇ ἀξιοπρεπῶς καὶ κοσμίως ἐν Ἀθήναις ἡ Ἀπόκρεως ὅταν ἀναλάβῃ τὸν διοργανισμὸν τῶν ἑορτῶν ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία. Ἐφέτος ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἠθέλησε νὰ κινηθῇ κατ' ἀρχὰς καὶ ἐκινήθη, ἀλλ' ὀλίγον ἐξ ὥρας καὶ οὐχὶ μετὰ πολὺ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος. Ἡ ὑποκίνησις δὲν ἀπήντησε μεγάλην προθυμίαν καὶ ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ἰσχνὸν κονδύλιον, τὸ ὁποῖον ἀνέγραψεν εἰς τὸν προϋπολογισμόν του ὁ δῆμος Ἀθηναίων χάριν τῶν ἑορτῶν τῆς Ἀπόκρεω ἡ ἀνωτέρα ἀρχὴ τὸ διέγραψε, διατεινομένη ὅτι ὁ δῆμος εἶχεν ἄλλας ἀνάγκας μᾶλλον κατεπειγούσας διὰ νὰ προβλέψῃ καὶ ὄχι νὰ σπαταλᾷ τὰ χρήματά του εἰς ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις. Φαίνεται ὅτι αἱ ἀρχαὶ ἐν Ἑλλάδι ἐμπνέονται ἀπὸ αὐστηρὰ ἀσκητικὰ αἰσθήματα καὶ ἔχουσιν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον ἰδέαν πρὸς τὸν Ραβελαὶ (ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι γινώσκουσι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Ραβελαὶ), ὅστις πρεσβεύει ὅτι εἶνε προτιμότερον νὰ γελᾷ τις παρὰ νὰ θρηνῇ, διότι ὁ γέλως εἶνε φυσικὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον. Φαίνεται ὅτι δὲν συμφωνοῦσι μὲ τοὺς ἐν ἄλλαις χώραις φρονοῦντας, ὅτι ὀλίγη δόσις εὐθυμίας καὶ ψυχαγωγίας εἶνε ἀναγκαιοτάτη ἑκάστοτε διὰ τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, οἰκτείρουσι δὲ ἐν τῇ ὑπεροψίᾳ των τὴν ἐπικρατοῦσαν παρ' ἄλλοις οἰκονομολογικὴν θεωρίαν, ὅτι χρηματικόν τι ποσὸν ἐξοδευόμενον καταλλήλως πρὸς διοργανισμὸν ἑορτῶν δημοτελῶν καὶ θεαμάτων ἀξίων λόγου ἀποφέρει κέρδος πολλαπλάσιον διὰ τῆς συρροῆς τῶν ξένων καὶ τῆς ζωηρᾶς ἐν γένει κινήσεως τῆς συναλλαγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ Ἀπόκρεως ἐφέτος ἐγκατελείφθη εἰς τὴν τύχην της. Οὔτε βοήθημα ἐδόθη, οὔτε ἔρανοι κατεβλήθησαν, οὔτε κομιτάτον συνέστη, οὔτε βραβεῖα ἀπενεμήθησαν. Τὴν παρέλευσιν τῶν φαιδρῶν ἡμερῶν ἐσημείουν μόνον αἱ κατὰ τὴν νύκτα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους ἀναπτόμεναι ἔξωθεν τῶν παντοπωλείων ῥητινώδεις πυραὶ καὶ τὰ ὀλίγα νυκτιπλανῆ φαντάσματα τῶν μετημφιεσμένων, οἵτινες περιήρχοντο εἰς τὰς φιλικὰς των οἰκίας ἐνίοτε ὑπὸ τοὺς τραυλοὺς καὶ παρατόνους ἤχους φυσαρμόνικας. Αἱ χιλιάδες τῶν προσωπίδων, αἵτινες ἐκρεμάσθησαν πρὸς πώλησιν εἰς τὰ παράθυρα τῶν καταστημάτων καὶ τῶν παντοπωλείων καὶ ἔβλεπον ἠλιθίως μὲ τοὺς κενοὺς ὀφθαλμούς των τοὺς ἀδιαφόρους διαβάτας, ἔμειναν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπώλητοι καὶ ἐκλείσθησαν πάλιν εἰς τὰ κιβώτια ἐπὶ προσδοκίᾳ ζωηροτέρας κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος κινήσεως ἀποκρηάτικης καὶ πρὸς ζημίαν τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας· διότι παραδόξως ἐν Ἑλλάδι ἐνῷ ὑπάρχει ἔλλειψις τοσούτων ἄλλων, ὑφίσταται ὅμως ἐργοστάσιον κατασκευῆς προσωπίδων καὶ αἱ ἐνταῦθα πωλούμεναι εἶνε ἐγχωρίου κατασκευῆς. Οἱ τολμήσαντες νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ὀλίγοι προσωπιδοφόροι ἦσαν ἄνοστοι, κρύοι, παγεροί, ἀνάξιοι λόγου. Διότι βεβαίως οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* δὲν θὰ ἔχωσι τὴν ἀσπλαγχνίαν νὰ μᾶς καταδικάσωσιν ὅπως, ἀφοῦ ὑπέστημεν τὸ μαρτύριον τοῦ θεάματος αὐτῶν, ὑποστῶμεν καὶ τὴν καταδίκην τῆς περιγραφῆς των.

Ἄλλως τε εἶνε ἀνάγκη τάχα νὰ περιγράψωμεν

τὴν πασίγνωστον *καμήλαν*, τὸ προαιώνιον αὐτὸ μεγαθήριον, τὸ ἀπαίσιον καὶ ἀπαραίτητον φάσμα τῶν ἀθηναϊκῶν ἀπόκρεων ; Εἶνε ἀνάγκη ν᾽ἀναφέρωμεν τὸ *γαϊτανάκι*, τὴν ῥυπαρὰν ὁμάδα τῶν ζευγῶν,ἥτις χορεύει τετραχόρους πέριξ τοῦ ἱστοῦ, λείψανον ἐκπεσὸν παλαιᾶς συνηθείας, καθ᾽ἣν νέοι καλῶν οἰκογενειῶν περιήρχοντο χορεύοντες εὐρωπαϊκοὺς ἐνίοτε δὲ καὶ ἐγχωρίους χοροὺς ἔμπροσθεν ὀλίγων κατ᾽ἐκλογὴν οἰκιῶν, ὄχι χάριν ἀργυρολογίας εἰς τὰς τριόδους ; Πρέπει τάχα νὰ εἴπωμεν τί εἶνε τὰ *ρόπαλα*, ἐλεεινὸς θίασος πλανοδίων σχοινοβατῶν, ἐκτελῶν χυδαιότατα γυμνάσια ἀνὰ τὰς ὁδοὺς χάριν ὀλίγων δεκαρῶν ; Ἢ μήπως εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διασώσωμεν ἀπὸ τῆς λήθης διὰ τῆς χρονογραφίας τὴν ἀμφίβολον γενεαλογίαν τοῦ Περικλέτου καὶ τοῦ Φασουλῆ μετὰ τῶν στερεοτύπων ἀγοραίων εὐφυολογιῶν των ; Ἢ μήπως θὰ ὑποπέσωμεν εἰς ἁμάρτημα πατριωτικόν, ἂν δὲν ἀναφέρωμεν ὅτι ἐνεφανίσθησαν ὡς πάντοτε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ οἱ ὀλίγοι ἀρειμάνιοι *Μακεδόνες*, οἵτινες μὲ τὴν κωμικὴν ἀρχαϊκὴν περιβολήν των, μὲ τὸ ξύλινον ἔγχος καὶ τὴν χαρτίνην ἀσπίδα διακωμῳδοῦσιν ἀσυνειδήτως μὲν ἀλλ᾽ ἐπιτυχῶς τὰς ἀδικαιολογήτους ὁρμὰς καὶ ἐπιθυμίας περὶ τῆς ἐπανόδου ἡμῶν εἰς τὰς ἡρωϊκὰς ἐκείνας ἐποχάς; Καλλίτερον νὰ σκεπάσωμεν μὲ τὸν πέπλον τῆς λήθης καὶ τῆς σιγῆς τὰ γενόμενα καὶ νὰ μὴ ταράξωμεν τὴν ἡσυχίαν τῆς ὑπνωττούσης φιλοκαλίας.

Ἀλλ᾽ ὁ λαὸς λοιπὸν τῆς πρωτευούσης δὲν διεσκέδασε ; θὰ ἐρωτήσωσιν οἱ ἐκτὸς αὐτῆς ἀναγνῶσται. Ἀπεναντίας ὁ λαὸς διεσκέδασεν. ηὐθύμησεν, ηὐφράνθη, ἀλλὰ συμφώνως πρὸς τὰς παλαιὰς ἕξεις καὶ τὰς παραδόσεις του. Ἐπειδὴ ἡ ἰδέα ὅπως ποδηγετῆται περὶ τὴν ῥύθμισιν καὶ συστηματοποίησιν τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν διασκεδάσεών του συμφώνως μὲ τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς προόδου καὶ τῆς καλαισθησίας δὲν ἐτελεσφόρησεν, ἀφέθη εἰς τὰς φυσικάς του κλίσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶνε πάντοτε σύμφωνοι μὲ τὴν εὐπρέπειαν. Καὶ ἐφάνησαν πάλιν εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ ὅμιλοι τῶν ἐκβεβακχευμένων, οἵτινες ἐπὶ ὄνων, ἐπὶ κάρρων ἢ πεζοί, οἰνοβαρεῖς καὶ παραπαίοντες καὶ βραγχνῶς ᾄδοντες περιφέρουσι καὶ ἐπιδεικνύουσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου των ὅλην τὴν ἀσβόλην τῶν λεβήτων τῶν μαγειρείων των.— Πῶς πᾶν τὰ παιδιά σου, κόρακα ; — Ὅσῳ πᾶν καὶ μαυρίζουν, λέγει παλαιά τις παροιμία — Πῶς πηγαίνουν αἱ ἀπόκρεω σου, Ἀθῆναι ; — Ὅσῳ πᾶν καὶ μουντζουρώνονται ! ἠδυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν.

Διὰ νὰ ἐκλείψουν αἱ μουντζοῦραι αὐταί, αἵτινες ἀποτελοῦν ῥύπον ἀληθῆ εἰς τὰς περὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας ἀξιώσεις, ἀπαιτεῖται γενναία ψυχρολουσία, ἥτις νὰ συμπαρασύρῃ ὁμοῦ μὲ τὴν ἀσβόλην καὶ τὰς ἐπικρατούσας παρά τε ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ἰδιώταις προλήψεις περὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν λαϊκῶν ἑορτῶν. Εὔχομαι τὸ τοιοῦτο νὰ συμβῇ πολὺ ταχέως διὰ τῆς ἀπὸ τοῦδε μελέτης τοῦ κοινωνικοῦ τούτου ζητήματος, ὥστε νὰ γείνῃ δυνατὸν νὰ πανηγυρισθῇ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ἡ ἀθηναϊκὴ ἀπόκρεως κατὰ τρόπον τιμῶντα τὰ ἤθη καὶ τὸν πολιτισμόν μας. **Ὁ Χρονογράφος**

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Η ΚΑΤΑΙΓΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Ἐνέσκηψε πρό τινος εἰς Νέαν Ὑόρκην καταιγίς, ὁποίαν δὲν ἐνθυμοῦνται ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἡ καταστροφὴ τῆς διὰ τηλεγράφων συγκοινωνίας εἶνε ὑπερτέρα πάσης περιγραφῆς. Μίλια πολλὰ σύρματος ἔπεσαν, ἑκατοντὰς πελωρίων στύλων ἐθραύσθησαν, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν πίπτοντες ἐκρήμνισαν οἰκίας. Δύο μόνον σύρματα ἔμειναν σῶα συνδέοντα τὴν Νέαν Ὑόρκην μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν πλήρεις συρμάτων, ἡ δὲ πόλις ἔμεινεν ἐν τῷ σκότει, διότι κατὰ διαταγὴν ἀνωτέραν πρὸς ἀποφυγὴν δυστυχημάτων τὰ ῥεύματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐκόπησαν. Στύλοι ἔχοντες 90 ποδῶν ὕψος, 3 ποδῶν διάμετρον καὶ 150 σύρματα διασταυρούμενα ἦσαν ὅλα κατὰ γῆς. Εἷς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἔπεσεν ἐπὶ σχολείου κορασίων καὶ ἐτρύπησε τὴν οἰκοδομήν. Αἱ μαθήτριαι ἔντρομοι ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν μὲ τὰ νυκτικά των. Συγχρόνως ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἀθρόα.

Ἐπὶ δύο ἡμέρας πᾶσα δοσοληψία διεκόπη καὶ μόνον ἕνεκα ἐκτάκτου ἀνάγκης ἐξήρχετό τις τῆς οἰκίας του. Τὸ μόνον μέσον συγκοινωνίας ἦτο διὰ τῶν ἐναερίων σιδηροδρόμων : Ἵπποι πολλοὶ ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς πίπτοντας στύλους. Τὰ τηλέφωνα ἐσταμάτησαν ὅλα. Αἱ ζημίαι ἀνέρχονται εἰς ἑκατομμύρια ὅλα δολλαρίων. Πέντε χιλιάδες ἄνθρωποι εἰργάσθησαν κατόπιν πρὸς καθαρισμὸν τῶν ὁδῶν καὶ διόρθωσιν τῶν τηλεγράφων, τῶν τηλεφώνων καὶ τοῦ ἠλεκρικοῦ φωτός. Ἡ πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία ἐσταμάτησε καὶ τὸ παλαιὸν σύστημα τῶν κωδώνων ἐπανελήφθη. Πυροσβέσται μὲ τηλεσκόπια ἐτοποθετήθησαν ἐπὶ τῶν ἑπτὰ μεγαλητέρων κτιρίων μετὰ μεγάλων κωδώνων, ὅπως δίδωσιν εἴδησιν ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς.

Ἡ ἐργασία τῶν ἐπισκευῶν διήρκεσεν ὁλόκληρον ἑβδομάδα. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἔπαυσε σχεδὸν πᾶσα ἄλλη.

ΑΝΘΡΑΚΕΣ ΑΝΕΥ ΚΑΠΝΟΥ

Εἰς τὸ Τογκῖνον ὑπάρχει εἶδος ἀνθράκων ἄνευ καπνοῦ. Οἱ λόφοι, οἱ ἐν εἴδει κρασπέδου στολίζοντες τὸν κόλπον τοῦ Τογκίνου, περιέχουσι στρώματα ἄξια λόγου τοιούτου ἄνθρακος. Κατὰ τὴν γνώμην μηχανικοῦ τινος ἓν ἐκ τῶν στρωμάτων τούτων ἔχει πάχος 152 ποδῶν. Εἶναι δὲ ἀνθρακίτης ἄνευ καπνοῦ καὶ περιέχει 87 ο|ο στοιχεῖα ἄνθρακος. Μεγάλα ἀτμόπλοια ἐδοκίμασαν τὸν ἄνθρακα τοῦτον καὶ ἐπέτυχον. Ὁ κόλπος τοῦ Τογκίνου θὰ χρησιμεύσῃ οὕτως ἐν τῷ μέλλοντι ὡς σταθμὸς πρὸς προμήθειαν ἀνθράκων διὰ τὰς χώρας ἐκείνας.

ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΙΔΑ

Ὁ μικρὸς ἐδάγκασε τὴν γλῶσσάν του καὶ ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Δὲν εἶνε πρώτη φορὰ ποῦ τὸ ἔπαθε καὶ ὁ πατὴρ τοῦ λέγει :

— Μὰ πῶς δὲν προσέχεις παιδί μου ;

— Δὲν τὴν εἶδα, μπαμπᾶ . . .

Digitized by Google

Ο ΕΝΑΣΤΡΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ

Ἀστερισμοί.

Κατὰ τὸν μῆνα αὐτὸν εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἔαρ καὶ ἡ ἄποψις τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ δὲν εἶναι ἡ αὐτή, ὁποία τὸν χειμῶνα κατὰ τὰς αὐτὰς ὥρας τῆς νυκτός· τὴν 9 Ἰανουαρίου τὴν 8ην ἑσπερινὴν ὥραν ἐμεσουράνουν αἱ Ὑάδες, τὴν 9 Μαρτίου ὅμως μεσουρανεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῶν Διδύμων μὴ κατεχόμενον ὑπὸ λαμπρῶν ἀστέρων, πλησιάζει δὲ πρὸς τὴν μεσουράνησιν ὁ Καρκῖνος.

Ἡ ἡμέρα ηὐξήθη ἐπαισθητῶς καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς νυκτὸς συμβαίνει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βραδύτερον, τὸ δὲ τέλος αὐτῆς ἐνωρίτερον. Ταῦτα δέον νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῆς νυκτός.

Τὴν 8ην ἑσπερινὴν ὥραν τὸ λυκόφως ἐκλείπει καὶ οἱ ἀστέρες φαίνονται ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ λαμπρότητι, πλὴν τῶν πολὺ πλησίον τοῦ ὁρίζοντος, διότι τούτων τὸ φῶς ἀπορροφᾶται τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ὥραν (8 μ. μ.), μεσουρανεῖ ὀλίγον πρὸς Ν τοῦ κατακορύφου ὁ α τῶν Διδύμων (Κάστωρ) καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ ὀλίγον νοτιώτερος ϐ τῶν Διδύμων (Πολυδεύκης), ἀμφότεροι λαμπροὶ ἀστέρες, ὁ μὲν 2ας, ὁ δὲ 1ης τάξεως. Νοτιώτερον αὐτῶν μεσουρανεῖ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Προκύων, 1ης τάξεως ἀστήρ. Τὴν 15 τοῦ μηνὸς μεσουρανεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ Καρκῖνος, τὴν δὲ 31 ὁ α τῆς Ὕδρας πρὸς Ν τοῦ κατακορύφου καὶ τὸ πρόσθιον μέρος (κεφαλὴ καὶ πρόσθιοι πόδες) τῆς μεγάλης Ἄρκτου πρὸς Β τοῦ κατακορύφου πολὺ πλησίον αὐτοῦ. Τὸ μέρος αὐτὸ τῆς μεγάλης Ἄρκτου προηγούμενον πρὸς Δ τῆς Ἁμάξης, εἶναι εὐδιάκριτον ἐκ πολλῶν ἀστέρων 3ης καὶ 4ης τάξεως, ὧν τινες κεῖνται πλησιέστατα ἀλλήλων ἀποτελοῦντες ζεύγη ἀνὰ δύο (τρία τοιαῦτα ζεύγη). Μεταξὺ τοῦ προσθίου μέρους τῆς Μεγάλης Ἄρκτου καὶ τοῦ Ἡνιόχου πρὸς Ν, κεῖται ὁ Λύγξ, ὅστις περιέχει ἕνα μόνον ἀστέρα 3ης τάξεως εἰς τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ μέρος, τοὺς δ' ἄλλους 5ης καὶ 6ης τάξεως. Μεταξὺ τῆς Μεγάλης Ἄρκτου, πρὸς Β καὶ τοῦ Λέοντος, πρὸς Ν, κεῖται ὁ ἀστερισμὸς τοῦ Μικροῦ Λέοντος, ὅστις ἔχει ὀλίγους μόνον ἀστέρας 4ης, τοὺς δ' ἄλλους 5ης καὶ 6ης τάξεως.

Τοῦ Λέοντος τὸ τετράπλευρον μεσουρανεῖ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς μεταξὺ τῆς 10 1]2—11 1]2 μ. μ., κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς μίαν καὶ κατὰ τὰ τέλη δύο ὥρας ἐνωρίτερον. Πρὸς Ν τοῦ τετραπλεύρου εὑρίσκεται νῦν ὁ πλανήτης Κρόνος. Ἡ Παρθένος ΝΑ τοῦ Λέοντος μεσουρανεῖ δύο ὥρας μετ' αὐτόν. Ἡ Παρθένος ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἔχει ἕνα ἀστέρα 1ης τάξεως, τὸν Στάχυν, λευκὸν κλίνοντα πρὸς τὸ ὑποκύανον. ΒΔ αὐτοῦ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Λέοντος κεῖνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς σχεδὸν ὁ γ, η, ϐ, 3ης τάξεως, ὁ η ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, ὁ γ ὀλίγον πρὸς Ν καὶ ὁ ϐ ὀλίγον πρὸς Β αὐτοῦ. Ὁ η κεῖται πλησιέστατα ὀλίγον μόνον πρὸς Α τοῦ φθινοπωρινοῦ σημείου τῆς ἐκλειπτικῆς, εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ὁ ἥλιος κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου. Ἐκ τῶν ἀστέρων αὐτῶν ὁ γ εἶναι ἀξιόλογος διπλοῦς ἀστὴρ (διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, (οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ ἀόπλου ὀφθαλμοῦ)· οἱ δύο συστατικοὶ αὐτοῦ ἀστέρες εἶναι ἴσης λαμπρότητος, ὠχροῦ χρώματος καὶ ὁ εἷς κινεῖται περὶ τὸν ἕτερον εἰς 169 ἔτη.

Πρὸς Ν. τοῦ Λέοντος κεῖται ὁ μικρὸς ἀστερισμὸς τοῦ Ἑξάντος, ἔχων πλὴν ἄλλων ἀσθενεστέρων, ἕνα μόνον ἀστέρα 4ης τάξεως, κείμενον σχεδὸν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ, πρὸς τὰ ΝΑ δὲ τοῦ Ἑξάντος καὶ πρὸς Ν τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τοῦ Λέοντος κεῖται ὁ Κρατήρ, ἔχων ἕνα ἀστέρα 3ης καί τινας 4ης τάξεως. Πρὸς Α τοῦ Κρατῆρος καὶ πρὸς Ν τῆς Παρθένου κεῖται ὁ μικρὸς ἀλλ' εὐδιάκριτος ἀστερισμὸς τοῦ Κόρακος· τούτου 4 ἀστέρες, ὧν τρεῖς 2ας καὶ εἷς 3ης τάξεως, ἀποτελοῦσιν ὡραῖον τετράπλευρον.

Πρὸς Α τοῦ Προκύνος κεῖται ἡ κεφαλὴ τῆς Ὕδρας εὐδιάκριτος ἐκ 5 πλησιοχώρων ἀστέρων, ὧν δύο 3 – 4 καὶ δύο 4ης τάξεως σχηματίζουσιν ὡσεὶ ἀπεικονισμένην πυραμίδα, τῆς ὁποίας ἡ κορυφὴ εἶναι πρὸς τὰ κάτω. Ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς Ὕδρας, ἐκτεινομένου ΝΑ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς κατὰ μῆκος κάτωθεν τοῦ Καρκίνου, Ἑξάντος, Κρατῆρος, Κόρακος, Παρθένου καὶ Ζυγοῦ, διακρίνεται ΝΑ τῆς κεφαλῆς ὁ ἐρυθρὸς ἀστὴρ α (Ἀλφάρδ). Οἱ ἄλλοι ἀστέρες τῆς Ὕδρας εἶναι 4ης τάξεως καὶ κατωτέρω, πλὴν ἑνὸς 3ης κειμένου πρὸς Ν τοῦ Στάχυος τῆς Παρθένου. Πρὸς Ν τῆς Ὕδρας κεῖνται ἐξ Α πρὸς Δ ἡ Ἀργὼ καὶ ὁ Κένταυρος, ὧν ὅμως οἱ πολλοὶ καὶ λαμπροὶ ἀστέρες ἀνήκουσι διὰ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ζώνην τῶν ἀφανῶν (μὴ ἀνατελλόντων) ἀστέρων ὡς πολὺ νότιοι.

Ὁ Ταῦρος μετὰ τῶν Πλειάδων καὶ Ὑάδων ὁ Ὠρίων ὁ Λαγωὸς καὶ ὁ Σείριος κλίνουσιν ἀφ' ἑσπέρας πρὸς τὸ Δ καὶ ΝΔ μέρος τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Ἀνδρομέδα, ὁ Περσεὺς καὶ ὁ Ἡνίοχος ὡς καὶ ἡ Κασσιέπεια κλίνουσι πρὸς τὰ ΒΔ, ἐνῷ ἡ Ἅμαξα πλησιάζει πρὸς τὴν μεσουράνησιν αὐτῆς. Ὅταν αὐτὴ κλίνῃ πρὸς τὰ ΒΔ καὶ ὁ Ἀρκτοῦρος εὑρίσκεται περὶ τὴν μεσουράνησιν αὐτοῦ, πλησιάζει νὰ ἐξημερώσῃ. Προχωρούσης τῆς νυκτὸς οἱ ἀστερισμοὶ οὗτοι κλίνουσι πρὸς τὴν δύσιν, ἡ δὲ Κασσιέπεια χαμηλὰ εἰς τὸ Β μέρος τοῦ ὁρίζοντος, διότι αὐτὴ δὲν δύει ποτὲ ἐν Ἑλλάδι ὡς πολὺ βορεία. Περὶ τὸ μεσονύκτιον δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν καλῶς τοὺς ἀνωτέρω περιγρα-

Digitized by Google

φέντας ἀστερισμούς, Μεγάλης Ἄρκτου, Λέοντος, Παρθένου καὶ λοιπούς, τοὺς πλείστους ὅμως τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν καὶ ἀφ' ἑσπέρας.

Ἥλιος.

Κατὰ τὸν Μάρτιον ὁ ἥλιος μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ γίνεται ἰσημερία τὴν 8ην τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν 11ωρ. μ. μ. μέσου χρόνου Ἀθηνῶν. Ὁ ἥλιος ἀνατέλλει τὴν 1ην τοῦ μηνὸς εἰς τὰς 6 ὥρ. καὶ 15λ π.μ., τὴν 15ην εἰς τὰς 5 καὶ 54, τὴν 31ην εἰς τὰς 5 καὶ 29, δύει δὲ τὴν 1ην εἰς τὰς 6ωρ καὶ 5 μ.μ., τὴν 15ην εἰς τὰς 6 καὶ 18 καὶ τὴν 31ην εἰς τὰς 6 καὶ 33.

Κατὰ τὴν 8ην τοῦ μηνὸς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ σημείου τοῦ ὁρίζοντος καὶ δύει εἰς τὸ δυτικόν· ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅμως ταύτης βαίνουσι τὰ σημεῖα τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς δύσεως αὐτοῦ πρὸς Β, τὴν δὲ 31ην ἀπομακρύνεται τῶν σημείων Α καὶ Δ τοῦ ὁρίζοντος κατὰ 11°

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἀληθοῦς καὶ μέσης μεσημβρίας ἐλαττοῦται καὶ μηδενίζεται σχεδὸν κατὰ τὸ τέλος τοῦ μηνός. Τὴν 1ην τοῦ μηνὸς προηγεῖται ἡ ἐν τῷ κοινῷ βίῳ ἐν χρήσει μέση μεσημβρία κατὰ 10 λεπτά, τὴν δὲ 15ην κατὰ 5 1]2· ὅταν δηλαδὴ εἶναι ἀληθὴς μεσημβρία (καὶ τοιαύτην δεικνύουσι τὰ ἡλιακὰ ὡρολόγια) πρέπει τὰ κοινὰ νὰ δεικνύωσι τὴν 1ην τοῦ μηνὸς 10, τὴν 15ην 5 1]2 καὶ τὴν 31ην 1 λεπτὸν μ. μ.

Τὴν 8ην ὁ ἥλιος μεσουρανεῖ ἐν Ἀθήναις εἰς ἀπόστασιν 38° ἀπὸ τοῦ κατακορύφου, τὴν δὲ 31 εἰς ἀπόστασιν 29° .

Σελήνη

Φάσεις

Πρῶτον τέταρτον . . .	τὴν 5ην εἰς τὰς	10 καὶ 45	π. μ.
Πανσέληνος . . .	τὴν 13ην εἰς τὰς	2 καὶ 46	μ. μ.
Τελευταῖον τέταρτον .	τὴν 21ην εἰς τὰς	8 καὶ 5	π. μ.
Νέα σελήνη . . .	τὴν 27ην εἰς τὰς	10 καὶ 32	μ. μ.

(μέσου χρόνου Ἀθηνῶν).

Ἡ σελήνη πρὸ τῆς πανσελήνου εὑρίσκεται εἰς τὸ Β ἡμισφαίριον τῆς οὐρανίας σφαίρας καὶ διαμένει μακρότερον χρόνον ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα παρὰ ὑπ' αὐτὸν μάλιστα περὶ τὸ πρῶτον τέταρτον. Κατ' αὐτὸ ἀντὶ νὰ δύῃ τὸ μεσονύκτιον δύει πλέον τῆς 1 ὥρας ἀργότερον. Μετὰ τὴν πανσέληνον ὅμως εὑρίσκεται εἰς τὸ Ν ἡμισφαίριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀνατέλλει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον βραδύτερον. Κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον ἀντὶ ν' ἀνατείλῃ τὸ μεσονύκτιον, ἀνατέλλει σχεδὸν 2 ὥρας μετ' αὐτό.

Πλανῆται

Ἡ «Ἀφροδίτη» φαίνεται τὸ πρωῒ ὡς ἑωσφόρος, πρὸς τὰ ΝΑ τοῦ ὁρίζοντος ἐν τῷ Ὑδροχόῳ, ἕνεκα τῆς νοτίας ὅμως αὐτῆς θέσεως δὲν ὑψοῦται πολὺ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα· ἀνατέλλει δὲ μίαν περίπου ὥραν πρὸ τοῦ ἡλίου. Ἡ κίνησις αὐτῆς ἀναμέσον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἶναι καθημέραν ἐκ Δ πρὸς Α. Ὁ «Ἄρης» ἐρυθρὸς ὡς πάντοτε, ἀλλ' οὐχὶ πολὺ λαμπρὸς ὡς ἀπομεμακρυσμένος τῆς γῆς, φαίνεται ἀφ' ἑσπέρας εἰς τὰ Δ τοῦ ὁρίζοντος ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κριοῦ· ἀναμέσον τῶν ἀπλανῶν κινεῖται καθημέραν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐκ Δ πρὸς Α. Ὁ «Ζεὺς» ἀόρατος ἐν ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου. Ὁ «Κρόνος» ἐν τῷ νοτίῳ μέρει τοῦ Λέοντος εἶναι ὁρατὸς δι' ὅλης τῆς νυκτὸς καὶ λάμπει μετὰ τοῦ συνήθους αὐτῷ λευκοῦ ὑπομολυβδοχρόου φωτὸς ὡς ἀστὴρ 1ης τάξεως. Ἀναμέσον τῶν ἀπλανῶν κινεῖται καθημέραν, βραδέως ὅμως ἐξ Α πρὸς Δ, διότι πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν (τὴν 20 Φεβρουαρίου) εὑρίσκετο διὰ τὴν γῆν εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἥλιον. Οἱ πλανῆται δηλαδὴ περὶ τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν κινοῦνται ἐπί τινα χρόνον σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν ἀναμέσον τῶν ἀπλανῶν ἐξ Α πρὸς Δ· τὴν κίνησιν ὅμως ταύτην, ἄσχετον πρὸς τὴν ἐξ Α πρὸς Δ ἡμερησίαν κίνησιν, ἐννοοῦμεν διὰ τῆς ἀμέσου ἀπόψεως μετὰ παρέλευσιν ἡμερῶν τινων, συγκρίνοντες τὴν θέσιν τῶν πλανητῶν πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς.

Δ. Κ. ΚΟΚΚΙΔΗΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά.

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἐγένοντο αἱ ἑξῆς ἀνακοινώσεις: Ὁ κ. Ῥαγκαβῆς πρῶτος ἐπραγματεύθη περὶ ἑνὸς ἐνεπιγράφου ἐκ Σαλαμῖνος λίθου γνωστοτάτου ἐξ ἀρχαιοτέρων χρόνων, περὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ὁποίου διάφοροι ἠσχολήθησαν θεωροῦντες αὐτὸν μαθηματικὸν ἄβακα. Ὁ κ. Ῥαγκαβῆς τοὐναντίον, ὅστις καὶ ἄλλοτε ἐν ταῖς Antiquités Helleniques ἐπραγματεύθη περὶ αὐτοῦ, φρονεῖ ὅτι ὁ λίθος οὗτος μετὰ τῶν διαφόρων γραμμῶν καὶ γραμμάτων ἐχρησίμευεν ὡς ἀβάκιον πεσσῶν. Λίαν ἐνδιαφέρουσα ὑπῆρξε κατόπιν ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Δαίρπφελδ περὶ τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τῆς Πολιτείας τῶν Ἀθηναίων, καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ διευκρινίζονται ζητήματά τινα ἀναφερόμενα εἰς τὴν νομισματικὴν καὶ μάλιστα εἰς τὴν τοπογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν. Πλὴν ἄλλων πολυτίμων παρατηρήσεων ὑπέδειξεν ὁ Δαίρπφελδ, ὅτι ἔκ τινος χωρίου τοῦ προμνημονευθέντος ἔργου σαφῶς καθορίζεται ἡ θέσις τοῦ Θησείου. Ὁ σωζόμενος ἐν Ἀθήναις ναός, ὁ γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, κατὰ συνθήκην μόνον ἐπεκράτησε νὰ ἐπονομάζεται παρὰ τοῖς ἀρχαιολόγοις καὶ τῷ πολλῷ κόσμῳ *Θησεῖον*. Γνωστὸν δὲ εἶνε, ὅτι ἐν ἀρχαιοτέροις ἤδη χρόνοις ἠμφιβητήθη ἡ ὀρθότης τῆς προσωνυμίας ταύτης καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀλλοδαπῶν ἀρχαιολόγων καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Στεφάνου Κουμανούδη. Ὁ σοφὸς γραμματεὺς τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὁρμώμενος ἔκ τινων ἐπιγραφικῶν εὑρημάτων ἰσχυρίσθη ἄλλοτέ ποτε, ὅτι τὸ ἀρχαῖον Θησεῖον δὲν εἶνε ὁ ναὸς ὁ σήμερον οὕτως ἐπονομαζόμενος, ἀλλ' ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τῆς βορείου ὑπωρείας τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸν ναΐσκον τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κατωφέρη καλουμένου. Ἡ γνώμη αὐτὴ σοφοῦ ἀρχαιολόγου ἐπιβεβαιοῦται ἤδη ἔκ τινος χωρίου τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος ἔργου τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι τὸ Θησεῖον

Digitized by Google

ἔκειτο πλησίον τοῦ Ἀνακείου, ὅπερ ἀναμφισβητήτως ἦτο ἱδρυμένον ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ὑπωρείας τῆς Ἀκροπόλεως. Περὶ τοῦ νῦν δὲ καλουμένου Θησείου φρονεῖ ὁ κ. Δαῖρπφελδ, ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶνε ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημονευόμενος ναὸς τοῦ Ἡφαίστου ὁ ἐπὶ τοῦ ἀγοραίου Κολωνοῦ. Μετὰ τὸν κ. Δαῖρπφελδ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Βίλχελμ καταδείξας τήν τε ἱστορικὴν καὶ τὴν ἄλλην σημασίαν ἐπιγραφῆς τινος ἐξ Ἐρετρίας περιεχούσης ψήφισμα.

—Ἀπὸ μηνὸς περίπου ἐνεργεῖ ἀνασκαφὰς ἐν Ἐρετρίᾳ, ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου, ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή. Τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας διευθύνει αὐτοπροσώπως ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ταύτης κ. Βάλδσταϊν, ὅστις ἀφ' οὗ ἀπεκάλυψεν ἐντὸς τῆς νῦν πόλεως Νέων Ψαρῶν ἀρχαῖόν τι οἰκοδόμημα ἀγνώστου προορισμοῦ, ἐπεχείρησε νὰ ἀνασκάψῃ τὸ ἀρχαῖον θέατρον, ὅπερ κατὰ τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν φαίνεται ὅτι εἶνε ἓν τῶν ἀξιολογωτάτων θεάτρων τῆς Ἑλλάδος. Συγχρόνως ὁ κ. Βάλδσταϊν ἐνεργεῖ καὶ ἀνασκαφὰς τάφων, ἐν αἷς ἐγένοντο μέχρι τοῦδε τὰ ἑξῆς εὑρήματα: α') δύο ἐνώτια χρυσᾶ φέροντα πτηνὸν μετὰ ἐγχρόων λίθων καὶ φύλλον χρυσοῦν ὡς νόμισμα φέρον ἡνίοχον ἐπὶ ἅρματος· β') στέμμα χρυσοῦν μετὰ φύλλων χρυσῶν· γ') δακτύλιος χρυσοῦς φέρων λέοντα καὶ ἀστέρα· δ') πολλὰ χρυσᾶ φύλλα ἐλαίας· ε') δύο ἀγαλμάτια πήλινα καὶ προσωπὶς Πανός, καὶ ϛ') τέσσαρες λήκυθοι μετὰ διαφόρων παραστάσεων καὶ ἀλαβαστρίνη πυξὶς μετὰ τοῦ πώματος αὐτῆς. Τὰ εὑρήματα ταῦτα κομίζονται προσεχῶς ἐνταῦθα, ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ Ἐθνικῷ ἀρχαιολογικῷ Μουσείῳ. Ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ θεάτρου θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰσέτι. Ἐν τῇ ἀνασκαφῇ ταύτῃ εὑρέθησαν καὶ τεμάχια γλυπτῶν, ἐν οἷς κεφαλὴ γυναικεία ὑπερφυσικοῦ μεγέθους καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης. Νῦν δὲ ἀγγέλλεται καὶ ἡ εὕρεσις τάφου φέροντος ἐπιγραφὴν «Ἀριστοτέλους». Δὲν ἐξηκριβώθη ἀκόμη ἂν ὁ τάφος ἀνήκει εἰς τὸν Σταγειρίτην φιλόσοφον.

—Εἰς τὰς γινομένας ἐνταῦθα ἐργασίας παρὰ τὸ Δημαρχεῖον, διὰ τὴν προέκτασιν τῆς γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν Πειραιῶς, ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖος τάφος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνευρέθησαν μικρά τινα ἀγγεῖα, ἓν κάτοπτρον καὶ μαρμαρίνη ἀναθηματικὴ στήλη. Πάντα ταῦτα, ἔργα ὄχι πολὺ ἀρχαίων χρόνων, κατετέθησαν ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ.

—Ὁ ἐπιφανὴς ἀρχαιολόγος κ. Πενρῶζ ἐπιχειρεῖ νέας ἀνασκαφὰς ἐν τῷ χώρῳ τοῦ ἐνταῦθα ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

—Εἰς τὰς κατακόμβας τῆς Βερώνης εὑρέθησαν ἐσχάτως πολύτιμα νομίσματα ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χαλκοῦ, ὡς καὶ διάφορα ἄλλα ἀρχαῖα σκεύη πολλοῦ λόγου ἄξια.

Φιλολογικά.

Περὶ τοῦ ἄρτι εὑρεθέντος ἔργου τοῦ Ἀριστοτέλους ἐδημοσιεύθη μακρὰ ἐπιφυλλὶς ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ», ἑτέρα δὲ ἀνάλυσις ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» ὑπὸ τοῦ ἀρεοπαγίτου κ. Ἀγαθονίκου. Διορθώσεις καὶ εἰκασίας περὶ αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ «Ἄστει» ὁ κ. Σ. Π. Λάμπρος. Ἔκδοσις δὲ τοῦ ἔργου ἐγένετο καὶ ἐνταῦθα τὴν ἑβδομάδα ταύτην ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν Μπάρτ καὶ Χίρστ.

Ἐπιστημονικά.

Ἐπὶ τῆς μεταξὺ Βαλτιμόρης καὶ Ὄχιο σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἐγένοντο ἐπιτυχῆ πειράματα τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας μεταξὺ δύο κινουμένων συρμῶν. Διὰ καταλλήλου συσκευῆς τηλεφωνικῆς προσηρμοσμένης ἐπὶ ἑκατέρας τῶν ἀτμομηχανῶν καὶ συγκοινωνούσης μετὰ τῆς ἄλλης διὰ σύρματος μεμονωμένου, διατρέχοντος τὴν γραμμὴν ὅλην μεταξὺ τῶν δύο τροχιῶν, δύναται ὁ εἷς μηχανικὸς καθ' οἱανδήποτε στιγμὴν ν' ἀποτείνῃ τὸν λόγον πρὸς τὸν ἄλλον μεμακρυσμένον συνάδελφόν του, ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ τοῦ μέσου τούτου, τιθεμένου εἰς πλήρη ἐφαρμογήν, θ' ἀποφεύγωνται πλεῖστα σιδηροδρομικὰ δυστυχήματα.

Θεατρικά.

Ἡ *Νόρα* τοῦ διασήμου Σκανδιναυοῦ ποιητοῦ Ἴβσεν παρεστάθη πρό τινος καὶ ἰταλιστὶ εἰς τὸ Φιλοδραματικὸν Θέατρον τοῦ Μιλάνου. Τὸ θέατρον ἦτο πλῆρες κατὰ τὴν πρώτην ἑσπέραν, ἀλλὰ οἱ ἀκροαταὶ διετέθησαν ψυχρότατα πρὸς τὸ ἔργον.

Καλλιτεχνικά.

Βέλγοι καλλιτέχναι, ζωγράφοι καὶ γλύπται, ὑπὲρ τοὺς 200, ἐδήλωσαν ὅτι θὰ μετάσχωσι τῆς ἐν Βερολίνῳ Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος.

—Ἐν Καινιγστάϊν εὑρέθη εἰκὼν τοῦ Μυρίλλου παριστῶσα τὸν Χριστὸν φέροντα τὸν ἀκάνθινον στέφανον. Τὴν εἰκόνα ταύτην ἐκληρονόμησεν ἡ νῦν κάτοχος παρά τινος θείου της ἐν Ἀμβέρσῃ ἀποθανόντος, προτίθεται δὲ νὰ πωλήσῃ τὸ βαρύτιμον εὕρημα.

Ὑγιεινή.

Ἐν τῇ γερμανικῇ πόλει Χάλλῃ ἄδηλον πῶς ἐνέσκηψεν ἐπιδημία αἰγυπτιακῆς ὀφθαλμίας, πολλὰ δὲ σχολεῖα ἐκλείσθησαν ἕνεκα ταύτης.

Ἀπογραφικά.

Ἐμπορική τις ἐφημερὶς τῆς Νέας Ὑόρκης δημοσιεύει τὴν ἑξῆς ἐνδιαφέρουσαν ἀπογραφικὴν σημείωσιν περὶ τῶν σιδηροδρόμων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐξ ἧς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὁποῖαι εἶνε αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς παρέχουσιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὅλοι ὁμοῦ οἱ ἐν ἐνεργείᾳ σιδηρόδρομοι: Ἡ σιδηροδρομικὴ ὑπηρεσία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀπασχολεῖ νῦν 250,000 ἀνθρώπων. Ἵνα ἐκτελεσθῇ ἡ αὐτὴ μεταφορικὴ ἐργασία δι' ὑποζυγίων, ὅπως ἄλλοτε, θ' ἀπῃτοῦντο 13 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ 53 ἑκατ. ἵππων! Ἐνῷ δὲ αἱ σιδηροδρομικαὶ δαπάναι ἀνέρχονται ἐτησίως εἰς 2 δισεκατομμύρια φράγκων, ἡ αὐτὴ ἐργασία δι' ὑποζυγίων ἐκτελουμένη θ' ἀπῄτει δαπάνην ἐτησίαν 55 δισεκατομμυρίων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Διατί ἐδόθη τὸ πνεῦμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους;

Διατί καὶ γηράσκοντες νομίζομεν τὴν καρδίαν μας νέαν;

Μὲ τί ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ ἡ γυναικεία ἡλικία;

Τίνος τύχην θὰ ἐζήλευες;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Δάκρυ ἢ μειδίαμα;
Ἀπ. Ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον εὑρίσκω σύντροφον.
Μς.

Ἐρ. Τί φοβοῦνται καὶ οἱ ἀνδρειότεροι;
Ἀπ. Τὴν καρδίαν των. *Οὖτις.*

Ἐρ. Ἀγάπη ἢ ἔρως;
Ἀπ. Ἀγάπη δι' ὅλους καὶ ἔρως δι' ἕνα μόνον.
Δέλτα.

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα λέξις;
Ἀπ. Μέλι. *Μαρία.*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Δ. Β. 'Αλεξάνδρειαν. 'Ελήφθησαν πάντα· άπηντήσαμεν ίδιαιτέρως.

κ. Γ. Μ. Κέρκυραν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ σταλέν· γράφομεν προσεχῶς.

κ. Κ. Σμύρνην. 'Ελήφθησαν· ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Λ. Γ. Ε. Καβάλλαν. 'Αποστέλλομεν προσεχῶς τὰ φύλλα τοῦ 1890· οὐδὲν μᾶς ὀφείλετε. Διακόπτεται φύλλον 'Αδ. Μπρ.

κ. Α. Κ. Π Λεμησσόν. 'Ελήφθησαν· ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. 'Ηρ. Κ. Βερδιάνσκα. 'Ελήφθησαν· ἀπαντῶμειν ἰδιαιτέρως.

κ. Κ. Κ. Θεσσαλονίκην. Δυστυχῶς δὲν ἐκρίθησαν κατάλληλα διὰ τὴν 'Εστίαν.

κ. Ι. Μ. Τ. Φ. 'Αργοστόλιον. 'Εστάλησαν τὰ ζητηθέντα, ὧν ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον.

κ. Σ. Β. Μάντζεστερ. Σημειώσατε τὸ φύλλον, ὅπερ δὲν ἐλάβετε διὰ νὰ σᾶς σταλῆ. 'Εκ τοῦ περικαλύμματος μόνου δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ εὕρωμεν.

κ. Σ. Γ. Bielitz. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἀπὸ 25 Φεβρ. ἐπιστολήν σας.

κ. Γ. Δ. Π. 'Ορτάκιοϊ. Συνδρομὴ ἐλήφθη· φύλλον στέλλεται τακτικώτατα. 'Εστάλησαν καὶ δῶρα. 'Εστάλησαν ἐκ δευτέρου τὰ μετὰ τὸν 3 ἀριθμόν. 'Ηλλάγη διεύθυνσις.

κ. Α. Θ. Κ]πολιν. 'Ελήφθη ἡ συνδρομή ἐστάλησαν δῶρα.

Σ. Ζάκυνθον. Τὸ πρὸς τὴν Σελήνην δὲν εἶνε ἄξιον δημοσιεύσεως.

κ. Μ. Μ. Λέσκοβατζ. Θὰ ἐλάβετε ἤδη τὰ βιβλία· σᾶς στέλλομεν τὸ 3 φύλλον.

Καν Β. Τ. Σπ. Σμύρνην. Συνδρομή σας ἐλήφθη.

κ. Π Α. Σ. Καλάμας. 'Ελήφθησαν· ἐνεγράφητε. Τὸ βιβλίον θ' ἀγγελθῇ ἐν τῇ 'Εστίᾳ.

κ. Χ. Τ. Πρέβεζαν. 'Ελήφθησαν· συμμορφούμεθα ἐντολῇ σας. 'Εγράψαμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Θ. Μ. Μαρασέστι. 'Ελήφθησαν· ἐστάλησαν αἱ ἀποδείξεις.

κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν ἀπὸ 21 Φεβρ. ἐπιστολήν σας.

κ. Ε. Μ. Κάϊρον. Ἦτο λάθος τῆς διεκπεραιώσεως ὅπερ διωρθώθη νῦν· σᾶς ἐστάλησαν καθυστεροῦντα. Συγγνώμην.

κ. Α. Φ. Βῶλον. 'Εστάλησαν τὰ ζητηθέντα. Μᾶς ὀφείλετε διὰ ταχυδρ. Ψυχ. καὶ διαφορὰν Ποικ. Εἰκ. δρ. 1.80, τὰς ὁποίας πέμπετε διὰ γραμματοσήμου.

κ. Ι. Σ. Β. Κέρκυραν. 'Επὶ τέλους εὑρέθη καὶ ἐστάλη τὸ βιβλίον.

κ. Α. Ι. Κ. Γενίτσεσκ. 'Ελήφθησαν ἐνεγράφητε καὶ ἐστάλη σειρὰ φύλλων. 'Η Κα Μ. Α. Γ. ἐνεγράφη εἰς Φιλ. Π.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς 'Εστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς 'Εστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς 'Εστίας καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς 'Εσωτερικοῦ καὶ 'Εξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ 'Εσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε του 'Εξωτερικοῦ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Φεβρουαρίου 1891

	'Αγορ.		Πώλησις	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0	504	—	505	—
» 120,000,000 » 5 0)0	581	—	582	—
» 170,000,000 » 5 0)0	579	—	580	—
» 135,000,000 » 5 0)0	470	—	475	—
» 30,000,000 » 4 0)0	460	—	463	—
» 125,000,000 » 4 0)0	460	—	463	—
Κτήματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	549	—	549	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	4485	—	4490	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	318	—	318	50
Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλίας	294	—	294	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	—	94	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	205	25	205	50
Σιδηροδρ. 'Αθηνῶν - Πειραιῶς	445	—	446	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	231	50	232	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	150	—	151	—
'Ανων. εταιρίας ὁ « 'Ερμῆς »	74	—	76	
'Ελλην. Πυριτιδοποιείου	92	—	94	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	96	50	97	—
'Εταιρία ἐργοληψιῶν	358	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	33	25	34
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	32	25	33
Λίρα ὀθωμανική	29	—	29	05
Λίρα ἀγγλική				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον 'Αγγλίας	31	97	32	05
Τρίμηνον Γαλλίας	1,26	50	1,26	62
Ὄψεως 'Αγγλίας	32	15	32	20
Ὄψεως Γαλλίας	1,27	38	1,27	50

ΟΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΣΑΝΤΕΣ

συνδρομηταὶ δύνανται νὰ λάβωσιν ἐξαιρετικῶς ἐκ τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης τῆς 'Εστίας ἐπὶ πληρωμῇ τὰς ἑξῆς σειράς:

Τὰς Ποικίλας Εἰκόνας δρ. 5

Τὴν Χριστιαν. Τέχνην δρ. 3

Τὴν Γυναικ. Καλλονὴν δρ. 4

Οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πληρώνουσιν ἰσάριθμα χρυσᾶ φράγκα καὶ 20 λεπτὰ διὰ τὴν ταχυδρ. σύστασιν.

Τὰ λοιπὰ ταχυδρομικὰ εἰς βάρος τῆς 'Εστίας.

Οἱ ὀλίγοι ἐν 'Ρωσσίᾳ συνδρομηταί, οἱ ἕνεκα ἐλλείψεως μέσου ἀποστολῆς καθυστεροῦντες ἔτι τὴν συνδρομὴν τοῦ 1890, παρακαλοῦνται νὰ καταβάλωσι ταύτην μετὰ τῆς τοῦ 1891 εἰς τὸν ἐν 'Οδησσῷ ἀνταποκριτὴν τῆς 'Εστίας κ. Π. Πέρακην βιβλιοπώλην, διότι ἄλλως θὰ διακοπῇ ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

9 9

'Ο ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς 'Εστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

'Εξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

9 9

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΡΤΙ

Τὰ τεύχη 19ον, 20όν, 21ον καὶ 22ον καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁ

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐπλήρωσε ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ 174 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐκ σελίδων ἐν ὅλῳ 2,800· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καὶ περιέχει ἀπειραρίθμους νέας λέξεις, ἀθησαυρίστους εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα ἑλληνικὰ λεξικά. Ἔχει προσέτι καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐν αὐτῷ σημειοῦνται ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης τῶν διχρόνων. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Γιάνναρη καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα, εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως λόγιον, διδάσκαλον, σπουδαστήν, μαθητὴν τοῦ Γυμνασίου, φοιτητήν, κλπ. κλπ., εἰς πάντα δικηγόρον, δικαστήν, ἔμπορον, βιομήχανον, καὶ ἐν γένει εἰς πάντα ἐγγράμματον, καθήμενον ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ μελετῶντα ἢ γράφοντα.

Ἕκαστον σῶμα τιμᾶται ἄδετον φρ. 15, δεμένον 20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους μεγάλου σχήματος, οἵτινες κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμποντα τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 10 ΤΟΜΟΣ Α'

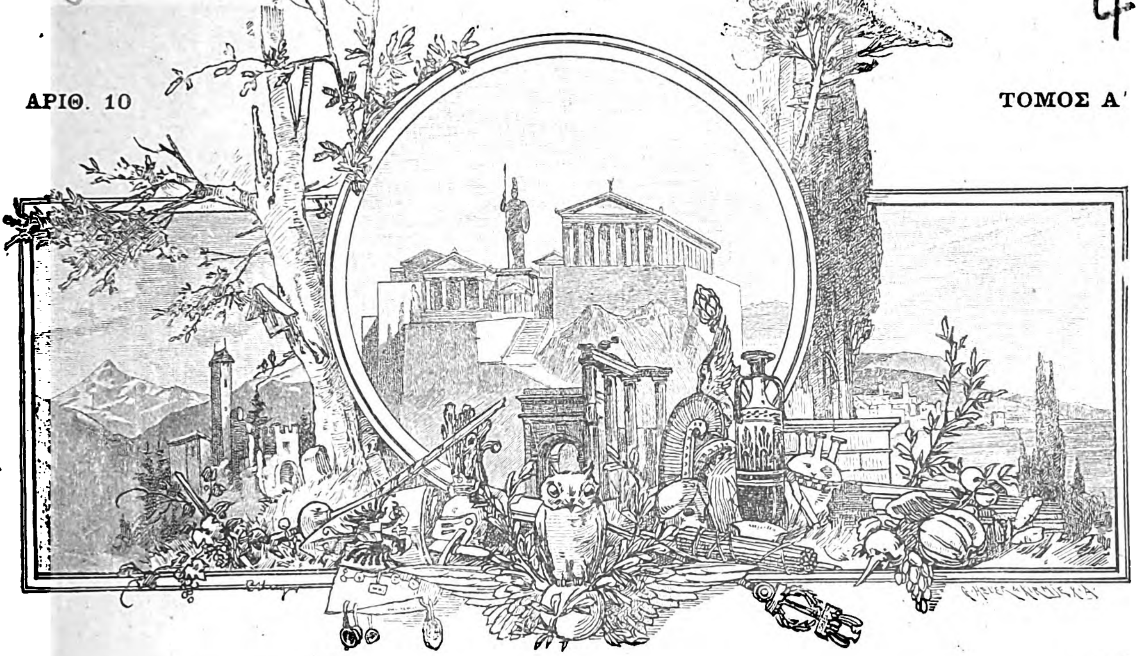

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8	—	ετησία δραχμὰς	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ : Η ΕΠΙΒΙΒΑΣΙΣ ὑπὸ Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίτσις.
ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ : ΕΛΕΓΕΙΟΝ ΤΙΒΟΥΛΛΟΥ ὑπὸ Ι. Πολυλᾶ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ὁ Οὐέλλιγκτων ἐν ἀμηχανίᾳ, Παράδοξος κληρονομία, Γόνατα ἀντὶ θρόνου, Ἡ Κοῦβα σχίζεται, Κοινὴ προτίμησις.**
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : ΤΑΦΕΝΤΕΣ ΥΠΟ ΤΑΣ ΧΙΟΝΑΣ.
Η ΠΕΡΑΤΑΡΙΑ ὑπὸ Β. Γ. Στεφελίδου.
ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ, **Βοτανικαὶ ὁμιλίαι** ὑπὸ Π. Σ. Βαλσαμάκη.
ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ, ποίημα ὑπὸ Στεφάνου Μαρτζώκη.
ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ. — ΠΑΙΓΝΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐπιβίβασις. — Τὸ ἐν Ἀθήναις Νοσοκομεῖον ὁ «Εὐαγγελισμός».— Ἡ Περαταριά. — Πῶς τὸ κρασὶ γίνεται νερὸν (παίγνιον).

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ
ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΑΣΣΑΝΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ἡ πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐκτελοῦσα τὴν διαθήκην τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Λασσάνη, ὅστις ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐθνικὸν θέατρον, προκηρύσσει τὸν δεύτερον δραματικὸν ἀγῶνα. Ἐν τούτῳ θέλει βραβευθῇ μία κωμῳδία καὶ μία τραγῳδία. Ὁ μὲν ποιητὴς τοῦ πρώτου εἴδους, κατὰ τὴν βούλησιν τοῦ ἀγωνοθέτου, πρέπει νὰ λάβῃ τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἰκιακοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῆς ζώσης γενεᾶς τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ ποιητὴς τῆς τραγῳδίας ἐκ τῆς χιλιετοῦς ἐποχῆς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους καὶ ἐκ τῆς ἐποχῆς τῶν τεσσάρων αἰώνων τῆς τουρκικῆς δουλείας.

Ἀμφότεροι οἱ διαγωνισμοὶ τελεσθήσονται ὑπὸ μιᾶς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Ὅροι δὲ τοῦ ἀγῶνος εἰσὶν οἱ ἑξῆς :

1) Τὰ δράματα ἔσονται δεκτὰ μέχρι πρώτης Ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους.

2) Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ εἶνε εὐανάγνωστα. Ταῦτα δὲ ἀποστέλλονται εἰς τὴν πρυτανείαν ἀνωνύμως μετὰ συνημμένου δελτίου ἐσφραγισμένου, ὅπερ θέλει φέρει ἔνδοθεν μὲν τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ἔξωθεν δὲ ῥῆσιν, ἥτις θέλει ἐπιγραφῇ καὶ ἐπὶ τοῦ δράματος.

3) Δὲν ἀναλαμβάνονται τὰ χειρόγραφα πρὸ τῆς κρίσεως, οὐδ' ἐπιστρέφονται μετ' αὐτήν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βραβευθέντος ἐξαιρουμένου, ἀλλὰ κατατίθενται ἐν τῷ ἀρχείῳ τοῦ Πανεπιστημίου.

4) Ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπείας, ἐκλεχθησομένης ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, ἀναγνωσθήσεται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου καθ' ὁρισθησομένην ἡμέραν.

5) Ἑκατέρῳ τῶν νικησόντων ποιητῶν ἀπονεμηθήσεται χιλιόδραχμον γέρας.

6) Ἂν ἡ ἐπιτροπεία μηδὲν τῶν δραμάτων κρίνῃ ἄξιον βραβεύσεως, ὁ διαγωνισμὸς ἀναβληθήσεται ἐπὶ ἓν ἔτος κατὰ νέαν προκήρυξιν τῆς πρυτανείας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 28 Φεβρουαρίου 1891

Ὁ πρύτανις — Ὁ γραμματεὺς

Γ. Μιστριώτης — *Κ. Π. Πολυγένης*

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Κατὰ τὰς βερολιναίας ἐφημερίδας ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἀναμένεται ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτευούσῃ κατὰ τὰ μέσα Ἀπριλίου, ὁπόθεν θὰ ἀπέλθῃ εἰς Κοπεγχάγην καὶ Βισβάδεν.

—Κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν ἐπαναληπτικὴν ἐκλογὴν δύο δήμων τῆς Ἀττικῆς ἐπλειοψήφησε κατὰ 70 περίπου ψήφους ὁ κυβερνητικὸς ὑποψήφιος κ. Τρ. Μουτσόπουλος, ὅστις οὕτω ἀναδεικνύεται βουλευτής, ἐπιλαχόντος τοῦ τέως τοιούτου κ. Ἐπ. Δημητρίου.

—Ὁ τέως γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων κ. Π. Οἰκονόμου διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου ἀντὶ τοῦ κ. Μ. Βρατσάνου διορισθέντος γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ.

— Διωρίσθη Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογίας κ. Α. Διομήδης Κυριακός.

— Ἀπέθανεν ἐν Μεσολογγίῳ ὁ Μῆτσος Καψάλης υἱὸς τοῦ Χρήστου Καψάλη, τοῦ θέσαντος τὸ πῦρ εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν πτῶσιν τοῦ Μεσολογγίου.

— Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐξελέχθη ὁ τέως πατριάρχης Ἀντιοχείας Γεράσιμος.

— Ὁ ἐκ Ῥωμουνίας ὁμογενὴς κ. Π. Δ. Χαροκόπος διελθὼν ἐντεῦθεν διέθεσε 4,500 δραχμὰς ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ
ΚΑΙ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΛΛΟΝΗ
ἐξηντλήθησαν

Εἰς τὴν διάθεσιν τῶν συνδρομητῶν τῆς **Ἑστίας** μένουν μόνον ὀλίγα ἀντίτυπα

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ἧς ἡ τιμὴ εἶνε **δραχ. 3** ἐν Ἑλλάδι καὶ **φραγ. 3** ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἑλληνικὴ Μαγειρικὴ ἤτοι ὁδηγὸς χρησιμώτατος πρὸς κατασκευὴν φαγητῶν καὶ γλυκυσμάτων. Ἐκδίδοται ὑπὸ *Ἀνέστη Κωνσταντινίδου*. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1891. 12ον σελ. ιϛʹ — 165.

Ἐξεδόθη τὸ 47ον τεῦχος τοῦ ὑπὸ τῶν κκ. Μπάρτ καὶ Χίρστ δημοσιευομένου Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ. Περιέχει δὲ ἄρθρα ἀπὸ τοῦ Ἀ τ σ ι κ ν ί δ α μέχρι τοῦ Α ὐ σ ώ ν ι ο ς, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν ὡς ἐκτενέστερα τὰ ἑξῆς· Ἄτταλος, Ἀττική, Ἀττίλας, Αὔγουστος, Αὐστραλία, Αὐστρία κτλ. Πρὸς δὲ διπλοῦν πίνακα ἁτμαμαξῶν.

Ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τοῦ Ἑ ρ μ ο ῦ—H e r m è s, εἰδικοῦ ἑλληνογαλλικοῦ περιοδικοῦ τῶν γραμματοσήμων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐψιλον, Κεφαλληνίαν. Ἐκ τῆς ἐπιφυλλίδος τοῦ «Νεολόγου» ἀνετυπώθη καὶ ἐξεδόθη εἰς βιβλίον.

Εὐκλείδην, Ἐνταῦθα. Πῶς θὰ ἀπαντήσωμεν χωρὶς νὰ ἴδωμεν τὸ χειρόγραφον ;

κ. Π. Ι. Ἠλ. Εἶνε γνωστότατον τὸ ἀποσταλέν, παρεφθαρμένον δὲ ὅπως τὸ γράφετε σεῖς.

Digitized by Google

ΕΝ ΤΩι ΩΚΕΑΝΩι

Η ΕΠΙΒΙΒΑΣΙΣ

[Ἐν τῷ Ὠκεανῷ ἐπιγράφεται τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Ἰταλοῦ συγγραφέως Ἐδμόνδου Δὲ Ἀμίτσις. Ὁ ἔξοχος οὗτος συγγραφεύς, γνωστὸς ἀπὸ πολλοῦ καὶ συμπαθέστατος εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας, περιγράφει ἐν αὐτῷ μὲ τὴν ἰδιάζουσαν χάριν καὶ στιλπνότητα τοῦ ὕφους του τὰς ἐντυπώσεις του κατὰ τὸν διάπλουν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀπὸ Γενούης μέχρι τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας ἐπὶ ἀτμοπλοίου φέροντος πολλὰς ἑκατοστύας μεταναστῶν. Αἱ μεγαλοπρεπεῖς εἰκόνες τῆς φύσεως, αἱ ζωηραὶ συγκινήσεις, τὰ πάθη καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς παραδόξου ἐκείνης συμμιγοῦς κοινωνίας, ἥτις συγκυκᾶται ἐνῷ φέρεται ἄνωθεν τῶν ἀβύσσων τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀναπαριστῶνται δι' ἀπαραμίλλου τέχνης καὶ θαυμαστῆς παρατηρητικότητος ἐν τῷ ἔργῳ του. Ἐκ τοῦ ὡραίου τούτου βιβλίου ἀρχόμεθα παρέχοντες ἀπὸ σήμερον εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας ὁλόκληρα κεφάλαια καὶ σκηνὰς κατ' ἐκλογὴν μεταφραζομένας ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Χ. Ἀννίνου. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι διὰ τούτου δὲν παρέχομεν μόνον τερπνὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὸ κοινόν, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμα διδάγματα, ἀφοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἤρχισεν ἀπό τινος μεταδιδόμενος ὁ πυρετὸς τῆς μεταναστεύσεως καὶ πολλοὶ ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν χώραν μας ὑποβάλλονται εἰς τὰς σφοδρὰς συγκινήσεις καὶ τὰς κακουχίας μακροτάτου ταξειδίου πρὸς ἀναζήτησιν κρείττονος τύχης. Σ. τ. Δ.]

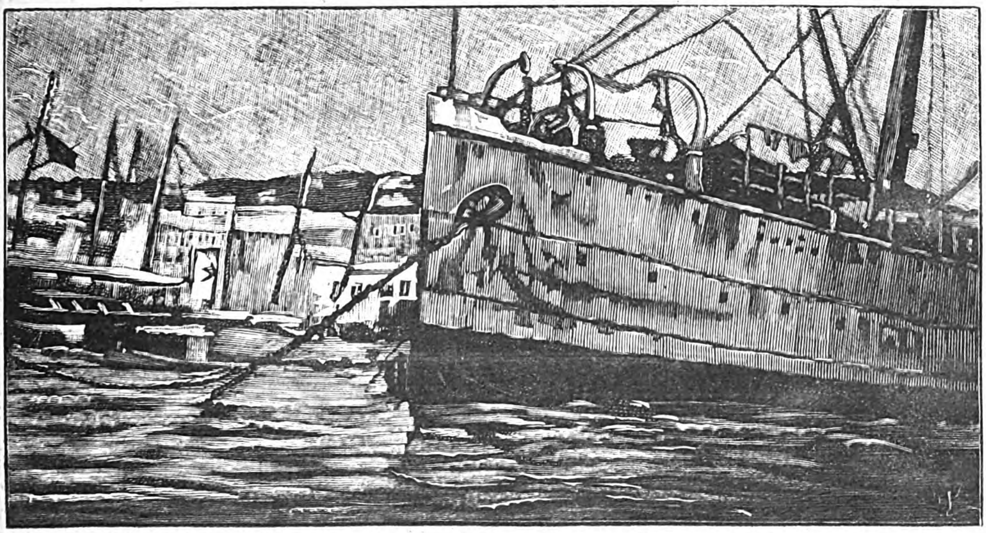

Ὅτε ἔφθασα, περὶ τὴν ἑσπέραν, ἡ ἐπιβίβασις τῶν μεταναστῶν εἶχεν ἤδη πρὸ μιᾶς ὥρας ἀρχίσει, ὁ δὲ *Γαλιλαῖος*, τὸ ἀτμόπλοιον ἐφ' οὗ ἔμελλον νὰ ἐπιβιβασθῶ, συνδεόμενος μὲ τὴν προκυμαίαν διὰ μικρᾶς κινητῆς γεφύρας ἐξηκολούθει νὰ φορτώνεται μὲ δυστυχῆ ὄντα, μὲ ἀτελεύτητον παρελαῦνον πλῆθος, ἐξερχόμενον καθ' ὁμάδας ἀπὸ τοῦ ἀντικρὺ καταστήματος, ὅπου εἷς ἀστυνόμος ἐπεθεώρει τὰ διαβατήρια. Οἱ πλεῖστοι διελθόντες μίαν ἢ δύο νύκτας εἰς τὸ ὕπαιθρον, συνεσπειρωμένοι ὡς κύνες εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Γενούης, ἦσαν κατάκοποι καὶ βεβαρυμένοι ἐκ τοῦ ὕπνου. Ἐργάται, χωρικοί, γυναῖκες γαλουχοῦσαι τὰ τέκνα των, παιδία φέροντα ἀκόμη εἰς τὸ στῆθος τὴν ἐκ λευκοσιδήρου πινακίδα τοῦ νηπιαγωγείου, παρήλαυνον πάντες σχεδὸν κομίζοντες δίφρον τινὰ συμπτυσσόμενον ὑπὸ μάλης, παντοειδεῖς σάκκους ὁδοιπορικοὺς καὶ μαρσίππους ἀνὰ χεῖρας ἢ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὀγκώδεις στρωμνὰς καὶ κλινοσκεπάσματα εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ τὸ εἰσιτήριον μὲ τὸν ἀριθμὸν τῆς δι' ἕκαστον προωρισμένης κλίνης ἀναμεταξὺ τῶν χειλέων. Πτωχαὶ γυναῖκες, κρατοῦσαι δι' ἑκατέρας τῶν χειρῶν ἀνὰ ἓν παιδίον ἐβάσταζον τὰ ὀγκώδη δέματα τῶν ἀποσκευῶν των διὰ τῶν ὀδόντων· γραῖαι χωρικαὶ μὲ κρούπεζα, ἀνυψοῦσαι τὰς ἐσθῆτας διὰ νὰ μὴ προσκόψωσι βαδίζουσαι ἐπὶ τῶν σανίδων τῆς κινητῆς γεφύρας ἐδείκνυον τὰς γυμνὰς καὶ λιποσάρκους κνήμας των· μερικοὶ ἦσαν ἀνυπόδητοι καὶ ἔφερον τὰ ὑποδήματά των κρεμάμενα ἀπὸ τοῦ τραχήλου. Ἐκ διαλειμμάτων διήρχοντο μεταξὺ τῆς σωρείας ἐκείνης τῶν ταλαιπώρων κύριοι κομψῶς ἐνδεδυμένοι, ἱερεῖς, κυρίαι μὲ πετάσους πτεροστολίστους, κρατοῦσαι εἰς τὴν χεῖρα κυνάριον, ἢ πιλοθήκην ἢ δέσμην γαλλικῶν εἰκονογραφημένων μυθιστορημάτων τῆς παλαιᾶς ἐκδόσεως τοῦ Λεβύ. Ἔπειτα αἰφνιδίως ἡ ἀνθρωπίνη παρέλασις διεκόπτετο καὶ παρουσιάζετο προχωροῦσα ὑπὸ χάλαζαν ῥαβδισμῶν καὶ βλασφημιῶν ἀγέλη βοῶν καὶ προβάτων, καὶ τὰ ζῶα ταῦτα φθάνοντα ἐπὶ τοῦ πλοίου, παρεκτρεπόμενα τῇδε κακεῖσε, πτοούμενα, συνανεμίγνυον τοὺς

Digitized by Google

μυκηθμοὺς καὶ τὰ βελάσματα μὲ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν παρὰ τὴν πρῷραν ἵππων, μὲ τὰς φωνὰς τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἀχθοφόρων, μὲ τὸν ἐκκωφευτικὸν θόρυβον τοῦ ἀτμηλάτου βαρούλκου τοῦ ἀνεγείροντος σωροὺς αἰωρουμένους ἀποσκευῶν καὶ κιβωτίων ἐμπορευμάτων. Μετὰ τοῦτο ἤρχιζε πάλιν ἡ παρέλασις τῶν ἐπιβατῶν καὶ ἐφαίνοντο πρόσωπα καὶ ἐνδυμασίαι ἐκ παντὸς μέρους τῆς Ἰταλίας, γεωργοὶ εὔρωστοι μὲ ὄμμα τεθλιμμένον, γέροντες ῥακενδύται καὶ ῥυπαροί, γυναῖκες ἔγκυοι, νεάνιδες φαιδραί, νεανίαι εὔθυμοι ἐκ τῆς οἰνοποσίας, χωρικοὶ ἄνευ ἐπενδύτου, καὶ παιδία καὶ πάλιν ἄλλα παιδία, τὰ ὁποῖα εὐθὺς ὡς ἐπάτουν τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ εὑρίσκοντο ἐντὸς τοῦ φυρμοῦ τῶν ἐπιβατῶν, τῶν θαλαμηπόλων, τῶν ἀξιωματικῶν, τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρίας, τῶν τελωνοφυλάκων ἔμενον ἔκθαμβα ἢ ἐγένοντο ἄφαντα ἐντὸς τοῦ πολυασχόλου πλήθους. Εἶχον παρέλθει δύο ὧραι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπιβιβάσεως καὶ τὸ μέγα πυρόσκαφον ἀκινητοῦν ἀκόμη ὡς τεράστιον κῆτος προσκεκολλημένον εἰς τὴν παραλίαν ἐξηκολούθει ν' απομυζᾷ ἰταλικὸν αἷμα.

Καθόσον ἀνήρχοντο οἱ μετανάσται,παρήλαυνον ἔμπροσθεν τραπεζίου, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐκάθητο ὁ ἐπιθεωρητής, ὅστις συμπεριελάμβανεν αὐτοὺς καθ' ὁμάδας ἐκ πέντε ἢ ἓξ ἀτόμων, ἐγγράφων τὰ ὀνόματά των ἐπὶ ἐντύπου, ὅπερ ἐνεχείριζε πρὸς τὸν πρεσβύτερον τῆς ὁμάδος,ἵνα κατὰ τὰς ὡρισμένας ὥρας δύνανται νὰ λαμβάνωσι τὴν μερίδα τοῦ γεύματος ἐκ τοῦ μαγειρείου. Αἱ οἰκογένειαι, αἱ συγκείμεναι ἐξ ὀλιγωτέρων τῶν ἓξ μελῶν ἐνεγράφοντο ὁμοῦ μετά τινος γνωρίμου των ἢ καὶ τοῦ πρώτου τυχόντος· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς ἐγγραφῆς ἐξεδηλοῦτο παρ' αὐτοῖς ζωηρὸν αἴσθημα φόβου, μήπως τοὺς δολιεύωνται εἰς τὸν λογαριασμὸν τῶν ἡμισειῶν θέσεων καὶ τῶν τετάρτων τῆς θέσεως διὰ τὰ παιδία, τὸ ἀκατανίκητον ἐκεῖνο αἴσθημα τῆς δυσπιστίας, τὸ ὁποῖον ἐμπνέει εἰς τὸν χωρικὸν πᾶς κρατῶν γραφίδα ἀνὰ χεῖρας καὶ ἔχων ἐνώπιόν του κατάστιχον. Ἠγείροντο φιλονεικίαι, ἠκούοντο παράπονα καὶ διαμαρτυρίαι. Ἀκολούθως αἱ οἰκογένειαι διεχωρίζοντο. Οἱ ἄνδρες ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία ὡδηγοῦντο εἰς τοὺς κοιτῶνάς των. Καὶ ἦτο οἰκρὸν τὸ θέαμα τῶν γυναικῶν ἐκείνων, τῶν κατερχομένων μετὰ κόπου τὰς ἀποτόμους στενὰς κλίμακας τοῦ πλοίου καὶ προχωρουσῶν ψηλαφητεὶ ἐντὸς τῶν εὐρυχώρων χθαμαλῶν κοιτώνων, ἀναμέσον τῶν ἀναριθμήτων ἀλλεπαλλήλως κειμένων κλινῶν, τῶν μὲν ἀσθμαινουσῶν καὶ ζητουσῶν πληροφορίας περὶ ἀπολεσθέντος τινὸς δέματος τῆς ἀποσκευῆς των παρά τινος ναύτου, ὅστις δὲν ἐννόει τί τὸν ἠρώτων, τῶν δὲ καθημένων μετὰ σπουδῆς ὅπου δήποτε, κεκμηκυιῶν καὶ σχεδὸν ἐνεῶν, καὶ ἄλλων περιερχομένων κατὰ τύχην, παρατηρουσῶν μετ' ἀνησυχίας πάσας ἐκείνας τὰς ἀγνώστους συνταξειδιώτιδας, ἀγνώστους, ὡς αὐταί, ἀνησύχους ὡς αὐταί, ζαλισμένας ἐπίσης ἐκ τῆς συρροῆς ἐκείνης καὶ τῆς ἀταξίας. Τινὲς κατελθοῦσαι εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον βλέπουσαι καὶ ἄλλας κλίμακας κατερχομένας εἰς ζοφερώτερα διαμερίσματα ἠρνοῦντο νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν κατάβασιν. Διὰ τῆς ἀνοικτῆς καταπακτῆς εἶδα γυναῖκα ὀλολύζουσαν γοερῶς μὲ τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῆς στρωμνῆς τῆς κλίνης, ἔμαθον δὲ ὅτι ὥρας τινὰς μόλις πρὸ τῆς ἐπιβιβάσεως τῆς εἶχεν ἀποθάνει μικρὸν κοράσιον, ὁ δὲ σύζυγός της ἐδέησε ν'ἀφίσῃ τὸ πτῶμα εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ παρὰ τὸν λιμένα ἀστυνομικοῦ τμήματος διὰ νὰ τὸ μεταφέρωσιν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἐκ τῶν γυναικῶν αἱ πλεῖσται ἔμενον κάτω· οἱ ἄνδρες ἀπ'ἐναντίας ἀφοῦ ἤθελον ἀποθέσει τὰς ἀποσκευάς των ἀνήρχοντο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν θωρακίων. Περίεργον! Πάντες σχεδὸν εὑρίσκοντο διὰ πρώτην φορὰν ἐντὸς μεγάλου ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εἶνε δι'αὐτοὺς οἱονεὶ νέος κόσμος, ἔμπλεως θαυμάτων καὶ μυστηρίων· καὶ ὅμως οὐδεὶς αὐτῶν ἐκύτταζε πέριξ ἢ ὑψηλά, ἢ ἵστατο παρατηρῶν ἓν μόνον ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων θαυμαστῶν ἀντικειμένων, ἅτινα διὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπον.Τινὲς ἐκύτταζον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τυχαῖόν τι ἀντικείμενον, οἷον τὸν ὁδοιπορικὸν σάκκον, ἢ τὴν ἕδραν τοῦ πλησίον των, ἢ ἀριθμόν τινα γεγραμμένον ἐπὶ κιβωτίου. Ἕτεροι ἔδακνον μῆλον ἢ ἔτρωγον κατὰ μικρὰ τεμάχια φραντζόλαν,ἐξετάζοντες αὐτὴν μετὰ πᾶν δῆγμα ἠρεμώτατα, ὡς νὰ εὑρίσκοντο παρὰ τὴν εἴσοδον τῆς καλύβης των. Γυναῖκές τινες εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς ἐκ τῶν δακρύων· μερικοὶ νεανίαι ἐφαίνοντο περιχαρεῖς, ἀλλ' ἦτο φανερὸν ὅτι ἡ φαιδρότης τινῶν ἐξ αὐτῶν ἦτο βεβιασμένη. Οἱ περισσότεροι ἐξεδήλουν μόνον κόπωσιν καὶ ἀπάθειαν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο συννεφώδης καὶ ἤρχιζε νὰ νυκτώνῃ.

Αἴφνης ἠκούσθησαν κραυγαὶ μανιώδεις ἀπὸ τοῦ γραφείου τῶν ἐπιβατῶν καὶ ἐθεάθησαν ἄνθρωποι τρέχοντες πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Ἐγνώσθη κατόπιν ὅτι ἐπρόκειτο περί τινος χωρικοῦ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῶν τεσσάρων τέκνων του, οὓς ὁ ἰατρὸς κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἀνεῦρε πάσχοντας ἐκ δερματικοῦ νοσήματος. Μετὰ τὰς πρώτας ἐρωτήσεις ἀνεκαλύφθη ὅτι ὁ πατὴρ ἦτο φρενοβλαβὴς καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπετρέπετο αὐτῷ ἡ ἐπιβίβασις, κατελήφθη ὑπὸ μανιώδους ἐξάψεως.

Παρὰ τὴν προκυμαίαν ἵσταντο περὶ τοὺς ἑκατὸν ἄνθρωποι, ἐξ ὧν ὀλίγιστοι συγγενεῖς τῶν μεταναστῶν,πλεῖστοι περίεργοι καὶ πολλοὶ φίλοι καὶ συγγενεῖς τῶν ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος τοῦ πλοίου, συνειθισμένοι εἰς τοιούτους ἀποχωρισμούς.

Ἀφοῦ ἐτοποθετήθησαν πάντες οἱ ἐπιβάται,

Digitized by Google

ἐπηκολούθησεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ποιά τις γαλήνη, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἠκούετο εὐκρινῶς ὁ ὑπόκωφος μυκηθμὸς τῆς ἀτμομηχανῆς.

Πάντες σχεδὸν εὑρίσκοντο συνηθροισμένοι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ σιωπηλοί. Αἱ τελευταῖαι ἐκεῖναι στιγμαὶ τῆς προσδοκίας ἐφαίνοντο ἀτελεύτητοι.

Τέλος ἠκούσθησαν οἱ ναῦται κράζοντες παρὰ τὴν πρῷραν καὶ τὴν πρύμνην ταὐτοχρόνως: «Ὅποιος δὲν εἶναι ἐπιβάτης, ν'ἀποβιβασθῇ.»

Φρικίασις διέδραμεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τοῦ Γαλιλαίου μέχρι τοῦ ἑτέρου ἐπὶ τοῖς λόγοις τούτοις. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν πάντες οἱ μὴ ἐπιβάται ἀπεβιβάσθησαν, ἡ γέφυρα ἤρθη, τὰ πρυμνήσια ἀπεσύρθησαν, ἡ κλίμαξ ἀνυψώθη, ἠκούσθη συριγμὸς καὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἤρχισε νὰ κινῆται. Τότε γυναῖκές τινες ἤρχισαν νὰ θρηνῶσιν. Οἱ πρὶν γελῶντες νεανίαι ἐγένοντο σκυθρωποὶ καί τινες ἄνδρες ὥριμοι, ἕως τότε ἀπαθεῖς, ἐκάλυψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῆς χειρός. Πρὸς τὴν συγκίνησιν ταύτην ἀπετέλει παράδοξον ἀντίθεσιν ἡ ἠρεμία τῶν ἀποχαιρετισμῶν, οὓς διήμειβον οἱ ναῦται καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πλοίου μὲ τοὺς παρὰ τὴν προκυμαίαν συνηγμένους φίλους καὶ συγγενεῖς των, ὡσανεὶ τὸ ἀτμόπλοιον ἀπέπλεεν εἰς πλησιόχωρόν τινα λιμένα — Χαιρετίσματα! — Σοῦ συνιστῶ ἐκεῖνο τὸ δέμα! — Νὰ εἰπῇς εἰς τὴν Λουΐζαν ὅτι θὰ ἐκτελέσω τὴν παραγγελίαν της! Νὰ τὴν ῥίψῃς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον εἰς τὸ Μοντεβίδεον! — Εἴμεθα σύμφωνοι διὰ τὸ κρασί! — Καλὸ ταξεῖδι! - Ὑγίαινε! — Τινὲς φθάσαντες μόλις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπρόφθασαν νὰ ῥίψωσιν ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου δεσμίδας σιγάρων καὶ πορτοκάλλια, τὰ ὁποῖα οἱ ἐπὶ τοῦ πλοίου ἥρπασαν εἰς τὸν ἀέρα. Ἀλλὰ τὰ τελευταῖα ῥιφθέντα ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὴν πόλιν ἤδη εἶχον ἀναφθῆ τὰ φῶτα. Τὸ ἀτμόπλοιον διωλίσθαινε σιγὰ σιγὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκιόφωτος τοῦ λιμένος, σχεδὸν λαθραίως, ὡς ν' ἀπεκόμιζε φορτίον ἀνθρωπίνης σαρκὸς κλαπείσης..... Παρὰ τὸ ὕψωμα τῆς πρῴρας φωνή τις βραγχνὴ καὶ μονήρης ἀνέκραξεν αἴφνης μὲ τόνον σαρκασμοῦ· «Ζήτω ἡ Ἰταλία!» καὶ ἐγείρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶδον πρεσβύτην ὑψηλόσωμον δεικνύοντα τὴν πυγμὴν πρὸς τὴν πατρίδα. Ὅτε ἐξήλθομεν τοῦ λιμένος ἦτο ἤδη νύξ.

Καταβληθεὶς ἐκ τοῦ θεάματος τούτου, ἐπέστρεψα εἰς τὴν πρύμνην καὶ κατῆλθον εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς πρώτης θέσεως πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ θαλαμίσκου μου. Ἡ πρώτη αὕτη κατάβασις εἰς τὰ οἱονεὶ ὑποβρύχια πανδοχεῖα ταῦτα ὁμοιάζει θλιβερῶς πρὸς τὴν πρώτην εἴσοδον εἰς εἱρκτὴν ἀπομονωτικοῦ συστήματος. Εἰς τοὺς στενοὺς καὶ χθαμαλοὺς διαδρόμους, τοὺς πεπληρωμένους ὑπὸ τῶν θαλασσίων ἀναθυμιάσεων τῶν ξύλων, ὑπὸ τῆς δυσωδίας τῶν δι' ἐλαίου φωτιζομένων λυχνιῶν, ὑπὸ τῆς ὀσμῆς τοῦ δέρματος, ὑπὸ τῶν ἀρωμάτων τῶν κυριῶν, εὑρέθην ἐν τῷ μέσῳ ῥεύματος πηγαινοερχομένου πολυασχόλου πλήθους, ἐριζοντος περὶ τὴν προτίμησιν τῆς ὑπηρεσίας τῶν θαλαμηπόλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, μὲ τὴν ἀγροῖκον φιλαυτίαν, τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τοὺς ταξειδιώτας κατὰ τὴν πρώτην ὁρμὴν τῆς ἐγκαταστάσεως. Ἐν τῷ φυρμῷ ἐκείνῳ τῷ ἀνίσως ποῦ καί που φωτιζομένῳ διέκρινα παροδικῶς τὸ φιλομειδὲς πρόσωπον ὡραίας ξανθῆς κυρίας, τρεῖς ἢ τέσσαρας μαύρας γενειάδας, ἕνα ἱερέα λίαν ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ τὸ εὐρὺ καὶ τραχὺ πρόσωπον θαλαμηπόλου ὠργισμένης. Ἤκουσα δὲ λόγους εἰς γενουήνσιον ἰδίωμα, εἰς γαλλικήν, ἰταλικὴν καὶ ἰσπανικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν καμπὴν τοῦ διαδρόμου συνηντήθην μὲ μίαν αἰθιοπίδα. Ἀπό τινος θαλαμίσκου ἠκούοντο ἐξερχόμενοι οἱ λαρυγγισμοὶ φωνῆς ὀξυφώνου. Ἀντικρὺ τοῦ θαλαμίσκου τούτου ἀνεῦρον καὶ τὸν ἰδικόν μου, κλωβίον ἔχον ἐμβαδὸν πέντε ἢ ἓξ κυβικῶν μέτρων, μὲ μίαν κλίνην Προκρούστου ἀπὸ τὸ ἓν μέρος, μὲ ἓν λιβάνιον ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ εἰς τὸ τρίτον μέρος ἓν κάτοπτρον μικρὸν κουρείου ἄνωθεν νιπτῆρος ἐμπεπηγμένου εἰς τὸν τοῖχον, πλησίον λυχνίας, ἥτις ἐταλαντεύετο ὡς νὰ μοὶ ἔλεγε. «Τί τρελλὴ ἰδέα σοῦ ἦλθε νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν Ἀμερικήν!» Ἄνωθεν τοῦ λιβανίου ἔφεγγε θυρὶς μικρὰ στρογγύλη, ὁμοιάζουσα μὲ μέγαν ὑέλινον ὀφθαλμόν, εἰς ὃν προσηλώθη τὸ βλέμμα μου ὡς εἰς ὄμμα ἀνθρώπινον παρατηροῦν με χλευαστικῶς. Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἰδέα ὅτι ἔμελλον νὰ κοιμηθῶ ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας νύκτας εἰς ἐκεῖνο τὸ πνιγηρὸν κελλίον, τὸ προχείσθημα τῆς ἀνίας καὶ τοῦ καύσωνος τῆς διακεκαυμένης ζώνης, τῶν κατὰ τῶν τοίχων προσκρούσεων τῆς κεφαλῆς μου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς τρικυμίας, τῶν μυρίων ἀνησύχων ἢ θλιβερῶν διαλογισμῶν, τοὺς ὁποίους ἔμελλον ν' ἀναμασσῶ ἐκεῖ μέσα κατὰ τὸ διάστημα ἑξακισχιλίων μιλλίων..... Ἀλλ' ἦτο πλέον ἀνωφελὴς ἡ μεταμέλεια. Παρετήρησα τοὺς ὁδοιπορικούς μου σάκκους, οἵτινες τόσα μοὶ ἐλάλουν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν καὶ τοὺς ἔψαυσα ὡς νὰ ἐθώπευα κύνας πιστούς, τελευταῖα ζῶντα λείψανα τῆς οἰκίας μου· ηὐχήθην εἰς τὸν Ὕψιστον νὰ μὴ μὲ κάμῃ νὰ μετανοήσω διότι ἀπέκρουσα τὰς προτάσεις ὑπαλλήλου τινὸς *Ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρίας*, ὅστις ἦλθε νὰ μὲ παρακινήσῃ ν' ἀσφαλισθῶ τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως, ἀπὸ καρδίας δ' εὐλογῶν τοὺς ἀγαθοὺς καὶ πιστοὺς φίλους, ὅσοι μὲ συνώδευσαν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, λικνιζόμενος ὑπὸ τῆς προσφιλοῦς θαλάσσης τῆς πατρίδος μου, ἀπεκοιμήθην.

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΔΕ ΑΜΙΤΣΙΣ

Digitized by Google

ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Ποιητικὴ μετάφρασις, ὅσον καλὴ καὶ ἂν εἶναι, ἔχει μόνον τὴν ἀξίαν ἰχνογραφικῆς ἢ χαλκογλυφικῆς ἀντιγραφῆς μιᾶς Παναγίας τοῦ Ραφαήλου. Τόσον μικρὸν καὶ ἄχαρι, κατὰ τὴν γνώμην ἐξόχου κριτικοῦ τοῦ αἰῶνος μας, εἶναι τὸ ἔργον τοῦ μεταφραστοῦ. Τὴν κρίσιν ταύτην θὰ ἐλέγαμεν ὑπερβολικῶς αὐστηράν, ἐὰν δὲν ἐφοβούμεθα μήπως ἡ διαφωνία μας ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἀξίωσιν, ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν ἀποκτήσῃ θέσιν μεταξὺ τῶν καλῶν μεταφραστῶν· ἀρκούμεθα νὰ παρατηρήσωμεν μόνον τοῦτο, ὅτι τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἡ μετάφρασις τοῦ Voss, ἂν καὶ κρίνεται τεχνικῶς ἐλλιπής, ἔκαμε τὸν Ὅμηρον πάγκοινον ψυχαγωγικὸν ἀνάγνωσμα εἰς τὴν Γερμανίαν, ἡ δὲ τοῦ Μόντη, ἂν καὶ εἰς πολλά της μέρη δὲν σώζει τὸν ἀρχαῖον χαρακτῆρα, ὅμως μεταδίδει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ὁμοεθνῶν του τὴν ζωὴν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀθανάτου πρωτοτύπου.

Βεβαίως αἱ ποιητικαὶ μεταφράσεις ὑποθέτουν ἀρκετὴν φανταστικὴν δύναμιν καὶ ἐνθουσιασμόν, καὶ μόνον ὅταν μετέχουν τῶν ὑψηλῶν τούτων ἰδιοτήτων δὲν θεωροῦνται πλέον ἔργα μηχανικὰ ἀλλὰ καλλιτεχνικά, καὶ ἱκανὰ νὰ συντελέσουν εἰς ἐξημέρωσιν καὶ ἐξευγενισμὸν τῆς γλώσσης καὶ εἰς μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας, κυρίως ὅταν, εἰς τὴν φιλολογικὴν ἀπορίαν τοῦ ἔθνους, σπανίζουν τὰ πρωτότυπα δημιουργήματα. Καὶ τοῦτο ἀληθεύει ἰδίως ὅταν μία φιλολογία, καθὼς ἡ ἰδική μας, μεταβαίνῃ ἀπὸ τὴν παιδικὴν εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν της, εἰς τὴν κρίσιμον ἐκείνην ἐποχήν, ὅπου κινδυνεύει νὰ πάθῃ ἀπὸ μαρασμόν, ἐὰν στερῆται ἀρκετῆς καὶ ἐκλεκτῆς πνευματικῆς τροφῆς. Σήμερον δὲ ὅταν ἤδη πολλοὶ αἰσθάνωνται τὴν ἀνάγκην νὰ δοθῇ εἰς τὴν γλῶσσαν μας ἄλλη φιλολογικὴ διαμόρφωσις συμφωνοτέρα πρὸς τὴν φύσιν της καὶ τὸν ὀργανισμόν της, θὰ ἦταν καλὸν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου ὀλίγον θὰ ὠφελήσῃ ἡ ξερὴ καὶ ψυχρὰ θεωρία, ἕως οὗ δὲν ἀνευρεθοῦν καὶ δὲν χρησιμοποιηθοῦν τεχνικῶς οἱ ἀφανεῖς θησαυροὶ τῆς δημοτικῆς μας γλώσσης, διότι τότε μόνον θὰ ἀποδειχθῇ τὸ ζητούμενον, δηλαδὴ κατὰ πόσον αὐτὴ ἔχει μέσα της τὴν ἱκανότητα νὰ γείνῃ ὄργανον φιλολογικόν· ἐὰν πιστεύωμεν εἰς τὸν προορισμόν της τοῦτον ἂς ἔχωμεν καὶ τὸ θάρρος νὰ τὴν μεταχειρισθῶμεν εἰς ἀγῶνα μὲ τὰς μορφωμένας γλώσσας τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων. (1)

Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει καὶ ἡ προκειμένη μετάφρασις· ἠθελήσαμεν, καὶ τὴν φορὰν ταύτην, νὰ δοκιμάσωμεν ἐὰν ἡ γλῶσσά μας, ὁποίαν ἡμεῖς τὴν ἐννοοῦμεν, δύναται νὰ παρουσιασθῇ καλοπρόσωπος εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ ἀντιπαραστήσῃ τὴν ὡραιότητα ἐξαισίου πρωτοτύπου, μὲ τὸ νὰ προσπεράσῃ ἀβίαστα ὅσας δυσκολίας ἀπαντᾷ ὁ μεταφραστὴς εἰς τὴν συντομίαν τῆς εἰς τὸ ἄκρον συνθετικῆς γλώσσης τῶν Λατίνων, εἰς τὴν γλαφυρότητα καὶ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῆς φράσεως, εἰς τὴν σοφὴν κατασκευὴν τῶν διστίχων, ὅπου ἡ συμμετρία καὶ ἡ χάρις, δύο φαινομενικῶς ἀσυμβίβαστοι ἰδιότητες, συνυπάρχουν καὶ ἀντιβοηθοῦνται, ὅπου ἡ τέχνη παρακολουθεῖ τὴν ἀφέλειαν καὶ ἡ ἀφέλεια τὴν τέχνην.

Τὸ ἡρωελεγεῖον, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄλλα μέτρα, ἐπῆραν οἱ Λατῖνοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας. Τὸ μέτρον τοῦτο ἔχει τὴν ἀρετὴν νὰ συνδυάζῃ μὲ τὴν ἐπικὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν λυρικὴν γοργότητα, ὥστε εἶναι ἁρμόδιον νὰ ἐκφράσῃ τὰς διαφόρους διαθέσεις τῆς ψυχῆς. Μὴ παραδεχόμενοι τήν, κατὰ τὴν κρίσιν μας, νόθον εἰσαγωγὴν ἀρχαίων μέτρων εἰς τὴν νεωτέραν στιχουργίαν, ἐνομίσαμεν ὅτι, διὰ νὰ διατηρήσωμεν τὸν ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἡρωελεγείου, δυνάμεθα, χωρὶς παραβίασιν τοῦ κανονικοῦ ρυθμοῦ, νὰ ἐπεκτείνωμεν ἀπὸ δύο συλλαβὰς τὸν δεκαπεντασύλλαβον, ὥστε ὁ νέος αὐτὸς στίχος νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν ἑξάμετρον, καὶ ὁ δεύτερος, δεκαπεντασύλλαβος, πρὸς τὸν πεντάμετρον.

ΑΛΒΙΟΥ ΤΙΒΟΥΛΛΟΥ

Βιβλίον Α΄. Ἐλεγεῖον Γ΄.

Χωρὶς ἐμὲ τοῦ Αἰγαίου τὸν ἀφρὸν θὰ σχίσετε, ὦ Μεσσάλα·
εἴθε καὶ σὺ καὶ οἱ σύντροφοι νὰ μὴ μὲ λησμονῆτε·
'ς τ' ἄγνωστα χώματά της ἀσθενῆ κρατεῖ με ἡ Φαιακία·
μή, μαῦρε θάνατε, ὦ σκληρέ, 'ς ἐμὲ τὸ χέρι ἁπλώσῃς·
μὴ μοῦ τὸ ἁπλώσῃς, δέομαι· σιμὰ δὲν ἔχω τὴ μητέρα
τὰ κόκκαλά μου ἀφοῦ καοῦν νὰ κλείσῃ 'ς τὴν ποδιά της,

---

(1) Κατὰ πόσον τὸ δημοτικόν μας ἰδίωμα δύναται νὰ ἀνταγωνισθῇ πρὸς νεωτέραν φιλολογικὴν γλῶσσαν μαρτυρεῖ ἡ ἐξαισία μετάφρασις τοῦ Κορυδαλοῦ τοῦ Shelley (Ἑστία 1890. Τόμ. Λ΄. ἀριθ. 25), ἂν καὶ ἡμεῖς δὲν συμφωνοῦμεν καθ' ὅλα μὲ τὴν γλωσσικὴν μέθοδον τοῦ ἀξιοτίμου μεταφραστοῦ.

Στχ. 1. Ὁ Οὐαλέριος Μεσσάλας Κορβῖνος, ἀνθύπατος τῆς Ῥώμης, μετέβαινεν ἀπὸ τὴν Γαλατίαν εἰς τὴν Ἀσίαν· ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Κέρκυραν ὁ Τιβοῦλλος, ὁ ὁποῖος ὑπηρετοῦσε εἰς τὸν στρατόν, ἀσθένησε καὶ δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀκολουθήσῃ πλέον τὸν φίλον του καὶ προστάτην Μεσσάλαν.

Digitized by Google

τὴν ἀδελφὴν μὲ μύρ' ἀσσυριακὰ τὴν τέφραν μου νὰ ῥάνῃ
καὶ 'ς τὴν ταφήν μου μὲ λυταὶς νὰ ὀδύρεται πλεξίδαις·
δὲν ἔχω τὴν Δηλίαν μου· καὶ αὐτή, πρὶν μὲ ξεπροβοδήσῃ,
ὅλους, μοῦ εἶπαν, τοὺς θεοὺς εἶχ' ἐρωτήσῃ πρῶτα·
τρίτην φορὰν τὸν ἱερὸν λαχνὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὸ ἀγόρι,
καὶ ἄσφαλτ' ἀπὸ τὸ τρίστρατο τῆς ἔφερνε σημεῖα·
ἂν κ' ἐδηλοῦσαν ὅλα ἐπιστροφήν, τὰ δάκρυά της ἐρρέαν,
καὶ ὡς πήγαινα τὰ μάτια της θλιφτὰ μὲ ἀκολουθοῦσαν·
κ' ἐγὼ ποῦ τὴν ἐθάρρευα προτοῦ, καθὼς ἐσυνταζόμουν
ἀνήσυχος κάθε ἀφορμὴν ζητοῦσ' ἀργοπορίας·
πότε μοῦ πταῖαν ὄρνεα κακὰ καὶ τέρατα τοῦ ὀλέθρου,
πότε τοῦ Κρόνου ἡ σεβαστὴ μ' ἐμπόδιζεν ἡμέρα·
πόσαις ξεκίνησα φοραὶς κ' ἐνῷ τὸ πόδι 'ς τὸ κατῶφλι
σκόνταψε, ὢ πόσα θλιβερὰ προμάντευε ἡ ψυχή μου.
Ἂς μὴν ἀναχωρῇ κανεὶς ἐὰν ὁ Ἔρως δὲν τὸ θέλει,
εἰδεμὴ ἄβουλα θεοῦ πῶς κίνησε ἂς θυμᾶται.
Τί μ' ὠφελεῖ 'ς τὴν Ἶσιδα θεὰν τὸ σέβας σου, ὢ Δηλία,
τὰ σεῖστρα ἐκεῖνα ὁποῦ συχνὰ τὰ χέρια σου κρατοῦσαν;
καὶ τί 'ς τὸν νόμον της πιστὴ 'ς ἁγνὸν νὰ λούεσαι λουτῆρα,
καὶ μόνη, δὲν τὸ λησμονῶ, 'ς ἁγνὴν νὰ πέφτῃς κλίνην;
Τώρα, θεά, γενοῦ 'ς ἐμὲ βοηθός, καὶ πόσα θεραπεύεις
εἰκόνες δείχνουν κρεμασταὶς πολλαὶς εἰς τὸν ναόν σου,
ἂν σοῦ προσφέρῃ ἐκεῖνα, ὁποῦ γιὰ μὲ σοῦ ἐτάχθηκε, ἡ Δηλία,
'ς τὰ πρόθυρά σου μὲ λινὸ μαγνάδι σκεπασμένη,
καὶ κάθε ἡμέρα δυὸ φοραίς, λαμπρὴ 'ς τὸ πλῆθος τῶν Φαρίων,
μὲ τὰ μαλλιά της ἁπλωτὰ νὰ σὲ δοξολογήσῃ·
'ς τοὺς πατρικοὺς πενάτες μου κ' ἐγὼ νὰ φθάσω καὶ νὰ καίω
εἰς τὸν ἀρχαῖον λάρητα λιβάνι κάθε μῆνα·
Πόσο εὐτυχοῦσε ὁ κόσμος 'ς τὸν καιρὸν 'ποῦ κυβερνοῦσε ὁ Κρόνος,
πρὶν τόσοι δρόμοι ἀπέραντοι παντοῦ τὴν γῆν ἀνοίξουν·
δὲν εἶχεν ἀψηφήσῃ ἀκόμ' ἡ δρῦς τὰ γαλανὰ πελάγη
οὐδὲ πλατειὰ 'ς τὸν ἄνεμον τὸν κόλπον της ἁπλώσῃ,
οὐδὲ γιὰ κέρδη 'ς ἄγνωσταις στεριαὶς παράδερνεν ὁ ναύτης,
οὐδὲ μὲ εἴδη ξένης γῆς ἐβάρυνε τὸ πλοῖον·
τότε δὲν εἶχε ὁ ταῦρος 'ς τὸν ζυγὸν τὴν δύναμίν του σκύψῃ
καὶ μήτ' ὁ ἵππος χαλινὸν εἶχε δαγκάσῃ ἀκόμη·
θύραν δὲν εἶχε ἀνθρώπου κατοικία καὶ 'ς τοὺς ἀγροὺς κανένας
λίθος νὰ δείχνῃ σύνορα δὲν ἦταν στυλωμένος·
τὸ δένδρο εἰς τὸν ἀμέριμνον θνητὸν ἐχάραξε τὸ μέλι,
γάλα γεμάτο πρόσφερνεν ἡ ἀρνάδα τὸ μαστάρι·
ὀργή, διχόνοια, πόλεμος, ποσῶς δὲν ἦσαν καὶ κανένας
μ' ἄπονην τέχνην χαλκουργὸς δὲν εἶχε κόψῃ ξίφος·
ἀλλὰ 'ς τὸ κράτος τοῦ Διὸς σφαγαίς, φόνοι, ποτὲ δὲν λείπουν,
θάλασσα, τώρα, καὶ ἄπειροι, τώρα, θανάτου τρόποι.

Στχ. 11. Εἰς τὴν Ῥώμην παιδιὰ εἶχαν ἔργον νὰ προκαλοῦν τοὺς διαβάτας διὰ νὰ κάμουν ἱερομαντείας.
Στχ. 18. Τὸ Σάββατον.
Στχ. 23. Τῆς Ἴσιδος, θεᾶς αἰγυπτιακῆς, ἡ λατρεία εἶχεν εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ῥώμην.
Στχ. 32. Φαρίων=Αἰγυπτίων, ἀπὸ τὴν νῆσον Φάρου.
Στχ. 33. Πενάτες· ἔστιοι θεοὶ τῶν Ῥωμαίων. Στχ. 34. Ὁ Λάρης, ἕνας τῶν ἑστίων θεῶν.

Digitized by Google

Μή, ὦ Πατέρα· ἐπίορκος ἐγὼ δὲν εἶμαι γιὰ νὰ τρέμω,
ἢ λόγον πρόφερα ποτὲ βαρὺν 'ς τοὺς Ἀθανάτους·
ἀλλ' ἂν ἡ Μοῖρα ἐχάραξε ὡς ἐδῶ τὸ μάκρος τῆς ζωῆς μου
τοῦτ' ἂς γραφθοῦν 'ς τὸ μάρμαρον ὁποῦ νεκρὸν θὰ μ' ἔχῃ·
Ἐδῶ κεῖται ἀπὸ θάνατον πικρὸν σβυμμένος ὁ Τιβοῦλλος
ἐνῷ παράδερνε παντοῦ 'ς τὸ πλάγι τοῦ Μεσσάλα.
Ὅμως ἐμέ, τοῦ Ἔρωτος πιστὸς ὡς εἶμαι, θὰ ὁδηγήσῃ
ἡ 'Αφροδίτ' ἡ ἴδια 'ς τὸ ἠλύσιο περιβόλι·
ἐκεῖ δὲν παύουν ᾄσματα, χοροί, καὶ ὡς τύχῃ σκορπισμένα
πουλιὰ μὲ λεπτὸν λάρυγγα γλυκὰ τραγούδια χύνουν·
χέρσος ὁ ἀγρὸς κινναμωμον γεννᾷ καὶ εἰς ὅλα της τὰ μέρη
ἡ ἀγαθὴ γῆ τριαντάφυλλα γεμίζει εὐωδιασμένα,
καὶ μὲ τ' ἀγόρι' ἀνάμικταις γελοῦν καὶ παίζουν ἡ παρθέναις
καὶ ὁ Ἔρως ἀδιάκοπα πολέμου πλέκει αἰτίαις.
Αὐτοῦ μένουν ἐκεῖνοι, ὁποῦ σκληρὴ ὥρα θανάτου ἐπῆρε
ἀπ' τὴν ἀγάπην καὶ φοροῦν ὅλοι μυρτιᾶς στεφάνι.
'Αλλὰ τόπος ἐπάρατος βαθειὰ 'ς τὸ ἀπέραντο σκοτάδι
στέκει καὶ μαῦροι ποταμοὶ βροντοῦν ὁλόγυρά του·
ἡ Τισιφόνη ξέπλεκη, μὲ ὀχιαὶς 'ποῦ ἔχει γιὰ μαλλιά της,
μανίζει καὶ παντοῦ σκορπᾷ τῶν ἀσεβῶν τὰ πλήθη·
'ς τ' ἄνοιγμα ἐμπρὸς ὁ Κέρβερος, φρικτὸς μὲ στόματα δρακόντων,
οὐρλιάζει ἀνύστακτος σιμὰ 'ς τὸν χάλκινον πυλῶνα·
τοῦ Ἰξίονος, 'ποῦ ἐτόλμησ' ὁ ἀσεβὴς τὴν Ἥραν νὰ πειράξῃ,
τὰ μέλη ὁ γλήγορος τροχὸς τ' ἁμαρτωλὰ γυρίζει·
Ὁ Τιτυὸς 'ς ἐννέα πλέθρα γῆς ἐξαπλωμένος τρέφει
μὲ σπλάγχνα αἱματοστάλακτα τὸ ἐπίμονο γεράκι·
'ς τὴν λίμνην μέσα ὁ Τάνταλος σκυφτὸς τὴν δίψαν του νὰ σβύσῃ
τὸ νερὸ βλέπει ἀνέλπιστα νὰ σύρεται ἀπ' ἐμπρός του,
καὶ ἡ Δαναΐδες, ποῦ σκληρὰ πολὺ 'ς τὴν Κύπριδ' ἀνομῆσαν,
ρίχνουν εἰς στάμναις ἄπαταις τὰ ὕδατα τῆς λήθης.
Αὐτοῦ νὰ πέσῃ, ἂν εἶναι, ὁ πονηρὸς τῆς ποθητῆς μου πλάνος,
'ποῦ εὐχήθη μές τὸ στράτευμα νὰ φθείρω τὴν ζωήν μου.
'Αλλὰ σὺ μεῖνε ἀμόλυντη, ὦ καλή, καὶ τῆς ἁγνῆς σου γνώμης
πιστὸς νὰ στέκῃ φύλακας εἰς τὸ πλευρό σου ἡ γραῖα.
Παραμυθάκια νὰ σοῦ λέγῃ αὐτή, καὶ ἅμα τὸν λύχνον στήσῃ
ἀπὸ ἠλακάτην φουντωτὴν μακρὺ νὰ βγάζῃ γνέμα
καὶ ἡ κόρη, ἐνῷ 'ς τὸ ἔργον τὸ βαρὺ προσηλωμένη γέρνει,
ἀγάλι ἀπὸ τὸ νύσταγμα τὸ ἐργόχειρο ν' ἀφίνῃ·
ἔξαφνα ἐγὼ νὰ φθάσω αὐτοῦ, χωρὶς προμήνυμα νὰ λάβῃς,
ἀλλὰ οὐρανόθεν νὰ φανῶ 'ς τὸ πλάγι σου σταλμένος·
τότε, ὅπως νά σαι, μὲ ὅλαις ταὶς μακρυαὶς πλεξίδαις ἀνωκάτω,
πετάξου ἐμπρός μου μὲ γυμνὸ τὸ πόδι σου, ὦ Δηλία
Δόστε, θεοί μου, ἐκεῖνο τὸ ἱλαρὸ δροσάτο χαραμέρι
'ς ἐμᾶς νὰ φέρουν τῆς λευκῆς 'Ηοῦς οἱ ρόδιν' ἵπποι.

Ι. ΠΟΛΥΛΑΣ

Στχ. 51. Εὐχὴ πρὸς τὸν Δία.
Στχ. 79. Διότι εἶχον φονεύσῃ τοὺς συζύγους των·
Στχ. 84. Ἡ βυζάστρα τῆς Δηλίας.
Στχ. 87. Ἡ ὑπηρέτρια.

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο ΟΥΕΛΛΙΓΚΤΩΝ ΕΝ ΑΜΗΧΑΝΙΑ

Γάλλος αξιωματικός εδημοσίευσεν εσχάτως το εξής χαρακτηριστικώτατον ανέκδοτον :

Γαλλικός στρατός ίστατο απέναντι της Τόρρες Βέδρας, από δε του αγγλικού στρατοπέδου τον εχώριζον μόνον αμπελώνες, εις τους οποίους υπήρχον και αποθήκαι οίνου. Οι στρατιώται και των δύο εθνών έπινον αδελφικώς τον οίνον της αποθήκης ταύτης χωρίς ποτε να επέλθη σύγκρουσις. Ημέραν τινά όμως δεκανεύς Γάλλος, ευρεθείς μόνος εντός της αποθήκης, ηχμαλωτίσθη υπό Άγγλων στρατιωτών, οίτινες τον έφερον ενώπιον του στρατηγού των Ουέλλιγκτων.

Μετά τινας ερωτήσεις ο δεκανεύς έλαβε την άδειαν να απέλθη, αλλ' αντί να το πράξη ευθύς, έμεινεν ακίνητος εις την θέσιν του προς μεγάλην έκπληξιν του Άγγλου στρατηγού.

— Πήγαινε, λέγει προς αυτόν ο στρατηγός.

Ο Γάλλος χωρίς να κινηθή αποκρίνεται αποτόμως:

— Στρατηγέ, οι στρατιώταί σου δεν είχαν το δικαίωμα να με αιχμαλωτίσουν.

— Διατί ; ερωτά ο στρατηγός.

— Διότι η αποθήκη είνε έδαφος ουδέτερον και δεν είχον το δικαίωμα να με αιχμαλωτίσουν, όπως και εγώ δεν το είχα. Κατεχράσθησαν την καλήν μου πίστιν. Οι στρατιώται πρέπει να φέρωνται καλήτερα.

— Έχεις δίκαιον, απεκρίθη ο Ουέλλιγκτων, πήγαινε να συμφάγης με τους υπηρέτας μου και έπειτα γύρισε εις τους συντρόφους σου.

Ο Γάλλος και πάλιν μένει ακίνητος.

— Δεν ακούεις τι λέγω, δεκανεύ ;

— Ακούω, στρατηγέ, αλλά δεν πηγαίνω.

— Διατί ; ερωτά ο Άγγλος στρατηγός.

— Διότι Γάλλος στρατιώτης δεν τρώγει ποτέ με υπηρέτας.

Ο Ουέλλικτων εξαιρέτισε τον δεκανέα και τον εκράτησε να συμφάγη μαζί του.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Άνθρωπός τις πλάνης από 8 ετών απέθανεν εις χωρίον της Αγγλίας και αφήκε κληρονομίαν 5,000 λίρας εις μίαν πτωχήν γυναίκα, ήτις τον εφιλοξένησε μίαν νύκτα και έδωκεν εις αυτόν ολίγα χρήματα και συμβουλάς.

ΓΟΝΑΤΑ ΑΝΤΙ ΘΡΟΝΟΥ

Ο μικρός βασιλεύς της Ισπανίας δεν ευχαριστείται καθόλου καθήμενος επί του θρόνου κατά τας επισήμους τελετάς, προσπαθεί δε πάντοτε να καταβή.

Ημέραν τινά μετά δακρύων εξέφρασε την γνώμην, ότι προτιμά να κάθηται επί των γονάτων της μητρός του.

Η ΚΟΥΒΑ ΣΧΙΖΕΤΑΙ

Κάτοικος της νήσου γράφει τα εξής :

Μετά πολλής ανησυχίας παρετηρήθη από τινος ότι η Κούβα σχίζεται, διαρρηγνύεται. Πλήθος σχισμών εφάνησαν εις πολλά απομεμακρυσμένα αλλήλων μέρη, προ πάντων πλησίον του Ματανζάς. Μία των παμμεγίστων τούτων σχισμών έχει μήκος σχεδόν 11 αγγλικών μιλίων, εδιχοτόμησε δε εσχάτως σειράν ορέων. Το χάσμα πλατύτατον φαίνεται άνευ πυθμένος, άλλως θα ήτο λαμπρά οδός, ήτις θα έφερε τας χλοερωτάτας δενδροφυτείας της κοιλάδος τουλάχιστον 50 μίλια πλησιέστερον του Λαθίου, όστις είνε ο εγγύτερος λιμήν. Ενώ διά να φθάση τις εκεί τώρα πρέπει να κάμη τον γύρον του όρους.

Τινές των σχισμών των φαινομένων από του μέρους του Ματανζάς έχουσι μήκος 600-1000 ποδών, πλάτος 24-50 ποδών, βάθος δε άγνωστον. Αι ανωμαλίαι αύται είναι ίσως εξακολούθησις εκείνων, αίτινες συνέβησαν όχι προ μακρού χρόνου προς το νότιον μέρος της νήσου. Οι κάτοικοι δεν φαίνονται κλίνοντες προς την γνώμην ταύτην. Πλήρεις δεισιδαιμονίας όντες θεωρούσι τα συμβαίνοντα ως προμηνύματα μεγάλων δεινών, πολλοί μάλιστα πιστεύουσι μετά βεβαιότητος ότι μεγάλη καταστροφή θα επέλθη εις την νήσον. Οι επιστήμονες εξηγούσι το φαινόμενον άλλως. Λέγουσιν ότι ο φλοιός της γης πιέζεται εξ εσωτερικής θαλάσσης και ότι η πίεσις αύτη είναι προς το μέρος της ακτής. Ο δε φλοιός εκεί ως εις τον ωκεανόν ων λεπτότερος, υπόκειται ευκολώτερον εις ανωμαλίας.

ΚΟΙΝΗ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ

Εν Παρθεναγωγείω καθηγητής του Πανεπιστημίου διδάσκων ενοχλείται καθ' υπερβολήν υπό των μαθητριών, αι οποίαι συνομιλούν και θορυβούν. Επί τέλους λέγει προς αυτάς ωργισμένος :

— Προτιμώ να έχω εμπρός μου πέντε φοιτητάς παρά μίαν από σας.

— Και η τολμηροτέρα προπετώς απαντά :

— Και μεις το ίδιο, κύριε καθηγητά.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΤΑΦΕΝΤΕΣ ΥΠΟ ΤΑΣ ΧΙΟΝΑΣ

Το θέμα είνε κάπως επίκαιρον. Ο χειμών φέτος υπήρξε δριμύτατος ανά πάσαν την Ευρώπην, και εις την χώραν μας δε την ασυνείθιστον εις τα τοιαύτα η χιών προυξένησεν ουκ ολίγας καταστροφάς, αποκλείσασα χωρία και θάψασα πολλάς ανθρωπίνας υπάρξεις υπό το παγερόν αυτής στρώμα. Είνε αληθές ότι η φοβερά οργή του χειμώνος φαίνεται κατευνασθείσα· αλλ' αι χιόνες ακόμη δεν ετάκησαν εις τα πέριξ όρη και τις οίδε μήπως ο Μάρτιος επιφυλάσσει και αυτός ημέρας αγριότητος ;

Εν αγγλικόν περιοδικόν, το «Tit Bits», εδημοσίευσεν εσχάτως παραδείγματα περιεργότατα ανθρώπων, οίτινες ενεταφιάσθησαν υπό την χιόνα και έζησαν επί πολλάς ημέρας υπ' αυτήν. Παραλαμβάνομεν εξ αυτών τα επόμενα :

Ο χειμών του 1708 - 1709 υπήρξεν, ως φαίνεται, δριμύτερος και του φετεινού. Πτωχή τις γυνή εις τα πέριξ της Ζεόβιλ είχε μεταβή εις μικράν πλησιόχωρον πολίχνην, όπως πωλήση ύφασμα εκ λινού. Κατά την επάνοδόν της κατελήφθη υπό αιφνιδίας αδιαθεσίας και εδέησε να καταφύγη εις την πρώτην τυχούσαν οικίαν· μη δυναμένη όμως να διανυκτερεύση αυτόθι εξηκολούθησε τον δρόμον της, αλλ'

Digitized by Google

ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ, Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ

ἀφοῦ ἐβάδισεν ἐπ' ὀλίγον, δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ ἐκ τῆς ἀδυναμίας καὶ κατεκλίθη ὑπὸ φράκτην τινά. Ἡ χιὼν ἔπιπτε πυκνή, μετ' ὀλίγον δὲ τὸ σῶμά της ἐκαλύφθη ὑπὸ λευκοῦ στρώματος. Ἔτυχε νὰ διέλθῃ ἀνήρ τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου καὶ ἰδὼν τὴν ἀτυχῆ γυναῖκα τὴν ἀνήγειρε καὶ τὴν ἐνεθάρρυνε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον της. Ἐβάδισε καὶ πάλιν κοπιωδῶς ὀλίγα βήματα, πλὴν ἀκολούθως κατέπεσεν ἐκ νέου ὑπὸ τὸν φράκτην· ὁ διαβάτης τὴν ἀφῆκε μόνην ἐκεῖ. Μετ' ὀλίγον ἡ χιὼν τὴν ἐκάλυψε διὰ στρώματος μαλακοῦ, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἡ γυνή, ὡς ἐβεβαίου βραδύτερον, ᾐσθάνετο θερμότητα καὶ ἐκοιμήθη ἀνέτως.

Παρῆλθον τοιουτοτρόπως ἑπτὰ ἡμέραι καὶ εἰς τὸ χωρίον πάντες ἠρώτων μετ' ἀπορίας τί ν' ἀπέγεινε. Τέλος γυνή τις διηγήθη ὅτι εἶδε κατ' ὄναρ τὴν ἀποῦσαν κοιμωμένην ὑπὸ τὴν χιόνα παρά τινα φράκτην, εἰς μέρος τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ὑπέδειξε. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἄσπλαγχνος διαβάτης, ὅστις εἶχεν ἐγκαταλίπει τὴν ἀτυχῆ γυναῖκα, ᾐσχύνθη διὰ τὴν ἀνανδρίαν του καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ στρατήγημα τοῦτο. Οἱ χωρικοὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος, ἀνέσκαψαν τὴν χιόνα καὶ ἀνεῦρον τὴν ταλαίπωρον ζῶσαν ἔτι. Διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης εἶχε καταφάγῃ τὰ ἐνδύματά της.

Ὁμοία περιπέτεια συνέβη κατὰ τὸ 1790 εἰς τὴν Ἐλισάβετ Γοῦδκοκ. Μετέβαινεν αὕτη ἔφιππος ἐξ Ἴμπιγκτον εἰς Κανταβριγίαν ἐπανερχομένη ἐκ τῆς ἐμπορικῆς πανηγύρεως, ὅτε ὁ ἵππος της ἐπτοήθη ἐσκίρτησε καὶ ὠπισθοχώρησε μέχρι μιᾶς τάφρου. Ἡ γυνὴ κατώρθωσε νὰ ἀφιππεύσῃ καὶ ὁ ἵππος τότε παραυτα ἔφυγε καλπάζων.

Ὥρμησεν εἰς καταδίωξίν του καὶ συνηθεῖσα νὰ τὸν συλλάβῃ ἤγαγεν αὐτὸν ἐκ τοῦ χαλινοῦ, ἕως ὅτου ἐξαντληθεῖσα κατέπεσεν εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ. Εὑρίσκετο εἰς κοῖλόν τι μέρος, ἡ χιὼν ἔπιπτεν ἀδιακόπως καὶ μετ' ὀλίγον ἐκαλύφθη ὁλοτελῶς. Ἔμεινεν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἐντὸς τοῦ ἐκ χιόνος σπηλαίου τούτου. Κατώρθωσε πρὶν ἐντελῶς καλυφθῇ νὰ κόψῃ μακρὸν κλάδον ἐκ τοῦ φράκτου, προσέδεσεν εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ τὸ μαντήλιόν της καὶ ἠδυνήθη τοιουτοτρόπως νὰ σχηματίσῃ ὀπὴν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς της. Διετήρησε δὲ πάσας τὰς αἰσθήσεις της καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἀποκλεισμοῦ. Εἶχε συνείδησιν παντὸς ὅ,τι συνέβαινε πέριξ αὐτῆς· ἤκουεν εὐκρινῶς σημαίνοντας τοὺς κώδωνας τοῦ πλησίον ναοῦ καὶ τὰς φωνὰς τῶν διερχομένων ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀλητῶν ἀθιγγάνων· ἀλλ' εἰς μάτην ἐφώναζεν, οὐδεὶς προσῆλθεν εἰς βοήθειάν της. Εὑρίσκετο ἐκεῖ ἐπὶ δύο Κυριακάς, ὅτε εἷς ἀγρονόμος παρετήρησε τὸ κυματίζον ἄνωθεν τῆς χιόνος μαντήλιον. Ἀνέσκαψαν τὴν χιόνα καὶ εὗρον τὴν ταλαίπωρον γυναῖκα ζῶσαν εἰσέτι, ἀλλὰ τόσον ἐξηντλημένην, ὥστε δὲν ἠδυνήθη ἔκτοτε νὰ ἐπανακτήσῃ τὰς δυνάμεις της καὶ ἀπέθανε τὴν 13ην Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς καταναγκαστικῆς καθείρξεώς της εἶχε τραφῇ διὰ χιόνος.

Βεβαιοῦσιν ὅτι δύο πρόβατα, ἀφοῦ ἐτάφησαν ὑπὸ τὴν χιόνα ἐπὶ τριάκοντα τέσσαρας ἡμέρας καὶ δὲν ἔφαγον ἄλλο τι εἰμὴ νιφάδας, διετήρησαν τόσον ἀκμαίας τὰς δυνάμεις των, ὥστε ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθωσι μόνα ἄνευ βοηθείας τινὸς καὶ νὰ τρέξωσιν, ὡς νὰ μὴ τοῖς εἶχε συμβῇ οὐδὲν ἔκτακτον.

Ἐσχάτως περιστατικόν τι σοβαρώτερον συνέβη ἐν Ἀμερικῇ.

Δύο νέοι, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή, ἐπανήρχοντο εἰς τὸ χωρίον, ὅτε κατελήφθησαν ὑπὸ χιονοστροβίλου εἰς πολὺ μικρὰν ἀπόστασιν ἐκ τοῦ χωρίου των. Ἀδύνατον ἀπέβη νὰ προχωρήσωσι καὶ ἐδέησε νὰ ὀπισθοδρομήσωσι. Κατώρθωσαν νὰ καταφύγωσιν εἰς χῶρόν τινα ἐσκαμμένον, ὅπου μετ' ὀλίγον ἡ χιὼν τοὺς κατεκάλυψεν. Ὅτε δὲ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀνεκαλύφθη τὸ καταφύγιόν των, ὁ νέος ἀνευρέθη ἀναπνέων εἰσέτι, ἀλλ' ἡ νεᾶνις εἶχεν ἤδη ἀποθάνῃ ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ φόβου.

Εἷς ἀναγνώστης

Digitized by Google

Η ΠΕΡΑΤΑΡΙΑ

Ἐπανηρχόμην ἔκ τινος ἐκδρομῆς, ἣν εἶχον ἐπιχειρήση εἰς τὴν ἱστορικὴν Λευκίμνην, τὴν κειμένην πρὸς τὸ ἀνατολικώτερον ἄκρον τῆς Κερκύρας, καὶ ἔνθα μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν Κερκυραῖοι οἱ ἔστησαν, καθὼς ἱστορεῖ ὁ Θουκυδίδης, λαμπρὸν κατὰ τῶν Κορινθίων τρόπαιον.

Πεζοβάτης φιλοπλάνος, εἶχον προτιμήση ἀντὶ τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ὁδοῦ, ἥτις ὡς κυρία ἀρτηρία τοῦ πολυκλάδου ὁδικοῦ συμπλέγματος τῆς νήσου φέρει κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ Λευκίμνης εἰς τὴν πόλιν, διερχομένη ἐπὶ πολλὰ στάδια διὰ μέσου χέρσων ἀγρῶν, σκιερῶν ἐλαιώνων καὶ φαιδρῶς πρασινοφύλλων ἀμπέλων, εἶχον προτιμήση ν' ἀκολουθήσω τὴν παραλίαν τῆς νήσου, τὴν ἀποτελοῦσαν οἱονεὶ τὸν αἰθέρα, τὴν κοπὴν τοῦ δρεπάνου, τὸ σχῆμα τοῦ ὁποίου ἔχει ἡ Κέρκυρα κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Περικεκομμένη, ποικιλόμορφος, ἄλλοῦ μὲν τεμνομένη ἀπὸ δυσβάτους πέτρας καὶ αἰχμηροὺς βράχους εἰς τὴν θάλασσαν προβαίνοντας, ἄλλοτε δὲ ἐκτείνουσα γλαφυρῶς τὴν λευκάζουσαν γραμμὴν τοῦ ἀμμώδους αἰγιαλοῦ της μεταξὺ τῆς ζωηρᾶς χλόης καὶ τῆς κυανῆς ἐπιφανείας, ἡ παραλία αὐτὴ καταλήγει παρὰ τὸ στόμιον λιμνοθαλάσσης γνωστῆς ἀπὸ τὸ ὄνομα *Λίμνη τοῦ Χαλικιοπούλου*, κύκλῳ τῆς ὁποίας ἀναπτύσσεται εἰς βορβορώδη ἀκτήν.

Τὸ στόμιον τοῦτο τῆς λίμνης ἔχει ἄνοιγμα πλέον τοῦ ἡμίσεως γεωγραφικοῦ μιλίου, ἔμπροσθεν δὲ αὐτοῦ, καὶ εἰς ἴσην ἑκατέρωθεν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀπόστασιν, ὑψοῦται, ὡς σκοπιά, βραχῶδες μὲν ἀλλὰ τεχνητῶς κατάφυτον νησίδιον, τὸ Ποντικονήσι, ἡ νῆσος τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισάβετ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἀπὸ πεντηκονταετίας περίπου μονάζων καλόγηρος ἔλαβε τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενίση ἐντὸς τῆς μικρᾶς ἀλλὰ κομψῆς ἐκκλησιοπούλας του πολυαριθμοτάτους ἐπισκέπτας καὶ δὴ αὐτοκράτορας καὶ βασιλεῖς καὶ ἄλλους παντοδαποὺς ἡγεμόνας, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναγράφουσιν αἱ περὶ τὸν ναὸν ἐντετοιχισμέναι πλάκες.

Ἀλλ' ὡς ἐὰν τὸ ἐπὶ τοῦ βράχου ἐκείνου ἐκκλησίδιον μὴ ἤρκει μόνον του ἐκεῖ εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ἁγιασμὸν τῶν πέριξ ὑδάτων — διότι πιστοὶ ὀλίγιστοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ περίχωρα ἐκεῖνα — ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ στομίου, χεῖρες εὐσεβεῖς ἤγειραν δύο ἀκόμη ναούς. Τούτων ὁ μέν, ὁ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὀρθοῦται ἐπὶ τῆς στερεᾶς κατὰ τὴν παραλίαν τοῦ Περάματος, ὁ δὲ ἀπέναντι αὐτοῦ, ὁ τῆς Βλαχέρενας, ἵσταται ἐπὶ σκοπέλου οὐχὶ μεγαλητέρου παλάμης, ὅστις συνδέεται μὲ τὴν ἀντικρυ παραλίαν τοῦ Κανονίου διὰ μόλου μακροῦ ἐξ ἀτάκτως ἐρριμμένων πετρῶν, τὰς ὁποίας ἐξογκουμένη ἡ θάλασσα συγκαλύπτει ἐνίοτε ὁλοσχερῶς, καθιστῶσα οὕτω ἀδύνατον τὴν μετὰ τῆς ξηρᾶς συγκοινωνίαν τῆς χθαμαλῆς μικροσκοπικῆς χερσονήσου, ἐπὶ τῆς ὁποίας δύο ἢ τρεῖς μοναχαὶ διαιτῶνται πενιχρότατα ἐντὸς μινυθικῶν κελλίων.

Ἀλλ' ἐὰν οἱ πιστοὶ σπανίζουσιν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, οἱ διαβάται ὅμως εἶναι πολυάριθμοι. Ὅλοι σχεδὸν οἱ πεζοπόροι, ὅσοι διευθύνονται πρὸς τὴν πόλιν ἐκ τῶν μέχρι Λευκίμνης κατεσπαρμένων χωρίων, προτιμῶσι, χάριν συντομίας, νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Περάματος — ὅπου καὶ ἐγὼ εἶχον ἤδη φθάση — ἐκεῖθεν δέ, πληρώνοντες πεντάλεπτον διόδιον εἰς τὸν *καϊκέρην τῆς περαταριᾶς*, ἀποβιβάζονται παρὰ τούτου εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτήν, ὁπόθεν μεταβαίνουσι ταχέως εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς μαγευτικῆς ὁδοῦ τοῦ Κανονίου.

Φθάσας λοιπὸν καὶ ἐγὼ εἰς τὴν παραλίαν, ἐφώναξα προσκαλῶν τὸν πορθμέα, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀντίθετον ὄχθην, μετά τινα δὲ λεπτὰ ἡ μικρὰ λέμβος, ὠθουμένη ὑπὸ τῶν δύο κωπῶν, ἤρχετο πρὸς ἐμὲ ὀλισθαίνουσα ἀθορύβως ἐπὶ τῶν ὑδάτων.

Ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἐπλησίαζε, διέκρινα καθαρώτε

Digitized by Google

ρον τὸν ναύτην της. Τὴν κεφαλήν του περιέβαλλε ἐρυθρὸν πάνινον μανδήλιον, τὸ δὲ ἡλιοκαὲς καὶ συμπαθητικὸν πρόσωπόν του ἐκάλυπτε κασταν ὸν γένειον, προσδίδον τι τὸ ἀρρενωπὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.

Ὅτε ἡ λέμβος ἤγγισε τὴν παραλίαν, ἐπήδησα ἐντὸς καὶ ἀπαντήσας εἰς τὴν ἀφελῆ καλησπέραν, τὴν ὁποίαν ὁ θαλασσινὸς μοὶ ἀπηύθυνεν, ἐκάθησα παρὰ τὴν πρύμνην καὶ ἥναψα ἓν σιγάρον.

Ἡ βαρκοῦλα ἤρχισε ν'ἀπομακρύνεται τῆς ξηρᾶς. Ὁ ἥλιος, κλίνων πρὸς τὴν δύσιν του, ἐχρύσωνε τὰς ὑψηλὰς κυπαρίσσους τοῦ πρὸς τὰ δεξιά μου ὀρθουμένου Ποντικονησίου, τοῦ ὁποίου οἱ παρὰ τὴν θάλασσαν ἀσπρίζοντες τοῖχοι ἀντανέκλων τὴν λευκότητά των ἐντὸς τῶν ἠρεμούντων ὑδάτων. Ἀριστερὰ ὁλόκληρος ἡ κυκλοειδὴς ἐπιφάνεια τῆς λίμνης ἡπλοῦτο γαληνιαία καὶ ἀκίνητος, κατοπτρίζουσα εἰς τὰ βάθη της, ὡς ἐν καλειδοσκοπίῳ, τὰ πολυποίκιλα μυρία χρώματα τῶν πέριξ καταφύτων λόφων, οἵτινες, διαδεχόμενοι ὁ εἷς τὸν ἄλλον, στεφανοῦσιν αὐτὴν μὲ τὴν ἀφθόνως πρασινίζουσαν βλάστησίν των, ἣν πάλιν ἐξοχικοὶ οἰκίσκοι στιγματίζουσι διὰ λευκῶν κηλίδων. Ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς μου στρατιαὶ λάρων ἐρχομένων ἐκ τοῦ βάθους τοῦ κόλπου, διέτρεχον τὸν οὐρανὸν μὲ τὸ βραδυκίνητον πέταμά των καὶ κατήρχοντο ὕστερον ἐκεῖ που πέραν πρὸς τὴν θάλασσαν ἵνα, ὡς ἐπιπλέουσαι λευκαὶ σφαῖραι, βαυκαλῶνται καὶ πάλιν ἠρέμα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐπιφανείας, ἐνῷ εἰς τὸ μέσον τῆς λίμνης τρεῖς ἢ τέσσαρες ἁλιεῖς, τῶν ὁποίων αἱ σκιαί, ὡς ἐκ τοῦ δύοντος ἡλίου, ἐμηκύνοντο ἐντὸς τοῦ ὕδατος, κρατοῦντες κάλαμον ἀνὰ χεῖρας καὶ φέροντες ἀνηρτημένον ἀπὸ τοῦ βραχίονος καλάθιον, ἔμενον ὅλοι προσεκτικοὶ εἰς τὸ ψάρευμά των, βυθιζόμενοι εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τῶν γυμνῶν γονάτων, καὶ ἀκίνητοι ὡς κορμοὶ δένδρων ἐν τῇ συγκεντρωμένῃ προσοχῇ των, πέριξ τῆς ὁποίας ἐπεκράτει παντοῦ ἀτελείωτος σιγή.

Ἡ εἰκὼν αὐτη, ἐνθυμίζουσα τὰς ῥωπογραφίας τοῦ Κωρὼ καὶ τοῦ Μιλλέ, τοσαύτην περιέχεε γαλήνην κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην καθ' ἥν, ἀποκρυπτομένου τοῦ ἡλίου, τὰ πάντα ἐβυθίζοντο εἰς μελαγχολικήν τινα καὶ μυστηριώδη ἀνάπαυσιν, ὥστε ᾐσθάνθην τὸν ἑαυτόν μου κυριευόμενον βαθμηδὸν ἀπὸ τὴν ἀόριστον ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντός με σιωπηλοῦ ἐκείνου μυστικισμοῦ τῆς φύσεως. Καὶ τότε, ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ διατελῶν, διὰ παραδόξου δὲ ἀλληλουχίας σκέψεων, συνήθους εἰς πᾶσαν ἔκρυθμον τῆς ψυχῆς διάθεσιν, ἐφαντάσθην ὅτι ὁ κωπηλάτης αὐτός, ὅστις διήρχετο τὴν ζωήν του ὅλην ἐντὸς τοιούτου πλαισίου, ἀφεύκτως ἔπρεπε νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς μυστηριώδη τινὰ σελίδα ἐν τῷ βίῳ του, ἥτις νὰ τὸν καθιστᾷ σύμφυᾶ, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἁρμονικὸν μὲ τὴν γωνίαν ἐκείνην, ὅπου διαρκῶς ἔζη.

Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν μοὶ ἐπῆλθεν ἐπιθυμία νὰ τὴν μάθω. Ὅθεν, χωρὶς ν' ἀργοπορήσω,—διότι εἴχομεν σχεδὸν φθάσῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου—προσέφερα εἰς τὸν πορθμέα ἓν σιγάρον καὶ ἤρχισα συγχρόνως νὰ τῷ ἀπευθύνω πυκνὰς σκοπίμους ἐρωτήσεις, περισφίγγων τὸν ἁπλοϊκὸν ἀλλ' ἔξυπνον ἐκεῖνον ἄνθρωπον ἐντὸς τοῦ συσπειρουμένου κύκλου τῆς ἀνακριτικῆς μου ἐξετάσεως.

Ἀλλ' ἀπεγοητεύθην.

Ὁ κατὰ φαντασίαν ἥρως μου ἦτο ἁπλούστατα καλός τις οἰκογενειάρχης, ὀνομαζόμενος Σπῦρος, ὑπηρετήσας κατὰ τὴν πρώτην ἐπιστρατείαν καὶ κερδίζων τώρα ἀπὸ ὀκτὼ ἐτῶν, ἀφ' ὅτου εἶχε γίνῃ ἐκεῖ πορθμεύς, τὰς δύο περίπου δραχμάς του καθ'ἡμέραν, χωρὶς ἐλαχίστην ἄλλην ἀξίωσιν.

Ἡ πτῶσις ἦτο ἀληθῶς οἰκτρά, γινομένη ἀπὸ τοῦ ὕψους, εἰς ὃ ἡ διεγερθεῖσα φαντασία μου εἶχεν ἄνευ λόγου ἀνέλθῃ! Καὶ ὅμως δὲν ἔμελλον ν' ἀπομακρυνθῶ ἐκεῖθεν μὲ ὅλας τὰς προσδοκίας μου διαψευδομένας. Ὅταν δὲ ἀπεβιβάσθην εἰς τὴν ἀντίπεραν παραλίαν, πλησίον τῆς μικρᾶς χερσονήσου, ἐφ' ἧς ἐγείρεται ἡ μικροσκοπικὴ τῶν καλογραιῶν μονή, εἶχον ἤδη μάθει ἀπὸ τὸν *καΐκέρην τῆς περαταριᾶς*, τὴν συγκινητικὴν ἱστορίαν τοῦ προκατόχου του, ἀποθανόντος γέροντος εἰς τὸ ἔργον, ἀφοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη διώδευσε τοὺς διαβάτας ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ὡς αὐτὸν λέμβου του, τῆς ὁποίας τὰ τελευταῖα σεσηπότα λείψανα ἔκειντο τώρα σαρακόβρωτα ἐπὶ τῆς ἐρήμου παραλίας.

Ὁ μπάρμπα Κώστας, ὅστις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του μὲ τόσον κόπον διηύθυνε τὴν περαταριάν του, ἦτο, περὶ τὸ 1840, ἂν καὶ δυσειδής, εὔρωστος ὅμως καὶ σφριγῶν νέος, κατῴκει δὲ εἰς παρακείμενόν τι ἐκεῖ χωρίον, ὅπου μετείρχετο τὸν ἁλιέα. Τριακονταετής, εἶχεν ἀγαπήσῃ μὲ σφοδρὸν πάθος τὴν Μαρίαν, τὴν εὐμορφοτέραν ἴσως λυγερὴν τοῦ χωρίου, ἥτις ὅμως οὐδὲ κἂν ἐσυλλογίζετο τὸν πτωχότατον καὶ ἄσχημον αὐτὸν ψαρᾶν. Ἦτο τόσον εὔμορφη αὐτή!

Κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον τὸ ἀγγλικὸν στρατιωτικὸν μηχανικὸν διεξῆγε τοπογραφικὰς μελέτας, ὅπως χαράξῃ τὴν ἀπὸ Κερκύρας εἰς Λευκίμμην ὁδὸν οὐχὶ μεσογείως—ὡς ὕστερον ἐγένετο—ἀλλὰ παραθαλασσίαν, κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς, ζευγνυομένου τοῦ στομίου τῆς λιμνοθαλάσσης Χαλικιοπούλου διὰ μεγάλης γεφύρας, τῆς ὁποίας εἶχον καὶ ριφθῇ οἱ θεμέλιοι λίθοι, ἐπιφαινόμενοι ἔτι καὶ σήμερον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.

Ἡ ὁδὸς ἔμελλε νὰ διέλθῃ καὶ παρὰ τὸ χωρίον, ὅπου ὁ Κώστας καὶ ἡ Μαρία κατῴκουν, ἐν αὐτῷ δὲ εἶχον κατασκηνώσῃ διὰ τὸ ἐπίκαιρον τῆς θέσεως οἱ Ἄγγλοι ἀξιωματικοί, οἱ διευθύνοντες τὰς ἐργασίας τῆς χαράξεως.

Αἱ ἐργασίαι αὐται ἔβαινον βραδέως· τόσον βραδέως, ὥστε ἡ Μαρία, θαμβωθεῖσα ὀλίγον κατ' ὀ-

Digitized by Google

λίγον ἀπὸ τὴν ἐρυθρὰν στολὴν καὶ τὸν στίλβοντα ζωστῆρα, ἅμα δὲ καὶ ἀπὸ τὰς γλυκείας λέξεις καὶ τὸν κομψῶς ἐστριμμένον μύστακα νεαροῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, εἶχε βαθμηδὸν ἐνδώση, ὡς ἀπρονοήτως πτερυγίζουσα ψυχή, εἰς τὴν ἕλξιν, τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ἐπ' αὐτῆς ἡ ολως ἐφήμερος ἐρωτικὴ φλὸξ τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ εἶχε καύση μετ' ὀλίγον ἐν αὐτῇ ἀνεπανορθώτως τὰς ἁγνάς της πτέρυγας.

Μετ' οὐ πολὺ ὁ ἀξιωματικὸς ἀπῆλθεν, ἡ δὲ νεᾶνις ἔμεινε μόνη, ἀπροστάτευτος, μὲ τὴν λύπην της, μὲ τὴν μεταμέλειάν της, μὲ τὴν φοβερὰν περιφρόνησιν τῶν συγχωρίων της, ἥτις τὴν παρηκολούθει πανταχοῦ ἀμείλικτος. Ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς αὐτῆς κατακραυγῆς, ἥτις περιέβαλλε σκληρῶς τὴν νέαν, μόνος εὔσπλαγχνος εἶχε μείνῃ ὁ πτωχός, ὁ ἄσχημος ψαρᾶς. Καὶ αὐτοῦ ἡ καρδία εἶχεν αἰσθανθῆ, περισσότερον μάλιστα παντὸς ἄλλου, θλῖψιν ἀπελπιστικὴν διὰ τὴν διαγωγὴν τῆς Μαρίας. Καὶ αὐτὸς θὰ ἤθελε νὰ τὴν ἀποκηρύξῃ, νὰ τὴν ἀποστραφῇ. Ἀλλὰ τὴν ἠγάπα τόσον! Ποῦ νὰ εὕρῃ θέσιν εἰς τὴν ἀφελῆ καρδίαν του ἄλλο αἴσθημα, ἀφοῦ ὁ περιφρονηθεὶς ἔρως του τὴν ὑπερεπλήρου, τὴν ἐπλημμύριζεν ὅλην;

Ἡ Μαρία διῆγεν ἐντούτοις βίον ἀβίωτον. Καταστᾶσα τὸ ἀντικείμενον τῆς βαναύσου εἰρωνείας καὶ τῶν σαρκασμῶν τῶν ὁμοφύλων της, αἵτινες ἴσως ἐξεδικοῦντο οὕτω τὴν καλλονήν της, εἶχε φθάσῃ ὥστε νὰ ὑποπτεύεται ἐμπαιγμοὺς καὶ εἰς τὰς ἀθωοτέρας φράσεις. Καὶ ἡμέραν τινά, ἀπελπισμένη, μὴ ὑποφέρουσα πλέον τὸ μαρτύριον αὐτό, ἔλαβε μεγάλην, ὁριστικὴν ἀπόφασιν. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας καὶ ἐκεῖ, ἐνώπιον τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ὡρκίσθη μὲ πικρὰ δάκρυα ὅτι θὰ ἔφευγε διὰ πάντοτε τὸν κόσμον καὶ θὰ ἐγίνετο μοναχή.

Εἰς μάτην ὁ Κώστας, ὁ ὁποῖος ἤδη τὴν ἐπλησίαζε συχνότερον, προσεπάθησε νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν. Εἰς μάτην γενόμενος ταπεινὸς καὶ σχεδὸν δουλικός, τὴν παρεκάλει νὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι αὐτὸς τὴν ἠγάπα καὶ τώρα ὅσον καὶ πρίν. Εἰς μάτην τῆς ἐπρότεινε νὰ τὴν νυμφευθῇ καὶ νὰ ὑπάγουν ὕστερον καὶ οἱ δύο νὰ ζήσουν εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς νήσου, τὸ ὁποῖον, δι' αὐτὸν ἐσήμαινε τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κόσμου. Ἡ Μαρία ἔμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν γνώμην της. Μίαν δὲ πρωΐαν ἐγένετο ἄφαντος, χωρὶς οὐδεὶς νὰ εἰξεύρῃ ποῦ εἶχεν ὑπάγῃ.

Μόνον μετὰ ἕνα μῆνα ἔμαθον κατὰ τύχην εἰς τὸ χωρίον, παρ' ἑνὸς ὅστις συνέπεσε νὰ τὴν ἰδῇ, ὅτι ἡ νέα εἶχε περιβληθῆ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ὅτι εἶχε καταφύγῃ εἰς τὸ Μοναστηράκι τῶν καλογραιῶν ἐπὶ τῆς μικρᾶς παρὰ τὸ Κανόνι χερσονήσου, ἀπέναντι τοῦ Περάματος.

Ἡ εἴδησις ἦτο ἀκριβής. Ὅταν δὲ ἔμαθεν αὐτὴν ὁ ἀτυχὴς ἁλιεύς, ἐσκίρτησεν ἡ καρδία του καὶ ἤστραψαν οἱ ὀφθαλμοί του ἐν μέσῳ τοῦ ἡλιοκαοῦς προσώπου του. Καὶ τὴν ἐπαύριον, διὰ τοῦ πετρώδους μόλου τοῦ συνέχοντος τὸ νησίδιον μετὰ τῆς ξηρᾶς, διηυθύνετο πρὸς τὴν μικρὰν μονὴν ὅπου, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, παρέμεινεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν συνδιαλεγόμενος μετ' ἐκείνης, ἥτις ἀμετατρέπτως πλέον εἶχεν ἀφιερωθῇ εἰς τὴν Παναγίαν. Τί εἶπον κατὰ τὴν συνδιάλεξιν αὐτὴν ἡ ἀδυσώπητος μοναχὴ καὶ ὁ ἐρωτευμένος ἁπλοϊκὸς ψαρᾶς, οὐδεὶς ποτε τὸ ἔμαθε. Μόνον ἀνέφερε βραδύτερον ἡ καλογραῖα, ὅτι εἶχεν ὑποχρεώσῃ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν νὰ ὁρκισθῇ, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπανέλθῃ πλέον ἐπὶ τῆς νήσου ἵνα τὴν ἴδῃ.

Ἀλλά, μετά τινας ἡμέρας, πρὸς τὴν παραλίαν, ἥτις ἐκτείνεται ὑπὸ τὸ Κανόνι, καὶ ἀκριβῶς παρὰ τὸν μόλον τὸν φέροντα εἰς τὴν μικρὰν χερσόνησον, μελανὴ ἐλαφρὰ λέμβος ἐκυμαίνετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐντὸς δ' αὐτῆς ὁ Κώστας καθήμενος ἐκράτει τὰς κώπας, ἀτενίζων μὲ ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν μονήν..

Ὁ ἔρως του, ἀναχαιτιζόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ χαρακτῆρος, τὸν ὁποῖον εἶχε περιβληθῆ ἡ νεαρὰ γυνή, ἀλλὰ πάντοτε θερμὸς καὶ ἄσβεστος, τῷ εἶχεν ὑπαγορεύσῃ εὔστοχον ἰδέαν. Μὴ δυνάμενος νὰ ζήσῃ μετ' ἐκείνης, τὴν ὁποίαν τόσον πολὺ ἠγάπα, ἀλλὰ καὶ μὴ ὑποφέρων νὰ χωρισθῇ ἐντελῶς ἀπ' αὐτῆς, εἶχε σκεφθῇ αὐτὸς ὁ ἀφελὴς καὶ εἶχεν ἐννοήσῃ ὅτι ἐγκαθιστάμενος ὡς πορθμεὺς παρὰ τὸ στόμιον τῆς λίμνης, θὰ ἤνοιγε μὲ τὸ ἀκάτιόν του νέαν ὁδὸν εἰς τοὺς πολυαρίθμους πεζοπόρους, ὅσοι ἐκ τῶν πέριξ χωρίων δι' ἐκτενεστέρας ἕως τότε ὁδοῦ διηυθύνοντο πρὸς τὴν πόλιν, καὶ οὕτω προσποριζόμενος τὰ πρὸς τὸ ζῆν, θὰ παρέμενε διαρκῶς πλησίον τῆς ἀγαπητῆς του, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ καθ' ἑκάστην καὶ νὰ χαιρετᾷ, διερχόμενος μὲ τὴν περαταριάν του εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς νήσου ἀπόστασιν.

Καὶ πράγματι τὴν εἶδε καὶ τὴν ἐχαιρέτησεν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐπὶ τριάκοντα ὀκτὼ συνεχῆ ἔτη, πάντοτε πιστὸς πρὸς αὐτήν, πάντοτε ἀφωσιωμένος, χωρίς ποτε νὰ διακρίνῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς μοναχῆς τὰ ἴχνη, ὅσα ἀπετύπωνεν ὁ χρόνος, χωρίς ποτε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι καὶ ἐκείνη συνεγήρασκε μετ' αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ ματαίως τὴν ἐζήτησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ μοναχὴ δὲν ἐφάνη, καὶ οὔτε τὴν ἀκόλουθον, οὐδὲ τὴν μεθεπομένην. Ἀγωνιῶν καὶ σχεδὸν παράφορος ἐκ τῆς ἀφανείας αὐτῆς, ἥτις διέκοπτεν ἀποτόμως τόσων ἐτῶν συνήθειαν, ὁ πορθμεὺς μὴ ἀντέχων πλέον καὶ λησμονῶν τὸν ὅρκον, ὃν εἶχε δώσῃ, ἀπεβιβάσθη ἐ οἱ τῆς νήσου παρὰ τὴν μονήν. . . Ἡ Μαρία, πῆ μᾶλλον ἡ ἀδελφὴ Μαγδαληνή, προσβληθεῖσα πρὸ τριῶν ἡμερῶν ὑπὸ ἀποπληξίας, ἔκειτο ἐντὸς τοῦ κελλίου της ἀναίσθητος, ἐπὶ οἰκτρᾶς στρωμνῆς,

Digitized by Google

σπαίρουσα ὑπὸ τὴν πνιγηρὰν καὶ βρογχώδη δύσπνοιαν τῆς ἀγωνίας, ἐνῷ ἱερεύς, ἱστάμενος παρ' αὐτῇ καὶ σκεπάζων μὲ τὸ ἐπιτραχήλιόν του τὴν κεφαλήν της, τῇ ἀνεγίνωσκε χαμηλοφώνως τὴν εὐχὴν εἰς ψυχορραγοῦντα.

Ὁ πορθμεὺς ἔμεινε χαίνων, ἀκίνητος, κεραυνόπληκτος. Ἔπειτα, διὰ μιᾶς, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ὡς ἐὰν ἔφευγε διωκόμενος κατὰ πόδας ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης ἐκείνης ἐνεδρεύοντος θανάτου, οὗτινος τὴν παγερὰν χεῖρα ἔβλεπεν ἀποτυπουμένην εἰς τὴν ἀλλοιωθεῖσαν ὄψιν τῆς μοναχῆς, ὥρμησεν ἔξω τοῦ κελλίου καὶ πηδῶν τεράστια ἅλματα ἀπὸ πέτρας εἰς πέτραν, ἐτράπη εἰς τρελλὴν φυγὴν πρὸς τὰς ἀνωφερείας τοῦ Κανονίου.

Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ περαταριὰ ἔμεινεν ἕρμαιον τῆς θαλάσσης, ἥτις τὴν ὤθησε πρὸς τὴν λίμνην, οἱ δὲ θέλοντες νὰ διαβῶσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην, εἰς μάτην ἔκραξαν ἐπανειλημμένως τὸν πορθμέα. Οὗτος, μόνον τὴν ἐπομένην ἐπανῆλθε, βαρύνους ἤδη καὶ σχεδὸν βλακώδης. Μηχανικῶς, ἐκ συνηθείας ἀνέλαβε καὶ πάλιν τὰς κώπας του, σύρων αὐτὰς ραθύμως, χωρὶς οὐδὲ στιγμὴν νὰ ἐξέλθῃ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὴν λέμβον του, τὴν ὁποίαν οἱ ἐν τῇ λίμνῃ ἁλιεῖς τῷ εἶχον ἐπαναφέρει.

Ἀλλὰ περὶ τὴν ἑσπέραν, πλησιάσας μὲ τὸ ἀκάτιον, ἀπεβιβάσθη καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ νησιδίου. Εἰσῆλθε μὲ βῆμα κοπιῶδες εἰς τὴν μικρὰν ἐκκλησίαν, ἔκαμε τὸν σταυρόν του, προσηυχήθη ἐπὶ μακρὸν ἐνώπιον τῆς Θεοτόκου καὶ ἔπειτα, γονατίζων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ, ἠσπάσθη τὸ μέρος, ὅπου πρὸ ὀλίγου εἶχον ἐνταφιάσῃ τὴν μοναχήν.

Ὅταν μετὰ πολλὴν ὥραν ἐσηκώθη, εἶδεν ἐκεῖ παράμερα ἱστάμενον τὸν ἱερέα. Σκεφθεὶς πρὸς στιγμήν, διηυθύνθη πρὸς αὐτόν, τὸν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὸν ὡδήγησε πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἐκεῖ δέ, ἐκτείνων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ Σωτῆρος, ὥρκισεν αὐτὸν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ζῶντος, νὰ ἐκτελέσῃ μετὰ τὸν θάνατόν του τὴν παραγγελίαν, τὴν ὁποίαν τῷ ἄφινεν.

Ὁ ἱερεὺς ὑπεσχέθη. Καὶ ὅταν μετὰ δύο ἔτη ἀπέθανε βλὰξ σχεδὸν ὁ γεροπορθμεύς, ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ἐκτελῶν πιστῶς τὴν ὑπόσχεσίν του, ἔθαψεν αὐτόν, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του, ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Περάματος εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὁ πεπαλαιωμένος μαῦρος τοῦ τάφου του σταυρός, ἐκτείνων ἐν τῇ μοναξίᾳ τῆς παραλίας τοὺς δύο βραχίονάς του, φαίνεται προσπαθῶν νὰ ἐγγίσῃ μὲ αὐτούς, ὑπεράνω τῶν ὑδάτων, τὴν ἀντίπεραν ἐπὶ τῆς μικρᾶς χερσονήσου ἐκκλησίαν, ἥτις περικλείει τὸ μνῆμα τῆς μοναχῆς Μαγδαληνῆς.

Β. Γ. ΣΤΕΦΕΛΙΔΗΣ.

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὁμιλίαι.

Α'

Φῶς καὶ θρησκεία.—Ἐπίδρασις τοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν ζώων.—Τὸ φῶς καὶ τὰ φυτά.—Τὸ ὡρολόγιον τῶν ἀνθέων.—Ὁ ὕπνος τῶν φυτῶν.

—

Ἅμα ὡς ὁ πέπλος τῆς νυκτὸς περιελισσόμενος ἀρχίσῃ βραδέως νὰ ἀνασύρηται πρὸς τὸν οὐράνιον θόλον καὶ ὁ χείμαρρος τοῦ φωτὸς βαθμηδὸν ἐξογκούμενος νὰ διαχύνηται ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ διαγράφουσαι τὰ ὄρη καὶ τὰς κοιλάδας γραμμαὶ διακρίνονται ὡς ἐπὶ πίνακος κατὰ πρῶτον σκοτεινοῦ, μεταβάλλοντος ὀλίγον κατ' ὀλίγον χρωματισμὸν ἀπὸ βαθέως κυανοῦ εἰς ροδόχρουν καὶ κίτρινον. Κατὰ τὴν παραλλαγὴν τῶν χρωμάτων βαθμηδὸν τελειοποιημένη ἐμφανίζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ποικιλόχρους καὶ μὲ δρόσον λάμπουσα ὁλόκληρος ἡ εἰκὼν τῆς χώρας πρὶν ἢ φανῇ ὁ Φοῖβος ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος. Οὐδὲν τῆς φύσεως φαινόμενον συγκινεῖ βαθύτερον τὸν ἄνθρωπον, οὐδὲν ἐγείρει ἰσχυρότερον τὰς ψυχικὰς δυνάμεις.

Ποιητικὴ αὔρα περιβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν κοινοτάτην τοποθεσίαν, φωτιζομένην κατὰ τὴν αὐγὴν ὑπὸ τῆς ροδοδακτύλου Ἠοῦς. Ὁ ἰδὼν τὴν πρωΐαν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ἑλβετικοῦ Ριγίου, τὰς κρυσταλλώδεις ἄκρας τῶν ὑψηλῶν Ἄλπεων ὡς ἀναφλεγομένας ὑπὸ τοῦ πρωϊνοῦ φωτός, ἢ ἐκ τῶν κήπων τοῦ Σορρέντου ἐκεῖθεν τοῦ ὡραίου κόλπου τῆς Νεαπόλεως τὴν ὑπὸ τοῦ Βεζουβίου ἐκπεμπομένην στήλην καπνοῦ, λαμβάνουσαν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ρόδινον χρῶμα, ἢ ὁ ἰδὼν τὸν ἥλιον ἀναδύοντα ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ ὠκεανοῦ, ὤ! αὐτὸς οὐδέποτε θὰ λησμονήσῃ τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος τούτου. Ἀνέκαθεν ὄχι μόνον ἔξοχοι ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ποιηταὶ ἀπεπειράθησαν νὰ παραστήσωσι τοιαύτας ἐντυπώσεις, ἀλλὰ καὶ διάσημοι ζωγράφοι ἐδοκίμασαν διὰ τοῦ χρωστῆρος ἐπιτυχῶς νὰ ἀπεικονίσωσι τὴν πάλην μεταξὺ φωτὸς καὶ νυκτὸς καὶ τὴν ροδοδάκτυλον Ἠῶ ἐξ ἀνατολῶν προβαίνουσαν.

Κατ' ἄλλον τρόπον ἢ ἐν τῇ φαντασίᾳ τῶν καλλιτεχνῶν διεμορφώθησαν αἱ ἐντυπώσεις τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὸ πνεῦμα τῶν παναρχαίων λαῶν. Οἱ λαοὶ οὗτοι τῆς Ἀσίας ἐν τῇ κοινῇ αὐτῶν πατρίδι πρῶτοι ἐτόλμησαν νὰ θίξωσι ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπότητος, κληροδοτήσαντες τὰς θρησκευτικὰς καὶ φιλοσοφικὰς αὐτῶν θεωρίας εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν, αἵτινες τὴν σήμερον ἐπικρατοῦσι καθ' ἅπαντα τὰ πεπολιτισμένα τῆς γῆς μέρη. Μετὰ τὸν βαθὺν ὡς τὸν θάνατον ὕπνον τῆς νυκτός, τὸ φῶς ἐπανερχόμενον καὶ ἐγεῖρον νέαν ζωὴν εἰς τὸν κόσμον, παρίστατο ὡς ἁγνὴ καὶ δεσπόζουσα θεότης, διαχέουσα ζωὴν καὶ εὐδαιμονίαν ἐπὶ τῆς γῆς. Παρὰ

Digitized by Google

τῇ Χαμιτικῇ φυλῇ, ἐγκατασταθείσῃ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου, τὸ φῶς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ πατὴρ ἁπάντων τῶν θεῶν. Ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱός, ὁ μέγας Ἀμμοῦν - Ρᾶ, ἐνθρονισμένος ἐντὸς τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου χαιρετᾶται ἀνατέλλων ὑπὸ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Μέμνονος. Ἐλατρεύετο κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μέμφιδος καὶ εἰς αὐτὸν ἦτο ἀφιερωμένη ἡ Ἡλιούπολις. Παρὰ δὲ τοῖς Σημιτικοῖς λαοῖς ὁ ἥλιος εἶναι ὁ θεὸς Βάαλ, ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ, ὁ φέρων τὸ φῶς καὶ γονιμοποιῶν τὴν γῆν. Ὁ οἶκος αὐτοῦ ἵστατο ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς κορυφῆς τοῦ πύργου τῆς Βαβυλῶνος, τὴν δόξαν του ἐκήρυττον αἱ στοαὶ τῆς Βααλβὲκ καὶ τῆς Παλμύρας. Ἐπὶ δὲ τῶν κορυφῶν τοῦ Καρμήλου καὶ τοῦ Λιβάνου ἐκαίοντο πυραὶ πρὸς τιμήν του. Ὅταν ὅμως ὁ ἥλιος ἐξέπεμπε τὴν κατακαίουσαν αὐτοῦ φλόγα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ φράττων τὴν ὑδρορρόην τοῦ οὐρανοῦ ἐμάστιζε μὲ λιμὸν καὶ ἐπιδημίας τοὺς λαούς, τότε οὗτοι ἔκυπτον τρέμοντες πρὸ τοῦ φοβεροῦ Μολόχ, τοῦ ὁποίου ἡ ὀργὴ δὲν κατεπραΰνετο πλέον μὲ τὸ αἷμα τῶν βοῶν, ἀλλ' ἀπῄτει πρὸς ἐξιλέωσιν τὴν θυσίαν υἱῶν καὶ θυγατέρων.

Καθαρώτερον καὶ σαφέστερον ἀπεικονίζοντο αἱ περὶ νυκτὸς καὶ φωτὸς ἰδέαι εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Ἀρίων λαῶν. Δύο κόσμοι ὑπάρχουσι, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ζωροάστρου: τὸ βασίλειον τοῦ φωτός, τὸ ὁποῖον κυβερνᾷ ὁ Ὁρμοὺζ καὶ τὸ τοῦ σκότους, ἐφ' οὗ κυριαρχεῖ ὁ Ἀριμάν. Καὶ ναὶ μὲν ὁ θεὸς τοῦ φωτὸς εἶναι ὁ μεγαλήτερος καὶ ἰσχυρότερος, ἀλλ' ὅμως προσπαθεῖ ὁ ἡγεμὼν τοῦ σκότους ἀκαταπαύστως νὰ ἐπισκοτίσῃ καὶ ἐξαφανίσῃ πᾶν τὸ ἁγνόν, ἀγαθὸν καὶ ἱερόν, ὅπερ ὁ ἕτερος ἔπλασεν. Ἀπὸ τὸν Ὁρμοὺζ ἀπορρέουσιν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἡμέρα, τὰ ἁγνὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ὡς καὶ οἱ ἁγνοὶ τῆς ψυχῆς στοχασμοί. Ἀντ' αὐτῶν ὁ Ἀριμὰν φέρει τὸν θάνατον, τὴν νύκτα, τὰ δηλητηριώδη φυτὰ καὶ τὰ φθοροποιὰ ζῶα, τὰ πάθη καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Οὕτως ἀπ' ἀρχῆς κυμαίνεται ἡ πάλη μεταξὺ τῶν δύο τούτων μεγάλων ἀρχικῶν δυνάμεων καὶ ὅπως εἰς τὸ σύμπαν, οὕτω καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν πλασμάτων μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, ὅτε τὸ φῶς θέλει νικήσει τὸ σκότος καὶ βασιλεύσει αἰωνίως φαεινὴ καὶ ἄνευ σκιᾶς εὐδαιμονία.

Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὅστις ὀρθῶς σκεπτόμενος, ἐξιστόρησεν ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου καὶ παρέστησεν αὐτὴν κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, συνέλαβεν ἔτι ὑψηλοτέραν ἰδέαν, ἀναγνωρίσας ὅτι τὸ σκότος καὶ τὸ φῶς, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καθὼς καὶ πᾶσα ἐπ' αὐτῆς ζωὴ εἰσὶ *πλάσματα μιᾶς καὶ μόνης αἰωνίας δυνάμεως*. Καὶ τῷ ὄντι ὑψηλοτέρα ἰδέα αὐτῆς οὐδέποτε ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τῆς ἀνθρωπότητος· πᾶσα δὲ ἄλλη κατὰ τὸν μετέπειτα χρόνον φιλοσοφία περιωρίσθη μόνον ὅπως τὴν ἰδέαν ταύτην κατ' ἄλλον τρόπον ἐννοήσῃ καὶ ἀκριβέστερον ὁρίσῃ. Ὁ φυσιολόγος ὅμως, ὅστις εὐχαριστεῖται νὰ γνωρίζῃ τὰς αἰτίας τῶν φαινομένων καὶ προσπαθεῖ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς πρώτης τῶν πραγμάτων πηγῆς, πανταχοῦ ἀπαντᾷ τὸν δυασμὸν τῆς ἰωνικῆς περὶ κόσμου θεωρίας καὶ παρακολουθῶν διαβλέπει τὸν ἀνταγωνισμὸν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους εἰς ἓν ἕκαστον ὄν, ὅπερ ζῇ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐὰν δὲ ἡ ἐπὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐπίδρασις τῶν λοιπῶν οὐρανίων σωμάτων, τὴν ὁποίαν οἱ ἀστρολόγοι κατ' ἀπομίμησιν τῶν Χαλδαίων μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων παρεδέχοντο, ὡς μῦθος ἀποκρούεται ἀπὸ τῆς σημερινῆς φυσιολογίας, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ τοῦ ἡλίου καταφαίνεται ἔτι μᾶλλον παρά ποτε ὡς ἡ τῶν πάντων δεσπόζουσα δύναμις, ἥτις ὄχι μόνον διευθύνει τὴν κίνησιν τῆς γῆς, τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀνέμων, ἀλλὰ παρέχει σῶμα καὶ ζωὴν εἰς πάντα τῆς γῆς τὰ πλάσματα.

Ὅσον ἐντελέστερον τὸ πλάσμα, τόσον περισσότερον διὰ τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ ἐπιδρᾷ τὸ φῶς. Εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὰ ἐντελέστερα τῶν ζώων ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ἐγγίζει ἴσως οὐχὶ μόνον τὴν σωματικὴν ἀλλὰ καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν φύσιν. Ἡ ἐπίδρασις αὕτη φαίνεται ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως, τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ὀνείρων. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ὕπνου ὄχι μόνον οἱ μῦς ἀναπαύονται, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν μᾶλλον κατεπονήθησαν, ἀλλὰ καὶ ἡ συνείδησις ἀπὸ τὰ ἄκρα μέλη τοῦ σώματος συσπειροῦται εἰς τὸ ἐνδότατον κέντρον τῆς ζωῆς καὶ τὸ πνεῦμα ὡσαύτως χάνει τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος καὶ ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῆς ψυχῆς συλλεχθεισῶν παραστάσεων εἰς τρόπον ὥστε αὗται ἀτάκτως περιπλέκονται μὲ τὰ φανταστικὰ παίγνια τῶν ὀνείρων. Εἰς τὰ κατώτερα ζῶα φαίνεται, ὅτι μόνον αἱ ἔμφυτοι ὁρμαὶ ἐγείρονται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός, αἵτινες ὠθοῦσιν αὐτὰ πρὸς κορεσμὸν τῆς πείνης ἢ τῆς διαιωνίσεως τοῦ εἴδους των. Τῶν ζώων τινὰ φαίνονται μόνον κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ ἄλλα οὐδόλως καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Ὑπάρχουσι ζῶα φοβούμενα τὸ φῶς καὶ μόνον κατὰ τὸ λυκόφως ἐξέρχονται. Διὸ καὶ ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ ψαλμοῦ 106 λέγει :

«Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ, ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ, σκύμνοι ὠρυόμενοι τοῦ ἁρπάσαι καὶ ζητῆσαι παρὰ τοῦ Θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς, τοῦ ἡλίου δ' ἀνατέλλοντος ἀπέρχονται κρυπτόμενοι ἐν σπηλαίοις».

Πρὸ πάντων ὅμως τὸ φυτικὸν βασίλειον διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου, ὄχι μόνον διὰ τῆς κυκλοφορίας τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους, τὴν ὁποίαν αὐτὸς προξενεῖ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, δι' ἧς ἐπιδρᾷ

Digitized by Google

θαυμασίως εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν.

Ἅμα ὡς διαχυθῶσιν ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος αἱ πρῶται πρωϊναὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες, συγχρόνως ἀφυπνίζονται καὶ τὰ ἄνθη ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς νυκτός, ἀνορθοῦσι τὰς πρὸς τὸ ἔδαφος κεκλιμένας κεφαλάς των, προβαίνουσιν ἐκ τῶν πρασίνων αὐτῶν καλύκων, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατὰ τὴν νύκτα ἐκρύπτοντο καὶ ἐξαπλοῦσι τὰ μὲ ποικίλα καὶ λαμπρὰ χρώματα φύλλα των εἰς τὸν ἥλιον. Τὸ φῶς εἶναι τὸ ἀφυπνίζον τὰ φυτά. Ἀλλ᾽ ὅμως καθὼς καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον συμβαίνει, ἄλλα μὲν ἐξυπνοῦσιν ἀργά, ἄλλα δ᾽ ἐνωρίς. Τοῦτο δὲ γίνεται μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε ὁ Λινναῖος ἐπειράθη νὰ καταστρώσῃ ὡρολόγιον ἀνθέων δεικνύον τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας. Μεταξὺ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης πρωϊνῆς ἀνοίγει ὁ Τραγοπώγων τοῦ λειμῶνος τὰ κίτρινα αὐτοῦ ἄνθη, μεταξὺ τετάρτης καὶ πέμπτης ἐξυπνᾷ ἡ κυανῆ Κιχωρία καὶ ἡ ξανθὴ Ἡμεροκαλλίς, μεταξὺ τῆς πέμπτης καὶ ἕκτης ἡ κοινὴ Ἀφάκη καὶ ἡ λευκὴ περιπλοκὰς ἢ Κονδόδουλος, μεταξὺ τῆς ἕκτης καὶ ἑβδόμης τὸ Χηνοπόδιον καὶ ἡ Θρῖδαξ καὶ κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον προχωρεῖ ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν. Πλεῖστα ἄνθη δυσφημοῦνται, διότι ἐξυπνοῦσιν ἀργά· τὸ Μεσημβριάνθεμον, τὸ ὁποῖον μὲ τὰ σαρκώδη αὐτοῦ φύλλα σκεπάζει τὰς πέτρας τῆς νήσου Καπρέας, ἀνοίγει τὰ ἄνθη του κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν καὶ ἓν ἄλλο εἶδος σκωπτικῶς ὠνομάσθη μεταμεσημβρινόν. Ἄλλα πάλιν κατὰ τὰς θερμὰς τῆς ἡμέρας ὥρας ἐγκλείουσι πάλιν τὰ φύλλα τοῦ ἄνθους ἐντὸς τοῦ κάλυκος τὸν δὲ μίσχον κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω ὡς νὰ ἀπέλαυον τοῦ μεσημβρινοῦ ὕπνου. Τὸ Λίνον ἐν γένει ἀνοίγει τοὺς κυανοῦς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθέων του μόνον πρὸ μεσημβρίας καὶ κρατεῖ αὐτοὺς κλειστοὺς μετὰ τὸ μεσημέριον. (1) Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνθέων ἀναπαύονται τὴν νύκτα· ὑπάρχουσιν ὅμως μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα τὴν μὲν νύκτα γρηγοροῦσι τὴν δὲ ἡμέραν ὑπνώττουσι καὶ ἀρχίζουσι νὰ φαίνωνται μόνον ἐπερχομένου τοῦ σκότους. Μεταξὺ τούτων τινὰ διακρίνονται διὰ τῆς μελαγχολικῆς αὐτῶν χροιᾶς καὶ τῆς περιπαθοῦς εὐωδίας, ὡς τὸ Ἴον τῆς νυκτός· μεταξὺ ὅμως αὐτῶν πάλιν εὑρίσκομεν ἕτερα τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας, τὰ ὁποῖα μόνον εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων παρουσιάζονται, μολονότι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ κρύπτωνται κατὰ τὴν ἡμέραν. Εἰς ταῦτα ἀνήκουσιν ἡ Νυμφαία ὁ Λωτὸς τοῦ Νείλου καὶ ἡ Βασίλισσα Βικτωρία τοῦ ποταμοῦ Ἀμαζόνος. Μεταξὺ αὐτῶν ποιητικωτάτη εἶνε ἡ Βασίλισσα τῆς Νυκτός, ἥτις ἀνοίγει ἀφ᾽ ἑσπέρας τὰ ἀργυρολάμποντα καὶ λεπτοτάτης εὐωδίας ἄνθη, κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ἀκτινοβολεῖ λάμπουσα καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀπανθεῖ.

Ἂν καὶ τὰ φύλλα τῶν φυτῶν ὑπνώττουσι τοῦτο εἶνε δύσκολον νὰ βεβαιωθῇ, Μόνον εἰς τὰς Ἀκακίας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, τὰς Γλεδιτσχίας καὶ εἰς τὰ συγγενῆ αὐτῶν φυτὰ παρατηρεῖται τοῦτο, ὅτε κατὰ τὴν ἑσπέραν τὰ ἐπὶ τῶν μακρῶν μίσχων ἀνὰ δύο τεταγμένα φύλλα των συγκολλῶνται καὶ κλίνουσι πρὸς τὰ κάτω, ἀποτελοῦντα ἀνεστραμμένον τόξον. Αἱ δὲ τῶν τροπικῶν Ἀκακίαι (Mimosae) κατὰ τὸ λυκόφως τῆς ἑσπέρας συσπειροῦσι τὰ πτιλωτὰ φύλλα των καὶ τὰ κρεμῶσι πρὸς τὰ κάτω καὶ φαίνονται οὕτω ὡς νὰ ἀπώλεσαν τὸ κοσμοῦν αὐτὰς φύλλωμα. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκ τριφυλλίου λειμὼν φαίνεται ὅλως διάφορος τὴν ἡμέραν ἢ κατὰ τὴν νύκτα, ὅτε τὰ φύλλα ἀνορθούμενα κάπτονται πρὸς ἄλληλα καὶ κρύπτουσιν ὁμοῦ τὴν ἐρυθρὰν τοῦ φυτοῦ κορυφήν.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

(1) Ὁ Σπρέγγελ πρὸ 80 ἐτῶν ἐδήλωσεν, ὁ δὲ Δάρβιν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐβεβαίωσεν, ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν φυτῶν τότε μόνον κάμνουσι καρποὺς καὶ σπέρματα, ὅταν τὰ ἄνθη αὐτῶν ἐπισκεφθῶσιν ἔντομα οἷον κάνθαροι, μυῖαι, ψυχαὶ ἢ μέλισσαι. Τὰ ἄνθη διὰ τῶν λαμπρῶν χρωμάτων ἢ τῆς εὐωδίας ἑλκύουσι πρὸς ἑαυτὰ τοὺς εὐνοουμένους αὐτῶν. Τὰ ἔντομα λαμβάνοντα ἐκ τοῦ πυθμένος τῶν ἀνθέων μέλι ἢ κηρόν, φέρουσι συγχρόνως εἰς τὸν ὕπερον τὴν γονιμοποιὸν γῦριν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν περιπλάνησίν των κομίζουσιν ἀπὸ γειτονικὰ ἄνθη. Τὰ πλεῖστα τῶν ἀνθέων ἐπισκέπτονται ὡρισμένα εἴδη ζωϋφίων καὶ ἐπειδὴ ἡ πτῆσις τούτων γίνεται τακτικῶς, καθ᾽ ὡρισμένην τῆς ἡμέρας ὥραν, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι καὶ τὰ ἄνθη κατ᾽ ἐκείνην τὴν ὥραν ἀνοίγουσι, καθ᾽ ἣν περιμένουσι τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀπ᾽ αὐτῶν εὐνοουμένων ξένων.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

Ἄχ! νὰ 'μποροῦσα πάλι νὰ ξανοίξω,
Πατέρα μου, τὸ μάτι τὸ γλυκό,
Τὸ ἀχεῖλί μου 'ς τὸ ἀχεῖλί σου νὰ σμίξω
Καὶ τὴ ζωή μου πάλι νὰ αἰσθανθῶ.

Τὰ σωθικά μου μέσα νὰ σου δείξω,
Τὰ βάσανα μου πάλι νὰ σοῦ πῶ,
Θερμὰ 'ς τὴν ἀγκαλιά μου νά σε σφίξω,
Γυρτὸς νὰ στέκω καὶ νὰ σὲ θωρῶ.

Κι' ὅπως, ἐσύ, γλυκύτατε πατέρα,
Μοῦ ἐφώτησες τὴ σκέψι καὶ τὸ νοῦ
Καὶ μ' ἄνοιξες τὰ μάτια 'ς τὴν ἡμέρα,

Τὸ μάτι τοῦ παιδιοῦ σου τ' ὀρφανοῦ,
Ὅταν πλειὰ δὲ θὰ ζῶ 'ς αὐτὴ τὴ σφαῖρα,
Ἄνοιξέ το 'ς τὴ λάμψι τ' οὐρανοῦ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Digitized by Google

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Α΄ Ζήτημα πρὸς λύσιν.

Ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν λύσεων ἐπιτυχὴς καὶ ἀρκούντως δικαιολογημένη εἶνε ἡ ἑξῆς:

Ἀπαντῶμεν εἰς τὸ πρῶτον πρὸς λύσιν ζήτημα περὶ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος ἑνὸς τῶν συνεργατῶν τῆς «Ἑστίας». Κρίνομεν ὅτι ὑπὸ τὴν γραφὴν «ἡ πρώτη ἐρώτησις» κρύπτεται ὁ ἀγαπητὸς φιλέλλην πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σαξωνίας Μάϊνιγγεν. Τοῦτο συνεπεράναμεν πρῶτον διότι ἕκαστον γράμμα ἀπολήγει εἰς γωνίας ὀξείας, ἰδιάζουσα γραφὴ τῶν Γερμανῶν, καὶ δεύτερον διότι οἱ τόνοι διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων, ὁ δ' Ἕλλην ὀλίγον εἶνε ἀκριβὴς εἰς τοῦτο, καὶ τρίτον τὸ γράμμα Ε ὑπενθυμίζει τὸν γοτθικὸν χαρακτῆρα τοῦ Ε.

Ἐποψ

Β΄ Ζήτημα πρὸς λύσιν.

Εἰς τίνα ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς *Ἑστίας* ἀνήκει τὸ κάτωθι αὐτόγραφον;

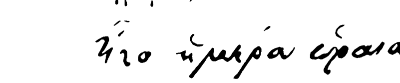

Εἰς τὴν ἀπάντησιν, τὴν μᾶλλον δικαιολογημένην γραφολογικῶς καὶ ὄχι τυχαίως ἐπιτυχοῦσαν, δίδεται ἀμοιβὴ μία φωτογραφία καλλιτεχνική.

Ἀριθ. 54. Ὁ χαρακτὴρ εἶνε ὀλίγον προσποιημένος· ἡ γράφουσα δὲν εἶχεν ἀσφαλῆ τὴν χεῖρα ἢ διότι ἐφοβεῖτο τάχα μὴ ἀναγνωρισθῇ, ἢ διότι ὁρμεμφύτως περιεκάλυπτε τὰ ἐλαττώματά της στρογγυλαίνουσα τὰ στοιχεῖα καὶ εὐθυγραφοῦσα τὰς λέξεις. Ἀλλ' ὅ,τι μένει κατάδηλον εἰς τὸν ἐρευνητὴν τοῦ χειρογράφου σας, κυρία Νίκη, εἶνε ἡ ἐλαφρότης τοῦ πνεύματός σας, τὸ ὁποῖον πλανώμενον πτερυγίζει ἀπὸ θέματος εἰς θέμα, ὡς πεταλοῦδα ἐπὶ ἀνθέων—χωρὶς νὰ ἐκλέγῃ ὅμως τὰ καλήτερα ἄνθη. Ἔχετε εὐαισθησίαν πολλὴν καὶ εἶσθε νευρικὴ ὅσον παίρνει. Αἱ ἀποτυχίαι τῆς ζωῆς σας δὲν σᾶς ἀπεθάρρυναν. Τὰ ὄνειρά σας δὲν ἐπραγματοποιήθησαν κατὰ τὴν πρώτην νεότητά σας, ἀλλὰ δὲν ἀπελπίζεσθε ἀκόμη. Ἄλλως καὶ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ζήσετε χωρὶς ὀνειροπολήσεις. Αἱ περιστάσεις σᾶς κόπτουν τὰ πτερά σας καὶ αἱ ἐλπίδες τὰ μεγαλώνουν πάλιν. Ἔχετε χαρίσματα πνεύματος καὶ καρδίας, τὰ ὁποῖα μετριάζει ἡ ἀδεξία φιλαρέσκειά σας ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ κακή σας γλῶσσα ἀφ' ἑτέρου. Ἐὰν μεταχειρισθῆτε τὴν ψαλίδα σας καὶ διὰ τὰς δύο, θὰ γείνετε μᾶλλον ἀγαπητὴ εἰς τοὺς φίλους καὶ ἰδίως εἰς τὰς φίλας σας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐπανῆλθεν ἐξ Ἐρετρίας ὁ ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Β. Λεονάρδος φέρων τὰ εὑρεθέντα κατὰ τὰς ἐκεῖ ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς κ. Βαλδστάϊν διάφορα ἀγγεῖα καὶ κοσμήματα. Ὁ εὑρεθεὶς ἐνεπίγραφος τάφος εἶνε ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀνήκει δὲ εἰς γυναῖκα καὶ φέρει ἐπιγραφήν. ΙΟΤΗ ...ΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ. Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ὡμίλησεν ὁ κ. Βαλδστάϊν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐν συνεδριάσει τῆς ἐνταῦθα Ἀμερικανικῆς Σχολῆς.

— Κατεσχέθη ἐν Θήβαις ἀνάγλυφον καλῆς τέχνης παριστῶν γυναῖκα ἱσταμένην καὶ κρατοῦσαν διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς μῆλον, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας πιθανῶς στέφανον χρυσοῦν ἀφαιρεθέντα. Τὸ ἀνάγλυφον φέρει ἡμίσβεστον ἐπιγραφὴν ΑΜΦΟΤ.

Καλλιτεχνικά

Τῆς Βερολιναίας Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως ἐδήλωσαν ὅτι θὰ μετάσχωσι καὶ πλεῖστοι Ῥῶσσοι καλλιτέχναι, ὥστε τὸ ῥωσσικὸν τμῆμα αὐτῆς θὰ εἶνε καὶ πλούσιον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον.

— Ἐν Σβερίνῳ συνέστη ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ ἀνιδρύσεως καλλιτεχνικοῦ μνημείου τοῦ Σλῆμαν. Ὁ μέγας δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου προσέφερε 1000 μάρκας.

Θεατρικά

Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας παρεστάθη ἐν τῷ Ἐλευθέρῳ Θεάτρῳ τῶν Παρισίων δρᾶμα ληφθὲν ἐκ διηγήματος τοῦ ἐπιφανοῦς Γάλλου συγγραφέως Γουὺ δὲ Μωπασσὰν καὶ φέρον τὸν τίτλον Musotte. Ἡ κριτικὴ ὁμοφώνως ἀπεφάνθη ὑπὲρ τοῦ ἔργου, ἐξαίρουσα ἰδίως τὴν δευτέραν πρᾶξιν, καθ' ἣν τὸ ἀκροατήριον ὅλον ἔκλαιεν ἐκ συγκινήσεως.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Λυὼν παρεστάθη ὁ Λόεγγριν τοῦ Βάγνερ. Τὸ κοινὸν ἐν ἀρχῇ ἐδέχθη μετὰ ψυχρότητος τὸ ἔργον, κατὰ τὴν ἐμφάνισιν δὲ τοῦ κύκνου ἠκούσθησαν συριγμοί τινες. Ἀλλὰ μετὰ τὴν δευτέραν πρᾶξιν διετέθη εὐμενέστερον καὶ τὸ ἐξαίσιον μελόδραμα ἔληξε καταχειροκροτούμενον.

— Αἱ πανηγυρικαὶ παραστάσεις τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Βάϋρουτ θὰ διαρκέσωσι κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος ἐπὶ ἕνα μῆνα, 19 Ἰουλίου—19 Αὐγούστου. Θὰ παρασταθῶσι δὲ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τρία μελοδράματα: ὁ *Πάρσιφαλ*, δεκάκις, ὁ *Ταγχόϋζερ* ἑπτάκις καὶ ὁ *Τρίσταν καὶ Ἰσόλδη* τρίς.

— Ἐν τῷ βιενναίῳ Θεάτρῳ Καρόλου ἑτοιμάζεται ἡ παράστασις νέου θεαματικοῦ δράματος φέροντος τίτλον *Σκοτεινὸν μυστικόν*. Πλὴν ἄλλων θεαματικῶν σκηνῶν ὑπάρχει καὶ μία παριστῶσα ποταμὸν ῥέοντα καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀτμόπλοια καὶ λέμβους καὶ πλοιάρια. Ὁ ποταμὸς θὰ ἔχῃ πράγματι ὕδωρ καὶ τὰ ἐν αὐτῷ σκάφη θὰ εἶνε ἀληθινὰ σκάφη.

Μουσικά

Ὁ Φραγκῖσκος Σουπέ, ὁ δημοφιλὴς Βιενναῖος μελοποιὸς τοῦ *Βοκκακίου* καὶ τῆς *Ὡραίας Γαλατείας*, ἑώρτασε κατ' αὐτὰς ἐν Βιέννῃ τὴν πεντηκονταετηρίδα τοῦ μουσικοῦ σταδίου του.

Νεκρολογία.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὁ διαπρεπὴς νομομαθὴς καὶ καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Πέτρος Παπαρρηγόπουλος. Ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1812. Ἐπὶ τῆς ἐν ἔτει 1821 ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως ἐστερήθη ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πατρός, ἀδελφοῦ πρεσβυτέρου, θείου καὶ γαμβροῦ. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ κατέφυγε τότε μετὰ τῶν ὀρφανῶν τέκνων εἰς Ὀδησσόν, μετηνάστευσε δ' εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν ἔτει 1830. Τότε ἐστάλη ὁ δωδεκαετὴς παῖς εἰς τὸ ἐν Αἰγίνῃ Κεντρικὸν Σχολεῖον, εἰς ὃ ἐφοίτα διαμένων ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀειμνήστου Γενναδίου. Μετὰ τὴν ἀναστάτωσιν τοῦ 1831 ἐπανῆλθεν εἰς Ναύπλιον παρὰ τῇ μητρί, ἐν ἔτει δὲ 1834 ἐστάλη εἰς Γερμανίαν πρὸς παίδευσιν. Σπουδάσας τὰ νομικὰ ἐν Μονάχῳ καὶ Ἀϊδελβέργῃ, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὰ μέσα τοῦ 1839, διορισθείς, μετὰ τὴν ἐνώπιον τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς δοκιμασίαν, δικηγόρος παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις δικαστηρίοις. Τότε ἐδημοσίευσε καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἐπιστημονικὸν δοκίμιον ἐπιγραφόμενον: «Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῶν τυχηρῶν εἰς τὰ συναλλάγματα». Ἐν ἔτει 1841 προσελήφθη ὡς ὑφηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, παραδίδων τὸν Ῥωμαϊκὸν Νόμον, κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους διωρίσθη Πρωτοδίκης ἐν Ἀθήναις. Ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐπροβιβάσθη εἰς Ἐφέτην ἐν Ναυπλίῳ, ὅθεν πάλιν μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς ἔτους ἐστάλη ὡς Πρόεδρος εἰς τὸ ἐν Σύρῳ Πρωτοδικεῖον, διότι ἐθεωρήθη ἀναγκαία ἡ εἰς αὐτὸν ἀνάθεσις τῆς διευθύνσεως

Digitized by Google

τοῦ δικαστηρίου ἐκείνου, ὅπως ἀποβῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ κανονικωτέρα καὶ ταχυτέρα ἡ τῆς δικαιοσύνης ἀπονομή. Μετὰ τὴν 3 Σεπτεμβρίου 1843 ἐκλήθη εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικείου, ὅθεν ἀπελύθη ἐν ἔτει 1845. Ἀλλὰ ταχέως ἔτυχεν ἱκανοποιήσεως, διορισθεὶς ἀμέσως τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου ἐν τῷ Πανεπιστημίου Ὄθωνος. Ἐν ἔτει 1847 ἐκλήθη πάλιν εἰς τὴν κυρίως δικαστικὴν ὑπηρεσίαν διορισθεὶς Ἀρεοπαγίτης· μετὰ ἑνδεκαετῆ δὲ ὑπηρεσίαν παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ, προβιβασθεὶς εἰς Εἰσαγγελέα παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις Ἐφέταις, ὑπηρέτησεν ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ θέσει μέχρι τοῦ 1860· ἔκτοτε δὲ παραιτηθεὶς ὁριστικῶς τῆς δικαστικῆς λειτουργίας, διετέλει δικηγόρος ἐν Ἀθήναις καὶ καθηγητής. Κατὰ τὸ 1840 ἐδημοσίευσε μετάφρασιν τοῦ ΜΔ΄ Βιβλίου τῆς τοῦ Γίββωνος «Ἱστορίας τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους», ἐκπονηθεῖσαν μετὰ τοῦ καθηγητοῦ Ἕρτσογ μετὰ χρησιμωτάτων σημειώσεων. Ἐν ἔτει 1854 ἐξέδωκε «Διάγραμμα τοῦ Οἰκογενειακοῦ Δικαίου» πρὸς χρῆσιν ἰδίως τῶν ὁμιλητῶν αὐτοῦ, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἤρξατο τῆς δημοσιεύσεως τῆς πραγματείας αὐτοῦ περὶ τοῦ «Ἀστικοῦ Δικαίου τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν» καθ' ὅσον ἰσχύει τοῦτο ἐν Ἑλλάδι. Τὸ ἔργον ἐπερατώθη τῷ 1880 καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τόμων ὀκτώ, ὧν τινες ἔτυχον δευτέρας, εἰς δὲ καὶ τρίτης ἐκδόσεως. Ἐν ἔτει 1848 διωρίσθη μετ' ἄλλων ὁμοτίμων νομομαθῶν μέλος τῆς Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἰδίως πρὸς σύνταξιν τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἔργου περατωθέντος μετὰ εἰκοσαετίαν, ἀλλὰ μὴ ψηφισθέντος εἰσέτι εἰμὴ κατὰ μικρά τινα αὐτοῦ μέρη. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἔργων ἐδημοσίευσε κατὰ καιροὺς μικροτέρας πραγματείας διὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδομένων νομικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τί εἶνε ἡ κολακεία;
Διατί ἐπλάσθησαν τὰ χείλη;
Ποία ἀπόστασις εἶνε ἡ μεγαλητέρα;
Τί εἶνε ἐπίγειος παράδεισος;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ἂν ἦσο ζωγράφος τί θὰ ἐζωγράφεις;
Ἀπ. Τὴν χαρὰν εἰς τὰ πρόσωπα ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα λέξις;
Ἀπ. Ἡ προερχομένη ἀπὸ τὸ γλυκύτερον στόμα.
Ῥήγας.

Ἐρ. Εἰς τί συνίσταται ἡ γενναιότης τῆς γυναικός;
Ἀπ. Εἰς τὸ νὰ ὁμολογῇ τὰ πλεονεκτήματα ὡραίας ἀντιζήλου.

Ἐρ. Ποῖοι εἶνε οἱ αὐστηρότεροι κριταί;
Ἀπ. Οἱ διαπράξαντες ἢ οἱ ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰς καταχρινομένας πράξεις. *Ἔφιλον.*

Ἐρ. Διατί ἐδόθη τὸ πνεῦμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους;
Ἀπ. Διὰ νὰ περικαλύπτουν τὴς μωρίαν των.
Ἐρ. Διατί καὶ γηράσκοντες νομίζομεν τὴν καρδίαν μας νέαν;
Ἀπ. Διότι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὴν ἴδωμεν εἰς τὸν καθρέπτην.

Ἐρ. Μὲ τί ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ ἡ γυναικεία ἡλικία;
Ἀπ. Μὲ κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ὅσον μεγαλώνει, τόσον μικρότερον τόκον δίδει.
Ἀληθινός.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς τὸ κρασὶ γίνεται νερό.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμον μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον· σεῖς ταπεινοὶ θνητοὶ ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε τὸ ἐναντίον, νὰ μεταβάλετε τὸν οἶνον εἰς ὕδωρ.

Πρὸς δοκιμὴν κάμετε πρῶτον τὸ ἑξῆς πείραμα δι' ὕδατος μόνον:

Λάβετε πλατύστομον ὑάλινον δοχεῖον κατὰ τὰ τρία τέταρτα πλῆρες ὕδατος καὶ φράξατε καλῶς διὰ φελλοῦ τὸ στόμιόν του. Τρυπήσατε τὸν φελλὸν εἰς δύο μέρη καὶ περάσατε δύο ἄχυρα ἢ καλαμάκια, ἐξ ἐκείνων ἅτινα μεταχειρίζονται καὶ εἰς τὰ ζαχαροπλαστεῖα διὰ τὸ ῥόφημα τῶν παγωμένων ποτῶν. Τὸ ἓν ἄχυρον πρέπει νὰ βυθίζεται εἰς τὸ ὕδωρ, τὸ δὲ ἄλλο νὰ μὴν ἐγγίζῃ. Εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τῶν δύο ἀχύρων προσαρμόζετε κελύφη καρύου, τρίτον δὲ μικρὸν ἄχυρον ὡς κρουνὸν ἀπὸ τοῦ καρύου τοῦ ἐντὸς τοῦ ὕδατος βυθιζομένου ἀχύρου λοξὸν πρὸς τὰ ἔξω. Ὅλα τὰ μέρη, ὅπου προσαρμόζονται τὰ ἄχυρα καὶ τὰ κελύφη καὶ ὁ φελλός, πρέπει νὰ κλεισθῶσι διὰ κηροῦ, ὥστε νὰ μὴ διέρχεται ἀήρ.

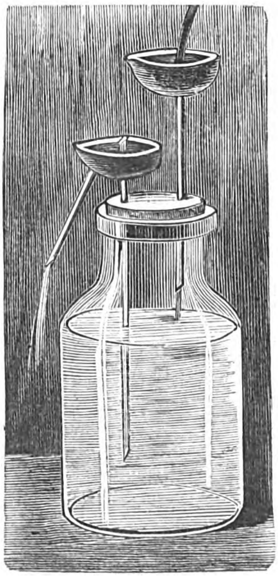

Ἂν λοιπόν, ἀφοῦ παρασκευασθῇ καταλλήλως τὸ δοχεῖον, ῥίψετε ἐντὸς ὕδωρ διὰ τοῦ ἀχύρου, τοῦ μὴ ἐγγίζοντος τὸ ἐν τῷ δοχείῳ ἤδη περιεχόμενον ὕδωρ, θὰ παρατηρήσετε ὅτι διὰ τοῦ ἄλλου ἀχύρου θὰ ἀρχίσῃ ν' ἀναβαίνῃ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκρέῃ πάλιν ἀπὸ τοῦ καρύου διὰ τοῦ τρίτου μικροῦ ἀχύρου. Συμβαίνει δὲ τοῦτο διότι διὰ τῆς προσθήκης νέου ὑγροῦ πιέζεται τὸ ἤδη ἐνυπάρχον καὶ ζητεῖ διέξοδον, δὲν δύναται δὲ νὰ ἀναβῇ ὑψηλότερα ἐντὸς τοῦ δοχείου, διότι ἡ θέσις κατέχεται ὑπὸ τοῦ ἑρμητικῶς κεκλεισμένου ἀέρος.

Ἀντὶ τοῦ ὑαλίνου δοχείου λάβετε μαύρην φιάλην οἴνου, διὰ νὰ μὴ φαίνεται τί συμβαίνει ἐντὸς αὐτῆς, πληρώσατε την ὕδατος κατὰ τὰ τρία τέταρτα καὶ χύσατε οἶνον διὰ τοῦ ὑψηλότερον τεθειμένου ἀχύρου. Οἱ παριστάμενοι θὰ ἴδωσι μετ' ἐκπλήξεως ῥέον ἀπὸ τοῦ ἀχυρίνου κρουνοῦ διαυγέστατον ὕδωρ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

κ. Π. Ε. Ν. Κερασοῦντα. Ἐστάλησαν.

κ. Γ. Σ. Ἰωάννινα. Τοῦ Μουσούρου, τοῦ Ραγκαβῆ Κόλασις, τοῦ Ἀντωνιάδου Κόλασις, τοῦ Βεργωτῆ καὶ τοῦ Βαλαωρίτου ἀνὰ ἓν ᾆσμα τῆς Κολάσεως.

κ. Σ. Χ. Ἰσμαήλιον. Διωρθώθησαν αἱ διευθύνσεις· γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Ἀν. Α. Ν. Δικελί. Ἐστάλη τὸ 2.

κ. Θ. Α. Δρ Νοβορωσσίσκ. Ἐλήφθησαν.

κ. Ἀλ. Θ. Κ)πολιν. Ἐλήφθησαν τὰ 7 φρ. Ἅμα ἐκδοθῇ τὸ βιβλίον θὰ τὸ λάβετε. Ἀλλὰ θὰ τὸ ἀφήσῃ ἡ λογοκρισία; Ἡμεῖς πρὸς ἀσφάλειαν θὰ τὸ στείλωμεν συστημένον.

κ. Α. Λ. Λ. Ναύπλιον. Ἀκατάλληλον.

κ. κ. Ἀδ. Π. Κέρκυραν. Ἐστάλη.

κ. Γκ. Καταστάριον Ζακύνθου. Ἔχετε δίκαιον· σᾶς ἐστάλη.

κ. Ε. Π. Ἀσσουάν. Ἐγκαίρως ἐλήφθησαν καὶ ἐστάλησαν τότε διὰ ταχυδρ. ἐπιτ. τὰ χρήματα εἰς Σκόπελον. Ἡμερολ. σᾶς στέλλομεν.

Ἀναγν, Ὁμόν. Μεσημβρίαν. Ἐστάλησαν ζητηθέντα.

κ. Δ. Ζ. Βραΐλαν. Ἐστάλησαν Μαγ. Παίγ.

κ. Π. Σ. Ἄρταν. Ἐστάλη Χρ. Τ.

κ. F. R. Issoire. Ἐστάλησαν.

κ. Π. Κ. Βομβάην. Ἐστάλησαν.

κ. Δ. Ζ. Κ. Ἀζώφ. Ἐστάλησαν πλὴν 3 ἐξαντληθέντων. Ἀξία των φρ. 2,70. Δύνασθε νὰ τὰ ἐμβάσετε διὰ ρωσ. γραμματοσήμων.

κ. Μ. Χ. Μεσολόγγιον. Στείλετέ το νὰ πάρῃ σειράν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Μαρτίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησις	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0	504	—	505	
» 120,000,000 » 5 0)0	582	—	584	
» 170,000,000 » 5 0)0	580	—	582	
» 135,000,000 » 5 0)0	473	—	475	
» 30,000,000 » 4 0)0	465	—	470	
» 125,000,000 » 4 0)0	465	—	470	
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	551	50	552	
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4480	—	4490	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	335	50	336	
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	295	—	295	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	95	—	95	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	208	—	208	25
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	451	50	454	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	238	50	238	75
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	152	—	154	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	73	—	75	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	104	—	106	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	100	75	101	25
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	358	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	50	25	51
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	43	25	44
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	10	29	15
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	25	32	27
Τρίμηνον Γαλλίας	1,27	25	1,27	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	40	32	45
Ὄψεως Γαλλίας	1,28	25	1,28	50

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς Ἑ σ τ ί α ς καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΟΙ ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝΤΕΣ

τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὀλίγοι συνδρομηταὶ ἐπαρχιῶν καὶ ἐξωτερικοῦ παρακαλοῦνται ἐντὸς τοῦ Μαρτίου νὰ πληρώσωσι ταύτην εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνταποκριτὰς τῆς Ἑστίας ἢ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

10 **10**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

10 **10**

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΡΤΙ

Τὰ τεύχη 19ον, 20όν, 21ον καὶ 22ον καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁ

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐπλήρωσε ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ 174 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐκ σελίδων ἐν ὅλῳ 2,800· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καὶ περιέχει ἀπειραρίθμους νέας λέξεις, ἀθησαυρίστους εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα ἑλληνικὰ λεξικά. Ἔχει προσέτι καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐν αὐτῷ σημειώνεται ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης τῶν διχρόνων. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Γιάνναρη καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα, εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως λόγιον, διδάσκαλον, σπουδαστήν, μαθητὴν τοῦ Γυμνασίου, φοιτητήν, κλπ. κλπ., εἰς πάντα δικηγόρον, δικαστήν, ἔμπορον, βιομήχανον, καὶ ἐν γένει εἰς πάντα ἐγγράμματον, καθήμενον ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ μελετῶντα ἢ γράφοντα.

Ἕκαστον σῶμα τιμᾶται ἄδετον φρ. 15, δεδεμένον 20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νά ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῇ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35,** *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμποντα τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 11 ΤΟΜΟΣ Α'

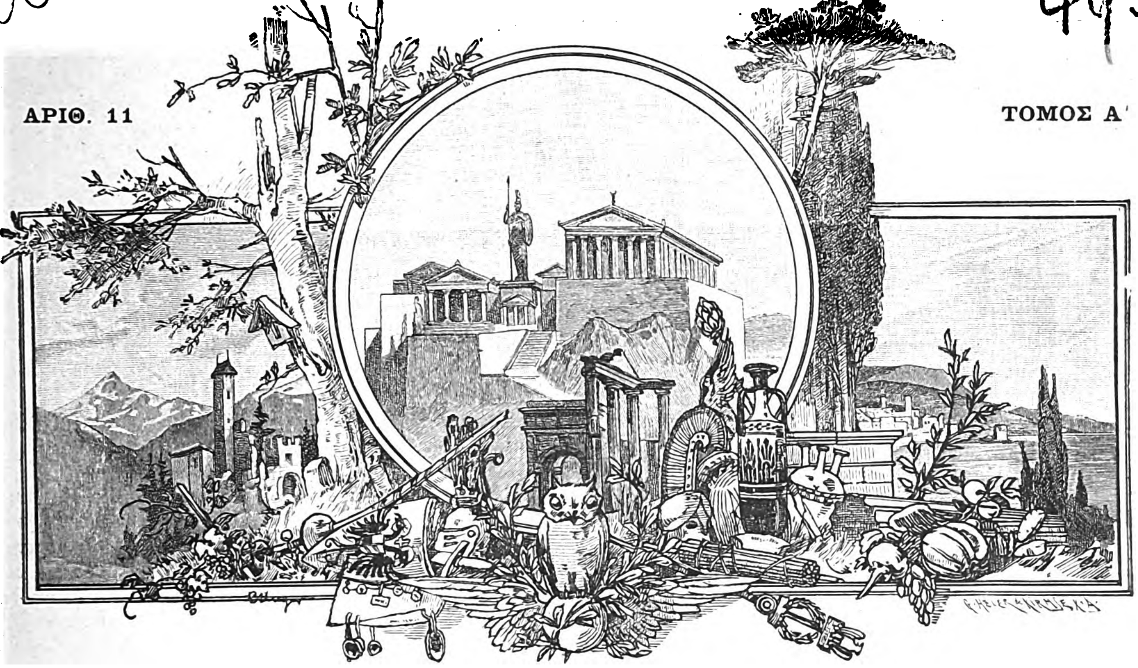

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμὰς	8 —	ἐτησία δραχμὰς		15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. χρ. 10 —	»	Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ : ΟΙ ΘΕΟΙ, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.
ΟΠΟΙΟΣ ΦΥΛΑΕΙ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΤΟΥ... Μονόλογος ὑπὸ Χ. Αννίνου.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ὀχληρὸς ἐνθουσιασμός, Μαθήτρια Αὐτοκράτειρα, Μέλισσαι καὶ ρευματισμοί, Πίστις κυνός, Χρωματισμένοι σκελετοί, Ἕλληνες πεζοπόροι.**
ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ : ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΩΡΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΥΜΝΗΝ, ὑπὸ Ε. Δὲ Ἀμίτσις.
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ : ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΑΜΒΙΛ.
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΕΙΚΟΝΕΣ. — ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐν Μυτιλήνῃ Μονὴ τῆς Πέτρας. — Τὸ Νυχτέρι. — Θεόδωρος Μπαμβίλ.— Αἰμ. Ζολᾶ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἡ ἐπίσημος ἐγκαθίδρυσις τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους τούτου. Παρῆσαν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων. Ὡμίλησεν ἐν ἀρχῇ ὁ κ. Χατζημιχάλης, πρύτανις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐξιστορήσας τὰ κατὰ τὴν πρυτανείαν του γενόμενα, τὴν κατάστασιν ἐν γένει τοῦ Πανεπιστημίου καὶ δώσας λόγον τῆς χρηματικῆς αὐτοῦ διαχειρίσεως. Κατόπιν ὁ νῦν πρύτανις κ. Μιστριώτης διὰ μακρῶν ἀνέπτυξε τὸ θέμα αὐτοῦ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν νεώτερον.

— Οἱ φοιτηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπεφάσισαν νὰ πανηγυρίσωσιν ἐφέτος μετ' ἐξαιρετικῆς λαμπρότητος τὴν ἑβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Τὴν πρωΐαν τῆς 25 Μαρτίου οἱ φοιτηταὶ θὰ μεταβῶσιν ἐν σώματι εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως, ἡγουμένων τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν καὶ τῆς σημαίας τοῦ πανεπιστημίου. Κατόπιν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ Πανεπιστημίου αἰθούσῃ εἷς τῶν καθηγητῶν θὰ ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, τὴν ἑσπέραν δὲ θὰ διοργανωθῇ ὑπὸ τῶν φοιτητῶν λαμπαδηφορία.

—Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀφίκετο ὅλως ἀπροσδοκήτως ἐνταῦθα ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας, ἥτις παραμείνασα μέχρι τῆς Τρίτης μ. μ. ἀπῆλθε πάλιν διὰ Κορίνθου εἰς Κέρκυραν ἐπιβαίνουσα τῆς θαλαμηγοῦ «Μιραμάρ». Ἡ Αὐτοκράτειρα ταξειδεύουσα ἀνεπισήμως κατέλυσεν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῶν Ξένων, ἐπεσκέφθη δὲ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὰ διάφορα μουσεῖα τῆς πόλεως, συνδιαλεγομένη μετὰ πάντων ἑλληνιστί.

— Τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Θεοδώρων ὁ φερώνυμος ναὸς παρὰ τὴν Καλαμπάκαν πανηγυρίζων καὶ πλήρης προσκυνητῶν κατέρρευσεν. Ἐκ τῆς πτώσεως ἐφονεύθησαν τέσσαρες γυναῖκες καὶ ἐπληγώθησαν δεκαπέντε.

— Ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, κατὰ τὸ ὁποῖον οἱ πολλάκις ἐκλεχθέντες βουλευταὶ ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως.

— Ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ ἐνταῦθα Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου κ. Φωκιανοῦ κατηρτίσθη ὁ προσωρινὸς κανονισμὸς τῆς ἱδρυθείσης σχολῆς διδασκαλισσῶν τῆς γυμναστικῆς, σκοπὸν ἐχούσης τὴν εἰσαγωγὴν τῆς γυμναστικῆς εἰς τὰ νηπιαγωγεῖα καὶ τὰ παρθεναγωγεῖα. Τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ἀπαρτίζουσιν ἡ κ. Αἰκατερίνη Λασκαρίδου, ἔχουσα τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν, ὁ ἔφορος κ. Κ. Γραμματικόπουλος, ἡ διευθύντρια ἐκλεγομένη ὑπὸ τῆς κ. Λασκαρίδου καὶ οἱ καθηγηταὶ κ. κ. Ι. Φωκιανός, Α. Ἰωαννίδης, Ι. Νικολάρας καὶ Ε. Μπαμιέρος.

Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων ἐν τῇ σχολῇ ἄρχεται ἀπὸ τῆς 10 Μαρτίου καὶ λήγει τὴν 10 Αὐγούστου ε. ε., γίνονται δὲ δεκταὶ πρὸς ἐγγραφὴν αἱ πτυχιοῦχοι καὶ αἱ μαθήτριαι τῆς ἀνωτάτης τάξεως τοῦ Ἀρσακείου καὶ τῶν ἀνεγνωρισμένων παρθεναγωγείων. Μετὰ τὸ πέρας τῶν μαθημάτων αἱ μαθήτριαι θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἐξετάσεις ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἀπαρτιζομένης ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς σχολῆς. Ὁ συνταχθεὶς κανονισμὸς ἰσχύει μέχρι τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου, ὅτε θὰ συνταχθῇ ὁ ὁριστικός, ὅστις θὰ διέπῃ τὰ τῆς διαρκοῦς καὶ ἐτησίας Γυμναστικῆς Σχολῆς.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἡ Ὕλη τῆς Πραγματογνωσίας κατ' ἐπίτομον καὶ ἐλευθέραν μετάφρασιν ἐκ τῆς γερμανικῆς ὑπὸ *Μιχαὴλ Κ. Σακελλαροπούλου*. Τεῦχος τρίτον. Πτηνά, ἰχθῦς, ἀμφίβια, ἔντομα. Ἐν Κερκύρᾳ (Ναχαμούλη) 1890, καὶ τεῦχος τέταρτον. Φυτὰ καὶ ὀρυκτά. [Ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου τεύχους τοῦ καλλίστου τούτου ἔργου τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ διδασκαλείου λαμβάνοντες ἀφορμήν, θερμῶς συνιστῶμεν αὐτὸ καὶ πάλιν ὁλόκληρον εἰς πάντα, ὅστις ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἀγωγὴν παιδίων. Ἐκεῖνοι δὲ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων, ὅσοι ἔχουσι καὶ τὴν προθυμίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν νὰ καθιστῶσι τελειότερον τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας των, δὲν ἔχομεν ἀμφιβολίαν ὅτι θὰ εὐγνωμονῶσι πρὸς τὸν κ. Σακελλαρόπουλον, ὅστις χάριν αὐτῶν μάλιστα ἐκοπίασεν.]

Ἐγχειρίδιον Συνταγογραφίας ὑπὸ Μωϋσέως Βιθυνοῦ καὶ Ν. Σχοῦντζου, φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Κουσουλίνου καὶ Ἀθανασιάδου· τιμὴ 2 δρ. [Τὸ βιβλιάριον μετὰ σαφηνείας καὶ ὀρθότητος συντεταγμένον ἀποβαίνει κάλλιστος ὁδηγὸς εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἰατρικῆς καὶ φαρμακευτικῆς πρὸς ἀναγραφὴν συνταγῶν καὶ ἐκτέλεσιν φαρμακευτικῶν σκευασιῶν διὰ τὰ τόσα ἐν αὐτῷ παραγγέλματα περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἰατροῦ καὶ τὰς τόσας πλήρεις συνταγὰς δι' ἕκαστον τῶν σπουδαιοτέρων νοσημάτων.]

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Λ. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ἐλλείποντα ἐστάλησαν.

Γιοῦλι, Καλάμας. Ἀκατάλληλον, μεθ' ὅλην τὴν θαυμασίαν καλλιγραφίαν του.

κ. Π. Ν. Παναγούριστε. Ἐστάλησαν Π. Εἰκ.

Διευθ. «Ἡλίου» Σῦρον. Ἐστάλησαν ζητηθέντα.

κ. Γρ. Στ. Τεργέστην. Ἐστάλησαν τὰ καθυστεροῦντα.

κ. Α. Δ. Ἀδριανούπολιν. Ἐστάλησαν.

κ. Cald. Montpellier. Ἐστάλησαν.

κ. F. Halb. Ρώμην. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις. Ἐστάλησαν τὰ παλαιὰ φύλλα.

κ. Ι. Β. Μυτιλήνην. Ἐστάλη τὸ 16.

Digitized by Google

Η ΔΥΣΙΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Fra gia l'ora . . . .
. . . che bo nuovo peregrin, d'amore
Punge, se ode squilla di lontano
che paia 'l giorno pianger che si muore.
DANTE.

Ἡ χαμηλὴ βοσονειρά, ἡ ὁποία περιζώνει τὴν πεδιάδα, ἀνοίγεται ἐκεῖ πρὸς βορρᾶν εἰς σχίσμα στενόν, διὰ τοῦ ὁποίου φαίνεται ἡ θάλασσα, γλαυκὴ καὶ γαληνιαία ὡς λίμνη, καὶ ἐν ἀπόπτῳ τὸ ὑψηλὸν ὄρος τῆς ἀπέναντι νήσου μὲ χιονοσκεπῆ κορυφήν. Ὁ ἀὴρ τῆς ὡραίας δείλης τοῦ Φεβρουαρίου ἔπνεεν ἐλαφρὸς καὶ γλυκύς, προαγγέλλων μακρόθεν τὴν ἄνοιξιν, ὁ δὲ ἥλιος ἀπ' οὐρανοῦ καθαροῦ ἐσκόρπιζεν ἀφειδῶς τὰς χρυσᾶς ἠμβλυμένας του ἀκτῖνας. Ἡ δύσις, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπλησίαζεν ἤδη, ἐξήστραπτεν ὡς ποταμὸς πυριφλεγής· ἡ δὲ πληθώρα ἐκείνη τοῦ χρυσοκυάνου φωτός, ἡ πέριξ τοῦ δίσκου, ἀραιουμένη βαθμηδὸν ἐφ' ὅσον ἀνήρχετο τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ζενίθ, κατέληγεν εἰς τὴν γλυκυτάτην γλαυκὴν ἀπόχρωσιν, δι' ἧς ἐφαίνετο οἱονεὶ ἐσμιλτωμένος ὁλόκληρος ὁ οὐράνιος θόλος. Ἀπέναντι τὰ δυτικὰ βουνά, ὑπὸ τὸν χρυσοῦν μανδύαν, δι' οὗ τὰ ἐκάλυπτεν ὁ ἥλιος, διεφαίνοντο τεφρόχροα, καὶ ὑπὸ τὸ θάμβος τοῦ ἀφθόνου φωτός, ὑφ' οὗ κατελάμπετο ἡ εὐρεῖα, ἡ γραφικὴ πεδιάς, μόλις διεκρίνοντο αἱ ἐπ' αὐτῆς λεπτομέρειαι. Εἰς τὸν φωτεινὸν χείμαρρον, ὁ ὁποῖος ἐχύνετο ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν, ἐφαίνετο ὥς τις κίνησις διηνεκής, κυκλοφορία μορίων χρυσοειδῶν. Τὸ χρῶμα τοῦ ἡλιολαμποῦς ἐδάφους ὁλονὲν ἐξησθενεῖτο καὶ ἐκ τῆς πορφύρας του ἐξετείνοντο ἤδη μακρότεραι καὶ ὠχρότεραι αἱ σκιαὶ τῶν λοφίσκων, τῶν στύλων, τῶν δένδρων, τῶν οἰκίσκων καὶ τῶν ἀραιῶν περιπατητῶν. Αἱ φουντωταὶ ἐλαῖαι μὲ τοὺς στρεβλούς των κορμοὺς ἐπεδείκνυον ὡσεὶ μὲ ἀραιὰν χρυσῆν κόνιν πεπασμένας τὰς μαύρας κορυφάς. Οἱ πυργῖται καὶ αἱ πετροδίαιτοι οἰνάνθαι, τὰ πτηνὰ τοῦ χειμῶνος, ἐτερέτιζον μετὰ θέρμης τὸ ἑσπερινόν των ᾆσμα ἐπὶ τῶν κυπαρίσσων καὶ τῶν ἀκακιῶν, χαιρετίζοντα τὸν πατέρα ἥλιον καὶ προσκαλοῦντα τὰς ἀγαπητὰς χελιδόνας... Ἡ ἄνοιξις ἤρχετο· τὴν ᾐσθάνοντο τὴν ὥραν ἐκείνην μυροβολοῦσαν μακρόθεν. Δὲν θὰ ἐχόρταινον πλέον τόσῳ δυσκόλως μὲ κόκκους καὶ μὲ σκώληκας· χάριν αὐτῶν θὰ ἐξεκολάπτοντο ταχέως μυριάδες ἐντόμων καὶ τὸ κυνήγιον θὰ συνεκροτεῖτο τώρα εἰς τὸν ἀέρα, πλούσιον, ἀκίνδυνον, εὐχάριστον. Καὶ ὠξύνοντο τὰ τερετίσματά των εἰς τὴν προσδοκίαν τῆς νέας ζωῆς· τὴν ὑπισχνεῖτο εἰς ὅλας τὰς ψυχὰς ἡ ἀψευδὴς γλῶσσα τοῦ τοπίου, τοῦ καταλαμπομένου μαγικῶς ὑπὸ τῆς δύσεως...

Ὁ ἥλιος κατήρχετο ἐν τούτοις ὁλονὲν πρὸς τὸ βουνόν. Τὸ φῶς ἐγίνετο μετριώτερον. Τὸ σφρῖγος ὅλον ἐκεῖνο ἐξησθενεῖτο καὶ ἡ ἤρεμος γλυκύτης ἐχύνετο ἀφθονωτέρα. Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἠμβλύνοντο περισσότερον καὶ ὁ δίσκος ὁλονὲν ἐπορφυροῦτο, στιλπνὸς ὡς ἐπιφάνεια μετάλλου ἀναλελυμένου. Τὰ χρώματα ἤλλαζον. Τὸ τεφρόχρουν τῶν βουνῶν διεδέχετο ἰῶδες βαθύ, καὶ ὑπεράνω μεταξὺ τῆς βουνοσειρᾶς καὶ τοῦ ἡλίου, ὁ ὁρίζων ἐβάφετο πορφυροῦς, μὲ κύματα κιτρίνου, ἰώδους καὶ κυανοῦ. Ἡ θαμβοῦσα λάμψις ἀπέλιπε κατὰ μικρὸν τὴν πεδιάδα καὶ ἡ εὐρεῖα καταπράσινη ἔκτασις ἀπεκαλύπτετο ἐν μεγαλοπρεπείᾳ ἠρέμῳ καὶ σιγηλῇ, ὑπὸ τὸ καθαρὸν μετριασμένον φῶς. Καὶ ἐφαίνοντο τώρα ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς σκοπιᾶς μας εὐκρινεῖς καὶ ἑλικοειδεῖς δρομίσκοι τῆς πεδιάδος, λευκάζοντες ὡς ποτάμια ἐν μέσῳ τῆς πρασιᾶς, στενούμενοι καὶ συμφυρόμενοι ἐφ' ὅσον ἐξετείνετο τὸ βλέμμα πρὸς τὴν σκιερὰν ἐσχατιὰν τῶν βουνῶν· καὶ ἀνέκυπτον τὰ ἄφυλλα δένδρα ἐν μέσῳ τῶν ἀειθαλῶν ὑπὲρ τὴν νεάζουσαν χλόην, τὴν ἄνευ ἀνθέων ἀκόμη· καὶ ἀνέπαυον τὸ ὄμμα, στίζοντες ἀτάκτως τὴν πρασίνην συνέχειαν διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ των χρώματος οἱ ἀγροτικοὶ οἰκίσκοι, μεμονωμένοι ἢ ἀνὰ δύο, ἐμβλήματα τῆς Εὐτυχίας, ἡ ὁποία διαφαίνεται τόσον ὡραία ... ἀπὸ μακράν! Ὁ ἀὴρ δὲν ἐκινεῖτο. Τὰ πτηνὰ κατέπαυον τὰ ᾄσματά των· οἱ βόες ἐπέστρεφον ἐκ τῆς βοσκῆς μὲ ἤρεμον βῆμα, μὲ κατηφὲς πρόσωπον καὶ τὰ λευκόμαλλα πρόβατα κατήρχοντο τοὺς λοφίσκους μὲ σκιρτήματα . . . Καὶ ὁ ἥλιος ἤγγισε τώρα πλέον τὸ βουνόν. Μίαν στιγμὴν ἀκόμη ἐπέδειξε τὸ λαμπρόν του πρόσωπον ἄνευ ἀκτινωτοῦ καὶ ἔδυσε. Σιωπὴ συνέσχε τὴν φύσιν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς θέαμα. Οὔτε φωνή, οὔτε κελάδημα, οὔτε μυκηθμός, οὔτε βέλασμα. Ἡ σκιὰ

Digitized by Google

τῆς δείλης, ὁ πρόδρομος τῆς μελανῆς νυκτός, ἐπεχύθη πυκνή. Τὸ γλαυκὸν στερέωμα ἐγένετο βαθύτερον καὶ ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος διεχωρίσθησαν καθαραὶ αἱ ζῶναι τῶν γλυκέων χρωμάτων τοῦ λυκαυγοῦς,

ὁποῦ δὲν ἔχουν ὄνομα κ' ἔχουν περίσσια κάλλη,

ὠχριώντων βαθμηδόν, ἕως οὗ ἀποσβεσθῶσιν ἐντελῶς εἰς τὸ σκότος τῆς ἐγγιζούσης ἑσπέρας...

Ὦ δύσις, διατὶ ἑλκύεις τόσον τὴν ψυχήν μου καὶ τί εἶνε ἡ γλυκεῖα αὕτη μελαγχολία ποῦ μοῦ ἐμπνέεις. Μὴ μοῦ ἐνθυμίζῃς ἀμυδρῶς ζωὴν εὐτυχίας καὶ μακαριότητος, τὴν ὁποίαν ἔζησα ἄλλοτε καὶ ἀλλαχοῦ, χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρω, ἢ μὴ εἶσαι τὸ λυπηρὸν προμύνημα τοῦ τέλους μας καὶ τῆς αἰωνίας νυκτός; Τί σημαίνει ἡ ἤρεμος χαρά, τὴν ὁποίαν σπείρεις πάντοτε εἰς τὴν ἀναίτιον μελαγχολίαν μου, ὥρα χρωμάτων καὶ σιωπῆς, καὶ τί εἶνε αὐτὴ ἡ ἀνήσυχος μελαγχολία, μὲ τὴν ὁποίαν πικραίνεις τὴν χαράν μου; Διατί εἶνε τόσον ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον τὸ αἴσθημα ποῦ μοῦ διεγείρεις, ὦ δύσις μυστηριώδης, ὡς τις ἀπήχησις μακρυσμένη, ὡς ἀνάμνησις φευγαλέα, ὡς ἴνδαλμα ἀσύλληπτον;

* * *

Ἄλλοτε οὔτε ἀναίτιος, οὔτε ἀόριστος ἦτο διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ ἐκ τῆς δύσεως ἐντύπωσις. Πλὴν τὸ ἄλλοτε τοῦτο εἶνε παλαιόν, πολὺ παλαιότερον τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀπέναντί μου πλουσία καὶ εὔφορος πεδιὰς ἦτο ἔκτασις ἄγονος, νοσηρὰ καὶ τελματώδης· παλαιότερον τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀνηγείρετο ὁ Παρθενὼν καὶ αὐτῆς ἀκόμη, καθ' ἣν ἤκμαζον τὰ νῦν ἐρείπια τῆς Περσεπόλεως. Ἦτον ὅτε καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἀληθὲς τέκνον τῆς φύσεως, ἔζη βίον ἀγροτικόν, τὸν πρῶτον του βίον. Μικραὶ ἄξεστοι καλύβαι ἦσαν τὰ πολυτελῆ μέγαρα τῆς ἐποχῆς καὶ βάναυσά τινα ἐργαλεῖα, λίθινα ἢ χαλκᾶ, ἀπετέλουν ὅλην τὴν βιομηχανίαν της. Ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς ἦτο ἡ μόνη τοῦ ἀνθρώπου ἐργασία. Τὰ δέρματα τῶν ζώων ἐκάλυπτον ἀκατέργαστα τὴν γυμνότητά του καὶ τεμάχια ῥητινωδῶν ξύλων ἐφώτιζον τὰ λιτά του δεῖπνα. Ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγὼν ἦτο τότε σκληρότερος· ὅλοι εἰργάζοντο ὅσοι ἤθελον νὰ φάγουν· ὅλοι ἔσπειρον ὅσοι ἤθελον νὰ θερίσουν, ὅλοι ἐκυνήγουν ὅσοι ἤθελον νὰ ἐνδυθοῦν· ὅλοι ᾠκοδόμουν ὅσοι ἤθελον νὰ στεγασθοῦν. Τὰ ἄγρια θηρία ἐφώρμων πολλάκις ἐναντίον των καὶ μάχαι σκληραὶ συνεκροτοῦντο ἐκ τοῦ συστάδην. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ μόνοι των πόλεμοι· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ εἶνε ἄγρυπνοι καὶ γενναῖοι στρατιῶται ὅλοι των, διότι εἰς τὴν παραμικρὰν ἀμέλειαν ἢ δειλίαν væ victis!..

Δὲν εἶχον βασιλεῖς τότε ἀκόμη, οὔτε ποιητάς, οὔτε γράμματα, οὔτε ἐπιστήμας, οὔτε ἱστορίαν, οὔτε θρησκείαν ἀκόμη... Ἀλλ' ἀντὶ τούτων ὅλων τῶν ἀγαθῶν ἀπέλαυον μιᾶς ἀληθοῦς εὐτυχίας, τὴν ὁποίαν εἰς μάτην ζητεῖ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος! Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου εἶχε τότε δι' αὐτοὺς ἀληθές, ἀπαράμιλλον γόητρον. Διότι ἦτο ἡ ὥρα τῆς ἀληθοῦς ἀναπαύσεως, τῆς καταπαύσεως τῶν πόνων καὶ τῶν κινδύνων τῆς ἡμέρας. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μὲ τὸ δερμάτινον περίζωμα καὶ τὰ γυμνὰ λάσια στήθη, καθήμενος παρὰ τὴν φλοιὰν τῆς καλύβης του καὶ σπογγίζων τὸν ἱδρῶτα τοῦ ἡμερησίου καμάτου, ἠτένιζε τὸν ἥλιον κατερχόμενον πρὸς τὴν δύσιν του μὲ ἓν αἴσθημα εὐτυχίας — εὐτυχίας ζῳώδους ἴσως, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μεγάλης — μὲ τὴν σκέψιν τῆς ἀφρόντιδος νυκτός, τὴν ὁποίαν θὰ διήρχετο κοιμώμενος ἡσύχως, ἄνευ ὀνείρων, ἄνευ παροξυσμῶν, ἄνευ ὑπολογισμῶν θησαυρίσεως, ἄνευ πυρετοῦ ἐμπνεύσεως, ἄνευ δίψης ἐκδικήσεως ἢ φιλοδοξίας.... Ἑκάστη ἡμέρα παρερχομένη ἦτο τότε δι' αὐτὸν πλήρης σταδιοδρομία, καὶ ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἀτενίζῃ ζῶν τὸν δύοντα ἥλιον πρὸ τῆς καλύβης του, ἦτο τελείως νικητὴς καὶ ἱκανοποιημένος τῆς κτίσεως ὁ βασιλεύς. Ἔφθανεν εἰς τὸ τέρμα λοιπὸν καθ' ἑκάστην ἑσπέραν καὶ ἀπήλαυε τὴν ἀνάπαυσίν του ἀμιγῆ, ἕως οὗ πάλιν θὰ ἐρρόδιζεν ἡ ἠὼς νέας ἡμέρας, νέας ζωῆς

Πόσοι αἰῶνες παρῆλθον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης! Οἱ ὅροι τοῦ βίου ἤλλαξαν ἐντελῶς. Ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία ἀπετέλεσεν ὀργανισμὸν ἀπείρως πολυπλοκώτερον, ὁ καταμερισμὸς τοῦ ἔργου ἐπῆλθε πλήρης καὶ ὅλα ἐπροόδευσαν. Πολλοὶ ἐργάζονται καὶ τὴν νύκτα· ἄλλοι ἀργοῦσι καὶ τὴν ἡμέραν. Τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα ἁμιλλῶνται πρὸς τὸν ἥλιον. Αἱ αἴθουσαι τῶν νυκτερινῶν χορῶν ὑπερβαίνουσιν κατὰ τὴν λαμπρότητα τὴν ἀνθόσπαρτον πεδιάδα. Οἱ παντοδαποὶ κόποι ἀρχίζουσι διὰ πολλοὺς ἅμα τῇ ἑσπέρᾳ, ἐν ᾧ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀναπαύονται. Καμμίαν ἑσπέραν ποτέ, οὐδὲ τὴν τελευταίαν του, ἐθεώρησε κανεὶς τέρμα σταδιοδρομίας, καὶ δυσκόλως θὰ εὕρισκέ τις σήμερον καὶ μεταξὺ τῶν ἀπολιτίστων ἀκόμη ἄνθρωπον μὲ τὴν ἠρεμίαν καὶ τὴν ἀφροντισίαν τοῦ ζῴου. Ἡ φιλοδοξία, ἡ μέριμνα περὶ τῆς αὔριον, ἡ ζωηρὰ φαντασία κατέστρεψαν τὴν ἡσυχίαν τοῦ ὕπνου μας, τὸν ὁποῖον διακόπτουσι τὰ φρικωδέστερα ὄνειρα. Κάτι ζητοῦμεν, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν θὰ φθάσωμεν καὶ ποτὲ διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἡσυχάσωμεν. Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου δὲν ἔχει πλέον δι' ἡμᾶς καμμίαν σημασίαν. Καὶ ὅμως ἡ κληρονομικότης μᾶς μετέδωκε τὸ αἴσθημα τῶν παλαιοτάτων ἐκείνων προγόνων καὶ ὁρμεμφύτως πλέον παθαινόμεθα, χωρὶς νὰ θέλωμεν, εἰς τῆς ἡμέρας τὸ τέλος. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν διαρρευσάντων αἰώνων καὶ τῆς ὁλοσχεροῦς τῶν περιστάσεων ἀνατροπῆς, αἰσθανόμεθα σήμερον τόσῳ ἀμυδρὸν καὶ συγκεχυμένον τὸ παλαίτατον αἴσθημα, συγχρόνως δὲ τόσον ἀγνώριστον καὶ ἀναίτιον καὶ ἀσαφές, ὥστε κατήντησε πλέον δι' ἡμᾶς μυστηριῶδες, ὡς τι γλυκύπικρον, ἐμπνέον

Digitized by Google

διάθεσιν παραδόξως κλαυσίγελων, τὴν ὁποίαν μάτην μέχρι τοῦδε ἐπειράθησαν νὰ ἑρμηνεύσωσιν οἱ ποιηταί, οἱ συντρίβοντες τὸ ἀνερμάτιστον αὐτῶν σκάφος καθ' ὅλων τῶν ὑφάλων τῆς πλάνης καὶ τῆς ὑπερβολῆς.

Τόσον μακρὰν πρέπει νὰ ἀνατρέξῃ ὁ φιλόσοφος, ἂν θέλῃ νὰ ἐξηγήσῃ φυσικῶς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν γεννοῦν εἰς τὴν ψυχήν του τ' ἀνώνυμα χρώματα καὶ ἡ ἠρεμία τῆς δύσεως. Εἶνε μάλιστα δυνατὸν νὰ προεικάσῃ καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ συμβῇ εἰς τὸ μέλλον. Ἂν ἡ κληρονομικότης θὰ μεταβιβάζῃ τὸ αἴσθημα ὁλονὲν ἀσθενέστερον, οἱ δὲ ὅροι τοῦ βίου θὰ μεταβάλλωνται ὁλονὲν περισσότερον, μετά τινα χρόνον ἡ δύσις, ἡ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, ἡ ἐκλύουσα τώρα εἰς ἤρεμον ἀλλ' ἀόριστον εὐτυχίαν, θὰ εἶνε ὡς ἦτο ἄλλοτε ἡ ἀνατολή, ἡ ὥρα ἡ πλήρης σφρίγους, ἡ ἀρχὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἕως οὗ συμβῇ τοῦτο καὶ ἀπεκδυθῇ ἡ δύσις τοῦ μυστηρίου της, πρέπει βεβαίως νὰ διαδεχθῶσιν ἀλλήλας ἀπειρία δύσεων καὶ ἀνατολῶν· πρὸς τοσοῦτον δὲ χρόνον παραβαλλόμενοι θὰ εἶνε ὡς μία στιγμὴ καὶ οἱ τεσσαράκοντα αἰῶνες, οἵτινες ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πυραμίδων ἐθεώρουν τὸν στρατὸν τοῦ Ναπολέοντος.

Πρὸ τῆς πεδιάδος τῆς Ζακύνθου, 14 Φεβρουαρίου 1891.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

ΟΙ ΘΕΟΙ

Μοῦ φάνηκεν ἕνα Ὄνειρο 'ς τ ὰ δυνατὰ φτερ του
Πῶς μ' ἅρπαξε μιὰ μέρα
Κι' ὁλόψηλα μ' ἀνέβασεν ἀπὸ τὴ γῆ ἐδῶ κάτου
Στὸν ἄπλαστον κι' ἀπέραντον αἰθέρα.

Καὶ μὲ τὸ φῶς τὸ ἀσάλευτον, ὁποῦ ποτὲ δὲν ἔχει
Ἀνατολὴ καὶ Δύσι,
Στὰ βάθη ἀντίκρυσα τὴ Γῆ, ποῦ ὅλο κυλάει καὶ τρέχει,
Χωρὶς νὰ ξέρῃ ποῦ θὰ σταματήσῃ.

Τὴν εἶδα σὰν ἀτέλειωτο κι' ὁλάνοιχτο βιβλίο·
Κ' ἐδιάβαιναν οἱ αἰῶνες
Γεμάτοι φρίκη, σκοτεινιά, λαμπράδα, μεγαλεῖο,
'Σὰ νάπτανε τρανοῦ ζωγράφου εἰκόνες.

Καὶ μέσα ἐκεῖ τὰ μάτια μου σὲ δυὸ θωριαὶς μεγάλαις
Καρφώθηκαν· ἀκτῖνες
Ταὶς ἔλουζαν, 'ς τὸ πλάγι τους χλώμιαζαν ὅλαις ἡ ἄλλαις.
Καὶ λησμονήθηκα μπροστὰ 'ς ἐκείναις.

Ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴν τρίσβαθην ἀγκάλη,
Τῶν ἀστεριῶν ἀστέρι,
Ἀφρόπλαστη, ἡλιοστάλαχτη γεννιέται καὶ προβάλλει,
Ρόδα καὶ χάϊδια κλεῖ 'ς τὸ κάθε χέρι.

Μαζί της ἔρωτες, πουλιά, θεριά, δελφίνια, πλήθη
Νεράϊδες, ὅλαις, ὅλοι...
Κ' ἡ Πλάσις γιὰ νὰ τὴν δεχθῇ ξανάνιωσε κ' ἐχύθη,
Σὰ μοσχοβολισμένο περιβόλι.

Κ' ἡ δεύτερη... Σ' ἑνὸς βουνοῦ ραχούλα ἀνταριασμένη
Μαρτυρικός, ὡραῖος,

Digitized by Google

Φορεῖ στεφάνι ἀκάνθινο, σκύβει, βογγάει, πεθαίνει
Εἰς τὸν Σταυρὸν ἐπάνου ὁ Ναζωραῖος.

Χύνεται ἡ νύχτα, σειέται ἡ γῆ, κ' ἡ Πλάσις πέρα πέρα
Μαρμάρωσε καὶ στέκει
'Απ' τοῦ παιδιοῦ της τὸ χαμὸ πεντάρφανη μητέρα
Ποῦ τὴν ἐχτύπησε τ' ἀστροπελέκι.

Καὶ τότε μέσα ἀπ' τὰ βαθειὰ τὰ φυλλοκάρδια νοιώθω
Μιὰ προσευχὴ νὰ βγαίνῃ
Ἔτσι μὲ πόνο χριστιανοῦ κ' εἰδωλολάτρου πόθο
Μαζί, παράξενα ζευγαρωμένη :

— Ὦ ταῖρι ποῦ τὸ θρόνο σου τετράψηλο ἔχεις στήσει,
Ὦ Κύπρις ! ὦ Μεσσία !
Χαίρετε, θλίψι καὶ χαρά, τρισάγιο μεθύσι,
Τρισάγια θυσία !

Ὢ ! χαῖρε ποῦ τ' ἀνθρώπινο κορμὶ τ' ἀποθεώνεις,
Οὐρανογεννημένη.
Χαῖρε κ' Ἐσὺ ποῦ τῆς ψυχῆς πατρίδα φανερώνεις
Καινούρια, ὀνειρεμμένη !

Ὦ ! χαῖρε ποῦ γεννήθηκες γιὰ μᾶς μὲ γέλιο πλάνο
'Στὸ μαγικό σου στόμα,
Κ' Ἐσὺ ποῦ πέθανες γιὰ μᾶς καὶ 'ς τὸν Σταυρὸν ἐπάνω
Μ' ἀγάπης λόγια ἀκόμα !

Θεά ! 'ς τὴν γῆν κατέβασες τὸν οὐρανὸ μὲ χέρια
Φωτοπεριχυμένα,
Θεέ ! κι' ἀνέβηκεν ἡ γῆ ψηλότερ' ἀπ' τ' ἀστέρια
Πιστεύοντας 'Εσένα !

Τοῦ κόσμου ποῦ ὀνειρεύεται καὶ κλαίει κι' ἀναγαλλιάζει
Σεῖς εἶσθε οἱ δύο πόλοι,
Σεῖς ἡ διπρόσωπη Ζωὴ ποῦ λάμπει κι' ἀγκαλιάζει
Τὴν οἰκουμένην ὅλη !

Κι' ἂν καμμιὰ μέρα ὁ ἄνθρωπος ὑψώσῃ τὸ κεφάλι
Ὡς τὰ οὐράνια ὕψη
Καὶ κάθε δύναμι ἀρνηθῇ, κάθε θεὸ προσβάλῃ,
Κάθε βωμὸ συντρίψῃ,

Καὶ γκρεμισμένοι ἀπὸ ψηλὰ οἱ θεοὶ 'ς τὰ καταχθόνια
Λησμονηθοῦν κ' ἐκεῖνοι,
Πάντα θεοὶ θὰ εἶνε τῆς γῆς ἡ 'Εμμορφιὰ ἡ αἰώνια
Κ' ἡ αἰώνια Καλοσύνη !

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΟΠΟΙΟΣ ΦΥΛΑΕΙ ΤΑ ΡΟΥΧΑ ΤΟΥ...

Μονόλογος

Δωμάτιον φοιτητοῦ. Θύρα εἰς τὸ βάθος καὶ παρ' αὐτὴν παράθυρον· πρὸς τὰ δεξιὰ ἕτερον παράθυρον ἀνοικτόν· πρὸς τ' ἀριστερὰ θύρα κλεισμένη. Μία κλίνη εἰς μίαν γωνίαν ἀποκρυπτομένη ἐν μέρει ἀπὸ ἓν paravent. Τραπέζιον μὲ βιβλία, δύο καρέκλαι, ἕνα σεντοῦκι.

(Αἰρομένης τῆς αὐλαίας, φαίνεται ὁ ΝΙΚΟΣ φορῶν κοιτωνίτην παλαιόν, περιερχόμενος τὰ διάφορα μέρη τοῦ δωματίου καὶ ἐρευνῶν μετ' ἄκρας ἀνησυχίας καὶ δυσφορίας).

ΝΙΚΟΣ

Τίποτε! πουθενά.... ἔγειναν ἄφαντα! (*Ἐρευνᾷ ὑπὸ τὴν κλίνην, ὑπὸ τὸ τραπέζιον, ὄπισθεν τοῦ κιβωτίου*) οὔτε ἴχνος!... Μὰ τί ἔγιναν ἐπὶ τέλους τ' ἀναθεματισμένα; (*Προχωρεῖ εἰς τὴν θύραν καὶ σύρει τὸν μοχλόν*). Ἡ θύρα ἦτο κλειστή!.. ὁ σύρτης βαλμένος. Κανεὶς δὲν ἐμβῆκε μέσα!... μὰ αὐτὸ καταντᾷ μαγεία, λεκανομαντεία, ὑπνωτισμός! . . . Καλέ, τὰ ροῦχά μου!... τὰ ροῦχά μου τὰ καινούρια... τὰ μονάκριβα, ποῖος μοῦ τὰ ἐπῆρε; ... τί ἔγειναν; (*Τριγυρίζει πάλιν.*)

Θεέ μου! μοῦ ἔρχεται νὰ χάσω τὸν νοῦν μου. Εἶμαι ἔξυπνος ἢ κοιμοῦμαι; εἶμαι στὰ σωστά μου ἢ μοῦ ἔστριψε ἡ βίδα; Ἂς σκεφθῶ λιγάκι διὰ νὰ ἐνθυμηθῶ. (*Στέκει καὶ συλλογίζεται.*) Χθὲς τὸ βράδυ ὁποῦ ἐπέστρεψα εἰς τὸ δωμάτιόν μου τὰ ἐφοροῦσα ἢ δὲν τὰ ἐφοροῦσα; Πῶς δὲν τὰ ἐφοροῦσα!... Ἀμ' τί! ἤθελα νὰ γυρίζω εἰς τοὺς δρόμους ὡσὰν τὸν πρωτόπλαστον; αἴ! ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῆς κοσμογονίας, ὁποῦ μία συκιὰ ἐχρησίμευεν ὡς ἐμποροραπτικὸν κατάστημα, ὁ Θεὸς ἔπλασε χίλια δυὸ πράγματα καινούρια καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὰ κρατητήρια τῆς Ἀστυνομίας καὶ τὸ Φρενοκομεῖον. Λοιπὸν εἶχα τὰ ροῦχά μου ... Τὰ εἶχα, εἶμαι βέβαιος ἀδελφέ! ἦλθα μέσα σιγὰ σιγὰ μάλιστα, διὰ νὰ μὴ μὲ πάρῃ μυρωδιὰ ἡ σπιτονοικοκυρά μου, ἡ ὁποία ὅμως μ' ἐκατάλαβε κ' ἐξερόβηξε ... ἄς εἶνε! ἄναψα τὸ κερὶ καὶ τὰ ἔβγαλα, ἐδῶ τὰ ροῦχά μου (*Δεικνύει ἓν μέρος ἐντὸς τοῦ δωματίου*). Καὶ μὲ τί προσοχὴν μάλιστα τὰ ἔβγαλα, διὰ νὰ μὴ τσαλακωθοῦν, ἐπειδὴ ἦσαν βρεγμένα!...Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα ὅτι ἤθελα νὰ τ' ἁπλώσω ἔξω νὰ στεγνώσουν, ἀλλὰ ἔπειτα διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον τὰ ἐτοποθέτησα ἐδῶ, ἐπάνω εἰς τὴν καρέκλαν... σιμὰ εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ὁποῖον ἄφηκα ἀνοικτόν. (*Τύπτει τὸ μέτωπον διὰ τῆς παλάμης, ὡς νὰ τοῦ ἐπῆλθεν αἰφνίδιος σκέψις.*) Ἄ! ... ἄ! τώρα ἐκατάλαβα!... δυστυχία μου!... μοῦ τὰ ἔκλεψαν οἱ λωποδύται μὲ τὴν νέαν μέθοδον τοῦ ἀγκιστρίου! Ἔτσι εἶνε χωρὶς ἄλλο!... τί σκοτίζομαι!.... Ἐφευρετικοὶ ἄνθρωποι ὡς τόσον αὐτοὶ οἱ λωποδύται! κάθε ἡμέραν καὶ ἀπὸ μίαν μέθοδον ξετρυπώνουν! Σοῦ λέγουν ὅτι ἔχομεν ἀστυνομικοὺς κλητῆρας ὁποῦ δὲν ἀξίζουν· μὰ ἂν ἤξιζαν τίποτε οἱ κλητῆρές μας, νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι οἱ λωποδύται θὰ εὕρισκαν καμμίαν μέθοδον νὰ τοὺς κλέψουν καὶ αὐτούς!

Ὁρίστε! ὅποιος φυλάει τὰ ροῦχά του ἔχει τὰ μισά, λέγει μία παροιμία· ἄμ δέ;.. ἰδοὺ ὁποῦ ὅποιος φυλάει τὰ ροῦχά του τὰ χάνει ὅλα!.. Ἄχ!.. ἐκείνη κακοχρονονάχῃ, ἐκείνη ἡ Σταματίνα ... ἡ Σταυρούλα... ἡ Μαρίκα... πῶς περίδρομο τὴ λένε; ἡ ὑπηρέτρια, καλέ, τοῦ δικηγόρου ἐδῶ παρακάτω;.. ἡ Σοφία... ἄ ναί!.. ἐκείνη μοῦ τὰ φταίει ὅλα! Μία ἐργολάβα!.. Θεὲ φύλαττε!.. Ἐνῷ τὰ εἶχε τόσο καλὰ μ' ἐμένα, τὰ εἶχε ψημένα μαζί μου, ἔκανε γλυκὰ μάτια καὶ μὲ τὸν Δῆμον, ἕνα ἐπιλοχίαν, καὶ Κύριος οἶδε μὲ πόσους ἄλλους σύλαμοὺς καὶ ἐνωμοτίαις!.. Καλὰ ὁποῦ εἴμεθα φίλοι μὲ τὸν Δῆμον καὶ μοῦ τὸ ἐξεμυστηρεύθη. Ἀπεφασίσαμεν νὰ λύσωμεν τὴν διαφορὰν μας δι' ἀντιπαραστάσεως, δηλαδὴ νὰ ἐρωτήσωμε τὴν ἰδίαν ποῖον ἀπὸ τοὺς δύο μας θέλει νὰ ἐκλέξῃ, ἐμὲ τὸν Νίκον, ἢ τὸν Δῆμον, καὶ τὰ ἐν Νίκῳ μὴ ἐν Δήμῳ. Τὴν ἐπεριμέναμεν εἰς τὸ ἀντικρυνὸ καφενεῖον καὶ ἤλπιζα νὰ κάμω φιγοῦρα μὲ τὴ ρημαδιακὴ τὴν καινούρια φορεσιά!.. Ὅταν τὴν εἶδα εἰς τὸ παράθυρον τῆς κουζίνας, ἦτον ἐπάνω ποὺ βράδυαζε, ἔδωσα τὸ σύνθημα: Σοφία, ὀρθοί!.. καὶ ἐπροχωρήσαμεν ἐν παρατάξει μάχης καὶ ἐσταθήκαμεν ἀποκάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Πιάνομεν τὸ τραγοῦδι: *Γαλιάνδρα μου, χρυσὸ πουλί*!.. προβαίνει αὐτὴ εἰς τὸ παράθυρον. Τότε ἀρχίζει ὁ Δῆμος:— Ἄχ! μοῦ μάρανες τὰ τζιέρια!..—Ἀρχίζω ἐγώ: —Ἄχ! μ' ἔφαγες! —Νὰ χαθῆτε, συχαμένοι! ἀπαντᾷ ἡ Σοφία ἀπ' ἐπάνω. Φαίνεται ὅτι αὐτὴ ἡ συμμαχία δὲν τῆς ἄρεσε διόλου καὶ ὅταν ἠθελήσαμεν νὰ προκαλέσωμεν τὴν ἐξήγησιν, δὲν ἐβράδυνε διόλου νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀπάντησιν, ἡ ὁποία συνίστατο... εἰς μίαν τόσην μεγάλην λεκάνην, μὲ τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπερίχυσε. Τί περιεῖχεν ἡ λεκάνη, μάρτυς μου ὁ Θεὸς ὅτι δὲν εἶδα, ἀλλὰ βεβαίως δὲν ἦτο ἀνθόνερον! Ὁ Δῆμος ἔγεινε μούσκεμα· ὡμοίαζε μὲ ἔμψυχον σιντριβάνι. Ἐγώ, κάτι λιγώτερο, ἀλλὰ τέλος πάντων ἀρκετὰ λουσμένος καὶ ἐγώ. Τί νὰ κάμωμε τότε; ἦτο καὶ φόβος μὴν τὸ πάρῃ χαμπάρι ἡ γειτονιὰ καὶ γίνωμεν ρεζίλι. Ἐπήραμε τὰ βρεμμένα μας κι' ἀπὸ δῶθε πᾶν οἱ ἄλλοι!.. Τώρα, ἂν αὐτὴ ἡ στρίγγλα μᾶς ἔδιδε καμμίαν ἄλλην ἀπάντησιν, στερεὰν καὶ ὄχι ὑγράν, δὲν θ' ἀναγκαζόμουν νὰ βάλω τὰ ροῦχά μου εἰς τὸ παράθυρο διὰ νὰ στεγνώσουν καὶ νὰ πάθω αὐτὴν τὴν συμφοράν. Ἄχ!.. ἔννοιά σου, καϋμένη, καὶ θὰ μοῦ τὴν πληρώσῃς!

(*Περιπατεῖ σκεπτικὸς ἐντὸς τοῦ δωματίου*)

Καϋμένα ροῦχα!... τόσον εὔμορφα, τόσον καλοφτιασμένα, τόσον κομψά!... Καὶ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι δὲν τὰ ἐπλήρωσα ἀκόμη καὶ Κύριος οἶδε πότε θὰ τὰ πληρώσω!... καὶ νὰ συλλογίζωμαι ὅτι ἀπὸ τὰ χθὲς ἐπρόσθεσα μίαν ἀκόμη γραμμὴν εἰς τὸ λαβυρινθῶδες λοξοειδὲς δρομολόγιον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθῶ καθ' ἑκάστην εἰς τὰς ἐξόδους μου!... Ὁ καϋμένος ὁ θεῖός μου, ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ θεοφοβούμενος, ἄλλο δὲν μοῦ ἔλεγεν ἕως τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου, παρὰ νὰ κάμνω πάντοτε τὰ χρέη μου καὶ ν' ἀκολουθῶ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Τὴν πρώτην συμβουλὴν τὴν ἠκολούθησα πιστῶς κ' ἔκαμα χρέη πολλά!!... ὅσα ἠμποροῦσα!... Ἀλλὰ ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ δὲν μοῦ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκπληρώσω τὴν δευτέραν του συμβουλὴν περὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Ὅταν ἐξέρχωμαι, πιάνω πραγματικῶς τὸν τὸν ἴσιον δρόμον καὶ φθάνω μέχρις ἑνὸς σημείου, ὅτε διὰ μιᾶς ἐνθυμοῦμαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ περάσω ἀπ' ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον, διότι ἐκεῖ χρεωστῶ

Digitized by Google

μερικὰ ψιλά. Λοιπὸν — στροφὴ ἐπὶ δεξιά! Παίρνω τότε τὸν ἄλλον δρόμον· ὕστερα ἀπὸ ὀλίγα βήματα εἶνε τὸ ζαχαροπλαστεῖον· ἄλλο ὀδόφραγμα.—Στροφὴ ἐπ'ἀρι-στερά! Προχωρῶ..παρακάτω, εἶνε ὁ παπουτσής μου!... μετα-βολή!... Ὑστερώτερα εἶνε τὸ κουρεῖον... ἄλλος ἑλιγμός!... Ἀπ'ἐδῶ πάλιν εἶνε τὸ καφενεῖον, ὁποῦ ἔπαιζα μπιλλιάρδο... ὑποχώρησις!... (*Ἐνῷ ὁμιλεῖ, ταὐτοχρόνως ἐκτελεῖ ἐπὶ τῆς σκηνῆς διαφόρους στροφὰς καὶ ἑλιγμούς.*) Καὶ τοιουτοτρόπως ἀποτελεῖται μία γραμμὴ ἀτελεύτητος ἀπὸ ζιγκ-ζάγκ, ὥστε διὰ νὰ ὑπάγω ἀπὸ τὴν Νεάπολιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, καταντῶ πολλάκις νὰ περάσω ἀπὸ τὸν Ἅγιον Φίλιππον.

Καὶ τώρα τί νὰ πράξω ;,. Πῶς θὰ ἐξέλθω ; πῶς θὰ καταβῶ εἰς τὸν Πειραιᾶ, διὰ νὰ ὑποδεχθῶ τὸν κὺρ Θεοφύλακτον καὶ τὴν δεσποινίδα Θεοδώραν, τὴν μέλλουσαν μνηστήν μου ;.. Μὰ τί μοῦ ἦλθε χθὲς νὰ πωλήσω εἰς τὸν Ἑβραῖον τὰ παληά μου ῥοῦχα διὰ νὰ ἔχω χαρτζιλίκι!.. Δὲν ἦτο περίφημη ἡ φορεσιά, ἀλλὰ τέλος πάντων, εἰς τὴν ἀνάγκην!... Καὶ πρέπει νὰ εἶνε καὶ ἀργά!... Ὦ Θεὲ τῶν πατέρων μου!.. σὺ ὅστις ὡδήγησες τοὺς Ἑβραίους νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, φώτισε καὶ αὐτὸ τὸ τέκνον τοῦ Ἰσραὴλ νὰ περάσῃ πάλιν ἀπ' αὐτὸν τὸν δρόμον ; (*Ἀκούεται εἰς τὴν ὁδὸν φωνὴ πλανοδίου Ἰουδαίου* : Π α λ η ὰ ῥ ο ῦ χ' ἀ γ ο ρ ά ζ ω; Ἅ! νάτος!... Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ μου! σ'εὐχαριστῶ, διότι μὲ εἰσήκουσες, σ' εὐχαριστῶ διότι ἐπιτρέπεις νὰ εὑρεθῇ ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος γδύνει ὅλον τὸν κόσμον νὰ ἐνδύσῃ ἐμέ! (*Ὁρμᾷ εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον καὶ φωνάζει*) Αἴ σύ!..'Ανανία!., Μελχισεδὲκ!.. Ἱεροβοάμ! πῶς σὲ λέν!.. ἔλα ἐδῶ!., Ἐδῶ ναί!.. Μπᾶ! εἶνε ὁ ἴδιος ὁ χθεσινός... νὰ καὶ ἡ παληά μου φορεσιά, ποῦ τὴν ἔχει στὸν ὦμόν του. Τί εὐτύχημα! τοὐλάχιστον θὰ εἶνε τὰ ἰδικά μου ῥοῦχα καὶ θὰ μοῦ ταιριάζουν!.. Πόσον θέλεις δι' αὐτὰ τὰ ῥοῦχα ;.. Αὐτὰ ναί!,. Τριάντα πέντε φράγκα ;.. Τρομάρα νὰ σοῦ'λθῃ!.. Δὲν σοῦ τὰ ἐπούλησα, βρέ, ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐχθὲς διὰ δεκαπέντε ; Ἂν ἤξευρα πῶς ἡ ἀξία τῶν ῥούχων μου αὐξάνει καθ' ἑκάστην κατὰ ἕνα εἰκοσόφραγκον θὰ τ' ἄφινα ἐπάνω μου σαράντα χρόνια! Δὲν κάνει εἴκοσι ;... Εἰκοσιπέντε ; Ὄχι ;.., Τί νὰ γείνῃ!... Δὲν εἶνε τώρα ὥρα γιὰ παζάρια... ἂς εἶνε!.. στάσου!... (*Στρέφεται καὶ παρατηρεῖ πρὸς τὴν θέσιν, ἔνθα ὑπῆρχον τὰ κλαπέντα ἐνδύματά του.*) Ὤ!.. καὶ τὸ πορτοφόλι μου ;.. Ἦτο μέσα εἰς τὴν τσέπη τοῦ ῥούχου ὁποῦ μοῦ ἔκλεψαν... Πάει κι' αὐτό!.. Καὶ τὸ ῥολόγι μου ;.. καὶ αὐτὸ τὸ εἶχα ἀφίσει εἰς τὸ γελέκο μου!.. Ὢ δυστυχία μου!.. (*Τραβᾷ τὰ μαλλιά του.*) Τώρα τί θὰ κάμω ; (*Ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὸ παράθυρον.*) Δὲν μοῦ τὰ δίνεις καὶ νὰ περάσῃς αὔριον νὰ σὲ πληρώσω ; Στάσου, βρέ, μὴ φεύγῃς!.. (*Στρέφεται πάλιν.*) Τί νὰ τοῦ δώσω ;.. (*Ἐπιστρέφει εἰς τὸ παράθυρον.*) Σοῦ δίνω τὸ στρῶμά μου... (*Στρέφεται πάλιν, ἁρπάζει βιβλία τινὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ ἐπιστρέφει ἐκ νέου εἰς τὸ παράθυρον.*) Νά!.. σοῦ δίδω καὶ τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον...νὰ μάθῃς, κακομοίρη, καὶ ὀλίγη δικαιοσύνη, ὁποῦ δὲν εἰξεύρεις ἀπὸ ποῦ κρατεῖ ἡ σκούφια της.. Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ σοῦ δώσω καὶ εἴκοσι φράγκα ἀκόμη . . . σοῦ δίδω συνάλλαγμα! . . . Σοῦ τὸ ὁρκίζομαι εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην . . . εἰς ἐκείνην τὴν διαθήκην, ὁποῦ ἔχει κάμει ὁ θεῖός μου πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ μοῦ ἀφίνει ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του... Φεύγεις ; . . στάσου, βρέ, στάσου! . . . Ἄχ, ὁ τσιφούτης τοῦ διαβόλου, ἔφυγε ! . . Ποῦ νὰ ἔχῃς τὴν λέπραν τοῦ Γιεζεὶ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα!.. (*Ἐπιστρέφει ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ καταπίπτει ἐξηντλημένος ἐπὶ μιᾶς ἕδρας*). Ὁρίστε τύχη! . . ὁρίστε συμβάν! . μὰ αὐτὸ καταντᾷ φαντασμαγορία!.. Καὶ τὸ ἀτμόπλοιον τώρα πρέπει νὰ ἔφθασεν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Δὲν εἰξεύρω τί ὥρα εἶνε ἀκριβῶς, ἐπειδὴ μοῦ ἐπῆραν καὶ τὸ ῥολόγι, ἀλλὰ βέβαια πρέπει νὰ εἶνε ἀργά. Θὰ ἦλθε ἀφεύκτως ὁ κύριος Θεοφύλακτος καὶ ἡ κόρη του, ἀφοῦ μοῦ ἐτηλεγράφησαν ἀπὸ χθὲς ὅτι ἐπεβιβάσθησαν. Τί θὰ εἰποῦν, ὁποῦ δὲν ἐπῆγα νὰ τοὺς ὑποδεχθῶ εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπως εἴχαμεν συμφωνήσει ; . . Μὰ μπορεῖ νὰ χαλάσῃ καὶ ὁ γάμος ; . . Νὰ χάσω τὴν προῖκα, νὰ χάσω καὶ τὴν Θεοδώραν! . . τέτοιο κορίτσι ἀφράτο. Δὲν πιστεύω ν' ἀσχήμισε ἀπὸ τὰ πέρυσι ὁποῦ τὴν εἶδα!.. μόνον πῶς εἶνε κομματάκι προωδευμένη εἰς ταῖς ἐρωτοδουλειαίς ... Ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ἀντηλλάξαμεν ἓξ ῥαβασάκια . . . Καὶ νὰ ἰδῇς ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ ξεκινήσουν νὰ ἔλθουν ἐδῶ εἰς τὸ δωμάτιόν μου, διότι εἶχα τὴν ἀνοησίαν νὰ τοὺς γράψω τὴν διεύθυνσίν μου . . . Νὰ ἔλθουν νὰ μὲ ἰδοῦν εἰς αὐτὸ τὸ χάλι, σὰν τὸν Ἰώβ! . . καὶ μάλιστα ὕστερα ἀπὸ τὰς συστάσεις τοῦ θείου μου . . . Διότι φαντάζομαι πῶς ἐσυμφωνήθη αὐτὸ τὸ συνοικέσιον! . . . Μοῦ φαίνεται πῶς τοὺς βλέπω τοὺς δύο γέρους εἰς τὸ καφενεῖον τοῦ Χατζῆ-Στάθη, ὕστερα ἀπὸ δεκατέσσαραις παρτίδαις τάβλι νὰ συνομιλοῦν ... (*Μιμεῖται*). Ὁ θεῖός μου βγάζει τὴν ταμπακέραν του, παίρνει μίαν πρέζαν κ' ὕστερα μ' ἕνα μειδίαμα καὶ μὲ καμάρι ἀρχίζει :

— Σοῦ'χω, πωρίζεις, κὺρ Θεοφύλακτε, ἕναν ἀνεψιόν! . . μὰ δὲν εἰξεύρεις τί πρᾶγμα! . . μάλαμμα! . . Τί ἐπαίνους μοῦ λέγουν γι' αὐτὸν ὅσοι ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἀθήνα! . . τί χρυσὸς νέος! . . . ἐπιμελής, φρόνιμος, οἰκονόμος . . . ὅλη μέρα στὴ μελέτη . . . ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο καὶ στὸ δωμάτιό του . . .

Ὁ κὺρ Θεοφύλακτος, ὁ ὁποῖος ἐξασκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κηροποιοῦ πρὸ πολλῶν ἐτῶν καὶ ἔχει καζαντήσει ἀρκεταὶς χιλιάδες, καὶ καμμιὰ φορὰ ἀναπληρώνει καὶ τὸν ἀριστερὸν ψάλτην εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἀρχίζει μ' ἐκείνη τὴ φωνή, σὰν νὰ ἔψαλλε τὸ Χερουβικόν.

— Ἀμ' ἡ κόρη μου, καπετὰν Κωσταντῆ ; τί κορίτσι, αἴ ; . . τί τζοβαίρι! . . ἔχει νὰ πῇ ἡ γειτονιὰ διὰ τὰ προτερήματά της . . . τί φρονιμάδα! . . . τὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ της, ποῦ λέγει ὁ λόγος, δὲν τὸ εἶδε ἀκόμη! . .

Ὁ θεῖός μου . . .

— Αἴ, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι, κὺρ Θεοφύλακτε, δὲν κάμνουμε μιὰ δουλειά ; νὰ τοὺς ταιριάξωμεν καὶ νὰ συμπεθερέψωμεν ; Σὰν παληοὶ φίλοι ποῦ εἴμαστε νὰ ἰδοῦμε καὶ αὐτὴ τὴ χαρὰ στὰ γηρατειά μας! . . . Ξεύρεις ὅτι ὅλη τὴν περιουσία μου σ' αὐτὸ τὸ παιδί, τὸν Νίκον θὰ τὴν ἀφίσω.

Ὁ κὺρ Θεοφύλακτος μὲ συγκίνησιν :

— Καπετὰν Κωσταντῆ! . . εὐλογημένη νἆνε ἡ

Digitized by Google

ὥρα ὁποῦ τὸ ἀκούω ἀπὸ τὸ στόμα σου, γιατὶ ἐλογάριαζα ἐγὼ νὰ σοῦ κάμω αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν . . . . Ξεύρεις ὅτι κ' ἐγὼ ὅ,τι ἐδούλευα τόσον καιρὸν γιὰ τὴ Θεοδώρα μου τὰ ἔχω . . .

— Τόκα λοιπόν !—Τόκα !—Οἱ δύο γέροι μένουν κατευχαριστημένοι· τραβοῦν καμπόσαις μαστίχαις καὶ ἀποφασίζουν νὰ κάμῃ ἕνα ταξεῖδι τώρα τὸν Μάϊον ὁ κύριος Θεοφύλακτος ἕως τὰς Ἀθήνας, ὁποῦ ἔχει κἄτι ὑποθέσεις καὶ νὰ πάρῃ μαζί του καὶ τὸ κορίτσι, «γιὰ νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸ μιὰ σταλιὰ κόσμο» κ' ἔρχονται ἐδῶ νὰ ἰδοῦν τὸν Παρθενῶνα, τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸν γαμβρόν ! . . τὸν ὑποφαινόμενον ! . . Καὶ νὰ ἔλθουν νὰ μ' εὕρουν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ! . . (*Ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ μετ' ἀγανακτήσεως.*) Ἄ, ὄχι ! . . ὄχι ! . . δὲν γίνεται ! . . Τὸ βασίλειόν μου δι' ἕνα ἵππον ! ἔλεγε κάποιος βασιλεύς. Δίδω κ' ἐγὼ τὸ δίπλωμά μου . . . ἐκεῖνο ὁποῦ θὰ πάρω . . . δι' ἕνα σουρτοῦκο καὶ δι' ἕνα πανταλόνι . . . Τοὐλάχιστον νὰ ἠμπορέσω νὰ ἐξέλθω, νὰ δανεισθῶ καμμιὰν ἐνδυμασίαν, ὀλίγα χρήματα . . . Ναί, ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρω τὸ σουρτοῦκο καὶ τὸ παντελόνι ; (*Σκέπτεται.*) Μιὰ ἰδέα ! . . νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν σπιτονοικοκυρά μου ; αὐτὴ εἶχε μίαν φορὰν ἄνδρα, ὅπως λέγει, καὶ τώρα ὁ συχωρεμένος θὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον νὰ τὸν διορίσῃ ἐπιστάτην εἰς τὴν πίσσαν τῆς Κολάσεως, διὰ ν' ἀνταποδώσῃ ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν καλή του γυναῖκα ὅσα μαρτύρια ἐτράβιξε σιμά της ἐδῶ εἰς τὴν ζωήν!.. Νὰ τῆς ζητήσω νὰ μοῦ δώσῃ δανεικὸ κανένα παληὸ ῥοῦχο τοῦ μακαρίτη ; . . Μὰ ποῦ δὲν ἔχω τὸ θάρρος ; Εἶνε δύο μέραις περασμέναις ἀπὸ τὸ μῆνα καὶ εἶνε εὐκολώτερον νὰ πιάσῃς φιλία μὲ ὅλας τὰς Γοργόνας καὶ τὰς Ἐριννύας τῆς Μυθολογίας παρὰ μὲ αὐτήν, ἅμα εἶνε περασμένος ὁ μῆνας . . . Αὐτή, μωρὲ μάτια μου, ἂν ἔζουσε στὴν ἐποχὴ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, θὰ τὸν ἐμαχαίρωνε πρὶν τοῦ Βρούτου, διότι ἔκαμε τὸ ἔτος νὰ ἔχῃ δώδεκα μῆνας καὶ ὄχι εἰκοσιτέσσαρας διὰ νὰ παίρνῃ νοῖκι κάθε δεκαπέντε 'μέραις ! . . Ἀλλὰ τώρα τί νὰ κάμω ;.. ἕνεκα τῆς ἀνάγκης θὰ ἔμβαινα καὶ μέσα εἰς θηριοτροφεῖον... Ἂς κάμω τὸν σταυρόν μου καὶ ἂς ἀποταθῶ πρὸς αὐτήν ! . . Συγχωρᾶτέ με καὶ ὁ Θεὸς σχωρέσ' σας ! . . (*Σταυροκοπεῖται καὶ μεταβαίνων ἀνοίγει τὸ παρὰ τὴν θύραν τοῦ βάθους παράθυρον*) Κυρὰ Μιχάλαινα ! . . ξεύρεις, μοῦ ἐπῆραν τὰ ῥοῦχα . . . Ὄχι, καλέ, ἡ πλύστρα ! . . (Εἶνε καὶ κουφὴ ποῦ ἀναθεμάτην !) οἱ λωποδύται ! . . ναί !.. Τώρα τί νὰ γείνῃ ! . . βέβαια ! . . Σὲ παρακαλῶ, κύτταξε νὰ βρῇς νὰ μοῦ δώσῃς δανεικὰ ὅ,τι ῥοῦχα ἀνδρίκια ἔχεις τοῦ μακαρίτη . . . καὶ κανένα καπέλλο . . . Ἔχω ἀνάγκην νὰ ἔβγω ἔξω . . . νὰ κατεβῶ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὁποῦ ἔρχεται ἕνας συγγενής μου καὶ μοῦ φέρνει χρήματα . . . (Ἂς τῆς εἴπω αὐτὸ διὰ νὰ τὴν καλοπιάσω)... Τί ὥρισες ; . . . τὸ νοῖκι ; (Στὸ νοῦ της τὸ ἔχει ἡ στρίγγλα !) Ἀκοῦς ἐκεῖ ! .. τί λόγος ! . . . θὰ σοῦ πληρώσω καὶ μία ἐξαμηνία ἐμπρός ! . . . Δὲν μπορῶ νὰ κατεβῶ· νὰ μοῦ τὰ δώσῃς, σὲ παρακαλῶ, μ' ἕνα καλάμι ἀπὸ κάτω... ἀπὸ τὸ παράθυρον ... (*Στρέφεται καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν σκηνήν*). Τὸ ἔχει, βλέπετε, ἡ ἡμέρα, νὰ μπαίνουν καὶ νὰ βγαίνουν τὰ ῥοῦχα ἀπὸ τὸ παράθυρον ! . . Μὰ δὲν ἔχω κ' ἐγὼ κανένα ῥοῦχο ; . . Μήπως ὑπάρχει κανένα παληὸ γιλέκο τοὐλάχιστον εἰς τὸ σεντοῦκί μου ; (*Τρέχει μετὰ σπουδῆς καὶ ἀνοίγει τὸ κιβώτιον*). Τίποτε!., ὅλο ἀσπρόρρουχα ! . . ἄ ! . . νὰ καὶ μία βελάδα!.. (*Ἐξάγει μίαν παλαιὰν βελάδαν σχισμένην*). Εἶνε ἐκείνη ποῦ ἄφισε ὁ Λεωνίδας ἀπὸ τὰ καρναβάλια ! . . Καλὰ ποῦ δὲν τὴν ἐνθυμήθηκα χθές, εἰδεμὴ θὰ τὴν ἔδιδα καὶ αὐτὴν εἰς τὸν Ἑβραῖον, ὁ ὁποῖος σήμερα θὰ μοῦ ἐζητοῦσε δι' αὐτὴν ἑκατὸν φράγκα ! . . Μὰ τί νὰ τὴν κάμω τὴν βελάδα ; . . μπορῶ νὰ ἔβγω ἔξω μασκαρᾶς τώρα τὸν Μάη ; (*Στρέφεται πρὸς τὸ παράθυρον τοῦ βάθους καὶ διακρίνει ἐπὶ τῆς ἄκρας ξύλου μίαν βράκαν καὶ ἓν κασκέτον τῆς Ἐθνοφυλακῆς*). Οὔ ! . . . νά τα τὰ Καρναβάλια ποῦ ἐγύρισαν ὀπίσω ! . . . (*Πλησιάζει καὶ τὰ παραλαμβάνει*). Μιὰ βράκα!... ἕνα καπέλλο τῆς Ἐθνοφυλακῆς !... αὐτὴ εἶνε ὅλη ἡ κληρονομία τοῦ μακαρίτη ;... τίποτε ἐπωμίδας δὲν ἔχει ;... ἀμφιμασχάλια ;... ἀρβύλας ;... Τί νὰ γείνῃ, κυρὰ Μιχάλαινα !...ἀφοῦ δὲν ἔχεις ἄλλο !... εὐχαριστῶ !... (*κατ' ἰδίαν*). Ὤ, ποῦ νὰ σὲ πνίξουν στὸ γιαλό, μέσα σὲ δαύτη !... (*Ἐπιστρέφει εἰς τὸ προσκήνιον*). Βράκα !... ἔλα Χριστὲ καὶ Παναγιά !... Μοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξις νὰ τὴν φορέσω γιὰ νὰ ἰδῶ πῶς μοῦ πάει... (*Ἀποσύρεται ὄπισθεν τοῦ* paravent *ἐξάγει τὸν κοιτωνίτην καὶ τὴν φορεῖ, ἐνῷ ταυτοχρόνως ὁμιλεῖ*). Μοῦ ἤτανε γραφτὸ καὶ αὐτὸ νὰ φορέσω βράκα !... Ποῖος νὰ μοῦ τὸ ἔλεγε χθὲς ποῦ ἐφοροῦσα τὰ καινούρια ῥοῦχα κ' ἔκανα τὸν λιμοκοντόρον ! Μωρ' αὐτὸ εἶνε ἀερόστατον ! . . . (*Ἐξέρχεται εἰς τὴν σκηνήν*). Πῶς θὰ φαίνωμαι!.. Αἴ ! καὶ ὕστερα τί θὰ βάλω ἀπὸ πάνω ; τὴν βελάδαν ; (*Φορεῖ τὴν βελάδαν*). Καὶ ἀκολούθως φυσικὰ τὸ καπέλλον τῆς Ἐθνοφυλακῆς. (*Φορεῖ τὸ καπέλλον*). Τώρα εἶμαι σωστός !... Ὁρίστε, κύριοι, εἰς τὸ ἀξιοπερίεργον τέρας !..μιὰ δεκάρα ἡ εἴσοδος !.. Μὰ μπορεῖ νὰ ἔβγω ἔξω στὸν δρόμον ἔτσι;.. Ἐκτὸς ἂν θέλω νὰ μὴ φανε εἰς τὴν Ἀθῆνα αὐγολέμονο γιὰ ἕνα μῆνα, ἐπειδὴ ὅλα τὰ αὐγὰ καὶ τὰ λεμόνια θὰ πέσουν ἐπάνω μου !.. Θεέ μου, τί νὰ κάμω !.. καὶ ἡ ὥρα προχωρεῖ ! . . Τώρα τὸ ἀτμόπλοιον θὰ εἶνε ὄχι στὸν Πειραιᾶ, ἀλλὰ σταῖς Παράγκαις ... Δὲν ὑπάρχει κανὲν ἄλλο μέσον; (*Στρέφεται καὶ κυττάζει τὴν πρὸς ἀριστερὰν θύραν*). Ἄ !.. ἐκεῖ μέσα, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ γειτονά μου τοῦ Διάκου . . . κἄτι εἰμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ . . . πιθανὸν νὰ ἔχῃ τίποτε ῥοῦχα ὁ Διάκος, διὰ νὰ ἐξέρχεται καμμιὰ φορὰ τὸ βράδυ χάριν . . . πολιτικῆς ὑπηρεσίας. (*Πλησιάζει εἰς τὴν θύραν*) Εἶνε κλειστή... ἀλλὰ τί μὲ μέλει ; θὰ τὴν σπάσω !... αὐτὴν τὴν ὥραν εἶμαι ἱκανὸς νὰ διαπράξω καὶ κλοπὴν διὰ ῥήξεως. (*Ὠθεῖ βιαίως τὴν θύραν καὶ τὴν ἀνοίγει, εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται πάραυτα, κρατῶν ἓν ῥάσον καὶ ἓν καλυμμαύχιον*). Ἀλλοίμονον !... ἀτυχία !... δὲν ὑπάρχουν ἄλλα παρὰ αὐτά !... Νὰ μεταμφιεσθῶ ὡς παπᾶς ; (*Ἐξάγει τὴν βελάδαν καὶ φορεῖ τὸ ῥάσον*). Δὲν μοῦ πηγαίνει... θὰ μὲ καταλάβουν καὶ τότε θὰ μὲ σύρουν εἰς τὸ κρατητήριον ὅτι ἐβγῆκα ἔξω νὰ κλέψω διὰ τῆς μεθόδου τοῦ παπᾶ ! (*Ἐξάγει τὸ ῥάσον καὶ φορεῖ πάλιν τὴν βελάδαν*). Ἔτσι πρέπει νὰ ἔβγω καὶ ὁ Θεὸς βοηθός !..ἕως νὰ καταφύγω εἰς τὸ δωμάτιον κανενὸς φίλου μου καὶ νὰ πάρω δα-

Digitized by Google

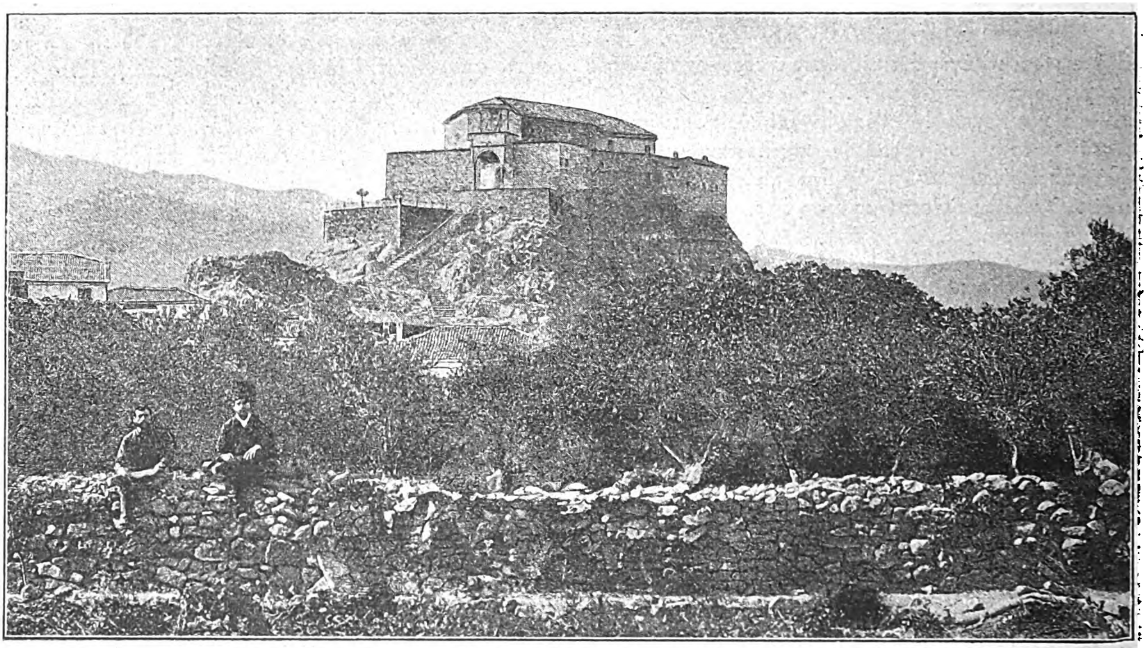

Η ΕΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑΣ

νεικὸν κανένα ροῦχον. Ἔπειτα, τὸ κυριώτερον, πρέπει νὰ μὴ μᾶς εὕρουν ἐδῶ, ἂν ἔλθουν ξάφνα ὁ κὺρ Θεοφύλακτος καὶ ἡ κόρη του... Ναί, ἀλλ' αὐτὸ τὸ καπέλλον; Νὰ ἐπαναφέρω ἐγὼ τὸν θεσμὸν τῆς Ἐθνοφυλακῆς, ἀφοῦ κατηργήθη ; Τότε θὰ θεωρηθῶ ὡς ἐπαναστάτης.... Ἄλλος κίνδυνος... (*Ἐξάγει τὸ καπέλλον τῆς ἐθνοφυλακῆς.*) Ἂς φορέσω αὐτό... (*Φορεῖ τὸ καλυμμαύχιον.*) Τοὐλάχιστον αὐτὸ εἶνε κάλυμμα εἰρηνικόν... Ἂς προσαρμόσω καλὰ τὴν βράκαν!... (*Ἐνῷ διευθετεῖ τὴν βράκαν, ἀκούονται αἴφνης βήματα εἰς τὴν ἔξω κλίμακα. Ὁ Νῖκος στρέφεται ἔντρομος, ὅτε διὰ μιᾶς ἀνοίγεται ἡ θύρα τοῦ βάθους καὶ ἐμφανίζεται πρεσβύτης φέρων παρὰ τὸ πλευρὸν τσάνταν καὶ ὁδοιπορικὸν σάκκον εἰς τὴν χεῖρα καὶ μία νεᾶνις. Ὁ κύριος ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Νίκου μένει ἐμβρόντητος, κραυγάζων: Ἄ, ἄ, ἄ!.. ἡ νεᾶνις κρύπτει τὰ ὄμματα διὰ τῆς χειρὸς κραυγάζουσα: Ἴ, ἴ, ἴ!...Ὁ Νῖκος ἀναφωνεῖ :*) Ὁ κ. Θεοφύλακτος .... Ὤ, ὤ, ὤ!... (*Τρέχει νὰ κρυφθῇ. Πίπτει ἡ αὐλαία.*) (1)

Χ. ΑΝΝΙΝΟΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΟΧΛΗΡΟΣ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟΣ

Ὁ ἐνθουσιασμός, ὃν ἐμπνέει ἔξοχος τεχνίτης, δὲν εἶναι πάντοτε εὐχάριστος εἰς αὐτόν. Τοιοῦτό τι συνέβη ἄλλοτε εἰς τὸν περίφημον ἀοιδὸν Μάριον. Εἶχεν ἐνθουσιάση Ἀγγλίδα τινὰ κυρίαν εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τὴν εὕρισκε παντοῦ καὶ πάντοτε ἐμπρὸς του ὁσάκις ἔψαλλεν. Ἡ στενοχωρία του διὰ τὴν καταδίωξιν ταύτην κατέστη τόσον ὑπερβολική, ὥστε ὅταν συνεφώνησε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀμερικὴν ἔθεσεν ὅρον ρητὸν ἐντὸς τοῦ συμβολαίου, ὅτι δὲν ταξειδεύει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου μετὰ τῆς κυρίας Giles —οὕτως ὠνομάζετο ἡ διώκτρια—καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν εὐθύνεται ἐὰν ἀργοπορήσῃ.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἐκ Λίβερπουλ ἀναχωρήσεώς του, ἔφερον πρὸς τὸν Μάριον κατάλογον τῶν μελλόντων νὰ ταξειδεύσωσι μετ' αὐτοῦ. Τὸν ἀνέγνωσε μετὰ προσοχῆς καὶ εὐχαρίστως εἶδεν ὅτι τὸ ἀντιπαθητικὸν ὄνομα Giles δὲν ὑπῆρχε. Τὴν ἐπαύριον τὸ πρωῒ μόλις τὸ σκάφος ἐξῆλθε τοῦ λιμένος, τρικυμία δυνατὴ ἠγέρθη. Ὀλίγοι μόνον ἐπιβάται ἔμειναν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ Μάριος. Περιεπάτει λοιπὸν βλέπων τὰ μηκώμενα κύματα, ὅτε προσέκρουσε καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπίαν ἔπεσε βαρὺς ἐπί τινος καραβοπάνου. Φωνὴ ὀξεῖα ἀκούεται· ὁ Μάριος ἀνασηκώνει τὸ καραβόπανον καὶ τί βλέπει ἀποκάτω ; — τὴν κυρίαν Giles !

ΜΑΘΗΤΡΙΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ

Ὁ κ. Max Falk, διευθυντὴς τοῦ Pesther Loyd, ἔγραψε τὰ ἑπόμενα ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τῆς Αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας εἰς Κέρκυραν :

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ Αὐτοκράτειρα ἐξέμαθε τόσον καλῶς τὴν νεοελληνικήν, ὥστε θὰ συνεννοῆται μὲ τοὺς χωρικοὺς κατὰ τὰς μακρὰς ἀνὰ τὴν νῆσον ἐκδρομάς της. Πρὸ 24 ἐτῶν ἐδίδαξα αὐτὴν τὴν οὑγγρικήν, τὴν ὁποίαν καὶ ταχέως καὶ ἄριστα ἐξέμαθεν· ἦτο τύπος μαθητρίας ἐπιμελοῦς καὶ εὐπειθοῦς. Τὰ γυμνάσματα ἔγραφεν ἐπὶ τῶν συνήθων μαθητικῶν τετραδίων· μίαν ἡμέραν ὅμως μοῦ ἔφερε τὸ θέμα της κακογραμμένον μὲ μολυβδοκόνδυλον ἐπάνω εἰς τὰς δύο σελίδας τεμαχίου στυποχάρτου.

—Αἰτία τῆς ἀταξίας μου, μοῦ εἶπε δικαιολογουμένη, ἦσαν αἱ πολλαὶ ἀκροάσεις μου χθές, μετὰ τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ παρευρεθῶ εἰς συναυλίαν τὸ ἑσπέρας. Κατόπιν ἤμην τόσον κουρασμένη, ὥστε ἀμέσως ἐπῆγα καὶ ἐπλάγιασα. Τότε μόνον ἐνθυμήθην τὸ μάθημά μου. Ἐσηκώθην εὐθύς, ἐπῆρα ἀπὸ τὸ ἡ-

(1) Θεωρεῖται χειρόγραφον διὰ τὴν ἐν θεάτρῳ παράστασιν.

Digitized by Google

ΤΟ ΝΥΧΤΕΡΙ
Εἰκὼν Ρ. Ῥάϊνικε

Digitized by Google

μερολόγιόν μου τεμάχιον χάρτου, ὅ,τι ἔτυχε, καὶ ἔγραψα ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην τὸ θέμα μου διὰ νὰ σᾶς φανερώσω ὅτι δὲν εἶμαι ἀμελὴς μαθήτρια.

ΜΕΛΙΣΣΑΙ ΚΑΙ ΡΕΥΜΑΤΙΣΜΟΙ

Περίεργον παρατήρησιν ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἐντομολογικὴν Ἑταιρίαν τῆς Γαλλίας ὁ αὐστριακὸς ἰατρὸς Τέρκ. Διατείνεται ὅτι ὁ κεντηθεὶς ὑπὸ μελισσῶν μένει διά τινα χρόνον ἀνεπίδεκτος τῶν ἀποτελεσμάτων νέου κεντήματος, ἀπαράλλακτα ὅπως ἐνεργεῖ ὁ ἐμβολιασμὸς διὰ τὴν εὐλογίαν. Ἡ κατάστασις αὕτη τοῦ σώματος διαρκεῖ ἓξ ἢ ὀλιγωτέρους μῆνας, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κεντημάτων. Ὁ ἐπιστήμων οὗτος παρετήρησεν ὡσαύτως ὅτι διὰ τοὺς πάσχοντας ἐκ ρευματισμῶν ἀπαιτεῖται μέγας ἀριθμὸς κεντημάτων, ὅπως τὸ δηλητήριον φέρῃ τὸ ἀποτέλεσμά του, ἀλλ' ὅτι μετὰ ταῦτα, ὄχι μόνον δι' ἓξ μῆνας νέα κεντήματα μελισσῶν δὲν φέρουσιν εἰς αὐτοὺς βλάβην τινά, ἀλλὰ καὶ πᾶσα προσβολὴ ρευματισμῶν παύει καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ χρόνου. Βεβαίως πολλοὶ πάσχοντες ἐκ ρευματισμῶν μετ' εὐχαριστήσεως θὰ ὑπέφερον κεντήματα μελισσῶν, ἐὰν ἀπηλλάσσοντο διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐκ τῶν φρικτῶν πόνων των.

ΠΙΣΤΙΣ ΚΥΝΟΣ

Δύο ἀρχιδούκισσαι τῆς Αὐστρίας περιηγούμεναι εἶχον καταλύσῃ εἰς ξενοδοχεῖον τῆς Μεντώνης· εἰς μίαν δὲ ἐξ αὐτῶν ἤρεσε καθ' ὑπερβολὴν τὸ κυνάριον τοῦ ξενοδόχου, ὅστις καίπερ ὑπεραγαπῶν τὸν Πιετρίνον του, τὸν ἐχάρισεν εἰς τὴν ἀρχιδούκισσαν ὅταν αὕτη τὸν ἐζήτησεν. Ὁ Πιετρίνος λοιπὸν ἀνεχώρησε διὰ Βιέννην μετὰ τῆς ἐπισήμου κυρίας του, ὁ δὲ παλαιός του αὐθέντης δὲν ἤλπιζε πλέον νὰ τὸν ἐπανίδῃ. Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν 15 ἡμερῶν ἔκπληκτος βλέπει πάλιν τὸν Πιετρινον του ἰσχνόν, μὲ τοὺς πόδας πληγωμένους καὶ μόλις συρόμενον.

Τηλεγραφεῖ εὐθὺς πρὸς τὴν ἀρχιδούκισσαν : «Πιετρίνος ἐπέστρεψε, πότε τὸν ἐχάσατε ;»

Ἡ ἀπάντησις ἔρχεται : «Πρὸ δέκα ἡμερῶν.»

Πῶς τὸ ταλαίπωρον κυνάριον ἠδυνήθη νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τόσον μακρὰν καὶ εἰς τόσον ὀλίγον χρόνον, εἶνε ἀκατανόητον. Βεβαίως ὅμως ἡ θλῖψίς του διὰ τὸν ἀποχωρισμόν του ἀπὸ τοῦ κυρίου του ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ ταξειδίου του. Ἅμα ἔφθασεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον δὲν εὗρεν ἀμέσως τὸν αὐθέντην του· τὸν ἐζήτησε παντοῦ καίπερ κατάκοπον· ἀλλ' εὐτυχὲς κατεκλίθη εἰς τοὺς πόδας του ἅμα τὸν εἶδε. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπέθανε, μολονότι πᾶσα κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως σωθῇ. Ὁ κύριός του τὸν ἔθαψεν ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ ξενοδοχείου, λευκὴ δὲ πλάξ, φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: «Ἐνθάδε κεῖται Πιετρίνος, ὁ πιστὸς φίλος» καλύπτει τὸν τάφον του.

ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΕΝΟΙ ΣΚΕΛΕΤΟΙ

Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἐγένετο ἐν Κριμαίᾳ παραδοξοτάτη καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα τὴν ἀρχαιολογίαν ἀνακάλυψις. Εὑρέθησαν σκελετοὶ χρωματισμένοι. Ὁ καθηγητὴς Γρέμπλερ τοῦ Βρεσλάου πιστεύει ὅτι οἱ σκελετοὶ οὗτοι εἶνε τῶν πρώτων κατοίκων τῆς χώρας, τῶν Κιμμερίων τοῦ Ἡροδότου. Ὁ λαὸς ἐκεῖνος συνείθιζε νὰ ἐκθέτῃ τοὺς νεκροὺς εἰς ὑψηλὰ μέρη, ὅπου τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ νὰ τρώγωσι τὰς σάρκας των. Ὁ σκελετὸς ἐκτιθέμενος οὕτως εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς τὸν ἥλιον ἐκαθαρίζετο καὶ ἐλευκαίνετο, μετὰ ταῦτα δὲ ἠλείφετο διὰ ψιμυθίου περιέχοντος οὐσίας μεταλλικάς. Τάφοι ὁμοίων σκελετῶν εὑρέθησαν εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀσίαν.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΕΖΟΠΟΡΟΙ

Δύο Ἕλληνες πεζοπόροι, ὁ εἷς ἐξ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ ἕτερος ἐξ Ἀθηνῶν ἐπεχείρησαν πεζοπορίαν μέχρι Παρισίων διερχόμενοι καὶ δι' ἄλλων εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων.

ΕΝ ΤΩι ΩΚΕΑΝΩι

ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΩΡΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΥΜΝΗΝ

. . . Μετὰ δύο ἡμέρας ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ τάξις εἶχεν ἀποκατασταθῆ παρὰ τὴν πρῷραν, ἐγὼ δ' ἐξηκολούθησα τὰς παρατηρήσεις μου. Ὅτε ἀνῆλθον ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ κυβερνήτου, μικρὸν μετὰ τὴν ὀγδόην, ἥτις ἦτο ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος, ἡ πρῷρα παρίστα θέαμα ἀνάλογον πρὸς ἐξοχικὴν ἀγορὰν ἢ πρὸς κατάλυμα ἀθιγγάνων καθελόντων τὰς σκηνὰς αὐτῶν. Ἑκάστη ὁμὰς μεταναστῶν εἶχεν ἐκλέξει τὴν θέσιν, ἐν ᾗ διήρχετο πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἡμέραν, τὰς δὲ ἐκλεγείσας παρ' ἑκάστης θέσεις ἐκ συνηθείας ἐσέβοντο πάντες οἱ ἄλλοι καὶ δὲν τὰς κατελάμβανον. Ὁπουδήποτε ἠδύναντο νὰ μένωσι καθήμενοι χωρὶς νὰ ἐμποδίζωσι τὴν διάβασιν, εἰς πάσας τὰς γωνίας τὰς σχηματιζομένας ἐκ τῶν πύργων τῶν σχοινίων, ἐκ τῶν σωρῶν τῶν δεμάτων τοῦ χόρτου ἢ τῶν ἐμπορευμάτων, τῶν ἐρειδομένων ἐπὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ πλοίου, εἶχε χωθῆ ὡς φωλεὰ αἰλούρων ὅμιλός τις ἀποτελούμενος ἐκ γνωρίμων ἢ ἐκ τῶν μελῶν ὀλιγαρίθμου οἰκογενείας μὲ τὰς ἕδρας των, μὲ κανὲν προσκεφάλαιον ἢ κανὲν κλινοσκέπασμα, τινὲς δ' ἐκ τῶν ὁμίλων τούτων ἦσαν τόσον καλῶς ἐγκατεστημένοι ἐν παραβύστῳ, ὥστε ἠδύνατό τις νὰ διέλθῃ εἰκοσάκις ἐγγύθεν αὐτῶν καὶ νὰ μὴ τὰς ἀνακαλύψῃ· διότι οἱ πτωχοὶ εἰσδύουσιν εἰς ὅλα τὰ κενὰ ὅπως τὸ ὕδωρ. Τινὲς τῶν ἐπιβατῶν ἐβύθιζον ἀκόμη τὰ δίπυρά των εἰς τὸν μαῦρον καφέν, ἔχοντες τοὺς ἐκ λευκοσιδήρου κυάθους ἐπὶ τῶν γονάτων. Ἄλλοι ἔπλυνον τὰ σκεύη των παρὰ τὰς ὑδραντλίας, ἢ διένεμον τὸ πόσιμον ὕδωρ εἰς τὰ μέλη τῆς ὁμάδος των ἐντὸς ἀγγείων κολουροκωνικῶν, κεχρωματισμένων διὰ βαφῆς ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης, ἕτεροι ἵσταντο συνεσπειρωμένοι παρὰ τὰ θωράκια μὲ τὴν στάσιν τὴν ἰδιάζουσαν εἰς τοὺς χωρικούς, τοὺς συνειθισμένους ν' ἀναπαύωνται χαμαί, ἢ περιήρχοντο μὲ τὰς χεῖρας κεχωσμένας εἰς τὰ θυλάκια, ὅπως κατὰ τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου των. Ἐνῷ αἱ γυναῖκες μὲ τὴν κόμην λελυμένην καὶ ἐρριμμένην ἐπὶ τῶν ὤμων ἐκτενίζοντο ἔμπροσθεν κατόπτρων μικρῶν τῶν εἴκοσι λεπτῶν, ἐνέδυον καὶ ἐκαλλώπιζον τὰ παιδία, ἀλληλοδανειζόμεναι ἐκ περιτροπῆς ψήκτρας, σάπωνας, μάκτρα· ἐγα-

Digitized by Google

λούχουν τὰ βρέφη, ἐπιδιώρθουν ἱμάτια καὶ ἔπλυνον ἀσπρόρρουχα μὲ ἐλάχιστον ὕδωρ, πᾶσαι ἀπησχολημέναι, στενοχωρούμεναι προφανῶς ἐκ τῆς στενότητος τοῦ χώρου καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως παντοίων ἀναγκαιούντων ἀντικειμένων. Μεταξὺ τοῦ πυκνοῦ πλήθους ἐφαίνοντο περιφερόμενοι μακροὶ κυανοῖ σκοῦροι παλληκαρίων, πράσινοι στηθόδεσμοι γυναικῶν ἐκ Καλαβρίας, πῖλοι μαλακοὶ πλατύγυροι χωρικῶν τῆς Ἄνω Ἰταλίας, κεκρύφαλοι γυναικῶν ὀρεινῶν, πιλίδια ἐρυθρά, καρφίδες μεγάλαι στρογγύλαι νεανίδων χωρικῶν τῆς Βριάνζας καὶ κεφαλαὶ πολιαὶ πρεσβυτῶν καὶ κόμαι μαῦραι ἀκαλλιέργητοι καὶ θαυμαστὴ ποικιλία προσώπων κεκμηκότων, σκυθρωπῶν, φιλογελώτων, ἐκθάμβων, ἀπαισίων, ἐξ ὧν πολλὰ καθίστων πιστευτὴν τὴν ἰδέαν, ὅτι διὰ τῆς μεταναστεύσεως ἀπελαύνονται ἐκ τῆς χώρας πολλὰ σπέρματα ἐγκλημάτων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ὠκεανὸς ἦτο γαλήνιος καὶ ὁ αἰθὴρ διαυγὴς καὶ δροσερός, πολλοὶ ἦσαν εὔθυμοι. Ἠδύνατο δέ τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἀφοῦ κατεπραΰνθη ἡ ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως ταραχή, ὑφ' ἧς εἶχον καταληφθῆ πάντα τὰ πνεύματα, τὸ αἰώνιον θῆλυ εἶχεν ἀνακτήσει καὶ ἐκεῖ προσέτι τὸ κράτος του, οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς σπάνεως εἶχεν ἤδη ὑπερτιμηθῆ ἡ ἀξία του, ὅπως ἐν Ἀμερικῇ. Ὀλίγοι ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἦσαν ἐστραμμένοι πρὸς τὴν θάλασσαν, οἱ πλεῖστοι ἐπεθεώρουν τὰς ἐπιβάτιδας. Οἱ νέοι καθήμενοι ἐπὶ τῶν θωρακίων μὲ τὴν μίαν κνήμην κρεμαμένην πρὸς τὰ ἔξω καὶ τὴν κόμην ἐρριμμένην πρὸς τὰ ὀπίσω ἐπὶ τοῦ αὐχένος ἐλάμβανον στάσιν καὶ ἦθος θαλασσινῆς ἀφοβίας, λαλοῦντες μεγαλοφώνως καὶ ῥυθμίζοντες τοιουτοτρόπως τὸν ἦχον τοῦ γέλωτός των, ὥστε νὰ προσελκύσωσι τὴν προσοχήν. Πάντες δὲ σχεδὸν ἔβλεπον πρὸς τὴν καταπακτὴν τοῦ κοιτῶνος τῶν γυναικῶν, ὅπου ἦσαν συνηθροισμέναι ὡς ἐντὸς θεωρείου πολλαὶ νεάνιδες κομψῶς ἐκτενισμέναι, μὲ ταινίας εἰς τὴν κόμην, μὲ ἐσθῆτας ἀνοικτοῦ χρώματος, μὲ μανδήλια ζωηρά, προσδεδεμένα ἐπιχαρίτως, αἵτινες ἀπετέλουν, καθὰ ἐφαίνετο, τὸ ἐνεργὸν καὶ μάχιμον μέρος τοῦ ὡραίου φύλου. Μεταξὺ αὐτῶν διεκρίνετο εὐειδὴς μικρόσωμος γυνή, χωρικὴ ἐκ Καπρακότας, μὲ μικρὸν κανονικὸν πρόσωπον ὡσεὶ Παναγίας, (ἄπλυτον ὅμως), εἰς τὸ ὁποῖον προσηρμόζετο ἐξαισίως μανδύλιον, ὅπερ κατήρχετο διασταυρούμενον ἐπὶ τοῦ στήθους κατακόκκινον ἀπὸ τὰ ἐζωγραφημένα ἐπ' αὐτοῦ ῥόδα καὶ γαρύφαλα, τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο ὡς ἀληθῆ καὶ ἐθάμβουν τὸ βλέμμα. Παρετήρησα δύο νεάνιδας, τὴν μίαν μελαγχροινὴν καὶ τὴν ἄλλην πυρράν, δύο χαρίεντα πρόσωπα ἀρκετὰ ἰταμά, ἐνδεδυμένας ἀμφοτέρας μετά τινος ἀγροτικῆς φιλαρεσκείας, συνδιαλεγομένας μὲ πολλὴν ζωηρότητα, ἐκφερούσας ἐκ διαλειμμάτων ἠχηρὸν γέλωτα, ἀφοῦ πρότερον ἤθελον παρατηρήσει ὅτὲ μὲν τὸν ἕνα ὅτὲ δὲ τὸν ἕτερον ἐπιβάτην, ὡς νὰ ἐπεθεώρουν τὰ κωμικὰ ὑποκείμενα τῆς «μεταναστεύσεως». Ὁ ἐπιμελητὴς πλησιάσας κατὰ τύχην, ἐνῷ τὰς παρετήρουν, μοὶ εἶπεν ὅτι ἦσαν Λομβαρδαί, ταξειδεύουσαι μόναι, κατὰ τὸ λέγειν των, ἀνήκουσαι εἰς τὸν χορὸν μελοδραματικοῦ θιάσου, δύο διαβόλισσαι, αἵτινες ἔμελλον πολλὰς νὰ τοῦ προξενήσωσιν ἀνησυχίας κατὰ τὸν διάπλουν. Καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἐννόουν τί εἴδους ἀνησυχίας ὑπηνίσσετο, μοὶ ἀπεκάλυψε τότε μίαν τῶν φοβερωτέρων πληγῶν τοῦ ἐντὸς τῶν πλοίων βίου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μεγάλης συσσωρεύσεως μεταναστῶν, τὴν ζηλοτυπίαν τῶν ἐγγάμων γυναικῶν. Ἦτο φοβερὸν πρᾶγμα! Αἱ τίμιαι γυναῖκες μὲ τὰ νήπιά των εἰς τὰς ἀγκάλας μισοῦσαι θανασίμως τὰς ἀναιδεῖς ἐκείνας τυχοδιώκτιδας, αἵτινες ἀποπειρῶνται νὰ γοητεύσωσι τοὺς ἀέργους συζύγους των, ἐπωφελούμεναι ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἀναμίξεως καὶ συγχύσεως. Ἐπηκολούθουν ἕνεκα τούτου ἔριδες ἐμμανεῖς καὶ ἀπέκειτο εἰς αὐτὸν νὰ παρεμβαίνῃ πρὸς συμβιβασμόν. Ὢ! θὰ εἶχεν ἀπὸ αὐτὰ τὰ βάσανα ἀργότερα! δυστυχῶς εὑρίσκοντο καμμιὰ δωδεκαριὰ ἀπ' αὐτὰς τὰς γυναῖκας καὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ ταξείδιον, αἱ ὁποῖαι εἶχον τρυπώσει ἐκεῖ μέσα διὰ τὴν κακήν του τύχην. Καὶ μοῦ ἔδειξε μίαν ἄλλην νεάνιδα, ἐκτάκτως εὔσαρκον, καθημένην ὄπισθεν τῶν δύο ἐκείνων, μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλά, μελανειμονοῦσαν, μὲ μορφὴν λεαίνης, μελαγχροινήν, οὐχὶ ἄσχημον, ἀλλά, Θεὲ φύλαττε!... εἶχεν αὐτὴ ἰδιάζουσάν τινα φιλαρέσκειαν, τὴν ἀλαζονίαν, τὴν μονομανίαν τοῦ πρωτεύειν καὶ τοῦ εἶναι ἐπιθυμητήν, ὁμοῦ μὲ τὴν ἐπίδειξιν ἡγεμονικῆς περιφρονήσεως πρὸς τὰ ἄσημα ὑποκείμενα, σεμνοτυφίας ὑπερβολικῆς, φόβου μήπως μιανθῆ ἀπὸ τὴν πνοὴν τῶν ἄλλων· ἠπείλει τοὺς πάντας, λέγουσα ὅτι εἶχε συγγενῆ τινα ἐν Μοντεβιδέῳ δημοσιογράφον, ὃν ἐφοβεῖτο λίαν ἡ Κυβέρνησις.

Ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης ἑσπέρας εἶχε πορευθῆ πρὸς τὸν ἐπιμελητὴν ζητοῦσα τὴν τιμωρίαν αὐθάδους χωρικοῦ, ὅστις διερχόμενος πλησίον της ἔσπρωξε τὸν ὀγκώδη δερμάτινον σάκκον, ὃν ἔφερεν ἐξηρτημένον δι' ἱμάντος παρὰ τὸν πλευρόν της· ἐρωτηθεῖσα δὲ κατὰ τὴν διάλεξιν διατὶ μετέβαινεν εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἀπήντησεν ὑψηλοφρόνως:

— Διὰ νὰ πάρω ὀλίγον ἀέρα!

Πολὺ καλά· αὐτὴ προσποιεῖται τὴν ξεπεσμένην· ἀλλ' ἦσαν καὶ ἕτεραι ἀληθεῖς ξεπεσμέναι. Καὶ ὁ ἐπιμελητής, ἀφοῦ ἀνεζήτησεν ἐπί τινας στιγμὰς διὰ τοῦ βλέμματος, μοὶ ἔδειξε μερικὰς οἰκογενείας, ἢ καὶ ἄτομα μεμονωμένα, κεχωρισμένα εἰς μίαν γωνίαν, μακρὰν ὅσον τὸ δυνατὸν πέραν τοῦ πλήθους, ἅτινα ἀπὸ τὸ ἦθος, ἀπὸ τὰ ἱμάτιά των, τὰ τετριμμένα μὲν ἀλλὰ μαρτυροῦντα

Digitized by Google

διὰ τῆς κοπῆς καὶ διὰ τῆς ποιότητος τοῦ ὑφάσματος ἀνωτέραν κοινωνικὴν περιωπήν, ἐφαίνοντο ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπέλθωσιν εἰς Ἀμερικήν, ἐξ αἰφνιδίου τροπῆς τῆς τύχης, ἐξ ἧς περιέπεσαν ἀπὸ τῆς εὐπορίας εἰς τὴν πενίαν, στερούμενοι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀναγκαίου ποσοῦ πρὸς ἀγορὰν εἰσιτηρίων δευτέρας θέσεως. Ἦσαν μεταξὺ τῶν ἄλλων δύο σύζυγοι μὲ ἓν κοράσιον δεκαετές, ἀμφότεροι τεσσαρακοντούτεις, ἱστάμενοι ὄρθιοι κατὰ μέρος παρὰ τὸν σταῦλον τῶν βοῶν, μὲ τὸ συνεσταλμένον ἦθος τοῦ μὴ τολμῶντος νὰ καθίσῃ, λιπόσαρκοι, μὲ ὄψιν θλιβερωτάτην. Ἦσαν ἔμποροι. Ἡ σύζυγος ὑψηλὴ καὶ ἰσχνή, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς ἐφαίνετο πρὸ μικροῦ ἀναρρώσασα ἀπὸ νόσου τινός, εἶχε διέλθει δὲ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν χωρικῶν, θρηνοῦσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ θυγατρίου της, χωρὶς νὰ φάγῃ. — Δυστυχήματα! ἔλεγεν ὁ ἐπιθεωρητής. Πανταχοῦ ὑπάρχουν αὐτά. Ἀλλ' ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἐπὶ τοῦ πλοίου φαίνονται λυπηρότερα.

Ἐν τοσούτῳ κύπτων καὶ παρατηρῶν πρὸς τὰ κάτω, ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν γέφυραν τοῦ κυβερνήτου, ἀνεκάλυψα ἐξαίσιόν τι εὕρημα, μίαν τῶν ὡραιοτέρων μορφῶν ἀφ' ὅσας ποτὲ εἶδον ἐν τῇ θαλάσσῃ ἢ ἐν τῇ ξηρᾷ, ζώσας, ἐζωγραφισμένας ἢ λαξευμένας, ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας, ὅτε ἤρχισα περιερχόμενος τὸν κόσμον. Ὁ ἐπιμελητής μοὶ εἶπεν ὅτι ἦτο Γενουηνσία. Ἐκάθητο ἐπὶ σκαμνίου παρά τινα πρεσβύτην, ὅστις ἐφαίνετο πατήρ της, καθήμενον ἐπὶ τῶν σανίδων τοῦ καταστρώματος, καὶ ἔνιπτε τὸ πρόσωπον μικροῦ παιδίου, ἀδελφοῦ της κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἦτο νεᾶνις ὑψηλή, ξανθή, μὲ πρόσωπον ᾠοειδὲς ἀγγελικῆς κανονικότητος καὶ ἁρμονίας χαρακτήρων, μὲ ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ διαυγεῖς, λευκοτάτους τὴν χροιάν. Τὸ σῶμά της ἦτο ἐντελέστατον παρεκτὸς τῶν χειρῶν, ὁπωσοῦν ὑπὲρ τὸ δέον μακρῶν. Ἐφόρει λευκὸν βραχὺ ἱμάτιον κυματόεν καὶ ἐσθῆτα κυανῆν, ἥτις ἐφαίνετο περισφίγγουσα πόδας μαρμαρίνους. Ἀπὸ τῆς ἐνδυμασίας της, καίπερ καθαριωτάτης, ἐφαίνετο ὅτι ἦτο πτωχή, ἐκέκτητο ὅμως ἀξιοπρέπειάν τινα γυναικὸς ἀνωτέρας περιωπῆς, μεμιγμένην μετ' ἐκφράσεως τόσον ἀφελοῦς καὶ μὲ τοιαύτην χάριν περὶ τὸ ἦθος καὶ τὰς κινήσεις, ὥστε δὲν ἀπετέλει ποσῶς ἀντίθεσιν μὲ τὴν ταπεινὴν αὐτῆς κατάστασιν. Ἐνεποίει τὴν ἐντύπωσιν παιδίσκης δεκαέτιδος, ἥτις εἶχε διὰ μιᾶς αὐξήσει ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Μερικοὶ ἐπιβάται πέριξ ἱστάμενοι τὴν παρετήρουν, ἄλλοι δὲ διαβαίνοντες ἐστρέφοντο καὶ ἔρριπτον πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα. Ἀλλ' ἐφ' ὅσον διάστημα ἐμείναμεν παρατηροῦντες αὐτήν, οὐδ' ἅπαξ ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ πέριξ, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἔδειξεν ὅτι ἐνόησε τὸν θαυμασμόν, ὃν προὐκάλει, καὶ τὸ πρόσωπόν της διετήρησεν ἠρεμίαν τόσον ἀτάραχον, τόσον ἀθῶαν καὶ διαυγῆ οὕτως εἰπεῖν, ὥστε ἀδύνατος καθίστατο πᾶσα ἔστω καὶ ἀόριστος καὶ μακρυνὴ ὑποψία, ὅτι ἡ συμπεριφορά της ἐκείνη ἦτο προσποιημένη. Ἦτο τόσον πολὺ διάφορος ἀπὸ τοῦ πέριξ πλήθους, ὥστε ἐφαίνετο μονήρης ἐν τῷ μέσῳ ἐλευθέρου κενοῦ χώρου, εἰ καὶ τὸ πλῆθος περιέσφιγγεν αὐτὴν πανταχόθεν. Τίνι τρόπῳ εὑρίσκετο ἐκεῖ τὸ χαρίεν αὐτὸ θαῦμα; Ἡ φήμη της πρέπει νὰ ἦτο ἤδη μεγάλη ἐπὶ τοῦ πλοίου, διότι μίαν στιγμὴν εἴδομεν προβάλλοντα τὴν κεφαλὴν ἀπό τινος θυρίδος καὶ παρατηροῦντα αὐτὴν μὲ τὸν συνήθη θαυμασμὸν ὡς καὶ αὐτὸν τὸν μάγειρον τῆς τρίτης θέσεως, μὲ τὸν ὑπερμεγέθη αὐτοῦ λευκὸν σκοῦφον, μὲ τὸ εὐρὺ αὐτοῦ ἐρυθρὸν καὶ σκαιὸν πρόσωπον, τὸ ἔχον ἔκφρασιν ἐκτάκτου ὑψηλοφροσύνης, ἐφ' οὗ ἀπετυποῦτο ἡ συναίσθησις τοῦ ὅτι ἦτο διὰ τοὺς μετανάστας τὸ σπουδαιότατον ὑποκείμενον τοῦ πληρώματος, σεβαστόν, ἐπίφοβον, δεχόμενον πάντων τὰς κολακείας ὡς αὐτοκράτωρ. — Ὡς καὶ αὐτή, εἶπε σείων τὴν κεφαλὴν ὁ ἐπιμελητής — χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, πολλὰς φροντίδας θὰ μοῦ προξενήσῃ! Καὶ προέβλεπε ταξείδιον ἀχρεῖον ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν

Ἀλλ' ἄν τι ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προὐκάλει τὴν ἱλαρότητα, τὸ σύνολον ὅμως ἐνεποίει αἴσθησιν ὀδυνηράν. Βεβαίως, μεταξὺ τοῦ πολυαρίθμου ἐκείνου πλήθους, θὰ ἦσαν καὶ πολλοί, οἵτινες ἠδύναντο νὰ μένωσιν ἐντίμως διάγοντες εἰς τὴν πατρίδα των, μετηνάστευον δὲ ἐκ μόνου τοῦ λόγου: ὅπως ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς μετρίας καταστάσεως, εἰς ἣν ἀδίκως δὲν ἠρκοῦντο. Ἴσως δὲ ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἐγκαταλιπόντες χρέη δόλια καὶ ὑπόληψιν καταστραφεῖσαν, δὲν μετέβαινον εἰς τὴν Ἀμερικὴν χάριν ἐργασίας, ἀλλὰ διὰ νὰ ἴδωσι μὴ τυχὸν εὑρίσκετο ἐκεῖ ἀτμοσφαῖρα καταλληλοτέρα ἢ ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τὴν ὀκνηρίαν καὶ ἀγυρτείαν. Πλὴν οἱ πλεῖστοι ἦσαν ὁμολογουμένως ἄνθρωποι ἠναγκασμένοι νὰ μεταναστεύσωσιν ἐκ τῆς πείνης, ἀφοῦ εἰς μάτην ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα ἐταλαιπωρήθησαν σπαίροντες ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς πενίας. Ἦσαν γεωργοὶ ἐκ τῶν πέριξ τῆς Βερκέλλης, ἐκ τῶν μὴ ἐχόντων τακτικὴν ἐργασίαν, οἵτινες μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων ὑποβαλλόμενοι εἰς φονικὸν κάματον, μόλις κερδίζουσι πεντήκοντα φράγκα κατ' ἔτος, ὅταν εὑρίσκωσιν ἐργασίαν· ἦσαν χωρικοὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Μαντούης, οἵτινες κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Πάδου, ὅπως συνάξωσι μέλανάς τινας βολβούς, τοὺς ὁποίους τρώγουσι βραστοὺς καὶ διὰ τῶν ὁποίων δὲν τρέφονται μέν, ἀλλὰ κατορθώνουσι νὰ μὴ ἀποθάνωσι τῆς πείνης κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος. Ἦσαν καθαρισταὶ τῆς ὀρύζης ἐκ τῆς κάτω Λομβαρδίας, οἵτινες ἀντὶ ἑνὸς φράγκου τὴν ἡμέραν ἐργάζονται κοπιωδῶς, μαστιζόμενοι ὑπὸ τοῦ

Digitized by Google

ἡλίου, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐντὸς τοῦ δηλητηριάζοντος αὐτοὺς τελματώδους ὕδατος, ὅπως ζήσωσι διὰ χυλοῦ ἐξ ἀραβοσίτου, δι' εὐρωτιῶντος ἄρτου καὶ ταγγοῦ λαρδίου. Ἦσαν ἐπίσης τινὲς χωρικοὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας Παβίας, οἵτινες ὅπως ἐνδυθῶσι καὶ προμηθευθῶσι τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς ἐργαλεῖα, ὑποθηκεύουσι τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν των καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐργασθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ χρέος των, ἀνανεοῦσι τὴν μίσθωσιν κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους ὑπὸ ὅρους ἔτι βαρυτέρους, καταντῶντες εἰς κατάστασιν δουλείας καὶ λιμοκτονίας, κατάστασιν ἀπέλπιδα, ἐξ ἧς μόνον διὰ τῆς φυγῆς ἢ διὰ τοῦ θανάτου δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσιν. Ἦσαν πολλοὶ Καλαβροὶ ζῶντες δι' ἄρτου, κατεσκευασμένου ἐξ ἀγρίας φακῆς, ὁμοιάζοντος μὲ μίγμα ἐκ ῥινισμάτων ξύλου καὶ πηλοῦ, οἵτινες κατὰ τὰς ἐποχὰς τῆς ἀφορίας τρώγουσιν ἀχρείας βοτάνας τῶν ἀγρῶν, βεβρασμένας ἄνευ ἅλατος ἢ καταβροχθίζουσι τὰς χλωρὰς κορυφὰς τῶν θάμνων, ὡς κτήνη· ἦσαν μετ' αὐτῶν τινὲς βουκόλοι ἐκ τῆς Βασιλικάτης, οἵτινες διανύουσι καθ' ἑκάστην δρόμον πέντε ἢ ἓξ μιλλίων, ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας των, φέροντες ἐπ' ὤμων τὰ ἑαυτῶν ἐργαλεῖα καὶ κοιμῶνται μετὰ τοῦ χοίρου καὶ τοῦ ὄνου των χαμαὶ ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους, ἐντὸς ἐλεεινῶν καλυβῶν, ἄνευ ἑστίας, φωτιζομένων διὰ τεμαχίων ῥητινωδῶν ξύλων, οὐδαμῶς δοκιμάζοντες καθ' ὅλον τὸ ἔτος κρέας, εἰμὴ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε φονευθῇ ἐκ δυστυχήματος κανὲν τῶν ζώων των. Ἦσαν πολλοὶ ἐκ τῶν δυστήνων χωρικῶν τῆς Ἀπουλίας, οἵτινες τρώγουσιν ἐλεεινὸν ἄρτον καὶ πίνουσιν ὑφάλμυρον ὕδωρ, ἀναγκάζονται δὲ ἀντὶ ἑκατὸν πεντήκοντα φράγκων κατ' ἔτος νὰ διατηρῶσιν οἰκογένειαν εἰς τὴν πόλιν, μακρὰν αὐτῶν, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν ἐξοχήν, ὅπου κοπιωδῶς ἐργάζονται, κοιμῶνται ἐπὶ σάκκων ἐξ ἀχύρου ἐντὸς κοιλωμάτων λελαξευμένων εἰς τοὺς τοίχους φρικτῆς αἰθούσης, ἐντὸς τῆς ὁποίας σταλάζει ἡ βροχὴ καὶ εἰσδύει ὁ ἄνεμος. Ἦσαν τέλος ἱκανοὶ ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων μικρῶν γαιοκτημόνων, καταντήσαντες ἕνεκα φορολογίας ἐπαχθοῦς καὶ μοναδικῆς εἰς τὸν κόσμον εἰς κατάστασιν χειροτέραν καὶ τῆς τῶν πενήτων, κατοικοῦντες εἰς τρώγλας, ἃς καὶ αὐτοὶ οὗτοι δὲν θὰ ἠνείχοντο καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δυστυχίας διατελοῦντες, ὥστε «νὰ μὴ δύνανται νὰ ζήσωσιν ὑπὸ ὑγιεινοὺς ὅρους, εἰ καὶ ὑποχρεοῦνται εἰς τοῦτο διὰ νόμου». Πάντες οὗτοι δὲν μετηνάστευον ἐκ πνεύματος τυχοδιωκτικοῦ. Διὰ νὰ βεβαιωθῇ τις, ἤρκει νὰ ἔβλεπε πόσα σώματα στερεᾶς κατασκευῆς εὑρίσκοντο ἐντὸς τοῦ πλήθους ἐκείνου, ἀφ' ὧν αἱ στερήσεις εἶχον ἀφαιρέσει τὴν σάρκα, καὶ πόσαι ἀγέρωχοι μορφαί, αἵτινες ἐμαρτύρουν φανερὰ ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἠγωνίσθησαν καὶ καθημάχθησαν, πρὶν ἢ λιποτακτήσωσιν ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἀνωφελὴς θὰ ἦτο πρὸς μείωσιν τοῦ οἴκτου ἡ προσαγωγὴ παλαιᾶς μομφῆς περὶ τῆς νωθρότητος καὶ ὀκνηρίας, ἣν οἱ ξένοι ἐξήνεγκον κατὰ τῶν Ἰταλῶν γεωργῶν, μομφῆς καταπεσούσης πρὸ πολλοῦ ἀπέναντι τῆς ἀριδήλου ἀληθείας, ἣν αὐτοὶ πάλιν οἱ ξένοι ὡμολόγησαν, ὅτι εἴς τε τὰς ἀρκτικὰς ὅσον καὶ εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας δαψιλῶς οἱ ἐργάται οὗτοι καί, ὅσον οὐδεὶς ἄλλος θὰ ἠδύνατο περισσότερον, χέουσι τὸν ἱδρῶτά των πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς, τὴν δὲ ἀλήθειαν ταύτην οὐ μόνον ἀνωμολόγησαν, ἀλλὰ καὶ ἀπέδειξαν ἐμπράκτως αἱ παντοῖαι ξέναι χῶραι, αἱ προσκαλοῦσαι καὶ προτιμῶσαι τοὺς Ἰταλοὺς ἐργάτας. Ὁ οἶκτος ὠφείλετο αὐτοῖς, ἀκέραιος καὶ εἰλικρινής, καὶ ἦτο μεγαλείτερος ὁσάκις ἀνελογίζετό τις πόσοι ἐξ αὐτῶν εἶχον ἴσως ἐντὸς τοῦ θυλακίου των συμβόλαια καταστρεπτικὰ μετὰ τῶν τοκογλύφων, οἵτινες ὀσφραίνονται τὴν ἐν ταῖς καλύβαις πενίαν καὶ τὴν ἐξαγοράζουσι, καὶ πόσοι θὰ συνελαμβάνοντο κατὰ τὴν ἄφιξίν των ὑπὸ ἄλλων ἀγυρτῶν, οἵτινες πάλιν θὰ ἐξεμεταλλεύοντο αὐτοὺς ἐπὶ ἔτη· καὶ πόσοι ἄλλοι ἴσως ἔφερον ἤδη ἐντὸς τοῦ σώματος, τοῦ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου κακῶς τρεφομένου καὶ καταβεβλημένου ἐκ τῶν κόπων, τὰ σπέρματα νόσου, ἥτις ἔμελλε νὰ τοὺς φονεύσῃ εἰς τὸν νέον κόσμον! Καὶ εἰς μάτην ἀνελογιζόμην τὰς ἀπομεμακρυσμένας καὶ περιπλόκους αἰτίας τῆς δυστυχίας ταύτης, πρὸ τῆς ὁποίας, ὅπως εἶπεν εἷς ὑπουργὸς «διαμένομεν τεθλιμμένοι ὅσον καὶ ἀνίσχυροι», τὴν βαθμιαίαν πτωχείαν τοῦ ἐδάφους, τὴν ἕνεκα τῆς ἐπαναστάσεως παραμέλησιν τῆς γεωργίας, τοὺς ἐκ πολιτικῆς ἀνάγκης βαρυτέρους καταστάντας φόρους, τὰς κληρονομίας τοῦ παρελθόντος, τὸν ξένον συναγωνισμόν, τοὺς ἑλώδεις πυρετούς. Ἀκουσίως ἐπήρχοντο καὶ ἀντήχουν εἰς τὴν μνήμην μου ὡς ἐπῳδὸς οἱ λόγοι τοῦ Τζιορδάνη: «ἡ χώρα μας ἔσται μακαρία, ὅταν ἐνθυμηθῇ ὅτι καὶ οἱ χωρικοὶ εἶνε ἄνθρωποι.» Δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποδιώξω τὴν ἰδέαν, ὅτι μεγάλην ὑπέχουσιν εὐθύνην διὰ τὴν μεγάλην ταύτην συμφορὰν ἡ ἀνθρωπίνη μοχθηρία καὶ φιλαυτία, οἱ πολυάριθμοι ἀκηδεῖς πλούσιοι καὶ εὐπατρίδαι, δι' οὓς ἡ ἐξοχὴ εἶνε μόνον ἄφροντις διασκέδασις ὀλίγων ἡμερῶν, ἡ δὲ ἀθλία ζωὴ τῶν γεωργῶν φρασεολογία κατὰ συνθήκην φαντασιοκόπων φιλανθρώπων, οἱ τόσοι ἀσυνείδητοι καὶ πλεονέκται ἐνοικιασταί, οἱ τόσοι σκληροκάρδιοι καὶ παράνομοι τοκογλύφοι, ἡ σπεῖρα τῶν ἐργολάβων καὶ ἐμπορευομένων, οἵτινες θέλουσι παντὶ σθένει νὰ πλουτήσωσι, οὐδὲν θυσιάζοντες καὶ τὰ πάντα καταπατοῦντες, θηριωδῶς περιφρονοῦντες τὰ ὄργανα τοῦ πλουτισμοῦ των, καὶ τῶν ὁποίων ἡ περιουσία ὀφείλεται μόνον εἰς ἄκοπον σειρὰν στρεψοδικιῶν, σκαιοτήτων, μικροκλοπῶν καὶ μικροαπατῶν, ἐκ ψιχίων ἄρτου καὶ λεπτῶν διαφιλονεικουμένων ἀπὸ ἑκατὸν μέρη ἐπὶ

Digitized by Google

τριακονταετίαν, ἀφαιρουμένων ἐξ ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων ἐπαρκῆ τροφὴν νὰ φάγωσι. Καί μοι ἐπήρχετο κατόπιν εἰς τὸν νοῦν μου ἡ ἀνάμνησις μυρίων ἄλλων, οἵτινες φράττουσι τὰ ὦτα διὰ βάμβακος, τρίβουσι τὰς χεῖρας καὶ τονθορύζουσι φαιδρῶς, καὶ ἀνελογιζόμην ὅτι ὑπάρχει τι χειρότερον τοῦ ἐκμυζᾶν τὴν πενίαν καὶ περιφρονεῖν αὐτήν, τοῦτο δὲ εἶνε τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν ὕπαρξίν της, ἐνῷ βοᾷ καὶ ὀλολύζει παρὰ τὴν θύραν μας.

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΔΕ ΑΜΙΤΣΙΣ

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΑΜΒΙΛ

Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὁ ποιητὴς Θεόδωρος Μπαμβίλ.

Ὁ Θεόδωρος Μπαμβίλ ἐγεννήθη ἐν Μουλὲν τὴν 2)14 Μαρτίου 1823. Ὁ πατήρ του ἦτο ναυτικός, αὐτὸς δὲ ἐκ νεανικῆς ἡλικίας ἐλθὼν εἰς Παρισίους ἐπεδόθη εἰς τὰ γράμματα. Πρῶτον ἔργον ἐξέδωκε σειρὰν ποιημάτων, τὰς *Καρυάτιδας* κατὰ τὸ 1842, κατόπιν δὲ ἄλλα ποιήματα, ἐξ ὧν μείζονα ἐπιτυχίαν ἔσχον αἱ Odes funambulesques ἐκδοθεῖσαι τὸ 1857. Πλὴν τούτων ὁ Μπαμβίλ συνέθεσε μόνος ἢ ἐν συνεργασίᾳ πολλὰ δραμάτια καὶ κωμῳδίας, ὧν τινα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἑλληνικὴν μυθολογίαν. Ἐκ τῶν τελευταίων ἓν δραμάτιον μονόπρακτον «Τὸ Μῆλον» μεταφρασθὲν ἑλληνιστὶ ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δροσίνη ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε ἐν τῇ Ἑστίᾳ. Πεζὰ δὲ συνέγραψε πλεῖστα: ἐντυπώσεις, μελέτας, διηγήματα, καὶ συνειργάσθη εἰς διαφόρους παρισινὰς ἐφημερίδας ὡς χρονογράφος καὶ τεχνοκρίτης.

Ὁ Μπαμβίλ ἦτο ἐκ τῶν συγχρόνων ὁ κατ' ἐξοχὴν λυρικὸς ποιητὴς καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ ὑψίστῃ ἀκμῇ τοῦ πνεύματός του, ἀποθεούμενος ὑπὸ τῆς στοργῆς τῶν λοιπῶν Γάλλων ποιητῶν, οἵτινες ἀπὸ κοινοῦ ἀνεγνώριζον αὐτὸν ὡς σεβαστὸν καὶ προσφιλῆ διδάσκαλον.

Ἀπὸ τῶν πρώτων του στίχων ὁ Μπαμβίλ ὑπῆρξεν ἀνακαινιστής. Εἶνε μὲν καταφανὴς ἐν αὐτοῖς ἡ πρὸς τὸν Οὐγκὼ λατρεία τοῦ ποιητοῦ, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ χαρακτηριστική του πρωτοτυπία ἀρχίζει ἐκεῖ νὰ διαφαίνεται· ἡ ἀνύψωσις τῶν ῥυθμῶν εἰς περιωπὴν ὅλως νεοφανῆ, ἡ τέχνη Ἰκάρου, τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἥλιος δύναται ν' ἀναλύσῃ τὰ κήρινα πτερά, ἡ τάσις πρὸς ἀστερόεν ἄπειρον, μέχρι τοῦ ὁποίου οὐδεμία πρὸ αὐτοῦ φαντασία, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν τολμηροτέρων, εἶχεν ἀρθῆ.

Ἐνῷ διὰ τῶν *Καρυατίδων* του ἐπανέφερεν εἰς τὴν ζωὴν τὴν μυθολογίαν ὑπὸ νέαν μορφὴν εὐγενεστέραν καὶ ἀποπνέουσαν ἡδυπάθειαν μᾶλλον αἰθερίαν, ἐπενόει καὶ ἐπέβαλλεν εἰς τὴν ποίησιν τύπον ἐπίσης νέον, δι' οὗ ἐνέδυε τὸ γαλλικὸν πνεῦμα. Ὁ Ῥιβαρὸλ καὶ οἱ σύγχρονοί του τῆς εἶχον δώσῃ τὴν εἰρωνείαν. Ὁ Μπαμβὶλ τῆς ἔδωκε τὸν λυρισμόν. Τὰ ἀρχαϊκῆς ἐμπνεύσεως ποιήματά του ἀντιλαλοῦσι τοὺς γέλωτας τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου.

Τὸ Sang de la coupe καὶ αἱ Odes funambulesques κρίνονται ὡς τὰ τελειότερα τῶν προϊόντων τῆς γαλλικῆς ποιήσεως. Εἶνε ἀριστοτεχνήματα ἀνεπίληπτα, καὶ θὰ ἐπιζήσωσιν ὡς αἰώνια πρότυπα ῥυθμικῆς γλώσσης.

Ὁ Μπαμβὶλ προησθάνετο ὅτι ἐδημιούργει σχολὴν μυρίους μέλλουσαν νὰ περιλάβῃ ὀπαδούς, καὶ χάριν αὐτῶν ἠξίωσε νὰ συγγράψῃ βιβλίον μαθημάτων, τὸ θαυμαστόν του μικρὸν ἐγχειρίδιον τῆς γαλλικῆς ποιήσεως, τὸ μέλλον ἴσως ἐγκόλπιον τῶν νέων τῆς Γαλλίας ποιητῶν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς νῦν ποιητάς, αὐτοὶ ἠκροῶντο τῶν μαθημάτων παρὰ τοῦ στόματος τοῦ ἰδίου ποιητοῦ, ὅστις ἐνεψύχου ὅλους διὰ τῶν περὶ τέχνης συνδιαλέξεών του.

Καὶ ἦτο ἐν τῇ ὁμιλίᾳ του ἀπαράμιλλος. Τῶν λόγων του ἡ γοητεία κατεμάγευεν ὅλους τοὺς φίλους, ὅσοι συνήρχοντο ἐν τῷ οἴκῳ του. Ὄρθιος, ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, τῷ εὐωδιάζοντι κατὰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἀρώματος πασχαλιᾶς, μὲ τὸν βελούδινον ἐπὶ κεφαλῆς σκοῦφόν του κλίνοντα πρὸς τὸ ἕτερον τῶν ὤτων, μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὴν χεῖρα καὶ μὲ τὸ αἰώνιόν του λεπτὸν καὶ αἰνιγματῶδες μειδίαμα εἰς τὰ χείλη, ἤκουε τοὺς στίχους τῶν περὶ αὐτόν, οἵτινες συνέθετον εἰς γλῶσσαν ἔχουσαν ὡς ὑπόδειγμα τὸ λεκτικὸν ἐκείνου.

Ὁ Μπαμβὶλ ἐστιχούργει καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του. Ὡς προσφιλὲς ῥητόν του εἶχε τὸ τοῦ Βωδελαὶρ «Ἔμπνευσις εἶνε ἡ καθημερινὴ ἐργασία.»

Ἔλεγε δὲ κάποτε πρὸς φίλον του:

— Γράφω στίχους μὲ τόσην εὐκολίαν, μὲ ὅσην γράφω μίαν παραγγελίαν εἰς τὸν ῥάπτην μου. Ἄλλως θὰ ἠμποροῦσα νὰ κάμω πενῆντα χιλιάδας στίχους ἕως τώρα;

Καὶ ὅταν οὗτος τοῦ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι οἱ ποιηταὶ συνήθως ἐργάζονται μετὰ κόπου:

— Καὶ εἶνε τάχα ποιηταὶ αὐτοί; ἀνέκραξεν. Ἐγνώρισα ἕνα ἀληθινὸν ποιητήν, τὸν Οὐγκώ. Ἐκεῖνος λοιπὸν ἔγραφε στίχους χωρὶς κανένα κόπον.

Τὴν ψυχὴν ἔχων πλήρη λυρισμοῦ προσητένιζεν ἀπὸ καιροῦ τὸν θάνατον μετ' ἠρεμίας. Ὁ θάνατος, κατ' αὐτόν, δὲν εἶνε ἄλλο ἢ ὄνειρον πολὺ ὑπέρτερον τῶν ἐπιγείων ὀνείρων, τὸ ὁποῖον ἀρχὴν ἔχει ἐν τῇ ἁρμονίᾳ τοῦ παγκοσμίου Ῥυθμοῦ.

Digitized by Google

«Ἡ δόξα, λέγει ὁ Ἀρμάνδος Σιλβέστρ, ποιητὴς καὶ αὐτὸς καὶ ἐκ τῶν θαυμαστῶν τοῦ Μπαμβίλ, θ' ἀνατείλη ἀπὸ τοῦ τάφου του λαμπρὰ καὶ ἡ ἀθανασία θὰ τὸν περιβάλη διὰ χλαμύδος βασιλικῆς. Θὰ λάβῃ θέσιν παραπλεύρως τοῦ Οὐγκώ, καὶ τὰ μέτωπα ἀμφοτέρων κοινὴ θὰ στεφανώσῃ αἴγλη.

Διαβάτης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἀπῆλθεν εἰς Μεγαλόπολιν, ὅπως ἐξετάσῃ τὰς ἐκεῖ ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς ὑπὸ τῶν ἑταίρων τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ὁ προσωρινὸς αὐτῆς διευθυντὴς κ. Πενρώζ, ὅστις κατόπιν ἀπέρχεται εἰς Ἀγγλίαν, ὁπόθεν ἐπανέρχεται ἐνταῦθα ὁ ἀπὸ μηνῶν ἀπουσιάζων τακτικὸς τῆς Σχολῆς διευθυντὴς κ. Γάρδενερ.

Καλλιτεχνικὰ

Τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Αὐτοκρατείρας Φρειδερίκου, πλεῖστοι Ἄγγλοι καλλιτέχναι ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ἐδήλωσαν ὅτι θὰ μετάσχωσι τῆς βερολιναίας ἐκθέσεως.

Θεατρικὰ

Ἐν τῷ θεάτρῳ Λέσσιγγ τοῦ Βερολίνου παρεστάθη ὁ *Θερμιδώρ*, τὸ πολύκροτον δρᾶμα τοῦ Σαρδοῦ. Τὸ ἔργον ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς.

— Ἐν τῷ Ἀνεξαρτήτῳ θεάτρῳ τοῦ Λονδίνου, παρεστάθη ἐσχάτως τὸ περιλάλητον ἔργον τοῦ Ἴβσεν *Τὰ φαντάσματα*. Τὸ ἀκροατήριον διετέθη ἐχθρικώτατα πρὸς τὸ ἔργον καὶ ἐξεδήλωσε θορυβωδῶς τὴν ἀποδοκιμασίαν του.

—Ἐν τῷ παρισινῷ Μελοδραματικῷ Θεάτρῳ παρεστάθη κατ' αὐτὰς ὁ *Μάγος*, νέον ἔργον τοῦ Μασσενέ, τοῦ ὁποίου τὸ κείμενον ἔγραψεν ὁ γνωστὸς ποιητὴς Ῥισπαίν. Ἡ κριτικὴ ἔκρινεν αὐτὸ ὑποδεέστερον ἄλλων ἔργων τοῦ διασήμου μουσικοῦ, τὸ δὲ κείμενον μετριώτατον στιχούργημα ἀνάξιον τοῦ ποιητοῦ τῆς *Θαλάσσης*. Πολλοὶ ψέγουσι τὸν Μασσενέ, ὅτι δὲν ἐτήρησε τὸ ἰδικόν του ὕφος, ἀλλ' ἐπειράθη νὰ μιμηθῇ τὸν Βάγνερ καὶ διὰ τοῦτο ἀπέτυχε.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Α. Βόλτζ δημοσιεύει ἐν τῷ ἐγκρίτῳ τῆς Λειψίας περιοδικῷ Gesellschaft (3 ἀριθ. 1891) βιβλιογραφίαν περὶ διαφόρων νεωστὶ ἐκδοθέντων ἑλληνικῶν βιβλίων.

Φιλολογικὰ

Ὁ κ. Γεώργιος Σουρῆς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν δύο νέων τόμων ποιημάτων διὰ τῆς κάτωθι ἐμμέτρου ἀγγελίας:

Ἰδὼν καλῶς ὁ Φασουλῆς μέσ' στ' ἄλλα ξαφνικά του
πῶς ἔχουν χάλι δυνατὸ τὰ οἰκονομικά του.
ὁποῦ σαστίζει μὲ αὐτὰ κι' αὐτὸς ὁ Καραπάνος
καὶ κάθε διαχειριστὴς κἂν ὑψηλὸς κἂν νάνος.

—

Ἰδὼν καὶ τὰ μουρέλια του πῶς ἔγιναν μεγάλα
καὶ δὲν μποροῦν ν' τρέφωνται μὲ τῆς γαϊδούρας γάλα,
ἰδὼν πῶς εἶναι κίνδυνος κ' ἐκεῖνος νὰ ψοφήσῃ,
ἐσκέφθη Πλάτων νὰ γενῇ καὶ νὰ φιλοσοφήσῃ.

—

Διὸ προτοῦ φαμελικῶς ὁ τάλας τὰ κορδώσῃ
καὶ ἡ φιλοσοφία του νὰ πάῃ στὰ χαμένα,
δυὸ τόμους ἀπεφάσισε καὶ πάλιν νὰ ἐκδώσῃ
μὲ στίχους φιλοσοφικούς, πρὸς τρεῖς δραχμὰς τὸν ἕνα.

—

Δι' ὅσους ὅμως κατοικοῦν 'στὸ Ἐξωτερικὸν
ἡ συνδρομὴ πληρώνεται μὲ φράγκον γαλλικόν.
Καὶ ὅστις Ἕλλην κύριος τοὺς τόμους τούτους θέλει
προπληρωτέαν χρεωστεῖ τὴν συνδρομὴν νὰ στέλλῃ,
ἀλλέως πᾶσαν ἐντροπὴν ὁ Φασουλῆς ἀφίνει
καὶ ὅλους θὰ τοὺς δέχεται τοῦ χάρρου τὸ κοφφίνι.

—

Τοιαῦτα ὁ φιλόσοφος εἰς γνῶσιν ὅλων φέρει,
γνωρίζων τὸ φιλόμουσον ἑκάστου κανονιέρη.
Καὶ τώρ' ἀντὶ τοῦ Φασουλῆ, τελείως ἀγραμμάτου,
ὡς κηδεμών του ὁ Σουρῆς ἐγγράφει τὄνομά του.

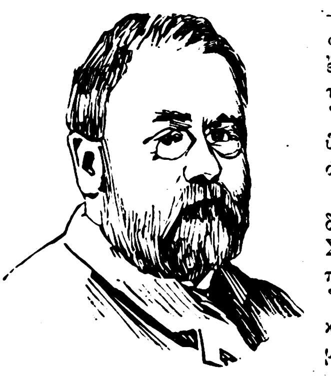

—Ἐξεδόθη εἰς τόμον «Τὸ Χρῆμα», τὸ νέον ἔργον τοῦ Ζολᾶ, τὸ ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν Ῥουγκὼν Μακάρ. Ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ ἐν συνόψει εἶνε τοιαύτη:

Περὶ τὰ τέλη τῆς δευτέρας βασιλείας, ὁ Σακκάρ, ἀδελφὸς τοῦ πανισχύρου ὑπουργοῦ Ῥουγκών, εὑρέθη οἰκονομικῶς κατεστραμμένος. Ἀνάγκη ν' ανακτήσῃ τὴν περιουσίαν του, καὶ πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ ἡ ἐπινόησις ἰδέας τινός. Ἀλλὰ πῶς νὰ εὑρεθῇ ἡ ἰδέα; Ἐν τούτοις εὑρέθη. Τὴν συνέλαβε κατὰ νοῦν ἔντιμός τις μηχανικός, ὀνόματι Ἀμελέν, ὅστις ἐπενόησε τὴν ἀνασύστασιν τοῦ βασιλείου τῆς Παλαιστίνης μὲ τὸν σκοπὸν τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαθιδρύσεως τοῦ Πάπα. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἠρκοῦντο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα μὲ τὴν Ἰόπην ὡς θαλάσσιον λιμένα, ἡ δὲ Συρία θὰ ἐκηρύσσετο ἀνεξάρτητος καὶ θὰ προσηρτᾶτο εἰς τὴν μητρόπολιν. Τούτου γενομένου, ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν κατεστραμμένων πόλεων καὶ ἡ διὰ σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας ἀναβίωσις τῶν νεκρῶν τόπων θὰ ἐπετυγχάνοντο μετ' ἄκρας εὐκολίας. Ἤρχισαν λοιπὸν τὰ σχέδια, καὶ οἱ εὐλαβεῖς ἐγκολπωθέντες τὴν ἰδέαν, μόνον αὐτῶν πόθον ἔχουσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, τὸν δὲ πόθον των συμμερίζονται καὶ οἱ ἔχοντες ὡς ἔργον κύριον τὸ νὰ παίζωσιν εἰς τὸ χρηματιστήριον, καὶ οὕτως ἱδρύεται ἡ Παγκόσμιος Τράπεζα. Τὸ αἴσθημα τῆς φιλοκερδείας ἔχει τοὺς πάντας κυριεύσῃ κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην, χάριν τῆς ὁποίας συρρέουσι κατὰ σωροὺς οἱ μέτοχοι εἰς τὸ χρηματιστήριον, ὅπου ἡ ἀγορὰ καθ' ἑκάστην ὑψοῦται. Ἀλλ' ὁ Σακκὰρ ἔχει ἀναλάβῃ μέγα μέρος τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ὁ τραπεζίτης, ὅστις ἅπαξ ἤδη τὸν κατέστρεψε, συμπληροῖ ἡσύχως καὶ ἀσφαλῶς τὸ ἔργον του. Ἡ ἔκπτωσις ἀρχίζει, καὶ μετ' αὐτῆς ἀρχίζει νὰ ἐπέρχεται ἡ καταστροφή. Αὐτὸ εἶνε τὸ συγκινητικώτερον τῶν μερῶν τοῦ βιβλίου, καὶ ἀπερίγραπτος εἶνε ἡ ἐξαγρίωσις τοῦ τραπεζίτου, ὅτε βλέπει ὅτι τὸ πᾶν ἀπώλετο καὶ αἱ μετοχαὶ ὁλονὲν ἐκπίπτουν! Ἀπομένει πλέον μὲ τὸ χρηματοκιβώτιον ὁλοτελῶς κενόν, ἐν ᾧ περὶ αὐτὸν διεξάγεται ἡ μεγάλη μάχη τῶν ἑκατομμυρίων.

Τὸ ἔργον κρίνεται ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ μεγάλου συγγραφέως, ἐπιπνέεται δὲ παραδόξως ὑπὸ αἰσιοδοξίας ἀσυνήθους εἰς αὐτόν.

—Ἐν τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ Newbery Hause Magazine ἐδημοσιεύθη συγκινητικὸν διήγημα ἑλληνικῆς ὑποθέσεως: *Ἡ Κρητικοπούλα*, ἐν τῷ ὁποίῳ μετὰ πολλῆς ἠθογνωσίας περιγράφεται ἡ ἡρωϊκὴ ἀφοσίωσις τῶν θυγατέρων τῆς Κρήτης πρὸς τοὺς οἰκείους καὶ ἡ περιφρονητικὴ αὐτῶν πρὸς τοὺς κινδύνους ἀφοβία. Συγγραφεὺς τοῦ διηγήματος τούτου εἶνε καὶ ἡ ἐκ πολλῶν ἄλλων αὐτῆς ἔργων γνωστοτάτη Ἀγγλὶς ποιήτρια κυρία Ἐλ. Μ. Ἔδμονδς. Τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν λαμβάνει ἡ κυρία Ἔδμονδς σχεδὸν σύγχρονον, κατὰ τὸ

Digitized by Google

1866-1867, πλέκει δὲ καὶ οἰκονομεῖ τὸ ὅλον αὐτῆς θέμα τόσον πιθανῶς καὶ ἀβιάστως, ὥστε θὰ ἔλεγε κανείς, ὅτι ἡ συγγραφεὺς περιγράφει ἐξ αὐτοψίας ἀληθὲς τὸ ἐπεισόδιον. Ἡ περὶ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα καὶ περὶ τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν βίον στοργὴ καὶ ἀγάπη τῆς Ἀγγλίδος ποιητρίας εἶνε ἀληθῶς ἀνώτερα παντὸς ἐπαίνου, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι τὸ διήγημά της δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μεταφρασθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

— Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ὅστις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐταξείδευσεν εἰς Νορβηγίαν καὶ κατεθέλχθη ἐκ τῶν καλλονῶν τῆς χώρας, προσεχῶς δημοσιεύει τὰς ἐντυπώσεις του, ἀφιεροῖ δὲ τὸ περιέχον ταύτας βιβλίον εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Ὄσκαρ.

— Ὑπὸ τοῦ W. M. Ramsay ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως (ἐν Λονδίνῳ παρὰ J. Murraz 1890(*Ἡ ἱστορικὴ γεωγραφία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας* (The historical Geography of Asia Minor).

— Ἐν τῇ Revue Critique τῶν Παρισίων (τῆς 9 Μαρτίου 1891) ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Α. Delboulle εἰρωνικωτάτη ἐπίκρισις τῆς ποιητικῆς συλλογῆς Le Pélerin passionné τοῦ ἑλληνογενοῦς ποιητοῦ Jean Moréas.

— Ὁ καὶ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς ἰατρικῆς εὐδοκίμως ἀσχολούμενος καθηγητὴς τῆς ὀφθαλμολογίας κ. Ἀνδρέας Ἀναγνωστάκης ἐξέδωκε (τύποις Ν. Ἰγγλέση) λίαν περίεργον καὶ περισπούδαστον πραγματείαν ἐπιγραφομένην: *Ἡ ἰατρικὴ τοῦ Ἀριστοφάνους.*

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδοτικὸν κατάστημα E. Leroux ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν σπουδαιοτάτου φιλολογικοῦ μνημείου, τοῦ πανομοιοτύπου ὁλοκλήρου τοῦ ἀρίστου κώδικος τῶν λόγων τοῦ Παρισινοῦ Σ (τοῦ δεκάτου αἰῶνος). Τὸ βιβλίον θὰ ἐπιγράφηται Demosthenis Orationum codex Σ. Fac-similé du manuscrit grec 2934 de la Bibliothèque Nationale contenant les Oeuvres complètes de Demosthène. Δημοσιεύει δὲ τὸ πολύτιμον ἔργον ὁ κ. Henri Omont. Ὁ *κῶδιξ* θὰ ἀποτελέσῃ δύο τόμους ἰσομεγέθεις πρὸς τὸ πρωτότυπον, θὰ τιμᾶται δὲ φρ. 400 διὰ τοὺς συνδρομητάς, διὰ δὲ τοὺς ἄλλους φρ. 600. Θὰ ἐκτυπωθῶσιν ὅμως μόνον ἑκατὸν ἀντίτυπα ἀριθμημένα.

Παντοῖα

Τὸ σῶμα τῆς Ἀμερικανίδος ἀοιδοῦ Ἔμμας Ἄμποτ, ἀποθανούσης ἐσχάτως, δὲν ἐτάφη, ἀλλ' ἐκάη ἐν Πιττσβούργῳ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν αὐτὴ ἐξεδήλωσεν ἐν τῇ διαθήκῃ της. Τὸ σῶμα ἐτέθη ἐπὶ τῆς πυρᾶς περιβεβλημένον θαυμασίαν ἐσθῆτα, ἧς ἡ ἀξία ἀνήρχετο εἰς 5 χιλιάδας λίρας!

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

Ἡ ἐν Μυτιλήνῃ Μονὴ τῆς Πέτρας

Κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου Μυτιλήνης, εἰς τόπον πεδινόν, κεῖται τὸ χωρίον Πέτρα, ἀποτελούμενον ἐκ 300 περίπου οἰκιῶν. Ὀνομάζεται δὲ οὕτω, διότι ἐν τῷ μέσῳ τῆς πεδιάδος καὶ πλησίον τοῦ χωρίου ἀνυψοῦται πέτρα μονοκόμματος ὀγκωδεστάτη ἐπ' αὐτῆς δὲ εἶνε ἐκτισμένη μονή, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου. Ἡ Πέτρα εἶνε χωρίον δροσερὸν καὶ ὑγιεινότατον, παράγει δὲ οἶνον εὐωδέστατον καὶ διακρίνεται διὰ τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν της.

Ἡ δημοσιευομένη εἰκὼν ἐλήφθη ἐκ φωτογραφίας, ἣν εὐμενῶς ἀπέστειλε πρὸς τὴν «Ἑστίαν» ὁ ἐν Μυτιλήνῃ κ. Α. Κωνσταντινίδης.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἀριθ. 0. Δὲν ἔχετε τίποτε τὸ ἐξαιρετικόν, ὥστε νὰ σᾶς ἀναγνωρίσουν οἱ γνωστοί σας ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ χαρακτῆρός σας, οὐδὲ ὁ γραφολόγος τῆς *Ἑστίας* ἔχει τὴν δύναμιν αὐτήν. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ κινδύνου τῆς ἀναγνωρίσεως ἠλλοιώσατε ὀλίγον τὸν γραφικὸν χαρακτῆρά σας. Τὸ πνεῦμά σας δὲν ἔχει ἐξάρσεις, ἀλλ' εἶνε εὐθὺ καὶ ὑπέρτερον ταπεινῶν ὑπολογισμῶν. Ἔχετε καρδίαν πρόθυμον εἰς γενναῖα αἰσθήματα, ἀλλὰ διστάζετε εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν αὐτῶν ἐκ φόβου μὴ παρεξηγηθῆτε. Οἱ γνώριμοί σας πολλάκις σᾶς ἀδικοῦσιν εἰς τὰς κρίσεις των, διότι δὲν ἀποκαλύπτεσθε τόσον, ὥστε νὰ σᾶς ἐννοήσωσιν ἀρκετά. Ἐν τούτοις δὲν εἶσθε ἀπαισιόδοξος, οὔτε μνησίκακος, εἶσθε μόνον ὀλίγον.... Ἀλλὰ δὲν τὸ λέγομεν αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα, διότι τότε — ἔχετε δίκαιον — θὰ σᾶς ἀναγνωρίσουν ὅλοι, θὰ ὑποθέσετε δὲ ὅτι καὶ ὁ γραφολόγος τῆς *Ἑστίας* δι' ἄλλου τρόπου καὶ ὄχι διὰ τῆς γραφολογίας σᾶς ἀνεγνώρισε.

Ἀριθ. 34γδ. Θετικὸς ἄνθρωπος, ἔμπορος ἢ ὑπάλληλος λογιστικός. Τὰς ὥρας σχολῆς χρησιμοποιεῖτε εἰς ἀνάγνωσιν ἐφημερίδων καὶ βιβλίων, εἰς περιπάτους, εἰς ἄλλην ἥσυχον διασκέδασιν. Ἀποφεύγετε τὰ καφενεῖα, δὲν ἀγαπᾶτε κανὲν εἶδος παιγνίων, ἀλλ' οὔτε θορυβώδεις συναθροίσεις ἐν γένει. Τὸ πολὺ κάποτε μετὰ φίλων ἠμπορεῖτε νὰ φάγετε καὶ νὰ πίετε τόσον, ὥστε νὰ ἔλθετε εἰς εὐθυμίαν. Δὲν ἐνυμφεύθητε, διότι δὲν ἐπραγματοποιήθη ἴσως μία νεανικὴ ἐπιθυμία σας. Τώρα παρῆλθεν ἡ πρώτη νεότης καὶ δὲν συλλογίζεσθε πλέον περὶ γάμου. Κρῖμα! θὰ ἐγίνεσθε πολὺ καλὸς σύζυγος καὶ πατήρ.

Ἀριθ. 009. Χαρακτὴρ στρυφνός, πείσμων, δυσαρεστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τίμιος, ἐνάρετος, ἀκέραιος. Διὰ τοῦτο ὅσοι σᾶς γνωρίζουν σᾶς συγχωροῦν τὰ ἐλαττώματά σας, καὶ ὅσοι συνεργάζονται μαζί σας σᾶς ἀνέχονται. Εἶσθε ζηλότυπος, χωρὶς λόγους καὶ προκαλεῖτε συζυγικὰς σκηνὰς ἀξίας κωμῳδίας, αἱ ὁποῖαι ὅμως εἶνε πολὺ δυσάρεστοι διὰ τὴν δυστυχισμένην γυναῖκά σας.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τί καίει χωρὶς νὰ θερμαίνῃ;
Ποία ἐλευθερία εἶνε μισητή;
Ποία ἡ συνήθης ἀφορμὴ τῆς φιλίας δύο γυναικῶν;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Τὸν παράδεισον ἢ τὴν κόλασιν;
Ἀπ. Ἐγὼ 'ς τὴν κόλασι νὰ πάγω πρέπει·
ἐκεῖ ἡ ψυχή μου θ' ἀνακουφίζεται,
ὅταν μιὰν ἄπιστη ψυχὴ θὰ βλέπῃ
νὰ βασανίζεται. † *Παπᾶς.*

Ἐρ. Μὲ τί ἠμπορεῖ νὰ παραβληθῇ ἡ γυναικεία ἡλικία;
Ἀπ. Μὲ ῥολόγι ποῦ πηγαίνει πίσω.

Ἐρ. Τίνος τύχην θὰ ἐζήλευες;
Ἀπ. Ἐκείνου, ὁ ὁποῖος δὲν ζηλεύει τὴν τύχην ἄλλου. *Δημοσθένης.*

Ἐρ. Διατί ἐδόθη τὸ σῶμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους;
Ἀπ. Διὰ νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κάμνουν ἀνοησίας χωρὶς νὰ θεωροῦνται ἀνόητοι. *Ἐξ.λον.*

Ἐρ. Τί εἶνε ἡ κολακεία;
Ἀπ. Ἡ γνώμη, τὴν ὁποίαν ἔχομεν διὰ τὸν ἑαυτόν μας χωρὶς νὰ τὴν λέγωμεν, καὶ τὴν ὁποίαν λέγουν οἱ ἄλλοι χωρὶς νὰ τὴν ἔχουν. *Μς.*

Ἐρ. Διατί ἐπλάσθησαν τὰ χείλη;
Ἀπ. Διὰ νὰ κρύπτουν τὰ χαλασμένα δόντια. *Σφίγξ.*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

κ. Γκ. Τεργέστην. Θὰ σᾶς στέλλεται· ἦτο παράλειψις τῆς διεκπεραιώσεως.

κ. Ι. Σ. Πάτρας. Ἡ Σύγχρονος Ἑλλὰς τοῦ. Ἀμποῦ δὲν ἔχει μεταφρασθῆ ἑλληνιστί, πῶς νὰ σᾶς τὴν στείλωμεν ;

κ. Α. Γ. Παρισίους. Ἅμα εὕρωμεν σχέδιον θὰ σᾶς στείλωμεν. Ταχυδρομικῶς γράφομεν.

κ. Α. Ι. Ι. Ἐλισαβετόπολιν. Ἐλήφθησαν· ἐστάλη ἡμερολόγιον καὶ κατάλογος. Τὸ ἄλλο βιβλίον δὲν ἀνήκει εἰς ἡμᾶς ὥστε νὰ τὸ δωρήσωμεν.

κ. Α. Κ. Μεσολόγγιον. Θὰ τεθῆ ἐκεῖ 1841. Τὸ φύλλον εἶχε διακοπῆ κατὰ τὴν ἀναχώρησίν σας. Τώρα θὰ στέλλεται πάλιν. Ζητήσατε τὰ ἐλλείποντα.

κ. Γ. Ζ. Ζάκυνθον. Οἱ δύο Χ. ἐλήφθησαν ἐγκαίρως καὶ θὰ δημοσιευθοῦν προσεχῶς. Περὶ τῶν ἄλλων γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Ο. Π. Χίον. Κάτω Παναγία. Ὅλα αὐτὰ δύνασθε νὰ ἐπιτύχετε εἰς Ἀθήνας ἐρχόμενος καὶ νὰ ἐκλέξετε τὸ καλήτερον. Ὑπάρχουν ὅλα τὰ μέσα ἐδῶ καὶ διὰ μετρίας δαπάνης.

Πενα, Ρωσσίαν. 45 γραμματόσημα τῶν 10 Κ. ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον, ἢ πρὸς τὸν κ. Ζ. εἰς Ὀδησσόν, ὅπως προτιμᾶτε.

κ. Γ. Κ. Τρίκαλα. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Στέλλομεν ἀποδείξεις.

κ. Γ. Κ. Ἄμφισσαν. Στέλλονται φυλλ. καὶ Χρ. Τ.

κ. Π. Χ. Βουκουρέστιον. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Κωνστ. Σαμοκώφ. Ἐλήφθησαν· στέλλονται τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπόδ.

κ. Θ. Κ. Λάρισαν. Δὲν ἐκρίθη ἄξιον δημοσιεύσεως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

14 Μαρτίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησις	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0)0	503	—	504	—
» 120,000,000 » 5 0)0	581	—	582	—
» 170,000,000 » 5 0)0	580	—	581	—
» 135,000,000 » 5 0)0	466	—	468	—
» 30,000,000 » 4 0)0	465	—	468	—
» 125,000,000 » 4 0)0	465	—	468	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	558	50	559	
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4490	—	4495	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	338	50	339	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	300	50	301	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	96	—	96	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	210	—	210	25
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	485	—	487	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	250	—	250	25
Σιδηροδρ. Θεσσσαλίας	149	—	150	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	70	—	71	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	108	—	109	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων.	104	—	104	50
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	359	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	25	62	25	63
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	65	25	66
Λίρα ὀθωμανική	29	20	29	25
Λίρα ἀγγλική				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	45	32	50
Τρίμηνον Γαλλίας	1,28	25	1,28	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	62	32	67
Ὄψεως Γαλλίας.	1,29	37	1,29	50

11 **11**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

11 **11**

ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ

ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

Γενομένης χθὲς ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς **Ἑστίας** τῆς κληρώσεως τῶν μὲν 26 πρώτων λαχνῶν κατὰ ἕνα, τῶν δὲ λοιπῶν 74 κατὰ δεκάδας, ἐξήχθησαν ἐκ τῶν 3000 λαχνῶν τοῦ Ἡμερολογίου οἱ ἑξῆς :

496

1496, 1602, 1810, 2101, 2823.

2033, 1839, 1671, 635, 1836, 2785, 2069, 472, 925, 1837, 2673, 1554, 553, 2432, 1564, 1207, 2692, 1780, 1404, 291.

1804, 1805, 1806, 1807, 1808, 2809, 1810, 1811, 1812, 1813, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 1561, 1562, 1563, 1564, 1565, 1566, 1567, 1568, 1569, 1570, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 1157, 1158, 1159, 1160 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1166, 2879, 2880, 2881, 2882, 2883, 2884, 2885, 2886, 2887, 2888 357, 358, 359, 360.

Εἰς τοὺς κερδήσαντας παραδίδονται τὰ ἀνήκοντα κέρδη ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας καθ' ἑκάστην ὥραν 10—12 π. μ. ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῶν ἐξωφύλλων τοῦ Ἡμερολογίου, ἐφ' ὧν οἱ ἀριθμοί.

ΑΓΓΕΛΙΑ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ

ΑΡ. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν μας τὴν παρ' ἡμῖν ἔλλειψιν ἐγχειριδίου, ἀποκλειστικῶς τὰ τῆς ὀργανικῆς γυμναστικῆς πραγματευομένου, ἀπεφασίσαμεν τὴν ἔκδοσιν τοιούτου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀρίστου γερμανικοῦ ἐγχειριδίου τοῦ κ. L. Puritz, τοῦ εἰς πλείστας εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταγλωτισθέντος

Ἐπιθυμοῦντες δὲ διὰ τοῦ μικροῦ τιμήματος νὰ καταστήσωμεν τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ δυνατὴν τοῖς πᾶσιν, ἐκτυποῦμεν αὐτὸ εἰς τέσσαρα φυλλάδια αὐτοτελῆ (Φυλ. Α' : Δοκὸς ὁριζοντία. Ἅλμα ὑπὲρ σχοινίον, Ἐφαλτήριον καὶ Ἵππος. — Φυλ. Β' : Τὸ δίζυγον καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἀσκήσεις. — Φυλ. Γ' : Τὸ μονόζυγον καὶ αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἀσκήσεις. — Φυλ. Δ' : Ἡ Γέφυρα μετὰ τῶν διαφόρων αὐτῆς ἐξαρτημάτων) καὶ ὁρίζομεν τὴν τιμὴν ἑκάστου, ἀποτελουμένου ἐκ 5 περίπου τυπογραφικῶν φύλλων, σχήματος 16ου καὶ περιέχοντος περὶ τὰς 40 εἰκόνας, ὧν τὰς πλείστας ἐκ Γερμανίας ἐπρομηθεύθημεν, εἰς δραχμὴν μίαν μόνον (ἤτοι διὰ 4 Φυλ. δρ. 4.)

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται δι' ὅλον τὸ ἔργον, πληρώνουσι δὲ τὸ ἀντίτιμον ἑκάστου φυλλαδίου ἅμα τῇ παραλαβῇ αὐτοῦ.

Ἡ ἐκτύπωσις ἄρχεται ἅμα τῇ ἐγγραφῇ 500 συνδρομητῶν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΡΤΙ

Τὰ τεύχη 19ον, 20όν, 21ον καὶ 22ον καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁ

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐπλήρωσε ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ 174 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐκ σελίδων ἐν ὅλῳ 2,800· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καὶ περιέχει ἀπειραρίθμους νέας λέξεις, ἀθησαυρίστους εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα ἑλληνικὰ λεξικά. Ἔχει προσέτι καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐν αὐτῷ σημειώνεται ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης τῶν διχρόνων. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Γιάνναρη καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως λόγιον, διδάσκαλον, σπουδαστήν, μαθητὴν τοῦ Γυμνασίου, φοιτητήν, κλπ. κλπ., εἰς πάντα δικηγόρον, δικαστήν, ἔμπορον, βιομήχανον καὶ ἐν γένει εἰς πάντα ἐγγράμματον, καθήμενον ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ μελετῶντα ἢ γράφοντα.

Ἕκαστον σῶμα τιμᾶται ἄδετον φρ. 15, δεμένον 20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἐν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ, ἕκαστον ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητοῦντες δέον νὰ συναποστέλλωσι καὶ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη ἐπιστολῆς συστημένης, δι' ἧς πέμπονται τὰ ζητούμενα γραμμάτια.

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταὐτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπῆτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

03
493

ΑΡΙΘ. 12 ΤΟΜΟΣ Α'

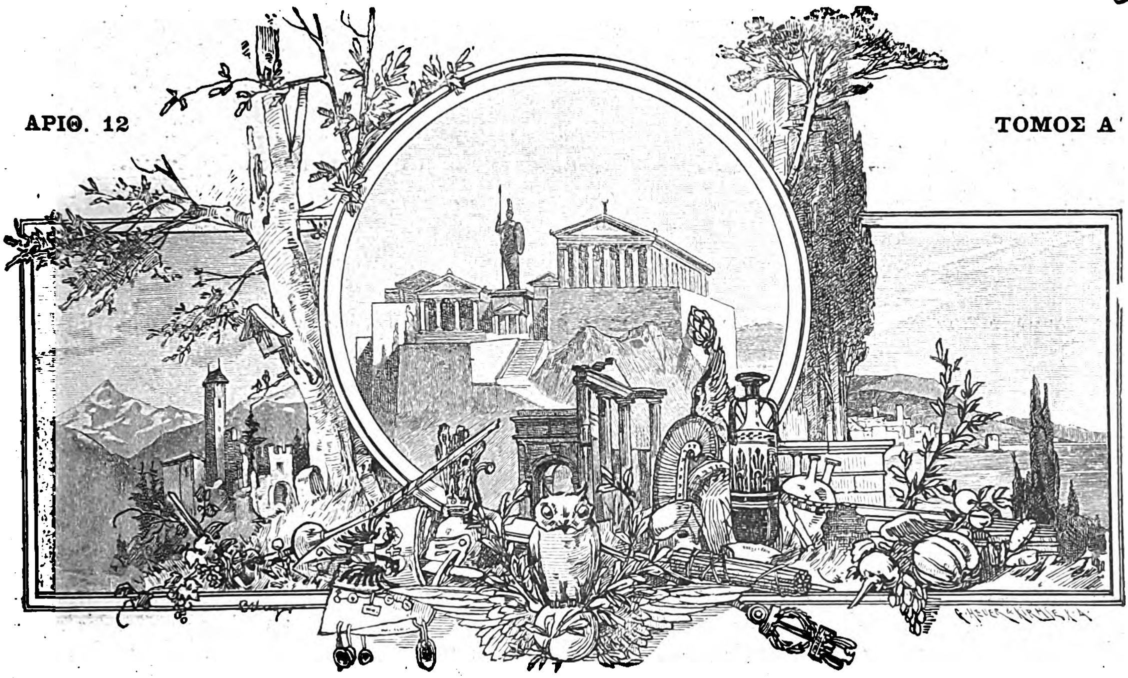

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8 —	ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	»	Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

BODL. LIBR. PERIODICALS

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΖΟΥΛΙΑ, ὑπὸ Ψυχάρη.
Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ.
Ο ΑΓΑΠΗΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑΣ, ἀπόσπασμα δράματος ὑπὸ Δ. Α. Κορομηλᾶ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ἠλεκτρικὸν γεῦμα, Ἐμπορικὸν τέχνασμα, Ὑπηρετικὴ ἀγχίνοια.**
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ : **Εὑρήματα ἐν Θεσσαλονίκῃ,** ὑπὸ Σ. Ἀστεριάδου.
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ. — ΠΑΙΓΝΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ νέον κατάστημα τοῦ Παρνασσοῦ, κατὰ σχέδιον τοῦ κ. Ἰφ. Κοκκίδου. — **Ἡ μέλισσα.** — **Τὸ ὀλισθαῖνον ποτήριον,** (παίγνιον).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ βουλευτὴς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος κ. Παπαγιαννακόπουλος τὴν 14 Μαρτίου ἐπέδωκεν εἰς τὴν Βουλὴν κατηγορητήριον, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ ἑτέρων εἴκοσι βουλευτῶν τῆς συμπολιτεύσεως, κατὰ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως τοῦ κ. Τρικούπη. Διὰ τοῦ κατηγορητηρίου τούτου, περιλαμβάνοντος δώδεκα ἄρθρα κατηγορίας, ἐζητεῖτο ἡ εἰς δίκην παραπομπὴ τοῦ κ. Χ. Τρικούπη καὶ τῶν πρώην ὑπουργῶν κ. κ. Γ. Θεοτόκη, Δ. Βουλπιώτη, Στεφ. Δραγούμη καὶ Ν. Τσαμαδοῦ, ἐπὶ πράξεσι δῆθεν καὶ παραλείψεσι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν καθηκόντων των, ἐφ' αἷς ὑπέχουσι ποινικὴν εὐθύνην κατὰ τὸν περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν νόμον. Ἡ περὶ τούτου συζήτησις ἤρξατο τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην. Ὁ κ. Τρικούπης μετὰ ἔντονον ἀγόρευσιν ἐπὶ τοῦ κατηγορητηρίου, ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Βουλῆς μετὰ τῶν φίλων του.

— Ἀνεθεωρήθη ὁ κανονισμὸς τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ. Δι' αὐτοῦ καταργεῖται καὶ ἡ θέσις τοῦ ἐπιτίμου προέδρου, ἀλλὰ τὸν νῦν τοιοῦτον κ. Κ. Παπαρρηγόπουλον ἀνεκήρυξεν ὁ Σύλλογος διὰ ψηφίσματος ἰσόβιον ἐπίτιμον πρόεδρον.

— Κατὰ τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας, κατὰ τὴν θέσιν Σιδηρόπορταν τῆς Οἴτης ἀνευρέθησαν ὑπὸ ἐργατῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσης, πλὴν ἄλλων ἀντικειμένων ἀρχαίας τέχνης, καὶ ἀγάλματα ἐκ μαρμάρου.

— Τῇ 10 π. μ. τῆς παρελθούσης Κυριακῆς, ἐτελέσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν φοιτητῶν τῆς ἰατρικῆς, πολιτικὸν μνημόσυνον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Λουκᾶ Παπαϊωάννου. Λόγον ἐπιμνημόσυνον ἀπήγγειλεν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Καραμήτσας

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν, αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον ἀνῆλθον εἰς δραχ. 2,240,688,87 ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1890 κατὰ δρ. 253,255,02.

— Κατὰ τὸν γενόμενον δοκιμαστικὸν πλοῦν τῶν «Σπετσῶν» μέχρι Σκύρου, ἐπιβαίνοντος καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, τὸ σκάφος ἀπεδείχθη ἐξαίρετον καθ' ὅλα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὁ **Ὑδροπότης Σύζυγος,** κωμῳδία εἰς μίαν πρᾶξιν, διασκευασθεῖσα κατὰ τὸ γερμανικὸν ὑπὸ *Ἀγγέλου Βλάχου* ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Α. Κωνσταντινίδου 1891. 12ον σ. 40. [Τιμᾶται δραχμῆς. Ταχυδρομικῶς στέλλεται ἐπὶ τῷ αὐτῷ τιμήματι ὑπὸ τοῦ Γραφείου τῆς «Ἑστίας»].

— Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 41ον, 42ον, 43ον καὶ 44ον τοῦ **Ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ** τοῦ κ. *Α. Ρ. Ραγκαβῆ,* ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς λέξεως *Στῆλαι* καὶ φθάνοντα εἰς τὴν λέξιν *Τριπτήρ,* περιλαμβάνοντα ἐν ὅλῳ 123 εἰκόνας καὶ τὸν χάρτην τῶν Συρακουσῶν, οὕτω δ' ἐγγίζει νὰ ἀποπερατωθῇ τὸ ἔργον. Οἱ πέμποντες εἰς τὰ καταστήματα τοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου δραχ. 30 λαμβάνουσι τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα 44 τεύχη καὶ τὰ ὀλίγα εἰσέτι ἐναπολειπόμενα ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

— Ἐξεδόθη τὸ φυλλ. 48 τοῦ *Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ,* περιέχον τὰς λέξεις «Αὐτανάφλεξις»—«Ἀφροδίτη» καὶ πίνακα ἀτμομηχανῶν.

Λόγος κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου, ῥηθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μητροπόλεως ναῷ ὑπὸ *Ζήκου Ρώση,* καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, τῇ 31 Ἰανουαρίου 1891, ἑορτῇ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τελουμένου τοῦ μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς Βασιλικῆς τυπογραφίας Ν. Γ. Ἰγγλέση, 1891. 8ον σ. 40.

Arndts **Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον** κατὰ μετάφρασιν Ι. Θ. Κυριακοῦ δικηγόρου. Ἐξεδόθη τὸ 16 τεῦχος περιέχον συνέχειαν τοῦ Ἐνοχικοῦ Δικαίου.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΦΥΛΛΟΝ

θὰ δοθῶσιν αἱ ἀναγκαῖαι ὁδηγίαι πρὸς τοὺς κερδήσαντας εἰς τὸ λαχεῖον τοῦ Ἡμερολογίου τῆς «Ἑστίας» ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ παραλάβωσι τὰ κερδηθέντα ἀντικείμενα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Οἱ ἀναμένοντες οἵαν δήποτε ἀπάντησιν παρὰ τῆς Διευθύνσεως τῆς «Ἑστίας» εἰς ἐπιστολὰς αὐτῶν ἢ ἐκτέλεσιν παραγγελιῶν των παρακαλοῦνται νὰ παράσχωσιν εὐμενῆ συγγνώμην, διότι ἕνεκα ἀνυπερβλήτου κωλύματος ἡ Διεύθυνσις ἀδυνατεῖ κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην νὰ εὐχαριστήσῃ αὐτούς.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς Ἑστίας καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Digitized by Google

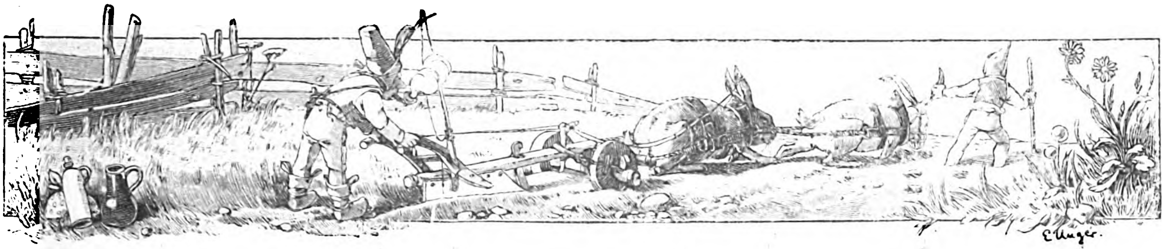

ΖΟΥΛΙΑ

Φίλτατε Δροσίνη,

Μ' ἔκαμες τὴ χάρη νὰ μὲ στείλῃς ἕναν τόμο τῆς *Ἑστίας* (Γεννάρη —Γιούλη 1890). Ἀμέσως τὴν ἄνοιξα κι ἀμέσως πῆγε τὸ μάτι μου σ' ἕνα μέρος ποῦ εἴτανε λόγος γιὰ ζηλοτυπία. Πολὺ μ' ἄρεσαν ὅσα διάβασα γιὰ τὴ ζηλοτυπία· εἶχαν κάμποση νοστιμάδα, εἴταν καὶ γεμάτα ξυπνητάδες. Νὰ σὲ πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲ νοιώθω γρῦ ἀπὸ ψυχολογία· μὴν προσμένῃς νὰ σ' ἀραδιάσω φιλοσοφίες καὶ σοφίες. Θυμήθηκα ὅμως, ἐκείνη τὴν ὥρα, δυό μου φίλους, δυστυχισμένους καὶ τοὺς δυό. Βρέθηκε νὰ τοὺς ἀνταμώσω πέρσι στὸ Παρίσι, ποῦ καὶ πῶς μὴ ρωτᾷς. Εἶχα νὰ τοὺς διῶ ἀπὸ τὰ παιδιακήσια μου χρόνια στὴν Πόλη. Εἶναι σήμερα σωστοὶ πέντε μῆνες, τὴν ἴδια μέρα καὶ μὲ τὸ ἴδιο ταχυδρομεῖο, στὶς ἐντεκάμισυ τὸ πρωΐ, στὴν ἐξοχή, ἔλαβα δύο πλίκους καὶ μέσα στὸν κάθε πλίκο λίγες κόλλες χαρτί. Εἴταν τοῦ καθενὸς ἡ ἱστορία γραμμένη ἀπὸ τὸ χέρι του. Σὲ στέλνω τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη. Ἴσως τὶς διαβάσῃς.

ΠΡΩΤΟΣ ΠΛΙΚΟΣ

« . . . .

Ποῦ εἶμαι, ποῦ βρίσκουμαι, δὲν μπόρεσα ἀκόμη νὰ τὸ καταλάβω. Τί παράξενο σπίτι ποῦ τοίχους δὲν ἔχει. Δὲν εἶναι ξύλο, δὲν εἶναι πέτρα, δὲν εἶναι σίδερο τὰ ντουβάρια· εἶναι καμωμένα ἀπὸ καταχνιὰ καὶ μοιάζουν πιὸ γερὰ παρὰ ξύλο, πέτρα καὶ σίδερο. Πολεμῶ νὰ κάμω τρύπα καὶ δὲν τὸ κατορθώνω. Μὲ τὸ χέρι, μὲ τὸ ποδάρι, μὲ τὸ κεφάλι, χτύπα. Τοῦ κάκου. Δὲν γκρεμνᾷ. Τίποτις δὲ βλέπω.

Ὧρες, μῆνες, χρόνια περνοῦσαν καὶ τίποτις δὲν ἔβλεπα.

Ποιός τὸ λέει πῶς δὲν μπορεῖ μάτι ἀθρώπου νὰ κοιτάξῃ τὸν ἥλιο; Στὸν ἥλιο μέσα νὰ ζοῦσα, δὲ θὰ μ' ἔφτανε τὸ φῶς του. Νὰ φύγῃ, νὰ ξεσκορπιστῇ τὸ χάος αφτὸ ποῦ μὲ σκοτώνει.

Ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ἀφοῦ τὴν ἀγαποῦσα

Εἶναι βράχος μιὰ τέτοια νύχτα. Νὰ μὴ φέγγῃ καὶ ποτές! Οἱ κακοῦργοι! Μὲ γέλασαν κι ὅλο μὲ γελοῦν. Κόκκινο μελάνι, κόκκινο ζήτησα νὰ μὲ φέρουν κ' εἶναι μάβρο σὰν τὸ αἷμα.

Τί νὰ σπάσω, νὰ ξεθυμάνω; Τρίζουν τὰ δόντια μου, φωνάζω, καὶ δεν ἔρχεται κανεὶς καὶ κανεὶς δὲ μιλεῖ. Λέξη δὲν ἀκούω.

. . . .

Ἀγριέβουμαι. Δὲ σφαλνῶ μάτι. Κι ὁ τοῖχος πάντα μπροστά. Τί θέλουν ἄραγες; Πάλε τὰ ροῦχα μου νὰ ξεσκίσω; Ὄχι! ὄχι! Εἶμαι φίνος καὶ δὲ μὲ πιάνουν. Τὸ ντουβάρι μόνο νὰ πέσῃ! Καὶ δὲ θέλει. Νάτο πάλε μαλακὸ σὰν τὸ μπαμπάκι καὶ κλοτσιὰ νὰ τοῦ δώσῃς, δὲ σαλέβει.

Τοὺς ἀρέσει νὰ θυμώνω, γιὰ νὰ μὲ λὲν ὕστερα παραμύθια. Σφίξε, Καρλή, δάγκασε, Καρλή, τοὺς γρόθους σου στὸ στόμα σου μέσα· νὰ σὲ δέσουμε κατόπι. Μὴ σᾶς μέλῃ! Δὲν τὸ κάμνω πιὰ καὶ θὰ διῆτε. Ὁ κολλάρος μου μὲ πνίγει. Νὰ μποροῦσα νὰ τὸν πετάξω! Δὲ θὰ τὸν πετάξω, νὰ μὴ χαίρουνται. Εἶδες ἄθρωπο πιὸ ἥσυχο ἀπὸ μένα; — Ἂς πεθάνω καὶ μιὰ ὥρα προτήτερα, νὰ τελειώσῃ.

Εἶναι ἀπέραντη ἡ μοναξιά.

Ἂς μὲ ποῦν καμιὰ ψεφτιά, μὰ τουλάχιστο ἂς μιλήσουν. Ἂς ἀκούσω μιὰ φωνή. Νὰ μὴ μὲ ξαναμασοῦν ὅμως ὅλο τὰ ἴδια. Ποιός; Ἐγὼ δὲν ξέρω τί λέω; Νὰ τοὺς τὸ δείξω. Τὰ θυμοῦμαι σὰ νὰ εἴταν καὶ σήμερις. Εἴμουν τότες ἀλλοῦ. Στὸ παλιό μας τὸ σπίτι. Στὴν Πόλη. Εἴμουν καὶ γὼ σὰν τοὺς ἄλλους. Θὰ καταλάβουν πῶς εἶχα δίκιο. Ὅλα θὰ τὰ καταστρώσω μὲ τὴ σειρά τους στὸ χαρτί. Πρέπει πιὰ καὶ κεῖνοι νὰ κρίνουν ἴσια τὰ πράματα, ἴσια καὶ σωστὰ σὰν καὶ μένα. Καὶ τότες θὰ μ' ἀφήσουν, καὶ θὰ πέσῃ τὸ ντουβάρι καὶ θὰ μὲ βγάλουν ὄξω, ὄξω στὰ ἡλιοπερέχυτα τὰ περιβόλια.

Μὰ ποῦ μποροῦν ἀφτοὶ νὰ μὲ καταλάβουν; Κανένας τους δὲν ἀγάπησε σὰν καὶ μένα.

Τὰ χαϊδούμενα, τὰ χρυσά, τἄθωα της, τὰ καλά της τὰ μαλλιά, πῶς ἔλαμπαν ἐκεῖ κάτω, στὸ περιβόλι, ὅταν τὴν εἶδα πρώτη φορὰ μὲ τὴν ἀδερφή μου μαζί, ποῦ περπατοῦσε πλάγι πλάγι ἡ Λέλα μὲ τὴν Ἑλένη! Τὰ μαλλιά σου, νὰ τὰ φιλήσω, γιατὶ λιώνει ἡ καρδιά μου, μόνο ποῦ τὰ θυμοῦμαι. Εἴταν πίσω τὸ περιβόλι, κ' ἔρχουνταν ἡ Λέλα σὰν τὸν ἥλιο κι ἀνέβαινε τὰ σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ. Ποιός, ποιός νὰ μὴν τὴ λατρέψῃ; Ἅμα φάνηκε, τῆς ἔδωσα τὴ ζωή μου. Νὰ τῆς τὸ πῶ, νὰ τὴν πάρω, νὰ τὴν ἁρπάξω, νὰ φύγω, νὰ τὴν ἔχω γυναῖκα μου, δική μου, νὰ εἶναι δική μου ὅλη μέρα.

Τὴν κοίταζα καὶ τῆς φώναζε μέσα μου ἡ ψυχή μου· Ἐσὺ εἶσαι ἡ μόνη ποῦ θαγαπήσω.

Digitized by Google

Ἡ μόνη! ἡ μόνη! ἀκοῦς!

Γιατί τάχατις νὰ εἶναι τόσο ἀνήξερες οἱ γυναῖκες; Ἐμεῖς ἀμέσως, μὲ μιᾶς ἀγαποῦμε, σὰν τὴν ἀστραπὴ ποῦ σὲ καίει πρὶν ἀκόμη νὰ σ' ἀγγίξῃ. Ἐκεῖνες, καιρὸς τὶς χρειάζεται, καιρός! Εἶναι σὰν τὰ λουλούδια ἡ ἀρχοντιά τους· ἀγάλια ἀγάλια· θέλουν ὥρα νὰ ξανοίξουνε.

Νανουρίσματα καὶ τραγούδια, χάδια μέλι γεμάτα, λόγια, γλυκὰ λόγια, τί ἤθελε; νὰ τῆς τὸ δώσω! Νὰ τὴν προσέχω σὰν παιδί μου· ὅτι ζητήσῃ, νὰ τῆς τὸ φέρω. Λέλα, τί προστάζεις; Λέλα, θὲς νὰ φύγω; Λέλα, θὲς νὰ πέσω κατὰ γῆς καὶ γονατισμένος μέρες ἀλάκερες νὰ σὲ προσκυνῶ σὰν εἰκόνα; Εἶναι σὰν τρεμουλιαστὸ πουλάκι ἡ γυναῖκα. Μὴν πᾷς καὶ τὴν ξαφνιάσῃς. Πρέπει μάννα της νὰ γίνῃς, νὰ τῆς μιλῇς σιγὰ κρυφά, νὰ τῆς μάθῃς ἐσὺ τὰ μυστήρια τοῦ κόσμου καὶ τῆς ψυχῆς.

Ἄχ! δὲ λέω νὰ μ' ἀγαπήσῃ· ἂς δῇ μόνο πόσο τὴν ἀγαπῶ!

Καὶ πῶς δὲν τὄβλεπε, πῶς δὲν τὸ καταλάβαινε ποῦ μιὰ φλόγα εἶταν ἀναμμένη στὰ στήθια μου μέσα; Δὲν τὄννοιωθε; Δὲν τὄννοιωσε μήτε κείνη μήτε κανένας ἄλλος. Κάθισε τώρα μέσα στὸ μυαλό μου καὶ δὲ βγαίνει πιὰ καὶ βῆμα δὲν κάμνει ποῦ νὰ μὴν τὴ διῶ. Ἥσυχη καὶ γλυκειὰ σὰν τὸ καλοκαίρι, μὲ τὸ μαλακό της τὸ χαμογέλοιο, μὲ τὰ μικρά της τὰ ποδαράκια, πήγαινε κ' ἐρχούνταν ἡ Λέλα μέσα στὸ σπίτι. Ἔτρεχε ἀπάνω στὸ Σταβροδρόμι μὲ τὴν Ἑλένη, ἔκαμνε βίζιτες μὲ τὴν Ἑλένη, τὴ συντρόφεβε παντοῦ, ἔπαιζε πιάνο μαζί της, μελετοῦσε μαζί της, μιλοῦσε, χωράτεβε, σὰ νὰ μὴν ἤξερε τίποτις. Καμώνουνταν καὶ τότες ἢ ὄχι; Κάπου κάπου συλλογισμένη τὴν ἔβρισκες καὶ κάθουνταν.

Ὅλα τάχω παρατηρημένα.

Τί συλλογιοῦνταν; Ἀπὸ τὸ πρόσωπό της ἔφεγγε μιὰ χαρά, μιὰ χαρὰ σιγανή, μιὰ ἥμερη, ξέννοιαστη χαρά· ἐμένα βέβαια δὲ συλλογιοῦνταν. Πῶς μποροῦσε νὰ μὲ συλλογιέται καὶ νὰ κάθεται ἀτάραχη, μὲ τόση καλοσύνη στὰ μάτια; Ἀπάθεια, ἀπάθεια κι ἀπονιά, ἐκεῖ ποῦ βασανίζουμουν καὶ πονοῦσα. Μὲ τὰ εἴκοσί της τὰ χρόνια, ἔμοιαζε ἀκόμη παιδί, τρυφερὸ εἴκοσι χρονῶ παιδάκι καὶ σὰ μεγαλήτερή της φαίνουνταν ἡ Ἑλένη. Ἡ Λέλα βάσανα δὲν εἶχε, ἡ Λέλα δὲν πονοῦσε, δὲν τῆς ἔμελλε γιὰ τίποτις ἐκεινῆς, καὶ στὸ τραπέζι, κάθε μέρα, ἡ Ἑλένη ἀντίκρυ στὸν πατέρα, ἐγὼ ἀντίκρυ τῆς Λέλας, τὴν κοίταζα κ' ἡ καρδιά μου πετοῦσε νὰ μπῇ μέσα στὴν καρδιά της. Πῶς τὴν ἀγαποῦσα! Κορμὶ καὶ ψυχή. Δική μου καὶ κανενὸς ἄλλου. Θὰ τὸ μάθῃ. Δὲν ἀγάπησε ὅποιος πάντα δὲν ἀγαπᾷ.

Ἐσένα μόνη, τἄκουσες, Λέλα; τἀκούς!

Γίνεται τουλάχιστο νὰ μὴ μὲ λυπηθῇ; Νὰ μὲ λυπηθῇ; Ὄχι. Νὰ μ' ἀγαπήσῃ. Σὰ φωτιὰ τριγύρω της ἀνέβαινε ἡ ἀγάπη ἡ δική μου. Ἔπρεπε νὰ τὴν κάψῃ. Εἶχε καρδιὰ ἢ δὲν εἶχε, εἶταν πεπρωμένο ἡ φλόγα ἀφτὴ νὰ τὴν ἀγγίξῃ, γιατὶ ἀγάπη τέτοια δὲ στάθηκε στὸν κόσμο ποτὲς καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ, ὅταν ἀγαπᾷς μὲ τόση ζάλη, μὲ τόση ὁρμή;

Εἶταν ἀδύνατο ἡ Λέλα νὰ μείνῃ ἀδιάφορη καὶ κρύα, νὰ περπατῇ μὲ τὸ μαλακό της τὸ χαμογέλοιο κι ὅταν τὴν ἀντάμωνα, ἥσυχα νὰ διαβαίνῃ καὶ μόλις νὰ μὲ βλέπῃ. Καὶ τὸν πάγο καὶ τοὺς βράχους ἀφτοὺς ἐδῶ θὰ τοὺς διῇς νὰ κορώσουν, ἅμα τοὺς βάλῃς σπίθα παρμένη ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά σου.

Ὅλα τἄχω παρατηρημένα.

Ἔτσι μόνο, γιὰ τοῦτο μοναχὰ τὸ λόγο, μὲ μιᾶς κατάλαβε ἡ Λέλα.

Πές το, φῶς μου, σὰν ποῦ το εἶπες ἐκείνη τὴ νύχτα, πές το, Λέλα, νὰ τὸ ξανακούσω. Ὄχι! μάρμαρο δὲν εἶταν· τὴν ψυχή της, ἄκουσα τὴν ψυχή της ποῦ μὲ μιλοῦσε. Κατέβαινα τὴ σκάλα στὰ σκοτεινά· κρέμουνταν τὸ λυχναράκι μισοσβησμένο στὸ ταβάνι. — Καὶ νὰ πάλε ποῦ τίποτις δὲ βλέπω. Σκότος, πάντα τὸ σκότος ποῦ μὲ τυφλώνει.—Ἡ Λέλα! Βλέπω ἄξαφνα τὴ Λέλα ποῦ πηγαίνει ἀπάνω στὴν κάμερή της. Βρέθηκα πλάγι της, κοντὰ κοντά, καὶ σὰ μισοπεθαμμένος ψιθύρισα, ποῦ μόλις μποροῦσε νὰ τὸ πάρῃ τἀφτί της.

«Λέλα, εἶσαι σύ;»

« — Ναί!» γυρνᾷ καὶ μὲ λέει. Τὴ φωνή της δὲ θὰ τὴν ξεχάσω στὴ ζωή μου. Ἡ φωνή της! Ἄκουσες ἄγγελο νὰ λαλῇ καὶ μὲ μιὰ λέξη νἀπαντήσῃ· «Ναί! ναί! τὸ εἶδα, τὸ ξέρω· μὴ γυρέβῃς ἄλλο νὰ σὲ πῶ.»

Πάει νὰ φύγῃ καὶ σκουντάφτει τὸ μικρό της τὸ ποδαράκι· κοντέβει νὰ πέσῃ, τὴ βαστῶ. Μὲ καίει ἀκόμη τὸ πετσί της.

« — Λέλα, δὲν ἔπαθες τίποτις; Λέλα μου, πές το.»

« — Ὄχι! ὄχι! Εἶναι ἀργά.»

« — Καλὴ νύχτα! καλὴ νύχτα! Λέλα, ὕπνο καλό. Κοιμήσου καλά.»

« — Καλὴ νύχτα!» Καὶ γίνεται ἄφαντο τὸ παιδί μου.

Εἶδες νύχτα καλή; Βαρειὲς οἱ ὧρες καὶ κύματα οἱ λογισμοί.

Θὰ θελήσῃ; δὲ θὰ θελήσῃ; Πῶς νὰ τῆς τὸ πῶ; Καὶ μπορῶ νὰ τῆς πῶ τίποτις; Ἔχω δικαίωμα; Ἴσως τρόμαξε κ' ἔτρεμε ἡ φωνή της. Τὸ φαντάστηκα πῶς γυναῖκα μου θὰ γίνῃ. Ὄχι δὲ θὰ θελήσῃ.

Μ' ἔπιασε φόβος. Ἀπὸ τὴν ξενιτειὰ ποῦ μᾶς ἦρθε, κάτω στὴν πατρίδα της, ἐκεῖ κάτω στὴ Δύση, ἴσως ἔταξε τίποτις κανενός, σὰ γυρίσῃ πάλε πίσω. Κάτι θὰ μὲ κρύφτῃ· εἶνε ἀδύνατο μὲ τὴν ὀμορφιά της νὰ μὴν τὴν ἀγάπησε ὅποιος τὴν

Digitized by Google

είδε. Γιὰ τοῦτο κάμνει πρῶτα τὴν ἀδιάφορη καὶ παίζει καὶ γελᾷ· γιὰ τοῦτο μόλις μιὰ λέξη ξέρει νὰ μὲ πῇ, ἐκεῖ ποῦ ἡ ἀγάπη μὲ τρελλαίνει. Γιὰ τοῦτο κάθεται ὧρες καὶ συλλογιέται.

Ὅλα τἄχω παρατηρημένα.

Ἂν εἶναι ἀλήθεια, νὰ μὲ τὸ πῇ παστρικά. Δὲν ἔχω δίκιο; Νὰ μὲ τὸ πῇ ὀρθὰ κοφτὰ καὶ κάνω ὅρκο ποῦ τραβιοῦμαι καὶ φέβγω. Δὲ μὲ βλέπει πιά. Κάλλια τὴ δική μου τὴ ζωὴ παρὰ τὴ ζωὴ τὴ δική της νὰ χαλάσω. Θὰ φύγω, θὰ φύγω. Καὶ μπορῶ;

Καλὴ νύχτα! καλὴ νύχτα!

Δὲ γίνεται ἔτσι νὰ τυραννιοῦμαι. Μ' ἔπνιξε ἀρτὴ ἡ καταχνιά. Φτάνει, φτάνει.

Γλύτωσα· ὁ τοῖχος τρυπᾷ, φαίνεται ὁ οὐρανός. Στὸ περιβόλι μας ἐκεῖ κάτω. Στὸ περιβόλι μας εἶναι πίσω συκιὲς καὶ πλατάνοι. Μὰ ἔχει μιὰ πόρτα δεξιὰ ὁ μπαξές, μιὰ πόρτα ποῦ βγαίνει πλάγι στὸ δρόμο. στὸ δρόμο δεξιὰ μεριά, μιὰ πόρτα μικρή, καταραμένη. Ἄνοιξα καὶ μπῆκα τότες ἐγώ Εἶναι ἴσκιος καὶ δροσιὰ στὸ περιβόλι μας πίσω. Τί ἀγαθὸ ποῦ εἶναι τὸ περιβόλι! Τί καλοσύνη ποῦ τὴν ἔχει ἡ ἀβγή! γλυκοχαράζει γιὰ νὰ χαίρεται ὁ κόσμος. Τὸ πρωΐ εἶναι ἄπειρο τὸ φῶς, τὸ πρωΐ γεμίζει ὁ οὐρανὸς χαμογέλοια, βάζει ροῦχα καινούρια καὶ γιορτάζουν τὰ περιβόλια. Λέλα, κάθου μὴ σηκωθῇς. Μεῖνε, μεῖνε ἀκκουμπισμένο στὴ συκιὰ ποῦ σὲ σκεπάζει, ὁλόχρυσό μου κεφαλάκι. Τὰ φύλλα κουνιοῦνται ἀγάλια ἀγάλια καὶ σὲ λὲν καλημέρα. Τί ὡραία ποῦ εἶσαι! Τρέμει ἡ καρδιά μου ποῦ θὰ ραγίσῃ. Ἀκοῦς τί σὲ λέω ψιθυριστά, χαμηλά, ντροπαλά, ἀγάλια ἀγάλια σὰν τὰ δέντρα ποῦ σὲ μιλοῦνε; Σὲ χαδέβει ἡ φύση ὅλη κ' ἡ φωνή μου σὲ χαδέβει.

« — Λέλα, μὴ σὲ φανῇ ξένο τὸ ρώτημά μου· Λέλα, πές το, σὲ παρακαλῶ. Τί σὲ πειράζει νὰ μὲ τὸ πῇς; Ἴσως ἄφησες ἐκεῖ κάτω στὴν πατρίδα κανένα φίλο—ἴσως κανέναν ποῦ ἀγαπᾷς;»

« — Ὄχι, μὲ κάμνει σιγά, πουθενὰ δὲν ἔχω φίλο».

Καὶ τῆς ἔπιασα τὸ χέρι καὶ μὲ φάνηκε πῶς ὁ κόσμος εἴτανε δικός μου.

. . . .

Κομματάκια! κομματάκια! κομματάκια!

. . . .

Ὄχι! ὄχι! Δὲ θέλω ἀκόμη· ἔπρεπε πάντα νὰ συλλογιοῦμαι τὸ περιβόλι μὲ τὴ χαρά του. Μ' ἔρχεται ἡσυχία ὅταν τὸ θυμοῦμαι. Ἀλήθεια ποῦ ἔφεγγε τότες πολύ! Ὁ ἥλιος μὲ τάϊζε φῶς. Διψοῦσα καὶ τὄπινε ἡ ψυχή μου. Τί παράδοξα, τί διαμαντόλαμπα μάτια ποῦ τὰ εἶχε ἡ Λέλα! Στὰ μάτια της μέσα εἴταν ἀχτῖδα κρυμμένη· ἄνοιγε τὰ βλέφαρά της κ' ἡ νύχτα? σπιθοβολοῦσε. Τί καλὰ ποῦ ἤξερε νὰ μὲ μαγέψῃ! Ποῦ τάβρισκε τὰ γλυκά, τὰ χαριτωμένα, τὰ οὐρανόφωτα λόγια ποῦ μ' ἔλεγε; Τί ἁπλά, τί ἄκακα ποῦ μιλοῦσε! Δὲ θὰ ξαναζήσω ἄλλη τέτοια χρονιά.

« — Μὴ σὲ μέλη, μὴν τυραννιέσαι, Καρλή. Εἶναι πιὸ φρόνιμο, πιὸ σωστὸ νὰ μὴν τὸ ποῦμε κανενός. Μὴ βιάζεσαι, Καρλή μου. Ξέρω πῶς δὲν εἶμαι γιὰ σένα. Δὲ γίνεται, τὸ ξέρω. Μὴν πῇς ὄχι, Καρλή. Ἡ κακόμοιρη ἐγώ! τί ἀξίζω νὰ μὲ πάρῃς γυναῖκα; Ὁ πατέρας σου δὲ θὰ θελήσῃ ποτὲς καὶ ντρέπουμαι μόνο νὰ τὸ βάλῃ ὁ νοῦς μου, πῶς μπορεῖ νὰ μάθῃ τέτοιο πρᾶμα. Ξέχασες πῶς εἶμαι φτωχοκόριτσο καὶ ξένο, πῶς μ' ἔφεραν ἐδῶ γιὰ νὰ συντροφέβω τὴν Ἑλένη, νὰ κάθουμαι μαζί της; Ἔχουμε καιρό. Βλέπουμε κατόπι. Ἂν τὸ πῇς, θὰ μᾶς χωρίσουν καὶ μ' ἀρέσει τόσο νὰ μιλῇς καὶ νὰ σὲ κοιτάζω. Ἴσως πάλε φταίω γὼ ποῦ σ' ἄκουσα ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ποῦ ἀποκρίθηκα ναί. Τί νὰ κάμω; Ἄχ! δὲν ξέρεις· μὲ φαίνουνταν τόσο παράξενο! Δὲ φαντάζουμουν πῶς θὰ μ' ἀγαπήσῃ κανένας. Δὲν μποροῦσα νὰ τὸ πιστέψω πῶς θὰ μ' ἀγαπήσῃς ἐσύ. Ἐσύ! Κάθουμουν ὧρες καὶ συλλογιούμουν. Ἔπειτα, τί νὰ σὲ πῶ; Χωρὶς νὰ τὸ θέλω, χαίρουμουν καὶ γελοῦσα ποῦ τὸ συλλογιούμουν. Ἡ ζωή μου σὰ νἄλλαζε μὲ μιᾶς. Ὄχι, Καρλή, νὰ μὴν τὸ ποῦμε ἀκόμη κανενός. Τί καλὸ πρᾶμα ποῦ εἶναι νἄχῃ κανεὶς ἕνα κρυφὸ καὶ μέσα του νὰ τὸ φυλάῃ. Νὰ εἶσαι ἥσυχος, φίλε μου καλέ. Ἐγὼ δὲ λυποῦμαι. Δὲν τὸ μετανοιώνω. Ὅ τι ἔκαμα, τὸ ἤξερα καὶ τὄκαμα. Νὰ βασανίζεσαι ἐσὺ καὶ νὰ σ' ἀφήσω παραπονεμένο; Δὲ μοῦ εἴτανε δυνατό. Τὸ ἤθελα καὶ τὄκαμα. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ μὲ πῇ τίποτις. Εἶναι δική μου δουλειά. Ὅ τι ἔχω, πάρ το, στὸ δίνω. Ὄχι, δὲ λυποῦμαι. Ἴσως παίζεις ἐσὺ μαζί μου. Μ' ἔχεις τώρα σὰν παιχνιδάκι σου, Καρλή. Εἶναι δικό σου τὸ παιχνιδάκι.»

. . . .

Κουράστηκα καὶ πιὰ δὲν μπορῶ. Θὰ πέσω κατὰ γῆς. Θὰ σφαλήξω τὰ μάτια, νὰ βλέπω μόνο τὴ Λέλα καὶ νὰ τὴν ἀκούω.

. . . .

«Δὲν ἔχω φίλο πουθενά.» Ναί! Ἀφτὸ μπορεῖς νὰ τὸ πιστέψῃς. Θὰ πῇ πῶς δὲν ἀγαποῦσε ἢ πῶς δὲν ἀγάπησε κανέναν ἐκεῖ κάτω στὸν τόπο της. Μὰ θὰ πῇ ἄραγες πῶς δὲν τὴν ἀγαποῦσε ἢ πῶς δὲν τὴν ἀγάπησε ποτὲς καὶ κανένας; Τί τάχα; Δὲ γύρεψε κανένας νὰ τὴν πάρῃ; Δὲν τῆς εἶπε κανένας τουλάχιστο δυὸ γλυκὰ λόγια; Δὲν ἄρεσε κανενός; Πῶς γίνεται; Ἀνατράφηκε σὲ μιὰ τέτοια πόλη καὶ δὲ βρέθηκε κανεὶς νὰ τῆς κάμῃ ἕνα κοπλιμέντο ἢ λίγη κόρτε ἢ νὰ τὴν κοιτάξῃ καλὰ στὰ μάτια ἢ νὰ τῆς δώσῃ νὰ καταλάβῃ τίποτις ἢ νὰ μὴν ξιππαστῇ ἀπὸ τὴν ὀμορφιά της; Δὲ γίνεται. Μπορεῖ ἐκείνη να μὴν ἀγάπησε· πάει καλά· μὰ νὰ μὴν ἀγαπήθηκε; ἄλλος λόγος. Γιατί τότες δὲ μὲ τὸ

Digitized by Google

λέει ; 'Αφοῦ μὲ κρύφτει μικρά, τιποτένια πράματα, μπορεῖ νὰ μὲ κρύψῃ μιὰ μέρα καὶ μεγαλήτερα. Το εἶπε ἡ ἴδια· τῆς ἀρέσουν τὰ κρυφά. εἶναι καλὸ πρᾶμα νἄχῃ κανεὶς ἕνα κρυφὸ — καὶ νὰ τὸ φυλάῃ ! Μήπως εἶνε κρυψιάρα ;

Κάτι θὰ τρέχῃ. Τὸ ξέρω. Καὶ τώρα κάτι θὰ τρέχῃ. Τὸ βλέπω. Ὅλα τἄχω παρατηρημένα. Ἕνα εἶναι βέβαιο, ποῦ τὴν ἀγαπῶ. Τὴν ἀγαπῶ. 'Αφτὸ εἶναι βέβαιο. Εἶναι τὸ μόνο βέβαιο. Νὰ πάρῃς μιὰ ὥρα ἀπὸ τὴ ζωή μου, ὅ τι ὥρα θέλεις, νὰ τὴν κόψῃς, νὰ τὴν κάμῃς κομμάτια, κομματάκια, ἀκόμη πιὸ μικρὰ κομματάκια, δὲ θὰ βρῇς μιὰ ψίχα καιρὸ ποῦ νὰ μὴν εἶναι καὶ κείνη μέσα· πάντα καὶ πάντα ἐκείνηνα συλλογιοῦμαι. Γιατὶ καὶ στὸν ὕπνο μου μπῆκε. Περεχύθηκε στὴ ζωή μου καὶ σὰν τὸ νερὸ παντοῦ μεριὰ τὴ γεμίζει. Ὅταν εἶναι μακριά, ἅμα δὲν τὴν ἔχω κατάστηθα μπροστά μου, ἅμα βγῇ, ἅμα καθίσῃ μὲ τὴν Ἑλένη, ἅμα πάῃ στὸν περίπατο, ἅμα δὲν τὴ βλέπω, τὸ μάτι μου στὸ κυνήγι καὶ πίσω της ἡ ψυχή μου. 'Απελπισιὰ καὶ λαχτάρα ὥσπου νὰ τὴν ξαναδιῶ. Τί κάμνει ; μὲ θυμᾶται ; Καὶ δὲν παίρνω τὴν ἀναπνοή μου. Κι ἀπὸ τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ ὅλο τὸ ἴδιο. Μήπως ἐγὼ γελῶ καὶ χαίρουμαι καὶ σεργιανίζω καὶ χωρατέβω ; Μπορῶ νὰ πιάσω δουλειά ; Μπορῶ τίποτις νἀρχίσω; Μιὰ τρύπα στὸν τοῖχο κι ὅλο νὰ τὴ βλέπω !

'Εγὼ τὴν ἀγαπῶ. 'Αφτὸ εἶναι βέβαιο. Εἶναι τὸ μόνο βέβαιο. Εἶναι βέβαιο — ἀκόμη πιὸ βέβαιο — ὄχι ποῦ δὲ μ' ἀγαπᾷ σὰν ποῦ τὴν ἀγαπῶ, μὰ ποῦ μήτε ξέρει, μήτε κατάλαβε τὴν ἀγάπη μου ὅλη. Δὲν τὴν ἀκοὺς πῶς μιλεῖ ; Δὲν τὰ ξεχνῶ. «Μὴ σὲ μέλῃ» καὶ «Νὰ εἶσαι ἥσυχος» καὶ «Μὴ βιάζεσαι» καὶ «Μὴν τυραννιέσαι.» Μπορῶ νὰ μὴν τυραννιοῦμαι ; Ἥσυχη τὴ θέλεις τὴν ἀγάπη κι ἀγάπη τὴ λές ; Ναί ! εἶσαι ἥσυχη, εἶσαι φρόνιμη ἐσύ Ὧρες σὲ προσμένω, καρτερῶ στὸ σπίτι μονάχος, γυρίζεις κι ὅταν μπορέσω μιὰ στιγμὴ νὰ σὲ διῶ, μήτε βλέπεις τὰ βάσανά μου. Ξέρω τώρα γιατί μ' ἀγάπησες· γιὰ νὰ μὴ βασανίζουμαι, γιὰ νὰ μὴ μ' ἀφήσῃς παραπονεμένο. Μὲ λυπήθηκες· δὲ μ' ἀγάπησες. 'Εγὼ θέλω τὴν καρδιά σου. Ἔρχεσαι χαρούμενη, χαμογελᾷς καὶ δὲ μὲ λές. «Καρλή, καλέ μου Καρλή, μὴν πονῇς καὶ πονῶ σὰν καὶ σένα.» Δὲ νοιώθεις τί εἶναι ἀγάπη κ' ὕστερα μὲ λὲς πῶς ἴσως παίζω μαζί σου !

Μὴν παίζουμε, παρακαλῶ, μὲ τὴν κοῦκλα. Γιατί σπάνει.

Νὰ μὴ βιάζουμαι ; Νὰ μὴ θέλω νὰ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος πῶς εἶσαι δική μου ; Νὰ κρύφτουμαι, νὰ φοβοῦμαι ἀπὸ τὸ φῶς, νὰ μὴ γυρέβω τὸν ἥλιο; καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ μὲ πῇ τίποτις ; Δὲν εἶμαι τριάντα τεσσάρω χρονῶ ἄντρας; Νὰ γίνῃς ἐσὺ γυναῖκα μου καὶ νὰ μὴ χαρῇ ἡ γῆς ὅλη ; Ποιὸς ἄραγες μπορεῖ νὰ μὴ χαρῇ ; Θὰ πειραχτῇ μήπως κανένας ; Γιατί νὰ μὴν τὸ ποῦμε κανενός; Εἶναι ζωὴ ἀφτὴ ποῦ τραβῶ ; Νὰ χάνουμαι γιὰ σένα, κάθε ὥρα νὰ σὲ ζητῶ, νὰ θέλω τὰ μάτια σου καὶ τὴ φωνή σου, ἀπὸ πάνω ὡς κάτω νὰ σὲ λατρέβῃ ἡ ψυχή μου, καὶ κοντά μου νὰ μὴν εἶσαι; Δὲν πρέπει λοιπὸ νὰ σ' ἀγαπῶ ; Κάτι, κάτι λόγο θἄχῃς.

Δὲ θὰ ξανακούσω πάλε τὴ λαλιά της ; 'Αγριέβουμαι μέσα στὴ μοναξιά. Νά την πάλε ποῦ βγῆκε, ποῦ πῆγε ἀπάνω στὸ Σταβροδρόμι, ποῦ μ' ἀφίνει. Λέλα μου, Λέλα, εἶνε μιὰ γλύκα τὄνομά σου. Πότε θὰ σ' ἁρπάξω νὰ φύγω, νὰ πᾶμε μακριὰ οἱ δυό μας μαζί ; Νὰ ξαπλώσῃ ἀπὸ πάνω μας ὁ οὐρανὸς τὴ γαλανή του τὴ φορεσιά. Δὲν εἶναι, δὲν ὑπάρχει κανένας τόπος πουθενὰ ποῦ νὰ μὴν πονῇ ἡ καρδιά, ποῦ νἀνασάνῃ ἡ ψυχή μας, κανένας ἥσυχος, ὁλόφαιδρος τόπος, ἡλιολουσμένος, ποῦ νὰ μὴ μαρτυριοῦμαι ; Δὲν κάθεται πουθενά, δὲν ἔχει σπίτι ἡ 'Εφτυχία, νὰ πᾶμε καὶ μεῖς μιὰ φορὰ νὰ τὴ βροῦμε ; Λέλα μου, μὴ μ' ἀφίνῃς. Μιὰ στιγμὴ νὰ μὴ σὲ διῶ, χάθηκε ὁ κόσμος.

Καὶ δὲν τὸ νοιώθω, καὶ δὲν τὸ ξέρω ποῦ δὲ μ' ἀγαπᾷ ; Ὅταν ἔρχεται καὶ τῆς πιάνω τὸ χέρι, μόλις μὲ σφίγγει τὸ χέρι. Ὅταν τὴν ἀπαντῶ στὴ σκάλα, μιὰ ματιὰ μόλις καὶ φέβγει. Γέρνει στὸ στῆθός μου ἀπάνω τὸ χρυσό της τὸ κεφαλάκι, ὅταν εἴμαστε μόνοι, ὅταν τὴν ἔχω καὶ τὴ βαστῶ, ὅταν εἶνε στὴν κάμερή της. Μὰ ποῦ τὰ φιλιά, τὰ λωλὰ φιλιὰ ποῦ τῆς δίνω ; Μὲ κάθε φιλὶ μὲ φαίνεται πῶς μπαίνει ἡ ψυχή μου μέσα στὴν ψυχή της. Μὰ ἡ φλόγα ἡ δική μου δὲν τὴν καίει, δὲν τὴν ἔκαψε ποτὲς σὰν ποῦ μὲ καίει ἐμένα. Λέλα, Λέλα, τρελλαίνουμαι γιὰ σένα καὶ σὲ διψῶ. Τί τραβιέσαι ; Σκιάζεσαι καὶ φέβγεις ; Ἔλα πάλε στὸ πλεβρό μου. Εἶναι νύχτα, ἐσὺ ποῦ ἀγαπᾷς τὰ κρυφά, καὶ κανένας δὲ μᾶς βλέπει... Ποιόνα φοβᾶσαι ; Φοβᾶσαι κανέναν ; Καὶ τὴ νύχτα θέλεις νὰ κρυφτῇς ; Θυμοῦμαι τί μὲ εἶπες. 'Εγὼ τώρα δὲν τὸ ξεχνῶ. « Ἔχουμε καιρό. Νὰ μὴν τὸ πῇς Κανενός !» Γιατί, ἂν τὄλεγα, θὰ τὸ μάθαινε 'Εκεῖνος !

. . . .

Σώπα, σώπα ! Νὰ μὴν ἀκούσω τὴ φωνή σου. Ἂν ἀκούσω τὴ φωνή σου, μπορεῖ πάλε νὰ σὲ πιστέψω, καὶ δὲ θέλω. Καὶ δὲν πρέπει νὰ σὲ πιστέψω.

. . . .

«Τί ἀξίζω, νὰ μὲ πάρῃς γυναῖκα ;» Ναί ! Τί ἀξίζεις ; Τώρα τὸ ξέρω τί ἀξίζεις, γιατὶ τὸ εἶδα. Ποιὸς εἶχε δίκιο ; Ὁ Καρλής, πάντα ὁ Καρλής Μαζί μου ἢ μὲ κανέναν ἄλλο, τὸ ἴδιο τῆς εἶναι. 'Εκείνη ξέρει τί κάμνει. 'Εκεινῆς δὲν τῆς κοστίζει τίποτις. Καὶ γιὰ τοῦτο εἶναι κρύα μαζί μου. Μάρμαρο καὶ χιόνια. Χιόνια βουνὸ ποῦ δὲ λιώνει. Κατάλαβα μὲ μιᾶς. Τἀγάπησα ἐκεῖνο τὸ γράμμα, γιατὶ μ' ἔφεξε σὰν τὸ κερὶ καὶ ξεκαθά-

Digitized by Google

ρισα τὴν ἀλήθεια. Ἀνεβαίνω στὴν κάμερή της καὶ τὰ βλέπω. Κομματάκια, κομματάκια χαρτί. Σκόρπια κατὰ γῆς. Ξεσκισμένα ψιλὰ ψιλά. Καὶ σκύφτω καὶ τὰ μαζώνω ἕνα ἕνα. Κι ἀπάνω στὸ ἕνα τὴ διάβασα τὴ λέξη «ἀγάπη μου». Καὶ τὸ γράψιμο τὸ γνωρίζω. Κομματάκια, κομματάκια. Τὸ ἕνα μόνο γραμμένο, κάτασπρα καμιὰ δεκαριά, γιατὶ τὰ μάβρα τἄρριξε στὴ φωτιά. Τὴν προσμένω νἄρθῃ, νὰ διῶ τί θὰ μὲ πῇ. Ὄλεθρος καὶ χαμός! Κομματάκια, κομματάκια. Ναί! κουρέλια τὴν κάμαμε τὴ ζωή μας.

Νὰ τὴ μάγισσα, νὰ τὴ νεράϊδα, τὴν ψέφτρα, νὰ τὴ σκύλα ποῦ μπαίνει. Καὶ πρὶν ἀνοίξῃ τὸ χείλι, τὴν ἁρπάζω ἀπὸ τὸ χέρι. Ἐδῶ! Ἀμέσως ἐδῶ! Πέσε χάμου καὶ φίλησε πόδι. Παρακάλειε νὰ μὴ σὲ σκοτώσω καὶ φώναξε, φώναξε δανατά, νὰ σ' ἀκούσω, ποῦ μὲ γέλασες, ποῦ τὸ σιχαμένο σου τὸ στόμα ψεφτιὲς ξαιρνᾷ καὶ μόνο ψεφτιές. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι; Ποῦ κυλιούσουν; Πατσαβοῦρα! Καὶ τὴν τραβῶ καὶ τῆς σφίγγω τὰ μπράτσα ποῦ τὰ ξεσκίζω μὲ τὰ νύχια μου· τὴν πετῶ ἀπάνω στὸ κρεββάτι, τὴν πιάνω ἀπὸ τὸ λαιμό. Νὰ τὴ χτυπήσω, νὰ τὴν μπατσίσω, νὰ τὴ στραγγουλίσω. Κάτι νὰ τῆς κάμω!

«— Τὸ γράμμα! τὸ γράμμα! Ποιανοῦ εἶναι τὸ γράμμα;»

Καὶ νὰ πάλε ποῦ μὲ μιλεῖ. Νὰ ποῦ ἀκούω πάλε τὴ φωνή της.

«— Καρλή μου, Καρλή, μιὰ στιγμὴ μόνο. Ὅτι θέλεις, νὰ μὲ κάμῃς. Μὰ πρῶτα νὰ σὲ πῶ. Δὲν εἶναι γιὰ μένα τὸ γράμμα. Μὲ τὄφεραν τὸ πρωί, σήμερα τὸ πρωί. Σὲ φοβοῦμαι. Ὅλα, ὅλα θὰ στὰ ξηγήσω».

Κι ἀρχινίζει καὶ μ' ἀραδιάζει ἕνα σωρὸ παραμύθια. Ἡ φωνή της, ἡ γλυκειά της ἡ φωνή! Με τὰ λέει καὶ τὴν πιστέβω. Πῶς νὰ μὴν τὴν πιστέψῃς, ἅμα σὲ μιλήσῃ, ἅμα τὴ διῇς; Δὲν εἶναι δική μου, τώρα ποῦ τὴν ἔχω κοντά μου, τώρα ποῦ τὴ βλέπω; Δὲν εἶναι τὰ λόγια της ζάχαρι καὶ μέλι; Γονατίζω μπροστά της. Χέρια καὶ πόδια τῆς φιλῶ. Λέλα μου, σκότωσέ με νὰ τελειώσω. Διές με ποῦ κλαίω σὰν τὸ παιδί. Δὲν τὄννοιωσες ἀκόμη πόσο σ' ἀγαπῶ; Δὲν τὸ φταῖς ἐσὺ ποῦ πονῶ· τὸ φταίει ἡ ἀγάπη ποῦ σ' ἔχω. Λέλα μου, νὰ μὲ λυπηθῇς. Ἀρνί σου θὰ γίνω. Κοίταξέ με. Τὰ ματάκια σου, δόσε με τὰ ματάκια σου νὰ τἄχω πάντα μαζί μου, πάντα νὰ μ' ἀκλουθοῦν καὶ νὰ φέγγουν. Τότες πιὰ δὲν τυραννιοῦμαι.

«— Ἔπρεπε νὰ σὲ μισήσω, Καρλή, καὶ δὲ σὲ μισῶ. Δὲν ξέρω κ' ἡ ἴδια τί μου γίνεται. Εἶμαι ἀκόμη παιδί. Εἶμαι ἄπραχτο παιδί. Ἐσὺ τόσα εἶδες, τόσα ἔμαθες! Ἐσὺ εἶσαι ἄντρας. Ναί! Τὸ κατάλαβα πῶς δὲν παίζεις μαζί μου. Ἴσως ἔχεις δίκιο ποῦ παραπονιέσαι. Δὲ θέλεις νὰ γελῶ; Δὲ γελῶ. Δὲ θέλεις νὰ χωρατέβω; Δὲ χωρατέβω. Μπορῶ ἐγώ, Καρλή μου, νὰ ξέρω τὴν ἀγάπη σὰν καὶ σένα; Ἀκόμη τρέμω ποῦ τὸ θυμοῦμαι. Πῶς μ' ἅρπαξες! Πῶς μὲ τίναξες! Μ' ἔδειρες, κόντεψες νὰ μὲ δείρῃς. Οἱ τρίχες σου ὁλόρθιες σηκωμένες καὶ φρενιασμένη κάθε ματιά σου. Ἔπρεπε νὰ σὲ μισήσω, Καρλή, καὶ δὲν μπορῶ νὰ σὲ μισήσω. Δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται. Τὴν ἀγάπη μου θέλεις; Ὅσο μ' ἀγαπᾷς, σ' ἀγαπῶ καὶ γὼ τώρα. Καρλή μου, Καρλή, πές μου το ἀλήθεια πῶς μ' ἀγαπᾷς, νὰ τἀκούσω!»

«— Ἐσένα, Λέλα, νὰ μὴ σ' ἀγαπῶ;» Καὶ τὴν παίρνω στὸ στῆθος μου ἀπάνω καὶ στὸ στῆθος τὸ δικό της μὲ φαίνεται πῶς νοιώθω τὴ φλόγα, τὴν ἴδια φλόγα ποῦ ἐμένα μὲ καίει. — Μὲ φαίνεται πῶς τὴν ἔννοιωσα τότες!

. . . .

Ὁ κόσμος εἶναι μικρός. Τί μικρούτσικος ποῦ εἶναι! Μέσα στὴν καταχνιὰ θολοσκεπάζουνται, χάνουνται ὅλα καὶ τίποτις πιὰ δὲν ὑπάρχει. Σὰ νὰ μὴν εἶχε οὐρανὸ καὶ θάλασσα καὶ καράβια. Λιγάκι ἥλιο, παρακαλῶ. Τώρα ποῦ δὲν τὴ βλέπω, σταναχωριοῦμαι, καὶ τὴ γυρέβω. Τεντωμένος ὁ νοῦς μου, κουρδισμένος, τσιτωμένος καὶ τὴ συλλογιοῦμαι. Ἐγὼ ξέρω. Ἕνα κομμάτι ἀπὸ δῶ, ἕνα κομμάτι ἀπὸ κεῖ. Σκόρπια κατὰ γῆς. Ἔτσι εἶναι κ' ἡ ἀλήθεια. Τὰ μαζώνεις, τὰ βάζεις τὸ ἕνα μὲ τἄλλο, τὰ ταιριάζεις. Ἄξαφνα βγαίνει τὸ νόημα. Βγαίνει κ' ἡ ἀλήθεια. Τὴν ξεσκίζουμε, γιὰ νὰ μὴν τὴ διοῦμε. Μὰ σκύφτεις καὶ τὴν πιάνεις.

Ἂν εἶταν τίποτις, πολὺ πιὸ φρόνιμα θἄκαμνε, πολὺ πιὸ σωστὰ νὰ μὲ τὸ πῇ, γιὰ νὰ τὸ ξέρω. Σκέψου το, Λέλα. Δὲ θὰ θύμωνα· δὲ θἄλεγα λόγο. Ἄχ! μόνο νὰ τὴν κλειδώσω, νὰ βάλω καὶ μάνταλο, γιὰ νὰ μὴν τῆς γράφῃ κανένας πιά. Παραμύθια! παραμύθια! Μ'ἀράδιαζε παραμύθια. Ἀφοῦ ἀγαποῦσε τὴν ἀδερφή μου ἐκεῖνος ὁ καταραμένος, πῶς δὲ μ' ἔγραφε ἐμένα; Ἡ Λέλα εἶναι δική μου. Μὴν τὴν ἀγγίξῃς. Τάχα γιατὶ καὶ κεῖνος, λέει, εἶναι ξένος στὴν Πόλη, γιατὶ δὲν τολμᾷ, γιατὶ βλέπει πῶς ἀκοῦμε τὴ Λέλα, γι' ἀφτὸ θὰ πάῃ νὰ τῆς γράψῃ; Ἡ Λέλα θὰ τὸν προστατέψῃ; Ἡ Λέλα θὰ σηκωθῇ νὰ πῇ τοῦ πατέρα πῶς θέλει ἡ ἀφεντειά του νὰ πάρῃ τὴν Ἑλένη; Ἢ ἐμένα νὰ μὲ μιλήσῃ; Καὶ ποῦ τὸ φαντάστηκε πῶς μπορεῖ ἡ Λέλα νὰ μὲ μιλήσῃ; Παραμύθια! παραμύθια! Πρῶτα πρῶτα, πῶς ἔβαλε τέτοιο πρᾶμα στὸ νοῦ του; Τί; ποῦ δίνει στὴν Ἑλένη μαθήματα μουσική, πρέπει νὰ πάῃ νὰ τὴν ἀγαπήσῃ; Ποιὸς καφκιέται μπροστά μου γιὰ ἀγάπη; Ἐγὼ τὸν ἔφερα στὸ σπίτι. Ἐγὼ νὰ τοῦ δώσω δρόμο. Ἀμέσως νὰ πάρῃ ἄλλο δάσκαλο ἡ Ἑλένη, νὰ μὴν εἶναι, νὰ μὴν εἶναι πάντα στὸ μάθημα ἡ Λέλα.

Νὰ φύγῃ ἀφτός, νὰ ξεπαστρεφτῇ, νὰ μὴ φανῇ πιά. Νὰ χαροῦμε τὴν ἀγάπη στὰ γεμάτα. Θέλω

Digitized by Google

νὰ μοιάζῃ ἡ ζωή της μὲ τὴν ἥσυχη τὴν ἀκρογιαλιὰ ποῦ κοιμᾶται μέσα στὰ λιμάνια. Θὰ στρώσω καὶ τὸν ἄμμο· θὰ μαλακώσω καὶ τὸ χῶμα. Ἀφοῦ τὴν ἀγαπῶ, τί μᾶς λείπει; Δὲν μπορῶ νὰ ζῶ σὲ μιὰ κόλαση τέτοια· εἶναι πίσσα καὶ βράζει. Λέλα, πότε θὰ σὲ φιλήσω στὸ στόμα, δίχως νὰ συλλογιοῦμαι πιὰ τίποτις ἄλλο; Πότε θὰ ξεχάσω τοὺς καημούς; Ἀγάπη μου ἐσύ, γιατί μὲ σκοτώνεις; Τί σ' ἔκαμα καὶ μὲ καταστρέφεις; Δὲ μὲ λυπᾶσαι;

Καὶ μπορῶ νὰ τὸ ξεχάσω; Ἐγὼ ἔχω μάτια καὶ βλέπω. Κι ἀφτὸ σοῦ τὸ λένε ζούλια. Νὰ βλέπῃς, εἶναι ζούλια. Μάζωξε πουθενὰ δύο ἰδέες, βάλτις δίπλα τὴ μιὰ στὴν ἄλλη, πάρε κλωστὴ νὰ τὶς ράψῃς, δεῖξε πῶς ἔχεις νοῦ καὶ κρίση, πῶς κάτι νοιώθεις ἀπὸ λογική, θὰ σὲ ποῦν ἀμέσως ζουλιάρη. Ζουλιάρης ἐγὼ δὲν εἶμαι. Ἐγὼ προσέχω καὶ προσμένω. Ἐγὼ εἶμαι καλός. Μοῦ τὄταξε καὶ προσμένω. Μὲ πρόφαση - ἢ δίχως πρόφαση, ὅ τι αἰτία κι ἂν εἶναι, δὲν πρέπει νὰ τὸν ξαναδιῇ, δὲν πρέπει νὰ τῆς γράψῃ, λόγο δὲν πρέπει νὰ τῆς πῇ.

Λίγο λίγο ξεφανερώνουνται ὅλα καὶ ξετρυπώνουν. Γκρέμησε πιὰ τὸ ντουβάρι. Κάθουμαι καὶ προσμένω στὸ παλιό μας τὸ σπίτι. Στὴν Πόλη ἐκεῖ κάτω. Ἐγὼ ἔχω μάτια καὶ βλέπω.

Μὴ φοβᾶσαι Τώρα εἶμαι ἥσυχος. Δὲ θυμώνω. Ἐδῶ χρειάζεται κρύο αἷμα καὶ σκέψη. Κρυφὰ κρυφὰ ὅλα τὰ παρατηρῶ ἕνα ἕνα — καὶ παίρνω καὶ σημείωση. Θέλει τὸ πρᾶμα συλλογή, πομονή, καὶ πονηριά. Μὴ φοβᾶσαι. Παράλογα κι ἀστόχαστα δουλειὰ δὲν καταφέρνεις. Λέλα, μὴ φοβᾶσαι, σὲ λέω. Φοβήθηκες ἐσὺ ψέφτρα καὶ δὲ μοῦ εἶπες τὴν ἀλήθεια. Ἔτρεμες νὰ μὴ σὲ σκοτώσω. — Ἄκουσες τί ταπεινὰ ποῦ μὲ μιλοῦσε; Ὕστερα, γιὰ νὰ τὸ κρύψῃ, κάμνει πῶς μ' ἀγαπᾷ καὶ ρίχτει φωτιὲς στὴν ἀγκαλιά μου. Ἄναψε, κόρωσε μὲ μιᾶς. Ἐγὼ ἔχω μάτια καὶ βλέπω. Δὲ λέω γρῦ· προσμένω, καρτερῶ. Ἔτσι καμιὰ μέρα θὰ τοὺς πιάσω. Πρέπει νὰ τοὺς πιάσω, γιὰ νὰ τῆς δείξω ποῦ μὲ γελᾷ. Νὰ γλυτώσω κι ἀπ' ἀφτὴ τὴν καταχνιά. Ναί! Κατάλαβα τώρα. Ἡσυχάζω. Ὧρες καρτερῶ, προσμένω νὰ τὸ μάθω.

Καὶ δὲν ἔχω πάλε δίκιο; Ποιὸς λέει πῶς δὲν ἔχω δίκιο; Τὸν εἶδα, μὲ τὰ μάτια μου τὸν εἶδα. Μόλις τρεῖς μέρες ὕστερα ἀπὸ κεῖνα ποῦ τῆς εἶπα Ἐκεῖνος δὲν προσμένει· τὸν ἔβγαλα, τὸν ἔδιωξα, ὄχι! πρέπει ἀμέσως νὰ γυρίσῃ. Δὲν εἴταν ὄνειρο· τὸν εἶδα. Νά τος πάλε ποῦ ξετρυπώνει. Ἡ ἀλήθεια ξετρυπώνει. Ἀπὸ τὸ παράθυρο ἀπάνω, ποῦ κάθουμαι καὶ καρτερῶ, τὸν εἶδα. Νά τος ποῦ ξεπροβάλλει. Ὄξω στὸ δρόμο τρέχει τρέχει βιαστικά, πλάγι στὸ σπίτι, ἔρχεται ἀπὸ κεῖ πίσω ποῦ εἶναι ἡ πόρτα τοῦ μπαξέ. Σὰ νἄκουσα τὴν πόρτα νὰ τρίζῃ. Ἂς φαίνουνταν ἀφτὴ ἡ πόρτα ἀπὸ τὸ παραθύρι! Καὶ τοὺς τσάκωνα ἀμέσως. Ἡ Λέλα ποῦ εἶναι; Στὸ περιβόλι; Ὁρμῶ στὴν κάμερή της. Δὲν εἶναι. Κατεβαίνω. Νά της ἴσια ποῦ ἀνεβαίνει τὰ σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ κείνη στὸ περιβόλι! Μαζί του! Τῆς γνέφω δυνατά· στὴ στιγμὴ ἀπάνω, νὰ πάῃ στὴν κάμερή της.

«— Σήμερα πιὰ θὰ μὲ τὴν πῇς τὴν ἀλήθεια. Σᾶς εἶδα. Εἴσουνα μαζί του στὸ περιβόλι. Δὲν ντρέπεσαι; Πές το, φτύστο, ἢ ξαναρχίζω.»

«— Καρλή, ἐκεῖνο ποῦ δὲν εἶναι, δὲν μπορῶ νὰ στὸ πῶ. Εἴμουνα μόνη. Δὲν εἶδα ψυχή. Πήγαινε, ὁ ἴδιος νὰ στὸ πῇ. Θυμήσου τί σ' ἔλεγα τὴν ἄλλη μέρα, Καρλή· τὴν ὑστερνή, τὴ μόνη φορὰ ποῦ μ' ἔγραψε, τοῦ εἶπα νὰ μὴ μοῦ γράψῃ πιά, πῶς δὲν εἴτανε δουλειά μου καὶ νὰ μὴ μὲ μιλήσῃ γιὰ τέτοια πράματα.»

Θύμωσα καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ θυμώσω. Ἔπρεπε γλυκὰ καὶ μὲ τρόπο νὰ τὴν παρακαλέσω νἀνεβῇ στὴν κάμερή της. Φοβήθηκε πάλε καὶ πάλε μ' ἀράδιασε ψεφτιές. Ἂν τὄλεγε, ἴσως μποροῦσα νὰ τὴν πνίξω. Ὄχι! δὲ λυσσιάζω, νὰ μὴ χαίρουνται. Καλά! καλά! Βλέπουμε κατόπι — καὶ κατεβαίνω.

Κατέβηκα, ναί! Ἡ μόνη ὥρα ποῦ χάρηκα μὲ τὰ σωστά μου. Ξάνοιξε ἡ καρδιά μου πρώτη φορά. Ὁ ἥλιος μὲ πότιζε τὴν ψυχή. Ὕστερα ἂς σκοτινιάσῃ! Ἀναγάλλιασα τουλάχιστο μιὰ στιγμή, ἡσύχασα, γιατὶ τώρα ἤμουν πιὰ βέβαιος. Λέλα, Λέλα, μὲ καταστρέφεις, μὰ ξέρω γιατί μὲ καταστρέφεις. Κατεβαίνω καὶ μοῦ δίνουν τὸ γράμμα. Δὲν ἀκοῦτε τὰ γέλοια ποῦ πετῶ; Δὲ βλέπεις τὴν ἀλήθεια; Δὲ σὲ θαμπώνει; Ἐμένα μὲ στράβωσε τὸ φῶς της. Τί κουτὸς ποῦ δὲν τὸ κατάλαβα ἀκόμη! Τὸ διαβάζω τὸ γράμμα. Τὄφεραν τώρα, μὲ λέει. Εἴτανε γράμμα δικό του. Γράμμα τοῦ μορφονιοῦ! Τὸ βλέπω πάλε τὸ γράψιμό του, ποῦ φτάνει νὰ τὸ διῶ κι ἀνατριχιάζω. Μὲ γράφει ἐμένα. Πῶς ἀγαπᾷ τὴν Ἑλένη. Πῶς εἶναι σὰ χαμένος, καὶ γιατὶ δὲ θέλουμε νἄρχεται πιὰ σπίτι; Πῶς τρελλαίνεται καὶ δὲν τολμᾷ νὰ μιλήσῃ, μὰ πῶς τώρα πῆρε πιὰ ἀπόφαση, τὰ ξέτασε, τὰ ζύγιασε, τἄβαλε ὅλα σὲ τάξη. Πῶς ἔγραψε πρῶτα τῆς Λέλας, νὰ τὴν παρακαλέσῃ, ποῦ ξέρει πῶς εἶμαι καλὸς καὶ ποῦ δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ ζήσῃ, ἂν εἶναι νὰ μὴν ξανάρθῃ... Καὶ δὲν τέλειωνε τὸ γράμμα. «Ἂν εἶναι νὰ μὴν ξανάρθῃ.» Εἶδες ἐσὺ τί λαμπρὰ ποῦ τὸ στοχάστηκε; Θυμήσου τώρα τὸ λόγο της· «Πήγαινε, ὁ ἴδιος νὰ στὸ πῇ.» Τὄννοιωσες; Στὸ περιβόλι μάνη μάνη τοῦ μίλησε· «Πρόσεχε, ὁ Καρλὴς ἔχει ὑποψία γράψτου ἄρα τὰ θέματα, νὰ τὸν ξεχνιάσῃς.» — Καὶ τὸ ἤξερε πολὺ καλὰ πῶς θὰ μὲ γράψῃ. Τί δὲ γράφει ἐκεῖνος γιὰ νὰ ξανάρθῃ; Οἱ δυό τους μαζὶ τἄχουν ταιριασμένα. συφωνημένα. Καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸ μυριστῇ ὁ Καρλής, ἂς τοῦ

Digitized by Google

κοπανίσουμε ιστορίες. Κομματάκια! κομματάκια ψεφτιές! Ὁ Καρλῆς ἔχει μάτια καὶ βλέπει, ἔχει μάτια καὶ μαζώνει. Νὰ πάρῃ τὴν Ἑλένη, γιὰ νὰ εἶναι μέρα νύχτα στὸ σπίτι — μαζὶ μὲ τὴ Λέλα! Μὲ τὴ Λέλα! Ὄχι. Δὲ θὰ γίνῃ τέτοιο πρᾶμα. Μήτε κεῖνος μήτε κανένας ἄλλος.

Καλά! καλά! Καρτερῶ καὶ προσμένω.

Βράδυασε. Νυχτώνει. Εἶναι νύχτα καὶ σκοτάδι. Πάει ὁ κόσμος νὰ πλαγιάσῃ. Κρέμεται τὸ λυχναράκι μισοσβησμένο στὸ ταβάνι ψηλὰ καὶ τρεμοφέγγει. Κατεβαίνω τὴ σκάλα. Ὅλα σκοτεινά. Ἄχ! δὲν εἶναι γιὰ μᾶς τὰ λουλούδια· δὲν εἶναι τὰ τραγούδια γιὰ μᾶς. Πάει τὸ καλοκαίρι· πᾶν οἱ μάβρες οἱ συκιὲς καὶ τὰ δέντρα καὶ τὰ φύλλα ποῦ κρυφὰ κρυφὰ τῆς μιλοῦνε. Ἕνας πόνος ἀπέραντος μὲ πνίγει. Θὰ πεθάνω ἀπὸ τὸν καημό. Ἡ καρδιά μου φουσκώνει, καὶ τὰ κλάματα γίνουνται πλημμύρα μέσα στὴν ψυχή μου. Ὄχι! ὄχι! δὲν πρέπει. Κατεβαίνω τὴ σκάλα. Λέλα μου, εἶσαι σύ; Εἶναι ἡ Λέλα μὲ τὴ γλυκειά της τὴ φωνή· νάτην πάλε ποῦ ἀνεβαίνει σὰν καὶ πρῶτα. Νὰ ἡ ἀγγελοκαμωμένη, ἡ πιὸ θεόμορφη ἀπ' ὅλες. Ὁ κόσμος δὲν εἶδε τέτοια κόρη. Νά τὸ στόμα της καὶ τὰ μαλλιά της καὶ τὸ οὐράνιο τὸ κορμί, τὸ κορμὶ ποῦ μὲ τρελλαίνει ἡ μυρωδιά του.

« — Καλὴ νύχτα! καλὴ νύχτα!»

Καὶ τῆς ἁρπάζω ἕνα φιλὶ ποῦ ἀκόμη στὰ χείλια μου τὄχω.

« — Λέλα μου, Λέλα, κανεὶς δὲ σ' ἀγάπησε σὰν καὶ μένα».

Ἀκκουμπᾷ στὴν πλάτη μου μιὰ στιγμή, σὰ λιγοθυμισμένη.

« — Ἄχ! Ἐσὺ ζωή μου», μὲ λέει.

« — Ἕνα φιλί, νὰ μὲ δώσῃς ἕνα φιλί, Λέλα, ἕνα φιλί.

« — Γρήγορα, γρήγορα, νὰ μὴ μᾶς διῇ κανένας. Καρλή μου σ' ἀγαπῶ.»

. . . .

Φέβγει, φέβγει. Σκοτινιάζει. Τί ἐρημιὰ ποῦ τὴν ἔχει ἡ κάμερή μου. Τραβιοῦμαι στὴν κάμερή μου. Πέφτω καὶ πλαγιάζω. Μὲ παίρνει ὁ ὕπνος. Ἔφυγε βιαστικά. Γιατί νὰ φύγῃ; Ποῦ τρέχει; Ἀκόμη φοβᾶται;

. . . .

Μήπως εἶταν ὄνειρο, Καρλή;

. . . .

Ὄχι. Ὄνειρο τέτοιο δὲ γίνεται. Δὲν πρέπει νὰ εἶταν ὄνειρο. Δὲ θέλω νὰ εἶταν ὄνειρο.

Πέφτω καὶ πλαγιάζω. Κοιμοῦμαι, δὲν κοιμοῦμαι, ποῦ νὰ τὸ ξέρω; Μέρα καὶ νύχτα, ὕπνος καὶ ξύπνος εἶναι τὸ ἴδιο.

Γέρνα ἀπὸ δῶ, γέρνα ἀπὸ κεῖ. Πέφτω στὸ κρεββάτι καὶ κυλιοῦμαι. Σφάλνα τὰ μάτια, σὰν μπορεῖς. Μόνος! Ὁλομόναχος! Ἔρημος απόμεινα καὶ μόνος. Ἔφυγε, ἔφυγε βιαστικά.

Γιὰ νὰ μὴ μᾶς διῇ κανένας;

Λέλα, Λέλα, ποῦ εἶσαι;

Ὄχι, ὄνειρο δὲν εἶταν, ὄνειρο δὲν μπορεῖ νὰ εἶταν.

Ἄξαφνα τὴ βλέπω, σὰν ποῦ τὴ βλέπω ἀκόμη καὶ τώρα — σὰν ποῦ τὰ βλέπω τἀναθεματισμένα ἀφτὰ τὰ ντουβάρια — βλέπω τὸ κάτασπρό της, τὀλόχρυσό της τὸ κορμὶ — καὶ κεῖνος, Ἐκεῖνος, κοντά της, πλάγι της ἐκεῖ ἀπάνω.

Ὁρμῶ στὴν κάμερή της. Χυμῶ. — Τὴ νύχτα εἶναι πιὸ ἔφκολο τὸ πρᾶμα, πολὺ πιὸ ἔφκολο νὰ γίνῃ, γιατὶ δὲν ἀκούω τὴ φωνή της, γιατὶ δὲ φαίνεται τὸ πρόσωπό της. — Ψεφτιὲς πιὰ δὲ θὰ μὲ πῇ. — Πέτα ἐκεῖ ἀπάνω. — Ποτὲς νὰ μὴ γίνῃ τέτοιο πρᾶμα. Ὄχι.. Μήτε κεῖνος μήτε κανένας ἄλλος. Νὰ γλυτώσω. — Γρήγορα, γρήγορα, νὰ μὴν ξυπνήσῃ. Σφίγγε, Καρλή, δυνατά. Τὸ χέρι μου στὸ λαιμό της. Σφίξε, νὰ τῆς στραγγουλίσῃς τὸ λαιμό. Σφίγγε, σφίγγε δυνατά. Σφίξε καὶ πάει. Ξεψύχησε, πάει. Πάει ἡ ζωή μου. Σκότωσα τὴ ζωή μου. Πάει καὶ λέξη δὲν εἶπε. Ἔλα δῶ νὰ σὲ δώσω στὸ στόμα, ἀπάνω στὸ στόμα, ἕνα ἀθάνατο φιλί. Τώρα πιὰ εἶσαι γιὰ πάντα δική μου.

Ἐγὼ ξέρω τί λέω. Ξέρω γιατί παραπονιοῦμαι, γιατί βασανιοῦμαι. Ἐγὼ τὸ θυμοῦμαι καλά· ἴσια σὲ κείνη τὴ στιγμὴ περεχύθηκε γύρω τριγύρω μου ἡ καταχνιὰ ἀφτὴ ποῦ πιὰ δὲ μ' ἀφίνει καὶ ποῦ μὲ πνίγει.

. . . .

Κομματάκια! Κομματάκια! Κομματάκια!

. . . .

Λέλα, Λέλα, ποῦ εἶσαι; Ἡ Λέλα τώρα ποῦ λὲς νὰ εἶναι; Λὲς νὰ εἶναι στὸν τάφο της μέσα; Ἐκεῖ κάτω στὴ μάβρη γῆς; Ἐκεῖ κάτω στὸ κιβούρι; Ποῦ εἶνε τὀλόχρυσο, τὸ ἡλιόπλαστο τὸ παιδί; Ἢ μήπως πῆγε στὸν οὐρανὸ πουθενά, ἀπάνω στἀστέρια μακριά; Λὲς νὰ εἶναι ἄλλος κόσμος; Δεῖξε με ποῦ εἶναι, γιατὶ ἐδῶ μέσα τίποτις δὲ βλέπω. Νὰ τρέξω, νὰ προφτάξω, νὰ τὴ ρωτήξω. «Λέλα μου, Λέλα, μοναδικιά μου ἀγάπη, Λέλα, τώρα ποῦ πεθάναμε κ' οἱ δυό μας, Λέλα, τώρα ποῦ δὲ φοβᾶσαι, τώρα νὰ μὲ τὸ πῇς ἂν εἶταν ἀλήθεια. — Ἐκεῖνο.»

. . . . »

Ὁ Καρλῆς εἶχε βάλει στὴ διαθήκη του νὰ μὲ στείλουν ὅλα του τὰ χαρτιά. Ἤθελε νὰ τὰ διαβάσω, ἴσως νὰ δικιολογηθῇ, ποιὸς τὸ ξέρει; Τόσα ἔγραψε στὸ φρενοκομεῖο. Ἀφοῦ εἶχε γίνη τὸ κακὸ στὴν Πόλη, κατώρθωσαν οἱ φίλοι του νὰ φύγῃ. Τὸν ἔφεραν πιὰ τρελλὸ στὸ Παρίσι. Ἔμεινε δυὸ χρόνια ἄῤῥωστος. Ὅταν πῆγα στὴν ἐξοχή, ἐκεῖ τὸν ἄφησα. Μήτε γὼ μήτε κανένας ἄλλος δὲν μποροῦσε νὰ τὸν πλησιάσῃ. Μιὰ μέρα πῆγαν καὶ τοῦ εἶπαν, τάχατις γιὰ νὰ τὸν ἡσυχάσουν, πῶς ἡ ἀδερφή του παντρέφτηκε καὶ πῆρε

Digitized by Google

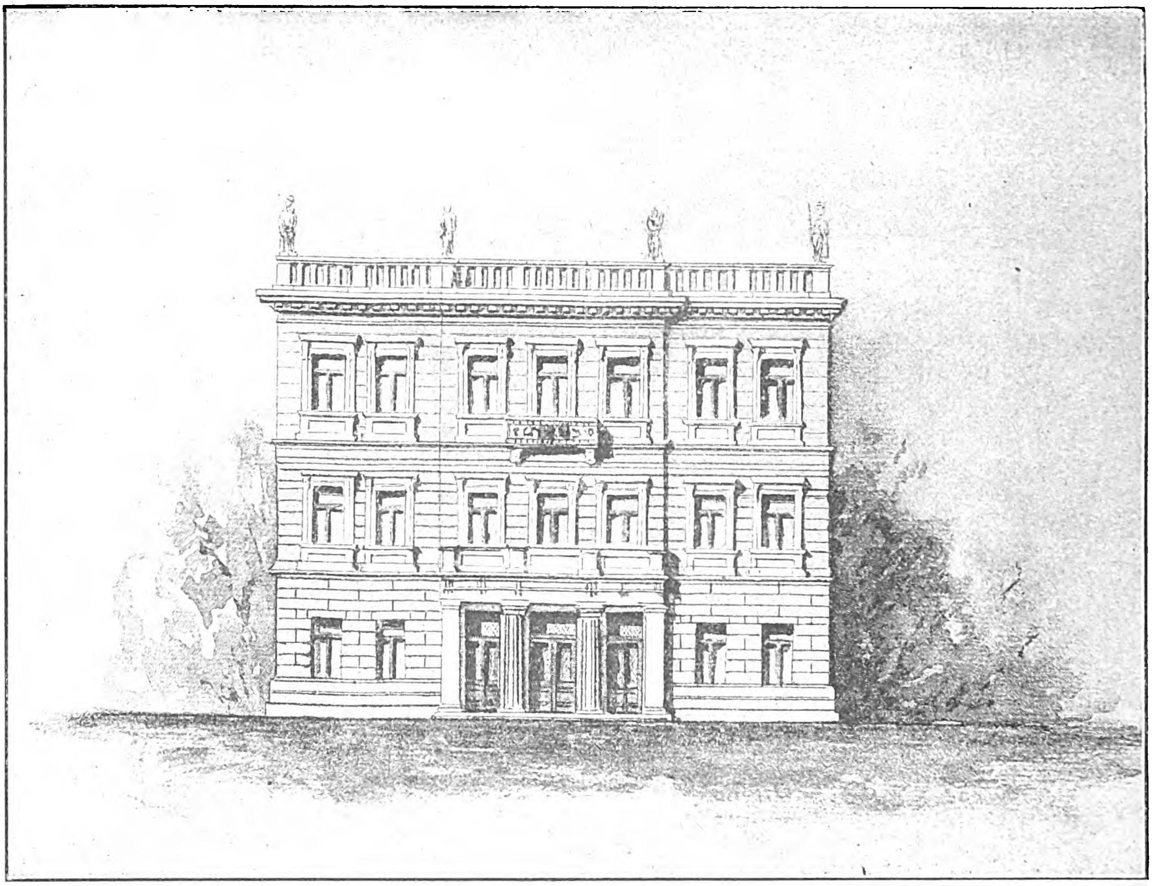

ΤΟ ΝΕΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
Κατὰ σχέδιον τοῦ κ. Ἰφ. Κοκκίδου

τὸ νέο ποῦ τὴν ἀγαποῦσε. Μήτε θέλησε νὰ τἀκούσῃ. Θύμωσε καὶ φώναξε. «—Πάλε ψεφτιές! Ἐγὼ ξέρω τὴν ἀλήθεια.» Δὲν ἤθελε ὁ δύστυχος νὰ τἀκούσῃ καὶ γύρευε νὰ μὴν τὸ μάθῃ, γιὰ νὰ μὴ δῇ πῶς εἶχε σκοτώσει ἄδικα τὴ Λέλα. Ὁ Καρλὴς εἶναι στὴν Πόλη γνωστός. Παντοῦ εἶναι γνωστὸς ὁ Καρλής. (1)

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Τὸν Σύλλογον Παρνασσόν, τοῦ νέου καταστήματος τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα παραθέτομεν σήμερον, συνέστησαν ὀλίγοι νεανίσκοι τῷ 1865. Ἡ Νέα Πανδώρα, ἥτις πρώτη ἔγραψε περὶ αὐτοῦ τῷ 1869 καὶ κατέστησεν αὐτὸν τὸ πρῶτον γνωστὸν δημοσίᾳ, ἰδοὺ πῶς περιγράφει τὰ τῆς συστάσεώς του. «Πρὸ τεσσάρων ἐτῶν ἐλάχιστος ἀριθμὸς νεανίσκων ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀποφύγωσι τὴν κακοσχολίαν καὶ τὴν κοινὴν παρ' ἡμῖν πολιτικὴν ἀργολογίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἐπὶ τὴν ἠθικὴν ἰδίως ἀγωγὴν ἐπιρροὴ εἶναι ὅσον δὲν φανταζόμεθα ὀλεθρία, συνέστησαν μικρὸν σύλλογον, οὗτινος τὰ μέλη συνερχόμενα ἐν παραβύστῳ κατὰ τὰς ἑορτὰς συνδιελέγοντο ἢ καὶ ἀνεγίνωσκον ἰσχνά τινα ἱστορικὰ καὶ φιλολογικὰ προγυμνάσματα. Καὶ ἐπειδὴ οὔτε ἐφήβου ἡλικίαν εἶχον, οὔτε τὴν ἀτέλειαν τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως ἠγνόουν, ἐφρόντιζον νὰ συνεδριάζωσιν ὅλως ἄγνωστοι· εἰ δέ τις μαθὼν τὴν ὕπαρξιν τοῦ παιδικοῦ συλλόγου ἔλεγέ τι εὐμενές, τὰ παρόντα μέλη ἠρυθρίων ἐκ δειλίας, ἢ καὶ ἔσπευδον νὰ ἀπαντήσωσιν ὅτι παιδιᾶς χάριν ἐγένετο ὅ,τι ἐγένετο. Ἀλλ' ὁ χρόνος παρήρχετο. Οἱ νεανίσκοι προέκοπτον τῇ ἡλικίᾳ, μετ' αὐτῶν δὲ προέκοπτε καὶ ὁ σύλλογος· οἱ ἑταῖροι ἐδιπλασιάσθησαν, τὰ ἀθύρματα προεβιβάσθησαν εἰς γυμνάσματα, κατεβλήθησαν τὰ θεμέλια βιβλιοθήκης καὶ τῇ συνδρομῇ τῶν μελῶν ἠγοράσθησαν περιοδικὰ συγγράμματα, ἡμέτερά τε καὶ ξένα, ἅτινα ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν ἀναγνωστηρίου. Ἐπὶ τέλους οἱ ἔφηβοι γενόμενοι θαρραλεώτεροι μετεκομίσθησαν εἰς αἴθουσαν ἐπίτηδες ἐνοικιασθεῖσαν καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν ἵδρυσιν τοῦ Παρνασσοῦ· καλὸν δὲ νομίσαντες καὶ νὰ περιβάλωσιν αὐτὸν διά τινος ἀρχαιοτέρου ἀξιώματος, προσέλαβον τιμῆς ἕνεκα καί τινας ἐκ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γνωστῶν λογίων.»

Ὁ Παρνασσὸς ἐκ μικρῶν οὕτως ἀφορμηθεὶς κατώρθωσε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ βαθμηδὸν νὰ ἐπαυξήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τόσον σπουδαίαν δρᾶσιν, ὥστε νὰ καταστῇ ὁ πρῶτος τῶν παρ' ἡμῖν συλλόγων.

(1) Τὸ δεύτερον μέρος εἰς τὸ μεθεπόμενον φύλλον.

Digitized by Google

Ὁ Παρνασσὸς ἀποτελεῖ τύπον ὅλως ἰδιαίτερον συλλόγου. Ἐναλλὰξ ἠσχολήθη περὶ παντοῖα ἔργα καὶ ἐνεκολπώθη πᾶσαν ἰδέαν, ἥτις ἐφρόνει ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ πρόοδον καὶ καλὸν ἐν γένει.

Αἱ δημόσιαι αὐτοῦ διαλέξεις ἦσαν ἡ πρώτη ὑπ' αὐτοῦ τῷ δημοσίῳ παρασχεθεῖσα τροφή, πάντες δ' οἱ εἰς τοὺς παντοίους κλάδους τῆς ἐπιστήμης διαπρέψαντες καὶ διαπρέποντες τεθνεῶτες καὶ ὑπάρχοντες ἐκ διαδοχῆς παρῆλθον ἐπὶ τοῦ βήματος αὐτοῦ. Ἐκτὸς τῶν δημοσίων διαλέξεων εἰσήγαγεν ὁ Σύλλογος τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ φιλολογικὰς ἑσπερίδας καὶ τὰ δημόσια μαθήματα διὰ τὸν λαόν. Οὕτω δὲ διὰ τούτων κατώρθωσε καὶ τὸ φρόνημα νὰ ἀναπτύξῃ καὶ παντοιοτρόπως νὰ γίνῃ ὠφέλιμος.

Πλὴν τῆς τῶν πολλῶν ὅμως ἀναπτύξεως ὁ Παρνασσὸς ἀνέλαβε καὶ τῆς καθόλου ἐπιστήμης τὴν γενικωτέραν θεραπείαν. Πρὸς τοῦτο δὲ διῃρέθη εἰς τέσσαρα τμήματα, τὸ φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικόν, τὸ τῶν καλῶν τεχνῶν, τὸ νομικὸν καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὸ φυσιογνωστικόν. Ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῶν τμημάτων τούτων ἀνεπτύσσοντο διάφορα θέματα, πλὴν δὲ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως ἐπετεύχθησαν δι' αὐτῶν καὶ ἔργα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Οὕτω τὸ μὲν τμῆμα τῶν καλῶν τεχνῶν ἔθηκε τὰς βάσεις ἐτησίων ἐκθέσεων ἀνθέων, καὶ δύο τοιαύτας διενήργησε, καθ' ἃς καὶ χρηματικαὶ δωρεαὶ καὶ βραβεῖα ἀπενεμήθησαν, διεκρίθησαν δ' ἔκτοτε καὶ ἐγνώσθησαν ἀνθοκόμοι καὶ φυτοκόμοι καὶ ἀνεπτύχθη ἔτι μᾶλλον ἡ περὶ τὰ ἄνθη ἀγάπη.

Τὸ αὐτὸ τμῆμα συνεννοηθὲν μετὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας διωργάνωσε τὴν ἔκθεσιν τῶν κειμηλίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἥτις

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

συνεκίνησεν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ ὁριστικοῦ καταρτισμοῦ καὶ τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Ἐθνολογικοῦ Μουσείου.

Ὁμοίως τὸ αὐτὸ τμῆμα εἰσήγαγε τὰς δημοσίας συναυλίας πρὸς διάδοσιν κλασικῆς μουσικῆς καὶ διωργάνωσε δὶς ἐκθέσεις καλλιτεχνικάς, τῷ 1885 καὶ τῷ 1890, καὶ ἔθετο τὰς βάσεις διαρκοῦς ἐκθέσεως ζωγραφικῆς.

Τὸ φυσιογνωστικὸν τμῆμα πλὴν τῶν συζητήσεων, αἵτινες ἀπέβλεπον εἰς διαλεύκανσιν διαφόρων τῆς ἐπιστήμης μερῶν, προέβη δαπάναις τοῦ Συλλόγου εἰς τὴν σύστασιν μετεωρολογικῶν σταθμῶν εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη· δι' ἐπιτροπῆς δ' αὐτοῦ προέβη εἰς τὴν φυσικὴν ἐξέτασιν τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐξέδωκε τὴν Μετεωρολογίαν καὶ Φαινομενολογίαν τῆς Ἀττικῆς συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Σμίθ, τοῦ ἀειμνήστου διευθυντοῦ τοῦ Ἀστεροσκοπείου καὶ τὰς μελέτας τοῦ καθηγητοῦ κ. Λ. Χρηστομάνου περὶ τῶν ὑδάτων τοῦ λεκανοπεδίου τῆς Ἀττικῆς.

Τὸ νομικὸν τμῆμα τοῦ Συλλόγου ἠσχολήθη εἰς διαφόρους ἐπιστημονικὰς συζητήσεις καὶ μελέτας, συνέπεια τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν διάφοροι ψηφισθέντες ὑπὸ τῆς Βουλῆς νόμοι, ἰδίᾳ δ' ὁ περὶ καταργήσεως τῶν ἐμποροδικείων, ὁ περὶ καταργήσεως τῶν περὶ ἀποπείρας πρὸς συμβιβασμὸν διατάξεων, περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 182 τῆς Πολιτικῆς δικονομίας, περὶ ἐποπτείας καὶ ἀναθεωρήσεως τῶν δικαστικῶν γραφείων καὶ ἄλλοι. Ἠσχολήθη δὲ δι' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως τῶν φυλακῶν καὶ τελευταίως συνεννοηθὲν μετὰ τῆς διαλυθείσης Ἑταιρίας τῶν φυλακῶν ἐψήφισε τὴν ἀνέγερσιν φυλακῆς ἀνήβων διὰ ποσοῦ, ὅπερ εἶχε συναγάγει πρὸς

Digitized by Google

τοῦτο καὶ ὅπερ μένει κατατεθειμένον εἰς τὴν Τράπεζαν.

Τὸ Φιλολογικὸν τέλος καὶ Ἀρχαιολογικὸν τμῆμα, πλὴν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ συζητήσεων καὶ ἀνακοινώσεων, προέβη τελευταίως εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ πολυτίμου συγγράμματος τοῦ κ. Ἰω. Σακκελίωνος «Πατμιακὴ βιβλιοθήκη»

Πλὴν τῶν ἐργασιῶν τῶν τμημάτων ὁ Σύλλογος προέβη ἐν ὁλομελείᾳ καὶ εἰς ἄλλας ἐργασίας, ὧν κυριωτάτη ἡ κατὰ τὸ 1879 γενομένη ἐν Ἀθήναις σύγκλησις τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἑλληνικῶν συλλόγων, οὗ μετέσχον ἀντιπρόσωποι 63 Συλλόγων καὶ Ἑταιριῶν καὶ τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον δι' εἰδικῶν ἐπιτρόπων. Τὸ Συνέδριον ἐξέδοτο μετὰ συζητήσεις ἐμβριθεῖς διαφόρους ἀποφάσεις καὶ εὐχάς, ὧν πολλαὶ ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων καὶ ἄλλαι ἐπραγματοποιήθησαν. Ἐκ τούτων δ' εἰσὶν αἱ περὶ γυμναστικῆς ἀποφάσεις, αἱ περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ συστήματος τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, αἱ περὶ βελτιώσεως τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, αἱ περὶ συστάσεως μετοχικοῦ ταμείου τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων διδασκάλων, αἱ περὶ διδακτικῶν βιβλίων, αἱ περὶ διοργανισμοῦ τῶν ἀνωτέρων ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἑλληνικῶν παρθεναγωγείων πρὸς παραγωγὴν νηπιαγωγῶν, αἱ περὶ συντάξεως τῶν ἐν Τουρκίᾳ διδασκάλων καὶ ἄλλαι.

Κύριον ὅμως ἔργον τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, ἔργον δι' ὃ οὗτος θὰ ἐναβρύνηται δικαίως, εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ σύστασις τῶν σχολῶν ἀπόρων παίδων ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν ἀπόρων παίδων μανθάνουσι γράμματα καὶ σώζονται ἠθικοποιούμενοι ἐκ τῆς διαφθορᾶς οἱ ἄποροι παῖδες. Ἡ ἠθοποιὸς τῶν σχολῶν τούτων ἐνέργεια καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὰ ἰδίως προφανῆ εἰσὶν ἐν Ἀθήναις. Ὁ ἀναλογιζόμενος ἀληθῶς ὁποῖον βίον διῆγον οὗτοι ἄλλοτε, ἄγριοι τὴν μορφὴν καὶ τὴν περιβολὴν καὶ πλουτίζοντες διαρκῶς τὰ ἀστυνομικὰ κρατητήρια, σήμερον δ' ἀποβλέπων εἰς αὐτοὺς ἡμέρους, ταπεινούς, καθαρίους τὴν μορφὴν καὶ τὴν ψυχὴνπ,είθεται ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ εἶναι ἀληθῶς μέγα.

Ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις εἶναι ὁ κυριώτατος παράγων τῆς μορφώσεως τῶν παίδων τούτων, ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1044 μαθηταί, τῶν ὁποίων αἱ ἡλικίαι ἐποίκιλλον μεταξὺ 5 καὶ 20 ἐτῶν. Οἱ παῖδες οὗτοι ἔχουσι πατρίδας ποικίλας, τρεῖς ὅμως ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος, ἡ Γορτυνία, ἡ Μεγαλόπολις καὶ ἡ Κορινθία παρέχουσι τοὺς πλείστους. Κατὰ τὰς ἐπαρχίας ταύτας συμβαδίζουσι καὶ τὰ ἐπαγγέλματα. Οὕτως ἡ μὲν Γορτυνία παρέχει τοὺς ἐφημεριδοπώλας, ἡ Μεγαλόπολις τοὺς ὑποδηματοκαθαριστὰς καὶ ἡ Κορινθία τοὺς ὀψοκομιστάς. Πολλοὺς ὅμως παρέχουσιν ὡς εἰκὸς αἱ Ἀθῆναι καὶ οὗτοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ὑπηρέται οἰκιῶν καὶ καταστημάτων ἢ παντοίας τέχνας καὶ ἐπαγγέλματα ἀπεργαζόμενοι. Τέλος τακτικοὶ τῆς σχολῆς μαθηταὶ εἶναι καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας πηλοφόροι καὶ κτίσται.

Ἡ ἐν τῇ σχολῇ διδασκαλία γίνεται ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, αἱ δὲ τάξεις τῆς σχολῆς εἰσὶ πέντε, ἤτοι οἱ μαθηταὶ οἱ ἀπολυόμενοι τῆς σχολῆς ἔχουσι συμπληρώσει τὰ τῆς α' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου μαθήματα.

Παρὰ τῇ σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν λειτουργεῖ καὶ ταμιευτήριον, ἐν ᾧ οἱ παῖδες προσερχόμενοι καθ' ἑκάστην Δευτέραν καταθέτουσι τὰς μικρὰς οἰκονομίας των. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος προσῆλθον παῖδες καταθέται 161, οἵτινες κατέθηκαν τὸ ποσὸν τῶν δρ. 9,700, ἐφέτος ὅμως αἱ καταθέσεις ἐδιπλασιάσθησαν.

Ἤδη δὲ προτίθεται ὁ Σύλλογος νὰ εἰσαγάγῃ παρὰ τῇ σχολῇ καὶ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ παῖδας τὸ σύστημα τοῦ οἰκονομικοῦ μαγειρείου.

—

Τοιοῦτος ὢν ὁ Σύλλογος Παρνασσὸς καὶ τοιαύτην ἀποκτήσας ἐπίζηλον ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ θέσιν, καθ' ἓν ὁμολογουμένως μέχρι τοῦδε ὑπελείπετο: δὲν εἶχεν ἀξιοπρεπὲς κατάστημα. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου καὶ πάντων τῶν ἀγαπώντων αὐτὸν ἐπληρώθη καὶ τὴν κη' Μαΐου 1890 διὰ χειρὸς τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, τακτικοῦ τοῦ Συλλόγου μέλους, ἐτέθη ὁ θεμέλιος λίθος αὐτοῦ.

Πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ νέου καταστήματος ἐχρησίμευσαν ὅσα χρήματα εἶχεν ὁ Σύλλογος εἰς τὸ ἀποθεματικὸν αὐτοῦ, ὧν κυρία βάσις τὸ ἐκ 10,000 ρουβλίων κληροδότημα, ὅπερ κατέλιπεν αὐτῷ ὁ ἐν Ὀδησσῷ ἀποβιώσας ὁμογενὴς Ἀντώνιος Πάγκαλος.

Τὸ κτίριον, οὗ δημοσιεύομεν σήμερον τὴν εἰκόνα, ἀνεγείρεται ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, θὰ ἦναι δὲ μετ' ὀλίγον ἕτοιμον. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο σωμάτων οἰκοδομῆς, ὧν τὸ μὲν πρὸς τὴν πλατεῖαν εἶναι τριώροφον, τὸ δὲ πρὸς τὴν αὐλὴν διώροφον. Ἐν τῷ κάτω ὀρόφῳ ὑπάρχουσι τὰ δωμάτια, τὰ προωρισμένα διὰ τὴν σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων, πάντα εὐρύχωρα καὶ εὐάερα. Ἐν τῷ πρώτῳ ὀρόφῳ ὑπάρχει ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συλλόγου καὶ αἴθουσα βιβλιοθήκης καὶ ἀναγνωστηρίου, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὰ γραφεῖα τοῦ Συλλόγου, τῶν μελῶν καὶ αἴθουσαι ἀναπαύσεως. Ἐν δὲ τῷ κτιρίῳ τῷ ἐπὶ τῆς αὐλῆς κεῖται ἐν τῷ ἄνω ὀρόφῳ ἡ αἴθουσα τῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ Συλλόγου ὑψηλὴ καὶ εὐάερος, ἔχουσα πλάτος μὲν 11 μέτρων, μῆκος 18 καὶ ὕψος 8 καὶ ἐντὸς ἐξώστην περιθέοντα αὐτήν. Ἡ αἴθουσα αὕτη, ἥτις εἶναι ἄριστα διακεκοσμημένη καὶ θὰ φωτίζηται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός, δύναται νὰ περιλάβῃ ἐν ἀνέσει ἑξακόσια ἄτομα.

Digitized by Google

Τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς ἐξεπόνησεν ὁ συνταγματάρχης κ. Ἰφικράτης Κοκίδης, ὅστις καὶ ἐπιβλέπει τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ ὑπολογισθεῖσα δαπάνη τῆς οἰκοδομῆς καὶ τοῦ οἰκοπέδου ἀνέρχεται εἰς 150,000 δρ. ἐξ ὧν ὁ Σύλλογος ἐκέκτητο τὸ ἥμισυ μόνον. Ἀλλ' ἡ ἐκ δεκακισχιλίων δραχμῶν δωρεὰ τοῦ φιλογενοῦς κ. Ν. Ζαρίφη, ἡ ἐκ 5000 δρ. ὁμοία τοῦ ἀποβιώσαντος Βασιλείου Σταθοπούλου καὶ ἄλλαι μικρότεραι δωρεαὶ ἀνεκούφισαν σπουδαίως τὸ ταμεῖον τοῦ Συλλόγου· ἐλπὶς δ' ὑπάρχει ὅτι καὶ ἄλλοι τῶν ὁμογενῶν θέλουσι σπεύσει πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ Συλλόγου καὶ συντέλεσιν τοῦ ἔργου. Μ

Ο ΑΓΑΠΗΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑΣ

ΠΡΑΞΙΣ Δ'

Ἐν τῷ οἴκῳ τῆς κυρὰ Στάθαινας

ΣΚΗΝΗ Δ'

Στάθαινα, Κρουστάλλω

Κρουστάλλω (εἰσερχομένη)

Μάννα, ὁ Μῆτρος μοῦ ἔλεγε πῶς θά 'βγῃς γιὰ νὰ φέρῃς
ἀπ' ὅλα τὰ χρειαζούμενα γιὰ τὴ στεφάνωσί μας...

Στάθαινα

Ναί, φῶς μου· περικάλεσα τὸ μπάρμπα σου νὰ πάῃ
καὶ τοῦ κὺρ Κώστα...

Κρουστάλλω (ἀνήσυχος)

Ἀμ' ἐσύ ;

Στάθαινα

Ἐγὼ θὰ τρέξω τώρα
νὰ 'βρω στεφάνια...

Κρουστάλλω (προσποιουμένη χαρὰν)

Μὴν ἀργῇς...τρέξε, μαννοῦλα, τρέξε.

Στάθαινα (θωπεύουσα αὐτὴν)

Ἔτσι δά, νὰ εισαι γελαστή, χαρούμενη νὰ μοῦ εισαι,
γιατὶ ὁ κὺρ Μῆτρος, μάτια μου, ὅ τι κι' ἂν 'πῇς ἀξίζει.

Κρουστάλλω

Τὸ ξέρω...

Στάθαινα

Τό ειδες.

Κρουστάλλω (ἀδημονοῦσα)

Μὰ δὲν πᾶς... κ' ἐπέρασε κ' ἡ ὥρα.

Στάθαινα

Πάω τρεχάτη νὰ σοῦ βρῶ τὸ πειὸ καλὸ στεφάνι
γιατὶ νυφοῦλα θὰ σὲ ἰδῶ μ' ἐκεῖνον ποῦ σοῦ πρέπει.

Κρουστάλλω (ἐναγκαλιζομένη αὐτὴν)

Εὐχαριστῶ, μαννοῦλά μου... ἔλα νὰ σὲ φιλήσω...

Στάθαινα

Γιατί μοῦ κλαίς ;

Κρουστάλλω (ἥτις τὴν ἠσπάσθη)

Ἀπὸ χαρά... ἕνα φιλάκι ἀκόμα...
ἤσουν καλὴ γιὰ μένανε...

Στάθαινα

Καὶ μὴ δὲν εἶμαι πάντα ;

Κρουστάλλω

Στάσου νὰ ἰδῶ τὰ μάτια σου... ἄχ, τί ἔμμορφα ματάκια!

Στάθαινα

Ὁποιά εχει μάτια σὰν κ' ἐσὲ τἄλλα δὲν τὰ κυττάζει.

Κρουστάλλω (ἀπομακρυνομένη αὐτῆς
καὶ τὸ πρόσωπον ἀποστρέφουσα ἔνδακρυς)

Ἀφοῦ τὸ θέλεις, μάννα μου, νὰ μὴ σοῦ τὰ κυττάξω.

Στάθαινα (ἐν χαρᾷ)

Γιὰ ἰδὲς ἐκεῖ κορμόστασιά, μορφάδα, νειότη, χάρι !...
ὅλα σοῦ τἄχει... κ' ἔλειπεν ὁ Μῆτρος... θὰ τὸν πάρῃ !..

(Ἐξέρχεται διὰ τῆς θύρας τοῦ βάθους).

ΣΚΗΝΗ Ε'

Κρουστάλλω (μόνη περίλυπος)

Καρδιά μου, τί ἔχεις καὶ πονεῖς καὶ βαρυαναστενάζεις,
κ' εἶνε ὁ ἀχός σου βροντερὸς ὁ πόνος σου φαρμάκι ;
Ἄχ...δὲ θὰ ἰδῶ ποτέ μου πειὰ τῆς μάννας μου τὸ [γέλιο,
θὰ σβύσουν τὰ ματάκια της ἀπ' τὸ πολὺ τὸ δάκρυο
καὶ σὰν πεθάνῃ ἀπ' τὸν καϋμὸ δὲ θά ειμ' ἐγὼ κοντά της
νὰ πάρω τὸ στερνὸ φιλὶ γιὰ νὰ μὲ συχωρέσῃ.
Σὰν τὸ ἤθελεν ἡ μοῖρα μου, τὸ βαρειοριζικό μου
ν' ἀφήσω τὸ σπιτάκι μου καὶ τὰ βουνὰ νὰ πάρω,
συχώρα με, πατέρα μου, ἀπ' τοῦ Θεοῦ τὸν κόρφο.
Κάλλιά εχω μὲ τὸ Λιάκο μου 'ς τοὺς βράχους καὶ 'ς τὰ [χιόνια
νὰ τρώγω κεδροκούκουτσα, νὰ πίνω κρυονέρι,
παρὰ τοῦ Μῆτρου τὸ φαγὶ καὶ τὸ καλὸ κρασί του...
Τώρα μαϊά, τώρα δροσιά, τώρα τὸ καλοκαῖρι,
κ' ἐμεῖς οἱ δυό μας μοναχὰ σὰν ἔρημα πουλάκια
θὰ τρέχουμε 'ς τὴ σκοτεινιὰ μὲ μόνη τὴν ἀγάπη
ὁπού εινε λύχνωνε φωληαὶς καὶ συντυχιὰ θεριῶνε !...
Ἔχετε γειά, τριανταφυλληαίς, σεῖς ποῦ ειστε 'ς τὴν [αὐλή μου,
κ' ἐσύ, πανώρηε πλάτανε μὲ τὰ πλατειά σου φύλλα,
δὲ θὰ μὲ ἰδῇς 'ς τὸν ἴσκιο σου τὴ ρόκα μου νὰ γνέθω.
Ἔχετε γειά, βρυσούλαις μου, μὲ τ' ἀργυρᾶ νερά σας
δὲ θὰ βραχοῦν τὰ πόδια μου 'ς τὸ ἄσπρο μάρμαρό σας.
Ἔχετε γειά, κοπέλλαις σεῖς, χαλαῖς μου, φιλενάδαις
ποῦ τὰ μαλλιά μου ἐπλέκατε 'ς τοῦ φεγγαριοῦ τὴ λάμψι,
δὲ θὰ μὲ ἰδῆτε ἄλλη φορὰ 'ς τὴν ἐκκλησιὰ μαζῆ σας.
Καὶ σύ, καϋμένε ἀργαλειέ, μὲ τῆς μικραὶς σαγίταις,
μὲ τὸ χρυσὸ ξυλόχτενο τὸ μυριοπλουμισμένο,
ποῦ ξέρεις ὅλαις τῆς χαραὶς καὶ ὅλαις μου τῆς πίκραις,
μὴν περιμένῃς πειὰ ποτὲ τραγοῦδι μου ν' ἀκούσῃς.
Μάννα, γλυκειά μαννοῦλα μου, πατέρα ποῦ μὲ βλέπεις
ἀπ' ὅλαις τῆς μεριαὶς ἐδῶ γιατὶ καὶ σὲ ὅλαις εἶσαι,
ἔχετε γειὰ χίλιαις φοραίς, θὰ πάω μὲ τὸ Λιάκο !...

(Ἀνέρχεται)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Κρουστάλλω, Λιάκος

Λιάκος

Ποῦ πᾶς, Κρουστάλλω ;

Κρουστάλλω, (τρέχουσα πρὸς αὐτὸν)

Λιάκο μου, σ' ἐσένα.

Λιάκος (μελαγχολικῶς)

Ὄχι.

Κρουστάλλω (ἔκπληκτος)

Τί εἶπες ;

Λιάκος (ἀπὸ τῆς χειρὸς λαμβάνων αὐτὴν καὶ τὴν σκηνὴν κατερχόμενος)

Κάθου, καλή, 'ς τὸ σπίτι σου, κάθου 'ς τὰ πατρικά σου,
γιατὶ ὁ Λιάκος δὲν μπορεῖ μαζῆ του νὰ σὲ πάρῃ.

Κρουστάλλω (περίφοβος)

Μὰ ποῦ θὰ πᾶς ; ὅπου κι' ἂν πᾶς ἐγὼ θὰ σ' ἀκλουθήσω,
κι' ἂς περπατήσωμε μαζῆ σὲ χιόνια καὶ σὲ πάγους,
νἄχω τοὺς λόγγους συντροφιὰ μὲ τὰ θεριὰ κουβένταις
κ' ἐσένα, Λιάκο, μοναχά, ἀφέντη.... βασιλεᾶ μου.

Λιάκος (ὑπόδακρυς)

Ξέρεις ἐσὺ ποιὸς εἶμ' ἐγὼ ποῦ μ' ἀγαπᾷς ἀκόμα,
ποῦ θὲς μαζῆ νὰ ζήσουμε, μαζῆ νὰ περπατοῦμε ;

Digitized by Google

Ἐγώ ειμαι ὁ Λιάκος ὁ κακός, ὁ ντροπιασμένος Λιάκος,
ποῦ τὸ μαχαῖρι ἐτράβηξε τὸ Μῆτρο νὰ σκοτώσῃ.
Αὐτὸς σὰ μέ ειδε ᾽ς τὸ νερὸ νὰ χάνωμαι πνιγμένος
δὲν ᾽τήραξε τὰ νειάτα του, τὴν τόση λεβεντιά του,
μόν᾽ ἀπ᾽ τὸν ὄχτο ἐρρίχτηκε νὰ σώσῃ τὴ ζωή μου,
κ᾽ ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη σου ποῦ μέ ειχε τυφλωμένο
ἐπῆγα καὶ τὸν ἔβρισα, κ᾽ ἐτράβηξα μαχαῖρι!
Πῶς θὲς νὰ πάω ᾽ς τὴν ἐκκλησιά, πῶς θὲς νὰ μεταλάβω
μὲ τέτοιο κρῖμα ᾽ς τὴν ψυχή, μὲ τέτοια μιὰ ἁμαρτία;
Καὶ σὰν πεθάνω τί θὰ εἰπῶ ᾽ς τὸν Πλάστη μου ἀπάνω
γιὰ ᾽κεῖνον ποῦ μοῦ ἐχάρισε ζωὴ μὲ τὴ ζωή του;
᾽Σ τὴν κάθε του ἐρώτησι τί μάτια θὰ σηκώσω,
τί λόγια θὰ τ᾽ ἀποκριθῶ, τί χέρια θὰ τοῦ δείξω;
Ἄχ, τί πλατειὰ ποῦ ἔκαιγε ᾽ς τὰ δόλια μου τὰ στήθια
ἡ φλόγα τῆς ἀγάπης σου γιὰ νὰ ψηλώσῃ τόσο
τέτοιον καπνὸ θεώρατο τὸ νοῦ μου νὰ μαυρίσῃ
ποῦ ν᾽ ἁρματώσω σὰ φονιᾶς τὸ ἴδιο μου τὸ χέρι
καὶ να τρυπήσω τὴν καρδιὰ τοῦ ἄλλου μου πατέρα!

Κρουστάλλω

Δὲν τὤκανες, δὲ σκότωσες, δὲν ἔχυσες τὸ αἷμα,
γιατί νὰ κριματίζεσαι ποὔχεις καθάριο χέρι;

Λιάκος

Εἶνε ᾽ς τὸν κόσμο κρίματα, πολλαὶς εἶν᾽ ἁμαρτίαις,
μὰ σὰν τὸ κρῖμα τοῦ φονιᾶ ποῦ πάει νὰ σκοτώσῃ
τὸν ἄνθρωπο ποῦ τοὔδωσε ζωὴ ἀπ᾽ τὴ ζωή του
δὲν εἶνε κρῖμα πειὸ βαρὺ μηδὲ ᾽ς τὸν κάτω κόσμο!

Κρουστάλλω

Ἄχ, τί νὰ κάνω, Λιάκο μου, γιὰ νὰ σοῦ ξεπλερώσω
αὐτὴ τὴν ἁμαρτία σου μὴ μείνῃς κολασμένος;

Λιάκος

Ἕνα θὰ σώσῃ μοναχὰ τὴν ἄμοιρη ψυχή μου,
ἂν τὴ ζωὴ ποῦ μοῦ ἔδωσεν ὁ Μῆτρος μοῦ τὴν πάρῃ
καὶ μὲ τὸ ἴδιο χέρι του τὸ θάνατο μοῦ δώσῃ.

Κρουστάλλω

Ὄχι!... ποτέ... μὴ μοῦ τὸ λές... ἐγὼ θὲ νὰ σὲ σώσω...
θὰ κάνω δέησαις πουρνό, ἀποβραδὺς μετάνοιαις
νὰ σ᾽ ἐλεήσῃ ὁ Θεὸς καὶ νὰ σὲ συχωρέσῃ.

Λιάκος.

Ἐσύ, ἂν θές, Κρουστάλλω μου, νὰ σώσῃς τὴν ψυχή μου
σ᾽ ὁρκίζω ᾽ς τὴν ἀγάπη μας, σ᾽ ὁρκίζω ᾽ς τὸ θεό σου,
πάρε τὸ Μῆτρο ἄντρα σου καὶ ξέχασέ μ᾽ ἐμένα.

Κρουστάλλω.

Ἄλλον νὰ πάρω γι᾽ ἄντρα μου κ᾽ ἐσένα νὰ ξεχάσω;

Λιάκος.

Τὸ κρῖμά μου εἶν᾽ πολὺ βαρὺ θέλει βαρειὰ θυσία,
γιὰ ν᾽ ἀλαφρώσω τὴν καρδιὰ ποὔχει βουνὸ τὸ βάρος,
μοῦ πρέπει ἐμένα νὰ εἶμ᾽ ἐκεῖ, ᾽ς τὰ τάρταρα χωμένος
καὶ τὸν παράδεισό του αὐτὸς νὰ βρίσκῃ ᾽ς τὴ ματιά σου.
Σέ ειδε ᾽ς τὴ βρύσι, τοῦ ἄρεσες, σὲ θέλει γιὰ γυναῖκα,
μοὔχει χαρίσει τὴ ζωή, ᾽πῆγα νὰ τὸν σκοτώσω,...
πάρ᾽τον γιὰ τὴν ἀγάπη μου, ἂν μ᾽ ἀγαπᾷς, Κρουστάλλω,
γιατί εινε ἡ ἁμαρτία μου σὰ θάλασσα μεγάλη
καὶ θὲ νὰ μείνω ἄλυωτος ᾽ς τῆς μαύρης γῆς τὸ χῶμα!

Κρουστάλλω

Ἐγὼ γιὰ τὴν ἀγάπη σου θὰ κάνω ὅ τι θελήσῃς....
παρὰ νὰ μείνῃς ἄλυωτος νὰ τρέχῃς κολασμένος
τὸν ἄντρα αὐτὸν ποῦ μοῦ ἔδωσες γιὰ τὴν ψυχή σου
παίρνω.
Θά ειμαι ἡ γυναῖκά του ᾽ς τὴ γῆ, θὰ μ᾽ ἔχῃ ᾽ς τὸ
πλευρό του,
μὰ ἐγὼ τὴν ἀρραβῶνά μου ποτὲς δὲ θὰ ξεχάσω
καὶ λίγα χρόνια ἂν ζήσω ἐδῶ ᾽ς τὸν ψεύτικο τὸν κόσμο,
᾽ς τὸν ἄλλον, ᾽ς τὸν ἀληθινό, ποῦ τελειωμὸ δὲν ἔχει,
μιὰ ἡμέρα πάλι θὰ βρεθῶ αἰώνια ἐκεῖ μαζῆ σου.

Λιάκος

Εὐχαριστῶ!

Κρουστάλλω (προσπαθοῦσα νὰ κρατήσῃ αὐτόν)

Ἂν μ᾽ ἀγαπᾷς ἀκόμα μὴ μοῦ φεύγῃς.

Λιάκος

Δός μου τὸ ὕστερο φιλί... μὰ ὄχι... δὲν τὸ θέλω...
εἶσαι δική του... δὲν μπορῶ μηδὲ νὰ σὲ κυττάξω,
παρθένα, ξένη πειὰ γιὰ μέ...

Κρουστάλλω, (ἣν ὁ Λιάκος ἀπεμάκρυνεν)

Ἄχ, Λιάκο, τί θὰ κάνω;

Λιάκος (ἀνερχόμενος βραδέως)

Καρδιά, Κρουστάλλω... ἔχε γειά!... μὴν κλάψῃς, μὴ
Φεύγω, σ᾽ ἀφίνω... στενάξῃς...

Κρουστάλλω

Λιάκο μου...

Λιάκος

Ταχειὰ παρηγορήσου.

Κρουστάλλω (ἄπελπις)

Παρηγοριά εχει ὁ θάνατος κ᾽ ἐλεημοσύνη ὁ Χάρος,
ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς παρηγοριὰ δὲν ἔχει!...

Λιάκος (ἀπὸ τῆς θύρας)

᾽Αγάπησε τὸ Μῆτρό σου ᾽πὸ μέσ᾽ ἀπ᾽ την καρδιά σου.
γιατί θὰ μείνω ἄλυωτος... σ᾽ἀφίνω γειά, Κρουστάλλω!..
(᾽Απέρχεται δρομαίως)

—

ΣΚΗΝΗ Ζ΄.

Κρουστάλλω (μόνη)

Ἀ, ὄχι, Παναγιά μου ἐσύ... μὴν τοῦ τὸ δώσῃς, ὄχι!...
κ᾽ ἐγὼ τοῦ Μήτρου σήμερις νὰ γείνω εὐθὺς γυναῖκα.
Αὐτὸς νὰ μείνῃ ἄλυωτος, νὰ τρέχῃ κολασμένος,
νὰ μὴν τὸν ἰδῶ ᾽ς τοὺς οὐρανούς, νὰ μὴν τὸν ἀνταμώσω;
Τί θέλεις, μάννα τοῦ Χριστοῦ, νὰ κάνω γιὰ τὸ Μῆτρο
σὰν εἶνε ἡ μοῖρά μου αὐτὴ κι᾽ ἀπὸ Θεοῦ γραφτό μου;
Θὰ γείνω δοῦλα, σκλάβα του, ᾽ς τὰ μάτια νὰ τὸν βλέπω
νὰ κάνω κάθε διάτα του σὲ κάθε πρῶτο λόγο,
μέσ᾽ ᾽ς τὴν καινούργια μου καρδιὰ ὁλόρθο νὰ τὸν στήσω.
Ναί, θὰ τοῦ στρώσω τὴ ζωὴ μὲ χίλια μύρια κρίνα,
νὰ συχωρέσῃ ὁ Θεὸς τὸ Λιάκο μου μιὰ μέρα
᾽ς τὸν ἄλλον κόσμο νὰ τὸν βρῶ ᾽ς τὰ κάτασπρα ντυμένο
νὰ σμίξουνε τὰ χείλη μας νὰ γλυκοφιληθοῦνε!

—

ΣΚΗΝΗ Η΄

Κρουστάλλω, Στάθαινα

Στάθαινα (εἰσερχομένη ὀργίλως καὶ ἀνὰ χεῖρας νυμφικοὺς στεφάνους κρατοῦσα)

Κρουστάλλω, τί ἐζητοῦσε αὐτός... αὐτὸς ποῦ ἐβγῆκ᾽
ἐμπρός μου;
ἐγὼ σοῦ φέρνω στέφανα, σὲ λίγο θἄρθῃ ὁ Μῆτρος
καὶ μὲ τὸ Λιάκο κάθεσαι καὶ κρυφοκουβεντιάζεις;

Κρουστάλλω (σταθερῶς)

Μάννα μου, ὁ Λιάκος ἔφυγε, ποτὲς δὲ θὰ γυρίσῃ,
ἦρθε μονάχος νὰ μοῦ ᾽ειπῇ νὰ παντρευτῶ τὸ Μῆτρο
καὶ σὰν ἀδέρφια γκαρδιακὰ ᾽χωρίσαμε γιὰ πάντα!

Στάθαινα (ὑπόπτως)

Ἂν λὲς ἀλήθεια φίλησε τοῦ Μήτρου τὸ στεφάνι

Κρουστάλλω (ἀσπαζομένη αὐτὸ εὐλαβῶς)

Νά, μάννα μου, τὸ ἐφίλησα κι᾽ ἀπάν᾽ ὁ Θεὸς μὲ ᾽βλέπει.

Στάθαινα (περιχαρής)

Ἄχ, νἄχῃς τὴν εὐχοῦλά μου ἀπ᾽ τὴν καρδιά μου μέσα
που ἦρθες ᾽ς τὴ στράτα τὴν καλή, τὴ βλογημένη στράτα.
Πήγαινε τώρα νὰ ντυθῇς νὰ βάλῃς τὰ χρυσᾶ σου,
νὰ βάλῃς τὰ βελοῦδά σου καὶ τὰ μεταξωτά σου,
νἄρθῃ ὁ Μῆτρος νὰ σὲ ἰδῇ τὸ νοῦ του νὰ τὸν χάσῃ.

Κρουστάλλω (μειδιῶσα)

Πάω, μαννοῦλά μου χρυσῆ, μαζῆ, μὲ τὴν εὐχή σου!
(᾽Εξέρχεται)

Digitized by Google

ΣΚΗΝΗ Θ′

Στάθαινα καὶ εἶτα Γιάνναινα

Στάθαινα

Τί φόβος ποῦ μ' ἔθέρισε σὰν εἶδα καὶ τὸ Λιάκο
σκυφτὸς νὰ βγαίνῃ ἀπ' τὴν αὐλὴ μὲ βουρκωμένα μάτια·
ὡς ποῦ ν' ἀνέβω καὶ νὰ ἰδῶ τί ἐγύρευ' ἐδῶ πέρα,
χίλια κακὰ μοῦ ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ νοῦ μου μέσα...
μὰ σὰν γιὰ πάντα ἔφυγε μὲ τὸ καλὸ ἂς πάῃ.

Γιάνναινα (εἰσερχομένη ἐν κόπῳ)

Κυρά μου...

Στάθαινα (ἰδίᾳ δυσαρέστως)

Μπᾶ! ἡ Γιάνναινα!

Γιάνναινα

Σ' ὅλους τοὺς δρόμους τρέχω
γυρεύοντάς σε...

Στάθαινα

Τί μὲ θές;

Γιάνναινα (καθημένη)

Στάσου νὰ ξαποστάσω,
γιατὶ ἔχω τόσα νὰ σοῦ εἰπῶ...

Στάθαινα

Ἔφυγε, λέει, ὁ γυιός σου;

Γιάνναινα (παρατηροῦσα αὐτὴν περιέργως)

Νὰ φύγῃ, καὶ νὰ πάῃ ποῦ;

Στάθαινα

Ἀμ' ξέρω ἐγὼ ποῦ πάει;
νά, τώρα δά, ἦταν' ἐδῶ καὶ τό 'ειπε τῆς Κρουστάλλως.

Γιάνναινα (σείουσα τὴν κεφαλὴν)

Κυρά μου, δὲ θαρχόμουν πειὰ ποτὲ 'ς τ' ἀρχοντικό σου,
γιατὶ μ' ἐπίκρανες πολύ.

Στάθαινα

Ἐγώ; γιατί, κυρά μου;

Γιάνναινα

Μοῦ εἶχες κάνει τὸ καλὸ ἕνα κερὶ ν' ἀνάψῃς
γιὰ τοῦ παιδιοῦ μου τὴν ὑγειά....

Στάθαινα

Τοῦ τὸ ἄναψα...

Γιάνναινα

Τὸ ξέρω
πῶς ὅταν τάξῃς κἄτι τὶς δὲν τὸ ξεχνᾷς ποτέ σου,
κι' ἐγὼ γι' αὐτὸ σ' εὐχαριστῶ.

Στάθαινα

Δὲν ἄξιζε τὸν κόπο
γιὰ τόσο πρᾶμμα... ἕνα κερί, νὰ ξεκινήσῃς νἄρθῃς...

Γιάνναινα

Δὲν ἦρθα μοναχὰ γι' αὐτό... ἔχω καὶ κἄτι ἄλλο
ποῦ θέλω νὰ μ' ἀφουκραστῇς, τὴν πίκρα νὰ μοῦ βγάλῃς.
Τὴν κυρ' Ἀγγέλω σοῦ ἔστειλα γιὰ τὴν καλή σου κόρη,
κ' ἐσὺ δὲ μοῦ τὴν ἔδωσες... γιατί νὰ μοῦ τὸ κάνῃς;

Στάθαινα

Οὔ, τώρα, κυρὰ Γιάνναινα, μὴν τὰ θυμᾶσαι, ἄσ' τα...
τὰ περασμένα 'πέρασαν...

Γιάνναινα (αὐστηρῶς)

Δὲν 'πέρασαν, παιδί μου.

Στάθαινα (καθημένη παρ' αὐτῇ)

Μὰ τί; ἀμάχη μοῦ κρατεῖς; ἐσύ, καλὴ γυναῖκα,
ποῦ σὰν ἁγία σ' ἔχουμε, καὶ κάθε μιὰ χυττάει
πῶς νὰ τῆς δώσῃς μιὰν εὐχὴ γιὰ νά 'ειν' εὐτυχισμένη;
Αἴ μ' κι' ἂν σοῦ ἔφταιξα τυχὸν θὰ μοῦ τὸ συχωρέσῃς.

Γιάνναινα (μετὰ βαθὺν στεναγμὸν)

Ξέρεις ἐσὺ ποιὰ ἤμουν ἐγώ, ξέρεις τὸν ἄντρα ποῦ εἶχα,
ξέρεις τὸ τί 'ειν' ὁ Λιάκος μου, ὅλα τὰ ξέρεις, ὅλα,
κι' ὄντας ἐσὺ μοῦ ἀρνίστηκες τὴν κόρη σου γιὰ δαῦτον
εἶδα τὸν ἥλιο σκοτεινὸ καὶ τὸ φεγγάρι μαῦρο!

Στάθαινα (θωπεύουσα αὐτὴν)

Καλή μου κυρὰ Γιάνναινα, κατάκαρδα τὸ ἐπῆρες,
μὰ μὴ σοῦ κακοφαίνεται, γιατὶ δὲν ἔχεις δίκηο.
Ἡ κάθε μάννα, κάθε μιὰ τηράζει πῶς νὰ κάνῃ
γιὰ νὰ 'βρῃ τὸν καλλίτερο γιὰ τ' ἀκριβὸ παιδί της....

Γιάνναινα (ἐξανισταμένη)

Τί, τί εἶπες;

Στάθαινα

Μὴ θυμόνῃς δά...

Γιάνναινα (ὀργίλως)

Καλλίτερος τοῦ Λιάκου;

Στάθαινα

Ὁ Λιάκος σου εἶνε ἄγγελος... δὲ λέω, μὰ δὲν ἔχει...
ἔπειτα εἶνε καὶ παιδί... καλά, ἐγὼ τοῦ δίνω
ὅ τι κι' ἂν ἔχω σήμερις... ταχειὰ ἐγὼ πεθαίνω·
ἂν χάσῃ ὅλο μου τὸ βιός, ἡ κόρη μου ποῦ μνέσκει;
Τάχα δὲν εἴδαμε πολλοὺς ποῦ εἶχαν καλὰ περίσσια
ν' ἀφήσουνε τῆς χήραις των 'ς τοὺς πέντε δρόμους μέσα;
Γιὰ δαῦτο ἐδιάλεξα κ' ἐγὼ τὸ Μῆτρο γιὰ γαμπρό μου
ποῦ εἶνε ἄντρας πειὰ σωστὸς μὲ ἄσπρα καὶ μὲ γνῶσι.

Γιάνναινα (σταθερῶς)

Κυρά, ὁ Λιάκος μου ἀγαπᾷ καὶ θέλω τὴν Κρουστάλλω·
ὅ τι κι' ἂν ἔκανες προτοῦ γοργὰ νὰ τὸ ξεκάνῃς.

Στάθαινα (ἔκπληκτος)

Καλὲ εἶσαι μὲ τὰ ὅλα σου; μιλᾷς μὲ τὰ σωστά σου;

Γιάνναινα (ἐγειρομένη ὀργίλως)

Ἂν εἶν' ὁ Μῆτρος ὅπως λὲς ἐμένα δὲ μὲ μέλει....
φωτιὰ νὰ κάψῃ τ' ἄσπρα του καὶ φλόγα τὰ φλωριά του,
σὰν τὸ παιδί μου χάνεται, ὁ κόσμος ἂς βουλιάξῃ!...

Στάθαινα (ἐγερθεῖσα ὡσαύτως)

Κυρά μου, θὰ 'τρελλάθηκες, γιατὶ ὅλ' αὐτὰ ποῦ λέεις
δὲν εἶνε λόγια γνωστικά...

Γιάνναινα (συνερχομένη)

Εἶμαι τρελλή, παιδί μου,
μὰ εἶδα τὸ Λιάκο νὰ πονῇ, νὰ θλίβεται, νὰ κλαίῃ
γιὰ τὴν Κρουστάλλω του...

Στάθαινα

Μὰ τί; τί νὰ τοῦ κάνω;

Γιάνναινα

Στάσου...

Στάθαινα

Ἔπειτα τώρα ἦταν ἐδῶ κ' ἔλεγε τῆς Κρουστάλλως
νὰ παντρευτῇ τὸ Μῆτρο...

Γιάνναινα

Τί;

Στάθαινα

Νά, θὲς νὰ τὴν φωνάξω;

Γιάνναινα

Κυρά μου, μὲ τὸν πόνο μου γελᾷς καὶ παίζεις;

Στάθαινα

Ἄλλα!..

Γιάνναινα

Καὶ θέλω ἐγὼ νὰ μοῦ τὸ εἰποῦν τί λέει ὁ γυιός μου
ἐμένα;
δὲν 'ξέρω τὴν ἀντάρα του, δὲν εἶδα τὸν καϋμό του;
Ἔλα, κυρά μου, κάμε το κι' ἀπ' τὸ Θεὸ νὰν τὸ 'βρῃς...
δός την τοῦ Λιάκου, δός του την, αὐτὸν μονάχα θέλει..

(Κλίνουσα γόνυ πρὸ αὐτῆς)

Μ' ὅλα μου τὰ γεράματα 'μπροστά σου γονατίζω
καὶ τὸ παιδί μου τὸ καλὸ 'ς τὰ χέρια σου τὸ βάνω·
φοβοῦμαι, κυρὰ Στάθαινα, μὴν πάθῃ, μὴν τὸ χάσω...
ἄχ, τὴν καρδιά σου μάλαξε... καὶ σῶσέ μου τὸ Λιάκο,

Digitized by Google

Στάθαινα (παγερὰ)

Σοῦ τό ειπα πῶς δὲ γίνεται, καί... ἄμε 'ς τὸ καλό σου...

Γιάνναινα (ἐγειρομένη)

Δὲ γίνεται;

Στάθαινα

Ἀμ' τί θαρρεῖς;

Γιάνναινα (ἄπελπις)

Παιδάκι μου, σὲ χάνω!...

Στάθαινα

Νἄχω ἐγὼ τὰ στέφανα, νὰ ἔρχετ' ὁ γαμπρός μου,
νὰ εἶν' ὁ γάμος ἕτοιμος νὰ χαρτερῶ τὸν κόσμο,
καὶ σὺ κουβένταις νὰ μοῦ λές; δὲ μὲ σχωρνᾷς, κυρά μου;

Γιάνναινα

Θεέ μου παντοδύναμε, τὴ γλῶσσα κράτησέ μου
μὴν ἔβγῃ ἀπ' τὸ στόμα μου φαρμακερὴ κατάρα
γι' αὐτὴν τὴ μαρμαρόκαρδη...

Στάθαινα (ὑψοῦσα τοὺς ὤμους)

Καὶ δὲ μὲ καταριέσαι;

Γιάνναινα (σχεδὸν ἀλλόφρων καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς ἀποβάλλουσα)

Ὤ, ποῦ νὰ πάθῃς συφοραῖς ὅσαις σοῦ δείχνω τρίχαις,
νὰ χάσῃς ὅλο σου τὸ βιός, γυμνὴ νὰ περπατήσῃς,
καὶ μιὰ ψυχὴ νὰ μὴ βρεθῇ νὰ σὲ ψυχοπονέσῃ.
Τὸν πόνο ποὔχω 'ς τὴν καρδιὰ μέσ' 'ς τὸ κορμί σου νἄχῃς
τὰ κόκκαλά σου νὰ πιαστοῦν, κουβαριαστὴ νὰ τρέχῃς
κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ δάκρυα σου τὰ μάτια σου νὰ [σβύσουν.
Λιθάρια νἆν' τὸ γιῶμά σου, τὸ δειλινό σου πέτραις,
φαρμάκι νἄχῃς γιὰ νερό, τὸν ὕπνο νὰ μὴ βρίσκῃς
καὶ νὰ πεθάνῃς ἔρημη, κανεὶς νὰ μὴ σὲ κλάψῃ.
Ὅσο 'ν' ὁ μάκρος τ' οὐρανοῦ κ' ἡ θάλασσα τοῦ βάθου
τόσο νὰ βρίσκεσαι μακρυὰ 'ς τὸν ἄλλονε τὸν κόσμο
ἀπὸ τὴ θυγατέρα σου, τὴ σαστικιὰ τοῦ γυιοῦ μου!

Στάθαινα (ἥτις ἤκουσεν ἀτάραχος τὴν κατάραν διερχομένη ἀγερώχως πρὸ αὐτῆς)

Κυρά, τοῦ γυιοῦ σου τοῦ ἄναψα κερὶ 'ς τὸν Ἅϊ Ἠλία.

Γιάνναινα (ὑπὸ λυγμῶν πνιγομένη)

Ἄχ, τὸ κερὶ ποῦ τοῦ ἄναψες τὸ 'καταράστης πρῶτα
καὶ τὸ παιδί μου ἔλυωσε σὰν τὸ κακὸ κερί σου,
ὤ, ποῦ νὰ λυώσῃ σὰν κι' αὐτὸ κ' ἡ κόρη σου κ' ἐσένα...

Στάθαινα (ἐν ταραχῇ)

Σῶπα, κυρά, τὴν κόρη μου μὴ μοῦ τὴν καταριέσαι,
τί σοὔκανε; δὲ σοὔφταιξε... πάρε τὸ λόγο πίσω...
σ' ἐμένα πές μου ὅ τι κι' ἂν θές, τὴν κόρη μου λυπήσου
πάρε τὸ λόγο σου, κυρά, πάρ' τονε πίσω...

Γιάνναινα (ἀμειλίκτως)

Ὄχι!

Στάθαινα (ἄπελπις)

Κρουστάλλω μου!...

Γιάνναινα

Ἄ, τὴν πονεῖς;

Στάθαινα

Κυρά μου, τὸ παιδί μου...

Γιάνναινα (ἔνδακρυς)

Εἶνε παιδί σου ἐσένανε... ἐμένανε δὲν εἶνε;
χάνω ἐγὼ τὸ Λιάκο μου, νὰ χάσῃς τὴν Κρουστάλλω...

Στάθαινα (ἱκέτις)

Γιὰ τὸ Θεό, μαννοῦλά μου...

Γιάνναινα (βλέπουσα ἐπὶ τῆς τραπέζης τοὺς στεφάνους καὶ ἁρπάζουσα τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν)

Νὰ καὶ τὸ στεφανό της!..,

Στάθαινα (συρομένη εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς)

Ἄσε, κυρά, τὸ στέφανο καὶ νὰ σοῦ ζήσῃ ὁ Λιάκος!

Γιάνναινα (ὑψοῦσα τὸν στέφανον καὶ τὸ βλέμμα φέρουσα πρὸς τ' ἄνω ἐν ὑψίστῃ ὀργῇ)

Θεὲ Μεγαλοδύναμε, σὰν ὁ παππᾶς τ' ἀλλάξῃ
καὶ θἄχῃ ὁ Μῆτρος 'ς τὸ πλευρὸ τὴν ὤμμορφη Κρου- [στάλλω,
σίδερο κάνε το καφτό, καὶ κάψ' της τὸ κεφάλι!

Στάθαινα (πίπτουσα λιπόθυμος)

Ἄ, συφορά μου!

Γιάνναινα (ἀπὸ τῆς θύρας)

Εἴμαστε χωρὶς παιδιὰ κ' ἡ δυό μας!

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΝ ΓΕΥΜΑ

Ἄξιον ἀναγραφῆς εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἶνε τὸ γεῦμα τὸ δοθὲν ἐσχάτως ἐν τῇ λέσχῃ Φραγκλίνου τῆς Νέας Ὑόρκης.

Τὸ ἠλεκτρικὸν αὐτὸ γεῦμα εἶνε τὸ πρωτοφανέστερον καὶ μᾶλλον παράδοξον τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε ἔχουν δοθῆ. Ἡ αἴθουσα τοῦ συμποσίου ἐφωτίζετο, ἐννοεῖται, δι' ἠλεκτρισμοῦ. Οἱ κεκλημένοι, οἵτινες ὡδηγήθησαν μέχρι τῆς αἰθούσης δι' ἠλεκτρικῶν τροχιοδρόμων, ἔλαβον τὰς θέσεις των περὶ τράπεζαν πολυτελεστάτην, πρὶν δὲ ἔτι παρατεθῇ ἡ σοῦπα, ἄνθρωπός τις, ἄκραν ἔχων ὁμοιότητα πρὸς τὸν Φραγκλῖνον, ἔλαβε τὸν λόγον.

Καὶ ὁ Φραγκλῖνος αὐτός, ὅστις ἦτο ἁπλοῦν αὐτόματον κινούμενον καὶ ὁμιλοῦν τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀφοῦ προσεφώνησε διὰ καθαρωτάτων λέξεων φιλοφρόνων τὴν ἄφιξιν τῶν προσελθόντων, παρεκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ δὲν ἔπαυσε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου νὰ ὁμιλῇ, δεικνύων τὸ αὐτὸ πρᾶον, γλυκὺ καὶ πνευματῶδες ὕφος τὸ χαρακτηρίζων τὸν Φραγκλῖνον.

Οὐδένα ὑπηρέτην ἔβλεπέ τις εἰς τὸ συμπόσιον. Ἦτο ἄλλως ἡ παρουσία των ὅλως περιττή, διότι τὰ πινάκια ἤρχοντο πρὸ τῶν συμποτῶν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Μικρὸς ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος, διατρέχων τὴν τράπεζαν, ἐκόμιζε τὰ πινάκια καὶ τὰ ἀνελάμβανεν ὅταν ἐκενοῦντο.

Ἡ μαγειρικὴ συνετελεῖτο κατὰ μέγα μέρος διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὅστις ἤνοιγε τὰ στρείδια, ἔψηνε τὸν καφέν, ἐθέρμαινε τὸ ποῦντς, ἔβραζε τὰ αὐγά.

Μετὰ τὸν δεῖπνον διωργανώθη συναυλία, καθ' ἣν ἔψαλε τὴν *Μασσαλιῶτιδα* ἡ κυρία Ἀδίνη, χωρὶς νὰ παρευρίσκεται ἐκεῖ. Τόσον ἐν τούτοις ἐπέτυχεν, ὥστε τῆς ἐζήτησαν καὶ ἐπανέλαβε τὴν τελευταίαν στροφήν. Ὁ Ἄϊφελ, καίπερ ἐν Παρισίοις εὑρισκόμενος, ἐξεφώνησε καὶ αὐτὸς λόγον διακοπτόμενον ὑπὸ τῶν ἐπιφωνήσεων «Ζήτω ἡ Γαλλία!» καὶ «Ζήτω ὁ Καρνώ!»

Ἐννοεῖται ὅτι τὸ ᾆσμα καὶ ὁ λόγος ἦσαν πράγματι ἐναποθηκευμένα· κλεισθέντα ἐντὸς φιαλῶν ἀπὸ διετίας, εἶχον τηρηθῆ ἐν φωνογράφῳ. Καὶ τόσον καλῶς, ὥστε εἷς τῶν παρακαθημένων παρετήρησεν ὅτι ὁ Ἄϊφελ εἶχε τὴν φωνὴν ἐλαφρῶς βραγχνήν, ἀγγέλλουσαν ἀρχὴν συνάγχης.

Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια κατέπεσεν ἐπὶ τῶν συμποτῶν βροχὴ ἐξ ἀνθέων. Διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τὰ ρόδα προσηρμοσμένα ἐπὶ στελεχῶν ἐκ σύρματος, συνεκρατοῦντο ἀπὸ τῆς ὀροφῆς· ἤρκεσε δέ, ἵνα καταπέσωσιν

Digitized by Google

ἐπὶ τῶν ἐκθάμβων συμποτῶν, νὰ διακοπῇ τὸ συγκρατοῦν αὐτὰ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσῆλθον ὅπως λάβωσι τὸν καφὲν ἐντὸς αἰθούσης, ἣν ἐπλήρουν ἦχοι κλειδοκυμβάλου, διαδιβαζόμενοι ἀπὸ γείτονος αἰθούσης τηλεφωνικῶς.

Ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐπῆλθε, καὶ ὁ Φραγκλῖνος ἀναφαίνεται πάλιν ὡς ἐνεργὸν πρόσωπον, διὰ νὰ καλονυκτίσῃ τοὺς κεκλημένους. Τὸ αὐτόματον δὲν ἐδεικνύετο ἐκπληττόμενον διὰ τὰ συμβάντα, ἀλλ' ἠρκέσθη νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς συμπότας τὸ γνωστόν του ρητόν: «ὅστις κοιμᾶται ἐνωρὶς καὶ ἐγείρεται ἐνωρίς, καθίσταται ὑγιής, πλούσιος καὶ σοφός».

Λαμπρὸν τῷ ὄντι τὸ ρητὸν τοῦ καλοῦ Φραγκλίνου, ἀλλ' ἂν ἔζη ἐν τῇ ἐποχῇ μας, αὐτὸς πρῶτος θὰ εὑρίσκετο εἰς δύσκολον θέσιν, μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἐφαρμόσῃ. Ὁ ἠλεκτρισμὸς τώρα μετέτρεψε καὶ τὴν νύκτα εἰς ἡμέραν, καὶ ὁ καθὼς πρέπει ἄνθρωπος δὲν κοιμᾶται, εἰ μὴ μόνον ἀφοῦ αἰσθανθῇ κυριαρχοῦσαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦ ὕπνου.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΤΕΧΝΑΣΜΑ

Μεταξὺ ἐμπορορραπτῶν :

— Δὲν μοῦ λὲς γιατί κάνεις τοὺς λογαριασμούς σου σὲ τριανταφυλλὶ χαρτί :

— Γιὰ νὰ θαρροῦν οἱ πελάται μου πῶς εἶνε ραβασάκια ὅταν τοὺς λαμβάνουν καὶ νὰ τοὺς ἀνοίγουν τοὐλάχιστον.

ΥΠΗΡΕΤΙΚΗ ΑΓΧΙΝΟΙΑ

Ἡ κυρία ζητεῖ ἓν ποτήριον ὕδατος.

Ὁ Γιάννης, ὁ ὑπηρέτης, φέρει πινάκιον πλῆρες ὕδατος.

— Τί εἶν' αὐτό ; ἐρωτᾷ μετ' ἐκπλήξεως ἡ κυρία. Ἕνα πιάτο νερό ; Ἐγὼ σοῦ ζήτησα ἕνα ποτήρι.

— Μὰ ἡ εὐγενία σας δὲν μοῦ εἴπετε ἅμα μοῦ ζητᾶν ἕνα ποτήρι νερὸ νὰ τὸ φέρνω σὲ πιάτο !

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι

Ἐξακολουθούσης τῆς κατεδαφίσεως τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ τείχους τῆς πόλεως, κατὰ μῆκος τῆς ὁποίας κτίζονται αἱ Σουλτανικαὶ οἰκίαι, ἀπεκαλύφθησαν ἐσχάτως, ὀλίγον κατωτέρω τῆς θέσεως ἐν ᾗ ἵστατο ἡ πύλη τῆς «Καλαμαριᾶς» ἡ καὶ «Κασσανδρεωτικὴ» λεγομένη, τεμάχια μαρμάρων ἀνηκόντων εἰς ἀρχαῖον οἰκοδόμημα καὶ στῆλαι ἐπιτύμβιοι ἐντειχισθεῖσαι ἐκεῖ κατὰ τὸν τειχισμὸν τῆς πόλεως ἢ βραδύτερον πρὸς πλήρωσιν ῥήγματος, μεταφερθεῖσαι δ' ἐκ τοῦ ἔναντι χώρου, ἐν ᾧ κατὰ τὸν Καμμενιάτην (κεφ. 17) « Πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἐκ μονολίθου »γεγλυμμένου τύμβοι, κατά τε τὸ πρὸς ἀνατολὴν »καὶ δύσιν μέρος τῆς πόλεως, ἐν οἷς πάλαι τοὺς »ἑαυτῶν νεκροὺς οἱ τῇδε κατοικοῦντες ἐνεταφίαζον »Ἕλληνες.»

Ἀντιγράψας τὰς ἐπιγραφὰς τῶν μέχρι σήμερον ἐκχωσθεισῶν τεσσάρων στηλῶν παραθέτω ταύτας, ἐπιφυλασσόμενος νὰ πέμψω καὶ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν κατόπιν ἀνακαλυφθησομένων ἐνεπιγράφων μαρμάρων.

Αἱ στῆλαι αὗται σχήματος τετραπλεύρου εἰσὶν ἅπασαι ὀγκώδεις.

Αἱ ἐπιγραφαὶ

1

ΔΗΜΑΡΧΗΝΕΙΚΑ
ΝΟΡΟΣΘΕΑΝΩ
ΤΗΙΔΙΑΘΥΓΑΤΡΙ
ΜΝΕΙΑΣΧΑΡΙΝ
ΚΑΙΕΑΥΤΗΖΩΣΑ

2

ΓΟΥΕΤΗ
ΔΙΟΣΓΑΛΥ
ΚΟΣΜΑΞΙ
ΜΑΤΗ
ΣΥΜΒΙΩ
ΜΝΗΜΗΣ
ΧΑΡΙΝ

3

ΑΙΘΑΛΗC—
ΛΥΔΗ—
ΤΗCΥΝΒΙΩ

4

ΤΟΝΜΕΚΑΤΑΦΙ
ΜΕΝΟΝΗΑΝΑΩ
ΡΙΑΤΗΔΕΚΟΥ
ΑΡΤΟCΘΑΨΕΝ
ΕΣΩΓΑΗΣΩΓΥ
ΓΙΩΝΑΛΓΟΝΩΝ
ΕΗΓΟΝΟΝΤΕΥ
. . ΕΝΔΕΚΕΕΣΣΥ
. . . ΩΟΙΣΙΝΟΗΣΑ
. . . ΗΛΗΝΟΙΧΟ
. . . ΝΟΥΚΑΙΧΑ
ΡΙΝΥΣΤΑΤΗΗΝ
ΚΟΥΑΡΤΟΣΕΠΙ
ΓΟΝΗΖΩΣΗΚΑΙΕ
ΗΓΟΝΩΜΝΕΙΑΣΧΑ
ΡΙΝ

Ἐπὶ τῆς πρώτης τῶν στηλῶν φέρεται ἀνάγλυφος παράστασις γυναικὸς καθημένης καὶ ἀνδρὸς ὀρθίου ἔχοντος τεταμένην τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἄνω τῆς κεφαλῆς τῆς καθημένης καὶ κρατοῦντός τι ἐν αὐτῷ

Ἐκ τῶν παρατεθεισῶν ἐπιγραφῶν σπουδαιοτέρα βεβαίως εἶνε ἡ τελευταία, ἀλλὰ δυστυχῶς εἰσὶν ἀπεξεσμένα τὰ πρῶτα γράμματα τεσσάρων στίχων αὐτῆς.

Πολλαὶ τοιαῦται στῆλαι ἐπιτύμβιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ σαρκοφάγοι ῥωμαϊκῆς μὲν ἐποχῆς, ἀλλ' ἑλληνικὰς ἅπασαι φέρουσαι ἐπιγραφάς, ἀνεκαλύφθησαν ἰδίως μετὰ τὸ 1870· ἀλλ' αἱ πλεῖσται αὐτῶν κατεστράφησαν, χρησιμοποιηθεῖσαι εἰς τὸ κρηπίδωμα τῆς προκυμαίας ὅπως θὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἄρτι ἐν τῇ ἐνταῦθα ἀνεγειρομένῃ μεγάλῃ Ὀθωμανικῇ Σχολῇ καὶ ἐν ἄλλαις δημοσίαις οἰκοδομαῖς.

Σημειῶ δ' ἐνταῦθα ὅτι ἐν τῇ καθαιρουμένῃ πλευρᾷ τοῦ τείχους παρετήρησα κατὰ διαστήματα σταυροὺς ἰσοκέρους σχηματιζομένους ἐν τῷ τείχει διὰ πλίνθων.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 10 Μαρτίου 1891

Σ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπιστημονικὰ

Αἱ δοκιμαὶ τῆς μεταξὺ Παρισίων καὶ Λονδίνου τηλεφωνικῆς γραμμῆς ἀπέδειξαν πλήρη ἐπιτυχίαν· νῦν δὲ μελετᾶται νέα τηλεφωνικὴ σύνδεσις τοῦ Λονδίνου μετὰ τῶν Βρυξελλῶν. Κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ μελοδράματος *Μάγου* τοῦ Μασσενὲ ἐν τῷ Παρισινῷ Μελοδράματι ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν τὸ θεατρόφωνον, δι' οὗ ἡ τηλεφωνικὴ γραμμὴ μετεβίβασεν εἰς Λονδῖνον μελῳδίας τοῦ ἔργου διαυγεστάτας καὶ ἐντονωτάτας.

— Τὸ ἔνατον γερμανικὸν συνέδριον θὰ συνέλθῃ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης τὴν 1 προσεχοῦς Ἀπριλίου καὶ θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

Φιλολογικὰ

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης ὁ καθηγητὴς Szanto θὰ διδάξῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἑξάμηνον ἑρμηνείαν τοῦ περὶ Ἀθηναίων πολιτείας ἄρτι εὑρεθέντος συγγράμματος τοῦ Ἀριστοτέλους.

— Ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ ἀρχειοφύλακος Τρόστ ἐδημοσιεύθη ἐν Βαμβέργῃ συλλογὴ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Βασιλέως Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας πρὸς

Digitized by Google

τὸν υἱόν του βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνα. Ἡ συλλογὴ περιλαμβάνει ὑπὲρ τὰς 400 ἐπιστολάς, ὧν ἡ πρώτη ἐγράφη τὴν 21 Ἰανουαρίου 1822, ὅτε ὁ Ὄθων ἦτο ἑπταετὴς καὶ ἡ τελευταία τὴν 21 Ἰανουαρίου 1867, ἕνα μῆνα πρὸ τοῦ θανάτου του. Τὸ πολυτιμότερον μέρος τῆς συλλογῆς εἶνε αἱ ἐπιστολαὶ αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Περὶ τούτων πλειότερα εἰς προσεχὲς φύλλον τῆς *Ἑστίας*.

— Γερμανική τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ἐπεξειργάσθη τελείως τὸ περὶ τοῦ πάππου του Γουλιέλμου Α΄ σύγγραμμα, ὅπερ ἐκδίδει προσεχῶς. Εἶνε δὲ τοῦτο δίτομον καὶ θὰ ἐκτυπωθῇ εἰς 200 μόνον ἀντίτυπα, τὰ ὁποῖα θὰ διανεμηθῶσιν εἰς τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἡγεμόνας.

—Τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ζολᾶ, τοῦ «Χρήματος», ἐπωλήθησαν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν 70 χιλιάδες ἀντιτύπων.

Θεατρικὰ

Ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων παρεστάθη ἐσχάτως νέον δρᾶμα τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως καὶ κριτικοῦ Ἰουλίου Λεμαῖτρ Mariage blanc. Τὸ ἔργον ἐκρίθη αὐστηρότατα ὑπὸ τοῦ τύπου καὶ αὐτὸς δὲ ὁ συγγραφεὺς ὅστις συντάσσει τὴν θεατρικὴν ἐπιφυλλίδα τῆς *Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων*, κρίνων μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ χάριτος τὸ δρᾶμα, δὲν διστάζει ν' ἀνομολογήσῃ τὴν ἀποτυχίαν του.

—Τὸ νέον δρᾶμα τοῦ Χάουπτμαν Einsame Menschen, ὅπερ παρεστάθη πρό τινος ἐν τῷ Ἐλευθέρῳ Θεάτρῳ τῶν Παρισίων, ἀνεβιβάσθη καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Γερμανικοῦ Θεάτρου τοῦ Βερολίνου μετά τινας ἀποκοπάς.

—Ἡ διεύθυνσις τοῦ Μελοδραματικοῦ Θεάτρου τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπεφάσισε κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν γερμανικὸν θίασον διὰ δύο θιάσων, ἑνὸς γαλλικοῦ καὶ ἑνὸς ἰταλικοῦ.

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην παρεστάθησαν ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας δύο νέα ἔργα ὑπὸ ἑλληνικοῦ θιάσου πρωταγωνιστοῦντος τοῦ κ. Παντοπούλου ὁ *Ὑδροπότης σύζυγος*, κωμῳδία κατὰ τὸ γερμανικὸν ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου καὶ ὁ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* δημοσιευθεὶς μονόλογος τοῦ κ. Χ. Ἀννίνου: *Ὅποιος φυλάει τὰ ῥοῦχά του....*

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε ἀναγνῶστα τῆς Ἑστίας, ἔχετε δίκαιον. Εἴς τινα φύλλα τοῦ ἀριθμοῦ 9 ἐν τῇ α΄ σελίδι συνέβη τὸ λάθος αὐτό, παρέπεσαν δηλαδὴ οἱ τελευταῖοι δύο στίχοι τῆς β΄ στήλης, ἔχοντες ὡς ἑξῆς: «ἔλαμπον ὑπὸ τὰς ψαρὰς ὀφρῦς του. Ἐπερίμενα μὲ αἴσθημα ὄχι ἀνόμοιον φόβου τὴν στιγμὴν...». Πλὴν τούτου δὲ καὶ ἄλλα λάθη συνέβησαν εἰς τὸ διήγημα τοῦ κ. Βικέλα, διότι τὸ ἔργον ἐδημοσιεύθη ἀπόντος τοῦ συγγραφέως. Εὐτυχῶς τὰ λάθη ταῦτα δὲν ἀλλοιοῦσι τὸ νόημα, πλὴν τοῦ ἐν σελίδι 131, στήλῃ α΄ στίχῳ 18 *εἶχε*, καὶ ὄχι ἐκράτει.

Κυρία φιλελεύθερος, ἠμπορεῖτε νὰ φρονῆτε ὅ,τι θέλετε, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ κατ' ἐξοχὴν φίλαι τῆς ἀνεξαρτησίας, αἱ Ἀγγλίδες, ἔχουσι γνώμην ἐναντίαν τῆς ἰδικῆς σας. Μία ἀγγλικὴ ἐφημερὶς κυριῶν ἔθεσε πρό τινος εἰς πολυαρίθμους συνδρομητρίας της τὸ ζήτημα: «εἶσθε ὑπὲρ ἢ κατὰ τῆς μετ' ἀνδρὸς συμβιώσεως;» καὶ τὰ 4/5 αὐτῶν ἀπήντησαν καταφατικῶς. Ἐκτὸς ἂν σεῖς εἰπῆτε ὅτι ἐκεῖ πρόκειται περὶ συμβιώσεως μετ' Ἄγγλων καὶ ἐδῶ μετ' Ἑλλήνων συζύγων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Πῶς ἠμπορεῖς νὰ ἀπαλλαχθῇς ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικούς;

Τί διαφέρει ὁ ὑπερήφανος ἀπὸ τὸν μάταιον;

Πῶς δύνασαι νὰ ὑποτάξῃς τοὺς ἄλλους;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Διατί ἐδόθη τὸ πνεῦμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους;
Ἀπ. Διότι ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆεν. *Δημοσθένης.*

Ἐρ. Ποία ἀπόστασις εἶνε ἡ μεγαλητέρα;
Ἀπ. Ἀπὸ τὸ στόμα μας ὡς τοῦ Θεοῦ ταὐτί. *Ρήγας*

Ἐρ. Ποία ἡ συνήθης ἀφορμὴ τῆς φιλίας δύο γυναικῶν;
Ἀπ. Ἡ κοινὴ ἔχθρα πρὸς τρίτην. *Δέλτα.*

Ἐρ. Τί εἶνε ἐπίγειος παράδεισος;
Ἀπ. Ἐκεῖνος ὅστις περιβάλλεται ὑπὸ τῶν βασάνων τῆς Κολάσεως. *Χίμαιρα*

ΠΑΙΓΝΙΑ

Τὸ ὀλισθαῖνον ποτήριον

Ἐπὶ μαρμαρίνης τραπέζης ὀλίγον ἐπικλινοῦς—γίνεται δ' ἐπικλινής, ἂν ἀνασηκώσετε τοὺς δύο πόδας της διὰ μικρῶν ξυλαρίων—θέτετε ποτήριον ἀνεστραμμένον, τοῦ ὁποίου τὰ χείλη ἐβρέξατε δι' ὕδατος. Ἡ κλίσις τῆς τραπέζης εἶνε πολὺ ἐλαφρά, ὥστε τὸ ποτήριον θὰ μείνῃ ἀκίνητον. Λαμβάνετε κατόπιν κηρίον ἀναμμένον, τοῦ ὁποίου τὴν φλόγα φέρετε πλησίον τοῦ ποτηρίου, ὡς δεικνύει ἡ εἰκών. Τότε δὲ βλέπετε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι τὸ ποτήριον ἀρχίζει νὰ ὀλισθαίνῃ.

Διατί συμβαίνει τοῦτο;

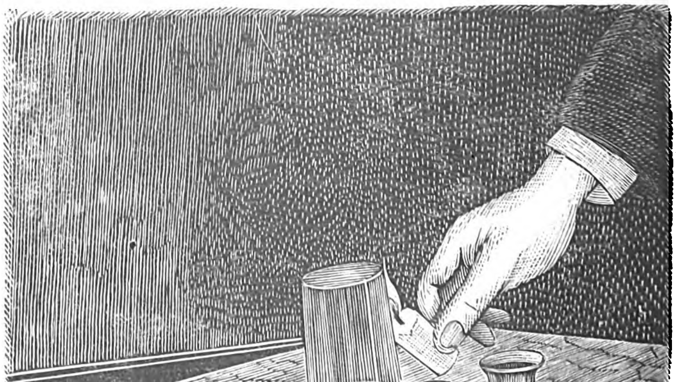

Διότι ὁ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου ἀὴρ διὰ τῆς θερμάνσεως διαστέλλεται. Ἀλλὰ τὸ περὶ τὰ χείλη τοῦ ποτηρίου ὕδωρ ἐμποδίζει τὴν ἔξοδον τοῦ ἀέρος, ὅστις κατ' ἀνάγκην ὠθεῖ τὸ ποτήριον πρὸς τὴν κλίσιν τοῦ μαρμάρου.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

20 Μαρτίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησις	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000 " " πρὸς 5 0/0	505	—	506	—
» 20,000,000 » 5 0/0	581	—	582	—
» 170,000,000 » 5 0/0	580	—	581	—
» 135,000,000 » 5 0/0	466	—	468	—
» 30,000,000 » 4 0/0	455	—	460	—
» 125,000,000 » 4 0/0	455	—	460	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	552	—	553	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4500	—	4505	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	345	—	345	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	300	50	301	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	96	—	96	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	215	—	215	50
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	482	—	485	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	256	—	256	50
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	149	—	150	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	70	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	109	—	111	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	103	—	103	50
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	360	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	69	25	70
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	70	25	72
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	30	29	35
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	47	32	52
Τρίμηνον Γαλλίας	128	50	128	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	70	32	75
Ὄψεως Γαλλίας	129	50	129	75

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

12 **12**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

12 **12**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

(Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17)

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλενεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

—

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ:

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταὐτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπῆτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΑΜΦΙΤΡΥΩΝ, κωμῳδία Μολιέρου, ἐμμέτρως μεθηρμηνευμένη ὑπὸ Ι. Γ. Φραγκιᾶ. Ἓν τῶν ἀρίστων μεταφραστικῶν ἔργων τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλολογίας, ἐν ᾧ ἀποδίδεται διὰ γλαφυρῶν καὶ ἁρμονικωτάτων στίχων ὅλη ἡ χάρις τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Δρ. 1.50.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

**Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως
καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.**

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ. Πλὴν τῶν «Μαγικῶν Παιγνίων», ὧν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πανθομολογεῖται, διασκεδαστικώτατον βιβλίον εἰς τὰς ἑσπερινὰς συναναστροφὰς τώρα τὸν χειμῶνα εἶνε καὶ τὸ «Βιβλίον τῆς Σφιγγός», περιέχον περιεργότατα παιγνίδια, προβλήματα, αἰνίγματα, γρίφους, κρυπτογραφήματα, λογοπαίγνια, ἐκτελούμενα μὲ παιγνιόχαρτα, δόμινο, σκάκι, ἀριθμούς, λέξεις, σχήματα ποικίλα κτλ. κτλ. μετὰ τῶν λύσεων ἐν τέλει. Τιμᾶται δραχ. 2.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 13 ΤΟΜΟΣ Α'

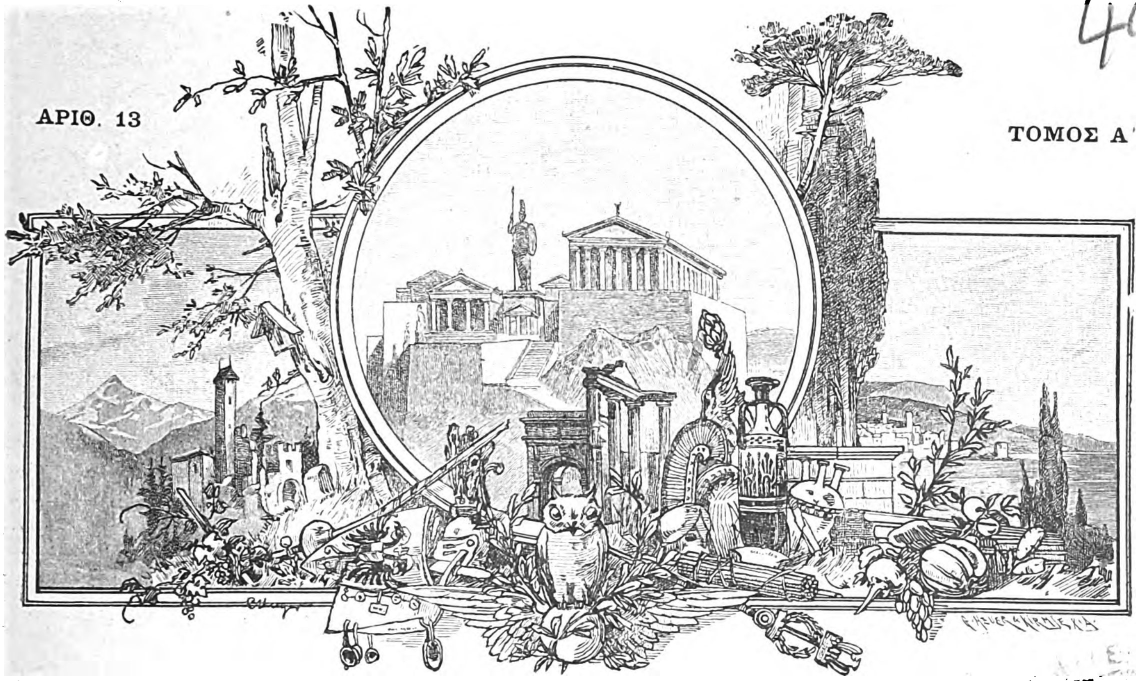

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ...... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΚΑΡΤΕΡΙΑ, **Κερκυραϊκαὶ εἰκόνες** ὑπὸ Α. Καραβίτσα.
ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ
ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ: ΣΚΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ. ὑπὸ Ἐδμόνδου Δὲ Ἀμίτσις.
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, ποίημα ὑπὸ Γ. Μ. Βιζυηνοῦ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Κειμήλια νόθα, Θνησιμότης σιδηρουργῶν, Σπήλαιον ἐν Κορσικῇ, Ἀετὸς παιδοκλόπος, Κλοπὴ διὰ γάμου, Ἔξοχοι στενογράφοι.**
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ: ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ.
ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ, **Βοτανικαὶ ὁμιλίαι** ὑπὸ Π. Σ. Βαλσαμάκη.
ΕΙΚΟΝΕΣ — ΧΡΟΝΙΚΑ — ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Γαλατᾶς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.— Φιλανθὴς, (εἰκὼν Τίτου Κόντη).— **Ἱερώνυμος Βοναπάρτης.—Ἡ πριγκίπισσα Κλοτίλδη.— Μασκάνης.**

ΟΙ ΚΕΡΔΗΣΑΝΤΕΣ

εἰς τὸ Λαχεῖον τοῦ Ἡμερολογίου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἵνα λάβωσι ταχυδρομικῶς καὶ ἐπὶ συστάσει τὰ κερδηθέντα, ἀνάγκη ν'ἀποστείλωσι, μετὰ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ φέροντος τὸν οἰκεῖον ἀριθμόν, οἱ μὲν κερδήσαντες Καλλιτεχνικὴν Πινακοθήκην δραχ. 5, οἱ δὲ τόμους Ἑστίας δραχ. 2, οἱ κερδήσαντες Βιβλιοθήκην «Ἑστίας» λεπτὰ 50, καὶ οἱ κερδήσαντες εἰκόνας λεπτὰ 30. Τὰ μικρὰ ποσὰ ταῦτα γίνονται δεκτὰ εἰς γραμματόσημα παντὸς ἔθνους.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἔληξαν αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς, μετ' αὐτῶν δ' ἔπαυσε καὶ πᾶς λόγος περὶ κατηγορητηρίου κατὰ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, ἀναβληθέντος τούτου εἰς τὴν προσεχῆ Σύνοδον.

— Ἡ 25 Μαρτίου ἑωρτάσθη μετὰ τῆς συνήθους ἐπισημότητος πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἀθήναις τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν φοιτητῶν. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὁ καθηγητὴς κ. Σ. Π. Λάμπρος, παρόντος τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Β. Οἰκογενείας, τῆς Κυβερνήσεως καὶ πλήθους πολλοῦ.

— Ἀφίκετο ὁ νέος τῆς Τουρκίας πρεσβευτὴς παρὰ τῇ ἑλληνικῇ Αὐλῇ Γαλὴπ βέης.

—Τὴν πρωΐαν τῆς Τρίτης σεισμὸς ἐλαφρὸς ἐδόνησε τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος.

— Καθ' ἃ ἤδη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐξήχθη, ἡ γενομένη διὰ κωχίνης θεραπεία ἐν τοῖς νοσοκομείοις *Ἐλπίδι* καὶ *Εὐαγγελισμῷ* δὲν ἐπέφερεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Οἱ ἀσθενεῖς, οἵτινες ὑπέστησαν τὴν θεραπείαν, οὐδεμίαν παρουσίασαν βελτίωσιν, παρετηρήθη δ' εἴς τινας χειροτέρευσις κατὰ τὴν καθολικὴν κατάστασιν, καί τοι ἐγένετο χρῆσις καὶ τῆς ἁπλῆς καὶ τῆς διπλῆς θεραπευτικῆς μεθόδου.

— Γενομένης εὐεργετικῆς ἀγορᾶς τῶν κυρίων ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ Δημοτικῷ Νοσοκομείῳ Ἀθηνῶν ἀναρρωνυόντων, εἰσεπράχθησαν ἐκ ταύτης περὶ τὰς 18 χιλ. δραχμῶν.

—Εἰς τὴν πανήγυριν τῆς Τήνου ἔκτακτος ὑπῆρξεν ἐφέτος ἡ συρροὴ προσκυνητῶν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ προσελθόντες ὑπολογίζονται περὶ τοὺς 25,000.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΝΗ' ΚΛΗΡΩΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΚ ΦΡ. 60,000,000 ΔΑΝΕΙΟΥ

ἐνεργηθεῖσα τῇ 20 Μαρτίου (1 Ἀπριλίου 1891)

Ἐξαχθέντες ἀριθμοί		Κερδηθέντα ποσὰ
14,912	φρ.	70,000
75,996	»	10,000
81,533	»	2,500
137,490	»	2,500
92,657	»	1,000
120,762	»	1,000
106,820	»	1,000
156,058	»	1,000
75,166	»	1,000

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ι. Π. Γύθειον. Ἐνεγράφη ὁ κ. Δ. Τρ. καὶ ἐστάλησαν τὰ φύλλα ἀπὸ 1 Ἰαν.

κ. Π. Α. Τρ. Τραπεζοῦντα. Μετὰ τῶν ἄλλων ἀποδείξεων θὰ σταλῇ καὶ ἡ ὑμετέρα. Τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπιστολῆς σας εἶνε γριφῶδες.

κ. Ι. Γ. Β. Ἡράκλειον. Ἐστάλη σειρὰ φύλλων καὶ Ἀριστ. Πολ. Ἀθ.

κ. Ι. Ζ. Βατοὺμ. Ἐλήφθησαν· γράφομεν ἰδιαιτέρως καὶ στέλλομεν ζητηθέντα δῶρα.

κ. κ. Π. καὶ Μ. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφη κ. Ν. Π. καὶ ἐστάλη σειρὰ φύλλων. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

Ἀριέλ. Τὰ δελτάρια εἶνε ἀδιάφορον τίνας ἀριθμοὺς θὰ φέρουν· ὑποτίθεται ὅμως ὅτι θὰ φέρουν αὔξοντα ἀριθμόν, ἀφοῦ κρατοῦνται ὑπὸ τακτικῶν ἀγοραστῶν. Οἱ συνδρομηταὶ ἐξαιροῦνται, διότι ἔλαβον ἄλλα δῶρα.

κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Φύλλα 5 ἀριθμοῦ καὶ Χρ. Τ. ἐστάλησαν.

κ. Π. Η. Ταϊγάνιον. Ἐλήφθη ἐπιταγή· θὰ γράψωμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Π. Ν. Παναγκιούριστε. Ἐστάλη Χρ. Τ.

κ. Δ.Σδ. Κωνστάντζαν. Φύλλον ἀπὸ ἀρ. 14 κρατεῖται ἐν τῷ γραφείῳ.

κ. Λ. Ε. Φιλιππούπολιν. Κ. Γλαρ. ἐνεγράφη καὶ ἐστάλησαν φύλλα 11 καὶ ἑξῆς. Λοιπὰ διωρθώθησαν. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Σ. Γ. Λ. Θεσσαλονίκην. Ἔχετε ἰδιαιτέραν ἀπάντησιν.

Digitized by Google

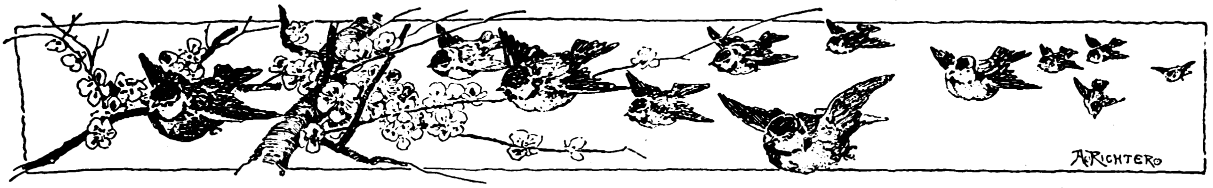

ΤΑ ΚΑΡΤΕΡΙΑ

Κερκυραϊκαὶ εἰκόνες

Δύο οἰκίαι μακραὶ καὶ στεναί, χαμηλαὶ καὶ παράλληλοι, ὡσεὶ συμβαδίζουσαι ἐν τῇ ὁδῷ τῆς πενίας καὶ τῆς ἀθλιότητος, περιφρασσόμεναι ὑπὸ πυκνῆς συστάδος ἀγριοσυκῶν καὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, αὐταὶ καὶ μόναι ἀπαρτίζουσι τὰ Καρτέρια. Ὁ ὑψηλὸς λόφος τῆς Λιανοσταφίδας, ὀνομασθεὶς οὕτω ἐκ τῆς φυτουργήσεως ἐκεῖ Κορινθιακῆς σταφίδος, ἥτις δὲν ἐπρόκοψεν, ὀρθοῦται ἀνατολικῶς αὐτῶν ἠρέμα καμπυλούμενος πρὸς τ' ἄνω· ἕτερος λόφος ἐλαιόφυτος, ἥμερος, ἐπικλινής, ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὁποίου ἀναρριχῶνται ὡς ἐν ᾄσθματι αἱ οἰκίαι τοῦ Μαντουκίου, ὀρθοῦται πρὸς δυσμάς, κ' ἔνθεν καὶ ἔνθεν οἱ ἀνώμαλοι πόδες των μετατρέπουσιν εἰς λεκάνην ὅλον ἐκεῖνον τὸν χῶρον. Ἡ λεύκη, ἥτις φύεται πανύψηλος ὡς γίγας πρόσκοπος, παρὰ τὴν δεξιὰν οἰκίαν, ῥίπτει παχεῖαν σκιὰν ἐπὶ τοῦ πτωχοῦ συνοικισμοῦ τὸ καλοκαῖρι, τὸν δὲ χειμῶνα μαίνεται καὶ θορυβεῖ καὶ γοᾷ ὀδυνηρῶς, ὡσεὶ ἀπὸ τὰ ὕψη της νὰ προοιωνίζεται καὶ τὸ μέλλον θλιβερὸν εἰς τοὺς γείτονάς της· μία βρύσις λιθόκτιστος παρὰ τὴν ἀριστεράν, χύνει τὰ λευκὰ ῥεῖθρά της καὶ ποτίζει τοὺς συνοίκους μετὰ μορμύρου πενθίμου, ἐνθυμίζουσα εἰς αὐτοὺς τὰ κρυστάλλινα νερὰ τῆς πατρίδος. Κατὰ δὲ τὰς θυελλώδεις νύκτας, ὅταν τὰ στοιχεῖα μαίνονται ἀπὸ τὰ ὕψη καὶ αἱ ἀστραπαὶ αὐλακοῦσι τὸν αἰθέρα, ἐν τῷ σκότει ἐκείνῳ τῷ πυκνῷ, μέσῳ τῆς βοῆς τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ φοβεροῦ ἀνασασμοῦ τῆς λεύκης καὶ τοῦ μορμύρου τῆς βρύσεως, οἱ ἀτυχεῖς σύνοικοι νομίζουν ὅτι ἐνωτίζονται γοερὰν φωνήν, ὡς κλητήριον σάλπισμα ἀντηχοῦσαν :

— Καρτερεῖτε !

Καὶ τὴν πιστεύουσι τὴν φωνὴν αὐτὴν οἱ Πάργιοι, διότι τοῖς φέρει εὔχαρι προμήνυμα, διότι τὴν ἀνευρίσκουσι, τὴν αἰσθάνονται ἀντηχοῦσαν καθ' ὥραν καὶ κατὰ λεπτὸν εἰς τὰ στήθη των, εἰς τὴν ψυχήν των. Τὴν πιστεύουσι καὶ καρτεροῦσιν ἀκόμη εὐτυχεστέρους καιροὺς ἐν ἀναμονῇ ἀκραδάντῳ, ὅπως οἱ πρῶτοι ἐκεῖνοι φυγάδες, οἱ Δεσιλλᾶται καὶ Βαλιᾶται καὶ Μαυρογενᾶται, οἵτινες, ἐνῷ ἐδάκρυον λαμβάνοντες τὴν εὐτελῆ ἀμοιβὴν τῆς ἁρπαγείσης βασυτίμου περιουσίας των, ἔψαλλον συγχρόνως εὐέλπιδες ἐν τῇ πίστει τοῦ δικαίου των :

Φεύγουμε, φεύγουμε
Καὶ τὸ Μάνθο . . .
Καὶ τὰ τάλλαρα θὰ φᾶμε
Καὶ 'ς τὴν Πάργα θὲ νὰ πᾶμε ! . . .

Πλὴν φεῦ ! ἐκεῖνοι ἐτάφησαν ἤδη ὑπὸ τὸ ψυχρὸν χῶμα, ξένον χῶμα, καὶ ματαίως καρτεροῦσι τὰ ὀστᾶ των νὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὴν γενέτειραν γῆν μετὰ τῶν ὀστῶν τῶν πατέρων των, ἅτινα οἱ ἴδιοι, ἐντὸς δερματίνων σάκκων συνεφυγάδευσαν, ἵνα μὴ φρίξωσι τὰ ἱερά, αἰσθανόμενα αἴφνης πόδα κατακτητοῦ πατοῦντα τὰ χώματά των. Ἐτάφησαν καὶ οἱ υἱοί των καὶ θὰ ταφῶσιν ἴσως καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν των μόνον μὲ τὰ δάκρυα τοῦ ἀπάτριδος εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μόνον ἐνωτιζόμενοι τὴν φωνὴν τῆς ψυχῆς των:

— Καρτερεῖτε ! . . .

*
* *

Θεέ μου καὶ δός μου λογισμὸ
Καὶ βόηθα με τὸ χριστιανό,
Νὰ μιλήσω τὴ 'στορία
Γιὰ τῆς Πάργας τὴν αἰτία.
Ἡ προσταγὴ ἐδώθηκε,
Τῶν Παργινῶν εἰπώθηκε,
Ὅλοι κλαῖνε καὶ βογγοῦνε·
Ποῦ εἶσαι Πάργα μελετοῦνε.
Ποῦ εἶσαι πατρίδα μας γλυκειά,
Ποῦ εἶχες τὰ κρύα τὰ νερά,
Κήπους, δροσεροὺς ἀέρες,
Κι' ἀξετίμητους μπαξέδες . . .

Οὕτως ἐθρήνει τῆς πατρίδος τὴν καταστροφὴν ὁ Γιωργάκης Δημουλίτσας ὅταν ἐκοινοποιήθη αὐτοῖς παρὰ τοῦ Ἄγγλου Ἁρμοστοῦ ἡ πώλησίς της εἰς τὸν Ἀλῆ Πασσᾶν. Ἀλλ' ἦτο μύχιος θρῆνος, ἀνακραυγὴ ἐγκάρδιος οἱ στίχοι οὗτοι ὅλων ὁμοῦ τῶν κατοίκων τῆς Πάργας, τεσσάρων χιλιάδων κατοίκων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων, γερόντων καὶ νέων, διὰ τὴν ἀπολλυμένην πατρίδα. Αἱ γυναῖκες πλέον δὲν ἔφερον τὰς καινουργεῖς χρυσοπαρύφους στολάς, οὐδ' οἱ ἄνδρες τὰς βαθυκυάνους βράκας των, ἵνα προσέλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κ' ἑορτάσωσι τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου. Λυτρωτὴς δὲν ἐφαίνετο εἰς αὐτοὺς κανείς. Μόνον ἀπειλητικοὶ τὴν ὄψιν οἱ Ἀλβανοὶ περιεφέροντο ἔνοπλοι ἔξω εἰς Γουμενίτσαν, ἐνεδρεύοντες κ' ἕτοιμοι νὰ ὁρμήσωσιν ἐντός, νὰ διαρπάσωσι καὶ νὰ ἐξολοθρεύσωσιν. Οἱ ἱερεῖς δακρύοντες, συντετριμμένοι, προσήρχοντο εὐλαβῶς ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας τοῦ Κάστρου τὰς εἰκόνας· καὶ ὅτε ἡ Παναγιοπούλα, ἡ μικρὰ ἀμαυρὰ εἰκών, ἡ θαυματουργὸς πολιοῦχος, ἐφάνη δακρύουσα, διότι ἀπεσπᾶτο τοῦ προσ-

Digitized by Google

φιλοῦς σκήνους της καὶ ἀπήγετο εἰς ἐξορίαν, οἱ γόοι τῶν κατοίκων ἀντήχησαν εἰς τρανὸν καὶ αἰώνιον ἀνάθεμα πωλητῶν καὶ ἀγοραστῶν.

Διότι τῷ ὄντι ἦτο προσφιλεστάτη ἡ πόλις εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην. Ἀπὸ τετρακοσίων ἤδη ἐτῶν, ὁπότε ἡ πόλις ἦτο εἰς ὑψηλότερον μέρος, εἰς τὸν τωρινὸν Παληόπυργον,ἐκεῖ ὅπου βραδύτερον ἐκτίσθη ἡπλοῦτο ἔρημος χέρσος μὲ λοφίδια ἐκ κοκκινοχώματος κατάφυτα ἀπὸ χαμορρίγανην καὶ ἀσφοδέλους· καὶ μόνον τὸ εἰκονισμάτιον, ἡ Παναγιοπούλα,ἔμενεν ἐκεῖ ἐντὸς κοιλώματος,κεκρυμμένη, ἀφανὴς ἀπὸ τὰ βλέμματα τοῦ κόσμου, μόνη μεταξὺ τῶν ταπεινῶν χορταρίων καὶ τὸ πολὺ κάποτε μὲ τὴν συντροφίαν καμμιᾶς ἀγαθῆς ἀμνάδος, εἴτ'αἰγὸς παραπλανηθείσης ἐκεῖ. Καὶ ὅτε ὁ βοσκὸς ἀνευρὼν αὐτὴν τὴν μετέφερεν ἐν λιτανείᾳ εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἀπέθεσεν εἰς εὐπρεπὲς σκήνος, μέσῳ τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῶν ψαλμῶν καὶ τῶν δεήσεων τῶν πιστῶν,αὐτὴ ἔφυγεν ἐκεῖθεν κ'ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν προτέραν θέσιν της. Καὶ ἂν οἱ Πάργιοι ἐπέμενον πάλιν νὰ τὴν λάβουν ἐκεῖθεν, ἐπέμενε καὶ αὐτή, μέχρις οὗ ἔκαμεν αὐτοὺς ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι οὗτοι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν ἐκεῖ, ὅπου θὰ εὕρισκον καὶ εὔφορον γῆν καὶ πλούσιον ἐμπόριον καὶ δυνατὸν μέρος πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν προσβολῶν τῶν ἐχθρῶν των.

Ἀλλ' ἔπρεπεν ἤδη νὰ φύγῃ ἐκεῖθεν. Βάρβαρος πούς ἐπάτησε τὰ χώματα ἐκεῖνα καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ῥυπανθῇ, νὰ καταπατηθῇ αὐτή, ἡ οὐρανοβάμων, ὑπὸ τὸ πέλμα τῶν ἀπίστων. Ἄλλως πῶς νὰ μείνωσιν αὐτὰ τ' ἀτυχῆ πλάσματα, πλανώμενα ἐν τῷ πελάγει ἢ ἐν τῇ ξένῃ γῇ, ἄνευ τῆς προστασίας της! Κ' ἐνῷ τὴν ἀπῆγεν ἐδῶ ὁ ἱερεύς, παρέκει ἄλλοι ἔσκαπτον τοὺς τάφους, τυμβωρύχοι εὐσεβεῖς, ἐκθάπτοντες ἄλλα ἱερὰ κειμήλια, τὰ λευκὰ ὀστᾶ τῶν πατέρων των, καὶ παραδίδοντες εἰς τὰς φλόγας μεγάλης πυρᾶς, ἥτις ὑψοῦτο ἐκεῖ τρίζουσα, καταβιβρώσκουσα αὐτὰ ζηλοτύπως, ἵνα μὴ τ' ἀφήσῃ εἰς τὴν λύσσαν τῶν βαρβάρων. Καὶ παρέκει ἄλλοι διεσκόρπιζον εἰς τοὺς ἀέρας τὰ ὑπάρχοντά των ὅλα, ἵνα μὴ ὠφεληθῶσιν οἱ κατακτηταὶ κ' ἔθραυον τὰς ἀποθήκας καὶ κατεθρυμμάτιζον τὰς οἰνοβαρέλας.

— Γιατί, μωρὲ Παργινέ, χύνεις τὸ κρασ ἴσου; ἔλεγον οἱ εἰσελθόντες διὰ τὴν τήρησιν δῆθεν τῆς τάξεως Ἀλβανοί, προσηλοῦντες διψαλέα βλέμματα ἐπὶ τοῦ ῥέοντος οἴνου.

— Ἡ γῆ τὤκαμεν ἡ γῆ νὰ τὸ πιῇ, ἀπήντων θυμωδῶς καὶ ἀταράχως οἱ Πάργιοι.

Καὶ ἤρχισεν εἶτα ἡ φυγή, οἰκτρὰ φυγή, μὲ δάκρυα πύρινα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ θλῖψιν εἰς τὴν ψυχήν, μὲ βάρος εἰς τὴν καρδίαν, τὸ μέγα βάρος ἐκεῖνο τῆς λύπης, διότι ζῇ κανεὶς καὶ βλέπει τὴν διαγελῶσαν φύσιν γύρω του, τὸν γαλανὸν αἰθέρα καὶ τὴν ἀνθοῦσαν γῆν, ἐνῷ μέσα του τρέφει τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀπόγνωσιν. Πλοιάρια μικρά, σεσηπότα, ἑτοιμόθραυστα, παρέλαβον τοὺς φυγάδας, κ'ἐνῷ ἀντικρὺ αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου ἔτεινον χλοερὰς ἀγκάλας ὅπως τοὺς δεχθῶσιν, ἐκεῖνοι ἔστρεφον δακρυβρέκτους ὀφθαλμοὺς ὀπίσω πρὸς τὸν ξηρὸν βράχον των.

Δὲν ἦτο εἰς τὰς νήσους ἡ πατρίς των.

—

Ἡ Κέρκυρα, ἥτις ἐδέχθη ἄλλοτε τὸν Ὀδυσσέα γυμνὸν καὶ τεθλιμμένον,ἐδέχετο ἤδη, ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους της, πτωχοὺς καὶ ἀπαρηγορήτους τοὺς πλείστους τῶν ἀτυχῶν Παργίων. Τοὺς ἐδέχθη ἐκ τοῦ ἀντιθέτου πάντοτε, ὅπως ἀντίθετος ἦτο καὶ ἡ τύχη των· ὁ μὲν ἀνεζήτει τὴν πατρίδα του, οὗτοι δ' ἔφευγον ἑκουσίως αὐτήν, διότι δὲν ἦτο πλέον δι' αὐτοὺς εἰμὴ γῆ δουλείας καὶ αἰσχύνης. Εἰς τὰς ὑψορόφους οἰκίας των δὲν ἐβασίλευε πλέον τὸ τρυφερὸν θάλπος, οὔτε προσεμειδία εὔελπις οἰκογενειακὴ ἁρμονία, ἀλλ'ἐσφυρηλατοῦντο βαρύταται ἁλύσεις· εἰς τὰ περιβόλιά των δὲν ἔμελπε γλυκόφωνος ἀηδών, ἀλλ'ἀντήχει τὸ πικρὸν καὶ θρηνῶδες κραύγασμα τῆς κουκουβάγιας· εἰς τὸν ἀέρα πέριξ δὲν ἐπλανᾶτο τερπνὸν τὸ ἄρωμα τῆς κιτριᾶς καὶ τῆς πορτοκαλλέας,ἀλλ' ἐφέρετο ἡ πνοὴ τοῦ ἀγρίου ἐπιδρομέως.

Κατ' ἀρχὰς ἡ Ἀγγλικὴ ἐξουσία ἐχορήγησεν εἰς τοὺς πρόσφυγας τὸ ἅπλωμα τῆς Γαρίτσας εἰς καταυλισμόν. Ἀφοῦ ἐπώλησεν ἀντὶ ἀργυρίου τὴν πατρίδα των, ἔδωκε πάλιν ἀντὶ ἀργυρίου εἰς αὐτοὺς ἓν ἅπλωμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο καὶ ἰδική της γῆ. Οἱ Πάργιοι τὸ ἐδέχθησαν, ἥπλωσαν ἐκεῖ τ' ἀποκαμόντα σώματά των καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰ ῥάκη των, κοιμώμενοι κ' ἐξυπνοῦντες πάντοτε μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰς τὰ πάτρια ταχείας ἐπιστροφῆς, πολλάκις πλανώμενοι ἀνὰ τὰ ὑψώματα τῆς Ἀναλήψεως, ὅπως ἴδωσι μακρὰν ἐν τῇ λευκῇ σκιᾷ τὸν ἱερὸν βράχον των.

Ἀλλ' ἦλθον μετ' ὀλίγον τὰ ψύχη, ἦλθεν ἡ βροχὴ ἡ ἀδιάκοπος καὶ ἡ ὑγρασία τοὺς παρέλυσε τὰ γυῖα καὶ ἡ πεῖνα ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὴν σκελετώδη μορφήν της καὶ ἡ γύμνια παρουσίασε τὸ ῥιγηλὸν σαρκίον της. Ἡ Ἁρμοστεία τοὺς ἐλυπήθη τότε καὶ τοὺς συνεπόνεσεν. Εἰς τὰς δικαίας κραυγάς, εἰς τοὺς γόους των ἔδωκεν ἕνα κομμάτι ψωμί, τὸ ὁποῖον ἀντεστάθμιζε πρὸς βαρύτιμον χρυσόν, διότι ἤρχετο ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν πλουσίων κτημάτων των, κ' ἔρριψε τὰ ῥιγοῦντα σώματά των ἐντὸς δύο στρατώνων της, εἰς τὰ Καρτέρια. Καὶ οἱ ἀτυχεῖς ἐκεῖνοι, ὅπως ὅλαι αἱ μεγάλαι ψυχαί, αἱ γνωρίζουσαι δύναμιν ἐντὸς αὐτῶν, ἐπανελάμβανον εὔελπιδες τὸν ἐπῳδόν:

Καὶ τὰ τάλλαρα θὰ φᾶμε
Καὶ 'ς τὴν Πάργα θὲ νὰ πᾶμε!

Δὲν ἤθελον, ὄχι, οἱ μεγάλοι, νὰ ἐκδηλώσωσι τὸν πόνον τῆς ψυχῆς των διὰ νὰ χαρῶσιν οἱ ἐχθροί των. Κ' ἐστιβάχθησαν ἐκεῖ ὑγιεῖς μετὰ πασχόντων, νέοι καὶ νέαι ἀναμίξ, παιδία καὶ γέροντες,

Digitized by Google

ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅπως εἰς ἄξενον ἀκτὴν, συμφύρονται τὰ ναυάγια. Ἕκαστος μετὰ τῆς οἰκογενείας του κατέλαβε τμῆμά τι τῶν μακρῶν στρατώνων περιμαζευόμενος, συσπειρούμενος περὶ ἑαυτὸν ἵν' ἀφήσῃ καὶ εἰς τὸν ἄλλο τόπον· ἡ δυστυχία ἀλληλοβοηθεῖται πάντοτε.

Μετ' ὀλίγον εἶδον ὅτι δὲν ἦτο εὔκολος ἡ τοιαύτη ζωή. Μετὰ τὴν πάροδον τῆς πρώτης ἀνάγκης συνηθιάνθησαν ὅλοι τὴν ἀνθρωπινήν των ὑπόστασιν. Ἡ αἰδὼς ἀνῆλθεν ἀπὸ τῆς καρδίας κ' ἐκοκκίνησε τὰς παρειάς των εἰς τὸν τοιοῦτον ἐξευτελισμὸν καὶ τὴν ζωώδη κατάστασίν των. Ἂν τὰ ῥάκη, ἅτινα τοῖς ἀπέμειναν, δὲν ἴσχυον νὰ καλύψωσιν ὅλα τὰ μέλη τῶν παρθένων, τῶν γυναικῶν, τῶν παιδίων των, δὲν ἔπρεπεν ὅμως ν' ἀφίνωσι καὶ τὰ κεκαλυμμένα ἐλεύθερα τὴν νύκτα, ὅταν ὁ ὕπνος παραλύει τὸ σῶμα καὶ ἀναισθητεῖ τὸ πνεῦμα. Καὶ ἤρχισαν οἱ ἀτυχεῖς νὰ χωρίζωσι διὰ σινδόνων τὸ πρῶτον κ' ἔπειτα διὰ τοίχων καλαμίνων τοὺς στρατῶνας εἰς διαμερίσματα στενά, πνιγηρὰ καὶ κατασκότεινα ὡς περιστερῶνας. Κ' ἕκαστον τοιοῦτον διαμέρισμα περιέκλειεν ὁλόκληρον οἰκογένειαν μ' ὅλα τὰ χρειώδη της. Κ' ἐπέγραψεν ἡ οἰκογένεια ἄνω τῆς θύρας της τὸ ἴδιον ὄνομά της, διὰ νὰ γνωρίζεται ἑκάστης ἡ διαμονὴ εἰς τὸν κυκεῶνα ἐκεῖνον τῶν κατοικιῶν. Κ' ἔζων οὕτω ἐκεῖ τὴν οἰκτρὰν καὶ ἀγέλαστον ζωὴν τοῦ πρόσφυγος, τὴν ἀσφυκτικὴν ζωὴν τοῦ μὴ ἔχοντος ἰδίαν πατρίδα, τοῦ ξένου, ὅστις ἀπὸ παντοῦ καὶ τὰ πάντα προσβλέπει θολά, ἀνεξήγητα, ἐχθρικὰ εἴτε εἰρωνικὰ πρὸς τὴν ὑπερηφάνειάν του.

— Εἶμαι Παργινός! ἔλεγον μὲ τὸ πεῖσμον ἐκεῖνο ἦθος τῆς αὐτοπεποιθήσεως.

Ἀλλὰ τοῖς ἀπήντα ὁ γέλως, γέλως ὀξύς, διαπεραστικός, ὡς νὰ τοῖς ἔλεγεν.

— Εἶσαι παλαβός.

Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔπαυον οἱ Πάργιοι νὰ αἰσθάνωνται μέσα εἰς τὴν ψυχήν των, εἴτε νὰ ἐνωτίζωνται μέσῳ τῆς βοῆς τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ φοβεροῦ ἀνασασμοῦ τῆς λεύκης καὶ τοῦ μορμύρου τῆς βρύσεως τὴν γνωστὴν γοερὰν φωνήν, ὡς κλητήριον σάλπισμα ἀντηχοῦσαν:

— Καρτερεῖτε!...

—

Τώρα ἐξέλιπον ἐκεῖνοι ὅλοι. Δὲν μένει ἀκόμη παρὰ εἷς καὶ μόνος γέρων, εἰς τὸ ἀκρινὸν διαμέρισμα τοῦ ἀριστεροῦ στρατῶνος, ὅστις ἐνῷ τροφοδοτεῖ τὰς ὄρνιθάς του, διηγεῖται τὸ θλιβερὸν παρελθόν του καὶ κλαίει. Κλαίει ἐπίσης καὶ διὰ τὸ παρόν του. Διότι ὅλα ἤλλαξαν γύρω του, ὅλα παρῆλθον· καὶ ἂν πρὶν ἔχασε τὴν πατρίδα, ἀνεπόλει αὐτὴν εἰς τὰ πρόσωπα τῶν συνηλικιωτῶν του· ἐνῷ τώρα τὰ ἔχασε διὰ παντός.

Εἰς τ' ἄλλα διαμερίσματα ἡ νέα γενεὰ χαίρεται, τραγῳδεῖ, ἀγάλλεται καὶ γεννοβολᾷ. Αἱ αὐστηραὶ ἐκεῖναι Παργιναὶ μορφαὶ τῶν ἀνδρῶν· αἱ ῥωμαλαῖαι καλλοναὶ τῶν γυναικῶν, τ' αὐστηρὰ ἤθη, ἡ ἐνδυμασία καὶ ὁ κόσμος, ἡ ἀφέλεια καὶ χάρις των ὅλα μετεβλήθησαν, ἤλλαξαν. Ἤλλαξε ἀκόμη καὶ ἡ ὁμιλία των. Ἀλλὰ μαζῆ μ' αὐτὰ συναπῆλθε καὶ ἡ δυστυχία καὶ στενοχωρία των. Ποτισθέντες ἐπὶ μακρὸν τῆς πρακτικότητος τὰ νάματα, ἔγειναν καὶ αὐτοὶ πρακτικοί, ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἔγειναν πλούσιοι καὶ ἀπεσύρθησαν οἱ πλεῖστοι ἀπὸ τὰ Καρτέρια. Οἱ δὲ μείναντες ἐκεῖ ζῶσιν ἀνετώτερον κ' ἔκαμαν προεξοχὰς εἰς τὰ διαμερίσματά των, κ' ἔχουσι τὰς χῆνας καὶ τὰς ὄρνιθάς των πέριξ καὶ καλλιεργοῦσι τὸν βασιλικὸν καὶ τὴν ἀρμπαρόρριζαν εἰς τὰ παράθυρά των καὶ ἁπλώνουσι τ' ἀσπρόρρουχά των ἔξω εἰς τὰ διασταυρούμενα πολυπλόκως, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς στρατῶνος εἰς τὸν ἄλλον, σχοινία.

Τὰ Καρτέρια ἀπὸ μακρὰν ἔχουσί τι τὸ εὔχαρι, τὸ ἀγροτικὸν ἐπάνω των. Τὴν πρωΐαν ὁ διαβάτης ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐξαίσιον θέαμα πολυθορύβου καὶ βομβούσης συναγωγῆς. Οἱ χαιρετισμοὶ καὶ οἱ γέλωτες διασταυροῦνται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον στρατῶνα. Ἐξέρχονται ἀπ' ἐδῶ λευκόπεπλοι παρθένοι, μὲ τὸν τύπον ἐκεῖνον τὸν νωθρὸν τοῦ ὕπνου ἀκόμη ἐπὶ τῆς δροσερᾶς μορφῆς, μὲ τὴν ἀταξίαν τῆς μαύρης κόμης. Ἐκεῖθεν ἀποχωροῦσιν εὔρωστοι κ' ἐργατικοὶ ἄνδρες μ' ὅλην τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἀφροντισίαν τοῦ ταπεινοῦ ἀστοῦ. Τὰ παιδία τρέχουσιν ἐδῶ κ' ἐκεῖ γυμνόποδα καὶ γυμνώλενα, ἄλλα κλαυθμηρῶς ἁμιλλώμενα πρὸς τὰ ὀρνίθια καὶ τὰς περιστερὰς καὶ τὰς χῆνας εἰς τὴν ζήτησιν τῆς τροφῆς των, ἄλλα χαρωπὰ σπεύδοντα εἰς τὴν βρύσιν νὰ νιφθῶσι.

Περὶ δὲ τὸ ἑσπέρας εἴτε τὰς σεληνοφωτίστους νύκτας τοῦ καλοκαιρίου, ἔξω ἑκάστης θύρας ποικιλόχρουν σύμπλεγμα διαγράφεται ἐκ τῆς μάμμης, κατεχούσης τὴν ἀνωτάτην θέσιν τῆς λιθίνης κλίμακος καὶ κοιμιζούσης εἰς τὰ γόνατα τὸν μικρόν, τῆς μητρὸς ταπεινότερον παρεχούσης γυμνὸν εὔρωστον μαστὸν εἰς τὴν ἀπομύζησιν καὶ τὰς περιθλίψεις τοῦ βρέφους, ἐνῷ ὁ πατὴρ ὄρθιος, στηριζόμενος εἰς τὸν τοῖχον, ἀσκεπής, λησμονεῖ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας εἰς τὴν θέαν τῆς οἰκογενείας του καὶ συμπαίζει μετὰ τῶν ἄλλων μεγαλητέρων τέκνων του, ἐνῷ ἀκροᾶται καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅλας τὰς διαμειβομένας γύρω του συνομιλίας.

Ἀλλ' ἂν οὕτω ἡ νέα γενεὰ τῶν προσφύγων μετεβλήθη, ἂν τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐπέδρασε κ' ἐπ' αὐτῶν, ἂν δὲν ἠξεύρωσι καθόλου τὴν Πάργαν, οὐδ' ἐγεύθησάν ποτε τὰ καλὰ τῆς ἄλλοτε πατρίδος των, δὲν τὴν ἐλησμόνησαν ὅμως ποτέ. Ἀπὸ τοὺς πατέρας, ἀπὸ τοὺς πάππους των παρέλαβον τὴν εἰκόνα της εὐθὺς μὲ τὸ οἰκογενειακόν των ὄνομα καὶ τὴν κρύπτουσιν εἰς τὰ στήθη των ὅλοι, πολύτιμον καὶ προσφιλῆ θησαυρόν. Πιστεύουσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν θαυματουργὸν

Digitized by Google

δύναμιν τῆς Παναγιοπούλας των, ἣν μετὰ τῆς ἱερᾶς σημαίας της, τῆς διατρήτου ἀπὸ τὰς σφαίρας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἄλλων ἱερῶν σκευῶν φυλάσσουσιν εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον τοῦ παλαιοῦ φρουρίου, ἀνυπόμονοι μέχρις οὗ τὰ καταθέσωσι πάλιν εἰς τὸ πρῶτόν των σκῆνος. Κ'ἐνωτίζονται ἀκόμη, μέσῳ τῆς βοῆς τῆς τρικυμίας καὶ τοῦ φοβεροῦ ἀνασασμοῦ τῆς λεύκης καὶ τοῦ μορμύρου τῆς βρύσεως, τὴν γνωστὴν εἰς τοὺς πατέρας των γοερὰν φωνήν, ὡς κλητήριον σάλπισμα ἀντηχοῦσαν.

— Καρτερεῖτε !

Α. ΚΑΡΑΒΙΤΣΑΣ

ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Ὁ Κύριος καὶ ἡ Κυρία Παραξενίδου μετέβησαν εἰς τὸ Νέον Θέατρον Ἀθηνῶν, διὰ ν' ἀκούσουν τὸ ἰταλικὸν μελόδραμα, καὶ ἔχουν καθίσματα εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῆς αἰθούσης.

Η ΚΥΡΙΑ.—Ἀφοῦ μιὰ φορὰ ἀξιώθηκες καὶ ἡ εὐγενία σου νὰ μὲ φέρῃς 'ς τὸ θέατρον, ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ εὕρῃς θέσεις τῆς προκοπῆς. Ἐσὺ ὅμως θὰ εἶπες μέσα σου : «πολὺ τῆς εἶνε κι' αὐτό !»

Ο ΚΥΡΙΟΣ, *ἔκπληκτος*.—Μά, γυναῖκά μου, εἴμεθα εἰς τοὺς πρώτους πάγκους· καὶ πρὸς τὴν μέσην· ἐπλήρωσα δέκα δραχμὰς γιὰ τὰ καθίσματα αὐτὰ καὶ ὅλος ὁ κόσμος τὰ θεωρεῖ ἀπὸ τὰς καλητέρας θέσεις τοῦ θεάτρου. Ποῦ ἤθελες λοιπὸν νὰ σὲ πάω ; 'ς τὸ δημοτικὸν θεωρεῖον ;

Η ΚΥΡΙΑ, *προσβεβλημένη*. — Γιατί τάχα μὲ τόσην εἰρωνείαν μοῦ μιλεῖς γιὰ τὸ δημοτικὸν θεωρεῖον ;.. Κατὰ τὴν γνώμην σου θὰ τὸ ἐξευτέλιζα ἂν ἐπήγαινα ἐκεῖ, ἔ !... Καλήτερα νὰ μή με ἔφερνες 'ς τὸ θέατρο, ἀφοῦ εἶχες σκοπὸ νὰ μοῦ κάνῃς τέτοια κομπλιμέντα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Μὰ ὄχι, ὄχι ! μόνον σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω πῶς ὕστερα ἀπὸ τὸ δημοτικὸν θεωρεῖον καλήτεραι θέσεις εἶνε αἱ ἰδικαί μας· τὰ ἄλλα θεωρεῖα εἶνε πολὺ ὑψηλά· μ' ἐννοεῖς ; Καὶ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ θεάτρου, ὅταν ἐζήτησα ἀπὸ τὰς καλητέρας θέσεις, μοῦ ἔδωκαν αὐτάς. Θαρρῶ δὰ πῶς δὲν εἶνε καὶ φθηνὰ δέκα δραχμαίς !

Η ΚΥΡΙΑ.—Ἔτσι, πῆγες καὶ πέταξες δέκα δραχμαίς, χωρὶς κἂν νὰ ἰδῇς ποῦ εἶνε τὰ καθίσματά μας ; Ὥστε ἂν μᾶς ἔβαζαν καὶ εἰς τὸ ὑπερῷον, δὲν θὰ ἔλεγες τίποτε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Θέσις ποῦ πληρώνεται πέντε δραχμὰς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶνε εἰς τὸ ὑπερῷον.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἀλλὰ εἶνε τέλος πάντων ἐδῶ ποῦ εἶνε, ἐδῶ ποῦ ἔτυχαν νὰ εἶνε....

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Δὲν ἔτυχαν· τὰ ἐδιάλεξα ἐγὼ εἰς τὸ τυπωμένον σχέδιον τοῦ θεάτρου, ποῦ μοῦ ἔδειξαν 'ς τὸ ταμεῖον.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὥστε τὰ πῆρες χωρὶς νὰ τὰ ἰδῇς, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃς ἂν εἶνε μαλακά.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Μὰ κανένας δὲν συνειθίζει νὰ τὸ κάνῃ αὐτό· ἔπειτα τὴν ἡμέρα εἶνε θεοσκότεινα ἐδῶ μέσα.

Η ΚΥΡΙΑ.— Ἐχάθηκαν τὰ φανάρια ;

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ὤ !

Η ΚΥΡΙΑ. — Τί ὤ ;... Ἀλλὰ βέβαια τί σὲ μέλει ἂν πονέσουν τὰ κόκκαλά μου εἰς αὐτὰ τὰ σανίδια ποῦ μ' ἐκάθισες ! Φτάνει ἐσὺ νὰ μὴ χαλάσῃς τὴν ἡσυχία σου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Νὰ σοῦ βάλω τὸ ἐπανωφόρι μου νὰ καθίσῃς ἐπάνω ;

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὡραῖο προσκεφαλάκι ! ... Ὅλα σου τα κομπλιμέντα εἶνε τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Ἀντὶ νὰ μοῦ στρώσῃς τὸ ἐπανωφόρι σου, καλήτερα θὰ ἔκαμνες νὰ πᾷς ν' ἀνοίξῃς τὴν πόρτα ν' ἀναπνεύσω λιγάκι ποῦ μ' ἔπνιξε ἡ γειτόνισσά μου ἐδῶ μὲ τὸ πατσουλί.

Ο ΚΥΡΙΟΣ —Μὰ πῶς 'μπορῶ ν' ἀναστατώσω ὅλον τὸν κόσμον γιὰ νὰ περάσω ἀφοῦ ἄρχισεν ἡ παράστασις;

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἄ, βέβαια, γιὰ τοὺς ξένους σὲ μέλει καὶ γιὰ μένα, γιὰ τὴν μετέρα τῶν παιδιῶν σου, δὲν σε μέλει τίποτε.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἔπειτα καὶ ἂν τὴν ἄνοιγα θὰ ἐγίνετο ρεῦμα καὶ ὅλοι θὰ ἔτρεχαν νὰ τὴν κλείσουν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὥστε πρέπει καὶ καλὰ νὰ λιποθυμήσω ἐγὼ γιὰ τὸ χατήρι αὐτῆς ἐδῶ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Σούτ ! νὰ μὴ σ' ἀκούσῃ !

Η ΚΥΡΙΑ. — Νὰ μὴ μ' ἀκούσῃ ; ἂς μὴν ἔβαζε πατσουλί, σὰν καμμιὰ πατσαβούρα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Πατσουλὶ βάζουν καὶ καθὼς πρέπει κυρίαις.

Η ΚΥΡΙΑ. — Μὲ ἄλλους λόγους ἐγὼ δὲν εἶμαι καθὼς πρέπει· νέο κομπλιμέντο πάλι ! Κρῖμα ποῦ δὲν ἐπῆρες ἐσὺ αὐτὸ τὸ μυρωδᾶτο φροῦτο νὰ κάθεσαι, ὅπως κάθεται παρέκει ὁ ἄντρας της 'ς τὸ πλάϊ της σὰν στύλος.

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Κάνει ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἔπρεπε νὰ κάνωμε κ' ἐμεῖς· προσέχει εἰς τὴν παράστασιν.

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὡραία παράστασις ! δὲν καταλαβαίνω τίποτε !

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Ἂν ἐπρόσεχες . . . ἀντὶ νὰ ὁμιλῇς.

Η ΚΥΡΙΑ. — Νὰ κάθωμαι μὲ κλειστὸ στόμα, βουβή ; . . .

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Δὲν εἶπα αὐτὸ . . . Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἅμα ἀνοίξῃ ἡ σκηνή, εἶνε συνήθεια νὰ μὴ μιλῇ κανείς.

Η ΚΥΡΙΑ. — Καὶ νὰ βλέπῃ αὐταὶς τὴς ἀηδίαις !

Ο ΚΥΡΙΟΣ. — Δέν μου φαίνονται ἀηδίαις . . .

Η ΚΥΡΙΑ. — Ἔτσι ἔ ! καὶ ποῦ γίνονται, σὲ παρακαλῶ, αὐτὰ ποῦ βλέπεις τώρα ἐπάνω εἰς τὴν σκηνήν; Ἐνῷ τοὺς κυνηγοῦν καὶ βιάζονται νὰ φύγουν, αὐτοὶ κάθονται καὶ τραγουδοῦν, καὶ ὄχι ἕνας ἕνας, παρὰ ὅλοι μαζί. Ἔπειτα ὅποιος μπαίνει καὶ βγαίνει ἀνοίγει καὶ τὰ δυὸ φύλλα τῆς πόρτας σὰν νὰ ἔχῃ νὰ περάσῃ κανένα μπαοῦλο, κ' ἔπειτα ἡ πόρτα κλείνει μόνη της... Καὶ δὲν εἶνε ἀηδίαις ;

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Ὑποτίθεται ὅτι οἱ πόρτες δὲν κλείνουν μόναις· κάποιος ὑπηρέτης εἶνε ἀπὸ πίσω καὶ κλείνει.

Η ΚΥΡΙΑ.— Κάθε κάμαρα λοιπὸν καὶ ὑπηρέτης· ὡραῖον οἰκοκυριό ! Αὐτὰ ἔρχεται νὰ μάθῃ κανεὶς 'ς τὸ θέατρο ; Καὶ μοῦ ἔλεγες χθὲς πῶς τὸ θέατρον εἶνε σχολεῖον μορφώσεως ἠθῶν· ὡραῖα ἤθη μορφώνει. Κύτταξε κρυφομιλήματα ἐκείνη ἡ χοντρὴ ποῦ φωνάζει μαζὶ μ' ἐκεῖνον τὸν κοντὸ μὲ τὸ μούς. Δὲν ντρέπεται παντρεμμένη γυναῖκα ; Καὶ ὁ ἄντρας της κουφὸς εἶνε καὶ δὲν ἀκούει τὰ ξεφωνητά της.

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Μὴν τὰ παίρνῃς τὰ πράγματα ἔτσι τραγικά.

Η ΚΥΡΙΑ.— Τώρα θὰ μοῦ πῇς πῶς θὰ ἤσουν πολὺ εὐχαριστημένος, ἂν εἶχες τὴν τύχην ἐκείνου μὲ τὸ μούς... Βλέπω δὰ καὶ μὲ τί γουρλωμένα μάτια τὴν κυττάζεις τὴ φωνακλοῦ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Μὰ ἐπὶ τέλους γιατί ἦλθα ; γιὰ νὰ κλείσω τὰ μάτια μου καὶ ν' ἀκούω ἐσένα ;

Η ΚΥΡΙΑ. — Ὄχι, κύριε· ἦλθες μὲ τρεῖς σκοποὺς καὶ τοὺς τρεῖς ἐναντίον μου· πρῶτον νὰ μοῦ σπάσῃς τὰ κόκκαλα εἰς τοὺς πάγκους αὐτούς, δεύτερον νὰ μὲ δηλητηριάσῃς μὲ τὸ πατσουλὶ καὶ τρίτον νὰ μοῦ διαφθείρῃς τὰ ἤθη.

Digitized by Google

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Σὲ παρακαλῶ, σώπα· ὁ κόσμος γελᾷ μαζί μας.

Η ΚΥΡΙΑ.— Γελᾷ μαζί σου· σὲ οἰκτείρει, καὶ ἔχει δίκαιον. Ἂν σοῦ ἀρέσει αὐτὸ μεῖνε· ἐγὼ φεύγω, ἔσκασα, δὲν ἀντέχω. Ἔλα, ἔλα, πᾶμε 'ς τὸ ταμεῖο νὰ πάρωμε πίσω τὰς δέκα δραχμάς· θὰ χαλάσω τὸν κόσμο γιὰ νὰ μᾶς δώσουν πίσω τὰ λεπτά μας· θὰ τοὺς πάω 'ς τὴν ἀστυνομίαν. Ἐσὺ νὰ ἔρχεσαι μαζὶ καὶ νὰ μὴ μιλᾶς, ἀφοῦ δὲν εἶσαι ἄξιος γιὰ τίποτε· ν' ἀφήσῃς ἐμένα νὰ τοὺς βάλω γνῶσι. Ἀλοὺς ἐκεῖ νὰ ἔρχεται κανεὶς 'ς τὸ θέατρο γιὰ νὰ ἰδῇ αὐτά... Ὁρίστε...ἄρχισαν καὶ τὰ φιλιὰ τώρα...

Ο ΚΥΡΙΟΣ.—Μὰ ἀφοῦ εἶνε μητέρα καὶ γυιός γιατί νὰ μὴ φιληθοῦν ;

Η ΚΥΡΙΑ.— Θέλεις νὰ τὰ σκεπάσῃς κι' ὅλα ! Ποῦ βρέθηκε μητέρα συνομήλικη μὲ τὰ παιδιά της; Τὸ λέει ἔτσι ψέμματα ἀπὸ ντροπή· θὰ μείνῃς νὰ τοὺς καμαρώσῃς ; Ἐγὼ φεύγω.

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Στάσου τοὐλάχιστον νὰ τελειώσῃ ἡ πρᾶξις.

Η ΚΥΡΙΑ.— Ἔφυγα !..

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Θὰ ἀναστατώσωμε τὸν κόσμο γιὰ νὰ περάσωμε.

Η ΚΥΡΙΑ.— Ἂν δὲν πᾷς ἐμπρὸς ἐσὺ ν' ἀνοίξῃς δρόμο, θ' ἀρχίσω νὰ περιπατῶ ἐπάνω 'ς τὰ γόνατα τῶν καθισμένων.

Ο ΚΥΡΙΟΣ.— Μὰ ἔχε λίγην ὑπομονήν, ἐπὶ τέλους.

Η ΚΥΡΙΑ.— Ὢ ! ὤ ! τὰ νεῦρά μου !..

Πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κυρίου λιπόθυμος. Αὐτὸς δέ, βοηθούμενος ὑπό τινος ἀγνώστου, τὴν φέρει εἰς τὴν ἅμαξαν.

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ, *ἀποχαιρετῶν τὸν Κύριον.*— Ἂν μὲ χρειασθῆτε καμμίαν φορὰν διὰ τὴν Κυρίαν σας, ὁρίστε τὸ ἐπισκεπτήριόν μου.

Ο ΚΥΡΙΟΣ, *ἀναγινώσκων.*— «**Σιδερόχερος**, θηριοδαμαστής».

Μίμησις ΔΣ

ΕΝ ΤΩι ΩΚΕΑΝΩι

ΣΚΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

.... Ἦτο ἡ ὥρα τῆς γενικῆς καθαριότητος. Ὁ οὐρανὸς αἴθριος· τὸ πλῆθος τῶν ἐπιβατῶν τῆς τρίτης θέσεως συνηγμένον παρὰ τὴν πρῶραν. Τὰ πάντα λοιπὸν ἐφαίνοντο αἴσια καὶ εὐνοϊκὰ διὰ τὴν ἐπιχείρησίν μου, ὅπως ἀναμιχθῶ καὶ συνδιαλεχθῶ μετὰ τῶν μεταναστῶν. Δὲν ἐβράδυνα ὅμως νὰ ἐννοήσω ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἦτο δυσχερεστέρα ἀφ' ὅσον ἐνόμιζον. Ἐνῷ διηρχόμην ἐγγύθεν τῶν καθημένων, προσέχων ὅπως μὴ πατήσω τὸν πόδα κανενός, ἤκουσα νὰ λέγουν ὄπισθέν μου: «Τόπον εἰς τοὺς κυρίους!» καὶ στραφεὶς συνήντησα τὸ βλέμμα ἑνὸς χωρικοῦ, ὅστις μὲ ἠτένιζε μειδιῶν μὲ ἔκφρασιν ἐπικυροῦσαν τολμηρῶς τὸ σαρκαστικὸν νόημα τῆς ἐπιφωνήσεώς του. Ὀλίγον περαιτέρω, ὅτε ἐξέτεινα τὴν χεῖρα διὰ νὰ θωπεύσω παιδίον τι, ἡ μήτηρ του τὸ ἀπέσυρε μετὰ δυσμενείας, χωρὶς νὰ μὲ κυττάξῃ. Ἀδυνατῶ νὰ ἐκφράσω τὴν ὀδύνην, ἣν ᾐσθάνθην. Δὲν εἶχα αναλογισθῆ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἦτο φυσικὸν νὰ εὑρίσκωνται πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, εἰς ὧν τὸ πνεῦμα ἀνεκυκῶντο ἀκόμη αἱ ἀναμνήσεις τοῦ ἀνυποφόρου βίου, πρὸς διακοπὴν τοῦ ὁποίου ἠναγκάζοντο νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν πατρίδα των, οὐδὲ τὴν ζωηρὰν εἰσέτι μνησικακίαν των κατὰ τῆς συμμιγοῦς φάλαγγος τῶν ἰδιοκτητῶν, τῶν εἰσπρακτόρων, τῶν ἐπιβατῶν, τῶν δικηγόρων, τῶν πρακτόρων, τῶν ἀρχῶν, πάντων καλουμένων παρ' αὐτῶν διὰ τοῦ περιεκτικοῦ ὀνόματος κύριοι, θεωρουμένων δὲ πάντων συλλήβδην ὡς συνομοσάντων ἐπὶ ζημίᾳ αὐτῶν καὶ ὡς πρωτουργῶν τῆς ἑαυτῶν συμφορᾶς. Δι' αὐτοὺς ἐγὼ ἤμην εἷς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς τοιαύτης τάξεως. Οὐδὲ εἶχα ἀναλογισθῆ ὅτι ἦτο ἑπόμενον ὡς ἐκ τῆς ψυχικῆς ταύτης καταστάσεως νὰ εἶνε ἰδιαζόντως παρ' αὐτοῖς μισητὸς ὁ κάτοικος τοῦ μικροῦ ἐκείνου προνομιούχου παρὰ τὴν πρύμνην κόσμου, εἰκόνος καὶ ὁμοιώματος τοῦ ἄλλου κόσμου, οὗ ἀπηλλάγησαν, ὅστις τοὺς συνώδευε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θαλάσσῃ ὡς βρυκόλαξ, μεταβαίνων ἐπίτηδες νὰ ἐκμυζήσῃ τὸ αἷμά των μέχρι τῆς Ἀμερικῆς. Τούτου τεθέντος, ἦτο ἀδύνατον αὐτοὶ νὰ ἐννοήσωσι τὸ εὐσέβαστον καὶ εὐμενὲς αἴσθημα, ὑφ' οὗ ἠγόμην, ἀπερισκεψία δὲ θὰ ἦτο νὰ ἐπιχειρήσω ἐξ ἐφόδου, ὅπως συνάψω ὁμιλίαν μετά τινος ἐξ αὐτῶν. Ἂν τὸ ἔπραττον, θὰ μ' ἐξελάμβανον ὡς ἀγόμενον ὑπὸ περιεργείας σκληρᾶς, ὅπως ἀκούσω τὰς διηγήσεις τῶν συμφορῶν των, ἢ θὰ μὲ ὑπέθετον ὡς ῥαδιοῦργόν τινα, ἐργολάβον δόλιον, ἐπιβιβασθέντα ἐπίτηδες ἐπὶ τοῦ *Γαλιλαίου* πρὸς λαθραίαν μίσθωσιν ἐργατῶν, ἄνευ ὀχληροῦ συναγωνισμοῦ. Συνεπείᾳ τῶν σκέψεων τούτων ἀπέπτησαν προσωρινῶς πᾶσαι αἱ ἐλπίδες μου.

Τότε ἔρριψα τὸ σιγάρον μου καὶ ἤρχισα νὰ περιφέρωμαι παρατηρῶν τοὺς ἱστοὺς καὶ τὰ σχοινία, ὡσανεὶ δῆθεν ἠσχολούμην μόνον περὶ τοῦ ἀτμοπλοίου· κρυφίως ὅμως ἔτεινα τὸ οὖς καὶ ἠκροώμην. Πολλοὶ ὅμιλοι πάγιοι εἶχον ἤδη σχηματισθῆ, ὅπως συμβαίνει πάντοτε μεταξὺ ἐπιβατῶν τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας ἢ τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος. Οἱ πλεῖστοι ἀπετελοῦντο ἐκ χωρικῶν· δὲν ἐδυσκολεύθην δὲ νὰ ἐννοήσω ὅτι τὸ πρωτεῦον θέμα τῶν συνδιαλέξεων ἦτο ἡ θλιβερὰ κατάστασις τῆς ἐν Ἰταλίᾳ γεωργικῆς τάξεως — ὁ μέγας συναγωνισμὸς ἐργατῶν ἐπ' ὠφελείᾳ ἀποκλειστικῇ τῶν γεωκτημόνων καὶ τῶν ἐκμισθωτῶν — ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ ἡμερομισθίου — ἡ ὑπερτίμησις τῶν τροφίμων — αἱ ἄνευ ἐργασίας ὧραι τοῦ ἔτους — τὰ ἄφορα ἔτη — ἡ ἀπληστία τῶν κυρίων — ἡ ἐλ-

Digitized by Google

λειψις πάσης ἐλπίδος περὶ βελτιώσεως τῆς καταστάσεώς των. Οἱ λόγοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶχον ὕφος διηγηματικόν, ἦσαν διηγήσεις δυστυχιῶν, ἀχρείων πράξεων, ἀδικιῶν. Εἰς ἕνα ἐκ τῶν ὁμίλων, ἔνθα ἐφαίνετο ἐπικρατοῦν εἶδός τι πικρᾶς εὐθυμίας, ἐγέλων ἀναλογιζόμενοι τὴν λύσσαν, ὑφ' ἧς ἔμελλον νὰ καταληφθῶσιν οἱ γεωκτήμονες, ὅτε ἤθελον εὑρεθῇ ἄνευ χειρῶν γεωργῶν καὶ ἀναγκασθῇ νὰ διπλασιάσωσι τὸ ἡμερομίσθιον, ἢ νὰ ἐκποιήσωσι τὰ κτήματά των δι' ἕνα κομμάτι ψωμί. — Ὅταν φύγωμεν, ἔλεγεν εἷς ἐξ αὐτῶν, θὰ ψοφήσουν τῆς πείνης καὶ αὐτοί. Ἕτερος δὲ προσέθετε: — Δὲν θὰ περάσουν δέκα χρόνια καὶ θὰ *ξεσπάσῃ* ἡ ἐπανάστασις! Ὅσοι ὅμως ἐξέφερον τὰς τολμηροτέρας φράσεις ἐλάλουν ταπεινοφώνως καὶ ἀφοῦ πρότερον ἔρριπτον εἰς τὰ πέριξ τὸ βλέμμα, διότι πολλοὶ ἐφοβοῦντο, ὡς ἔμαθα κατόπιν, ὅτι εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ πλοίου διωργανισμένη κρυφία ἀστυνομικὴ ὑπηρεσία διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Ἦσαν καί τινες ὅμιλοι χωρικῶν ἐκ Καλαβρίας φέροντες τοὺς βραχεῖς καὶ μὲ κουκούλαν μανδύας των καὶ τὰ σανδάλια, τὰ προσδεδεμένα δι' ἱμάντων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ὀλίγοι ἐλάλουν. Εἰς ἄλλας τινὰς ὁμάδας ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, εὐκόλως δὲ ἀνεγνωρίζοντο ἐκεῖνοι, ὅσοι εἶχον ἤδη μεταβῆ ἐκεῖ καὶ πρότερον ἐκ τῆς προσοχῆς μεθ' ἧς οἱ λοιποὶ τοὺς ἤκουον καὶ ὡς ἐκ τῆς μεγάλης φωνῆς καὶ τοῦ ὕφους τῆς βεβαιότητος μεθ' οὗ ἐδημηγόρουν, διότι εἶνε ἀπίστευτον πόσον ἰσχύει παρὰ πολλοῖς ἡ ματαιοδοξία καὶ ἐν τοιαύταις ἀκόμη ὥραις στενοχωρίας, πόσον ἰσχυρὸς εἶνε ὁ πόθος ν' ἀποκτήσῃ τις φήμην, νὰ σχηματίσῃ στυλοβάτην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου πλήθους, ὅπως φανῇ ἀνώτερος τῆς δυστυχίας, εἰς ἣν περιῆλθε καὶ ὑφ' ἧς περιστοιχίζεται.

Οἱ καταγόμενοι ἐκ τῆς Λιγυρίας ἦσαν ἐκεῖνοι, οὓς ἤκουον λαλοῦντας συχνότερον, θ' ἀνεγνωρίζοντο δὲ σχεδὸν καὶ χωρὶς κἂν νὰ λαλήσωσιν ἐκ τοῦ θαρραλέου καὶ οὕτως εἰπεῖν ἀγερώχου ἤθους, τοῦ ἀπορρέοντος ἐκ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ ναυτικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπὶ πεντηκονταετίαν εὐτυχοῦς μεταναστεύσεως τῆς φυλῆς των. Οἱ ὀρεσίβιοι ἀπεναντίας ὅλοι σχεδὸν ἔμενον ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοί, οἱονεὶ ἐνεοὶ ἐκ τῆς θέας τοῦ ἀπεράντου ὁμοιομόρφου πεδίου, τόσον ἀλλοίου τῆς ἀνωμάλου, στενῆς καὶ οἰκείας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ἐκτάσεως τῶν βουνῶν των. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν πολλῶν, οἵτινες ἵσταντο ἀκίνητοι ὡς αὐτόματα ἢ συνεσπειρωμένοι ὡς ἄγρια ζῶα, ἐφαίνοντο καὶ μερικοὶ φύσει φαιδροῦ καὶ ἐλαφροῦ χαρακτῆρος, οἵτινες ἐκ τοῦ καινοφανοῦς τοῦ θεάματος καὶ τῆς μετὰ τοῦ πλήθους συγχρωτίσεως ἐμεθύσκοντο ὡς ὑπὸ τοῦ οἴνου. Περιήρχοντο οὗτοι ἀπὸ ὁμίλου εἰς ὅμιλον καὶ ἀπέτεινον τὸν λόγον εἰς πάντας γελῶντες, πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς ν' ἀνέμενον ν' ἀνεύρωσι σωροὺς χρυσίου κατὰ τὴν ἀποβίβασίν των. Ἤδη δὲ ἀπὸ τὰ πολλὰ ζεύγη τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν προσέτι, τὰ συνομιλοῦντα καὶ ἡσύχως καθήμενα ἀπέναντι ἀλλήλων, ὡς νὰ ἦσαν παρὰ τὸν οὐδὸν τῆς οἰκίας των, καπνίζοντες ἢ ἐργαζόμενοι, καθίστατο δῆλον ὅτι εἶχον συναφθῆ πολλαὶ φιλίαι ἐκ τῶν συνδεομένων κατὰ τὴν διάρκειαν ταξειδίου, αἵτινες διαρκοῦσι καὶ κατόπιν ἢ ἀναζωογονοῦνται μετὰ πολλὰ ἔτη ἐν Ἀμερικῇ καὶ παραμένουσι πάντοτε αἱ προσφιλέστεραι, διατηροῦσαι ἐφ' ὅρου ζωῆς τὸ αἴσθημα ἐκεῖνο, ἐξ οὗ ἐπήγασαν, τῆς πρώτης ἀνάγκης τῆς διαχύσεως καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐνθαρρύνσεως ἀπέναντι τοῦ μυστηριώδους μέλλοντος. Γυναῖκές τινες ἵσταντο ἀποτελοῦσαι κύκλον καὶ βαστάζουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ τέκνα των, ὅπως εἰς τὰ σταυροδρόμια τοῦ χωρίου. Πλησίον τοῦ καπηλείου τῆς τρίτης θέσεως εἶδον τὰς ἐκ Λομβαρδίας νεάνιδας, τὰς ἀνηκούσας εἰς τὸν χορὸν μελοδραματικοῦ θιάσου, γελώσας μετὰ θεατρικῆς ἀφελείας ἐν τῷ μέσῳ ὁμάδος νεανιῶν Ἑλβετῶν, οἵτινες ἐκ πολιτικῆς προθέσεως ἴσως ἔφερον πάντες πιλίδιον ἐξ ἐρυθροῦ ἐριούχου, ἀνεπλήρουν δὲ διὰ μιμικῆς λίαν ἐκφραστικῆς τὴν ἀτελῆ γνῶσιν τῆς λομβαρδικῆς διαλέκτου. Συνήντησα τὴν πολύσαρκον ἐκ Βονωνίας νεάνιδα, μὲ τὸν ἀπαραίτητον παρὰ τὸ πλευρόν της ὀγκώδη δερμάτινον σάκκον, καθ' οὗ ἐξετοξεύοντο πλεῖστα ὅσα περίεργα βλέμματα· περιεπάτει μόνη μὲ βῆμα π ρ ι μ α δ ό ν α ς, προσέχουσα κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τοὺς πόδας της μετὰ μορφασμοῦ ἀηδίας μήπως ρυπανθῇ. Τὸ ἔδαφος τῷ ὄντι τοῦ καταστρώματος, ἐσπαρμένον τεμάχια χαρτίου, φλοιοὺς μήλων, θρύμματα διπύρων καὶ παντοῖα ἄλλα τοιαῦτα ἀντικείμενα, ὡμοίαζε μὲ πεδίον ἔνθα εἶχε καταυλισθῆ σύνταγμα στρατιωτῶν. Ἐν γένει αἱ ὄψεις καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀνδρῶν δὲν ἀπετέλουν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν κατάστασιν τοῦ ἐδάφους, μερικὰ πρόσωπα μάλιστα ἐφαίνοντο ἀκόμη διατηροῦντα τὰς κηλῖδας τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀλλ' ἀνεχαίτισα ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἰδέαν μομφῆς, ἀναλογιζόμενος ὅτι οἱ Γερμανοὶ μετανάσται, εὐθὺς ὡς φθάσωσιν εἰς Βρέμην, εὑρίσκουσι πρὸ τῆς ἐπιβιβάσεως τροφὴν καὶ στέγην καὶ λουτρά, ὅπως ἀνακουφισθῶσιν ἐκ τῆς κατὰ ξηρὰν ὁδοιπορίας, ἐνῷ οἱ ἡμέτεροι κοιμῶνται ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων.

Διηυθύνθην πρὸς τὸ μέρος τῶν ἀντλιῶν τοῦ ποσίμου ὕδατος. Ἡ ὡραία Γενουησία εὑρίσκετο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν μὲ τὸ λευκόν της ἱμάτιον καὶ τὴν κυανῆν ἐσθῆτα, μεταξὺ τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ της καὶ τοῦ πατρός της, ἀσχολουμένη εἰς ραπτικὴν ἐργασίαν, καθαρὰ καὶ δροσερὰ ὡς ἄνθος. Οἱ

Digitized by Google

θαυμασταί της, ὅμως εἶχον συμπυκνωθῆ καὶ εὑρίσκοντο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πέριξ αὐτῆς κατὰ διαφόρους ἀποστάσεις περὶ τοὺς δώδεκα παρατηροῦντες αὐτὴν ἀτενῶς, ἀστεϊζόμενοι ἀναμεταξύ των, ψιθυρίζοντες εἰς τὸ οὖς ἀλλήλων μὲ τοιαῦτα μειδιάματα καὶ τοιαύτας ἐκλάμψεις βλέμματος, ὥστε οὐδεμία ὑπελείπετο ἀμφιβολία περὶ τῆς φύσεως τοῦ θαυμασμοῦ των. Ἕτεροι ἐπλησίαζον, ὠρθοῦντο ἐπὶ τοῦ ἄκρου τῶν ποδῶν διὰ νὰ τὴν ἴδωσι καὶ κατόπιν ἀπήρχοντο. Ἦτο ἤδη διάσημος καὶ αὐτὴ βεβαίως ἔμελλε νὰ εἶνε ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ ταξειδίου διὰ τὴν παρὰ τὴν πρῷραν κοινωνίαν· ἀλλ' ἡ φήμη της οὐδαμῶς τὴν εἶχε μεταβάλει. Ἑκάστοτε ἀνύψου τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς της ἡσυχωτάτους, ὡς νὰ εὑρίσκοντο πέριξ αὐτῆς δένδρα καὶ οὐχὶ ἄνθρωποι καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἐπίχαριν ἠρεμίαν ἔκυπτε πάλιν τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου της, ἐπιδεικνύουσα οἱονεὶ ἀσυνειδήτως εἰς πάντα ἐκεῖνα τὰ βλέμματα τὸν ὡραιότατον λευκόν της τράχηλον καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἐξαισίων ξανθῶν πλεξίδων της. Οὐαὶ εἰς τὸ ταλαίπωρον μαγειρεῖον τῆς τρίτης θέσεως! Στραφεὶς πρὸς τὴν θυρίδα του, εἶδα τὴν ἐρυθρὰν μορφὴν τοῦ μαγείρου μὲ τὸ μέτωπον συνωφρυωμένον καὶ τὸ βλέμμα ἀτενές. Ἀναμφίβολον ἦτο ὅτι σφοδρὸν ἐρωτικὸν πάθος ἐκόχλαζεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χυτρῶν. Ἡ δημοσία ὑγεία διέτρεχε κίνδυνον. Ἐνῷ τὸν παρετήρουν, εἶδα ὅτι τὸ βλέμμα του παρεκκλῖνον ἀπὸ τῆς νεάνιδος ἀπέκτα ἔκφρασιν ἀγριωτέραν, παρακολουθήσας δὲ αὐτὸ ἀνεκάλυψα μορφήν τινα ἐκ τοῦ κύκλου τῶν θαυμαστῶν, ἐφ' ἧς προσηλώθη ἡ προσοχή μου. Ἦτο νεανίας ἡλικίας ἴσως μικροτέρας τῶν εἴκοσιν ἐτῶν, λεπτοφυὴς καὶ ἀγένειος, μὲ ὤμους ἰσχνοὺς ὡς ἀνδρεικέλου, κἄτι τι ὁμοιάζον ἐκ τοῦ ἤθους μὲ γραμματοδιδάσκαλον χωρίου ἢ μὲ γραφέα, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες μεταβαίνουσιν εἰς Ἀμερικὴν πρὸς ἀνεύρεσιν πενιχρᾶς θέσεως ὑπαλλήλου. Καθήμενος ἐπὶ βαρελίου ὀρθίου προσήλου τὸ βλέμμα ἀπλανὲς ἐπὶ τῆς νεάνιδος μὲ τοιαύτην ἔκφρασιν ἔρωτος φλογεροῦ καὶ ταπεινῆς λατρείας, ὥστε θὰ ἀπέσπα ἓν βλέμμα οἴκτου καὶ παρὰ γυναικὸς ἐκ μαρμάρου. Ἐφαίνετο μὴ ἔχων συντρόφους ἐπὶ τοῦ πλοίου, ἔφερε δὲ ζώνην ἐκ κιτρίνου δέρματος, ἥτις θὰ περιεῖχεν ἅπαν αὐτοῦ τὸ χρηματικὸν κεφάλαιον. Τὸν παρετήρησα ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν καὶ τὸν εἶδα διαρκῶς ἔχοντα τὰ ὄμματα προσηλωμένα, ὑγρά, ἐμψυχούμενα ὑπὸ ἐλαφροτάτου μελαγχολικοῦ μειδιάματος, ὡς νὰ ᾤκτειρεν αὐτὸς ἑαυτόν, ἐν παντελεῖ ἀκινησίᾳ καὶ ἐν τῇ στάσει τοῦ ἀρεσκομένου νὰ θαυμάζῃ μόνον χωρὶς ποσῶς νὰ προσδοκᾷ ἢ νὰ ἐλπίζῃ καὶ προθύμου νὰ μένῃ ἐκεῖ ἐφ' ὅρου ζωῆς. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἡ νεᾶνις οὐδόλως ἐφάνη προσέχουσα εἰς αὐτόν. Ἐμαραίνετο ὁ ταλαίπωρος μονήρης ὡς ἐρημίτης στυλίτης καὶ ἡ θέρμη τοῦ ἀτυχοῦς ἀγνώστου πάθους του ἐσκορπίζετο εἰς τὸ κενόν, ὅπως ὁ καπνὸς τοῦ *Γαλιλαίου*.

Ἐκεῖθεν ἐπορεύθην ἐπὶ τοῦ παρὰ τὴν πρῷραν στεγάσματος, τὸ ὁποῖον ἦτο πλῆρες ἀνθρώπων. Ἐνῷ ἀνηρχόμην ἤκουσα νὰ λέγωσι πλησίον μου: — Μάλιστα! μᾶς κοπιάζουν τώρα ἐδῶ εἰς τὸ θέατρον! Ἐκεῖνο τὸ *κοπιάζουν* ἀνεφέρετο πρὸς ἐμὲ φυσικῷ τῷ λόγῳ. Ἐνταῦθα εὗρον χείρονα ἢ ἀλλαχοῦ ὑποδοχήν, βλέμματα δυσμενῆ, στροφὰς ἀποτόμους τῶν νώτων καὶ ἄλλα χειρότερα ἀκόμη. Μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν ἡ σκέψις, καὶ δὲν ἠπατώμην τῷ ὄντι, ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο τρόπον τινὰ τὸ *Ὄρος* τῆς συνελεύσεως, ἔνθα συνηθροίζοντο οἱ ἐμφορούμενοι ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν μετανάσται, ὅσοι εἶχον ἀνάγκην νὰ συνέρχωνται κατ' ἰδίαν, ὅπως συνάπτωσι παρακεκινδυνευμένας συνδιαλέξεις, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν ὡσεὶ ἀπὸ ἑστίας δυσαρεσκείας θὰ προήρχοντο αἱ διαμαρτυρίαι κατὰ τῆς τροφῆς καὶ αἱ κατὰ τοῦ κανονισμοῦ συνωμοσίαι. Ἐφαίνοντο ἐκεῖ μορφαὶ ἰταμαὶ καὶ σκαιαὶ καὶ στάσεις ἐμμίσθων ὁπλοφόρων ἐν ἀργίᾳ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἦσαν ὅλοι ἄγαμοι, ἢ ἐκ τῶν μεταναστῶν ἐκείνων, ὅσοι εἶχον ἐγκαταλίπει εἰς τὸν οἶκόν των τὴν σύζυγον, ὧν ἡ κατηγορία εἶνε πολυάριθμος, εἴτε διότι ἐξαναγκάζονται νὰ μεταναστεύσωσιν ἀπὸ τὰς αὐξανομένας βαθμηδὸν ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας, εἴτε διότι ἀηδιάσαντες μετὰ τὴν πρώτην δοκιμὴν τοῦ συζυγικοῦ βίου, προσπαθοῦσι νὰ ἐξέλθωσιν ἐξ αὐτοῦ δι' ἐκείνης τῆς ὁδοῦ. Μεταξὺ ἑνὸς ἐκ τῶν ὁμίλων διέκρινα τὸν ὑψηλὸν γέροντα, ὅστις ἐδείκνυε τὴν πυγμὴν πρὸς τὴν πάτριον αὐτοῦ γῆν κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ ἀπόπλου, τύπον τυχοδιώκτου λιποσάρκου, μὲ ὄμματα φλογερά, μὲ τὰς φλέβας τοῦ τραχήλου ἐξεχούσας ἐκ τοῦ δέρματος ὡς νὰ ἔμελλον νὰ διαρραγῶσι, φέροντα μακρὸν πράσινον ἐπανωφόριον τετριμμένον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀποφόριον ἠθοποιοῦ τινος· ἡ κεφαλή του ἦτον ἀσκεπὴς καὶ ἡ φαιά του κόμη ἐσείετο ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Καὶ ἐλάλει μεγαλοφώνως μὲ τοσκανικὴν προφοράν, χειρονομῶν μὲ τὸν δείκτην ὑψηλά. Ἤκουσα τὴν λέξιν φ ρ α ν τ ζ ο λ ά δ ε ς καὶ ἐδέχθην κατὰ κεφαλῆς ὀργίλον βλέμμα τρομακτικόν, τὸ ὁποῖον μὲ ἔκαμε νὰ ἐπιταχύνω τὸ βῆμα. Παρὰ τὴν καταπακτὴν μικρὸς αὐλητὴς ηὔλει, ἀλλ' ὁ ἄνεμος παρέσυρε τοὺς ἤχους καὶ οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς αὐτόν. Τινὲς καθήμενοι χαμαὶ κυκλοειδῶς ἐχαρτοπαίκτουν. Εἰς τὴν ἐσχάτην ἄκραν τοῦ ἀτμοπλοίου παρὰ τὸ ἔμβολον ἵστατο ὀρθία ἀλλόκοτός τις μορφὴ σχοινοβάτου, μὲ μακρὰν ὀστεώδη καὶ πελιδνὴν ὄψιν, φωτιζομένην ὑπὸ ὀφθαλμῶν πρασινωπῶν, μὲ μαύρην κόμην καταπίπτουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους ἐσταυρωμένους τοὺς ἡμιγύμνους βραχίονας, εἰς ἕνα τῶν ὁποίων ἦσαν ἐστιγμένα τὰ ἀρχικὰ στοι-

Digitized by Google

Ο ΓΑΛΑΤΑΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
Ἐκ φωτογραφίας Sebah et Joaillier

χεῖα Α Σ μεθ' ἑνὸς σταυροῦ. Ὄρθιος καὶ κατηφὴς ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ, ὁτὲ μὲν ἀνυψούμενος, ὁτὲ δὲ ταπεινούμενος ἐκ τῆς σφοδρᾶς κινήσεως τῆς πρύμνης, ὡς νὰ ὠρχεῖτο εἰς τὸν ἀέρα, ἐφαίνετο οἱονεὶ ἡ εἰκών, ἡ ἐνσάρκωσις πασῶν τῶν θλίψεων καὶ τῶν συμφορῶν τῶν συσσωρευμένων ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸ ζῶν σύμβολον τῆς πλανήτιδος ὑπάρξεως ὡς καὶ τοῦ ἀβεβαίου μέλλοντος πάντων. Μία μόνη γυνὴ εὑρίσκετο εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, μία γραῖα καθημένη ἐπὶ προέχοντος στρογγύλου ξύλου, πλησίον τοῦ ἐπίσης πρεσβύτου συζύγου της. Ἀμφότεροι ἵσταντο μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἐφαίνετο ἡ μορφή των, ἀλλὰ μόνον ἡ μιξοπόλιος καὶ ἀραιὰ κόμη των καὶ δύο τράχηλοι ἐρρυτιδωμένοι, δεικνύοντες ὅτι οἱ πρεσβῦται εἶχον ὑπερβῇ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, τεταμένοι ἐν στάσει ἀθυμίας καὶ κοπώσεως θανασίμου. Πρὸς τί μετέβαινον εἰς Ἀμερικήν; Πρὸς συνάντησιν τῶν τέκνων των ἴσως. Οὐδὲν ἄλλο ἕως τότε εἶχον ἴδει θέαμα θλιβερώτερον ἐπὶ τοῦ πλοίου ἀπὸ τὸ διπλοῦν ἐκεῖνο καὶ κατεσκληκὸς γῆρας, τὸ διατελοῦν ἤδη ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ θανάτου, τὸ μεταναστεῦον εἰς τὴν ξένην γῆν τοῦ ἀγῶνος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἔκυψα ὅπως τοὺς παρατηρήσω καὶ εἶδα ὅτι ἐκοιμῶντο. Ὀλίγα βήματα μακρὰν αὐτῶν, ὄρθιος παρὰ τὸ θωράκιον, ἐγκεκορδυλημένος καὶ μονήρης ἵστατο ὁ μοναχός, ὅστις μετέβαινεν εἰς τὴν Γῆν τοῦ Πυρός, ἔχων μορφὴν ὡσεὶ ἐκ κηρίου, μὲ δύο ὀφθαλμοὺς κενούς, ἀπαθεῖς.

Κατερχόμενος ἐκ τοῦ παρὰ τὴν πρῷραν στεγάσματος συνηντήθην μὲ τὸν ἰατρὸν τοῦ πλοίου, ἐκ Νεαπόλεως καταγόμενον, φλεγματικὸν ὁπωσοῦν καὶ ἀφηρημένον τὸ ἦθος. Κατῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ θεραπευτήριον, αἴθουσαν ἐπιμήκη, φωτιζομένην ἄνωθεν, εἰς τὰ πέριξ ἔχουσαν διπλοῦν στοῖχον κλινῶν. Εὑρίσκετο αὐτόθι παιδίον πάσχον ἐξ ἰλαρᾶς, χαριέστατον, μὲ ξανθὰ οὖλα μαλλία, πορφυροῦν ἐκ τοῦ πυρετοῦ, παρ' αὐτὸ δὲ ὀρθία εὔσωμος χωρικὴ ἐκ τῶν πέριξ τῆς Νεαπόλεως, ἥτις εὐθὺς ὡς εἶδε τὸν ἰατρόν, ἤρχισε νὰ θρηνῇ, καταπνίγουσα τοὺς λιγμοὺς διὰ τῶν χειρῶν της. Ὁ ἰατρὸς ἐξήτασε τὸ παιδίον καὶ ἀκολούθως εἶπε αὐτῇ μετὰ τόνου ἐπιπλήξεως: — Ἡ ἀσθένεια ἐξακολουθεῖ τὸ φυσικόν της στάδιον. Δὲν

Digitized by Google

πρέπει ν' ἀνησυχῇς. Βγάλε ἀπὸ τὸν νοῦν σου αὐτὴν τὴν κακὴν ἰδέαν.—Μοὶ ἀνεκοίνωσε δὲ ὅτι ἀνόητοί τινες γυναῖκες τὴν κατετάραξαν, εἰποῦσαι αὐτῇ ὅτι ἂν τυχὸν ἤθελεν ἐπακολουθήσει δυστύχημα, θὰ ἔρριπτον τὸ παιδίον της εἰς τὴν θάλασσαν καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα τὴν ἀπήλπιζε. Κατόπιν ὁ ἰατρὸς ἠρώτησε μεγαλοφώνως στρεφόμενος πρὸς ἄλλο μέρος:—Καὶ τοῦ λόγου σου πῶς εἶσαι;—Τότε εἶδον προκύπτουσαν ἀπὸ τοῦ βάθους κατωτέρας κλίνης τὴν κεφαλὴν ἰσχνοῦ γεροντίου, τὸ ὁποῖον παρὰ τὴν ἐναντίαν προτροπὴν τοῦ ἰατροῦ, ἠθέλησε νὰ ἐξαγάγῃ τὰς κνήμας καὶ νὰ καθήσῃ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς ὀπῆς ἐν ᾗ κατέκειτο. Ἦτο ἐνδεδυμένος. Ἀπήντησε μὲ ἀσθενῆ φωνήν:—Δὲν πηγαίνω ἄσχημα. — Ὁ ἰατρὸς τὸν ἐξήταζε καὶ ἔσεισε τὴν κεφαλήν. Ἔπασχεν ἐκ σοβαρᾶς πνευμονίας καὶ ἠναγκάσθη νὰ κατακλιθῇ ἀπὸ τὴν δευτέραν μετὰ τὸν ἀπόπλουν ἡμέραν. Ἦτο χωρικὸς ἐκ τῶν πέριξ τοῦ Πινερόλου, μόνος, μετέβαινε δὲ εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Δημοκρατίαν πρὸς συνάντησιν τοῦ υἱοῦ του. Τὸν ἠρώτησεν εἰς ποῖον μέρος τῆς Ἀργεντινῆς εὑρίσκετο ὁ υἱός του· ἀλλὰ τὸ ἠγνόει. Ὁ υἱός του αὐτός, ὅστις ἦτο ὁ νεώτερος, εἶχε μεταβῆ πρὸ τριετίας εἰς τὴν εἰρημένην χώραν, ἀφίσας τὸν πατέρα του εἰς τὸν οἶκόν του μεθ' ἑνὸς ἄλλου ἀδελφοῦ του, ὅστις ἀπεβίωσε. Τότε ὁ ἐν Ἀμερικῇ ἔγραψεν εἰς τὸν πατέρα του νὰ μεταβῇ πρὸς αὐτόν, ἐξαποστείλας καὶ μίαν ἐπιταγὴν διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ταξειδίου, χωρὶς ὅμως νὰ προσδιορίζῃ ἀκριβῶς καὶ τὴν διεύθυνσίν του, διότι ὡς ἐργαζόμενος εἰς τὴν ὁδοποιίαν ἤλλαζε συχνὰ τόπον διαμονῆς. Τοῦ εἶχεν ὅμως ὑποδείξει τὸν τρόπον, δι' οὗ θὰ τὸν ἀνεύρισκν.

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ταλαίπωρος γέρων εἰσήγαγε τὴν λιπόσαρκον χεῖρά του εἰς ἓν ἐσωτερικὸν θυλάκιον καὶ ἐξήγαγε δράκα χαρτίων ἐφθαρμένων καὶ ῥυπαρῶν, ἤρχισε δὲ νὰ τὰ ἐξετάζῃ μὲ χεῖρας τρεμούσας. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπότομος κίνησις τοῦ ἀτμοπλοίου τὸν ἐκλόνισε καὶ τὸ φαλακρὸν μέτωπόν του προσέκρουσε κατὰ τῆς ὀροφῆς τῆς κλίνης του. Ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ διὰ νὰ ἴδῃ μήπως καθημάχθη καὶ ἐπανέλαβε τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐγγράφων, φακέλων διερρωγότων, χαρτίων πλήρων ἀριθμῶν, ἅτινα ἴσως ἦσαν οἱ τελευταῖοι μετὰ τοῦ κυρίου του λογαριασμοὶ καὶ ἐν οἷς ὑπῆρχον μία ἀπόδειξις καὶ ἓν μικρὸν ἡμερολόγιον. Τέλος εὗρε μικρὸν χαρτίον συντεθλασμένον, ἐφ' οὗ ἦτο γεγραμμένον διὰ χαρακτήρων εὐμεγέθων ἀλλὰ κατεστιγμένων διὰ μελάνης καὶ σχεδὸν δυσαναγνώστων τὸ ὄνομα ἑνὸς χωρίου τῆς ἐπαρχίας Βουένος Ἀῦρες, ἐν ᾧ εἰς τὸν δεῖνα ἀριθμὸν τῆς δεῖνα ὁδοῦ ἔμελλε νὰ εὕρῃ φιλοξενίαν παρά τινι ἐκ Πεδεμοντίου οἰκογενείᾳ, ἐξ ἧς ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἔμελλε νὰ ἔλθῃ νὰ τὸν παραλάβῃ εἰς *συμπατριώτης* καὶ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὸ μέρος, ὅπου εὑρίσκετο ὁ υἱός του, ὁ *Κάρολός του*. Μὲ αὐτὰς μόνον τὰς πληροφορίας αὐτὸς γέρων, ἀσθενής, ἄπειρος περὶ πάντα, εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Ἀμερικήν!

— Πολὺ φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἐξερχόμενος, ὅτι ἀνεχώρησε πολὺ ἀργά!

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΔΕ ΑΜΙΤΣΙΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ὁ Μάρτης τ' ἄξιο παλνκάρι,
Ἀπρίλης τὄμορφο παιδὶ
διῶξαν τὸν Γέρο τὸν γρυνιάρη
μὲ τὸ χιονάτο τὸ μανδύ.

Ἀπ' τὰ γαλάζια τ' ἀκρογιάλια
τὸν ἐμαζέψαν σιγανά,
καὶ τὸν ἐσπρῶξαν γάλι' ἀγάλια
ὡς πίσω ἀπ' τ' ἀψηλὰ βουνά.

Καὶ τώρα γέμισαν οἱ κάμποι
μὲ μόσχους καὶ μὲ φῶς γλυκό:
Σὰν πλούσια ἐκκλησιὰ ποῦ λάμπει,
σὰν περιβόλι θεϊκό.

Καὶ 'ς τοῦ Θεοῦ τὸ περιβόλι,
'ς τῆς Φύσεως τὴν Ἐκκλησιά,
τὰ πάντα ἔχουν τώρα σχόλη,
φοροῦν καινούρια φορεσιά.

Εἰς τὰ στριφτά της πλεξουδάκια,
'ς τὴ μοσχερή της ἀγκαλιά
φορεῖ ῥοδόχρωμα φιογκάκια
ἡ ντροπαλὴ τρανταφυλλιά.

Καὶ ὁ περίφανος ὁ κρίνος
μὲ τὴ λευκή του τὴ θωριὰ
ἐλαμπροφόρεσε κ' ἐκεῖνος,
ὡσὰν λεβέντης τοῦ Μωριᾶ.

Χρυσῆ πλατειὰ τοῦ ἥλιου ἀκτῖνα
τὰ δυὸ λουλούδια ζωγραφεῖ:
Δροσιὲς λαμποκοποῦν 'ς τὰ κρίνα,
δροσιὲς 'ς τοῦ ῥόδου τὴν μορφή.

Τ' ἀηδόνια, που πρωτοκυττάζουν
δροσολουσμένες λουλουδιές—
Τί δάκρυα νἆνε αὐτά, θαυμάζουν,
σὲ δυὸ νεοάνοιχτες καρδιές!...

Ἀπ' τὰ μυρτόκλαδα προβάλλουν,
μὲ τὴν γλυκειά τους τὴν φωνὴ
τὴν μυστικὴν Ἀγάπη ψάλλουν
ποῦ ὅλη τὴν πλάσι συγκινεῖ.

Ὁ Πλάστης ποῦ κρυφαγκαλιάζει
ὅλο τὸν κόσμο μὲ στοργή,
ἀπ' τὴν γλυκάδα ἀναγαλλιάζει
καὶ τὰ παιδάκια του εὐλογεῖ.

Καὶ εἶν' αὐτό, ποῦ τόσα φέρει
'σὲ κάθε ἀστέρι Του καλά:
Καὶ εἶν' αὐτὸ τὸ Καλοκαῖρι,
ποῦ λάμπει καὶ μοσχοβολᾷ.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΚΕΙΜΗΛΙΑ ΝΟΘΑ

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἑτοιμάζεται προσεχῶς ἔκθεσις πραγμάτων, ἅτινα ἔφερον ἢ μετεχειρίζοντο ἔνδοξοι ναυτικοὶ ἄνδρες. Τόσα δὲ πολλὰ καὶ πολλαπλᾶ προσεφέρθησαν μέχρι τοῦδε διὰ τὴν ναυτικὴν ταύτην ἔκθεσιν, ὥστε οἱ κριταὶ εὑρίσκονται ἐν ἀμηχανίᾳ ὅπως διακρίνωσι τὰ γνήσια. Εὐκόλως εἰκάζει τις ὅτι μέγιστον μέρος ἐκ τῶν λειψάνων τούτων ἀνῆκει εἰς τὸν ἔνδοξον Νέλσωνα καὶ ἄλλους ναυτικοὺς ἥρωας τῆς Ἀγγλίας. Παραδείγματος χάριν προσεφέρθησαν 600 περίπου καπνοθῆκαι ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου μετ' ἀδαμάντων, πᾶσαι δὲ ἀναφέρονται ὡς προσφερθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Νέλσωνος εἰς τὸν νῦν κάτοχον ἢ εἰς συγγενεῖς του· πλῆθος περισκελίδων καὶ πολλὰ ζεύγη ὑποδημάτων, ἅτινα ἐφόρει ὁ Νέλσων εἰς τὸ Τραφαλγάρ· μεγάλη συλλογὴ τηλεσκοπίων ἀνηκόντων εἰς τὸν ἥρωα καὶ δωρηθέντων εἰς τὸν πάππον ἑνὸς ἑκάστου ἐκ τῶν νῦν δωρητῶν· δωδεκάδες ὑποκαμίσων, ἅτινα φέρουν καὶ κηλῖδας αἵματος. Κυρία τις ἀναφέρει μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἶχε τοὐλάχιστον τέσσαρας δωδεκάδας τοιούτων ὑποκαμίσων, καὶ ὅτι ὁ ἁμαξηλάτης τοῦ πατρός της τὰ ἐφόρεσεν, ὅτι δὲ αὐτὴ κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὰ ῥάκη ἐκείνου, ὅπερ ὁ Νέλσων ἐφόρει εἰς τὸ Τραφαλγὰρ μετὰ κηλίδων αἵματος ἐπ' αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι τόσοι πολλοὶ βόστρυχοι ἐκ τῶν τριχῶν τοῦ Νέλσωνος, ὥστε δύναταί τις νὰ γεμίσῃ προσκέφαλα ὁλόκληρα ἐξ αὐτῶν, ὅλοι δὲ ἐκόπησαν εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων προσφορῶν εἶνε καὶ τρία ζεύγη περικνημίδων καὶ εἷς στηθόδεσμος τῆς λαίδης Ἅμιλτων, τόσα δὲ τεμάχια τῆς ναυαρχίδος, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις νὰ ναυπηγήσῃ ἐκ νέου τὸ πλοῖον ἂν τὰ συνεκόλλα.

ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΣ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΩΝ

Ἡ θνησιμότης τῶν σιδηρουργῶν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ μὲν τὰς ἐπαρχίας εἶνε κατ' ἔτος 19 ἐπὶ 1000, διὰ δὲ τὸ Λονδῖνον 31 ἐπὶ 1000. Εἰς τὸ διάστημα τοῦ βίου του ἀπὸ τῆς ἡλικίας τῶν 20 μέχρι τῶν 60 ἐτῶν ὁ σιδηρουργὸς τῶν ἐπαρχιῶν δύναται νὰ κτυπήσῃ ἐπὶ τοῦ ἄκμωνος 36,000,000 κτυπήματα, δηλαδὴ 3,000 κατὰ τὰς 10 ἐργασίμους ὥρας τῆς ἡμέρας. Ὁ σιδηρουργὸς ὅμως τοῦ Marylebone τοῦ Λονδίνου, ὅστις ἐργάζεται 12 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, ἔχει 600 κτυπήματα περισσότερα καθ' ἡμέραν, δηλαδὴ 60 ἐργασίμους ἡμέρας περισσοτέρας κατ' ἔτος καὶ ἐντὸς 5 ἐτῶν ἓν ὁλόκληρον ἔτος περισσότερον. Κατά τινα διακεκριμένον ἰατρὸν Ἄγγλον ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ἐργασία, συμπίπτουσα μετὰ τῆς κακῆς καὶ ἀνθυγιεινῆς διαίτης, βραχύνει τὸν βίον τῶν σιδηρουργῶν.

ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗ

Θαυμάσιον σπήλαιον ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν Κορσικῇ εἰς ἀπόστασιν δύο χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Ponte-Leccia. Ἡ κάθοδος εἶνε δυσχερής, στενὴ καὶ ἀνώμαλος, ἀλλ' ἅμα εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σπηλαίου, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ εὑρισκόμενος ἐντὸς αἰθούσης ἐχούσης ὕψος 20 μέτρων, ἀπὸ ταύτης δὲ διὰ πολλῶν ἀνοιγμάτων μεταβαίνει τις εἰς ἄλλας αἰθούσας ἀλλεπαλλήλους. Πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ σπηλαίου κατῆλθε τὸ πρῶτον εἷς ἐργάτης μεταλλείων ἐφωδιασμένος μὲ ζωοτροφίας πέντε ἡμερῶν καὶ πολλὰς ῥητινώδεις δᾷδας. Οὗτος, καθ' ἃ ἐβεβαίωσε, διέτρεξε διάστημα περίπου 40 χιλιομέτρων καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὀπισθοχωρήσῃ, διότι εὗρεν ἐμπρός του χείμαρρον ὕδατος. Ὑποτίθεται ὅτι τὸ σπήλαιον τοῦτο ἔχει ἔξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν ὄχι μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη τις ὀπὴ ἀνεξερεύνητος, φέρουσα τὸ ὄνομα Σπήλαιον τοῦ Μυκηθμοῦ, διότι κατὰ τὰς τρικυμιώδεις ἡμέρας τὰ κύματα συγκρουόμενα ἐπὶ τῶν βράχων κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο παράγουσιν ἰσχυροὺς μυκηθμούς, τῶν δὲ μυκηθμῶν τούτων τὸν ἀντίλαλον ἀκούει τις ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἄρτι ἀνακαλυφθέντος σπηλαίου.

ΑΕΤΟΣ ΠΑΙΔΟΚΛΟΠΟΣ

Εἰς τὰ περίχωρα οὑγγρικοῦ χωρίου μέγας ἀετὸς καταπτὰς ἀνήρπασεν — ὅπως ὁ Ζεὺς τὸν Γανυμήδην — παιδίον ἡλικίας τριῶν ἐτῶν περίπου, τὸ ὁποῖον ἔπαιζεν εἰς τὸν πατρικὸν ἀγρόν. Οἱ ταλαίπωροι γονεῖς παρίσταντο κατὰ τὴν ἁρπαγήν, ἀλλὰ τόσον ἐξεπλάγησαν, ὥστε ἔμειναν ἄναυδοι καὶ ἄπρακτοι.

ΚΛΟΠΗ ΔΙΑ ΓΑΜΟΥ

Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς κλοπῆς ἐπιτυχῶς ἐφήρμοσεν Ἀγγλὶς νεωτάτη καὶ ἀρκετὰ εὐειδής: Ἐδημοσίευεν εἰς τὰς ἐφημερίδας ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, παρουσιαζομένη ὡς νύμφη, ἀγγελίας περὶ γάμου. Ἅμα δὲ ἤρχετο εἰς γνωριμίαν μετὰ τῶν ὑποψηφίων γαμβρῶν καὶ ἐλάμβανε τὰ δῶρα τῆς μνηστείας, ἔκλεπτε ταῦτα καὶ ἐξηφανίζετο. Δὶς ἢ τρὶς μὴ δυνηθεῖσα νὰ δραπετεύσῃ πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ἀνεχώρησε τὴν ἐπαύριον, παραλαβοῦσα καὶ ὅσα κοσμήματα, χρήματα καὶ σκεύη ἠδυνήθη. Ἐπὶ τέλους ὅμως συνελήφθη ἐν Παρισίοις ἀναγνωρισθεῖσα ὑφ' ἑνὸς πρώην μνηστῆρός της.

ΕΞΟΧΟΙ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΟΙ

Καθ' ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον ὑπάρχουσιν 481 στενογραφικὰ συστήματα ἐν χρήσει. Ἐν μόνῳ δὲ τῷ Ἡνωμένῳ Βασιλείῳ τῆς Ἀγγλίας 20,000 ἀνθρώπων ζῶσιν ὡς στενογράφοι, ὧν 400 ἐργάζονται μόνον εἰς λογαριασμὸν τῶν ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων.

Ταχυγραφώτατος ἐκ τῶν ζώντων Ἄγγλων εἶνε ὁ ἐν Χικάγῳ Ἰσαὰκ Σ. Δέμεντ, ὅστις ἐν παγκοσμίῳ διαγωνισμῷ ἐνίκησε γράψας 1338 λέξεις ἐντὸς πέντε συνεχῶν λεπτῶν, ἤτοι 267 λέξεις τὸ λεπτόν.

Ὁ Φρειδερῖκος Ἄϊρλανδ, ὁ λαβὼν τὸ δεύτερον ἐν τῷ συναγωνισμῷ βραβεῖον, ἔγραψεν ὡσαύτως ἐπὶ πέντε συνεχῆ λεπτά, ἀλλὰ μὲ ἀναλογίαν 261 λέξεων κατὰ λεπτόν.

Ἐπιτυχῶς διεξήγαγε ταχυγραφικὸν ἀγῶνα καὶ ὁ Βερνὰρ δὲ Βεάρ, μαθητὴς τῆς ἐν Λονδίνῳ «Μητροπολιτικῆς Στενογραφικῆς Σχολῆς» γράψας καθ' ὑπαγόρευσιν, ἐκ κοινῆς ἐφημεριδογραφικῆς ὕλης, 2,000 λέξεις ἐντὸς 10 λεπτῶν, τοῦθ' ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 200 λέξεις τὸ λεπτὸν κατὰ μέσον ὅρον.

Digitized by Google

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ

Ὁ πολυπαθὴς βοναπαρτικὸς οἶκος ὑπέστη ἐσχάτως νέαν ἀπώλειαν, ἀποθανόντος ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν ἀπομενόντων αὐτῷ ὀλίγων μελῶν, τοῦ πρίγκιπος Ἱερωνύμου Ναπολέοντος.

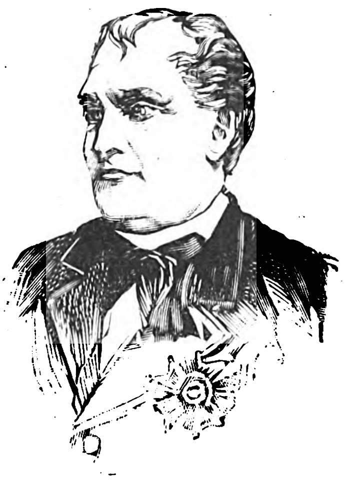

Ὁ ἀποθανών, υἱὸς τοῦ ἄλλοτε βασιλέως τῆς Βεστφαλίας Ἱερωνύμου, ἀποθανόντος τὸ 1860 καὶ τῆς Αἰκατερίνης, πριγκιπίσσης τῆς Βυρτεμβέργης, ἐγεννήθη τὴν 9 Σεπτεμβρίου 1822 καὶ ἑπομένως ἦγεν ἡλικίαν ἑξήκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν. Καίπερ κεκυφὼς ὁπωσοῦν, οὐχ ἧττον διετηρεῖτο μέχρις ἐσχάτων εὔρωστος καὶ ἀκμαῖος.

Λέγουσιν οἱ ἐκ τοῦ πλησίον γνωρίσαντες αὐτὸν ὅτι ἦτο σκαιὸς καὶ ἀπότομος περὶ τοὺς λόγους ἐνίοτε δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις. Ὁ πατήρ του δὲν τὸν ἠγάπα, τὸν ἐπέπληττε διὰ τὰς ἐπιληψίμους αὐτοῦ σχέσεις, ὧν ὅμως καὶ αὐτός, καθὰ βεβαιοῦται, δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος καὶ κατὰ τὸν χρόνον ἀκόμη, καθ᾽ ὃν ἦτο βασιλεὺς τῆς Βεστφαλίας.

Ἡ πολύκροτος αὐτοῦ ἔρις μετὰ τοῦ υἱοῦ του πρίγκιπος Βίκτωρος προῆλθεν ἐξ ἀφορμῆς ἐπισκέψεως, γενομένης πρὸς τὸν νεαρὸν πρίγκιπα ὑπὸ τοῦ φίλου του Ἰουλίου Ἀμίγη. Προσεκάλεσε τὸν υἱόν του εἰς Μογκαλιέρη καὶ ἀφοῦ πικρῶς τὸν ἤλεγξε διὰ τὰς συνεντεύξεις του ταύτας μετὰ βοναπαρτιστοῦ καθολικοῦ, ἐν τῇ ἐξάψει τῆς συζητήσεως κατόπιν τὸν ἀπεδίωξε δι᾽ ὠθήσεων καί... ἄλλων βιαιοπραγιῶν.

Βραδύτερον μαθὼν ὅτι οἱ φίλοι τοῦ πρίγκιπος Βίκτωρος εἶχον συνάξει καὶ καταρτίσει κεφάλαιον χρηματικὸν ἐξασφαλίζον εἰς τὸν υἱόν του ἐτησίαν πρόσοδον ἐκ τεσσαράκοντα χιλιάδων φράγκων, ἐξεμάνη καὶ ἀπηγόρευσε πλέον νὰ τοῦ ὁμιλῶσι περὶ αὐτοῦ.

Ὁ Ἱερώνυμος ἐκέκτητο εἰσόδημα ἐκ τριακοσίων χιλιάδων φράγκων, ἦτο δὲ ἐλευθεριώτατος πρὸς τοὺς φίλους του καὶ τακτικώτατος εἰς τὰς πληρωμάς του.

Περὶ τῆς ἐν Κριμαίᾳ διαγωγῆς του διάφοροι ἐξηνέχθησαν γνῶμαι. Ἰσχυρίσθησάν τινες ὅτι ἡ Αὐτοκράτειρα, ἥτις δὲν τὸν ἠγάπα ποσῶς ἀλλὰ τὸν ἐφοβεῖτο, ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας, ὅπως διαδώσῃ ἔτι μᾶλλον καὶ μεγαλοποιήσῃ τὰς περὶ τῆς συμπεριφορᾶς του δυσαρέστους φήμας· πλὴν οἱ ἀξιωματικοί, οἱ συνυπηρετήσαντες μετ᾽ αὐτοῦ, ἐβεβαίωσαν ἀπ᾽ ἐναντίας ὅτι ἐξεπλήρωσεν εὐσυνειδήτως τὸ στρατιωτικόν του καθῆκον. Ὑπῆρξαν ὅμως τινὲς μοιραῖαι συμπτώσεις ἐν τῷ βίῳ τοῦ πρίγκιπος τούτου. Ἐν Κριμαίᾳ προσεβλήθη ὑπὸ χολέρας· ἐν Ἰταλίᾳ ἀνετέθη αὐτῷ ἡ ἀρχηγία μιᾶς μεραρχίας τοῦ στρατοῦ, ἥτις ἔμεινεν ἀπρακτοῦσα· βραδύτερον ἠρνήθη νὰ μονομαχήσῃ μετὰ τοῦ δουκὸς Ὠμάλ, καὶ ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ πολέμου τοῦ 1870 ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος μετ᾽ ἰδιαιτέρας ἐντολῆς ἀπεσταλμένος πρὸς τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουήλ. Ἐπρόκειτο περὶ συνομολογήσεως συμμαχίας μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ἀποστολῆς ἐπικουρικοῦ σώματος ἐξ ἑκατοντακισχιλίων ἀνδρῶν, συμμαχίας ἥτις ἐφαίνετο οὖσα ἡ συνέπεια τοῦ πολέμου τοῦ 1859, τῆς παραχωρήσεως τῆς Ἑνετίας κατὰ τὸ 1866 καὶ τοῦ συνοικεσίου τοῦ πρίγκιπος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Κλοτίλδης, θυγατρὸς τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ.

Ἀλλ᾽ αἱ διαπραγματεύσεις ἀπέτυχον καὶ ὁ πρίγκηψ ἐπανῆλθεν ἄπρακτος, ἀστοχήσας οὕτω καὶ εἰς τὸ διπλωματικόν, ὅπως καὶ εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον.

Ἡ πρώτη αὐτοῦ πολιτικὴ πρᾶξις ὑπῆρξεν ἡ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἀντικληρικὴ αὐτοῦ ἀγόρευσις, πρὸ τοῦ ἰταλικοῦ πολέμου. Ἡ ἀγόρευσις αὕτη ἐγένετο ἀντικείμενον πολλῶν σκωμμάτων, ἐκυκλοφόρησε δὲ τότε καὶ ἐπίγραμμά τι λέγον, ὅτι ὁ λόγος του συνετέλεσεν ὥστε νὰ «πέσωσι τὰ χρεώγραφα καὶ νὰ ανασηκωθῶσιν οἱ ὦμοι.»

Βραδύτερον, ἐνῷ ὁ Αὐτοκράτωρ περιώδευεν εἰς Ἀλγερίαν, ἀπήγγειλεν ἕτερον λόγον, σχεδὸν δημοκρατικόν, ἐν Κορσικῇ, τοιοῦτο δὲ ὑπῆρξε τὸ σκάνδαλον, ὥστε ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθε μετὰ σπουδῆς εἰς Γαλλίαν, ὅπως ἀποκηρύξῃ τὸν ἐξάδελφόν του καὶ δηλώσῃ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ θείου του, ὅτι «ἠννόει νὰ διατηρήσῃ τὴν πειθαρχίαν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ του», πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀληθῶς εἰπεῖν δὲν κατώρθωσεν.

Ἡ σύζυγός του πριγκίπισσα Κλοτίλδη, ἡ ἐπικληθεῖσα ὁπωσοῦν ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον «ἁγία παραπλανηθεῖσα εἰς τὸν ᾅδην» ὑπῆρξεν ἀτυχεστά-

Digitized by Google

τη, ἀπανθρώπως ὅσον οὐδεμία ἄλλη ἡγεμονόπαις θυσιασθεῖσα χάριν τῆς πολιτικῆς. Ἐξαναγκασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πατρός της νὰ νυμφευθῇ τὸν πρίγκιπα Ἱερώνυμον, ὑπήκουσε μετὰ δακρύων, ἔζησεν ὡς ἐξόριστος σχεδὸν ἐντὸς τοῦ οἴκου της καὶ τότε μόνον ἐπέστρεψεν εἰς Μογκαλιέρη, ὅτε αἱ περιστάσεις τρόπον τινὰ τὸ ἀπήτησαν. Ἐν τούτοις ὑπῆρξε σύζυγος ἀφωσιωμένη, συνοδεύουσα τὸν σύζυγόν της παρὰ τῷ Αὐτοκράτορι, ὅτε διετέλει ὑπὸ δυσμένειαν, χρησιμεύουσα ὡς μέσον συνδιαλλαγῆς μετὰ τῆς Αὐτοκρατείρας, ἐγκαρτεροῦσα μετὰ θάρρους εἰς τὴν τύχην της.

Ὁ Ἱερώνυμος ἦτο μορφωμένος καὶ εὐπαίδευτος, ὅσον ὀλίγοι πρίγκιπες· ἐκέκτητο πολλὰς γνώσεις, ἔγραφε μετὰ γλαφυρότητος καὶ ἐλάλει εὐφραδῶς καὶ πνευματωδῶς.

Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας διεδραμάτισε μέρος ἀρκετὰ περίεργον καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πολὺς ἐγένετο λόγος. Ἐξ ἀρχῆς ἐθεώρει τὸν ἐξάδελφόν του Ναπολέοντα Γ´ ὡς προκάτοχόν του ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀλλ' ἡ γέννησις τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρίγκιπος ἐματαίωσε τὰς ἐλπίδας του, ἐντεῦθεν δὲ ἐπήγασεν ἡ κατὰ τῆς αὐτοκρατείρας Εὐγενίας ἔχθρα του, ἣν πολλάκις ἐξεδήλωσε μεθ' ὑπερβολικῆς σκαιότητος.

Κατὰ τὸ 1863 ἐν Κομπιένῃ ὁ Αὐτοκράτωρ περὶ τὸ τέλος τοῦ παρατεθέντος ἐπισήμου γεύματος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Εὐγενίας τὸν παρεκάλεσε νὰ φέρῃ πρόποσιν ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατείρας καὶ ν' ἀπαγγείλῃ κατάλληλον προσφώνησιν.

Ὡς ἐκ τοῦ βαθμοῦ του ὁ Ἱερώνυμος ἐκάθητο παρὰ τὰ δεξιὰ τῆς Αὐτοκρατείρας. Εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Αὐτοκράτορος ἀπήντησε διὰ μορφασμοῦ, ἡ δὲ Αὐτοκράτειρα τότε μειδιῶσα εἶπεν αὐτῷ :

— Δὲν ἐπιμένω διὰ τὴν προσφώνησιν, ἀγαπητέ μου ἐξάδελφε. Εἶσθε μὲν πολὺ εὔγλωττος, ἀλλ' αἱ ἀγορεύσεις σας πάντοτε μοῦ προξενοῦν φόβον.

Ὁ ὑπαινιγμὸς οὗτος ἀνεφέρετο εἰς τὰς γνωστὰς ἀντιπολιτευτικὰς τάσεις τοῦ πρίγκιπος κατὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ Αὐτοκράτορος.

Πάντες οἱ συνδαιτημόνες εἶχον ἐγερθῇ ὄρθιοι καὶ ἀνέμενον, χωρὶς νὰ ἐννοῶσι τὰ συμβαίνοντα, τὸ τέλος τοῦ ἐπεισοδίου.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπανέλαβε τὴν αἴτησίν του.

— Δὲν γνωρίζω νὰ ὁμιλῶ δημοσίᾳ, ἀπήντησεν ὁ Ἱερώνυμος.

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ φέρετε πρόποσιν ὑπὲρ τῆς Αὐτοκρατείρας; ἐπέμεινεν ἐρωτῶν ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Ἂν ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης ηὐδόκει νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ, πολὺ θὰ μὲ ὑπεχρέωνεν, εἶπεν ὁ πρίγκηψ.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε ἐστράφη πρὸς τὸν πρίγκιπα Μυρὰ καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν νὰ προσφωνήσῃ.

Ἡ Αὐτοκράτειρα διετήρησε τὴν φιλομειδῆ αὐτῆς ἔκφρασιν, λαμβάνουσα δὲ τὸν βραχίονα τοῦ πρίγκιπος Ἱερωνύμου, ἀφοῦ ἠγέρθησαν ἐκ τῆς τραπέζης, εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὰς αἰθούσας ὡς νὰ μὴ εἶχε συμβῇ τίποτε.

Ὁ πρίγκηψ κατηφὴς καὶ σκυθρωπὸς ἔμεινε μεμονωμένος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἑσπερίδος. Τὴν ἐπαύριον ἐγένοντό τινα διαβήματα ἀπολήξαντα εἰς ποιάν τινα συνδιαλλαγήν, ἀλλ' ὁ πρίγκηψ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἐκ Κομπιένης.

Διαβάτης

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὁμιλίαι

Β´

Κλυτία ἡ ἐρωμένη τοῦ ἡλίου.— Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἐπιφέρει κινήσεις εἰς ὅλα τὰ φυτά.—Ἡλιοτροπισμός.—Ἀντίδρασις τῆς κεντρικῆς βαρύτητος—Γεωτροπισμός.

Ποῖος ἀγνοεῖ τὴν Κλυτίαν, τὴν χαρίεσσαν νύμφην τῶν ἀνθέων, ἥτις ἠγάπησε τὸν ἥλιον; Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ὑπερήφανος θεὸς ἐπὶ τοῦ φωτοβόλου αὐτοῦ ἅρματος οὐδόλως ἐσυλλογίζετο τὴν μικρὰν νύμφην, κατεθλίβετο αὕτη πολὺ ὥστε οἱ εὔσπλαγχνοι θεοὶ μετεμόρφωσαν αὐτὴν εἰς Ἡλιοτρόπιον. Ὅστις δὲν γνωρίζει τὴν Κλυτίαν ὡς ἄνθος εἶδεν ὅμως τὴν θελκτικὴν αὐτῆς προτομήν, βεβαίως οὐδέποτε θὰ πιστεύσῃ ὅτι αὕτη ἐγένετο θῦμα ἀτυχοῦς ἔρωτος. Οἱ ἀρχαῖοι ἐδόξαζον ὅτι ἡ Κλυτία ὡς ἄνθος, κλίνουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἥλιον, παρηκολούθει τὸν οὐράνιον αὐτοῦ δρόμον· τόσον μέγας ἦτο ὁ ἔρως αὐτῆς πρὸς τὸν φωτεινὸν τοῦτον ἀστέρα. Πραγματικῶς πολλὰ φυτὰ μιμοῦνται τὸ παράδειγμα τῆς Κλυτίας. Ἡ λευκὴ Νυμφαία λίαν πρωῒ ὑψώνει, καθὰ καὶ ὁ Θεόφραστος διηγεῖται, τὴν κλειστὴν αὐτῆς κάλυκα ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διενυκτέρευσε, περὶ τὴν μεσημβρίαν τὴν ἀνορθοῖ καθέτως καὶ τὴν ἀνοίγει, κατὰ δὲ τὸ ἑσπέρας τὴν κλείει καὶ τὴν βυθίζει πάλιν κλίνουσαν πρὸς δυσμὰς τοῦ ὁρίζοντος. Καὶ εἰς τοὺς εὐώδεις κορύμβους τοῦ Κηρανθέμου παρετηρήθη, ὅτι οὗτοι προσπαθοῦν νὰ ἀκολουθῶσι τὸν ἥλιον. Τὸ δὲ ῥόδον τῆς Περουβίας, ἕνεκα τῆς ἰδιότητός του ταύτης ἐκληρονόμησε παρὰ τοῖς νεωτέροις ποιηταῖς τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας Κλυτίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα καὶ οἱ νέοι βλαστοὶ στρέφονται πρὸς τὸν ἥλιον· ἡ ὑπόλευκος Ἀτρόφαξυς ἐξαπλώνει τὸν τρυφερὸν αὐτῆς βλαστὸν σχεδὸν ὁριζοντίως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅταν ὁ ἥλιος κλίνῃ πρὸς τὴν δύσιν, κατὰ δὲ τὴν νύκτα τὸν ὑψώνει πάλιν καθέτως. Ὅμοιαι κινήσεις παρετηρήθησαν εἰς τὴν ὀξαλίδα, τὴν μαλάχην καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα φυτά.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀνεγνώρισαν εἰς ταύτας, τὰς ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς προκαλουμένας κινήσεις, ἐπικρατοῦντα εἰς ἅπαντα τὰ φυτὰ νόμον τινά, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιστήμη ὠνόμασεν «ἡλιοτροπισμόν». Διότι καὶ ἐκεῖνα τὰ φυτά, τῶν ὁποίων τὸ ἄκαμπτον σῶμα δὲν δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν ἡμέραν, προδίδουσι πόσον ἰσχυρῶς ἕλκονται ὑπ' αὐτοῦ. Ὅλα δὲ τὰ φύλλα ἐκθέτουσι τὴν ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνειαν μὲ τὴν ἄκραν πρὸς τὰ κάτω κυρτωμένην, ὅπως ἐν ἀφθονίᾳ δύνανται νὰ ἀπορροφῶσι τὸ ζωογόνον φῶς.

Μόνον ἐν τῇ Νέᾳ Ὁλλανδίᾳ, τῇ χώρᾳ τῶν παραδόξων, ὅπου οἱ ψιττακοὶ εἶναι λευκοί, οἱ δὲ κύκνοι μέλανες, ὅπου θηλάζοντα ζῶα ἔχουσι ῥάμ-

Digitized by Google

φος νήσσης, κωνοφόρα δένδρα πτιλωτὰ πτεριδοειδῆ φύλλα, Μιμόζαι ἀκάνθας ἀντὶ φύλλων, ἐκεῖ, λέγομεν, τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι στρέφουσι τὰ μαχαιροειδῆ καὶ δερματοειδῆ φύλλα των οὐχὶ ὅπως ἀλλαχοῦ ἔχοντα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν πλατεῖαν ἐπιφάνειαν, ἀλλὰ τὴν ὀξεῖαν αὐτῶν πλευράν. Βεβαίως διὰ τῆς θέσεως ταύτης τῶν φύλλων ἔχουσι ταῦτα τὸ πλεονέκτημα εἰς ἐκείνας τὰς ἀνύδρους ἐρήμους νὰ ἐκθέτωσιν ὡς οἷόν τε μικροτέραν ἐπιφάνειαν εἰς τὸν ἥλιον καὶ οὕτω νὰ περιορίζωσιν εἰς τὸν ἐλάχιστον ὅρον τὴν τῆς ἐξατμίσεως τῆς ὑγρασίας ἀπώλειαν, ἀλλ'ἀντὶ τούτου δὲν δίδουσι σκιάν.

Ὁ εὐκάλυπτος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδουσι θαυμασίαν δύναμιν κατὰ τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν, ἐκτείνει κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ζωῆς του τὰ φύλλα ὁριζοντίως, ἀπὸ τὸ δεύτερον ὅμως καὶ ἐφεξῆς ὑψούμενος τὰ τρέπει μὲ τὴν μηνοειδῆ αὐτῶν ἀκωκὴν πρὸς τὰ ἄνω.

Ὅταν παρατηρήσῃ τις τὰ ὡραῖα ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων δρύφακτα, διὰ τὴν τεχνικὴν διάταξιν τῶν ὁποίων θαυμάζεται ἡ κηπουρικὴ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, θὰ ἰδῇ ὅτι τὰ δένδρα ταῦτα συνεσφιγμένα ἐπὶ τῶν πασσάλων προσπαθοῦσιν ἀκαταπαύστως νὰ ἐλευθερωθῶσιν, ἐκτείνοντα τοὺς κλάδους αὐτῶν πρὸς τὸν ἥλιον. Ὅπου τὸ φῶς πίπτει πλαγίως, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰ φυτά, τὰ ἐν τοῖς δωματίοις ἡμῶν θεραπευόμενα, ματαίως προσπαθοῦμεν δι'ὑποστηριγμάτων νὰ δώσωμεν εἰς τὸν βλαστὸν εὐθεῖαν διεύθυνσιν. Οὗτος στρέφεται πάντοτε μὲ ὀξεῖαν καμπὴν πρὸς τὸ παράθυρον. Ἕκαστος γνωρίζει ὁποίου μήκους βλαστὸν ἀνατινάσσει τὸ ἐν τῷ σκοτεινῷ ὑπογείῳ βλαστάνον γεώμηλον, διευθῦνον αὐτὸν πρὸς τὴν λεπτοτάτην ῥωγμήν, δι' ἧς διέρχεται μικρά τις ἀκτὶς φωτός, καὶ πῶς οὐδὲν ἐμπόδιον τὸν ἀναχαιτίζει. Διὸ λίαν δικαίως καὶ ὁ ποιητὴς ἐξυμνῶν τὸ φῶς λέγει :

«Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σὲ ζητεῖ τὸ φυτόν· τοὺς
» βραχίονάς του ἐκτείνει πρὸς σὲ ὁ ταπεινὸς θά-
» μνος, διὰ τὰ λάβῃ ζωὴν καὶ λουσθῇ εἰς τὰ
» νάματά σου ἀποτινάσσει τὸ δάσος τὴν χιόνα
» ὡς περιττὸν κάλυμμα.»

Καὶ ἀληθῶς ὅ,τι διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ ἐλευθερία διὰ τὰ φυτὰ εἶναι τὸ φῶς στοιχεῖον ζωῆς, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον ἐν φαιδρότητι εὐδοκιμοῦσι καὶ ἄνευ τοῦ ὁποίου φθίνουσι καὶ καταστρέφονται.

Πολλὰ φυτὰ ἀληθῶς δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὸ ἀτ' εὐθείας ἐπ' αὐτῶν πίπτον φῶς τοῦ ἡλίου. Ταῦτα ἔχουσι καλῶς μόνον ἐν μετρίῳ φωτί : ὡς τὰ βρύα, αἱ πτερίδες καὶ τὰ ὀρχεοειδῆ καὶ τὰ ἄλλα τῶν δασῶν ἄνθη—μορφαὶ τρυφεραί, αἵτινες μόνον ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν ὀξυῶν εὐδοκιμοῦσιν. Ἐλάχιστος ἐν τούτοις εἶναι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. Ὀλίγα μόνον ἀνθοῦντα φυτὰ διατηροῦνται ὑπὸ τὴν σκιὰν ὑψικόμων δασῶν· μεγαλείτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς τὰ ἄκρα τοῦ δάσους, ὅπερ πολλάκις περιβάλλεται ὑπὸ πυκνῶν κυανοκιτρίνων σταχύων τῶν ἀνθέων τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Πλουσιωτέρα δὲ εἶναι ἡ ἄνθησις τῆς δασικῆς χλωρίδος κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνοίξεως, ὅτε τὸ φύλλωμα τῶν δένδρων, μὴ ἀναπτυχθὲν εἰσέτι, δὲν ἐμποδίζει τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Ἅπαντα ὅμως τὰ φυτὰ ἔχουσι χωριστὰ ὄργανα, ἅτινα ὡς τὰ φάσματα τῶν μύθων ἀποφεύγουσι τὸ φῶς. Καὶ ταῦτα εἶναι αἱ ῥίζαι, αἵτινες ὁρμεμφύτως τρόπον τινὰ βυθίζονται εἰς τὸ ἔδαφος ἀκόμη καὶ ἄν τις ἐπίτηδες ἐκράτει αὐτὰς εἰς τὸ φῶς. Ὁ κισσὸς προβάλλει εἰς τὸ φῶς μόνον τοὺς νεωτάτους βλαστούς, τοὺς δὲ παλαιοτέρους κρύπτει ἀπὸ τὸν ἥλιον. Οἱ τελευταῖο προσκολλῶνται διὰ τῶν λευκῶν αὐτῶν ῥιζιδίων ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ ἐπὶ τῶν ῥωγμῶν τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων. Καὶ εἴς τινας Βηγονίας δύναταί τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὰ κατακείμενα αὐτῶν στελεχίδια δὲν διευθύνουσιν αὗται, ὡς τὰ ἄλλα φυτά, πρὸς τὸ φῶς τοῦ παραθύρου, ἄλλα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ δωματίου. Τὸ κλῆμα προσέτι τὰ μὲν φύλλα αὐτοῦ καὶ τὰ ἄνθη στρέφει πρὸς τὸν ἥλιον, τὰς ἕλικας ὅμως πάντοτε κρύπτει ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἀναδενδράδων, ὅπου εὑρίσκουσι στηρίγματα, εἰς ἃ διὰ τῆς ἀγκιστροειδοῦς καὶ διαχαλωτῆς αὐτῶν ἄκρας περιελισσόμεναι προσκολλῶνται. Οὕτω τὸ κλῆμα ἀναρριχώμενον φθάνει μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν τοίχων καὶ τῶν δένδρων καὶ δύναται τὸ πλούσιον αὐτοῦ φύλλωμα νὰ ἐκθέτῃ εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ βάρος αὐτοῦ τε καὶ τῶν σταφυλῶν νὰ βαστάζῃ.

Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ φύλλα μόνον ἡ ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνεια ἔχει ἀνάγκην τοῦ φωτός, ἡ ἀντίστροφος ὅμως τὸ ἀποφεύγει. Ἐὰν ἀναστρέψωμεν φύλλον κλήματος, θέλομεν ἰδεῖ αὐτὸ ἐντὸς 48 ὡρῶν ἀναλαμβάνον πάλιν τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν. Πάντα τὰ ἄνθη σπεύδουσι πρὸς τὸ φῶς, ὡς καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ὠχραὶ μορφαὶ ἐκ τοῦ κήπου τοῦ σκότους, ἤτοι τὰ παράσιτα φυτὰ ὡς ἡ ὀροβάγχη ἡ ὀδοντωτή, αἱ ποικιλόχροοι γενοσσῖναι ὡσαύτως ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις, ὁ κυτῖνος ὁ ὑπόκιστος, τὰ βαλανηφόρια καὶ αἱ γιγάντειαι ῥαφλεσσίαι τῆς Σουμάτρας κρύπτουσι μὲν τοὺς πενιχροὺς αὐτῶν βλαστοὺς καὶ φύλλα ὑπὸ τὸ ἔδαφος, ὅπου ἐπὶ τῶν ῥιζῶν ἄλλων φυτῶν ῥιζοῦνται καὶ ἐκμυζῶσι τὸν χυμὸν αὐτῶν, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πολλαπλασιασμοῦ των προβαίνουσιν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Καὶ αὐτοὶ οἱ μύκητες ἀναπτύσσουσι τὸ ἀραχνοειδὲς τῶν ῥιζῶν των πλέγμα ἐν τῷ σκότει, ὅταν ὅμως πρόκηται νὰ καρποφορήσωσι, διασπῶσι τὸν φλοιὸν τῶν φυτῶν, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ὁποίων καταστρεπτικῶς παρασιτοῦσι, καὶ ἐξέρ-

Digitized by Google

χονται κλίνοντες τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ τὴν σποριοθήκην πρὸς τὸ φῶς.

Ἀφοῦ τὸ ἄνθος μαρανθῇ καὶ τελεσθῇ ἡ γονιμοποίησις, ἀποσύρεται εἰς τὸ σκότος. Λάθυρος ὁ κονδυλόρριζος καὶ ὁ καρπὸς τριφυλλίου τοῦ ὑπογείου θάπτονται μάλιστα ὑπὸ τὴν γῆν. Ἡ νυμφαία καὶ ἡ βαλισνερία κρατοῦσι μὲν τὴν κάλυκα ὑψηλὰ εἰς τὸ φῶς, ταύτην ὅμως ἀπανθήσασαν ἀποσύρουσιν εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων.

Δὲν δυνάμεθα εἰσέτι νὰ ἐξηγήσωμεν ἀποχρώντως διὰ ποίων μηχανικῶν διατάξεων ὁ ἥλιος ἄλλα μὲν τῶν φυτῶν ἕλκει ἄλλα δὲ ἀπωθεῖ. Τοῦτο μόνον εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνταγωνίζεται πρὸς ἄλλην ἰσχυρὰν δύναμιν τὴν τῆς γῆς.

Ὡς γνωστὸν ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας σώματα ἕλκονται ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ ἐὰν οὐδὲν πρόσκομμα ἦτο, ταῦτα θὰ ἔπιπτον κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς, ὅπερ καὶ λέγεται κέντρον τῆς βαρύτητος. Φυσικῷ τῷ λόγῳ καὶ τὰ φυτὰ ὑπόκεινται εἰς τὸν αὐτὸν νόμον τῆς ἕλξεως. Ἀλλ' ἐνταῦθα παρουσιάζεται ἡ αἰνιγματώδης ἰδιότης, καθ' ἣν μέρη τοῦ φυτοῦ ἕλκονται ὑπὸ τῆς γῆς, τείνοντα τρόπον τινὰ καθέτως πρὸς τὴν γῆν καὶ ἄλλα ἀπεναντίας κατ'εὐθεῖαν ἀπομακρύνονται ἀπ' αὐτῆς, ἀπωθοῦνται. Αἱ ῥίζαι, εἰσδύουσαι ὅσον τὸ δυνατὸν καθέτως εἰς τὴν γῆν καὶ ὅπου πέτρα ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτῆς προσκολλώμεναι, ἕως ὅτου εὕρωσι ρωγμὴν καὶ προχωρήσωσιν εἰς τὸ βάθος, δὲν ἀποφεύγουσι μόνον τὸ φῶς, ἀλλ'ὑπόκεινται κυρίως εἰς τὸν αὐτὸν νόμον, καθ'ὃν καὶ σταγὼν ὕδατος καταβυθίζεται εἰς τὸ ἔδαφος.

Διὰ τῆς δυνάμεως τῆς βαρύτητος καὶ ὁ βλαστὸς καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα ἀνορθοῦνται. Τοῦτο θὰ ἴδωμεν ἂν ἀφήσωμεν κόκκους σίτου νὰ φυτρώσωσιν ἐν τῷ σκότει. Οἱ κάλαμοι λαμβάνουσι κάθετον πρὸς τὰ ἄνω διεύθυνσιν. Τὸ αὐτὸ καὶ ἐὰν βολβὸς ὑακίνθου βλαστήσῃ ἐν τῷ σκότει, τὰ φύλλα αὐτοῦ ἀνορθοῦνται ἐν ἀκαμψίᾳ καθέτως καὶ παραλλήλως τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο. Ἐὰν δὲ ἐπὶ τραπέζης στρέψωμεν τὸ δοχεῖον, ὥστε τὰ φύλλα τοῦ ὑακίνθου νὰ λάβωσιν ὁριζόντιον θέσιν, ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν θὰ ἴδωμεν ταῦτα ἀπὸ τῶν βάσεων μέχρι τῆς κορυφῆς των καθέτως ἀνορθούμενα. Τοῦ φωτὸς εἰσερχομένου, ὅλα τὰ φύλλα μετ' ὀλίγον κανιστροειδῶς ἀποχωρίζονται, οὕτως ὥστε στρέφουσιν ἅπασαν τὴν ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνειαν πρὸς τὸ φῶς. Ὀφθαλμοφανῶς ἡ μὲν βαρύτης προσπαθεῖ ἀκαταπαύστως νὰ δίδῃ εἰς τὰ ὄργανα τοῦ φυτοῦ κάθετον θέσιν, τὸ δὲ φῶς νὰ τὰ στρέφῃ πρὸς τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον φῶς καὶ βαρύτης ἀμοιβαίως ἐνεργοῦσιν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ σώματος τῶν φυτῶν, κάμπτουσι τοὺς κλάδους πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ κάτω, κινοῦσι τὰ φύλλα πρὸς τὰ ἐδῶ πρὸς τὰ ἐκεῖ, καὶ καθόσον τὸ φυτὸν ὑπόκειται πλειότερον εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν ἐπίδρασιν, ἀποτυποῦσι τὴν ἰδιάζουσαν φυσιογνωμίαν ἑκάστου δένδρου, ἑκάστου θάμνου κ.τ.λ.

Ἂν ἡ κυπάρισσος διευθύνῃ πρὸς τὰ ἄνω καὶ συνέχῃ πρὸς τὸ στέλεχος τοὺς κλάδους αὐτῆς, ὑπακούει αὕτη εἰς τὴν ἕλξιν τῆς γῆς, οὐδόλως ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐπιρρεαζομένη. Ἂν ἡ δρῦς ἀπεναντίας ἐκτείνῃ τοὺς παχεῖς αὐτῆς κλάδους πρὸς τὰ ἔξω, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ φῶς καὶ ἡ βαρύτης ἰσορρόπως ἐνεργοῦσι. Καὶ ἂν ἡ βαβυλωνικὴ ἰτέα, ἡ Κλαίουσα κοινῶς λεγομένη, μόνον τὰς ἄκρας τῶν νέων βλαστῶν στρέφῃ πρὸς τὸ φῶς, ἀμέσως ὅμως κατόπιν, ὑποχωροῦσα εἰς τὴν βαρύτητα, τὰς κρεμᾷ κάτω πρὸς τὸ ἔδαφος, ὁμοιάζουσα μὲ τοὺς χαύνους χαρακτῆρας, οἵτινες μὲ ὅλας τὰς καλὰς διαθέσεις ὑποπίπτουσι πάλιν εἰς τὰς συνήθεις ἀδυναμίας.

Μολαταῦτα ἓν μόνον μέρος τοῦ φωτός, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ ἥλιος φωτίζει τὰ φυτά, ἀναλίσκεται εἰς τὸν πρὸς τὴν βαρύτητα ἀνταγωνισμόν, τὸ δὲ ἄλλο τελεῖ ὅλως ἄλλας πολὺ σπουδαιοτέρας ἐργασίας, τὰς ὁποίας καθιστᾷ ἡμῖν γνωστὰς μόνον τὸ μικροσκόπιον.

Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΓΑΛΑΤΑΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐκ τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» τοῦ Σ. Βυζαντίου σταχυολογοῦμεν τὰ ἑξῆς: Τὸ ποτὲ προάστειον τοῦτο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μετὰ ταῦτα Γενουητικὴ ἀποικία, ἀποτελεῖ σήμερον πόλιν μυριάνδρον, ἐμπορικωτάτην, πλουσιωτάτην, ἔχουσαν καὶ αὐτὴν ἤδη προάστειον πολυάνθρωπον καὶ λαμπρότατον.

Ἐπὶ Διονυσίου τὸ μέρος τοῦτο, καὶ ἰδίως ὁ ὅρμος τοῦ Γαλατᾶ, ἐκαλεῖτο *Συκώδης* «ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τοῦ κάλλους τῶν ἐνταῦθα συκῶν, ὥστε καὶ λέγειν τοὺς περιεργοτέρους ὅτι ἐνταῦθα πρῶτον συκῆ ἐφύη». Συνηθεστέρως ὅμως ἐκαλεῖτο Συκαί... Τῷ δὲ 528 ἀνανεωθὲν ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ, μετωνομάσθη *Ἰουστινιαναὶ* ἢ *Ἰουστινιανούπολις*... Ἐπεκράτησε δὲ καὶ διατηρεῖται μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα *Γαλατᾶς*, τοῦ ὁποίου ἀμφιγνοεῖται ἡ ἐτυμολογία. Οἱ μὲν παράγουσιν αὐτὸ ἀπό τινος Γαλάτου ἀνδρός, ὁ δὲ Γύλλιος συμπεραίνει, ὅτι τὸ ὄνομα παρέμεινεν ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς τῶν ὑπὸ τὸν Βρέννον Γαλατῶν. Ὁ δὲ Σ. Βυζάντιος παραδέχεται παράδοσιν ἥτις παράγει τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ πωλουμένου γάλακτος.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ὁ Γαλατᾶς, ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν πρώτων τῆς Κωνσταντινουπόλεως χρόνων, διὰ τὸ εὔθετον τοῦ λιμένος του, ἦτο τὸ πρώτιστον τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προαστείων, καὶ ἐὰν δὲν εἶχε τείχους περίβολον, εἶχεν ὅμως βεβαιότατα πύργους πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐμπόρων. Ἐὰν παραδεχθῶμεν μάλιστα τὴν ἰδέαν τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς τῶν Γαλατῶν, φαίνεται, ὅτι ἔκπαλαι ἐχρησίμευεν ὡς κατοικία καὶ ἀγορὰ τῶν Εὐρωπαίων ἰδίως ἐμπόρων, καθὼς καὶ σήμερον, παρ' οἷς παρέμεινε καὶ τὸ ὄνομα *Πέραν* ἢ *Πέρα*, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεκαλεῖτο τὸ μέρος τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, διὰ τὴν καταντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θέσιν του.

Ἡ δημοσιευομένη φωτογραφία εἰκονίζει τὴν πλατεῖαν Καράκιοϊ.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Κατὰ τηλεγράφημα τοῦ δημάρχου Περαχωριτῶν ἐκ Λουτρακίου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀνευρέθη ἔν τινι ἀγρῷ τῆς Περαχώρας ἄγαλμα πώρινον παριστῶν λέοντα ἱστάμενον ὄρθιον εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας ἐπὶ τετραγώνου βάσεως. Τὸ ἄγαλμα εἶνε καλλίστης τέχνης, τὸ δὲ ὑπουργεῖον διέταξεν ὅπως ληφθῇ πρόνοια περὶ προφυλάξεως αὐτοῦ.

— Ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῇ νεκροπόλει τῶν Φαλερίων (Civita Castellana), ἥτις ἕως τώρα ἔχει ἀποδώσει εἰς τὸ φῶς ὁλόκληρον μουσεῖον ἀρχαιοτήτων καθιδρυθὲν ἐν τῇ Villa di papa Giulio, καὶ ἄλλοι τάφοι τοῦ γ' π. Χ. αἰῶνος μὲ τεχνουργήματα ἐξ ὀπτῆς γῆς φέροντα ἐπιγραφὰς φαλισκικάς.

Φιλολογικὰ

Τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν τεῦχος τῆς Revue des Etudes Grecques (τόμ. Γ' ἀριθ. 12) περιέχει, πλὴν ἄλλων ἀξιαναγνώστων διατριβῶν πραγματείαν τοῦ κ. H. Weil περί τινων ἀποσπασμάτων τοῦ Σοφοκλέους, ἐν ᾗ διαφωτίζεται τὸ κείμενον, ἡ ἑρμηνεία καὶ ἡ γνησιότης τινῶν ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων ἀπολεσθέντων δραμάτων τοῦ μεγάλου τραγικοῦ καθὼς καὶ πραγματείαν τοῦ κ. Salomon Reinach περί τινος Δελφικοῦ χρησμοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν Μαγνησίαν τὴν ἐπὶ Μαιάνδρῳ. Καὶ τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει, ὅπως συνήθως, πληρέστατον Ἐπιγραφικὸν Δελτίον, συντεταγμένον ὑπὸ τοῦ κ. B. Haussoullier, καὶ Ἑλληνικὴν Ἀλληλογραφίαν ὑπὸ τοῦ κ. Βικέλα.

— Ὁ γνωστὸς συμβολικὸς ποιητὴς Jean Moréas (Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος) προτίθεται νὰ μεταφέρῃ εἰς γαλλικοὺς στίχους τὸ Συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος, τὸ ὁποῖον θὰ παρασταθῇ εἰς τὸ Théâtre d'art, θέατρον τὸ ὁποῖον ἱδρύεται ὑπὸ τῶν συμβολικῶν.

Μουσικὰ

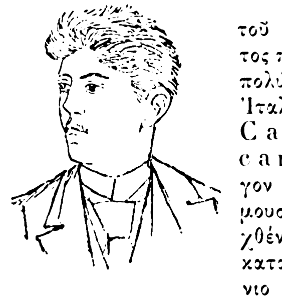

Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Βιενναίου Μελοδράματος παρεστάθη κατ' αὐτὰς τὸ πολύκροτον μελόδραμα τοῦ Ἰταλοῦ μελοποιοῦ Μασκάνη Cavellaria rusticana. Ὡς γνωστὸν τὸ ἔργον τοῦτο εἶχε σταλῇ εἰς μουσικὸν ἀγῶνα προκηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος τοῦ Σονζόνιο καὶ ἐβραβεύθη μεταξὺ 73 μονοπράκτων μελοδραμάτων, διότι κατὰ τὴν προκήρυξιν τοιαῦτα μόνον ἦσαν δεκτὰ εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὸ ἔργον παρασταθὲν πανταχοῦ τῆς Ἰταλίας ἐγένετο δεκτὸν μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ὁ Μασκάνης, ἄσημος ἱεροψάλτης ἑνὸς χωρίου, ἐγένετο διὰ μιᾶς περίδοξος καὶ πλούσιος. Ἡ ὑπόθεσις εἶνε σικελικὴ καὶ δραματικωτάτη: Γυνὴ ὕπανδρος ἀγαπᾷ νέον χωρικὸν μετὰ τόσου πάθους, ὥστε μαθοῦσα ὅτι αὐτὸς ἄλλην ἀγαπᾷ, ἐξ ἀντιζηλίας ἀποκαλύπτει τὸν ἔνοχον ἔρωτά της εἰς τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἐν μονομαχίᾳ δι' ἐγχειριδίου φονεύει τὸν ἄπιστον. Ἡ μουσικὴ τοῦ ἔργου ἐκρίθη εὐμενέστατα καὶ ὑπὸ τοῦ αὐστηροῦ βιενναίου τύπου, ἡ δὲ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης ὑπῆρξε θριαμβευτική. Τὸ κοινὸν δωδεκάκις ἀνεκάλεσεν ἐπὶ σκηνῆς ἐν τέλει τοὺς ἀοιδοὺς διὰ παταγωδῶν ἐπευφημιῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ὑπῆρξε τόσον θαυμασία, ὥστε ὁ Αὐτοκράτωρ διεμήνυσε θερμὰ συγχαρητήρια πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς ὀρχήστρας, αἱ δ' ἐφημερίδες ἐγκαυχώμεναι λέγουν, ὅτι βεβαίως οὔτε τὸ ἰταλικὸν κοινὸν ηὐτύχησε ν' ἀκούσῃ τὸ ἀγαπητόν του μελόδραμα οὕτως ἐκτελούμενον. Τὸ ἔργον τοῦ Μασκάνη διαρκεῖ μίαν ὥραν καὶ ἓν τέταρτον, ὅ,τι δὲ διακρίνει τὴν μουσικήν του εἶνε δραματικὴ δύναμις, ὑπερτάτη περιπάθεια καὶ πλοῦτος μελῳδίας.

ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

Ἀριθ. 1891. Ὁ χαρακτήρ σας ἐν τῇ ἁπλότητί του συνοψίζει πολλά. Εἰς τὴν πρώτην ἐντύπωσιν φαίνεται ἄσημος καὶ βωβός, μὴ δηλῶν τίποτε τὸ ἐξαιρετικόν. Ὁμοιάζει μὲ κάλυκα ῥόδου ζηλοτύπως κρύπτουσαν ἄρωμα καὶ χρῶμα καὶ δρόσον ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου — ὁμοίως κρύπτουσι τὰ ἄτεχνα, τὰ δειλὰ ἐκεῖνα στοιχεῖα τοῦ χαρακτῆρός σας: τὴν εὐγένειαν τοῦ ἤθους, τὴν λεπτότητα τοῦ αἰσθήματος, τὴν δειλὴν ἀλλ' ἀσφαλῆ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κρίσιν—. Ἀλλὰ μήπως δὲν εἶσθε σεῖς ἡ ἰδία συνεπτυγμένη, μυστηριώδης, ὅπως αὐτὸς ὁ χαρακτήρ σας ὁ γραφικός; Σᾶς φανταζόμεθα, σᾶς ἀναπλάττομεν τόσον ζωντανήν, ὥστε ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς ζωγραφήσωμεν. Δὲν εἶσθε πολὺ νέα, δὲν εἶσθε κόρη, μολονότι ἔχετε γράψιμον κόρης — ἀλλὰ δὲν εἶσθε ἴσως καὶ μήτηρ. Ἡ ἔλλειψις τῆς μητρότητος διετήρησεν εἰς τὸν χαρακτῆρά σας, τὸν γραφικόν, ὅπως καὶ τὸν φυσικόν, τὴν δειλίαν κόρης. Εἶσθε μορφὴ πλήρης ἐκφράσεως, πλήρης χρώματος καὶ σκιᾶς. Ἀλλὰ δὲν εἶσθε ἐκ τῶν γεωμετρικῶς εὐειδῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀρέσκετε εἰς τοὺς πολλοὺς — ἰδίως δὲ *αἱ πολλαὶ* δὲν σᾶς ἀναγνωρίζουν κανὲν εἶδος καλλονῆς. Τὸ ἠξεύρετε αὐτό, ἀλλὰ δὲν μνησικακεῖτε, διότι δὲν ἔχετε τὴν δύναμιν νὰ αἰσθανθῆτε μῖσος. Διὰ τοῦτο ἴσως εἶσθε ἀνίκανος νὰ αἰσθανθῆτε καὶ ἀγάπην. Ἀποδέχεσθε μετ' ἀγαθότητος τοιαύτην —καὶ τίποτε περισσότερον. Ἔχετε ἐνθουσιασμοὺς παροδικοὺς καὶ πτήσεις τῆς φαντασίας σας πρὸς ἀγνώστους κόσμους, ἀφ' ὧν ὁ νοῦς καταπίπτει βαρὺς εἰς τὴν πραγματικότητα ὡς πληγωμένη τρυγών. Ὁ βίος σας εἶνε κατ' ἐπιφάνειαν ἤρεμος, λιμνάζων. Ὑπὸ τὰς χαλυβδίνας ἁλύσεις βεβιασμένης εὐγνωμοσύνης οἱ βραχίονές σας μένουν ἀδρανεῖς καὶ οὐδ' ἀνατείνονται πλέον, ἢ σπανίως, πρὸς ἱκεσίαν τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Τί καίει χωρὶς νὰ θερμαίνῃ;

Ἀπ. Τὸ πιπέρι. *Εἷς*

Ἐρ. Ἐὰν ἦσο ζωγράφος τί θὰ ἐζωγράφεις;

Ἀπ. Τὴν μέλλουσαν πενθεράν μου . . . κολακεύων αὐτήν.

Ἐρ. Τί καίει χωρὶς νὰ θερμαίνῃ;

Ἀπ. Ἡ ὕβρις. *Δράκων*

Ἐρ. Δάκρυ ἢ μειδίαμα;

Ἀπ. Ὁ ἔχων τὸ μειδίαμα θὰ ἔχῃ καὶ τὸ δάκρυ. *Οὐδενώτης*

Ἐρ. Ποία ἐλευθερία εἶνε μισητή;

Ἀπ. Τοῦ ἐλευθέρου πολίτου εἰς μερικὰς χώρας ὅταν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὸ κρατοῦν κόμμα. *Ἐφιάλτ*

Ἐρ. Πῶς ἠμπορεῖς ν' ἀπαλλαχθῇς ἀπὸ τοὺς ἐνοχλητικούς;

Ἀπ. Γινόμενος ἐνοχλητικώτερος.

Ἐρ. Τί διαφέρει ὁ ὑπερήφανος ἀπὸ τὸν μάταιον;

Ἀπ. Ὁ πρῶτος θέλει νὰ εἶνε κάτι, ὁ δεύτερος θέλει νὰ φαίνεται κάτι.

Δέλτα

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Μαρτίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000 000 πρὸς 5 0/0	503	—	505	—
» 120,000,000 » 5 0/0	581	—	583	—
» 170,000,000 » 5 0/0	580	—	582	—
» 135,000,000 » 5 0/0	465	—	470	—
» 30,000,000 » 4 0/0	445	—	450	—
» 125,000,000 » 4 0/0	440	—	445	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	558	—	558	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4500	—	4505	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	340	—	341	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	96	—	96	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	210	50	211	—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	479	—	480	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	251	50	252	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	148	—	149	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	65	—	70	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	105	—	107	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	102	50	103	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	358	—	362	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	88	25	89
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	86	25	87
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	40	29	45
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	60	32	62
Τρίμηνον Γαλλίας	129	—	129	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	80	32	85
Ὄψεως Γαλλίας	130	—	130	25

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

13 **13**
Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.
Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.
13 **13**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ'.
Ὑπὸ
Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ
(*Ἐν Ἀθήναις, ὁδὸς Πινακωτῶν ἀριθ. 17*

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.
Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.
Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς Ἑστίας καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε του Ἐξωτερικοῦ.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος..

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ :

ΤΑ ΑΓΙΑ ΠΑΘΗ ΚΑΙ Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ἤτοι ὅλαι αἱ Ἀκολουθίαι τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, Ὄρθρου, Λειτουργίας, καὶ τῆς Δευτέρας Ἀναστάσεως, μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς θείας Μεταλήψεως ἐν τέλει.

Ἅπασαι πλήρεις πρὸς χρῆσιν τῶν φιλακολούθων καὶ παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ.

Τιμᾶται δεδεμένον δραχ. 3

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη·

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφ ἑτο νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταὐτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπῆτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΑΡΤΙ

Τὰ τεύχη 19ον, 20όν, 21ον καὶ 22ον καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁ

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἐπλήρωσε ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ ὅλον σύγγραμμα ἀποτελεῖται ἐξ 174 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐκ σελίδων ἐν ὅλῳ 2,800· διαιρεῖται δὲ εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καὶ περιέχει ἀπειραρίθμους νέας λέξεις, ἀθησαυρίστους εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα ἑλληνικὰ λεξικά. Ἔχει προσέτι καὶ τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐν αὐτῷ σημειώνεται ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης τῶν διχρόνων. Τοιουτοτρόπως τὸ Ἑλληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Γιάνναρη καθίσταται ἀπαραίτητον βοήθημα εἰς πάντα ἀνεξαιρέτως λόγιον, διδάσκαλον, σπουδαστήν, μαθητὴν τοῦ Γυμνασίου, φοιτητήν, κλπ. κλπ., εἰς πάντα δικηγόρον, δικαστήν, ἔμπορον, βιομήχανον καὶ ἐν γένει εἰς πάντα ἐγγράμματον, καθήμενον ἐν τῷ γραφείῳ του καὶ μελετῶντα ἢ γράφοντα.

Ἕκαστον σῶμα τιμᾶται ἄδετον φρ. 15, δεδεμένον 20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη, παρ' οὗ δύναται νὰ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος, ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 14 ΤΟΜΟΣ Α'

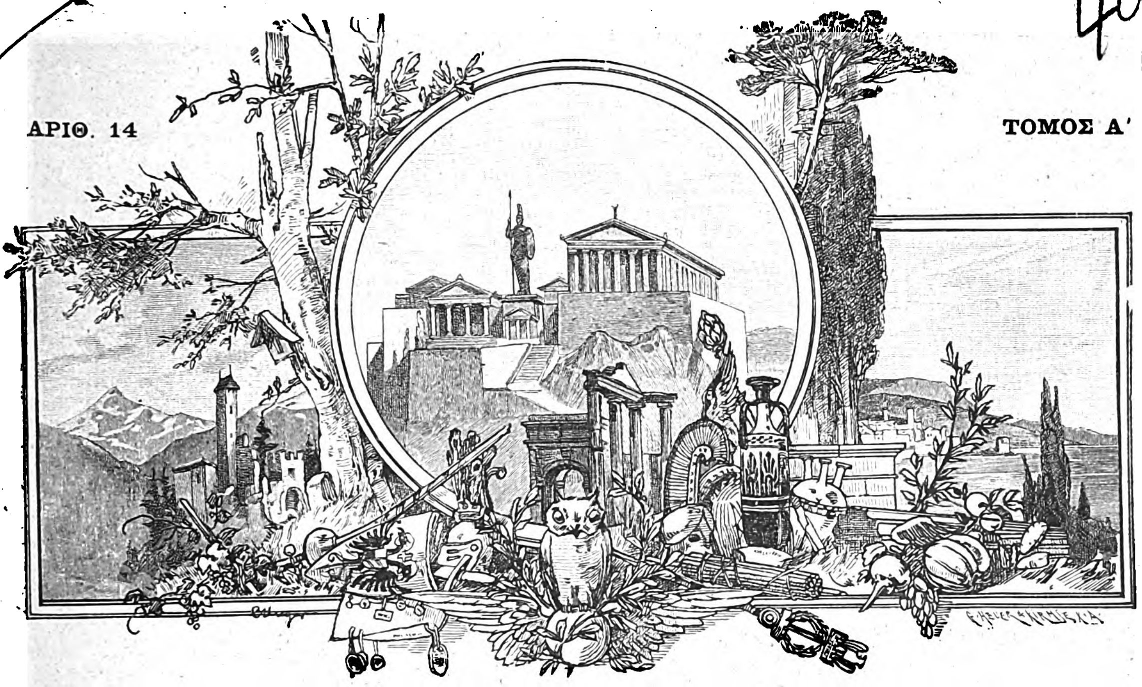

FOREIGN BODL: LIBR PERIODICAL

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καί χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ.	8 —	ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.		20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΖΟΥΛΙΑ, **Δέφτερος πλίκος,** ὑπὸ Ψυχάρη.
ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΙΣ ΕΝ ΡΩΜῌ ὑπὸ Σ. Π.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ἀκούσιος ὑπνωτιστής, παράδοξοι κύνες, Πρωτότυπον κληροδότημα, Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀγγλίας, Μεταξὺ συνταξειδιωτῶν, Εὐτυχία μνηστῆρος, Παιγνιῶδες σχεδίασμα.**
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ: Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ, ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.
ΣΕΛΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ, ὑπὸ Ceorges Bourdon.
ΧΡΟΝΙΚΑ — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὀθωμανὸς παίζων σαντοῦρι. — Ὀθωμανὸς πωλῶν μουχαλεμπί. — Πρωϊνὴ ἁρματοδρομία, (εἰκὼν Α. Βίρουτζ Κοβάλτσκυ). — **Παιγνιῶδες σχεδίασμα.**

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΥΩΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΕΥΧΗ

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἠγγέλθη καὶ ἄρχεται ὅσον οὔπω ἡ ἔκδοσις χρησιμωτάτου περιοδικοῦ δημοσιεύματος, ἀποβλέποντος εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἱστορικῶν γνώσεων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν τελείαν μόρφωσιν παντὸς φιλομαθοῦς. Ἡ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ θὰ δημοσιεύσῃ κατὰ σειρὰν διάφορα ἔργα ἐπιφανῶν συγγραφέων, ἀναγόμενα εἴτε εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν ἑκάστου ἔθνους, εἴτε εἰς μεμονωμένα ἐπίσημα ἱστορικὰ γεγονότα, ἄρχεται δὲ διὰ τῆς δραματικωτάτης **Ἱστορίας τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπαναστάσεως** τοῦ διασήμου **Γκιζῶ.**

Ὡς ἐκ τῆς ὑπαρχούσης παρ' ἡμῖν ἐπαισθητῆς ἐλλείψεως τοιούτων διδακτικῶν δημοσιευμάτων ἡ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ εἶναι ὁμολογουμένως ἀξία πάσης συστάσεως καὶ ἐνθαρρύνσεως.

Ἡ ἔκδοσις γενήσεται μετὰ πολλῆς τυπογραφικῆς φιλοκαλίας κατὰ τεύχη ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ἐκδιδόμενα δὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ τιμώμενα **λεπτὰ 25.**

Τὸ πρῶτον τεῦχος ἐκδοθήσεται τὴν 15 Ἀπριλίου.

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθυντέα πρὸς τὰ Καταστήματα **«Παλιγγενεσίας»** εἰς Ἀθήνας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὸ θωρηκτὸν «Ὕδρα» ἀποπλέει προσεχῶς ἐκ Γαλλίας καὶ περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου ἀφικνεῖται εἰς Πειραιᾶ.

— Τὴν προσεχῆ Δευτέραν ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Δ. Αἰγινήτης θὰ ὁμιλήσῃ περὶ Κοσμογονίας ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην προσεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ οἱ ὁμοφρονοῦντες τῇ Κυβερνήσει βουλευταὶ εἰς σύσκεψιν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

— Παρεπιδημεῖ ἐνταῦθα ὁ διευθυντὴς τοῦ ὁμωνύμου μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου κ. Στέφανος Ράλλης.

— Ὁ ἰατρὸς κ. Ι. Φ. Λιμπρίτης εἰς μνημόσυνον τῆς ἀποθανούσης μονογενοῦς κόρης του ἐδήλωσε πρὸς τὸ Συμβούλιον τοῦ Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου, ὅτι θὰ προσφέρῃ κατ' ἔτος χιλιόδραχμον δωρεὰν εἰς μίαν τῶν ἀριστευουσῶν ὀρφανῶν τοῦ Καταστήματος.

— Καὶ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, πρωταγωνιστοῦντος τοῦ κ. Παντοπούλου, ἐδόθησαν ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τέσσαρες ἑλληνικαὶ κωμῳδίαι.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐξεδόθη τοῦ **Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ** τὸ 49 φυλλάδιον περιέχον ἄρθρα *Ἀφροδίτη-Ἀχρὰς* καὶ διπλοῦν πίνακα *Ἀφρικανῶν βίος.*

Εὑρετήριον τῶν οὐσιωδῶν περιεχομένων ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως,* συνταχθὲν ὑπὸ Ἠλία Λιακοπούλου, δωρηθὲν δὲ τῷ Δημοσίῳ, δαπάνῃ καὶ ὠφελείᾳ τοῦ ὁποίου ἐτυπώθη. Παράρτημα Α' διὰ τὸ ἔτος 1890. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ Τυπογραφείου καὶ Λιθογραφείου 1891. 8ον σελ. 32. Τιμᾶται λ. 50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν. Γ. Β. Καλάβρυτα. Τὸ φύλλον στέλλεται τακτικώτατα. Ἂν δὲν τὸ λαμβάνετε πταίει τὸ ταχυδρομεῖον. Σημειώσατε τὰ δύο ἀπωλεσθέντα φύλλα νὰ τὰ ἀποστείλωμεν ἐκ νέου πρὸς χάριν σας.

κ. Π. Α. Βῶλον. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φωτογραφίας καὶ τὰς σχετικὰς σημειώσεις. Τοιαῦται ἀποστολαὶ εἶνε λίαν εὐπρόσδεκτοι. Τὰς στέλλομεν ἀμέσως πρὸς ἐκτέλεσιν, καὶ ἀναμένομεν ἄλλας.

κ. κ. Ἀδ. Κολάσση, Μασσαλίαν. Θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὰ ληφθέντα 80 φρ.

Mrs Paston Aberdeen. Ἐνεγράφητε μέχρι 31 Ἰουνίου ἐντολῇ τοῦ ἐν Λειψίᾳ κ. Harrassowitz.

κ. Ν. Τ. Ἀστακόν. Μεθ' ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν, ἣν ἔχομεν νὰ σᾶς φανῶμεν χρήσιμοι, ἀδυνατοῦμεν νὰ δώσωμεν ἀπάντησιν προτρεπτικὴν ἢ ἀποτρεπτικὴν καὶ ν' ἀναλάβωμεν τὴν ἐκ ταύτης εὐθύνην. Τὸ 3ον φύλλον στέλλομεν.

κ. Τ. Ἐνταῦθα. Τὸ σταλὲν δημῶδες εἶνε ἤδη γνωστὸν καὶ δημοσιευμένον μέ τινας παραλλαγάς. Εὐχαριστοῦμεν.

Φιλοπρ. Σύλλ. Ἀγχίελον. Ἐλήφθησαν παρὰ τῶν κ. κ. Βλ. τὰ σταλέντα 10 φρ.

κ. Δ. Λ. Ἐνταῦθα. Ἐνεγράφητε.

κ. Λ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. κ. Δ. Ι. Μ. καὶ Γρ. Ξ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν.

κ. Λ. Θ. Κωνστ. Ὡς βλέπετε εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ἀκόμη δὲν ἐξεδόθη τὸ βιβλίον. Θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν ἐντολήν σας. Ὁ κ. Β. ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ τὸ πληρώσῃ; Πρό τινων ἡμερῶν ἠρνήθη νὰ δώσῃ τὰ 7 φρ. διότι δὲν εἶχεν ἐντολήν.

Digitized by Google

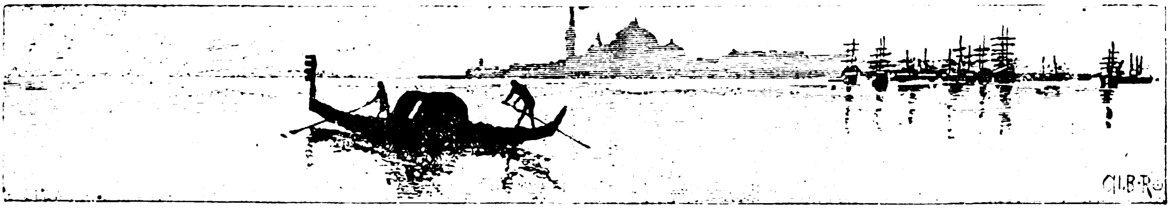

Ζουλια

ΔΕΦΤΕΡΟΣ ΠΛΙΚΟΣ (1)

Καλέ μου Ψυχάρη.

Πῆγες στὴν ἐξοχὴ κι ἀπόμεινα στὸ Παρίσι δίχως φίλο. Τί δὲ μὲ γράφεις ; Τὸ παράκαμες πιά. Περίεργη ἀῤῥώστια ποῦ τὴν ἔχεις! τὴ λὲς ἀγραφιὰ καὶ γελᾷς. Κάλλια, ἀντὶς νὰ τῆς βρῇς ὄνομα, νὰ τῆς ἔβρισκες γιατρικό. Τόμους ἀλάκερους μᾶς κατεβάζεις κι ἅμα εἶναι νὰ γράψῃς γράμμα, ἡ πέννα σου ξερὴ καὶ τὸ καλαμάρι σου γεμάτο ἄμμο. Ἔννοια σου, καλέμου. Μαζί σου θὰ θυμώσω ; Καὶ δὲ σὲ ξέρω ; Ποῦ προφταίνεις ἐσὺ νὰ μὲ γράψῃς ; Ποῦ σ' ἀφίνουν ἡσυχία ; Εἶμαι βέβαιος ποῦ στὴν Πόλη καὶ στὴν Ἀθήνα, μάλιστα στὴν Πόλη, ὅλα τὰ περιοδικά, ὅλες οἱ φημερίδες, ὅλα τὰ τυπογραφεῖα θὰ σὲ ζητοῦν κάτι νὰ τοὺς δώσῃς. Μὴ βλέπῃς ποῦ σὲ βρίζουν· εἶναι ἀλήθεια ποῦ σὲ βρίζουν, ἀδερφέ μου, μὰ σὲ διαβάζουν κι ὅλας. Τί φτειάνεις ἐκεῖ κάτω ; Τἄβαλες πάλε μὲ κανένα δάσκαλο ; Σοῦ βγῆκε πάλε στὴ μέση τὸ Χατζιδουλάκι τοῦ Κόντου, ἢ ξετρύπωσε ἄξαφνα κανένα ἄγνωστο Νεροποντίκι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὶς λάσπες ; Καμιὰ φορὰ μοῦ στέλνουν καὶ μένα οἱ βρεκεκεξιάρηδες κάτι φυλλάδες ποῦ σὲ χτυποῦν. Ἐγὼ τοὺς τὸ εἶπα· δὲ μ' ἀρέσουν ἀφτά. Νὰ κοπιάζῃς μέρα νύχτα γιὰ μᾶς καὶ νὰ σὲ λὲν τέτοιες ἀηδίες. δὲν ταιριάζει κ' εἶναι ντροπή. Ἐσὺ ὅμως, τὸ ξέρω, μήτε τὰ προσέχεις μήτε γυρίζεις νὰ διῇς. Τραβᾷς ἴσια τὸ δρόμο σου, σὰ νὰ μὴν εἶταν οἱ δασκάλοι στὸν κόσμο. Θὰ μελετᾷς πάλε κανένα βιβλίο ποῦ θὰ μᾶς ἀραδιάσῃς μὲ τὴ σειρά τους γενικά, ἀπρόσωπα ζητήματα τῆς ἐπιστήμης. Ἔχεις ἄδικο, Ψυχάρη. Μὴ χολοσκάνῃς τοὺς δασκάλους, ἀποκρίσου τους καὶ μιὰ φορά. Πᾶρτους ἕναν ἕναν, πὲς πιὰ καὶ τὄνομά τους, δεῖξε στὸν Πέτρο ποῦ μιλεῖ γιὰ ὅσα μήτε εἶδε στὄνειρό του, δεῖξε στὸν Πάβλο ποῦ εἶναι σοφιστὴς καὶ μὲ πονηριὰ παιδιακήσια καμώνεται πῶς εἶπες ἐκεῖνα ποῦ δὲ λές, μέτρησε τὰ λάθη του νὰ χαμηλώσῃ τὴ μύτη, βάλε μέσα προσωπικότητες καὶ βρισιές. Ἔτσι χαίρουνται τουλάχιστο οἱ δασκάλοι. Ἀφτὰ μόνο γυρέβουν. Ἀκόμη δὲν τὸ κατάλαβες ; Τί ἀθῶος ποῦ εἶσαι ! Ἐσὺ μήτε ξέρεις τὄνομά τους.

Μὴν κάθεσαι ὅλο καὶ σπουδάζῃς. Ἄχ! καημένε μου Ψυχάρη, ἄφησε πιὰ καὶ σὺ τὶς μεγάλες τὶς δουλειές, τὴ γλῶσσα καὶ τὴ γλωσσολογία. Θέλεις νὰ σὲ πῶ τὴν ἀλήθεια ; Δὲν ἀξίζουν ὅλα ἀφτά· ἕνα πρᾶμα μόνο ἀξίζει· ἡ μικρούτσικη, ἡ λίγη μας ἡ ζωή. Πολὺ καλήτερα ἀπὸ μένα στὸ ξήγησε, εἶναι τώρα χρόνια καὶ χρόνια, ὁ γέρος μας ὁ Ἀριστοτέλης. Νὰ νοιώθῃς πῶς νοιώθεις καὶ νὰ συλλογιέσαι πῶς συλλογιέσαι, ἀφτὸ εἶναι ζωή. Πόνεσε, βασανίσου, δὲν πειράζει· τουλάχιστο ζῇς. Τί εἶναι ἡ ἐφτυχία ; Μιὰ ἐνέργεια. Φτάνει κάτι νὰ κάμνῃς, κάτι νὰ νοιώθῃς, κάτι νὰ συλλογιέσαι καὶ νὰ ξέρῃς πῶς συλλογιέσαι καὶ πῶς νοιώθεις· τότες ἔζησες, σώνει. Ἐκεῖ ποῦ πιὰ δὲν εἶναι ἐνέργεια καμιά, ἐκεῖ ποῦ σὲ κατάντησαν ὅλα ἀδιάφορα, ποῦ γιὰ τίποτις δὲ σὲ μέλει, ἐκεῖ μὴ γυρέβῃς τὸν παράδεισο, ἂν καὶ φαίνεται παράδεισος νὰ μὴν ἔχῃς ἔννοιες, πίκρες καὶ καημούς. Κάλλια τὴν κόλαση παρὰ τέτοια παράδεισο. Δύσκολο, φίλε μου, νὰ ζῇ μόνη, ἔρημη ἡ ψυχή· πῶς θέλεις τότες νὰ ἐνεργήσῃ, νὰ μπῇ σὲ δουλειά, νἀγαπήσῃ ἢ νὰ μισήσῃ ; Δὲν ἄκουσες τί λέει ὁ γέρος : «Μονώτῃ μὲν οὖν χαλεπὸς ὁ βίος· οὐ γὰρ ῥᾴδιον καθ' αὑτὸν ἐνεργεῖν συνεχῶς, μεθ' ἑτέρων δὲ καὶ πρὸς ἄλλους ῥᾷον.»

Ἴσως ἐκείνη τὴν ὥρα εἶταν καὶ κεῖνος μόνος.

Ζῆσε, καλέ μου, καὶ σύ· μὴ διαβάζῃς πάντα βιβλία· προσπάθησε νὰ διαβάσῃς λιγάκι καὶ μέσα στὴν καρδιά μας τί γράφει. Μὴν κλειδώνεσαι στὴ βιβλιοθήκη σου ὁλημερίς. Ἔβγα ὄξω, νὰ πάρῃς τὴν ἀναπνοή σου. Πές μας τὰ πάθη ποῦ πονοῦμε, κουβέντιασε μὲ τὴν ψυχή μας, μὴν πολεμᾷς ὅλο νὰ καταπείσῃς τὸ νοῦ μας. Ψυχὴ ἔχουμε· ὁ νοῦς σὰ νὰ μᾶς λείπῃ ἀκόμη. Ἂς κάμουν τὸ ἴδιο κ' οἱ δασκάλοι. Ἂς ἀφήσουν τὸν Κόντο κι ἂς κοιτάξουν τὴ ζωή. Δὲ μὲ βλέπεις ἐμένα ; Ἐσύ, φίλε μου, ξέρεις τί ἔπαθα καὶ τί εἶδα. Κι ὡς τόσο τίποτις δὲ λυποῦμαι. Οἱ ὧρες ἐκεῖνες εἶταν οἱ μόνες ὧρες τῆς ζωῆς μου.

Δὲν εἴμουν καὶ γὼ μιὰ φορὰ σὰν καὶ σένα ; Μὲ γνώρισες παιδὶ καὶ μὲ θυμᾶσαι. Ὁρμητικός, γενναῖος – κ' ἕνα φιλότιμο ! Φιλότιμο ῥωμαΐικο, τί θὲς παραπάνω ; Νὰ μὴ μὲ ξεπεράσῃ κανένας, παντοῦ νὰ φανῶ πρῶτος στὴν τέχνη καὶ στὴν ἐπιστήμη, κάτι νὰ εἶμαι, νἀκουστῇ τὄνομά μου.

(1) Ἴδε σελ. 177.

Τὸ κεφάλι μου καζάνι· ἔβ αζαν ἰδέες μέσα ποιὰ νὰ πρωτοβγῇ! Καὶ δόστου βιβλία, μελέτη, γραψίματα, φωτιά. Τόσα χρόνια μάζωνα, ἔγραφα, διάβαζα. Καὶ τώρα!...

Διὲς ἐδωπέρα στὸ σπιτάκι ποῦ νοίκιασα κοντὰ κοντὰ στὸ Παρίσι, διὲς τί ἥσυχος ποῦ εἶμαι. Τὸ παραθύρι μου εἶναι ἀνοιχτὸ καὶ κοιτάζω ποῦ καὶ ποῦ τὸ περιβόλι, γιατὶ ἔχω καὶ περιβόλι. Τἀγέρι τὸ χαδεφτικὸ ποῦ φυσᾷ μέσα στὰ λουλούδια καὶ ποῦ παίζει μαζὶ μὲ τὰ φύλλα, εἶναι ἡ μόνη μου χαρά. Τί γλυκειὰ ποῦ εἶναι ἡ μυρωδιά του! Ἐδῶ ποῦ κάθουμαι εἶναι ἴσκιος καὶ μιὰ ὁλόδροση ζέστη γέμισε τὴν κάμερή μου. Τὸ πράσινο τὸ χορτάρι, οἱ τριανταφυλλιὲς κ' οἱ μηλιές, τὸ πουλὶ ποῦ πηδᾷ καὶ κάμνει σκαλοπάτι τὸ κλαδί, ὁ ἥλιος καὶ τὸ καλοκαίρι, ἀφτὰ μ' ἀρέσουν κι ἀφτὰ ξέρω τώρα. Ἀφτὰ μ' ἔμαθαν τί εἶναι ἡ ζωή· ἀφτὰ εἶναι ἡ ζωή· ἡ ζωή μου εἶταν ἀφτά. Μοῦ θυμίζουν τὰ παλιὰ τὰ χρόνια καὶ γιὰ τοῦτο τἀγαπῶ. Ἀφτὰ μ' ἀπόμειναν κι ἄλλο τίποτις δὲν ἔχω. Σὰ νἄδειασε ὁ κόσμος μὲ μιᾶς. Ὁ τοῖχος τοῦ περιβολιοῦ μου εἶναι χαμηλὸς καὶ βλέπω πέρα πέρα κάμπους καὶ πρασινάδες. Ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πάνω μοιάζει σὰ γαλανὴ πεδιάδα ποῦ κοιμᾶται. Δὲ γυρέβω νὰ μάθω ἂν εἶναι πουθενὰ κανένας πλανήτης στὸν οὐρανὸ καλήτερος ἀπὸ τὸ δικόμας Δὲ γυρέβω νὰ μάθω ἂν ὑπάρχει πουθενὰ καμιὰ αἰώνια πρασινάδα. Ἔρημος ὁ κάμπος γιὰ μένα κι ὁ οὐρανὸς ἐρημιά. Ξέρω ποῦ ἡ ἀγάπη πουθενὰ πιὰ δὲ θὰ καρπώσῃ.

Ὅλα, φίλεμου, σὰν ὄνειρο μὲ φαίνουνται, ὅλα σὰν παραμύθι. Ἡ τώρα νὰ χαλάσῃ ὁ οὐρανὸς καὶ νὰ καταστραφοῦν οἱ κάμποι, ἢ χρόνια ἀκόμη νὰ βαστάξουν, τὸ ἴδιο δὲν εἶναι; Πάντα μιὰ μέρα θὰ χαθοῦν. Καὶ δὲν ἀξίζει νὰ κοπιάζῃς. Τὸ χέρι νὰ κουνήσω, ἕνα βῆμα νὰ κάμω, νὰ πάρω χαρτὶ καὶ νὰ γράψω,ὅλα μ' ἔρχουνται σὰν παραμύθι. Δὲν εἴμαστε ὅλοιμας σὰν παραμύθια; Γεννήθηκες, ἔζησες, πέθανες. Καὶ τί βγαίνει;

Κάθουμαι στὴ φωλιάμου καὶ συλλογιοῦμαι. Τόσο μὲ φτάνει. Ἐδῶ κρότο δὲν ἀκούς, παρὰ τὰ δέντρα ποῦ ψιθυρίζουν. Καὶ κοντὰ κοντά, μόλις μισὴ ὥρα διάστημα, τρέχει, φωνάζει, βράζει τὸ Παρίσι. Πηγαίνω καὶ γὼ κάποτες νὰ διῶ, τρέχω μὲ τοὺς ἄλλους, καὶ μάνη μάνη γυρίζω πάλε σπίτι μὲ τὸ βαποράκι ποῦ κατεβαίνει τὸν ποταμό. Τέτοια κ' ἡ ζωή μου. Ἔρχουμαι ἀπὸ τὰ πανηγύρια κι ἀπὸ τὶς χαρὲς καὶ νά ποῦ βρέθηκα μὲ μιᾶς ὁλομόναχος στὴν ἔρημη τὴ σπηλιά.

Κατοικοῦσα παλάτι λαμπρό· τὸ εἶχα χτίσει ὁ ἴδιος. Ἔβαλα μέσα πλούτη καὶ θησαβρούς, ἔβαλα χρυσὲς ἐλπίδες καὶ μάνταλο χρυσό. Ἔβαλα μέσα ὅ τι εἶχα. Δὲν εἴτανε μάρμαρο τὸ παλάτι, οὔτε σίδερο οὔτε ξύλο. Οἱ κάμαρες, οἱ σκάλες, τὰ ντουβάρια, τὰ πατώματα καὶ τὰ ταβάνια εἶταν ψυχή, μιὰ ψυχὴ ποῦ τὰ γέμιζε ὅλα. Εἶχα φτειάξει τὸ βασιλικόμου τὸ παλάτι μὲ τὴν ψυχή της. Ἄξαφνα γκρέμησε τὸ παλάτι καὶ τώρα εἶναι ἀπέραντη ἡ μοναξιὰ γύρω γύρω. Τί νὰ παραπονεθῶ; Δὲν παραπονιοῦμαι. Τί φοβοῦμαι; Κανένα μεγαλήτερο κακό; Δὲν μπορεῖ πιὰ τίποτις νὰ μὲ τύχῃ. Ἔπαθα τώρα τὸ πιὸ φοβερὸ δυστύχημα τῆς ζωῆς μου καὶ ξέρω ποιὸ εἶναι. Δὲ βασανίζουμαι· δὲν τυραννιοῦμαι. Εἶμαι ἥσυχος κι ἀπελπισμένος.

Ἔπρεπε νὰ γίνῃ, ἀφοῦ τὴν ἀγαποῦσα.

Μὴ μὲ λὲς ὅμως, τώρα ποῦ ἔγινε, τώρα ποῦ τὸ θέλησα, ποῦ τὄκαμα ὁ ἴδιος, μὴ μὲ λὲς πῶς τὸ μετάνοιωσα καὶ ποῦ γιὰ τοῦτο εἶμαι ἀπελπισμένος. Ἐγὼ φταίω ποῦ ἔγραψα ἀφτὴ τὴ λέξη· ἄλλη δὲ βρίσκω καὶ γιὰ νὰ μὲ καταλάβῃς, ἔπρεπε καμιὰ ἄλλη. Ἀπελπισμένη καρδιὰ εἶναι ἡ καρδιὰ ἐκεινοῦ ποῦ τὸ πάθος, κανένα τρομερό, ἄγριο πάθος τοῦ μανίζει τὰ σωθικά του. Λὲς πῶς ἔχει μέσα του φωτιὰ καὶ θέλει νὰ ξεσπάσῃ, σὰν τὸ πυρωμένο τὸ βουνό, ποῦ τὸ τρώει καὶ τὸ δαιμονίζει μιὰ φλόγα, ὥσπου νὰ βγῇ ὄξω, νὰ χυθῇ, γιατὶ πρέπει νὰ ξεθυμάνῃ, γιατὶ καὶ ὁ ἀπελπισμένος ἄλλη ἐλπίδα δὲν ἔχει νὰ γλυτώσῃ, παρὰ νὰ σπείρῃ ὄλεθρο καὶ χαμό, ἀφοῦ στὸ βόθρο τῆς ψυχῆς του θρέφει τὴν κόλαση ποῦ θὰ τὸν πνίξῃ. Εἶμαι καὶ γὼ δίχως ἐλπίδα· μὰ κοίταξε τὸ βουνό, ὄχι ὅταν ἀστραποβολᾷ καὶ μουγγρίζει, διέστο ὅταν πέρασαν αἰῶνες κ' ἡσύχασε πιά. Ἔσβησε τὸ καμίνι· λίγο λίγο στρώθηκε καὶ πάλωσε τὸ χῶμα· ἡ τρύπα ἡ ἀναμμένη ποῦ βροντοῦσε, ἔκαμε πάτο βαθιὰ κάτω στὴ γὴς καὶ δὲ σαλέβει. Σώπασαν ὅλα. Ἀπὸ τὰ σύννεφα ἀπάνω πέφτουν πέφτουν οἱ βροχὲς κάθε μέρα. Ἀνεβαίνουν τὰ νερὰ καὶ ξαπλώνουνται σιγὰ σιγὰ σὰ γαλήνη. Ἡ λύπη ἡ δική μου μοιάζει μὲ τὴ λίμνη ποῦ κοιμᾶται μέσα στὸ βουνό, μακριά, στὴ μοναξιά, παραιτημένη, ποῦ ἀνέμοι κι ἀνεμοζάλες δὲν τὴν κοιλοῦνε. Μήτε χόρτο μήτε λουλούδι στὴν ἄκοη της δὲν φυτρώνει· γύρω γύρω, σὰ στεφάνι, ἴσια μὲ τὴν κορφὴ τοῦ βουνοῦ, βγῆκαν τὰ κυπαρίσσια καὶ σκεπάζουν τὸν οὐρανό. Εἶναι ἀτάραχη καὶ κρύα· εἶναι μάβρη ἡ θωριά της. Τὰ κύματά της δὲν ἀφρίζουν καὶ θλίψη παντοτεινὴ φωλιάζει μέσα στὸν ἴσκιο ποῦ τὴ γεμίζει. Ποτὲς ὁ ἥλιος δὲ θὰ τὴν παρηγορήσῃ.

Παρηγοριὰ δὲν ἔχει ἡ ζωή μου, μὰ ὁ πόνος δὲ μὲ τρελλαίνει, δὲ χτυπῶ τὰ στήθια μου, δὲ φωνάζω. Μιὰ στιγμή, ἕνα δέφτερο τῆς στιγμῆς, νόμισα καὶ γὼ πῶς θὰ χάσω τὰ λογικά μου· δὲν εἴμουν ὅμως ποτὲς σὰν τὸ καμίνι ἐκεῖνο· εἴμουν πάντοτες σὰν τὴ λίμνη. Μήτε ἀπελπισμὸ ξέρω μήτε ἀπελπισιά· πῶς νὰ στὸ πῶ; Εἶναι πιὸ μεγάλο τὸ κακόμου καὶ γιατρεμὸ δὲν ἔχει. Εἶνε ἀνελπισιά.

Ἐσὺ ποῦ πολεμᾷς μὲ τοὺς δασκάλους, ἐσένα

Digitized by Google

πού οἱ δασκάλοι σὲ πολεμοῦν, τὸ στομάχι σου εἶναι γερὸ κι ἀπὸ τέτοια δὲ νοιώθεις. Μήτε ἀπελπισιὰ μήτε ἀνελπισιὰ δὲ σοῦ ἦρθε ποτές σου καὶ γιὰ τοῦτο καμιὰ φορὰ ἀπορεῖς μ' ὅσα σοῦ γράφω, ἢ δίνεις στὰ λόγια μου ἕνα νόημα ποῦ δὲν ἔχουν, ποῦ δὲν μπορεῖ νἄχουν. Ἄλλος εἶναι ὁ καημός μου Ναί! εἶναι ἀλήθεια· παντρέφτηκε, τὸν πῆρε· ναί! εἶναι ἀλήθεια ποῦ συχνὰ μὲ φαίνεται σὰ νἄγινε ποτάμι ἡ ψυχή μου, σὰ νὰ βράχηκε ἀπὸ τὰ κλάματα. Ναί! μὰ μὴ λὲς πῶς εἶναι ζούλια. Ἡ ζούλια, φίλε μου, εἶναι μιὰ καταχνιὰ ποῦ κυλιέσαι μέσα της δίχως νὰ βλέπῃς πιὰ τί σοῦ γίνεται, ποῦ κάθε ὥρα φοβᾶσαι, ποῦ τρέμεις νὰ μάθῃς κι ὅλο γυρέβεις νὰ μάθῃς, ποῦ δὲ θέλεις μάτι νὰ Τὴν κοιτάξῃ κι ἀνέμου φυσιματιὰ νὰ Τὴν ἀγγίξῃ, ποῦ σὲ πιάνει φρίκη μήπως σὲ ξεχάσῃ μιὰ στιγμή, ποῦ ἡσυχία δὲ βρίσκεις, γιατὶ ξέρεις πῶς ἡ ζωὴ εἶναι λίγη, γιατὶ εἶναι ἀπέραντος ὁ πόθος τῆς ψυχῆς καὶ δὲ χορταίνει, γιατὶ ὅλα μᾶς ἀποχαιρετοῦν, ὅλα ἕνα ἕνα μᾶς ἀφίνουν, ἐκεῖ ποῦ τὰ ζητοῦμε αἰώνια ὅλα, γιατὶ ἅμα σὲ πῇ μιὰ γυναῖκα πῶς σ' ἀγαπᾷ καὶ τὴν ἀγαπήσῃς ἐσὺ μὲ τὸ χτύπημα τῆς καρδιάς σου, ἄρχισε ἡ μεγάλη ταραχή, ξεφυτρώνουν οἱ ὑποψίες, σκιάζεσαι μὲ τὸ παραμικρό, μὲ τὸ πιὸ ἀσήμαντο πρᾶμα, δὲν μπορεῖς νὰ γλυτώσῃς ἀπὸ τὸν καημό, ὄχι τάχατις πῶς τὴν ἔχεις ἄπιστη ἐκείνη, ὄχι πῶς ἀλήθεια σὲ γελᾷ, μὰ γυρέβεις μιὰ ἀγάπη ποῦ ὁ κόσμος δὲ θὰ στὴ δώσῃ, μιὰ ἀτέλειωτη ἀγάπη, μιὰ ἀγάπη ἀκέρια καὶ παντοτεινή, ποῦ σύννεφο δὲν τὴν εἶδε, ποῦ τίποτις δὲν τὴ λιγοστέβει, μιὰ ἀγάπη ποῦ κάθε λογισμὸς εἶναι δικός σου, ποῦ μήτε ἡ ὀμορφιὰ τοὐρανοῦ μήτε τῆς ἄνοιξης τὰ χάδια δὲν εἶναι ἄξια νὰ μαγέψουν τὴ μονάκριβη κόρη, νὰ τῆς βάλουν, ἂς εἶναι καὶ μιὰ στιγμή, ἄλλη ἰδέα στὸ νοῦ της, ἄλλη χαρά, ξένη χαρὰ στὴν ψυχή της, μιὰ ἀγάπη ποῦ, θέλει δὲ θέλει, νὰ μὴν μπορέσῃ νὰ σὲ γελάσῃ καὶ μ' ἀφτὸ τὸ φύλλο ποῦ παίζει καὶ μὲ τὸ φῶς ἀφτὸ ποῦ λούζει τὸ πρόσωπό της, μιὰ ἀγάπη ποῦ πρέπει νὰ εἶναι ὅλη μόνο γιὰ σένα, νὰ τὴ βαστᾷς, νὰ τὴ φυλάῃς πλάγι σου κάθε ὥρα, σὰν τὸ φιλάργερο ποῦ κρύφτει τὸ μάλαμά του, γιὰ νὰ μὴν τὸ λερώσῃ κι ὁ ἥλιος ὁ ἴδιος.

Ἐγὼ ἔχασα τὸ θησαβρό μου καὶ δὲ θὰ τὸν ξαναβρῶ. Δὲν μπορῶ μήτε νὰ τὸν κρύφτω μήτε νὰ ζουλέβω. Ναί! θέλησα καὶ γὼ ἀγάπη παντοτεινή, μοναδικὴ καὶ γεμάτη. Ξέρω ὅμως, ἔμαθα τώρα πῶς δὲν εἴτανε γιὰ μένα. Δὲ μὲ γέλασε, δὲ μὲ εἶπε, ἐκείνη τὴ βραδιά, πῶς μ' ἀγαποῦσε. Τί νὰ φοβηθῶ; Γιὰ νὰ φοβᾶσαι, πρέπει ἢ νὰ σ' ἀγαπᾷ ἢ τουλάχιστο νὰ στὸ λέῃ. Τέτοια τύχη δὲν τὴν εἶχα· δὲν ἄκουσα ψεφτιὰ ἀπὸ τὸ στόμα της νὰ βγῇ! Κλαίω τώρα μοναχός μου. Ὁ πόνος μου εἶναι πικρός· εἶναι ἡ ψυχὴ πληγωμένη. Μὰ δὲν τὸ συλλογίστηκα μήτε νὰ γδικηθῶ μήτε νὰ σκοτώσω. Μὴ σὲ μέλῃ. Ὀθέλλος δὲν εἶμαι καὶ δὲ θὰ γίνω.

Ὀθέλλος! Γιατί μὲ μιλεῖς ὅλο γιὰ τὸν Ὀθέλλο; Σὲ φαίνεται καὶ τόσο ζουλιάρης ὁ Ὀθέλλος; Νὰ σὲ πῶ, δὲν τὸν ἔχω γιὰ πολὺ ζουλιάρη. Ὁ ζουλιάρης, κι ἀπὸ παιδὶ θὰ τὸν καταλάβῃς πῶς εἶναι ζουλιάρης. Ἐκεῖνος ἀπαρχῆς δὲ ζουλέβει καὶ στὸ τέλος πάει ἡ ζούλια· δὲν τοῦ ἀπόμεινε ὑποψία καμιά. Εἶταν περαστικὸ τὸ κακότου. Γιὰ νὰ κορώσῃ, ἔπρεπε νἄρθῃ ἕνας τρίτος νὰ τοῦ βάλῃ λόγια. Ἔπειτα, τί θέλεις; Εἶναι καὶ παντρεμένος. Τὴν ἀγάπη του ἢ τὴν τιμή του φοβᾶται νὰ χάσῃ; Ἂν εἶναι φιλότιμο, τί μᾶς πειράζει ἐμᾶς; Ὁ ἴδιος σὲ λέει πῶς μῖσος δὲν ἔχει καὶ ποῦ φρόντισε μόνο νὰ πεθάνῃ ἔντιμος. Μὴν κοιτάζῃς ποῦ κατεβάζει μιὰ φορὰ τῆς Δεσδεμόνας καὶ κάτι βρώμικα λόγια—ἐμεῖς τουλάχιστο τὰ δασκαλέψαμε, γιατὶ ἐκεῖ ποῦ μιλεῖ ἐγγλέζικα ὁ ποιητής, βάλαμε λέξες ἀρχαῖες· μὴν κοιτάζῃς ποῦ εἶνε σὰν τὸ μπακίρι ἡ θωριά του. Μάβρος δὲν εἶναι. Εἶναι λόρδος καὶ δὲν τὸ σηκώνει ἡ ἀφεντιά του νὰ δώσῃ ἡ μιλέντη σὲ κανένα μορφονιὸ μαντίλι δικότου. Ἀχ! ἐκεῖνο τὸ μαντίλι! Νὰ μὴν εἶταν τὸ μαντίλι, δὲ θὰ εἶταν κ' ἡ ζούλια. Τὰ φέρνει ὅλα ἕνα περιστατικὸ ποῦ μποροῦσε καὶ νὰ μὴν ὑπάρξῃ· δὲν τὰ φέρνει τὸ πρόσωπο. Ἐμεῖς τὰ περιστατικὰ τὰ φτειάνουμε μόνοι μας, μὲ τὴν ψυχή μας, τὰ φέρνουμε, δὲ μᾶς φέρνουνε· φτάνει νἀκούσουμε μιὰ λέξη κι ἀνάφτουμε. Ἐκεῖνος μὲ μιᾶς δὲ γίνεται θεριό· ὁ ἄγγλος θέλει ὥρα νὰ θυμώσῃ· πρέπει πρῶτα νὰ τὸ συλλογιστῇ. Γραικικὸ αἷμα δὲν ἔχει. Νὰ μὴ σὲ πειράξῃ ὁ λόγος μου, ἐσὺ ποῦ ταίριαξες, στὴν Ἀκρόπολη ἀπάνω, τὸ Σαικσπεῖρο μὲ τοὺς Ἀρχαίους, μὰ τὸ κάτω κάτω ὁ Σαικσπεῖρος εἶναι καὶ ξένος. Τί θὰ τὸν κάμουμε ἐμεῖς; Μπορεῖ στὴ Λόντρα νὰ εἶναι ἔτσι τὰ πράματα καὶ νὰ θέλῃ Γιάγο ὁ ζουλιάρης. Μὰ τί λὲς καὶ σύ; Ὅτι κι ἂν εἶναι ἡ καρδιά μας, μικρὴ μεγάλη, καλὴ κακή, δὲν τὸ νομίζεις πιὸ σωστὸ γιὰ τὴν ὥρα, νὰ μεταφράζουμε στὴ γλῶσσα μας τὴν καρδιὰ τὴ δική μας παρὰ τῶν ἀλλωνῶν τὴν καρδιά; Ἐμεῖς ζουλέβουμε μοναχοί μας· δὲν ἔχουμε ἀνάγκη τοὺς Γιάγους, κι ἂν ἔρχουνταν κανένας Γιάγος νὰ μᾶς πῇ τίποτις, πρῶτα πρῶτα θὰ παίρναμε ὑποψία καὶ θὰ ζουλέβαμε γιὰ τὸ Γιάγο τὸν ἴδιο, μὴν κάτι τρέχῃ. Ἡ ἀγάπη μας γίνεται μέσα μας Γιάγος.

Μήτε τρικυμιὰ μήτε θόρυβος κανένας μὲ ταράζει μήτε κανένα μῖσος μὲ θερίζει. Ἀξεδιάλυτη λύπη, ποῦ μὲ περεχύνει τὴν ψυχή, μ' ἔρχεται ὅταν τὴ συλλογιοῦμαι. Πόσο τὴν ἀγαπῶ! Δὲν τὴ θυμᾶσαι τὴ Μοιρίτα μὲ τὰ μάβρα της τὰ μαλλιά, μὲ τὰ ἥσυχα τὰ μάτια, μὲ τὸ σοβαρό, τὸ γλυκὸ πρόσωπό της, μὲ τἄθωα της τὰ χείλια, τὴ μελαχρινή, τὴ σιγαλοπερπάτητη κόρη; Τί ἀμη-

χάνεφτη, τί ἀπονήρεφτη ποῦ εἶταν. τί οὐράνια καλοσύνη ποῦ τὴν εἶχε! Καὶ τὴν ὥρα ἐκείνη ποῦ ὅλα μὲ τὰ εἶπε, ἤξερε ἀκόμη νὰ μαλακώσῃ, νὰ χαδέψῃ τὸν πόνο μου τρυφερά. Πάντα τὸ βλέπω ἐκεῖνο τὸ νησί, τὸ νησί μας ἐκεῖ κάτω, ποῦ μυρίζει μὲ τὶς γαζίες καὶ ποῦ λαμποκοπᾷ μὲ τὸν ἥλιο. Δὲ θὰ μὲ πάῃ, δὲ θὰ μὲ φέρῃ πιὰ στὴν Πρίγκηπο τὸ βαπόρι; Δὲ θἀνεβῶ πάλε στὸν Ἅη Γιώργη; Ἄχ! φίλε μου, πέντε χρόνια ποῦ δὲν τὴν εἶδα τὴ Μοιρίτα. Νὰ μὴν τὴν ξαναδιῶ καὶ ποτές μου! Ἴσως κάλλια ποῦ ζῶ, ἴσως κάλλια νὰ μὴν πεθάνω, γιὰ νὰ γίνῃ κιἀφτὸ καμιὰ μέρα.

Κάθεται πλάγιμου ἡ Μοιρίτα, ὅταν καθίσω, περπατεῖ μαζίμου, ὅταν περπατῶ. Ἡ Μοιρίτα, παντοῦ ἡ Μοιρίτα. Κάποτες μὲ φαίνεται σὰ νὰ μὴν εἶμαι πιὰ τίποτις ἐγώ, σὰ νὰ μὴν ὑπάρχω ὁ ἴδιος, σὰ νὰ εἶταν ὅλο μέσα μου ἐκείνη, σὰ νἄγινε νοῦς μου, αἷμα μου, κόκκαλό μου καὶ ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου. Ἕνα λόγο νὰ πῶ ἀκούω τὴ φωνή της, ἕνα κούνημα νὰ κάμω εἶναι κούνημά της, νὰ γυρίσω νὰ διῶ, μὲ τὰ μάτια της βλέπω. Δὲ ζῶ, ζῇ ἐκείνη. Μιὰ στιγμὴ νὰ φύγῃ, νὰ μὴν τὴν ἔχω μέσα μου σὰν ποῦ τὴν ἔχω, μιὰ στιγμὴ νὰ τὴν ξεχάσω, εἶναι σὰ νὰ ξεχνιούμουν ὁ ἴδιος. Καμιὰ φορά, ὅταν πᾶν κ'ἔρχουνται οἱ λογισμοί, ὅταν περνᾷ ἡ μέρα καὶ δὲν μπορῶ ἄλλο νὰ θυμηθῶ παρὰ τὴν ὥρα ἐκείνη ποῦ τὴν ἀποχαιρέτησα, ὅταν τὴ βλέπω ποῦ μ' ἀποχαιρετᾷ καὶ δὲ μοῦ βγαίνει ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τὴν καρδιὰ κι ἀπὸ τὸ νοῦ, τότες μὲ φαίνεται πῶς πάλε μ' ἀφίνει καὶ μὲ μιᾶς θολοσκεπάζεται ὁ κόσμος... Τὸ νοιώθω πῶς τὴν ἀγαπῶ σὰν καὶ πρῶτα καὶ τὸ νοιώθω πῶς εἶναι ἀδύνατο νὰ κάμω χωρὶς τὴ Μοιρίτα.

Ἄδικα μὲ μαλλώνεις· μὲ λυπᾶσαι ποῦ πονῶ καὶ μὲ λὲς πῶς ἐγὼ φταίω, πῶς δὲν ἔπρεπε νὰ φύγω, πῶς εἶταν πιὸ φρόνιμο νὰ τὴν πάρω γυναῖκα. Ξέρω γιατί μὲ μιλεῖς ἔτσι· στὰ χάλια ποῦ βρίσκουμαι, μέσα στὴν ἀσάλεφτη θλίψη ποῦ μὲ πλακώνει, στοχάζεσαι καὶ σὺ πῶς ὅτι κι ἂν εἶταν, πιὸ δυστυχισμένος, πιὸ κακοῤῥίζικος δὲ θὰ εἴμουν παρὰ τώρα. Κατάλαβες, φίλε μου, ἂν καὶ χωρατέβω μαζί σου καὶ γελῶ, ἂν καὶ σοῦ γράφω πῶς ἀγαπῶ τὸ καλοκαίρι, γιατὶ μὲ θυμίζει τὰ χρόνια τὰ παλιά, ἢ πῶς μ' ἀρέσουν ἀκόμη τὰ λουλούδια, γιατὶ μὲ θυμίζουν τὴ μυρωδιά της, κατάλαβες ποῦ τέτοια χαρά, χαρὰ δὲν εἶναι καὶ ποῦ χάθηκε, ποῦ πάει ἡ ζωή μου. Σὲ βεβαιώνω πῶς δὲν μποροῦσα νὰ μείνω, ἂν καὶ τὸ τραβοῦσε ἡ καμένη μου ἡ καρδιά. Δὲ γίνουνταν ἀλλιῶς. Στὴ θέση μου θἄκαμνες τὸ ἴδιο καὶ σὺ καὶ κάθε ἄλλος

Μὴ θυμώνῃς μαζί της· ἐκείνη δὲ φταίει. Μὴν τὴν κατηγορῇς, μὴν τὴ λὲς ἄπιστη. Εἶσαι φίλος μου, γνωρίζεις τὸ βάσανόμου καὶ γιὰ τοῦτο τὴν κατακρίνεις καὶ δὲν μπορεῖς νὰ τῆς τὸ συχωρέσῃς. Ἂν τὴν ἄκουγες, ἂν τὴν ἔβλεπες, θἄλλαζες ἰδέα. Ὄχι! ἀδερφέ μου, πίστεψέ με, δὲ θἄμνισκες, δὲ θὰ τὴν τυραννοῦσες — καὶ δὲ θὰ τυραννιούσουν ὁ ἴδιος! Μήτε θὰ θύμωνες, καλέ μου· δικαίωμα δὲν εἶχες. Μιὰ στιγμή, ταράχτηκα καὶ γώ, πῆγα νὰ ζουλέψω, γιατὶ θαῤῥοῦσα τότες πῶς μ' ἀγαποῦσε καὶ μ' ἔκρυφτε κάτι. Νόμισα πῶς μὲ γελοῦσε, τὴν ὥρα ἐκείνη ποῦ δίχως νὰ μὲ προσμένῃ τὴν ἀπάντησα ἐκεῖ ἀπάνω στὸν Ἅη Γιώργη, μπροστὰ στὸ μοναστήρι, καὶ τὴν εἶδα νὰ κάθεται συλλογισμένη, νὰ διαβάζῃ ἕνα γράμμα καὶ νὰ κλαίῃ. Ποιανοῦ εἶταν τὸ γράμμα; τί εἶταν τὰ κλάματα; Ἀμέσως ἔννοιωσα πῶς εἶταν κάτι,— κάτ ιποῦδὲν ἤξερα. Δὲν εἶχε τὴ συνηθισμένη της τὴν ὄψη· ὁ τρόπος της μὲ φάνηκε παράξενος καὶ πήγαινα - ὁ δύστυχος!—νὰ τρέξω νὰ τῆς πάρω βιαστικὰ τὸ γράμμα ἀπὸ τὰ χέρια. Πόσο χαίρουμαι τώρα ποῦ δὲν τὄκαμα. Γιατί νὰ μ' ἔρθῃ ὑποψία πῶς γύρεβε τάχατις κάτι νὰ μὲ κρύψῃ; Ἡ καημένη! Σκυμμένο εἶταν τὸ πρόσωπο της, λυπητερὰ κοίταζε κάτω στὸ χῶμα καὶ δὲ μ' ἔβλεπε. Ἅμα βρέθηκα κοντά της, σηκώθηκε.

«—Ἀχ! Πάλμο μου ἐσὺ εἶσαι; Ἔλα, ἔλα νὰ σὲ μιλήσω. Καλὰ ποῦ ἔρχεσαι! Ἔλα νὰ σὲ δείξω ἕνα γράμμα ποῦ μ' ἔφεραν τὸ πρωΐ, σήμερα τὸ πρωΐ. Δὲν ξέρω τί μοῦ γίνεται. Ἔχω ζάλη. Δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ διαβάσω ἀφτὸ τὸ γράμμα. Ἄσκημα ἔκαμα ποῦ τὸ διάβασα καὶ θέλω νὰ μὲ μαλλώσῃς. Ἀχ! Πάλμο, νὰ λυπηθῇς τὴν κακόμοιρή σου τὴ Μοιρίτα!»

Μὲ τἄλεγε μ' ἕναν τρόπο ποῦ μὲ ῥαγίζει τὴν καρδιά, μόνο ποῦ τὸ θυμοῦμαι. Ἄρχιζαν πάλε νὰ βρέχουνται τὰ μάγουλά της. Πῶς νὰ τὴν ἀφήσω νὰ κλαίῃ, Ὁ μεγαλήτερός μου ὁ καημὸς εἶταν ὁ καημός της. Ἤθελα νὰ μοιάζῃ ἡ ζωή της μὲ τὴν ἥσυχη τὴν ἀκρογιαλιὰ ποῦ κοιμᾶται μέσα στὰ λιμάνια. Προσπαθοῦσα νὰ στρώσω καὶ τὸν ἄμμο, νὰ μαλακώσω καὶ τὸ χῶμα. Μήπως μποροῦσα νὰ τὴ βλέπω πικραμένη, φαρμακωμένη, καὶ νὰ μὴν τῆς γλυκάνω τὴν ψυχὴ μ' ἕνα λόγο; Πρέπει νὰ τῆς ἔπεσε κανένα δυσκολονίκητο κακό, γιὰ νὰ κλαίῃ, ἐκείνη ποῦ εἶταν ἥμερη πάντα, χαρούμενη καὶ συμαζωμένη. Τί εἶχε τὸ παιδί μου, τί τοὔτυχε καὶ δὲ μ' ἔδειχτε πιὰ σὰν καὶ πρῶτα τὸ σοβαρότου, τὸ γλυκοσυλλογισμένο πρόσωπό του ποῦ χαμογελοῦσε; Φοβήθηκα καὶ καρδιοχτυποῦσα. Μ' ἔδωσε τὸ γράμμα καὶ δὲ θέλησα νὰ τὸ διαβάσω, νὰ μὴ θαῤῥῇ πῶς δὲν τὴν πιστέβω· ἐκείνη νὰ μὲ πῇ τί εἶχε μέσα. Μὲ κοίταξε καὶ μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι κι ἀνεβήκαμε λιγάκι καὶ πήγαμε νὰ καθίσουμε ἐκεῖ ἀπάνω, στὴ θάλασσα μπροστά.

Καθίσαμε στὴν ἴδια θέση ποῦ τὴν εἶχα φιλημένη πρώτη φορά. Ἔλεγε σὲ δυὸ ὧρες νὰ βραδυάσῃ κι ἀργοποροῦσε. Ἄστραφτε τὸ καλοκαίρι. Ἀπὸ τὸν Ἅη Γεώργη, ψηλά, βλέπαμε λίγο παρέκει τὸν κατήφορο μὲ τὶς πεφκιὲς ἴσια μὲ τὸ γιαλό, καὶ πέρα πέρα τὰ κύματα ποῦ γυάλιζαν

Digitized by Google

καὶ φωτοβολοῦσαν. Ὁ ἥλιος μὲ τὶς ἀχτῖδες του τὰ περεχοῦσε, τὰ γέμιζε φλόγες, τἄκαμνε πυρκαϊά· λὲς πῶς ἔπεφτε νὰ ξαπλωθῇ στὸ πέλαγος ἀπάνω καὶ πῶς τὸ πέλαγος εἶχε γίνῃ κανένας ἥλιος γιγαντωμένος. Λαμποκοποῦσαν καὶ τότες τὰ νερά· τὰ συχνοτηρούσαμε καὶ τότες. Εἶταν πιὰ ἀῤῥαβωνιστικιά μου. Ἀπὸ μικρὴ τὴν ἀγαποῦσα· τὴν ἤθελα ἀπὸ μικρή. Εἴμουν ἀγώρι, τὸ θυμᾶσαι, καὶ σὲ μιλοῦσα γιὰ τὴ Μοιρίτα. Ἅμα ἔγινα ἄντρας, πῆγα νὰ τὴ ζητήσω. Ἕνα χρόνο ἀλάκερο—τί χρονιὰ εἶταν ἐκείνη! — ἔζησα . . . ὄχι! δὲν ἔζησα, μὲ φαίνουνταν πῶς ἄλλαζε ἡ ζωή μου· ξάνοιγε κάθε μέρα, ξεσκεπάζουνταν κάθε μέρα παραπάνω ἡ ὀμορφιὰ κ' ἡ ψυχή της· κάθε μέρα στὴν καρδιά μου ἔννοιωθα, σὰν τὴν ἀβγή, ἀγάπη καινούρια νὰ χαράζῃ. Εἶταν ἡ Μοιρίτα δική μου· τί δὲν κατώρθωνα, τί δὲν μποροῦσα νὰ καταφέρω γιὰ μιὰ τέτοια κόρη! Γιὰ χατίρι της μόνο ἔλεγα νὰ γίνω μεγάλος καὶ δόξα νὰ κερδίσω. Ἐκείνη εἶταν ὁ σκοπός μου, εἶταν ἐνέργεια κ' ὕπαρξή μου. Ἡ Μοιρίτα μ' ἄκουγε μὲ πόθο, μὲ χαρά, γύρεβε ὅλο νὰ καθίσῃ μαζί μου, ἤθελε πάντα νὰ τῆς λέω πόσο τὴν ἀγαποῦσα. Ἡ ἄτυχη ἡ Μοιρίτα! Νόμιζε καὶ κείνη πῶς μ' ἀγαποῦσε. Ἀχ! τί μυστήριο εἶνε ἀφτό! Χωρὶς ἡ ἴδια νὰ τὸ ξέρῃ, ἄλλονα ἀγαποῦσε, ὄχι ἐμένα. Γιὰ νὰ φανῇ, γιὰ νὰ τὸ μάθῃ, γιὰ νὰ τὸ μάθω, ἔπρεπε νἄρθῃ τίποτις ξαφνικὰ νὰ μᾶς φέρῃ τὴν ἀλήθεια. Ἐκεῖ ποῦ κάθεσαι τὴ νύχτα καὶ γράφεις, καὶ περνοῦν οἱ ὧρες καὶ τὸ ξεχνᾷς, καὶ χαίρεσαι τὴν ἡσυχία καὶ θαῤῥεῖς πῶς θὰ τελειώσῃς προτοῦ νὰ ξημερώσῃ, ἄξαφνα, στὴ μοναξιά, ἀρχίζουν τὰ πουλιὰ νὰ κελαηδοῦν καὶ βλέπεις τὸ σκοτάδι ποῦ ἀσπρίζει. Σὰν τὸ πουλάκι καμιὰ φορὰ ἔρχεται ἕνας λόγος καὶ βγαίνει τὸ φῶς. Ἔτσι καὶ γώ, ἐκεῖνο τὸ βράδυ, τὰ κατάλαβα ὅλα μὲ μιᾶς, τὰ κατάλαβα πρὶν καταλάβῃ κι ἀφτὴ ἡ Μοιρίτα, τὰ κατάλαβα στὴν παινεμένη τὴ θέσῃ ποῦ ξάνοιξε πρῶτα ἡ ζωή μου.

Μιλούσαμε σιγὰ σιγὰ καὶ κοιτάζαμε τὸ γιαλό. Δὲν ἔκλαιγε πιά. Καὶ τὸ γλυκό της, τὸ σοβαρό της πρόσωπο μέ μάγεβε ποῦ τὸ θωροῦσα, μὲ καταπράϋνε τὴν καρδιά. Λέγαμε καὶ ξαναλέγαμε πάντα τὰ ἴδια.

«—Ὄχι! ὄχι! Μὴν πῇς τέτοια λέξῃ, μὴν πῇς πῶς τὸν ἀγαπῶ. Δὲ θέλω νὰ τὸν ἀγαπῶ, δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀγαπῶ. Ἐσὺ ἔχεις τὸ λόγο μου· ἐσένα θὰ πάρω. Λυποῦμαι ποῦ διάβασα τὸ γράμμα καὶ ντρέπουμαι τώρα. Ἀχ! γιατί νὰ στὸ δώσω; Μὰ μπορῶ καὶ νὰ σὲ κρύψω τίποτις; Ἐσὺ εἶσαι φίλος μου, ναί! ὁ καλήτερός μου φίλος εἶσαι σύ· ἀπὸ παιδὶ σὲ γνωρίζω καὶ σ' ἀγαπῶ· ἔχω θάῤῥος, ἔχω ἐμπιστοσύνη μαζί σου καὶ γιὰ τοῦτο ἔτρεξα ἀμέσως νὰ σὲ δείξω καὶ τὸ γράμμα καὶ τὰ κλάματά μου. Δὲν ξέρω γιατί ἔκλαιγα· ζαλίστηκα κ' ἔκλαψα. Δὲ θέλω ὅμως νὰ μὲ λὲς πῶς τὸν ἀγαπῶ καὶ πῶς τὸ κατάλαβα τώρα ποῦ τὸ γράφει ἐκεῖνος. Θυμᾶσαι ποῦ μόλις τὸν ἔβλεπα· δὲ μὲ μίλησε στὴ ζωή του· ἔφεβγε, τραβιοῦνταν καὶ μήτε συλλογίζουμουν πῶς μποροῦσε νὰ μ' ἀγαπήσῃ... Ὄχι! Πάλμο, δὲ θέλω καὶ δὲν πρέπει. Εἶναι δική σου ἡ Μοιρίτα. Δὲ θέλω πιὰ νἀκούσω μήτε τ' ὄνομά του. Ἔκλαψα, γιατὶ λέει πῶς εἶναι δυστυχισμένος, πῶς τὸν πῆρε ὁ καημός, καὶ φοβήθηκα μήπως ἐγὼ φταίω, μήπως τοῦ ἔδωσα ἀφορμή — καὶ δὲν ταιριάζει. Μὰ πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ εἶμαι ἡ αἰτία, ἀφοῦ μήτε τὸν κοίταξα μήτε τοῦ εἶπα ποτές μου δυὸ λόγια; Δὲ γίνεται νὰ πεθάνῃ γιὰ μένα κι οὔτε μπορῶ νὰ τὸ πιστέψω. Νὰ τὰ ξεχάσουμε ἀφτά, νὰ τὰ ξεχάσῃς ὅπως καὶ γὼ θὰ τὰ ξεχάσω. Μὴ μὲ παρακαλῇς νὰ σ' ἀφήσω. Δὲν μπορεῖ νὰ σ' ἀφήσω. Φέβγει ἐκεῖνος καὶ μ' ἀφίνει, καὶ μᾶς ἀφίνει, καὶ μὲ τὸ γράφει ὁ ἴδιος. Τί ἄλλο γυρέβεις; Ἔτσι ὅλα πάλε καλά, σιάζουνται ὅλα καὶ μνίσκουμε ἥσυχοι οἱ δυό μας. Διὲς τί ἥσυχη ποῦ εἶμαι. Πέρασε τώρα. Μὴν τὸ συλλογιέσαι. Μιλῶ μαζί σου, σὰ νὰ μιλοῦσα μοναχή μου. Εἶχα λίγη ζάλη· μὰ δὲν εἶναι τίποτις. Πάλμο, μὴ φοβᾶσαι. Νὰ μὲ πάρῃς, νὰ μ' ἀγαπᾷς, νὰ μ' ἔχῃς σὰν παιδί σου.»

Τέτοια μ' ἔλεγε ἡ Μοιρίτα κ' ἕνας ἀπέραντος πόνος λίγο λίγο, σὰν τὸ νερὸ ποῦ σταλάζει, μὲ γέμιζε, μ' ἔπνιγε τὴν καρδιά. Ὄχι! δὲ φοβοῦμουν! Τί νὰ φοβηθῶ; Τάθωο τὸ κορίτσι! Ἀλήθεια εἶναι! Μ' ἔδειξε τὸ γράμμα. Δὲν τῆς ἦρθε στὸ νοῦ πῶς μποροῦσε κάτι νὰ μὲ κρύψῃ, δὲ στοχάστηκε πῶς ἡ ἀγάπη, ἄδικα ἢ ὄχι, τρομάζει μὲ τὸ παραμικρό· δὲν εἶπε μέσα της, ὅταν ἔλαβε τὸ γράμμα. «Θὰ λυπηθῇ ἢ δὲ θὰ λυπηθῇ νὰ τοῦ τὸ δώσω;» Τὸ διάβασε, δίχως νὰ τὸ ξεσκίσῃ, τὸ φύλαξε ὡς τὸ βράδυ· δὲν τῆς εἶταν ἀδιάφορο τὸ γράμμα. Καὶ δὲν ἔφτανε τόσο μόνο; Ἐγὼ ποῦ τὴν ἀγαποῦσα, ποῦ τὴν ἤθελα ὅλη γιὰ μένα, πῶς νὰ μείνω, πῶς νὰ χαρῶ μισὴ τὴν ἐφτυχία μαζί της; Καὶ δὲν τὄβλεπα πῶς τὸ νόμιζε χρέος της νὰ μὲ πάρῃ; πῶς ἡ καρδιά της πολεμοῦσε καὶ πονοῦσε; Ἡ καλή μου, ἡ καημένη μου ἡ Μοιρίτα! Δὲν ἔφταιγε ἐκείνη. Ἔτσι τὸ εἶχε φέρει ἡ τύχη. Ὁ Παβλῆς τὴν ἀγαποῦσε χρόνια καὶ χρόνια· δὲν τολμοῦσε νὰ τὴ ζητήσῃ, γιατὶ εἴτανε φτωχὸς καὶ δὲν ἤθελαν οἱ γονιοί της. Σὲ μᾶς εἶναι, βλέπεις, πάντα οἱ ἴδιες ἱστορίες. Ὅταν ἔμαθε πῶς παντρέβεται, δὲν ξαναφάνηκε πιὰ στὸ σπίτι. Ὁ δύστυχος, μοναχός του τρώγουνταν καὶ δέρνουνταν καὶ κανενὸς δὲν ἔδειχτε τὸ βάσανό του. Εἶχε ἀποφασίσει νὰ ξενιτεφτῇ. «Ξέρω, τῆς ἔγραφε, ποῦ τὸν ἀγαπᾷς· κάθε μέρα τὸ λέει ὁ κόσμος καὶ τἀκούω. Νὰ ζήσῃς, νὰ ζήσῃς χρόνια μαζί του· νὰ χαρῇς τὰ λαμπρά σου τὰ νιάτα. Εἶναι καλός, εἶναι γενναῖος, καὶ τὸν ἀγαπῶ, ποῦ σὲ διάλεξε ἐσένα, ποῦ θὰ φροντίσῃ πάντα γιὰ σένα ποῦ θὰ εἶναι πάντα μὲ σένα. Ἐγὼ φέβγω, φέβγω

Digitized by Google

μακριά. Τί σὲ πειράζει τώρα νὰ στὸ πῶ; Δὲν μπορῶ πιὰ κρυφὸ νὰ τὸ βαστάξω. Ἔπρεπε νὰ μάθῃς πῶς εἶναι κάπου στὴν ξένη γῆς ἕνας ποῦ λωλάθηκε γιὰ σένα· ἀχ! μὴ μὲ ῥωτᾷς τί θὰ γίνω.»

Βασίλεβε ὁ ἥλιος καὶ τὰ νερά, σὰν πληγωμένα, ἀντανακλοῦσαν ἐκεῖ κάτω τὸν κόκκινό του τὸ δίσκο. Ἔμοιαζε ἡ θάλασσα λυπημένη καὶ λίγο λίγο προχωροῦσε τὸ σκοτάδι νὰ τὴν πλακώσῃ· ὁ οὐρανὸς εἶχε θλίψη κ' ἡ καρδιάμου βαριοπονοῦσε. Γονάτισα μπροστάτης καὶ τῆς ἔπιασα τὸ χέρι καὶ τῆς εἶπα·

«— Μοιρίτα μου, ἐσὺ ζωή μου, μὴν τυραννιέσαι. Δὲν τὸ φταῖς ἐσὺ ποῦ πονῶ· τὸ φταίει ἡ ἀγάπη ποῦ σ' ἔχω. Μοιρίτα μου, παιδί μου, ναί! σὰν παιδί μου σ' ἀγαπῶ.»

Κι ἀπὸ τὰ μάβρα της, ἀπὸ τὰ γλυκά της τὰ μάτια, στὸ χέρι μου ἀπάνω, ἔπεσε ἕνα δάκρι. Καὶ ἤπια ἐκεῖνο τὸ δάκρυ καὶ τὄχω πάντα μέσα στὴν ψυχή μου.

Μιλοῦσε κ' ἔλεγε ἐκεῖνο τὸ δάκρι· «Πάει ὁ ἥλιος· πάει ἡ ἐλπίδα.»

Κατεβήκαμε μαζί. Περπατούσαμε πλάγι πλάγι σιγά, σὰ δυὸ φίλοι. Φτάξαμε σπίτι μὲ τὴ νύχτα. Τὸ πρωῒ πῆρα τὸ βαπόρι, ἀνέβηκα στὸ Σταβροδρόμι, ἔτρεξα στοῦ Παβλῆ. Εἶταν πιὰ φεβγάτος. Ἀμέσως πῆγα στὸ Γαλατᾶ, ποῦ μπαρκαρίζουνταν, καὶ τὸν ἔφερα πίσω. «Νὰ μὴ φύγῃς, νὰ μείνῃς!» Καὶ φιληθήκαμε καὶ σφιχταγκαλιαστήκαμε. Μίλησα ὁ ἴδιος τῆς μητέρας της καὶ τἄσιαξα ὅλα... Καὶ τὴν πῆρε καὶ τὸν πῆρε.

Γράφεμε, γράφεμε, καλέμου. Ἔχω ἀνάγκη νὰ μὲ γράφῃς. Ἔγινα σὰν τὸ νεκροθάφτη· ἔθαψα τὴ χαρά μου· ἔθαψα καὶ τὸν Πάλμο μαζί. Εἶμαι τριάντα χρονῶ παλληκάρι κι ὅλο μὲ φαίνεται πῶς μὲ πλάκωσαν τὰ γεράματα. Μὴ νομίζῃς ὅμως πῶς ἔβαλα στὸ νοῦ μου νὰ πεθάνω. Μακάρι νὰ εἶταν κι ἄλλη ζωή, γιὰ νὰ τὴ θυμοῦμαι. Ἡ παρηγοριά μου εἶναι ποῦ τὴ θυμοῦμαι. Κάποτες μ' ἔρχεται σὰ νὰ κατεβαίνω κάτω βαθιά, δὲν ξέρω ποῦ, καὶ δὲν μπορῶ νὰ σταθῶ· κι ὁ κατήφορος εἶναι μιὰ γλύκα, σὰ βελοῦδο μαλακός· στράφτει ὁ ἥλιος καὶ πλέω στὶς ἀχτῖδες του μέσα· ὅλα τὰ ξεχνῶ, βλέπω μόνο τὴ Μοιρίτα καὶ θαῤῥῶ πῶς βυθίζουμαι, ἀγάλια ἀγάλια, σὲ καμιὰ ἄβυσσο γεμάτη φῶς, θαῤῥῶ πῶς ξανοίγει μπροστά μου κανένας ἥσυχος, ὁλόφαιδρος τόπος, ἡλιολουσμένος, ποῦ δὲν πονεῖ ἡ καρδιά μου. Τότες πιὰ τίποτις δὲ συλλογιοῦμαι, τίποτις δὲ νοιώθω, δὲ ζῶ, θυμοῦμαι τὴ Μοιρίτα

Ἴσως ἔρθω καμιὰ ὥρα νὰ σὲ διῶ ἐκεῖ κάτω, νὰ διῶ καὶ λίγη θάλασσα. Τὴν ἀποθύμησα. Μὰ ξέρεις ποῦ δὲ μ' ἀρέσει καὶ πολὺ πολὺ νὰ σαλέβω. Εἶναι καὶ κάμποσο μακριά. Κάλλια νὰ μείνω ἐδῶ ποῦ καταστάλαξα. Γράψε με, στεῖλε με κανένα βιβλίο νόστιμο, μίλησέ με, τὰ θέλεις, καὶ γιὰ γλωσσολογία ἢ καὶ γιὰ γλῶσσα. Μὴ μὲ λὲς ὅμως νὰ μπῶ καὶ γὼ μέσα στὸ χορό, νὰ κάμω ἢ νὰ τυπώσω τίποτις, ἂς εἶναι κι ἀπὸ τὰ παλιά μου. Εἶχα καὶ γὼ πρῶτα δυὸ τρεῖς ἰδέες· ἴσως μποροῦσα κάτι νὰ κατορθώσω. Δὲ μὲ στρέγει πιά. Σταφίνω ἐσένα. Φαντάζεσαι, φίλε μου, ποῦ κατάντησα ἀφοῦ καὶ γιὰ τὴ γλῶσσα δὲ μὲ μέλει. Κάπου μ' ἔρχεται καὶ μένα νὰ τοὺς πῶ τίποτις, νὰ διασκεδάσῃς· ἔπειτα βαριοῦμαι. Πρέπει καμιὰ μέρα νὰ παρακαλέσῃς τὸν Κόντο, νὰ μᾶς βγάλῃ κανένα ῥομάντζο, νὰ διοῦμε ἡ γλῶσσα του τί ἀξίζει. Τί μᾶς πειράζει νὰ μάθουμε πῶς ὁ Κοραῆς βάζει ἕνα Μ ἐκεῖ ποῦ θέλει δυὸ ἢ πῶς βάζει δυὸ ἐκεῖ ποῦ θέλει ἕνα; Μὲ φαίνεται πῶς μήτε τοῦ Κόντου μήτε τοῦ Κοραῆ ἡ γλῶσσα, ἀληθινή, ζωντανὴ γλῶσσα δὲν εἶναι, γιατὶ ἐμεῖς, νομίζω, δὲ λέμε μήτε σεσαπημένος, μήτε σεσημμένος ἢ σεσηπώς, λέμε σαπίζω καὶ σαπισμένος· δὲ λέμε μήτε ὁ μήτε ἡ λέμβος· λέμε ἁπλὰ βάρκα· οἱ βρεκεκεξιάρηδες τὄχουν πῶς εἶναι ἰταλικὸ καὶ δὲν τὸ καταδέχουνται· ἐσὺ πάλε μ' ἔμαθες πῶ; εἶναι λατινικὸ καὶ τὄχουμε στὴ γλῶσσα μας κοντέβουν τώρα τουλάχιστο χίλια πεντακόσια χρόνια. Ἐγὼ ἔτσι τὸ συνηθίζω. Ἄκουσα μάλιστα ποῦ τὰ παιδιὰ στὸ σκολειὸ μιλοῦν κάθε τόσο γιὰ ὀνόματα πρώτης, δέφτερης ἢ τρίτης κλίσης· βλέπω ποῦ κάμνουν ἴσια ἴσια ἐκεῖνο ποῦ μ' ἔλεγες μιὰ φορά· ταίριαξαν τὴ λέξη μὲ τὴ γραμματικὴ τοῦ λαοῦ. Φυσικὸ εἶτανε νὰ γίνῃ τὸ πρᾶμα· ἔτσι βγαίνει καὶ ὁ τύπος ὀρθός. Οἱ καβγάδες τότες τί σημαίνουν καὶ τί μᾶς χρησιμέβουνε; Δυὸ λογιώτατοι, στὴν καθέδρα του ὁ καθένας, πολεμοῦν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλονα, ποιὸς θὰ νικήσῃ, κι ἀπὸ τὴ μιὰ καθέδρα στὴν ἄλλη, ψηλὰ ψηλὰ στὰ σύννεφα καὶ μακριὰ ἀποπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας, πετοῦν τὰ βιβλία ποῦ μήτε τὰ διαβάζει καὶ ποῦ μήτε τὰ εἶδε ὁ λαός. Ἀπὸ τὰ τέτοια τίποτις δὲ βγαίνει· ἀπὸ τὰ ῥομάντζα, ἀπὸ τοὺς στίχους, ἀπὸ τὸ θέατρο θὰ φανῇ ἂν εἶναι ἄξιο τὸ ἔθνος νὰ δείξῃ ποίηση καὶ φαντασία, νὰ κάμῃ καὶ φιλολογία δική του, — ὄχι ἀπὸ τὰς γλωσσικὰς παρατηρήσεις. Οἱ δασκάλοι ποῦ κατηγοροῦν τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ καὶ ποῦ μᾶς πουλοῦν τὴ δική τους, τί κατάφεραν ἴσια μὲ τώρα; Μᾶς ἔβγαλαν καὶ κανένα βιβλίο ποῦ νἄχῃ μέσα του λίγη ζωή; Χασμουριέσαι μόνο ποῦ τἀνοίγῃς. Ἐγὼ σὲ τέτοια ζητήματα δὲν ἀνακατώνουμαι πιά· μὰ μὲ φαίνεται, μὲ τὰ μικρά μου τὰ μυαλά, πῶς θὰ εἶταν καλὸ καὶ θὰ ταίριαζε νὰ μᾶς χάριζαν πρῶτα οἱ δασκάλοι κανένα παραμυθάκι μὲ μιὰ σταλιὰ φαντασία κ' ὕστερα νὰ μᾶς ἀνεβάζουν τὴ γλῶσσα τους ἴσια μὲ τὸν οὐρανό. Θὰ εἶταν ὁ πιὸ σωστὸς τρόπος νὰ μᾶς ἀπαντήσουν καὶ νὰ μᾶς δείξουν πῶς ἔχουμε ἄδικο. Οἱ βρυσιὲς δὲν ἀξίζουν· ἀπὸ τὶς βρυσιὲς βλέπεις τὴν ἀνημποριά τους. Ἐμεῖς τουλάχιστο μὲ τὴ γλῶσσα μας ξέρουμε καὶ μιλοῦμε γιὰ γραμματική· ξέρουμε ὅμως καὶ παραμύθια. Οἱ ἰ-

Digitized by Google

διοι λὲν τὴ γλῶσσα τους τεχνητὴ κ' ἔχουν πολὺ δίκιο· τεχνητή, ναί! μὰ ἐκεῖ ποῦ χρειάζεται λίγη τέχνη, ἡ καθαρέβουσα δὲν πιστέβω νὰ ταιριάζῃ· ἄτεχνη κι ἄτεκνη εἶναι γεννημένη.

Πές τα καμιὰ μέρα, σὰν ἀδειάσῃς, πὲς κι ἄλλα πολλά. Τί θέλεις ἐγὼ νὰ γράφω; Τάχατις γιὰ νὰ ξεχάσω; Γιὰ τοῦτο μοῦ τὸ παραγγέλνεις; Ἀχ! καημένε μου Ψυχάρη, δὲν ξεχνῶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ ξεχάσω. Καὶ δὲ θέλω νὰ ξεχάσω, γιατὶ ἀφτὸ μ' ἀπόμεινε τώρα. Ἡ χαρά μου εἶναι ποῦ τὴ θυμοῦμαι.

Νὰ ζήσῃς, καλέ μου, ποῦ στάθηκες τόσο πιστός μου φίλος καὶ ποῦ μ' ἀγαπᾷς. Σὲ γλυκοφιλῶ, ἀδερφέ μου. Ὁ Πάλμος».

Ἅμα διάβασα τὸ γράμμα, σηκώθηκα καὶ πῆρα τὸ σιδερόδρομο. Ὁ κακόμοιρος ὁ Πάλμος! Με μιλοῦσε γιὰ τὴ γλῶσσα, μὴν τύχῃ μὲ φανῇ πῶς ἀδιαφοροῦσε καὶ δὲ συλλογιοῦνταν παρὰ τὰ δικά του. Δὲ μ' ἄρεσε ὅμως τὸ γράμμα του, μάλιστα ἐκεῖ ποῦ ἔλεγε πῶς ἴσως εἶταν καλήτερο νὰ μὴν πεθάνῃ. Τὴν ἄλλη μέρα, τὸ βράδυ, εἴμουνα στὸ Παρίσι. Ἔτρεξα στὴν ἐξοχὴ ποῦ κάθουνταν ὁ Πάλμος. Ἡ νοικοκερὰ ἦρθε βιαστικὰ νὰ μ' ανταμώσῃ καὶ μὲ τὰ εἶπε ὅλα. Τὸ πρωῒ βγῆκε ὁ Πάλμος νὰ πάρῃ λουτρὸ στὸν ποταμό. Ἄξαφνα φαίνεται πῶς τὸν παράσυρε τὸ ῥέμα. Κολυμποῦσε καὶ προσπαθοῦσε νὰ ξεφύγῃ. Ἔπειτα ξάπλωσε τὰ χέρια καὶ πιὰ δὲν τὸν εἶδαν. Ὅταν ἔφεραν τὸ νεκρό του, ἔμοιαζε σὰν ἀποκοιμισμένος. Δὲν μποροῦσε κανένας νὰ πῇ ἂν πνίγηκε ἄθελα ἢ ὄχι. Εἶταν ἄξιος κολυμπιστής. Νόμιζαν πῶς ζαλίστηκε, γιατὶ εἶταν ἥλιος ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσε μὲ τὸ κῦμα, κ' ἔλεγαν πῶς θαμπώθηκε ἀπὸ τὸ φῶς καὶ δὲν ἔβλεπε, νὰ γλυτώσῃ. Ἐγὼ θαῤῥῶ πῶς ὁ θάνατος ἔχει μιὰ γλύκα μοναδικὴ ποῦ τραβᾷ τοὺς βαριοπονεμένους, καὶ πῶς δὲν τὸ βάσταξε τοῦ Πάλμου ἡ καρδιὰ νὰ πῇ σύρε τοῦ Χάρου, ὅταν ἔρχουνταν ὁ Χάρος νὰ τὸν πάρῃ στὴν ἀγκαλιά του.

Τέτοια, φίλε μου Δροσίνη, εἶχα σήμερα νὰ σὲ μηνήσω. Θλιβερὰ καὶ τὰ δυό. Ὁ Πάλμος κι ὁ Καυλῆς ἀγάπησαν τὸ ἴδιο· εἶχαν κ' οἱ δυό τους τὸν ἴδιο πόθο, ἤθελαν ἀχάλαστη τὴν ἀγάπη, παντοτεινὴ κι ἀλάκερη. Ὁ ἕνας σκότωσε, σκοτώθηκε ὁ ἄλλος. Ἡ ζούλια εἶναι ἕνας φόβος ποῦ σὲ πιάνει μήπως χάσῃς ἐκεῖνο ποῦ θαῤῥεῖς πῶς εἶναι δικό σου ἢ ποῦ τόντις εἶναι δικόσου· ἅμα τὄχασες, ἅμα δῇς πῶς πιὰ δικό σου δὲν εἶναι, πάει ἡ ζούλια κι ἀρχίζει ἄλλος καημός. Ἀφτὸ τὸν καημό, ὅπως θέλεις μπορεῖς νὰ τὸν πῇς, πότε ἀπελπισιά, πότε ἀνελπισιά, πότε θυμό, πότε πίκρα. Ὅποιος ὅμως ἀγάπησε μὲ τὰ σωστά του, τέλειωσε, πάει, δὲ θὰ ξαναγαπήσῃ. Νὰ λυπᾶσαι τὶς γυναῖκες· εἶναι καλὲς κι ἀνήξερες σὰν τὰ παιδάκια· γυρέβουμε νὰ μᾶς δώσουν πράματα ἀδύνατα, ποῦ τὰ θαῤῥοῦμε δυνατά. Τὸ νοιώθουν κάποτες καὶ πονοῦν. Ἐκεῖνες δὲ φταῖν καὶ δὲ φταῖμε μήτε μεῖς. Ἡ ἀγάπη, ὅπου περάσῃ, ἢ σπέρνει ἢ παίρνει ζωή. Τέτοιος νόμος τὴν κυβερνᾷ καὶ πάντα συντροφικὰ τρέχει πλάγι της ὁ Χάρος.

Τί νὰ σὲ πῶ τώρα καὶ γὼ νὰ τελειώσω; Πῶς σὲ ζουλέβω; Ὄχι, φίλτατε, δὲ σὲ ζουλέβω. Εἶναι ἀλήθεια, θὰ μ' ἄρεζε πολὺ νὰ κατάφερνα καὶ γὼ καμιὰ Ἀμαρυλλίδα σὰν τὴ δική σου, νἄκαμνα τοὺς στίχους ποῦ κάμνεις, νὰ σοῦ κάθιζα καμιὰ μέρα κανένα Γιὸ τῆς Ἀστραπῆς ἢ καμιὰ Λιογέννητη κόρη· εἶναι ἀλήθεια, μὲ καίει τὴν καρδιὰ ποῦ δὲν τὸ κατορθώνω· προσπαθῶ καὶ δὲν μπορῶ νὰ σὲ ξεπεράσω. Μὰ δὲν τὸ λέω ζούλια. Εἶναι φιλότιμο. Φιλοτιμιέται ὁ καθένας κάτι νὰ φανῇ καὶ νὰ βάλῃ κάτω τὸ γείτονά του. Κάπου κάπου χολοσκάνει ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ πιτύχῃ καὶ ποῦ τὸν ἄφησε πίσω ὁ γείτονας του. Ὅπως κι ἂν εἶναι, πολεμᾷ, ἱδρώνει καὶ κοπιάζει. Ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι. Ἴσως ὅμως εἶναι καλὸ νὰ μὴν τὸ παρακάμουμε κι ἀφτὸ στὴν Ἑλλάδα.

Ὁ *φίλος σου*
ΨΥΧΑΡΗΣ

Παρίσι, μῆνα Γεννάρη, 1891.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΙΣ ΕΝ ΡΩΜΗ[1]

Παράτασις διαμονῆς. — Μεταβολαὶ τῆς πόλεως. — Τί εἶναι ἡ Ῥώμη; — Ἡ Κεκομμένη Γέφυρα. — Πέραν τοῦ Τιβέρεως. — Οἰκογενειακαὶ τραγῳδίαι. — Αἱ ὑπερτιβέριοι γυναῖκες. — Ἡ Φαρνεζίνα - Ἰμπέρια. — Ἡ Φορναρίνα τοῦ Ῥαφαήλου.

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1887 διατρίψας διήμερον μόνον ἐν Ῥώμῃ ἔσπευδον ν' ἀπέλθω ἐκεῖθεν, ὅπως κατέλθω ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον εἰς τὴν ῥωμαντικὴν Νεάπολιν· δὲν ἠξεύρω διατί, ἀλλὰ βεβαίως πόθος στηριζόμενος ἐπὶ ἀορίστων αἰτίων ἐνεθάῤῥυνε τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην, ἡ καὶ ἄλλοτε ἐπίσκεψις τῆς *Αἰωνίας Πόλεως*, ἡ τότε ἐπὶ δεκαήμερον ἐν ἀνέσει γενομένη ἐπιθεώρησις τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Βατικανοῦ, διαδόσεις τινὲς περὶ ἐπικρατουσῶν τότε ἐν Ῥώμῃ μολυσματικῶν νόσων καὶ ὁ ἐντεῦθεν φόβος, ἔπειτα καὶ αἱ προτροπαὶ τοῦ δίκην βδέλλας προσκολληθέντος εἰς ἐμὲ φίλου Μ..., μὴ θέλοντος μὲν νὰ μείνῃ περαιτέρω ἐν Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐπιθυμοῦντος τὸν ἀποχωρισμόν μας, καὶ τέλος αἱ ἠριθμημέναι ἡμέραι τοῦ ταξειδίου μου καὶ... τοῦ βαλαντίου μου, ταῦτα πάντα συνέβαλλον εἰς τὴν ἀπόφασίν μου. Ἀπηρχόμην πρὸς ἀποχαιρετισμὸν τῆς φιλοξένου καὶ φιλικῆς οἰκογενείας τοῦ μαρκησίου καὶ καθηγητοῦ S..., ὅτε συναντήσας αὐτὸν τὸν καθηγητὴν καθ' ὁδὸν ἀνεκοίνωσα τὴν ἀπόφασίν μου. Ἔμεινεν ἔκπληκτος ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ ἀποφάσει μου, καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ μετα-

Digitized by Google

ΟΘΩΜΑΝΟΣ ΠΑΙΖΩΝ ΣΑΝΤΟΥΡΙ

ΟΘΩΜΑΝΟΣ ΠΩΛΩΝ ΜΟΥΧΑΛΕΜΠΙ

χειρίζεται πᾶσαν τὴν ῥητορικήν του καὶ πειστικήν του δεινότητα ὅπως μὲ μεταπείσῃ. «Μὰ αὐτὸ εἶνε τρέλλα, φίλε μου· εἶναι ἰδιοτροπία» μοὶ ἔλεγον ἐν τῇ ἡδυτάτῃ αὐτῶν ῥωμαϊκῇ προσφορᾷ αὐτός τε καὶ ἡ κυρία του, ἣν μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐπεσκέφθην· «ἀδύνατον ἄλλως τε, προσέθετον, νὰ ἴδετε πάντα τὰ ἀξιοθέατα τῆς πόλεώς μας· ἴδατε τὴν ὁδὸν δεῖνα; ἐπεσκέφθητε τὴν πλτεῖαν τάδε; Μείνατε καὶ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ σᾶς κάμω νὰ ἰδῆτε πολλὰ πράγματα, ἔλεγεν ὁ μαρκήσιος, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν θὰ μετανοήσητε!»

Ἑκὼν ἢ ἄκων, ἀγνοῶ, ἐπείσθην εἰς τὰς εὐγενεῖς παρακλήσεις καὶ τοὺς ἐξορκισμοὺς καὶ ἀπεφάσισα νὰ παρατείνω ἐπὶ τρεῖς ἔτι ἡμέρας τὴν ἐν Ῥώμῃ διατριβήν μου· μοὶ εἶχεν ὅμως κινηθῇ καὶ περιέργεια μεγάλη ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσι τοῦ φίλου μου περὶ ὅσων ἔμελλον νὰ ἴδω. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ αἱ νέαι προσδοκίαι μου καὶ αἱ ὑποσχέσεις του δὲν διεψεύσθησαν. Πολλὰ πράγματα ὁ ξένος οὔτε ἐν τῷ Βέδεκερ, οὔτε ἐν ἄλλῳ τινὶ ὁδηγῷ τῆς Ῥώμης εὑρίσκει· πρέπει νὰ εἶναι Ῥωμαῖος διὰ νὰ τὰ εἰξεύρῃ, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἔχῃ παρατείνῃ τὴν ἐν Ῥώμῃ διαμονήν του ἐπὶ πολὺ καὶ νὰ ἔχῃ ἱκανὴν γνωριμίαν πρὸς ἀνθρώπους καὶ βιβλία.

—

Ἡ Ῥώμη ὑπέστη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μεγίστας μεταβολὰς ὡς πρὸς τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὴν ῥυμοτομίαν, μεταβολὰς ἃς ἀπῄτει ἡ σκληρὰ ἀνάγκη τοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς νέας πρωτευούσης τῆς ἡνωμένης Ἰταλίας ἔν τισι διαμερίσμασιν αὐτῆς. Αἱ μεταβολαὶ αὗται ὑπῆρξαν ἀμείλικτοι, σχεδὸν ἐρημώσεις καὶ καταστροφαὶ παντὸς παλαιοῦ καὶ ἀπηρχαιωμένου. Κραυγὰς ἀπελπισίας καὶ διαμαρτυρήσεων πολλάκις ἔρρηξαν οἱ λόγιοι καὶ ἀρχαιολόγοι, οἱ καλλιτέχναι καὶ οἱ ἐρασιτέχναι, καὶ πάντες οἱ γνωρίσαντες τὴν παλαιάν, γραφικήν, παπικὴν Ῥώμην. Ἀλλ' αἱ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐγχωρίου ἀρχῆς αἰτιάσεις καὶ τὰ παράπονα ἀρχαιοφίλων καὶ ἰδιοτρόπων περιηγητῶν ἠδύναντο νὰ κατισχύσωσι τῶν ἀπαιτήσεων τῶν νέων χρόνων καὶ τοῦ νέου καθ' ἡμέραν βίου; Μὴ ἆρά γε ἡ αἰωνία νεότης τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἔγκειται ἀκριβῶς εἰς τοῦτο, ὅτι δῆλα δὴ τὰ παλαιὰ ἀνανεοῦνται, τὰ ἄχρηστα καὶ πεπαλαιωμένα μεταποιοῦνται εἰς χρήσιμα κατὰ τὰς παρούσας ἀνάγκας; Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ καλλιτέχναι διαμαρτυρόμενοι ἀνέκραξαν ὅτι ἡ πάλαι Ῥώμη αὐτόχρημα κατεστ:άφη, ἡ Ῥώμη ἐκείνη τῆς Δημοκρατίας, τῆς Βασιλείας, τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀλλὰ τὸ ἄκαμπτον νέον σχέδιον τῆς πόλεως καὶ ἡ ῥυμοτομία κωφεύουσιν εἰς ταῦτα καὶ χωροῦσιν ἀμετακλήτως ἐφαρμοζόμενα πάντοτε — ἡ τέχνη ἐξαφανίζεται πρὸ τῆς δικαίως ἢ ἀδίκως λεγομένης ταύτης προόδου, πολλὰ δέ, ἰδιαιτέρως ἀγαπητὰ ἐν Ῥώμῃ, ἰδιότροπα καὶ ἰδιόρρυθμα πράγματα μεταβάλλονται πρὸ αὐτῆς εἰς σωροὺς ἐρειπίων, οὓς ἰσοπεδοῦσιν οἱ σκαπανεῖς καὶ οἱ καρραγωγεῖς. Εἰς δὲ τοὺς ἀρ-

Digitized by Google

ΠΡΩΙΝΗ ΑΡΜΑΤΟΔΡΟΜΙΑ
Εἰκὼν Α. Βὶρουτζ Κοβάλτσκυ

Digitized by Google

χαιοφίλους οὐδὲν ἄλλο ἀπομένει ἢ νὰ περισυνάγωσι τὰς διεσπαρμένας παραδόσεις, τὰς ἀναμνήσεις, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ συνεχίζωσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν ἐν τοῖς βιβλίοις. Εἰς τοῦτο ὑποβοηθοῦσιν αὐτοὺς οἱ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ διασωθέντες τοῖχοι, πεπαλαιωμένοι ἤδη, τὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως μαυρισθέντα οἰκοδομήματα, μελαγχολικῶς ἀνυψούμενα μεταξὺ τῶν ἐκ λαμπρότητος ἀποστιλβόντων νέων τοιούτων· ἕκαστος τῶν τοίχων, ἑκάστη οἰκοδομὴ περισωθεῖσα περιέχει ὁλόκληρον ἱστορίαν ἐνίοτε, ἣν ὁ περιηγητὴς παρερχόμενος οὐδὲ κἂν φαντάζεται.

—

Τί εἶναι ἡ Ῥώμη; Κόσμος ὁλόκληρος λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος, τὸ κάτοπτρον πάντων τῶν χρόνων, ἡ εἰκὼν πασῶν τῶν ἐποχῶν τοῦ πολιτισμοῦ, σύμβολον παντὸς μεγαλείου καὶ πάσης ἀθλιότητος, ἕνωσις πάσης ἀντιθέσεως. Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς εἰπεῖν! Ἐν τῇ κονίστρᾳ τοῦ Κολοσσαίου ἀπεικονίζεται ἡ Σταύρωσις· ἐπὶ τοῦ κλασικοῦ τάφου τῆς Καικιλίας Μετέλλας γιβελλήνικὰ τειχίσματα· τὸ ἄγαλμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐπὶ τῆς στήλης τοῦ Τραϊανοῦ· ἑτοιμόρροπος καλύβη παρὰ τὸ πλευρὸν ἀνακτόρου, ἐπαγωγὸς γυμνότης τῶν μαρμαρίνων ἀγαλμάτων ἐπὶ τῶν τάφων τῶν Παπῶν, οἱ τίτλοι τῶν Καισάρων καὶ τῶν εὐγενῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης ἐπὶ τῶν αἰγυπτιακῶν ὀβελίσκων, οἵτινες ἀπολήγουσιν εἰς σταυρούς· πτωχική τις θύρα, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν «Ταρπηΐα Πέτρα»· μία Παναγία ἐπὶ τῆς εἰσόδου, τῆς φερούσης εἰς τὰς ἀρχαίας θαυμασίας Θέρμας· ἡ ἐκκλησία «τῶν Ἁγίων Πάντων» ἐν τῷ Πανθέῳ τοῦ Ἀγρίππα· αἱ σχολαὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἐζωγραφημέναι παρὰ τὴν Disputa del Sacramento, τὸ Βατικανὸν ἐκτισμένον ἐπὶ τοῦ Ἱπποδρόμου τοῦ Νέρωνος· αὗται εἶναι αἱ ἀντιθέσεις, ἃς εἶδε καὶ βλέπει ἡ Ῥώμη. Ἡ Ῥώμη ἀποτελεῖ γοητευτικὴν ἑνότητα ἀδιαχώριστον, ὁποῖαι εἶνε αἱ σκέψεις, ἃς διεγείρει τῷ ἐπισκεπτομένῳ αὐτήν. Ἐκεῖ ἵσταται, ὡς ἡ ἐκ γρανίτου Σφίγξ τῆς ἐρήμου τῆς Αἰγύπτου, ἀποτελοῦσα, ὡς ἐκείνη, μυστηριῶδες αἴνιγμα. Σειρὰ ὅλη ποιητῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μέχρι τῶν νεωτέρων, ἀπὸ τοῦ Ὁρατίου μέχρι τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Βύρωνος, τοῦ Σατωβριάν, ἀφιέρωσαν αὐτῇ ἀθάνατα ποιήματα, παιάνας, διθυράμβους καὶ ψαλμούς.

Ἡ Ῥώμη δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς ἐθνικὴν καὶ χριστιανικήν, ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὕτη νοητέα ἐν ἀχωρίστῳ ἑνότητι· καὶ ἀκριβῶς ἡ ἑνότης αὕτη τοῦ ἐθνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ, μυστηριώδης ὅσον καὶ ἡ συνένωσις τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ μικροῦ, τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ βεβήλου, τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ ἀμαθοῦς, τῆς ἀνεξιθρησκείας καὶ τοῦ φανατισμοῦ, ἀποτελεῖ τὴν ἔκτακτον γοητείαν τῆς Ῥώμης.

Ἂς ἀφήσωμεν τὰς μεγάλας γνωστὰς κλασικὰς ἀρχαιότητας τῆς Ῥώμης καὶ ἃς διευθυνθῶμεν πρὸς τὸ «Ponte rotto». Ἡ μανία τῆς κατεδαφίσεως καὶ ἀνανεώσεως ἠθέλησε νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία ἐγκαίρως καὶ εὐτυχῶς ἀνεχαίτισε πρᾶξιν, ἥτις θὰ ἦτο ἀληθὴς βανδαλισμός. Ἡ Κεκομμένη Γέφυρα αὕτη εἶναι ἱστορική· οἱ σωζόμενοι ἐκεῖνοι λίθοι εἶναι λείψανα τῆς πρώτης λιθίνης γεφύρας, ἥτις κατεσκευάσθη 612 ἔτη ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης· οἱ παρελθόντες αἰῶνες ἐφείσθησαν αὐτῆς, καὶ τρεῖς Πάπαι ἀπὸ τοῦ 1231 μέχρι τοῦ 1575 συνεπλήρωσαν καὶ ἀνενέωσαν αὐτήν. Δὲν θὰ διέπραττε βανδαλισμὸν ἡ νέα βασιλευομένη Ῥώμη, ἐὰν κατεδάφιζεν αὐτὴν πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν ὅπως ἐπὶ τῆς τεμνομένης νέας ὁδοῦ ἐποχῆται κόμης τις ἢ βαρῶνος τῆς ἡνωμένης Ἰταλίας;

Ἐκεῖ, πέραν τῆς Κεκομμένης Γεφύρας, παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Τιβέρεως ἦσαν ἄλλοτε οἰκίσκοι, καλύβαι παντοειδεῖς, ἐρείπια, κῆποι περικαλλεῖς, ἀληθεῖς παράδεισοι, πλήρεις πορτοκαλλεώνων καὶ ἀμπελώνων, ὧν αἱ ῥίζαι κατήρχοντο καταβρεχόμεναι μέχρι τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Ποῦ καὶ ποῦ ἐκ τοῦ σωροῦ τῶν οἰκίσκων ἐπρόβαλλε θόλος τις ἢ ὁ σκελετὸς ἀρχαίου ῥωμαϊκοῦ μνημείου. Ταῦτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξαφανίζονται ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς σκαπάνης, ἀφαιρούσης οὕτω μίαν τῶν ὡραιοτέρων μεσαιωνικῶν σκηνῶν τῆς Ῥώμης.

Χαρακτηριστικώτατον τμῆμα τῆς Ῥώμης εἶναι τὸ Trastevere (Πέραν τοῦ Τιβέρεως), εἰς ὃ ἄγει ἡ Κεκομμένη Γέφυρα. Ἐκεῖ ἠπειλεῖτό τις νὰ τρωθῇ ὑπό τε ἀμυγδαλωτῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν καὶ ὑπὸ ἀπαστραπτόντων ἀμφιστόμων ἐγχειριδίων· ἐκεῖ ἀντήχουν ὡραῖα δημοτικὰ τραγούδια καὶ δημοκρατικὰ ᾄσματα, ἐκεῖ ἠκούοντο συγχρόνως εὐλογίαι καὶ τρομεραὶ βλασφημίαι. Τὸ Trastevere τοῦτο εἶναι ἀχωρίστως συνδεδεμένον πρὸς τὰ περικλεῆ ὀνόματα τοῦ ἁγ. Φραγκίσκου d' Assisi, τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ Τάσσου. Ἐν τῷ μεσαιῶνι τὸ τμῆμα τοῦτο ἀπετέλει ἰδίαν πόλιν· κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ τείχη, αἱ πύλαι καὶ οἱ πύργοι, ἅτινα ἀπεχώριζον αὐτήν, καταπίπτουσι καὶ ἀποκαλύπτουσι λαὸν ὅλως ἰδιόρρυθμον, μὲ ἰδίαν φυσιογνωμίαν. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῶν βασιλέων ἐκεῖ ἦτο ἡ ἐχθρικὴ «Ἐτρουσκικὴ ἀκτή» ἐν ᾗ κατῴκει λαὸς κακοποιός. Ὁ Αὔγουστος εἶχε τάξει ἐκεῖ, ἐν Trastevere, μίαν κόορτιν στρατιωτῶν· ἐντεῦθεν δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν τὸν μέγαν πληθυσμὸν τοῦ τμήματος ἐκείνου, διότι μία κόορτις περιελάμβανε χιλίους ἄνδρας. Τῷ 1867 ἐπὶ τῆς τοῦ Trastevere πλατείας Monte Fiore ἀνεσκάφησαν τὰ λείψανα ἑνὸς στρατῶνος τῆς κοόρτεως, ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκονται περίεργοι ἐπιγραφαὶ καὶ σημειώσεις περὶ τῶν κα-

Digitized by Google

θημερινῶν ἔργων καὶ ἑορτῶν τῶν στρατιωτῶν ἐκείνων· αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ σημειώσεις αὗται εἰσὶν ἁπλῶς γεγλυμμέναι καὶ κεχαραγμέναι ἐπὶ τῶν τοίχων (graffiti).

Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὀβιδίου ἐτελοῦντο ἐκεῖ ὀνομασταὶ λεμβοδρομίαι, τῇ 24 Ἰουνίου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Fortis Fortuna, εἰς ἃς συνέρρεεν ἀμέτρητος ὁ ῥωμαϊκὸς λαός, πεζοὶ ἢ ἐποχούμενοι παρὰ τὴν ἀκτὴν ἢ ἐπιβαίνοντες ἀπειραρίθμων πλοιαρίων.

Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐν τῷ τμήματι Trastevere ἀπαντῶσιν αἱ ἡρωϊκαὶ γενεαί, ὧν ἡ ἱστορία εἶναι πλήρης αἱμάτων, πολέμων, συμπλοκῶν, ἐρίδων, ὁποία ἡ ἱστορία παρ' ἡμῖν πολλῶν οἴκων τῆς Μάνης καὶ τῆς Κρήτης. Ἐκεῖ ἄλλοτε οἱ ὀπαδοὶ τῶν Ὀρσίνη ἐπετίθεντο κατὰ τῶν ἀνθρώπων τοῦ Κολόννα· ἐκεῖ ἀκόμη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ σφριγῶν ὑπερτιβεριανὸς νέος ἐξήρχετο ἐκ τοῦ λαβυρίνθου τῶν δρομίσκων πρὸς τὸ Campo Baccino, ὅπως λιθοβολήσῃ τὸν ἐχθρόν του. Κατὰ τὴν παράδοσιν τὰ ὕδατα τοῦ Τιβέρεως ἐβάφησαν καὶ ἐκοκκίνησαν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου· ὁμοίως βάπτισμα αἵματος, φαίνεται, ἐλάμβανον καὶ λαμβάνουσιν οἱ Ὑπερτιβέριοι ἅμα γεννώμενοι. Τὰ λείψανα παντὸς φεουδαλικοῦ τοίχου, παντὸς πύργου ἐκεῖ, παρὰ τὴν τιβερικὴν παραλίαν, μαρτυροῦσι τοῦτο.

—

Πορευόμενός τις ἀριστερόθεν τῆς γεφύρας πρὸς τὴν Lungaretta βλέπει ἐπὶ τοῦ πυλῶνος ἀρχαίου τινὸς οἴκου τὸ οἰκόσημον τῶν Ματτέη ἐκεῖ εὑρίσκεται ὁ ὁδοιπόρος πρὸ τῆς οἰκίας μιᾶς τῶν ἰσχυροτέρων καὶ ταραχωδεστέρων οἰκογενειῶν τοῦ τμήματος Trastevere. Ἡ ἱστορικὴ αὕτη οἰκία ὑπῆρξεν ἐν ἔτει 1555 τὸ θέατρον θηριωδεστάτης οἰκογενειακῆς τραγῳδίας. Ὁ Πέτρος Ματτέη διὰ δολοφόνων φονεύει τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Μαρκαντώνιον Ματτέη, ἀλλ' εἷς τῶν δολοφόνων πίπτει ἀμέσως ὑπὸ τὴν μάχαιραν ἑτέρου ἀδελφοῦ. Οὗτος εἶναι ὁ αἱματηρὸς πρόλογος τοῦ μαύρου δράματος. Ὅτε τέλος φαινομενικὴ εἰρήνη ἐκλείσθη μεταξὺ τῶν μερίδων· ἔμελλεν ὁ ἀδελφοκτόνος Πέτρος νὰ νυμφευθῇ τὴν Ὀλυμπίαν, τὴν θυγατέρα τοῦ Κουρτίου Ματτέη, τοῦ πτωχοτέρου τῶν ἀδελφῶν. Εἰς τὸν ἄλλον ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον ἀπήρεσκεν ὁ βάρβαρος οὗτος δεσμὸς καὶ ἀντέστη εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ματαίως. Κατὰ τὴν ἑσπέραν τῶν γάμων, διαρκοῦντος τοῦ δείπνου ἐν μέσῳ κλαγγῆς τῶν ποτηρίων καὶ εὐθυμίας, βολὴ τόξου τοῦ Ἀλεξάνδρου ῥίπτει κατὰ γῆς νεκρὸν τὸν νυμφίον. Αἱ φοβηθεῖσαι γυναῖκες ἔσβεσαν ἐν τῇ ταραχῇ των πάντα τὰ φῶτα, καὶ ἐν τῷ σκότει λαμβάνει χώραν φοβερὰ σφαγή, ἐν ᾗ πίπτει νεκρὸς καὶ ὁ πατὴρ τῆς Ὀλυμπίας. Μαθὼν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν φόνον αὐτοῦ φονεύει τὸν φονέα καὶ φεύγει· ἀποθνήσκει δὲ ἐν τῇ ἐξορίᾳ. Τοιαῦται σκηναὶ δὲν ἦσαν ἀσυνήθεις ἐκεῖ.

Ὄχι μακρὰν τοῦ οἴκου Ματτέη ὑψοῦται ὁ πύργος Ἀγγουϊλάρα οὐχ ἧττον ἀξιοσημείωτος. Ὁ Τίττας Ἀγγουϊλάρας, ἱπποτικὸς νέος, παρίστατό ποτε ἔν τινι συνεδριάσει τοῦ Καρόλου Ε', ὅτε οὗτος εὑρίσκετο ἐν Ῥώμῃ· εἶδεν ὅτι τινὲς τῶν παρόντων ἔφερον ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς πίλους των, καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλύφθη καὶ αὐτός. «Διατί δὲν ἀποκαλύπτεσθε;» ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ τελετάρχης. «Διότι εἶμαι χρυσολογημένος» ἀπήντησεν ὁ Τίττας. «Ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μεγαλειότητος πάντες μένουσιν ἀποκεκαλυμμένοι» παρετήρησε πάλιν ὁ τελετάρχης. «Διατί λοιπὸν τινὲς φέρουσιν ἐπὶ κεφαλῆς τὸ κάλυμμα;» ἠρώτησεν ὁ Τίττας. «Αὐτοὶ εἶνε μεγιστάνες τῆς Ἱσπανίας». «Κ' ἐγώ, εἶπεν ἐκ νέου ὁ Τίττας, εἶμαι μεγιστὰν ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ὅστις θελήσῃ νά μοι ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἔχει νὰ κάμῃ μὲ ἐμέ», καὶ ἔλαβε τὸ ξίφος του. Ἡ αὐθάδεια αὕτη ἀνηγγέλθη τῷ Αὐτοκράτορι, ὅστις φρονίμως ποιῶν εἶπεν: «Ἔχει δίκαιον· ἡμεῖς φιλοξενούμεθα παρ' αὐτοῖς· ἀφετέ τον!» Ὁ οὕτως ἀπαντῶν εἰς τὸν πανίσχυρον μονάρχην Κάρολον ἦτο γόνος ἑνὸς τῶν ἀρίστων καὶ ἰσχυροτάτων οἴκων τῆς Ῥώμης, οὗ λείψανον μόνον ἀπέμεινεν ὁ ἑτοιμόρροπος ἐκεῖνος πύργος μετὰ τοῦ βαρωνικοῦ οἰκοσήμου. Ὁ δὲ ἐκεῖθεν διερχόμενος καὶ μόλις βλέμματος ἀξιῶν τὴν θύραν τῆς οἰκοδομῆς, ἀγνοεῖ ὅτι ἀκριβῶς ἐξ αὐτῆς ταύτης τῷ 1341 ὁ Ὄρσος Ἀγγουϊλάρας μετὰ πομπῆς ἐξήρχετο, ὅπως πορευθῇ εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ ἐκεῖ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Κολόννα ἀποθέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Πετράρχου τὸν ἐκ δάφνης στέφανον. Ἡ ὑπερτιβερικὴ οἰκογένεια Φόρτη κατεσκεύαζεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψηλοῦ πύργου Ἀγγουϊλάρα κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων Σπήλαιον καὶ Φάτνην, καὶ εἰς τὴν παράστασιν ταύτην τῆς τοῦ Ἰησοῦ Γεννήσεως, μοναδικὴν κατὰ τὴν ἐποχήν της, συνέρρεεν ὅλη ἡ Ῥώμη καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ξένοι.

—

Αἱ Ῥωμαῖαι γυναῖκες εἰσὶν αἱ πλεῖσται μελανόφθαλμοι καὶ βοώπιδες· ἀλλ' ὡς τοιαῦται διακρίνονται αἱ ὑπερτιβέριαι· ὁ Ῥαφαῆλος βεβαίως ἐκεῖ θὰ εὗρε τοὺς περισσοτέρους τύπους τῶν καλλονῶν, ἃς ἔγραψε. Πρέπει νὰ τὰς ἴδῃ τις ἐν ἡμέραις ἑορτασίμοις, πρὸ πάντων ἐν ταῖς λιτανείαις αὐτῶν ἐνδεδυμένας τὰς ἐγχωρίους στολάς των, ὅπως τὰς θαυμάσῃ. Δύο εἶναι αἱ μέγισται ἑορταί, ἐν αἷς δύναταί τις νὰ ἴδῃ πάντας σχεδὸν τοὺς κατοίκους τοῦ τμήματος· ἡ τοῦ «Σώματος τοῦ Κυρίου» (Corpus Domini) καὶ ἡ τῆς «Παναγίας Δὲλ Κάρμινε», ἐν αἷς τελοῦνται καὶ περίεργοι λιτανεῖαι, ἃς θεῶνται οἱ εὐσεβεῖς καθ' ὁμάδας διασπειρόμενοι ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ ἀμφιθεατρικῶς. Ἡ τῆς Παναγίας Δὲλ Κάρμινε τελετή, ἧς ἐγενόμεθα θεαταί, εἶναι ἀξιοσημείω-

Digitized by Google

τος καὶ δημοτελεστάτη. Λιμὴν καὶ παράθυρα ἦσαν κεκοσμημένα δι' εἰκόνων καὶ σημαιῶν. Παροιμία τις ἐν Trastevere λέγει ὅτι «χωρὶς σκοτωμὸν ἡ λιτανεία δὲν εἶναι τελεία». Τὸ φοβερὸν τοῦτο προγνωστικὸν ἀπομακρύνει τοὺς ξένους καὶ περιηγητὰς καὶ οὕτως ἡ ἑορτὴ φέρει τύπον καθαρῶς οἰκογενειακῶν ὀργίων. Διὰ μεγάλης πλειοδοσίας ἀποκτᾷ τις τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ κατὰ τὴν λιτανείαν τὸν Χριστόν, τὸν Σταυρόν, ἓν Λάβαρον καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον· οἱ πλειοδοτοῦντες ἐνίοτε ἀναβιβάζουσι τὸ τίμημα πεισματωδῶς εἰς ὑπερβολικὰ ποσά.

Ἡ λιτανεία ἤδη ἐτέθη εἰς τάξιν καὶ ἐξεκίνησεν. Ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἀδελφότητος ἄλλοι μὲν ἔχουσι πρόσωπον ὑπεροπτικὸν διὰ τὴν νίκην ἣν ἤραντο, ἄλλοι δὲ ἐκδηλοῦσιν ὅλην τὴν πικρίαν των κατηφεῖς ἐπὶ τῇ ἥττῃ. Καθ' ὁδὸν οἱ κάθιδροι «Ἀδελφοὶ» πανταχόθεν δροσίζονται δι' οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἅτινα εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, τὸ ὑλικὸν διὰ τὴν τελικὴν ἔκρηξιν. Ἐκ τῆς ἐκκλησίας μεταβαίνουσιν εἰς τὰ ἑστιατόρια, ὅπου ὁ εἷς προκαλεῖ τὸν ἕτερον, γινομένου λόγου περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν μὲν καὶ τῶν δέ. Καὶ ἅπαντες ἐξάπτονται ἤδη καὶ φλέγονται ὑπὸ εὐσεβοῦς καὶ οἰνοπνευματώδους ἅμα πυρός. Ἐκ τῶν λόγων ταχέως μεταβαίνουσιν εἰς τὰ ἔργα! Πετῶσι ποτήρια καὶ φιάλας· τὰ ἐγχειρίδια ἀπαστράπτουσι· καὶ τέλος πάντων ἡ παροιμιώδης θυσία, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἑορτὴ τῆς Παναγίας Δὲλ Κάρμινε οὐδέποτε λείπει!

—

Ἐνῷ αἱ ὑπερτιβέριοι γυναῖκες εἶνε ὡραῖαι, ὁ τύπος τῶν ἀνδρῶν εἶνε ὑπερήφανος, ἀλλὰ καὶ γενναῖος, εὔθυμος, εὐγενής. Ἐνταῦθα βεβαίως ὁ Ῥαφαῆλος, μεταξὺ τοῦ λαοῦ τούτου, παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἰανίκλου, εὗρε τοὺς τύπους τῶν Παναγιῶν, τῶν Χριστῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ἁγίων, τῶν Ἀγγέλων, τῶν φιλοσόφων, πλῆθος προσώπων, ἅτινα ἔγραψεν ἐν ταῖς τοιχογραφίαις τοῦ Βατικανοῦ. Ἡ μεγάλη ὁδός, ἥτις ἀπὸ τοῦ Παλατίου τοῦ Ῥαφαήλου, ἐν τῇ πλατείᾳ Ῥουστικούτση, ἔφερε πρὸς τὴν μικρὰν κατοικίαν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ Μαργαρίτας, ἐν τῇ πλατείᾳ Πόρτα Σεττινιάνα, ὑπῆρξε τὸ μέρος, ἐν ᾧ εὗρε τὴν ἀτελεύτητον ποικιλίαν τῶν προσώπων καὶ σωμάτων, ἅτινα εἶτα ἀνήγαγεν εἰς τὸ ἰδεῶδες καὶ ἀπηθανάτισεν εἰς τὰς εἰκόνας αὐτοῦ. Ἡ ἱστορία τοῦ Trastevere, ἐν τοῖς πρώτοις, χρυσοῖς γράμμασιν ἀνέγραψε τὰ ὀνόματα τοῦ Ῥαφαήλου καὶ τῶν Μαικηνῶν αὐτοῦ, Λέοντος τοῦ Ι' καὶ Αὐγουστίνου Chigi.

Ἡ Φαρνεζίνα, τὴν σήμερον ἔρημος καὶ ἐγκαταλελειμμένη, φαίνεται εἰς τὸν ῥεμβάζοντα ὁδοιπόρον ὡς ἀπολεσθεὶς παράδεισος, ὡς ἐγκαταλελειμμένος Ὄλυμπος, ἐν ᾧ συνήρχοντο οἱ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ ἡμίθεοι τοῦ Βατικανοῦ. Ὑπὸ τὴν ἡγεμονικὴν στέγην τοῦ Αὐγουστίνου Chigi, ὃν διὰ τὴν γενναιοδωρίαν του ὠνόμασαν Μεγαλοπρεπῆ, εὗρον προστασίαν αἱ καλαὶ τέχναι. Ὁ Βάκχος, ὁ Ἔρως, ἡ Ψυχή, αἱ Χάριτες, ἡ νικηφόρος Ἀφροδίτη, ἡ Γαλάτεια, ἡ Παλλάς, συνῆλθον ἐκεῖ· ὁ ἑλληνικὸς Ὄλυμπος προσμειδιᾷ ἐκεῖ ἀκόμη, μεθ' ὅλας τὰς ἐπιχρίσεις καὶ δευτέρας ζωγραφίας τῶν ἐγκαταλελειμμένων αἰθουσῶν τῆς Φαρνεζίνας.

Ἡ ἔπαυλις αὕτη ὑπενθυμίζει τὴν Ἰμπέριαν, τὴν περικαλλεστάτην ἐκείνην φίλην τοῦ φίλου τοῦ Chigi, ἥτις ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐγκατέλειπε τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτῆς παρὰ τὸ Ponte Sisto ἀνάκτορον, ὅπου ἐμελέτα τοὺς Ἕλληνας καὶ Λατίνους συγγραφεῖς, ὅπως ὡς νύμφη παρουσιασθῇ εἰς τοὺς κήπους τῆς Φαρνεζίνας καὶ χαρίσῃ εἰς μὲν τὸν ἐρώμενον τὴν χάριν της, εἰς δὲ τὸν μέγαν ζωγράφον τὸν θαυμασμόν της. Ἀπέθανεν ἡ Ἰμπέρια ἐν ἡλικίᾳ 26 ἐτῶν, κατέλιπε δὲ μεγαλείτερον πένθος καὶ πικρίαν παρὰ ἡ ἀρετὴ δωδεκάδος γυναικῶν. Ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου, ἡ δὲ Ἀναγέννησις, μὴ λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου, ἐνεκόλαψεν ἐπὶ τοῦ τάφου της εὔγλωττον λατινικὴν ἐπιγραφήν. Ἐν τῇ Φαρνεζίνᾳ βεβαιοῦται ὅτι οὐδέποτε ὁ Ῥαφαῆλος ἀπεικόνισε τὴν Ἰμπέριαν· εἶναι ὅμως θετικώτατον ὅτι ἀπετύπωσεν αὐτὴν εἰς τὰς Παναγίας του καὶ ὅτι ὁ θαυμάζων καὶ τιμῶν πολλὰς Παναγίας τοῦ θείου ἐκείνου ζωγράφου, τιμᾷ καὶ θαυμάζει τὸ πρόσωπον ἐκείνης!

—

Ἀλλ' ἐν τῇ ἐπαύλει ταύτῃ, ἂν δὲν ἀπεικόνισεν ὁ Ῥαφαῆλος τὴν Ἰμπέριαν, ἀπηθανάτισε τὴν Φορναρίναν του. Ὁ Cugnoni περὶ τούτου ἀφηγεῖται: «Ὁ Πάπας Ἰούλιος ὁ Β' ἀποθανὼν ἀφῆκεν ἀτελείωτον τὸ μέγα ἔργον τῆς διακοσμήσεως τῶν τοῦ Βατικανοῦ δωμάτων. Ὁ Ῥαφαῆλος παρουσιάζετο σπανίως ἐν τῷ Βατικανῷ, εἰργάζετο δὲ ἀφηρημένος καὶ ἄνευ ὀρέξεως· διότι ὅλον ἐδέσμευεν αὐτὸν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ὁ ἔρως τῆς Φορναρίνας. Τοῦτο ἐλύπει τὸν Πάπαν Λέοντα Ι', ὅστις ἐπεφόρτισε τὸν Αὐγουστῖνον Chigi, τὸν φίλον καὶ θαυμαστὴν τοῦ Ῥαφαήλου νὰ παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ ἐπαναλάβῃ τέλος πάντων τὴν ἐργασίαν. Ὁ Chigi τὸ ὑπεσχέθη, ἀλλὰ προσέθηκεν ὅτι ὁ Πάπας ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ἀποπερατώσῃ ὁ ζωγράφος τὰς ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ ἀρξαμένας τοιχογραφίας· εἰς τοῦτο δὲ ὁ Πάπας εὐχαρίστως συγκατένευσεν. Ὅτε ὅμως ὁ Chigi εἶδεν ὅτι ὁ Ῥαφαῆλος ἕνεκα τοῦ ἔρωτός του παρημέλει καὶ τὴν Φαρνεζίναν, κατώρθωσε ν' απομακρύνῃ ἐντελῶς ἐπί τινα χρόνον ἀπὸ τοῦ Trastevere τὴν Φορναρίναν, περὶ ἧς ὑπωπτεύθη ὁ ζωγράφος ὅτι ἀπέδρα μετά τινος ἄλλου ἐρωμένου. Συγχρόνως ὁ Chigi ὑπεσχέθη αὐτῷ νὰ κινήσῃ πάντα λίθον ὅπως ἐπανεύρῃ τὴν νέαν. Ἔγραψε πρὸς πολλοὺς ἐπιστολάς, καὶ τέλος μετά

Digitized by Google

τινα χρόνον ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι ἡ Φορναρίνα ἀνευρέθη καὶ μέλλει νὰ ἐπανέλθῃ. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε νὰ κρατήσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν Ῥαφαήλον καὶ νὰ παρατείνῃ τὰς ἐργασίας. Ὅτε δὲ οὗτος τέλος εἶχεν ὑποπέσῃ εἰς ἐντελῆ ἀθυμίαν καὶ ἀργίαν, παρουσιάσθη μίαν ἡμέραν ἀπροσδοκήτως ἡ ἐρωμένη του, ἥτις ἔφερε διὰ τῆς παρουσίας της τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν φιλεργίαν εἰς τὸν καλλιτέχνην».

Τοιαύτη ἡ ἱστορία τῆς Φαρνεζίνης ἐπαύλεως, ἥτις νῦν μένει ἔρημος. Βεβαίως οὔτε αὐτὴν οὔτε ὅσα ἄλλα ἔμαθον περὶ τοῦ ἰδιορρύθμου τμήματος Trastevere θὰ ἐγνώριζον, ἐὰν δέν μοι ἔδιδεν ἀφορμὴν ὁ φίλος καὶ ξεναγός μου. Ἐκ τῆς παρατάσεως τῆς ἐν Ῥώμῃ διαμονῆς μου, ἣν εἰς αὐτὸν ὀφείλω, κατεῖδον ὅτι ἐν Ῥώμῃ δύναταί τις πάντοτε καὶ ἀνὰ πᾶν βῆμα νὰ μάθῃ τι νέον, νὰ ἴδῃ πλεῖστα μεγάλα καὶ μικρά, γνωστὰ καὶ ἄγνωστα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας καὶ μεσαιωνικῆς, τῆς ἐθνικῆς καὶ χριστιανικῆς, τῆς Αἰωνίας Πόλεως.

Σ. Π.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΚΟΥΣΙΟΣ ΥΠΝΩΤΙΣΤΗΣ

Κυρία τις ἐν Λονδίνῳ ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ θέατρον μετὰ τοῦ συζύγου της. Τὴν τελευταίαν ὅμως στιγμὴν ἡ μικρά της κόρη ἤρχισε νὰ κλαίῃ τόσον πολύ, ὥστε ἡ μήτηρ της δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν καθησυχάσῃ. Μετεχειρίσθη πᾶν μέσον, ὅπως τὸ κατορθώσῃ, ἀλλὰ μάτην, οἱ λυγμοὶ τῆς μικρᾶς δὲν ἔπαυον. Ἡ μήτηρ ἀπηλπισμένη ἔδωκε τὸ παιδίον πρὸς τὸν πατέρα· οὗτος δὲ θέσας τὴν κόρην ἐπὶ τῶν γονάτων του, ἐθώπευσε τὸ πρόσωπόν της καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν: Πήγαινε νὰ κοιμηθῇς, Μαρία. Ὕπνος γλυκὺς κατέλαβεν εὐθὺς τὴν μικράν, ἥτις ἐκοιμᾶτο ἀκόμη καὶ ὅτε οἱ γονεῖς της ἐπέστρεψαν.

Διῆλθον τὴν νύκτα ἡσύχως, ἀλλὰ τὴν πρωίαν πολὺ ἐταράχθησαν, ὅτε δοκιμάσαντες νὰ ἐξυπνήσωσι τὴν μικρὰν δὲν ἠδυνήθησαν κατ' οὐδένα τρόπον. Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισαν νὰ καλέσωσιν ἰατρόν, ὅστις, ἀφοῦ ἤκουσε μετὰ προσοχῆς πᾶν ὅτι συνέβη τὴν προλαβοῦσαν νύκτα, εἶπε πρὸς τὸν πατέρα νὰ θωπεύσῃ καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον τῆς μικρᾶς καὶ νὰ τὴν διατάξῃ νὰ ἐξυπνήσῃ. Ὁ πατὴρ ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ καὶ πρὸς μεγάλην του χαρὰν εἶδε τὴν Μαρίαν του ν' ἀνοίγῃ τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς κραυγὰς τῆς προτεραίας. Ἡ μικρὰ εἶχεν ὑπνωτισθῇ. Εὑρίσκεται δὲ τώρα ἐν μεγίστῃ νευρικῇ ταραχῇ, ἀλλ' ἄνευ κινδύνου.

ΠΑΡΑΔΟΞΟΙ ΚΥΝΕΣ

Ἰατρός τις παρετήρησε παραδοξότατον φαινόμενον εἰς τοὺς κύνας τῶν πεδιάδων. Φαίνεται ὅτι οἱ κύνες οὗτοι δὲν ἔχουσι τὴν συναίσθησιν τοῦ ὕψους καὶ τῆς ἀποστάσεως. Τοῦτο δὲ προέρχεται, διότι ζῶσιν εἰς πεδιάδας ὁμαλὰς ἄνευ λάκκων ἢ βαράθρων, καὶ τούτου ἕνεκα ὁ ὀφθαλμός των δὲν ἐξασκεῖται παντάπασιν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν διαφόρων διαστάσεων. Πολλοὶ κύνες τοιοῦτοι δοκιμασθέντες ἔπεσαν ἐπὶ τραπεζῶν, καθισμάτων καὶ ἄλλων ἐπίπλων, ἐφαίνοντο δὲ λίαν ἐκπεπληγμένοι διὰ τὴν πτῶσίν των. Κύων τις ἔπεσεν ἀπὸ παραθύρου, ἔχοντος ὕψος 20 ποδῶν, εὐτυχῶς χωρὶς νὰ πάθῃ τι.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ

Ἰδιόρρυθμος γεροντοκόρη πλουσία, ἀποθανοῦσα ἐσχάτως ἐν Βίλμιγκτον τῆς Μασαχουσέτης, κατέλιπε κληροδότημα 10,000 δολαρίων, ὅπως διὰ τῶν τόκων αὐτοῦ κατ' ἔτος *ἀσπρίζεται* ἀνάλογος ἀριθμὸς οἰκιῶν, ὧν οἱ ἰδιοκτῆται δὲν διατηροῦσι σκύλους καὶ εἶνε μέλη τοῦ Συλλόγου τῆς Ἐγκρατείας.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

Κατ' αὐτὰς γίνεται νέα ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τοῦ Ἡνωμένου Βρεττανικοῦ Βασιλείου. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους, οἱ κάτοικοι αὐτοῦ ἀνήρχοντο εἰς 38,583,955, μετὰ τῶν διαφόρων δὲ ἀποικιῶν καὶ κτήσεων οἱ ὅλοι ὑπήκοοι τῆς βασιλίσσης καὶ αὐτοκρατείρας Βικτωρίας συνεποσοῦντο εἰς 333,777,877.

ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΤΑΞΕΙΔΙΩΤΩΝ

Ἐν σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ τρίτης θέσεως:

— Καὶ τί δουλειὰ κάνεις τοῦ λόγου σου;

— Ψήνω καρδιαῖς.

— Ἐρωτόκριτος τὸ λοιπόν...

— Ὄχι· μάγερας 'ς τὸ Ἀναβρυτήριο.

ΕΥΤΥΧΙΑ ΜΝΗΣΤΗΡΟΣ

Φίλη πρὸς φίλην:

— Ἕνα ἔχω 'ς τὸν νοῦ μου τώρα· πῶς νὰ κάμω εὐτυχισμένον τὸν ἀρραβωνιαστικόν μου.

— Ἂν θέλῃς ἀλήθεια νὰ τὸν κάμῃς εὐτυχισμένον, μὴν τὸν παντρευθῇς.

ΠΑΙΓΝΙΩΔΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ

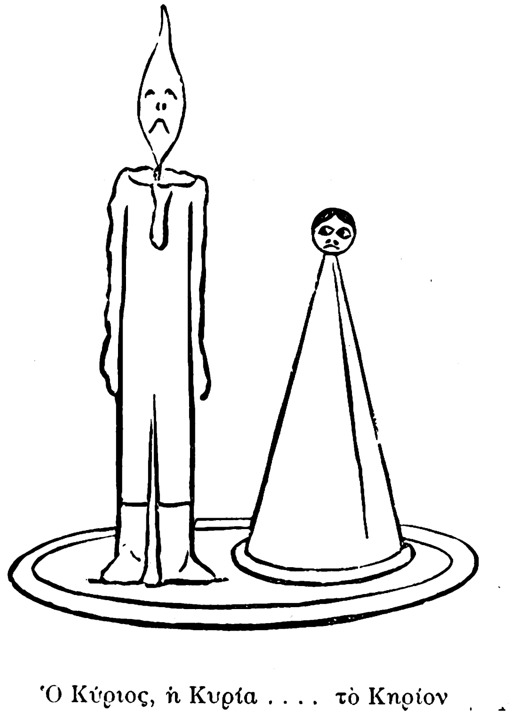

Ὁ Κύριος, ἡ Κυρία .... τὸ Κηρίον

Digitized by Google

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

Γνωρίζω κάποια μυστικὰ ποῦ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι!

'Αφοῦ ξεχώρισες ἀπ' τὴν ἀγκάλη,
'Απ' τὴν ἀγκάλη τοῦ Παντὸς — πρὶν τῆς Ζωῆς τὸ κῦμα
Σὲ ρίξῃ 'ς τἀκρογιάλια μας μὲ κόρης ἁγνὸ σχῆμα,—
'Αφοῦ ξεχώρισες, Ψυχὴ λευκὴ 'σὰ' Γαλαξίας,
'Απ' τὴ γαλήνη τῆς ἀνυπαρξίας,
Ἔννοιωσες πρῶτα τὴ ζωὴ μέσα 'ς τῆς γῆς τὰ πάθη,
'Ακίνητη, ἄνεργη, θολή, καὶ δίχως νοῦ καὶ πάθη.

Πετράδι πρωτοβρέθηκες βαθειὰ 'ς ἀνήλια μέρη,
Καὶ μιὰν ἡμέρα σκόρπισες λευκὴ φεγγοβολιά·
Μὰ πρὶν στολίσῃς κανενὸς τὸ χέρι,
Καὶ στέμμα πρὶν πλουτίσῃς βασιλιᾶ,
Ἡ Μοῖρα ἦρθε τὴ λάμψι σου νὰ κόψῃ,
Καὶ χάθηκες, κι' ἄλλαξες ὄψι!

Κι' ἀκόμ' ἀνέβης ἕνα σκαλοπάτι,
Τὴ σκάλα τὴν τεράστια, τὴ Ζωή,
Κ' ἔγεινες κρίνο ὁλόλευκον· ἀλλὰ προτοῦ ἕνα μάτι
Νὰ σ' ἀντικρύσῃ, καὶ προτοῦ νὰ σὲ χαϊδέψῃ μιὰ πνοή,
Ἡ Μοῖρα σ' ἐξερρίζωσε, μαράθηκες, καὶ πάλι
Μορφὴν ἐδέχθης ἄλλη·

Ἄλλη ἀκριβώτερη μορφὴ μὲ πιὸ σοφὰ στολίδια·
Καί, κύκνος, γλυκοτάραξες τῆς λίμνης τὰ νερά.
'Αλλ' ὅμως πρὶν ἀνοίξῃς τὰ φτερὰ
Γοργὰ γιὰ μακρυνὰ ταξείδια,
Ἡ Μοῖρα ἐκάρφωσε τὸ πέταμά σου,
Καὶ πέθανες, κι' ἀνοίχθηκαν ἄλλοι οὐρανοὶ μπροστά σου.

Ἄλλοι οὐρανοὶ κατάβαθοι καὶ ἀσύγκριτοι, κ' ἐφάνης
Στὰ νυχτωμένα μάτια μας ὁλόφωτη παρθένα!
'Αλλ' ὅμως πρὶν νὰ κάνῃς
Τὴν εὐτυχία μιᾶς καρδιᾶς ποῦ εἶχε πλασθῆ γιὰ σένα,

Τῆς Μοίρας ἦταν ἡ βουλή,
Καὶ σ' ἔβαλαν νὰ κοιμηθῇς πάλι βαθειὰ 'ςτὸ χῶμα...
Ψυχή, ποιὸ σχῆμα σὲ προσμένει ἀκόμα;
Ποιὸς κόσμος ὡραιότερος, παρθένα, σὲ καλεῖ;

— 'Αλλὰ γνωρίζω κάποια μυστικὰ
Ποῦ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι...—
Δὲν ἀρμενίζεις πλέον γλυκὰ γλυκά,
Δὲν σὲ τραβάει κανένα περιγιάλι,

Δὲν ἔχεις πιὰ καρδιά, εὐωδιὰ καὶ ἀκτῖνες καὶ φτερά,
Καὶ δὲν σὲ ξεχωρίζει πιὰ θωριά, ἐμμορφιὰ καμμία,
Δὲν σὲ μεθάει τοῦ κόσμου πιὰ ἡ χαρά,
Τοῦ κόσμου δὲν σὲ δέρν' ἡ τρικυμία.

Digitized by Google

Τίποτε πλέον τ' ὄνειρο τοῦ κόσμου, — ὄνειρο πλάνο, —
Τίποτε πλέον 'ς τὰ μάτια σου δὲν θὰ τὸ ξαναφέρῃ,
Ψυχή, ν' ἁπλώσῃ δὲν μπορεῖ πλέον σ' ἐσένα ἐπάνω
Ἡ Μοῖρα σιδερένιο χέρι.

Ἡ θεία τοῦ Παντὸς δικαιοσύνη,
Ἡ ὁλάγρυπνη, τὴν ἄφραστην ἀνάπαυσι σοῦ δίνει,
Γιατὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ τὴ μακρυνὴ
Ὁποῦ ξεχώρισε Ψυχὴ λευκὴ 'σὰ' Γαλαξίας
Ἀπ' τὴ γαλήνη τῆς ἀνυπαρξίας,
Ἄδολη, πάναγνη ἔζησες, ἔλαμψες, μοσχομύρισες.

Γι' αὐτὸ μέσ' 'ς τὴ γαλήνη τὴν παντοτεινή,
Μέσ' 'ς τὴν ἀσάλευτη γαλήνη ἐγύρισες!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΕΛΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

Ἀφιεροῦται τῇ κυρίᾳ Χ.

Ἔχει κόμην καστανήν, ὀφθαλμοὺς γλαυκούς, πρόσωπον ῥοδόχρουν καὶ τὸ δέρμα της εἶνε ἁπαλὸν ὡς χνοῦς ῥοδακίνου, διαφανὲς καὶ ἁβρὸν ὡς ἡ ἀτμοσφαῖρα τοῦ ἀττικοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν ὥραν τῆς δύσεως. Τὰ χείλη της ἀποτελοῦν αἱματόχρουν ἄνοιγμα ἐπὶ τῆς ὀπαλλίνης ὠχρότητος τοῦ προσώπου καὶ ὅταν ἡμιανοίγωνται, οἱ ὀδόντες ἀκτινοβολοῦν ἔκλευκοι, ὡς ἥλιος διαγελῶν μεταξὺ δύο πορφυρῶν νεφελῶν. Ὅλαι αἱ ἀναφρικιάσεις τοῦ πάθους, ὅλαι αἱ ἀνυπομονησίαι τοῦ πόθου, ἡ μέθη ὅλη τῆς ἐγκαταλείψεως διέρχονται δι' αὐτῶν. Ὦ! τί θὰ ἔλεγον, ἐὰν ἐτόλμων νὰ ὁμιλήσωσιν, ἂν δὲν ἐπάγωναν ἐπ' αὐτῶν τὰς λέξεις τὸ καθῆκον καὶ αἱ ὑποκριτικαὶ τῆς κοινωνίας ὑποχρεώσεις. Ποῖος θὰ ψάλῃ τὸ τραγοῦδι τῶν ἐρυθρῶν χειλέων ἐπὶ τῆς κλίμακος τῶν λευκῶν ὀδόντων καὶ ποία λύρα οὐράνιος θὰ ἀποδώσῃ τὰς θείας συμφωνίας... Ἡ φωνή της γίνεται σιγανωτέρα, ὡς ὅταν ἀκούῃ τις τοὺς ἀγγέλους ἐν ὀνείρῳ, καὶ οἱ μεγάλοι ὑγροὶ ὀφθαλμοί της λαμβάνουσιν ἔκφρασιν δειλίας γλυκυτάτης, αἰδημοσύνης ἀνεκφράστου. Ἔχει τὴν νωχελῆ καὶ ἀόριστον χάριν τῆς Ἀνατολίτιδος καὶ τὸ αἰθέριον θέλγητρον τῆς γυναικὸς τῆς Δύσεως. Ὁμιλοῦσα κλίνει διὰ κινήματος χαριεστάτου τὴν κεφαλὴν καὶ μειδιᾷ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, διὰ τῶν χειλέων, δι' ὅλου τοῦ σώματος. Τὴν εἶδον σήμερον κατὰ τὴν ὁμιχλώδη πρωΐαν· ἐπεριπάτει μεταξὺ δύο φίλων, νεύουσα χαμαί, μὲ ἡμικλείστους τὰς βλεφαρίδας, ὡς ἂν διὰ μέσου τοῦ κονιορτοῦ τοῦ πεζοδρομίου ἠκολούθει τὸ μύχιον τῆς καρδίας της ὄνειρον· ἡ κυανόχρους ἐσθής της ἐξῆρε τὸ πρόσωπόν της καὶ ἐβάδιζε σοβαρὰ μὲ τὸ ἐλαφρὸν καὶ νωχελὲς βάδισμά της.

Τὴν συνήντησα εἰς τὸν χορόν. Ἀνεδύετο ὡραία ὡς θεὰ ἀπὸ τοῦ λεπτοῦ κυανοῦ περικορμίου της καὶ ἡ λάμψις τῶν φώτων ἀντηύγαζεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της φλόγας πυρκαϊῶν. Καὶ ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ πάλλῃ· ἐννόησεν ὅτι ἔμελλε νὰ ἐρασθῇ. Ἠθέλησε ν' ἀντισταθῇ· ἀλλὰ τὰ ψήγματα τοῦ σιδήρου ἠμποροῦν ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν ἕλξιν τοῦ μαγνήτου; Ἐδόθην ὁλόκληρος. Τὴν εἶδα ἔκτοτε σπανίως, πολὺ σπανίως. Παρῆλθον ἡμέραι, ἑβδομάδες καὶ ἡ καρδία μου, ὅσον παρήρχετο ὁ καιρός, ἐγέμιζε περισσότερον ἀπὸ τὴν εἰκόνα της. Ὦ! τί νύκτες ἄγρυπνοι, τί ἡμέραι χωρὶς ἄλλην σκέψιν ἐκτὸς αὐτῆς! Τί ἀμείλικτος ἐπιβολὴ τῆς εἰκόνος, ἥτις παρίσταται πρὸ ἡμῶν κυρίαρχος, τοῦ ὀνόματος τὸ ὁποῖον τὰ χείλη ψιθυρίζουσιν ἀσυνειδήτως! Τὴν προσδοκίαν τῆς συναντήσεως εἰς συγκυρίαν ἐπισκέψεως ἢ περιπάτου, εἰς τὸ πλαίσιον θεωρείου θεάτρου, ἢ ἐν μέσῳ τῆς φαντασμαγορίας χοροῦ τινός, τοὺς διαφόρους συνδυασμούς, τὰς ἀπατηλὰς ἐλπίδας, τὰς αἰφνιδίας ἀπογοητεύσεις, ὅλας τὰς εὐτυχίας καὶ ὅλας τὰς πικρίας, ὅλα, ὅλα τὰ ἐδοκίμασα, ὅλα τὰ ᾐσθάνθην.

Καὶ ἀντιπαρῆλθε πρὸ ὅλων αὐτῶν χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ τίποτε. Ἐπέρασεν ἔμπρὸς ἀπὸ τὴν λύπην μου χωρὶς νὰ τὴν ὑποπτευθῇ· σκληρὰ καὶ ἀμείλικτος ἐβασάνισε τὴν καρδίαν, ἡ ὁποία ἤθελε νὰ τῆς ἐξομολογηθῇ τὴν πίστιν της καὶ τῆς ὁποίας ὁ ἐρωτικὸς ὕμνος ἐξέπνεεν ἐναγωνίως.

Ἑσπέραν τινὰ εἰς τὸν χορόν, ἐκράτει πλῆθος ἀνθέων καὶ μοῦ εἶπε φιλομειδής: «Ἐὰν δὲν ἦτο πολὺ ἀσήμαντον τὸ δῶρον, θὰ σᾶς προσέφερα αὐτὸ τὸ ἄνθος». Δὲν εἰξεύρει ὅτι τὸ πτωχὸν ἄνθος, τὸ ὁποῖον προσεφέρθη οὕτως εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς θύρας ὑπάρχει ἀκόμη, μαραμμένον καὶ ἄοσμον μεταξὺ τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου, ζῇ ζωντανὸν καὶ εὐῶδες εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου. Ἐνθυμεῖται κἂν τὸ δῶρόν της; Γνωρίζει ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τοῦ χοροῦ μοῦ ἔδωκεν ἓν ἄνθος; Εἰξεύρει;... Ὄχι! δὲν εἰξεύρει, δὲν ἐνθυμεῖται τίποτε.

Τί εἴμεθα λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ πρὸς τί ἡ ζωή, ἀφοῦ ἀρκοῦν δύο λαμπροὶ ἑλικοβλέφαροι ὀφθαλμοὶ καὶ λευκόχρουν πρόσωπον μὲ ἐρυθρᾶ χείλη διὰ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ λησμονήσωμεν ποῖοι εἴμεθα, τί κάμνομεν, νὰ μᾶς κάμῃ νὰ λησμονήσωμεν ὅλας μας τὰς σκέψεις καὶ ὅλας τὰς φιλοδοξίας; Ὦ! τὴν ψυχήν μου καὶ ὅ,τι ἔχω εἰς τὴν ψυχήν μου, θὰ τὰ ἔδιδα δι' αὐτήν. Τὰ προσφιλέστερά μου ὄνειρα τὰ θυσιάζω χάριν αὐτῆς. Τὰς ἀναμνήσεις μου τὰς

Digitized by Google

ἀκριβωτέρας τὰς καταθέτω εἰς τοὺς πόδας της! Καὶ ποία εἶνε: Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται; Μὲ γνωρίζει κἂν; Τὴν γνωρίζω;

Καὶ διατί δὲν τῆς ὡμίλησα; Διατί δὲν ἀφῆκα τὴν κραυγὴν τῆς ἀγάπης, τὴν κραυγὴν τοῦ πάθους νὰ διαφύγῃ τὸ στῆθός μου; Εἰξεύρω καὶ ἐγώ;

Καὶ ἔγραψα τὴν σελίδα αὐτήν· ἀλλὰ πρὸς τί; Θὰ στραφῇ νὰ μὲ ἴδῃ κἂν; Θὰ ἐξακολουθῇ νὰ βαδίζῃ ἀσυνειδήτως καὶ ἀναγινώσκουσα τὰς σελίδας αὐτάς, πλήρεις ἀπὸ τὴν ἀνάμνησίν της, θὰ εἴπῃ: Ποία νὰ εἶνε αὐτὴ—καὶ δὲν θὰ ἐννοήσῃ.

Τετάρτη.

GEORGES BOURDON

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ἐξεδόθη γερμανικὴ μετάφρασις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ Franz Poland.

Ἐπιστημονικὰ

Ἐπὶ τῇ 300 ἐπετείῳ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ μικροσκοπίου θὰ γείνῃ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον ἔκθεσις ἐν Ἀμβέρσῃ ἔχουσα διεθνῆ χαρακτῆρα.

Καλλιτεχνικὰ

Εἰς πανηγυρισμὸν τῆς ἑβδομηκονταετηρίδος τοῦ Βίρχωβ ὁ διάσημος προσωπογράφος Φράντζ Λέμπαχ φιλοτεχνεῖ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ κατ᾽ ἐντολὴν τῆς Βερολιναίας Ἰατρικῆς Ἑταιρίας.

—Ἄγγλος φιλότεχνος τηρῶν τὴν ἀνωνυμίαν ἐδήλωσεν ὅτι προσφέρει 80 χιλιάδας λίρας στερλίνας πρὸς ἀνίδρυσιν καλλιτεχνικῆς πινακοθήκης ἐν Süd Kensington, ἂν ἡ κυβέρνησις δωρῇ τὸ κατάλληλον πρὸς τοῦτο γήπεδον.

—Τὸν προσεχῆ Ἰούνιον θὰ γείνῃ ἐν Καρλσρούῃ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ῥιπιδίων. Μέχρι τοῦδε προσηνέχθησαν ὑπὲρ τὰ 1000 ῥιπίδια, ὧν τινα βαρυτιμότατα.

Θεατρικὰ

Ὁ Λαυρέντιος Βάρρετ, ὁ μετὰ τὸν Βοῦθ ἐπιφανέστατος τῶν Ἀμερικανῶν ἠθοποιῶν, τῶν πρωταγωνιστούντων εἰς σαικσπήρεια δράματα, ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας. Ὁ Βάρρετ ἦτο 53 ἐτῶν καὶ ἀνῆλθεν ἐπὶ σκηνῆς δεκαπενταετής.

Παντοῖα

Νέος αὐτοκρατορικὸς θρόνος, κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, ἐστήθη ἐν τῇ Λευκῇ Αἰθούσῃ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Βασιλικοῦ Παλατίου, ὅπου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐστήθη καὶ νέος βασιλικὸς θρόνος. Ὁ αὐτοκρατορικὸς θρόνος ἐφιλοτεχνήθη κατὰ σχέδιον τοῦ καθηγητοῦ Δέπλερ.

—Συνέστη ἐν Παρισίοις ἐπιτροπὴ σκοπὸν ἔχουσα τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατοστῆς ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ Πάπα Πίου. Μελετᾶται δὲ καὶ ἡ ἵδρυσις μνημείου ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ Sinigaglia.

—Οἱ «Καιροὶ» τοῦ Λονδίνου ἀφῆκαν περίσσευμα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 2 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν εἰς τὴν μετοχικὴν ἑταιρίαν εἰς ἣν ἀνήκουσι.

—Διὰ τὴν ἐν Χικάγῳ Παγκόσμιον Ἔκθεσιν συνέστη Ἐπίτιμος ἐπιτροπὴ ἐκ κυριῶν, τῆς ὁποίας μέλη εἶνε, πλὴν ἄλλων, ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας, ἡ πρώην αὐτοκράτειρα Εὐγενία, καὶ ἡ κυρία Στάνλεϋ.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Φίλτατε *φίλε τῆς Ἑστίας*, ἀπὸ οἱανδήποτε ἐξήγησιν ἰδικήν μας, δι᾽ ἣν ἄλλως εἴμεθα ἀκατάλληλοι, μᾶς ἀπαλλάττει ἡ ἑξῆς περικοπή, ληφθεῖσα ἐξ ἐπιστολῆς αὐτοῦ τοῦ κ. Ψυχάρη πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἑστίας*: «...Ὁ τύπος Ζούλια εἶναι ὁ μόνος ὀρθός. Ὅποιος λέει ζήλια, ἂς εἶναι καὶ βαρκάρης, τὄμαθε ἀπὸ κανένα δάσκαλο. Νὰ τὸ ξετάσετε τὸ πρᾶμα,—γιατὶ ἀξίζει,—νὰ πάρετε ἕναν ἕναν ἐκείνους ποῦ τὸ συνηθίζουν καὶ θὰ διῆτε πῶς εἶναι δασκαλισμός. Ἕνας ποῦ χάνει τὰ λογικά του, δὲ ζηλεύει, ζουλεύει, εἶναι ζουλιάρης, ἔχει ζούλια. Κι ὁ δάσκαλος, ἅμα ζουλέψῃ μὲ τὰ σωστά του, θὰ ζουλέψῃ μὲ *ου*. Εἶναι καὶ πολύτιμος τύπος, γιατὶ βλέπουμε ποῦ καὶ τὸ *η* ἔγινε *ου*, κι ὄχι μόνο τὸ *υ*· νὰ καταστρέψουμε τώρα τὴν ἱστορικὴ γραμματικὴ καὶ νὰ βγάλουμε τὸ *ου*, δὲ γίνεται. Θὰ χαθῇ ὁ κόσμος. Ὁ Κοραῆς συνήθιζε τὰ τέτοια· ἐμεῖς σήμερα πρέπει νὰ ξεσυνηθίσουμε τὸν Κοραῆ. Μὰ δὲ μὲ φαίνεται καὶ νὰ εἶναι τόσο τὸ κακό. Τὄνομα Ζούλια δὲν τὸ γνωρίζω καὶ νὰ εἶστε βέβαιος ποῦ θὰ τὸ μεταχειρίζουνται πολὺ λίγοι. Εἶναι — δασκαλισμός. Ναί! δασκαλισμός. Ὁ λαὸς ξέρει μόνο δυὸ τύπους· ἢ Τζούλια ἢ Ζουλή—ῆς. Αὐτὴ ἡ Ζούλια ποῦ λέτε μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἰταλία· εἶναι ἡ Giulia. Ὅλος ὁ κόσμος θὰ τὸ προφέρῃ φυσικὰ Τζούλια καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ προφέρῃ ἀλλιῶς. Γιὰ νὰ πῇ τὸ ζ, πρέπει νἄρθῃ καμιὰ Julie ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἅμα εἶναι τὸ -α στὴ μέση—Ζούλια—, ἔχει ἰταλικὸ πασσαπόρτι τὸ κορίτσι. Ὁ δάσκαλος ὅμως δὲν ἀγαπᾷ καὶ δὲν καταδέχεται τὸ τζ· δὲν τολμᾷ νὰ τἀλλάξῃ ὅλους διόλου· τὸ μισοφτειάνει Ζούλια. Ἔτσι μπορεῖ νὰ μοιάξῃ καὶ μὲ τὴ δική μας τὴ ζούλια. Μὰ καὶ νὰ μοιάξῃ δὲν πειράζει. Τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὰ γαλλικά. Jalousie θὰ πῇ ζούλια, θὰ πῇ καὶ καφάσι· un amour sans jalousie, π.χ., μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καταλάβῃ ὅπως θέλει. Constance εἶναι κοινό, εἶναι καὶ κύριο ὄνομα (γυναῖκα καὶ πολιτεία, Constanz). Ποιὸς ὅμως θὰ συλλογιστῇ νὰ μὴ βάλῃ τίτλο Jalousie ἢ Constance; Κανένας. Μποροῦμε καὶ μεῖς νἀφήσωμε τὴ ζούλια ὅπως τὴ λέμε. Μάλιστα νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲ βλέπω, δὲν ξέρω πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ παρεξηγηθῇ· ἐμεῖς συνηθίζουμε πάντοτες τὰ κύρια ὀνόματα μὲ τὸ ἄρθρο. Γιὰ νὰ εἶναι ἡ Giulia, ἔπρεπε νἄχῃ κ᾽ ἕνα *ἡ* μπροστά. Ἔτσι βάζουμε ἥσυχα Ζούλια, πολὺ πιὸ ἥσυχα παρὰ ἂν ἔπρεπε νὰ βάλουμε Constance γαλλικά».

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποῖα ἐλαττώματα συγχωρεῖτε;
Πῶς θεραπεύεται ὁ ἔρως;
Φῶς ἢ σκότος;
Ποῖοι ἐχθροὶ εἶνε οἱ μᾶλλον ἐπικίνδυνοι;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποία ἐλευθερία εἶνε μισητή;
Ἀπ. Ἡ ἐλευθερία μερικῶν κατὰ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων.

Ἐρ. Τί διαφέρει ὁ ὑπερήφανος ἀπὸ τὸν μάταιον;
Ἀπ. Ὁ ὑπερήφανος δύναται νὰ μὴ εἶνε μάταιος—ὁ μάταιος δὲν δύναται νὰ μὴ εἶνε ὑπερήφανος. *Ρήγας.*

Ἐρ. Ποία εἶνε ἡ γλυκυτέρα λέξις;
Ἀπ. Μητέρα!

Ἐρ. Δάκρυ ἢ μειδίαμα;
Ἀπ. Κατὰ τὸ μάτι ποῦ δακρύζει—κατὰ τὸ στόμα ποῦ γελᾷ.

Ἐρ. Διατί αἱ ἔξυπναι γυναῖκες ἀγαποῦν τὸν ὕπνον.
Ἀπ. Διὰ νὰ μὴν εἶνε πάντοτε ἔξυπναι. *Μυοσωτίς.*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

κ. Γ. Δ. Ζ. Βῶλον. Δύνασθε ν'ἀποταθῆτε πρὸς τὸν ἴδιον ἐκδότην τοῦ βιβλίου ἐνταῦθα.

κ. Χ. Χρ. Τρίκαλα. Δὲν ἐδημοσιεύθη, διότι ἦλθε κατόπιν ἑορτῆς. Μένει λοιπὸν διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. Ἀναμένομεν τὰς περὶ Μετεώρων σημειώσεις.

κ. Π. Α. Α. Αἴγιον. Ἡ ἀποστολὴ γίνεται ἀνελλιπὴς ὑπὸ τῆς διεκπεραιώσεως, αἱ δὲ ἀπώλειαι συμβαίνουν καθ' ὁδόν. Ζητηθέντα ἐστάλησαν.

κ. Μ. Π. Ρέθυμνον. Συμμορφούμεθα ἐντολῇ σας διὰ τὰ φύλλα «Ἑστίας». Ἀναμένομεν λ]σμὸν τριμηνίας· ὡς πρὸς τὸ προτεινόμενον εἴμεθα σύμφωνοι.

κ. Γ. Η. Σ. Ἀζόφ. Ἦτο λανθασμένη ἡ διεύθυνσίς σας καὶ ἐστέλλετο ἀλλοῦ τὸ φύλλον. Διωρθώθη καὶ ἐστάλησαν ἀπὸ τοῦ 3 καὶ ἐφεξῆς. Συγγνώμην διὰ τὸ λάθος.

Ἕνα συνδρομητὴν Κων]πολιν. Τὸ σταλὲν ποιημάτιον ἐκρίθη ἀνάξιον δημοσιεύσεως.

κ. Π. Μ. Ἀφουμάτσι. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν· κἄπου θὰ παρέπεσε καθ' ὁδόν. Δὲν μᾶς ὀφείλετε τίποτε. Τοιαύτας μικρὰς χάριτας ποτὲ δὲν ἀρνούμεθα πρὸς φίλους τῆς «Ἑστίας».

κ. Δ. Π. Γαργαλιάνους. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα.

κ. Ι. Σ. Πάτρας. Εἰς βιβλίον δὲν ἔχει ἐκδοθῇ μετάφρασις· ἴσως οἱ φίλοι σας ἀνέγνωσαν ἀποσπάσματα εἰς κανὲν περιοδικὸν ἢ ἐφημερίδα. Πάντες οἱ περὶ τὰ βιβλία ἀσχολούμενοι οὕτω φρονοῦσιν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Ἀπριλίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0/0	502	—	503	—
» 120,000,000 » 5 0/0	582	—	583	—
» 170,000,000 » 5 0/0	581	—	582	—
» 135,000,000 » 5 0/0	465	—	470	—
» 30,000,000 » 4 0/0	447	—	450	—
» 125,000,000 » 4 0/0	447	—	450	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	557	—	557	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4480	—	4485	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	337	—	338	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	299	—	300	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	95	—	95	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	207	—	207	50
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	470	—	474	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	250	—	251	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	149	—	150	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	65	—	70	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	106	—	107	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	108	—	108	25
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	350	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	79	25	80
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖ.	25	85	25	86
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	60	29	65
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	62	32	65
Τρίμηνον Γαλλίας	129	25	129	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	82	32	58
Ὄψεως Γαλλίας	130	25	130	50

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

ΕΣΤΙΑΣ τοῦ 1890 τιμῶνται δραχμῶν 10 ἕκαστος διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ φρ. χρ. 12 διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν. Πλὴν τῆς ποικιλωτάτης ὕλης περιέχουσιν ἕκαστος ἀνὰ 80 περίπου εἰκόνας.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ Ζ΄.

Ὑπὸ

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

('Εν Ἀθήναις, ὁδὸς Πιτακωτῶν ἀριθ. 17

Γεωργικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα δημοσιευόμενον ἅπαξ τοῦ μηνὸς εἰς τεύχη ἐκ τριῶν τοὐλάχιστον τυπογραφικῶν φύλλων σχήματος 8ου μετὰ λαχείου, δώρων καὶ ἄλλων πλεονεκτημάτων.

Ἐτησία συνδρομὴ ἐν Ἑλλάδι δραχμαὶ 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φράγκα χρυσᾶ 12.

Ζητήσατε τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους, ὅπερ διανέμεται δωρεάν.

14 **14**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τῆς Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

14 **14**

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ἐκδίδονται

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. — Στιχούργημα Β΄. — Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. — Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ράλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ρωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο. — **Τὸ φιλί. — *Τὸ δάκρυ. — *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ρόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα. — Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ. — **Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***. — *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ δὲ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΤΑ ΑΓΙΑ ΠΑΘΗ ΚΑΙ Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ἤτοι ὅλαι αἱ Ἀκολουθίαι τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, Ὄρθρου, Λειτουργίας, καὶ τῆς Δευτέρας Ἀναστάσεως, μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς θείας Μεταλήψεως ἐν τέλει.

Ἅπασαι πλήρεις πρὸς χρῆσιν τῶν φιλακολούθων καὶ παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. **Τιμᾶται δεδεμένον δραχ. 3**

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 15 ΤΟΜΟΣ Α'

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

493
BODL. LIBR. PERIODICALS FOREIGN
Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΜΑΥΡΟΜΑΝΤΗΛΟΥ, διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη.
ΟΙ ΑΣΤΕΡΕΣ ὑπὸ Δ. Κ. Κοκκίδου.
Η ΘΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ.
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: ΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Τὸ ναυάγιον τῆς «Οὐτοπίας», Θαυμάσιον φρέαρ, Μουσικὴ καὶ κριτική, Ἀρχαιολογικὴ δεινότης, Φιλόξενος ξενοδόχος.**
ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ: ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΣΟΥΣΑΝ ΣΤΗΛΗΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ — ΤΟ ΦΙΛΙ
ΧΡΟΝΙΚΑ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ — ΠΑΙΓΝΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Μητροπολιτικὸς ναὸς τῶν Ἀθηνῶν. — Ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου ἐν Ἀθήναις. — Ἡ πρώτη ἐπιστολὴ [Εἰκὼν Μ. Μπλόχ].— **Ὁ μαγικὸς τροχός,** [παίγνιον].

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ
ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ
Τῆς εἰκονογραφημένης
ΕΣΤΙΑΣ
Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ
τοῦ ἔτους **1890**
Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην
Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κ.λπ. κ.λπ.
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ
Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς
ΕΣΤΙΑΣ
Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὑπὸ τοῦ *Ἄστεως* ἀναγραφεῖσα τὸ πρῶτον, ἐπεβεβαιώθη καὶ ἐπισήμως ἡ εἴδησις, ὅτι ἡ πριγκίπισσα Σοφία ἀπεφάσισε νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἡ δ' ἐπὶ τούτῳ ἐκκλησιαστικὴ διατύπωσις θὰ γείνῃ λίαν προσεχῶς ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ.

— Ἡ Αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας, ἥτις πρό τινων ἡμερῶν εἶχεν ἀπέλθῃ ἐκ Κερκύρας, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν νῆσον ταύτην.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν κ. Δ. Αἰγινήτης ἀνέγνωσε τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ πραγματείαν περὶ τῆς Κοσμογονίας, συνοψίσας μετὰ πολλῆς μεθοδικότητος καὶ σαφηνείας τὰς περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος θεωρίας ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων μέχρι τοῦ διασήμου Λαπλάς, οὗ τὴν κοσμογονικὴν θεωρίαν ὑπεστήριξεν ἀνακοινώσας καὶ σχετικὰς πρὸς ταύτην παρατηρήσεις του ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης. Εἰς τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ νέου ἀστρονόμου παρίστατο ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας καὶ ὑπερχίλιοι ἀκροαταί. Ὁ κ. Αἰγινήτης εὐηρεστήθη νὰ παραχωρήσῃ τὸ χειρόγραφόν του πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὴν *Ἑστίαν*.

— Συνεπείᾳ διαδόσεως περὶ συνομολογήσεως ἐξωτερικοῦ δανείου 70 ἑκατομμυρίων δραχμῶν ὑπετιμήθη ὀλίγον ὁ χρυσὸς ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ Χρηματιστηρίῳ. Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τὸ, νέον δάνειον συνομολογεῖται ἐν Παρισίοις πρὸς 66 καὶ ἐπὶ τόκῳ 6 ο)ο.

— Ταραχαὶ συνέβησαν ἐν Κερκύρᾳ ἕνεκα μυστηριώδους φόνου Ἑβραίας κορασίδος, ὃν ὁ λαὸς ἀπέδωκεν εἰς τοὺς Ἑβραίους ὑποπτεύων μὴ ἡ φονευθεῖσα κόρη εἶνε Χριστιανή. Ἑβραῖοί τινες ἐκακοποιήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐξοργισθέντος πλήθους καὶ ἡ στρατιωτικὴ δύναμις ἐπενέβη πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἡσυχίας καὶ φρούρησιν τῆς ἑβραϊκῆς συνοικίας.

— Ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ μετά τινας ἡμέρας μοῖρα τοῦ γαλλικοῦ στόλου τῆς Μεσογείου, καὶ ἑτέρα μοῖρα τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου.

— Πολυάριθμος ὁμὰς φοιτητῶν καὶ ἄλλων λογίων θὰ ἐκδράμῃ εἰς Ὀλυμπίαν κατ' αὐτὰς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Κ. Μυλωνᾶ.

— Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀπεφασίσθη ἡ ἀναθεώρησις τοῦ καταστατικοῦ αὐτῆς· ἐκλεχθήσεται δὲ ὑπὸ τοῦ συμβουλίου πενταμελὴς ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν νέου σχεδίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Δημ. Ἀδριανούπουλιν. Ἐστάλη ὁ Ρ. 335, οἱ ἄλλοι εἶνε ἐξηντλημένοι, 324 καὶ 325. Ἂν εὑρεθῶσι θὰ σᾶς σταλῶσι βραδύτερον.

κ. Ι. Γ. Β. Ἡράκλειον. Ἐστάλησαν· ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Γ. Δ. Β. Ταϊγάνιον. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα πλὴν ἀριθ. 594, 724, 707, ἐξαντληθέντων.

κ. Κ. Ρ. Πὸρτ Σαΐδ. Ἐστάλησαν τὰ κερδηθέντα.

κ. Χ. Πρ. Ἐνταῦθα. Ἐστάλησαν πάλιν. Δὲν πταίει ἡ διεκπεραίωσις, ἀλλὰ τὸ ταχυδρομεῖον· δι' αὐτοῦ γίνεται ἡ διανομή.

κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Φύλλα τοῦ κ. Δ. Π. Κυρ. ὃν ὑμεῖς ἐνεγράψατε, μᾶς ἐπιστρέφει τὸ ταχυδρομεῖον Ὀδησσοῦ σημειοῦν ὅτι εἶνε ἄγνωστος. Στείλατε διεύθυνσίν του ἀκριβῆ καὶ καταστήσατε αὐτῷ γνωστὸν τὸ συμβαῖνον, διότι παραπονεῖται μὴ λαβὼν φύλλα.

κ. Δ. Ζ. Κ. Ἀζώφ· ἐλήφθησαν· μένει 1 δρ. εἰς πίστωσίν σας.

κ. Ν. Γ. Π. Δῆμον Πυλαρέων. Δὲν ἐστάλη, διότι δὲν ἐζητήθη ἐκ τῶν διδομένων δώρων ὡρισμένως ἕν. Τώρα σᾶς στέλλεται Βιβλ. Ἑστ.

κ. Λ. Κ. Ι. Λευκωσίαν. Ἔχει καλῶς· εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν μέριμναν.

κ. Γ. Σ. Ἀζώφ. Ἐλπίζομεν ὅτι λαμβάνετε πλέον τακτικὰ φύλλον.

Ἠλεῖον, ἐνταῦθα. Ἐστάλη εἰς τὸν ἀμέσως ἐνδιαφερόμενον ἡ ἐπιστολή σας.

κ. Ι. Δ. Μπ. Ταϊγάνιον. Πληρώσατε εἰς τὸν κ. Ἠσαΐαν, ὅστις ἔχει τὴν καλωσύνην ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Ἑστίαν αὐτόθι. Ἐστάλη τὸ 51, θὰ σᾶς στέλλεται καὶ Ρωμ.

κ. Μ. Η. Λ. 40 Ἐκκλησίας. Στείλατε ἓν παραμύθι πρὸς

Digitized by Google

Η ΜΑΥΡΟΜΑΝΤΗΛΟΥ

Διήγημα

Κανεὶς εἰς ὅλον τὸ χωρίον δὲν εἶχεν ὡραιότερον περιβολάκι ἀπὸ τὸν ἐξάδελφόν μου τὸν Γιαννιόν. Καθ' ἑκάστην περὶ τὸ δειλινὸν ἐπέβαινεν εἰς τὸ μικρὸν γέρικον ὀνάριόν του καὶ ἐξετέλει τακτικὴν ἡμερησίαν περίοδον ἀνὰ τὸ ὡραῖον κηπάριον, ὁπόθεν πρὸς ἑσπέραν ἐπέστρεφεν ἀποφέρων τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του. Οἱ γέροντες ἀπόμαχοι, οἱ καθήμενοι παρὰ τὴν προκυμαίαν, βλέποντές τον ἐπιστρέφοντα ἀργὰ-ἀργὰ ἐκ τῆς καθημερινῆς ἐκδρομῆς του, ἔλεγαν.

— Νά, ὁ Γιαννιὸς ἔρχεται πάλι ἀπ' τὸ περιβολάκι του.

— Καὶ φέρνει καὶ τὴς λαχανίδες του.

— Καὶ τὰ κουνουπίδια του καὶ τὰ μποστανικά του.

— Πῶς τὰ καταφέρνει !

— Σὰν νὰ τὸν γνωρίζουν.

— Λὲς καὶ τὰ ἔχει γητεμμένα. !

Ὁ ἐξάδελφός μου ὁ Γιαννιὸς δὲν ἔτεινε τὸ οὖς εἰς τὰ ποικίλα ἢ μᾶλλον στερεότυπα ταῦτα σχόλια, ἀλλ' ἀντιπαρήρχετο ἀδιάφορος, ἀφοῦ προσέδενεν εἴς τινα πάλον τὸ ὑποζύγιόν του, καὶ ἀποκομίζων τὰ «λαχανικὰ» τὰ ἐπώλει ἢ τὰ ἔφερεν οἴκαδε, κατὰ τὴν περίστασιν.

Καὶ ἀφοῦ ἀνεπαύετο τὴν ἑσπέραν ἐκ τοῦ μετρίου καμάτου τῆς ἡμέρας, μέλλων ὁσονούπω ν' ἀναπαυθῇ διαρκέστερον ἐκ τῶν πολλῶν μόχθων τῆς ζωῆς του, τὴν ἄλλην ἡμέραν πάλιν, περὶ τὸ δειλινόν, ἔλυε τὸ ὀνάριόν του, ἐπέβαινεν εἰς αὐτὸ καὶ ἐξήρχετο πάλιν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ περιβολίου του.

*
* *

Ὁποῖον λαμπρόν, ἀχανές, μεγαλοπρεπὲς περιβόλι ! καὶ πόσον δίκαιον εἶχεν ὁ θεῖος Ὅμηρος νὰ θέσῃ ἐκ παραλλήλου τὰς δύο παραβολὰς τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ἀγροῦ μὲ τοὺς κομῶντας ἀστάχυς !

Κινήθη δ' ἀγορὴ φὴ κύματα μακρὰ θαλάσσης
πόντου Ἰκαρίοιο, τὰ μέν τ' Εὖρός τε Νότος τε
ὤρορ' ἐπαΐξας πατρὸς Διὸς ἐκ νεφελάων·
ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήϊον ἐλθών,
λάβρος ἐπαιγίζων, ἐπί τ' ἠμύει ἀσταχύεσσιν,
ὣς τῶν πᾶσ' ἀγορὴ κινήθη...

Τῷ ὄντι, τὰ χόρτα καὶ οἱ θάμνοι τοῦ περιβολίου τοῦ ἐξαδέλφου μου τοῦ Γιαννιοῦ, γιγαντιαῖα, πελώρια, ἄγρια ἢ κηπευτά, δὲν ἔπαυσαν νὰ ὀργώνωνται, νὰ σχηματίζωσιν αὔλακας καὶ νὰ εἶνε γαλήνια, ὁμαλά, ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Δὲν ἔπαυσαν νὰ συγχέωσι τὰς ἀτόμους των, νὰ εἶνε ποικιλόμορφα, ἀναλλοίωτα καὶ ῥευστά, νὰ ὀρθῶσι τὴν χαίτην, νὰ στηλώνωσι τὰ στέρνα, νὰ φρίσσωσι, νὰ κροαίνωσι, νὰ βρέμωσι, νὰ ἠχῶσι, νὰ πλαταγῶσι, νὰ κτυπῶσι πᾶν ἀντίτυπον σῶμα. Καὶ οἱ Ζέφυροι προσέπαιζον κυλινδούμενοι ἐντός των, ὡς ἄτακτα παιδία, καὶ αἱ ἀπόγειοι καὶ αἱ τροπαῖαι ἡμιλλῶντο τίς νὰ αὐλακώσῃ βαθύτερον, τίς νὰ ὑπεγείρῃ ὑψηλότερον τὰ κυανᾶ καὶ πορφύρεα νῶτά των, μετὰ φωσφορίζοντος σελαγισμοῦ, μετ' ἀκτινωτοῦ ἀφρώδους στεφάνου. Καὶ αὔρα ποντιὰς ἐθώπευε μαλθακῶς τὴν ἄσπιλον κυματίζουσαν ὀθόνην προκαλοῦσα ἀπείρους χαριέσσας, μυρμηκιζούσας, παροδικὰς ῥυτίδας, ὡς ἐπὶ τοῦ μετώπου νύμφης βασιλίδος περικαλλοῦς, ἐπιδεικνυούσης παιδικὸν θυμὸν καὶ πεῖσμα, διάλειμμα μεταξὺ δύο μειδιαμάτων προκλητικόν, εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου ὁ βυθὸς δὲν φαίνεται πλέον, καὶ ἡ ἐπιφάνεια παύει ἀνταυγάζουσα τὴν ἄπειρον τῆς κτίσεως φαιδρότητα.

Ὁ δὲ οὐράνιος θόλος κατωπτρίζετο ὅλος εἰς τὸν ἀπαράμιλλον κῆπον, ὃν ὁ ἥλιος ἔκαιε χωρὶς νὰ καταφλέγῃ τὰ βάθη του, διότι ὁ ἴδιος, ἅμα ἀπέκαμνεν ἐκ τῆς ἡμερησίας ἁρματοδρομίας, ἐβυθίζετο διὰ ν' ἀναπαυθῇ εἰς τὸν βυθόν του, διὰ ν' ἀκονίσῃ ἐν τῷ ὑγρῷ ἐργαστηρίῳ τὰς ἀμβλυνθείσας ἀκτῖνας. Ἡ σελήνη ἐγίνετο λαμπροτέρα ἐπαργυροῦσα τὰ στέρνα τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως, τὸ ἄστρον τῆς ἑσπέρας ἐλούετο ἡδυπαθῶς εἰς τὰ νάματά της, καὶ αἱ Πλειάδες μετὰ γλυκείας παρθενικῆς σεμνότητος ἐμάρμαιρον εἰς τὰ ἀνεξερεύνητα βάθη της, ὡς βολίδες εἰσδύουσαι, ζητοῦσαι νὰ μετρήσωσι τὸ βάθος, νὰ εὕρωσι τὸν πυθμένα.

Μυρίοι κρότοι ἀντήχουν εἰς τὰ ἄντρα καὶ εἰς τοὺς βράχους, ὅπου τὰ κράσπεδα τῆς ἀσπίλου ὀθόνης ἀπέληγον, πότε ὡς ἡδυπαθεῖς στεναγμοὶ ἔρωτος, πότε ὡς ἄγριοι πολέμων γδοῦποι, πλήττοντες τὰς ἠχούς. Καὶ ἡδύπνοοι ὀσμαί, ἐλαφρὰ ἀρώματα, ἀπέπνεον πανταχόθεν, μυρώνουσαι τὰς αὔρας, καὶ ἅλμη καὶ θάλπος ἡλίου ἐσκλήρυνε τοὺς χρῶτας, ἠρύθραινε καὶ καθίστα μελαψὰς καὶ ἀρρενωπὰς τὰς ὄψεις τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ ὀνάριον τοῦ ἐξαδέλφου μου ἐβύθιζε τοὺς πόδας ἐν μέσῳ τῶν δροσερῶν πετάλων, προσπαι-

Digitized by Google

ζόντων καὶ θροούντων περὶ τοὺς πόδας του, καὶ ὁ κῆπος ὁ μυστηριώδης ἐπρότεινε τὰ στέρνα ἀνοίγων τοὺς θησαυρούς του εἰς τὰς ἐπιδεξίους χεῖρας τοῦ πεπειραμένου κηπουροῦ.

Δι' ὅλους τὸ περιβολάκι τοῦ Γιαννιοῦ τοῦ ἐξαδέλφου μου ἦτο βιβλίον ἀνοικτόν, ἀλλὰ βιβλίον μὲ ἱερογλυφικοὺς χαρακτῆρας, ἢ μ' ἐκεῖνα τὰ «σήματα λυγρά», τὰ διατεθλασμένα, τὰ ἐγκεχαραγμένα ἐπὶ τῶν γυμνῶν κρανίων τῶν νεκρῶν, τὰ ὁποῖα λέγεται μὲν ὅτι σημαίνουσι τὴν μοῖραν τοῦ τεθνεῶτος, ἀλλ' ἂν δὲν εἶνέ τις μάντις, δὲν δύναται νὰ τ' ἀναγνώσῃ . . . καὶ τοῦτο κατόπιν ἑορτῆς, ἀφοῦ ὁ νεκρὸς ἔζησε.

Ἀλλὰ διὰ τὸν ἄμοιρον ἐξάδελφόν μου ἦτο βιβλίον μὲ κεφαλαιώδεις λαμπροὺς χαρακτῆρας, σαφές, ἐναργὲς κ' εὐανάγνωστον. Οὗτος ἐγνώριζεν ὅλα τὰ μυστήρια, ὅλα τὰ κοιλώματα, ὅλα τὰ ἄντρα τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ἐδάφους. Ἠδύνατό τις μάλιστα, ὄχι κατὰ σχῆμα τετριμμένης προσωποποιίας, ἀλλὰ σχεδὸν κυριολεκτικῶς, νὰ εἴπῃ, ὅπως ἔλεγαν καὶ οἱ γέροντες ἀπόμαχοι τῆς προκυμαίας, ὅτι αὐτὰ μᾶλλον τὸν ἐγνώριζαν . . .

*
* *

Τὸν ἐγνώριζαν ἀπὸ μακροῦ χρόνου.

Ἦτο ἤδη ἑξηκοντούτης, καὶ ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας δεκαετοῦς, δὲν εἶχε παύσῃ νὰ καλλιεργῇ τὸν κῆπόν του.

Πᾶς ἄνθρωπος ἐργάζεται δι' ἑαυτόν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἐργάζεται διὰ τοὺς ἄλλους· ὁ δύσμοιρος ὁ Γιαννιὸς εἰργάζετο διὰ τοὺς ἄλλους καὶ ποτὲ δι' ἑαυτόν.

Δωδεκαέτης, ἔμεινε μόνος προστάτης τῆς μητρός, χήρας τριακοντούτιδος. Εἰκοσαέτης, ἦτο προστάτης τῶν ὀρφανῶν ἀδελφῶν του, ὀρφανὸς ὁ ἴδιος. Τεσσαρακοντούτης, ἦτο προστάτης ἔτι μεγαλειτέρας ὀρφανίας, τῆς τῶν ἀνεψιῶν του.

Ὅλοι οἱ νέοι ἀγωνίζονται διά τινα φιλοδοξίαν, ποθοῦσι τὸν γάμον, μελετῶσι τὴν ἀποκατάστασιν. Ὁ ταλαίπωρος ὁ Γιαννιὸς δὲν ἐτόλμα οὐδὲ νὰ ὀνειροπολήσῃ τοιοῦτό τι.

Χωρὶς νὰ νυμφευθῇ, εἶχεν οἴκοι τρεῖς γυναῖκας. Ἡ μοῖρα τοῦ τὰς ἐκληροδότησε.

Τὴν μίαν του ἀδελφὴν ἠδυνήθη μετά τινα ἔτη νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ. Ἀλλ' αὕτη μόλις ἀπέκτησε δύο κόρας κ' ἐχήρευσε.

Μόλις ἐχήρευσεν ἡ μία, κ' ἐκακοπανδρεύθη ἡ ἄλλη.

Αὕτη ἔλαβεν ἄνδρα, ὅστις τῆς ἔφερεν ἐκ τοῦ χωρίου του τὴν ἐκ τοῦ πρώτου γάμου ὀκταέτιδα παιδίσκην, συνέζησεν ὀλίγους μῆνας μετ' αὐτῆς, καὶ ἀπεδήμησε. Μετέβη εἴς τινα πόλιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου εἰργάζετο χειρωνακτῶν.

Ἀναχωρῶν δὲν εἶχεν ὀβολὸν νὰ τῆς ἀφήσῃ.

Τότε δὰ ὁ πτωχὸς ἐξάδελφός μου ὁ Γιαννιὸς «τὰ εἶχε μεριά, τὰ ἔκαμε φόρτωμα». Ἐκτὸς τῆς ἀσθενοῦς γραίας μητρός, τῆς χήρας ἀδελφῆς καὶ τῶν ὀρφανῶν ἀνεψιῶν του, ὤφειλε νὰ βοηθῇ καὶ τὴν ὕπανδρον ἀδελφὴν μετὰ τῆς προγονῆς της. Ὁ ἴδιος ὠνόμαζε τοῦτο γραφικῶς καὶ λίαν βαναύσως «σαμάρι καὶ πανωσάμαρο».

Ἄλλοτε, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ οἴκου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του, εἰς τὴν διπλῆν χηρείαν, εἰς τὴν πολλαπλῆν ὀρφανίαν τῶν οἰκείων, εἰς τὴν ἰσόβιον θητείαν ἑαυτοῦ, ἔλεγε σχετλιαστικῶς κ' εὐθύμως ἅμα χαρακτηρίζων τὴν τύχην των· «Θελὰ-κάψ' ὁ Θιὸς δυὸ σπίτια, ἔκαψ' ἕνα καὶ καλό».

Παρελείψαμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Μοῖρα τοῦ εἶχε χαρίσει κ' ἕνα ἀδελφόν, ἀλλὰ τί προκομμένος ἀδελφός!

Οὗτος ἦτο κατὰ δέκα ἔτη νεώτερός του, αὐτὸς τὸν εἶχεν ἀναθρέψει ὀρφανόν. «Τὸν ἀνάστησε, τὸν ἔκαμε κλωνάρι», καθὼς ἔλεγεν ἡ μήτηρ των. Ἀλλ' αὐτὸς ἐβγῆκε «τῆς ἐληᾶς τὸ φύλλο».

Ἀφοῦ ἐπί τινα ἔτη ἐγύριζε ναύτης ἐν τῷ Αἰγαίῳ μὲ γολέτταις καὶ μὲ βρίκια, τέλος ἐπῆρε τὸ φύσημά του διὰ τὴν Ἀμερικήν, καὶ ἀπὸ δεκαετίας οὐδὲ γράμμα ἔστειλε πλέον.

Ποῦ ἦτο; Εἰς τὴν Φιλαδέλφιαν; Τί ἔκαμνεν; Εἶχε νυμφευθῇ μίαν Κουακερίδα.

Εἰς τὴν Φιλαδέλφιαν· ὁποία εἰρωνεία λέξεων! Μίαν Κουακερίδα· ἀπὸ τοὺς πολλοὺς βατράχους ποῦ ἔτρωγε (παρετήρησεν ὁ Γιαννιός), κατήντησε νὰ πάρῃ τὴν φωνήν των . . . ὡς γυναῖκα!

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Γιαννιὸς ἐξεφράζετο μετὰ πικρίας περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλὰ καὶ ἡ γραῖα, ἡ μήτηρ του, ποτὲ δὲν τοῦ εἶπεν ἕνα *εὐχαριστῶ* τοῦ πτωχοῦ σκλάβου. Αἱ λογομαχίαι δὲ μεταξύ των ἐτραχύνοντο ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀδελφοῦ τούτου, πρὸς ὃν ἡ γερόντισσα ἔτρεφεν ἀδυναμίαν τυφλὴν καὶ δὲν ἠνείχετο ν' ἀκούῃ κακὸν ἐναντίον του. Ἡ πτωχὴ γυνὴ ἐφαντάζετο ὅτι ὁ Γιαννιὸς ὅ,τι ἔκαμνε τὸ ἔκαμνε φυσικῶς, διότι ὤφειλε νὰ τὸ κάμνῃ, ποτὲ δὲ δὲν τῆς ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν ὅτι καὶ οὗτος ἦτο ποτὲ δυνατὸν νὰ τὴν ἐγκαταλίπῃ, καθὼς τὴν ἐγκατέλιπεν ὁ νεώτερος, καὶ εἶχε δίκαιον· ὁ Γιαννιὸς ἦτο ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συχνὰ μὲν γογγύζουσιν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἀποκαρτεροῦσι.

Τέλος ὁ καϋμὸς τῆς ἀπουσίας τοῦ νεωτέρου υἱοῦ, αἱ στερήσεις, αἱ ταλαιπωρίαι καὶ ἡ κακοπάθεια τὴν ἔφεραν εἰς τὸν τάφον.

Ἔμεινεν εἰς τὸν Γιαννιὸν ἡ πρεσβυτέρα ἀδελφὴ μὲ τὰς δύο κόρας της, καὶ ἡ νεωτέρα μὲ τὴν προγονήν της.

Ὅλαι ἀπέζων ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ Γιαννιοῦ καὶ ἐκ μικρῶν εἰσοδημάτων τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ ἐλαιῶνος.

Ἡ ἔγγαμος ἀδελφὴ ἐβράδυνε νὰ λάβῃ εἰδήσεις παρὰ τοῦ συζύγου της. Τέλος μετὰ ἓξ μῆ-

Digitized by Google

νας τὴν ἐνθυμήθη καὶ τῆς ἔστειλε τέσσαρας λίρας. εἶτα τὴν ἐλησμόνησεν ὁριστικῶς.

Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἀρρώστησεν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἔπαυσε νὰ τῆς δίδῃ.

Μὲ αὐτὰς τὰς τέσσαρας λίρας, πρὸς τῇ μικροῦ λόγου ἀξίᾳ εἰσκομιδῇ, τῇ ἐκ τῶν καρπῶν, ἔζησεν αὐτὴ καὶ ἡ προγονή της τρία ἔτη.

Καὶ τὴν προγονὴν ταύτην τὴν ἠγάπησεν ὡς τέκνον της. Εὐτυχῶς δὲν ἀπέκτησεν ἰδικά της τέκνα.

Ἀλλά, ταλαίπωρος γυνή! καθὼς ποτε ἡ ὁσία Μαρία εἰς τὴν ἔρημον τὴν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ἔζησε δὲν ἐνθυμοῦμαι πόσα ἔτη μὲ δύο ἄρτους, οὕτω καὶ αὐτή, εἰς τὴν ἔρημον ταύτην τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, εἰς τὴν χέρσον τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν εὐγενῶν παλμῶν, ἔζησε τρία ἔτη μὲ τέσσαρας λίρας.

Καὶ ἡ μὲν ὑπεράνθρωπος ἐκείνη ὁσία εἶχεν ἁμαρτίας νεότητος πρὸς ἐξιλασμόν, αὕτη δὲ ἡ πτωχὴ γυνὴ ἦτο ἁπλοϊκὴ καὶ ἀφωσιωμένη καὶ τόσον ἀμνησίκακος, ὥστε ἀποθανοῦσα ἐκληροδότησεν ἐκ τῆς πτωχικῆς προικός της εἰς τὴν προγονὴν τὸν οἰκίσκον καὶ τὴν ἄμπελον, ἀφήσασα τὸν ἐλαιῶνα μόνον εἰς τὰς ὀρφανὰς ἀνεψιάς της.

Ἐκεῖναι δὲ σεβόμεναι τὴν μνήμην τῆς θείας, μόλις ἐμεμψιμοίρησαν ὀλίγον τι μὲ ψίθυρον φωνήν. (1)

*
* *

Διὰ ποῖον ἐπενθηφόρει ἡ Μαυρομαντηλοῦ;

Διὰ τίνα ἄλλον εἰμὴ διὰ τὸν Γιαννιὸν τὸν ἐξάδελφόν μου;

Ἵστατο μεταξὺ τῶν γιγαντιαίων ῥευστῶν θάμνων, παρὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ μεγαλοπρεποῦς ὑγροῦ πεδίου, ὑψοῦσα τὴν αἰχμηράν, μόλις ὁρατὴν κεφαλήν, μίαν σπιθαμὴν ὑπὲρ τὴν λείαν ἐπιφάνειαν. Ἵστατο κ' ἐφαίνετο προκαλοῦσα τὸν διαβάτην, τὸν τολμητίαν, ὅστις θὰ εἶχε τὸ θράσος νὰ τὴν ἀψηφήσῃ.

Ἡ Μαυρομαντ'λοῦ! Ἡ Μαυρομαντ'λοῦ!

Οἱ γέροντες τὴν ἐνθυμοῦντο ἀπὸ τριῶν γενεῶν τοιαύτην. Κανεὶς δὲν τὴν εἶδε ποτὲ λευκόπεπλον.

Καὶ ἀπὸ τοὺς προπάππους των τοιαύτην τὴν εἶχον παραλάβει. Μαυρομαντ'λοῦ, αἰωνίως πενθηφοροῦσαν.

Καὶ διατί τάχα δὲν θὰ ἐπενθηφόρει δι' ἄλλον εἰμὴ διὰ τὸν Γιαννιόν; Ἀλλὰ καὶ διατί ὄχι διὰ τὸν Γιαννιὸν ἀλλὰ δι' ἄλλον;

Οὔτε αὐτὸς οὔτ' ἐκείνη ἐγνώρισάν ποτε εὐτυχίαν.

Ὅσον ἔρωτα εἶχεν ἀπολαύσει ποτὲ ἡ Μαυρομαντ'λοῦ, ἄλλον τόσον ἀπέλαυσε καὶ ὁ Γιαννιὸς ὁ ἐξάδελφός μου.

Κ' ἐκείνη μέν, τίς οἶδεν, ἐὰν ποτε ὑπῆρξε γυνή, πρὶν ἀπολιθωθῇ καὶ γείνῃ πέτρα, ἂν ὅτε ἦτο γυνὴ ἐγνώρισεν ἔρωτα· ὁ δὲ Γιαννιὸς ὁ ἐξάδελφός μου οὐδ' ἔτρεφεν ἐλπίδα ν' ἀπολιθωθῇ τοὐλάχιστον καὶ γείνῃ πέτρα.

Ἀτυχὴς Μαυρομαντ'λοῦ! Ταλαίπωρε Γιαννιὲ ἐξάδελφέ μου!

*
* *

Παρὰ τὴν δυτικὴν ἐσχατιὰν τοῦ ὡραίου τριπλοῦ λιμένος τῆς παραθαλασσίου κώμης, ὅπου τὸ κῦμα, ὑπὸ ἐλαφροῦ ζεφύρου ῥυτιδούμενον, σκάζει καὶ δεικνύει μέλαιναν αἰχμὴν ὑπὸ ὑγρᾶς λευκῆς παρυφῆς περίρρυτον, ἐκεῖ ἀνίσχει τὴν κεφαλὴν ἡ Μαυρομαντηλοῦ.

Ὅλοι οἱ βράχοι ἵστανται πέριξ ἀσάλευτοι, μετ' ὀλυμπίου εἰρωνείας ὑπερορῶντες τὰς ἀπέλπιδας προσπαθείας τοῦ μανιώδους κύματος.

Μόνη ἡ Μαυρομαντηλοῦ νεύει μακρόθεν, νεύει διὰ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν θρασὺν ναυβάτην, τὸν ἐπιβαίνοντα οἰκτρᾶς σανίδος καὶ παραδέρνοντα εἰς τὸ πέλαγος, τὸν ἀγωνιῶντα νὰ εὕρῃ εἰς τὸν βυθὸν τοῦ πόντου τροφὴν δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τοὺς φιλτάτους.

Φαίνεται νὰ τὸν καλῇ πλησίον της ὡς ἄλλη σειρήν, σειρὴν ἄφωνος καὶ ἄψυχος.

Ὁμοιάζει μὲ ναυάγιον προσηλωμένον ἐκεῖ ἀπὸ μακρῶν χρόνων, πληττόμενον ὑπὸ τοῦ ἀφρίζοντος κύματος, κραδαινόμενον καὶ σεῖον τὴν κεφαλήν, κεφαλὴν φώκης ἐλλοχώσης ἐκεῖ ἀπὸ αἰώνων.

Μόνη ἡ κεφαλὴ τῆς φώκης σείεται ἀπατηλῶς νεύουσα· ἡ οὐρὰ εὑρίσκεται ἐμπεφυκυῖα εἰς τὸν πυθμένα· ἡ ῥίζα διατείνει τὰς ἶνας πέραν τοῦ βυθοῦ, ἐμπεπηγυῖα εἰς τὸν βράχον.

Ἄλλως οὐδ' ἡ κεφαλὴ σείεται. Τὸ κῦμα μόνον ῥήγνυται καὶ πλαταγεῖ καὶ περιρρέει. Τὸ κινούμενον φαίνεται ὡς νὰ κινῇ.

Λέγεται, ἀλλὰ τίς τὸ πιστεύει; — καὶ ὅμως ἂν ἦτον ἀληθές! — ὅτι ἡ Μαυρομαντ'λοῦ ὑπῆρξέ ποτε καὶ αὐτὴ γυνὴ καὶ μήτηρ, μήτηρ ἑπτὰ υἱῶν· ὅτι καὶ οἱ ἑπτὰ υἱοί της, ἔμπειροι ναυβάται, φθονηθέντες ὑπὸ τῆς θαλασσίας Γοργόνος, ἐπνίγησαν εἰς τὸ πέλαγος· ὅτι ἵλεως μοῖρα, σπλαγχνισθεῖσα τὸν πόνον τῆς μητρός, τὴν μετεμόρφωσεν εἰς σκόπελον, καὶ τὴν ἐφύτευσεν ἐκεῖ, οὐ μακρὰν τοῦ αἰγιαλοῦ, μόλις ὀρθοῦσαν τὴν κεραυνόβλητον κεφαλήν της, τὴν οἱονεὶ μελάμπεπλον, χαιρεκακοῦσαν μακρόθεν ὅταν βλέπῃ

(1) Ἀντὶ φορτικῆς παρεκβάσεως, ἂς μοῦ συγχωρηθῇ μικρὰ ὑποσημείωσις. Μὴ νομίσῃ τις ὅτι πλάττω ἢ ἐπινοῶ τι ἐκ τῶν ἐν τῷ κειμένῳ. Καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις καὶ οἰκονομία τῆς συζύγου καὶ ἡ στοργὴ τῆς μητρυιᾶς εἶνε γεγονότα ἐξ ὅσων εἶδα ἰδίοις ὄμμασιν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ πιστεύουσι προθύμως τὰ μυθεύματα, ἡ δὲ ἀλήθεια φαίνεται αὐτοῖς ἀπιθανωτέρα τοῦ ψεύδους. Καὶ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ παρετήρησα ὅτι, ὁσάκις ἠθέλησα χάριν παιδιᾶς νὰ εἴπω ψεῦδός τι, παρ' ἐλπίδα εὗρον τοὺς ἀκροατὰς εὐπίστους τόσον, ὥστε, καὶ διαμαρτυρομένου ἐμοῦ ὕστερον ὅτι ἠστεϊζόμην, δὲν ἐπείθοντο, ἀλλ' ἐπέμενον νὰ πιστεύωσιν ὡς ἀληθὲς τὸ ψευδές· ὁσάκις δ' ἐδοκίμασα νὰ εἴπω ἀλήθειάν τινα, τοὺς εὗρον δυσπίστους καὶ βλακοπονήρως μειδιῶντας. — Ἀλλ' ἂς εἶνε βέβαιος ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡμεῖς οἱ διηγηματογράφοι

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Digitized by Google

συμφορᾶς καὶ πνιγμοὺς ἀνθρώπων εἰς τὸ πέλαγος, προσδεχομένην ὡς ἱλαστήριον θυσίαν τὰ ἐκβραζόμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων ναυάγια, δροσίζουσαν τὸν πόνον της ἐκεῖ εἰς τὸν πόντον. Τοιαύτη ἡ Μαυρομαντηλοῦ.

Ἀγνοῶ τί μοιραῖον ὑπῆρχε μεταξὺ τῆς Μαυρομαντηλοῦς καὶ τοῦ Γιαννιοῦ, τοῦ ἐξαδέλφου μου· ἀλλὰ πάντοτε αὕτη, διαβαίνοντα πλησίον ἢ μακράν, τὸν ἐκάλει, τὸν ἐκάλει.

Φαίνεται ὅτι ὑπῆρχε μυστηριώδης τις σύνδεσμος· αὕτη ἦτο ἡ κατ' ἐξοχὴν Μαυρομαντηλοῦ· κ' ἐκεῖνος ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας οὐδὲν ἄλλο ἔβλεπε γύρω του ἢ μαύρας μαντήλας.

Ἔπλεε σχεδὸν καθημερινῶς εἰς τὰ νερά της· διασχίζων κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τὸν ὡραῖον τρίκολπον λιμένα, ἐπεσκέπτετο ὅλους τοὺς ὅρμους, ἐξηρεύνα ὅλα τὰ ὑποβρύχια σπήλαια, διωνύχιζεν ὅλους τοὺς διαποντίους θαλάμους.

Ἔπλεεν ἀπὸ ἀγκάλην εἰς ἀγκάλην, ἀπὸ ἀμμουδιὰν εἰς ἀμμουδιάν, ἀπὸ βράχον εἰς βράχον. Εἴξευρεν ὅλας τὰς κρύπτας τῶν πολυπόδων, ὅλα τὰ θαλάμια τῶν μουγγριῶν, ὅλα τῶν ἀστακῶν τὰ ἐνδιαιτήματα.

Ποτὲ ὀρφὸς δὲν τὸν διέφευγε καὶ αἱ συναγρίδες ἐγοητεύοντο ἀπὸ τὸ ἄγκιστρόν του.

Ὁσάκις ἠσμενίζετο νὰ ἐκπλήξῃ ὀλίγον τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων, τοὺς θαυμάζοντας τὸ ποσὸν μᾶλλον ἢ τὸ ποιὸν (σπανίως ἄλλως τὸ ἔκαμνε, διότι δὲν ἠγάπα ν' ἁλιεύῃ μὴ ἐκλεκτοὺς ἰχθῦς), εἶχε μέθοδον ἰδικήν του.

Ἐγνώριζεν ὅτι «πᾶν τὸ θηρώμενον ἀμοιβαίως θηρᾶται καὶ τὸ μισούμενον μισεῖ». Εἴξευρεν ὅτι ὅπως ἡ γάττα μάχεται τὸ ὀψάριον, οὕτω καὶ τὸ ὀψάριον μάχεται τὴν γάτταν.

Τοῦτο τὸ ἔπραξε μόνον δὶς ἢ τρίς, καὶ διὰ νὰ φ ο υ ρ κ ί σ ῃ τοὺς ἀνθρώπους ξενικῆς τινος τράτας, ἁλιευούσης μὲ σαγήνην, πρὸς ἣν ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συναγωνισθῇ. Ἡλίευσε λοιπὸν μὲ δολώματα ἐκ κρέατος θνησιμαίας γάττας.

Τοὺς δὲ οὕτως ἀγρευθέντας ἰχθῦς (εἶχεν ἀγρεύσει μόνος του πλείονας ἢ πεντήκοντα ὀκάδας, ὅσας καὶ ἡ ἀντίζηλός του τράτα) δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς πωλήσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῆς νήσου· τοὺς ἐπώλησεν ὅλους εἰς αὐστριακόν τι ἀτμόπλοιον, τὸ ὁποῖον ἠσχολεῖτο δῆθεν «νὰ μετρῇ τὰ νερά», ὁρμοῦν εἰς τὸν λιμένα. Εἶπεν εἰς τοὺς συμπατριώτας του: «αὐτὰ τὰ ψάρια δὲν εἶνε γιὰ σᾶς, εἶνε γιὰ κείνους ποῦ τρῶνε καὶ τῆς γάτταις».

Οὐδεὶς ὅμως ἐνόησε τί ἔλεγεν.

Ἕπεται τὸ τέλος Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΟΙ ΑΣΤΕΡΕΣ

Ἀπλανεῖς καὶ Πλανῆται.—Ἀριθμὸς τῶν Ἀπλανῶν.—Οἱ Ἀστερισμοί.— Τάξεις τῶν Πλανητῶν.—Αἱ τροχιαὶ των.

Τοὺς ἀστέρας διακρίνομεν εἰς ἀπλανεῖς καὶ πλανήτας. Ἀπλανεῖς ὀνομάζομεν τοὺς μὴ μεταβάλλοντας τὴν ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας σχετικὴν αὐτῶν θέσιν· π. χ. ὁπόταν καὶ ἂν ἴδωμεν τοὺς Πλειάδας, ἡ σχετικὴ θέσις τῶν 6 ἀστέρων, τῶν ἀποτελούντων τὸ σύμπλεγμα αὐτό, εἶναι ἡ αὐτή. Ὀνομάζομεν δὲ πλανήτας τοὺς μεταβάλλοντας τὴν θέσιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς· π. χ. ὁ Κρόνος τὴν 1 Φεβρουαρίου εὑρίσκετο πλησίον τοῦ ἀπλανοῦς ἀστέρος 4ης τάξεως σ τοῦ λέοντος, τὴν 1 Μαρτίου πλησίον τοῦ ἀστέρος 5ης τάξεως χ τοῦ λέοντος καὶ τὴν 1 Ἀπριλίου πλησίον ἑτέρου ἀστέρος τοῦ λέοντος 6ης τάξεως. Ὁ Ἄρης εὑρίσκετο τὴν 1 Φεβρουαρίου ὀλίγον πρὸς Ν τοῦ ἀπλανοῦς ἀστέρος 4ης τάξεως ξ τῶν Ἰχθύων, τὴν 1 Μαρτίου πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ ἀστέρος 4ης ξ τοῦ Κριοῦ καὶ τὴν 1 Ἀπριλίου πρὸς τὰ ΝΑ τῶν Πλειάδων. Καὶ ὁ ἥλιος φαίνεται κινούμενος ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς ἀστέρας· ἡ κίνησις ὅμως αὐτὴ εἶναι ἀπεικόνισις τῆς περὶ τοῦτον κινήσεως τῆς γῆς, ἣν ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων νομίζομεν ἀκίνητον. Πράγματι ἡ μὲν γῆ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν πλανητῶν, ὁ δ' ἥλιος εἰς τὴν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων. Ἡ σελήνη κινεῖται πράγματι περὶ τὴν γῆν, συνοδεύουσα αὐτὴν ὡς δορυφόρος ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον κινήσει αὐτῆς.

Οἱ πλανῆται κινοῦνται περὶ τὸν ἥλιον ἐκ Δ πρὸς Α, διατρέχοντες τροχιὰς ἐλλειπτικάς, αἵτινες ὅμως δὲν διαφέρουσι πολὺ τοῦ κύκλου. Ἀπὸ τῆς γῆς ὅμως παρατηρούμενοι, οἱ πλανῆται φαίνονται κινούμενοι ἄλλοτε μὲν ἐκ Δ πρὸς Α, ὅπως ὁ Ἄρης κατὰ τὸ ἀνωτέρω περιγραφὲν χρονικὸν διάστημα, ἄλλοτε δ' ἐξ Α πρὸς Δ, ὅπως ὁ Κρόνος κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ἐνῷ οἱ πλανῆται κινοῦνται περὶ τὸν ἥλιον, κινεῖται περὶ αὐτὸν συγχρόνως καὶ ἡ γῆ καὶ ἑπομένως ἡ κίνησις τῶν πλανητῶν παρατηρουμένων ἀπὸ τῆς γῆς, περιπλέκεται μετὰ τῆς κινήσεως αὐτῆς. Ἡ ἐκ Δ πρὸς Α κίνησις ὀνομάζεται ἐμπροσθοπορική, τοὐναντίον δ' ὀπισθοπορικὴ ἡ ἐξ Α πρὸς Δ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ὅλης τῆς οὐρανίας σφαίρας, τῶν ὁρατῶν εἰς ἄοπλον ὀφθαλμὸν συνήθους ὀξυδερκείας, ὀλίγον ὑπερβαίνει τὰς 5 χιλ. Πάντας αὐτοὺς διαιροῦμεν εἰς ἓξ τάξεις λαμπρότητος. Οἱ τῆς Α' τάξεως εἶναι 20, Β'

Digitized by Google

τάξεως 51, Γ' 200, Δ' 595, Ε' 1213, ΣΤ' 3640, ἤτοι ἐπὶ ὅλης τῆς οὐρανίας σφαίρας 5119. Ὑπάρχουσι διαφοραὶ μικραὶ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς τάξεως, εἰς ἣν ἀνήκουσιν ἀστέρες τινὲς ἐνδιαμέσου λαμπρότητος· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστέρων, τῶν ὁποίων ἡ λαμπρότης δὲν ἀνήκει ἀναμφηρίστως εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην τάξιν, δὲν εἶναι μέγας.

Πρὸς παραγωγὴν τῆς ἐντυπώσεως τοῦ ἀπείρου πλήθους τῶν ἀστέρων συντελεῖ βεβαίως τὰ μέγιστα ὁ Γαλαξίας, ὅστις εἶνε πράγματι σύμφασις πλείστων ἀσθενῶν ἀστέρων, τοὺς ὁποίους διακρίνομεν παρατηροῦντες αὐτὸν διὰ τηλεσκοπίου.

Πλὴν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, τῶν ὁρατῶν εἰς τὸν ἄοπλον ὀφθαλμόν, ὑπάρχουσι καὶ οἱ τηλεσκοπικοὶ καλούμενοι, ὧν οἱ λαμπρότεροι ἀποτελοῦσι τὴν 7ην τάξιν, οἱ δ' ἀσθενέστατοι ὁρατοὶ διὰ τῶν μεγίστων τηλεσκοπίων τὴν 16ην. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς φωτογραφίας κατωρθώθη ἡ ἀποτύπωσις καὶ ἀστέρων ἔτι ἀσθενεστέρων, 17ης τάξεως. Οἱ ἀστέρες 7ης εἶναι 13 χιλιάδες, οἱ δὲ τῶν κατωτέρων τάξεων πολὺ πολυαριθμότεροι. Τίς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστέρων ἐν γένει εἶναι ζήτημα ὑπερβαῖνον τὰ ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως· περιορισθῶμεν λοιπὸν εἰς τὰ προσιτά, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ εἶναι ὡραῖα.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπλανῶν εἶνε λευκοί· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τινες ἔχοντες χρῶμα ἐρυθρόν, ὠχρὸν κ.τ.λ.

Τοῦ οὐρανοῦ βλέπομεν ἱστάμενοι ἐν τόπῳ, τοῦ ὁποίου ὁ ὁρίζων εἶναι πανταχοῦ ἀνοικτός, μόνον τὸ ἥμισυ διὰ μιᾶς, ἐνῷ τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον εὑρίσκεται ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα· ἕνεκα τῆς ἡμερησίας ὅμως κινήσεως τῆς οὐρανίας σφαίρας, στρεφομένης ἐξ Α πρὸς Δ, ἀλλάσσει βαθμηδὸν τὸ ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ὁρατὸν ἡμισφαίριον καὶ ἀστέρες, πρὶν κάτω τοῦ ὁρίζοντος, ἀνατέλλουσιν, ἐνῷ ἄλλοι δύουσιν. Ἀλλὰ καὶ οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ὁλόκληρον τὴν οὐρανίαν σφαῖραν, οὔτε ἐὰν ἡ νὺξ ὑποτεθῇ διαρκής· μέρος τῆς ὅλης οὐρανίας σφαίρας μετὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀστέρων μένει διαρκῶς ὑπὸ τὸν ὁρίζοντα, μόνον δ' ἐὰν εὑρισκώμεθα ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ τῆς γῆς, βλέπομεν βαθμηδὸν ὅλην τὴν οὐρανίαν σφαῖραν, διότι ἀμφότεροι οἱ πόλοι αὐτῆς, περὶ τοὺς ὁποίους ἀκινήτους κινεῖται αὕτη ἐξ Α πρὸς Δ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, κεῖνται ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος. Ἐν Ἀθήναις ὁ εἷς τῶν πόλων, ὁ βόρειος, εὑρίσκεται εἰς ὕψος 38ο ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα, ἐνῷ ὁ νότιος εὑρίσκεται κάτωθεν αὐτοῦ ἐπίσης 38ο. Ἐκ τῆς θέσεως ταύτης τῶν πόλων διαιρεῖται ἡ οὐρανία σφαῖρα εἰς τρεῖς ζώνας, α') τὴν τῶν ἀειφανῶν ἀστέρων, τῶν μηδέποτε δυόντων, ἐκτεινομένων 38ο περὶ τὸν βόρειον πόλον, β') τὴν τῶν ἀφανῶν, τῶν μηδέποτε ἀνατελλόντων, ἐκτεινομένην 38ο περὶ τὸν νότιον πόλον καὶ γ') τὴν μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν ζωνῶν τῶν ἀνατελλόντων καὶ δυόντων ἀστέρων. Ἡ ζώνη τῶν ἀφανῶν ἀστέρων κατέχει ἐν Ἀθήναις τὸ 1/9 τῆς ὅλης οὐρανίας σφαίρας, ἄλλο τόσον ἡ ζώνη τῶν ἀφανῶν καὶ τὰ λοιπὰ 7/9 ἡ ζώνη τῶν ἀνατελλόντων καὶ δυόντων ἀστέρων. Οὕτως ἐν Ἀθήναις τὸ 1/9 τῆς οὐρανίας σφαίρας οὐδέποτε ἀνατέλλει.

Ὅ,τι εἴπομεν περὶ τῶν Ἀθηνῶν ἰσχύει δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, διότι αἱ διαφοραὶ τῆς θέσεως τῆς οὐρανίας σφαίρας, ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους τοῦ πόλου εἰς τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς χώρας, δὲν εἶνε πολὺ ἐπαισθηταί.

Ἀπαραίτητος διὰ τὴν οὐρανογνωσίαν εἶνε ἡ χρῆσις τῶν ἀστερισμῶν. Τούτων ἡ πρώτη ἀρχὴ ἀνέρχεται εἰς τὴν βαθυτάτην ἀρχαιότητα, ἥτις κατηστέρισε τινὰ τῶν μᾶλλον εὐδιακρίτων μερῶν τοῦ οὐρανοῦ. Νῦν εἶναι γενικώτερον παραδεδεγμένοι 85 ἀστερισμοί, πλὴν τῶν 2 Νεφελῶν τοῦ Μαγελλάνου, αἵτινες οὐδέποτε ἀνατέλλουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὀλίγιστα τῶν ὀνομάτων τῶν ἀστερισμῶν ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ σχῆμα, τὸ ἀποτελούμενον ὑπὸ τῶν ἀστέρων αὐτῶν· τὰ ὀνόματα ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἀστερισμοὺς αὐθαιρέτως, τὰ δ' ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καταγόμενα σχετίζονται πρὸς τὴν κλασσικὴν μυθολογίαν.

Ὀλίγιστοι ἀστέρες ἔχουσιν ἴδια ὀνόματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὅπως ὁ Σείριος, ὁ Ἀρκτοῦρος, ὁ Στάχυς, ἡ Αἴξ· τινὲς ἔχουσιν ἀραβικὰ ὀνόματα (Ἀλταΐρ, Ῥίγελ κτλ). Νῦν ἐπικρατεῖ ὁ κανὼν οἱ ἀστέρες ἑκάστου ἀστερισμοῦ καὶ ἐὰν ἔχωσιν ἴδιον ὄνομα νὰ σημαίνωνται διὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ἐξαντλουμένου δὲ τυχὸν τούτου διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων (ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἀστέρων τῶν ὁρατῶν εἰς τὸν ἄοπλον ὀφθαλμόν, διότι οὗτοι μόνον ἀποτελοῦσι τοὺς ἀστερισμούς, οἱ δὲ τηλεσκοπικοὶ δὲν λογίζονται ἀνήκοντες εἰς αὐτούς), γίνεται χρῆσις κατ' ἐξακολούθησιν τῶν γραμμάτων τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου καὶ ἀφοῦ τυχὸν ἐξαντληθῇ τοῦτο χρησιμεύουσι πρὸς σήμανσιν τῶν ἀστέρων οἱ ἀριθμοί. Συνήθως ἡ τάξις τοῦ γράμματος τῶν δύο ἀλφαβήτων δηλοῖ καὶ τὴν σχετικὴν λαμπρότητα τοῦ ἀστέρος ἐν τῷ ἀστερισμῷ, προηγουμένων ὅμως τῶν γραμμάτων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου· οὕτως α εἶναι συνήθως ὁ σχετικῶς λαμπρότερος ἀστὴρ ἐν ἑκάστῳ ἀστερισμῷ, β ὁ ἑπόμενος κατὰ λαμπρότητα καὶ οὕτω καθεξῆς· Ὑπάρχουσιν ὅμως ἐνιαχοῦ καὶ μικραὶ παρεκβάσεις ἀπὸ τοῦ κανόνος αὐτοῦ. Οἱ ἀστέρες εἶναι πάντες ἠριθμημένοι ἐν ἑκάστῳ ἀστερισμῷ· ἀλλ' ἐν τῇ τάξει τῆς ἀριθμήσεως δὲν ἰσχύει ὁ κανὼν τῆς λαμπρότητος, ὅπως διὰ τὰ γράμματα, ἀλλ' ὁ τῆς σχετικῆς θέσεως· ὁ δυτικώτατος πάντων τῶν ἀστέρων ἑκάστου ἀστερι-

Digitized by Google

σμοῦ φέρει τὸν ἀριθμὸν 1, ὁ ἀμέσως ἀνατολικώτερος (ἀδιαφόρως πρὸς τὴν βορείαν ἢ νοτίαν θέσιν) τὸν ἀριθμὸν 2 καὶ οὕτω καθεξῆς· συνήθως τῶν ἀστέρων τῶν ἐχόντων γράμμα δεν σημειοῦται ὁ ἀριθμός, μολονότι ἔχουσι πάντες τοιοῦτον. Τὸ μέγεθος τῶν διαφόρων ἀστερισμῶν εἶναι λίαν ἄνισον, ὅπως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀστέρων ἑκάστου αὐτῶν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ζώνην τῶν ἀειφανῶν ἀστέρων ἡ Μικρὰ Ἄρκτος, ὁ Κηφεύς, ἡ Καμηλοπάρδαλις, τὸ μέγιστον μέρος τοῦ Δράκοντος, τὸ λαμπρότερον μέρος τῆς Μεγάλης Ἄρκτου καὶ τῆς Κασσιεπείας, μέρη τῶν οὐχὶ λαμπρῶν ἀστερισμῶν τοῦ Λυγκὸς καὶ τῆς Σαύρας καὶ μικρὰ μέρη (οὐχὶ τὰ λαμπρότερα), τοῦ Ἡνιόχου, τοῦ Περσέως καὶ τοῦ Κύκνου. Ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς οὐρᾶς τῆς Μικρᾶς Ἄρκτου εὑρίσκεται ὁ πολικὸς ἀστήρ, 2—3ης τάξεως, εὐδιάκριτος ἐὰν στραφῶμεν πρὸς Β καὶ ἀναβλέψωμεν σχεδὸν πρὸς τὸ μέσον μεταξὺ κατακορύφου καὶ ὁρίζοντος· περικυκλοῦται δ' οὗτος ὑπὸ 4 κἄπως εὐδιακρίτων ἀστέρων καὶ ἄλλων μικροτέρων. Ἐκ τῶν ἀφανῶν παρ' ἡμῖν ἀστερισμῶν ὁ λαμπρότερος εἶναι ὁ Νότιος Σταυρὸς καὶ τὰ λαμπρότερα μέρη τοῦ Κενταύρου καὶ τῆς Ἀργοῦς. Σημειωτέον ὅτι πολικὸς τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου εἶναι ἀσθενὴς ἀστήρ, 6ης τάξεως ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Ὀκτάντος.

Τῶν πλανητῶν ὁ ἀριθμὸς εἶναι πολὺ μικρός. Κατὰ τάξιν ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ ἡλίου εἶναι οὗτοι: ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Γῆ, ὁ Ἄρης, 304 μέχρι τοῦδε γνωστοὶ μικροὶ τηλεσκοπικοὶ (οἱ ἀστεροειδεῖς, ἢ καὶ πλανητοειδεῖς καλούμενοι), ὁ Ζεύς, ὁ Κρόνος, ὁ Οὐρανὸς καὶ ὁ Ποσειδῶν. Ἐξ αὐτῶν (ἐννοεῖται πλὴν τῆς Γῆς) ὁρατοὶ καὶ εὐδιάκριτοι εἰς τὸν ἄοπλον ὀφθαλμὸν εἶναι ὁ Ἑρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Ἄρης, ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Κρόνος. Οὗτοι ἦσαν γνωστοὶ καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους, οἵτινες συγκατερίθμουν εἰς τοὺς πλανήτας τὴν σελήνην καὶ τὸν ἥλιον, διότι ὁδηγούμενοι ἀπὸ μόνα τὰ ἄμεσα φαινόμενα, ἐθεώρουν τὴν Γῆν ἀκίνητον. Καὶ ὁ Οὐρανὸς εἶναι ὁρατὸς εἰς τὸν ἄοπλον ὀφθαλμόν, ἀλλ' ὡς ἀσθενὴς ἀστὴρ 6ης τάξεως, ἐπομένως ὅπως διακρίνωμεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, δέον νὰ γινώσκωμεν τὴν θέσιν αὐτοῦ μετ' ἀκριβείας. Ἐκ τῶν μικρῶν τηλεσκοπικῶν μόνον εἷς, ἡ Ἑστία, εἶναι ἐνίοτε ὁρατὸς εἰς ὀξυδερκεῖς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ βραχὺν χρόνον, ὅταν συντρέχωσιν εὐνοϊκαὶ περιστάσεις· ἄλλως καὶ αὐτὸς ὅπως καὶ πάντες οἱ ἄλλοι εἶναι ὁρατοὶ μόνον διὰ τηλεσκοπίου καὶ τοῦτο ὅταν εὑρίσκωνται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν περὶ τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν πρὸς τὸν ἥλιον.

Ἐκ τοῦ μεγέθους αὐτῶν οἱ πλανῆται ἀποτελοῦσι τρεῖς τάξεις, τὴν τῶν μεσαίου μεγέθους συγκειμένην ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ, τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἄρεος, τὴν τῶν μικρῶν τηλεσκοπικῶν καὶ τὴν τῶν μεγάλων πλανητῶν συγκειμένην ἐκ τοῦ Διός, τοῦ Κρόνου, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐκ τῶν τῆς τάξεως τῶν μεσαίων πλανητῶν μείζων εἶναι ἡ Γῆ, πάντων δὲ τῶν πλανητῶν μέγιστος εἶναι ὁ Ζεύς. Ἐκ τῶν πλανητῶν ἀξιολογώτεροι ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εἶναι οἱ μεσαῖοι τὸ μέγεθος καὶ οἱ μεγάλοι.

Σχετικῶς πρὸς τὴν Γῆν διακρίνομεν τοὺς πλανήτας εἰς κατωτέρους, τοὺς πλησιεστέρους παρ' αὐτὴν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ εἰς ἀνωτέρους τοὺς πλέον τούτου μεμακρυσμένους παρὰ τὴν Γῆν. Κατώτεροι πλανῆται εἶναι μόνον δύο, ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ἀνώτεροι δὲ ὁ Ἄρης καὶ οἱ λοιποί. Ἡ διαίρεσις αὕτη ἔχει πολλὴν σημασίαν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φάσεων, ὑπὸ τὰς ὁποίας βλέπομεν ἀπὸ τῆς γῆς τοὺς πλανήτας ἑκατέρας τῶν κατηγοριῶν αὐτῶν.

Κατώτερός τις πλανήτης Κ εὑρίσκεται εἰς τὴν κατωτέραν σύνοδον αὐτοῦ, ἐὰν εὑρίσκεται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν Γ πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν πρὸς ἣν καὶ ὁ ἥλιος Η, ἀλλ' οὕτως ὥστε ὁ πλανήτης νὰ εὑρίσκεται μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς ὡς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν γραμμάτων

Ι Κ Γ.

Ἐὰν εὑρίσκεται ὁ ἥλιος μεταξὺ γῆς καὶ πλανήτου ὡς ἐν τῇ σειρᾷ

Κ Η Γ,

λέγομεν ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀνωτέραν σύνοδον αὐτοῦ ὁ κατώτερος πλανήτης Κ.

Ἐν τῇ κατωτέρᾳ αὐτῶν συνόδῳ εὑρίσκονται οἱ κατώτεροι πλανῆται πλησιέστερον πρὸς τὴν γῆν παρ' εἰς πᾶσαν ἄλλην θέσιν, τοὐναντίον δὲ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ αὐτῶν συνόδῳ εὑρίσκονται εἰς μείζονα ἀπὸ τῆς γῆς ἀπόστασιν παρ' εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐνδιάμεσον θέσιν.

Οἱ κατώτεροι πλανῆται δὲν φαίνονται ποτὲ πολὺ ἀπομεμακρυσμένοι τοῦ ἡλίου, ὁ Ἑρμῆς τὸ πολὺ μέχρις 23°, ἡ δ' Ἀφροδίτη μέχρι 47°. Ἐντεῦθεν κατώτερός τις πλανήτης ἐὰν μὲν εὑρίσκεται πρὸς Δ τοῦ ἡλίου, φαίνεται τὸ πρωῒ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τούτου εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος, ἐὰν δ' εὑρίσκεται εἰς τὰ Α τοῦ ἡλίου, φαίνεται μετὰ τὴν δύσιν τούτου εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος. Ὁ Ἑρμῆς δύναται νὰ φανῇ μόνον πλησίον τοῦ ὁρίζοντος ὀλίγον πρὸ τῆς ἀνατολῆς ἢ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐν τῷ λυκόφωτι καὶ τοῦτο ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας ἕνεκα τῆς ταχείας αὐτοῦ κινήσεως. Ἡ Ἀφροδίτη δύναται 3 1)2 μόνον περίπου ὥρας τὸ πολὺ ν' ἀνατείλῃ τὸ πρωῒ πρὸ τοῦ ἡλίου ὡς Ἑωσφόρος, ἢ ὡς Ἕσπερος νὰ δύσῃ μετὰ τὸν ἥλιον.

Πάντες οἱ πλανῆται εἶναι ἑτερόφωτοι καὶ ἀντανακλῶσι πρὸς ἡμᾶς δάνειον φῶς τοῦ ἡλίου. Οἱ κατώτεροι πλανῆται παρατηρούμενοι διὰ τηλεσκοπίου παρουσιάζουσι φάσεις ὅπως ἡ σελήνη

Digitized by Google

Κατὰ τὴν κατωτέραν αὐτῶν σύνοδον στρέφουσιν οὗτοι πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀφώτιστον αὐτῶν ἡμισφαίριον, κατὰ δὲ τὴν ἀνωτέραν τὸ πεφωτισμένον· εἶναι ὅμως καὶ κατὰ ταύτην ἀόρατοι, διότι εὑρίσκονται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν ἐντὸς τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Εἰς πᾶσαν ἄλλην θέσιν πλὴν τῶν συνόδων στρέφουσιν οἱ κατώτεροι πλανῆται πρὸς ἡμᾶς μέρος τοῦ πεφωτισμένου αὐτῶν ἡμισφαιρίου τοσοῦτο μεῖζον, ὅσον πλησιάζουσι πρὸς τὴν ἀνωτέραν αὐτῶν σύνοδον. Περὶ τὴν κατωτέραν εἶνε μὲν πλησίον τῆς γῆς, στρέφουσιν ὅμως πρὸς ἡμᾶς μικρὸν μέρος τοῦ πεφωτισμένου ἡμισφαιρίου αὐτῶν. Τὴν μεγίστην αὐτῶν λαμπρότητα ἔχουσιν οἱ κατώτεροι πλανῆται εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῆς κατωτέρας συζυγίας, ὅπου τοῦτο γίνεται συνδυαζομένης τῆς ἀποστάσεως μετὰ τοῦ μεγέθους τῆς φάσεως αὐτῶν. Ἡ Ἀφροδίτη ἔχει τὴν μεγίστην αὐτῆς λαμπρότητα πρὸ τῆς κατωτέρας συνόδου καὶ μετ' αὐτήν, ὅταν ἀπέχῃ τοῦ ἡλίου περὶ τὰ 35ο.

Ἐπειδὴ τὰ ἐπίπεδα τῶν τροχιῶν τῶν δύο κατωτέρων πλανητῶν δὲν ταυτίζονται μετὰ τῆς ἐκλειπτικῆς (τοῦ ἐπιπέδου τῆς τροχιᾶς τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον), κατὰ τὰς κατωτέρας αὐτῶν συνόδους εὑρίσκονται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν, ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν τοῦ ἡλίου. Τοῦτο κατανοοῦμεν ἐὰν ἐν τῇ σχετικῇ θέσει Η, Κ, Γ φαντασθῶμεν τὸ Η καὶ Γ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ χάρτου, τὸ δὲ Κ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως συμπέσῃ κατά τινα σύνοδον νὰ εὑρίσκηται κατώτερός τις πλανήτης εἰς τὴν γραμμήν, καθ' ἣν τὸ ἐπίπεδον τῆς τροχιᾶς αὐτοῦ τέμνει τὴν ἐκλειπτικήν, τότε εὑρίσκεται καὶ τὸ Κ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ χάρτου καὶ τότε ὁ σκοτεινὸς δίσκος τοῦ πλανήτου σκιαγραφεῖται ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λέγομεν ὅτι συμβαίνει διάβασις τοῦ κατωτέρου πλανήτου. Αἱ διαβάσεις εἶναι φαινόμενον σπάνιον· τοῦ Ἑρμοῦ συμβαίνουσι 13 κατ' αἰῶνα, τῆς δ' Ἀφροδίτης πολὺ σπανιώτερον, δύο ἀνὰ 8 ἔτη καὶ εἶτα πάλιν δύο μετὰ 104 1)2, ἢ 121 1)2 ἔτη ἐναλλάξ.

Λέγομεν ὅτι ἀνώτερός τις πλανήτης εὑρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν, ἐὰν ἡ γῆ εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ πλανήτου, λέγομεν δ' ὅτι εὑρίσκεται εἰς σύνοδον, ἐὰν εὑρίσκεται ὁ ἥλιος μεταξὺ τοῦ πλανήτου καὶ τῆς γῆς. Ἡ θέσις

Η Γ Α

ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀντιθέσεως, καθ' ἣν ὁ πλανήτης Α εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐλαχίστην αὐτοῦ δυνατὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς γῆς, ἡ δὲ θέσις

Α Η Γ

ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν θέσιν τῆς συνόδου καὶ ἐν ταύτῃ ἀπέχει ὁ πλανήτης τῆς γῆς περισσότερον παρὰ εἰς πᾶσαν ἄλλην θέσιν.

Οἱ ἀνώτεροι πλανῆται δὲν παρουσιάζουσι διαφορὰς φάσεων ἐπαισθητάς, ἀλλὰ φαίνονται πάντοτε πλησιφαεῖς, ὅπως ἡ σελήνη περὶ τὴν πανσέληνον. Ἡ λαμπρότης λοιπὸν αὐτῶν δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῶν φάσεων καὶ τῆς ἑκάστοτε ἀποστάσεως τῶν πλανητῶν, ἀλλ' ὑπὸ μόνης τῆς ἀποστάσεως. Ἔχουσι λοιπὸν τὴν μεγίστην αὐτῶν λαμπρότητα οἱ ἀνώτεροι πλανῆται περὶ τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν, ὅτε εὑρίσκονται, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, πλησίον τῆς γῆς. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ μεσουρανοῦσι περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ φαίνονται δι' ὅλης τῆς νυκτός. Περὶ τὴν σύνοδον αὐτῶν δὲν βλέπομεν τοὺς ἀνωτέρους πλανήτας, διότι εὑρίσκονται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, πρὸς ἣν καὶ ὁ ἥλιος καὶ οὕτως ἀμαυροῦνται ἐντὸς τῶν ἀκτίνων τούτου. Οἱ μικροὶ τηλεσκοπικοὶ πλανῆται φαίνονται μόνον περὶ τὴν ἀντίθεσιν αὐτῶν· ἀπομακρυνόμενοι τῆς θέσεως ταύτης, ἀπομακρύνονται τῆς γῆς καὶ καθίστανται ἀόρατοι.

Περὶ τὴν κατωτέραν αὐτῶν σύνοδον οἱ κατώτεροι πλανῆται καὶ περὶ τὴν ἀντίθεσιν οἱ ἀνώτεροι φαίνονται σχετικῶς πρὸς τὴν γῆν κινούμενοι ἐπὶ τῆς οὐρανίας σφαίρας ἐξ Α πρὸς Δ, ἑπομένως εἶνε ὀπισθοπορικοί· ὅταν ὅμως ἦναι μεμακρυσμένοι οἱ μὲν κατώτεροι τῆς κατωτέρας συνόδου, οἱ δ' ἀνώτεροι τῆς ἀντιθέσεως, φαίνονται κινούμενοι ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ἑπομένως εἶναι ἐμπροσθοπορικοί. Οἱ πλανῆται εἶναι ἐμπροσθοποριкοὶ μακρότερον χρόνον ἢ ὀπισθοπορικοί.

Δ. Κ. ΚΟΚΚΙΔΗΣ

Digitized by Google

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

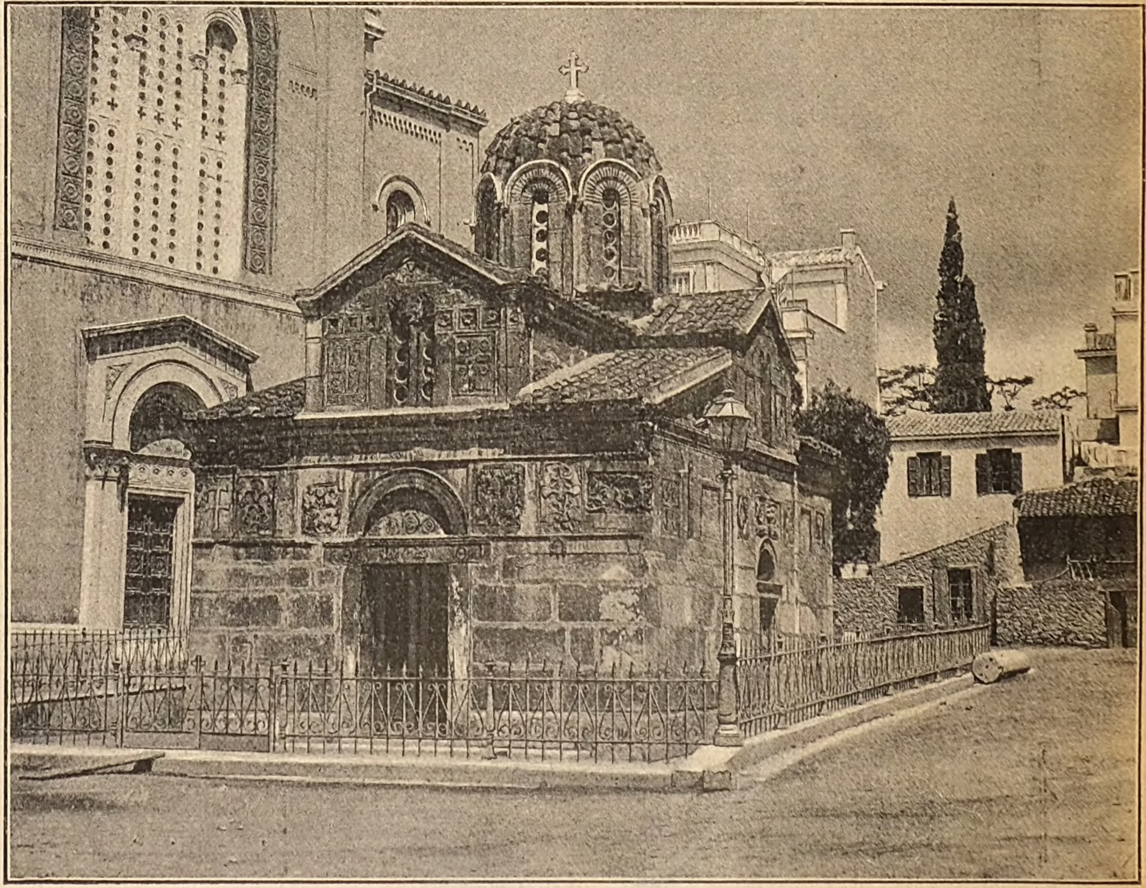

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Digitized by Google

Η ΘΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ

Ἦτο γλαυκὸς ὁ οὐρανός, ζεστός, ὅλος χαρά. Ἐντὸς μαρμαρίνου παλατίου, ἐπὶ λόφου εὐόσμου, ἠκούετο ὁ θόρυβος θείων ὀργίων. Ἦσαν ἐκεῖ πάντες οἱ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶσαι αἱ θεαὶ μὲ τὴν δάφνην περὶ τὸ μέτωπον, μὲ τὴν μέθην εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, συγκρούοντες τὰ ποτήρια καὶ ὁμιλοῦντες περὶ ἐρώτων πανδήμων. Καὶ ἐνώπιον αὐτῶν διήλαυνον μακραὶ σειραὶ ἱερέων καιόντων τὸ θυμίαμα, λευκαὶ θεωρίαι παρθένων. Καὶ εἰς τὰ πέριξ θόρυβοι μαχῶν καὶ σφαγῶν, θανατώσεις αἰχμαλώτων ἱκετευόντων νὰ χαρισθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ ζωή, ἀγέλαι δούλων, τὰς ὁποίας ἐδίωκεν ἡ μάστιξ εἰς τὰ ἐμπρός. Καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θορύβου ἠγείρετο μία θεία μουσική, ἥτις ἀπέσβυνε πάσας τὰς κραυγὰς καὶ ἔπνιγεν εἰς ἔκστασιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἦτο, ὑπεράνω τῶν θεῶν ἐνθρονισμένος, εἰς τὰ οὐράνια ὕψη τῶν ἀστέρων, ὁ χορὸς τῶν μεγάλων γερόντων, τῶν ὁποίων τὰ γήϊνα ὀνόματα εἶναι Σοφοκλῆς, Αἰσχύλος, Πλάτων καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐκάθητο ὁ μέγας τυφλὸς τῆς Ἰωνίας. Ἀλλ' ἦτο παροδικὴ ἡ θαυμασία ἐκείνη στιγμή, διότι εὐθὺς μετ' ὀλίγον ἤρχιζον πάλιν τὰ ὄργια καὶ κατεκάλυπτεν ἡ βοή των τὴν ἄνωθεν ἁρμονίαν. Καὶ οἱ γέλωτες, οἱ λυγμοί, οἱ ῥόγχοι, ὁ καπνὸς τοῦ στέατος τῶν τράγων καὶ ὁ ἀτμὸς τῶν χειμάρρων τοῦ αἵματος ἀνέβαινε καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν μαρμαρίνων στύλων καὶ ἔπληττε τὰ ἄστρα τὰ χρυσᾶ.

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
Εἰκὼν Μ. Μπλόκ

Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος νεαρὸς τὴν ἡλικίαν εἰσῆλθεν ἀπαρατήρητος. Ἦσαν αἱ χεῖρές του διάτρητοι καὶ αἴγλη περιέστεφε τὸ πρόσωπόν του. Περιέβλεπε κύκλῳ ἐν σιγῇ καὶ μετὰ πόνου. Καὶ αἴφνης εἷς ἐκ τῶν Αἰγιπάνων τὸν εἶδε καὶ χωλαίνων ἦλθε καὶ ἔστη κάμνων μορφασμοὺς ἐνώπιόν του. Καὶ πάντες οἱ θεοὶ ἠγέρθησαν γελῶντες ἄσβεστον γέλωτα. Ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὰ στήθη γυμνὰ προσῆλθε τείνουσα πρὸς αὐτὸν τὸ ποτήριον καὶ ἐκραύγαζον ἐκεῖνοι: «Ἔλα ἐδῶ, ἔλα νὰ πίῃς μεθ' ἡμῶν, ἄγνωστε θεέ! Φέρετε ἕδραν νὰ καθίσῃ μεταξὺ τοῦ Μίθρα καὶ τοῦ σκυλομόρφου Ἀνούβιδος! Ὑπάρχει δι' ὅλους τόπος εἰς τῶν θεῶν τὸ συμπόσιον καὶ ὅσοι περισσότεροι εἴμεθα τόσον περισσότερον γελῶμεν.»

Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐσίγα καὶ περιέβλεπεν αὐτοὺς μὲ βλέμμα τόσον λυπηρὸν καὶ τόσον γλυκύ, ὥστε

Digitized by Google

φόβος κατέλαβε πάντας. Καὶ ἐφώνησαν πρὸς αὐτόν:

«Φύγε ἀπ' ἐδῶ, Ἰουδαῖε! Μᾶς παγώνει τὸ βλέμμα σου» καὶ ἔρριπτον κατ' αὐτοῦ βέλη καὶ βόρβορον καὶ ἔρρεε τὸ αἷμά του χωρὶς νὰ προφέρῃ οὐδένα λόγον.

Καὶ αἴφνης φωνὴ ἠκούσθη ἐν τῷ οὐρανῷ: «Ἀπέρχονται οἱ Θεοί!» Καὶ ἰδοὺ θόρυβος μέγας ἔγινεν ἔξω καὶ ὄχλος πολὺς εἰσήλασεν εἰς τὸν ναὸν μετὰ λαμπάδων καὶ κραυγῶν. Ἦσαν ὅμιλοι δούλων, ὧν εἶχον λυθῆ αἱ ἁλύσεις καὶ ἐκραύγαζον: «Ζῇ ὁ Χριστός! Κατέπεσαν οἱ δαίμονες!» Καὶ ἱερεῖς μετὰ τῶν ἀκολούθων αὐτῶν, συσφίγγοντες εἰς τοὺς βραχίονάς των τὰ εἴδωλα προσῆλθον, ἵνα βοηθήσωσι τοὺς θεούς των, ἀλλ' οἱ δοῦλοι μεθύοντες καὶ ὁδηγούμενοι ὑπὸ ἑνὸς καλογήρου, ὅστις ὕψωνε πρὸ αὐτοῦ σιδηροῦν ὁμοίωμα τοῦ Χριστοῦ, ἐποδοπάτουν τὰ εἴδωλα, τὰ συνέτριβον μὲ σφυρία καὶ τὰ κατεκερμάτιζον καὶ τὰ κομμάτια αὐτῶν τὰ ἔρριπτον κατεπάνω τῶν αἱματοφύρτων ἱερέων. Καὶ ἥναψεν ὁ ναὸς καὶ ἐκάη καὶ οἱ κίονες οἱ μαρμάρινοι κατέπεσον χαμαὶ καὶ οἱ θεοὶ ἐξηφανίσθησαν ὡς καπνός.

Καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἦλθον καὶ ἐγονάτισαν ἐνώπιον τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ ἡ ὄψις αὐτοῦ ἔμεινεν ἀμετάβλητος καὶ παρετήρει αὐτοὺς μὲ τὸ αὐτὸ βλέμμα τὸ γλυκὺ καὶ λυπηρόν.

***

Μίαν ἑσπέραν ἐνῷ ὁ κόσμος ἐκοιμᾶτο ἦλθε καὶ ἐγονάτισεν ἐνώπιον αὐτοῦ παράξενος ὅμιλος· ἦσαν ἓξ ἄνδρες καὶ ἓξ γυναῖκες, ἀλλὰ μεγαλείτεροι καὶ ὡραιότεροι παρ' ὅσον εἶναι οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἀτελεύτητος σειρὰ πλασμάτων ἄλλων μὲ μορφὰς ὡραίας καὶ ἀλλοκότους. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς:

— Τίνες εἶσθε, τέκνα μου;

Καὶ ὁ ἡγεμὼν τοῦ ὁμίλου ἀπεκρίθη:

— Εἴμεθα οἱ ψευδεῖς θεοί, οἵτινες ἐβασίλευον τῶν ἀνθρώπων πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ ἰδική σου βασιλεία.

— Πόθεν ἔρχεσθε, τέκνα μου, καὶ τί θέλετε;

— Πάτερ, ἐρχόμεθα ἐκ τῆς κολάσεως, ὅπου αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν μᾶς ἐξώρισαν καὶ σπεύδομεν νὰ σὲ προσκυνήσωμεν. Σὲ ὑβρίσαμεν ὅτε τὸ πρῶτον σὲ εἴδομεν, ἀντὶ νὰ πέσωμεν εἰς τὰ γόνατα ἐνώπιόν σου, καὶ μᾶς εἶπον κάτω εἰς τὴν Κόλασιν, ὅτι μᾶς κατηράσθης εἰς τὸν αἰῶνα. Πάτερ, ἀλήθειαν εἶπον;

— Ἐπικατάρατος ὁ καταρώμενος! Εὐλογημένος ὁ μετανοῶν καὶ εὐλογημένος ὁ συγχωρῶν!

— Πάτερ, πρὶν ἢ καταβῇς ἀπὸ τοῦ ὄρους, ὅταν μόνοι ἡμεῖς ἐλαλοῦμεν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἠξεύρομεν νὰ λαλήσωμεν πρὸς αὐτοὺς ὡς εἶναι πρέπον εἰς θεούς. Ἡμαρτήσαμεν καὶ ἐκάμαμεν καὶ ἄλλους νὰ ἁμαρτήσωσιν, ἤλθομεν καὶ ἡμεῖς εἰς πειρασμὸν καὶ ἐκάμαμεν καὶ ἄλλους νὰ ἔλθωσιν. Ἐζήσαμεν ἐν ἀπολαύσει καὶ χαρᾷ· ἐπίομεν, ἠγαπήσαμεν, ἐψάλαμεν χωρὶς δι' ὅλου νὰ αἰσθανθῶμεν εὐσπλαγχνίαν διὰ τοὺς ἀθλίους ἐκείνους, οἵτινες πάσχουσι καὶ ἁμαρτάνουσιν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐσιώπησεν, ἔπειτα δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς:

— Τί ἔχετε νὰ εἴπητε πρὸς ἀπολογίαν σας;

Καὶ ὁ Ἀπόλλων προσῆλθε καὶ εἶπε:

— Ἤμεθα εὐγενεῖς δαίμονες, ποθοῦντες οὐράνια ᾄσματα. Ὢ! ἂν σε εἶχα γνωρίσῃ εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους, τί δόξης ὕμνους, ὡραιοτέρους ἐκείνων, οὓς ψάλλουσιν οἱ βάρβαροι ἱερεῖς σου, θὰ ὑπηγόρευον εἰς τὸν Ὅμηρόν μου! Διατί τόσον ἀργὰ νὰ ἔλθῃς εἰς τὸν κόσμον; Καὶ ὅμως ὅσοι ἠγάπησαν τὴν λύραν μου πολὺ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων διενοήθησαν νὰ πράξωσι τὸ πονηρόν.

Καὶ ἡ Παλλὰς προσῆλθε καὶ εἶπε:

— Ἐδίδαξα τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἐπιστήμην. Τοὺς ἔκαμα νὰ ἀκούσωσι τὸ ᾆσμα τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ οὐρανοῦ τὰ μυστήρια, τὰ βλέμματά των ὑψούμενα πρὸς τὰ ἄστρα κατεστάθησαν ἁγνότερα καὶ καθαρώτερα,

Καὶ ὁ Ποσειδῶν προυχώρησε καὶ εἶπε:

— Ἔρριψα τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῶν μακρυνῶν κυμάτων καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς: «Πορεύεσθε διὰ μέσου τῆς νυκτὸς καὶ τῶν ἀστραπῶν, ἐκεῖθεν τῶν σκοπέλων καὶ τῶν τεράτων, πρὸς τοὺς θησαυροὺς ἀγνώστων ἡλίων» καὶ ὅσοι ἐκρεμάσθησαν ἀπὸ τῆς χαίτης μου ᾐσθάνθησαν νὰ μεγαλύνεται ἡ καρδία των ἐντὸς τοῦ στήθους των καὶ ἔγειναν ἄνθρωποι ὁμοιότεροι πρὸς θεούς.

Καὶ ἡ Δημήτηρ κεκαλυμμένη εἶπεν:

— Ἐγὼ ἐδίδαξα τὰς μητέρας πῶς νὰ κλαίωσιν. Εἰπὲ εἰς τὴν μητέρα σου ὅτι ἐκάθισα ἐπάνω εἰς τὴν πέτραν τὴν ἐπώδυνον καὶ ἔκλαυσα ἄνευ παρηγορίας διὰ τὴν ἁρπαγεῖσαν θυγατέρα μου.

Καὶ ἡ Ἀφροδίτη, ἐρυθριῶσα, προσέπεσε μετὰ δακρύων εἰς τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς περιέβαλε διὰ τῆς πλουσίας κόμης της ψελλίζουσα:

— Θεέ μου, ἠγάπησα πολύ, ἂς ἀφεθῶσιν αἱ ἁμαρτίαι μου!

Καὶ οἱ ἡμίθεοι καὶ οἱ ἥρωες προσῆλθον καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρατῶν τὸ ρόπαλον εἶπε:

— Κατέβαλα τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους, ἐδάμασα τὰ στοιχεῖα καὶ τοὺς κακούργους. Ποῦ εἶναι οἱ ἐχθροί σου νὰ τοὺς ἐξοντώσω;

Καὶ πάντες ἦλθον ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, λέγοντες ἕκαστος τὸ ὄνομά του, τὰς ἀρετάς του καὶ τὰς κακίας του. Καὶ ἦλθεν εἷς ἔχων τὰς χεῖρας σιδηροδέτους καὶ τὴν καρδίαν κατεσπαραγμένην ὑπὸ αἱματοφύρτου πληγῆς καὶ ὕψωσε πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὰς αἰχμαλώτιδας χεῖράς του καὶ εἶπε:

— Θεέ, ὅστις ἔχεις τρυπημένας τὰς χεῖρας, ἰδὲ τὰς χεῖράς μου! Θεέ, ὅστις διὰ λόγχης ἐνύ-

Digitized by Google

χθης τὴν πλευράν, ἰδὲ τὴν καρδίαν μου! Ἐξήγαγον τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ κτήνους καὶ διὰ τοῦτο προσηλώθην εἰς τὸν βράχον. Προανήγγειλα τὴν ἔλευσίν σου εἰς τὸν Δία καὶ διὰ τοῦτο ἐκεραυνώθην.

Καὶ εἰς τὴν μακρυνὴν ὁμίχλην διῆλθε σκιὰ παρθένου ὁδηγούσης τυφλὸν γέροντα. Καὶ ἦτο τὸ μειδίαμά της θεῖον, ὥστε ἐφωτίζετο ἡ ψυχή της πᾶσα. Καὶ οἱ θεοὶ μετὰ σεβασμοῦ ἔλεγον ταπεινῇ τῇ φωνῇ πρὸς ἀλλήλους: «Εἶνε ἡ Ἀντιγόνη, ἥτις ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀγράφων νόμων».

Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς!

— Ἐγέρθητε! Χάριν τοῦ Προμηθέως ἔστε συγχωρημένοι! Χάριν τῆς Ἀντιγόνης ἔστε εὐλογημένοι!

«Ὡς τέκνα τοῦ Ἀδὰμ ἐπράξατε τὸ πονηρόν. Θὰ ἐξαλειφθῆτε ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ἱερέως, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον ἐπράξατε θὰ παραμείνῃ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων»

Ἠγέρθησαν στενάζοντες καὶ ἐν ᾧ ἀπεμακρύνοντο, ὑπεράνω αὐτῶν φωνὴ σεμνὴ καὶ γλυκεῖα ἔψαλεν ἐν τῷ οὐρανῷ:

«Ὁ Ἀπόλλων ἦλθεν, ὁ Ἀπόλλων ἀπῆλθεν, εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Ἀπόλλωνος εὐλογημένον!

«Ἡ Παλλὰς ἦλθεν, ἡ Παλλὰς ἀπῆλθεν, εἴη τὸ ὄνομα τῆς Παλλάδος εὐλογημένον....

«Οἱ θεοὶ ἦλθον, οἱ θεοὶ ἀπῆλθον, εἴη τὸ ὄνομα τῶν θεῶν εὐλογημένον!»

[James Darmesteter] Σ.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΟΙ ΑΘΙΓΓΑΝΟΙ

Ἀλλεπάλληλοι πόλεμοι διήρεσαν τοὺς κατοίκους τῆς γῆς εἰς πολλὰ διαμαχόμενα μέρη καὶ συχνότατα ἕνεκα αὐτῶν ἔθνη ὁλόκληρα διεσκορπίσθησαν. Κατὰ γενικὸν κανόνα, ὅταν ἔθνος διασκορπίζεται, τὰ ἄτομα χάνουσι, λησμονοῦσι τὴν ἐθνικότητά των καὶ συγχωνεύονται μετὰ τῶν ἄλλων λαῶν. Τοῦ κανόνος τούτου δύο ἢ τρεῖς ἐξαιρέσεις ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἡ περιεργοτέρα εἶναι ἡ τῶν Ἀθιγγάνων, οἵτινες ἀποτελοῦντες ἄλλοτε φυλὴν ἰδιαιτέραν ὡς ἔθνος ἀνεξάρτητον, τώρα δὲ μόνον ὁμάδας περιπλανωμένας, διατηροῦσιν ἔτι πολλὰ ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν ἐμφαινόντων ἰδίαν ἐθνικότητα. Μολονότι ὡς ἔθνος κατεστράφησαν πρὸ αἰώνων καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ πλανῶνται μακρὰν τῆς πατρίδος των, μένουσι χωρισμένοι τῶν ἄλλων λαῶν διὰ τῆς γλώσσης των, ἣν διατηροῦσιν ἐν μέρει, ὡς καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων ἰδιοτήτων.

Ἡ δυτικὴ Εὐρώπη εἶδε κατὰ πρώτην φορὰν τοὺς Ἀθιγγάνους εἰς τὰ 1417. Τετρακόσιοι ἢ κατ' ἄλλους χίλιοι τετρακόσιοι ἦσαν οἱ πρῶτοι εἰσβαλόντες εἰς τὴν Γερμανίαν. Ὁ μικρὸς οὗτος ἀριθμὸς τῶν ξένων διεμοιράσθη εἰς μικροτέρας ὁμάδας καὶ εἰσεχώρησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Γερμανίας. Τοὺς πρώτους τούτους ἐπιδρομεῖς ἠκολούθησαν ἄλλοι καὶ μετ' οὐ πολύ, ἄγνωστον διὰ τίνος ἐνεργείας, πλῆθος ἄπειρον Ἀθιγγάνων ἔφθασεν, εἰσῆλθε διὰ τῶν Ἄλπεων εἰς τὴν Ἰταλίαν, διὰ τοῦ Ῥήνου εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ τῶν Πυρηναίων εἰς τὴν Ἱσπανίαν καὶ διὰ θαλάσσης εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους.

Ἐκ τῶν ἀρχηγῶν των τινὲς ἦσαν πλουσίως ἐνδεδυμένοι καὶ ἐφαίνοντο ἔχοντες τὸν τύπον τῶν εὐγενῶν τοῦ μεσαιῶνος, ἀλλὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἦσαν πτωχοί, ῥακένδυτοι, ἡ δὲ τροφή των ἐλεεινή. Ἡ ἐμφάνισις τῆς πρώτης ὁμάδος τῶν Ἀθιγγάνων περιγράφεται ὁμοία τῆς σημερινῆς. Ἄνδρες ἔφιπποι ἢ πεζοί, γυναῖκες καὶ παιδία ἐντὸς φορτηγῶν ἁμαξῶν. Ἀπεκάλουν ἑαυτοὺς *Σικάνους* καὶ διηγοῦνται πολλὰ περὶ τῆς καταγωγῆς των καὶ τῆς χώρας ὁπόθεν ἤρχοντο. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἔλεγον ὅτι ἦσαν Ἰνδοί, ἄλλοι διετείνοντο ὅτι ἦσαν Αἰγύπτιοι, διηγούμενοι δὲ παντοῖα δεινὰ προσεπάθουν νὰ διεγείρωσι παντὶ τρόπῳ τὴν συμπάθειαν τῶν λαῶν. Ἄλλοτε ἔλεγον ὅτι ἐδιώχθησαν ἐξ Αἰγύπτου, διότι ἦσαν Χριστιανοί, ἄλλοτε ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ τοὺς ἐδίωξαν ἐκ τῆς Ἀσίας, διότι δὲν ἠθέλησαν ν' ἀσπασθῶσι τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, ἄλλοτε πάλιν ὅτι τὸ τέρας, ὁ Ταμερλάνος, τοὺς κατέστρεψε καὶ τοὺς ἐδίωξεν ἐκ τῆς πατρίδος των. Κατ' ἀρχὰς ὁ κόσμος τοὺς ἐπίστευσεν ἐν μέρει, ἀλλὰ δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἔπεσαν εἰς δυσμένειαν ἕνεκα τῆς κακῆς των διαγωγῆς. Ἔκλεπτον πᾶν ὅ,τι ἠδύναντο νὰ κρύψωσιν, αἱ γυναῖκές των ἐπρόλεγον τὸ μέλλον ὅπως καὶ τώρα, καὶ ἐνέσπειρον εἰς τὸν λαὸν τὴν ἰδέαν ὅτι ἦσαν μάγισσαι. Εἰς πολλὰ δὲ μέρη τὰ πλήθη ἐξηγέρθησαν ἐκ τούτου κατ' αὐτῶν.

Πρὸ τοῦ φανῶσιν εἰς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην ἡ Ἀνατολὴ τοὺς ἐγνώριζεν, ἄγνωστον πρὸ πόσων χρόνων. Αὐστριακὸς μοναχὸς ἀναφέρει ὅτι τοὺς εἶδεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν 200 ἔτη πρὸ τῆς ἐμφανίσεώς των εἰς τὴν Εὐρώπην.

Πιστεύεται μάλιστα ὅτι οἱ Ἀθίγγανοι εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην πολὺ πρὶν ἀναφέρει τι περὶ αὐτῶν ὁ Αὐστριακὸς μοναχός. Ἐκ τῆς περιγραφῆς πολλῶν συγγραφέων δύναται νὰ εἰκάσῃ τις ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος λαὸς ἦλθεν ἐξ ἀνατολῶν, ἴσως διὰ τῆς Αἰγύπτου, πολὺν χρόνον πρὸ τοῦ φανῇ εἰς τὴν Γερμανίαν. Τὸν διέκρινον δὲ πάντοτε τὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα ἅτινα ἔχει ὡς σήμερον.

Ἡ δυτικὴ Εὐρώπη τοὺς ἐδέχθη κατ' ἀρχὰς εὐμενῶς. Ἦσαν λαὸς εὐφυής, ἐπιτηδειότερος τῶν ἐντοπίων, λαὸς ὅστις ἐμάνθανεν εὐθὺς ὅ,τι δὲν ἐγνώριζεν. Εὔθυμος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, εὔκολος εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, εἰσέδυσε ταχέως εἰς τὴν ἐκλεκτὴν μερίδα τῆς κοινωνίας. Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα εἰσῆλθον ὡς χορευταὶ εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Ἀγγλίας, τῆς Σκωτίας, τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸν 16ον παίζοντες διάφορα μουσικὰ ὄργανα διεκρίθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἱσπανίαν, τὴν Ἰρλανδίαν. Διέπρεψαν ὡς ζωγράφοι, ὡς ξυλουργοί, ὡς σιδηρουρ-

Digitized by Google

γοί, ἐχάρασσον τὸν χαλκόν, τὸν ἄργυρον. Μετ' ὀλίγον τέσσαρες ἐξ αὐτῶν ὑπέστησαν τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον, διότι ἐδοκίμασαν νὰ παραχαράξωσι τὴν μεγάλην σφραγῖδα τῆς Ἀγγλίας εἰς τὰ 1549.

Εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς τέχνας ἐπέτυχον. Πολλάκις τόσην εὔνοιαν ἔλαβον παρὰ τῶν κατὰ καιροὺς βασιλέων, ὥστε οἱ ἀρχηγοί των ἔλαβον τὴν ἄδειαν ν' ἀπονέμωσι δικαιοσύνην εἰς τὰ στίφη των, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Αἰγύπτου. Εἰς πολλὰ ὅμως μέρη κατεχράσθησαν τὴν ἐμπιστοσύνην ταύτην καὶ ὡς ἐκ τούτου ἤρχισεν ἡ ἀντίδρασις. Οἱ λαοὶ τοὺς ἐμίσησαν, ἐκεῖνοι δὲ ἐρεθισθέντες ἀνέπτυξαν κάκιστον χαρακτῆρα καὶ ἐγένοντο ἔτι μᾶλλον ἀπεχθεῖς. Ἀπέδωκαν εἰς αὐτοὺς τὰ χείριστα τῶν ἐγκλημάτων. Κατηγορήθησαν, ὡς ἀνθρωποφάγοι καὶ τυμβωρύχοι, ὡς κλέπται παιδίων, τὰ ὁποῖα ἔτρωγον ἔπειτα, ὡς δολοφόνοι πίνοντες τὸ αἷμα τῶν θυμάτων των. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἑκατοντάδες αὐτῶν συνελήφθησαν καὶ ἐβασανίσθησαν, ὅπως ὁμολογήσωσι τὴν ἐνοχήν των. Καὶ τῳόντι ὡμολόγησαν αὐτήν, ἀλλ' ὅταν ἠρωτήθησαν ποῦ ἔκρυψαν τὰ σώματα τῶν θυμάτων των, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἴπωσι καὶ ἐβασανίσθησαν πάλιν. Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐθανατώθησαν πολλοὶ μόνον ὡς ὕποπτοι τῆς ἐθνικότητός των.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πλάνητος βίου των εἶχον ἴσως ἰδίαν τινὰ θρησκείαν, ἣν ταχέως ἔχασαν παραδεχθέντες, μᾶλλον κατ' ἐπίφασιν, τὴν θρησκείαν τοῦ λαοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἔζων. Πάντοτε ὅμως ἀνεμίγνυον μετ' αὐτῆς ἀποκρύφους παραδόσεις τῆς πατρίδος των, αἵτινες ἀποκαλυφθεῖσαι ηὔξησαν τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος τῶν κατοίκων. Ἀληθὴς σταυροφορία ἠγέρθη κατ' αὐτῶν ὡς αἱρετικῶν, ὡς μάγων, ὡς ἀλιτηρίων. Αἱ σκληρότητες, ἃς ὑπέστησαν πρὸς τιμωρίαν των, ὑπερέβησαν πᾶν μέτρον. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἐρρίκου τοῦ Η' ἐδιώχθησαν ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Καὶ ὅμως ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ἐξολοθρευθῶσι, διότι ὁ λαὸς τοὺς ἐφοβεῖτο. Τὸ ἀπόκρυφον τῆς καταγωγῆς των, οἱ περὶ τῆς πατρίδος των μῦθοι, ἡ περὶ τῆς ἐν τῇ μαγείᾳ ἱκανότητός των ἰδέα, ἐνέπνεον φόβον εἰς τοὺς χωρικούς, οἵτινες δὲν ἐτόλμων νὰ τοὺς κατηγορήσωσιν ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἔμειναν εἰς πολλὰ μέρη ἀνενόχλητοι. Ἐργαζόμενοι δὲ τέχνας, ἃς δὲ ἐγνώριζον οἱ ἐντόπιοι, εὕρισκον ἐνίοτε καὶ προστασίαν εἰς ἀπομεμακρυσμένα βεβαίως μέρη.

Πλησίον τῶν πόλεων ὑπέφερον πολύ. Συνελαμβάνοντο κατὰ ἑκατοντάδας. Ἡ ἀγχόνη περιέμενε τοὺς ἄνδρας. Αἱ γυναῖκες μετὰ τῶν τέκνων των ἐπνίγοντο ἄνευ οἴκτου· καὶ τοῦτο μόνον καὶ μόνον διότι ἦσαν Ἀθιγγάνοι. Τοῦ λαοῦ τούτου ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά του εἶνε ἓν ἐκ τῶν περιέργων φαινομένων τῆς ἱστορίας, διότι μολονότι παρῆλθον 400 ἔτη ἀφ' ὅτου κατὰ πρῶτον ἐφάνησαν εἰς τὴν Εὐρώπην οἱ Ἀθιγγάνοι, διατηροῦσιν ἔτι ἀκμαίας ὅλας τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων των. Τώρα εὑρίσκονται πανταχοῦ, ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην διεσπαρμένων ἀνέρχεται εἰς 1,500,000 ἐκτὸς τῶν τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Αὐστραλίας.

Εἰς τὴν Ἀσίαν ὅλην, τὴν Κίναν, τὸ Σιὰμ εἶναι πολυάριθμοι, πανταχοῦ δὲ οἱ αὐτοί. Ὅπου τὸ κλίμα τὸ ἐπιτρέπει οἱ Ἀθίγγανοι ζῶσιν ὑπὸ σκηνάς, εἰς τὸ ὕπαιθρον. Εἶναι λαὸς χωρισμένος ὅλων τῶν ἄλλων, ἡ διατήρησις τῶν ἠθῶν, τῶν ἐθίμων, τῆς γλώσσης, τοῦ ἐθνικοῦ οὕτως εἰπεῖν χαρακτῆρός των, εἶναι ἓν τῶν μεγίστων κοινωνικῶν θαυμάτων.

[The New-York Herald]

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΤΗΣ "ΟΥΤΟΠΙΑΣ,,

Τὸ πρὸ μικροῦ συμβὰν ναυάγιον τοῦ ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου *Οὐτοπίας* εἶνε ἓν τῶν τρομερωτέρων, καὶ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων εἶνε μέγας, καὶ διότι συνέβη εἰς τὴν εἴσοδον λιμένος. Τὸ πλοῖον τοῦτο ἀνεχώρησεν ἐκ Τεργέστης, διευθυνόμενον εἰς Νέαν Ὑόρκην. Ἐπέβαινον αὐτοῦ 881 ἄνθρωποι, ἐξ ὧν 68 ναῦται οἱ δὲ λοιποὶ Ἰταλοὶ μεταναστεύοντες εἰς Ἀμερικήν. Τὴν νύκτα τῆς 17 Μαρτίου τὸ πλοῖον εἰσερχόμενον εἰς τὸν λιμένα τοῦ Γιβραλτάρ, προσέκρουσεν ἕνεκεν ἀδεξιότητος τοῦ κυβερνήτου. εἰς θωρηκτὸν ἀγγλικόν, καὶ διαρραγὲν μετὰ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας ἐβυθίσθη.

Ἀνταποκριτὴς ἐφημερίδος γράφων ἐκεῖθεν ἀναφέρει ἐπεισόδια προξενοῦντα φρίκην καὶ πράξεις ἡρωϊκὰς ἐκείνων, οἵτινες προσεπάθησαν νὰ σώσωσι τοὺς ναυαγούς, κινοῦσας τὸν θαυμασμόν. Εὐθὺς ἅμα συνέβη ἡ σύγκρουσις, δύο ἀγγλικὰ θωρηκτὰ καὶ τὸ σουηδικὸν *Φρέγια* εὑρισκόμενα πλησιέστερον, ἔσπευσαν νὰ διευθύνωσι τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτά των ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καταστροφῆς, ὅπως εὐκολύνωσι τὰς πρὸς σωτηρίαν τῶν ναυαγῶν ἐνεργείας. Ὅλα τὰ ἀγγλικὰ πολεμικὰ καὶ τὸ σουηδικὸν ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν τὰς λέμβους των, τοὺς σωτηρίους στεφάνους καὶ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ναυαγούς. Ἀλλὰ πᾶσα ἐνέργεια καθίστατο δύσκολος καὶ σχεδὸν ἀδύνατος ἕνεκα τῆς τρικυμίας καὶ τῆς ραγδαίας βροχῆς. Οἱ ἱστοὶ τοῦ βυθισθέντος πλοίου εὑρίσκοντο ἔτι ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Αἱ ἀπελπιστικαὶ κραυγαὶ αὐτῶν καὶ τῶν παλαιόντων πρὸς τὰ μαινόμαινα κύματα ηὔξανον τὴν φρίκην τῶν θεατῶν. Πολλάκις οἱ σωτῆρες, μετὰ ὑπερανθρώπους προσπαθείας καὶ κόπους κατώρθοναν ν' ἀνασύρωσι ναυαγόν τινα, ἀλλὰ τὰ κύματα κατέκλυζον αὐτοὺς καὶ ἀνήρπαζον πάλιν τοὺς σωθέντας. Τοιουτοτρόπως πολλοὶ ἐχάθησαν.

Λέμβος θωρηκτοῦ ἀγγλικοῦ κατώρθωσε νὰ τεθῇ ὑποκάτω τῶν σχοινίων τῆς *Οὐτοπίας*, ὅπως οἱ δυστυχεῖς, οἵτινες ἐκρέμαντο ἀπ' αὐτῶν, ριφθῶσιν ἐντὸς αὐτῆς καὶ σωθῶσιν εἰ δυνατόν. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐδίσταζον νὰ ριφθῶσι, φοβούμενοι μήπως πέσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλως δὲ καὶ τὰ κύματα ὤθουν τὴν λέμβον ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἄλλοι λέμβος ἀγγλικὴ κατώρθωσε νὰ σώσῃ πέντε δυστυχεῖς, ἀλλ' ἐκινδύνευσε νὰ καταποντισθῇ. Εὐτυχῶς ἀτμάκατος τοῦ λιμεναρχείου ἔσπευσεν εἰς βοήθειάν της. Ἀτμάκατος ἑτέρου ἀγγλικοῦ θωρηκτοῦ ἐβυθίσθη, διότι τὸ ὕδωρ ἔσβυσε τὸ πῦρ τῆς μηχανῆς, τρεῖς δὲ ναῦται της ἐπνίγησαν.

Τὴν ἐπαύριον τῆς καταστροφῆς σωρὸς πτωμάτων εὑρέθησαν πλησίον τῶν ὀχυρωμάτων καὶ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Εἰς μέρη τινὰ μάλιστα τὸ θέαμα ἦτο φρικτόν. Παρά τινα βράχον 22 πτώματα ἔκειντο πλησίον ἀλ-

Digitized by Google

λήλων. Πλειότερον πάντων ἐπέσυρε τὰ βλέμματα τὸ πτῶμα γυναικὸς μέσης ἡλικίας, ἥτις ἐκράτει σφιγκτὰ παιδίον διετές. Φαίνεται ὅτι τὸ εἶχε φέρει κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν της καθ' ὅλον τῆς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν ἀδυσωπήτων κυμάτων. Μετὰ κόπου κατώρθωσαν ν'ἀποσπάσωσι τὸ βρέφος ἀπὸ τὰς ἀπεσκληρυμένας ἀγκάλας τῆς γυναικός. Πλῆθος πολὺ ἔσπευσεν εἰς τὸ παράλιον ὅπως ἴδῃ τὰ πτώματα. Πολλοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ κρατήσωσι τὰ δάκρυά των βλέποντες τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν. Γέρων πεντηκοντούτης, ἐναγκαλισθεὶς τεμάχιον ξύλου, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν παραλίαν, ἀλλ' ἀμέσως ἐξέπνευσεν ἕνεκα τοῦ κόπου καὶ τῶν κτυπημάτων, ἅτινα ὑπέστη καθ' ὅλον τὸν πρὸς σωτηρίαν του ἀγῶνα. Ἐπὶ τῆς αὐτῆς παραλίας εὑρέθη καὶ κύων ὡραιότατος, ὅστις ἦτο ἐπὶ τῆς *Οὐτοπίας*. Αὐτὸς ἐσώθη βεβαίως ἄνευ πολλοῦ κόπου.

Ὑποτίθεται ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν θυμάτων εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πλοίου, διότι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς καταστροφῆς ἀνεπαύοντο οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν κόπων τῆς θαλασσοπλοΐας καὶ ἕνεκα τοῦ ἐπικρατοῦντος κακοῦ καιροῦ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἡ θάλασσα ἐξέβρασεν ἔτι 53 πτώματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ εἷς βαθύπλουτος τραπεζίτης τῆς Νέας Ὑόρκης, πατὴρ δύο τέκνων. Ἡ σύζυγός του μαθοῦσα τὸ δυστύχημα παρεφρόνησε.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπεισοδίων τοῦ ναυαγίου εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς: Ναύτης τις ἔσωσε βρέφος, τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς δὲν ἐφάνησαν. Ἀφοῦ οὐδεὶς ἐζήτησε τὸ παιδίον, ὁ γενναῖος ναύτης δὲν θέλει νὰ τὸ δώσῃ εἰς κανένα ξένον· τὸ ἐκράτησε διὰ νὰ τὸ υἱοθετήσῃ.

Κατὰ τὴν γενομένην ἀπογραφήν, τὰ θύματα ἀνέρχονται εἰς 642 συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν γενναίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ σώσωσι τοὺς ναυαγούς. Οἱ σωθέντες ἀνέρχονται εἰς 294. Τὴν 26 Μαρτίου ἔφθασαν εἰς Νεάπολιν 133 ναυαγοὶ ἐπὶ τοῦ πλοίου *Ἀσσυρίας*, ὅλοι ἄνδρες πλὴν 4 γυναικῶν καὶ 2 παιδίων. Πάντες οὗτοι ἔντρομοι ἔτι ἐκ τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῶν γενναίων Ἄγγλων ναυτῶν, οἵτινες ἐρριψοκινδύνευσαν χάριν αὐτῶν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἀνεχώρησαν διὰ Νέαν Ὑόρκην 153 ἐκ τῶν διασωθέντων ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου *Ἀγγλίας*. Μὴ ἀποθαρρυνθέντες ἐκ τῆς καταστροφῆς ἠθέλησαν νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸ ταξείδιόν των. Γενναῖαι συνεισφοραὶ γίνονται ὑπὲρ τῶν θυμάτων. Ὁ δὲ πλοίαρχος τῆς *Οὐτοπίας* παρεπέμφθη εἰς τὰ δικαστήρια ἵνα δικασθῇ.

ΘΑΥΜΑΣΙΟΝ ΦΡΕΑΡ

Εἰς τὸ Ρίο δὲλ Νόρτε τοῦ Μεξικοῦ ὑπάρχει θαυμάσιον ἀρτεσιανὸν φρέαρ. Διαυγέστατον καὶ ἀφθονώτατον ὕδωρ ἀναβλύζει ἐξ αὐτοῦ, τόσον ἄφθονον ὥστε ἐκτάσεις ἀγρῶν δύνανται νὰ ποτισθῶσι. Τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶναι μεταλλικόν, ἀναβράζει, εἶναι δὲ νοστιμώτατον τὴν γεῦσιν καὶ ὑγιεινότατον. Ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦσιν ὅλα ταῦτα. Ἡ ὁρμὴ τοῦ ὕδατος φέρει ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν βώλους ἀργύρου ἢ χρυσοῦ. Οἱ δὲ ἐντόπιοι ἐπιστήμονες ἐξηγοῦσι τὸ φαινόμενον οὕτως : Εἰς ἄμετρον βάθος καὶ ὑπὸ πίεσιν μεγίστην, τὸ ὕδωρ ἀποπλύνει τὸ ἄκρον βράχου τινός. Τὰ μαλακὰ μέρη τοῦ βράχου διαλυόμενα δίδουσιν εἰς τὸ ὕδωρ τὰς μεταλλικάς του οὐσίας, ὁ ἄργυρος ὅμως καὶ ὁ χρυσὸς μὴ δυνάμενοι νὰ διαλυθῶσι φθάνουσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν κατὰ τεμάχια.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ

Τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον συνέβη ἐσχάτως ἐντὸς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης δευτέρας θέσεως ἐπὶ τῆς μεταξὺ Δρέσδης καὶ Λειψίας γραμμῆς.

Πολλοὶ ἐπιβάται συνωμίλουν μετὰ ζωηρότητος, καίπερ τὸ πρῶτον συναντώμενοι, θέμα δὲ τῆς συνδιαλέξεως ἦτο ἡ μουσικὴ καὶ ἰδίως τὸ μελοδραματικὸν θέατρον τῆς Δρέσδης.

Μία κυρία ἡλικιωμένη ἀπεφαίνετο δυσμενῶς περὶ τῆς *Εὐρυάνθης* τῆς Βέμπερ, ἣν εἶχεν ἀκούσῃ τὴν πρωτεραίαν λέγουσα :

— Εἶνε μάλιστα ἐκείνη ἡ Σραΐδερ· ἡ ἡλικία της δὲν κάμνει πλέον διὰ θέατρον καὶ ἡ φωνή της κατήντησεν ἀνυπόφορος.

Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν ἀπήντα, στρεφομένη πρὸς παρακαθήμενον κύριον προσέθεσε :

— Δὲν θαρρεῖτε καὶ σεῖς πῶς ἡ Σραΐδερ δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ ξερωνίζῃ ἔμπρος εἰς τὸν κόσμον ;

Καὶ ὁ κύριος ἀποκρίνεται ψυχρῶς :

— Ἠμπορεῖτε νὰ τὰ εἰπῆτε αὐτὰ πρὸς τὴν ἰδίαν· κάθηται ἀντικρύ σας.

Γενικὴ σιωπὴ καὶ σύγχυσις τῆς ἡλικιωμένης κυρίας διεδέχθη τὴν ἀποκάλυψιν.

Ἐπὶ τέλους συνελθοῦσα αὐτὴ ἐπροσπάθησε νὰ δικαιολογηθῇ :

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία μου, ἀλλὰ δὲν πταίω ἐγώ... ἐγὼ ἤμην ἀδιάθετη χθὲς βράδυ καὶ ἔφυγα γρήγορα ἀπὸ τὸ θέατρον... Δὲν σᾶς ἤκουσα παρὰ πολὺ ὀλίγον... Πταίουν αἱ ἐφημερίδες ποῦ τὰ γράφουν... μάλιστα εἰς μίαν σημερινὴν ἐδιάβασα τὰ θεατρικὰ ἐκείνου τοῦ Σμίδερ, ὁ ὁποῖος ἐκφράζεται διὰ σᾶς μὲ πολὺ πάθος... Θὰ εἶνε βέβαια κανένας σχολαστικὸς καὶ ἀντιπαθητικὸς ἄνθρωπος.

Καὶ ἡ κυρία Σραΐδερ ἀποκρίνεται ψυχρῶς :

— Ἠμπορεῖτε νὰ τὰ εἰπῆτε αὐτὰ πρὸς τὸν ἴδιον· κάθηται εἰς τὸ πλάγι σας.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΔΕΙΝΟΤΗΣ

Ἱστορικόν :

Ὁμογενὴς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας. Ὁδηγούμενος ὑπὸ γνωρίμου του, ἀποκατεστημένου ἐνταῦθα, ἀνέρχεται καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ γνώριμός του ἀρχίζει νὰ τοῦ ἐξηγῇ τὰς διαφόρους ἀρχαιότητας καὶ ὁ ὁμογενὴς τὸν παρακολουθεῖ μετὰ μεγάλης προσοχῆς.

Τέλος ὅταν ἔφθασαν καὶ πρὸ τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος, ὁ ὁμογενὴς στρέφων πρὸς τὸν ὁδηγόν του μεθ' ὑπερτάτης ἀδημονίας λέγει:

— Καλὰ ὅσα λές, βρὲ ἀδερφέ, μὰ γιατί δὲν τὰ κτίζουν ὅλα αὐτὰ παρὰ τἀφίνουν ἔτσι μισοτελειωμένα !

ΦΙΛΟΦΡΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΟΣ

Πελάτης. Αὐτὴ ἡ μπριζόλα εἶνε φρικτὰ σκληρή.

Ξενοδόχος. Πῶς γίνεται; εἶνε ἀπὸ βιδέλο.

Πελάτης. Δὲν ξέρω ἀπὸ τί εἶνε· ξέρω πῶς δὲν τὴν κόβει τὸ μαχαίρι μου.

Ξενοδόχος. Μανώλη, φέρε ἕνα ἄλλο μαχαίρι εἰς τὸν κύριον.

Digitized by Google

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Ἐξεδόθησαν σήμερον εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους καλλιτεχνικώτατα ἐκτυπωθέντας ἐν τῷ Τυπογραφείῳ τῶν Ἀδελφῶν Πέρρῆ ἅπαντα τὰ ἔργα τοῦ κορυφαίου τῶν ποιητῶν τῆς Νέας Ἑλλάδος. Ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ περιλαμβάνονται καὶ ἀνέκδοτά τινα ποιήματα, ἐξ ὧν εὐμενῶς παραχωρηθέντα δημοσιεύομεν τὸ Πρὸς τὴν πεσοῦσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν φαίνεται τελείως ἐπεξειργασμένον ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ τὸ τελειότερον Φιλί.

Δ. τ. Ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΣΟΥΣΑΝ
ΣΤΗΛΗΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ

Σβύνοντ' ἀστέρια φλογερὰ μὲς 'ς τοῦ οὐρανοῦ τὰ βάθη,
Ἐμπρός μου ἀκλόνητο βουνὸ ἐσάλεψε κ' ἐχάθη
Μὲς 'ς τοῦ πελάου τὸ βάραγγα ... Κι' ὡς τόσο εἶχα πιστέψει
Ὅτι δὲ θᾶτον ἀρκετὴ γιὰ νὰ σὲ καταστρέψῃ
Τῆς μοίρας ὅλ' ἡ δύναμις . . Ἀγαπητό μου χτίριο,
Λησμονημένης γενεᾶς ἄταφο μεγαθήριο !
Δέξου τὸ μοιρολόγι μου . . . Ὅταν σὲ βλέπω κλαίω . . .
Σὰν νᾶσουν ραχοκόκκαλο προκατακλυσμιαῖο
Ὁ χρόνος σ' ἐξεκλείδωσε καὶ κάθε σου σφοντύλι
Σέπεται τώρα κατὰ γῆς καὶ τὸ πατοῦν οἱ σκύλοι . . .
Ἀκατανόητος θυμός, ὀργὴ Θεοῦ, κατάρα !
Νἄρχωνται πάντ' ἀνέλπισταις βρονταίς, σεισμός, ἀντάρα
Καὶ νὰ μᾶς ρίχνουν κατὰ γῆς τὤνα σιμ' ἀπὸ τ' ἄλλο
Ὅ,τι κι' ἂν ἔχωμε ψηλό, θεόρατο, μεγάλο . . .
Καλλίτερα γιὰ σένανε ! Σκέλεθρο χαλασμένο
Νὰ μένῃ ὁλόρθο εἶν' ἄσχημο, καλλίτερα γυρμένο !
Ἄμετραις εἶδες γενεαὶς νὰ λάμψουν, νὰ γεράσουν,
Νὰ λυώσουνε σὰν τὸ κερί . Βαρβάρους νὰ περάσουν
Σὰ σίφουνας κατάμαυρος . . . ἄκουσες τὸ σφυρί τους
Νὰ σοῦ συντρίβῃ τὸ κορμί . . . ἔννοιωσες τὴν πνοή τους . . .
Ἐπάνωθέ σου νὰ διαβῇ καὶ νὰ σὲ κιτρινίσῃ
Σὰ φύλλο π' ἄσπλαχνος βοριᾶς περνῶντας ἔχει ψήσει.
Ὕστερα . . . νύχτα φοβερή, κρυφὸ χτικιό, νεκρίλα,
Γεράματ' ἀποκάρωμα καὶ φράγκικη σαπίλα.

Περνᾷ κι' αὐτὸ τ' ἀνάθεμα, διαβαίν' ἡ λέπρα, ἡ ψώρα,
Κ' εὐθὺς ἐπλάκωσ' ἄλλο φιὸ τὴν ἔρημή σου χώρα
Τὴν ὥργωσαν κατάσαρκα τὰ τούρκικα λεπίδια
Κ' εἶδες παντοῦ τὴ σάρκα της νὰ σέρνεται κοψίδια.
Πόλεμος ἀτελείωτος γιὰ τετρακόσιους χρόνους
Μὲ πεῖνα, μὲ ξεκλήρισμα, μὲ σίδερα, μὲ πόνους,
Φωτιὰ παντοῦ καὶ θέρισμα... Μιὰ μέρα τὸ δρεπάνι
Τοῦ Χάρου σὰν κ' ἐστόμωσε... εἶπε κ' ἐκεῖνο «φθάνει!»
Ὁ κόσμος ἐξανάσανε... Νἆθε βαστάξει ἀκόμα,
Χίλιαις φοραὶς καλλίτερα. Ἔμαθ' αὐτὸ τὸ χῶμα
Νὰ τὸ ποτίζουν αἵματα, κι' ὅταν διψᾷ, στειρεύει...
Ὁλόγυρά σου κύτταξε.., δὲ βλέπεις ;... τί δὲ ῥεύει ;...

Κι' ὡς τόσο σὺ δὲν ἔπεσες! Ὁλόρθο κυπαρίσσι
Τὰ μνήματά μας νὰ τηρᾷς ἡ μοῖρα σ' εἶχε ἀφήσει.
Οἱ χρόνοι ἐφεύγαν φτερωτοὶ κ' ἡ νεκρικὴ εὐμορφιά σου
Ἔμενε πάντοτε ἄφθαρτη... Μιὰ 'μέρα ἐκεῖ σιμά σου
Ἀκούστηκε ἄγριος σάλαγος... Στερνὴ ταπεινοσύνη,
Ἀλλόκοτη, ἀνυπόφορη σῶμελλε νἆν' ἐκείνη...
Ἐπάνω 'ς τ' ἀντικέφαλο μιᾶς ἄλλης ἀδελφῆς σου
Κόσμος μυρμήγκιαζε πολὺς 'ς τὰ χείλη τῆς ἀβύσσου

Digitized by Google

Καὶ μὲ φωναὶς, μ' ἀλαλαγμοὺς ἀναιβοκατεβαίνουν
Σφελάγγια ἀγεροκρέμαστα, 'ς τ' ἀγῶγί τους πεθαίνουν
Καὶ 'ς τὸν βαρὺ τὸν κάματο... Σκοτείδιασε, νυχτόνει...
Σκορποῦν οἱ ἀλιτήριοι... χαράζει, ξημερόνει....
Κ' ἐκεῖ πῶταν ἐδιάβαινε 'ς τὸ φλογερό του δρόμο
Ὁ ἥλιος μας ἐστήλονε τὸ μάτι του μὲ τρόμο
Εἶδες ἐκεῖ, μαυρόμοιρη, σιχαμερὸ σκουλῆκι,
Ἀγνώριστο παράλλαμμα τὴν πέτρινή του θήκη
Σκλαβιᾶς σημάδι φοβερὸ ἐμπρός σου ἕναν Δερβίση
Μισουρανὶς νὰ χτίσῃ ! . . .

Εἶχε σημάν' ἡ ὥρα σου. 'Σ τἄγριο πέρασμά του
Μιὰ νύχτα σ' ἔσπρωξε ὁ βορειᾶς μὲ τὰ πλατειὰ φτερά του
Κι' ὅλη σ' ἐσώριασε 'ς τὴ γῆ . . . Σκέλεθρο χαλασμένο
Νὰ μέν' ὀλόρθο εἶν' ἄσχημο, καλλίτερα γυρμένο . . .

ΤΟ ΦΙΛΙ

Τὰ φύλλα βλέπεις τῆς ἐτιᾶς
Πῶς πέφτουν μαραμμένα ;
Ψυχή μου, μὦλεγες πικρὰ
Μὲ μάτια δακρυσμένα.

Πῶς φεύγει, βλέπεις, τὸ νερό,
Τὰ νέφη πῶς πετοῦνε,
Πῶς ἡ δροσοῦλα τῆς αὐγῆς,
Οἱ κρίνοι πῶς περνοῦνε ;

Ναί, πές μου, πές μου, σὰν αὐτὰ
Κ' ἡ ἀγάπη μας θὰ σβύσῃ
Σὰ λούλουδο θὰ μαραθῇ,
Σὰν ὄνειρο θὰ ζήσῃ ;

Κ' ἐγὼ σ' ἀγκάλιασα σφιχτὰ
Καὶ σὦφραξα, ψυχή μου,
Τὰ χείλη μ' ἕνα φλογερὸ
Κι' ἀπέραντο φιλί μου.

Καὶ τότ' ἐπίστεψες καὶ σὺ
Ὅτ' ἔχει κ' ἡ ζωή μας
Μιὰ μόνη ἀθάνατη στιγμὴ
Κλεισμένη 'ς τὸ φιλί μας.

Μιὰν ὥρα πὤφυγε κρυφὰ
Τοῦ Χάρου τὸ δρεπάνι
Κι' ὅπ' ὅσο κι' ἂν πετᾷ γοργὰ
Ποτὲ δὲ θὰ πεθάνῃ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Μετὰ δωδεκαετῆ διακοπὴν ἐπανελήφθησαν τὸ παρελθὸν Σάββατον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ νέου διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Ὠμὸλλ αἱ ἀρχαιολογικαὶ διαλέξεις καὶ ἀνακοινώσεις τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς, ἃς πρώτη αὐτὴ ἄλλοτε εἶχεν ἐγκαινίσῃ. Τὸν λόγον ἔλαβε πρῶτος ὁ κ. Ὠμόλλ, ὅστις εὐχαριστήσας τοὺς προσελθόντας, ἤρξατο τοῦ κυρίου θέματος τῆς διαλέξεως αὐτοῦ. Ὁ κ. Ὠμὸλλ ἐπεκαλέσθη τὴν ἀρωγὴν πάντων πρὸς πλήρωσιν τοῦ σκοποῦ, εἰς ὃν ἀφορῶσιν αἱ τοιαῦται περιοδικαὶ συνεδριάσεις, καὶ ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ ἔρευναι καὶ οἱ κόποι παντὸς θὰ τύχωσι τῆς δεούσης ἐκτιμήσεως, ἐπιφυλασσομένης πάσης τιμῆς εἰς τὸν καθιστάμενον ἄξιον ταύτης διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἐργασίας. Ἐξῆρε τὴν ἔννοιαν τῶν τοιούτων μελετῶν καὶ τὸ συναφὲς ἔργον τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς, ἥτις σκοπεῖ νὰ εὐρύνῃ τὸν κύκλον τῶν σπουδῶν καὶ ἐρευνῶν της, ὑπερπηδῶσα τὰ ὅρια τοῦ κλασσικοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ εἰσερχομένη εἰς τὸν βυζαντινὸν καὶ μεσαιωνικὸν Ἑλληνισμόν. Ἐν τέλει ὁ κ. Ὠμὸλλ συνεχάρη ἑαυτῷ καὶ τῇ Σχολῇ διὰ τὴν εἰς τὴν Γαλλίαν παραχώρησιν τοῦ δικαιώματος τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Δελφοῖς καὶ προεῖπεν ὅτι τοῦτο εἶνε ἀπόδειξις τῶν φιλικῶν δεσμῶν, τῶν ἑνούντων Ἑλλάδα καὶ Γαλλίαν. Ηὐχήθη δὲ ἵνα τὸ ἐξαγόμενον τῶν Δελφῶν ᾖ ἄξιον τῶν προσδοκιῶν πάντων, καὶ συντελέσῃ εἰς τὴν δόξαν τῶν δύο χωρῶν. Εἶτα ὁ κ. Ὠμὸλλ ἐπέδειξεν εἰς τὴν ὁμήγυριν περίεργον φωτογράφημα εἰκόνος εὑρισκομένης ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Chartres. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἰκονίζει τὰς Ἀθήνας καθ' ὃν χρόνον ἐπεσκέφθη αὐτὰς ὁ Γάλλος πρεσβευτὴς δὲ Νοαντὲλ ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ζωγράφον Carrey (1674), ἐκδοθήσεται δὲ προσεχῶς διὰ τοῦ δελτίου τῆς Σχολῆς. Ὁ κ. Λεγρὰν, ἑταῖρος τῆς Σχολῆς, ὡμίλησεν ἀκολούθως περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἑρμοῦ, ὃν εὗρεν ἐν Τροιζῆνι. Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις τοῦ κ. Λεγρὰν, ὁ Ἑρμῆς οὗτος εἶνε ἔργον τῶν μέσων τοῦ 4ου αἰῶνος, εἶνε δὲ προϊὸν τῆς σμίλης τῶν ὀπαδῶν τῆς σχολῆς τοῦ Πολυκλείτου.

Νεκρολογία

Ἀπέθανε κατ' αὐτὰς ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας ἐν Δαρμστάτῃ ὁ καθηγητὴς Φερδ. Βένδερ. Ὁ ἀποθανὼν ἐγεννήθη τῷ 1847 καὶ κατεῖχεν ἀπὸ τοῦ 1873 τὴν θέσιν καθηγητοῦ ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ Βένδερ ἦτο ἐκ τῶν θερμοτάτων λατρευτῶν τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, συνέγραψε δὲ καὶ ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ἀξίαν λόγου καὶ ποιητικὰ διηγήματα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας. Ἐπιδίδων ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας εἰς τὴν μουσικήν, περὶ ταύτην διέτριβε κατὰ τὰς ὥρας σχολῆς. Μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου του ἐχρημάτισε διευθυντὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὠδικοῦ Συλλόγου τῆς Δαρμστάτης, ἐμελοποίησε δὲ καὶ χορικὰ τῆς Ἀντιγόνης καὶ τοῦ Φιλοκτήτου τοῦ Σοφοκλέους, ὧν τὰ τελευταῖα ἐξετελέσθησαν καὶ ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν πρό τινων ἐτῶν ὑπὸ φοιτητῶν γενομένην παράστασιν τοῦ δράματος.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ Οὖγος Φώσκολος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις. Σημείωσις Σ. Δὲ Βιάζη. Ἐν Ζακύνθῳ 1890.

Λουδοβῖκος Ἰγνάτιος Μαρτζώκης. Βιογραφία ὑπὸ Σπυρίδωνος Δὲ Βιάζη, μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Ἰταλικῆς ὑπὸ Λεωνίδα Χ. Ζώη. Ἐν Ζακύνθῳ. 1891.

Ἀμφότερα τὰ φροντίσματα ταῦτα, ἔργα συγγραφέως γνωστοῦ ἐκ τῶν πολυειδῶν αὐτοῦ πραγματειῶν ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τῆς μέσης καὶ νέας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, πραγματεύονται περὶ θεμάτων ἀξίων πολλοῦ διαφέροντος. Τὸ πρῶτον τῶν ἀναγραφέντων φροντισμάτων ἐν βραχεῖ διαλαμβάνει πᾶν ὅ,τι σχετίζεται ἐν τῷ βίῳ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Καίτοι δὲ συντόμως ὁ κ. Δὲ Βιάζης διεξέρχεται τὸ θέμα ἐν εἴδει δοκιμίου μᾶλλον, παρέχει οὐχ ἧττον πλήρη εἰκόνα τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πόθων, ὧν ἐνεφορεῖτο ἡ ψυχὴ τοῦ Φωσκόλου, καὶ τῶν ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων ἐνεργειῶν του. Ἐν πρώτοις ἀναφέρει περικοπὰς ἐπιστολῶν τοῦ ποιητοῦ πρὸς τοὺς ἐν Ζακύνθῳ οἰκείους, πρὸς τὸν Λευκάδιον Μιχ. Τσιτσιλιάνην καὶ πρὸς τὸν Κωλέττην, μεθ' οὗ συνέζησεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Παβίας, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως τοῦ ποιητοῦ, καὶ τὸ πρὸς τυράννους μῖσος. Εἶτα ἐξιστορεῖ τὰς ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ τῷ 1821 ἐνεργείας του ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων, τὴν ἀνάμιξίν του εἰς τὰ φιλελληνικὰ κομιτᾶτα, τὰς δημοσιεύσεις αὐτοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου, τὸν πόθον του νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅστις ὅμως δὲν ἐπραγματώθη· διότι τῷ 1827 ὁ θάνατος ἔδωκε τέρμα εἰς τὸν πολυπαθῆ βίον αὐτοῦ. Ὁ κ. Δὲ Βιάζης ἐδημοσίευσε πολλὰ ἔτι φροντίσματα ἐν περιοδικοῖς ἰταλικοῖς καὶ ἑλληνικοῖς καὶ ἴδια φυλλάδια περὶ τοῦ βίου τοῦ Φωσκόλου, καταστήσας τὰ τοῦ βίου τοῦ μεγάλου τούτου ποιητοῦ μίαν τῶν προσφιλῶν αὐτοῦ μελετῶν, εἰς ἣν παρέσχεν ἱκανὴν ὕλην τό τε ἀρχεῖον τῆς Ζακύνθου καὶ τὰ ἀρχεῖα πολλῶν ἐν τῇ νήσῳ ἱστορικῶν οἰκογενειῶν.

Τὸ ἕτερον τῶν ἀγγελλομένων ἔργων τοῦ κ. Δὲ Βιάζη ἀφορᾷ βιογραφίαν τοῦ Λουδ. Ἰγν. Μαρτζώκη ἀποβιώσαντος ἐν Ζακύνθῳ τὴν 20 Ὀκτωβρίου 1890, Ἰταλοῦ λογίου, ὅστις τῷ 1837 ἐλθὼν εἰς Ζάκυνθον κατέστησε ταύτην δευτέραν πατρίδα, συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπίρρωσιν τοῦ ἐν αὐτῇ πνευματικοῦ βίου, διδάξας δύο γενεὰς Ζακυνθίας τὴν ἰταλικὴν φιλολογίαν καὶ ἄλλα μαθήματα ὡς καθηγητής, ὡς μέλος φιλολογικῶν συλλόγων, ὡς ποιητὴς καὶ συγγραφεύς, ἀπόστολος γενόμενος τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἡμερότητος καὶ τῆς εὐποιΐας ἐν τῇ νήσῳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ νυμφευθεὶς Ἑλληνίδα ἀπέκτησεν υἱοὺς διακεκριμένους σήμερον ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ποιήσει.

Α. Μ.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖα ἐλαττώματα συγχωρεῖτε;
Ἀπ. Τὰ ἰδικά μου. *Δημοσθένης.*
Ἐρ. Φῶς ἢ σκότος;
Ἀπ. Φῶς ὅταν εἶμαι μόνος ἢ μὲ πολλοὺς ἄλλους. *Πλς.*
Ἐρ. Ποῖοι ἐχθροὶ εἶνε οἱ ἐπικινδυνώτεροι;
Ἀπ. Οἱ παλαιοὶ φίλοι. *Στρουθός.*

ΠΑΙΓΝΙΑ

Μαγικὸς τροχὸς

Φιλοτέχνησε τροχὸν ὡς ἑξῆς. Τὸν ἄξονα αὐτοῦ κατασκεύασε ἐλαφρὸν ἐκ φελλοῦ, περὶ αὐτὸν δὲ ἐγκάρφωσε 4 χαλκίνας ῥάβδους. Εἰς τὸ ἔξω ἄκρον ἑκάστης ῥάβδου κάμε ἐγκοπὴν διὰ λίμας, ὅπως οὕτω τοποθετηθῇ ἐπὶ τῶν τεσσάρων ῥάβδων κύκλος ἐκ σύρματος σιδήρου πολὺ λεπτοῦ. Οὕτως ἔχεις τὸν ὅλον τροχόν. Εἶτα τοποθέτησε εἰς τὸ κέντρον τοῦ φελλοῦ βελόνην πλεξίματος καθέτως ἐπὶ τοῦ τροχοῦ. Ἡ βελόνη αὕτη χρησιμεύει ὡς ὑποβάσταγμα τοῦ τροχοῦ κάθετον. Ὅπως διατηρεῖται ἡ βελόνη εἰς τὴν θέσιν ταύτην προσκόλλησον τὴν κάτω βάσιν τμήματος φελλοῦ κυλινδρικοῦ ἐπὶ στρογγύλης πλακὸς ἐκ χαρτονίου, χρησιμεύοντος ὡς βάσεως τῆς ὅλης συσκευῆς, ἐπὶ δὲ τῆς ἄνω βάσεως τοῦ φελλοῦ προσκόλλησον διὰ κηροῦ μι-

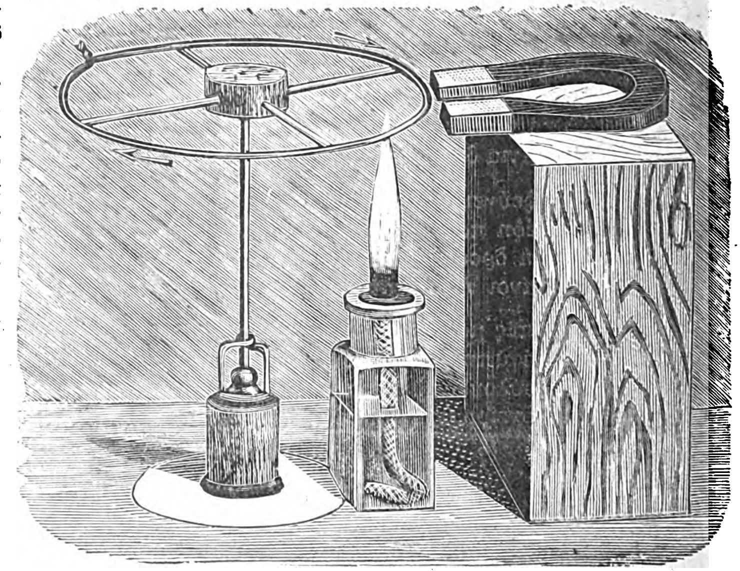

κρὸν κομβίον ἐκ πορσελλάνης ὀλίγον κοῖλον, ὅπως ἐντὸς τῆς κοιλότητος ἐντεθῇ χονδρὴ ὑελίνη χάνδρα διαμπερῶς τρυπημένη. Τῆς βελόνης τὸ κάτω ἄκρον ἐντιθέμενον ἐντὸς τῆς χάνδρας καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ κομβίου δύναται νὰ στρέφεται ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς χάνδρας.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ταλαντεύεται περιστρεφόμενος ὁ τροχός, λάβε προσέτι μίαν φουρκέταν ἐκ σύρματος σύστρεψέ την, ὥστε νὰ σχηματίσῃ δακτύλιον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ διέρχεται ἡ βελόνη τοῦ τροχοῦ καὶ τὰ ἄκρα αὐτῆς κάρφωσε εἰς τὸν φελλὸν τῆς βάσεως.

Θέσε ἔν οἷον δήποτε ἀντικείμενον, τεμάχιον ξύλου ἢ κουτίου ἔχων ἴσον ὕψος πρὸς τὴν συσκευήν, καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὡς δεικνύει ἡ εἰκών, τοποθέτησε κοινὸν μαγνήτην εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τροχοῦ. Ὁ τροχὸς μένει ἀκίνητος.

Ἂν ὅμως διὰ λυχνίας οἰνοπνεύματος θερμάνῃς τμῆμά τι τοῦ τροχοῦ παραπλεύρως τοῦ μαγνήτου ἕως νὰ κοκκινήσῃ, θὰ ἴδῃς τὸν τροχὸν βραδέως, ἀλλὰ διαρκῶς περιστρεφόμενον καὶ τὸ θερμαινόμενον τμῆμα ἀπομακρυνόμενον τοῦ μαγνήτου.

Τοῦτο δὲ συμβαίνει, διότι ὁ σίδηρος ἕλκεται ὑπὸ τοῦ μαγνήτου ἐν συνήθει θερμοκρασίᾳ, ἅμα ὅμως ἀνέλθῃ ἡ θερμότης του εἰς 600 βαθμούς, παύει ἡ ἕλξις. Τότε δὲ ἡ ἕλξις ἐξασκεῖται ἐπὶ τοῦ ψυχροῦ μέρους τῆς στεφάνης καὶ συνεπῶς κινεῖται ὁ τροχὸς καθ' ἣν διεύθυνσιν δεικνύουν τὰ βέλη τῆς εἰκόνος.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

δοκιμήν· διατηρήσατε ὅμως φωνογραφικῶς πιστὸν τὸ διαλεκτικὸν ἰδίωμα. Ὁ 10 ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Γ. Μ. Κ. Χάλκην. Ἐστάλησαν τὰ τῶν νέων συνδρομητῶν, ἀφοῦ μᾶς ὑπεδείξατε τὴν διεύθυνσίν των.

κ. Χ. Γ. Κ. Ἰθάκην. Ἐλήφθη συνδρομή, εὐχαριστοῦμεν.

Φιλομαθῆ, ἐνταῦθα. Βιογραφίαι Ῥήγα Φεραίου εἶνε: ἡ τοῦ Περραιβοῦ. Ἀθ. 1860, ἡ τοῦ Γούδα Παράλ. Βίοι Β' σ. 123 καὶ ἡ τῆς Ἀγγλίδος Edmonds Λον. 1890. Βελισσαρίου δέ, ὅστις δὲν ἦτο στρατηγὸς τοῦ Κωνσταντίνου ἀλλὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Lord Mahon Life of Belisare, London 1829. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι μονογραφίαι, ἀλλ' ὄχι ὑπὸ τύπον βιογραφίας. Ἴδε καὶ Ἑλλην. ἱστορίας Παπαρ. καὶ Λάμπρου.

κ. Λ. Α. Πάτρας. Ἀκατάλληλον δυστυχῶς· ἄλλως δὲ μεταφρασμένη ὕλη διὰ τὴν Ἑστίαν ὑπάρχει διὰ δύο ἔτη ἀποταμιευμένη.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Ἀπριλίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 0/0	502	—	504	—
» 120,000,000 » 5 0/0	583	—	584	—
» 170,000,000 » 5 0/0	581	—	582	—
» 135,000,000 » 5 0/0	465	—	470	—
» 30,000,000 » 4 0/0	445	—	450	—
» 125,000,000 » 4 0/0	445	—	450	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	555	—	555	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4440	—	4445	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	340	—	340	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	302	—	303	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	95	25	95	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	210	50	211	—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	467	50	468	50
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	256	—	257	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	155	50	156	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	65	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	100	—	102	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	105	50	106	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	350	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	69	25	70
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖ.	25	70	25	72
Λίρα ὀθωμανική	29	50	29	55
Λίρα ἀγγλική				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	52	32	57
Τρίμηνον Γαλλίας	128	25	128	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	70	32	80
Ὄψεως Γαλλίας	129	50	129	62

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΥΩΝΟΣ ΚΑΤΑ ΤΕΥΧΗ

Ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἠγγέλθη καὶ ἄρχεται ὅσον οὔπω ἡ ἔκδοσις χρησιμωτάτου περιοδικοῦ δημοσιεύματος, ἀποβλέποντος εἰς τὴν διάδοσιν τῶν ἱστορικῶν γνώσεων, ἀπαραιτήτων διὰ τὴν τελείαν μόρφωσιν παντὸς φιλομαθοῦς. Ἡ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ θὰ δημοσιεύσῃ κατὰ σειρὰν διάφορα ἔργα ἐπιφανῶν συγγραφέων, ἀναγόμενα εἴτε εἰς τὴν καθόλου ἱστορίαν ἑκάστου ἔθνους, εἴτε εἰς μεμονωμένα ἐπίσημα ἱστορικὰ γεγονότα, ἄρχεται δὲ διὰ τῆς δραματικωτάτης **Ἱστορίας τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπαναστάσεως** τοῦ διασήμου **Γκιζώ**.

Ὡς ἐκ τῆς ὑπαρχούσης παρ' ἡμῖν ἐπαισθητῆς ἐλλείψεως τοιούτων διδακτικῶν δημοσιευμάτων ἡ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ εἶναι ὁμολογουμένως ἀξία πάσης συστάσεως καὶ ἐνθαρρύνσεως.

Ἡ ἔκδοσις γενήσεται μετὰ πολλῆς τυπογραφικῆς φιλοκαλίας κατὰ τεύχη ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων ἕκαστον, ἐκδιδόμενα δὶς τῆς ἑβδομάδος καὶ τιμώμενα **λεπτὰ 25**.

Τὸ πρῶτον τεῦχος ἐκδοθήσεται τὴν 15 Ἀπριλίου.

Πᾶσα αἴτησις ἀπευθυντέα πρὸς τὰ Καταστήματα **«Παλιγγενεσίας»** εἰς Ἀθήνας.

15 **15**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

15 **15**

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΤΑ ΑΓΙΑ ΠΑΘΗ ΚΑΙ Η ΑΓΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

ἤτοι ὅλαι αἱ Ἀκολουθίαι τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, Ὄρθρου, Λειτουργίας, καὶ τῆς Δευτέρας Ἀναστάσεως, μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς θείας Μεταλήψεως ἐν τέλει.

Ἅπασαι πλήρεις πρὸς χρῆσιν τῶν φιλακολούθων καὶ παντὸς ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. **Τιμᾶται δεδεμένον δραχ. 3**

Ἐξεδόθησαν σήμερον

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α′ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β′ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α′ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α′. — Στιχούργημα Β′. — Στιχούργημα Γ′ ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ′ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. — Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ **Βασιλεῖ** τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α′. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξεῤῥιζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε′, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ῥάλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο. — **Τὸ φιλί. — *Τὸ δάκρυ. — *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα. — Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ. — **Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***. — *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 16 ΤΟΜΟΣ Α'

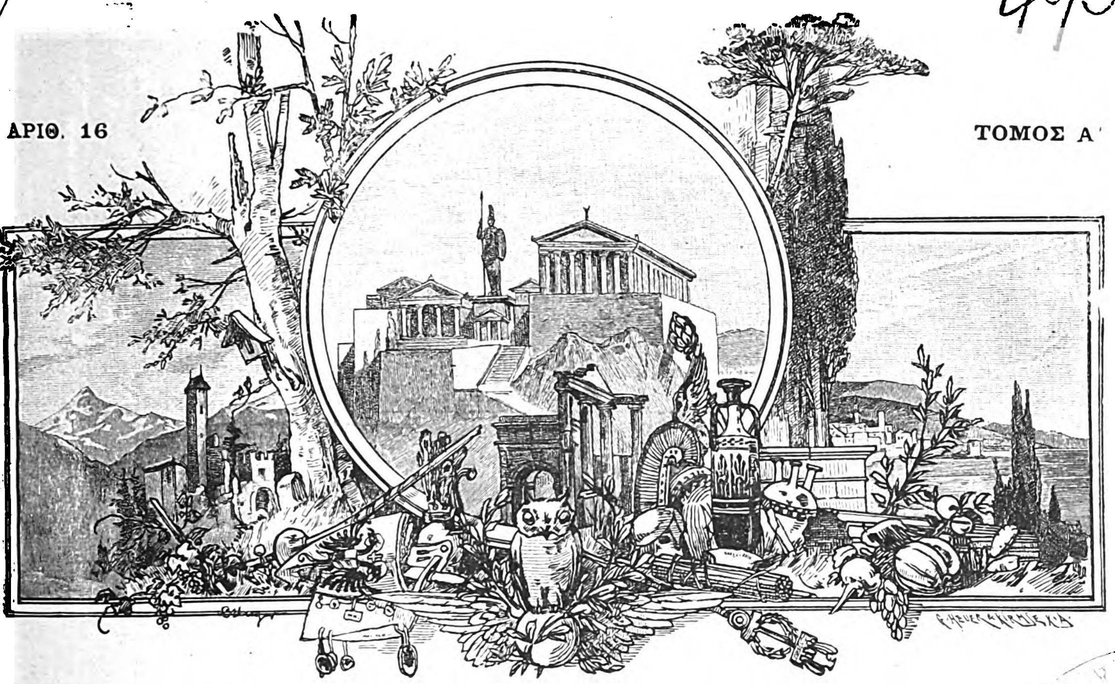

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δ. *Αἰγινήτου* ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ. Διάλεξις γενομένη τῇ 8 Ἀπριλίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.
ΠΑΣΧΑ, ποίημα ὑπὸ Γ. Μ. Βιζυηνοῦ.
Η ΜΑΥΡΟΜΑΝΤΗΛΟΥ, διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ὁ Πλατύπους, Κομβία ἐκ γεωμήλων, Πολύτιμα ᾠά, Ἀκριβὲς βαρόμετρον.**
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ: ΦΙΝΕΑΣ ΜΠΑΡΝΟΥΜ
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ μέλι, (εἰκὼν Βέγγροφ Χάρτμανν). — **Φινέας Μπάρνουμ.** — **Σορτᾶς.** — **Ζεϊμπέκης.**

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀπέθανεν ἐνταῦθα τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς τῆς Ἑλλάδος Κ. Παπαρρηγόπουλος. Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1815 ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατήγετο δ' ἐκ Βυτίνης τῆς Γορτυνίας. Ἐξεπαιδεύθη ἐν Ὀδησσῷ καὶ κατῆλθεν εἰς Ἑλλάδα τῷ 1830, ὅπου ἐξηκολούθησε τὰς σπουδάς του ἐν τῷ Κεντρικῷ σχολείῳ Αἰγίνης. Τῷ 1834 εἰσήχθη ὡς ὑπάλληλος εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης ὑπηρετήσας μέχρι τοῦ 1845. Ἔκτοτε δὲ ἐπεδόθη εἰς τὰς ἱστορικὰς αὐτοῦ μελέτας. Ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἔργων ἄξια λόγου εἶνε: *Τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας*, καὶ *Περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ διαμορφώσεως τῶν φυλῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.*

Ἀνεδείχθη ἀπὸ τοῦ 1851 καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, τῷ 1876 πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης, τῷ 1879 πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου τῶν Συλλόγων, ἐπὶ μακρὸν ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Παρνασσοῦ, τῷ 1883 πρόεδρος τῆς Ἐκθέσεως τῶν κειμηλίων τοῦ Ἀγῶνος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρόεδρος τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Συλλόγου.

Τὸ κυριώτερον ὅμως ἔργον αὐτοῦ εἶνε ἡ πεντάτομος *Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους*, ἥτις ἐξεδόθη δίς. Ὡς συγγραφέως τῆς Ἱστορίας ταύτης τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντίνου Παπαρρηγοπούλου θὰ μείνῃ ἐπιφανὲς καὶ σεβαστὸν ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ἐπιστήμῃ.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο ἐν πάσῃ πομπῇ. Πολλοὶ στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τοῦ φερέτρου· λόγους δ' ἐξεφώνησαν, ἐκ μέρους τοῦ Πανεπιστημίου ὁ κ. Σ. Π. Λάμπρος, ἐκ μέρους τοῦ Παρνασσοῦ ὁ κ. Σ. Μπαλάνος καὶ ἐπιταφίους ἀποχαιρετισμοὺς ὁ κ. Α. Ραγκαβῆς καὶ ὁ κ. Τ. Φιλήμων.

Εἰς μνήμην τοῦ Κ. Παπαρρηγοπούλου, ὅστις τοσάκις ἐτίμησε τὴν *Ἑστίαν* διὰ τῆς πολυτιμοτάτης αὐτοῦ συνεργασίας, θ' ἀφιερώσωμεν σελίδας τινὰς προσεχοῦς φύλλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ προσελεύσει τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας εἰς τὸ δόγμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπέστειλε τὴν ἑξῆς ἐγκύκλιον:

Πρὸς τοὺς ἀνὰ τὸ Κράτος σεβασμιωτάτους ἱεράρχας

Ἄγγελμα χαρμόσυνον εὐαγγελίζεται ὑμῖν ἡ Σύνοδος. Ἡ Α. Υ. ἡ βασιλόπαις Σοφία, ἡ κλεινὴ σύζυγος τῆς Α. Υ. τοῦ Διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου, ἐκτιμῶσα καὶ ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει ἀληθῶς ἀγαπῶσα τὴν σωτήριον διδασκαλίαν τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἔγνω αὐτοθελήτως προσελθεῖν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς, καὶ μετέχειν τῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἱερὰ τελετὴ τῆς προσελεύσεως εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τῆς σεπτῆς βασιλόπαιδος Σοφίας τελεσθήσεται τῇ 20 τοῦ ἤδη ἀρξαμένου μηνὸς Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, προσκαλεῖσθε νὰ διατάξητε δι' ἐγγράφου ὑμῶν τοῖς κατὰ τὴν ὑμετέραν ποιμαντορίαν εὐλαβεστάτοις πρεσβυτέροις νὰ ψάλωσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν δοξολογίαν εὐχαριστήριον πρὸς τὸν πάνσοφον ἡμῶν Θεὸν ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ τούτῳ γεγονότι, ὅπερ ἀναμφηρίστως ἔργον ἐστὶ τῆς θείας προνοίας, τῆς τὰ πάντα σοφῶς οἰκονομούσης πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἀπριλίου 1891.

† Ὁ *Ἀθηνῶν* **Γερμανός,** πρόεδρος
† Ὁ *Ζακύνθου* **Διονύσιος**
† Ὁ *Κερκύρας* **Εὐστάθιος**
† Ὁ *Πατρῶν καὶ Ἠλείας* **Δαμασκηνὸς**
† Ὁ *Καρυστίας* **Μακάριος**

Ὁ γραμματεὺς
Βαρθολομαῖος Γεωργιάδης

—Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια μεταβαίνει εἰς τὰς Ἰονίους Νήσους, ὅπου θὰ διατρίψῃ ἐπί τινας ἡμέρας.

—Ὁ κ. Τρικούπης ἀπέρχεται τὴν προσεχῆ Πέμπτην εἰς Μεσολόγγιον, ἐκεῖθεν δ' ἴσως κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἑσπερίαν. Πιθανῶς θὰ ἐπισκεφθῇ κατὰ τὸ ταξείδιον τοῦτο, ὅπερ θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ δύο μῆνας, καὶ πόλεις τινὰς τῆς Ἀνατολῆς.

—Ἐν τῷ λιμένι Πατρῶν ἐκφορτώνονται διάφορα ὑλικὰ προωρισμένα διὰ τὸν σιδηρόδρομον Διακοφτοῦ-Καλαβρύτων, ἅτινα διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν-Ἀθηνῶν μεταφέρονται εἰς Διακοφτὸν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν γραμμὴν Διακοφτοῦ - Καλαβρύτων. Ἐλπίζεται ὅτι τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον ἡ γραμμὴ θ' ἀποπερατωθῇ, κατασκευαζομένου ἤδη καὶ τοῦ τμήματος τῆς ὁδοῦ Ζαχλωροῦ-Καλαβρύτων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὁ κ. Ξενοφῶν Π. Μόσχος δ. φ. ἤρξατο ἐκδίδων καθ' ἑβδομάδα εἰς τύπον ὀκτασελίδου περιοδικοῦ: *Χριστιανικὰς Μελέτας*, ὧν ἡ συνδρομὴ εἶνε κατ' ἔτος ἐν Ἑλλάδι δρ. 6 καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. 6.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ι. Κ. Τζ. Ὕδραν. Φωτογραφία ἐστάλη.
κ. Γ. Κ. Λευκάδα. Ἐστάλη ἐκ νέου.
κ. Κ. Δ. Ἀγρίνιον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.
κ. Χ. Ν. Χ. Μάδυτον. Ἐλήφθη ἡ συνδρομή.
κ. Α. Ζ. Μεσολόγγιον. Ἐστάλησαν οἱ ζητηθέντες ἀριθμοί.
κ. Α. Ν. Κ. Μομπελλιέ. Τὰ φύλλα ἐστάλησαν ἀνελλιπῶς. Ἂν ἐχάθησάν τινα, πταίει τὸ ταχυδρομεῖον. Ἐν τούτοις σᾶς στέλλονται ἐκ νέου.
κ. Μ. Βοσπορίτην, Μερασέστι. Ἔχετε δίκαιον· ἦτο παράλειψις τῆς διεκπεραιώσεως, ἥτις διωρθώθη. Συγγνώμην.
κ. Γκ. Τεργέστην. Ἐστάλη.
κ. Α. Θ. Χ. Βῶλον. Ἐστάλη.
Αἰδ. Ἀν. Τσ. Κέρκυραν. Ἐστάλησαν.
κ. Π. Θ. Λ. Ἡράκλειον. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.
κ. Σ. Μπ. Λεοῦαν. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως· εὐχαριστοῦμεν.
κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν· ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

Digitized by Google

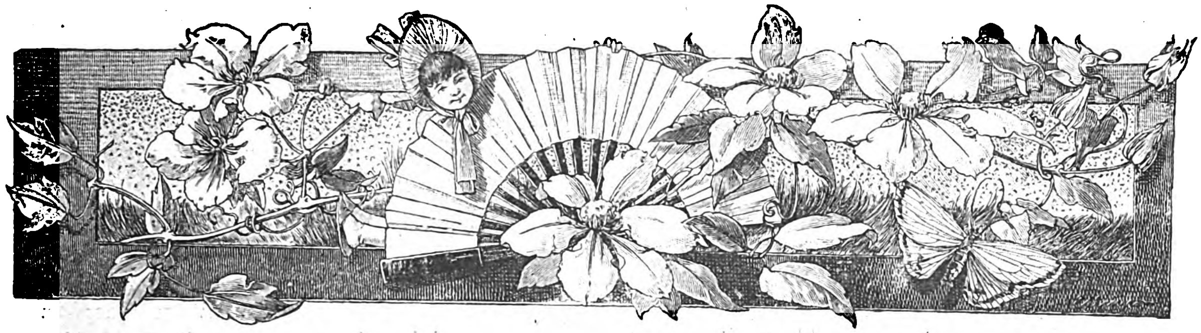

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ

Διάλεξις γενομένη τῇ 8 Ἀπριλίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.

Τὸ πᾶν γεννᾶται, ζῇ καὶ θνήσκει.

Ἡ ἱστορία τῆς Ἀστρονομίας, ἀρχαία ὅσον καὶ ὁ ἄνθρωπος, εἶνε ἡ πληρεστέρα αὐτοβιογραφία τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἐν αὐτῇ ἡ ἀνθρωπότης ἀφῆκε βαθέως ἀποτυπωμένα τὰ ἴχνη τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καταστάσεως, διέγραψε πιστὴν εἰκόνα τῆς βαθμιαίας αὐτῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀπεικόνισε μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας τὰς διαδοχικὰς αὐτῆς κυμάνσεις.

Τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀπείρου χάους, ἐν ᾧ σήμερον αὐτὴ ἡ φαντασία ἀπόλλυται, δὲν ἠδυνήθη νὰ αἰσθανθῇ ἐκ πρώτης ὄψεως ὁ ἄνθρωπος. Ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐντυπώσεων τῶν αἰσθήσεων ἐνόμισεν ἑαυτὸν εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου· ἐξέλαβε τὴν Γῆν ὡς μικρὸν δίσκον μόλις ὀλίγων χιλιομέτρων, ἐφαντάσθη αὐτὴν κεκαλυμμένην ὑπὸ στερεοῦ πεπερασμένου ἡμισφαιρίου· ὑπέθεσεν ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς Γῆς, ὅτι ὁ ὁρίζων ἦτο τόσῳ στενός, τόσῳ περιωρισμένος καὶ τόσῳ πλησίον αὐτοῦ, ὥστε ἐὰν ἐβάδιζεν ὀλίγον θὰ τὸν ἤγγιζε διὰ τῆς χειρός· ἐνόμισεν, ὡς νήπιον, ὅτι ἐὰν ἐπροχώρει κατά τι, θὰ ἔφθανεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόσμου!

Παρῆλθον ἔτη, αἰῶνες, χιλιετηρίδες ὁλόκληροι, μέχρις οὗ ἀπαλλαγῇ τῶν σφαλερῶν ἐντυπώσεων τῶν αἰσθήσεων, μέχρις οὗ ὑψωθῇ ἄνω τῆς νηπιώδους ταύτης καταστάσεως. Διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν φυσικῶν φαινομένων, διὰ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, διὰ τῆς ἐρεύνης τῶν ἀμοιβαίων αὐτῶν σχέσεων, ἤρξατο ν' ἀποκαλύπτηται βαθμηδὸν πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἔποψιν ἡ φύσις.

Τότε εἶδεν ὅτι ἡ Γῆ, τὸ σύμβολον τῆς ἠρεμίας, τὸ ἰδανικὸν τοῦ μεγαλείου, ἡ Γῆ ἣν ἐνόμιζεν ἀκίνητον εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου, ἡ Γῆ περὶ ἣν τόσῳ ἐγωϊστικῶς ἐπίστευεν ὅτι ἐστρέφετο τὸ Σύμπαν, ἡ Γῆ αὐτὴ δὲν εἶνε ἢ εἷς τῶν ἀπείρων ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, μικρός τις πλανήτης, σφαῖρα μετρίου σχετικῶς μεγέθους, σχεδὸν ἴση πρὸς τὴν μικρὰν Ἀφροδίτην, 1300 φορὰς μικροτέρα τοῦ Διός, 1284000 φορὰς μικροτέρα τοῦ Ἡλίου. Εἶδεν ὅτι ἡ Γῆ κινεῖται· κινεῖται καὶ αὐτή, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται ἐπὶ ἐλλειπτικῆς τροχιᾶς περὶ τὸν Ἥλιον· κινεῖται τρέχουσα ὡς ἀστραπὴ μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, διανύουσα 30 χιλιόμετρα ἀνὰ πᾶν δευτερόλεπτον, τρέχουσα χιλιάκις ταχύτερον τῶν ταχυτάτων σιδηροδρομικῶν μηχανῶν!

Πόσον μακρὰν εἴμεθα ἤδη τῶν πρώτων, τῶν ἀπατηλῶν ἐντυπώσεων τῶν αἰσθήσεων! Ἤδη ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ Σύμπαντος ἐκπλήσσει τὸ πνεῦμα, ἡ λαμπρότης τοῦ κάλλους αὐτοῦ θαμβώνει τὸν ὀφθαλμόν, τὸ δὲ ἄπειρον αὐτοῦ μεγαλεῖον καταβάλλει τὴν φαντασίαν!

Ἤδη ὁ Ἥλιος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος κυριαρχεῖ διὰ τῆς ὑπερμέτρου αὐτοῦ μάζης, συγκρατεῖ διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ ἕλξεως τοὺς πλανήτας περὶ ἑαυτόν, θερμαίνει, φωτίζει, ζωογονεῖ καὶ κυβερνᾷ τὸν ἡλιακὸν κόσμον.

Οἱ πλανῆται κινοῦνται περὶ τὸν Ἥλιον, οἱ δορυφόροι στρέφονται περὶ τοὺς πλανήτας, οἱ κομῆται στρέφονται περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ ὁ Ἥλιος αὐτὸς τρέχει ἀνὰ τὸ ἀχανές, πρὸς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ἡρακλέους, συμπαρασύρων μεθ' ἑαυτοῦ ὁλόκληρον τὸ πλανητικὸν σύστημα, τοὺς πλανήτας, τοὺς δορυφόρους καὶ τοὺς κομήτας!

Τὸ πᾶν κινεῖται! Τὸ ἡλιακὸν σύστημα ὁλόκληρον κινεῖται μετὰ τῶν κολοσσιαίων αὐτοῦ πλανητῶν καὶ τῶν τεραστίων αὐτοῦ διαστάσεων. Καὶ εἶνε τόσῳ μέγα, τόσῳ ἐκτεταμένον! Τὸ φῶς διανῦον 315000 χιλιόμετρα κατὰ δευτερόλεπτον ἔχει ἀνάγκην μιᾶς ὁλοκλήρου ὥρας περίπου, ὅπως διατρέξῃ αὐτό!

Ὁ Ἥλιος λοιπὸν κινεῖται ἐντὸς τοῦ ἀπείρου συμπαρασύρων μεθ' ἑαυτοῦ ὁλόκληρον τὸ πλανητικὸν σύστημα! Ἀλλ' ὁποίαν τάξιν, ὁποίαν βαθμίδα κατέχει οὗτος ἐν τῷ Σύμπαντι; Τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας, ἡ ἑστία ἡ συντηροῦσα τὸ πᾶν ἐπὶ τῆς Γῆς, ὁ κολοσσὸς αὐτός, ὅστις εἶνε

Digitized by Google

324000 φορὰς βαρύτερος τῆς Γῆς, δὲν εἶνε εἰμὴ εἷς τῶν μικρῶν ἀπλανῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, εἷς τῶν ἀπείρων τὸ πλῆθος ἡλίων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀστρικὸν σύστημα τοῦ Γαλαξίου, ἀσήμαντον μέλος ἑνὸς ἀτόμου τοῦ Σύμπαντος, σταγὼν ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ χάους!

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων εἶνε κατὰ πολὺ μεγαλήτεροι, λαμπρότεροι καὶ ἰσχυρότεροι τοῦ Ἡλίου. Εἶνε καὶ αὐτοὶ πάντες ἥλιοι, κέντρα πλανητικῶν συστημάτων, πηγαὶ φωτός, θερμότητος, δυνάμεως· εἶνε ἡλιακὰ συστήματα, ἔχοντα ἄλλα ἕνα, ἄλλα δύο καὶ ἄλλα πλείονας ἔτι ποικιλοχρόους ἡλίους· κινοῦνται ἐντὸς τοῦ ἀπείρου συμπαρασύροντες μεθ' ἑαυτῶν κόσμους ὁλοκλήρους, τρέχουσιν ἐντὸς τοῦ χάους, παρακολουθούμενοι ὑπὸ τῶν περικυκλούντων αὐτοὺς πλανητῶν, δορυφόρων καὶ κομητῶν. Εἶνε παμμέγιστοι! Ἡ μάζα τοῦ συστήματος τοῦ ἀστέρος η τῆς Κασσιοπείας εἶνε ὀκταπλασία τῆς τοῦ Ἡλίου, ἡ τοῦ Σειρίου τριπλασία, καὶ ἡ τοῦ δορυφόρου αὐτοῦ διπλασία!

Ἀλλ' ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν τόσον, ὥστε καὶ διὰ τῶν ἰσχυροτέρων τηλεσκοπίων ὁρώμενοι, φαίνονται ὡς φωτεινὰ μόνον σημεῖα! Οἱ πλησιέστεροι τῶν ἀστέρων τούτων ἀπέχουσιν ἀφ' ἡμῶν σχεδὸν ἑκατομμυριάκις περισσότερον τοῦ Ἡλίου· τὸ φῶς ἵνα διατρέξῃ τὰς τεραστίας ταύτας ἀποστάσεις ἔχει ἀνάγκην δεκάδων καὶ ἑκατοντάδων ἐτῶν. Ὁ Ἥλιος ὁρώμενος ἐκεῖθεν μόλις εἶνε ὁρατός· ὁλόκληρον δὲ τὸ πλανητικὸν σύστημα μόλις φαίνεται ὡς μικροσκοπικὸν σημεῖον. Τόσον αἱ ἀποστάσεις αὐτῶν εἶνε ὑπέρμετροι, ἄπειροι!

Καὶ ὅμως οἱ ἀπειράριθμοι αὐτοὶ τὸ πλῆθος ἥλιοι, οὓς βλέπομεν πληροῦντας πανταχόθεν τὸν οὐρανόν, οἱ παμμέγιστοι αὐτοὶ ὄγκοι, οἱ καταπληκτικοὶ αὐτοὶ κόσμοι, ὅλοι ὁμοῦ δὲν ἀποτελοῦσιν εἰμὴ ἓν ἄτομον τοῦ Σύμπαντος, μίαν μονάδα ἐντὸς τοῦ ἀπείρου. Ἀνήκουσιν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φάλαγγα τοῦ οὐρανοῦ, εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σύστημα, εἰς τὸ ἡμέτερον ἀστρικὸν σύστημα τοῦ Γαλαξίου. Εἶνε μέλη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἀπειροελαχίστης σχετικῶς πρὸς τὸ ἄπειρον ἐν ᾧ εὑρίσκεται, ἀπειροστῆς πρὸς αὐτὸ καθὸ πεπερασμένης.

Ὁ παμμέγιστος Γαλαξίας, ὁ φωτοωκεανὸς αὐτός, τοῦ ὁποίου ἑκάστη σταγὼν εἶνε καὶ εἷς κόσμος, ἓν ἡλιακὸν σύστημα, ὁ Γαλαξίας ὁλόκληρος, τοῦ ὁποίου τὴν ἔκτασιν μόλις δύναται νὰ διανύσῃ ὁ ταχύτερος τῶν ταχυδρόμων, τὸ φῶς, ἐντὸς 30000 ἐτῶν, εἶνε μικρόν τι σημεῖον ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς, ἀπειροελάχιστον τμῆμα τοῦ ἀπείρου χάους, μονὰς τοῦ Σύμπαντος, ἁπλῆ φωτονεφέλη ὡς αἱ χιλιάδες τοιαῦται, ἃς βλέπομεν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις εἰς τὸ διάστημα!

Ἀλλ' αὗται ἀπέχουσαι ἀπείρως ἀφ' ἡμῶν, εὑρισκόμεναι εἰς ἄλλας χώρας, εἰς ἄλλους ὁρίζοντας τοῦ ἀχανοῦς, ἀποτελοῦσαι ἄλλους Γαλαξίας, ἄλλα ἄτομα τοῦ Σύμπαντος, φαίνονται ἡμῖν μικραί, ἀπειροελάχιστοι σχετικῶς πρὸς τὸν ἡμέτερον, οὗ ἀποτελοῦμεν μέρος.

Καὶ ὅμως εἶνε παμμέγιστοι! αἱ πλεῖσται αὐτῶν ἀποτελοῦνται ἐξ ἀναριθμήτων τὸ πλῆθος ἀστέρων, ὡς ὁ ἡμέτερος Γαλαξίας, ἄλλαι κατέχουσιν ἀπείρους ἐκτάσεις καὶ εὑρίσκονται ἔτι ἐν ἀερώδει καταστάσει. Ἡ περίφημος φωτονεφέλη τοῦ Ὠρίωνος, ἡ καλύπτουσα σχεδὸν ὁλόκληρον τὸν ὁμώνυμον μεγαλοπρεπῆ ἀστερισμόν, τὸν ὡραιότερον τοῦ ἡμετέρου οὐρανοῦ, εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε μόνον τὸ κεντρικόν, τὸ λαμπρότερον αὐτῆς τμῆμα, δύναται νὰ περιλάβῃ τοὐλάχιστον 700 δισεκατομμύρια φορὰς τὸν Ἥλιον!

Ἐὰν τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα εὑρίσκετο εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας ταύτας οὐρανίους χώρας, ἐὰν ἦτο μέλος μιᾶς τῶν πολλῶν αὐτῶν φωτονεφελῶν τοῦ χάους, ὅλως διάφορος θὰ ἦτο ἡ ὄψις τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν. Ἐκεῖ θὰ εἴχομεν ἄλλους ἀστερισμούς, θὰ ἐβλέπομεν ἄλλους ἀστέρας, τοὺς ἀστέρας τοὺς ἀποτελοῦντας τὴν φωτονεφέλην ἐν ᾗ θὰ εὑρισκόμεθα· ἐνῷ ὁ ἡμέτερος Γαλαξίας μετὰ τῶν ἀπειραρίθμων αὐτοῦ ἡλίων μόλις θὰ ἐφαίνετο μακράν, πολὺ μακρὰν ἡμῶν, ὡς μικρὰ φωτονεφέλη ἐλαχίστων διαστάσεων.

Ἑκάστη λοιπὸν φωτονεφέλη, ἕκαστος Γαλαξίας, ἀποτελεῖ ἴδιον κόσμον πλανώμενον μεταβάλλοντα ἀενάως θέσιν εἰς τὸ διάστημα. Οἱ ἀπειροπληθεῖς ἥλιοι, οἱ ἀποτελοῦντες τοὺς ὑπερμέτρους αὐτοὺς κόσμους κινοῦνται καὶ αὐτοί, τρέχουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ὡς ἀστραπαί, ὡς διάττοντες ἀστέρες, χωρὶς ὅμως νὰ συγκρούωνται, χωρὶς νὰ ἀλληλοκαταστρέφωνται· ἄρα αἱ θέσεις των δὲν εἶνε αὐθαίρετοι, αἱ κινήσεις των δὲν εἶνε τυχαῖαι· ἀποτελοῦσιν ἓν παμμέγιστον ἁρμονικὸν σύστημα, ἀκολουθοῦσι γενικοὺς κανόνας, ὑπείκουσιν εἰς ὡρισμένους φυσικοὺς νόμους. Ἐὰν τοιοῦτοι γενικοὶ νόμοι δὲν ὑπῆρχον, ἐὰν οἱ ὑπερμεγέθεις οὗτοι ὄγκοι ἐκινοῦντο αὐθαιρέτως, τυχαίως, θὰ ἐπέφερον ἀφεύκτως τὴν ἀταξίαν, τὴν σύγχυσιν, τὴν καταστροφὴν τοῦ παντός. Ἄρα τάξις καὶ ἁρμονία ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὰ ἀπειρομεγέθη ταῦτα ἀστρικὰ συστήματα, ὅπως τάξις καὶ ἁρμονία διέπει τὰ μέρη αὐτῶν, τοὺς μικροὺς πλανητικοὺς κόσμους, ἐξ ὧν σύγκεινται.

Μία τῶν μεγαλητέρων κατακτήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος εἶνε ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὁμογενοῦς, ἡ ἀπόδειξις τῆς καθολικῆς ταυτότητος τοῦ κόσμου. Ἡ ὕλη πληροῖ τὸ ἀχανὲς καὶ ἐντὸς αὐτῆς ὑπάρχει μία γενική, παγκόσμιος δύναμις διέπουσα τὸ Σύμπαν. Τὸ πᾶν ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου γηΐνου μορίου μέχρι τῶν παμμεγίστων φωτοβόλων οὐρανίων σφαιρῶν ὑπείκει εἰς μίαν δύναμιν, τὴν δύναμιν τῆς παγκοσμίου ἕλξεως,

Digitized by Google

κυβερνᾶται ὑπὸ ἑνὸς νόμου, τοῦ αἰωνίου νόμου τοῦ Νεύτωνος. Πανταχοῦ εὑρίσκομεν οὐ μόνον τοὺς αὐτοὺς φυσικοὺς καὶ μηχανικοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτὰ χημικὰ στοιχεῖα, τοὺς αὐτοὺς χημικοὺς συνδυασμούς. Οἱ περικαλλεῖς ἀστέρες, οἱ λάμποντες αὐτοὶ ἥλιοι, οἵτινες ἐπὶ πολὺ ἐλατρεύθησαν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ὡς θεότητες, οὐδὲν εὐγενέστερον ἡμῶν ἐνέχουσι. Τὰ χημικὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν κατὰ τὰς φασματοσκοπικὰς παρατηρήσεις ἀποτελοῦνται, εἶνε τὰ αὐτὰ πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς Γῆς, εἶνε τὰ αὐτὰ πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὁ χημικὸς εὑρίσκει ἀναλύων ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ του, τὰ κοινὰ σώματα.

Β′

Τοιοῦτον ἐν ὀλίγοις τὸ Σύμπαν! Τόσῳ ἁπλοῦν εἰς γενικὰ αἴτια, εἰς θεμελιώδεις νόμους, ὅσῳ πολύπλοκον εἰς φαινόμενα· τόσῳ ἁρμονικὸν ἐν τῷ συνόλῳ, ὅσῳ ποικίλον ἐν ταῖς λεπτομερείαις. Ἀλλὰ τοιοῦτον ὄν, ὡς ἔχει σήμερον, εἶνε ἄραγε ἔργον τῆς τύχης, ἀποτέλεσμα τυχαίου γεγονότος, ἢ ἐγεννήθη, ἀνεπτύχθη καὶ ἐμορφώθη καθ' ὡρισμένους νόμους τῆς Μηχανικῆς, συνεπείᾳ τῶν αἰωνίων, τῶν ἀμεταβλήτων φυσικῶν νόμων;

Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐζήτησε τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου· ἔδειξεν ἀνέκαθεν μέγιστον ἐνδιαφέρον νὰ μάθῃ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ κόσμου. Τὰ ἐξοχώτερα ἐρευνητικὰ πνεύματα, οἱ μεγαλήτεροι φιλόσοφοι, ἐπὶ τῆς συγχρόνου αὐτοῖς καταστάσεως τῆς ἐπιστήμης βασιζόμενοι, προσεπάθησαν νὰ ἐγείρωσι τὸν παχὺν πέπλον, τὸν καλύπτοντα τὴν μυστηριώδη καταγωγὴν τοῦ κόσμου, ἐπεχείρησαν νὰ διαλύσωσι τὸ περιβάλλον ἡμᾶς σκότος, ὅπως ἀναγνώσωσι τὴν ἱστορίαν τοῦ Σύμπαντος.

Τινὲς τούτων παραβλέποντες τὴν ἔξοχον ἁρμονίαν καὶ τὴν θαυμαστὴν τελειότητα, ἥτις ἐπικρατεῖ εἰς πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις διὰ τῶν γενικῶν αὐτῆς νόμων, ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματα ἡμῶν παράγει καθ' ἑκάστην, ἠρνήθησαν εἰς αὐτὴν τὴν μητρότητα τοῦ κόσμου, ἀπέδωκαν τὴν γέννησιν αὐτοῦ εἰς τυχαῖον καὶ ἄγνωστον γεγονός. Ἰσχυρίσθησαν ὅτι αἱ ποικίλαι ἰδιότητες τῶν συστατικῶν αὐτοῦ στοιχείων δὲν εἶνε τοιαῦται, ὥστε νὰ ἀποτελέσωσι σύστημά τι, δυνάμενον νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ, ὅτι δὲν εἶνε τοιαῦται, ὥστε νὰ δύνανται νὰ συντελέσωσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου καὶ εἰς τὴν τάξιν ἐνταῖς ἀμοιβαίαις ἐνεργείαις τῶν μερῶν αὐτοῦ. Ἰσχυρίσθησαν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ γεννηθῇ ὁ κόσμος αὐτός, ὁποῖος ὑπάρχει σήμερον, κατ' ἀναπόφευκτον ἀνάγκην, ἕνεκα αὐτῶν τῶν ἰδιοτήτων τῶν στοιχείων αὐτοῦ, ἕνεκα αὐτῶν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, ὑφ' ὧν κυβερνᾶται, ἕνεκα αὐτῶν τῶν αἰωνίων νόμων, ὑφ' ὧν διέπεται. Κρίνομεν περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιχειρημάτων, ἐφ' ὧν οἱ ὀπαδοὶ τῶν θεωριῶν τούτων στηρίζονται. Προτιμῶμεν νὰ μεταβῶμεν ἀμέσως εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐναντίων ἰδεῶν. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὰς ὑποθέσεις, τὰ προϊόντα τῆς φαντασίας· οὐδὲν θέλομεν δεχθῇ ἄνευ ἐπιστημονικῆς ἀποδείξεως.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν παρετηρήθη πολλάκις γεγονός τι λίαν περίεργον· πλεῖσται ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι ἐμαντεύθησαν, ἐάν μοι ἐπιτρέπηται ἡ ἔκφρασις, πολὺ πρὶν ἢ αἱ ἐπὶ τῶν φαινομένων παρατηρήσεις καὶ αἱ θεωρητικαὶ ἔρευναι ἀποκαλύψωσιν αὐτάς. Ἡ ὁδὸς αὕτη πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας βεβαίως δὲν εἶνε ἡ ἀσφαλεστέρα· ὅταν ἡ φαντασία ἀφίεται ἐλευθέρα, δὲν ὁδηγεῖ πάντοτε πρὸς τὴν πραγματικότητα, πρὸς τὸ ἀληθές.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μελετῶντες τὰ διάφορα φαινόμενα, φιλοσοφοῦντες ἐπ' αὐτῶν, ὑψούμενοι ἄνω τῶν κοινῶν ἐντυπώσεων, ἄνω τῶν προλήψεων, κατώρθωσαν νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ ἀκριβέστερα συμπεράσματα, κατώρθωσαν νὰ μαντεύσωσι τὰς μεγαλητέρας ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, ἃς βραδύτερον οἱ ἐπελθόντες αἰῶνες διὰ διαδοχικῶν ἀνακαλύψεων ἐπεβεβαίωσαν. Λέγοντες οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν λαόν, τὸ ἀναρμόδιον πρὸς ἐπίλυσιν τοιούτων ζητημάτων πλῆθος· ἀλλ' ἐκείνους τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων, οἵτινες ἦσαν οἱ ἁρμοδιώτεροι νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου. Οὐδὲ εἶνε δίκαιον τὰς προλήψεις καὶ τὰς δοξασίας τοῦ λαοῦ νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς τὸ ἐπιστημονικὸν φρόνημα τῆς ἐποχῆς του. Ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τὸ φρόνημα τῶν πολλῶν, αἱ δοξασίαι τοῦ πλήθους, ἡ κοινὴ γνώμη οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν· μόνοι οἱ εἰδικοὶ ἄνδρες ἀντιπροσωπεύουσι τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐν ᾗ ζῶσιν.

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ ἐμπνεόμενος ἐθεώρει τὴν Γῆν ἐπίπεδον, ἀκίνητον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κόσμου, δίσκον περιβρεχόμενον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὠκεανοῦ, κεκαλυμμένον ὑπὸ στερεοῦ ἡμισφαιρικοῦ οὐρανοῦ, φέροντος τοὺς θεούς, τοὺς ἀστέρας, τὰ νέφη κτλ. Ἐμποδιζόμενος ὑπὸ τῆς ποιητικωτάτης αὐτοῦ θρησκείας νὰ ἀνέλθῃ ἄνω τῶν πρώτων ἐντυπώσεων τῆς νηπιώδους ἐποχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἠδυνάτει νὰ δεχθῇ ἄλλο ἀφ' ὅ,τι αὐτὸς διὰ τῶν ἰδίων ὀφθαλμῶν ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν.

Οὕτως ὅμως ἔχει καὶ διὰ τοὺς φιλοσόφους του; Αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ὁμιλοῦντες δημοσίᾳ συνεφώνουν πληρέστατα πρὸς τὰς δοξασίας τοῦ λαοῦ, αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι διδάσκοντες ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ἐδέχοντο ὅτι ὅλοι οἱ ἀστέρες στρέφονται περὶ τὴν Γῆν, ἐφρόνουν ἄραγε τοῦτο σπουδαίως, ἐν συνειδήσει;

Ἐν τῇ Ἰωνικῇ Σχολῇ ὁ Θαλῆς, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ἀναξιμένης καὶ ὁ Ἀναξαγόρας ἐδίδασκον

Digitized by Google

εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν τὸ σφαιροειδὲς τῆς Γῆς, τὴν κλίσιν τῆς ἐκλειπτικῆς καὶ τὰ πραγματικὰ αἴτια τῶν ἐκλείψεων τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης. Ὁ Ἀναξαγόρας ἐδίδασκε πρὸς τούτοις, ὅτι ὅλα τὰ οὐράνια σώματα ἀποτελοῦνται ἐξ ὕλης ἐχούσης βάρος, ἐξ ὕλης ὁμοίας πρὸς τὴν τῆς Γῆς· ἐρωτώμενος δέ, πῶς ἐνῷ τὰ σώματα ταῦτα εἶχον βάρος δὲν ἔπιπτον, ἀλλ' ἔμενον μετέωρα εἰς τὸ διάστημα, ἀπήντα ὅτι αἰτία τούτου ἦτο ἡ κυκλικὴ κίνησις αὐτῶν, καὶ ὅτι ἡ πτῶσις των θὰ ἦτο ἄμεσος ἐὰν ἔπαυεν ἡ κίνησις αὕτη. Ἐγνώριζε δηλαδὴ τὸν νόμον, ἐφ' οὗ σήμερον στηρίζεται ὁλόκληρος ἡ Οὐράνιος Μηχανική, τὸν μεγαλήτερον νόμον τῆς φύσεως, τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἕλξεως, οὗτινος ἡ ἀνακάλυψις μετὰ δύο χιλιάδας ἐτῶν ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομα τοῦ Νεύτωνος.

Ἐν τῇ Πυθαγορείῳ Σχολῇ ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐδίδασκον τὰς δύο κινήσεις τῆς Γῆς, τὴν περὶ τὸν Ἥλιον καὶ τὴν περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς· εἶχον ἀκριβεῖς ἰδέας περὶ τῶν ἀποστάσεων τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων ἀφ' ἡμῶν· ἔλεγον ὅτι ἄν τις παρετήρει ἔκ τινος τῶν ἀστέρων τούτων τὴν τροχιὰν τῆς Γῆς περὶ τὸν Ἥλιον, θὰ ἐφαίνετο αὕτη ὡς ἁπλοῦν σημεῖον. Ἐδόξαζον ὅτι οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες εἶνε ἥλιοι ὡς ὁ ἡμέτερος, καὶ ἐζήτησαν νὰ μετρήσωσι τὰς διαστάσεις τοῦ Ἡλίου καὶ τὴν ἀπόστασιν αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν δι' εὐφυεστάτων καὶ ἀρκούντως ἀκριβῶν ἐπιστημονικῶν μεθόδων. Ἐγνώριζον ἐν μιᾷ λέξει πάσας τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν σήμερον στηρίζεται ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη.

Διατί ὅμως δὲν ἐδίδασκον ταῦτα ἐνώπιον τοῦ πλήθους; Εἶχον ἐναντίον αὐτῶν τὴν ἑλληνικὴν θρησκείαν, τὰς προλήψεις καὶ τὴν ἀμάθειαν τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐθεώρει τοὺς ἀστέρας ὡς θεότητας, καὶ ἐπίστευεν ὅτι τὸ πᾶν ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Οὐρανοῦ μετὰ τῆς Γῆς. Ἡ ἐπιμονή, τὸ σέβας καὶ ἡ πεποίθησις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τὰς ἰδέας ταύτας ἦσαν τοιαῦται, ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ τὰς ἐγγίσῃ δημοσίᾳ· καὶ ὅσοι ἐτόλμησαν ὑπέστησαν τὰς φοβερὰς συνεπείας τοῦ εὐγενοῦς θάρρους των.

Ὁ Ἀναξαγόρας διδάσκων εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰ ἀληθῆ αἴτια τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ἀποδίδων ταῦτα εἰς τοὺς ἀμεταβλήτους φυσικοὺς νόμους καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν θεῶν, κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὡς ἄθεος· καὶ θὰ ἐθανατοῦτο, ἂν μὴ τῇ ἰσχυρᾷ ἐπεμβάσει τοῦ φίλου καὶ μαθητοῦ αὐτοῦ Περικλέους κατωρθοῦτο νὰ μεταβληθῇ ἡ ποινὴ αὐτοῦ εἰς ἐξορίαν.

Ἄξιαι θαυμασμοῦ διὰ τὸ φιλοσοφικὸν ὕψος καὶ τὸ μεγαλοφυὲς τῆς συλλήψεως εἶνε αἱ κοσμογονικαὶ θεωρίαι τῶν ἀρχαίων. Δὲν περιορίζονται εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀληθοῦς συστήματος τοῦ κόσμου, δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν τῶν οὐρανίων φαινομένων, ἀλλ' ἰδοὺ ἀνυψοῦνται μέχρις αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου, ἀνέρχονται ἵνα ἐρευνήσωσιν αὐτὴν τὴν καταγωγὴν τοῦ Σύμπαντος. Ὁ κόσμος, λέγουσι, δὲν ἦτο πάντοτε οἷος εἶνε σήμερον· οἱ ἀστέρες δὲν ὑπῆρχον ἀνέκαθεν ὡς ἔχουσι νῦν· ἀλλ' ἐσχηματίσθησαν σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τῆς βαθμιαίας συμπυκνώσεως τῆς ὕλης, ἥτις ἦτο διεσκορπισμένη ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς.

Ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια εἶνε ἀδύνατον νὰ συλλάβῃ θρασυτέραν ἰδέαν! Οἱ ἀστέρες, οὓς ἡ ἀνθρωπότης ἐλάτρευσεν ὡς θεότητας, ὡς ὑπερφυσικὰ ὄντα, οἱ ἀστέρες, τὸ σύμβολον τῆς αἰωνίου ζωῆς, τὸ ἰδανικὸν τοῦ ἀθανάτου κάλλους, οἱ ἀστέρες οἱ ἄπειροι τὸν ἀριθμόν, οἱ αἰώνιοι τὴν ἡλικίαν, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μία τῶν μορφῶν, μία τῶν φάσεων, ἃς λαμβάνει διαδοχικῶς ἡ ὕλη διὰ τοῦ χρόνου! Ὑπείκουσι καὶ αὐτοὶ ὡς τὰ ζῶα, ὡς τὰ φυτά, εἰς μεταβολάς, εἰς ἀλλοιώσεις, εἰς καταστροφάς· ἔχουσιν ἀρχὴν καὶ τέλος, ἀκμὴν καὶ παρακμήν, νεότητα καὶ γῆρας, γεννῶνται, ζῶσι καὶ θνήσκουσιν. Εἶνε κόσμοι δημιουργούμενοι ἐκ τῆς ὕλης καὶ μορφούμενοι διὰ τοῦ χρόνου, συνεπείᾳ τῶν αἰωνίων φυσικῶν νόμων ὑπ' αὐτὰ τὰ ὄμματα ἡμῶν! Ὁποῖον μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον θέαμα!

Γ'.

Ἀλλ' ἵνα ἡ θεωρία αὕτη ἐπιβληθῇ εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἵνα εἰσαχθῇ ὡς ἀλήθεια ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, ἦτο ἀνάγκη νὰ στηριχθῇ οὐχὶ μόνον ἐπὶ φιλοσοφικῶν σκέψεων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσφαλεστέρων βάσεων, ἐπὶ θετικωτέρων ἀποδείξεων.

Πρὸς τοῦτο ἔπρεπε νὰ περιμείνῃ χιλιετηρίδας ὁλοκλήρους, ἔπρεπε νὰ ἀναμείνῃ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ θαυμασιωτέρου τῶν ὀργάνων, τοῦ τηλεσκοπίου, καὶ τὸ τηλεσκόπιον αὐτὸ νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας εἷς τῶν μεγαλητέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ ὁ William Herschel. Ὁ ἔξοχος οὗτος ἀστρονόμος τὸ ἐθαύμασε, τὸ ἐλάτρευσε καὶ διῆλθε παρ' αὐτῷ ὁλόκληρον τὸν βίον του· τῷ ἔδωκε κολοσσιαίας διαστάσεις, καὶ ἐζήτησε νὰ ἐρευνήσῃ δι' αὐτοῦ τὰ βάθη τοῦ οὐρανοῦ, νὰ ἐρωτήσῃ αὐτὴν τὴν φύσιν περὶ τῶν μυστηρίων της, νὰ ἴδῃ ἐν αὐτῷ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὸ εἴδωλον τῆς δημιουργίας.

Τί ἐζήτει; τὴν ἀλήθειαν· καὶ τὴν ἐζήτει μετ' ἐπιμονῆς, δι' ἐργασίας ὑπερανθρώπου, σπουδάζων νυχθημερόν, λησμονῶν ἑαυτόν, λησμονῶν τὸν πλανήτην ἐφ' οὗ εὑρίσκετο, οὐρανοβατῶν, τρέχων καὶ ἐρευνῶν ἀνὰ τὸ ἀχανές, ἀνὰ τὸ ἄπειρον. Ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε! Καὶ δὲν ἐζήτει ἀσκόπως ἐκεῖνος· προσδιορίζων τὰς σχετικὰς θέσεις τῶν πολλαπλῶν ἀστέρων, ἀνεκάλυπτεν ὅτι οἱ πλεῖστοι τούτων δὲν εὑρίσκονται φαινομενικῶς μόνον πλησίον ἀλλήλων, ἀλλὰ συνδέονται πραγματικώτερον, ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ σύστημα, ἀποτελοῦσιν ἴδιον κόσμον ὡς ὁ ἡμέτερος, ἔχουσιν ἕνα κεντρικὸν ἀστέρα καὶ στρέφονται περὶ

Digitized by Google

αὐτὸν ὡς ὁ ἡμέτερος πλανήτης περὶ τὸν Ἥλιον. Ὁποία καταπληκτικὴ ἀνακάλυψις! Τὰ μικροσκοπικὰ φωτεινὰ σημεῖα, ἐξ ὧν βρίθει ὁ οὐρανός, εἶνε κόσμοι ὁλόκληροι, ἔχοντες ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ζωῆς, ὁλόκληρον ὀργανισμόν, μεγαλοπρεπεῖς κινήσεις, ἡμέρας, ἔτη, ἐποχὰς καὶ ἴσως ἴσως κατοίκους! Ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε! Δὲν ἠρκέσθη ἐκεῖνος εἰς τοῦτο μόνον, δὲν ἔστη ἐκεῖ. Ἐξηκολούθησε νὰ ἐρευνᾷ πανταχοῦ τοῦ οὐρανοῦ· ἠθέλησε νὰ ἴδῃ καὶ ἄλλας σελίδας τῶν μυστηρίων τοῦ Σύμπαντος· ἠρεύνησε, κατεμέτρησε καὶ ἐσπούδασε τὰς φωτονεφέλας. Καὶ τί ἐζήτει νὰ ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτῶν; τίς οἶδεν! ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει ὅρια, τὸ δὲ περιβάλλον ἡμᾶς ἄγνωστον εἶνε ἄπειρον. Μόνον ζητοῦντες εὑρίσκετε. Ὁ Νεύτων ἐρωτώμενος πῶς ἀνεκάλυψε τὴν ἀρχὴν τῆς παγκοσμίου ἕλξεως, ἀπήντησε τὸ περίφημον ἐκεῖνο, πάντοτε σκεπτόμενος. Οὕτω καὶ ὁ πολὺς Herschel πάντοτε ἐρευνῶν, σπουδάζων τὰς φωτονεφέλας, συγκρίνων αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, ἀναζητῶν καὶ ἀνακαλύπτων νέας καὶ πάλιν μελετῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ ἑξῆς ἀξιοθαύμαστον συμπέρασμα, ὅπερ ἀνεκοίνωσε τῷ 1811 εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Λονδίνου: αἱ φωτονεφέλαι παριστῶσι κόσμους ἐν τῷ γίγνεσθαι, κόσμους σχηματιζομένους βαθμηδὸν διὰ τῆς συμπυκνώσεως τῆς νεφελώδους ὕλης. Πόθεν ὁρμώμενος, ποῦ βασιζόμενος κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο; μήπως εἶδεν ἰδίοις ὄμμασι τὸν μετασχηματισμὸν φωτονεφέλης τινὸς εἰς ἥλιον; μὴ παρέστη μάρτυς σχετικῆς τινος μεταβολῆς; Οὐχὶ βεβαίως! Τὸ τοιοῦτον εἶνε φυσικῶς ἀδύνατον! Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀπειροελάχιστος σχετικῶς πρὸς τὸν χρόνον, ὅστις ἀπαιτεῖται ὅπως τοιαῦται ἔκτακτοι μεταμορφώσεις καταστῶσιν αἰσθηταὶ ἡμῖν.

Ἠκολούθησεν ὅμως μέθοδόν τινα γνωστὴν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ· συγκρίνων πρὸς ἀλλήλας τὰς διαφόρους γνωστὰς φωτονεφέλας, παρετήρησεν ὅτι ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν εὕρισκεν ὅλας τὰς παραλλαγάς, ἃς ὁ χρόνος θὰ ἐπέφερε βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον εἰς ἑκάστην αὐτῶν· ἵνα εὕρῃ τὰς διὰ τοῦ χρόνου μεταμορφώσεις ἑνὸς ἀτόμου ἔθηκε πρὸ αὐτοῦ πολλὰ ἄτομα ὁμοειδῆ διαφόρων ἡλικιῶν. Αἱ φωτονεφέλαι τὰς ὁποίας βλέπομεν διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐν τῷ οὐρανῷ παρουσιάζουσι μεγάλην ποικιλίαν. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶνε ἄμορφοι, δὲν ἔχουσι κανονικὸν σχῆμα, ἔχουσι τὴν αὐτὴν λαμπρότητα καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν, καὶ εὑρίσκονται ἔτι ἐν ἀερώδει καταστάσει. Ἄλλαι εὑρίσκονται μὲν ἐπίσης ἐν ἀερώδει καταστάσει, παρουσιάζουσιν ὅμως εὐκρινῶς ἕνα ἢ καὶ πλειοτέρους λαμπροὺς πυρῆνας, περὶ οὓς φαίνεται ὅτι συμπυκνοῦται ἡ μάζα αὐτῶν. Ἄλλαι πάλιν, πολυπληθέσταται μάλιστα, ἔχουσι σχῆμα κανονικόν, συνήθως ἐλλειψοειδές, λίαν ἐπίμηκες, καὶ φέρουσι λαμπροὺς πυρῆνας εἰς τὸ κέντρον. Ἡ ὡραιοτέρα γνωστὴ τούτων εἶνε ἡ τῆς Ἀνδρομέδας, ἥτις κατέχει μεγίστην ἔκτασιν ἐπὶ τῆς οὐρανίου σφαίρας· ἔχει μῆκος 1°.30′, ἤτοι τριπλάσιον σχεδὸν τῆς φαινομένης διαμέτρου τοῦ Ἡλίου, καὶ πλάτος 24′, ἤτοι ὀλίγον μικρότερον ταύτης, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς δύναται νὰ περιλάβῃ τοὐλάχιστον 2000 δισεκατομμύρια φορὰς ὁλόκληρον τὸν Ἥλιον. Ὑπάρχουσιν ἄλλαι, αἵτινες διὰ τῶν ἰσχυρῶν τηλεσκοπίων ὁρώμεναι ἀναλύονται εἰς ἀναρίθμητον πλῆθος ἀστέρων· ἐν αὐταῖς ὁ βαθμὸς τῆς συμπυκνώσεως ἔφθασε μέχρι τοῦ σχηματισμοῦ ἡλιακῶν συστημάτων· τοιαύτη εἶνε ἡ τοῦ Ἡρακλέους, ἡ ὡραιοτέρα διαλυτὴ φωτονεφέλη τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου.

Ὅθεν ἐπὶ τῶν γνωστῶν φωτονεφελῶν εὑρίσκομεν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς συμπυκνώσεως, δι' ὧν διέρχεται ἡ ὕλη, ἀπὸ τῆς νεφελώδους καταστάσεως μέχρι τοῦ τελείως σχηματισμένου ἀστέρος. Ἐν αὐτῷ λοιπὸν τῷ οὐρανῷ ἀναγινώσκομεν γεγραμμένην ἐπὶ τῶν φωτονεφελῶν ὁλόκληρον τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, βλέπομεν ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα ἐγεννήθη ἐκ μιᾶς τοιαύτης φωτονεφέλης, βλέπομεν ὅτι ἡ Γῆ αὐτὴ δὲν εἶνε εἰμὴ εἷς ἐσβεσμένος ἥλιος, ἐφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος κατοικεῖ μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν.

Ἡ κοσμογονικὴ αὕτη θεωρία τοῦ Herschel, ὅσον λογικὴ καὶ ἂν φαίνεται, ἵνα λάβῃ ἐπιστημονικὸν κῦρος, ἵνα ἐξέλθῃ τῶν ὁρίων τῆς ἁπλῆς ὑποθέσεως, ἔχει ἀνάγκην νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ ὑπὸ βασιμωτέρων ἀποδείξεων. Δυστυχῶς ἡ ἄμεσος παρατήρησις οὐδεμίαν τοιαύτην δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν ἤδη. Ἂς ἴδωμεν λοιπὸν πῶς δι' ἄλλης ὁδοῦ δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, πῶς ἐξ ἄλλων φαινομένων ἀνερχόμενοι πρὸς τὰ αἴτια δυνάμεθα νὰ συναντηθῶμεν μετὰ τοῦ Herschel.

Δ′.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Herschel διὰ τοῦ κολοσσαίου αὐτοῦ τηλεσκοπίου ἐδόξαζε τὴν Ἀγγλίαν, ἐν Γαλλίᾳ ἑτέρα ἔξοχος διάνοια, ἰσχυρὰ μαθηματικὴ μεγαλοφυΐα αὕτη, δι' ὅλως ἀντιθέτων μεθόδων, διὰ τῶν θαυμασίων μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν, προσέφερε τὰς μεγίστας τῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ὁ πατὴρ τῆς οὐρανίου μηχανικῆς, ὁ μέγας Laplace, διὰ τῶν ἀναλυτικῶν αὐτοῦ τύπων, διὰ τῶν διαφορίσεων καὶ ὁλοκληρώσεων, κατώρθωσε νὰ ἐρευνήσῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τὴν μηχανικὴν κατάστασιν τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος. Θεωρῶν τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν παρετήρησε πλεῖστα φαινόμενα, ἅτινα μελετήσας ἐπισταμένως κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν περίφημον αὐτοῦ κοσμογονικὴν θεωρίαν.

Ἂς ἀκούσωμεν τί λέγει αὐτὸς ὁ Laplace περὶ

Digitized by Google

τούτων: «ἂν καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, λέγει, εἶνε αὐθαίρετα, ἐν τούτοις ἔχουσι μεταξύ των σχέσεις τινάς, αἵτινες δύνανται νὰ διαφωτίσωσιν ἡμᾶς περὶ τῆς καταγωγῆς του. Ἐρευνῶντες αὐτὰ μετὰ προσοχῆς ἐκπλησσόμεθα βλέποντες ὅτι ὅλοι οἱ πλανῆται κινοῦνται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς περὶ τὸν Ἥλιον, καὶ σχεδὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου· ὅτι οἱ δορυφόροι κινοῦνται περὶ τοὺς πλανήτας αὐτῶν κατὰ τὴν αὐτὴν φοράν, καὶ σχεδὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου· καὶ τέλος ὅτι ὁ Ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι, τῶν ὁποίων εἶνε γνωσταὶ αἱ περιστροφικαὶ κινήσεις, στρέφονται περὶ ἄξονα κατὰ τὴν αὐτὴν φορὰν καὶ σχεδὸν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τῶν κινήσεων τῶν προβολῶν αὐτῶν. Οἱ δορυφόροι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην παρέχουσιν ἀξιοσημείωτον φαινόμενον· ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς ἑκάστου αὐτῶν περὶ τὸν ἄξονά του εἶνε ἴσος πρὸς τὸν χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτοῦ περὶ τὸν οἰκεῖον πλανήτην. Τοῦτο τοὐλάχιστον παρατηρεῖται ἐπὶ τῆς Σελήνης, ἐπὶ τῶν 4 δορυφόρων τοῦ Διὸς καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου δορυφόρου τοῦ Κρόνου, ἤτοι ἐφ' ὅλων τῶν δορυφόρων, ὧν γνωρίζομεν τὸν χρόνον τῆς περιστροφῆς.

Τοιαῦτα φαινόμενα, τόσῳ ἔκτακτα, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προέκυψαν κατὰ τύχην. Ὑπολογίζοντες μαθηματικῶς τὴν πιθανότητα αὐτῶν, εὑρίσκομεν ὅτι δυνάμεθα νὰ στοιχηματίσωμεν τοὐλάχιστον 200 χιλιάδας δισεκατομμύρια καθ' ἑνός, ὅτι ταῦτα δὲν εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς τύχης· τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεῖ πιθανότητα κατὰ πολὺ ὑπερτέραν τῆς τῶν πλείστων ἱστορικῶν γεγονότων, περὶ ὧν οὐδεὶς ἀμφιβάλλει. Ὅθεν ὀφείλομεν νὰ πιστεύσωμεν, τοὐλάχιστον μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως, ὅτι ἀρχική τις αἰτία διηύθυνε τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν.» (1)

Σήμερον ἡ πιθανότης αὕτη ηὔξησεν ἔτι πλέον· ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Laplace ἦσαν γνωστοὶ μόνον 7 μεγάλοι πλανῆται καὶ τέσσαρες μικροί, ἐνῷ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης γνωρίζομεν 8 μεγάλους καὶ 308 μικρούς, οἵτινες πάντες στρέφονται κατὰ τὴν αὐτὴν φοράν. Πῶς δυνάμεθα λοιπὸν νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ φαινόμενα ταῦτα; Ποία εἶνε ἡ ἀρχικὴ αἰτία, ἐξ ἧς προέκυψαν;

Ἰδοὺ πῶς σκεπτόμενος ὁ Laplace ἀνέρχεται ἐκ τῶν φαινομένων πρὸς τὰ αἴτια: «Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ φύσις τῆς αἰτίας ταύτης, λέγει, ἐπειδὴ παρήγαγεν ἢ διηύθυνε τὰς κινήσεις τῶν πλανητῶν πρέπει ἀναγκαίως νὰ περιέβαλεν ὅλα τὰ σώματα ταῦτα· λαμβανομένης δὲ ὑπ' ὄψιν τῆς παμμεγίστης ἀποστάσεως, ἥτις χωρίζει αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων, δὲν δύναται αὕτη νὰ ἦτο εἰμὴ ρευστὸν τεραστίας ἐκτάσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἔδωκεν εἰς τὰ σώματα ταῦτα κίνησιν τῆς αὐτῆς φορᾶς, σχεδὸν κυκλικὴν περὶ τὸν Ἥλιον, πρέπει τὸ ρευστὸν τοῦτο νὰ περιέβαλλε τὸν Ἥλιον ὡς ἀτμόσφαιρα. Ἄρα ἡ θεωρία τῶν πλανητικῶν κινήσεων ἄγει ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι συνεπείᾳ μεγάλης θερμότητος, ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Ἡλίου ἐξετείνετο κατ' ἀρχὰς πέραν τῶν τροχιῶν ὅλων τῶν πλανητῶν, καὶ ὅτι βαθμιαίως συνεστάλη μέχρι τῶν σημερινῶν αὐτῆς ὁρίων. Ἐν τῇ ἀρχικῇ καταστάσει ἐν ᾗ ὑποθέτομεν τὸν Ἥλιον, ὡμοίαζε πρὸς τὰς φωτονεφέλας, τὰς ὁποίας τὸ τηλεσκόπιον δεικνύει ἡμῖν, συγκειμένας ἐξ ἑνὸς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον λαμπροῦ πυρῆνος, περιβαλλομένου ὑπὸ νεφέλης, ἥτις συμπυκνουμένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πυρῆνος, μετασχηματίζει αὐτὸν εἰς ἀστέρα. Ἐὰν ἐξ ἀναλογίας ὑποθέσωμεν ὅλους τοὺς ἀστέρας σχηματιζομένους κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν τὴν προτέραν αὐτῶν νεφελώδη κατάστασιν, ἥτις καὶ αὐτὴ ἐπῆλθε κατόπιν ἄλλων καταστάσεων, καθ' ἃς ἡ νεφελώδης ὕλη ἦτο ἔτι μᾶλλον διακεχυμένη, καὶ ὁ πυρὴν ἔτι μᾶλλον ἀσθενὴς τὴν λάμψιν. Οὕτως ἀνερχόμενοι φθάνομεν εἰς μίαν φωτονεφέλην τόσῳ ἀραιάν, ὥστε μόλις θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποπτεύσῃ τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς». (1)

Ὅθεν ὁ Laplace ἐκ μόνης τῆς θεωρίας τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, σπουδάζων τὰς κινήσεις τῶν σωμάτων αὐτοῦ, ἐρευνῶν τὰς ἀρχικὰς αἰτίας τῆς παρούσης αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων πρὸς τὰ αἴτια ἀνερχόμενος ἔφθασεν εἰς τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ Herschel συμπέρασμα: ὅτι δηλαδὴ αἱ σημεριναὶ φωτονεφέλαι παριστῶσι κόσμους ἐν τῷ γίγνεσθαι, ὅτι θὰ παρέλθωσιν ἔτη, ἑκατομμύρια αἰώνων, καθ' οὓς νέοι ἥλιοι θὰ ἐξέρχωνται ἐξ αὐτῶν, ἐνῷ ἄλλοι θὰ σβέννυνται.

Τίνι τρόπῳ ὅμως διὰ τῆς συμπυκνώσεως ἐγεννήθησαν οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι αὐτῶν; Ὁ Laplace ἐν τῇ ἀθανάτῳ αὐτοῦ κοσμογονικῇ ὑποθέσει ἀνέπτυξεν ἐπιστημονικώτατα τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πλανητῶν ἐκ τῆς φωτονεφέλης. Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ μεγαλοφυοῦς Γάλλου ἀστρονόμου, μετά τινων τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων, τιθεμένη ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς ἐπιστήμης, καὶ ἰδίᾳ τῆς Θερμοδυναμικῆς, φαίνεται ἡμῖν ἡ λογικωτέρα καὶ ἐπιστημονικωτέρα, ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐπενοήθησαν.

Ἡ ἡλιογόνος φωτονεφέλη ἡμῶν δεχόμεθα ὅτι ἐστρέφετο περὶ ἄξονα· ἦτο ἀραιά, ἀραιοτάτη, σκοτεινὴ καὶ ὅλως ψυχρά, εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀπολύτου μηδενός. Ἐξετείνετο τοὐλάχιστον μέχρι τῆς τροχιᾶς τοῦ Ποσειδῶνος, μέχρι τοῦ σημείου ἔνθα τὸ βάρος τῶν μορίων αὐτῆς ἦτο τοὐλάχιστον ἴσον πρὸς τὴν ἀντιθέτως ἐνεργοῦσαν ἐπ' αὐτῶν φυγόκεντρον δύναμιν.

(1) Exposition du système du Monde p. 449.

(1) Exposition du système du Monde p. 471.

Digitized by Google

Τὰ μόρια τῆς φωτονεφέλης ταύτης, ἕνεκα τοῦ βάρους αὐτῶν, ἔτεινον νὰ συμπυκνωθῶσι περὶ τὸ κέντρον αὐτῆς· ὅθεν ἡ φωτονεφέλη βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐσμικρύνετο κατὰ τὸν ὄγκον. Ἀλλ' οὐδὲν ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται· ἡ ἐνέργεια, ἥτις πρότερον συνετέλει εἰς διατήρησιν τοῦ ὄγκου, μετεμορφοῦτο συνεχῶς εἰς θερμότητα καὶ εἰς φῶς. Οὕτως ἡ ἐκ τῆς βαρύτητος προερχομένη συμπύκνωσις τῆς φωτονεφέλης προχωροῦσα διαρκῶς κατώρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ τὴν μάζαν αὐτῆς εἰς μίαν φωτεινὴν σφαῖραν, ἐκπέμπουσαν θερμότητα καὶ φῶς.

Συγχρόνως ὅμως, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Μηχανικῆς, καθόσον ἡ φωτονεφέλη συνεστέλλετο, ἡ ταχύτης τῆς περιστροφικῆς αὐτῆς κινήσεως καὶ ἡ φυγόκεντρος δύναμις ηὔξανον. Ἐπῆλθε δὲ ἐποχὴ καθ' ἣν περὶ τὸν ἰσημερινὸν ἡ φυγόκεντρος δύναμις κατέστη μείζων τοῦ βάρους τῶν ἐκεῖ μορίων καὶ κατέστρεψε τὴν ἰσορροπίαν αὐτῶν· ὅθεν τὰ μόρια ταῦτα ἀπεσπάσθησαν τῆς ὑπολοίπου μάζης ὑπὸ μορφὴν δακτυλίου. Οὕτως ἡ φωτονεφέλη διαρκῶς συστελλομένη ἀπέβαλλε διαδοχικῶς εἰς διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων ἀποστάσεις μικρὰ δακτυλιοειδῆ τμήματα αὐτῆς, ἅτινα κατόπιν ἀπετέλεσαν τοὺς πλανήτας.

Ἤδη ἐφ' ἑκάστου τούτων συνέβη ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἡλιογόνου νεφέλης· οἱ πλανῆται συμπυκνούμενοι βαθμηδὸν ἀπέβαλλον καὶ αὐτοὶ ὑπὸ μορφὴν δακτυλίων μικρὰ τμήματα τῆς μάζης των, ἅτινα βραδύτερον ἀπετέλεσαν τοὺς δορυφόρους αὐτῶν.

Πῶς ὅμως οἱ διάφοροι δακτύλιοι μετεμορφώθησαν εἰς σφαῖρας, εἰς πλανήτας δηλαδὴ καὶ εἰς δορυφόρους; — Ἐὰν ὅλα τὰ μόρια δακτυλίου τινὸς ἐξηκολούθουν νὰ συμπυκνοῦνται ἐν αὐτῷ, χωρὶς νὰ χωρισθῶσιν ἀπ' ἀλλήλων, θὰ κατέληγον εἰς τὸν σχηματισμὸν ὑγροῦ τινος ἢ στερεοῦ δακτυλίου· ἀλλ' ἡ τελεία κανονικότης, ἣν ὁ σχηματισμὸς οὗτος ἀπαιτεῖ ἔν τε τῇ κινήσει καὶ τῇ συμπυκνώσει καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δακτυλίου κατέστησε τὸ φαινόμενον τοῦτο σπανιώτατον. Οὕτως ὁλόκληρον τὸ ἡλιακὸν σύστημα δὲν παρέχει ἢ ἓν μόνον τοιοῦτο παράδειγμα, τὸ τῶν δακτυλίων τοῦ Κρόνου. Σχεδὸν πάντοτε ἕκαστος δακτύλιος διεσπάσθη εἰς διάφορα μικρὰ σφαιροειδῆ τμήματα, κινούμενα μετὰ τῆς αὐτῆς σχεδὸν ταχύτητος. Τότε δύο τινὰ συνέβησαν, ἢ τὰ τμήματα ταῦτα, ἑλκόμενα ὑπὸ τοῦ μεγαλητέρου αὐτῶν ἰσχυρῶς, συνεκεντρώθησαν περὶ αὐτὸ καὶ ἀπετέλεσαν μίαν καὶ μόνην σφαῖραν, ἕνα δηλαδὴ πλανήτην ἢ ἕνα δορυφόρον, ἢ ἐξηκολούθησαν νὰ μένωσι κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, ἑκάστου αὐτῶν κινουμένου ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν. Ἡ πρώτη τῶν περιπτώσεων τούτων εἶνε ἡ κοινοτέρα εἰς τὸ ἡμέτερον ἡλιακὸν σύστημα· ἐνῷ ἡ δευτέρα δὲν ἔλαβε χώραν εἰμὴ μόνον ἐπὶ τῶν δακτυλίων, οὓς ἀπέβαλεν ἡ ἡλιογόνος φωτονεφέλη εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Ἄρεος καὶ τοῦ Διὸς διάστημα. Πράγματι οἱ ἐκεῖ γνωστοὶ μέχρι σήμερον 308 μικροὶ πλανῆται εἰσὶν οὕτω πως διεσκορπισμένοι, ὥστε ἀποτελοῦσι διάφορα συγκεντρικὰ κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων δακτυλιοειδῆ περὶ τὸν Ἥλιον συμπλέγματα, κινούμενα μετὰ διαφόρων ταχυτήτων περὶ αὐτόν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τῆς διασπάσεως ἑνὸς πλανήτου εἰς τεμάχια, ὡς ὑπέθεσεν ὁ Olbers, ἀλλὰ διὰ τῆς διαλύσεως διαφόρων δακτυλίων εἰς μικροὺς σφαιροειδεῖς πλανήτας.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΠΑΣΧΑ

Ἦλθε τ' Ἅγιο Πάσχα, θλιβερὴ καρδιά.
Τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» ψάλλουν τὰ παιδιὰ
μὲ βοὴ μεγάλη.
Μέσ' ἀπὸ τὸν τάφο τους, ἀπ' τὴ μαύρη γῆ,
τ' ἄνθη καὶ τὰ λούλουδα ἀκοῦσαν τὴ βοὴ
καὶ ξυπνοῦνε πάλι..

Ἀπ' τὰ βλέφαρά τους τ' Ἀπριλιοῦ ἡ δροσιὰ
διώχνει κάθε βύθος κ' ἀποκαμωσιὰ
καὶ τὰ ξαναστένει.
Κι' ὁ γοργὸς ὁ Ζέφυρος, ὅλος μαργιολιά,
κλέφτει ἀπ' τὰ χειλάκια του μοσχερὰ φιλιὰ
καὶ τὴν πλάσι ῥαίνει.

Μέθυσαν τ' ἀηδόνια ἀπὸ τὴ μυρωδιά!
καὶ λαλοῦν— τ' ἀκούεις; — 'ς τὰ χλωρὰ κλαδιὰ
γλυκερὰ τραγούδια . . .
Ἑορτάζει Ἀνάστασι ὅλη ἡ ἐξοχή,
κι' ἀπ' τὴν εὐθυμία τους λάμπουν εὐτυχῆ
ὡς καὶ τὰ μαμούδια.

Σύ, φτωχὴ καρδιά μου, διατί βαρειὰ
θλίβεσαι, θαμμένη, σὰν καλογρηὰ
'ς ἔρμο μοναστῆρι;
Διατί 'ς τοῦ Πλάστου σου τὴν ἀναπνοὴ
δὲν ξαναναστήνεσαι νἄμβῃς 'ς τὴ ζωή,
ποὖναι πανηγύρι;

Μάννα σου ἡ Φύσις, διές, λαμπροφορεῖ!
Πέτα τὸ μανδύ σου πλέον τὸ βαρύ,
τὴν μελαγχολία!
Ἄνοιξε! λουλούδισε, σὰν τὴν π α σ χ α λ ι ά,
καί, σὰν τ' ἀδελφάκια σου, τὰ φαιδρὰ πουλιά,
ψάλλε μ' εὐθυμία:

Ὅποιος ὅλο σκύβει θλιβερὰ 'ς τὴ γῆ,
βρίσκει μέσ' 'ς τοὺς τάφους τὴν παληὰ σιγή,
τὴν παληὰ σκοτίδα.
Ὅποιος κάμνει Ἀνάστασι, βλέπει 'ς τ' ἀψηλά—
Γιὰ τὴν εὐτυχία του τὸν χαμογελᾷ
μιὰ καινούρια ἐλπίδα.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Digitized by Google

Η ΜΑΥΡΟΜΑΝΤΗΛΟΥ

Διήγημα

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 224)

Ἔπλεε συχνὰ εἰς τὰ νερὰ τῆς Μαυρομαντηλοῦς, τρέφων παράδοξον στοργὴν πρὸς τὸν μονήρη τοῦτον βράχον, ὅστις μόλις ἀνέτεινε τὴν κορυφὴν ὑπὲρ τὸν ἀφρὸν τοῦ κύματος, ὡς κολυμβητής, κεκμηκὼς καὶ ἀναπαυόμενος ὕπτιος ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ἐγνώριζεν ὅλα τὰ ἄντρα καὶ τὰ μυστήρια τοῦ βράχου αὐτοῦ, ὅπου ἀνεκάλυπτε θαλασσίους θησαυρούς, ἀστακοὺς καὶ καραβίδας ὑπερφυεῖς τὸ μέγεθος, καὶ κογχύλας καὶ πεταλίδας καὶ ἄλλα ἀκόμη ἡδύγευστα ὄψα.

Ἀλλὰ παρῆλθε πλέον ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὁ Γιαννιὸς ἦτο κύριος δύο ὑπερηφάνων λέμβων, τῆς «Ἑπταλόφου» καὶ τῆς «Ἁγίας Σοφίας», ἐποχὴ καθ' ἣν ὡς μόνην τροφὴν τῶν ὀνείρων του εἶχε τὴν παρὰ τὸν Βόσπορον ἀποκατάστασιν τοῦ Γένους. Οἱ Μεγαλοϊδεάται, ὅσοι ἐπέζων ἀκόμη, εἶχον ἐντελῶς ἀπογοητευθῆ, καὶ μετ' αὐτῶν και ὁ Γιαννιὸς ὁ ἐξάδελφός μου.

Τώρα ὁ Γιαννιὸς δὲν εἶχε πλέον ἢ μίαν λέμβον, ὑπόσαθρον καὶ αὐτὴν καὶ σχεδὸν συνηλικιῶτιν τοῦ ἐπιβάτου της. Ἓν λοιπὸν Σάββατον, περὶ τὰ μέσα τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἐπέβη εἰς τὴν γεροντικὴν ἄκατόν του καὶ ἤρχισε νὰ ἐλαύνῃ τὰς κώπας κατευθυνόμενος πρὸς τὰ νερὰ τῆς Μαυρομαντηλοῦς.

Ὁ Γιαννιὸς εἶχε, καθὼς ὅλοι οἱ ἔμπειροι κωπηλάται, ἴδιον τρόπον εἰρεσίας, καὶ ἤξευρε νὰ δίδῃ δρόμον εἰς τὴν λέμβον, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι ἀγωνιᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἱδρώνῃ. Ἤλαυνεν ὁμαλῶς καὶ ἠρέμα, ἀλλὰ συνεχῶς, συντόνως καὶ μετὰ λανθανούσης ῥώμης. Σχεδὸν δὲν ἐφαίνοντο αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν, καὶ ἀδιοράτως προένευε καὶ ἀνέπιπτεν.

Ἄλλως εἶχεν ἀρχίσει ἤδη νὰ γηράσκῃ καὶ ἐξησθένει καὶ ἔπασχεν. Ἦτο ποδαλγὸς καὶ σχεδὸν ἡμιπλὴξ κατὰ τὰ ἀριστερὰ κῶλα.

Ἐπὶ τῆς λέμβου ἔφερεν ἁλιευτικά τινα σύνεργα· τὸν γάντζο, δι' οὗ ἀνείλκυε τὰ ὀκταπόδια, τὸ καμάκι, δι' οὗ ἐλόγχιζε τοὺς λάβρακας καὶ τοὺς ἀστακούς, τὸ σηπιογυάλι, δι' οὗ ἐξεμαύλιζε τὰς σηπίας, τὴν λαδιά, δι' ἧς ἔπλαττεν ἐν τῇ θαλάσσῃ τεχνητὴν γαλήνην καὶ καθίστα διαυγῆ τὸν βυθόν. Διότι εἰς ταῦτα περιωρίσθη κατὰ τὸ γῆράς του (πρόσθες καὶ τὴν πράγγα, καὶ τὴν ἀπόχη καὶ ἄλλα τινά), ἀφήσας εἰς τοὺς νεωτέρους δίκτυα καὶ παραγάδια καὶ συρταίς.

Μετὰ ἡμισείας ὥρας σύντονον κωπηλασίαν ἔφθασεν εἰς τὴν γειτονίαν τῆς Μαυρομαντηλοῦς. Ἔφθασεν ἁπλῶς διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν μελαγχολίαν του, ἄλλως οὐδεμίαν ἐπρόβλεπεν ἄγραν διὰ σήμερον. Ἦτο παράξενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ᾐσθάνετο μεγίστην στενοχωρίαν. Εἶχε μαλώσει κατ' οἶκον μὲ τὴν ἀδελφήν του, ἥτις εἶχε κληρονομήσει ἐν μέρει τὴν παραξενιὰ τῆς μητρός.

Ὡραία ἦτο ἡ ἡμέρα, καὶ ὁ ἥλιος κλίνων πρὸς τὴν δύσιν ἐκτύπα κατάμματα τὸν γηραιὸν ἁλιέα, ἐπιχρυσῶν τὴν ἀργυρόχρουν κόμην του, ἀναδεικνύων τὸ τετράγωνον εὐρὺ πρόσωπον μὲ τὴν σιμὴν ῥίνα, τὸ ἐκφράζον ἄφατον καλοκἀγαθίαν μετ' ἐγκαρτερήσεως, καὶ τὸ βραχὺ ἀνάστημα μὲ τοὺς πισσωμένους κ' ἐμβαλωμένους ἀμπάδες ὁποῦ ἐφόρει. Ἦτο ἤδη ἄνοιξις, Μαρτίου μεσοῦντος. Ἐπὶ τῆς ἀντικρὺ του εὐκόλπου καὶ ἀπὸ μακρᾶς ἀμμουδιᾶς τεμνομένης ἀκτῆς ἔβλεπεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ χωρικοὺς καὶ τινας γυναῖκας καὶ παῖδας ἐπιστρέφοντας διὰ τοῦ παραθαλασσίου δρομίσκου ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν κώμην. Ἡ ἄνοιξις εἶχεν ἀρχίσει νὰ στολίζῃ μὲ ἄνθους τὰ δένδρα, καὶ ἡ θάλασσα ἔπεμπε τὴν ζωτικὴν ἅλμην της εἰς τοὺς θάμνους τοὺς θάλλοντας ἀνὰ τὰς ποδιὰς τῶν γραφικῶν κλιτύων, ὅπου τραχὺς αἰπόλος μὲ τὴν ἀκτένιστον κόμην καὶ τὸ ἡλιοκαὲς μέτωπον ἐξέτεινε τὴν καμπυλωτὴν ῥάβδον του μετὰ μονοσυλλάβων ἀνερμηνεύτων σοβῶν μίαν αἶγα, ἥτις εἶχε πηδήσει ὑπό τινα βράχον καὶ εἶχε μείνει ὀπίσω ἀπὸ τὴν λοιπὴν ἀγέλην, ζητοῦσα βοσκὴν ὅπου χάλικας μόνον καὶ ἄμμον ἠδύνατο νὰ εὕρῃ· ἐνῷ ὁ παῖς μὲ τὴν μακρὰν πήραν κρεμαμένην ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν μασχάλην, μέχρι τοῦ γόνατος φθάνουσαν, μὲ τὴν ὑψηλὴν ῥάβδον διπλασίαν τοῦ ἀναστήματός του, ἔτρεχε μ' εὐθύμους φωνὰς ἔμπρός, ἐπιστρεφόμενος καὶ χειρονομῶν πρὸς τοὺς τράγους, καὶ ὁ κύων ἔσειε τὴν οὐρὰν καὶ δὲν ἔπαυε νὰ ὑλακτῇ πρὸς τοὺς διαβάτας.

Ὁ σκόπελος ὁ καλούμενος Μαυρομαντηλοῦ δὲν θ' ἀπέχῃ πλείονας ἢ τριάκοντα ὀργυιὰς ἀπὸ τῆς παραλίας, ὅπου ἀνοίγεται γραφικὴ ὡραία ἀγκάλη περιβάλλουσα τὸ κῦμα ὁρμητικὸν κατὰ τῆς ἀκτῆς χωροῦν, ἀμβλὺ προσπίπτον ἐπὶ τῆς ἄμμου καὶ ὑπ' αὐτῆς καταπινόμενον.

Ἐκεῖ βλέπει χωρικὴν γυναῖκα κύπτουσαν ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, πλύνουσαν ῥάκη τινὰ παρὰ τὴν ἄκραν τῆς ἀμμουδιᾶς, εἰς τὴν ῥίζαν ἑνὸς βράχου, ἐξέχοντος πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐπικαμποῦς ἐπὶ τὸ κῦμα, ὅπου τὰ νερὰ ἤρχιζον νὰ βαθύνωνται. Ὁ βράχος οὗτος ἐκαλεῖτο «Μύτικας» καὶ ἦτο ἐξ ἐκείνων, ἀφ' ὧν οἱ κολυμβηταὶ κατὰ τὸ θέρος συνειθίζουσι νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἐκπληκτικὰ ἐκεῖνα εἰς τὴν θάλασσαν ἅλματα.

Ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς ταύτης, παιδίον ἑπταετές, διαλαθὼν τὴν προσοχὴν τῆς μητρός, εἶχεν ἀναρριχηθῆ ἐπιτηδείως εἰς τὸ ὕψος τοῦ βράχου.

Αἴφνης ἡ μήτηρ του, αἰσθανθεῖσα ὄπισθέν της ἐκ τοῦ ἀορίστου κενοῦ τὴν ἀπουσίαν τοῦ παιδίου, στρέφεται, ὑψώνει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν βλέπει ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου, τείνοντα εἰς τὰ ἔμπρὸς τοὺς γρόνθους, κύπτοντα τὴν κε-

Digitized by Google

ΤΟ ΜΕΛΙ [Εἰκὼν Βέγγροβ - Χάρτμανν]

Digitized by Google

φαλήν, καὶ παιδικοὺς γρυλλισμοὺς ἐκβάλλοντα.

Ὁ μικρός, ὅστις εἶχεν ἰδεῖ κατὰ τὸ προλαβὸν θέρος κολυμβητὰς πηδῶντας ἀφ' ὕψους τοῦ βράχου τούτου, ἐξετέλει μιμικήν, ὅτι τάχα ἤθελε νὰ δώσῃ βουτιὰ ἀπὸ τὸν Μύτικα, ὡς κάμνουσιν οἱ ἔφηβοι καὶ οἱ ἀκμαῖοι νεανίσκοι.

Ἡ μήτηρ του ἤρχισε νὰ τὸν καλῇ πλησίον της. Ὁ Γιαννιός, ὅστις ἐσκάλιζε μὲ τὴν ἀρπάγην του πέριξ τῆς Μαυρομαντηλοῦς ἤκουε τὰς φωνὰς τῆς γυναικὸς ταύτης: «Κατέβα, ἀρὲ δαίμονα, ἀρὲ λύκε ξυδᾶτε!»

Ἀλλ' ὁ μικρὸς ἐκώφευεν. Ἡ μήτηρ ὀργισθεῖσα ἀνέτεινε τὸν κόπανόν της, δι' οὗ ἔτυπτε τὰ λευκαινόμενα ῥάκη πρὸς τὸ μέρος τοῦ βράχου καὶ τὸν ἐπέσειεν ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν παῖδα· «Ἔννοια σ', ἀρὲ σκάνταλε, ἔννοια σ', χάρε μαῦρε! Τὸ βράδ', σὰ 'ρθῇ 'πατέρας σ' ἀπ' τὸ χωράφ', δῶσε λόγο».

Ἐκεῖ, καθὼς ἐπέμενε νὰ ἐκτελῇ τοὺς μίμους του ὁ μικρός, ἀδιαφορῶν πρὸς τὰς κραυγὰς τῆς μητρός του, κύπτων ὀλίγον βαθύτερον, ὀλισθαίνει, ἐκβάλλει πεπνιγμένην κραυγήν, καὶ πίπτει μετὰ πλαταγισμοῦ εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὸ κῦμα θὰ εἶχε βάθος πλέον ἢ διπλοῦν ἀναστήματος ἀνδρός. Βυθίζεται εἰς τὸν πόντον, καὶ πάλιν ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ἀσπαίρει, καὶ παραδέρνει, καὶ εἶτα βυθίζεται ἐκ δευτέρου.

Ἡ γυνὴ μίαν ἀφῆκε σπαρακτικήν, διάτορον κραυγήν, καὶ πελιδνή, περίτρομος, ἀγρία, καθὼς ἐκράτει τὸν κόπανόν της, ἐπιβαίνει εἰς τὸ κῦμα. Φθάνει μέχρι τῆς ὀσφύος, εἶτα μέχρι τοῦ στέρνου, καὶ μὲ τὸν κόπανον ἀγωνιᾷ νὰ φθάσῃ τὸ παιδίον πνιγόμενον ἤδη καὶ τὸ δεύτερον ἐξαφανισθέν. Ἀλλ' ὡς ἦτο ἑπόμενον, διὰ τῆς δίνης, ἣν ἐσχημάτιζεν ὁ κόπανος εἰς τὸ κῦμα, ἀπεμάκρυνε μᾶλλον τὸ ἀγωνιῶν σῶμα, ἢ τὸ προσήγγιζεν εἰς τὴν χεῖρα τῆς μητρός. Αὕτη ἔκραξε καὶ πάλιν βοήθειαν, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην οὐδεὶς τῶν ἐπιστρεφόντων εἰς τὴν πολίχνην χωρικῶν εὑρίσκετο ἐκεῖ πλησίον. Ὅλοι εἶχον ὑπερβῆ τὴν χθαμαλὴν ἀκτήν, τὴν χωρίζουσαν τὴν ἀγκάλην ταύτην ἀπὸ τῆς ἄλλης γείτονος ἀμμουδιᾶς, καὶ εἶχον προπορευθῆ πλείονα ἢ χίλια βήματα.

Πλησιέστερος ὅμως τῶν ἄλλων ἦτο ὁ Γιαννιός, ὅστις εἶδε καὶ ἤκουσε, καὶ μὲ τέσσαρας ἐκτάκτου ὁρμῆς κωπηλασίας, ἔδωκε τοιοῦτον ἀπίστευτον δρόμον εἰς τὴν ὑπόσαθρον ἁλιάδα του, ὥστε ἔφθασεν ἤδη εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε βυθισθῇ τὸ παιδάριον. Τοῦτον ἰδοῦσα ἡ γυνὴ ἤρχισε νὰ συλλαμβάνῃ μικρὰν ἐλπίδα.

* * *

Ὁ Γιαννιὸς ἔλαβε τὸν γάντζον του καὶ ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ εἰς τὸν βυθόν. Τὸ βάθος τῆς ἀκρογιαλιᾶς ἦτο ἄνισον καὶ ἀνώμαλον. Ἐνῷ τέσσαρας ὀργυιὰς περαιτέρω τοῦ μέρους ὅπου ἔπλυνεν ἡ γυνή, εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ βράχου, τὰ νερὰ ἐβαθύνοντο ἀποτόμως, ἔτι ἀπωτέρω εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔφθασε τώρα ὁ Γιαννιός, παραδόξως πάλιν ἐγίνοντο ῥηχότερα. Τοῦτο δὲ διότι ἤρχιζεν ἐκεῖθεν νὰ ἐξαπλοῦται εἰς τὸν βυθόν, κατὰ τὸ πέλαγος, μέγα μάρμαρον, ὁλόκληρος θαλασσία ἅλως, συμπαγὴς μάζα ἐκ προαιωνίων χαλίκων καὶ ἄμμου, σκληροτέρα χάλυβος. Ἐκεῖ ἐπάνω εἶχε βυθισθῆ δευτέραν φορὰν τὸ παιδίον.

Δὲν παρῆλθον ὀλίγαι στιγμαί, καὶ ὁ γέρων ἁλιεὺς ἀνέσυρε τὸ παιδίον μὲ τὴν ἀρπάγην του, δράξας ἐπιδεξίως αὐτὸ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων.

Τὸ παιδίον ἐφαίνετο ἀναίσθητον ἤδη. Ἴσως νὰ μὴν ἦτο καὶ ἐντελῶς πνιγμένον.

Ἡ μήτηρ, ἐπιμένουσα νὰ ἐπιβαίνῃ εἰς τὸ κῦμα, ὡς νὰ ἐδροσίζετο ἐκεῖ ἡ ἀγωνία της, ἀφῆκε κραυγὴν χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ φόβου. Ἠρώτα ἂν ἦτο ζωντανόν.

— Πρέπει νὰ ζῇ, ἀπήντησεν ὁ Γιαννιός. Κρέμασμα θέλει ἀνάποδα.

Τὴν ἰδίαν στιγμήν, ἐνῷ ἀπέθετε τὸν πνιγμένον παρὰ τὴν πρύμνην, μὲ τὴν κεφαλὴν χαμηλότερα, ὁ γάντζος, τὸν ὁποῖον δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐξασφαλίσῃ, τοῦ φεύγει ἀπὸ τὰς χεῖρας, καὶ πίπτει εἰς τὸ κῦμα.

Ὁ Γιαννιὸς ἔκυψεν αὐθορμήτως νὰ τὸν ἀναλάβῃ, ἀλλ' ὁ σίδηρος ἐβυθίσθη ὡς βέλος, τὸ δὲ θαλασσοπότιστον ξύλον, τὸ κοντάριον, ἦτο βαρύ, καὶ οὐδ' ἄνευ τοῦ σιδήρου θὰ ἦτο ἱκανὸν νὰ ἐπιπλεύσῃ.

Ὁ Γιαννιός, φοβηθεὶς μὴ χάσῃ τὸν γάντζον του, ἄνευ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν «χωρὶς σπανάκια καὶ λαχανίδες», ἔλαβε τὸ καμάκι του, καὶ προσεπάθει ν' ἀνακαλύψῃ ποῦ ἐπῆγεν ὁ γάντζος. Ἀλλ' ὁ γάντζος εἶχε κάμει «κακὸ πέσιμο», τὴν φορὰν αὐτήν.

Εἶχεν ὀλισθήσει ἀκριβῶς εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ θαλασσίου μαρμάρου, περὶ οὗ εἴπομεν, καὶ εἶχε σκαλώσει εἰς μέρος πολὺ βαθύτερον τοῦ ἐκ συμπαγοῦς μάζης ἀνωτέρου πυθμένος. Τὸ δὲ κοντάριον, ἀντὶ νὰ ὑψοῦται ὀλίγον πρὸς τὰ ἄνω καὶ νὰ σείηται ὡς σκύλου εὐγνώμονος οὐρὰ πρὸς τὸν αὐθέντην του, κατέβη βαθύτερον ἀκόμη καὶ τῆς ἀρπάγης τῆς σιδηρᾶς.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀδύνατον νὰ φθάσῃ ὁ κάμαξ, ἔτι ὀλιγώτερον ἡ κώπη.

Τότε ὁ Γιαννιὸς ἐπείσμωσεν, ὠργίσθη, ἔχασε τὴν συνήθη ὑπομονήν του. Τοῦ ἐφάνη ἀπαίσιον νὰ χάσῃ τὸν γάντζον του. Εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὅτι ἐπῆγε νὰ κάμῃ καλόν, καὶ ἔπαθε κακόν. Ἡμάρτησεν. «Ἐνθυμήθη τὰ νειάτα του». Δὲν ἀπεφάσισε κἂν νὰ «διαναστήσῃ» πρῶτον εἰς τὴν ξηρὰν ν' ἀποδώσῃ τὸ ἡμίπνικτον ἢ καὶ ὁλόπνικτον παιδίον εἰς τὴν μητέρα του. Ἀλλ' ὅπως ἦτον ἐλησμόνησε τὴν πογάδραν, τὴν ἡμιπληγίαν του, δὲν ἐσυλλογίσθη ὅτι εἶχε «χρόνους καὶ καιροὺς» νὰ

Digitized by Google

κολυμβήσῃ, ἐπέταξε τὸ φέσι του, ἔρριψε τὸν ἀμπὰν του, ἔβγαλε τὴν καμιζόλαν, ἐξεδύθη τὸ ὑποκάμισον, καὶ παρὰ τὰς κραυγὰς τῆς μητρὸς διαμαρτυρομένης, ἐρρίφθη κατὰ κεφαλῆς εἰς τὸ κῦμα κ' ἐπῆγε νὰ εὕρῃ τὸν γάντζον του.

Ἡ ὦσις, ἡ δοθεῖσα διὰ τοῦ ἅλματός του εἰς τὴν λέμβον, τόσον δυνατὴ ὑπῆρξεν, ὥστε ἡ λέμβος, ἡ φέρουσα τὸ παιδίον ἡμιθανές, ἀπεμακρύνθη ὀργυιὰς πρὸς τὸ πέλαγος.

Καὶ τότε ἡ μήτηρ ἤρχισε νὰ ὀλολύζῃ.

* * *

Ὀλίγαι παρῆλθον στιγμαὶ καὶ ὁ Γιαννιὸς ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν φέρων καὶ τὸν γάντζον. Ἀλλ' ἡ λέμβος μὲ τὸ πνιγμένον παιδίον εἶχεν ἀπομακρυνθῇ, κ' ἐπειδὴ ἦτο ἤδη σχεδὸν ἔξω τῆς χθαμαλῆς ἀκτῆς, εἰς μέρος ὅπου τὴν εὕρισκεν ἡ θαλασσία αὔρα, ἐξηκολούθει ἔτι μᾶλλον ν' ἀπομακρύνεται. Θ' ἀπεῖχεν ἤδη ὑπὲρ τὰς δέκα ὀργυιάς, πρὸς μεσημβρίαν, ἀπέναντι ἀκριβῶς τῆς Μαυρομαντηλοῦς.

Ὁ Γιαννιὸς ἐδοκίμασε κολυμβῶν νὰ τὴν φθάσῃ, ἀλλ' ἡ λέμβος ἔφευγε μὲ διπλασίαν αὐτοῦ ταχύτητα. Ὁ γηραιὸς ναύτης, μόλις ἀνελθὼν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ἠσθάνθη τὴν ἀριστερὰν χεῖρα βαρεῖαν, τὸ δὲ γόνυ ψυχρόν, παγωμένον, σχεδὸν παράλυτον. Ἡ ἡμιπληγία του τὸν ἐτιμώρει. Τότε ὁ γάντζος τοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς βακτηρία ἐν θαλάσσῃ. Ἐπὶ τοῦ θαλασσίου μαρμάρου, ὅπου τὸ βάθος ἦτο μικρόν, ἐστηρίζετο μὲ τὸ κοντάρι του, ὡς πληγωμένος Τρίτων κλέψας τὴν τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος.

Καὶ ὁ Γιαννιὸς ἔφευγε πρὸς τὴν Μαυρομαντηλοῦ, πρὸς ἣν ἐκτείνεται τὸ ὑποβρύχιον μάρμαρον, καὶ ἡ λέμβος ἔφευγε πρὸς τὸ πέλαγος, πλαγιώτερον ὀλίγον.

Κ' ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ ἐρείδηται ἐπὶ τῆς σιδηροδέτου ἀγκιστρωτῆς βακτηρίας του, καὶ ἡ λέμβος ἐξηκολούθει νὰ φεύγῃ, καὶ ἡ γυνή, ἡ μήτηρ τοῦ πνιγμένου παιδίου, ἐκόπτετο ὀδυρομένη εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Ἀλλ' ὁ Γιαννιὸς ᾐσθάνετο τὸ ἀριστερὸν γόνυ ἐντελῶς παγῶσαν, καὶ δὲν ἀντεῖχε πλέον νὰ κολυμβᾷ.

Εὐτυχῶς δὲν ἀπεῖχεν ἤδη πολὺ ἀπὸ τὴν Μαυρομαντηλοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἕως ἐκεῖ ὁ δρόμος του ἦτο ἀνύσιμος, διότι εἶχε τὴν σιδηρόρρυγχον ῥάβδον του, ὅπως ἐρείδηται δι' αὐτῆς ἐπὶ τοῦ θαλασσίου μαρμάρου, ἐλθὼν ἐνηγκαλίσθη τὴν Μαυρομαντηλοῦ, ὅπως ἀληθεύσῃ ἐφ' ἅπαξ τὸ ῥητόν: «Μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα!»

* * *

Ἆ! μόνη ἡ Μαυρομαντηλοῦ, ἡ λιθίνη ψυχή, ἡ ἀσφριγὴς καὶ ἀνέραστος κόρη, ἡ ὀστρεοκόλλητος καὶ κογχυλόφθαλμος νύμφη, ἡ ἄστρωτος καὶ χαλικόσπαρτος εὐνή, ἡ ἀπείρανδρος χήρα, ἡ ἀπενθὴς μελανείμων, μόνη αὐτὴ ἔδωκεν ἄσυλον εἰς τὸν γηραιὸν βασανισμένον ναύτην, καὶ μόνη ἐδέχθη τὰς περιπτύξεις καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς τοῦ Γιαννιοῦ τοῦ ἐξαδέλφου μου.

Πτωχὴ Μαυρομαντηλοῦ! Πτωχότερε Γιαννιὲ ἐξάδελφέ μου!

* * *

Δὲν εἶχεν ἀπελπισθῇ νὰ φθάσῃ τὴν φεύγουσαν λέμβον. Ἐθεώρει τὴν Μαυρομαντηλοῦ ὡς προσωρινὸν σταθμόν. Ἤλπιζεν ὅτι μετὰ μικρὰν ἀναψυχὴν ἡ αἱμωδιῶσα κνήμη του θ' ἀνελάμβανε τὴν εὐκινησίαν της καὶ τότε θὰ ἐξηκολούθει τὴν δίωξιν.

Ἐνέπηξε τὸν γάντζον εἰς γνωστὴν αὐτῷ σχισμάδα τοῦ βράχου, ἐπάτησε καὶ αὐτὸς τὸν πόδα ἐπί τινος ἐξοχῆς, ἐκρεμάσθη καὶ μὲ τοὺς δύο βραχίονας ἀπὸ τὸν τράχηλον τῆς Μαυρομαντηλοῦς. Ἐν τούτοις παρῆλθον λεπτά τινα, καὶ τὸ γόνυ του τὸ ἀριστερὸν δὲν ἀπεναρκοῦτο, τοὐναντίον ἐγίνετο μολύβδινον.

Εὐτυχῶς, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦλθεν ἀνέλπιστος ἐπικουρία.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ περιαλγὴς μήτηρ εἶχε ῥήξει τὴν πρώτην σπαρακτικὴν κραυγήν της, ὁ αἰπόλος μὲ τὸ ἡλιοκαὲς μέτωπον καὶ μὲ τὴν ἀκτένιστον κόμην ἦτο ἀκριβῶς ὄπισθεν τῆς χθαμαλῆς ἀκτῆς καὶ ἤκουσε τὰς φωνάς της. Ἔρριψε τὴν κάπαν του, ἔλαβε τὴν ῥάβδον του τὴν ὑψηλὴν καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ πρὸς τὸ μέρος ὁπόθεν αἱ φωναὶ ἤρχοντο. Ἀλλὰ θ' ἀπεῖχεν ὑπὲρ τὰ χίλια βήματα.

Φθάσας εἰς τὴν κορυφήν, ἐστάθη πρὸς στιγμήν, κ' ἐκύτταξε νὰ ἴδῃ τί συνέβαινεν. Εἶδε τὴν γυναῖκα ὀρθήν, ἐπιβαίνουσαν μέχρι μασχάλης εἰς τὸ κῦμα, τείνουσαν τὸν κόπανον πρὸς τὸ πέλαγος, καὶ ἐνόμισε κατ' ἀρχὰς ὅτι κανὲν σινδόνιον ἢ ὑποκάμισον θὰ τῆς ἐπῆρεν ἡ θάλασσα. Ἦτο ἕτοιμος νὰ γυρίσῃ ὀπίσω εἰς τὰς αἶγάς του, ἀλλ' ἐκ τῆς δευτέρας ἀπέλπιδος ἐπικλήσεως τῆς γυναικὸς ἐνόησεν ὅτι κάτι δεινότερον θὰ τῆς συνέβη.

Τότε ἔτρεξε καὶ κατέβη τὸν κρημνόν. Ἔφθασεν εἰς τὴν ἄμμον. Ἔτρεξεν ἀκόμη κ' ἔφθασεν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἡ σκηνὴ συνέβαινεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Γιαννιὸς εἶχε πλησιάσει μὲ τὴν λέμβον, εἶχεν ἀνασύρει τὸ πνιγόμενον παιδίον, τοῦ εἶχε πέσει ὁ γάντζος, εἶχε βυθισθῆ ὁ ἴδιος εἰς τὸ κῦμα, καὶ ἡ λέμβος μὲ τὸ παιδίον ἔφευγε πρὸς τὸ πέλαγος.

— Τί εἶνε; τί τρέχει;

Ἡ μήτηρ ἐστράφη, καὶ ἰδοῦσα τὸν βοσκόν, ἔδειξε τὴν φεύγουσαν λέμβον.

— Εἶνε πνιμμένο τὸ παιδί μου.

Ὁ τραχὺς αἰπόλος δὲν ἔχασε καιρόν. Ἔρριψε κάτω τὴν σκούφιαν του, τὸ ἔνδυμα, τὸ ὑποκάμισόν του, καὶ μὲ τὴν περισκελίδα του μόνον ἐρρίφθη εἰς τὸ κῦμα.

Οὗτος ἦτο ὁ ἐξακουστὸς Γκαϊδίγκος, ὅστις

Digitized by Google

ἐπερνοῦσεν ὡς «κοσμογυρισμένος» μεταξὺ τῶν συμποιμένων του. Ἦτο καὶ ὀλίγον ἁλιεύς, εἶχε κάμει καὶ ναύτης, καὶ ἤξευρε νὰ νήχεται ὡς ἔγχελυς. Ἐκολύμβα «τ' ἀνδρίκια» μὲ τόσην ῥώμην, δεξιότητα καὶ γοργότητα, ὥστε ἦτο ἐκπληκτικὸν θέαμα. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γιαννιὸς ἀπὸ τῆς θαλασσίας σκοπιᾶς του καὶ ἀμέσως ἔκρινε μὲ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ βλέμματος γηραιοῦ ναύτου ὅτι «ἡ βάρκα ἦτον φτασμένη». Μόνη ἡ μήτηρ δὲν καθησύχαζε, μὴ γνωρίζουσα ἂν τὸ παιδίον ἔζη.

* * *

Ὁ τραχὺς Γκαϊδίγκος ἔφθασε τὴν λέμβον, ἀνερριχήθη εἰς αὐτήν. Ἔψαυσε τὸ στῆθος τοῦ παιδίου, καὶ τοῦ ἐφάνη ὅτι ἡ καρδία ἔπαλλε. Τοῦ ἀφήρεσε τὰ ἐνδύματα βιαστικά, τοῦ τὰ ἔσχισεν ἐν μέρει, καὶ τὸ ἐτύλιξε προχείρως μὲ τὴν καπόταν τοῦ Γιαννιοῦ, τὴν ὁποίαν εὗρε διπλωμένην ὑπὸ τὴν πρῶραν. Ἔλαβε τὰς κώπας καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο τόσον καλὸς ἐρέτης, ὅσον καὶ κολυμβητής.

Ἤλασε πρὸς τὴν Μαυρομαντ'λοῦ, ἐβοήθησε τὸν Γιαννιὸν ν' ἀναβῇ εἰς τὴν λέμβον. Ἡ κνήμη τοῦ ἁλιέως ἡ εὐώνυμος ἦτο ἐντελῶς παγωμένη, ἡ δὲ ἀριστερὰ χείρ του εἶχε γείνῃ ἕνα μὲ τὸν γάντζον.

Ὁ Γιαννιὸς ἐπρότεινεν εἰς τὸν Γκαϊδίγκον νὰ μοιρασθῶσι τὰ ἴδια ἐνδύματά του, ἐσκεπάσθη αὐτὸς μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ μὲ τὸν ἀμπᾶν, καὶ παρεχώρει εἰς τὸν βοσκὸν τὴν καμιζόλαν. Ὁ αἰπόλος ἀπεποιήθη, λέγων ὅτι τὰ ἰδικά του ἐνδύματα εἶν' ἐκεῖ ἐπὶ τῆς ἄμμου, καὶ ὅσον διὰ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα, θὰ εὑρεθῶσιν ἐντὸς ὀλίγου ἐνδύματα καὶ φωτιὰ διὰ νὰ ζεσταθοῦν· καὶ τοῦ ἔδειξε τὸ ἀντικρὺ μικρὸν πολύδενδρον βουνόν, λέγων ὅτι ἐκεῖ εἰς τὴν ῥάχην εἶνε τὸ καλύβι του, καὶ ἡ ποιμενίς του εἶνε φιλόξενος γυνή, καὶ διὰ τοὺς ἄλλους καὶ δι' αὐτὸν τὸν Γιαννιόν. «Τὸ παιδὶ ὀλίγα τριψίματα θέλει, εἶπε, νάρθῃ στὸν ἑαυτό του, καὶ σὺ θὰ κάμῃς καλά, ἀφοῦ σοῦ πονοῦν τὰ πόδια νὰ μὴν κάνῃς μαρτιάτικα μπάνια». Μόνον, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ, προσέθηκε.

— Κρῖμα, μοναχά, ποῦ δὲν ἔβγαλες χταπόδια.

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο ΠΛΑΤΥΠΟΥΣ

Ὁ πλατύπους, μικρὸν ζῷον τῆς Αὐστραλίας, εἶδος ἀσπάλακος, εἶνε τὸ παραδοξότερον μαστοφόρον τοῦ κόσμου. Κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη τὸ δέρμα του ἐτιμήθη πολὺ εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ ἐπιστήμονες καθ' ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον κατεγίνοντο νὰ ἐξακριβώσωσιν ἂν γεννᾶται ἢ ἐκκολάπτεται ἐξ ᾠοῦ. Ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Ἑταιρίας ἐστάλη ἐπίτηδες εἰς τὴν Αὐστραλίαν ἐπιστήμων, ὅπως μελετήσῃ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν πλατύποδα. Ἐπὶ τέλους δὲ οἱ κόποι του ἐστέφθησαν ὑπὸ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας, διότι ἀνεκάλυψεν ᾠὰ καὶ φωλεὰν τοῦ ζῴου. Τὸ σῶμα τοῦ πλατύποδος ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ ἀσπάλακος, το καλύπτει δὲ πυκνὴ καὶ βραχεῖα διφθέρα, χρώματος καστανοφαίου, καὶ ὅπως ὁ κάστωρ, ἔχει τὴν οὐρὰν πλατεῖαν καὶ λείαν. Ὀστεώδης δὲ προέκτασις τῶν σιαγόνων σχηματίζει ῥάμφος ὡς τὸ τῆς νήσσης. Ἑκάστη σιαγὼν ἔχει εἰς τὸ ἄκρον δύο ὀστᾶ ἐξέχοντα, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν εἶνε ὀδόντες. Οἱ δάκτυλοι τοῦ ποδὸς συνέχονται διὰ μεμβράνης ἢ ἱστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ζῷον κολυμβᾷ μετὰ μεγίστης εὐκολίας. Ἐνδιαιτᾶται πλησίον ῥυακίων καὶ λιμνῶν, τρέφεται δὲ πρὸ πάντων δι' ἐντόμων. Τὰ μικρὰ ἐκκολάπτονται τυφλὰ καὶ σχεδὸν γυμνά. Τὸ ῥάμφος τῶν μικρῶν εἶνε ὅλως διάφορον τοῦ τῶν μεγάλων. Καὶ ἐξωδεύθησαν 2,000 λίραι στερλῖναι ὅπως ὅλα ταῦτα γίνωσι γνωστά!

ΚΟΜΒΙΑ ΕΚ ΓΕΩΜΗΛΩΝ

Μέγας ἀριθμὸς κομβίων κατασκευάζεται ἐκ γεωμήλων. Δὲν εἶνε ἔτι κοινῶς γνωστὸν ὅτι τὸ σύνηθες γεώμηλον τῆς Ἰρλανδίας, παρασκευαζόμενον διὰ χημικῶν τινων οὐσιῶν, γίνεται σκληρὸν ὡς ἡ πέτρα καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὅπως τὰ κέρατα, τὰ ὀστᾶ καὶ οἱ ὀδόντες τοῦ ἐλέφαντος. Ἡ ἰδιότης αὕτη τοῦ γεωμήλου τὸ καθιστᾷ κατάλληλον διὰ κομβία, καὶ μέγας ἀριθμὸς τοιούτων κατασκευάζονται τώρα ἐξ αὐτοῦ. Δὲν δύναται δὲ νὰ τὰ διακρίνῃ τις τῶν ἄλλων εἰμὴ μετὰ ἐπιμελῆ παρατήρησιν καὶ μόνον ἐὰν εἶνε εἰδήμων, διότι χρωματίζονται διαφοροτρόπως καὶ εἶνε καθ' ὅλα ἐπίσης καλά, ὡς τὰ ἐκ κέρατος ἢ ὀστοῦ. Ἡ εὐτελὴς δὲ τιμή των τὰ συνιστᾷ πολὺ καὶ βεβαίως εἰς τὸ μέλλον ἡ κατανάλωσις αὐτῶν ἔσται μεγίστη.

ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΩΑ

Τὸ ᾠόν, τὸ ἔχον τὴν μεγαλειτέραν ἀξίαν ἐν τῷ κόσμῳ, ἀνήκει εἰς μέγα θαλάσσιον πτηνόν, ὅπερ ἐξέλιπε. Πρὸ ὀλίγου ἐπωλήθη ἓν τοιοῦτον ἀντὶ 300 ἀγγλικῶν λιρῶν. Τὸ μεγαλείτερον δὲ ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε τὸ τοῦ γίγαντος στρουθοκαμήλου τῆς Μαδαγασκάρ, τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἀρχέγονον τοῦ μυθολογικοῦ ὀρνέου Ρόχ. Οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ἐκείνης μετεχειρίζοντο τοιαῦτα προϊστορικὰ ᾠὰ ὡς ἀγγεῖα πρὸς μεταφορὰν ὕδατος. Ἕκαστον ἔχει ὄγκον ἴσον πρὸς 148 ᾠὰ ὄρνιθος ἢ 6 ᾠὰ κοινῆς στρουθοκαμήλου. Εἰς τὴν ἐν Βασιγκτῶνι συλλογὴν ὑπάρχει τύπος τοιούτου ᾠοῦ, γίγαντος στρουθοκαμήλου καὶ ἕτερος τοῦ μετ' αὐτὸ κατὰ τὸ μέγεθος ᾠοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε ἐκλείψαντος πτηνοῦ, τοῦ γίγαντος Μόα τῆς Νέας Ζηλανδίας.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ

— Εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ βαρόμετρον ποῦ ἀγόρασες;

— Πάρα πολύ· εἶνε ἀκριβέστατον. Προχθὲς τὸ πρωῒ ἔδειχνε τρικυμίαν, καὶ πρὶν μεσημεριάσῃ ἐκουβαλήθηκε ἡ πεθερά μου μουσαφίρισσα 'ς τὸ σπίτι'

Digitized by Google

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΦΙΝΕΑΣ ΜΠΑΡΝΟΥΜ

Πρό τινων ἡμερῶν ἀπέθανεν ἐν Ἀμερικῇ ὁ διάσημος Μπάρνουμ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, δὲν ὑπῆρξεν οὔτε μέγας πολιτικός, οὔτε μέγας στρατηγός, οὔτε μέγας ἐφευρέτης. Ὑπῆρξε μέγας ἀγύρτης, καὶ οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματίαι ἐκτιμῶνται ἐκεῖ ὅσον καὶ πᾶν ἄλλο εἶδος ἀνθρωπίνης μεγαλειότητος, ἡ δὲ μανία τοῦ σχηματισμοῦ περιουσιῶν εἶνε τοιαύτη, ὥστε πᾶσα μεγαλοφυΐα ἐκτιμᾶται ἀναλόγως τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα κερδίζει. Ὁ Μπάρνουμ ἐκέρδιζεν ἑκατομμύρια, αὐτὸ καὶ μόνον ἤρκει ἵνα τὸν ἀνυψώνῃ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν συμπολιτῶν του. Ὅπως πάντες οἱ ἐν Ἀμερικῇ μεγαλουργήσαντες, ἐξ εὐτελῶν ἀνῆλθον εἰς περιωπὴν ἀνυπέρβλητον, οὕτω καὶ ὁ Μπάρνουμ ἐκ πενεστάτης ἐξῆλθε καλύβης. Ἐνώπιον τοῦ δημοσίου ἐνεφανίσθη τὸν πρῶτον ἐπὶ σχοινίου ὀρχούμενος. Εἰς τὴν τέχνην ὅμως ταύτην δὲν ἔδειξε μεγάλην δεξιότητα, δὲν ἐπέμενεν ἑπομένως εἰς τὸ πρῶτον του ἔργον καὶ ἐθεώρησε σκοπιμώτερον νὰ γείνῃ ἐπιχειρηματίας θεαματικῶν διασκεδάσεων. Τοῦτο μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἦτο πολὺ εὔκολον ἐν Ἀμερικῇ πρὸ ἑξηκονταετίας. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους αἱ διασκεδάσεις ἐν Ἀμερικῇ δὲν ἦσαν πολὺ κοιναί. Τὰ ἀπαραίτητα διασκεδαστικὰ κέντρα τὰ ὑπάρχοντα καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἀκόμη πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἐσπάνιζον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὁ λόγος δὲ ἦτο φυσικώτατος. Ὁ κόσμος εἰργάζετο πυρετωδῶς δι' ὅλης ἡμέρας κύπτων καὶ διερχόμενος μέσῳ ποικίλων περισπασμῶν, ἑπομένως ἡ ὄρεξις πρὸς διασκεδάσεις ἦτο ἐλαχίστη. Ἡ διασκέδασις διὰ τὸν Ἀμερικανὸν ἐθεωρεῖτο ἀπώλεια χρόνου, χρῆμα εἰς μάτην διασκορπιζόμενον. Ἄλλως δὲ αἱ κληρονομικαὶ περιουσίαι τότε ἦσαν σπάνιαι, διὸ ἕκαστος ἠγωνίζετο νὰ δημιουργήσῃ περιουσίαν, κατ' ἀκολουθίαν εὕρισκε τὸ κέρδος.

Ἐν τούτοις ὁ Μπάρνουμ εὗρε τρόπον νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ τοῦ μικροῦ τούτου ἐδάφους. Κατ' ἀρχὰς περιήγαγεν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν τῆς Ἀμερικῆς θηρία καὶ μετεκάλεσεν ἐξ Εὐρώπης ταχυδακτυλουργοὺς καὶ γελωτοποιούς. Μ' ὅλα ταῦτα τὰ κέρδη ἦσαν μηδαμινά· οἱ *παλιάτσοι* καὶ οἱ χειροήθεις λέοντες, ἑκατοντάδας μόνων δολλαρίων παρεῖχον κατὰ μῆνα, αὐτὸς δὲ ὠνειροπόλει ἑκατομμύρια. Διὰ νὰ ἀποκτήσῃ αὐτὰ ἐχρειάζετο ἔκτακτον ἀντικείμενον, κανὲν ἄγνωστον θηρίον, δυνάμενον νὰ ἠλεκτρίσῃ τὴν περιέργειαν ὁλοκλήρου τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐπὶ τέλους εὑρέθη. Ἦτο μαύρη δούλη, γραῖα ἀποσκελετωμένη. Ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν αὐτῆς ὤμων κατέβαλε τὰ θεμέλια τῶν πρώτων ἐπιχειρήσεών του ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγυρτῶν.

Ἡμέραν τινὰ ἐπρόκειτο νὰ ἀγοράσῃ τὴν μαύρην ταύτην γραῖαν. Ὁ κύριος αὐτῆς ἐζήτει 300 φράγκα, ὑπερβολικὴν τιμήν, ἣν δὲν ἐδικαιολόγει ἡ ἡλικία της. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀγυιόπαις, ὅστις μὲ τὴν προπετῆ εὐφυΐαν του λέγει πρὸς τὸν πωλητήν:

— Δὲν τὴν δίδω ὅσα - ὅσα· αὐτὴ ἔχει τέτοια νειᾶτα ποῦ θαρρεῖ κανεὶς πῶς ἐβύζαξε τὸν Βασιγκτῶνα.

Ἡ εὐφυολογία τοῦ ἀγυιόπαιδος ἤρκεσεν εἰς τὸν Μπάρνουμ. Εὕρισκεν ἐν αὐτῇ τὸ ἄγνωστον θηρίον, τὸ ὁποῖον ὠνειροπόλει. Ἠγόρασε τὴν μαύρην, καὶ ὅταν τὴν μετέφερεν εἰς τὸν οἶκόν του, ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας της καὶ ἀνεφώνησε :

— Σὺ εἶσαι λοιπόν, ἡ ἁγία γυνή, ἡ θρέψασα μὲ τὸ γάλα της τὸν πατέρα τῆς πατρίδος ; Πρέπει νὰ σὲ προσκυνήσῃ ὁλόκληρος ἡ Ἀμερική, ὦ μῆτερ τῆς πατρίδος !

Εἰς μάτην ἡ γραῖα διεμαρτύρετο, λέγουσα ὅτι ποτὲ δὲν ἐγνώρισε τὸν Βασιγκτῶνα. Ἡ εὐγλωττία τοῦ Μπάρνουμ ἐξηνάγκασεν αὐτὴν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀληθῶς ἦτο ἡ τροφὸς τοῦ μεγάλου τῆς Ἀμερικῆς πολίτου καὶ ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐνθυμῆται καὶ τὰ παιδικὰ παίγνια τοῦ Βασιγκτῶνος, καὶ τόσας ἄλλας ἱστορίας, αἱ ὁποῖαι διετυμπανίσθησαν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὁλόκληρος δὲ πράγματι ἡ Ἀμερικὴ προσεκύνησε τὸ ῥυπαρὸν ἐκεῖνο γραΐδιον, τὸ ὁποῖον ἂν δὲν ἐθήλασε τὸν πατέρα τῆς Ἀμερικῆς, κατέστησεν ὅμως ἑκατομμυριοῦχον τὸν ἀγύρτην υἱὸν αὐτῆς.

—

Καθ' ὅλον του τὸν βίον καὶ εἰς ὅλας του τὰς ἐπιχειρήσεις ὁ Μπάρνουμ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀμερικανικὸν δόγμα «αἱ περιουσίαι δὲν κατασκευάζονται ἀλλὰ οἰκονομοῦνται», καὶ ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης ἤγετο εἰς ἑτέραν, ἣν ἀναγράφει εἴς τι βιβλίον του: «Εἰς Παρισίους συρρέουσι ξένοι ὅπως δαπανήσωσι χρήματα, εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἐξ ἐναντίας ἔρχονται ὅπως θησαυρίσωσιν, ἄρα οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἔχει ὄρεξιν νὰ δαπανήσῃ πολλὰ χάριν διασκεδάσεως. Ὅθεν ἡ τιμὴ τῆς εἰσόδου τῶν θεαμάτων πρέπει νὰ εἶνε μικροτάτη. Εὐθηνία—αὐτὴ ἦτο ἡ βάσις ὅλων του τῶν ἐπιχειρήσεων.» Ὑπὸ τὰς ἀρχὰς ταύτας συνέστησε τὸ παμμέγιστον ἐκεῖνο μουσεῖον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἐν ᾧ περιερχόμενός τις τρία ὁλόκληρα πατώματα ἔβλεπε παντοειδῆ περίεργα: τὴν γενειοφόρον γυναῖκα, τοὺς Σιαμαίους ἀδελφούς, τὴν ὁμιλοῦσαν καὶ λέγουσαν *παπᾶ*, *μαμᾶ* φώκην, τοὺς Ἐσκιμώους καὶ χίλια ἄλλα· πρὸς τούτοις δὲ καὶ κομψὸν θέατρον ὅπου ἐδιδάσκοντο δράματα.

— Αὐτό, ἔλεγεν, εἶνε τὸ δόλωμα διὰ μελλούσας θεατρικὰς ἐπιχειρήσεις. Πρέπει νὰ συνειθίσω τοὺς συμπατριώτας μου εἰς τὰ δράματα.

Τὸ μουσεῖον τοῦ Μπάρνουμ ἐγένετο πλέον τὸ

Digitized by Google

κέντρον ὅλου τοῦ καλοῦ κόσμου τῆς Νέας Ὑόρκης. Τὸ μουσεῖον τοῦτο εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους εἶχεν ἀφήσει καθαρὸν κέρδος 600,000 δολλάρια.

Τὰ κοινὰ ὅμως ταῦτα θεάματα ἐκούραζον καὶ αὐτὸν καὶ τὸ δημόσιον. Ἀνανήφων δὲ ἐκ τοῦ ληθάργου, εἰς ὃν τὸν ἐβύθιζον τὰ κέρδη τῶν ἑκατομμυρίων, ὁ Μπάρνουμ ἐφεύρισκεν ὅλως πρωτότυπα θεάματα. Οὕτω συνέλαβέ ποτε τὴν ἰδέαν νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ὅ,τι οἱ Ἄγγλοι ὑπὲρ τῆς τῶν ζώων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὡς γνωστὸν συνιστῶσι συνηθέστατα ἐκθέσεις ζώων καὶ βραβεύουσι τὰ μᾶλλον εὔρωστα τούτων. Τοῦτο ἠδύνατο νὰ γείνῃ καὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἐσκέφθη ὁ Μπάρνουμ, ἡμέραν δέ τινα οἱ Ἀμερικανοὶ ἀνέγνωσαν εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ εἰς τοὺς τοίχους τῆς πόλεως, ὅτι ὁ Μπάρνουμ μέλλει νὰ ὀργανώσῃ εἰς τὸ μουσεῖόν του ἔκθεσιν θηλαζόντων παιδίων, καὶ προέτρεπε τὰς μητέρας καὶ τὰς τροφοὺς νὰ ἀποστείλωσι τὰ βρέφη των, ὑποσχεθεὶς μεγάλας ἀμοιβὰς εἰς τὰ εὐρωστότερα.

Ἡ παράδοξος καὶ ἀπραγματοποίητος εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου ἰδέα ἐπέτυχε θαυμασίως. Ὁλοκλήρους ἑβδομάδας ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς βρεφικῆς ταύτης ἐκθέσεως. Πανταχόθεν τῆς Ἀμερικῆς ἀπεστάλησαν παιδία καὶ ὁ κόσμος τότε εἶδε παρελαύνοντα τὰ μᾶλλον πλατυπρόσωπα, παχυτράχηλα, πολύσαρκα καὶ καλοθρεμμένα βρέφη. Ὁ Μπάρνουμ τὰ ἐδέχετο ὡς πατήρ. Ἄπειρον πλῆθος συνέρρεε καθ' ἑκάστην διὰ νὰ ἴδῃ τὰ διαγωνιζόμενα μικρὰ πλάσματα. Μία μήτηρ εἶχε στείλῃ τρία παιδία τρίδυμα καὶ ἔλαβε βραβεῖον τιμῆς.

Ὅλα ταῦτα τόσον ἤρεσαν εἰς Νέαν Ὑόρκην, ὥστε πᾶν ἄλλο κέντρον συναθροίσεων ἠρημώθη. Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τῶν βραβείων. Αἱ μητέρες καὶ αἱ τροφοὶ μετὰ συγκινήσεως ἀνέμενον τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν δικαστῶν, τὸ δὲ πλῆθος διὰ ζητωκραυγῶν καὶ χειροκροτημάτων ὑπεδέχετο τὰ στεφθέντα βρέφη.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τὸν ἐνεθάρρυνε καὶ προέβη εἰς νέαν ἀπόπειραν, τὴν σύστασιν δηλαδὴ ἐκθέσεως ὡραίων γυναικῶν. Ὁ Μπάρνουμ εἶχεν ὁρίσει 20,000 δολλάρια ὡς προῖκα ἐὰν ἡ βραβευθησομένη ἦτο ἄγαμος, ἴσης δὲ ἀξίας δῶρα πολύτιμα ἐὰν ἦτο ὑπανδρευμένη. Ἡ ἰδέα ὑπερήρεσε καὶ χείμαρρος ἐπισκεπτῶν εἰσώρμησεν εἰς τὸ περίφημον μουσεῖον, ἐνῷ ἐξ ἄλλου χείμαρρος χρυσοῦ κατέκλυζε τὰ θυλάκια τοῦ Μπάρνουμ. Μετ' ὀλίγας ὅμως ἡμέρας τὸ μουσεῖον ἀπετεφροῦτο, ὁ Μπάρνουμ ἀπέμενεν ἄνευ λεπτοῦ, ἡ δὲ καταστροφὴ αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ἐκδίκησις ἀδικηθείσης ἐν τῇ κρίσει τῶν δικαστῶν διασήμου ἀμερικανικῆς καλλονῆς.

Ὁ Μπάρνουμ εἶχε βαθυτάτην γνῶσιν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρεσκειῶν τοῦ λαοῦ. Ἔβλεπεν αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν ἐνθουσιῶντα ὅτε διέβαινον πυροσβέσται. Διὰ τὰ πυροσβεστικὰ κατορθώματα ὁ Ἀμερικανὸς παραφρονεῖ ἐξ ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ πυροσβέσται λοιπὸν εἰς ἐνέργειαν! Εὗρε τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον τῆς ἀποτυχούσης Παγκοσμίου Ἐκθέσεως κατάκλειστον καὶ ἀνέλαβε νὰ δώσῃ τὴν ἁρμόζουσαν εἰς αὐτὸ λαμπρότητα. Προσεκάλεσε λοιπὸν τὸν ἀρχιμουσικὸν Ζουλλιὲν καὶ τῷ ἀνέθεσε νὰ τονίσῃ χοροὺς διὰ τοὺς πυροσβέστας, μὲ μουσικὴν τρομερὰν καὶ σπαρακτικήν. Ἐξόδων δὲν ἐφείδετο, ἐνέργεια πυρετώδης κατεβλήθη, μετὰ δεκαπέντε δὲ ἡμέρας ἀγγελίαι δέκα ποδῶν μήκους καὶ τεσσάρων πλάτους ἐσκέπαζον τοὺς τοίχους τῆς πόλεως, παριστάνουσαι πορφυροῦν καὶ καταφλεγόμενον τὸ παλάτιον· μυριάδες ἀνθρώπων ἔφευγον περίτρομοι καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ σῶμα τῶν πυροσβεστῶν ἔσυρεν ἀντλίας καὶ κατέκλυζε δι' ὕδατος τὸ καιόμενον οἰκοδόμημα. Κάτωθι τῆς εἰκόνος ταύτης ἀνεγινώσκοντο ἐπιγραφαί: «Τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον ἀνοίγεται ἐκ νέου. Μέγας χορὸς πυροσβεστῶν, συντεθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ Ζουλλιέν.» Τρεῖς χιλιάδες μουσικῶν συνεκρότησαν τὴν ὀρχήστραν. Ὁ συνθέτης ἐφεῦρε νέα ὄργανα ἢ μᾶλλον νέας μηχανάς, ἐξ ὧν ἄλλαι μὲν ἐμιμοῦντο τὸν τριγμὸν τῶν καιομένων δοκῶν, ἄλλαι τοὺς ὀξεῖς συριγμοὺς τοῦ πυρὸς καὶ ἄλλαι τὸν κρότον τῶν ἀντλιῶν.

Ἑκατοντάδες μουσικῶν κρατούντων κέρατα ἔδιδον τὰ προστάγματα εἰς τοὺς πυροσβέστας καὶ μανιώδεις ἐπευφημίαι τῶν θεατῶν συσσωρευμένων τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὅπως ἴδωσι κάλλιον, ἀπεκρίνοντο εἰς τὰς οὐχ' ἧττον μανιώδεις ἐκρήξεις τῆς μουσικῆς, ἐνῷ πολύχρωμα φῶτα ἐφαίνοντο καίοντα τὸ παλάτιον. Ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν κέρδος ἀπέφερεν εἰς τὸν Μπάρνουμ ὁ πυροσβεστικὸς οὗτος χορὸς ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν.

—

Ὁ ἐθνικὸς ἐλέφας τῆς Ἀγγλίας, ὁ ὁποῖος οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε διὰ νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦτον, ἢ μόνον ὅτι ἐγεννήθη καὶ ἀνετράφη ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ ἐλέφας οὗτος, ὅστις ἐδηλητηριάσθη καὶ ἠξιώθη θανὼν κυρίων ἄρθρων εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας, ἐγένετο ἄλλη πηγὴ πλούτου διὰ τὸν Ἀμερικανὸν ἀγύρτην.

Ἀλλὰ τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν ἐπινοιῶν του εἶνε ἡ μίσθωσις τῆς Σουηδῆς ἀοιδοῦ Λίνδ. Ἔχων βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ κοινοῦ ὁ Μπάρνουμ, δὲν ἐκήρυξεν αὐτὴν μεγάλην ἀοιδόν, ἀλλὰ περιέβαλε διὰ θρησκευτικῆς τινος χροιᾶς, ἀσπαστῆς τότε ἐν Ἀμερικῇ.

Τὴν παρουσίασε λοιπὸν εἰς τὰς ἐφημερίδας ὡς ἄγγελον ἐξ οὐρανοῦ πεμφθέντα εἰς τὴν γῆν καὶ μέλλοντα νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ θέλξῃ διὰ τῆς μαγευτικῆς λαλιᾶς της τὸν νέον κόσμον. Ἐδαπάνησε ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη διὰ προκηρύξεις 250,000 δραχμῶν μετὰ τὰ τρία δὲ ἔτη, ἀφ' οὗ παρώξυνε τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, μετέβη εἰς Εὐρώπην πρὸς εὕρεσιν τοῦ ἀγγέλου. Τὴν ἡμέραν τῆς ἐκεῖθεν ἀφίξεώς του ἐγένετο πανήγυρις. Εἰς τὴν παραλίαν ὑπεδέχθησαν μυριάδες τὸν Μπάρνουμ καὶ πυροβολισμοὶ τηλεβόλων ἀνήγγειλαν τὴν ἔλευσιν τῆς οὐρανίας παρθένου. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἔκλαιον ἐκ χαρᾶς. Ὅτε δὲ προεκηρύχθησαν αἱ παραστάσεις, ἐτίθεντο εἰς πλειστηριασμὸν αἱ κυριώτεραι θέσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων μία ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἠγοράσθη ὑπό τινος πιλοπώλου ἀντὶ 3,500 δραχμῶν. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ πιλοπώλης ἐγένετο πλούσιος. Κόσμος συνέρρεεν εἰς τὸ κατάστημά του, ἵνα ἴδῃ τὸν καλότυχον, ὅστις θὰ ἐκάθητο τόσον πλησίον τοῦ ἀγγέλου.

Τὴν ἑσπέραν τῆς πρώτης μουσικῆς συναυλίας αἱ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς 90,000 δραχμῶν. Ἐφάνη ἡ Λίνδ καὶ ἔψαλε τὴν «Casta diva» τῆς Νόρμας, ἀλλὰ οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν εὗρον ἀνάλογον τὴν ἀοιδὸν πρὸς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Μπάρνουμ. Ὁ κίνδυνος

Digitized by Google

ἦτο μέγας, ἠδύνατο καὶ νὰ συριχθῇ· ἀλλ' ὁ μεγαλοφυὴς μισθωτὴς αἴφνης ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ζητῶν τὴν ἄδειαν νὰ ὁμιλήσῃ, καὶ ἀρχίζει συγκεκινημένος :

Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Μετὰ τὰς ἀγγελικὰς μελῳδίας τῆς θείας παρθένου θὰ ἐθεώρουν ἀσέβειαν νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ εὐτελὴς θνητός. Ἀλλὰ ἕτερος λόγος μὲ φέρει ἐνώπιόν σας. Ὁ ἄγγελος, ὃν ἠκούσατε πρὸ μικροῦ, διαθέτει πάσας τὰς εἰσπράξεις τῆς συναυλίας ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μέχρι τῆς λήξεως τῆς μισθώσεως ὁ Μπάρνουμ ἐκέρδισε 2,000,000 δραχμῶν.

Ὁ μέγας ἀγύρτης ἐδοκίμασε νὰ ἀναμιχθῇ καὶ εἰς τὴν πολιτικήν. Ἀλλ' εἴτε διότι ἀντεμετώπισεν ἰσχυροὺς ἀνταγωνιστὰς ἐκεῖ, εἴτε διότι ἡ ἀγυρτεία του δὲν εὗρε μεγάλην πέρασιν, δὲν κατώρθωσε νὰ ἐκλεχθῇ ἀντιπρόσωπος καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὅτι ἴσως κατὰ νοῦν ἐμελέτα: τὴν μεταβολὴν τοῦ ἀμερικανικοῦ κοινοβουλίου εἰς θέαμα παρέχον ἑκατομμύρια κερδῶν. Καὶ ἂν ἐδοκίμασε λύπην τινὰ ὁ Μπάρνουμ ἀποθνήσκων, θὰ ἐλυπήθη βέβαια ὄχι τόσον διότι ἄφινε τὸν γήϊνον κόσμον, τοῦ ὁποίου ὑπὲρ πάντα ἄλλον αὐτὸς ἐγνώρισε τὴν ματαιότητα, ὅσον διότι δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγγείλῃ διὰ γιγαντιαίων προγραμμάτων τὸν θάνατόν του καὶ νὰ ἐκπνεύσῃ ἐν πλήθοντι ἱπποδρομίῳ ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας μυρίων θεατῶν. Β

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Περὶ Γιουρούκων ἐθνολογικὴ μελέτη ὑπὸ Μ. Τσακύρογλου ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις 1891 σελ. 39.

Ὁ κ. Τσακύρογλους, γνωστὸς διὰ τὴν φιλοπονηθεῖσαν παρ' αὐτοῦ ἱστορικὴν καὶ τοπογραφικὴν μελέτην περὶ Σμύρνης, μετὰ ἐπιστημονικοῦ ζήλου συνεχίζων τὰς ἱστορικὰς καὶ γεωγραφικὰς μελέτας αὐτοῦ, ἐν αἷς ἐνασμενίζει, ἐξασκῶν συνάμα τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἰατροῦ, ἐξέδωκε τὴν ἀνωτέρω ἐθνογραφικὴν μελέτην περὶ Γιουρούκων, φύλου Τουρκομανικοῦ νομαδικοῦ, οἰκοῦντος τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἰδίως τὰ βιλαέτια τοῦ Ἀϊδινίου, τοῦ Χουδαβεντικιάρ, τῆς Ἀγκύρας, τοῦ Ἰκονίου καὶ τῶν Ἀδάνων. Ἐξ ἰδίων ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ ταξειδίων εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἔχων δὲ ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς γράψαντας ἐθνολογίαν τῶν Τούρκων, ἰδίως τὸν Vambery, προβαίνει ὁ κ. Τσακύρογλους εἰς τὴν ἐθνολογικὴν μελέτην του περιγράφων τοὺς νομάδας Γιουρούκους, μνημονεύων μίαν ἑκάστην τῶν φυλῶν ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται, ἃς ἀναβιβάζει εἰς 77, καὶ τοὺς τόπους οὓς ἑκάστη οἰκεῖ, τὴν θρησκείαν αὐτῶν, τὰ ἤθη, ἔθιμα, ἐπαγγέλματα. Ἐν ἀντιβολῇ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν φυλῶν τούτων πρὸς τὰ τῶν Τουρκομάνων τῆς Μέσης Ἀσίας ἀνευρίσκει ἐν πολλοῖς τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἐξ οὗ παραδέχεται ὅτι καὶ ἄλλαι φυλαὶ πρωΐμως εἶχον μεταναστεύσει εἰς Μικρὰν Ἀσίαν, ὧν τὰ ὀνόματα ἀπωλέσθησαν μὲν ἐν αὐτῇ ὡς δηλωτικὰ φυλῆς, παρέμειναν δὲ μόνον ὡς γεωγραφικὰ ὀνόματα τόπων, ἀνευρισκόμενα τὰ αὐτὰ ὡς δηλωτικὰ φυλῆς ἐν Μέσῃ Ἀσίᾳ.

Τοιοῦτον τὸ περιεχόμενον τοῦ μικροῦ τούτου πονήματος τοῦ κ. Τσακύρογλου, ὅπερ χαιρετίζομεν ὡς εὐοίωνον ἀπαρχὴν τοιούτων παρ' ἡμῖν ἐρευνῶν.

Α. Μ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς καὶ ὀλίγον κατωτέρω τοῦ Ὠδείου ἐνεργοῦνται ἀπό τινος ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐντὸς ἰδιωτικοῦ οἰκοπέδου. Ὁ ἀνασκαπτόμενος χῶρος φαίνεται συνεχόμενος πρὸς τὸ Δίπυλον, ἀνευρέθη δ' ἐκεῖ ἀρχαῖος τάφος περιέχων σκελετὸν σῶον καὶ ὑδρία μεγάλη καὶ πήλινά τινα ἀγγεῖα, ἅτινα δὲν ἐξητάσθησαν ἔτι, ὅπως κριθῇ ἡ ἀξία αὐτῶν.

— Κατὰ τὰς γενομένας ἐν Barcola ἀνασκαφάς, ἤτοι εἰς τὸ μέσον τῆς μεταξὺ Τεργέστης καὶ Μιραμὰρ ὁδοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ Πούσχη ἀνεκαλύφθησαν οἱ ἐξωτερικοὶ τοῖχοι οἰκοδομῆς, ἥτις πιθανῶς ἦτο θέατρον ρωμαϊκόν. Παρ' αὐτὸ εὑρέθησαν καὶ τινες τάφοι καὶ ὀκτὼ σκελετοὶ ἀκέραιοι.

— Ἐν τῇ Berliner Philologische Wochenschrift τῆς 4 Ἀπριλίου 1891 ὁ κ. Wilhelm Dœrpfeld λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῶν πραγματειῶν τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ θεάτρου τῆς Μεγαλοπόλεως, τὴν ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἐπιχειρηθεῖσαν, (Journal of Hellenic Studies Ὀκτωβρ. 1890 — Classical Review Μαρτίου 1891), δημοσιεύει ἐπιστολήν, ἐν ᾗ κρίνει τὰ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς ταύτης πορίσματα ἐν σχέσει πρὸς τὰς περὶ τοῦ παλαιοῦ θεάτρου θεωρίας, ἃς αὐτὸς ὁ κ. Dœrpfeld ἐστήριξε μάλιστα εἰς τὸ ἀποκαλυφθὲν θέατρον τῆς Ἐπιδαύρου.

Φιλολογικά

Neue Heidelberger Jahrbücher *Νέα Εϊδελβέργεια Χρονικά*· εἶνε ἐπιγραφὴ νέου γερμανικοῦ περιοδικοῦ ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ἐκδιδομένου ἐν Εϊδελβέργῃ ἀπὸ τοῦ ἱσταμένου ἔτους ὑπὸ μεγάλου καὶ πολυπληθοῦ Συλλόγου Ἱστορικοῦ καὶ Φιλοσοφικοῦ τῆς σοφῆς ἐκείνης πόλεως. Ὁ σύλλογος οὗτος, συγκείμενος ἐκ διαπρεπῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Εϊδελβέργῃ Πανεπιστημίου καὶ περιλαμβάνων μέγαν ἀριθμὸν ἄλλων Γερμανῶν σοφῶν ἐκτὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἱδρύθη τῷ 1863 πρὸς μελέτην ἱστορικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων δι' ἀκροάσεων ἢ, ὡς ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, δι' ἀκροαματικῶν διδασκαλιῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ μέθοδος αὕτη ἐκρίθη πολὺ ἐσωτερικὴ καὶ στενή, τὰ μέλη αὐτοῦ εὗρον καλὸν νὰ ἐκδώσωσι τὸ εἰρημένον περιοδικόν, οὗτινος τὸ πρῶτον τεῦχος ἐπέμφθη ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν ἔχον σχῆμα εὐόγκου καὶ κομψοτάτου βιβλίου. Θὰ ἐκδίδεται δὶς τοῦ ἔτους καὶ θὰ περιέχῃ ἐπιστημονικὰς πραγματείας μόνον ἄνευ κρίσεων ἢ ἀναλύσεως δημοσιευομένων συγγραμμάτων. Μεταξὺ τῶν μελετῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ τεύχει ὑπάρχει καὶ λόγος τις ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐλλογιμωτάτῳ τούτῳ συλλόγῳ πρό τινων μηνῶν περὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἐρ. Σλεῖμαν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς αὐτοῦ φίλου F. von Duhn, ὅστις μετ' ἀκραιφνοῦς ἐνθουσιασμοῦ ἐξαίρει τὰς ἐπιστημονικὰς ὑπηρεσίας τοῦ παρ' ἡμῖν τιμηθέντος καὶ μεγαλουργήσαντος ὁμηριστοῦ ἀρχαιολόγου. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ὅπερ φαίνεται ἤδη προωρισμένον νὰ λάβῃ ἔξοχον τάξιν ἐν τῇ γερμανικῇ βιβλιογραφίᾳ, ὀνομάζεται *Νέα Χρονικὰ* χάριν διαστολῆς καὶ διακρίσεως πρὸς τὰ παλαιὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος ἐκδιδόμενα περιώνυμα *Εϊδελβέργεια Χρονικά*, ἅτινα καίπερ παλαιωθέντα τιμῶνται εἰσέτι οὐκ' ὀλίγον διὰ τὴν μεγάλην ῥοπὴν αὐτῶν εἰς τὴν *γερμανικὴν φιλολογίαν*.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀδησσοῦ ὁ καθηγητὴς Korsch ἔκαμεν ἐσχάτως δημόσιον ἀνάγνωσμα περὶ τῆς ἱστορίας τῆς νέας ἑλληνικῆς ποιήσεως καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ ἐξοχωτά-

Digitized by Google

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

ΣΟΦΤΑΣ

ΖΕΪΜΠΕΚΗΣ

του ἀντιπροσώπου αὐτῆς τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου. Ὁ ἑλληνομαθὴς Ρῶσσος καθηγητὴς ἀπήγγειλε καὶ ἰδίας μεταφράσεις ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου. Ἐν ἐπιλόγῳ δὲ συνεπέρανεν ὅτι ἡ νέα ἑλληνικὴ ποίησις, ἐνέχουσά τι τὸ τελείως πρωτότυπον καὶ αὐτοτελές, δικαιοῦται νὰ λάβῃ θέσιν ἐν τῇ χορείᾳ τῆς ἐντέχνου εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας.

Θεατρικά

Φοβερὰ πυρκαϊὰ πρό τινων ἡμερῶν κατέστρεψεν ἓν τῶν μεγαλητέρων θεάτρων τοῦ Χικάγου.

— Ἡ *Λιονέλλα*, τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Σαμάρα ἀπέτυχε κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ παράστασιν ἐν τῇ Σκάλᾳ τοῦ Μιλάνου.

Ἀπογραφικά

Κατὰ νεωτάτην ἀπογραφήν, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἰνδικοῦ κράτους ἀνέρχονται εἰς 285,000,000 παρουσιάζουσι δὲ αὔξησιν ἐντὸς 10 ἐτῶν 30,000,000.

Παντοῖα

Ἐν Βιέννῃ ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἔκθεσις ἀνατολικῶν ταπήτων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου Λουδοβίκου.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κυρία *Τριάστερος*, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σᾶς ἀριθμήσωμεν προχείρως ἐδῶ γαλλικὰ ποιήματα κατάλληλα πρὸς ἀπαγγελίαν, ἀλλ' ἐκ τῶν πολλῶν σᾶς συνιστῶμεν ἰδίως ἓν χαριέστατον σονέττον τοῦ πρό τινος ἀποθανόντος ποιητοῦ Soulary, τὸ ὁποῖον πρὸς χάριν σας δημοσιεύομεν, διότι ἴσως δὲν θὰ δυνηθῆτε νὰ τὸ εὕρετε εὐκόλως.

Si j'avais un arpent de sol, mont, val ou plaine,
Avec un filet d'eau, torrent, source ou ruisseau,
J'y planterais un arbre, olivier, saule ou frêne,
J'y bâtirais un toit, chaume, tuile ou roseau.

Sur mon arbre, un doux nid, gramen, duvet ou laine,
Retiendrait un chanteur, pinson, merle ou moineau;
Sous mon toit, un doux lit, hamac, natte ou berceau,
Retiendrait une enfant, blonde, brune ou châtaine.

Je ne veux qu'un arpent; pour le mesurer mieux,
Je dirais à l'enfant, la plus belle à mes yeux:
«Tiens-toi debout devant le soleil qui se lève;

Aussi loin que ton ombre ira sur le gazon,
Aussi loin je m'en vais tracer mon horizon:
Tout bonheur que la main n'atteint pas n'est qu'un rêve.»

Φίλτατε *Ζακύνθιε*, εἶνε λάθος τυπογραφικὸν ἐξ ἀβλεψίας τοῦ διορθωτοῦ· προκειμένου περὶ Μαρτζώκη, εἶνε εὐνόητον ἄλλως ὅτι τίτλος αὐτοῦ ἁρμόζων εἶνε ὁ τοῦ *λογίου* καὶ ὄχι ὁ τοῦ *λογίου*.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποῖος εἶνε ὁ ἀγαπητός σας ποιητής, καὶ ποῖος ὁ ἀγαπητὸς ζωγράφος;
Τί εἶνε φιλαρέσκεια;
Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πνεῦμα;
Τί δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν εἰς ἄλλους;
Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἐμπιστοσύνη;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖα ἐλαττώματα συγχωρεῖτε;
Ἀπ. Ἐκεῖνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κάτι ἠμπορῶ νὰ κερδίσω.
Ἐρ. Φῶς ἢ σκότος;
Ἀπ. Φῶς διότι καλὸν ἰδικόν μας καὶ κακὸν τῶν ἄλλων· σκότος διότι κακὸν ἰδικόν μας καὶ καλὸν τῶν ἄλλων. *Ἔψιλον.*
Ἐρ. Πῶς θεραπεύεται ὁ ἔρως;
Ἀπ. Διὰ τῆς πλήρους ἐλευθερίας. *Δέλτα.*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Ἀπριλίου 1891

	Ἀγορ. Δρ.	Ἀγορ. Λ.	Πωλησ. Δρ.	Πωλησ. Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0/0	502	—	503	—
» 120,000,000 » 5 0/0	575	—	578	—
» 170,000,000 » 5 0/0	574	—	576	—
» 135,000,000 » 5 0/0	460	—	463	—
» 30,000,000 » 4 0/0	440	—	442	—
» 125,000,000 » 4 0/0	440	—	442	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	554	50	555	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	1120	—	1130	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	329	—	329	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	302	50	303	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	75	94	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	201	50	202	25
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	467	—	468	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	249	—	250	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	156	—	157	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	65	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	100	—	102	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	104	50	105	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	354	—	356	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	64	25	65
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖ.	25	63	25	64
Λίρα ὀθωμανική	29	35	29	40
Λίρα ἀγγλική				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	32	32	37
Τρίμηνον Γαλλίας	127	50	127	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	60	32	67
Ὄψεως Γαλλίας	128	62	128	75

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

16 **16**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

16 **16**

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κ.λπ. κ.λπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν** 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος **μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

—

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α' ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β' ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α' ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α'. — Στιχούργημα Β'. — Στιχούργημα Γ' ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ' ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. — Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ **Βασιλεῖ** τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α'. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε', Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ράλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ρωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο. — **Τὸ φιλί. — *Τὸ δάκρυ. — *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ρόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα. — Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ. — **Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***. — *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

πωλοῦνται ἐν τῷ **Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας** ἕκαστον ἀντὶ 2 δραχμῶν. Τοῦ λαχείου τούτου κερδίζουσιν 63 ἀριθμοί, ἐξ ὧν ὁ 1ος δρ. 20.000, οἱ 2 ἑπόμενοι ἀνὰ 2.500 ἕκαστος, οἱ 5 μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δραχ. 500, οἱ μετ' αὐτοὺς 10 ἀνὰ δραχ. 300 καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς 45 ἀνὰ δραχ. 100.

Ἡ κλήρωσις μετὰ ἕνα μῆνα

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

B/ 493

ΑΡΙΘ. 17 **ΤΟΜΟΣ Α'.**

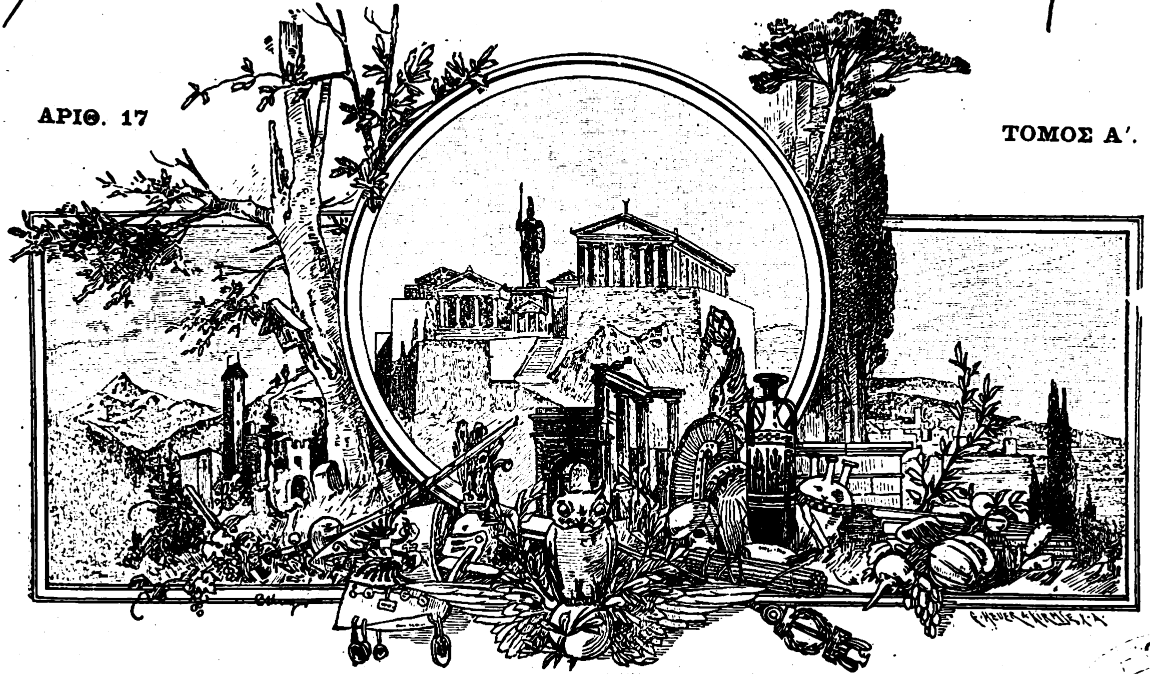

BIBLIO PERIODICA

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8 —	ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.		20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ, διήγημα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.
Δ. Αἰγινήτου ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ. Διάλεξις γενομένη τῇ 8 Ἀπριλίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ.
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ: Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΜΟΛΤΚΕ ὑπὸ Ι. Κ. Μητσοτάκη.
ΕΣΜΕΡΑΛΔΑ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ, ποίημα ὑπὸ Ἀριστομένους Προβελεγίου.
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ ἐν Ἀθήναις Ζάππειον. — Ὁ περὶ τὸ Ζάππειον χῶρος. — Πρωτομαγιά. — Ὁ στρατάρχης Μόλτκε.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐγένετο ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ ἡ ἐπὶ τῇ προσελεύσει τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἱερουργία. Ἀπὸ τῆς παραμονῆς ἡ Α. Υ. ἐξωμολογήθη ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου, κατὰ τὴν ἱεροτελεστίαν δὲ ἐχρίσθη διὰ τοῦ ἁγίου μύρου, ἀφοῦ ἀπήντησε καταφατικῶς εἰς τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις τοῦ Σ. Μητροπολίτου:

«Βούλει γενέσθαι ὀρθόδοξος καὶ καταλιπεῖν τὰ δόγματα καὶ ἔθιμα τῶν Διαμαρτυρομένων, ὅσα οὐ συμφωνεῖ τῇ πίστει τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας;

» Ἀσπάζει τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοὺς ὅρους τῶν ἑπτὰ σεπτῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἄνευ προσθήκης τινός, τὴν ἀνάγκην τῶν ἀγαθῶν ἔργων, τὰ ἑπτὰ μυστήρια καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων καὶ τῶν εἰκόνων αὐτῶν;

» Ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς χάριτι θείᾳ ὑπισχνεῖ ἕως τέλους ζωῆς σου διαμένειν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ταύτῃ πίστει τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἀκλόνητος καὶ ἀσάλευτος;»

Ἡ Πριγκίπισσα ἔφερε τὸν λευκὸν χιτῶνα τῶν κατηχουμένων. Μετὰ δὲ τὴν λειτουργίαν μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Τὴν 11 ὥραν ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ γεγονότι ἐτελέσθη δοξολογία εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τῆς πρωτευούσης, μεθ' ἣν ὁ λαὸς συνηθροίσθη ζητωκραυγάζων ὑπὸ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διαδόχου. Ἐξελθὼν δὲ ὁ Διάδοχος μετὰ τῆς Πριγκιπίσσης ἀπηύθυνε τοὺς ἑξῆς λόγους:

«Σᾶς εὐχαριστῶ ἐκ καρδίας καὶ ἐκ μέρους τῆς συζύγου μου, διὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ δεικνύετε πάντοτε εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν οἰκογένειάν μας. Ἡ σημερινὴ αὕτη ἐκδήλωσις τῶν πρὸς ἡμᾶς αἰσθημάτων σας δεικνύει ὅτι ἀμείωτον διατηρεῖτε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο. Ζήτω ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν».

— Τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἀνεχώρησε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Πάτρας ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια ὁλόκληρος. Ὁ Βασιλεὺς ἑώρτασεν ἐκεῖ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματός του. Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια μετέβη ἐκεῖθεν διὰ τῆς θαλαμηγοῦ «Σφακτηρίας» εἰς Κεφαλληνίαν, θὰ ἐπισκεφθῇ δὲ καὶ ἄλλας νήσους τοῦ Ἰονίου.

— Φοιτηταὶ περὶ τοὺς 150 καὶ 50 ἄλλοι λόγιοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Κ. Μυλωνᾶ ἀνεχώρησαν τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην εἰς Ὀλυμπίαν.

— Ἤρξαντο τὴν ἑβδομάδα ταύτην αἱ ἐξετάσεις τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Χίον μετὰ τῆς συζύγου του ὁ κ. Στεφ. Ράλλης, ὁ διευθυντὴς τοῦ μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου. Ὁ κ. Ράλλης κατὰ τὴν ἐνταῦθα διατριβήν του προσέφερε διαφόρους δωρεὰς ὑπὲρ ἀγαθοεργῶν σκοπῶν, ἐπεσκέφθη δὲ πάντα τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα καὶ τὰ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα τῆς πρωτευούσης.

— Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἀνεχώρησε μετὰ τῆς ἀδελφῆς του εἰς Μεσολόγγιον ὁ κ. Χ. Τρικούπης. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἐν Πάτραις καὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι ἔτυχεν ἐγκαρδιωτάτης ὑποδοχῆς.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 59ον καὶ 60ον τοῦ Corpus Juris Civilis (τομ. Δ') ὑπὸ Ἠλ. Διακοπούλου. Περιέχουσι δὲ τὸ 39ον καὶ 40ον βιβλίον τῶν *Πανδεκτῶν*, ἤτοι τὸ περὶ *καινοτομιῶν*, *ὀμβρίου ὕδατος*, *δωρεῶν*, *χειραφεσιῶν* κτλ. Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς. Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὰ Καταστήματα τοῦ ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Χρ. Β. Γαλάζιον. Ἐνεγράφητε καὶ ἐστείλαμεν σειρὰν φύλλων.

κ. Α. Δ. Α. Γαλάζιον. Εὐχαριστοῦμεν· ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Α. Θ. «Αἱ πρῶται καὶ τελευταῖαι θύελλαι» δυστυχῶς δὲν ἐνεκρίθησαν ἄξιαι δημοσιεύσεως ἐν τῇ Ἑστίᾳ. Ζητεῖτε τὴν ἐπιείκειαν τῆς διευθύνσεως. Αὕτη ὑπάρχει, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ. Πρέπει νὰ ἔχετε καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας, περὶ τῆς ὁποίας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐγγυηθῶμεν.

Συνδρομητὴν Κ]πολιν. Ἀνούσιον στιχούργημα.

κ. Γ. Μ. Κ. Χάλκην. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν σημείωσιν· εἶνε καλλίστη. Θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας.

κ. Π. Α. Λ. Ἰωάννινα. Αἱ σταλεῖσαι 2 δρ. μένουν εἰς διάθεσίν σας, διότι τῶν Ἀθ. ἡ ἔκδοσις διεκόπη. Ὅ,τι ὑπεσχέθημεν θὰ γείνῃ.

Χ' Μέγαρα. Εὐχαριστοῦμεν· ἐλήφθη δυστυχῶς ὅτε τὸ φύλλον τοῦ Πάσχα εἶχε τυπωθῇ.

Καν M. C. D. Kingston on Thames. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις· ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. F. R. Issoire. Ἐστάλη καὶ πάλιν.

κ. Δ. Ν. Ζ. Λεχαινά. Ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Δ. Κ. Ναζλί. Εὑρέθη καὶ ἐστάλη ὁ ζητηθεὶς κατάλογος.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς Ἑστίας, δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγέλλοντος.

Digitized by Google

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ

Διήγημα

Τὸ πρῶτον ἔτος ποῦ ἦλθα εἰς τὰς Ἀθήνας, ἡ κυρία Ἀσπασία Ζήνου ἐδέχετο οἰκοτρόφους μὲ ὅλην ἀκόμη τὴν ἀρχοντικὴν ἀξιοπρέπειαν. Τὴν παρεκάλεσαν πολὺ νά με δεχθῇ. Δὲν εἶχε χρείαν πολλήν· καθὼς ἐφαίνετο ἐκ πολλῶν συμπτωμάτων, τὰ οἰκονομικά της εὑρίσκοντο εἰς κατάστασιν ἀρκετὰ ἀνθηράν. Ἐκ τῆς μεγάλης οἰκίας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σόλωνος, ἐκράτει αὐτὴ ὁλόκληρον πάτωμα, ἀρκουμένη νὰ ὑπενοικιάζῃ εἰς ξένους τὰ μικρά, περισσεύοντα δωμάτια τοῦ ἰσογείου. Εἶχε τότε τὴν αἴθουσάν της, χωριστὴν καὶ εὐπρεπῆ, ὅπου τὰς ἑσπέρας συχνάκις συνηθροιζόμεθα μετὰ τῆς οἰκογενείας οἱ οἰκότροφοι· τὸ ἑστιατόριόν της, εὐρύχωρον καὶ κομψόν, ὅπου ἐτρώγαμεν μὲ ὅλην μας τὴν ἄνεσιν· τὸν κοιτῶνα τοῦ συζύγου της, εὐήλιον καὶ σοβαρόν, μ' ἓν paravent ἀποκρύπτον τὴν κλίνην καὶ μεταβάλλον αὐτὸν εἰς ἐξαίρετον συντευκτήριον· ἓν κλειδοκύμβαλον ἀλαλάζον φαιδρῶς ὑπὸ τοὺς δακτύλους τῆς θυγατρός της Μαρίας ὅλην τὴν ἡμέραν· δύο ὑπηρετρίας, αἱ ὁποῖαι ἔτρεχον ἐπάνω κάτω μετὰ ζωηρότητος καὶ ἕνα ὑπηρέτην μικρὸν μὲ κασκέτον, ὁ ὁποῖος ἐπέστρεφε πολλάκις τῆς ἡμέρας κατάφορτος ἐκ τῶν ὀψωνίων. Ἆ, ἦτον ἄλλη ἐποχὴ ἐκείνη . . Ὁ Πέτρος, ὁ μεγαλήτερος υἱὸς τῆς κυρίας Ζήνου, ἔπαιζεν ἀκόμη εἰς τὸ χρηματιστήριον, ὅσον ῥιψοκίνδυνος τόσον καὶ τυχηρός· ἐν διαστήματι ὀλίγου καιροῦ εἶχε κάμει, ἔλεγον, περιουσίαν καὶ τοῦ νεοπλούτου ἡ αἴγλη ἤρχισε νὰ τὸν περιβάλλῃ. Ζῆνος ὁ πατὴρ ἔτρωγεν ἀκόμη ἐν τῇ γεροντικῇ του ἀναπαύσει τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐν Ἰθάκῃ κτημάτων του, τὰ ὁποῖα ἐκ λόγων ἰδιοτροπίας εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ἐκποιῇ, ῥοκανίζων πρὸς ἐπίμετρον καὶ μίαν μικρὰν σύνταξιν, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανεν ὑπηρετήσας ὑπὸ τοὺς Ἄγγλους ὡς ὑπάλληλος. Ὁ Κίμων, ὁ δεύτερος υἱός, ἦτο φοιτητής, ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ἄφροντις καὶ φιλήδονος, ἐξευρίσκων πάντοτε νέους τρόπους νὰ κατασπαταλᾷ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τὰ ἔδιδον μὲ πολλὰς ἐλπίδας πατὴρ καὶ ἀδελφός. Ὁ δὲ μικρότερος, ὁ Νῖκος, ἦτο ἀκόμη μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου· αὐτὸς εἶχε τότε τὴν μανίαν νὰ ἐνδύεται ὅσον ἠμποροῦσε κομψότερα καὶ νὰ συνοδεύῃ εἰς τὸν περίπατον ἀφιλοκερδῶς τὴν μητέρα του καὶ τὴν ἀδελφήν του· ἀλλὰ τοῦ ἤρεσε συγχρόνως — αὐτὸ ὄχι μὲ τὴν ἰδίαν εἰλικρίνειαν — νὰ διοργανίζῃ κατ' οἶκον καὶ μικρὰς ἑσπερίδας, εἰς τὰς ὁποίας προσεκάλει πολλοὺς φίλους του καὶ ἐκεῖ μὲ τὸ δόλωμα ἑνὸς κυπέλλου τεΐου, τοὺς ἔστρωνεν εἰς τὸ παιγνίδι, διὰ νὰ τοὺς τσιμπήσῃ καὶ κανένα λεπτό... Ἆ, ἦτον ἄλλη ἐποχὴ ἐκείνη!

Ἀπό τινος ὅμως τὰ πράγματα ἤλλαξαν ὁλοτελῶς. Ὁ Πέτρος εἰς τὸ χρηματιστήριον κατεστράφη, κατεδιώχθη καὶ μὴ εὑρὼν καλλιτέραν διέξοδον ηὐτοκτόνησεν. Ὁ γερω-Ζῆνος ἀνεχώρησεν εἰς Ἰθάκην νὰ πωλήσῃ καὶ τὸ τελευταῖον τεμάχιον γῆς καὶ νἀποτελειώσῃ μίαν δίκην μακράν, τὴν ὁποίαν καὶ ἂν ἐπὶ τέλους ἐκέρδιζεν, οὔτε τὰ μέχρι τοῦδε δι' αὐτὴν ἔξοδά του δὲν θὰ ἐκάλυπτον ἐντελῶς. Ἡ Μαρία ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ θέσιν οἰκοδιδασκαλίσσης παρά τινι τῶν καλῶν οἰκογενειῶν τοῦ Πειραιῶς. Ὁ Κίμων ἐξηκολούθει ὅπως-ὅπως τὰς σπουδάς του, ἀλλὰ ἐκαραδόκει νὰ εὕρῃ καὶ αὐτὸς ἄλλον ταχύτερον πόρον ζωῆς. Ὁ δὲ Νῖκος, πρὶν τελειώσῃ τὸ Γυμνάσιον, ἔφυγεν εἰς τὴν Βραΐλαν, ὅπου εὗρε μικρὰν θέσιν εἰς τὸ κατάστημα ἑνὸς συγγενοῦς του. Ἡ οἰκογένεια, ἡ ἀνέκαθεν ἄλλως τε μὴ συνδεομένη δι' ἀγάπης παραδειγματικῆς, διεσπάσθη ἀναλγήτως. Φαίνεται ὅτι ἡ εὐπορία τὴν ἐκράτει ἕως τώρα συνηνωμένην ὡσεὶ δι' ἀδυνάτου δεσμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐθραύσθη μόλις ἐκείνη ἀπέπτη. Οἱ ξένοι ἀνήρχοντο ἤδη πρὸς τὸν δεύτερον ὄροφον και κατελάμβανον βαθμηδὸν τὰ δωμάτια, περισφίγγοντες ὡς κατακτηταὶ τὴν μητέρα καὶ τὸν ὑπολειφθέντα υἱὸν εἰς ὅσῳ τὸ δυνατὸν στενότερον χῶρον. Τὰ καλὰ ἔπιπλα ἀπῆλθον τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο. Ἡ αἴθουσα συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ κοιτῶνος καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον ἐπωλήθη. Αἱ ὑπηρέτριαι ἀπελύθησαν καὶ μόνη τόρα ἡ κυρία Ζήνου, μὲ τὰ μαῦρα ἐνδύματα τοῦ πένθους καὶ τοὺς ἐρυθροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς δυστυχίας, ἠγείρετο ἐνωρίς, ἐξετέλει τὰς χονδροτέρας ἐργασίας καί μας ὑπηρέτει ἡ ἰδία εἰς τὸ τραπέζι, ἀφ' οὗ ὁ ἄμισθος ὑπηρέτης, — ὁ μόνος, τὸν ὁποῖον τῇ ἐπετρέπετο νὰ ἔχῃ — ἦτο ὅσον δὲν ἔπρεπε μικρὸς καὶ ἀδέξιος. Οἰκότροφοι ἐμείναμεν τόρα πολὺ ὀλίγοι, δύο-τρεῖς· οἱ λοιποὶ βαρυνθέντες τὴν ἀθλιότητα, ἥτις ἤρχισεν ἐκεῖ νὰ ἐπικρατῇ, ἔτρωγον ἔξω· πρὸς τοὺς ἄλλους δέ, τοὺς νεωστὶ ἐνοικιάζοντας δωμάτια

δὲν ἐγίνετο πλέον λόγος περὶ οἰκοτροφίας, διότι, ὅπως μοῦ εἶπεν ἐμπιστευτικῶς ἡ κυρία Ζήνου: «'μεῖς ποῦ βρεθήκαμε 'κεῖ ἀπ' ἀρχῆς δὲν ἐπείραζε· μὰ δὲν εἶχε σκοπὸ νὰ κάνῃ τὸ δοῦλο ὅλου τοῦ κόσμου.» Βλέπετε ὅτι ἐννόει νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀρχοντικήν της ἀξιοπρέπειαν ἡ δυστυχὴς αὐτὴ κυρία. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι, ἐπιτρέπουσα εἰς ἑαυτὴν νὰ κερδοσκοπῇ ὅσον δὲν ἔπρεπε καὶ νὰ ἐρίζῃ περὶ ἀσημάντων καὶ νὰ φαίνεται γλίσχρα καὶ ταπεινή, εἰς μάταιον καὶ ὅλως ἐπουσιῶδες, εἰς τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπηρεσίαν περιώριζε τὴν ἀξιοπρέπειάν της· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ συχνάκις κατανττᾷ διὰ πολλὰ πτωχὰ πλάσματα μία ἐπίφασις, εἷς τύπος, τὸν ὁποῖον τηροῦσι κατὰ πρόληψιν. Εἰμπορεῖ ἡ ἀνάγκη νά σε κάμῃ νὰ κλέψῃς· ἀλλ' ἡ ἀρχοντική σου ἀξιοπρέπεια σώζεται, ὅταν μὲ τὰ κλοπιμαῖα διατηρήσῃς ἀμόλυντον . . . τὸ ὑποκάμισον καὶ χειροκτιωμένην πάντοτε τὴν χεῖρα.

Ἡ κατάστασις αὐτὴ — περὶ πτωχείας ὁμιλῶ καὶ ὄχι περὶ ἀσυνειδησίας — μ' ἐλύπει κατάκαρδα. Ὁ ἀρχαιότερος ἐγὼ τῶν ἐνοίκων ἤμην ὁ μάρτυς τῶν καλῶν ἡμερῶν τῆς οἰκογενείας, ἡ δὲ παροῦσα ἀντίθεσις μοὶ παρίστατο ζωηροτέρα. Ἔπειτα εἶχα καὶ τὰς ἐκμυστηρεύσεις τῆς κυρίας Ζήνου, ἡ ὁποία μόνον εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἔλυε ταχεῖαν τὴν γλῶσσάν της καὶ ἐξέχυνεν ἄφθονα τὰ παράπονα καὶ τὰ δάκρυά της. Ἐκάθητο συνήθως ἐφ' ἑνὸς διβανίου πλησίον μου καὶ ἀπέναντι τοῦ παραθύρου, τοῦ βλέποντος πρὸς τὸν ὑαλόφρακτον διάδρομον τὸν φωτίζοντα τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας, καί μού τα ἔλεγεν ὅλα. Αἱ διηγήσεις της ἦσαν μακραί, λεπτομερεῖς, πότε τραγικαί, πότε εἰρωνικαί, ἄλλοτε ἤρεμοι καὶ ἄλλοτε παράφοροι. Τὰ εἶχε πρῶτα μὲ τὴν Τύχην καὶ ἔπειτα μὲ τὸν σύζυγόν της. Ἐκεῖνος, ἐκεῖνος ὁ αναθεματισμένος ἦτον ἡ αἰτία ὅλου τοῦ κακοῦ. Ὀκνηρός, ἄθρησκος, κακομοίρης, κλαψιάρης. Ὅτι ἔκαναν στὸ σπίτι ὄχι ἤθελε νὰ 'πῇ πρῶτα καὶ ὕστερα δὲν ἤθελε νὰ ξεύρῃ τίποτα. Δὲν ἐλογάριασε ποτὲ πῶς εἶνε πατέρας, δὲν ἐστοχάσθη πῶς ἔχει καθήκοντα καὶ εὐθύνην, δὲν εἶπε ποτὲ νὰ δώσῃ μιὰ συμβουλή, νὰ κάμῃ μιὰ ἐνέργεια. Καὶ μηδὰ ἤξευρε, παιδί μου: Αὐτουνοῦ ἡ καθημερινὴ δουλειὰ ἦταν τὰ κυνήγια, τὰ καζίνα, οἱ φίλοι καὶ τὰ φαγοπότια. Στὴν Κέρκυρα καὶ στὸ Θιάκι ὅλος ὁ κόσμος τὸν ἤξευρε γιὰ τέτοιον. Ὅταν ὁ πατέρας της ἠθέλησε νά τής τον δώσῃ, ὅλοι διεμαρτυρήθησαν. Καλὲ στὸ Ζῆνο νὰ δώσουν τὴν Ἀσπασία; Μὴ γένοιτο! Αὐτὸς θὰ τὴν φάγῃ, αὐτὸς θά την καταστρέψῃ . . . Κ' ἔτσι κιόλας, παιδί μου! Ἦταν ἡ δυστυχία τοῦ σπιτιοῦ. Ἡ γλωσσοφαγιά του γλωσσοφαγιά. Ἄ, μήπως αὐτὸς δὲν ἐγλωσσόφαγε τὸν καϋμένο τὸν Πέτρο της καὶ δέν τον ἔφερε στὴ θέσι νὰ κάμῃ ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμε;...

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μητρὸς ἐγέμιζαν δάκρυα καὶ αἱ τελευταῖαι λέξεις κατεπνίγοντο ὑπὸ λυγμῶν. Ἐξῆγε τὸ μαντήλιόν της, ἐσπόγγιζε τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ ἐξηκολούθει.

Ὁ Πέτρος της — σύχασε — ἦταν τὸ καλλίτερό της παιδί. Ἡ καλωσύνη του δὲν εἶχεν ὅρια. Ἄγγελος σωστός. Τὴν μητέρα του τὴν εἶχε μὴ στάξῃ καὶ μὴ βρέξῃ. Κακὸ λόγο δέν του ἄκουσε ποτὲ ἀπὸ τὸ στόμα του. Πρῶτα ὁ Θεὸς καὶ ὕστερα ἡ μητέρα του .. Ἄχ, ὁ Θεὸς νὰ ἔχῃ τὴν ἁγία ψυχοῦλα καὶ νὰ τὴν ἀξιώσῃ τὴν ἔρμη μάννα νὰ πάῃ νά τον βρῇ στὸν οὐρανὸ μιὰν ὥραν ἀρχήτερα...Τἆλλα του τἀδέλφια οὔτε στὰ νύχια του δὲν τοῦ μοιάζουν, οὔτε στὰ νύχια του! Εἶνε ὅλα παιδιὰ τοῦ πατέρα· κακομαθημένα, δύστροπα, χωρὶς καρδιά, χωρὶς ἀγάπη, μάλιστα χωρὶς ἀγάπη! Διὰ τὴν μητέρα τους δὲν δίνουν ἕναν παρὰ καὶ μάλιστα, ἂν θέλῃς νὰ ξεύρῃς, ὅλα τὰ κατάβαρα ἀπάνω της τὰ ῥίχνουν. Ἐκείνη, λέγουν, πταίει, ἐκείνη ὅλα! Ἡ Μαρία; ὤ, μητέρα μὲ πῆρες στὸ λαιμό σου! Ὁ Νῖκος; ἔφυγε χωρὶς καλὰ-καλὰ νὰ τὴν χαιρετίσῃ καὶ ἔχει περάσῃ τόρα τόσος καιρός, χωρὶς νὰ τῆς γράψῃ δυὸ λόγια. Καὶ ὁ Κίμων ἄλλο δὲν ξέρει ὅλη τὴν ἡμέρα, παρὰ νά την ῥίχτῃ στὸ Θεὸ ποῦ τὸν κατάντησε — αὐτὴ πάλι! — ἔτσι πτωχὸ καὶ νὰ μακαρίζῃ τὸν Πέτρο ποῦ στάθηκε τόσο γενναῖος καὶ ἄφησε μὲ τὸ χέρι του μιὰ τόσον ἀνυπόφορη ζωή . . . Αὐτὰ τὰ λόγια μάτια μου, καὶ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα τῆς ἔμειναν διὰ νά την παρηγοροῦν εἰς τὸν καιρὸν τῆς συμφορᾶς καὶ νά την ἐνθαρρύνουν νὰ ἐργασθῇ καὶ νἀνακτήσῃ τὰ πρῶτα. Ὢ, ἡ δυστυχισμένη! . . .

Καὶ ἦτο ἡ φράσις αὐτὴ ἡ συνήθης της ἐπῳδός. Τὴν ἐπρόφερε μ' ἕνα ἐπώδυνον στεναγμὸν ἐκ βαθέων, μὲ φωνὴν βραγχνὴν λαρυγγώδη, ὑψοῦσα πρὸς τὴν ὀροφὴν τοὺς ἀλαμπεῖς καστανούς της ὀφθαλμοὺς καὶ τύπτουσα διὰ συνηνωμένων χειρῶν τὸ κάτισχνον στῆθος. Ἡ ἐπιφώνησίς της μὲ τὸν καιρὸν κατήντησε νἀντικαταστήσῃ εἰς τὸ πνεῦμά μου τὸ ὄνομα τῆς κυρίας Ζήνου. Πολλάκις ὁμιλῶν περὶ αὐτῆς εἰς κανένα τῶν συνοίκων ἔλεγον ἡ δ υ σ τ υ χ ι σ μ έ ν η, ὡς ἐὰν ἔλεγον ἡ Ἀσπασία· ὁσάκις δέ, ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων τοῦ παραθύρου, τὴν ἔβλεπον διερχομένην τὸν διάδρομον, ἀνύποπτον ὅτι τὴν βλέπει κανείς, μὲ τὰ τετριμμένα της φορέματα, μὲ τὸ χεῖλος τὸ συνεσπασμένον ἐν τῇ ψυχικῇ ὀδύνῃ, μὲ τὴν κόμην λευκανθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τῶν πικριῶν — ἀνήρχετο εἰς τὰ χείλη μου αὐτόματος ὁ στεναγμὸς τῆς ἀλγεινῆς ἐπῳδοῦ, δι' ἧς ἐζωγράφιζεν αὐτὴ ἑαυτήν: Ὢ, ἡ δυστυχισμένη!...

—

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου ἔπλεκε καθημερινῶς τὰς ἐκμυστηρεύσεις της. Ἤρχετο συχνὰ πότε νά μου διηγηθῇ ἀνέκδοτον παλαιὸν διὰ τὸν σύζυγόν της, πότε νὰ μοῦ ἀναγνώσῃ καμμίαν ἐπι-

Digitized by Google

στολήν, πότε νά μου δείξη τὸ κόσμημα τὸ ὁποῖον θὰ ἐνεχυρίαζεν ἢ θὰ ἐπώλει καὶ πότε νά μου παραπονεθῇ διὰ τὴν σιωπὴν τοῦ Νίκου ἢ διὰ κανένα ἄσχημον λόγον τοῦ Κίμωνος. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς τὴν ἐπίκραινε περισσότερον ἀπὸ ὅλους. Ὡς ὁ μόνος ὁ ὁποῖος ἀπέμεινε πλησίον τῆς δυστυχοῦς μητρὸς, ἔπρεπε νὰ εἶνε γλυκύς, ἀγαθός, παρήγορος. Καὶ ὅμως δὲν ἦτο, τὸν ἔβλεπα. Ἐπὶ τοῦ μακροῦ του προσώπου, τὸ ὁποῖον ηὐλάκουν πρόωρως αἱ παρεκτροπαὶ τοῦ ἄλλοτε ἀσώτου βίου, ἦτο ἐζωγραφημένη διηνεκὴς κατήφεια καὶ πικρία καὶ δυσθυμία. Κανὲν μειδίαμα δέν τον ἐφώτιζε. Λόγος γλυκὺς δὲν ἐξήρχετο ἐκ τοῦ πορφυροῦ σαρκώδους του χείλους. Πρὸς τὴν μητέρα του ἠκόντιζε γαλανὰ βλέμματα ἄγρια. Εἰς τὸ τραπέζι ἀντήλλασσεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς πολιτικῆς, σπανιώτατα συνεζήτει περὶ τοῦ γεγονότος τῆς ἡμέρας καὶ ἐβυθίζετο κατόπιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων, δανεικῶν ἐκ τῶν πέριξ δωματίων. Μόνον πρὸς τὸ κυνάριόν του διετήρει ἀκόμη ἴχνη γλυκύτητος· ὅταν τὸ ἐθώπευεν ἢ τὸ ἐφιλοδώρει ἡ μορφή του ἠθρία καὶ συνέβαινε μάλιστα πολλάκις ἡ μήτηρ του νὰ ῥίπτῃ πλάγιον βλέμμα πρὸς τὴν σκηνὴν τῆς τρυφερότητος, ὡσεὶ ζηλότυπος τῆς εὐτυχίας τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ἀσπρομάλλου ζώου... Μίαν φορὰν μάλιστα ἡ ἀντίθεσις μ' ἔπληξε ζωηρότατα. Ὁ Κίμων ἐπέστρεφε τὸ μεσημέρι ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον. Μόλις ἤνοιξε τὴν θύραν ἡ Φλὸξ ἐχύθη ἐπάνω του σκιρτῶσα καὶ ὑλακτοῦσα ἐκ τῆς χαρᾶς. Ὁ Κίμων ἔκυψε, τὴν ἐθώπευσε μετὰ μειδιάματος καὶ τῇ ἀπέτεινε γλυκείας τινὰς λέξεις. Εἰς τὸν διάδρομον συνηντήθη μετὰ τῆς μητρός του· ἐξήλειψεν εὐθὺς τὸ μειδίαμα ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ διῆλθε πλησίον της ἄφωνος, ἄγριος, βλέπων ἀλλοῦ. Ἐκείνη συνειθισμένη εἰς τὴν ὑποδοχὴν αὐτήν, δὲν ἐπρόφερε λέξιν· ἐφάνη μάλιστα μὴ δοῦσα προσοχὴν καμμίαν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της πολυάσχολος. Τὰ εἶδον ὅλ' αὐτά, ἀόρατος ὄπισθεν τῶν παραπετασμάτων τοῦ παραθύρου μου, καὶ ᾐσθάνθην τὴν καρδίαν μου συσφιγγομένην ἀπὸ τὴν σκληρότητα τὴν ἀνήκουστον.

Ἐν τούτοις ἡ διαγωγὴ δὲν ἠμπόδιζε τὴν μητέρα του νὰ φροντίζῃ περὶ τοῦ υἱοῦ της ὅσον καὶ ὅπως ἐδύνατο. Καλὴ ψυχὴ ἡ δυστυχισμένη, ἀντὶ νὰ κηρύξῃ καὶ αὐτὴ τὸ μῖσος κατὰ τοῦ μίσους, προσεπάθει καὶ ἤλπιζεν ἀκόμη διὰ τῆς εὐεργεσίας νὰ καταστῇ ἀξία ἀγάπης. Μίαν ἡμέραν ἀνῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου μὲ πρόσωπον ἀκτινοβολοῦν ἐκ χαρᾶς.

«Δόξα σοι ὁ Θεός! τὸ κατώρθωσα τέλος πάντων» ἀνέκραξε· «βρῆκα ἐργασία τοῦ Κίμωνος».

Καί μοι διηγήθη ἐκτενῶς τὰς ἐνεργείας της· πῶς τῇ ὑπέδειξαν μιὰ θέσι καλή, πῶς ἔτρεξ' ἐκεῖ, πῶς βρῆκε τὸν δεῖνα, πῶς παρεκάλεσε τὴν τάδε, τί ὑπεσχέθη εἰς τὸν τρίτον, τί ἔγραψεν εἰς τὸν τέταρτον καὶ πῶς ἐπὶ τέλους ἠμπόρεσε νὰ κατανικήσῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια. Ἡ γοργή της ὁμιλία ἐνεῖχεν ὅλην τὴν θέρμην τῆς ἐνεργείας της καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἐπῳδός της ἦτο σήμερον ἐστερημένη τοῦ συνήθους ἀπελπισμοῦ.

«Μοῦ ἔδωκαν πλέον τὸ λόγο τους πῶς θὰ δεχθοῦν τὸν Κίμωνά μου χωρὶς ἄλλο» μοὶ εἶπε· «Λίγη ἐργασία θὰ ἔχῃ στὸ γραφεῖο, ὥστε νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ τὴ σπουδή του στὸν ἴδιον καιρό. Ὁ μισθὸς στὴν ἀρχὴ δὲν εἶνε μεγάλος· μὰ θά του φτάνῃ τοῦ παιδιοῦ γιὰ τὰ ἔξοδά του. Ἐμένα δὲ θέλω νά μου δίνῃ τίποτα, τίποτα. Θὰ περάσω ὅπως μπορέσω. Τὰ λεπτὰ ποῦ μου μένουν ἀπὸ τὴν ὑπενοικίασι, πάντα θά μου φτάσουν γιὰ μιὰ φέτα ψωμί. Ὅ,τι μπορῶ κάνω ἡ δυστυχισμένη.»

Ἐξήγαγε τότε ἐκ τοῦ κόλπου της ἓν κυτίδιον ἐκ πορφυροῦ δέρματος, τὸ ἤνοιξε καί μοι ἐπέδειξεν, ἀναπαυόμενον ἐπὶ τοῦ βελουδίνου ἐμπετάσματος, δακτυλίδιον χρυσοῦν μ' ἕνα ἀκτινοβόλον ἀδάμαντα. Κόσμημα τόσῳ λαμπρὸν εἰς τὰς χεῖρας γυναικὸς τόσῳ δυστυχισμένης ἦτο ἐκ τῶν ἀλγεινοτέρων δι' ἐμὲ ἀντιθέσεων. Τὸ εἶδα ἐπ' ὀλίγον, χωρὶς νὰ εἴπω λέξιν.

«Τὸ τελευταῖον ποῦ μῶμεινε!» ἐπανήρχισεν ἡ κυρία Ζήνου. Εἶμαι ἀναγκασμένη νὰ τὸ βάλω ἐνέχυρο γιὰ μερικὰ λεπτά, ποῦ τὰ ἔχω τόρα ἀνάγκη... Θέλω νὰ κάμῃ ὁ Κίμων μου μιὰ φορεσιὰ ῥοῦχα καλὰ καὶ νὰ πάρῃ καὶ ἕνα καλὸ χαρτζιλίκι γιὰ τῆς πρῶτες ἡμέρες ποῦ θὰ μπῇ στὸ γραφεῖο. Εἶνε, μάτια μου, ὅλοι τους καθὼς πρέπει ἐκεῖ μέσα, ἕνας κ' ἕνας! καὶ δὲν θέλω ἐγώ, δὲν καταδέχομαι νὰ μείνῃ μαζί τους παραπονεμένο καὶ ἄμοιρο τὸ παιδὶ τῆς Ἀσπασίας. Λεπτὰ στὴν τσέπη εἶνε ἡ καλλίτερη σύστασι σὲ τέτοιες περιστάσεις».

Πάλιν ἀνεπήδα ἡ ἀνάγκη τῆς ἀρχοντικῆς ἀξιοπρεπείας. Ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτὴν ἐκρύπτετο σήμερον τῆς μητρὸς ἡ ἀκμαία καὶ αὐταπάρνητος ἀγάπη πρὸς υἱόν, ἀγαπῶντα καὶ περιποιούμενον περισσότερον αὐτῆς τὸ σκυλάκι του — εἰς καιρὸν μάλιστα κατὰ τὸν ὁποῖον τῆς ἀγάπης του καὶ τῆς θωπείας του πρὸ πάντων εἶχε χρείαν ἡ δυστυχισμένη ἐκείνη! ...

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅταν ἔφθασεν αἰφνιδίως ἐξ Ἰθάκης ὁ γέρω-Ζῆνος. Ἡ ἔλευσίς του κατεπίκρανε τὴν σύζυγόν του. Τὴν ἄλλην ἡμέραν μὲ εὗρε καὶ μὲ συνηνωμένας ἐξ ἀπελπισίας χεῖρας:

«Κακὸς οἰωνός! κακὸς οἰωνός!» ἀνέκραξε, πνίγουσα, ἵνα μὴ ἀκουσθῇ, τὴν φωνήν. «Ὅταν εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὸ σπίτι, ὅλες ἡ δυστυχίες τοῦ κόσμου μᾶς ἔρχονται. Εἶνε φαγουσιάρης, γουρτσούζης. Ἅμα τὸν εἶδα μπροστά μου ἐκόπηκαν τὰ ἤπατά μου. Ποιὸς τὸ ξέρει τί μᾶς περιμένει ἀκόμα ... Ποιὸς ξέρει τί θὰ ξεσπάσῃ στὸ κεφάλι μου! Φοβοῦμαι γιὰ τὸν Κίμωνα ...

Digitized by Google

— Καὶ τί ἦλθε νὰ κάμῃ τόρα ;

— Αἴ, ἐπούλησε, μάτια μου, καὶ τὸ τελευταῖό του ῥέπεδο καὶ ἦλθε ’δῶ-χάμου νὰ φάγῃ μὲ τὴν ἡσυχία του τὰ λεπτά. Καὶ μὴ δὰ μπορεῖ νὰ κάμῃ αὐτὸς πολὺν καιρὸ χωρὶς τὴ λιακάδα τῆς ’Αθήνας : Παληὰ συνήθεια, βλέπεις, γιὰ τὴς ἁμαρτίες μου.

— Κάνει τοὐλάχιστον καμμιὰ βοήθεια στὸ σπίτι ; δὲν τὸ πιστεύω . . .

— Αὐτός ; αὐτὸς νά μου δώσῃ τῆς δυστυχισμένης λεπτό ; Χριστὲ καὶ Παναγία μου ! Θὰ δουλεύῃς, μοῦ ἔλεγε τὴς προάλλες· ὅσω δουλεύεις θὰ ζῇς· ἂν σταυρώσῃς ποτὲ τὰ χέρια δὲν ξέρω τίποτα, νά ... Κακοὶ ἄνθρωποι, παιδί μου, κακοί».

Δὲν μοῦ ἔμεινε περὶ αὐτοῦ ἀμφιβολία. ’Αλλὰ τοῦτο δὲν ἠμπόδισε τὴν ἔκπληξίν μου νὰ διεγερθῇ εἰς τὸ ἔπακρον, ὅταν μίαν νύκτα, — ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ γέρω-Ζήνου — ἐπιστρέφων ἀργὰ νὰ κοιμηθῶ, ἤκουσα ἀγρίας φωνὰς λογομαχίας. Ὁ θόρυβος προήρχετο ἐκ τῶν δωματίων τῆς οἰκογενείας. Μερικοὶ τῶν ἐνοίκων ἦσαν ἔξυπνοι καὶ ἠκροῶντο ἐκ τοῦ διαδρόμου μετὰ περιεργείας ... ’Εκ τῆς πολυειδοῦς δυστυχίας τῆς οἰκογενείας μόνη ἡ πόμπευσις αὐτὴ εἶχε λείψῃ ἕως τόρα· ἰδοὺ δὲ ὅτι ἀπόψε προσετίθετο καὶ αὐτή. Τὰ αἴσχη των ἐξετυλίσσοντο ἐν βοῇ καὶ λεπτομερείᾳ. Ὁ γέρω-Ζῆνος καὶ ὁ υἱός του ὕβριζον τὴν γυναῖκα καὶ τὴν κατηγόρουν. ’Εκείνη ἀνθύβριζε καὶ ἀπελογεῖτο. Πῶς ἐξέσπασεν ἡ ἔρις τόσον ἀπότομος καὶ αἰφνιδία, ἦτο ἀκατανόητον. Εἶχον ἤδη ἐκτραχυνθῆ, ἀπομακρυνθῆ τοῦ θέματος καὶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ μαντεύσω τὴν ἀρχήν. Ὅσους δὲ ἠρώτησα τί ἔπαθαν, δὲν ἤξευραν νά μου ἀποκριθοῦν.

«Εἶνε δύο ὧρες ποῦ τρώγονται ἔτσι» μοῦ εἶπε κἄποιος. «Μήπως μποροῦμε νὰ καταλάβουμε καὶ ’μεῖς τίποτα ; Εἶνε, φαίνεται, οἰκογενειακά.

— Περίεργο· πρώτη φορὰ συμβαίνει ἕνα τέτοιο πρᾶγμα» ἐπρόσθεσεν ἄλλος. «Ἡ καϋμένη ἡ κυρία ’Ασπασία εἶχε φυλαχθῆ ἕως τόρα ...

— Ὤ, ἡ δυστυχισμένη ! ...

— ’Εκεῖνος ὁ ἀλιτήριος δὲν θὰ ἦλθε, καθὼς βλέπω, μὲ καλοὺς σκοπούς. ’Ακοῦτε τί ἀγριοφωνάρες ποῦ βγάζει ! »

Ἡ φωνὴ τοῦ γέρω-Ζήνου ἀντήχει πραγματικῶς ἀποτρόπαιος. ’Αλλὰ περισσότερον αὐτῆς μοῦ ἐφαίνοντο φοβερὰ τὰ ἀσεβῆ σχόλια τῶν ἀκροατῶν καὶ τὰ εἰρωνικὰ μειδιάματα, τὰ ὁποῖα ἔβλεπα ἰχνογραφούμενα ἐπὶ μερικῶν προσώπων... Ἦτο πλέον ἀνυπόφορον. Ἔπρεπε νὰ κάμω χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων μου, ὡς φίλου πλέον οἰκογενειακοῦ, νὰ ἐπέμβω εἰς τὴν ἔριδα. Αὐτὰ ἐσκεπτόμην καὶ ἐβασάνιζα, φοβούμενος μήπως ἀντὶ καλοῦ προξενήσω κακόν, ὅταν ἐξαίφνης ἐγένετο βοὴ καταχθονία, κρότων, βημάτων, κτυπημάτων, φωνῶν ἀγρίων, ἐξ ὧν ἀντήχησεν ὑπὲρ πάσας διάτορος ἡ ἀνακραυγὴ τῆς ’Ασπασίας:

«Βοήθεια, ὤ! βοήθεια ὤ! βοήθεια!»

Ὥρμησα εὐθὺς πρὸς τὴν θύραν — ὀπίσω μου καὶ οἱ ἄλλοι — τὴν ὤθησα καὶ παρέστην πρὸ τοῦ φοβεροῦ θεάματος. Καὶ οἱ τρεῖς ἐκεῖ μέσα ἀπετέλουν σύμπλεγμα στενόν. Ὁ Ζῆνος εἶχεν ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς συζύγου του καὶ τὴν ἐκτύπα Ἂν ὁ υἱός του τὸν ἐβοήθει ἢ ἂν προσεπάθει νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἠμπόρεσα νἀντιληφθῶ.....

Μετὰ κόπου κατορθώσαμεν νά τους χωρίσωμεν. ’Εσύραμεν ὅπως ἠμπορέσαμεν τὸν ἐξηγριωμένον σύζυγον καὶ τὸν ἐκλείσαμεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ὁ Κίμων ἔμεινε μαζί του. Καὶ ὅταν ἐπεστρέψαμεν πάλιν εἰς τὴν αἴθουσαν, εἴδομεν ὑπὸ τὸ χαμηλωμένον φῶς τοῦ λαμπτῆρος τὴν εἰκόνα τῆς ὑψίστης δυστυχίας. Μελανείμων ἡ ’Ασπασία, μὲ τὴν κόμην λυμένην, κατέκειτο εἰς τὸ μέσον τοῦ θαλάμου γονυπετής, συντετριμμένη, οἰκτρά, μὲ συνηνωμένας τὰς χεῖρας ὑπὲρ τὴν κεφαλήν, ἀσθμαίνουσα καὶ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς ἐκβάλλουσα ἐν ὤ! διακεκομμένον ὡς ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου.

Ἡ εἰκὼν αὐτὴ μὲ κατεδίωξεν ἀπαισία δι’ ὅλης τῆς νυκτὸς· καὶ τόρ’ ἀκόμη, μετὰ τόσα ἔτη, τὴν ἔχω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Βλέπω τὴν ἀσθενῆ γυναῖκα, τὴν ἀτυχῆ σύζυγον καὶ μητέρα, ἡ ὁποία, ἀφοῦ ἐστερήθη ὑπὸ τῆς δυσμενοῦς τύχης ὅλων της τῶν ἀγαθῶν, δὲν εἶχε τόρα διὰ παρηγορίαν οὔτε κἂν τὴν οἰκογένειαν, τὴν ἀνέξοδον ἀγάπην τῶν τέκνων της καὶ τοῦ συζύγου. Ἄλλη, καὶ πτωχοτέρα, εἰς αὐτὴν καὶ μόνην θὰ εὕρισκεν εὐτυχίας θησαυρόν· ἐν ᾧ τόρα αὐτή, καὶ πλουτοῦσα, θὰ ἦτο πάλιν δυστυχισμένη, αἰωνίως δυστυχισμένη ...

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

Δ. ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 241]

Ε'.

Τοιαύτη περίπου ἡ κοσμογονικὴ θεωρία, δι' ἧς ὁ Laplace ἐξήγησε τὴν γέννησιν τοῦ ἡμετέρου πλανητικοῦ συστήματος.

Εἶνε ὅμως αὕτη ἄραγε ἀκριβής; Ἐν τῇ ἀναζητήσει τῆς ἐπιστημονικῆς ἀληθείας, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ὑποθέσεων, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀνέλθωμεν ἐκ τῶν φαινομένων εἰς τὰ αἴτια, δὲν ἀρκεῖ νὰ ἐρευνήσωμεν ἂν τὰ ὑποτιθέμενα αἴτια διατελῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς πάντα τὰ γνωστὰ φαινόμενα, εἶνε ἀνάγκη νὰ σπουδάσωμεν ἁπάσας τὰς συνεπείας τῶν ὑποτιθεμένων αἰτίων, καὶ νὰ ἀναζητήσωμεν ἂν αὗται πράγματι ὑπάρχωσιν ἐν τῇ φύσει. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὑπόθεσίς τις, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἔχῃ λάβει ἐπιστημονικὸν κῦρος διὰ τῆς παρατηρήσεως ἢ τοῦ ὑπολογισμοῦ, παρουσιάζει μεγίστην πιθανότητα, σχεδὸν ἐπιστημονικὴν βεβαιότητα, ἀνεπίδεκτον σπουδαίων ἀμφιβολιῶν. Οὕτω συνέβη προκειμένου περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν κυμάνσεων τοῦ φωτός, ἧς οὐδεὶς σήμερον σοβαρῶς σκεπτόμενος τολμᾷ ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀρθότητα, οὕτω συνέβη καὶ περὶ τοῦ νόμου τῆς παγκοσμίου ἕλξεως. Ἡ θεωρία τοῦ Laplace εὑρίσκεται βεβαίως ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς πάντα σχεδὸν τὰ φαινόμενα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, πλὴν διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι κέκτηται ἐπιστημονικὸν κῦρος. Πρὸς τοῦτο χρειάζονται θετικώτεραι ἀποδείξεις, ὁποίας μόνη ἡ παρατήρησις καὶ ὁ μαθηματικὸς ὑπολογισμὸς δύνανται νὰ παράσχωσιν. Ἐλλείψει ὅμως τοιούτων ἂς ἴδωμεν πῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ αὐξήσωμεν τὴν πιθανότητα αὐτῆς.

Ἐν τῇ ἐλλειπτικῇ κινήσει τοῦ πλανήτου Ἑρμοῦ περὶ τὸν Ἥλιον παρουσιάζονται ἀνωμαλίαι τινές, τὰς ὁποίας οἱ ἀστρονόμοι δὲν ἠδυνήθησαν μέχρι σήμερον νὰ ἐξηγήσωσιν. Αἱ ἀνωμαλίαι αὗται θὰ ἐξηγοῦντο πληρέστατα, ἂν ἡ περικαλλὴς γείτων τοῦ Ἑρμοῦ Ἀφροδίτη εἶχε δορυφόρον. Πλεῖστοι ἀστρονόμοι ἀπὸ 250 περίπου ἐτῶν καὶ ἐντεῦθεν ματαίως ἀνεζήτησαν πλησίον αὐτῆς τοιοῦτον. Ἡ μεγάλη σπουδαιότης, ἣν τελευταῖον ἔλαβε διὰ τὴν Οὐράνιον Μηχανικὴν ἡ εὕρεσις τοῦ δορυφόρου τοῦ ὡραιοτέρου ἀστέρος τοῦ οὐρανοῦ, παρεκίνησε καὶ ἡμᾶς νὰ ἀναζητήσωμεν τοῦτον διὰ τῆς τελειοτέρας πρὸς τοιαύτας ἐρεύνας μεθόδου, διὰ τῆς ἀστρονομικῆς φωτογραφίας· ἐὰν ὑπῆρχε δορυφόρος, ὅσω μικρὸς καὶ ἂν ἦτο, θὰ καθίστατο αἰσθητὸς ἐπὶ τῆς φωτογραφικῆς πλακός. Δυστυχῶς ὅμως μετὰ πολλὰς ἐρεύνας οὐδὲν εὕρομεν· ἡ Ἀφροδίτη δὲν ἔχει δορυφόρον.

Ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν ἐν τῷ ἡλιακῷ συστήματι, ἀφοῦ ὅλοι οἱ λοιποὶ μεγάλοι πλανῆται, πλὴν τοῦ Ἑρμοῦ, ἔχουσι τοιούτους. Ἀποτυχόντες ἐν τῇ ἀναζητήσει δορυφόρου τῆς Ἀφροδίτης, ἐζητήσαμεν τὸν λόγον τῆς ἐλλείψεως ταύτης· εἴχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ φαινόμενον αὐτὸ δὲν ἦτο τυχαῖον, καὶ θεωρήσαντες ὡς ἀληθῆ τὴν κοσμογονικὴν ὑπόθεσιν τοῦ Laplace, ἐζητήσαμεν νὰ ἴδωμεν ἂν ἡ ἰσχυρὰ ἕλξις τοῦ Ἡλίου, ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἀποστάσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Ἀφροδίτης, ἦτο ἱκανὴ νὰ παρακωλύσῃ τὴν γέννησιν δορυφόρου αὐτῆς.

Πῶς δὲ ἡ ἡλιακὴ ἕλξις ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τοῦτο;

Γνωρίζομεν ὅτι, κατὰ τὴν κοσμογονικὴν ὑπόθεσιν τῶν φωτονεφελῶν, ἕκαστος πλανήτης ἕνεκα τοῦ βάρους καὶ τῆς ψύξεως τῆς μάζης αὐτοῦ ἔβαινε διαρκῶς συμπυκνούμενος καὶ σμικρυνόμενος τὸν ὄγκον. Συνέπεια ἀναπόφευκτος, κατὰ τοὺς νόμους τῆς Μηχανικῆς, τῆς συστολῆς ταύτης ἦτο ἡ αὔξησις τῆς περιστροφικῆς ταχύτητος αὐτοῦ· ἀλλ' αὕτη ἀναπτύσσουσα τὴν φυγόκεντρον δύναμιν ὤφειλε νὰ καταστρέψῃ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ πλανήτου καὶ συνεπῶς νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀπόσπασιν δακτυλίων ἐξ αὐτοῦ καὶ τὴν γέννησιν δορυφόρων. Συγχρόνως ὅμως ἄλλη δύναμις, προερχομένη ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως, ἔτεινε νὰ παραγάγῃ ὅλως ἐναντίον ἀποτέλεσμα, ἔτεινε δηλαδὴ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ταχύτητα τῆς περιστροφῆς τοῦ πλανήτου περὶ τὸν ἄξονα αὐτοῦ. Τίς ἡ δύναμις αὕτη; ἡ ἕνεκα τῆς ῥευστότητος τοῦ πλανήτου προκύπτουσα ἐπ' αὐτοῦ, ὡς ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως, παλίρροια. Καὶ ὄντως ἡ ἔντασις τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως ἐφ' ἑκάστου μορίου πλανήτου τινὸς δὲν εἶνε ἡ αὐτὴ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ πλανήτου· ἀλλ' ἐλαττοῦται κατ' ἀντίστροφον λόγον τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως τῶν διαφόρων μορίων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου. Ἐὰν ὁ πλανήτης εὑρίσκετο εἰς στερεὰν κατάστασιν, καὶ τοιαύτην ὥστε ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἐντάσεως τῆς ἕλξεως νὰ ἦτο μικροτέρα τῆς ἐντάσεως τῆς συνοχῆς τῶν μορίων τῆς μάζης αὐτοῦ, ἐὰν δηλαδὴ ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ἦτο ἱκανὴ νὰ ἀποσπάσῃ τὰ μόρια τῆς μάζης τοῦ πλανήτου ἀπ' ἀλλήλων, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ τοῦ σχήματος καὶ τῆς περιστροφικῆς ταχύτητος αὐτοῦ. Πλὴν οὕτως ἔχει ἐπὶ τῶν ἀποσπασθέντων ἐκ τοῦ Ἡλίου πλανητῶν; Ἡμεῖς ὑπεθέσαμεν ὅτι οὗτοι εὑρίσκοντο ἐν ῥευστῇ, ἐν ἀερώδει μάλιστα καταστάσει· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Γῆ ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει αὐτῆς ὑπόκειται, ὡς ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως, εἰς μεταμορφώσεις τινὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῆς· ὤφειλε νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον τὴν σκληρότητα τοῦ χάλυβος ἵνα ἀποφύγῃ ταύτας. Ὅθεν πολὺ περισσότερον δὲν δύνανται νὰ ἀποφύγωσιν αὐτὰς οἱ ἐν ῥευστῇ καταστάσει εὑρισκόμενοι πλανῆται.

Digitized by Google

Ἐπὶ τούτων τὰ πλησιέστερον τοῦ Ἡλίου κείμενα μέρη, καὶ ἰδίᾳ τὰ πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένα, ἑλκόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἰσχυρότερον τῶν λοιπῶν, σχηματίζουσι προεξοχήν τινα· ἐὰν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ πλανήτης στρέφεται περὶ τὸν ἄξονα αὐτοῦ ταχύτερον ἢ περὶ τὸν Ἥλιον, ἡ περὶ τὸν ἄξονα κίνησις αὐτοῦ τείνει νὰ συμπαρασύρῃ μετὰ τῆς λοιπῆς μάζης καὶ τὴν πρὸς τὸν Ἥλιον ἐστραμμένην προεξοχήν. Πλὴν αὕτη ἑλκομένη ὑπὸ τοῦ Ἡλίου ἀποσπᾶται ἀπὸ τῆς λοιπῆς στρεφομένης μάζης τοῦ πλανήτου καὶ μένει διαρκῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἡλίου.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἐπέρχεται ἄνευ ἐπιῤῥοῆς τινος ἐπὶ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ πλανήτου. Ἡ προεξοχὴ αὕτη τοῦ πλανήτου, παραμένουσα διαρκῶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ἡλίου, ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς λοιπῆς, τῆς στρεφομένης μάζης αὐτοῦ, τριβήν τινα, ἥτις τείνει διαρκῶς νὰ ἐλαττώσῃ τὴν περιστροφικὴν ταχύτητα αὐτοῦ. Ἄρα ἐὰν ἡ ἡλιακὴ ἕλξις εἶνε ἀρκούντως ἰσχυρά, οὐ μόνον ἡ ἐκ τῆς βαθμιαίας συστολῆς τῆς μάζης τοῦ πλανήτου προερχομένη αὔξησις τῆς περιστροφικῆς ταχύτητος αὐτοῦ ἀποῤῥοφᾶται ὑπὸ τῆς τριβῆς, καὶ συνεπῶς, διατηρουμένης τῆς ἰσοῤῥοπίας τῆς μάζης του, ἡ ἀπόσπασις δορυφόρων καθίσταται ἀδύνατος, ἀλλὰ καὶ ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς αὐτοῦ ἐλαττοῦται βαθμηδόν, μέχρις οὗ καταστῇ ἴσος πρὸς τὸν χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτοῦ περὶ τὸν Ἥλιον. Ὅθεν οἱ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διατελοῦντες πλανῆται, οἱ εἰς ἀρκούντως μικρὰν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου εὑρισκόμενοι ἀπόστασιν, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι δορυφόρους, ὁ δὲ χρόνος τῆς περιστροφῆς αὐτῶν περὶ τὸν ἄξονα των θὰ εἶνε ἴσος πρὸς τὸν χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτῶν περὶ τὸν Ἥλιον, ἤτοι θὰ ἔχωσι διαρκῶς ἐστραμμένον πρὸς τὸν Ἥλιον τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον.

Ὅ,τι εἴπομεν περὶ τῶν πλανητῶν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν δορυφόρων· οὗτοι, εὑρισκόμενοι πλησίον τῶν οἰκείων πλανητῶν καὶ συνεπῶς ἑλκόμενοι ἰσχυρῶς ὑπ' αὐτῶν, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι δορυφόρους· ἕκαστος δὲ αὐτῶν ὀφείλει νὰ ἔχῃ διαρκῶς ἐστραμμένον τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον πρὸς τὸν πλανήτην αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ συμβαίνει πράγματι ἐν τῷ πλανητικῷ συστήματι· οὐδεὶς τῶν δορυφόρων ἔχει δορυφόρους· πάντες δέ, κατὰ τὰς μέχρι σήμερον παρατηρήσεις, φαίνονται ἔχοντες ἐστραμμένον διαρκῶς τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον πρὸς τοὺς οἰκείους πλανήτας.

Προκειμένου ἤδη περὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ χρόνος τῆς περιφορᾶς αὐτῆς περὶ τὸν Ἥλιον ἦτο ἐν ἀρχῇ μείζων τοῦ τῆς περιστροφῆς αὐτῆς περὶ τὸν ἄξονά της, ἡ ἐνέργεια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἡλίου γεννηθείσης ἐπ' αὐτῆς παλιρροίας ἔτεινε νὰ ἐπιβραδύνῃ τὴν περιστροφικὴν αὐτῆς κίνησιν καὶ νὰ ἐξισώσῃ τὸν περὶ τὸν ἄξονα χρόνον τῆς περιστροφῆς πρὸς τὸν περὶ τὸν Ἥλιον χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτῆς. Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ χρονικαὶ περίοδοι αὗται διέφερον πρὸς ἀλλήλας, ἡ ἑλκτικὴ ἐνέργεια τοῦ Ἡλίου, ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ προξενηθείσης ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης προεξοχῆς, ἔτεινε νὰ ἐπαναφέρῃ ταύτην πρὸς τὰ ὀπίσω.

Ποῖον δὲ ὑπῆρξε μέχρι σήμερον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τριβῆς ταύτης τῆς παλιρροίας ἐπὶ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τῆς Ἀφροδίτης; Δι' ὑπολογισμῶν βασιζομένων ἐπὶ τῶν ἐπιβραδυντικῶν ἐνεργειῶν τῆς ἡλιακῆς ἕλξεως, ἐφθάσαμεν εἰς τὰ ἑξῆς συμπεράσματα:

1ον *Ἡ ἐκ τῆς παλιρροίας τριβὴ ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης ἦτο τόσον ἰσχυρά, ὥστε ἐλαττοῦσα διαρκῶς τὴν περιστροφικὴν κίνησιν αὐτῆς, κατέστησεν ἀδύνατον τὴν γέννησιν δορυφόρων.*

2ον *Ἡ μέχρι σήμερον ἐνέργεια τῆς τριβῆς ταύτης, εἶνε τοσαύτη, ὥστε ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς τῆς Ἀφροδίτης περὶ τὸν ἄξονά της κατέστη περίπου ἴσος πρὸς τὸν χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτῆς περὶ τὸν Ἥλιον.*

Ὅθεν ἵνα ἡ Ἀφροδίτη τελέσῃ μίαν ὁλόκληρον περιστροφὴν περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς χρειάζεται 225 περίπου ἡμέρας· τὸ ἥμισυ ἡμισφαίριον αὐτῆς εἶνε διαρκῶς ἐστραμμένον πρὸς τὸν Ἥλιον, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ οὐδέποτε βλέπει ἡλιακὴν ἀκτῖνα· τὸ ἥμισυ ἡμισφαίριον αὐτῆς ἔχει αἰωνίως ἡμέραν, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ αἰωνίως νύκτα!

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν εἶνε τόσον ἀσφαλῆ ὅσον καὶ τὰ ἐκ τῆς ἀμέσου παρατηρήσεως· οὐδέποτε ἡ μαθηματικὴ ἀνάλυσις ἔσφαλεν. Αἱ κινήσεις τῶν πλανητῶν, αἱ μεταβολαὶ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος καὶ ἐν γένει τὰ οὐράνια φαινόμενα, ἅτινα ὁ ἀστρονόμος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μαθηματικῶν αὐτοῦ ὑπολογισμῶν προαγγέλλει, οὐδέποτε διεψεύσθησαν ὑπὸ τῆς παρατηρήσεως. Ἄρα δὲν θὰ εἴχομεν τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐργασίας ἡμῶν, ἂν ἡ βάσις ἐφ' ἧς ἐστηρίχθημεν ἦτο ἀποδεδειγμένη ἐπιστημονικῶς, ἂν ἡ ἐκ φωτονεφέλης παραγωγὴ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἶχεν ἐπιστημονικὸν κῦρος, ἂν ἡ κοσμογονικὴ θεωρία τοῦ Laplace δὲν εἶχεν εἰσέτι τὸν χαρακτῆρα πιθανῆς μόνον ὑποθέσεως.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐκ τῶν παρατηρήσεων ἡμῶν εἴχομεν πεισθῆ περὶ τῆς ἐλλείψεως δορυφόρου τῆς Ἀφροδίτης, ἔστω καὶ μικροτάτου. Πλὴν οὐδὲν ἐγνωρίζομεν περὶ τοῦ χρόνου τῆς περιστροφῆς αὐτῆς. Αἱ σχετικαὶ παρατηρήσεις ἀστρονόμων τινῶν ἦσαν οὐ μόνον ἀμφίβολοι, ἀλλὰ καὶ ἐναντίαι πρὸς τὰ συμπεράσματα ἡμῶν. Κατ' αὐτοὺς ἡ Ἀφροδίτη στρέφεται περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς, ὡς καὶ ἡ Γῆ, εἰς 24 ὥρας.

Ἔπρεπε λοιπὸν νἀναζητήσωμεν δι' ἰδίων παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης ἂν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς θεωρητικῆς ἡμῶν ἐργασίας ἦτο πραγματικόν, ἔπρεπε νὰ ἴδωμεν εἰς πόσον χρόνον τελεῖται ἡ περιστροφὴ τῆς Ἀφροδίτης περὶ τὸν ἄξονα

Digitized by Google

αὐτῆς. Δυστυχῶς ὁ ἀργυροφεγγὴς πλανήτης, ὁ περικαλλέστερος ὅλων τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, ἡ βασίλισσα τοῦ οὐρανίου κάλλους Ἀφροδίτη δὲν εἶνε τόσῳ εὔκολος εἰς τοιαύτας παρατηρήσεις. Καλύπτεται ἐπιμόνως ὑπὸ ἀτμοσφαίρας πυκνῆς καὶ περιβάλλεται διαρκῶς ὑπὸ παχέως ἐκ νεφῶν καὶ ἀτμῶν πέπλου, ὅστις ἐμποδίζει τὰς ἐπ' αὐτῆς παρατηρήσεις ἡμῶν.

Πρὸς μελέτην τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ἔχομεν ἀνάγκην δύο προσόντων, ἤτοι λίαν διαυγοῦς οὐρανοῦ καὶ ἰσχυροῦ τηλεσκοπίου. Ἐν Ἀθήναις ὁ οὐρανὸς χορηγεῖ ἡμῖν τὸ πρῶτον μετ' ἐκτάκτου μάλιστα ὑπεροχῆς· πλὴν δυστυχῶς ἡ ὑπεροχὴ αὕτη μηδενίζεται ὑπὸ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἡμετέρου τηλεσκοπίου ἐντελῶς ἀχρήστου διὰ σπουδαίας ἐργασίας. Ὅθεν ἠναγκάσθημεν μετὰ πολλὰς ματαίας προσπαθείας νὰ παραιτηθῶμεν ἀπογοητευμένοι τῶν ἐρευνῶν τούτων, ἀναμένοντες εὐτυχεστέρας ἡμέρας διὰ τὸ ἡμέτερον Ἀστεροσκοπεῖον.

Προέλαβεν ὅμως ἡμᾶς ἄλλος. Κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον ὁ διαπρεπὴς διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Μιλάνου κ. Schiaparelli, καταγινόμενος διὰ τοῦ ἰσχυροῦ αὐτοῦ τηλεσκοπίου εἰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης παρετήρησεν ὅτι ὁ χρόνος τῆς περιστροφῆς αὐτῆς περὶ τὸν ἄξονά της ἦτο ἴσος πρὸς τὸν χρόνον τῆς περιφορᾶς αὐτῆς περὶ τὸν Ἥλιον. Ἡ παρατήρησις αὕτη τοῦ ἐξόχου Ἰταλοῦ παρατηρητοῦ ἐπισφραγίζει τὰ συμπεράσματα, εἰς ἃ εἴχομεν φθάσει ἡμεῖς διὰ θεωρητικῶν ὅλως ἐργασιῶν, βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς κοσμογονικῆς ὑποθέσεως τοῦ Laplace. (1)

Ἐντεῦθεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἄρχεται λαμβάνουσα ἐπιστημονικὸν κῦρος· οὐ μόνον συνᾴδει πρὸς πάντα τὰ γνωστὰ φαινόμενα τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἠδυνήθημεν νὰ προηγηθῶμεν τῆς παρατηρήσεως εἰς τὴν ἀνακάλυψιν νέων, ἅτινα ἤδη ἡ ἄμεσος παρατήρησις πληρέστατα ἐπιβεβαιοῖ.

Βεβαίως ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἀντιῤῥήσεις τινὲς κατὰ τῆς κοσμογονικῆς ταύτης θεωρίας, πλὴν αἱ ἀντιῤῥήσεις αὗται δὲν φαίνονται ἡμῖν τοιαῦται, ὥστε νὰ καταῤῥίψωσι τὸ μεγαλοφυὲς ἀριστούργημα τοῦ μεγάλου Γάλλου ἀστρονόμου. Τοὐναντίον ἐλπίζομεν ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη προαγομένη βαθμηδὸν θέλει ὑπερνικήσει καὶ τὰς μικρὰς ταύτας δυσχερείας, ἀποδεικνύουσα πληρέστατα τὴν ὀρθότητα τῆς ὑποθέσεως ταύτης. Τότε αὕτη θὰ ἔχῃ λύσει τὸ σπουδαιότερον πρόβλημα, ἐξ ὅσων ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐπενόησε, πρόβλημα ἀρχαῖον ὅσον καὶ ὁ ἄνθρωπος, καὶ εὐρὺ ὅσον ἡ φύσις ἣν περικλείει.

ΣΤ'.

Ἀφοῦ εἴδομεν πῶς ἐγεννήθη τὸ πλανητικὸν σύστημα, ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἤδη ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ἔρευνα. Τὸ σύστημα αὐτὸ θὰ διατηρηθῇ ὁποῖον ὑπάρχει σήμερον ἐπ' ἄπειρον; Ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀπείρου ζωῆς, ἢ προώρισται νὰ καταστραφῇ ἡμέραν τινά; Ἡ ἐπιστήμη σήμερον δύναται νὰ ἀπαντήσῃ μετὰ βεβαιότητος εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας.

Οἱ πλανῆται, ὑπείκοντες εἰς τὴν παγκόσμιον ἕλξιν, κινοῦνται περὶ τὸν Ἥλιον διαγράφοντες περὶ αὐτὸν ἐλλειπτικὰς τροχιάς. Αἱ τροχιαὶ αὗται θὰ ἦσαν ἀκριβῶς μαθηματικαὶ ἐλλείψεις καὶ πάντοτε αἱ αὐταί, ἐὰν οἱ πλανῆται εἵλκοντο μόνον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου. Δὲν ἔχει ὅμως οὕτω· ἡ ἕλξις εἶνε παγκόσμιος, πᾶν μόριον ὕλης ἕλκει καὶ ἕλκεται· ἄρα ἕκαστος πλανήτης ἕλκεται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν λοιπῶν πλανητῶν. Ἐντεῦθεν προκύπτουσιν ἀνωμαλίαι τινὲς ἐν τῇ κινήσει τῶν πλανητῶν καὶ πλεῖσται μεταβολαὶ τῶν στοιχείων τῶν ἐλλειπτικῶν αὐτῶν τροχιῶν.

Δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὰς μεταβολὰς ταύτας; δυνάμεθα νὰ μαντεύσωμεν τὰς διαφόρους καταστάσεις δι' ὧν διῆλθε τὸ πλανητικὸν ἡμῶν σύστημα ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν καὶ ἐντεῦθεν; δυνάμεθα νὰ προϋπολογίσωμεν τί μέλλει νὰ συμβῇ ἐν αὐτῷ μετὰ χιλιάδας τινὰς ἐτῶν; βεβαίως. Ὁ ἀστρονόμος διὰ τοῦ εὐγενεστέρου ὀργάνου τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διὰ τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως, κατώρθωσε νὰ λύσῃ τὰ προβλήματα ταῦτα.

Τὰ πάντα ἐν τῷ ἡλιακῷ συστήματι μεταβάλλονται, αἱ ἐλλειπτικαὶ τροχιαὶ μετατίθενται καὶ μετασχηματίζονται, αἱ τομαὶ αὐτῶν μετὰ τῆς ἐκλειπτικῆς διατρέχουσι διαδοχικῶς τὰ διάφορα ζῴδια, τὰ περιήλια διατρέχουσιν ὁλόκληρον κύκλον τοῦ οὐρανοῦ, αἱ ἀμοιβαῖαι κλίσεις τῶν πλανητικῶν τροχιῶν μεταβάλλονται διαρκῶς, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ πλήθους τῶν μεταβολῶν τούτων ὑπάρχει τι ὅπερ μένει σταθερόν· οἱ μεγάλοι ἄξονες τῶν ἐλλειπτικῶν τροχιῶν τῶν πλανητῶν μένουσιν ἀμετάβλητοι· αἱ μέσαι ἀποστάσεις τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου εἶνε πάντοτε αἱ αὐταί, ἢ ἀκριβέστερον μεταβάλλονται περιοδικῶς μόνον, κυμαινόμεναι ἐντὸς ὡρισμένων ὁρίων, ἅτινα ἀδύνατον νὰ ὑπερβῶσιν. Ἄρα οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει νὰ πέσωσιν οἱ πλανῆται ἐπὶ τοῦ Ἡλίου, ἐ ὰ ν ο ὐ δ ε μ ί α ἄ λ λ η δ ύ ν α μ ι ς π λ ὴ ν τ ῆ ς ἕ λ ξ ε ω ς ἐ π η ρ ε ά ζ ῃ τὰς κινήσεις αὐτῶν.

Ζ'.

Ἀλλ' ἡ μηχανικὴ αὕτη στερεότης τοῦ πλανητικοῦ συστήματος συνεπάγεται ἆραγε τὴν αἰωνιότητα τῆς ἐπὶ τῶν πλανητῶν ζωῆς; ἡ ἐπὶ τῆς Γῆς ζωὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' ἄπειρον; Ἂς ἴδωμεν! Ὁ Ἥλιος εἶνε ἡ πηγὴ πάσης ζωῆς καὶ κινήσεως ἐπὶ τῆς Γῆς, αὐτὸς διὰ τῆς θερμότητος καὶ τοῦ φωτός του ζωογονεῖ ἡμᾶς· ἄρα τὸ ζήτημα τῆς διαιωνίσεως τῆς ζωῆς ἐπὶ

(1) Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας ἡμῶν εἴχομεν ἀνακοινώσει τοῖς ἐν Παρισίοις ἀστρονόμοις πρὶν ἢ ὁ κ. Schiaparelli δημοσιεύσῃ τὰς ἐξόχους παρατηρήσεις αὐτοῦ.

Digitized by Google

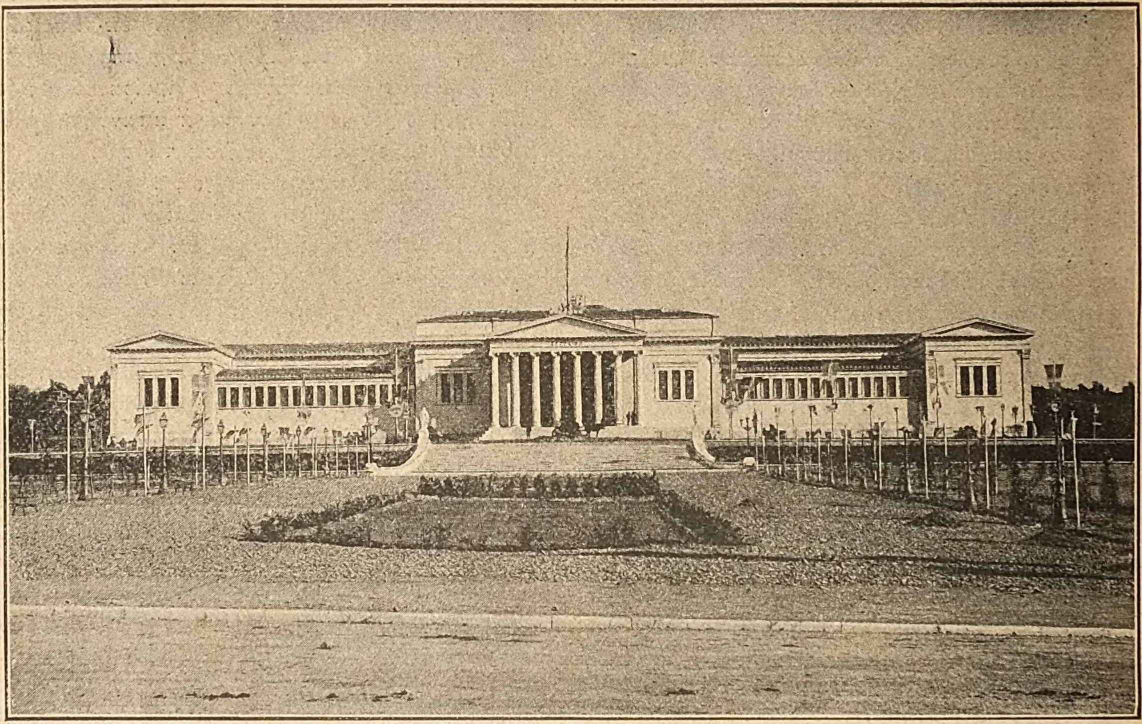

ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΖΑΠΠΕΙΟΝ

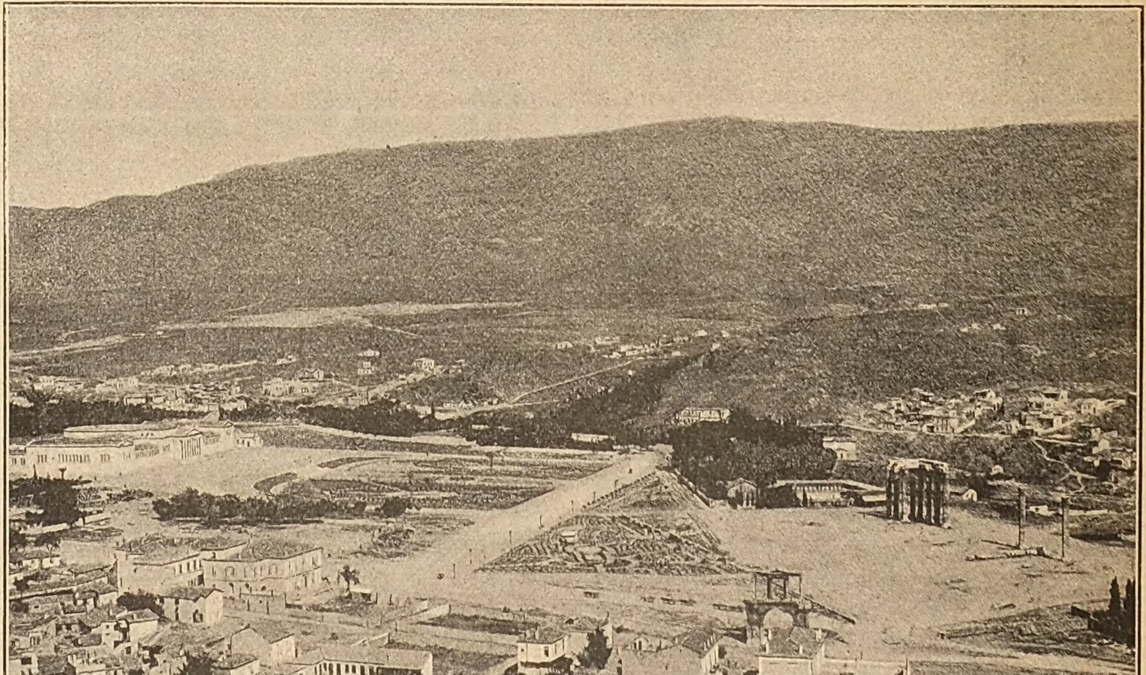

Ο ΠΕΡΙ ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ ΧΩΡΟΣ

Digitized by Google

ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ

τῆς Γῆς ἀνάγεται εἰς τὸ δυνατὸν ἢ μὴ τῆς ἐπ' ἄπειρον συντηρήσεως τοῦ Ἡλίου.

Τί θὰ γείνῃ ὁ Ἥλιος μετὰ χιλιάδας τινὰς ἐτῶν;

Δύο εἰσὶν αἱ ἀρχαί, ἐφ' ὧν σήμερον στηρίζονται αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι: *ἡ τῆς διατηρήσεως τῆς ὕλης* καὶ *ἡ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας*. Ἡ πρώτη ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ διασήμου Γάλλου σοφοῦ Lavoisier, ἡ δὲ δευτέρα ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς Γερμανοῦ φυσικοῦ Helmholtz.(1)

Οὐδὲν ἐκ τοῦ μηδενὸς γεννᾶται, οὐδὲν ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται. Ἡ ὕλη πληροῖ τὸ Σύμπαν, ἐντὸς δὲ αὐτῆς ὑπάρχει ἡ καλουμένη ἐνέργεια, ἥτις ὡς καὶ ἡ ὕλη οὐδέποτε ἀπόλλυται, ἀλλὰ μεταμορφοῦται ποικιλοτρόπως εἰς θερμότητα, εἰς φῶς, εἰς ἠλεκτρισμόν, ἐν μιᾷ λέξει εἰς κίνησιν, καθόσον πάντα ταῦτα εἶνε κινήσεις ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Ἄρα ἡ ὕλη καὶ ἡ ἐνέργεια, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν τῷ Σύμπαντι, δύνανται νὰ μεταμορφωθῶσι ποικιλοτρόπως, ἀλλ' ἡ ποσότης ἀμφοτέρων οὔτε αὐξάνει, οὔτε ἐλαττοῦται.

Πᾶν ἔργον εἶνε μεταμόρφωσις ἄλλου· οὐδὲν ἐκ τοῦ μηδενὸς γεννᾶται. Πρὸς παραγωγὴν οἱουδήποτε ἔργου πρέπει νὰ δαπανήσωμεν ἄλλο τοὐλάχιστον ἰσοδύναμον. Πᾶσα κίνησις, πᾶσα δύναμις, πᾶσα ἐνέργεια ἐπὶ τῆς Γῆς πηγάζει ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκ τῆς ἡλιακῆς θερμότητος. Ἡ δύναμις τῶν καταρρακτῶν, αἱ κινήσεις τῶν ἀνέμων, ἡ ἐξάτμισις τῆς θαλάσσης, ἡ βροχή, ἡ δύναμις τῶν ζώων καὶ τόσα ἄλλα γήϊνα φαινόμενα εἶνε μεταμορφώσεις τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου, τῆς ἐν τῷ Ἡλίῳ ὑπαρχούσης ἐνεργείας.

Πόση ὅμως εἶνε ἡ ἐνέργεια αὕτη καὶ ἐπὶ πόσον ἔτι χρόνον προώρισται νὰ ζήσῃ;

Κατὰ τὴν Θερμοδυναμικὴν ἡ ἡλιακὴ ἐνέργεια εἶνε ὡρισμένη, πεπερασμένη· ὁ Ἥλιος, ὡς αἱ κοιναὶ θερμαντικαὶ ἑστίαι, περιέχει ὡρισμένην ποσότητα θερμότητος, ἥτις βαίνει διαρκῶς ἐξαντλουμένη.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Pouillet, Violle καὶ Crova, ἡ ἐπιφάνεια ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου, ἐκτιθεμένη καθέτως εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, δέχεται κατὰ δευτερόλεπτον 0,4 τῆς θερμαντικῆς μονάδος, ἤτοι 0,4 τοῦ ποσοῦ τῆς θερμότητος, ὅπερ ἀπαιτεῖται πρὸς ἀνύψωσιν τῆς θερμοκρασίας ἑνὸς χιλιογράμμου ὕδατος κατὰ 1°. Ὅθεν ὁλόκληρος ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς λαμβάνει θερμότητα ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς δύναμιν 300 τρισεκατομμυρίων ἵππων. Ἕκαστον δὲ τετραγωνικὸν μέτρον τῆς ἐπιφανείας τοῦ Ἡλίου ἐκπέμπει ἀνὰ πᾶν πρῶτον λεπτὸν ἓν ἑκατομμύριον

(1) Ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐγνώριζον οἱ ἀρχαῖοι.

Digitized by Google

περίπου θερμαντικάς μονάδας. Ἄρα, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ William Thomson, ἐὰν ὁ Ἥλιος ἀπετελεῖτο ἐξ ἄνθρακος καὶ ἡ θερμότης αὐτοῦ προήρχετο ἐκ καύσεως, θὰ ἐκαίετο οὗτος ἐντὸς 6,000 ἐτῶν κατὰ μέσον ὅρον.

Ἐκ τῆς μεγάλης θερμότητος, ἣν ὁ Ἥλιος ἐκπέμπει καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἡ Γῆ μόλις λαμβάνει τὸ διακοσάκις ἑκατομμυριοστὸν μέρος. Μέγιστον μέρος τούτου χρησιμεύει εἰς συντήρησιν τῆς θερμοκρασίας τῆς Γῆς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον, τὸ χιλιοστὸν περίπου τοῦ ὅλου, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Helmholtz, ἀποῤῥοφᾶται ὑπὸ τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν, καὶ ἀποτελεῖ σπουδαίαν πηγὴν ζωῆς καὶ δυνάμεως ἐπὶ τῆς Γῆς.

Ὁ Ἥλιος λοιπὸν ἐκπέμπων διαρκῶς ἄφθονον ποσὸν θερμότητος, ὀφείλει νὰ ψύχηται, ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ ὀφείλει νὰ καταπίπτῃ καὶ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, ὅπερ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει ἡ Γῆ, νὰ ἐλαττοῦται συνεχῶς. Ἡ Γῆ ἑπομένως ὤφειλε νὰ βαίνῃ ψυχομένη διαρκῶς, τὰ δε κλίματα τῶν διαφόρων τόπων αὐτῆς νὰ μεταβάλλωνται ἀενάως. Παρετηρήθη ἄραγε τοιοῦτόν τι ἐπὶ τῆς Γῆς ; Αἱ ἀπὸ 100 ἐτῶν ἀκριβεῖς θερμομετρικαὶ παρατηρήσεις καὶ αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις περὶ τῆς βλαστήσεως τῶν διαφόρων φυτῶν καὶ δένδρων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, οὐδεμίαν μεταβολὴν τῶν κλιμάτων τῆς Γῆς δεικνύουσιν. Ἡ ἐλαία καὶ ἡ ἄμπελος εὐδοκιμοῦσιν εἰς τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρὸ 2,500 ἐτῶν, ἐνῷ μικρὰ μεταβολὴ τοῦ κλίματος ἐπὶ τὸ ψυχρότερον θὰ καθίστα τοῦτο ἀδύνατον. Ἄρα ἡ θερμοκρασία τοῦ Ἡλίου οὐδόλως μετεβλήθη ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς μέχρι σήμερον.

Πῶς λοιπὸν ὁ Ἥλιος κατορθώνει νὰ ἀναπληροῖ τὴν μεγίστην θερμότητα, ἣν διαρκῶς ἐκπέμπει εἰς τὸ διάστημα; Ἡ ἐπιστήμη σήμερον διδάσκει ὅτι πρὸς παραγωγὴν θερμότητος ἔχομεν τρεῖς διαφόρους πηγάς· ά) τὰς χημικὰς ἐνεργείας· β') τὰς τριβὰς καὶ γ') τὰς συγκρούσεις.

Ἐὰν ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου προήρχετο ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ, μεταξὺ τῶν συστατικῶν του στοιχείων, χημικῶν ἐνεργειῶν, μόλις θὰ ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ οὗτος ἐπὶ 3,000 ἔτη τὸ πολύ, ἐνῷ αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι εἶνε πολὺ ἀρχαιότερος. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἐλάμβανεν ἄλλοθεν τὴν θερμότητα αὐτοῦ θὰ εἶχεν ἤδη σβεσθῇ, θὰ εἶχεν ἤδη μεταβληθῇ εἰς σῶμα ψυχρὸν καὶ σκοτεινόν. Ἄρα ἡ θερμότης αὐτοῦ δὲν ὀφείλεται εἰς τὰς χημικὰς ἐνεργείας.

Ἐὰν ἡ θερμότης τοῦ Ἡλίου προήρχετο ἐκ τριβῆς, ἔπρεπε μέγιστα σώματα νὰ κινῶνται ἐπ' αὐτοῦ μετὰ μεγίστης ταχύτητος, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἐπικυροῦται ὑπὸ τῆς παρατηρήσεως.

Ὑπολείπεται λοιπὸν ἤδη ἡ πτῶσις σωμάτων ἐπ' αὐτοῦ μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Ἀλλὰ πόσα τοιαῦτα σώματα ἔπρεπε νὰ πίπτωσιν ἐπὶ τοῦ Ἡλίου, διὰ νὰ διατηρήσωσι τὴν θερμότητα αὐτοῦ; εὔκολος ὁ ὑπολογισμός. Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμούς, ἀπαιτοῦνται 13,000 χιλιόγραμμα κατ' ἔτος ἐφ' ἑκάστου τετραγωνικοῦ μέτρου αὐτοῦ.

Ἡ λύσις ὅμως αὕτη εἶνε ἀπαράδεκτος· ἡ Οὐράνιος Μηχανικὴ τὴν ἀποῤῥίπτει ἔχουσα ἀποδείξεις τοῦ ἐναντίου. Πράγματι ἡ πτῶσις τοσαύτης ὕλης ἐπὶ τοῦ Ἡλίου αὐξάνουσα τὴν μάζαν αὐτοῦ, θὰ ηὔξανε συγχρόνως καὶ τὴν ἑλκτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν πλανητῶν. Ὅθεν αἱ ἀποστάσεις τούτων ἀπὸ τοῦ Ἡλίου θὰ ἐσμικρύνοντο, αἱ ταχύτητες τῆς κινήσεως αὐτῶν θὰ ηὔξανον καὶ οἱ χρόνοι περιφορᾶς αὐτῶν περὶ τὸν Ἥλιον θὰ ἠλαττοῦντο· ἀλλὰ ταῦτα δὲν συμφωνοῦσι πρὸς τὰ πράγματα. Αἱ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων γνωσταὶ ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι αἱ ἀποστάσεις τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου οὐδόλως μετεβλήθησαν μέχρι σήμερον. Ἄρα, ἂν καὶ δεχόμεθα ὅτι μέρος τῆς θερμότητος τοῦ Ἡλίου συντηρεῖται ὑπὸ τῶν χημικῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς πτώσεως ἐπ' αὐτοῦ μετεωρικῆς ὕλης, ἀδύνατον ὅμως νὰ δεχθῶμεν ὅτι αἱ πηγαὶ αὗται ἀναπληροῦσι τὸ ὅλον τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπεμπομένης εἰς τὸ ἄπειρον θερμότητος.

Πόθεν λοιπὸν ὁ Ἥλιος λαμβάνει τὴν θερμότητα ταύτην ; Ἰδοὺ τί συμβαίνει.

Ὁ Ἥλιος κατὰ μέγα μέρος εὑρίσκεται ἀκόμη ἐν ἀερώδει καταστάσει· γνωρίζομεν δὲ σήμερον ὅτι, ὅταν ἀέριόν τι συστέλληται ἐξ ἀπωλείας θερμότητος, ἡ ἐκ τῆς συστολῆς γεννωμένη θερμότης εἶνε μείζων ἐκείνης, ἥτις ἀπαιτεῖται ὅπως διατηρήσῃ τὴν θερμοκρασίαν του· ἡ θερμότης ἣν κερδίζει, ὡς ἐκ τῆς σμικρύνσεως αὐτοῦ, εἶνε ἱκανὴ νὰ διατηρήσῃ τὴν θερμοκρασίαν του αμείωτον. Οὐδὲν ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται· ἡ ἐνέργεια ἥτις συντελεῖ εἰς διατήρησιν τοῦ ὄγκου, δὲν χάνεται, ἀλλὰ μεταμορφοῦται ἁπλούστατα εἰς θερμότητα, ἀναπληροῦσαν ἐκείνην ἥτις ἔφυγεν. Ὅθεν ἡ συντήρησις τῆς θερμοκρασίας τοῦ Ἡλίου ἐξηγεῖται διὰ τῆς συστολῆς αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς ἕλξεως καὶ τῆς ἀπωλείας θερμότητος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μάζα αὐτοῦ εἶνε μεγάλη καὶ ἡ παραγομένη ἐντεῦθεν θερμότης εἶνε καταπληκτική.

Ὁ Helmholtz, ὅστις πρῶτος κατὰ τὸ 1853 ἐπρότεινε τὴν λύσιν ταύτην, ὑπελόγισεν ὅτι ἐὰν ἡ διάμετρος τοῦ Ἡλίου σμικρύνηται ἐτησίως κατὰ 80 μόνον μέτρα, τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ ὅπως ἀναπληρώσῃ ὁλόκληρον τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἔτος ἐκπεμπομένην θερμότητα.

Κατὰ ταῦτα μόλις μετὰ 9500 ἔτη ἡ φαινομένη διάμετρος τοῦ Ἡλίου θέλει σμικρυνθῇ κατὰ 1'' τόξου. Ἂν δὲ ἡ συστολὴ τοῦ Ἡλίου εἶνε μείζων ταύτης, ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ αὐξάνει κατ'

Digitized by Google

ἔτος ἀντὶ νὰ ἐλαττοῦται. Ἄρα, κατὰ τὴν Θερμοδυναμικήν, ὁ Ἥλιος διαρκῶς συμπυκνούμενος, κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ, ἂν καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ἐνέργεια ἐλαττοῦται ἀκαταπαύστως.

Ὅθεν ὁ Ἥλιος πρό τινων χιλιάδων ἐτῶν κατεῖχεν ἔκτασιν κατὰ πολὺ μείζονα ἐκείνης, ἣν ἔχει σήμερον· ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ἐπλήρου ὁλόκληρον τὸ ὑπὸ τῆς τροχιᾶς τῆς Γῆς περιλαμβανόμενον διάστημα, καὶ ἄλλη καθ' ἣν ἐξετείνετο μέχρι τῆς τροχιᾶς τοῦ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένου πλανήτου. Ποῦ ἄγει λοιπὸν ἡμᾶς ἡ Θερμοδυναμική; Ποῖον συμπέρασμα συνάγομεν ἐντεῦθεν; Ὁ Ἥλιος πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ πλανητικοῦ συστήματος ἐξετείνετο πέραν τῆς τροχιᾶς τοῦ Ποσειδῶνος· ἦτο δηλαδὴ ἀραιότατος ἐν καταστάσει φωτονεφέλης. Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ἄλλη σπουδαιοτάτη μάλιστα ἀπόδειξις τῆς ἐκ φωτονεφέλης καταγωγῆς τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος.

Η'.

Καὶ ἤδη ὁ Ἥλιος θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον συστελλόμενος καὶ διατηρῶν τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ; Ὅταν σῶμά τι εὑρισκόμενον ἐν ἀερώδει καταστάσει συστέλληται ἐξ ἀπωλείας θερμότητος, διατηρεῖ ἀμείωτον τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἄρχεται νὰ ὑγροποιῆται. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ὅμως ταύτης, ἐπειδὴ τὰ στερεὰ καὶ τὰ ὑγρὰ σώματα συστελλόμενα ἐξ ἀπωλείας θερμότητος ψύχονται, ἡ θερμοκρασία του καταπίπτει μέχρις οὗ ἀπολεσθῇ πᾶσα ἡ θερμότης αὐτοῦ.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ σοφοῦ Ἀμερικανοῦ ἀστρονόμου Newcomb, ἐὰν ὁ Ἥλιος ἐξακολουθήσῃ τὴν σημερινὴν ἐκπομπὴν θερμότητος μετὰ 5,000,000 ἔτη τὸ πολὺ θὰ ἔχῃ μόλις τὸ ἥμισυ τῆς ἐνεστώσης διαμέτρου αὐτοῦ. Τότε ἡ πυκνότης αὐτοῦ θὰ εἶνε ὀκτάκις μείζων τῆς σημερινῆς, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει εἶνε πιθανὸν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ διατηρηθῇ πλέον ἐν ἀερώδει καταστάσει· θὰ ἀρχίσῃ λοιπὸν νὰ ὑγροποιῆται καὶ συνεπῶς νὰ ψύχηται.

Ὅθεν κατὰ τὸν Newcomb, ὁ Ἥλιος μόλις δύναται νὰ συντηρήσῃ τὴν ἐπὶ τῆς Γῆς ζωϊκὴν καὶ φυτικὴν ζωὴν ἐπὶ 10,000,000 ἔτη ἀκόμη ἀπὸ σήμερον. Ὑπολογίζοντες δὲ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἡλίου, βλέπομεν ὅτι ὁ βίος ὁλόκληρος αὐτοῦ ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου του δὲν θὰ ὑπερβῇ τὰ 30,000,000 ἐτῶν.

Θὰ ἔλθῃ λοιπὸν ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ἡλιακὴ θερμότης, ἥτις εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ὑπάρξεως τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν καὶ ἡ παραγωγὸς δύναμις πάσης κινήσεως ἐπὶ τῆς Γῆς, θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐλαττοῦται· ὁ Ἥλιος θὰ ἀρχίσῃ νὰ ψύχηται, καὶ ἡ θερμοκρασία τῆς Γῆς νὰ καταπίπτῃ. Τὰ κλίματα τῶν διαφόρων τόπων θὰ γείνωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ψυχρά· πολλὰ τῶν δένδρων, πολλὰ τῶν φυτῶν, πολλὰ τῶν ζώων θὰ ἀρχίσωσι νὰ ἐκλείπωσι διὰ παντὸς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐνῷ ἄλλα θὰ κατέρχωνται ἀπὸ τῶν βορειοτέρων κλιμάτων πρὸς τὰ μεσημβρινώτερα! Ὁ Ἥλιος ψύχεται! Οἱ πάγοι τῶν δύο πόλων ἐκτείνουσι βαθμηδὸν τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰσημερινόν· ἡ ζωὴ ἐν γένει, ἥ τε φυτικὴ καὶ ἡ ζωϊκὴ κατέρχεται πρὸς τὰς μεσημβρινὰς χώρας. Μικρὸν κατὰ μικρόν, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ βόρειοι πόλεις ἐρημοῦνται, ἐξαφανίζονται· ἀποθνήσκουσι καὶ αὐταὶ ὡς πᾶν ὅ,τι γεννᾶται· ἡ ζωή, ἡ κίνησις, ὁ πολιτισμὸς αὐτῶν ἀντικαθίστανται ὑπὸ ἐρημίας, ὑπὸ νεκρικῆς σιγῆς, ὑπὸ ἀγρίας παγωμένης φύσεως· ἐκεῖ ὅπου ἐπὶ χιλιετηρίδας ὁλοκλήρους ὑπῆρξε τόση δύναμις, τόσον πνεῦμα, τόση δόξα, τόση εὐτυχία, ἡ ζωὴ εἶνε αδύνατος, ἡ ζωὴ διώκεται ἀμειλίκτως, ἀγρίως ὑπὸ τοῦ ψύχους, ὑπὸ τοῦ θανάτου· τὰ ἀριστουργήματα τῆς τέχνης, τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἐπιστήμης, τὰ ἀριστουργήματα τοῦ πνεύματος καταστρέφονται, θάπτονται, καλύπτονται ὑπὸ κολοσσαίων πάγων. Ὁ Ἥλιος ἀενάως ψύχεται, τὸ ἀνθρώπινον γένος διαρκῶς ἐκπατρίζεται, καταφεῦγον καὶ συγκεντρούμενον εἰς τὰς περὶ τὸν Ἰσημερινὸν χώρας. Τὸ πανίσχυρον ἄστρον τῆς ἡμέρας ἐξασθενεῖ, γηράσκει, χάνει διηνεκῶς τὸ φῶς αὐτοῦ! μεταβάλλει ἀενάως χροιάν! λαμβάνει ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ χρώματα τοῦ φάσματος, τεῖνον ἐπιμόνως πρὸς τὸ ἐρυθρόν, τὸ χρῶμα τῆς ἀγωνίας, τὸ χρῶμα τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὁ ὄγκος αὐτοῦ σμικρύνεται, τὸ ψῦχος καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀφόρητον, καὶ ἡ περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ζώνη, ἔνθα ἡ ζωὴ εἶνε εἰσέτι δυνατή, σμικρύνεται, στενοῦται συνεχῶς. Καὶ ἄλλα ζῷα καὶ ἄλλα δένδρα, καὶ ἄλλα φυτὰ ἐκλείπουσι διὰ παντός. Αἱ θάλασσαι παγώνουν· ἡ ἐξάτμισις αὐτῶν σταματᾷ, ἐνῷ συγχρόνως καὶ τὰ τελευταῖα νέφη ἐκλείπουσιν ἵνα βρέξωσι διὰ τελευταίαν φορὰν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς. Οὐδαμοῦ ὕδωρ, οὐδαμοῦ ἀτμός, οὐδαμοῦ βροχή, οὐδαμοῦ νέφος· διαυγὴς οὐρανὸς πανταχοῦ. Τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀποθνήσκει ἐκ τοῦ ψύχους. Αἱ πηγαὶ ἐστείρευσαν, αἱ λίμναι ἐκρυσταλλώθησαν, οἱ ποταμοὶ ἐπάγωσαν ἢ ἐξηράνθησαν, ἀποστείλαντες πρὸ πολλοῦ καὶ τὰς τελευταίας σταγόνας τοῦ ὕδατος αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ ἄνεμοι ἔπαυσαν νὰ διατρέχωσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς, ἡ ἀτμόσφαιρα ἠρεμεῖ· ἡ θάλασσα δὲν κυμαίνεται, ὁ ὠκεανὸς δὲν ταράσσεται πλέον ὑπὸ τῶν τρικυμιῶν, ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ὑπὸ τῶν παλλιρροιῶν. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐλαττοῦται ἀκαταπαύστως· τὸ πᾶν σκοτίζεται, τὸ πᾶν περιβάλλεται μαύρην, πένθιμον, σκοτεινὴν χροιάν· ὁ οὐρανὸς αὐτὸς χάνει συνεχῶς τὸ ὡραῖον, τὸ εὔθυμον αὐτοῦ κυανοῦν χρῶμα· οἱ ἀστέρες εἰσὶν ὁρατοὶ ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Πᾶσα

Digitized by Google

ζωή, πᾶσα κίνησις ἐκλείπει· τὸ πᾶν καταστρέφεται, παγώνει, ἠρεμεῖ! Καὶ ὁ τελευταῖος ἄνθρωπος, καὶ τὸ τελευταῖον δένδρον, καὶ τὸ τελευταῖον φυτὸν ἐνεκρώθησαν, ὑπέκυψαν εἰς τὸν θάνατον!

Οἱ πάγοι καλύπτουσιν ὁλόκληρον τὴν ἐπιφάνειαν τῆς Γῆς· μικρός, ἐρυθρός, ψυχροραγὼν Ἥλιος μόλις ἐκπέμπει ὀλίγας ἀκτῖνας, μόλις φωτίζει, ὡς ἀμυδρὸς φανὸς νεκροταφείου, τὸν τάφον ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν τάφον τόσης ζωῆς, τόσων ὀνείρων, τόσου κάλλους, τόσων παθῶν, τόσης ματαιότητος.

Καὶ αἱ τελευταῖαι τοῦ Ἡλίου ἀκτῖνες δίδουσι πρὸς τὴν Γῆν τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ἀσπασμόν! Ὁ Ἥλιος μετεβλήθη ἤδη εἰς ψυχρὸν εἰς σκοτεινὸν σῶμα ἄνευ φωτός, ἄνευ θερμότητος· σκότος καὶ αἰωνία νὺξ περιβάλλει πενθίμως τὴν Γῆν, ψυχράν, ἀτάραχον, σιωπηλήν, ἀναίσθητον, νεκράν. Ἡ φύσις πενθεῖ! εἷς ἀστὴρ ἐσβέσθη, ἓν ὁλόκληρον ἡλιακὸν σύστημα ἀπώλετο!

Θ'.

Καὶ ἡ Γῆ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ψυχρά, παγωμένη, σκοτεινή, ἄνευ οὐδεμιᾶς ζωῆς ἐπ' αὐτῆς, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἄραγε νὰ κινῆται, νὰ στρέφηται ἐπ' ἄπειρον, σιωπηλῶς περὶ τὸν Ἥλιον μετὰ τῶν λοιπῶν πλανητῶν; τὸ πλανητικὸν σύστημα θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον νὰ ζῇ μηχανικῶς; οὐχὶ βεβαίως! Πᾶν ὅ,τι ἐγεννήθη ὀφείλει καὶ νὰ ἀποθάνῃ· ἔσχεν ἀρχήν, ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ τέλος, θὰ πληρώσῃ καὶ αὐτὸ τὸν φόρον του εἰς τὸν θάνατον.

Εἴδομεν ὅτι αἱ ἀποστάσεις τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου δὲν μεταβάλλονται, οἱ μεγάλοι ἄξονες τῶν τροχιῶν αὐτῶν μένουσι πάντοτε οἱ αὐτοί. Ἐὰν τὸ θεώρημα τοῦτο εἶνε ἐπ' ἄπειρον ἀληθές, οὐ μόνον ἡ Γῆ καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται, ἀλλὰ τὸ Σύμπαν ὁλόκληρον ὀφείλει ἡμέραν τινὰ νὰ σβεσθῇ, νὰ ψυχθῇ καὶ νὰ καταλήξῃ εἰς πλῆθος ἄπειρον σκοτεινῶν, παγωμένων σφαιρῶν, κινουμένων σιωπηλῶς ἐντὸς τοῦ σκότους αἰωνίας νυκτός. Ἀλλὰ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θεωρήματος τούτου ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὴν παγκόσμιον ἕλξιν, ὡς μόνην δύναμιν ἐνεργοῦσαν ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς κινήσεις τῶν ἀστέρων δι' ὡρισμένον ἀριθμὸν ἐτῶν, μόνος ὁ νόμος τῆς ἕλξεως εἶνε ἀρκετὸς καὶ τὸ ἀνωτέρω θεώρημα ἀληθές. Βεβαίως μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν θὰ σβεσθῇ ὁ Ἥλιος, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ζωὴ ἐπὶ τῆς Γῆς, δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ καταστραφῇ τὸ πλανητικὸν σύστημα, δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ πέσῃ ἡ Γῆ ἐπὶ τοῦ Ἡλίου.

Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ ἀπείρου μέλλοντος εἶνε ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλας δυνάμεις, αἵτινες ἐπηρεάζουσι τὰ στοιχεῖα τοῦ πλανητικοῦ συστήματος. Ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονήσωμεν τὴν ἀντίστασιν τοῦ αἰθέρος, τὴν ἠλεκτρικὴν κατάστασιν τῶν ἀστέρων, τὴν ἐνέργειαν τῶν παλιρροιῶν καὶ ἄλλας τινὰς αἰτίας ἐλαττούσας τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων.

Τὸ ἀχανὲς διάστημα, ἐν ᾧ κινοῦνται τὰ οὐράνια σώματα, δὲν εἶνε ἐντελῶς κενόν· τὸ τοιοῦτον εἶνε ἀπαράδεκτον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ· ἡ θερμότης, τὸ φῶς, ἡ ἠλεκτρομαγνητικὴ ἐνέργεια τῶν οὐρανίων σωμάτων, εἶνε κινήσεις ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Πῶς εἶνε δυνατὸν λοιπὸν κινήσεις νὰ μεταδοθῶσι διὰ τοῦ κενοῦ; Πῶς δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἡ ἀμοιβαία ἕλξις τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐὰν τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα ἦνε κενόν; Ὁ μέγας Νεύτων, ὁ ἀνακαλύψας τὸν νόμον τῆς παγκοσμίου ἕλξεως, ἐν τῷ ἀθανάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι, εἰς τὰς «Ἀ ρ χ ά ς», λέγει τὰ ἑξῆς: «ὅτι ἡ ἕλξις εἶνε ἔμφυτος, ἀχώριστος ἰδιότης τῆς ὕλης οὕτως, ὥστε σῶμά τι νὰ δύναται νὰ ἐνεργῇ ἐπ' ἄλλου σώματος ἐξ ἀποστάσεως, διὰ τοῦ κενοῦ καὶ ἄνευ μεσολαβήσεως οὐδεμιᾶς οὐσίας, ἥτις νὰ μεταδίδῃ τὴν ἐνέργειαν ἢ τὴν δύναμιν ταύτην ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸ ἄλλο σῶμα, εἶνε δι' ἐμὲ παραλογισμὸς τόσῳ μέγας, ὥστε μοὶ φαίνεται ἀδύνατον, ἀνὴρ ἱκανὸς νὰ πραγματευθῇ φιλοσοφικὰ θέματα, νὰ πέσῃ ἐν αὐτῷ.»

Ὅθεν τὸ διάστημα δὲν εἶνε κενόν· ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ὁ αἰθήρ, ὅστις συνεχῶς ἀνθίσταται εἰς τὰς κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων, ἐλαττῶν βαθμηδόν, ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ταχύτητα αὐτῶν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀντίστασις αὕτη εἶνε ἐλαχίστη ἀνεπαίσθητος σήμερον· δὲν ἔγεινεν εἰσέτι αἰσθητὴ ἡμῖν ἐπὶ τῶν κινήσεων τῶν πλανητῶν. Πλὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται χιλιάδες ἐτῶν. Εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι βραδύτερον θέλει ἀφεύκτως καταδειχθῇ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἀποστάσεων τῶν πλανητῶν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου. Αἱ ταχύτητες τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν εἰς τὸ διάστημα καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀποστάσεις αὐτῶν θὰ βαίνωσι βαθμιαίως ἐλαττούμεναι. Ἡ Γῆ λοιπὸν καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται θὰ πέσωσιν ἡμέραν τινὰ ἐπὶ τοῦ Ἡλίου, ἵνα ἀποτελέσωσι μετ' αὐτοῦ μίαν μάζαν, ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, ὡς πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ πλανητικοῦ συστήματος.

Ἄρα τὸ πλανητικὸν σύστημα θὰ καταστραφῇ· ἔσχεν ἀρχὴν θὰ ἔχῃ καὶ τέλος.

Ι'.

Ἡ μορφὴ ὅμως αὕτη τοῦ κόσμου εἶνε ἄραγε ἡ τελευταία, ἡ αἰωνία; ἡ φάσις αὕτη εἶνε ἄραγε ἡ ὁριστική, ἡ ἀμετάβλητος ἐν τῷ μέλλοντι κατάστασις αὐτοῦ; Οὐχὶ βεβαίως· τὸ τοιοῦτον οὔτε ἐπιστημονικῶς οὔτε φιλοσοφικῶς εἶνε ὀρθόν. Καὶ ἡ κατάστασις αὕτη ἀφοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ὀφείλει νὰ ἔχῃ καὶ τέλος· ἀφοῦ ἦλθε, θὰ παρέλθῃ. Ἡ καταστροφὴ αὕτη τοῦ πλανητικοῦ συστήματος οὐδόλως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πραγματικὴ ἀπώλεια ἑνὸς κόσμου ἐντὸς τοῦ ἀπείρου, ὡς ὁ αἰώνιος

Digitized by Google

θάνατος ἑνὸς μέλους τοῦ Σύμπαντος. Εἶνε πρόσκαιρος, παροδική, στιγμιαία φάσις τοῦ κόσμου ὡς πᾶσαι αἱ πρὸ αὐτῆς. Οἱ πλανῆται ἑλκόμενοι ἰσχυρότατα ὑπὸ τοῦ Ἡλίου θὰ πέσωσιν ἐπ' αὐτοῦ μετὰ τόσῳ μεγάλης ταχύτητος, ἡ σύγκρουσις αὐτῶν μετ' ἐκείνου θὰ ἦνε τόσῳ ἰσχυρά, ὥστε ὁ Ἥλιος θέλει ἐκ νέου ἀναλάβει τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἐνέργειαν αὐτοῦ, θέλει ἐκ νέου ζωογονηθῇ. Πράγματι· οὐδὲν ἐν τῇ φύσει ἀπόλλυται· ἡ καταπληκτική, ἡ παμμεγίστη δύναμις μεθ' ἧς οἱ πλανῆται θὰ συγκρουσθῶσι μετὰ τοῦ Ἡλίου μεταβαλλομένη εἰς ἐνέργειαν, εἰς φῶς, εἰς θερμότητα, θὰ ἀνυψώσῃ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ Ἡλίου ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὗτος θέλει μεταβληθῇ καὶ πάλιν εἰς ἀέριον, εἰς φωτονεφέλην, ὅπως ἐξ αὐτῆς ἀναδημιουργηθῶσι νέοι κόσμοι, νέος Ἥλιος, νέοι πλανῆται, νέοι δορυφόροι, ἐν μιᾷ λέξει νέον ἡλιακὸν σύστημα.

Ὅ,τι εἴπομεν περὶ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος ἰσχύει καὶ περὶ ὅλων τῶν λοιπῶν. Τὸ Σύμπαν θὰ καταστραφῇ, ἀλλ' ὅπως ἀναγεννηθῇ ἐκ τῆς τέφρας του.

ΙΑ'.

Ἤδη ἐπιβάλλεται ἡμῖν μία ἐξήγησις. Εἴδομεν πῶς ἐγεννήθη καὶ πῶς θὰ καταστραφῇ ὁ κόσμος· εἴδομεν ὅτι ὁ κόσμος οὗτος ἐμορφώθη ἄνευ τῆς ἐπεμβάσεως οὐδεμιᾶς δυνάμεως ξένης, ἐκτὸς αὐτοῦ κειμένης· ἐγεννήθη διὰ τῶν ἐν ἑαυτῷ ὑπαρχουσῶν δυνάμεων, ἀνεπτύχθη συνεπείᾳ τῶν φυσικῶν καὶ μηχανικῶν νόμων, οἵτινες κυβερνῶσι τὴν ὕλην. Ἐκ τῆς ὕλης αὐτῆς, ὡς ἔχει, μετὰ τῆς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσης ἐνεργείας ἡ ἐπιστήμη δύναται νὰ δημιουργήσῃ τὸν κόσμον· δύναται νὰ πλάσῃ ἄλλον ὅμοιον. Ἀλλ' ἡ ὕλη αὐτή, ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσα ἐνέργεια πόθεν προέκυψαν, πόθεν ἐγεννήθησαν; Ἡ ἐπιστήμη δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ ὕλη καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτῆς προέκυψαν δυνάμει οἱουδήποτε γεγονότος, ἀφ' ἑαυτῶν, ἐκ τοῦ μηδενός, ἄνευ ξένης ἐπεμβάσεως, ἄνευ ξένης ἐνεργείας· οὐδὲν ἐκ τοῦ μηδενὸς γεννᾶται, λέγει αὐτή. Ἡ ἐν τῷ Σύμπαντι ὑπάρχουσα ὕλη καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἐνέργεια οὔτε αὔξησιν οὔτε ἐλάττωσιν ἐπιδέχονται. Πόθεν λοιπὸν καὶ πῶς προέκυψαν; ἰδοὺ τὸ μέγα, τὸ αἰώνιον μυστήριον τοῦ κόσμου· ἰδοὺ τὸ ἄγνωστον, πρὸ τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιστήμη σταματᾷ. Τίς ὁ δημιουργὸς τῆς ὕλης, τίς ὁ ἐργάτης τῆς ἐνεργείας αὐτῆς; Οὐχὶ τὸ πᾶν γεννᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ· πρὸς δημιουργίαν τοῦ κόσμου, πρὸς σχηματισμὸν αὐτοῦ ὡς ἔχει σήμερον, ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἀνάγκην τῆς ὕλης καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἐνεργείας, ἃς ἀδυνατεῖ νὰ εὕρῃ, ὧν ἀδυνατεῖ νὰ ἐξηγήσῃ μηχανικῶς, φυσικῶς ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως τὴν γέννησιν.

Ὑπάρχει λοιπὸν δύναμίς τις ἀνωτέρα, ὑπερτέρα τῶν ὁρίων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἐκτὸς τοῦ ὑλικοῦ κόσμου κειμένη, ἥτις ἐδημιούργησε τὴν ὕλην καὶ ἀπειργάσατο τὴν ἐν αὐτῇ ἐνέργειαν. Τίς ἡ ἄγνωστος, ἡ ἄπειρος, ἡ αἰωνία αὕτη δύναμις;

ΙΒ'.

Ἤδη ὅτε ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν πτερύγων τοῦ πνεύματος φερόμενοι διετρέξαμεν τὰς ἀχανεῖς καὶ ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ Σύμπαντος, ἤδη ὅτε ἐπὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ ὑψηλῶν νώτων τῆς ἐπιστήμης ἀνελθόντες παρέστημεν θεαταὶ τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ κόσμου, εἶνε καιρὸς νὰ κατέλθωμεν ὅπως καταθέσωμεν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς θυμίαμα εὐγνωμοσύνης, ἀγάπης, λατρείας, εἶνε καιρὸς νὰ θαυμάσωμεν τὸ ἄπειρον αὐτῆς μεγαλεῖον, τὴν ἔκτακτον αὐτῆς δύναμιν.

Ἄνω τῶν μικρῶν ὑλικῶν συμφερόντων, ἄνω τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς μικροκόσμου, ὑψοῦται εὐγενής, μεγαλοπρεπής, ἐπιβάλλουσα, ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἀλήθεια, τὸ ἰδανικὸν τῶν τάσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἡ κρηπίς, εἶνε τὸ βάθρον ἐφ' οὗ ἀνελθὼν ὁ ἄνθρωπος εἶδε τὸ Σύμπαν νὰ κινῆται περὶ ἑαυτόν. Εἶνε τὸ «πᾶ στῶ» τοῦ Ἀρχιμήδους, ἐφ' οὗ στηριχθεὶς οὐ μόνον τὴν Γῆν ἐκίνησεν ἐκ τοῦ μέσου τοῦ κόσμου, ἔνθα ἀκίνητον ἔθετον αὐτὴν αἱ ἀπατηλαὶ ἐντυπώσεις τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμασε διερχόμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὸ πανόραμα τῆς γεννήσεως αὐτῆς, τῶν διαδοχικῶν περιόδων ἃς διέτρεξε, καὶ τῶν διαφόρων φάσεων δι' ὧν θὰ διέλθῃ.

Ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ὡς ἐν κατόπτρῳ ὁ ἄνθρωπος ἐθαύμασε τὸ εἴδωλον τῆς μεγάλης ἰσχύος τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· δι' αὐτῆς ἐγνώρισεν ἑαυτὸν ἄπειρον ἐν ἀπειροστῷ· δι' αὐτῆς ἐμηδένισε τὸ ἄπειρον ἐν τῷ χρόνῳ, καὶ κατέκτησε τὸ ἄπειρον ἐν τῷ χώρῳ· κατέστησε τὸ Σύμπαν ὁλόκληρον πεδίον δόξης καὶ θριάμβων τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἐξηκρίβωσε καὶ τὰς ἐλαχίστας λεπτομερείας τῶν οὐρανίων φαινομένων, ἀνέλυσε καὶ εὗρε τὰ χημικὰ στοιχεῖα τῶν ἀστέρων, ἐζύγισε τὰς παμμεγίστας σφαίρας τοῦ οὐρανοῦ, κατεμέτρησε τὰς ἀποστάσεις των, προεῖπε τὰς κινήσεις των, ὑπελόγισε τοὺς ὄγκους των καὶ ἐξετίμησε τὰς ταχύτητάς των.

Ἄνευ αὐτῆς ἐφοβεῖτο τὰς ἐκλείψεις, ἔτρεμε πρὸ τῶν οὐρανίων φαινομένων, ἀπηλπίζετο εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν κομητῶν!

Δυστυχὴς ὁ τόπος ἔνθα δὲν θάλλει ἡ ἐπιστήμη. Ὁ ἄνθρωπος ἄνευ αὐτῆς ἀγνοεῖ τὸν προορισμόν του, ἀγνοεῖ τὸ μεγαλεῖον του, ἀγνοεῖ πόθεν ἔρχεται, ἀγνοεῖ ποῦ πηγαίνει, βαδίζει ἐν τῷ σκότει, καθόσον ἐπιστήμη ἴσον ἀλήθεια, καὶ ἀλήθεια ἴσον φῶς.

Ἡ πρόοδος ὅμως αὐτῆς εἶνε καρπὸς ἀγώνων, εἶνε ἔπαθλον εὐγενοῦς καὶ γενναίας πάλης τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κατὰ τοῦ ἀγνώστου, εἶνε

Digitized by Google

ἀποτέλεσμα μάχης, ἐν ᾗ ἔχομεν τὰ θύματα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἥρωας καὶ τὰς δάφνας καὶ τὰς νίκας· πλὴν νίκας εἰρηνικάς, εὐγενεῖς, φιλανθρώπους. Ὁ μαχόμενος ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης μάχεται ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας, ὑπὲρ τῆς δόξης ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Τόσον εὐγενὴς εἶνε ἡ σπουδὴ τῆς ἀληθείας, τόσον ἰσχυρὰ ἡ ἐπιρροὴ αὐτῆς ἐπὶ τῆς παγκοσμίου εὐδαιμονίας.

Τοιαύτη δὲ οὖσα ἡ ἐπιστήμη, εἶνε τέκνον τῆς ἡμετέρας πατρίδος, μεγαλοπρεπὲς ἀριστούργημα τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας. Ὅθεν ἂς τὴν ἀγαπήσωμεν ἐκ νέου, ἂς τὴν ὑποστηρίξωμεν πάσῃ δυνάμει, ἂς ζητήσωμεν δι' αὐτῆς ν' ἀνέλθωμεν καὶ πάλιν τὰς κλίμακας τῆς ἐθνικῆς δόξης, ἂς ζητήσωμεν ἐν αὐτῇ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἡμῶν πρόοδον.

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ο ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΜΟΛΤΚΕ

Ὁ ἔνδοξος τῆς Γερμανίας στρατάρχης, κόμης Ἑλμοὺτ Μόλτκε, ὅστις ὑπῆρξεν, οὕτως εἰπεῖν, ἡ ἐκτελεστικὴ δύναμις τῆς Γερμανικῆς Ἑνότητος, ἀπέθανεν ἐν Βερολίνῳ εἰς ἡλικίαν ἐτῶν ἐννενήκοντα καὶ ἑνός. Ὁ μέγας σιωπηλός, ὅπως ἐπωνόμαζον αὐτόν, ἀφῆκε τὴν ζωὴν σιωπῶν. Οὐδεμίαν κραυγὴν πόνου ἐξέβαλεν, ἀποπληξία τῆς καρδίας τὸν ἔρριψε νεκρόν, ἐνῷ ὀλίγας στιγμὰς πρότερον ἔπαιζε τὸ ἀγαπητὸν αὐτῷ παιγνίδιον οὐΐστ, καὶ ἐνίκα εἰς αὐτὸ τὴν τελευταίαν νίκην του.

Ἡ ἐντύπωσις τοῦ θανάτου του, καίπερ ἀναμενομένου, προὐξένησεν αἴσθημα βαθὺ ὀδύνης εἰς τὰς καρδίας τῶν Γερμανῶν πάντων ἀνεξαιρέτως. Περὶ τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρός, καίτοι εἰς βαθὺ γῆρας ἀφίκετο, δυνατὸν νὰ λεχθῇ, ὅπερ δυστυχῶς δὲν δύναται νὰ λεχθῇ περὶ πάντων, ὅτι «δὲν ἔζησε παρὰ πολὺν καιρόν». Καὶ τῷ ὄντι μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς του διετήρησεν ἀμείωτον τὴν δόξαν του. Βλέπων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὰς δυνάμεις του βαθμηδὸν καταπιπτούσας, ἐζήτησεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἀποχώρησιν, μετὰ συγκινητικῆς ἀφελείας γράψας πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα: «Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ἀναβῶ εἰς τὸν ἵππον· στρατάρχης μὴ δυνάμενος νὰ ἱππεύῃ, δὲν εἶνε χρήσιμος εἰς τὴν Μεγαλειότητά Σας».

Ἡ στρατηγικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Μόλτκε πρὸς μόνην τὴν τοῦ Ναπολέοντος Α' δύναται νὰ παραβληθῇ. Ὑπάρχουσι μάλιστα πολλοὶ φρονοῦντες ὅτι ἡ τοῦ πρώτου εἶνε ἀνωτέρα τῆς τοῦ δευτέρου. Τὴν γνώμην ταύτην στηρίζουσιν εἰς τὸ ὅτι ὁ Μόλτκε δὲν ἔκαμε λάθη ὡς ὁ Ναπολέων, καὶ ὅτι ἔθεσεν εἰς κίνησιν μεγαλητέρους στρατούς, ὅπερ παρουσιάζει καὶ πλείστας δυσκολίας. Ὁπωσδήποτε εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ Μόλτκε εἷς τῶν μεγαλειτέρων στρατηγικῶν ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνός μας καὶ τοῦ κόσμου, ἀριστούργημα δὲ στρατηγικῆς θὰ θεωρῶνται πάντοτε αἱ δύο πολυσήμαντοι διὰ τὴν ἱστορίαν ἐκστρατεῖαι, ἡ κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἡ κατὰ τῆς Γαλλίας, ἐκστρατεῖαι τὰς ὁποίας ὁ Μόλτκε διηύθυνεν, ἀφοῦ προηγουμένως ἐμόρφωσε καταλλήλως τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐν τῷ Ἐπιτελείῳ. Μετὰ μαθηματικῆς σχεδὸν ἀκριβείας ἐμελετήθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν πάντα κατὰ τὰς ἐκστρατείας ταύτας, ὅτε δὲ περιπέτειαι ἐξ ἀπροόπτου ἤρχοντο νὰ διαταράξωσι τοὺς ὑπολογισμούς του, ἔμενεν ἀκλόνητος καὶ βέβαιος περὶ τοῦ τελικοῦ ἀποτελέσματος. Κατὰ τὴν μεγάλην μάχην τῆς Σαδόβας ὑπῆρξε στιγμὴ κρισιμωτάτη, καθ' ἣν ἀξιωματικοὶ καὶ στρατηγοὶ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος ἦσαν ἀπηλπισμένοι καὶ ἐσκέπτοντο περὶ ὑποχωρήσεως, μόνος ὁ Μόλτκε ἔμενεν ἀτάραχος καὶ ἀπήντα εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἀνησυχοῦντος Βασιλέως στερεοτύπως: «Der Kronprinz wird kommen, der Kronprinz wird kommen.» (ὁ Διάδοχος θὰ ἔλθῃ, ὁ Διάδοχος θὰ ἔλθῃ).

Δύναταί τις τῇ ἀληθείᾳ νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ παράδοξος οὗτος ἀνὴρ ἐβάδιζεν ἐπὶ τῆς γῆς «ὡς ἐνσαρκωμένος καθαρὸς νοῦς», οὐδόλως ὑπὸ αἰσθημάτων καὶ ψυχικῶν συγκινήσεων διαταραττόμενος. Μετὰ τὰς πρώτας νίκας κατὰ τῶν Γάλλων, αἱ ὑπὸ τὸν Διάδοχον τῆς Πρωσσίας καὶ ὑπὸ τὸν Διάδοχον τῆς Σαξονίας στρατιαί, ἐβάδισαν ὡς γνωστόν, κατὰ τῶν Παρισίων, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι θὰ συνήντων πρὸ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης ἢ περὶ τὸ Σαλὸν τὸν δεύτερον στρατὸν τοῦ Μὰκ Μαών. Ἑσπέραν τινὰ ὁ Μόλτκε ἔπαιζε μετ' ἄλλων ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου οὐΐστ. Ἐν στιγμῇ διακοπῆς, ἔλαβε τυχαίως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἐφημερίδα ἀγγλικὴν καὶ διῆλθεν αὐτήν. Τότε παρετήρησε τηλεγραφικὴν εἴδησιν ἐκ Παρισίων, καθ' ἣν «ὁ στρατὸς τοῦ Μὰκ Μαὼν ἔλαβε τὴν πρὸς βορρᾶν διεύθυνσιν, θὰ συγκεντρωθῇ περὶ τὴν πόλιν Reims, ὡς δὲ λέγεται, καὶ θὰ ζητήσῃ νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ ὑπὸ τὸν Βαζαὶν στρατοῦ». Ἡ εἴδησις αὕτη ἐπεκύρου τὴν τῶν Γερμανῶν προσκόπων τοῦ ἱππικοῦ, ὅτι κατὰ τὰ λεγόμενα τῶν Γάλλων χωρικῶν, τὰ πέριξ τοῦ Σαλὸν ἦσαν ἤδη ἔρημα.

Ὁ Μόλτκε, χωρὶς οὐδεμίαν συγκίνησιν νὰ δείξῃ, εἶπεν εἰς τοὺς συμπαίκτας του ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγην ὥραν. Ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τοπογραφικὸν χάρτην καὶ μετά τινων στιγμῶν σκέψιν, ἔγραψε διαταγὴν στροφῆς

Digitized by Google

τῶν κατὰ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης προχωρούντων γερμανικῶν στρατευμάτων, καὶ διέγραψε τὴν μέλλουσαν πορείαν αὐτῶν. Ἐπανῆλθεν εἶτα γαλήνιος ὡς πρότερον, ἵνα ἐπαναλάβῃ τὸ διακοπὲν παιγνίδιόν του, εἰπὼν μόνον ἀπαθῶς τοὺς λόγους τούτους: «—Τώρα τοὺς κρατοῦμεν καλά». Οὐδὲν σημεῖον ταραχῆς ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ προσώπου του, οὐδεμία ἀνήσυχος φροντὶς συνέσπα τὰς ὀφρῦς του, καὶ ὅμως ἡ διαταγὴ τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸ ὀλίγου δώσῃ, ἡ πορεία ἣν εἶχε διαγράψῃ, ἀπεφάσισαν τὴν τύχην ἑνὸς στρατοῦ καὶ μιᾶς Αὐτοκρατορίας.

Ὁ μέγας οὗτος στρατηλάτης ἀνεδείχθη προσέτι καὶ διάσημος συγγραφεύς. Εἰς τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔγραψε περὶ τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου, περὶ Τουρκίας, καὶ εἰς τὴν θαυμαστὴν εἰσαγωγήν, ἣν προέταξεν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπιτελείου γραφεῖσαν ἱστορίαν τοῦ γερμανογαλλικοῦ πολέμου βλέπει τις τὴν βαθύτητα τῆς κρίσεώς του, τὴν μεγάλην γνῶσιν, ἣν εἶχε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων. Τὸ ὕφος εἶνε ὑψηλόν, οὐδόλως εἰς περιττολογίαν ἐκτρεπόμενον. Ἑκάστη λέξις εἶνε μεμετρημένη, ἀναγκαία. Συχνάκις ἀναφαίνεται λεπτή, λεπτοτάτη καὶ ἐπίκαιρος εἰρωνεία, ἥτις ἦτο, ὡς γνωστόν, μία τῶν χαρακτηριστικῶν ἰδιοτήτων του. Λέγουσιν ὅτι ὁ Μόλτκε οὐδέποτε ὕβρισεν. ἐξέφραζε δὲ πάντοτε τὴν δυσαρέσκειάν του διὰ λεπτῆς εἰρωνείας. Ὅτε ἡμέραν τινὰ ἠρωτήθη ἂν εἶνε ἀληθὴς ἡ φήμη ὅτι στρατηγός τις, εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε πολλὴν ὑπόληψιν, μέλλει νὰ λάβῃ τὴν διοίκησιν τοῦ ἕκτου σώματος «Ἂν ἡ εἴδησις αὕτη ἐπαληθεύσῃ, ἀπεκρίθη, τότε θὰ ἔχωμεν ἐγγύησιν τῆς αἰωνίας εἰρήνης.

Ἐν τούτοις ὁ στρατιωτικὸς οὗτος ἀνήρ, ὅστις μετὰ ψυχρότητος ἔστελλε διὰ τῶν στρατηγικῶν συνδυασμῶν του μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς σφαγήν, ὑπῆρξεν —ἰδιοτροπία ἀληθὴς τῆς φύσεως—σύζυγος τρυφερώτατος, ἀνὴρ ἀγαθώτατος. Πρὸς πάντας φιλόφρων, γλυκύς, ὑποχρεωτικός, οὐδέποτε μεγαλοφρονῶν, ἠγάπα τὴν ζωὴν ἐν ἀφανείᾳ, καὶ ἀπέθανεν ἔχων μυρίους θαυμαστὰς καὶ οὐδένα ἐχθρόν. Ἰδίως ὅμως ἐλάμπρυνεν αὐτὸν ἡ μετριοφροσύνη, σπανία εἰς μεγάλους ἄνδρας. «Μὲ τοιοῦτον στρατόν, ὡς ὁ πρωσσικός, ἠκούσθη λέγων πολλάκις, καὶ ἄλλος τις θὰ ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ τὰ αὐτά». Ὡς πρὸς τὴν μετριοφροσύνην εἶχεν ἐφάμιλλον μόνον τὸν Βασιλέα του Γουλιέλμον Α΄ Δὲν ἔσφαλε, φρονοῦμεν, ἡ «Ἐθνικὴ Ἐφημερὶς τοῦ Βερολίνου» γράψασα πρό τινων ἡμερῶν, ὅτι οἱ εὐτυχέστεροι καὶ συγχρόνως μετριοφρονέστεροι ἄνδρες τοῦ αἰῶνός μας ὑπῆρξαν ὁ Γουλιέλμος Α΄ καὶ ὁ στρατάρχης Μόλτκε.

Ἐν Βερολίνῳ I. K. ΜΙΤΣΟΤΑΚΗΣ

ΕΣΜΕΡΑΛΔΑ ΘΕΡΒΑΝΤΕΣ

Σὲ ἤκουσα, τεχνίτρια μεγάλη,
μὲ τὴ χρυσῆ σου ἅρπα στὴν ἀγκάλη,
μὲ μάτια ὑψωμένα στὰ ἐπάνω
σὲ ἄλλους κόσμους! ὤ δὲν σὲ ξεχάνω!

Θαρροῦσα πῶς ἀνέβαινες ἀγάλι
μέσ' ἀπ' τὴ μαγεμένη ἁρμονία,
καθὼς ἡ Ἀφροδίτη ἡ Οὐρανία
ἀπ' τὴ χιονάτη τῶν ἀφρῶν ἀγκάλη!

Σὰν μάγισσα ἐξώρκιζες, καλοῦσες,
ἀπ' τῆς ἀνυπαρξίας τὸ σκοτάδι
τῶν τόνων τὸ ἀγέρινο κοπάδι
καὶ τὸ ἐδάμαζες, τὸ κυβερνοῦσες.

Ἀπάνω στὴν καρδιά μου ἐπερνοῦσαν
καὶ μὲ τὴν ἄχνη, τὸ φτερούγισμά των,
μὲ τὸ ἀγγελικὸ μουρμούρισμά των
μέσα στοὺς οὐρανοὺς τὴν ἐξυπνοῦσαν.

Τί κόσμους ἐγεννοῦσανε οἱ τόνοι!
Στὸν νοῦ μου ἐλάμπανε κ' ἐσβύναν πάλι,
σᾶν νέφος ῥόδινο ποῦ σβύνει, λυόνει
στῆς δύσεως τὴ φωτερὴ ἀγκάλη.

Θαῦμα τῆς τέχνης! ταῖς χορδαῖς φιλοῦσαν
γλυκὰ καὶ μαλακὰ τ' ἁβρά σου χέρια
κ' οἱ τόνοι σᾶν διαμάντια, σᾶν ἀστέρια
λαμπροὶ καὶ καθαρώτατοι κυλοῦσαν.

Καὶ ὅταν φαντασθῶ πῶς μιὰν ἡμέρα
ἦταν ἡ ἅρπ' αὐτὴ ἐκεῖ στημένη,
ὡσὰν μιὰν ἄγνωστη ἐμπρός σου σφαῖρα,
μὲ τὴν θεὰ τῆς μουσικῆς κρυμμένη.

Καὶ πῶς ἡ θέλησις, ἡ δύναμίς σου,
ἡ θεϊκὴ τῆς τέχνης σου μανία
ἐχύθη σᾶν πνοὴ τοῦ παραδείσου
κ' ἐφύσησε ζωὴν στὴν ἁρμονία!

Πόσαις φοραῖς σᾶν ἀποκαμωμένο
τὸ παιδικό σου ἔγυρε κεφάλι
ἐπάνω εἰς τῆς ἅρπας τὴν ἀγκάλη,
ἐπάνω στ' ὄργανο τὸ στοιχειωμένο!

Μὰ ἐνίκησες, τὸ ἔκαμες δικό σου,
καὶ εἶδες—ὢ ἁγνὴ χαρὰ τεχνίτου!—
εἶδες ἀπ' τὴ μετάλλινη χορδὴ του
ὡραῖο ν' ἀνατέλλῃ τ' ὄνειρό σου!

Καὶ βασιλεῖς καὶ ἄνδρες φημισμένοι
καὶ ποιηταὶ ποῦ ἡ δόξα στεφανόνει,
κάθε ψυχὴ ποῦ εἶν' εὐτυχισμένη,
κάθε καρδιὰ ποῦ βασανίζουν πόνοι,

Ὅλοι ἐμπρός σου μαγεμένοι κλίνουν
καὶ εἰς τῆς ἁρμονίας σου τὸ ῥεῦμα
τὰ γήϊνα γιὰ μιὰ στιγμὴν ἀφίνουν
καὶ ἀνυψόνουνται ἁγνοὶ σὰν πνεῦμα!

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ κ. Βαλδστάϊν ἀπηύθυνεν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς *Ἀκαδημίας* γράμμα λέγον: «Κατ᾽ ἀρχὰς δὲν ἠθέλησα νὰ μεγαλύνω τὴν ἀνακάλυψιν καὶ περιέμεινα μεῖζον φῶς, πρὶν ἢ ἀναγγείλω εἰς τὸ δημόσιον εὕρημα τόσον ἐνδιαφέρον καὶ σπουδαῖον, ὅσον τὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἀριστοτέλους. Τούτου ἕνεκεν ἡ πρώτη ἀνακοίνωσίς μου εἶχε μᾶλλον ἀρνητικὸν χαρακτῆρα. Ἀλλ᾽ ὁσημέραι πείθομαι ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἐν Ἐρετρίᾳ εὑρεθεὶς τάφος εἶνε ὁ τοῦ μεγάλου φιλοσόφοε. Ἀσχολοῦμαι ἔτι περὶ τὴν περισυναγωγὴν τῶν μαρτυριῶν, τούτου δὲ γενομένου θὰ ἐπιστείλω ὑμῖν καὶ πάλιν».

— Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ 1891 τῶν Ἀνακοινώσεων τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, περιέχον ἄρθρα τῶν κ. κ. O. Kern, E. Szanto, P. Wolters, B. Sauer, F. Hiller von Gaertringen und Th. Mommsen. S. Selivanov, E. Duemmler, A. Wilhelm, A. Κοντολέοντος καὶ τρεῖς φωτοτυπικοὺς πίνακας.

Φιλολογικὰ

Ἡ ῥωσσικὴ Αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἐξέδωκε τὸ πρῶτον μέρος μεγάλου λεξικοῦ τῆς Ῥωσσικῆς γλώσσης, πολὺ μᾶλλον ἐκτεταμένου καὶ πληρεστέρου τοῦ κατὰ τὸ 1847 δημοσιευθέντος.

— Κατ᾽ αὐθεντικὴν ἀπογραφικὴν σημείωσιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ 1890 ἐκδοθέντων ἐν Ῥωσσίᾳ βιβλίων ἀνέρχεται εἰς 1358. Τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν ἔργα τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας 639, καὶ τῆς γλωσσολογίας 455, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν διδακτικῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων. Πολεμικῆς τέχνης συγγράμματα 209, Μαθηματικῶν 158, Καλλιτεχνίας 131, Γεωγραφίας 119· ὀλιγώτερα βιβλία ἀριθμεῖ ἡ Φιλοσοφία καὶ ἡ Παιδαγωγική, ἡ πρώτη 46 καὶ ἡ δευτέρα 56.

— Ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος, τοῦ ὁποίου γνωστὴ εἶνε ἡ πρὸς τὴν μνήμην τῆς μάμμης του Αὐτοκρατείρας Αὐγούστας στοργή, εἶχεν ἐκφράσῃ τὴν εὐχὴν ὅπως ἴδῃ ἐκδιδομένην ἀκριβῆ ταύτης βιογραφίαν. Τὸ ἔργον ἀνέλαβεν ἤδη ὁ Μέγας Δοὺξ τῆς Σαξονίας τῇ συμπράξει τοῦ καθηγητοῦ Σοῦφαν, διευθυντοῦ τοῦ ἐν Βαϊμάρῃ Ἀρχείου Γκαῖτε, ὅστις θὰ συμβουλευθῇ πρὸς τοῦτο τὰ ἐπίσημα ἀρχεῖα τοῦ Βερολίνου καὶ τῆς Βαϊμάρης.

Ἐπιστημονικὰ

Ἐνδιαφέρον ἐπιστημονικὸν δημοσίευμα εἶνε ἡ προσεχὴς ἔκδοσις μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων, καταγραφεισῶν ὑπὸ Walter Merle κατὰ τὰ ἔτη 1337 - 1344. Τὸ χειρόγραφον θὰ μεταφρασθῇ εἰς τὴν γαλλικήν, θὰ ἀποτυπωθῶσι δὲ καὶ φωτογραφικῶς διάφορα μέρη τοῦ χειρογράφου.

— Ὁ *Ἀμερικανὸς Φυσιοδίφης* ἀγγέλλει νέαν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ χρησιμωτάτην εἰς τὴν ἀνθρωπότητα: διὰ καταλλήλου διευθύνσεως ἰσχυροτάτου ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος κατορθοῦται ἡ ἀνώδυνος ἐκρίζωσις ὀδόντων.

— Ἡ Ρωμουνικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ἑώρτασε πρό τινος διὰ πανηγυρικῆς συνεδριάσεως τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς ἱδρύσεώς της ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Βασιλέως, παρισταμένης τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου.

Θεατρικὰ

Ὁ γνωστὸς Γερμανὸς δραματικὸς ποιητὴς Βιλδενβροὺχ συγγράφει νέον δρᾶμα, τοῦ ὁποίου θέμα εἶνε ἡ λύσις ψυχολογικοῦ τινος προβλήματος. Ὁ ποιητὴς δὲν εὗρεν ἀκόμη κατάλληλον τίτλον διὰ τὸ ἔργον του.

Μουσικὰ

Ὁ κόμης Βαλδερσέε, γνωστότατος ὡς φιλόμουσος καὶ ὡς μουσικογράφος, δημοσιεύει προσεχῶς ἓν ἀνέκδοτον ἔργον τοῦ Γλούκ, ὅπερ εὑρέθη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μουσικοῦ Λυκείου τῆς Φλωρεντίας. Εἶνε δὲ τοῦτο μουσικὴ σύνθεσις τοῦ 1767, γενομένη εἰς πανηγυρισμὸν τῆς ἀναρρώσεως τῆς Μεγάλης Δουκίσσης τῆς Τοσκάνης κατὰ διαταγὴν τοῦ Μεγάλου Δουκός.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Ἀγαπητὲ *Ἀναγνῶστα*, μὴ παραπονεῖσθε, διότι τοιαῦτα τὰ ἀνθρώπινα. Οὕτως εἰς ἀντίθεσιν τῶν μεγάλων ἐφευρετῶν, οἵτινες ἢ δὲν ἐκέρδησαν τίποτε ἐκ τῶν ἐφευρέσεών των ἢ καὶ ἔπαθον χάριν αὐτῶν, μικροί τινες ἐφευρέται ἐκέρδησαν ποσὰ δυσανάλογα πρὸς τὴν ἀσημότητα τῶν ἐφευρέσεών των. Ἠμπορεῖτε νὰ ὑποθέσετέ ποτε, ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ἐσυλλογίσθη πρῶτος νὰ προσκολλήσῃ εἰς τὸ ἄνω ἄκρον τοῦ μολυβδοκονδύλου τεμάχιον ἐλαστικοῦ κόμμιος πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν γραφομένων ἐκέρδησεν ἐκ τούτου 400000 δραχμῶν; καὶ ὅτι ὁ ἐφευρέτης τῆς μικρᾶς μεταλλικῆς πλακός, ἥτις προσαρμόζεται εἰς τὰ τακούνια διὰ νὰ μὴ τρίβωνται ταχέως, ἐθησαύρισεν ἓν ἥμισυ ἑκατομμύριον!

Κύριε *Νέανδρε*, τὸ παράδειγμα τὸ ὁποῖον σημειώνετε ἐν τῇ ἐπιστολῇ σας εἶνε μηδὲν παραβαλλόμενον πρὸς τὴν εὐτεκνίαν Ἀμερικανοῦ ἀποθανόντος ἐσχάτως εἰς ἡλικίαν 69 ἐτῶν. Ἀκούσατε καὶ κρίνετε: Ὁ καλότυχος αὐτὸς ἐνυμφεύθη τῷ 1840 καὶ ἀπέκτησε 12 τέκνα, ὧν 4 δίδυμα. Ἡ πρώτη σύζυγός του ἀποθνήσκει, μετὰ τρεῖς δὲ μῆνας νυμφεύεται δευτέραν, ἐξ ἧς ἀποκτᾷ 20 τέκνα, ὧν 10 δίδυμα. Ἀποθανούσης καὶ ταύτης νυμφεύεται τρίτην, χήραν, ἐξ ἧς ἀποκτᾷ 9 τέκνα ἐντὸς 10 ἐτῶν. Ἐκ τῶν 41 τέκνων ζῶσι τὰ 24. Ὁ Ἀμερικανὸς παιδοποιὸς θὰ ηὔξανεν ἴσως ἀκόμη τὴν γενεάν του, ἂν μὴ κατεσυντρίβετο ὑπὸ σιδηροδρομικῆς ἀτμομηχανῆς, ἥτις ἔκοψεν ἀποτόμως τὴν ἄλλως ἀκμαίαν ἔτι ζωήν του.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποῖον εἶνε τὸ μᾶλλον εὐχάριστον μαρτύριον;
Πότε ἐπιθυμεῖ τις νὰ εἶνε μόνος;
Τί βλέπομεν ἀπὸ πολὺ μακράν;
Τί θλιβερώτερον ἐν τῇ ζωῇ;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖος εἶνε ὁ ἀγαπητός σας ποιητὴς καὶ ποῖος ὁ ἀγαπητός σας ζωγράφος;
Ἀπ. Ποιητής μου ἡ ἐλπὶς καὶ ζωγράφος μου ἡ ἀνάμνησις. *Ὠμέγα.*
Ἐρ. Τί εἶνε φιλαρέσκεια;
Ἀπ. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρέσκειν, ἄνευ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγαπᾶν. *Ἀληθινός.*
Ἐρ. Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πνεῦμα;
Ἀπ. Χρησιμεύει εἰς ὅλα καὶ δὲν ἀρκεῖ εἰς τίποτε. *Νύξ.*
Ἐρ. Τί δὲν δυνάμεθα ν᾽ ἀρνηθῶμεν εἰς ἄλλους;
Ἀπ. Ὅ,τι ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἡμεῖς.
Ἐρ. Εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἐμπιστοσύνη;
Ἀπ. Εἰς τὸ ν᾽ ἀπατώμεθα χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶμεν. *Μῖμος.*

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: . — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς του.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 Ἀπριλίου 1891

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0)0	502	—	503	—
» 120,000,000 » 5 0)0	572	—	575	—
» 170,000,000 » 5 0)0	570	—	573	—
» 135,000,000 » 5 0)0	462	—	466	—
» 30,000,000 » 4 0)0	442	—	445	—
» 125,000,000 » 4 0)0	442	—	445	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	556	—	556	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4435	—	4440	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	342	50	343	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	302	—	302	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	25	94	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	203	50	204	—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	472	—	475	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	253	50	254	—
Σιδηροδρ. Θεσσσαλίας	156	50	157	50
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	65	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	100	—	102	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	106	—	106	50
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	355	—	357	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	68	25	69
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖ	25	70	25	71
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	45	29	50
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	35	32	37
Τρίμηνον Γαλλίας	127	50	127	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	60	32	65
Ὄψεως Γαλλίας	128	75	128	87

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

17 **17**
Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.
Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.
17 **17**

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κ.λπ. κ.λπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ
εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία.
Impératrice. Τὸ καλλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.
Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.
Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου. νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.
SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. — Στιχούργημα Β΄. — Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. — Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμόνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ράλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο. — **Τὸ φιλί. — *Τὸ δάκρυ. — *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα. — Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ. — **Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***. — *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

πωλοῦνται ἐν τῷ **Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας** ἕκαστον ἀντὶ 2 δραχμῶν. Τοῦ λαχείου τούτου κερδίζουσιν 63 ἀριθμοί, ἐξ ὧν ὁ 1ος δρ. 20.000, οἱ 2 ἑπόμενοι ἀνὰ 2,500 ἕκαστος, οἱ 5 μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δραχ. 500, οἱ μετ' αὐτοὺς 10 ἀνὰ δραχ. 300 καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς 45 ἀνὰ δραχ. 100.

Ἡ κλήρωσις μετὰ ἕνα μῆνα

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 18 ΤΟΜΟΣ Α'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 5 ΜΑΪΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ, *κωμῳδία Χαραλάμπους Ἀννίνου.*
ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ, ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ *Γεωργίου Κούρτωνος*
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ ὑπὸ *Γ. Μ. Β.*
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Δικηγορικὸν τέχνασμα, Τρανὴ ἀπόδειξις, Τὰ δίοπτρα, Σοφὸν παράγγελμα, Φυτώδης μυῖα, Πρακτικὴ συμβουλή.**
ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ. **Βοτανικαὶ ὁμιλίαι.**
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΕΙΚΟΝΕΣ — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. — Ἡ ἀνάγνωσις. — Τὰ Μετέωρα - Ἅγιος Στέφανος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια ἐπανῆλθε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐκ τῆς περιοδείας Αὐτῆς τυχοῦσα πανταχοῦ θερμοτάτης δεξιώσεως.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν περὶ τὴν 8,15 ὥραν μ.μ. σεισμὸς ἐλαφρὸς ἐδόνησε τὰς Ἀθήνας καὶ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὁ σεισμὸς οὗτος ἦτο ἰσχυρότερος ἐν Κύθνῳ, παρηκολουθήθη δὲ καὶ ὑπὸ ἄλλων συνεχῶν δονήσεων, αἵτινες ἐξηκολούθησαν μέχρι τῆς 8ης πρωϊνῆς ὥρας τῆς Τρίτης. Ἐκ τῶν δονήσεων τούτων ἰσχυρὰ ἦτο μία μόνη, αὐτὴ δὲ καὶ διέρρηξε πολλὰς οἰκίας. Οἱ κάτοικοι ἔντρομοι διενυκτέρευσαν εἰς τὸ ὕπαιθρον, εἶτα δὲ κατέφυγον εἰς λιτανείας. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι τὸ κέντρον καὶ τούτου καὶ τοῦ πρὸ μηνὸς γενομένου σεισμοῦ εἶνε περὶ τὴν Κύθνον.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 804,034 δρ. Κατὰ τὸν ἀντίστοιχον δὲ μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον μόνον εἰς δρ. 654,334. Ἑπομένως προκύπτει διαφορὰ ἐπὶ πλέον δρ. 149,700.

— Τέσσαρες Ἕλληνες ἐν Βομβάῃ ἀποκατεστημένοι, οἱ κ. κ. Ἀλέξ. Πάλλης, ὁ συμπαθὴς ποιητής, Σπῦρος Μεταξᾶς, Μανώλης Ράλλης καὶ Μηνᾶς Σχουλούδης ἔσχον εὐτυχῆ ἔμπνευσιν. Ἀπέστειλαν εἰς τὸν Γυμναστικὸν Σύλλογον ἀνὰ δραχμὰς 150 ἕκαστος, ἵνα τεθῶσιν ὡς βραβεῖα ἓν διὰ τὸ *λιθάρι*, ἕτερον διὰ τὸ *τρέξιμο*, τρίτον διὰ τὸ *πήδημα* καὶ τέταρτον διὰ τὸ *πήδημα μὲ κοντάρι*. Ἕνα ὅρον ἔθηκαν οἱ δωρηταί: τὰ ὀνόματα τῶν ἀγώνων, διὰ τοὺς ὁποίους θέτουν τὰ βραβεῖα, νὰ τεθοῦν εἰς τὴν προκήρυξιν ὡς ἀνωτέρω, εἰς γλῶσσαν δημοτικὴν δηλαδή, τῆς ὁποίας ζηλωταὶ ἔνθερμοι εἶνε καὶ οἱ τέσσαρες. Ὁ Γυμναστικὸς Σύλλογος διαθέτει καὶ ἄλλα τινὰ βραβεῖα, θὰ προβῇ δὲ προσεχῶς εἰς προκήρυξιν ἀγώνων, καθ' οὓς θὰ ἀπονεμηθῶσι ταῦτα μετὰ στεφάνων εἰς τοὺς νικητάς.

— Ἐγένετο τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἡ τακτικὴ συνεδρίασις τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ ἡ κατὰ τὸν κανονισμὸν ὁριζομένη διὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν νέων ἀρχῶν, καθ' ἣν ἐξελέχθησαν ὁμοφώνως οἱ ἑξῆς:

Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Σῖμος Μπαλάνος.

Ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. Π. Ταμπακόπουλος, Ι. Βάμβας καὶ Τ. Ἠλιόπουλος.

Γεν. γραμματεὺς ὁ κ. Μ. Π. Λάμπρος.

Εἰδικοὶ γραμματεῖς οἱ κ. κ. Γ. Πίσσας καὶ Κ. Βρυζάκης.

Ἔφορος τοῦ καταστήματος ὁ κ. Ἰφικράτης Κοκκίδης, ταμίας ὁ κ. Κ. Κουτσαλέξης καὶ ἐπιμελητὴς τῆς Βιβλιοθήκης ὁ κ. Α. Α. Ραγκαβῆς.

Ἔφορος τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ὁ κ. Ἰγνάτιος Μοσχάκης καὶ κοσμήτορες αὐτῆς οἱ κ. κ. Ε. Ἐμπειρῖκος, Μ. Θάλης, Γ. Χαλικιόπουλος, Δ. Λάμπρος, Β. Ἀντωνόπουλος, Ι. Κονοφᾶος, Θ. Μπαλτῆς καὶ Μ. Στελλάκης.

Ἐξελέχθησαν ὁμοίως μέλη τῶν ἐπιτροπῶν, καὶ δὴ τῆς μὲν ἐξελεγκτικῆς οἱ κ. κ. Α. Καμπᾶς, Ν. Κουρῆς καὶ Κ. Πεταλᾶς, τῆς δ' ἐπὶ τῶν βιβλίων οἱ κ. κ. Τιμ. Ἀργυρόπουλος, Δ. Κοκκίδης, Π. Ι. Φέρμπος καὶ Κ. Γ. Ξένος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ὁ Πνευματισμός, ἤτοι *περὶ τῆς μετὰ τοῦ ἀοράτου κόσμου συγκοινωνίας καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς διδαγμάτων* ὑπὸ Ἀσθ. Λέοντος. 16ον, σελ. 96. [Περιεργότατον βιβλίον καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδός του ἐξέδωκεν ἄρτι τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας. *Ὁ πνευματισμός,* εἶνε νέα θεωρία, ἥτις ἠγέρθη ἀντίπαλος τοῦ ὑλισμοῦ, ἀποκτήσασα ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν 30 ἑκατομμύρια ὀπαδῶν καθ' ὅλην τὴν γῆν. Ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἐκδίδονται πλεῖστα περιοδικὰ ἀποκλειστικῶς ἀσχολούμενα εἰς τὰς θεωρίας καὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν παραδόξων φαινομένων τοῦ πνευματισμοῦ, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὅμως δὲν δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι πνευματισταί, εἴτε διὰ τὸ δύσκολον τῆς ἀποκτήσεως αὐτῶν, εἴτε δι' ἄγνοιαν τῶν ξένων γλωσσῶν, ἐν αἷς γράφονται. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀνέλαβε ν' ἀναπληρώσῃ ἀνώνυμος Ἕλλην πνευματιστής, συγγράψας τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον, ἐν ᾧ μετὰ πολλῆς σαφηνείας ἀναπτύσσονται αἱ θεωρίαι τοῦ πνευματισμοῦ, ἐξηγοῦνται δὲ κατ' αὐτὰς πλεῖστα ὑπερφυσικὰ φαινόμενα. Τὸ βιβλίον ἐκτυπωθὲν ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῶν κ.κ. Ἀδελφῶν Περρῆ μετὰ φιλοκαλίας, ἥτις διακρίνει τὰ ἔργα τοῦ καταστήματος τούτου, πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.50 ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας*.]

Λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν. Ἐξεδόθη τὸ 50 φυλλάδιον, περιέχον ἄρθρα «Ἀχρεώστητον-Βέζα» καὶ διπλοῦν πίνακα «Βόεια γένη».

ΙΗ' ἔτος τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου. Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ ιη' συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 17 Μαρτίου 1891 ἐν γενικῇ τῶν μελῶν συνεδρίᾳ ὑπὸ τοῦ προέδρου Γρηγορίου Γράβαρη, ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1891. 8ον σ. 39.

Ἔγγραφα μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀφορῶντα εἰς τὴν λύσιν τῶν δύο ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, τοῦ τε Προνομιακοῦ καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ. Ἐν Τεργέστῃ, Τύποις τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Λόϋδ, 1891.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου πεπραγμένα ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1890. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀλέξ. Παπαγεωργίου 1891. 8ον σ. 28.

Ε. Ἐμπειρίκου. **Περὶ διασώσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τοῦ δασικοῦ ἡμῶν πλούτου.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρασκευᾶ Λεώνη 1891. 8ον σ. 40.

Digitized by Google

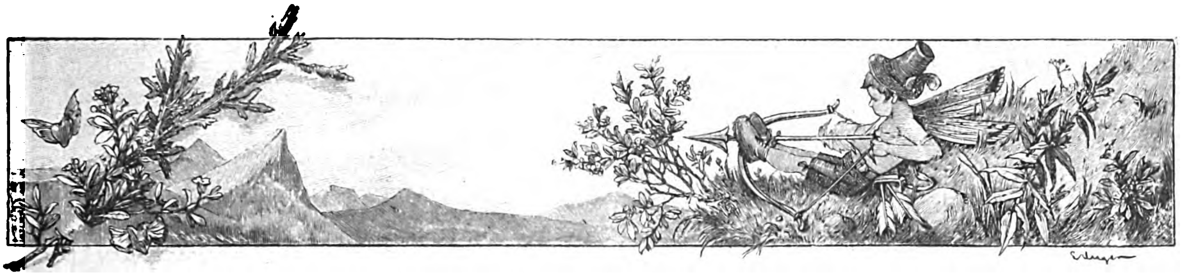

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

Παρασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τὴν 28 Ἀπριλίου 1891

ΠΡΟΣΩΠΑ	ΗΘΟΠΟΙΟΙ
Εὐανθία Γλυκάδη, χήρα	*Μελπομένη Κωνσταντινοπούλου*
Μαριγὼ, ὑπηρέτρια	*Ἐλπινίκη Ῥούσσου*
Ἀνδρέας Θεαγένης, δικηγόρος	*Εὐτύχιος Βονασέρας*
Συμεὼν Κουρούνης, πρώην δημοδιδάσκαλος	*Εὐάγγελος Παντόπουλος*

ΠΡΑΞΙΣ ΜΟΝΗ

(Προθάλαμος κομψῶς ηὐτρεπισμένος. Θύραι ἑκατέρωθεν καὶ εἰς τὸ βάθος. Παρὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος τοῦ προσκηνίου τράπεζα μὲ τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαιοῦντα. Κωδωνίσκος ἐπὶ τῆς τραπέζης.)

ΣΚΗΝΗ Α΄

Εὐανθία *(ἑτοιμαζομένη νὰ ἐξέλθῃ καὶ φοροῦσα τὰ χειρόκτιά της)*. — **Μαριγὼ** *(τακτοποιοῦσα τὸ δωμάτιον.)*

ΕΥΑΝΘΙΑ *(φαίνεται ὠργισμένη καὶ περιφέρεται μὲ πολλὴν ἀνησυχίαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, λαλοῦσα κατ' ἰδίαν.)*

Ἔννοια σου καὶ θὰ μοῦ τὴν πληρώσῃς, κὺρ Ἀνδρέα !... Ἀκοῦς ἐκεῖ ὁ θεοπάλαβος, ἀλήθεια κι' ἀπ' ἀλήθεια, νὰ μὲ κάμῃ γελοίαν χθὲς τὸ βράδυ!... Πώ, πώ !... τί ζηλιάρης εἶνε!... νὰ σοῦ 'πῶ τέτοιον ἄνδρα δὲν τὸν θέλω ! δὲν θὰ περάσω διόλου καλὰ μαζί του!

ΜΑΡΙΓΩ *(κατ' ἰδίαν)*

Στὰ μπουρίνια της εἶνε σήμερα ἡ κυρά, ἀπὸ τὰ χθὲς τὸ βράδυ ἔχει τὰ νεῦρά της.

ΕΥΑΝΘΙΑ *(κατ' ἰδίαν)*

Ἐθύμωσε, λέγει, ἐπειδὴ ἐχόρευσα μὲ τὸν Περικλῆ, τὸν λοχαγόν, καὶ ἐκρυφομιλοῦσα μὲ αὐτόν...καὶ τί τοῦ ἔλεγα; διὰ τοὺς ἀρραβῶνάς του μὲ τὴν ἐξαδέλφην μου τὴν Χαρίκλειαν, ποῦ πρόκειται νὰ γείνουν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις....Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ἔστω ὅτι μοῦ ἔκανε καὶ τὴν κόρτε ὁποῦ δὲν εἶνε ἀλήθεια...τί δικαίωμα εἶχε ἡ εὐγενεία του νὰ θυμώσῃ; γιατί κι' αὐτὸς νὰ κάνῃ τὴν κόρτε τῆς κυρίας Μαυρικίου ;

ΜΑΡΙΓΩ *(κατ' ἰδίαν)*

Μωρέ, δυνατὸς καυγᾶς θὰ ἔγεινε χθὲς εἰς τὸν χορόν!

ΕΥΑΝΘΙΑ *(κατ' ἰδίαν)*

Μπά...μπά !... ἐπῆγε νὰ μοῦ ἔλθῃ κακό !.... Καλὰ ποῦ ἔτυχε καὶ ὁ καϋμένος ὁ θεῖός μου, ὁ ταγματάρχης, καὶ μὲ συνώδευσε καὶ μὲ καθησύχασε κομματάκι!...Μὰ ἔννοια σου, κὺρ Ἀνδρέα!... νὰ ἰδῇς !... *(πρὸς τὴν Μαριγὼ)* Μαριγώ, ν' ἀρχίσῃς νὰ ξεσκονίζῃς τὰ φορέματά μου καὶ νὰ τὰ βάλῃς εἰς τὰ μπαοῦλα...νὰ μηνύσῃς καὶ τῆς πλύστρας νὰ μᾶς φέρῃ γρήγορα τὰ ῥοῦχα.

ΜΑΡΙΓΩ *(κατ' ἰδίαν)*

Ἄμ' ἀκοῦς τὰ ῥοῦχα εἰς τὰ μπαοῦλα, σίγουρα ἔχει γένει καυγᾶς δυνατός !...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Λοιπόν, ὅπως σοῦ εἶπα .... *(ἑτοιμαζομένη νὰ ἐξέλθῃ)*.

ΜΑΡΙΓΩ

Θ' ἀργήσετε πολύ, κυρία;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δὲν εἰξεύρω...ἠμπορεῖ καὶ ν' ἀργήσω. *(προχωρεῖ πρὸς τὴν θύραν καὶ πάλιν ἐπιστρέφει)* Ἄ !... ἐὰν ἔλθῃ κανεὶς διὰ ὑπηρέτης, ὅπως ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὴν ἐφημερίδα, εἰπέ του νὰ περάσῃ τὸ ἀπόγευμα... ἤ, ἂν θέλῃ, ἂς μὲ περιμένῃ... *(ἐξέρχεται)*.

ΣΚΗΝΗ Β΄.

Μαριγὼ *(μόνη)*.

Τί τραβοῦν κι' αὐτὰ τὰ ῥοῦχα !.. Κάθε ποῦ μαλλώσῃ μὲ τὸν Ἀνδρέαν, ἀμέσως νὰ ξεσκονισθοῦν τὰ ῥοῦχα καὶ νὰ βαλθοῦν εἰς τὰ μπαοῦλα! Τὴν ἄλλη 'μέρα γίνονται πάλι τὰ πράγματα μέλι καὶ γάλα... Ἔξω τὰ ῥοῦχα ἀπὸ τὰ μπαοῦλα... Θὰ τὰ ἔβαλα καὶ τὰ ἔβγαλα καμμιὰ τριανταριὰ φοραῖς ὅσο μὲ τὰ τώρα. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως μοῦ φαίνεται πολὺ θυμωμένη !.. Τί πατιρντὶ νὰ ἔχῃ γένει !.. Καὶ νὰ ἰδῇς !.. τώρα τὸ ἐνθυμήθηκα, ἐχθὲς τὸ βράδυ ποῦ ἐγύρισεν ἀπὸ τὸν χορὸν δὲν τὴν ἐσυντρόφευεν ὁ κύριος Ἀνδρέας κατὰ τὰ συνειθισμένα, ἀλλὰ ἕνας ἀξιωματικός !.. *(ἀκούεται φωνὴ ἐκ τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ παρασκηνίου: «Μαριγώ ! Μαριγώ !»)* Ποῖος μὲ φωνάζει ; *(παρατηρεῖ ἐκ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας)*. Ἄ ! ἡ Γιαννούλα εἶνε !... θὰ λείπουν φυσικὰ τ' ἀφεντικά της ἀπ' ἐπάνω, κ' ἔχει ὄρεξι διὰ κουβέντα ! *(ἀπὸ τῆς θύρας)*. Δὲν 'μπορῶ τώρα... ἔχω δουλειά. *(ἀκούε-*

Digitized by Google

ται ἐκ νέου ἡ φωνή : «Μαριγώ !») — Τί νὰ μὲ θέλῃ ; Ἂς πάγω μιὰ στιγμὴ νὰ ἰδῶ!... (ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Συμεὼν *(φέρων πενιχρὰν ἐνδυμασίαν καὶ σάλι διάτρητον.)*

(Κρούει ἔξωθεν τὴν εἰς τὸ βάθος θύραν ἐπανειλημμένως). Ἐπιτρέπεται ; *(ἀνοίγει τὴν θύραν σιγὰ σιγὰ καὶ προβάλλει τὴν κεφαλήν).* Μὲ τὴν ἄδειαν ; *(εἰσέρχεται καὶ περιεργάζεται μετὰ θάμβους τὸ δωμάτιον).* Μωρ' αὐτὸ εἶνε παλάτι!... Κᾶτι τρανὸς βέβαια θὰ κάθεται ἐδῶ μέσα. Μὰ ἐδῶ εἶνε ἆρά γε ὁποῦ ζητοῦν ὑπηρέτην ; μήπως ἔκαμα λάθος ; *(ἐξάγει σημείωσιν ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ παρατηρεῖ).* Ἐδῶ εἶνε, ἀδελφέ !... αὐτὴ εἶνε ἡ διεύθυνσις ὁποῦ μοῦ ἔδωσαν εἰς τὴν ἐφημερίδα, ὁδὸς Ὁμήρου, ἀριθμὸς 126. *(παρατηρεῖ ἐκ νέου τὸ δωμάτιον).* Ἀρχοντόσπιτο, μὰ τὴν ἀλήθεια!... Εὐτυχισμένοι ἄνθρωποι !... Μὰ μήπως δὲν ἤμουν κ' ἐγὼ εὐτυχισμένος ; μήπως δὲν ἐκαλοπερνοῦσα ἐκεῖ κάτω στὸ Ἀλουποχῶρι ; Καὶ μὲ τί ὑπόληψιν ! δάσκαλος, σοῦ λέγει ὁ ἄλλος. Ἄχ ! ἐκεῖνος, ἐκεῖνος ὁ καταραμένος ὁ δήμαρχος μ' ἐκατάστρεψε. Καὶ διατί ;... διὰ μίαν ἀνορθογραφίαν, ὁποῦ εὕρηκα εἰς τὸ πιστοποιητικόν, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε δι' ἕνα δημότην του ! ... Τί μοῦ ἦλθε κ' ἐμὲ νὰ τὸ κάμω ζήτημα !... Μὰ στὸ Θεό σου πάλιν, ἐπήγαινε νὰ λέγῃ τὸ πιστοποιητικόν, ὅτι ὁ δημότης Μῆτρος Κόλιας διατελεῖ ἐν χοιρεία, τὸ χοι μὲ ὀμικρὸν ἰῶτα; Ἀκοῦς ἐκεῖ, ἐπειδὴ τοῦ ἔκαμα τὴν παρατήρησιν, νὰ τὸ βάλῃ πίκα ὁ ἀθεόφοβος, πῶς τάχα τὸν ἐκατηγόρησα ὡς ἀγράμματον, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ μὲ τοὺς βουλευτὰς νὰ μὲ παύσῃ!...Καὶ νὰ ἔλθω εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ χαλάσω τὰ μαλλοκέφαλά μου...νὰ μὲ ἐμπαίζουν ὅλον αὐτὸν τὸν καιρὸν μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριον, ὅτι θὰ μὲ διορίσουν καὶ εἰς τὸ ὕστερον νὰ μὲ ἀφήσουν εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ χωρὶς πεντάρα!.. Καὶ νὰ καταντήσω ἐγὼ ὁ δάσκαλος νὰ κοιμοῦμαι μανδρωμένος ἐκεῖ κάτω σ' ἕνα χάνι σιμὰ εἰς τὸ Μοναστηράκι, μαζὶ μὲ ἀγωγιάταις, μὲ ἀραμπατζῆδες, μὲ φυγοδίκους...ξεύρω κ' ἐγὼ τί κόσμος ἦταν ἐκεῖνος;— Νὰ εὑρίσκωμαι μέσα εἰς συζητήσεις, εἰς φιλονεικίας, εἰς μαχαιρώματα, εἰς πολέμους... γιατί αὐτὸ τὸ χάνι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶνε χειρότερον καὶ ἀπὸ τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς !...Καὶ τί ὕπνος, Παναγία μου !...νὰ σὲ τρῶνε ὅλη νύκτα κουνούπια, σκνίπαις, σαρανταποδαροῦσαις!...Ἀμ' τὸ φαγί ; ἐκεῖνα τὰ σηκοτάκια κάθε ἡμέρα ἀπὸ τὰ μαγέρικα ποῦ εἶνε κοντὰ στὸ Τζαμί !.. Μοῦ φαίνεται πῶς ὅλο τὸ κουφάρι μου ἀπ' ἐδῶ *(δεικνύει τὸν τράχηλον)* ἕως ἐδῶ *(δεικνύει τὸ ὑπογάστριον)* εἶνε ὅλο σηκότια !.. Ἄχ ! ἐγὼ κ' ἐκεῖνος ὁ κακόμοιρος ὁ γὺψ ποῦ ἔτρωγε κάθε ἡμέρα τὰ σηκότια τοῦ Προμηθέως ξεύρουμε τί θὰ εἰπῇ αὐτὴ ἡ καθημερινὴ δίαιτα ! Στὸ ὕστερο μ' ἐπέταξαν καὶ ἀπὸ τὸ χάνι, ἐπειδὴ δὲν εἶχα νὰ πληρώνω, μ' ἐπεριόρισεν ἡ πεῖνα τόσο, ποῦ ἐπῆρα τῶν ὀμματιῶν μου καὶ ἀπεφάσισα, σὰν εἶδα τὴν ἀγγελία πῶς ζητοῦν ὑπηρέτην σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, νὰ ἔλθω νὰ μὲ πάρουν ἔστω καὶ διὰ ἕνα κομμάτι ψωμί, τοὐλάχιστον νὰ μὴν ἀποθάνω τῆς πείνας, ἕως νὰ εὕρω τὸν ναῦλόν μου νὰ ἐπιστρέψω στὸ χωριό μου. Ἔτσι τὸ ἤθελεν ἡ Μοῖρά μου, βλέπεις, καὶ μαζὶ μὲ τὴ Μοῖρά μου, ἔτσι τὸ ἤθελε καὶ ὁ δήμαρχος Παρακαμπυλίων, ποῦ νὰ τὸν ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ μαυρίσῃ τὸ μάτι του ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ ἡ κάλπη του ἀπὸ τὰ μαῦρα !.. *(περιστρέφει πάλιν τὸ βλέμμα κύκλῳ).* Ἐδῶ μέσα, εἶνε, μωρὲ μάτια μου, βασιλόσπιτο !.. καὶ μυρίζει καλοπέρασιν· *(ὀσφραίνεται)* ὄχι !.. ἀκριβῶς εἰπεῖν μυρίζουν κεφτέδες. Μὰ θὰ μὲ θέλουν ἆρά γε ; Αἴ, θὰ τοὺς εἰπῶ τὰ βάσανά μου καὶ ποῖος εἰξεύρει ;... ἠμπορεῖ νὰ μὲ κρατήσουν... Ἴσως ἔχουν καὶ τίποτε παιδιὰ νὰ τοὺς παραδίδω ! . . Ὅσον ποῦ νὰ ἔλθῃ κανείς, ἂς μελετήσω ἄλλην μίαν φορὰν τὴν προσφώνησιν, ὅπου ἔγραψα διὰ νὰ τὴν ἀπαγγείλω ἐκ στήθους, ἔτσι μὲ στόμφον, διὰ νὰ τοὺς συγκινήσω : *(ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου του χαρτίον καὶ ἀρχίζει ν' ἀναγινώσκῃ μὲ στομφώδη ἀπαγγελίαν).* «Πολλῶν δεινῶν ἀφορήτων »καὶ ἀπροσδοκήτων περιστάσεων ἐξαναγκασασῶν »με πρὸς ἐπιδίωξιν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος »ἀλλοτρίου τῶν τέως καθηκόντων μου, προσέρ»χομαι ἐκλιπαρῶν τὴν ὑμετέραν καλοκαγαθίαν, »ὅπως με προσλάβητε εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ οἴκου »ὑμῶν καὶ ὁ Πανάγαθος Σωτὴρ ἀνταμειψάτω ὑμᾶς ἑκατονταπλασίως.» *(Ἐξακολουθεῖ προσέχων εἰς τὸ χαρτίον καὶ ψιθυρίζων ὡσεὶ ἀποστηθίζων τὴν προσφώνησιν.)*

ΣΚΗΝΗ Δ'

Μαριγὼ καὶ ὁ ῥηθείς.

ΜΑΡΙΓΩ *(εἰσερχομένη μετὰ σπουδῆς καὶ μὴ βλέπουσα κατ' ἀρχὰς τὸν Συμεών.)*

Μωρ' τί εἶν' αὐτὴ ἡ Γιαννοῦλα !... Παναγία μου !... Αὐτὴ δὲν εἶνε γλῶσσα, εἶνε μηχανὴ τοῦ ῥαψίματος. Μ' ἔκαμε νὰ χάσω τόσην ὥραν καχοχρονονάχῃ !... καὶ ἄφησα τὸ σπίτι ἀνοιχτό ! *(στρεφομένη καὶ βλέπουσα τὸν Συμεών.)* Μπά !. ποῖος εἶνε αὐτός ; *(πρὸς τὸν Συμεών).* Τί ἀγαπᾶτε, κύριε ;

ΣΥΜΕΩΝ *(στρεφόμενος).*

Ὤ ! ἡ οἰκοδέσποινα θὰ εἶνε ! *(κρύπτει ἐν τάχει τὸ χαρτίον εἰς τὸν κόλπον του, προχωρεῖ εὐσεβάστως, ῥήχει καὶ ἀρχίζει μὲ τόνον ἀπαγγελίας).*

Πολλῶν δεινῶν ἀφορήτων καὶ ἀπροσδοκήτων περιστάσεων ἐξαναγκασασῶν με... Πολλῶν ἀφορήτων περιστάσεων ... *(λησμονῶν καὶ ἐν ἀμηχανίᾳ)* ἐκλιπαρῶ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ οἴκου σας... *(ῥήχει)* διὰ τὴν βιοποριστικὴν θεραπείαν τῆς καλοκαγαθίας σας ... *(καθ' ἑαυτόν)* Οὖφ !... τὰ σάστισα !...

Digitized by Google

ΜΑΡΙΓΩ

Καλὲ τί λέγεις;.. Τί ἀλαμπουρνέζικα εἶν' αὐτά !... Τί ζητεῖς, Χριστιανέ μου ;

ΣΥΜΕΩΝ *(τεταραγμένος)*

Ἐπειδή, βλέπετε, ὁ δήμαρχος ... ἐξ αἰτίας τῆς ἀνορθογραφίας τοῦ πιστοποιητικοῦ ... ὅταν εἶδα τὴν ἀγγελίαν σας εἰς τὴν ἐφημερίδα ...

ΜΑΡΙΓΩ

Ἆ ! ἐκατάλαβα !... ἡ ἀγγελία ὁποῦ ζητοῦμεν ὑπηρέτην !... *(γελῶσα)* Χά !.. Χά !.. Χά !.. Ὥστε θέλεις νὰ ἔμβῃς ὑπηρέτης ;

ΣΥΜΕΩΝ *(γελῶν μετὰ ταπεινότητος)*.

Αἴ, αἴ !... μάλιστα.

ΜΑΡΙΓΩ

Μὰ ξεύρεις... πρέπει νὰ ἐπιστρέψῃς τὸ ἀπόγευμα... ἢ ἂν θέλῃς νὰ περιμένῃς, διότι ἡ κυρία εἶνε ἔξω.

ΣΥΜΕΩΝ

Ἡ κυρία ;... μὰ τότε λοιπόν, τότε τοῦ λόγου σου εἶσαι...

ΜΑΡΙΓΩ

Ἐγὼ εἶμαι ἡ ὑπηρέτρια.

ΣΥΜΕΩΝ *(ἀνακτῶν τὴν ἀξιοπρέπειάν του)*.

Ἆ ! ἡ ὑπηρέτρια !... Χαίρω πολύ !... *(Προχωρεῖ μετ' οἰκειότητος καὶ τείνει αὐτῇ τὴν χεῖρα)*. Μὰ δὲν μοῦ τὸ ἔλεγες, ἀδελφούλα μου, προτήτερα κ' ἐπῆγε νὰ μοῦ ἔλθῃ ἑφτὰ λογιῶν ταμπλᾶς !...

ΜΑΡΙΓΩ *(γελῶσα)*.

Χά !.. χά !... Τί παράξενος ἄνθρωπος εἶν' αὐτός ; Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, πῶς ζητεῖς νὰ γείνῃς ὑπηρέτης ; γνωρίζεις ἀπὸ ὑπηρεσίαν ;

ΣΥΜΕΩΝ *(μετὰ σοβαρότητος)*.

Ἀπὸ ὑπηρεσίαν ; Ἔχω δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἐννέα μηνῶν καὶ εἰκοσιτριῶν ἡμερῶν ὑπηρεσίαν.

ΜΑΡΙΓΩ

Μὰ τώρα τελευταῖα ἦσουν σὲ κανένα σπίτι ;

ΣΥΜΕΩΝ

Ὄχι, ἤμουν σ' ἕνα χάνι.

ΜΑΡΙΓΩ

Σὲ χάνι ; Ἔλα Χριστὲ καὶ Παναγιά !... μὰ δὲν μοῦ λέγεις, στὸ Θεό σου, τί δουλειὰ κάμνεις;

ΣΥΜΕΩΝ

Τώρα δὲν κάμνω καμμία δουλειά. Προτήτερα, ὁποῦ εἶχα δουλειά, ἤμουν δημοδιδάσκαλος

ΜΑΡΙΓΩ

Δάσκαλος !... εἰς τὸ χάνι ;

ΣΥΜΕΩΝ

Ὄχι, χριστιανή μου, εἰς τὸ Ἀλουποχώρι, τοῦ δήμου Παρακαμπυλίων... Εἰς τὸ χάνι μ' ἐρριψαν αἱ ἁμαρτίαι μου... καὶ αἱ ἀνορθογραφίαι τοῦ δημάρχου.

ΜΑΡΙΓΩ

Ἆ, δάσκαλος εἶσαι τὸ λοιπόν!... Ἀμ' ἔπρεπε νὰ τὸ καταλάβω ἀπὸ ταῖς κουταμάραις ὁποῦ ἔλεγες. Καὶ πῶς ὀνομάζεσαι ;

ΣΥΜΕΩΝ

Συμεὼν Κουρούνης.

ΜΑΡΙΓΩ

Κουρούνης ; Χά ! χά ! *(γελᾷ)* βρὲ τὸν *Κορρούνη* !

ΣΥΜΕΩΝ *(Γελῶν ἐπίσης προσπεποιημένως)*.

Χά ! χά !. . *(κατ' ἰδίαν)*. Μωρὲ πολὺ ἀλλ εἶνε αὐτὸ τὸ κορίτσι ! *(Πρὸς τὴν Μαριγώ)* τοῦ λόγου σου πῶς ὀνομάζεσαι ;

ΜΑΡΙΓΩ

Μαριγώ.

ΣΥΜΕΩΝ

Νὰ ζήσῃς, κορίτσι μου. Ἔτσι ποῦ ὁρίζεις, τὸ νοιώθω κ' ἐγὼ πῶς δὲν ἤμουν διὰ ὑπηρέτης, ἀλλὰ αἱ περιστάσεις καὶ τὰ βάσανα μ' ἔφεραν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. Μ' ἔπαυσαν, βλέπεις, ἀπὸ τὴν θέσιν μου, δὲν ἔχω νὰ συντηρηθῶ, ξένος ἄνθρωπος εἶμαι . . .

ΜΑΡΙΓΩ

Καὶ πρέπει νὰ ὑποφέρῃς πολύ, αἴ; *(κατ' ἰδίαν)* τον φουκαρᾶ, τὸν λυποῦμαι!

ΣΥΜΕΩΝ

Μὴν τὰ ῥωτᾷς τί ἔχω ὑποφέρει ! Μὰ δὲν μοῦ λέγεις κ' ἐσύ, κυρὰ Μαριγώ, ἔτσι νὰ ἰδῇς καλὴ μοῖρα, τίνος εἶνε αὐτὸ τὸ σπίτι ; ποῖα εἶνε τ' ἀφεντικά ;

ΜΑΡΙΓΩ

Ἀφεντικὰ πολλὰ δὲν ἔχει· ἐδῶ κάθεται μόνη μία κυρία χήρα, ἡ κυρία Γλυκάδη.

ΣΥΜΕΩΝ

Ἡ κυρία Γλυκάδη . . . τί ὄνομα γλυκόξυνο! Καὶ εἶνε χήρα εἶπες ; ἐντελῶς χήρα ;

ΜΑΡΙΓΩ

Τί λόγος εἶν αὐτός ; μήπως νομίζεις ὅτι ἡ κυρία μου εἶνε ἀπὸ ἐκείναις 'ποῦ ξεύρεις ;

ΣΥΜΕΩΝ

Ὄχι, ἀδελφούλα μου, δὲν τὸ εἶπα διὰ κακόν. Ἀλλὰ καμμίαν φορὰν οἱ ἄνδρες τῶν χηράδων βρυκολακιάζουν. . . . Ἔπειτα ἐνδιαφέρομαι διὰ τὰς χήρας, διότι μία χηρεία μ' ἔφαγε καὶ ἐμένα, ἡ χηρεία τοῦ Μήτρου Κόλια εἰς τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ δημάρχου.

ΜΑΡΙΓΩ

Ἡ κυρία μου εἶνε καθὼς πρέπει. Ἐχήρευσεν ἓξ μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸν γάμον της, εἶνε πλουσία καὶ ζῇ μὲ τὰ εἰσοδήματά της.

ΣΥΜΕΩΝ

Μπά ! . . καὶ εἶνε νέα ;

ΜΑΡΙΓΩ

Πολὺ νέα καὶ πολὺ ὡραία.

ΣΥΜΕΩΝ

Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, ἔχει πολλὰ παιδιά ;

ΜΑΡΙΓΩ

Μά. . . ἀφοῦ σοῦ εἶπα ὅτι ἐχήρευσεν ἓξ μῆνας ὕστερα ἀπὸ τὸν γάμον της, πόσα παιδιὰ ἤθελες νὰ ἔχῃ ; Εὐτυχῶς δὲν ἔχει κανένα.

ΣΥΜΕΩΝ

Κρῖμα νὰ μὴν ἔχῃ τίποτε μικρὰ νὰ τοὺς παραδίδω Γραμματικήν, Κατήχησιν. . . . Καὶ εἶνε

Digitized by Google

πολὺ πλουσία, εἶπες; Εἶνε καὶ ἄλλοι ὑπηρέται ἐδῶ μέσα;

ΜΑΡΙΓΩ

Ἔχομεν καὶ ἀμαξᾶν καὶ μάγειρον, εἴχαμεν καὶ καμαριέρην, ἀλλὰ μᾶς ἔφυγε. Ἕνα τέτοιον ἠθέλαμεν καὶ ἔχομεν ἀνάγκην, ἐπειδή, κατὰ τὰ λόγια τῆς κυρίας, ἴσως κάμωμεν καὶ κανένα ταξειδάκι εἰς τὴν Εὐρώπην. Γνωρίζεις τίποτε ξέναις γλώσσαις τοῦ λόγου σου;

ΣΥΜΕΩΝ

Μά... ὀλίγα λατινικά...

ΜΑΡΙΓΩ

Τί γλῶσσα εἶνε αὐτή;.. πρώτη φορὰ ὁποῦ τὴν ἀκούω.

ΣΥΜΕΩΝ

Ὤ, εἶνε λαμπρὰ γλῶσσα.... Lingua latina est antiqua....

ΜΑΡΙΓΩ

Τί θὰ εἰπῇ αὐτό;

ΣΥΜΕΩΝ

Θὰ 'πῇ... θὰ 'πῇ πῶς εἶσαι ἕνα πολὺ καλὸ κορίτσι... Ὥστε λοιπὸν τὴν καλοπερνᾶτε ἐδῶ μέσα, αἴ; Ἀφοῦ ἔχετε καὶ μάγειρον... Φαντάζομαι τί φαγητὰ θὰ σᾶς φτιάνει!... ἀτζὲμ πιλάφι!... ἰμάμ-μπαϊλντί!.. μπακαλιάρο γιαχνί!... παντζάρια σκορδαλιά!...

ΜΑΡΙΓΩ *(γελῶσα)*

Αἴ, κάτι καλλίτερα ἀπ' αὐτά!... Καὶ τοῦ λόγου σου πῶς τὴν ἐπερνοῦσες αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ὁποῦ δὲν εἶχες δουλειά;

ΣΥΜΕΩΝ

Αἴ, ὅλο κρύα φαγητά.... κουλούραις, τουλουμοτύρι καὶ τὰ τοιαῦτα.... *(κατ' ἰδίαν)*. Καὶ νὰ τἄχαμε καὶ αὐτά! *(ὀσφραίνεται)*.

ΜΑΡΙΓΩ

Τὸν καϋμένο τὸν δάσκαλον!... *(κατ' ἰδίαν)*· Τὸν βλέπω καὶ μυρίζεται κατὰ τὴν κουζίνα σὰν τὸ ἄλογο τὸ ἀχοῦρι· μεγάλη πεῖνα θὰ τὸν κόβῃ τὸν δυστυχισμένον! *(πρὸς τὸν Συμεών)*. Δὲν μοῦ λέγεις, ἐκολάτσισες;

ΣΥΜΕΩΝ

Αἴ, δηλαδή... ἐπῆρα κάτι τι... *(κατ' ἰδίαν)*. Καὶ ποῦ νὰ εἴξευρε πῶς τώρα τρεῖς ἡμέρας ἡ κοιλιά μου παίζει Καραϊσκάκη!

ΜΑΡΙΓΩ

Δὲν ἔρχεσαι μέσα εἰς τὴν κουζίνα νὰ σοῦ δώσω ἕνα μεζέ, νὰ πιῇς καὶ μιὰ στάλα, ὅσο ποῦ νὰ ἔλθῃ ἡ κυρά; Ἠμπορεῖ καὶ ν' ἀργήσῃ.

ΣΥΜΕΩΝ

Μετὰ χαρᾶς, κόρη μου. *(κατ' ἰδίαν)* Ἀπὸ τὸν οὐρανόν μου πέφτει αὐτὸ τὸ μάννα!... *(πρὸς τὴν Μαριγώ)* Ἐσὺ ἔχεις καλὴ καρδιὰ καὶ θὰ περάσωμεν καλὰ μαζί, ἂν θελήσῃ ἡ τύχη μου καὶ μὲ κρατήσῃ ἡ κυρία σου καὶ γείνω τοιουτοτρόπως συνάδελφος τῆς ἀγαθῆς κυρᾶς Μαριγοῦς.

ΜΑΡΙΓΩ

Δὲν μὲ λένε Μαριγοῦ, Μαριγὼ μὲ λένε.

ΣΥΜΕΩΝ

Ναί, ἀλλὰ βλέπεις κλίνεσαι...

ΜΑΡΙΓΩ

Κλείνομαι;... Ποιός σοῦ εἶπε πῶς κλείνομαι; μήπως εἶμαι καμμία ἀσχημομούρα νὰ κλείνωμαι;

ΣΥΜΕΩΝ

Καλὲ ὄχι!... Εἶπα πῶς κλίνεσαι κατὰ τὴν Γραμματικήν· εἶσαι τῆς τρίτης κλίσεως, ἡ Μαριγώ, γενικὴ τῆς Μαριγοῦς.

ΜΑΡΙΓΩ

Βρὲ ἄει νὰ χαθῇς μὲ τὴν Γραμματικήν σου!.. *(κατ' ἰδίαν)* Τί παλαβὸς ἄνθρωπος! Μὰ τὸν λυποῦμαι τὸν κακόμοιρον! *(πρὸς τὸν Συμεών)* Ἔλα, πᾶμε εἰς τὴν κουζίναν!... *(ἐξέρχονται ἐκ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας.)*

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Ἀνδρέας, *(τριακοντούτης περίπου, κομψῶς ἐνδεδυμένος, εἰσερχόμενος βιαστικὸς καὶ τεταραγμένος διὰ τῆς εἰς τὸ βάθος θύρας.)*

Μέσα νὰ εἶνε ἆρά γε ἡ κυρία;... Ἦλθα νὰ τῆς τὰ ψάλω διὰ τελευταίαν φορὰν καὶ νὰ μὴ ξαναπατήσω πλέον τὸ πόδι μου... Πά, πά, πά!.. μιὰ φιλάρεσκη ποῦ σοῦ εἶνε!.. καὶ τί ἦταν ἐκεῖνα ποῦκαμε χθὲς μὲ αὐτὸν τὸν ὠμορφονειὸ τὸν Περικλῆ της!.. Μὰ δὲν ἐντράπηκε κηόλα ἡ θεότρελλη! ... Ὁρίστε τί σοῦ εἶνε ἡ γυναῖκες!... Ταῖς ἀγαπᾷς... λαχταρᾷς... θυσιάζεσαι γι' αὐταῖς... κ' ἐκείναις ἅμα ἰδοῦν λίγα γαλόνια στρατιωτικῆς στολῆς, θαμπώνονται σὰν ταῖς σιταρήθραις καὶ πέφτουν ἐπάνω τους... καὶ σὺ μὲ ὅλαις σου ταῖς θυσίαις τὰ βρίσκεις μπασ τούνια...δηλαδὴ σπαθιά! Αἴ, ὄχι!... παίγνιον δὲν γίνομαι ἐγώ! *(κρούει τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης κωδωνίσκον)* Μαριγώ!... Αὐτὴν τὴν φορὰν τὰ πράγματα εἶνε τελειωτικά!... *(κρούει ἐκ νέου τὸν κωδωνίσκον.)* Μαριγώ!

(Ἕπεται τὸ τέλος)

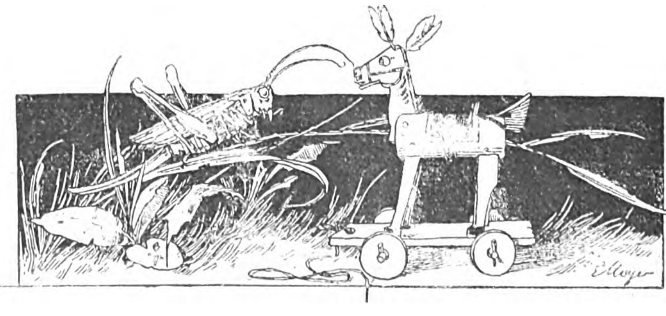

Digitized by Google

ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΡΤΩΝΟΣ

ΟΛΩΝ τῶν μέσων τοῦ περιηγεῖσθαι κατὰ τὸ ἔαρ, τὸ διὰ θαλαμηγοῦ εἶνε βεβαίως τὸ ἀνετώτερον δι' Ἄγγλους περιηγητάς, οἵτινες δεν ἀνεκάλυψαν, φαίνεται, τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων τὰ πλεονεκτήματα.

Ἀποπλεύσαντες περὶ τὸ λυκαυγὲς ἐκ Πειραιῶς, ἐκάμψαμεν τῇ ὀγδόῃ τῆς πρωΐας τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Σουνίου, ἐφ' οὗ οἱ ἀμαυροὶ στῦλοι ἵστανται ἐρημικοὶ καὶ χάνονται εἰς τὸ στερέωμα. Ἐπὶ μικρὸν πλέομεν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ αἱ νῆσοι ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην προκύπτουσιν εἰς τὸν ὁρίζοντα· ἀλλ' αὗται μετ' οὐ πολὺ ἐπιπροσθοῦνται ὑπὸ τῆς μακρᾶς γραμμῆς τῆς Εὐβοίας, τῆς κορυφουμένης πυραμιδοειδῶς εἰς τὴν Δίρφην, 5,875 πόδας ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ Εὔβοια δὲν εἶνε δενδρώδης κατὰ τὰ δυτικά της μέρη, καὶ οἱ κυματοειδεῖς λοφίσκοι καὶ οἱ ὅρμοι της κατέρχονται ἰόχροοι εἰς τὸ κυανοῦν πέλαγος. Ἀριστερόθεν ἡμῶν ἐξαπλοῦται τὸ πεδίον τοῦ Μαραθῶνος, μετὰ τῶν τύμβων τῶν σημειούντων ἀκόμη τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων, καὶ τὸ μαρμαρόστερνον Πεντελικὸν ἵσταται παρέκει ὡς κραταιὸν μαυσωλεῖον ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἐγερθέν. Ὀλίγῳ ὕστερον παραπλέομεν τὸν μικρὸν κόλπον τῆς Αὐλίδος, ὅπου αἱ χίλιαι νῆες τῆς Ἑλλάδος συνῆλθον πρὶν ἐκπλεύσωσι διὰ τὴν Τροίαν. Μικρὸν μετὰ τὴν μεσημβρίαν εὑρέθημεν ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος καὶ ἐνώπιον τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου, τῆς διαθεούσης διὰ στενοτάτου πορθμοῦ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς ἠπείρου.

Τὸ πρόβλημα τῆς παλιρροίας ταύτης οὐδέποτε ἐλύθη, καίτοι Ἄγγλος ναύαρχος, ὅστις ἀπεσύρθη εἰς μικρὰν οἰκίαν παρὰ τὸ στενόν, ἀφιέρωσεν ἔτη τινὰ εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ μελέτην τοῦ φαινομένου. Ἡ ὑγρὰ ὁδὸς ἦτο εὐτυχῶς ἀνοικτὴ καὶ διέβημεν ἄνευ ἀργοπορίας. Τὸ στενὸν ἔχει ἀπὸ 60 ἕως 70 ποδῶν εὖρος καὶ ζεύγνυται διὰ ξυλίνης γεφύρας. Ἀριστερὰ τῷ ἀναπλέοντι μικρὸν κατηρειπωμένον βενετικὸν φρούριον μετὰ δύο στρογγύλων πύργων, ὧν ὁ εἷς φέρει ἀνάγλυπτον μαρμάρινον τὸν λέοντα τοῦ ἁγίου Μάρκου, φρουρεῖ τὴν δίοδον καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διὰ δευτέρας μικροτέρας διώρυγος, σκεπαζομένης ὑπὸ λιθίνης γεφύρας. Ὑψηλότερα ἐπάνω ἑτοιμόρροπον τουρκικὸν φρούριον δεσπόζει τοῦ στενοῦ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου. Πρὸς τὸ μέρος τῆς νήσου μέγα φρούριον μὲ παχέα τείχη, μετὰ βενετικῶν ἐπάλξεων καὶ πυργίσκων, βαῖνον νῦν εἰς ταχεῖαν παρακμήν, ἀποσχίζεται διὰ βαθείας τάφρου ἀπὸ τῆς μεταγενεστέρας ἑλληνικῆς πόλεως τῆς Χαλκίδος. Φυσικῶς τε καὶ ἀρχιτεκτονικῶς ἡ θέσις εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον περισπουδάστων, ἐξ ὅσων μελετητὴς ἐπιζητεῖ.

Βορειότερον τοῦ Εὐρίπου ἡ σκηνογραφία καθίσταται δασωδεστέρα καὶ τερπνοτέρα εἰς θέαν, ἀναμιμνήσκουσα ἐνιαχοῦ τὰς δυτικὰς νήσους τῆς Σκωτίας καὶ τὴν ἐσωτέραν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν.

Τὸ πρωΐ τῆς ἐπομένης ἡμέρας διεπλέομεν τὰ κρυσταλλώδη τοῦ Μαλιακοῦ ὕδατα περιστεφόμενα ὑπὸ πανοράματος ἐνδόξων ὀρέων, ὧν πρωτεύει ὁ Παρνασσός. Ἀριστερά μας κεῖνται αἱ Θερμοπύλαι, ὁραταὶ ἀπὸ τῆς γεφύρας τοῦ πλοίου παρὰ τὴν ῥίζαν τῶν βουνῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἡ Οἴτη κατέρχεται κρημνώδης καὶ ἀπορρὼξ εἰς τὸν αἰγιαλόν, εἶνε ἡ δίοδος ἡ τόσον στενὴ τὸ πάλαι, ὥστε ὀλίγαι ἑκατοντάδες ἠδύναντο νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι κατὰ τοῦ ὄγκου πολλῶν χιλιάδων. Ἐκεῖ ἀναθρώσκει ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἡ θερμὴ ἁλμυρὰ πηγή, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ τόπος, κιτρινίζουσα ἀκόμη καὶ στρώνουσα μὲ θειώδεις οὐσίας τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐκεῖ, ἓν μίλιον ἀπωτέρω, εἶνε ὁ μικρὸς λόφος, ὅπου ὁ Λεωνίδας ἐστάθη ἀποφασιστικῶς μετὰ τῶν τριακοσίων του. Ἐκεῖ προσέτι εἶνε ἡ ἀνωφερὴς ἀτραπός, δι' ἧς ὁ προδότης Ἐφιάλτης ὡδήγησε τοὺς Πέρσας, καὶ περιεκύκλωσαν ἐκ τῶν νώτων τοὺς μεγαθύμους Ἕλληνας.

Ὅλα αὐτὰ τὰ εἴδαμεν ἐναργῶς ἀπὸ τοῦ πλοίου διὰ τῶν τηλεσκοπίων μας, καὶ θὰ τὰ ἐβλέπαμεν ἔτι ἐναργέστερον ἐπὶ τόπου, ἂν ἦτο εὔκολον δι' ἡμᾶς. Ἐγινώσκομεν ὅτι ὁ λίαν ἐλευθέριος ποταμός, ὁ Σπερχειός, καταφέρων βαρὺν φόρτον χώματος ἀπὸ τῶν ὀρέων, ἐσχημάτισεν ὀροπέδιον ἑνὸς ἢ δύο μιλίων ἐκτάσεως μεταξὺ τῆς ὑπωρείας καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ μετέβαλεν οὕτω τὸ βραχῶδες στενὸν εἰς λιπαρὰν νομήν. Ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐμβάντες εἰς λέμβον περιεπλανήθημεν ἐπὶ δύο ὥρας, μετὰ δυσκολίας δυνηθέντες νὰ προσεγγίσωμεν μέχρι πεντήκοντα ὀργυιῶν, τότε ἀνεκαλύψαμεν ὅτι ὁ Σπερχειὸς ἐργάζεται προσέτι λίαν πατριωτικῶς πρὸς αὔξησιν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, καὶ ὅτι σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν ὁ Μαλιακὸς κόλπος μεταβάλλεται εἰς Μαλιακὸν πεδίον. Πρὸς ὄφελος τῶν μελλόντων διὰ θαλάσσης νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν τόπον, δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ἡ μόνη ὁδός, ὅπως φθάσῃ τις εἰς τὰς Θερμοπύλας, εἶνε ν' ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ἀντικρὺ κειμένην Στυλίδα καὶ νὰ πορευθῇ δι' ἁμάξης τρίωρον ὁδόν.

Μακρὸς καὶ εὐάρεστος πλοῦς ἀνὰ τὸν Παγασαῖον μᾶς ἔφερε περὶ τὴν δείλην τῆς αὐτῆς ἡμέρας εἰς τὴν εὐλίμενον πόλιν τοῦ Βώλου, ἑλληνικὴν ἀπὸ τοῦ 1881, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Πη-

Digitized by Google

λίου κειμένην. Αἱ γραφικαὶ κλιτύες τοῦ ὄρους τούτου καλύπτονται ἀκόμη ἀπὸ τὰ δάση, τὰ ὁποῖα τὸ καθίστων περιώνυμον κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους, καὶ ἐκ τῆς πεύκης τῶν ὁποίων ναυπηγηθεῖσα ἡ Ἀργὼ καθειλκύσθη ἀπὸ τῆς Ἰωλκοῦ διὰ νὰ πλεύσῃ καὶ ἁρπάσῃ τὸ χρυσοῦν δέρας. Μεταξὺ τῶν δένδρων τῆς κλιτύος ἄχρι τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς προκύπτουσι λευκὰ τὰ μέτωπα χωρίων καὶ ἐπαύλεων, τερπνὰ καταφύγια ἀπὸ τῆς κονιορτώδους κοινοτοπίας τῆς ἐμπορικῆς πόλεως.

Σιδηρόδρομος ἐκ Βώλου κατεσκευάσθη πρὸς τὰ μεσόγεια ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς, ἀνερχόμενος κατὰ βορειοδυτικὴν διεύθυνσιν ἐπὶ 37 μίλια εἰς Λάρισαν, τὴν νεωτέραν καὶ ἀρχαιοτέραν πρωτεύουσαν τῆς Θεσσαλίας. Δυτικώτερον δὲ εἶτα χωρεῖ ἐπὶ 100 μίλια πρὸς τὴν Καλαμπάκαν, ἀμέσως κάτωθεν τῶν βράχων τῶν Μετεώρων. Οὕτω εὔκολον εἶνε διὰ τὸν περιηγητήν, βοηθείᾳ τῶν μέσων τούτων, νὰ ἐπισκεφθῇ τὰ ἐναέρια μοναστήρια, ὅπερ πεντήκοντα ἔτη πρωϊμώτερον ἐγίνετο μόνον μὲ τὴν βεβαιότητα ληστείας καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς. Καθ᾽ ὁδὸν διετρέξαμεν τὴν πλουσίαν θεσσαλικὴν πεδιάδα, πρασίνην κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους (μηνὶ Ἀπριλίῳ) μὲ τοὺς θυσανωτοὺς ἀστάχυς της, καὶ ὀνομαστὴν τὸ πάλαι διὰ τοὺς ἱπποτρόφους λειμῶνάς της· διήλθομεν τὸ Βελεστῖνον, ὅπου ὁ Ἀπόλλων ἐφύλαξέ ποτε τὰ ποίμνια τοῦ Ἀδμήτου, καὶ ὅπου νεαροὶ Ἕλληνες μὲ λευκοὺς χιτῶνας, λευκὰ μάλλινα ἱμάτια καὶ πέδιλα, μὲ ἐρυθροὺς κροσσοὺς εἰς τὰς γυριστὰς ἀκωκάς των ἵσταντο καθ᾽ ὅλον τὸ μῆκος τοῦ σταθμοῦ· διήλθομεν τὴν Φάρσαλον, ὅπου ἡ σύγκρουσις τῶν λεγεώνων ἀπεφάσισε τὴν τύχην τοῦ κόσμου, καὶ ὁπόθεν ὁ Καῖσαρ ἐβάδισε πρὸς τὸ Καπιτώλιον, ἐνῷ ὁ Πομπήϊος ἔφυγεν εἰς τὰς ἄμμους τῆς Ἀλεξανδρείας· διήλθομεν τὰ Τρίκαλα, ὁπόθεν οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὡρμήθησαν διὰ τὴν Τροίαν, χώραν ἱερὰν ἐν τῇ μυθολογίᾳ, πεφημισμένην ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καὶ περικαλλῆ τὴν θέαν.

Μίαν ὥραν περίπου πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας μας, ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων, ἡ φράσσουσα πρὸς βορρᾶν τὴν πεδιάδα, ἐφάνη ἀποτόμως ἀπολήγουσα εἰς σειρὰν ἀπεσπασμένων βράχων καὶ μεμονωμένων βουνῶν, ὑψούντων τὰς κορυφὰς ὑπεράνω τῆς κοιλάδος, τῆς ἀρδευομένης δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ Πηνειοῦ. Ἐφαίνετο ὡς διὰ τεραστείας γλυφίδος νὰ ἐλαξεύθη ποτὲ τὸ ὄρος, καὶ τότε διὰ τιτανείου μοχλοῦ ἀπεσπάσθησαν βράχοι ἀπὸ τοῦ ὄγκου, οἵτινες ἱδρύθησαν εἰς γιγαντιαίας στήλας δεικνυούσας τὸν οὐρανόν. Παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πρώτου ὑψώματος κεῖται ἡ πολίχνη Καλαμπάκα, ὑπὸ τὸν βράχον τὸν διάτρητον μὲ σπηλαιώδη κοιλώματα, τὸν ὑψούμενον ὄπισθέν της εἰς ὕψος πλέον ἢ χιλίων πεντακοσίων ποδῶν ὑπὲρ τὴν πεδιάδα. Περαιτέρω πρὸς τὰ δεξιὰ ὑψοῦται ἔτι παραδοξοτέρα ξυνωρὶς βράχων, εἰς μέγα ὕψος ἀναθέουσα, ὡς δύο καλιαὶ ἐκ μεγαλίθου ἀπρόσιτοι ἀπὸ τοῦ ἐδάφους· καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τῶν δύο τούτων κώνων βλέπει τις διαγραφομένας ἐπὶ τοῦ στερεώματος τὰς πλινθοσκεπεῖς στέγας καὶ τοὺς πύργους τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, τῶν δύο πλησιεστέρων μοναστηρίων τῶν Μετεώρων. Εἰς τὸ δεύτερον, ὡς εὐπροσιτώτερον καὶ ἀνετώτερον, προετιθέμεθα νὰ διέλθωμεν τὰς δύο προσεχεῖς νύκτας.

Ἀναχωρήσαντες πεζοὶ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ καὶ ὁδηγούμενοι ὑπὸ συνοδίας στρατιωτῶν, εὐμενῶς δοθέντων ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ κ. Τρικούπη, κατελίπομεν τὴν πόλιν ἀριστερά, καὶ ἠρχίσαμεν κυκλοτερῆ ἀναρρίχησιν περὶ τὴν ἀνατολικὴν βάσιν τοῦ βράχου, τοῦ ἀνέχοντος τὸν Ἅγιον Στέφανον. Ἐπὶ μίαν ὥραν καὶ πλέον ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ἄνοδον, ἀφίνοντες ὄπισθέν μας ἀμπέλους καὶ ἀγρούς, καὶ συναντῶντες ἐμπρὸς δρῦς καὶ ἀρκεύθους. Ἡ ἀτραπὸς ἦτο τὸ πάλαι λιθόστρωτος, ἀλλὰ νῦν ἐφθάρησαν οἱ λίθοι. Τέλος, κάμψαντες γωνίαν τινὰ πρὸς τὴν κορυφήν, εὑρέθημεν ἐνώπιον τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου, διατεμνομένων ἀπὸ σμικρότατα παράθυρα, καὶ χωριζομένων ἀφ᾽ ἡμῶν διὰ στενοῦ ἀλλὰ βαθέος χάσματος, διὰ γεφύρας ζευγνυμένου. Τὸ ἐπισφαλὲς τοῦ παλαιοῦ χρόνου, ὅπερ παρῆλθε νῦν, ἀποδεικνύεται διὰ σιδηρᾶς τροχαλίας ὑπεράνω τῆς εἰσόδου, δι᾽ ἧς ἡ κινητὴ γέφυρα ὑψοῦτο τὸ πάλαι, καταβιβαζομένη μόνον δι᾽ ἐπισκέπτας ἐμπιστοσύνης ἀξίους. Ἡ σημερινὴ γέφυρα εἶνε μόνιμος καὶ σταθερά. Εἰσήλθομεν εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἀπόντος τοῦ ἡγουμένου μᾶς ὑπεδέχθη ὁ σεβάσμιος πατὴρ Σωφρόνιος πρεσβυτικὸς ἀνὴρ λευκογένειος καὶ εὐμενῶς μειδιῶν, ὅστις ἐφ᾽ ὅσον ἐμείναμεν μᾶς ἐδεξιώθη κατὰ τὸ δυνατόν, ἀπήντησεν εἰς τὰ ἀνεπίληπτα ἀλλ᾽ ἀκατανόητα εἰς αὐτὸν ἀρχαῖα ἑλληνικά μας δι᾽ ἔτι μᾶλλον ἀνεπιλήπτων ἀλλ᾽ ἐξ ἴσου ἀκαταλήπτων ἡμῖν νεωτέρων ἑλληνικῶν, παρέστη ἀλλ᾽ ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ γεῦμά μας, καὶ κατὰ πάντα τρόπον προσηνέχθη ὡς ἄξιος μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου.

Ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ἦτο ἐκ τῶν μεγίστων καὶ εἶνε ἀκόμη ἡ πλουσιωτάτη τῶν Μετεώρων. Ἔχει κτήματα χωρία καὶ ἀμπελῶνας καὶ ἀγρούς, καὶ διὰ τῶν προσόδων των ἐπαρκεῖ οὐ μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἀνάγκας, ἀλλὰ βοηθεῖ σχολεῖα καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα ἐκτός. Ἐπὶ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως τὰ μοναστήρια καὶ τὰ εἰσοδήματά των ἀφίνοντο ἀνέπαφα, ὅπερ ἦτο συνετὴ πρᾶξις συνδιαλλαγῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀλλοφύλου καὶ ἀλλοπίστου κατακτητοῦ. Ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὅτου ἀπέκτησε τὰ μέρη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐπιδιώκει τὴν ἑξῆς πολιτικήν: ν᾽ ἀφήσῃ τὰ ὑπάρχοντα ἱδρύματα ν᾽ ἀποθάνωσιν ἐκ μαρασμοῦ ὅσον οὔπω, μεθ᾽ ὃ τά τε μοναστήρια καὶ ἡ δια-

Digitized by Google

χείρισις τῆς περιουσίας των θὰ μεταβῇ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κράτους. Ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὅσα ὑπῆρχόν ποτε ἐπὶ τῶν γειτνιαζόντων βράχων, τέσσαρα μόνον διατηροῦνται νῦν· καὶ ὅπου οἱ τρόφιμοί των ἠριθμοῦντο εἰς τοὺς μέσους αἰῶνας κατὰ ἑκατοντάδας, νῦν ἄνευ δυσκολίας δύνανται νὰ χωρέσωσιν εἰς τρίτης θέσεως βαγόνιον. Τέσσαρες καλόγηροι μένουσι μόνον ἐν τῷ Ἁγίῳ Στεφάνῳ, καίτοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἠρίθμησα στασίδια διὰ 42 καὶ ἐν τῷ προνάῳ ἢ νάρθηκι δι' ἄλλους εἰκοσιεπτά.

Τὰ κτίρια τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ὁμοιάζουσι κατὰ τὸν ῥυθμὸν μὲ τὰ τῶν ἄλλων μοναστηρίων, ἀχρήστων κελλίων ἀνοιγομένων εἰς παλαιὸν διάδρομον· εἶτα ὁ κυριώτερος ξενών, ὅστις ἐδόθη εἰς ἡμᾶς, εἰς οὗ τοὺς τοίχους εἶνε ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων, καί τινα δωμάτια, ὅπου ὑπάρχουσι κλίναι καὶ στρώματα πρὸς χρῆσιν τῶν ξένων. Ὑπάρχει γραφική τις ἀνωμαλία εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πρόσοψιν καὶ εἰς τὴν διάταξιν τῶν μοναστηρίων τούτων, εἰς τὰς ἐρυθρὰς πλίνθους τῶν στεγῶν των, εἰς τὰς μικρὰς λιθοστρώτους αὐλάς των καὶ τοὺς θολωτοὺς διαδρόμους των, πρὸ παντὸς δὲ ἄλλου εἰς τὴν ἰδιόρρυθμον οἰκοδόμησίν των ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν βράχων, ὅπου ἐγείρονται.

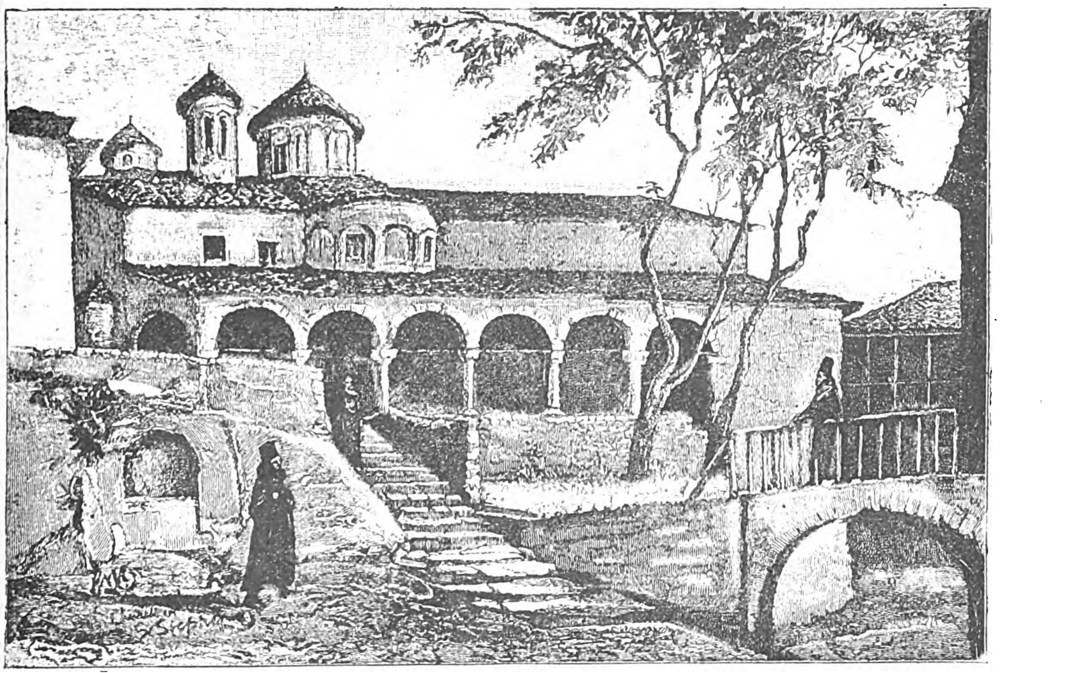

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

καίτοι κατά τι ἧττον ἀξιόλογα. Ὑπάρχουσι δύο βυζαντιναὶ ἐκκλησίαι, μία παλαιὰ καὶ μικροτέρα οἰκοδομή, περιλαμβάνουσα ζωγραφίαν, ἐφ' ἧς σημειοῦται τὸ ἔτος 387· καὶ ἡ κυρίως ἐκκλησία λιθόκτιστος, ἥτις, ὡς ὅλαι αἱ ἑλληνικαὶ ἐκκλησίαι, συνίσταται ἐκ παραλληλογράμμου καὶ ἐπικειμένου θόλου. Τοιχογραφίαι δὲν ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὑπάρχει λεπτῶς ἐπεξειργασμένον εἰκονοστάσιον, θαῦμα ἀνθρωπίνης τεχνουργίας, καὶ περιέχει τέσσαρας ἱερὰς εἰκόνας ὄπισθεν ὑέλων· ὀγκώδης ὀρειχάλκινος πολυέλαιος, δῶρον προσφάτου εὐλαβείας ἀπὸ τοῦ 1867, κρέμαται ἀπὸ τοῦ θόλου καὶ μικρότεραι λυχνίαι ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Προσκυνητάριά τινα ἵστανται γύρω κατασκευασθέντα τὸ πάλαι, ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῆς μονῆς, ἐκ ξύλου καὶ ἐξ ἐλέφαντος ποικιλτά· καὶ ὁ ἀρχιερατικὸς δὲ θρόνος εἶνε ἀριστούργημα ξυλογλυπτικῆς. Ἀλλαχοῦ τῆς Μονῆς εὑρίσκονται τὰ μαγειρεῖα, αἱ ἀποθῆκαι καὶ σειρὰ δεκαεξ

Ἀπὸ τοῦ ἔξωθεν τοῦ Ἁγ. Στεφάνου ὀροπεδίου μεγαλοπρεπεστάτη θέα ἐξαπλοῦται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. Ὑποκάτω ἐκτείνεται χλοάζουσα ἡ θεσσαλικὴ πεδιάς, καὶ ἡ λευκὴ τῶν Τρικάλων ἀκρόπολις ὑψοῦται ὀλίγον ἀπωτέρω. Τὸ ὀφιοειδὲς ῥεῦμα τοῦ Πηνειοῦ φωσφορίζει εἰς τὸν μυχὸν τῆς κοιλάδος, καὶ τῶν ἀμπέλων αἱ πράσιναι φυλλάδες ἀντίθεσιν ἀποτελοῦσι μὲ τὰς ἐρυθρὰς στέγας τῶν οἰκιῶν τῆς Καλαμπάκας. Ὅταν τὸ ὄμμα καταλείπῃ τὴν πεδιάδα καὶ ἀρχίζῃ ν' ἀναβαίνῃ, σκηνογραφικὴ ποικιλία βουνοῦ καὶ λόφου ἐκτείνεται πρὸ αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς εἶνε πράσιναι καὶ δασώδεις κλιτύες· εἶτα ἡ πιτυόφυτος σειρὰ τοῦ Κοτζιάκα μετὰ λευκῶν γραμμῶν χιόνος εἰς τὰς κορυφάς· ὑπεράνω καὶ περαιτέρω σειραὶ ἐπὶ σειραῖς ἀσπίλου χιόνος, ὁπόθεν ἀπωτέρω ὁ Τυμφρηστὸς ἀνυψοῖ τοὺς ἑπτακισχιλίους καὶ ἑξακισχιλίους πόδας τοῦ ἀναστήματός του πρὸς τὸν οὐρανόν. Πρὸς βορρᾶν ἡ μεγάλη σειρὰ τοῦ Πίνδου [illegible]

τὰς χιόνας της μὲ χιονόχροα νέφη· ἀλλ' ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ γράψαντας, ὧν εἷς ὁμιλεῖ περὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ὀλύμπου ὡς πυργουμένης ὑπεράνω πασῶν τῶν ἄλλων, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ μαρτυρήσω ὅτι, ὅσον διαυγὴς καὶ ἂν εἶνε ὁ ὁρίζων, ὁ Ὄλυμπος μένει ἀόρατος ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν Μετεώρων.

(*Ἕπεται τὸ τέλος*)

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

Πολλάκις ἤδη καὶ πολλαχοῦ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς εἶχον ἀνακαλυφθῆ ἀρχαιότητες, αἱ ὁποῖαι, εἰς ἀπωτάτους ἀναγόμεναι χρόνους, παρέσχον τὴν εὔλογον ὑπόνοιαν, ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ νέου κόσμου ἔθνη τινὰ ἔσχον ἐπ' αὐτοῦ πολιτισμὸν οὐχὶ ἀνάξιον λόγου. Ἀπό τινος τ' ἀμερικανικὰ φύλλα ἀναγράφουσιν οὐκ ὀλίγα νεώτερα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα, τὰ ὁποῖα — ἐὰν δὲν διαψευσθῶσιν αἱ περὶ αὐτῶν εἰδήσεις — προάγουσι τὰς ὑπονοίας ἐκείνας εἰς ἱστορικὴν πλέον βεβαιότητα.

Περὶ ἀρχαιοτήτων λοιπὸν κεκλημένων πρῶτον ἤδη νὰ ἐπιχύσωσιν ἀληθὲς φῶς ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἀρχαίου τῆς Ἀμερικῆς κόσμου, παρέχομεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας τὰς ἑξῆς συντόμους πληροφορίας.

Η ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ
Εἰκὼν Ε. Ἄνδερς

Μεταξὺ τοῦ βορείου βραχίονος τοῦ ποταμοῦ Σάλτ, καὶ ἑτέρου ποταμοῦ Ὄττερ Κρῆκ, ἐν τῇ πολιτείᾳ Μισουρί, διήκει βουνοσειρὰ διακοσίων περίπου ποδῶν ὕψος ἔχουσα. Εἰς τὸ βόρειον τῆς βουνοσειρᾶς ταύτης μέρος κυνηγός τις ἀνεκάλυψε κατὰ τύχην θαμνοσκεπὲς ἐν τῷ βράχῳ σπήλαιον, κρησφύγετον, ὡς ἐφαίνετο, τῶν θηρίων, ἀλλὰ μὲ τοιχώματα φέροντα σαφῆ ἴχνη τῆς τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν ἐργασίας. Μετὰ προσεκτικὴν ἐξέτασιν, τὸ κοίλωμα τοῦτο εὑρέθη κατ' οὐδὲν διαφέρον τῶν ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ γνωστῶν ναοειδῶν ὑποδομῶν, τῶν ἐν τοῖς βράχοις λελαξευμένων. Εὑρέθη δηλαδὴ εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνακαλυφθέντος σπηλαίου γλαφυρῶς ἐν τῷ γρανίτῃ λελαξευμένη καὶ μετ' ἐπιμελείας περιλειανθεῖσα πύλη, μὲ τοξοειδὲς ἐπιθόλωμα, δι' ἧς εἰσέρχεταί τις εἰς χῶρον ἐν εἴδει ναοῦ ἐσκαμμένον ἐν τῷ βράχῳ. Τὸ τόξον τῆς πύλης ταύτης παρίσταται ὡς στηριζόμενον ἐπὶ ξυλοδομῆς, ἣν ἐντέχνως ἀπεμιμήθη ὁ λιθοξόος, καὶ ἥτις βασίζεται ἐπὶ κιονοκράνου ἐπιμελῶς ἐπεξειργασμένης στήλης, καὶ ταύτης λελαξευμένης ἐκ τοῦ αὐτοῦ γρανίτου. Ἡ προέχουσα κατακλεὶς τοῦ τόξου ἔμελλε προφανῶς νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιγραφῆς τινος, ἣν ὅμως δὲν φέρει.

Ἀπὸ τῆς πύλης ταύτης ἡ σύστασις τοῦ βράχου μεταβάλλεται, ὁ δ' ἑπόμενος χῶρος εἶνε λελαξευμένος ἐντὸς ἀσβεστούχου πετρώματος, ἔχων 35 ποδῶν πλάτος καὶ 50 μῆκος. Ὁ χῶρος εἶνε θολωτὸς ἄνωθεν, ὁ δὲ θόλος αὐτοῦ ὑποβαστάζεται, κατὰ διαστήματα 10 ποδῶν, ὑπὸ δώδεκα εὐμήκων κιόνων ἐκ γρανίτου, τῶν ὁποίων ἡ τετράγωνος βάσις παριστᾷ τὸ φανταστικὸν σχῆμα φυτοῦ ἀγνώστου. Οἱ στῦλοι ἐπιστέφονται διὰ κιονοκράνων, μεταξὺ τούτων δὲ καὶ τῆς ὀροφῆς παρενεβλήθη μῖγμά τι ἐκ μαγνησιούχου τιτανολίθου τόσον ἀκριβῶς, ὥστε ὁ θόλος φαίνεται ἐπιστηριζόμενος ἐπὶ τῶν κιόνων. Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ ἀκουστικὴ τοῦ χώρου τούτου, διότι πᾶς ἐν αὐτῷ ψίθυρος ἀκούεται ὡσαύτως εὐκρινῶς ἀπὸ παντὸς αὐτοῦ σημείου.

Μεταξὺ τῆς τοξοειδοῦς πύλης καὶ τῶν δύο πρώτων στύλων ἵστανται ἑκατέρωθεν τοῦ τοιχώματος μεγάλαι ἐκ φαιομέλανος γρανίτου πλάκες, ἐφ' ὧν οὔτε ἐπιγραφὴ οὔτε τι παρόμοιον ὑπάρχει. Ἐν γέ-

Digitized by Google

νει, ἐκτὸς τῶν σχημάτων τοῦ φυτοῦ, ὧν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, οὐδὲν ἴχνος λεπτοτέρας γλυπτικῆς ἐργασίας εὑρίσκεται ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ. Εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ ἐξέχει τοῦ ἐδάφους ἐπίπεδον βάθρον ἐκ περιλειανθέντος ἀσβεστολίθου, ἐπὶ δὲ τούτου στηρίζεται τετράπλευρος γρανίτης, 5 ποδῶν μήκους καὶ δύο πλάτους, ὑποβαστάζων ἄβακα ἐκ γρανίτου μέχρι στιλπνότητος λεῖον, ἔχοντα 6 ποδῶν μῆκος καὶ 3 πλάτος. Τοῦτο ἦτο προφανῶς ὁ βωμός, διότι περὶ αὐτὸν εὑρέθησαν ἴχνη σποδοῦ καὶ τέφρας.

Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ βωμοῦ ὑπάρχει μικρὸν δωμάτιον, ἔχον ὡσαύτως τοξοειδῶς θολωτὴν εἴσοδον καὶ χρησιμεῦσαν ἴσως πρὸς διαμονὴν τῶν ἱερέων. Ἡ ξηρασία ἐν τῷ κοιλώματι εἶνε τοσαύτη, ὥστε τὰ πάντα εἶνε οὕτω καλῶς διατετηρημένα, ὡς ἐὰν ἦσαν ὅλως καινουργῆ. Ἐν τῷ ὑπογείῳ χώρῳ εὑρέθη ὀρειχαλκίνη σφῦρα ἓξ δακτύλων μῆκος ἔχουσα, τεμάχιον κέρατος ἐλάφου ἢ ἄλκης, ἐξ οὗ μικρὰ μόρια φαίνονται ἀποκεκομμένα, ὅπως χρησιμοποιηθῶσιν ὡς περικοσμήματα, καὶ τελευταῖον τεμάχιον ὀρειχάλ-

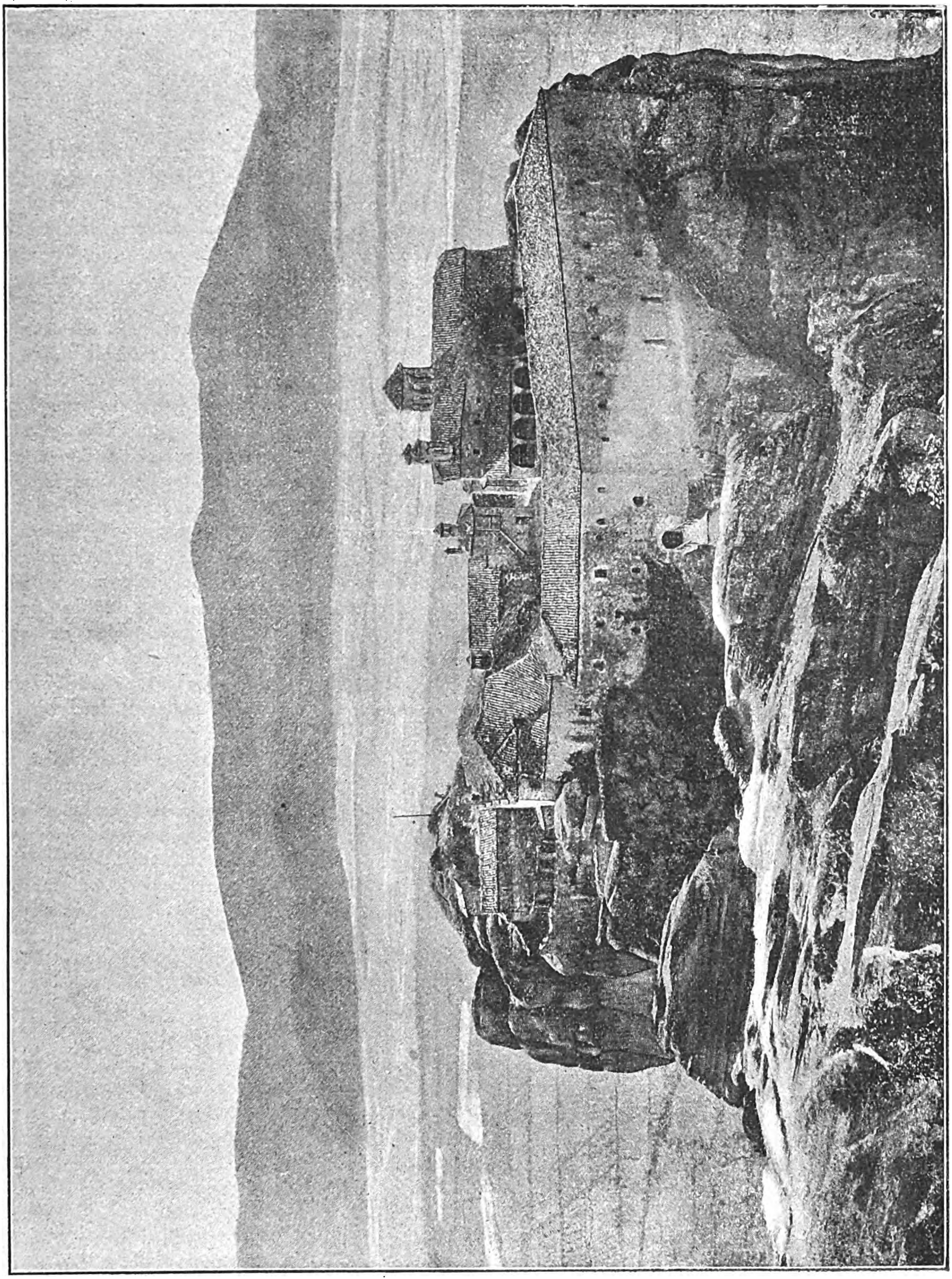
ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ.- ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Digitized by Google

κου, ἐφ' οὗ φαίνεται χονδροειδῶς ἐγκεχαραγμένη ἡ εἰκὼν τοῦ ἡλίου καί τινα γράμματα ὅμοια μὲ τὰ ἑβραϊκὰ ἢ φοινικικά.

Πολὺ εὐρυχωρότερον τούτου εἶνε τὸ κοίλωμα, μᾶλλον δὲ ἡ σειρὰ τῶν κοιλωμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν νεωστὶ πλησίον τῆς πολίχνης Μάντσεστερ παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀχάϊο, καὶ ἐξηρευνήθησαν. Ἐνταῦθα ἡ εἴσοδος εὑρέθη κεκαλυμμένη ὑπὸ παντοειδῶν συντριμμάτων, διακρίνονται ὅμως ἀκόμη ἴχνη τινὰ λιθίνων βαθμίδων. Ἡ εἴσοδος κεῖται ἐν τῷ μέσῳ εὐρέως πεδίου περιστοιχιζομένου ὑπὸ ὑψηλῶν βράχων. Τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας μέχρι τοῦ βάθους τοῦ κοιλώματος εἶνε 20 καὶ 5 ποδῶν. Τὸ κοίλωμα, γνωστὸν ἐν μέρει εἰς τοὺς πρώτους ἤδη ἀποίκους, σύγκειται ἐξ 9 δωματίων συνδεομένων διὰ στενῶν διόδων. Πάντα ταῦτα τὰ δωμάτια—πλὴν τοῦ τρίτου—ἔχουσι τὸ αὐτὸ κανονικὸν σχῆμα, περίπου 30 ποδῶν μῆκος, 20 πλάτος καὶ 15 ὕψος. Τὸ ὅλον κοίλωμα ἐλαξεύθη ἐντὸς στερεοῦ στρώματος πυρίτου λίθου, τὸ ὁποῖον ἑκατὸν περίπου πόδας ἀπὸ τῆς εἰσόδου διατέμνεται διὰ στρώματος ἀσβεστολίθου, ἐν ᾧ ἐλαξεύθη ἀκανονίστως τὸ τρίτον δωμάτιον. Διὰ τοῦ ἀσβεστολίθου τούτου διηθούμενον τὸ ὕδωρ συναπεστάλαξε χιλιάδας ὡραιοτάτων σταλακτιτῶν καὶ σταλαγμιτῶν, χάριν τῶν ὁποίων πολλοὶ καὶ πρότερον ἤδη ἐπεσκέπτοντο τὸ κοίλωμα τοῦτο.

Ὄπισθεν τοῦ εἰρημένου τούτου κοιλώματος ἀναβλύζει πηγὴ ὕδατος, πέραν τῆς ὁποίας οὐδεὶς εἶχε προχωρήσει τέως. Ἐσχάτως μόνον ἐρευνηταί τινες διεισέδυσαν ἐνδότερον, πλουσίως ἀμειφθέντες διὰ τὸν κάματον.

Ἀνεκάλυψαν δηλαδὴ οὗτοι εἰς βάθος 45 ποδῶν δεύτερον κοίλωμα πολλῷ εὐρυχωρότερον, ἔχον μῆκος μὲν 225, πλάτος δὲ 100 ποδῶν καὶ χρησιμεῦσαν κατὰ τὰ φαινόμενα ὡς κοιμητήριον γιγαντώδους τινὸς γένους, τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως μετεῖχεν ἀρκετὰ μεγάλης μορφώσεως. Τοῖχοι, δάπεδα καὶ στέγη τοῦ κοιλώματος τούτου τυγχάνουσι τόσον ἐπιμελῶς λελαξευμένα, ὥστε ἀπαραγνώριστος εἶνε ἡ τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν τέχνη. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ εὐρέως χώρου ὑψοῦται μαυσωλεῖον μετὰ σαρκοφάγου, κατέχον ἐπιφάνειαν 55 ποδῶν μήκους καὶ 35 πλάτους. Ἡ εὐγενὴς αὐτοῦ ἁπλότης μαρτυρεῖ κεκαθαρμένην καλαισθησίαν καὶ πολλὴν καλλιτεχνικὴν δεξιότητα. Ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτοῦ φέρει παραλλήλως ἐγγεγλυμμένα φατνώματα μετ' ἀναγλύφων, τὰ ὁποῖα προφανῶς ἀπεικονίζουσι τὰς κυρίας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἡλικίας, τὴν παιδικήν, τὴν ἐφηβικήν, τὴν ἀνδρικὴν καὶ τὴν γεροντικήν. Πρὸς τούτοις περιέχουσι τὰ δάπεδα τῶν φατνωμάτων τούτων πολυαρίθμους ἐπιγραφάς, τῶν ὁποίων τὰ γράμματα ἔχουσι τύπον ὁμοιάζοντα μὲ τὸν τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου. Ἡ χαρακτικὴ ἐργασία παρουσιάζει σπανίαν εὐρυθμίαν καὶ γλαφυρότητα. Τὰ φατνώματα ἔχουσιν ἓξ ποδῶν ὕψος, αἱ δὲ τέσσαρες γωνίαι τοῦ πλαισίου αὐτῶν ἐκκοιλανθεῖσαι ἀντικατεστάθησαν δι' ἐγγομφώσεως τεμαχίων γρανίτου, τὰ ὁποῖα εἶνε τόσον στερεῶς ἐγκεκολλημένα, ὥστε οὔτε διὰ σφυρίου καὶ γλυφάνου δύναταί τις ν' ἀποξέσῃ τὴν λιθόκολλαν.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μαυσωλείου ἐπὶ στρωμνῆς ἀναπαυτηρίου, ἐχούσης 12 ποδῶν μῆκος, 5 πλάτος καὶ 2 1]2 ὕψος, ἀναπαύεται τὸ ἄγαλμα ἀνδρὸς ἐκτάδην κειμένου. Ὁ ἀνδριὰς οὗτος ἔχει μῆκος 9 ποδῶν καὶ 4 δακτύλων (3 μέτρων καὶ 12 ἑκατοστῶν !) ἀλλ' ἐκ τῆς συμμετρίας τῆς δεξιῶς πεπλασμένης εἰκόνος δικαιοῦταί τις νὰ παραδεχθῇ, ὅτι ἡ εἰκὼν παριστᾷ τὸν εἰκονιζόμενον εἰς τὸ φυσικὸν αὐτοῦ μέγεθος ! Τὰς χεῖρας ἔχει ἐσταυρωμένας καὶ κρατούσας δεσμίδας φύλλων, μεγίστην ἐχόντων ὁμοιότητα πρὸς δρυὸς φύλλα. Τὸ σῶμα εἶνε ἐν μέρει γυμνόν· εἶδός τι μανδύου καλύπτει μόνον μέρος τοῦ στήθους καὶ τοὺς μηρούς. Ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐμφαίνεται ἀνδρικὴ ῥώμη καὶ εὐμορφία, τὰ δὲ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τὰ τοῦ σημιτικοῦ τύπου. Τὴν κεφαλὴν τοῦ εἰκονιζομένου καλύπτει περικεφαλαία μετὰ παραγναθίδων. Παρ' ἑκάστην γωνίαν τῆς στρωμνῆς ἵσταται ἀγγεῖον ἔχον σχῆμα ἀμφορέως, ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ ὁποίου ἐπιφανείας φαίνονται κομψῶς ἐπεξειργασμένα φύλλα καὶ ἄνθη. Ἄνωθεν τῆς ἀναπαυομένης μορφῆς ταύτης κρέμαται χαλκῆ λυχνία ἰδιορρύθμου σχήματος καὶ τέχνης, ἐξωραϊσμένη δι' ἐγγλυφῶν. Εἰς ἑκάστην γωνίαν τοῦ μαυσωλείου ὑψοῦται στήλη δωρικοῦ ἀναμφιλέκτως ῥυθμοῦ.

Παρόμοια ἀλλ' ἁπλούστερα νεκρικὰ μνημεῖα, εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, εὑρίσκονται εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευρὰς τοῦ ὑπογείου ἐκείνου χώρου. Καὶ ταῦτα ἐλαξεύθησαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ συμπαγοῦς βράχου καὶ φέρουσιν ἀνάγλυφα κοσμήματα. Εἰς τὸ πρόσθεν μέρος ἑκάστου ἐξέχει ἀνάγλυφος περγαμινῆς κύλινδρος κεκαλυμμένος ὑπὸ γραμμάτων ὁμοίων πρὸς τὰ ἐν τοῖς δαπέδοις τοῦ μαυσωλείου. Ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ἀπέναντι τῆς εἰσόδου εἰκονίζονται 25 κεφαλαί, τῶν ὁποίων τὰ χρώματα ἐξησθένησαν καὶ ἐξηλείφθησαν, ἀλλὰ τῶν ὁποίων αἱ φυσιογνωμίαι διατελοῦσιν εὐδιάκριτοι. Τὰ ἐλαιόμικτα ταῦτα χρώματα εἶνε ἐρυθρόν, κίτρινον, μέλαν καὶ λευκόν. Ἡ ζωγραφία ποσῶς δὲν εἶνε ἄκομψος, τοὐναντίον μαρτυρεῖ περὶ καλλιτεχνικῆς τοῦ ζωγραφήσαντος παιδεύσεως.

Οἱ ἀνακαλύψαντες τὸ κοίλωμα τοῦτο ἤνοιξαν ἕνα τῶν μικρῶν τάφων, εὗρον δ' ἐν αὐτῷ ἄριστα διατηρουμένην μούμιαν ἐντετυλιγμένην ἐντὸς στερροῦ ὑφάσματος, ἐμβεβαπτισμένου ἐντὸς ἀρωματώδους οὐσίας, ἐχούσης τὴν ὀσμὴν ῥητίνης. Καὶ ἡ μούμια αὕτη εἶχεν 9 ποδῶν καὶ 1 δακτύλου μῆκος ! Ὅταν ἐδοκίμασαν ν' ἀποχωρήσωσι τὸ χονδρὸν ἀλλ' οὐχὶ ἀτέχνως ὑφασμένον περικάλυμμα, διελύθη τὸ ἐντετυλιγμένον σῶμα εἰς κόνιν.

Δεσμίδες τινὲς τριχῶν, αἱ ὁποῖαι ἔμειναν προσκεκολλημέναι ἐπὶ τοῦ ὑφάσματος, εἶχον μέλαν χρῶμα καὶ ὑφὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τῆς φυλῆς τῆς καυκασίας. Ὁ τάφος περιεῖχεν ἐκτὸς τούτου λαβίδα ἀκοντίου, ἕνα πέλεκυν, δύο ἀκόντια, τρεῖς δικέλλας, μίαν σκαπάνην, ἓν ποτήριον, δύο λοπάδας, καὶ μικρὰν κάλπην— πάντα κατεσκευασμένα ἐκ χαλκοῦ, τόσον ἐξαιρέτως σκληροῦ, ὥστε μηδ' εἰς τὸ γλύφανον νὰ ὑπείκῃ. Τὸ ποτήριον μόνον, ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων ἀγγείων σκληρόν, φέρει ἐγκεχαραγμένα κοσμήματα, ὡσεὶ φύλλα κλημάτων.

Ἀλλὰ τὸ παραδοξότατον τῶν ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ εὑρημάτων εἶνε δέσμη τις, τὴν ὁποίαν εὗρον πρὸς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς ἐντὸς πισσομένου πανίου, καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶνε ἄλλο τι, εἰ μὴ βιβλίον ἐξ ἑκατὸν ἀποτελούμενον λεπτοτάτων φύλλων χαλκοῦ, κεκαλυμ-

Digitized by Google

μένων διὰ τῶν αὐτῶν γραφικῶν χαρακτήρων, ὧν ἐμνήσθημεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

Εἰς τὰς πληροφορίας ταύτας προσθέτουσι τὰ ἀμερικανικὰ φύλλα, ὅτι οἱ σταλακτῖται ἐν τῷ κοιλώματι τοῦ ἀσβεστίτου ἔχουσι κατὰ συμπερασμὸν ἡλικίαν 3,300 ἐτῶν περίπου, ὅτι ἑπομένως παρῆλθον περὶ τὰς 4,000 ἔτη ἀφ' ὅτου τὰ κοιλώματα ταῦτα ἦσαν κατῳκημένα.

Ὡς εἴπομεν ἐν ἀρχῇ, ἐὰν αἱ πληροφορίαι τῶν ἀμερικανικῶν φύλλων εἶνε ἀσφαλεῖς, τότε διὰ τῶν εὑρημάτων τούτων ἀνοίγεται εἰς τοὺς ἀρχαιοδίφας εὐρύτατον καὶ σπουδαιότατον πεδίον ἐρευνῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ καταλήξωσι πιθανῶς εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς ἀκόμη χρόνους ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς ἠπείρου σημαντικαὶ φοινίκων ἀποικίαι. Γ. Μ. Β.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΤΕΧΝΑΣΜΑ

Εἶνε κοινῶς γνωστὸν ὅτι ὁ ἐπιτήδειος δικηγόρος, διὰ νὰ κερδίσῃ τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων, δὲν ἀρκεῖται πολλάκις μόνον εἰς τὴν λογικὴν ἢ τὴν ῥητορικὴν του τέχνην. Παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὸν χαρακτῆρα ἑκάστου ἐνόρκου καὶ δὲν χάνει ποτὲ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως τὸν ἐξευμενίσῃ. Οὕτω περὶ τοῦ Γάλλου Λασσώ, τοῦ περιφήμου δικηγόρου τοῦ αἰῶνός μας, ἀναφέρεται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον.

Ὑπερασπίζων ὑπόθεσίν τινα ἐνώπιον ἐνόρκων, παρετήρησεν ὅτι εἷς ἔνορκος διέκειτο ἐχθρικῶς πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ δικηγορικά του ἐπιχειρήματα. Εἰς τὰ πρόσωπα πάντων τῶν ἄλλων ἔβλεπεν ὅτι ἡ ῥητορεία του ἔφερεν ἀποτέλεσμα, πλὴν τοῦ ἑνὸς ἐκείνου, ὅστις ἔμενε σκυθρωπάζων, ὕποπτος, ἀμείλικτος. Ὁ Λασσὼ ἐξηκολούθει τὴν ὁμιλίαν του καὶ ἐπὶ τέλους ἡ εὐκαιρία ἔφθασεν. Ἡ ἡμέρα ἦτο θερμὴ καὶ ἀκτὶς ἡλίου εἰσδύουσα διὰ τῶν παραπετασμάτων ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς κεφαλῆς τοῦ αὐστηροῦ ἐνόρκου. Ὁ δικηγόρος διακόπτει πρὸς στιγμὴν τὴν σειρὰν τοῦ λόγου του καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἐνόρκους λέγει :

— Ἐὰν οἱ ἔντιμοι κύριοι ἔνορκοι διατάξωσι νὰ καταβιβασθῇ ὀλίγον τι τὸ παραπέτασμα τοῦ παραθύρου ἐκείνου, εἶμαι βέβαιος ὅτι εἷς συνάδελφός των θὰ εὐχαριστηθῇ.

Ἡ ἔνδειξις αὕτη ἀγρύπνου μερίμνης ἐμάλαξε τὴν καρδίαν τοῦ ἐπιμόνου ἐνόρκου καὶ ὁ διάσημος δικηγόρος ἐκέρδισε τὴν ὑπόθεσίν του.

ΤΡΑΝΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

Υἱὸς πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οὑγγρικῆς οἰκογενείας σαγηνευθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους ἠθοποιοῦ ἀνεχώρησε πρό τινος μετ' αὐτῆς εἰς Ἀμερικήν.

Ὁ πατὴρ του ἅμα μαθὼν τοῦτο σπεύδει κατόπιν, ὅπως προφθάσῃ καὶ ἀποσπάσῃ τὸν υἱὸν ἀπὸ τῆς Κίρκης.

Τὸν προφθάνει εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην καί, μαθὼν ὅτι ἐγευμάτιζε μετὰ τῆς ἀγαπητῆς του εἰς ἑστιατόριον, στέλλει τὸν ἔμπιστον ὑπηρέτην του διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ.

Ὁ ὑπηρέτης ἐπανέρχεται ἀγγέλλων, ὅτι εἶδε τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου του καθήμενον εἰς μικρὸν τραπέζιον μόνον μετὰ τῆς ἠθοποιοῦ.

—Καὶ πῶς ἐφέροντο μεταξύ των ; Ἐρωτᾷ ὁ γηραιὸς Οὗγγρος.

Ὁ ὑπηρέτης διηγεῖται λεπτομερείας τινὰς καὶ προσθέτει :

— Μάλιστα ἐκεῖ ποῦ τοὺς ἐκρυφοκύτταζα ἔξαφνα βλέπω καὶ πέφτει κάτω τὸ μαντῆλι τῆς κυρίας.

Ὁ πατὴρ ἐρωτᾷ ζωηρῶς :

— Καὶ ἔσκυψε αὐτὸς νὰ τὸ πάρῃ καὶ νὰ τῆς τὸ δώσῃ, ἢ τὸ ἄφησε κάτω.

— Ὄχι· τὸ ἄφησε κάτω ὡς ποῦ τὸ ἐπῆρε μόνη της.

— Τότε ἤλθαμε πολὺ ἀργὰ — εἶνε παντρεμμένοι !

ΤΑ ΔΙΟΠΤΡΑ

Τὰ δίοπτρα ἐφευρέθησαν πρὸ 600 ἐτῶν, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῆς ὑέλου πρὸς βοήθειαν ἀσθενοῦς ὀφθαλμοῦ εἶναι ἀρχαιοτέρα. Ὁ Νέρων ἔβλεπε διὰ κοίλης ὑέλου τοὺς ἀγῶνας τῶν μονομάχων· καὶ ἄλλοι σύγχρονοί του ἐπίσημοι ἄνδρες μετεχειρίζοντο τοιαῦτα τεχνάσματα ὅπως ἐντείνωσι τὴν ὅρασίν των.

ΣΟΦΟΝ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑ

Κύριός τις ἐσύστησε τὸν υἱόν του πρὸς τὸν Ἔδισων καὶ μεταξὺ λόγων τὸν παρεκάλεσε νὰ δώσῃ εἰς τὸν νέον ἓν παράγγελμα, ὅπως τῷ χρησιμεύσῃ εἰς τὸ στάδιον τὸ ὁποῖον ἐξέλεξεν. Ὁ Ἔδισων μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἀπεκρίθη : «*Μὴ παρατηρῇς ποτὲ τὸ ὡρολόγιόν σου*».

Ὁ νέος μετ' ἀπορίας βεβαίως ἤκουσε τὴν παραγγελίαν ταύτην, ἀλλ' ἐὰν μείνῃ ὀλίγον ἐν μέσῳ μικρῶν ὑπαλλήλων καὶ ἡμερομισθίων ἐργατῶν, θὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὅσοι προσέχουσιν εἰς τὸ ἔργον των τόσον ὀλίγον, ὥστε νὰ ἐρωτῶσι τὴν ὥραν, δὲν προοδεύουσιν εἰς τον κόσμον, ἐν ᾧ ἀσφαλὴς εἶνε ἡ πρόοδος ἐκείνων, οἵτινες λησμονοῦσι καὶ τὴν ὥραν καὶ τὸ ὡρολόγιόν των.

ΦΥΤΩΔΗΣ ΜΥΙΑ

Ἐκ τῶν παραδοξοτέρων προϊόντων τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν εἶνε ἡ περίφημος φυτώδης μυῖα, εἶδος ἐντόμου ἔχοντος τὸ μέγεθος καὶ τὸ χρῶμα τοῦ κηφῆνος, ἀλλ' ἄνευ πτερῶν. Κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον τὸ ἔντομον τοῦτο θάπτει ἑαυτὸ καὶ ἀρχίζει νὰ φύεται. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου ἐκ τῆς ῥάχεως τοῦ ἐντόμου ἐξέρχεται βλαστός, ὅστις προβάλλων εἰς τὴν ἐπιφάνειαν του ἐδάφους αὐξάνει, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου τὸ δενδρίον φθάνει εἰς τὸ τέλος τοῦ ὕψους του, ὅπερ εἶνε τριῶν δακτύλων. Εἶνε καθ' ὅλα ἐντελὲς δένδρον, ὁμοιάζον πολὺ λεπτὸν κλάδον κοραλλίου. Ἅμα αὐξήσῃ ἐντελῶς τὸ δενδρίον, ἀναφαίνονται εἰς τοὺς κλῶνας του λοβοί, οἵτινες αὐξάνουσι καὶ πίπτουσι τὸν Αὔγουστον. Ἀντὶ δὲ σπόρων οἱ λοβοὶ οὗτοι περιέχουσι τρεῖς ἕως ἓξ μικροὺς σκληροὺς σκώληκας, οἵτινες μεταμορφοῦνται πάλιν εἰς μυίας.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Τὴν μεγάλην Παρασκευὴν συναντᾷ καθ' ὁδὸν φίλος φίλον μὴ διακρινόμενον ἐπὶ καθαριότητι :

— Καὶ ποῦ πηγαίνεις ;

— Σ' τὴν ἐκκλησία. Αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ καθαρισθῶ ἀπὸ ὅλους τοὺς ῥύπους . . .

— Ἄ, ναί ! σὺ δὲν πηγαίνεις ποτὲ 'ς τὸ λουτρό !..

Digitized by Google

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὁμιλίαι

Γ'.

Ἀνατομία τῶν φύλλων.— Χλωροφύλλη.— Οὐσίαι ἀκατέργαστοι πρὸς κατασκευὴν τῶν κυττάρων. — Ἡ ἀτμοσφαῖρα μεταλλεῖον ἄνθρακος. — Ἡ ἐργασία τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐν τοῖς πρασίνοις κυττάροις.—Ἀφομοίωσις.—Ἀναπνοή, αὔξησις, πολλαπλασιασμὸς τῶν κυττάρων καὶ ἐναλλαγὴ οὐσιῶν ἐν τοῖς κυττάροις ἀνεξαρτήτως τῆς ἐνεργείας τοῦ φωτός. — Τὸ πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων γίνεται μόνον εἰς τὸ φῶς.

Ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν εἶχε τὴν δύναμιν μικροσκοπίου μεγεθύνοντος ἑκατοντάκις περίπου τὸ αντικείμενον, τὸ φύλλον τοῦ φυτοῦ δε ἤθελε φανῇ ἡμῖν ὡς πράσινον ὁμαλὸν ἐπίπεδον, ἀλλ' ὡς τοιχοποίημα συγκείμενον ἀπὸ κυλινδροειδεῖς ἢ πολυγώνους λίθους. Ἅπαντες οἱ λίθοι οὗτοι εἰσὶ κοῖλοι πεπληρωμένοι χυμοῦ. Τοὺς λίθους τούτους ἡ ἐπιστήμη ὀνομάζει κύτταρα. Τὰ κύτταρα, τὰ ἐπὶ τῆς ἄνω τοῦ φύλλου ἐπιφανείας, ἔχουσι τὸ σχῆμα μικρῶν κυλίνδρων ἢ στύλων, οἵτινες πυκνῶς ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον τεταγμένοι ὡς οἱ πάσσαλοι χαρακώματος ἀποτελοῦσι στρῶμα, ὅπερ ὠνόμασαν οἱ βοτανικοὶ φρακτοειδές. Ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ φύλλου τὰ κύτταρα ἀπ' ἐναντίας κεῖνται ἀκτινοειδῶς καὶ χαλαρῶς πρὸς ἄλληλα εἰς τρόπον ὥστε διακόπτονται ἀπὸ μεσολαβοῦντα πλήρη ἀέρος διαστήματα, ὀνομάζεται σπογγοειδές. Ἁπλοῦν ἢ πολλαπλοῦν ὕφασμα—ἡ ἐπιδερμίς, καλύπτει ἀμφοτέρας τοῦ φύλλου τὰς ἐπιφανείας, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἄνω εἶναι συνήθως ἀδιαχώρητος, ἡ δὲ ἑτέρα ἀπ' ἐναντίας παρουσιάζει πολυπληθεῖς στρογγυλοειδεῖς ὀπάς, αἵτινες ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει κατὰ τὴν ἀνάγκην ἀνοίγουσιν ἢ κλείουσι. Παρ' ἑκάστῃ τοιαύτῃ ὀπῇ ὑπάρχει μεγαλείτερος χῶρος αέρος—τὸ ἀναπνευστικὸν σπήλαιον,—ὅπερ συγκοινωνεῖ μὲ τοὺς μεσολαβοῦντας χώρους τοῦ σπογγοειδοῦς στρώματος.

Ἡ ἐξωτερικὴ τῆς ἐπιδερμίδος ἐπιφάνεια διαποτίζεται ὑπὸ κηρώδους οὐσίας καὶ ἐνδυναμοῦται δι' ἐλασμάτων ἐκ πυριτούχου ἀσβέστου. Ὑπὸ τὸν ζωντανὸν τοῦτον προφυλακτικὸν τοῖχον δύνανται τὰ κύτταρα τοῦ τε φρακτοειδοῦς καὶ σπογγοειδοῦς στρώματος, ἀποτελούντων ἀμφοτέρων τὸ κυρίως σαρκῶδες τοῦ φύλλου, νὰ ἐκτελῶσιν ἀπροσκόπτως τὴν εἰρηνικὴν αὐτῶν ἐργασίαν, καθόσον ἡ ἐπιδερμὶς προφυλάσσει αὐτὰ ἀπό τε τὸν ἥλιον, μὴ δυνάμενον νὰ τὰ ἀποξηράνῃ, καὶ ἀπὸ τὴν βροχὴν νὰ τὰ βλάψῃ. Ἕκαστον τοῦ σαρκώδους τοῦ φυτοῦ κύτταρον εἶναι αὐτοτελὲς μικρὸν ἐργαστήριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κατασκευάζονται πολλὰ καὶ πολύτιμα ἔργα. Τὸ φύλλον, συνιστάμενον ἀπὸ ἑκατομμυρίων τοιούτων ἐργαστηρίων, φαίνεται ἡμῖν ὡς μέγα ἐργοστάσιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παράγεται ἄμυλον καὶ κυτταρικὴ οὐσία, ζάκχαρον καὶ κόμμι, φυτικα ὀξέα, λεύκωμα καὶ πράσινος χρωστικὴ οὐσία, καὶ συνάμα ἀποχωρίζονται ἰαματικὰ ἢ δηλητηριώδη φάρμακα, ἀρωματικὰ ἔλαια, ῥητίνη, ἰνδικὸν ἢ δεψικὴ οὐσία ὡς δευτερεύοντα προϊόντα.

Ἁπλούστατά εἰσι τὰ ἐργαλεῖα τῶν ἐργαστηρίων τούτων, ἅτινα κύτταρα ὠνομάσαμεν. Οὔτε φυσητῆρα, οὔτε τροχούς, οὔτε κυλίνδρους βλέπομεν, εἰμὴ μόνον ἐν ἑκάστῳ κυττάρῳ ἄχρουν τινὰ οὐσίαν, τὸ πρωτόπλασμα, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν ἐσωτερικὸν τοῖχον εἶναι προσκεκολλημένα περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα σφαιρίδια πρασίνου χρώματος. Τὰ σφαιρίδια ταῦτα ὀνομάζομεν «χλωροφύλλην». Ἐκ τούτων προέρχεται τὸ πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ ῥευστὸν τοῦ αἵματος λαμβάνει τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα, ἀπὸ τὰ εἰς αὐτὴν πλέοντα σφαιρίδια. Ἰδίως πλούσιά εἰσι χλωροφύλλης τὰ ἀποτελοῦντα τὸ φρακτοειδὲς στρῶμα κύτταρα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν φύλλων λαμβάνει βαθύτερον χρωματισμόν, τὰ δὲ τοῦ σπογγοειδοῦς στρώματος κύτταρα, πτωχότερα σφαιριδίων χλωροφύλλης, δίδουσιν ἀνοικτότερον χρῶμα εἰς τὴν ὄπισθεν τοῦ φύλλου ἐπιφάνειαν.

Τῶν κυττάρων οἱ τοῖχοι, ὡς ὁ ὕελος διαφανεῖς, οὐδεμίαν ὀπὴν ἔχουσι καὶ ὅμως πληροῦνται μὲ ὀρυκτὰς ἐν διαλύσει οὐσίας, αἵτινες προέρχονται ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Τὰς οὐσίας ταύτας αἱ ῥίζαι ἐξεμύζησαν καὶ μετήγαγον αὐτὰς διὰ τῶν ἀγγειωδῶν ἱστῶν εἰς τὰ πράσινα κύτταρα τῶν φύλλων. Οἱ ἀγγειώδεις οὗτοι ἱστοὶ ἀπὸ τὰ ἄκρα λεπτοτάτων ῥιζιδίων ἀρχόμενοι, διήκουσι τὰς ῥίζας, τὸν κορμόν, τοὺς κλῶνας καὶ τοὺς μίσχους τῶν φύλλων, ὅπου διακλαδιζόμενοι εἰς λεπτοτάτας ἶνας, ἀποτελοῦσι τὰ λεγόμενα νεῦρα ἢ τὸν σκελετὸν τοῦ φύλλου. Αἱ διακλαδώσεις αὗται ὄχι μόνον φέρουσιν εἰς τὰ κύτταρα τὴν ῥευστὴν τροφὴν ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ κρατοῦσι τεταμένα τὰ φύλλα. Ἐντὸς ἑκάστου τῶν κυττάρων τούτων εὑρίσκομεν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον πρό τινος ἴσως ἀπετέλει μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ, ἐξατμισθὲν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὑψώθη εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ διὰ τοῦ ἀέρος μετηνέχθη εἰς τὴν ξηράν, ὅπου μὲ τὴν βροχὴν κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπὸ τῶν ῥιζῶν ἀπερροφήθη. Ἐν τῷ ὕδατι ὑπάρχει ἐν διαλύσει ὀλίγον κάλιον, ἀμμωνία, φωσφορικὸν ἢ θειικὸν ὀξὺ κ.τ.λ.

Γνωρίζομεν ὅτι ἀήρ, ὕδωρ καὶ γήϊνος ὕλη εἶναι τὰ ὑλικά, μὲ τὰ ὁποῖα τὸ φυτὸν κατασκευάζει τὸ ἐκ κυττάρων αὐτοῦ οἰκοδόμημα. Οἰκοδόμημα ὅμως λέγοντες ἐννοοῦμεν ὅτι ἀπαιτοῦνται ὄχι μόνον λίθοι, ἄσβεστος ξυλεία καὶ σίδηρος, ἀλλὰ καὶ τέκτων γνωρίζων τεχνικῶς νὰ συναρμολογήσῃ ταῦτα κατὰ ἓν προδιαγεγραμμένον σχέδιον. Τὰ

Digitized by Google

φυτὰ ὅμως εἰσὶν οἱ ἀρχιτέκτονες, γνωρίζοντα τὴν τέχνην διὰ τῶν ἀψύχων ὑλικῶν νὰ κατασκευάζωσι ζωντανὸν ἐκ κυττάρων οἰκοδόμημα. Τὰ φυτὰ ἐκτελοῦσιν ἀσυγκρίτως πλείονα ἢ ὅσα οἱ ἀρχιτέκτονες ἡμῶν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσιν. Οὗτοι περιορίζονται μόνον εἰς τὴν διαγραφὴν τοῦ σχεδίου, τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως καὶ τὴν προμήθειαν τῶν ὑλικῶν ἄλλοι ἀναλαμβάνουσι. Τὸ φυτὸν ἀπ' ἐναντίας ἐκτελεῖ μόνον του τὰ πάντα. Αὐτὸ ἀνορύσσει τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν λαμβάνει τὰ ὑλικά, τὰ προσαρμόζει καὶ στήνει ἐν τοῖς κυττάροις αὐτοῦ τὰς συσκευάς, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεργάζεται τὰ πολιτιμότερα προϊόντα.

Ἐξυμνοῦμεν τοὺς θησαυροὺς τῶν χωρῶν, αἵτινες ἔχουσιν ὀρυχεῖα ἀνθράκων καὶ μετάλλων. Ὁ πλοῦτος ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι ἀποκλειστικὸν προνόμιον τόπων τινῶν. Ἀνεξάντλητοι ποσότητες ἄνθρακος καὶ ὀρυκτῶν περιβάλλουσιν ἡμᾶς πανταχόθεν, ὅπου καὶ ἂν σταθῶμεν, καθόσον τὰ ὀρυκτὰ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συσσωρευμένα εἶναι ἐπίσης πολύτιμα καὶ κατὰ πολὺ μάλιστα βαρυτιμότερα ἢ ὅσον εἶναι τὰ στρώματα τοῦ σιδήρου, τοῦ χαλκοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου. Μὲ τὰ μέταλλα ταῦτα δὲν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσῃ. Ἀπὸ τὰ ὀρυκτὰ ὅμως τοῦ ἐδάφους ἀπὸ κάλιον, ἀσβέστιον καὶ ἀμμωνίαν, ἀπὸ νιτρικόν, θειικόν, φωσφορικὸν καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, σίδηρον καὶ ὕδωρ κατασκευάζει ἡ ὁλομέλεια τῶν κυττάρων τοῦ φυτοῦ τὸν ἄρτον, μὲ τὸν ὁποῖον τρεφόμεθα, τὸν βάμβακα καὶ τὸ λίνον, μὲ τὰ ὁποῖα ἐνδυόμεθα, τὸ ξύλον διὰ τὰς οἰκιακὰς ἡμῶν ἀνάγκας καὶ τόσα ἄλλα ἀναρίθμητα προϊόντα ἀπαραίτητα εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον.

Αἱ ῥίζαι ἐξαπλούμεναι καὶ εἰσδύουσαι εἰς τὰ βάθη τοῦ ἐδάφους ἐξορύττουσιν, ὡς ἀκάματοι τῶν ὀρυχείων σκαπανεῖς, τὰς χρησίμους οὐσίας. Ἡμέραν καὶ νύκτα ἀκαταπαύστως προσλαμβάνουσιν ὁμοῦ μὲ τὸ ὕδωρ πᾶν μόριον καλίου, ἀμμωνίας, φωσφορικοῦ καὶ νιτρικοῦ ὀξέως καὶ τὸ φέρουσιν ἐπάνω εἰς τὸ φῶς. Τὰς οὐσίας ταύτας δὲν κατεργάζονται αἱ ῥίζαι, τὰς μεταβιβάζουσιν ὅμως, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη, εἰς τοὺς ἀγγειώδεις ἱστούς, οἵτινες δι' ἰσχυρᾶς διαποτίσεως ἀναβιβάζουσιν αὐτὰς εἰς τὸ στέλεχος καὶ τὰ φύλλα. Τὰ φύλλα εἶναι κοινότητες κυττάρων, αἵτινες ἐκτελοῦσι τὴν ἡμερησίαν αὐτῶν ἐργασίαν εἰς τὸ φῶς καὶ τὸν ἀέρα. Πασῶν τῶν ἐργασιῶν σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ ἀπόκτησις τοῦ ἄνθρακος, οὐσίας ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κύριον συστατικὸν τοῦ φυτοῦ. Ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι διὰ τὰ φυτὰ ἀνεξάντλητον ἀνθρακωρυχεῖον, ἔχον βάθος πολλῶν λευγῶν. Βεβαίως ὁ ἄνθραξ δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καθαρός, ὅπως καθαρὰ δὲν εἶναι καὶ τὰ ἐν τοῖς μεταλλείοις ἐξορυττόμενα μέταλλα. Ἐν αὐτῇ ὁ ἄνθραξ εἶναι ἡνωμένος μετὰ τοῦ ὀξυγόνου ὡς ἀέριον, ὡς ἀνθρακικὸν ὀξύ, διὸ καὶ ἀπαιτεῖται εἰδικότης, ὅπως ἀποχωρισθῇ ὁ καθαρὸς ἄνθραξ ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τῆς ἀτμοσφαίρας.

Πλησίον εἰς τὰ ὀρυχεῖα εἶναι αἱ κάμινοι, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀποχωρίζεται ἐκκαμινευόμενον τὸ εὐγενὲς μέταλλον ἀπὸ τὰς ἀκαθάρτους ὕλας. Τὰ πράσινα κύτταρα τῶν φύλλων ἔχουσι τὴν τέχνην νὰ ἀπορροφῶσι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀπὸ τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ νὰ ἀποχωρίζωσιν αὐτό, κρατοῦντα καθαρὸν τὸν ἄνθρακα.

Ἐὰν ὅμως προσεκτικώτερον ἐξετάσωμεν, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι τὰ ἐνεργοῦντα τὰ τοιαῦτα θαύματα κυρίως δὲν εἶναι τὰ κύτταρα, ἀλλ' ὁ ἥλιος, εἰς τὸν ὁποῖον ταῦτα χρησιμεύουν ὡς ὄργανα. Ὁ ἥλιος διὰ τῆς ἐνεργείας του προμηθεύει τὸν ἄνθρακα καὶ αὐτὰς τὰς ὀρυκτὰς τοῦ ἐδάφους οὐσίας. Ὁ ἥλιος εἶναι προσέτι ἐκεῖνος, ὅστις αὐτὰς τὰς ἁπλᾶς χημικὰς ἑνώσεις συγχωνεύει εἰς ὀργανικὰς (ζωντανὰς) οὐσίας, μὲ τὰς ὁποίας τὸ φυτὸν κατασκευάζει τὸ κυτταρικὸν αὐτοῦ σῶμα, τὸ ὁποῖον ὡς τροφὴ λαμβανόμενον ὑπὸ τῶν ζώων μεταβάλλεται εἰς κρέας καὶ αἷμα.

Ὑπάρχει ὡραῖος μῦθος τοῦ Ἄνδερσεν περὶ ἀνθρώπου, ὅστις ἐπειράθη νὰ συλλάβῃ ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου. Τοῦτο δὲν εἶναι εὔκολον, καθότι, ὡς γνωστόν, ἡ ἡλιακὴ ἀκτὶς ἔχει ταχύτητα ὅσην οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ. Αὕτη ἐν διαστήματι ἑνὸς δευτερολέπτου δύναται νὰ περιέλθῃ ὀκτάκις τὴν γῆν. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ὄντα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν τέχνην νὰ συλλαμβάνωσι τὴν ἡλιακὴν ἀκτῖνα. Ταύτην ζωγρηθεῖσαν ἐγκλείουσιν ἐντὸς μικροτάτου χώρου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπηρετεῖ ὡς δούλη καὶ ἐργάζεται, πλάττει ἄμυλον, ζάκχαριν, ἄρτον καὶ οἶνον, ξύλον καὶ λίνον, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο, οὗτινος ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον ἔχει ἀνάγκην ἐν τῇ ζωῇ. Τὰ ὄντα ταῦτα, τὰ ὁποῖα συλλαμβάνουσι τὴν ἡλιακὴν ἀκτῖνα, εἶναι τὰ πράσινα κύτταρα τῶν φύλλων.

Ἐν τῷ σκότει τὰ φυτὰ δὲν δύνανται νὰ λειτουργήσωσι καὶ ἐπιτελέσωσι τὸ ἔργον, ὅπερ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκτελοῦσι. Καὶ τὴν νύκτα οὔτε ὁ ἄνθραξ ἐκ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἀποχωρίζεται, οὔτε τὰ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας, ὡς οὐδὲ τὸ ὕδωρ καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἐδάφους ὑλικὰ μετασχηματίζονται εἰς ὀργανικὰς τῆς ζωῆς οὐσίας. Ὡς γνωστόν, αἱ νῆσοι τῆς πολικῆς θαλάσσης πρὸ πολλῶν χιλιετηρίδων εἶχον κλίμα κατὰ πολὺ θερμότερον ἢ τὴν σήμερον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πλουσίων λειμώνων καὶ δασῶν ἐκ κωνοφόρων δένδρων, τῶν ὁποίων τὰ ἀπηνθρακωμένα λείψανα σῴζονται ἐν τοῖς ἐξ ὀρφνανθράκων κοιτάσμασι τῆς Γροιλανδίας καὶ Σπιτσβέργης. Κατὰ τὴν ἑξάμηνον ὅμως νύκτα, τὴν ἐπικρατοῦσαν κατὰ τὰς χώρας ταύτας, οὐδὲν ἠδύναντο ἐκεῖνα τὰ προαιώνια δένδρα, ὡς οὐδὲ ἡ σημερινὴ τῶν χωρῶν τούτων χλωρὶς δὲν δύναται οὐδὲ ἓν καὶ μόνον μόριον ἄνθρακος νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ ἀν-

Digitized by Google

θρακικὸν τῆς ἀτμοσφαίρας ὀξύ, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἴχνος ἀμύλου, λευκωματικῆς ἢ κυτταρικῆς οὐσίας νὰ παράξῃ. Μόνον κατὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ ἥλιος ἵσταται ἄνωθεν τοῦ ὁρίζοντος, γίνεται ἡ ἐργασία αὕτη εἰς τὰ φυτά. Ταῦτα εἰσὶ μηχαναί, αἵτινες τίθενται εἰς κίνησιν διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου. Ὅπως εἰς τὰ κλωστήρια αἱ ἄτρακτοι δὲν δύνανται νὰ κλώσωσι τὸ νῆμα, ἐὰν μὴ ἀνθρώπινος χεὶρ ἢ ἄλλη τις δύναμις τὰς θέσῃ εἰς κίνησιν, οὕτω καὶ τὰ φυτὰ ἀδυνατοῦν νὰ ἐκτελέσωσι τὰ θαυμάσια αὐτῶν ἔργα, ἐὰν τὰ πράσινα τῶν φύλλων κύτταρα δὲν τεθῶσιν εἰς ἐνέργειαν διὰ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός.

Αἱ ὑπὸ τῶν ῥιζῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους προσλαμβανόμεναι οὐσίαι μεταβαίνουσι διὰ τῶν ἀγγειωδῶν ἱστῶν τοῦ δικτύου τῶν φύλλων εἰς τὰ μὲ χλωροφύλλην πεπληρωμένα τοῦ φρακτοειδοῦς καὶ σπογγοειδοῦς στρώματος κύτταρα, ὅπου μένουσι χωρὶς νὰ συμβῇ ἕνωσίς τις μεταξύ των. Ἅμα ὅμως, τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, πέσωσιν αἱ πρῶται τοῦ φωτὸς ἀκτῖνες ἐπὶ τῶν πρασίνων κυττάρων τοῦ φύλλου, ἄρχεται ἡ ἐργασία. Ἡ περιβάλλουσα τὸ φύλλον ἀτμοσφαῖρα συνίσταται ὡς γνωστὸν ἀπὸ 77 ο|ο μέρη ἀζώτου, 21 ο|ο ὀξυγόνου καὶ 2 ο|ο ἀνθρακικοῦ ὀξέως. Τὸ ἀνθρακικὸν τοῦτο ὀξύ, εἰσπνεόμενον ὑπὸ τῶν φύλλων εἰσέρχεται διὰ τῶν στομάτων εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν κυττάρων χώρους καὶ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὰ κύτταρα. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τούτων ἅμα εἰσέλθῃ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἡ χλωροφύλλη τὸ ἀποχωρίζει διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ φωτὸς καὶ τὸ μὲν ὀξυγόνον καθὸ ἄχρηστον ἐκπέμπεται πάλιν διὰ τῆς κυτταρικῆς μεμβράνης εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν, ὁ δὲ ἄνθραξ μένει ἐν τοῖς κυττάροις. Ὁ ἄνθραξ μόλις ἀπομονωθεὶς ἔρχεται ἀμέσως πάλιν εἰς νέας ἑνώσεις: τέσσαρα μέρη ἄνθρακος ἑνοῦνται μὲ πέντε μέρη ὕδατος. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἑνώσεων τούτων, εἰς τὰς ὁποίας τὰ ὀρυκτὰ τοῦ ἐδάφους ἅλατα λαμβάνουσι σπουδαῖον μέρος, ὅπερ ἐνταῦθα δὲν θέλομεν λεπτομερῶς ἀναπτύξει, εἶναι ὑδατάνθραξ, σῶμα συνιστάμενον ἀπὸ ἄνθρακα καὶ ὕδωρ, δι' εὐκόλου δὲ μεταβολῆς παρουσιάζεται ὡς ζάκχαρον, κόμμι, ἄμυλον, ἢ ὡς κυτταρικὴ οὐσία. Ἐὰν δὲ εἰς τὰς ἑνώσεις ταύτας λάβῃ μέρος ἀμμωνία, θεῖον καὶ φωσφόρον, προκύπτει λεύκωμα, ἢ πρωτόπλασμα. Ὅθεν ὑδατάνθραξ καὶ πρωτόπλασμα εἶναι αἱ τὸ κέντρον ἀποτελοῦσαι οὐσίαι, οὐσίαι ὀργανικαί, ἃς δυνάμεθα ἐκ τούτου νὰ ὀνομάσωμεν ζωϊκὰς οὐσίας

Διὰ τοῦ μικροσκοπίου δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὰ πρῶτα τῆς ἐνεργείας ταύτης ἀποτελέσματα. Εἰς τοὺς μικροὺς τῆς χλωροφύλλης κόκκους φαίνονται ἄχρωοι κόκκοι ἀμύλου. Τὸ μέγεθος καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν αὐξάνει ὅσον μακρότερον τὰ κύτταρα ἐργάζονται ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ φωτός. Ἐφ' ὅσον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου φωτίζει καὶ τίθησιν εἰς ἐνέργειαν τοὺς κόκκους τῆς χλωροφύλλης, κατὰ τοσοῦτον διαρκεῖ καὶ ἡ γένεσις τῆς ζωϊκῆς καὶ κυτταρικῆς οὐσίας, ἢ διὰ νὰ κάμωμεν χρῆσιν ἐπιστημονικοῦ ὅρου, ἡ λειτουργία τῆς ἀφομοιώσεως. Ἅμα ὅμως ὁ ἥλιος δύσῃ, παύει ἀμέσως καὶ ἡ ἐργασία τῶν πρασίνων κυττάρων, ὅπως παύει καὶ ἡ μηχανὴ ἐν τοῖς ἐργοστασίοις ὅταν λείψῃ ὁ ἀτμός. Μετὰ τὴν δύσιν ἄρχεται ἡ νυκτερινὴ ἐργασία, ἀλλ' αὕτη εἶναι ὅλως διαφόρου εἴδους. Κατὰ τὴν νύκτα τὸ φυτὸν δὲν πρόκειται πλέον νέας ὀργανικὰς οὐσίας νὰ παρασκευάσῃ, ἀλλὰ τὰς κατὰ τὴν ἡμέραν ἀποκτηθείσας σκοπίμως νὰ χρησιμοποιήσῃ Ἀπαραλλάκτως, ὡς αἱ μηχαναὶ τῶν ἐργοστασίων διὰ τῆς κινήσεως παθαίνουσι φθοράν τινα καὶ ἔχουσιν ἀνάγκην ἐπιδιορθώσεως, οὕτω καὶ τὰ κύτταρα διὰ τοῦ ἔργου τῆς ἡμέρας ἔχουσιν ἀνάγκην τοιαύτης, ὅπως κατὰ τὴν ἑπομένην πρωΐαν ὦσι πάλιν ἱκανὰ πρὸς ἐργασίαν. Τὰ κύτταρα τὴν νύκτα ἀποβάλλουσι τὰς εἰς αὐτὰ ἀχρήστους καταστάσας οὐσίας καὶ τοῦτο ἁπλῶς διὰ τῆς καύσεως, δηλαδὴ ἑνώνουσι ταύτας μὲ τὸ ὀξυγόνον τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸ ὁποῖον κατὰ κόρον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰσπνέουσι. Τὸ προϊὸν τῆς καύσεως ταύτης εἶναι ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον ἀποπέμπουσιν εἰς τὴν ἀτμοσφαίραν Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς γνωστόν, ἀποπέμπει καὶ τὸ ζῶον τὰς διὰ τῆς χρήσεως φθαρείσας οὐσίας, τὰς ὁποίας καίει διὰ τοῦ εἰσπνεομένου ὀξυγόνου καὶ ἀποβάλλει ὡς ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τὴν ἀπώλειαν, ἣν τὸ κύτταρον κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν αὐτοῦ ὑπέστη, ἀντικαθιστᾷ ἀμέσως ἀνακαινίζον μὲ τὴν νεωστὶ σχηματισθεῖσαν κυτταρικὴν οὐσίαν τοὺς τοίχους αὐτοῦ, καθιστῶν αὐτοὺς συγχρόνως ἰσχυροτέρους καὶ παχυτέρους ἢ ἀνανεοῦν τὸ πρωτόπλασμα αὐτοῦ ἢ τοὺς κόκκους τῆς χλωροφύλλης. Τὸ πλεόνασμα τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν παραχθεισῶν οὐσιῶν ἐναποτίθεται εἰς χωριστὰ κύτταρα ὡς ἐν ἀποθήκῃ πρὸς μέλλουσαν χρησιμοποίησιν, ἢ καταναλίσκεται ἀμέσως εἰς σχηματισμὸν νέων τοῦ φυτοῦ μερῶν. Ὅπως εἰς ἐργοστάσιον εὐδοκιμοῦν καὶ ἀκμάζον εἶναι πάντοτε ἀνάγκη νέων κτιρίων πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν, οὕτω καὶ εἰς τὸ ζωηρῶς προκόπτον φυτὸν ὑπάρχουσι θέσεις τινὲς — οἱ ὀφθαλμοί, — ὅπου νέα κύτταρα ἀκαταπαύστως γίνονται διὰ μερισμοῦ τῶν παλαιοτέρων. Ἐνόσῳ ταῦτα εἶναι μικρὰ καὶ ἀτελῆ, μὴ δυνάμενα μόνα των νὰ διατηρηθῶσι, τρέφονται τρόπον τινὰ ἀπὸ τὰ παλαιὰ κύτταρα. Τοῦτο συμβαίνει ὅπως εἰς μίαν ἐργατικὴν οἰκογένειαν, ἐν ᾗ τρέφονται τὰ τέκνα ὑπὸ τῶν γονέων ἐνόσῳ εἶναι μικρά, ἀναπτυχθέντα δὲ πορίζονται διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐργασίας τὸν ἄρτον αὐτῶν καὶ συνεισφέρουσιν εἰς κοινὴν τοῦ οἴκου εὐημερίαν. Διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἀνακαινίσεως καὶ τὸν σχηματισμὸν νέων κυττάρων, ἢ ποιοῦντες χρῆσιν ἐπι-

Digitized by Google

στημονικῶν ὅρων, διὰ τὴν διαπνοὴν καὶ θρέψιν, διὰ τὴν αὔξησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν κυττάρων καθὼς καὶ διὰ τὰς πολλαπλᾶς λειτουργίας τῆς ἑνώσεως καὶ ἐναλλαγῆς τῶν οὐσιῶν, τὸ φυτὸν οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἡλίου. Ἅπαντα ταῦτα ἐνεργοῦνται κατὰ τὴν νύκτα ὡς καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐφ' ὅσον αἱ πρὸς αὔξησιν τοῦ φωτὸς οὐσίαι εἰσὶν ἐπαρκεῖς. Μόνον καὶ μόνον τὰ πράσινα κύτταρα διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ φυτοῦ τίθενται εἰς ἐνέργειαν πρὸς παραγωγὴν ὀργανικῶν οὐσιῶν—ζωϊκῶν οὐσιῶν. Οἱ δὲ μὴ πράσινοι κυτταρικοὶ ἱστοὶ οἱ συγκροτοῦντες τὸ ξυλῶδες σῶμα τοῦ στελέχους, τὰς ῥίζας, τὰ ἄνθη, καρποὺς καὶ σπέρματα, εἰσὶν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ φωτός. Οὕτω αἱ μέλισσαι περισυλλέγουσι μὲν τοὺς θησαυροὺς των μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν,ἀλλὰ τὰ κύτταρα αὐτῶν κατασκευάζουσιν ἐκ τῶν προσκομισθεισῶν οὐσιῶν καὶ τρέφουσι τὰ μικρά των καὶ κατὰ τὸ βαθὺ σκότος.

Τὰ φυτὰ ἀπ' ἐναντίας δὲν δύναται νὰ παρασκευάσωσιν ἐν τῷ σκότει νέας ὀργανικὰς οὐσίας, καὶ τοῦ κεφαλαίου ὅπερ ἐναποταμιεύθη κατὰ τὸν χρόνον τοῦ φωτὸς πρὸς ἕνωσιν καὶ ἐναλλαγὴν τῶν οὐσιῶν καὶ τὴν θρέψιν τῶν κυττάρων, καταναλωθέντος, δὲν δύνανται ταῦτα πλέον νὰ ζήσωσι καὶ φθίνοντα ἀποθνήσκωσιν. Ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ἀπορῶμεν διατί τὰ φυτὰ ἐν τοῖς κακῶς φωτιζομένοις δωματίοις μὲ ὅλην τὴν πρὸς αὐτὰ ἐπιμέλειαν καὶ περιποίησιν ῥίπτουσι μακροὺς βλαστοὺς ὡς ἐὰν ἤλπιζον ἀκόμη νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ποθούμενον φῶς, ἐνῷ τὰ φύλλα αὐτῶν φθισιῶντα κιτρινίζουσι. Τὰ φυτὰ ταῦτα καταστρέφονται ἐὰν εὔσπλαγχνος χεὶρ δὲν τὰ ἐκθέσῃ εἰς τὸ φῶς.

Τὰ κύτταρα τῶν φύλλων, ἐμπεριέχοντα πρασίνους κόκκους, ἐχαρακτηρίσαμεν ὡς συσκευὴν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὁποίας τὸ ἡλιακὸν φῶς ἀποσυνθέτει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰς ἄνθρακα καὶ ὀξυγόνον. Ταῦτά εἰσιν ἀνάλογα κατά τινα τρόπον μὲ τὰ γαλβανικὰ ἀποσυνθετικὰ κύτταρα, τῇ συνεργίᾳ τῶν ὁποίων ὁ ἠλεκτρισμὸς ἀποσυνθέτει τὴν ἄργιλλον εἰς ὀξυγόνον καὶ ἀργίλλιον. Ὡς ταῦτα ἠλεκτρολυτήρια ὀνομάζονται, οὕτω δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν καὶ τὰ πράσινα τῶν φύλλων κύτταρα «φωτολυτήρια κύτταρα». Ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐν τούτοις δὲν κατασκευάζει τὴν ἠλεκτρικὴν του συστοιχίαν, ἐνῷ ὁ ἥλιος ἑτοιμάζει μόνος του τὴν συσκευήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐργάζεται. Μόνον εἰς τὸ φῶς γεννᾶται τὸ πράσινον τοῦ φύλλου. Φυτοῦ, ἀνατραφέντος ἐν τῷ σκότει, τὰ κύτταρα μένουσιν ἄχρωα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ πρότερον ὑπάρχουσα εἰς αὐτὰ χλωροφύλλη βαθμηδὸν καταστρέφεται.

Αὐτὸς ὁ ἥλιος ἔδωκε τὸ πράσινον χρῶμα εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ τὰ δάση. Ὅπως ἡ εἰκὼν μελανίζεται (ἀποτυποῦται) ἐπὶ τῆς εὐαισθήτου φωτογραφικῆς πλακός, οὕτω γίνεται πράσινον καὶ τὸ φυτὸν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐπὶ τῆς «παλέττας» αὐτοῦ ὁ ἥλιος ἓν μόνον χρῶμα ἔχει, τὸ πράσινον, διὸ καὶ ἅπαντα τὰ φυτά εἰσι πράσινα· Ἡ ἰδέα τοῦ πρασίνου καὶ τῆς βλαστήσεως εἶναι σχεδὸν ταυτοσήμαντος. Τὰ ποικίλα τῶν ἀνθέων χρώματα, τὰ ὁποῖα προπάντων θεωροῦμεν ὡς τέκνα τοῦ ἡλίου, διατελοῦσι σχεδὸν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Ταῦτα γίνονται διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τῶν οὐσιῶν, τῶν ἐν τοῖς κυττάροις ἀποθηκευομένων, καὶ εἰς τὸ σκότος. Βολβοῦ ὑακίνθου ἢ κρόκου, φυτευομένου καὶ βλαστάνοντος ἐν τῷ σκότει, τὰ μὲν φύλλα γίνονται ὠχρά, τὰ ἄνθη ὅμως οὐχ ἧττον ὡραΐζονται μὲ τὰ λαμπρὰ αὐτῶν χρώματα

Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

('Εκ τοῦ Γερμανικοῦ)

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐγένετο ἡ δευτέρα συνεδρίασις τῶν ἑταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Homolle. Πρῶτος ὁ κ. Ἀθ. Ῥουσόπουλος ἐπέδειξεν ἀποτύπωμα ἐπιγραφῆς ἐπιτυμβίου ἀναφερούσης γυναῖκα Ἀριστοτέλους καὶ εὑρεθείσης πρὸ μικροῦ ἐν Ἀθήναις. Εἶτα δ' ἐπαρουσίασεν ἀγγεῖον ἀρχαῖον ὅμοιον πρὸς *κορβανᾶν*, καὶ χρησιμεῦον, ὡς φαίνεται, πρὸς ἀνάλογον σκοπόν. Ὁ ἑταῖρος τῆς Σχολῆς κ. Couve ἐπραγματεύθη μετὰ ταῦτα περὶ λέοντος ἀνακαλυφθέντος ἐσχάτως ἐν Περαχώρᾳ τῆς Κορινθίας,ὃν θεωρεῖ ὡς ἀπομίμησιν ἔργων ἀσσυριακῆς τέχνης. Εἶτα ὁ κ. Homolle ἀνέγνω ἄρθρον τοῦ κ. Fougères, τέως ἑταίρου τῆς Σχολῆς, περὶ τεγεατικοῦ ἀναγλύφου, ἔργου πιθανῶς τῆς σχολῆς τοῦ Σκόπα καὶ ἀνήκοντος, κατ' αὐτόν, εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀλαίας Ἀθηνᾶς. Τέλος ὁ κ. Homolle ἐπραγματεύθη περὶ πέντε ἐπιγραφῶν φερουσῶν ψηφίσματα, εὑρεθεισῶν δ' ἐν τῇ ἀνασκαπτομένῃ τάφρῳ τῆς προεκτάσεως τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς, μεταξὺ τῶν προπόδων τοῦ λόφου τοῦ Θησείου καὶ τῆς Ἀττάλου Στοᾶς. Ἡ θέσις,ἐν ᾗ εὑρέθησαν αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται,ἀνῆκει κατὰ τὸν κ. Homolle εἰς τέμενος Δήμου καὶ Χαρίτων. Ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις ἀναφέρονται καὶ ὀνόματα ἀρχόντων, ὧν τὴν ἐποχὴν μετὰ πολλῆς δεξιότητος ἐπέτυχε νὰ ἐξακριβώσῃ ὁ κ. Homolle.

—Κατὰ τὰς γενομένας ἀνασκαφὰς ἀπέναντι τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζηκώστα ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἀνεκαλύφθησαν τάφοι τοῦ ἑβδόμου π. Χ. αἰῶνος, ἐν αὐτοῖς δὲ πολυάριθμα ἀγγεῖα, λήκυθοι πολλαὶ καὶ τέσσαρες ἀμφορεῖς μεγέθους ἀναστήματος ἀνθρωπίνου σχεδόν, ἀλλὰ συντετριμμένοι. Εὑρέθησαν ἐπίσης τρεῖς πλαγκῶνες ἐξ ἐλεφαντοστοῦ παριστῶσαι γυναῖκας γυμνάς· ἐπίσης καὶ ἀγαλμάτια λεόντων φέροντα ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφάς. Προχθὲς ἀνεκαλύφθη εἷς νέος τάφος περιέχων ἀκέραιον σκελετὸν καὶ ἐννέα ἀγγεῖα. Δύο ἑταῖροι τῆς Γερμανικῆς Σχολῆς παρακολουθοῦσι μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ἀνασκαφάς, φωτογραφοῦντες τοὺς ἀνακαλυπτομένους τάφους μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς εὑρημάτων. Ταῦτα κατὰ τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐξακολουθοῦσιν.

Φιλολογικά

Ἐγράφη καὶ ἄλλοτε ὅτι ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὀδησσῷ Πανεπιστημίου κ. Korsch ἔκαμεν ἀνάγνωσμα περὶ νεοελληνικῆς ποιήσεως καὶ ὡμίλησεν ἰδίως περὶ Βαλαωρίτου. Ὁ Ῥῶσσος λόγιος ἐν τῷ

Digitized by Google

ἀναγνώσματί του ἐκείνῳ ἀνέφερε καὶ τὸν Παράσχον καὶ τὸν Σουρῆν, εἰπὼν περὶ τοῦ τελευταίου τούτου τὰ ἑξῆς: «Ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος τῷ Παράσχῳ παρίσταται ὁ Γεώργιος Σουρῆς, οὑμοριστὴς καὶ σατυρικὸς ἔξοχος, ἀνιλεῶς καταγελῶν καὶ τοὺς ψευδεῖς πατριώτας καὶ πολιτευτάς, καὶ τὴν ἀνικανότητα, καὶ τὴν ἀσυνειδησίαν τῶν διπλωματῶν, καὶ πᾶσαν ἐν τῷ κοινωνικῷ ὀργανισμῷ ἔλλειψιν. Ἡ ἀγχίνοια τοῦ Σουρῆ εἶνε πράγματι ἀνεξάντλητος, ἡ δὲ ἐπιτηδειότης αὐτοῦ περὶ τὸ στιχουργεῖν καὶ αὐτοσχεδιάζειν, εἶνε αὐτὸ τοῦτο μεγαλοφυής. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένη ἐφημερίς, εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων κυκλοφοροῦσα, γράφεται ὁλόκληρος διὰ στίχων ἀπὸ τῶν ἄρθρων τοῦ κειμένου, μέχρι τῆς ἐπιγραφῆς, τῆς διευθύνσεως καὶ τοῦ τυπογραφείου».

Ἐπιστημονικά

Ἡ ἔναρξις τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ ἠλεκτροτεχνικῆς ἐκθέσεως ἐγένετο τὴν 16 Μαΐου (ν).

Καλλιτεχνικά

Ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς ἐν Βερολίνῳ διεθνοῦς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ἐγένετο τὴν πρώτην Μαΐου (ν).

Θεατρικά

Ὁ διάσημος Σκανδιναυὸς δραματουργὸς Ἑρρῖκος Ἴβσεν μεταβὰς εἰς Βουδαπέστην, ὅπως παραστῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἑνὸς ἐκ τῶν δραμάτων του τῆς «Νόρας» ἐν τῷ Ἐθνικῷ Θεάτρῳ, ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Τὴν ἑσπέραν τῆς παραστάσεως μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ δράματος ἐκλήθη ἐπιμόνως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ὁπόθεν ηὐχαρίστησε διὰ προσλαλιᾶς τὸ κοινὸν καὶ ἐξεδήλωσε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ λαμπρᾷ ἐκτελέσει τοῦ ἔργου. Ἀπερχόμενον τοῦ θεάτρου πλῆθος συνώδευσε τὸν Ἴβσεν ἐπευφημοῦν μέχρι τοῦ ξενοδοχείου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδόθη ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ θεάτρου δεῖπνον εἰς τιμὴν αὐτοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, πρωταγωνιστοῦντος τοῦ κ. Παντοπούλου, παρεστάθησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Νέου Θεάτρου τρεῖς πρωτότυποι ἑλληνικαὶ κωμῳδίαι: *Γάμος ἕνεκα βροχῆς* ὑπὸ Α. Βλάχου, *Ὁ θάνατος τοῦ Περικλέους* ὑπὸ Δ. Κορομηλᾶ καὶ *Ζητεῖται ὑπηρέτης* ὑπὸ Χ. Ἀννίνου. Καὶ αἱ μὲν δύο πρῶται εἶνε γνωσταὶ καὶ πρὸ καιροῦ δημοσιευμέναι, ἡ δὲ τελευταία ἐγράφη πρό τινος καὶ νῦν τὸ πρῶτον δημοσιεύεται ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἡ ἐπιτυχία τῆς κωμῳδίας ταύτης ὑπῆρξε πανηγυρική, τὸ δὲ κοινόν, ὅπερ ὑπερεπλήρου τὸ θέατρον, κατεχειροκρότει αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ ἐκάλεσεν ἐπευφημοῦν τὸν συγγραφέα ἐπὶ σκηνῆς. Ἐν γένει δὲ τὸ νέον ἔργον τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου ἐκρίθη ὁμοθύμως ὡς ἓν τῶν ἀρίστων προϊόντων τῆς εὐτραπέλου αὐτοῦ γραφίδος.

Παντοῖα

Ἐν τῇ γερμανικῇ πολίχνῃ Ἀϊσσλέμπεν, γενεθλίῳ τοῦ ἐφευρέτου τοῦ τυπογραφικοῦ ταχυπιεστηρίου Φρειδερίκου Καῖνιχ, ἱδρύθη κατ' αὐτὰς τιμητικὸν μνημεῖον.

— Ὁ πρό τινος ἐν Λονδίνῳ ἀποθανὼν Tapling ἐκληροδότησε τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ συλλογὴν γραμματοσήμων εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον. Ἡ ἀξία αὐτῆς ὑπερβαίνει τὰς 50 χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΑ

Ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ φύλλου ἀρχίζομεν τὴν δημοσίευσιν σειρᾶς θαυμασίων ἀπόψεων τῶν Μετεώρων. Ἐλήφθησαν δ' αὗται ἐκ φωτογραφιῶν, ἃς εὐηρεστήθη ν' ἀποστείλῃ ὁ ἐν Τρικκάλοις κ. Ν. Χριστοβασίλης. Ἑκάστην εἰκόνα συνοδεύει μικρὰ ἐπεξηγηματικὴ σημείωσις αὐτοῦ τοῦ ἀποστολέως. Αἱ ἐν τῇ περιηγήσει τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ κ. Κούρτωνος μικραὶ εἰκόνες, ὅλως ἀνεξάρτητοι τῶν μεγάλων, εἶνε σχεδιάσματα Ἄγγλου καλλιτέχνου καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ εἰκονογραφημένῳ περιοδικῷ, ὅπου καὶ τὸ μεταφρασθὲν ἄρθρον.

Μονὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου

Ἡ μονὴ αὕτη κεῖται 5 λεπτὰ ἀνατολικῶς τῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀνατολικῶς ὅλου τοῦ βραχώδους συμπλέγματος τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων, ὡς καὶ τῆς κωμοπόλεως Καλαμπάκας. Εὑρίσκεται ἐπὶ ὅλως ἀνεξαρτήτου βράχου, συγκοινωνοῦντος μετὰ τοῦ προσκειμένου βραχώδους ὄρους διὰ σιδηρᾶς κλίμακος, ἥτις ἐπὶ τουρκοκρατίας χάριν ἀσφαλείας ἦτο κινητή, καὶ ἔχοντος ἔκτασιν 12 στρεμμάτων καὶ ὕψος ἀπὸ τοῦ βορείου μέρους, τοῦ τῆς γεφύρας, 85 μέτρων, ἀπὸ δὲ τοῦ νοτίου τετραπλάσιον. Ἱδρύθη ὑπὸ μοναχοῦ τινος Ἱερεμίου τῷ 1312, τοῦ κτίσαντος τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, 2 κέλλας καὶ 2 ὀμβροδέκτας, καὶ ἐπροικίσθη διὰ σημαντικοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ὑπὸ τοῦ παραιτηθέντος αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως Παλαιολόγου, μείναντος αὐτόθι πολλὰ ἔτη καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυθέντος, μετονομασθέντος δὲ εἰς Ἀντώνιον. Διὰ τοῦ χρηματικοῦ τούτου ποσοῦ ἐβελτιώθη καὶ ἐπεξετάθη καὶ περιλαμβάνει νῦν 9 κέλλας, 2 ναοὺς καὶ 1 ὀμβροδέκτην.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε *Γεωγράφε*, νομίζομεν ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸς ὁ ὑπολογισμός σας, διότι κατά τινα σημείωσιν, ἣν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, ἡ ὁλικὴ ἔκτασις τῆς Ἀφρικῆς ὑπολογίζεται εἰς 11 ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν μιλλίων. Ἐκ τούτων δὲ μόνον τὰ 2,500,000 μένουν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἰθαγενῶν, τὰ δὲ λοιπὰ κατέχουσι διάφορα εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἤτοι: ἡ Γαλλία 2,300,247, ἡ Ἀγγλία 1,900,435, ἡ Γερμανία 1,035,720, ἡ Πορτογαλλία 774,993, ἡ Ἱσπανία 210,000 καὶ τὸ Κράτος τοῦ Κόγκου 1,000,000 τετραγωνικῶν μιλλίων.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Τί εἶνε ἡ ἡλικία;
Τί εἶνε ἰδανικόν;
Ἀπὸ τί γνωρίζεται ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος;
Ποῖος εἶνε ὁ εὐτυχέστερος;
Ἡ φιλαρέσκεια εἶνε ἐλάττωμα ἢ προτέρημα;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖον εἶνε τὸ μᾶλλον εὐχάριστον μαρτύριον;
Ἀπ. Ἡ πεῖνα πρὸ τοῦ δείπνου. *Θῆτα*
Ἐρ. Πότε ἐπιθυμεῖ τις νὰ εἶνε μόνος;
Ἀπ. Ὅταν ἐννοῇ ὅτι εἶνε περιττός. *Κλειώ*
Ἐρ. Τί βλέπομεν ἀπὸ πολὺ μακράν;
Ἀπ. Ὅ,τι ἀγαπῶμεν καὶ ὅ,τι φοβούμεθα. *Ἕνας*
Ἐρ. Τί θλιβερώτερον ἐν τῇ ζωῇ;
Ἀπ. Νὰ τελειώνῃς μόνος τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον ἤρχισας μετὰ φιλτάτου συντρόφου. *Κοῦκος*
Ἐρ. Εἰς τί χρησιμεύει τὸ πνεῦμα;
Ἀπ. Ν' ἀπομακρύνῃ ὅ,τι φέρει πλησίον ἡ καρδία.
Ἐρ. Τί δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς ἄλλους;
Ἀπ. Συμβουλάς. *Ἔψιλον*
Ἐρ. Πότε ἐπιθυμεῖ τις νὰ εἶνε μόνος;
Ἀπ. Ὅταν ἐλπίζῃ—καὶ ὅταν ἐνθυμῆται. *Λίζα*
Ἐρ. Τί δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν εἰς ἄλλους;
Ἀπ. Ὅ,τι μᾶς παίρνουν χωρὶς νὰ μᾶς ἐρωτήσουν.
Ρήγας

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

Τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος θρησκευτικῶς, φιλοσοφικῶς καὶ πολιτικῶς θεωρούμενον ἢ ἡ ἐν τῷ Θεανθρώπῳ πάντων ἑνότης, ὑπὸ Σ. Δ. Φιλαρέτου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κολλαράκη καὶ Ν. Τριανταφύλλου, 1891. 8ον σ. 370.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ἰ. Κ. Λονδῖνον. Ἐγράψαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ ζητηθέντα· ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Ν. Σ. Ν. καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ν. Α. Οἰ. Κ)πολιν. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Ι. Γ. Β. Ἡράκλειον. Ἀποστέλλομεν τὸ ζητηθὲν· συμμορφούμεθα πρὸς τὴν ἑτέραν ἐντολήν σας.

κ. Γ. Β. Δ. Trento. Ἐλήφθη ἡ συνδρομή· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ι. Π. Ε. Μόλυβον. Διευθύνομεν κατ' εὐθεῖαν τὰ φύλλα. Ἂν δὲν ἐλήφθησαν ἀκόμη τὰ καθυστερήσαντα καὶ ἡ νέα ὁδὸς εἶνε ἀσφαλής, γράψατε νὰ σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν. Βιβλία στέλλωμεν ἐπὶ συστάσει κατ' εὐθεῖαν.

κ. Φ. Σ. Κ. Ζάκυνθον. Ἡ ἀποστολὴ γίνεται ἀνελλιπῶς, διὰ δὲ τὰ μὴ ληφθέντα φύλλα πταίει τὸ ταχυδρομεῖον. Ἐν τούτοις ἡμεῖς σᾶς τὰ ἀπεστείλαμεν ἐκ νέου.

κ. Δ. Ν. Ζ. Λεχαινά. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι καὶ πρὸς τὸν ἀνωτέρω κ. συνδρομητήν.

κ. Φ. Ρ. Issoire. Ἐστάλη.

κ. Κ. Οἰκ. Μπενὶ Σούρφ. Δὲν ὑπάρχει ἐκκύδευσις Θ' σειρᾶς, μόνον Α', Β' καὶ Γ'. Ποίαν θέλετε;

κ. Στ. Γ. Bielitz. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὰς ἐντολάς σας.

κ. Κ. Σ. Μ. Χανία. Τὰς δι' ἐπιβάτου σταλείσας ἐπιστολὰς ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἐλάβομεν τώρα. Σᾶς ἐστείλαμεν 2 σειρὰς Χρ. Τ. Τὰ ἄλλα δὲν ἐννοοῦμεν. Παρακαλοῦμεν ἐξηγήσατε πόσα φύλλα παλαιὰ θέλετε.

Διὰ τοῦ ἄρτι ἐκδοθέντος 50οῦ φυλλαδίου

συνεπληρώθη τὸ Α τοῦ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

τοῦ ἐκδιδομένου τῇ συνεργασίᾳ πλείστων ἐπιστημόνων

Ὑπὸ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ

καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ

Ἀγγέλλοντες τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ πρώτου στοιχείου τοῦ Λεξικοῦ ἡμῶν δραττόμεθα τῆς εὐκαιρίας ὅπως εὐχαριστήσωμεν τοὺς κυρίους συντάκτας, τοὺς μετὰ τοῦ κ. Πολίτου συνεργαζομένους διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καθαρῶς ἑλληνικωτάτου τούτου ἔργου, ὅσον καὶ τοὺς κ.κ. συνδρομητὰς διὰ τὴν εὐμενῆ συνδρομήν, τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε μᾶς παρέσχον.

Τὸ περατωθὲν ἤδη στοιχεῖον Α ἀποτελεῖ *τὸ ἓν τέταρτον τοῦ ὅλου ἔργου*. Οἱ κ. κ. συντάκται θέλοντες νὰ καταστήσωσι τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν ἔτι πολυτιμότερον καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας, ὡς καὶ διὰ τοὺς περὶ τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἀσχολουμένους, ἐνδιατρίβουσι πρὸ πάντων εἰς τὰ ἄρθρα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ ὁποῖα, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, συγγράφονται εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ λεξικὰ ἀτελέστατα καὶ ἐπιπολαιότατα. Ἕνεκα δὲ τούτου τὸ Α ἔλαβεν ἐν τῷ Λεξικῷ ἡμῶν διαστάσεις πολὺ μεγάλας, διότι κατὰ περίεργον σύμπτωσιν ἐκ τῶν 16 νομῶν τῆς Ἑλλάδος ἓξ ἄρχονται διὰ τοῦ Α, καὶ πρὸς τούτοις πλεῖστα ἄλλα σπουδαιότατα ἄρθρα καὶ ἐξ ἀνάγκης ἐκτενῆ, ὡς καὶ ἐκεῖνα κατατάσσονται εἰς τὸ ἴδιον στοιχεῖον, ὡς π. χ. Ἀθῆναι, Αἴγυπτος, Ἀλεξάνδρεια (μετὰ μεγάλων παραρτημάτων). Ἀρχούμενοι εἰς ταῦτα, δηλοῦμεν καὶ αὖθις, ὅτι ὅλον τὸ *Λεξικὸν θὰ ἀποπερατωθῇ εἰς 200 περίπου φυλλάδια, τιμώμενα ἀντὶ λεπ. 90 ἕκαστον.*

Ἐν Ἀθήναις τὴν 25 Ἀπριλίου 1891.

Οἱ ἐκδόται

Μπὰρτ καὶ Χίρστ

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία, Ὄρεξις, Εὐπεψία.

Impératrice. Τὸ καλλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.

Δόσις: μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

18 18

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

18 18

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Πωλοῦνται ἐν αὐτῷ:

ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πειράματα ἐκ τῆς Φυσικῆς ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη.

Τὸ βιβλίον τοῦτο, ἄρτι ἐκδοθὲν ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας», πρόκειται ἀληθῶς νὰ εἰσαγάγῃ ἐφέτος νέον εἶδος διασκεδάσεως εἰς τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς, νὰ δώσῃ νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς καὶ φιλικὰς ἑσπερίδας, θέλγον καὶ ἐκπλῆσσον συνάμα αὐτάς. Περιέχει περὶ τὰ 100 παιγνίδια τῆς Φυσικῆς, εἰκονιζόμενα δι' ἰσαρίθμων ὡραίων εἰκόνων καὶ ἐκτελούμενα μὲ τὰ προχειρότερα οἰκιακὰ σκεύη. Πινάκια, ποτήρια, φιάλαι, μαχαίρια, πηρούνια, κοχλιάρια, φελοί, βελόναι, καρφίτσαι, νομίσματα, καρποί, αὐγά, σπίρτα, ὁ ἀέρας, τὸ νερό, τὸ κρασί, τεμάχια ξύλου, χάρτου καὶ τὰ τοιαῦτα, ἰδοὺ τί σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ἐκτελέσητε τὰ περιεργότατα αὐτὰ πειράματα καὶ παιγνίδια μὲ ὅλην τὴν εὐκολίαν. Παραδείγματος χάριν· μία συντροφιὰ κάθεται εἰς τὸ γεῦμα. Μόλις ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν καὶ ἤναψαν οἱ κύριοι τὰ σιγάρα των, ἕνας ἐξ ὅλων, ὅστις ἔχει διαβάσει προηγουμένως τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, προτείνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάδε πείραμα μὲ ἕνα πιάτο, ἕνα ποτῆρι, δύο πηρούνια κτλ. Ὅλοι νομίζουν τὸ πρᾶγμα ἀστεϊσμὸν καὶ φωνάζουν *ἀδύνατον!* Ὁ κύριος ἐν τούτοις ἐπιμένει ὥστε νὰ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ περιέργεια, καὶ τότε παίρνει τὰ σημειωθέντα σκεύη, καὶ ἡσύχως ὑπὸ τὰς ὄψεις ὅλων ἐκτελεῖ τὸ πείραμα. Ὅλοι ἀφίνουν φωνὴν θαυμασμοῦ! Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐκτελεῖ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον, τὸ ἓν τοῦ ἄλλου περιεργότερον, καὶ ἡ ὁμήγυρις καταθέλγεται καὶ περνᾷ ἡ ὥρα εὐαρεστότατα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα θαυμάσια εἶνε ἁπλούστατα, διότι στηρίζονται ἐπὶ νόμων τῆς Φυσικῆς, τοὺς ὁποίους οὕτω μανθάνει ἕκαστος ἐνῷ ταυτοχρόνως διασκεδάζει. Αὐτὰ εἶνε τὰ ΜΑΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ.

Ποῖον ἄλλο μέσον τερπνότερον καὶ ὠφελιμώτερον ἔτι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ μία οἰκογένεια πρὸς διασκέδασιν; Ἐὰν εἰς τὸ σπίτι ὑπάρχουν παιδιά, θὰ διδαχθοῦν ἐξ αὐτοῦ χίλια ὠφέλιμα πράγματα.

Τὸ βιβλίον, καλλιτεχνικῶς τυπωμένον μὲ ὡραῖον χρωματιστὸν ἐξώφυλλον, τιμᾶται δραχ. 3. Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ, παρ' οὗ δύναται νὰ τὸ ζητήσῃ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὁ βουλόμενος ἀποστέλλων τὸ τίμημα αὐτοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

πωλοῦνται ἐν τῷ **Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας** ἕκαστον ἀντὶ 2 δραχμῶν. Τοῦ λαχείου τούτου κερδίζουσιν 63 ἀριθμοί, ἐξ ὧν ὁ 1ος δρ. 20.000, οἱ 2 ἑπόμενοι ἀνὰ 2.500 ἕκαστος, οἱ 5 μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δραχ. 500, οἱ μετ' αὐτοὺς 10 ἀνὰ δραχ. 300 καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς 45 ἀνὰ δραχ. 100.

Ἡ κλήρωσις μετὰ ἕνα μῆνα

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ὀγκώδεις τόμους μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, ἀπαριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκηπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ. Πλὴν τῶν «Μαγικῶν Παιγνίων», ὧν ἡ μεγάλη ἐπιτυχία πανθομολογεῖται, διασκεδαστικώτατον βιβλίον εἰς τὰς ἑσπερινὰς συναναστροφὰς τώρα τὸν χειμῶνα εἶνε καὶ τὸ «Βιβλίον τῆς Σφιγγός», περιέχον περιεργότατα παιγνίδια, προβλήματα, αἰνίγματα, γρίφους, κρυπτογραφήματα, λογοπαίγνια, ἐκτελούμενα μὲ παιγνιόχαρτα, δόμινο, σκάκι, ἀριθμούς, λέξεις, σχήματα ποικίλα κτλ. κτλ. μετὰ τῶν λύσεων ἐν τέλει. Τιμᾶται δραχ. 2.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

Bod.

493

ΑΡΙΘ. 19

ΤΟΜΟΣ Α′.

FOREIGN
BODL. LIBR
PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ′ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 12 ΜΑΪΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΩΡΙΣ ΑΓΑΠΗ, **Μυστικὴ γραφὴ** ὑπὸ *Α. Καραβίτσα.*
ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ. **Κωμῳδία** ὑπὸ *Χαραλάμπους Ἀννίνου.*
ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ. Ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ *Γεωργίου Κούρτωνος.*
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ἡλικία δένδρων, Τὰ ὑψηλότερα, Θάνατος σκύλου.**
ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ: **Βοτανικαὶ ὁμιλίαι** ὑπὸ *Π. Σ. Βαλσαμάκη.*
ΧΡΟΝΙΚΑ.—ΕΙΚΟΝΕΣ: **Μετέωρα.**—ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.
ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ, ποίημα ὑπὸ *Ι. Πολέμη.*
ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (1—7 Μαΐου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εἰκοσαέτις. — Ἀνάβασις εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν. — Τὰ Μετέωρα - Ἡ Μεταμόρφωσις. — Παραλαβὴ τοῦ δικτύου. — Ὁ ἐργάτης δι' οὗ ἀνασύρεται τὸ δίκτυον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς διασώσεως τοῦ διαδόχου τοῦ Ῥωσσικοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ Ἕλληνος βασιλόπαιδος Γεωργίου, ἐτελέσθη τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν δοξολογία ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ, εἰς ὃν παρίσταντο αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ καὶ αἱ Συντεχνίαι τῆς πόλεως. Μετὰ τὴν λῆξιν δ' αὐτῆς ἐγένετο διαδήλωσις πρὸ τοῦ μεγάρου τῆς Ῥωσσικῆς πρεσβείας.

Ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων ἀπέστειλεν ἐπὶ τούτῳ τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα:

«*Τῇ Α. Μεγαλειότητι τῷ Αὐτοκράτορι*

Εἰς Πετρούπολιν

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀπευθύνει εὐλαβῶς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα καὶ πρὸς τὴν Αὐτοκράτειραν συγχαρητήρια θερμὰ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ Καισαρίδου. Αἱ Ἀθῆναι ὑπερήφανοι ἐσαεὶ τηροῦσι πιστῶς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Καισαρίδου. Εὐτυχεῖς δὲ λογιζόμεθα μαθόντες ὅτι εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, ὅπερ συνετέλεσεν ἡ Θεία Πρόνοια, συνέπραξεν ὁ προσφιλὴς ἡμῖν πᾶσι βασιλόπαις Γεώργιος.

Ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων

Τιμολέων Φιλήμων»

Διεβιβάσθη δὲ αὐτῷ ἡ ἀκόλουθος ἀπάντησις τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας;

Ἐκ τοῦ ἀνακτόρου τῆς Γκατσίνας 3]15 Μαΐου.

«*Πρὸς τὸν κ. Τιμολέοντα Φιλήμονα δήμαρχον*

Εἰς Ἀθήνας

Ἡ Αὐτοκράτειρα καὶ ἐγώ, λίαν συγκεκινημένοι ἐκ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα ἐκφράζετε ἡμῖν ἐν ὀνόματι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας μας καὶ γένητε ὁ διερμηνεὺς αὐτῶν παρὰ τοῖς ὑμετέροις συμπολίταις. Εὐτυχεῖς ἐσμεν βλέποντες, ὅτι νέος δεσμὸς προσετέθη εἰς τοὺς δεσμοὺς τῆς τρυφερᾶς ἀγάπης, οἵτινες ἑνοῦσιν ἡμᾶς πρὸς τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον, ἐπίσης καὶ πρὸς σύμπασαν τὴν Βασιλικὴν οἰκογένειαν.

(Ὑπογρ.) **Ἀλέξανδρος»**

— Ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς συζύγου Αὐτοῦ ἀπέρχονται τὴν Κυριακὴν 12 Μαΐου διὰ Βρεντησίου εἰς Βερολῖνον.

— Ἀναμένεται κατ' αὐτὰς ἐξ Ἰταλίας ὁ μέγας δοὺξ τῆς Ῥωσσίας Γεώργιος.

— Ἡ πρώην αὐτοκράτειρα τῶν Γάλλων Εὐγενία ἀφίκετο τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς Κέρκυραν καὶ διέτριψεν ἡμέρας τινὰς ἐν τῇ νήσῳ ὅλως ἀνεπισήμως ταξειδεύουσα.

— Ὁ νομομηχανικὸς κ. Ἰσηγόνης κατήρτισε στατιστικὴν τῶν ἤδη λειτουργουσῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν καθ' ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν κράτος. Αὕτη θὰ τυπωθῇ ἐν τῷ Ἐθνικῷ τυπογραφείῳ. Πᾶσαι αἱ πληροφορίαι περὶ τοῦ μήκους τῶν διαφόρων γραμμῶν, τῆς λειτουργίας αὐτῶν, τῶν σταθμῶν καὶ στάσεων, τῶν κινητῶν ὑλικῶν, τῶν τεχνικῶν ἔργων κλπ. ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ πληρέσταται.

— Διὰ Β. διατάγματος συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν σχεδίου ἀστικοῦ Κώδικος ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ξενοφ. Ψαρρᾶν, Ἀλκιβιάδην Κρασσᾶν, Ἰω. Εὐταξίαν, Διον. Στεφάνου, Ἀχιλ. Ἀγαθόνικον καὶ Ἰω. Α. Βαλαωρίτην, τοῦ τελευταίου ἔχοντος παρὰ τῇ ἐπιτροπῇ καθήκοντα γραμματέως. Ἡ ἐπιτροπὴ θὰ συνεδριάζῃ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὀφείλει δὲ νὰ περαιώσῃ τὴν ἐργασίαν αὐτῆς ἐντὸς ἓξ μηνῶν.

— Ὁ διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Ἑταιρίας τοῦ Φωταερίου ἀνεκάλυψεν ὡραῖον ἄγαλμα γυναικὸς φυσικοῦ μεγέθους τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς ἐποχῆς ἐν τῇ παρὰ τὸν Κεραμεικὸν περιοχῇ τοῦ καταστήματος αὐτῆς· χάρις εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Ρουμπιγιὼ ληφθείσας προφυλάξεις, τὸ ἄγαλμα ἐξεχώσθη ἀκέραιον, εἶνε δὲ ἐξαισίας καλλονῆς. Περὶ τῆς ἀνακαλύψεως εἰδοποιήθη τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* ὁ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισθεὶς νόμος, δι' οὗ ἐνεκρίθη ἡ μετὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως συνομολογηθεῖσα σύμβασις, δι' ἧς ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν νὰ ἐνεργήσῃ ἰδίαις δαπάναις ἐπὶ τοῦ χώρου τῶν Δελφῶν ἀνασκαφάς, τῶν ἐκ τούτων ἀνακαλυφθησομένων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων περιερχομένων εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἑλλάδος.

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν, αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἀνῆλθον εἰς δρ. 2,859,591.29 ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ Μαρτίου τοῦ 1890 κατὰ δραχμὰς 735,746.86. Αἱ δὲ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους μέχρι τέλους Μαρτίου τελωνειακαὶ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 7,748,887.50 ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ ἀντιστοίχου χρονικοῦ διαστήματος τοῦ 1890 κατὰ δραχμὰς 1,558,732.55.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Συμπληρῶν ὁ κ. Ἀνέστης Κωνσταντινίδης τὴν σειρὰν τῶν γεωγραφικῶν πινάκων του, ἐξέδωκεν ἐσχάτως καὶ γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Παλαιστίνης ἐξειργασμένον ὑπὸ τοῦ κ. Ἐπ. Ζαφειρίου, περιέχοντα δὲ τοὺς Ἱεροὺς Τόπους ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἁγίων Γραφῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Κωνστ. Σαμοκόβιον. Δύο λαχεῖα τῶν Ἀρχαιοτήτων ὑπ' ἀριθ. 37,693 καὶ 37,678 ἠγοράσθησαν ἐγκαίρως διὰ τῶν ἀποσταλέντων χρημάτων. Ἀλλὰ δὲν σᾶς ἐστάλησαν ταῦτα, διότι ἠγνοοῦμεν τὴν ἀκριβῆ διεύθυνσίν σας καὶ ἐφοβήθημεν μήπως ἀπολεσθῶσι. Τὰ φυλάττομεν ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Ἑστίας διὰ λ]σμόν σας καὶ θὰ μάθετε τὸ ἀποτέλεσμα

Digitized by Google

ΧΩΡΙΣ ΑΓΑΠΗ

(Μυστικὴ γραφὴ)

Ὁ Πέτρος Πάλλας, ὁ φίλος μου, ἔστειλέ μου προχθὲς αὐτὴ τὴν παράξενη γραφή:

«Ἂς ἀνοίξω κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ τὴν καρδιά μου, τὴν ἀληθινὴ καρδιά μου σ' ἐσένα. Ἂς σοῦ δείξω κ' ἐγὼ τὴν εἰκόνα, τὴν πιστὴ καὶ ἀκριβῆ εἰκόνα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς μου ὅλης. Τὸ 'ξεύρω· θὰ σοῦ φανῇ παράξενη, πρωτοφανής, ἀσύλληπτη καὶ εἰς τὸν λογισμὸν ἀκόμη. Μὴ διστάσῃς ὅμως νὰ τὴν παραδεχθῇς, νὰ τὴν πιστεύσῃς. Πολλὲς φορὲς βλέπεις εἰς τὸν οὐρανὸν κάτι χρώματα, κάποιους λαμπροὺς συνδυασμοὺς νεφῶν καὶ συλλογίζεσαι ὅτι ἂν τοὺς ἔβλεπες εἰς πίνακα ζωγράφου, ποτὲ δὲν θὰ τοὺς ἐδέχεσο ὡς ὑπαρκτούς. Κ' ἐν τούτοις ὑπάρχουν· καὶ τοὺς βλέπεις, καὶ τοὺς θαυμάζεις. Ἔτσι καὶ ἡ εἰκὼν τὴν ὁποίαν θὰ σοῦ δώσω. Πιθανὸν νὰ μὴν εἶνε συνήθης· εἶνε ὅμως. Καὶ μὴ γελάσῃς ὅταν τὸν ἴδῃς.

ΕΙΚΟΣΑΕΤΙΣ

«Ὅσα θὰ σοῦ γράψω τώρα τὰ αἰσθάνομαι μέσα μου χρόνους καὶ καιρούς. Τὸ σαράκι ποῦ ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου δουλεύει ἀκοίμητο ἀπὸ παλαιὰ ἐποχή, παλαιοτέρα καὶ τῆς γνωριμίας μας. Θὰ εἰπῇς πῶς δὲν τὸ ἐξεστόμισα ποτέ; Πῶς δὲν μὲ ἄκουσες νὰ βογγύξω; Πῶς δὲν μὲ εἶδες νὰ ῥιφθῶ ἀποκαμωμένος 'ς τὴν ἀγκαλιά σου καὶ νὰ κλαύσω, νὰ κλαύσω σὰν τὴ χήρα γυναῖκα; Διότι δὲν ἤθελα — σοῦ λέγω τώρα — ναί, διότι δὲν ἤθελα! Ἐκεῖνος ποῦ στενάζει διότι ἀγαπᾷ εὑρίσκει πολλούς, ὅλους ἠμπορῶ νὰ 'πῶ, προθύμους ν' ἀκούσουν τοὺς στεναγμούς του, νὰ συγκινηθοῦν εἰς τὰς θλίψεις του. Ποῖος ὅμως θ' ἀκούσῃ, ναί, ποῖος θὰ ἐννοήσῃ ἐκεῖνον ποῦ στενάζει, ποῦ φλέγεται, ποῦ πεθαίνει διότι δὲν ἀγαπᾷ;

«Ναί, ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ· δὲν ἀγάπησα ποτέ μου! Εἰκοσιπέντε χρονῶν παλληκάρι τώρα — ἀκοῦς ἐσύ: — καὶ δὲν ἐδέχθηκα κ' ἐγὼ μιὰ φλογερὴ σαΐτιὰ ἀπὸ τὸ παιδὶ τῆς Ἀφροδίτης. Δὲν μ' ἐγλυκόσφαξε μὲ τὴ 'ματιά της, οὔτε μ' ἐσκλάβωσε μὲ τ' ἀνάστημά της μιὰ λυγερή! Σεῖς ποῦ ἀργοψήνεσθε 'ς τοῦ ἔρωτος τὴν φλόγα· σεῖς ποῦ ταλανίζεσθε 'ς τῆς ἀγάπης τὰ βρόχια ἡμέρα - νύκτα· ποῦ λυώνετε σὰν τὸ κηρί, ποῦ μαραγκιάζετε σὰν τὸ μῆλο· ὁπ' ἔχετε καμίνι ἄσβεστο μέσα σας καὶ κάθε ἀνασασμός σας καίει, σὰν τὸ 'λιοβόρι· ποῦ γυρεύετε μιᾶς στιγμῆς ἡσυχία καὶ δὲν τὴν βρίσκετε, μιᾶς ὥρας ὕπνο καὶ δὲν τὸν ἔχετε, ἑνὸς λεπτοῦ γαλήνη, ξαστεριὰ γύρω καὶ δὲν τὴν βλέπετε, τώρα 'ς αὐτά μου τὰ λόγια θὰ ζηλεύσετε καὶ θὰ 'πῆτε: Εὐτυχισμένος ἐσύ! Μὰ ἐγὼ σᾶς λέγω: Ὄχι· δυστυχισμένος ἐγώ! καταραμένος ἐγώ! Νὰ τὰ στήθια μου, τ' ἀνοίγω. Ἂς ἔλθῃ ἡ σαΐτα καὶ νὰ τὴν ἁρπάξω μὲ τὰ δύο μου χέρια νὰ τὴν σύρω βαθειά, ἀκόμη βαθειὰ ὡς 'ς τὰ φυλλοκάρδια. Νὰ τὴν ψυχή μου, τὴν ὕπαρξί μου ὅλη, ὅλο μου τὸ ἐγὼ εἰς τὰ χέρια τῆς λυγερῆς νὰ τὸ κομματιάσῃ κ' ἐγὼ νὰ καμώνωμαι, νὰ τ' ἀλυσοδέσῃ κ' ἐγὼ νὰ φιλῶ τὴν ἀλυσίδα μ' εὐγνωμοσύνη. Μὰ ποῦ! Ἐχάθηκαν ἡ λυγεραὶς γιὰ μένα, ἐσκούριασαν ἡ σαΐτες. Τί ἦτο τὸ Σινικὸν τεῖχος ἐμπρὸς 'ς τὴν καρδιά μου; ἕνα καρυδόφλουδο!...»

«Μία φορὰ — εἶνε πέντε χρόνοι τώρα — μοῦ

Digitized by Google

ἔδωκεν ὁ φίλος μου τὸ *Λεύκωμά* του κἄτι νὰ τοῦ γράψω κ' ἐγώ. Πρὶν γράψω ἄρχισα νὰ τὸ ξεφυλλίζω. Πολλὰ φύλλα ἦσαν γραμμένα. Πολλοὶ ἄνδρες καὶ πολλαὶ γυναῖκες, καθένας μὲ τὸν χαρακτῆρά του, καθεμία μὲ τὴν ἰδιοτροπίαν της· ἄλλη μὲ δανεικάς, ἄλλος μὲ ἀτομικὰς ἰδέας· ἄλλος εἰς πεζόν, ἄλλη εἰς στίχους ἔγραφαν ἐκεῖ ξύλα κούτσουρα. Ὅλοι ὅμως ἔγραφαν διὰ τὴν Ἀγάπην. Ἐστέναζεν ὁ ἕνας, ἀπ' ἐκεῖ ἠγάλλετο ὁ ἄλλος, παρέκει παρεπονεῖτο ὁ τρίτος. Ἀλλὰ πάντα τὸ κύριον σημάδι ἦτο ἡ Ἀγάπη. Καὶ τὸ *Λεύκωμα* ὡμοίαζε μὲ ἕνα ναὸν γεμάτον κόσμον καὶ εἰς διάφορον στάσιν καθένας, ὑπὸ ποικίλην ἐνδυμασίαν καὶ μορφὴν καὶ ἔκφρασιν, ἀλλ' ὅπου ὅλοι καὶ ὁ γονατιστὸς καὶ ὁ ὄρθιος, καὶ ἡ γυναῖκα καὶ ὁ ἄνδρας δέονται εἰς ἕνα μεγάλον Θεόν.»

«Ἐγὼ ἐπείσμωσα. Ἐπῆρα τὴν πέννα κ' ἔγραψα εἰς ἕνα φύλλο: *Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν γυναῖκα εἶνε τρέλλα· ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα εἶνε τὸ καθαυτὸ ἰδανικὸν τῆς ψυχῆς.* Κ' ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὴν ἔγραψα μὲ χονδρά, μεγάλα, ἀνοικτὰ γράμματα τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην, ὡς νὰ ἤθελα καὶ μ' αὐτὰ νὰ φανερώσω τὴν χαράν μου, τὴν ἄμετρον, διότι ἐξεδικούμην οὕτω τὴν Ἀγάπην, τὴν μισητήν μου!... Μὰ ἔπειτα μετενόησα. Δισταγμὸς εἰσέδυσεν εἰς τὴν ψυχήν μου ἀπὸ λεπτοῦ εἰς λεπτὸν μεγαλυνόμενος.»

«Δὲν λέγω μὲ τοῦτο ὅτι ἀπηρνήθην τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην. Ὄχι· ποτέ. Τὴν γυναῖκα—ὁποιανδήποτε—δὲν τὴν κρίνω ἀξίαν διὰ στυλοβάτην. Ἓν ἄνθος φυτρώνει εἰς τὸν ἀγρόν. Εἶνε λυγηρό, χαριτωμένο, εὔμορφο. Μοσχοβολᾷ τόσον ποῦ μεθᾷς ἐσύ. Δὲν ἠξεύρει ὅμως διατί μεθᾷς. Κάθεται ἐπάνω του ἡ πεταλούδα, ἡ μέλισσα διὰ νὰ τρυγήσῃ τὸ μέλι του. Δὲν αἰσθάνεται διατί ἡ μέλισσα κάθεται ἐπάνω του, τί γυρεύει ἀπ' αὐτό. Γέρνει ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατὰ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου. Καὶ ὅταν τὸ κόψῃς ἐσὺ καὶ τὸ βάλῃς εἰς τὸ ποτῆρι, κάθεται ἐκεῖ μέχρις οὗ μαρανθῇ. Ἔτσι εἶνε καὶ ἡ γυναῖκα— καὶ εἴθε νὰ ἦτο πάντα ἔτσι. Μὰ ἐγὼ δὲν θέλω τὸ κυπαρίσσι τὸ ψηλό, ποῦ ἔγεινε διὰ τὰ σύννεφα, νὰ γονατίζῃ ἐμπρὸς εἰς αὐτὸ τὸ ἄνθος, ποῦ ἐφύτρωσε διὰ τὸ ποτῆρι. Ὁ Ἡρακλῆς πρὸ τῆς Ὀμφάλης δὲν μοῦ κινεῖ παρὰ τὸν οἶκτον μόνον, τὸν θυμόν. Ὁ ἄνδρας ἐπλάσθη διὰ τὰ μεγάλα, τὰ γιγάντεια· ὄχι διὰ τὴν στάκτην. Νὰ ὑπείκῃ εἰς τῆς ψυχῆς τὰς ὁρμάς· ὄχι εἰς τῆς καρδίας τοὺς δειλοὺς κτύπους. Καὶ ὅταν θυσιάζεται, ἡ θυσία του νὰ βαρύνῃ τὰ σύμπαντα. Τοιαύτη δὲ θυσία εἶνε μόνη ἡ ὑπὲρ πατρίδος θυσία...»

«Ἀλλά...Ὁ Θωμᾶς ἔβαλε τὴν χεῖρα εἰς τὰς πληγὰς τοῦ Κυρίου καὶ εἶδε καὶ ἐπίστευσεν. Ἡ φύσις—ἡ μεγάλη θεὰ—ἐλάλησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ὁ ἄθρωπος ἔκλινε ταπεινῶς τὴν κεφαλήν, ὡς ἔκλινε δειλὸς ὁ Ἄρης πρὸ τῆς Ἀφροδίτης...»

«Πόσον στενοχωροῦμαι νὰ τὸ ὁμολογήσω! Πόσον ἡ γλῶσσά μου δένεται νὰ τὸ ἀρθρώσῃ, καὶ ὁ νοῦς μου δὲν θέλει νὰ τὸ συλλογισθῇ, καὶ τὸ χέρι μου ἀρνεῖται νὰ τὸ γράψῃ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ εἴπω. Ἀφοῦ μίαν φορὰν ἀπεφάσισα ν' ἀνοίξω εἰς ἐσένα τὴν καρδίαν μου, θὰ τὴν ἀνοίξω διάπλατη. Ναί, παραδέχομαι ὅτι ἡ φύσις ἐπέβαλεν εἰς τὸ Σύμπαν τὴν Ἀγάπην, ὡς ἀπαραίτητον ὅρον τῆς ὑπάρξεώς του. Ὅλα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐν τῇ γῇ κάτω κ' ἐν τοῖς ὕδασιν, ὅλα πρέπει ν' ἀγαποῦν, διὰ νὰ ὑπάρχουν. Πιστεύω ὅτι ὅλα εἰς τὸν κόσμον κάθε ὥραν καὶ κάθε λεπτὸν τοῦ χρόνου μυστικῶς, εἴτε διατόρως φωνάζουν μεταξύ των: «Ποῦ εἶσαι ἁγνή μου, περιστερά μου, τελεία μου;»... Εἰς κάθε ψόφον καὶ εἰς κάθε ἀνασασμὸν ἐνωτίζομαι τοὺς αἰῶνας ψάλλοντας ἐν ἀπογνώσει: «Θές με ὡς σφραγῖδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου, ὡς σφραγῖδα τὸν βραχίονά σου!.... Κραταιὰ ὡς θάνατος. Ἀγάπη!.... Ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτήν....» Καὶ ὅταν τὰς νύκτας βλέπω τὰ ἄστρα μὲ τὴν ποικίλην ἔντασιν τοῦ φωτός των —διατί νὰ τὸ κρύψω;— μοῦ φαίνονται τόσοι ὀφθαλμοί, εἰς τοὺς ὁποίους εὑρίσκω διάφορον ἔκφρασιν πόνου καὶ χαρᾶς, πάθους ἢ εὐφροσύνης διὰ τὴν Ἀγάπην. Καὶ ξεύρεις τί συλλογίζομαι; Ὅτι ἂν δὲν πίπτουν εἰς τὸ κενόν, ἂν κρατοῦνται ἐναερίως, συγκρατοῦνται ἀπὸ ἕλξιν,—ὄχι μαγνητικὴν— ἀλλ' ἀπὸ ἔρωτος ἕλξιν, ἡ ὁποία τ' ἀναγκάζει νὰ φέρωνται τὸ ἓν ὄπισθεν τοῦ ἄλλου, ν' ἀναζητῶνται... Ὅλοι οἱ κόσμοι ἀγαποῦν· καὶ τὸ μαμοῦδι ἀγαπᾷ... Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας τῆς ζωῆς του, φέρει τὴν ἀγάπην μέσα του, ὅπως καὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ αἵματος, τ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν ὕπαρξίν του.»

«Κ' ἐγὼ ἔχω τὴν Ἀγάπην μέσα μου. Θὰ εἴπῃς πῶς τὸ ξεύρω; Τὸ ξεύρω διότι αἰσθάνομαι ὅλα τὰ μυστήρια της. Ῥέπω ἀκράτητος εἰς τὸν θόρυβον καὶ τὸν ἀλαλητόν της. Ἀκούω γύρω μου ἀχορτάστως τὰς οἰμωγὰς καὶ τὰς ἀνακραυγάς, τοὺς νεκρικοὺς καθὼς καὶ τοὺς θριαμβικοὺς τόνους, ὅσοι ἀπὸ μυρίων στομάτων δι' αὐτὴν ἐκπέμπονται. Δέχομαι κατάστηθα, ὡς κύματα ἀγρίου πελάγους τοὺς παλμοὺς καὶ τὰς προσδοκίας καὶ τὰ ὄνειρα ὅλου τοῦ ἀγαπῶντος κόσμου. Θρηνεῖ ὁ ἕνας ἐδῶ, καίεται ὁ ἄλλος παρέκει, πεθαίνει ὁ τρίτος, γυρίζει μέσα εἰς ἠλιοφώτιστο περιβόλι ὁ τέταρτος, φέρεται εἰς τ' ἄγρια κύματα τοῦ ἀπελπισμοῦ ὁ πέμπτος; Κ' ἐγὼ θρηνῶ μὲ τὸν πρῶτον, καίομαι μὲ τὸν δεύτερον, μὲ τὸν τρίτον πεθαίνω, εὐτυχῶ μὲ τὸν τέταρτον, ἀπελπίζομαι μὲ τὸν πέμπτον. Πάντα ὅμως γίνομαι ὁ ἄλλος. Ἀκούω:

Κατακαϋμένη μου καρδιά, βαθειὰ ποῦ εἶν' ἡ πληγή σου.
Ἐστὸν κάτω κόσμ' ἀκούονται οἱ ἀναστεναγμοί σου.

Digitized by Google

Καὶ τὴν βλέπω ἐκείνην τὴν καρδιὰ ἐμπρός μου καταιματωμένην, καταπληγωμένην· ακούω τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους στεναγμοὺς της ποῦ φθάνουν ἕως τὸν κάτω κόσμο. Μὰ δὲν εἶνε δική μου αὐτὴ ἡ εὐτυχισμένη καρδιά. Ἐγὼ ὁ Πέτρος Πάλλας τὸ σῶμά μου, ἡ ψυχή μου, νὰ ζήσῃ, εἴτε ν'ἀποθάνῃ ἔτσι, ὄχι· δὲν τὸ αἰσθάνομαι, δὲν τὸ ᾐσθάνθην ποτὲ αὐτό. Ἡ Ἀγάπη ἔμεινε μέσα μου, ὅση καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὥραν τῆς ὑπάρξεώς μου. Μικρά, ἀτροφικὴ ὡς κόκκος σίτου πίπτων εἰς στάκτην. Ἀνάθεμα τὴν στάκτην! Ἄχ, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ 'πῇ τὰ βάσανά μου! τὰ ἰδικά μου βάσανα!...

«Ναί, ποῖος ἠμπορεῖ νὰ 'πῇ τὰ βάσανά μου, τὰ βάσανα ἐκείνου ποῦ ζῇ χωρὶς ἀγάπη; Κανείς. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ἀγάπη προσήλωσαν τὰ βλέμματά των. Κάθε γενεὰ βλέπει τὴν μεγάλην ἐκείνην φλόγα, ἡ ὁποία λαμπαδίζει οὐρανομήκης ἀπέναντι, φωτίζουσα καὶ συντηροῦσα τὰ σύμπαντα. Τὴν βλέπει καὶ τρέχει πλησίον της ἀκράτητος. Καὶ πρὶν παρέλθῃ τὴν ἀναρριπίζει διὰ νὰ τὴν εὕρῃ ἀκόμη μεγάλην, ἀκόμη λαμπρὰν ἡ ἐπερχομένη γενεά. Ποῖος ὅμως ἐπρόσεξέ ποτε εἰς τὸ θαμβὸ ἐκεῖνο κανδηλάκι, ποῦ καίει παραπονεμένο παράμερα καὶ δὲν ἔχει εἰμὴ μίαν σταγόνα ἐλαίου ἀκόμη καὶ κινδυνεύει νὰ σβεσθῇ; Ὅλοι οἱ ποιηταί, ὅλοι οἱ συγγραφεῖς κάθε λαοῦ, κάθε φυλῆς καὶ γλώσσης ἐπρόσεξαν εἰς τοὺς ἀγαπῶντας. Εἰς τὸν μὴ ἀγαπῶντα δὲν ἐπρόσεξαν. Δὲν εἶπαν πῶς ἔχει καὶ αὐτὸς βάσανα.»

«Καὶ ὅμως ἔχει, ἔχει φοβερὰ βάσανα, ποῦ νοῦς ἀνθρώπινος δὲν τὰ φθάνει. Νεκροί, κάμετε τόπον!... Ἡ φλόγα, εἰς τὴν ὁποίαν εἶσαι σύ, εἶνε τὸ πύρινον ἅρμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Ἠλίας ἀνῆλθεν ὁλοζώντανος εἰς τὸν θεόν του. Μὰ ἡ φλόγα ποῦ βρίσκομαι ἐγὼ εἶνε ἡ μαύρη φωτιά, ποῦ παιδεύει 'ς τὰ κρύα Τάρταρα τοὺς κολασμένους. Μεριάστε, κολασμένοι· μεριάστε!...

«Ἀνοστιά, ἀνοστιά!... Καὶ ὁ ἀέρας ἄνοστος μοῦ φαίνεται!...

«Ἄκουσε νὰ ἰδῇς. Νὰ τὸ περιβόλι ἀνθοσπαρμένο, δροσοπεριχυμένο, ἡλιοφώτιστο· σκιερὸ καὶ φωτεινὸ μαζί· διὰ ζωὴ καὶ διὰ θάνατο — ὅπως τὸ θέλεις. Ἄνθη μοσχοβολοῦν, νεράκια τρέχουν, πουλιὰ κελαΐδοῦν· τὸ μαμοῦδι βοΐζει... Μέσα ἐκεῖ βρίσκομαι κ' ἐγώ· ἀλλὰ πόσο μακράν!... Τὸ ἄρωμα καὶ ἡ θεωρία τοῦ ἄνθους· τὸ λάλημα καὶ ἡ θεωρία τοῦ πουλιοῦ· το μουρμούρισμα καὶ τὸ σπιθοβόλημα τοῦ νεροῦ κτυποῦν 'ς τ' αὐτιά μου, 'ς τὰ μάτια μου· μὰ 'ς τὴν καρδιά μου δὲν ἀντικτυποῦν.

«Νὰ οἱ νιοί, νὰ κ' ἡ νιαίς. Σπιθοβολοῦν τὰ μάτια ἀπὸ φλόγα ἔρωτος· βροντοκτυποῦν ἡ καρδιὲς ἀπὸ προσδοκία· τὰ κοράλλινα χείλη σπαρταροῦν γιὰ φιλήματα· ἡ ἀγκαλιὲς ἀνοίγονται, λαχταρίζουν νὰ συγκλεισθοῦν ἀνίκητες· εἰς τὰ πρόσωπα πλανᾶται ὁ ἵμερος, τὰ στήθη κατέχει ὁ πόθος· ἡ θερμὴ ἀνατριχίλα τὰ κορμιά. Ἡ ἀγάπη τρέχει 'ς τοὺς δρόμους, 'ς τὰ μονοπάτια, 'ς τὰ παραπόρτια. 'Σ τὰ λειβάδια καὶ 'ς τὰ ἀκροβούνια· 'ς τοὺς αἰγιαλοὺς καὶ 'ς τὰ ὄρη· 'ς τῆς καλύβαις καὶ 'ς τὰ παλάτια.

«Μὰ ἐγὼ τί κάμνω; Στέκω παράμερα μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, μὲ φλογερὸ βλέμμα, μὰ μὲ κρύα καρδιά. Βλέπω τὸν θερμὸν αὐτὸν ἀνεμοστρόβιλον, εἰς τὸν ὁποῖον φέρεται τὸ σύμπαν ἀκράτητον, καὶ ζηλεύω. Ἡ ψυχή μου ἀνοίγεται ὅλη ὡς τὸ ἄνθος εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ἔλα, ἀγάπη· σὲ θέλω... ἐλεημοσύνη! Ὄχι· ἡ ἀγάπη περνᾷ καὶ οὔτε βλέμμα μοῦ ῥίπτει. Ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἀπαξιοῖ νὰ ῥίψῃ τὰς ἀκτῖνάς του εἰς τὸν Ἅδην! Ἡ καρδιά μου βουβαίνεται.

«Ἄχ, μωρὴ καρδιά! Καρδιὰ μωρή!...

«Ἄκουσε. Θέλεις καὶ λόγια ἀγάπης; Λόγια ποῦ ν' ἀναπτερώσουν καὶ ἀφωρισμένου καρδιά· λόγια ποῦ νὰ φωτίσουν καὶ κολασμένου συνείδησι; «Ψυχή μου, φῶς μου, μάτια μου... Ἡ ζωή σου ζωή μου· ἡ ψυχή σου ψυχή μου· ἐσὺ ἐγώ, κ' ἐγὼ ἐσύ. Ποτὲ νὰ μὴ μοῦ φύγῃς, γιατὶ φεύγω ἀπὸ τὸν κόσμο... Νὰ μὴ σὲ χάσω, γιατὶ χάνομαι, πεθαίνω!...» Καὶ μὲ σφίγγει καὶ μὲ φιλεῖ. Μὲ φιλεῖ 'ς τὰ μάτια, 'ς τὸ στόμα, 'ς τὸ κορμί, 'ς τὰ πόδια. Ναὶ 'ς τὰ πόδια. Τὸ ὄνομά της γλυκύτης ἄφατος· ἡ φωνή της ἁρμονία· τὰ λόγια της κρυστάλλινα νερά, κατερχόμενα ἀπὸ τοῦ βράχου ἐνώπιον διψασμένου· ἀνασασμός της μόσχος· αἱ ματιαίς της Χερουβεὶμ νὰ σὲ ἀνεβάσουν μέχρις ἑβδόμου οὐρανοῦ· πόδες της πόδες Νίκης· χεῖρες της κρίνα παρθενικὰ ἀποστάζοντα δρόσον καὶ ἀρώματα. Γονατιστὴ ἐμπρός μου, κοντὰ 'ς τὸ ἀνθισμένο ἀγιόκλημα, κάτω ἀπὸ τὸ λευκὸ φεγγάρι, μὲ τὴν ἄτακτη λευκὴ φορεσιά της, τὰ μακρυὰ καστανὰ μαλλιά της ἀνάρριχτα 'ς τῆς πλάτες, ὡσεὶ χλαμὺς ἐπ' ὤμων Σαοὺλ, τὸ ἀρχοντικὸ παράστημά της μεγαλοπρεπὲς ὡς σύνολον ἑλληνικοῦ ναοῦ, τὸ σῶμά της τὸ τέλειο, ὡς ἄγαλμα Πραξιτέλους, — θὰ ἐμάγευε καὶ ἀσκητήν. Μὰ ἐγὼ γελῶ. Ἡ καρδιά μου μένει βουβή. Εἰς τὸ πρόσωπόν μου, εἰς τὰ χείλη μου πλανᾶται τοιοῦτος σαρκασμὸς ποῦ ἂν μ' ἔβλεπε, θὰ ἔφευγε τρομασμένη νὰ πέσῃ 'ς τὸ πηγάδι. Φιλενάδα, φιλενάδα, πέσε 'ς τὸ πηγάδι καλλίτερα παρὰ 'ς τὴν ἀγκαλιά μου!...»

Ὁ Πέτρος Πάλλας ὁ φίλος μου ἔκοπτεν ἐδῶ τὴ γραφή του μὲ πολλὰ ἀποσιωπητικά. Ἔπειτα ἄρχιζε πάλιν:

«Χωρὶς ἀγάπη! Ποιὸς ζῇ χωρὶς ἀγάπη; Μόνος ἐγώ. Μὰ ζῶ ἐγώ; Δὲν ζῶ. Ἡ ἀδιάκοπος αὐτὴ ἀνοστιὰ δὲν εἶνε βίος. Νὰ περνᾷς τὴν ἡμέρα σου μὲ τὸ ῥάφτε ξήλωνε· νὰ περνᾷς τὰς νύκτας σου 'ς τὸ κρεββάτι ἥσυχος, χωρὶς πόθο, χωρὶς ὄνειρο, χωρὶς ἐλπίδα...Νὰ ἐξυπνᾷς τὴν αὐγὴ καὶ νὰ μὴ

Digitized by Google

σοῦ λέγῃ τίποτε τὸ χελιδόνι ποῦ κελαϊδεῖ 'ς τὸ παράθυρό σου· τίποτε ἡ χαραυγὴ ποῦ κτυπᾷ τὸ τζάμι σου... Νὰ μὴ σοῦ παρουσιάζῃ ὁ νοῦς εὐθὺς μὲ τὴν πρώτη του ἀνάστασι μιὰ ἐνθύμησι, ἕνα ὄνομα, ἕνα ζευγάρι μάτια, μιὰ ἀγάπη τέλος, μιὰ ψυχὴ ποῦ ν' ἀγαπᾷς περισσότερο ἀπὸ τὴν ἰδική σου, μιὰ ζωὴ ποῦ νὰ λακταρίζῃς; Τί βίος εἶνε αὐτός; Μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμο ποῦ εὑρισκόμεθα ἂν δὲν ἔχῃς κἄτι τι ὑπέρτερον τοῦ ἑαυτοῦ σου· ἂν δὲν ζητῇς, ἂν δὲν χάνεσαι, ἂν δὲν τρώγεσαι, τί εἶσαι παρὰ Νεκροθάλασσα; Ὄχι· ἐγὼ δὲν τὴν θέλω αὐτὴν τὴ ζωή· αὐτὴν τὴν ἀνοστιὰ τὴν πετῶ!»

«Δυστυχία, δυστυχία!... Μήπως ἠμπορῶ νὰ τὴν πετάξω; Ἀγωνίζομαι, μὰ ἀδίκως. Ὁ Διογένης ὅταν εἶδε γυμνὴν τὴν Λαΐδα ἔμεινεν ἀπαθής, ἀσυγκίνητος. Ὁ φιλόσοφος ἤθελε νὰ μείνῃ ἀπαθής. Μὰ ἐγὼ ποῦ δὲν θέλω νὰ ἦμαι ἀπαθὴς πρὸ τοῦ κάλλους, ἀδιάφορος πρὸς τὴν ἀγάπην. Ὄχι· ὅλα τ' ἀπαρνοῦμαι καὶ τὴν ὁμολογίαν μου ἐκείνην τὴν πετῶ, τὴν κλωτσοπατῶ.... Δὲν θέλω νὰ ἦμαι τὸ κυπαρίσσι τὸ ψηλό, ποῦ ἔγεινε διὰ τὰ σύννεφα. Καλλίτερα νὰ εἶμαι λαψανοβλάσταρο· θέλω νὰ ἦμαι ταπεινὸ λαψανοβλάσταρο, φυτρωμένο ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὸ χαριτωμένο ἄνθος, νὰ παίρνω τὸ μοσχοβόλημά του, ἔστω καὶ ἂν δὲν χύνεται δι' ἐμέ· νὰ τὸ αἰσθάνωμαι νὰ κλίνῃ πρὸς ἐμέ, ἔστω καὶ ὅταν τὸ φύσημα τυχαίως τὸ φέρει ἐκεῖ. Ναί, ἡ ψυχή μου θέλει τὸν ἔρωτα· ἡ καρδία μου δὲν τὸν θέλει. Τάνταλε, ἔλα νὰ μετρήσωμε τὴν δίψα μας· ἔλα δύστυχε κολασμένε νὰ παραβάλωμεν τὴν φωτιά μας!...»

Πάλιν ἐδῶ εἶχε τ' ἀποσιωπητικά του ὁ φίλος μου. Ἔπειτα ἐτελείωνε τὴν γραφή του μὲ τὰ ἑξῆς:

«Συλλογίσου πῶς τόρα ποῦ σοῦ λέγω αὐτὰ εἶνε ἄνοιξις Οἱ παλαιοὶ λέγουν πῶς αὐτὴν τὴν ἐποχή, ὅπως εἰς τὴν γῆν ἀναζυμώνωνται καὶ ἀναβράζουν οἱ χυμοὶ καὶ ἀναδίδωνται ἔπειτα ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ χρώματα καθ' ὅλην της τὴν ἔκτασιν, οὕτω ἀναζυμώνονται καὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ χυμοὶ καὶ κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του καθένας ἀναδίδει τὰ αἰσθήματά του. Ἀργότερα κ' ἐγὼ θὰ ἐντρέπωμαι ποῦ σοῦ τὰ ἔγραψα...»

Ὁ Πέτρος Πάλλας ὁ φίλος μου ἐδῶ ἐτελείωνε. Πολλὴν ὥραν ἐστάθην ὄρθιος καὶ τὴν ἀνέγνωσα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος. Περισσοτέραν ὥραν ἔμεινα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν συλλογισμένος. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τόσα τί συλλογισμοὺς ἔκαμα· ἀλλ' ἔξαφνα, δὲν ἠξεύρω διατί, ἀσυνειδήτως ἐγέλασα δυνατὰ κ' ἐφώναξα δυνατώτερα:

— Κολοκύθια!

Α. ΚΑΡΑΒΙΤΣΑΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

Παρασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τὴν 28 Ἀπριλίου 1891

[Συνέχεια ἴδε σελ. 273]

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Μαριγὼ καὶ ὁ ῥηθεὶς

ΜΑΡΙΓΩ *(εἰσερχομένη μετὰ σπουδῆς)*

Μπά!... ὁ κύριος Ἀνδρέας!...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἡ κυρία σου εἶνε μέσα;

ΜΑΡΙΓΩ

Ὄχι, κύριε Ἀνδρέα, ἐβγῆκε.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Πρὸ πολλῆς ὥρας;

ΜΑΡΙΓΩ

Εἶνε κἄμποση ὥρα... εἶπε μάλιστα ὅτι δὲν εἰξεύρει ἂν θὰ ἐπιστρέψῃ γρήγορα...

ΑΝΔΡΕΑΣ *(κατ' ἰδίαν)*

Αἴ, βέβαια!... ὕστερα ἀπὸ τὴν χθεσινὴν σκηνήν, βλέπετε, ἡ κυρία ἔχει ἀνάγκην ν' ἀκούσῃ καὶ τὰ σχόλια τῶν φιλενάδων της. Καὶ δέν μου λέγεις; πῶς ἦτο σήμερον τὸ πρωΐ;...

ΜΑΡΙΓΩ

Οὔ, πολὺ φουρκισμένη!... Ἀπὸ χθὲς ἔχει τὰ νεῦρά της. Μοῦ εἶπε νὰ ξεσκονίσω τὰ φορέματά της καὶ νὰ μηνύσω τῆς πλύστρας· φαίνεται ὅτι σκοπεύει νὰ κάμῃ κανένα ταξεῖδι.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ταξεῖδι!... ἀλήθεια;... Ὥστε λοιπὸν ἡ κυρία θέλει νὰ διακοπῶσιν ἀμέσως καὶ ὁριστικῶς αἱ σχέσεις; Πολὺ καλά!... Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιο θέλω.

ΜΑΡΙΓΩ *(κατ' ἰδίαν)*

Φωτιὰ εἶνε καὶ τοῦτος!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Δὲν μου λέγεις, σὲ παρακαλῶ, χθὲς ὁποῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν συναναστροφὴν τῆς κυρίας Παρδαλοῦ ἦτο μόνη ἢ τὴν συνώδευε κανείς;

ΜΑΡΙΓΩ

Μὰ νομίζω ὅτι κάποιος ἦτο μέσα εἰς τὸ ἁμάξι... ἐπειδὴ ἐκατέβηκα ἐγὼ καὶ ἄνοιξα τὴν ἐξώπορτα... ξεύρετε ὅτι αὐταῖς ταῖς ἡμέραις μᾶς ἔφυγεν ὁ Φώτης, ὁ καμαριέρης,... μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα μαζί της ἕνα ἀξιωματικόν.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἀξιωματικόν!... *(συμπλέκων τὰς χεῖρας μετὰ θυμοῦ)*. Αἴ, βέβαια, ὁ κύριος Περικλῆς, ὁ λοχα-

Digitized by Google

γός, ποῦ τῆς ἔκαμνε τόσαις τσιριμόνιαις ἐχθὲς τὸ βράδυ καὶ μὲ τὸν ὁποῖον ἐχόρευσε τόσαις φοραῖς!... Ποῖος ἄλλος θὰ ἦτο; Καὶ συνώδευσε τὴν κυρίαν ἕως τὴν ἐξώπορταν, αἴ; Τί θὰ 'πῇ! Μίαν ἄλλην βραδυὰν ἠμπορεῖ νὰ τὴν συνοδεύσῃ καὶ ὀλίγον παραπάνω! (*περιέρχεται μετ' ἀδημονίας ἐντὸς τοῦ δωματίου*). Μπᾶ!... οὔτε στιγμὴ δὲν πρέπει νὰ χάνω! Μαριγώ!

ΜΑΡΙΓΩ

Ὁρίστε, κύριε.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Εἶπες ὅτι δὲν εἰξεύρεις πότε θὰ ἐπιστρέψῃ ἡ κυρία σου;

ΜΑΡΙΓΩ

Μά.. τί νὰ σᾶς εἰπῶ;...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*κατ' ἰδίαν, περιερχόμενος ἐντὸς τοῦ δωματίου*)

Θὰ τῆς γράψω!... Αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον... νὰ μὴν ἰδῶ οὔτε τὰ μοῦτρά της... Νὰ τῆς τὰ γράψω καθαρὰ ξάστερα, ὅπως τῆς χρειάζεται!... (*πρὸς τὴν Μαριγὼ*) Μαριγὼ ἔχει πουθενὰ χαρτί, μελάνι, πένα;... Θέλω νὰ γράψω ἕνα γράμμα διὰ τὴν κυρίαν σου.

ΜΑΡΙΓΩ

Μάλιστα, κύριε, ἐδῶ ἔχει ἀπὸ ὅλα (*δεικνύει τὴν τράπεζαν*). Καθήσατε ἐδῶ, ἂν ἀγαπᾶτε, καὶ γράψετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι, πήγαινε καὶ γύρισε μετ' ὀλίγον νὰ σοῦ δώσω τὸ γράμμα. (*κάθηται πρὸ τῆς τραπέζης καὶ λαμβάνει τὴν γραφίδα*).

ΜΑΡΙΓΩ

Πολὺ καλά. (*ἀπέρχεται ἐκ δεξιῶν*).

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Ἀνδρέας *μόνος, γράφων καὶ ἀπαγγέλλων ταυτοχρόνως μίαν πρὸς μίαν τὰς φράσεις τῆς ἐπιστολῆς του.*

«Κυρία

«Ὁ λοχαγὸς κ. Περικλῆς....» Ὄχι!... (*σχίζει τὸ φύλλον καὶ λαμβάνει ἄλλο*) «ὁ Περικλῆς κ. λοχαγός...» Οὔφ!...(*σχίζει καὶ αὐτὸ καὶ λαμβάνει ἄλλο*) «χθὲς τὴν ἑσπέραν ὅταν ἐχορεύσατε μὲ τὸν κ. Περικλῆν..» (*ἀγανακτῶν καὶ σχίζων καὶ αὐτὸ τὸ φύλλον*) Μὰ ἐπὶ τέλους τί ἔπαθα καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ μοῦ φύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ κρεμανταλᾶ.... Τί χρειάζεται ἡ πολυλογία;... δύο λόγια καὶ καλά.. ἔτσι ἕνα εἶδος παραιτήσεως.... (*γράφει*). «Κυρία..... Μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῶ τὴν μέχρις ἀναισχυντίας φιλαρέσκειάν σας, ὑποβάλλω τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησίν μου..... Εὐπειθέστατος... Ὁ μέχρι τοῦδε ἀνόητος.

Ἀνδρέας Θεαγένης».

Τώρα ἕνα φάκελλον...(*ἐρευνᾷ καὶ εὑρίσκει ἕνα φάκελλον, εἰσάγει ἐντὸς αὐτοῦ τὸ φύλλον τοῦ χάρτου καὶ γράφει τὴν διεύθυνσιν*). «Πρὸς τὴν κυρίαν Εὐανθίαν Γλυκάδη. Ἰδίαις χερσί.»

ΣΚΗΝΗ Η'.

Συμεὼν καὶ ὁ ῥηθείς.

ΣΥΜΕΩΝ (*εἰσέρχεται ἐκ τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἀνδρέας ἐπιθέτει τὸν ἀπορροφητικὸν χάρτην ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς καὶ τὴν σφραγίζει. Φαίνεται εὐχαριστημένος καὶ θωπεύει τὸν στόμαχον.*)

Καλὴ ὥρα νἄχῃ αὐτὸ τὸ θηλυκό! Τώρα καὶ τρεῖς μῆνες νὰ μείνω χωρὶς ἐργασίαν, δέν με μέλει. Ἐπεριδρόμιασα ἐκεῖ μέσα διὰ ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα. Μωρὲ φαγητά!... μωρὲ βασιλόσπιτο!... (*βλέπων τὸν Ἀνδρέαν*). Μπᾶ!... θὰ εἶνε ὁ δικηγόρος ὁποῦ μοῦ εἶπεν ἡ Μαριγώ...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*ἀφοῦ ἐσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν ἐγείρεται*).

Ἕνα πρᾶγμα ὅμως φοβοῦμαι, μήπως ἡ Μαριγὼ ἡ ὁποία ἐκατάλαβε τί τρέχει, διότι εἶνε ἐνήμερος εἰς τὰ μυστικά μας, τὴν ἀποκρύψῃ..

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν*).

Μωρὲ νὰ τὸν παρακαλέσω κι' αὐτὸν νὰ 'πῇ δυὸ λόγια... (*προχωρῶν δειλῶς πρὸς τὸν Ἀνδρέαν καὶ ἀφαιρῶν τὸν πῖλον εὐσεβάστως*). Κύριε!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*στρεφόμενος καὶ παρατηρῶν αὐτὸν περιέργως*).

Τί θέλεις;

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν*).

Τὴν προσφώνησιν εἰς ἐνέργειαν!... (*πρὸς τὸν Ἀνδρέαν μετὰ στομφώδους ἀπαγγελίας*). Πολλῶν δεινῶν, ἀφορήτων καὶ ἀπροσδοκήτων περιστάσεων ἐξαναγκασασῶν με... ἐξαναγκασασῶν με... (*περιπλεκόμενος καὶ δυσαρεστῶν, πρὸς τὸν ἑαυτόν του κατ' ἰδίαν*). Λέγε ντέ! ποῦ τἄχασες!.. (*ἐξακολουθῶν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀπαγγελίας*) ἐξαναγκασασῶν με πρὸς θεραπείαν ἀλλοτρίαν τῆς καλοκαγαθίας σας...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τί λέγεις;... ποῖος εἶσαι ἐσύ;

ΣΥΜΕΩΝ

Εἶμαι... ὑπηρέτης, κύριε... ἦλθα διὰ ὑπηρέτης.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὑπηρέτης εἰς αὐτὸ τὸ σπίτι;.. Καινούργιος;

ΣΥΜΕΩΝ

Μάλιστα, κύριε... πολὺ καινούριος... καὶ ἤθελα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ εἰπῆτε...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἄλλη ὥρα... ἄλλη ὥρα, τώρα δὲν ἔχω καιρόν. (*παρατηρῶν τὸ ὡρολόγιόν του, κατ' ἰδίαν*). Ἀφοῦ τῆς ἔγραψα, τώρα εἶνε περιττὸν νὰ μένω. Πρέπει νὰ τὸ εὕρῃ ξάφνα αὐτὸ πεσκέσι... (*δεικνύει τὴν ἐπιστολήν*). Ἀλλὰ πῶς νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὴν λάβῃ;..Ἄ, μία ἰδέα!...νὰ τὴν δώσω εἰς αὐτὸν τὸν ὑπηρέτην νὰ τὴν ἐγχειρίσῃ!...Αὐτὸς δὲν γνωρίζει τίποτε ἀπὸ τὰ διατρέχοντα καὶ θὰ ἐκτελέσῃ τὴν παραγγελίαν μου. (*πρὸς τὸν Συμεών*) Ἔλα ἐδῶ ἐσύ.

ΣΥΜΕΩΝ (*πλησιάζων*)

Ὁρίστε, κύριε.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*ἐγχειρίζων αὐτῷ τὴν ἐπιστολήν*).

Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα καὶ ἅμα ἔλθῃ ἡ κυρία σου νὰ τῆς τὸ δώσῃς ἀμέσως. Ἄκουσες; κύτταξε

Digitized by Google

καλὰ νὰ τῆς τὸ δώσῃς εἰς τὰ χέρια της...καὶ νὰ μὴν εἰπῇς τίποτε εἰς τὴν Μαριγώ, διότι ἀλλοίμονον εἰς ἐσέ!.. Πάρε καὶ αὐτὸ τὸ τάλληρον. (*ἐξάγει ἐκ τοῦ βαλαντίου του ἕν χαρτονόμισμα καὶ τοῦ τὸ ἐγχειρίζει*).

ΣΥΜΕΩΝ

Μά, κύριε... 'ξεύρετε...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Κάμε ὅπως σοῦ παρήγγειλα...καὶ πρὸ πάντων οὔτε λέξιν εἰς τὴν ὑπηρέτριαν...σούτ! ἔρχεται...

ΣΥΜΕΩΝ

Μά..αὐτὸ τὸ τάλληρον διατί εἶνε ;.. διὰ γραμματόσημον ;..

ΑΝΔΡΕΑΣ

Αὐτὸ εἶνε διὰ τὸν κόπον σου.

ΣΚΗΝΗ Θ΄
Μαριγὼ καὶ οἱ ῥηθέντες.

ΜΑΡΙΓΩ (*εἰσερχομένη*).

Κύριε 'Ανδρέα, ἐγράψατε τὸ γράμμα ; ποῦ εἶνε ;

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τὸ ἔγραψα, ἀλλὰ...θέλω κάτι νὰ προσθέσω ἀκόμη, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχω καιρόν, θὰ τὸ τελειώσω εἰς τὸ σπίτι καὶ θὰ τὸ στείλω ταχυδρομικῶς.

ΜΑΡΙΓΩ

Ὅπως ἀγαπᾶτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*προχωρῶν πρὸς τὴν θύραν καὶ κρυφίως πρὸς τὸν Συμεών, ἐνῷ διέρχεται ἐγγύθεν αὐτοῦ*).

Κύτταξε καλά ! ὅπως σοῦ εἶπα, εἰς τὰ χέρια της...καὶ οὔτε λέξιν εἰς τὴν ὑπηρέτριαν ! (*ἐξέρχεται*).

ΣΚΗΝΗ Ι΄.
Μαριγὼ καὶ Συμεών.

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν*).

Αὐτὸ πάλιν εἶνε ἀπὸ τ' ἄγραφα !.. δηλαδὴ ὄχι ἀπὸ τ' ἄγραφα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ γραμμένα... καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ γραμμένα μὲ ἀνορθογραφίας...ὁρίστε (*κυττάζων κρυφίως τὴν ἐπιγραφὴν φὴν τοῦ φακέλλου*). Εἰς τὸ Εὐανθίαν ἐπάνω ἔχει δασεῖαν. Φαίνεται ὅτι καὶ οἱ δικηγόροι ὅπως καὶ οἱ δήμαρχοι τρέφουν ἄσπονδον ἔχθραν πρὸς τὴν Γραμματικήν.

ΜΑΡΙΓΩ (*πλησιάζουσα πρὸς τὴν τράπεζαν*)

Πώ ! πώ !. ἄνω κάτω τὰ ἔκαμε ἐδῶ πέρα !..

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν*)

Μὰ δὲν εὑρῆκε ὁ εὐλογημένος ἄλλον γραμματοκομιστήν ; Πάει νὰ δώσω γράμματα ἐγὼ εἰς τὴν κυρίαν, ὁποῦ δὲν εἶδα ἀκόμη οὔτε τὰ μοῦτρά της ;

ΜΑΡΙΓΩ (*κατ' ἰδίαν τακτοποιοῦσα τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης χαρτία*).

Θὰ τὸ τελειώσῃ, λέγει, σπίτι του τὸ γράμμα!.. Τί διάβολο ! τόση ὥρα δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τὸ γράψῃ ἐδῶ ;..

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν, σκεπτόμενος καὶ παρατηρῶν τὴν ἐπιστολήν*).

Καὶ μήπως ξεύρω καὶ τί γράμμα εἶνε ; ἂν εἶνε εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον ·.. Εὔμορφο πρᾶγμα διὰ τὸ καλῶς ἐκόπιασες νὰ τῆς δώσω καμμίαν εἴδησι ψυχρὴ καὶ ἀνάποδη, νὰ μὲ πάρῃ διὰ γρουσούζην καὶ νὰ μὲ διώξῃ μὲ τὸ τσόκαρο !.. (*πρὸς τὴν Μαριγώ*). Μωρὲ δὲν μου λέγεις στὸ Θεό σου, Μαριγώ, τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸς ὁ κύριος ὁποῦ ἦτον ἐδῶ ;

ΜΑΡΙΓΩ

Μὰ δέν σου εἶπα ;... εἶνε ὁ δικηγόρος τῆς κυρίας.

ΣΥΜΕΩΝ

Ναί, ἀλλὰ ἤθελα νὰ μάθω ἂν ἔχῃ πολλὰς σχέσεις μὲ τὴν κυρίαν.

ΜΑΡΙΓΩ

Βεβαίως ἔχει σχέσεις.

ΣΥΜΕΩΝ

Δικηγορικάς ;

ΜΑΡΙΓΩ (*μειδιῶσα*).

Αἴ... καὶ κάτι περισσότερον.

ΣΥΜΕΩΝ

Δηλαδὴ τί περισσότερον ;

ΜΑΡΙΓΩ

Νά... πῶς νὰ σοῦ 'πῶ ;... ὁ κύριος δικηγόρος ἠμπορεῖ καὶ νὰ γείνῃ σύζυγος τῆς κυρίας Εὐανθίας... ἐὰν δὲν μεσολαβήσῃ τίποτε ἄλλο.

ΣΥΜΕΩΝ

Ἆ ἔτσι;... ἐὰν δὲν μεσολαβήσῃ... (*κατ' ἰδίαν*) Μὰ μοῦ φαίνεται πῶς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀρχίζω νὰ μεσολαβῶ ἐγώ ! Τί εἴδους γράμμα εἶνε αὐτὸ ὁποῦ τῆς γράφει ; (*συνοφρυούμενος βαθμηδόν.*)

Ἔτσι λοιπόν, ὁ κύριος δικηγόρος, τὸ ὑποκείμενον, ἐδιάλεξε ἐμὲ ὡς συνδετικὸν διὰ τὸν κατηγορούμενον, (*κλείει τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν καὶ δεικνύει διὰ τῆς χειρὸς τὰ δωμάτια τῆς κυρίας Εὐανθίας*). Γι' αὐτὸ μοῦ ἔδοσε καὶ τὰ μαρτυριάτικα ! (*'Εξάγει κρυφίως καὶ κυττάζει τὸ τάλληρον*).

ΜΑΡΙΓΩ (*κατ' ἰδίαν*)

Τί μουρμουρίζει αὐτός ;

ΣΥΜΕΩΝ (*κατ' ἰδίαν*)

'Ορίστε μας ! νὰ καταντήσω ἐγὼ ὕστερα ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἐννέα μηνῶν καὶ εἰκοσιτριῶν ἡμερῶν ὑπηρεσίαν, ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἐδίδασκα καὶ τὴν Κατήχησιν, νὰ μὲ ἐκλάβουν διά... διά... (*σφραγίζει τὸ στόμα του*). 'Απὸ τὸ Θεὸ νὰ τῶβρῃς μωρὲ δήμαρχε ! (*τραβᾷ τὰ μαλλιά του*).

ΜΑΡΙΓΩ

Τί ἔπαθες, καλέ ;

ΣΥΜΕΩΝ

Ἆ ! τίποτε· μιὰ ἄσχημος ἰδέα ἐκαρφώθηκε εἰς τὸ κεφάλι μου καὶ προσπαθῶ νὰ τὴν ξερριζώσω. Τέλος πάντων αὐτὴ ἡ κυρία σου θὰ ἔλθῃ ;

ΜΑΡΙΓΩ (*ἀκροωμένη*)

'Ακούω βήματα εἰς τὴν σκάλα... (*βλέπουσα πρὸς τὴν εἰς τὸ βάθος θύραν*) νά !... αὐτὴ εἶνε !

ΣΥΜΕΩΝ

Δόξα σοι ὁ Θεός !

Digitized by Google

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'
Εὐανθία καὶ οἱ ῥηθέντες.

ΕΥΑΝΘΙΑ (*Εἰσερχομένη ἀνήσυχος, δύσθυμος καὶ ἐξάγουσα μετὰ νευρικῆς ταραχῆς τὰ χειρόκτιά της, ἅτινα ἀποθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης.*)

Μαριγώ!...

ΜΑΡΙΓΩ

Ὁρίστε, κυρία!

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἦλθε κανεὶς νὰ μὲ ζητήσῃ;

ΜΑΡΙΓΩ

Ἦλθε τοῦ λόγου του (*δεικνύουσα τὸν Συμεὼν*) διὰ ὑπηρέτης...

ΕΥΑΝΘΙΑ (*μετ' ἀδιαφορίας ῥίπτουσα ἐν βλέμμα ἐπὶ τοῦ Συμεών*).

Ἄ, διὰ ὑπηρέτης!... καλά..

ΣΥΜΕΩΝ

Κυρία!...(*ὑποκλίνεται εὐσεβάστως καὶ ἀρχίζει μὲ τὸν συνήθη τόνον*). Πολλῶν δεινῶν, ἀφορήτων καὶ ἀπροσδοκήτων περιστάσεων ἐξαναγκασασῶν με . . .

ΕΥΑΝΘΙΑ

Καλέ...καλέ!...δὲν ἔχω καιρὸν τώρα. Πήγαινε μέσα...Μαριγώ!...δεῖξέ του νὰ ὑπάγῃ μέσα...

ΣΥΜΕΩΝ (*ἀπομακρυνόμενος κατ' ἰδίαν*)

Πολὺ φουριόζα εἶνε καὶ τούτη!....Ἄχ! μωρὲ γιατί νὰ σηκώσῃ ὁ Θεὸς ἐκείνη τὴ μακαρίτισσα τὴ γυναῖκα τοῦ Μήτρου Κόλια, διὰ νὰ εὑρεθῶ εἰς αὐτὰ τὰ βάσανα!

ΜΑΡΙΓΩ (*συνοδεύουσα τὸν Συμεὼν μέχρι τῆς πρὸς τὰ δεξιὰ θύρας*).

Πήγαινε ἐκεῖ μέσα καὶ περίμενε.

ΣΥΜΕΩΝ (*κρυφίως πρὸς τὴν Μαριγώ*).

Πές της κ' ἐσὺ δύο λόγια, νὰ χαρῇς τὰ μάτια σου!

ΜΑΡΙΓΩ (*πρὸς τὸν Συμεών*)

Ἔννοια σου! (*ἐπιστρέφει πλησίον τῆς κυρίας Εὐανθίας*).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'
Εὐανθία καὶ Μαριγὼ

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τί ἄνθρωπος εἶν' αὐτός;

ΜΑΡΙΓΩ

Καλὸς ἄνθρωπος φαίνεται ὁ κακομοίρης, μὰ παράξενος κοματάκι...ἦτο δάσκαλος σ' ἕνα χωριό.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δὲν ἦλθε κανένας ἄλλος;

ΜΑΡΙΓΩ

Βέβαια, ἦλθε καὶ ὁ κύριος Ἀνδρέας.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μπᾶ!...καὶ δεν μοῦ τὸ λέγεις τόση ὥρα, ξεμυαλισμένη;...

ΜΑΡΙΓΩ

Μά...ἀφοῦ σᾶς ὡμιλοῦσε αὐτός!...

ΕΥΑΝΘΙΑ (*Μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος*)

Καὶ δὲν μοῦλέγεις πῶς ἦτον ὁ κύριος Ἀνδρέας;.. τί σοῦ εἶπε;

ΜΑΡΙΓΩ

Ἐφαινότουν πολὺ θυμωμένος ... Μ' ἐρώτησε γιὰ τὴν εὐγενεία σας· πῶς εἴσθε ἀπὸ τὰ χθὲς .... ἔπειτα ἐκάθησε καὶ σᾶς ἔγραψε.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Καὶ τὸ γράμμα;... ποῦ εἶνε τὸ γράμμα;... δόσε μού το!

ΜΑΡΙΓΩ

Δὲν μοῦ τὸ ἔδωσε ... μοῦ εἶπε ὅτι εἶχε κάτι νὰ προσθέσῃ καὶ θὰ σᾶς τὸ στείλῃ ταχυδρομικῶς.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πολὺ καλά ... ἴσως τὴν στείλῃ μάλιστα ἐπὶ συστάσει, διὰ νὰ εἶνε σίγουρος ὁ φίλος ὅτι θὰ τὴν λάβω. (*περιέρχεται ἐν ταραχῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς.*) Μαριγώ! ἤρχισες νὰ ξεσκονίζῃς τὰ φορέματα καθὼς σοῦ παρήγγειλα;

ΜΑΡΙΓΩ

Ἄρχισα, κυρία, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦλθεν αὐτὸς....

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πήγαινε ἀμέσως ... καὶ νὰ εἶνε ἕτοιμα αὔριον τὸ πρωΐ. (*Ἡ Μαριγὼ μορφάζει κρυφίως καὶ ἐξέρχεται.* *Ἕπεται τὸ τέλος*)

ΑΙ ΜΟΝΑΙ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

Ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου βουλευτοῦ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΡΤΩΝΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 277).

Τὴν ἐπιοῦσαν πρωΐαν ἀνεχωρήσαμεν εἰς ἐπίσκεψιν τῶν περιφημοτέρων καὶ μάλιστα παραδόξων μονῶν τῶν Μεγάλων Μετεώρων, ἤτοι τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τῆς τοῦ Βαρλαάμ, γνωστῶν εἰς τοὺς περιηγητὰς ὡς τόπων, εἰς οὓς ἡ ἄνοδος δύναται νὰ κατορθωθῇ μόνον διὰ τῆς ἀήθους μεθόδου τοῦ δικτύου, τοῦ προσηρτημένου εἰς τὴν ἄκραν κάλω, δι' οὗ ὁ ἐπισκέπτης ἀναφέρεται εἰς ὕψος πολλῶν ἑκατοντάδων ποδῶν εἰς τὸ μοναστικὸν ἄσυλον ἐπὶ τῆς νεφελογείτονος κορυφῆς.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν πορείαν, ἠδυνήθημεν νὰ σχηματίσωμεν σαφῆ ἰδέαν περὶ τῶν φανταστικῶν τούτων φαινομένων τῶν βράχων, καὶ περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν πιθανῶς ἐσχηματίσθησαν. Ἀναρπαγεῖσα διὰ κατακλυσμοῦ, ἀποσχισθεῖσα διὰ τῶν σπασμῶν τῆς φύσεως, ἡ παμμιγὴς σειρὰ τῶν βράχων, ἡ προέχουσα ἐδῶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Πηνειοῦ, ἀπεγυμνώθη κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς ἀκρότητάς της παντὸς μορίου βλάστης· ἐνῷ τὰ εὐκολώτερον ἀποσπασθέντα καὶ εὐθραυστότερα μέρη τοῦ βράχου ἐξέλιπον παντάπασιν, ἀφήσαντα μόνον σειρὰν ἀπεσπασμένων καὶ στρογγυλευμένων στύλων, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ βαθειῶν φαράγγων, καὶ μεταβληθέντων τῇ ἐπιδράσει τῆς ἀτμοσφαίρας εἰς φανταστικοὺς ὀβελίσκους καὶ πυραμίδας. Οἱ μονήρεις οὗτοι ἀχειροποίητοι πύργοι εἶνε τεταγμένοι ὁμοῦ ἐν γραφικῇ συγχύσει, ἐπὶ ἐδάφους πολλῶν μιλίων περιμέτρου. Τινὲς τῶν μικροτέρων ὑψοῦσιν ἐναμίλλως τὰς κεφαλὰς μέχρι τοῦ τραχήλου τῶν μεγαλοπρεπεστέρων ἀδελφῶν των, οἵτινες μετ' ἐπιβλητικοῦ ὄγκου ανα-

Digitized by Google

τείνουσι τὰ στέρνα. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ἀπροσιτωτέρων ἐκ τῶν φυσικῶν τούτων στύλων ἐκτί-

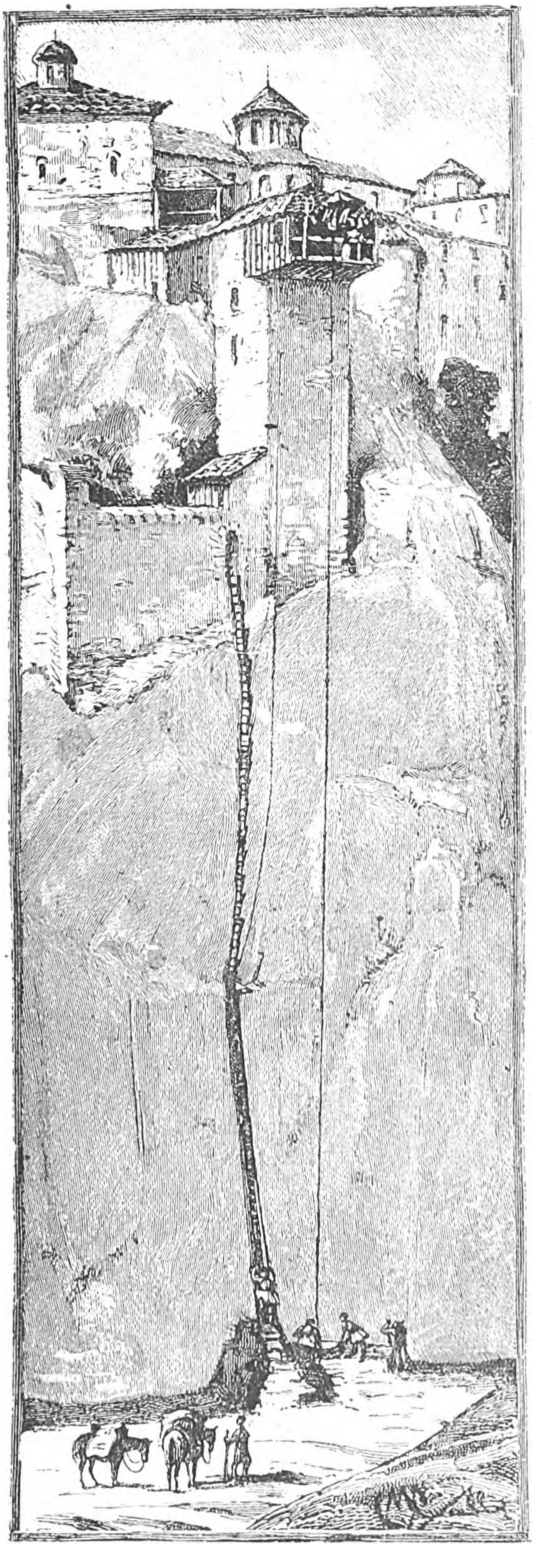

ΑΝΑΒΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ

σθησαν τὰ ἐναέρια μοναστήρια τῶν Μετεώρων, ὀρθότατα ὀνομασθέντα οὕτω, ὧν τινὰ μεν ἁρμόζονται τόσον προσφυῶς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βράχου, ὡς δακτυλήθρα εἰς τὸν δάκτυλον, ἕτερα δὲ κατέχουσι μέρος μόνον τῆς ἐπιφανείας του. Ἡ μόνη τοποθεσία εἰς τὸν κόσμον, ἐξ ὅσων ἔχω ἐπισκεφθῆ, ἥτις παρουσιάζει ὁμοιότητά τινα μὲ τὰ Μετέωρα, εἶνε ὁ ἱερὸς βράχος τοῦ Μονσερράτ, ἐγγὺς τῆς Βαρκελλώνης· ἐκεῖ ὅμως τὸ μοναστήριον δὲν ἐγείρεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τινὸς τῶν κιόνων, ἀλλ' εἰς κοίλωμά τι μεταξύ. Οἱ βράχοι τῶν Μετεώρων εἶνε πρὸς τούτοις διάτρητοι διὰ πολλῶν ἄντρων καὶ σχισμῶν, ὅπου ἔζων τὸ πάλαι οἱ ἀναχωρηταί, ὅσοι ἐνόμιζον τὰς κοινωνικὰς ἀπολαύσεις τοῦ μοναστηρίου ὡς λίαν ἀνεπαρκὲς σχολεῖον διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ προετίμων νὰ καταφεύγωσιν εἰς ὑψηλὰ σπήλαια, προσιτὰ μόνον διὰ δυσαναβάτων κλιμάκων, κρεμαμένων εἰς τὸ κάθετον πρανές. Ἴχνη τῶν ἐρημωθεισῶν τούτων κατοικιῶν εἶνε ὁρατά, φαίνονται δὲ καὶ τειχογραφίαι, δι' ὧν οἱ εὐσεβεῖς ἀσκηταὶ ἐκόσμουν τὰ ἀτερπῆ ἀναχωρητήριά των.

Μετὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας τερπνὸν δρόμον ὑπὸ τὴν σκιὰν δρυῶν, ἀφοῦ ὑπερέβημεν τὸ μοναστήριον τῆς Ἁγίας Τριάδος εἰς τὸν χωριστὸν βράχον του καὶ ἄλλα ἔρημα ἐρείπια ἐπὶ χθαμαλωτέρων κορυφῶν, ἐφθάσαμεν εἰς τὸν μέγαν ὄγκον τοῦ βράχου, τὸν διατείνοντα εἰς ὕψος χιλίων ὀκτακοσίων καὶ εἴκοσι ποδῶν, ὅστις ἐπιστέφεται ἀπὸ τῶν Μεγάλων Μετεώρων τὰ μοναστήρια. Ὑπεράνω ἡμῶν ἵστατο ἀπότομος βράχος, περὶ τοὺς ἑκατὸν πόδας ὑψηλός, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὑψοῦται πύργος τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν ὕψους, μετὰ ξυλίνης προεξοχῆς, ἐξ ἧς ἦτο προφανὲς ὅτι κατεβιβάζετο ὁ κάλως καὶ τὸ δίκτυον. Ἐν τούτοις σημεῖα τῶν ὀργάνων τούτων δὲν διεκρίνοντο, καὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἐφαίνοντο ἀδιάφοροι εἰς τὴν προσέγγισίν μας. Ἐφωνάξαμεν κ' ἐπυροβολήσαμεν εἰς μάτην· καὶ μόνον μετά τινα λεπτὰ σεβασμία μορφὴ προέκυψεν ἀπὸ τοῦ ἐναερίου ἐξώστόου καὶ συνεννοήσεις ἀντηλλάγησαν. Ἀλλ' οὐδὲ τότε ἡ ἀνάβασις κατέστη ἀμέσως ἐκτελέσιμος· διότι, ἐπειδὴ δύο μόνον μοναχοὶ εὑρίσκοντο ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἐχρειάζετο συνδρομὴ εἰς τὸν περιστροφικὸν ἐ ρ γ ά τ η ν διὰ νὰ μᾶς ἀναβιβάσωσι. Κατ' ἀκολουθίαν ἐρρίφθησαν σχοίνιναι κλίμακες συνημμέναι ὁμοῦ ὡς κρίκος ἁλύσεως, καὶ ὧν ἡ κάτω ἄκρα εἶχεν ὑψωθῆ τέως διὰ σχοινίου, οὕτως ὥστε ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑτέρας κλίμακος ἀνερπούσης ἐπὶ τοῦ βράχου ἀπὸ τῆς γῆς.

Αἱ ἀνώτεραι κλίμακες ἦγον εἰς μικρὰν θυρίδα ἐπὶ τοῦ βράχου, δι' ἧς εἶχε ληφθῆ πρόνοια νὰ γίνεται εἴσοδος εἰς τὸ μοναστήριον ἐν ἀνάγκῃ. Ὅταν αἱ κλίμακες ἀναληφθῶσι καὶ ὁ κάλως περιτυλιχθῇ εἰς τὸν ἐργάτην, τὸ μοναστήριον εἶνε ἀπολύτως ἀπρόσβατον, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ δύνανται ν' ἀψηφήσωσι πάντα ἐχθρόν, πλὴν τοῦ τηλεβόλου. Αἱ κλίμακες παρέχουσι δύσκολον τὴν ἄνο-

δον, διότι εἶνε χαλαρῶς προσηρμοσμέναι, καὶ πλήττουσι τὰ πλευρὰ τοῦ βράχου εἰς πᾶσαν τοῦ ἀναβάτου κίνησιν. Ἐντούτοις, τρεῖς ἐκ τῆς ἡμετέρας στρατιωτικῆς συνοδίας μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ τόλμης ἀνερριχήθησαν καὶ ἔγειναν ἄφαντοι κεφαλαίου, αἱ τέσσαρες γωνίαι τοῦ δικτύου συναρμόζονται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῆς ἁρπάγης, τὸ σημεῖον δίδεται, καὶ ὡς ἰχθὺς ἐν ἀπόχῃ ἀνυψοῦται ὀρχούμενος εἰς τὸν ἀέρα, περιδινούμενος βραδέως καὶ ἐνίοτε κτυπῶν ἐπὶ τοῦ βράχου.

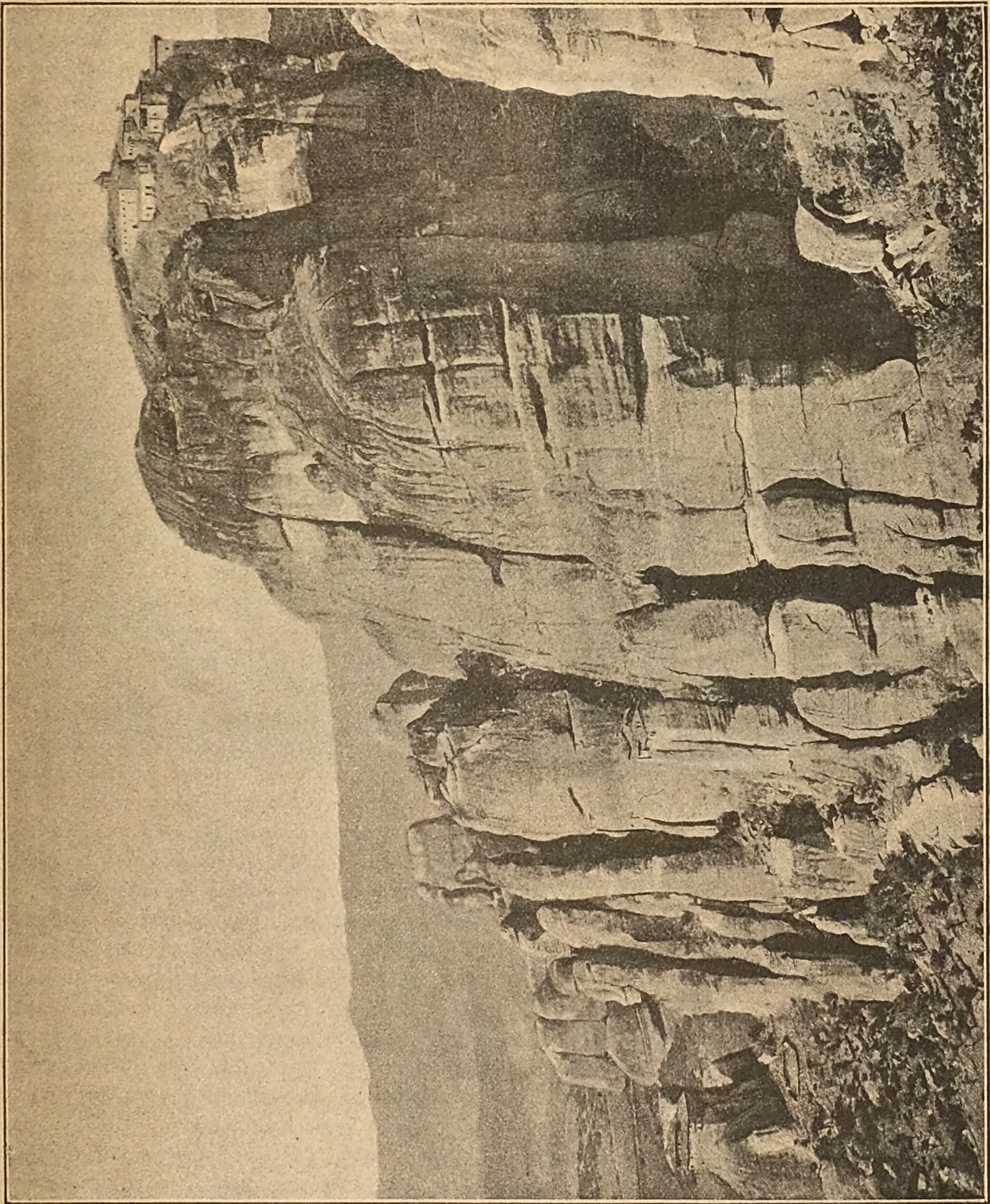

ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ · Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

εἰς τὴν σχισμὴν τοῦ βράχου. Τότε ὀγκώδης σιδηρᾶ ἁρπάγη μὲ κάτι κρεμάμενον ἀπ' αὐτῆς ἐφάνη κατερχομένη ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἐξώστῃ τροχαλίας. Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ ἔδαφος, εἴδαμεν ὅτι τὸ κάτι ἦτο στερρὸν σχοίνινον δίκτυον, δι' οὗ ἐμέλλομεν ν' ἀναβῶμεν. Τὸ δίκτυον ἁπλοῦται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, προσκεφάλαιον τίθεται ἐπ' αὐτοῦ, ὁ ἐπισκέπτης κάθηται ὀκλαδὸν ἐπὶ τοῦ προσ-

Ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν κορυφήν, τῆς ἀνόδου διαρκούσης δύο λεπτά, ἁρπάζεται ὑπὸ δύο μοναχῶν, ἀναβιβάζεται εἰς τὸν ἐξώστην, καὶ κυλίεται εἰς τὸ δάπεδον. Ἡ ἁρπάγη καὶ τὸ δίκτυον καταβιβάζονται πάλιν, καὶ νέος ἐπισκέπτης ἀνέρχεται. Ὁ Ροβέρτος Κούρτων γράφει ὅτι τὸ ὕψος τοῦ βράχου εἶνε ἑκατὸν ποδῶν, ἀλλ' ὁ ὁδηγός μου, ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι τὸ εἶχε μετρήσει μετά τι-

Digitized by Google

νων Ἄγγλων περιηγητῶν, ἐβεβαίου ὅτι εἶνε διακοσίων πεντήκοντα ποδῶν. Ἡ αἴσθησις δὲν εἶνε δυσάρεστος, καὶ τόσον δυνατὸν εἶνε τὸ σχοινίον, ὥστε ἀπελαύνει πάντα φόβον δυστυχήματος· ἀλλ' ὅταν περιτυλιχθῇ ὅλον εἰς τὸν ἐργάτην καὶ ἀρχίσῃ ν' ἀποτελῇ ἄλλον κύλινδρον, σοῦ ἔρχεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ στόμα, ἀναλογιζομένου πῶς ἐντὸς

ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ.

δικτύου ἀνήχθης εἰς τόσον ὕψος. Ὅταν φθάσωμεν εἰς τὴν κορυφήν, βλέπομεν ὅτι ὁ κάλως διέρχεται διὰ τροχαλίας, ὁ δὲ ἐργάτης στρέφεται ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἄκρων δύο μακρῶν κοντῶν, ἑνὸς ἢ δύο ἀνδρῶν ὠθούντων ἕκαστον ἄκρον.

Εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ Ἀγγλίδες τινὲς προσφάτως ἐπισκεφθεῖσαι τὰ μέρη ὑπεχρεώθησαν νὰ μείνωσι κάτω, ἐνῷ οἱ συνοδοιπόροι των ἀνέβησαν.

Ὁ ἡγούμενος Πολύκαρπος, ἀξιοσέβαστος γέρων, οὐχὶ ἀνόμοιος τὸ ἦθος μὲ τὸν φιλόφρονα Σωφρόνιον, μᾶς ὑπεδέχθη καὶ ἀπέδωκε τὰς τιμάς. Μᾶς ἔδειξε τὰς δύο ἐκκλησίας τοῦ μοναστηρίου, ὧν ἡ μεγαλειτέρα, ἐκ λίθων καὶ πλίνθων ᾠκοδομημένη, περιλαμβάνει πλουσίως ἐπικεχρυσωμένον εἰκονοστάσιον, οἱ δὲ τοῖχοί της εἶνε κεκοσμημένοι ἀπὸ θεμελίων ἄχρις ὀροφῆς μὲ τοιχογραφίας ὁλοσώμων ἢ προτομῶν ἁγίων, καὶ μὲ ἐπιμελῆ ζωγραφίαν τῶν βασάνων πολλῶν Μαρτύρων, τυπτομένων, λογχιζομένων, ἀνασκολοπιζομένων, σπαραττομένων, ἢ κατ' ἄλλους τρόπους βιαίως ἀφαιρουμένων τὴν ζωήν. Ὑπάρχει τι τὸ ἐπίσημον καὶ μάλιστα ὡραῖον εἰς τὸ σεμνὸν τοῦτο ἐσωτερικὸν μὲ τὸν βαθυκύανον χρωματισμόν, μὲ τὰς μορφὰς τῶν ζωγραφιστῶν ἁγίων, μὲ τὸν ἀρχαϊκὸν εὐτρεπισμὸν καὶ τὴν στιλβηδόνα τοῦ χρυσωμένου εἰκονοστασίου· ἔξω δὲ τῆς ἐκκλησίας κρέμανται τὰ ξύλινα καὶ σιδηρᾶ σήμαντρα, ἐπέχοντα θέσιν κωδώνων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς μοναστηρίοις. Συνίστανται εἴτε ἐκ σκληρᾶς σανίδος, τυπτομένης διὰ σφυρίου ἢ πλήκτρου πρὸς κλῆσιν τῶν μοναχῶν εἰς προσευχήν, ἢ ἐκ σιδηροῦ ἐλάσματος τοξοειδῶς λιγυσμένου. Ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ μοναστηρίου φαίνονται ἐγκεκολλημένα πινάκια τῆς περιφήμου ἐκείνης ἀγγειοπλαστικῆς, τῆς ἀνθούσης κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐν Ῥόδῳ.

Ἐντεῦθεν, ἐρωτήσαντες περὶ τῆς βιβλιοθήκης, ὡδηγήθημεν παρὰ τοῦ ἡγουμένου εἰς σκοτεινούς τινας παλαιοὺς θαλάμους, πλήρεις ἀναξίων λόγου ἀντιγράφων τῶν κλασικῶν καὶ τῆς Γραφῆς, καὶ ἐξ ὧν οὐδεὶς νεώτερος Κούρτων ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ τὴν πλουσίαν συγκομιδήν, ἣν ἔδρεψεν ὁ προκάτοχός του τῷ 1834, καθόσον τὰ ἀξιολογώτερα τῶν περιεχομένων ἀπηλλοτριώθησαν φαίνεται πρὸ πολλοῦ ἢ ἐδημεύθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἀκολούθως εἴδομεν τὸ σκευοφυλάκιον, μικρότερον χώρισμα, ὅπου ξύλινα κιβώτια περικλείουσι παλαιὰ χρυσοῦφαντα ἄμφια, ἕνα περιτέχνως γεγλυμμένον σταυρὸν ἐκ ξύλου ἐλαίας, λειψανοθήκας μὲ ἱερὰ ἀντικείμενα, ἐν οἷς τὸ ὄξος καὶ τὸν σπόγγον, τὰ προσενεχθέντα εἰς τὸν Χριστὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἀργυρᾶ κράνη, τὰ ὁποῖα ἀνοιγόμενα ἀπεκάλυπτον μελαψὴν τὴν κάραν ἐπισήμου τινὸς ἁγίου ἢ μάρτυρος. Ἐν τούτων ἐπεδείχθη πρὸς ἡμᾶς ὡς περικλεῖον τὴν κάραν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις, ὡς ὁ Δομιτιανὸς καὶ ὁ Κάρολος Ε', προείλετο κατὰ τὸ γῆρας ν' ἀνταλλάξῃ τὸ βασιλικὸν στέμμα πρὸς τὴν μοναστικὴν καλύπτραν. Τὸ ἑστιατόριον τῆς μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως εἶνε σκοτεινὸν διαχώρισμα, ὅμοιον μὲ κρύπτην μετὰ κυκλοτεροῦς λιθίνης τραπέζης καὶ μετὰ κόγχης εἰς τὸν μυχόν, ὅπου ὁ ἡγούμενος τὸ πάλαι προήδρευε· τὸ μαγειρεῖον ἔχει εὐρεῖαν ἑστίαν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ θολωτὸν ὄροφον μὲ ἁπλῆν καπνοδόχην ἀπὸ γενεῶν μαυρισμένην. Εἴδομεν ἐπίσης τὸν κλίβανον, τὴν οἰναποθήκην καὶ τὸν ξενῶνα, ὅπου μᾶς ἐφίλευσαν καφέν, ποτὰ καὶ ἀσιατικὰ καρυκεύματα, καὶ ἐγράψαμεν ἀγγλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ τὰ ὀνόματά μας ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἐπισκεπτῶν, καὶ ἐφιλοδωρήθημεν μὲ ἱστορίαν τῆς Μονῆς ὑπὸ τοῦ εὐπαιδεύτου Πολυκάρπου, καὶ μὲ λιθογραφικὰς εἰκόνας τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων. Ἡ Μεταμόρφωσις ἦτο τὸ πάλαι τὸ κυριώτερον καὶ πλουσιώτερον ὅλων τῶν μοναστηρίων τούτων, ἀλλὰ νῦν εὑρίσκεται εἰς ἐλεεινὴν παρακμήν, καὶ ὁ εὐπαίδευτος Πολύκαρπος φαίνεται συμμε-

Digitized by Google

ριζόμενος μετὰ δύο συντρόφων τὸ μονοπώλιον τῆς ἀμαυρωθείσης λάμψεώς του.

Ἐκεῖθεν ἀπήλθομεν εἰς τὸν Ἅγιον Βαρλαάμ, ὑψούμενον καθ' ὅμοιον τρόπον ἐπὶ γείτονος ἀλλ' ἔτι μᾶλλον μεμονωμένου κώνου, τοῦ ὁποίου καλύπτει ὅλην τὴν κορυφήν. Τὸ πάλαι ὑπῆρχε γέφυρα ζευγνύουσα τὸ χάσμα, τὸ χωρίζον ἀπὸ τῆς γῆς τὸν βράχον τοῦτον· ἀλλ' ἡ γέφυρα κατεστράφη, καὶ ἡ ἄνοδος τανῦν γίνεται μόνον ἢ διὰ τῆς συσκευῆς τῶν ἡνωμένων κλιμάκων, ἥτις εἶνε ἐνταῦθα μακροτέρα ἀλλ' ὀλιγώτερον κραδαινομένη παρὰ ἐν τῇ Μεταμορφώσει, ἢ διὰ κάλω καὶ δικτύου, τὰ ὁποῖα κατέρχονται ἀπὸ μεγαλειτέρου ὕψους, ὑπολογιζομένου παρὰ τοῦ Κούρτωνος εἰς 222 πόδας, ἀλλ' ἀναβιβαζομένου ὑπὸ τοῦ ὁδηγοῦ μας εἰς πόδας 340. Ἡ ἄνοδος ἢ κάθοδος διήρκεσεν ἐνταῦθα τὸ διπλοῦν, ἤτοι τρία λεπτά, καὶ ἡ μεταρσίωσις ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ σκοτοδίνην εἰς ἀσθενῆ κεφαλήν.

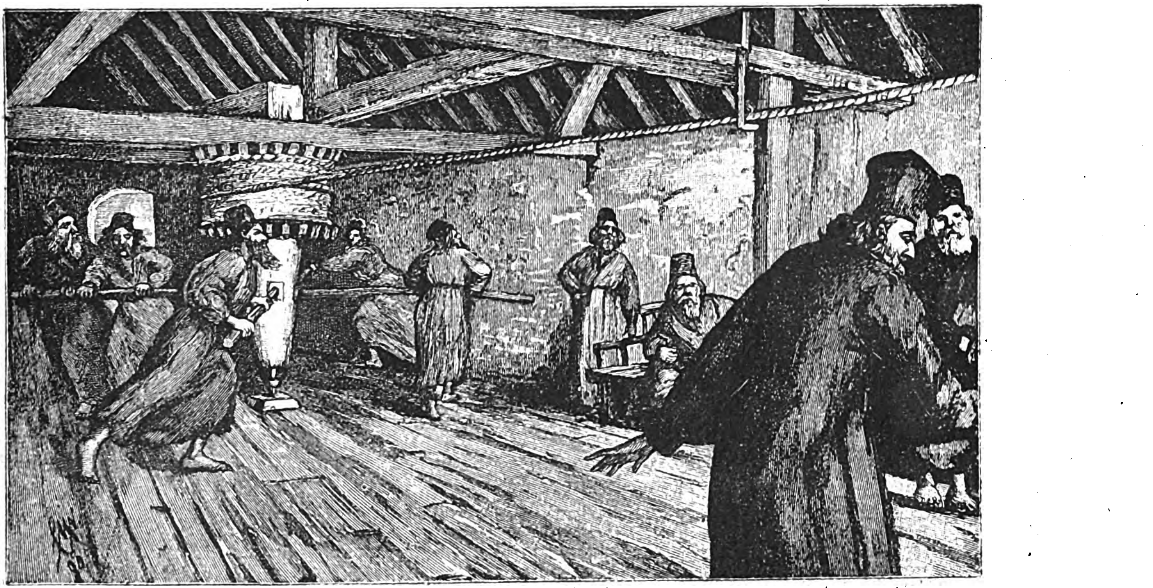

Ο ΕΡΓΑΤΗΣ ΔΙ' ΟΥ ΑΝΑΣΥΡΕΤΑΙ ΤΟ ΔΙΚΤΥΟΝ

Εὕρομεν δύο μόνον μοναχοὺς ἐν τῷ Ἁγίῳ Βαρλαάμ, τοῦ ἡγουμένου ἀπόντος· καὶ ὁ εἷς τούτων, ἐὰν εἶχεν ὅλας τὰς μοναστικὰς ἀρετάς, ὅπερ δὲν εἶμαι εἰς θέσιν ν' ἀρνηθῶ, τοὐλάχιστον τὰς ἔκρυπτεν ἐπιμελῶς ὑπὸ τὸ πρόσωπόν του. Ἡ ὄψις τῶν δύο τούτων τελευταίων ἐπιζώντων κληρονόμων τοῦ Ἁγίου Βασιλείου εἶνε ὡς απομάχων φυλαττόντων σταθμόν τινα ἐγκαταλελειμμένον, διότι τὸ μοναστήριόν των βαίνει κατερειπούμενον. Οὐχ ἧττον δύο κῆποι μὲ ἄνθη καὶ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ κυπαρίσσους παρέχουσιν ἀκόμη αὐτῷ ὄψιν, ἧς τὰ ἄλλα στεροῦνται, ἐνῷ ἐκ κεντρικῆς τινος στοᾶς μεγαλοπρεπὴς ἀνοίγεται θέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ τὴν κοιλάδα. Ἡ ἐκκλησία λάμπει ὀλιγώτερον ἢ ἡ τῆς Μεταμορφώσεως· ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ ἡγιασμένου Ἐφραίμ, οὗ ἡ ἐκ τοῦ προσκαίρου κόσμου ἀναχώρησις φαίνεται ὅτι εἶχε μάρτυρας μεγάλην ὁμήγυριν θαυμαστῶν, ζωγραφεῖται ἐπὶ τῶν τοίχων, καὶ ἀργυροῦν πυξίον περιέχει ὅ τι δὲν εἶμαι ἁρμόδιος ν' ἀρνηθῶ ὅτι εἶνε ἡ γνησία χεὶρ τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου.

Ἐδῶ, ὡς καὶ ἐν τῇ Μεταμορφώσει, ἠμείψαμεν τὴν φιλοξενίαν τῶν μοναχῶν ῥίψαντες χρυσοῦν νόμισμα εἰς τὸ κιβώτιον τῶν ἐλεῶν τῆς ἐκκλησίας, ἐξ οὗ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι τάχιστα ἐξήχθη ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. Βιβλίον διὰ τοὺς ἐπισκέπτας δὲν ἐφάνη που, ἀλλ' ὁ σεβασμιώτερος τῶν δύο μοναχῶν διακαῶς ἐπεθύμει νὰ ἐγγράψωμεν τὰ ὀνόματά μας ἐν βιβλίῳ περιέχοντι τοὺς ἐπισήμους καταλόγους τῶν πρώην διαλαμψάντων ἐν τῇ Μονῇ πατέρων. Τὴν βεβήλωσιν ταύτην ἀπεποιήθημεν νὰ διαπράξωμεν καί, ἐμπιστευθέντες καὶ πάλιν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ ἐργάτου καὶ τοῦ δικτύου, ἠωρήθημεν ὑπὲρ τὸν κρημνόν, καὶ κατέβημεν μετὰ παρηγόρου ἀκριβείας εἰς *χθονὸς πέδον*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΗΛΙΚΙΑ ΔΕΝΔΡΩΝ

Τί εἶνε τὸ γῆρας τοῦ κόρακος ἢ τῆς χελώνης, παραβαλλόμενον πρὸς τὸ τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν δένδρων; Εἰς τὸ χωρίον Villars-en-Moing, πλησίον τῆς πόλεως Μοράτ, ὑπάρχει φιλύρα, ἥτις ἦτο δένδρον ὀνομαστὸν ἤδη, ὅτε ἐγένετο ἡ μεταξὺ τῶν Ἑλβετῶν καὶ τοῦ Καρόλου τοῦ Τολμηροῦ μάχη, δηλαδὴ εἰς τὰ 1476. Κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς εἰδημόνων, τὸ δένδρον τοῦτο εἶχε τότε ἡλικίαν 500 ἐτῶν. Ἐξ ἐπισήμων ἐγγράφων βεβαιοῦται ὅτι ἄλλη

Digitized by Google

φιλύρα, εὑρισκομένην εἰς τὴν Neustadt τῆς Βυρτεμβέργης, ἦτο δένδρον ἤδη ἀξιοπαρατήρητον εἰς τὰ 1226. Κατὰ τὴν γνώμην ὅμως βοτανικῶν ἔχει ἡλικίαν πλέον τῶν 8 αἰώνων. Εἰς τὸ Tamworth ὑπάρχει καστανέα, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς ὅριον ὅταν ὁ βασιλεὺς Στέφανος ἀνέβη τὸν θρόνον εἰς τὰ 1135. Εἰς ὕψος 5 ποδῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ὁ κορμὸς ἔχει περιφέρειαν 52 ποδῶν. Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἐπιστημόνων, πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ ἑορτάσῃ τὴν χιλιετηρίδα του. Πλησίον τῆς Saintes ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει δρῦς ἔτι γηραιοτέρα, διότι ἔχει περιφέρειαν σχεδὸν 94 ποδῶν πλησίον τοῦ ἐδάφους. Ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ δένδρου τούτου πρὸς τὴν περιφέρειαν ἠριθμήθησαν 2000 ἐνιαύσιοι δακτύλιοι, ὥστε ἔχει ἡλικίαν 2000 ἐτῶν. Εἶνε ἴσως ὁ πατριάρχης τῶν δασῶν τῆς Εὐρώπης. Καὶ ὅμως ὑπάρχει εἰς τὰ Σόνιμα τῆς Λομβαρδίας κυπάρισσος, περὶ τῆς ὁποίας ἐπίσημοι βοτανικοὶ κλίνουσι νὰ πιστεύσωσι τὴν παράδοσιν τῶν κατοίκων, ὅτι ὑπῆρχε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος.

ΤΑ ΥΨΗΛΟΤΕΡΑ

Τὸ ὑψηλότερον μονίμως κατῳκημένον μέρος τῆς γῆς εἶνε ἡ Βουδικὴ μονὴ Χάϊνε εἰς τὸ Τίβετ. Αὐτὴ κεῖται σχεδὸν 16,000 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Μετ' αὐτὴν ἔρχεται ἡ Γάλερα, σταθμὸς σιδηροδρόμου ἐν Περουβίᾳ, ὅστις κεῖται 15,735 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος κατασκευάζεται σύραγξ διερχομένη τὰ ὄρη καὶ ἔχουσα μῆκος 3,847 ποδῶν.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΚΥΛΟΥ

Ὁ γνωστὸς ἐκεῖνος μανδρόσκυλος, ὅστις ἠκολούθησεν εἰς Ἄρταν τὸν βασιλέα Γεώργιον, ὅτε μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν προσαρτηθεισῶν ἐπαρχιῶν Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας, δὲν ζῇ πλέον. Ἐτελεύτησε πρὸς μεγάλην λύπην τοῦ ὑψηλοῦ κυρίου του τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ τῆς *Σφακτηρίας* προσωρμισμένης ἐν τῷ λιμένι Πατρῶν. Τόσον δὲ ἦτο ἀγαπητὸς εἰς τὸν Βασιλέα, ὥστε ἐν ἀρχῇ ἀπέκρυψαν τὸν θάνατόν του κατὰ διαταγὴν τῆς Βασιλίσσης, ἥτις δὲν ἐπεθύμει τὸ θλιβερὸν συμβὰν νὰ γνωσθῇ εἰς τὴν Α. Μ. ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς. Ἀλλὰ τὴν νύκτα περὶ τὴν 10ην ὥραν ὁ Βασιλεὺς ἐνθυμήθη τὸν πιστὸν Του σύντροφον καὶ τὸν ἀνεζήτησε. Τότε δὲ ἀνηγγέλθη πρὸς Αὐτὸν ὅτι ἀπέθανεν.

Ὁ μανδρόσκυλος, ὁ ἐπικληθεὶς Μὼψ διὰ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Βασιλέως, αὐτοβούλως ἀκολουθήσας Αὐτὸν, ἀπέλαυεν ἰδιαιτέρας ὅλως εὐνοίας. Ὁ Βασιλεὺς ποτὲ δὲν τὸν ἀπεχωρίζετο, καὶ τὴν νύκτα δὲ ἀκόμη ἐκοιμᾶτο παρὰ τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα.

Μίαν μόνον φορὰν πρὸ 5—6 ἐτῶν κατελθὼν εἰς Πειραιᾶ μετὰ τοῦ Βασιλέως παρεπλανήθη καὶ ἐχάθη. Ἐτέθησαν δὲ τότε εἰς κίνησιν ὅλαι αἱ Ἀρχαὶ καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν Ἀνακτόρων πρὸς ἀνεύρεσίν του.

Εἷς χωροφύλαξ μάλιστα, ἰδὼν καθ' ὁδὸν σκύλον ὁμοιάζοντα τὸν Μὼψ καὶ σπεύσας νὰ τὸν συλλάβῃ, κατεπατήθη ὑπὸ ἁμάξης καὶ ἔμεινε κλινήρης ἐπὶ δύο μῆνας, ἔπειτα δὲ προσελήφθη ὡς θυρωρὸν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν, ἀμειφθεὶς διὰ τὴν προθυμίαν του.

Ὁ Μὼψ ἦτο ἰδιαίτερος σαλπιστὴς τοῦ Βασιλέως, ἐκ τῶν ὑλακῶν του τὸ προσωπικὸν τῶν Ἀνακτόρων ἐννόει ὅτι ἡ Α. Μ. δὲν εἶνε μακράν.

Τώρα δὲν ὑπάρχει πλέον· ἀπέθανεν ἐκ γηρατείων ὁ ταλαίπωρος, ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν κατετυραννήθη ὑπὸ ὀδυνηροτάτων ῥευματισμῶν.

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὁμιλίαι

Δ'.

Θερμαντικαὶ, λάμπουσαι καὶ χημικαὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. — Αἱ χημικαὶ ἀκτῖνες κανονίζουσι τὴν διεύθυνσιν τῆς αὐξήσεως. — Πειράματα ἐπὶ τῶν φυσιολογικῶν ἐνεργειῶν τῶν χρωμάτων. — Αἱ λάμπουσαι ἀκτῖνες παράγουσι χλωροφύλλην καὶ κατεργάζονται τὰς ἀκατεργάστους οὐσίας εἰς κυτταρικάς. — Ἀπὸ τὰς θερμαντικὰς ἀκτῖνας ἐξαρτῶνται αἱ λειτουργίαι τῆς ἀναπνοῆς, τῆς ἐναλλαγῆς τῶν οὐσιῶν, τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν κυττάρων, τῆς αὐξήσεως.

Αἱ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἔρευναι ἐπὶ τῶν δυνάμεων, δι' ὧν ὁ ἥλιος ἐνεργεῖ εἰς τὰ φυτά, ἐβεβαίωσαν ἀξιοσημείωτα γεγονότα. Διαγιγνώσκομεν εἰς τὸν ἥλιον ἀνεξάντλητον ζωοποιὸν δύναμιν, δύναμιν ἥτις κατὰ πρῶτον ἐκδηλοῦται θέτουσα εἰς δόνησιν (δονητικὴν κίνησιν) τὰ μόρια τῆς ἀτμοσφαίρας. Αἱ δονήσεις αὗται μεταδίδονται εἰς τὸ σύμπαν διὰ κυκλικῶν κυμάνσεων ἐπ' ἄπειρον εὐρυνομένων. Ὅπως ἡ δύναμις τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν τῷ σύρματι τῶν τηλεγράφων μεταδίδεται εἰς ἀπομεμακρυσμένας χώρας, οὕτω καὶ εἰς τὴν γῆν φέρεται διὰ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἐλάχιστον μέρος τῆς δυνάμεως τοῦ ἡλίου. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν αἰσθάνεται ὡς φῶς εἶναι δονήσεις, αἵτινες ἕνεκα τῆς μεγίστης αὐτῶν ταχύτητος διαφέρουσιν ἀπὸ τὰς δονήσεις, αἱ ὁποῖαι ὡς ἦχοι φθάνουσιν εἰς τὸ οὖς ἡμῶν. Ὁ ἥλιος πέμπει εἰς τὸ σύμπαν ἀκαταπαύστως ἀναριθμήτους φωτεινὰς δονήσεις λίαν διαφόρων βαθμῶν ταχύτητος. Ὅταν αὗται ὁμοῦ πέσωσιν εἰς τὴν ὅρασιν ἡμῶν, προκαλοῦσιν ἐν ἡμῖν τὴν αἴσθησιν τοῦ λευκοῦ φωτός, καθ' ὃν τρόπον περίπου οἱ διάφοροι τόνοι, τοὺς ὁποίους ἡ ὀρχήστρα συγχρόνως ἐκπέμπει διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, συγχωνεύονται εἰς τὸ οὖς τοῦ ἀκούοντος εἰς ἕνα κοινὸν τόνον. Ὡς ἐκ τούτου τὸ λευκὸν φῶς πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς μία συμφωνία προερχομένη ἀπὸ τὴν σύγχρονον αἴσθησιν διαφόρων φωτεινῶν τόνων. Ὅπως δὲ ὁ μουσικὸς οἱανδήποτε συμφωνίαν δύναται νὰ διαλύσῃ εἰς τοὺς μερικοὺς αὐτῆς τόνους, τοὺς ὁποίους ὁ ἀδαὴς ὡς ἕνα ἐν συνόλῳ τόνον ἀντιλαμβάνεται, οὕτω δύναται καὶ ὁ φυσικὸς μὲ τὴν βοήθειαν ὑελίνου πρίσματος νὰ διαλύσῃ τὸ σύνολον τοῦ λευκοῦ φωτὸς εἰς χωριστοὺς φωτεινοὺς τόνους ἢ χρώματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ ἐρυθρόν, τὸ κίτρινον καὶ τὸ κυανοῦν δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς ἀρχικοὶ τόνοι. Ὅπως ὁ ὑψηλότερος τόνος μιᾶς διὰ πασῶν (ὀκτάβας) διακρίνεται ἀπὸ τὸν βαθύτερον μόνον διὰ τῶν τα-

Digitized by Google

χυτέρων δονήσεων, ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν, διὰ τῶν συντομωτέρων ἠχητικῶν κυμάνσεων, οὕτω καὶ τὰ ἑπτὰ χρώματα τοῦ οὐρανίου τόξου ἢ τοῦ ἡλιακοῦ φάσματος διαφέρουσι μόνον διὰ τῆς ταχύτητος ἢ τοῦ μήκους τῶν φωτεινῶν κυμάνσεων. Τὰς ταχυτέρας δονήσεις, τὰς βραχυτέρας τοῦ φωτὸς κυμάνσεις αἰσθανόμεθα ὡς ἰοειδές, ἰνδικόν, κυανοῦν χρῶμα, τὰς δὲ βραδυτέρας ἢ μακροτέρας κυμάνσεις ὡς πράσινον, κίτρινον, ἐρυθροκίτρινον (πορτοκαλὶ) καὶ ἐρυθρόν.

Αἱ κυμάνσεις τοῦ φωτὸς διερχόμεναι διὰ διαφανοῦς σώματος καὶ πίπτουσαι ἐπὶ ἑτέρου παρεκκλίνουσιν ἢ θλῶνται καὶ μάλιστα τόσον περισσότερον, ὅσον αὗταί εἰσιν βραχύτεραι. Τούτου ἕνεκα φαίνεται τὸ φάσμα τοῦ λευκοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ἀφοῦ τοῦτο διῆλθε διὰ διαφανοῦς πρίσματος, ὡς μία ταινία, ὅπου τὰ κύματα διαφόρου μήκους κεῖνται τὸ ἓν παρὰ τῷ ἄλλῳ ὡς λωρίδες διαφόρου χρώματος. Τὸ μᾶλλον ἀσθενῶς θλώμενον εἶναι τὸ ἐρυθρόν, τὸ δὲ ἰσχυρῶς εἶναι τὸ ἰοειδὲς χρῶμα. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν πρὸς τούτοις, ὅτι τὸ κίτρινον ἔχει τὴν μεγαλειτέραν φωτιστικὴν δύναμιν καὶ ὅτι ἡ φαεινότης πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ ἐρυθροῦ καθὼς καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἰοειδοῦς ταχέως ἐλαττοῦται.

Ἀλλ' ὅμως μόλις τὸ ἓν τρίτον τῶν δονήσεων τῶν ἐκ τοῦ ἡλίου ἀναχωρουσῶν γίνονται αἰσθηταὶ ὡς φῶς εἰς τὴν ὅρασιν ἡμῶν, ὁ ἥλιος ἐκπέμπει καὶ ἄλλας ἀφανεῖς ἀκτῖνας, αἵτινες ἰσχυρότερα θλῶνται καὶ βραχύτερα κύματα ἔχουσιν ἢ τὸ ἰοειδές, ἄλλας δὲ πάλιν, αἵτινες ἀσθενεστέρως θλῶνται καὶ ἔχουσι κύματα μακρότερα ἢ τὸ ἐρυθρὸν φῶς. Ἐνῷ αἱ τελευταῖαι αὗται ἀφανεῖς ἀκτῖνες οὐδεμίαν αἴσθησιν ποιοῦσιν εἰς τὴν ἀμφιβληστροειδῆ μεμβράνην τοῦ ὀφθαλμοῦ ἡμῶν, παράγουσιν ὅμως εἰς τὰ ἐπιδερμικὰ ἡμῶν νεῦρα θερμότητα, ἀναβιβάζουν ἐν τῷ θερμομέτρῳ τὸν ὑδράργυρον καὶ ἐγείρουσιν ἠλεκτρισμὸν καὶ μαγνητισμὸν εἰς τὴν θερμοηλεκτρικὴν στήλην. Ἡ διαχυνομένη θερμότης τοῦ ἡλίου προέρχεται κυρίως ἀπὸ ταύτας τὰς ἀφανεῖς θερμαντικὰς ἀκτῖνας. Ἐκ τῶν ὁρατῶν ἀκτίνων αἱ ἐρυθραί εἰσιν αἱ θερμότεραι, ἡ δὲ θερμαντικὴ δύναμις βαθμηδὸν ἐλαττοῦται εἰς τὰς ταχύτερον δονουμένας ἀκτῖνας καὶ εἶναι μόλις ἀκόμη αἰσθητὴ εἰς τὰς κυανᾶς καὶ ἰοειδεῖς. Αἱ τελευταῖαι ἀπ' ἐναντίας ἀκτῖνες διακρίνονται ἀπὸ τὰς λοιπὰς διὰ τῶν ἰσχυρῶν χημικῶν ἐνεργειῶν, ἃς ἐξασκοῦσιν ἐπὶ ὡρισμένων οὐσιῶν. Μεταδίδουσαι τὰς ταχυτάτας αὐτῶν δονήσεις εἰς τὰ σώματα ταῦτα ἐνεργοῦσιν ἐδῶ μὲν διάλυσιν χημικῶς ἡνωμένων, ἐκεῖ δὲ ἕνωσιν κεχωρισμένων μορίων. Γνωστοτάτη εἶνε ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐπὶ τοῦ φωτογραφικοῦ χάρτου, τοῦ ὁποίου τὰ νιτρικὰ ἅλατα ὑπὸ τὰς βραδυτέρας δονήσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ κιτρίνου φωτὸς μένουσιν ἀναλλοίωτα, ἐνῷ ταῦτα ὑπὸ τὸ κυανοῦν καὶ πρὸ πάντων ὑπὸ τὸ ἰοειδὲς φῶς ταχέως ἀποσυντίθενται καὶ κατὰ συνέπειαν μελαίνονται. Ὡσαύτως αἱ ἀφανεῖς ὑπεριοειδεῖς ἀκτῖνες ἔχουσι καὶ αὗται μεγάλην χημικὴν δύναμιν.

Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα αἱ ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς προερχόμεναι δονήσεις κατατάσσονται κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς θλαστικότητος, κατὰ τὴν ταχύτητα καὶ τὸ μῆκος τῶν κυμάτων αὐτῶν, εἰς τρεῖς κατηγορίας: Αἱ ἀκτῖνες, αἱ ἔχουσαι μικρὰν θλαστικότητα καὶ μεγαλείτερον μῆκος κυμάνσεως, παράγουσι τὴν θερμαντικὴν δύναμιν τοῦ ἡλίου· αἱ ἀκτῖνες μεσαίου βαθμοῦ θλαστικότητος καὶ μήκους κυμάνσεως ἐξέχουσι διὰ τῆς φωτιστικῆς αὐτῶν δυνάμεως, καὶ αἱ ἀκτῖνες μεγίστου βαθμοῦ θλαστικότητος καὶ βραχυτέρων κυμάνσεων διακρίνονται διὰ τῶν χημικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν. Τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς θερμότητος ἔχουσιν αἱ ὑπέρυθροι, τὴν μεγαλειτέραν φαεινότητα αἱ κίτριναι καὶ τὴν ἰσχυροτέραν χημικὴν ἐνέργειαν αἱ κυαναῖ καὶ ὑπερκύανοι ἀκτῖνες.

Ἤδη ἂς ἐξετάσωμεν ἂν ἐκ τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων δὲν παράγονται καὶ διαφορετικαὶ ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν ἐνέργειαι.

Ἐν πρώτοις σπείρομεν κόκκους φασεόλων ἢ σίτου ὑπὸ ὑελίνους κώδωνας ἐρυθρούς, κιτρίνους, καὶ κυανοῦς ἢ ἰοειδεῖς, δι' ὧν ἐκ τῶν λευκῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων μόνον ἐφόσον τὸ δυνατὸν μονόχροουν φῶς διέρχεται, τὰ δὲ λοιπὰ χρώματα ἀναστέλλονται. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν θέλομεν παρατηρήσει διαφοράς τινας εἰς τὰ βλαστήσαντα φυτά: τὰ ὑπὸ τὸν ἐρυθρὸν κώδωνα ἵστανται ὄρθια ἐν ἀκαμψίᾳ, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παρεκκλίσεως ἀπὸ τῆς καθέτου γραμμῆς, ὑπακούοντα μόνον εἰς τὸν νόμον τῆς βαρύτητος, τὰ δὲ ὑπὸ τὸν κυανοῦν κώδωνα κλίνουσι μὲ ὀξεῖαν γωνίαν πρὸς τὸ παράθυρον, ὡς εἰ ἑλκύοντο κατ' εὐθεῖαν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ φωτός. Ἐκ τούτων φανεροῦται ὁ ἡλιοτροπισμὸς (ἡλιοτροπικὴ δύναμις) τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, ὅστις κανονίζει τὴν διεύθυνσιν τῆς αὐξήσεως (τοῦ αὐξανομένου βλαστοῦ), ἔχει τὴν ἕδραν αὐτοῦ ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἰσχυρῶς θλωμένας ἀκτῖνας, τὰς ὁποίας ὡς χημικὰς ἐχαρακτηρίσαμεν, καὶ ὅτι ἡ δύναμις αὕτη λείπει ὅλως διόλου ἀπὸ τὰς ἐρυθρὰς θερμὰς ἀκτῖνας. Τούτου ἕνεκα τὰ φυτὰ αὐξάνουσιν ὑπὸ τὸ ἐρυθρὸν φῶς ἀκριβῶς ὅπως καὶ εἰς τὸ σκότος, διευθυνόμενα μόνον καθέτως ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῆς βαρύτητος. Διὰ τῶν χημικῶν ἀκτίνων τοῦ φωτὸς τὰ φυτὰ λαμβάνουσιν ἀπ' ἐναντίας τὴν στάσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ζωϊκὴ αὐτῶν λειτουργία ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον καὶ ὠφελιμώτερον ἐνεργεῖται. Τῶν φύλλων αὐτῶν παρουσιάζουσι τὴν ἄνω ἐπιφάνειαν καθέτως πρὸς τὸ ἐπ' αὐτῶν πίπτον φῶς, οὕτως ὥστε αἱ ἀκτῖνες εἰσ-

Digitized by Google

δύουσι κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ κυλινδρικὰ τοῦ φρακτοειδοῦς στρώματος κύτταρα, ὅπου ἐπιτελοῦσι τὴν ζωογόνον αὐτῶν λειτουργίαν. Αἱ ῥίζαι ἀπ' ἐναντίας διὰ τῶν χημικῶν τούτων ἀκτίνων βυθίζονται εἰς τὸ ἔδαφος, ὅπως ἐκεῖ ἐν τῷ σκότει ἐκμυζῶσι, ὡς μεταλλευταί, τὸ ὕδωρ καὶ τὰς ἀπαιτουμένας ὀρυκτὰς οὐσίας.

Ἐνῷ κατὰ τὰ λεχθέντα αἱ χημικαὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς πρὸ πάντων κρατοῦσι τὰ φυτὰ εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῶν θέσιν, αἱ φαεινότερον λάμπουσαι κίτριναι ἀκτῖνες διαφερόντως ἐνεργοῦσιν ὡς θαυμασία δύναμις, ἥτις μεταδίδουσα τὴν δόνησιν εἰς τὴν συσκευὴν τοῦ πλήρους ζωῆς πρασίνου κυττάρου, ἀποσυνθέτει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸν δὲ ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως ταύτης ἄνθρακα μὲ ὕδωρ καί τινας συστατικὰς τοῦ ἐδάφους οὐσίας συγχωνεύει εἰς νέας ἑνώσεις, ἐνῷ συγχρόνως τὸ κύτταρον ἀποδίδει εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὸ ὀξυγόνον. Αἱ λάμπουσαι αὗται ἀκτῖνες παρέχουσιν εἰς τὰς ἑνώσεις ταύτας τὴν μυστηριώδη δύναμιν, ἥτις διατηρεῖ τὴν λειτουργίαν τῆς ζωῆς καὶ διαμορφώνει τὸν κόσμον τῶν φυτῶν, τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων. Αὗται παράγουσιν ἐντὸς τῶν κυττάρων τοὺς πρασίνους τῆς χλωροφύλλης κόκκους, ἄνευ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸ τὸ φῶς δὲν ἦτον ἱκανὸν νὰ ἐπιτελέσῃ ἐκεῖνα τὰ θαύματα τῆς δημιουργίας. Καθόσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν γένεσιν ζωϊκῶν οὐσιῶν, τὸ κυανοῦν καὶ ἰοειδὲς φῶς συντελεῖ οὐχὶ πλειότερον ἢ τὸ σκότος. Ὡς ἐκ τούτου τὰ ὑπὸ τὸν κυανοῦν κώδωνα βλαστήσαντα φυτὰ εἶναι ὠχρὰ καὶ ἀσθενῆ, ὅμοια πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐβλάστησαν ἐν τῷ σκότει. Ἐὰν δὲ ὁρίσωμεν τὸ ποσὸν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖον τὰ κύτταρα αὐτῶν ἀπερρόφησαν καὶ διὰ τὴν παρασκευὴν ζωϊκῶν οὐσιῶν κατηνάλωσαν, θέλομεν εὑρεῖ, ὅτι τὰ φυτὰ ταῦτα ἐλαχίστην αὐτοῦ ποσότητα ἠδυνήθησαν νὰ κατεργασθῶσιν. Ὑπὸ τὸ κίτρινον ὅμως φῶς ἀπ' ἐναντίας τὰ φυτὰ ἀπερρόφησαν ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας μεγάλην ποσότητα ἀνθρακικοῦ ὀξέως, ἀπέβαλον ὀξυγόνον καὶ παρεσκεύασαν ζωϊκὰς οὐσίας μὲ τὰς ὁποίας καλῶς τραφέντα φαίνονται ζωρὰ καὶ πράσινα.

Κατάδηλον γίνεται ὅτι ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτὶ ὑπάρχει μερισμὸς ἐργασίας. Εἰς τὰς ταχύτερον δονουμένας χημικὰς ἀκτῖνας, ἐν αἷς κατατάσσεται τὸ κυανοῦν καὶ τὸ ἰοειδές, ἐδόθη ἡ δύναμις, ἥτις, ὑπερνικῶσα τὴν βαρύτητα, ἕλκει τὰ φυτὰ πρὸς τὸν ἥλιον ἢ τὰ ἀπωθεῖ καὶ ἐγείρει εἰς αὐτὰ τὰς ἡλιοτροπικὰς κινήσεις καὶ τὸ παιγνίδιον τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως.

Ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰς λαμπούσας φωτεινὰς δονήσεις μεσαίας ταχύτητος, εἰς τὰς ὁποίας πρὸ πάντων τάσσεται τὸ κίτρινον, ἐνυπάρχει ἡ δύναμις, ἥτις πρασινίζει τὰ φύλλα, γεννᾷ συγχρόνως τὴν χλωροφυλλικὴν ἐν τοῖς κυττάροις αὐτῶν συσκευήν, θέτει αὐτὴν εἰς ἐνέργειαν καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν πρασίνων κυττάρων κατεργάζεται καὶ μεταβάλλει διὰ τῆς ἀφομοιώσεως τὰς ακατεργάστους οὐσίας εἰς ζωϊκὰς ἑνώσεις. Ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις αὗται συμπληροῦνται κατ' ἀνάγκην ἀμοιβαίως βοηθούμεναι, διότι, τοῦ φυτοῦ ἰσχυρῶς προσκεκολλημένου εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἕνεκα τούτου μὴ δυναμένου, ὡς τὸ ζῶον, νὰ μετακινηθῇ, αἱ μὲν χημικαὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες διενεργοῦσι τὴν διεύθυνσιν τῶν φύλλων, ὅπως ταῦτα προσβάλλωνται καθέτως ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων καὶ ἐκτελῶσιν ἄνευ ἀπωλείας δυνάμεων τὴν ἐργασίαν των. Οὕτως, ἐνῷ αἱ κίτριναι ἀκτῖνες ἐνεργοῦσιν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῶν κυττάρων, αἱ κυαναῖ βοηθοῦσι πρὸς τοῦτο, κρατοῦσαι τὰ φύλλα εἰς τὴν ἁρμόζουσαν θέσιν.

Αἱ θερμαντικαὶ ἀκτῖνες τέλος, εἰς τὰς ὁποίας τάσσεται τὸ ἐρυθρὸν καὶ εἶνε ἀφανεῖς, οὐδεμίαν ἡλιοτροπικήν, ἀλλὰ μόνον μικρὰν ἀφομοιωτικὴν δύναμιν ἔχουσιν, οὐχ ἧττον αὗταί εἰσιν ὑψίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν ζωὴν τῶν φυτῶν, διὸ ἐπιφυλασσόμεθα ἰδιαιτέρως νὰ κάμωμεν ἀλλαχοῦ λόγον περὶ αὐτῶν. Ἐνταῦθα ὑποδεικνύομεν μόνον, ὅτι οὐχὶ ἀπὸ τὰς δονήσεις τῶν φωτεινῶν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐκείνας τῶν θερμαντικῶν ἀκτίνων ἐξαρτῶνται αἱ ἐντὸς τῶν κυττάρων ἐνέργειαι τῆς διαπνοῆς, τῶν ὁποίων τὰ στάδια ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους παρατηροῦνται κατὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ὀξυγόνου καὶ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἡ λειτουργία αὐτῶν εἶναι νὰ προκαλῶσι συγχρόνως τὰς πολλαπλᾶς χημικὰς ἑνώσεις καὶ ἐναλλαγὰς τῶν οὐσιῶν, τὴν αὔξησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν κυττάρων.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ) Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἄρτι ἐκδοθέντι τεύχει Α'—1891, τῶν Ἀνακοινώσεων τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἄξια ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶνε τὰ ἑξῆς: O. Kern Εὐβουλεὺς καὶ Τριπτόλεμος. Πραγματεία ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀγένειον ἐκείνην ἀνδρικὴν κεφαλήν, τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν τῷ 1885 ἐν Ἐλευσῖνι καὶ δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ Δ. Φιλίου τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι (1886 σ. 258 πίν. 10) ἥτις ἀνάκειται ἐν τῷ Κεντρικῷ Μουσείῳ καὶ εἶνε ἀναγεγραμμένη ὑπ' ἀριθ. 106 ἐν σελ. 96 τοῦ Καταλόγου 1886—1887. F. Hiller von Gaertringen καὶ Th. Mommsen. Τὸ μνημεῖον Χαιρήμονος τοῦ Νυσαέως. Δημοσιεύεται ἐνταῦθα ἡ περίφημος ἐπιγραφή, περὶ ἧς εἶχε γίνῃ ἄλλοτε λόγος ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ἀναφερομένη εἰς τὸν Μιθριδάτην. Ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων μερῶν: Α' ἀτελὲς μέρος καὶ ἐλλειπές. Β' ἐπιστολὴ Ῥωμαίου ἄρχοντος πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν Νυσαέων περὶ τοῦ συμπολίτου των Χαιρήμονος, ὡς ὑποσχεθέντος νὰ παράσχῃ τρόφιμα εἰς τὸν ῥωμαϊκὸν στρατὸν κατὰ τὸν μιθριδατικὸν πόλεμον. Γ' ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως Μιθριδάτου πρὸς Λεώνιππον τὸν σατράπην, ἐν ᾗ λέγει ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐποίησε κή-

Digitized by Google

ρυγμα όπως, εάν τις ζώντας επάγη Χαιρήμονα ή τους υιούς του, λάβη τάλαντα τεσσαράκοντα κτλ. Δ' άλλη επιστολή του Μιθριδάτου δίδοντος οδηγίας προς τον Λεώνιππον περί συλλήψεως του Χαιρήμονος, όστις είχε καταφύγη εις το ιερόν της Εφεσίας Αρτέμιδος.

Φιλολογικά

Ο Ζολά περιηγείται την Αλσατίαν και Λωρραίνην· διέτριψε δ' επί τινας ημέρας και εις Σεδάν χάριν τοπογραφικών μελετών. Ο μέγας μυθιστοριογράφος συλλέγει υλικόν διά το νέον έργον του, τον προτελευταίον τόμον της σειράς Ρουγκών Μακάρ όπερ θα φέρη τον τίτλον «Ο Πόλεμος» και θ' αναφέρεται εις τον Γαλλογερμανικόν πόλεμον του 1870. Η Γερμανική κυβέρνησις παρέσχεν εις τον συγγραφέα ειδικόν διαβατήριον, όπως οδοιπορή ανενοχλήτως.

— Εξεποιήθη κατ' αυτάς εν Παρισίοις συλλογή σπανίων και βαρυτίμων βιβλίων. Εισεπράχθησαν δ' εν όλω εκ ταύτης 467.327 φράγκων. Εις τιμήν υψηλοτέραν πάντων επωλήθη «L'Ordre qui a été tenu à la nouvelle et joyeuse entrée de Henri II dans sa bonne ville de Paris» μετ' αριστοτεχνικού σταχώματος της ΙΕ' εκατονταετηρίδος, αντί 20,200 φράγκων.

— Εξεδόθη εν Λονδίνω υπό του γνωστού εκδότου T. Fisher Unwin κομψοτάτη αγγλική μετάφρασις της *Αμαρυλλίδος*, του προ ετών δημοσιευθέντος το πρώτον εν τη *Εστία* διηγήματος του κ. Γεωργίου Δροσίνη. Η *Αμαρυλλίς* είνε μετά τον *Λουκήν Λάραν* του κ. Δ. Βικέλα το εις πλειοτέρας γλώσσας μεταφρασθέν έργον της νεοελληνικής φιλολογίας, καθ' όσον εξεδόθη μέχρι τούδε γερμανιστί, δανιστί, ολλανδιστί, σουηδιστί και αγγλιστί.

Επιστημονικά

Οι αστρονόμοι ευρίσκοντο εις κίνησιν κατά την πρωΐαν της Κυριακής 28 Απριλίου, ότε επρόκειτο να συμβή το σπάνιον αστρονομικόν φαινόμενον: η διάβασις του Ερμού προ του δίσκου του Ηλίου. Εις τα απανταχού της Ευρώπης αστεροσκοπεία προ ημερών εγίνοντο μεγάλαι ετοιμασίαι προς επιτυχή παρατήρησιν του φαινομένου τούτου. Το ημέτερον αστεροσκοπείον, το ανατολικώτερον της Ευρώπης, κατείχε την καλλιτέραν θέσιν μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών προς μελέτην των διαφόρων φάσεων αυτού. Ευτυχώς και ο καιρός ηυνόησεν αρκούντως παρ' ημίν τας παρατηρήσεις ταύτας· ιδίως η δευτέρα εσωτερική και η δευτέρα εξωτερική επαφή, αι σπουδαιότεραι δηλαδή φάσεις της διαβάσεως, ηυνοήθησαν υπό αρίστης ατμοσφαιρικής καταστάσεως. Κατά τα προϋπολογισθέντα εν Αθήναις ο Ήλιος ανέτειλε φέρων επί του δίσκου αυτού τον Ερμήν. Κατά την διάρκειαν της διαβάσεως, ήτις ετελείωσεν εις τας 6 ώρ. 22', εγένοντο πλείσται σπουδαίαι και δύσκολοι παρατηρήσεις αφορώσαι εις την ατμόσφαιραν του Ερμού, την αλληλοπάθειαν του φωτός κτλ. Εκτενές υπόμνημα περί όλων τούτων απεστάλη ήδη υπό του κ. Αιγινήτου εις την εν Παρισίοις Ακαδημίαν των Επιστημών, όπερ δημοσιευθήσεται προσεχώς.

Καλλιτεχνικά

Τον Μόλτκε επί της νεκρικής κλίνης εσχεδίασεν ο διάσημος ζωγράφος Αντώνιος φον Βέρνερ, όστις και τον αυτοκράτορα Γουλιέλμον Α' και τον Φρειδερίκον Γ' απεικόνισε νεκρούς. Το σχέδιον του Βέρνερ εφωτογραφήθη και εξετυπώθη εις χιλιάδας αντιτύπων.

— Τρεις εικόνες του διασήμου ζωγράφου Άλμα Ταδέμα επωλήθησαν εσχάτως εν Λονδίνω αντί 7000 λιρών στερλινών.

Θεατρικά

Κατά τινα παράστασιν του «Προφήτου» του Μάγερβερ εν τω ιταλικώ Μελοδραματικώ Θεάτρω του Λονδίνου και ενώ επί σκηνής έψαλλεν η υψίφωνος Ριχάρδ, κατέπεσε μέγα μέρος του σκηνικού διακόσμου μετά φοβερού πατάγου. Και η μεν αοιδός διέφυγεν ετοίμως τον κίνδυνον, αλλ' εκ των θεατών πολλοί κατετρόμαξαν, και τινες έδραμον προς τας εξόδους. Ευτυχώς ουδέν δυστύχημα συνέβη και μετά τινα διακοπήν επανελήφθη η παράστασις. Εν τω θεάτρω, παρίσταντο και ο πρίγκηψ της Ουαλλίας μετά της πριγκιπίσσης.

Παντοία

Κατά την άρτι ενεργηθείσαν απογραφήν ο αριθμός των κατοίκων των Παρισίων ανέρχεται εις 2,423,000 ενώ κατά το 1886 ανήρχετο εις 2,261,000.

— Ο Μπάρνουμ και εν τω τάφω δεν δύναται να εύρη ησυχίαν. Δύο διάσημοι αγύρται επιχειρηματίαι, μαθηταί και κληρονόμοι της τέχνης του, απεπειράθησαν να κλέψωσι το σώμα του διδασκάλου όπως μεταχειρισθώσι βεβαίως αυτό προς χρηματισμόν. Γνωσθείσης της ασεβούς αποπείρας, ο τάφος του Μπάρνουμ φυλάσσεται νυν υπό κουστωδίας αστυνομικών κλητήρων.

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Μην 'πής πώς σ' ελησμόνησα — ο χρόνος κι' αν διαβαίνη
ακούραστ' η αγάπη μου παντοτεινά θα μένη·
περνά το ρέμμα του νερού, δεν σέρνει το πλατάνι —
ποτίζονται η ρίζαις του κι' ως τα ουράνια φθάνει.

Κι' αν δεν βλεπώμεθα ποτέ, μη σε πικραίνη, φως μου,
ο τωρινός μας χωρισμός κ' η απονιά του κόσμου·
μικραίς αγάπαις πού άχαραις λίγον καιρό βαστούνε
αυταίς ζητούν να βλέπωνται γιά να μην ξεχαστούνε.

Μα η δικαίς μας η ψυχαίς βλέπονται μ' άλλα μάτια
και τρέχουν πάντ' αχώρισταις 'ς του νου τα μονοπάτια,
και τα κορμιά μας πού περνούν ξεχωριστά εδώ κάτου
θα τα ενώσ' η μαύρη γη 'ς την ώρα του θανάτου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Digitized by Google

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΑ

Μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως

Ἡ Μονὴ τῆς Μεταμορφώσεως κεῖται ὄπισθεν τῆς Καλαμπάκας, ἔμπροσθεν τοῦ χωρίου Καστράκι καὶ εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ ὅλως ἀνεξαρτήτου βράχου, «Μετεώρου» καλουμένου, τοῦ μεγαλειτέρου πάντων τῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Μετεώρων ἐξυπακουομένων βράχων. Ἱδρύθη κατ' ἀρχὰς ἐν ἔτει 1020 μ. Χ. ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ ἐξ Ὑπάτης καὶ ἐμεγεθύνθη ἀκολούθως τῷ 1387 ὑπὸ τοῦ ἐξωσθέντος αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἰωάννου Κατακουζηνοῦ, ὅστις κατέφυγε κατ' ἀρχὰς μετὰ τῆς συζύγου του Εἰρήνης εἰς τὴν μονὴν τῶν Μαγγάνων, ἔνθα ἐνεδύθησαν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, μετονομασθέντες ὁ μὲν Ἰωάννης, Ἰωάσαφ, ἡ δὲ Εἰρήνη Εὐδοκία, ὁπόθεν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ὁ Ἰωάσαφ ἀπῆλθεν εἰς Ἄθων καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν περὶ ἧς πρόκειται Μονήν, θέσας τὸν θεμέλιον λίθον τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Μεταμορφώσεως τιμωμένης ἐκκλησίας τῆς Μονῆς ταύτης, διὸ καὶ θεωρεῖται οὗτος ὁ κυρίως ἱδρυτὴς αὐτῆς.

Ἡ Μονὴ αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐκκλησίας, ὧν αἱ μὲν δύο τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐπέχουσι τόπον παρεκκλησίων, ἡ δὲ τῆς Μεταμορφώσεως θεωρεῖται ἡ κυρίως τῆς Μονῆς ἐκκλησία, καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐξυπακούεται ἡ Μονή, μὲ τὰς 50 κέλλας, καὶ τοὺς 4 ὀμβροδέκτας της.

Τὸ ὅλον τῆς ἐπιπέδου ἐκτάσεως τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἵδρυται ἡ Μονὴ αὕτη, ἀνέρχεται εἰς 50 στρέμματα.

Ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις ἐκτελεῖται δι' ἀνασυρτικῆς μηχανῆς, ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται χάλως φέρων εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ ἁρπάγην σιδηρᾶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπικρέμαται δικτυωτὸν κανάβινον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπιβαίνοντες οἱ ἐπισκέπται ἀνελκύονται πρὸς τὰ ἄνω ἢ ἀφίενται πρὸς τὰ κάτω, ὡς καὶ διὰ στενοτάτης κρεμαστῆς ξυλίνης κλίμακος, ἐχούσης 100 βαθμίδας.

Τὸ ὕψος τοῦ βράχου τούτου εἶναι 250 περίπου μέτρων κατὰ τὸ μέρος τῆς ἀναβάσεως, διπλάσιον δὲ περίπου εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος. *Χ. Χριστοβασίλης.*

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖον εἶνε τὸ μᾶλλον εὐχάριστον μαρτύριον;
Ἀπ. Τὸ μαρτύριον ἐχθρῶν φθονούντων τὴν εὐτυχίαν μας. *Ῥήγας*

Ἐρ. Ποῖον εἶνε τὸ μᾶλλον εὐχάριστον μαρτύριον;
Ἀπ. Τὸ παρατείνειν τὴν προσδοκίαν βεβαίας ἀπολαύσεως. *Ἔφιλον*

Ἐρ. Ἀπὸ τί γνωρίζεται ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος;
Ἀπ. Ἀπὸ ὅσα λέγει — καὶ ἀπὸ ὅσα δὲν λέγει.

Ἐρ. Ἡ φιλαρέσκεια εἶνε ἐλάττωμα ἢ προτέρημα;
Ἀπ. Ἐλάττωμα διὰ τὴν γυναῖκά μου καὶ προτέρημα διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ γείτονός μου. *Δῆμος*

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(1 – 7 Μαΐου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	Ἡμέραι						
	1	2	3	4	5	6	7
Βαρομετρικὴ πίεσις	747,8	750,4	750,9	751,7	749,9	750,9	756,1
Μέση θερμοκρασία	15,1	18,0	18,9	20,0	19,2	20,8	22,3
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,2	11,6	12,4	13,7	15,6	15,0	15,0
Μεγίστη θερμοκρασία	17,0	23,0	23,7	24,5	22,0	25,5	25,6
Σχετικὴ ὑγρασία	57	35	56	58	63	70	57
Βροχὴ	0,2	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	9	—	—	3	7	6	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΒΑ.7	ΒΒΑ.3	ΝΝΔ.2	Ν. 3	Ν. 4	Ν. 5	ΝΔ. 3
Θάλασσα	τρικυμιώδης	τρικυμιώδης	γαληναία	γαληναία	λ. κυματώδης	λ. κυματώδης	γαληναία

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις.—Κατὰ τὴν 1 Μαΐου ἡ πτῶσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης, κατὰ 3 περίπου χιλιοστὰ τοῦ μέτρου κάτω τοῦ συνήθους ὕψους αὐτῆς, ἐπέφερε τοὺς σφοδροὺς ΒΑ ἀνέμους καὶ τὴν κατάπτωσιν τῆς θερμοκρασίας· ἡ θερμοκρασία κατῆλθε κατὰ 5 βαθμοὺς κάτω τῆς συνήθους μέσης θερμοκρασίας τοῦ μηνὸς Μαΐου. Ἀπὸ τῆς 2 Μαΐου ὅμως καὶ ἐντεῦθεν τὸ βαρόμετρον ἀνῆλθεν εἰς τὸ σύνηθες ὕψος αὐτοῦ, συγχρόνως δὲ καὶ ὁ οὐρανὸς κατέστη διαυγὴς καὶ ὁ ἄνεμος ἀσθενής, καὶ ἡ θερμοκρασία ὑψώθη σχεδὸν μέχρι τῆς συνήθους μέσης θερμοκρασίας τοῦ Μαΐου, κατὰ δὲ τὴν 7 Μαΐου ὑπερέβη ταύτην κατὰ 2 περίπου βαθμούς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ἐκ τοῦ δημοσιευθησομένου ἐν τῇ Ἑστίᾳ πίνακος τῶν ἐκκυβευθησομένων ἀριθμῶν.

Μικρὸν ποιητήν, Κέρκυραν. Δὲν εἶνε ἀκόμη ἄξια δημοσιεύσεως. «Τῆς πλάσης ἡ θερμάστρα» εινε ἀνυπόφορος.

κ. Ι. Δ. Λ. Ἄδεν. Ἐπιστολὴ ἐστάλη πρὸς τὸν ἐξάδελφόν σας, ἀλλ' ἀπάντησις δὲν ἐλήφθη.

Κυπάρισσον, Τρίπολιν. Ἀκατάλληλον.

κ. Α. Γ. Παρισίους. Εἰκὼν μνημείου ἐλήφθη· στείλατε τὴν πλάκα πρὸς δημοσίευσιν. Διὰ τὸ Salon στείλατε περιληπτικὴν περιγραφὴν ἂν θέλετε. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Μ. Ρ. Ἡράκλειον. Συνδρομὴ ἔχει πληρωθῆ· ζητηθὲν φύλλον ἐστάλη.

κ. Ν. Λ. Ὀδησσόν Ἐστάλη τὸ παλαιὸν φύλλον.

κ. Γ. Ε. Φ. Σῦρον. Ἐστάλη.

κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐστάλη.

κ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἀγνοοῦμεν ποῦ γίνεται τοιαύτη κατὰ φυλλάδια ἔκδοσις.

κ. Α. Κρ. Μεσολόγγιον. Ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Α. Κ. Τρίπολιν. Ἐστάλησαν.

κ. Γιάννην Α. Κ. Ἐνταῦθα. Δὲν εἶνε διὰ τὴν Ἑστίαν.

Σπουδαστήν, Ἐνταῦθα. Οἱ στίχοι σας ἔχουν γοργότητα καὶ ἐνιαχοῦ χάριν τινά, ἀλλ' εἶνε ἐν τῷ συνόλῳ γυμνάσματα πρωτοπείρου καὶ ἑπομένως ἀνάξια δημοσιεύσεως.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται **τοῦ** ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος **μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

—

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Μαΐου 1890.

	Ἀγορ.		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000 000 πρό, 5 0/0	500	—	501	—
» 120,000,000 » 5 0/0	560	—	563	—
» 170,000,000 » 5 0/0	559	—	560	—
» 135,000,000 » 5 0/0	453	—	456	—
» 30,000,000 » 4 0/0	435	—	445	—
» 125,000,000 » 4 0/0	435	—	445	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	564	50	565	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4430	—	4435	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	228	—	229	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	301	—	302	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	50	93	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	195	75	196	—
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	463	—	465	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	247	50	248	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	153	—	154	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	65	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	104	75	105	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	352	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	92	25	94
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	94	25	95
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	65	29	70
Λίρα ἀγγλικὴ				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	75	32	77
Τρίμηνον Γαλλίας	129	50	129	62
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	10	33	15
Ὄψεως Γαλλίας	130	50	130	75

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

19 **19**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

19 **19**

Digitized by Google

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Τὸ καλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10 × 0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ πισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 20 ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 17 ΜΑΪΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, **Ἀναμνήσεις** *ὑπὸ Χαραλάμπους Ἄννίνου.*
ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ. **Κωμῳδία** *ὑπὸ Χαραλάμπους Ἀννίνου.*
ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ: **Βοτανικαὶ ὁμιλίαι.**
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ, **Ναξίων δεισιδαιμονίαι.**
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: Ο ΛΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Συριγμοὶ καὶ φῶκαι, Ἀρχαία γελοιογραφία, Μήτηρ φυλακισμένη, Ὁ Βόρειος πόλος, Προϊόντα ἐντόμων, Ὁ μισάνθρωπος, Ἀνωφελὴς πολυλογία.**
ΧΡΟΝΙΚΑ.—ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΕΙΚΟΝΕΣ. — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (8—14 Μαΐου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ ἄνθος τῆς Ἰαπωνίας. — Μετέωρα - Μονὴ Βαρλαάμ. — Ὁ λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου, ἐξελέγησαν σύμβουλοι διὰ τὴν μέλλουσαν τριετίαν οἱ κ. κ. Μ. Μελᾶς, Α. Α. Σοῦτσος, Σ. Μπαλάνος, Γ. Ἀθηνογένης, Ι. Εὐκλείδης, Κ. Ν. Κωστής, Κ. Πασπάτης, Α. Δ. Σοῦτσος καὶ Τηλ. Καραθεοδωρῆς, ἀνεκηρύχθη δὲ ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ συλλόγου ὁ τέως τακτικὸς τοιοῦτος κ. Μ. Ρενιέρης.

— Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν ὅμιλος φοιτητῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς Ἱστορίας κ. Καρολίδου θὰ ἐκδράμωσιν εἰς Αἴγιναν.

— Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας ἀπῆλθον εἰς Βερολῖνον τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν.

— Ὁ μέγας δοὺξ τῆς Ῥωσσίας Γεώργιος ἐπανελθὼν ἐνταῦθα καὶ διατρίψας μέχρι τῆς Τρίτης, ἀπῆλθεν αἴφνης διὰ τοῦ θωρηκτοῦ *Κορνίλωφ* εἰς Κριμαίαν.

— Τὸ θωρηκτὸν *Ὕδρα* ἀποπλεῦσαν ἐκ Χάβρης κατευθύνεται εἰς Πειραιᾶ, ὅπου ἀναμένεται μετά τινας ἡμέρας.

— Ἡ προθεσμία πρὸς ἀποστολὴν ἔργων εἰς τὸν Λασσάνειον ποιητικὸν ἀγῶνα παρετάθη ὑπὸ τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ ἕνα μῆνα, ἤτοι μέχρι τέλους προσεχοῦς Ἰουνίου.

— Ἡ προθεσμία τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος λήγει, ὡς γνωστόν, τὴν ἑσπέραν τῆς 31 Μαΐου.

— Ἐξεδόθη καὶ εἰς ἰδιαίτερον κομψὸν βιβλιάριον ἡ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθεῖσα περὶ Κοσμογονίας διάλεξις τοῦ κ. Δ. Αἰγινήτου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ὁ ζητῶν ἐκ Κερκύρας τὸ περὶ «Πνευματισμοῦ» νὰ γράψῃ τὴν διεύθυνσίν του καθαρογραμμένην διὰ νὰ σταλῇ τὸ βιβλίον.

κ. Τ. Λ. Μεσολόγγιον. Συνεμορφώθημεν ἐπιστολῇ σας· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Ἀριθ. 730 δυστυχῶς ἐξηντλήθη· ἐστάλη ὁ 31. Ἐγράψαμεν πρὸ ἡμερῶν.

κ. Ι. Σιάνον. Πάτρας. Ἐνεγράφητε συνδρομητὴς τοῦ Ῥωμηοῦ ἀπὸ 15 Μαΐου δι' ἓν ἔτος. Ἀπόδειξις λήψεως τῶν 5 δρ. ἔστω αὐτὴ ἡ δήλωσις. Εὐχαριστοῦμεν δι' εὐχάς.

Καν Α. Φ. Ἅμβουργερ. Ἀμβοῦργον. Λέγομεν ὅ,τι καὶ πρὸς τὸν ἀνωτέρω κύριον. Ὁ ἀριθ. 17 ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Α. Ν. Δαρδανέλλια. Εὐχαριστοῦμεν συμμορφούμεθα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας.

κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐστάλη ἓν ἀκόμη τοῦ 16. Ἀναμένομεν ἀπάντησιν ἐπιστολῆς μας.

κ. Ι. Π. Ὀξφόρδην. Ἐστάλη ὁ 16.

κ. Ι. Γ. Β. Ἡράκλειον. Περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. Φύλλα παλαιά μας εἶνε ἄχρηστα. Εἰκόνες δημοσιευθήσονται ἅμα τῇ ἐκ Γερμανίας ἀφίξει των. Φύλλα ζητηθέντα ἐστάλησαν.

κ. Ι. Ν. Οἰ. Κ)πολιν. Ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Κ. Γ. Κ. Βῶλον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσίς σας.

κ. Α. Χ. Μάλταν. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσίς σας.

κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ὁ Ῥωμηὸς ἀποστέλλεται τακτικώτατα, ὁσάκις ἐκδίδεται ἐγκαίρως· διότι καὶ ἄλλοτε καὶ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἐξεδόθη Κυριακήν, ἐνῷ ἡ ἀποστολὴ Ἑστίας γίνεται Σάββατον πρωΐ, ὥστε δὲν ἐπρόφθασε νὰ σταλῇ καὶ θὰ σταλῶσι τὴν ἑβδομάδα ταύτην δύο φύλλα μαζί. Ἐὰν ποτέ τις συνδρομητὴς δὲν λάβῃ, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Ῥωμηὸς παρέπεσεν ἐκ τοῦ φύλλου τῆς Ἑστίας καθ' ὁδόν· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ προΐδωμεν καὶ νὰ προλάβωμεν

κ. Μ. Ι. Μ. Νάξον. Ἐστάλη πάλιν. Τὸ ἄλλο θὰ ἐχάθη, διότι ἡ διεκπεραίωσις γίνεται ἀκριβεστάτη.

κ. Α. Κρ. Μεσολόγγιον. Ἐστάλη ἐκ νέου.

κ. Α. Ἔξ. Ἐνταῦθα. Ἀπὸ ἀριθ 19 κρατεῖται τὸ φύλλον ἐν τῷ γραφείῳ.

κ. Γιάννην Α. Κ. Λυπούμεθα πολύ, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τὸ χειρόγραφον ἐξηφανίσθη πλέον. Βεβαίως πρέπει νὰ κρατῆτε ἀντίγραφα τῶν στελλομένων πρὸς δημοσίευσιν. Ἡ ἀντιγραφὴ ἄλλως εἶνε καὶ ὠφελιμωτάτη διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ ὕφους.

κ. Α. Σ. Α. Τρίπολιν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν στίχων, οὓς εὕρομεν πλήρεις μὲν λατρείας πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Βαλαωρίτου, ἀλλ' ἀδεξιωτάτους ὑπὸ ἔποψιν συνθέσεως. Τί γλῶσσα πρὸς Θεοῦ! Καὶ νὰ ὑμνηθῇ διὰ ταύτης ὁ ποιητὴς τοῦ Διάκου!

κ. Α. Ν. Β. Μόλυβον. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν Ἑστίαν.

κ. Γ. Δ. Ζ. Βῶλον. Ἡρωῒς τῆς «Φαβορίτας» τοῦ «Τροβατόρε» καὶ διαφόρων ἄλλων ἰταλικῶν μελοδραμάτων.

Ἀληθινήν. Θ' ἀπαντήσωμεν ἀφοῦ τὰ ἀναγνώσωμεν.

κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις Κας Π.

κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Δὲν εἶνε καμμία βία. Ὅταν ἔλθετε εἰς Ἀθήνας. Εὐχαριστοῦμεν.

Ἀριθ. Πρωτ. 8,757

Διεκπ.

Ἐγκύκλιος

Περὶ συστάσεως Ἐπιτόμου Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τοὺς κ. κ. γυμνασιάρχας καὶ διευθυντὰς γυμνασίων καὶ Λυκείων, καθηγητάς, σχολάρχας καὶ διευθυντὰς ἑλληνικῶν σχολείων καὶ ἑλληνοδιδασκάλους.

Ὁ κ. Ἀνέστης Κωνσταντινίδης ἐξέδωκεν ἀρτίως ἐπίτομον λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ὑπὸ Α. Ν. Γιάνναρη.

Τὸ λεξικὸν τοῦτο, περιέχον ἐν μικρῷ τὸ πλῆρες καὶ πολλὰς ἄλλας ἀρετὰς χρησιμωτάτας τοῖς σπουδάζουσι, διά τε τὸ εὔωνον καὶ εὔχρηστον ἔγνωμεν ἵνα συστήσωμεν πρὸς ὑμᾶς καὶ τοὺς σπουδάζοντας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 9 Μαΐου 1894.

Ὁ Ὑπουργὸς — *Ὁ Διεκπεραιωτὴς*

Α. ΓΕΡΟΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ — Στέφ. Μ. Παρίσης.

Digitized by Google

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀναμνήσεις

Ὅτε τὴν 15 παρελθόντος Ἀπριλίου κατερχόμενος τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου, εἶδα αἴφνης μέλαιναν σημαίαν κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τοῦ ἐθνικοῦ κτιρίου, ᾐσθάνθην τὸ ἀλγεινὸν προαίσθημα ὅτι ὁ νεκρός, ὃν ἐπένθει τὸ ἀνώτατον ἡμῶν ἐκπαιδευτικὸν ἵδρυμα, ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος. Ἐγίνωσκον ὅτι ὁ σοφὸς πρεσβύτης, καταβληθεὶς ὑπὸ ἀλλεπαλλήλων συμφορῶν, κατέκειτο κλινήρης πρὸ πολλοῦ· τὸ τελευταῖον δὲ καὶ πρόσφατον τραῦμα, ὁ θάνατος τοῦ προσφιλοῦς καὶ ἐπιφανοῦς ἀδελφοῦ του, ἐπέσπευδε τὸ μοιραῖον τέλος. Τὸ προαίσθημά μου δυστυχῶς ἦτο ἀληθές· αἱ νεκρώσιμοι ἀγγελίαι ἀνήγγελλον μετ' ὀλίγον τὸν θάνατον τοῦ συγγραφέως τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἐκπνεύσαντος τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης μετὰ βραδεῖαν ἀγωνίαν.

Δὲν προτίθεμαι νὰ γράψω βιογραφίαν τοῦ κλεινοῦ ἱστορικοῦ, διότι ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα του εἶνε γνωστὰ εἰς τὸν ἁπανταχοῦ Ἑλληνισμόν· ἄλλως τε καὶ ἐγὼ δὲν θὰ ἤμην βεβαίως ὁ ἁρμόδιος βιογράφος. Θ' ἀναγράψω μόνον ἐνταῦθα τινὰς ἀτομικάς μου ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις, ὑποτίνων δι' αὐτῶν ὀφειλὴν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἀοίδιμον ἄνδρα, ὅστις καὶ εἰς τὸ μικρόν μου φιλολογικὸν στάδιον πολλάκις καλοκἀγάθως μ' ἐνεθάρρυνε καὶ διὰ τῆς φιλικῆς του οἰκειότητος μ' ἐτίμησε κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ζωῆς του ἔτη.

Τὸν Παπαρρηγόπουλον εἶδα τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἡμέραν τινὰ θλιβερωτάτην τοῦ πολυπαθοῦς του βίου, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πρὸ δεκαοκτὼ ἐτῶν ἐκηδεύσαμεν βαρυαλγεῖς τὸν πεφιλημένον καὶ μόνον του υἱὸν Δημήτριον. Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψω τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προὐξένησεν ὁ αἰφνίδιος ἐκεῖνος θάνατος εἰς τὸν ἀραιὸν τότε ἐν τῇ πρωτευούσῃ φιλολογικὸν κόσμον, μέσον τοῦ ὁποίου ὀλίγοι τινὲς ὁμήλικες φίλοι, ἀπτῆνες σχεδὸν νεοσσοί, ἐξεφέρομεν τότε τοὺς πρώτους δειλοὺς φθόγγους· καὶ νομίζω ἀκόμη ὅτι βλέπω τὴν ὠχρότητα τοῦ προσώπου καὶ τὴν συγκίνησιν τοῦ νεαροῦ φίλου μου Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου, τοῦ νῦν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Jean Moréas διακρινομένου ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ τῶν Παρισίων, ὅστις συναντήσας με ἐκεῖ που κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Μητροπόλεως μοὶ ἀνήγγειλε τὸ ἀπροσδόκητον δυστύχημα. Συνωδεύσαμεν τὴν κηδείαν ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν λεωφόρον Πανεπιστημίου οἴκου, ὅπου κατῴκει τότε μετὰ τῆς οἰκογενείας του ὁ ἀποθανὼν δύσμοιρος ποιητής, μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐκεῖθεν πάλιν μέχρι τοῦ Νεκροταφείου. Ἐνῷ δὲ ὁ Σπυρίδων Βασιλειάδης μὲ τὴν ἐκφραστικὴν αὐτοῦ μορφὴν καὶ τὴν πομπώδη ἀπαγγελίαν του ἀπηύθυνε τὸν τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ *Φανοῦ τοῦ Κοιμητηρίου* καὶ τῶν *Στόνων*, μὴ προβλέπων ὁ ἀτυχὴς ὅτι μετ' ὀλίγους μῆνας οὐ μακρὰν τοῦ νεοσκαφοῦς χαίνοντος τάφου ἐκείνου ἔμελλε ν' ἀνοιγῇ καὶ ὁ ἰδικός του, διὰ νὰ δεχθῇ τὸ σῶμα τοῦ ἐν τῇ ξένῃ ἐκπνεύσαντος ψάλτου τῶν *Ἀττικῶν Νυκτῶν*, παρετήρουν τὸν ταλαίπωρον πατέρα, ὅστις μὲ ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς καὶ μὲ ἔκφρασιν ἀπεριγράπτου ὀδύνης ἔβλεπε τὸ ἄψυχον σῶμα τοῦ πολυτίμου του υἱοῦ, οὗτινος τόσῳ προώρως ἐστερεῖτο. Καὶ ἡ ὀδύνη αὕτη ἔμεινεν ἄσβεστος καὶ ἄληκτος εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πατρός· ἡ εἰκὼν τοῦ υἱοῦ του εὑρίσκετο πάντοτε ἐντὸς τοῦ λιτοῦ καὶ ἀπερίττου σπουδαστηρίου του, ὅπου εἰργάζετο μέχρις ἐσχάτων ὁ φιλόπονος πρεσβύτης· ἡ φράσις δὲ ἥτις ἐξήρχετο συχνὰ ἀπὸ τὰ χείλη του ἐν τῇ συνομιλίᾳ : «ὁ καϋμένος ὁ Δημητράκης» περιεῖχεν ἐν τῇ ἀνεπιτηδεύτῳ αὐτῆς ἁπλότητι ποιάν τινα ἔκφρασιν βαθέος καὶ ἀποκρύφου ἄλγους. Ἑσπέραν τινὰ μετὰ πολλὰ ἔτη ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ἐνῷ προήδρευεν ἐν τῷ «Παρνασσῷ», οὗτινος ἦτο ἐπίτιμος πρόεδρος, παρηκολούθησα τυχαίως τὸ βλέμμα του ἐν στιγμῇ ἀφαιρέσεως καὶ ῥέμβης καὶ τὸ εἶδα προσηλούμενον μετ' ἐκφράσεως πόνου, ἀκαριαίας τὴν διάρκειαν ἀλλὰ καταφανοῦς, ἐπὶ τῆς μεγάλης ἰχνογραφικῆς εἰκόνος τοῦ πολυκλαύστου υἱοῦ του, τῆς ἀνηρτημένης παραπλεύρως τῆς τοῦ πνευματικοῦ συναθλητοῦ του Σπυρίδωνος Βασιλειάδου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ συλλόγου.

Ἔκτοτε τὸν ἐπανεῖδον πολλάκις, τιμηθεὶς καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς του σχέσεως κατὰ τὰ μετέπειτα ἔτη. Τὸν ἐπανεῖδον εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, ὅπου προθύμως πάντοτε μὲ ὑπεδέχετο, παρέχων μοι πᾶσαν ζητουμένην πληροφορίαν, ὁσάκις κατεγινόμην εἰς τὴν συγγραφὴν ἐλαφρᾶς τινος ἱστορικῆς διατριβῆς, καὶ παροτρύνων με μετ' εὐμενείας εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἐργασίαν. Τὸν ἐπανεῖδον εἰς διάφορα δημοσιογραφικὰ γραφεῖα, ὅπου κατὰ καιροὺς εἰργαζόμην καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐνίοτε ἐσύχναζεν. Ἁβρότατος καὶ γλυκὺς

Digitized by Google

τοὺς τρόπους, εὐπροσήγορος, χαρίεις, διετήρει καὶ ἐν τῇ πρεσβυτικῇ ἡλικίᾳ ποιάν τινα ἀριστοκρατικὴν εὐπρέπειαν περί τε τὸ φέρεσθαι καὶ τὸ λαλεῖν καὶ τὸ ἐνδύεσθαι, τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ πρὸς τ' ἀρώματα ἀγάπη του, ὥστε οἱ στοιχειοθέται καὶ ὁσάκις δὲν ἔφερον ὑπογραφὴν τὰ χειρόγραφά του, τὰ γεγραμμένα πάντοτε διὰ καθαροῦ καὶ εὐαναγνώστου καλλιτεχνικοῦ χαρακτῆρος, ἐνόουν ὅτι ἦσαν ἰδικά του ἐκ τῆς εὐώδους ὀσμῆς, ἣν ἀπέπνεον. Διηγεῖτο μετὰ στωμυλίας, ἐν ᾗ πολλάκις ὑπελάνθανε λεπτὴ δόσις εἰρωνείας πολλὰ χαριέστατα ἀνέκδοτα καὶ ἀναμνήσεις, μετὰ πικρίας καὶ δυσφορίας πολλάκις ἐκφραζόμενος, ὁσάκις ὁ λόγος περιεστρέφετο περὶ τὰ σύγχρονα ἄδοξα καὶ εὐτελῆ συμβάντα, μεταρσιούμενος δὲ ἀνεπαισθήτως εἰς συγκινητικὴν εὐγλωττίαν, ὁσάκις ἡ ῥύμη τοῦ λόγου τὸν μετέφερεν εἰς παρῳχημένας ἐποχὰς κλέους καὶ μεγαλείου.

Ἰδίως ὅμως ἠδυνήθην νὰ γνωρίσω καὶ νὰ ἐκτιμήσω κάλλιον τὸν ἄνδρα κατὰ τὸ 1884, ὅτε ἐτελέσθη ἡ ἔκθεσις τῶν μνημείων τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος. Τῆς συσταθείσης τότε ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐπιτροπῆς αὐτὸς μὲν ἦτο πρόεδρος, ἐγὼ δὲ γραμματεύς. Κατ' ἀρχὰς ὁ ἔμφρων καὶ πεπειραμένος ἀνὴρ ἐξέφρασέ τινας δισταγμοὺς περὶ τοῦ ἔργου, φοβούμενος ὄχι τὴν ἀποτυχίαν, ἀλλὰ τὰ σκάνδαλα, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὴ ἡ ἱερὰ ὄντως ἐπιχείρησις ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ προκαλέσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν μας τὴν ἀμόρφωτον ἀκόμη, εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς ὁποίας συγκρούονται καὶ ἀνακυκῶνται τόσα ταπεινὰ πάθη καὶ τόσαι εὐτελεῖς ἀντιζηλίαι. Ἔπειτα ὅμως ἐπείσθη καὶ εἰργάσθη μετὰ νεανικῆς ζέσεως, συντελέσας εἴπερ τις καὶ ἄλλος διὰ τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν γνώσεών του εἰς τὴν εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ. Καὶ τὸ ἔργον μὲν ἐπέτυχεν, οἱ δὲ ἀναγνῶσται ἐνθυμοῦνται βεβαίως πόσον ἡ αἴσιος ἔκβασις αὐτοῦ ἠλέκτρισε τότε σύμπαντα τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ μετὰ ποίας ἐνθουσιώδους πομπῆς ἐπανηγυρίσθη ἡ ἐπέτειος τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας· ἀλλ' ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπεδείχθη πόσον εἶχε δίκαιον διστάζων ἐν ἀρχῇ ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ καὶ πόσον καλῶς ἐγίνωσκε τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων του. Ἐκ τῆς τότε θέσεώς μου γινώσκω ἐγὼ πόσαι τῷ ὄντι μικροφιλοδοξίαι καὶ μικροφιλοτιμίαι ἠγέρθησαν ὀψιφανεῖς ἴσως δὲ οὐχὶ καὶ ἀφιλοκερδεῖς, πόσαι ἀξιώσεις παράλογοι καὶ κωμικαὶ ἐνίοτε, ἀξιοῦσαι νὰ ὑποβληθῇ ἡ ἐκτίμησις τῆς ἱστορίας καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν μεταγενεστέρων εἰς τὸ ὑλικόν, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ κομματικὸν συμφέρον, πόσα ἐμπόδια σκανδαλώδη παρενεβλήθησαν καὶ πόσαι πικραὶ καὶ ἄδικοι μομφαὶ ἐξετοξεύθησαν κατὰ τοῦ σεβαστοῦ ἀνδρός, τοῦ προϊσταμένου εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς Ἐκθέσεως. Ἀφυπνίσθησαν παλαιὰ μίση, φυλετικαὶ ἀντιζηλίαι, κατηγορίαι ἐπὶ ἱστορικῇ μεροληψίᾳ, ἃς ἐκεῖνος ἤκουεν ἀτάραχος καὶ μειδιῶν. Καὶ μοὶ διηγεῖτο τότε πόσας πικρίας ὑπέστη ἄλλοτε ἐκ παραπλησίων ἀφορμῶν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἱστορίας του. Εἶχεν ὅμως τὴν συνείδησίν του, ἀναπαυμένην ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθῆκόν του, εἰ καὶ πολλὰ ἠναγκάσθη νὰ παραλείψῃ καὶ πολλὰ νὰ παρασιωπήσῃ. «Ἡ ἱστορία τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν εἶνε ἀκόμη καιρὸς νὰ γραφῇ, μοὶ ἔλεγε· διὰ τοῦτο ἐσταμάτησα».

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς ἀπὸ τῆς ἐργώδους προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας, ὁ σοφὸς καθηγητὴς ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ των καθ' ἑκάστην πεμπομένων πρὸς ἔκθεσιν κειμηλίων, διηγεῖτο ἐν φιλικῷ κύκλῳ τὰς ἀναμνήσεις του, τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τὰς φοβερὰς ἡμέρας τῶν σφαγῶν, ὅτε συλληφθέντες ὁ πατήρ του καὶ ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του ὑπεβλήθησαν εἰς μαρτυρικὸν θάνατον, τὴν φυγὴν τῆς οἰκογενείας του, τοὺς μαθητικούς του χρόνους ἐν τῷ λυκείῳ τῆς Ὀδησσοῦ. Ἐλάλει περὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος, εἰς οὓς ἀνῆκον τὰ διάφορα ἀντικείμενα, ἐξ ὧν τοὺς ἐπιζήσαντας προσωπικῶς ἐγνώριζε, χαρακτηρίζων δι' ὀλίγων ἀκριβῶς ἕνα ἕκαστον, ἀναφέρων διάφορα χαριέστατα ἀνέκδοτα περὶ αὐτῶν· ἐλάλει περὶ τοῦ Κυβερνήτου, οὗ τὴν μνήμην ἐλάτρευε καὶ περὶ τοῦ Ὄθωνος, ὃν ἐσέβετο καὶ ἠγάπα, ἐμβριθεστάτας ἐκφέρων καὶ ὀρθοτάτας κρίσεις καὶ συμπεράσματα ἐπὶ τῶν γεγονότων. Ἦσαν οἱ λόγοι του οἱονεὶ μικρὰ καὶ πρόχειρα μαθήματα ἱστορίας, ἀλλὰ μαθήματα τερπνά, ἐν ἀπερίττῳ γλώσσῃ, κοσμούμενα δι' εὐφυῶν παρεκβάσεων καὶ συγκρίσεων, καταθέλγοντα τοὺς ἀκροωμένους. Διότι εἶχε καὶ τοῦτο τὸ μέγα προτέρημα ὁ ἀείμνηστος ἀνήρ, νὰ περιορίζηται πάντοτε ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἐπιστήμης του καὶ τῶν εἰδικῶν του γνώσεων, ἀνάγων τὰ πάντα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἐκ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς τὰ πάντα ἐξετάζων, χωρὶς νὰ παρεκβαίνῃ εἰς ἀλλότρια θέματα. Ἠγάπα ἀποκλειστικῶς τὴν ἱστορίαν καὶ ἐθεώρει καθῆκον αὐτοῦ νὰ ἐνδιατρίψῃ μετ' ἐνδιαφέροντος εἰς πᾶν τὸ μετ' αὐτῆς σχετιζόμενον, ἐν οἱᾳδήποτε ὥρᾳ καὶ ἐν οἱᾳδήποτε ψυχικῇ καταστάσει διατελῶν. Καὶ ἐνθυμοῦμαι μικρόν τι καὶ ἀσήμαντον ἐπεισόδιον, χαρακτηριστικὸν ὅμως τῆς τοιαύτης του ἰδιαιτέρας διαθέσεως. Ἔτυχέ ποτε εἰς ἐφημερίδα διερμηνεύουσαν τὰς ἰδέας ἐπιφανοῦς ἐν τῇ πολιτείᾳ προσώπου καὶ ἐν ἄρθρῳ προφανῶς γεγραμμένῳ διὰ χειρὸς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου νὰ ἴδω τὸ γνωστὸν ἑλληνικὸν πῦρ ἀποκαλούμενον *γρηγοριανὸν πῦρ*. Εὐθὺς ὑπέθεσα ὅτι ἡ ἀλλόκοτος αὕτη ἔκφρασις ἦτο κωμικὴ στρέβλωσις τοῦ γαλλικοῦ feu grégeois· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὀνομασία ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, καὶ ἐπειδή, ὡς προεῖπα, προήρχετο ἀπὸ ἐπίσημον ὑποκείμενον, ἀμφέβαλα πρὸς στιγμὴν

Digitized by Google

περὶ τῶν ἱστορικῶν μου γνώσεων, διὰ νὰ βεβαιωθῶ δὲ ἐζήτησα δι᾽ ἐπιστολῆς μου τὴν γνώμην τοῦ Παπαρρηγοπούλου. Τὴν ἡμέραν ὅμως ἐκείνην ἔτυχε ν᾽ ἀποθάνῃ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ἀτυχοῦς καθηγητοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παντελῶς ἠγνόουν, ἡ δὲ ἐπιστολή μου ἐνεχειρίσθη αὐτῷ ὀλίγον μετὰ τὴν κηδείαν· ἡ στιγμή, ἐννοεῖται, ἦτο ὅλως ἀνάρμοστος διὰ τὰς τοιούτου εἴδους ἱστορικὰς καὶ φιλολογικὰς ἐξελέγξεις, καὶ ὅμως ἐκεῖνος δὲν ὤκνησε νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ παραχρῆμα, ἐπιβεβαιῶν τὴν εἰκασίαν μου καὶ μετὰ πικρίας ἅμα ἐλέγχων τὴν ἱστορικὴν ἀμάθειαν ἐνίων ἐκ τῶν παρ᾽ ἡμῖν πολιτευομένων, οἵτινες περιφρονοῦσι τὰς τοιαύτας ἀπαραιτήτους γνώσεις, ὡς ἄχρηστα ἐφόδια.

Ἀλλ᾽ εἰς τὸν οἶκον τοῦ σεμνοῦ καὶ μειλιχίου σοφοῦ ἐπέπρωτο νὰ ἐνσκήψῃ ἡ συμφορὰ ῥαγδαία, ἀλγεινή, ἀκατάσχετος. Ἤδη πρὸ τοῦ πεφιλημένου του υἱοῦ εἶχεν ἀπολέσει μίαν θυγατέρα· ἔπειτα ἀπώλεσεν ἀλληλοδιαδόχως καὶ κατὰ βραχέα διαλείμματα μίαν ἀδελφήν, ἕνα ἀνεψιόν, τὴν σύζυγον, τὴν μόνην ἀπομείνασαν αὐτῷ φιλόστοργον θυγατέρα καὶ τέλος τὸν ἐξίσου ἐπιφανῆ κατέχοντα θέσιν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπιστήμῃ περιφίλητον ἀδελφόν του, ὅστις προηγήθη ὀλίγας μόνον ἡμέρας αὐτοῦ εἰς τὸν τάφον. Ἡ θύελλα ἀφήρπαζεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς κλάδους τῆς ἀκμαίας δρυός, ἕως ὅτου ἀνέσπασε πρόρριζα καὶ τὸ στέλεχος. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀλγεινῶν αὐτῶν δοκιμασιῶν ἕνα μόνον εἶχε παρήγορον σύντροφον, τὴν ἐπιστήμην· ἕως τῆς ἐσχάτης πνοῆς ἔμενεν ἀφωσιωμένος εἰς τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἰδανικόν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας ἐξύμνησε τὸ μακροχρόνιον ἀρχαῖον καὶ νέον κλέος διὰ σελίδων γλαφυρῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις ἐδιδάχθησαν τὴν φιλοπατρίαν τόσαι γενεαί. Ὀλίγας στιγμὰς πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ῥόγχου τῆς ἐσχάτης ἀγωνίας, ἠκούσθη μεταξὺ τῶν ἄλλων παραληρημάτων του ψιθυρίζων, ὅτι τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος πρέπει ν᾽ αὐξηθῶσι μέχρι Βαβυλῶνος!

Μὲ αὐτὴν τὴν ὀπτασίαν ἔκλεισε τὰ ὄμματα ὁ φιλόπατρις πρεσβύτης. Ἀγνοῶ καὶ ἀμφιβάλλω κατὰ πόσον τὸ μέλλον ἐπιφυλάσσει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ εὐσεβοῦς του πόθου, διότι ἡ ψυχρὰ πεῖρα τῶν τελευταίων χρόνων σκληρῶς περιέκοψε τὰ πτερὰ τῶν ἐθνικῶν ὀνείρων. Ὅπως δήποτε ὅμως ἐὰν ἡμέραν τινὰ τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπερισχύσωσι καὶ εὐρυνθῶσι τὰ στενὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀσφυκτιᾷ τώρα τὸ ἔθνος ἡμῶν, οἱ μεταγενέστεροι ἔχουσι καθῆκον νὰ μὴ λησμονήσωσι τὰς μεγάλας καὶ πολυτίμους ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας προσήνεγκεν ὁ μεταστὰς κλεινὸς ἱστορικὸς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, καὶ ὅταν πανηγυρίζοντες μέγα τι καὶ εὐφρόσυνον γεγονὸς κοσμήσωσι μὲ δάφνην καὶ τὸ μάρμαρον τοῦ τάφου του, ἔνθ᾽ ἀναπαύεται ἐν τῷ μέσῳ τόσον οἰκείων του, θὰ σκιρτήσωσιν ὑπὸ χαρᾶς τὰ ὀστᾶ τοῦ συγγραφέως τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΥΠΗΡΕΤΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

Παρασταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ Ἀθηνῶν τὴν 28 Ἀπριλίου 1891

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 292]

ΣΚΗΝΗ ΙΓ΄.
Εὐανθία μόνη.

Εἶχε μοῦτρα νὰ ἔλθῃ ἠκόλα ὁ κύριος Ἀνδρέας;!.. Ἔχει καὶ τὴν ἀναίδειαν νὰ μοῦ γράφῃ!... Καὶ τί νὰ μοῦ γράφῃ τάχα;... Αἴ, καὶ τί ἄλλο βέβαια, παρὰ παράπονα... βρισιαῖς... Μὰ θὰ τοῦ γράψω κ᾽ ἐγὼ!.. Ναί!... καὶ τώρα μάλιστα, νὰ λάβῃ προτήτερα αὐτὸς τὸ δικό μου γράμμα!... Στάσου νὰ σὲ διορθώσω ἐγώ, κὺρ Ἀνδρέα!... (*κάθηται πρὸ τῆς τραπέζης καὶ ἀρχίζει νὰ γράφῃ ἀπαγγέλλουσα τὰς φράσεις.*)

«Κύριε,

Ἔμαθα ὅτι ἤλθετε εἰς τὴν κατοικίαν μου καὶ ἐθαύμασα διὰ τὸ θάρρος σας. Ἡ μόνη ἀπάντησις, τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ σᾶς δώσω προφορικῶς καὶ τὴν ὁποίαν σᾶς δίδω τώρα ἐγγράφως, εἶνε ὅτι ἡ πρᾶξίς σας ἦτο πρόστυχος καὶ βάναυσος. Χαίρετε διὰ παντός.

Εὐανθία Γλυκάδη».

(*εἰσάγει τὴν ἐπιστολὴν ἐντὸς φακέλλου καὶ γράφει τὴν ἐπιγραφήν*): «Πρὸς τὸν κύριον Ἀνδρέαν Θεαγένην, δικηγόρον, ὁδὸς Σολωμοῦ ἀριθ. 204. Ἐπείγον». Πρέπει νὰ τοῦ τὸ στείλω ἀμέσως (*κρούει τὸν κωδωνίσκον*) Μαριγώ!... Κρῖμα ὁποῦ ἔστειλαν τὴν ἁμαξάν μου εἰς τῆς κυρίας Παρδαλοῦ...

ΣΚΗΝΗ ΙΔ΄.
Μαριγὼ καὶ ἡ ῥηθεῖσα

ΜΑΡΙΓΩ (*εἰσερχομένη*)

Μ᾽ ἐφωνάξατε, κυρία;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ναί... μέσα εἶνε ὁ Νικόλας ὁ μάγειρος;

ΜΑΡΙΓΩ

Ὄχι, κυρία· ἐπῆγεν εἰς τὴν ἀγοράν.

ΕΥΑΝΘΙΑ (*κατ᾽ ἰδίαν*)

Μὲ ποῖον νὰ τὸ στείλω... Ἄ! (*πρὸς τὴν Μαριγώ*). Στεῖλέ μου αὐτὸν ὁποῦ ἦλθε διὰ ὑπηρέτης.

ΜΑΡΙΓΩ

Ἀμέσως!

ΣΚΗΝΗ ΙΕ΄.
Εὐανθία μόνη

(*Ἐγειρομένη καὶ κρατοῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἀνὰ χεῖρας*)

Τί θὰ ᾽πῇ ἅμα θὰ λάβῃ αὐτό!... Τὸν ᾽ξεύρω...

Digitized by Google

θὰ γείνῃ ἔξω φρενῶν... Μὰ ἴσα ἴσα αὐτὸ θέλω κ' ἐγώ, νὰ τὸν τσιγαρίσω τὸν κύριον ἀγαπητικὸν τῆς κυρίας Μαυρικίου!

ΣΚΗΝΗ ΙΣΤ'.

Συμεὼν καὶ ἡ ῥηθεῖσα

ΣΥΜΕΩΝ (*εἰσερχόμενος ἐκ δεξιῶν ἄνευ σαλίου*)

Ὁρίστε κυρία!... (*παρατηρῶν τὴν εἰς χεῖρας τῆς Εὐανθίας ἐπιστολήν, κατ' ἰδίαν*). Ἄλλο γράμμα βλέπω!... Μωρ' ἐδῶ μέσα εἶνε ταχυδρομικὸν γραφεῖον!

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἔλα ἐδῶ.., εἶσαι πολὺν καιρὸν εἰς τὰς Ἀθήνας;

ΣΥΜΕΩΝ

Εἶμαι τρεῖς μῆνας.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ὥστε ξεύρεις τοὺς δρόμους;...

ΣΥΜΕΩΝ

Πῶς!... ξεύρω τὸ Μοναστηράκι... τὸ Τζαμί... τὰ Γύφτικα... τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα νὰ τὸ δώσῃς ἀμέσως εἰς τὸν δικηγόρον κύριον Ἀνδρέαν Θεαγένην.

ΣΥΜΕΩΝ

Αὐτὸν ὁποῦ ἦτον ἐδῶ πρὸ ὀλίγου;... (*λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν συνοφρυούμενος*).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τὸν γνωρίζεις;...

ΣΥΜΕΩΝ

Ναί... δηλαδή....

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἔχει ἐπάνω τὴν διεύθυνσιν ὁποῦ κάθεται ... εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ λάβῃ ἀμέσως... Στάσου!... νά!... (*ἐξάγει ἐκ τοῦ βαλαντίου της καὶ δίδει αὐτῷ ἓν χαρτονόμισμα*). Πάρε κ' ἕνα τάλληρο νὰ πιάσῃς ἁμάξι, διὰ νὰ ὑπάγῃς ταχύτερα.

ΣΥΜΕΩΝ

Μά, κυρία... (*διστάζων*).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πήγαινε!... μὴν ἀργοπορῇς οὔτε στιγμήν. Ἀκόμη εἶσ' ἐδῶ;

ΣΥΜΕΩΝ

Μά, κυρία...ἤθελα νὰ σᾶς εἰπῶ...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μοῦ λέγεις ἀργότερα...πήγαινε τώρα ἀμέσως ἐκεῖ ὁποῦ σοῦ εἶπα....ὁδὸς Σολωμοῦ ἀριθ. 204. (*Ἡ Εὐανθία ἐξέρχεται διὰ τῆς ἐξ ἀριστερῶν θύρας· ὁ Συμεὼν προχωρεῖ διστάζων πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάθους καὶ παραμένει ἐκεῖ*).

ΣΚΗΝΗ ΙΖ'.

Συμεὼν μόνος

Ἐτελείωσε!....ἐπῆρα πλέον τὸ δίπλωμα τοῦ παραγγελιοδόχου!....Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα, ὁ ἕνας ἀπ' ἐδῶ, νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν!. Πάρε αὐτὸ τὸ γράμμα, ἡ ἄλλη ἀπ' ἐκεῖ, νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὸν κύριον!...Καὶ δός του μπαξίσια!...Μὰ δὲν μοῦ λέγετε, στὸ Θεό σας, διὰ ποῖον μ' ἐπήρατε;.. (*κυττάζων τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἐπιστολῆς*) Κ' ἔχει καὶ μία ἀνορθογραφία καὶ αὐτὴ κακοχρονονάχῃ! Τὸ ὁδὸς τὸ ἔχει μὲ ψιλή...τὰ πνεύματα εἶνε ἀνακατωμένα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι!... συμμαθηταὶ τοῦ δημάρχου θὰ ἦσαν καὶ οἱ δύο τους!... (*μὲ παράπονον καὶ ἀγανάκτησιν*) Ἰδοὺ ὁποῦ ὕστερα ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἐννέα μηνῶν καὶ εἰκοσιτριῶν ἡμερῶν ὑπηρεσίαν εὕρηκα σήμερα προαγωγήν!... Ὤ ποῦ ν' ἀνοίξῃ ἡ γῆ καὶ νὰ καταπίῃ τὸν διδάσκαλον τῆς ὀρθογραφίας τοῦ δημάρχου Παρακαμπυλίων! (*κρύπτει τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ θυλάκιόν του*).

ΣΚΗΝΗ ΙΗ'.

Μαριγὼ καὶ ὁ ῥηθείς.

ΜΑΡΙΓΩ (*εἰσερχομένη κατ' ἰδίαν*).

Ὅλο φοῦρκα εἶνε ἡ κυρία μου καὶ πολὺ λυπημένη. (*βλέπουσα αἴφνης τὸν Συμεών*). Μπά!... ἐδῶ εἶσαι σύ; αἴ τί σὲ ἤθελε ἡ κυρά;

ΣΥΜΕΩΝ

Μὲ ἤθελε γιὰ κάτι πράγματα, ὁποῦ ἐγὼ δὲν τὰ γουστάρω διόλου.

ΜΑΡΙΓΩ

Τί!... τί!... τ' εἶν' αὐτὰ ὁποῦ λές;

ΣΥΜΕΩΝ

Δὲν μοῦ λὲς στὸ Θεό σου, δαιμονισμένοι εἶν' αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ εἶν' ἐδῶ μέσα; Γιὰ γραμματοκομιστὴς ἦλθα ἐδῶ πέρα ἐγώ;

ΜΑΡΙΓΩ (*μετ' ἀπορίας*)

Δὲν σὲ καταλαβαίνω τί λές.

ΣΥΜΕΩΝ

Τώρα σὲ κάμνω καὶ καταλαβαίνεις. (*προχωρεῖ μὲ ἐμφαντικὸν ἦθος καὶ τὴν ἁρπάζει ἐκ τῆς χειρός.*) Ἄκουσ' ἐδῶ!.... Παρ' αὐτὸ τὸ γράμμα νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν σου... (*ἐξάγει καὶ ἐγχειρίζει αὐτῇ τὴν μίαν ἐπιστολήν*)...εἶνε ἐκ μέρους τοῦ δικηγόρου, τοῦ κυρίου Ἀνδρέα... Πάρε καὶ αὐτὸ τὸ τάλληρο διὰ τὸν κόπον σου... (*δίδει αὐτῇ καὶ ἓν τάλληρον*) Καὶ προσοχὴ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἡ Μαριγὼ διόλου...

ΜΑΡΙΓΩ (*ἐκπληττομένη*)

Μπά!... ἐσὲ λοιπὸν σοῦ ἔδωκε τὸ γράμμα ὁ κύριος Ἀνδρέας!...καὶ κρυφὰ ἀπὸ ἐμὲ!...μωρὲ τὸ μουσαφίρη!

ΣΥΜΕΩΝ (*ἐξάγει καὶ ἐγχειρίζει πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἑτέραν ἐπιστολήν*).

Πάρε τώρα καὶ αὐτὸ τὸ ἄλλο γράμμα τῆς κυρίας...καὶ νὰ τὸ δώσῃς εἰς τὸν κύριον Ἀνδρέαν, (*ἐγχειρίζει αὐτῇ καὶ τὸ ἕτερον τάλληρον*). Νά κι' αὐτὸ τὸ τάλληρον διὰ νὰ πάρῃς ἁμάξι, τραμβάϊ, νεκροφόρα, ὅ,τι θέλεις...

ΜΑΡΙΓΩ

Ὥστε λοιπὸν τοῦ ἔγραψε καὶ ἡ κυρία μου!...

ΣΥΜΕΩΝ

Καὶ τώρα ὁ ταχυδρομικὸς σάκκος ἄδειασε... ἡ διανομὴ ἐτελείωσε!... Συχωρᾶτέ με καὶ ὁ Θεὸς συχώρεσ' σας. (*κινεῖται ὅπως ἐξέλθῃ*).

ΜΑΡΙΓΩ (*ἀναχαιτίζουσα αὐτόν*)

Στάσου δά!... γιατί φεύγεις;

ΣΥΜΕΩΝ

Μωρ' ἄφησέ με, χριστιανή μου!... ἄφησέ με

νὰ πάω εἰς τὴν κακομοιριά μου!....'Εστοχασθήκετε πῶς, γιατὶ ἕνας ἄνθρωπος εὑρέθηκε μιὰ φορὰ σὲ δυστυχία, ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀνορθογραφίας, εἶνε ἱκανὸς νὰ χωθῇ μέσα σὲ τέτοια ἀνώμαλα ῥήματα;... (*προχωρεῖ καὶ πάλιν ὅπως ἐξέλθῃ, ἀπαλλασσόμενος τῶν χειρῶν της*).

ΜΑΡΙΓΩ

Στάσου, καϋμένε!...μὴν εἶσαι τόσο γρουσούζης καὶ δὲν τὤκαμε κανεὶς μὲ τέτοιον σκοπό!..

ΣΥΜΕΩΝ

Ξεφόρτωνέ με, ἀδελφέ!... Ξορκισμένοι νἆθε ὅλοι μὲ τὸν ἀπήγανον!...Καλλίτερα νὰ μὲ τρώγε ἡ κατσαρίδες ἐκεῖ κάτω στὸ Χάνι, παρὰ νὰ μείνω καὶ νὰ σᾶς κάνω τὸν διαγγελέα!... (*ἐξέρχεται μετὰ θυμοῦ διὰ τῆς εἰς τὸ βάθος θύρας*).

ΣΚΗΝΗ ΙΘ'.

Μαριγὼ μόνη.

(*Κράζουσα ἀπὸ τῆς θύρας*). Κὺρ Συμεών!.... κὺρ Συμεών!...Πάει....ἔφυγε!..τί θεοπάλαβος!.. Μὰ νὰ σοῦ πῶ, εἶχε καὶ λίγο δίκηο ὁ φουκαρᾶς, νὰ βρεθῇ μέσα σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ ταβατοῦρι!.... (*κυττάζουσα τὰς εἰς τὰς χεῖράς της ἐπιστολάς*), Καὶ τώρα τί νὰ τὰ κάμω αὐτά; Πρῶτα ἀπ' ὅλα ἂς τὰ ξεχωρίσω...φωτιὰ τὸ ἕνα, φωτιὰ τὸ ἄλλο, ἂν σμίξουν, μποροῦν ν' ἀνάψουν καὶ νὰ κορώσουν. (*Τοποθετεῖ χωριστὰ ἕκαστον εἰς τὰ δύο θυλάκια τῆς ποδιᾶς της*). Νὰ τὰ δώσω;... (*συλλογίζεται*) Θὰ σκεφθῶ! ἄφησε νὰ ἰδῶ πῶς θὰ πᾶνε τὰ πράγματα...Νὰ μὴ ξεχνᾶμε δὰ πῶς ἡ κυρά μου μοῦ ὑποσχέθηκε νὰ μοῦ χαρίσῃ ἕνα μικρὸ ποσὸν διὰ τὴν προῖκά μου τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου της μὲ τὸν κύριον 'Ανδρέαν!.... Τόσον καὶ τόσον δὲν ἔχω καμμίαν εὐθύνην, ἀφοῦ δὲν μοῦ τὰ ἔδοσαν ἐμέ...

ΣΚΗΝΗ Κ'.

'Ανδρέας καὶ ἡ ῥηθεῖσα.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*εἰσερχόμενος μετ' ἀνησυχίας καὶ συστολῆς*).

Μαριγώ!..

ΜΑΡΙΓΩ

Μπά!.. ὁ κύριος 'Ανδρέας! (*κατ' ἰδίαν*) ἄρχισε νὰ τριγυρίζῃ ὁ φίλος!..

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἦλθεν ἡ κυρία σου;

ΜΑΡΙΓΩ

Μάλιστα, εἶνε εἰς τὸ δωμάτιόν της.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος*)

Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, πῶς εἶνε, αἵ;.. σοῦ ἐφάνη λυπημένη;.. δυσαρεστημένη;

ΜΑΡΙΓΩ

Λυπημένη λέει!.. σοῦ κάνει πονόκαρδο!.. Μοῦ ἐφάνηκε μάλιστα ἐδῶ καὶ λίγη ὥρα πῶς τὴν εἶδα νὰ κλαίῃ εἰς τὸ δωμάτιόν της...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ἔτσι αἵ;.. νὰ κλαίῃ;.. (*ποιεῖ μορφασμὸν δυσαρεσκείας, ξηροβήχει καὶ περιφέρεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς*). Μαριγώ!.. πήγαινε νὰ τῆς εἰπῇς παρακαλῶ ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ἰδῶ μία στιγμή...δύο λόγια, πές της, ἔχω νὰ τῆς εἰπῶ μοναχά...

ΜΑΡΙΓΩ

'Αμέσως (*κατ' ἰδίαν ἐνῷ ἀπέρχεται*). Αὐτὸς τὰ ἔρριξε τ' ἄρματα. Νὰ ἰδοῦμε καὶ ἡ ἄλλη τώρα. (*ἐξέρχεται ἐξ ἀριστερῶν*).

'Ανδρέας μόνος.

Ἔκλαιε λοιπόν, αἵ;... θὰ ἔλαβε τὸ γράμμα μου χωρὶς ἄλλο!.. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἦτο κομματάκι τραχύ.. πολὺ τραχύ!.. Νὰ τὴν εἰπῶ ἀναίσχυντον!.. τί διάβολο πολὺ ἦτον!.. 'Αλλὰ πάλιν... ποῖος τῆς εἶπε νὰ κάμῃ ἐκεῖνα ὅπου ἔκαμε;.. Μπά!.. τῆς ἤξιζε.. Ναὶ!.. τῆς ἤξιζε..

ΣΚΗΝΗ ΚΑ'.

Εὐανθία καὶ ὁ ῥηθεὶς

ΕΥΑΝΘΙΑ (*Εἰσερχομένη κατ' ἰδίαν*).

Θὰ ἔλαβε τὸ γράμμα μου καὶ θὰ τὸν ἔκαψε!... ἦτο ἀληθῶς πολὺ ὑβριστικόν, μὰ ποιὸς τοῦ πταίει!... (*πρὸς τὸν 'Ανδρέαν*) Κύριε...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Κυρία...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τί μὲ θέλετε ὁποῦ μ' ἐζητήσατε;

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τί σᾶς θέλω;... τίποτε.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Τότε ἦτο πολὺ περιττὸν νὰ ἔλθετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι, κυρία, δὲν ἦτο διόλου περιττόν!... Ἦλθα νὰ μάθω εἰδήσεις περὶ τοῦ κυρίου Περικλῆ... τοῦ φίλου σας κυρίου Περικλῆ (*τονίζων εἰρωνικῶς τὰς λέξεις*).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ὤχ, ἀδελφέ!... ξεφορτώσου με, σὲ παρακαλῶ!... Τί μὲ σκοτίζεις ἀπὸ τὰ χθὲς μὲ τὸν Περικλῆ καὶ μὲ τὸν Φασουλῆ;... 'Επὶ τέλους μάθε, κύριε, ὅτι ὁ Περικλῆς εἶνε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς τῆς Χαρικλείας, τῆς πρώτης μου ἐξαδέλφης

ΑΝΔΡΕΑΣ (*μετ' ἐκπλήξεως*)

Μπά! ἀλήθεια;... Σοῦ ὁρκίζομαι, Εὐανθία, ὅτι δὲν τὸ ἤξευρα αὐτὸ τὸ πρᾶγμα... Ἂν τὸ ἐγνώριζα, βεβαίως δὲν θὰ σοῦ ἀπέτεινα τὴν ἀπρεπῆ ἐκείνην λέξιν.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δὲν εἰξεύρω ποίαν λέξιν ἐννοεῖς... ἀλλὰ βεβαίως ἡ χθεσινὴ διαγωγή σας, κύριε, ἦτο πολὺ ἀπρεπής.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*κατ' ἰδίαν*)

Δὲν θὰ ἔλαβε λοιπὸν τὸ γράμμα μου!... (*πρὸς τὴν Εὐανθίαν*) Τὸ ὁμολογῶ, ἀλλὰ πρέπει καὶ σύ, Εὐανθία, νὰ ὁμολογήσῃς ὅτι ἦτο παραπολὺ τολμηρὸν νὰ σὲ συνοδεύσῃ αὐτὸς ὁ κύριος μέχρι τῆς κατοικίας σου...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ποῖος νὰ μὲ συνοδεύσῃ;

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὁ Περικλῆς.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἔχετε πολὺ ἐσφαλμένας πληροφορίας.

Digitized by Google

ΑΝΔΡΕΑΣ

Πῶς! ἀρνεῖσαι ὅτι σὲ συνώδευσεν ἐντὸς τῆς ἁμάξης σου ἕνας ἀξιωματικός;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι διόλου· ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀξιωματικὸς ἦτο ὁ θεῖός μου, ὁ ταγματάρχης.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*μετ' εὐφροσύνου ἐκπλήξεως*).

Μπά!...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μάλιστα, ὁ ταγματάρχης κύριος Στέφος, ὁ ὁποῖος ἦλθε προχθὲς ἀπὸ τὴν Ἄρταν.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Αἴ!... μὰ τότε λοιπὸν εἶμαι ἀξιοκατάκριτος... εἶμαι ἀνόητος!... (*κατ' ἰδίαν*). Ὢ! θὰ ἔδιδα κάτι τι νὰ ἠμποροῦσα νὰ πάρω ὀπίσω τὸ γράμμα μου... Ὅπως δήποτε ὅμως, Εὐανθία, καὶ ἂν παρεφέρθην, σὺ δὲν ἔπρεπε ποσῶς ν' ἀμφιβάλλῃς περὶ τῆς ἀγάπης μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ (*μετὰ πείσματος*).

Ὢ! τὴν ἀγάπην σας, παρακαλῶ νὰ τὴν κρατήσετε... καὶ νὰ τὴν ἀφιερώσητε ὁλόκληρον εἰς τὴν κυρίαν Μαυρικίου...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*μετ' ἐκπλήξεως*)

Εἰς ποίαν; εἰς τὴν κυρίαν Μαυρικίου;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Μάλιστα, εἰς αὐτήν, ἡ ὁποία σᾶς περιμένει ἀνυπομόνως εἰς τὰς συνεντεύξεις σας!

ΑΝΔΡΕΑΣ (*γελῶν*)

Μήπως μοῦ ἔπεσε ἐδῶ τὸ γράμμα της, ὁποῦ ἐζητοῦσα ἀπὸ τὰ χθές;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἐδῶ μάλιστα καὶ ἀπ' αὐτὸ ἔμαθα τὰ ἐρωτικά σας κατορθώματα.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τὰ ἐρωτικά μου κατορθώματα!... (*γελῶν*) Χά!... χά!... χά!... Μὰ αὐτὴ ἡ κυρία Μαυρικίου εἶνε μία γρηὰ ἑβδομήντα πέντε χρονῶν, ἡ ὁποία ἔχει μίαν δίκην, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ὑπερασπίζομαι δωρεάν!...

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πῶς!... (*μετ' ἐκπλήξεως*) Ἀλήθεια;...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Κάθηται εἰς τὴν Πλάκα... ὁδὸς Ἀδριανοῦ... ἠμπορεῖς νὰ πληροφορηθῇς ὅποτε θέλεις...

ΕΥΑΝΘΙΑ (*συγκεκινημένη*)

Αἴ! μὰ τότε λοιπόν... ὁμολογῶ ὅτι ἔσφαλα... καὶ ἂν καμμία φρᾶσις πολὺ βαρεῖα καὶ προσβλητικὴ μου διέφυγεν ἐπάνω εἰς τὴν ἔξαψίν μου... σοῦ ζητῶ συγγνώμην.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι, Εὐανθία, ὄχι· καμμία φρᾶσις προσβλητικὴ δὲν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὰ χείλη σου... Μ' ἔκαμες νὰ ὑποφέρω, αὐτὸ ναί· ἀλλὰ τὸ σφάλμα ἦτο ἰδικόν μου.

ΕΥΑΝΘΙΑ (*κατ' ἰδίαν*).

Τότε λοιπὸν δὲν ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν μου!.. Ὢ! νὰ ἦτο τρόπος νὰ τὴν ἔπερνα ὀπίσω!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὑπέφερα πολύ... ἔφθασα μέχρι τῆς ἰδέας τῆς αὐτοκτονίας... καὶ ἰδοὺ διὰ νὰ πιστεύσῃς.... (*ἐξάγει ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ θυλακίου τοῦ ἐνδύματός του καὶ δεικνύει αὐτῇ ρεβόλβερ*).

ΕΥΑΝΘΙΑ (*ὁρμῶσα πρὸς αὐτὸν μετὰ παραφορᾶς*)

Μή, δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, Ἀνδρέα!... Ἐγὼ μόνη εἶμαι ἡ ἔνοχος... Δόσε μου τὸ ὅπλον, σὲ παρακαλῶ... (*τὸ ἁρπάζει ἐκ τῶν χειρῶν του καὶ τὸ ἀποθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης*).

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι, ὁ πταίστης εἶμαι ἐγώ, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ σοῦ ζητήσω συγχώρησιν!

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ὄχι, Ἀνδρέα.. ἐγὼ ἔσφαλα.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Τότε ἂς συγχωρηθῶμεν ἀμοιβαίως! (*ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας του καὶ ἡ Εὐανθία ρίπτεται εἰς αὐτὰς μετὰ παραφορᾶς*).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἀνδρέα!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Εὐανθία! (*περιπτύσσονται καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους*).

ΣΚΗΝΗ ΚΒ'.

Συμεὼν καὶ οἱ ῥηθέντες.

ΣΥΜΕΩΝ (*εἰσερχόμενος ἀπαρατήρητος ἐκ τῆς εἰς τὸ βάθος θύρας, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν ἐναγκαλίζονται οἱ ἀνωτέρω, μένει ἐμβρόντητος*).

Οὔ!... μέσ' στὸ Χριστὸς ἀνέστη ἔτυχα!... (*ἀποστρέφων τὸ πρόσωπον ὡσεὶ σκανδαλιζόμενος· προχωρεῖ πρὸς τοὺς δύο ἐνηγκαλισμένους εἰσέτι*). Μὲ τὸ μπαρντόν, ὁποῦ σᾶς διακόπτω ἀπὸ τὴν κουβέντα σας... ἕνα σάλι ἄφησα ἐδῶ μέσα... (*ὁ Ἀνδρέας καὶ ἡ Εὐανθία ἀποχωρίζονται ἅμα ὡς βλέπουσιν αὐτόν*).

ΑΝΔΡΕΑΣ (*κατ' ἰδίαν*)

Ἄ! ἐκεῖνος ὁποῦ τοῦ ἔδοσα τὸ γράμμα!...

ΕΥΑΝΘΙΑ (*κατ' ἰδίαν καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως*)

Ὁ ὑπηρέτης, μὲ τὸν ὁποῖον ἔστειλα τὸ γράμμα μου!... Πρέπει νὰ τοῦ τὸ πάρω ὀπίσω.

ΑΝΔΡΕΑΣ (*κατ' ἰδίαν*)

Εἶνε ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ πάρω ὀπίσω πρὶν τὸ δώσῃ...

ΕΥΑΝΘΙΑ (*πρὸς τὸν Συμεών*)

Νὰ σοῦ εἰπῶ μιὰ στιγμή!... (*πρὸς τὸν Ἀνδρέαν*) Μὲ συγχωρεῖς, Ἀνδρέα! ἔχω κάτι νὰ τοῦ εἰπῶ ἰδιαιτέρως (*λαμβάνει τὸν Συμεὼν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τὸν σύρει πρὸς ἑαυτήν*).

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι, Εὐανθία. Ἄφησε μία στιγμή· ἔχει κάτι νὰ μοῦ εἰπῇ ἰδιαιτέρως· (*τὸν λαμβάνει ἐκ τῆς ἑτέρας χειρὸς καὶ τὸν σύρει πρὸς τὸ μέρος του*).

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ἀνδρέα, σὲ παρακαλῶ, εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη!... (*τὸν σύρει πρὸς τὸ μέρος της*).

ΑΝΔΡΕΑΣ

Μὰ σοῦ εἶπα, Εὐανθία, ὅτι πρέπει ἐγὼ νὰ τοῦ ὁμιλήσω πρωτήτερα. (*τὸν σύρει πρὸς τὸ μέρος του*).

Digitized by Google

ΣΥΜΕΩΝ (*ὅστις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀνωτέρω σκηνῆς παρατηρεῖ μετ' ἐκπλήξεως καὶ δυσφορίας ἐναλλὰξ ἕκαστον τῶν συρόντων αὐτόν, ἀποσπᾶται τέλος ἐκ τῶν χειρῶν των μετ' ἀδημονίας*)

Αἴ, αἴ!...ξεφορτωθῆτέ με ἐπὶ τέλους!...τί μὲ τραβᾶτε ἀπὸ τὰ μανίκια; νὰ μὲ ξεσχίσετε;... Μωρὲ προκοπὴ ποῦ τὴν εὕρηκα ἐδῶ μέσα!... Τὸ τόπι θὰ παίξετε τώρα μαζί μου;... Τί θέλετε; τὰ γράμματά σας; τὸ γράμμα ὁποῦ μοῦ ἔδωκεν ὁ κύριος ἀπ'ἐδῶ, νὰ δώσω εἰς τὴν κυρίαν ἀπ 'ἐδῶ! καὶ τὸ γράμμα ὁποῦ μοῦ ἔδωκεν ἡ κυρία ἀπ'ἐδῶ, νὰ τὸ δώσω εἰς τὸν κύριον ἀπ' ἐδῶ!... (*δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου*).

ΕΥΑΝΘΙΑ (*κατ' ἰδίαν*)

Μπά!... μὲ αὐτὸν τὸν ἴδιον μοῦ εἶχε στείλει τὸ γράμμα!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*κατ' ἰδίαν*).

Ἄ!... μοῦ εἶχε γράψει λοιπὸν καὶ ἡ Εὐανθία!

ΣΥΜΕΩΝ

Μὰ τί ἐστοχασθήκετε στὸ Θεό σας; ἐπειδὴ τάχα ἐχρημάτισα δημοδιδάσκαλος καὶ εἶμαι ἄνθρωπος γραμμάτων, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μοιράζω τὰ γράμματα καὶ τὰ ῥαβδασάκια τοῦ καθενός;...

ΑΝΔΡΕΑΣ

Μὰ τὰ γράμματα τί ἔγειναν;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Ναί, τί τὰ ἔκαμες;

ΣΥΜΕΩΝ

Τι ἔγειναν; (*βλέπων ἐρχομένην τὴν Μαριγὼ ἐκ δεξιῶν*). Ῥωτῆστε τὴν ἀφεντιά της (*δεικνύει αὐτήν*) ὁποῦ τῆς τὰ ἔδοσα μαζὶ μὲ τὰ δύο ῥημαδιακὰ τάλληρα ὁποῦ μοῦ ἐδόσατε!...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ.
Μαριγὼ καὶ οἱ ῥηθέντες

ΜΑΡΙΓΩ (*εἰσερχομένη*).

Τὰ γράμματά σας μοῦ τὰ ἔδοσε ἐμὲ πραγματικῶς... (*ἐξάγουσα αὐτὰ ἀπὸ τὰ θυλάκια τῆς ποδιᾶς της*). Ὁρίστε!... τὰ θέλετε; ἢ ἀγαπᾶτε νὰ τὰ σχίσω;

ΕΥΑΝΘΙΑ }
ΑΝΔΡΕΑΣ } (*σχεδὸν συγχρόνως*)

Ναί, ναί!...σχίστα!...

ΣΥΜΕΩΝ

Θὰ σχίσῃς καὶ τὰ δύο τάλληρα, μωρὴ θεοσκοτωμένη;...

ΜΑΡΙΓΩ (*γελῶσα*)

Ὄχι αὐτὰ τὰ ἐφύλαξα, διότι εἶνε δικά σου.

ΣΥΜΕΩΝ (*μετ' ἀξιοπρεπείας*)

Κράτησέ τα ἐσύ, κορίτσι μου, διὰ τὴν προῖκά σου· δὲν μοῦ χρειάζονται τέτοια μπαξίσια!

ΑΝΔΡΕΑΣ

Λοιπόν, Εὐανθία, τί ἀποφασίζεις τώρα περὶ τῶν γάμων μας;

ΕΥΑΝΘΙΑ

Νὰ γείνουν ὄχι τὸ φθινόπωρον, ἀλλὰ τὴν προσεχῆ Κυριακήν.

ΜΑΡΙΓΩ (*κατ' ἰδίαν*)

Δόξα σοι ὁ Θεός!...θὰ μοῦ φέξῃ κ' ἐμέ.

ΣΥΜΕΩΝ

Μπά!...πανδρεύεσθε τὸ λοιπόν...Μ' αὐτὸ εἶνε τὸ καλλίτερον, βρὲ παιδιά μου, διὰ νὰ λείψετε καὶ ἀπὸ τὴν ἀλληλογραφία!...Σιδεροκέφαλοι, νὰ ζήσετε καὶ νὰ γεράσετε!..Κύτταξε, κυρὰ Μαριγώ, μὴν ἄφησα στὴν κουζίνα τὸ σάλι μου καὶ φέρε μού το νὰ πάγω στὴ δουλειά μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ

Ὄχι δὰ στάσου....ἐπειδὴ ἔλαχες καὶ σὺ σήμερα εἰς ὅσα συνέβησαν καὶ ἐπειδὴ φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος, ἐπιθυμῶ νὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος.

ΕΥΑΝΘΙΑ

Πραγματικῶς· τί ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διὰ σέ;

ΣΥΜΕΩΝ

Τί νὰ κάμετε;...(*περιχαρής*) Νὰ μὲ πάρετε δάσκαλον τῶν παιδιῶν σας!...

ΑΝΔΡΕΑΣ (*γελῶν*)

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ προθεσμία εἶνε κομμάτι μακρυνή, σοῦ ὑπόσχομαι ἐν τοσούτῳ νὰ σὲ διορίσω εἰς ἓν τῶν σχολείων τῆς πρωτευούσης.

ΣΥΜΕΩΝ

Ἂν τὸ κάμετε αὐτὸ τὸ ψυχικόν, τότε θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ κόβῃ χρόνια ἀπὸ τὸν δήμαρχον Παρακαμπυλίων καὶ νὰ δίνῃ 'μέραις τῆς εὐγενίας σας! Ἕνα μόνον σᾶς συμβουλεύω, νὰ μὴ γράφετε πλέον γράμματα, καὶ ἂν τυχὸν γράψετε, νὰ μὴ τὰ δώσετε σ' ἐμέ. Νὰ ἔχετε πάντοτε ὑπ' ὄψιν σας, ὅτι ἐγὼ παραδίδω γράμματα..... ἀλλὰ δὲν παραλαμβάνω. (*Πίπτει ἡ αὐλαία*)

ΦΩΣ ΚΑΙ ΖΩΗ

Βοτανικαὶ ὁμιλίαι

Δ΄.

Ἡ παντοδυναμία τῶν κυττάρων.—Ἡ βρίζα καὶ τὸ γάλα. — Ὅλα διὰ τοῦ ἡλίου. — Φῶς καὶ ζωή.

Οἵας δήποτε δυνάμεις ὁ ἥλιος διὰ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ ἐμφυσᾷ εἰς τὰ κύτταρα τῶν φυτῶν, αὗται δεν ἐξαφανίζονται εἰς τὰς ὑπὸ τούτων παραγομένας μορφάς, ἀλλ' ἐμμένουσιν εἰς αὐτὰς καὶ δύνανται κατόπιν, ἂν καὶ πολλάκις ἐν ἄλλῃ μορφῇ, πάλιν νὰ ἐλευθερωθῶσιν. Ὁ ἄνθρωπος διαρπάζει πρὸς ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος τὸν κηρὸν καὶ τὸ μέλι, τὸ ὁποῖον αἱ μέλισσαι παρεσκεύασαν καὶ περισυνέλεξαν διὰ τὴν νεοττιὰν αὐτῶν, τὸ αὐτὸ πράττει καὶ μὲ τὰ κύτταρα τῶν φυτῶν. Μὲ ἕκαστον βλωμὸν ἄρτου τρώγομεν ἄμυλον καὶ λεύκωμα, τὸ ὁποῖον τὰ κύτταρα τοῦ σίτου κατὰ τὸ θέρος ἐναπεταμίευσαν διὰ τὴν τροφὴν τῆς νέας βλάστης. Πρὸ πολλοῦ ὁ Λίεβιγ κατέδειξεν ὅτι οἱ κόκκοι τῆς βρίζης ἔχουσι τὴν αὐτὴν χημικὴν σύνθεσιν, ἣν ἔχει καὶ τὸ γυναικεῖον γάλα. Οὐδὲν ἑπομένως θαῦμα, ἐὰν τὰ συστατικὰ αὐτῶν μέρη τόσον εὐκόλως μεταβάλλονται εἰς μῦς, νεῦρα,

Digitized by Google

κρέας, αἷμα καὶ μυελόν. Ἅπαντα τὰ ζῷα τρέφονται μὲ φυτά, τὰ μὲν ἀπ' εὐθείας τὰ δὲ ἐμμέσως, καθόσον ταῦτα τρέφονται μὲ κρέας φυτοφάγων ζώων. Ἐν οἱῳδήποτε ζώῳ οὐδὲ ἓν μόριον ὑπάρχει, ὅπει νὰ μὴ παρεσκευάσθη ἐντὸς ἑνὸς φυτικοῦ κυττάρου. Ὁ ἥλιος προπαρασκευάζει ἐντὸς τῶν κυττάρων τὸ φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις προσφέρει εἰς τὰ ζῷα.

Ἐὰν κατὰ τὸ θέρος δυσανασχετῶμεν ἕνεκα τῆς θερμότητος, πλουσιοπαρόχως ὠφελούμεθα τοὐλάχιστον ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, προσφέρουσαν ἡμῖν ἄρτον καὶ κρέας. Καὶ ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον τὸ φθινόπωρον ὡρίμασε, μᾶς δίδει πάλιν τὴν θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Τὸ ἔλαιον, δι' οὗ φωτίζομεν τὸ δωμάτιον, εἶναι ἡλιακὸν φῶς πάλιν ἀκτινοβολοῦν, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐπλήρωσε τὰ κύτταρα τοῦ καρποῦ τῆς ἐλαίας μὲ καύσιμον οὐσίαν. Καὶ ὅταν θερμαίνωμεν τὸ δωμάτιον μὲ ξύλα, ἀπολαύομεν τῆς θερμότητος, τὴν ὁποίαν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες κατὰ τὸ διάστημα πολλῶν ἐτῶν συνεκέντρωσαν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους.

ΤΟ ΑΝΘΟΣ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Ὅταν δ' ἀπ' ἐναντίας θερμαινώμεθα μὲ λιθάνθρακας καὶ φωτίζωμεν τὴν οἰκίαν ἡμῶν μὲ φωταέριον, θερμαινόμεθα μὲ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου καὶ φωτιζόμεθα μὲ τὸ ἡλιακὸν φῶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ θέρος τῶν παναρχαίων γαιολογικῶν ἐποχῶν εἰργάζετο καὶ παρεσκεύασε τὰ θαυμάσια πρὸ πολλοῦ ἐξαφανισθέντα γένη φυτῶν, τὰ ὁποῖα δαψιλῶς ἐκάλυπτον τότε τὰς νήσους τῆς παναρχαίας θαλάσσης, μέχρις ὅτου οἱ ἀπανθρακωθέντες κυτταρικοὶ ἱστοὶ ἐτάφησαν κατὰ παχείας στοιβάδας εἰς τὰ βάθη. Οἱ ἄνθρακες εἶναι τὸ ἀπολελιθωμένον ἡλιακὸν φῶς, διότι, ὡς ἐν τῇ καμίνῳ διὰ τῆς θερμότητος τοῦ πυρὸς τὸ ἀκαθάριστον ὀρυκτὸν καθαρίζεται ἀπὸ τὰς ξένας οὐσίας καὶ ἀποχωρίζεται τὸ ἀγενὲς μέταλλον, οὕτω ἐξεκαμινεύθη καὶ ὁ ἄνθραξ ἐκ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς τῇ συνεργείᾳ τῶν φυτῶν. Καίοντες ἄνθρακας ἀποδίδομεν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν ἐλήφθη καὶ προετοιμάζομεν διὰ τὰ φυτὰ τοῦ μέλλοντος ἐργάσιμον οὐσίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὰ θέλουν μεταμορφώσει πάλιν εἰς ζωϊκὸν κυτταρικὸν ἱστόν. Συγχρόνως μὲ τὴν καῦσιν ἀναπτύσσεται θερμότης, τὴν ὁποίαν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀτμομηχανῶν χρησιμοποιοῦμεν εἰς μηχανικὰς ἐργασίας. Ἡ ἐν τῷ ἄνθρακι ἐνυπάρχουσα ἐργαστικὴ δύναμις εἶναι δύναμις ἐργαστικὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων στερεοποιηθεῖσα.

Ὑπελογίσθη ὅτι τεμάχιον ἄνθρακος κατὰ τὴν καῦσιν αὐτοῦ ἀναπτύσσει τοσαύτην δύναμιν, ὥστε αὕτη δύναται τὸ αὐτὸ βάρος τοῦ ἄνθρακος νὰ ἐκσφενδονήσῃ τετρακόσια μίλλια πρὸς τὰ ἄνω. Κατὰ τὸ ἔτος 1877 μόνον ἐν Γερμανίᾳ ἀνωρύχθη ποσότης λιθανθράκων, ἧς ὁ ὄγκος εἶναι δέκα καὶ τετράκις μεγαλείτερος ἀπὸ τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος. Διὰ τὴν ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν διὰ τῶν ἀνθράκων τῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους τούτου δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν, ἠθέλομεν ἔχει ἀνάγκην δυνάμεως 150 ἑκατομμυρίων ἵππων δι' ὁλόκληρον ἔτος ἐκ 300 ἡμερῶν καὶ ὀκταώρου ἡμερη-

Digitized by Google

σίας ἐργασίας, ἣ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἤθελεν ἀπαιτηθῇ ἐργατικὴ δύναμις 1,260 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνορύσσεται τριπλασία ποσότης, ἐκ δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν δύναταί τις νὰ ὑπολογίσῃ καὶ ἀνεύρῃ τὴν καταπληκτικὴν δύναμιν, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰς τὸ κατ' ἔτος ἀνορυσσόμενον ποσὸν ἀνθράκων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἡ τεραστία αὕτη δύναμις ἐκπηγάζει ἀπὸ τὸν ἥλιον, ἥτις ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων χρησιμοποιηθεῖσα, ἀνέπτυξε τεραστίως τὴν βιομηχανίαν, τὰς τέχνας, τὴν συγκοινωνίαν, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμόν. Ἡ ἐργασία τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων προέρχεται μὲν ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν μυώνων αὐτῶν, ἡ δύναμις ὅμως τούτων παράγεται ἀπὸ τὴν τροφήν, ἣν χορηγοῦσι τὰ φυτικὰ κύτταρα. Καὶ ἐκ τούτων πάλιν καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἡ κυρία δύναμις καὶ πηγὴ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος ἡμῶν. Ἐὰν δὲ καὶ αἱ ψυχικαὶ ἐνέργειαι θεωρηθῶσιν ὡς ἐργασία τοῦ ἐγκεφάλου ἡμῶν, δυνάμεθα νὰ εἴπω-

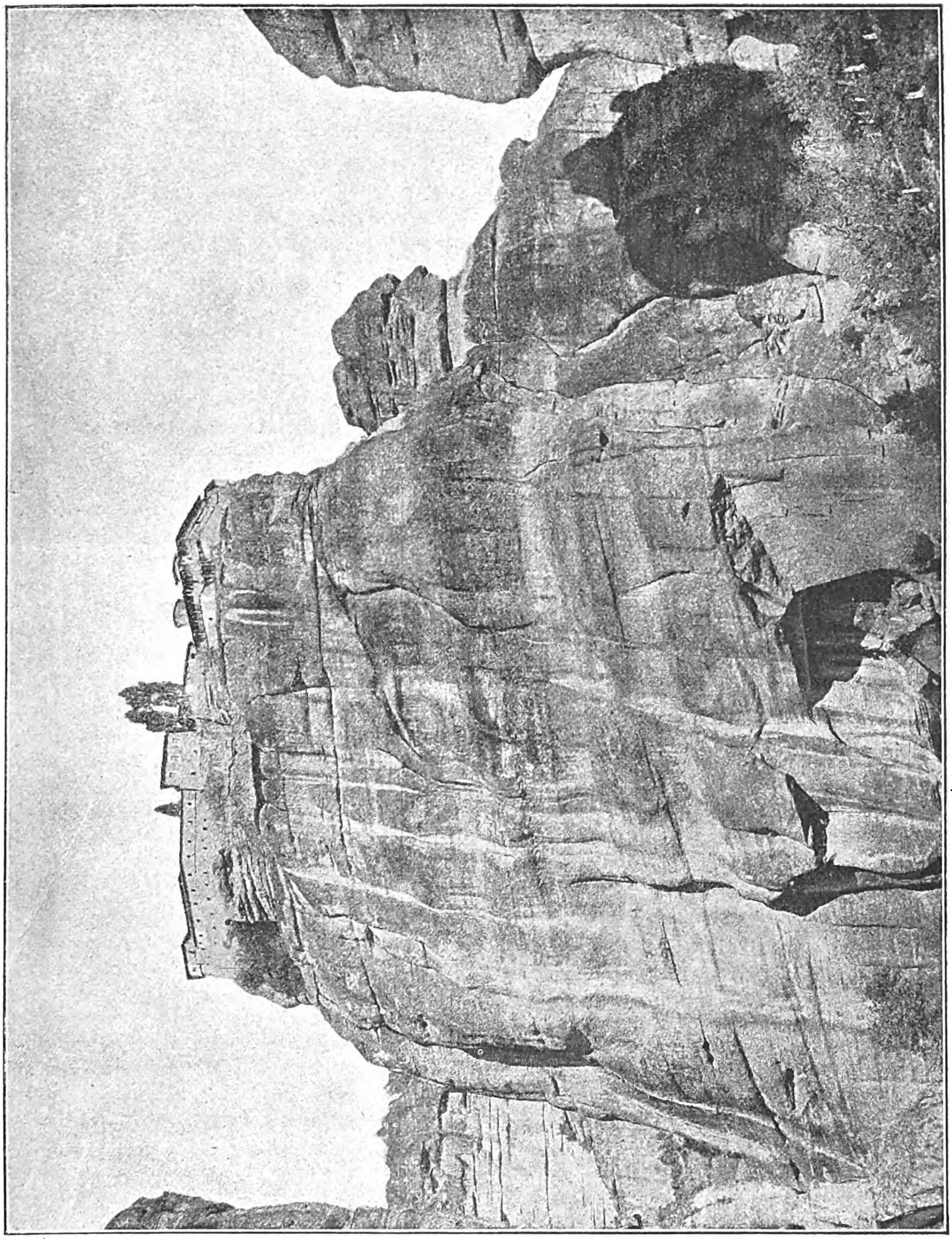

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΜΟΝΗ ΒΑΡΛΑΑΜ

Digitized by Google

μεν ότι αί ιδέαι ήμών είναι ήλιακόν φώς καί ότι αυτό τούτο θερμαίνει καί τάς αισθήσεις ήμών.

Όθεν δικαίως επιτρέπεται είς τον φυσιολόγον ως τον Δαρβίνον τολμώντα νά λέγη: δός μοι έν καί μόνον κύτταρον καί θέλω στολίσει την γην με δάση καί λειμώνας καί θέλω ζωογονήσει αυτήν με τά γένη τών ζώων καί τών ανθρώπων, έν έκαστον κατά τό είδος αυτού, καθόσον εν τώ κυττάρω τούτω ό ήλιος θέλει αρχίσει την εργασίαν καί μεταβάλει τά άψυχα στοιχεία είς ζωϊκάς ουσίας, διά δε τά λοιπά θέλει φροντίσει ό μέγας της εξελίξεως Νόμος, όστις την απλουστάτην ζωϊκήν μορφήν διαμορφοί εν απεριορίστω τελειοποιήσει είς ανωτέρας καί ποικιλωτέρας μορφάς.

Βέβαιον είναι έν τούτοις ότι ό ήλιος μόνος δεν δύναται νά επιτελέση ταύτα, έχει ανάγκην εργαλείου καί τοιούτον είναι τό πράσινον κύτταρον τού φυτού. Άλλ' ουδέν κύτταρον υπάρχει, τό οποίον δεν συνίσταται από πρωτόπλασμα, χλωροφύλλην καί κυτταρικήν ουσίαν. Έκαστον δε κύτταρον προϋποθέτει άλλο προϋπάρξαν, όπερ παρεσκεύασεν αυτώ τάς ζωϊκάς αυτού ουσίας. Ούτως ευρισκόμεθα είς τό αδιέξοδον, από τό οποίον δεν δυνάμεθα νά εξέλθωμεν, καί ούτω μένει πάντοτε τό ζήτημα τίνι τρόπω προέκυψε τό πρώτον κύτταρον.

Ένταύθα ή φυσική επιστήμη καθώς εν πάσει περιπτώσει, καθ' ήν αυτή, εξερχομένη από τον κύκλον τών θεωριών καί της πείρας, τολμά νά ερευνά την αρχικήν αιτίαν τών όντων, αυτή σιωπά. Όπως ή όρασις ήμών αδυνατεί νά φθάση μέχρι τών ορίων του παντός, ούτω καί αί διανοητικαί ήμών δυνάμεις όλως αδυνατούσι νά συλλάβωσι καί εννοήσωσι τό αιώνιον καί τό άπειρον. Ό άνθρωπος οφείλει νά λάβη την απόφασιν, ότι ή υψίστη αλήθεια δεν είναι προσιτή είς αυτόν. Καί όμως, όπως τό φυτόν προς τό φώς, ούτω καί τό ανθρώπινον πνεύμα ακατασχέτως τείνει προς την έρευναν της αληθείας. Ούτω δελεάζει καί τον οδοιπόρον ό σφοδρός πόθος προς τάς ουρανομήκεις εκείνας κυανάς κορυφάς τών ορέων· ακαταπαύστως αναβαίνει· δεν τον λυπεί εάν όπισθεν εκάστης κορυφής, εφ' ής ανερριχήθη, υψούνται άλλαι έτι υψηλότεραι, τάς οποίας κάτωθεν δεν είχε παρατηρήσει.

Αναβάς τέλος επί της τελευταίας κορυφής δεν ήλθεν εν τούτοις πλησιέστερον είς τον ήλιον. Ό ουρανός μένει πάντοτε απομεμακρυσμένος καί αιωνίως απροσπέλαστος. Καί μολαταύτα δεν μετανοεί διά τάς καταβληθείσας προσπαθείας καί κόπους, οίτινες τον ανεβίβασαν εκεί. Επί του ύψους αυτού αναπνέει καθαρώτερον αέρα, απολαμβάνει λαμπρότερον φώς. Επί του ύψους τούτου μανθάνει νά εννοή την πατρίδα του, επισκοπεί καθαρώς τάς γραμμάς τών οροσειρών, αίτινες κάτωθεν τώ εφαίνοντο τόσον συγκεχυμέναι, παρακολουθεί τά ύδατα μέχρι τών πηγών των. Αληθές είναι ότι ύψη τινά, τά οποία κάτωθεν τώ ενεποίουν εντύπωσιν, ήδη φαίνονται είς αυτόν ταπεινά. Τά όρια, τά οποία χωρίζουσι χώρας καί λαούς αναγνωρίζει ως αυθαίρετα καί παρά φύσιν. Με ελεύθερον τό βλέμμα ελευθερούται καί τό πνεύμα από τά στενά όρια, εντός τών οποίων περιωρισμένος ορίζων δεσμευμένον εκράτει. Μακράν δ' όπισθέν του μένουσι τά μικροπρεπή πάθη, τά οποία βαρύνουσι τούς ανθρώπους κατωτέρων χωρών. Τοιαύτη τις απολυτρωτική δύναμις υπάρχει εν τη ερεύνη προς την αλήθειαν, δύναμις ήτις πλημμυρεί την ζωήν του ανθρώπου καθώς καί πάσαν την ιστορίαν της ανθρωπότητος με «φώς καί ζωήν».

Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΝΑΞΙΩΝ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ

Παρά τώ απαιδεύτω καί απλώ λαώ εν Νάξω δύναταί τις ν' απαντήση μυρίας όσας γελοίας δεισιδαιμονίας καί παραδοξότατα έθιμα, άτινα τόσον βαθέως εισί κεχαραγμένα είς τάς πεποιθήσεις τών πολλών, ώστε αδύνατος σχεδόν καί αλυσιτελής αποβαίνει οιαδήποτε προσπάθεια προς εκρίζωσιν αυτών.

Ούτω, πλην άλλων ασπάζονται καί τηρούσιν οιονεί μετά θρησκευτικής ευλαβείας, ότε μεν προφανώς αλληγορικάς παραδόσεις, υποθήκας καί παραγγέλματα δημώδη, υπό την φαινομένην αυτών μορφήν, χωρίς ν' ανατρέχωσιν είς την υποκρυπτομένην υπ' αυτάς αλήθειαν, ότε δε γελοία τινα καί παράλογα έθιμα, άτινα, ούτε είς ιστορικήν, φυσικήν, ή άλλην τινα αλήθειαν στηρίζονται, άλλ' εισίν άντικρυς ανοησίαι, καί γοήτων τινών ή λαοπλάνων αποκυήματα.

Καί είναι μεν αληθές ότι μεταξύ τών σωζομένων είς τό στόμα του λαού τοιούτων αλληγορικών υποθηκών καί παραγγελμάτων υπάρχουσι καί τινα, τών οποίων ή υποκρυπτομένη αληθής έννοια τοσούτον υπό της φοράς του πανδαμάτορος χρόνου επεσκιάσθη, ώστε αδυνατεί νά ορίση τις αυτήν μετά πεποιθήσεως. Άλλ' υπάρχουσι καί άλλα, τών οποίων ή αληθής έννοια γεγωνυία, ούτως ειπείν, τη φωνή βοά, ουχ' ήττον όμως ό απλούς λαός παρατρέχων αυτήν, ασπάζεται καί αποδέχεται υπό την φαινομένην αυτών μορφήν.

Καί εάν μεν τό κακόν τούτο περιωρίζετο μόνον μεταξύ αγροίκων τινών καί ορεσιβίων, ή εν ολιγανθρώποις καί απομεμακρυσμένοις χωρίοις της Νάξου, όπου κακή τύχη, δεν ήδυνήθη εισέτι νά εισδύση τό φώς της παιδείας, διαλύον τό βαθύ της δεισιδαιμονίας σκότος, υπομονή· ατυχώς όμως τό κακόν τούτο εμφιλοχωρεί καί εν τοίς μεγαλειτέροις χωρίοις της νήσου, καί εν αυτή τη πόλει μεταξύ τών απλουστέρων.

Έκ της οικτράς ταύτης, ως είρηται, του λαού πλάνης ορμηθείς συνέλεξα τοιαύτά τινα παραγγέλματα

Digitized by Google

δημώδη, ἐξ ἐκείνων ἅτινα ἔχουσι πλήρη ἐφαρμογὴν ἐν Νάξῳ, καὶ ἰδίως, ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ δήμου Τραγαίας, καὶ τὰ ὁποῖα σημειῶ ἐνταῦθα μεταχειριζόμενος τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς λέξεις τῶν Ναξίων ἀγροτῶν οἵτινες μετὰ τῆς μεγαλειτέρας σοβαρότητος τὰ ἐκθέτουσιν ἐρωτώμενοι.

— Τὰ ἁγιόπεφτα(1) δὲν πρέπει νὰ πλύνῃ καμμιὰ γυναῖκα 'ς τὸν ποταμό, γιατὶ ἀκούει ὁ ἀγέρας τὸ χτύπημα τσῆ κοπανίδας καὶ παίρνει τόσο δυνατά, ποῦ ξεριζώνει τὰ δεντρά.

— Τὴν Παρασκευγὴ δὲν πρέπει νὰ βάνῃ κανεὶς μπουγάδα, γιατὶ ζεματίζει τὴν μεγαλόχαρη ἁγία Παρασκευγὴ καὶ τὴν ψυχὴ τῶν γονιῶ του.

— Εἶναι ἁμαρτία νὰ στέκωνται τρεῖς ἀθρῶποι ς' τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ποῦ ὑπάρχει ὁ νεκρός, γιατὶ μπαίνουν καὶ βγαίνουν οἱ ἄγγελοι καὶ τσοὶ ἐμποδίζουν.

— Σὰν πεθάνῃ ὁ ἄθρωπος γυρίζει ἡ ψυχή του τρεῖς μέρες μέσα 'ς τὸ σπίτι καὶ πρέπει νὰ τσῆ βάλῃς ἕνα σκουτέλι γεμᾶτο νερὸ κοντὰ 'ς ἕνα κερὶ ἀναμμένο, γιὰ νὰ φέξῃ νὰ τὸ βρῇ ἅμα διψάσῃ.

— Ὅσο βράζουνε τὰ κόλυβα μέσα 'ς τὸ καζάνι, πορπατεῖ ἡ ψυχὴ τὸ δρόμο τοῦ παραδείσου, καὶ γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ στέκεται πάντοτες μιὰ γυναῖκα ἀπὸ πάνω 'ς τὸ καζάνι καὶ νὰ βαστᾷ τὸν «κρεμαστὸ λύχνο» ἀναμμένο, γιὰ νὰ φέξῃ ἡ ψυχὴ νὰ βρῇ τὸ δρόμο· εἰ δὲ μὴ καὶ δὲν τὸ κάμῃ, ταράζεται ἡ ψυχὴ σὰν ποῦ ταράζουντενε τὰ βραζούμενα κόλυβα μέσα 'ς τὸ καζάνι.

— Σὰν εἶναι καένα παιδὶ ἀρρωστημένο, πρέπει νὰ βρεθοῦνε τρεῖς Μαρίες νὰ τοῦ κάμουνε μονημερίτικο πανὶ νὰ τὸ ντύσουνε, καὶ ἔτσι γιατρεύγεται.

— Ἡ γυναῖκες ποῦ ἀκολουθοῦνε τὸ λείψανο δὲν πρέπει νὰ γυρίσῃ καμμιὰ νὰ δῇ πίσω τσῆ, γιατὶ θὰ πομείνῃ ἐκεῖ ξερὴ κι' ἀπόξερη, ἢ θὰ πεθάνῃ καένας τσῆ συγγενής.

— Ἡ Καλὲς Κυουράδες(2) ἔχουνε ἕνα ποδάρι βουδινὸ καὶ τὸ ἄλλο ἀθρωπινό, καὶ σὰ σοῦ ἀπαντήξῃ, ὃ μὴ γένοιτο, καμμιά, πρέπει νὰ πέσῃς μονομιᾶς χάμω καὶ νὰ πῇς τρεῖς φορὲς «Κύριε ἐλέησο», εἰ δὲ μὴ θὰ στραβωθῇς.

— Τὴν παραμονὴ τ' Ἁϊ Βασιλειοῦ τὸ βράδυ μιλοῦνε τὰ βούδια· μὰ ὅποιος τῶν ἀκούσῃ θὰ πεθάνῃ.

— Δὲν πρέπει νὰ σταματᾷς μπροστὰ 'ς τὴν πόρτα νὰ δένεις τὰ χέρια σου, γιατὶ δένεις χεροπόδαρα τὴ Μοῖρά σου.

— Νὰ μὴν ἀφίνῃ κανεὶς τὰ ροῦχα τοῦ παιδιοῦ νὰ στεγνώνουν τὴν νύχτα ἀπ' ὄξω, γιατὶ τὰ παίρνουν ἡ Καλὲς Κυουράδες καὶ τὰ μαεύγουνε, καὶ ὕστερα ἅμα τὰ βάλῃ τὸ παιδὶ γίνεται τὸ κρέας του ὁλόμαυρο καὶ πεθαίνει.

— Δὲν πρέπει νὰ δοῦνε τὰ ἄστρα τὴν τριχιά, γιατὶ ξυδιάζει τὸ κρασί.

— Σὰν κράζει ὁ πετεινὸς τὰ μεσάνυχτα νὰ μὴν βγαίνῃς ἀπὸ τὸ σπίτι σου, γιατὶ ἐκείνῃ τὴν ὥρα βγαίνει 'ς τὸν περίπατο ὁ Τρισκατάρατος ὁ Τραογένης μὲ τσῆ Καλὲς Κυουράδες.

— Ὅποις θὰ ταΐσῃ καλὰ τὸ βουδί του τὴν παραμονὴ τ' Ἁϊ Βασιλειοῦ θὰ πεθάνῃ.

— Ἅμα πρωτοϊδῇ κανεὶς τὸ χελιδόνι, πρέπει νὰ σταματήξῃ καὶ νὰ σκάψῃ 'ς τὸ ζερβό του ποδάρι βαθειὰ τὸ χῶμα καὶ θὲ νὰ εὕρῃ κάρβουνο, καὶ αὐτό, σὰν τὸ ἀναλύσῃ 'ς τὸ νερὸ καὶ τὸ δώσῃ τοῦ σεληνιασμένου, γιατρεύγεται.

(1) Ἀπὸ πρώτης μέχρι 5 Αὐγούστου.
(2) Νεράϊδες.

— Σὰν πεθάνῃ καένας τοῦ σπιτιοῦ σου δὲν πρέπει νὰ ρίχτῃς τὰ σκουπίδια 'ς τὸ δρόμο, γιατὶ ἡ ψυχὴ πορπατεῖ τρεῖς μέρες μέσα 'ς τὸ σπίτι καὶ μπορεῖ νὰ βρεθῇ μέσα 'ς τὰ σκουπίδια νὰ τὴν πετάξῃς.

— Ὅποιος ἔχει πονέματο 'ς τὰ μάτια πρέπει νά τονε γυρίσουνε τρεῖς φορὲς ἀπ' ὄξω σὲ μιὰ Ἐκκλησία, μέσα 'ς τὸ μεσημέρι, γιὰ νὰ τοῦ περάσῃ (1).

— Τὸ εἰκόνισμα ποῦ ἔχουνε 'ς τὰ χέρια τοῦ πεθαμένου πρέπει νὰ τὸ πάρῃ μιά του συγγένισσα νὰ τὸ πάῃ 'ς τὸ σπίτι σὰν ἀπολύσῃ ἡ Ἐκκλησία χώρις νὰ γυρίσῃ νὰ δῇ πίσω τσῆ, γιατὶ ἂν γυρίσῃ, γλήορα θὰ τηνε γυρίσουνε κι' αὐτή.

— Ἅμα δῇς 'ς τὸ δρόμο κομποδεμένο κουρέλι, νὰ μὴν τὸ πιάσῃς, γιατὶ θὰ γεμίσουνε τὰ χέρια σου μερμυγκιές.

— Σὰς ἔχουνε τὰ χέρια σου μερμυγκιές, πρέπει νὰ πιάσῃς ἕνα πετράδι στρογγυλό, νὰ τὸ δείξῃς τρεῖς φορὲς τοῦ φεγγαριοῦ, σὰν εἶναι 'ς τὴ λίεψί του, καὶ ὕστερα νὰ τρίψῃς μ' αὐτὸ τὰ χέρια σου γιὰ νὰ γιατρευτῇς.

— Ἂν ἔχῃς μικρὸ παιδὶ νὰ μὴ ρίχτῃς τὴν παλῃὰ σαρωνιὰ 'ς τὸ δρόμο, γιατί χάνεται ἡ Μοῖρα τοῦ παιδιοῦ.

— Τὰ μικρὰ παιδιὰ τὰ παίρνουν ἡ Καλὲς Κυουράδες σὰν κοιμᾶται ἡ μάννα τωνε, τὰ πᾶνε 'ς τὸν ποταμό, τὰ χορεύγουνε, καὶ ὅσο τὰ χορεύγουνε τὰ τσιμποῦνε τόσο πολὺ ποῦ πεθαίνουνε· καὶ ὕστερα τὰ πᾶνε πεθαμένα 'ς τὴν ἀγκάλη τσῆ μάννας τωνε.

Τί γίνεται ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου θανάτου βρέφους· τινὸς εἶδον ἔν τινι χωρίῳ τοῦ δήμου Τραγαίας κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος. Ἅμ' ὡς ἐγνώσθη ὁ θάνατος, ἅπασαι σχεδὸν αἱ γυναῖκες τοῦ χωρίου ἐγκατέλιπον τὰς ἑαυτῶν ἐργασίας καὶ ἀθρόαι ἔσπευσαν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ θανόντος· ἐκεῖ δὲ περίτρομοι κατεγίνοντο ἐξετάζουσαι ἡ μία: «εἶχε μελανάδες τὸ κρεατάκι του;» ἡ ἄλλη: «γεμᾶτο!» ἡ ἑτέρα: «ἀλλοίμονο! τσιμπιὲς τῶν Καλῶ Κυουράδω εἶναι!» ἄλλη: «ἀλήθεια;» καὶ ἄλλη εὐφυεστέρα πασῶν «ἀλήθεια, μάτια μου, ἀλήθεια· χθὲς τὸ βράδυ ἐρχόμενος ὁ δικός μου ἤκουσενε ἀπάνω 'ς τὰ μεσάνυχτα μέσα 'ς τὸν ποταμὸ τὰ κλάμματα τοῦ ἀρρίζικου!...» Καὶ ἐπὶ τέλους ἐπανέκαμψαν οἴκαδε καὶ ᾤκτειρον ἑαυτὰς διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν Καλῶν Κυουράδων· (διότι φρονοῦσιν ὅτι αὗται εἰσὶ τρεῖς καὶ ἐπισκέπτονται αἰφνιδίως καὶ ἀλλεπαλλήλως ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης). Δὲν τολμῶσι δὲ νὰ ἐξέλθωσι τὴν νύκτα τῶν οἰκιῶν των, ἂν δὲν παρέλθωσιν ἀρκεταὶ ἡμέραι ἀφ' ἧς συμβῇ ὁ αἰφνίδιος θάνατος τοῦ βρέφους. Οὕτω δὲ διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῶν ἐνσπείρουσιν εἰς τὰς τρυφερὰς καρδίας τῶν μικρῶν τέκνων των τὸν φόβον, πρὸς ἐκρίζωσιν τοῦ ὁποίου πᾶσα προσπάθεια ἀποβαίνει κατόπιν ματαία.

Ἐν Νάξῳ.

ΜΙΧ. ΙΑΚ. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

(1) Πρό τινων ἐτῶν, διερχόμενος κατὰ σύμπτωσιν, περὶ τὴν μεσημβρίαν, τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Βαρθολομαίου, κειμένης ἐν τῇ συνοικίᾳ Νεοχωρίου τῆς πόλεως Νάξου, εἶδον παῖδά τινα πάσχοντα τοὺς ὀφθαλμούς, Ζαχαρίαν καλούμενον, ὃν περιέφερον γύρω τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοὺς τριάκοντα παῖδες κραυγάζοντες μετὰ γοερῶν φωνῶν:

Ὁ φτωχὸς ὁ Ζαχαρίας,
ἔχει ὀρνιθοτυφλίτη·
πῆτε του μικροὶ μεγάλοι:
«ὁ θεὸς νὰ τοῦ τὸν βγάλῃ.»

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΛΕΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΚΟΥ

Ὁ πτερωτὸς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὸ περίφημον τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας σύμβολον, τὸ ἐπιστέφον τὸν ἐν τῇ Πιατσέτα τῆς Βενετίας στῦλον, χρῄζει ἐπειγούσης ἐπισκευῆς. Οἱ πρόσφατοι σφοδροὶ χειμῶνες ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπικίνδυνον θέσιν ὅλου τοῦ μνημείου. Τεμάχια συγκολλητοῦ λίθου ἤρχισαν νὰ πίπτωσιν ἀπὸ τοῦ ἄβακος τοῦ στύλου, καὶ ἐξέτασις τοῦ κτιρίου διετάχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ κίων περιεκυκλώθη δι' ἰκρίου, καὶ τώρα εἶνε δυνατὸν νὰ παρατηρήσῃ τις λεπτομερῶς τὸν λέοντα, τὸ κιονόκρανον καὶ τὸ ὁμοίωμα. Καὶ τὰ τρία σπουδαίως ἐβλάβησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ ἐξ ἀρχικῶν σφαλμάτων ἐν τῇ οἰκοδομῇ. Ὁ λέων εἶνε μάζα συμπαγῶν τεμαχίων, δι' ἐλασμάτων σιδήρου συνδεδεμένων, τὰ ὁποῖα πολλαχοῦ ἐξετοπίσθησαν· ὁ ἄβαξ καὶ τὸ κιονόκρανον ἐφθάρησαν κατὰ πολλά.

Ἡ πρώτη ἐργασία, μετὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ ἰκρίου γύρωθεν τοῦ κίονος, ἦτο νὰ ἄρωσι τὸν λέοντα καὶ νὰ τὸν θέσωσιν ἐπὶ ἐγκαρσίων ἀκτίνων, ὥστε νῦν ἵσταται ἀπεσπασμένος ἀπὸ τοῦ ἄβακος, ἐφ' οὗ ἀρχῆθεν ἵστατο. Ἡ ἐργασία αὕτη ἦτο ἀναγκαία διὰ δύο λόγους: Πρῶτον, ὁ λέων αὐτός, ἂν μέλλῃ πράγματι νὰ ἐπανορθωθῇ, θὰ δεήσῃ νὰ καταβιβασθῇ εἰς τὸ ἔδαφος· καὶ δεύτερον, οὐδεμία ἐπισκευὴ τοῦ κιονοκράνου ἦτο δυνατὴ ἐν ὅσῳ ὁ λέων ἵστατο ὑπεράνω αὐτοῦ.

Ὁ λέων εἶνε κατεσκευασμένος ἐξ ὀρειχάλκου. Παράδοσις ὑπάρχει παρὰ τῷ Βενετικῷ λαῷ, ὅτι οἱ ὀφθαλμοί του εἶνε ἀδαμάντινοι· ἀλλ' εἶνε πράγματι λευκοὶ γαγάται ἐξειργασμένοι. Ἡ χαίτη του λαμπρῶς ὀρθοῦται καὶ τὸ στόμα μὲ τοὺς ἀγρίους μύστακας παρέχει αὐτῷ ἀσιατικὴν ὄψιν. Πρόδηλον εἶνε ὅτι τὸ ὅλον τοῦ ὁμοιώματος ἀνήκει εἰς διαφόρους ἐποχάς. Ἡ κεφαλή, πλὴν τοῦ στέμματος, ἡ χαίτη, τὸ μεγαλείτερον μέρος τοῦ σώματος καὶ τὰ σκέλη, πλὴν τῶν ὁπλῶν, εἶνε προφανῶς πολὺ ἀρχαιότερα παντὸς ἄλλου μέρους τοῦ ἔργου. Εἰκάζεται νῦν, ὅτι ὁ λέων δυνατὸν ν' ἀπετέλει μέρος τοῦ κόσμου ἀσσυριακοῦ τινος ἀνακτόρου πρὶν ἢ γείνῃ τὸ σύμβολον τοῦ πολιούχου τῆς Βενετίας. Βέβαιον δὲ εἶνε τοῦτο, ὅτι ὁ λέων δὲν ἦτο ἐξ ἀρχῆς λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Αἱ πτέρυγες, πενιχρᾶς ἐξεργασίας, καὶ οἱ πόδες, κάλλιστα ἐσχεδιασμένοι, εἶνε πολὺ μεταγενέστεροι· ἐνῷ μέρος τῶν πλευρῶν καὶ τῆς οὐρᾶς εἶνε ἐπισκευαὶ γενόμεναι μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ λέοντος ἐκ Παρισίων, ἀρχομένης τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ κατάστασις τοῦ ἀρχαιοτέρου μέρους εἶνε ἀξιοθρήνητος. Ὑπάρχουσι πανταχοῦ σχισμαὶ καὶ ῥαγάδες, καὶ τὸ ὅλον συνδέεται διὰ κρίκων σιδηρῶν. Ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ λέοντος φαίνονται διάφορα ἀρκτικὰ στοιχεῖα, ἴσως τὰ τῶν τεχνιτῶν, ὅσοι εἰργάσθησαν εἰς τὰς πολλὰς ἐπισκευάς του.

Ὁ κίων εἶνε οὐχὶ ὀλιγώτερον περισπούδαστος τοῦ λέοντος. Εἶνε κατεσκευασμένος ἐκ φαιοῦ γρανίτου, καὶ ἡ περίμετρός του εἶνε 1,53 ἑκατοστόμετρα εἰς τὴν βάσιν, καὶ 1,35 εἰς τὴν κορυφήν. Ἐπιστέφεται δὲ διὰ κιονοκράνου καὶ ἄβακος, ἐφ' οὗ ἵστατο ὁ λέων. Ὁ κίων ἔχει μεγίστην ἔκκλισιν 36 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, καὶ οὐ μόνον εὑρίσκεται οὕτω ἔξω τῆς καθέτου, ἀλλ' οὐδὲ εἶνε τοὐλάχιστον ἔμπεδος εἰς τὴν βάσιν του. Εἶνε προφανὲς ὅτι τὸ μνημεῖον δὲν ἵσταται νῦν ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς βάσεώς του, καὶ οὐδεὶς πλέον γνωρίζει κατὰ πόσον καὶ μέχρι πόσου ὅλον τὸ οἰκοδόμημα ἑδράζεται.

Ἀναβλέπων τις εἰς τὸ κιονόκρανον καὶ τὸν ἄβακα θὰ ἐφαντάζετο ἴσως ὅτι ἀμφότερα εἶνε ἐκ στερεοῦ λίθου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀληθεύει. Ὁ μὲν ἄβαξ διαιρεῖται εἰς τρία στρώματα. Τὸ πρῶτον ἢ ἀνώτε-

Digitized by Google

ρον στρῶμα, ἐφ' οὗ ὁ λέων ἵστατο, σύγκειται ἐξ εἰκοσιεπτὰ διαφόρων τεμαχίων λίθου, διὰ σιδήρου συνδεδεμένων. Τὸ σχέδιον δὲ τοῦτο ἦτο σφαλερόν, διότι ἡ βροχὴ ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ μεταξὺ τῶν διαφόρων τεμαχίων, καὶ ὁ σίδηρος ὀξειδούμενος ἔβλαπτε τοὺς λίθους. Τὸ δεύτερον στρῶμα πρὸς τοῖς τεμαχίοις τοῦ λίθου καὶ τοῦ σιδήρου ἔχει καὶ πλίνθους, καὶ τὸ τρίτον στρῶμα σύγκειται ἐξ ὄγκων λίθων περιβαλλόντων πλίνθους. Τὸ κιονόκρανον ἐπίσης, καίτοι ἐξ ἑνὸς στερροῦ ὄγκου λίθου, ἀπεδείχθη ὅτι εἶχε κοιλανθῇ ν' ἐνετέθησαν πλίνθοι ὡς εἰς τὰ δύο στρώματα τοῦ ἄβακος. Δύσκολον νὰ ἐξηγήσῃ τις διατί ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ τοῦτο ὁ ἀρχιτέκτων, ἐκτὸς ἂν ἤθελε νὰ κάμῃ τὸ κιονόκρανον ἐλαφρότερον ὅπως τὸ ἀνυψώσῃ εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ σηκώσωσι τὴν στήλην καθέτως, δὲν θὰ ἐδυσκολεύοντο βεβαίως εἰς τὸ πολὺ ἐλαφρότερον κιονόκρανον. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, τὸ πλημμελὲς τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄβακος καὶ τοῦ κιονοκράνου ἐπροξένησε τὴν βλάβην, ἥτις κατέστησεν ἐπικίνδυνον τὸ μνημεῖον. Ἡ βροχὴ καὶ ἡ ὑγρασία βραδέως εἰσέδυσαν διὰ τοῦ ἄβακος εἰς τὸ κιονόκρανον, καὶ κατήντησαν τὸ δεύτερον νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀσύνδετα θρύμματα. Πρόκειται νῦν νὰ ἐπισκευασθῇ τὸ μνημεῖον, ὡς καὶ τὸ δάπεδον ἐφ' οὗ ἵσταται. Κατὰ τὸ γενόμενον σχέδιον, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους θὰ ἐγερθῶσι στερεὰ ἴκρια, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κίονος θὰ παρεντεθῶσι κοχλίαι, οἵτινες θὰ ὑψώσωσιν ὅλον τὸ μνημεῖον κατὰ εἴκοσιν ἑκατοστόμετρα, καὶ οὕτω θὰ κατορθωθῇ νὰ ἐπισκευασθῇ τὸ δάπεδον καὶ ὁ στῦλος νὰ ἱδρυθῇ ἀσφαλέστερον ἐπὶ ἑδραίου ἐδάφους. Pall Mall Budget.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΣΥΡΙΓΜΟΙ ΚΑΙ ΦΩΚΑΙ

Πρὸς ἄγραν τῆς φώκης γίνεται χρῆσις τοῦ συριγμοῦ ὑπὸ τῶν Ἐσκιμώων. Ἰδοὺ δὲ πῶς κατὰ τὴν περιγραφὴν περιηγητοῦ διατρίψαντος περὶ τὸν πορθμὸν τοῦ Hudson. Ὁ θέλων ν' ἀγρεύσῃ φώκην, ὁπλισθεὶς διὰ πυροβόλου ἢ κάμακος ἐξαπλοῦται εἰς τὸ ἄκρον πλέοντος πάγου καὶ ἀρχίζει ἀσθενῆ, μονότονον καὶ διαρκῆ συριγμόν, τὸν ὁποῖον δυσκόλως δύναταί τις νὰ περιγράψῃ διὰ λόγων. Καίτοι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μουσικῆς του συνήθως οὐδεμία φαίνεται φώκη, μετ' ὀλίγον, ἑλκυσθεῖσα ἐκ τῆς μουσικῆς φώκη προβάλλει τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ ὕδατος, τὴν ἀκολουθεῖ δὲ ἄλλη καὶ τέλος τρίτη τολμηροτέρα πλησιάζει πολύ. Ὁ θηρευτὴς ἐγείρεται τότε ἡσύχως καὶ διὰ τοῦ κάμακος ἢ τοῦ πυροβόλου τὴν φονεύει, αἱ δὲ ἄλλαι τρέπονται εἰς φυγήν. Ἡ ἄγρα ἐπιτυγχάνει περισσότερον, ὅταν ὁ συριγμὸς γίνεται ὑπ' ἄλλου, διότι ὁ θηρευτὴς μένει ἐλεύθερος ὅπως παρατηρῇ καλήτερον τὰς κινήσεις τοῦ ζώου.

ΑΡΧΑΙΑ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ νεκρὰ πόλις τῆς Πομπηΐας κρύπτει ἔτι ἀπείρους θησαυροὺς τέχνης. Μόνον τὸ ἐν τρίτον αὐτῆς ἐξετάφη μέχρι τῆς σήμερον, κατὰ δὲ τοὺς ὑπολογισμούς, καίτοι ἡ ἤδη γινομένη ἐργασία εἶνε ἀρκούντως δραστηρία, 70 τοὐλάχιστον ἔτη θὰ παρέλθωσι πρὶν ἡ πόλις ὁλόκληρος ἀνασκαφῇ. Ἐν τούτοις ἀνακαλύψεις ἄξιαι λόγου γίνονται καθημερινῶς καὶ αἱ περὶ τῆς Πομπηΐας καὶ τῶν κατοίκων της γνώσεις μας αὐξάνουσιν ἀκαταπαύστως. Ἐκταφέντος κτιρίου, ὅπερ κατὰ τὰ φαινόμενα ἐχρησίμευεν ὡς λουτρὼν δημόσιος, εὑρέθησαν ὡραιόταται τοιχογραφίαι. Εἶνε δὲ αὗται λεπτῆς ἐργασίας καὶ κατάλληλοι διὰ τὸ μέρος ἐν ᾧ εὑρέθησαν. Μία ἐξ αὐτῶν, ἀρκούντως παράδοξος, παριστᾷ μάχην Πυγμαίων ἢ Νάννων καὶ διαφόρων ζώων. Εἶνε δὲ γελοιογραφία, ὥστε κατὰ τὰ φαινόμενα καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωγραφικῆς ἤκμαζε καὶ τότε ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ Νάννον προσπαθοῦντα νὰ σύρῃ ἄλλον ἔξω τοῦ ὕδατος, οὗτος δὲ κρατούμενος ὑπὸ κροκοδείλου, σφίγγει ἄλλον Νάννον εὑρισκόμενον εἰς τὴν ξηράν, οὗτος δὲ ἀγωνίζεται ματαίως, ὅπως σώσῃ τον σύντροφόν του.

ΜΗΤΗΡ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ

Πτηνόν τι τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς ἑτοιμάζει τὴν φωλεάν του ἐντὸς κορμοῦ δένδρου. Ἅμα δὲ τὸ θῆλυ ἀρχίζει νὰ ἐπωάζῃ, τὸ ἄρρεν κλείει μὲ πηλὸν τὸ ἄνοιγμα τῆς φωλεᾶς καὶ μόνον διὰ μικρᾶς ὀπῆς, ἣν ἀφῆκεν ἀνοικτήν, τροφοδοτεῖ καθημερινῶς τὴν σύντροφόν του μέχρι τῆς ἐπωάσεως τῶν μικρῶν.

Ο ΒΟΡΕΙΟΣ ΠΟΛΟΣ

Ἑτοιμασίαι γίνονται καὶ πάλιν πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ βορείου πόλου. Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1892, ὁ Νάνσεν προτίθεται νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Νορβηγίας μετὰ δώδεκα ἄλλων τολμηρῶν συντρόφων. Πλοῖον κατασκευάζεται ἐπίτηδες, ὅπως φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν τῶν πάγων. Θὰ λάβωσι δὲ ὅλως διάφορον διεύθυνσιν. Ὅσοι παρηκολούθησαν πᾶν ὅ,τι ἐγένετο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν, ἐνθυμοῦνται βεβαίως ὅτι ἡ Jeanette ἀπωλέσθη, θέλουσα νὰ φθάσῃ εἰς τὸν Πόλον διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸ συμβὰν ὄγκος πάγου ἔφερεν εἰς τὴν Γροιλανδίαν ἀντικείμενα ἀνήκοντα εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου πλοίου. Ἠγέρθη τότε τὸ ζήτημα : πῶς ἔφθασαν ἐκεῖ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα. Ἡ διεύθυνσις τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμὰς διαφόρων ῥευμάτων εἶνε γνωστή, ὥστε ἀδύνατον νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὰ ῥεύματα ἔφερον ταῦτα. Τὸ μᾶλλον πιθανὸν συμπέρασμα εἶνε ὅτι ὑπάρχει βραχυτέρα καὶ εὐθυτέρα ὁδὸς πρὸς τὸν Πόλον. Ἐὰν δὲ ἡ εἰκασία αὕτη ἐπαληθεύσῃ, εἶνε παράδοξον ὅτι ἡ φύσις ἔλυσε ζήτημα, ὅπερ ἐματαίωσε τοὺς κόπους τόσων καὶ τόσων γενναίων ἀνδρῶν.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΝΤΟΜΩΝ

Τὰ προϊόντα τῶν ἐντόμων δὲν εἶνε πολυάριθμα παραβαλλόμενα πρὸς τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἐντόμων, ἅτινα ἀνέρχονται εἰς 300,000 εἴδη γνωστά. Ὑπάρχουσιν ὅμως ἀρκετὰ προϊόντα ἐντόμων ἔχοντα μεγάλην ἐμπορικὴν ἀξίαν. Παραδείγματος χάριν, ὁ μεταξοσκώληξ εἶνε τὸ χρησιμώτατον τῶν ἐντόμων, προμηθεύει δὲ εἰς τὸν κόσμον ἐνιαύσιον προϊὸν ἀξίας πλέον τῶν χιλίων διακοσίων ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Πολλὰ εἴδη τοῦ ἐξ ἀνατολῶν ἐρχομένου κόμμιος ὀφείλονται εἰς τὰ ἔντομα, ἅτινα τρυπῶσι τὸν φλοιὸν δένδρων τινῶν καὶ ἐπιφέρουσι τὴν ῥοὴν τοῦ κόμ-

Digitized by Google

μιος. Ἡ ἀξία τοῦ μέλιτος ἀνέρχεται εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια δραχμῶν κατ' ἔτος, ὁ δὲ κηρὸς εἶνε καὶ αὐτὸς σχεδὸν ἴσης ἀξίας. Πολλὰ εἴδη τούτων χρησιμεύουσιν εἰς τὴν ἰατρικήν. Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς οἱ ἄνθρωποι τρέφονται ἐν μέρει μὲ ἀκρίδας, ὧν ἄπειρα σμήνη εὑρίσκονται ἐκεῖ. Ὥστε τὰ ἔντομα συνεισφέρουσι καὶ εἰς τὴν τροφὴν καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν τῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου, καθ' ἣν ὥραν τὸ τραῖνον ἑτοιμάζεται πρὸς ἀναχώρησιν, εἷς ἐπιβάτης ζητεῖ ἀπὸ τὸν ὁδηγὸν θέσιν:

— Μὰ ἐπιθυμῶ νὰ μὴν εἶνε ἄλλοι ἄνθρωποι 'ς τὸ βαγόνι.

—Γιατί, κύριε, θέλετε νὰ ξαπλώσετε καὶ νὰ κοιμηθῆτε;

— Ὄχι, ἀλλὰ εἶμαι μισάνθρωπος.

— Τότε ὁρίστε ἐδῶ!

Καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἅμαξαν . . . . τῶν ζώων

ΑΝΩΦΕΛΗΣ ΠΟΛΥΛΟΓΙΑ

Μεταξὺ δύο λογίων προκειμένου περὶ ἐκλογῆς κοσμήτορος τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς:

— Καὶ ποῖον θὰ ψηφίσῃ ὁ . . . :

— Μήπως 'μπορεῖς νὰ τοῦ πάρῃς λόγον!

— Ἀλήθεια; αὐτὸ εἶνε νόστιμο, νὰ μὴν 'μπορῇς νὰ πάρῃς λόγο ἀπὸ αὐτὸν, τὸν πολυλογώτερον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου.

— Ἴσα, ἴσα, — μπορεῖς τάχα νὰ πιῇς νερὸ ἀπὸ τὸν καταρράκτη.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἐν ἐπιφυλλίδι τῶν «Νεωτάτων Εἰδήσεων τοῦ Μονάχου» ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Κρουμβάχερ, διακεκριμένος λόγιος καὶ ἑλληνιστής, ἐδημοσίευσε μακρὰν μελέτην περὶ τοῦ Γρηγοροβίου.

— Τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον θὰ ἑορτασθῇ ἐν Δρέσδῃ ἡ ἑκατοστὴ ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Σάξονος ποιητοῦ Κέρνερ. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὑπάρχει μουσεῖον ἐν τῷ γενεθλίῳ αὐτοῦ οἴκῳ ἐγκαθιδρυμένον καὶ περιλαμβάνον ἀντικείμενα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Γερμανοῦ Τυρταίου, περὶ οὗ ἄλλοτε εὐρύτερος λόγος ἐγένετο ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

— Ἡ ἀνωνύμως ἐκδοθεῖσα ἀγγλικὴ μετάφρασις τῆς *Ἀμαρυλλίδος* ἐφιλοτεχνήθη ὑπὸ τῆς γνωστῆς ἑλληνομαθοῦς λογίας κυρίας Ἐλισάβετ Ἔδμονδ.

— Ἐξελέχθη μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ὁ Πέτρος Λωτῆ, ὁ συγγραφεὺς τῶν *Ἀλιέων τῆς Ἰσλανδίας*, ἀποτυχόντος καὶ πάλιν τοῦ Ζολᾶ.

Ἐπιστημονικά

Ἀνθρωπολογικὴ ἔκθεσις ἐν Παρισίοις ὀργανίζεται κατὰ τὸ ἔτος 1892. Ἡ ἔκθεσις αὐτή, ἥτις θὰ κινήσῃ μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἁπανταχοῦ ἐπιστημόνων, θὰ περιλάβῃ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείονα ὑποδείγματα τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν. Πλὴν δὲ τῶν ζώντων θὰ περιλάβῃ καὶ ἀνθρωπίνους σκελετοὺς καὶ λείψανα εὑρεθέντα κατὰ τόπους, πρὸς συγκριτικὴν μελέτην καὶ ἔρευναν.

Ἐκπαιδευτικά

Τὸ συμβούλιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλικοῦ Συλλόγου ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ τοῦ 1892 Πανελλήνιον Διδασκαλικὸν Συνέδριον πρὸς συζήτησιν διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων.

Ὑγιεινά

Ἡ αἰγυπτιακὴ ὀφθαλμία ἐνέσκηψεν ἐν Βρέμῃ καὶ προσέβαλεν ἰδίως τοὺς παῖδας τῶν σχολείων. Δισχίλιοι μικροὶ μαθηταὶ ἠσθένησαν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ἐκ τούτου ἠναγκάσθησαν νὰ κλείσωσι τὰ σχολεῖα.

Θεατρικά

Τὴν 7 Μαΐου (ν) ἑωρτάσθη ἐν Βαϊμάρῃ ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ ἐκεῖ θεάτρου ἐγκαινισθέντος τὴν ἑσπέραν τῆς 7 Μαΐου 1891. Τὸ θέατρον τῆς Βαϊμάρης ἱδρύθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Γκαῖτε καὶ τῇ χορηγίᾳ τοῦ μεγάλου δουκός. Κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῆς ἑκατονταετηρίδος πανηγυρικὴν παράστασιν, παρεστάθη τὸ αὐτὸ ἔργον, ὅπερ καὶ κατὰ τὴν πρώτην, ἤτοι ἐν δρᾶμα τοῦ Ἴφφλανδ *Οἱ Κυνηγοί*, προηγήθη δὲ ἡ ἀπαγγελία μικροῦ προλόγου τοῦ Γκαῖτε, καὶ ἔκλεισεν ἡ θεατρικὴ ἑσπερὶς δι' ἑνὸς ἐπιλόγου τοῦ Βιλδενβρούχ.

Μουσικά

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ ἐν σώματι ταξειδεύων ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν Βιεννaῖος Ὠδικὸς Σύλλογος ἀποτελούμενος ἐξ 186 ἑταίρων. Τὸν Σύλλογον ὑπεδέχθησαν αἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ ἡ Φιλαρμονικὴ Ἑταιρία Ἀθηνῶν, ἥτις παρέθηκε καὶ δεῖπνον εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Ζαππείῳ μεγάρῳ. Οἱ ἑταῖροι ἔψαλαν χορῳδίας ὑπὸ τὰ Ἀνάκτορα τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, τὴν δὲ Δευτέραν μ.μ. ἔδωκαν συναυλίαν ἐν τῷ Ζαππείῳ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως, μεθ' ὃ ἀπῆλθον διὰ τοῦ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου Aurora εἰς Θεσσαλονίκην.

Παντοῖα

Ἡ μακροτέρα γέφυρα τῆς ὑφηλίου θὰ εἶνε μετ' ὀλίγον ἡ ἐν τῇ δυτικῇ Πρωσσίᾳ κατασκευαζομένη. Δὲν εἶνε δὲ αὐτὴ οὔτε σιδηρᾶ οὔτε μολυβδίνη, ἀλλὰ ξυλίνη καὶ ἡ ἐλαφρότης τοῦ ὑλικοῦ, ἐξ οὗ κατασκευάζεται, ἐπιτρέπει τὴν εἰς ἔκτακτον μῆκος ἔκτασιν.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἀνεχώρησεν ἐξ Ὕδρας στόλος ὁλόκληρος σπογγαλιευτικὸς κατευθυνόμενος εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ στόλος οὗτος ἀπαρτίζεται ἐξ 60 πλοιαρίων περιεχόντων πλήρωμα 800 ἀνδρῶν. Ἡ ἀναχώρησις ἐγένετο πανηγυρική· τὰ ἔξοδα τῆς ἐπιχορηγήσεως ἀνέρχονται εἰς δύο ἑκατομμύρια δραχμῶν.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε *Παράξενε*, εἶνε λογαριασμὸς ἰδικός σας, ἂν θέλετε ἢ δὲν θέλετε νὰ ἀσφαλίσετε τὴν ζωήν σας, αἱ δὲ σχετικαὶ ἰδέαι καὶ προλήψεις σας ὅλως ἀτομικαί. Εἰς τὸν ἁπανταχοῦ πολιτισμένον κόσμον ἄλλως σκέπτονται καὶ πράττουσιν. Ὄχι μόνον οἱ μὴ ἔχοντες ἀρκοῦσαν περιουσίαν, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας των προβαίνουσιν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας ζωῆς ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ εὔποροι καὶ ὑπέρπλουτοι πράττουσι τοῦτο. Παράδειγμα: ὁ Ἄγγλος κόμης Dupley, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι θὰ λάβουν διὰ τὴν ἀσφαλισθεῖσαν ζωήν του—πόσα θαρρεῖτε; — 1,200,000 λίρας στερλίνας, ἤτοι τριάκοντα πέντε ἑκατομμύρια δραχμῶν!! Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων τῶν Ἡνωμένων Πολι-

Digitized by Google

τειῶν, ὅστις πληρώνει ἀσφάλιστρα κατ' ἔτος ἓν ἑκατομμύριον τετρακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, διὰ νὰ δοθοῦν τριάκοντα ἑκατομμύρια ὅταν ἀποθάνῃ. Αὐτὸς ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας εἶνε ἠσφαλισμένος διὰ 650,000 λίρας στερλίνας.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΑ

Μονὴ Βαρλαὰμ

Ἡ μονὴ τοῦ Βαρλαὰμ κεῖται 5 λεπτὰ ἀνατολικῶς τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ εὑρίσκεται, ὡς ἐκείνη, ἐπὶ ὅλως ἀνεξαρτήτου βράχου, ἔχοντος ἔκτασιν 7 στρεμμάτων καὶ ὕψος ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ἀναβάσεως 125 μέτρων καὶ ἐπέκεινα τοῦ τριπλασίου ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν. Κατῳκήθη δὲ κατὰ πρῶτον τῷ 1208 ὑπό τινος ἀσκητοῦ, Βαρλαὰμ καλουμένου, ὅστις ᾠκοδόμησεν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, κατὰ δὲ τὸ 1508 οἱ ἐξ Ἰωαννίνων Νεκτάριος καὶ Θεοφάνης ἔκτισαν πύργον καὶ τὸν ναὸν τῶν Ἁγίων Πάντων. Περιέχει δύο ναούς, 25 κέλλας καὶ 4 ὀμβροδέκτας, καὶ ἀνασυρτικὴν μηχανήν, δι' ἧς ἀνέρχονται καὶ κατέρχονται οἱ ἐπισκέπται, ἡ δὲ ξυλίνη κλίμαξ, ἣν συνήθως μεταχειρίζονται οἱ ἐξησκημένοι μοναχοί, ἀριθμεῖ 95 βαθμίδας.

Χ. Χριστοβασίλης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

[Στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κρήτης μετὰ διαφόρων γεωγραφικῶν ἱστορικῶν, ἀρχαιολογικῶν, ἐκκλησιαστικῶν κτλ. εἰδήσεων περὶ τῆς νήσου ὑπὸ Νικολάου Σταυράκη, πρώην γενικοῦ γραμματέως τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης, καὶ πρώην ἐπόπτου τῶν Κρητικῶν τελωνείων. Ἀθήνησι. 1890 σελ. 207+172.

Εἶνε ὁμολογουμένως ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι, ἐνῷ περὶ πολλῶν νήσων μεγάλων καὶ μικρῶν τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐγράφησαν παρ' Ἑλλήνων ἱστορικαὶ καὶ γεωγραφικαὶ μονογραφίαι, περί τινων δὲ διπλαῖ καὶ πολλαπλαῖ, περὶ τῆς μεγαλονήσου Κρήτης, τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν νήσων, οὐδεμία ἐγράφη πλήρης καὶ λεπτομερὴς περιγραφή. (Ὅρα ἐν Νεοελληνικῇ γεωγρ. φιλολογίᾳ Ἀντ. Μηλιαράκη σελ. 86 — 88 κατάλογον τῶν δημοσιευθέντων περὶ Κρήτης γεωγραφικῶν βιβλίων καὶ ἄλλων διατριβῶν ἐν περιοδικοῖς.) Ἴσως αἴτιον τούτου εἶνε ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις αὐτῆς, ἥτις δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον περιοδείαν πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, καὶ ἥτις ἔτι δὲν καταλείπει χρόνον τοῖς ἐγχωρίοις λογίοις πρὸς τοιαύτας συγγραφάς, αἵτινες εἶνε πάντοτε καρποὶ εὐγενεῖς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐημερίας.

Ἡ ἄρτι ἐκδοθεῖσα συγγραφὴ τοῦ κ. Σταυράκη πληροῖ ἤδη ἐν μέρει τὴν ἔλλειψιν εἰδικῆς περιγραφῆς τῆς Κρήτης, ἀποτελοῦσα, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν, διάγραμμα ἀκριβὲς τῆς διοικητικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς διαιρέσεως, καὶ ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ πληθυσμοῦ γενομένην τῷ 1881 ἐπὶ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τῆς νήσου Ἰ. Φωτιάδου πασσᾶ, ἐνεργηθεῖσαν δὲ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίου κ. Ν. Σταυράκη, γενικοῦ γραμματέως τότε τυγχάνοντος τῆς Διοικήσεως.

Τὸ ὅλον ἔργον διαιρεῖται εἰς τρία μέρη· ἐν τῷ πρώτῳ περιλαμβάνεται σύντομον γεωγραφικὸν διάγραμμα τῆς Κρήτης, ἀλφαβητικὸς πίναξ τῶν ἀρχαίων πόλεων αὐτῆς μετὰ συνοπτικῶν περὶ ἑκάστης ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν εἰδήσεων, πίναξ ἐν ὑποσημειώσει χρονολογικὸς τῶν ἐν Κρήτῃ σεισμῶν ληφθεὶς ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Raulin, εἶτα δὲ σύντομος ἱστορία τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἕπεται κατόπιν ἡ ἔκθεσις τῆς διοικητικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως τῆς νήσου ἐπὶ Ἐνετῶν καὶ ἡ σημερινή, καθὼς καὶ συγκριτικοὶ πίνακες τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου διαφόρων χρόνων, καθ' οὓς ἐγένετο ἀπογραφὴ ἐπὶ Ἐνετῶν καὶ Τούρκων.

Τὰ δύο τελευταῖα δὲ μέρη περιλαμβάνουσι τοὺς στατιστικοὺς πίνακας, ἀποτελοῦντας τὸ ἄριστον μέρος καὶ κύριον τοῦ πονήματος τούτου. Ἐν τοῖς πίναξι τούτοις ὁ κ. Σταυράκης ἐκτυλίσσει κατὰ διοικήσεις, ἐπαρχίας, δήμους καὶ χωρία, ὧν τηρεῖ αὔξοντα ἀριθμὸν ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους, πίνακας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου γενικοὺς καὶ εἰδικούς. Ἐν τοῖς τελευταίοις δὲ ἀναγράφει τὸν πληθυσμὸν κατὰ θρησκεύματα, κατ' ἐπαγγέλματα καὶ κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Ἐν τούτοις δὲ σημειοῖ καὶ τὰς Μονὰς κατ' ἐπαρχίας, δήμους καὶ ἐπισκοπάς.

Μεγίστην ἀρετὴν τῶν πινάκων τούτων θεωροῦμεν ὅτι ἀναγράφουσι τὰ ὀνόματα τῶν χωρίων, τῶν τοπικῶν περιοχῶν καὶ τῶν Μονῶν ὡς προφέρονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἄνευ νεολογιῶν καὶ ἀρχαίων καταλήξεων, ὅπερ δυστυχῶς πράττουσι πρὸς ἐπίδειξιν ἄκαιρον ἑλληνομαθείας πολλοὶ τῶν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, καθιστῶντες πολλάκις τὰ ὀνόματα τῶν τόπων ἀγνώριστα, καὶ καταστρέφοντες τὴν ἀληθῆ καὶ κατὰ φύσιν γεωγραφίαν. Ἐν τοῖς πίναξι τοῦ κ. Σταυράκη ἐπικρατεῖ ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ὁμαλὴ ὀνοματολογία, ἐξ ἧς πολλὰ ἔχει νὰ πορισθῇ καὶ ἡ ἀρχαία γεωγραφία τῆς νήσου καὶ ἡ γλωσσολογία.

* * *

Ἡ Κρήτη σήμερον διαιρεῖται εἰς 5 διοικήσεις ἢ νομοὺς ὡς λέγομεν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι 1) Χανίων, 2) Σφακίων, 3) Ρεθύμνης, 4) Ἡρακλείου, 5) Λασηθίου. Ἡ ἐπαρχιακὴ δὲ διαίρεσις αὐτῆς ἔμεινεν οἵα ἦτο ἐπὶ Ἐνετῶν, πλὴν ἐλαχίστων τροποποιήσεων. Διῃρεῖτο δὲ τότε εἰς 20 ἐπαρχίας, σήμερον δὲ κυρίως εἰς 17 συγχωνευθεισῶν τριῶν, αἵτινες διοικοῦνται ὑπὸ ἐπάρχων 14 μόνον, διότι αἱ ἐπαρχίαι Ρεθύμνης, Ἀποκορώνου καὶ Μεραμπέλλου διοικοῦνται ἀμέσως ὑπὸ τῶν διοικητῶν τῶν οἰκείων διοικήσεων. Τῶν 14 τούτων ἐπάρχων 9 εἶνε Χριστιανοὶ καὶ 5 Ὀθωμανοί.

Ὑποδιαιροῦνται δὲ αἱ ἐπαρχίαι εἰς 88 δήμους, οὓς ὀνομάζουσι μὲ τὸ ὄνομα τῆς πρωτευούσης αὐτῶν, τῶν Κρητῶν ὀρθῶς μὴ μιμηθέντων κατὰ τοῦτο τὸ ἐπικρατῆσαν ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι σύστημα τῆς ὀνομασίας τῶν δήμων ἐξ ἀρχαίων πόλεων, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τηρηθῇ ἐφ' ὅλων τῶν δήμων· διὸ ἐκ τούτου προῆλθε τραγέλαφος ἀληθὴς ἐπὶ τῆς ὀνοματολογίας τῶν δήμων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, δι' ἧς διεστρεβλώθη καὶ ἡ ἀρχαία καὶ ἡ νέα γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος παρεισέφρησαν δ' ἐκ τῆς ἀμαθείας τῶν ὀνοματοθετῶν καὶ ὀνόματα ἐντελῶς ἀνύπαρκτα.

Ἡ Κρήτη ἔχει τρεῖς μεγάλας πόλεις Χανία, Ρέθυμνον καὶ Ἡράκλειον, ὧν τὰ μὲν Χανία ἔχουσι πληθυσμὸν ἐν ὅλῳ 13,812, τὸ Ρέθυμνον 9,274, καὶ τὸ Ἡράκλειον 31,368. Ἔχει δὲ τρεῖς κωμοπόλεις ἐχούσας πληθυσμὸν ἄνω τῶν 2000, τὴν Ἱεράπετρα, τὴν Νεάπολιν καὶ Κρητσὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεραμπέλλου. Χωρία δὲ ἐν ὅλῳ 1150.

Ἐκκλησιαστικῶς ἡ νῆσος διαιρεῖται εἰς 8 ἐπισκοπὰς καὶ μίαν ἀρχιεπισκοπήν, τὴν τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης ἑδρεύοντος ἐν Ἡρακλείῳ, ἔχοντος δὲ τὸν τίτλον τοῦ ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου Εὐρώπης, κατέχοντος τὸν 23 θρόνον ἐν τῇ τάξει τῶν Μητροπολιτῶν.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἐν ὅλῳ, κατὰ τὴν εἰρημένην ἀπογραφὴν τοῦ 1881, ἀνέρχεται εἰς 279,165. Ἀναλογοῦσι δὲ πρὸς τὸ ἐμβαδὸν τῆς νήσου ἐξ 7,800 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων 35,78 κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλιόμ.

Digitized by Google

Κατὰ θρησκεύματα ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἕλληνες	205,010
Ὀθωμανοὶ	73,234
Ἰσραηλῖται	647
Ἀρμένιοι	8
Καθολικοὶ	253
Διαμαρτυρόμενοι	13
	279,165

Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἡ νῆσος εὑρίσκεται εἰς οὐχὶ εὐάρεστον κατάστασιν, διότι ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ αὐτῆς ἀγράμματοι εἶνε 242,114, ὧν 181,021 Χριστιανοὶ καὶ 61,093 Ὀθωμανοί. Ὡς πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα ὑπερτεροῦσιν ὡς εἰκὸς οἱ γεωργοὶ καὶ ποιμένες.

Μοναί. Αἱ ἐν τῇ νήσῳ Μοναὶ ἀνέρχονται εἰς 49, ὧν 3 γυναικεῖαι. Οἱ ἐν αὐταῖς διαιτώμενοι μοναχοὶ ἀνέρχονται ἄρρενες καὶ θήλεις εἰς 420, μετὰ τῶν κοσμικῶν δὲ ἐν αὐταῖς ἐργατῶν εἰς 894. Τεκέδες δὲ ὑπάρχουσιν 19, ἐν οἷς βιοῦσι 147 ἄτομα ἐν ὅλῳ.

Νοσοκομεῖα δημοτικὰ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσι 4, ὧν τὰ δύο ἐν Ἡρακλείῳ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς μεγάλας δυσχερείας, αἵτινες παρουσιάζονται εἰς τὰς ἀπογραφὰς τοῦ πληθυσμοῦ καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσιν, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ κ. Σταυράκης τυχὸν τῆς εὐκαιρίας νὰ διενεργήσῃ αὐτὸς οὗτος τὴν ἀπογραφήν, καὶ νὰ δημοσιεύσῃ ταύτην μετὰ προηγουμένην ἐπισταμένην μελέτην καὶ βάσανον, προσήνεγκε πολύτιμον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Κρήτην, ἄριστον ὁδηγὸν παρασχὼν καὶ πηγὴν γνησίαν ἀσφαλῶν εἰδήσεων περὶ τῆς μεγαλονήσου ταύτης.

Α. Μ.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Τί εἶνε ἡ ἡλικία;
Ἀπ. Σκόπελος, κατὰ τοῦ ὁποίου θραύεται ἡ φιλαλήθεια τῆς γυναικός. *Ἔγ..λον*

Ἐρ. Τί εἶνε ἡ ἡλικία;
Ἀπ. Κλίμαξ, τὴν ὁποίαν ἀναβαίνομεν μὲ τὰ πόδια καὶ καταβαίνομεν μὲ τὸ κεφάλι.

Ἐρ. Τί εἶνε ἰδανικόν;
Ἀπ. Κάθε τι, τὸ ὁποῖον φανταζόμεθα πρὸς συμπλήρωσιν ἀνεπαρκοῦς πραγματικοῦ.

Ἐρ. Ἀπὸ τί γνωρίζεται ὁ ἔξυπνος ἄνθρωπος;
Ἀπ. Ἀπὸ τὰ ἀνοιχτὰ μάτια.

Ἐρ. Ποῖος εἶνε ὁ εὐτυχέστερος;
Ἀπ. Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ζηλεύει κανένα.

Ῥήγας

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(8—14 Μαΐου)

Μετεορολογικὰ Στοιχεῖα	Ἡμέραι 8	9	10	11	12	13	14
Βαρομετρικὴ πίεσις	756,7	755,6	754,7	753,2	750,0	747,1	748,9
Μέση θερμοκρασία	21,2	22,0	22,9	21,3	21,6	21,3	19,7
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	15,0	15,7	15,4	16,5	15,4	15,4	15,2
Μεγίστη θερμοκρασία	25,7	26,4	27,8	26,6	27,3	25,0	21,8
Σχετικὴ ὑγρασία	47	34	39	57	57	56	62
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	1	1	7	3	3	8
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.5	ΒΑ.3	ΒΑ 3	ΝΝΔ.2	Ν.4	ΝΔ.4	Ν.5
Θάλασσα	τεταραγμένη	ὀλίγον τεταραγμέ-	ὀλίγον τεταραγμένη	γαληναία	τεταραγμένη	κυματώδης	τεταραγμένη

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις.—Ἡ πτῶσις τῆς βαρομετρικῆς στήλης, ἥτις παρετηρήθη ἀπὸ τῆς 8 τρ. ἐξηκολούθησεν ἐπαισθητῶς μέχρι τῆς 14, ὅτε τὸ βαρόμετρον ἔδειξε τάσιν πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως, ἀλλ' ἄνευ μεγάλων ἐλπίδων σταθερότητος. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ὁ οὐρανὸς ἦτο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον νεφελώδης καὶ ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ ἕνα ἢ δύο βαθμοὺς ὑπερτέρα τῆς συνήθους ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα. Ἡ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος διετηρήθη ἐπαισθητῶς κατωτέρα τῆς συνήθους, ὑπερέβη δὲ ταύτην κατὰ τι μόνον τὴν 14 Μαΐου.

Ἐν Εὐρώπῃ ὁ καιρὸς ἐν γένει εἶνε ἀρκετὰ καλός· ἐν Γαλλίᾳ μόνον παρατηρεῖται μεγάλη κατάπτωσις τῆς θερμοκρασίας· ἐν Παρισίοις ἔνθα τὴν 3 Μαΐου τὸ θερμόμετρον ἐδείκνυε τὴν πρωΐαν 21 βαθμούς, ἀπὸ τῆς 4 καὶ ἐντεῦθεν κατελθούσης τῆς βαρομετρικῆς στήλης ἀποτόμως κατὰ 5 χιλιοστόμετρα, ἡ θερμοκρασία ἠλαττώθη κατὰ 14 ὅλους βαθμούς. Ἡ θερμοκρασία αὕτη διατηρεῖται ἐν Παρισίοις εἰσέτι μέχρι σήμερον 14 Μαΐου.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Μαΐου 1891.

	Ἀγορ. Δρ.	Ἀγορ. Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0/0	500	—	502	—
» 120,000,000 » 5 0/0	569	—	572	—
» 170,000,000 » 5 0/0	563	—	566	—
» 135,000,000 » 5 0/0	455	—	460	—
» 30,000,000 » 4 0/0	443	—	445	—
» 125,000,000 » 4 0/0	443	—	445	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	571	—	572	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	1435	—	1440	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	328	—	328	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	301	—	302	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	50	94	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	197	—	197	50
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	461	—	462	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	246	50	247	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	153	—	154	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	65	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	105	50	105	75
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	352	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	93	25	94
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	03	26	04
Λίρα ὀθωμανική	29	70	29	80
Λίρα ἀγγλική				
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	75	32	
Τρίμηνον Γαλλίας	129	75	130	80
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	15	33	20
Ὄψεως Γαλλίας	130	75	130	87

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος **μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

20 **20**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

20 **20**

Digitized by Google

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

πωλοῦνται ἐν τῷ **Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας** ἕκαστον ἀντὶ 2 δραχμῶν. Τοῦ λαχείου τούτου κερδίζουσιν 63 ἀριθμοί, ἐξ ὧν ὁ 1ος δρ. 20.000, οἱ 2 ἑπόμενοι ἀνὰ 2,500 ἕκαστος, οἱ 5 μετ' αὐτοὺς ἀνὰ δραχ. 500, οἱ μετ' αὐτοὺς 10 ἀνὰ δραχ. 300 καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς 45 ἀνὰ δραχ. 100.

Ἡ κλήρωσις τὴν προσεχῆ Κυριακὴν

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικόν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικά νοσήματα.

Ἀποθήκη παρά τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικων ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετά ἤ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικάς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

13/ 492

ΑΡΙΘ. 21 ΤΟΜΟΣ Α'.

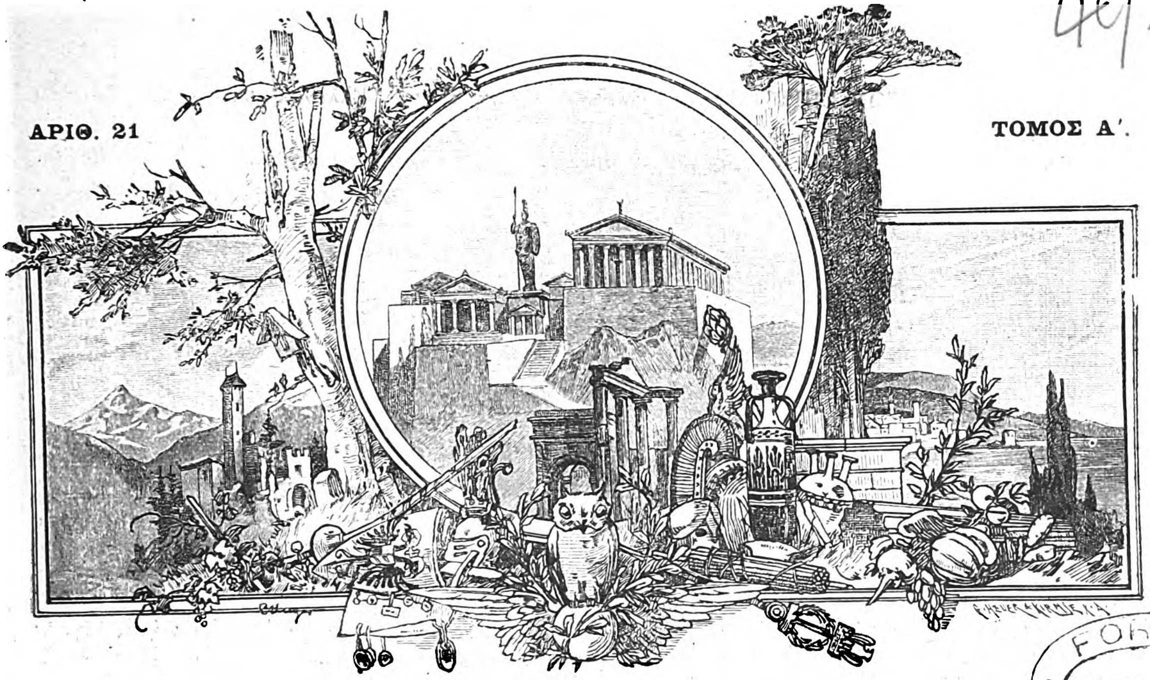

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ.......	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 26 ΜΑΪΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ. Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ *Μιχαὴλ Σ. Κέπετζη*.

ΙΣΤΟΡΙΑ **γιὰ ὅσους διαβάζουν τὴν ἀρχή, τὸ τέλος καὶ τὶς μεσιανὲς σελίδες** ὑπὸ *Α. Πάλλη*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Τὰ καλὰ σιγάρα, Ἀγὼν ἑκατομμυριούχων, Λαμπρὸς ἀδάμας, Αἱ κουβαρίστραι, Ἀφοσίωσις.**

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ: Η ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ὑπὸ *Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίτσις*.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΣΕΛΙΓΚΑ, ποίημα ὑπὸ *Γ. Μ. Βιζυηνοῦ*.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΕΙΚΟΝΕΣ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (15 — 21 Μαΐου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Μπαμπούλας. — Μετέωρα - Ἅγιος Νικόλαος. — Ἀρχαῖον νόμισμα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν Κυριακὴν 26 Μαΐου ἀπέρχεται εἰς Ῥωσσίαν ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας καὶ τοῦ βασιλόπαιδος Χριστοφόρου. Καὶ ἡ μὲν Βασίλισσα μετὰ τοῦ μικροῦ βασιλόπαιδος θὰ παραμείνῃ παρὰ τῷ ἀσθενοῦντι πατρὶ Αὐτῆς, ἡ δὲ βασιλόπαις Μαρία θὰ φιλοξενηθῇ ὑπὸ τῆς μεγάλης δουκίσσης Ἀλεξάνδρας.

— Τὸ προεδρεῖον τοῦ Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου ἐζήτησε τὴν ὑπὲρ τοῦ ἱδρύματος προστασίαν τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, τὸ δὲ αὐλαρχεῖον τῆς Α. Β. Υ. ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς:

Ἀθῆναι, τῇ 16 Μαΐου 1891.

Ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος, χαίρων ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου πολλὰ ὑποσχομένου τῇ πατρίδι, ἐνετείλατό μοι, ἵνα δηλώσω ὑμῖν, ὅτι ἄσμενος ἀποδέχεται τὴν προστασίαν αὐτοῦ. Δέξασθε κλπ.

Ὁ αὐλάρχης
Ἀδόλφος Ῥέϊνεκ.

— Τὴν νέαν μεγάλην σιδηρᾶν ἐξέδραν, ἣν ἡ ἑταιρία τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς - Ἀθηνῶν ἵδρυσεν ἐντὸς τῆς θαλάσσης παρὰ τὴν Φαληρικὴν ἀκτήν, ἐνεκαίνισε τὸ παρελθὸν Σάββατον ἡ Βασίλισσα συντρίψασα ἐπὶ τοῦ δαπέδου φιάλην χαμπανίτου.

— Τὰ ἐγκαίνια τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Τριπόλεως, ἅτινα ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσι κατ' αὐτάς, ἀνεβλήθησαν αἴφνης, διότι κατὰ γνωμοδότησιν τοῦ κ. Γκοτλὰν ἡ γραμμὴ ἦτο ἐν πολλοῖς ἀτελής.

— Ἀγγέλλεται ἡ σύστασις νέας ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν Ἐθνικῆς, Βιομηχανικῆς, Ἠπειροθεσσαλίας, Κωνσταντινουπόλεως, Γενικῆς Πιστωτικῆς καὶ τῶν κ. κ. Συγγροῦ, Βαλαωρίτου, καὶ Μαύρου. Ἡ Ἑταιρία αὕτη ἔχει κεφάλαια 8 ἑκατομμυρίων δραχμῶν διαιρούμενα εἰς 32 χιλιάδας μετοχῶν ὀνομαστικῶν.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ὁ κ. Τρικούπης ἀνεχώρησεν ἐκ Μεσολογγίου διὰ Πατρῶν εἰς Αὐστρίαν, ὅθεν θὰ μεταβῇ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Δ. Εὐρώπης, θὰ ἐπισκεφθῇ δὲ πιθανῶς καὶ τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Ῥωμουνίαν.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα χάλαζα πρωτοφανὴς τὸν ὄγκον, ἤτοι εἰς βόλους βαρύνοντας 100 δράμια περίπου ἕκαστος, κατέπεσεν ἐν Σκοπέλῳ καὶ κατέστρεψε τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ τὰς ἀμπέλους τῆς νήσου.

— Δυστύχημα συνέβη τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς, αἵτινες ἐνεργοῦνται παρὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς ὑπὸ τῆς Γενικῆς Ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων. Ὄγκος χώματος καταπεσὼν κατεπλάκωσε τρεῖς ἐργάτας, ὧν ὁ εἷς βαρύτατα τραυματισθεὶς ἐξέπνευσε μετ' ὀλίγον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἤρχισαν αἱ ἐξετάσεις τοῦ Προτύπου Παρθεναγωγείου τοῦ ἱδρυθέντος ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Κυριῶν καὶ διευθυνομένου ὑπὸ τῆς κυρίας Καλλιόπης Κεχαγιᾶ.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἡ εἰς Αἴγιναν ἀρχαιολογικὴ ἐκδρομὴ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ὑφηγητοῦ κ. Π. Καρολίδου. Τῆς ἐκδρομῆς μετέσχον 150 φοιτηταί, ἔτι δὲ καθηγηταί τινες καὶ λόγιοι καὶ κυρίαι.

— Τὴν Κυριακὴν 26 Μαΐου θ' ἀναγνωσθῇ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου ἡ ἐπὶ τοῦ Κοτιγγείου ἰατρικοῦ ἀγῶνος κρίσις ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Σ. Μαγγίνα.

— Τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου ἐκάλυψε χιὼν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Σ. Α. Τρίπολιν. Δυστυχῶς καὶ τοῦτο ἔχει τὰ αὐτὰ ἐλαττώματα συνθέσεως, ἡ δὲ γλῶσσά του εἶνε τερατωδῶς συγκεχυμένη.

κ. Α Γ. Παρισίους. Ἐλήφθη ἐγκαίρως· ἀναμένομεν cliché καὶ σημείωσιν σχετικὴν πρὸς δημοσίευσιν.

κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἐστάλησαν βιβλιάρια 7.

Καν Α. Τ. Μυτιλήνην. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Γ. Σ. Λαμίαν. Καὶ ὅμως ἐστάλησαν ἀνελλιπῶς. Σᾶς τὰ ἐστείλαμεν πάλιν.

κ. Η. Δ. Α. Γαλάζιον. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη· χρήματα ἀκόμη δὲν ἦλθον.

κ. Α. Σ. Βουκουρέστιον. Δυστυχῶς αἱ εἰκόνες εἶνε τόσον ἀμυδραί, ὥστε δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὡς πρότυπα πλακῶν. Ἐν τούτοις εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν προθυμίαν. Στείλατε φωτογραφίας καλὰς ἂν ἔχετε.

Ἀληθινήν. Δυστυχῶς εἶνε ἀκατάλληλα διὰ τὴν Ἑστίαν.

κ. Κ. Δ. Κ. Ἐνταῦθα. Θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς. Εὐχαριστοῦμεν. Στείλατε σημείωσιν δι' εἰκόνα Συρ.

κ. Η. Χ. Ι. Ἐρωτήσατε ἀπ' εὐθείας τὴν διεύθυνσιν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ο ΡΩΜΗΟΣ

δὲν ἐξεδόθη ἐγκαίρως καὶ θὰ σταλῇ μετὰ τοῦ προσεχοῦς φύλλου τῆς Ἑστίας πρὸς τοὺς λαμβάνοντας αὐτόν.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως τὴν 10 Δεκεμβρίου 1890

Τὴν σπουδαιότητα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ἅπερ παρουσιάζει σήμερον ἡ *ἀλληλογραφία*, χάρις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς συγκοινωνίας ἀφ' ἑτέρου, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Ὡς ἐκ τούτου, πάντα τὰ πρὸς τὴν ἀλληλογραφίαν σχετιζόμενα, ἰδίᾳ δὲ τὰ πρὸς τὸ *ἀπόρρητον* αὐτῆς, εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Πάντες ἔχομεν μακρὰν ἡμῶν ἢ συγγενεῖς ἢ φίλους ἢ ἁπλῶς γνωστούς, μεθ' ὧν εὑρισκόμεθα εἰς ἐπικοινωνίαν ἰδεῶν. Πάντες ἔχομεν μίαν τινὰ ἀλληλογραφίαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκτεταμένην. Πάντας ἑπομένως ἐνδιαφέρει ὁ εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις ἡμῶν ὀφειλόμενος σεβασμός, καὶ πάντες ἔχομεν συμφέρον νὰ γνωρίζωμεν τὰ ἐξ αὐτοῦ πηγάζοντα δικαιώματα, ὡς καὶ τὰ ὅρια αὐτοῦ. Μήτοι πάντες δὲν ἐνδιαφερόμεθα π.χ. νὰ γνωρίζωμεν ἐὰν ὁ εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις ὀφειλόμενος σεβασμὸς παύῃ ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ πατρὸς ἢ περὶ τοῦ συζύγου, ἐὰν δηλ. ὁ πατὴρ ἢ ὁ σύζυγος ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίζωσι τὰς εἰς τὰ τέκνα ἢ τὰς συζύγους των ἀπευθυνομένας ἐπιστολάς, καὶ ἐὰν ἑπομένως τὰ τέκνα καὶ αἱ σύζυγοι ὀφείλωσι νὰ ὑφίστανται τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου;

Τῆς πρακτικότητος τοῦ ζητήματος οὕτως ὑποδειχθείσης, ἐπιληφθῶμεν νῦν τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ.

Α'

Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, ἤτοι ἡ ὑποχρέωσις διὰ πάντας νὰ σέβωνται τὰ ἐν ἐπιστολαῖς γεγραμμένα, φαίνεται ἡμῖν συνέπεια τοῦ ἀπαραβιάστου τῶν σκέψεων. Πάντες γνωρίζομεν ὅτι ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία, γενικῶς ἀνεγνωρισμένη τὴν σήμερον, ἔχει ὡς φυσικὴν αὐτῆς συνέπειαν τὸ ἀπαραβίαστον τῆς κατοικίας, εἰς τὸ ὁποῖον γίνεται ἐξαίρεσις μόνον ὅταν πρόκηται περὶ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος τῆς ἀνακρίσεως ἐγκλημάτων. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ ἐλευθερία τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου εἶναι σήμερον ἐπίσης γενικῶς ἀνεγνωρισμένη. Ἐὰν λοιπὸν ἡ κατοικία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπαραβίαστος, δὲν εἶναι φυσικὸν καὶ δίκαιον καὶ ἡ κατοικία τῶν σκέψεων αὐτοῦ, δηλαδὴ ἡ ἐπιστολή, νὰ εἶναι ἐπίσης ἀπαραβίαστος;

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, ἐὰν αἱ σκέψεις ἡμῶν εἶναι ἀπαραβίαστοι, δύο πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι λόγοι: 1) Ἡ ἠθικὴ καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος διδάσκουσιν ἡμᾶς νὰ σεβώμεθα τὸ ἀπόρρητον τῶν σκέψεων τῶν ἄλλων. Διὸ καὶ ἀνήθικον θεωροῦμεν τὸν θέλοντα νὰ παραβιάσῃ τὸ ἀπόρρητον τοῦτο. 2) Ἐκτὸς τοῦ πρώτου τούτου λόγου, αὐτὴ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει ἡμῖν καταναγκαστικῶς τὸν σεβασμὸν τῶν σκέψεων τῶν ἄλλων. Καὶ πράγματι, ποία δύναμις εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀποσπάσῃ ἀμέσως ἀφ' ἡμῶν ὅ,τι ἡμεῖς θέλομεν νὰ κρύψωμεν; Βεβαίως οὐδεμία. Ἀλλ' ἐκ τῶν δύο τούτων λόγων ὁ δεύτερος ἐκλείπει, ὅταν τὰς σκέψεις μας ἐκθέσωμεν ἐν ἐσφραγισμένῃ ἐπιστολῇ. Ἐκεῖνος ὅστις δὲν ἠδύνατο πρὸ ὀλίγου μεταχειριζόμενος τὴν βίαν νὰ μάθῃ τί διενοούμεθα, δύναται τώρα, μεταχειριζόμενος τὴν βίαν, νὰ ἀνοίξῃ τὴν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ *ἐγράψαμεν* τὰς σκέψεις μας καὶ νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει καὶ ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάμῃ. Ὁ πρῶτος τῶν δύο προμνησθέντων λόγων ὑφίσταται πάντοτε. Ὅπως δὲ ἡ ἠθικὴ καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος μᾶς διδάσκουσι νὰ σεβώμεθα τὸ ἀπόρρητον τῶν σκέψεων ἑνὸς ἑκάστου, ὅταν αὗται ἐν τῷ νῷ μόνον ὑπάρχωσιν, οὕτως ὀφείλομεν νὰ τὰς σεβώμεθα καὶ ὅταν αὗται ἐπὶ τοῦ χάρτου ἐγράφησαν. Ἐπίσης δὲ ἀνήθικον θεωροῦμεν τὸν ἀποσφραγίζοντα ἐπιστολὴν μὴ ἀπευθυνομένην εἰς αὐτὸν καὶ ἀναγινώσκοντα αὐτήν. Ἡ πρᾶξις δὲ αὕτη, ὡς θὰ ἴδωμεν, δύναται νὰ ἔχῃ καὶ νομικὰς δι' αὐτὸν συνεπείας.

Ἐννοοῦμεν ὅμως εὐκόλως ἐκ τῶν προλεχθέντων, ὅτι ὁ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον στιγματισμὸς τῆς πράξεως ταύτης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἀνατροφῆς μιᾶς κοινωνίας. Ἰδοὺ διατί κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν ἦτο ἥκιστα σεβαστόν. Τοῦτο ἀληθεύει καὶ διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν πολιτείαν· τὴν αὐτὴν δὲ σχεδὸν κατάστασιν τῶν πραγμάτων ἀνευρίσκει τις ἀκόμη κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ μεγαλειτέρου γεγονότος τῶν νεωτέρων χρόνων, τῆς Μεγάλης δηλονότι Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789. Γράφων ὁ Κικέρων πρὸς τὸν Ἀττικὸν λέγει: «Ὀφείλει τις νὰ ἀπέχῃ τοῦ νὰ κάμνῃ λόγον περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν μὴ ὑπάρχοντος.» Δεκαπέντε αἰῶνας κατόπιν, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙΑ', ὅστις πρῶτος ἐκανόνισε τὴν λειτουργίαν τῶν ταχυδρομείων, ἀπῄτει

Digitized by Google

ὅπως οἱ ταχυδρόμοι βεβαιῶσιν ὅτι «αἱ ἐπιστολαὶ ἐξητάσθησαν καὶ δὲν περιεῖχον οὐδὲν τὸ ἐπιβλαβὲς διὰ τὸν βασιλέα».

Τοῖς πᾶσι δὲ τυγχάνει γνωστὸς ὁ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς δραστηριότητος αὐτοῦ φθάσας *Μέλας Θάλαμος* (Cabinet noir), ἐν ᾧ 6 ἢ 7 ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι, ἀνωτέρᾳ ὑπείκοντες διαταγῇ καὶ διαφόρων τεχνασμάτων χρώμενοι, ἀπεσφράγιζον τὰς ἐπιστολάς, τὰς ἀντέγραφον καὶ ἀκολούθως πάλιν τὰς ἐσφράγιζον, φροντίζοντες νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν προτέραν αὐτῶν σφραγῖδα. Ἰδοὺ πῶς ἡ κυρία du Hausset ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτῆς γνωρίζει ἡμῖν τὴν διοργάνωσιν καὶ τὴν ὄντως περίεργον λειτουργίαν τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου καὶ μυστικοῦ γραφείου τῆς διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων, τοῦ λίαν δικαίως ἀποκαλεσθέντος Cabinet Noir: «Ἓξ ἢ ἑπτὰ ὑπάλληλοι τῆς διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων ἐξέλεγον τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἦσαν διατεταγμένοι νὰ ἀποσφραγίσωσι, καὶ ἀπετύπουν τὴν σφραγῖδα λαμβάνοντες διαφόρους πρὸς τοῦτο προφυλάξεις· ἤνοιγον τὴν ἐπιστολήν, ἀντέγραφον τὸ περιεχόμενόν της, καὶ κατόπιν τὴν ἐσφράγιζον μὲ τὸ ληφθὲν ἀποτύπωμα. Ὁ τὰ τῶν ταχυδρομείων ἐπιτετραμμένος ἔφερε τὰ ἀντίγραφα εἰς τὸν βασιλέα τὴν Κυριακήν.... » Ἰδοὺ πῶς ἐσέβοντο ἄλλοτε τὰ μυστικὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν φίλων, καὶ ὁποῖος σεβασμὸς ἐπεφυλάττετο εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις ἑνὸς ἑκάστου.

Διὰ πρώτην φορὰν τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν ἐπισήμως ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1790, θεσπισάσης ἐν τῇ διατάξει τῆς 10 Αὐγούστου τοῦ ἔτους ἐκείνου ὅτι «Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν δὲν δύναται ὑπ' οὐδενὸς καὶ δι' οὐδένα λόγον νὰ παραβιασθῇ». Ἑτέρα διάταξις τῆς 26—29 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπέβαλλε τὴν ἔνορκον ὑπόσχεσιν τοῦ σεβασθῆναι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἰς πάντας τοὺς ταχυδρομικοὺς ὑπαλλήλους. Καὶ τρίτη διάταξις τῆς 10 Ἰουλίου 1791 ἀνέθετεν εἰς τὰ διοικητικὰ σώματα τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκτελέσεως καὶ τηρήσεως τῆς διατάξεως τῆς 10 Αὐγούστου 1790, τῆς τὸ πρῶτον θεσπισάσης τὸ ἀπαραβίαστον τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη τοῦ ἀπαραβιάστου τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν εὑρίσκεται ἀναγεγραμμένη σήμερον ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ Βελγίου (ἄρθρον 22), ἐν τῇ Προκηρύξει, ἣν ἔκαμε κατὰ τὸ 1867 ὁ τῆς Αὐστρίας νομοθέτης ἐπὶ τῶν γενικῶν δικαιωμάτων τῶν πολιτῶν, καὶ ἐν τῷ Συντάγματι τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1864 (ἄρθρον 20). Ἐν Γερμανίᾳ ἡ αὐτὴ ἀρχὴ εὑρίσκεται ἀναγεγραμμένη ἐν ταῖς διατάξεσι τῆς ὑπηρεσίας τῶν ταχυδρομείων.

Πρᾶγμα περίεργον, ἐκ πρώτης τοὐλάχιστον ὄψεως, ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εὑρίσκεται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν, οἵτινες δύνανται νὰ διατάξωσιν οὐ μόνον τὴν ἀποσφράγισιν μιᾶς ὡρισμένης ἐπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἀπευθύνονται πρός τινα. Ἡ διάταξις αὕτη φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἥκιστα φιλελεύθερος καὶ τὰ μάλα εὐνοϊκὴ εἰς αὐθαιρεσίας. Τοῦτο δὲ βεβαίως φαίνεται πως ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν φήμην τοῦ φιλελευθέρου τῶν Ἄγγλων. Δὲν θὰ ἐκπλήξῃ ὅμως πολὺ τοὺς γνωρίζοντας τὸ γενικὸν πνεῦμα τῆς ἀγγλικῆς νομοθεσίας καὶ τῶν ἀγγλικῶν ἠθῶν. Πολλαὶ τοιαῦται νομικαὶ διατάξεις, δρακόντιοι ἔστιν ὅτε, ὑπάρχουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία εὑρίσκεται οὕτω ἐν ἐνδεχομένῃ ἀνάγκῃ, ὡπλισμένη μέχρις ὀδόντων. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονήσωμεν ὅτι τὰ ἀναγνωριζόμενα αὐτῇ ἔκτακτα δικαιώματα δὲν ἐξασκοῦνται πάντοτε ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ δριμύτητι, ὅτι πολλάκις ἐπὶ ὁλοκλήρους δεκάδας ἐτῶν ὑπνώττουσι, καὶ ὅτι ἡ ἐξάσκησις αὐτῶν περιορίζεται ἀδυσωπήτως ὑπὸ τῶν λίαν ἀπαιτητικῶν, πλὴν μεμορφωμένων ἠθῶν καὶ τῆς πανισχύρου δημοσίας γνώμης. Πρόσφατον δὲ πολιτικὸν ἅμα καὶ κοινωνικὸν ἐπεισόδιον ἡ ἀποχώρησις τοῦ Πάρνελλ, μαρτυρεῖ περὶ τῆς μεγάλης ταύτης ἰσχύος τῆς δημοσίας γνώμης ἐν Ἀγγλίᾳ. Οὕτω π. χ. τὸ εἰρημένον δικαίωμα δύναται νὰ ἐξασκηθῇ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ὑπουργῶν εἰς τὰς ποινικὰς ἀνακρίσεις καὶ ὅταν ἡ ἀποσφράγισις μιᾶς ἐπιστολῆς ἢ μιᾶς σειρᾶς ἐπιστολῶν δύναται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀναζητουμένων ἐνόχων. Σπανιώτατα ὅμως, διὰ νὰ μὴ εἴπω ποτέ, θὰ ἴδῃ τις τὸ κατ' ἀρχὴν ἀπεριόριστον τοῦτο δικαίωμα τῶν Ἄγγλων ὑπουργῶν ἐξασκούμενον ἀπὸ ἰδιοτροπίαν ἢ πρὸς ἰδιοτελῆ σκοπόν.

Β'

Εἴδαμεν μέχρι τοῦδε ποία εἶναι ἡ βάσις τοῦ εἰς τὰς ἀνταποκρίσεις ὀφειλομένου σεβασμοῦ, καὶ ποῖαι αἱ νομοθεσίαι αἱ καθιερώσασαι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν.

Ὀφείλομεν τώρα νὰ ἐξετάσωμεν 1ον) εἰς τί συνίσταται ἀκριβῶς ὁ σεβασμὸς οὗτος, καὶ ποῖα τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνει ἡ ὑποχρέωσις νὰ σεβασθῶσι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν.

2ον) Ποῖον τὸ κῦρος τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης, ποῖαι δηλ. δύνανται νὰ ὦσιν αἱ συνέπειαι τῆς ἀθετήσεως αὐτῆς.

Ἐννοεῖται ὅτι ὅσα θὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν ἐφαρμόζονται ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὸ ἀπόρρητον τῶν τηλεγραφημάτων. Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ὑπάρχει μικρά τις διαφορά: Ὅτι δηλ. τῶν τηλεγραφημάτων λαμβάνουσι γνῶσιν τρίτοι, οἵτινες εἶναι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ τηλεγραφείου. Αἱ κυβερνήσεις ὅμως καὶ αἱ νομοθεσίαι φροντί-

Digitized by Google

ζουσι νὰ ἐξαλείψωσιν ὅσον ἔνεστι τὸν ἐντεῦθεν πηγάζοντα κίνδυνον, ἀπαιτοῦσαι παρ' αὐτῶν ῥητὴν ὑπόσχεσιν, πολλάκις ἔνορκον, ὅτι δὲν θὰ ἀνακοινώσωσιν εἰς οὐδένα τὸ περιεχόμενον τῶν τηλεγραφημάτων. Οὐχ ἧττον, μεθ' ὅλας τὰς προφυλάξεις ταύτας τὸ ἀπόρρητον δύναται νὰ παραβιασθῇ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ παραβιάσαντες αὐτὸ ἐκτίθενται εἰς βαρείας ποινάς, ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας δυσαρέστους δι' αὐτοὺς συνεπείας, τὰς ὁποίας θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ἀπ' ἐναντίας, ἐννοεῖτε εὐκόλως ὅτι, ὅ,τι θὰ εἴπωμεν περὶ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν δὲν δύναται, ὡς εἰκός, νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὰ ταχυδρομικὰ δελτάρια (cartes postales), τὰ ὁποῖα στέλλονται ἀνοικτά.

Τῆς διπλῆς ταύτης παρατηρήσεως γενομένης, ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐκθέσεως τῶν δύο ἡμῶν ζητημάτων.

1) Καὶ πρῶτον, ποῖα δύνανται νὰ ὦσι τὰ πρόσωπα τὰ ὀφείλοντα νὰ σεβασθῶσι τὸ ἀπόρρητον μιᾶς ἐπιστολῆς; Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην φαίνεται ἁπλουστάτη. Τοῦ περιεχομένου μιᾶς ἐπιστολῆς ὄντος κοινοῦ εἰς δύο τοὐλάχιστον πρόσωπα, τὸν γράψαντα καὶ ἐκεῖνον δι' ὃν ἐγράφη, πᾶς τρίτος, μὴ ἔχων μίαν τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων, ὀφείλει νὰ σεβασθῇ τὸ ἀπόρρητον τῆς ἐπιστολῆς. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη, ἡ ἐπιβαρύνουσα πάντα τρίτον, διπλῆν ἔχει τὴν σημασίαν. 1) Πᾶς τρίτος στερεῖται τοῦ δικαιώματος νὰ ἀποσφραγίσῃ καὶ κατὰ ἰσχυρότερον λόγον νὰ ἀναγνώσῃ ἐπιστολὴν εἰς ἄλλον ἀπευθυνομένην. 2) Ἐὰν κατὰ τύχην ὁ τρίτος οὗτος ἔλαβε γνῶσιν τοῦ περιεχομένου μιᾶς ἐπιστολῆς, ὑποχρεοῦται νὰ μὴ κοινοποιήσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦτο εἰς οὐδένα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίσωμεν ὅτι ἡ δευτέρα τῶν δύο τούτων ὑποχρεώσεων ἐπιβαρύνει μόνον τοὺς τρίτους. Ἐκεῖνος πρὸς ὃν ἐγράφη ἡ ἐπιστολὴ ὀφείλει ἐνίοτε νὰ μὴ κοινοποιήσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς. Τοῦτο συμβαίνει ὅταν ἡ ἐπιστολὴ εἶναι *ἐμπιστευτική*. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς δὲν δύναται νὰ κοινοποιήσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ἐδῶ ὅμως ἐγείρεται τὸ ζήτημα: Πότε μία ἐπιστολὴ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπιστευτική; Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν εἶναι τόσον εὔκολος ὅσον φαίνεται. Ἡ δυσκολία δὲ προέρχεται, διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ τεθῇ γενικὸς κανὼν καὶ ὁρισμὸς ἐκ τῶν προτέρων τοῦ ἐμπιστευτικοῦ τῶν ἐπιστολῶν. Τὸ ἐμπιστευτικὸν τοῦτο εἶναι ὅλως σχετικὸν καὶ ἐξήρτηται ἐκ τῶν προσώπων καὶ τῶν περιστάσεων.

Ἀντὶ γενικῆς ἀρχῆς, τινὲς ἐπρότεινον ὑποθέσεις (présomptions), δυνάμει τῶν ὁποίων νὰ λύεται τὸ ζήτημα ἐὰν μία ἐπιστολὴ εἶναι ἢ ὄχι ἐμπιστευτική. Οὕτω π. χ. νομολόγοι τινὲς σκέπτονται ὅτι πᾶσα ἀνταπόκρισις ἀνταλλασσομένη μεταξὺ τῶν μελῶν μιᾶς οἰκογενείας ὑποτίθεται ἔχουσα ἐμπιστευτικὸν χαρακτῆρα, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ἡ μεταξὺ ἐμπόρων ἀλληλογραφία ὑποτίθεται στερουμένη τοῦ χαρακτῆρος τούτου. Μικρὰ σκέψις ἀρκεῖ ὅπως κατίδῃ τις τὸ ἐπιπόλαιον ἅμα δὲ καὶ τὸ βεβιασμένον τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἥτις εἶναι σχεδὸν τὸ ἀντίθετον τῆς ἀληθείας. Καὶ πράγματι, μήτοι τὸ μυστικὸν καὶ τὸ ἐμπιστευτικὸν δὲν εἶναι ὁ κανὼν παρὰ τοῖς ἐμπόροις; Μία ἀκριτομυθία δύναται νὰ προξενήσῃ αὐτοῖς μεγάλας ζημίας ἢ νὰ καταστρέψῃ μίαν ἐπικερδῆ αὐτῶν πρᾶξιν. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ ἔμπορος ὅστις θὰ συγκατατεθῇ ποτε νὰ λαμβάνῃ ὁ τυχὼν γνῶσιν τῆς ἀλληλογραφίας του; Ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐὰν ἐξετάσῃ τις τὰς μεταξὺ συγγενῶν ἀνταλλασσομένας ἐπιστολάς, πόσαι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐμπιστευτικαί, ἰδίως ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους συγχαρητηρίους καὶ ἐκείνας αἱ ὁποῖαι γράφονται διὰ νὰ γράφωνται; Ἡ ἀναλογία λοιπὸν μεταξὺ τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ἐπιστολῶν εἶναι μᾶλλον ἀντίστροφος. Μακρὰν ὅμως ἡμῶν ἡ ἰδέα τοῦ νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι πᾶσα ἐμπορικὴ ἐπιστολὴ εἶναι ἐμπιστευτική, οὔτε ὅτι δὲν ὑπάρχουσι συγγενικαὶ τοιαῦται. Τὸ δὲ συμπέρασμα: ὅτι ἀπόλυτος καὶ γενικὸς κανὼν πρὸς διάκρισιν τῶν ἐμπιστευτικῶν ἐπιστολῶν ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων εἶναι ἀδύνατον νὰ τεθῇ.

Τὸ ἀσφαλέστερον, νομίζομεν, εἶναι νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν πρὸ παντὸς τὴν πρόθεσιν (intention) τῶν προσώπων καὶ τὰς περιστάσεις, καὶ νὰ θεωρήσῃ ὡς ἐμπιστευτικὴν πᾶσαν ἐπιστολὴν περιέχουσαν σκέψεις, ὧν ἡ πρὸς τρίτους γνωστοποίησις δύναται νὰ παράσχῃ παρανόμως ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν ζημίαν εἰς τὸν γράψαντα τὴν ἐπιστολήν. Ἰδοὺ ἓν παράδειγμα, τὸ ὁποῖον μᾶς παρέχει πρόσφατον γεγονὸς εἰς πάντας γνωστόν. Εἷς ἐπιστήμων κάμνει μίαν σπουδαίαν ἀνακάλυψιν καὶ τὴν γράφει εἰς ἕνα φίλον του. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἐμπιστευτική, διότι ἐὰν ὁ φίλος οὗτος γνωστοποιήσῃ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, τρίτος τις δύναται νὰ οἰκειοποιηθῇ τὴν ἐφεύρεσιν, νὰ τὴν ἐκμεταλλευθῇ, καὶ νὰ προξενήσῃ οὕτω παράνομον ζημίαν εἰς τὸν ἐφευρέτην. Ἀφ' ἧς ὅμως ἡμέρας ὁ ἐφευρέτης τύχῃ διπλώματος μονοπωλίου καὶ δημοσιεύσῃ ὁ ἴδιος τὴν ἀνακάλυψίν του, ἡ ἐπιστολή, ἡ τέως ἐμπιστευτικὸν χαρακτῆρα ἔχουσα, παύει πλέον τοῦ νὰ εἶναι ἐμπιστευτική, καὶ ἑπομένως ὁ παραλήπτης αὐτῆς δύναται νὰ τὴν γνωστοποιήσῃ ἀτιμωρητί, διότι ἡ γνωστοποίησις αὕτη δὲν δύναται πλέον νὰ βλάψῃ τὸν ἐφευρέτην.

Τὸ κριτήριον, τὸ ὁποῖον ἐπροτείναμεν, δύναταί πως νὰ δυσκολεύσῃ τὴν λύσιν τοῦ ἀκολούθου ζητήματος: Μία ἐπιστολὴ *ὑβριστικὴ* δύναται νὰ

Digitized by Google

θεωρηθῇ ὡς ἐμπιστευτικὴ καὶ ἐπομένως ὡς ἐμποδίζουσα τὸν παραλήπτην ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν γνωστοποιήσῃ; Ἀναμφιβόλως, ὅταν τοιαύτη τις ἐπιστολὴ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς καὶ λάβῃ αὕτη γνῶσιν αὐτῆς, δύναται ἐκ τούτου νὰ προκύψῃ ζημία διὰ τὸν γράψαντα, ὅστις δύναται νὰ καταδικασθῇ καὶ εἰς ἀποζημίωσιν, καὶ εἰς πρόστιμον καὶ δὴ καὶ εἰς φυλάκισιν. Σημειώσατε ὅμως ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὴν ἐνδεχομένην ταύτην ζημίαν αὐτὸς ὁ ἴδιος προεκάλεσεν, ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ τὸ συστατικὸν στοιχεῖον μιᾶς παρανόμου πράξεως, ἑνὸς πλημμελήματος, καὶ ἐπομένως ἡ ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς γνωστοποίησις αὐτῆς καθίσταται ἀναγκαία, ὅπως δικαιολογηθῇ καὶ βασισθῇ ἡ πρὸς τὴν τιμωρίαν καὶ ἀποζημίωσιν κινηθεῖσα ἀγωγή. Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου λόγου, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολὴ περιέχουσα ὕβρεις διὰ τὸν παραλήπτην.

Ἀπηντήσαμεν οὕτως εἰς τὸ *πρῶτον* τῶν δύο προταθέντων ζητημάτων: Τίς ὑποχρεοῦται νὰ σεβασθῇ τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν. — Εἴδαμεν ὅτι κατ' ἀρχὴν μὲν πᾶς τρίτος, εἰς μερικὰς δὲ περιστάσεις καὶ αὐτὸς ὁ παραλήπτης.

2) Ἔλθωμεν τώρα εἰς τὸ *δεύτερον*, τὸ ὁποῖον βεβαίως καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης καθ' ἑαυτοὺς ἔθεσαν. Καὶ πράγματι δὲν ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωρίσωμεν το ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν. Πρέπει καὶ νὰ γνωρίζωμεν ποῖαι δύνανται νὰ εἶναι αἱ συνέπειαι τῆς παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου τούτου. Ἡ ἠθικὴ μομφή, εἰς ἣν ἐκτίθεται ὁ παραβιάζων τὸ ἀπόρρητον μιᾶς ἐπιστολῆς ἀπέναντι ὅλων τῶν λογικῶν καὶ μεμορφωμένων ἀνθρώπων, δὲν εἶναι, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, ἀρκετὴ δι' ἐκεῖνον ὅστις ἀπέδειξεν ἤδη ἀρκούντως τὴν λεπτότητά του καὶ τὴν ἰδιόρρυθμον αὐτοῦ ἠθικὴν διὰ τῆς ἀνηθίκου πράξεως, εἰς ἣν προέβη. Πᾶσα ἀθέτησις ὑποχρεώσεως συνεπάγεται νομικὰς συνεπείας. Ἴδωμεν λοιπὸν ποῖαί τινες δύνανται νὰ ὦσιν αἱ συνέπειαι τῆς παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Πρὸς τοῦτο πρέπει πρῶτον νὰ διακρίνωμεν ἐὰν ἡ παραβίασις αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τινος ὑπαλλήλου τῆς ὑπηρεσίας τῶν ταχυδρομείων, ἢ ὑπὸ προσώπου ξένου ὅλως πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Ὅσον διὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὑπάρχουσι πανταχοῦ ποινικαὶ διατάξεις κατὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οἵτινες καταχρῶνται τῆς θέσεως αὐτῶν. Ἐκτὸς τῆς ποινῆς ταύτης, ὁ τὸ ἀπόρρητον μιᾶς ἐπιστολῆς παραβιάσας ταχυδρομικὸς ὑπάλληλος δύναται νὰ καταδικασθῇ δικαστικῶς εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν ἡ πρᾶξις αὐτοῦ προὐξένησε βλάβην τινὰ εἰς τὸν ἀποστολέα ἢ εἰς τὸν παραλήπτην.

Ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν περίπτωσιν, τὴν πλέον συνήθη, καθ' ἣν τὸ ἀπόρρητον μιᾶς ἐπιστολῆς παραβιάζεται ὑπὸ προσώπου ὅλως ξένου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομείων. Ποῖαί τινες δύνανται νὰ ὦσι δι' αὐτὸ αἱ συνέπειαι τῆς παραβιάσεως ταύτης;

Ἐδῶ μία ἄλλη διάκρισις ἀποβαίνει ἀναγκαία.

Ἀπηριθμήσαμεν ἤδη μερικὰ Κράτη, ἐν οἷς ὁ νομοθέτης ῥητῶς προβλέπει καὶ τιμωρεῖ τὴν παραβίασιν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἡ τιμωρία αὕτη συνίσταται εἴτε εἰς φυλάκισιν εἴτε εἰς πληρωμὴν προστίμου, ἐκτὸς τῆς ἀποζημιώσεως εἰς ἣν δύναται νὰ καταδικασθῇ τις, ὅταν ἐκ τῆς παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου προέκυψε ζημία τις διὰ τὸν γράψαντα τὴν ἐπιστολήν. Ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τιμωρεῖται αὐτὴ καθ' ἑαυτήν.

Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι δυστυχῶς εἰς τὰ πλεῖστα τῶν Κρατῶν ὁ νομοθέτης δὲν προβλέπει ῥητῶς τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, οὔτε τιμωρεῖ ἀπ' εὐθείας τοὺς παραβιάζοντας αὐτό. Εἰς τὰ Κράτη ταῦτα ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου μιᾶς ἐπιστολῆς δὲν δύναται βεβαίως νὰ τιμωρηθῇ αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ὡς πλημμέλημα ἰδιαίτερον, ἀφοῦ ὁ ποινικὸς νόμος σιωπᾷ. Ἡ τῶν ἠθῶν καὶ τῆς δημοσίας γνώμης μομφὴ εἶναι τότε ἡ μόνη ἄμεσος συνέπεια τῆς παραβιάσεως ταύτης καὶ τὸ μόνον κῦρος τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονήσωμεν ὅτι ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν δύναται νὰ προξενήσῃ ζημίαν εἴτε εἰς τὸν γράψαντα εἴτε εἰς τὸν παραλήπτην ἐπιστολῆς. Εἰς ὅλας δὲ τὰς νομοθεσίας ὑπάρχει ἡ τῆς λογικῆς καὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου ἀρχὴ ὅτι: *Πᾶσα ζημία ὑποχρεοῖ τὸν προκαλέσαντα αὐτὴν νὰ τὴν ἐπανορθώσῃ πληρόνων ἀποζημίαν.* (Ἴδε π. χ. ἄρθρ. 1382 τοῦ Γαλ. Ἀστ. Κώδ.). Ὁ παραβιάζων λοιπὸν τὸ ἀπόρρητον μιᾶς ἐπιστολῆς δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ὅταν προκύψῃ ζημία τις ἀπὸ τὴν πρᾶξίν του, ζημία εἴτε ὑλικὴ εἴτε ἠθική, καὶ εἴτε διὰ τὸν γράψαντα εἴτε διὰ τὸν παραλήπτην. Παρατηρεῖτε ὅμως εὐκόλως ὅτι, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀτελῶν βεβαίως τούτων νομοθεσιῶν, δεν τιμωρεῖται ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὡς παράνομος πρᾶξις, ἀλλὰ συνεπείᾳ τῆς βλάβης καὶ τῆς ζημίας, ἣν προεκάλεσεν. Ἐπομένως, καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶναι ἥκιστα εὐχάριστον, ἐλλείψει τοιαύτης ζημίας ἡ πρᾶξις μένει ἀτιμώρητος, τοὐλάχιστον ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν.

Τοιαῦται ἐν συντόμῳ αἱ διάφοροι συνέπειαι, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχῃ ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Τοιοῦτον τὸ κῦρος τῆς πάντας ἐπιβαρυνούσης ὑποχρεώσεως τοῦ σεβασθῆναι τὸ ἀπόρρητον τοῦτο.

(Ἕπεται συνέχεια) ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν.

Digitized by Google

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΡΧΗ, ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΣΙΑΝΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Γυναικὸς οὐδὲν χρῆμ' ἀνὴρ ληΐζεται ἐσθλῆς ἄμεινον

Σίμων. Ἀμοργ.

Πρόλογος

Πρῶτος μπῆκε μέσα 'ς τὴ σάλα ὁ κ. Λεονῆς μὲ μεγάλη βία, καὶ πολὺ ἀπόρησε, πῶς κανεὶς ἄλλος; ἀπ' τοὺς προσκαλεσμένους δεν εἶχε φτάσει προτήτερά του. Ἡ κυρία Σιδέρη ἤτανε ντυμένη μὲ μεγάλη πολυτέλεια, καὶ τὴν ἔπιασε ἐκεῖ ποῦ κοιτάζουνταν μπροστὰ 'ς τὸ μεγάλο καθρέφτη τῆς σάλας, κι' ἔσιαζε μὲ τὴν ἄκρη τοῦ μαντηλιοῦ τὰ φρύδια της. Μόλις ὅμως ἄξαφνα εἶδε τὸν κ. Λεονῆ, καὶ γύρισε γλήγορα, ἔπειτα, κάνοντας τὴν ἀδιάφορη, ἄρχισε ν' αερίζεται μὲ τὸ μαντῆλι.

— Ἆ καλησπέρα, κύριε Λεονῆ, εἶπε.

— Καλησπέρα σας, κυρία μου. Βλέπω πῶς εἶμαι ὁ πιὸ πρόθυμος ἀπ' ὅλους σας τοὺς φίλους.

— Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προθυμία σας.... Εἶναι τόσο βαρετὸ νὰ περιμένη κανεὶς μοναχός του μισὴ ὥρα ἀκόμα...

Μεγάλη στενοχώρια ἔπιασε τὸν κ. Λεονῆ.

— Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συχωρέστε, μουρμούρισε. Πρώτη φορὰ ποῦ μὲ γελάει τὸ ῥολόϊ μου, κι' ὡς τόσο τὸ νόμιζα ὡς τώρα πιὸ σωστὸ κι' ἀπ' τὸν ἴδιο τὸν Πάπα...

Καὶ μιλῶντας αὐτά, ἔβγαλε ἀπ' τὴ τσέπη τὸ μαλαματένιο του ῥολόϊ, καὶ παρατήρησε μ' ἀπορία μεγάλη πῶς τὰ λόγια τῆς κυρίας Σιδέρη τέριαζαν ὡς τὸ τελευταῖο δευτερόλεφτο. Μὰ ἐκεῖ ποῦ κοίταζε αὐτὸς τὸ ῥολόϊ καταζαλισμένος, τὸν κοίταζε κι' ἐκεῖνον ἡ κ. Σιδέρη χαμογελῶντας μ' ἕνα χαμόγελο πολὺ μαργιόλικο.

Μὰ δὲν ἤτανε δυνατὸ νὰ κοιτάζῃ ὁ κ. Λεονῆς τὸ ῥολόϊ ὡς τὸ τέλος τοῦ κόσμου. Σήκωσε λοιπὸν τὸ κεφάλι λίγο λίγο καὶ μὲ κόπο — λὲς καὶ τὸν τραβοῦσε τοῦ ῥολογιοῦ τὸ πρόσωπο σὰ φιδιοῦ μάτι — κι' ἑτοιμάζονταν νὰ μουρμουρίσῃ καὶ πάλι συχώρεσι. Ὅταν ὅμως εἶδε τὸ περγελαστικὸ ἐκεῖνο χαμογέλοιο, σὰ νὰ κατάλαβε τὸ νόημά του, κοκκίνισε σὲ κάθε μέρος ἄτριχο τοῦ προσώπου του, καὶ τὰ παρακάλια ποῦ μισομασοῦσε τὰ κατάπιε γιὰ πάντα.

— Πρέπει ὅμως καὶ νὰ πῶ, κύριε Λεονῆ, τοῦ ἔκαν' ἐκείνη, πῶς σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν προθυμία σας, μὰ σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ λογαριασμὸ ἄλλου...

— Ἤμουνα βέβαιος, σᾶς βεβαιώνω...

— Αὐτὸς ὁ ἄλλος θὰ τὸ καταχαίρουνταν, νὰ μάθαινε τί ἔτυχε.

— Κυρία μου, νὰ σᾶς τὸ ξηγήσω πῶς ἔγινε τὸ λάθος...

— Θὰ φροντίσω ὅμως νὰ τὸ μάθῃς.

Ὅλον αὐτὸ τὸν καιρὸ ὁ κ. Λεονῆς ἔβγαζε καὶ ξανάβαζε πάλι σ' τὴν τσέπη τὸ μαντῆλι, καὶ σφούγγιζε πότε μὲ τὸ ἕνα πότε μὲ τ' ἄλλο χέρι τὸν ἵδρωτα, ποῦ ἀνάβρυζε 'σ τὸ μέτωπό του τόσο περισσότερο, ὅσο στέρευαν πιὸ πολὺ οἱ ἰδέες μέσα σ' τὸ μυαλό του. Τὸ μυστικό του, ποῦ τὸ εἶχε φυλαγμένο μ' ἐπιμονὴ μασόνου, τὸ 'βλέπ' ἐκεῖ σ' τὸ χαμογέλιο τῆς κυρίας Σιδέρη φανερωμένο γιὰ πάντα, κι' αληθινὰ παρακαλοῦσε ν' ἄνοιγε ἡ γῆ ἐκεῖ ποῦ στέκουνταν καὶ νὰ τὸν κατάπινε, ὅπως τὸ Δὸν Χουὰν σ' τὰ παλιὰ τὰ χρόνια.

— Παράξενοι ἀλήθεια εἴσαστ' ἐσεῖς οἱ ἐρωτεμένοι, πρόσθεσε ἡ κυρία Σιδέρη. Ἡ ἀγάπη θέλει τόση φρόνησι, ὅπως λέει τὸ τραγοῦδι, μὰ ἐσεῖς ὅλο τὸ ἐναντίο φέρνεσθε μὲ τὴν πιὸ μεγάλη ἀσυλλογισιά. Ἐμεῖς οἱ γυναῖκες, καθὼς θυμᾶμαι, σὲ τέτοια σοβαρὰ πράματα, φωνάζουμε καμιὰ φιλενάδα μας, πιστὴ καὶ δοκιμασμένη, τὰ λέμε μαζί, κ' ἔπειτα φέρνουμε τὸν κόσμο ἄνω κάτω, χωρὶς μήτε τοῦ ἥλιου τὸ μάτι νὰ μᾶς καταλάβῃ· ἐκεῖ φυλᾶτε τάχα τὸ μυστικὸ μονάχοι σας — γιατὶ δὲ μπιστεύεστε καὶ τὸν πιὸ στενό σας φίλο, — ἀληθινὰ ὅμως τὸ μηνᾶτε σ' τοὺς πατέρες, σ' τὲς μητέρες, καὶ σ' ὅλο τὸ ἄλλο συγγενολόϊ, καὶ κράζετε καὶ τὸν κόσμο νὰ καμαρώσῃ τὰ περιστατικὰ τῆς ἀγάπης σας. Γιὰ καλή σας τύχη ὅμως, οἱ μητέρες συμμαχοῦνε μαζί σας, κι' ὅσο γιὰ τοὺς πατέρες, αὐτοὶ σὲ τέτοιες δουλειὲς εἶνε στραβοὶ σὰν κουταβάκια νεογεννημένα...

Ἡ κυρία Σιδέρη εἶχε κι' ἄλλες φιλοσοφικὲς ἰδέες ν' ἀραδιάσῃ γιὰ τοὺς ἐρωτεμένους καὶ τοὺς πατέρες, μόνο κατὰ καλή τους τύχη καὶ τῶν δυονῶν προβάλανε σ' τὸ κατῶφλι τῆς σάλας κι' ἄλλοι προσκαλεσμένοι. Ἤτανε, θαρρῶ, ὁ κ. Φωκᾶς μὲ τὴν κόρη του, κι' ἀπὸ πίσω ἔρχουνταν ἕνας κἄποιος Κόντες Ἕλληνας (γιατὶ ἔχουμε καὶ τέτοιους), ποῦ τὸ ἄδειο του στομάχι ἔτρεμε ἀπὸ χαρά, καρτερῶντας πλούσιο τραπέζι.

Ἤτανε καιρός. Γιατὶ ὁ κ. Λεονῆς λίγο λίγο ἀποσβολώνουνταν, κι' ἀπὸ εὐγνωμοσύνη ἔσφιξε τὰ χέρια ὅλων τῶν νεοφερμένων μὲ μεγάλη δύναμη, μὰ δὲ συλλογίσθηκε κι' ὅλας πῶς τοῦ Κόντε ἡ πεινασμένη κατάστασις δὲ βαστοῦσε σὲ τέτοια ξεχειλίσματα.

Ὕστερ' ἀπὸ κείνους ἄλλες κι' ἄλλοι προσκαλεσμένοι. Μέσα σ' αὐτοὺς ἦταν κι' ἕνας νεοφτασμένος ὁμογενής, ποῦ φημιζότανε μὲ μυθικοὺς θησαυρούς, κι' ἔμπαινε μέσ' σ' τὴ σάλα περήφανα καὶ τεριαστὰ μὲ τοὺς χρηματικούς του τίτλους. Χαιρέτησε μὲ κοσμοπολιτικιὰ χάρη, κι' ἔπειτα ἔρριξε μιὰ ματιὰ γύρω γύρω, μὲ σκοπὸ νὰ βρῇ τὸν πιὸ ὑπομονετικὸ ἀπ' ὅλους ἐκεῖ, καὶ ν' ἀδειάσῃ σ' αὐτὸν τοὺς θησαυροὺς τῶν λόγων του. Ὁ κ. Λεονῆς ἔτυχ' ἐκεῖ κοντά, κι' ἦταν ὁ

Digitized by Google

μόνος ἀδοκίμαστος ἀπ' τοὺς γνωρίμους του, γιατὶ ὅλ' οἱ ἄλλοι εἶχαν ἄλλοτε δείξει, ποιὸς πολὺ ποιὸς λίγο, τὸ βαρεμό τους μὲ τὲς ἀτελείωτες κουβέντες τοῦ κ. Πλουτάκη. Πῆγε λοιπὸν κοντά του καὶ τοῦ εἶπε μὲ κοσμοπολιτικιὰ γλῶσσα, (τοὺς λόγους του ὅμως ἐγὼ μὲ εὐκολία τοὺς μεταφράζω σ' τὴ συνειθισμένη ἑλληνική):

— Καλησπέρα, κύριε Λεονῆ. Ἔχω καιρὸ νὰ σᾶς δῶ, καὶ νόμιζα πῶς λείπατε ἀπ' τὴν Ἀθήνα γιὰ δουλειές σας. Μήπως ἤσαστε σ' τὴν Πόλη;

— Ὄχι, ἤμουνα....

— Σ' τὴ Γαλλία ἴσως;

— Ὄχι, σ' τὴν Ἀ...

— Ἀλεξάνδρα. Ὡραῖος τόπος, μὰ τὸ Κάϊρο εἶνε πολὺ πιὸ ὡραῖο.

— Ἀφοῦ τὸ λέτε.... Δὲν ἤμουνα ὅμως ἐκεῖ. Ὅλο αὐτὸ τὸν καιρὸ ποῦ δὲ μὲ βλέπατε, ἐγὼ ἤμενα ἐδῶ.

— Σ' τὴν Ἀθήνα; Περίεργο!

— Κι' ὅμως....

— Σᾶς πιστεύω.... Κι' ἐγὼ ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ γύρισα, ὕστερ' ἀπ' τὸ τελευταῖό μου ταξίδι, μένω πάντα ἐδῶ. Μὰ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, στενοχωριέμαι. Εἴκοσι χρόνια τώρα συνείθισα νὰ δουλεύω....

Αὐτὴ τὴν ὥρα ἔμπαινε μέσα ὁ κ. Τραντα-φύλλης μὲ τὴ γυναῖκά του καὶ τὴν κόρη του. Τὸν κ. Τρανταφύλλη φαντασθῆτέ τον ὅπως σᾶς ἀρέσει, καθὼς καὶ τὴ γυναῖκά του. Ἡ κόρη ὅμως ἤτανε σπάνιο πλάσμα. Ἀνάστημα ψηλὸ καὶ λυγιστὸ σὰν κυπαρίσσι. Τὰ μάτια της ἔξυπνα καὶ μαῦρα, λὲς καὶ χύνανε φωτιὲς καὶ μέσ' ἀπ' τὴν παρθενικιά τους δείλια. Καὶ τί νὰ πῇς γιὰ τὰ χείλια; Εὐτυχισμένος, δυὸ καὶ τρεῖς φορές, ὅποιος τἀγγίξῃ.

Ἅμα μπῆκε ἡ κοπέλλα, εἶδες κι' ἔγινε ἄνω κάτω τὸ πρόσωπο τοῦ κ. Λεονῆ. Κοκκίνισε, κιτρίνισε, πέρασε μὲ τὴν ἀράδα ἀπ' ὅλα τὰ χρώματα ποῦ δείχνει καὶ τὸ πρίσμα, τελειώνοντας πάλι σ' τὸ βαθὺ τὸ κόκκινο. Τοῦ ἤταν ἀδύνατο νὰ σηκώσῃ ἀπὸ πάνω της τὰ μάτια, κι' ὡς τόσο πάσχιζε νὰ κάνῃ τὸν ἀδιάφορο, σὰν νὰ μὴν ἔτυχε τίποτα. Καὶ χωρὶς νὰ κοιτάξῃ τὴν κυρία Σιδέρη, ἔνοιωθε κάπως τὸ χαμογέλοιό της ἐκεῖνο τὸ μαργιόλικο ποῦ τριγύριζε πάντα ἀπάνω σ' τὰ χείλη της, κι' αὐτὴ ἡ ἰδέα πολὺ τόνε στενοχωροῦσε. Τὰ λόγια τοῦ κ. Πλουτάκη βουΐζαν σ' τ' αὐτιά του σὰν κρότος λυτοῦ ταμπούρλου, καὶ δὲ θὰ ἤτανε δύσκολο σ' αὐτὸ τὸν κύριο νὰ καταλάβῃ πῶς ἔλειπε ἀπ' τὴν ὁμιλία τὸ ἕνα ἀπ' τὰ δύο ἀναγκαῖα πρόσωπα, γιατὶ ἤτανε ἐκεῖ ὁ μιλητής, ἔλειπε ὅμως ὁ ἀκουστής. Μοναχὰ ὁ κ. Πλουτάκης, μιὰ καὶ θυμήθηκε τὰ δοξασμένα χρόνια τοῦ ἐμπορίου του,—ὅπως θυμᾶται σ' τὰ γεράματά του στρατιώτης παλιὰ πολεμικὰ κατορθώματα,—συγκινήθηκε κατάκαρδα, καὶ λίγο καὶ δάκρυα ν' ἀνεβοῦνε σ' τὰ μάτιά του. Ξακολούθησε λοιπὸν μ' ὄψι μεγάλη κι' ἐνθουσιασμό.

— Γιατὶ εἴκοσι χρόνια τώρα συνήθισα νὰ δουλεύω, καὶ παλιὲς συνήθειες τόσο εὔκολα δὲν τὲς ξερριζώνεις. Εἴκοσι χρόνια, καὶ τί χρόνια! Ἂν βλέπατε πῶς δούλευα! Μόλις κοιμώμουνα λίγες ὧρες, μὰ καὶ κοιμισμένος ἔβλεπα δουλειὲς σ' τὰ ὀνειρατά μου...

— Καλέ, τί μοῦ λέτε!

— Σᾶς δίνω τὸ λόγο μου. Προχτὲς τό 'λεγα σ' τὸν κ. Ἀμόριστο, καὶ ρωτῆστέ τον. Καὶ νὰ μὴ σᾶς φανῇ καὶ παράξενο· δούλευα, γιατὶ κέρδιζα... Τ' ἀγῶγι, καθὼς ξέρετε, ξυπνάει τὸν ἀγωγιάτη... Θυμᾶμαι μάλιστα σ' τὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο....

Ὁ κ. Λεονῆς ἄρχισε νὰ φοβᾶται, μήπως τοῦ ἀραδιάσῃ μπροστά του ὅλο τὸ ἱστορικὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου μαζὶ μὲ περιστατικὰ ἀπ' τὴ δική του ζωή. Τόνε σταμάτησε λοιπὸν μιὰ στιγμή, καὶ τοῦ εἶπε:

— Δὲ σᾶς φαίνεται πῶς κάνει ζέστη ἐδῶ;

— Ναί, ἀλήθεια, καλὰ λέτε, κάνει πολὺ ζέστη... Ἂς βγοῦμε σ' τὸ μπαλκόνι, νὰ σᾶς διηγηθῶ, τί ἔτρεξε.

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια τράβηξε κατὰ τὸ μπαλκόνι, κι' ἀπὸ πίσω ὁ κ. Λεονῆς. Αὐτὸς ὅμως, ἅμα ἔφτασε κοντὰ σ' τὴν πόρτα, ἀντὶ νὰ περάσῃ ὄξω, σὰν τὸν ἄλλο, ἔστριψε δεξιὰ μ' ἕνα «μὲ συγχωρεῖτε», καὶ σὲ λίγο βρέθηκε σ' τὸ πλάϊ τοῦ κ. Τρανταφύλλη καὶ τῆς κόρης του.

Μόλις εἶχαν καιρὸ νὰ ποῦν δυὸ τρία λόγια. Τὰ λόγια αὐτὰ τὰ ξέρετε· εἶναι κλασσικά, στερεότυπα σὰν τὴ Χρηστομάθεια τοῦ Ῥαγκαβῆ. Ἀρχίζουν με τὸ καλησπέρα σας, κι' ὕστερα ἔρχουνται σὲ μερικὰ μετεωρολογικὰ γιὰ τὸν καιρό, τὰ σύννεφα, τὴ βροχή...

Νὰ ὅμως, ὁ δοῦλος λέει πῶς τὸ τραπέζι εἶναι ἕτοιμο. Οἱ προσκαλεσμένοι πηγαίνουν σ' τὴν τραπεζαρία, κι' ἀστράφτουν τοῦ Κόντε τὰ μάτια.

. . . .

Κι' ὁ κ. Λεονῆς ἔδωκε τὸ μπράτσο του σ' τὴν κυρία Τρανταφύλλη, καὶ τὴν πῆγε ὡς τ' ἁμάξι, κι' ἀκολουθοῦσε ἀπὸ πίσω ὁ κ. Τρανταφύλλης μὲ τὴν κόρη του. Πρὶν ὅμως ξεκινήσῃ τ' ἁμάξι, καληνυχτίζοντας τὸν κ. Τρανταφύλλη, τοῦ εἶπεν ὁ κ. Λεονῆς:

— Θὰ μοῦ δῶστε τὴν ἄδεια νὰ σᾶς δῶ σπίτι σας αὔριο, κ. Τρανταφύλλη;

Πρὶν ὅμως ἀνοίξῃ αὐτὸς τὸ στόμα, εἶπε ἡ καλήτερα φώναξε ἡ κυρία:

— Βέβαια, κ. Λεονῆ, καὶ μὲ μεγάλη χαρά!

Κι' ἡ κόρη, τὴν ἔπιασε ἄξαφνα μεγάλη ἀποθυμιά, νὰ κυττάξῃ τ' ἄστρα καὶ τὸν οὐρανό, καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι ἀπάνω. Μ' ἂν ἤτανε μέρα, θά 'βλεπε κανεὶς τὸ πρόσωπό της τὸ χαριτω-

Digitized by Google

μένο νὰ κοκκινίσῃ, σὰ νὰ τῆς πῆρε φωτιὰ μέσα σ' τὶς φλέβες τὸ αἷμα.

. . . .

. . . .

Κεφάλαιο ΙΕ΄.
Ἔξη μῆνες ὕστερ' ἀπ' τὸ γάμο.

Ἦταν περασμένες οἱ τρεῖς ὕστερ' ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα, σὰν ξεκίνησαν νὰ γυρίσουν σπίτι. Ὁ χορὸς ἦταν πολὺ ζωηρός, κι' ὁ κ. Λεονῆς χόρεψε μὲ μανία. Ὅσο ὅμως κι' ἂν χόρεψε αὐτός, ἡ γυναῖκά του τόνε ξεπέρασε. Ἦταν ἡ δύστυχη ἀποκαμωμένη, καὶ μέσα σ' τ' ἀμάξι ἄρχισαν νὰ τῆς μισοκλείνουν τὰ μάτια ἀπὸ τὸν κόπο καὶ τὴ νύστα, κι' ὅταν πιὰ στάθηκε τ' ἀμάξι μπροστὰ σ' τοῦ σπιτιοῦ τὴν πόρτα, ἀναγκάσθηκε νὰ τὴν ξυπνήσῃ ὁ ἄντρας της μ' ἕνα μαλακὸ φιλὶ ἀπάνω σ' τὸ γλυκό της μαγουλάκι.

Ὡς τόσο, καὶ μ' ὅλη της τὴν κούραση, πῆγε πρῶτα μπροστὰ σ' τὸ μεγάλο της τὸν καθρέφτη, καὶ κοιτάχτηκε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ μὲ μιὰ σταλιὰ περηφάνεια — μὰ μπροστὰ σὲ τέτοια ὀμορφιὰ δὲν μποροῦσε νὰ μένῃ τυφλὴ κι' ἡ πιὸ φυσικιὰ γυναῖκα.

— Νὰ ξέρῃ πῶς ἐγὼ πλάγιασα, εἶπε ὁ κ. Λεονῆς, ἀφοῦ πρῶτα γδύθηκε καὶ χώθηκε μέσ' σ' τὰ σκεπάσματα· καὶ σὺ δὲ φαίνεσαι σὰ νὰ τό 'χῃς σκοπὸ νὰ χωρισθῇς ἀπ' τὰ στολίδια σου.

— Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη μ' αὐτὸ τὸ φόρεμα, τοῦ ἀπάντησε ἐκείνη. Εἶναι ῥάφτρα μ' ἐπιστήμη ἡ Λιζιέ... Μὰ γιὰ κοίταξε καὶ τοῦτο τὸ λουλοῦδι . . . ἐδῶ πλάγια σ' τὸ κεφάλι μου... τί ὡραῖο ποῦ εἶναι! Καὶ πῶς νὰ μὴν εἶναι ὡραῖο, ἀφοῦ ἐσὺ μοῦ τὸ διάλεξες... Αὐτὸ τὸ λουλοῦδι θὰ τὸ φυλάξω.

— Δὲν ξέρω, ἂν θὰ ἦταν καὶ τόσ' ὡραῖο, ἂν δὲν τὸ φοροῦσαν τὰ μαλλιά σου... τὸ καμάρωνα ὅλη τὴν ὥρα σ' τὸ χορό.

— Μάλιστα, μάλιστα! Ἐγὼ ξέρω πῶς σ' ὅλο τὸ χορὸ μήτε μιὰ φορὰ δὲν καταδέχθηκε ἡ ἀφεντιά σου νὰ χορέψῃ μαζί μου...

Κι' ἄρχισε τότε νὰ βγάζῃ τὸ φόρεμά της, καὶ τὸ 'βαλε προσεχτικὰ ἀπάνω σ' ἕνα σκαμνὶ ἐκεῖ σ' τὸ πλάϊ. Ἔπειτα γιόμισε νερὸ τὸ ποτῆρι, κι' ἔβαλε τὸ λουλουδάκι μέσα. Κατόπι γύρισε μπροστὰ σ' τὸν καθρέφτη, κι' ἄρχισε νὰ πλέχνει τὰ μαλλιά της, ποῦ πλούσια καὶ κατάμαυρα χύνουνταν τριγύρω σ' τοὺς ἀσπρουδεροὺς της ὤμους. Ὁ κ. Λεονῆς, ποῦ ὅ,τι ἄρχιζε νὰ τὸν παίρνῃ ὁ ὕπνος, μὲ μισοκλεισμένα τὰ μάτια θωροῦσε τὰ μαλλιά της, ποῦ λαμποκοποῦσαν.

— Μὴ ξεχνᾷς, ἀγάπη μου, εἶπε, ἀπαντῶντας σ' τὰ παράπονά της, πῶς τὸ βιβλιαράκι σου γιόμησε ὀνόματα, πρὶν ἐγὼ καλοκαταλάβω ποῦ βρίσκουμαι. Ἂν σ' ἔνοιαζε γιὰ μένα, ὅπως λές, δὲν ἦτανε δὰ καὶ τόσο δύσκολο ν' ἀφήσῃς ἀνοιχτὸ ἕνα βάλς καὶ γιὰ τὸν ἄντρα σου. Φαίνεται ὅμως πῶς μέσ' σ' τὲς δόξες σου τὸ ξέχασες πῶς ὑπάρχω σ' τὸν κόσμο... Ἐσεῖς οἱ γυναῖκες εἶσαστε τόσο μάταιες!

— Καλὲ ἐκεῖνο τὸ βιβλιαράκι ἀφανίσθηκε ἀπ' τὰ χέρια μου, καὶ δὲν τὸ ξαναεῖδα, παρὰ μόνο σὰ γιόμησε ὀνόματα ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος... Δὲν ξέρω, γιατὶ νὰ μὲ προτιμήσουν ἔτσι ἐμένα οἱ καβαλλιέροι... Νά ἐκεῖ κοντὰ ἦταν ἡ κόρη τοῦ κ. Φωκᾶ, κι' ἀλήθεια πολὺ μὲ στενοχωροῦσε σὰν τὴν ἔβλεπα ποῦ δὲν χόρευε ὅσο ἔπρεπε.

—Ναί, Ἑλένη μου, ἡ νεολαία ἔπρεπε νὰ εἶναι πιὸ εὐγενικιά. Δὲν ἦτανε σωστό...

— Καὶ βέβαια ὄχι! Χάρηκα πολὺ σὰν σὲ εἶδα ποῦ χόρευες μαζί της ... καὶ σοῦ συχωρνῶ τὴν ἀδιαφορία σου γιὰ μένα... Καὶ εἶναι τόσο καλὴ κόρη!

— Ὤ, ναί...

— Εἶχα κι' ἐγὼ μεγάλη ὄρεξη νὰ γυρίσω τὴ ράχη σ' ἕνα δυὸ ἀπ' τοὺς καβαλλιέρους μου, καὶ νὰ τὸ ἐκδικηθῶ τὸ καημένο τὸ κορίτσι ... ἐκεῖνος μάλιστα ποῦ μὲ βασάνιζε με τὴ γενναλογία του, κι' ὅλο μοῦ ξηγοῦσε ἀπὸ ποῦ παράγεται τ' ὄνομά του. Ἔλεγε πῶς ὁ παπποῦς του ἢ ὁ παραπαπποῦς του, ὁ πρῶτος κόντες Καραμέλλας, καταγότανε ἀπ' τὴ Βεσσαραβία. — Εἶναι ἀληθινὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

— Πρέπει νὰ καταγότανε ἀπ' τὴ Βεσσαραβία, εἶπεν ὁ κ. Λεονῆς, ἐξὸν ἂν καταγότανε ἀπὸ κανέναν ἄλλον τόπο.

— Καὶ σὰν ποῦ εἶναι αὐτὴ ἡ Βεσσαραβία;

— Ἡ Βεσσαραβία, εἶπε ὁ κ. Λεονῆς, ποῦ λίγο λίγο τὸν κυρίευε ὁ ὕπνος, βρίσκεται σ' τὴν Ἀσία, σ' τὰ δυτικὰ τῆς Ἀφρικῆς· καὶ χωρίζεται σὲ δύο, σ' τὴν Εὐτυχισμένη καὶ σ' τὴν Πετρώδισσα.

— Κι' αὐτὸς καταγότανε ἀπ' τὴν Εὐτυχισμένη;

— Δὲν τὸ ἀναφέρει ἡ ἱστορία...

— Κι' ἔπειτα μὲ ζάλιζε μὲ τὰ γαλλικά του, σὰν νὰ μὴν ἤξερε τὴ γλῶσσά μου... Καὶ τί γαλλικά, Παναγιά μου! ἡ μαγείρισσά μας τὰ ξέρει καλήτερα.

— Ἆ, ξέρει καὶ γαλλικὰ ἡ μαγείρισσα;

— Ὄχι. ὁ κόντες Καραμέλλας... Ξέρει, λέει, τέσσερις γλῶσσες, μὰ θαρρῶ πῶς ἡ πολυμάθειά του τοῦ χρησιμεύει μοναχὰ γιὰ νὰ λέῃ ἀνοησίες σὲ τέσσερις γλῶσσες. Ἐγὼ δὲ νοιώθω, τί τοῦ βρίσκει ἐκείνη ἡ κυρία, ἡ κοντὴ καὶ παχουλή, καὶ ῥοδοκοκκινίζει σὰν τὸν κοιτάζῃ.

— Μήτ' ἐγώ....

— Αὐτὴ ἡ κυρία εἶναι ξαδέρφη ἐκεινοῦ τοῦ κυρίου ποῦ κουβαλεῖ ὁμολογίες δανείων καὶ μέσα σ' τὲς τσέπες τῆς βελάδας του, τοῦ κ. Πλουτάκη... Ἄλλο εἶδος ταραχῆς αὐτὸς πάλι! Δὲν εἶναι κακός, μὰ ἔχει μιὰ μωρολογιά! Ξέρεις μὲ πῆρε σ' τὸ δεῖπνο. Μόλις μπήκαμε μέσα, κι' ἄρ-

Digitized by Google

χισε νὰ κοιτάζῃ μὲ μεγάλη περιέργεια τὸ τραπέζι καὶ τὰ πράματα τοῦ τραπεζιοῦ. «Βλέπετε» μοῦ λέει κρυφὰ «τὰ λουλούδια δὲν εἶναι ἀρκετὰ »σ' τὸ τραπέζι ἀπάνω.... σ' τὴν Ἀγγλία προσ»έχουν πολὺ σ' τὰ λουλούδια καὶ σ' τὰ κρασιά... »σ' τὰ κρασιά, σ' τὰ »λουλούδια, καὶ σ' τὰ τσιγάρα.» Ἔπειτα μοῦ λέει πάλι. «Βλέπετε »αὐτὰ τὰ πιρουνομά»χαιρα; μὴ θαρρεῖτε δὰ »πῶς εἶναι κι' ἀπ' τὰ »πιὸ διαλεχτά. Νὰ σᾶς »δείξω, σὰν τύχῃ εὐ»καιρία, τὰ δικά μου, »ποῦ τ' ἀγόρασα σ' τὸ »Παρίσι, σ' τὸ κατά»στημα τοῦ Φοντάνα.» Τί πράματα! τί μωρολογιά! Τὸν παρακάλεσα νὰ μοῦ δώσῃ ἕνα κομμάτι ψητὸ διάνο. Μοῦ τὸ προσφέρνει λοιπὸν καὶ μὲ ρωτάει. «Σᾶς ἀρέσει ὁ ψητὸς ὁ »διάνος;» «Πολὺ» τοῦ εἶπα. «Καὶ σ' τὴ μη»τέρα σας;» «Νομίζω ...» «Τότε βέβαια καὶ »σ' τοῦ πατέρα σας;» Τότες τοῦ εἶπα κι' ἐγὼ πῶς ἀρέσει καὶ σ' τὸν πατέρα, καὶ σ' τὴν μητέρα, καὶ σ' ἐσένα, καὶ σ' τὰ δουλικά, καὶ πῶς ἡ Ἥρα ἀγαπάει πολὺ τὰ κόκκαλά του. Δὲν τοῦ ἀπάντησα καθὼς ἔπρεπε; ρώτησε ἡ κυρία Λεονῆ γελῶντας μ' ὅλη της τὴν καρδιά.

Ὅμως ὁ ἄντρας της ἀφανισμένος ἀπ' τὴν κούρασι καὶ νανουρισμένος ἀπ' τὰ λόγια της, εἶχε ἀπὸ καιρὸ ἀποκοιμηθῆ, κι' ἐκείνη, σὰ δὲν ἔλαβε ἀπάντηση, γυρίζει τὸ κεφάλι, καὶ βλέποντας πῶς ἦταν ἀποκοιμισμένος, τρέχει κατὰ τὸ κρεβάτι. Κι' ἅμα ἔφτασε κοντά του, τὸν ἅρπαξε ἀπ' τὸ μπράτσο μὲ τὰ δυό της χέρια, καὶ τὸν ἔσεισε μὲ μεγάλη βία.

— Ὡραῖα! περίφημα! ἐγὼ σοῦ μιλῶ, κι' ἐσὺ κοιμᾶσαι! Νά εὐγένεια, νά καλοὶ τρόποι!

Ὁ κ. Λεονῆς ξυπνῶντας—ὅπως ἦτανε φυσικὸ ὕστερ' ἀπὸ τέτοιο σεισμό— ἄκουσε τὰ τελευταῖα λόγια τῆς γυναίκας του, καὶ μουρμούρισε μασημένα.

— Ὄχι, Ἑλένη, δὲν κοιμώμουνα καθόλου.... σ' ἄκουγα.... συλλογιζόμουνα..... συλλογιζόμουνα ἀπὸ ποῦ τάχα νὰ κατάγεται ὁ κόντε Καραμέλλας.. . ἂν ἀλήθεια κατάγεται ἀπ' τὴν Πετρώδισσα τὴν Ἀραβία.

— Ὢ ναί, ἀπ' τὴν Πετρώδη Βασσαραβία! Κι' ὅλα ὅσα εἶπα γιὰ τὸν κύριο Πλουτάκη, τ' ἄκουσες βέβαια. Γιὰ νὰ σὲ παιδέψω ὅμως, δὲ θὰ τὰ ξαναπῶ!

— Μὰ δὲν εἶναι κι' ἀνάγκη, ἀφοῦ τ' ἄκουσα.

— Τί εἶπα λοιπόν;

— Νά, μιλοῦσες γιὰ τὸν κ. Πλουτάκη, ποῦ ἔχει τὶς ὁμολογίες τῶν δανείων...

Τότες ἡ κ. Λεονῆ, τάχα δυσαρεστημένη, ἔσφιξε τὰ δόντια της, κι' ἄρχισε νὰ σείνει τὸ χέρι ἀπὸ πάνου ἀπ' τοῦ ἀντρός της τὸ κεφάλι, τάχα γιὰ νὰ τόνε φοβερίσῃ. Καὶ μὲ τ' ἄλλο ἁρπάζοντας δυὸ τρεῖς τρίχες τῶ γενειῶν του, καμώθηκε πῶς τὶς τινάζει θυμωμένα.

— Αὐτὸ τὸ γενάκι, εἶπε, θέλει τίναγμα ... γιὰ νὰ μάθῃ ν' ἀκούῃ, ὅταν ἐγὼ μιλῶ. . καὶ νὰ προσμένῃ ὡς ποῦ νὰ ἑτοιμασθῶ... κι' ὄχι νὰ κοιμᾶται . . . . . .

. . . .

Ο ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ
(Ἐκ φωτογραφίας τοῦ κ. Στουρνάρα)

Κεφάλαιο ΚΕ'.

Ἕξη χρόνια ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμιο.

Ἀγαπημένε μου Σταμάτη,

Μόλις τὴν Πέμπτη φεύγει τὸ ταχυδρομεῖο, κι' ὡς τόσο ἐγὼ ἀρχίζω ἀπὸ σήμερα νὰ σοῦ γράφω. Ὅμως νὰ διαβάζω τὰ γράμματά σου, καὶ νὰ σοῦ γράφω κι' ἐγώ, εἶναι ἡ μόνη μου χαρὰ ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ ἔφυγες. Ὁ κ. Πλουτάκης μοῦ ἔλεγε προχτὲς, πῶς σ' τὴν Ἰρλάντα, πρὶν τελειώσῃ κάθε ἅγιου ἡ γιορτή, ἀρχίζει ὁ κόσμος νὰ κάνῃ ἑτοιμασίες γιὰ τοῦ χρόνου. Ἔτσι, θαρρῶ,

Digitized by Google

τὴν ἔπαθα κι' ἐγώ· πρὶν καλοφύγῃ τὸ ἕνα ταχυδρομεῖο, κάθουμαι κι' ἀρχίζω γιὰ τὸ ἄλλο.

Εἶναι πέντε μέρες τώρα ποῦ ὁ δικηγόρος μοῦ ἔφερε τὰ χαρτιὰ γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ περιβολιοῦ μας. Εἶναι τρομερὸς φάκελος! Καὶ νὰ μποροῦσες τοὐλάχιστο νὰ καταλάβῃς εὔκολα τί ἐν-

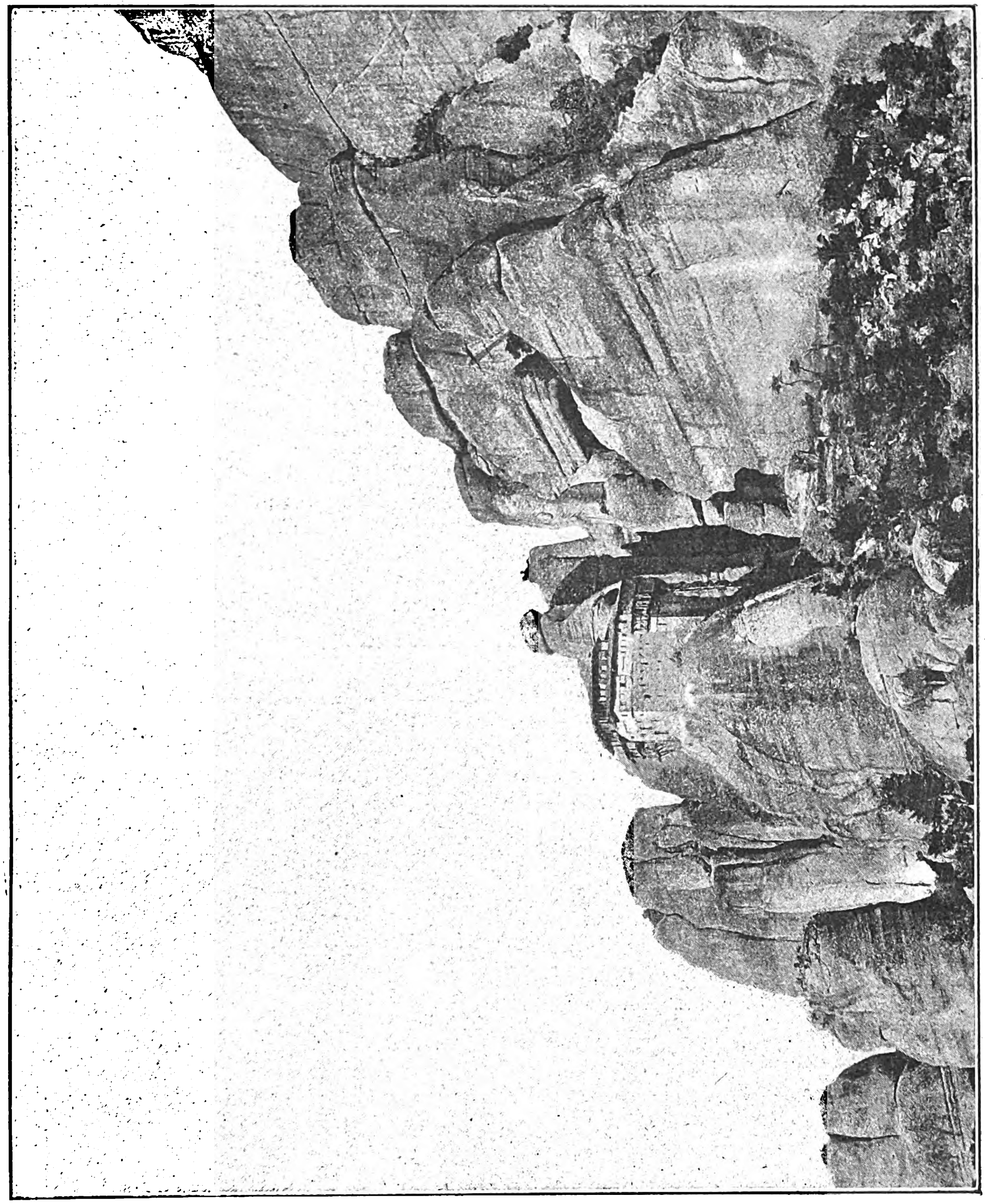

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

νοοῦν αὐτοὶ οἱ δικηγόροι! Θέ μου, σὰν τὸν εἶδα, ἀπελπισιὰ μ' ἔπιασε. Πῶς νὰ τὰ μελετήσω ἐγὼ ὅλ' αὐτὰ τὰ χαρτιά, καὶ νὰ δώσω ὁδηγίες κι'ὅλας. Μοῦ ἐρχότανε νὰ κλάψω ἀπ' τὴ στενοχώρια. Κι' ὅμως λίγο λίγο, φυλλομετρῶντας ἀπὸ δῶ, ρίχνοντας μιὰ ματιὰ ἀπὸ κεῖ, σὰ νὰ πῆρα θάρρος κι' ἄρχισα σ' τὸ τέλος νὰ τὰ μελετῶ, καὶ—θὰ τὸ πιστέψῃς;—ἐχτὲς πιὰ μπόρεσα νὰ δώσω ὁδηγίες σ' τὸ δικηγόρο, τί νὰ κάνῃ. Ὁ δικηγόρος παραδέχτηκε τὴ γνώμη μου (μὴ γελᾷς, σὲ παρακαλῶ!), καὶ μοῦ 'ταξε πῶς θὰ σοῦ γράψῃ ὁ ἴδιος. Τὸ γράμμα του θὰ μοῦ τὸ φέρῃ ἀνοιχτό, γιὰ νὰ δῶ ἂν σοῦ τὰ ξηγᾷ τὰ πράματα καθαρὰ κι' ὅπως θέλω... Δὲν ξέρω, μὰ αὐτοὶ οἱ ἀθρῶποι σὰν ν' ἀλλάζουν κάπως, σὰν πιάνουν κοντύλι στὸ χέρι τους.... Μοῦ χρωστᾶς ἕνα μεγάλο, ἕνα τρομερὸ εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προθυμία μου. Δούλευα μέρα νύχτα. Ἐχτὲς τὸ πρωῒ μοῦ λέει ἡ Σοφία, «Μαμά, ἔκλαψες;» «Ὄχι, κόρη μου, γιατί μὲ ρωτᾷς;» «Γιατί»,

Digitized by Google

λέει, «τὰ μάτια σου εἶνε τόσο κόκκινα!» Τὸ αγγελοῦδί μου ἦταν ἕτοιμο νὰ ξεσπάσῃ σ' τὰ δακρυα. Τὴν ἄρπαξα κι' ἐγὼ σ' τὴν ἀγκαλιά μου καὶ τὴ φιλοῦσα σὰν τρελλή, κι' ἐκείνη ἔχυνε αχτίδες τὸ πρόσωπό της ἀπὸ χαρά. Μὰ ἐκεῖ ποῦ τὴν ἄφινα ἀπ' τὰ χέρια μου, καὶ στάθηκε μπροστά μου, μοῦ χτύπησε ἔτσι σὰν αστραπή, πόσο πολὺ σοῦ μοιάζει. Τὴν ἁρπάζω λοιπὸν ξαναρχῆς, καὶ τὴ φιλῶ, τὴ φιλῶ, ὡς ποῦ κουράστηκε κι' ἐκείνη κι' ἐγώ. Τὸ ἀγγελοῦδί μου, θαρροῦσε πῶς τὴ φιλοῦσα μοναχὰ γιὰ τὰ γλυκά της μάτια, καὶ πόσο χαίρουνταν! Δὲν ἤξερε ἡ καημένη, γιατί τέτοιος κατακλυσμὸς φιλιῶν καὶ τόση συγκίνηση.... Ἔπειτα μόλις γλύτωσα ἀπ' τὰ χέρια της, κι' ἄγγιζαν πάλι τὰ πόδια της χάμου, καὶ τὴ βλέπω μονομιᾶς καὶ χύνεται κατὰ τὴν πόρτα, πηδῶντας, χορεύοντας, χτυπῶντας τὰ χέρια, κι' ἀρχίζει νὰ φωνάζῃ «Κίκο! Κίκο! ἡ μαμὰ δὲν ἔκλαψε! ἡ μαμὰ δὲν ἔκλαψε!» Τὰ εἴχανε συφωνημένα τὰ κατεργάρικα. Ὁ Κίκος ἤτανε κρυμμένος ἀπὸ πίσω ἀπ' τὴν πόρτα, καὶ καρτεροῦσε ν' ἀκούσῃ τ' ἀποτέλεσμα· καὶ σὰν ἄκουσε τὴ φωνὴ τῆς Σοφίας, πήδησε κι' αὐτὸς ὄξω ἀπ' τὴ φωλιά του, κι' ἄρχισε νὰ κράζῃ: «Δὲν ἔκλαψε! δὲν ἔκλαψε!» Ἔπειτα ἄρπαξε τὸ χέρι τῆς ἀδερφῆς του, καὶ τὰ δυὸ μαζὶ ἔστησαν ἕνα συρτὸ γύρω σ' τὴν κάμαρη τραγουδῶντας

«Ἡ μαμὰ δὲν ἔκλαψε,
»δὲν ἔκλαψ' ἡ μαμά!»

Ἀχ, Σταμάτη! τίποτα δὲν εἶναι σὰν τῆς μάννας τὰ σπλάχνα, τίποτα! Καὶ σὰ βλέπει τὰ παιδιά της νὰ τῆς δείχνουν τόση ἀγάπη, εἶναι ἀληθινὰ θάμα, πῶς ἡ χαρὰ δὲν τὴν πνίγει!

. . . .

Ἐχτὲς ἦρθε πάλι νὰ μὲ δῇ ἡ φιληνάδα μου, ἡ κυρία Σιδέρη, κι' ἤθελε καλὰ καὶ σώνει νὰ μὲ πάρῃ σ' τὸ σπίτι της, ὅπου ἦταν τὸ βράδυ νὰ γείνῃ μιὰ μικρὴ συναναστροφή. Ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ ἤμουνα κουρασμένη, καὶ δὲν ἤθελα νὰ πάω, «Μὰ γιατί» μοῦ λέει «καημένη; Ἀπ' τὸν καιρὸ »ποῦ ἔφυγε ὁ ἄντρας σου, ἐσὺ κλείστηκες σ' τὸ »σπίτι σου μέσα σὰν καλογριά... Ποιὸς ξέρει;» (καὶ γελοῦσε σὰν τὸ 'λεγε) «ποιὸς ξέρει; Ἐκεῖ»νος ἴσως τὸ διασκεδάζει καὶ καλοπερνάει σ' τὸ »Παρίσι, κι' ἐσὺ ἐδῶ περνᾷς ἥσυχη ζωή.» Ἐγώ, τῆς ἀπήντησα (καὶ τὸ λέω ἀλήθεια, ἀγαπημένε μου Σταμάτη), πῶς πολὺ θὰ χαρῶ, ἂν μάθω πῶς διασκεδάζεις καμιὰ φορά, σὰ μπορεῖς. Τὸ ξέρω πῶς μακρυὰ ἀπὸ μᾶς θὰ σ' ἔπιανε μεγάλη στενοχώρια, ἂν δὲ μποροῦσες κάποτε νὰ ξεχνᾷς τὴ μοναξιά σου καὶ τὴν ξενιτιά. Ἔπειτα δὲν εἶναι κι' ἀλήθεια πῶς κλείστηκα μέσ' σ' τὸ σπίτι. Βγαίνω καὶ τὸ πρωὶ καὶ τὸ βράδυ, καὶ περπατῶ μὲ τὰ παιδιά. Μήτε εἶνε ἀλήθεια πῶς δὲ διασκεδάζω... Τὲς προάλλες προσμέναμε τὸ γράμμα σου, κι' ἤμαστε ὅλοι αὐτιά, γιὰ ν' ἀκούσουμε τὸ χαρωπὸ χτύπημα τοῦ κουδουνιοῦ. Τὰ παιδιὰ ἔχουνε μεγάλο συνερισμό, ποιὸ νὰ πρωτοπροφτάσῃ νὰ μοῦ φέρῃ τ' ἀγαπημένο σου γράμμα. Μόλις λοιπὸν ἀκούσθηκε τὸ κουδοῦνι, καὶ πετιέται ὁ Κίκος, μὰ μέσ' σ' τὴ βία του σκούνταψε ὁ δυστυχισμένος, καὶ πέφτει χάμου μακρὺς πλατής. Ἐγώ, νὰ σοῦ πῶ, τρόμαξα, κι' ἔτρεχα νὰ τόνε σηκώσω· μὰ πρὶν προφτάσω, πετάχτηκε ὄρθιος μοναχός του, καὶ κόκκινος σὰ φωτιὰ ἀπὸ ντροπὴ «Δὲν κλαίω» μοῦ εἶπε «δὲν κλαίω, δὲν κλαίω!» Κ' ὡς τόσο εἶδα ἔπειτα πῶς εἶχε καταπληγωμένο τὸ γόνατό του. Σ' τὸ μεταξύ, βρῆκε τὴν εὐκαιρία ἡ Σοφία, ἔτρεξε σ' τὴν πόρτα, καὶ μοῦ 'φερε αὐτὴ τὸ γράμμα σου, ξεκαρδισμένη ἀπ' τὰ γέλοια. Τέτοιες ἱστορίες ἔχουμε κάθε μέρα σ' τὸ σπίτι, καὶ τί λένε πῶς δὲ διασκεδάζω;

. . . .

Νὰ σοῦ πῶ κι' ἕνα καινούριο, ποῦ εἶμαι βέβαιος πῶς πολὺ θὰ σ' εὐχαριστήσῃ. Ἡ κόρη τοῦ κ. Φωκᾶ παντρεύεται μὲ τὸ βαθύπλουτο φίλο σου. Ἀκούω πῶς ὁ κ. Πλουτάκης τρελλάθηκε μαζί της — τὴν ἀγάπησε, λένε, ὅσο δὲν ἀγάπησε ποτέ του μήτε τὶς ἀγγλικὲς ὁμολογίες, — κι' ὁ λόγος εἶναι γιατὶ εἶχε τὴν ὑπομονὴν ἡ κοπέλλα νὰ τὸν ἀκούῃ δυὸ ὧρες μιὰ μέρα, ποῦ τῆς μιλοῦσε γιὰ τὰ ἐμπορικά του κατορθώματα σ' τὸν καιρὸ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου....

. . . .

Ἐπίλογος

Κι' ἔζησαν πολλὰ χρόνια, καλὰ κι' εὐτυχισμένα, καὶ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ ζήσουν κι' ἄλλ' ἀκόμα!

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΑ ΚΑΛΑ ΣΙΓΑΡΑ

Δι' ὀλίγα πράγματα ὑπάρχουσι τόσον διάφοροι γνῶμαι ὅσαι διὰ τὰ ποῦρα σιγάρα. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν Γερμανίαν ζητοῦνται τὰ ξηρὰ καὶ ταχέως καιόμενα σιγάρα· ὁ πωλῶν νωπὰ σιγάρα ὀλίγην ἔχει κατανάλωσιν τοῦ ἐμπορεύματός του. Ἐν Ἀμερικῇ ὀλίγοι εἶνε οἱ προτιμῶντες τὰ ξηρὰ σιγάρα, ποτὲ δὲ τὰ τόσον ξηρὰ ὅπως εἰς ἄλλα μέρη. Κατὰ προτίμησιν ζητοῦνται ἐκεῖ τὰ κάπως ἁπαλὰ σιγάρα, ὄχι ὅμως τὰ πλήρη ὑγρασίας τὰ ἐν Κούβα καπνιζόμενα. Ὁ *θεριακλῆς* τῆς Κούβας καπνίζει πάντοτε σιγάρα ἑτοιμασθέντα ἐντὸς τῆς ἡμέρας, ποτὲ δὲ σιγάρον παλαιότερον τῶν 48 ὡρῶν. Τὰ σιγάρα του κυριολεκτικῶς συρίζουσιν ὅταν ἀνάπτωνται, ἀλλὰ διατηροῦσιν ὅλην τὴν γεῦσιν τοῦ καπνοῦ, ἐνῷ τὰ ξηρὰ σιγάρα τὴν χάνουσιν ἕνεκα τῆς ἐξατμίσεως. Ἡ γεῦσις τοῦ καπνοῦ διατηρεῖται καλλίτερον, ὅταν τὰ σιγάρα περικαλύπτωνται διὰ φύλλου ἐκ μετάλλου, ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ σιγάρα ταῦτα εἶναι πάντοτε ὑποδεέστερα τῶν προσφάτως κατασκευασθέντων. Ἡ ἐν Εὐρώπῃ προτίμησις τῶν ξηρῶν σιγάρων προέρχεται καὶ ἕνεκα ἰδιότητος, τὴν ὁποίαν πολλοὶ παρετήρησαν. Τὰ εὐθηνὰ εὐρωπαϊκὰ σιγάρα δὲν εἶνε

Digitized by Google

τόσον βλαβερὰ ὅσον τὰ ἀμερικανικά. Ξηραίνονται μέχρις οὗ καταντήσωσι σχεδὸν ἄχυρον. Καὶ ναὶ μὲν μικρὰν μόνον γεῦσιν καπνοῦ διατηροῦσιν, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι καὶ τὴν κακὴν γεῦσιν τὴν χαρακτηρίζουσαν τὰ κατωτέρας ποιότητος ἀμερικανικὰ σιγάρα.

ΑΓΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΩΝ

Αἱ παρισιναὶ ἐφημερίδες ἀφηγοῦνται τὸν ἑξῆς ἀληθῶς ὁμηρικὸν ἀγῶνα μεταξὺ δύο ἑκατομμυριούχων.

Ὁ εἷς εἶνε κοσμηματοπώλης καὶ ὁ ἄλλος ὀδοντοϊατρός· καὶ οἱ δύο γείτονες ἰδιοκτῆται θαυμασίων μεγάρων κατὰ τὴν πάροδον τοῦ δάσους τῆς Βουλώνης. Τὰ μέγαρά των ἐχωρίζοντο μέχρι πρὸ μικροῦ ὑπὸ παλαιοῦ τινος οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἐπωλεῖτο.

Ὁ κοσμηματοπώλης μαθὼν τὰ κατ' αὐτὸ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ εὐρύνῃ τὴν περιοχὴν τοῦ κήπου του προσέφερεν 160 χιλιάδας φράγκων, τιμὴν ὑπέρογκον διὰ πάντα ἄλλον, βέβαιος ὅτι ἡ ἀγορὰ ἦτο ἐξησφαλισμένη πλέον. Αἴφνης μανθάνει παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου του, ὅτι ἄλλος ἀγοραστὴς τὸν ὑπερέβαλε πολὺ εἰς τὴν τιμὴν καὶ ἠγόρασε τὴν οἰκοδομὴν ἀντὶ 410 χιλιάδων φράγκων.

Ποῖος εἶνε αὐτός; Ὁ γείτων του ὁ ὀδοντοϊατρός.

Ὁ κοσμηματοπώλης τρέχει καὶ τὸν εὑρίσκει:

— Τί εἶν' αὐτὸ τὸ παιγνίδι ποῦ μοῦ ἐπαίξατε; ἐγὼ ἤθελα νὰ πάρω τὸν τόπον αὐτὸν διὰ νὰ μεγαλώσω τὸν κῆπόν μου.

— Καὶ ἐγὼ τὸν θέλω διὰ νὰ οἰκοδομήσω ἄλλο σπίτι δι' ἐνοικίασμα.

— Ἄλλο σπίτι! σπίτι δι' ἐνοικίασμα! Μὰ θέλετε νὰ μὲ πνίξετε, νὰ μοῦ καταστρέψητε τὸ σπίτι μου ἐπὶ τέλους! Νὰ σᾶς δώσω κέρδος 100 χιλιάδων φράγκων καὶ νὰ μοῦ ἐκχωρήσετε τὴν ἀγοράν.

— Ὄχι, εὐχαριστῶ· τὸ ἀγόρασα καὶ θὰ τὸ κρατήσω· ἡ ἐπιχείρησις εἶνε λαμπρά.

— Ἀφοῦ τὸ θεωρεῖτε ὡς ἐπιχείρησιν, τότε τί σᾶς ἐνδιαφέρει μὲ ποῖον τρόπον θὰ κερδήσετε; Ὁρίσατε σεῖς τὸ κέρδος· πόσα σᾶς ἀρκοῦν;

— Τίποτε.

— Διακόσιαι, τριακόσιαι χιλιάδες;

— Ὄχι.

— Πεντακόσιαι.

— Οὔτε.

Ὁ κοσμηματοπώλης φεύγει πνέων μένεα.

Ὁ ὀδοντοϊατρὸς ἀρχίζει μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὴν οἰκοδομήν. Ἓν πάτωμα, δύο πατώματα, τρία πατώματα...

Ὁ κοσμηματοπώλης δὲν ἀντέχει πλέον.

— Θέλετε 800 χιλιάδας φράγκα κέρδος; λέγει πρὸς αὐτόν.

— Ὄχι, κύριε· δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τὰ χρήματά σας. Εἶμαι πλούσιος ὅσον καὶ σεῖς καὶ μοῦ ἀρέσει νὰ οἰκοδομῶ.

— Ὁμιλεῖτε ἀποφασιστικῶς.

— Μάλιστα.

— Τόσον χειρότερα διὰ σᾶς.

Ὁ κοσμηματοπώλης συμβουλεύεται τὸν ἀρχιτέκτονά του καὶ μανθάνει ὅτι εἰς δύο μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ νέου οἰκοδομήματος ἔχει δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ τοῖχον κατ' ἀρέσκειαν ὑψηλόν.

Εὐθὺς λοιπὸν κτίζεται καὶ ὑλικὸν καὶ ἀρχίζει ὁ τοῖχος· τοῖχος ἁπλοῦς, λευκός, χωρὶς κανὲν στόλισμα. Καθ' ὅσον προχωρεῖ ἡ οἰκοδομή, προχωρεῖ καὶ αὐτός, φραγμὸς τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτὸς ἀμείλικτος.

Τώρα τρέχει ὁ ὀδοντοϊατρὸς εἰς τὸν κοσμηματοπώλην:

— Αὐτὸ ποῦ μοῦ κάμνετε εἶνε φρικτόν.

— Τὸ ὁμολογῶ.

— Μοῦ καταστρέφετε τὸ σπίτι.

— Πολὺ τὸ ἐπιθυμῶ.

— Θὰ καταφύγω εἰς τὰ δικαστήρια.

— Θὰ χάσετε· εἶνε δικαίωμά μου νὰ κτίσω τοίχους εἰς τὴν περιοχήν μου.

— Λοιπὸν τί θέλετε;

— Τίποτε.

— Πόσα στοιχίζει ὁ τοῖχος;

— Μικρὰ πράγματα· 75 χιλιάδας φράγκα.

— Σᾶς δίδω 200 χιλιάδας διὰ νὰ τὸν κρημνίσετε.

— Ἀστειεύεσθε;

— 500 χιλιάδας.

— Εὐχαριστῶ· εἶμαι πλούσιος ὅσον καὶ σεῖς καὶ μοῦ ἀρέσει νὰ οἰκοδομῶ.

Καὶ ἡ ὑπόθεσις μένει ἕως ἐδῶ πρὸς μεγάλην τέρψιν τῶν περιοίκων.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΔΑΜΑΣ

Μέγα διήγειρεν ἐνδιαφέρον ἡ ἐμφάνισις ἀληθῶς ἐκτάκτου ἀδάμαντος, ὅστις βεβαίως θὰ καταταχθῇ μετὰ τοῦ Κοχινόρ, τοῦ μεγάλου Μογγόλου, τοῦ Régent καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων ἀδαμάντων. Ὁ ἀδάμας οὗτος ὠνομάσθη «Κυανοῦς Ἀστήρ» ἕνεκα τῆς ἀνταυγείας του. Ζυγίζει 40 καράτια, εἶνε καθαρώτατος καὶ ὑπέρτερος παντὸς ἄλλου κατὰ τὴν στιλπνότητα, δὲν ἔχει δὲ τὴν ἐλαχίστην κηλῖδα.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Παρισίους, οἱ ἐπισημότεροι ἀδαμαντοπῶλαι προσεπάθησαν, διὰ παντὸς τρόπου, νὰ γίνωσι κάτοχοι τοῦ μοναδικοῦ τούτου λίθου. Εὐτυχέστεροι τῶν ἄλλων οἱ Βεβὲρ, οἱ γνωστοὶ ἀδαμαντοπῶλαι τῶν Παρισίων, κατώρθωσαν ν' ἀποκτήσωσι τὸν «Κυανοῦν Ἀστέρα» καὶ προτίθενται νὰ τὸν ἐκθέσωσι μετ' ἄλλων πολυτίμων λίθων εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Μόσχας. Ἡ κυρία Καρνὼ ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ κατάστημα τῶν Βεβὲρ καὶ συνεχάρη αὐτοὺς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοιούτου ἐξαισίου λίθου.

ΑΙ ΚΟΥΒΑΡΙΣΤΡΑΙ

Κατ' ἀρχὰς κόπτεται τὸ ξύλον εἰς ῥάβδους μήκους 4—5 ποδῶν καὶ πλάτους 7/8 δακτύλου μέχρι 3 δακτύλων, κατὰ τὸ μέγεθος τῆς κουβαρίστρας. Αἱ ῥάβδοι αὗται ἀφοῦ ξηρανθῶσιν ἐντελῶς, χωρίζονται εἰς μικρότερα τεμάχια καὶ ξηραίνονται πάλιν διὰ θερμοῦ ἀέρος ἐντὸς καμίνου. Κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν κόπτεται, ἕκαστον τεμάχιον διατρυπᾶται συνάμα καθέτως καὶ ἐπὶ τέλους τίθεται ὑποκάτω μακροῦ καὶ ταχέως στρεφομένου τρυπάνου. Μετὰ ταῦτα μία μόνη στροφὴ ἑκάστου τεμαχίου ἐπὶ μικρῶν μαχαιρίων, στρεφομένων μὲ ταχύτητα ἀστραπῆς, σχηματίζει τὴν κουβαρίστραν κατὰ τὸν δοθέντα τύπον, καὶ τοῦτο εἰς ἓν δευτερόλεπτον δι' ἑκάστην κουβαρίστραν.

Σειρὰ μικρῶν παίδων τροφοδοτεῖ τὴν μηχανήν.

Digitized by Google

Οἱ παῖδες θέτουσιν ἁπλῶς τὰ τεμάχια ἐντὸς σωλῆνος, ἐκλέγουσι δὲ τὰ καλὰ τεμάχια καὶ ἀπορρίπτουσι τὰ ῥοζώδη καὶ ἐλαττωματικά. Τὸ μηχάνημα εἶναι αὐτόματον, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ οἱ παῖδες δι' ὅ,τι δὲν δύναται νὰ τελειοποιήσῃ τὸ μηχάνημα. Ἀφοῦ αἱ κουβαρίστραι τορευθῶσι, τίθενται ἐντὸς μεγάλου τυμπάνου καὶ στρέφονται ταχέως μέχρις οὗ γίνωσι στιλπναί· διὰ ἰδιαιτέρας δὲ σκευασίας χρωματίζονται κίτριναι, μαῦραι ἢ ἐρυθραί. Ὁ ἀριθμὸς 200 ἢ 300 ὑάρδαι ὁ ἐπὶ τοῦ χαρτίου τῆς κουβαρίστρας δὲν ἐμφαίνει ὅτι ἡ κλωστὴ ἐμετρήθη, ἀλλ' ὅτι ἡ κουβαρίστρα ὑπελογίσθη ὡς δυναμένη νὰ περιλάβῃ τὸν ἀριθμὸν ἐκεῖνον.

ΑΦΟΣΙΩΣΙΣ

Παρὰ τὴν φαληρικὴν ἀκτὴν μεταξὺ Ἐκείνου καὶ Ἐκείνης.

Ἐκείνη: Λέγεις πῶς μ' ἀγαπᾷς· ἀπόδειξέ μού το λοιπόν.

Ἐκεῖνος: Νὰ σοῦ τὸ ἀποδείξω; Πέσε 'ς τὴ θάλασσα καὶ θὰ ἰδῇς ἂν δὲν θὰ πέσω κ' ἐγὼ μέσα νὰ σὲ σώσω.

ΕΝ ΤΩι ΩΚΕΑΝΩι

Η ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ

Τὸ θέαμα τῆς θαλάσσης ἐθαυμάζομεν μόνον περὶ τὴν ἑσπέραν, ἀφοῦ οἱ ἐπιβάται κατέβαινον εἰς τοὺς κοιτῶνάς των, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν ἐρημιτῶν. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅτε ἐπὶ τοῦ διαφανοῦς εἰσέτι περὶ τὴν δύσιν ὁρίζοντος ἡ ἐσχατιὰ τῆς θαλάσσης ἐχάραττε καθαρωτάτην μέλαιναν γραμμήν, ἡ δὲ ἐπιφάνεια αὐτῆς οὖσα μελανωτάτη ὡσεὶ ἐκ πίσσης δὲν ἐφείλκυε τὸ βλέμμα εἰς σημεῖόν τι ὡρισμένον, ἦτο εὐχάριστον νὰ ἐγκαταλιμπάνηταί τις εἰς τὸν ῥοῦν τῶν ἀτάκτων καὶ κατατετμημένων λογισμῶν, ὅστις ὁμοιάζει μὲ τὴν διαδοχὴν τῶν εἰκόνων τοῦ ἐνυπνίου, ῥοῦν τὸν ὁποῖον συνοδεύουν οἱ ἔρρυθμοι κτύποι τῆς ἕλικος.

Ἀλλ' οἱ λογισμοὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἀπέκτων τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης. Ἀπέναντι τῆς ἀπεράντου ἐκτάσεως τῶν ὑδάτων, ἐφ' ἧς οὐδὲν ἴχνος φαίνεται τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ χρόνου, ὁ σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου ταξειδίου, τὰ συμφέροντά μας, ἡ χώρα μας, τὰ πάντα μᾶς φαίνονται τόσον ἀπομεμακρυσμένα, συγκεχυμένα, μικρά, ἐλεεινά!... Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐθλίβην τόσον πολὺ ἕνεκα τοῦ ψυχροῦ χαιρετισμοῦ ἑνὸς γνωρίμου μου, ὃν συνήντησα ἐν τῇ ὁδῷ Βαρβαροῦ!... Τί ἀθλιότης!... Τώρα ὅλ' αὐτὰ φαίνονται ἀναμνήσεις ἄλλης ὑπάρξεως, αἵτινες προκύπτουσι μίαν μόλις στιγμὴν καὶ κατακρημνίζονται πάλιν καὶ βυθίζονται εἰς τὴν ἀμέτρητον ἐκείνην ἄβυσσον, τὴν χαίνουσαν ὑποκάτωθεν καὶ πέριξ ἡμῶν. Καὶ ἀφιέμεθα εἰς τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης ἐπὶ φανταστικῆς νηός, ἥτις προχωρεῖ, προχωρεῖ ἀδιακόπως πέραν τῆς τελευταίας ξηρᾶς, διὰ μέσου τοῦ ἀπεράντου νοτίου Ὠκεανοῦ, ὁπόθεν πᾶσαι αἱ στερεαὶ φαίνονται οἱονεὶ συσπειρούμεναι, ἀποκλίνουσαι πρὸς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον ἐκ τοῦ φόβου τῆς ἐρημίας του. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐκείνῃ ἡ φαντασία χάνεται, πτοεῖται καὶ ἐπανίπταται μεθ' ὁρμητικοῦ πόθου ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐν τῷ μέσῳ τῶν προσφιλεστέρων πλασμάτων, εἰς τὴν αἴθουσαν ἔνθα εἰσὶ συνηγμέναι αἱ μορφαὶ ἐκεῖναι ὑπὸ τὴν λάμψιν λυχνίας, τῆς ὁποίας τὸ φῶς ἀστράπτει τώρα εἰς τὸν νοῦν μας ὡς ἥλιος. Πλὴν αἱ μορφαὶ ἐκεῖναι δὲν μειδιῶσι καὶ ἐπὶ πασῶν ζωγραφίζεται σκεπτικὴ ἀνησυχία, ἡ δὲ ἰδέα ὅτι πᾶσα στροφὴ τῆς ἕλικος αὐξάνει τὴν ἀποχωρίζουσάν μας ἐξ αὐτῶν τεραστίαν ἀπόστασιν, καταθλίβει τὴν ψυχήν μας. Τὴν τεραστίαν ἀπόστασιν; Διὰ νὰ τὴν σμικρύνωμεν εἰς τὴν διάνοιάν μας προσπαθοῦμεν νὰ σμικρύνωμεν τὸν πλανήτην μας παραβάλλοντες αὐτὸν μὲ τὸ σύμπαν, καὶ τὸν φανταζόμεθα ὡς ῥανίδα ὕδατος ἐπὶ μορίου τινὸς πηλοῦ. Τί ἀπόστασις δύναται νὰ μεσολαβήσῃ μεταξὺ δύο ἐγχυματογενῶν σκωλήκων; Ἀλλ' ὁ λογισμὸς ἐπανέρχεται καταναγκαστικῶς εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ κόσμου πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὸ σύνηθες αἴσθημα τῆς ἐκπλήξεως ἀναγεννᾶται. Ναί, εἶνε τεραστία ἡ ἀποχωρίζουσα ἡμᾶς ἀπόστασις. Ἄς ἀποδιώξωμεν λοιπὸν τὴν εἰκόνα τῶν μορφῶν αὐτῶν. Ἂς συλλογισθῶμεν πάλιν τὴν θάλασσαν. Ἂς ἀποκοιμίσωμεν τὸν νοῦν ἐπὶ τῶν ἀπεράντων τούτων ὑδάτων. Τί ὡραία θάλασσα! Καὶ τί ἠρεμία! Καὶ ὅμως πόσα φρικτὰ πράγματα εἶδεν ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτὴ ἐρημία! Εἶδε διερχομένους τοὺς τυχοδιώκτας, τοὺς ἀπλήστως ποθοῦντας τὸ χρυσίον καὶ ἀκονίζοντας τὰ ὅπλα των χάριν τῶν ἐπονειδίστων ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ σφαγῶν· εἶδεν ἀνταρσίας δούλων κατασταλείσας αἱματηρῶς ἐντὸς τοῦ κήτους τῶν πλοίων τῶν σωματεμπόρων, μακρὰ μαρτύρια πληρωμάτων λιμοττόντων, ναυάγια φρικώδη ἐντὸς τοῦ σκότους, ἀγωνίας παράφρονας οἰκογενειῶν ὁλοκλήρων σπασμωδικῶς κρατουμένων ἐκ τῆς ἄκρας τῶν ἱστῶν, ἐναγωνίως ἐπικαλουμένων μὲ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀποπνιγόμενον ἐκ τῶν κυμάτων. Τοῦτ' αὐτὸ ἠδύνατο νὰ συμβῇ καὶ εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἐκρήξεως ἑνὸς λέβητος, μετὰ μίαν ὥραν, μετὰ ἓν λεπτόν. Φρικιῶντες φανταζόμεθα τότε τὴν βραδεῖαν κατάβασιν τοῦ πτώματός μας βυθιζομένου ἀπὸ ζώνης εἰς ζώνην, ἀνὰ μέσον τόσων διαφόρων κόσμων φυτῶν, ἰχθύων, ὀστρακοδέρμων, μαλακίων, διανύοντος κάθετον γραμμὴν ὀκτακισχιλίων μέτρων μέχρι τῆς παγερᾶς σκοτίας τοῦ ἀτελευτήτου στρώματος τοῦ ζῶντος βορβόρου καὶ τῶν μικροσκοπικῶν σκελετῶν, τῶν ἀποτελούντων τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης...

Digitized by Google

Καὶ τῆς ζωῆς τὸ αἴνιγμα
Κυμαίνεται ἐκεῖ καὶ ψιθυρίζει...

Τίνος εἶνε αὐτοὶ οἱ στίχοι; Ἄ! εἶνε τοῦ προσφιλοῦς μου Παντζάκη! Τί νὰ κάμνῃ αὐτὴν τὴν ὥραν; Καὶ παρουσιάζεται εὐθὺς εἰς τὸν νοῦν μου ἡ ὀπτασία φαιδρᾶς πανηγυρικῆς ἑσπερίδος λαβούσης χώραν ἐν τῇ Λέσχῃ τῶν Καλλιτεχνῶν τοῦ Τουρίνου, ὡς μεγάλη φωτεινὴ στεφάνη, διατρέχουσα τὴν θάλασσαν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, ἧς ἐντὸς περιφέρονται καὶ ἀστράπτουσιν ἑκατὸν μορφαὶ γνωσταί, καὶ νομίζω ὅτι ἀκούω τοὺς γέλωτας καὶ τὰς φωνάς των. Ἔπειτα διὰ μιᾶς σβέννυται. Εἶνε ἀστραπαί, ὄνειρα πᾶσαι αἱ φιλίαι, πᾶσαι αἱ ἡδοναί, πάντα τὰ ἀνθρώπινα ἔργα· ἡ αἰώνιος πραγματικότης εἶνε μόνον αὐτὴ ἡ φοβερὰ μᾶζα τοῦ ὕδατος, ἡ περικαλύπτουσα τὰ τέσσαρα πέμπτα τῆς γῆς καὶ ἡ γῆ αὐτή, ἡ φοβερὰ αὐτὴ κεφαλὴ μὲ κορυφὴν ἐκ πάγων καὶ ἐγκέφαλον ἐκ πυρός, ἥτις διατρέχει ὀλολύζουσα καὶ θρηνοῦσα τὸ ἄπειρον. Ὢ μυστήριον! Ὢ θαῦμα! Ἂς ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ τις ἐδῶ εἴς τινα νῆσον ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς μὲ τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ νὰ σκέπτηται διηνεκῶς, ἀρκεῖ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐννοήσῃ μίαν μόνην φορὰν τὸ μυστήριον τοῦτο, ἔστω καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἡ ἀστραπή!

Δύο! Πέντε! Τέσσαρα!... Μ' ἔκαμαν ν' ἀνανήψω ἐκ τῆς ῥέμβης μου αἱ φωναὶ αὗται ὁμίλου τινὸς Λομβαρδῶν μεταναστῶν, οἵτινες ἔπαιζον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν τὴν *μόρραν*, ἐπὶ τοῦ μεσαίου στεγάσματος. Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν ὑποκάτω αἴθουσαν οἱ ἐπιβάται ἔπαιζον ζατρίκιον ἢ δόμινον, οἱ δὲ κοιμώμενοι εἰς τοὺς θαλαμίσκους τοῦ καταστρώματος ὑπεδέχοντο τοὺς φίλους των ἐντὸς τῶν πεφωτισμένων θαλαμίσκων τούτων, ὅπου ἔπινον ὁμοῦ οἶνον βορδιγάλειον ἢ ζῦθον. Παρὰ τὴν πρῷραν, πέριξ τοῦ καπηλείου συνωστίζοντο πολλοὶ ἐπιβάται τῆς τρίτης θέσεως, παρουσιάζοντες τὸ δελτίον των, δεόντως ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητοῦ, δι' οὗ ἐδικαιοῦντο νὰ λάβωσιν ἢ ἕνα κύαθον καφέ, ἢ ποτήριον ῥουμίου, ἢ ἡμίσειαν λίτραν οἴνου, ὅπως πανηγυρίσωσι τὸ τέλος τῆς ἡμέρας. Ἐπορεύθην εἰς τὴν πρῷραν διὰ νὰ τριγύσω ὀλίγον ὡς φαυλόβιος, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ σκότους, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο ἀμυδρῶς ὡς σκιαὶ ὁμάδες γυναικῶν μὲ τὰ βρέφη εἰς τὰς ἀγκάλας των κοιμώμενα, ἄνδρες συμπίνοντες κατ' ἰδίαν, νεανίαι περιερχόμενοι μεταξὺ τοῦ πλήθους, ἰχνηλατοῦντες ὡς θηρευτικοὶ κύνες, χώνοντες τὸ βλέμμα εἰς ὅλας τὰς γωνίας. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην διὰ πρώτην φορὰν παρέστην εἰς τὸν χωρισμὸν τῶν δύο φύλων, ὅστις ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν μικροσώμου κυφοῦ ναύτου, ἐντεταλμένου νὰ ὁδηγῇ τὰς γυναῖκας εἰς τὸν ἰδιαίτερον αὐτῶν κοιτῶνα. Εἶχον ἤδη παρέλθει ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου ἐννέα ἡμέραι ζωῆς ἀσκητικῆς εἰς τὸ ὕπαιθρον· τὰ συζυγικὰ αἰσθήματα εἶχον ἀναζωογονηθῆ ὁπωσοῦν, παρεκτὸς δὲ τῶν νομίμων εἶχον σχηματισθῆ καὶ νέα, παρ' οἷς ὁ νέος ἐκεῖνος τρόπος τοῦ ζῆν παρῆγε τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις. Ἀλλ' ὁ μικρόσωμος κυφὸς πρεσβύτης ὤφειλε νὰ χωρίζῃ τοὺς πάντας ἐξ ἴσου, χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν κανὲν δικαίωμα νόμιμον, καθ' ἑσπέραν δὲ εἰς τὰς δέκα, ἀκριβὴς καὶ ἀμείλικτος ὡς ὁ γέρων Σίλβας ἐνεφανίζετο μὲ τὸν φανὸν ἀνὰ χεῖρας καὶ ἤρχιζε νὰ περιέρχηται εἰς ὅλας τὰς γωνίας, διαλύων τοὺς ἐναγκαλισμοὺς καὶ διακόπτων τὰς ἐρωτικὰς συνδιαλέξεις, λέγων ἀνὰ πέντε βήματα: — Ἔλα!... εἰς τὸ κρεβάτι, εἰς τὸ κρεβάτι, γυναῖκες!... εἰς τὸ κρεβάτι, κορίτσια!...

Ἦτο σκηνὴ κωμικωτάτη. Τὰ ζεύγη ἀνθίσταντο· ἀποχωριζόμενα ἐδῶ, συνηνοῦντο πάλιν ὀλίγον ἀπωτέρω, μεταξὺ τοῦ σφαγείου καὶ τοῦ πλυντηρίου, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ καπηλείου, ὄπισθεν τῶν κλωβῶν, εἰς τοὺς ἐστεγασμένους διαδρόμους, εἰς ὅλα τὰ μέρη, μέχρι τῶν ὁποίων δὲν εἰσέδυε τὸ φῶς τοῦ φανοῦ. Καὶ ὁ ταλαίπωρος κυφὸς ὀπισθοχώρει ἐπαναλαμβάνων καρτερικῶς: — Ἐλᾶτε γυναῖκες!... Ἐλᾶτε κορίτσια!... Εἶνε ὥρα! — Ἐνίοτε διὰ νὰ ἐξευμενίσῃ τὰς ἀπειθούσας ἔλεγε: Ὁρίστε κυρίαι — Τέλος ἐν διαστήματι ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας αἱ γυναῖκες παρήλαυνον κατὰ σειρὰν ἐν τῷ μέσῳ διπλοῦ στοίχου ἀνδρῶν ὡς ἐν ἐπισήμῳ παρελάσει χοροῦ καὶ ἐξηφανίζοντο ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην διὰ τῶν στενῶν θυρῶν τῶν κοιτώνων εἰς τὰ βάθη τοῦ πλοίου. Τινὲς ἐπέστρεφον ὀπίσω παρουσιάζουσαι διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ βρέφη εἰς τοὺς συζύγους των ὅπως τὰ ἀσπασθῶσιν, ἢ σφίγγουσαι καὶ ἐπανασφίγγουσαι τὴν χεῖρα τῶν νέων φίλων των. Ἕτεραι ἐσταμάτων προσκαλοῦσαι τὰ μείναντα ὀπίσω μικρὰ παιδία. — Γιάγκο!... Γιαννάκη!... Μωρή!... Μικροῦλα!... ὁ δὲ φανός, ὃν ἐκράτει ἀνυψωμένον ὁ κυφὸς ναύτης, ἐφώτιζε βλέμματα ἐρωτύλα καλλιμόρφων νεανίδων, ὄμματα λάμποντα νεανιῶν, πρόσωπα συζύγων δυσηρεστημένων, δυσανασχετούντων κατὰ τοῦ κανονισμοῦ. — Ὁρίστε, ὁρίστε! ἐξηκολούθει νὰ βοᾷ ὁ κυφός. Γρηγορώτερα, κυρίαι! Τέλος καὶ ἡ οὐραγία τῆς παρελάσεως ἐξηφανίσθη· ἀλλ' ὁ γέρων ναύτης, ὅστις ἐγίνωσκε καλὰ τὸ ὑπήκοόν του, ἐπέστρεψε καὶ περιῆλθε πάλιν παρὰ τὴν πρῷραν, βέβαιος ὢν ὅτι ἔμελλε νὰ εὕρῃ κάποιον ἐρωτικὸν ζεῦγος βραδύναν, κάποιον θανάσιμον ἁμάρτημα κρυμμένον εἰς τὸ σκότος· καὶ τὸ εὗρε τῷ ὄντι, ὅπως τὸ εὕρισκε καθ' ἑκάστην ἑσπέραν. Παρακολουθῶν αὐτὸν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἤκουσα τὰς ἐπιφωνήσεις του, ὁμοίας μὲ φύλακος μοναχοῦ σκανδαλιζομένου, καὶ τὰς ἀπειλάς του, εἰς ἃς ἀπήντων φωναὶ ἀνδρικαὶ στέλλουσαι αὐτὸν εἰς τὸν διάβολον καὶ ἄλλαι τρυφερώτεραι, αἵτινες ἐφαίνον-

Digitized by Google

το ἀρνούμεναι ἢ ζητοῦσαι χάριν. Αὐτὸς ὅμως ὑπῆρξεν ἀδυσώπητος, καὶ εἶδον τότε διερχομένας δρομαίως μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν καὶ τὴν κόμην ἐν ἀταξίᾳ γυναῖκας προσπαθούσας νὰ κρυβῶσιν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν περιέργων, αἵτινες ἐξηφανίζοντο ὑπὸ χάλαζαν ἐκφραστικῶν βηξιμάτων. Ἀφοῦ ἐσάρωσε καὶ τὰ τελευταῖα ἐρωτικὰ λείψανα, ὁ κυφὸς πρεσβύτης ἐσταμάτησε μὲ τὸν φανόν του ἐνώπιόν μου καὶ ἀπομάσσων τὸ μέτωπον διὰ τῆς χειρός: — Ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ἀναθεματισμένη βραδυὰ ἐτελείωσεν! ἀνέκραξεν! Ἀ τί ἐπάγγελμα!... Ἀλλ' εἰς τὸ τραχὺ πρόσωπον τοῦ ἀτυχοῦς γηραιοῦ ναύτου εὐκρινῶς διεφαίνετο αἴσθημά τι οἴκτου πρὸς ὅλην ἐκείνην τὴν δυστυχίαν, ἴσως δὲ καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους τοὺς πόθους, οὓς εἶχεν ἀπομονώσει ἐκεῖ κάτω «κατ' ἀνωτέραν διαταγήν». — Κακὸν ἐπάγγελμα, αἴ; εἶπον αὐτῷ διὰ ν' ἀρχίσω μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν καὶ ν' ἀκούσω κανὲν φιλοσοφικόν του ἀπόφθεγμα. Μ' ἐκύτταξε κατὰ πρόσωπον ἀνυψῶν ὁπωσοῦν τὸν φανόν του καὶ μετὰ στιγμὴν σκέψεως μοὶ εἶπεν ἀποφθεγματικῶς: — Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν ὁποῦ εὑρίσκομαι ἐγώ, νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον ὅπως παρουσιάζεται μέσα εἰς τὸ πλοῖον, πτωχοὺς καὶ πλουσίους, καὶ τὰ πράγματα ὁποῦ συμβαίνουν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅσα εἶνε διὰ γέλια καὶ ὅσα εἶνε διὰ κλάψαις, τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ περισσότερον τὰς γυναῖκας ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, πίστευσέ με, κύριε, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος σχηματίζει μίαν τέτοιαν ἰδέαν ὁποῦ τίποτε πλέον δὲν τοῦ παραξενοφαίνεται καὶ τὰ πάντα συγχωρεῖ». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἀφοῦ δὲ ἐξηφανίσθησαν βαθμηδὸν καὶ οἱ ἄνδρες, τὸ ἀτμόπλοιον ἔμεινε γαλήνιον καὶ σιωπηλόν, ὡς γιγάντιον ζῷον τρέχον ἀποκοιμισμένον ἐπὶ τῶν ὑδάτων, μὴ ἐκφέρον ἄλλον κρότον εἰμὴ τοὺς ἐρρύθμους παλμοὺς τῆς τεραστίας του καρδίας.

ΕΔΜΟΝΔΟΣ ΔΕ ΑΜΙΤΣΙΣ

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΣΕΛΙΓΚΑ

Εἶμ' ὁ Τσέλιγκας ὁ Γιάννος πάν' ἀπ' τ' ἀψηλὰ χωριά:
Βόσκω πρόβατα κι' ἀρνάκια, βόσκω γίδια καὶ τραγιά.

Ποὔχουν τὸ μαλὶ μιὰ πῆχη, τὰ μαστάρια στρογγυλά,
Σὰν τὰ μάγουλα τῆς Βλάχας, ποὺ τ' ἀρμέγει καὶ γελᾷ.

Σὰν τὴ Βλάχα, ποὺ τ' ἀρμέγει μέσ' 'ς τὴ στάνη, βρὲ παιδιά,
Καὶ γλυκὰ γλυκὰ ἡ ματιά της μοῦ βυζαίνει τὴν καρδιά!...

Βλάχα μου, νοικοκερά μου, χαϊδεμμένη ὀμορφονιά,
Ἄφσε τ' ἄρμεγμα, καϋμένη, νὰ βυζάξουν καὶ τ' ἀρνιά

Κι' ὡς νὰ βγῶ μὲ τὰ κοπάδια 'ς τὴ νυχτερινὴ βοσκή,
Ἔλα γύρε 'ς τὸ πλευρό μου, βλαχοποῦλα πιστική...

Διὲς πῶς πῆρε καὶ μουχρώνει 'ς τοῦ βουνοῦ μας τὴν ποδιά,
Πῶς κουρνιάζουν τὰ πουλάκια ταῖρι ταῖρι 'ς τὰ κλαδιά....

Σκόρπια σύννεφα, ἄσπρα, σκοῦρα, κ' ἐλαφρὰ 'σὰν τὸν ἀχνό,
Προχωροῦν 'μπρὸς 'ς τὸ φεγγάρι καὶ σκεποῦν τὸν οὐρανό.

Σὰν αὐτὸς νὰ ἦταν κάμπος μὲ λειβάδια γαλανά,
Κι' ἀρχιτσέλιγκας ὁ ἥλιος ποὺ ὁλημέριασ' αὐτουνά.

Καὶ 'ς τῆς Δύσις πρὶν πλαγιάσῃ, τῆς ξανθῆς τὴν ἀγκαλιά,
Κούρεψε τὸ λαγιαρνί του καὶ παράτ'σε τὰ μαλιά.

'Σ τὴ Φεγγάρω τὰ παράτ'σε, 'ς τὴ χλωμὴ νοικοκερά,
Νὰ τοῦ κάμῃ μιὰ φλοκάτα, τὸν χειμὸ νὰ τὴν φορᾷ.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ παρ' ἡμῖν διακεκριμένος νομισματολόγος κ. Ι. Π. Λάμπρος ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν σπουδαιοτάτου συγγράμματος, ἤτοι «Ἀναγραφὴν τῶν νομισμάτων τῆς κυρίως Ἑλλάδος», Τὸ ὅλον σύγγραμμα θ' ἀποτελῆται ἐκ τεσσάρων τόμων, ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων, ὧν ὁ πρῶτος θὰ περιλάβῃ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἤπειρον, ὁ δεύτερος τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ὁ τρίτος τὴν Πελοπόννησον καὶ ὁ τέταρτος τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ τῆς Κρήτης. Ἡ ἔκδοσις ἄρχεται διὰ τοῦ τόμου τῆς Πελοποννήσου, οὗτινος ἤρξατο ἤδη ἡ ἐκτύπωσις. Εἰς τὸν τόμον τοῦτον θὰ εἶνε προσηρτημένοι καὶ 16 φωτοτυπικοὶ πίνακες, περιέχοντες ἀπεικονίσματα 255 νομισμάτων. Ἡ τιμὴ τοῦ τόμου εἶνε ἐν Ἑλλάδι δρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 12.

— Παρὰ τὴν Βιέννην ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως εὐρύτατον σπήλαιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν ἴχνη ἀνθρωπίνης κατοικίας τῶν προϊστορικῶν χρόνων καὶ σχετικὰ ἐργαλεῖα καὶ ὅπλα, οὐ μακρὰν δ' αὐτῶν ἄλλα λείψανα ῥωμαϊκῶν χρόνων, μαρτυροῦντα ὅτι ῥωμαϊκὴ λεγεὼν ὁλόκληρος ἄγνωστον διὰ τίνας λόγους ἐζήτησεν ἄσυλον ἐν τῷ εἰρημένῳ σπηλαίῳ.

Φιλολογικὰ

Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ βιβλιοθηκάριος τοῦ Φοντενεβλῶ Ι. Ι. Βαΐς ἡλικίας 63 ἐτῶν. Ὁ Βαΐς ἦτο ἄλλοτε καθηγητής, ἐχρημάτισε δὲ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν Καλῶν Τεχνῶν κατὰ τὰ τέλη τῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ ἀνώτατος ὑπάλληλος ὑπὸ τὸν Γαμβέτταν. Ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ πρωτηγωνίστησεν ὡς διευθυντὴς τοῦ Journal de Paris κατόπιν δὲ ὡς συντάκτης τοῦ Paris-Journal, ἐπὶ μακρὸν δὲ ὡς συντάκτης τῶν θεατρικῶν κρίσεων τῆς «Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων». Ὁ Βαΐς κατεῖχεν ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ φιλολογίᾳ ὡς συγγραφεὺς πολλῶν ἀξίων λόγου βιβλίων.

— Ὁ σοφὸς γέρων καὶ πρώην ὑπουργὸς Βαρθελεμὺ Σαιντιλαὶρ ἐπέρανε κατ' αὐτὰς μετὰ πεντηκονταετῆ ἐργασίαν τὴν εἰς τὸ γαλλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν τῶν ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων. Ὅλη ἡ σειρὰ σύγκειται ἐκ 35 ὀγκωδῶν τόμων, τούτοις δὲ προστίθεται καὶ ἕτερος μετ' οὐ πολὺ ἐκδιδόμενος τόμος, περιέχων τὸν πραγματικὸν πίνακα.

— Ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ βιβλίον περιέχον τὸ «Πάτερ ἡμῶν» εἰς τριακοσίας γλώσσας, ἕκαστον δὲ κείμενον ἐκτετυπωμένον δι' ἰδίων τυπογραφικῶν χαρακτήρων ἐπὶ τούτῳ φιλοτεχνηθέντων.

Ἐπιστημονικὰ

Ἡ ἔναρξις τῆς ἐν Φραγκφούρτῃ διεθνοῦς ἠλεκτρικῆς ἐκθέσεως ἐγένετο ἐπισήμως τὴν 4|16 Μαΐου ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς χήρας αὐτοκρατείρας Φρειδερίκου καὶ ἄλλων Γερμανῶν ἡγεμόνων.

— Ὁ Ἔδισων ἀγγέλλει νέαν πάλιν ἐφεύρεσιν, τὴν ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως φωτογράφησιν σκηνογραφιῶν, προσώπων κλπ. δι' ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

— Ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐπιστήμονος Nisbet ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ βιβλίον παραδοξότατον ἐπιγραφόμενον «Ἡ παραφροσύνη τῆς μεγαλοφυΐας» ὑποστηρίζον διὰ νέων ἐπιχειρημάτων καὶ πλείστων παραδειγμάτων τὴν ὄχι νέαν θεωρίαν ὅτι ὅλοι οἱ μεγαλοφυεῖς ἄνδρες εἶχον δόσιν παραφροσύνης.

Θεατρικὰ

Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας παρεστάθη κατ' αὐτὰς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας νέον ἔργον ἔμμετρον τρίπρακτον τοῦ ποιητοῦ Α. Σιλβέστρ καὶ τοῦ Μοράν ἐπιγραφόμενον Grisélidis.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐγένετο ἔκτακτος παράστασις ἐν τῷ Ν. Θεάτρῳ Ἀθηνῶν εἰς τιμὴν τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου. Παρεστάθη δὲ τὸ γνωστὸν δρᾶμα τοῦ Μποῦλβερ Λάϋττον *Ριշελιέ*, ἐν ᾧ πρωταγωνιστεῖ ὁ ἐξοχώτατος τῶν ἡμετέρων δραματικῶν κ. Ν. Λεκατσᾶς, καὶ ὁ *Ὑδροπότης Σύζυγος* τοῦ κ. Βλάχου, ἐν ᾧ ἀμιμήτως ὑποκρίνεται ὁ πρῶτος τῶν κωμικῶν κ. Ε. Παντόπουλος. Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην παρίστατο ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια καὶ κόσμος πολύς, τὸ δὲ ἀθηναϊκὸν κοινὸν εὐφροσύνως ἐχαιρέτισε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὴν σύμπραξιν τῶν δύο ἀρίστων ἠθοποιῶν, τοῦ μὲν ἐν τῷ δράματι τοῦ δὲ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ.

Μουσικὰ

Ὁ Κάρολος Ραϊνέκε, διευθυντὴς τοῦ ἐν Λειψίᾳ Ὠδείου καὶ συνθέτης πολλῶν μουσικῶν ἔργων ἐξεπόνησε νέον κωμικὸν μελόδραμα τὸν «Διοικητὴν τοῦ Τούρ.»

Παντοῖα

Κατ' ἀπογραφικὴν σημείωσιν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσιτηρίων, ὅσα ἐξέδωκαν αἱ ἐν Βερολίνῳ λειτουργοῦσαι διάφοροι ἑταιρίαι τῶν ἱπποσιδηροδρόμων καὶ λεωφορείων κατὰ τὸ ἔτος 1890, ἀνῆλθον εἰς 169,143,059.

— Ἐν Ζανζιβὰρ ἀπέθανε κατ' αὐτὰς ὁ μαῦρος Σούσης, ὁ τελευταῖος ἐπιζήσας ἐκ τῶν πιστῶν ὑπηρετῶν τοῦ Λίβιγκστων, οἵτινες ἐκόμισαν εἰς τὴν παραλίαν τὸ πτῶμα τοῦ διασήμου ἐξερευνητοῦ.

— Γενομένου ἀγῶνος ποδηλατιστῶν ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἆθλον ἔλαβεν εἷς Ἄγγλος, ὅστις διέτρεξε τὸ μεταξὺ Βορδὼ καὶ Παρισίων διάστημα 585 χιλιομέτρων ἐντὸς 26 ὡρῶν, φθάς ὥρας τινὰς πρὸ τῶν ἄλλων συναγωνιστῶν.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΜΠΑΜΠΟΥΛΑΣ

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐλήφθη ἐκ φωτογραφίας εὐμενῶς παραχωρηθείσης εἰς τὴν *Ἑστίαν* πρὸς δημοσίευσιν ὑπὸ τοῦ κ. Στουρνάρα, ὅστις ὑπεσχέθη καὶ ἄλλας τοιαύτας ν' ἀποστείλῃ προσεχῶς ἐκ πλουσίας συλλογῆς τοποθεσιῶν, σκηνογραφιῶν καὶ τύπων, ἣν καταρτίζει περιοδεύων ἀνὰ τὴν Θεσσαλίαν. Ἐκ τοῦ πρώτου δὲ τούτου δείγματος καταφαίνεται πόσον ἐνδιαφέρουσα θὰ εἶνε ἡ συμβολὴ τοῦ κ. Στουρνάρα, ὅστις καὶ περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν θεμάτων καὶ περὶ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀπεικόνισιν φαίνεται ἔχων ἔξοχα προσόντα φιλοτέχνου φωτογράφου.

Ἡ ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ δημοσιευομένη εἰκὼν εἶνε ἡ τοῦ Ἀθιγγάνου Καρᾶ Ἀχμὲτ γέροντος ἡλικίας 90 περίπου ἐτῶν, κυφοῦ ἀλλ' ἀθλητικῶν διαστάσεων. Ὁ Ἀθίγγανος αὐτὸς κατάγεται ἐκ τοῦ παρὰ τὴν Λάρισαν ὀθωμανικοῦ χωρίου Μπουγιοὺκ Κεσερλῆ, ἀπὸ ἐτῶν δὲ ἤδη διαμένει ἐν Βώλῳ καὶ περιέρχεται τὰς οἰκίας ἐπαιτῶν. Ἀλλ' οἱ περισσότεροι κάτοικοι τῆς Λαρίσης μετὰ φρίκης ἐνθυμοῦνται αὐτὸν ἐκτελοῦντα ἄλλο ἀπο-

Digitized by Google

τροπαιότερον ἐπάγγελμα: τὸ τοῦ δημίου! Ὡς γνωστὸν οἱ Ὀθωμανοί, μὴ ἔχοντες ὡρισμένους δημίους, ἀναθέτουσιν ἑκάστοτε τὰς θανατικὰς ἐκτελέσεις εἰς κατάλληλα πρόσωπα, συχνότατα δὲ εἰς ῥωμαλέους Ἀθιγγάνους, καὶ ὡς τοιοῦτον οὐχὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἐξέλεξαν τὸν ἀθλητικώτατον Καρὰ Ἀχμέτ, τὸν ὁποῖον ῥικνὸν καὶ ῥακένδυτον τὰ παιδία μετὰ τρόμου προσβλέπουσι νῦν ὡς ἀληθῆ *Μπαμπούλαν*.

ΜΕΤΕΩΡΑ

Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου.

Ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κεῖται 10 περίπου λεπτὰ ἀνατολικῶς τῆς Μονῆς Βαρλαὰμ καὶ εὑρίσκεται, ὡς ἐκείνη, ἐπὶ ὅλως ἀνεξαρτήτου βράχου, ἔχοντος ἔκτασιν δύο στρεμμάτων καὶ ὕψος 85 μέτρων ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ἀναβάσεως. Ἐκτίσθη κατ' ἀρχὰς τῷ 1388 ὑπὸ τοῦ ἀσκητοῦ Νικάνορος, ἐξάρχου Σταγῶν, καθωραΐσθη δὲ καὶ ἐτοιχογραφήθη ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Κυπριανοῦ τῷ 1528. Περιέχει ναόν, 10 κέλλας, ὀμβροδέκτην· ἡ δὲ τῆς ἀνόδου καὶ καθόδου κρεμαστὴ κλῖμαξ περιλαμβάνει 62 βαθμίδας.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΝΟΜΙΣΜΑ

Τὸ νόμισμα τοῦτο εἶνε τοῦ κοινοῦ τῶν Ἀρκάδων, καὶ ἐκόπη ἐν Μεγαλοπόλει ἐπὶ Ἐπαμεινώνδου. Φέρει ἀφ' ἑνὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λυκαίου Διὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν Πᾶνα, τὸν θεὸν τῶν Ἀρκάδων, οὗ ἱερὸν ὑπῆρχεν ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κυρία *Συνδρομήτρια*, ἀφοῦ τὰ γνωστὰ μέσα δὲν ὠφέλησαν τὴν κόρην σας, δοκιμάσατε πρῶτον τὸ ἑξῆς ἁπλούστατον τοῦ ἰατροῦ Hutchinson, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ ὡς ἀσφαλέστατον: Ἅμα ἀρχίσῃ ἡ αἱμορραγία τῆς ῥινὸς βυθίσατε τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς κόρης ἐντὸς ὕδατος ὅσον τὸ δυνατὸν θερμοτέρου. Ἀλλ' ἐὰν δὲν ἴδητε καὶ ἐκ τούτου ὠφέλειαν, τότε κατὰ τὴν «Medecine Moderne» καταφύγετε εἰς τὴν ἀντιπυρίνην. Ἡ κόρη σας ἂς ῥοφᾷ ἀντιπυρίνην, ἅμα ἀρχίσῃ νὰ στάζῃ τὸ αἷμα. Ἂς ῥοφᾷ ἀνὰ δύο τρία λεπτὰ μίαν καλὴν *πρέζαν*. Μὴ φοβηθῆτε, διότι εἶνε ἀκίνδυνον τὸ φάρμακον. Ἂν ἡ αἱμορραγία εἶνε ἰσχυρὰ καὶ ἐπιμένῃ, τότε κοκκίσατε δι' ἀντιπυρίνης τεμάχια βάμβακος καὶ θέσατε εἰς τοὺς ῥώθωνας. Κατ' ἀρχὰς τὸ αἷμα μαυρίζει, ἔπειτα δὲ σταματᾷ, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης αἱμοστατικῆς δυνάμεως τῆς ἀντιπυρίνης.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποία ἀγάπη εἶνε θερμοτέρα;
Ποῖον τὸ εὐγενέστερον αἴσθημα;
Τί φοβερώτερον: γυναικὸς ἔρως ἢ ἀνδρὸς μῖσος;

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(15—21 Μαΐου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	**Ἡμέραι**						
	15	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	**21**
Βαρομετρικὴ πίεσις	751,7	751,1	751,5	749,7	749,3	751,3	753,8
Μέση θερμοκρασία	20,7	21,5	22,8	23,3	23,2	21,3	23,1
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,0	16,7	15,6	17,0	17,1	18,2	15,9
Μεγίστη θερμοκρασία	24,8	25,8	26,9	27,6	27,4	26,0	28,0
Σχετικὴ ὑγρασία	66	65	44	61	62	70	67
Βροχὴ	—	—	—	ψεκάδες	—	ψεκάδες	ψεκάδες
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	6	2	5	4	6	6	3
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.0	ΝΝΔ4	ΝΔ 3	ΝΔ.2	ΝΔ.2	ΝΝΔ2	Ν.3
Θάλασσα	τεταραγμένη	λ. κυματώδης	ὀλίγον τεταραγμένη	κυματώδης	ὀλίγον τεταραγμένη	γαληνιαία	ὀλίγον τεταραγμένη

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις. — Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ὀλίγον ἀπεμακρύνθη τοῦ συνήθους ὕψους τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα, ἐνῷ ἡ μέση θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπερέβη ἕως 3 βαθμοὺς τὴν συνήθη μέσην θερμοκρασίαν τοῦ μηνὸς Μαΐου. Ἡ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος ἦτο ἀνωτέρα τῆς συνήθους κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα, ἐκτὸς κατὰ τὴν 17, ὅτε ἦτο κατωτέρα αὐτῆς. Οἱ ἐπικρατήσαντες ἄνεμοι εἶνε οἱ συνήθεις κατὰ τὸν Μάϊον ἐν Ἀθήναις, ἤτοι κυρίως ὁ ΝΔ καὶ ἐν μέρει ὁ Ν. Ὁ οὐρανὸς καθ' ὅλον τὸ διάστημα αὐτὸ οὐδεμίαν ἀνέφελον ἡμέραν παρουσιάζει· τὸ φαινόμενον αὐτὸ ὅλως ἐξαιρετικὸν διὰ τὸν τρέχοντα μῆνα, συνετέλεσεν ἀρκούντως κατὰ τῆς θερμοκρασίας, ἥτις ἄνευ αὐτοῦ βεβαίως θὰ ἦτο ἀνωτέρα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς 9, ἑξάμηνος δραχμὰς 16. ἐτησία δραχμὰς 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας
ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ
Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

23 Μαΐου 1891.

	Ἀγορ. Δρ.	Ἀγορ. Λ.	Πώλησ Δρ.	Πώλησ Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0)0	503	—	504	—
» 120,000,000 » 5 0)0	569	—	571	—
» 170,000,000 » 5 0)0	567	—	569	—
» 135,000,000 » 5 0)0	456	—	458	—
» 30,000,000 » 4 0)0	442	—	446	—
» 125,000,000 » 4 0)0	442	—	446	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	567	—	567	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4425	—	4435	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	321	—	322	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	300	—	300	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	25	93	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	194	50	194	75
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	459	—	460	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	239	—	239	50
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	154	50	154	50
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	62	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	102	50	103	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	352	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	86	25	87
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	96	25	97
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	70	29	75
Λίρα ἀγγλικὴ	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	70	32	77
Τρίμηνον Γαλλίας	129	—	129	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	—	33	07
Ὄψεως Γαλλίας	130	—	130	25

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ
ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ
Τῆς εἰκονογραφημένης
ΕΣΤΙΑΣ
Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ
τοῦ ἔτους **1890**
Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην
Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.
ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ
Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς
ΕΣΤΙΑΣ
Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

21 **21**
Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.
Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.
21 **21**

Digitized by Google

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένιαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένιαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικά νοσήματα.

Ἀποθήκη παρά τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετά ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τ. Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α'. Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης, Β'. Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ'. Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον Σελ. 1078 — Τιμᾶται δραχμ. 10.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ καταλόγου πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς καὶ γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140. — Τιμᾶται δραχμῶν 10.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 22 ΤΟΜΟΣ Α'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ: ΕΝ ΑΝΘΟΣ, ποίημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ*.
ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ. Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ *Μιχαὴλ Σ. Κέπετζη*.
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ.
ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ, ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις ὑπὸ *Χ. Χριστοβασίλη*.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Αἱ μεταναστάσεις, Ἀκαριαία ψῦξις ὕδατος, Ζητεῖται νύμφη.**
ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΛΟΤΗ
ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ: **Ἡ γονιμότης τῶν χελωνῶν, Ὁ ἐξ ὀρύζης χάρτης.**
ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (22 — 28 Μαΐου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Μετέωρα - Μονὴ ἀκατοίκητος. — Γλυκεῖα ἐλπίς. — Εἰκόνες ζώων. — Πέτρος Λοτή.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

θὰ εἶνε κατ' ἀνάγκην λευκὸν μέχρι τέλους τῆς α΄ ἑξαμηνίας ἕνεκεν ἐλλείψεως χρωματιστοῦ χάρτου. ἀπὸ δὲ τῆς 1ης Ἰουλίου τὸ χρῶμα αὐτοῦ θὰ εἶνε ῥόδινον καθόσον ἑκάστη ἑξαμηνία θὰ ἔχῃ ἰδίου χρώματος ἐξώφυλλον πρὸς διάκρισιν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς παιδείας διωρίσθη, κατὰ πρότασιν τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, πενταμελὴς ἐπιτροπή, ἵνα προτείνῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον: τί τὸ ποιητέον πρὸς εὐπρέπειαν καὶ συντήρησιν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν τόπων καὶ μνημείων, καὶ ἵνα συντάξῃ σχέδια καὶ προϋπολογισμοὺς τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων ἔργων ἀπαιτουμένης δαπάνης. Γνώμη ὑπάρχει νὰ περιβληθῶσι τὰ πλεῖστα τῶν μνημείων τούτων διὰ σιδηρῶν κιγκλιδωμάτων, νὰ κλεισθῇ ἡ ὁδὸς ἡ ἄγουσα διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ ἄλλα τινὰ μέτρα νὰ ληφθῶσιν. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Ξ. Βλαχοπούλου, διευθυντοῦ τῶν δημοσίων ἔργων, Π. Καββαδία, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων, Π. Ματών, Γάλλου μηχανικοῦ ἐπὶ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ τῆς πόλεως, Γ. Δαίρπφελδ, διευθυντοῦ τοῦ γερμανικοῦ ἰνστιτούτου καὶ Γ. Καβερώ, ἀρχιτέκτονος παρὰ τῇ γενικῇ ἐφορείᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν π. μ. κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ νέον θωρηκτὸν *Ὕδρα* ὑπὸ τὸν πλοίαρχον κ. Μ. Βότσαρην.

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς Ῥωσσίαν ἐκ Πειραιῶς διὰ τῆς θαλαμηγοῦ *Σφακτηρίας* ἡ Βασίλισσα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων Μαρίας καὶ Χριστοφόρου.

— Τὰ ἀναβληθέντα, ἕνεκα τῆς ἐκθέσεως τοῦ κ. Γκοτλὰν, ἐγκαίνια τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων -Καλαμῶν ὡρίσθησαν ὅπως τελεσθῶσιν ἀνυπερθέτως τὴν 25 ἐπιόντος μηνός. Κατὰ ταῦτα θὰ παρευρεθῶσιν ὁ Βασιλεύς, ὁ κ. Πρωθυπουργὸς καὶ ἄλλοι κεκλημένοι τῆς ἑταιρίας.

— Ὁ ἀγγλικὸς στόλος, ὅστις μετά τινων ἡμερῶν διαμονὴν ἀπέπλευσεν ἐκ Φαλήρου, κατέπλευσε τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς Βῶλον, ὅπου θὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ δύο ἑβδομάδας γυμνάσια, μεθ' ὃ θὰ διευθυνθῇ εἰς Θεσσαλονίκην.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένοντο γενικὰ γυμνάσια καὶ ψευδὴς μάχη παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὑμηττοῦ τῇ συμμετοχῇ ἁπάντων τῶν ἐν Ἀθήναις στρατιωτικῶν σωμάτων.

— Ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν διευθυντῶν ἁπασῶν τῶν ἐνταῦθα τραπεζῶν, πλὴν τῆς Ἰονικῆς τὸ καταστατικὸν τῆς Μεγάλης Ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας. *Σκοπὸς τῆς ἑταιρίας*: Ἀσφάλεια κατὰ τοῦ πυρός, κατὰ θαλασσίων κινδύνων, κατὰ κινδύνων μεταφορᾶς ἐμπορευμάτων, ἀσφάλεια ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐν γένει παντὸς εἴδους ἀσφαλιστικαὶ πράξεις. *Ἕδρα τῆς ἑταιρίας* ἐν Ἀθήναις. *Κεφάλαιον* δρ. 8,000,000 «—ὀνομαστικαί, ἐφ' ὧν τὰ 40 ο/ο ἤτοι δρ. 3,200,000»—καταβληθήσονται ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς διὰ Β. Διατάγματος ἐπικυρώσεως τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἑταιρίας. Τὸ κεφάλαιον διαιρεῖται εἰς 32,000 μετοχὰς ἐκ δραχμῶν ὀνομαστικῶν 250 ἑκάστη, ἐξ ὧν δρ. 100 καταβεβλημέναι ὡς ἄνω. Αἱ μετοχαὶ ἔσονται ἅπασαι ὀνομαστικαί.

— Τὸ ἐπὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον «ἐκτιμῶν τὸν ζῆλον, ὃν ὁ συγγραφεὺς τῆς *Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων* κ. Δ. Γρ. Καμπούρογλους δεικνύει ὑπὲρ τῶν μεσαιωνικῶν μνημείων τῆς ἱστορίας καὶ τέχνης, ἀποβλέπων δὲ καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς αὐτοῦ σπουδὰς περὶ τὰ μνημεῖα ταῦτα», δι' ἐγγράφου του ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἐποπτείαν τῶν μνημείων τούτων, ἀποδεξαμένῳ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀμισθί, καὶ «παρεκάλεσεν αὐτὸν ὅπως ἑκάστοτε προτείνῃ διὰ τῆς γενικῆς Ἐφορείας ὅ,τι νομίζει συντελεστικὸν ὑπὲρ τῶν μνημείων τούτων.»

ΛΑΧΕΙΟΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Κλήρωσις τῆς 26 Μαΐου 1891

Ὁ ἀριθμὸς 5,819 *ἐκέρδισε δραχ.* 20,000· ὁ 15,615 καὶ 40,234 *ἐκέρδισαν ἀνὰ δραχ.* 2,500 *ἕκαστος*· οἱ 32,209, 49,143, 15,820, 42,077 καὶ 33,316 *ἀνὰ δραχ.* 500 *ἕκαστος*.

Οἱ ἀριθμοὶ 44,298, 13,198, 49,193, 22,598, 33,753, 43,582, 39,714, 8,621, 3,346 καὶ 26,105 *ἀνὰ δραχ.* 300 *ἕκαστος*.

Ἀνὰ δρ. δὲ 100 *ἕκαστος ἐκέρδισαν* οἱ ἑπόμενοι: 11,312, 48,151, 41,589, 12,451, 36,438, 34,902, 659, 4,273, 23,547, 31,688, 22,266, 7,472, 41,324, 41,059, 496, 22,660, 45,872, 4,320, 26,926, 8,376, 1,786, 33,503, 46,935, 9,984, 13,640, 13,643, 49,460, 38,857, 27,418, 15,224, 14,962, 1,319, 49,121, 37,771, 47,178, 25,367, 33,715, 15,954, 30,904, 25,506, 31,718, 42,554, 6,130, 47,785 καὶ 21,262.

Digitized by Google

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

ΕΝ ΑΝΘΟΣ

'Σ τῆς 'Ακροπόλεως τὸ βράχο
Τὸν ἱερὸ
Ἕν ἄνθος φύτρωσε μονάχο
Χλωρό, χλωρό.

Ἕν ἄνθος, ὅμοιο μ' ἀνεμώνη
Περαστική,
'Αθώρητο 'ς ὅποιον σιμόνει
'Σ τὰ ὕψη ἐκεῖ.

Τὰ μάτια ἀνοίγοντ' ἐκεῖ πέρα,
Καθὼς βρεθοῦν,
Καὶ μὲ τὸν ξάστερον αἰθέρα
Σμίγουν, μεθοῦν.

'Εκεῖ θαμπώνουνε τὰ μάτια
Σκόρπια 'μπροστὰ
Καμμένα λείψανα, κομμάτια
Λαχταριστά.

Κ' ἡ Φαντασία ἀμέσως βλέπει
Ἡ μαγικὴ
Γυμνὴ καὶ δίχως καμμιὰ σκέπη
'Απάνου ἐκεῖ

Τὴν 'Εμμορφιάν, ὁποῦ μεγάλη,
Παντοτεινή,
'Απὸ τὸ μάρμαρο προβάλλει
Καὶ δὲν πονεῖ,

Καὶ κάθεται σὲ δόξης θρόνο,
Καὶ δὲ γελᾷ,
Δὲν κλαίει, δὲν πλανᾷ, καὶ μόνο
Φεγγοβολᾷ!

'Σ τῆς 'Ακροπόλεως τὸ βράχο
Τὸν ἱερὸ
Ξανοίγω τἄνθος τὸ μονάχο
Καὶ τὸ ρωτῶ:

—Ἄνθος ποῦ 'μοιάζεις μὲ ἀνεμώνη
Περαστική,
Ποιὰ μοῖρα σ' ἔρριξ' ἐδῶ, μόνη
Καὶ φτωχική;

'Εδῶ ἀπὸ τἄστρα ἡ Τέχνη φτάνει,
Καὶ λάμπει ἡ γῆ,
Κ' ἡ φύσις σ' ἔπλασε βοτάνι
Γιὰ μιὰν αὐγή.

'Εδῶ δὲν ἔρχεται ἡ παρθένα
Ἡ γελαστὴ
Γιὰ νὰ σὲ κόψῃ καὶ μ' ἐσένα
Νὰ στολιστῇ.

'Εδῶ μ' εὐλάβεια τ' ἀγέρι
Μόλις φυσᾷ,
Οὔτε ποτὲ 'ς ἐσὲ ἔχει φέρει
Λόγια χρυσᾶ,

Γλυκὰ φιλιὰ ἀπὸ τὰ ταιράκια
Κι' ἀπὸ ἐμμορφιαίς·
Δὲν ἔχεις ἄλλα λουλουδάκια
Γιὰ συντροφιαίς.

Τὴ νύχτα ἐδῶ μὲ τὸ φεγγάρι
Ὁ Παρθενὼν
Νικᾷ 'ς τὴ δόξα καὶ 'ς τὴ χάρι
Τὸν οὐρανόν.

Κ' οἱ ἕξη ἀλύγισταις Παρθέναις
Στέκουν κι' αὐταὶς
Λαμπρόστηθαις, καὶ λαβωμέναις
Καὶ λατρευταὶς·

Κι' ἀγάλματα, πέτραις, κολώναις
Χωρὶς χαρὰ
Σκόρπια τὰ βλέπουν οἱ αἰῶνες
Καὶ παγερά.

Σμίγουν ἐδῶ θεοὶ καὶ χρόνοι
Παληοί, χρυσοί.
'Εδῶ, φτωχή, κρυφὴ ἀνεμώνη,
Τί θὲς ἐσύ; —

'Σ τῆς 'Ακροπόλεως τὸ βράχο
Δειλὰ δειλὰ
Μὲ βλέπει τἄνθος τὸ μονάχο
Καὶ μοῦ μιλᾷ:

—'Εγὼ εἶμαι τἄνθος τὸ παρθένο
Καὶ τὸ κρυφό.
'Απὸ τὸν κόσμο μακρυσμένο
Τὸ φῶς ρουφῶ.

Κι' ἀνθῶ καὶ χαίρομαι τὰ κάλλη
Πῶχ' ἡ ζωὴ
Μακρυὰ ἀπ' τὰ πλήθη κι' ἀπ' τὴ ζάλη
Κι' ἀπ' τὴ βοή.

Κι' ἀπὸ τοῦ κάμπου τἄνθη τἄλλα
Ζῶ μακρυά,
Δειλό, λιγόζωο, μιὰ στάλα,
Μέσ' 'ς τὴ σκιά.

Μέσ' 'ς τὴ σκιὰ ποῦ ρίχνει ἐμπρός μου
Μία πέτρα ἁπλῆ
Ξεχνῶ τὴν ψεύτικη τοῦ κόσμου
Φεγγοβολή.

Digitized by Google

Κι' ἀγνώριστο, κι' ἀχνό, μιὰ στάλα,—
Ζῶ ταιριαστὰ
Μὲ τὰ λαμπρά, μὲ τὰ μεγάλα,
Μὲ τ' ἀκουστά.

Γιατὶ 'ς τὸν κόσμο εἶνε ζευγάρι
Ἀληθινὸν
Ἡ δόξα τῶν τρανῶν κ' ἡ χάρι
Τῶν ταπεινῶν.

Γιατὶ 'ς τὸν κόσμο—ἄκου καὶ τἄλλο—
Καὶ 'ς τὸν Καιρὸ
Δὲν εἶνε τίποτε μεγάλο,
Οὔτε μικρό.

Γιατὶ σὰν τἄστρο φῶς ἀφίνει
Καὶ τὸ ξανθὸ
Τἄνθος, γιατὶ καὶ τἄστρο σβύνει
'Σὰν τὸν ἀνθό.

Κι' ὁ Παρθενὼν ὁ φεγγοβόλος
Ποῦ ἐδῶ θωρῶ
Ἐρείπιον εἶνε ἐρείπιον ὅλος
Λυπητερό·

Ἐνῷ 'ς ἐμένα, φτωχὰ νειᾶτα,
Διαβατικά,
Ὅλα εἶν' ἀπείραχτα, δροσᾶτα,
Κι' ἁρμονικά.

Ἐγὼ εἶμαι τἄνθος ποῦ κρυμμένο,
Τρεμουλιαστό,
Μὲ δροσοδάκρυα ῥαντισμένο
Καὶ γελαστό,

Μέσα 'ς τὰ κάλλη, 'ς τὴ γαλήνη
Τὴ ζωντανή,
Ποῦ ἡ Τέχνη ἁπλώνει καὶ ποῦ ἀφίνει
Παντοτεινή,

Σκορπίζω μιὰν ἀνατριχίλα,
Νέα ζωή,
'Σὰ' μοῦ χαϊδεύει τ' ἀχνὰ φύλλα
Αὔρας πνοή.

Καὶ τὰ λιθάρια τὰκουσμένα
Καὶ τὰ παληὰ
Νομίζεις παίρνουν κι' ἀπὸ 'μένα
Φεγγοβολιά.

Καὶ καθεμία Καρυᾶτις
Ποῦ καρτερεῖ
Καὶ σκέπει μὲ τὴν ἐμμορφιά της
Τὴ λαμπερή,

Καὶ τίποτε δὲν ἔχει πλάνο
Κι' ἀνθρωπινό,
Μοῦ φανερώνει, πρὶν πεθάνω,
Τὸν οὐρανό.

Καὶ καθεμία Καρυᾶτις
Γλυκὰ γλυκὰ
Θαρρῶ μὲ βλέπει 'ς τὰ ὄνειρά της,
Τὰ μυστικά

Ἐδῶ, 'ς τὴ δόξα τῶν αἰώνων,
'Σ τὸ φῶς τὸ νοῦ,
Ποῦ στέκει ἡ Ἐμμορφιὰ σὲ θρόνον,
Ἄστρο οὐρανοῦ,

Ἐδῶ, 'ς τὴν ἔρμη ἀθανασία,
Εἶμαι ἡ καρδιά,
Ἡ νειότ' ἡ ἀγάπη κ' ἡ θυσία
Ὅλο εὐωδιά,

Ὅλο εὐωδιὰ τοῦ παραδείσου . . .»
Καὶ μοῦ πετᾷ
Λόγον στερνόν :
—Εἶμαι ἡ ψυχή σου,
Ὦ ποιητά !

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 321)

Γ'

Ἐξητάσαμεν μέχρι τοῦδε τὴν οὐσίαν, τὴν βάσιν καὶ τὰς ἱστορικὰς φάσεις τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἀκολούθως, προβαίνοντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχῆς ταύτης, εἴδαμεν ποῖα τὰ πρόσωπα, τὰ ὀφείλοντα νὰ σεβασθῶσι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, καὶ τοῦτο μᾶς ἔκαμε νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀποσφράγισιν ξένης ἐπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γνωστοποίησιν ἢ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς. Τέλος ἐξητάσαμεν τὰς διαφόρους συνεπείας, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχῃ ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Μένει τώρα, διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἔκθεσιν τοῦ ζητήματος τούτου, νὰ ἴδωμεν τὰς διαφόρους περιστάσεις, καθ' ἃς γίνονται ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, καὶ καθ' ἃς ἡ παραβίασις τῆς ἀρχῆς ταύτης οὐ μόνον δὲν θεωρεῖται παράνομος, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου πολλάκις ἐπιβάλλεται. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐξαιρέσεων τούτων, δύναμαι δὲ νὰ εἴπω σχεδὸν ὅλαι, εἶναι βέβαιαι, εὔληπτοι, καὶ ἑπομένως δὲν ἀπαιτοῦσι πολλὰς ἀναπτύξεις. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ἐμμείνωμεν περισσότερον ἐπὶ μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ἀποτελούσης ζήτημα λεπτὸν καὶ συζητούμενον, ἐὰν δηλ. ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν παύῃ ἰσχύουσα εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις, ἢ τοὐλάχιστον ὅταν ὁ σύζυγος ἀποσφραγίζῃ τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του.

Ὁπωσδήποτε, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ ὑποδείξωμεν τὴν *γενικὴν ἰδέαν*, ἐφ' ἧς ὅλαι αὗται αἱ ἐξαιρέσεις ἐρείδονται. Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν παραβιάζεται νομίμως, ἄλλοτε μὲν διότι προσκρούει εἰς γενικόν τι διὰ τὴν κοινωνίαν συμφέρον, ἄλλοτε δὲ διότι προσκρούει εἰς συμφέροντα ἰδιωτικὰ μέν, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ὁ νομοθέτης θεωρεῖ ὡς ὀφείλοντα νὰ ὑπερτερήσωσιν αὐτοῦ.

—

Καὶ πρῶτον ἴδωμεν ποῖαι εἶναι αἱ διάφοροι,

Digitized by Google

βέβαιαι καὶ ἀναμφισβήτητοι ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἐκ μόνης τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν θέλετε κατανοήσῃ εὐκόλως ὅτι αὗται εἶναι κοιναὶ εἰς ὅλα τὰ νεώτερα πεπολιτισμένα κράτη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου καθιερωμέναι, ἔστιν ὅτε δὲ εὐκόλως ὑπονοούμεναι, ὡς πηγάζουσαι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῶν κοινῶν εἰς ὅλας τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων.

α΄

Ἡ πρώτη τῶν ἐξαιρέσεων τούτων, ἣν ἐν παρόδῳ ἤδη ἐμνημονεύσαμεν, εἶναι σχετικὴ πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἀναζήτησιν καὶ ἀνάκρισιν τῶν παρανόμων πράξεων, ἐγκλημάτων ἢ πλημμελημάτων. Ὁ *ἀνακριτὴς* ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατάσχῃ ὅλα τὰ πρὸς τὸν κατηγορούμενον σχετιζόμενα ἔγγραφα. (Τοιοῦτον π. χ. δικαίωμα ἀναγνωρίζεται αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 87 καὶ 88 τοῦ Γαλ. Κώδ. τῆς ποιν. δικονομίας). Ὅπως ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ τὸ ἀπαραβίαστον τῆς κατοικίας, οὕτω καὶ τὸ ἀπαραβίαστον τῶν ἐπιστολῶν ὑποχωρεῖ τότε ἐνώπιον τῆς εἰς τὴν κοινωνίαν ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης νὰ καταδιώξῃ καὶ τιμωρήσῃ τοὺς ταράσσοντας τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτῆς (1).

β΄

Ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐπιβάλλεται καὶ ἡ δευτέρα ἐξαίρεσις. Ἡ δημοσία τάξις καὶ ἡσυχία ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενοι κατάδικοι μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν μυστικὴν συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου. Διὸ καὶ οἱ *διευθυνταὶ τῶν φυλακῶν* ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσιν ὅλην τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν φυλακισμένων, τάς τε πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένας ἐπιστολὰς ὡς καὶ ἐκείνας, τὰς ὁποίας οὗτοι γράφουσι. (Νόμος Γάλ. τῆς 30 Ὀκτ. 1841 ἄρθρ. 9).

γ΄

Τρίτη ἐξαίρεσις, ἀφορῶσα τοὺς *διευθυντὰς φρενοκομείων*. Οἱ ἐν τοῖς φρενοκομείοις κλειόμενοι ἀσθενεῖς καὶ πρὸς ἴασίν των καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, διάγουσι βίον ὡρισμένον καὶ κανονισμένον. Ὁ ἰατρὸς ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπισκέψεων, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ δεχθῶσι· προσδιορίζει τὰ πρόσωπα, μεθ' ὧν δύνανται νὰ συνομιλήσωσιν, ὡς καὶ τὴν διάρκειαν ἑκάστης συνδιαλέξεως. Ὁ λόγος, ὅστις ἐπιβάλλει ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα, ἀπαιτεῖ ἐπίσης ὅπως ὁ ἰατρὸς γνωρίζῃ ὅλας τὰς ἔξωθεν ἐπιρροάς, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ πάσχοντος. Ἕνεκα τούτου ἐπιτρέπεται εἰς αὐτόν, πολλάκις ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ εἰδικοῦ κανονισμοῦ, νὰ λαμβάνῃ γνῶσιν τῶν εἰς πάσχοντας ἀπευθυνομένων ἐπιστολῶν, καὶ δὴ καὶ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν, ὅταν αὕτη δύναται νὰ εἶναι ἐπιβλαβής.

δ΄

Συμβαίνει πολλάκις ἐπιστολαὶ *νὰ μὴ γίνωσι δεκταὶ* ὑπ' ἐκείνου εἰς ὃν ἀπευθύνονται, ἢ νὰ φέρωσιν ἐσφαλμένην ἢ ἀκατάλληλον διεύθυνσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ διάφοροι ταχυδρομικοὶ κανονισμοὶ διατάσσουσιν, ὅπως αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἀνοίγωνται. Καὶ ἐὰν μὲν εὑρεθῇ ἐν αὐταῖς ἡ ἀκριβὴς διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως ἢ τοῦ παραλήπτου, ἀποστέλλονται· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, διατηροῦνται ἐπί τινα καιρὸν καὶ κατόπιν καταστρέφονται. Διὰ ν' ἀποφύγωσι τὴν κανονικὴν ταύτην ἀποσφράγισιν, πολλοὶ ἀποστολεῖς συνειθίζουν νὰ γράφωσιν ἢ τυπώνωσι τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ φακέλλου. Τοιουτοτρόπως, ὅταν δὲν εὑρεθῇ ὁ παραλήπτης, ἡ ἐπιστολὴ ἐπιστρέφεται αὐτοῖς ἄθικτος.

ε΄

Ὅταν εἷς ἔμπορος πτωχεύσῃ, πρωτίστη ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ γνωρίζωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καθαρῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὅπως ἔχωσιν ἰδίως ἀκριβῆ ἰδέαν τῶν διαφόρων αὐτοῦ χρεῶν ἀφ' ἑνός, καὶ τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ ποσῶν ἀφ' ἑτέρου. Τὴν ἀνάγκην ταύτην λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ ἐμπορικὸς νόμος διατάσσει τὴν λῆψιν διαφόρων μέτρων, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ῥηθεὶς σκοπός. Ἰδοὺ διατί ὁ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς διοριζόμενος *σύνδικος* ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὰ βιβλία τοῦ πτωχεύσαντος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν καὶ ἁπάσης τῆς ἐμπορικῆς ἀλληλογραφίας του.

Συνεπείᾳ τῆς ἰδέας ταύτης τὸ 471 ἄρθρον τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος δίδει εἰς τὸν σύνδικον τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ τὰς *ἐμπορικὰς* ἐπιστολὰς τοῦ πτωχεύσαντος· τοῦθ' ὅπερ ἀποκλείει τὰς ἀσχέτους πρὸς τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ πράξεις, καὶ ἰδίᾳ τὰς ἐμπιστευτικάς. Ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιστολῆς, λύεται αὕτη ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ ἐμποροδικείου, ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὰς περιστάσεις.

ϛ΄

Γνωρίζετε πάντες ὅτι ὁ νόμος, ὑπείκων εἰς αὐτὰς τὰς ἐνδείξεις τῆς φύσεως, ἀναθέτει εἰς τοὺς *γονεῖς*, εἰς τὸν πατέρα κατὰ πρῶτον λόγον, εἰς τὴν μητέρα ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων των, τὴν εὐόδωσιν τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν. Ἡ βαρεῖα, ἅμα δὲ καὶ λίαν λεπτή, αὕτη ὑποχρέωσις συνεπάγεται διὰ τοὺς γονεῖς διάφορα δικαιώματα, ἀπᾴδοντα μὲν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς

(1) Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀνακριτικῆς ἀρχῆς συνεζητήθη διὰ μακρῶν ἐν Ἑλλάδι ὡς ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὅ: «τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραβίαστον» (Ὅρα «Ἐφημερίδα τῶν Δικαστηρίων» καὶ τῆς «Ἑλληνικῆς νομοθεσίας» τοῦ ἔτους 1871).

Digitized by Google

προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἐξάσκησις εἶνε πολλάκις ἀπαραίτητος πρὸς αἰσίαν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκομένου τῆς καλῆς ἀνατροφῆς σκοποῦ. Οὕτω π. χ. ὁ πατὴρ χαίρει βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὰς σχέσεις τῶν ἀνηλίκων αὐτοῦ τέκνων. Ἐπίσης χαίρει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ ὅλας τὰς πράξεις των, καὶ ἑπομένως καὶ τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας γράφουσιν ἢ λαμβάνουσι. Καὶ εἶναι πράγματι δυνατὸν νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι ὁ πατὴρ ὀφείλει νὰ σεβασθῇ ἀλληλογραφίαν, δυναμένην νὰ βλάψῃ ἀνεπανορθώτως τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ μέλλον τῶν τέκνων του; Ὅ,τι μόνον δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ εἶναι, ὅτι φρόνιμος καὶ ἔξυπνος πατὴρ δὲν θέλει κάμει χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, εἰμὴ ὁσάκις κρίνῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη, διά τε τὸ συμφέρον τῶν τέκνων του καὶ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην.

Ἐγείρεται ζήτημα: ἐὰν τὸ δικαίωμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὸν πατέρα, ἀνήκῃ καὶ εἰς τὸν *κηδεμόνα*. Ἡ ἀμφιβολία προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸν κηδεμόνα δὲν συνδέει ἡ φύσις πρὸς τὰ ὀρφανὰ μὲ δεσμοὺς ἐπίσης στενούς, ὅπως τοὺς γονεῖς πρὸς τὰ τέκνα. Συμβαίνει δ' ἐνίοτε νὰ εἶναι οὗτος ὅλως ξένος πρὸς αὐτά. Νομίζομεν ὅμως ὅτι, ὅταν ἡ ἠθικὴ μόρφωσις καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ὀρφανῶν ἀνατίθενται εἰς κηδεμόνα, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν αὐτῷ ὡς φυσικὴν συνέπειαν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβλέπειν τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν ἀνηλίκων, δι' οὓς εὐθύνεται.

Δ'.

Ἐτελειώσαμεν οὕτω τὴν ἔκθεσιν τῶν διαφόρων περιστάσεων, καθ' ἃς γίνεται ἐξαίρεσις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, καὶ καθ' ἃς ἐπιτρέπεται εἰς μερικὰ πρόσωπα, διὰ λόγους ἀνωτέρους, ν' ἀποσφραγίζωσιν ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπευθύνονται εἰς αὐτά, καὶ τὰς ὁποίας θὰ ὤφειλον ἑπομένως κατὰ τὸν κανόνα νὰ σεβασθῶσι. Τὰς ἐξαιρετικὰς ταύτας περιστάσεις οἱ πάντες παραδέχονται, νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἐπιδεκτικαὶ σπουδαίας συζητήσεως. Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ διὰ μίαν τελευταίαν περίστασιν, καθ' ἣν ἀπ' ἐναντίας ζωηρὰ ὑπάρχει συζήτησις, ἂν ὄχι μεταξὺ τῶν νομομαθῶν, τοὐλάχιστον μεταξὺ τῶν κοινωνιολόγων καὶ τῶν αὐτοχειροτονήτων πολλάκις ἀποστόλων τῆς ἠθικῆς.

Ἡ συζήτησις αὕτη ἐγείρεται ὅταν πρόκειται *περὶ τῶν μεταξὺ συζύγων σχέσεων*. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ἆρά γε νὰ παραδεχθῶμεν μίαν ἔτι ἐξαίρεσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν; Τὸ ζήτημα ὡς εἰκὸς παρουσιάζεται ὑπὸ διπλῆν φάσιν, καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο ἐπόψεις: 1) *Ὁ σύζυγος* ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποσφραγίζῃ τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του, εἴτε ἐκείνας τὰς ὁποίας αὕτη γράφει, εἴτε ἐκείνας αἱ ὁποῖαι ἀπευθύνονται πρὸς αὐτήν; 2) *Ἡ σύζυγος* ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο ὡς πρὸς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συζύγου της;

Σπεύσωμεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ταύτην ἔποψιν τοῦ ζητήματος, ἡ ἀποφατικὴ εἰς αὐτὸ ἀπάντησις εἶναι ἀναμφισβήτητος. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην πάντες παραδέχονται ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ γενικὴ ἀρχὴ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Ἰδοὺ μία λύσις βεβαία. Τούτων ὅμως οὕτως ἐχόντων, φαίνεται, τοὐλάχιστον κατ' ἐπιφάνειαν, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θετικοῦ καὶ βεβαίου τούτου σημείου δυνάμεθα νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα καὶ ὑπὸ τὴν ἑτέραν αὐτοῦ ἔποψιν, κάμνοντες τὸν ἀκόλουθον συλλογισμόν: Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τοῦ συμβολαίου τοῦ γάμου συνιστᾶται εταιρικὸς δεσμός, ἐν ᾧ οἱ ἑταῖροι διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς *ἰσότητος*, καὶ ἀφοῦ ὁ εἷς τῶν ἑταίρων, ἡ γυνή, δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἑτέρου, τοῦ ἀνδρός, ἄρα καὶ οὗτος οὐδενὸς ἀπολαύει τοιούτου δικαιώματος.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος θὰ ἦτο ὀρθός, πλὴν δυστυχῶς ἡ μία τῶν δύο αὐτοῦ βάσεων εἶναι σαθρά. Ναί, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σύζυγος δὲν ἔχει οὐδὲν δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ συζύγου της. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἐμποδίζει καὶ τὸ ἀνάπαλιν νὰ εἶναι ἀληθές, εἶναι ὅτι τὰ καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν συζύγων δὲν διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς *ἀπολύτου* ἰσότητος. Ἐδῶ ὅμως προσκρούομεν εἰς μικρόν τινα σκόπελον, τὸν ὁποῖον πρέπει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀντιμετωπίσωμεν καὶ ἀντικρούοντες καταστρέψωμεν, πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰδέας ταύτης: ὅτι εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις δὲν βασιλεύει ἀπόλυτος ἰσότης.

Οἱ ἀπόστολοι τῆς πλήρους καὶ τελείας ἀπελευθερώσεως τοῦ ὡραίου φύλου δὲν θέλουσι βεβαίως λείψει ν' ἀποτείνωσιν ἡμῖν τὴν ἀκόλουθον μομφήν: Ἀφοῦ λέγετε (θέλουσιν εἴπει) ὅτι δὲν ὑπάρχει πλήρης ἰσότης μεταξὺ τῶν συζύγων, καὶ ὑποθέτετε ὅτι ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ ἔχῃ περισσότερα δικαιώματα τῆς γυναικός, ἀναγνωρίζετε ἄρα εἰς αὐτὸν μίαν τινὰ ὑπεροχὴν καὶ δίδετε ἐξουσίαν καὶ δικαιώματα, καταλήγοντα εἰς τὴν ἐπίσημον ἐγκαθίδρυσιν τῆς τυραννίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ βασιλεύῃ ἡ ἁρμονία καὶ ἡ ἀγάπη· ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζηται τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περιφήμου. S i c v o l o, s i c j u b e o, s i t p r o r a t i o n e v o l u n t a s· ὅ ἐστιν ἐλευθέρως μεθερμηνευόμενον: Ὀφείλεις ἀπεριόριστον ὑπακοὴν εἰς ὅλας μου τὰς διαταγὰς καὶ εἰς τὰς πλέον παραλόγους τῶν ἀπαιτήσεών μου. Λοιπόν, ἓν ἐκ τῶν δύο: Ἢ παραδέχεσθε τοῦτο, ἢ ὀφείλετε νὰ παραδεχθῆτε τὸν νόμον τῆς ἀπολύτου ἰσότητος.

Digitized by Google

Τοιαύτη ἡ ἔνστασις. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἐνδιατρίψωμεν διὰ μακρῶν ἐπὶ ζητήματος τοσούτον λεπτοῦ καὶ πολυπλόκου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἔκθεσις σειρὰν ἴσως ὁλόκληρον διαλέξεων θὰ ἀπήτει. Περιοριζόμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ δίλημμα, τὸ ὁποῖον μᾶς προβάλλουν, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀναπόφευκτον ὅσον φαίνεται, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι, ὅπως συμβαίνει συχνὰ (διὰ νὰ μὴ εἴπω πάντοτε) εἰς τὰ κοινωνιολογικὰ ζητήματα, ἡ ἀλήθεια κεῖται εἰς τὸ μέσον. Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς τὸν σύζυγον ὡς δεσπότην καὶ τύραννον. Ἀλλ' οὔτε τὴν *ἀπόλυτον* ἰσότητα νομίζομεν πρακτικὴν καὶ δυνατὴν μεταξὺ συζύγων. Εἶναι βεβαίως δύσκολον νὰ ὁρίσῃ τις μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὴν θέσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέναντι τῆς συζύγου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον τῆς μομφῆς ἐπὶ ἀντιλογίᾳ, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐπιτραπήτω ὅμως ἡμῖν νὰ ὑποδείξωμεν ἐν συντόμῳ τὴν γενικὴν ἰδέαν, ἐφ' ἧς στηρίζονται αἱ μεταξὺ συζύγων σχέσεις.

Οἱ σύζυγοι εἶναι βεβαίως ἑταῖροι. Γνωρίζετε ὅμως ὅτι πᾶσα ἑταιρία ἔχει ἀνάγκην μιᾶς διευθύνσεως, καὶ πᾶσα διεύθυνσις ὑποθέτει ἕνα διευθυντήν. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο συζύγων ποῖος δύναται νὰ εἶναι ὁ διευθυντὴς τῆς συζυγικῆς ἑταιρίας; Οἱ διάφοροι νομοθέται ἔκριναν λίαν δικαίως, ὅτι τὰ ποικίλα καὶ λίαν βαρέα καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἰδιορρύθμου ταύτης ἑταιρίας εἶνε καταλληλότερον, διὰ πολλοὺς λόγους, ν' ανατεθῶσιν εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς *ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας*. Τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην τῶν πολιτικῶν νομοθετῶν, (Ἴδε π. χ. ἄρθρ. 213 τοῦ Γαλ. Ἀστ. Κώδ.) ἐκήρυξεν ἐπισήμως καὶ ὁ μεγαλείτερος τῶν ἀποστόλων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὁ ἅγιος Παῦλος, εἰπών: « Αἱ δὲ γυναῖκες ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν.»

Ἰδοὺ ἐν πάσῃ συντομίᾳ ὁποία εἶναι ἡ ἀκριβὴς θέσις τοῦ συζύγου ἀπέναντι τῆς συζύγου. Αὕτη βεβαίως δύναται νὰ εἶναι, καὶ εἶναι πολλάκις, πολύτιμος αὐτοῦ σύμβουλος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι ὁ *ἀρχηγὸς* τῆς οἰκογενείας, εἰς ὃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ διεύθυνσις τῶν οἰκογενειακῶν πραγμάτων. Ἡ ἰδιότης αὕτη συνεπάγεται τὴν *συζυγικὴν ἐξουσίαν*, ἧς κύριος σκοπός ἐστιν ἡ ἐπίτευξις τῆς ἑνότητος τῶν ἐνεργειῶν τῶν συζύγων. Τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν δὲν ἀναγνωρίζει ὁ νομοθέτης διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ γίνῃ ὁ τύραννος τῆς γυναικός, ἀλλ' ὡς *μέσον*, διὰ τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ ἐμποδισθῶσιν ἡ διχογνωμία, ἡ διάφορος ἐνέργεια καὶ αἱ ἀντιφατικαὶ πράξεις τῶν δύο συζύγων, αἵτινες βεβαίως ἥκιστα θὰ συνετέλουν εἰς τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ οἴκου.

Ἕπεται συνέχεια ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

[Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Παρνασσῷ δημοσιευθέντος λόγου, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν Κερκύρᾳ κατα τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς αὐτόθι Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας ὁ ἀντιπρόεδρος αὐτῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Διδασκαλείου κ. Μιχαὴλ Σακελλαρόπουλος,παραλαμβάνομεν ἐν τῇ Ἑστίᾳ τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα. Ἐξ αὐτοῦ ὄχι μόνον φαίνονται αἱ ἀφορμαί, αἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἵδρυσιν τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου καθιδρύματος, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστατα περιγράφεται ἡ τότε κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς Κερκύρας, ἐξ ἧς ἔλαβε σπουδαιοτάτην ὤθησιν καὶ ὁ ἐν Ἑπτανήσῳ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τελεσφόρως διεξαχθεὶς ἄνισος μέν, ἀλλ' ἀνένδοτος ἀγών.]

Ἀφορμὴν εἰς τὴν σύστασιν τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας ἔδωκεν, ὡς γνωστόν, τὸ ἑπόμενον γεγονός. Κατὰ παλαιὰν συνήθειαν αἱ ξέναι κυβερνήσεις, ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὁποίων διετέλει ἡ Ἑπτάνησος, ἔπεμπον πάντοτε εἰς τὰς λιτανείας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα μετὰ μουσικῆς· ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν ἐσεβάσθη καὶ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις μέχρι τοῦ ἔτους 1839, ὅτε διαταγὴ τῆς Βασιλίσσης ἀπηγόρευσε νὰ παρακολουθῇ ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς τὰς τελετὰς ξένων θρησκευμάτων, οὕτω δὲ καὶ ἡ λιτανεία τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ 1839 ἐξῆλθεν ἄνευ στρατιωτικῆς παρατάξεως. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη, ὡς ἦτο ἑπόμενον, ὕβρις κατὰ τῆς θρησκείας καὶ διήγειρε μεγάλην ἀγανάκτησιν, ἣν ὁ λαὸς δὲν ἐφοβήθη νὰ ἐκδηλώσῃ μὲ τὸν πλέον ἐμφαντικὸν τρόπον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Ἁρμοστοῦ. Ἐν ᾧ δηλ. κατὰ παλαιὰν ἐπίσης συνήθειαν, αἱ λιτανεῖαι διήρχοντο ὑπὸ τὸ μέγαρον τοῦ Ἁρμοστοῦ, ἐκεῖ δὲ ὁ κλῆρος ἐδέετο ὑπὲρ τῆς Βασιλίσσης τῆς προστάτιδος Δυνάμεως,κατὰ τὴν λιτανείαν ταύτην ὁ λαὸς ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Ἁρμοστοῦ διάβασιν, οὕτω δὲ πολὺς θόρυβος ἠγέρθη καὶ ἀταξία μεγάλη ἐγένετο. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶνε,ὅτι τῆς ταραχῆς ταύτης προΐσταντο ἢ ὅπως δήποτε μετεῖχον καί τινες δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες τὴν ἑπομένην ἡμέραν ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ ἀποπομπὴ τῶν εὐσεβῶν τούτων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, οἵτινες προσέφερον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν, ἴσως καὶ τὸν ἄρτον τῶν τέκνων των, θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἐξυβρισθείσης θρησκείας, ἐξηρέθησεν ἔτι μᾶλλον τὰ πράγματα καὶ ἐπηύξησε τὴν κατὰ τῆς Προστασίας δυσαρέσκειαν τοῦ λαοῦ. Ἐπακολούθημα δὲ τῆς δυσαρεσκείας ταύτης ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας, σκοπὸν ἐχούσης ἐν γένει μὲν τὴν καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῆς μουσικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὸν σχηματισμὸν μουσικοῦ θιάσου, δυναμένου νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἁγίου τὰς λιτανείας καὶ νὰ παρευρίσκηται εἰς τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς τελετάς. Πρῶτος δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ Λουκιανὸς Καλογερᾶς, ἀνὴρ ἐγκρατής, φαίνεται, τῆς μουσικῆς, ὅστις βραδύτερον ὑπηρέτησε τὴν ἑταιρίαν καὶ ὡς διδάσκαλος. Ἡ σύστασις ὅμως τῆς ἑταιρίας ἐγένετο κυρίως ὑπὸ τῶν ἑξῆς ὀκτὼ νέων Πετρ. Κουαρτάνου, Φρ. Ριβέλη, Γουλ. Μέξα, Νικ. Μακρῆ, Ἀντ. Λιβεράλη, Ἰω. Φραγκούλη, Ἐπ. Ξύνδα καὶ Νικ. Καβάσιλα, διότι ὁ Λουκιανὸς Καλογερᾶς, ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς Ἀνδρέας Μαυρομμάτης, ὁ

Digitized by Google

Στάμος Ρεμαντᾶς καὶ ὁ Μιχ. Μάνος, οἵτινες ἀνήκουσιν ἐπίσης εἰς τοὺς ἱδρυτάς, διαφωνήσαντες πρὸς τοὺς πρώτους, ἄγνωστον ἐπὶ ποίων ζητημάτων, δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὰς πρώτας τοῦ σώματος συνεδριάσεις. Αἱ διαφωνίαι ὅμως αὗται δὲν διήρκεσαν φαίνεται ἐπὶ πολύ, διότι βραδύτερον βλέπομεν πρωταγωνιστὰς μάλιστα ἐν τῇ ἑταιρίᾳ τὸν Μαυρομμάτην καὶ τὸν Καλογερᾶν, τὸν μὲν ὡς γραμματέα αὐτῆς, τὸν δὲ ὡς διδάσκαλον. Οἱ ἀνωτέρω δὲ ἀναφερόμενοι ὀκτὼ ἱδρυταὶ συμπεριέλαβον ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῶν καὶ τοὺς μὴ παρόντας κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν Δημ. Ἀλβάναν καὶ Γεράσιμον Ῥινόπουλον, εἰς τὸν τελευταῖον μάλιστα τούτων ὡς τὸν πρεσβύτερον ἀνέθεσαν καὶ τὴν προεδρείαν τῆς ἑταιρίας· τοῦ Ῥινοπούλου ὅμως μὴ ἀποδεχθέντος τὴν θέσιν ταύτην ἐγένετο πρῶτος τῆς ἑταιρίας πρόεδρος ὁ Α. Κουαρτάνος.

Ἡ σύστασις τῆς Φιλαρμονικῆς ἑταιρίας διήγειρεν εἰς τὸν λαὸν ἀληθῆ ἐνθουσιασμόν, μεγίστην δὲ ἐδείκνυον πάντες προθυμίαν νὰ καταταχθῶσιν εἰς τοὺς ἑταίρους αὐτῆς. Ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἡ Φιλαρμονικὴ ἑταιρία ἠρίθμει 212 συνεταίρους, βαθμηδὸν δὲ συμπεριέλαβε μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς τοὺς διαπρεπεστάτους τῆς Κερκύρας ἄνδρας, τὸν Α. Μουστοξύδην, τὸν Πέτρον Βράϊλαν, τὸν Σπυρ. Ζαμπέλιον, τὸν Ἀντώνιον Πολυλᾶν, τὸν Γεώργιον Μαρκορᾶν, τὸν Σωκράτην Κουρῆν, αὐτὸν τὸν Μητροπολίτην Ἀθανάσιον, τινὲς τῶν ὁποίων καὶ πρόεδροι τῆς ἑταιρίας ἐπὶ ἔτη πολλὰ διετέλεσαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερόν, ὅτι ὄχι μόνον ἀγάπη πρὸς τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ σεβασμὸς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἐν γένει πνεῦμα φιλοπρόοδον καὶ φιλόπατρι προεκάλεσαν τῆς Φιλαρμονικῆς ἑταιρίας τὴν σύστασιν, ἐκ τῶν πρώτων δὲ ἀποφάσεων καὶ ἐκ πασῶν τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς, ἰδίως τῶν πρὸ τῆς ἑνώσεως, γίνεται ἐπίσης φανερὸν ὅτι ἡ Φιλαρμονικὴ ἑταιρία σκοπὸν εἶχε παντὶ σθένει νὰ ἐργασθῇ εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Ἑπτανησίων ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος ἐξερράγη μὲν εἰς τὸ φανερὸν δέκα ἔτη βραδύτερον, ἀκήρυκτος ὅμως διεξήγετο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς συστάσεως τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας. Διότι εἶναι γνωστόν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1839 μετέβη εἰς Λονδῖνον ὁ ἡγέτης τῶν τότε ἀντιπολιτευομένων, ὁ κλεινὸς Μουστοξύδης, ἵνα αὐτοπροσώπως ὑπερασπίσῃ ἐνώπιον τῶν Ἄγγλων ὑπουργῶν τὰ δίκαια τοῦ Ἰονίου λαοῦ, τὰ ὁποῖα ἀσυστόλως τότε παρεβίαζον τῆς Προστασίας τὰ ὄργανα. Ἐν τῷ μακρῷ δὲ ὑπομνήματι, τὸ ὁποῖον πρὸς τὸ σκοπὸν τοῦτον ὑπέβαλεν ὁ φιλόπατρις ἀνήρ, ῥητῶς ἔλεγεν, ὅτι θὰ ἀπῄτει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς πατρίδος, ἐὰν μὴ ἐθεώρει τοῦτο ἀκατόρθωτον. Συμπίπτει δὲ ἡ ἐποχὴ τῆς συστάσεως τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας, κατὰ φυσικὴν μᾶλλον ἀκολουθίαν ἢ τυχαίαν σύμπτωσιν, ὄχι μόνον πρὸς τὴν ἔναρξιν τοῦ ἐθνικοῦ τῆς Ἑπτανήσου ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐποχὴν ἐν γένει λίαν ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν Κέρκυραν, διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἥτις τότε ὑπῆρχε, καὶ τὴν φιλοπρόοδον δρᾶσιν καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἠθῶν τὴν αὐστηρότητα. Διότι ἐπὶ μὲν τῆς μικρᾶς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Ἰονίου πολιτείας ἐπρωταγωνίστουν ἄνδρες ἀρτίαν ἔχοντες μάθησιν καὶ σεμνὸν τὸ ἦθος καὶ ὑψηλὸν τὸ φρόνημα, ἤκμαζε δὲ τότε καὶ ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία, τὸ λαμπρὸν τοῦτο φυτώριον τῆς ἀναγεννωμένης ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ἐν ᾧ εἰργάζοντο ἄνδρες ἐξόχου ἐπιστημονικῆς μορφώσεως, εὐσυνείδητοι καὶ ῥέκται, ἀληθεῖς Ἕλληνες καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοί, θαυμασίως συνδυάσαντες, ὡς ἄλλοτε οἱ φωστῆρες τῆς σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας, τὴν σοφίαν τοῦ κλασικοῦ ἑλληνισμοῦ πρὸς τοῦ Εὐαγγελίου τὰ διδάγματα. Ἐκτὸς δὲ τῆς σεμνῆς ταύτης χορείας, ἤκμαζον τότε ἐν Κερκύρᾳ καὶ πολλοὶ ἄλλοι λόγιοι, οἱ ὁποῖοι ἐπίσης ἐπιμελῶς καλλιεργοῦντες τὰ γράμματα καὶ τὰς αὐτὰς ἔχοντες ἀρετὰς ἐχρησίμευον ὡς παράγοντες σπουδαῖοι τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς προόδου. Εἰς τὴν κοινωνικὴν δὲ ταύτην πρόοδον καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὀφείλεται ἡ σύστασις ὄχι μόνον τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀξιολόγων σωματείων, τῆς Ἀναγνωστικῆς π. χ. ἑταιρίας, ἡ ὁποία κατὰ τὸ ἔτος 1836 συσταθεῖσα ὑπάρχει καὶ σήμερον ἐν ἀκμῇ, καὶ τῆς ἑταιρίας τῶν Φιλομαθῶν, ἡ ὁποία, ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1845 καὶ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μουστοξύδου διετελέσασα, συνεκέντρωσεν εἰς κοινὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν πάντας τοὺς λογίους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οὐχὶ δὲ μόνον τῶν λογίων, ἀλλὰ καὶ τοῦ λαοῦ ὁ βίος ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πνευματικώτερος ἢ σήμερον. Διότι εἶχε καὶ ὁ λαὸς τότε τὰ ἰδανικά του καὶ περιέκλειεν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, περὶ τῆς ὁποίας μάλιστα ἐπίστευεν ὅτι καὶ προφητεῖαι ὑπῆρχον, τὴν Μεγάλην Ἰδέαν, ἥτις εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως ἔμελλε νὰ ἀποβῇ ἐμπαιγμοῦ ἀντικείμενον! Ἀρκετὴν δὲ πνευματικὴν τροφὴν εὕρισκεν ὁ λαὸς εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἐν αἷς δὲν παρίστατο μόνον ἁπλοῦς θεατὴς ἱεροτελεστιῶν ἀκαταλήπτων, ἀλλ' ἤκουε τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἀνάπτυξιν παρὰ εὐφραδῶν ἱεροκηρύκων, οἵτινες δὲν ἐνόμιζον ἁμάρτημα νὰ ὁμιλῶσιν εἰς τὸν λαὸν τοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν. Συνεπλήρου δὲ ὁ λαὸς τὴν ἀνάπτυξίν του διὰ τῆς ἀναγνώσεως βιβλίων θρησκευτικῆς ἰδίως ὕλης ἢ ὕλης ὅπως δήποτε προσιτῆς εἰς αὐτόν, εἰς τὰς ἀθώας δὲ αὐτοῦ διασκεδάσεις ἐτέρπετο ψάλλων τὴν Ξανθούλα, τὴν Αὐγούλα, τὴν Φαρμακωμένη, τὴν Εὐρυκόμη καὶ ἄλλα εὔμορφα καὶ σεμνὰ τραγούδια τοῦ Σολωμοῦ, εἰς τὴν γλυκύτητα καὶ σεμνοπρέπειαν τῆς ποιήσεως τῶν ὁποίων πληρέστατα ἀνταπεκρίνετο ἡ γλυκύτης καὶ ἡ σεμνοπρέπεια τῆς μουσικῆς, συνθέτης τῆς ὁποίας ἦτο τοῦ Σολωμοῦ ὁ ἐγκάρδιος φίλος, ὁ Νικόλαος Μάντζαρος.

Ἡ ἀτελὴς αὕτη εἰκὼν τῆς κερκυραϊκῆς κοινωνίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς ὁποίας ἡ Φιλαρμονικὴ ἐξῆλθεν, ἐξηγεῖ πληρέστατα πῶς ἑταιρία μουσικὴ προῆλθε μὲν ἐκ θρησκευτικοῦ σχεδὸν φανατισμοῦ, παρεσύρθη δὲ ταχέως εἰς ἐνεργείας ξένας κυρίως πρὸς τὴν τέχνην. Τοῦτο δὲ οὐδόλως, νομίζω, δύναται νὰ θεωρηθῇ βεβήλωσις τῆς θείας τέχνης, ἀφ' οὗ αὐτὴ αὕτη ἡ Μουσικὴ δὲν ἐπιζητεῖ ἁπλῶς τὸ ἐν τῷ χρόνῳ ὡραῖον διὰ τῆς μελῳδίας, τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλὰ σκοπεῖ τὴν διὰ τοῦ ὡραίου διέγερσιν καὶ ἔκφρασιν παραστάσεων ὑψηλῶν καὶ συναισθημάτων εὐγενῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς ἔπραξε καὶ ἡ ἡμετέρα ἑταιρία, ἥτις διὰ τῆς Μουσικῆς ἠθέλησε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἐξυ-

Digitized by Google

πηρετήσῃ τὸν ἐθνικὸν τῆς Ἑπτανήσου ἀγῶνα. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου δύναμαι νὰ ἀναφέρω, τὰς δύο ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας τὸ σωματεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1841 ἔλαβε· νὰ γίνηται δηλ. χρῆσις εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ γραφεῖα αὐτοῦ τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ νὰ ἑορτάζηται τακτικῶς ἡ 25 Μαρτίου διὰ δημοσίων συναυλιῶν καὶ πανηγυρικῆς τοῦ καταστήματος διακοσμήσεως, καὶ ὅτι καὶ διὰ τὰς στολὰς τῶν μουσικῶν της εἶχεν ἐκλέξει τὰ ἐθνικὰ χρώματα, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῇ ἐπέβαλε τὰ χρώματα τοῦ Ἰονίου Κράτους. Δύναμαι νὰ ἀναφέρω τὰ συμπόσια τῆς ἑταιρίας, τὰ ὁποῖα ἔλαμβανον πάντοτε χαρακτῆρα ἐθνικῆς διαδηλώσεως, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ὁ μελίρρυτος τῆς ἑταιρίας πρόεδρος Πέτρος Βραΐλας δὲν ἐδυσκολεύετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἁρμοστοῦ νὰ ἐγείρῃ τὸ ποτήριον ὑπὲρ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος σεβαστῆς καὶ ἀγαπητῆς, ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἡμετέρους προστάτας (1). Δύναμαι προσέτι νὰ ἀναφέρω τὴν πανηγυρικὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθανασίου ὡς μέλους τῆς ἑταιρίας, ἐκλογήν, ἣν τὸ σῶμα ἐδέχετο διὰ χειροκροτημάτων καὶ ἡ μουσικὴ ἐχαιρέτιζε διὰ τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου. Δύναμαι ἐπίσης νὰ ἀναφέρω τὰς τιμάς, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ ἀπένειμε πρὸς πάντας τοὺς πρὸ τῆς ἑνώσεως δι' ὁποῖον δήποτε λόγον ἐλθόντας ἐνταῦθα ἐπισήμους ἄνδρας τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ πρὸς πάντας τοὺς Ἑπτανησίους, τοὺς τιμίως τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν ἐξυπηρετήσαντας, καὶ τέλος τὸ ἐνεργὸν μέρος, τὸ ὁποῖον ἡ Φιλαρμονικὴ ἔλαβεν εἰς πάσας τὰς ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως διαδηλώσεις τοῦ κερκυραϊκοῦ λαοῦ, οὕτινος διὰ τῶν ἐθνικῶν ᾀσμάτων ἐνίσχυσε τὸ φρόνημα καὶ διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡμεῖς τοὐλάχιστον, οἵτινες ἤμεθα τότε παιδία, ἐνθυμούμεθα τὰς ἱερὰς συγκινήσεις, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ παρῆγεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης θέλομεν θεωρῇ αὐτὴν πάντοτε ἕνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς!

1) Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ ὁ πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς Πέτρος Βραΐλας ἔκαμε τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην πρόποσιν ἐν συμποσίῳ οὐχὶ τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ τῆς Ἀναγνωστικῆς ἑταιρίας.

ΕΙΣ ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις

Ἦτο νομίζω Μαΐος τοῦ 1879 ὅτε διὰ πρώτην φορὰν μετέβαινον ὅπως ἐπισκεφθῶ τοὺς θεοπρεπεῖς βράχους τῆς Καλαμπάκας, ἐφ' ὧν εὐσεβεῖς ἄνδρες φεύγοντες τὴν κοινωνίαν ἐνέπηξαν πρὸ χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐκεῖ ὑψηλά, δίκην αετῶν, τὰς ἱερὰς αὐτῶν φωλεάς, ἀποχωρισθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀξιωμάτων, ἅτινα ἐν αὐτῷ εἶχον. Ἀπετέλουν μέρος συνοδίας ἐκ πλέον τῶν δέκα προσώπων συγκειμένης, ἥτις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης τεθειμένη, ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν εὐθυμίᾳ καὶ διαχύσει ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου καὶ φοβερωτέρου βράχου, ὅν ποτε ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ὑφηλίου ἔπλασεν, ὅστις παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς γιγαντώδεις ἄλλους ἀδελφούς του, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετέωρα κολοσσιαῖον ἐκ βράχων σύμπλεγμα, φαίνεται μεγαλοπρεπῶς ὑπερέχων αὐτῶν, ὡς γίγας μεταξὺ νάνων!

Ὁ βράχος οὗτος φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς του τὴν μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, τὴν κατ' ἐξοχὴν Μετέωρα καλουμένην, ἧς ὁ φιλόξενος καὶ πρὸς τὰς δεσποτικὰς τοῦ Μητροπολίτου διαταγὰς πειθηνιότατος ἡγούμενος, μᾶς εἶχε προπαρασκευάσῃ ἡγεμονικὴν ὑποδοχήν.

Πρὶν φθάσωμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου, οὕτω βαδίζοντες διὰ μέσου κόσμου βράχων, καὶ πρὶν ἴδω τὸ φοβερὸν ὕψος, ὅπερ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τὴν βάσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὸν βαστάζοντα αὐτὸ κάλων καὶ τὴν ἐναέριον ἐξ 100 βαθμίδων κρεμαστὴν κλίμακα, μοὶ ἐφαίνετο ἁπλῆ παιδιὰ ἡ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ καὶ περιειργάσθην πάντα ταῦτα, μὲ κατέλαβεν ἴλιγγος. Καὶ δὲν εἶναι τόσον τὸ ὕψος, ὅπερ προξενεῖ φόβον, ὅσον ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Εἶναι ὅλα σκυθρωπὰ καὶ φοβερὰ ἐκεῖ. Τίποτε δὲν γελᾷ, τίποτε δὲν μειδιᾷ. Νομίζει τις ὅτι τὰ πάντα τὸν ἀπειλοῦν, τὰ πάντα ἐπιβουλεύονται τὴν ὕπαρξίν του. Ἀγριωτέρα φύσις δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ οὐδαμοῦ ἄλλοθι. Ἔδαφος ἀνωμαλώτατον· πελώριοι βράχοι ἀπὸ τοῦ μεγαλειτέρου, οὕτινος ἡ κορυφὴ αἴρεται εἰς τὰ νέφη, 250 καὶ πλέον μέτρα ἄνω τῆς βάσεώς του, μέχρι τοῦ μικροτέρου· ὀλίγος μόλις οὐρανὸς διασχιζόμενος ὑπὸ ὀρνέων, ἐχόντων ἐν ταῖς ἀναριθμήτοις τῶν βράχων κρύπταις τὰς φωλεὰς αὐτῶν...

Εἴχομεν συναθροισθῆ ἅπαντες οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδίας μας κα περιεμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὅστις πολὺ μακρὰν καταβὰς τοῦ ἵππου του, ἀνήρχετο βραδέως τὴν πρὸς τὴν Μονὴν φέρουσαν ὀφιοειδῆ ἀτραπόν, ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτῷ διακόνου. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, οἱ ἁρμόδιοι πρὸς στροφὴν τῆς ἀνέμης καλόγηροι ἦσαν τοποθετημένοι δίκην ὑποζυγίων ἕκαστος εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ δὲν ὑπελείπετο ἢ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἵνα ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμη στρεφομένη νὰ τρίζῃ καὶ ν' ἀνέρχεται τὸ δίκτυον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, περικλεῖον ἐν αὐτῷ μίαν ὕπαρξιν, δυναμένην νὰ καταστραφῇ κακὴν κακῶς ἐν περιπτώσει κοπῆς τοῦ βαστάζοντος αὐτὸ σχοινίου ἢ χαλαρώσεως τῆς ἀνέμης.

Ἐπὶ τέλους ἦλθε πλησίον μας καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδία μου ἤρξατο βιαιότερον πάλλουσα, οἱ πόδες μου ἔτρεμον, ὡς ἐὰν αἰφνιδίως εἶχε δεκαπλασιασθῇ τὸ βάρος τοῦ σώματός μου, καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ παραμερίσω, ὅπως μὴ ὁ Μητροπολίτης διατάξῃ νὰ εἰσέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον, καθόσον, προκειμένου περὶ ἀναβάσεως εἰς τὰ Μετέωρα, προτιμῶνται κατ' ἀντίστροφον λόγον οἱ μικρότεροι τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν

Digitized by Google

θέσιν, ὁ δὲ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς ἀναβάσεως θέαμα, ἐπομένως δὲ ὁ Σεβασμιώτατος θ' ἀνήρχετο τελευταῖος πάντων. Καὶ ἀληθῶς ἤκουσα τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ Μητροπολίτου κράζουσαν ἐπιτακτικῶς :

— Ἐμπρός, ἂς ἔμβῃ μέσα ὁ νεώτερος !

μου εἶχε καθ' ὁλοκληρίαν πνιγῆ ἐντὸς τοῦ στήθους μου, καὶ μόνον ἡ συναίσθησις τῆς πρὸς τὰ ἄνω πορείας μου μοὶ εἶχεν ἐναπομείνη. Ἐπίστευσα πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶχον ἀποθάνῃ καὶ ὅτι ἐγκαταλείψας τὸ γήϊνον σαρκίον μου ἀνηρχόμην πρὸς τοὺς οὐρανοὺς διὰ τῆς κλίμακος τοῦ

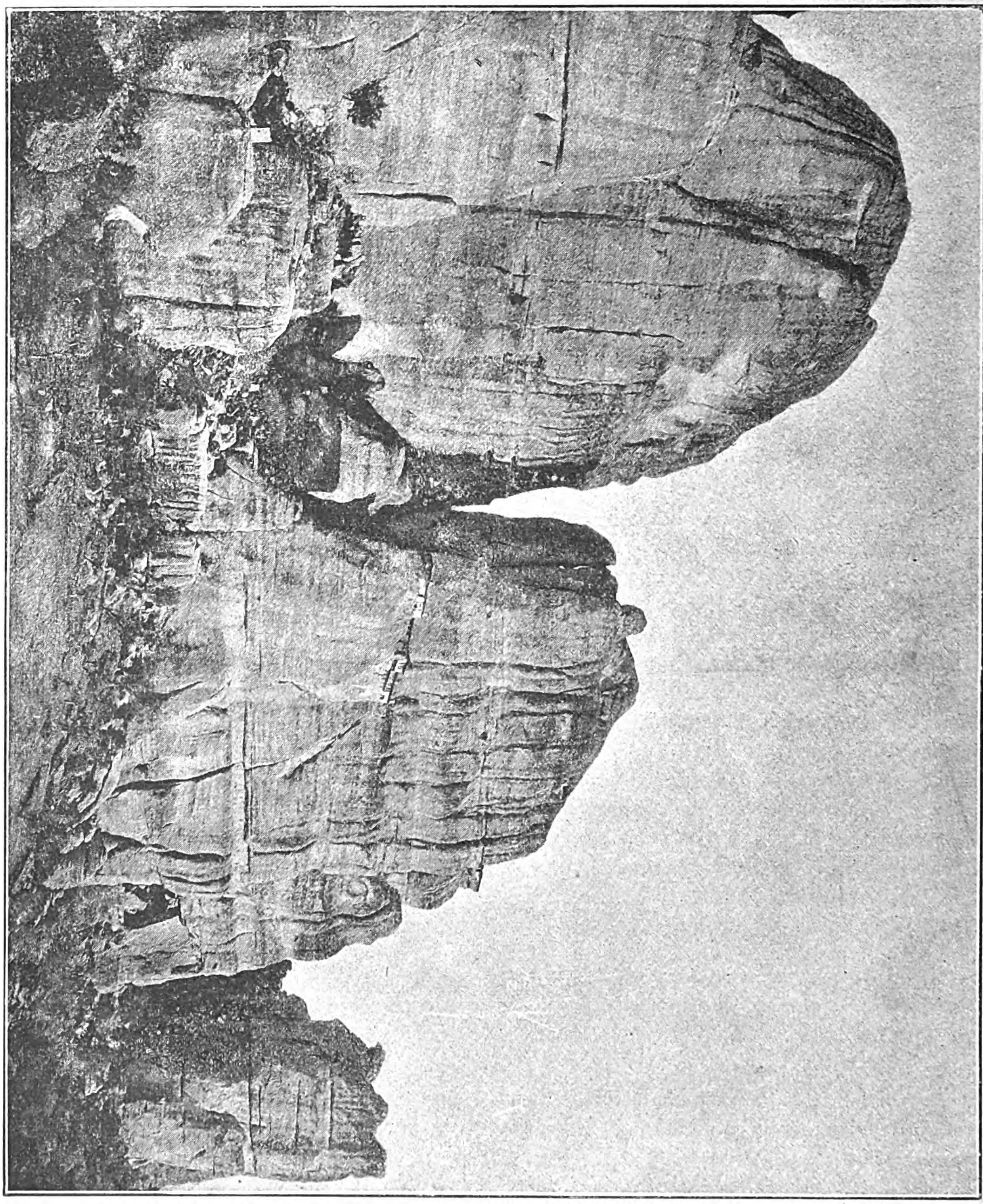

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΜΟΝΗ ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΟΣ

Ἐρρίγησα ! Ν' ἀρνηθῶ ; ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεψε. Ἐβάδισα δύο τρία βήματα ὡς ὁ ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου κατάδικος ὠχρός, ἄφωνος, καὶ .... εὑρέθην ἐντὸς τοῦ δικτύου.

Ὅλον τὸ αἷμα τοῦ σώματός μου ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε συρρεύσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἡ φωνή

Ἰακώβ, ἀλλ' ὅσον ἀνηρχόμην, τοσοῦτο καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου ἐδέσποζε περισσότερον. Ἐφ' ὅσον ἀνηρχόμην τόσον καθαρώτερον ἤκουον τὸν ἀδιάκοπον τῆς ἀνέμης τριγμὸν καὶ τὰς φλυαρίας τῶν στρεφόντων αὐτὴν καλογήρων, ἤκουον καὶ τοὺς εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ βράχου συνοδοιπόρους μου ἐλέγχοντάς με, διότι δὲν ἔλεγον τοὐλάχιστον

Digitized by Google

ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΠΙΣ

κανὲν τραγούδι κατὰ τὴν ἄνοδόν μου καὶ ἔβλεπον τὸ σχοινίον, ἐξ οὗ ἐξηρτᾶτο τὸ περιέχον με ὡς ἰχθὺν δίκτυον, συρόμενον πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ ποῦ νὰ τελειώσουν τὰ βάσανα. Δὲν εἶχον ἀκόμη οὔτε τὸ ἥμισυ τῆς μετεώρου πορείας μου διανύση καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι ὅσον ἀνηρχόμην, τοσοῦτο καὶ ὁ κίνδυνος παρίστατο ἀποτροπαιότερος. Εἰξεύρετε τί θὰ εἰπῇ νὰ πέσῃ τις ἔστω καὶ ἀπὸ τὸ ἥμισυ τῆς ἀναβάσεως τῶν Μετεώρων;

Μολονότι δὲν διεκόπτετο ποσῶς ἡ λειτουργία τῆς ἀναβάσεως, μοὶ ἐφάνη ὅτι ὁλόκληρος αἰὼν κόπου, ἀγωνίας καὶ θλίψεως παρῆλθον, ἀφότου εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ δικτύου! Καὶ ἐνῷ ἐξηκολούθουν τὸ οὐράνιον τοῦτο ταξείδιον, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς συναισθήσεως τοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς γῆς βίου μου, «τράπ»! συγκρούομαι μετὰ ἑτέρου

Digitized by Google

σώματος σκληροτάτου, καὶ αὐθωρεὶ ὅλη ἡ ἐνώπιόν μου διαγεγραμμένη εἰκὼν καταστρέφεται, σβύνεται τὸ ἄπειρον φῶς καὶ . . . . . ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς μου εὑρίσκομαι καθήμενος ἐπὶ τοῦ βράχου ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐν ᾧ οἱ περὶ ἐμὲ καλόγηροι καταγίνονται νὰ μὲ ἀπαλλάξωσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ «τράπ» ἐκεῖνο, ἡ μετὰ τοῦ οὐρανίου σώματος σύγκρουσίς μου, δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου τῶν Μετεώρων πτῶσις ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω μετὰ τοῦ δικτύου, κρατουμένου ἀκόμη ὑπὸ τῆς ἁρπάγης τοῦ κάλω.

Μόλις ἐξήχθην τοῦ δικτύου ἔτρεξα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μονῆς, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ γονατίσας κάτωθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Παντοκράτορος, ὕψωσα πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἔστην προσευχόμενος. Τινὲς τῶν μετ' ἐμὲ ἀναβάντων συνοδοιπόρων μου, εἰσελθόντες καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μὲ ἐξήγαγον τῆς ἐν ᾗ εὑρισκόμην ἱερᾶς ἐκστάσεως. Πολλάκις ἔκτοτε ἐπεχείρησα νὰ προσφέρω τῷ Πλάστῃ τοιαύτην σιωπηλὴν προσευχήν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸ κατορθώσω.

Ἐξῆλθον τῆς ἐκκλησίας καὶ διηυθύνθην πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν τοῦ βράχου κορυφήν. Ἔστην ἐκεῖ ὡς στήλη καὶ περιέφερον κύκλῳ τὰ βλέμματά μου. Ἡ ἡμέρα ἦτο ἀνέφελος, ἄμεμπτος ἐαρινὴ ἡμέρα, ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὄπισθεν τοῦ Πίνδου, οὗ τινος ἡ χιονοσκεπὴς κορυφὴ ἤρετο οὐρανογείτων, ἀνατολικῶς ἐξετείνετο ἡ καταπράσινος πεδιὰς τῶν Τρικκάλων καὶ πρὸς δυσμὰς ἠνοίγετο ἡ κοιλὰς τοῦ Πηνειοῦ, ὅστις ὀφιοειδῶς ἕρπων διασχίζει ἅπασαν τὴν θεσσαλικὴν χώραν· πρὸς νότον ἐφαίνετο ἡ ὀροσειρὰ τῆς Ὄθρυος, μὲ χιλιάδας γραμμῶν καὶ μυριάδας ὑψωμάτων, ἥτις ἀπὸ τῶν στενῶν τῆς Πόρτας ἐκτεινομένη κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς ἀνατολὰς λούει τοὺς πόδας της εἰς τὸ Αἰγαῖον· πρὸς ἀνατολὰς ἐλεύκαζεν ἡ Φάρσαλος μετὰ τῆς ἀκροπόλεώς της, καὶ ἐδείκνυον τὰς αἰχμηρὰς κορυφάς των ἡ Ὄσσα καὶ τὸ Πήλιον, φερούσας μικρὸν χιόνος διάδημα· πρὸς βορρᾶν ἐξετείνετο ἡ ὀροσειρὰ τῶν Καμβουνίων, καὶ ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης σκηνογραφίας ἔλειπον μόνον ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰ στενὰ τῶν Τεμπῶν, διὰ νὰ εἶναι πλῆρες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ παρατηρητοῦ τὸ θεσσαλικὸν πανόραμα, τὸ ὁποῖον περιέλουεν ἅπαν διὰ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων του ὁ δύων ἥλιος, ὅστις ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου ἔστελλε τὸ ὕστατον τῆς ἡμέρας ἐκείνης φίλημα ἐπὶ τῶν ὀξειῶν κορυφῶν τῆς Ὄθρυος, τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὄσσης!

Ἐπέστρεψα ἀμέσως εἰς τὴν Μονήν, ἵνα μὴ ἴδω σβυνομένην τὴν λαμπρὰν ἐκείνην σκηνογραφίαν τῆς θνησκούσης ἡμέρας, εὗρον δ' ἐκεῖ ὅλους τοὺς συνοδοιπόρους μου κύκλῳ τοῦ Μητροπολίτου πίνοντας τὸ ὀρεκτικὸν *τσίπουρον* καὶ ἀκούοντας τὰς διηγήσεις τοῦ μὲν καὶ δέ, ἐνῷ ὁ περιποιητικώτατος καὶ φιλοξενώτατος καθηγούμενος διέθετε τὰ τοῦ δείπνου, ἐπιστατῶν ὁ ἴδιος ἐπὶ τῶν ὑπηρετῶν.

Τῆς τραπέζης παρατεθείσης, ἐφάγομεν λαμπρὰ καὶ ἐπίομεν οἶνον παλαιότατον, νέκταρ αὐτόχρημα ἄξιον βασιλικῆς τραπέζης. Ὁ οἶνος διέχυσε παρ' ὑμῖν τὴν εὐθυμίαν, καὶ ἦτο ἀρκούντως προκεχωρημένη ἡ ὥρα, ὅτε απεσύρθημεν πρὸς ὕπνον, τοῦ Μητροπολίτου δώσαντος τὸ σύνθημα τῆς ἀποχωρήσεως.

Ὡδηγήθην εἴς τι κελλίον, ἔνθα ἦτο δι' ἐμὲ προωρισμένη στρωμνὴ καὶ ἐξηπλώθην. Ἀλλὰ μόλις ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς μοὶ ἐφάνη ὅτι σύσσωμος ὁ πελώριος ἐκεῖνος βράχος ἔκλινε νὰ πέσῃ μεθ' ὅλης τῆς περιεχούσης ἡμᾶς μονῆς. Ἀνοίγω ἀμέσως ἔντρομος τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὁ γιγάντειος βράχος τῶν Μετεώρων ἐκινεῖτο πράγματι κυμαινόμενος κυκλοτερῶς· τρέχω πρὸς τὸ παράθυρον καὶ προσκολλῶμαι τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ἦτο σεισμὸς συνήθης, ἀλλ' ἡ κίνησις δὲν ἔπαυσε. Ἤθελον νὰ κραυγάσω, ἐπρόσμενα ν' ἀκούσω φωνὰς τῶν συνοίκων ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, ἀλλὰ τίποτε· καὶ μόλον τοῦτο ἡ κίνησις ἐξηκολούθει, μέχρις οὗ ἐπείσθην ὅτι ὁ ὑποτειθέμενος σεισμὸς ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀναβάσεως καὶ τῶν ἐντυπώσεών μου. Ἀλλ' ἐν τούτοις ᾐσθανόμην τὸ δάπεδον τοῦ κελλίου διολισθαῖνον ὡς λέμβος ἐπὶ τῶν κυμάτων, ἕως οὗ καὶ πάλιν ἐρρίφθην εἰς τὴν εὐεργετικὴν τοῦ ὕπνου ἀγκάλην, κοιμηθεὶς μέχρι τῆς πρωΐας, πλέων εἰς πέλαγος ὀνείρων καὶ πετῶν ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, ἐν εἴδει πτηνοῦ, ἐν εἴδει πνεύματος. Ἐξυπνήσας δὲ ἤκουσα τὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἑτοιμασίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ Μητροπολίτου εἰσελθόντος πρώτου ἐντὸς τοῦ δικτύου ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ βράχου κάθοδος κατ' ἀντίστροφον τῆς χθὲς σειράν, ἑπομένως ἔμελλον νὰ κατέλθω τελευταῖος. Κατελθόντων πάντων τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ ἡ σειρά μου, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν δύναμιν ἣν κατέβαλον, ἵνα εἰσέλθω ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ πείσω τὴν καρδίαν μου νὰ πράξῃ τοῦτο, ἐντρεπόμενος δὲ νὰ προφασισθῶ δειλίαν προσεποιήθην ἐπιθυμίαν νὰ μείνω εἰσέτι ἐπὶ τῶν Μετεώρων ἐπί τινας ἡμέρας, πρὸς μεγίστην τοῦ Καθηγουμένου χαράν, εὐχαριστουμένου νὰ ἔχῃ σύντροφόν τινα ἐπὶ τῆς ἀπροσίτου ἐκείνης καὶ μετεώρου ἐρημίας. Ἐπιστρέψας ὅμως μετὰ τοῦ καθηγουμένου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς κατελήφθην ὑπὸ μελαγχολίας σφοδρᾶς, σκεπτόμενος πάλιν τίνι τρόπῳ θὰ κατορθώσω νὰ κατέλθω. Τοῦτο δὲν διέλαθε πόσως τὴν προσοχὴν τοῦ καθηγουμένου, εἰς δὲ τὴν σχετικὴν ἐρώτησίν του ἀπήντησα ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ὁ καθηγούμενος μοὶ παρέστησε διὰ τοῦ πειστικωτέρου τρόπου τὴν πλήρη ἀσφάλειαν τῆς καταβάσεως, ἀλλά, μολονότι ἤμην βέβαιος περὶ τούτου, δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸ ἀποφασίσω.

Digitized by Google

Μὴ εὑρίσκων δὲ οὐδεμίαν διέξοδον τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς εὑρισκόμην, απεφάσισα, φρικτὴ απόφασις, να μείνω ἐκεῖ ὑψηλὰ ἰσοβίως δεδεμένος διὰ τῶν δεσμῶν τῆς δειλίας ὡς ἄλλος Προμηθεὺς ἐπὶ τοῦ Καυκάσου. Τὴν απόφασίν μου ταύτην ανεκοίνωσα εἰς τὸν καθηγούμενον, ὅστις ἐξεπλάγη μεν διὰ τοῦτο, ἐξέφρασεν ομως τὴν χαραν του ἐπὶ τῷ οτι θὰ καταταχθῶ μεταξὺ τῶν ὑποτακτικῶν του. Αὐθημερὸν λοιπὸν ἐγκατέλειψα τὴν λαϊκὴν στολήν μου καὶ ἐνεδύθην καινουργὲς ράσον, ὅπερ μοὶ προσέφερεν ὁ καθηγούμενος, καὶ ἔθεσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου πελώριον μαῦρον σκοῦφον· οὑτωσὶ δε ἐνδεδυμένος ἐξῆλθον τῆς Μονῆς καὶ διηυθύνθην ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ βράχου κορυφῆς, ἔνθα ἔστην ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς δυσμάς, κατοπτεύων ἐκεῖθεν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα μου Ἤπειρον ἄγουσαν ὁδόν, δι' ἧς πρὸ μηνὸς μόλις εἶχον κατέλθει εἰς Θεσσαλίαν, πὰν ἄλλο σκεπτόμενος καὶ πὰν ἄλλο νὰ πάθω πιστεύων ἢ νὰ ἐγκαθειρχθῶ φεῦ ! ἐπὶ τῶν οὐρανογειτόνων ὑψῶν τῶν Μετεώρων ! Ἠτένισα, ητένισα τὸ βλέμμα μου πρὸς τὴν πατρίδα μου, ἥτις ἐνέκλειεν ἐντὸς τῆς ἁγνῆς αὐτῆς αγκάλης τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὰ ἱερώτερα καὶ θερμότερα τῶν αἰσθημάτων μου, αφ' ὧν ἔμελλον αἰωνίως ν' ἀποχωρισθῶ, ανεστέναξα ἐκ βάθους καρδίας καὶ ησθάνθην πύρινα δάκρυα αὐλακοῦντα τὰς ἀγενείους παρειάς μου· στρέψας δὲ τὰ βήματά μου πρὸς τὴν Μονήν, ἔτεινα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἶπον πρὸς τὸν Θεόν :

— Θεέ μου, τί μέγα κακὸν διέπραξα, ὥστε νὰ καταδικασθῶ εἰς τοιαύτην ἐναέριον εἱρκτήν ;

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Μονὴν ἐζήτησα παρὰ τοῦ καθηγουμένου διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἵνα ἀρχίσω τὰς μελέτας μου καὶ καταρτισθῶ διὰ τὸ νέον στάδιον. Οὗτος δὲ μεταβὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιστρέψας μοὶ ἐνεχείρισε τὸ Μέγα Ὡρολόγιον καὶ μοὶ ὑπέδειξε τὰ μέρη, ἅτινα ὤφειλον ν' ἀποστηθίσω· ἦσαν δὲ ταῦτα διάφορα τροπάρια καὶ προσευχαί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἔκτασιν «Ἄσπιλε, ἀμόλυντε....» τὸ ὁποῖον μοὶ ἔκαμε ν' ἀποβάλω πρὸς στιγμὴν τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ κατώρθουν ν' ἀποστηθίσω ποτὲ ὅσα χρειάζονται δι' ἕνα ἱερωμένον καὶ νὰ γίνω οὕτως ἄξιος τοῦ ἱεροῦ καθήκοντός μου. Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ὅλη μου ἡ στενοχωρία διὰ τὸ μάκρος καὶ πλάτος τοῦ «Ἄσπιλε ἀμόλυντε ....» μοὶ προσέθηκεν ἐν στωϊκότητι ὁ πατὴρ καθηγούμενος :

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά, παιδί μου, εἶναι καὶ ἄλλα, τα ὁποῖα πρέπει ν' ἀποστηθίσῃς Τριώδιον, Πεντηκοστάριον κλπ. κλπ.

Ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ ἐστενοχωρήθην, ἀλλ' ανεθάρρησα συλλογισθεὶς ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἀποστηθίσω ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα οὔτε εἰς μίαν ἡμέραν, οὔτε εἰς μίαν ἑβδομάδα, οὔτε εἰς ενα μῆνα, οὔτε εἰς ἓν ἔτος καὶ ἤρχισα περιορίζων τὰ μαθήματά μου.

Τοιουτοτρόπως διῆλθον ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀφοῦ ἐγευματίσαμεν λιτότατα μὲ τὰ περισσεύματα τῆς προτεραίας καὶ ἐπίομεν οἶνον, οὐχὶ ἐκ τοῦ τῆς πρώτης ποιότητος Τὸ ἑσπέρας ἐφάγομεν πλουσιώτερον καὶ ἐπιομεν ἀφθονώτερον, καὶ αφοῦ παρέστημεν εἰς τὴν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας προσευχήν, ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Μονῆς ἐπορεύθημεν πρὸς ὕπνον.

Ἐκοιμήθην τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, ἄνευ τῆς παραμικρας διακοπῆς, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ὀνείρου ! Ὅλοι οἱ πόθοι μου, ὅλα τὰ ὄνειρά μου, πατρίς, μήτηρ, αδελφή, ἔρως, φιλία, δόξα... ἐσβέσθησαν διὰ μιᾶς! Τί δύναται νὰ ὀνειρευθῇ ἄνθρωπος προωρισμένος νὰ διανύσῃ τὸν βίον του ἐπὶ φοβεροῦ καὶ ξηροῦ βράχου, ἔχων ὡς μόνον μέσον διασκεδάσεως τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ; Ὁποῖόν ποτε εὐγενὲς αἴσθημα δύναται νὰ ἐμφωλεύσῃ ἐν τῷ στήθει ἀνθρώπου, ὅστις ἐθεώρει διαρρηχθέντα πάντα δεσμὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ γηΐνου κόσμου.

Ἐξύπνησα τὴν ἐπαύριον, ἀφοῦ βεβαίως ἐχόρτασα ὕπνον, καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ μόνη ἀπόλαυσις, ἣν οἱ καλόγηροι απολαύουσι δαψιλέστατα, στρέφω τὰ βλέμματά μου κύκλω καὶ δεν τὸ πιστεύω.... τρίβω τοὺς ὀφθαλμούς μου.... παρατηρῶ καλά, φοβοῦμαι μὴ εἶναι ὀφθαλμαπάτη· ἐπὶ τέλους πείθομαι.... βεβαιοῦμαι... ὦ Θεὲ τοῦ ἐλέους! ὅτι. .. ὅτι εὑρίσκομαι κάτω τοῦ φοβεροῦ βράχου, κάτω τῶν Μετεώρων.... μακρὰν τοῦ βασιλείου τῆς καλογηρικῆς !

Ὁποία ἄρρητος χαρά! Ὁποία εὐχαρίστησις! Ὁποία πανήγυρις ἐν τῇ καρδίᾳ μου! Εἶχον ἀποθάνει καὶ ἀνέστην, εἶχον ταφῆ ζῶν καὶ ανεπήδησα ἐκ τοῦ τάφου ! Καὶ ἐνῷ εὑρισκόμην ἐν τοαύτῃ ἐκπλήξει, ἐν τοιαύτῃ συγχύσει, προβάλλει ὁ καθηγούμενος τὴν κεφαλήν του ἄνωθέν μου ἐκ τοῦ ἐξώστου, ἔνθα εἶναι τοποθετημένη ἡ ἀνασυρτικὴ μηχανὴ καὶ κράζει :

— Ὥρα καλή, παιδί μου, καὶ ἐφόσον ὁ βίος θὰ σοῦ εἶναι γλυκύς, εὐγνωμόνει καὶ δόξαζε τὸν καθηγούμενον τῶν Μετεώρων, ἐὰν δε σὲ ποτίσῃ πικρίας πολλὰς καὶ τὸν ἀηδιάσῃς, μία θέσις πάντοτε σὲ περιμένει ἐδῶ ἐπάνω....

Εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθε καὶ δὲν τὸν ἐπανεῖδον.

Πολὺ ὀλίγον σκεφθεὶς τὴν σοφὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ καθηγουμένου ἐνεδύθην τὰ λαϊκά μου φορέματα, ἐφόρεσα τὰ ὑποδήματά μου καὶ τὸ ἐρυθρὸν φέσι μου, καὶ ἐτράπην ἀκαριαίως τὴν πρὸς Καλαμπάκαν ἄγουσαν, φεύγων, φεύγων, φεύγων καὶ ἀκόμη φεύγων...

Πῶς εἶχε συμβῆ τοῦτο, ὥστε νὰ εὑρεθῶ κάτωθι τῶν Μετεώρων ; Ἁπλούστατα : Ὁ καθηγούμενος μοὶ ἔδωκε περισσότερον τοῦ δέοντος

οἶνον καὶ κοιμηθέντα μὲ ἔθεσεν ἐντὸς τοῦ δικτύου περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ μὲ κατεβίβασε κάτω, ἔνθα προηγουμένως δι' ὑπηρέτου τῆς μονῆς μοὶ εἶχε προπαρασκευάσει στρωμνήν, ὁ δὲ ὑπηρέτης, ἀφοῦ μὲ ἐξήγαγε τοῦ δικτύου, μὲ ἐσκέπασε καὶ ἀνῆλθε δι' αὐτοῦ ἐπάνω, ἀφήσας με μόνον ἐκεῖ καθ' ὅλην τὴν νύκτα!

Χ. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

Αἱ ἑξῆς σημειώσεις ἐλήφθησαν ἐξ ἐκθέσεως τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀπογραφῶν ἐν τῷ ἰταλικῷ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου:

Βεβαίως δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν ἠλαττώθη ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ μεγάλαι χῶραι τῆς Ἀμερικῆς, ὡς ἡ Βρασιλία, Λαπλάτα, Οὐραγουάη, καὶ ἐν γένει ἡ κεντρικὴ Ἀμερική, δὲν δέχονται μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄλλοτε εὐκολίας τὸν ἀνθρώπινον χείμαρρον καὶ ὅτι ἀπώλεσαν αὗται πολλὰ ἐκ τῶν θελγήτρων των, ἕνεκα τῶν τελευταίων οἰκονομικῶν κρίσεων. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως, ἄλλα μέρη, ὡς ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερική, τὸ Κόγγον, καὶ πολλαὶ ἄλλαι χῶραι καλοῦσι τοὺς Εὐρωπαίους εἰς νέας μεταναστάσεις.

Σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ἡ μετανάστασις ηὐξήθη κατὰ τὸ 1887 καὶ 1888, ἠλαττώθη δὲ κατὰ τὸ 1889. Αἰτία δὲ τῆς αὐξήσεως κατὰ τὰ δύο εἰρημένα ἔτη δὲν ἦτο μόνον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῶν Κρατῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Αἰτία τῆς ἐν ἔτει 1889 ἐλαττώσεως τοῦ ῥεύματος τῶν μεταναστῶν εἶναι ἡ μικρὰ βελτίωσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἀναστολὴν τοῦ κακοῦ.

Τὸ μεγαλείτερον ῥεῦμα τῶν μεταναστῶν προέρχεται ἐξ Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Ἰταλίας.

Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰρλανδία ἀπὸ τοῦ 1885 καὶ ἔπειτα ἔδωκαν κατ' ἔτος ἀριθμὸν μεταναστῶν ποτὲ μικρότερον τῶν 200,000. Εἰς τὰ 1887 ἦσαν 281,487, εἰς τὰ 1888, 279,928, καὶ τέλος εἰς τὰ 1889 ὁ ἀριθμὸς κατέβη εἰς 253.795.

Ἡ Ἰταλία, ἥτις εἰς τὰ 1886 ἠρίθμει τὸν μέτριον ἀριθμὸν τῶν 87,423, ἀνέβη εἰς τὰ 1887 εἰς 133, 291, εἰς τὰ 1888 εἰς 208,795· κατέβη δὲ εἰς τὰ 1889 διὰ τὰς ἀνωτέρω λεχθείσας αἰτίας εἰς 125,781.

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ὑπῆρξεν ἀρκούντως μέγας. 107,238 ἄνθρωποι ἀφῆκαν τὴν πατρίδα των κατὰ τὸ 1885. Ἀλλὰ κατὰ τὰ ἑπόμενα ἔτη ὁ μέσος ὅρος εἶναι 90,000.

Ἡ Γαλλία εἰς τὰ 1885 ἔδωκε μόνον 6,000, ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέβη κατὰ τὸ 1888 εἰς 23,339. Ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα 5 ἔτη ὁ ἀριθμὸς ἀνέβη ἀπὸ 24,000 εἰς 50,000.

Περὶ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἀναφέρεταί τι, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν εἶναι ἀσήμαντος. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι κατὰ τὴν περίοδον τῶν 5 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1890 οὐδεὶς λαὸς τῆς Εὐρώπης ἀντέστη εἰς τὰ θέλγητρα τῶν μακρυνῶν καὶ ἀγνώστων χωρῶν.

Ἐν Ἑλβετίᾳ ἡ μετανάστασις ηὐξήθη κατὰ τὸ 1889. Ἐνῷ κατὰ τὸ 1885 ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ἦτο 6928, κατὰ τὸ 1889 ἀνέβη εἰς 8430.

Ὡσαύτως τὸ Βέλγιον μόνον ἀριθμεῖ 1236 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πενταετίας καὶ 8100 κατὰ τὸ τελευταῖον. Ἡ Ὀλλανδία, ἥτις ἄλλοτε ἔχανε μόνον 2000 ἄτομα κατ' ἔτος, χάνει τώρα διπλάσιον ἀριθμόν.

Πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν μεταναστῶν εἶναι ὁ ἐπίσημος, δηλαδὴ ὁ βεβαιωμένος ἐπισήμως. Εἶναι δὲ πάντοτε κατώτερος τοῦ πραγματικοῦ, διότι πλεῖστοι, ἀνήκοντες πρὸ πάντων εἰς τὴν καλὴν τάξιν, καὶ πολλοὶ νέοι, ἕνεκα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐγκαταλείπουσι τὰς πατρίδας των χωρὶς νὰ ἐγγραφῶσι μεταξὺ τῶν μεταναστῶν. Ἀφ' ἑτέρου αἱ ἐγγραφαὶ δὲν ἀναφέρουσι περὶ τῶν ἐπανερχομένων εἰς τὰς πατρίδας, τούτων δὲ ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι μικρός. Ὥστε δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παλινοστούντων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν πρῶτον. Ἐκ τούτων συμπεραίνει τις, ὅτι ἡ Εὐρώπη κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἔδωκεν εἰς τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικήν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ἀριθμὸν ὑπέρογκον μεταναστῶν, 800—850 χιλιάδας κατ' ἔτος! Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, μολονότι ὑπάρχει ἐργασία εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, καὶ μέγα μέρος γῆς μένει ἀκαλλιέργητον ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρα, ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγνώστου καὶ τύχης καλητέρας, ὁ φόβος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ πολλὰ ἄλλα αἴτια παρακινοῦσι πρὸς μετανάστασιν περισσότερον παρὰ ἡ δυστυχία, καὶ ἡ πύκνωσις τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι, καθόσον αἱ χῶραι ἐκεῖναι, αἱ πλήρεις θελγήτρων, γίνονται γνωστότεραι, ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν θὰ ἐλαττοῦται.

Τί γίνονται αἱ 850.000 ἢ 900,000 ἀνθρώπων ἐκπατριζομένων;

Κατὰ τοὺς ἀπογραφικοὺς πίνακας τοῦ 1889 περίπου 452,000 μεταναστῶν μετέβησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, 65,161 εἰς τὰς Βρασιλίαν, 260,000 εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Δημοκρατίαν, 27,000 εἰς τὴν Οὐραγουάην, καὶ 16,000 εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τὰ περισσότερα θέλγητρα εἶναι αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀργεντινὴ καὶ ἡ Βρασιλία ἔσυρον πολλούς. Ἡ Αὐστραλία, καίπερ μακρὰν οὖσα, δέχεται κατ' ἔτος 65.000 μετανάστας, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1889 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἠλαττώθη ὀλίγον. Ἡ Ἀφρική, τὸ μῆλον τῆς ἔριδος τόσων κρατῶν δὲν θέλγει πολὺ τοὺς μετανάστας. Ἐκτὸς τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, τῆς χώρας τῆς Νατάλης τοῦ Κόγκου καὶ τινων ἄλλων ἀκτῶν, ἡ εἰς τὴν Ἀφρικὴν μετανάστασις εἶναι μηδαμινή. Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἀπέρχονται εἰς Ἀφρικὴν μόνον 20,000 κατ' ἔτος. Εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὴν Τύνιδα δὲν μεταβαίνουσιν οὔτε 2,000 κατ' ἔτος. Ὑπάρχει ὅμως διαρκὴς μετανάστασις εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ἐκ τῆς Ἰσπανίας, ταύτης δὲ δὲν ὑπάρχουν ἀκριβῶς ἀπογραφικοὶ πίνακες. Ὁπωσδήποτε δὲν εἶνε βεβαίως ἡ

Digitized by Google

Ἀφρική ἥτις ἀπορροφᾷ τοὺς μετανάστας. Τὸ ρεῦμα τῶν μεταναστῶν φαίνεται διευθυνόμενον μέχρι σήμερον κυρίως πρὸς τὴν Βόρειον καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

ΑΚΑΡΙΑΙΑ ΨΥΞΙΣ ΥΔΑΤΟΣ

Ὡς γνωστὸν τὸ ψῦχος ἐπιφέρει ἀναισθησίαν τοῦ δέρματος, ἐξ οὗ ὁρμώμενοι οἱ ἰατροὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν θεραπευτικὴν τὴν ψῦξιν πρὸς παραγωγὴν τοπικῆς ἀναισθησίας ἐν περιπτώσει ἐγχειρήσεων καὶ ἰδίως ἐξαγωγῆς ὀδόντων καὶ ριζῶν. Πρὸς παραγωγὴν δὲ τῆς ψύξεως μεταχειρίζονται συνήθως τὸ χλωριομεθύλιον. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο πωλεῖται κεκλεισμένον ἐντὸς στερεῶν μεταλλικῶν σιφώνων. Ὅταν δὲ ὁ σίφων ἀνοιγῇ, τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐσωτερικῆς πιέσεως ἐκρέει μετὰ τόσης ὁρμῆς, ὥστε ἐξατμίζεται. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ σίφωνες τοῦ χλωριομεθυλίου εἶναι δαπανηροί, ἀντικατεστάθη τὸ μεθύλιον διὰ τοῦ χλωρεθυλίου, ἐγκεκλεισμένου ἐν ὑαλίνῳ σωλῆνι. Θραυομένου τοῦ ἄκρου τοῦ σωληναρίου τούτου, τὸ ὑγρὸν ἐκρέει ὁρμητικῶς ἐν ἀτμώδει καταστάσει. Τὸν ἀτμὸν τοῦτον στρέφουσι πρὸς τὸ μέρος τοῦ σώματος, ἐφ' οὗ θέλουν νὰ παραγάγωσιν ἀναισθησίαν. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου οἱ σωλῆνες τοῦ χλωρεθυλίου δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ τὸ θέρος καὶ εἰς ἀκαριαίαν ψύχρανσιν ὕδατος καὶ ποτῶν. Δυνάμεθα λ. χ. ὅταν καὶ ὅπου θέλομεν, ἐν τῷ οἴκῳ, ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου ἢ ἐπὶ τοῦ πλοίου, νὰ παρασκευάσωμεν ἐν μιᾷ στιγμῇ ποτήριον ψυχροτάτου ὕδατος ἢ λεμονάδας δι' ἑνὸς σωλῆνος χλωρεθυλίου.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΝΥΜΦΗ

Ὁ ἐν τῇ νήσῳ Μαυρικίῳ ἐκδιδόμενος *Μηνύτωρ* δημοσιεύει τὴν ἑξῆς ἀγγελίαν: «Εἷς συλλέκτης γραμματοσήμων, κάτοχος συλλογῆς 12,544 εἰδῶν, ζητεῖ σύζυγον, ἥτις νὰ συλλέγῃ μετὰ ζήλου γραμματόσημα, νὰ κατέχῃ δὲ τὸ κυανοῦν γραμματόσημον τοῦ Μαυρικίου, τὸ ἐκδοθὲν τὸ 1847». Ὁ συλλέκτης αὐτὸς δὲν ἔχει τόσον μικρὰς ἀξιώσεις ὅσον φαίνεται, διότι τὸ ρηθὲν σπανιώτατον γραμματόσημον ἀξίζει σήμερον ὄχι ὀλιγώτερον τῶν 200 λιρῶν στερλινῶν.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΖΩΩΝ

ἐκ τῆς φύσεως

[Ἴδε σελ. 120]

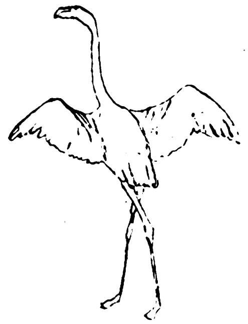

Πελαργός

Ἀετός

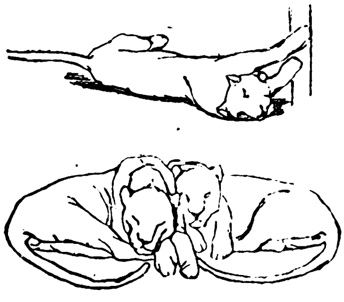

Λεοντιδεῖς

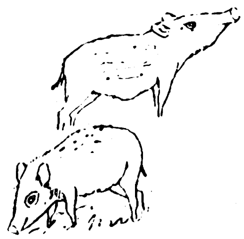

Μικροὶ ἀγριόχοιροι

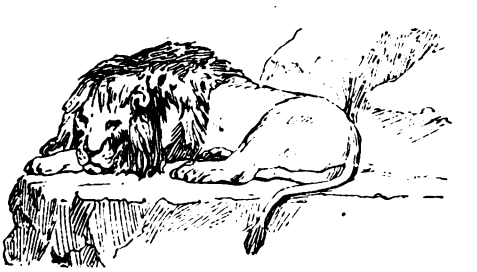

Λέων

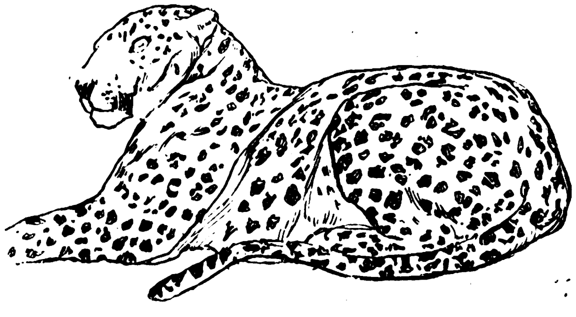

Λεοπάρδαλις

Digitized by Google

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΛΟΤΗ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἀγαπᾷ τοὺς ναυτικούς. Τέως ἠρίθμει μεταξὺ τῶν μελῶν της τὸν ναύαρχον Ζουριὲν δὲ-λὰ-Γκραβιέρ, τώρα δ' ἐξέλεξεν ἀκαδημαϊκὸν καὶ τὸν ὑποπλοίαρχον Ἰουλιανὸν Βιῶ, τὸν γνωστὸν ὑπὸ τὸ φιλολογικὸν ψευδώνυμον «Πέτρος Λοτῆ».

Ὁ Πέτρος Λοτῆ εἶνε βραχὺς τὸ σῶμα πλέον ἢ βραχὺς μάλιστα, ἀλλὰ κατορθώνει νὰ κερδίζῃ ὀλίγον ἀνάστημα, χάρις εἰς τὰ τακούνια τῶν ὑποδημάτων του, τὰ ὁποῖα κάμνει πάντοτε πολὺ ὑψηλά. Ἐγγίζει τὴν μέσην ἡλικίαν, καὶ ὁ μύσταξ αὐτοῦ δὲν εἶνε ὅλως μέλας. Ἔχει τὸν θώρακα λίαν ἀνεπτυγμένον καὶ εἰς τὸ βάδισμα τὴν ταλάντευσιν ἐκείνην τοῦ «βήματος τῶν θαλασσινῶν». Ὁ Λοτῆ ἐν τῇ περιβολῇ ἔχει τὴν ἐξεζητημένην κομψοπρέπειαν, ἣν ἐπιτηδεύουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ γαλλικοῦ ναυτικοῦ.

Ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς κατοικεῖ εἰς τὴν πόλιν Ῥοσφόρ, εἰς τὸν λιμένα τῆς ὁποίας εἶνε προσκεκολλημένος. Διάγει δ' ἐν μεγάλῃ μονώσει μετὰ τῆς συζύγου του κυρίας Λευκῆς Λοτῆ καὶ τῆς μητρός του κυρίας Βιῶ.

Κατοικεῖ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, καὶ ἣν μεγεθύνει κατ' ἔτος διὰ γραφικῶν προσθηκῶν. Οὕτω μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ ταξειδίου εἰς τὴν ἀπωτάτην Ἀνατολήν, ἔκτισε θαυμασίαν ὑπόγειον Παγόδαν, τὴν ὁποίαν περιέγραψεν εἰς λαμπρὰς σελίδας.

Σπανίως ἐξέρχεται τῆς κατοικίας του ὁ Πέτρος Λοτῆ, ὅταν δὲν ἔχῃ ὑπηρεσίαν εἰς τὸν λιμένα ἢ εἰς τὸν ναύσταθμον. Ἀγαπᾶται δ' ὑπὸ τῶν ναυτῶν, τοὺς ὁποίους ἀρέσκεται ν' ἀκούῃ συνομιλοῦντας· ἀλλὰ συγχρόνως ἐμπνέει καὶ φόβον, διότι εἰς οὐδένα χαρίζεται. Τὴν ὑπόθεσιν τοῦ μυθιστορήματός του «Ὁ ἀδελφός μου Ὑβ» συνέλαβε κατά τινα φιλονεικίαν τῶν ναυτῶν τοῦ πλοίου του, τὴν ὁποίαν κατέπαυσε διὰ μιᾶς ἐπιτακτικῆς λέξεως.

Μέρος τοῦ θέρους διήρχετο ἄλλοτε ὁ Πέτρος Λοτῆ μετὰ τοῦ Φραγκίσκου Κοππὲ εἰς τὴν ἔπαυλιν τοῦ πέρυσιν ἀποθανόντος φιλέλληνος μαρκησίου Queux de Saint-Hilaire.

Ἀγαπᾷ τὸν καφὲν καὶ τὰ εὐώδη σιγάρα, διέρχεται δὲ ὥρας ὅλας ρεμβάζων μετὰ μεσημβρίαν ἐν ἀναπαυτικῇ νάρκῃ.

Οὐδέποτε μεταβαίνει εἰς τὰς ἐπισήμους τελετὰς καὶ ἀποφεύγει ὅσον τὸ δυνατὸν νὰ ἐπισκέπτεται τοὺς προκρίτους τοῦ Ῥοσφόρ, τοὺς συμπατριώτας του, πρὸς τοὺς ὁποίους δὲν τρέφει μεγάλην συμπάθειαν, διότι δὲν λησμονεῖ ὅτι ὑπέφερε πολλὰ κατὰ τὴν πρώτην του νεότητα ἀπὸ τὰς κακὰς γλώσσας, αἵτινες ἀφθονοῦν εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Οὕτω, ὅταν πρό τινων ἐτῶν μετέβησαν εἰς Ῥοσφὸρ οἱ ὑπουργοὶ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ναυτικῶν, ἵνα ἐγκαινίσωσι τὸ νέον λύκειον τῆς πόλεως, ὁ Λοτῆ δὲν παρουσιάσθη εἰς τὰς τελετάς, ἐνῷ μάλιστα οἱ ὑπουργοὶ ἐσκόπουν νὰ ἀπονείμωσιν εἰς αὐτὸν τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐκείνῃ.

Μία ἐκ τῶν τελευταίων του ἰδιοτροπιῶν εἶνε ὅτι ἔκτισε μέρος τοῦ ἑστιατορίου του μὲ τὰ συντρίμματα τοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μαρέν, τὸ ὁποῖον ἐκρημνίσθη ὑπὸ σφοδρᾶς λαίλαπος, ἐκ τῶν συνήθων εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Πρὸς τὴν Σάραν Βερνὰρ ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον πρὸ δεκαετίας, φέρων ἱματισμὸν ἁπλοῦ ναύτου. Προσεποιεῖτο δ' ἐντελέστατα τὸν ἀφελῆ ναύτην, ὅστις προσήρχετο νὰ καταθέσῃ τὸν φόρον τοῦ ἐνθουσιώδους θαυμασμοῦ του πρὸς τὴν μεγάλην τραγῳδόν. Ἡ Σάρα ἀνεκάλυψε τὴν ἀπάτην μόνον μετὰ δύο ἔτη. Ἐξεδικήθη δὲ ἀποστείλασα τὴν εἰκόνα της πρὸς τὸν Λοτῆ μὲ τὴν ἑξῆς ἀφιέρωσιν: «Πρὸς τὸν Τρελλοπέτρον».

Ἀποκλίνων ὀλίγον πρὸς τὴν δεισιδαιμονίαν, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ναυτικῶν, φέρει περὶ τὸν τράχηλον χρυσοῦν περιδέραιον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου κρέμαται περίαπτον, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς Φατούγιας τῆς αἰθιοπίδος ἐν τῷ ἔργῳ του *Μυθιστόρημα Σπαχῆ*.

Ὁ Λοτῆ διατείνεται ὅτι δὲν ἀνέγνωσε τίποτε ἐκτὸς τῆς *Σαλαμπῶ* καὶ τῶν *Πειρασμῶν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου* τοῦ Φλωμπέρ· ἀλλὰ περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἐγείρονται ἀμφιβολίαι. Λέγουν προσέτι ὅτι ζωγραφίζει τοποθεσίας, καὶ ὅτι τὰς εἰκόνας του φυλάττει εἰς κιβώτιον ἐκ πολυτίμου ξύλου, τὸ ὁποῖον τοῦ ἐδώρησεν ἡ βασίλισσα Πομαρέ. Εἰς τὰ ἰχνογραφήματα δὲ ταῦτα δεικνύει φαντασίαν μελαγχολικὴν καὶ μέχρι παρακρούσεως ἐξημμένην. Τοῦτο δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἄλλως καὶ ἐκ τῶν ζωγραφιῶν, δι' ὧν ἐκόσμησε τὰ συγγράμματά του.

Ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ χαρακτὴρ καὶ αἱ ἕξεις τοῦ ἀνθρώπου φαίνονται ἀπὸ τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὸν ἀντικείμενα, δυσκολεύεται κανεὶς νὰ κρίνῃ τὸν Λοτῆ δι' ἐπισκέψεως εἰς τὴν κατοικίαν του, ἥτις πληροῦται ἀντικειμένων ἐκ τῶν διαφόρων χωρῶν, ἐν αἷς ἔζησε καὶ ἐξ ἀντικειμένων τῆς πατρῴας αὐτοῦ γῆς.

Ὑπὲρ τὴν τράπεζαν, ἐφ' ἧς ἐργάζεται, κρέμαται εἰκὼν τοῦ «Ἀδελφοῦ Ὑβ», γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Λοτῆ καὶ παρ' αὐτὴν ἄτεχνος φωτογραφία τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του ναύτου. Ἄλλο μέρος τῆς κατοικίας του ἔχει μεταβάλει εἰς τουρκικὸν θάλαμον. Λειότατα μεταξωτὰ παραπετάσματα μετριάζουν τὸ φῶς τοῦ θαλάμου τούτου, ὅστις πληροῦται μεθυστικῶν μύρων τῆς Ἀνατολῆς. Εἰς τὸ μέσον δὲ ὑπάρχει σαρκοφάγος, τὴν ὁποίαν σκεπάζουν πολυτελῆ ὑφάσματα πολυποίκιλτα, ὅπως συνειθίζεται παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις, ὅταν ἀπολέσωσι προσφιλῆ τινα συγγενῆ.

Οὕτως ὁ νέος ἀκαδημαϊκὸς ζῇ ἐν μέσῳ τῶν ἀναμνήσεων τῶν μεμακρυσμένων χωρῶν, ἃς ἐπεσκέφθη, εὐτυχὴς ὅσον δύναται νὰ εἶνε ὁ δυνάμενος νὰ πραγματοποιῇ τὰ ὄνειρα τῆς ἰδιορρύθμου φαντασίας του, καὶ τοῦ ὁποίου τὸ φιλολογικὸν στάδιον εἶνε σειρὰ ἐπιτυχιῶν. Διὰ τοῦτο φίλος τις τοῦ εἶπεν ἡμέραν τινά:

— Σοῦ λείπει, φίλτατε Λοτῆ, μόνον ὅ,τι δὲν ὑπάρχει.

Κ*

Digitized by Google

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Ἡ γονιμότης τῶν χελωνῶν

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ξηρᾶς ἐποχῆς, μυριάδες χελωνῶν εἰσρέουσιν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Ἀμαζώνων. Ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνέρχονται εἰς τὸν ποταμὸν καὶ σκορπίζονται εἰς τὰς ἀπεξηραμένας νήσους τῶν ποταμίων αὐτοῦ· ἐκεῖ ἀποθέτουσι τὰ ὠά των ἐν τῇ ἄμμῳ.

Πλῆθος ἀνθρώπων, ἐξ ἀποστάσεως 100 λευγῶν προσερχομένων, φθάνουσι κατὰ χιλιάδας ἐκεῖ καὶ συλλέγουσι τὰ ὠὰ εἰς μεγάλα κάνιστρα, εἶτα δὲ, διὰ μεγάλων κογχυλίων, ἅτινα εὑρίσκουσιν εἰς τοὺς ποταμούς, ἀφαιροῦσι τὸ ἐντὸς τῶν κελυφῶν περιεχόμενον ἔλαιον, ὅπερ χέουσιν ἐντὸς μεγάλων στάμνων. Ἑκάστη χελώνη παράγει γενικῶς κατὰ τὴν ξηρὰν ἐποχὴν 150 ὠά, 1,200 δ' ὠὰ ἀποτελοῦσι στάμνον ἐλαίου. Αἱ μᾶλλον προσοδοφόροι τοποθεσίαι παράγουσιν ἐτησίως 6000 στάμνους, ὅπερ ἐστὶ τὸ προϊὸν 62,000,000 ὠῶν, ἀποτεθεισῶν εἰς τὴν ἄμμον ὑπὸ 180,000 χελωνῶν. Δὲν καταστρέφουσιν ὅμως ὅλα τὰ ὠά. Μετὰ πεντηκονθήμερον ἐπώασιν, ἐξέρχονται μικραὶ χελῶναι διευθυνόμεναι πρὸς τὸ ὕδωρ, ἔνθα νέους ἐχθροὺς θὰ συναντήσωσι. Βραδύτερον, εὑρίσκοντες αὐτὰς ἐπὶ τῆς παραλίας, ῥίπτουσιν ἀντινώτους καὶ τὰς περικλείουσιν ἐντὸς δενδροφύτων ἑρκῶν, μέχρις οὗ παχυνθεῖσαι ζυγίζωσιν 70 ἕως 80 λίτρας καὶ πλέον. Κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας αἱ χελῶναι εἶνε ἡ κυρία τροφὴ τῶν ἐγχωρίων, μολονότι δὲ καὶ τὰς καταστρέφουσιν ἀνηλεῶς, ὁ ἀριθμὸς ὅμως αὐτῶν δὲν ἐλαττοῦται.

Ποῦ μεταβαίνουσι μετὰ τὴν ἐναπόθεσιν τῶν ὠῶν αὐτῶν, εἶναι ἄγνωστον, διότι δὲν κατέρχονται εἰς τὸν ποταμόν.

Ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τῶν Ἀμαζώνων, ὑπάρχουσι χερσαῖαι χελῶναι πολὺ μικρότεραι τῶν θαλασσίων, ὧν ὅμως ἡ σὰρξ εἶναι καλητέρα.

Ὁ ἐξ ὀρύζης χάρτης

Ἐπὶ πολὺ ἠγνοεῖτο ἡ κατασκευὴ τοῦ ὁμαλοῦ, στιλπνοῦ καὶ εὐθραύστου τούτου χάρτου, ἐφ' οὗ οἱ Κινέζοι ζωγραφίζουσι πτηνά, πεταλούδας, ἄνθη. Ἀπεκάλουν αὐτὸν χάρτην ἐξ ὀρύζης, ἂν καὶ οὐδόλως, ὡς ἐπίστευον, κατασκευάζεται ἐξ ὀρύζης. Κατασκευάζεται δὲ διὰ τῆς ἐντεριώνης φυτοῦ τινος, τοὺνκ-τσὰν ὑπὸ τῶν Κινέζων καλουμένου, φυομένου δὲ ἐν ταῖς ἀρκτικαῖς ἐπαρχίαις τῆς νήσου Φορμόζης, καὶ συλλεγομένου ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν, οἵτινες ἀνταλλάσσουσι τοῦτο διὰ κινεζικῶν προϊόντων. Εἶναι δενδρύλλιον φθάνον εἰς εἴκοσι ἢ τριάκοντα ποδῶν ὕψος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐντεριώνη αὐτοῦ φθείρεται ἐφ' ὅσον γηράσκει, τὸ ἀποκόπτουσι πρὸ τῆς ἐντελοῦς ἀναπτύξεώς του. Ἐπὶ τοῦ κορμοῦ αὐτοῦ ὑψοῦνται σωροὶ ἀνθέων ὧν ἡ λαμπρότης καταφαίνεται ἔτι μᾶλλον, ἕνεκα τῶν περιβαλλόντων αὐτὰ μεγάλων πρασίνων φύλλων. Ὁ φλοιὸς αὐτῶν εἶνε παχύς, τὸ δὲ ξύλον σκληρόν, βαρὺ καὶ στερεόν. Κόπτουσι τὸ δένδρον ἀνὰ τεμάχια μήκους 10 ἕως 12 ποδῶν. Ἐκ τούτων δὲ ἀφαιροῦσι τὴν ἐντεριώνην διὰ ῥάβδου, καὶ θέτουσιν ἐντὸς κοίλων ἰνδοκαλάμων, ἔνθα ἀποξηραίνεται καὶ σχηματίζει συμπαγῆ ὄγκον.

Καὶ ἄλλα φυτά, σὺν ἄλλοις δὲ καὶ τὸ ἐν Ἰνδίαις φυόμενον *σκόλη* περιέχουσι καὶ τὸ τοὺνκ-τσὰν πηκτήν τινα ἐντεριώνην, περὶ ἧς ἐπὶ πολὺ ἐνόμιζον ὅτι ἐχρησίμευε πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἐξ ὀρύζης χάρτου, καὶ δι' ἧς κατασκευάζουσιν ἐν Σιγκαπόρῃ διάφορα ἀντικείμενα καθημερινῆς χρήσεως. Ἐν Κεϋλάνῃ δενδρύλλιόν τι παράγει λευκὴν καὶ στερεὰν ἐντεριώνην. Κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτοῦ διάφορα κοσμήματα διὰ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας.

X. Marmier Δρύων

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ἐκ τῶν Γάλλων συγγραφέων ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα ἔχουσι μεγαλειτέραν διάδοσιν, δὲν εἶνε οὔτε ὁ Ζολᾶ οὔτε ὁ Ὀνὲ ἢ ἄλλος τις τῶν συγχρόνων μυθιστοριογράφων, ἀλλ' ὁ Βίκτωρ Οὑγκώ. Τῶν ἔργων αὐτοῦ ὑπάρχουσι σήμερον ἑπτὰ διάφοροι ἐκδόσεις, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν κατὰ τὴν λήξασαν πενταετίαν 7 1|2 ἑκατομμύρια φράγκων.

Καλλιτεχνικὰ

Τὸ ῥωσσικὸν τμῆμα τῆς ἐν Βερολίνῳ διεθνοῦς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως περιλαμβάνει καὶ 44 εἰκόνας σταλείσας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν συλλογῶν τῆς Πετρουπόλεως. Τούτων 20 ὑδατογραφίαι ἐστάλησαν κατ' ἰδίαν αὐτοκρατορικὴν ἐκλογήν.

Ἐπιστημονικὰ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Μαγγίνα ἡ ἔκθεσις τῶν κριτῶν ἐπὶ τοῦ Κοττιγγείου ἰατρικοῦ ἀγῶνος. Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὃν ἵδρυσεν ὁ Ἀμερικανὸς Κόττιγγ, ἐστάλησαν δύο πραγματεῖαι, ἡ μὲν «Περὶ ἰατρικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρις ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως», ἡ δὲ «Περὶ τῆς παρ' Ἱπποκράτει ἐπιδημικῆς γρίππης». Ἀπενεμήθη δὲ τὸ ἆθλον εἰς τὴν δευτέραν, ἧς συγγραφεὺς ἐγνώσθη ὅτι εἶνε ὁ ἰατρὸς κ. Γ. Φωκᾶς.

— Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Σικάγου πλὴν ἄλλων θαυμασίων θὰ ἱδρυθῇ καὶ ἠλεκτρικὸς οἶκος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ ὑπάρχῃ ὁμοίωμα τῆς Πάττη κινούμενον, ὁμιλοῦν, γελῶν καὶ ψάλλον, ἀπαράλλακτα ὅπως ἡ ἔξοχος ἀοιδός, δυνάμει μηχανημάτων κινητηρίων καὶ φωνογράφου κεκρυμμένου ἐν τῷ στέρνῳ τῆς πλαγγόνος.

— Τὴν προπαρελθοῦσαν ἑβδομάδα συνῆλθεν ἐν Μονάχῳ τὸ Ἀνατομικὸν Συνέδριον.

Θεατρικὰ

Ὁ ὑπὸ τὸν κ. Δ. Ἀλεξιάδην «Πανελλήνιος θίασος» ἤρχισε τὰς θερινὰς παραστάσεις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐν τῷ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας ὑπαιθρίῳ θεάτρῳ.

Μουσικὰ

Τὸ ἐν Παρισίοις μέγα ἐκδοτικὸν κατάστημα μουσικῆς Χάρτμανν, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν κυριότητα τῶν ἔργων τοῦ Μασσενὲ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιφανῶν Γάλλων μουσουργῶν, ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Σεβαλιὲ ἀντὶ 735,000 φράγκων.

Ἀπογραφικὰ

Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Μάρτιον κατέπλευσαν εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἱστιοφόρα καὶ ἀτμοκίνητα ἐν ὅλῳ 438, τόννων 196,730, ἐξ ὧν ἑλληνικὰ 141 τόννων 21,847, καὶ ξένα 297 τόννων 175,083. Ἀπέπλευσαν δὲ κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ Κράτους πλοῖα ἐν ὅλῳ 494 τόννων 223,806, ἐξ ὧν ἑλληνικὰ 214 τόννων 42,587 καὶ ξένα 280 τόννων 181,219.

— Κατὰ τὴν ἐφέτος διεξαχθεῖσαν ἐπίσημον ἀπογραφήν, ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Κύπρου (μὴ

Digitized by Google

συμπεριλαμβανομένης τῆς ἐν τῇ νήσῳ ἀγγλικῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τέκνων τῶν στρατιωτῶν) ἀνέρχεται εἰς 209,291 ψυχάς. Τούτων 48.044 εἶνε Μωαμεθανοὶ καὶ 161,247 μὴ Μωαμεθανοί, ἐξ ὧν ἂν ἀφαιρεθῶσι περὶ τὰς 3,000 ἀνήκοντες εἰς ἄλλα θρησκεύματα, μένουσιν Ἕλληνες Ὀρθόδοξοι περὶ τὰς 150,000. Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου 108,000 εἶναι ἄρρενες καὶ 102,404 θήλεις.

Παντοῖα

Τὸ διεθνὲς ταχυδρομικὸν συνέδριον περιέλαβεν εἰς τὸν διεθνῆ ταχυδρομικὸν σύνδεσμον ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1891 καὶ τὴν Αὐστραλίαν μετὰ τῶν κτήσεων αὐτῆς.

— Ἡ νεωτέρα ἑκατομμυριοῦχος τοῦ κόσμου εἶνε ἡ διετὴς Ἀμερικανὶς Μὶς Τέρρυ, ἔχουσα πρὸς τὸ παρὸν ἰδίαν περιουσίαν 30 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν, ἀναμένουσα δ' ἐκ κληρονομίας καὶ ἄλλα πολλὰ ἑκατομμύρια.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε *Ἐπικριτά*, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Χωρὶς Ἀγάπη» σᾶς ἀπαντᾷ τὰ ἑξῆς: «Ὁ Πάλλας γράφει μὲ τοιαύτην γλῶσσαν, διότι μὲ τοιαύτην ἔπρεπε νὰ γράψῃ. Ἐγὼ δὲν ζητῶ νὰ ἐπιβάλω καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν προτιμῶ, ἀλλὰ νὰ δείξω πῶς γράφεται καὶ πῶς λαλεῖται αὐτὴ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἔθνους μας. Δὲν φιλοδοξῶ παρὰ νὰ εἶμαι ἁπλοῦς ἀντιγραφεὺς τῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς γλώσσης, τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν τάσεων τῶν συμπατριωτῶν μου· ἂν δ' ἐπιτυγχάνω κατὰ μικρόν, μέγα δι' ἐμὲ τὸ κέρδος. Ὁ Πάλλας δὲν γράφει τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, διότι δὲν εἶνε ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ δὲν ὁμιλεῖ διὰ τοιοῦτον αἴσθημα, οἷον τοῦ Πάλλα, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι δὲν ἔχει τοιοῦτον αἴσθημα ποτέ. Δὲν λαμβάνει ποτὲ τὰς παρομοιώσεις του ἀπὸ τὸν κόσμον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ τὸ Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων μόνον ὡς θρησκευτικὸν ψαλμὸν γνωρίζει. Ὁ Πάλλας ἐκφέρων τοιοῦτον αἴσθημα μὲ τοιοῦτον ὑλικὸν ἀλλ' εἰς τὴν δημώδη γλῶσσαν, θὰ ἦτο κωμικὸν καὶ ἀνύπαρκτον ἐν Ἑλλάδι πρόσωπον. Ἐνῷ εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ὁποίαν γράφει εἶνε — ἐξωτερικῶς τοὐλάχιστον — συνήθης τύπος ἑνὸς γραμματισμένου νέου, ὁ ὁποῖος πρὸ παντὸς ἄλλου φροντίζει πῶς νὰ ἐκδηλώσῃ πιστῶς τὸ αἴσθημά του, τὸν πόνον του, μὴ ἐννοῶν νὰ θυσιάσῃ πρὸ τῶν κανόνων τῆς Γραμματικῆς τὴν ζωηρότητα τοῦ ὕφους του. Καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ὁμαλή, ἥσυχος ἡ γραφή του, εἰς τὰ ἁπλᾶ ἐπεισόδια· ἀλλ' ὅταν τὸ αἴσθημα ἐκχειλίζῃ, ὅταν ἡ καρδία πονῇ, καὶ ἡ γραφή του εἶνε ἀνώμαλος, ὅπως ἀνώμαλοι εἶνε καὶ οἱ πόνοι τῆς καρδίας. Ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ εἰς τὸ μέλλον ἂν θελήσῃ νὰ μοῦ ἐκμυστηρευθῇ τὰ ἴδιά του συναισθήματα, εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν θὰ γράψῃ, στηριζόμενος πάντοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἰδέας, Πάλλας ὁ φίλος μου».

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(22—28 Μαΐου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	Ἡμέραι						
	22	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**
Βαρομετρικὴ πίεσις	753,5	752,3	755,4	756,2	758,0	758,0	756,1
Μέση θερμοκρασία	25,4	25,9	25,5	25,6	27,2	28,8	31,6
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	17,6	20,4	18,0	20,5	22,1	25,3	25,5
Μεγίστη θερμοκρασία	30,0	31,0	29,5	29,8	30,5	33,5	36,5
Σχετικὴ ὑγρασία	53	49	51	59	51	49	45
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	5	1	1	0	0	0	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.3	Δ.5	Δ 2	Δ.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2
Θάλασσα	ὀλίγον τεταραγμένη	κυματώδης	τεταραγμένη	γαληνιαία	γαληνιαία	γαληνιαία	ἤρεμος

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις. — Καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ὑπῆρξε μείζων τῆς συνήθους· ἡ διαφορὰ αὕτη κυμαίνεται μεταξὺ 2 καὶ 9 βαθμῶν· ἡ 28 τρ. ἰδίως εἶνε μία τῶν θερμοτέρων ἡμερῶν τοῦ Μαΐου ἀπὸ τριακονταετίας ἐν Ἀθήναις· ἡ σχετικὴ ὑγρασία τοῦ ἀέρος δὲν παρουσιάζει ἀνωμαλίαν τινά· εἶνε ἡ συνήθης κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον ἐν Ἀθήναις, πλὴν τῆς 28, ὅτε ὑπῆρξε κατά τι κατωτέρα αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΓΩΝΕΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
Τελεσθέντες τὴν 30 καὶ 31 Μαΐου.

ΠΡΩΤΗ ΗΜΕΡΑ. — *Μέρος Α'.*

Ἐπίδειξις μέρους σχολικῆς γυμναστικῆς

1) Ἀσκήσεις δι' ἁλτήρων, ὑπὸ μαθητῶν τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ τοῦ γ' Γυμνασίου· 2) ἀσκήσεις διὰ κορυνῶν ὑπὸ ἀγωνιστῶν.

Μέρος Β'. —Κύριοι ἀγῶνες

Ἀγωνίσματα: 1) δισκοβολία, ἀθλοθέτης Κάρολος Ῥότσχιλδ, βραβεῖον: ὅπλον ἐπαναληπτικόν· 2) ἅλμα ἐπὶ κοντῷ δι' ἁπλοῦ βακτῆρος, ἀθλοθέτης Ι. Φωκιανός· βραβεῖον: δρ. 100· 3) δίζυγον, ἀθλοθέτης Πανελλήνιος Γυμναστικὸς Σύλλογος· βραβεῖον: δρ. 100· 4) ἅλμα ἐπὶ κοντῷ δι' ὠστικοῦ βακτῆρος, ἀθλοθέτης Μικὲς Σκουλούδης· βραβεῖον: δραχ. 150· 5) ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστοῦ, ἀθλοθέτης Νάσος Ζίννης· βραβεῖον: δρ. 100· 6) ἅλμα ἐπὶ ἐφαλτηρίου διπλοῦν, ἀθλοθέτης ἀνώνυμος· βραβεῖον: δρ. 100· 7) γέφυρα, ἀθλοθέτης Σύλλογος «Παρνασσός»· βραβεῖον: δρ. 80.

Μέρος Γ'. — Ἀνακήρυξις νικητῶν.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΗΜΕΡΑ. — *Μέρος Α'.*

Ἀγωνίσματα: 1) δρόμος (τρέξιμο) ἀθλοθ. Σ. Μεταξᾶς βραβεῖον δρ. 150 καὶ Ῥιζάρειος σχολὴ βραβεῖον δραχ. 100. 2) ἀναρρίχησις ἐπὶ κάλῳ ἀθλοθ. Σύλλογος *Παρνασσὸς* βραβ. δραχ. 70. 3) μονόζυγον ἀθλοθ. Κ. Κουμπάρης βραβ. ζεῦγος σπαθῶν. 4) ἅλμα εἰς τὴν πρώτην (πήδημα) ἀθλοθ. Μανουὴλ Ῥάλλης βραβ. δραχ. 150. 5) λιθοβολία (λιθάρι) ἀθλοθ. Ἀλέξανδρος Πάλλης βραβ. δραχ. 150. 6) βάρη ἀθλοθ. Ε. Ἐμπειρῖκος βραβ. δραχ. 100. 7) διελκυστίνδα.

Μέρος Β'. Ἀνακήρυξις νικητῶν.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλικοῦ Συλλόγου

Σκεφθὲν ἀπεφάσισεν ὅπως κατὰ τὰς προσεχεῖς γενικὰς τῶν ἑταίρων συνελεύσεις καθυποβάλῃ ὑπὸ συζήτησιν τὰ ἑξῆς ζητήματα, ἃ μελετήσαντες παρακαλοῦνται πάντες οἵ τε διδάσκαλοι καὶ καθηγηταὶ ἵνα ἐκφέρωσι τὴν ἑαυτῶν γνώμην ἐγγράφως ἢ προφορικῶς.

1) Ἂν ὁ χρόνος τῆς ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις φοιτήσεως πρέπει νὰ εἶνε ἑξαετής, ἢ ἐν τισὶ μὲν τούτων ἑξαετὴς ἐν ἄλλοις δὲ τετραετής.

2) Ἂν ἀρκοῦσιν αἱ ἑπτὰ τάξεις πρὸς διδασκαλίαν τῶν γυμνασιακῶν μαθημάτων, ἢ εἶνε ἀναγκαῖαι πλείους τάξεις, καὶ ποῖον ἔσται τότε τὸ πρόγραμμα ἑκάστης.

3) Ἂν ἡ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐκτενὴς διδασκαλία τῶν μαθηματικῶν ὡς γίνεται δὲν εἶνε ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ ἄλλα μαθήματα καὶ ἂν δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ.

4) Ἂν νομίζεται ἀναγκαία ἡ διδασκαλία τῶν φιλοσοφικῶν μαθημάτων, καὶ ἂν δὲν πρέπῃ νὰ αὐξηθῶσιν αἱ ὧραι τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

5) Ἂν εἶνε ὠφέλιμον τινὰ τῶν γυμνασίων νὰ μετατραπῶσιν εἰς ἐμπορικὰς καὶ ἄλλας εἰδικὰς σχολάς.

6) Ἂν πρέπῃ νὰ γίγνωνται αἱ κατὰ τάξεις ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις ἢ νὰ καταργηθῶσι, διατηρουμένων μόνον τῶν ἀπολυτηρίων, πῶς δὲ καὶ πότε νὰ γίγνωνται αἱ τελευταῖαι.

7) Ἐπειδὴ ἡ μέση ἐκπαίδευσις, ὡς γνωστόν, χωλαίνει οὐχ ἥκιστα καὶ διότι δὲν γίγνεται δικαία καὶ ὀρθὴ ἡ ἐκτίμησις καὶ χρησιμοποίησις τῶν καταλλήλων προσώπων, πῶς δύναται τὸ κακὸν νὰ θεραπευθῇ.

8) Τίνες παράγοντες ἀνάγκη νὰ συντρέχωσιν εἰς τὸν διορισμόν, τὴν μετάθεσιν ἢ τὴν παῦσιν τῶν δημοδιδασκάλων, καὶ ἂν πρέπῃ να δοθῇ εἰς ταῦτα συμμετοχὴ καὶ ὁποία εἰς τοὺς γονεῖς, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τίνων ἀρχῶν καὶ κατὰ τίνα τρόπον εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματισθῶσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σχολικαὶ κοινότητες.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Τῆς *Μυθολογίας* τοῦ P. Decharme, ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξ. Καράλη μεταφραζομένης καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξ. Παπαγεωργίου ἐκδιδομένης, ἐξεδόθησαν δύο ἔτη φυλλάδια 11ον καὶ 12ον.

Ἑλληνικὴ Γεωργία, σύγγραμμα κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον ὑπὸ Π. Γ. Γενναδίου. Μάϊος. Ἐκ τῶν περιεχομένων ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας: Χρῆσις τοῦ ποάνθρακος εἰς τὰ σηροτροφεῖα τῆς Κασάλης. Μέθοδος πρὸς διατήρησιν τῶν ἀνθέων. Ἀπόσταξις τῆς λεβάντας ἐν τῇ Μ. Γαλλίᾳ. Περὶ τοῦ ἐλαίου τοῦ γερανίου. Περὶ ὀργανικῶν λιπασμάτων. Διατήρησις τῶν κενῶν βυτίων, κλπ. κλπ. (Συνδρομὴ ἐτησία ἐν Ἑλλάδι δρ. 10 ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ χρ. φρ. 12).

Arnds *Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον*. Μετάφρασις Ι. Θ. Κυριακοῦ. Ἐξεδόθη τὸ 18 τεῦχος τοῦ β' τόμου.

Πρακτικὰ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους 1890. Ἀθήνησιν ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ. 1891. 8ον σ. 28.

Νικολάου Ν. Σγουρᾶ **Ἀγορεύσεις** κατὰ τὴν Α' σύνοδον τῆς ΙΒ' βουλευτικῆς περιόδου (1890—1891). Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Κωνσταντινίδου. 1891. 8ον σ. 224.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Κ. Κέρκυραν. Τὸ περὶ Πνευματισμοῦ ἐστάλη.

κ Γ. Η. Σ. Ἀξόφ. Ζητηθὲν ἐστάλη.

κ. Η. Κ. Βερδιάνσκα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικὴν προθυμίαν· ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα.

κ. Μ. Δ. Β. Γιούργεβον. Ἐστάλη.

κ. Γ. Μ. Π. Καλαράσι. Εἶνε ἀνεξήγητον πῶς συμβαίνει τοῦτο, ἐνῷ ἡ διεκπεραίωσις διισχυρίζεται ὅτι τὸν ἀποστέλλει τακτικώτατα. Ἐπεστήσαμεν ἐκ νέου προσοχὴν περὶ τὴν ἀποστολήν.

κ. Μ. Φ. Κακοσάλεσι. Σημειώσατε ἀριθ. ἀποδείξεως. Συνδρομὴ ἀρχίζει ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου.

κ. Γ. Μ. Ἐνταῦθα Οἱ ὅροι ἀφοῦ λάβωμεν γνῶσιν τοῦ χειρογράφου. Πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ὕλης· ἀναβάλετε εἰς τὸν Ὀκτώβριον.

Φοῖβον. Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλα διὰ τὴν Ἑ σ τ ί α ν.

κ. Σ. Ε. Γιμουρτζίνη. Ὅ,τι δυνάμεθα νὰ κάμωμεν πρὸς χάριν σας εἶνε ν' ἀποστείλωμεν τὰ ἐλλείποντα φύλλα εἰς τὸ τέλος τῆς ἑξαμηνίας. Ἡ ἐ... συστάσει ἀποστολὴ στοιχίζει 20 λεπτὰ κατὰ φύλλον. Ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ ἑξαμηνία ζητήσατε ὅσα φύλλα δὲν ἔχετε λάβῃ. Τὴν ἀταξίαν τῶν ταχυδρομείων πῶς δυνάμεθα νὰ διορθώσωμεν ἡμεῖς;

κ. Γ. Ζ. Βῶλον. Βιβλία Ψ. ἐστάλησαν· μουσικὰ τεμάχια, ὁποῖα ζητεῖτε, δὲν ὑπάρχουν ἐνταῦθα.

κ. Γ. Β. Γ. Ναύπλιον. Ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν· ἀποταθῆτε πρὸς τὸν κ. Μπέκ.

κ. Μ. Λ. Μ. Γαλάζιον. Ἐστάλησαν ἐκ νέου.

κ. Λ. Κ. Κύπρον. Ἱστ. Βιβλ. θὰ σταλῇ ἅμα ἐκδοθῇ ὁ Α' τόμος. Θὰ δημοσιευθῇ βραδύτερον.

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων αὐτὸν δωρεάν, δύνανται νὰ λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

22 **22**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

22 **22**

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Μαΐου 1891

	Άγορ. Δρ.	Λ.	Πώλησ. Δρ.	Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0/0	505	—	506	—
» 120,000,000 » 5 0/0	569	—	571	—
» 170,000,000 » 5 0/0	567	—	569	—
» 135,000,000 » 5 0/0	455	—	460	—
» 30,000,000 » 4 0/0	425	—	430	—
» 125,000,000 » 4 0/0	425	—	430	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	561	—	561	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4440	—	4445	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	321	—	321	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	301	—	301	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	50	94	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	193	50	193	75
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	455	—	456	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	240	50	241	—
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	165	—	166	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	102	—	102	50
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	350	—	352	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	60	25	61
Εἰκοσόφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	62	25	63
Λίρα ὀθωμανικὴ	29	30	29	40
Λίρα ἀγγλικὴ	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	30	32	35
Τρίμηνον Γαλλίας	127	—	127	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	60	32	65
Ὄψεως Γαλλίας	128	25	128	05

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Τὸ καλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου. νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικων ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τ. Γαλλικῆς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Γυμνασίῳ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α΄. Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης, Β΄. Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ΄. Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον Σελ. 1078 — Τιμᾶται δραχμ. 10.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ καταλόγου πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς καὶ γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140. — Τιμᾶται δραχμῶν 10.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον.* Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 23 ΤΟΜΟΣ Α'

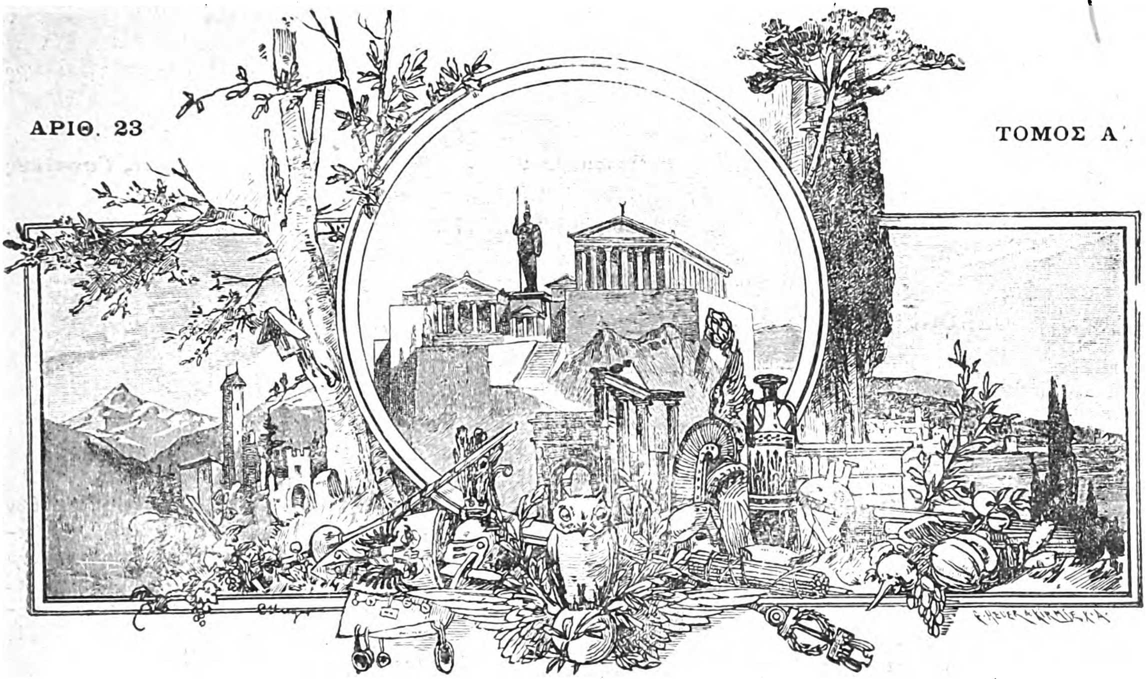

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν, ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

BODL. LIBR. FOREIGN PERIODICALS

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ..... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΠΙΛΟΤΟΣ, διήγημα.

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ. Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ *Μιχαὴλ Σ. Κέπετζη*.

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ: ΤΑ ΧΑΝΙΑ ὑπὸ *Ι. Δ. Κονδυλάκη*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Θαυμασία Τορπίλλη, Φωτοβόλα φυτά, Οἱ κύνες καὶ αἱ τέχναι, Γυναῖκες μονομαχοῦσαι, Συζυγικὸν δῶρον, Καὶ ἄλλο προτέρημα, Τρεῖς γνῶμαι.**

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ. — ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΟΥ, ποιήματα ὑπὸ *Κ. Δ. Κρυσταλλη*.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: ΚΑΤΩ ΟΙ ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (29 Μαΐου — 4 Ἰουνίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Νερουκουβαλητής. — Κουρεύς. — Τὰ Χανιά.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ Διάδοχος καὶ ἡ ἡγεμονὶς Σοφία θ' ἀναχωρήσωσιν ἐκ Χερβούργου ἐπιστρέφοντες εἰς Ἀθήνας τὴν 25 τρ. μηνός· τὴν δὲ 1 Ἰουλίου ἀναχωρεῖ ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Αἴξ.

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν συνελθόντες οἱ καθηγηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου προέβησαν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ πρυτάνεως διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1891-1892. Κατὰ τὰς γενομένας τρεῖς ψηφοφορίας ἐξελέγησαν οἱ κ.κ. Παῦλος Ἰωάννου, καθηγητὴς τῆς ἰατρικῆς, Ἀλκ. Κρασσᾶς, καθηγητὴς τῆς νομικῆς, καὶ Δ. Κοκκίδης, καθηγητὴς τῆς ἀστρονομίας. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων θὰ ἐκλέξῃ ὁ Βασιλεὺς τὸν νέον πρύτανιν, ὡς τοιοῦτος δὲ θὰ ὁρισθῇ κατὰ τὰ εἰθισμένα ὁ λαβὼν τὰς πλείονας ψήφους κατὰ τὴν πρώτην ψηφοφορίαν κύριος Παῦλος Ἰωάννου.

— Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀποχωρισθεὶς τοῦ Τσάρεβιτς ἐν Βλαδιβοστὸκ τῆς Σιβηρίας ἐπανῆλθεν εἰς Ἰαπωνίαν, ὁπόθεν ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικήν· ἐκεῖθεν δὲ θὰ μεταβῇ εἰς Δανίαν.

— Παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως, τῶν ὑπουργῶν καὶ ἱκανοῦ πλήθους ἐτελέσθησαν ἐν τῷ κεντρικῷ γυμναστηρίῳ οἱ ὑπὸ τοῦ «Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου» προκηρυχθέντες ἀγῶνες. Εἰς τοὺς νικητὰς ἀπενεμήθησαν στέφανοι ἐξ ἐλαίας καὶ χρηματικὰ βραβεῖα. Ὁ Βασιλεὺς συνεχάρη τὸν πρόεδρον τοῦ συλλόγου κ. Φωκιανόν, εἰπὼν ὅτι εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐμψυχώσῃ παντοιοτρόπως τὸ σωματεῖον κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος.

— Αἱ γενόμεναι ἐν Χερβούργῳ δοκιμαὶ τῶν μηχανῶν τοῦ θωρηκτοῦ *Ψαρὰ* ἐπέτυχον κατὰ πάντα.

— Οἱ καθηγηταὶ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐπρότειναν κατὰ πλειοψηφίαν διὰ τὴν νέαν ἕδραν τῆς χημείας τὸν κ. Α. Δαμβέργην.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς 746,802 δρ. ὑπερβᾶσαι τὰς εἰσπράξεις τοῦ Μαΐου τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 24,802 δρ. Ὅλων δὲ τῶν τελωνείων τοῦ κράτους αἱ εἰσπράξεις ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Ἀπριλίου 1891 ἀνῆλθον εἰς 10,120,282 δρ. ἐνῷ τὸ παρελθὸν ἔτος κατὰ τοὺς αὐτοὺς μῆνας εἰσεπράχθησαν μόνον 8,202,664.

— Ἡ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς Ζάκυνθον μηχανικὸν καὶ γεωμέτρην, ἵνα ἐξετάσωσι τὸ ἔδαφος ἐν θέσει Πίσσῃ, ἂν ὄντως, ὡς λέγεται, περιέχῃ πηγὰς πετρελαίου.

— Περατωθεισῶν τῶν μελετῶν τοῦ πρώτου τμήματος τῆς ἀπὸ Ὀλυμπίαν εἰς Καρύταιναν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἐκτεθήσεται εἰς μειοδοσίαν μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

— Γενομένης τῆς κληρώσεως τῶν ἐξαργυρωτέων ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 3,595,000 λιρῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσης διὰ τὴν ἑξαμηνίαν τὴν λήγουσαν τὴν 3]15 Ἰουνίου 1891 ἐκληρώθησαν αἱ ἑξῆς ὁμολογίαι: 14 ἐκ τῆς Α' σειρᾶς ἐκ λιρῶν 20 ἑκάστη ὑπ' ἀριθ. 4200, 9020, 13906, 16787, 17471, 17971, 18771, 22545, 24092, 27213, 26992 καὶ 34948. Ἐκ τῆς Β' σειρᾶς 5, ἐκ λιρῶν 100, αἱ ὑπ' ἀριθ. 35792, 37071, 46264, 52683 καὶ 53497.

— Ὁ ἐπιθεωρητὴς τοῦ στρατοῦ κ. Σαπουντζάκης ἀνεχώρησε πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ στρατοῦ τοῦ β' ἀρχηγείου.

— Τὰ ἀναβληθέντα ἐγκαίνια τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Τριπόλεως θὰ γείνωσι τὴν 24 Ἰουνίου.

— Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Δευτέρας τὴν 9 ὥραν ἐγένετο ἰσχυρὰ δόνησις σεισμοῦ ἐν Πύλῳ χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ δυστύχημα.

— Ὁ ὑφηγητὴς κ. Π. Καρολίδης ἐξελέγη ὑπὸ τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον συνερχομένου ἐν Λονδίνῳ τετάρτου τῶν Ἀσιανολόγων συνεδρίου ἀναπληρωτικὸς πρόεδρος τοῦ Ἀρείου τμήματος.

— Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Α. Ζ. Στεφανόπολι ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις νέον τηλεγραφικὸν πρακτορεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Πρακτορεῖον τῆς Μεσημβρίας», τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει πᾶσαν ἐσωτερικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρακτορείου *Χαβᾶς*, τοῦ κ. Γ. Βαισσιὲ ἀναλαμβάνοντος τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν.

— Πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν ὑπεβλήθησαν αἰτήσεις περὶ πτωχεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας Σύρου. Ἄλλοι δὲ πιστωταὶ ἐνήργησαν συντηρητικὴν κατάσχεσιν εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ πρακτορεῖον τῆς Ἑταιρίας.

— Σήμερον τὰ μέλη τοῦ συλλόγου τῆς «Φοιτητικῆς Ἑνώσεως» καὶ πολλοὶ φιλομαθεῖς θὰ ἐκδράμωσιν εἰς Μέθανα καὶ Πόρον. Ὁ καθηγητὴς τῆς ὀρυκτολογίας κ. Μητσόπουλος θὰ διδάξῃ τοὺς φοιτητὰς περὶ τῶν ἡφαιστείων τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ ἰαματικῶν ὑδάτων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὰς ἐντολάς σας καὶ θ' ἀπαντήσωμεν προσεχῶς.

κ. Ν. Σ. Ν. Λονδῖνον. Ἐλήφθη ἡ συνδρομή· εὐχαριστοῦμεν. Προσεχῶς θ' ἀποστείλωμεν τὸ ζητούμενον.

κ. Π. Μ. Νοβορωσσέσκα. Ἐλλείποντα φύλλα ἀποστέλλομεν δωρεάν. Ζητηθέντα ὡς δείγματα λαμβάνετε 30. Διὰ τὰς ὁμολογίας θὰ ἐξετάσωμεν καὶ θ' ἀπαντήσωμεν προσεχῶς.

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐξετελέσθη παραγγελία σας. Εὐχαριστοῦμεν.

Digitized by Google

Ο ΠΙΛΟΤΟΣ

Διήγημα

Εἴχαμεν μεγαλώσει μαζὶ ἡ Μόλλη κ' ἐγώ. Οἱ γονεῖς μας ἦσαν γείτονες, καί, ὅπερ πάντοτε δὲν ἐπακολουθεῖ, πιστοὶ φίλοι. Ἦσαν πτωχοί, καὶ ὑποπτεύω ὅτι τὸ προσὸν τοῦτο εἶχε συμβάλει πολὺ εἰς τὴν φιλίαν των, διότι εὐκαιρίαι παρουσιάζοντο πάντοτε πρὸς ἀμοιβαίαν βοήθειαν, καὶ παρετήρησα συχνὰ ὅτι, ὅταν οἱ γείτονες ἔχουν διὰ νὰ ζήσωσι καὶ δὲν λαμβάνουν ἀνάγκην ἀμοιβαίας συνδρομῆς, σπανιώτατα ὑπάρχει φιλία μεταξύ των, μᾶλλον δὲ ἀντιζηλία καὶ ἀνταγωνισμός.

Ἀφοῦ οἱ γονεῖς μας ἦσαν τόσον καλοὶ φίλοι, φυσικὸν ἦτο ἡ Μόλλη κ' ἐγὼ νὰ μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμά των. Μαζὶ ἐπηγαίναμεν εἰς τὸ σχολεῖον, ἐμελετούσαμεν κ' ἐπαίζαμεν μαζί, καὶ κἄποτε, ὅταν ἡ Μόλλη ἔγεινε δεκαοκτὼ ἐτῶν κ' ἐγὼ εἴκοσι, ἐσυμφωνήσαμεν νὰ περάσωμεν μαζὶ ὅλην τὴν ζωήν μας, καὶ ἤμεθα πολὺ εὐτυχεῖς διὰ τὴν συμφωνίαν αὐτήν. Πράγματι δὲ τίποτε δὲν θὰ ἐφαίνετο ὀρθότερον καὶ φυσικώτερον καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς γονεῖς μας.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς παιδικῆς μας ἡλικίας ἔτρεφον στοργὴν πρὸς τὰ κύματα, ἀνέβαινα εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ πλοῖα, τὰ πλέοντα τὸν παμμέγιστον ποταμὸν Μισισιπῆν, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ πόλις μας, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς θὰ ὁμιλήσω εἶχον ἤδη εὕρῃ θέσιν πιλότου εἰς μικρὸν φορτηγὸν ἀτμόπλοιον.

Δὲν ἦτο καμμία μεγάλη θέσις οὔτε εἶχεν ἀρκετὸν μισθόν· ἀλλ' ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ἦτο, ἡ Μόλλη κ' ἐγὼ ἀπεφασίσαμεν ν' ἀποζήσωμεν μὲ οἰκονομίαν ἐξ αὐτῆς· ἐκτὸς τούτου εἶχα ἐλπίδας περὶ ἐλεύσεως καλλιτέρων χρόνων, καθότι εἶχα λάβει συστατικὸν ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους μου καὶ ὑπόσχεσιν ταχείας προαγωγῆς.

Οὕτω, πρωΐ μίαν εὔδιον ἡμέραν, ἀφοῦ ἔλαβα ἡμερησίαν ἄδειαν, ἡ Μόλλη κι' ἐγὼ ἐνυμφεύθημεν, καὶ ἐπιβάντες εἰς ὄχημα, τὸ ὁποῖον ἐσυμφώνησα διὰ τὴν περίστασιν, ἐξήλθομεν εἰς ἐκδρομήν, τὴν ὁποίαν εἴχαμεν ἀποφασίσει διὰ μίαν φημιζομένην ἐγγὺς ἐξοχήν, τὴν μόνην γαμήλιον ἐκδρομήν, ἣν ἠδυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν· ὄχι ὅτι μᾶς ἔμελλε πολὺ δι' αὐτό· ἀλλ' ἤμεθα πολὺ εὐτυχεῖς καὶ δὲν ἐφειδόμεθα οὔτε καιροῦ οὔτε χρημάτων.

Μόλις εἴχομεν ἐξέλθει τῆς ἰδίας μας συνοικίας, καὶ διὰ φωνῆς μᾶς ἐσταμάτησαν. Ἀγγελιαφόρος, τὸν ὁποῖον ἀνεγνώρισα ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν ἀτμοπλοϊκήν μας ἑταιρίαν, μ' ἐχαιρέτισε:

— Ἔχω ἕνα γραμματάκι γιὰ σὲ ἀπὸ τὸν διευθυντήν.

Κ' ἐξηκολούθησε:

— Λυποῦμαι διότι εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ σοῦ ἀναστείλω τὴν ἄδειάν σου διὰ σήμερον, ἀλλ' ὀφείλεις νὰ ἐπιβῇς ἀμέσως εἰς *Μοβίλιαν*, ἥτις εἶνε ἑτοίμη ν' ἀναπλεύσῃ τὸν ποταμόν. Ὁ πιλότος της ἀσθενεῖ βαρέως, καὶ σὺ διωρίσθης πρὸς τὸ παρὸν ἀναπληρωτής του.

— Πάγει στὰ χαμένα ἡ ἐκδρομή μας, εἶπα ἐγώ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν διαταγὴν ἡ Μόλλη.

— Γιατί τάχα; μὲ ἠρώτησε.

— Βλέπεις, ὀφείλω ν' ἀναπληρώσω τὸν πιλότον τῆς *Μοβίλιας*.

— Πολὺ καλά, ἀπεκρίθη. Θὰ πᾶμε τότε στὸν ποταμὸν ἀντὶ νὰ πᾶμε στὴν ἐξοχήν. Τράβα ἐμπρός, Ρόβ. Ἔρχομαι κ' ἐγὼ εἰς τὴν *Μοβίλια*.

— Ἀλλὰ δὲν εἰμπορεῖς νὰ ἔμβῃς εἰς τὴν σκοπιὰν τοῦ πιλότου μαζί μου, πουλάκι μου.

— Βέβαια ὄχι· ἀλλὰ εἰμπορῶ νὰ καθίσω ἀπ' ἔξω εἰς τὴν γέφυραν, εἶπε γελῶσα ἡ Μόλλη, καὶ θὰ ῥίχνωμεν ματιαὶς ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον.

Καὶ οὕτω συνέβη νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν σκοπιὰν τοῦ πιλότου τῆς *Μοβίλιας*, μὲ τὴν καρδίαν ἔμπλεων ἔρωτος καὶ ὑπερηφανείας· ἔρωτος μέν, διότι ἐκεῖ, κάτωθέν μου, ἐπὶ τῆς μικρᾶς πρωραίας γεφύρας, ἐκάθητο ἡ γλυκεῖα σύζυγός μου· ὑπερηφανείας δέ, διότι ἡ *Μοβίλια* ἦτο ἓν τῶν περικαλλῶν πλωτῶν παλατίων τοῦ Μισισιπῆ, καὶ νὰ πλοηγῶ ἓν τοιοῦτον ἦτο ἀπὸ ἐτῶν τὸ ὕψιστον τῆς φιλοδοξίας μου.

Τὸ πλοῖον ἦτο ὡροφωμένον μὲ διπλοῦς θαλάμους, τὸν ἕνα ἐπὶ τοῦ ἄλλου· ὁ ἀνώτερος ἠνοίγετο πρὸς μικρὰν γέφυραν, ἐφ' ὑψηλῆς δ' ἐξέδρας ἦτο τὸ πρωρεῖον, ἡ σκοπιὰ τοῦ πιλότου. Ἡ γέφυρα αὕτη κατείχετο πάντοτε ὑπὸ ἐπιβατῶν, καὶ τὴν πρωΐαν ταύτην ἦτο πλήρης κόσμου, διότι τὸ πλοῖον ἦτο βαρυφορτωμένον ἀπὸ ἀνθρώπους ἐπωφελουμένους τὸν ὡραῖον καιρόν, ὅπως ἀναπλεύσωσι τὸν ποταμόν.

Αὐθάδεις τινὲς νέοι ἤρχισαν νὰ ὀφθαλμοβολῶσι τὴν Μόλλη μου, καὶ αὕτη ἐγερθεῖσα κατέβη εἰς τὸν ὑποθάλαμον, διὰ νὰ πίῃ νερόν, ὡς μοὶ ἐψιθύρισε διερχομένη· ἀλλ' ὑποπτεύω ὅτι τὸ ἔ-

Digitized by Google

καμε πράγματι διὰ νὰ προλάβῃ τὴν ἔκρηξιν τοῦ θυελλώδους νέφους, τὸ ὁποῖον εἶδε συναγόμενον ἐπὶ τῶν ὀφρύων μου.

Εἶδα ὅτι οἱ θρασεῖς νέοι δὲν ἔκαμαν ἀπόπειραν ν' ἀκολουθήσωσι τὴν προσφιλῆ μου, ὅθεν καθησύχασα καὶ προσβλέπων εἰς τὰς μεμακρυσμένας εἰρηνικὰς ὄχθας τοῦ μεγίστου ποταμοῦ, ἐπὶ τῶν λείων στέρνων τοῦ ὁποίου τόσον μαλακῶς ἐπλέομεν, ᾐσθάνθην ἐγειρόμενον ἐντός μου σιωπηλὸν ὕμνον χαρᾶς.

Ἀλλ' αἴφνης φωνὴ ἀντήχησεν ἀπὸ τοῦ ὄπισθέν μου θαλάμου, ἥτις ἀποτόμως ἀνέστρεψε τὸ ῥεῦμα τῶν διαλογισμῶν μου.

— Φωτιά! φωτιά! φωτιά!

Κραυγὴ ἀείποτε φρικώδης, ἀλλὰ φρικωδεστέρα πασῶν ὅταν ἐκρήγνυται ἐν τῷ μέσῳ φαιδρᾶς, ἀνυπόπτου συνοδίας, πλεούσης δῆθεν ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑδάτων.

Στιγμιαία ἐπώδυνος σιγὴ διεδέχθη τὴν κραυγὴν ταύτην, καὶ εἶτα τριακόσιαι φωναὶ ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδίων ἡνωμέναι ἐν φοβερᾷ, σπαρακτικῇ ἁρμονίᾳ ἐπανέλαβον.

— Φωτιά! φωτιά! φωτιά!

Ὄχι! δὲν ἦτο λάθος οὔτε ψευδὲς ἄγγελμα. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ πῶς ἔλαβεν ἀρχήν, ἀλλ' ηὔξανεν ἐπὶ τοῦ στεγάσματος τοῦ ἀνωτέρου θαλάμου, μὲ τὰς θανασίμους φλόγας φοβερῶς ἑλισσομένας καὶ καταβιβρωσκούσας πᾶν τὸ προστυγχάνον, καὶ μὲ γλώσσας φλογῶν ἑρπούσας εἰς τὸ ἐπίστρωμα μετὰ βρόμου ἀπαισίου.

Ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ ζητήσῃ τις δι' ἀντλίας νὰ ξηράνῃ τὸν μέγαν ποταμόν, ἐφ' οὗ ἔπλεεν ἡ *Mobilia*, ἄλλο τόσον ἦτο κατορθωτὸν νὰ καταπολεμήσῃ τις καὶ χειρώσῃ τὸν βρυχώμενον ἀδηφάγον ἐχθρόν, τὸν κατακυριεύσαντα τὸ δύσμοιρον πλοῖον.

Ὁ κόσμος φυγὼν τὸν πυρπολούμενον ἄνω θάλαμον περιεμαζεύθη κάτω εἰς τὴν πρῳραίαν γέφυραν, ὅπου ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶχεν εἰσορμήσει ἀκόμη, κ' ἐκεῖ ὁ ἀνδρεῖος πλοίαρχός μας κατώρθωσε νὰ καταπραΰνῃ ἐν μέρει τὸν πανικόν.

— Καθίστε ἥσυχα, διέταξε, καθίστε ἥσυχα καὶ μείνατε ὅπου εἶσθε, ἢ δὲν ἐγγυῶμαι διὰ τὴν ζωήν σας. Ὁ ναύκληρος θὰ σᾶς ἐφοδιάσῃ ὅλους μὲ σωσίβια· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ πηδήσῃ κανείς σας εἰς τὴν θάλασσαν· κανείς, ἐκτὸς ἐὰν ἐπιθυμῇ ν' αὐτοκτονήσῃ. Καθίστε ἥσυχα, σᾶς λέγω! Πιλότος! ὄρτσα γιὰ ἔξω στὴν ξηρά, μισὸ μίλι ἐμπρός! (Ἀπείχομεν τοὐλάχιστον τὸ διπλοῦν τῆς ἀποστάσεως ταύτης ἀφ' ἑκατέρας τῶν ὄχθῶν). Μηχανικός! βάλε ἀτμόν, ὁλοταχῶς! Θὰ τρέξωμεν ἕνα δρόμον ἱπποδρομίου μὲ τὸν κακὸν ἐχθρόν, ὁ ὁποῖος ἐκόλλησε τὴν *Mobilia*!

Στιγμὴ παύσεως ἐπῆλθε· καὶ τότε μετὰ μυκηθμοῦ καὶ ἀφροῦ, μὲ τοὺς ἱστοὺς τριτοκοποῦντας καὶ μὲ τὰ παράθυρα ἀσθμαίνοντα ὡς ἐν θανασίμῳ τρόμῳ, ἡ *Mobilia* ἡτοιμάσθη νὰ τρέξῃ τὸν τελευταῖον δρόμον της.

Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ηὔξανον αἱ φλόγες, οὐδ' ἔπαυον τὴν τρομερὰν πρόοδόν των. Εὐτυχῶς κατέτρωγον μᾶλλον τὴν πρύμνην ἢ τὴν πρῷραν, ὥστε μικρὸς ἦτο ἕως τώρα ὁ κίνδυνος διὰ τοὺς συναχθέντας ἐπὶ τῆς κατωτέρας γεφύρας ἐπιβάτας.

Ἀλλ' ἡ σκοπιὰ τοῦ πιλότου ἦτο ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τὴν ἐπαφὴν τῶν φλογῶν, καὶ ἤδη ἡ ἐμπροσθοφυλακή των ἤρχιζε νὰ μὲ περικυκλώνῃ, περικαίουσά μου τὴν κόμην καὶ τὰς ὀφρῦς.

Αἴφνης ἠκούσθη μορμυρισμὸς ἐκ τῶν ἐπιβατῶν κάτω, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν φαεινὴ μορφὴ ἀνέβη τὴν κλίμακα τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν μικρὰν γέφυραν παρὰ τὴν σκοπιάν μου, καὶ πρὶν προφθάσω νὰ εἴπω λέξιν, ἡ πολύτιμός μου Μόλλη ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ κλείσασα αὐτὴν πάλιν, ἐστάθη παρὰ τὸ πλευρόν μου.

— Μόλλη! Μόλλη! ἔκραξα, δι' ὄνομα Θεοῦ, φύγε, φύγε! Δὲν βλέπεις πῶς αἱ φλόγες αὐξάνουν πρὸς ἡμᾶς ἐδῶ; πήγαινε, πήγαινε, φιλτάτη μου, μόνη ἀληθινὴ γυναῖκά μου! Μὴ με κάμνῃς νὰ φανῶ δειλός, φοβούμενος διὰ σέ. Πήγαινε κάτω, ὅπου θὰ αἰσθάνωμαι ὅτι ἔχεις ἐλπίδα σωτηρίας.

— Ῥὸβ Θόρν! ἔκραξε, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς της ἀφόβως προσβλέποντάς με, δὲν εἶμαι γυναῖκά σου;

— Βέβαια, βέβαια, εἶπα, ἀλλὰ πήγαινε!

— Ἡ θέσις μου εἶν' ἐδῶ, ὅπως κ' ἡ ἐδική σου, ἀπήντησεν ἀκλόνητος. Θὰ μείνω ἐδῶ, Ῥόβ, καὶ ἂν ἀποθάνῃς, θ' ἀποθάνω κ' ἐγώ. Θὰ κάμωμεν τὴν γαμήλιον ἐκδρομήν μας μαζί, φίλτατέ μου, ἂς εἶνε καὶ διὰ τὸν ἄλλον κόσμον. Κύτταξε τὸ καθῆκόν σου, καὶ μὴ με συλλογίζεσαι, Ῥόβ, ἔχομεν ἐλπίδα ἀκόμη, καὶ ἂν ἔλθουν τὰ χειρότερα, τότε (καὶ γενναῖον, μειλίχιον μειδίαμα ἐχαράχθη περὶ τὰ χείλη της) εἴμεθα ἀκόμη μαζί, γλυκειά μου ἀγάπη!

Εἶδα ὅτι εἰς οὐδὲν ὠφέλει νὰ τὴν παροτρύνω πλέον, κ' ἐκτὸς τούτου κάτι ἔσφιγγε τὸν λαιμόν μου, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκστομίσω λέξιν, ὅθεν ἀφωσιώθην εἰς τὸ ἔργον μου, προβλέπων τὰς φλόγας, αἵτινες ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐμαίνοντο ἐγγύτερον ἡμῶν, ὡς πειναλέοι δαίμονες καραδοκοῦντες τὴν λείαν των.

— Θόρν, ἐφώνησεν ὁ πλοίαρχος, ἔλα κάτω. Κατέβασέ την καὶ κατέβα καὶ σύ, θὰ σᾶς πιάσωμεν. Δὲν εἰμπορεῖς νὰ σταθῇς πλέον ἐκεῖ. Εἴμεθα πολὺ σιμὰ εἰς τὴν ξηρὰν τώρα, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ θὰ λάβωμεν τὰ μέτρα μας.

Ἦτο δελεαστικώτατος πειρασμός. Εἴξευρα ὅτι, ἐὰν ἠκολούθουν τὴν συμβουλὴν τοῦ πλοιάρχου, ἥ τε Μόλλη κ' ἐγὼ θὰ ἐσωζόμεθα, διότι ἤμην δεινὸς κολυμβητής, καὶ ἂν τὸ πλοῖον δὲν ἔφθανεν εἰς τὴν ξηράν, ἠδυνάμην νὰ σώσω αὐτὴν

Digitized by Google

καὶ τὸν ἑαυτόν μου· ἀλλά, ἐὰν οὕτω ἔκαμνα, δὲν θὰ ἐξέθετα βεβουλευμένως ἑκάστην τῶν τριακοσίων ψυχῶν εἰς ὄλεθρον. Ναὶ μέν, τὸ πλοῖον ἠδύνατο νὰ διανύσῃ τὸ ὀλίγον ὑπολειπόμενον διάστημα μέχρι τῆς ὄχθης δι' αὐτῆς τῆς κεκτημένης ταχύτητος· ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἠδύνατο καὶ νὰ μὴ τὸ διανύσῃ, καὶ τότε;

Ἐκύτταξα ἐρωτηματικῶς τὴν προσφιλῆ σύζυγόν μου.

— Μεῖνε εἰς τὴν θέσιν σου, Ῥόβ, μοῦ εἶπεν αὐτή.

— Ὄχι, πλοίαρχε, ἀπήντησα· θὰ σταθῶ εἰς τὴν θέσιν μου. Θὰ μείνω ἐδῶ ἕως νὰ ὁδηγήσω τὸ πλοῖον εἰς τὴν ὄχθην, ἢ ν' ἀποθάνω πρῶτος.

— Ἀνδρεῖέ μου Ῥόβ! γενναῖέ μου Ῥόβ! ἐψιθύρισεν ἡ Μόλλη.

Πλὴν ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀφωσιωμένην μου Μόλλην! ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ! Ὄχι μόνη ἡ σκοπιὰ τοῦ πιλότου, ἀλλ' ὅλη ἡ γέφυρα γύρω εἶχε κυκλωθῇ νῦν ὑπὸ τῶν φλογῶν. Ἦτο πολὺ ἀργὰ τώρα διὰ νὰ καταβῶμεν εἰς τὴν κάτω γέφυραν. Οἱ βραχίονές μου, ἀπαλλαγέντες τοῦ βάρους τοῦ κινητηρίου τροχοῦ, ἔσφιγξαν τὴν Μόλλην ἐγγύτατα εἰς τὴν καρδίαν μου· ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ὁ νοῦς μου ἠσχολοῦντο ἀναζητοῦντες τρόπον τινὰ φυγῆς τοῦ θανάτου, ὅστις ἐφαίνετο ἀναπόφευκτος.

Διὰ μιᾶς οἱ ὀφθαλμοί μου ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου πρωραίου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε κολλήσει ἡ φωτιὰ ἀκόμη. Ἀμέσως ἔκαμα τὸ σχέδιόν μου, καὶ ἀμέσως τὸ ἔθεσα εἰς ἐνέργειαν.

— Πιάσε τὸ χέρι μου, Μόλλη, εἶπα, καὶ τρέξε μαζί μου. Θὰ σωθῶμεν, τὸ κάτω-κάτω. Κράτει τὸ σάλι σου σφιχτὰ στὸ στόμα σου. Τώρα, τώρα .. τρέξε!

Πατοῦντες ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν εἰς τὴν γέφυραν, ἀνήλθομεν εἰς τὸ ὁριζόντιον πρωραῖον. Ἤνοιξα τὴν θυρίδα τῆς πρώρας, καὶ ὠθήσας τὴν Μόλλην, ἐπήδησα κ' ἐγώ, ἀποκλείσας ὄπισθεν τῆς θυρίδος τὰς φλόγας, αἵτινες μὲ τὸν ἀδυσώπητον βρόμον των μᾶς κατεδίωκον ἀσπλάγχνως εἰς τὴν φυγήν μας.

Ἡ ἐμφάνισίς μας ἐχαιρετίσθη μὲ κραυγὴν ἀνακουφίσεως καὶ χαρᾶς, διότι ὅλοι μᾶς εἶχαν διὰ χαμένους. Τώρα ὅτε ὁ κίνδυνος παρῆλθεν, ἡ καϋμένη ἡ Μόλλη ἐλιποθύμησεν. Ἀλλὰ ταχέως συνῆλθε· καὶ ἅμα ὁ κόσμος ἤρχιτε νὰ μανθάνῃ ὅτι ἡ ἀνδρεία κορασίς, καθὼς τὴν ὠνόμασαν, ἦτο μόνον ὀλίγων ὡρῶν νύμφη, καὶ ὅτι ἤμεθα εἰς τὴν γαμήλιον ἐκδρομήν μας, ἐγκάρδιαι ἠκούσθησαν ἀνευφημίαι, μεθ' ἃς ἐπηκολούθησαν ἐννέα ῥαγδαῖαι χειροκροτήσεις.

Ἡ νῆσος, ἐφ' ἧς προσώκειλεν ἡ *Μοβίλια*, ἦτο χθαμαλή, ἀμμώδης καὶ ἀκατοίκητος, καὶ ἐν γένει ὄχι εὐάρεστος διατριβὴ διὰ τριακοσίους ἀνθρώπους, ἠναγκασμένους νὰ μείνωσιν ἐκεῖ ἡμίσειαν ἡμέραν τοὐλάχιστον. Δὲν ὑπῆρχε χῶρος εἰς τὰς καρδίας μας δι' ἄλλο αἴσθημα εἰμὴ τὴν εὐχαριστίαν ἐπὶ τῇ διασώσει μας ἀπὸ φοβεροῦ θανάτου, καὶ μετὰ τὸν κίνδυνον τῆς παρελθούσης ὥρας, μικρὸν πρᾶγμα ἐφαίνετο τὸ νὰ περιμείνωμεν ἐν ὑπομονῇ τὴν ἔλευσιν τῶν πρὸς βοήθειαν πλοιαρίων, τὰ ὁποῖα ἤμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἤρχοντο ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν.

Καίπερ ἀπέχοντες μίλιά τινα ἀπὸ πάσης μεγάλης πόλεως, ἐγνωρίζομεν ὅτι τὸ καιόμενον πλοῖον θὰ παρετηρήθη ἀπὸ τῶν ἐπαύλεων τῶν διεσπαρμένων ἀνὰ τὰς ὄχθας, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν θὰ ἐστέλλοντο μηνύματα εἰς τὴν πλησιεστέραν πόλιν. Καὶ οὕτως ἔγεινε. Πρὶν νυκτώσῃ, ἱκανὰ ἀτμήλατα πλοιάρια ἦλθον, καὶ μετ' ὀλίγας ὥρας εὑρέθημεν σῶοι οἴκοι, καὶ ἡ γαμήλιος ἐκδρομή μας ἔλαβε πέρας. Ἀλλὰ δὲν παρῆλθον καὶ τὰ ἀποτελέσματά της. Ἡ τρομερὰ νευρικὴ ἔντασις ἣν ὑπέφερα, ὡς καὶ τὰ πολυάριθμα ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν μου ἐγκαύματα, μ' ἔρριψαν πάσχοντα εἰς κλίνην ἀσθενείας.

Ὅταν ἀναρρώσας ἐζήτησα ἐκ νέου ὑπηρεσίαν, δύο ἑβδομάδας ὕστερον, ἔμαθον ὅτι γενναία δωρεὰ ἐκ μέρους τῶν εὐγνωμόνων ἐπιβατῶν τῆς *Μοβίλιας*, ἀνερχομένη εἰς τριακοσίας λίρας στερλίνας, ἦτο κατατεθειμένη ἐπ' ὀνόματί μου εἰς τὴν Τράπεζαν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἡ ἑταιρία μοὶ ἀπένειμε χρυσοῦν ἀριστεῖον, καὶ μὲ διώρισε πιλότον εἰς τὸ ὡραιότερον πλοῖον τῆς γραμμῆς τοῦ Μισισιπῆ.

Χρόνοι παρῆλθον ἀφότου ἡ καλὴ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ ἐταξειδεύσαμεν, ἐπλησιάσαμεν τόσον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, κατὰ τὴν γαμήλιον ἡμῶν ἐκδρομήν. Ἀπὸ πιλότος ἔγεινα πλοίαρχος καὶ ἐν μέρει ἰδιοκτήτης τῶν ὡραίων πλωτῶν παλατίων, τὰ ὁποῖα ἐκίνουν τὸ πάλαι τὸν φθόνον μου· ἀλλ' οὐδέποτε παραπλέω ἄνευ παλμοῦ ἀγωνίας τὴν μικρὰν νῆσον, ὅπου ἡ *Μοβίλια* ἐκέρδησε τὸ στοίχημα εἰς τὸν τελευταῖον δρόμον της, δρόμον τοῦ πυρὸς κατὰ τοῦ ἀτμοῦ, τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου.

('Εκ τοῦ ἀγγλικοῦ) Π.

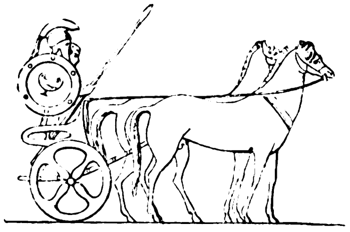

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 338

Τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν θεωρεῖ ὁ νομοθέτης ἐν Γαλλίᾳ τοσοῦτον οὐσιώδη, ὥστε *ἀπαγορεύει ῥητῶς* εἰς τὸν σύζυγον ἐν τῷ 1388 ἄρθρῳ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, νὰ παραιτηθῇ δι' οἱουδήτινος τρόπου τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐξασκεῖν αὐτήν. Τὴν ἀνάγκην ἄλλως τε ταύτην τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ὑποταγῆς τῆς γυναικὸς εἰς τὸν ἄνδρα ἀνεκήρυξε καὶ νομομαθής τις, τοῦ ὁποίου τὴν ἁρμοδιότητα βεβαίως δὲν θέλουσιν ἀμφισβητήσει αἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ὡραίου φύλου. Ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ συνάδελφος ἡμῶν, δεσποινὶς Sarmisa Bilcesco, διδάκτωρ τὰ νομικὰ ἐκ τῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, ἥτις, καθὰ γνωρίζομεν, εἶναι ἡ πρώτη γυνὴ νομομαθὴς ἐν τῇ γηραιᾷ ἡμῶν Εὐρώπῃ, καὶ ἥτις ἐν μακρᾷ καὶ λίαν ἐσκεμμένῃ αὐτῆς πραγματείᾳ ἐζήτησεν ἐντόνως τὴν βελτίωσιν τῆς νομικῆς θέσεως τῆς μητρός, ἀνεγνώρισεν *ἄνευ δυσκολίας τὴν ἀνάγκην* τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καὶ τὸ *ἀδύνατον τῆς ἀπολύτου* ἰσότητος εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις. Ἡ γνώμη αὕτη νομομαθοῦς καὶ ἐπιστήμονος γυναικός, μᾶς ἀπαλλάττει νομίζω καὶ τῆς ἐνδεχομένης μομφῆς, ὅτι ὑποστηρίζομεν τὰ συμφέροντα τῷ ἡμετέρῳ φύλῳ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐννοεῖτε κάλλιστα πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὁ ἀνὴρ περισσότερα δικαιώματα τῆς γυναικός, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ γίνεται τύραννος, καὶ πῶς ἑπομένως, ἀφοῦ παρεδέχθημεν ὅτι ἡ σύζυγος δὲν ἔχει οὐδὲν δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ συζύγου της, δὲν ὑποχρεούμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οὐδ' ὁ σύζυγος χαίρει τοιοῦτόν τι δικαίωμα. Αἱ δύο περιστάσεις δὲν ὁμοιάζουσι, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι ποσῶς ἀλληλένδετοι.

Τούτου ῥηθέντος, ἴδωμεν ἐὰν ὁ σύζυγος χαίρῃ τοῦ δικαιώματος τούτου, τοῦ ὁποίου στερεῖται ἡ σύζυγος. Ἐὰν ὡμίλουν μόνον πρὸς νομικούς, θὰ ἔδιδα ἴσως ἀμέσως τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ζήτημα. Ὅλοι ὅμως δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ εἶναι κάτοχοι τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ μιᾶς συγχύσεως, ἡ ὁποία συμβαίνει συχνὰ εἰς τὴν παροῦσαν συζήτησιν ὡς καὶ εἰς τὰς παραμοίας αὐτῇ. Ἐρωτῶμεν: ἐὰν ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ *ἐπιβλέπῃ* τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς συζύγου του. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν τὸ δικαίωμα τοῦτο *κατ' ἀρχήν*, τοῦτο δὲν θὰ σημαίνῃ ποσῶς ὅτι θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα ν' ἀποσφραγίζῃ *ὅλας* ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου, καὶ ἑπομένως νὰ μετατρέψῃ οὕτω τὴν ἀναγκαίαν ἐπίβλεψιν εἰς διηνεκῆ τυραννίαν.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι πρέπει μετὰ προσοχῆς νὰ διακρίνωμεν τὴν *νόμιμον ἐξάσκησιν* τοῦ δικαιώματος τούτου, ἀπὸ τὴν *κατάχρησιν* αὐτοῦ. Παράδειγμα: Ὁ νομοθέτης ἀναγνωρίζει εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίζῃ τὴν σύζυγον, δυνάμει τῆς συζυγικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξέλθῃ τῆς οἰκίας. Εἰς μίαν δεδομένην περίστασιν ὁ σύζυγος δύναται νὰ ἔχῃ λόγους νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἕπεται λοιπὸν ἐκ τούτου ὅτι ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ τὴν κλείσῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὡς ἐν φυλακῇ, καὶ νὰ τῇ ἀπαγορεύσῃ ἀπολύτως πᾶσαν ἔξοδον; Ποσῶς. Τοῦτο θὰ ἦτο οὐχὶ πλέον *ἡ χρῆσις*, ἀλλ' *ἡ κατάχρησις τοῦ δικαιώματος*. Οἱ ἀρχαῖοι νομοδιδάσκαλοι παρίστανον λίαν ἐκφραστικῶς τὴν ἀναγκαιοτάτην ταύτην διάκρισιν διὰ τοῦ λατινικοῦ ῥητοῦ: Summum jus summa injuria, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι *ἡ κατάχρησις ἑνὸς δικαιώματος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀδίκημα*. Αὐτὴν ταύτην τὴν διάκρισιν πρέπει ἐπίσης νὰ ἔχωμεν συνεχῶς πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν συζήτησιν. Μία ἐπιστολὴ γράφεται ὑπὸ τῆς συζύγου πρὸς τρίτον, ἢ ἀπευθύνεται πρὸς αὐτήν. Ὁ σύζυγος δύναται νὰ ἔχῃ διαφόρους λόγους, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων κατὰ τὰς ὁποίας γράφεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, (π. χ. ἐὰν αἱ συζυγικαὶ σχέσεις εὑρίσκονται τεταμέναι), ὡς ἐκ τῆς διευθύνσεως ἢ τῆς προελεύσεως τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων συμπτωμάτων, νὰ ὑποπτεύηται ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος διὰ τὴν ὑπόληψιν τῆς οἰκογενείας του, ἢ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός του. Τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἰς αὐτὸν σπουδαίως, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν καὶ κόψῃ οὕτω τὸ κακὸν εἰς τὴν ῥίζαν του; Δὲν ἕπεται ὅμως ποσῶς ἐκ τούτου ὅτι ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίζῃ πᾶσαν οἱανδήποτε ἐπιστολὴν τῆς συζύγου, εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ἀνατροφὴ τῆς συζύγου του εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἀποβαίνῃ περιττὴ πᾶσα ἐπίβλεψις.

Ἐδῶ προβλέπομεν μίαν ἔνστασιν. Θὰ μᾶς εἴπωσιν ἴσως ὅτι ἐὰν παραδεχθῶμεν κατ' ἀρχὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως τοῦ συζύγου, οὐδεὶς θὰ ἠμπορῇ πλέον νὰ τὸν περιορίσῃ, διότι αὐτὸς θὰ δύναται πάντοτε νὰ εἴπῃ ὅτι εἶχε λόγους ἰδιαιτέρους, διὰ ν' ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν τῆς συζύγου του, καὶ ἑπομένως αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ μόνος κριτὴς τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματός του. Ὁ κίνδυνος οὗτος γίνεται ἔτι σπουδαιότερος ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν συνοικέσια, δυστυχῶς οὐχὶ σπάνια, ἐν οἷς νέα ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς καὶ λεπτῶν ἠθῶν συζεύγνυται ἄνθρωπον τραχὺν τὸ ἦθος καὶ τοὺς τρόπους, ἀπότομον καὶ ἐγωϊστήν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ διηνεκὴς ἐπίβλεψις δύναται νὰ εἶναι σκανδαλώδης καὶ ἀφόρητος. Τοιοῦτος ὅμως κίνδυνος ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς ζηλοτυπίας, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-

Digitized by Google

στον ταυτίζεται μὲ τὸν τῆς καταχρηστικῆς ἐπιβλέψεως τῆς αλληλογραφίας. Ἡ απάντησις δὲ εἰς την ἔνστασιν ταύτην εἶναι τριπλῆ. 1) Ὁ κανὼν τῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ συζύγου εὑρίσκεται ἐν τῷ λογίῳ τῶν σοφῶν ἡμῶν προγόνων, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εἰπόντων : *Μέτρῳ χρῶ*. Ἡ ἐν μέτρῳ χρῆσις· ἰδοὺ ὁ γενικὸς κανὼν πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων. Παντὸς δικαιώματος δύναται νὰ γίνῃ κατάχρησις. Ὁ ἐνδεχόμενος ὅμως οὗτος κίνδυνος δὲν ἐμποδίζει τὴν αναγνώρισιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ κατ' ἀρχήν. 2) Ὅταν ὁ σύζυγος ὑπερβῇ τὸ μέτρον, ὅταν ἄνευ οὐδενὸς λόγου σπουδαίου αποσφραγίζῃ συστηματικῶς τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του, ἡ καταχρηστικὴ αὕτη ἐξάσκησις τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ ἀποβαίνει *παράνομος*, καὶ ὡς τοιαύτη συνεπάγεται τὰς διαφόρους συνεπείας, τὰς ὁποίας ἤδη ἐξητάσαμεν. — Καὶ ἐὰν π. χ. ἡ παράνομος αὕτη ἐπίβλεψις προξενήσῃ ζημίαν τινὰ ἠθικὴν ἢ ὑλικὴν εἰς τὴν σύζυγον, θὰ ἔχει αὕτη τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ δικαστικῶς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν βλάβην ταύτην. 3) Ὅπως μέγας τῆς Γαλλίας νομολόγος, ὁ Labbé, λίαν δικαίως παρετήρησεν : Ὅταν ὁ σύζυγος κάμῃ κατάχρησιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, δικαιώματος τοῦ ὁποίου ἡ χρῆσις ἀπαιτεῖ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν λεπτότητα, ἣν οἱ Γάλλοι ἐμφαίνουσι διὰ τῆς λέξεως tact, ὅταν διηνεκῶς ἄνευ εὐλογοφανοῦς ἀφορμῆς καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἀποσφραγίζῃ τῆς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του, τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς *μεγάλη ὕβρις* (injure grave) δι' αὐτήν, καὶ αἱ πλεῖσται τῶν νομοθεσιῶν, δυστυχῶς δὲ δὲν δυνάμεθα ἀκόμη νὰ κατατάξωμεν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὴν ἑλληνικήν, ἐπιτρέπουν, ὅταν ἡ συμβίωσις καταστῇ ἀφόρητος διὰ τοιαύτης ὕβρεως, νὰ ζητηθῇ τὸ *διαζύγιον*.

Ἀπαραλλάκτως λοιπόν, ὅπως διὰ τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὰς ἐξόδους τῆς συζύγου του, οὕτω καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἡ νόμιμος χρῆσις τοῦ δικαιώματος εὑρίσκεται *ἐν τῷ μέτρῳ*. Ὅταν δὲ ἡ χρῆσις γίνῃ κατάχρησις, τὴν κατάχρησιν ὁ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ τὴν προλάβῃ, ἀλλὰ νὰ τὴν τιμωρήσῃ.

Ἐλπίζω ὅτι κατόπιν τῆς ἀναπτύξεως ταύτης, τὸ στάδιον τῆς συζητήσεως σπουδαίως περιωρίσθη ἐν τῷ νῷ ἡμῶν. Ὁ ἀκριβὴς λοιπὸν τύπος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ζήτημα, εἶναι ὁ ἀκόλουθος : Ὅταν ὁ σύζυγος ἔχει λόγους σπουδαίους, διὰ ν' ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του, δύναται νὰ τὸ κάμῃ ; Εἰς τὸ ζήτημα, οὕτω τιθέμενον, δὲν διστάζομεν ν' ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. *Ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο*. Τὸ δικαίωμα τοῦτο θεωροῦμεν ὡς φυσικὴν συνέπειαν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ σύζυγος ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Ὡς ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ὁ σύζυγος ἐνδιαφέρεται νὰ τηρηθῇ ἀλώβητος ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις αὐτῆς, ὡς καὶ τὰ διάφορα συμφέροντα, τῶν ὁποίων αὐτὸς φέρει τὴν εὐθύνην. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δώσωμεν αὐτῷ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα θέλουσι ἐπιτρέψει νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἓν ἐξ αὐτῶν τῶν μέσων εἶναι καὶ ἡ ἐπίβλεψις τῆς αλληλογραφίας τῆς συζύγου του, ἡ ὁποία φέρει τὸ ὄνομά του, καὶ ὀφείλει νὰ διατηρῇ τὴν τιμὴν αὐτοῦ.

Τώρα δὲ δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ προτάξωμεν τὸ ἀκόλουθον δίλημμα : Ἢ παραδέχεσθε τὴν ἀρχὴν τοῦ συζύγου καὶ τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν, καὶ τότε ὀφείλετε νὰ παραδεχθῆτε πάσας αὐτῆς τὰς συνεπείας — μία δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου ἢ δὲν ἐννοεῖτε νὰ παραδεχθῆτε τὴν ἐπίβλεψιν ταύτην, καὶ τότε, ἐὰν δὲν θέλετε νὰ ὑποπέσητε εἰς ἀντιλογίαν, ὀφείλετε νὰ κηρύξητε τὸν νόμον τῆς *ἀπολύτου ἰσότητος*. Ἀλλ' εἴδαμεν ὅτι ὁ νόμος οὗτος, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰ ἤθη μας, τὴν ἀνατροφήν μας, καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ἡμετέρας ἀναπτύξεως κατὰ τὴν σημερινὴν ἐποχήν, δὲν εἶνε οὔτε πρακτικὸς οὔτε ἐφαρμόσιμος. Ὑποχρεούμεθα λοιπὸν ν' ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ συζύγου. Ἐὰν οὕτως ἔχῃ, ὑποχρεούμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν καὶ ὅτι ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς συζύγου του.

Τοιαύτη εἶναι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς νομίζομεν ὀρθήν. Τὴν λύσιν ταύτην παραδέχονται παμψηφεὶ τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, ὡς καὶ πάντες οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς.

Τὴν λύσιν ταύτην ἀναγνωρίζει καὶ ὁ γενικὸς κανονισμὸς τῶν γαλλικῶν ταχυδρομείων (Instr. gén. de 1856), τοῦ ὁποίου τὸ 187ον ἄρθρον δίδει εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ ταχυδρομείου παράδοσιν τῶν ἐπιστολῶν τῆς συζύγου του. Διὰ ν' ἀπαλλαγῇ ὅμως πάσης ἐνδεχομένης εὐθύνης, ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων ἀπαιτεῖ προηγουμένως μίαν δικαστικὴν ἄδειαν. Τὴν αὐτὴν λύσιν παρεδέχθη πρὸ τριῶν μόλις ἐτῶν καὶ ὁ ἐν Παρισίοις σύλλογος τῶν δικηγόρων, ὅτε συνεζητήθη τὸ ζήτημα ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἀναφέρω ἐπὶ τούτῳ τοὺς Γάλλους, διότι ἰδίως παρ' αὐτοῖς συνεζητήθη τὸ ζήτημα, καὶ διότι, μεθ' ὅλην τὴν πασίγνωστον πρὸς τὰς κυρίας ἁβροφροσύνην αὐτῶν, παρεδέχθησαν τὴν λύσιν, ἣν καὶ ἡμεῖς ἐξεθέσαμεν.

Λαμβάνων τέλος ὑπ' ὄψιν τὴν ὕπαρξιν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καίπερ δυσανασχετῶν, τὴν αὐτὴν λύσιν ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ ὡς φυσικὴν αὐτῆς συνέπειαν καὶ ὁ θερμότατος τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ ὡραίου φύλου, ὁ κ. Léon Bicher ὁ διευθύνων τὴν ἐφημερίδα «Le Droit des femmes». Τὴν λύσιν ὅμως ταύτην, ἥτις φαίνεται ἡμῖν τόσον φυσική, ηθέλησάν τινες νὰ διαφιλονει-

Digitized by Google

κήσωσι μᾶλλον, νομίζομεν, ἀπὸ κακῶς ἐννοουμένην ἀβροφροσύνην πρὸς τὰς κυρίας, παρὰ ἀπὸ εἰλικρινῆ καὶ σαφῆ ἐπιστημονικὴν πεποίθησιν. Λέγομεν *κακῶς ἐννοουμένην*, διότι φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀβροφροσύνη, ἣν εὖ ἠγμένος ἀνὴρ ὀφείλει πρὸς τὰς κυρίας, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ μόνος ὁδηγὸς εἰς τὴν λύσιν τῶν νομικῶν ζητημάτων, διότι ἄλλως θὰ κατελήγομεν εἰς τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν πάντων τῶν νομικῶν ζητημάτων καὶ πασῶν τῶν νομικῶν διατάξεων, τῶν εἰς τὰς κυρίας ἀπαρεσκουσῶν. Ὁπωσδήποτε, τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους οἱ ὀπαδοὶ τῆς φιλόφρονος ταύτης λύσεως ἐπικαλοῦνται, δὲν εὑρίσκει ποσῶς ἰσχυροὺς ἐπισταμένη ἐξέλεγξις, ὡς καὶ ὑμεῖς ἄλλως θέλετε πεισθῇ περὶ τούτου κατόπιν ἁπλῆς αὐτῶν ἐκθέσεως.

Σᾶς ὑπενθυμίζω τὰ δύο σημεῖα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπίτηδες ἐπέμεινα, διότι θὰ μᾶς ἐπιτρέψωσι νὰ κατανοήσωμεν εὐχερῶς τὸ ἀβάσιμον τῶν προβαλλομένων τούτων λόγων.

1) Σᾶς ὑπέδειξα πρῶτον ἐν ὀλίγοις τὴν φύσιν τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, ἧς φυσικὴν συνέπειαν θεωροῦμεν τὸ προκείμενον δικαίωμα, καὶ εἶπον ὅτι αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι ἡ φύσις πρώτη ὑπέδειξε καὶ ὁ νομοθέτης ἐκήρυξε τὸν σύζυγον ὡς καταλληλότερον διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τὴν εὐθύνην τῶν ὑλικῶν καὶ ἠθικῶν συμφερόντων αὐτῆς. Ὁ σύζυγος λοιπὸν δὲν εἶναι τύραννος, οὔτε ἀπόλυτος δεσπότης, ἀλλὰ διευθυντὴς ὑπεύθυνος καὶ ὡς τοιοῦτος ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν διατήρησιν ἀκεραίας τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως τῆς οἰκογενείας, ἧς ἄρχει.

2) Προσέθηκα ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὸν σύζυγον τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα τοῦ ἀποσφραγίζειν πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς ἐπιστολὰς τῆς συζύγου του, εἰς πᾶσαν περίστασιν, καὶ οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ σύζυγός του. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ περιορίζεται εἰς τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἔχει σπουδαίους λόγους διὰ νὰ ὑποθέτῃ ὅτι κινδυνεύουν τὰ συμφέροντα τῆς οἰκογενείας, ἧς τὴν διεύθυνσιν ἔχει.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ οἱ λόγοι, δι' ὧν θέλουσι ν' ἀναγνωρίσωσιν εἰς τὰς συζύγους τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα ἐπίσης ἐλευθέρας ἀλληλογραφίας, ὅπως ἔχωσι τοῦτο αἱ ἐνήλικοι κόραι καὶ αἱ χῆραι.

1) Λέγουσιν ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς ἀμοιβαίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ μόνος κανὼν τῶν συζυγικῶν σχέσεων.

Ταῦτα εἶναι λαμπρὰ συμβουλή, τὴν ὁποίαν δύναταί τις νὰ δώσῃ εἰς τοὺς νεονύμφους, καὶ τὴν ὁποίαν προθύμως παραδεχόμεθα, διὰ λογαριασμόν των, ἐννοεῖται. Ὅταν ὅμως ἡ ἐμπιστοσύνη αὕτη παύσῃ; Καὶ τὸ συζητούμενον δικαίωμα ἐπιβλέψεως ὑποθέτει ἀκριβῶς ὅτι ἔπαυσε.

2) Ἡ ἐπέμβασις τοῦ συζύγου εἶναι προσβλητικὴ διὰ τὴν σύζυγον, διαταράσσει τὴν συζυγικὴν ἁρμονίαν καὶ ἀντιβαίνει βεβαίως πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδέαν τοῦ συνοικεσίου, ὀφείλοντος νὰ συνίσταται εἰς τὴν ἁγνὴν καὶ ἄσπιλον ἕνωσιν δύο καρδιῶν, (l'union pure des âmes, ὅπως ἐν ταῖς φιλοσοφικαῖς αὐτοῦ στιγμαῖς ἐχαρακτήριζεν αὐτὸ ὁ Μέγας Ναπολέων).

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ. Ἀληθεύουσιν ὅμως ἐπίσης καὶ δι' ὅλας τὰς ἄλλας συνεπείας τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας. Ἐὰν δὲ ὁ λόγος οὗτος ἦτο ἀρκετός, θὰ ὠφείλαμεν νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ ὅλας τὰς ἄλλας συνεπείας τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας, καὶ ἑπομένως καὶ αὐτὴν τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' εἴδαμεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχώμεθα τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν, ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν καὶ πάσας αὐτῆς τὰς συνεπείας.

3) Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιβλέψεως τοῦ συζύγου, θέλει καταστήσει αὐτὸν τύραννον καὶ ὡσεὶ ἀρχηγὸν ἑνὸς *οἰκογενειακοῦ μέλανος θαλάμου*, καθ' ὅσον, ἐὰν ἀναγνωρίσητε εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὀφείλετε νὰ τὸ ἀναγνωρίσητε ἀπόλυτον καὶ ἄνευ ὁρίων.

Τὴν ἔνστασιν ταύτην ὑπεδείξαμεν ἤδη ἐκ τῶν προτέρων, καὶ τὴν ἀντεκρούσαμεν λέγοντες ὅτι δὲν πρόκειται περὶ αὐθαιρέτου καὶ ἀπεριορίστου ἐπιβλέψεως, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν περιστάσεων ἐπιβαλλομένης. Εἰς τοῦτο μᾶς ἀντιτείνουσιν ὅτι ἡ ἀναγνώρισις εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν τοῦ δικαιώματος νὰ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ συζύγου, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἄρνησιν τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀληθές, θὰ ἠλήθευεν ἐπίσης εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς πρόκειται νὰ ἀποφανθῇ ἓν δικαστήριον ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διαδίκων ἐξήσκησεν ἢ μὴ νομίμως ἓν δικαίωμα αὐτοῦ, ἐὰν ἔκαμε χρῆσιν ἢ κατάχρησιν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο θὰ μᾶς ἠνάγκαζε νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν ὕπαρξιν πάντων τῶν δικαιωμάτων, ὧν ἡ ἐξάσκησις δὲν εἶναι νόμιμος, παρ' ὅταν γίνεται μὲ μέτρον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς νομικὸς ἐσκέφθη ποτὲ νὰ ὑποστηρίξῃ.

4). Ὁ σύζυγος μὴ ἔχων τὴν φροντίδα καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῆς συζύγου του, δεν δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβλέπειν τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτῆς, ὅπως ὁ πατὴρ ἢ ὁ κηδεμών.

Βεβαίως ἐλεεινολογίας ἄξιος θὰ ἦτο ὁ ταλαίπωρος σύζυγος, ὅστις θὰ ὤφειλε νὰ διευθύνῃ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς συζύγου του, ἐνῷ περὶ τούτων ὑποτίθεται ὅτι ἐφρόντισαν οἱ γονεῖς ἢ ὁ κηδεμὼν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡμεῖς δὲν ἐστηρίξαμεν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου ἐπὶ τοῦ καθήκοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει ὁ σύζυγος νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς μορφώσεως, καθῆκον

Digitized by Google

τὸ ὁποῖον οὔτε τὸν ἐπιβαρύνει, οὔτε δύναται νὰ τὸν ἐπιβαρύνῃ. Ἡ βάσις τοῦ δικαιώματος τούτου διὰ τὸν σύζυγον εἶναι ἡ συζυγικὴ αὐτοῦ ἐξουσία, ὡς εἶνε φυσικὴ συνέπεια.

5). Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι ἡ ἐλευθερία τῶν σκέψεων ἀνεγνωρίσθη καὶ καθιερώθη, ὅπως καὶ ἡ προσωπική, εἶνε δίκαιον νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς τὰς συζύγους τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνταλλάσσειν *ἐλευθέρως* τὰς ἰδέας, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς σκέψεις αὐτῶν;

Ὁ λόγος οὗτος ὁμοιάζει ἀρκετὰ μὲ σόφισμα, ὅταν σκεφθῇ τις πόσον περιωρίσαμεν τὸ στάδιον τῆς συζητήσεως. Δὲν ἀρνούμεθα ποσῶς εἰς τὴν σύζυγον τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀλληλογραφίας. Ἀναγνωρίζομεν μόνον εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα τοῦ περιορίζειν τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, ὅταν αὕτη προσκρούῃ εἰς *ἀνώτερα συμφέροντα*. Ταῦτα δὲ εἶνε ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ὁ σύζυγος ἔχει τὴν φροντίδα καὶ τὴν εὐθύνην.

6). Τὴν αὐτὴν δὲ περίπου ἀπάντησιν θὰ κάμωμεν εἰς τὸν ἕκτον λόγον, τὸν τῆς *παντελοῦς ὑπὸ πρακτικὴν ἔποψιν ἀνωφελείας* τοῦ συζητηθησομένου δικαιώματος

Ἐπὶ τῆς ἀνωφελείας ταύτης θὰ ἠδυνάμην νὰ ἀναφέρω τὴν περίληψιν εὐφυοῦς καὶ τερπνοῦ ἄρθρου γραφέντος ὑπὸ κυρίας ἐν Παρισινῇ ἐφημερίδι, ἐὰν δὲν ἐσεβόμην τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα, τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἡ συζήτησις αὕτη, διότι, μεθ' ὅλα αὐτὰ τὰ προτερήματα, τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον στερεῖται ἐπιστημονικῆς σπουδαιότητος.

Βεβαίως ἐὰν ἡ σύζυγος θελήσῃ νὰ κρύψῃ ἀπὸ τοῦ συζύγου τὴν ἀλληλογραφίαν της, καὶ ὁ σύζυγος δὲν ἀνακαλύψῃ τὴν ἀπάτην ταύτην, τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως αὐτοῦ θέλει ματαιωθῇ. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι λόγος διὰ νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν, ἥτις διέρχεται ὑπὸ τὰ ὄμματά του, τῆς ὁποίας αὐτὸς ἴσως εἶναι ὁ κομιστὴς ἀπὸ τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὅταν ὑποπτευθῇ ταύτην ἐπικίνδυνον.

Τοιοῦτοι ἐν συνόψει οἱ λόγοι, οὓς ἐπικαλοῦνται οἱ νέοι ἀντίπαλοι τοῦ μέχρις ἐσχάτων γενικῶς παραδεδεγμένου συστήματος. Ὡς εἶπον ἤδη, δὲν μοὶ φαίνονται οὗτοι ἀρκετὰ ἰσχυροί, διὰ νὰ μᾶς ἀναγκάσωσι νὰ ἀρνηθῶμεν τῷ συζύγῳ πᾶσαν ἐπίβλεψιν ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου του. Ἀποκρούομεν λοιπὸν αὐτούς, καὶ παραδεχόμεθα ὅτι ὁ σύζυγος χαίρει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιβλέψεως ταύτης, ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ἐξασκεῖν αὐτὴν μὲ μέτρον καὶ μόνον ὁσάκις θεωρεῖ τοῦτο ἐπιβεβλημένον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. Τοῦ πρώτου τούτου συστήματος, τοῦ ἀρνουμένου πᾶν δικαίωμα ἐπιβλέψεως τῷ συζύγῳ ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς συζύγου του, μὴ στηριζομένου οὕτως ἐπὶ σκληρῶν λόγων, ὀπαδοί τινες αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των προτείνουσιν ἕτερον σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται παραδεκτόν. Τὸ σύστημα τοῦτο θέλομεν ἀποκαλέσει σύστημα τῆς ἀμοιβαιότητος. Τὸ σύστημα τοῦτο, μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὁποίου συγκαταλέγονται πολλαὶ κυρίαι, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀκολούθου συλλογισμοῦ: Ἀναγνωρίζομεν, λέγουσι, τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου, τὸ ἀναγνωρίζομεν μάλιστα ἀπεριόριστον καὶ ἀπόλυτον. Ἀλλ' ἐννοοῦμεν ὅτι καὶ ἡ σύζυγος χαίρει τὸ αὐτὸ δικαίωμα, διότι καὶ ἐκείνη δύναται νὰ ἔχῃ σπουδαίους λόγους, διὰ νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συζύγου της.

Δὲν διανοούμεθα ποσῶς ν' ἀρνηθῶμεν τὴν ὕπαρξιν τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς οἱ σπουδαῖοι οὗτοι λόγοι δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν. Ἐρωτῶμεν ὅμως τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ συστήματος τούτου: ἐπὶ ποίας νομικῆς βάσεως ἐννοοῦσι νὰ στηρίξωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς συζύγου, τὸ ὁποῖον τόσον ζωηρῶς διεκδικοῦσι; Τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου στηρίζεται ἐπὶ τῆς συζυγικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας. Ἀλλὰ γνωρίζομεν ὅτι τὴν συζυγικὴν ταύτην ἐξουσίαν μόνον ὁ σύζυγος ἔχει, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ σύζυγος. Θέλουσιν ἆρά γε νὰ τὸ στηρίζωσιν ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ τῆς ἀπολύτου ἰσότητος; Ἀλλ' εἴπομεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς συζητήσεως ταύτης, ὅτι εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα ὅτι αἱ τῶν συζύγων σχέσεις διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀπολύτου ἀμοιβαιότητος καὶ ἰσότητος. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ὁμολογοῦμεν ὅτι δὲν βλέπομεν παρὰ μίαν μόνον νομικὴν βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ δύνανται αἱ σύζυγοι νὰ στηρίξωσι τὸ δικαίωμα αὐτῶν τοῦτο, καὶ ἐκείνην ὅμως σαθράν. Ἡ βάσις αὕτη εἶναι ἡ *ἀμοιβαία πίστις*, ἣν κατὰ τὸν νόμον αἱ δύο σύζυγοι ὀφείλουσι πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἐστηρίξαμεν ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης τὸ δικαίωμα τοῦ συζύγου, πρέπει νὰ προσθέσωμεν ὅτι αὕτη δὲν φαίνεται ἡμῖν ἀρκούντως στερεά, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἡ συζυγικὴ πίστις, ἂν καὶ ἀμοιβαία, ἐπιβαρύνει πολὺ περισσότερον τὴν γυναῖκα ἢ τὸν ἄνδρα διὰ λόγους πολλούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ ὅτι: ἡ γυνὴ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς καὶ οὐχὶ ὁ ἀνὴρ τὸ τῆς γυναικός. Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν ἀμοιβαιότητα, ἣν μᾶς προτείνουσιν. Ἐν τούτοις, λέγουσι, σύζυγοί τινες δύνανται μεταχειριζόμενοι τὴν βίαν νὰ σφετερισθῶσι δικαίωμα, τὸ ὁποῖον δὲν τοῖς ἀνήκει, καὶ νὰ ἀνοίξωσιν ἐπιστολὰς ἀπευθυνομένας πρὸς τοὺς συζύγους των. Θὰ ἦτο καλὸν ὅμως πρὶν ἢ φθάσωσιν ἕως ἐκεῖ, νὰ σκεφθῶσι καλῶς τὰς συνεπείας, εἰς ἃς ἐκτίθενται!

—

Ἐτελειώσαμεν οὕτω τὴν ἔκθεσιν τῶν διαφόρων περιστάσεων, καθ' ἃς γίνεται ἐξαίρεσις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, καὶ

Digitized by Google

ΝΕΡΟΚΟΥΒΑΛΗΤΗΣ

ΚΟΥΡΕΥΣ

καθ' ἃς πρόσωπά τινα χαίρουσι κατὰ τὸν νόμον τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποσφραγίζειν καὶ ἐπιβλέπειν ἐπιστολὰς τρίτων, καὶ ἀπηριθμήσαμεν τὰ πρόσωπα ταῦτα.

Τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης γενομένης, ὀφείλομεν τώρα νὰ ἴδωμεν ἐὰν δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ ἀριθμὸς τῶν διαφόρων τούτων προσώπων ν'αὐξήσῃ διὰ *γενικοῦ καὶ ἐλαστικοῦ τινος κανόνος*, ἐπιβαλλομένου ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου συμφέροντος τοῦ παραλήπτου.

Παρουσιάζονται πράγματι καθ' ἑκάστην διάφοροι περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ ἀποσφράγισις ὑπὸ τρίτου οὐ μόνον δὲν βλάπτει, ἀλλὰ δύναται ἀπ' ἐναντίας σπουδαίαν ὠφέλειαν νὰ παράσχῃ τῷ παραλήπτῃ. Παράδειγμα: Ἔμπορός τις κατοικῶν μακρὰν τοῦ γραφείου του, ἐμποδίζεται αἴφνης δι' ἕνα οἱονδήποτε λόγον νὰ εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ. Τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς ἐκείνην ὀφείλει νὰ κάμῃ πληρωμάς, ἄνευ τῶν ὁποίων θὰ κηρυχθῇ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως. Τὸ ταμεῖον αὐτοῦ δὲν περιέχει κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀρκετὰ χρήματα. Ἀλλά, περιμένεται μία ἐπιστολὴ περιέχουσα ἀργύριον ἀρκετὸν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἡμέρας. Φθάνει μία ἐπιστολή, καὶ ὁ ὑπάλληλος τοῦ γραφείου ὑποθέτει ὅτι εἶναι ἐκείνη, ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία τοῦ κυρίου του. Ἐὰν δὲν τὴν ἀποσφραγίσῃ, ὁ κύριός του θέλει πτωχεύσει, θέλει ἴσως καταστραφῇ. Ἐξ οὗ κίνδυνος διὰ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως τὴν ἀποσφραγίσῃ, θέλει παραβιάσει τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν. Τί ποιητέον; Τοιαύτης φύσεως παραδείγματα πολλὰ δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ καθ' ἑκάστην. Ἰδοὺ δὲ πῶς πρέπει νὰ διατυπωθῇ τὸ ζήτημα: Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν παραβιάζεται *νομίμως*, ὁσάκις ὁ παραβιάζων αὐτὸ φρονεῖ ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ ὑλικὰ ἢ ἠθικὰ συμφέροντα τοῦ παραλήπτου; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν διστάζομεν ν' ἀπαντήσωμεν *ἀποφατικῶς*. Βεβαίως, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ παραλήπτης, μᾶλλον εὐγνωμονῶν, οὔτε κἂν θὰ σκεφθῇ νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ παραβιάσαντος τὸ ἀπόρρητον τῆς ἐπιστολῆς του. Ὑποθέσατε ὅμως ὅτι ὁ ἀποσφραγίσας ἠπατήθη, ἤ, καὶ ἂν δὲν ἠπατήθη, ὅτι διὰ τῆς ἀποσφραγίσεως ἔμαθε μυστικόν τι, τοῦ ὁποίου ἡ εἰς τρίτον γνωστοποίησις δύναται νὰ βλάψῃ ὑλικῶς ἢ ἠθικῶς τὸν παραλήπτην.

Βεβαίως δὲν θέλομεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀρνηθῆ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐναγάγῃ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὸν ἀποσφραγίσαντα τὴν ἐπιστολήν του. Φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὁ δικαστὴς θέλει φανῆ ἐπιεικής, *ἐὰν πεισθῇ* περὶ τῆς καλῆς πίστεως τοῦ ἀποσφραγίσαντος. Ἡ ἐνδεχομένη ὅμως αὕτη ἐπιείκεια δὲν ὑποθέτει τὸ νόμιμον τῆς πράξεως αὐτῆς καθ' ἑαυτήν. Ἡ ἀποσφράγισις μιᾶς ἐπιστολῆς γινομένη ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ νόμου

Digitized by Google

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

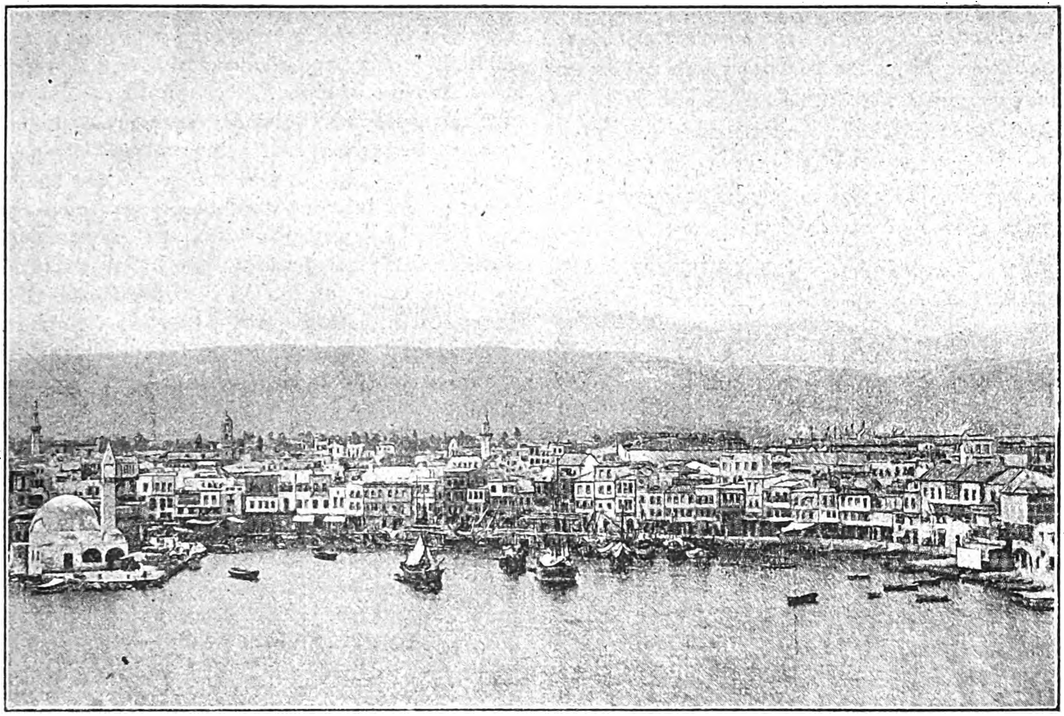

ΤΑ ΧΑΝΙΑ

προκυπτουσῶν περιστάσεων εἶναι παράνομος, καὶ μένει τοιαύτη οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ πρόθεσις τοῦ διαπράξαντος αὐτήν. Ὁ ἀποσφραγίσας δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ καὶ σπουδαίως τὰ συμφέροντα τοῦ παραλήπτου. Δύναται ὅμως καὶ νὰ ἀπατηθῇ, καὶ ἐκτίθεται τότε εἰς τὸν κίνδυνον δικαστικῆς ἀγωγῆς. Ἄλλως δὲ μὴ λησμονεῖτε πόσον ἱερὸν πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν. Αἱ εἰς αὐτὸ ἐξαιρέσεις δὲν εἶναι δεκταὶ παρ' ὅταν προβλέπωνται ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ ἐρείδωνται ἐπὶ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῆς νομοθεσίας. Τίς ὁ νόμος ἢ ποία ἡ ἀρχή, ἐφ' ὧν δύναται νὰ βασισθῇ τὸ δικαίωμα τοῦ *πρώτου τυχόντος*, διὰ ν' ἀποσφραγίσῃ μίαν ἐπιστολὴν μὴ προωρισμένην δι' αὐτόν; Ἐὰν τὴν ἀποσφραγίσῃ, τὸ κάμνει ὑπ' εὐθύνην του: 1) Διότι ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν παραλήπτην, καὶ 2) Διότι νομίζει ὅτι ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ. Μεταξὺ ὅμως ἐνηλίκων ἀνθρώπων καὶ σώας ἐχόντων τὰς φρένας οὐδεμία νομοθεσία θεωρεῖ τοὺς λόγους τούτους ὡς ἱκανούς, διὰ νὰ δικαιολογήσωσι δικαίωμα *διηνεκοῦς* ἐπεμβάσεως εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων. Διότι, ἐννοεῖτε κάλλιστα ὅτι ἐδῶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ὅριον, καὶ ὅτι πάντοτε δύναταί τις νὰ διισχυρισθῇ: 1) ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν παραλήπτην, καὶ 2) ὅτι ἐνόμιζεν, ὅτι ἀποσφραγίζων τὴν ἐπιστολήν του ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα αὐτοῦ. Ἐὰν λοιπὸν παραδεχθῶμεν τὴν αἰτιολογίαν ταύτην, νομιμοποιοῦμεν τὸ αὐθαίρετον, καὶ καταστρέφομεν ἄρδην ὅλην τὴν θεωρίαν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν!

Τὸ συμπέρασμα ἡμῶν εἶναι ὅτι ἡ ἀποσφράγισις ἐπιστολῆς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς νόμιμος, ὅταν ὁ ἀποσφραγίσας παρουσιάσῃ τὴν ῥηθεῖσαν δικαιολογίαν, καὶ ὅτι τὸ περὶ τοῦ παραλήπτου ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ ἡ καλὴ αὐτοῦ πρόθεσις μόνον ὡς *ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις* δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν, οὐχὶ ὅμως καὶ ὡς νομιμοποιοῦσαι παράνομον ἀποσφράγισιν. Ἂς σκεφθῶσι λοιπὸν οἱ φίλοι τῶν ἐπεμβάσεων ἐν ταῖς ὑποθέσεσι τρίτων τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐκτίθενται.

Ἐξητάσαμεν σπουδαῖον καὶ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος νομικὸν καὶ κοινωνικὸν ζήτημα, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἔποψιν τοιαύτης ἢ τοιαύτης μερικῆς νομοθεσίας, ἀλλ' ὑπὸ τὴν γενικὴν ἔποψιν τοῦ *φυσικοῦ δικαίου* - γνωρίζετε δ' ὅτι ἀποκαλοῦσιν οὕτω τὸ σύνολον τῶν ἰδεῶν καὶ θεσμῶν, τῶν κοινῶν εἰς διαφόρους λαούς, ζῶντας ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ αὐτοῦ περίπου πολιτισμοῦ καὶ τῶν αὐτῶν ἠθῶν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ διάφοροι χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, καὶ αὐτοὺς ἐθεώρησα πρακτικὸν νὰ λάβω ὑπ' ὄψιν, ὑποδείξας ἑνιαχοῦ τὰς διαφόρους ῥητὰς καθιερώσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ φυσικοῦ δικαίου. Θέλω δὲ θεωρήσει ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διαλέξεως ταύτης ἐξεπληρώθη ἱκανῶς, ἐὰν κατώρθωσα νὰ ἐκθέσω ἡμῖν σαφῶς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν γενικὸν κανόνα τοῦ απορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, τὰς διαφόρους συνεπείας, ἃς ἡ παραβίασις αὐτοῦ δύναται νὰ ἔχῃ, ὡς καὶ τὰς διαφόρους εἰς αὐτὸν νομίμους ἐξαιρέσεις, καταδείξας μὲν ἀφ' ἑνὸς ὅτι ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα ὡς ἱερὸν τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, μὴ παρα-

Digitized by Google

δεχόμενοι ἄλλας ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην παρ' ἐκείνας, αἵτινες ἐκ τοῦ νόμου πηγάζουσι, χαρακτηρίσας δ' ἀφ' ἑτέρου σιωπηλῶς καὶ καταδικάσας ἐμμέσως τὰς διαφόρους παραβιάσεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται πολλάκις ὑπὸ προσώπων ἐννοούντων νὰ ἐξασκῶσιν ἰσόβιον καὶ διηνεκῆ ἐπὶ τῶν ἄλλων κηδεμονίαν, καὶ ἐν οἷς καταλέγονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ πενθεραί, πολλάκις δὲ καὶ αἱ σύζυγοι.

Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν.

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΤΑ ΧΑΝΙΑ

Τὰ Χανιά, ἡ πρωτεύουσα τῆς Κρήτης, κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας τῆς νήσου, εἰς τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τοῦ εὐρυχώρου κόλπου, ὃν σχηματίζουσι τὰ ἀκρωτήρια Ροδωποῦ καὶ Ἀκρωτῆρι. Ἡ ἄποψις τῶν Χανίων καὶ τῶν περιχώρων αὐτῶν εἶνε ἐκ τῶν μαγευτικωτέρων. Μακρόθεν ἡ πόλις παρουσιάζει γραφικὴν εἰκόνα μὲ τὰς ὑψηλὰς χρωματιστάς της οἰκίας, ἀφ' ὧν ἐξέχει τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Τριμάρτυρης καὶ οἱ λευκοὶ μιναρέδες τῶν τζαμίων, οἵτινες ὑψοῦνται εἰς τὸν διαυγῆ ὁρίζοντα ὡς ἀλεξικέραυνα. Ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης ζώννυνται ὑπὸ τοῦ κεραμόχρου ἐνετικοῦ τείχους καὶ τῆς λευκῆς ταινίας τοῦ προβόλου τοῦ λιμένος, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου ὑψοῦται κατάλευκος ὁ φάρος.

Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ ἐδάφους χαμηλοῦ, ἠρέμα ὑψουμένου εἰς δύο γηλόφους, ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὁποίων κεῖται τὸ Διοικητήριον, εὐπρόσωπος ξυλίνη οἰκοδομὴ μὲ εὐρεῖαν θέαν ἐφ' ὅλου τοῦ κόλπου τῶν Χανίων. Ὁ δὲ λιμὴν κατέχων ὁλόκληρον τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν πλευρὰν τῆς πόλεως εὐρύνεται μεταξὺ τῶν εἰρημένων δύο ὑψωμάτων εἰς στρογγύλην λεκάνην, εἰς τὰ ὕδατα τῆς ὁποίας κατοπτρίζεται γραφικὸν ἡμικύκλιον ὑψορόφων καὶ ποικιλοχρόων οἰκιῶν.

Πρὸς ἀνατολάς, ἀμέσως ἔξωθεν τῆς πόλεως, ἐπὶ ἀμμώδους ἐκτάσεως, φαίνονται ὡς μαῦροι βόμβυκες αἱ καλύβαι τῶν Βεγγαζίων καὶ οἱ οἰκίσκοι οἱ ἀποτελοῦντες τὸ ἀρκούντως πολυάνθρωπον προάστειον Κούν-καπισί. Περαιτέρω δὲ ἐπὶ τῆς τραχείας κλιτύος τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐκτείνεται τὸ γνωστὸν προάστειον Χαλέπα, τοῦ ὁποίου αἱ λευκαὶ οἰκίαι περιβάλλονται ὑπὸ δένδρων καὶ ἀγροκηπίων. Στρέφοντες τὸ βλέμμα πρὸς δυσμὰς βλέπομεν τὴν στενὴν λεκάνην ἣν διαρρέει ὁ χείμαρρος Κλαδισός, μικρὸν δὲ περαιτέρω ἀρχίζει σειρὰ ὑψωμάτων κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, ἐφ' ὧν κεῖνται τὰ χωρία Ταράτσος, Γαλατᾶς, Σταλός, Ἁγία Μαρίνα καὶ Πλατανιᾶς, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ νησὶς Θοδωροῦ. Ἡ περαιτέρω ἀκτὴ ἐκτείνεται ὁμαλὴ καὶ εὐθεῖα μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ῥοδωποῦ, τὸ ὁποῖον προχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν θάλασσαν ἐν σχήματι σπάθης, διὸ καὶ ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν Spada.

Πρὸς νότον ἐκτείνεται ἡ πεδιάς, διαστιζομένη ὑπὸ κήπων, μετὰ μικρὸν δὲ κοιλαινομένη εἰς ἐπίμηκες λεκανοπέδιον διῆκον ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Τὰ ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως ὑψώματα δίδουσιν εἰς τὴν ὅλην πεδιάδα σχῆμα γεωμετρικοῦ τραπεζίου, τοῦ ὁποίου τὴν βάσιν ἀποτελοῦσιν οἱ πρόποδες τῶν Λευκῶν Ὀρέων, ἅτινα ὑψοῦνται ἀποτόμως ἀποφράσσοντα διὰ τῆς ἐπιβλητικῆς αὐτῶν μάζης τὸν πρὸς νότον ὁρίζοντα.

Ἡ πεδιὰς τῶν Χανίων ἔχει πολλὰς καλλονὰς καὶ εὐλόγως ἐκίνησε τὸν ἐνθουσιασμὸν πάντων τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτὴν ξένων. Τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ ἐλαιώνων καὶ περιβολίων, ἐν οἷς θάλλει ἡ πορτοκαλλέα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ τὰ ἄλλα ἑσπεριδοειδῆ δένδρα. Διὰ μέσου δὲ τοῦ πρασίνου φυλλώματος τῶν δένδρων προκύπτουσι φαιδραὶ ἐπαύλεις, ἀνήκουσαι εἰς τοὺς βέηδας τῶν Χανίων.

Οἱ πρόποδες τῶν ὀρέων ἀπέχουσι τῆς πόλεως μίαν μόλις ὥραν. Ἐπ' αὐτῶν δὲ κεῖνται τέσσαρα χωρία ἀπέναντι τῆς πόλεως, καὶ ὀλίγον δυσμικώτερον ἡ ἱστορικὴ θέσις Μπουτσουνάρια, ἀφ' ἧς πηγάζει τὸ ὕδωρ τῶν Χανίων. Αἱ διασφαγαὶ τῶν ὀρέων ἀποτελοῦσιν αὐλῶνας δροσερωτάτους, σκιαζομένους ὑπὸ πελωρίων πλατάνων, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ὁποίων διὰ μέσου μυρσινῶν καὶ νηρίων κελαρύζουσι δροσεροὶ ῥύακες καὶ ἀντηχοῦσιν οἱ γλυκεῖς τῆς ἀηδόνος λαρυγγισμοί. Ἐν μιᾷ τῶν συναγγειῶν τούτων σώζεται ἐπὶ περιόπτου ὑψώματος μικρὸν ἐνετικὸν φρούριον, Κάστελλος ὀνομαζόμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὡς ἐν πανοράματι ὁλόκληρος ἡ πεδιάς, ὁ λιμὴν τῆς Σούδας, πρὸς ἀνατολάς, εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος, τὰ χωρία τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ ὁ γλαυκὸς κόλπος τῶν Χανίων.

Μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην σκιαγραφίαν ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν πόλιν. Τὰ Χανιὰ κεῖνται περίπου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Κυδωνίας· λέγομεν δὲ περίπου, διότι τὸ ἔδαφος ἐφ' οὗ κεῖνται τὰ Χανιὰ ἐσχηματίσθη δι' αὐτομάτου προσχώσεως, συνεπείᾳ τοῦ περιέργου γεωλογικοῦ φαινομένου, ὅπερ περιέγραψεν ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος Spratt. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς νήσου ἔχουσιν ἀνυψωθῆ εἰς τρόπον ὥστε τῶν ἀρχαίων πόλεων οἱ λιμένες ἀπεχερσώθησαν. Ἀνασκαπτομένων δὲ πρὸ ἐτῶν τῶν θεμελίων οἰκίας τινὸς εἰς τὸ μέσον τῶν Χανίων ἀνεκαλύφθησαν ἴχνη βυθοῦ θαλάσσης, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως κατὰ μέγα μέρος ἐκαλύπτετο ἄλλοτε ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Πότε ὅμως ἀκριβῶς ἐκτίσθησαν τὰ Χανιὰ εἶνε ἄγνωστον. Πιθανὸν ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ ἡ πόλις αὕτη, ὡς ὁ Χάνδαξ, ἐκτίσθη κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἀράβων, οἵτινες τὴν ὠνόμαζον Ράμπτ-ἐλ-Δζόμπν. Κατ' ἀρχὰς δὲ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἡ πόλις περιωρίζετο εἰς τὴν σημερινὴν συνοικίαν Καστέλλι, τὴν ὁποίαν οἱ Ἐνετοὶ ἐτείχισαν ἐπισκευάσαντες ἴσως ἐρειπωμένον ἀραβικὸν τεῖχος. Τὸ τεῖχος τοῦ Καστελλιοῦ διατηρεῖται ἐν μέρει μέχρι σήμερον μὲ δύο πύλας. Ἐπὶ τοῦ θολώματος τῆς μιᾶς τούτων ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἐτῶν, καταπεσόντος μεταγενεστέρου κονιάματος, τοιχογραφία βυζαντινῆς τέχνης, παριστῶσα τὴν Παναγίαν. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ κεῖται τὸ Διοικητήριον ἀκριβῶς εἰς ἣν θέσιν ἔκειτο τὸ παλάτιον τοῦ Ἐνετοῦ διοικητοῦ· ἐνταῦθα δὲ ἦσαν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν μεγάρων

Digitized by Google

τῶν Ἑνετῶν πατρικίων, ὧν τινα διατηροῦνται ἐν μέρει μέχρι σήμερον.

Τὰ Χανία περιβάλλονται ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ παχέων τειχῶν, κτισθέντων ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν τὸ 1252 καὶ θαυμασίως διατηρουμένων μὲ τὰς ὑψηλάς των ἐπάλξεις καὶ τὰ τεράστια ἀναχώματα. τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται ὡς βουνά. Τὰ τείχη ταῦτα ἔχουσι πολλαχοῦ εὖρος πλέον τῶν ἑκατὸν ποδῶν· ἀποτελοῦσι δὲ τερπνὸν μέρος περιπάτου πρὸ πάντων τὴν Παρασκευήν, ὅτε παίζει ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἐπ' αὐτῶν. Τότε βλέπει πλῆθος Ὀθωμανίδων περιφερομένων μὲ βῆμα νωχελὲς ἐπὶ τῶν τειχῶν ἢ καθημένων ἐπὶ τῶν χλοερῶν ἀναχωμάτων. Ἐνιαχοῦ ἔχουσιν οἰκοδομηθῇ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν μικροὶ στρατῶνες καὶ ἐνδιαιτήματα τῶν ἀξιωματικῶν μετὰ κηπαρίων, σκιάδων πλεκτῶν καὶ ἀνθώνων. Καὶ βράδυ-βράδυ, ὅταν ὁ δύων ἥλιος χρυσώνῃ τὰς ἐπάλξεις, ἀκούεται τὸ μελαγχολικὸν ᾆσμα Τούρκου τινὸς στρατιώτου, ὅστις καθήμενος ἐπὶ τῆς ὀφρύος τοῦ τείχους ἀναπολεῖ ἐν νοσταλγίᾳ τὴν πατρίδα του.

Τὸ φρούριον ἔχει τρεῖς πύλας, ἀλλ' ἡ τρίτη διατηρεῖται κλειστή. Περιβάλλονται δὲ τὰ τείχη ὑπὸ βαθείας καὶ εὐρυχώρου τάφρου, ἥτις ἔχει μετατραπῇ εἰς λαχανοκήπους.

Ἐπειδὴ ὁ χῶρος τῆς πόλεως εἶνε στενὸς καὶ ἀνεπαρκής, πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι εἶνε τριόροφοι καὶ τετραόροφοι, αἱ δὲ ὁδοὶ στεναὶ καὶ ὑγραί. Ἕνεκα δὲ τῆς στενοχωρίας ταύτης, ἡ πόλις τείνει ν' ἀποσείσῃ τὸν βαρὺν κλοιὸν τῶν τειχῶν καὶ νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὰ πέριξ. Καὶ ἤδη ἔξω τῆς νοτίας πύλης ἐκτίσθησαν καὶ λειτουργοῦσι πολλὰ ἐργαστήρια, περαιτέρω δ' ἐκτίσθησαν καὶ τινες οἰκίαι.

Οἱ συνήθεις περίπατοι τῆς πόλεως εἶνε ἡ προκυμαία, ὁ δημόσιος κῆπος, ὅστις κεῖται ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἡ ὡραία λεωφόρος, ἥτις συνδέει τὴν πόλιν μὲ τὸν λιμένα τῆς Σούδας. Ὁ λιμὴν οὗτος ἀπέχει τῶν Χανιῶν ἓν τέταρτον μόλις τῆς ὥρας δι' ἁμάξης, ἀλλὰ δὲν φαίνεται ἐκ τῆς πόλεως ἕνεκα τῶν ἐπιπροσθούντων ὑψωμάτων τοῦ Ἀκρωτηρίου.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τοῦ 1881 τὰ Χανιὰ εἶχον 13,812 κατοίκους, ἐξ ὧν 9,469 Ὀθωμανοί, 3,477 Ἕλληνες, 485 Ἰσραηλῖται, 159 Καθολικοὶ καὶ ὀλίγιστοι Διαμαρτυρόμενοι. Σήμερον δὲ ὑπολογίζεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 16—17,000.

Ἐκ τῶν Μουσουλμάνων πλέον τῶν 1500 εἶνε Βεγγάζιοι. Οἱ Ἀφρικανοὶ οὗτοι μετηνάστευσαν εἰς Κρήτην πρὸ 25 περίπου ἐτῶν ἕνεκα τοῦ συμβάντος ἐν τῇ πατρίδι των λιμοῦ, βαθμηδὸν δέ, ἐλθόντων καὶ ἄλλων, ἐσχηματίσθη ἀρκετὰ πολυάνθρωπος συνοικισμὸς παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἄμμου (Κουνκαπισί), τοῦ ὁποίου αἱ ἀχύρινοι καλύβαι μεταμορφοῦνται μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς λιθοκτίστους οἰκίας. Οἱ Βεγγάζιοι ἀφωμοιώθησαν ἐντελῶς σχεδὸν κατά τε τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν ἱματισμὸν μὲ τοὺς ἐντοπίους, ὁμιλοῦντες ὡς μητρικὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικήν. Αἱ κόραι, αἵτινες εἶνε νοστιμώταται μελαχροιναί, μὲ ὀφθαλμοὺς λαμπρούς, ἐγκατέλιπον τὸ ἀφρικανικὸν ἔθιμον τοῦ στιγματισμοῦ τοῦ προσώπου διὰ βελονῶν καὶ μελάνης, ἐνδύονται δ' ὡς αἱ Ὀθωμανίδες τῆς κατωτέρας τάξεως. Οἱ ἄνδρες εἶνε πάντες ἀχθοφόροι ἢ νεροκουβαληταί, οἱ δὲ παῖδες εἶνε οἱ λοῦστροι τῶν Χανίων.

Ἐκτὸς τῶν Βεγγαζίων ὑπάρχουν ἐν Χανίοις καὶ ὀλίγοι Αἰθίοπες, ἄλλοτε δοῦλοι τῶν ἀγάδων ἢ ἀπόγονοι δούλων, οἵτινες, πιστοὶ παραμένοντες εἰς τὰ ἔθιμα τῶν πατέρων αὐτῶν, ἑορτάζουν τὴν Πρωτομαγιὰν δι' ἀλλοκότων χορῶν καὶ οὐρλιασμῶν.

Ἐν Χανίοις ἐνεργεῖται σπουδαῖον ἐξαγωγικὸν καὶ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον. Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἐμπόριον ἐκφεύγει ὁσημέραι ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Χριστιανῶν περιερχόμενον εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ὧν ἡ μικρὰ κοινότης ἔφθασεν εἰς ἱκανὴν ἀκμήν, προοδεύει δὲ πάντοτε. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ὀθωμανοί, οἱ ὁποῖοι δὲν διακρίνονται ἐπὶ ἐμπορικῇ εὐφυΐᾳ, δεικνύουν μεγάλην ἐπίδοσιν εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἡ χριστιανικὴ κοινότης διατηρεῖ κατώτερα σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ γυμνάσιον. Ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τουρκικὴ κοινότης, εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ὁποίας διδάσκεται καὶ ἡ ἑλληνική. Οἱ ἑβραιόπαιδες ἐπίσης διδάσκονται πρὸς τῇ μητρικῇ καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Τὰ Χανιὰ ἡλώθησαν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1645 μετὰ δίμηνον πολιορκίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Ἰβραχήμ· μετὰ τὴν κατάκτησιν δὲ τῆς ὅλης νήσου ἐγένοντο ἕδρα ὑποδιοικητοῦ, διοικοῦντος τὸ δυτικώτερον τῶν τριῶν διαμερισμάτων τῆς νήσου. Ἀλλὰ τὸ 1850 μετηνέχθη εἰς αὐτὴν ἡ ἕδρα τοῦ γενικοῦ Διοικητοῦ καὶ ἔκτοτε διατελεῖ πρωτεύουσα τῆς νήσου.

Ι. Δ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΟΡΠΙΛΛΗ

Κατ' αὐτὰς ἐδοκιμάσθη ἐν Χάβρῃ νέον εἶδος ἠλεκτρικῆς τορπίλλης, ἡ ὁποία ὑπερβαίνει πάσας τὰς γνωστὰς τορπίλλας κατὰ τὸ εὐχείριστον καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα. Ἡ τορπίλλη Σίμς Ἔδισων, ὡς ὀνομάζεται, ἀποτελεῖται ἐκ κοίλου χαλκίνου κυλίνδρου 9 μέτρων μῆκος, ὅστις κρύπτεται εἰς βάθος τριῶν περίπου μέτρων ἐν τῷ ὕδατι, συγκρατεῖται δὲ διὰ χαλυβδίνων ἐλασμάτων ἀπὸ ἐλαφρᾶς σχεδίας ἐπιπλεούσης, ἡ ὁποία δεικνύει τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑποβρυχίου τορπίλλης. Ἡ τορπίλλη εἶνε ἐπιμήκης, ἀπολήγουσα εἰς ὀξύτατον ἄκρον ἵνα κατανικᾷ τὰ ἐπιπροσθοῦντα ἐμπόδια. Εἰς τὴν ὀπισθίαν ἄκραν φέρει ἕλικα· διαιρεῖται δὲ τὸ εσωτερικὸν αὐτῆς εἰς τέσσαρα μέρη: καὶ εἰς μὲν τὸ πρόσθιον εἶνε ἡ ἐκρηκτικὴ ὕλη, τὸ δὲ δεύτερον εἶνε κενόν, εἰς τὸ τρίτον ἑλίσσεται ἠλεκτρικὸν σύρμα, καὶ εἰς τὸ τελευταῖον ὑπάρχει μικρὰ δυναμοηλεκτρικὴ μηχανὴ καὶ τὸ πηδάλιον.

Λειτουργεῖ δὲ ὡς ἑξῆς: Τὸ ἄκρον τοῦ σύρματος τῆς τορπίλλης εἶνε δεδεμένον εἰς τὴν ξηρὰν συγκοινωνοῦν μετὰ δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς. Διαβιβαζόμενον δὲ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἐκ τῆς δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς διὰ τοῦ σύρματος ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ τρίτου διαμερίσματος τῆς τορπίλλης τὴν θέτει εἰς περιστροφικὴν κίνησιν, αὕτη δὲ πάλιν κινεῖ τὴν ἕλικα καὶ ἡ τορπίλλη προχωρεῖ ἐξελίσσουσα τὸ καλώδιον.

Digitized by Google

Τὸ καλώδιον τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ δύο συρμάτων, ἐξ ὧν τὸ μὲν συνδέεται μὲ τὸν κινητῆρα τῆς τορπίλλης, τὸ δὲ ἄλλο περιελίσσεται εἰς ἠλεκτρομαγνητικὴν μηχανὴν, καὶ διευθύνει τὸ πηδάλιον. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς διευθύνων τὴν τορπίλλην δύναται νὰ κανονίζῃ κατὰ βούλησιν τὴν ταχύτητα καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς. Κατὰ τὰ ἐν Χάβρῃ πειράματα, ἅμα μετεδόθη τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα εἰς τὸ καλώδιον, ἡ τορπίλλη ἀνεχώρησε μετὰ μεγάλης ταχύτητος· μετ' ὀλίγον τὴν ἐσταμάτησαν, μεθ' ὃ τὴν ἔθεσαν ἐκ νέου εἰς κίνησιν. Ἡ σχεδία μόλις ἐξέχουσα τῆς θαλάσσης ἐφαίνετο ὡς μαῦρον σημεῖον Ἀφοῦ διέτρεξεν 800 μέτρα, τὴν ἔστρεψαν πρὸς τὰ ὀπίσω· ἐφάνη δὲ ὅτι διανύει 75 χιλιόμετρα καθ' ὥραν. Ἡ ἀνάφλεξις γίνεται ὡσαύτως διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ἀλλὰ δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ συγκρούσεως. Ἡ τορπίλλη φέρει 250 χιλιόγραμμα δυναμίτιδος ἢ ἀνάλογον ποσὸν ἄλλης ἐκρηκτικῆς ὕλης. Δύναται δὲ νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἡ ἔκρηξις ἐξ ἀποστάσεως 15 μέτρων. Δύναται ὡσαύτως νὰ ἀναβιβασθῇ τὸ ποσὸν τῆς δυναμίτιδος εἰς 450 χιλιόγραμμα, ὅτε ἡ ἔκρηξις θὰ καταστρέφῃ πλοῖα πολλὰ συγχρόνως.

ΦΩΤΟΒΟΛΑ ΦΥΤΑ

Ἄγγλος περιηγητὴς ἀφηγεῖται ὅτι, κατὰ τὰς εἰς Βρασιλίαν περιηγήσεις του, διερχόμενος νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου τὴν ὁδὸν Νατιδεδάδ, παρετήρησε παιδία τινὰ παίζοντα μὲ φωτοβόλον ἀντικείμενον. Ἦτο δὲ τοῦτο λαμπρὸς φωσφορώδης μύκης ἐκ τῶν εὑρισκομένων κατὰ ποσότητας ἐπὶ τῶν φθινοπωρινῶν φύλλων τῶν πυγμαίων φοινίκων. Καὶ ἕτερος δὲ περιηγητὴς ἀναφέρει ὡσαύτως ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν Ἰνδίαις διάφορα φυτὰ ἐκπέμποντα φωσφορώδη τινὰ λάμψιν, ὧν ἡ ῥίζα τὴν αὐτὴν ἔχει ἰδιότητα. Τὰ φυτὰ ταῦτα πρὸ πολλοῦ εἶνε γνωστὰ εἰς τοὺς βραχμᾶνας, οἵτινες ἀποκαλοῦσιν αὐτὰ *ζαζοτισμάτι*. Ὑπάρχει καὶ ἕτερον φυτὸν, καλούμενον *ἀνθισπισία*, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν βροχερὰν ὥραν, τὴν νύκτα ἰδίως, φωτίζει ὁλόκληρον ὄρος· ἕτερον δέ, οὗτινος ἡ ἄνθησις προσομοιάζει πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ καιομένου δένδρου.

ΟΙ ΚΥΝΕΣ ΚΑΙ ΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Εἶνε ἱκανὸς ὁ κύων νὰ γνωρίσῃ τὴν εἰκόνα ἀνθρώπου ἢ ζώου; Τὸ ζήτημα ἐλύθη διὰ τοῦ ἑξῆς γεγονότος. Ζωγράφος τις ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχε κύνα, ὅστις εἶχε τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ καταδιώκῃ τὰ πρόβατα. Ἡμέραν τινὰ ὁ ζωγράφος ἐζωγράφησε ποίμνια προβάτων φυλαττόμενα ὑπὸ δύο κυνῶν. Κληθεὶς εἶτα ὑπό τινος ἐξῆλθε πρὸς στιγμήν, κατὰ τὴν ἐπιστροφήν του δ' ἐξεπλάγη μεγάλως ἰδὼν τὸν κύνα ἱστάμενον πρὸ τῆς εἰκόνος μὲ τὰ ὦτα ὠρθωμένα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς φλογεροὺς καὶ ἐν μεγάλῳ ἐρεθισμῷ, ἐξεπλάγη δὲ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον τὰ πρόβατα εἶχον μέγεθος μόνον 8—10 δακτύλων. Ὁ κύων προφανῶς ἐνόει ὅτι τὰ πρόβατα παρίσταντο ἐν σμικρύνσει καὶ ὑπέθετεν ὅτι τὰ ἔβλεπε μακρόθεν. Διὸ ἐπήδησεν ἐπανειλημμένως πρὸς τὴν εἰκόνα προσπαθῶν νὰ ἴδῃ μᾶλλον ἐγγύθεν.

Ἄλλο παράδειγμα οὐχ ἧττον περίεργον ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κύνες γνωρίζουσι τὰς προσωπογραφίας. Δεσποινίς τις, ἔχουσα δύο κύνας, παρήγγειλε πρὸς ζωγράφον νὰ τῆς ζωγραφήσῃ τὸν ἕνα. Ὅταν δὲ τῇ προσκλήσει τοῦ ζωγράφου μετέβη νὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ ἑτέρου κυνός, οὗτος ἤρχισε νὰ πηδᾷ καὶ νὰ ὑλακτῇ πρὸς τὴν εἰκόνα, νομίζων ὅτι εὑρίσκετο ἐνώπιον τοῦ συντρόφου του. Ὁ αὐτὸς κύων ἐδείκνυεν ἐκπληκτικὰς διαθέσεις πρὸς τὴν μουσικήν. Συνώδευε τὸ κλειδοκύμβαλον ἢ τὸ ᾆσμα μετὰ καταπληκτικῆς ἀκριβείας. Τὸ πένθιμον ἐμβατήριον τοῦ Σοπὲν τὸν ἔρριπτεν εἰς μελαγχολίαν· ἔθετεν ὑπὸ τὰ σκέλη τὴν οὐράν του καί, ἀφοῦ συνώδευε ταπεινοφώνως τὸ μουσικὸν τεμάχιον, ἔβαλλε σπασμωδικὰς κραυγάς. Ἡ φαιδρὰ μουσικὴ τοὐναντίον τὸν διέθετεν εὐθύμως. Σείων τὴν οὐράν του καὶ ὑψῶν τὸ ῥύγχος εἰς τὸν ἀέρα ἐξέπεμπεν ὑλακὰς εὐήχους μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως, ὁσάκις ἤκουε τὴν «Μανδολινάταν».

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥΣΑΙ

Ὁ συρμὸς μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν. Δύο κυρίαι τῆς Μαδρίτης, ἡ μία τῆς ὑψηλῆς ἀριστοκρατίας καὶ ἡ ἄλλη μᾶλλον θελκτικὴ ἢ εὐγενής, μὴ ἀρκεσθεῖσαι εἰς τὸν διὰ τῆς γλώσσης ἀγῶνα, ἐμονομάχησαν διὰ ξίφους. Ἐννοεῖται ὅτι λόγος τῆς μονομαχίας ἦτο ἡ ἀντιζηλία, ὁ δὲ εὐτυχὴς θνητὸς ὁ ἐμπνεύσας ταύτην εἶνε εἷς ταυρομάχος. Ἐκ τῶν δύο γυναικῶν ἐπληγώθη κατὰ τὸν βραχίονα ἡ ἀριστοκράτις. Ἡ πληγὴ ἐφάνη ἐλαφροτάτη κατ' ἀρχάς, βραδύτερον ὅμως παρωξύνθη καὶ νῦν οἱ ἰατροὶ ἀνησυχοῦσι περὶ τοῦ τορευτοῦ βραχίονος τῆς εὐγενοῦς Σενιόρας, τὸν ὁποῖον δὲν εἶνε ἀπίθανον ν' ἀποκόψωσι.

ΣΥΖΥΓΙΚΟΝ ΔΩΡΟΝ

— Καὶ τί θὰ χαρίσῃς φέτος τῆς γυναίκας σου 'ς τὴν ἑορτή της;

— Θὰ δώσω νὰ τῆς διορθώσουν τὸ φόρεμα ποῦ τῆς χάρισα πέρυσι.

ΚΑΙ ΑΛΛΟ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑ

Φίλος συναντᾷ φίλον πρὸ μικροῦ νυμφευθέντα δυσειδεστάτην γυναῖκα καὶ συνοδεύοντα αὐτήν. Τὸν πλησιάζει καὶ μετὰ τὰς συστάσεις καὶ τοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ λέγει σιγά, σιγά:

— Ποῦ τὸ βρῆκες αὐτὸ τὸ τέρας, ἀδελφέ;

Καὶ ἐκεῖνος:

— Μίλα μου ἐλεύθερα· εἶνε καὶ κουφή.

ΤΡΕΙΣ ΓΝΩΜΑΙ

⁂ Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἶνε λύρα ἑπτάχορδος· ἓξ χορδαὶ διὰ τὴν λύπην καὶ μία διὰ τὴν χαρὰν — ἥτις σπανίως κρούεται.

⁂ Τὰ ἔχει ὅλα ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιθυμεῖ τίποτε.

⁂ Εἰς τὸν καλὸν κόσμον ἠμπορεῖς νὰ ἔχῃς πέρασιν χωρὶς κεφάλι — χωρὶς καπέλλο ὄχι.

Digitized by Google

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΕΙΑΣ

[Ἐκ τῶν ἄρτι ἐκδοθέντων «Ἀγροτικῶν»]

Ἀνάθεμά σε, ξενητειά, μὲ τὰ φαρμάκια πὤχεις!

Θὰ πάρω ἕναν ἀνήφορο νὰ βγῶ σὲ κορφοβοῦνι,
Νὰ βρῶ κλαράκι φουντωτὸ καὶ ριζιμιὸ λιθάρι,
Νὰ βρῶ καὶ μιὰ κρυόβρυσι, νὰ ξαπλωθῶ 'ςτὸν ἴσκιο.
Νὰ πιῶ νερὸ νὰ δροσισθῶ, νὰ πάρω 'λίγη ἀνάσα.
Ν' ἀρχίσω νὰ συλλογισθῶ τῆς ξενητειᾶς τὰ πάθη.
Νὰ εἰπῶ τὰ μαῦρα ντέρτια μου καὶ τὰ παράπονά μου.

Ἄνοιξε, θλιβερὴ καρδιὰ καὶ πικραμένο ἀχεῖλι.
Βγάλε κάνα χαμόγελο καὶ πὲς κάνα τραγοῦδι.

—Τραγούδια ἂν ἔχ' ἡ μαύρη γῆ, κι' ὁ τάφος χαμογέλοια.
Ἔχει καὶ τοῦ παιδιοῦ ἡ καρδιὰ ποῦ περπατεῖ τὰ ξένα.
Τὰ ξένα ἔχουν καϋμοὺς πολλοὺς καὶ καταφρόνια πλῆθος!
'Στὰ ξένα δὲν ἀνθίζουνε τὴν ἄνοιξι τὰ δέντρα,
Καὶ δὲ λαλοῦνε τὰ πουλιά, ζεστὸς δὲ λάμπει ὁ ἥλιος,
Δὲ φυλλουριάζουν τὰ βουνά, δὲν πρασινίζει ὁ κάμπος.
Καὶ δὲ δροσίζει τὸ νερό, καὶ τὸ ψωμὶ πικραίνει!...
'Στὰ ξένα ποιὸς θὰ σὲ χαρῇ, καὶ ποιὸς θὰ σοῦ γελάσῃ;
Ποῦν' τῆς μανούλας τὰ φιλιά, τὰ χάϊδια τοῦ πατέρα;
Ποῦνε τὰ γέλοια τ' ἀδερφοῦ, κ' ἡ συντροφιὰ τοῦ φίλου;
Ποῦν' τῆς ἀγάπης ἡ ματιαὶς καὶ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια;
Ἂν ἀρρωστήσῃς, ποιὸς θἄρθῃ 'ςτὴν ξενητειὰ σιμά σου
Νὰ σὲ 'ρωτᾷ τὸν πόνο σου, τὰ γιατρικὰ νὰ δίνῃ,
'Στὸ ἔρμο σου προσκέφαλο νὰ ξενυχτάει μαζί σου;
Κι' ἂν ἔρθῃ μέρ' ἀγλύκαντη 'ςτὰ ξένα νὰ πεθάνῃς,
Ποιὸς θὰ βρεθῇ 'ςτὸ πλάϊ σου τὰ μάτια νὰ σοῦ κλείσῃ;
Ποιὸς θὰ σοῦ λούσῃ τὸ κορμί, ποιὸς θὰ σὲ σαβανώσῃ;
'Στὸ λείψανό σου ποιὸς θἄρθῃ λουλούδια νὰ σὲ ράνῃ;
Καὶ ποιὸς μὲ πόνο θὰ ριχτῇ 'ςτὸ νεκροκρέββατό σου
Γιὰ νὰ σὲ κλάψῃ; Ποιὸς θὰ εἰπῇ γιὰ ἐσένα μοιρολόγι;
Ἄχ! πῶς τοὺς θάφτουν νἄξερες καὶ πῶς τοὺς πᾶν τοὺς ξένους
Χωρὶς λιβάνι καὶ κερί, χωρὶς παπᾶ καὶ ψάλτη!

Ἀνάθεμά σε, ξενητειά, μὲ τὰ φαρμάκια πὤχεις!

Ποῦ νὰ τὸν 'πῶ τὸν πόνο μου, ποῦ νὰ τὸν ἀπορρίξω;
Νὰ τὸν εἰπῶ 'ςτὰ τρίστρατα, τὸν παίρνουν οἱ διαβάταις,
Νὰ τὸν ἀφήσω 'ςτὰ κλαριά, τὸν παίρνουν τ' ἀγριοπούλια!...
Κι' ἂν κλάψω, τὰ φαρμακερὰ τὰ δάκρυα ποῦ νὰ πέσουν;
Ἂν πέσουνε 'ςτὴ μαύρη γῆ, χορτάρι δὲ φυτρώνει,
Ἂν πέσουνε 'ςτὸν ποταμό, ὁ ποταμὸς θὰ στύψῃ,
Ἂν πέσουνε 'ςτὴ θάλασσα, πνίγονται τὰ καράβια,
Κι' ἂν τὰ βαστάξω 'ςτὴν καρδιά, μὲ καῖν, μὲ φαρμακώνουν!...

Ἀνάθεμά σε, ξενητειά, μὲ τὰ φαρμάκια πὤχεις!

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Digitized by Google

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΚΑΤΩ ΟΙ ΑΔΑΜΑΝΤΕΣ

Μέγαν θόρυβον ἤγειρε κατ' αὐτὰς ἐν Ἀγγλίᾳ σφοδρὸν ἄρθρον τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως Ἄλλεν κατὰ τῶν ἀδαμάντων. Ὁ Ἄλλεν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τῶν ἀδαμάντων πρὸς κόσμον ἐν ὀνόματι τῆς ἰσότητος καὶ τῆς καλαισθησίας. Οἱ ὡραῖοι ὦμοι, οἵτινες ἐπιδεικνύονται ἀδαμαντοστόλιστοι εἰς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ θεωρεῖα τῶν θεάτρων, θὰ φρικιάσωσι μανθάνοντες ὅτι «τὸ ἀγοράζειν ἀδάμαντα ἀποτελεῖ ἔγκλημα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος». Καὶ οὕτως ἐκφραζόμενος ὁ Ἄλλεν περὶ τοῦ ἀδάμαντος, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ λίθος, ἐφ' οὗ προσέκοψαν τόσαι ὡραῖαι ἁμαρτωλαί, δὲν ἀστειεύεται καθόλου· ἡ ἀγανάκτησίς του εἶνε εἰλικρινὴς καὶ ἡ καταφορά του εἶνε καταγγελία ἐν ὀνόματι τῆς κοινῆς σωτηρίας. «Ὁ ἀληθῶς φιλελεύθερος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ ἀδάμαντας», ἀποφαίνεται ὁ ἀμείλικτος διώκτης τῶν πολυτίμων λίθων.

Ὁ Ἄλλεν ἐξετάζων τοὺς ἀδάμαντας ὑπὸ αἰσθητικὴν καὶ ἠθικὴν ἔποψιν, λέγει ὅτι ὁ ἀδάμας καθ' ἑαυτὸν εἶνε χυδαῖος λίθος καὶ οὐδεὶς θὰ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν μεγάλην προσοχὴν ἂν δὲν ἦτο τόσον ἀκριβός· καὶ τούτου ἀπόδειξις εἶνε ὅτι οὐδεὶς δίδει σημασίαν καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον ἐπιτυχεῖς τεχνητοὺς ἀδάμαντας, οἵτινες συνήθως εἶνε τόσον ὅμοιοι μὲ τοὺς γνησίους, ὥστε μόνον ἔμπειρος ἀδαμαντοπώλης δύναται νὰ τοὺς διακρίνῃ. Καὶ τῳόντι οὔτε κατὰ τὴν λάμψιν, οὔτε κατὰ τὴν διαφάνειαν, οὔτε κατὰ τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ φωτὸς διαφέρουσι· δι' ἄνθρωπον δὲ πεφωτισμένης καλαισθησίας καὶ οἱ γνήσιοι καὶ οἱ τεχνητοὶ δὲν ἀξίζουν λεπτόν. Φαντασθῆτε δὲ (ἐπιλέγει) ἄνθρωπον, ὅστις διαθέτει ποσὸν ἐκ πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων, ἵνα ἀποστείλῃ μεταλλευτὰς εἰς τὴν νότιον Ἀφρικήν, διὰ νὰ τοῦ φέρουν ἕνα ἀδάμαντα. Βεβαίως θὰ εἴπητε ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶνε παράφρων· βλέποντες δὲ τὸν διὰ τοσούτων μόχθων, κινδύνων καὶ δαπάνης ἀποκτηθέντα λίθον, θὰ εἴπητε ὅτι κατεβλήθησαν ὑπερβολικοὶ κόποι καὶ χρῆμα διὰ πολὺ μικρὸν πρᾶγμα.

Ἀφοῦ δὲ οὕτω ὁ Ἄλλεν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ἀδαμάντων ὑπὸ αἰσθητικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἔποψιν ἀποτελεῖ ἐπάνοδον εἰς τὴν βαρβαρότητα, ἐπάγεται: «Ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ συνίσταται σήμερον εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν σπανίων πραγμάτων διὰ τῶν ὑπὸ τῆς τέχνης παραγομένων. Ὁ καιρός, ὃν κατηνάλισκον ἄλλοτε πρὸς ζήτησιν ὡραίων καὶ σπανίων φυσικῶν προϊόντων, χρησιμοποιεῖται σήμερον κάλλιον πρὸς καλλιτεχνικὴν κατεργασίαν ἀντικειμένων κατασκευασμένων ἀπὸ τὸ τίποτε, κατὰ τὴν δημώδη ἔκφρασιν. Διὰ τῆς ἀργίλλου κατασκευάζουσι σήμερον πράγματα ὡραιότερα ἐκείνων, τὰ ὁποῖα κατεσκευάζοντο ἄλλοτε δι' ἰάσπιδος καὶ χρυσολίθου. Ἡ καλαισθητικὴ αὕτη ἐπανάστασις εἶνε ἀποτέλεσμα μεγάλης μεταβολῆς ἐν ὅλῳ τῷ κοινωνικῷ βίῳ. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν τεχνῶν ἀκολουθεῖ τὴν κοινωνικὴν ἐπανάστασιν, ἥτις ὡδήγησε τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς δουλείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἀδαμάντων, τῶν ἀργυρῶν σκευῶν καὶ ἐν γένει τῶν πολυτίμων προϊόντων τῆς φύσεως συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν δεσποτισμόν. εἶνε ἡ καλαισθησία τῶν ἐχόντων ἀνδράποδα. Ἐνῷ ἡ ἀγάπη τῶν ἁπλῶν ἀλλὰ καλλιτεχνικῶς ἐξειργασμένων ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δὲν συνίσταται εἰς τὸ σπάνιον οὔτε εἰς τὴν τιμήν, ἀλλ' εἰς τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν, ἥτις τὰ παρήγαγεν, εἶνε αἴσθημα τὸ ὁποῖον συνδέεται μὲ τὸ τῆς ἐλευθερίας· εἶνε ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ κοινωνιστικὴ καλαισθησία. Οἱ τῆς πρώτης κατηγορίας εἶνε βάρβαροι, οἱ δὲ τῆς δευτέρας πολιτισμένοι . . .»

Εἶτα συμπεραίνει ὁ Ἄγγλος συγγραφεύς, ὅτι ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ στέμματα, τὰ οἰκόσημα, τὰ χρυσᾶ ποικίλματα καὶ τὰ ἀργυρᾶ σκεύη, τὰ δέρματα τῶν τίγρεων, τὸν ἐλεφαντόδοντα καὶ τὰ πτερὰ μᾶς ἔρχεται κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν ἀγάπην τοῦ ἀγρίου πρὸς τὰ ὑάλινα περιδέραια καὶ τοὺς κωδωνίσκους. . . .

Ἐννοεῖται ὅτι ἀφήνομεν εἰς τὸν Ἄγγλον συγγραφέα τὴν εὐθύνην τῶν γνωμῶν αὐτοῦ, μεταδίδοντες αὐτὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* διὰ τὴν πρωτοτυπίαν καὶ ἰδιορρυθμίαν αὐτῶν.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΟΥ

[Ἐκ τῶν ἄρτι ἐκδοθέντων «Ἀγροτικῶν»]

Τὸ λέει ὁ πετροκότσυφας 'στὸ δροσερὸ τ' αὐλάκι,
Τὸ λὲν 'στὰ πλάϊα ἡ πέρδικες, 'στὴν ποταμιὰ τ' ἀηδόνια,
Τὸ λὲν 'στ' ἀμπέλια ἡ λυγεραίς, τὸ λὲν μὲ χίλια γέλοια.
Τὸ λέει κ' ἡ Γκόλφω ἡ ὄμορφη, τὸ λέει μὲ τὸ τραγοῦδι.

— Ἀμπέλι μου, πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμμένο,
Δέσε σταφύλια κόκκινα, νὰ μπῶ νὰ σὲ τρυγήσω.
Νὰ κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσχοβολιὰ γιομάτο,
Μέσ' 'στὰ κατώγεια τὰ βαθηὰ σὰν μόσχο νὰ τὸ κρύψω.
Νὰ τὸ φυλάξω ὁλάκεραις χρονιαίς, ἀκέριους μῆνες,
Ὡς ποῦ ν' ἀρθῇ μιὰν ἄνοιξι, ν' ἀρθῇ ἕνα καλοκαῖρι.
Νὰ γύρῃ ἀπὸ τὴ μακρυνὴ τὴν ξενιτειὰ ὁ καλός μου.
Νὰ κατεβῶ μέσ' 'ς τὴν αὐλή, νὰ πιάκω τ' ἄλογό του,
Νὰ τὸν φιλήσω ἀγκαλιαστὰ 'στὰ μάτια καὶ 'στὸ στόμα.
Νὰ τὸν κεράσω, ἀμπέλι μου, τ' ἀθάνατο κρασί σου,
Τῆς ξενιτειᾶς τὰ βάσανα νὰ πᾶν', νὰ τὰ ξεχάσῃ.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Νέος τόμος τῶν μετὰ θάνατον ἔργων τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ εἶδε τὸ φῶς κατ' αὐτάς. Περιέχει δὲ οὗτος ἓν μόνον μικρὸν ποίημα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν *Θεός*. Τὸ ποίημα τοῦτο δὲν εἶνε νέον, ἐγράφη κατὰ τὸ 1855 καὶ ἔμενεν ἔκτοτε πλῆρες, ἕτοιμον πρὸς τύπωσιν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Ἐξεδόθη δὲ μόλις τώρα, διότι τοιαύτη ἦτο ἡ θέλησις ἐκείνου. Ὁ Οὐγκὼ ἐπεθύμει νὰ ἐκδοθῇ ὁ *Θεὸς* μετὰ τὸ *Τέλος τοῦ Σατανᾶ*, τὸ ὁποῖον εἶχε γράψῃ ὡς συνέχειαν τοῦ *Θρύλου τῶν Αἰώνων*. Τὰ τρία δὲ ταῦτα ἔργα ἀποτελοῦσιν εἶδος τριλογίας. Τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Οὐγκώ, γραφὲν καθ' ὃν χρόνον ὁ ποιητὴς ἦτο ἐν πλήρει πνευματικῇ ἀκμῇ, περιέχει ὅλα τὰ προτερήματα καὶ ὅλα τὰ ἐλαττώματα, ἅτινα χαρακτηρίζουσι τὴν ποίησιν αὐτοῦ. Εἶνε μάζα γιγαντιαία, τερατώδης, σύνολον πολύμορφον εἰκόνων, συμβόλων, περιγραφῶν, ὁραμάτων καὶ ἠθικῶν διδαχῶν. διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη, φέροντα τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς: Ascension dans les ténèbres, Dieu, le Jour.

— Ἐν τῇ Revue Bleue τῆς 6 Ἰουνίου ὁ κ. Ι. Ψυχάρης δημοσιεύει ἄρθρον ἐπιγραφόμενον Le vers français et les poètes décadents.

— Ὁ Ἀλφόνσος Δωδὲ συγγράφει νέον δρᾶμα «Le soutien de famille» καὶ ἐπεξεργάζεται τὸν Νουμᾶν Ρουμεστών. Ἀμφότερα ταῦτα θὰ παρασταθῶσι προσεχῶς ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ «Γυμνασίῳ».

Ἐπιστημονικὰ

Κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀνθρωπολογικῆς Ἑταιρίας ἐπεδείχθη κορασίς, ὀνόματι Ἰωάννα Βροΰννερτ, τέκνον Βερολιναίου τινὸς ξυλουργοῦ καὶ ἔχουσα ἡλικίαν 4 1/2 μόλις ἐτῶν, τερατώδη δὲ μορφὴν καὶ ἀνάπτυξιν σχετικῶς πρὸς τὸ φῦλον καὶ τὴν ἡλικίαν της. Ἡ κορασὶς αὕτη ἔχει φωνὴν βαρεῖαν, ἀνδρικὴν καὶ τὸ σῶμά της καλύπτεται ὑπὸ τριχώματος, ὅπερ δασύτερον προσφύεται ὡς πώγων κατὰ τὰς παρειὰς καὶ τὴν σιαγόνα αὐτῆς. Εἶνε δὲ ἄλλως στιβαρωτάτη, ἔχουσα ὠμοπλάτας καὶ βραχίονας ἀξίους εὐρώστου ἐργάτου.

—Νέα πάλιν ἐφεύρεσις τοῦ Ἔδισων εἶνε ὁ «Κινητογράφος» μηχάνημα διὰ τοῦ ὁποίου, συνδυαζομένης τῆς φωτογραφίας καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, κατορθοῦται ἡ ἐξ ἀποστάσεως ἀειπκώνισις. Διὰ τοῦ Κινητογράφου δύναταί τις ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ διαμένων ν' ἀναπαριστᾷ τὰς εἰκόνας δράματος παριστανομένου ἐν μεμακρυσμένῳ θεάτρῳ, ἐν ᾧ συγχρόνως ἀκούει τοὺς λόγους τῶν ἠθοποιῶν διὰ τοῦ τηλεφώνου.

— Ὁ διάσημος Ἄγγλος ἰατρὸς Μακένζη δημοσιεύει τὰ πορίσματα ἐρευνῶν του ἐπὶ τῆς ἰνφλουέντζας. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα τούτων εἶνε: ὅτι ἡ νόσος δύναται νὰ μεταδοθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ πτώματος ἀνθρώπου ἀποθανόντος ἐκ ταύτης, καὶ ὅτι τὸ ἐπικινδυνώτερον σημεῖον τῆς νόσου εἶνε ἡ ἀνάρρωσις.

—Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Ὀδησσοῦ ἀπένειμεν εἰς τὸν διάσημον Γερμανὸν ἐπιστήμονα καὶ καθηγητὴν Ἑλμχόλτζ τὸν τίτλον τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος.

Ὁ Κὼχ ἐπανελθὼν εἰς Βερολῖνον ἐκ τοῦ μακροῦ του ταξειδίου, ἐπανέλαβε τὰς ἐρεύνας του καὶ τὰ πειράματά του, ὧν εὐάρεστα ἀποτελέσματα θ' ἀνακοινώσῃ προσεχῶς.

— Ὁ δοὺξ Κάρολος Θεόδωρος τῆς Βαυαρίας, διατρίψας κατὰ τὸ ἔαρ ἐν Μεράν τοῦ Τυρόλου, ἐξήσκει ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὀφθαλμιατροῦ δωρεάν, ὡς συνήθως. Συνέρρεον δὲ καὶ ἐκ τῶν περιχώρων καὶ ἐξ Ἰταλίας ἔτι ἀσθενεῖς πρὸς θεραπείαν. Ὁ δοὺξ ἰατρὸς ἀπῆλθε κατὰ τὰ τέλη Μαΐου ἐκεῖθεν, ἐδέχθη δὲ κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς του 900 ἀσθενεῖς καὶ ἐξετέλεσε 200 ἐγχειρήσεις, ὧν 50 σπουδαιοτάτας.

Καλλιτεχνικὰ

Ἐξεδόθη ἐσχάτως ἐν Γερμανίᾳ βιβλίον ὀγκῶδες φέρον ἐπιγραφήν: «Τίς ὁ Ῥέμβρανδ;», τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεύς, τέως ἄγνωστος, ὀνόματι Μὰξ Λάουτνερ, προτίθεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ θαυμασιώτεραι τῶν εἰκόνων τοῦ Ῥέμβρανδ δὲν εἶνε ἔργα αὐτοῦ, ἀλλ' ἑτέρου ζωγράφου, τοῦ Βόλ. Τὸ βιβλίον ἐπροξένησε κατ' ἀρχὰς μεγάλην συγκίνησιν ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ, ἥτις παρῆλθεν εὐθὺς ὡς ἀντεπεξῆλθον κατ' αὐτοῦ πολλοὶ ἐπιφανεῖς καλαισθητικοὶ καὶ τεχνοκρίται, ἀποδείξαντες φαντασιώδεις τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Λάουτνερ.

—Ὑπὸ τῆς ἐν Πετρουπόλει Παλαιστινιακῆς Ἑταιρίας διωργανώθη πολυάριθμος ἀποστολή, σκοποῦσα τὴν ἔρευναν καὶ περιγραφὴν τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν καὶ βυζαντινῶν μνημείων τῶν Ἁγίων Τόπων καὶ τῆς Συρίας. Τὸ οὐκάζιον τὸ ἐπικυροῦν τὴν ἀπόφασιν τῆς ἑταιρίας ταύτης, ἧς πρόεδρος εἶνε ὁ Μέγας δοὺξ Σέργιος, μέλη δὲ πάντες σχεδὸν οἱ μεγάλοι δοῦκες καὶ ἡ μεγάλη δούκισσα Ἀλεξάνδρα Γεωργιέβνα, ἐξεδόθη ἤδη. Ἡ ἀποστολὴ θὰ ἐξετάσῃ τὰ σωζόμενα μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ Γ' μέχρι τοῦ Ζ' μ. Χ. αἰῶνος. Οἱ αἰῶνες οὗτοι, πλησιέστατοι ὄντες εἰς τοὺς ἀποστολικοὺς χρόνους, θὰ κατέλιπον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πολύτιμα μνημεῖα καὶ παραδόσεις. Τὸ ἐξετασθησόμενον ἔδαφος διῃρέθη εἰς τρία μέρη, θὰ γείνωσι δὲ τρεῖς ἀλλεπάλληλοι ἑξάμηνοι ἐκδρομαί. Ἡ πρώτη ἀποστολὴ ἀναχωρεῖ τὸν προσεχῆ Αὔγουστον, ἀκολουθουμένη ὑπὸ πολλῶν ζωγράφων, φωτογράφων καὶ ἀρχιτεκτόνων. Πρόεδρος δὲ τῆς ἀποστολῆς διωρίσθη ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος καὶ βυζαντινολόγος Μ. Π. Κανδρικώφ, καθηγητὴς τοῦ ἐν Πετρουπόλει πανεπιστημίου, μέλη δὲ διάφοροι καθηγηταὶ καὶ ὑφηγηταὶ τῆς ἀρχαιολογίας καὶ ἱστορίας.

Στατιστικὰ

Αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἔχουσιν ὡς ἑξῆς: *Ἀγγλία*· θωρηκτὰ 52, καταδρομικὰ 125, τορπιλλοφόρα 187, ἀκταιωροὶ 10, μεγάλα πυροβόλα 589, πληρώματα 71,000 ἀνδρῶν, δαπάναι 390,000,000. *Γαλλία*· θωρηκτὰ 33, καταδρομικὰ 63, τορπιλλοφόρα 198, ἀκταιωροὶ 15, μεγάλα πυροβόλα 424, πληρώματα 69,183, δαπάναι 267,500,000. *Ἰταλία*· θωρηκτὰ 22, καταδρομικὰ 21, τορπιλλοφόρα 151, μεγάλα πυροβόλα 278, πληρώματα 24,580, δαπάναι 125,000,000. *Ῥωσσία*· θωρηκτὰ 15, καταδρομικὰ 31, τορπιλλοφόρα 168, ἀκταιωροὶ 17, μεγάλα πυροβόλα 175, πληρώματα 26,900, δαπάναι 107,500,000. *Γερμανία*· θωρηκτὰ 15, καταδρομικὰ 26, τορπιλλοφόρα 137, ἀκταιωροὶ 16, μεγάλα πυροβόλα 175, πληρώματα 15,349, δαπάναι 110,000,000. *Αὐστρία*· θωρηκτὰ 11, καταδρομικὰ 66, τορπιλλοφόρα 66, ἀκταιωροὶ 16, μεγάλα πυροβόλα 99, πληρώματα 13,131, δαπάναι 100,000,000. Σημειωτέον ὅτι εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς περιλαμβάνονται καὶ τὰ πλοῖα ὧν ἡ ναυπήγησις ἐψηφίσθη ἤδη. Τὰ γαλλικὰ καὶ ἀγγλικὰ πλοῖα εἶνε τὰ κάλλιον πάντων ἐξωπλισμένα καὶ τὰ ταχύτερα· ἐπίσης δὲ καὶ τὰ πληρώματά των ὑπερτεροῦσι πάντα τὰ ἄλλα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ἐν γένει ἡ Ἀγγλία εἶνε πρώτη ναυτικὴ Δύναμις κατὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν φορὰν μεγαλειτέρα τῆς Γαλλίας, ἥτις εἶνε ἰσχυροτέρα δύο οἱωνδήποτε ἄλλων ἡνωμένων.

Θεατρικὰ

Ἐν τῷ Wallner theater τοῦ Βερολίνου παριστάνεται μετὰ θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας ἰδιόρρυθ-

Digitized by Google

μον ἔργον τοῦ νέου Καρρὲ «Ὁ ἀπολεσθεὶς υἱός». Εἶνε δὲ τοῦτο μελόδραμα ἄνευ λόγων.

— Εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις «Πανελλήνιον δραματικὸν θίασον» ἐδόθη πρὸς μελέτην νέον ἔργον τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ «Ὁ ἀγαπητικὸς τῆς Βοσκοπούλας» ἔμμετρον καὶ μετ' ᾀσμάτων, τοῦ ὁποίου μία σκηνὴ ἐδημοσιεύθη πρό τινος ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐλήφθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ ποιήματος τοῦ Ζαλοκώστα «Μιὰ βοσκοπούλα ἀγάπησα».

Μουσικὰ

Ἔξοχος τιμὴ ἀπονέμεται εἰς τὸν Βοημὸν μουσουργὸν Ἀντώνιον Δφόραχ, τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβριγίας ἀνακηρύττει αὐτὸν ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς μουσικῆς.

Παντοῖα

Ἓν σπάνιον παράδειγμα χαρτοπαικτικῆς ἀτυχίας ἀναγράφουσιν αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες: Ὁ υἱὸς πλουσιωτάτου βιομηχάνου ἐκ τῶν Παραρρηνίων Ἐπαρχιῶν ἔχασεν ἐν μιᾷ ἑσπέρᾳ καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν ἐν Βερολίνῳ ἓν στρογγυλώτατον ἑκατομμύριον μαρκῶν, δηλαδὴ ἓν ἑκατομμύριον καὶ ἑξακοσίας χιλιάδας δραχμῶν.

— Ἡ ἀντιβασίλισσα τῆς Ὀλλανδίας ἐξεδήλωσε κοινὴν ἐπιθυμίαν ἑαυτῆς καὶ τῆς μικρᾶς βασιλίσσης Γουλιελμίνης κατὰ τὴν εἰς Ἀμστελόδαμον μετάβασιν αὐτῶν νὰ μὴ γείνῃ καμμία ὑποδοχή, οὐδὲ νὰ τελεσθῇ ἑορτή τις, ἀλλ' ὅ,τι θὰ ἐδαπανᾶτο πρὸς τοῦτο νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς πόλεως. Συνεπείᾳ τούτου 30,000 ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐνδεεῖς ἔλαβον παντοειδῆ βοηθήματα εἰς χρήματα καὶ πράγματα καὶ εἰς 30,000 παιδία παρετέθη πρόγευμα, ἐδωρήθη δὲ εἰς ἕκαστον τούτων καὶ ἀνὰ μία εἰκὼν τῆς μικρᾶς βασιλίσσης.

— Ἐνεκαινίσθησαν ἐν Λειψίᾳ αἱ νέαι στοαὶ τῆς ἀγορᾶς, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶν ὁποίων ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ ἓξ ἑκατομμύρια δραχμῶν.

— Ἔκθεσις διεθνὴς κυνῶν ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἐν Φραγκφούρτῃ, εἰς ἣν ἐξετέθησαν ὑπὲρ τοὺς 1200 κύνας.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποία ἀγάπη εἶνε θερμοτέρα;
Ἀπ. Ἡ ἀντέχουσα εἰς τὴν ψυχρότητα.
Ἐρ. Τί φοβερώτερον: γυναικὸς ἔρως ἢ ἀνδρὸς μῖσος;
Ἀπ. Τὸ δεύτερον φοβοῦνται οἱ δειλοί, τὸ πρῶτον οἱ γενναῖοι. *Ρήγας*

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(29 Μαΐου—4 Ἰουνίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	**Ἡμέραι**						
	29	**30**	**31**	**1**	**2**	**3**	**4**
Βαρομετρικὴ πίεσις	754,1	753,7	751,7	750,9	755,8	757,7	756,0
Μέση θερμοκρασία	31,5	29,0	28,5	27,0	19,5	20,1	21,1
Μεγίστη θερμοκρασία	36,2	34,6	34,0	31,3	22,0	23,5	23,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	24,3	23,3	19,8	21,4	18,3	15,0	14,4
Σχετικὴ ὑγρασία	36	46	48	39	53	56	53
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	0	1	3	5	4	3
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2	Δ.3	ΒΑ.6	ΒΑ.3	ΝΔ.2
Θάλασσα	Γαληναία	Κυματώδης	Τεταραγμένη	Λίαν κυματώδης	Τρικυμιώδης	Κυματώδης	Κυματώδης

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις. — Ἡ ἐκτάκτως ὑψηλὴ θερμοκρασία, ἥτις παρετηρήθη κατὰ τὴν 28 καὶ 29 Μαΐου, ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ ἐπαισθητῶς ἀπὸ τῆς 30 καὶ ἐντεῦθεν· ὁ κατὰ τὴν 2 Ἰουνίου πνεύσας ἰσχυρὸς ΒΑ ἄνεμος ἐπέφερεν ἀποτόμως ἀσυνήθη κατάπτωσιν θερμότητος· ἡ θερμομετρικὴ διαφορὰ μεταξὺ 1 καὶ 2 Ἰουνίου ἀνέρχεται εἰς 9 περίπου βαθμούς· ἀπὸ τῆς 4 τρ. ὁ ΝΔ ἄνεμος ὑπερίσχυσε καὶ πάλιν, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ἡ θερμοκρασία ἀνέρχεται μὲ ἐλαφρὰν τάσιν πρὸς ὑψηλοτέρους βαθμούς.

Πλὴν τῆς καταπτώσεως τῆς θερμοκρασίας, ὁ κατὰ τὴν 2 Ἰουνίου πνεύσας ΒΑ ἄνεμος ἔφερε καὶ πολλοὺς ἀτμούς· ἐντεῦθεν ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐνῷ ἦτο κατωτέρα τῆς συνήθους, κατέστη ἀποτόμως ἀρκετὰ ὑψηλοτέρα αὐτῆς καὶ ὁ οὐρανὸς κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Καкλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9. ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30

Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

6 Ἰουνίου 1891

	Αγορ. Δρ.	Λ.	Πωλης Δρ.	Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝ. ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000.000 πρὸς 5 0/0	508	—	510	—
» 120,000,000 » 5 0/0	573	—	575	—
» 170,000,000 » 5 0/0	571	—	573	—
» 135,000,000 » 5 0/0	456	—	460	—
» 30,000,000 » 4 0/0	430	—	435	—
» 125,000,000 » 4 0/0	430	—	435	—
Κτηματ. ὁμολ. ἐθν. τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	570	50	571	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	1425	—	1430	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	329	50	330	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	303	—	304	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	50	94	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	199	50	199	75
Σιδηροδρ. Ἀθηνῶν - Πειραιῶς	458	—	460	—
Σιδηροδρ. Πελοποννήσου	244	—	244	50
Σιδηροδρ. Θεσσαλίας	168	—	169	—
Ἀνων. ἑταιρίας ὁ « Ἑρμῆς »	60	—	62	—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον	98	—	100	—
Δημοσ. καὶ δημοτ. ἔργων	101	50	102	—
Ἑταιρία ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	25	60	25	61
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	05	26	10
Λίρα ὀθωμανική	29	55	29	60
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	60	32	65
Τρίμηνον Γαλλίας	128	50	128	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	87	32	92
Ὄψεως Γαλλίας	129	75	130	—

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

23 **23**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

23 **23**

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν** 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544.000.000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Τὸ καλύτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4. r. Greffulhe, Paris.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. —Στιχούργημα Β΄. — Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. —Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ **Βασιλεῖ** τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὖλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ράλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ρωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — **Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσοῦλας Καλκάνη Μαγκιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 24 ΤΟΜΟΣ Α'.

BODL: LIBR. PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ὑπὸ *Ι. Α. Ῥωμανοῦ*.
Σ' ΕΝΑ ΟΡΦΑΝΟ, ποίημα ὑπὸ *Στεφάνου Μαρτζώκη*.
ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ (μετὰ εἰκόνων)
Η ΕΝ ΧΑΛΚῌ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ (μετὰ εἰκόνος).
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Στοιχειωμένο σπίτι, Κατοικίδιος ὄφις, Τὰ οἰκονομικὰ τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας.**
Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ διήγημα κατὰ τὸ Γερμανικόν.
ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ: **Αἱμοσταγὴς ῥοδακινέα, Ἡ Ἁγία Γραφὴ τῶν Λαπώνων.**
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Καλλιτεχνικά, Θεατρικά, Μουσικά, Βιομηχανία, Νεκρολογία, Παντοῖα.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (5 — 11 Ἰουνίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ταυρομάχος. — Τὸ ἀμφιθέατρον τῶν ταυρομαχιῶν. — Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἐμπορικὴ Σχολή.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐν τῷ τόμῳ τῆς Β' ἑξαμηνίας τῆς Ἑστίας θὰ δημοσιευθῶσι, πλὴν ἄλλων τὰ ἑξῆς :

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ
μυθιστόρημα ὑπὸ Α. Δωρῆ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
ἐντυπώσεις μετὰ εἰκόνων ὑπὸ Θ. Βελλιανίτου

Ο ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ
διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη

ΔΥΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ - ΣΚΙΑ ΕΡΓΟΥ
διηγήματα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ
διήγημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ

ΟΙ ΚΛΕΦΤΑΙ ΤΟΥ ΖΥΓΟΥ
ὑπὸ Α. Καραβίτσα

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ὑπὸ Μικρογιάννη

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ Βασίλισσα μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας ἔφθασαν εἰς Πετρούπολιν.

— Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἔφθασεν εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον τῆς Ἀμερικῆς.

— Ἡ πανεπιστημιακὴ σύγκλητος κατήρτισεν ἐπιτροπὴν ἐκ τοῦ πρυτάνεως κ. Μιστριώτου καὶ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Ν. Καζάζη, Α. Δ. Κυριακοῦ καὶ Τ. Ἀργυροπούλου, εἰς ἣν ἀνέθηκε νὰ παρασκευάσῃ καὶ ἐνεργήσῃ τὰ τῆς ὑποδοχῆς τῶν Σέρβων φοιτητῶν, οἵτινες θὰ ἐπισκεφθῶσι κατὰ τὸ φθινόπωρον τὰς Ἀθήνας. Συνάμα δὲ ἡ Πρυτανεία ἐκάλεσε τοὺς φοιτητάς, ὅσοι γινώσκουσι νὰ ὁμιλῶσιν εὐχερῶς τὴν σερβικὴν ἢ ἄλλην σλαυικὴν γλῶσσαν, πρὸς δὲ καὶ τὴν γαλλικὴν ἢ τὴν γερμανικήν, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς διερμηνεῖς καὶ ξεναγοὶ τῶν ἐκ Σερβίας ἀφικνουμένων συναδέλφων των.

— Κατὰ τὴν ἐκδρομὴν τῶν φοιτητῶν εἰς Μέθανα καὶ Πόρον, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος περὶ τὰ 400 πρόσωπα, ὁ καθηγητὴς κ. Μητσόπουλος ἐδίδαξε γεωλογίαν, ὁ δὲ ἰατρὸς κ. Δαλέζιος ἐξήγησεν εἰς τοὺς φοιτητὰς τὴν σύστασιν τῶν ὑδάτων τῶν λουτρῶν τῶν Μεθάνων καὶ τὰς ἰαματικὰς αὐτῶν ἰδιότητας.

— Ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρὸς ἐδώρησε 15,000 δραχ. εἰς τὸν ἀρτισύστατον «Σύνδεσμον τῶν Συντεχνιῶν», ἵνα ἀνεγείρῃ κατάστημα διὰ τὰς συνεδριάσεις του. Ὁ Σύνδεσμος ἀνεκήρυξε μέγαν εὐεργέτην αὐτοῦ τὸν κ. Συγγρόν. Ὁ αὐτὸς Σύνδεσμος ὠνόμασε μέγαν δωρητὴν τὸν κ. Γ. Μ. Δηλιγιάννην, προσενεγκόντα 5,000 δραχμάς. Καὶ ἄλλοι προσέτι προσήνεγκον διαφόρους δωρεὰς ὑπὲρ τοῦ Συνδέσμου.

— Συνελθόντες οἱ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν ἀπεφάσισαν ἵνα τοῦ λοιποῦ, διὰ τὰς ἐν Ἑλλάδι γινομένας ἀσφαλείας, αὐξηθῶσιν εἰς τὸ διπλάσιον τὰ ἀσφάλιστρα τῶν ἐμπορευμάτων καὶ κατὰ 50 0]0 αἱ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ἀσφάλειαι, ἐν γένει δὲ πᾶσα ἀσφάλεια νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰς 50,000 δραχμῶν.

— Συμφώνως πρὸς τὸν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν σύνοδον τῆς Βουλῆς ψηφισθέντα νόμον, ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ ἐξαγοράσῃ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας τὸ ἀτμόπλοιον *Μυκάλη* ἀντὶ 400,000 δρ. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου, τῶν προκαταβολῶν τῆς ἐπιχορηγήσεως καὶ τοῦ δανείου τῆς Ἑταιρίας θὰ πληρωθῶσι τὰ μᾶλλον ἐπείγοντα χρέη αὐτῆς, ἵνα οὕτω προληφθῇ ἴσως ἡ πτώχευσις.

— Ἐπετράπη νὰ γίνεται χρῆσις τηλεφώνου ἐν τοῖς τηλεγραφικοῖς γραφείοις γ' τάξεως, ἀντὶ τῆς συσκευῆς τοῦ Μόρς, καὶ νὰ ἐκτελῆται δι' αὐτοῦ ἀνταπόκρισις, τηρουμένων πασῶν τῶν περὶ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας διατάξεων ὡς πρὸς τὰ τέλη κ.τ.λ.

— Τὴν 28 ἱσταμένου μηνὸς γενήσεται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἡ 22α κλήρωσις τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000.

— Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ὁ προβιβασμὸς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ 47 ὑπαξιωματικῶν.

— Εἰς τὰ ἀτμόπλοια τῆς ἐν Πειραιεῖ ἑταιρίας Μὰκ Δουὰλ καὶ Βάρβουρ παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 19 τῆς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας συμβάσεως παρεχόμενα αὐτῇ πλεονεκτήματα ἐπὶ ταῖς ἐν τῇ αὐτῇ συμβάσει ὁριζομέναις ὑποχρεώσεσιν.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸ

Digitized by Google

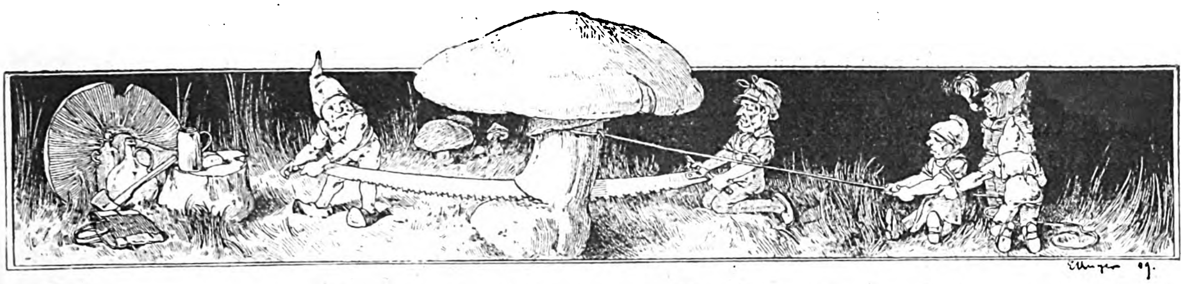

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Πρὸς λιβόνοτον τῆς πόλεως Κερκύρας τὸ μέρος, τὸ συνορίζον μετὰ τῶν ἀρχαίων καὶ πτῶσιν ἀπειλούντων Βενετικῶν ὀχυρωμάτων, ἅτινα κεῖνται παρὰ τῇ Βασιλικῇ πύλῃ (Porta Reale) καὶ τῇ ὁδῷ Σχυλεμβουργίου, διῆκον δὲ μέχρι τῆς ὁδοῦ Παλαιολόγου, ἐν οὐ μικρᾷ ἀποστάσει τῆς ἐν Σπηλαίᾳ πύλης, ἀποτελεῖ τὴν καλουμένην ἑβραϊκὴν συνοικίαν, ἐν ᾗ ἀπὸ δύο ἤδη αἰώνων συνοικοῦσιν οἱ ἐν Κερκύρᾳ πρεσβεύοντες τὸ ἰουδαϊκὸν θρήσκευμα. Ἡ συνοικία αὕτη, τὸ πεμπτημόριον οὖσα τῆς ὅλης πόλεως Κερκύρας, ἔχει πληθυσμὸν πεντακισχιλίων ἀνθρώπων, οἵτινες, μόλις καὶ μετὰ βίας χωροῦντες ἐν τῷ πρώην ὡρισμένῳ αὐτοῖς πρὸς κατοικίαν χώρῳ, ἐκτείνονται ὁσημέραι εἰς τὰς γειτονευούσας συνοικίας. Ἡ ὄψις τῶν πολυορόφων, πεπυκνωμένων καὶ ἀρχαϊκῶν οἰκιῶν, αἱ μακραὶ καὶ στεναὶ ὁδοί, διασταυρούμεναι ὑπὸ στενοτέρων ἄλλων, ἐν αἷς ὁ ἀὴρ εἰσπνέεται βαρὺς καὶ νοσώδης, ἡ ξενοπρεπὴς τῶν κατοίκων μορφή, καὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν, ὧν αἱ μέν, μικρόσωμοι, μελάγχροες καὶ ἑλίκωπες, ἀναπολοῦσι τὰς φλογερὰς ἄμμους τῆς ἐρήμου, ἐν ᾗ διέτριψαν οἱ πατέρες αὐτῶν, αἱ δέ, λευκαί, σφηκώδεις καὶ ὑγρόφθαλμοι, μαρτυροῦσιν εὐγενεστέραν καταγωγὴν καὶ ἁβροτέραν δίαιταν, ἡ παράδοξος τῶν κατοίκων γλῶσσα, ἧς ποιοῦνται χρῆσιν πρὸς ἀλλήλους διαλεγόμενοι, διεγείρουσιν ἐξ ἀνάγκης τὴν περιέργειαν τῶν ἐπισκεπτομένων τὴν συνοικίαν ταύτην, οἵτινες ἀποροῦντες ἐρωτῶσι: πῶς εὑρέθη τῶν ξένων τούτων ἡ ὁμὰς ἐν τῷ μέσῳ χώρας ἑλληνικῆς, πότε καὶ πόθεν ἦλθον, τίς ἡ διάλεκτος αὐτῶν, τίνες αἱ τύχαι τῶν δυσμοίρων τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες φέρουσιν ἔτι τὰ ἴχνη προγενεστέρας ταπεινώσεως καὶ ἀνισότητος, ἥτις ἤρθη μόλις ἐπ' ἐσχάτων.

Τῶν ἀποριῶν τούτων ἡ ἐπίλυσις ὅσον σπουδαία καὶ περίεργος, τοσοῦτον εἶναι καὶ δυσχερής· ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐὰν περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων πολλὰ καὶ ψευδῆ οὐ μόνον ἐρρέθησαν καὶ ἐγράφησαν, ἀλλά, τοὔθ' ὅπερ χεῖρον, καὶ ἐπιστεύθησαν καὶ ἐπανελήφθησαν. Τὰ στενὰ τῆς παρούσης πραγματείας ὅρια δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν λεπτολόγον ἐξέτασιν καὶ τὸν αὐστηρὸν ἔλεγχον τῶν ἐσφαλμένως περὶ Ἑβραίων δοθεισῶν πληροφοριῶν, ἀλλ' ἡ ἀναίρεσις μιᾶς καὶ μόνης ἐκ τῶν πολλῶν περὶ Ἑβραίων ἡμαρτημένων βεβαιώσεων θέλει ἀρκέσῃ, ὅπως ἀποδείξῃ ἐπὶ τίνων σφαλερῶν βάσεων οἰκοδομοῦσί τινες τῶν ἀξιούντων νὰ συγγράψωσι σπουδαίαν δῆθεν ἱστορίαν. Διεξερχόμενοι πρὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου γαλλικὸν περιοδικὸν ἐν Παρισίοις ὑπὸ Ἑβραίων ἐκδιδόμενον, οὗ τὸ ὄνομα οὔτε διὰ μνήμης ἔχομεν, οὔτ' ἐφροντίσαμεν νὰ σημειώσωμεν, ἐνετύχομεν καὶ ἱστορικῇ διατριβῇ, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγίνετο λόγος περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ Ἑβραίων ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας. Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ ὁ ἀγαθὸς ἀρθρογράφος ἀνέφερε μετά τινος ἐθνικῆς φιλαυτίας τὴν ἐπὶ Ῥωμαίων μεγάλην τῶν Ἑβραίων πληθὺν ἐν ταῖς νήσοις τοῦ Ἰονίου καὶ ἔχαιρε διηγούμενος τὰ ἐξαιρετικὰ προνόμια, ἃ παρεχώρησεν αὐτοῖς Μάρκος ὁ Ἀγρίππας, χαριζόμενος τῷ φίλῳ καὶ ξένῳ αὐτοῦ Ἡρώδῃ· εἰς ἀπόδειξιν δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων παρέπεμπεν εἰς συγγραφέα γνωστὸν καὶ ἀξιόπιστον, εἰς τὸν ἐπίσης Ἑβραῖον Φλάβιον τὸν Ἰώσηπον (1). Ἀπορήσαντες τίνι ποτὲ τρόπῳ μαρτυρία τοσοῦτον σπουδαία, ἐξ ἧς ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ εἰς Κέρκυραν τῶν Ἑβραίων ἀποικισμὸς ἀνέρχεται εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους, διέφυγε τὴν προσοχὴν τῶν ἐμβριθῶς μέχρι τοῦδε ἀσχοληθέντων καὶ συγγραψάντων τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑπτανήσου, ἀνεζητήσαμεν, ὡς εἰκός, ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ τοῦ Φλαβίου τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρθρογράφου ὑποδεικνύμενον χωρίον· ἀλλ' ἄνθρακες ὁ θησαυρός, διότι ναὶ μὲν ὁ Φλάβιος ποιεῖται αὐτόθι μνείαν περὶ Ἑβραίων καὶ περὶ προνομίων αὐτοῖς παραχωρηθέντων, ἀλλ' οἱ Ἑβραῖοι, οἱ ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου μνημονευόμενοι εἶναι οὐχὶ οἱ κατοικοῦντες τὰς νήσους τοῦ *Ἰονίου*, ἀλλ' οἱ κατοικοῦντες τὴν *Ἰωνίαν* τῆς μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ παρανόησις τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου εἶναι τοσοῦτον καταφανής, τὸ γεωγραφικὸν ἁμάρτημα τοσοῦτον πρόδηλον, ὥστε ἡ βεβαίωσις τοῦ ἀγαθοῦ Ἰσραηλίτου, ἀνίσχυρος οὖσα, ἀφ' ἑαυτῆς καταρρέει· καὶ ὅμως εὑρέθησαν εὔπιστοί τινες ἄνδρες, οἵτινες ἐλάλησαν περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Ἑβραίων ἐν Ἑπτανήσῳ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν καὶ

---

(1) Ἀρχαιολ. ΙϚ' 2.

Digitized by Google

ρωμαϊκῶν χρόνων, ὡς περὶ βεβαίου γεγονότος, καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπέδωκαν τα δικαιώματα καὶ προνόμια, ὧν μνεία γίνεται ἐν τοῖς ἑβραϊκοῖς ἐγγράφοις τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος.

Ὅτι ἀπὸ χρόνων ἀρχαιοτάτων οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος κατῳκισμένοι, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. Ὅτι ὅμως ὁ εἰς Κέρκυραν ἀποικισμὸς αὐτῶν δὲν εἶναι προγενέστερος τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος ἔχομεν περὶ τούτου μαρτυρίαν βεβαίαν καὶ ἀναμφίλεκτον. Ὁ Ῥαββῖνος Βενιαμὶν ὁ ἐκ Τουδέλης τῆς Ἱσπανίας, ὅστις μετέβη κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἵνα ἐπισκεφθῇ τὰς διαφόρους ἐκεῖ ὑπαρχούσας συναγωγὰς καὶ ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν τῶν ἑαυτοῦ ὁμοθρήσκων, διηγεῖται ὅτι εὗρε μέγα πλῆθος Ἑβραίων ἐν Ἑλλάδι. Ὁ δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἐπισκεφθεὶς ὡσαύτως τὴν Ἑλλάδα Ῥαββῖνος Πεταχίας ἐκ Regensburg βεβαιοῖ ὅτι τοσαῦται ἦσαν αἱ ἰουδαϊκαὶ κοινότητες ἐν τῇ χώρᾳ, ὥστε ὁλόκληρος ἡ Παλαιστίνη δὲν ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ ἅπαντας τοὺς ἐν Ἑλλάδι κατοικοῦντας Ἑβραίους (2). Καὶ ὅμως ἐν ᾧ ὁ Βενιαμὶν εὗρεν ἐν Ἄρτῃ μὲν ἑκατὸν Ἑβραίους, ἐν Πάτραις δὲ πεντήκοντα, ἐν Ναυπάκτῳ ἑκατόν, ἐν Κρίσσῃ διακοσίους, ζῶντας ἀπὸ τῆς γεωργίας, ἐν Κορίνθῳ περὶ τοὺς τριακοσίους, ἐν Θήβαις δισχιλίους, οἵτινες ἦσαν οἱ κάλλιστοι τῆς Ἑλλάδος μεταξουργοὶ καὶ πορφυροβάφοι, ἐν Εὐβοίᾳ διακοσίους, ὁ αὐτὸς περιηγητὴς δὲν εὗρεν ἐν Κερκύρᾳ εἰμὴ ἕνα καὶ μόνον ὀνόματι Ἰωσήφ, βαφέα τὴν τέχνην (3). Ὅτε ὁ Βενιαμὶν ἐπεσκέφθη τὴν Κέρκυραν, ἡ νῆσος διετέλει οὖσα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τῆς Σικελίας Ῥογερίου, ὅστις ἐγένετο κύριος τῆς Κερκύρας ἐν ἔτει 1147 τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐν αὐτῇ Γυμνῶν, ἀνδρῶν τοῦ συρφετώδους ὄχλου, ἑτέρων sans-culottes τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, ἀλλ' ἔμελλε πρὸ τῆς λήξεως τοῦ 1149 νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν νόμιμον αὐτῆς δεσπότην, τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ τὸν Κομνηνόν. Ἐν τῇ ἑπομένῃ δὲ ΙΓ' ἑκατονταετηρίδι, ὅτε τῆς νήσου τὴν κατοχὴν ἔλαβον οἱ ἐκ Νεαπόλεως Ἀνδηγαυοὶ βασιλεῖς, οἱ Ἑβραῖοι φαίνονται ἐν Κερκύρᾳ πολυάριθμοι. Ἐὰν ἦλθον οὗτοι ἐκ τῆς Ἀνατολῆς ἢ τῆς Δύσεως ἀγνοοῦμεν. Πιθανωτέρα ὅμως φαίνεται ἡ ἐξ Ἀνατολῆς καταγωγὴ αὐτῶν, μεταβάντων εἰς Κέρκυραν κατ' ὀλίγον εἴτε χάριν ἐμπορίας, εἴτε πρὸς ἀποφυγὴν δεινοτέρων καταδιώξεων. Ἡ δ' ἐξ Ἀνατολῆς προέλευσις τῶν πρώτων εἰς Κέρκυραν ἀποικησάντων Ἑβραίων εἰκάζεται ἔκ τε τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν καὶ μόνην ἐλάλουν οἱ ἀρχαιότατοι τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων, καὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς καλουμένης συναγωγῆς, ἥτις καὶ ἀρχαιοτέρα θεωρεῖται καὶ περιλαμβάνει τὰς ἀρχαιοτάτας ἑβραϊκὰς οἰκογενείας.

Οὐχὶ ἀνάξιον δὲ ἴσως νὰ προσθῶμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ ἐπαξίως διευθύνων τὸ τμῆμα τῶν ἐν τῇ Βονδληϊανῇ τῆς Ὀξωνίας Βιβλιοθήκῃ ἀνατολικῶν χειρογράφων κ. R. Neubauer ἀνεκοίνωσε τῷ ἡμετέρῳ πολυμαθεστάτῳ φίλῳ καθηγητῇ Σ. Λάμπρῳ, ὅτι τὸ πρῶτον κείμενον πλῆρες ἐν τῇ δημοτικῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ καὶ ἐν πεζογραφίᾳ γνωστὸν μέχρι τοῦδε, εἶναι μετάφρασις εἰς τὴν καθωμιλημένην τῶν βιβλίων τοῦ Ἰωνᾶ πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν Κερκύρᾳ Συναγωγῆς· ἡ μετάφρασις δὲ αὕτη, σωζομένη ἐν τῇ Βονδληϊανῇ καὶ γεγραμμένη διὰ χαρακτήρων ἑβραϊκῶν, ἀνάγεται μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Neubauer εἰς τὸν ΙΒ' αἰῶνα, ἀλλ' ἐξ ὅσων εἴπομεν δέον ν' ἀναχθῇ ὀρθότερον εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ΙΓ' ἑκατονταετηρίδα (4).

Ἡ ἐν Κερκύρᾳ κατάστασις τῶν Ἑβραίων ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς τῶν Ἀνδηγαυῶν κυριαρχίας, τουτέστιν ἀπὸ τῆς ΙΓ' μέχρι τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος, ἦτο μὲν οἰκτρὰ καὶ ἀξιοδάκρυτος, οὐχὶ ὅμως καὶ τοσοῦτον, ὅσον ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ, ὅπου ἡ μισαλλοδοξία κορυφωθεῖσα ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ταλαιπώρους Ἑβραίους ποινὰς ὑπερβάσας κατὰ τὴν ὠμότητα καὶ αὐτὰ τὰ ὑπὸ τῶν τυράννων τῆς Ῥώμης ἐπιβληθέντα ποτὲ τοῖς Χριστιανοῖς φοβερὰ μαρτύρια. Ἐν ἀδιαλείπτῳ μὲν φόβῳ διατελοῦντες, ἀλλὰ καὶ περίσκεπτοι ὄντες οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας ἐφρόντιζον νὰ λαμβάνωσι παρὰ τῶν ἑκάστοτε δυναστῶν τῆς νήσου προνομιακὰ διπλώματα, ἵνα κἂν ἐν μέρει μετριάσωσι τὰς ἀείποτε κατ' αὐτῶν ἐνεργουμένας βιαιοπραγίας καὶ περιφρουρήσωσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ μειζόνων ἔτι κινδύνων. Τοιαῦτα ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων διατάγματα ἐξέδωκαν οὐκ ὀλίγα οἱ Ταραντῖνοι ἡγεμόνες, διότι Φίλιππος ὁ ἐκ Τάραντος, αὐθέντης Κερκύρας, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς συζύγου Αἰκατερίνης, ἐπιτίτλου αὐτοκρατείρας Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ οἴκτου πρὸς τοὺς ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίους ἔγραψεν αὐστηρὸν διάταγμα τῇ 23 Νοεμβρίου 1317, καὶ ἕτερον τῇ 12 Μαρτίου 1324, Ἰνδικτ. Ζ' (5), ὅπως ἀνακουφίσῃ τὰς ἀφορήτους αὐτῶν ταλαιπωρίας. Βραδύτερον δὲ Ῥοβέρτος ὁ ἐκ Τάραντος, ἐπίκληρος τῇ ἀρχῇ τοῦ Φιλίππου, καὶ ἡ τοῦ Ῥοβέρτου χήρα Μαρία, ἡ ἐκ Bourbon ἀσκήσασα ἐν Κερκύρᾳ ἐξουσίαν κατὰ τὸ πρῶτον τῆς χηρείας αὐτῆς ἔτος, ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ 1364 μέχρι μηνὸς Μαρτίου

(2) Ersch und Gruber, Allgem. Enc. Τόμ. 85, σελ. 164.

(3) The itinerary of Rabbi Beniamin of Tudela. Translated and edited by A. Asher. London and Berlin, A. Asher et co. 1840. Τόμ. Α' σ. 45-46.

(4) S. Lambros, Collection de Romans Grecs, Paris, 1880. σ. VIII.

(5) Τοῦ πρώτου μνεία γίνεται ἐν τῷ ὑψιατέρῳ τῆς Μαρίας διατάγματι, περὶ οὗ κατωτέρω· τὸ ἕτερον δὲ παρετίθετο ὁλόκληρον ἐν νεωτέρῳ διατάγματι Φιλίππου τοῦ Β' (Buchon, Nouvel. Recherches histor. Α' σελ. 408. Mustoxidi, Cose Corciresi. σ. 445).

Digitized by Google

τοῦ 1365, ἐπεκύρωσαν τὰ τοῦ Φιλίππου ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων διατάγματα (6). Καὶ πάλιν ὁ τοῦ Ῥοβέρτου διάδοχος καὶ ἀδελφός, Φίλιππος ὁ Β', ὁμωνύμως τῷ πατρὶ καλούμενος, διὰ διατάγματος ἐν Τάραντι ἐκδοθέντος τῇ 14 Δεκεμβρίου 1370, Ἰνδικτ. Θ', προσεπάθησε καὶ αὐτός, ἀλλ' ἴσως εἰς μάτην, νὰ διαφυλάξῃ τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τῶν συνεχῶν ἐπηρειῶν, ἐπικυρώσας τὰ ὑπό τε τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ γενόμενα προγενέστερα διατάγματα (7). Τέλος δὲ Ἰωάννα ἡ ἐξ Ἀνδηγαυῶν ἐξέδωκε καὶ αὐτὴ αὐστηρότατα διατάγματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ταλαιπωρουμένων Ἑβραίων (8). Τὰ προνομιακὰ ταῦτα ἔγγραφα ἐσώζοντο ἄλλοτε ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Συναγωγῆς, ἀλλ' εἰς ἡμετέραν γνῶσιν περιῆλθε τοῦ μὲν ἐν ἔτει 1324 ὑπὸ Φιλίππου ἐκδοθέντος ἐγγράφου μόνον ἀκριβὴς περίληψις, διασωθεῖσα ὑπὸ τοῦ περικλεοῦς Μουστοξύδου ἐν Ἑλληνομνήμονι, περιέχουσα δὲ κατὰ γράμμα τάδε (9). «Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὑπομνημάτων, »τῶν ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν Ἑβραίων τῆς Κερ»κύρας φυλαττομένων, σώζεται ἐπιστολὴ τοῦ »Ταραντίνου ἡγεμόνος Φιλίππου. Διὰ τῆς ἐπι»στολῆς ταύτης, ἀπευθυνομένης πρὸς τὰς ἐν Κερ»κύρᾳ ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένας ἀρχάς, λογίζεται »ἅμα ὕβριν καὶ κηλῖδα προστριβομένην εἰς τὴν »ἡγεμονίαν αὐτοῦ, τὴν ματαίωσιν ὅσων ἐκεῖνος »ὑπὸ φιλανθρωπίας εἶχε διατάξει ὑπὲρ τῶν Ἰου»δαίων τῆς πόλεως καὶ νήσου Κερκύρας. Οἱ ἀξιω»ματικοὶ αὐτοῦ διήρπαζον καὶ κλίνας καὶ ἱμάτια »καὶ σκεύη καὶ κτήνη τῶν ἀνθρώπων τούτων, »καὶ ναυτολογοῦντες βίᾳ συγκατέλεγον αὐτοὺς »ἀμίσθους εἰς τὰ πληρώματα τῶν ὁπλιζομένων »πολεμικῶν πλοίων· κατηνάγκαζον ν' ἀναβαίνω»σιν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ νὰ ἐπιτελῶσιν ἔργα »ταῖς ἡμέραις τῶν σαββάτων καὶ τῶν ἄλλων αὐ»τῶν ἑορτῶν· ἐπήγνυον κρεμάστρας ἐπὶ τῶν τά»φων αὐτῶν καὶ τοὺς ἐβίαζον ν' ἀγχονῶσι κατα»δίκους, ἔτι δὲ νὰ χειροκοπῶσι καὶ νὰ ἐκτελῶσι »τὰς ἄλλας τὰς εἰς τοὺς κακούργους ἐπιβαλλο»μένας ποινάς. Δι' ὃ ἀποτόμως καὶ ὁριστικῶς »διατάττει ὁ Φίλιππος νὰ μὴ ὑπόκηνται οἱ Ἰ»ουδαῖοι εἰς μηδεμίαν μηδενὸς πράγματος χορη»γίαν, ἢ εἰς ἐπιτέλεσιν ἔργων, πλὴν ἐπὶ μόνων »τῶν περιπτώσεων τῶν ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ »τῶν ἐξ ἔθους ἐπιτετραμμένων, ἐφ' ὧν καὶ παρὰ »παντὸς ἄλλου πολίτου ἀπαιτοῦνται τὰ τοιαῦτα· »νὰ ἄγωσι δὲ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰ σάββατα κατὰ »τὸν νόμον αὐτῶν ἀπαρενοχλήτως.» Ὁλόκληρον δὲ καὶ μόνον περιῆλθε μέχρις ἡμῶν τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν προνομιακὸν ἔγγραφον Μαρίας τῆς ἐκ Bourbon, αλλα καὶ τουτο ἐν αρχαίᾳ ἰταλικῇ μεταφράσει, τὸ ἐν Τάραντι ἐκδοθεν τῇ 6 Μαρτίου 1365, Ἰνδικ. Γ', και ἐπισταλεν πρὸς Νικόλαον τὸν τοῦ Δονάτου, διοικητὴν Κερκύρας καὶ τοποτηρητὴν τῆς ἐν τῇ πόλει *Ἰουδαϊκῆς* (Vicaro della giudaica nostra diessu città di Corfù) (10). Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου φαίνεται ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν ἀνέκαθεν ἀπηλλαγμένοι καὶ ἐλεύθεροι βαρῶν, συνεισφορῶν καὶ ἄλλων παντοίων ὑποχρεώσεων, ἐξαιρουμένου τοῦ φόρου τοῦ τελουμένου εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς πόλεως Κερκύρας. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον ἔπαθον πολλὰς καὶ σωματικὰς καὶ χρηματικὰς ζημίας, ἐφοβοῦντο δὲ μήπως πάθωσιν ἄλλας τοιαύτας καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐπεκαλέσθησαν τὴν βοήθειαν τῆς Μαρίας, ἥτις ἐπεκύρωσε τὰ πρώην αὐτοῖς παραχωρηθέντα προνόμια καὶ ἐκέλευσε τὸν διοικητὴν τῆς νήσου νὰ τηρῇ ἀπαρασαλεύτως αὐτά, καὶ μήτε αὐτὴ νὰ ἐκβιάζῃ, μήτε εἰς ἄλλους νὰ ἐπιτρέπῃ νὰ ἐκβιάζωσι τοὺς Ἑβραίους, μηδὲ νὰ κακοποιῇ αὐτοὺς εἴς τε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Μετὰ τοσαύτας ταλαιπωρίας καὶ πιέσεις παρήγορον βεβαίως εἶναι νὰ μάθωμεν ἔκ τινων Ἀνδηγαυϊκῶν διπλωμάτων ἀνευρεθέντων ὑφ' ἡμῶν ἐν τῷ Μεγάλῳ Ἀρχείῳ τῆς Νεαπόλεως, ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Γ', τοῦ ἐκ Δυρραχίου, βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ὅστις ἐξελάσας ἐκ Κερκύρας τοὺς Ναυαρραίους ἐγένετο κύριος τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ 1382 μέχρι τοῦ 1386 καὶ ἀπένειμε δαψιλῆ προνόμια τοῖς Κερκυραίοις, οἱ Ἑβραῖοι οὐχὶ σπανίως μετεῖχον τῶν πρεσβειῶν, ἃς τὸ κοινὸν τῆς Κερκύρας ἀπέστελλεν ἐνίοτε εἰς Νεάπολιν εἴτε πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν παλαιῶν, εἴτε πρὸς ἐπίτευξιν τῶν προνομίων (11).

Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος ἡ κυριαρχία τῶν Ἀνδηγαυῶν ἐν Κερκύρᾳ ἔμελλε νὰ ἐκλείψῃ. Οἱ Βενετοί, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐποφθαλμιῶντες πρὸς τὴν Κέρκυραν, ἧς ἀντεποιοῦντο δυνάμει τῆς συνολογηθείσης ἐπὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων συνθήκης, κατώρθωσαν νὰ λάβωσι τῆς νήσου τὴν κατοχὴν ἐν ἔτει 1386, τῇ ἑκουσίᾳ παραδόσει τῶν κατοίκων, οἵτινες ἀνάγκην ἔχοντες ἰσχυρᾶς προστασίας, ἔπεμψαν πληρεξουσίους εἰς Βενετίαν, ἵνα δηλώσωσιν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς μεγαλοδυνάμου καὶ θαλασσοκράτορος ἐκείνης πολιτείας. Ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς γενομένης ὑπὸ τῶν Κερκυραίων ἑκουσίας ταύτης παραδόσεως εἰς τὴν Βενετίαν, οἱ Ἑβραῖοι οὐ μόνον ἀνεγνωρίζοντο ὡς πολῖται

(6) Ἡ ἐπικύρωσις τοῦ Ῥοβέρτου εὑρίσκεται ἐν τῷ ἀνωτέρω (5) διατάγματι Φιλίππου τοῦ Β' C. Buchon, αὐτ. σελ. 410. Mustoxidi, αὐτ. σ. 447) περὶ δὲ τοῦ διατάγματος τῆς Μαρίας ὅρα παρακατιών.

(7) Buchon, αὐτ. σ. 413. Mustoxidi, αὐτ. σ. 449.

(8 Mustoxidi, αὐτ. σ. 450.

(9) Ἑλληνομν. σ. 486.

(10) Stampa dell' Universita degli Ebrei. Δὲν ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὰ ὑπὸ Ε. Λούντζη λεγόμενα περὶ Ἑβραίων ἐπὶ τῶν Ἀνδηγαυϊκῶν χρόνων, διότι εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένα χρονολογικῶς (Condiz. politica delle Isole Jonie sotto il dominio Veneto σ. 455-456).

(11) Reg. Ang. Karolus III, 1382-1383 No 359.

Digitized by Google

τῆς νήσου καὶ ἀπετέλουν ἴδιον, ὡς λέγουσι, πολιτικὸν σῶμα, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγον βεβαίως ἠδύνατο ἐν τῇ νήσῳ, διότι ἐκ τῶν ἓξ τότε πεμφθέντων εἰς Βενετίαν πρεσβευτῶν ὁ εἷς ἦτο Ἑβραῖος, Δαβὶδ ὁ Σέμος, ἐξ ἐπισήμου ἑβραϊκοῦ οἴκου μέχρι τοῦ νῦν σωζομένου ἐν Κερκύρᾳ. Τοῦ Ἑβραίου τούτου ἡ ἀποστολὴ οὐδεμίαν ἐπιδέχεται ἀντίρρησιν, ὡς μαρτυρουμένη ἐξ ἐπισήμων τῆς Βενετίας ἐγγράφων (12), αλλ' ὅμως Ἀνδρέας ὁ Μαρμαρᾶς, εὐπατρίδης Κερκυραῖος, ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα καὶ γνωστὸς γενόμενος διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰταλιστὶ συγγραφεῖσαν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων, φερόμενος ὑπὸ μίσους ἀσπόνδου κατὰ τῶν Ἑβραίων, καθ' ὧν λάβρος ἐπιτίθεται πολλαχοῦ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ, καίτοι ἀναφέρων τῶν λοιπῶν πρέσβεων τὰ ὀνόματα, παρασιωπᾷ παντάπασι τὸ τοῦ Ἑβραίου πρεσβευτοῦ. Καὶ οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐὰν ἔπραξε τοῦτο ὁ φλήναφος Μαρμαρᾶς, ὅστις τοῦ μυθοπλάστου ἐζήλωσε μᾶλλον τὸ ὄνομα ἢ τὸ τοῦ ἱστορικοῦ, ἀλλὰ καὶ Ἀντώνιος ὁ Ῥοδόσταμος, δόκιμος ποιητὴς καὶ φιλόλογος Κερκυραῖος, τελευτήσας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ καταλιπὼν ἀνέκδοτον ἱστορίαν τῆς Κερκύρας οὐχὶ λόγου ἀναξίαν, ἀναφέρει μὲν τοῦ Σέμου τὴν ἀποστολὴν ὡς ἐκ παραδόσεως λεγομένην, ἀλλὰ ὑπὸ φυλετικῶν προλήψεων παρασυρόμενος ἀπορρίπτει αὐτὴν ὡς πίστεως ἀναξίαν (13). Ἴσως δὲ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ μέγα ἔχοντος ἀξίωμα Δαβὶδ τοῦ Σέμου, ὅστις βεβαίως ἐκήδετο περὶ τῶν ἰδίων ὁμοθρήσκων, ἡ Σύγκλητος τῆς Βενετίας μικρὸν μετὰ τὴν γενομένην παράδοσιν, ὅ ἐστι τῇ 22 Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1387, ἐξέδωκε θέσπισμα, ἐν ᾧ ὁμολογοῦσα ὅτι ἐπὶ πολλῶν περιστάσεων ἡ ἔν τε τῇ πόλει καὶ τῇ νήσῳ διαμονὴ τῶν Ἑβραίων ἀνεδείχθη λυσιτελής, εὔλογον ἔκρινε νὰ συναινέσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις δύο ἐκ Κερκύρας Ἑβραίων, πεμφθέντων ὑπὸ τῶν ἰδίων ὁμοθρήσκων, καί, διακαῶς ἐπιποθοῦσα νὰ ζῶσιν οἱ Ἑβραῖοι ἡσύχως καὶ ἀσφαλῶς ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς δουκικῆς ἀρχῆς, ἐπεκύρωσεν αὐτοῖς πάντα τἀρχαῖα προνόμια καὶ τὰς ἀτελείας, ὧν ἀπήλαυον, τουτέστι νὰ μὴ ἀναγκάζωνται ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε κυβερνητῶν καὶ ἀρχόντων νὰ ἐμφανίζωνται εἰς τὰ δικαστήρια ἐν ἱεραῖς ἡμέραις ἄνευ κατεπειγούσης ἀνάγκης· νὰ μὴ ὑποβάλλωνται εἰς συνεισφορὰς βαρυτέρας τῶν λοιπῶν πολιτῶν· νὰ μὴ ἐπιβαρύνωνται δι' ἐξαναγκαστικῶν δανείων, καὶ τέλος νὰ ὦσι καθόλου ἰσοτελεῖς πρὸς τοὺς λοιποὺς κατοίκους τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου (14). Ἐκτὸς δὲ τοῦ Σέμου γινώσκομεν καὶ ἄλλον ἐκ τῶν Ἑβραίων τῆς Κερκύρας, ὅστις ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς κοινότητος διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ῥήτορος καὶ πρεσβευτοῦ. Τῷ ὄντι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ις' αἰῶνος, βουλόμενον τὸ Συμβούλιον τῆς πόλεως καὶ τοῦ κοινοῦ τῆς Κερκύρας νὰ τύχῃ παρὰ τῆς Βενετίας ἀτελειῶν τινων καὶ προνομίων, μὴ συμφερόντων ἰδίᾳ τοῖς Ἑβραίοις, ἐξέλεξε πρὸς σύνταξιν τῶν ἀναγκαιων προνομιακῶν ἄρθρων (Capitulorum) οὐ μόνον τοὺς ἐπιφανεῖς κῦρ Ἱερώνυμον Καποδίστριαν, κῦρ Ἀνδρέαν Παραμάναν, κῦρ Τύρνον τὸν ἐκ Τόκων, κῦρ Ἀντώνιον Λάμην καὶ κῦρ Ἰωάννην Καρτᾶνον, ἀλλ' εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ μισαλλοδόξου Μαρμαρᾶ, καὶ τὸν κῦρ Johama Maycha, Ἑβραῖον, ἕλκοντα ἴσως τὸ γένος ἐξ Ἰσπανίας, tutti cittadini de la dicta città, καὶ ἀπεφάσισε τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1515 ἵνα οὗτοι πάντες ἔλθωσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ἐκλαμπροτάτης Αὐθεντίας καὶ ἐκλιπαρήσωσιν αὐτὴν ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς αἰτήσεις τῆς πόλεως Κερκύρας (15).

Ὅτι δὲ τῆς Βενετίας ἡ πολιτεία ἰδίαν πρόνοιαν ἐλάμβανε περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων καὶ φιλανθρώπως αὐτοῖς προσεφέρετο, ἐναργῶς δηλοῦται ἔκ τε πολλῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς ἑπομένης μάλιστα περιστάσεως. Μετὰ τὴν λαμπρὰν ἐν Ναυπάκτῳ νίκην τῶν Χριστιανῶν κατὰ τῶν Τούρκων, συμβᾶσαν ἐν ἔτει 1571, θέλουσα ἡ Βενετικὴ πολιτεία νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἰδίαν εὐσέβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν τῆς νίκης δοτῆρα Ἰησοῦν Χριστόν, οὐδὲν ἄλλο μέσον εὗρε μᾶλλον εὐπρόσδεκτον αὐτῷ εἰμὴ τὴν ἐκ παντὸς τοῦ Βενετικοῦ κράτους ἀποπομπὴν τῶν Ἑβραίων· εἰς τὴν ἄδικον ὅμως καὶ ἀπάνθρωπον ταύτην προγραφὴν δὲν συμπεριελήφθησαν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας. Ἡ ἀνωτέρω ὁμολογία τῆς Συγκλήτου τῆς Βενετίας, ὅτι τῶν Ἑβραίων ἡ κοινότης ἀπέβαινεν ὠφέλιμος τῇ τε νήσῳ καὶ τῇ πόλει τῆς Κερκύρας, δὲν ἦτο σφαλερά. Δραστήριοι καὶ φιλόπονοι ὄντες ἐκ φύσεως οἱ πολλοὶ τῶν Ἑβραίων ὑπέβαλλον ἑαυτοὺς εἰς ἐργασίαν καὶ μετήρχοντο τέχνας βαναύσους μὲν καὶ ποταπάς, ἀλλὰ χρησιμωτάτας, ἃς οἱ λοιποὶ τῶν κατοίκων περιεφρόνουν. Οἱ ἐπιφανέστεροι δὲ αὐτῶν, εἰς τὴν ἐμπορίαν ἐπιδιδόμενοι, κατώρθωσαν νὰ συγκεντρώσωσιν εἰς ἑαυτοὺς πάσας σχεδὸν τὰς ἐν τῇ νήσῳ ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ οὕτως ἐκτήσαντο δύναμιν καὶ πλοῦτον οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ὃν οὐχὶ σπανίως μετεχειρίζοντο ἐπ' ὠφελείᾳ καὶ ἀγαθῷ τῆς πόλεως. Ἀρχομένου δὲ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, βλέπομεν οὐχὶ ἄνευ ἀπορίας ὅτι Ἀνδρέας ὁ Σπάτας,

(12) J libri Commemoriali della republica di Venezia. Lib. VIII. 220-1386, ind. IX. Maggio 28 c. 118 (121) Τόμ. Γ'.

(13) Memorie appartenenti alla Storia Civile, Antica e Moderna dell' isola di Corfù σ. 259. Σώζεται ἐν χειρογράφῳ παρὰ τῷ κ. Ἀντωνίῳ Ῥοδοστάμῳ, πρώην αὐλάρχῃ τῆς Α. Μ., ἐγγόνῳ τοῦ ἱστορικοῦ.

(14) Stampa dell' Università κτλ. καὶ Lunzi, Condiz. pol. αὐτ. σ. 456.

(15) Sathas, Mon. Hist. Hel. V. σ. 249.

Digitized by Google

Ἕλλην Κωνσταντινουπολίτης, γέρων ἰατρὸς ἐπὶ μισθῷ τοῦ κοινοῦ τῆς Κερκύρας, ἀντικατεστάθη ἐν τῷ ἐπιζήλῳ τούτῳ ὑπουργήματι ὑπὸ νεαροῦ ἰατροῦ Ἑβραίου, οὗ τὸ ὄνομα παρασιωπᾶται. Ἀλλ' ἡ Σύγκλητος τῆς Βενετίας, πρὸς ἣν ἀνηνέχθη ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ προσώπου, σκεψαμένη ὅτι indecens et impium est praeponere Judeum Christiano et juvenem imperitum medico seni pratico et perito. ἔκρινε δίκαιον ν' ἀποφασίσῃ τῇ 17 Ἰουλίου 1466, ὅτι ὁ εἰρημένος Σπάτας sit et esse debeat medicus Corfoy quemadmodum prius erat, casso et amoto dicto Judeo (16).

Ὁπόσον οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν λυσιτελεῖς ἐν Κερκύρᾳ ἀποδεικνύεται ἐξ ἀναριθμήτου πλήθους ἐγγράφων μέχρις ἡμῶν περιελθόντων τῶν κατὰ καιροὺς Βενετῶν *Προνοητῶν* (Provveditori). Ὁσάκις τις ἐκ τούτων ἔμελλε νὰ καταθέσῃ τὴν ἀρχὴν καὶ νὰ ἀπέλθῃ ἐκ τῆς νήσου, οἱ Ἑβραῖοι ἔσπευδον νὰ λάβωσι παρ' αὐτῶν ἐγγράφους μαρτυρίας ἀσαλεύτου πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Βενετικὴν πολιτείαν, ἵνα ἔχωσιν αὐτὰς ὡς συστάσεις πρὸς τοὺς νέους πεμπομένους *Προνοητάς*. Ἂν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν εἰς τοιαῦτα πιστοποιητικά, οἱ Ἑβραῖοι διετέλεσαν ἐν Κερκύρᾳ πιστότατοι καὶ λίαν ἀφωσιωμένοι ὑπήκοοι, ὠφελήσαντες παντοιοτρόπως τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα ἐν καιρῷ ἐνδείας καὶ κινδύνου διά τε συνεισφορῶν καὶ δανείων μεγάλων χρηματικῶν ποσοτήτων, καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ζωῆς. Ἐν ἔτει 1431 ἔχουσα ἡ Αὐθεντία τῆς Βενετίας ἀπαραίτητον ἀνάγκην χρημάτων, ἀλλὰ κρίνασα εὔλογον νὰ μὴ δαπανήσῃ ἐκ τοῦ βαλαντίου τῶν ἰδίων αὐτῆς πολιτῶν, ἀπετάθη διὰ τοῦ Προνοητοῦ πρὸς τοὺς ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίους καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τρισχίλια δουκάτα δάνεια, σκεψαμένη ὅτι δίκαιον ἦτο νὰ ἔχωσιν οἱ Ἑβραῖοι τὰ κακά, ὅπως ἀπολαύωσι καὶ τῶν ἀγαθῶν (17). Ἐν ἔτει 1586 ὁ τῆς Κερκύρας Βάϊλος Ἱερώνυμος Καπέλλος πιστοποιεῖ ὅτι οἱ σύνδικοι τῆς ἑβραϊκῆς κοινότητος ἔδειξαν μεγίστην προθυμίαν ἐν τῇ γενομένῃ συνεισφορᾷ πρὸς κατασκευὴν τῶν δύο ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως κατασκευασθεισῶν δεξαμενῶν. Ἐξ ἴσου δ' ἐφάνησαν πρόθυμοι ἔν τε τῇ κατασκευῇ τῶν νέων καὶ ἐν τῇ ἐπανορθώσει τῶν ἀρχαίων τειχῶν, καὶ ἐν ἄλλαις παντοίαις ἀνάγκαις. Ἐπὶ τοῦ μακροῦ καὶ διὰ τοὺς χριστιανοὺς ὀλεθρίου πολέμου τῆς Κρήτης οἱ Ἑβραῖοι ἐλευθερίως ἐχορήγουν πάντα τὰ ἐπιτήδεια πρὸς χρῆσιν καὶ ἀνακούφισιν τῶν εἰς Κέρκυραν μετακομιζομένων τραυματιῶν, καὶ ἴσον ζῆλον ἔδειξαν κατὰ τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον. Κατὰ δὲ τὴν γενομένην ἐν ἔτει 1716 περιβόητον πολιορκίαν τῆς Κερκύρας τοσοῦτον ἀνδρείως καὶ εὐτόλμως ἠγωνίσθησαν πρὸς τοὺς κοινοὺς πολεμίους, εἰς τοσούτους κινδύνους ἐξετέθησαν πρὸς κοινὴν ὑπεράσπισιν, μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῶν τέκνων, ὥστε ὁ περικλεὴς στρατάρχης τῆς Βενετίας κόμης Σχυλεμβούργιος, ὁ σώσας τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ τῆς δουλείας κινδύνου καὶ τιμηθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῆς Βενετίας δι' ἀνδριάντος, ἔτι φαινομένου ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Κερκύρας, ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων δύο τιμητικὰ ἔγγραφα, ἐν οἷς ἐκθειάζει τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν καθόλου, καὶ ἰδιαιτέρως ἐπαινεῖ τὸν Μορδοχάϊ Μόρδον Μαυρογένην, ὅστις ὑπεριδὼν πάντα κίνδυνον ἠρίστευσε πάντων τῶν λοιπῶν Ἑβραίων. Τὰ γενναῖα τῶν Ἑβραίων κατορθώματα, πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπειλουμένης Κερκύρας, ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Σχυλεμβουργίου, συνταγματάρχου Δημητρίου Στρατηγοῦ, Κερκυραίου, ὅστις ἐν τῇ τῆς πολιορκίας ἐκθέσει, ἣν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Πέτρον Γαρζώνην, Συγκλητικὸν καὶ ἱστοριογράφον τῆς Βενετικῆς Πολιτείας, βεβαιοῖ ὅτι ἐκ τῶν κατοίκων Κερκύρας οἱ Ἑβραῖοι παρέσχον ἐν τῇ πολιορκίᾳ τὰς μεγίστας ὑπηρεσίας (18). Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἑβραίων κατοίκων τῆς νήσου ἦτο ἀρκούντως, ὡς ἐρρέθη, πολυάριθμος ἕως ἀπὸ τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀνδηγαυῶν· ἀλλ' οὗτος ηὔξησεν ἔτι μᾶλλον ἕνεκα δύο φοβερῶν ἀλλαχοῦ γενομένων κατὰ τῶν ὁμοθρήσκων αὐτῶν καταδιώξεων. Ὅτε Φερδινάνδος ὁ Καθολικὸς καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἰσαβέλλα ἐξέδωκαν ἐν ἔτει 1493 τὸ ἀξιομνημόνευτον θέσπισμα, δι' οὗ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Ἱσπανίας ἀνηλεῶς προεγράφοντο καὶ ἠναγκάζοντο νὰ καταφύγωσι πρὸς σωτηρίαν εἰς ξένας χώρας, οὐκ ὀλίγαι μετῴκισαν εἰς Κέρκυραν ἱσπανικαὶ οἰκογένειαι, αἵτινες καὶ εὐημέρησαν ἐν τῇ νέᾳ αὐτῶν πατρίδι καὶ διετήρησαν μέχρις ἐσχάτων τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἐθνικὴν διάλεκτον. Ἀλλὰ μεθ' ἡμίσειαν σχεδὸν ἑκατονταετηρίδα ἦλθεν ἐκ τῆς γείτονος Ἀπουλίας ἀποικία Ἑβραίων ἀσυγκρίτῳ λόγῳ πολυανθρωποτέρα, ἥτις τοσοῦτον ἐπέδρασεν ἐφ' οὓς εὗρεν ἐν τῇ νήσῳ προγενεστέρους Ἑβραίους, ὥστε καὶ τῆς Ἀπουλίας τὴν γλῶσσαν εἰς αὐτοὺς ἐπέβαλεν, ἣν λαλοῦσι μέχρι τοῦ νῦν, ἀναμιγνύοντες καὶ λέξεις ἑλληνικὰς καὶ ἀποτελοῦντες οὕτω νόθον τι ἐξάμβλωμα γλώσσης, δύσηχον καὶ ἀκατάληπτον ἐξ ἴσου πρός τε τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Ἕλληνας. Οἱ Ἑβραῖοι οὗτοι ἦλθον ἐκ τῆς Ἀπουλίας ἐν ᾧ χρόνῳ ἦρχε τοῦ Βασιλείου τῆς Νεαπόλεως περιβεβλημένος τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀντιβασιλέως Δὸν Πέτρος ὁ ἐκ Τολέδου. Ὁ ἄρχων οὗτος, ἀκούων πλεῖστα κατὰ τῶν Ἑβραίων παράπονα διὰ τὴν ἐπιτηδευομένην ὑπ' αὐτῶν τοκογλυφίαν, ἔκρινεν εὔλογον νὰ πληροφορήσῃ περὶ

(16) Sathas, Mon. Hist. Hel. V. σ. 221
(17) Sathas, Mon. Hist. Hell. Γ' σ. 409.

(18) Giornale di Legislazione, Giurisprudenza, Letteratura κτλ. Corfù 1846. Β'. σ. 86.

Digitized by Google

τούτου τὸν αὐτοκράτορα, παρ' οὗ καὶ ἔλαβε τὴν ἐπιταγὴν νὰ ἐξώσῃ τοὺς Ἑβραίους παραχρῆμα ἐκ τοῦ βασιλείου (19). Τούτου ἕνεκα μέγα πλῆθος τῶν δυστυχῶν ἐκείνων κατέφυγεν ἐν ἔτει 1540 εἰς Κέρκυραν, ὅπου ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν πρώην φυγαδευθέντων Ἱσπανῶν ἔκτισαν Συναγωγήν, ἥτις πρὸς διάκρισιν τῆς ἀρχαιοτέρας *ἑλληνικῆς* ὀνομάζεται εἰσέτι *ἀπουλικὴ* καὶ *ἱσπανική*· καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης χρονολογεῖται ἡ εἰς Ἰταλοὺς καὶ Ἕλληνας διαίρεσις τῶν Ἑβραίων τῆς Κερκύρας.

Ἡ διοργάνωσις τῆς κοινότητος αὐτῶν ἐγένετο κατὰ μίμησιν τῶν Χριστιανῶν, διότι ἑκάστη συναγωγὴ εἶχε δύο συνδίκους (Menunim), δύο ἐπόπτας καὶ δύο ἐπιτρόπους (Parnassim)· ἀπετέλει δὲ ἴδιον σῶμα καὶ εἶχε ἰδιαίτερον συμβούλιον, ὅπερ συνεκαλεῖτο πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἰδίων ὑποθέσεων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν συνδίκων· κοινῶν δὲ πραγμάτων προκειμένων τὰ συμβούλια ἡνοῦντο καὶ ἀπὸ κοινοῦ συνεσκέπτοντο. Οἱ σύνδικοι, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῶν φρατόρων τῶν συναγωγῶν, οὓς ἐπὶ τούτῳ συνεκάλει κατ' ἔτος ὁ Βενετὸς *Προνοητὴς* εἰς τὰ ἐν τῷ φρουρίῳ μέγαρα αὐτοῦ, ἐφρόντιζον περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἡσυχίας, συνδιήλλαττον τοὺς διαφερομένους καὶ εἶχον ἀγορανομικὰ καθήκοντα. Ὤφειλον δὲ πρὸς τούτοις νὰ παρευρίσκωνται ἐν πάσαις ταῖς δημοσίαις τελεταῖς φοροῦντες στολὴν ὁμοίαν τῇ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν συνδίκων, ἀλλ' ἐξ ἐρίου καὶ οὐχὶ ἐκ μετάξης ὡς ἡ ἐκείνων, προσέτι δὲ ἄοπλοι καὶ μετὰ βραχείας φενάκης, διότι τὸ ξίφος καὶ ἡ μακρὰ φενάκη ὑπὸ μόνων τῶν χριστιανῶν ἐφοροῦντο.

Ἕπεται τὸ τέλος — Ι. Α. ΡΩΜΑΝΟΣ

Σ' ΕΝΑ ΟΡΦΑΝΟ

Μὴ κλαῖς, παιδί· τ' ὁλόχρυσο κεφάλι
Μὴ γέρνῃς ὡσὰν ῥόδο μαραμένο·
Μὴν ἀκουμβᾷς 'ς τὴ μητρικὴ σου ἀγκάλη
Ζητῶντας τὸν πατέρα λυπημένο.

Ἄκου ἡ καρδιὰ τῆς μάννας σου πῶς πάλλει,
Ποῦ 'ς τὸ στῆθος σὲ κλεῖ τ' ἀγαπημένο,
Καὶ τὸ πρόσωπο γέρνει ἀγάλι ἀγάλι
Γιὰ νὰ κρύψῃ τὸ βλέμμα τὸ κλαϋμένο.

Γύρισε ἐδῶ τὸ δακρυσμένο μάτι,
Νὰ ἰδῇς σ' αὐτὴ τὴ σφαῖρα ποῦ εὐωδιάζει
Ἀπελπισιὰ παντοῦ καὶ μαύρη ἀπάτη·

Κύτταξε πόσοι δύστυχοι ἐδῶ ζοῦμε!
Μιὰ μάννα, ὡραῖο παιδί, μᾶς ἀγκαλιάζει
Κ' ἕνα πατέρα ἀνώφελα ζητοῦμε.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

(19) Ciannone, Istor. Civ. di Napoli. B. 32. K. 4.

ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ

Ταυρομάχος

Η Δευτέρα, συνήθης ἡμέρα τῶν ταυρομαχιῶν, dia de toros εἶνε ἡμέρα σχολῆς· οὐδεὶς ἐργάζεται κατ' αὐτήν, ἡ πόλις δὲ ὁλόκληρος εἶνε ἀνάστατος· ὅσοι δὲν ἐφωδιάσθησαν εἰσέτι μὲ εἰσιτήρια, σπεύδουσιν εἰς τὴν ὁδόν, ἔνθα κεῖται τὸ γραφεῖον τῶν εἰσιτηρίων, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ εὕρωσι θέσιν τινὰ κενήν.

Ἀθρόον τὸ πλῆθος μεταβαίνει εἰς τὸ θέατρον. Ἰδοὺ τὸ ἀπόσπασμα τῆς ἐφίππου ἐθνοφυλακῆς, τὸ ὁποῖον προχωρεῖ μὲ τοὺς σαλπιγκτὰς ἐπὶ κεφαλῆς διὰ νὰ ἐκκενώσῃ τὴν κονίστραν, οὐδεὶς δὲ θὰ ἐπείθετο δι' οἱονδήποτε λόγον νὰ χάσῃ τὸ θέαμα τῆς ἐκκενώσεως τῆς κονίστρας καὶ τῆς κατεσπευσμένης φυγῆς τοῦ *ἀλγουαζίλ*, ἀφοῦ ῥίψῃ πρὸς τὸν θεράποντα τὴν κλεῖδα τοῦ *τορίλ*, τοῦ ἕρκους δηλαδή, ἔνθα εἰσὶν ἔγκλειστοι οἱ κερασφόροι μονομάχοι. Τὸ *τορὶλ* κεῖται ἀντικρὺ τοῦ *ματαδέρο*, ὅπου ἐκδέρονται τὰ φονευόμενα ζῷα. Οἱ ταῦροι ἄγονται τὴν προτεραίαν διὰ νυκτὸς εἰς λειμῶνα κείμενον ἐγγὺς τῆς Μαδρίτης καὶ καλούμενον *ἐλ ἀρρόγιο*, ὃν ἐπισκέπτονται κατὰ προτίμησιν οἱ ἐρασταὶ τῆς ταυρομαχίας. Ἀλλ' ὁ περίπατος οὗτος δὲν εἶνε ὅλως ἀκίνδυνος, διότι οἱ ταῦροι βόσκουσιν ἐκεῖ ἐλεύθεροι καὶ οἱ φύλακές των μετὰ κόπου δύνανται νὰ ἐπαγρυπνῶσιν ἐπ' αὐτῶν. Κατόπιν τοὺς ὁδηγοῦσιν ἐντὸς τοῦ σταύλου τοῦ ἀμφιθεάτρου διὰ μέσου γηραιῶν βοῶν ἐκγεγυμνασμένων εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ ἐπίτηδες ἀναμιγνυομένων εἰς τὴν ἀτίθασσον ἀγέλην.

Ἡ *πλάθα δὲ Τόρος* (πλατεῖα τῶν Ταύρων), κεῖται ἐντὸς τῆς πύλης τῆς Ἀλκάλας πρὸς ἀριστεράν, ἀποτελεῖ δὲ τεράστιον περίβολον, οὗ τὰ τείχη εἶνε κεχρισμένα δι' ἀσβέστου. Ἐπειδὴ πάντες ἔχουσι προμηθευθῆ ἐκ τῶν προτέρων τὰ εἰσιτήρια, ἡ εἴσοδος ἐνεργεῖται ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀταξίας. Καθεὶς ἀναρριχᾶται εἰς τὴν θέσιν του καὶ κάθηται εἰς τὸ ἠριθμημένον θρανίον του.

Digitized by Google

Ἡ ἐσωτερικὴ διάταξις ἔχει ὡς ἑξῆς: πέριξ τῆς κονίστρας, ἧς ἡ ἔκτασις εἶνε ὅση καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἀμφιθεάτρων, περιθέει κυκλοτερὲς ἕρκος ἐκ σανίδων, ἓξ ποδῶν τὸ ὕψος, βεβαμμένον δι' ἐρυθροῦ αἱματόχρου χρώματος, ἔχον ἐξ ἑκάστης ἐπιφανείας προεξοχὴν ἐκ ξύλου, ἐφ' ἧς οἱ *τσοῦλος* καὶ οἱ *βανδιριλλιέρος* στηρίζουσι τὸν πόδα διὰ νὰ πηδήσωσιν εἰς τὸ ἄλλο διαμέρισμα, ὁσάκις ὁ ταῦρος τοὺς ἀπειλεῖ ἐκ τοῦ σύνεγγυς. Τὸ ἕρκος τοῦτο καλεῖται *λὰς τάβλας*. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι τέσσαρες θύραι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κονίστρας, τὴν εἴσοδον τῶν ταύρων, τὴν ἀπαγωγὴν τῶν πτωμάτων κλπ. Μετὰ τὸ ἕρκος αὐτὸ ὑπάρχει ἕτερον ὁπωσοῦν ὑψηλότερον, ἀποτελοῦν μετὰ τοῦ πρώτου διάδρομον, ἔνθα ἵστανται οἱ κεκμηκότες *τσοῦλος*, ὁ *πικαδὸρ σοβρεσαλιέντε* (ἀναπληρωματικός), ὅστις ὀφείλει νὰ εὑρίσκηται ἐκεῖ πάντοτε ἐνδεδυμένος τὴν στολήν του καὶ παρεσκευασμένος, ἕτοιμος ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν τυχὸν τραυματισθέντα ἢ φονευθέντα προϊστάμενον, ὁ *κατσετέρο* καί τινες φιλοτέχναι, οἵτινες παρὰ τοὺς κανονισμοὺς κατορθοῦσι νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὸν διάδρομον, οὗ ἡ εἴσοδος εἶνε περιζήτητος ἐν Ἱσπανίᾳ ὅσον ἡ τῶν παρασκηνίων τοῦ Θεάτρου τοῦ Μελοδράματος ἐν Παρισίοις.

Ἐπειδὴ πολλάκις συμβαίνει ὁ ἐξηγριωμένος ταῦρος νὰ ὑπερπηδᾷ τὸ πρῶτον διάφραγμα, τὸ δεύτερον προσωτατεύεται ἐπὶ πλέον καὶ διὰ δικτύου ἐκ σχοινίων, προωρισμένου νὰ προλαμβάνῃ τὸ δεύτερον ἅλμα. Πολλοὶ ξυλουργοὶ μὲ πελέκεις καὶ σφύρας ἵστανται ἕτοιμοι νὰ ἐπιδιορθώσωσι τὰς ἐνδεχομένας τοῦ διαφράγματος βλάβας, εἰς τρόπον ὥστε δυστυχήματα εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ συμβῶσιν. Ἐν τούτοις ἐθεάθησαν ταῦροι ὑπερβαίνοντες ἐνίοτε καὶ τὸ δεύτερον ἕρκος.

Μετὰ τὴν δευτέραν ταύτην ζώνην κεῖνται τὰ προωρισμένα διὰ τοὺς θεατὰς θρανία, ὑπενθυμίζοντα τὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ἀμφιθεάτρων, ἐκ γρανίτου ὑποκυάνου καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔχοντα στέγασμα εἰμὴ τὸν οὐρανόν. Ἔπειτα ἔρχονται ἀμέσως αἱ ἐστεγασμέναι θέσεις καὶ κατόπιν τὰ θεωρεῖα, καὶ τὰ κοινὰ θεωρεῖα, ἑκατὸν δέκα ἐν συνόλῳ. Τὰ θεωρεῖα εἶνε λίαν εὐρύχωρα καὶ ἱκανὰ νὰ περιλάβωσιν εἴκοσι θεατάς· τὰ κοινὰ θεωρεῖα διαφέρουσι κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων, ὅτι δύναταί τις νὰ ἐνοικιάσῃ ἐν αὐτοῖς μίαν μόνην θέσιν. Τὰ βασιλικὰ θεωρεῖα κοσμοῦνται διὰ μεταξίνων ὑφασμάτων καὶ καλύπτονται διὰ παραπετασμάτων. Παραπλεύρως κεῖται τὸ θεωρεῖον τοῦ δημαρχείου, ἔνθα προΐσταται ἡ δημοτικὴ ἀρχή, ἡ ὀφείλουσα νὰ λύῃ πᾶσαν παρουσιαζομένην δυσχέρειαν.

Ὁ οὑτωσὶ διακεχωρισμένος περίβολος δύναται νὰ περιλάβῃ δωδεκακισχιλίους θεατὰς πάντας ἐν ἀνέσει καθημένους καὶ πάντας βλέποντας κάλλιστα, πρᾶγμα ἀπαραίτητον εἰς διασκέδασιν ἐξόχως θεαματικήν. Ὁ τεράστιος αὐτὸς χῶρος εἶνε πάντοτε πλήρης καὶ ὅστις δὲν ἠδυνήθη νὰ προμηθευθῇ θέσιν *δὲ σόμβρα* (ἐν τῇ σκιᾷ) προτιμᾷ νὰ ψηθῇ ζωντανὸς μᾶλλον ἀπὸ τὸν ἥλιον παρὰ ν' ἀπολέσῃ μίαν καὶ μόνην φᾶσιν τοῦ ἀγῶνος. Αὐστηρῶς ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς ἐπιδεικτικῶς κομψευομένους ἡ ὑποχρέωσις, ὅπως ἔχωσι τὸ θεωρεῖόν των εἰς τὸ θέατρον τῶν ταυρομαχιῶν.

Ὅτε ἐξῆλθα τοῦ διαδρόμου διὰ νὰ καθήσω εἰς τὴν θέσιν μου, κατελήφθην ὑπὸ ἰλιγγιώδους θάμβους. Χείμαρροι φωτὸς ἐπλημμύρουν τὸ ἀμφιθέατρον. Θόρυβος ἀτελεύτητος ἐπλανᾶτο ὑπεράνω τῆς κονίστρας ὡς ὁμίχλη ψιθυρισμῶν. Πρὸς τὸ φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου μέρος ἔπαλλον καὶ ἠκτινοβόλουν χιλιάδες ῥιπιδίων καὶ μικρῶν κυκλικῶν ἀλεξηλίων, ἐχόντων ὡς λαβὴν ῥάβδον ἐκ καλάμου. Ὡμοίαζον μὲ σμήνη πτηνῶν ποικιλοχρόων, ἑτοίμων ν' ἀποπτῶσιν· οὐδεμία θέσις ὑπῆρχε. Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι ἦτο ἤδη θαυμάσιον τὸ θέαμα δωδεκακισχιλίων θεατῶν ἐντὸς θεάτρου τόσον εὐρυχώρου, τοῦ ὁποίου μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ βάφῃ τὴν ὀροφὴν μὲ τὸ λαμπρὸν κυανοῦν χρῶμα, ὅπερ ἀντλεῖ ἐκ τῆς στάμνου τῆς αἰωνιότητος.

Ἡ ἔφιππος ἐθνοφυλακή, ὡραίαν φέρουσα στολὴν καὶ καλῶς ἱππεύουσα, περιήρχετο τὴν κονίστραν, προηγουμένων δύο *ἀλγουαζὶλ* ἐν στολῇ, φερόντων πῖλον καὶ λοφίον τῶν χρόνων Ἑρρίκου Δ', κολόβιον καὶ μανδύαν μέλανα, ὑποδήματα ὑψηλά, καὶ διωκόντων τινὰς ἰσχυρογνωμόνως παραμείναντας αὐτόθι φιλοτέχνας καὶ μεθοικοὺς βραδύναντας κύνας. Ἀφοῦ ἡ κονίστρα ἐκενώθη, οἱ δύο *ἀλγουαζὶλ* προσεκάλεσαν τοὺς *τορέρος* (ταυρομάχους), ὧν ὁ ὅμιλος συνέκειτο ἐκ τῶν *πικαδόρες*, τῶν *τσοῦλος*, τῶν *βανδιριλλιέρος* καὶ τοῦ *ἐσπάδα*, πρωταγωνιστοῦ τοῦ δράματος, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον ὑπὸ τοὺς ἤχους μουσικῆς. Οἱ *πικαδόρες* ἵππευον ἵππους, τῶν ὁποίων οἱ ὀφθαμοὶ ἦσαν σκεπασμένοι διὰ ζώνης περιδεδεμένης, διότι ἡ θέα τοῦ ταύρου ἠδύνατο νὰ πτοήσῃ αὐτοὺς ἢ νὰ προξενήσῃ αὐτοῖς κινδυνώδη ἀνασκιρτήματα. Ἡ ἐνδυμασία των εἶνε γραφικωτάτη· συνίσταται ἐξ ἱματίου βραχέος, μὴ κομβωνομένου, ἐξ ὁλοσηρικοῦ πορτοκαλλόχρου, πορφυροῦ, πρασίνου ἢ κυανοῦ, καταφόρτου ἐκ κεντημάτων χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν, ἐξ ψηγματίων, ἐκ θυσάνων, ἐκ κομβίων, ἰδίως περὶ τὰς ἐπωμίδας, ὅπου τὸ ὕφασμα ἐξαφανίζεται ὑπὸ φωτεινὸν καὶ φωσφορίζον σύμπλεγμα ἀραβουργημάτων, ἐξ ὑπενδύτου τῆς αὐτῆς κατασκευῆς, καὶ ὑποκαμίσου ἐξωγκωμένου ἐκ τριχάπτων περὶ τὸ στῆθος, ἐκ λαιμοδέτου ποικιλοστίκτου, ἀτιμελήτως δεδεμένου περὶ τὸν τράχηλον, ἐκ ζώνης μεταξίνης καὶ ἀναξυρίδος ἐκ δέρματος βουβάλου, ἐφωδιασμένων ἐσωτερικῶς διὰ φύλλων σιδήρου, ὅπως τὰ ὑποδήματα τῶν ταχυδρόμων, διὰ νὰ προα-

Digitized by Google

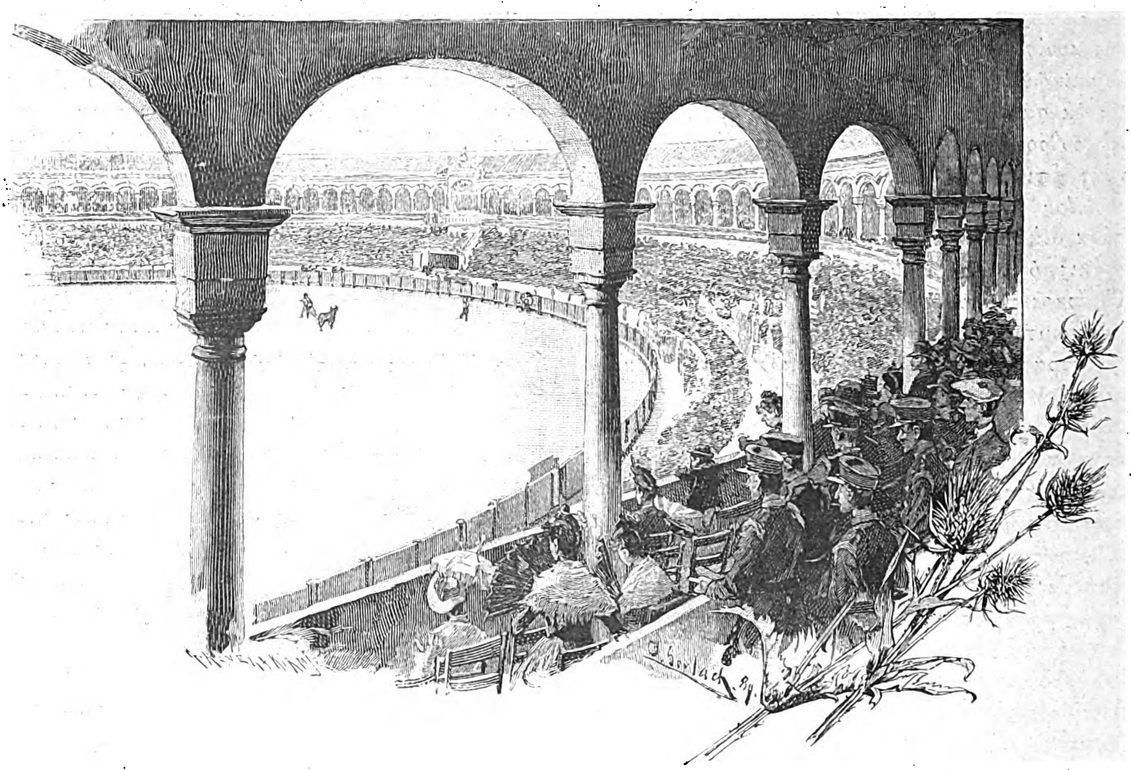

ΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΝ ΤΩΝ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΩΝ

σπίζωνται αἱ κνῆμαι ἀπὸ τῶν κεράτων τῶν ταύρων· πῖλοι φαιοὶ μὲ ὑπερμεγέθεις γύρους, χαμηλοὶ τὸ σχῆμα, κοσμούμενοι ὑπὸ τεραστίας δέσμης ταινιῶν, καὶ εἶδός τι σάκκου ἢ κρωβύλου, μὲ μελανὰς ταινίας, καλουμένων, νομίζω, *μόνιο* καὶ συγκρατοῦντος τὴν κόμην ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς, συμπληροῖ τὸν ἱματισμόν. Ὁ *πικαδὼρ* ἔχει ὡς ὅπλον δόρυ μετὰ σιδηρᾶς αἰχμῆς ἑνὸς ἢ δύο δακτύλων μήκους, ἥτις δὲν δύναται νὰ πληγώσῃ τὸν ταῦρον ἐπικινδύνως, ἀρκεῖ ὅμως ὅπως τὸν ἐξερεθίζῃ. Δερμάτινος ἱμὰς προσηρμοσμένος εἰς τὴν χεῖρα τοῦ *πικαδὸρ* συγκρατεῖ τὸ δόρυ καὶ ἐμποδίζει αὐτὸ νὰ ὀλισθήσῃ· τὸ ἐφίππιον εἶνε πολὺ ὑψηλὸν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ ὁμοιάζει μὲ τὰ κατάφρακτα ἐκεῖνα τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαίωνος· οἱ ἀναβολεῖς εἶνε ξύλινοι καὶ πλατεῖς ὡς οἱ τουρκικοί, φέρει δὲ ὁ ἱππεὺς παρὰ τὴν πτέρναν μακροὺς σιδηροῦς πτερνιστῆρας, αἰχμηροὺς ὡς ἐγχειρίδια, διότι ὅπως διευθύνῃ τὸν ἐνίοτε ἡμιθανῆ ἵππον, δὲν ἀρκεῖ πολλάκις ὁ κοινὸς πτερνιστήρ.

Οἱ *τσοῦλος* φαίνονται γοργότατοι καὶ κομψότατοι μὲ τὰς βραχείας ἐκ λευκοσηρικοῦ ἀναξυρίδας των, πρασίνας, κυανᾶς ἢ ῥοδίνας τὸ χρῶμα, ἀργυροκεντήτους καθ' ὅλας τὰς ῥαφάς, μὲ τὰς σαρκοχρόους ἢ λευκὰς μεταξίνας περικνημίδας των, μὲ τὸ διάκοσμον αὐτῶν ἱμάτιον, τὴν ἐσφιγμένην ζώνην καὶ τὸ πιλίδιον τὸ λεγόμενον *μοντέρα*, φιλαρέσκως κεκλιμένον ἐπὶ τοῦ ἰετίου· φέρουσιν εἰς τὸν βραχίονα μανδύαν *(κάπα)*, τὸν ὁποῖον ἐκτυλίσσουσι καὶ σείουσιν ἐνώπιον τοῦ ταύρου διὰ νὰ τὸν ἐξερεθίσωσι, νὰ τὸν θαμβώσωσιν, ἢ νὰ ἐφελκύσωσι τὴν προσοχήν του. Εἰσὶ νέοι ἐξαιρέτου σωματικῆς κατασκευῆς, λεπτοφυεῖς καὶ εὐκίνητοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς *πικαδόρις*, συνήθως διακρινομένους διὰ τὸ ὑψηλόν των ἀνάστημα καὶ τὸ ἀθλητικόν των σῶμα.

Οἱ *βανδιριλλιέρος* φέρουσι τὸν αὐτὸν ἱματισμὸν καὶ τὸ ἔργον των εἰδικῶς συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐμπηγνύωσιν εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ταύρου εἶδός τι βελῶν, μετὰ σιδηρᾶς αἰχμῆς ὀδοντωτῆς, κεκοσμημένων διὰ λωρίδων χάρτου τὰ βέλη ταῦτα καλοῦνται *βανδιρίλλιας* καὶ χρησιμεύουσι νὰ ἐξεγείρωσι τὴν μανίαν τοῦ ταύρου καὶ νὰ παροργίζωσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐξάψεως, τοῦ ἀπαιτουμένου ὅπως παρουσιασθῇ καλῶς εἰς τὸ ξίφος τοῦ *ματαδόρ*. Ὀφείλουσι δὲ νὰ ἐμπηγνύωσι δύο *βανδιρίλλιας* ταὐτοχρόνως· ὅπως κατορθώρθωσι δὲ τοῦτο, πρέπει νὰ περάσωσιν ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας διὰ μέσου τῶν κεράτων τοῦ ταύρου, ἐπιχείρημα δύσκολον, τοῦ ὁποίου ἡ ἐλαχίστη ἀπροσεξία ἀποβαίνει κινδυνώδης.

Ὁ *ἐσπάδα* δὲν διαφέρει τῶν *βανδιριλλιέρος* εἰμὴ κατὰ τὸν πλουσιώτερον καὶ ἐπιδεικτικώτερον ἱματισμόν, ὅστις ἀποτελεῖται ἐκ πορφυρᾶς μετάξης, χρώματος ἰδιαιτέρως ἀπαρέσκοντος εἰς τοὺς ταύρους. Τὰ ὅπλα του συνίστανται εἰς μακρὸν ξίφος μετὰ λαβῆς σταυροειδοῦς καὶ εἰς ἓν τεμάχιον ὑφάσματος πορφυροῦ, ἐξαρτωμένου ἀπὸ ξύλου ἐγκαρσίου· τὸ τεχνικὸν ὄνομα τῆς κυματιζούσης ταύτης ἀσπίδος εἶνε *μουλέτα*.

Digitized by Google

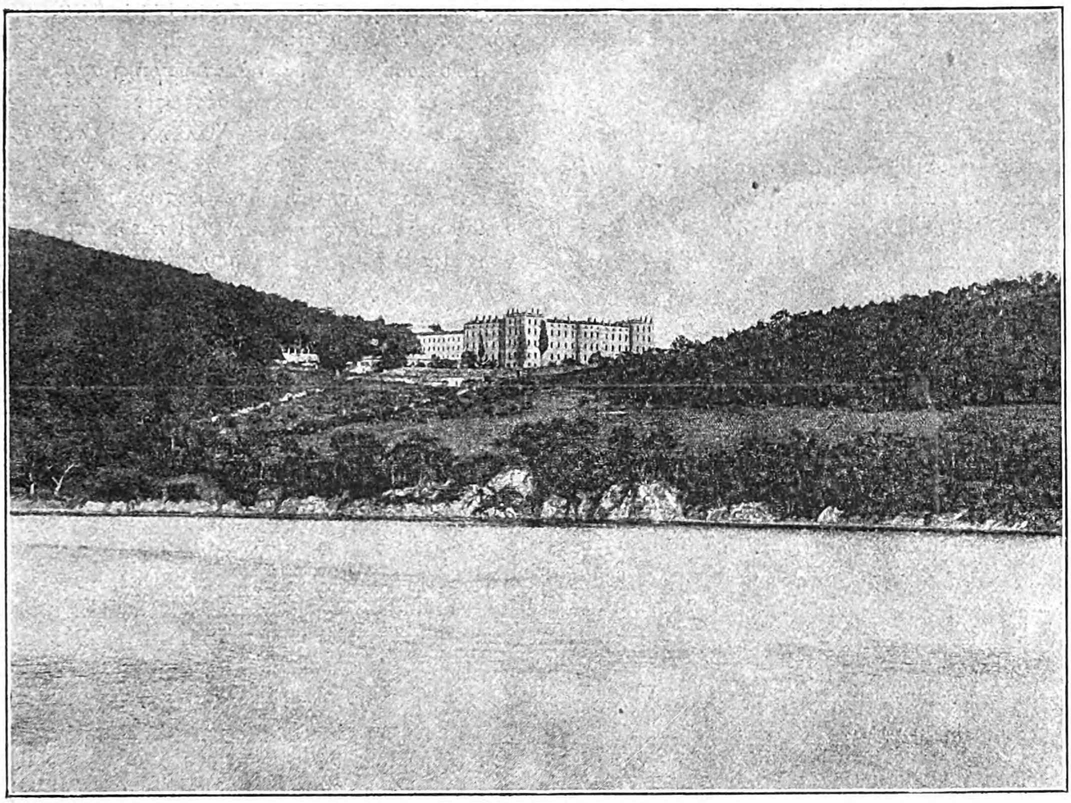

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Οἱ *πικαδόρις* συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν *τσοῦλος* χαιρετίζουσι τὸ δημαρχικὸν θεωρεῖον, ὁπόθεν ῥίπτονται αὐτοῖς αἱ κλεῖδες τοῦ *τορίλ*. Αἱ κλεῖδες λαμβάνονται ὑπ' αὐτῶν καὶ παραδίδονται πρὸς τὸν *ἀλγουαζίλ*, ὅστις τὰς φέρει πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος ὑπηρέτην καὶ φεύγει ἔπειτα δρομαίως ἐν τῷ μέσῳ τῶν χλευασμῶν καὶ τῶν κραυγῶν τοῦ πλήθους, διότι οἱ *ἀλγουαζίλ* καὶ πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶνε δημοτικώτεροι ἐν Ἱσπανίᾳ ἀφ' ὅσον εἶνε παρ' ἡμῖν οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες. Ἐν τούτοις οἱ δύο *πικαδόρις* τοποθετοῦνται ἀριστερόθεν τῶν θυρῶν τοῦ *τορίλ*, αἵτινες κεῖνται ἀντικρὺ τοῦ βασιλικοῦ θεωρείου, διότι ἡ ἔξοδος τοῦ ταύρου εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξίων θέας ἐπεισοδίων τοῦ ἀγῶνος. Ἵστανται οὗτοι εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων, ἐστραμμένα ἔχοντες τὰ νῶτα πρὸς τὸ ξύλινον διάφραγμα, στερρῶς ἱππεύοντες, μὲ τὸ δόρυ ἀνὰ χεῖρας, ἕτοιμοι ν' ἀντιμετωπίσωσιν ἀνδρείως τὸ ἄγριον ζῶον· οἱ δὲ *τσοῦλος* καὶ οἱ *βανδιλλιέρος* ἵστανται ὀλίγον ἀποτέρω ἢ διασκορπίζονται εἰς τὴν κονίστραν.

Πᾶσαι αὗται αἱ προπαρασκευαί, αἵτινες διαρκοῦσιν ὀλιγώτερον διάστημα ἀφ' ὅσον ἀπαιτεῖται πρὸς περιγραφήν των, ἐξάπτουσιν εἰς ὕψιστον βαθμὸν τὴν περιέργειαν. Ὅλα τὰ βλέμματα προσηλοῦνται εἰς τὴν θύραν, καὶ τῶν δωδεκακισχιλίων θεατῶν οὐδὲ εἷς καὶ μόνος στρέφεται πρὸς ἄλλο μέρος. Ἡ ὡραιοτάτη γυνὴ τοῦ κόσμου δὲν θὰ ἠξιοῦτο τῆς ἐλεημοσύνης ἑνὸς καὶ μόνου βλέμματος κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

Th. Gautier (*Ἕπεται τὸ τέλος*)

Η ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ἡ ἐν Χάλκῃ σχολὴ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων, ἥτις «Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Σχολὴ» ὀνομάζεται, εἶνε ἓν ἐκ τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ μεγάλων ἑλληνικῶν ἐκπαιδευτηρίων.

Περιλαμβάνει ὀκτὼ ἐτησίας τάξεις, ὧν αἱ τέσσαρες ἀνώτεραι διαιροῦνται ἑκάστη εἰς δύο τμήματα ἀκριβῶς διακεκριμένα καὶ ἀσυγχύτως λειτουργοῦντα. Τὸ μὲν ἓν τῶν τμημάτων τούτων, τὸ *ἐπιστημονικόν*, περιλαμβάνει τὰ μαθήματα πλήρους πρακτικοῦ γυμνασίου, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ *ἐμπορικόν*, περιλαμβάνει τὰ μαθήματα εἰδικῆς ἐμπορικῆς σχολῆς, ἥτις εἶνε κατηρτισμένη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρίστων τῆς Ἑσπερίας ἐμπορικῶν σχολῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν, πάντων Ἑλλήνων, ἀνέρχεται τώρα εἰς 165, εἶνε δὲ οὗτοι τέκνα Ἑλλήνων οὐ μόνον ἐκ τῶν ὑπηκόων τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου, πάντες δὲ οἰκόσιτοι.

Σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης εἶνε ἡ πρακτικω-

Digitized by Google

τέρα, συμμετρικωτέρα καὶ σκοπιμωτέρα ἐκπαίδευσις τῶν νέων, διότι ἀληθῶς οἱ μαθηταὶ αὐτῆς οὐ μόνον μορφοῦνται καλῶς εἰς τὴν πάτριον γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, ἀλλὰ ἐξέρχονται τῆς σχολῆς κατέχοντες καὶ τὰς γνώσεις τὰς ἀπαιτουμένας ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αἰῶνι διὰ πάντα λόγιον ἄνθρωπον, κατηρτισμένοι δέ πως οἱ πάντες μὲν εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, τινὲς δὲ τούτων καὶ εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ εἰς τὴν Ἀγγλικήν. Τὴν τῆς σχολῆς δὲ ἐφορείαν ἀποτελοῦσιν ἀξιότιμοι Ἕλληνες ἔμποροι, ἄνδρες δραστήριοι, φιλόκαλοι καὶ φιλόμουσοι καὶ πλεῖστα καλὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἐργασάμενοι καὶ ἐργαζόμενοι πρὸς μείζονα πάντοτε τελειοποίησιν αὐτῆς. Τὰ μέλη τῆς ἐφορείας ἀπαρτίζουσι σήμερον οἱ κ.κ. Δ. Ν. Ταμβάκος, Δ. Γενίδουνιας, Ἄκατος, Φιλιππίδης, Τελλόγλους, πάντες διαπρεπεστάτην κατέχοντες θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διευθύνεται δὲ ἡ σχολὴ ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου διδάκτορος τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν κ. Γ. Λιανοπούλου καὶ ἔχει καθηγητὰς μὲν πεπειραμένους καὶ εἰδικούς, διδακτικὰ δὲ μέσα πολλά, ἤτοι χημικὸν ἐργαστήριον, ὀργανοθήκην τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, συλλογὴν ὀρυκτολογικήν, πλουσίαν συλλογὴν ἐμπορευματολογίας καὶ ἱκανῶς πλουσίαν βιβλιοθήκην.

Αἱ ἐτήσιαι δαπάναι τῆς σχολῆς ἀνέρχονται εἰς 7 χιλιάδας ὀθωμανικῶν λιρῶν περίπου. Τὸ ἀπολυτήριον τοῦ ἐπιστημονικοῦ τμήματος ἀναγνωρίζεται ὑπό τε τοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ ὑπὸ ἄλλων πανεπιστημίων, ἡ δὲ ἐν Ζυρίχῃ Πολυτεχνικὴ Σχολὴ θεωροῦσα αὐτὸ ὡς ἰσοβάθμιον τῷ τῶν ἑλβετικῶν λυκείων, παραδέχεται τοὺς κατέχοντας αὐτὸ ἄνευ ἐξετάσεων.

Ἡ σχολὴ αὕτη ἱδρύθη τῷ 1831 καὶ ἔφερεν ἀρχικῶς τὸ ὄνομα: *Ἑλληνικὸν φροντιστήριον*, ἐν ᾧ ἐδιδάσκετο ἔστιν ὅτε καὶ ἡ διπλογραφία· καὶ ἐκαλεῖτο κατ' ἀρχὰς μέν: τὸ *ἐν Χάλκῃ Ἑλληνικὸν φιλολογικὸν φροντιστήριον*, ἔπειτα δέ: ἡ *ἐν Χάλκῃ Σχολὴ τῶν Ἑλλήνων ἐμπόρων*, τελευταῖον δὲ ἐκλήθη *Ἑλληνοεμπορικὴ Σχολή*, ἢ *Ἑλληνικὴ Ἐμπορικὴ Σχολὴ Χάλκης*. Τῷ 1872 ἀπαντᾷ ἐν τῷ προγράμματι τοῦ φροντιστηρίου πλήρης σειρὰ ἐμπορικῶν μαθημάτων, τῷ δὲ 1878 διῃρέθη ἡ σχολὴ εἰς δύο τμήματα: *Ἐπιστημονικὸν καὶ Ἐμπορικόν*.

Τὸ οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ λειτουργεῖ ἡ σχολὴ αὕτη, κεῖται ἐπὶ γραφικωτάτης θέσεως τῆς κατὰ πάντα θελκτικωτάτης νησίδος Χάλκης. Ἀληθῶς δὲν ὑπάρχει καταλληλότερος τόπος διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεότητος, οὔτε καταλληλότεραι συνθῆκαι διὰ τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν τῶν νέων διάπλασιν. Τὸ οἰκοδόμημα τῆς σχολῆς εἶνε μονὴ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ προτελευταίου Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου τιμωμένη κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, εἶτα δὲ ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεομήτορος, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ μέχρι σήμερον σωζόμενον παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας, τὸ ὁποῖον ἔκτισεν ἡ σύζυγος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου Μαρία ἡ Κομνηνή, ἡ θυγάτηρ Ἀλεξίου τοῦ Δ' αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος. Τὴν μονὴν ταύτην καεῖσαν τῷ 1672 ἀνεκαίνισε τῷ αὐτῷ ἔτει Παναγιωτάκης ὁ Νικόσιος, ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Ὑψηλῆς Πύλης. Ἐρειπωθεῖσαν δὲ τὴν μονὴν ἀνεκαίνισεν ὁ τελευταῖος αὐτῆς κτίτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Ὑψηλάντης τῷ 1796 καὶ ἐπροίκισεν αὐτὴν διὰ πολλῶν κτημάτων ἐν Βλαχίᾳ καὶ Βεσσαραβίᾳ καὶ δι' ὁλοκλήρου τῆς νήσου Πρώτης, προορίσας αὐτὴν ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ἑλληνικὸν φροντιστήριον. Καὶ ἡ μὲν ἐπιθυμία αὕτη τοῦ κτίτορος ἐξεπληρώθη, ἀλλὰ τὰ προσαρτηθέντα τῇ μονῇ κτήματα δὲν ἀνήκουσι σήμερον τῇ σχολῇ. Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου ἀνακαίνισιν ἐγένοντο εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς μονῆς τρεῖς ἐπισκευαί, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἐγένετο μικρὸν πρὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ φροντιστηρίου, ἡ δὲ δευτέρα τῷ 1851 καὶ ἡ τρίτη τῷ 1878. Ἡ πρώτη ἦτο γενικὴ ἐπισκευὴ καὶ μεταρρύθμισις τῆς μονῆς πρὸς ὑποδοχὴν σχολῆς, ἡ δὲ δευτέρα ἐπισκευὴ ἦτο ἐκ βάθρων ἀνέγερσις ἑνὸς μέρους τῆς βορείου πλευρᾶς, ἡ τρίτη δὲ τέλος ἦτο ἡ ἐκ βάθρων ἀνέγερσις ὁλοκλήρου τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, μέρους τινὸς τῆς βορείου καὶ μέρους τῆς νοτίου. Διὰ τὴν τρίτην ταύτην ἐπισκευὴν ἐδαπανήθησαν 10 χιλ. λίραι περίπου. Ἐχορήγησαν δὲ διὰ τὴν ἐπισκευὴν ταύτην καὶ ἄλλοι μὲν ὁμογενεῖς, ἰδίᾳ ὅμως αἱ ὑπὲρ παντὸς καλοῦ τὴν πρώτην τάξιν κατέχουσαι οἰκογένειαι Γ. Ζαρίφη καὶ Ζαφειροπούλου.

Ἐν Χάλκῃ X.

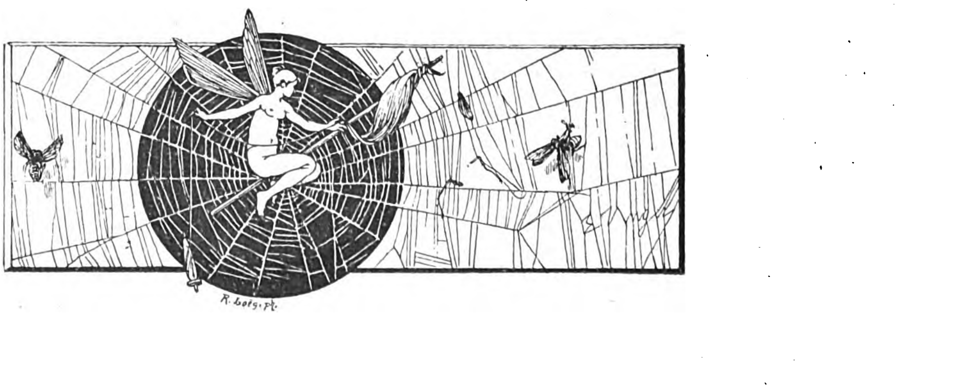

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΜΕΝΟ ΣΠΙΤΙ

Παράδοξον φαινόμενον ἐπασχολεῖ κατ' αὐτὰς τοὺς Παρισινούς, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε, φαίνεται, τόσον δύσπιστοι ὅσον ἐπιδεικνύονται. Ἔν τινι οἰκίᾳ τῆς λεωφόρου Βολταίρου παρουσιάσθησαν στοιχειά. Μὴ γελᾶτε! Ὁ χρονογράφος, ὅστις ἀντελήφθη ὁ ἴδιος τὸ πρᾶγμα καὶ ἔγραψε, δὲν ἀστειεύεται καθόλου. Οἱ ἔνοικοι τῆς εἰρημένης οἰκίας ἀκούουν κατὰ τὴν νύκτα κτύπους καὶ τριγμοὺς μυστηριώδεις. Κατ' ἀρχὰς ὁ φόβος τῶν σκωμμάτων τοὺς συνεκράτησεν· ἀλλ' οἱ μυστηριώδεις κρότοι ἐξηκολούθουν καὶ ὁ τρόμος τοὺς ἐκυρίευσεν. Ἡ οἰκία ἤρχισε νὰ κενοῦται καὶ ἡ εὐερέθιστος φαντασία τῶν Παρισινῶν νὰ διεγείρεται. Ὑπὸ τῆς περιεργείας ταύτης ὠθούμενος καὶ ὁ εἰρημένος δημοσιογράφος μετέβη εἰς τὴν στοιχειωμένην οἰκίαν, σχεδιάζων ἐκ τῶν προτέρων ἀστειότατον ἄρθρον «Συνέντευξις μετὰ πνευμάτων». Ἀλλ' ὅταν ἐξῆλθε δὲν εἶχε τὴν ἐλαχίστην διάθεσιν νὰ γελάσῃ μὲ τοὺς μυστηριώδεις ἐπισκέπτας τῆς ἐν τῇ λεωφόρῳ Βολταίρου οἰκίας.

Μετέβη, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἰατρῶν, ἀμφοτέρων ἀνθρώπων θετικῶν καὶ δυσπίστων. Εἰς τὸ τρίτον πάτωμα τοὺς ὑπεδέχθη νεαρὰ ῥάπτρια, ἥτις ἀφ' οὗ διηγήθη αὐτοῖς τὰ συμβαίνοντα ἐπρότεινε «νὰ ἐρωτήσωσι τὸ τραπεζάκι». Ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν, προσήχθη τὸ χονδροτράπεζον τοῦ μαγειρείου καὶ καθίσαντες κύκλῳ ἔθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τὰς χεῖρας, μὴ τολμῶντες νὰ τενίσωσιν ἀλλήλους, ἵνα μὴ ἐκσπάσωσιν οἱ γέλωτες, οὓς μετὰ δυσκολίας συνεῖχον.

— Τί ἀληθῶς ὑπερφυσικὸν φαινόμενον θὰ εἶνε, ἂν δυνηθῶμεν νὰ κινήσωμεν αὐτὸν τὸν κολοσσόν! εἶπεν ὁ δημοσιογράφος πρὸς τὸν παρακαθήμενον ἰατρόν.

Καὶ ὅμως μετὰ πέντε λεπτά, ἐνῷ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀπελπισθεὶς ν' ἀκούσῃ λαλοῦσαν τὴν τράπεζαν, ἡτοιμάζετο νὰ ὁμιλήσῃ αὐτὸς καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι ἦσαν ἀνόητοι, ἡ ἀνάπηρος τράπεζα ἤρχισε νὰ κινῆται καὶ νὰ κροτῇ. Ἀπηύθυναν διαφόρους δοκιμαστικὰς ἐρωτήσεις, εἰς ἃς ἡ τράπεζα ἀπήντησεν ἀπταίστως, μεθ' ὃ ἐζήτησαν ἐξήγησιν τῶν κρότων. «Τοὺς κάμνουν πονηρὰ πνεύματα, τὰ ὁποῖα καταδιώκουν ἕνα ἐκ τῶν ἐνοικιαστῶν» ἀπήντησεν ἡ τράπεζα.

Ταὐτοχρόνως σχεδὸν οἱ περὶ τὴν τράπεζαν ἤκουσαν κρότον ὡς παρατεταμένου πυροβολισμοῦ, ἀνερχόμενον πρὸς τὸν τοῖχον τῆς οἰκίας, ὅστις ἔτρεμε καὶ διεσείετο· τοῦτον ἐπηκολούθησε δεύτερος καὶ τρίτος, ὅμοιος μὲ τὸν κρότον βαρείας θύρας κλειομένης βιαίως. Ἡ οἰκία ἀνεστατώθη· οἱ κάτοικοι περίτρομοι ἤνοιξαν τὰ παράθυρα καὶ ἔδραμον ἔξω ἡμίγυμνοι καὶ κραυγαὶ γυναικῶν ἀντήχησαν.

Ὁ ἡμέτερος χρονογράφος ὁμολογεῖ ὅτι ἐφοβήθη μεγάλως. Ἠρώτησαν καὶ πάλιν τὴν τράπεζαν, ἥτις ἀπήντησεν ὅτι τὰ πνεύματα καταδιώκουν τὸν ἐνοικιαστὴν κ. Β. καὶ ὅτι ἡ καταδίωξις θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ὅπου ἀλλοῦ μετοικήσῃ· τῳόντι δὲ οἱ κρότοι ἔπαυσαν ἐπί τινας ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ ἐνοικιαστὴς οὗτος ἀπουσίαζε.

Καὶ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τῶν πνευμάτων συνεντεύξεως ταύτης εἶνε ὅτι ὁ δύσπιστος δημοσιογράφος ἐγένετο πνευματιστής, ὑπάρχει δὲ κίνδυνος νὰ ἐνσκήψῃ ἐκ νέου ἡ ἐπιδημία τῶν κινουμένων τραπεζῶν, ἥτις ὡς πᾶς συρμὸς προερχόμενος ἐκ Παρισίων, βεβαίως θὰ διαδοθῇ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον πᾶσαν.

ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΟΣ ΟΦΙΣ

Τόσοι εἶνε οἱ ποντικοὶ ἐν Βρασιλίᾳ, ὥστε ἐπειδὴ αἱ γάται δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ τοὺς κυνηγοῦν, οἱ Βρασιλιανοὶ χρησιμοποιοῦσιν ὡς ἐπίκουρον ὄφιν τινά, τὸν ὁποῖον εὐλόγως δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν «κατοικίδιον ὄφιν». Εἶνε εἶδος βόα, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος δὲν ὑπερβαίνει τὰ τέσσαρα μέτρα, τὸ δὲ πάχος ἰσοῦται μόλις πρὸς τὸ τοῦ βραχίονος. Τὸν ὀνομάζουν *γιβόγιαν* καὶ πωλεῖται εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ Ρίου-Ἰανείρου, τοῦ Περναμπούκ, τῆς Βαχίας κτλ. πρὸς 5 ἢ 6 φράγκα. Ὁ ὄφις οὗτος εἶνε ἐντελῶς ἀβλαβής· διέρχεται ὅλην τὴν ἡμέραν κοιμώμενος κάτω ἀπὸ τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας μεταξὺ τῶν κυνῶν καὶ τῶν γάτων, μόλις καταδεχόμενος νὰ κινηθῇ καὶ νὰ ὑψώσῃ τὴν κεφαλήν, ὅταν εἰσέρχεται ἐπισκέπτης τις ἢ ἀκούεται ἀσυνήθης τις θόρυβος. Ἀλλ' ἅμα νυκτώσῃ ὁ *γιβόγιας* ἐξεγείρεται ἐκ τῆς ὑπνηλίας του καὶ ἀρχίζει νὰ κυνηγᾷ, εἰσδύων πανταχοῦ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ μεσοδιαστήματα τῆς ὀροφῆς καὶ τοῦ πατώματος. Ὁρμᾷ μὲ ταχύτητα ἐλατηρίου ἐντεινομένου, συλλαμβάνει τοὺς ποντικοὺς ἐκ τοῦ αὐχένος καὶ θραύει τοὺς τραχηλικοὺς των σπονδύλους. Τοὺς φονεύει ὅμως ἁπλῶς πρὸς κυνηγετικὴν ἡδονήν, διότι δὲν τρώγει τὴν λείαν του.

Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι τόσον ἐξοικειοῦται μὲ τὴν οἰκίαν τοῦ κυρίου του ὁ ὄφις οὗτος, ὥστε ἐὰν τὸν μεταφέρῃ τις μακρὰν αὐτῆς ἐντὸς κανίστρου κεκλεισμένου, διαφεύγει καὶ κατορθοῖ εὐκόλως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Εἰς τὰς θερμοτέρας ἐπαρχίας τῆς Βρασιλίας, ὅπου οἱ ποντικοὶ εἶνε πολυάριθμοι, ἑκάστη οἰκία ἔχει καὶ τὸν *γιβόγιαν* της, ἀποτελοῦντα ἀναφαίρετον ἐξάρτημα αὐτῆς· καὶ ὅταν ὁ ἰδιοκτήτης ἐνοικιάζῃ ἢ πωλῇ τὴν οἰκίαν του ἐπαινεῖ καὶ τὴν δεξιότητα τοῦ *γιβόγια* μετὰ τῶν ἄλλων ἀρετῶν τῆς οἰκίας.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΙΠΟΣ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δικαζομένου πρό τινων ἡμερῶν ἐν Λονδίνῳ χαρτοπαικτικοῦ σκανδάλου, εἰς ὃ εἶνε ἀναμεμιγμένος καὶ ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας, ἐφημερίς τις ἀναγράφει τὰς ἑξῆς πληροφορίας περὶ τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ πρίγκιπος:

Ἡ ἐπιχορήγησις αὐτοῦ ἀνέρχεται εἰς δύο ἑκατομμύρια πεντακοσίας χιλιάδας φράγκων, ἔχει δὲ καὶ εἰσόδημα ἑνὸς ἑκατομμυρίου διακοσίων ἕως πεντακοσίων χιλιάδων φράγκων ἐκ τοῦ δουκάτου τῆς Κορνουάλλης. Ἡ δὲ πριγκίπισσα, ὡς γνωστόν, ἔλαβε μικρὰν προῖκα παρὰ τοῦ πατρός της βασιλέως τῆς Δανίας. Τὸ πιθανώτερον εἰσόδημά της ἀνέρχεται εἰς 30 χιλιάδας λιρῶν στερλινῶν, ἤτοι εἰς 750,000 φράγκων. Τὰ τέκνα των δὲ λαμβάνουσι χορήγημα ἕκαστον 150,000 φράγκων.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως ὑπερβολικοὶ καὶ διὰ τὸν διάδοχον αὐτὸν τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου, καὶ οὐδείς, πιστεύομεν, ἐκ τῶν ἀναγνω-

Digitized by Google

στῶν ἡμῶν θ' ἀπέστεργε νὰ ἀναλάβῃ ἐπὶ τῶν ὤμων του τὰ πριγκιπικὰ καθήκοντα ἐπὶ τοιαύτῃ ἀμοιβῇ. Ἀλλ' ἡ ἁπλῆ παραβολὴ τῶν τακτικῶν ἐξόδων τοῦ πρίγκιπος πρὸς τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ πείθει ὅτι δὲν εἶνε καθόλου ὑπερβολικοὶ οἱ ἀνωτέρω ἀριθμοί. Ὁ πρίγκηψ ἔχει βάρη διαρκῆ, ὁποῖα δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ χωρὶς νὰ ἐκπέσῃ ἠθικῶς εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ πρίγκηψ ἔχει τρεῖς κατοικίας ἐν Λονδίνῳ, τῶν ὁποίων μόνον τὰς οἰκοδομὰς συντηρεῖ τὸ κράτος. Ἔχει δὲ καὶ δύο ἄλλας ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Ναρτόλη καὶ ἐν Σκωτίᾳ, τὰς ὁποίας συντηρεῖ ἐξ ἰδίων. Παρασιωπῶμεν τὸ πλῆθος τῶν ἡνιόχων, τῶν θαλαμηπόλων, τῶν κυνηγοφυλάκων, τῶν ἰχνευτῶν, τῶν θυρωρῶν καὶ λοιπῶν οἰκετῶν, οἵτινες εἶνε ἀναγκαῖοι πρὸς συντήρησιν τῶν ἀνακτόρων τούτων, καὶ ἀναφέρομεν μόνον τὸ ἀνώτερον προσωπικόν.

Ὁ πρίγκηψ ἔχει ἕνα θησαυροφύλακα, ὁ ὁποῖος ἔχει βαθμὸν ἀντιστρατήγου· τρεῖς θαλαμηπόλους, τέσσαρας τακτικοὺς ἱπποκόμους καὶ ἓξ ἀναπληρωτικοὺς ἱπποκόμους, ἕνα ἰδιαίτερον γραμματέα, ἕνα βιβλιοφύλακα, τρεῖς ἐπιμελητὰς τῶν κτημάτων του, ἕνα ἱερέα τακτικὸν καὶ τρεῖς ἐπιτίμους, τρεῖς τακτικοὺς ἰατροὺς καὶ πέντε ἐπιτίμους, τρεῖς χειρουργοὺς τακτικοὺς καὶ ἕνα ἀναπληρωτικόν. Ἐπὶ πλέον ἔχει καὶ ἕνα μισθωτὸν ὀδοντοϊατρόν.

Προσθέσατε εἰς τὰ τεράστια αὐτὰ βάρη τὰ διάφορα δῶρα τὰ ὁποῖα δίδει, καὶ τὰς δαπάνας εἰς ἃς ὑποβάλλεται καὶ μόνον ἐπὶ τῇ καταθέσει τοῦ θεμελίου λίθου τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν, καὶ θὰ ἐννοήσητε πῶς, μετὰ τόσα εἰσοδήματα, ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας εἶνε κατάχρεως.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Διήγημα

Α'.

Μετὰ τέσσαρας ἑβδομάδας ὤφειλον νὰ ὑποστῶ τὰς ἐξετάσεις μου, ἐξ ὧν ἐξηρτᾶτο ἡ ὕπαρξίς μου· διὸ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ μελετῶ ἀδιακόπως καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς νυκτός. Ὡς ἐξ ἐπιμέτρου δὲ συνέβη καὶ δυσάρεστόν τι ἐπεισόδιον, ὅπερ μοῦ ἀφήρεσεν οὐχὶ ὀλίγας ὥρας τοῦ πολυτίμου χρόνου. Ὑπεχρεώθην δῆλα δὴ ὑπὸ τῆς οἰκοδεσποίνης μου νὰ μετοικήσω, καὶ ἔπρεπε νὰ ζητήσω ἄλλην κατοικίαν. Καὶ ἦτο μὲν πράγματι τοῦτο ὀχληρόν, ὅτι νῦν μάλιστα ἐγένετο ἀνάγκη μετακομίσεως, ἀλλ' ἐσκέφθην, ὅτι οὐχὶ ὀλίγον θὰ διευκολυνόμην ἐν τῇ μελέτῃ μου ἀλλαχοῦ κατοικῶν· διότι κάτωθεν τοῦ δωματίου μου ἐν τῷ πρώτῳ πατώματι ἐκρούετο καθ' ἑκάστην κλειδοκύμβαλον. Καὶ ἐφαίνετο μὲν ὁ κλειδοκυμβαλίζων ἀληθῶς ἔξοχος τεχνίτης, ἀλλ' ἕνεκα τούτου ἀκριβῶς ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἀκροώμενος παρηκολούθουν μετὰ προσοχῆς. Εὐνόητον δ' εἶναι, ὅτι οὕτω δέν μοι ἦτο δυνατὸν νὰ παραδοθῶ εἰς συστηματικὴν μελέτην· διότι, καθ' ὃν χρόνον ἡ ψυχή μου διὰ τῆς μαγείας τῶν τόνων ἀνυψοῦτο καὶ μετεωρίζετο μακρὰν εἰς ἄλλον κόσμον, δὲν ἤμην εἰς θέσιν νὰ ἐκβιάσω τὸ πνεῦμά μου πρὸς ἐργασίαν. Διὰ τοῦτο δ' ἐφρόνουν, ὅτι ἡ μετοίκησις ἔμελλε νά μοι ἀποβῇ ὠφέλιμος.

Ἤρχισα λοιπὸν ἀναγινώσκων τὰς ἀγγελίας τῶν ἐφημερίδων πρὸς εὕρεσιν καταλλήλου δωματίου. Στάσου! εἶπον κατ' ἐμαυτὸν μετὰ χαρᾶς. Αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἐγὼ θέλω. *Ἐνοικιάζεται δωμάτιον εἰς ἔντιμον καὶ φιλήσυχον κύριον· ἡ μουσικὴ ἀπαγορεύεται.* Αὐτὸ εἶναι λαμπρόν· ἐδῶ θὰ εὕρω ἡσυχίαν. Ἐπεσκέφθην ἀμέσως τὸ δωμάτιον, ὅπερ ἀνταπεκρίνετο πληρέστατα εἰς τὰς ἐπιεικεῖς ἀπαιτήσεις μου, καὶ ἀντὶ μετρίας τιμῆς ἔλαβον αὐτὸ ὑπ' ἐνοίκιον. Ἠρώτησα ἂν ἀπαγορεύεται τὸ κλειδοκύμβαλον ἐν τῇ οἰκίᾳ. «Μάλιστα εἶναι ἀπαγόρευσις τοῦ ἰδιοκτήτου», μοὶ ἀπεκρίθησαν. Ἐσυμφώνησα μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας νὰ λάβω κατοχὴν τοῦ δωματίου καὶ ἀπῆλθον.

Ὅτε νῦν εἶχον τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου δὲν θὰ ἤκουον πλέον τὸν ὑπὸ τὸ δωμάτιόν μου κλειδοκυμβαλίζοντα, ᾐσθάνθην ἐγκάρδιον ἐπὶ τούτῳ λύπην. Ὦ, ἦτό τι ἐξαίσιον! Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐγενόμην φοιτητής, οὐδέποτε ἔλαβον καιρόν, νὰ προσευχηθῶ. Ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον ἠκροώμην τοῦ θαυμασίου μουσικοῦ, ἀνεπαισθήτως πως ἀπεσπᾶτο ἡ ψυχή μου τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἀνίπτατο πρὸς τὴν ἀρχικὴν πηγὴν ἐκείνου, ὅπερ ὡς θεῖόν τι παρίσταται ἡμῖν.

Εἶχον ἤδη ἐγκατασταθῆ ἐν τῷ νέῳ δωματίῳ μου, ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ ἡσύχου ὁδοῦ, ἀπηλλαγμένης τοῦ ἐκ τῶν ἁμαξῶν θορύβου καὶ τῶν λοιπῶν φωνῶν. Καθίσας παρὰ τὸ γραφεῖόν μου ἐβυθίσθην ταχέως εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἐναισίμου διατριβῆς μου. Ἀλλ' ὦ Θεέ μου! —Ἐν τούτοις εἶναι μουσική —καὶ ἡ οἰκοδέσποινα μὲ διεβεβαίωσεν, ὅτι ἡ μουσική —ὦ Θεέ μου! μὰ εἶνε ἀνυπόφορον.— Ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ ἐχορδίζετο ἐπὶ πέντε, δέκα, δεκαπέντε λεπτὰ κίθαρις (Zither). Καὶ ἂν ὁλόκληρον βασίλειον μοὶ ἔτασσον ὡς βραβεῖον, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γράψω πλέον λέξιν. Ἠγέρθην καὶ ἤρχισα φωνάζων καὶ ἐπιπλήττων. «Ἡ κυρία σου μοὶ εἶπεν, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ ἀπαγορεύεται ἡ μουσική!» Εἶπον ἐν ὀργῇ πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν.—«Μάλιστα», ὑπέλαβεν ἐκείνη. —«Καὶ τί εἶναι λοιπὸν αὐτὸ ἐδῶ πλησίον μου;» —«Ἡ Δωροθέα γυμνάζεται εἰς τὴν κίθαριν», ἀπεκρίθη.—«Εἶναι ἀνυπόφορον!» εἶπον ἐγὼ διαμαρτυρόμενος.—«Θὰ συνειθίσητε», εἶπεν ἡ ὑπηρέτρια γελῶσα καὶ ἀνεχώρησεν.

Ἐπὶ ὁλόκληρον ὥραν ἐγυμνάζετο ἡ Δωροθέα τὸ τέλος βραχυχρονίου τινὸς στροβίλου φα σολ λα ρε σολ λα καὶ οὕτω καθεξῆς, ἐκτελοῦσα αὐτὴν βαθμηδὸν ταχύτερον καὶ ἑκάστοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑψηλῆς θέσεως. Κατελήφθην ὑπὸ μεγίστης ἀπελπισίας ὡς ὑπὸ πυρετοῦ, αἰσθανόμενος πραγματικοὺς νευρικοὺς πόνους ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων μου. Ὅπως δ' ἀπαλλαγῶ τῆς βασανι-

Digitized by Google

στικῆς ταύτης τιμωρίας ἔλαβον εἰς χεῖρας τὸν πῖλόν μου, ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ ἀκάματος Δωροθέα παρελθοῦσα τὸ ἐπικίνδυνον χωρίον ἤνοιξεν ἐλεύθερον δρόμον ἐπὶ τοῦ ὀργάνου καὶ ἀγαλλομένη τρόπον τινὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἤρχισεν ἐκ νέου ἐπαναλαμβάνουσα ἐξ ἀρχῆς τὴν ἄσκησιν. Ἡ κιθαρίστρια ἔχει καὶ ἐπιμονὴν καὶ ἐπιμέλειαν, ἀλλὰ τίς ἄρα γε εἶναι καὶ ποία ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῆς μορφή; Ἔρριψα τὸν πῖλόν μου ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ καθίσας ἠθέλησα νὰ δοκιμάσω ἐκ νέου τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλ' ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον· ἐν ᾧ οἱ δάκτυλοί μου ἀνεπαύοντο ἀκίνητοι ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἀνεστέναζον καὶ κατηρώμην, ἐν ταὐτῷ δὲ ἱδρὼς περιέρρεε τὸ μέτωπόν μου. Τέλος πάντων ὁ ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ κλαυθμυρισμὸς κατέπαυσεν ἐν ὀξυτάτῃ συμφωνίᾳ. Καὶ ἡσυχία μὲν νῦν ἐπεκράτει, ἀλλ' οὐχ ἧττον ὁ μονότονος στρόβιλος παρέμενεν εἰσέτι ἔναυλος ἐν τῇ ἀκοῇ μου.

Τὴν ἐπιοῦσαν συνήντησα ἐπὶ τῆς κλίμακος κορασίδα ὑψηλὴν τὸ ἀνάστημα καὶ ἰσχνήν,ἔχουσαν μακροὺς καὶ ὅλως ἐστερημένους χάριτος τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας. Τὸ ἄχρουν καὶ γωνιῶδες αὐτῆς πρόσωπον ἦτο σχεδὸν ἄφαντον πρὸ τοῦ ῥωμαντικοῦ ἀναστήματος. Προσέβλεψασά με δ' ἐπὶ στιγμὴν διὰ τῶν ὡραίων γαλανῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς παρῆλθεν ἐν τάχει. Ἀκολουθήσας αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος παρετήρησα, ὅτι μακρὰ καὶ πυρρόχρους πλεξὶς κατέπιπτεν ἐπὶ τῶν νώτων. Ἦτο ἀρά γε ἡ Δωροθέα; — Ναί, αὐτὴ ἦτο, ὡς ἀμέσως ἐβεβαιώθην. Αὐτὴ ἦτο ἡ καταβασανίζουσά με ἐρυθρὰ στρίγλα. Ὁσάκις δ' ἔκτοτε συνήντων αὐτήν, τὴν ἠτένιζον μετὰ μίσους ὑπερτάτου καὶ τὰ χείλη μου ἐψιθύριζον ἀράς, ἐν ᾧ ἐκείνη ἐξ ἐναντίας μὲ προσέβλεπε μειδιῶσα. Δὲν δύναμαι μὲν ἀκριβῶς νὰ εἴπω, ἂν τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο ἀθωότητα ἢ μοχθηρίαν προέδιδεν, ἀλλὰ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐγὼ κατελαμβανόμην ὑπὸ μίσους, ὁσάκις ἐκείνη ἐμειδία. Μὴ ἀνεχόμενος δὲ πλέον τὴν φοβερὰν ταύτην τυραννίαν ἐξέφρασα εἰς τὴν οἰκοδέσποιναν ἔντονα παράπονα, ἅτινα ταχέως ἀποκατέστησαν τὴν δέουσαν ἡσυχίαν ἐν τῇ κατοικίᾳ μας. Ὁσάκις δὲ νῦν συνήντων τὴν Δωροθέαν, ἐγὼ μὲν ἐμειδίων, ἐκείνης δὲ οἱ ὡραῖοι γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ ἀνεφλέγοντο ἐν ὀξυτάτῃ ὀργῇ ἀτενίζοντες πρὸς ἐμέ.

Τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις μου ὑπέστην λαμπρῶς. Τὸ ὑπόλοιπον δὲ τῆς περιουσίας μου ἐδαπάνησα εἰς ταξείδια, καὶ ἔτη τινὰ διέτριψα ἐν Παρισίοις καὶ ἐν Βερολίνῳ πρὸς ἄσκησιν. Ὅτε ἐπανῆλθον διωρίσθην ἀμέσως βοηθὸς ἰατρὸς τοῦ περιφήμου Διδόρφ, καθηγητοῦ τῆς χειρουργικῆς καὶ ὀφθαλμολογίας, ὅστις τότε ἐν ταὐτῷ ἦτο καὶ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου. Ἐνταῦθα δ' ἐνόησα ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι εὐρὺ στάδιον ἠνοίγετο πρὸς πρακτικὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός μου.

«Ἔχομεν τώρα σπάνιόν τι καὶ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον περιστατικόν»· μοὶ εἶπεν ὁ καθηγητὴς Διδόρφ, «ἐντείνω πάσας τὰς διανοητικὰς δυνάμεις μου, πάσας τὰς ἐπιστημονικάς μου γνώσεις, ἀλλ' εἶμαι ἀπαρηγόρητος, διότι ἀμφότεραι σκληρῶς με παραιτοῦσι. Καθ' ὅλον τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός μου οὐδὲν τοιοῦτον μοὶ συνέβη, ἀλλὰ — θὰ ἴδητε ὑμεῖς ἰδίοις ὄμμασιν.»

Εἰσήλθομεν εἰς ἀποκεχωρισμένον τι δωμάτιον τοῦ θεραπευτηρίου, ἐν ᾧ εὑρίσκετο νεαρὰ κόρη, εὐγενὴς καὶ ἐρασμία τὴν μορφήν. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου μετὰ τῆς λευκοτάτης χροιᾶς αὐτοῦ μοὶ ἦσαν γνωστά· διὸ προσεπάθουν ν' ἀναμνησθῶ ποῦ τὴν νέαν ἐκείνην εἶδον. «Δεσποινὶς Δωροθέα» εἶπε πρὸς αὐτὴν ὁ καθηγητής, «σήμερον σᾶς φέρω νέον πεπαιδευμένον ἰατρόν, τὸν διδάκτορα Γροινὰρδ, ὅστις θὰ ἐξετάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σας. — Ἡ δεσποινὶς Λέρχενφελδ», προσέθηκε στραφεὶς πρός με καὶ συστήσας τὴν νεάνιδα. Τότε ἀμέσως ἐνεθυμήθην ποῦ εἶχον ἴδῃ τὴν φυσιογνωμίαν ἐκείνην. Ἦτο ἡ κιθαρίστρια Δωροθέα.

Ὁ καθηγητὴς μοὶ ἀνεκοίνωσεν, ὅτι ἡ κόρη αἴφνης ἀπώλεσε τὴν ὅρασιν καὶ ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἤδη διατελεῖ ὑπὸ τὴν νοσηλείαν αὐτοῦ. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἦσαν ὡραῖοι, λαμπροὶ καὶ δὲν ἐπόνουν. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν συνεκροτήσαμεν ὁ καθηγητὴς καὶ ἐγὼ μακρὸν συμβούλιον. Στραφεὶς μετὰ τοῦτο πρὸς τὴν Δωροθέαν ἀπέτεινα διαφόρους μακρὰς ἐρωτήσεις. Ὅτε δὲ παρ' αὐτῆς ἔμαθον, ὅτι ἡ μήτηρ της πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους εἶχεν ἀποθάνῃ, μεγίστην ᾐσθάνθην λύπην· διότι ἀμέσως ἐφαντάσθην, ὅτι ἡ Δωροθέα ἐν τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας ἦτο νῦν ἀπωρφανισμένη καὶ ὅλως ἀπομεμονωμένη. Ἡ ἄλλοτε τόσον δυσειδὴς νεᾶνις εἶχε τελείως μεταβληθῇ γενομένη εὐειδεστάτη. Ἡ περικαλλὴς κεφαλὴ μετὰ τῆς χρυσοειδοῦς κόμης ἐκίνησε τὸν θαυμασμόν μου. Ἤμην ἰατρὸς ψυχῇ τε καὶ σώματι παραδεδομένος εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἥτις μοὶ ἦτο ἱερά. Ὡς δ' ὁ καθηγητής, οὕτω καὶ ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπομακρύνω τὸ σπάνιον τοῦτο συμβὰν ἐκ τοῦ κύκλου τῶν διανοημάτων μου. Ἐμελέτων, ἐσκεπτόμην, διενοούμην, ἀλλ' αἱ γνώσεις μου εἶχον προσκρούσῃ εἰς ὑψηλόν τι πυργοειδὲς τεῖχος, ὅπερ οὐδεὶς τῶν συναδέλφων μας κατώρθωσε νὰ ὑπερβῇ. Ὦ! πόσον ἐλυπούμην τὴν κόρην καὶ πόσον ᾐσθανόμην ἐμαυτὸν ἀφωσιωμένον εἰς αὐτήν. — Ὁ καθηγητὴς Διδόρφ ἀκάματος ὢν ἐδοκίμασε πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ἔστω καὶ ἐλαχίστην τινὰ προσδοκίαν ἐπιτυχίας· — ἀλλὰ τὰ πάντα ἀπέβησαν μάταια.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἐγὼ προσεβλήθην ὑπὸ βαρείας νόσου. Ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἐκοιτόμην παθὼν ἐκ σφοδρᾶς περιπνευμονίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπηλλάγην διὰ τῶν μέχρι θυσίας πε-

Digitized by Google

ριποιήσεων τῆς μητρός μου, ἥτις ὡς σωτὴρ ἄγγελος ἐν πάσῃ σπουδῇ ἦλθε πλησίον μου. Ὅτε δὲ τελείως ἐθεραπεύθην, τὸ ἰατρικὸν συμβούλιον μοὶ ἐπέβαλε ν' ἀναχωρήσω ἀνυπερθέτως εἰς Νίκαιαν.

Περὶ τῆς δυσμοίρου Δωροθέας οὐδὲν ἤκουσα καὶ ὀφείλω πρὸς αἶσχός μου νὰ ὁμολογήσω, ὅτι εἶχον ἐξαλείψῃ αὐτὴν ὁλοτελῶς ἐκ τῆς μνήμης μου. Ἐν Νικαίᾳ εἶχον σύστασιν πρὸς ἰατρόν τινα, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετήρχετο ἐκεῖ τὸ ἐπάγγελμα εὐδοκίμως. Ὁ διδάκτωρ Φαλκενβέργ — οὕτως ὠνομάζετο — διετέθη εὐμενέστατα πρός με καὶ μὲ προσεκάλεσε νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ἡ οἰκογένεια τοῦ ἰατροῦ ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐρασμιωτάτης καὶ σεμνῆς δεσποίνης, ἐκ θυγατρός, ἀνεπτυγμένης τὴν ἡλικίαν, καὶ ἐκ δεκαετοῦς παιδίου. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, ἡ δεσποινὶς Φλώρα, ἦτο μικρόσωμος μὲν ἀλλὰ χαριτόβρυτος καὶ ζωηρὰ μελαγχροινή. Διὰ τῆς εὐθυμίας δ' αὐτῆς εἵλκυσε τὴν συμπάθειάν μου ταχέως, καὶ περιέβαλεν ἰσχυρὰς ἀλύσεις τὴν καρδίαν μου, ἥτις ἕως τότε οὐδὲν εἶχε ποθήσῃ. Ἂν δὲ συνέβαινε νὰ μὴ ἴδω αὐτὴν ἡμέραν τινά, ἐνόμιζον ὅτι τὸ πᾶν μοὶ ἔλειπεν, ὅτι μεγίστην ἀπώλειαν ὑπέστην. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, πρὶν ἢ παρέλθωσι μῆνές τινες, ἠγάπησα περιπαθῶς αὐτήν, οὐδὲν δὲ μ' ἐκώλυε νὰ ὑποβάλω αἴτησιν πρὸς γάμον. Εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι δὲν εἶχον καταστῇ ἔνδοξος ἀκόμη, ἀλλ' ἤμην νεαρὸς ἰατρός, προικισμένος διὰ μεγάλων ἀρετῶν, ὡς συνείθιζε νὰ λέγῃ ὁ διδάκτωρ Φαλκενβέργ· καὶ ἂν δὲν εἶχον χρήματα, ἀλλ' οὐχ ἧττον λαμπρὸν μέλλον μὲ ἀνέμενε κατὰ τὰς προρρήσεις τοῦ ἐπιδόξου πενθεροῦ μου. Ἀλλ' ὅ,τι πρὸ πάντων ἐβάρυνεν εἰς τὴν πλάστιγγα ἦτο ὁ περιπαθὴς ἔρως, ὃν ἔτρεφε πρὸς ἐμὲ ἡ Φλώρα. Ἐν Νικαίᾳ λοιπὸν ἄνευ ἀναβολῆς καὶ ἐνδοιασμοῦ ἐτελέσθη ἡ στέψις ἡμῶν, μεθ' ἣν εὐδαιμονέστατοι ἐγὼ καὶ ἡ Φλώρα μετέβημεν εἰς τὴν πατρίδα. Ταχέως δ' ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἀπέκτησα εὐρυτάτην πελατείαν. Ἡ σύζυγός μου παρέλαβε μεθ' ἑαυτῆς ὡς γαμήλιον δῶρον σπουδαῖον χρηματικὸν κεφάλαιον· διὸ ἠδυνάμεθα νὰ διάγωμεν βίον ἐλεύθερον καὶ ἄνετον. Εἶχον ἰδίαν οἰκίαν, λαμπρὸν ὄχημα, εἰς δὲ τοὺς ἀσθενεῖς, οἵτινες ἤρχοντο πρός με ἐν ὡρισμένῃ ὥρᾳ, εὐπρεπὴς ὑπηρέτης ἐν στολῇ ἤνοιγε τὰς θύρας εἰσάγων αὐτούς. Καὶ τῷ ὄντι κατεῖχον νῦν τῆς Ἀμαλθείας τὸ κέρας, διάγων εὐδαίμονα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν βίον. Εἶχον θέσιν ἀξιόλογον, ἀπηλλαγμένην πάσης ἐνοχλητικῆς μερίμνης καὶ ἔζων ἐν μεγίστῃ ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς νεαρᾶς συζύγου μου, ἥτις μόνον ἓν ἐλάττωμα εἶχε, τὸ τῆς ζηλοτυπίας.

Ὁσάκις νέαι κυρίαι ἤρχοντο νὰ ζητήσωσι συμβουλὴν καὶ βοήθειαν παρ' ἐμοῦ, ἡ Φλώρα κατετρύχετο ὑπὸ τυραννικῶν βασάνων καὶ ἔκλαιεν ὡς μικρὸν παιδίον. Ἂν δ' ἐγὼ ἐδυσφόρουν ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐπέπληττον αὐτὴν παραπονούμενος, ὅτι οὕτω καιρίως μὲ προσβάλλει, θεωροῦσά με ἀνάξιον ἐμπιστοσύνης, τότε καὶ ἐκείνη ἤνοιγεν ἐπί τινα ὥραν τὸ ὡραῖον στόμα μετ' ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ εἶτα ἐσιώπα. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ μ' ἐπλησίαζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἔβαλλε τοὺς στρογγύλους καὶ μαλακοὺς βραχίονας περὶ τὸν λαιμόν μου καὶ ἐθώπευεν ἐλαφρῶς τὴν κόμην μου, μέχρις οὗ ἀπέσπα ἓν μειδίαμά μου. Τότε μὲ ἐφίλει λέγουσα, ὅτι ἐπεθύμει νὰ εἶναι εὐμορφοτέρα, ἤ, ὡς ἅπαξ ἐν παραφορᾷ ἀνεφώνησεν, νὰ μὴ βλέπῃ τίποτε, νὰ εἶναι τυφλή. Τυφλή! Ὦ, μετὰ πολὺν χρόνον καὶ μακρὸν παρέστη νῦν πάλιν ἐν τῇ ψυχῇ μου αἴφνης ἡ εἰκὼν τῆς Δωροθέας. Τί ἆρά γε ἐγένετο; Αὐθημερὸν ἐπισκεφθεὶς τὸν ἰατρὸν Διδορφ, ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῆς δεσποινίδος Λέρχενφελδ.

«Λυποῦμαι τῇ ἀληθείᾳ ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει», ἀπεκρίθη ὁ καθηγητής. «Οὐδὲν ἠδυνήθην νὰ πράξω, πᾶσαι αἱ ἀπόπειραί μου ἐματαιώθησαν, καὶ πρὸς μεγίστην λύπην μου ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθην νὰ ἀπολύσω αὐτὴν τυφλήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ δύσμοιρος κόρη ἦτο ἐν τῷ κόσμῳ ὅλως ἀπροστάτευτος, ἄνευ μέσων καὶ πόρων, διωργάνωσα ὑπὲρ αὐτῆς ἔρανον, καὶ τὸ οὐχὶ ἀσήμαντον ποσόν, ὅπερ συνηθροίσθη, ἐνεχείρισα εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τί ἐγένετο μετέπειτα; —Οὐδὲν ἤκουσα πλέον. Ἐλησμόνησα αὐτὴν ὁλοτελῶς.» Ἡ τάλαινα Δωροθέα! Ὡραία ὡς εἰκών, νεαρωτάτη, ἀπροστάτευτος, ἔρημος, τυφλὴ καὶ ἐγκαταλελειμμένη! Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διετέλουν ὑπὸ τὸ κράτος μεγάλης ἀθυμίας· οὐδέποτε εἶδον γυναῖκα, ἧς τὸ κάλλος ἦτο λαμπρότερον ἅμα καὶ σεμνότερον τοῦ τῆς πτωχῆς τυφλῆς κόρης.

Ἀλλ' ὅταν τις ἐντρυφᾷ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, ὡς ἐγὼ τότε, δὲν ἐνθυμεῖται ἐπὶ πολὺν χρόνον. τὰς τῶν ἄλλων δεινοπαθείας· παραδίδεται ὅλως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ εὐθυμίας καὶ ἀγαλλιάσεως. Ἡ εὐτυχία μου δ' ἔτι μᾶλλον ἐκορυφώθη, ὅτ' ἐγενόμην καὶ πατὴρ χαριεστάτου παιδίου. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς ἀνεστράφη ὁ τῆς εὐτυχίας μου τροχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ἐπιγείου ὀλβιότητος κατεκρημνίσθην εἰς τὸ βαθύτατον βάραθρον τῆς ἀνθρωπίνης ταλαιπωρίας. Ἡ προσφιλεστάτη μου Φλώρα παρὰ πάντα τὰ προφυλακτικὰ μέτρα προσεβλήθη ὑπὸ πυρετοῦ, ὅστις μετὰ λυσσαλέας ὁρμῆς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀδιαλείπτως ἐδεινοῦτο. Εἰς μάτην προσεκάλεσα τοὺς διασημοτάτους τῶν ἰατρῶν, ἵνα προσέλθωσιν ἐπίκουροι εἰς τὴν πάσχουσαν σύζυγόν μου. Ὅτε ἔκυψα ἐπὶ τὴν πυρέσσουσαν τῆς συζύγου μου κεφαλήν, αὐτὴ δέν με ἀνεγνώρισε πλέον. Δὲν εἶχον πλέον οὐδεμίαν ἐλπίδα. «Πρὸς τί λοιπὸν ἐσπούδασα!» ἐφώναζον κτυπῶν τὸ στῆθός μου. «Ὁποία χλεύη τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεών μου! Ἀδυνατῶ νὰ ἀποσοβήσω τὸν θάνατον. Πᾶσαι αἱ

Digitized by Google

σπουδαί μου, πάντες οἱ μόχθοι μου οἱ πολυετεῖς νῦν ἐκμηδενίζονται». Αἱ σκέψεις αὗται ὀλίγου δεῖν ἐσάλευον τὰς φρένας μου. Μετεχειρίσθησαν δὲ βίαν, ἵνα μὲ ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τῆς κλίνης τῆς φιλτάτης μου. Δὲν εἶχον πλέον οὐδεμίαν συναίσθησιν ἐμαυτοῦ. Ὅτε δὲ συνῆλθον καὶ ᾐσθάνθην ἐκ νέου ἔτι ἰσχυροτέραν τὴν δυστυχίαν μου, τότε τὸ πᾶν ἦτο τετελεσμένον. Ἡ σύζυγός μου ἔκειτο ἐκεῖ νῦν ψυχρά, ξηρά, νεκρὰ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἐν τῷ ἄνθει τῆς νεότητος.

(*Κατὰ τὸ Γερμανικόν*)

Ἕπεται τὸ τέλος Α. ΜΑΛΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Αἱμοσταγὴς ῥοδακινέα

Εἰς Τεξὰς ὑπάρχει περίεργον φυσικὸν φαινόμενον, τὸ ἑξῆς: μεγάλη ἀγρία ῥοδακινέα, ἐξ ἧς ῥέει χυμός, ἔχων τὸ χρῶμα καὶ τὰ συστατικὰ τοῦ αἵματος· εἰς ὁποιονδήποτε δὲ μέρος καὶ ἂν κόψῃ τις τὸ δένδρον, τὸ αὐτὸ ἔχει ἀποτέλεσμα. Οἱ βοτανικοὶ ὡμολόγησαν ὅτι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐννοήσωσι τὴν ἰδιότητα τοῦ δένδρου τούτου, ἣν ἄλλως ἐμφώνως ἀποδίδουσιν εἰς χρωματισμένην τινὰ οὐσίαν τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται τὸ δένδρον καὶ ἣν ἀπορροφᾷ. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται πιθανή, διότι κλάδοι κοπέντες ἐκ τοῦ δένδρου καὶ φυτευθέντες εἰς ἄλλο μέρος δὲν ἀπέκτησαν τὴν αὐτὴν ἰδιότητα. Ὁ λαὸς ὅμως πιστεύει διαφόρους μύθους, τοὺς ὁποίους ἐπαναλαμβάνει, πάντες δὲ ἀναφέρουσιν αἱματηρὰς σκηνάς. Λέγεται ὅτι οὐδέποτε μαῦρος διαβαίνει πλησίον τοῦ δένδρου τούτου ἐν καιρῷ νυκτός, ὁποιανδήποτε ἀμοιβὴν καὶ ἂν ὑποσχεθῇ τις εἰς αὐτόν. Τὸ δένδρον εἶναι ἐν λαμπρᾷ καταστάσει καὶ ἔχει μέγεθος μεγαλείτερον τοῦ συνήθους.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ τῶν Λαπώνων

Οἱ Λάπωνες ἔχουσι τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εἰς τὴν γλῶσσάν των, εἶναι δὲ περίεργον πῶς ἔγεινεν ἡ μετάφρασις. Πρὸ 30 ἐτῶν θρησκευτικαὶ ταραχαὶ ἐξερράγησαν εἰς πολλὰ μέρη τῆς Λαπωνίας. Μεταξὺ τῶν ταραξιῶν ἦτο καί τις ὀνομαζόμενος Λὰρς Χαέτας. Κατὰ τὰς ταραχὰς ταύτας συνέβησαν πολλοὶ φόνοι, καὶ ὁ Λὰρς μετὰ πολλῶν συντρόφων του συνελήφθη ὡς κατηγορούμενος. Ἀπεδείχθησαν ἔνοχοι, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, ὁ δὲ Λὰρς ἕνεκα τῆς νεαρᾶς του ἡλικίας εἰς ἰσόβια δεσμά. Οἱ δεσμοφύλακες καὶ ὁ ἱερεὺς τῶν φυλακῶν λυπούμενοι τὴν θέσιν τοῦ Λὰρς ἀνεκούφιζον αὐτόν. Ἕνεκα δὲ τῆς καλῆς του διαγωγῆς ἐκοπίασαν ὅπως τὸν διδάξωσιν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Εἰς τὸν Λὰρς ἤρεσκεν ἡ Ἁγία Γραφή, τὴν ἀνεγίνωσκε καθημερινῶς καὶ ἐπὶ τέλους συνέλαβε τὴν τολμηρὰν ἀπόφασιν νὰ τὴν μεταφράσῃ εἰς τὴν μητρικήν του γλῶσσαν. Ἡ ἐργασία διήρκεσε πολλὰ ἔτη, διότι ὁ Λὰρς δὲν ἦτο ἀρκούντως πεπαιδευμένος, ἡ δὲ γλῶσσα τῶν Λαπώνων δὲν εἶναι ἀρκούντως πλουσία, ὅπως ἐκφράσῃ τις δι' αὐτῆς πᾶσαν ἰδέαν. Ἐπὶ τέλους τὸ ἔργον ἐτελείωσεν, ἡ Ἁγία Γραφὴ μετεφράσθη καὶ ἐτυπώθη εἰς τὴν Λαπωνικὴν γλῶσσαν, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς ἐχαρίσθη εἰς τὸν Λάρς. Ἔζη ἔτι εἰς τὰ 1870, καὶ μολονότι γέρων, ἦτο πάντοτε ἐνεργητικὸς καὶ πολλάκις ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς περιηγητῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐν Μήλῳ παρὰ τὴν θέσιν, ἐν ᾗ πρὸ ἐτῶν ἀνευρέθη ἡ περίφημος Ἀφροδίτη, ἀνεσκάφη ἐσχάτως ἐν ἀγρῷ ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτήτου αὐτοῦ ἄγαλμα ἀρχαίας τέχνης παριστῶν νεαρὸν πυγμάχον ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, ἠκρωτηριασμένον δὲ μόνον ἐν τοῖς κάτω τῶν κνημῶν.

Καλλιτεχνικά

Ὁ κ. Γεώρ. Καρβελλᾶς ἀπέστειλεν ἐκ Ζακύνθου εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἱστορικῆς Ἑταιρίας ὑδρογραφικὴν εἰκόνα τοῦ Κωνσταντίνου Κανάρη, γραφεῖσαν ὑπὸ Ἄγγλου κυβερνήτου πολεμικοῦ πλοίου μετά τινα ναυμαχίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος παρακολουθῶν τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα ἦτο αὐτόπτης μάρτυς. Τὴν εἰκόνα ἔγραψεν εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην προσκαλέσας τὸν Κανάρην εἰς τὸ πλοῖόν του, χαίροντα ἔτι καὶ ὑπερήφανον ἐπὶ τῇ νίκῃ. Ὁ πλοίαρχος τὴν εἰκόνα ἐδώρησεν ἔπειτα εἰς φίλον του Ἄγγλον ἐν Σμύρνῃ, οὗτος δὲ εἰς τὸν πατέρα τοῦ κ. Καρβελλᾶ, οὗτινος ὁ υἱὸς ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ αὐτοῦ ἐθεώρησεν ὅτι ἦτο πρέπον τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ κειμήλιον νὰ κοσμῇ τὴν αἴθουσαν τοῦ Μουσείου τῆς Ἱστορικῆς Ἑταιρίας, πρὸς ἣν καὶ ἀπέστειλεν αὐτήν.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος, οὗτινος γνωστὸς εἶνε ὁ ἐνθουσιώδης θαυμασμὸς πρὸς τὸν Βάγνερ, ἀνέλαβε νὰ καταβάλῃ τὴν δαπάνην πρὸς κατασκευὴν ἀγάλματος τοῦ μεγάλου μουσικοῦ, ἱδρυθησομένου πρὸ τοῦ Βερολιναίου Μελοδράματος.

Θεατρικά

Ἐν τῷ Κωμικῷ μελοδράματι τῶν Παρισίων παρεστάθη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα διὰ πρώτην φορὰν τὸ «Ὄνειρον», μελόδραμα ληφθὲν ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Ζολᾶ. Τὴν μουσικὴν αὐτοῦ ἔγραψε νέος μουσουργὸς ὁ Ἀλφρέδος Βρουνώ.

Μουσικά

Ὁ Ἑλληνικὸς μελοδραματικὸς θίασος ἤρξατο τῶν παραστάσεων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ θερινῷ θεάτρῳ «Παραδείσῳ» διὰ τοῦ «Κουρέως τῆς Σεβίλλης».

— Ἡ Cavalleria rusticana, τὸ πολύκροτον μελόδραμα τοῦ Ἰταλοῦ Μασκάνη παρεστάθη μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ Λέσσιγκ τοῦ Βερολίνου.

Βιομηχανία.

Νέα ἐφεύρεσις ἐνδιαφέρουσα τοὺς καπνιστάς: ἡ κατασκευὴ φύλλων καπνοῦ ἐκ χάρτου. Τὰ φύλλα ταῦτα κατασκευάζονται ἐκ χάρτου, ἐμβαπτιζομένου εἰς χυμὸν καπνοχόρτου, ὅστις μεταδίδει εἰς τὸν χάρτην τὴν γεῦσιν καὶ τὴν ὀσμὴν τοῦ καπνοῦ. Συμπιέζεται δ' ἔπειτα ὁ χάρτης καὶ κόπτεται εἰς φύλλα ἔχοντα ἀκριβῶς τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα φύλλων καπνοῦ. Ἡ ἀπομίμησις εἶνε τόσον ἐντελής, ὥστε καὶ οἱ ἐμπειρότατοι καπνισταὶ δύνανται ν' ἀπατηθῶσι καπνίζοντες τοιαῦτα χαρτοσιγάρα.

Νεκρολογία

Ἀπέθανε κατ' αὐτὰς ἐν Γαλλίᾳ ὁ συνταγματάρχης Λεμπέλ, ὁ ἐφευρέτης τοῦ φερωνύμου ἐπαναληπτικοῦ ὅπλου, δι' οὗ εἶνε ὡπλισμένος ὁ γαλλικὸς στρατός.

Digitized by Google

Παντοῖα

Ἐν τῇ ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τελευταίως μεταξὺ τῶν μετακομισθέντων ἐκ τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων χειρογράφων εὐαγγελίων ἀνεκαλύφθη καὶ ἕν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶνε γεγραμμένον ἐπί τινος τῶν προφύλλων του τὸ ὄνομα τοῦ μοναχοῦ Ἰωάσαφ. Ἡ γραφὴ καὶ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ἐγράφη τὸ εἰρημένον ὄνομα, δεικνύουσιν ἀσφαλῶς ὅτι τὸ εἰς τὴν ἐθνικὴν βιβλιοθήκην μετακομισθὲν εὐαγγέλιον ἀνῆκεν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Κατακουζηνόν, ὅστις ἀφήσας τὸν θρόνον ἐκάρη μοναχὸς ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Δὲν ἐξηκριβώθη εἰσέτι πῶς εὑρέθη ἐν τῇ μονῇ τῶν Μετεώρων τὸ κειμήλιον τοῦτο· εἰκάζεται ὅμως ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως συμπεριελήφθη μεταξὺ τῶν ἐκποιηθέντων χειρογράφων ὑπὸ τῶν Τούρκων στρατιωτῶν, οἵτινες εἰσέβαλον εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ τὰ ὁποῖα ἠγόρασαν κατόπιν ἀντὶ εὐτελοῦς τιμήματος μοναχοὶ ἑτέρων μονῶν.

— Ἑκατὸν μίλια μακρὰν τῆς Βικτωρίας ἐν Αὐστραλίᾳ συγκατοικοῦσιν εἷς πάππος, μία μάμμη, 4 μητέρες, 3 ἀδελφαί, 5 ἀδελφοί, 6 θεῖοι, 5 ἀνεψιοί, 8 ἐξάδελφοι, 5 υἱοί, 6 θυγατέρες, 4 γαμβρός, 1 νύμφη, 3 ἔγγοναί, μία χήρα, εἷς χῆρος. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸν ἀριθμὸν 51 καὶ ὅμως ζῶσιν ὅλοι ὑγιεῖς καὶ εὐτυχεῖς.

— Ὁ τελευταῖος ἀπόγονος τοῦ ἄλλοτε κραταιοῦ οἴκου τῶν Βοργία ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Λονδίνῳ. Ἦτο δισέγγονος τοῦ δὸν Ἀλφόνσου Καλλιότου Βοργία καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη μόλις ἐκέρδιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν μετερχόμενος τὸν φωτογράφον.

— Ἡ Δανία εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν ναυτική, ἀλλὰ καὶ λίαν μικρὰ διὰ νὰ ἔχῃ τεράστια θωρηκτὰ σκάφη. Τὸ μέγιστον τῶν θωρηκτῶν αὐτῆς (ναυπηγηθὲν τῷ 1878 ἐν δανικῷ ναυπηγείῳ) εἶναι ἡ *Ἑλγολάνδη* χωρητικότητος 5370 τόννων, μήκους 266 1]2 ποδῶν καὶ πλάτους 57 1]2 μετὰ πέντε μεγάλων ὀπισθογεμῶν καὶ ἄλλων πυροβόλων ἐλάσσονος ὁλκῆς. Νεώτερον τῆς *Ἑλγολάνδης* ἀλλ' ὁπωσοῦν μικρότερον εἶναι τὸ ἕτερον θωρηκτὸν πλοῖον *Τορμένσκονλδδ* φέρον πέντε μεγάλα ὀπισθογεμῆ πυροβόλα. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἔχουσιν ἑκάτερον δύο μηχανὰς ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξαρτήτους μετ' αὐτοτελοῦς ἕλικος καὶ ὀκτὼ λεβήτων· ἀμφότερα δὲ φωτίζονται ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ φωτός.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(5 — 11 Ἰουνίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	**Ἡμέραι**							Ἐξηγήσεις
	5	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου. Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας. Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς. Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν. Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.
Βαρομετρικὴ πίεσις	754,4	755,3	757,2	756,3	755,7	755,2	754,9	
Μέση θερμοκρασία	21,4	22,2	21,7	22,4	22,6	24,7	28,9	
Μεγίστη θερμοκρασία	24,6	26,8	26,4	26,0	27,0	29,2	33,4	
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,4	16,5	15,3	17,2	17,6	16,9	19,4	
Σχετικὴ ὑγρασία	59	56	65	66	73	66	36	
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—	
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—	
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—	
Νέφη	4	6	7	5	4	2	0	
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.3	ΒΑ.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2	Ν.2	ΝΔ.1	Β.3	
Θάλασσα	Λίαν κυματώδης	Τεταραγμένη	Τεταραγμένη	Κυματώδης	Κυματώδης	Κυματώδης	ὀλίγον τεταραγμένη	

Παρατηρήσεις. — Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ἀνωτέρα τῆς κανονικῆς κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα· ἰδίως ἡ τῆς 7 Ἰουνίου εἶνε μία τῶν ὑψηλοτέρων, ἐξ ὅσων παρετηρήθησαν ἀπὸ τεσσαρακονταετίας ἐν Ἀθήναις· αἱ διαφοραί, ἄνω τῆς κανονικῆς, κυμαίνονται μεταξὺ 3 καὶ 6 χιλιοστῶν τοῦ μέτρου· ἡ ὑψηλὴ αὕτη βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτείνεται εἰς μέγα μέρος τῆς Εὐρώπης, τοῦ ὁποίου κέντρον εἶνε ἡ Γαλλία.

Ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας βαίνει σταθερῶς αὔξουσα· ἐν τούτοις μέχρι τῆς 10 τρ. διετηρήθη κατὰ 2 καὶ 3 βαθμοὺς κατωτέρα τῆς κανονικῆς ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν Ἰούνιον, τὴν 11 ὅμως μετὰ τοῦ Β ἀνέμου ἀνυψώθη ἀποτόμως κατὰ 4 βαθμοὺς ἄνω ταύτης μὲ τάσιν πρὸς ὑψηλοτέρας διαφοράς.

Ὁ Ἰούνιος μὴν ἐν Ἀθήναις εἶνε εἷς ἐκ τῶν τριῶν μηνῶν τοῦ ἔτους, καθ' οὓς ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας εἶνε λίαν μικρά, ἐν τούτοις καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ σχετικὴ ὑγρασία ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ἀνωτέρα τῆς κανονικῆς· ἰδίως τὴν 9 τρ. μετὰ τοῦ Ν ἀνέμου ἡ ἀτμοσφαῖρα περιεῖχε μεγίστην ποσότητα ἀτμῶν· ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ μόνη ἡ 11, καθ' ἣν ἕνεκα τοῦ πνεύσαντος ξηροῦ καὶ θερμοῦ Β ἀνέμου ἡ ὑγρασία κατῆλθε κατὰ πολὺ κάτω τῆς συνήθους.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ ΑΣΤΕΩΣ, 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Ἰουνίου ἀνῆλθον εἰς δραχ. 198,225.10, ἐνῷ πέρυσι εἰσεπράχθησαν 214,000.

— Ὑποψήφιοι διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων ἀνεκηρύχθησαν οἱ κ. κ. Μιχ. Μελᾶς, Ν. Καλλιφρονᾶς, Κ. Σταυρόπουλος. Τ. Φιλήμων, Κ. Φρεαρίτης, Ι. Σουμαρίπας καὶ Ν. Μενιδιάτης.

— Ἀνεβλήθη ὁ διαγωνισμὸς περὶ ὑποτροφίας ἐκ τοῦ κληροδοτήματος Κρήτσκη πρὸς τελειοτέραν σπουδὴν τῆς ἰατρικῆς ἐν Εὐρώπῃ.

— Πολλαὶ τῶν ἐκ Κερκύρας μεταναστευσασῶν εἰς Θεσσαλονίκην Ἰσραηλιτικῶν οἰκογενειῶν προτίθενται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Κέρκυραν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν κατήρτισεν ἐπιτροπὴν ἵνα ἐξετάσῃ τὰς μηχανὰς τοῦ θωρηκτοῦ «Ὕδρας»

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐξεδόθη τὸ 52 φυλλάδιον τοῦ *Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ* περιέχων ἄρθρα ἀπὸ τῆς λέξεως «Βαλδουΐνον φωσφόρον» μέχρι τῆς λέξεως «Βάξμουθ» καὶ πίνακα «Βιομηχανικὰ φυτά». Τιμὴ ἑκάστου φυλλαδίου λεπτὰ 90. Ἐκδόται Μπὰρτ καὶ Χίρστ.

Ὁδηγὸς τῆς διδασκαλίας τῆς γεωγραφίας ὑπὸ Β. Ν. Βουλγάρεως, διευθυντοῦ Ἑλληνικοῦ ἰδιωτικοῦ Παιδαγωγείου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀν. Κωνσταντινίδου 1891. 8ον σ. 55.

Περιοδικὸν τῶν μαθητῶν εἰκονογραφημένον. Ἐκδίδοται δὶς τοῦ μηνὸς ὑπὸ Γεωργίου Α. Ἠλιάδου. Συνδρομὴ προπληρωτέα ἐσωτερικοῦ ἐτησία δρ. 5, ἑξαμηνιαία δρ. 3. Ἐξωτερικοῦ ἐτησία φρ. χρ. 6. Τιμὴ φύλλου λ. 25. Ἐξεδόθη τὸ πρῶτον φυλλάδιον τοῦ περιοδικοῦ τούτου μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἐκτετυπωμένον ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Τζυπριώτην, ἐνταῦθα. Δυστυχῶς ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν, ἀπόντος τοῦ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἰδιαιτέρως ἡ ἐπιστολή σας.

κ. Σ. Β. Σῦρον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Βεργ. Ἀργοστόλιον. Διεύθυνσιν Μ. ἐν Παρισίοις ἀγνοοῦμεν· πρὸς προμήθειαν βιβλίων σᾶς συνιστῶμεν τὸν βιβλιοπώλην μας A. Picard, Libraire Editeur Rue Bonaparte 82. Βιβλίον Ψ. στέλλομεν. Ἀξία του διὰ σᾶς λεπτὰ 75, ἅτινα στέλλετε διὰ γραμματοσήμων.

Καν Ο. Π. Ζάκυνθον. Σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς τὴν Saison.

κ. Π. Στ. Κέρκυραν Βιβλία Ψ. ἀπεστάλησαν.

κ. Ι. Ζ. Βατούμ. Ἐλήφθησαν.

M*** Ἐνταῦθα. Δὲν εινε διὰ τὴν Ἑστίαν.

κ. Χ. Χ. Τρίκκαλα. Ἐστάλησαν τὰ φύλλα τῶν Μετεώρων.

κ. Ι. Π. Ε. Μόλυβον. Βιβλία ἐλπίζομεν ὅτι θὰ λάβετε. Φρ. 100 ἐλήφθησαν.

κ. Γ. Ι. Ρ. Βραΐλαν. Ἐστάλησαν.

κ. Α. Κ. Πύργον. Ἐστάλη.

κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Τὸ φύλλον εὑρέθη καὶ ἐστάλη. Γαλάτεια δὲν ὑπάρχει ἰδιαιτέρως ἐκδεδομένη.

κ. Ι. Μ. Σ. Κέρκυραν. Ἐστάλη.

κ. Λ. Π. Π. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐστάλη.

κ. Ν. Σ. Ν. Λονδῖνον. Ἐστάλη ἀπόδειξις καὶ ζητηθεὶς κατάλογος. Βιβλία δύνασθε νὰ παραγγείλετε ἐλευθέρως πρὸς ἡμᾶς.

κ. Κ. Εὐ. Ἰωάννινα. Ἠλλάγη διεύθυνσις.

κ. Π. Ι. Λ. Καλκούτταν. Φύλλον στέλλεται νῦν εἰς Βομβάην.

κ. Β. Π. Ἰωάννινα. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ Μ. Λ. Μπ. Γαλάζιον. Ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Μ. Δ. Φ. Κύπρον. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».

κ. Κ. Ν. Σ. Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».

κ. Θ. Π. Μαρμαρᾶν. Ἀκατάλληλον.

κ. Π. Π. Ὀδησσόν. Ἐστάλησαν φύλλα πρὸς τὸν κ. Σ.Κ.

κ. Σ. Μ. Ζάκυνθον. Ἐγκαρδίους εὐχαριστίας. Θὰ δημοσιευθῶσιν ἀμφότερα.

κ. Π. Σ. Κέρκυραν. Διὰ σᾶς δίδονται ἀντὶ 100 δραχμῶν, παραδοτέα ἐν τῷ Γραφείῳ μας.

κ. Ἀστ. Θεσσαλονίκην. Εὐχαριστοῦμεν. Καὶ ἐν ἐλλείψει ἡμῶν θὰ ληφθῇ ἀσφαλῶς τὸ ἔμβασμα καὶ θ' ἀγγελθῇ ἡ παραλαβή.

κ. Α. Γ. Παρισίους. Ἀπεστάλη σειρά.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων **ἀσφαλίστρων καὶ** ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται **τοῦ ἐγγυητικοῦ** κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου **εἰσοδήματος μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν **Οἰκονομικῶν.**

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

13 Ιουνίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορά		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	508	—	510	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	579	—	581	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	575	—	576	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	456	—	460	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	435	—	445	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	435	—	445	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	570	50	571	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4430	—	4440	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	330	—	330	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	306	50	306	75
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	50	95	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	200	50	200	75
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	456	—	460	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	243	50	243	75
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	167	—	167	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	100	50	101	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	55	25	56
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	95	25	96
Λίρα ὀθωμανική	29	70	29	75
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	50	32	52
Τρίμηνον Γαλλίας	128	25	128	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	70	32	80
Ὄψεως Γαλλίας	129	50	129	62

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ
εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου. νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝ. Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τ. Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α΄. Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης, Β΄. Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ΄. Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον Σελ. 1078 — Τιμᾶται δραχμ. 10.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ καταλόγου πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς καὶ γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140. — Τιμᾶται δραχμῶν 10.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

24 **24**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

24 **24**

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 25 ΤΟΜΟΣ Α΄.

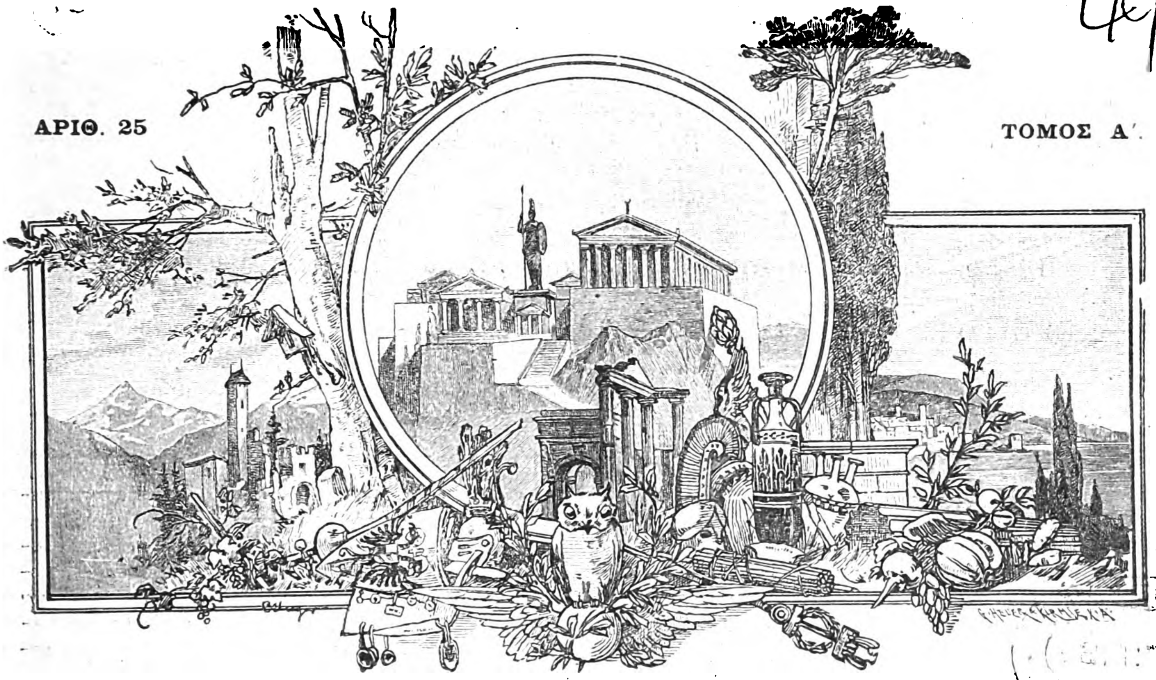

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ. . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ **15**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. **20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 23 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ὑπὸ *Ι. Α. Ῥωμανοῦ.*
Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ, διήγημα κατὰ τὸ Γερμανικόν.
ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ (μετὰ εἰκόνων)
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Στρατηγὸς ἄχειρ, Ἀγὼν περὶ ὑπάρξεως.**
ΥΜΝΟΣ, ποίημα ὑπὸ *Ἰωάννου Πολέμη.*
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Ἐκπαιδευτικά, Καλλιτεχνικά, Μουσικά, Θεατρικά.**
ΕΙΚΟΝΕΣ: **Συράκον.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Μετεωρολογικαὶ παρατηρήσεις** (12 — 28 Ἰουνίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἀκμὴ τοῦ ἀγῶνος τῶν ταυρομαχιῶν. — Τὸ Συράκον. — Ὁ νικητὴς ταυρομάχος.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος, προερχόμενος ἐξ Ἁγίου Φραγκίσκου, διῆλθε διὰ Σικάγου, ὅπου τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς ἀγαθοεργοῦ εταιρίας ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐνθουσιωδῶς· ἐκεῖθεν ἔφθασεν εἰς Νέαν Ὑόρκην, ὅπου πάλιν ἐγένετο αὐτῷ ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ παρὰ τῶν ὀλίγων Ἑλλήνων τῆς πόλεως. Ταξειδεύει δὲ ἄγνωστος ὑπὸ τὸ ὄνομα κόμης Φόλστερ. Χθὲς ἀνεχώρησε κατευθυνόμενος εἰς Εὐρώπην.

— Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Τρικούπης, ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Σερβίαν, ὅπου ἔτυχε τιμητικωτάτης δεξιώσεως, καὶ τὴν Βουλγαρίαν, ἀνεχώρησε μεταβαίνων εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Μαριέμβαδ.

— Ἡ πρὸς σύνταξιν Ἀστικοῦ Κώδικος ἐπιτροπὴ θὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας της μέχρι Σεπτεμβρίου. Πιστεύεται ὅτι θὰ ὑποβληθῇ πρῶτον εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον τῆς Βουλῆς τὸ περὶ Οἰκογενειακοῦ δικαίου μέρος, τὸ ἀνατεθὲν εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Κρασσᾶν.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν κατηρτίσθη ἐπιτροπὴ ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, ἵνα ἐπιθεωρήσῃ τὰ ἡμέτερα πολεμικὰ πλοῖα καὶ ὑποβάλῃ ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν. Ἡ ἐπιθεώρησις ἤρχισεν ἤδη.

— Ἀπεφασίσθη ἵνα χάριν δοκιμῆς ξυλοστρωθῇ ἡ ὁδὸς Σταδίου ἀντὶ 17 φράγκ. χρυσῶν κατὰ τετραγωνικὸν μέτρον. Ἡ ὁλικὴ ἐπιφάνεια τῆς ὁδοῦ Σταδίου εἶνε 7,875 τ. μ. ἡ δὲ ὅλη δαπάνη θ' ἀνέλθῃ εἰς 152,381.25 χρυσῶν φράγκων. Θὰ στρωθῇ δὲ διὰ ξύλων ὑποβεβλημένων εἰς τὴν δι' αἰθαλίνης ἔγχυσιν, συνηρμοσμένων διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων καὶ ἑδραζομένων ἐπὶ ἀδιαβρόχου καὶ εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν καὶ πίεσιν ἀντεχούσης οὐσίας καλουμένης pyrocement. Τὸ πάχος τοῦ ἐπιστρώματος θὰ εἶνε 18 ὑφεκατοστομέτρων, ἡ δὲ ξυλεία θὰ εἶνε ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ ὀνομαζομένου bouleau ἢ ἐκ λεύκης. Ἐπίσης θὰ στρωθῇ διὰ τσιμέντου ἡ ὁδὸς Πατησίων μέχρι τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, ἵνα δοκιμασθῇ ποῖον ἐκ τῶν δύο συστημάτων ἐπιστρώσεως εἶνε προτιμότερον. Ἡ διὰ τσιμέντου ἐπίστρωσις ἀπαιτεῖ ὀλιγωτέραν κατὰ 30 ο/ο δαπάνην.

— Ἀναπληρωθεισῶν τῶν ἐλλείψεων τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Μύλων-Τριπόλεως, αὕτη θ' ἀρχίσῃ τακτικῶς λειτουργοῦσα ἀπὸ τῆς σήμερον. Αὔριον δὲ θὰ τελεσθῶσι τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ, παρόντος τοῦ Βασιλέως, τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων.

— Συχνοὶ σεισμοὶ διασείουσι τὸ ἔδαφος τῆς Μεσσηνίας, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι δυστυχήματα. Ὁμοίως ἐν Παρνασίδι ἐγένοντο ἐλαφροί τινες σεισμοί.

— Περατωθεισῶν τῶν ἐξετάσεων τοῦ Διδασκαλείου, ἔλαβον πτυχίον πρωτοβαθμίων μὲν διδασκάλων 30, δευτεροβαθμίων δὲ 19 ἐκ τῶν ὑποβληθέντων εἰς ἐξετάσεις 49.

— Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἤρχισαν αἱ γραπταὶ ἐξετάσεις τῶν μαθητριῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως τοῦ Ἀρσακείου καὶ θὰ διαρκέσωσι περὶ τὰς εἴκοσιν ἡμέρας. Αἱ ἐξεταζόμεναι πρὸς ἀπόκτησιν πτυχίου διδασκαλίσσης ἀνέρχονται εἰς 120.

— Αἱ τιμαὶ τῆς σταφίδος ἐν Γαλλίᾳ ὑψώθησαν εἰς 50 φραγ. κατὰ χοιλόγραμμον.

— Αἱ εἰσπράξεις τῶν μονοπωλίων κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον ἀνῆλθον εἰς δρ. 637,724.50, ὑπερβᾶσαι τὰς εἰσπράξεις τοῦ Μαΐου τοῦ 1890 κατὰ δραχμὰς 34,300.10.

— Τὸ εὑρεθὲν ἐν Μήλῳ ἄγαλμα πυγμάχου ἀπεστάλη εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΝΘ'.

ΤΟΥ ΕΚ ΦΡ. 60,000,000 ΔΑΝΕΙΟΥ

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο ἡ ΝΘ' κλήρωσις τῶν λαχειοφόρων ὁμολογιῶν τῆς Ἐθ. Τραπέζης· ἐξήχθησαν δὲ ἐκ τῆς κληρωτίδος οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί, κερδίζοντες τὰ ἀντικρὺ σημειούμενα ποσά:

80,111	φρ.	100,000
36,803	»	10,000
21,794	»	2,500
21,944	»	1,000
29,967	»	1,000
76,719	»	1,000
116,067	»	1,000
95,862	»	1,000
54,419	»	1,000

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κερκυραϊκὰ ἀπομνημονεύματα ὑπὸ Φριδερίκου Ἀλβάνα. Ἐν Κερκύρᾳ τυπογραφεῖον ἡ Κέρκυρα 1891. σ. 101. 8ον.

Digitized by Google

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 369)

Ἀλλ' ἐνῷ ἔζων ἐν Κερκύρᾳ ἡσύχως καὶ ἀσφαλῶς οἱ Ἑβραῖοι καὶ διετέλουν ἐν καταστάσει πολλῷ βελτίονι τῶν ἄλλων Ἑβραίων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, δὲν ἠδυνήθησαν ὅμως καὶ ἐνταῦθα νὰ ἀποφύγωσι τοὺς διωγμοὺς τῆς τότε θρησκευτικῆς μισαλλοδοξίας, ἥτις ἐξεγειρομένη κατὰ καιροὺς προεκάλει ἄδικα καὶ ὑβριστικὰ κατ' αὐτῶν διατάγματα, ἅτινα νῦν ἀναγινώσκοντες ἀποροῦμεν ἐὰν ἁρμόζῃ μᾶλλον νὰ θρηνῶμεν τὴν πονηρίαν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἢ νὰ αἰσχυνώμεθα διὰ τὰς παρεκτροπὰς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἐν ἔτει **1406** οἱ Κερκυραῖοι ἔπεμψαν τὸν Περόττον Ἀλταβίλλαν καὶ Τζῆλον Δὲ Πάζε (de paxe) καὶ ἄλλους τινὰς εὐπατρίδας πρέσβεις εἰς Βενετίαν ἵνα αἰτήσωσι παρὰ τοῦ Δουκὸς διαφόρους ὑπὲρ τῆς πόλεως παραχωρήσεις, αἵτινες εἰσέτι ἀναγινώσκονται ἐν τῇ μεγάλῃ βίβλῳ τῶν προνομίων τῆς Κερκύρας, τῇ σωζομένῃ ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ. Μεταξὺ τῶν τότε ἀπευθυνομένων αἰτήσεων συναριθμεῖται καὶ ἰδιαιτέρα τις, τοσοῦτον σκληρὰ ὅσον καὶ παράδοξος de Judeis lapidandis. Ἡ συνετὴ τῆς Βενετίας κυβέρνησις δὲν συνήνεσεν, ὡς ἦτο ἑπόμενον, εἰς τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην ἀπαίτησιν, ἀλλά, μὴ θέλουσα νὰ δυσαρεστήσῃ τοὺς προσφιλεῖς αὐτῇ ὑπηκόους, ἐκόλασέ πως τὴν ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῶν εὐγενῶν πρέσβεων ἀγενῆ τῶν Ἑβραίων λιθοβολίαν κελεύσασα νὰ φέρωσιν οὗτοι τοῦ λοιποῦ ἓν Ο κίτρινον ἐν τῷ στήθει, ἔχον τὸ μέγεθος μεγάλου ἄρτου, ἵνα διακρίνωνται τῶν Χριστιανῶν, εἰ δὲ μή, νὰ τελῶσι κατ' ἔτος τριακόσια χρυσᾶ δουκάτα τῇ Αὐθεντίᾳ τῆς Βενετίας (20). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ τῇ ἐπιμόνῳ αἰτήσει τῶν αὐτῶν φιλοχρίστων πρέσβεων αὐστηρῶς ἀπηγορεύθη τοῖς Ἑβραίοις ἡ κατοχὴ καὶ δι' ἀγορᾶς πρόσκτησις ἀκινήτων, οἰκιῶν καὶ ἀγρῶν, ἐχόντων προστεθειμένους χωρικοὺς (villanos), ἔν τε τῇ πόλει Κερκύρας καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως, ἤτοι ἐν τῇ νήσῳ, πλὴν τῶν τέως ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ κατεχομένων. διετὴς δὲ προθεσμία παρεχωρήθη αὐτοῖς, ἵνα ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐκποιήσωσιν οὓς εἶχον ἀγροὺς μετὰ τῶν χωρικῶν, ἔτι δὲ τὰ ἐν τῇ νήσῳ κτήματα καὶ τὰς ἀμπέλους ἐπὶ ποινῇ δημεύσεως, ἐάν τις παρέβαινε τὴν εἰρημένην διάταξιν. Εἰς μάτην οἱ Ἑβραῖοι, πέμψαντες καὶ αὐτοὶ ταὐτοχρόνως ἰδίους συνδίκους εἰς Βενετίαν, προσεπάθησαν νὰ μεταβάλωσι τὴν σκληρὰν ταύτην ἀπόφασιν. Ἡ Αὐθεντία τῆς Βενετίας οὐ μόνον ἐνέμεινε τοῖς πρώην δεδογμένοις, ἀλλ' ὀψιαίτερον ἠνάγκασε καὶ πάσας τὰς Ἑβραΐδας νὰ φέρωσι καὶ αὗται περὶ τὴν κεφαλὴν κίτρινον κάλυμμα, ἐπὶ ποινῇ τριακοσίων ὡσαύτως δουκάτων εἰ μὴ ἐξετέλουν τὴν ἐπιταγήν. Οἱ τότε πεμφθέντες εἰς Βενετίαν πρέσβεις τῶν Ἑβραίων, ὀνόματι Aurachius de Chaffaro, Δαβὶδ Σαμουὴλ καὶ Σαλομὼν Dolceto, sindici et procuratores universitatis Hebreorun civitatis Corphiensis, ἀποτυχόντες, ὡς εἴδομεν, ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις, εἰσηκούσθησαν μόνον εἰς τὰ ἑξῆς ἐπουσιώδη, ἄλλως δίκαια, αἰτήματα αὐτῶν. Ἐν ᾧ δηλαδὴ οἱ Ἑβραῖοι, καθ' ἃς εἶχον συμβάσεις πρὸς τὴν πόλιν Κερκύρας, ὤφειλον νὰ τελῶσι τὸ ὄγδοον πάσης ὑπὸ τῆς πόλεως γενομένης δαπάνης, οἱ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη δημόσιοι τιμηταὶ ἐπέβαλον τοῖς Ἑβραίοις πλέον ἢ τὸ ὄγδοον, τοῦτο δὲ διότι εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τιμητὰς δὲν προσετέθη καὶ εἷς Ἑβραῖος, ὡς ἦν ἔθος κατὰ τὰς συμβάσεις. Παραπονουμένων λοιπὸν ἐπὶ τούτοις τῶν Ἑβραίων, ὁ δόγης τῆς Βενετίας Μιχαὴλ ὁ Στένος δι' ἐγγράφου γενομένου τῇ 26 Ἰουλίου **1406**, δηλαδὴ ἀκριβῶς καθ' ἣν ἡμέραν ἀπήντησεν ἰδίᾳ καὶ εἰς τὰ αἰτήματα τῶν Χριστιανῶν πρέσβεων, ἐκέλευσε τὸν Προνοητὴν Κερκύρας Νικόλαον τὸν Φόσκαρην, ἵνα τηρῶνται τοῦ λοιποῦ ἀπαραβάτως αἱ περὶ τιμητῶν συμβάσεις καὶ συμφωνίαι τῆς πόλεως πρὸς τοὺς Ἑβραίους· ἔτι δὲ νὰ ἐπιτρέπηται τοῖς Ἑβραίοις νὰ ἀγοράζωσιν ἄρτον, λάχανα, ὀπωρικὰ καὶ ἄλλα τρόφιμα ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Κερκύρας, ὡς τοῖς Χριστιανοῖς, καὶ ὡς ἔθος εἶχον οἱ Ἑβραῖοι ἀρχαιόθεν. Ἐκέλευσε δὲ πρὸς τούτοις νὰ ἐπιτρέπηται τοῖς

(20) Bolla d'ora della magnifica città di Corfù. σ. 4. Sathas, Mon Hist. Β'. σελ. 150-151. Nolumus quod dicti Judei lapidentur pro bono illius terrae nostre, nam si dicti Judei lapidentur, hoc cederet ad maximum damnum domorum, que devastarentur. Sed loco lapidationis volumus quod dicti Judei de cetero debeant portare unum O zalum in pectore ad mensuram unius panis, a quatuor denariis, ut cognoscantur a christianis, aut si nolent portare dictum O, solvant ducatos trecentos singulo anno nostro comuni pro non portando ipsum O.

Digitized by Google

Ἑβραίοις ν' ἀντλῶσιν ὕδωρ ἐκ τοῦ φρέατος, ὅπερ ὠρύχθη ἐπὶ τοῦ πρώην Βαΐλου Ἰωάννου Καπέλλου καὶ οὗ πρὸς κατασκευὴν συνετέλεσαν καὶ αὐτοὶ ἰδίοις ἀναλώμασι, τέλος δ' ἐκήρυξεν αὐστηρὰν τιμωρίαν, ἐάν τις ἐτόλμα νὰ καταδιάσῃ, νὰ λοιδορήσῃ ἢ ὁπωσδήποτε νὰ βλάψῃ τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες ὑπὸ πολλῶν Χριστιανῶν ἠπειλοῦντο διὰ θανάτου ἢ διαρπαγῆς τῆς οὐσίας (21). Ὅτι τὸ τοιοῦτον Δουκικὸν διάταγμα ἐξετελέσθη, ἀμηχανοῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν, διότι τῶν παραπόνων τῶν Ἑβραίων οὐδεμία ὕστερον γίνεται διακοπή, ἀλλ' ἀείποτε ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται ἐν μεταγενεστέροις ἐγγράφοις. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν διάταξιν τὴν διαλαμβάνουσαν τὴν πώλησιν τῆς ἤδη κεκτημένης ἀκινήτου περιουσίας, βλέπομεν ὅτι μετὰ δύο σχεδὸν ἔτη, σκεψαμένη ἡ Βενετικὴ Σύγκλητος ὅτι τὰ κτήματα τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων δὲν ἦσαν μεγίστης ἀξίας, ὡς ψευδῶς ὑπεβλήθη τῇ Συγκλήτῳ, καὶ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας ἦσαν καὶ εἶναι πιστοὶ θεράποντες τῆς Βενετικῆς Αὐθεντίας, συνήνεσε διὰ ψηφίσματος τῆς 19 Ἰουνίου 1408 εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ μαΐστρου Ἀγγέλου, Ἑβραίου ἰατροῦ (magister Angelus physicus Judeus), ὅστις ἐν ὀνόματι τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων ταπεινῶς ἱκέτευεν ἵνα ἀνακληθῇ τὸ ἐν ἔτει 1406 διάταγμα περὶ τῆς συγχωρητέας οὐσίας τοῖς Ἑβραίοις. Καὶ τῷόντι χάριν τοῦ Ἑβραίου ἰατροῦ ἐπετράπη τοῖς ἐν Κερκύρᾳ ὁμοθρήσκοις αὐτοῦ ἡ πρόσκτησις κτημάτων, ἀμπέλων καὶ ἀγρῶν ἐν τῇ νήσῳ μέχρις ἀξίας τετρακισχιλίων δουκάτων χρυσῶν, ἀπηγορεύθη ὅμως αὐτοῖς πάντοτε νὰ ἔχωσι χωρικοὺς ὑποτελεῖς (22).

Ἡ μισαλλοδοξία, πρὸς τὸ παμφάγον πῦρ ὁμοιάζουσα, τότε μόνον καταπαύει τὴν φθοροποιὸν αὐτῆς ἐνέργειαν, ὅτε πέριξ αὐτῆς οὐδὲν ἄλλο πρὸς καταστροφὴν ἀπαντᾷ, ὅθεν οὐδὲν τὸ παράδοξον ἐὰν οἱ ταλαίπωροι Ἑβραῖοι, καί τοι κωλυόμενοι, ὡς εἴδομεν, τοῦ ἀγοράζειν καὶ αὐτὰ τὰ τρόφιμα ἐν τῇ δημοσίᾳ ἀγορᾷ, τοῦ ἀντλεῖν τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν δημοσίων φρεάτων, καί τοι ἀδίκως ἀργυρολογούμενοι καὶ ἀπειλούμενοι καὶ ὑβριζόμενοι (23), δὲν ἠδύναντο ἐν ὅσῳ ὑπῆρχον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, νὰ κορέσωσι τὸ ἄγριον μῖσος, ὅπερ κατ' αὐτῶν ἔτρεφον πολλοὶ τῶν ἀξιούντων ὅτι εἶναι ὀπαδοὶ τῆς θρησκείας τοῦ πράου καὶ ταπεινοῦ τὴν καρδίαν Ναζωραίου.

Ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος ἡ πόλις τῆς Κερκύρας ἔκειτο εἰσέτι ἐν τῷ παλαιῷ φρουρίῳ, ἡ δὲ νῦν πόλις ἐθεωρεῖτο ὡς προάστειον (suburbium) καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο *Ἐξωπόλιον Κορυφῶν*, οἱ Ἑβραῖοι κατῴκουν πάντες κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν, ἅμα μὲν τῇ ἐνάρξει τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἐν μιᾷ Ἰουδαϊκῇ, τοῦ αἰῶνος δὲ προβαίνοντος, ἐν δυσὶν Ἰουδαϊκαῖς intra civitatem et burgum civitatis (24), ἡ δὲ ἑβραϊκὴ συνοικία περιωρίζετο εἰς τὸ ἰουδαϊκὸν ὄρος, τὸ χυδαϊστὶ λεγόμενον Βρηοβοῦνι, ὅπερ ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν ἐπιθαλασσίων τειχῶν, περιελάμβανε τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς πόλεως, ὅπου νῦν κεῖνται οἱ ναοὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνιωτίσσης, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κρεμαστῆς, τοῦ Ταξιάρχου, τοῦ Παντοκράτορος καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου (25).

Τῇ 10 Μαρτίου 1414 ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Αὐθεντίας, ὅτι δέον ἦτο νὰ ὀχυρωθῇ διὰ τειχῶν τὸ ἐξωπόλιον τῶν Κορυφῶν, ἤτοι ἡ νῦν πόλις, ἐντὸς δὲ τούτων νὰ περιληφθῇ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὄρος, οὗ ἐπὶ τῆς ἄκρας ἔμελλε νὰ κτισθῇ ὑψηλὸν τεῖχος (26), ἀλλὰ μὴ ἐκτελεσθείσης μετὰ παρέλευσιν δύο καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἀπεφασίσθη καὶ πάλιν τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1416 νὰ ἐπιταχθῇ ὁ Βάϊλος καὶ διοικητὴς τῆς Κερκύρας νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴν ἀμελητί (27). Ἀλλ' εἴτε ἕνεκεν τῆς εἰρημένης ἀνάγκης τῆς ἀνορθώσεως τῶν τειχῶν τοῦ ἐξωπολίου, εἴτε διὰ τὸ φαῦλον ἔθος τοῦ ταλαιπωρεῖν τοὺς Ἑβραίους, φαίνεται ὅτι μικροῦ χρόνου διαγενομένου, ἐνωχλήθησαν οὗτοι ὡς πρὸς τὴν κατοχὴν τῶν ἰδίων οἴκων ἐν ταῖς δυσὶν Ἰουδαϊκαῖς, διὸ κατὰ τὸ 1425 ἡ κοινότης τῶν Ἑβραίων τῆς Κερκύρας ὑπέβαλε τῇ Βενετικῇ Αὐθεντίᾳ ὅτι ἐν τῷ Χρυσοβούλλῳ τῷ παραχωρηθέντι ὑπὸ τῶν Βενετῶν τοῖς Κερκυραίοις κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου ὑπῆρχεν ἄρθρον, δι' οὗ πάντες οἱ πολῖται καὶ κάτοικοι τῆς πόλεως Κερκύρας ἠδύναντο ἀκωλύτως ν'ἀπολαύωσι τῶν ἰδίων οἰκιῶν καὶ κτημάτων· ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ πολῖται καὶ κάτοικοι τῆς νήσου (dicunt et affirmant se esse cives et habitatores Korphoy)· τούτου ἕνεκα ταπεινῶς ἱκετεύουσιν, ἵνα μὴ τῇ πονηρᾷ εἰσηγήσει ἀνθρώπων κακοβούλων ἀπογυμνωθῶσι τῶν ἰδίων οἰκιῶν, αἵτινες ἐπεκυρώθησαν αὐτοῖς καὶ τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1423. Εἰς τὰ αἰτήματα δὲ ταῦτα τῶν

(21) Sathas, Mon. Hell. B'. σ. 153 - 154.
(22) αὐτ. σ. 206.
(23) Stampa dei Priori degl' Intervenienti di Corfù contro li capi dell' Universìtà degli Ebrei di Corfù p. 30-32.

(24) Sathas, αὐτ. Γ'. σ. 287.
(25) Ἀληθὴς ἔκθεσις περὶ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος παρὰ Νικολάου τοῦ Βουλγάρεως. σ. 21
(26) ..... incipiendo prius a turri portus, ubi stat consiliarius, eundo seu tirando per marinam versus montem Judeorum.... accipiendo que ipsum montem Judeorum intus, et facere et extendere ipsum murum usque sanctum Nicolaum poverelo, et de inde usque pontem hospitalis, et postea inde usque ad ecclesiam sanctorum Apostolorum.et de inde usque ad turrim alterius consiliarii a parte sirochi, faciendo sive construi faciendo unam bonam turrim in summitate montis Iudeorum. Sathas, αὐτ. Γ'. σ. 41.
(27) Sathas, αὐτ. Γ'. σ. 142.

Digitized by Google

Ἑβραίων ἔδωκεν εὐμενῆ ἀκρόασιν ἡ τῶν Βενετῶν Αὐθεντία, κελεύσασα τῇ 3 Μαΐου 1425 τὸν Βάϊλον Κερκύρας νὰ τηρῶνται ἀπαράβατα τῶν Ἑβραίων τὰ προνόμια καὶ νὰ μὴ ἀκυρῶνται ταῦτα ὡς πρὸς τοὺς οἴκους καὶ τὰ κτήματα τὰ ἐν ταῖς δυσὶν Ἰουδαϊκαῖς(28). Καίτοι δ' ἔχοντες οἱ Ἑβραῖοι τοιαῦτα προνόμια, προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῶν Βενετῶν νὰ κατεδαφίσωσι τὰς ἑαυτῶν οἰκίας, διότι ἔμελλον νὰ ἐγερθῶσιν αὐτόθι ἐπιτειχίσματα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως. Τούτου ἕνεκεν οἱ Ἑβραῖοι ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ὡρισμένου χώρου καὶ διεσπάρησαν πολλαχόσε, κατοικήσαντες μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν, καὶ δὴ καὶ παρὰ τοῖς ἱεροῖς ναοῖς. Ἡ ἀνάμιξις αὕτη τῶν Ἑβραίων μετὰ τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς νήσου μεγάλως ἐσκανδάλισε τὰς ψυχὰς τῶν φιλευσεβῶν Χριστιανῶν, οἵτινες ἀφόρητον ἡγούμενοι τὸ πρᾶγμα ἔπεμψαν ἐν ἔτει 1524 εἰς Βενετίαν τὸν Βαπτιστὴν Πετρετῆ καὶ τὸν Ἰωάννην Ἀβράμην, εὐπατρίδας τῆς νήσου, ἵνα σὺν πολλοῖς καὶ ἄλλοις αἰτήσωσι παρὰ τοῦ Δουκὸς τὸν περιορισμὸν τῶν Ἑβραίων εἰς κεχωρισμένον καὶ ἰδιαίτερον χῶρον ὡς τὸ πάλαι. Ἡ Αὐθεντία, προθύμως συναινέσασα εἰς τὴν αἴτησιν τῶν Κερκυραίων πρέσβεων, ἐκέλευσεν ἀμέσως τὸν ἐν Κερκύρᾳ Βενετὸν *Προνοητὴν* νὰ περιορίσῃ τοὺς Ἑβραίους εἰς τόπον ὑπ' αὐτῆς ὑποδειχθέντα, ὅπου ἠδύναντο τοῦ λοιποῦ νὰ ζῶσι καλῶς τε καὶ ἀσφαλῶς (29). Ἀλλ' αὕτη ἡ δουκικὴ διάταξις ἔμεινεν ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος ἐπὶ μεγάλῃ λύπῃ τῶν Κερκυραίων· ὅθεν ἐν ἔτει 1532 ἐπέμφθησαν ἄλλοι δύο τῶν προκρίτων τῆς νήσου εἰς Βενετίαν, ὁ Οὐαρτέριος Μορέλλος καὶ ὁ Γεώργιος Λάντσας, ἵν' ἀπαιτήσωσιν οὐ μόνον τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένης διατάξεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπαγορεύηται τοῦ λοιποῦ τοῖς Ἑβραίοις νὰ λαμβάνωσιν ἐπὶ μισθῷ οἱονδήποτε ἀκίνητον κτῆμα (30). Ἡ βενετικὴ πολιτεία, πάντοτε χαριζομένη ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν Κερκυραίων, παρεχώρησεν ἀσμένως τὰ αἰτηθέντα, ἀλλ' αἱ περὶ τούτου γενόμεναι τότε δουκικαὶ διατάξεις ἔμειναν καὶ πάλιν ὡσαύτως ἀναποτέλεστοι· διὸ ἐν ἔτει 1546 ὁ Ἰάκωβος Πετρετῆς καὶ Ἀνδρέας Καρτᾶνος, πρέσβεις τῆς πιστοτάτης πόλεως τῶν Κορυφῶν, παραπονοῦνται ἐνώπιον τοῦ Δουκὸς τῆς Βενετίας ὅτι, ἐν ᾧ μερὶς τῶν Ἑβραίων εἶχεν ἔλθῃ πρὸς κατοικίαν εἰς τόπον ἀσφαλῆ καὶ ἐπιτήδειον, δηλαδὴ εἰς Σπηλαίαν, ὁρισθέντα αὐτοῖς ὑπὸ τῶν συνδίκων τῆς πόλεως, οἱ λοιποὶ τῶν Ἑβραίων ἀπεποιοῦντο νὰ μεταβῶσιν αὐτόσε πρὸς διαμονήν· ἐπέτυχον δὲ νὰ διαταχθῇ καὶ πάλιν ὁ Προνοητὴς Κερκύρας, ὅπως χορηγήσῃ τοῖς Ἑβραίοις χῶρον πρὸς σταθερὰν διαμονήν, ὅπου θὰ ἠδύναντο νὰ κατοικῶσιν ἀσφαλεῖς, ἀλλ' ὡς οἷόν τε κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν (31). Οὐχ ἧττον ὅμως οἱ Ἑβραῖοι ἔμενον ἔτι ἐν ταῖς συνήθεσιν αὐτῶν κατοικίαις καὶ ἐν ἔτει 1562, καθ' ὃν χρόνον μετὰ μακρὰν ἀντιλογίαν τῶν Ἑβραίων συνδίκων, γενομένην ἐνώπιον τοῦ Βενετοῦ *Προνοητοῦ*, ἀπεφασίσθη ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ὤφειλον νὰ κατοικῶσιν ἐν τῷ χώρῳ τῷ αὐτοῖς ὡρισμένῳ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν συνδίκων, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας καὶ ἐπέκεινα, περιβάλλοντες ἑαυτοὺς δι' ὑψηλῶν τειχῶν (32). Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόφασις αὕτη εἰς οὐδὲν ἀπέβη, ὡς αἱ προγενέστεραι. Τίνι τρόπῳ κατώρθωσάν τινες τῶν Ἑβραίων νὰ μὴ ἐκτελέσωσι τὴν τότε ὑπὸ τοῦ *Προνοητοῦ* ἀπόφασιν, ἀλλὰ νὰ κατοικῶσιν ἐν ἔτι διεσπαρμένοι, οἱ μὲν τῷ φρουρίῳ (33), οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὅπου καὶ ἂν ἐβούλοντο, ἀγνοοῦμεν· γινώσκομεν ὅμως ὅτι οἱ Χριστιανοί, βαρέως φέροντες τὴν παρακοὴν τῶν Ἑβραίων, ἔπεμψαν ἐκ νέου πρέσβεις εἰς Βενετίαν ἐν ἔτει 1592 τοὺς εὐπατρίδας Φίλιππον Καρτάνον καὶ Ἀνδρέαν Φιομάχον, ἵν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γενομένων κατὰ τῶν Ἑβραίων παραχωρήσεων (34), ἀλλὰ μόλις τῷ 1622 ἐξεδόθη αὐστηρὸν διάταγμα, ἀποτελεσματικόν, ὡς φαίνεται, δι' οὗ οἱ Ἑβραῖοι προσετάττοντο νὰ κατοικῶσι τοῦ λοιποῦ ἡνωμένοι, ἐν ᾗ διαμένουσι νῦν συνοικίᾳ καὶ νὰ μὴ ἐξέρχωνται ἐξ αὐτῆς, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τοὺς ἀγρούς, ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου ἀδείας τοῦ *Βαΐλου* καὶ τοῦ Προνοητοῦ(35). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ἀπηγορεύθη πρὸς αὐτοὺς πᾶσα ἐξωτερικὴ λατρεία καὶ ἡ μίσθωσις

(28) Sathas, αὐτ. Γ'. σελ. 286.

(29) ..... che 'l sii provisto de habitatione ad essi Hebrei in uno loco dicto Catto fero, che è dalla banda del Turrion del Armiraglio, ove starano bene uniti et securi. Bolla d'oro, σ. 40. Ὁ Σάθας ἔχει ορθότερον, νομίζομεν, Catto Cafero ἀντὶ τοῦ Catto fero (Ε'. σελ. 262).

(30) Marmora, Hist. di Corfù. σ. 286.

(31) Sathas, αὐτ. Ε'. σ. 285.

(32) Stampa κτλ. σ. 44.

(33) Ὅτι καὶ μετὰ τὸ 1532 κατῴκουν Ἑβραῖοί τινες οὐ μόνον πολλαχοῦ τῆς νῦν πόλεως, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ φρουρίου, πολλαχῶς ἠδυνάμεθα νὰ ἀποδείξωμεν (Lunzi, Condiz. Polit. κτλ. σ. 459), ἀλλ' ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἡμετέρας βεβαιώσεως συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις, ἣν νομίζομεν εὔλογον νὰ μνημονεύσωμεν οὐ μόνον εἰς ἀσφαλεστάτην πίστιν τῶν ὑφ' ἡμῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ εἰς σπάνιον μαρτύριον ἀμοιβαίας ἀξιοθαυμάστου ἀνεξιθρησκείας. Μάστρος Σαμαρίας, υἱὸς τοῦ Ἰσδρᾶ, Ἑβραῖος, κάτοικος τοῦ φρουρίου Κερκύρας, διατιθέμενος τὰ ἑαυτοῦ ἐν ὥρᾳ θανάτου, ὑπαγορεύει τὴν ἑαυτοῦ διαθήκην τῇ 10 Φεβρουαρίου 1538 πρὸς τὸν ὀρθόδοξον ἱερέα Μιχαὴλ Γλαβᾶν, δημόσιον συμβολαιογράφον, ἐνώπιον ἑτέρου ἱερέως ὀρθοδόξου Ζαχαρίου Γαρδικιώτου, δύο ῥαββίνων Μεναχὲμ Μπουρλᾶ καὶ Σολομῶντος Πορτογάλλου, καὶ ἄλλου Ἑβραίου ὀνόματι Μορδοχάη Αὐδαλᾶ. Οὗτοι δὲ πάντες ὑπέγραψαν ὡς μάρτυρες ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ, ὁ μὲν ἱερεὺς δια γραμμάτων ῥ ω μ α ϊ κ ῶ ν, οἱ δὲ ἄλλοι δι' ἑ β ρ α ϊ κ ῶ ν (Δημόσιον Ἀρχειοφυλακεῖον Κερκύρας. Συμβουλαιογραφικαὶ Πράξεις τοῦ ἱερέως Μ. Γλαβᾶ. σελ. 62).

(34) Marmora, Istor. di Corfù. σ. 370.

(35) Ψήφισμα τῆς 9 Φεβρουαρίου 1622 (Lunzi, Cond. κτλ. σ. 461).

Digitized by Google

παντὸς ἀκινήτου κτήματος, ἐξαιρουμένης τῆς οἰκίας ἐν ᾗ ἔμελλον νὰ κατοικῶσι. Καὶ οὕτω μετὰ ἑκατονταετῆ σχεδὸν ἀγῶνα, ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1524 ἀποστολῆς τῶν δύο πρέσβεων Πετρετῆ καὶ Ἀβράμη, ἔληξεν ἐπὶ τέλους τὸ περίφημον ζήτημα, ὅπερ ζωηρῶς ἀνεφύη ἐν Κερκύρᾳ, περὶ περιορισμοῦ τῶν Ἑβραίων εἴς τινα χῶρον ὅλως κεχωρισμένον ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν.

Ἕπεται τὸ τέλος Ι. Α. ΡΩΜΑΝΟΣ

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Διήγημα

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 374)

Β΄.

Ἡ συμφορὰ δὲν ἐπέρχεται μόνη, καὶ ἐκεῖνον, καθ' οὗ ἅπαξ ἡ μοῖρα εὐστόχως ἐσκόπευσε, δὲν παύεται ἐκ νέου καταδιώκουσα. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον τῆς ἀδυσωπήτου μοίρας κτύπημα σχεδὸν οὐδόλως ἐπέδρασεν ἐπ' ἐμοῦ, διότι εἶχον ἤδη αἰσθανθῆ τὸ ὀδυνηρότατον τῶν αἰσθημάτων. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα καὶ ὁ μικρός μου υἱὸς ἔκειτο εἰς τὸ πλευρὸν τῆς μητρός του ὑπὸ τὴν βαρεῖαν καὶ μαύρην γῆν. Ἀδιάφορος καὶ περὶ πᾶσαν αἴσθησιν ἀπημβλυμένος διηρχόμην τὰς ἡμέρας. Πᾶσα ἡ πελατεία μου ἦτο νῦν εἰς χεῖρας τοῦ βοηθοῦ μου· διότι ἐγὼ οὔτε εἰργαζόμην, οὔτ' ἐσκεπτόμην, οὔτε προσηυχόμην, οὔτ' ἐγόγγυζον, ἀλλὰ μόνον ᾐσθανόμην καταπνιγομένην τὴν καρδίαν μου, βαρύτατα πιεζομένην τὴν κεφαλήν μου, ἥτις παρέλυε πᾶσαν δύναμιν τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡ δύστηνος γραῖα μήτηρ μου! «Ὤ, εἴθε ν' ἀπέθνησκεν ὁ Μάξιμός μου, ὅτε εἶχε πάθη ἀπὸ τὴν περιπνευμονίαν!» ἔλεγεν ἀναστενάζουσα, «Θὰ ἦτο πολὺ προτιμότερον».

Ἡμέραν τινά, πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Φλώρας μου, εἰσῆλθεν ἡ μήτηρ εἰς τὸ δωμάτιόν μου ἐπὶ μὲν τοῦ προσώπου μειδίαμα, εἰς δὲ τὴν χεῖρα ἔχουσα ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀνεφώνησε: «Μετὰ τὴν βροχὴν ἔρχεται εὐδία. Ὢ τί χαρά! Ὁ ἀδελφός σου ἔλαβε τὴν συγκατάθεσιν τῆς μὶς Δοῦγκερ καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν τελοῦνται οἱ γάμοι. Μὲ παρακαλεῖ δὲ νά σε καταπείσω ν' ἀναχωρήσῃς εἰς Νέαν Ὑόρκην, ἵνα παρευρεθῇς κατὰ τοὺς γάμους.» — Αἱ τελευταῖαι τῆς μητρός μου λέξεις ἐκέντησαν ὡς βελόνη τὴν καρδίαν μου. Νὰ παρευρεθῶ ἐγὼ εἰς γάμον! Ἀλλ' ᾐσχύνθην ἀμέσως τότε ἐπὶ τῇ θλίψει μου, ἥτις κυρίως εἰπεῖν ἐκ φθόνου εἶχε τὴν ἀρχήν. Πῶς με κατέστησεν ἡ ὀδύνη τόσον ἐγωϊστήν, ὥστε νὰ φθονῶ ἄλλον τινὰ διὰ τὴν εὐτυχίαν αὐτοῦ, καὶ ὅταν μάλιστα ὁ ἄλλος οὗτος εἶναι ὁ ἀδελφός μου, ὁ καλὸς καὶ ἀφωσιωμένος Χάνς! Βλέπων τὴν εὐτυχίαν τοῦ νεκροῦ ἐρωτικοῦ ζεύγους θὰ αἰσθανθῶ βεβαίως τὴν καρδίαν μου κατασπαρασσομένην, ἀλλ' οὐχ ἧττον θέλω νὰ γείνω ἀνώτερος ἐμαυτοῦ· δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ψευσθῶσιν αἱ ἐλπίδες τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὅστις δὲν ἐδίστασε νὰ παρευρεθῇ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ τελετὴν τῶν γάμων μου. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τοιούτων σκέψεων καὶ αἰσθημάτων διατελῶν «μῆτερ», ἀνεφώνησα αἴφνης, «ἑτοίμασον τὰ κιβώτια, τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἀναχωρῶ εἰς Νέαν Ὑόρκην». Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ μὲ ἐνηγκαλίσθη καὶ χύνουσα δάκρυα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀποφάσει μου, διότι ἤλπιζεν ὅτι ἐκ τοῦ ταξειδίου τούτου θὰ ἐπέλθῃ τελεία θεραπεία τῆς κατατρυχούσης με ψυχικῆς νόσου.

Καὶ εὐνόητον μὲν εἶναι, ὅτι οὐχὶ ὀλίγον συνεκινήθην ἐπὶ τῇ ἀγαλλιάσει αὐτῆς, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί μου ἔμειναν ξηροί. Ἐθρήνουν ἐν τῇ καρδίᾳ μόνον, καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν φίλων μου ὡς κάκιστον σημεῖον. Καὶ ἤκουσα τὸν καθηγητὴν Διδὸρφ λέγοντα πρὸς τὴν μητέρα μου: «Ὁ υἱός σας ἔχει moral insanity, εἶδός τι πνευματικῆς νόσου, ἥτις δὲν ἀποκλείει μὲν τὴν λειτουργίαν τοῦ νοῦ, ἀλλὰ παραλύει τὴν δύναμιν τῆς βουλήσεως. Ἡ βαθεῖα αὕτη μελαγχολία ἂν ἐξακολουθήσῃ ἐπί τινα ἔτι χρόνον, δεινόν τι ἐπίκειται». Ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ ἤμην ἰατρός, οὐδὲν νέον εὕρισκον εἰς τοὺς λόγους, οὓς ὁ Διδὸρφ ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα μου.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἤρχισα τὰς πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπισκέψεις μου. Πάντες δ' ἐξέφραζον τὴν χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀποφάσει ἣν ἔλαβον. Ὑπελείφθη δὲ πλέον ὁ τελευταῖος ἀποχαιρετισμὸς ἔξω τῆς πόλεως ἐν τῷ νεκροταφείῳ. Ὅτε τὴν ἐπιοῦσαν διευθύνθην περιαλγὴς τὴν καρδίαν πρὸς τὸν πένθιμον ἐκεῖνον τόπον, ὁ οὐρανὸς ἔλαμπε διαυγής.

Μετ' ἐπιθανάτου καρδίας ἔστην πρὸ τοῦ μεγάλου μέλανος μαρμαρίνου σταυροῦ, ἐφ' οὗ ἦτο ἐγκεχαραγμένον μόνον τὸ ὄνομα «Φλώρα».

Ὁ ἥλιος ἐσπινθηροβόλει ἐπὶ τῶν χρυσῶν γραμμάτων. Πλῆθος δὲ ποικιλόχρων ὑακίνθων — τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς νεκρᾶς ἄνθους — εὐωδίαζον πρὸ τοῦ σταυροῦ, ἑκατέρωθεν τοῦ ὁποίου προεῖχον δύο μικραὶ καστανέαι. Καθ' ἑκάστην σχεδόν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡ Φλώρα ἐτάφη, ἐπεσκεπτόμην τὸ νεκροταφεῖον, ἀλλ' οὐδέποτε ἐνετυπώθη ἐν τῇ μνήμῃ μου τόσον βαθέως ἡ εἰκὼν τοῦ τάφου αὐτῆς, ὅσον κατὰ τὴν ἐαρινὴν ἐκείνην πρωΐαν.

«Εἶμαι πράγματι τρελλός;» εἶπον κατ' ἐμαυτόν, ὅτε διὰ τῶν πολυανθρώπων ὁδῶν ἐν σπουδῇ ἔτρεχον, ἔχων ἐνώπιόν μου διηνεκῶς τὴν εἰκόνα τοῦ τάφου, ἥτις καὶ μέχρι τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἐν αὐτῇ τῇ σιδηροδρομικῇ ἀμάξῃ παρηκολούθησε τὴν ἐξημμένην φαντασίαν μου. Μόνον ὅτε ἀνῆλθον εἰς τὸ ἀτμόπλοιον ᾐσθάνθην ἀνακούφισίν τινα· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ οὐχ ἧττον, ἐὰν μὴ ἐν φαεινῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καθ' ὕπνους σχεδὸν ἀνὰ

Digitized by Google

πᾶσαν νύκτα ἔβλεπον τὸν τάφον τῆς πεφιλημένης μου Φλώρας.

Ὁ ἀδελφός μου τὰ μέγιστα ἐχάρη, ὅτε μὲ εἶδεν, ἀλλ' ἐξεπλάγη ἐπὶ τῇ μεταβολῇ, ἣν εἶχον ὑποστῆ. Εὐθὺς δὲ μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ μέλλοντος πενθεροῦ, ἐνῷ ἀσυνήθης πολυτέλεια καὶ πλοῦτος ἐπεκράτει. Ἡ μονογενὴς θυγάτηρ του Ἄννα ἦτο ἐρασμία νεᾶνις. Οἱ ζωηροὶ μέλανες αὐτῆς ὀφθαλμοί, ὅτε προσέβλεπον τὸν ἀδελφόν μου, ἐπανέφερον εἰς τὴν μνήμην μου τοὺς τῆς Φλώρας. Καὶ τῷ ὄντι ἦτο τὸ αὐτὸ περιπαθὲς καὶ σεμνὸν βλέμμα. Ἐπεδείκνυε δὲ πρὸς ἐμὲ ἀληθῶς ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ κατανοήσασα τὴν θλῖψίν μου προσεπάθει παντὶ τρόπῳ καὶ μετὰ πολλῆς λεπτότητος ν' ἀπομακρύνῃ ἀπ' ἐμοῦ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νά μοι ὑπενθυμίσῃ τὴν ἀνεπανόρθωτον συμφοράν μου. Καὶ ὁ πατὴρ δ' αὐτῆς, ὅστις ἦτο περίπου ἑξηκοντούτης, ὑψηλὸς καὶ ῥωμαλέος γέρων, προσεπάθει μετ' ἐπιτεινομένης φιλοφροσύνης πάντοτε νά με διασκεδάζῃ.

Τὴν ἑσπέραν ἑκάστης Τρίτης συνήρχετο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Δοῦγκερ συναναστροφή, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐγώ, ἐπειδὴ τὸ μόνον πρὸς διασκέδασιν μέσον ἦτο ἡ μουσική, ἑκάστοτε κρυφίως ἀπεσυρόμην. Διότι ἡ μουσικὴ μοὶ ἦτο μαρτύριον, καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς συζύγου μου οὐδὲ εἷς μουσικὸς τόνος εἶχε προσβάλῃ τὴν ἀκοήν μου.

«Ἀγαπητέ μου ἀδελφέ», μοὶ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ἡ Ἄννα μετὰ παρακλητικοῦ τόνου, «ἀπόψε πρέπει νὰ μείνῃς, διότι θὰ παρευρεθῇ νέα τις ἐκ τῆς πατρίδος σας, ἥτις πολὺ χαίρεται,ὅταν ἀκούῃ τὴν μητρικήν της γλῶσσαν· μεῖνε πρὸς χάριν μου.» Ἐπὶ τούτοις δὲ ὑψώθη ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν, μὲ προσέβλεψεν ἱκετευτικῶς καὶ μ' ἐφίλησεν. Ἡττήθην καὶ ὑπεσχέθην ὅτι θὰ μείνω. Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην προσῆλθε πλῆθος φίλων, ἐν οἷς ἰδίᾳ διεκρίνοντο εὔμορφοί τινες κόραι. Εὐθὺς δὲ παρετήρησα, ὅτι αἱ πλεῖσται τούτων ἔρριπτον ἐπ' ἐμὲ πλήρη εὐμενείας βλέμματα, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ πᾶσαι ἔστρεφον ἀλλαχοῦ τὴν προσοχήν, εὑρίσκουσαί με λίαν ψυχρὸν καὶ ἀδιάφορον.

Καὶ ἐγὼ αὐτὸς ᾐσθανόμην ὅτι ἡ καρδία μου ἦτο νεκρὰ ἐντὸς τοῦ στήθους μου, ὅπερ ἐπίσης ἦτο ψυχρόν, κενὸν καὶ ἔρημον. Μολονότι ὡμίλουν εὐχερῶς τὴν γαλλικὴν καὶ ἀγγλικήν, ἐν τούτοις, ἵνα εἶμαι μόνος καὶ ἀνενόχλητος, ἐκρυπτόμην ἔν τινι τῶν παραπλεύρως κειμένων μικρῶν δωματίων. Ἀλλ' ὁ φιλόστοργος ἀδελφός μου δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τοῦτο· διὸ παρέμενε πλησίον μου καὶ πολλὰ ἐλέγομεν περὶ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς παιδικῆς ἡμῶν ἡλικίας Ἐν τῇ συνομιλίᾳ μας δὲν διέφυγε τὴν προσοχήν μου ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἔξω εἶχον παύσῃ αἱ θορυβώδεις φωναὶ καὶ ταύτας εἶχε διαδεχθῆ ἄκρα σιγή.

Τότε αἴφνης ᾐσθάνθην ἀκαριαῖον σπασμόν. Τόνοι θαυμασίως γλυκεῖς προσέβαλον τὴν ἀκοήν μου. Μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὅτι ψυχή τις ὡμίλει πρός με ἠπίως, θέλουσα νὰ συλλάβῃ τὴν ἐμὴν αἰχμάλωτον καὶ ν' ἀπαγάγῃ μεθ' ἑαυτῆς μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐράνιόν τι, ἰδεῶδες βασίλειον. Ἠκροώμην ἐν ἐκστάσει μετὰ πολλῆς προσοχῆς· οἱ μουσικοὶ τόνοι διεδέχοντο ἀλλήλους πλήρεις, μαλακοί, ὁτὲ μὲν παράπονον ἐκδηλοῦντος, ὁτὲ δὲ τρυφερῶς παρερχόμενοι, ὁτὲ δὲ μετὰ βαθμιαίως ἐπιτεινομένης ταχύτητος ὡς ἐν ἀτελευτήτῳ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει, μέχρις οὗ ἔκλαμπρός τις καὶ ἡδέως τελευτῶσα ἁρμονικὴ κατακλεὶς ἐπεσφράγισε τὸ μελῳδικώτατον τεμάχιον. Ἐγὼ δὲ καλύψας διὰ τῶν χειρῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς πικρῶς, πικρότατα ἔκλαιον. Ὁ ἡδὺς καὶ ἱκετευτικὸς τόνος συγκινήσας τὴν καρδίαν ἀπέσπασεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἄφθονα τὰ δάκρυα διὰ τῆς γλώσσης ἐκείνης, ἣν οὐδὲν ἀνθρώπινον στόμα ὁμιλεῖ.

Ἤκουσα τὸ ὄνομά μου προφερόμενον καὶ ἐν ταὐτῷ ᾐσθάνθην ὅτι ἐλαφρά τις χεὶρ συνέλαβεν ἡσύχως τὴν ἐμήν. «Ἦτο ὡραῖον, αἴ;» — Ἔνευσα μόνον καὶ ἠθέλησα νὰ ἀπομακρυνθῶ, ἀλλ' ἡ Ἄννα μ' ἐκώλυσε καί μοι εἶπεν ἱκετευτικῶς, «Ὄχι, μεῖνε, λάβε ὀλίγον θάρρος, πρέπει ἀφεύκτως νὰ ἴδῃς καὶ ἀκούσῃς αὐτήν. Εἶνε ἀριστοτέχνις μαγεύουσα διὰ τοῦ ὀργάνου αὐτῆς». Ἐπιθέσασα δ' ἡ Ἄννα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου μὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐπί τινος ἐλαφροῦ ὑψώματος ἦτο ἐστημένη τράπεζα χαμηλή, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἀσυνήθως μεγάλη κίθαρις μετὰ διπλοῦ ὀχείου. Πλησίον τῆς τραπέζης ἵσταντο μικρόσωμός τις λευκόθριξ γέρων καὶ νεαρά τις κυρία. Προχωρήσαντες ὀλίγα βήματα εἰς τὴν αἴθουσαν παρετηρήσαμεν, ὅτι ἡ θελκτικὴ ἐκείνη μαγεία, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατείχοντο καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς συναναστροφῆς, ἕνεκα τῆς θαυμασίας μουσικῆς, νῦν ἤρξατο καὶ ἔργῳ ἐκδηλουμένη· διότι πάντες ἔσπευσαν νὰ περιβάλωσι τὴν ἀριστοτέχνιδα, ἐκφράζοντες αὐτῇ θερμὰς εὐχαριστίας. Χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς νύμφης μου διὰ μέσου τοῦ πλήθους ἔστην πρὸ τῆς νεάνιδος. Ὅτε δ' ἐκείνη μετὰ τὴν προσαγόρευσιν τῆς μὶς Δοῦγκερ ἔστρεψε τὸ πρόσωπον, ἐξέβαλον εὐθὺς ἐλαφρὰν φωνὴν ἀναγνωρίσας τὴν Δωροθέαν. — «Δωροθέα!» ἀνεφώνησα, λησμονήσας τὸ περὶ ἡμᾶς πλῆθος, «ὁποία ἔκπληξις ἀπροσδόκητος! Εἶμαι ὁ ἄλλοτε σύνοικός σας καὶ κατόπιν ἰατρός σας Γροινάλδ!»

Εὐθὺς ἐγενόμην ἄλλος ἐξ ἄλλου αἰσθανόμενος χαρὰν καὶ ἀνακούφισιν καὶ εὐθύμως ὁμιλῶν. Συνέλαβον τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος, ὡς ὁ ἀναρρώσας θλίβει εὐγνωμόνως τὴν τοῦ σωτῆρος ἰατροῦ, κατεφίλησα αὐτὴν ὁρμεμφύτως. Εἶτα δέ, ἐπειδὴ πάντες παρεκάλουν αὐτὴν νὰ κιθαρίσῃ ἐκ νέου, ἀπεμακρύνθην μὲν ὀλίγον, ἀλλ' ἐτοποθετήθην πάλιν

Digitized by Google

τόσον πλησίον, ὥστε ἤκουον καλῶς τὸ κρουόμενον καὶ ἔβλεπον τοὺς κομψοὺς αὐτῆς δακτύλους, οἵτινες ὡς ἐν ὀρχήσει ἐκινοῦντο ἐπὶ τῶν χορδῶν. Ὢ πόσον ἦσαν μαγευτικαὶ αἱ μελῳδίαι ἃς ἐξετέλει! πῶς μὲ συνήρπαζον καὶ νοερῶς μ' ἔφερον εἰς τὰ ὄρη τῆς πατρίδος μου! «Θαυμάσια, ἐξαίσια!» ἀνεφώνησαν οἱ παριστάμενοι πάντες ἐν μιᾷ φωνῇ, ὅτε ἡ ἀριστοτέχνις ἐτελείωσε.

Ὁ γέρων ὡδήγησεν ἔπειτα τὴν Δωροθέαν πρὸς ἐμὲ καὶ ὅτε ἐρευνήσας τὰ κατ' αὐτὴν ἔμαθον, ὅτι κιθαρίζουσα κατέστησε τὸν βίον αὐτῆς ὅλως ἀνεξάρτητον καὶ ἐλεύθερον, ἐξερράγην — τίς ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ τοῦτο πρὸ μιᾶς μόνης ὥρας! — εἰς ἀκράτητον γέλωτα. Ἀνεμνήσθην τῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἀτελευτήτων ἐπαναλήψεων τοῦ φα σολ λα ρε σολ λα καὶ ἑξῆς καὶ ἤρχισα διαβεβαιῶν αὐτήν, ὅτι τὸ ὀδυνηρὸν ἐκεῖνο αἴσθημα, ὅπερ τότε εἶχε διεγείρῃ ἐν ἐμοί, ἦτο τόσον ἀκμαῖον ἐν τῇ μνήμῃ, ὥστε οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ ἴδω ἁπλῶς κίθαριν, χωρὶς ἐν ταὐτῷ νὰ αἰσθανθῶ καὶ νευρικὴν φρικίασιν. Ἐγελῶμεν δ' ἐπὶ τούτῳ ἀμφότεροι ὡς μικρὰ παιδία.

Διὰ τῆς δυνάμεως τῆς μουσικῆς θαῦμα ἐξετελέσθη· διότι ἤδη ἀνέλαβον τελείως ἐκ τῆς κατατρυχούσης τὴν ψυχήν μου μελαγχολίας. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ περιέπεσα εἰς ἀλλοίαν τινὰ νόσον — πῶς νὰ ὀνομάσω αὐτήν; — ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀσκληπιάδαι δὲν ἔχομεν ἄλλην ὀνομασίαν εἰ μὴ τὴν αὐτήν, ἣν καὶ οἱ ἁπλοῖ ἄνθρωποι· κατελήφθην ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ τοῦ — ἔρωτος. Ἀφ' ἧς ἑσπέρας ἤκουσα τὴν Δωροθέαν, οὐδέποτε πλέον μ' ἐβασάνισε καθ' ὕπνους τὸ νεκροταφεῖον· ἐξ ἐναντίας δ' ἐκοιμώμην ὕπνον ἥσυχον καὶ διαρκῆ. Εὐθὺς δ' ἅμα ἀφυπνιζόμην, ἐσκεπτόμην τὴν Δωροθέαν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνάμην οὐδὲ μίαν ἡμέραν νὰ ζήσω.

Ἡ τελετὴ τῶν γάμων τοῦ ἀδελφοῦ μου παρῆλθε πρὸ πολλοῦ. Οὐδὲν λοιπὸν εἶχον πλέον νὰ πράξω ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἀλλ' οὐδεμία ἀνθρωπίνη δύναμις ἠδύνατο νά με ἀπαγάγῃ ἐκεῖθεν πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ ἄνευ τῆς Δωροθέας. Μέχρι τοῦδε οὐδὲν εἶπον αὐτῇ περὶ τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ εὑρίσκετο ἡ καρδία μου. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πάντοτε φιλοφροσύνην τινὰ καὶ εὔνοιάν μοι ἐπεδείκνυεν, ἀλλ' οὐδέποτε ἤμεθα μόνοι· διότι ὁ κ. Βάλλνερ, ὁ γέρων συνοδός, παρευρίσκετο πάντοτε πλησίον μας.

Ἡμέραν δέ τινα ἦλθεν ὁ Βάλλνερ πρὸς ἐπίσκεψίν μου· μετὰ ἐλαφρὸν δὲ προανακρουστικὸν βῆχα ἤνοιξε μὲν τὸ στόμα ὡσεὶ θέλων νὰ εἴπῃ τι, ἀλλ' οὐδὲν ἕτερον ἠδυνήθη νὰ ἐκστομίσῃ, εἰ μὴ ἁπλῆν τινα καὶ ἄναρθρον λέξιν. «Ἔχετε ὑπόθεσίν τινα, κύριε Βάλλνερ;» ἠρώτησα τότε αὐτὸν θελήσας νὰ ἐμπνεύσω εἰς αὐτὸν θάρρος. — «Βεβαιότατα, κύριε ἰατρέ,» μοὶ ἀπεκρίθη ἀναθαρρήσας· «ἔχω μίαν μόνην παράκλησιν, νὰ μὴ μας ἐπισκέπτεσθε πλέον.» — «Διατί;» ἀνεφώνησα ὀργίλως; — «Χάριν τῆς νέας» ἐπανέλαβε σοβαρῶς «ἀνέλαβα νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου πρὸς ὑμᾶς. Τὴν Δωροθέαν γνωρίζω ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων καὶ πρῶτος ἐγὼ ἐδίδαξα αὐτὴν τὴν κιθαριστικὴν τέχνην. Μολονότι δὲ εἶχον προαίσθημά τι, ὅτι εὐφυΐα τις φυσικὴ ἐν αὐτῇ ὑποκρύπτεται, ἐν τούτοις ὁμολογῶ, ὅτι οὐδέποτε συνέλαβον τὴν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἐκτάκτου μουσικοῦ αὐτῆς πνεύματος, ὅπερ σὺν τῷ χρόνῳ τόσον ἐξόχως ἀνεπτύχθη. Ὅτε ἀπώλεσε τὴν μητέρα καὶ μετ' αὐτῆς πᾶν στήριγμα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τέλους ὑπέστη καὶ τὸ δεινότατον τῶν δυστυχημάτων, τὴν στέρησιν τῆς ὁράσεως, τότε ἔσπευσα — ἐπιθυμῶν νὰ ὑποβοηθήσω ὄχι τόσον τὴν νέαν, ὅσον τὸ ἔκτακτον αὐτῆς πνεῦμα — νὰ παρακινήσω αὐτὴν νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην διὰ τῆς κιθάρεως, τοῦ τοσάκις μὲν παραγνωρισθέντος, τοσάκις δὲ περιφρονηθέντος τούτου μουσικοῦ ὀργάνου. Συνελάβομεν τότε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἔλθωμεν ἐνταῦθα. Πόσον δ' ἔξοχος καλλιτέχνις ἐγένετο ἡ Δωροθέα, τοῦτο καὶ ὑμεῖς γνωρίζετε. Ἡ Δωροθέα σήμερον εἶναι πλουσία κόρη, ἐξασφαλίσασα πρὸ πολλοῦ τὸ μέλλον αὐτῆς. Ἀλλὰ τώρα ἔρχεσθε σεῖς καὶ εἰσέρπετε κρυφίως εἰς τὴν διψῶσαν ἔρωτος καρδίαν τῆς ἁγνῆς κόρης. Ποῖον λοιπὸν τέλος θὰ λάβῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη; Ὑμεῖς βεβαίως δὲν θὰ προβῆτε εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ λάβητε σύζυγον τυφλὴν κόρην.

«Καὶ φρονεῖτε, ὅτι ἡ δεσποινὶς Λερχενφὲλδ μὲ ἀγαπᾷ;» ἠρώτησα προσποιούμενος ἀδιαφορίαν, ἂν καὶ ἡ καρδία μου σφοδρῶς ἐπάλλετο. Ὁ γέρων ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἔρριψεν ἐπ' ἐμοὶ ὕποπτόν τι καὶ ἐταστικὸν βλέμμα, ἐξ οὗ κατενόησα ἀμέσως ὅτι οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν εἶχε περὶ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπης τῆς Δωροθέας. Ἀναπηδήσας δὲ τότε ἔλαβον δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν μου τὴν λευκότρυχα κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐφίλησα αὐτήν:

«Ὢ ἀγαθὲ καὶ λαμπρὲ ἄνθρωπε!» ἀνεφώνησα ἐν ἀγαλλιάσει «ἀγαπῶ τὴν Δωροθέαν· ἡ εὐτυχία αὐτῆς εἶναι καὶ ἰδική μου.» Σύρων δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς ἔσπευσα πρὸς τὴν Δωροθέαν καὶ γονυπετὴς παρεκάλεσα αὐτὴν νὰ δεχθῇ τὴν χεῖρα καὶ τὴν καρδίαν μου. «Ὢ Μάξιμε, ἀκριβέ μου καὶ ἀγαπητέ μου Μάξιμε!» εἶπεν ὀλολύζουσα, «ἐλησμόνησας λοιπὸν ὅτι εἶμαι — τυφλή; Τοιαύτη τις εὐτυχία δέν μοι εἶναι γεγραμμένη ὑπὸ τῆς μοίρας· διὰ σὲ δὲν θὰ ἤμην ἄλλο τι εἰ μὴ μόνον βάρος» — «Ὄχι, σὺ εἶσαι ἡ χαρά μου, σὺ ἐγεννήθης διὰ τὴν εὐτυχίαν μου» ἀνεφώνησα ἐν χαρᾷ περιπτυσσόμενος αὐτήν.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν ἀπεφασίσαμεν ἐγώ, ἡ μνηστή μου καὶ ὁ κύριος Βάλλνερ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς Γερμανίαν, ἔνθα μετὰ ἕνα μῆνα ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς μας ἐγενόμην ὁ εὐτυχὴς τῆς Δωροθέας σύζυγος.

Digitized by Google

Τὸν τάφον τῆς πρώτης συζύγου μου δὲν ἐπεσκέφθην πλέον. Ὁσάκις δ' ἀνελογιζόμην πόσον ταχέως ἐλησμόνησα αὐτήν, ἠρυθρίων ἐξ αἰδοῦς. Ἀλλ' ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων αὐτῆς ὑπὸ μεγάλης ἐπιθυμίας κατελήφθην ν' ἀναζητήσω τὸν ἐγκαταλελυμμένον τάφον. Ὅτε δὲ τὸ τελευταῖον ἐπεσκέφθην τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσεως τῆς πρώτης συζύγου μου, ἐγέλα μὲν καὶ πάλιν κυανοῦς καὶ αἴθριος ὁ οὐρανὸς καὶ ἤνθουν οἱ ὑάκυνθοι, ἀλλ' ὁ ἥλιος ἔλαμπε νῦν ἐπὶ τῆς νεωστὶ πεπτωκυίας χιόνος, ἥτις ἐκάλυπτε τοὺς πέριξ λόφους, καὶ αἱ δύο καστανέαι ἀνυψοῦντο ἐκεῖ ἄφυλλοι, κεκαλυμμέναι ὑπὸ τῆς μαρμαιρούσης χιόνος. Καὶ αὐτὸς ὁ μαῦρος σταυρὸς εἶχε περιβληθῇ λευκὸν χρῶμα.

«Ὦ νεκρὰ φύσις, ναρκωμένη καὶ ψυχρά, καὶ ἐν τούτοις τόσον καθαρά!» εἶπον ἀναστενάζων. Αἴφνης δὲ πνοὴ ἀνέμου ἔθηκεν εἰς κίνησιν τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, ἐξ ὧν μυριάδες λαμπυριζόντων ἀστερίσκων κατέπεσαν ἐπὶ τῆς γῆς. Διὰ τῆς ἀργυροειδοῦς δὲ ταύτης μαρμαρυγῆς εἶδον νοερῶς ἐπὶ στιγμὴν τὸν τάφον ἐν τῇ λάμψει τοῦ ἔαρος ἐν τῷ μέσῳ θαλλόντων δένδρων καὶ εὐωδιαζόντων ἀνθέων. «Ὦ φύσις καὶ ἄνθρωποι, ὁπόσον εἶσθε εὐμετάβλητοι!» ἐψιθύρισα καὶ ἐπανῆλθον οἴκαδε.

Ἐν Ὀδησσῷ (*Κατὰ τὸ Γερμανικόν*) Α. ΜΑΛΤΟΣ

ΑΙ ΤΑΥΡΟΜΑΧΙΑΙ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 374

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὁμολογῶ ὅτι ᾐσθανόμην τὴν καρδίαν μου περισφιγγομένην ὑπὸ χειρὸς ἀοράτου· οἱ μήνιγγές μου ἔσφυζον, θερμοὶ δὲ καὶ παγεροὶ ἱδρῶτες διέτρεχον τὴν ῥάχιν μου. Εἶνε μία τῶν σφοδροτάτων συγκινήσεων, ἐξ ὅσων ποτὲ ἐδοκίμασα.

Ἀντήχησαν ἀσθενεῖς τινες ἦχοι μουσικῆς, τὰ δύο ἐρυθροβαφῆ φύλλα τῆς θύρας ἀνεῴχθησαν μετὰ πατάγου καὶ ὁ ταῦρος εἰσώρμησεν εἰς τὴν παλαίστραν, ἐνῷ ἐξερρήγνυντο οὐρανομήκεις ἐπευφημίαι.

Ἦτο ζῶον ἐξαίσιον, παμμέλαν σχεδόν, στιλπνόν, μὲ τράχηλον τεραστίως εὐτραφῆ, μὲ κέρατα δρεπανοειδῆ, αἰχμηρὰ καὶ στίλβοντα, μὲ πόδας ἰσχνούς, φέρων μεταξὺ τῶν δύο ὤμων κόσυμβον ἐκ ταινιῶν, προσκεκολλημένων εἰς τὸ δέρμα διὰ μικρᾶς καρφίδος. Ἐσταμάτησε πρὸς στιγμήν, εἰσέπνευσε θορυβωδῶς δὶς ἢ τρίς, τεθαμβημένος ἐκ τοῦ πολλοῦ φωτός, ἔκπληκτος ἐκ τοῦ θορύβου· εἶτα ἰδὼν τὸν πρῶτον *πικαδόρ* ὥρμησε κατ' αὐτοῦ τροχάδην μετὰ μανιώδους ὁρμῆς.

Ὁ οὑτωσὶ προσβληθεὶς *πικαδόρ* ἦτο ὁ Σεβίλλια. Κρίνω ἀπαραίτητον νὰ περιγράψω ἐνταῦθα τὸν διάσημον τοῦτον ταυρομάχον, ὅστις εἶνε πράγματι ὁ τελειότατος τύπος τοῦ εἴδους του. Φαντάσθητε ἄνδρα τριακοντούτη περίπου, μεγαλόσωμον, ἡράκλειον τὴν ῥώμην, ἡλιοκαῆ, ἔχοντα λαμπροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φυσιογνωμίαν ὁμοιάζουσαν μὲ τὴν τῶν Καισάρων τοῦ Τιτιανοῦ· ἡ ἔκφρασις τῆς εὐθύμου καὶ περιφρονητικῆς γαλήνης ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῆς μορφῆς του καὶ ἡ στάσις του εἶχόν τι τὸ ἀληθῶς ἡρωϊκόν. Ἔφερε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἱμάτιον πορτοκαλλιόχρουν, ἀργυροκέντητον καὶ διάκοσμον δι' ἀργυρῶν σειρητίων, τὸ ὁποῖον ἀπέμεινε διαγεγραμμένον εἰς τὴν μνήμην μου μετὰ ἀνεξαλείπτου ἀκριβείας· κατεβίβασε τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατός του καὶ ἔστη ἀναμένων, ὑπέμεινε δὲ τὴν ἔφοδον τοῦ ταύρου τόσον νικηφόρως, ὥστε τὸ ἀτίθασσον ζῶον ἐκλονίσθη καὶ ἀντιπαρῆλθεν ἀποφέρον τραῦμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐβράδυνε νὰ ῥαβδώσῃ τὸ μέλαν δέρμα του διὰ ἐρυθρῶν σειρῶν. Ἐσταμάτησεν ἀμφιταλαντευόμενον ἐπί τινας στιγμάς, ἔπειτα δὲ ὥρμησε μετὰ διπλασίας λύσσης κατὰ τοῦ δευτέρου *πικαδόρ*, ἱσταμένου ὀλίγον τι ἀπωτέρω.

Ὁ Ἀντώνιος Ῥοδρίγεζ τοῦ κατέφερεν ἰσχυρὸν διὰ τοῦ δόρατος κτύπημα, προξενῆσαν καὶ δεύτερον τραῦμα πλησίον τοῦ πρώτου, διότι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἄλλο μέρος ὁ τραυματισμὸς ἐκτὸς τῶν ὤμων· ἀλλ' ὁ ταῦρος ἐφώρμησε πάλιν κατ' αὐτοῦ μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν καὶ ἐνέπηξεν ὁλόκληρον τὸ ἓν τῶν κεράτων του εἰς τὴν γαστέρα τοῦ ἵππου. Οἱ *τσοῦλος* προσέδραμον σείοντες τὸ ἐρυθρὸν ὕφασμα, τὸ δὲ ζῶον ἐκπλαγέν, προσελκυόμενον ἐκ τοῦ νέου ἐκείνου δελέατος ἤρχισε νὰ τοὺς καταδιώκῃ μετὰ πάσης σπουδῆς· οἱ *τσοῦλος* ὅμως στηρίζοντες τὸν πόδα ἐπὶ τῆς προεξοχῆς, ἣν ἀνωτέρω ἀνέφερα, ἐπήδων γοργῶς ἄνωθεν τοῦ φραγμοῦ, καταλείποντες τὸ ζῶον λίαν ἔκπληκτον, διότι οὐδένα πλέον ἔβλεπεν.

Ἡ πληγὴ τοῦ κέρατος εἶχε διασχίσει τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου τοιουτοτρόπως, ὥστε τὰ ἐντόσθιά του ἐξεχύνοντο καὶ ἔπιπτον σχεδὸν χαμαί. Ἐνόμισα, ὅτι ὁ *πικαδόρ* ἔμελλε ν' ἀποσυρθῇ, ἀλλ' ἠπατώμην· ἔψαυσε τὸ ὠτίον του διὰ νὰ ἴδῃ ἂν τὸ τραῦμα ἦτο θανατηφόρον. Ὁ ἵππος ἦτο ξηλωμένος ἁπλῶς· τὸ τραῦμα, καίπερ φρικτὸν τὴν θέαν, ἦτο θεραπεύσιμον. Ἐπαναθέτονται τὰ ἐντόσθια ἐντὸς τῆς γαστρός, ῥάπτεται ἡ πληγὴ καὶ τὸ ταλαίπωρον ζῶον δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ δι' ἄλλον ἀγῶνα.. Ἐκέντησεν αὐτὸν διὰ τοῦ πτερνιστῆρος καὶ ὁ ἵππος μετὰ καλπασμοῦ κινηθεὶς ἐτοποθετήθη ὀλίγον τι περαιτέρω.

Digitized by Google

ΑΚΜΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ὁ ταῦρος ἤρχισε νὰ ἐννοῇ, ὅτι μόνον λογχισμοὺς ἔπρεπε νὰ προσδοκᾷ ἀπὸ τὸ μέρος ὅπου ἵσταντο οἱ *πικαδόρες*, ᾐσθάνετο δὲ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν βοσκήν του. Ἀντὶ ὅμως νὰ ἐπανέλθῃ ἐκεῖ ἄνευ δισταγμοῦ, μετά τινα ὁρμητικὰ βήματα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν *κουερένσιά* του μετ' ἀδιασείστου ἐπιμονῆς· *κουερένσια* εἰς τὴν τεχνικὴν γλῶσσαν λέγεται ἡ οἱαδήποτε γωνία τῆς κονίστρας, ἣν ὁ ταῦρος ἐκλέγει ὡς κοίτην καὶ εἰς ἣν ἐπανέρχεται μετὰ τὴν ἔφοδόν του.

Σμῆνος *τσοῦλος* πλησιάσαντες ἔσειον πρὸ τῶν ὀμμάτων του τὰς στιλπνοῦ πορφυροῦ χρώματος *κάπας* των, εἷς δ' ἐξ αὐτῶν ἔσχε τὸ θάρσος νὰ περιτυλίξῃ τὸ ὕφασμα καὶ νὰ περιβάλῃ δι' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου. Τὸ ζῶον ἐμμανὲς ἀπηλλάγη ὅπως ἠδυνήθη τοῦ ἀτόπου ἐκείνου κοσμήματος, ἀνετίναξεν ὑψηλὰ τὸ ἀθῷον ὕφασμα καὶ τὸ ἐλακπάτησεν ὀργίλως, ἀφοῦ ἐπανέπεσε χαμαί. Ἐπωφελούμενος τῆς ὑποτροπῆς ταύτης τῆς ὀργῆς εἷς *τσοῦλο* ἤρχισε νὰ τὸν παροξύνῃ προσελκύων αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος τῶν *πικαδόρες*. Εὑρεθεὶς ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν του ὁ ταῦρος ἐδίστασεν, εἶτα ἀποφασίζων αἴφνης ἐφώρμησε κατὰ τοῦ Σεβίλλια μετὰ τοσαύτης δυνάμεως, ὥστε ὁ ἵππος ἐκυλίσθη χαμαὶ μὲ τοὺς τέσσαρας πόδας ὑπτίους, διότι ὁ βραχίων τοῦ Σεβίλλια εἶνε ἀντηρὶς χαλκίνη, ἣν οὐδὲν ἰσχύει νὰ λυγίσῃ. Ὁ Σεβίλλια ἔπεσεν ὑπὸ τὸν ἵππον, καὶ αὕτη εἶνε ἡ καλλιτέρα πτῶσις, διότι τὸ σῶμα τοῦ ζῴου τὸν προστατεύει ὡς ἀσπίς. Οἱ *τσοῦλος* παρενέβησαν τότε καὶ ὁ ἵππος ἀπηλλάγη, φέρων μόνον μίαν ἐντομὴν εἰς τὸν μηρόν. Ἀνήγειραν τὸν Σιβίλλια, ὅστις ἵππευσε πάλιν μετὰ πλήρους ἀταραξίας. Ὁ ἵππος τοῦ Ἀντωνίου Ῥοδρίγεζ, τοῦ ἑτέρου *πικαδόρ*, ὑπῆρξεν ἀτυχέστερος· ἐδέχθη κατάστηθα κτύπημα τόσον σφοδρόν, ὥστε τὸ κέρας ἐξηφανίσθη μέχρι τῆς βάσεως ἐντὸς τῆς πληγῆς. Ἐνῷ δὲ ὁ ταῦρος προσεπάθει ν' ἀπαλλάξῃ τὴν κεφαλήν του ἀπὸ τοῦ σώματος τοῦ ἵππου, ὁ Ἀντώνιος ἀνερριχᾶτο διὰ τῶν χειρῶν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ξυλίνου διαφράγματος, τῇ βοηθείᾳ τῶν *τσοῦλος*, διότι οἱ ἀφιππεύσαντες *πικαδόρες*, δυσκίνητοι ὄντες ἕνεκα τοῦ σιδηροῦ ἐλάσματος τῶν ὑποδημάτων των, εἶνε βαρεῖς περὶ τὰς κινήσεις ὅσον καὶ οἱ παλαιοὶ ἱππόται, οἱ φέροντες τὰς σιδηρᾶς πανοπλίας.

Τὸ ταλαίπωρον ζῶον ἀφεθὲν μόνον, ἤρχισε νὰ διασχίζῃ τὴν παλαίστραν κλονούμενον, ὡς νὰ ἦτο μεθυσμένον, ἐνῷ οἱ πόδες του προσέκοπτον κατὰ τῶν κρεμαμένων ἐντοσθίων του· κύματα μαύρου αἵματος ἀνεπήδων ὁρμητικῶς ἐκ τῆς πληγῆς του καὶ ἔστιζον τὴν ἄμμον διὰ διαλειπουσῶν ἑλικοειδῶν γραμμῶν, αἵτινες ἐνέφαινον τὴν ἄτακτον αὐτοῦ πορείαν· τέλος κατέπεσε παρὰ τὸ ἐκ σανίδων ἕρκος. Ἀνύψωσε δὶς ἢ τρὶς τὴν κεφαλήν, περιστρέφων τοὺς κυανοῦς καὶ ὑαλώδεις ἤδη ὀφθαλμούς του, ἀποσύρων τὰ λευκὰ ἐκ τοῦ ἀφροῦ χείλη του, ἅτινα ἀπεσκέπαζον τοὺς λιποσάρκους ὀδόντας· ἡ οὐρά του ἔτυψεν ἀσθενῶς τὴν γῆν· οἱ ὀπίσθιοι πόδες του ἐκινήθησαν σπασμωδικῶς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ συντρίψῃ μὲ τὰς σκληρὰς ὁπλάς του τὸ χονδρὸν κρανίον τοῦ θανάτου. Μόλις εἶχε λήξει ἡ ἀγωνία του, ὅτε οἱ ὑπηρέται βλέποντες τὸν ταῦρον προσέχοντα εἰς ἄλλο μέρος, ἔδραμον καὶ ἀφεῖλον ἐκ τοῦ θανόντος ζῴου τὸ ἐφίππιον καὶ τὸν χαλινόν. Ἔμεινεν οὕτω πως γυμνόν, κεκλιμένον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς καὶ διαγράφον ἐπὶ τῆς ἄμμου τὸ ἀμαυρόν του σχῆμα. Ἦτο τόσον λεπτός, τόσον πεπλατυσμένος, ὥστε ὡμοίαζε μὲ τεμάχιον

Digitized by Google

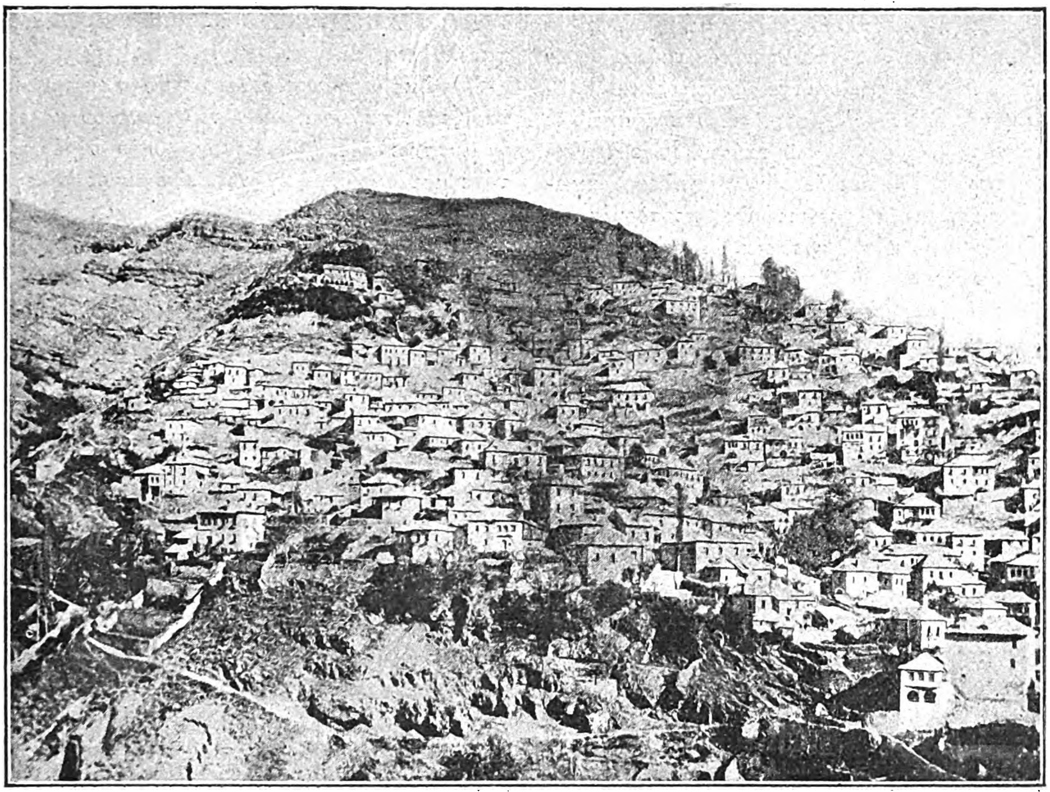

ΤΟ ΣΥΡΑΚΟΝ

μέλανος χάρτου κεκομμένου. Εἶχα ἤδη παρατηρήσει εἰς Μονφωκὸν ὁποῖα σχήματα παραδόξως φανταστικὰ ἀποδίδει ὁ θάνατος εἰς τοὺς ἵππους· εἶνε ἀναμφιβόλως τὸ ζῶον, οὗτινος τὸ πτῶμα προξενεῖ τὴν θλιβερωτέραν ἐντύπωσιν. Δὲν ὑπῆρξεν ἄλλως τε αὐτὸ τὸ μόνον θῦμα· δεκατέσσαρες ἵπποι ἔμειναν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην νεκροὶ εἰς τὴν παλαίστραν· εἷς μόνον ταῦρος ἐφόνευσε πέντε.

Ὁ *πικαδὸρ* ἐπανῆλθεν ἐπιβαίνων νέου ἵππου καὶ ἐπηκολούθησαν ἐπιθέσεις τινὲς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐπιτυχεῖς. Ἀλλ' ὁ ταῦρος ἤρχιζεν ἤδη νὰ κουράζηται καὶ ἡ μανία του κατηυνάζετο· προσῆλθον τότε οἱ *βανδιριλλιέροι* μὲ τὰ βέλη των τὰ κεκοσμημένα διὰ χαρτίων, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ τράχηλος τοῦ ταύρου ἐκοσμήθη διὰ ζώνης ἀποτελουμένης ἐξ αὐτῶν, ἐμπηγνυομένων βαθύτερον εἰς τὰς σάρκας του, καθόσον προσεπάθει σειόμενος ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῶν. Εἷς μικρόσωμος *βανδιριλλιέρο* ὀνόματι Μαχαρὼν ἐπήγνυε τὰ βέλη του μετὰ πολλῆς εὐστοχίας καὶ τόλμης καὶ ἐνίοτε μάλιστα ἐξετέλει ὀρχηστικὴν περιστροφὴν πρὶν ἢ ἀποσυρθῇ, διὸ σφόδρα ἐχειροκροτεῖτο. Ὅτε ὁ ταῦρος ἐδέχθη ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τοιαῦτα σημαιοφόρα βέλη, ὧν ἡ αἰχμὴ διέσχιζε τὸ δέρμα του, ὁ δὲ χάρτης ἐθρόει περὶ τὰ ὦτά του, ἤρχιζε νὰ τρέχῃ τῇδε κακεῖσε, ἐκφέρων φρικτοὺς μυκηθμούς. Τὸ μέλαν ῥύγχος του ἐλεύκαζεν ἐκ τοῦ ἀφροῦ, ἐν τῇ μανιώδει του δὲ παραφορᾷ τοιαῦτα κατήνεγκε κτυπήματα διὰ τῶν κεράτων του κατὰ μιᾶς τῶν θυρῶν, ὥστε τὴν ἀπέσπασεν ἐκ τῶν στροφίγγων της. Οἱ ξυλουργοὶ οἱ παρακολουθοῦντες ἀγρύπνως τὰ κινήματά του ἐπανέθεσαν ἐν τῷ ἅμα τὸ φύλλον τῆς θύρας εἰς τὴν θέσιν του. Εἷς *τσοῦλο* τὸν προσείλκυσεν εἰς ἄλλο μέρος, κατεδιώχθη δὲ τόσον σφοδρῶς, ὥστε μόλις ἐπρόφθασε νὰ πηδήσῃ ἄνωθεν τῶν σανίδων. Οἱ εὑρισκόμενοι ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐπήδησαν τότε μετὰ θαυμαστῆς γοργότητος ἐντὸς τῆς κονίστρας, ὁ δὲ ταῦρος εἰσῆλθε πάλιν εἰς αὐτὴν δι' ἑτέρας θύρας διωκόμενος διὰ ῥαβδισμῶν καὶ διὰ τῶν κινημάτων τῶν πίλων τῶν θεατῶν τῆς πρώτης σειρᾶς.

Οἱ *πικαδόρες* ἀπεσύρθησαν ἀφήσαντες ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὸν *ἐσπάδα* Χουὰν Παστόρ, ὅστις ἐχαιρέτησε τὸ θεωρεῖον τοῦ δημαρχείου καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ φονεύσῃ τὸν ταῦρον· τῆς ἀδείας χορηγηθείσης, ἔρριψεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν πῖλόν του, ὡσεὶ ἤθελε νὰ δηλώσῃ ὅτι ἔμελλε νὰ διακυβεύσῃ τὸ εἶναί του καὶ ἐβάδισε κατὰ τοῦ ταύρου μὲ ἦθος ἀποφασιστικόν, κρύπτων τὸ ξίφος ὑπὸ τὰς ἐρυθρὰς πτυχὰς τῆς *μουλέτας*.

Ὁ *ἐσπάδα* περιέστρεφε πολλάκις τὸ ἐρυθρὸν ὕφασμα, ἐφ' οὗ ὁ ταῦρος ἐφώρμα τυφλῶς· μία μόνη κίνησις τοῦ σώματος ἤρκει αὐτῷ ὅπως ἀποφύγῃ τὴν ὁρμὴν τοῦ ἀγρίου ζώου, τὸ ὁποῖον ἐπανελάμβανε τὴν ἔφοδον, καταφέρον μανιώδη κτυπήματα διὰ τῶν κεράτων κατὰ τοῦ ἐλαφροῦ πα-

Digitized by Google

νίου, ὅπερ δὲν ἠδύνατο νὰ διατρυπήσῃ. Ἐπέστη τέλος ἡ κατάλληλος στιγμή· ὁ *ἐσπάδα* ἐτοποθετήθη ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ ταύρου σείων τὴν *μουλέταν* διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς καὶ κρατῶν διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ ξίφος ὁριζόντιον, ἀκριβῶς ἀπέναντι τῶν κεράτων τοῦ ταύρου. Εἶνε ἀδύνατον νὰ παρασταθῇ διὰ λέξεων ἡ ἔμπλεως ἀγωνίας περιέργεια ἡ φρενιτιώδης προσδοκία, ἣν ἐξεγείρει ἡ θέσις αὕτη, ἀνταξία ὡς πρὸς τὸ ἐνδιαφέρον πάντων τῶν δραμάτων τοῦ Σαιξπήρου· μετ' ὀλίγας στιγμὰς εἷς τῶν δύο παλαιστῶν ἔσται νεκρός. Θὰ εἶνε ἆρά γε οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ ταῦρος; Ἵστανται μόνοι, ἀντιμέτωποι πρὸς ἀλλήλους. Ὁ ἄνθρωπος δὲν φέρει οὐδὲν ἀμυντικὸν ὅπλον· εἶνε ἐνδεδυμένος ὡς διὰ χορόν, μὲ βραχέα κομψὰ ὑποδήματα καὶ μεταξίνας περικνημίδας· μία γυναικεία βελόνη θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ διατρήσῃ τὸ ἐκ λειοσηρικοῦ ἱμάτιόν του· δὲν ἔχει ἄλλα ὅπλα εἰμὴ ἓν ῥάκος πανίου καὶ ἓν εὔθραυστον ξίφος. Κατὰ τὴν μονομαχίαν ἐκείνην ὁ ταῦρος ἔχει ὑπὲρ αὐτοῦ ὅλα τὰ φυσικὰ πλεονεκτήματα. Ἔχει δύο κέρατα φοβερά, αἰχμηρὰ ὡς ἐγχειρίδια, δύναμιν φορᾶς τεραστίαν καὶ κτηνώδη ὀργήν, ἥτις δὲν ἔχει συνείδησιν τοῦ κινδύνου· ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸ ξίφος του καὶ τὴν καρδιάν του· δωδεκακισχίλια βλέμματα προσηλοῦνται ἐπ' αὐτοῦ· εὐειδεῖς νεάνιδες θὰ τὸν χειροκροτήσωσι μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ ἄκρου τῶν λευκῶν χειρῶν των!

Ἡ *μουλέτα* παρεμερίσθη, ἀφίνουσα ἀσκεπῆ τὸν θώρακα τοῦ *ματαδόρ*· τὰ κέρατα τοῦ ταύρου εὑρίσκονται εἰς ἀπόστασιν μιᾶς σπιθαμῆς ἀπὸ τοῦ στήθους του· τὸν ἐνόμισα ἀπολωλότα! Ἀργυρᾶ ἀστραπὴ ἔλαμψε μὲ τὴν ταχύτητα τοῦ λογισμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο κυρτῶν κεράτων· ὁ ταῦρος κατέπεσεν εἰς τὰ γόνατα ἐκφέρων ἀλγεινὸν μυκηθμόν, φέρων τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους μεταξὺ τῶν δύο ὤμων, ὅπως ἡ ἔλαφος τοῦ ἁγίου Οὐβέρτου ἡ φέρουσα σταυρὸν μεταξὺ τῶν διακλαδώσεων τῶν κεράτων της καθὼς παρίσταται εἰς τὴν θαυμασίαν χαλκογραφίαν τοῦ Ἀλβέρτου Δύρερ.

Βροντὴ χειροκροτημάτων ἀντήχησεν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον. Ἐκ τῶν θεωρείων τῶν εὐπατριδῶν, ἐκ τῶν ἐστεγασμένων θέσεων τῶν ἀστῶν, ἀπὸ παντὸς μέρους τοῦ εὐρέος περιβόλου ἐξέρχονται κραυγαὶ καὶ ἐπιφωνήματα μεθ' ὅλης τῆς μεσημβρινῆς θέρμης καὶ ζωηρότητος: *Βουένο! βουένο! βίβα ἐλ Βαρβέρο! βίβα!!...*

Τὸ κτύπημα ὅπερ κατήνεγκεν ὁ *ἐσπάδα* ἦτο τῷ ὄντι ἐκ τῶν ἀρίστων, καλεῖται δὲ *ἐστοκάδα ἀ βουέλα πιές*. Ὁ ταῦρος θνήσκει δι' αὐτοῦ χωρὶς ν' ἀπολέσῃ οὔτε μίαν ῥανίδα αἵματος, τοῦθ' ὅπερ εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς κομψότητος· καταπίπτων δὲ γονυπετὴς φαίνεται οἱονεὶ ἀναγνωρίζων τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀντιπάλου του. Κατὰ τοὺς φιλοτέχνους, ἐφευρέτης τοῦ κτυπήματος εἶνε ὁ Ἰωακεὶμ Ῥοδρίγεζ, διάσημος ταυρομάχος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος.

Ὁσάκις ὁ ταῦρος δὲν φονευθῇ ἀκαριαίως, ἐμφανίζεται πηδῶν ἄνωθεν τοῦ φραγμοῦ μικρόν τι ὂν μυστηριῶδες, μελανεῖμον, ὅπερ οὐδόλως ἕως τότε μετέσχε τοῦ ἀγῶνος· εἶνε οὗτος ὁ λεγόμενος *κατσετέρο*. Προχωρεῖ μὲ βῆμα λαθραῖον, κατασκοπεύει τοὺς τελευταίους σπασμοὺς τοῦ θύματος, παρατηρεῖ ἂν εἶνε ἀκόμη ἱκανὸν ν' ἀνεγερθῇ, τοῦθ' ὅπερ ἐνίοτε συμβαίνει, καὶ ἐμπήγει δολίως ἐξόπισθεν εἰς τὸ σῶμά του ἐγχειρίδιον κυλινδρικὸν ἀπολῆγον εἰς αἰχμηρὰν κοπίδα, ἥτις κόπτει τὸν νωτιαῖον μυελὸν καὶ ἀφαιρεῖ τὴν ζωὴν μὲ τὴν ταχύτητα κεραυνοῦ· τὸ προσφορώτερον μέρος εἶνε ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς, εἰς ὀλίγων δακτύλων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ μεταξὺ τῶν κεράτων σημείου.

Ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τοῦ ταύρου, ἀνεῴχθη μία θύρα καὶ τέσσαρες ἡμίονοι διὰ μεγαλοπρεπῶν φαλάρων ἐστολισμένοι, φέροντες πτερά, κωδωνίσκους, θυσάνους μαλλίνους καὶ μικρὰς σημαίας κιτρίνας καὶ ἐρυθράς, μὲ τὰ ἱσπανικὰ δηλαδὴ χρώματα, εἰσῆλθον καλπάδην ἐντὸς τῆς παλαίστρας. Ἡ διπλῆ αὕτη ξυνωρὶς εἶνε προωρισμένη ν' ἀποσύρῃ τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων ζώων, ἅτινα προσαρμόζονται εἰς τὴν ἄκραν σχοινίου ἐφωδιασμένου δι' ἁρπάγης. Ἀπέσυραν πρῶτον τοὺς ἵππους καὶ κατόπιν τὸν ταῦρον. Οἱ τέσσαρες αὐτοὶ ἡμίονοι οἱ στιλπνοὶ καὶ εὔηχοι, οἵτινες ἔσυραν ἐπὶ τῆς ἄμμου μετὰ μανιώδους ταχύτητος τὰ σώματα τῶν ζώων, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἔτρεχον πρὸ ὀλίγου, εἶχον θέαν ἀλλόκοτον καὶ ἀγρίαν, ἥτις ἐν μέρει ἀπέκρυπτε τὴν πένθιμον ἰδιότητα τοῦ ἔργου των· ὑπηρέτης προσελθὼν μετὰ κανίστρου πλήρους χώματος ἐσκέπασε δι' αὐτοῦ τὰ σχηματισθέντα ἐν τῇ παλαίστρᾳ αἱματηρὰ τέλματα, ἐξ ὧν ἠδύναντο νὰ ὀλισθήσωσιν οἱ ταυρομάχοι. Οἱ *πικαδόρες* ἀνέλαβον τότε τὴν θέσιν των παραπλεύρως τῆς θύρας· ἡ μουσικὴ ἀνέκρουσεν ἐμβατήριον καὶ ἕτερος ταῦρος εἰσώρμησεν εἰς τὴν παλαίστραν, διότι τὸ θέαμα αὐτὸ δὲν ἔχει διαλείμματα καὶ ὑπ' οὐδενὸς ἐπεισοδίου διακόπτεται, οὔτε ὑπὸ τοῦ θανάτου ταυρομάχου τινός. Ὡς προείπομεν, οἱ ἀντικατασταται ἀναμένουσιν ἕτοιμοι καὶ πάνοπλοι διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον δυστύχημα. Δὲν σκοπεύομεν νὰ περιγράψωμεν ἀλλεπαλλήλως τὸν θάνατον τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην φονευθέντων ὀκτὼ ταύρων· θ' ἀναφέρωμεν ποικίλα τινὰ καὶ ἀξιοσημείωτα περιστατικά.

Οἱ ταῦροι δὲν εἶνε πάντοτε πολὺ θηριώδεις· τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν εἶνε ἠπιώτατοι καὶ θὰ ἐπροτίμων ἀντὶ παντὸς ἄλλου νὰ ἐξαπλωθῶσι νωχελῶς εἰς τὴν σκιάν. Ἐκ τοῦ ἡσύχου καὶ καλοκἀγάθου ἤθους των φαίνονται μᾶλλον ἀγαπῶν-

Digitized by Google

τες τὴν βοσκὴν παρὰ τὸ ἀμφιθέατρον· στρέφουσι τὰ νῶτα πρὸς τοὺς *πικαδόρες* καὶ ἀφίνουσι μὲ πολλὴν ἀπάθειαν τοὺς *τσοῦλος* νὰ σείωσιν ἔμπροσθεν τῆς ῥινός των τὰς πολυχρόους αὐτῶν *κάπας*· οὔτε αἱ *βανδιριλλιέραι* δὲν ἀρκοῦσι νὰ τοὺς ἐξεγείρωσιν ἐκ τῆς ἀπαθείας των· τότε προσφεύγουσιν εἰς βίαια μέσα, εἰς τὰς λεγομένας πυρίνας· τοιαύτας (*βανδιριλλιέρας δὲ φουέγο*)· εἶναι εἶδός τι ῥαβδίων πυροτεχνικῶν, τὰ ὁποῖα ἀναφλέγονται ὀλίγας στιγμὰς ἀφοῦ ἐμπηχθῶσιν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ δειλοῦ ταύρου μετὰ πολλῶν σπινθήρων καὶ ἐκρήξεων. Ὁ ταῦρος λοιπόν, ἕνεκα τῆς εὐφυοῦς ταύτης ἐπινοίας, κεντᾶται ἅμα, καίεται καὶ πτοεῖται· ὅσον δὲ τιθασσὸς καὶ ἂν εἶνε, ἐπὶ τέλους ἀναγκάζεται νὰ ἐκμανῇ. Ἐκτελεῖ τότε πλεῖστα ὅσα παράδοξα σκιρτήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐφαίνετο πρότερον ἀνίκανον τὸ βαρύ του σῶμα· ἀρχίζει νὰ μυκᾶται, ἀφρίζει καὶ συστρέφεται ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ βασανιστικοῦ πυροτεχνήματος, τοῦ φλέγοντος τὰ ὦτά του καὶ πυρακτοῦντος τὸ δέρμα του.

Αἱ πύριναι ὅμως *βανδιριλλιέραι* παραχωροῦνται μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ. Θεωρεῖται ἀπρέπεια διὰ τὸν ἀγῶνα, ὁσάκις ὑποχρεοῦνται νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτάς· ἀλλ' ὅτε ὁ *ἀλκάδης* βραδύνει πολὺ νὰ σείσῃ τὸ μανδήλιόν του εἰς ἔνδειξιν συγκαταθέσεως, τοιοῦτος ἐγείρεται θόρυβος, ὥστε ἀναγκάζεται νὰ ἐνδώσῃ. Ἀπερίγραπτοι εἶνε αἱ κραυγαί, αἱ ὠρυγαί, τὰ ποδοκροτήματα. Οἱ μὲν κράζουσι : *βανδιριλλιέρας δὲ φουέγο* ! ! οἱ δὲ *πέρρος ! πέρρος* ! (σκύλους). Ῥαγδαίας ἐκφέρουσι κατὰ τοῦ ταύρου λοιδορίας· τὸν ἀποκαλοῦσι ληστήν, δολοφόνον, κλέπτην· τοῦ προσφέρουσι θέσιν εἰς τὴν σκιάν, τοῦ ἀποτείνουσι παντοίας ἀστειότητας, ἐξ ὧν τινές εἰσι πνευματωδέσταται. Μετ' ὀλίγον τὰ κτυπήματα τῶν ῥάβδων προστίθενται εἰς τὰς κραυγάς, καταστάσας ἀνεπαρκεῖς. Τὰ πατώματα τῶν θεωρείων τρίζουσι καὶ καταρρέουσιν, αἱ δὲ ὀροφαί των καταπίπτουσιν εἰς μικρὰ λευκάζοντα μόρια, ὡς χιὼν ἀναμιγνυομένη μετὰ κόνεως. Ὁ ἐρεθισμὸς φθάνει εἰς τὸ ἔπακρον. Ἀκούονται κραυγαί : *φωτιὰ εἰς τὸν ἀλκάδην ! τὰ σκυλιὰ εἰς τὸν ἀλκάδην* ! καὶ τὸ ἐμμανὲς πλῆθος ἀπειλεῖ διὰ τῆς πυγμῆς τὸ θεωρεῖον τοῦ δημαρχείου. Τέλος ἡ ποθητὴ ἄδεια χορηγεῖται καὶ ἡ τάξις ἀποκαθίσταται.

Ἐνίοτε ὁ ταῦρος εἶνε τόσον δειλός, ὥστε οὔτε αἱ *βανδιριλλιέρας δὲ φουέγο* ἀρκοῦσι νὰ τὸν ἐξερεθίσωσιν. Ἐπιστρέφει εἰς τὸν σταῦλόν του καὶ δὲν θέλει νὰ ἀγωνισθῇ. Ἀρχίζουν τότε αἱ κραυγαί: *πέρρος ! πέρρος* ! καὶ τοῦ ἀλκάδου ἐπινεύσαντος, εἰσάγονται οἱ κύνες. Εἶνε οὗτοι ζῷα ἐξαίσια, ἀγνοτάτου γένους καὶ ἐξόχου κάλλους· ἐπιτίθενται κατὰ τοῦ ταύρου, ὅστις ἐξακοντίζει πέντε ἢ ἓξ αὐτῶν εἰς τὸν ἀέρα ἀνάσκελα, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ ἐπὶ τέλους ἕνα ἢ δύο ἐκ τῶν ῥωμαλεωτέρων καὶ θαρραλεωτέρων νὰ τὸν ἁρπάσωσιν ἐκ τοῦ ὠτός. Ἀφοῦ προσκολληθῶσιν ἐκεῖ, μένουσιν ὡς βδέλλαι καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ τοὺς ἀποσπάσωσιν. Ὁ ταῦρος σείει τὴν κεφαλήν, τοὺς κτυπᾷ κατὰ τοῦ φράγματος, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἀφοῦ τὸ πρᾶγμα διαρκέσῃ ἐπί τινα χρόνον, ὁ *ἐσπάδα* ἢ ὁ *κατσετέρο* βυθίζουσι τὸ ξίφος εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ζῴου, τὸ ὁποῖον κλονεῖται, κλίνει τὰ γόνατα καὶ πίπτει χαμαί, ὅπου τὸ ἀποτελειώνουν. Μεταχειρίζονται ἐνίοτε καὶ ὄργανόν τι λεγόμενον *ἡμισέλητος*, ὅπερ κόπτει τὴν ἰγνὺν ἐξόπισθεν καὶ καθιστᾷ τὸ ζῷον ἀνίκανον πρὸς πᾶσαν ἀντίστασιν· τότε δὲν εἶνε πλέον μάχη, ἀλλ' ἀηδὴς σφαγή. Συμβαίνει ἐνίοτε ὁ *ματαδόρ* ν' ἀποτύχῃ εἰς τὸ κτύπημά του· τὸ ξίφος συναντᾷ ὀστοῦν τι καὶ ἀναπηδᾷ ἢ εἰσδύει εἰς τὸν φάρυγγα τοῦ ταύρου, ὅστις τότε ἐξεμεῖ ἄφθονον αἷμα, τοῦθ' ὅπερ θεωρεῖται βαρὺ σφάλμα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ταυρομαχίας. Ἂν μετὰ τὸ δεύτερον κτύπημα ὁ ταῦρος δὲν φονευθῇ, τότε ἄφθονοι ἀποτείνονται κατὰ τοῦ *ἐσπάδα* αἱ ἀποδοκιμασίαι, οἱ συριγμοὶ καὶ τὰ σκώμματα, ἐπειδὴ τὸ ἱσπανικὸν κοινὸν εἶνε ἀμερόληπτον καὶ χειροκροτεῖ τὸν ταῦρον, ὅπως καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀναλόγως τῆς ἀξίας ἑκάστου. Ἂν ὁ ταῦρος διασχίσῃ ἵππον τινὰ καὶ ἀνατρέψῃ ἄνθρωπον, κραυγάζει : *Εὖγε ταῦρε* ! ἂν ὁ ἄνθρωπος πλήξῃ τὸν ταῦρον, κραυγάζει : *Εὖγε ταυρομάχε* ! δὲν ἀνέχεται ὅμως τὴν δειλίαν οὔτε παρὰ τοῖς ζῴοις οὔτε παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ. Ταλαίπωρός τις *βανδιριλλιέρο* μὴ τολμῶν νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ ἐμπήξῃ τὰς *βανδιριλλιέρας* εἰς τὴν ῥάχιν ταύρου εἰς ἄκρον θηριώδους, ἐξήγειρε τοιοῦτον θόρυβον, ὥστε ἐδέησε νὰ ὑποσχεθῇ ὁ ἀλκάδης ὅτι θὰ τὸν φυλακίσῃ διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ τάξις.

Κατὰ τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον ὁ Σεβίλλια, ὅστις εἶνε ἱππεὺς ἀξιοθαύμαστος, σφόδρα ἐπευφημήθη διὰ τὸ ἑξῆς κατόρθωμα : Εἷς ταῦρος ἐκτάκτου ῥώμης εἰσήγαγε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου, καὶ ἀνυψῶν αὐτὴν ἀνύψωσεν εἰς τὸν ἀέρα τὸν ἵππον μετὰ τοῦ ἀναβάτου. Ὁ Σεβίλλια καίπερ ἐν τοιαύτῃ κινδυνώδει θέσει εὑρισκόμενος, δὲν παρήτησε τοὺς ἀναβολεῖς, καὶ τόσον καλῶς ἐστάθη ἐπὶ τοῦ ἵππου, ὥστε οὗτος κατέπεσε πάλιν εἰς τὸ ἔδαφος ἐπὶ τῶν τεσσάρων ποδῶν του.

Ὁ ἀγὼν ὑπῆρξε λαμπρός· ὀκτὼ ταῦροι καὶ δεκατέσσαρες ἵπποι εἶχον φονευθῇ, εἷς δὲ *τσοῦλο* ἐλαφρῶς πληγωθῇ. Ἑκάστη ταυρομαχία ἀποφέρει εἴκοσιν ἢ εἴκοσι πέντε χιλιάδας φράγκων, ἐξ ὧν συντηρεῖται τὸ μέγα νοσοκομεῖον, τὸ προωρισμένον διὰ τὴν νοσηλείαν τῶν τραυματιζομένων ταυρομάχων. Εἷς ἱερεὺς καὶ εἷς ἰατρὸς ἵστανται ἕτοιμοι ἐντὸς θαλάμου παρὰ τὴν παλαίστραν, διὰ νὰ προσφέρωσιν ὁ μὲν τὰς πνευματικὰς ὁ δὲ τὰς σωματικὰς βοηθείας εἰς τοὺς παθόντας. Ἄλλοτε ἐτελεῖτο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ταυρομαχίας λειτουργία ὑπὲρ αὐτῶν, νομίζω

Digitized by Google

δὲ ὅτι καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ τὸ ἔθιμον τοῦτο. Βλέπετε ὅτι τίποτε δὲν παραμελεῖται καὶ ὅτι οἱ ἐργολάβοι τοῦ θεάματος εἶνε ἄνθρωποι προβλεπτικοί. Ἀφοῦ φονευθῇ καὶ ὁ τελευταῖος ταῦρος, πάντες οἱ θεαταὶ πηδῶσιν εἰς τὴν παλαίστραν, διὰ νὰ ἴδωσιν ἐγγύτερον, ἀπέρχονται δὲ συνομιλοῦντες καὶ σχολιάζοντες τὰ διάφορα ἐπεισόδια τοῦ ἀγῶνος. Th. Gautier

Ὁ νικητὴς

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΑΧΕΙΡ

Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Σοὺντ ἔχει ἀποκεκομμένους τοὺς καρποὺς ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν. Περὶ τοῦ παθήματος τούτου τοῦ ἀνδρείου στρατηγοῦ διηγεῖται τὰ ἑξῆς Γάλλος τις δημοσιογράφος:

Ἤθελον νὰ ζητήσω πληροφορίας τινὰς παρὰ τοῦ στρατηγοῦ· διὸ ἔγραψα αὐτῷ ζητῶν συνέντευξιν. Τὴν ἐπιοῦσαν ἦλθεν εἰς τὴν κατοικίαν μου.

Προὐχώρησα πρὸς αὐτὸν μὲ τὴν χεῖρα προτεταμένην, ἀλλ' ὁ στρατηγὸς δέν μοι ἔτεινε τὴν ἰδικήν του. Ἐκπλαγεὶς ἐνόμισα ὅτι δὲν διέκρινε τὸ κίνημά μου. Τὸν παρεκάλεσα νὰ καθήσῃ· ἐκάθησε δ' ἐπί τινος ἀνακλίντρου κρατῶν τὸν πῖλόν του. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἔφερε μαῦρα χειρόκτια.

Μετ' εὐγενοῦς προθυμίας μοὶ ἔδωκεν ὅλας τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ἐζήτησα, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ἦλθεν εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1870.

—Ἦσθε εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον ; τὸν ἠρώτησα.

—Μάλιστα· τότε ἐπληγώθην.

— Εἰς ποίαν μάχην ;

— Εἰς τὸ Σεδάν· ἕνα ὀβούζιον μοῦ 'πῆρε τὰ δύο ἀκροβράχια. Τὸ ἕνα μόνον χέρι ἔμεινε κρεμασμένον μὲ μίαν λωρίδα δέρματος. Ἔπεσα ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἄλογον, ἐσκέφθηκα δὲ ὅτι δέν μου ἔμενε πολλῶν ὡρῶν ζωή.

Οἱ ἰδικοί μας ὑπεχώρουν· διῆλθον πλησίον μου δύο στρατιῶται καὶ μὲ εἶδον. Διετήρουν πλήρεις τὰς αἰσθήσεις μου καὶ τοὺς ἐκάλεσα.

— Παιδιά μου, τοῖς εἶπον, ἐλᾶτε νὰ πάρετε τ' ὡρολόγι καὶ τὸ χρηματοφυλάκιόν μου. Καλλίτερα νὰ τὰ πάρουν Γάλλοι παρὰ Πρῶσσοι.

Ὑπήκουσαν καὶ καταληφθέντες ὑπὸ οἴκτου μὲ ἠρώτησαν τί ἐπεθύμουν νὰ κάμωσι δι' ἐμέ.

— Καθίσατέ με ἐκεῖ κοντὰ 'ς τὸν φράκτην ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀφήσατέ με.

— Ἀλλά, συνταγματάρχα μου, τὸ πρωσσικὸν ἱππικὸν ἔρχεται καὶ θὰ σᾶς κλωτσοπατήσῃ.

— Τί μὲ μέλει ἂν πεθάνω δέκα λεπτὰ ταχύτερα ἢ ἀργότερα. Πηγαίνετε καὶ εὐχαριστῶ.

Ἀφ' οὗ μὲ μετέφεραν εἰς τὴν βάσιν τοῦ φράκτου ἀνεχώρησαν· ἐγὼ δὲ ἤρχισα νὰ ἐξασθενῶ διότι τὸ αἷμα ἔτρεχεν ἐκ τῶν κεκομμένων ἀρτηριῶν ἀφθόνως. Ἐν τούτοις ἐκ στιγμιαίας συστολῆς τῶν νεύρων ἢ συνουλώσεως τῆς σαρκὸς ἡ μία ἀρτηρία ἔκλεισε καὶ δὲν ἐλιποθύμησα. Αἴφνης ἀκούω βήματα ὄπισθέν μου. Ἦσαν οἱ δύο στρατιῶται, ἐπανερχόμενοι.

— Δὲν 'μποροῦμεν, συνταγματάρχα μου, νὰ σᾶς ἀφήσωμεν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν· ἐδῶ κοντὰ εἶνε ἕνα νοσοκομεῖον καὶ θὰ σᾶς μεταφέρωμεν ἐκεῖ.

Καὶ παρὰ τὰς ἀντιστάσεις μου μὲ ἐσήκωσεν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ μὲ μετέφεραν εἰς ἓν παράπηγμα, ὅπου μὲ ἀφῆκαν μόνον.

— Πηγαίνομεν νὰ σᾶς στείλωμεν τὸν χειρουργόν.

Ὁ χειρουργὸς ἦλθε, μοῦ περιέδεσε τὰ τραύματα ὅπως ὅπως καὶ ἀπῆλθε. Μ' ἐλησμόνησαν δ' ἐκεῖ ἐπὶ τριάκοντα ἓξ ὥρας, καὶ ὅμως δὲν ἔπαθα τίποτε. Μὲ ἐβασάνιζε μόνον φοβερὰ δίψα καὶ αἱ μυῖαι, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποδιώξω μὲ τὰ κομμένα μου χέρια.

Ἐπὶ τέλους ἦλθον καὶ μὲ μετέφεραν εἰς ἄλλο φορητὸν νοσοκομεῖον, εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Σεδὰν μὲ ἓξ ἄλλους τραυματίας, οἱ ὁποῖοι ἀπέθανον μετ' οὐ πολύ. Ἐκεῖθεν μὲ μετέφεραν εἰς τὸ Βέλγιον, ὅπου, μετὰ τεσσάρων μηνῶν νοσηλείαν, τὰ τραύματά μου ἐπουλώθησαν. Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς Γαλλίαν ἔβαλα τεχνητὰ χέρια· ἀλλὰ δέν μου εἶνε εὔκολον νὰ χαιρετήσω. Προξενεῖ πολὺ δυσάρεστον αἴσθησιν εἰς τὴν ἁφὴν τὸ χέρι μου. Διὰ τοῦτο δὲν ἔπιασα πρὸ ὀλίγου τὸ χέρι σας.

—Ἔλαβα τὴν χεῖρα τοῦ στρατηγοῦ, προστίθησιν ὁ γράφων τἀνωτέρω, καὶ μὲ κατέλαβε τῳόντι φρικίασις, ὅταν ᾐσθάνθην αὐτὴν ἄκαμπτον καὶ ψυχράν.

ΑΓΩΝ ΠΕΡΙ ΥΠΑΡΞΕΩΣ

Ζῶα καὶ φυτά, τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ ἀγωνίζονται περὶ ὑπάρξεως. Ὁ ἀγὼν εἶνε σφοδρός, μένει δὲ νικητὴς ἑκάστοτε ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἀγωνιζομένων. Εἰς τὰ ἔντομα πολλάκις μεταβολὴ σχήματος ἢ χρώματος, καὶ ἄλλα ἐπαναλαμβανόμενα ἐπιτυχῆ τεχνάσματα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἔχουσι θαυμάσια ἀποτελέσματα. Τὰ πτηνὰ μεταβάλλουσι τὸ χρῶμα τῶν πτερῶν των, τῶν ᾠῶν των, τὸ σχῆμα τῆς φωλεᾶς των καὶ αὐτὴν τὴν πρὸς κατασκευὴν της ὕλην, πάντοτε πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι πλεῖστα ἄνθη ἤλλαξαν χρῶμα καὶ σχῆμα, ὅπως εὐκολύνωσι τὴν ἐπίσκεψιν ἐντόμων τινῶν· ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔντομα μετέβαλον τὰ ὄργανά των, ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἐπισκέπτωνται εὐκολώτερο,

Digitized by Google

άνθη τινά. Φυσιοδίφης τις εύρεν έν Σουμάτρα μεγάλην πεταλούδαν, τής όποίας τὸ ἄνω μέρος έχει λαμπρὸν έρυθρὸν χρῶμα, ἐνῷ πλατεῖα κιτρίνη γραμμὴ διατέμνει ἑκάστην πτέρυγα. Ἡ πεταλοῦδα αὐτὴ εὑρίσκεται εἰς τὰ ξηρὰ δάση εἰς τοὺς πυκνοὺς θαμῶνας. Ὅταν πετᾷ, εὐκόλως τὴν βλέπει τις, ἐνῷ τὴν χάνει ὅταν κάθηται. Ὁ ἐν λόγῳ φυσιοδίφης δὲν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ οὔτε μίαν ἐξ αὐτῶν, ἐν μέσῳ τῶν ξηρῶν φύλλων καὶ τῶν θάμνων, διότι, μολονότι μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἐπλησίαζε πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἡ πεταλοῦδα ἐκάθητο, δὲν τὴν ἔβλεπεν εἰμὴ ὅταν ἔξαφνα ἐπέτα πάλιν ἐνώπιόν του. Ἅπαξ μόνον κατώρθωσε νὰ ἴδῃ ἀκριβῶς τὴν θέσιν ὅπου ἐκάθησε. Διὰ μιᾶς ἐχάθη ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ μόνον μετὰ πολλὴν ὥραν κατώρθωσε νὰ τὴν ἴδῃ. Ὅταν κάθηται τὸ ἔντομον ὁμοιάζει ὅλως διόλου μὲ ξηρὸν φύλλον

Εἰς τὰ πτηνὰ παρατηροῦνται περισσότεραι τοιαῦται ἰδιότητες. Εἶναι ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψῃ τις ἐν μέσῳ τοῦ φαιοῦ χρώματος τῶν ἑλῶν τὰ μπεκατσίνια. Τὸ αὐτὸ δὲ δύναται νὰ εἴπῃ τις καὶ περὶ τῆς μπεκάτσας ἐξαφανιζομένης ἐντὸς τῶν δασῶν τῶν ἐστρωμένων μὲ ξηρὰ φύλλα. Τὸ χρῶμα τῶν ᾠῶν τῆς ἀγρίας νήσσης συμφωνεῖ μὲ τὸ ὠχρὸν χρῶμα τῶν καλάμων, τὸ δὲ τῶν ᾠῶν τοῦ τσαλαπετεινοῦ εἶνε ὅμοιον μὲ τὸ χρῶμα τῶν ἀγρῶν. Τοιαῦται παρατηρήσεις δύνανται νὰ γίνωσιν ἐπὶ πολλῶν εἰδῶν πτηνῶν, πρὸ πάντων ἐκείνων, ἅτινα μένουσι πολὺ κατὰ γῆς ὅπως εὕρωσι τροφὴν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχουσιν ἀνάγκην προστασίας. Οἱ ποτάμιοι ἰχθῦς λαμβάνουσι τὸ χρῶμα τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ ἐν ᾧ ζῶσιν. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν χερσαίων ζώων. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οἱ λαγωοὶ τῶν ὀρέων εἶνε μᾶλλον φαιοὶ τὸ θέρος καὶ μᾶλλον λευκοὶ τὸν χειμῶνα. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει εἰς τὴν λευκοϊκτίδα, τὴν λευκὴν ἀλώπεκα καὶ πλῆθος ἄλλων ζώων. Ὅλα συμφωνοῦσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μὲ τὸ χρῶμα τοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ζῶσιν. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ περισσότερον ἐπιτυγχάνει καλλίτερον εἰς τὸν παγκόσμιον αὐτὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα.

ΥΜΝΟΣ

Ὦ σύ, γλυκειὰ κι' ἀνέλπιστη χαρὰ τοῦ κόσμου τούτου,
διαμάντι ἀστερόφωτο τοῦ παραδείσειου πλούτου,
λουλοῦδι, ἀστέρι, ἄγγελε, ἐμπρός σου γονατίζω
καὶ νοῦ καὶ νειότη καὶ καρδιὰ ὅλα 'ς ἐσὲ χαρίζω.

Ἡ φύσις ὅλη ζωντανὴ 'ς τὰ κάλλη σου ἀνασαίνει,
'ς τὸ λιγερό σου βάδισμα χαίρετ' ἡ γῆ ἡ θλιμμένη,
'ς τὸ γέλιο σου ὁ θάνατος μὲ τὴ ζωὴ μονοιάζει
καὶ 'ς τὰ θολά σου δάκρυα ὁ κόσμος σκοτεινιάζει.

Ἐμπρός σου ὁ χρόνος σταματᾷ καὶ νικημένος γέρνει,
κι' ὁ φθόνος ποῦ 'ς τὸ δρόμο μας βάτους κι' ἀγκάθια σπαίρνει,
σκύβει 'μπροστά σου ἀδύνατος, χλωμὸς σὰν ἁγιοκέρι—
Τοῦ ὄρνειου τὰ πετάγματα δὲν τὰ ψηφᾷ τὸ ἀστέρι.

Εἶνε γλυκὰ τὰ λόγια σου καὶ μέλι τὰ φιλιά σου,
κρινόσπαρτος παράδεισος ἡ τορνευτὴ ἀγκαλιά σου,
τὰ μάτια σου, τὰ χέρια σου, τὰ πόδια σου, τὸ σῶμα
ἀνθρώπου νοῦς δὲν τὰ χωρεῖ, δὲν τὰ φαντάσθη ἀκόμα—

Ἡ Τέχνη ἡ μυριοφάνταστη κ' ἡ σκεπτικὴ Ἐπιστήμη,
κ' ἡ Δόξα ἡ δαφνοστέφανη κ' ἡ διαλαλήτρα Φήμη
ἀκούρασταις κι' ἀκοίμηταις τὸ νοῦ μου ἀναδεύουν,
δουλεύουν τὴν ἀγάπη μου, τοὺς πόθους σου δουλεύουν.

Γιὰ σένα ἐπλάσθη ὅ,τι ζῇ κι' ἀνθοβολᾷ καὶ λάμπει,
γιὰ σὲ γεννῆκαν τὰ βουνὰ κ' ἡ θάλασσαις κ' οἱ κάμποι,
γιὰ σένα μοὔβαλε ὁ Θεὸς τέτοια καρδιὰ 'ς τὰ στήθη
ν' ἀγαπηθῇς ὅσο καμμιὰ 'ς τὴ γῆ δὲν ἀγαπήθη.

Digitized by Google

Μὲ τὴ ζωή σου ἀνέζησα νεκρὸς ἐγὼ ἀπὸ χρόνια,
κ' ἡ ταξειδιάρα μου ψυχὴ ἀποσταμένη αἰώνια,
καράβι κυματόδαρτο 'ς τὸ πέλαγος τοῦ κόσμου,
βρῆκε λιμάνι κι' ἄραξε 'ς τὴν ἀγκαλιά σου, φῶς μου.

Σ' ἀγάπησα κ' ἐπίστεψα 'ς τὴ σμαραγδένια ἐλπίδα,
κ' εἶδα ν' ἀνοίγῃ ὁ οὐρανὸς ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη, κ' εἶδα
'ς τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Ἰεχωβᾶ, 'ς τοὺς κόλπους τοῦ Μεσσία
νὰ λάμπ' ἡ ἡλιοστάλακτη τοῦ κόσμου ἀθανασία.

Κ' εἶδα τ' ἀστέρια νὰ κυλοῦν μέσ' 'ς τὰ οὐράνια πλάτη
κ' εἶδα τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ καινούργια γῆ νὰ πλάττῃ,
μεγάλη γῆ κι' ἀπέραντη καθὼς τὰ ὀνειρατά μας,
γιὰ νὰ χωρέσῃ, ἀγάπη μου, τὸν ἄπειρο ἔρωτά μας.

Μὴ μ' ἐρωτᾷς πῶς σ' ἀγαπῶ· δὲν φθάνει ὁ νοῦς γιὰ ναὕρῃ
τὴ λέξι τὴν ἀτέλειωτη, κ' οἱ λογισμοί μου οἱ μαῦροι
θαμβόνονται, τυφλόγονται 'ς τὴ λάμψη ὅπου χύνει
ἡ φλόγα ἡ οὐρανόβατη 'ς τοῦ στήθους τὸ καμίνι.

Δὲν ξέρω ἂν κλαίω ἢ ἂν γελῶ· τὰ δάκρυα καὶ τὰ γέλια
εἶν' ἑνὸς πόθου σαρκικοῦ ἀπατηλὰ κουρέλια,
γιὰ νὰ στολίζουν τ' ἄχαρα τοῦ κόσμου παραμύθια...
Ὁ ἔρωτάς μου εἶνε γυμνὸς σὰν τὴ γυμνὴν ἀλήθεια.

Ὤμορφη μέσ' 'ς τῆς ὤμορφαις, διψᾷ ἡ καρδιά μου ἀκόμα
καὶ λαχταρᾷ καὶ καίγεται σὰν τὸ σκασμένο χῶμα,
ποῦ ὁ ἥλιος τοῦ καλοκαιριοῦ ὁλημερὶς τὸ ψήνει.
ὤμορφη μέσ' 'σ τῆς ὤμορφαις, ἡ φλόγα μου δὲν σβύνει.

Κι' ἂν σβύσῃ ὁ ἥλιος καὶ χαθοῦν οἱ κόσμοι 'ς τὸ σκοτάδι
καὶ βασιλεύσῃ ἡ παγωνιὰ κ' ἡ σκοτεινιὰ τοῦ Ἅδη,
μόν' ἡ καρδιά μου θ' ἀναιβῇ τὸ χάος νὰ θερμάνῃ
καὶ νέους κόσμους ζωντανοὺς ὁλόγυρα θὰ κάνῃ.

Κ' οἱ κόσμοι θᾶνε θεϊκοὶ κι' ἀθάνατοι κι' ἀτίμητοι,
γιατ' ἡ καρδιά μου ἀπὸ ψηλὰ ἀκένωτη κι' ἀκοίμητη
μὲ τῆς θερμῆς ἀγάπης μου τὸ φῶς θὰ τοὺς φωτίζῃ· . . .

Τέτοια καρδιὰ σοῦ χάρισα, τέτοια καρδιὰ σ' ἀξίζει.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

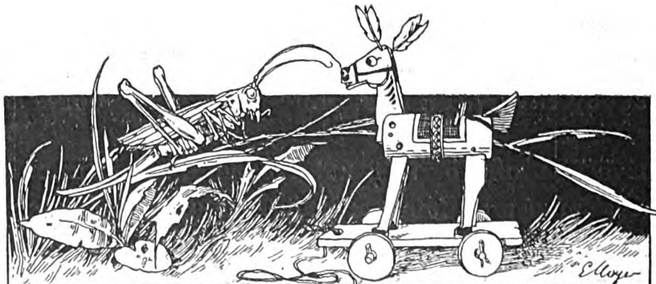

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ὁ κ. Κωνσταντῖνος Jireczek ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: Das Fürstenthum Bulgarien τὸ κάλλιστον καὶ πληρέστατον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων συγγραμμάτων περὶ Βουλγαρίας. Περιέχει 600 σελίδας, πλείστας εἰκόνας καὶ ἕνα γεωγραφικὸν πίνακα. Τὸ νέον τοῦτο βιβλίον εἶναι κατὰ πολὺ ὑπέρτερον τοῦ συγγράμματος τοῦ Kanitz (Donau Bulgarien), ὅπερ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο κλασικόν.

— Ὁ Ἰταλὸς λόγιος Πέτρος Ὄρσης ἐδημοσίευσε τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἐν Βενετίᾳ δημοσίαν διάλεξιν περὶ τοῦ πολυθρυλήτου φόβου τοῦ καταλαβόντος τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸ ἔτος 1000 μ. Χ., ὅτε ἐπιστεύετο, ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ τὸ τέλος τοῦ κόσμου (Le paure del finimundo nell' anno 1000). Ἀποδεικνύει δ' ὅτι ὁ φόβος οὗτος οὐδέποτε ὑπῆρξε. Παρετηρήθη ὅμως ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἔχουσιν ἤδη πραγματευθῇ Γάλλοι λόγιοι καὶ ὅτι ἔχουσιν ἤδη φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα.

— Ὁ κ. Αἰμύλιος Lacoine, ὑποδιευθυντὴς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀστεροσκοπείου, ἐδημοσίευσε (τύποις Baudry) νέαν ἔκδοσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ συνταχθέντων *πινάκων συγχρονισμοῦ τῶν χρονολογιῶν τοῦ Ἀραβικοῦ, Κοπτικοῦ, Γρηγοριανοῦ, Ἰσραηλιτικοῦ, Ἰουλιανοῦ, Δημοκρατικοῦ* κτλ. ἡμερολογίου.

— Ὁ κ. Cauer ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν μελέτης σκοπούσης νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ πολύκροτος *Ἀθηναίων Πολιτεία* δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ μελέτη θὰ δημοσιευθῇ γερμανιστὶ ἐν Στουτγάρδῃ (τύποις Goeschen).

— Ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Sant' Antonio del Monte ἐν Ἰταλίᾳ πολυάριθμα βιβλία ἔντυπα καὶ οὐκ ὀλίγα χειρόγραφα παλαιά, τὰ ὁποῖα εἶχον κρυφθῇ ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκείνῳ. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἔπεμψε παραχρῆμα τὸν καθηγητὴν κ. Monaci ἵνα ἐξετάσῃ τὸ πρᾶγμα. Εὗρε δὲ ὁ καθηγητὴς πεντακόσια μὲν βιβλία, ἑξήκοντα δὲ καὶ ἐννέα χειρόγραφα, ἐξ ὧν τὰ πεντήκοντα καὶ πέντε εἶναι σπουδαιότατα. Τὰ πλεῖστα εἶναι γεγραμμένα ἐπὶ περγαμηνῆς, εἶναι δὲ τοῦ ε' μέχρι τοῦ ιε' αἰῶνος. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον θεολογικῆς καὶ λειτουργικῆς ἢ νομικῆς ὕλης, τοῦ τε θύραθεν δικαίου καὶ τοῦ κανονικοῦ. Ὀλίγα εἶναι φιλοσοφικὰ καὶ καθ' ὅλου γραμματειακά. Πλεῖστα εἶναι ἀξιόλογα ὑπὸ παλαιογραφικὴν ἔποψιν, τινὰ δὲ κοσμοῦνται καὶ ὑπὸ ἀξιολόγων μινιογραφιῶν. Περὶ πάντων τούτων θὰ ὑποβάλῃ ἐκτενῆ ἔκθεσιν ὁ ἀποσταλεὶς καθηγητής.

— Ἐξεδόθη οὐ πρὸ πολλοῦ τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ τετάρτου τόμου τῆς Revue des Etudes Grecques. Μεταξὺ τῆς ἄλλης ποικίλης καὶ ἀξιολόγου ὕλης ἥτις, ὅπως πάντοτε, κοσμεῖ τὸ περισπούδαστον τοῦτο περιοδικὸν σύγγραμμα, σημειοῦμεν ἐδῶ ὡς περίεργον καὶ ἓν ποίημα περιλαμβανόμενον ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος τεύχει καὶ ἐπιγραφόμενον: *Ἡρωϊκοὶ στίχοι εἰς Γάλλους*. Τὸ ποίημα πραγματεύεται περὶ τοῦ τραγικοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙϚ' κατὰ τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν. Εἶχε δὲ τὸ πρῶτον δημοσιευθῇ ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ ἑλληνιστὶ ἐκδιδομένῃ τῷ 1792—1793) *Ἐφημερίδι*, ἧς μοναδικόν, ἀλλ' ἀτελὲς δυστυχῶς σῶμα ὑπάρχει τεθησαυρισμένον ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς. Τὸ ποίημα ἐδημοσιεύθη τῇ 28 Ἰανουαρίου 1793, ὁ δὲ βασιλεὺς εἶχε καρατομηθῇ μόλις πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν, τῇ 21 Ἰανουαρίου.

— Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ ΙΕ' τόμου τοῦ Bulletin de Correspondance Hellénique. Περιέχεται ἐν αὐτῷ μακρὰ καὶ λεπτομερεστάτη πραγματεία τοῦ κ. H. Lechat περὶ τῶν ἐξ ὀπτῆς γῆς εἰδωλίων, ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὰς ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Καραπάνου ἐνεργηθείσας ἀνασκαφάς. Τὴν πραγματείαν κοσμοῦσί καὶ ἄριστα ἐξειργασμέναι φωτοτυπικαὶ εἰκόνες. Ἀκολουθεῖ ἔπειτα δευτέρα διατριβὴ τοῦ κ. Homolle περὶ τῶν λογαριασμῶν καὶ τῶν ἀπογραφῶν τῶν ναῶν τῆς Δήλου κατὰ τὸ ἔτος 279. Πολλοῦ λόγου ἄξιαι εἶναι καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Παναμάρου Διός, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν κ.κ. G. Deschamps καὶ G. Cousin. Τὸ Bulletin ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἓν τῶν κυριωτάτων ὀργάνων τῆς ἀρχαιολογικῆς κινήσεως κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, ἐκπροσωπεῖ δὲ ἰδίᾳ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐνέργειαν τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ἧς ἀπό τινος τὴν διεύθυνσιν ἀνέλαβεν ἀνὴρ σοφὸς καὶ συμπαθέστατος, ὁ κ. Homolle, ἄξιος διάδοχος διαπρεπῶν προκατόχων.

— Ἐκδότης τις ἐν Πετρουπόλει συνεννοήθη μετ' ἐκδοτῶν τῶν ἄλλων χωρῶν, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἔκδοσιν μηνιαίου περιοδικοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: *Λαντοβίβλιον*, τὸ ὁποῖον θὰ περιέχῃ κατάλογον ὅλων τῶν δημοσιευομένων ἐντὸς τοῦ μηνὸς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ βιβλίων μετ' ἀναλύσεως τῶν περιεχομένων ἑκάστου, γεγραμμένης εἰς τὴν γλῶσσαν ἐν ᾗ τὸ βιβλίον εἶνε γεγραμμένον.

— Ὁ ἐκδότης τῆς ἀρτίως ἀνακαλυφθείσης Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους κ. Κένυων θὰ ἐκδώσῃ μετ' οὐ πολὺ συλλογὴν ἀνεκδότων ποιητικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων ἀναγομένων εἰς τοὺς κλασικοὺς χρόνους τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τούτοις δὲ ἑπτὰ ποιημάτια τοῦ ἰαμβοποιοῦ Ἡρώδου, δημηγορίαν τινά, ἧς ἐλλείπει ὁ πρόλογος καὶ ἥτις ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἀθηναῖον ῥήτορα Ὑπερείδην καί τινας ῥαψῳδίας τῆς Ἰλιάδος κατὰ τὸ κείμενον τῶν Ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν.

— Ἡ κόμησσα Τολστόη, ἡ σύζυγος τοῦ περιφήμου Ῥώσσου μυθιστοριογράφου, μετέβη εἰς Πετρούπολιν, ἵνα προσπαθήσῃ νὰ μαλάξῃ τὴν αὐστηρότητα τοῦ Τσάρου διὰ τὰ νέα συγγράμματα τοῦ συζύγου της. Λέγουσι δὲ ὅτι κατώρθωσε τὸν σκοπόν της. Ὁ Τσάρος ἔδειξε πολλὴν εὐμένειαν πρὸς αὐτὴν καὶ θαυμασμὸν διὰ τὸν σύζυγον αὐτῆς· ὑπεσχέθη δ' εἰς αὐτὴν ὅτι τοῦ λοιποῦ θὰ ἐξετάσῃ μόνος του τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα θὰ θέλῃ νὰ δημοσιεύῃ ὁ κόμης Τολστόη.

Ἐπιστημονικά.

Πολλοὺς τρόπους μεταχειρίζονται οἱ χειρουργοὶ πρὸς ἀποτροπὴν τῶν ἐκ τῆς χλωροφορμήσεως δυστυχημάτων διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς ἀναπνοῆς. Ἀλλ' αἱ μέθοδοι αὗται δὲν εἶνε πάντοτε ἀποτελεσματικαί. Ἡ ῥυθμικὴ πίεσις καὶ ἀνύψωσις τοῦ στέρνου, ἡ κίνησις τῶν βραχιόνων καὶ ἡ διὰ τοῦ στόματος ἐμφύσησις δύνανται νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὰς ἐλαφρὰς περιπτώσεις, ἀλλ' εἰς τὰς σοβαρὰς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ἐμφύσησις δι' ἐργαλείου. Τοιοῦτον ἐργαλεῖον ἐπενόησεν ὁ Γάλλος ἰατρὸς Λαβόρδ, τὸ ὁποῖον συνοδεύεται ὑπὸ πνευμονογράφου, δεικνύοντος μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας τὰς κινήσεις τῶν πνευμόνων. Τὰ ἐκ τοῦ χλωροφορμίου δυστυχήματα εἶνε ἀκαριαῖα, ὥστε ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀπαιτεῖται μεγίστη ἑτοιμότης καὶ ψυχραιμία ἐκ μέρους τοῦ ἰατροῦ, ἀνάγκη καὶ τὸ ἐργαλεῖον, ὅπερ θὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς ἀναπνοῆς, νὰ εἶνε ὡς οἷόν τε ἁπλοῦν καὶ εὔχρηστον, τοιοῦτον δὲ εἶνε τὸ ἐργαλεῖον τοῦ Λαβόρδ.

Ἐκπαιδευτικά.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τριμηνίαν ὑπέστησαν ἐξετάσεις διδακτορικὰς ἐνώπιον τῆς νομικῆς σχολῆς 47 τελειόφοιτοι, ἐξ ὧν 30 ἐγένοντο διδάκτορες, 16 προλύται καὶ εἷς ἀπερρίφθη. Ἐκ τῶν διδακτόρων

Digitized by Google

εἷς ἔλαβε τὸν βαθμὸν «ἄριστα», 7 «λίαν καλῶς» καὶ οἱ λοιποὶ τὸν βαθμὸν «καλῶς».

—Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας παρασκευάζεται ἀναδιοργάνωσις τῶν διαφόρων σχολῶν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου. Μία δὲ τῶν μελετωμένων καινοτομιῶν εἶνε ἡ σύστασις τμήματος τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν, ἐνῷ θὰ διδάσκεται ἐν εὐρύτητι ἡ δημοσιονομία, ἡ στατιστική, τὸ διοικητικὸν δίκαιον, ἡ λογιστικὴ καὶ ἄλλα σχετικὰ μαθήματα, ἐπίσης δὲ καὶ ξέναι γλῶσσαι. Θὰ εἶνε δηλαδὴ εἶδος σχολῆς δημοσίων ὑπαλλήλων.

Καλλιτεχνικὰ

Τὸ Μουσεῖον τῶν καλῶν τεχνῶν τῆς Βοστώνης ἐπικαλεῖται συνδρομὴν ἵν' ἀγοράσῃ τὴν περίφημον συλλογὴν ἰαπωνικῶν κεράμων τοῦ Μόρς, ἡ ὁποία εἶνε ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ὡραιοτέρα πασῶν τῶν τοιούτων συλλογῶν. Ὁ Μὸρς ζητεῖ διὰ τὴν συλλογήν του 80,000 δολλαρίων, ἄλλως θὰ τὴν πωλήσῃ ἐν δημοπρασίᾳ ἐν Ἀμερικῇ ἢ ἐν Εὐρώπῃ.

Μουσικὰ

Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Μόζαρτ θὰ ἑορτασθῇ κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰούλιον ἐν Σαλσβούργῳ τῆς Γερμανίας διὰ τετραημέρων ἑορτῶν. Κατ' αὐτὰς θὰ δοθῶσι τὰ περιφημότερα ἔργα τοῦ μεγάλου μελοποιοῦ, θὰ λάβωσι δὲ μέρος εἰς τὰς δοθησομένας συναυλίας πολυάριθμοι καλλιτέχναι, ἐν οἷς ὁ διευθυντὴς καὶ δώδεκα τῶν πρώτων καλλιτεχνῶν τοῦ μελοδραματικοῦ θεάτρου τῆς Βιέννης καὶ πολλοὶ φιλαρμονικοὶ σύλλογοι καὶ χοροὶ ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Ἐκτὸς τούτου θὰ γείνῃ καὶ ἔκθεσις ἀντικειμένων, σχετιζομένων μὲ τὸν βίον τοῦ Μόζαρτ. Ἡ τετάρτη δὲ καὶ τελευταία ἡμέρα τῶν ἑορτῶν θαφιερωθῇ ὁλόκληρος εἰς ἐκδρομὰς εἰς τὰ μέρη τὰ ὁποῖα ἠγάπα ὁ Μόζαρτ, ἐν τοῖς περιχώροις τῆς πόλεως.

Θεατρικὰ

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν παρεστάθη ἐπιτυχῶς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς «Ὁμονοίας» τὸ νέον κωμειδύλλιον τοῦ κ. Κόκκου «Ἡ λύρα τοῦ Μπάρμπα Νικόλα».

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΥΡΑΚΟΝ

Κεῖται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῆς Πίνδου ἐν Ἠπείρῳ καὶ οἱ κάτοικοί του ὁμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν βλαχικήν, ἀσχολοῦνται δὲ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, διαφημιζόμενοι καὶ ὡς μεγάλοι *τσελιγκάδες* (ἀρχιποιμένες) καθ' ὅλην τὴν Ἤπειρον καὶ Θεσσαλίαν. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔμποροι ἐγκατεστημένοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ, ἐκ Συράκου κατάγονται. Τὸ Συράκον εἶνε πατρὶς τοῦ Κολέττη καὶ τοῦ ποιητοῦ Ζαλοκώστα. Ἀπέναντι δ' αὐτοῦ κεῖνται οἱ Καλαρρύται.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(12 — 18 Ἰουνίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα	**Ἡμέραι**							Ἐξηγήσεις
	12	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	
Βαρομετρικὴ πίεσις	753,3	752,0	752,2	753,9	754,2	754,7	756,1	Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐκτιμᾶται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.
Μέση θερμοκρασία	29,3	30,4	29,3	30,0	29,8	29,3	28,6	Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.
Μεγίστη θερμοκρασία	32,7	33,7	35,1	33,9	35,7	35,0	31,3	
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	22,9	23,4	24,0	23,4	24,2	22,8	22,9	Ἡ σχετικὴ ὑγρασία ἐκτιμᾶται ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.
Σχετικὴ ὑγρασία	38	36	50	47	54	56	41	
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—	Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου, καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—	
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—	
Νέφη	—	—	2	2	2	1	2	Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.5	ΒΛ.3	ΝΔ.2	Ν.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2	ΒΑ.4	
Θάλασσα	τρικυμιώδης	γαληνιαία	κυματώδης	κυματώδης	κυματώδης	τεταραγμένη	τρικυμιώδης	Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Παρατηρήσεις. — Καθ' ὅλον τὸ ἑφθήμερον τοῦτο ἡ βαρομετρικὴ πίεσις διετηρήθη ἄνω τοῦ συνήθους ὕψους αὐτῆς, κατὰ δὲ τὴν 18 ὑπερέβη τὴν κανονικὴν τοῦ τρ. μηνὸς κατὰ 5 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ὁ ἐφετεινὸς Ἰούνιος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἷς τῶν θερμοτέρων ἀπὸ τριακονταετίας ἐν Ἀθήναις· ἡ μεγίστη θερμοκρασία τὴν ἡμέραν ἀνέρχεται μέχρι 36 περίπου βαθμῶν, ἡ δὲ μέση ὑπερβαίνει τὴν κανονικὴν τοιαύτην κατὰ 5 καὶ 6 βαθμούς

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής **Θέμος Άννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομή Έσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30

Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

Τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον μέρος ἱστορικῆς πραγματείας περὶ Κερκύρας : *Προϊστορικὴ ἐποχὴ ἤτοι Φαιακία*. Τὸ δεύτερον θὰ ἐπιγράφηται: *Ἡ Κόρκυρα* καὶ θὰ φθάνῃ μέχρι τῆς εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποταγῆς τῆς Κερκύρας. Τὸ τρίτον θὰ περιέχῃ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τὴν νέαν ἱστορίαν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Τὸ τέταρτον τέλος θὰ περιλαμβάνῃ τὴν φυσικὴν περιγραφὴν τῆς νήσου καὶ τὴν στατιστικήν.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐν τῷ τόμῳ τῆς Β΄ ἑξαμηνίας τῆς Ἑστίας θὰ δημοσιευθῶσι πλὴν ἄλλων τὰ ἑξῆς :

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ
μυθιστόρημα ὑπὸ Α. Λωρῆ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
ἐντυπώσεις μετὰ εἰκόνων ὑπὸ Θ. Βελλιανίτου

Ο ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ
διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη

ΔΥΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ - ΣΚΙΑ ΕΡΓΟΥ
διηγήματα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ
διήγημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ

ΟΙ ΚΛΕΦΤΑΙ ΤΟΥ ΖΥΓΟΥ
ὑπὸ Α. Καραβίτσα

ΛΑΤΙΝΙΚΑ **ὑπὸ Μικρογιάννη**

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Στ. Βουκουρέστιον. Ἐλήφθησαν. Θὰ λάβητε ἀπάντησιν μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ.

κ. Γ. Σ. Φρ. Τὰ περὶ Ῥόδου θὰ δημοσιευθῶσι προσεχῶς μετὰ τῶν εἰκόνων.

κ. Π. Σαρ Ἀλεξάνδρειαν. Φύλλα ἐστάλησαν. Εἰς τὸ ἑξῆς δύο.

κ. F. Halb. Rouereto. Φύλλον ἐστάλη.

κ. Π. Γ. Π. καὶ Μ. Βερδιάνσκα. Ἐστάλησαν.

κ. Κατρ. Ἰθάκην. Ἐπιστ. ἐλήφθη. Παρηγγείλαμεν.

κ. Ἰ. Π. Κων)πολιν. Τὸ μακρὸν καὶ λεπτομερέστατον Β. Διάταγμα περὶ ἐγγραφῆς καὶ ἐξετάσεων μαθητῶν τῆς 12 Ἀπριλίου 1891 εὑρίσκεται ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως», ἐτυπώθη δὲ καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ. Ἀδύνατον νὰ δώσωμεν ἐνταῦθα διὰ βραχέων πληροφορίας. Ὁ διευθυντὴς τῆς Ἑστίας ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν πρὸ ἡμερῶν.

Φλογέρα, Ἀθήνησι. Θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὁ διευθυντὴς τῆς Ἑστίας ὅταν ἐπανέλθῃ.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

К. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

20 Ἰουνίου 1891

	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	495	—	498	—
» 120.000,000 πρὸς 5 ο/ο.	564	—	567	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	562	—	565	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	443	—	445	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	435	—	440	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	435	—	440	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	552	50	553	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4410	—	4420	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	329	—	329	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	305	20	306	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	94	—	94	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	199	—	199	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	456	—	460	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	241	—	241	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	165	—	166	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	96	75	97	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	25	49	25	50
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	61	25	64
Λίρα ὀθωμανική	29	50	29	60
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	25	32	30
Τρίμηνον Γαλλίας	127	—	127	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	50	32	55
Ὄψεως Γαλλίας	128	12	128	37

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

25 **25**

Ὁ ἀποστέλλων 25 τοιαῦτα δελτάρια εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Ἑστίας λαμβάνει δωρεὰν Τὰ Τραγούδια τοῦ Χάϊνε κατὰ μετάφρασιν Α. Βλάχου ἢ Φωτογραφίαν τοῦ Παραμυθιοῦ τοῦ Γκύζη.

Ἐξαιροῦνται οἱ συνδρομηταί.

25 **25**

Digitized by Google

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Τὸ καλλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 25 ΤΟΜΟΣ Α'.

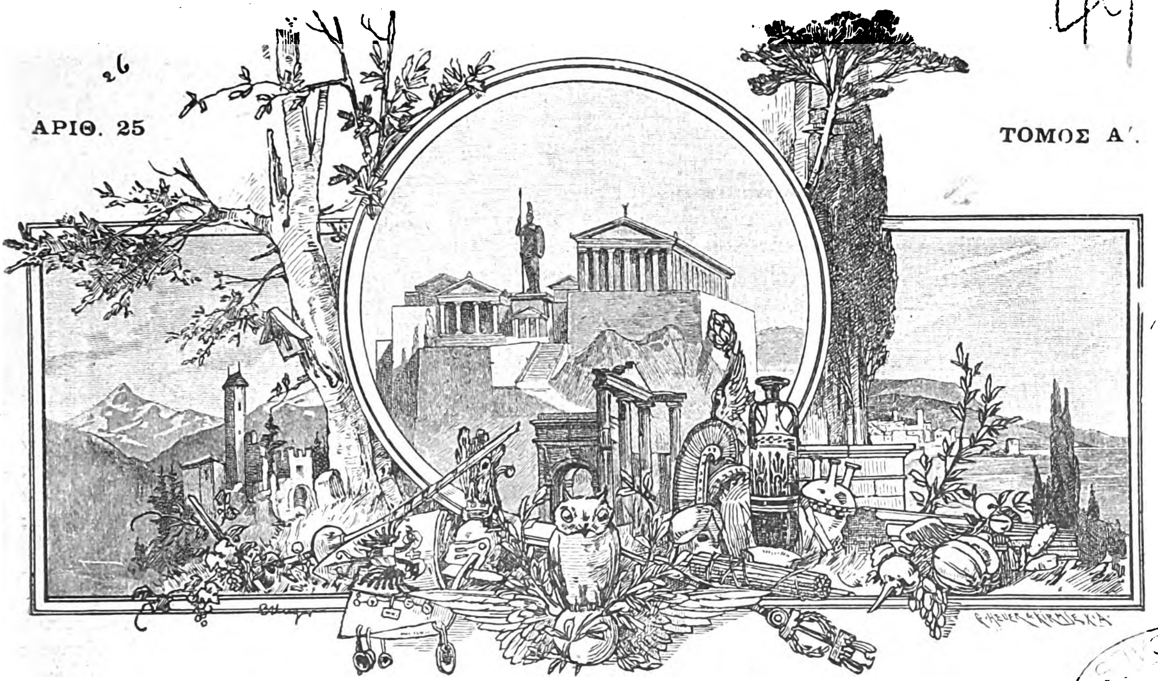

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8	—	ετησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ὑπὸ *Ι. Α. Ῥωμανοῦ*.
ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ: ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ (μετὰ εἰκόνος) ὑπὸ *Ι. Δ. Κονδυλάκη*.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Συλλέκται γραμματοσήμων, Ἡ γλῶσσα τῶν πιθήκων.**
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ, ὑπὸ *Α. Μηλιαράκη*.
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Φιλολογικά, Θεατρικά, Παντοῖα.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (19— 25 Ἰουνίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ Ναύπλιον. — Τὸ Ἡράκλειον.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ τόμου τῆς Α' ἑξαμηνίας θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν ἰδίῳ παραρτήματι ὡς συνήθως· ἀλλὰ τὸ παράρτημα τοῦτο θὰ καταρτισθῇ καὶ διανεμηθῇ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ τῆς **Ἑστίας** κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἀπέπλευσεν εἰς Βρενδήσιον ἡ θαλαμηγὸς «Σφακτηρία», ἵνα παραλάβῃ τὸν Διάδοχον μετὰ τῆς ἡγεμονίδος Σοφίας ἐπιστρέφοντας ἐκ Γερμανίας.

— Μετ' ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἑλληνικῆς παροικίας, ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγγλίαν.

— Ἡ γαλλικὴ Βουλὴ ἐψήφισεν ἵνα ἡ εἰσαγομένη σταφὶς πληρώνῃ 15 φρ. τὰ 100 χιλιόγραμμα διὰ τὸν κατώτατον ὅρον τοῦ δασμολογίου καὶ 25 φρ. διὰ τὸν ἀνώτατον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, μεταβάντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ Βασιλέως, τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ πολλῶν προσκεκλημένων.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον ἀπεβίωσαν ἐν Τρικκάλοις 16 ἄτομα, ἐν Ἰθάκῃ 1, ἐν Καρδίτσῃ 2, ἐν Χαλκίδι 10, ἐν Ζακύνθῳ 47, ἐν Ἄρτῃ 9, ἐν Καλάμαις 17, ἐν Ναυπλίῳ 4, ἐν Πύλῳ 3, ἐν Ἄργει 12, ἐν Ἀργοστολίῳ 15 καὶ ἐν Κερκύρᾳ 16.

— Ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ 1891 μέχρι τέλους Ἀπριλίου ἐβεβαιώθησαν ἔσοδα τακτικὰ δρ. 19,823,892 καὶ εἰσεπράχθησαν δρ. 17,264,606. Τὰ πληρωθέντα ἔξοδα κατὰ τοὺς αὐτοὺς τέσσαρας μῆνας μετὰ τῶν ἐκκρεμῶν πληρωμῶν συνεποσώθησαν εἰς δρ. 9,356,675.

— Ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων εἰς τὰς κεντρικωτέρας πόλεις τῆς Τουρκίας. Πρὸς τοῦτο δ' ἀναχωρεῖ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν προξενείων κ. Σακελλαρόπουλος.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἔληξαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ κακουργιοδικείου Ἀθηνῶν τῆς παρούσης συνόδου.

— Μέχρι τέλους Μαΐου ἐξήχθη ἐκ τῶν διαφόρων λιμένων τοῦ κράτους σταφιδοκαρπὸς ἐκ τῆς ἐσοδείας τοῦ ἔτους 1890 λιτρῶν 300,976,676. Σῦκα δὲ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐσοδείας ἐξήχθησαν ἐν ὅλῳ στατῆρες 130,829.

— Τὸ ἐν Ρωμουνίᾳ πρωτοδικεῖον τοῦ Ἰλφὸβ ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνταῦθα «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων» καὶ ἠκύρωσε τὴν διαθήκην τοῦ ὁμογενοῦς Δ. Κ. Φιλήτου, διαθέσαντος σπουδαῖον μέρος τῆς περιουσίας του ὑπὲρ τοῦ συλλόγου τούτου.

— Συνελθόντες οἱ ἱδρυταὶ καὶ τὸ συμβούλιον τῆς ἀσφαλιστικῆς εταιρίας «Ἐθνικῆς» ἐξέλεξαν πρόεδρον μὲν τὸν κ. Στρέϊτ, ἀντιπρόεδρον δὲ τὸν κ. Ἀθηνογένην.

— Ἕνεκα τῆς ἐνσκηψάσης ἐν Συρίᾳ χολέρας, ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις ἐπέβαλεν ἐνδεκαήμερον ἐπιχόλερον κάθαρσιν εἰς τὰ ἐξ Ἀλεξανδρέτας τῆς Συρίας προερχόμενα πλοῖα ἀπὸ τῆς 14 τρέχοντος. Ἡ κάθαρσις θὰ τελῆται ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Δήλου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Λ. Μ. Αἴγιον. Ἐδόθη παραγγελία εἰς τὸν κ. Γ. Κασδόνην νὰ στείλῃ τὰ ζητηθέντα φύλλα. Πρὸς αὐτὸν θὰ πέμψητε τὸ ἀντίτιμον πρὸς λεπτὰ 35 τὸ φύλλον μετὰ τοῦ δελτίου.

κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Κ. Ρ. Γιούργεβον. Μ. Ἰησ. Σύρον. Δ. Σ. Βόνιτσαν. Ι. Γ. Γ. Σπέτσας. Δ. Α. Μ. Πειραιᾶ. Η. Ζ. Κάϊρον. Ἐστάλησαν.

κ. Π. Λ. Παρθένιον. Σᾶς ἐνεγράψαμεν. Φυλλάδια ἐστάλησαν.

κ. Παλ. Πάτρας. Χρήματα ἐλήφθησαν. Ἐγράψαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.

κ. Ἰδ. Λ. Ἄμφισσαν. Ἐλήφθησαν ἀποδείξεις. Θὰ φροντίσωμεν.

κ. Δ. Α. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἐπιστολὴ καὶ χρήματα ἐλήφθησαν. Ἀπόδειξιν Μον. διορθώσατε ὁ ἴδιος.

Ἀναγνώστην Ἑστίας Πάτρας. Γαλλιστὶ τοῦ Otto, ἑλληνιστὶ τοῦ Γιάνναρη.

κ. Λ. Σ. Σύρον. Διὰ τὰ φύλλα παρελθόντων ἐτῶν ἀποταθῆτε πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, εἰς ὃν καὶ ἀνήκουσι. Τιμῶνται λ. 35 μετὰ τοῦ δελτίου, 25 ἄνευ τοῦ δελτίου.

Ἑλλ. Φιλ. Σύλ. Κων]πολιν. Ἀπόντος τοῦ διευθυντοῦ, θὰ λάβητε ἀπάντησιν προσεχῶς.

κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Θὰ διακοπῇ.

κ. Ε. Λ. Σπέτσας. Γ. Μ. Χάλκην, Α. Σ. Βῶλον. Ἠλλάχθη ἡ διεύθυνσίς σας.

κ. Μ. Φ. Κακοσάλεσι. Καθυστεροῦντα φύλλα ἐστάλησαν. Εἰς τὸ ἑξῆς θὰ στέλλωνται τακτικά.

κ. Κ. Ἀστ. Θεσσαλονίκην. Σᾶς γράφομεν ταχυδρομικῶς. Εἰς τὸν γραφολόγον θὰ δοθῇ ἐν καιρῷ τὸ ἀποσταλέν.

κ. Ε. d' E. Paris. Ἀποστολὴ φύλλου θὰ διακοπῇ. Συνδρομὴ καθυστερεῖται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1890 ἤτοι φρ. χρυσᾶ 30.

κ. Λ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐστάλη σειρὰ φύλλων. Ἐλήφθη σημείωσις διὰ τὴν αὔξησιν.

Ἀρχιμ. Δωρ. Λουλὲ-Βουργάς. Βιβλία ἐστάλησαν. Σᾶς ἐχρεώσαμεν μὲ φρ. χρ. 17.

κ. Γ. Λ. Θην. Κεφαλληνίαν. Βιβλία ἐστάλησαν. Σᾶς ἐχρεώσαμεν μὲ δραχ. 2,50. Ἡ διεύθυνσίς σας ἠλλάχθη.

Digitized by Google

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 385)

Ἀλλ' ὡς ἐὰν μὴ ἤρκουν αἱ μνημονευθεῖσαι καταπιέσεις αὗται, ἵνα κορέσωσι καὶ αὐτὰ τὰ ἀγριώτερα πάθη, οἱ Χριστιανοὶ ἐπενόουν νέας πάντοτε πρὸς ὕβριν καὶ βλάβην τῶν Ἑβραίων καταδιώξεις. Εὑρίσκοντο δέ τινες τοσοῦτον μοχθηροὶ τὴν φύσιν, ὥστε νυκτὸς ἐρχόμενοι εἰς τὰ τῶν Ἑβραίων κοιμητήρια ἀνέσκαπτον τοὺς τάφους καὶ μυρίας διέπραττον κατ' αὐτῶν ὕβρεις καὶ ἀπανθρωπίας. Ἡ Βενετικὴ πολιτεία, μαθοῦσα τὸ πρᾶγμα, προεκήρυξεν ἐν ἔτει 1614 ὅτι ἤθελεν ἐπιβάλει αὐστηροτάτας ποινὰς εἰς τοὺς φωρωμένους ἐνόχους τοῦ στυγεροῦ τούτου κακουργήματος, καὶ ἡ αὐστηρότης τῆς ποινῆς ἐμετρίασεν ἐν μέρει τὴν τόλμην τῶν προπετῶν, ἀλλά, παύσαντες οὗτοι νὰ ἐξυβρίζωσι τοὺς νεκρούς, ἤρχισαν νὰ ἐνοχλῶσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς τοὺς ζῶντας, προπηλακίζοντες αὐτούς, ἀναγκάζοντες τοὺς παῖδας αὐτῶν εἰς βαναυσοτάτας ἐργασίας, ἀποτείνοντες λόγους αἰσχροὺς καὶ ὑβριστικοὺς εἰς ὅσας Ἑβραίας ἀπήντων καθ' ὁδόν, καὶ τέλος ῥαβδίζοντες ἢ ἀπειλοῦντες θάνατον, ἐάν τις τῶν Ἑβραίων μετέβαινε χάριν ἰδίων ὑποθέσεων εἰς τοὺς ἀγροὺς (36).

Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων δύναται, καθ' ὅσον γινώσκομεν, νὰ ὁρισθῇ μόνον ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ΙϚ' ἑκατονταετηρίδος. Μανθάνομεν τῷόντι περὶ αὐτῶν τάδε ἐν τῇ ἐν ἔτει 1558 γενομένῃ δημοσίᾳ πρὸς τὴν Αὐθεντίαν ἐκθέσει τοῦ τότε *Βαΐλου* Κερκύρας Ἀντωνίου Φοσκαρινοῦ. «Οἱ ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραῖοι ἀνέρχονται σχεδὸν εἰς 400, οἵτινες οἰκοῦσι τοσοῦτον ἡνωμένοι μετὰ τῶν Χριστιανῶν, ὥστε πολλαχοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην εὑρίσκονται Χριστιανοὶ καὶ Ἑβραῖοι» (37). Ἐν δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἑκατονταετηρίδι βεβαιοῖ ὁ Μαρμαρᾶς, ὅτι ὑπῆρχον ἐν τῇ πόλει Κερκύρας ἐν ἔτει 1663 πεντακόσιοι εὔποροι καὶ πλούσιοι Ἑβραίων οἶκοι (38). Κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1760 γενομένης ἐκθέσεως τοῦ Γενικοῦ *Προνοητοῦ* Φραγκίσκου Γριμάνη, ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑβραίων ἐλογίζετο εἰς 1171, ἀποτελοῦντας τὸ ὄγδοον τοῦ ἐν τῇ πόλει συνοικισμοῦ (39).

Γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὁπόσον σταθερῶς ἐμμένουσιν οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν προγόνων αὐτῶν καὶ ὁπόσον δυσκόλως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ὅθεν οὐδὲν θαυμαστὸν ἐὰν καὶ ἐν Κερκύρᾳ ὀλίγοι προσήλυτοι λόγου ἄξιοι μνημονεύονται. Ἀλλά, περὶ τούτου συμπεσόντος τοῦ λόγου, οὐχὶ ἀνάρμοστον ἴσως νὰ διηγηθῶμεν ἐνταῦθα ἐν ἐπιμέτρῳ τῶν εἰρημένων συμβάν τι, ὅπερ ἔλαβε χώραν ἐν Κερκύρᾳ ἐν ἔτει 1776 κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην καὶ ὀγδόην ἡμέραν (ἒ. ν.) τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς καὶ ὅπερ ζωηρῶς εἰσέτι διετηρήθη ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ, παραλαβόντος αὐτὸ ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τῶν προγενεστέρων γενεῶν. Μεταξὺ τῶν τότε ἐπισημοτέρων ἐν Κερκύρᾳ ἑβραϊκῶν οἴκων ἐπεῖχεν ὁμολογουμένως τὴν πρωτίστην τάξιν ὁ τοῦ μεγαλεμπόρου Βιβάντε. Τὰ πολυάριθμα μέλη τὰ συγκροτοῦντα τὸν οἶκον τοῦτον, εἰς τὴν ἐμπορίαν ἐπιδοθέντα, ἐξέτειναν τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν οὐ μόνον ἐκτὸς τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ τοῦ Βενετικοῦ κράτους, εἰς τρόπον ὥστε κατέστησαν ἐν πάσῃ σχεδὸν τῇ Εὐρώπῃ γνωστά. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀκηδίας καὶ ἀδρανείας τῶν λοιπῶν ἐν Κερκύρᾳ πολιτῶν κατώρθωσαν ταῦτα ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ νὰ ἑλκύσωσιν εἰς ἑαυτὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐν τῇ νήσῳ κυκλοφορούντων χρημάτων καὶ ηὔξανον ὁσημέραι κατά τε τὰ πλούτη καὶ τὴν δύναμιν. Ἐν ᾧ τοῦ Βιβάντε ὁ ἐμπορικὸς οἶκος διετέλει ἐν ἀνθηροτάτῃ καταστάσει, νέος τις ὀρθόδοξος ὀνόματι Σπυρίδων, ἕλκων τὸ γένος ἐκ τῆς περιφανοῦς οἰκογενείας τῶν κομήτων Βουλγάρεων,—ἥτις, ὡς γνωστόν, ἔχει τὸ πατρωνικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ θαυματουργοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος,—υἱὸς δὲ τοῦ ἐφημερίου τῆς τοῦ ἁγίου ἐκκλησίας Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Βουλγάρεως, περιπαθῶς ἠράσθη τῆς Ῥαχήλ, περικαλλοῦς νεάνιδος ἑκκαιδεκαέτους, θυγατρὸς τοῦ ἀποθανόντος Ἑβραίου Μαΐμον Βιβάντε, ἣν ὁ πάππος ἐσκόπευε νὰ νυμφεύσῃ μετὰ ὁμοθρήσκου νέου, ὃν ἡ κόρη ἐκθύμως ἀπε-

(36) Βιβλιάριον ἐκ περγαμηνοῦ χάρτου, περιέχον διάφορα ὑπὲρ τῶν Ἑβραίων Βενετικὰ διατάγματα καὶ σῳζόμενον ἄλλοτε παρὰ τῷ μακαρίτῃ Παύλῳ Λάμπρῳ.

(37) Lungi Condiz. κτλ. σ. 458.

(38) Marmora, Ist. κτλ. σ. 437.

(39) Relazioni Storico-Politiche dell' isole del mare Ionio, scritte da F. Grimani. Venezia. 1856. σελ. 76 καὶ 85.

Digitized by Google

στρέφετο. Ὁ Σπυρίδων Βούλγαρις, παραμύθημα τοῦ δεινοῦ αὐτοῦ ἔρωτος ζητῶν, ἔπεισε διὰ χρημάτων τὸν καθ' ἑκάστην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βιβάντε φοιτῶντα κομωτὴν καὶ δι' αὐτοῦ ἐξέφρασε πρὸς τὴν Ἑβραίαν νεάνιδα τὸ ἐρωτικὸν αὐτοῦ πάθος. Βλέπων δὲ ὅτι τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἀντημείβοντο ὑπὸ τῆς ἁπαλόφρονος Ῥαχήλ, ἐθάρρησεν ἔτι μᾶλλον καὶ δωροδοκήσας δύο ἐν τῇ οἰκίᾳ θεράποντας τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, ἐπεσκέπτετο κρυφίως διὰ νυκτὸς τὴν ἀπερίσκεπτον νέαν, εἰσαγόμενος διὰ πλαγίας θύρας κατωγείου τινός, ἐσωτερικὴν κοινωνίαν ἔχοντος μετὰ τῆς λοιπῆς οἰκίας. Ἡ θερμότης τῆς νεανικῆς ἡλικίας, αἱ προσδοκώμεναι τιμαί, καὶ τῆς κομίσσης ὁ τίτλος, ὧν ἔμελλε ν' ἀπολαύσῃ εἰς γάμον ἐρχομένη μετὰ τοῦ Χριστιανοῦ ἐραστοῦ, ἡ ἀποστροφὴ πρὸς τὸν προτεινόμενον αὐτῇ ὁμόδοξον σύζυγον, αἱ συνεχεῖς καὶ πειστικαὶ τοῦ κόμητος παρακινήσεις ἔπεισαν ἐπὶ τέλους τὴν ἐρῶσαν Ῥαχὴλ νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας, ἵνα τὸν Χριστιανισμὸν ἀσπαζομένη νομίμως μετὰ τοῦ ἐραστοῦ συζευχθῇ. Ἀφοῦ εἶδεν ὁ κόμης ὅτι ἡ Ῥαχὴλ ἦτο ἤδη πεπεισμένη καὶ πρόθυμος ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸν ὁπωσδήποτε, ἐμπιστεύει τὸ πρᾶγμα εἰς πιστούς τινας φίλους, καὶ ἀρωγὴν παρ' αὐτῶν ζητήσας προδιατίθησι καὶ παρασκευάζει μετ' αὐτῶν τὰ τοῦ δρασμοῦ, ὁρισθέντος εἰς τὴν νύκτα τῆς δεκάτης Ἀπριλίου. Ἐλθούσης δὲ τῆς συντεθειμένης ἡμέρας, οἱ δύο ὑπηρέται, οἱ διὰ χρημάτων διαφθαρέντες, δίδουσιν ὑπνωτικὸν φάρμακον εἰς τοὺς οἰκοδεσπότας καὶ ἀνοικτὴν ἀφίνουσι τὴν πλαγίαν θύραν, ἵνα εἰσέλθωσι δι' αὐτῆς οἱ συνωμόται τοῦ κόμητος. Ἅμα δὲ τῇ νυκτί, θορύβου ἀκουσθέντος ἐν τῷ κατωγείῳ, ὁ οἰκοδεσπότης ἐπιφορτίζει τοὺς ὑπηρέτας νὰ μάθωσι τί συμβαίνει· καταβὰς δὲ πρὸς τοῦτο εἷς τῶν δύο συνειδότων ὑπηρετῶν ἐπιπλήττει τοὺς αὐτόθι κρυπτομένους συνενόχους τῆς συνωμοσίας καὶ παραγγέλλει αὐτοῖς ἄκραν σιωπήν, εἶτα δὲ ἀνελθὼν διηγεῖται ψευδῶς, ὅτι ὁ θόρυβος προήρχετο ἐξ ἀνθρώπων οἰνοφλύγων, οἵτινες διαβαίνοντες ἔσπρωξαν τὴν θύραν τοῦ κατωγείου. Τότε οὐδὲν ὑποπτεύοντες οἱ οἰκοδεσπόται κατακλίνονται καὶ ἀμέριμνοι παραδίδονται εἰς τὸν ὕπνον. Προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς Γερμανὸς ὑπηρέτης, ἀμέτοχος τῆς συνωμοσίας, ἀναστὰς ἐκ τοῦ ὕπνου βλέπει ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑπτὰ ξένους ἀνθρώπους, οὓς δὲν ἠδυνήθη νὰ διακρίνῃ σβέσαντας εὐθέως τὰ φῶτα. Περιδεὴς ἐκ τούτου γενόμενος τρέχει ἐν τάχει ὁ πιστὸς ὑπηρέτης εἰς τὸν γνωστὸν θάλαμον τῶν κυρίων καὶ εὑρίσκει τούτους ὑπὸ βαθυτάτου ὕπνου κατεχομένους. Εἰς μάτην φωνάζει, εἰς μάτην ἐκτινάσσει αὐτοὺς ἵν' ἀφυπνώσωσιν. Ὁ ὕπνος ἐπέκειτο λίαν βαρὺς ἐπὶ τῶν βλεφάρων αὐτῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ προσφιλὴς αὐτῶν Ῥαχὴλ ἀπήγετο ἐκ τῆς πατρικῆς ἑστίας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους μετὰ πολλὰς καὶ μεγάλας τοῦ Γερμανοῦ προσπαθείας, ἀποσείσαντες τὸν ὕπνον ὁ δυστυχὴς πάππος καὶ ἡ ἀθλία μήτηρ, περιτρέχουσιν ἔντρομοι τὴν οἰκίαν καὶ μὴ εὑρόντες τὴν ἀγαπητὴν Ῥαχὴλ ἐννοοῦσι τὴν καταλαβοῦσαν αὐτοὺς συμφορὰν καὶ πικρῶς κλαίουσι τὸ ἀπολεσθὲν τέκνον.

Ἀνώνυμός τις καὶ σύγχρονος Ἑβραῖος, ὅστις ἴσως κατ' ἐντολὴν τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν ἐποίησε μακρὰν τοῦ συμβάντος τούτου ἔκθεσιν (40), βαρέως φέρων τὴν γενομένην τοῖς Ἑβραίοις ὕβριν, περιγράφει διὰ τῶν σκοτεινοτέρων χρωμάτων τὴν τότε κοινωνίαν τῆς Κερκύρας καὶ πρὸ πάντων ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀρχόντων, οὓς παρίστησιν ὡς διεφθαρμένους, ἀδρανεῖς καὶ φατριαστικούς. Κατ' αὐτόν, ὁ κόμης Σπυρίδων, ἁρπάσας τὴν ὡραίαν καὶ πλουσίαν Ἑβραίαν, δὲν ἐνεπνέετο ὑπὸ εὐγενοῦς καὶ εἰλικρινοῦς ὑπὲρ τῆς κόρης αἰσθήματος, ἀλλ' ἐκινεῖτο ὑπὸ ἀπλήστου ἐρασιχρηματίας, διότι πρὸ τῆς τοῦ δρασμοῦ ἐκτελέσεως ἐπὶ πολλὰς καὶ συνεχεῖς ἡμέρας ὑφῄρει διὰ νυκτὸς ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Βιβάντε καὶ ἐμπορεύματα καὶ σκεύη πολύτιμα καὶ παντοῖα ὑφάσματα, κατὰ δὲ τὴν ἀπαγωγὴν τῆς Ῥαχὴλ ἀπεκόμισε καὶ πάντα τὰ κειμήλια αὐτῆς τε καὶ τῆς μητρός. Ἦτο δέ, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ αὐτοῦ Ἑβραίου ἀφηγητοῦ, τοσοῦτον ἀσεβὴς καὶ ἄπιστος, ὥστε κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας ἡμέρας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἑβδομάδος κατεβρόχθισε τρία πινάκια ἀνθογάλακτος καί, μὴ ἔχων νὰ πληρώσῃ τὸν πωλητήν, κατήνεγκεν αὐτῷ τρία τραύματα, ἐξ ὧν τὸ ἓν θανατηφόρον. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθησιν ὁ Ἑβραῖος ὅτι, ἐνῷ διὰ νυκτὸς ἐφοίτα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Βιβάντε καὶ εἶχον ἐρωτικὰς μετὰ τῆς κόρης σχέσεις, ἐν καιρῷ ἡμέρας ἀναφανδὸν μετέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν ἄλλης κόρης, θυγατρὸς πτωχοῦ ἱερέως, ἣν ὁ κόμης ὑπεσχέθη νὰ νυμφευθῇ, προλαβὼν καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα χρυσίνους λόγῳ προικός.

Ἐν τοσούτῳ ἡ νέα Ῥαχήλ, ἀπαχθεῖσα ἐκ τῆς πατρικῆς ἑστίας, περιεφέρετο ὑπὸ τοῦ κόμητος καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἀπὸ οἴκου εἰς οἶκον, ἵνα ματαιωθῶσιν οὕτως αἱ ἔρευναι τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, αἵτινες πληροφορηθεῖσαι περὶ τοῦ πράγματος ἠθέλησαν νὰ μεσολαβήσωσι χάριν τῆς δικαιοσύνης. Ἀλλὰ διαδοθείσης εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀγγελίας, ὅτι ἡ κόρη τοῦ πλουσιωτέρου καὶ ἐπισημοτέρου τῶν Ἑβραίων ἐμπόρων συγκατένευσε ν' ἀσπασθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκωλύετο ὑπὸ τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, ὁ λαὸς ἐθεώρησε

(40) Catalogo dei manoscritti posseduti dal marchese Gino Capponi. Firenze, coi tipi della Galileiana. 1845. σ. 7. Avvenimento accaduto in Corfù la notte delli 17 Aprile 1776 aperfezionato con fatti pubblici la metà delli 18 Codice CXLI. Ἀτελές. Ἀντίγραφον δὲ πληρέστατον σώζεται παρὰ τῷ ἡμετέρῳ φίλῳ κ. Ε. Βιώτῃ.

Digitized by Google

τὴν ὀρθοδοξίαν κινδυνεύουσαν καὶ προσβεβλημένην· ὅθεν συνέρρευσε πανταχόθεν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἀπειλουμένης προσηλύτου, ἥτις ἐν τῷ μέσῳ πλήθους ἀπείρου ὡδηγήθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀντιβουνιωτίσσης, ὅπου ἔμελλε ν' ἀνακαινίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὁ γέρων Σακελλάριος Χαλικιόπουλος. Τρὶς ἐπεμφθησαν στρατιῶται, ἵνα διασχίσωσι τὰ πλήθη καὶ καταλάβωσι τὴν κόρην, καὶ τρὶς μανιωδῶς ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν, οὓς ἔτι μᾶλλον ἐξῆψεν ἡ φωνὴ τοῦ ἐφημερίου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ὡς πατρὸς τοῦ μελλονύμφου, προσκαλέσαντος τοὺς ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς νὰ λάβωσιν ὑπὲρ πίστεως τὰ ὅπλα. Παράφρον δὲ τότε γενόμενον τὸ πλῆθος ἐκ τῆς χαρᾶς δι' ὅσα ὑπερενίκησε κωλύματα, ἀπήτησε νὰ τελεσθῶσι τὰ μυστήρια τοῦ βαπτίσματος πρῶτον καὶ ἀμέσως τὰ τοῦ γάμου.

Τούτων δὲ τελεσθέντων ἐν ὄψει σχεδὸν αὐτῆς τῆς ἐνόπλου δυνάμεως, μὴ τολμώσης ν' ἀντιστῇ εἰς τὰ τελούμενα, οἱ νεόνυμφοι ἐκομίσθησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος Βουλγάρεως, ἔχοντες ἑκατέρωθεν ἄνδρας γυμνὰ φέροντας τὰ ξίφη καὶ παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπευφημοῦντος καὶ μυρίας εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας αὐτῶν εἰς οὐρανὸν ἀναπέμποντος (41). Ὁ δὲ Νικόλαος Ἀρλιώτης, οὗ τὸ περίεργον χρονικὸν περὶ τῶν ἐν Κερκύρᾳ συμβάντων ἀπὸ τοῦ 1731—1812 ἐξέδωκεν ἐν περιλήψει ὁ εὐπαίδευτος καὶ θερμὸς φίλος τῶν πατρίων μελετῶν κ. Ν. Β. Μάνεσης, προστίθησιν εἰς ὅσα ἀνωτέρω ἀφηγήθημεν, ὅτι «τὴν πρωΐαν τῆς 18 Μαΐου (ἔτ. π.) »ὁ γενικὸς προβλεπτὴς Ρενιέρης ἀπέστειλεν ἑκα»τὸν στρατιώτας καὶ 200 Σκλαβούνους εἰς τὴν »οἰκίαν τοῦ ἱερέως Βουλγάρεως πρὸς σύλληψιν »τῆς νεονύμφου, ἥτις μετηνέχθη εἰς τὴν οἰκίαν »τοῦ προβλεπτοῦ· οὗτος δὲ συγκαλέσας τοὺς συν»δίκους τῆς πόλεως καὶ συστήσας αὐτοῖς νὰ »φροντίζωσι περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς πόλεως, ἔ»πεμψε τὴν νέαν εἰς Βενετίαν». Τὸ ἀπροσδόκητον δὲ τοῦτο μέτρον ἐλήφθη, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἀρλιώτου, ἕνεκα διαταγῶν τῆς Βενετικῆς κυβερνήσεως (42).

Τοιαύτη ἐν συνόψει ἦτο τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἑβραίων ἡ κατάστασις ἐπὶ Βενετοκρατίας· μετὰ τὴν ἔλευσιν δὲ τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων οἱ Ἑβραῖοι ἀπήλαυσαν παντὸς ἀνεξαιρέτως πολιτικοῦ δικαιώματος καὶ ὁ ῥαββῖνος ἐτέθη ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν δύο ἄλλων ἐν τῇ νήσῳ πρεσβευομένων θρησκευμάτων. Βλέπομεν ὅμως ὅτι ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν Γάλλων ὁ *Κομμισάριος τῆς ἀστυνομίας τῶν Κορφῶν* Νικόλαος Βραχλιώτης, ἐπειδὴ *μερικοὶ φαυλόβιοι καὶ κακῆς ζωῆς ἄνθρωποι* κωφεύοντες εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως ἀποτολμῶσι νὰ βλάπτωσι καθ' ἑκάστην τοὺς Ἑβραίους, ἀναγκάζεται νὰ ἐπιτάσσῃ τὰ ἑξῆς τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1808 ἔ. ν. *ὁποῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μὴ ἤθελεν ἦναι τινάς, ὁ ὁποῖος νὰ τολμήσῃ νὰ συγχύσῃ εἰς κὰν ἕνα τρόπον οὔτε μὲ ἔργα, οὔτε μὲ λόγια τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν ἀνθρώπων ὁποῦ ὁμολογοῦν τὴν ἰουδαϊκὴν θρησκείαν*. Ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς προστασίας ἀπώλεσαν καὶ πάλιν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα καὶ ἀπηγορεύθη αὐτοῖς τὸ μετέρχεσθαι τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἐπὶ δικαστηρίων. Μόνον μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅτε πᾶσα διάκρισις καὶ πᾶς φραγμὸς μεταξὺ πολιτῶν διαφόρων θρησκευμάτων ἀφῃρέθη, ἀνέκτησαν οἱ Ἑβραῖοι πάντα τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Εἴθε δὲ τοῦ πολυτίμου τούτου προνομίου νὰ ποιῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι χρῆσιν τοιαύτην, ἥτις νὰ ᾖ ἰδίᾳ μὲν ὠφέλιμος πρὸς τὴν Κέρκυραν, καθόλου δὲ σύμφωνος πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πόθους τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Ι. Α. ΡΩΜΑΝΟΣ

(41) Πρβ. Ἱστορίαν Ἑβραιοπούλας τῆς Μαρκάδας. Ἐν Βενετίᾳ, 1850.

(42) Περὶ Νικολάου Ἀρλιώτη καὶ τῶν χειρογράφων χρονικῶν αὐτοῦ ὑπὸ Ν. Β. Μάνεση. Ἐν Κερκύρᾳ, 1873. σ. 11.

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

Τὸ Ἡράκλειον, κτισθὲν ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Θ' αἰῶνος, ὠνομάσθη παρ' αὐτῶν Κάνταξ ἢ Ῥάμπτ-ἔλ-Κάνταξ (περιταφρευμένη πόλις). Ἐπὶ μίαν δὲ καὶ πλέον ἑκατονταετηρίδα, καθ' ἣν ἡ νῆσος διετέλει ὑπὸ τοὺς Σαρακηνούς, ὑπῆρξε τὸ ὁρμητήριον τῆς φοβερωτέρας πειρατείας ἣν εἶδέ ποτε ἡ Μεσόγειος, ἕως οὗ ἀνεκτήθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου Βυζαντινοῦ στρατηγοῦ καὶ κατόπιν αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ τῇ 7 Μαρτίου τοῦ 961. Ἡ πολιορκία τοῦ Χάνδακος, ὡς ὠνόμαζον τὴν πόλιν οἱ Βυζαντινοί, διήρκεσεν ἐπὶ διετίαν σχεδόν, μετὰ πολλὰς δὲ αἱματηρὰς ἐξόδους τῶν πολιορκουμένων καὶ ἐπιθέσεις τῶν πολιορκητῶν, ἡ πόλις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν λεγεώνων τοῦ Φωκᾶ, ὅστις διέταξε γενικὴν τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Ἀράβων σφαγήν, ἀδιακρίτως φύλου, «ἵνα μὴ μιανθῶσιν οἱ στρατιῶται», ὡς λέγει Λέων ὁ Διάκονος, ὁ περιγράψας τὸν πόλεμον ἐκεῖνον.

Τῷ 1204, πωληθείσης τῆς Κρήτης εἰς τὴν Βενετικὴν Δημοκρατίαν ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν καταλαβόντων τὸ Βυζάντιον σταυροφόρων Βονιφατίου μαρκησίου τοῦ Μομφερράτου, ὁ Χάνδαξ ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ «βασιλείου τῆς Κρήτης», ὀνομασθεὶς Candia. Οἱ Βενετοὶ ὠχύρωσαν τὸν χῶρον τῆς ἀραβικῆς πόλεως, περικλείσαντες αὐτὸν διὰ τείχους. Ἀλλ' εἴτε διότι τὸ τεῖχος τοῦτο εἶχε προσωρινὸν σκοπόν, τὴν ἀπόκρουσιν τῶν

Digitized by Google

ἐπιθέσεων τῶν Κρητῶν, μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν Βενετῶν ἀποίκων, εἴτε διότι ἐγένετο καταφανὴς ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις, ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ ἡ Candia ἢ Candida, ὡς τὴν ἔλεγεν ὁ Μοροζίνης, εἴτε διὰ νὰ διαιρεθῇ ἡ πόλις εἰς δύο, εἰς τὸ Ἄστυ, ὅπου κατῴκησαν οἱ Βενετοὶ καὶ αἱ ἀρχαί, καὶ εἰς τὴν κυρίως πόλιν, ὅπου κατῴκουν κατὰ μέγα μέρος ἐντόπιοι, ἐκτίσθη καὶ νέον τεῖχος περὶ τὸ παλαιόν, τὸ ὁποῖον ἔδωκε τριπλασίαν ἔκτασιν εἰς τὴν πόλιν. Τὸ παλαιὸν τεῖχος σώζεται ἐν μέρει καὶ σήμερον μὲ τὰ ἐνετικὰ ἐμβλήματα. Ἡ πύλη δὲ αὐτοῦ ἦτο, ὡς σημειοῦται εἰς τὸν χάρτην τοῦ Βοσκίνη καὶ ὡς ἐφαίνετο μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, ἐκεῖ ὅπου σήμερον εἶνε ἡ ἀγορὰ Ἀκτάρικα, καὶ ἐχώριζε τὴν πρὸς τὸν λιμένα παλαιὰν πόλιν ἀπὸ τῆς νέας πόλεως. Ἀλλὰ τὸ παλαιὸν τεῖχος δὲν ἔχει σύγκρισιν πρὸς τὸ κατόπιν κτισθέν, τὸ ὁποῖον κατέστησε τὸν Χάνδακα πρώτης τάξεως φρούριον μὲ ἀπροσμαχήτους ἐπάλξεις καὶ πολυσύνθετον σύστημα ἐξωτερικῶν προμαχώνων καὶ φρουρίων.

Ἐπὶ Ἑνετῶν ὁ Χάνδαξ ἔφθασεν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Κατοικούμενος ὑπὸ πυκνοῦ, ἐμπορικωτάτου καὶ πλουσίου πληθυσμοῦ, ἔχων λαμπρὰς δημοσίας οἰκοδομάς, ὡραῖα ἀρχοντικὰ μέγαρα, εὐρείας καὶ εὐθείας ῥύμας καὶ μεγαλοπρεπεῖς κρήνας, ἦτο μία τῶν πρώτων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς. Ἤκμαζον δ' ἐν αὐτῇ πολλαὶ σχολαί, διαχέουσαι τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ φῶτα ἀνὰ τὴν νῆσον καὶ μορφώσασαι πολλοὺς σοφοὺς ἑλληνιστὰς καὶ λατινιστάς, οἵτινες ἐδίδαξαν εἰς τὰ ἰταλικὰ πανεπιστήμια· εἰς δὲ τὰ θέατρά της ἐδιδάσκοντο ἔργα ἑλληνικά, προϊόντα τῆς συγχρόνου φιλολογικῆς παραγωγῆς.

Ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων πολιορκία καὶ ἅλωσις τοῦ Χάνδακος διεφήμισε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον Ἡ πολιορκία αὕτη, ἥτις θεωρεῖται μία τῶν μεγίστων πολιορκιῶν ἐξ ὅσων ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ἀρξαμένη τὴν 1 Μαΐου 1648, διήρκεσεν ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἓν ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα συνέβησαν τόσα πολεμικὰ γεγονότα κατά τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥστε δὲν ἀρκοῦσι τόμοι ὁλόκληροι πρὸς ἁπλῆν αὐτῶν ἀναγραφήν. Τὰ πέριξ τῆς πόλεως ἐδάφη εἶνε διάτρητα καὶ ὑπεσκαμμένα καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ἔκτασιν αὐτῶν ἕνεκα τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν ἀνθυπονόμων, αἵτινες ὠρύσσοντο κατὰ τὴν πολιορκίαν ἐκείνην. Συνέβη δὲ πολλάκις νὰ συναντηθῶσιν οἱ ὑπονομευταὶ τῶν πολιορκουμένων καὶ τῶν πολιορκητῶν ὑπὸ τὸ ἔδαφος, ὅτε συνεκροτοῦντο μεταξὺ αὐτῶν ἐν ταῖς κατακόμβαις ἐκείναις πάλαι φοβεραὶ διὰ τῶν δικελῶν καὶ τῶν σιδηρῶν μοχλῶν. Ἡ πρόωρος ἀνάφλεξις μιᾶς τῶν ὑπονόμων τούτων ἐγένετο αἰτία τῆς ἥττης καὶ τοῦ ὀλέθρου τῶν Γάλλων, οἵτινες ἦλθον εἰς ἐπικουρίαν τῶν πολιορκουμένων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Ναβάλ. Τοῦτο δ' ἐπέσπευσε τὴν ἀποθάρρυνσιν τῶν πολιορκουμένων καὶ τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1869 ὁ Μοροζίνης παρέδωκε διὰ συνθήκης τὴν πόλιν, ἀπελθόντων πάντων τῶν κατοίκων Βενετῶν καὶ Ἑλλήνων μετὰ τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας διὰ θαλάσσης.

Κι' ἀφῆκαν δίχως ἄνθρωπον τὴν χώραν σφαλισμένην
κι' οὐδένα πρᾶγμα ζωντανὸ μέσα δὲν ἀπομένει,

ὡς λέγει καὶ ὁ Μαρῖνος Μπουνιαλῆς, ὁ Ῥεθύμνιος ποιητής. Τὰ συμβάντα τοῦ μακροῦ τούτου καὶ αἱματηροτάτου πολέμου περιγράφει καὶ ἕτερος Κρὴς ποιητής, ὁ ἰατρὸς Ἀθανάσιος Σκληρός, εἰς μακρὸν ἐπικὸν ποίημα εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ δημώδης ποίησις ἐθρήνησε τὴν ἅλωσιν τοῦ Κάστρου, ὡς ἀπεκάλει ὁ λαὸς τῆς Κρήτης τὸν Χάνδακα· καὶ σήμερον ἔτι ᾄδεται εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία καὶ ἰδίως εἰς Λάκκους τῆς Κυδωνίας τὸ ἑξῆς δημῶδες ᾆσμα:

Κάστρο, καὶ ποῦν' οἱ πύργοι σου καὶ τὰ καμπαναριά σου
Καὶ ποῦν οἱ γιάντρειωμένοι σου....

Κατά τινα τουρκικὴν παράδοσιν, τόσον εἶχεν ἐξοργισθῇ ὁ Σουλτάνος ἕνεκα τῆς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον παρατάσεως τῆς πολιορκίας, ὥστε ἀπηγόρευσε νὰ τοῦ ἀναφέρουν τὸ ὄνομα τῆς Κρήτης. Ὅταν δὲ ἡλώθη ὁ Χάνδαξ ἐδέησε νὰ τοῦ ἀναγγείλωσι τὸ πρᾶγμα διὰ τοῦ ἑξῆς τεχνάσματος: Εἰς τὸ γεῦμά του παρετέθη γλύκισμα, τοῦ ὁποίου τὸ σχῆμα ἀπετέλει τὴν φράσιν: «ἡ Κρήτη ἑάλω» εἰς τουρκικὴν γλῶσσαν· οὕτω δὲ ὁ Σουλτάνος ἔμαθε τὸ γεγονός, διὰ τοῦ ὁποίου συνεπληρώθη ἡ κατάκτησις τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου, ὁ Χάνδαξ ἐχρημάτισεν ἕδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Κρήτης μέχρι τοῦ 1850, ὅτε μετηνέχθη ἡ ἕδρα τῆς Γενικῆς Διοικήσεως εἰς Χανία. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο διετήρησε τὴν θρησκευτικὴν ἀρχηγίαν, παραμείνας ἕδρα τοῦ Μητροπολίτου.

Κοινῶς πιστεύεται, ὅτι ὁ Χάνδαξ ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἡρακλείου, ἐπινείου τῆς ἀρχαίας πόλεως Κνωσσοῦ. Ἐκ τῆς ὑποθέσεως δὲ ταύτης ἀγόμενοι λόγιοί τινες ἔμποροι τῆς πόλεως ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ 1832 νὰ μεταχειρίζωνται ἐν ταῖς ἀλληλογραφίαις αὐτῶν τὸ ὄνομα Ἡράκλειον, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε βαθμηδόν, ἐκτοπίζον ὁσημέραι τὸ δημῶδες ὄνομα Κάστρο ἢ Μεγάλο Κάστρο.

Ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης ἡ πόλις παρουσιάζει τὴν κατηφῆ ὄψιν γεγηρακυίας καὶ σεσαθρωμένης πόλεως. Πᾶσαι σχεδὸν αἱ φαινόμεναι οἰκίαι εἶνε παλαιαὶ μὲ τοίχους ἠμαυρωμένους, ἀποτελοῦντας εἰκόνα μελαγχολικὴν μετὰ τῶν ἡμιηρειπωμένων παραλίων τειχῶν, μετὰ τῶν δύο ἢ τριῶν βενετικῶν νεωρείων, τὰ ὁποῖα μαυρίζουσιν ὡς τάφοι εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος, μετὰ τοῦ πελωρίου καὶ ἀχάριτος πύργου, ὅστις ὑψοῦται ἐπὶ τοῦ ἄκρου

Digitized by Google

τοῦ βορείου προβόλου τοῦ λιμένος, διατηρῶν τὸν λέοντα τῆς Βενετίας συντετριμμένον ἐπὶ τῶν πλευρῶν του. Ἐπιτείνουσι δὲ τὴν κατήφειαν τῆς εἰκόνος δύο ἢ τρεῖς φοίνικες ὀρθούμενοι ἐν τῇ πόλει καὶ οὐκ οἶδά πως προσδίδοντες εἰς τὴν ὄψιν αὐτῆς κἄτι τι ἐκ τῆς μελαγχολίας τῶν ἀφρικανικῶν ἐρήμων.

Ἐν τούτοις τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ἡρακλείου εἶνε πολὺ περισσότερον εὐχάριστον ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῶν Χανίων. Αἱ ὁδοὶ εἶνε εὐρεῖαι καὶ οὐχὶ ἀσφυκτικῶς στεναὶ καὶ ὑγραί, ὡς αἱ τῆς πρωτευούσης, αἱ δὲ οἰκίαι εὐρύχωροι καὶ ἄνετοι μὲ αὐλὰς καὶ κήπους.

Τὸ Ἡράκλειον διατηρεῖ τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς ἐπὶ Βενετῶν ῥυμοτομίας αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ταύτας διεστραμμένας ὑπὸ ἀπειροκάλων ἀνακαινίσεων καὶ προσθηκῶν. Ἰδίως ὁ σεισμὸς τοῦ 1856, ὁ γνωστὸς ἐν Κρήτῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα «μεγάλος σεισμὸς» ἠλλοίωσε μεγάλως τὴν παλαιὰν μορφὴν τῆς πόλεως. Δύο κύριαι ὁδοί, ἡ «στράτα τοῦ λιμανιοῦ» καὶ ἡ «πλατειὰ στράτα», διασταυρούμεναι εἰς τὸ μέσον σχεδὸν τῆς πόλεως, διαιροῦσιν αὐτὴν εἰς τέσσαρα μέρη. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἄγει ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὴν νοτίαν πύλην τοῦ φρουρίου, τὴν λεγομένην «καινούργιαν πόρταν», ἡ δὲ ἄλλη, διασχίζουσα τὴν πόλιν ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, ἄγει πρὸς ἀνατολὰς μὲν εἰς τὴν «πόρταν τοῦ Λαζαρέτου», πρὸς δυσμὰς δὲ εἰς τὴν «πόρταν τῶν Χανιῶν». Εἰς τὰς ὁδοὺς ταύτας συγκεντροῦται σχεδὸν ὅλη ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς πόλεως.

Τὸ Ἡράκλειον ἔχει εὐρυτάτην ἔκτασιν, τριπλασίαν καὶ ἴσως τετραπλασίαν τῆς τῶν Χανίων, ἐν ᾗ χάνεται ὁ σχετικῶς μικρὸς πληθυσμός του. Ὑπολογίζουσιν ὅτι δύναται νὰ περιλάβῃ ἀνέτως 50,000—60,000 κατοίκων. Πλεῖσται ἐκ τῶν οἰκοδομῶν αὐτοῦ εἶνε μονώροφοι ἢ τὸ πολὺ διώροφοι· γήπεδα δὲ μεγάλων ἐκτάσεων μένουσιν ἀνοικτὰ ἢ χρησιμεύουσιν ὡς περιβόλια καὶ λαχανόκηποι. Καὶ πάλιν ὅμως τὸ Ἡράκλειον εἶνε ἡ πρώτη κατὰ τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς νήσου. Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1881 ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνήρχετο εἰς 21,368, ἐξ ὧν 6361 Ὀρθόδοξοι, 14,597 Μουσουλμάνοι, 58 Καθολικοί, 51 Ἑβραῖοι καὶ ὀλίγιστοι Διαμαρτυρόμενοι. Σήμερον δὲ κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς ὁ πληθυσμὸς οὗτος ὑπερβαίνει τὰς 25,000.

Ἐκ τῶν ἐντὸς τοῦ Χάνδακος βενετικῶν οἰκοδομῶν σῴζεται ἀκεραία μία μόνη, παρὰ τὸ σημερινὸν Διοικητήριον, ἡ λεγομένη κοινῶς Τσοπανές, δηλαδὴ ὁπλοστάσιον. Εἶνε δὲ ὡραία τετράγωνος οἰκοδομὴ διώροφος μὲ ζωοφόρους ἐξ ἀναγλύφων παριστώντων πανοπλίας. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐπὶ Βενετῶν ἐχρησίμευε τῳόντι ὡς ὁπλοστάσιον, διότι διατηροῦνται ἐν αὐτῷ ὅπλα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἰδίως τόξα, δόρατα καὶ βέλη. Τὸ παλάτιον τοῦ δουκὸς τῆς Κρήτης δὲν σῴζεται. Ἐκ παραδόσεως δὲ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἦτο τὸ παλαιὸν διοικητήριον, τὸ ὁποῖον πρὸ εἰκοσιπενταετίας κατεστράφη ὑπὸ πυρκαϊᾶς. Ἀλλ' ἡ παράδοσις ἐλάχιστα καὶ ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένα διέσωσε περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Χάνδακος ἐπὶ Βενετοκρατίας, διότι, ὡς εἴρηται, πάντες οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ἀπεδήμησαν ἅμα ἀπεφασίσθη ἡ πρὸς τοὺς Τούρκους παράδοσις τῆς πόλεως.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν δεκαεννέα τζαμίων τοῦ Ἡρακλείου τὰ δεκαεπτὰ ἦσαν χριστιανικοὶ ναοὶ μετατραπέντες εἰς τζαμία εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν. Ἓν ἐκ τῶν τζαμίων τούτων ὀνομάζεται ἀκόμη παρά τε τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Ὀθωμανῶν Ἁγία Αἰκατερίνη· ἦτο δ' ἐπὶ Βενετῶν Σιναϊτικὸς ναός, γνωστότατος διὰ τὴν ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ διατηρουμένην ἑλληνικὴν σχολήν. Ἑνὸς ἄλλου, τοῦ Χουγκιὰρ-Τζαμισί, ἐσῴζοντο μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια. Τὸ τζαμίον τοῦτο ἦτο ὁ περίφημος μητροπολιτικὸς ναὸς τῶν Δυτικῶν, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ μονὴ τῶν Φραγκισκανῶν, ἧς ὑπῆρξε τρόφιμος ὁ Κρὴς πάπας Ἀλέξανδρος Ε'. Ἀναφέρεται δὲ ὅτι εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἐπετρέπετο εἰς τὸν ὀρθόδοξον κλῆρον νὰ ἱερουργῇ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἀλλὰ τοῦτο δὲν φαίνεται πιθανόν. Τὰ ἐρείπια ἐξηφανίσθησαν, τῶν λίθων καὶ τῶν μαρμάρων χρησιμοποιηθέντων εἰς ἄλλας οἰκοδομάς, καὶ μόνον ἡ λαϊκὴ παράδοσις ἀναφέρει ἀκόμη ὅτι «ἐκεῖ ἦτο μιὰ ἐκκλησιὰ μὲ ἑκατὸ μιὰ πόρταις».

Χριστιανικοὶ ναοὶ τῶν Ὀρθοδόξων ὑπάρχουσι μόνον δύο, ὁ μητροπολιτικὸς τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, καὶ ὁ Σιναϊτικὸς τοῦ Ἁγίου Ματθαίου. Ἀπὸ ἐτῶν δ' οἰκοδομεῖται μέγας ναὸς παρὰ τὴν Μητρόπολιν, ὅστις εὑρίσκεται ἐν τῷ περατοῦσθαι. Ὑπάρχει δὲ καὶ ναὸς τῶν Δυτικῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων. Ἀλλ' οὗτος μένει κλειστός, μὴ ὑπαρχόντων πλέον ἐν τῇ πόλει Ἀρμενίων.

Ἡ κοινότης Ἡρακλείου θεωρεῖται ἡ προοδευτικωτέρα τῆς νήσου. Τὰ σχολεῖά της ἦσαν πάντοτε τὰ κάλλιστα τῶν ἐν τῇ νήσῳ, πρώτη δὲ αὐτὴ συνέστησε γυμνάσιον πλῆρες. Πρό τινων ἐτῶν ἱδρύθη σύλλογος, ὅστις τοσαύτην ἀνάπτυξιν ἔλαβεν ἰδίως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ῥέκτου ἰατροῦ κ. Χατζιδάκη, ὥστε συνέστησε καὶ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, ἐν ᾧ διεφυλάχθησαν πλεῖσται καὶ πολυτιμόταται ἀρχαιότητες, κινδυνεύουσαι ν' ἀπεμποληθῶσιν ἢ καταστραφῶσιν, ὡς τὰ εὑρήματα τοῦ Ἰδαίου ἄντρου καὶ ἄλλα. Εἶχε δ' ἐπ' ἐσχάτων καταρτίσει καὶ θίασον ὀργανικῆς μουσικῆς καὶ ἵδρυσε θέατρον, ἀλλ' αἱ τελευταῖαι ἀνωμαλίαι διέκοψαν δυστυχῶς τὸ τόσον ἐπιτυχῶς χωροῦν ἔργον του.

Ἡ φιλομάθεια ὅμως τῶν Ἡρακλειωτῶν δὲν ἀποκλείει τὴν πρὸς τὰ πρακτικὰ ἔργα ἐπίδοσιν

Digitized by Google

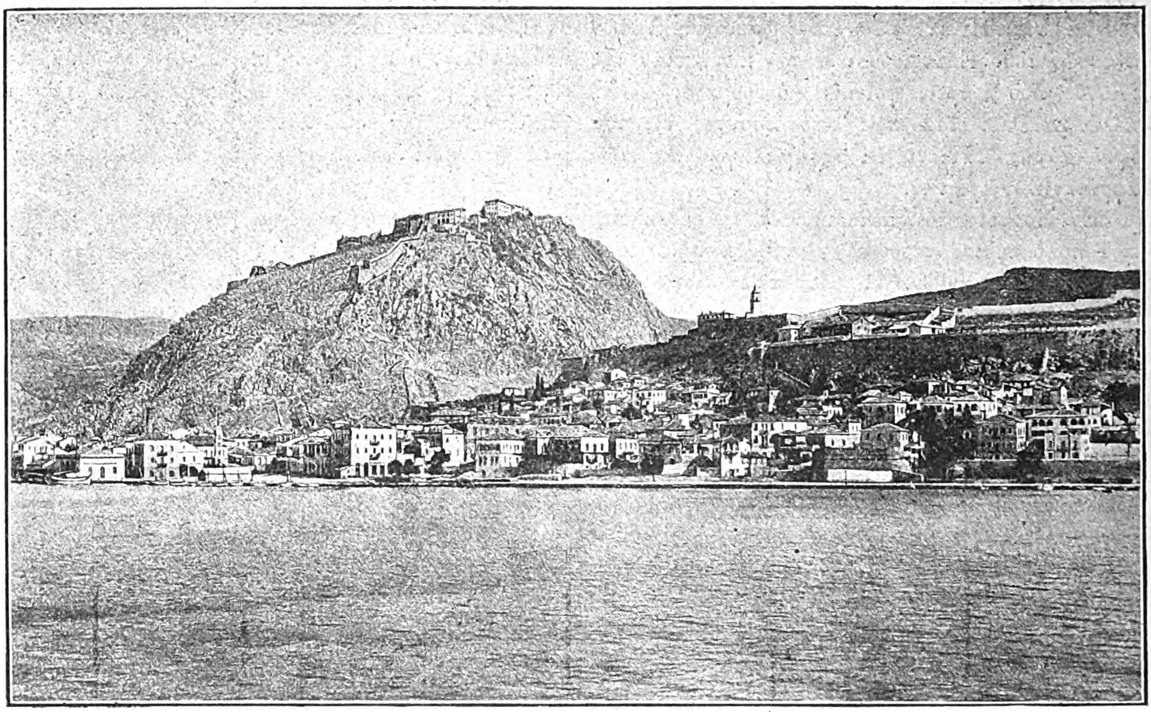

ΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟΝ

αὐτῶν. Οἱ Ἡρακλειῶται εἶνε πρακτικοὶ ἄνθρωποι, ἐπιμελῶς ἀσχολούμενοι εἰς τὰς τέχνας καὶ τὸ ἐμπόριον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται κατὰ μέγα μέρος εἰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν. Κατὰ τοῦτο τὸ Ἡράκλειον ἔχει πρὸς τὰ Χανία ἀναλογίαν οἵαν ἔχει ὁ Πειραιεὺς πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ἐν Χανίοις ἡ συσσώρευσις ὑπαλλήλων καὶ ξένων ἔδωκεν εἰς μέγα μέρος τῆς κοινωνίας πτωχαλαζονικήν τινα ἐπίχρωσιν ψευδοπολιτισμοῦ, λίαν ἐπιπόλαιον ὅμως ὥστε νὰ μὴ κατορθώσῃ νὰ χαλαρώσῃ τὴν αὐστηρότητα τῶν ἠθῶν. Ἀλλ' ἐν Ἡρακλείῳ ὁ συρμὸς καὶ αἱ ψευδεπιδείξεις δὲν κατώρθωσαν νὰ εἰσχωρήσωσιν. Οἱ ἄνδρες ἀπορροφῶνται ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν· οἱ ὑπάλληλοι καὶ οἱ ξένοι εἶνε ὀλίγοι, οἱ ἀργοὶ ὀλίγιστοι. Μόνον καὶ τὰς ἑσπέρας, μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν, γίνονται γενναῖαι σπονδαὶ εἰς τὸν Βάκχον· κατὰ τοῦτο διότι ὁ ἐξαίσιος οἶνος τοῦ Μαλεβυζίου εἶνε ἀφθονώτατος καὶ λίαν εὐθηνός, οἱ δὲ Ἡρακλειῶται, ἐπαναλαμβάνομεν, εἶνε πρακτικοὶ ἄνθρωποι. Ὁπωσδήποτε ἐκ τούτου λαβόντες ἀφορμὴν οἱ Χανιῶται κατηγοροῦσιν αὐτοὺς ὡς οἰνοπότας, μολονότι καὶ οὗτοι δὲν ὑπολείπονται ἐν τῇ καταναλώσει τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ μάλιστα τῆς ῥακῆς.

Αἱ γυναῖκες παραμένουσι κεκλεισμέναι εἰς τὰς πλήρεις ἡλίου καὶ ἀρώματος ἀνθέων αὐλάς των, μετ' ἀρχαϊκῆς ἁπλότητος καταγινόμεναι εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου των. Δύναταί τις νὰ διέλθῃ ὁλόκληρον συνοικίαν χωρὶς νὰ ἴδῃ γυναῖκα. Αἱ παλαιαὶ οἰκίαι, καὶ τοιαῦται εἶνε αἱ πλεῖσται, δὲν ἔχουσιν ἐξώστας, συνήθως δὲ τὴν πρόσοψιν αὐτῶν ἀποφράζει ὁ ὑψηλὸς περίβολος τῆς αὐλῆς. Εἴς τινας δὲ τὴν ἔλλειψιν ἐξωστῶν αναπληροῦσι μικρὰ ξύλινα κιόσκια, φαινόμενα ὡς κουτιὰ κολλημένα ἐπὶ τῶν τοίχων, ἀπὸ τῶν θυρίδων τῶν ὁποίων προκύπτει ἐνίοτε μετὰ συστολῆς μελανόφθαλμός τις καὶ αἰδήμων κεφαλὴ χανουμίσσης. Μόνον κατὰ τὴν δείλην ἐμφανίζονται εἰς τὰ κατώφλια καὶ συνομιλοῦσι πλέκουσαι ἢ νήθουσαι, ἕως οὗ ἔλθουσιν οἱ ἄνδρες διὰ τὸ δεῖπνον. Τὰς δὲ ἑσπέρας τῶν ἑορτῶν κατὰ τὸ θέρος μεταβαίνουσι μετὰ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν πλατεῖαν «Τρεῖς Καμάραις» καὶ ἐκεῖ ἐν ὑπαίθρῳ ἀκροῶνται σκοποὺς καὶ τραγούδια Κρητικά, συνοδευόμενα ὑπὸ βιολίου ἢ λύρας.

Ἀλλὰ συνήθως κατὰ τὴν δείλην γίνεται περίπατος ἐπὶ τῶν τειχῶν, τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται περὶ τὴν πόλιν ὡς τεράστια ἀνδηρα καὶ ἔχουσι τόσῳ εὐρεῖαν ἔκτασιν, ὥστε γίνονται ἐπ' αὐτῶν ἱπποδρομίαι. Ὁ ἐπὶ τῶν τειχῶν τοῦ Ἡρακλείου ἱστάμενος ἔχει πρὸ αὐτοῦ εὐρύτατον καὶ ποικίλον θέαμα. Ἀφ' ἑνὸς ἐκτείνεται πρὸ τῶν ποδῶν του ἡ πόλις μὲ τοὺς πολυαρίθμους μιναρέδες τῶν τζαμιῶν της καὶ ἡ θάλασσα μὲ τὴν ἐπιμήκη νησῖδα Δίαν· ἀφ' ἑτέρου πρὸς δυσμὰς ὑψοῦται μεγαλοπρεπὴς ἡ Ἴδη, ἧς ἡ κορυφὴ χώνεται εἰς τὰ νέφη. Πρὸ τῆς πόλεως δὲ ἐκτείνεται πεδιὰς εὐρεῖα, ἀλλ' ἄδενδρος, δενδροτομηθεῖσα κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Χάνδακος ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Digitized by Google

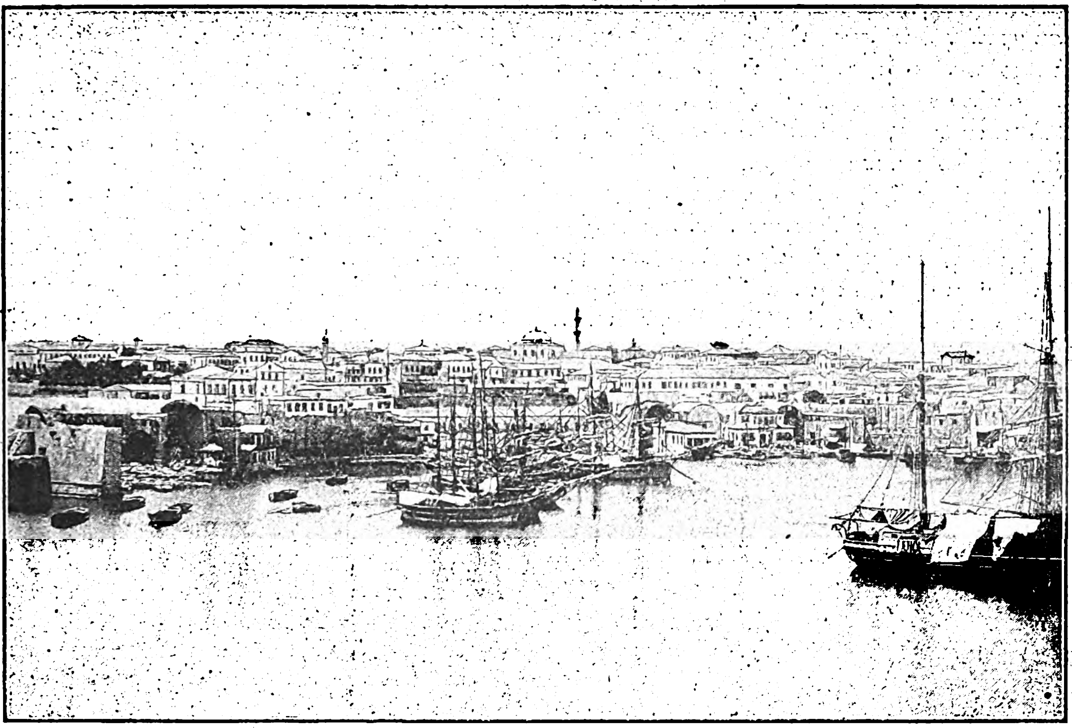

ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

Πρὸς νότον αὐτῆς ὑπάρχει μικρὸν χωρίον τουρκικόν, Φορτέτσα καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἐπὶ Ἑνετῶν ἦτο ὠχυρωμένον καὶ ἐκαλεῖτο Νέα Κάνδια, νοτιώτερον δ' ὑψοῦται τὸ κωνοειδες βουνὸν Γιοῦφτας (Jupiter). Ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τούτου κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Διός. Ὀλίγον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Φορτέτσας ἔκειτο ἡ αρχαία πόλις Κνωσσός· αλλ' ἐλάχιστα ἐρείπια σώζονται ἐπὶ τῆς τοποθεσίας αὐτῆς, διότι οἱ Σαρακηνοὶ καὶ οἱ Ἑνετοι ἐχρησιμοποίησαν τὰ λείψανα αὐτῆς πρὸς ἀνέγερσιν καὶ ὠχύρωσιν τοῦ Χάνδακος. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως εἰς μικρὰν ἀπόστασιν φαίνεται τὸ χωρίον τῶν ἐλεφαντιώντων, ἡ Μεσκινιά, εἰς ἣν ἐκτὸς τῶν λεπρῶν κατοικοῦσι καὶ ὑγιεῖς. Πέραν δέ, εἰς τὸ νοτιανατολικὸν μέρος τοῦ ὁρίζοντος, φαίνονται τὰ πολυκόρυφα ὄρη τοῦ Λασηθίου, ὡς τεραστία τεφρόχρους μάζα.

Ὁ βλέπων καὶ σήμερον τὰ ὀχυρώματα τοῦ Ἡρακλείου δὲν απορεῖ πῶς ἡ πόλις αὕτη αντέσχεν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων· τὰ τείχη ἵστανται ὡς βουνὰ ακατάλυτα, τεράστιοι ὄγκοι χώματος, περιβαλλόμενοι ἔξωθεν ὑπὸ ὑψηλοῦ τοίχου ἐκ λίθων θαυμασίως συνηρμοσμένων καὶ προσλαβόντων ἐκ τῆς παλαιότητος χρῶμα κεράμου, ἐπιστέφονται δὲ ὑπὸ κυλινδρικῆς κορωνίδος διατηρουμένης καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν τειχῶν, ὅπερ ὑπερβαίνει τὰ 2 1)2 μίλια. Ὕπερθεν τῆς κορωνίδος καὶ διὰ μέσου τῶν ἀναχωμάτων προβάλλουσιν εἰσέτι τὰ στόμια των ὀλίγα ἐνετικὰ τηλεβόλα ἐκ τῶν 300, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸν ὁπλισμὸν τοῦ φρουρίου κατὰ τὴν πολιορκίαν καὶ τοὺς κατόπιν χρόνους. Ἐντὸς τῶν τειχῶν ὑπάρχουσι μακραὶ λαβυρινθώδεις στοαὶ συγκοινωνοῦσαι δι' ὑπογείων ὁδῶν ἢ μικρῶν θυρῶν μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν οχυρωμάτων. Περιβάλλονται δὲ τὰ τείχη ὑπὸ βαθείας τάφρου, ἧς τὰ χείλη ἀνέρχονται εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν μὲ τὰ τείχη ὕψος, οὕτω δε ταῦτα εἶνε αθέατα καὶ απρόσβλητα ἐκ τῆς ξηρας. Αἱ τρεῖς κύριαι πύλαι τοῦ φρουρίου εἶνε ἐπιμήκεις στοαὶ μήκους πλέον τῶν ἑκατὸν ποδῶν, κλειόμεναι τὴν νύκτα δι' ὀγκωδῶν θυρῶν. Μέχρι δε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐκλείοντο καὶ τὴν μεσημβρίαν ἑκάστης Παρασκευῆς ἐπὶ μίαν ὥραν, διότι ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς ἡ πρόληψις ὅτι οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἐκυρίευον τὸ φρούριον ἐξαπίνης, καθ' ἣν ὥραν οἱ Μουσουλμάνοι θὰ προσηύχοντο ἐν τοῖς τζαμίοις τὴν μεσημβρίαν τῆς Παρασκευῆς.

Πρὸ ἑκάστης δὲ πύλης τὸ τεῖχος προβαλλόμενον ἀποκρύπτει καὶ προστατεύει αὐτὴν διὰ τῆς προεξοχῆς του· ἐξ ἄλλης δ' ἔναντι προεξοχῆς εἶνε ἐστραμμένα πρὸς τὴν πύλην τὰ κανονιοστάσια πυροβολείου. Ἐκτὸς τούτων πρὸ ἑκάστης πύλης ὑψοῦνται προμαχῶνες ἀποτελοῦντες δευτέραν ὀχυρωματικὴν ἅλυσιν περὶ τὴν πόλιν. Ἀλλ' οἱ προμαχῶνες οὗτοι κατηρειπώθησαν ἐκτὸς τοῦ πρὸς ανατολὰς τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος ὀνομάζεται Ἄκ-Τάμπια, δηλαδὴ λευκὸς προμαχών, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατοικοῦσιν ὀθωμα-

Digitized by Google

νικαί τινες οἰκογένειαι. Ὁ προμαχὼν οὗτος συνδέεται μετὰ τῆς πόλεως δι' ὑπογείου σήραγγος, ἧς ἡ εἴσοδος εἶνε εἰς τὴν πύλην τοῦ Λαζαρέτου.

Τὸ μᾶλλον εὐπρόσβλητον μέρος τοῦ τείχους εἶνε τὸ ἀνατολικόν, διὸ καὶ ἐντεῦθεν ἔκαμαν τὰς πλείονας ἐφόδους κατὰ τοῦ φρουρίου οἱ Τοῦρκοι κατὰ τὴν πολιορκίαν, ἀφ' οὗ κατέλαβον τὰ ἀπέναντι ὑψώματα τῆς Τρυπητῆς. Καὶ τὸ πρῶτον ῥῆγμα ἐγένετο εἰς τὸ μέρος τὸ ὁποῖον καλεῖται σήμερον «Ἑφτὰ μπαλτάδες» ἕνεκα τῶν ἑπτὰ πελέκεων, οἵτινες εἶνε ἐμπεπηγμένοι ἐπὶ τοῦ τείχους εἰς μνήμην ἑπτὰ πασσάδων πεσόντων εἰς τὸ μέρος τοῦτο.

Ι. Δ. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΣΥΛΛΕΚΤΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀπέθανεν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ Τάπλιγγ, μανιώδης αὐτόχρημα συλλέκτης γραμματοσήμων. Ὁ Τάπλιγγ συνέλεγεν ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας του γραμματόσημα, κληρονομήσας δὲ κατόπιν μεγάλην περιουσίαν παρὰ τοῦ πατρός του ἤρχισε νὰ δαπανᾷ ἀφειδῶς πρὸς πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς του. Τὸ 1882 ἠγόρασε τὴν συλλογὴν τοῦ Ἰμάζ, ἥτις δὲν εἶχεν ἐφάμιλλον ἐν Ἀγγλίᾳ· πρὸ τινων δ' ἐτῶν ἠγόρασε τὴν σπουδαιοτάτην συλλογὴν τοῦ Κελεμπὸτ ἐν Παρισίοις ἀντὶ 200,000 φράγκων! Ὁ Τάπλιγγ ἐδώρησεν εἰς τὸ *Βρεττανικὸν Μουσεῖον* τὴν συλλογήν του, ἣν ἐφύλαττεν ἐν τῇ κατοικίᾳ του ἐντὸς σιδηρῶν χρηματοκιβωτίων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλεκτῶν γραμματοσήμων δὲν εἶνε μικρός, καὶ ἀπόδειξις ὅτι ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσιν ἄνω τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔμποροι ἀποκλειστικῶς γραμματοσήμων. Ναὶ μὲν σήμερον τὸ εἶδος τοῦτο τῶν συλλογῶν δὲν παρουσιάζει τὴν ἐπίτασιν, ἣν ἔλαβε κατὰ τὰ τέλη τῆς Αὐτοκρατορίας, ὅτε διεδόθη ὡς μανία καὶ συνεζήτουν αἰωνίως περὶ τοῦ πῶς ἔπρεπε νὰ κολλῶνται τὰ γραμματόσημα εἰς τὸ λεύκωμα, καὶ ἐκερδοσκόπουν ἐπὶ τῶν γραμματοσήμων ὡς ἐπὶ τῶν χρηματιστικῶν ἀξιῶν. Ἀλλὰ καίτοι οἱ σημερινοὶ συλλέκται ἐπιδίδονται ἧττον θορυβωδῶς εἰς τὴν προσφιλῆ αὐτοῖς τέρψιν, δὲν ἔχουσιν ὅμως ὀλιγώτερον ζῆλον· σήμερον δὲν ὑπείκουν εἰς συρμόν, ἀλλ' ἡ πρὸς τὰ γραμματόσημα ἀγάπη των εἶνε ἐσκεμμένη· ἀγαπῶσι τὰ γραμματόσημα καθ' ἑαυτὰ καὶ οὐχὶ ἐκ ψευδεπιδείξεως.

Ἔχουσι δὲ μόνον ἐν Παρισίοις τρεῖς ἐφημερίδας πρὸς συζήτησιν τῶν ἀπασχολούντων αὐτοὺς ζητημάτων· ἀλλ' αἱ Παρισιναὶ αὗται ἐφημερίδες δὲν ἔχουσι τὴν σπουδαιότητα τῶν δύο μεγάλων περιοδικῶν, ἅτινα ἐκδίδονται ἐν Λονδίνῳ καὶ Δρέσδῃ δὶς τοῦ μηνὸς καὶ πραγματεύονται ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν ἀφορώντων τὰ γραμματόσημα.

Οἱ φίλοι τῶν γραμματοσήμων παρακολουθοῦσι μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ πολιτικὰ γεγονότα. Ἐλπίζουσι πάντοτε ὅτι θὰ γίνῃ τροποποίησις τοῦ γραμματοσήμου, ἥτις θὰ παραγάγῃ νέους τύπους καὶ θὰ δώσῃ ἀξίαν εἰς τὰ παλαιά, διότι τὰ καταργηθέντα εἶνε τὰ μᾶλλον περιζήτητα. Τὰ γραμματόσημα λ. χ. τῶν κρατῶν τῶν συγχωνευθέντων διὰ τῆς Ἰταλικῆς ἑνώσεως εἶνε πολὺ ἀκριβά. Τὰ γραμματόσημα τῆς Νεαπόλεως τιμῶνται οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν 350 φραγ.

Κατά τινα συλλέκτην, ὑπάρχουσι 3,570 τύποι γραμματοσήμων. Καὶ αὐτὴ ἡ μικροσκοπικὴ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου ἔχει ἓξ διάφορα εἴδη.

Τὰ μᾶλλον σπάνια γραμματόσημα εἶνε τὰ τῆς Ἀγγλικῆς Γουϊάνας τοῦ 1856, τῆς νήσου Μαυρικίου τοῦ 1847 καὶ τοῦ Καβούλ.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΠΙΘΗΚΩΝ

Ἐξ Ἀμερικῆς ὅλα τὰ παράδοξα. Τοῦτο κατήντησε πλέον ἀξίωμα. Ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς Γκάρνετ διηγεῖται ἐν τῇ *Νέᾳ Ἐπιθεωρήσει*, ὅτι κατώρθωσε νὰ ἐκμάθῃ καὶ νὰ ὁμιλῇ «νερὸ» τὴν γλῶσσαν τῶν πιθήκων! Μὴ γελᾶτε!... Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἐκ τῶν σοβαρωτάτων. Δὲν παρέρχεται ἡμέρα, καθ' ἣν νὰ μὴ συνάψῃ ὁμιλίαν μετά τινος ουραγκουτάγκου ἢ χιμπαζῆ. Διηγοῦνται ὅτι πρό τινων ἑβδομάδων ὁ Ἀμερικανὸς καθηγητὴς ἐν τῷ ζωολογικῷ κήπῳ ἠρώτησεν ἕνα χιμπαζῆν:

— Θέλεις ἕνα ποτῆρι γάλα;

Ὁ χιμπαζῆς συνωφρυώθη καὶ ἔρριψε βλέμμα δυσαρεσκείας πρὸς τὸν αὐθάδη, ὅστις τοῦ ὡμίλει εἰς ἑνικὸν ἀριθμόν, χωρὶς νὰ ἔχῃ παρουσιασθῇ προηγουμένως πρὸς αὐτὸν ὑπὸ κοινοῦ φίλου. Ὁ σοφὸς ἀναγνωρίσας τὸ λάθος του ἔσπευσε νὰ ἐπαναλάβῃ.

— Μοῦ κάμνετε τὴν τιμὴν νὰ δεχθῆτε ἕνα ποτῆρι γάλα;

Τότε ὁ πίθηκος ὑπεκλίθη καὶ ἔπιε. Τὰ γεγονότα ταῦτα βεβαιοῖ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας σοβαρότητος ὁ κ. Γκάρνετ καὶ πολλοὶ μάρτυρες. Ἐλπίζει δὲ ὁ παράδοξος γλωσσολόγος, ὅτι θὰ δυνηθῇ μετ' οὐ πολὺ νὰ δημοσιεύσῃ γραμματικὴν καὶ λεξικὸν τῆς γλώσσης τῶν πιθήκων.

Αἱ ἐνδιαφέρουσαι αὗται ἔρευναι, συνδυαζόμεναι μὲ τὰς μελέτας τοῦ κ. Λεκὰζ-Δουτιέρ, μέλους τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, περὶ τῆς γλώσσης τῶν ζώων, δεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος, ἂν οὐχὶ πρότερον, θὰ δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τί φρονοῦσι περὶ ἡμῶν τὰ ζῶα. Τῳόντι ὁ κ. Λεκὰζ-Δουτιὲρ ὑποστηρίζει ὅτι οἱ κύνες, αἱ γαλαὶ καὶ αἱ ὄρνιθες συνεννοοῦνται τῇ βοηθείᾳ γλώσσης παναρχαίας, τὴν ὁποίαν δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐκμάθῃ καὶ νὰ λαλῇ. Ὁμολογεῖ ἐν τούτοις ὅτι δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ συνάψῃ ὁμιλίαν μὲ ὄρνιθα, σκύλον ἢ γαλῆν, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ πόσον οἱ Εὐρωπαῖοι ὑστεροῦσι τῶν Ἀμερικανῶν εἰς μερικὰ πράγματα!

Εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ ὑπολογίσῃ τις τὰς ἀναριθμήτους συνεπείας τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ κ. Γκάρνετ. Εὔκολον ὅμως νὰ συμπεράνῃ τις πόσον θὰ γελάσῃ ὁ σοφὸς ἐκεῖνος, ὅστις τὸ πρῶτον θ' ἀκούσῃ πίθηκον λέγοντα αὐτῷ:

— Εἶσαι ζῶον!

Digitized by Google

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Πόθεν τὸ κοινὸν γεωγραφικὸν ὄνομα Νειμπουργιό, Νειμποργιός, Ἐμποργιός, Ἐμπορεῖον.

Ἐν φυλλαδίῳ 3ῳ τῆς «Ἑστίας» τῆς 21 Ἰανουαρίου 1890 ἐδημοσιεύσαμεν μελέτην περὶ τοῦ κοινοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος «Δασκαλειό», δι' οὗ ὀνομάζονται πολλαὶ ἔρημοι νησῖδες καὶ βράχοι περιαλεῖς, κείμενοι περὶ νήσους καὶ παράλια τῆς Ἑλλάδος, ὅπως καταδείξωμεν ὅτι τὸ ὄνομα ἔφερε μὲν τύπον ἑλληνικόν, ἀλλὰ δὲν προέκυψεν ἐκ τῆς λέξεως «διδασκαλεῖον», ὡς τέως ἐθεωρεῖτο, ἀλλ' ἐκ παρετυμολογίας τῆς ἰταλικῆς λέξεως scoglio, da ἢ di scoglio, σημαινούσης σκόπελον καὶ μικρὰν βραχώδη νῆσον. Ἤδη ὅμοιον θέμα ἐρχόμεθα νὰ πραγματευθῶμεν πλειότερά τινα γράφοντες περὶ τοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος *Νειμπουργιό*, *Ἐμποριός*, *Ἐμπορεῖον*, δι' οὗ ἐν νήσοις τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν καλοῦνται χωρία μεσόγεια καὶ παράλια μετὰ τῶν παρ' αὐτοῖς λιμένων.

Τὸ ὄνομα τοῦτο οἱ ἐγχώριοι καὶ τῶν Εὐρωπαίων οἱ γράψαντες ἀρχαιολογικὰ καὶ γεωγραφικὰ περὶ Ἑλλάδος παράγουσιν ἐκ τῆς λέξεως «*ἐμπορεῖον*», λέγοντες ὅτι τὰ χωρία τὰ φέροντα τὸ ὄνομα τοῦτο ἦσάν ποτε ἐμπορεῖα. Ἐγὼ αὐτὸς ὅτε τῷ 1880 ἔγραφον τὰ περὶ Ἄνδρου Γεωγραφικὰ ὑπομνήματα παρεσύρθην ἐκ τῆς τοιαύτης ἐτυμολογίας καὶ ἔγραψα ἐν σελ. 11 ὅτι «τὰ πλοῖα τῶν Ἀνδρίων τοῦ Κάτω Κάστρου προσορμίζονται εἰς τὸν βόρειον μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς πόλεως Ἄνδρου, τὸν καλούμενον Ἐμπορεῖον, κοινῶς δὲ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Νειμπουργειό». Ἡ τοιαύτη ὅμως παραγωγὴ τῆς λέξεως εἶνε ἐντελῶς ἐσφαλμένη καὶ ἀνυπόστατος, ὡς ἐξήγαγον ἐκ μεταγενεστέρων γεωγραφικῶν καὶ ἐτυμολογικῶν ἐρευνῶν.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ὄνομα ἐμπόριον καὶ ἐμπορεῖον ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς ὄνομα λιμένων τινῶν καὶ πόλεων, ἰδίως ἐπὶ τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον νευουσῶν παραλιῶν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ Εὐξείνου, προελθὸν ἐξ ἰδιαζούσης αὐτόθι ἐμπορικῆς κινήσεως, εἰς ἣν συνέτρεχε τὸ ἐπιτήδειον τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ οἱ ἐν αὐταῖς ἄποικοι. Ἀλλὰ τὰ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς νήσοις Νειμποργιὰ οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι πρὸς τοιαύτην παράστασιν, οὐδὲ τὸ ὄνομα προέκυψεν ἐκ τοῦ ἐμπορίου, διότι ἡ λέξις ἐμπόριον ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον ἔμεινεν ἀναλλοίωτος. Εἰς ὅλας τὰς δημώδεις διαλέκτους τῶν Ἑλλήνων «ἐμπόριον» καὶ «ἐμπορεύομαι» λέγονται ὡς καὶ ἐν τῇ κλασικῇ ἀρχαιότητι. Τὸ ἐν ἀρχῇ δὲ τῆς λέξεως *ν* (νειμποργιό) μαρτυρεῖ ὅτι αὐτόθι ὑπάρχει λείψανον λέξεως ἄλλης.

Χωρία καὶ συνοικισμοὶ φέροντες τὸ ὄνομα Νειμποριό, Ἐμποριό, ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς νήσοις Ἄνδρῳ, Θήρᾳ, Χάλκῃ τῇ παρὰ τῇ Ῥόδῳ, Καλύμνῳ, Νισύρῳ, Κάσῳ, Σύμῃ, Χίῳ, ἴσως δὲ καὶ ἐν ἄλλαις, ἀλλὰ τὰ παραδείγματα τούτων ἀρκοῦσι πρὸς τὸν σκοπόν μας.

Ἐξετάσωμεν ἐν συντομίᾳ τὴν θέσιν τῶν διαφόρων τούτων Νειμπουργιῶν ἐν ταῖς προρρηθείσαις νήσοις.

Ἐν Ἄνδρῳ Νειμπουργιὸ λέγεται ἡ περὶ τὸν βόρειον μυχὸν τοῦ λιμένος συνοικία, ἡ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως Ἄνδρου, τῆς κειμένης ἐπὶ ἀκρωτηρίου μακροῦ, ἐφ' οὗ καὶ τὸ μεσαιωνικὸν φρούριον ἐν ᾧ περιεκλείετο. Τὸ Νειμπουργιὸ κεῖται ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως.

Ἐν Θήρᾳ Ἐμποριὸ καλεῖται μεσόγειον χωρίον μετὰ καστελλίου εἰς τὰ μεσημβρινὰ τῆς νήσου κείμενον, ἀπέχον τοῦ χωρίου Πύργου, ἔνθα κάστρον, ἡμίσειαν ὥραν, πρωτεύουσα ὂν τοῦ ἐκ τούτου κατὰ τὴν τέως ἐτυμολογίαν κληθέντος δήμου Ἐμπορείου.

Ἐν Κάσῳ Ἐμποριὸς καλεῖται κώμιον παράλιον, ἔνθα ναυπηγεῖον, πρὸς Α τοῦ Φρὺ κείμενον, τοῦ ἐπινείου τῆς Ἁγίας Μαρίνας πρωτευούσης τῆς νήσου. Τὸ μεσαιωνικὸν κάστρον τῆς νήσου κεῖται πρὸς Μ τοῦ. Ἐμποριοῦ.

Ἐν Καλύμνῳ οὕτω καλεῖται λιμὴν εἰς τὰ βόρεια τῆς νήσου, παρ' ᾧ καὶ οἰκήσεις τινές, ἀπέναντι κείμενος τῆς νησῖδος Τελέντου, πόρρω τῆς πρωτευούσης τῆς νήσου Χώρας, ἧς ὑπέρκειται τὸ μεσαιωνικὸν κάστρον. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἐμποργιῷ ὑπάρχει ἠρειπωμένον κάστρον.

Ἐν Χάλκῃ τῇ πρὸς Δ τῆς Ῥόδου κειμένῃ ὁ κύριος λιμὴν λέγεται Ἐμποριὸ καὶ Σκάλα. Κεῖται πρὸς Α τῆς μεσογείου πρωτευούσης τῆς νήσου, ἔνθα καὶ τὸ ἀπέχον μίαν ὥραν τοῦ λιμένος μεσαιωνικὸν κάστρον.

Ἐν Νισύρῳ, ἥτις εἶνε νῆσος περιφερὴς ἀποτελουμένη ἐξ ἑνὸς ὄρους, ἔχοντος ἐν μέσῳ πεδινὴν χώραν, σχηματιζομένην ἐκ παλαιοῦ σβεσθέντος κρατῆρος ἡφαιστείου, ὑπάρχει ἐπίσης χωρίον Νειμπουργιὸ πρὸς τὰ βόρεια ὑψηλὰ χείλη τοῦ κρατῆρος, εἰς ὕψος περίπου 430 μέτρων. Πρὸς τὰ μεσημβρινὰ δὲ χείλη ὑπάρχει τὸ χωρίον Νίκια. Πρὸς Β τοῦ Νειμποργιοῦ καὶ ἐν ἀριστερᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου Μανδράκι κεῖται τὸ μεσαιωνικὸν κάστρον, ἔνθα σήμερον ὑπάρχει Μονή.

Ἐν Σύμῃ Νειμπουργιὸς λέγεται ὁ ἕτερος τῶν δύο μυχῶν τοῦ κόλπου τῆς Σύμης, ὁ πρὸς Β. Περὶ τὸν πρὸς Μ δὲ κεῖται ἡ σημερινὴ πόλις τῆς νήσου.

Ἐν τέλει σημειοῦμεν ὅτι ἐν Χίῳ ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Μαστιχοχωρίων Ἐμποριὸς λέγεται τὸ ἀκροθαλάσσιον τοῦ πρὸς τὸ μεσημβρινοδυτ. τῆς νήσου κειμένου χωρίου Πυργίου, «ἔνθα, (λέγει ὁ Α. Πασπάτης ἐν τῷ Χιακῷ γλωσσαρίῳ, πλανηθεὶς ἐκ τῆς φερομένης ἐτυμολογίας) τὸ πάλαι ἦτο τῶν χω-

Digitized by Google

ρίων ὁ λιμὴν καὶ τὸ '*Εμπορεῖον*». Παραθέτει δὲ καὶ δίστιχον.

Εἰντά 'θελα στὸν 'Εμποριὸ νὰ πέσω μέσ' τὰ λέπια,
Γιὰ νὰ μὲ φᾶ ἡ θάλασσα τσαὶ τοῦ γιαλοῦ ἡ λέπρα.

'Εν Πυργίῳ δὲ ὑπάρχει ὀχυρωματικὸς πύργος μετὰ τάφρου, καὶ πλησίον τὰ ἐρείπια φρουρίου καλουμένου νῦν τῶν 'Απολύχνων.

Πιθανόν, ὡς προεῖπον, τὸ ὄνομα τοῦτο νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς ἄλλας νήσους, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην ν'ἀνεύρω ἕτερα παραδείγματα, διότι οὔτε πάσας τὰς νήσους τῶν Ἑλληνικῶν θαλασσῶν περιηγήθην, οὔτε περὶ πασῶν ὑπάρχουσι μονογραφίαι. 'Εν τῇ ἠπειρωτικῇ Ἑλλάδι, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, τὸ ὄνομα εἶνε ἄγνωστον.

'Εκ τῶν μνημονευθεισῶν νήσων ὁ ἀναγνώστης θὰ παρετήρησεν ὅτι τὸ ὄνομα Νειμπουργιὸς ἀναφέρεται εἰς νήσους ἐφ' ὧν ἐπὶ μακρὸν ἐκυριάρχησαν 'Ενετοί, Γενουαῖοι, τὰ τάγματα τῶν ἱπποτῶν τοῦ Ἁγίου 'Ιωάννου καὶ τῆς Μάλτας, καὶ ὅτι τὰ μέρη τὰ καλούμενα Νειμπουργιὸ κεῖνται ἐκτὸς τῶν φρουρίων, τῶν καὶ κάστρων καὶ καστελλίων καλουμένων.

Θὰ ἦτο ἤδη ἀφορήτου σχολαστικότητος ἔργον, ἂν ἀνεπτύσσομεν ἐνταῦθα καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐμπορεῖα εἰς τὰς θέσεις τὰς ὀνομαζομένας Νειμπουργιὰ δεν εἶχον λόγον ὑπάρξεως.

Τὸ ὄνομα τοῦτο ὑπὸ ἕτερον τύπον μαρτυροῦντα τὴν ἀληθῆ καταγωγὴν αὐτοῦ εὑρίσκεται ἐν Κυθήροις καὶ ἐν Τήνῳ. 'Εν Κυθήροις περιεσώθη ἁπλοῦν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ χωρίου *Μπούργου*, ἢ *Μπούρκου*, ἐγγὺς τῆς πόλεως Κυθήρων, ἔνθα τὸ 'Ενετικὸν φρούριον τῆς νήσου, καὶ ἔνθα συνοικία τῆς πόλεως περὶ τὸ φρούριον κειμένη καλεῖται ἔτι καὶ νῦν *Μέσα Μπούργον* κατ' αντίθεσιν τοῦ πόρρω τοῦ κάστρου κειμένου Μπούργου. 'Εν τῇ ἐμῇ Γεωγραφίᾳ τοῦ Νομοῦ 'Αργολίδος καὶ Κορινθίας, σελ. 280, ἐσημείωσα τὴν παραγωγὴν τῆς λέξεως ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ borgo. 'Εν ἐγγράφῳ τῶν ἀρχῶν τῆς ιϛ' ἑκατοντ. ὁ λιμὴν Καψάλη τῶν Κυθήρων, ὁ εὐθὺς ὑπὸ τὸ φρούριον κείμενος, λέγεται Borgho di Capsali (Κ. Σάθα Μνημεῖα Ἑλλην. ἱστ. τόμ. 6 σελ. 307)· ἐν ἑτέρῳ δ' ἐγγράφῳ τοῦ 1527 συνοικία τῆς πόλεως Ζακύνθου ὀνομάζεται Borgho della Marina. 'Εν Τήνῳ δὲ ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου ἐπὶ 'Ενετῶν ἐκαλεῖτο *Ξώμπουργο*, οὕτω δὲ καὶ νῦν ἡ θέσις, ὅ ἐστι Ἔξω Μποῦργον, κατ' ἀντίθεσιν ἀναμφιβόλως τοῦ ἐν τῇ παραλίᾳ Μπούργου, ὡς λέγονται νῦν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος Ἔξω Μεριὰ αἱ πόρρω τῆς πρωτευούσης πόλεως θέσεις.

Οἱ ἀπὸ τῶν Σταυροφοριῶν κατακτήσαντες τὰς Ἑλληνικὰς νήσους 'Ενετοί, Γενουαῖοι, 'Ιωαννῖται, ἱππόται τῆς Μάλτας καὶ ἄλλοι πρῶτον ἔργον ἐποίουν μετὰ τὴν κατάληψιν ἑκάστης νήσου τὴν ἵδρυσιν εὐθὺς φρουρίου, ὅπερ ὠνόμαζον κάστρον, καττέλλι, φορτέτζα. (Ἡ λέξις κάστρον εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὴν ἑλληνικὴν πολὺ πρότερον.) 'Εν τοῖς φρουρίοις δὲ τούτοις ποῦ μὲν περιεκλείετο καὶ ἡ πόλις, ποῦ δὲ κατῴκουν ἐν αὐτοῖς μόνον οἱ κατακτηταὶ μετὰ τῆς φρουρᾶς αὐτῶν.

Σὺν τῷ χρόνῳ ἔξω τῶν φρουρίων τούτων ἐγίνοντο συνοικισμοὶ καὶ ἐσχηματίζοντο πολίχναι, αἵτινες ἐκαλοῦντο borgo ἢ burgo, ὄνομα ἐν χρήσει εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ἐκ τοῦ λατινικοῦ burgus, ἐξ οὗ καὶ πολλαὶ πόλεις τῆς Εὐρώπης καλοῦνται. Ὁ Δουκάγκιος ἐν τῷ Γλωσσαρίῳ αὐτοῦ τῆς mediæ et infirmæ latinitatis γράφει «Burgus, burgum: Ita appellabant crebra habitacula constituita ... seu domorum congregationem, quæ muro non clauditur», ὅ ἐστι οὕτως ἐκάλουν οἰκήματα πυκνῶς ἱδρυμένα ... ἢ ἄθροισμα οἰκιῶν *μὴ περικλειομένων ὑπὸ τείχους*. 'Εκάλουν δε προσέτι burgum καὶ τὰ μικρὰ κάστρα, τοὺς πύργους. 'Εκ τοῦ τοιούτου δὲ ὀνόματος προέκυψεν ἡ λέξις Ξώμπουργο ἐν Τήνῳ. 'Αλλὰ κατόπιν αὐξανομένου τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μπούργων, καὶ ἀναφυομένων ἄλλων ἀναγκῶν κοινωνικῶν καὶ ναυτιλιακῶν, ἐκτίζοντο ἀπώτερον τῶν μπούργων νέα μποῦργα, ἅτινα ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ ὠνομάσθησαν Νειμπουργιὰ (νειὸ μποῦργο). Ταῦτα δε εἶνε τὰ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καλούμενα ὑπὸ ἑλληνικὸν τύπον Νεοχώρια, ἢ Νεαπόλεις. Ὅτε δὲ μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου ἡ καταγωγὴ τῆς λέξεως Νέον Μποῦργον απωλέσθη ἐκ τῆς μνήμης τῶν ἑπομένων γενεῶν, μετεβλήθη τὸ ὄνομα *νειμποριὸ* εἰς *ἐμπορειὸ* ἐκ τοῦ ἔμπορος παρετυμολογούμενον, ἐξ οὗ απευθείας οἱ νεώτεροι φιλόλογοι Ἕλληνες καὶ αλλοδαποὶ πλανηθέντες παρήγαγον τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ «ἐμπορείου», καὶ ὁ ὁρίσας τα ὀνόματα τῶν δήμων Θήρας ἐκάλεσεν ἕνα τῶν δήμων ταύτης δῆμον 'Εμπορείου.

'Εκ τούτων ἐξάγεται, ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ Νειμπουργιὰ εἶνε κτίσματα μεταγενέστερα τῶν χρόνων τῆς κτίσεως τῶν κάστρων καὶ τῶν περὶ ταῦτα μπούργων.

'Εν τῇ Τουρκογραικίᾳ Μαρτίνου Κρουσίου (σελ. 207) ὑπάρχει ἡ ἑξῆς σημείωσις περὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου: «Νυσὴ Σανδορήνα 'Αρτζιπελάγου, ἐχὴ κάστρα πέντε Σκαρό, Ἅγιο Νικόλαω καὶ Νουργιόμπυργο, 'Ακρωτῆρι, Νιμπουργιό». 'Εκ ταύτης δὲ καταφανὲς καθίσταται, ἐφαρμοζομένης τῆς ὀρθῆς γραφῆς, ὅτι ὑπῆρχον δύο κάστρα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ *Καινουργιόμπυργο* καὶ τὸ *Νιμπουργιό*, τὸ ἐν ἐπωνομάσθη «καινούργιον» τὸ ἕτερον «νέον», ὅπερ ταὐτό.

Ἡ ἀλάνθαστος αὕτη ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος ἐξηγεῖ ὀρθῶς καὶ χωρίον τοῦ Βιβλίου τῆς Κουγκέστας, ἢ τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως. 'Εν στίχῳ 3340 ἀναφέρεται ὅτι ὁ Μακρυνὸς καὶ ὁ Καντακουζηνὸς ἐλθόντες εἰς Βελιγοστὴν

«'Εκάψασι τὸ ἐμπόριον τὸ κάστρον μόνη ἀφῆκαν»

Ὁ Buchon ἐξηγεῖ ἐν τῇ μεταφράσει του τὴν

Digitized by Google

λέξιν «*ἐμπόριον*» διὰ τοῦ «marché publique» (σελ. 108 τῶν Chroniques étrangères), τὸ τὸ ἰταλικὸν ὅμως κείμενον τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μωρέως, ὅπερ ἦτο ἄγνωστον τῷ Buchon, ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ Hopf ἐν τοῖς Chroniques Greco-Romaines σελ. 449, γράφει «e de li partiti giunsero a Chalcho (Χελμὸς)...e de li a Veligosti depredando e brusando li casali» ὅ ἐστι ἔκαψαν τὰς οἰκίας, τὸ προάστειον, τὸ burgo. Ἀλλαχοῦ δὲ ὁ γασμοῦλος ποιητὴς τοῦ χρονικοῦ δὲν μεταχειρίζεται τὸ ὄνομα «ἐμπόριον» ἀλλὰ τὸ «μποῦρκον».Οὕτως ἐν στιχ. 6900 λέγει ὁ Ντζεφρὲς ντὲ Μπριέρες (Geoffroi de Bruyères) ἐζήτησε παρὰ τοῦ ὁμωνύμου ἐξαδέλφου του, αὐτὸς μὲν νὰ μείνῃ εἰς τὸ κάστρον,

«καὶ ἡ ἔτερη φαμελιά του νὰ εἶναι εἰς τὸ μποῦρκον».

Ὀνομάζει δὲ τοὺς οἰκοῦντας τὰ «μποῦργα» *βουργησίους* πρὸς διάκρισιν τῶν ἀρχόντων. Οὕτω δὲ ἐκάλουν οἱ Βυζαντινοὶ καὶ τοὺς περὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐγκατασταθέντας ἀποίκους Βενετοὺς «βουργεσίους» burgenses.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου. Βραδύτερον θέλομεν δημοσιεύσει μελέτην μακροτέραν περὶ τοῦ γεωγραφικοῦ ὀνόματος τοῦ φερομένου ὑπὸ τὸν τύπον Μεσσαριά, Μεσσαρὰ. Μεσσαρκὰ, Μασσάδα, Μασσάρι, Μεσσαρέα, ὅπερ μέχρι τοῦδε ἐθεωρεῖτο ἑλληνικόν, σημαῖνον τόπον ἐν μέσῳ ὀρέων, δι' οὗ ὀνομάζονται δύο μεγάλαι πεδιάδες, ἡ μία ἐν Κρήτῃ (Μεσσαρά), ἡ ἑτέρα ἐν Κύπρῳ (Μεσσαρκὰ), χωρία ἐν Ἄνδρῳ, Κύθνῳ, Θήρᾳ καὶ Ἰκάρῳ, ῥύακες καὶ πεδία ἐν Τήνῳ καὶ Κῷ (Μεσσαριὰ), θέσις Μασσάδα ἐν Πάρῳ, χωρίον Μασσάρι ἐν Ῥόδῳ. Ὑπὸ τὸν τύπον δὲ Μεσσαρέα τὸ ὄνομα ἐφέρετο ἐπὶ τῶν φραγκικῶν χρόνων ἐν Πελοποννήσῳ, καλουμένου τοῦ ἡμίσεως αὐτῆς Μεσσαρέας, τοῦ ἑτέρου δὲ ἡμίσεως Μορέας. Καθ' ἡμᾶς τὸ ὄνομα παράγεται ἐκ τῆς λέξεως massaria ἢ masseria, δι' ἧς ἐκαλοῦντο κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα μεγάλαι ἰδιοκτησίαι καὶ μέρη καλλιεργημένα, καὶ ἐξ ἧς ἔχουσι τὸ ὄνομα πόλεις τινὲς καὶ πολίχναι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου ἔχοντα ἀνάγκην ἀναπτύξεως ἱστορικῆς καὶ γεωγραφικῆς μᾶλλον ἐκτενοῦς, θέλομεν βραδύτερον πραγματευθῆ, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὀνόματος Νάουσα, δι' ἧς ὀνομάζονται λιμένες ἐν Πάρῳ καὶ Κύθνῳ, τὸ ὁποῖον θεωροῦσί τινες ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἡμεῖς δὲ λέξιν ἐν χρήσει ἐπὶ Ἐνετῶν, εἰλημμένην ἐκ τοῦ παρακμάζοντος λατινισμοῦ.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ὁ κ. Louis Dyer, πρώην καθηγητὴς ἐν τῇ ἐν Ἀμερικῇ ἀκαδημίᾳ Harvard, ὅστις πρὸ τριῶν ἐτῶν διέτριψεν ἐπὶ ἔτος περίπου ἐν Ἑλλάδι. ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς ἔργον σπουδαῖον ὑπὸ τὴν συνοπτικὴν ἐπιγραφήν: *οἱ Θεοὶ ἐν Ἑλλάδι* (The Gods in Greece. Macmillan and Co London 1891 σελ. 457 εἰς 8ον). Τὸ περιεχόμενον διεκοινώθη πέρυσιν εἰς σειρὰν ὀκτὼ ἀκροάσεων, εἰς τὸ ἐν Βοστώνῃ περιώνυμον Lowell Institute. Κατὰ τὴν ἐκτενεστέραν τοῦ βιβλίου ἐπιγραφήν. ἀπαρτίζεται τοῦτο ἐκ «Μελετῶν περὶ τῶν θεοτήτων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ ἱερῶν τινων ἐπ' ἐσχάτοις ἀνασκαφέντων». Μετὰ εἰσαγωγικὸν κεφάλαιον πραγματευόμενον περὶ τῆς ἐν γένει θρησκείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἕπονται τὰ ἑξῆς: ἡ Δήμητρα ἐν Ἐλευσῖνι καὶ Κνίδῳ,—ὁ Διόνυσος ἐν Θράκῃ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἀττικῇ,—ὁ Διόνυσος ἐν Ἀθήναις, —οἱ ἐν Ἐλευσῖνι θεοί,—ὁ Ἀσκληπιὸς ἐν Ἐπιδαύρῳ καὶ Ἀθήναις,—ἡ Ἀφροδίτη ἐν Πάρῳ.—ὁ Ἀπόλλων ἐν Δήλῳ. Ἡ ἐπὶ τόπου ἐξέτασις τῶν ἀνασκαφέντων μνημείων, προστιθεμένη εἰς τὰς βαθείας καὶ εὐρείας ἀρχαιολογικὰς γνώσεις τοῦ φιλέλληνος ἑλληνιστοῦ, ἐπαυξάνει τὴν ἀξίαν τῆς συγγραφῆς. ἀποτελούσης ἀνάγνωσμα τερπνὸν ὅσον καὶ διδακτικόν. Τὸ βιβλίον ἀφιεροῦται εἰς τὸν ἡμέτερον κ. Δ. Βικέλαν.

Θεατρικὰ

Τὸ Μελοδραματικὸν θέατρον τοῦ Βερολίνου διέκοψε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τὰς παραστάσεις του, ὡς γίνεται κατ' ἔτος, μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου. Κατὰ τὴν λήξασαν ἐνιαύσιον περίοδον ἐδόθησαν ἐν ὅλῳ 282 παραστάσεις, ἐξ ὧν ἐννέα συναυλίαι διὰ μελῳδημάτων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παρεκκλησίου, 15 ὀρχηστικαὶ παραστάσεις, 2 ἑορταστικαὶ ἑσπερίδες καὶ 256 μελοδραματικαὶ παραστάσεις. Κατὰ τὰς παραστάσεις ταύτας ἔγειναν 81 ἀναπαραστάσεις ἔργων τοῦ Βάγνερ, 42 τοῦ Βέμπερ, 13 τῶν Μόζαρτ καὶ Μέγιερβερ καὶ 13 ὡσαύτως τοῦ συνθέτου τῆς *Κάρμεν*. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ ἀναπαρεστάθησαν 29 φορὰς ὁ Tannhauser καὶ 24 ὁ *Λόενγκριν* ἐκ δὲ τῶν τοῦ Βέμπερ ἀναπαρεστάθη 36 φορὰς ὁ *Ὀθερόν*. Κατὰ τὴν προσεχῆ περίοδον θὰ ἀναβιβασθῇ ἐπὶ τῆς σκηνῆς νέον τι μελόδραμα τοῦ Μοσκόφσκη.

—Ὁ ἐν Παρισίοις σπουδάζων τὴν μηχανικὴν κ. Μπαλᾶνος θὰ οἰκοδομήσῃ προσεχῶς εἰς τὴν ὁδὸν Προαστείου θέατρον μετὰ 1,200 θέσεων.

Παντοῖα

Ἄγγλος συγγραφεὺς παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πτηνῶν ἐλαττοῦται ἐν Ἀγγλίᾳ, ἕνεκα τῆς ἀσυγγνώστου συνηθείας τοῦ νὰ μεταχειρίζωνται ταῦτα πρὸς στολισμόν. Τὸ ὡραῖον θαλάσσιον πτηνόν, ἀλκυών, σχεδὸν ἐξέλιπεν ἐκ τῶν μερῶν ὅπου συνείθιζε νὰ ἐνδιαιτᾶται ἄλλοτε. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἀκανθυλλίδα καὶ πολλὰ ἄλλα πτηνά, ἔχοντα τὴν ἀτυχίαν νὰ κοσμῶνται ὑπὸ λαμπρῶν πτερῶν. Καὶ αἱ χελιδόνες αὐταὶ δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ καταδιωγμοῦ, ὅπως τὰ σώματά των κοσμήσωσι γυναικείους πίλους. Πολλάκις ὁ τύπος ἔγραψε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀλλ' ὁ κατὰ τῶν πτηνῶν πόλεμος δὲν ἔπαυσε καὶ τὸ κακὸν ἐξακολουθεῖ. Ἐὰν οἱ πατέρες ἐπέβαλλον εἰς τὰς θυγατέρας των ν' ἀπορρίψωσι στολισμὸν ὅστις, κατὰ τὴν γνώμην τῶν φρονίμων, οὐδόλως προσθέτει εἰς τὴν καλλονήν των, ἴσως θὰ ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ σταματήσῃ τὸ βάρβαρον ἐμπόριον τῶν νεκρῶν πτηνῶν.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(19 — 25 Ἰουνίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 19	20	21	22	23	24	25
Βαρομετρικὴ πίεσις	755,4	753,2	752,6	754,1	753,2	750,0	749,9
Μέση θερμοκρασία	28,5	30,1	30,6	31,0	30,9	30,3	27,2
Μεγίστη θερμοκρασία	33,0	33,1	34,1	33,9	36,2	34,4	31,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	22,6	23,4	24,9	23,3	25,1	24,5	24,2
Σχετικὴ ὑγρασία	51	39	41	40	50	53	69
Ἀπόλυτος ὑγρασία	14,25	12,16	13,31	12,92	15,66	16,04	18,31
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	0,1
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	ὀλίγη
Νέφη	1	1	2	1	1	2	4
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.2	ΒΑ.3	ΒΑ.3	ΒΑ.3	ΒΑ.2	ΝΔ.2	ΒΑ.2
Θάλασσα	1	1	1	1	1	1	1
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	2,60	24,0	26,0	27,5	26,5	26,0	23,0
Βῶλος	27,0	27,5	28,5	29,5	29,0	24,5	29,θ
Πάτραι	29,0	29,5	29,0	30,5	29,5	28,5	26,0
Τρίπολις	24,5	25,5	25,5	25,5	25,5	27,0	23,0
Κωνσταντινούπολις	23,0	24,5	25,0	25,5	25,0	26,5	26,0
Ὀδησσὸς	26,0	26,2	26,7	27,0	29,8	30,0	25,8
Βατοὺμ	—	18,7	30,6	29,8	21,3	—	22 5
Παρίσιοι	23,1	18,4	18,7	17,2	16,9	18 4	16,0
Ῥώμη	26,0	26,0	26,5	26,0	23,0	—	—
Νεάπολις	25,0	26,0	25,5	25,5	23,5	21,5	—
Βρινδήσιον	27,5	28,5	27,5	28,5	29,0	26,0	26,0
Καλιάρη	24,5	24,5	26,0	25,5	22,5	24,0	25,0
Πάνορμον	27,0	—	—	23,5	23,0	23,5	22,5
Μελίτη	25,0	25,5	27,5	28,5	26,5	24,0	23,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἑβδομάδων τοῦτο νὰ διατηρῆται κατὰ πολὺ ἄνω τοῦ συνήθους ὕψους αὐτῆς, κατὰ τὸν τρ. μῆνα· μόνον τὴν 25 παρετηρήθη κατάπτωσίς τις, ὅτε καὶ ἐπῆλθε μικρὰ καταιγὶς μετὰ σφοδροῦ ἀνέμου βροχῆς καὶ χαλάζης, ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς κεραυνοῦ. Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος ἐξακολουθεῖ ὑπερτεροῦσα τὴν συνήθη τοῦ τρέχοντος μηνὸς κατὰ 3 καὶ 4 βαθμούς· ἡ ὑπεροχὴ αὕτη, ἥτις εἶνε πιθανὸν ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ πολὺ εἰσέτι, καθιστᾷ τὸ ἐφετεινὸν θέρος ἓν τῶν θερμοτέρων ἐν Ἀθήναις. Οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνήθως ἐπικρατοῦντες ἐν Ἀθήναις ΒΑ ἄνεμοι ἤρχισαν ἀπό τινος πνέοντες μετὰ μεγάλης σταθερότητος· εἶνε δὲ γνωστοὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περιοδικοὶ ἄνεμοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐτησίαι (μελτέμια)· ὀφείλονται δὲ εἰς τὴν ὑψίστην θερμοκρασίαν, ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναπτύσσεται εἰς τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἔρημον Σαχάραν· ἡ μεγάλη θερμοκρασία διαστέλλουσα καὶ ἀραιοῦσα τὴν ἐκεῖ ἀτμοσφαῖραν, προκαλεῖ ῥεῦμα ἀέρος ἐκ βορρᾶ πρὸς πλήρωσιν τοῦ κενοῦ καὶ ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

κ. Κ. Οἰκ. Beni Souef. Ἐτησία συνδρομή σας ἔληξε τῇ 31 Δεκεμβρίου 1890. Ὀφείλετε ἀκόμη τὴν πρώτην ἑξαμηνίαν τοῦ 1891, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας θὰ παύσῃ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου.

κ. Δ. Π. Π. Καλκούτταν. Ὁδοιπορικὰ μετεφράσθησαν ὑπὸ Ἐμ. Ροΐδου.

Παρακαλοῦνται ἐκεῖνοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας, οἵτινες ἔχουσι νὰ πέμψωσιν 25 δελτάρια πρὸς λῆψιν τῶν προκηρυχθεισῶν δωρεῶν, νὰ ἀναβάλωσιν ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, διότι τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ γραφείῳ δῶρα ἐξηντλήθησαν καὶ θὰ γίνῃ φροντὶς νὰ παρασκευασθῶσιν ἄλλα.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐν τῷ τόμῳ τῆς Β΄ ἑξαμηνίας τῆς Ἑστίας θὰ δημοσιευθῶσι πλὴν ἄλλων τὰ ἑξῆς:

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ
μυθιστόρημα ὑπὸ Α. Λωρῆ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ
ἐντυπώσεις μετὰ εἰκόνων ὑπὸ Θ. Βελλιανίτου

Ο ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ
διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη

ΔΥΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ - ΣΚΙΑ ΕΡΓΟΥ
διηγήματα ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ
διήγημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ

ΟΙ ΚΛΕΦΤΑΙ ΤΟΥ ΖΥΓΟΥ
ὑπὸ Α. Καραβίτσα

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ὑπὸ Μικρογιάννη

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Ἰουνίου 1891

	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ Δρ.	Πώλησ Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	495	—	500	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	560	—	562	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	559	—	561	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	443	—	450	-
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	435	—	445	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	435	—	445	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	551	—	551	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	4390	—	4395	50
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	318	—	319	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	312	—	313	-
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	50	94	--
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	196	—	197	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	454	—	456	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	228	—	229	-
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	165	–	166	–
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»/. .	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	98	—	100	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	97	—	98	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	351	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	80	25	85
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	25	61	25	64
Λίρα ὀθωμανική. . . . . . , ,	29	50	29	60
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	31	90	32	30
Τρίμηνον { Γαλλίας	127	—	128	75
Ὄψεως { Ἀγγλίας	32	50	32	55
Ὄψεως { Γαλλίας	128	87	129	25

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Τὸ καλλίτερον μεταλλικὸν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένειαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις: μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. —Στιχούργημα Β΄. — Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας. — Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας. — Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ. —Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή. — Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην. — *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ. — *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. — *Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ράλλη. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ράλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη. — *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη. — Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***. — **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη. — **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη. — Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΕΣΤΙΑ

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1891

Digitized by Google

Digitized by Google

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΙΟΥΛΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1891

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

Digitized by Google

27 493

ΑΡΙΘ. 1 ΤΟΜΟΣ Β'.

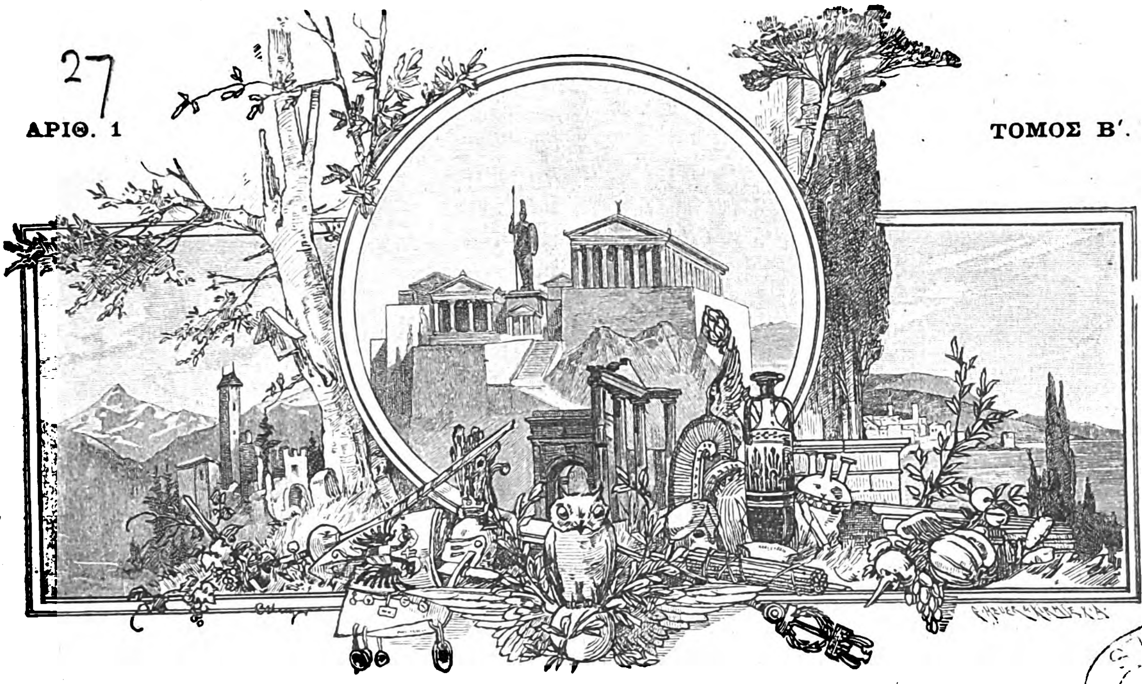

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 7 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.
ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ.
ΟΙ ΥΑΚΙΝΘΟΙ. (ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπὸ Φιλανθοῦς).
Η ΔΙΨΑ, ὑπὸ Dr Henri Perrusel.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ναπολέων ὁ Α΄ὡς μουσικός, Ὀρνίθια κινηγοῦντα ποντικούς, Μομία σκύλου.**
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΟΥΑΛΛΙΑΣ.
ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ, ποίημα ὑπὸ *Κ. Δ. Κρυστάλλη*.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (26 Ἰουνίου — 2 Ἰουλίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Στατιστικά, Θεατρικά, Νεκρολογία, Παντοῖα.**
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ, **Πῶς δύνασαι νὰ εὕρῃς τὴν ἡλικίαν ἑνὸς ἀνθρώπου.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἄραψ ἐκ Μέκκας. — Γυνὴ ἐκ Μέκκας. — Τὸ πρῶτον μυθιστόρημα.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Κάρλσβαδ καὶ ἐκεῖθεν εἰς Δανίαν ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος. Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Βασιλέως ἡ ἀντιβασιλεία θὰ εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Διάδοχον.

— Ἐπανῆλθεν ἐκ Γερμανίας ὁ Διάδοχος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας.

— Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἔβρεξεν ἐπανειλημμένως ἐν Ἀθήναις.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἡ ἐν Ἀθήναις Γαλλικὴ παροικία ἑώρτασε τὴν ἐπέτειον τῆς ἁλώσεως τῆς Βαστίλλης.

— Ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν Σέρβων φοιτητῶν θέλουσι διοργανωθῇ πανεπιστημιακαὶ ἑορταί, πρὸς τέλεσιν τῶν ὁποίων ἡ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ἐψήφισε 10,000 δραχ.

— Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ὥρισε τὸ κατὰ μετοχὴν μέρισμα τῆς λήξάσης α' ἑξαμηνίας τοῦ 1891 εἰς δρ. 110, ἤτοι κατὰ 5 δρ. ὀλιγώτερον τοῦ μερίσματος τῆς παρελθούσης ἑξαμηνίας, διότι ἀπεσβέσθησαν πολλαὶ ἐπισφαλεῖς πιστώσεις. Τὸ μέρισμα δὲ τῶν μετοχῶν τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης διὰ τὴν λήξασαν ἑξαμηνίαν ὡρίσθη εἰς δρ. 9 καὶ τῶν μετοχῶν τῆς ἑταιρίας τῶν Δημοσίων καὶ Δημοτικῶν ἔργων εἰς δραχ. 3.

— Εἰς τὸν Λασσάνειον διαγωνισμὸν ὑπεβλήθησαν περὶ τὰ εἴκοσιν ἔργα, δράματα καὶ κωμῳδίαι. Ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς θὰ ἐξενεχθῇ κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἡ ἐπὶ τῇ ἀπονομῇ τοῦ Ραλλείου βραβείου ἑορτή. Τὸ χιλιόδραχμον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς τὴν ἀριστεύσασαν μαθήτριαν Ἀγγελικὴν Δρίκουλα ἐκ Κρανιδίου.

— Ὁ ἀποσταλεὶς εἰς Ζάκυνθον μηχανικὸς ἵνα ἐξετάσῃ, ἐὰν τῷόντι ὑπάρχωσιν ἐν τῇ νήσῳ ἐκείνῃ πηγαὶ πετρελαίου, ἀνήγγειλε πρὸς τὴν κυβέρνησιν ὅτι ἀνεκάλυψε μεγάλην λεκάνην πισασφάλτου καὶ νάφθης.

— Παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν συνέστη ἐπιτροπὴ πρὸς παραλαβὴν τοῦ ἐξαγορασθέντος ἀτμοπλοίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας *Μυκάλης*, ὅπερ κατέπλευσεν εἰς τὸν ναύσταθμον.

— Αἱ εἰσπράξεις τῶν τελωνείων τοῦ κράτους κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἀνῆλθον εἰς δρ. 2,104,144, ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ περυσινοῦ Ἰουνίου κατὰ 260,113. Ἐν συνόλῳ δ' αἱ εἰσπράξεις τοῦ λήξαντος ἑξαμήνου συνεποσώθησαν εἰς δρ. 14,885,730 ὑπερβᾶσαι τὰς τοῦ ἀντιστοίχου ἑξαμήνου τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δρ. 2,811,155,89.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον εἰσήχθησαν εἰς τὸ κράτος ἐμπορεύματα ἀξίας δρ. 10,048,055, πληρώσαντα τέλη δρ. 1,858,359· ἐξήχθησαν δ' ἐμπορεύματα ἀξίας δραχ. 6,625,914, πληρώσαντα τέλη δραχ. 319,064. Κατὰ δὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσήχθησαν μὲν ἐμπορεύματα ἀξίας δρ. 8,301,683, πληρώσαντα τέλη δρ. 1,727,325· ἐξήχθησαν δ' ἐμπορεύματα ἀξίας δραχ. 5,393,988, πληρώσαντα τέλη δρ. 46,922.

— Ἐν Δαδίῳ τοῦ Δήμου Δρυμίας, τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος ἔπεσε χάλαζα, ἧς τεμάχιά τινα ἐζύγιζον 50 δράμια.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Συλλογὴ Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐκδιδομένη κατὰ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις ὑπὸ *Μπὰρτ* καὶ *Χίρστ*. Ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε: *Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα* βιβλίον Α' κ. Β'. — *Θουκυδίδου Ξυγγραφῆς*, βιβλίον Α'. — *Δημοσθένους Ὀλυνθιακούς*, Α', Β' καὶ Γ' καὶ *Φιλιππικὸν* Α'. — *Σοφοκλέους Ἀντιγόνην*. Τοῖς κ. κ. καθηγηταῖς δίδονται οἱ εἰσαχθησόμενοι συγγραφεῖς δωρεάν.

Ἑλλάς, περιοδικὸν τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικοῦ συλλόγου· ἔτος Γ'. Περιεχόμενα τοῦ Γ' τεύχους: Ἀλέξανδρος Ρίζος Ραγκαβῆς, Pastel littéraire, ὑπὸ C. Casangès, (New-York). — Lexikologische Beitræge. — III. Einiges zu -πουλος, ὑπὸ Prof. Dr. Aug. Boltz, (Darmstadt). — Dr. Heinrich Schliemann, ὑπὸ Mad. M. Zwaanswijk, (Nijmegen). — Studien über die Altertümer von Pergamon — II. ὑπὸ Prof. W. Jaspar, (Rolduc). — König Schlaf, ein aeginetisches Mærchen ὑπὸ Prof. Dr. Aug. Boltz. — Ueber Dvandva-Composita im Neugriechischen, ὑπὸ Dr. P. E. Pavolini, (Berlin). — Verbesserungen zu Passow, Carmina popularia Graeciae recentioris ὑπὸ Dr. P. E. Pavolini. — «Wie spricht man in Athen ?» Echo, u. s. w. von A. N. Jannaris ὑπὸ Dr. Hans Müller, (Leipzig). — Der gegenwærtige Verfall des Hellenismus in Deutschland und seine Ursachen ὑπὸ Dr. L. Kuhlenbeck (Jena). — La question du grec résolue ὑπὸ Jules Ferrette, (Neuchâtel). — Griech. Volkslieder in deutscher Nachbildung, von G. Meyer ὑπὸ Prof. Dr. Aug. Boltz. — Μυγδαλιὰ καὶ χιόνι ὑπὸ J. G. Giannoukos, (île de Spetsa). — Τὰ ἐρείπια τοῦ Παρθενῶνος (Ἰ. Καρασούτσας), Χορὸς νέων πολεμιστῶν

Digitized by Google

Το Μυστικον Του Μαγου

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Κεφάλαιον Α΄

Ἡ γαλλικὴ ἀποστολή.

Ἦσαν αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ θέρους. Δύο ἱππεῖς ἐπιβαίνοντες ἐξαιρέτων περσικῶν ἵππων καὶ παρακολουθούμενοι ἐξ ἀποστάσεώς τινος ὑπὸ συνοδίας τριῶν στρατηγῶν ἔβαινον καλπάζοντες εἰς τὴν ἀνθόσπαρτον ὁδόν, τὴν διήκουσαν παραπλεύρως τοῦ ποταμοῦ Χαμαδάν. Ἔστρεφον τὰ νῶτα πρὸς τὴν πόλιν τῆς Τεχεράνης μεταβαίνοντες ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας τῆς ὑπὸ τὸν Κερδὶκ ἀποστολῆς, ἐπὶ τῆς ὑποτιθεμένης θέσεως τῶν ἀρχαίων Ἐκβατάνων.

— Αἴ, φίλε μου!.. μετρίασε τὸ τρέξιμον, σὲ παρακαλῶ!.. εἶπεν αἴφνης ὁ πρεσβύτερος τῶν δύο ἀνδρῶν, καὶ ῥίψε μιὰ ματιὰ εἰς αὐτὴν τὴν θαυμαστὴν τοποθεσίαν.

— Ἔπρεπε νὰ εἶμαι περισσότερον χορτασμένος ἀπὸ θεάματα ἀφ' ὅ,τι εἶμαι ἐδῶ καὶ μερικοὺς μῆνας, διὰ ν' ἀρκεσθῶ μόνον εἰς μίαν ματιάν, ἀπήντησεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ποιῶν ἐλαφρὸν κίνημα ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἵππου του. Τὰ θαυμάζω ὀλ' αὐτὰ ἐνῷ τρέχω, σᾶς διαβεβαιῶ.

Τὸ ζῶον ὑπεῖκον εἰς τὴν ἀνεπαίσθητον περίπου διαταγὴν τῆς ἐξησκημένης χειρὸς τοῦ ἀναβάτου ἤρχισεν ἐν τῷ ἅμα σχεδὸν νὰ προχωρῇ βάδην, ἐνῷ ὁ καϋμένος δόκτωρ Ἀρδὺ κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τῶν χειρῶν καὶ διὰ τῆς φωνῆς, χωρὶς τὸ ἰσχυρογνώμον αὐτοῦ ζῶον νὰ φανῇ ὑπακοῦον εἰς τὰς θελήσεις του.

Ἐξερχόμενοι ἐκ πυκνοῦ δάσους, οἱονεὶ ἐπίτηδες τοποθετημένου, ἐκεῖ ὡς φρουροῦ, διὰ ν' ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὰ κοινὰ βλέμματα μαγικόν τι καταφύγιον, οἱ δύο ὁδοιπόροι ἐθαύμαζον ἔκθαμβοι τὴν ἀνελισσομένην ἐνώπιόν των πλουσίαν κοιλάδα. Πρὸς ἀνατολὰς ὠρθοῦτο τὸ ὄρος Ἐλβὲνδ ὑψηλόν, ἀπόκρημνον, ἀείποτε λευκάζον, ὅπου οἱ δερβῖσαι μεταβαίνουσι πρὸς ἀναζήτησιν ἰαματικῶν βοτανῶν. Παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν πλούσιαι βοσκαί, ἄμπελοι ἐξανθίζουσαι, δένδρα καρποφόρα, ὄψις ἐν γένει εὐδαιμονίας καὶ εὐζωίας, πρὸ πάντων δὲ δαψίλεια μοναδικὴ ῥυάκων διαυγῶν καὶ ἀκτινοβολούντων ἀνήγγειλε τὴν γειτνίασιν τῆς πόλεως Χαμαδάν, τῆς πόλεως «μὲ τὰς χιλίας ἑξακοσίας κρήνας.»

— Ἐγὼ ὅμως ὁ ὁποῖος δὲν εἶμαι κένταυρος, θαυμάζω καλλίτερον ὅταν πηγαίνω σιγότερα, εἶπεν ὁ δόκτωρ. Αἴ, λοιπόν, τί λέγετε διὰ τὸν ἥλιον τοῦ Χαμαδάν;

— Μόλις δύναμαι νὰ πιστεύσω εἰς ὅ,τι βλέπω. Ἐγὼ ὅστις ἐκαταρώμην αὐτὸ τὸ κλίμα τοῦ Ἰράν, ὅστις ἐπέρασα τοὺς τελευταίους αὐτοὺς μῆνας τρεμουλιάζων ὑπὸ τὸν βόρειον ἄνεμον, ὅστις σᾶς προσβάλλει ἀνηλεῶς καὶ σᾶς θερίζει κυριολεκτικῶς... ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευα ὅτι θὰ εὕρισκα αὐτὰς τὰς πεδιάδας τὰς ἡλιοφωτίστους.

— Καὶ ἐξεπλήττεσθε πλέον διατὶ αἱ Αὐτῶν Μεγαλειότητες «οἱ Βασιλεῖς τῶν Βασιλέων» νὰ ἐκλέξωσιν ὡς μέρος διαμονῆς αὐτὸν τὸν ἀχάριστον τόπον;

— Τώρα τὸ ἐννοῶ. Ἡ κοιλὰς αὐτὴ ὑπενθυμίζει τὸν ἐπίγειον παράδεισον.

— Αἴ! ποῖος εἰξεύρει μήπως μάλιστα ἀπετέλει καὶ μέρος αὐτοῦ; εἶπεν ὁ δόκτωρ γελῶν. Ἐπὶ τέλους ἡ θέσις τῆς ἀρχαίας Ἐδὲμ δὲν ἀπέχει πολὺ ἀπ' ἐδῶ...

— Θ' ἀργήσωμεν νὰ φθάσωμεν; ἠρώτησεν ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν μετά τινας στιγμάς.

— Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν. Ἀνυπομονεῖτε νὰ ἰδῆτε τὰς ἀνασκαφάς;

— Ἢ μᾶλλον ἐκεῖνον ὁποῦ τὰς διευθύνει. Ὁμολογῶ ὅτι ἐβαρύνθην ν' ἀκούω βαρβαρικὰ ἰδιώματα καὶ νὰ βλέπω περσικὰς μορφάς... Εἶνε τρεῖς μῆνες τώρα, ὁποῦ προσπαθῶ νὰ διδάξω τὴν στρατιωτικὴν τέχνην εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ Ἀσύλου τῆς Οἰκουμένης (1) καὶ δὲν θὰ δυσαρεστηθῶ διόλου ἂν ποικίλλω τὰς διασκεδάσεις μου συνομιλῶν μὲ Γάλλους.

— Προσθέσατε μάλιστα καὶ μὲ μίαν ἀξιέραστον Γαλλίδα. Εἴδετε ποτὲ τὴν δεσποινίδα Κερδίκ;

— Ὄχι. Τίποτε ἄλλο δὲν γνωρίζω περὶ τῶν κυρίων αὐτῶν οἵτινες θὰ μᾶς φιλοξενήσουν, εἰμὴ ὅτι ὁ κ. Κερδὶκ μὲ προσεκάλεσε νὰ ἐπισκεφθῶ τὰς ἐργασίας του· σᾶς εὐχαριστῶ δὲ ἐξ ὅλης καρδίας διότι τὴν πρόσκλησιν ταύτην ὀφείλω ἀποκλειστικῶς εἰς ὑμᾶς. Πρὶν φθάσωμεν ὅμως σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ τοὺς περιγράψετε σεῖς, ὅστις εἶσθε οἰκιακός των. Εἶνε πάντοτε δυσάρεστον νὰ εὑρίσκεται κανεὶς ἔξαφνα ἐν τῷ μέσῳ ἀγνώστου

(1) Εἷς τῶν συνήθων τίτλων τοῦ Σάχου τῆς Περσίας.

Digitized by Google

συντροφιᾶς. Ὁ κ. Κερδὶκ εἶνε ἐδῶ μὲ τὴν οἰκογένειάν του;

— Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ εἶνε δεκαεννέα ἐτῶν.

— Δεκαεννέα ἐτῶν!.... Καὶ ἦλθε μὲ τὸν ἀδελφόν της; Χωρὶς μητέρα, χωρὶς καμμίαν σύντροφον;....

— Ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη εἶνε ἀληθὴς ἀμαζών.

— Ἐκατάλαβα! διενοήθη ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ὁπωσοῦν ἀπογοητευθείς, θὰ εἶνε καμμία μαθήτρια ὁποῦ ἔφυγε ἀπὸ τὸ σχολεῖόν της. Μοῦ φαίνεται ὡσὰν νὰ τὴν βλέπω ἀπὸ τὰ τώρα νὰ κινῆται, νὰ πηγαινοέρχεται, νὰ βάζῃ τὰ σκυλιὰ εἰς τὴν ἀγγάρεια καὶ ταυτοχρόνως νὰ εἶνε πεπεισμένη ὅτι δὲν θὰ ἐγίνετο τίποτε χωρὶς αὐτήν.

Ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν προήρχετο ἐξ Ἀλγερίας, καὶ ἡ ἕξις τοῦ διοικεῖν τοὺς ἰθαγενεῖς, τοὺς ὁποίους εἶνε ἀνάγκη πολλάκις νὰ διοικῇ τις μὲ τὸ μαστίγιον ἀνὰ χεῖρας, εἶχε μεταδώσει εἰς τὸν χαρακτῆρά του ποιάν τινα χροιὰν δεσποτικήν. Ὑψηλός, λεπτοφυὴς μὲ κεφαλὴν στρογγύλην στερεῶς ἁρμοζομένην ἐπὶ τραχήλου ἀθλητικοῦ, ἔχων φαιοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φυσιογνωμίαν εἰλικρινῆ καὶ ἀπροσποίητον, μὲ ἦθος κάπως ἐπιτακτικὸν μετριαζόμενον ὑπὸ ἀβροφροσύνης, φέρων εὐαρμόστως τὰς ἐρυθρὰς ἀναξυρίδας καὶ τὸ κομψὸν διφθερωτὸν ἱμάτιον τοῦ ἱππικοῦ, ἦτο τύπος χαρίεις τοῦ Γάλλου ἀξιωματικοῦ. Ἀλλ' ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος προλήψεων. Οὐδὲν κατ' αὐτὸν ἀτοπώτερον ἢ τὸ νὰ ἐγκαταλίπῃ νέα κόρη τὴν πατρίδα της καὶ νὰ περιτρέχῃ τὸν κόσμον ἐκτιθεμένη εἰς πάντας τοὺς κινδύνους ἐπιστημονικῆς ἐκδρομῆς. Διὸ ἐφαντάσθη ἐνδομύχως ὅτι ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη ἦτο ἄσχημος καὶ ἄχαρις· καίτοι δὲ εἶχε τὴν ἀβρότητα νὰ μὴν ἐκφράσῃ τὸν λογισμόν του, ὁ δόκτωρ ἐφάνη ὅτι πολὺ καλὰ τὸν ἐνόησεν.

— Ὅλη ἡ οἰκογένειά της εἶνε ὁ ἀδελφός της, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ ἰατρός. Τὸν ἀγαπᾷ ὑπερβολικά, καὶ μεθ' ὅλας δὲ τὰς δυσκολίας τοῦ ταξειδίου καὶ τῶν μετὰ τῶν ἰθαγενῶν σχέσεων, τοὺς ὁποίους πρέπει τις νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς διὰ νὰ τοὺς ἐκτιμήσῃ, καλλίτερα μένει ἐδῶ ὑπὸ τὴν φύλαξιν τοῦ Μαυρικίου Κερδίκ, παρὰ θαμμένη ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Βρεττανίαν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καμμίας ξένης.

— Καλά... ἀλλὰ ἀκόμη δὲν μοῦ ἐπεριγράψατε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μέλλοντας νὰ μᾶς φιλοξενήσουν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπεν ὁ δόκτωρ· εἶμαι ὅλως διόλου ἀδαὴς ὡς πρὸς τὴν τέχνην τοῦ ζωγραφίζειν. Θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ σχηματίσετε μόνος σας τὰς ἐντυπώσεις σας, ἐγὼ δὲ θὰ περιορισθῶ νὰ σᾶς δώσω μόνον γενικάς τινας πληροφορίας, πληροφορίας διαβατηρίου τρόπον τινὰ περὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους μετ' ὀλίγον θὰ συναντήσετε.

Πρῶτον. Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν κυρίαν: Ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Κερδίκ, περὶ ἧς ἐγένετο ἤδη λόγος. Ἐτῶν δεκαεννέα· ὑγείας ἐξαιρέτου, γενναία τὴν καρδίαν.

Δεύτερον. Μαυρίκιος Κερδίκ....

— Ἀλλὰ σεῖς εἴσθε λακωνικώτερος καὶ ἀπὸ τὰ διαβατήρια! εἶπε διακόπτων ὁ ἀξιωματικός.

— Σᾶς εἶπα τὰ οὐσιωδέστερα, τὴν νεότητά της, τὴν ὑγείαν της, τὸ θάρρος της. Κανὲν ἄλλο κοινωνικὸν προτέρημα, καμμία χάρις γυναικὸς χαϊδευμένης καὶ μοσχοαναθρεμμένης δὲν ἀξίζει ὅσον αὐτά. Ἐπαναλαμβάνω λοιπόν: Μαυρίκιος Κερδίκ, εἰκοσιπέντε ἐτῶν, πρωτεύει εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τοῦ Διδασκαλείου καὶ τοῦ Πολυτεχνείου....

— Διάβολε!.... αὐτὸ μόνον;

— Ἀρχαιολόγος διακεκριμένος, μαθητὴς τοῦ Διελαφοά, εὐειδὴς νέος...

— Καλὰ ἔλεγα ἐγώ! ἐσκέφθη ὁ ὑπολοχαγός· δὲν ὡμίλησε διόλου διὰ τὴν μορφὴν τῆς δεσποινίδος Κερδίκ! Βέβαια θὰ εἶνε ἄσχημη!

— Καὶ διὰ νὰ τελειώνωμεν, ἔχει ὑγείαν σιδηρᾶν καὶ καρδίαν χρυσῆν.

— Φαίνεται ὅτι αὐτὸ εἶνε οἰκογενειακόν;

— Ὡς βλέπετε. Τρίτον Ἀριστομένης Γαργαρίδης, ὁ ὑπηρέτης του, ἡλικίας ἀορίστου....

— Ὦ! εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς μειδιῶν, σᾶς ἀπαλλάττω τοῦ κόπου νὰ μοῦ περιγράψετε τὸν ὑπηρέτην, ἂν ἀντὶ τούτου θελήσετε νὰ μοῦ δώσετε διεξοδικωτέρας πληροφορίας περὶ τῶν κυρίων.

— Ὁ Γαργαρίδης εἶνε ἄξιος εἰδικῆς μνείας. Δὲν εἶνε κοινὸς ὑπηρέτης

— Φεῦ! ἡ πεῖρά μου μ' ἐδίδαξεν ὅτι εἰς ὅλας τὰς χώρας ἡ γενεὰ τῶν ὑπηρετῶν εἶνε πάντοτε ἡ ἰδία· ὅλοι εἶνε κλέπται, ψεῦσται μεμψίμοιροι καὶ τὰ λοιπά...

— Αὐτὸς ὅμως ἔχει ὅλως ἰδιαιτέραν φυσιογνωμίαν, ὅπως δύνασθε νὰ κρίνετε ἐκ τῶν ἑξῆς: Ὁ Ἀριστομένης κατάγεται ἐκ Θηλυγονίας ἀπὸ τοῦ Μεσσηνίου ἥρωος, οὗτινος φέρει τὸ ὄνομα.

— Δηλαδὴ αὐτὸ διατείνεται.

— Δὲν εἶδα τὰς περγαμηνάς του. Εἶδα ὅμως τὰ διπλώματά του, τὰ ὁποῖα ἀξίζουν καλλίτερα.

— Τὰ διπλώματά του;...

— Ναί. Ὁ Γαργαρίδης εἶνε τελειόφοιτος τῶν φυσικομαθηματικῶν, τελειόφοιτος τῆς φιλολογίας, τελειοδίδακτος τῆς νομικῆς...

— Εἶνε ἀστειότης αὐτό;

— Εἶνε ἀπεναντίας σοβαρώτατον.

— Τελειοδίδακτος βέβαια τοῦ Πανεπιστημίου... Πειραιῶς;

— Ὄχι. Ὁ Ἀριστομένης ἐσπούδασεν εἰς Παρισίους καὶ ὑπέστη τὰς ἐξετάσεις του εἰς τὴν Σορβώνην μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας.

— Τὰς ἐξετάσεις του! μᾶς εἶνε λοιπὸν διδάκτωρ;

Digitized by Google

— Διδάκτωρ τῆς νομικῆς... μάλιστα !

— Μὰ πῶς αὐτό;

— Ἀγνοῶ. Εἰς τὰς ἀρχὰς μ' ἐξέπληττε πολύ. Τώρα ἐσυνείθησα.

— Κάτι μυστήριον θὰ εἶνε εἰς τὸ μέσον. Μὴ εἶνε κανένας συνωμότης μετημφιεσμένος;

— Ὅλως διόλου !... Ὁ καϋμένος ὁ Ἀριστομένης !... Εἶνε τὸ ἀβλαβέστατον τῶν ὄντων... Δὲν εἶνε ὁ μόνος ἐκ τῶν συμπατριωτῶν του, καθὼς φαίνεται, ὅστις εὑρίσκεται εἰς αὐτὴν τὴν ἀλλόκοτον θέσιν. Ἀπέρχονται εἰς τοὺς Παρισίους ῥιψοκινδύνως, δαπανοῦν καὶ τὰ τελευταῖα χρήματα τῆς οἰκογενείας των διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἕνα δίπλωμα καὶ ἀφοῦ τὸ πάρουν καὶ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των, βλέπουν ὅτι οἱ διδάκτορες εἶνε περισσότεροι ἀπὸ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης... καὶ τότε τί νὰ κάμουν;

— Ὅ,τι δήποτε ἄλλο, νομίζω, παρὰ τὸν ὑπηρέτην.

— Αὐτὸ νομίζω κ' ἐγώ... Ἀλλ' ἂν αὐτοὶ δὲν φρονοῦν τὸ ἴδιον;... ἂν ἡ θέσις τοῦ ὑπηρέτου δὲν προσβάλλῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν των;...

— Τοῦτο συμβαίνει, παρετήρησεν ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιών, διότι σήμερον ἐξεφυλίσθησαν πολὺ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ προγόνου των, τοῦ μεγάλου Ἀριστομένους... Ἀλλ' ἐφθάσαμεν, νομίζω;

Τὸ μέρος τῆς κατασκηνώσεως, ἀποκρυπτόμενον ἕως τότε ὑπὸ πτυχῆς τινος τῆς κοιλάδος, ἐνεφανίσθη αἴφνης. Πρὸ τοῦ κεντρικοῦ γκουρμπὶ νέος τις ἀνὴρ ἐξαιρέτου ἐξωτερικοῦ περιεπάτει ἀναμένων, ὡς φαίνεται, μετὰ νεαρᾶς γυναικὸς φερούσης ἐνδυμασίαν ταξειδίου.

— Ἄ, ἰδοὺ οἱ φιλοξενοῦντές μας ! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς, διαμείβων μετ' αὐτῶν μακρόθεν χαιρετισμὸν διὰ τῆς χειρός.

Τινὲς ἰθαγενεῖς ὥρμησαν διὰ νὰ κρατήσωσι τοὺς ἵππους, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν οἱ ἐπισκέπται ἀφίππευον, οἱ δύο νέοι τοὺς ἐπλησίασαν.

— Σᾶς παρουσιάζω τὸν συγγενῆ καὶ φίλον μου ὑπολοχαγὸν Γκυγιών, ὅστις διπλασίως χαίρει διὰ τὴν γνωριμίαν σας καὶ διὰ τὴν εὐχαρίστησιν ὅτι εὑρίσκεται ἐν συντροφίᾳ ἀνθρώπων πεπολιτισμένων, εἶπεν ὁ δόκτωρ, ἀναλαμβάνων καθήκοντα τελετάρχου. — Ἡ δεσποινὶς Κερδίκ, ὁ κύριος Κερδίκ !...

Ἡ δεσποινὶς Κερδίκ !

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἐδέησε νὰ καταβάλῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰς κοινωνικὰς σχέσεις ἕξιν, ὅπως καταστείλῃ τὴν κραυγὴν τῆς ἐκπλήξεως καὶ μετριάσῃ τὴν ἔκφρασιν τῆς περιεργείας, ἣν συνησθάνετο διαγραφομένην ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Ἐνῷ δὲ ὁ πονηρὸς ἰατρὸς ἔχαιρεν ἐνδομύχως διὰ τὴν ἔκπληξίν του, αὐτὸς ἀντήλλασσε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς ἐγκάρδιον χειραψίαν.

Ἡ νεᾶνις ἦτο ὅλως ἀνόμοιος τῆς γυναικὸς ἣν αὐτὸς ἰδεάσθη. Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ δὲν ἦτο οὔτε πολυάσχολος, οὔτε ὀχληρά, οὔτε δυσειδής. Μετρίου ἀναστήματος, λίαν εὐκίνητος, τὴν χροιὰν ἔχουσα ἀλαμπῆ καὶ σχεδὸν ὠχράν, τὸ ὄμμα σκεπτικὸν καὶ γαλήνιον, ἐνεποίει εἰς τὸν θεατὴν ἐντύπωσιν ὄντος εὐθραύστου καὶ ἀσθενοῦς. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ὅστις ἦτο εἰδήμων, ἔλεγεν ὅτι ἦσαν στιβαρώτατα καὶ τὸ λεπτοφυὲς ἐκεῖνο μετακάρπιον καὶ ἡ ἰσχνὴ χεὶρ καὶ ὁ στενὸς πούς. Ἐχειρίζετο τὴν σκαπάνην ὡς ὁ ῥωμαλεώτατος τῶν ἐργατῶν, διήνυεν ἀγογγύστως μακροτάτας πορείας, ἐν ἀνάγκῃ ἐποιεῖτο χρῆσιν μετ' ἀπαθείας καὶ εὐστοχίας τοῦ τουφεκίου Λεβὲλ ἢ τοῦ ῥεβόλβερ, ταῦτα δὲ πάντα ἔπραττεν ἀβιάστως, ἄνευ φαινομένου κόπου, ἰδίως δὲ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης προσποιήσεως. Ἡ ξανθὴ αὐτῆς κόμη ἐκυμαίνετο βοστρυχουμένη ὑπὸ τὸν μικρὸν ἐν εἴδει κράνους πῖλον, τὸν παρέχοντα αὐτῇ ὄψιν νεαρᾶς Ἀθηνᾶς.

Διὸ εἰλικρινῶς ἀποτασσόμενος ἀπὸ τὰς πρώτας αὐτοῦ προλήψεις ὁ ὑπολοχαγός, παρεδόθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς συναντήσεως συμπαθῶν συμπατριωτῶν καὶ τῆς φιλοξένου καὶ ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς.

Ὁ κύριος καὶ ἡ δεσποινὶς Κερδίκ, οἵτινες ἄλλο δὲν ἤθελον παρὰ νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς νεήλυδας τὰς ἀρξαμένας ἐργασίας, ἀντέστησαν οὐχ ἧττον εἰς τὰς φιλόφρονας αὐτῶν παρακλήσεις καὶ ἐδήλωσαν ὅτι τίποτε δὲν θὰ ἔβλεπον πρὶν ἢ ἀναπαυθῶσι καὶ ἀνακτήσωσι τὰς δυνάμεις των.

— Καλά, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός, ἀλλ' ἀφοῦ ἔχομεν τὸν καιρὸν νὰ μελετήσωμεν πρὶν εἰσχωρήσωμεν εἰς τὸ ἄδυτον αὐτό, δὲν θὰ δυσαρεστηθῶ διόλου ἂν μάθω πρῶτον ποῦ εὑρισκόμεθα. Φοβοῦμαι μήπως σᾶς ἀπαρέσω, διότι ὑπὸ ἔποψιν ἀρχαιολογίας εἶμαι ἐντελῶς ἀμαθής.

— Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐδῶ ἀπέναντι τοῦ ἀγνώστου, ἀπήντησε μετριοφρόνως ὁ νεαρὸς σοφός. Ἀναζητοῦμεν. Κατὰ τὰς ἡμετέρας θεωρίας, πατοῦμεν τὰ ἐρείπια τῶν Ἐκβατάνων, πράγματι ὅμως, μέχρις ὅτου δὲν τὸ ἀποδείξωμεν, δὲν ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν ἀποκαλουμένων ἀμαθῶν.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀφότου σᾶς εἶδα τὴν τελευταίαν φορὰν δὲν ὑπάρχει τίποτε νεώτερον; δὲν ἀνεκαλύψατε τίποτε;

— Τίποτε ὁριστικόν.

— Ἀλλ' ἐξακολουθοῦμεν ὅμως μετὰ ζέσεως!.. ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Κατέχει τὴν πίστιν, ἡ ὁποία μετακινεῖ τὰ ὄρη καὶ διατρυπᾷ τοὺς βράχους ἡ νεαρά μου φίλη ! Θὰ τὸ πιστεύσετε, ὑπολοχαγέ, ὅτι αὐτὸ ἐδῶ τὸ χεράκι χειρίζεται τὴν σκαπάνην, τὸ τουφέκι τὸ ῥεβόλβερ καὶ ὅτι αὐτὸ τὸ κεφαλάκι εἶνε γεμάτον ἀπὸ ἑλληνικά, ἀπὸ ἀραβικά, ἀπὸ περσικά, ἀπὸ σανσκριτικά;...

— Ὦ, ἰατρέ ! εἶπε διαμαρτυρομένη ἡ Αἰκα-

Digitized by Google

τερίνη μετὰ χάριτος, ἀλλὰ καὶ μετὰ τόνου ἱκεσίας ἀπροσποιήτου, μὴ ὁμιλῆτε, σᾶς παρακαλῶ, περὶ ἐμοῦ. Κυττάξατε καλλίτερα αὐτό, τὸ ὁποῖον μὲ κάμνει νὰ πιστεύω ὅτι προσεγγίζομεν εἰς τὸ τέρμα.

Καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου της ἀντικείμενόν τι, ὅπερ ἔτεινε πρὸς αὐτόν.

Ὁ δόκτωρ τὸ ἔστρεψε καὶ τὸ ἐπανέστρεψεν ἐπανειλημμένως εἰς τὰς χεῖράς του, χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι ἀνεύρισκεν εἰς αὐτὸ περίεργόν τι.

— Αὐτὸ ὁμοιάζει μὲ τοῦβλον στιλπνόν, ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχω εἰς τὸ μαγειρεῖόν μου, εἶπεν.

— Βέβηλε !... εἶπε γελῶσα ἡ δεσποινὶς Κερδίκ. Πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ κυττάζετε χωρὶς σεβασμὸν αὐτὸ τὸ σεβάσμιον λείψανον, τὸ ὁποῖον παρετήρησαν ἴσως μακραὶ δυνατεῖαι μοναρχῶν.. τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως εἶδε διερχόμενον τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν Δαρεῖον καὶ τίς οἶδεν ; ἴσως καὶ αὐτὸν τὸν Κῦρον !

— Καὶ τί θὰ μὲ πείσῃ ὅτι αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς πλίνθου εἶδε τόσα μεγάλα πράγματα ;

— Τὸ χρῶμα, τὸ χῶμα, τὸ σχέδιον λαλοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν. Δὲν ἀρκοῦσιν ὅμως ταῦτα. Παρατηρήσατε εἰς αὐτὴν τὴν γωνίαν.

— Αἴ ! μὲ συγχωρεῖτε, ἐγὼ δὲν ἠμπορῶ ν' ἀναγινώσκω ἐλευθέρως τοὺς σφηνοειδεῖς χαρακτῆρας.

— Οὔτ' ἐγώ· ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε γραφή. Εἶνε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ τέλος πτερώματος, ἡ ἄκρα μιᾶς πτέρυγος.

— Καὶ διὰ τοῦτο λοιπὸν εὑρισκόμεθα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων Ἐκβατάνων ; δὲν καταλαμβάνω τί σχέσις ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ !

— Μὴ βιάζεσθε τόσον πολύ. Δὲν γνωρίζετε τὴν εἰκόνα τοῦ Κύρου, τὴν ληφθεῖσαν ἀπὸ ἓν ἀνάγλυφον ;

— Μάλιστα. Ὁ κατακτητὴς ἀπεικονίζεται εἰς αὐτὸ φέρων τέσσαρας πτέρυγας.

— Λοιπὸν ἡ ἄκρα τῶν πτερῶν αὐτῶν ὑπενθυμίζει κατὰ πάντα τὸ σχέδιον τῆς ἄνω πρὸς τὰ δεξιὰ πτέρυγος !

— Ἀλλὰ ποῦ εὑρήκατε αὐτὸ τὸ κειμήλιον, τὸ ὁποῖον ἄλλως τε εἰς ἐμὲ φαίνεται πολὺ ἀτελές ;

— Σήμερον τὸ πρωῒ ἀκριβῶς προσέκρουσα εἰς ἓν μέρος ἀνώμαλον τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκλονίσθην. Ὑπώπτευσα ὅτι κάτι εὕρημα θὰ εἶνε· ἔτρεξα καὶ ἐπῆρα τὰ ἐργαλεῖά μου, κατέφερα τρία τέσσαρα κτυπήματα σκαπάνης... καὶ ἀνεκάλυψα αὐτό.

— Ἀλλὰ πῶς νὰ παραδεχθῶμεν, ἔστω καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ πλίνθος αὐτὴ ἔχει ἡλικίαν δισχιλίων ἐτῶν καὶ πλέον καὶ ὅτι αὐτὰ τὰ μόλις διακρινόμενα σημεῖα παριστῶσι τὸ ἄκρον πτέρυγος καὶ ἡ πτέουξ αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν μέγαν Κῦρον, πῶς νὰ πιστεύσωμεν ἀδιστάκτως ὅτι αὐτὸ προέρχεται ἐκ πόλεως ἐξαφανισθείσης, τῆς ὁποίας δὲν ἀπομένει πλέον ἴχνος ; Μήπως αὐτὸ τὸ τεμάχιον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκομίσθη ἐδῶ ἀλλαχόθεν.

— Ὅπως τὰ κογχύλια τοῦ Βολταίρου, τὰ μεταφερθέντα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν, εἶπε γελῶν ὁ Μαυρίκιος Κερδίκ, ὅστις εἶχεν ἀκροασθῆ σιγῶν τὰς ἐξηγήσεις τῆς ἀδελφῆς του. Ἐνδέχεται πράγματι τὸ τεμάχιον αὐτὸ νὰ μετηνέχθη καὶ νὰ μὴ κατεσκευάσθη ἐδῶ. Ἔχομεν βεβαίως ἀνάγκην πολλῶν ἐπιχειρημάτων διὰ ν' ἀποτελέσωμεν τὴν ἅλυσιν τῶν πιθανοτήτων. Δὲν μᾶς ἐμποδίζει τίποτε ὅμως νὰ στηριχθῶμεν εἰς τὸν πρῶτον κρίκον. Καὶ τέλος πάντων, ἀφοῦ εὑρισκόμεθα ἐδῶ ἀποσταλέντες ἐξεπίτηδες καὶ πληρωνόμενοι παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, πρέπει νὰ ὑπάρχωσι πολλαὶ βάσιμοι εἰκασίαι δικαιολογοῦσαι τὴν θεωρίαν μας. Ὁσάκις δὲ παρουσιάζεται τεκμήριόν τι πρὸς ὑποστήριξιν, δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποκρούσωμεν. Μὴ φοβῆσθε ὅμως· δὲν θ' ἀρκεσθῶμεν εἰς ἓν τεμάχιον πλίνθου. Θέλομεν νὰ ἔχωμεν ὁλόκληρον τὴν εἰκόνα, ἂν ὑπάρχῃ εἰκών. Θέλομεν ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν, ἔνθα ὑπῆρχεν ἡ ἀπεικόνισις, ὅλον τὸν τοῖχον, οὗτινος μέρος ἀπετέλει ἡ ἐπιφάνεια αὕτη, ὅλους τοὺς κίονας, τοὺς ὑποβαστάζοντας αὐτήν, τὰς κορωνίδας, τὰ κιονόκρανα, τοὺς θριγγούς, τὰς μετώπας. Πρέπει ἡ γῆ νὰ μᾶς ἀποδώσῃ καὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Δηϊώκου, καὶ τὴν πόλιν τὴν περιστοιχίζουσαν αὐτό, καὶ τὰ ἑπτὰ τείχη, ἅτινα τὸ ὑπερήσπιζον.

— Πῶς παραφέρεται !...πῶς παραφέρεται !.... ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός. Μεταδίδει καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὸν ἐνθουσιασμόν του. Μίαν λέξιν ἂν εἴπῃς ἀκόμη, καὶ παρευθὺς πέρνω κ' ἐγὼ μίαν σκαπάνην καὶ κατατάσσομαι εἰς τὴν συντροφίαν σας...

— Καὶ δὲν θὰ σᾶς ἀποκρούσωμεν. Μᾶς εἶνε πολὺ ἀναγκαῖοι ἄνδρες νοήμονες καὶ καλῆς θελήσεως. Ἡ μεγαλειτέρα μας δυσκολία ἐδῶ εἶνε νὰ ἐννοῶμεν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μᾶς ἐννοῶσι. Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῆς γλώσσης, ἀλλὰ περὶ τοῦ πνεύματος. Πῶς νὰ συνεννοηθῇ τις μετ' ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν πρέπει τις νὰ πιστεύῃ καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς περιεφρόνουν, ἂν σᾶς ἐθεώρουν ἀρκετὰ ἠλιθίους ὅπως τοὺς ὁμιλήσετε τὴν ἀλήθειαν;

— Εἰς ἐμὲ τὸ λέγετε! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός· ἡ ἰδική μου ἀποστολὴ δὲν εἶνε τόσον δύσκολος ὅσον ἡ ἰδική σας· διότι ἐγὼ ἀνέλαβον κατ' αἴτησιν τοῦ Σάχου νὰ διδάξω τὴν γαλλικὴν τακτικὴν εἰς τὰ στρατεύματά του. Πρὸ τριῶν μηνῶν τώρα παλεύω μὲ αὐτὰ τὰ ξεροκέφαλα.... καὶ οὔτε τὴν παραμικρὰν πρόοδον δὲν εἶδα ἀκόμη.

— Αἴ! εἶπεν ὁ ἰατρός, βλέπω ὅτι εἶσθε πάντοτε νέοι, ἀπολυτόφρονες εἰς τὰς ἰδέας σας. Ἐγὼ ὅστις συναναστρέφομαι τοὺς Πέρσας πρὸ πολλῶν ἐτῶν, σᾶς βεβαιῶ ὅτι τοὺς ἐννοῶ κάλλιστα· ὅταν μοῦ λέγουν ἄσπρον, ἐγὼ ἐννοῶ μαῦρον· δὲν χρειάζεται περισσότερα πονηρία.

Digitized by Google

— Ἐγὼ ὅμως τοὺς θεωρῶ ὄχι τόσον ἁπλοῦς. Οὔτε καὶ τόσην εὐθύτητα πνεύματος ἔχουν ὥστε νὰ προσηλοῦνται εἰς τὸ ἀντίθετον τοῦ ἀληθοῦς. Δὲν εἰξεύρετε δὲ πόσον δύσκολον εἶνε νὰ διοικῇ τις τοιαῦτα ὄντα.

— Εἶνε ἀληθές, ὑπέλαβεν ὁ ἰατρός, ὅτι ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἐγὼ βλέπω σχεδὸν πάντοτε τοὺς ἀνθρώπους ὁποῖοι εἶνε. Ἄλλως τε εἴτε δόλιοι εἴτε εἰλικρινεῖς εἶνε, δὲν ἀνησυχῶ διόλου περὶ σοῦ, Κερδίκ, πάντοτε θὰ γνωρίζῃς νὰ τοὺς διευθύνῃς. Εἶσαι παλαιὸς ἀγωνιστὴς καὶ ὅταν κανεὶς ἐπεχείρησεν ὡσὰν ἐσὲ τὰς ἐρεύνας τῆς Σουσιανῆς...

— Ἀ! ἦτο καλὸς καιρὸς ἐκεῖνος!.... εἶπε στενάζων ὁ νεαρὸς σοφός.

Ἕπεται συνέχεια *Μετάφρασις* Χ

ΠΑΛΑΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ

Ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς παλαιᾶς Ῥώμης εὑρέθη οἰκία Χριστιανῶν τοῦ 4ου αἰῶνος. Τοῖχοι χρωματισμένοι, λουτῆρες, ἀποθῆκαι, διάδρομοι, τὰ πάντα ἐν καταστάσει λαμπρᾷ, ὡς αἱ οἰκίαι αἱ εὑρεθεῖσαι ἐν Πομπηΐᾳ καὶ Ἡρακλείᾳ· ἐσώθη δὲ ἡ οἰκία αὕτη ἕνεκα περιέργου συμπτώσεως.

Κατὰ τὸ 391 ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανός, ὁ ἐπικληθεὶς ἀποστάτης, διότι ἠρνήθη τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν πολυθεΐαν, ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἑαυτοῦ τε καὶ ἐν γένει τοῦ κράτους ἄνδρας ἔχοντας τὰς αὐτὰς δοξασίας μὲ αὐτόν. Ὅτε ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, ὑπῆρχον εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ῥώμης δύο αὐλάρχαι Χριστιανοί, ὀνομαζόμενοι Παῦλος καὶ Ἰωάννης. Οὗτοι ἠρνήθησαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν θρησκείαν των, καὶ διὰ τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ διέταξε ν' ἀπαγχονισθῶσιν ἐντὸς τοῦ οἴκου των καὶ νὰ ταφῶσιν εἰς τὴν ἀποθήκην, καὶ διέδωκεν ὅτι ἐξωρίσθησαν· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια ἐγένετο γνωστὴ ἐκ τῶν ὑπηρετῶν των. Ὅταν δὲ πλῆθος Χριστιανῶν ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ τάφου τῶν μαρτύρων, οἱ στρατιῶται διετάχθησαν νὰ τὸ διαλύσωσι καὶ νὰ ἐκδιώξωσι τοὺς προσκυνητὰς ἐκ τοῦ οἴκου, κατὰ τὴν συμπλοκὴν μάλιστα ἐφονεύθησαν τρεῖς Χριστιανοί.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἐβασίλευσε μόνον ἓν ἔτος καὶ 8 μῆνας. Ὁ διάδοχός του Ἰοβιανὸς ἦτο Χριστιανὸς καὶ εὐθὺς διέταξε νὰ κτισθῇ ναὸς ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μαρτύρων. Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη παρὰ τοῦ Παμμαχίου, φίλου τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου, τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ ἔλαβε τὴν παραγγελίαν τῆς οἰκοδομῆς. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Λομβαρδῶν ὁ ναὸς κατεστράφη· ἀνηγέρθη δὲ πάλιν μόνον τὸν 12ον αἰῶνα. Ἀνεκαλύφθη τώρα ὅτι ὁ Παμμάχιος μετεχειρίσθη τὴν παλαιὰν οἰκίαν καὶ ἐστήριξε τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ πρώτου πατώματος συμπεριλαβὼν τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ γεμίσας ὅλον τὸ κάτω μέρος μὲ χῶμα καὶ πέτρας, ὅπως θέσῃ στερεὰ θεμέλια εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ. Τὸ μόνον, ὅπερ ἔπραξε πρὸς μεταμόρφωσιν τῆς οἰκίας εἰς ναόν, ἦτο νὰ κρημνίσῃ τὸ ἄνω πάτωμα καὶ μίαν πλευρὰν τῆς οἰκίας, ὅπως κτίσῃ ἀψῖδα. Δὲν ἤρκεσε δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ πάπας Νικόλαος ἀνεγείρων τὸν ναὸν κατα τὸν 12ον αἰῶνα ἐχρησιμοποίησε πᾶν ὅ,τι ἔμεινεν ἐκ τοῦ πρώτου κτιρίου, χωρὶς νὰ κατεδαφίσῃ ἢ νὰ μεταβάλῃ τι. Βεβαίως δὲ δὲν εἶχε τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν, ὅτι ὑπὸ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ ὑπῆρχε σχεδὸν ἀνέπαφος ἀρχαία χριστιανικὴ οἰκία, μολονότι οἱ ἐργάται του θὰ εὗρον βεβαίως ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους τοίχους, τοὺς ὁποίους ἐστερέωσαν καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔκτισαν τὸ νέον των οἰκοδόμημα.

Ὁ πρῶτος, ὅστις ὑπώπτευσε τί ἐκρύπτετο ὑποκάτω τοῦ ναοῦ, εἶναι ὁ μοναχὸς Γερμανός. Μετὰ ἐπιμελῆ ἐξέτασιν τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, παρετήρησεν, ὅτι παρίστα αὕτη ὄψιν οἰκίας τῶν ἡμερῶν μας, μὲ δύο σειρὰς παραθύρων τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης καὶ κάτωθεν μίαν σειρὰν ἁψίδων· ὅλα ταῦτα κεκλεισμένα διὰ κεράμων ῥωμαϊκῶν, ἀλλὰ προφανῶς ἀποτελοῦντα πλευρὰν οἰκίας ἐχούσης πρὸς τὸ ἓν μέρος ὕψος 36 ποδῶν.

Ὁ πατὴρ Γερμανός, πεισθεὶς ὅτι εὗρε τὴν πρόσοψιν τῆς οἰκίας τῶν μαρτύρων, ἐσυμπέρανεν ὅτι τὰ θεμέλια τῆς οἰκίας εὑρίσκοντο ἀναμφιβόλως ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς ἐκκλησίας. Κατορθώσας νὰ εὕρῃ χρήματα ἤρχισεν ἀνασκαφὰς καὶ τὸ ἔαρ τοῦ 1889 εἶχεν ἤδη εὕρει διάφορα θολωτὰ δωμάτια. Αἱ ἀνασκαφαὶ ἔπαυσαν πρὸς καιρὸν ἕνεκα ἐλλείψεως χρημάτων, ἀλλ' ἐπανελήφθησαν πάλιν καὶ βεβαίως θὰ εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα μέρη τῆς οἰκίας. Ὁ μοναχὸς Γερμανὸς εἶναι βέβαιος ὅτι εὗρε τὰ ἐπισημότερα δωμάτια τῆς οἰκίας, τὰς αἰθούσας δηλαδὴ τῆς ὑποδοχῆς καὶ τοῦ ἑστιατορίου. Οἱ τοῖχοί των εἶναι ζωγραφισμένοι ὡς οἱ τῶν καλλιτέρων οἰκιῶν τῆς Πομπηΐας. Τὸ σχέδιον τῆς οἰκίας περίεργον καὶ πολύπλοκον, διαφέρει πολὺ τοῦ τῶν συνήθων οἰκιῶν τῆς Ῥώμης, ἴσως ἕνεκα τῆς μεγάλης κλίσεως τοῦ ἐδάφους.

Μέχρι τῆς σήμερον ἐκαθαρίσθησαν 4 μεγάλαι αἴθουσαι, δύο μικρότεραι καὶ μέγα μέρος τοῦ διὰ τοὺς ὑπηρέτας προσδιωρισμένου μέρους τῆς οἰκίας. Καρποὶ καὶ ἄνθη στολίζουσι τὸ ἄνω μέρος τῶν τοίχων μιᾶς μεγάλης αἰθούσης· τοὺς δὲ κλάδους κρατοῦσιν ἕνδεκα πρόσωπα. Ἡ ἐργασία ὅλη εἶναι λεπτοτάτη καὶ πλήρης χάριτος· μεταξὺ τῶν προσώπων περιφέρεται ἐδῶ ταώς, ἐκεῖ νῆσσα, διάφορα δὲ πτηνὰ πετῶσι μεταξὺ τῶν ἀνθέων. Πολύπλοκον σχέδιον κλάδων κλήματος μὲ παιδία ἁρπάζοντα σταφύλια, φοβίζοντα πτηνά, καλύπτει τὸν θόλον τῆς αἰθούσης ταύτης. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ αἴθουσα αὕτη ἀνῆκεν εἰς τοὺς γο-

Digitized by Google

νεῖς τῶν δύο ἀδελφῶν, αἱ εἰκόνες δὲ εἰς ἐποχὴν πρὸ τοῦ ἡ οἰκογένεια ἀσπασθῇ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Ἡ πιθανότης δὲ αὕτη φαίνεται ὄχι ἐξ ἰδιαιτέρας τινὸς συμβολικῆς διακοσμήσεως ἢ ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἀπέφευγον τὰς γυμνὰς εἰκόνας, ἀλλ' ἐκ τοῦ εἴδους τῆς τέχνης, ἥτις εἶναι πολὺ παλαιωτέρα τῆς τῶν ἡμερῶν τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνήκουσα τοὐλάχιστον εἰς τὸν τρίτον αἰῶνα.

Ἡ μεγάλη αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ θρησκεύματος τῶν κυρίων τῆς οἰκίας. Ὁ θόλος φέρει τὴν εἰκόνα τοῦ Μωϋσέως ἐκβάλλοντος τὰ ὑποδήματά του, ὅπως πλησιάσῃ τὴν καιομένην βάτον· φαίνεται ὡσαύτως γυνὴ προσευχομένη. Εἰς δύο μέρη τῆς οἰκίας ὑπάρχουσι ζωγραφήματα ἀγγείου γάλακτος καὶ δύο προβάτων, ἐξ ὧν τὸ ἓν πλησιάζει καὶ τὸ ἕτερον ἀπομακρύνεται. Τὸ ζωγράφημα δὲ τοῦτο εἶναι γνωστὴ συμβολικὴ εἰκὼν τῶν Χριστιανῶν, εὑρεθεῖσα εἰς τὰ ὑπόγεια νεκροταφεῖα *(κατακόμβας)*. Τὸ ἀγγεῖον ἐμφαίνει τὸ ἀληθινὸν γάλα τοῦ λόγου, ὅπερ ἄλλος δέχεται καὶ ἄλλος ἀποκρούει. Ὁ Γερμανὸς παρετήρησεν ὅτι ὁ γύψος τοῦ τοίχου, ὁ χρησιμεύων διὰ τὴν ζωγραφικήν, ἦτο ἐξωγκωμένος εἴς τι σημεῖον. Ἀποσπάσας αὐτὸν εὗρεν ὑποκάτω σφραγῖδα ἐκ μολύβδου, φέρουσαν τὰ ἀρχικὰ γράμματα τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Ῥωμαῖοι συνείθιζον νὰ θέτωσιν ἐντὸς τῶν θεμελίων τῶν κτιρίων των τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐδῶ φαίνεται ὅτι οἱ κτίσαντες τὸν ναὸν ἔθεσαν τὸ σύμβολον τοῦ οὐρανίου βασιλέως των, ὅπως δείξωσιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, ὅτι τὸ ἔργον ἐξετελέσθη παρὰ Χριστιανῶν.

Δύο δωμάτια στεροῦνται εἰκόνων. Ὁ γύψος ἀπεσπάσθη καθ' ὁλοκληρίαν καὶ δὲν φαίνονται εἰμὴ εἰκόνες καὶ ὀνόματα ἐσβεσμένα: πλοῖον, ὀνόματα ἐπισκεπτῶν, πολλὰ γεγραμμένα ἑλληνιστί. Ὁ Γερμανὸς ὑπέθεσεν ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τῆς οἰκίας ἔμεινεν ἀνοικτὸν μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ, ὅτι ὁ γύψος ἀπεσπάσθη παρὰ τῶν προσκυνητῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου εὑρίσκετο πλησίον τοῦ τόπου τῆς ταφῆς. Καὶ τῷόντι μετ' ὀλίγον εὑρέθη ἐντὸς τῆς ἀποθήκης ὄχι μόνον ἡ μαρμαρίνη λάρναξ, ἐν ᾗ εἶχον τεθῇ τὰ σώματα τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ καὶ τρίγωνος μαρμαρίνη τράπεζα στηριζομένη ἐπὶ στήλης μαρμαρίνης, ἔχουσα δὲ εἰς τὸ ἄκρον κοιλότητα, εἶδος λεκάνης, ἥτις ἦτο φαίνεται ἡ λυχνία ἡ καιομένη ἐπὶ τοῦ τάφου των. Ἐδῶ δύναταί τις ν' ἀναφέρῃ ὅτι ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ μέγας, ἀποστείλας διάφορα ἅγια λείψανα ὡς δῶρα εἰς τὴν βασίλισσαν τῶν Λομβαρδῶν, τὴν Θεοδελίνδαν, ἔστειλε καὶ ἔλαιον ἐκ τῆς λυχνίας τῆς καιομένης ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μαρτύρων Ἰωάννου καὶ Παύλου, δηλαδὴ τῆς ἤδη εὑρεθείσης.

Καθαρισθείσης τῆς ἀποθήκης ταύτης ἐκ τῶν χωμάτων, ὁ Γερμανὸς παρετήρησε μεγάλην ἑξάγωνον τομὴν εἰς τὸν θόλον καὶ βαθμίδας φερούσας εἰς διάδρομον, ἔχοντα εἰς τὸ ἄκρον του παράθυρον μὲ κιγκλίδας. Ἐκ τοῦ παραθύρου τούτου οἱ προσκυνηταὶ ἔρριπτον ταινίαν ὅπως ἐγγίσωσι τὸν τάφον. Ἀλλὰ τὸ διεγεῖρον μέγα ἐνδιαφέρον εἶναι σειρὰ εἰκόνων, αἵτινες παριστῶσιν ἀφ' ἑνὸς τὸ μαρτύριον, ἀφ' ἑτέρου αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας καὶ ἄλλα πρόσωπα, ἴσως τὸν Παμμάχιον μετὰ τῆς συζύγου του, φέροντας καλάθια μετὰ δώρων. Αἱ εἰκόνες αὗται εἶναι βεβαίως τῆς ἐποχῆς τοῦ Παμμαχίου, ὅστις ἦτο σύγχρονος τῶν μαρτύρων, ὥστε πιθανότατα αἱ εἰκόνες εἶναι πραγματικαὶ προσωπογραφίαι. Πλεῖστα ὅσα ἀντικείμενα ἄξια λόγου εὑρέθησαν. Μεταξὺ τῶν στάμνων τῆς ἀποθήκης δύο φέρουσι τὸν συμβολικὸν τύπον τῶν Χριστιανῶν. Φαίνεται ὅτι ἐντὸς αὐτῶν ἐφυλάττετο ὁ διὰ τὰς ἱεροτελεστίας οἶνος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη εἶναι μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδός της. Ἐθνικῶν οἰκίαι εἶχον εὑρεθῆ πολλαί, ἀλλ' ἡ μόνη ἥτις ἀναντιρρήτως ἀνῆκεν εἰς Χριστιανοὺς εἶναι αὕτη. Μοναδικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀνακάλυψις καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν. Εἶναι ἡ μόνη σωζομένη τριώροφος ῥωμαϊκὴ οἰκία. Εὑρέθη μία τοιαύτη εἰς τὴν Πομπηΐαν, ἀλλ' οἱ τοῖχοι της ἐκρημνίσθησαν. Ἐδῶ οἱ τοῖχοι σώζονται ἐκτισμένοι ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ.

ΟΙ ΥΑΚΙΝΘΟΙ

Ὁ ὑάκινθος, ὁ διὰ τῶν ζωηρῶν του χρωμάτων στολίζων τοὺς οἴκους καὶ τοὺς κήπους καὶ πρὶν ἔτι φανῇ τὸ ἔαρ, εἶναι πηγὴ πλούτου πολλοῦ διὰ τοὺς Ὁλλανδούς. Ἔκτασις γῆς 1000 ἀγγλικῶν στρεμμάτων εἶναι προσδιωρισμένη διὰ τὴν καλλιέργειαν βολβῶν ὑακίνθου· ὑπολογίζεται δὲ ὅτι 40,000 Ὁλλανδοὶ κερδίζουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῶν ὑακίνθων. Ἑκατομμύρια βολβῶν ἐξάγονται κατ' ἔτος· ἡ Μεγάλη Βρεττανία καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς εἰσάγουσι τὸ μεγαλείτερον μέρος. Ὁ ὑάκινθος τῆς Ὁλλανδίας κατήντησεν ἄνθος αἰθούσης εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Τὸ ἀρχέγονον εἶδος πολλῶν καλλιεργημένων ὑακίνθων εἶναι ὁ «ἀνατολικὸς ὑάκινθος», ὅστις, ὡς τὸ ὄνομά του ἐμφαίνει, ἔχει πατρίδα τὴν Ἀνατολήν. Εὑρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τὴν Κιλικίαν, ἀνατολικῶς πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν· φύεται δὲ ἐπὶ τῶν ὀρέων. Πότε ἀκριβῶς εἰσήχθη εἰς τὴν Ὁλλανδίαν δὲν εἶναι γνωστόν. Πιθανόν, ὅπως καὶ τὸ ἀσιατικὸν Βατράχιον (Ranunculus asiaticus), νὰ τὸ ἔφερεν εἰς τὴν Ἰταλίαν σταυροφόρος τις ἐπιστρέφων, ἐκεῖθεν δὲ μετεφέρθη εἰς τὴν

Digitized by Google

δυτικὴν Εὐρώπην, ὅπου εὗρε κατάλληλον ἔδαφος εἰς τὰς ὑγρὰς καὶ ἀμμώδεις πεδιάδας τῆς Ὁλλανδίας περὶ τὰ τέλη τοῦ ἕκτου αἰῶνος. Αὐθεντικαί τινες γνῶμαι ὁρίζουσι τὸ 1585 ὡς ἔτος τῆς εἰς τὴν Ὁλλανδίαν εἰσαγωγῆς του, ἄλλαι πάλιν τὸ 1596. Γνωστὸν ὅμως εἶναι ὅτι εἰς τὰ 1600 ὁ ὑάκινθος ὑπῆρχεν ἐν Ὁλλανδίᾳ, ὡς ἐξάγεται ἐκ σωζομένου καταλόγου ἀνθέων τοῦ βοτανικοῦ κήπου τῆς πόλεως Leyden. Εἰς ἄλλον κατάλογον φυτῶν, τοῦ ἔτους 1602, ἀναφέρονται διάφορα εἴδη ὑακίνθων, ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ἤδη εἶχε κάπως προοδεύσει ἡ καλλιέργεια τοῦ ὑακίνθου. Ἀμφίβολον εἶνε τὸ χρῶμα τοῦ πρώτου καλλιεργηθέντος εἴδους ὑακίνθου· δυνατὸν νὰ ἦτο λευκὸν ἢ ἐρυθρόν· Τὸ χρῶμα ὅλων τῶν ἀγρίων εἰδῶν, τῶν εὑρισκομένων εἰς τὰ φυτώρια τοῦ βρεττανικοῦ βοτανικοῦ κήπου, εἶναι κυανοῦν.

Ἡ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος διὰ τὰ λείρια (τουλίπας) μανία ἀπέσπασεν ἐν μέρει τὴν προσοχὴν τῶν Ὁλλανδῶν ἀπὸ τοῦ ὑακίνθου. Καὶ ὅμως δὲν παρημελήθη ἐντελῶς, διότι ὁ Saint Sincon εἰς βιβλίον πλῆρες ἐνδιαφέροντος, γραφὲν κατὰ τὸ 1768, ἀναφέρει 2000 διαφορετικὰ εἴδη ὑακίνθου, εὑρισκόμενα τότε ἐν Ὁλλανδίᾳ.

Μετὰ καλλιέργειαν ὀλίγων ἐτῶν ὁ ὑάκινθος, ὅπως εἰς πολλὰ ἄλλα φυτά, ἔδειξε τάσιν εἰς τὸ νὰ παραγάγῃ διπλᾶ ἢ ἡμίδιπλα ἄνθη. Κατ' ἀρχὰς ἐφάνη τοῦτο ὡς τέρας τῆς φύσεως καὶ ὡς τοιοῦτον κατεστρέφετο ἅμα ἐνεφανίζετο μεταξὺ τῶν νεαρῶν φυτῶν. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 8ου αἰῶνος ἄνθη διπλᾶ, σωθέντα ἐκ τῆς καταστροφῆς, ἔφθασαν εἰς ἐντελῆ βλάστησιν, ἔδειξαν τὴν ἔκτακτον ὡραιότητα καὶ ἐπέσυραν τὴν προσοχήν. Περίφημον εἶδος διπλοῦ ὑακίνθου ὀνομαζομένου «Βασιλεὺς τῆς Βρεττανίας» χρώματος τριανταφύλλου, ἐπωλήθη 120 λίρας, εὐθὺς ἅμα τὰ διπλᾶ εἴδη ἔγειναν τοῦ συρμοῦ. Κατὰ τὸ 1734, ὅτε ἡ διὰ τὰ λείρια μανία εἶχε καταπέσει κατά τι, νέον διπλοῦν εἶδος, ὀνομαζόμενον Non plus Ultra, ἐπωλήθη ἐπὶ δημοπρασίᾳ πλέον τῶν 133 λιρῶν, εἶχε δὲ ἕνα βολβὸν μεγάλου μεγέθους καὶ 8 μικρούς. Ἄλλος βολβὸς μόνος, ἀλλὰ νέου διπλοῦ εἴδους, χρώματος ἐρυθροῦ, ἐπωλήθη 83 λίρας κατὰ 1815. Τοιαῦται τιμαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ Ὁλλανδοὶ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐπίστευον εἰς τὸ μέλλον τοῦ ὑακίνθου. Ἡ σημερινὴ δὲ ἀξία τοῦ ἄνθους δικαιολογεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν πίστιν των ταύτην.

Οἱ διὰ τοὺς βολβοὺς ἀγροὶ κεῖνται σχεδὸν ἅπαντες εἰς τὰς ἀμμώδεις πεδιάδας, τὰς μεταξὺ τῶν πόλεων Haarlem καὶ Leyden. Ἡ πρώτη εἶναι τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου. Ἐκεῖ ἔχουσι καταστήματα καὶ ἀποθήκας οἱ ἐπισημότεροι τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν καλλιεργητῶν τοῦ ὑακίνθου. Τὸ ἔδαφος, ὅπου ὁ ὑάκινθος φύεται, εἶναι λεπτὴ καὶ ἐλαφρὰ ἄμμος, ἥτις εἶναι ξηρὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν εὐθὺς δὲ ὑποκάτω ὑγρὰ καὶ δροσερά. Ὅση καὶ ἐὰν ἦναι ἡ ξηρασία ἢ ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας, πάντοτε δύο ἢ τρεῖς δακτύλους βαθύτερα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ὑπάρχει ἀρκετὴ ὑγρασία, ἥτις κρατεῖ τοὺς βολβοὺς ὑγιεῖς καὶ εὐσώμους. Ἐὰν πάλιν περίοδος ὑγρὰ ἐπέλθῃ, τὸ περισσεῦον ὕδωρ σταλάζει διὰ τοῦ λεπτοῦ ἀμμώδους ἐδάφους καὶ ὁ ἀγρὸς ἀνακτᾷ τὴν τακτικήν του πρέπουσαν ὑγρασίαν.

Ἕκαστον δεύτερον ἢ τρίτον ἔτος τὸ ἔδαφος κοπρίζεται ἀφθόνως μὲ βόειον κόπρον, ἣν στέλλουσιν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς χώρας οἱ Ὁλλανδοὶ γαλακτοκόμοι, ἔχοντες κέρδος σημαντικὸν ἐκ τῆς προμηθείας ταύτης. Ἡ κοπρία πρὶν χρησιμοποιηθῇ μένει εἰς σωροὺς μέχρις οὗ ἀποσυντεθῇ ἐντελῶς. Οἱ ἀγροὶ εἶναι ὅλοι ὅμοιοι. Τάξις καὶ ἐπιτηδειότης εἰς τὴν καλλιέργειαν εἶναι γενικὸς κανών. Οἱ ἀγροὶ ἔχουσιν ἔκτασιν 5 ἕως 20 ἢ 25 στρεμμάτων. Διώρυγες καὶ τάφροι τοὺς χωρίζουσιν εἰς μικρότερα μέρη, διασχίζουσαι τὴν ὅλην ἔκτασιν καὶ διασταυρούμεναι σχηματίζουσι γωνίας ὀρθάς.

Αἱ διώρυγες εἶναι ἀρκούντως πλατεῖαι ὅπως διέρχηται αὐτὰς πλοιάριον, ἔχουσι δὲ γεφύρας ὅπου τὸ ἀπαιτεῖ ἡ συγκοινωνία τῶν ἀγρῶν. Αἱ τάφροι εἶναι στεναὶ ὥστε εὐκόλως τὰς ὑπερπηδᾷ τις, διώρυγες δὲ καὶ τάφροι εἶναι πάντοτε πλήρεις ὕδατος, ὥστε τὸ πότισμα γίνεται ἐντελέστατον. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἀγρῶν εἶναι συνήθως 2 πόδας κατωτέρα τῆς τοῦ ὕδατος. Ὅλοι δὲ οἱ ἀγροὶ ἑνοῦνται διὰ τῶν μικρῶν διωρύγων μετὰ τῶν τῆς Ὁλλανδίας· δι' αὐτῶν προμηθεύονται οἱ καλλιεργηταὶ τὴν κόπρον καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο χρειάζονται διὰ τὸ ἐμπόριόν των, καὶ ἀποστέλλουσι τοὺς βολβοὺς εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας.

Ἄλλοτε συνείθιζον νὰ καλλιεργῶσι τοὺς ἀγροὺς ἅπαξ ἐντὸς τριῶν ἐτῶν. Τώρα ὅμως οἱ Ὁλλανδοὶ φρονοῦσιν ὅτι ὁ ὑάκινθος δύναται νὰ καλλιεργηθῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους καθ' ἕκαστον δεύτερον ἔτος. Ἡ διὰ τὴν φυτείαν γῆ χωρίζεται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ ἓν φυτεύεται μὲ βολβούς, τὸ δὲ ἄλλο σκάπτεται, κοπρίζεται ἀφθόνως καὶ μένει ἄνευ φυτεύματος ὅλως διόλου ἢ φυτεύεται μὲ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ὠφελεῖ τὴν καλλιέργειαν τῶν βολβῶν, ὡς π.χ. τὰ γεώμηλα.

Ἕκαστος βολβὸς καὶ ὁ ἐλάχιστος φυτεύεται κατ' ἔτος. Ὁ Σεπτέμβριος καὶ ὁ Ὀκτώβριος εἶναι οἱ μῆνες τῆς φυτεύσεως. Οἱ βολβοὶ τίθενται κατὰ στίχους, ἕκαστον εἶδος χωριστά, εἰς μεγάλα στρώματα, εἰς τὴν ἄκραν δὲ ἑκάστης σειρᾶς ξύλινος πίναξ φέρει τὸ ὄνομα ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ εἴδους. Οἱ μεγάλοι βολβοὶ τίθενται πρῶτοι, μετέπειτα δὲ οἱ λοιποί.

Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ φυτεύειν βλάπτει ὀλίγον εἰς τὸν στολισμόν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθήσεως, διότι μεγάλοι καὶ ἀκμαῖοι βολβοὶ φαινον-

Digitized by Google

ΑΡΑΨ ΕΚ ΜΕΚΚΑΣ

ΓΥΝΗ ΕΚ ΜΕΚΚΑΣ

ται πλησίον μικρῶν καὶ ἀσθενῶν. Ἀλλ' ὁ κανὼν εἶναι τὸ ὠφέλιμον καὶ οὐχὶ τὸ εὐχάριστον· ἄλλως τε δὲν βλάπτει καὶ πολύ, διότι τὰ ἄνθη ἀφίνονται ν' ἀνοίξωσι μόνον ὀλίγον τι, ὅπως φανῇ τὸ χρῶμά των καὶ ἀποδειχθῇ τὸ εἶδός των. Ἡ ἀποκοπὴ αὕτη τοῦ ἄνθους ἀφίνει τὰ φύλλα ν' ἀναπτυχθῶσι καθ' ὁλοκληρίαν καὶ βοηθεῖ τὴν αὔξησιν καὶ εὐεξίαν τῶν βολβῶν. Ἅμα τελειώσῃ ἡ φυτεία περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου, τὸ ἔδαφος καλύπτεται μὲ χόρτον καλάμου ἢ ἄχυρον 4 δακτύλων, καὶ τοῦτο ὅπως προφυλαχθῇ ἀπὸ τοῦ παγετοῦ. Κατὰ τὴν ἄνοιξιν, ὅταν τὰ φυτὰ ἀρχίζουσι νὰ φαίνωνται, ἀποσύρεται τὸ κάλυμμα τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνθήσεως εἶναι περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, ἐνίοτε καὶ τὸν Μάϊον. Ἅμα τὸ ἄνθος ἐξακριβωθῇ, κόπτεται ἡ ἄκρα του καὶ τὸ φυτὸν ἀφίνεται νὰ ὡριμάσῃ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου τὰ φύλλα μαραίνονται ἐντελῶς. Οἱ βολβοὶ τότε ἐκφυτεύονται, τὸ φύλλωμα κόπτεται ἐπιμελῶς, αἱ δὲ ῥίζαι διευθετοῦνται καλῶς. Μεταφέρονται ἔπειτα εἰς καλύβας καὶ τίθενται ἐπὶ ξηρῶν σανίδων, ὅπου μένουσι 4—6 ἑβδομάδας. Μετὰ ταῦτα ἄρχεται ἡ τοποθέτησις καὶ ἡ ἐξαγωγή, αἵτινες ἀπασχολοῦσιν ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἑκάστου κτήματος, μέχρις οὗ φθάσῃ πάλιν ὁ Σεπτέμβριος, ὁπόταν ἄρχεται πάλιν ἡ φύτευσις.

Διὰ τὴν ἐξαγωγὴν ὁ ὑάκινθος διαιρεῖται συνήθως εἰς 4 κατηγορίας ἢ ποιότητας. Πρῶτον οἱ μεγαλείτεροι, οἱ ὑγιέστεροι, οἱ ἔχοντες καλλίτερον σχῆμα βολβοί· δεύτερον οἱ ὀλίγον τι μικρότεροι· τρίτον βολβοὶ μόνον διὰ στρώματα, οἵτινες δὲν φέρουσι συνήθως ὄνομα· τέταρτον οἱ κακῶς ἐσχηματισμένοι βολβοί.

Διάφοροι εἶναι αἱ μέθοδοι, δι' ὧν πολλαπλασιάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν βολβῶν. Ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ ἁπλουστέρα μέθοδος εἶναι ἡ ἑξῆς. Ἀφίνεται τὸ φυτὸν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἀφοῦ ἀποκτήσῃ τὴν τελείαν του ἀνάπτυξιν, τότε ἀριθμὸς βλαστῶν (παραφυάδων) φύεται περὶ τὸν κύριον βολβόν, ὅστις παρακμάζει. Ἄλλη μέθοδος εἶναι νὰ κοιλαίνωνται καλοὶ καὶ ὑγιεῖς βολβοὶ εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀφαιρῆται μέρος ἐσωτερικὸν καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ βολβοῦ· ὅταν δὲ οὗτος φυτευθῇ, πολλοὶ μικροὶ βολβοὶ φύονται ἐντὸς τῆς κοιλότητος. Ἄλλη πάλιν μέθοδος πολλαπλασιασμοῦ εἶναι ἡ διὰ πολλῶν τομῶν εἰς τὴν βάσιν τοῦ βολβοῦ. Αἱ τομαὶ αὗται εἶναι βαθεῖαι καὶ διασταυροῦνται εἰς τὸ κέντρον. Μετὰ τὸ φύτευμα νέοι βολβοὶ φύονται εἰς τὰς τομάς. Ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη μέθοδος εἶναι αἱ μᾶλλον ἐν χρήσει. Πολλὰ εἴδη φέρουσι καλλίτερα ἀποτελέσματα ὅταν κοιλαίνωνται, ἄλλα δὲ ὅταν κόπτωνται. Διὰ τοῦ τρόπου τῆς κοιλάνσεως παρέρχονται 6 ἔτη πρὶν ὁ νέος βολβὸς ἀναπτυχθῇ ἐντελῶς, διὰ τῆς τομῆς συνήθως 4 μόνον· ἀλλὰ διὰ τοῦ πρώτου φύεται μεγαλήτερος ἀριθμὸς νέων βολβῶν,

Digitized by Google

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Digitized by Google

ὅστις ἀντισταθμίζει τὸν μακρὸν χρόνον, τὸν παρερχόμενον μέχρι τῆς τελείας ἀναπτύξεως τοῦ βολβοῦ.

Πρέπει δὲ ὁ καλλιεργητὴς νὰ πολεμήσῃ ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, ἐξ ὧν ὁ χείριστος εἶναι νόσος ὀνομαζομένη Σῆψις, ἣν προξενεῖ μύκης τις. Ἐνίοτε ὁλόκληρον εἶδος καταστρέφεται ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ὅπως δὲ προστατεύσωσιν ἐκ τῆς καταστροφῆς τὰ διάφορα εἴδη, οἱ καλλιεργηταὶ χωρίζουσι τὰ πολυτιμότερα εἴδη εἰς δύο ἢ τρία τμήματα καὶ τὰ φυτεύουσιν εἰς ἀγροὺς ἀπομεμακρυσμένους ἀλλήλων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐὰν ἡ νόσος καταστρέψῃ ἓν μέρος, μένει τὸ ἄλλο ἀβλαβές. Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς βλαστήσεως, ἐργάται ἰδιαίτεροι περιέρχονται καθημερινῶς τοὺς ἀγροὺς καὶ προσέχουσι μήπως φανῇ μύκης τις. Ἅμα βολβός τις προσβληθῇ ἐκριζοῦται καὶ καίεται. Οἱ ποντικοὶ εἶναι καὶ αὐτοὶ καταστροφεῖς. Τὰ ζῶα ταῦτα εὑρίσκουσι πολλάκις καταφύγιον ἐντὸς τοῦ χόρτου τοῦ καλύπτοντος τοὺς ἀγροὺς ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ ἐνίοτε καταστρέφουσιν ὁλόκληρα στρώματα βολβῶν.

Εἰς διαφόρους ἄλλας χώρας ἠθέλησαν πολλοὶ ν' ἀποκτήσωσι μέρος εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦ ὑακίνθου, ἀλλ' οἱ κόποι των ἀπέβησαν μάταιοι. Δὲν εἶναι δὲ γνωστὸν πόθεν προῆλθεν ἡ ἀποτυχία, ἐκ τῆς κακῆς μεθόδου τῆς καλλιεργείας ἢ ἕνεκα τοῦ κλίματος. Οἱ Ὁλλανδοὶ λέγουσιν, ὅτι δὲν φοβοῦνται οὐδένα ἀνταγωνισμόν, διότι ἔχουσι τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματός των. (*Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ*) **Φιλανθής.**

Η ΔΙΨΑ

Ὀρθῶς ἐλέχθη ὅτι ἡ δίψα εἶνε ἡ ἀδελφὴ τῆς πείνης, διότι ἀμφότεραι ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν ἀπαύστων ἀπωλειῶν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ ἡμετέρου σώματος.

Ἡ δίψα εἶνε αἴσθησις ἣν δυσχερέστατα δύναταί τις ν' ἀνεχθῇ, ἀπαιτεῖ δὲ ταχεῖαν ἱκανοποίησιν, διότι ἄλλως μεταβάλλεται εἰς ἀληθῆ βάσανον· τόσον εἶνε τοῦτο ἀληθὲς καὶ γνωστὸν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς, ὥστε ἐξ αὐτῆς ἐδημιουργήθη ὁ μῦθος τοῦ Ταντάλου, μεταφορικῶς δὲ γίνεται χρῆσις τῆς λέξεως δίψα πρὸς ἔκφρασιν τῶν μεγάλων παθῶν τῆς ψυχῆς.

Ἡ δίψα εἶνε ἡ ἐκδήλωσις γενικῆς ἀνάγκης, ἀναφαινομένης ὅτε ἡ περιεχομένη εἰς τὸ αἷμα ποσότης τοῦ ὕδατος ἐλαττοῦται ἐξ οἱασδήποτε ἀφορμῆς, ἐπερχομένης ἕνεκα τούτου βραδύτητος περὶ τὴν ἔκκρισιν καὶ συνεπῶς τάσεως πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν βλεννομεμβρανῶν.

Ἡ αἴσθησις τῆς δίψης ἑδρεύει εἰς τὸ ἐγκεφαλικὸν νευρικὸν κέντρον, ἐν ἀγνοίᾳ δὲ εἰσέτι διατελοῦμεν τίνι τρόπῳ ὁ ἐγκέφαλος πληροφορεῖται περὶ τῆς ἀνάγκης ἣν ὑφίσταται τὸ αἷμα καὶ πῶς γίνεται ἡ τοιαύτη μεταβίβασις.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς ἀνάγκης παρατηρεῖται περὶ τὸν οὐρανίσκον, ἔνθα ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐνόχλησιν, διότι ἡ γλῶσσα καὶ τὸ στόμα ξηραίνονται καὶ αἰσθάνεταί τις τὴν γλῶσσάν του οἱονεὶ ἁδροτέραν, ὁ φάρυγξ φλογίζεται, τὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα ἐξογκοῦνται καθιστῶντα πᾶσαν τὴν μεμβράνην λίαν εὐαίσθητον· πρὸς τούτοις ἡ ἔκκρισις τῶν σιελοδόχων ἀδένων ἐν μέρει διακόπτεται, ὁ σίελος καθίσταται πυκνός, ἰξώδης καὶ ἀνακτᾷ τὴν ῥευστότητά του μόνον μετὰ τὴν κατάπωσιν τοῦ ὑγροῦ.

Πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἀναλογίας τοῦ ἐνυπάρχοντος εἰς τὸ αἷμα ὕδατος προξενοῦσι τὴν δίψαν. Δὲν εἶνε ὅμως ἀναγκαία πρὸς πραΰνσιν αὐτῆς ἡ εἰσαγωγὴ ὕδατος εἰς τὸν στόμαχον· ἀναφέρονται δὲ περιπτώσεις ναυαγῶν, οἵτινες συνεῖχον τὴν δίψαν των βυθιζόμενοι πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐντὸς ἁλμυροῦ ὕδατος.

Τὰ παιδία ἐκ φύσεως ἀναγκάζονται νὰ πίνωσι περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἡλικιωμένους, οἵτινες ὅμως ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλης δόσεως ῥευστῶν, ἕνεκα τῶν μεγάλων ἀσκήσεων καὶ τῶν κοπιωδῶν ἐργασιῶν εἰς ἃς ὑποβάλλονται· οἱ γέροντες αἰσθάνονται ὀλιγωτέραν ἀνάγκην τῶν ῥευστῶν. Αἱ τροφοὶ πίνουσι περισσότερον τοῦ συνήθους.

Οἱ χολερικῆς κράσεως, οἱ αἱμορροϊδιακοὶ καὶ οἱ νευρικοὶ διψῶσι περισσότερον τῶν λυμφατικῶν καὶ τῶν αἱματωδῶν καὶ πίνουσι μεγαλειτέραν ποσότητα ῥευστῶν.

Ἐν γένει πίνομεν περισσότερον κατὰ τὰς θερμὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ κατὰ τὰς ψυχράς, ἀτμόσφαιρα δὲ ξηρὰ καὶ φλογερὰ μετὰ ἢ ἄνευ κονιορτοῦ ἐξεγείρει ζωηρὰν τὴν αἴσθησιν τῆς δίψης, ὡς εἶναι εὔκολον νὰ παρατηρήσῃ τις παρὰ τοῖς θερμασταῖς, τοῖς μηχανικοῖς, τοῖς μαγείροις κλπ.

Οἱ κάτοικοι τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν πίνουσι περισσότερον ἀπὸ τοὺς τῶν βορείων· ἔχουσιν ἀνάγκην ποτῶν ὑδαρῶν, δροσερῶν καὶ ἐλαφρῶς ὑποξέων, ἐνῷ τὸ ὕδωρ τὸ τόσον κατάλληλον πρὸς κορεσμὸν τῆς δίψης, τὸ τόσον ὑγιεινὸν καὶ εὐχάριστον, ὅταν εἶνε καθαρὸν καὶ προέρχεται ἐκ πηγῆς κειμένης εἰς μέρος εὐάερον, εἶνε σχεδὸν ἄγνωστον εἰς τοὺς κατοίκους τῶν βορείων χωρῶν, ὡς πόμα ἐννοεῖται· καὶ τοῦτο διότι οἱ πρῶτοι πίνουσι διὰ νὰ καταπραΰνωσιν αἴσθησιν ἀλγεινήν, διὰ νὰ ἱκανοποιήσωσιν ἀνάγκην, ἐνῷ οἱ ἄλλοι πίνουσι πρὸς ἀναψυχήν, διὰ νὰ δυνηθῶσι ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὸ ψῦχος, εἰσάγοντες εἰς τὸ σῶμά των ἐξερεθιστικὸν θερμογόνον. Ἐκ τούτου ἡ χρῆσις

Digitized by Google

τῶν πυκνῶν καὶ ζυμωτικῶν ποτῶν, ἡ τόσον διαδεδομένη εἰς τὰς ψυχρὰς χώρας.

Τὰ φαγητὰ τὰ πλήρη ἀρτυμάτων ὀξέων, τὰ ἁλμυρά, τὰ καπνιστά, τὰ ἀμυλώδη, τὰ οἰνοπνευματώδη, τὰ τυρία τὰ ἔχοντα πολλὴν ζύμωσιν ἐν τῇ κατασκευῇ καὶ δριμέα τὴν γεῦσιν προκαλοῦσι τὴν δίψαν.

Πᾶν ὅ,τι προκαλεῖ αὔξησιν τῆς μυϊκῆς ἐνεργείας, ἡ κατεσπευσμένη πορεία, ἡ ἱππασία, ἡ γυμναστικὴ κλπ. πᾶν ὅ,τι ἐπιταχύνει τὰς κινήσεις τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἐξεγείρει τὴν κυκλοφορίαν, κατὰ συνέπειαν δὲ καὶ τὰς πνευμονικὰς καὶ δερματικὰς ἐκκρίσεις, προξενεῖ πάντοτε δίψαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σφοδράν.

Οἱ κοιμώμενοι μὲ ἀνοικτὸν τὸ στόμα ἀφυπνίζονται μὲ αἴσθησίν τινα ξηρότητος περὶ τὸν λάρυγγα, ἥτις τοὺς ἐξαναγκάζει νὰ πίωσιν.

Αἱ ἀσκήσεις τῆς φωνῆς, οἷον τῶν ἠθοποιῶν, τῶ ῥητόρων, τῶν καθηγητῶν ἔχουσιν ἐπίσης μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς δίψης· ἐκ τούτου καὶ τὸ ἔθιμον τοῦ τοποθετεῖν ποτήριον ὕδατος πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος δημοσίᾳ.

Ἐπίσης καὶ τὸ κάπνισμα μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν ἕξιν τοῦ πίνειν.

Ἐν τούτοις πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι πολλοὶ καθίστανται διψομανεῖς ῥοφῶντες βαθμηδὸν καθ' ἑκάστην εἰς ὡρισμένην ὥραν ποτόν τι οἱονδήποτε, τὸ ὁποῖον συνειθίζουν καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ στερηθῶσι, λόγου χάριν ἓν ποτήριον λευκοῦ οἴνου νήστεις «διὰ τὸ στομάχι», ὀρεκτικὰ πρὸ τοῦ γεύματος, πολλὰ ποτήρια ζύθου διὰ νὰ μετριάσωσι τὴν ξηρότητα τοῦ στόματος, τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ καπνίσματος κτλ. πρὸς μεγάλην βλάβην τοῦ στομάχου, ὅστις δὲν βραδύνει νὰ δείξῃ τὴν δυσαρέσκειάν του.

Νόσοι τινὲς ἐξεγείρουσι τὴν αἴσθησιν τῆς δίψης, κατὰ πρῶτον λόγον οἱ πυρετοί· ἡ τοιαύτη δίψα πραΰνεται δι' ἐγχυμάτων ἀγρώστιδος, γλυκορρίζης, φιλύρας, φύλλων πορτοκαλλίου, διὰ λεμονάδας, διὰ πορτοκαλλάδας κλπ. Δίψαν προκαλοῦσιν ἐπίσης αἱ διάρροιαι, ὁ ὕδρωψ, ὁ διαβήτης, παρ' οἷς μάλιστα ἡ δίψα εἶνε σύμπτωμα ἐκ τῶν μᾶλλον σφοδρῶν καὶ ἐπωδύνων· τέλος παρατηρεῖται ἀληθὴς ἀλλοίωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς δίψης εἴς τινας ἀσθενείας, οἷον εἰς τὰ ὑστερικὰ παθήματα, τὴν ὑποχονδρίαν καὶ τὸ παράδοξον φαινόμενον τῆς ἐπιθυμίας τῶν μᾶλλον ἀσυνειθίστων καὶ τῶν μᾶλλον δυσαρέστων εἰς τὴν γεῦσιν ποτῶν.

Ἡ ποσότης τῶν ἀπαιτουμένων ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ πίνειν ὑγρῶν ἐξαρτᾶται δι' ἕκαστον γεῦμα ἐκ τῆς ποσότητος τῆς τροφῆς καὶ τῶν ἐρεθιστικῶν αὐτῆς ἰδιοτήτων.

Εἶνε ἀναγκαῖον τὸ πίνειν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ φαγητοῦ· εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων μέσων πρὸς παρασκευὴν καλῆς πέψεως, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς δυσπεψίας· ἀλλ' ὑπάρχει ὅριον καὶ εἰς τοῦτο, διότι αἱ τροφαὶ αἱ πλέουσαι οὕτως εἰπεῖν ἐντὸς μεγάλης ποσότητος ὑγρῶν εἶνε τόσον δύσπεπτοι, ὅσον καὶ αἱ καταπινόμεναι ξηραί.

Ἐκ τῆς ἰδιότητος καὶ τῆς θερμοκρασίας τῶν ποτῶν μεγάλως ἐξαρτᾶται ἡ δύναμις αὐτῶν περὶ τὸ πραΰνειν τὴν δίψαν· τὸ ἀληθῶς καθαρὸν ὕδωρ, τὸ ὕδωρ πηγῆς δροσερὰς καὶ διαυγοῦς εἶνε βεβαίως τὸ ἄριστον τῶν ποτῶν, τὸ συντελοῦν κάλλιον παντὸς ἄλλου νὰ κατευνάζῃ τὴν δίψαν, πινόμενον δὲ τὴν πρωΐαν, κενοῦ ὄντος τοῦ στομάχου, ἀποτελεῖ πολλάκις ἐξαίρετον καθαρτικόν.

Τὸ ὕδωρ ἀναμεμιγμένον μετὰ οἴνου εἶνε τὸ σύνηθες κατὰ τὸ γεῦμα ποτόν, εἶνε δὲ προτιμότερον παντὸς ἄλλου.

Τὸ παγωμένον ὕδωρ εἶνε ἐλαφρῶς ἐρεθιστικόν· ἀλλ' ὅτε τὸ σῶμα εἶνε ἱδρωμένον, δύναται νὰ ἔχῃ πολὺ δυσάρεστα ἀποτελέσματα· διὰ τοῦτο ὁ Σίδενχαμ ἔλεγεν ὅτι τὸ παγωμένον ὕδωρ καὶ ὁ ψυχρὸς ἀὴρ εἶνε ὀλεθριώτερα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν λιμὸν καὶ ἀπὸ τὴν πανώλην.

Κατὰ τοὺς σφοδροὺς καύσωνας τὸ ὕδωρ ἀναμεμιγμένον μὲ ὀλίγον καφὲν καὶ ῥούμιον ἀποτελεῖ ποτὸν τονικόν, ὠφέλιμον εἰς τοὺς ἐργαζομένους.

Βεβαίως εἶνε λίαν εὐχάριστος ἡ πόσις ὕδατος δροσεροῦ ἐν καιρῷ μεγάλης θερμότητος· ἀλλ' ἡ πόσις ὕδατος ψυχροῦ εἶνε ἀφροσύνη, ἥτις ἐνίοτε στοιχίζει πολὺ ἀκριβά. Συμβαίνουσι τότε εἰς τὸν στόμαχον τὰ αὐτὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα παρατηροῦνται ὁσάκις ἐπιθέσωμεν τεμάχιον πάγου ἐπὶ τοῦ δέρματος. Αἰσθανόμεθα τότε καῦσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον δριμεῖαν, ἡ κυκλοφορία τῶν ἀγγείων σταματᾷ, τὸ δέρμα ὠχριᾷ, ποιά τις νάρκη κυριεύει ἐπὶ τέλους τὰ μέλη· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ἐντόσθιά μας, διὰ τοῦτο συμβαίνουσι μετὰ τὴν κατάποσιν παγωμένων οὐσιῶν φλογώσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ ἐγκεφαλικαὶ συμφορήσεις.

Διὰ τοῦτο τὰ παγωτὰ καὶ τὰ κατεψυγμένα ποτὰ τὰ παρασκευαζόμενα διὰ πάγου καὶ χυμοῦ ὀπωρῶν ἢ ἀρωματικῶν ποτῶν ἐπιφέρουσι πολλάκις σοβαρὰ δυστυχήματα μετὰ τὸ φαγητόν.

Πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν ἐν γένει τὰ παγωμένα ποτά, ὅταν εἴμεθα νήστεις, ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ πέψις, μετὰ μεγάλην κόπωσιν καὶ ὅτε τὸ σῶμα εἶνε ἱδρωμένον.

Καὶ αἱ γυναῖκες εἰς μερικὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς των ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσιν αὐτῶν ἐντελῶς.

(Dr Henri Perrusel) X.

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Ο Α΄ ΩΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ

Περὶ πολλῶν μοναρχῶν ἀναφέρουσιν οἱ ἱστοριογράφοι των ὅτι διέπρεψαν[ὡς μουσικοί. Φρειδερῖκος ὁ Μέγας, Κάρολος ὁ Δ΄ καὶ Γεώργιος ὁ Δ΄ εἶνε οἱ γνωστότεροι ἐκ τῶν καλλιτεχνῶν τούτων βασιλέων. Περὶ Ναπολέοντος ὅμως τοῦ Α΄ ὡς μουσικοῦ διὰ πρώτην φορὰν γίνεται κατ' αὐτὰς λόγος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἑπομένου ἀνεκδότου, ὅπερ λέγεται αὐθεντικόν.

Ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἐδίδετο συναυλία, πρᾶγμα ὄχι σπάνιον. Ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ αὐτοκράτωρ δὲν εἶχε διάθεσιν. Ἐκάθητο μεμονωμένος καὶ σκυθρωπός. ἐστρέφετο δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ὡς νὰ ἐζήτει τι καὶ ἐδείκνυε προφανῆ σημεῖα ἀνυπομονησίας. Οἱ μουσικοὶ καὶ ἀοιδοὶ προῃσθάνοντο καταιγίδα, ἥτις πράγματι δὲν ἤργησε νὰ ἐπανέλθῃ· εἷς τῶν ὑπασπιστῶν πλησιάσας ἐξέφρασεν αὐτοῖς τὴν δυσαρέσκειαν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ διέταξε νὰ παύσωσι πλέον. Ὁ αὐτοκράτωρ πλησιάσας πρὸς μίαν τῶν ἀοιδῶν εἶπε τὰ ἑξῆς: «Θὰ κάμητε καλὰ νὰ ἀκονίσητε τὸν λάρυγγά σας». Ἡ ἀοιδὸς ἐλιποθύμησεν ἐκ τῆς ταραχῆς της, ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ παρῆλθεν ἀδιάφορος.

Συνήθεια ἦτο εἰς τὰς συναυλίας μετὰ τὸ τέλος αὐτῶν οἱ μουσικοὶ καὶ οἱ ἀοιδοὶ νὰ παραμένωσιν ἀρκετὴν ὥραν μὲ τὴν ὑποψίαν μήπως ἐπανέλθῃ καὶ τοὺς ζητήσῃ ὁ αὐτοκράτωρ. Τὸ τοιοῦτο ποτὲ δὲν εἶχε πραγματοποιηθῆ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἐκείνης, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν ὁ αὐτοκράτωρ περιελθὼν ὀλίγον τὰ δωμάτιά του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συναυλίας.

— Θέλω νὰ ἀκούσω ἓν ᾆσμα ἀπὸ τὴν *Νίναν*, εἶπεν εἰς τοὺς ἀοιδούς.

Οἱ δυστυχεῖς ἔμειναν ἔκπληκτοι καὶ ἀποροῦντες. Ἐπὶ τέλους ὁ τολμηρότερος αὐτῶν λαβὼν τὸν λόγον εἶπε:

— Συγγνώμην, Μεγαλειότατε, δὲν εἰξεύρομεν κανὲν ᾆσμα τῆς Νίνας ἀπ' ἔξω καὶ δὲν ἔχομεν ἐδῶ τὰ βιβλία μας.

— Νὰ σᾶς συνοδεύσουν οἱ μουσικοί, εἶπεν ὁ Ναπολέων.

— Μεγαλειότατε, οἱ μουσικοὶ ἀνεχώρησαν.

— Ἂς καθίσῃ εἷς ἐξ ὑμῶν εἰς τὸ πιάνο νὰ συνοδεύσῃ τοὺς ἄλλους.

— Μεγαλειότατε. κανεὶς ἐξ ἡμῶν δὲν ἠμπορεῖ νὰ παίξῃ πιάνο.

— Τότε λοιπὸν θὰ παίξω ἐγώ, ἀπήντησε μὲ πεῖσμα ὁ αυτοκράτωρ. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσω ἀπόψε *Νίναν* καὶ θὰ τὴν ἀκούσω.

Καὶ πράγματι καθίσας πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἔπαιξε συνοδεύων τοὺς ἀοιδοὺς διάφορα τεμάχια δυσκολώτατα. Ἡ τελειότης τῆς ἐκτελέσεως ἐξέπληξε πάντας τοὺς παρόντας, διότι οὐδεὶς ἕως τότε εἶχε φαντασθῆ ὅτι οἱ δάκτυλοι ἐκεῖνοι οἱ τόσον στιβαρῶς κραδαίνοντες τὸ ξίφος ἦσαν καὶ εἰς τόσον βαθμὸν ἐπιτήδειοι διὰ τὴν μουσικήν.

Ὅταν ἐκορέσθη ἡ εὐθυμία του ὁ αὐτοκράτωρ ἠγέρθη εὔχαρις καὶ ἀπεμακρύνθη λέγων εἰς τοὺς μουσικούς:

— Εἶμαι εὐχαριστημένος, κύριοί μου· βλέπετε ὅτι ὅ,τι θέλῃ κανεὶς τὸ κατορθόνει εὐκόλως.

ΟΡΝΙΘΙΑ ΚΥΝΗΓΟΥΝΤΑ ΠΟΝΤΙΚΟΥΣ

Γράφει τις εἰς τὴν «Revue des sciences naturelles» ὅτι εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν του ὄχι ὀλίγα ὀρνίθια καὶ νησσάρια, τὰ ὁποῖα ἐκυνήγουν,συνελάμβανον καὶ ἔτρωγον τοὺς ποντικοὺς πολὺ καλλίτερον παρὰ οἱ γάτοι. Τὰ ἐσυνείθισα δὲ ἐγώ, λέγει, εἰς τὸ κυνήγιον τοῦτο, χωρὶς νὰ τὸ θέλω, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: Κατ'ἔτος διέρχομαι μῆνάς τινας τοῦ θέρους εἰς μέρος παράλιον καὶ κομίζω μαζί μου καὶ ἀρκετὰ *πουλερικά*, τὰ ὁποῖα προσπαθῶ νὰ διατηρῶ εἰς ἱκανὸν πάχος μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ σφάξω. Ἀλλὰ δυστυχῶς εἰς τὸ μέρος ὅπου διάγω, τὰ μέσα τῆς παχύνσεως δὲν εἶνε ἄφθονα. Πλὴν δὲ τῆς κριθῆς καὶ τῶν πιτύρων, φυσικὴν τροφὴν ἄλλην τὰ πτηνά μου δὲν εὑρίσκουσι καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν βόσκουσιν εἰς τὴν ἄμμον. Ὅθεν ἡ λαιμαργία των τὰ κάμνει νὰ χύνωνται ὀρεκτικώτατα κατὰ τῶν ἐλαχίστων ψιχίων τῆς τραπέζης μου. Ποντικοὺς ὅμως μὲ ὅλα τὰ καταστρεπτικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζομαι, ἔχω ἀφθόνους. Μίαν ἡμέραν ἀφοῦ αἱ παγίδες τὰς ὁποίας εἶχα στήσει εἶχον ὑπερπληρωθῆ καὶ τὰς ἐχρειαζόμην διὰ νὰ συλλάβω καὶ ἄλλους, ἐθανάτωσα τοὺς συλληφθέντας ποντικοὺς καὶ κατὰ τύχην τοὺς ἔρριψα ἀσκόπως εἰς τὸν ὀρνιθῶνα. Τὰ πτηνὰ ἐπέπεσαν μὲ πολλὴν ὄρεξιν κατὰ τῶν πτωμάτων τῶν ποντικῶν καὶ ἔφαγον καλά. Μετά τινας ἡμέρας χάριν περιεργείας ἔρριψα καὶ δύο ἢ τρεῖς ζωντανοὺς ποντικούς. Τὸ πείραμα ἐπέτυχε πληρέστατα. Τοὺς ταλαιπώρους ποντικοὺς τοὺς ἐκυνήγησαν τὰ πτηνὰ καὶ μάλιστα τὰ ὀρνίθια, ζωηρότερα τῶν νησσαρίων καὶ τοὺς κατεκομμάτιασαν. Ἔκτοτε τὸ κυνήγιον ἔγεινε τακτικὸν καὶ τὰ πτηνὰ ἔτρεχον εἰς ἀναζήτησιν ποντικῶν παντοῦ. ὅπου ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἠδύναντο νὰ εὕρουν

ΜΟΜΙΑ ΣΚΥΛΟΥ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἶχον γράψει αἱ ἐφημερίδες ὅτι ἀνεκαλύφθησαν ἐν Αἰγύπτῳ μομίαι γάτων ἀναβαίνουσαι εἰς πολλὰς χιλιάδας καὶ ὅτι αἱ μομίαι ἐκεῖναι, σεβαστὰ ἄλλοτε λείψανα λατρείας, σταλεῖσαι εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐχρησιμοποιήθησαν μετὰ προηγουμένην κατάλληλον παρασκευὴν ὡς λιπάσματα τῶν ἀγρῶν. Μεταξὺ ὅμως τῶν γάτων εὑρέθησαν καί τινες σκύλοι τεταριχευμένοι, μία δὲ τοιαύτη σκύλου μομία σταλεῖσα εἰς τὴν Γερμανίαν ἐλύθη καὶ ἐξητάσθη, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς περιέργου ταύτης ἐξετάσεως ἐδημοσιεύθη εἴς τινα εἰδικὴν κτηνοτροφικὴν ἐφημερίδα μετὰ εἰκόνων. Εἶνε περίεργος ἡ περιγραφὴ τῆς ταριχεύσεως τοῦ σκύλου, ὅστις εἶνε. ἢ μᾶλλον ἦτο. μικροῦ ἀναστήματος. ὡς γάτος περίπου, δεκαοκτὼ μηνῶν ἡλικίας, εἶχέ ποτε πάθει κάταγμα κατὰ τὸν ἕτερον τῶν ἐμπροσθίων ποδῶν καὶ ἀνῆκεν εἰς τὸ γένος τῶν *Λεβρεττῶν*. Μετὰ χιλιάδας ἔτη ἡ ἐπιστήμη τόσον ἐπιτυχῶς ἐξήτασε τὸν σκελετὸν τοῦ μικροῦ σκύλου, ἀγαπητοῦ τίς οἶδεν εἴς τινα παλαιὰν Αἰγυπτίαν δέσποιναν, ὥστε ἔφθασεν εἰς ἀσφαλεστάτας περὶ τῆς προαιωνίου ὑπάρξεώς του πληροφορίας.

Digitized by Google

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΟΥΑΛΙΑΣ

Ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Ἀγγλίας ἀποτελεῖται ἐκ πολυαρίθμων μελῶν, τέκνων, ἐγγόνων, γαμβρῶν, νυμφῶν, ἀνεψιῶν, πριγκίπων καὶ πριγκιπισσῶν συγγενῶν πλαγίων, ὧν αἱ ἐπιχορηγήσεις ἐν συνόλῳ ἀνέρχονται εἰς κολοσσιαῖον ποσὸν καὶ ἀποτελοῦσι σπουδαιότατον κονδύλιον τοῦ βρεττανικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας κατέχει ἱπποτικώτατα τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τοῦ πολυαρίθμου τούτου ἡγεμονικοῦ ὁμίλου. Οὐδεὶς ὑπερβαίνει αὐτὸν κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἤθους καὶ τὴν ἐρασμιότητα τῶν τρόπων. Ὁ χαρακτὴρ του παρουσιάζει πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἀγγλικὸν χαρακτῆρα. Ὁμοιάζει πρὸς τὸν Ἑρρῖκον Δ', καὶ ὁ Σαίξπηρ θὰ κατεγοητεύετο ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος τούτου, ὅστις ἀγαπᾷ τὰς εὐφυολογίας καὶ τὰς ἐρωτικὰς περιπετείας καὶ ἐνδιαφέρεται διὰ πᾶν τὸ ἄξιον ἐνδιαφέροντος καὶ ἔχει πάντοτε ἀνάγκην θυμάτων διὰ τοὺς εὐφυεῖς του ἀστεϊσμούς. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν Ἑρρῖκον Δ' ὁμοιότης αὐτοῦ δὲν ἀποκλείει νὰ εἶνε ὑπό τινας ἐπόψεις, ὡς λέγουσι, τελείως νεωτεριστής. Εἶνε Παρισινὸς ζῶν ἐν Λονδίνῳ.

Ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας εἶνε κόμης τοῦ Τσέστερ, δοὺξ τῆς Κορνουάλλης, Haut-steward τῆς Σκωτίας, δοὺξ τοῦ Ῥοθσάϋ, κόμης τοῦ Καίρικ καὶ τοῦ Δουβλίνου, βαρῶνος τοῦ Ῥέμφριου καὶ λόρδος τῶν νήσων. Δὲν ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τοὺς τίτλους τούτους, διότι ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ εἶχέ ποτε τὴν ὑπομονὴν νὰ τοὺς ἀπαριθμήσῃ ὅλους.

Ἀναντιρρήτως εἶνε ὁ τελειότερος τζέντλεμαν τῶν τριῶν βασιλείων. Ἡ εὐγένεια τῆς συμπεριφορᾶς του εἶνε ἄμεμπτος καὶ ἡ ἀξίωσίς του νὰ θεωρῆται ὡς ὁ πρῶτος εὐγενὴς τῆς Εὐρώπης, ἐὰν εἶνε μεγάλη, δὲν εἶνε καὶ ὑπερβολική. Γνωρίζει, ὅπερ σπάνιον, νὰ συνδυάζῃ ἐν τῷ καλλωπισμῷ του τὴν ἄκραν ἐπιτήδευσιν πρὸς τὴν ἀληθῆ ἁπλότητα. Ἡ γοητεία του εἶνε ἀκαταγώνιστος. Δεικνύων πάντοτε προσήνειαν κατορθοῖ εὐκόλως, ὥστε ἕκαστος τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένων νὰ πιστεύῃ ὅτι ἀπολαύει τῆς ἰδιαιτέρας του εὐνοίας.

Ἀλλὰ κυρίως τὸν μέλλοντα βασιλέα τῆς Ἀγγλίας διακρίνει ἡ παντελὴς ἔλλειψις τύφου. Οἱ φίλοι του λέγουσιν ὅτι λησμονεῖ τὴν ὑπέροχον θέσιν του ὅταν εὑρίσκεται μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν λησμονεῖ ἴσως ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τὴν ἐνθυμῶνται αὐτοί. Ἔχων λεπτότητα δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἔλλειψιν λεπτότητος καὶ γνωρίζει νὰ ἀνακαλῇ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τὸν σεβασμόν, ὅστις ὀφείλεται πρὸς τὸ πρόσωπόν του. Ἐνῷ ποτε ἔπαιζεν ἐν τῷ σφαιριστηρίῳ, εἷς τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ ἀπεσύρθη ἵνα κατακλιθῇ· ὁ πρίγκηψ ἀφῆκε νὰ παρέλθῃ ἱκανὴ ὥρα, ὅταν δὲ ὑπελόγισεν ὅτι ὁ ὑπασπιστὴς εἶχεν ἐκδυθῇ καὶ κατακλιθῇ, προσποιηθεὶς ὅτι παρετήρησε τότε μόνον τὴν ἀπουσίαν του, ἔστειλε καὶ τὸν ἐκάλεσεν. Ἡ ἀγαθωτάτη φύσις του ἀγνοεῖ τὸ μῖσος· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ δείκνυται ἀδυσώπητος εἰς τοὺς ἀσεβοῦντας πρὸς αὐτόν.

Περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας εἶνε ὁ πρῶτος κομψευόμενος τῆς Ἀγγλίας, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ εἰσηγητὴς παντὸς νέου συρμοῦ.

Διέρχεται ὥρας τινὰς εὐαρέστους εἰς τὴν λέσχην Μάρβορουγγ, ἥτις κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀνακτόρου του. Ὅλα τὰ εἴδη τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων ἑφελκύουσι τὴν προσοχὴν αὐτοῦ καὶ τὸν τέρπουσιν· εἶνε δὲ εἷς τῶν καλλιτέρων σκοπευτῶν τοῦ κόσμου καὶ δύναταί τις εὐλόγως νὰ τὸν ἀποκαλέσῃ ἀριστοτέχνην τοῦ τουφεκίου. Τὴν πρώτην φοράν, καθ' ἣν τὸν εἶδον καὶ ἐδείπνησα εἰς τὴν τράπεζάν του, ἐθαμβώθην ὑπὸ τοῦ σπινθηροβολοῦντος πνεύματος αὐτοῦ. Μοὶ ἐφάνη, ὅτι οὐδέποτε πρίγκηψ ὑπῆρξε πεπροικισμένος μὲ τόσην ζωηρότητα, νοημοσύνην τόσῳ πεφωτισμένην καὶ πολυμάθειαν τόσῳ εὐρεῖαν. Ἀλλὰ παραδόξως κατόπιν ἤρχισα νὰ εὑρίσκω μονοτονίαν τινὰ εἰς τὰ προτερήματά του.

Ὁ πρίγκηψ στερεῖται ἀληθοῦς πρωτοτυπίας. Ἡ ἀφομοιωτική του δύναμις, αἱ εὐκολίαι ἃς παρέχουν αὐτῷ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ τάξις του διὰ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ μανθάνῃ, ἀφαιροῦσιν ἐκ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ ὅ,τι ἀτομικὸν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι καὶ ἐπλούτισαν τὸ μνημονικὸν αὐτοῦ μὲ πλεῖστα ὅσα πράγματα. Ἡ ταχύτης τῆς ὁμιλίας του κουράζει· ἐνίοτε δὲν προφθάνει τις νὰ τὸν παρακολουθῇ. Ἀλλάσσει τόσῳ ταχέως θέμα ὁμιλίας, ὥστε ἐκπλήσσεται ἐνίοτε διὰ τὰς ἀκαίρως ἐρχομένας ἀπαντήσεις.

Ἐπειδὴ εἶνε ἠναγκασμένος νὰ σκέπτεται περὶ ὅλων, περὶ τῶν μετ' ὀλίγον γενησομένων καὶ τῶν αὔριον τελεσθησομένων, ἐνῷ συγχρόνως ἀπασχολεῖται ὑπὸ παροδικῶν μεριμνῶν, ὑπὸ ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας θὰ λησμονήσῃ ἴσως μετ' ὀλίγον, ὁ ἔμπλεως ἐκ τῶν πολλαπλῶν τούτων καθηκόντων καὶ βαρῶν ἐγκέφαλός του εὑρίσκεται πάντοτε εἰς ἀναβρασμόν.

Ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλίας ζῇ βίον λίαν ἐπίμοχθον, διότι εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ἐκπροσωπῇ τὴν βασιλείαν εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπισήμους τελετάς. Καθ' ὃν τρόπον δὲ διαιτᾶται καὶ σιδηροῦς ὀργανισμὸς δὲν θὰ ἀντεῖχεν ἐπὶ πολύ. Ὁτὲ μὲν ὑποδέχεται ἐπιτροπάς, ὁτὲ δὲ ἐπισκέπτεται πόλεις· παρίσταται εἰς τελετὰς ἐπετηρίδων, παρακάθηται εἰς ἐπίσημα γεύματα παντὸς εἴδους, μεταβαίνει εἰς εὐεργετικὰς ἑορτὰς καὶ τρώγει λουκούλλια δεῖπνα. Καλούμενος εἰς ἀνιαρὰ προγεύματα καὶ ἀτελεύτητα μετάδειπνα σπανίως ἀποφεύγει. Ἐμφανίζεται ἐνίοτε εἰς τὰς Βουλάς, ἐγκαινίζει μνημεῖα καὶ ἐκθέσεις, παρίσταται εἰς ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντων καὶ θέτει τὸν θεμέλιον λίθον τῶν νέων δημοσίων οἰκοδομῶν· ἐκτὸς τούτων διατηρεῖ αὐλὴν ἰδίαν, δίδει ἐπισήμους χοροὺς καὶ ἐν γένει ὑφίσταται ὅλα τὰ βάρη τῆς βασιλείας. Καὶ ἐνῷ ἡ μήτηρ του ἀπολαύει γλυκείας ἀναπαύσεως καὶ ἄγει βίον ἀκύμαντον καὶ ἀτάραχον, αὐτὸς διέρχεται τὰς ἡμισείας νύκτας του εἰς τοὺς σιδηροδρόμους. Ἔχει ὅλα τὰ βάρη τοῦ στέμματος χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ βασιλεύειν. Εἶνε ἐν τούτοις ἀληθὲς ὅτι, ἐξαιρέσει τῆς πολιτικῆς, αὐτὸς κυβερνᾷ τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνάμιξις αὐτοῦ ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος πρὸς μεγάλην του εὐτυχίαν, διότι θὰ εἶχε καὶ τὰς ἐνοχλήσεις τοῦ κόμματος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐσχηματίζετο περὶ αὐτὸν καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο κόμμα ῥαδιουργιῶν. Παρίσταται εἰς

Digitized by Google

τὰς συνεδριάσεις τοῦ Κοινοβουλίου διὰ νὰ διδάσκηται, ἀναγινώσκει ἐπιμελῶς τὰς ἐφημερίδας, ἀλλ᾽ἀρκεῖται μένων πανταχοῦ ἁπλοῦς θεατής. Μολονότι ὅμως δὲν ἀναμιγνύεται εἰς τὴν πολιτικήν, δὲν μένει ἀδιάφορος πρὸς τὰς κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις. Τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν πτωχῶν τὸν ἀπασχολεῖ μεγάλως. Ἔδωκε δὲ μέγα παράδειγμα πρὸς τοῦτο, διευκολύνας εἰς τὰς ἰδιοκτησίας του τὴν ἀγορὰν γαιῶν ὑπὸ τῶν καλλιεργητῶν.

Ὁ πρίγκηψ ἔχει καὶ ταύτην τὴν λεπτότητα· δὲν λέγει: «ὅταν θὰ γείνω βασιλεὺς», ἀλλ᾽ «ἐάν ποτε γείνω βασιλεύς».

Ἡ πριγκίπισσα τῆς Οὐαλίας, θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Δανιμαρκίας, εἶνε γυνὴ συμπαθεστάτη. Οἱ μέλλοντες ὑπήκοοι αὐτῆς τὴν λατρεύουσιν. Ἡ ξανθή της καλλονὴ εἶνε ὁ ὑπὸ τῶν Ἄγγλων θαυμαζόμενος τύπος. Ἀλλαχοῦ ἴσως θὰ ἐθεωρεῖτο ὀλίγον ψυχρά· θὰ ἔλεγον ὅτι στερεῖται φυσιογνωμίας, ζωηρότητος καὶ θελγήτρου. Τὸ διαρκῶς κλειστὸν περιλαίμιον, τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὸν τράχηλον αὐτῆς ὡς κλοιός, παρέχει αὐτῇ φαινομενικήν τινα ἀκαμψίαν. Ἱππεύει θαυμάσια καὶ μετὰ πολλῆς τόλμης, εἶνε δὲ χαριτωμένη ἐπὶ τοῦ ἵππου. Εἶνε σύζυγος καὶ μήτηρ ἀφωσιωμένη, συμπαθὴς ἄνευ οἰκειότητος, συνετὴ ἄνευ σεμνοτυφίας, ἀξιοπρεπὴς ἄνευ οἰήσεως. Ἀνετράφη ὅπως ἀνατρέφει τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας της, ἁπλούστατα. Ἡ πρὸς τὰ παιδία λατρεία της, ὁ σεβασμός της πρὸς τοὺς προβεβηκότας τὴν ἡλικίαν, ἡ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς συμπάθειά της καὶ ἡ προβλεπτικὴ γενναιοδωρία της εἶνε ἀληθῶς προτερήματα θαυμαστά. Εἰς πᾶν πρᾶγμα ἔχει λεπτὴν καλαισθησίαν, ἐνδύεται θαυμάσια καὶ γνωρίζει νὰ θέτῃ τὸν ἱματισμόν της εἰς ἁρμονίαν μὲ τὰς περιστάσεις. Ἄλλως δὲ ἔμαθε νὰ ἐνδύεται ἐν Παρισίοις. Ἐὰν οἱ Παρίσιοι τὴν κατέστησαν ὀλίγον ματαίαν, τὴν κατέστησαν ὅμως συγχρόνως περισσότερον γυναῖκα, ὅπερ μεγάλως ἐμετρίασε τὴν ἀγέρωχον ἀδιαφορίαν τοῦ χαρακτῆρός της. Καίτοι ὑπερέβη τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της, δὲν παρουσίασεν ἀκόμη συμπτώματα γήρατος, θέλουσα ἀναμφιβόλως νὰ διατηρήσῃ νέον τὸ κάλλος της διὰ τὴν ἡμέραν, καθ᾽ ἣν θὰ στεφθῇ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας.

PAUL VASSILI

ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟ

Ἕνα παλάτι ἀδιάβατο, κλειστὸ καὶ ῥημαγμένο,
Πανώριο βασιλόπουλο βαστάει μαρμαρωμένο.

Δέρν᾽ ἡ θολοῦρα, ἡ χειμωνιὰ τὸ ἔρμο τὸ παλάτι,
Κι᾽ οὔτε μιλάει τὸ μάρμαρο, οὔτε κι᾽ ἀνοίγει μάτι.

Λάμπει ὁ ἥλιος, κελαϊδοῦν τῆς ἄνοιξης τ᾽ ἀηδόνια,
Κ᾽ ἐκεῖνο μένει ἀσάλευτο, βουβὸ ἀπὸ τόσα χρόνια.

Κάποια νεράϊδα τῆς ἐρμιᾶς καὶ μάγισσα ὠργισμένη
Τὸ καταράστηκε βαρειὰ καὶ μάρμαρο ἔχει γένει.

Καὶ τὸ παλάτι ἐρήμαξε, τὸ ἐσκέπασαν τὰ δάση,
Κι᾽ ὡς τώρα πόδι ἀνθρώπινο δὲν ἔχει ἐκεῖ περάσει.

Μονάχα ὁ Χρόνος, ποῦ ἀπερνάει ὁλημερὶς μπροστά του,
Ἔγραψε μέσ᾽ ᾽ς τὸ μάρμαρο μαζὶ μὲ τ᾽ ὄνομά του:

— «Χαρὰ ᾽ς τὴ νηὰ τὴν ὤμορφη ποῦ ἡ τύχη θὰ τῆς δείξῃ,
Τὸ σιδερόχορτο νὰ ᾽βρῇ, τὴν πόρτ᾽ αὐτὴ ν᾽ ἀνοίξῃ.

Ν᾽ ἀγκαλιαστῇ τὸ μάρμαρο, σιμά του ν᾽ ἀγρυπνήσῃ,
Σαράντα δυὸ ᾽μερόνυχτα, γλυκὰ νὰ τὸ ξυπνήσῃ!»

Εἶναι παλάτι ἐρημικὸ κι᾽ ὁλόκλειστο ἡ καρδιά μου,
Μαρμαρωμένον βασιλειᾶ βαστάει τὸν ἔρωτά μου.

Χαρὰ ᾽ς τὴ νηὰ τὴν ὤμορφη ποῦ τὴν καρδιὰ θ᾽ ἀνοίξῃ,
Καὶ μὲ τὸ κρύο τὸ μάρμαρο τὰ χείλη της θὰ σμίξῃ!

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(26 Ἰουνίου — 2 Ἰουλίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι						
	26	**27**	**28**	**29**	**30**	**1**	**2**
Βαρομετρικὴ πίεσις	753,3	753,2	751,6	748,7	748,9	753,0	753,8
Μέση θερμοκρασία	27,4	27,9	30,1	31,8	27,3	25,1	29,9
Μεγίστη θερμοκρασία	31,7	33,1	35,0	36,6	32,2	30,5	31,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	21,0	22,1	23,5	24,2	22,9	20,6	20,3
Σχετικὴ ὑγρασία	60	65	59	43	61	67	77
Ἀπόλυτος ὑγρασία	15,81	17,56	18,09	13,73	15,12	15,49	15,97
Βροχὴ	—	—	—	—	0,1	0,1	7,5
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	ὀλίγη	ὀλίγη	ὀλίγη
Νέφη	1	1	1	1	4	7	7
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.2	ΝΔ.2	ΝΔ.2	Ν.3	ΒΑ.2	ΒΑ.2	ΝΑ.1
Θάλασσα	1	1	1	1	1	0	0
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	24,0	24,0	26,5	25,5	22,5	22,5	22,0
Βῶλος	28,5	28,5	29,5	29,5	27,0	25,5	—
Πάτραι	26,0	27,0	29,0	28,5	25,5	25,0	25,5
Τρίπολις	23,5	25,0	26,0	25,5	22,5	21,5	19,0
Κωνσταντινούπολις	24,0	24,4	26,0	26,0	—	—	25,0
Ὀδησσὸς	24,0	21,9	24,8	21,0	25,1	25,6	—
Βατοὺμ	22,4	20,7	21,1	21,5	—	—	—
Παρίσιοι	14,4	15,3	14,9	15,5	16,6	16,7	18,6
Ῥώμη	24,0	25,0	27,5	25,0	24,0	23 5	23,5
Νεάπολις	—	23,0	23,5	22,5	22,0	22,5	—
Βρινδήσιον	25,5	27,0	29,5	26,0	24,0	24,5	25,5
Καλιάρη	27,0	26,5	23,5	24,9	24,5	25,0	—
Πάνορμον	23,5	25,5	28,5	27,0	23,0	24,0	23,0
Μελίτη	24,0	26,0	27,5	27,0	24,5	24,5	24,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ **βαρομετρικὴ πίεσις** παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ **μέση θερμοκρασία** κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ **μεγίστη θερμοκρασία** παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ **ἐλαχίστη θερμοκρασία** παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ **σχετικὴ ὑγρασία** παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ **ἀπόλυτος ὑγρασία** σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ **βροχὴ καὶ ἡ χιὼν** ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ **νέφη** ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ **κατάστασις τῆς θαλάσσης** ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Πλὴν τῆς 28 καὶ 29 Ἰουνίου, ὅτε ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἀνῆλθεν ἄνω τοῦ συνήθους, κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας τοῦ ἐφθημέρου τούτου τὸ θερμόμετρον δὲν ὑπερέβη τὸ κανονικὸν αὐτοῦ ὕψος· τὴν 2 Ἰουλίου μάλιστα ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς καταιγίδος, ἥτις ἐπῆλθε κατ' αὐτήν, ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος κατῆλθε 4 ὁλοκλήρους βαθμοὺς κάτω τῆς κανονικῆς τοῦ τρέχοντος μηνός.

Καιρὸς καταιγίδων ἐπικρατεῖ ἀπὸ τῆς 30 Ἰουνίου καὶ ἐντεῦθεν· ἡ κατὰ τὴν 30 ἐπελθοῦσα ἀσθενὴς καταιγὶς συνωδεύετο καὶ ὑπὸ σίφωνος μικρᾶς ἐκτάσεως καὶ ἐλαχίστης δυνάμεως, ἡ δὲ τῆς 2 τρέχοντος μηνὸς ὑπὸ ῥαγδαιοτάτης βροχῆς, χαλάζης καὶ κεραυνῶν.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἀνευρέθη ἔν τινι βιβλιοθήκῃ τοῦ Μιλάνου χειρόγραφον παλαιὸν τῆς Θείας Κωμῳδίας τοῦ Δάντου φέρον τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας Ἀλιγιέρη, ἤτοι τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ. Τὸ χειρόγραφον εἶναι παλαιότερον τοῦ ἔτους 1337 καὶ φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον ἀντίγραφον ἐκ τοῦ πρωτογράφου τοῦ Δάντου.

— Ἐσχηματίσθη ἐν Βιέννῃ ἑταιρία σκοπὸν ἔχουσα τὴν συλλογὴν συνδρομῶν πρὸς ἵδρυσιν ἔν τινι τῶν πλατειῶν τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης ἀνδριάντος τοῦ Γκαῖτε.

Ἐπιστημονικά

Ὁ Ἕλλην καθηγητὴς κ. Σταγόπουλος διαμένων ἐν Μασσαλίᾳ ἀνεκάλυψε νέον εἶδος ἀεροστάτου, τὸ ὁποῖον ὠνόμασεν «ἀεροπόρον» καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἵπταται τῇ βοηθείᾳ πτηνῶν προσδεδεμένων εἰς αὐτό.

Στατιστικά

Κατὰ πρότασιν τοῦ ἀνωτέρου ὑγειονομικοῦ συμβουλίου, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Αὐστρίας κατήρτισε πλήρη στατιστικὴν περὶ τῆς λύσσης τῶν κυνῶν καθ' ὅλην τὴν χώραν κατὰ τὸ διάστημα τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος. Ἐκ ταύτης μανθάνομεν, ὅτι κατ' ἔτος ἐβεβαιώθησαν ἐπισήμως κατὰ μέσον ὅρον 700—800 περιπτώσεις κυνῶν περιπεσόντων εἰς τὴν λύσσαν, 3021 ἐν ὅλῳ περιπτώσεις ἀνθρώπων δηχθέντων ὑπὸ λυσσώντων κυνῶν, ἀπὸ 250 ἕως 340 κατ' ἔτος. Καθ' ὅλην τὴν δεκαετίαν ἀπέθανον λυσσοδηχτοι 822 ἄνθρωποι ἀπὸ 49 ἕως 120 κατ' ἔτος. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐνεποίησαν μεγάλην αἴσθησιν, καθότι ἡ πρόοδος τοῦ νοσήματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ δυστυχημάτων ὑπελαμβάνετο γενικῶς πολὺ μικροτέρα. Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τοῦ κράτους μαστίζονται ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ὀλιγώτερον ὅμως σχετικῶς αἱ παρὰ τὰς Ἄλπεις καὶ πολὺ περισσότερον αἱ πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν, Ῥωμουνίαν καὶ Ῥωσσίαν συνεχόμεναι. Ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ κακὸν ἐπετάθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ.

Θεατρικά

Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Βρούνσδικ παρεστάθη νέον μελόδραμα τοῦ μουσουργοῦ Hans Sommer ἐπιγραφόμενον Loreley. Τὸ μελόδραμα τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Βάγνερ καὶ ἔγεινεν ἐνθέρμως δεκτὸν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου τοῦ Μελοδράματος τοῦ Μονάχου ἀπηγόρευσε τὰ χειροκροτήματα πρὸ τοῦ τέλους τῆς πράξεως καθὼς καὶ τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀνάκλησιν τῶν ὑποκριτῶν. Αἱ ἀπαγορευτικαὶ αὗται διατάξεις ἰσχύουσι κατὰ τὰς πρώτας παραστάσεις τῶν νέων μελοδραμάτων καὶ κατὰ τὰς εὐεργετικάς.

Νεκρολογία

Τὴν 12)24 Ἰουνίου ἀπέθανεν ἐν Γοττίγγῃ εἷς τῶν ἐξοχωτέρων τοῦ αἰῶνος ἐπιστημόνων, γνωστὸς ἰδίᾳ διὰ τὰς ἐν τῇ Πειραματικῇ Φυσικῇ ἐργασίας του, ὁ Γουλιέλμος Ἐδουάρδος Weber, ὁ ἐπικληθεὶς καὶ ἐφευρέτης τοῦ τηλεγράφου. Γεννηθεὶς τῷ 1804 ἐν Βιττεμβεργ, ἐσπούδασε τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἐν Χάλλῃ, σπουδαστὴς δ' ἔτι ὤν, ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐρρίκου τὰ περίφημα πειράματα ἐπὶ τῆς διαδόσεως τῶν κυμάτων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑγρῶν (Λειψία, 1822). Τῷ 1831 διωρίσθη καθηγητὴς ἐν Γοττίγγῃ, παυθεὶς δὲ μετὰ 4 ἔτη διὰ λόγους πολιτικοὺς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἕδραν του τῷ 1849. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπεδόθη εἰς μελέτας ἐν τῇ Ἀκουστικῇ καὶ ἐδημοσίευσε λαμπρὰν *θεωρίαν τῶν γλωσσοφόρων αὐλῶν*· ὡς συναφὲς ζήτημα ἐμελέτησε καὶ τὴν ἐλαστικότητα τῶν στερεῶν σωμάτων. Ἀπὸ τοῦ 1833 συνειργάσθη μετὰ τοῦ πρώτου τοῦ αἰῶνος μαθηματικοῦ, τοῦ περικλεοῦς Γκάους, εἰς τὴν μελέτην τοῦ γηΐνου μαγνητισμοῦ· ἐπενόησε δὲ πλεῖστα ὄργανα καὶ μεθόδους πρὸς ἔρευναν τῶν μαγνητικῶν φαινομένων. Τῆς ἐργασίας ταύτης καρπὸς ὑπῆρξεν ὁ μεταξὺ τοῦ ἀστεροσκοπείου καὶ τοῦ φυσικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γοττίγγης ἱδρυθεὶς πρῶτος τηλέγραφος, ἐν ᾧ μαγνητικὴ βελόνη ἐτίθετο εἰς κίνησιν δι' ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος. Ὁ Weber συνειργάσθη καὶ μετὰ τοῦ μικροτέρου ἀδελφοῦ του Φρειδερίκου, ἰατροῦ, εἰς μελέτας φυσιολογικάς.

Παντοῖα

Παράδοξον διαθήκην ἀφῆκε κυρία τις Γαλλὶς ἀποθανοῦσα πρὸ ὀλίγου ἐν Πῷ. Τὰς περιεργοτέρας τῶν διατάξεων αὐτῆς ἀναγράφομεν ἐνταῦθα: Α'. Κληροδότημα ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν (τῶν Παρισίων), διὰ νὰ δοθῶσιν ὡς βραβεῖον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐντὸς δέκα ἐτῶν ἤθελεν εὕρῃ τὸν τρόπον νὰ συγκοινωνήσῃ πρὸς ἕνα ἀστέρα, πλανήτην ἢ ἀπλανῆ, ἀδιάφορον, καὶ νὰ λάβῃ ἐκεῖθεν ἀπάντησιν. Ὁ πλανήτης Ἄρης, ἐπὶ τὸν ὁποῖον ἔχει ἀπὸ πολλοῦ χρόνου στραφῇ ἡ προσοχὴ καὶ ἔρευνα τῶν ἀστρονόμων, ὑποδεικνύεται ὡς ὁ καταλληλότερος πρὸς ἐπικοινωνίαν ἀστήρ. Ἂν ἡ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν δὲν δεχθῇ τὸ κληροδότημα, ἡ διαθέτις ὁρίζει νὰ μεταβιβασθῇ εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον τοῦ Μιλάνου, καὶ τούτου μὴ ἀποδεχομένου, εἰς τὸ τῆς Νέας Ὑόρκης. Β'. Κληροδότημα πεντήκοντα χιλιάδων φράγκων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς ἰατρικῆς (τῶν Παρισίων), διὰ νὰ δοθῶσιν ὡς βραβεῖον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελεν εὕρῃ τὸ ἄριστον καὶ ἁπλούστατον μέσον πρὸς θεραπείαν τῶν νοσημάτων τῆς «τεθλιμμένης καρδίας». Περὶ τῶν νοσημάτων τοῦ ἐγκεφάλου οὐδεμίαν ἔλαβε πρόνοιαν καὶ μέριμναν ἡ μακαρῖτις.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Πῶς δύνασαι νὰ εὕρῃς τὴν ἡλικίαν ἑνὸς ἀνθρώπου

Εὐκόλως δύνασαι νὰ εὕρῃς τὴν ἡμέραν, τὸν μῆνα καὶ τὸ ἔτος, καθ' ὃ τις ἐγεννήθη, ἂν κάμῃς τοὺς ἑξῆς ὑπολογισμούς. Προτείνεις εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου θέλεις νὰ εὕρῃς τὴν ἡλικίαν, νὰ γράψῃ ἰδιαιτέρως τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, καθ' ἣν ἐγεννήθη, νὰ διπλασιάσῃ τὸν ἀριθμόν, νὰ προσθέσῃ 4, νὰ πολλαπλασιάσῃ διὰ τοῦ 50, νὰ προσθέσῃ τὸν ἀριθμὸν τοῦ μηνός, νὰ πολλαπλασιάσῃ δι' 100, νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν ἡλικίαν, ἣν εἶχε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ τέλος νὰ ἀφαιρέσῃ τὸν ἀριθμὸν 19,911. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦτο τὸ λαμβάνεις καὶ τὸ διαιρῇς εἰς τρία διψήφια τμήματα ἀρχόμενος ἐξ ἀριστερῶν. Τὸ τελευταῖον τμῆμα, δηλαδὴ τὸ πρῶτον ἐκ δεξιῶν, δύναται νὰ εἶναι καὶ μονοψήφιον. Τὸ πρῶτον τμῆμα δεικνύει τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως, τὸ δεύτερον τὸν μῆνα καὶ τὸ τρίτον τὰ δύο τελευταῖα ψηφία τοῦ ἔτους.

Παράδειγμα. Ἐγεννήθη τις τῇ 29 Αὐγούστου 1844. Λαμβάνομεν λοιπὸν τὸ 29, προσθέτομεν πάλιν 29, =58. Προσθέτομεν 4, =62. Πολλαπλασιάζομεν διὰ τοῦ 50, =3100. Προσθέτομεν 8 (διότι ὁ Αὔγουστος εἶναι ὄγδοος μήν), =3108. Πολλαπλασιάζομεν διὰ τοῦ 100, =310800. Ἀφαιροῦμεν τὴν ἡλικίαν, ἣν εἶχε πέρυσιν ἤτοι 45, =310755. Ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἀφαιροῦμεν 19911, =290844. Διαιροῦμεν εἰς τμήματα 29—08—44. Ἤτοι 29 Αὐγούστου 1844.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

(Α Ρ. 'Ραγκαβῆς) μετὰ τῆς ἑλλ. μεταφράσεως τοῦ κ. Dr. H. C. MULLER. — Ὁ Διάκος, ποίημα (Γ. Μαρτινέλλη) colla traduz. ital. del prof. ὑπὸ F. DI MENTO, (Corfù) — Ἡ παράστασις τοῦ Οἰδίπου Τυράννου ἐν Utrecht. κτλ. ὑπὸ Dr. H. C. MULLER, (Amsterdam). — Epicritica ad Studia critica in epigrammata graeca, auct. H. VAN HERWERDEN ὑπὸ Dr. H. C. MULLER —Liste des membres et abonnés de la Sosiété Philhellénique. —Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ περὶ τῆς γενικῆς συνεδριάσεως τῶν μελῶν, τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1891. — Κατάλογος τῆς Βιβλιοθήκης. — Κατάλογος τῶν Περιοδικῶν. — Κατάλογος τῶν Ἐφημερίδων. Γραμματοκιβώτιον « Ἑλλάδος ». Lettres de MM. PAVOLINI, REYER, CHATZIDAKIS, — Lettre de S. EXC. M. CLÉON RANGAVÉ à Barlin. — Art. de M. A. A. FOKKER (Marseille) «Osservazioni di un laico sull' alfabeto ellenico» etc. etc.

Λογοδοσία *Κ. Τσιροπινᾶ*, δημάρχου Ἑρμουπόλεως, περιλαμβάνουσα τὴν διαχείρησιν τῆς δημοτικῆς περιουσίας ἀπὸ 1 Ὀκτωβρίου 1887 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1890.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ τεμάχια δὲν εὑρίσκονται. Τὰ σταλέντα χρήματα μένουσιν εἰς τὴν διάθεσίν σας.

κ. Δ.Ο. Κέρκυραν. Ἡ διεύθυνσις ἠλλάχθη. Ἡ ἀπόδειξις ἐστάλη.

κ. Φ 'Αξ. Κωνστάντσαν.—Εὐγ.Γ.Κ. Κάρυστον. Διεύθυνσις ἠλλάχθη.

κ. Ι. Ρ. Oxford. Φύλλον ἐστάλη.

κ. Μ. Γ. Σπάρτην. Ἐλήφθη σημείωσις.

κ. Κ. Λ. Κ. Λονδῖνον. Ἐστάλη καὶ τὸ 23.

κ. Π. Μ. Αἰκατεριν. Ἀστερ. Θεσσαλονίκην. — Σ. Σπ. Τρ.ίκκαλα— Στ. Χρ. Κονισκ. Ἐγράψαμεν ταχυδρομικῶς.

κ. Π.Γ.Π. Ὀδησσόν. Φύλλα διεκόπησαν. τὸ 52 ἐστάλη.

κ. Dr A. Th. Βάδην. Ἐστάλη βιβλίον καὶ ἀπόδειξις πληρωμῆς.

κ. Π. Σ.Σ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν 100 δρ. καὶ ἐδόθησαν εἰς κ. Γ. Κασδόνην.

κ. Α. Β. Δαρμστάττην. Ὁ κ. Δρ. εὑρίσκεται ἐν Γερμανίᾳ.

κ. Γ. Βασδρ. Ἐρζερούμ. Ἀδύνατα ζητεῖτε.

Συνδρομητῇ. Βῶλον. Περιμένετε ἐπάνοδον τοῦ κ. Δρ.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

4 Ἰουλίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	*Ἀγορὰ*		*Πώλησ*	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	495	—	496	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	560	—	561	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	558	—	559	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	440	—	445	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο. . .	430	—	435	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο. . .	430	—	435	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60.000,000 μετὰ λαχείου . .	549	75	550	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	4320	—	4325	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	313	—	314	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	306	—	306	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	93	50	94	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	196	50	197	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	456	—	458	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	227	—	228	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	166	—	166	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	98	—	100	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	96	—	96	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	56	25	58
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	25	86	25	88
Λίρα ὀθωμανική. . . . . . , ,	29	75	29	80
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας :	32	35	32	40
Τρίμηνον Γαλλίας	127	50	127	87
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	55	32	60
Ὄψεως Γαλλίας	128	75	128	87

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων δωρεάν, δύνανται νὰ τὸν λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

ΟΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΕΣ

πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» βιβλία παρακαλοῦνται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὸ τίμημα αὐτῶν 20 λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἵνα ἀποστέλλωνται ταῦτα ἐπὶ συστάσει, διότι ἄλλως οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἡ Διεύθυνσις εὐθύνην διὰ τὴν ἀπώλειαν βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Διεκπεραιώσεως τῆς «Ἑστίας», δὲν ἐλήφθη δὲ ὑπὸ τοῦ παραγγείλαντος.

Digitized by Google

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΑΧΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένειαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία.

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικόν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένιαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικά νοσήματα.

Ἀποθήκη παρά τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετά ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 28 ΤΟΜΟΣ Β'.

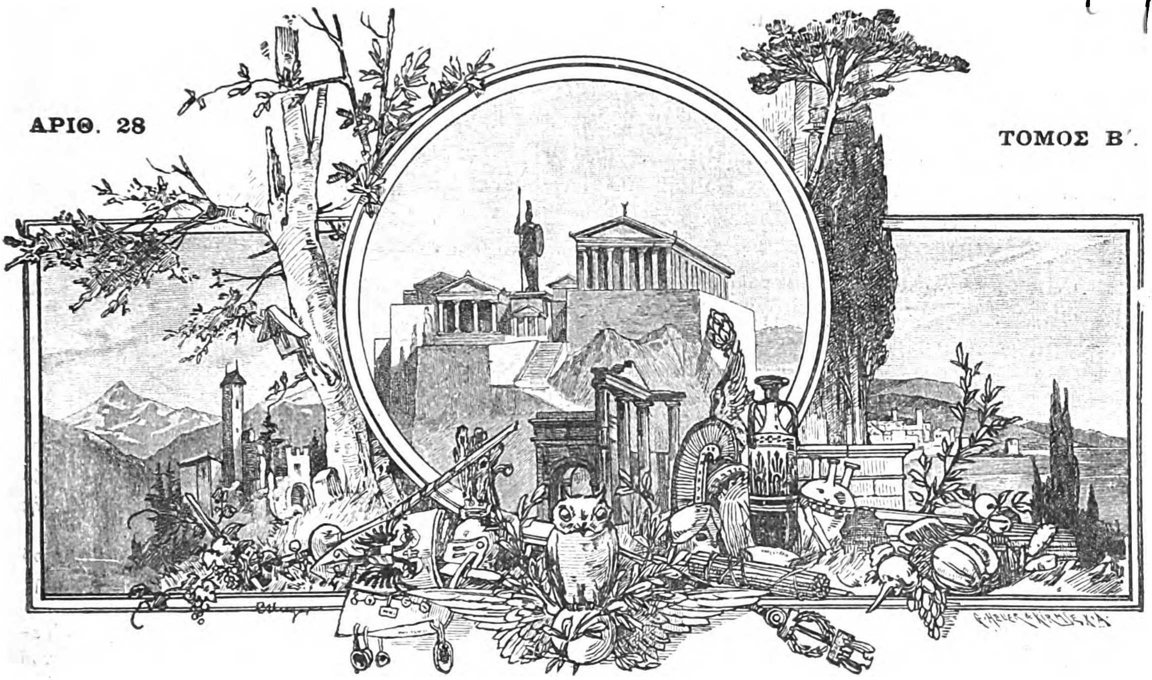

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

FOREIGN BODL: LIBR PERIODICALS

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	**8**	—	ἐτησία δραχμαὶ		**15**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. χρ.	**10**	—	» Φρ. χρ.	**20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 14 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΚΙΑ ΕΡΓΟΥ, ὑπὸ *Γρηγορίου Ξενοπούλου.*
ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ.*
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ :-ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΑΓΓΛΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ.
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ : ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ, ποίημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ.*
ΤΗΛΕΠΑΘΙΚΑΙ ΠΑΡΑΚΡΟΥΣΕΙΣ.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (3 — 9 Ἰουλίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ : **Φιλολογικά, Παντοῖα.**
ΕΙΚΟΝΕΣ : **Ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον Λέσβου.**
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ Ἀκροκόρινθος. — Ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον Λέσβου.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐνηργήθησαν καθ' ἅπαν τὸ κράτος αἱ δημοτικαὶ ἐκλογαί. Δήμαρχος Ἀθηναίων ἐξελέγη ὁ κ. Μ. Μελᾶς· Πειραιῶς ὁ κ. Θ. Ῥετσίνας· Πατρῶν ὁ κ. Ἀρ. Κοντογούρης· Ἑρμουπόλεως ὁ κ. Κ. Τσιροπινᾶς· Κερκύρας ὁ κ. Μ. Θεοτόκης· Λαρίσης ὁ κ. Α. Ἀστεριάδης· Βώλου ὁ κ. Τοπάλης· Τριπόλεως ὁ κ. Α. Χριστόπουλος· Σπάρτης ὁ κ. Λ. Ῥουσσόπουλος· Καλαμῶν ὁ κ. Π. Μαυρομιχάλης· Χαλκίδος ὁ κ. Φαρμακίδης· Ζακυνθίων ὁ κ. Λ. Λούντζης· Μεσολογγίου ὁ κ. Καψάλης· Ναυπλιέων ὁ κ. Γαννόπουλος· Ἀργείων ὁ κ. Μυστακόπουλος· Ἄρτης ὁ κ. Ἀντωνόπουλος· Κορίνθου ὁ κ. Σκαρπέτης.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα διῆλθε διὰ Γενούης ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος, ἔνθα παραμείνας δύο ἡμέρας ἀνεχώρησε κατευθυνόμενος εἰς Αἴξ-Λε-Μπαίν, ὅπου ἔφθασε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην.

— Ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς βασιλίσσης Ὄλγας ἐψάλη δοξολογία τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐν τῷ ἀνακτορικῷ παρεκκλησίῳ παρουσίᾳ τοῦ Διαδόχου, τῆς ἡγεμονίδος Σοφίας, τῶν βασιλοπαίδων καὶ τῶν αὐλικῶν.

— Ἡ βασίλισσα Ὄλγα μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Μαρίας καὶ τοῦ μεγάλου δουκὸς Σεργίου ἐπανῆλθον ἐκ Πετρουπόλεως εἰς Μόσχαν, ὅπου ἐπανειλημμένως ἐπεσκέφθησαν τὴν αὐτόθι γαλλικὴν ἔκθεσιν.

— Ἔληξαν τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην αἱ ἐξετάσεις τῆς Σχολῆς τῶν δοκίμων, καθ' ἃς πάντες οἱ μαθηταὶ τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἐπέτυχον ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς Σχολῆς μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ σημαιοφόρου. Ἡ σειρὰ τῆς ἐπιτυχίας ἑκάστου καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς κατατάξεως αὐτῶν μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Β. ναυτικοῦ θέλει γνωσθῇ προσεχῶς.

— Εἰς τὴν ἑταιρίαν πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος ἐκοινοποιήθη ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου, δι' ἧς καταδικάζεται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸ δημόσιον δρ. 1.550.000, διὰ τὴν μὴ ἀποπεράτωσιν ἐντὸς τῆς προθεσμίας ὅλων τῶν ἔργων τῆς ἀποξηράνσεως. Ἡ ὑπόθεσις θέλει ἀχθῇ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ Τριανταφυλλιδείου γεωργικοῦ σχολείου διεκήρυξεν ὅτι θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν σχολὴν ἐφέτος 35 νέοι.

— Κατὰ τὸ λῆξαν δεκαήμερον αἱ εἰσπράξεις τοῦ Τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δρ. 190,000, ἐνῷ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου δεκαημέρου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς 231,000 δρ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Στρατιωτικὴ γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος μετὰ συντόμου ἐξετάσεως τῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπὸ *Ἰφικράτους Κοκίδου* συνταγματάρχου τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Α. Κωνσταντινίδου 1891. Ἡ πώλησις τοῦ ἔργου ἀνετέθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Κ. Μπέκ.

— Ἐξεδόθη τὸ τρίτον καὶ τέταρτον τεῦχος τοῦ ΙΕ' τόμου τοῦ Bulletin de Correspondance Hellénique.

Μεταιωροπόρον, ἤτοι ἀερόστατον ὑψούμενον καὶ διευθυνόμενον διὰ πτηνῶν· ἐπινόησις *Παναγιώτου Ι. Σταγοπούλου*, διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας.

Νόθευσις Ὑφασμάτων καὶ Δερμάτων καὶ ἐξέλεγξις αὐτῶν, ὑπὸ Α. Κ. Δαμβέργη.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Μ. Μ. Αἴγιον. Ἐστάλη ἡ ἀπόδειξις. Ἠλλάχθη ἡ διεύθυνσις.

κ. Μ. Μ. Lescovats. Ἐστάλησαν φύλλα. Διεκόπη ἀποστολή.

κ. Κ. Κ. Ταϊγάνιον. Ἐστάλη τὸ φύλλον.

κ. Γ. Π. Ναύπλιον. Ὡμιλήσαμεν πρὸς τὸν βιβλιοπώλην κ. Μπέκ. Ἀποταθῆτε πρὸς αὐτόν.

κ. Π. Ζ. Κάϊρον. Ἐλάβομεν χρήματα καὶ ἐπιστραφέντα φυλλάδια.

κ. Κ. Οἰ. Beni-Suef. Συνδρομή σας ἔληξεν ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1890 (ὡς δεικνύει ἡ ὑπ' ἀριθ. 1856 ἀπόδειξις). Πιθανὸν νὰ ἐνεγράφητε τὸν Ἰούλιον 1890, ἀλλὰ θὰ ἐλάβετε τὴν σειρὰν τῶν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκδοθέντων φύλλων.

κ. Η. Bell. Κων)πολιν. Χάϊνε πέμπεται. Ἔκπτωσις 20 τοῖς 0/0 διὰ προμήθειαν.

κ. Μ. Θ. Adjud. Ἐγράψαμεν ταχυδρομικῶς.

κ. Δ. Μ. Ναύπλιον. Ἐλάβομεν δελτάριον. Ἐνηργήσαμεν. Περιμένομεν.

κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐστάλησαν φύλλα.

κ. Στ. Γ. Bielitz. Ῥωμηὸς στέλλεται τακτικά. Ἐξώφυλλα ἐστάλησαν.

κ. Γ. Π. Π Πάτρας. Περιμείνατε ἐπάνοδον διευθυντοῦ.

κ. Σπ. Δ. Λαμίαν. Ι. Μ. Χαλκίδα. Ι. Π. Ἀθήνας. Δ. Π. Ζάκυνθον. Χ. Α. Ἡράκλειον. Ε. Β. Ἄνδρον. Χ. Α. Ἡράκλειον. Δ. Μ. Ζάκυνθον. Χάϊνε ἐστάλη.

Digitized by Google

ΣΚΙΑ ΕΡΓΟΥ

«'Απάνω τους, τὰ σκυλιά !

— Νά τους κάψουμε !

— Νά τους χαλάσουμε!

— 'Εμπρός !

— Θάνατος ! Θάνατος !»

῾Ο ὄχλος ἐμαίνετο. 'Εν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς φυγῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως, τὴν ὁποίαν προὐκάλεσεν ὁ στρατὸς πυροβολήσας, ὁ ὄχλος ὁ ἄγριος καὶ ἀκατάσχετος ἐπέμενε συμπυκνούμενος, κραυγάζων, ἀπειλῶν. ῾Ο λαὸς ὁ φιλήσυχος διελύθη· αἱ ἀρχαὶ ἐφοβήθησαν πανικὸν καὶ ἀπεκρύβησαν· καὶ μόνον οἱ ὀλίγοι στρατιῶται, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τῆς μικρᾶς πόλεως, περιέκλειον μόλις τὴν ἑβραϊκὴν συνοικίαν, ἀκίνητοι, βλοσυροί, πιστοὶ εἰς τὸ καθῆκον, ἕτοιμοι νἀποκρούσωσι διὰ τῆς βίας πᾶσαν νέαν ἐπίθεσιν. Αὐτοὶ δὲν ἔπαιζον...Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη στιγμῶν ὅμιλον ταραξίαν, μεθυσμένον ὑπὸ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ φανατισμοῦ καὶ ζητοῦντα νὰ εἰσορμήσῃ εἰς τὸ Γιέττο, ἵνα ἐκδικηθῇ κατ' ἀθώων τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἔγκλημα, τὸν ὑπεδέχθησαν διὰ πυροβολισμοῦ. Ἔμειναν τρία πτώματα ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου, ἀλλ' οἱ λοιποί, σῶοι καὶ πληγωμένοι, διεσκορπίσθησαν ἄπρακτοι. Τοῦ αἵματος τούτου τοῦ χριστιανικοῦ ὁ ὄχλος ἐζήτει τόρα ἐκδίκησιν .... ἐκδίκησιν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου ἑώρταζε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸν θάνατον. 'Αλλ' ὡσεὶ ἐγνώριζε πλέον οἷα τὸν περιέμενεν ὑποδοχή, ἐμακρύνετο ὁλοὲν τῆς στρατιωτικῆς ζώνης, μελετῶν καὶ ἑτοιμαζόμενος νὰ ἐκσπάσῃ κατ' οἰκιῶν ἑβραϊκῶν ἄλλων ἐκτὸς τῆς φρουρουμένης συνοικίας, ἐγκαταλελειμμένων ὅλως εἰς τὴν δύναμίν του καὶ εἰς τὴν μανίαν του. Ἤδη ἀντήχουν κραυγαὶ ἄγριαι, ἔξαλλοι, κραυγαὶ προτροπῆς:

«'Σ τοῦ Μέχου ! 'ς τοῦ Μέχου !

— Ναί, ναί !

— 'Σ τοῦ Μπραχάμη ! 'ς τοῦ Μπραχάμη !

— 'Εμπρός ! ἐμπρός !»

Καὶ ὁ ὅμιλος, μεγεθυνόμενος πάντοτε καὶ συμπυκνούμενος, ἐξεκίνησε κατευθεῖαν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ 'Αβραὰμ Μέχου, φαινομένην ἤδη ἐκεῖ πρὸς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ ἐν τῷ μέσῳ μικρᾶς τριγωνικῆς πλατείας, ὅπου ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν εἶχε προφθάσει δρομαία καὶ πολυάριθμος προφυλακὴ τῶν ἀγυιοπαίδων.

«'Ελᾶτ' ἐδῶ ! ἐλᾶτε !» ἔκραζον μιᾷ φωνῇ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ μικροὶ δαίμονες, ἀναβάντες ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς 'Εκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πέριξ ὑψωμάτων καὶ σείοντες ἐν ἀλαλαγμῷ εἰς τὸν ἀέρα πίλους, ῥάκη, κλάδους καὶ ῥόπαλα, δι' ὧν κατώρθωσαν ἐν τῇ βίᾳ νὰ ὁπλισθῶσι.

Καὶ εἰς ἀπάντησιν ὁ ὄχλος ἐπήρχετο ἀπέναντι ταχύς.

* * *

«Ἔρχονται ! γρήγορα !

— Ἄχ, τὸ κομμό... ἄνοιξε τὸ συρτάρι....

— Ὄχι, ὄχι ! Δὲν προφτάνουμε τίποτα.'Εμεῖς νὰ σωθοῦμε μονάχα.

— Ἔλα κατεβαίνετε.

— Σούτ,. κτυποῦν τὴν πόρτα...»

Καὶ ἡ δυστυχὴς οἰκογένεια, ὁ πατήρ, ἡ σύζυγός του, αἱ δύο θυγατέρες καὶ ὁ μικρὸς υἱός, διωλίσθαινον ἔντρομοι καὶ σιγηλοὶ δι' ὀπισθίας τινὸς κλίμακος, ἀφίνοντες τὴν οἰκίαν των ὅλην εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὄχλου, ὁ ὁποῖος ἤρχισεν ἤδη νὰ ἐκβιάζῃ τὴν θύραν. Αἱ ἄγριαι κραυγαὶ ἀντήχουν ὁμοῦ μὲ τὰ βαρέα κτυπήματα, καὶ αἱ ἀπειλαὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς καταστροφῆς ἐξήρχοντο ἐκ στηθῶν ἀσθμαινόντων, πνιγομένων ὑπὸ τῆς προσπαθείας νά τας πραγματοποιήσωσιν.. ῾Η μικρὰ κλίμαξ τῆς φυγῆς ἔδιδε πρὸς τὴν αὐλήν. ῾Η αὐλὴ ἐσυνόρευε μὲ μίαν ἄλλην. Ἕνα τοῖχον ἔπρεπε νὰ ὑπερπηδήσωσι καὶ θὰ εὑρίσκοντο ταχέως ἠσφαλισμένοι ἐντὸς χριστιανικῆς οἰκίας ἐπὶ τοῦ ἄλλου δρόμου. Ἦσαν οἱ ἐγκάτοικοι φίλοι τῆς οἰκογενείας τοῦ ῾Εβραίου ἐμπόρου, εἶχον ἐξέλθει εἰς τὴν αὐλήν, ἕτοιμοι νὰ δεχθῶσι τοὺς φυγάδας. 'Εκομίσθη ἡ φορητὴ κλίμαξ καὶ ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ τοίχου... Ἔλα γρήγορα ! ῾Η κυρία Μέχου ἡτοιμάσθη νἀνέλθῃ πρώτη....

'Αλλὰ κατ' ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ὁ ὄχλος ἐξεβίασε τὴν θύραν καὶ εἰσώρμα εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ κραυγῶν. ῾Ο πάταγος ἐπὶ τῶν δαπέδων ἦτο καταχθόνιος. 'Ηκούσθησαν δύο-τρεῖς πυροβολισμοὶ μανίας... Ἆ, ἦτο ἀργὰ πλέον νὰ φύγουν, ἀργά ! Ἅμα ὡς ἐπλησίαζον τὸ παράθυρον τοῦ μαγειρείου, οἱ διῶκται θὰ τοὺς ἔβλεπον, καὶ πρὸ παντὸς ἔπρεπε νἀγνοοῦν τὸ καταφύγιόν των. 'Οπίσω ! ὀπίσω !

Καὶ μὲ τὴν ἑτοιμότητα, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, ἐγκατέλειψαν τὴν κλίμακα ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἐπεστράφησαν καὶ κατῆλθον εἰς μικράν τινα ὑπόγειον ἀποθήκην, τῆς ὁποίας ἡ εἴσοδος ἦτο ἀπὸ τὴν αὐλήν. Ὅσον ἠμ-

Digitized by Google

πόρεσαν ταχέως καὶ ἀψοφητεί. Συνεσπειρώθησαν ὅλοι ἔντρομοι, ἐκπνέοντες ἐντὸς τοῦ στενοῦ ἡμιφωτίστου χώρου καί, ἐναγκαλιζόμενοι σφιγκτά, σφιγκτά, παρηκολούθουν ἐναγωνίως τοῦ ὄχλου ἐπάνω τὴν λεηλασίαν καὶ περιέμενον τὴν τύχην των, τὴν ἄγνωστον τύχην των...

* * *

Ἆ, ναί ! δὲν ἦσαν διόλου ἐξησφαλισμένοι ἐκεῖ μέσα !... Ἤρκει μόνον εἰς ἕνα νὰ ἤρχετο ἡ ὄρεξις νὰ καταβῇ καὶ εἰς τὴν αὐλήν, διὰ νἀνακαλυφθῇ ἡ κρύπτη των. Καὶ τότε οἱ μαινόμενοι ἐκεῖνοι θὰ τοὺς ἐθανάτωναν βέβαια ! Διὰ τὸ χυθὲν αἷμα ὁ ὄχλος αὐτοὺς ἐθεώρει ὑπευθύνους, καὶ μὲ τὸ αἷμά των θὰ ἐπλήρωναν οἱ ἀθῷοι τῶν ἄλλων τἀνομήματα... Ὁ ταλαίπωρος πατὴρ συνησθάνετο τὴν οἰκτρὰν αὐτὴν θέσιν καὶ ἔφρισσε. Διὰ τὸν ἑαυτόν του δὲν τον ἔμελε τόσῳ, οὔτε διὰ τὴν γυναῖκά του .. Τὰ παιδιά του μόνον ἐλυπεῖτο καὶ ἐσυλλογίζετο, τὰ κοριτσάκιά του, ποῦ δὲν ἦσαν ἀκόμη δεκαπέντε χρονῶν, καὶ τὸ ἀγοράκι του, τὸ Μάρκο του, ποῦ δὲν ἦταν ἀκόμη δέκα... Ἄχ, αὐτὰ μόνον ἂς ἠμποροῦσε νὰ σώσῃ, αὐτὰ μόνον νὰ κρύψῃ καλά, καλά, νὰ μή τα ἰδοῦν, νὰ μή τα εὕρουν... Ἀλλὰ ποῦ ;

Ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἀνεσηκώθη καὶ μὲ περιαλγῆ ὄψιν περιέβλεψε γύρω, ὡσεὶ διὰ νἀνακαλύψῃ κρύπτην ἀσφαλῆ... Τίποτε ! ὁ χῶρος στενὸς καὶ γυμνὸς καὶ ἀδιέξοδος... Εἶδε τὰ χλωμὰ πρόσωπα τῶν προσφιλῶν του, κατακειμένων ἐκεῖ ἐν τῇ ὑψίστῃ ἀγωνίᾳ, ἤκουσεν ἐπάνω ἀπειλοῦντας τοὺς φοβεροὺς κρότους τῶν ἐπιδρομέων, ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν μαύρην, τὴν ἀπέλπιδα ὀροφήν, ἐψιθύρισε μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσμένους:

— Θέ μου... Θέ μου... Θέ μου ..

Ὁ μικρὸς Μάρκος τὸν εἶδε καὶ τὸν ἐνόησεν... Ἀφῆκε τὴν χεῖρα τῆς μητρός του ἐξαίφνης, ἠγέρθη καὶ ἦλθεν ἐνώπιόν του. Ἡ στάσις του ἦτο ἐπιβλητική, τὸ μέτωπον ἀνυψωμένον, οἱ ὀφθαλμοὶ λάμποντες, ἡ φωνή του σταθερά :

«Μὴ φοβᾶσαι, πατέρα μου» εἶπεν. «Ἐγὼ θά σας σώσω. Θὰ πάγω νά τους παρακαλέσω νὰ σκοτώσουν ἐμένα, μονάχα ἐμένα !»

Τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου δὲν ἦτο πλέον τὸ δειλὸν παιδίον μὲ τὴν ἁβρὰν σάρκα καὶ τὴν ξανθὴν κόμην. Ἦτο πλάσμα πλῆρες ψυχῆς καὶ ἀγάπης, ἔχον πεποίθησιν ἐφ' ἑαυτὸ καὶ ἀποφασισμένον νὰ πράξῃ ὅ,τι εἶπεν ἡ σταθερά του φωνή...

Καὶ ὥρμησε ταὐτοχρόνως πρὸς τὴν ἔξοδον. Μόλις ἐπρόφθασεν ὁ πατὴρ νά τον ἁρπάσῃ, νά τον ἐναγκαλισθῇ, νά τον συνθλίψῃ νά τον κρατήσῃ. Ὁ μικρὸς ἀνθίστατο πάσῃ δυνάμει.

«Ἄφησέ με ! ἄφησέ με, σοῦ λέγω... Θὰ φωνάξω....

— Μάρκο μου... Μάρκο μου... γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ !»

Ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ὑπερτάτης αὐτῆς πάλης, τῆς ἀνίσου, καθ' ἣν μία κραυγὴ τοῦ μικροῦ θὰ ἐξεμηδένιζε τοῦ μεγάλου τὴν δύναμιν, ἠκούσθησαν ἄνωθεν ἄνθρωποι εἰσορμῶντες αἰφνιδίως εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ ἐξερχόμενοι εἰς τὸ δῶμα.

« Νά, νά, κάπου ἐδῶ θενἆναι ! » ἐκραύγασεν ἀσθμαίνουσά τις φωνή.

« Καλὲ δὲ βαριέσαι ! » ἀπήντησεν ἄλλη, ἠρεμωτέρα. « Θὰ ἔφυγαν τώρα ἀπ' αὐλὴ σ' αὐλή.

— Ἆ ναί! νὰ καὶ ἡ σκάλα 'στὸν τοῖχο, κρῖμας!

— Τρέχα γύρευέ τους τώρα.»

Ἐσώθησαν. Μία σύμπτωσις, μία κλίμαξ φορητή, ἀφεθεῖσα ἐν τῇ σπουδῇ ὀρθία ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀπέτρεψε τὸ στυγερώτερον κακούργημα.

* * *

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς αἰφνιδίας ἐκρήξεως τοῦ ἀντισημιτισμοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς καὶ ἀκατονομάστου δειλίας, ἀνέλαμψάν που καὶ που καὶ θάρρη τινὰ ζηλευτά. Φανατικοὶ ἐξ ἀγνοῦ ζήλου ἀψήφησαν λόγχας καὶ ἐβάδισαν πρὸς βέβαιον θάνατον. Στρατιῶται εἰς τὸ καθῆκον πιστοὶ ἐθάρρησαν νὰ πυροβολήσωσι κατ' ἀδελφῶν. Χριστιανοὶ ἐκτιθέμενοι εἰς τῶν πολλῶν τὴν πρόληψιν καὶ τὴν μανίαν, ἀπέκρυψαν καὶ περιέθαλψαν τοὺς διωκομένους Ἑβραίους. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἔρημοι καὶ ἀπροστάτευτοι, ἀνέμειναν τὸν θάνατον, ἀπειλοῦντα ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ εἰσβάλῃ μετὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐν γαλήνῃ ψυχῆς καὶ φιλοσοφικῇ ψυχραιμίᾳ. Ἀδελφοὶ ἠσφάλισαν ἀδελφὰς μὲ ζωῆς κίνδυνον καὶ μητέρες τέκνα, κρατοῦσαι τὰς ἐπισφαλεστέρας θέσεις δι' ἑαυτάς.—Ἀλλ' οὐδενὸς ἐκ τούτων ἡ μεγαλοψυχία ἔφθασε τὴν τοῦ δεκαετοῦς παιδίου μὲ τὴν ἁβρὰν σάρκα καὶ τὴν ξανθὴν κόμην, τοῦ ἀποφασισμένου νὰ πράξῃ ὅ,τι εἶπεν ἡ σταθερά του φωνή :

« Μὴ φοβᾶσαι πατέρα μου. Ἐγὼ θά σας σώσω. Θὰ πάγω νά τους παρακαλέσω νὰ σκοτώσουν ἐμένα, μονάχα ἐμένα !»

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Α'.

Ἡ Δάφνη καὶ ὁ τελώνης της. — Ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου.— Ἡ μονὴ τοῦ Ξηροποτάμου. —Δάση καὶ λειμῶνες.

Μετὰ τρικυμιώδη πλοῦν ἐπὶ μικροῦ καὶ εἰς ἄκρον ἀκαθάρτου τουρκικοῦ ἀτμοπλοίου ἔφθασα τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου εἰς τὸν κεντρικὸν ὅρμον τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Κατειχόμην ἀπό τινων ἐτῶν ἐξ ἀκρατήτου ἐπιθυμίας νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Ἀθωνιάδα χερσόνησον, ἧς τὰ θέλγητρα εἶχον ἀκούσει ὑμνούμενα ὑπὸ Ἕλληνος μοναχοῦ ἐν Μόσχᾳ πρὸ δεκαετίας. Αἱ περιγραφαὶ τῆς φύσεως τῆς ὀρεινῆς ταύτης χερσονήσου εἶχον τόσον ζωηρῶς ἐντυπωθῆ εἰς τὴν διάνοιάν μου, ὥστε μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐδέχθην φιλικὴν πρόσκλησιν, τὸν ἐνθουσιασμὸν δὲ τοῦτον, οὐδὲ αὐτὴ ἡ διήμερος τρικυμία, ἡ πολλάκις ἐξαναγκάσασά με νὰ μιμηθῶ τὸν περίπυστον τοῦ Δωδὲ ἥρωα Ταρταρέν, κατώρθωσε νὰ μειώσῃ. Ἂν δὲ πατῶν τὸ ἔδαφος τῆς Δάφνης δὲν ἀπήγγειλα τοὺς πρὸς τὸν Ἄθωνα στίχους τοῦ Παναγιώτου Σούτσου, αἴτιος ἦτο ὁ πιναρὸς τελώνης, ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἔσπαιρεν ὁ ταξειδιωτικός μου μάρσυπος. Ὁ τελώνης αὐτὸς ἀπὸ τριακονταετίας εὑρισκόμενος ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, διάγει μέχρι τῆς σήμερον μοναστικὴν ζωὴν καὶ ἔχει ὡς σκοπὸν τοῦ βίου του τὴν διατροφὴν ὀλίγων καναρινίων καὶ τὴν διδαχὴν στρατιωτικῶν γυμνασίων εἰς γηραλέον καὶ ψωριῶντα κύνα.

Ἐν τούτοις ἔθεσε τὰς μὲν χεῖράς του εἰς τὰ ἱμάτιά μου τὰ δὲ στρογγυλὰ ὡς δεκάλεπτα ὀμματοϋάλιά του εἰς τὴν ἐξῳδημένην ῥῖνά του καὶ ἐζήτει νὰ ἀνεύρῃ ἐπικίνδυνόν τι ἐμπόρευμα. Αἴφνης ὁ τελώνης ἤνοιξεν ὡς χάσμα τὸ στόμα του καὶ μέσῳ τῶν ὀλίγων ὀδόντων του διεξέφυγεν οὐρανόμηκες θαυμαστικόν! Εὗρε τὸν *Ἀργισιδηρουργὸν* τοῦ Ὀνέ.

— Μὰ τί εἶνε τοῦτο, ἐφέντημ;

— Μυθιστόρημα, πασσᾶ μου, ἀπήντησα, ἀπονέμων αὐθαιρέτως ἀνώτατον ὀθωμανικὸν τίτλον εἰς τὸν ἁπλοῦν ἀγᾶν, ὅστις ἀνέλαβε πρὸς στιγμὴν χρέη εἰσαγγελέως. Ἐκοπίασα ἕως οὗ πείσω αὐτὸν ὅτι ὁ *Σιδηρουργὸς* εἶνε εἶδος Χαλιμᾶς καὶ ἀπαλλαγῶ ὀχληρῶν ἐρωταποκρίσεων καὶ στρέψω ὀλίγον τὰ βλέμματα πρὸς τὴν Δάφνην· ἀλλὰ τὸ μόνον ἀξιοθέατον αὐτῆς εἶνε ὁ τελώνης της, διότι δύο ἢ τρία εὐτελῆ οἰκήματα, ἐν οἷς διαιτῶνται κάπονες παχυνόμενοι, εἶνε ὅλως ἀνάξια προσοχῆς. Ἄλλοτε ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ὑπῆρχε λαμπρὸς λιμήν, ἂν πιστεύσῃ τις εἰς τὰ ἁγιορειτικὰ συναξάρια, ἀλλὰ πειρατῶν ἐπιδρομαὶ κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα, οὐδὲ ἴχνος αὐτῶν κατέλιπον. Εἰς ἀρχαιοτέρους μάλιστα χρόνους, ὅτε ἐπὶ τῆς Ἀθωνιάδος χερσονήσου ὑπῆρχε δεκὰς ὁλόκληρος εὐδαιμόνων πόλεων, εἰς τὰς κλιτῦς χαριεστάτου λόφου λέγεται ὅτι εἶχε τὴν κατοικίαν της ἡ παρθένος Δάφνη, προτοῦ καταδιωχθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ μεταβληθῇ εἰς τὸ ὁμώνυμον δένδρον. Βεβαίως ὡραιοτέραν κατοικίαν ἡ μυθολογουμένη νύμφη δὲν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ. Ἐκεῖ καὶ σήμερον ἔτι εἰς τὰ πυκνά της δάση ἀκαταδίωκτοι καὶ ἀνενόχλητοι περιπλανῶνται οἱ κάπροι καὶ αἱ δορκάδες. Τὴν εὐσταλῆ νύμφην διεδέχθη κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα μοναχός, ἱδρύσας πενιχρὸν μονίδριον καὶ ζητῶν διὰ τῆς ἑκουσίας σωματικῆς τυραννίας νὰ κερδήσῃ τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἐπιδραμόντες Ἄβαρες ἐξηφάνισαν καὶ τὸν ἀσκητὴν καὶ τὸ ἐνδιαίτημά του, σήμερον δὲ μελαγχολικὸς ἐρημίτης, ὁ τελώνης τῆς Δάφνης, διέρχεται τὰ ῥωμαντικὰ μονοπάτια, ἀναπολῶν τὸν κόσμον παρ' οὗ ἑκουσίως ἀπεσπάσθη.

Οὐδὲν εἶχον νὰ ἐπισκεφθῶ εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκείνην. Κωδωνοφόρος ἡμίονος ἀπὸ ἀρκετῆς ὥρας μὲ ἀνέμενε, καὶ πηδήσας ἐπ' αὐτοῦ, ἐτράπην τὴν πρὸς τὰς Καρυὰς ἄγουσαν, ὑπὸ τὸ ᾆσμα τῶν πτηνῶν καὶ τὸν θροῦν τῶν σειομένων φύλλων. Τὰ ταξείδια ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει γίνονται μόνον ἐπὶ ἡμιόνων. Ὅλαι αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις τῶν διαφόρων μέσων τῆς συγκοινωνίας διατελοῦσι πάντῃ ἄγνωστοι ἐν τῇ χερσονήσῳ. Οἱ συριγμοὶ ἀτμομηχανῆς δὲν διετάραξαν ἀκόμη τὴν μεσαιωνικὴν ῥωμαντικότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ὁ ἡμίονος ἔμεινε τὸ ἀποκλειστικὸν μέσον τῆς συγκοινωνίας, ὅπως ἐν Ἱσπανίᾳ εἰς χωρία τινὰ τῆς Ἀνδαλουσίας· νομίζει τις ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο ἐγένετο ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ Ὄρος, καθ' ὅσον οὐδὲν ἕτερον κτῆνος συμφωνεῖ τόσον πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν μοναστικὴν ζωήν. Εἰς τὸ τετράποδον τοῦτο ὀφείλω ἀπεριόριστον εὐγνωμοσύνην· καθ' ὅλην τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διαμονήν μου ὑπῆρξε πιστός μου θεράπων. Ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του διήνυσα ὁλόκληρον τὴν χερσόνησον, διῆλθον φάραγγας καὶ κρημνοὺς ἀσφαλῶς, καὶ ἐν μέσῳ τῆς μυστηριώδους ἐρημίας τῶν ἁγίων ἐκείνων τόπων ὑπῆρξεν ὁ μόνος μου σύντροφος. Ποσάκις μὲ ἐβαυκάλισαν τῶν κωδωνίσκων του οἱ ἐναρμόνιοι ἦχοι καὶ ποσάκις ἐρρέμβασα καὶ ἐμελαγχόλησα ἐπὶ τῆς ῥάχεως αὐτοῦ· καὶ ἐνῷ ἐκεῖνος ἔβαινε κύπτων, ἀνεγεννῶντο ἐνώπιόν μου εἰκόνες βίου ἀποσβεσθέντος καὶ περιίπταντο τόσα φίλτατα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐμάρανεν ὁ χρόνος ἢ ἐξηφάνισεν ὁ θάνατος.

*
* *

Ἡ χερσόνησος εἶνε λίαν ὀρεινή, κατάρρυτος καὶ σύνδενδρος, διασχιζομένη κατὰ μῆκος ὑπὸ τοῦ ὄρους Ἄθω, ὅπερ ὑψοῖ πρὸς τὴν μεσημβρινὴν αὐτῆς ἄκραν τὰς δύο του κορυφάς, τὴν ὑψηλήν, ἥτις εἰς ὕψος 1935 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας

Digitized by Google

τῆς θαλάσσης στέφεται ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ τὴν ἑτέραν κορυφήν, τὸν Ἀντίαθον, ἐφ' ἧς εὑρίσκεται τὸ κελίον τοῦ Προφήτου Ἠλία. Ἀμφότεραι αἱ κορυφαὶ ἦσαν χιονοσκεπεῖς εἰσέτι, ἐνῷ εἰς τοὺς λόφους καὶ τὰς πεδιάδας ἐγέλα τῆς ἀνοίξεως μυριανθὴς αὐγή.

Ὁ ἡμιονός μου ἐν τούτοις, ἀδιάφορος πρὸς τὰ περικυκλοῦντά με θέλγητρα, ἀνήρχετο τὴν ἀνώμαλον ὁδόν, τὴν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν παρουσιάζουσαν ποικίλας ἐδαφικὰς μεταβολάς, καθ' ἃς πότε εὑρισκόμην εἰς τὸ βάθος καταπληκτικῆς φάραγγος καὶ ἄλλοτε ὑψούμην εἰς κορυφὰς χλοερῶν λόφων. Ἐνίοτε κάτωθεν τῶν ποδῶν τοῦ ζώου μου ἐφαίνοντο βάραθρα, ἅτινα μετ' ἴσης δεξιότητος διήρχετο τό τε ζῶον καὶ ὁ ὁδηγός μου, φουστανελλοφόρος Μακεδών, ὅστις ἀποκεκλεισμένος ἀπὸ διετίας ἐν τῷ Ὄρει ἀνεμιμνήσκετο, φαίνεται, τὰς λυγηρὰς ποιμενίδας τοῦ χωρίου του, διότι συνεχῶς ἐπανελάμβανε στίχους, δι' ὧν ἐκάλει, τὴν Βλάχαν «νὰ καταβῇ ἀπ' τὸ βουνό, νὰ πάῃ κάτω 'ς τὸν κάμπον, ὁποῦ τὴν ἐπερίμενε σιμὰ στὴ βρύση». Ἀλλ' εἰς τὰς περιπαθεῖς ἐπικλήσεις τοῦ ὁδηγοῦ μου, ἃς καθίστα περιπαθεστέρας ἡ ὑπόβραγχνος φωνή του, ἐπαρουσιάζετο ἐνίοτε ἡ αὐστηρὰ μορφὴ μοναχοῦ ἢ ἡ *ἀρμιατσίσκα* Ῥώσσου τινὸς προσκυνητοῦ, ἐγκαταλείψαντος ἄρτι τὸ καπηλεῖον τοῦ χωρίου του καὶ πεζῇ μεταβαίνοντος ἵνα ἀσπασθῇ τὰς χεῖρας τῶν καλογήρων τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος.

Μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας πορείαν, εὑρισκόμην παρὰ τὰ πρόθυρα τῆς μονῆς τοῦ Ξηροποτάμου.

Ἡ μονὴ αὕτη ἐγειρομένη ἐπὶ λόφου, κατοικεῖται ὑπὸ 90 Ἑλλήνων μοναχῶν καὶ ὀλιγίστων Ῥώσσων. Ἐκτίσθη κατὰ τὸν Ι' αἰῶνα, ἀλλ' ἐπιδρομαὶ πειρατῶν τὴν κατέστρεψαν κατὰ τὴν ΙΑ' ἑκατονταετηρίδα καὶ μόλις ἀνῳκοδομήθη αὖθις κατὰ τὸ 1600. Φιλόξενοι καὶ ἀγαθοὶ πατέρες μὲ προσεκάλεσαν ἵνα ἀναπαυθῶ. Εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αὐλήν της.

Πύργοι διδόντες τῇ μονῇ ὄψιν φρουρίου ὑψοῦντο καὶ εὐρεῖα αὐλὴ ἐξετείνετο, δι' ἧς διήρχοντο παχύσαρκοι ἢ κάτισχνοι καλόγηροι, μεταφέροντες χύτρας, ἄρτον καὶ παροψίδας, ἐνῷ ὑπεράνω ἐφαίνοντο ξύλινοι ὑελόφρακτοι ἐξῶσται καὶ ναΐσκοι, ποικίλλοντες τὴν ἐξαισίαν ταύτην εἰκόνα. Βαθυπώγων μοναχός, φέρων τὸν τίτλον τοῦ *πορτάρη* καὶ τέσσαρας πελωρίους κλεῖδας τῆς μονῆς, μὲ ὡδήγησεν εἰς τὸ *ἀρχοντηρίκιον*, ὡς ἀποκαλοῦσι τὸν ξενῶνα, ὃν τηρεῖ πᾶσα μονή, μὲ ἐπίπλωσιν ἀνατολικὴν τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, μὲ σοφάδες ἀρκετὰ ἀναπαυτικοὺς καὶ χαλκογραφίας ἱστορικὰς ἐπὶ τῶν ἀμαυρῶν τοίχων ἀνηρτημένας.

Γέρων μοναχὸς μὲ ὑπεδέχθη καὶ μὲ ἐκάθισε πλησίον του, ὅτε εἰς τὴν κροῦσιν τῶν παλαμῶν του καλλίκομος μοναχόπαις μοὶ προσεκόμισε τὸ ἀπαραίτητον γλυκό, τὸν καφὲ καὶ τὸ τσιμποῦκι, ὅπερ μεθ' ὑπερτάτης ἡδονῆς ἐκάπνισα φλυαρῶν μετὰ τοῦ γέροντος μοναχοῦ, ὅστις μοὶ ἐφαίνετο ὡς ἀναπαράστασις τοῦ ἀρχαίου μοναστικοῦ βίου. Εἶνε περιφημισμένη ἡ φιλοξενία τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἀλλ' ἐγὼ ἐπειγόμην νὰ ἀνέλθω εἰς Καρυάς. Προσεκύνησα τὸ ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ὅπερ, ὡς ἔμαθον ἐκεῖ, ἔφερε καθ' ὅλον τὸν ἀγῶνα ἐν τῇ ναυαρχίδι του ὁ Μιαούλης, εἶδον τὸ ποτήριον τῆς αὐτοκρατείρας Πουλχερίας καὶ τὴν φιάλην τῆς αὐλῆς, ἤγρευσα ἐξ αὐτῆς τὸν ποιητικὸν τοῦτον μαργαρίτην:

Χιώτισσα εἶμαι, Χιώτισσα, τί μὲ θωρεῖς, παπᾶ μου;
Γιὰ τοῦτο εἶμαι, ὡς θωρεῖς, εὔμορφη, δέσποτά μου,
Θυγάτηρ Καισαρίου δὲ Δαπόντε, γέροντά μου,
Καὶ μ' ἔφερε νὰ κάθουμαι εἰς τοῦ Ξηροποτάμου,
Γιὰ νὰ θωροῦν καὶ ἐπαινοῦν τὴν ὡραιότητά μου·
Λέγεται δέ, ἂν ἐρωτᾷς, φιάλη τ' ὄνομά μου.

Λαβὼν τὰς εὐχὰς τοῦ ἡγουμένου ἠκολούθησα τὴν πρὸς τὰς Καρυὰς ἄγουσαν.

Ἡ ὁδὸς ἐξηκολούθει ἀνηφορική, μόλις δὲ ὅταν ἔφθασα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου λόφου, εἶδον τὰ κυανᾶ βουνὰ τῆς Ἴμβρου καὶ τῆς Θάσου, ὀλίγον δὲ ἀποτέρω διεφαίνετο μέσῳ τῆς ἑωθινῆς ὁμίχλης ἡ Λῆμνος. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἡ γνώμη ὅτι ἡ κορυφὴ τοῦ Ἄθωνος τὸ θέρος ἐσκίαζε τὴν Λῆμνον καὶ μάλιστα τὴν ἐπὶ τῆς πλατείας αὐτῆς ἐγειρομένην λευκὴν δάμαλιν, ὁ δὲ Σοφοκλῆς ἀναφέρει ῥητῶς ὅτι «Ἄθως σκιάζει νῶτα Λημνίας βοός.» Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ἀστρονομικῶς ἀληθές, διότι ἡ Λῆμνος εὑρίσκεται μεσημβρινώτερον τῆς ἐκεῖθεν ἀκτῖνος τοῦ ἡλίου· ὥστε τὰ νῶτα τῆς Λημνίας βοὸς οὐδέποτε ἐστερήθησαν τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐξ αἰτίας τοῦ Ἄθωνος. Ὅπως δήποτε δὲν προτίθεμαι νὰ ἀρχίσω ἀδδηριτικὴν συζήτησιν «περὶ Ἄθω σκιᾶς» καὶ ἀφίνω ἄθικτον τὴν ποιητικὴν ταύτην παράδοσιν.

Ἀπὸ τοῦ λόφου τούτου φαίνεται ἅπασα ἡ Ἀθωνιὰς χερσόνησος καὶ διακρίνεται ἡ ἐσχατιὰ αὐτῆς, ἐφ' ἧς ἐπικάθηται ὁ χιονοσκεπὴς κῶνος τοῦ Ἄθωνος.

Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἡ θέα ἦτο ἀπαράμιλλος. Πανταχοῦ διεκρίνοντο βουνοὶ καὶ πεδιάδες, καὶ κῆποι εὐθαλεῖς, καὶ λειμῶνες χλοανθεῖς καὶ ἀγροὶ βαθύσκιοι ἀποπνέοντες ποικίλα ἀρώματα, καὶ ἐκτάσεις κατάφυτοι ἀμπελώνων καὶ λεπτοκαρύων. Ἐκυριάρχει παντοῦ θαλερότης, ἧς μάτην θὰ ἀναζητήσῃ τις ἐφάμιλλον εἰς τὰς μᾶλλον πεφημισμένας διὰ τὴν χλορίδα αὐτῶν χώρας τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς Εὐρώπης. Ἀρρήτως δὲ μαγευτικὸν καθίστα τὸ θέαμα ἡ ἐπικρατοῦσα ἠρεμία, οἱ ἀνερχόμενοι καὶ ἐξατμιζόμενοι ἀτμοὶ τῆς πρωΐας· οἱ χρωματισμοὶ τῶν λόφων καὶ τῶν πεδιάδων, ποικιλλόμενοι δι' ὅλων τῶν ἀποχρώσεων τοῦ πρασίνου καὶ οἱ ἐκτεταμένοι μέσῳ τῶν δασῶν

Digitized by Google

καὶ τῶν ἀμπελώνων δίκην ταινιῶν λευκοὶ δρομίσκοι καὶ πέραν ἐκτεινόμεναι αἱ δύο σαπφείρινοι θάλασσαι, καὶ αἱ ἀναδυόμεναι ἐξ αὐτῶν γραφικώταται νῆσοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον διεκόπη τὸ πολυθέλγητρον τοῦτο πανόραμα, καὶ ὁ ἡμίονός μου βραδέως ἀλλ' ἀσφαλῶς κατήρχετο τῆς κορυφῆς· πλάτανοι δέ, ἀγριοκαστανέαι, σφένδαμνοι καὶ ἄλλα δένδρα συνηρεφῆ μοὶ ἀπέκρυψαν τὴν θέαν τῆς θαλάσσης καὶ εὑρέθην ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀειθαλῶν καὶ εὐρωστοτάτων δασῶν.

Οἱ μοναχοὶ τοῦ Ὄρους ἐπρονόησαν σπουδαίως περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν δασῶν των, ὡς καὶ περὶ τῆς ξυλεύσεως αὐτῶν, ἐκτελουμένης ἐν ἐπιστημονικῇ μεθόδῳ· ὡς ἐκ τούτου δὲ τὰ δάση ταῦτα ἔπαθον ὅτι τὰ ἡμέτερα.

Εἰς πλεῖστα μέρη ἡ φύσις εἶνε ἀρχέγονος, καθ' ἅπαν δὲ τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου ὑπάρχουσιν ἀνεξιχνίαστα δάση κατοικούμενα ὑπὸ κάπρων, δορκάδων καὶ ἀλωπέκων. Ἐπὶ τῶν ἀπειραρίθμων αἰγείρων, τῶν δρυῶν καὶ λευκῶν ἡ ἀγράμπελη καὶ ὁ κισσὸς ἀναρριχῶνται μέχρι τῶν κορυφῶν, περιπλέκονται εἰς τοὺς κλάδους των μετ' ἄλλων περιπλοκάδων καὶ ἀποτελοῦσιν οὕτως τεῖχωμα βαθυπράσινον. Ὑπὸ τὰ εὐθαλῆ ταῦτα φυλλώματα ἀργυρόηχα κυλίουσι τὰ κρυστάλλινα ὕδατά των ῥυάκια καταπίπτοντα ἐνίοτε ἀφ' ὑψηλῶν βράχων καὶ σχηματίζοντα οὕτω καταρράκτας.

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 1

Κεφάλαιον Β΄

Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη Κερδίκ.

Ὁ Μαυρίκιος Κερδίκ, ὁ ἀρχηγὸς καὶ ἡ ψυχὴ τῆς ἀποστολῆς, καίπερ νέος τὴν ἡλικίαν, ἐκέκτητο πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην μάθησιν καὶ πεῖραν πρὸς εὐδοκίμησιν τῆς τολμηρᾶς ἐπιχειρήσεως. Μαθητὴς ὢν τοῦ Διελαφοὰ εἶχε μάθει παρὰ τοῦ διαπρεποῦς τούτου διδασκάλου τὰ μυρία ἀπόρρητα τῆς τέχνης, ἤτοι τὴν μέθοδον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης, τὴν αἴσθησιν δι' ἧς διακρίνεται τὸ πολύτιμον εὕρημα ὑπὸ τὴν κόνιν ἢ τὸν εὐρῶτα τὸν προαιώνιον, τὴν ὑπομονὴν δι' ἧς ὑφίσταταί τις ἀγογγύστως στερήσεις, νόσους, ἐνοχλήσεις παντοειδεῖς, τὴν ἔτι ἡρωϊκωτέραν ἐπιμονήν, τὴν ἀνθισταμένην εἰς τὴν ἀποθάρρυνσιν, εἰς τὴν ἀπείθειαν, εἰς τὴν ἠλιθιότητα, εἰς τὴν κακὴν πίστιν...

Ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος ἦτο Βρεττανός, δαψιλῶς δὲ πεπροικισμένος ὑπὸ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τῆς ἀποδιδομένης εἰς τοὺς συμπατριώτας του, ὁσάκις προδιέγραφε σχέδιόν τι ἢ ἐπανελάμβανε τὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντος, δὲν ὑπῆρχεν ἀνθρωπίνη δύναμις ἱκανὴ να τὸν ἀποτρέψῃ.

Μεῖνας ὀρφανὸς ἐν ἡλικίᾳ δεκαεξ ἐτῶν καὶ μόνος προστάτης ἀδελφῆς, ἣν τρυφερῶς ἠγάπα, εἶπε καθ' ἑαυτόν : Θὰ χρησιμεύσω ὡς πατὴρ καὶ ὡς μήτηρ τῆς Αἰκατερίνης. Διατί ἐγώ, ὁ ἀδελφός της, νὰ μὴ γείνω δι' αὐτὴν ὁδηγὸς καλὸς ὅσον καὶ οἱοσδήποτε ἕτερος ξένος; Δύναταί τις νὰ κατορθώσῃ ὅ,τι θέλει.

Καὶ ἐπελήφθη θαρραλέως τοῦ ἔργου του.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐπιδημία τις εἶχεν ἀφαρπάσει ἀλλεπαλλήλως τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, ὁ νεανίας εἶχεν ἀποπερατώσει τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῷ λυκείῳ τῆς Βάννης.

Ὁ δὲ κ. Κερδίκ, ὁ πατήρ του, καθηγητὴς διακεκριμένος, προὐτίθετο νὰ ζητήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑποτροφίαν ἔν τινι λυκείῳ τῶν Παρισίων, διὰ νὰ δυνηθῇ αὐτόθι νὰ προπαρασκευασθῇ ὅπως εἰσέλθῃ εἴς τινα τῶν κυριωτέρων σχολῶν. Ἀλλ' ἤδη ἡ κατάστασις εἶχε μεταβληθῆ. Ἔπρεπεν ἆρά γε ν' ἀκολουθήσῃ τὸ προδιαγεγραμμένον σχέδιον ; Ἔπρεπε νὰ εἰσαγάγῃ τὴν Αἰκατερίνην ὡς τρόφιμον εἰς παρθεναγωγεῖον, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν περιερχόμενος εἰς κανονικὴν ἀποκατάστασιν ἤθελε την ανακαλέσει πλησίον του ; Ὅλοι οἱ οἰκογενειακοί του φίλοι τὸν συνεβούλευον νὰ λάβῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς τὴν ἐμφρονεστέραν καὶ τὴν πρακτικωτέραν. Ἀλλ' ἡ δεκαέτις λεπτοφυὴς καὶ ὠχρὰ παιδίσκη ἦτο προσκεκολλημένη εἰς αὐτὸν πάσῃ δυνάμει.

— Ὦ Μαυρίκιε, ἔλεγε, πάρε με μαζί σου εἰς Παρισίους !... μὴ μὲ ἀφήσῃς μόνην μέσα εἰς τοὺς ξένους... θ' ἀποθάνω !

Ὁ Μαυρίκιος σφόδρα ἀμηχανῶν ἐσκέφθη ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν. Ἡ ἐναγώνιος κραυγή, ἣν ἐξέφερεν ἡ μικρά του ἀδελφή, τοῦ διέσχιζε τὴν καρδίαν. Ἡ κραυγὴ αὕτη δὲν ὑπηγορεύετο ἀπὸ τὴν ματαίαν ἰδιοτροπίαν χαϊδευμένου παιδίου. Ἡ Αἰκατερίνη ἐφαίνετο ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων φιλασθένου κράσεως, διὸ ἡ μήτηρ της οὐδέποτε τὴν ἀφῆκε ν' ἀποχωρισθῇ ἐξ αὐτῆς. Οὐδέποτε διέμεινεν εἰς ἐκπαιδευτήριον, ὁ δὲ πατήρ της καὶ ὁ ἀδελφός της μετὰ χαρᾶς ἐξεπλήρουν παρ' αὐτῇ ἔργα διδασκάλου. Τί θὰ ἐγίνετο ἀποστερουμένη αἴφνης πάσης ταύτης τῆς τρυφερᾶς στοργῆς καὶ ἀφιεμένη εἰς εἶδος βίου ὅλως νέου ; Δὲν ἦτο τάχα δυνατόν, ὅπως ἔλεγε, νὰ μαρανθῇ καὶ ν' απο-

Digitized by Google

θάνῃ ἐκ τῆς ἀπελπισίας της;... Μετὰ σκέψιν ὁλοκλήρου ἡμέρας, ὁ ἀδελφὸς ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν του, νὰ παραιτηθῇ τοῦ πλεονεκτήματος τῆς ὑποτροφίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς μαθητείας καὶ νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν Αἰκατερίνην. Δὲν ἦσαν πλούσιοι. Εἶχον τὸ πολὺ τρισχιλίων φράγκων ἐτήσιον εἰσόδημα. Ἀλλὰ μὲ οἰκονομίαν θὰ ἐπερνοῦσαν. Ἡ πιστή των παιδαγωγός, ἡ γηραιὰ Ἑλοΐζα, ἥτις εἶχεν ἀναθρέψει τὸν Μαυρίκιον, καὶ ἥτις τοὺς ἠγάπα φιλοστόργως, θὰ τοὺς παρηκολούθει τοσοῦτο μᾶλλον προθύμως, ὅσον εἶχεν ἀδελφὴν νυμφευθεῖσαν μετὰ μικρεμπόρου τινὸς ἐν Πασσύ. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν θ' ἀπεκόμιζε σχεδὸν τὴν οἰκογενειακήν του ἑστίαν μετ' αὐτοῦ.

Ὅ,τι ἐλέχθη τοῦτο καὶ ἐγένετο. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἑκκαιδεκαετὴς νεανίας πολλὰς ἀπήντησε δυσκολίας εἰς τὸν δρόμον του καὶ πολλὰ ἐδοκίμασε πρὶν μάθῃ νὰ ποιῆται καλλιτέραν χρῆσιν τῶν πόρων του. Οὐδέποτε ὅμως ἀπεθαρρύνθη καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ πρόγραμμά του. Ἡ Αἰκατερίνη ἐγκατασταθεῖσα ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἑλοΐζης εἰς μικρὸν οἴκημα κείμενον πλησίον τοῦ Λουξεμβούργου, ηὔξησεν εὐτυχὴς καὶ θωπευομένη, ἐγένετο ὡραία καὶ ῥωμαλέα ὅσον καὶ πεπαιδευμένη καὶ ἀξιέραστος· χάρις δὲ εἰς τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἀδελφοῦ της, ᾐσθάνθη ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον τὴν συμφοράν, τὴν καταστήσασαν αὐτὴν τόσον ἐνωρὶς ὀρφανήν.

Τὰ δύο παιδία ἐκληρονόμησαν τὴν ἀγάπην διαφόρων σημαντικῶν ὑποκειμένων ἐκ τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, μεθ' ὧν ὁ πατήρ των συνεδέετο διὰ φιλίας, διὰ τοῦτο εὗρον πρόθυμον ὑποδοχὴν παρὰ τοῖς κυριωτέροις τῶν καθηγητῶν. Πολλοὶ προσεφέρθησαν ν' ἀναλάβωσιν ὡς διδάσκαλοι τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν τῆς Αἰκατερίνης, ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος ὑπὸ τὴν προστασίαν των ἐξηκολούθει τὰς ἰδικάς του. Ἐπειδὴ δὲ ὁμοῦ μὲ τὴν σιδηρᾶν ὑγείαν, ἣν ἀπέδιδεν αὐτῷ ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, συνήνου καὶ ἐξαιρετικὴν νοημοσύνην, ἐξησφάλισε τὴν εὐδοκίμησίν του. Ἐπιτυχών, καθὰ ἐλέχθη προηγουμένως, τὴν ἔκτακτον τιμὴν ὅπως γείνῃ δεκτὸς μὲ τὸν ἀνώτατον βαθμὸν εἴς τε τὴν Πολυτεχνικὴν σχολὴν καὶ τὸ Διδασκαλεῖον, προετίμησε τὸ πρῶτον ἐκ τῶν δύο τούτων ἐκπαιδευτηρίων καὶ ἀπεφοίτησεν ἐξ αὐτοῦ μετὰ δοκιμασίαν λαμπρὰν ὅσον καὶ κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις. Εἶτα ἐπῆλθε τὸ μέγα γεγονὸς τὸ ἀποφασίσαν περὶ τοῦ σταδίου του· πρὸς μεγάλην του χαρὰν ὑπεδείχθη ὅπως συνοδεύσῃ τὴν ὑπὸ τὸν Διελαφοὰ ἀποστολήν. Εὐθὺς ὅμως ἀμέσως ἠγείρετο τὸ ζήτημα πῶς ἡ Αἰκατερίνη θ' ἀπεδέχετο τὸν τοιοῦτον ἀποχωρισμὸν καὶ ἂν αὐτὴ θὰ συγκατετίθετο.

Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ ἦτο ἀξία μαθήτρια τοῦ Μαυρικίου καὶ εἰς τὴν σχολήν του εἶχε μάθει τὴν αὐταπάρνησιν. Ἐδέησε νὰ ἀποκρύψῃ τὴν πικρὰν δυσαρέσκειαν, ἣν ᾐσθάνετο διὰ τὴν απομάκρυνσίν του καὶ νὰ φανῇ χαίρουσα διὰ τὴν ἐπικίνδυνον διάκρισιν, ἧς χάριν ἔμελλε ν' ἀποκτήσῃ φήμην μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἐπιστημόνων.

Δι' ἀλληλογραφίας συνεχοῦς, ἐφ' ὅσον ἐπέτρεπε τοῦτο ἡ ἀπόστασις καὶ αἱ περὶ τὴν συγκοινωνίαν δυσχέρειαι, διετέλει ἐνήμερος ὡς πρὸς πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐπιχειρήσεως. Πόσους φόβους καὶ πόσας ἐλπίδας ἐκόμιζον αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι !.. Ἑκάστη λεπτομέρεια, ἕκαστον περιστατικὸν ἀνεγινώσκετο ἐπανειλημμένως καὶ ἐσχολιάζετο ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης καὶ τῆς Ἑλοΐζας, ἥτις ἀπέκτα ὁσημέραι περισσοτέραν πεῖραν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ ζητήματα....

Ἦλθε κατόπιν ἡ ὥρα τῆς ἐπανόδου καὶ αἱ ἐκ τῆς ἀπουσίας ἀνησυχίαι ἠμείφθησαν ἐπαρκῶς διὰ τῆς ἐκ τῆς συνενώσεως χαρᾶς. Ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἐκουράζετο ν' ἀκούῃ τὸν ἀδελφόν της διηγούμενον τὰς ἐνδόξους ἐργασίας, δι' ὧν ἐπλουτίσθησαν τὰ ἐν Γαλλίᾳ μουσεῖα, δι' ὧν ἐφωτίσθη μία ἄκρα τῆς ἀρχαιότητος καὶ προσετέθη μία σελὶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τέχνης.

Ἔμελλον τέλος νὰ ζήσωσιν ἥσυχοι καὶ εὐτυχεῖς !

Πλὴν μετ' ὀλίγον κατέστη φανερὸν δι' αὐτὴν ὅτι ὁ Μαυρίκιος εἶχε νέα σχέδια. Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν φαίνεται τοῦτο, ἀφοῦ ὑπέστη ἐκ περιτροπῆς τὸ ψῦχος, τὴν ἡλίασιν, τὴν πεῖναν, τὴν δίψαν, τὸν πυρετόν, ἀφοῦ ὤμοσεν ὅτι εἶχεν ἀποχαιρετίσει διὰ παντὸς τὴν χώραν, ἐν ᾗ ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀφήσῃ τὰ κῶλα, ἰδοὺ ὅτι τὸν κατελάμβανε πάλιν ὁ πόθος τοῦ *ἱστορικοῦ κονιορτοῦ* Ἐξεπλήττετο νῦν πῶς ἠδυνήθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔδαφος, ὑφ' ὃ τόσοι ἀκόμη θησαυροὶ ἐκρύπτοντο. Ἀφοῦ εἶδε τὰ λείψανα τῶν ἀνακτόρων τοῦ Δαρείου, τὸν κατέλαβεν ὁ πόθος νὰ ἴδῃ τὰ μνημεῖα τοῦ Κύρου.

— Διατί, ἔλεγε πρὸς τὴν ἀδελφήν του, νὰ μὴ ἀναζητηθῇ καὶ ἡ ἑπτάτειχος πόλις, τ' ἀρχαῖα Ἐκβάτανα, περὶ ὧν τόσα λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ; Ἀφοῦ ἡ Γαλλία ὑπέστη ἤδη δαπάνας, διατί νὰ μὴ τὰς συμπληρώσῃ διεκδικοῦσα τὴν δόξαν ὅπως ἀναγνώσῃ αὐτὴ πρώτη τὴν σελίδα ταύτην τῆς ἱστορίας ;

Δι' ἐμβριθῶν μελετῶν ἀπέκτησε τὴν ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τοῦ Δηϊώκου ἔκειτο ἀκριβῶς μεταξὺ της πόλεως Χαμαδὰν καὶ τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ. Ἔκτοτε δὲν ἐδίστασε πλέον καὶ ἤρξατο νὰ ἐνεργῇ παρὰ τῇ κυβερνήσει ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἄδειαν καὶ τ' ἀναγκαιοῦντα κεφάλαια διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὰς ἀνασκαφάς. Περιττὸν εἶνε ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα κατὰ πόσων δυσχερειῶν προσέκρουσεν· ἀλλ' ὡς προείπομεν, ὁ Μαυρίκιος ἦτο ἐπιμόνου χαρακτῆρος καὶ ἀποφασισμένος νὰ μὴ ὀπισθοδρομήσῃ ἕνεκα τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως δυσκολιῶν

Digitized by Google

ἢ ἕνεκα ἀνεπαρκῶν πόρων. Ἡμέραν τινὰ τέλος ἐπέστρεψε φαιδρότατος καὶ λέγων.

— Νίκη!... Ἀναχωρῶ εἰς Χαμαδάν. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ σοῦ πέμψω τὰ πρωτότυπα τῶν πρώτων μου ἀνακαλύψεων.

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, δὲν ἔχεις νὰ μοῦ πέμψῃς τίποτε· θ' ἀναχωρήσω κ' ἐγὼ μαζί σου.

— Ἀστειεύεσαι;.... ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος δυσπιστῶν.

— Καθόλου. Εἶνε δύο μῆνες τώρα ὁποῦ ἀπεφάσισα νὰ σὲ συνοδεύσω.

— Ἀλλ' ἀφοῦ σήμερον μόλις ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολή!

— Μπα! ἀπήντησεν ἐκείνη γελῶσα. Σὺ ἦσο ἀποφασισμένος νὰ φύγῃς πρὸ δύο μηνῶν ὅπως καὶ σήμερον· θὰ ἐπήγαινες πεζῇ ἢ κολυμβῶν εἰς τὰ Ἐκβάτανα, ἂν σοὶ ἤθελον ἀρνηθῆ τὴν ἐπίσημον ἀποστολὴν τὴν ὁποίαν ἐζήτεις. Νομίζεις ὅτι δὲν σὲ παρετήρουν;... Ἀλλ' ἔχω κ' ἐγὼ τὸ σχέδιόν μου. Πρὸ δύο μηνῶν, σοῦ ἐπαναλαμβάνω, ἤρχισα τὰς προετοιμασίας μου καὶ θ' ἀναχωρήσω κ' ἐγώ.

— Ἀδύνατον! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος βλέπων ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ ἀδελφή του δὲν ἠστεΐζετο. Δὲν εἰξεύρεις τί ζητεῖς· δὲν ἔχεις ἰδέαν τί ἐστι κατασκήνωσις εἰς χώρας βαρβάρους..... Οὔτε τὸ ἥμισυ ἀπὸ τὰ δεινὰ ὁποῦ ἐπέρασα σοῦ διηγήθην.

— Μαντεύω τὸ ἄλλο ἥμισυ. Ἢ νομίζεις ὅτι δὲν ἔβλεπα τὰ παραλιπόμενα μεταξὺ τῶν γραμμῶν τῶν ἐπιστολῶν σου; Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς θέλω νὰ ἔλθω.

— Οὐδέποτε θὰ συγκατατεθῶ νὰ σὲ παραλάβω εἰς κατοικίαν ἐρημικὴν καὶ ὑπὸ σκηνάς! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος περιφερόμενος ἐν ταραχῇ. Προτιμῶ νὰ μὴ ἀναχωρήσω οὔτ' ἐγώ.

— Ἄκουσέ με, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Σὺ δὲν μοῦ διηγήθης πάντα ὅσα ὑπέφερες ἐκεῖ κάτω· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ δὲν σοῦ διηγήθην τὴν θανάσιμον πλῆξιν, τὴν ἀνησυχίαν, ἥτις κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐδῶ μὲ κατεβασάνιζε. Νομίζεις ὅτι εἶνε προτιμότερον νὰ ὑφίσταται κανεὶς κόπους καὶ στερήσεις παρὰ νὰ καταβιβρώσκηται ἀπὸ σκέψεις καθ' ἑκάστην; Διατί μὲ συνείθισες εἰς τὰς ὁδοιπορίας, εἰς τὴν σκοποβολήν, εἰς τὴν κωπηλασίαν, ἂν δὲν εἶχες σκοπὸν νὰ μὲ καταστήσῃς ταξειδιώτιδα; Διατί μὲ κατέστησες κοινωνὸν τῶν σπουδῶν σου καὶ μοῦ μετέδωκες τὸν πυρετὸν τῶν ἀρχαιοδιφῶν, ἀφοῦ ἤθελες νὰ μὲ ἀπομακρύνῃς κατὰ τὴν καλλιτέραν στιγμήν; Σοῦ λείπει εἷς βοηθός. Ὅ,τι ἦσο σὺ διὰ τὸν καθηγητήν σου εἰς Σουσιανήν, ἄφησέ με νὰ προσπαθήσω ὅπως γείνω ἐγὼ διὰ σέ... Ἄλλως τε δὲν σοῦ παραχωροῦν ἰατρόν, θὰ ἔχῃς ἀνάγκην μιᾶς νοσοκόμου καὶ θὰ δυνηθῶ νὰ χρησιμοποιήσω ἐν ἀνάγκῃ καταλλήλως τὰς ὀλίγας προχείρους γνώσεις μου περὶ ἰατρικῆς καὶ ὑγιεινῆς, τὰς ὁποίας ὀφείλω εἰς σέ. Ἄλλοτε, Μαυρίκιε, εὐσπλαγχνίσθης ἓν μικρὸν ἀτυχὲς κοράσιον ἔρημον, τὸ ὁποῖον σὲ ἐκάλεσε νὰ τὸ παραλάβῃς μαζί σου... Σήμερον δὲν σοῦ λέγω ὅτι ἂν μ' αφήσῃς ἐδῶ θ' αποθάνω, αλλὰ πάρα πολὺ θὰ στενοχωρηθῶ...»

Τέλος πάντων ὑπεχώρησεν. Ἡ ἀγαθὴ Ἐλοΐζα ἐτοποθετήθη παρὰ τῇ ἀδελφῇ της ἐν Πασσύ, μετὰ πολλῶν δὲ συστάσεων καὶ παραινέσεων καὶ οὐχὶ ἀδακρυτὶ εἶδε τὴν νεαράν της κυρίαν ἀναχωροῦσαν ὅπως μεταβῇ, ὡς ἔλεγεν ἡ ἀγαθὴ γραῖα, «εἰς τοὺς ἀγρίους ἀνθρώπους».

Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ Μαυρίκιος διέμεινε περίφροντις, φοβούμενος μήπως διέπραξεν ἀφροσύνην ἐνδοὺς εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς ἀδελφῆς του. Ὅτε ὅμως τὴν εἶδεν ἐπὶ τὸ ἔργον φαιδράν, καλῶς ἔχουσαν, ἀκάματον, διδουσαν ἐξαιρέτους συμβουλὰς καὶ μὴ ὀπισθοχωροῦσαν ἀπέναντι οὐδεμιᾶς δυσκολίας, καθησύχασε βαθμηδόν. Μετά τινας ἑβδομάδας ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεώς του ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι ἡ ἀδελφή του ἦτο αὐτῷ ἀπαραίτητος. Εὗρεν ἐν τῇ Αἰκατερίνῃ ἐπιστάτην πολύτιμον καὶ ἀδιάφθορον. Ἡ δεσποινὶς Κερδὶξ ἐξετέλει ἐν τῷ καταλύματι ἔργα ταμίου, νοσοκόμου, γραμματέως καὶ ἰατροῦ. Ἐπηγρύπνει ἐπὶ τοῦ μαγειρείου καὶ τοῦ ἱματιοφυλακίου, αἱ δὲ ποικίλαι αὗται ἐνασχολήσεις δὲν τὴν ἠμπόδιζον, ὁσάκις παρουσιάζετο ἡ ἀνάγκη ἐπικουρίας, νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὴ καὶ νὰ σκάψῃ ἐν ἀνάγκῃ.

Τὸ παρὰ τὴν Χαμαδὰν κατάλυμα τῶν νεαρῶν ἀρχαιολόγων ἦτο ἥκιστα πολυτελές. Οἱ πόροι ἦσαν ἰσχνοὶ καὶ ἡ αὐστηρὰ οἰκονομία ἀπαραίτητος. Ἐν τούτοις τὸ σύνολον τοῦ στρατοπέδου εἶχε θέαν γραφικήν. Ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐκλέξει πρὸς κατασκήνωσιν εὐρὺν λειμῶνα, πεφυτευμένον διὰ συστάδων δένδρων καὶ ἀρδευόμενον ὑπὸ ῥυακίων καθαρῶν. Ἡ τοποθεσία ἦτο χαριεστάτη, ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἐφώτιζε τὰς λευκὰς σκηνάς, τὰς ἐκ κλάδων καλύβας καὶ τὴν εἰς τὸ μέσον κυματίζουσαν τρίχρουν σημαίαν, αἱ ὑπαίθριοι ἐκεῖναι κατοικίαι ἐφαίνοντο γοητευτικώταται. Ὁ κ. Κερδὶξ ἐπεθύμει ν' ἀνεγείρῃ καλύβας δι' ὅλον τὸ προσωπικόν, γινώσκων ἐκ πείρας πόσον ἦτο νοσηρὰ ἡ ὑπὸ σκηνὰς διαμονή, διότι αὗται πνιγηραὶ οὖσαι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ καύσωνος, ταχέως διαπερῶνται ὑπὸ τῆς βροχῆς, ἔχουσι δὲ τὸ ἐλάττωμα νὰ διατηρῶσι πρὸς τούτοις ἐπὶ πολὺ τὴν ὑγρασίαν.

Ἡ κεντρικὴ καλύβη, πολὺ εὐρυχωροτέρα τῶν ἄλλων, ἀνεπλήρου τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, τὸ ἑστιατόριον καὶ τὴν αἴθουσαν τῶν ἀκροάσεων τῆς ἀποστολῆς. Ἐκεῖ διέμενον κατὰ τὰς βροχερὰς ἡμέρας ἢ τὴν ἑσπέραν μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐργατῶν. Ἐγχώριοί τινες τάπητες, παραπετάσματα ἄνευ μεγάλης ἀξίας, ἀλλὰ φιλοκάλως ἐκλελεγμένα, πολλὰ βιβλία, ὅπλα εὐρωπαϊκὰ

Digitized by Google

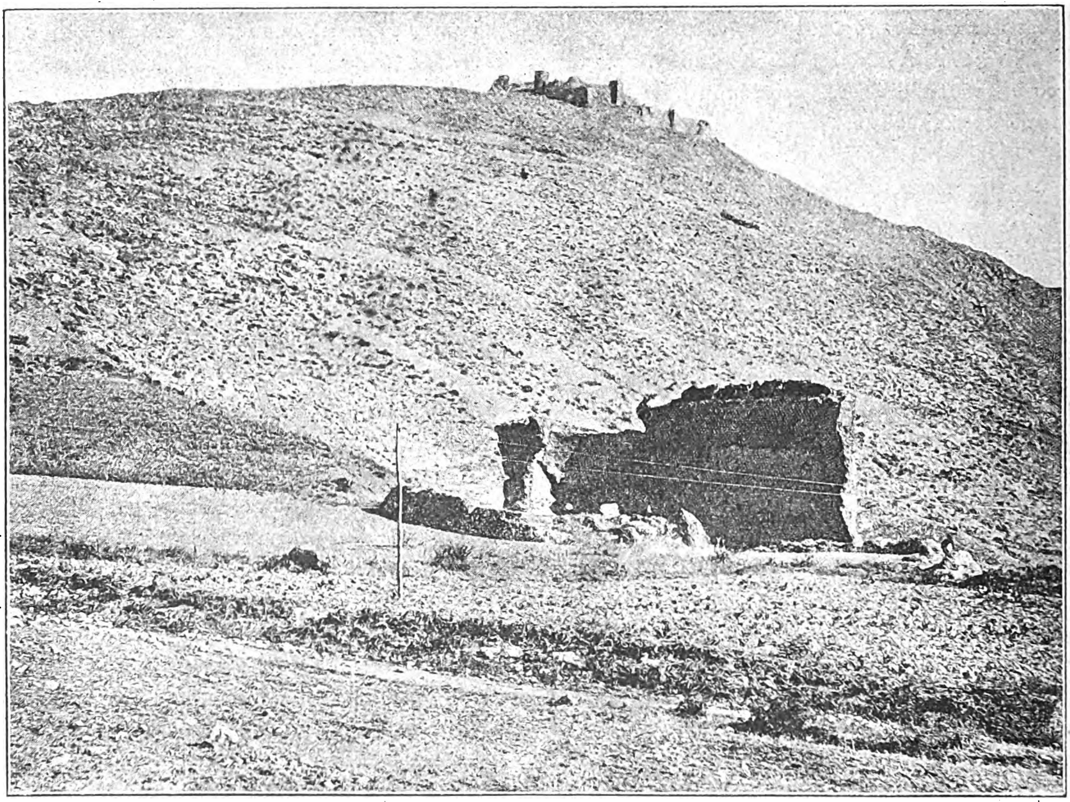

Ο ΑΚΡΟΚΟΡΙΝΘΟΣ

καὶ περσικὰ διατεταγμένα εἰς τρόπαια, ἄνθη ἀκαταπαύστως ἀνανεούμενα ὑπὸ τῆς Αἰκατερίνης, παρεῖχον ὄψιν σχεδὸν κομψὴν καὶ ἄνετον εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἐκείνην κατοικίαν. Τὸ ἰδιαίτερον δωμάτιον τῆς Αἰκατερίνης ἐρειδόμενον παρὰ τὸν δεξιὸν τοῖχον περιεῖχε μόνον μίαν στρατιωτικὴν κλίνην καὶ μίαν συσκευὴν καλλωπισμοῦ ἁπλῆν ἀλλὰ πλήρη. Ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἀνεγείρει τὸν οἰκίσκον του ἐγγύτατα τοῦ κοιτῶνος τῆς ἀδελφῆς του, εἰς τρόπον ὥστε ἡ νεᾶνις διέμενε νύκτα καὶ ἡμέραν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησίν του. Τὸ ταμεῖον, τὰ ἐργαλεῖα, ἡ ἀποθήκη τῶν τροφίμων ἔκειντο ὀλίγον τι ἀπωτέρω ὑπὸ τὴν φύλαξιν τοῦ Γαργαρίδου, τοῦ Ἕλληνος ὑπηρέτου, ὅστις ἐπιτηδειότατα εἶχε κατασκευάσει μαγειρεῖον ὑπαίθριον ἐντὸς τάφρου ἀρκετὰ βαθείας σκαφείσης διὰ χειρός του. Ὅτε ἔβρεχεν, ἐσκέπαζε τὴν τάφρον ταύτην διὰ ψιάθου καὶ ἡ ἑστία εὑρίσκετο τοιουτοτρόπως, προφυλαγμένη.

Τὴν πρωίαν ἡ αἴθουσα τῆς Αἰκατερίνης ἦτο πάντοτε πλήρης ὑπὸ ἀτελευτήτου λιτανείας ἰθαγενῶν, οἵτινες μετέβαινον νὰ τὴν συμβουλευθῶσι περὶ παντοειδῶν νόσων. Πᾶς Εὐρωπαῖος ἐκλαμβάνεται ὡς *χακὶμ* (ἰατρὸς) ὑπὸ τῶν Περσῶν, αἱ δὲ συνταγαί της ἐξετελοῦντο ὅπως αἱ τῶν διασημοτέρων παρ' ἡμῖν ἐπιστημόνων. Τὸ φορητὸν αὐτῆς φαρμακεῖον ἐμπεριεχόμενον ἐντὸς μεγάλου ἐκ ξύλου καρυᾶς κιβωτίου κατεῖχε μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης καὶ οἱ ἰθαγενεῖς παρετήρουν κεχηνότες τὴν νεάνιδα λαμβάνουσαν ἐκ τοῦ κιβωτίου τούτου τὰ φιαλίδια, φέροντα ἕκαστον εὐκρινῆ ἐπιγραφὴν καὶ ἐκλέγουσαν μὲ χεῖρα ἐξησκημένην τὰ φάρμακα, ἅτινα ἐθεώρει αὐτὴ ὠφέλιμα διὰ τοὺς «ἀσθενεῖς της». Αἱ γυναῖκες ἰδίως ἔβλεπον μὲ ἐκθάμβους ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκέντων τὸν ἀγκῶνα ἀλλήλων μεθ' ὑποκώφων ἐπιφωνήσεων. Τὸ κιβώτιον ἐκεῖνο ἐφαίνετο αὐταῖς ὡς ἀποθήκη ἐφοδίων μάγου, δὲν ἐξεπλήττοντο δὲ ὀλιγώτερον ὅτε αὐτὴ διέτασσεν ἀδιστάκτως ἁπλοῦν τι φάρμακον, ὅπερ αὐτοστιγμεὶ ἀνεκούφιζε ἀτυχές τι νήπιον πάσχον ἐξ ὀδοντοφυΐας, ἐκ πόνου τοῦ λαιμοῦ ἢ ἐκ πυρετοῦ. Ἡ φήμη τῆς *Χανοὺμ Φαράγκι* (Γαλλίδος κυρίας) εἶχε διαδοθῆ μέχρι τῶν ἀπωτάτων τῆς χώρας, πανταχόθεν δὲ ἤρχοντο ὅπως τὴν ἴδωσιν. Εὐχερῶς λαλοῦσα τὴν περσικὴν ἡ νεᾶνις προσεπάθει νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους μερικὰς γνώσεις στοιχειώδεις ὑγιεινῆς καὶ καθαριότητος· ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ προσηλυτισμός της δὲν ηὐδοκίμει πολὺ καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ἰρὰν ἐδείκνυον πρὸς τὴν ῥυπαρότητα, ἣν εἶχον κληρονομήσει παρὰ τῶν προγόνων των, στοργὴν ἥτις ἐφαίνετο ἀναφαίρετος.

Ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος οἱ ἀδελφοὶ Κερδὶκ περιέφερον τοὺς ξένους των ὁδηγοῦντες αὐτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδόν των. Περιε-

Digitized by Google

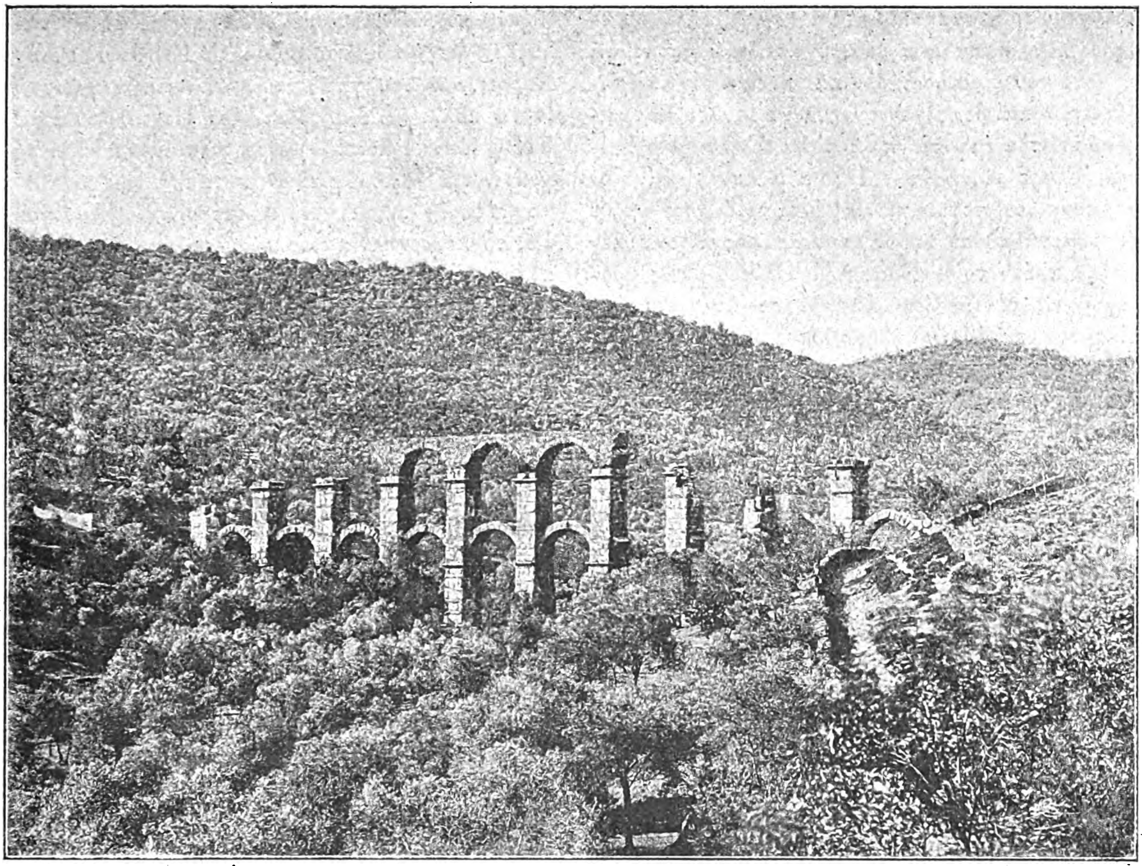

ΑΡΧΑΙΟΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΛΕΣΒΟΥ

πάτησαν κατ' ἀρχὰς παρὰ τὸν ῥύακα καὶ ἐθαύμασαν τὴν ἐπιτήδειον διάταξιν τῆς κατασκηνώσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιών, ὡς ἀληθὴς ἱππεὺς ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃ τοὺς σταύλους, μετέβησαν ὅπως παρατηρήσωσι τοὺς ἵππους τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης βόσκοντας ἡσύχως εἰς τὸν λειμῶνα, ἀποχωριζομένους διὰ ξυλίνου διαφράγματος ἐκ τῶν φορτηγῶν ἡμιόνων, οἵτινες κατὰ τὸ σύστημα τοῦ γένους των ἐλάκτιζον καὶ ἔδακνον ἀλλήλους ἐντὸς ἑτέρου περιβόλου. Φοβερὰ κωδωνοκρουσία ἀντήχησεν αἴφνης ἐκ τῶν καλυβῶν.

— Ἄ, Θεέ μου ! τί τρέχει ; ἀνέκραζεν ὁ ἰατρὸς Ἁρδύ. Μήπως ὁ μουεζίνης προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν προσευχήν ;

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Εἶνε ὁ ἐπιστάτης μας, ὅστις μᾶς προσκαλεῖ νὰ προγευματίσωμεν. Πρέπει νὰ ἐπῆρε τὸν κώδωνα τὸν χρησιμεύοντα πρὸς συνάθροισιν τῶν ἐργατῶν, διὰ νὰ κάμῃ ὅλα τὰ πράγματα ἐν τάξει. Ἂν ἀγαπᾶτε, κύριοι, πηγαίνομεν νὰ καθήσωμεν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸ τραπέζι. Ὁ μάγειρός μας εἶνε πολὺ φιλότιμος καὶ θὰ ἦτο ἀπαρηγόρητος, ἂν ἀφίναμεν νὰ κρυώσῃ τὸ πρόγευμά του.

Ἐπανῆλθον εἰς τὴν κεντρικὴν καλύβην. Τάπητες εἶχον στρωθῆ κατὰ γῆς ἐπὶ τῆς χλόης, πέριξ μικρῶν χαμηλῶν τραπεζῶν ἐκ τῶν ἐν χρήσει ἐν Περσίᾳ. Ἀνήρ τις, κρατῶν μάκτρον ἀνὰ χεῖρας ἀνέμενε τοὺς συνδαιτυμόνας περιφερόμενος ἐν ταραχῇ, μὲ ὅλα τὰ σημεῖα ζωηρᾶς ἀνυπομονησίας.

— Αἴ ! εἶνε ὁ ἔνδοξος Γαργαρίδης ! εἶπεν ὁ ἰατρός. Μοῦ φαίνεται ἀπ' ἐδῶ ὁποῦ τὸν βλέπω πλέον κουρελῆς παρὰ ποτέ. Ἀλήθεια, δεσποινὶς Αἰκατερίνη ;

— Τί τὰ θέλετε, ἰατρέ ! εἶπεν ἡ νεᾶνις γελῶσα. Ἀπηλπίσθημεν πλέον νὰ τὸν ἴδωμεν νὰ διατηρήσῃ τὰ φορέματά του εἰς καλὴν κατάστασιν. Τοῦ κακοῦ ὁ Μαυρίκιος τοῦ δίδει νέα ἐνδύματα, μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας εἶνε ῥάκη.

— Καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ κατορθώσω ὥστε νὰ τὸν πείσω, ὅτι ἂν μετεχειρίζετο κάθε πρωῒ ὀλιγωτέραν πομάδαν καὶ ὀλίγον περισσότερον σαποῦνι θὰ μὲ εὐχαριστοῦσε περισσότερον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ταπεινῇ τῇ φωνῇ.

Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ἐνθυμούμενος τὰς δοθείσας αὐτῷ παρὰ τοῦ ἰατροῦ Ἁρδὺ πληροφορίας παρετήρησε μετὰ περιεργείας τὸν διδάκτορα ἐκεῖνον τῆς νομικῆς, ὃν ἀνάξιαι αὐτῷ συμφοραὶ βεβαίως εἶχον ἐξαναγκάσει νὰ μετέρχηται τὸν ὑπηρέτην. Ὁ Ἀριστομένης Γαργαρίδης ἦτο ἀνὴρ μεσῆλιξ, ἰσχνὸς καὶ ὠχρός, μὲ ὀφθαλμοὺς μελα-

Digitized by Google

νωτάτους. Ἡ στίλβουσα ἐκ παχυμύρου κόμη του καὶ τὰ ψευδῆ δακτυλίδια, τὰ λάμποντα εἰς ἕκαστον τῶν δακτύλων του, ἐμαρτύρουν ὅτι ... αἱ πολλαί του συμφοραὶ δὲν κατενίκων τὴν ἀγερωχίαν του καὶ δὲν εἶχον δυνηθῆ νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἔμφυτον πρὸς τὸν καλλωπισμὸν ἔρωτα. Ἔφερε ῥεδιγκόταν ἄλλοτε μελανὴν καὶ νῦν ὑποπράσινον, τετριμμένην μέχρι τρίβωνος, τὰ δὲ τετρημένα αὐτοῦ ὑποδήματα ἀτελῶς μόνον ἐσκέπαζον πλέον τοὺς πόδας του. Ὀλίγον ὅμως προσέχων εἰς τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῆς ἐνδυμασίας του, προέβη μὲ ἦθος πλῆρες κομψότητος καὶ ἐχαιρέτισε πρῶτον τὸν ἰατρὸν Ἀρδὺ καὶ ἀκολούθως τὸν ὑπολοχαγὸν Γκυγιών.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΑΓΓΛΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

Ὁ διάσημος Ἄγγλος καθηγητὴς Τζὲβ ἀπήγγειλε πρὸ μικροῦ κατὰ τὴν ἐτησίαν συνέλευσιν τῆς ἐν Λονδίνῳ «Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας» περισπούδαστον λόγον «περὶ τῆς προκοπῆς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων» περὶ οὗ παραλαμβάνομεν ἐκ τῆς Νέας Ἡμέρας τὰ ἑξῆς:

Ὁ Τζὲβ ἤρξατο ἀπὸ τῆς ἀρχαιολογίας, συγκεφαλαιώσας τὰς πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος (Ἀττικῇ, Εὐβοίᾳ, Μεγαλοπόλει) γενομένας ἀνασκαφὰς καὶ τὰς ἐν τῇ ἀνατολικῇ Λυκίᾳ, Πισιδίᾳ, Ἰσαυρίᾳ, Παμφυλίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ ζητήσεις καὶ ἐρεύνας Ἄγγλων καὶ Γερμανῶν καθηγητῶν καὶ περιηγητῶν. Δὲν προήχθη μόνον ἡ γνῶσις τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἔτυχον νέων θησαυρῶν, τῆς «Ἀθηναίων Πολιτείας» τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν προσεχῶς ἐκδιδομένων ἑπτὰ ποιημάτων τοῦ ἰαμβογράφου Ἡρώδου, λόγου τινὸς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ Ὑπερείδου καὶ ἄλλων τινῶν πονηματίων. «Ὅταν ἀναλογισθῶμεν (παρατηρεῖ ὁ Τζὲβ) ὅτι τεμάχια τοῦ «Φαίδωνος» τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Εὐριπίδου θὰ προστεθῶσιν εἰς τὰ ἀρτίως εὑρεθέντα κείμενα, τοσούτῳ μᾶλλον δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν νέας ἀνακαλύψεις ἐκ τῶν αἰγυπτιακῶν παπύρων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα τὰ μόνα φιλολογικὰ εὑρήματα, τὰ ἐξενεχθέντα εἰς φῶς κατὰ τὸ τελευταῖον δωδεκάμηνον.

Ὁ ἡμέτερος κ. Λόριγκ ἐξέδωκε τὸ ἑλληνικὸν κείμενον νέου τινὸς τμήματος τοῦ Διατάγματος τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἀνευρεθέντος ἐν Μεγαλοπόλει. Ἑτέρα οὐχ' ἧττον σπουδαία ἀνακάλυψις δὲν ἐγένετο εἰσέτι ὡς ἔδει γνωστή. Κατά τινα εἰς Ἀθήνας ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ (ἴσως τῷ 123 — 126 ἀπὸ Χριστοῦ) Ἀθηναῖός τις φιλόσοφος ὀνόματι Ἀριστείδης ἐποιήσατο εὔγλωττόν τινα Ἀπολογίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τοῦτο ἀναφέρουσιν ὁ Εὐσέβιος καὶ ὁ Ἱερώνυμος, ἀλλὰ τὸ κείμενον αὐτῆς τῆς Ἀπολογίας δὲν ἐσώζετο. Κατὰ τὸ 1889 ὁ Ῥένδελ Χαρρις, νῦν καθηγητὴς τῶν σημιτικῶν γλωσσῶν ἐν τῷ κολλεγίῳ Χάβερφορδ (ἐν Πενσυλβανίᾳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν) εὗρε συριακήν τινα μετάφρασιν τῆς Ἀπολογίας ἐν τῷ κατὰ τὸ ὄρος Σινᾶ μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. Ἀντιγράψας τὸ κείμενον, παρεσκευάζετο νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸ μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων, ἐπέστειλε δὲ καὶ τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια τῆς μεταφράσεως πρὸς τὸν ἡμέτερον καθηγητὴν Ἄρμιτεζ Ῥόβινσων. Μετ' ὀλίγον συνέβη νὰ διεξέλθῃ ὁ Ῥόβινσων τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ ἄλλοτε πολυθρυλήτου μυθιστορήματος: «Βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ».

Ὁ Ἰωάσαφ, υἱὸς Ἀσιανοῦ καὶ χριστιανομάχου βασιλέως, ἀσπάζεται τὸ Χριστιανικὸν θρήσκευμα τῇ παρορμήσει τοῦ μοναχοῦ Βαρλαάμ· ὁ πατὴρ καὶ βασιλεὺς πειρᾶται διὰ παντοίων μηχανορραφιῶν νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν χριστιανισθέντα υἱὸν εἰς τὸ πρόσθεν θρήσκευμα. Πανοῦργός τις πρεσβύτης ὀνόματι Ναχὼρ τῇ συνεννοήσει τοῦ βασιλέως πρόκειται νὰ ὑποκριθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ μοναχοῦ Βαρλαάμ, νὰ ἀπολογηθῇ δῆθεν ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ νὰ ἀναιρεθῇ δημοσίᾳ ὑπὸ ἐθνικῶν σοφιστῶν. Ἀλλ' ὅτε ἤγγικεν ἡ ὥρα τῆς δοκιμασίας, ὁ Ναχὼρ πληροῦται ὡς ἐκ θαύματος χριστιανικῆς ἐμφορήσεως, ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ δὴ φέρει εἰς θεογνωσίαν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς σοφιστάς. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἐγράφη κατ' ἀρχὰς ἑλληνιστί, ἴσως κατὰ τὴν πέμπτην ἢ ἕκτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἐτυπώθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Γάλλου Βοϊσσονὰδ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τῶν «Ἑλληνικῶν Ἀνεκδότων» (1832). Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ὁ κ. Ῥόβινσων ἀναγινώσκων τὴν λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ μυθιστορήματος ἐμνήσθη αἴφνης τῆς Ἀπολογίας τοῦ Ἀριστείδου, ἧς πρὸ ὀλίγου ἔτι διεξῆλθε τὴν ἐκ τοῦ συριακοῦ εἰς τὸ ἀγγλικὸν ἰδίωμα μετάφρασιν. Ἐξετάσας μετὰ προσοχῆς τὸ ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ «βίου τοῦ Βαρλαὰμ καὶ τοῦ Ἰωάσαφ», ἀντιβαλὼν δὲ πρὸς τοῦτο τὴν συριακὴν μετάφρασιν τοῦ Ἀριστείδου, συνεπέρανεν ὅτι ἡ ὁμιλία, ἣν ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Βαρλαὰμ καὶ Ἰωάσαφ ἀποδίδει τῷ Ναχὼρ πρέπει νὰ ἦναι κατ' οὐσίαν αὐτὸ τὸ πρωτότυπον ἑλληνικὸν κείμενον τῆς ἀπὸ πολλοῦ ἀπολομένης Ἀπολογίας. Βλέπομεν παραχρῆμα πῶς ὁ συγγραφεὺς τῆς μυθιστορίας συνέλαβεν ἐν τῷ νῷ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ἀσιάτου βασιλέως, καὶ τίνι τρόπῳ προσήρμοσε τὸ θέμα του εἰς τὸ θέμα τῆς Ἀπολογίας, ἥτις ἀπετείνετο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανόν. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἡ προμνημονευθεῖσα Ἀπολογία, ἥτις

Digitized by Google

δὲν δύναται νὰ ἦναι μεταγενεστέρα τοῦ 133 ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους, περιέχει εὔκρινῆ νύξιν περί γραπτοῦ τινος Εὐαγγελίου. Εἰκότως ἄρα ὁ καθηγητὴς Ἀδόλφος Χάρνακ ἐκάλεσε *λαμπρὰν* τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην».

Ὁ Τζέβ μνημονεύει ἔπειτα εὐφήμως καὶ ἄλλα τρία πονήματα φέροντα δόξαν εἰς τοὺς συγγραφεῖς. «Ὁ κ. Φρῆμαν ἐδωροφόρησεν ἡμῖν τοὺς δύο πρώτους τόμους τῆς ἱστορίας τῆς Σικελίας, διήκοντας μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς ἀθηναϊκῆς ἐπεμβάσεως (433 π. Χ.). Ἐλπίζει δὲ ὁ συγγραφεὺς νὰ συνεχίσῃ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἐπιχείρησιν μέχρι τῆς τελευτῆς τοῦ μεγάλου Σικελοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ δευτέρου (1250 μ. Χ.). Οὐδεὶς προγενέστερος ἱστορικὸς ἐπειράθη πώποτε νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς κεντρικῆς νήσου τῆς Εὐρώπης, τῆς γενικῆς ταύτης συνέδρας τῶν ἐθνῶν· οὐδεὶς ἄλλος δὲ ὑπάρχει ἐπιτηδειότερος τοῦ Φρῆμαν νὰ ἀφηγηθῇ τοὺς ἀγῶνας τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων, τῶν Σαρακηνῶν καὶ τῶν Νορμανδῶν».

Πλὴν τῆς ὑπὸ τοῦ Φρῆμαν «Ἱστορίας τῆς Σικελίας» ἐπῄνεσεν ὁ Τζέβ τὴν ἐσχάτως γενομένην τρίτην ἔκδοσιν τοῦ ὑπὸ Σμὶθ Λεξικοῦ τῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὰς ἄρτι ἐκτυπωθείσας ἐπιστολὰς τοῦ περιωνύμου Ὁλλανδοῦ φιλολόγου Κοβήτου. Ἐν τέλει δὲ προσέθηκε : «Τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι ἀξιομνημόνευτον οὐ μόνον δι' ὅσα ἐτελέσθησαν ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα πρόκειται νὰ τελεσθῶσι· διότι ἐφέτος ἐκρίθη ἡ τύχη μεγάλης μελλούσης ἐπιχειρήσεως, εἰς ἣν πάντες οἱ ἀρχαιολόγοι ἀπέβλεψαν ἑκάστοτε μετὰ πλείστου διαφέροντος.

Οὐδεὶς χρησμὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ἐξαγγελθεὶς ἐν ἡμέραις καθ' ἃς ἐξ αὐτοῦ ἐξήρτητο ἡ ἔκβασις ἐθνικῆς τινος ἐπιβολῆς, θὰ ἀνεμένετο μετὰ τοσαύτης ἀγωνίας, μεθ' ὅσης ὁ ἀρχαιολογικὸς κόσμος ἀνέμενε νὰ ἴδῃ εἰς ποῖον ἔθνος ἔμελλε νὰ προσενεχθῇ ἡ τιμὴ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Δελφῶν Ἡμεῖς οἱ Ἄγγλοι θὰ ᾐσθανόμεθα φυσικὴν ἡδονὴν ἂν τὸ ἔργον ἀνετίθετο εἰς τοὺς ὁμαίμονας ἡμῶν ἀδελφούς. Ἀλλὰ δὲν ἐγένετο οὕτως. Ἀναγνωρίζοντες ὅμως τὴν ἀξίαν τῶν ἐπιτυχῶς ἀνταγωνισαμένων Γάλλων, εὐχόμεθα αὐτοῖς ἀπὸ πάσης καρδίας νὰ ἐπιδείξωσι καὶ ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἐπιχειρήσει τὰς ἀξιοθαυμάστους ἐκείνας ἀρετάς, αἵτινες διαφαίνονται ἐν πάσαις ταῖς ἀρχαιολογικαῖς αὐτῶν ἐργασίαις καὶ αἵτινες τοσοῦτον εὐδοκίμως διετρανώθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς ἐν Δήλῳ».

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά·
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἄθῳο παιδὶ γροικᾷ.

Τῆς ὄψις του τὰ κρίνα
Γιὰ ἰδές ! πρώτη φορὰ
Φωτίζει σὰν ἀκτῖνα
Ἡ ἀμίλητη χαρὰ

Ποῦ νοιώθουμε μεγάλοι,
Μικροί, παντοτεινὰ
Ἀπ' ὅσα μ' ἄστρων κάλλη
Ἡ φαντασία γεννᾷ.

Κι' ἀκούει γιὰ τὴ βουνίσια
Νεράϊδα ποῦ γλυκειά,
Καλόβολη περίσσια
Καὶ τρισπονετικιά,

Γιὰ νὰ ἐλεήσῃ γέρνει
Σ ὅποια διαβῇ μεριὰ
Καὶ τὴ γαλήνη φέρνει
Καὶ τὴν καλομοιριά !

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά·
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἄθῳο παιδὶ γροικᾷ

Κ' ἐμπρός του πρωτοχύνει
Τὸ γέλιο τῆς αὐγῆς
Ἡ θεία ἡ Καλωσύνη,
Βασίλισσα τῆς Γῆς.

Κι' ἀκούει καὶ γιὰ τὴ μαύρη
Τὴ Λάμια τῆς ἐρμιᾶς,
Ὁποῦ πλανᾷ ὅποιον θαύρῃ
Γιὰ νὰ τὸν φάῃ μὲ μιᾶς.

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά·
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἄθῳο παιδὶ γροικᾷ,

Κι' ἀντίκρυ του ἡ Κακία
Πρώτη φορὰ σκορπᾷ,
Τῆς γῆς κι' αὐτὴ κυρία,
Σκοτάδια ἀγριωπά

Μὲ μάτι καρφωμένο
Ἀκούει προσεκτικὰ
Γιὰ τὸν Ἀντρειωμένο
Ποῦ γίγαντες νικᾷ.

Ποῦ τὰ θηρία συντρίβει
Καὶ τὰ στοιχεῖα κρατεῖ,
Κι' ἀδικημένη σκύβει
Μπροστά του κ' ἡ Ἀρετή.

Digitized by Google

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά·
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἄθῶο παιδὶ γροικᾷ,

Κ' ἐμπρός του κυβερνήτρα
Λαῶν πρωτοπερνᾷ
Ἡ Δύναμις, νικήτρα
Στὴ γῆ παντοτεινά.

Καὶ γιὰ τὴ θυγατέρα
Γροικάει τοῦ βασιλιᾶ,
Πῶχει θανάτου ἀέρα,
Θεᾶς φεγγοβολιά·

Κι' ὅταν 'ς τὸ δρόμο βγαίνῃ
Μὲ πρόσωπο γυμνό,
Ὅποιος τὴ δῇ πεθαίνει,
Σὰν ἀπὸ κεραυνό.

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά·
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἄθῶο παιδὶ γροικᾷ,

Κ' ἐμπρός του πρωταστράφτει
Στῆς γῆς τὴ συννεφιὰ
Αὐτὴ ποῦ μᾶς ἀνάφτει
Τοὺς πόθους, ἡ 'Εμμορφιά !

Αὐτὴ ποῦ μᾶς ἀνάφτει
Τοὺς πόθους, καὶ στερνὰ
Στὰ βάσανα μᾶς θάφτει
Κι' ἀλύγιστη περνᾷ.

Κι' ἀκούει γιὰ τὸ παλάτι
Ποῦ εἰς κάθε του μεριά,
Στὰ βάθη του, 'ς τὰ πλάτη
Λαμποκοποῦν βαρειὰ

Τοῦ κόσμου τὰ διαμάντια,
Τοῦ κόσμου οἱ θησαυροί.
Χαρὰ 'ς αὐτὸν ποῦ ἀγνάντια
Στὸ δρόμο του τὸ βρῇ !

Στοῦ πάππου ἐλησμονήθη
Τὰ γόνατα γλυκά
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Τ' ἀθῶο παιδὶ γροικᾷ,

Κι' ὁλογεμᾶτον ἔνοια
Τὸν Πλοῦτο ποῦ μεθᾷ
Πνιχτὸν 'ς τὰ χρυσαφένια
Πρωτοθωρεῖ ἀγαθά.

. . . Στοῦ πάππου τοῦ ἀσπρογένη
Τὰ γόνατα σκυφτὸ
Τ' ἀθῶο παιδὶ δὲν μένει·
Μεγάλωσε κι' αὐτό.

Ξεχνᾷ τὰ παραμύθια,
Χαραὶς γιὰ τὰ παιδιά,
Σ τἀντρίκεια του τὰ στήθια
Βροντοχτυπᾷ ἡ καρδιά.

Στοῦ κόσμου ἐπαραδόθη
Τὸ ρέμμα, τὴ βοή,
Τὸν ἔψησαν οἱ πόθοι,
Τὸν σκλήρυνε ἡ ζωή.

Τῆς 'Αρετῆς τὴ χάρι
Τὴν εἶδε· ἡ Πονηριὰ
Μὲ τὸ κρυφὸ δοξάρι
Τὸν λάβωσε βαρειά·

Κ' ἐρωτικαὶς παγίδες
Τὸν ἔδεσαν σφιχτὰ
Μὲ νιαὶς καμαροφρύδαις,
Μὲ κάλλη πεταχτά.

Τὸ ταπεινό του γένος
Τὸ σήκωσεν αὐτός,
Σὲ δύναμι ἀκουσμένος,
Στὰ πλούτη ζηλευτός.

'Αλλὰ τὰ χρόνια τρέχουν,
Δὲ στέκ' ἡ λεβεντιά·
Καὶ τώρα πῶς τὰ ἔχουν
Γιὰ ἰδές ! τὰ γηρατειά.

Καὶ σειῶντας τὸ δρεπάνι
Μ' ἀπάντεχην ὁρμὴ
Ὁ Χάρος, νάτος ! φτάνει
Στὸ γέρικο κορμί.

Στὴν κλίνη τοῦ θανάτου,
Στὴν ὥρα τὴν πικρή,
Ξάφνου περνᾷ μπροστά του
Καὶ στέκεται ἀντικρὺ

Ὁλόκληρ' ἡ ζωή του,
Εἰκόνα μαγική,
Ἀπὸ τὴ γέννησί του
Ἴσα μὲ τότ' ἐκεῖ.

'Αγάπαις, ἔχθραις, πάθη,
Ἔργα, χαραίς, καϋμοί,
Τοῦ νοῦ του ὅλα τὰ βάθη,
Τῆς νιότης ὅλ' ἡ ὁρμή,

Τοῦ ἁπλώνονται ὅλ' ἀράδα,
Κι' εἶν' ἄφταστα, ἀκριβά,
Καθὼς ἡ πρασινάδα
Ποῦ ταὶς ματιαὶς τραβᾷ.

Σὰν τὴν ξανοίγουν πέρα,
Βαθειά, μακρυὰ 'ς τὴ γῆ
'Απὸ πελάγου ξέρα
Οἱ ἔρμοι ναυαγοί.

Κι' ἀπάνου ἀπ' τὴν εἰκόνα,
Πιὸ μαγικὴ ἀπ' αὐτή,
'Ολόφωτη κορῶνα
Καὶ πούλια ὀνειρευτή,

Ξανοίγει μέσ' 'ς τὰ βύθη
Τοῦ ψυχομαχητοῦ
Τὸ πρῶτο παραμύθι
Φῶς νὰ σκορπάῃ παντοῦ.

Digitized by Google

Τότε μονάχα νοιώθει,
Μὲ τὴ στερνὴ πνοή,
Πῶς ὅλοι μας οἱ πόθοι,
Ὁλόκληρ' ἡ ζωὴ

Δὲν ἔχει νόημ', ἀλήθεια
Δὲν κλεῖ, σὰν τὰ γλυκὰ
Τὰ πρῶτα παραμύθια
Ποῦ ἀκοῦμ' ἐκστατικά!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΗΛΕΠΑΘΙΚΑΙ ΠΑΡΑΚΡΟΥΣΕΙΣ

Ἐν Λονδίνῳ ὑπάρχει σύλλογος γνωστὸς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἑταιρία τῶν ψυχολογικῶν ἐρευνῶν», ὅστις σκοπὸν ἔχει τὴν μελέτην τῶν μυστηριωδεστέρων φαινομένων τῆς ψυχολογίας, τὰ ὁποῖα διέφυγον μέχρι τοῦδε πᾶσαν ἐξήγησιν, οἱ δὲ σοφοί, μὴ δυνάμενοι νὰ τὰ ἐξηγήσωσι, τὰ ἠρνήθησαν. Ἡ ἄρνησις εἶνε τῳόντι μέσον ἁπλοῦν καὶ κατάλληλον πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς πνευματικοῦ κόπου, προκειμένου περὶ ζητήματος δυσεπιλύτου. Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι καὶ πνεύματα ἀνεξάρτητα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐκπτοοῦσιν ἡ καινοτομία καὶ αἱ δυσχέρειαι. Οἱ τοιοῦτοι ἐρευνῶσι μετὰ κριτικῆς λεπτολογίας καὶ ἀκριβείας καὶ συναθροίζουσι τὰς μαρτυρίας καὶ τὰς ἀποδείξεις, τὰς διαπιστούσας τὴν ἀλήθειαν τῶν φαινομένων ἐκείνων. Καὶ θέτοντες ὑπὸ τὰς ὄψεις ἡμῶν τὰς ἀποδείξεις ταύτας, προκαλοῦσι τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ἐπὶ φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἀδυνατοῦμεν μὲν ἀκόμη νὰ ἐξηγήσωμεν, ἀλλὰ καὶ δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ τὰ ἀρνηθῶμεν, διότι τὸ ὅτι γεγονός τι εἶνε ἀνεξήγητον δὲν σημαίνει καὶ ὅτι εἶνε ἀδύνατον. Πόσοι ἄνθρωποι ἐπὶ παραδείγματι μεταχειρίζονται τὸ τηλέφωνον, ἐνῷ ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξηγήσωσι τὴν θεωρίαν του καὶ αὐτὸν τὸν μηχανισμόν του; Καὶ ἐν τούτοις τὸ τηλέφωνον ὑπάρχει.

Ὁ εἰρημένος σύλλογος ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν μελῶν του πλείστους Ἄγγλους ἐπιφανεῖς ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ πολιτικῇ, ἐν οἷς ὁ Γλάδστων, ὁ Σίδδηκ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας, ὁ Ῥόσκιν, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξφόρδης, ὁ λόρδος Τέννυσων καὶ ἄλλοι. Ἔχει δὲ καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη μεταξὺ τῶν σοφωτέρων ἀνδρῶν τῆς ἄλλης Εὐρώπης.

Αἱ πρῶται ἔρευναι τοῦ συλλόγου, αἵτινες ὑποστηρίζονται ὑπὸ ὀκτακοσίων μαρτυριῶν, ἐδημοσιεύθησαν πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐν τόμῳ φέροντι τὸν τίτλον «Φαντάσματα τῶν ζώντων.» Τὸ βιβλίον μετεφράσθη καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Τηλεπαθικαὶ παρακρούσεις» ὅστις ἐκφράζει τὴν ἐξήγησιν, ἣν δίδουσιν εἰς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος φανόμενα. Διότι διὰ τῆς ἑλληνικῆς λέξεως *τηλεπαθείας* ἐννοοῦσι τὴν ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως ὑποβολὴν ἰδεῶν.

Ἡ ὑποβολὴ ἔχει ἀποδειχθῆ σήμερον οὐ μόνον διὰ πειραμάτων ἐπὶ ὑπνωτισμένων ὑποκειμένων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων διατελούντων ἐν ἐγρηγόρσει καὶ τἆλλα καλῶς ἐχόντων. Ἐκ τούτου ὁρμώμενοι οἱ συγγραφεῖς τῶν *Τηλεπαθικῶν Παρακρούσεων* πειρῶνται νἀποδείξωσιν ὅτι τὸ πνεῦμα ἀνθρώπου τινὸς δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τοῦ πνεύματος ἄλλου ἀνθρώπου, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως λόγου, γραφῆς ἢ κινήματος.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἡ λέξις *εἴδωλον* ἐσήμαινεν *ἰδέαν, εἰκόνα* καὶ *φάσμα*· ἑπομένως ἡ λέξις αὐτὴ φαίνεται περιέχουσα τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τῆς *τηλεπαθείας*. Ὁ ἰδέα τοῦ ῥόδου, παραδείγματος χάριν, ὑφίσταται μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ψυχὴ ἐνθυμεῖται τὸ ῥόδον καὶ δημιουργεῖ εἰκόνα ἢ φάσμα τοῦ ὁποίου ἔχει συνείδησιν. Ὁ Πλάτων ὅμως προὐχώρει περαιτέρω ἀκόμη, φρονῶν ὅτι ἡ ἰδέα εἶνε οὐσία πραγματική.

Μετὰ τὰ εἰρημένα δυνάμεθα, νομίζομεν, νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἧττον ἀδύνατον ὅτι εἴς τινας σπανίας περιπτώσεις ἰδέα τις, δημιουργηθεῖσα ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἀνθρώπου τινός, καθίσταται αἰσθητὴ εἰς τὰς αἰσθήσεις ἄλλου ἀνθρώπου.

Οἱ συγγραφεῖς τῶν *Τηλεπαθικῶν Παρακρούσεων* διατείνονται: 1) Ὅτι ἡ τηλεπάθεια, τουτέστιν ἡ μετάβασις σκέψεων καὶ αἰσθημάτων ἀπὸ διανοίας εἰς διάνοιαν ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῶν ὀργάνων τῶν αἰσθήσεων, εἶνε ἀναμφισβήτητος. 2) Ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι μαρτυρίαι ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἄνθρωποι διατρέχοντες σοβαρὰν ἀσθένειαν ἢ ἑτοιμοθάνατοι ἐμφανίζονται εἰς τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς των. 3) Ὅτι αἱ ὀπτασίαι αὗται εἶνε ἀποτελέσματα ὑπεραισθητικῆς ἐπενεργείας τοῦ ἑνὸς πνεύματος ἐπὶ τοῦ ἑτέρου.

Μεταφέρομεν παραδείγματά τινα ὀπτασιῶν ἐκ τῶν ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ συνειλεγμένων· ἐπαναλαμβάνομεν δὲ ὅτι αἱ μαρτυρίαι αὗται συνελέγησαν μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ προσοχῆς ὑπὸ τριῶν μελῶν τῆς «Ἑταιρίας τῶν ψυχολογικῶν ἐρευνῶν».

«Οἱ Ν. Ι. Σ. καὶ Φ. Λ. ἦσαν ὑπάλληλοι εἰς τὸ αὐτὸ γραφεῖον· ὀκταετὴς συνεργασία τοὺς συνέδεσε διὰ στενῆς φιλίας καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως. Τὴν 19 Μαρτίου 1883 ὁ Φ. Λ. ἔλεγεν ὅτι ἔπασχεν ἐκ δυσπεψίας καὶ μετέβη νὰ συμβουλευθῇ φαρμακοποιόν τινα, ὅστις εἶπεν ὅτι ἔπασχε τὸ ἧπαρ αὐτοῦ καὶ παρέσχεν εἰς αὐτὸν φάρμακόν τι. Τὴν ἐπιοῦσαν ἡ κατάστασίς του ἦτο ἡ αὐτή, τὴν δὲ μεθεπιοῦσαν δὲν μετέβη εἰς τὸ γραφεῖον. Ὁ φίλος του ἔμαθεν ὅτι οἱ ἰατροὶ συνέστησαν αὐτῷ ἀνάπαυσιν, ἀλλὰ δὲν ἐνόμιζε σοβαρὸν τὸ νόσημα. Τὴν 24 Μαρτίου περὶ τὴν ἑσπέραν ὁ Ν. Ι. Σ. ἔχων πονοκέφαλον ἐκάθητο εἰς τὸν θάλαμόν του. Εἶπε δὲ πρὸς τὴν σύζυγόν του ὅτι ᾐσθάνετο ὑπερβολικὴν ζέστην. Μετὰ τοῦτο ἀνεκλίθη ἐπὶ τῆς θρονίδος του καὶ μετὰ μίαν μόλις στιγμὴν εἶδε τὸν φίλον του Φ. Λ. ἱστάμενον πρὸ αὐτοῦ καὶ ἐνδεδυμένον ὡς συνήθως. Ὁ Φ. Λ. προσήλωσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν. Ὁ Ν. Ι. Σ. ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Ἰώβ: « Καὶ πνεῦμα διῆλθε πρὸ ἐμοῦ καὶ ἔφριξαν αἱ τρίχες τῆς σαρκός μου ». Καὶ τῳόντι ᾐσθάνθη παγερὰν φρίκην διατρέχουσαν τὰς σάρκας του καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ὠρθώθησαν. Εἶτα στραφεὶς ἠρώτησε τὴν σύζυγόν του, τί ὥρα ἦτο. — « 9 παρὰ 12 λεπτὰ » ἀπήντησεν ἡ σύζυγός του. «—Σὲ ἠρώτησα περὶ τῆς ὥρας, εἶπε πρὸς τὴν σύζυγόν του, διότι ὁ Φ. Λ. ἀπέθανε. Τὸν εἶδα πρὸ μιᾶς στιγμῆς ». Καὶ τῳόντι ὁ Φ. Λ. εἶχεν ἀποθάνει τὴν ὥραν ἐκείνην ἀκριβῶς.»

Digitized by Google

Ὁ Ν. Ι. Σ. ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα ὡς ἑξῆς. Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του ὁ Φ. Λ. κατελήφθη ὑπὸ ζωηρᾶς ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἴδῃ· διὰ τῆς δυνάμεως δὲ τῆς θελήσεώς του ἐνετύπωσεν ἐξ ἀποστάσεως τὴν εἰκόνα του εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ φίλου του.

Ἰδοὺ ἑτέρα ἀφήγησις ἐπιβεβαιωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου Φόρστερ καὶ ἐξακριβωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας :

«Εἶμαι κηπουρὸς ἐν Σάβστον. Ὅταν ἐπιστρέφω ἐκ τῆς ἐργασίας μου διέρχομαι πάντοτε διὰ τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Hixton. Ὅταν τὴν 8 Μαΐου ἐπιστρέφων εἰσῆλθον εἰς τὸ κοιμητήριον παρετήρησα πρὸς τὸν τάφον τοῦ Φρέβελ καὶ εἶδον τὴν κυρίαν Φρέβελ ἀκουμβοῦσαν εἰς τὸ κιγκλίδωμα τοῦ τάφου, καὶ ἐνδεδυμένην κατὰ τὸ σύνηθες μαῦρα ἐνδύματα. Μὲ παρετήρησε κατὰ πρόσωπον. Τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἦτο λευκότατον, λευκότερον τοῦ συνήθους. Τὴν ἐγνώριζον καλῶς διότι εἶχον χρηματίσει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη. Ὑπέθεσα ὅτι εἶχεν ἔλθει, ὡς ἔπραττεν ἐνίοτε, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸ μαυσωλεῖον. Ἐνόμισα δὲ ὅτι ὁ τέκτων Βὶλ ἦτο ἐντὸς τοῦ τάφου καὶ ἐπιδιώρθωνέ τι. Περιῆλθον τὸν τάφον διὰ νὰ ἴδω ἂν ἦτο ἀνοικτὴ ἡ θύρα του, μὴ παραλείπων νὰ παρατηρῶ τὴν κυρίαν Φρέβελ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔστρεψε τὸ πρόσωπον καὶ μὲ παρετήρει. Αἴφνης ἐσκόνταψα καὶ ἀπέστρεψα ἀπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα· ὅταν δὲ ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἦτο ἀδύνατον νὰ εἶχε φύγει ἐκ τοῦ κοιμητηρίου, διότι, ἂν ἐξήρχετο θὰ διήρχετο πρὸ ἐμοῦ. Ἀλλὰ καίτοι ἐξήτασα πανταχοῦ, δὲν τὴν εὗρον. Μὲ κατέλαβε τρόμος. Παρετήρησα τὸ ὡρολόγιόν μου. ἦτο 9 1)2. Ἐπιστρέψας ἔμαθον ὅτι ἡ κυρία Φρέβελ εἶχεν ἀποθάνει αἰφνιδίως τὴν 7 1)2 μ. μ. »

Ἡ κυρία Κὸξ διηγήθη τὰ ἑξῆς : «Ὁ ἀδελφός μου εὑρίσκετο εἰς τὸ Τογκῖνον. Τὴν νύκτα τῆς 21 Αὐγούστου 1869 ὁ υἱός του, παιδίον ἑπταετές, εἶχε κατακλιθῆ εἰς παρακείμενον κοιτῶνα. Αἴφνης τὸν εἶδον μετ' ἐκπλήξεως εἰσερχόμενον δρομαίως εἰς τὸν κοιτῶνά μου καὶ κραυγάζοντα : «Ὦ θεία μου ! εἶδα τὸν μπαμπᾶ κ' ἐγύριζε γύρῳ 'στὸ κρεβάτι μου !» Τοῦ εἶπον : «Θὰ ὠνειρεύθης, παιδί μου». Ἀλλ' αὐτὸς ἐπέμενε καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά του. Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ τὸν κρατήσω εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Αἴφνης περὶ τὴν 10 ἢ 11 ὥραν, ἐνῷ ἤδη εἶχον κατακλιθῆ καὶ ὁ ἀνεψιός μου ἐκοιμᾶτο, εἶδον εὐκρινῶς πρὸς τὸ μέρος τῆς ἑστίας, πρὸς μεγάλην μου ἔκπληξιν, τὸν ἀδελφόν μου καθήμενον ἐπί τινος καθέκλας καὶ θανασίμως ὠχρόν. Τόσον δ' ἐτρόμαξα ὥστε ἔκρυψα τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα. Μετὰ μικρὸν ἤκουσα εὐδιακρίτως τὴν φωνὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου καλοῦσάν με. Ἡ κλῆσις ἐπανελήφθη τρεῖς φοράς. Ὅταν ἐτόλμησα νὰ παρατηρήσω καὶ πάλιν, εἶχε γείνει ἄφαντος. Διὰ τοῦ ἑπομένου ταχυδρομείου μᾶς ἀνηγγέλθη ἐκ Τογκίνου ὁ θάνατος τοῦ ἀδελφοῦ μου, συμβὰς τὴν 21 Αὐγούστου 1869».

Ὁ στρατηγὸς J. C. H. διηγεῖται τὰ ἀκόλουθα:

«Εὑρισκόμην ἕνεκεν ὑπηρεσίας εἰς τὰ νότια τῆς Βομβάης, ὡς μόνην κατοικίαν ἔχων σκηνὴν στρατιωτικήν. Οἱ γονεῖς μου καὶ ἡ μόνη μου ἀδελφή, ἡλικίας 22 ἐτῶν, κατῴκουν ἐν Κ. ἀπῃτεῖτο δὲ μία ἑβδομὰς διὰ νὰ φθάσωσι μέχρις ἐμοῦ αἱ ἐπιστολαὶ τῆς ἀδελφῆς μου μεθ' ἧς εἶχον τακτικὴν ἀλληλογραφίαν. Τὴν 18 Ἀπριλίου ἔλαβον ἐπιστολὴν τῆς μητρός μου, ἥτις μοῦ ἀνήγγελλεν ὅτι ἡ ἀδελφή μου ἦτο ἀδιάθετος, διὸ ἀνέβαλε νὰ μοῦ γράψῃ μὲ τὸ ἑπόμενον ταχυδρομεῖον. Ἡ ἐπιστολὴ οὐδὲν εἶχε τὸ ἀνησυχητικόν. Μετὰ τὴν τακτικὴν ἐργασίαν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν σκηνήν μου. Ἐνῷ δὲ περὶ τὴν δευτέραν ὥραν ὁ γραμματεὺς μοὶ ἀνεγίνωσκεν ἔγγραφά τινα, τὰ ὁποῖα ἀπερρόφων ἐντελῶς τὴν προσοχήν μου, εἶδον αἴφνης τὴν ἀδελφήν μου διελθοῦσαν πρὸ ἐμοῦ μὲ τὰ νυκτικά της ἐνδύματα. Εἰσῆλθεν ἐκ τῆς μιᾶς θύρας τῆς σκηνῆς καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἑτέρας. Ἡ ὀπτασία αὕτη μοῦ ἔκαμε τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀδελφή μου εἶχεν ἀποθάνει. Καὶ τῳόντι, καθ' ἃ μοὶ ἔγραψαν κατόπιν οἱ γονεῖς μου, εἶχεν ἀποθάνει κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὴν εἶδον».

Ὁ στρατηγὸς προστίθησιν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ὀπτασίαν καθ' ὅλην του τὴν ζωήν.

Πλεῖστα ἄλλα τοιαῦτα παραδείγματα ἀναφέρουσιν οἱ συγγραφεῖς τῶν *Τελεπαθικῶν Παρακρούσεων*. Συνδυάζων δέ τις αὐτὰ μὲ τὰ φαινόμενα τοῦ πνευματισμοῦ καὶ τὰ ἄλλα μυστηριώδη ψυχολογικὰ φαινόμενα, δὲν δύναται νὰ μὴ εἴπῃ : «Ὑπάρχει κάτι τι εἰς αὐτά !» Τὸ κάτι τι δὲ τοῦτο φαίνεται ὅτι θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία μεταφυσικῆς ἐπιστήμης θετικῆς, ἥτις θὰ στηριχθῇ ἐπὶ γεγονότων, φαινομένων καὶ πειραμάτων. Διατί τάχα ὄχι ; Ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια προσπαθεῖ νὰ ἁρπάσῃ τὸ μέγα μυστικὸν τῆς φύσεως. Ἀλλὰ πλησιάζομεν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὸ μυστήριον τῶν μυστηρίων ἢ θὰ παρέλθῃ ἀκόμη πολὺς χρόνος ; Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἀνεκάλυψεν ἡμέραν τινὰ ὅτι τὸ ἤλεκτρον εἷλκε τὰ ἐλαφρὰ σώματα· ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἦτο τὸ πρῶτον σπέρμα τῆς ἐπιστήμης τοῦ ἠλεκτρισμοῦ· ἀλλὰ μέχρις οὗ ἐκβλαστήσῃ τὸ σπέρμα ἐκεῖνο, παρῆλθον περὶ τὰ δισχίλια ἔτη.

Κ.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(3 — 19 Ἰουλίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡ μ έ ρ α ι						
	3	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Βαρομετρικὴ πίεσις	754,2	754,2	754,0	753,6	754,1	754,4	754,1
Μέση θερμοκρασία	25,4	26,9	29,7	30,1	28,8	26,1	26,3
Μεγίστη θερμοκρασία	29,8	30,8	35,0	35,0	33,5	29,2	29,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	19,1	19,8	22,0	23,3	23,5	22,3	21,4
Σχετικὴ ὑγρασία	71	62	56	55	50	50	49
Ἀπόλυτος ὑγρασία	17,04	15,96	15,28	16,48	14,58	12,54	13,25
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	3	2	0	2	2	2	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.2	ΝΑ.2	Ν.2	Ν.2	ΒΑ.3	ΒΑ.4	ΒΑ.4
Θάλασσα	1	1	1	1	1	1	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	3	4	5	6	7	8	9
Κέρκυρα	22,0	22,0	24,0	24,0	23,5	26,5	25.5
Βῶλος	25,0	26,5	27,5	29,0	25,5	27,0	26,6
Πάτραι	26,0	25,5	26,5	26,5	28,5	28,0	27,0
Τρίπολις	18,5	22,0	23,5	25,0	24,5	22,0	22,5
Κωνσταντινούπολις	24,0	21,5	23,5	25,0	23,0	—	—
Ὀδησσὸς	21,0	23,1	21,8	20,2	21,2	22,6	28,4
Βατοὺμ	—	—	23,1	21,3	23.9	21,7	19,7
Παρίσιοι	19,0	17,5	19,5	21,4	17,9	16.6	17,8
Ῥώμη	24,0	24,5	24,5	26,5	26,5	26 0	26,0
Νεάπολις	—	24,0	25.5	25,0	25,0	25,0	25,0
Βρινδήσιον	24,0	25,0	26,0	28,5	28,5	28,5	29,0
Καλιάρη	—	22,5	26,5	26,0	26,5	25,5	25,5
Πάνορμον	23,5	—	—	—	—	—	24,5
Μελίτη	25,5	25,0	27,0	25,0	27,0	26,5	26,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ ὑψηλὴ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις, ἥτις ἀπό τινος ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν, ἐξακολουθεῖ ἀμείωτος· σπανιώτατα ἐν Ἀθήναις παρετηρήθη κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον τοιοῦτον ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης· ἡ ὑπεροχὴ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κανονικοῦ φθάνει μέχρι 5 περίπου χιλιοστῶν τοῦ μέτρου.

Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος κυμαίνεται περὶ τὴν συνήθη ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν τρέχοντα μῆνα· μέχρι τῆς 6 τρέχοντος ἔβαινε σταθερῶς ἐλαττουμένη· ὁ ἀπὸ τῆς 7 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν πνέων ἰσχυρὸς ΒΑ ἄνεμος (ἐτησίαι) ἐπέφερεν αἰσθητὴν κατάπτωσιν αὐτῆς κάτω τῆς κανονικῆς.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ἱδρύθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ E. Chatelain νέον μηνιαῖον περιοδικὸν ἐπιγραφόμενον: «Revue des bibliothèques». Τὸ περιοδικὸν τοῦτο, ὅπως καὶ τὸ ὄνομά του δηλοῖ, θὰ περιέχῃ διατριβάς, εἰδήσεις καὶ πραγματείας ἀποκλειστικῶς ἀναφερομένας εἰς τὰς συλλογὰς βιβλίων καὶ χειρογράφων, ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τοῦδε, καὶ εἰς ὅ,τι ἄλλο ἀποβλέπει εἰς τὴν βιβλιακὴν ἐπιστήμην.

— Ὁ ἐν Βιέννῃ πρεσβευτὴς τῆς Ἰταλίας κόμης Νίγρας ἐξέδωκε πρὸ ὀλίγου πολύτιμον βιβλίον περὶ τῆς πολυθρυλήτου ἐλεγείας τοῦ Ῥωμαίου λυρικοῦ Κατούλλου, ἥτις ἐπιγράφεται: «ἡ κόμη τῆς Βερενίκης» καὶ εἶναι μετάφρασις ποιήματος τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Καλλιμάχου, ὅπερ δυστυχῶς δὲν ἐσώθη μέχρις ἡμῶν. Τὸ βιβλίον τοῦ Νίγρα περιέχει τὸ λατινικὸν κείμενον κατὰ τοὺς ἀρίστους κώδικας, ἰταλικὴν μετάφρασιν τοῦ ποιήματος, κριτικὰς καὶ ἑρμηνευτικὰς σημειώσεις καὶ πέντε παραρτήματα (περί τινων ἀμφισβητουμένων χωρίων τῆς ἐλεγείας — περὶ τῆς λατινικῆς μεταφράσεως — περὶ τῆς ἰταλικῆς μεταφράσεως τοῦ Φωσκόλου — περὶ τῆς διατάξεως τῶν διαφόρων κωδίκων). Τοῦ ὅλου ἔργου προτάσσεται ἀξιόλογος εἰσαγωγὴ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐξετάζουσα ὅ,τι σήμερον γινώσκομεν σχετικὸν πρὸς τὸ ἀπολεσθὲν ποίημα τοῦ Καλλιμάχου. Τὸ περίφημον ποίημα τοῦ Κατούλλου πάλιν ἐξελλήνισαν δύο τῶν ἡμετέρων λογίων οἱ μακαρῖται Χριστοφόρος Φιλητᾶς (ἐν τῷ 16 τόμῳ τῆς Πανδώρας) καὶ Φίλιππος Ἰωάννου (ἐν τοῖς Φιλολογικοῖς Παρέργοις). Ἂν ποτε ἀνευρίσκετο τὸ πρωτότυπον θὰ ἦτο περίεργον νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον προσήγγισαν πρὸς αὐτὸ αἱ μεταφράσεις τῶν ἀοιδίμων ἡμῶν καθηγητῶν.

— Ὁ κ. Φερρίνης, καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μοδένης, ἐξέδωκε τὴν Ἀριστοτέλους *Ἀθηναίων Πολιτείαν* μετὰ ἰταλικῆς μεταφράσεως καὶ διεξοδικῶν σημειώσεων. Ἡ κριτικὴ αὐτὴ ἔκδοσις εἶναι ἡ πρώτη, ἥτις ἐδημοσιεύθη ἐν Εὐρώπῃ μετὰ τὴν τοῦ Ἄγγλου Κένυον, ἧς ἀνατύπωσις ἔγινε καὶ παρ' ἡμῖν ὑπὸ τῶν γνωστῶν ἐκδοτῶν Μπὰρτ καὶ Χίρστ.

Παντοῖα

Τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων πομπῶν καὶ μεγαλείων νέα ἀπόδειξις εἶνε ὁ Λεσσέψ. Ὁ «μέγας Γάλλος», ὡς ἀπεκαλεῖτο πρό τινων ἐτῶν, κατεμηνύθη ὡς διαπράξας παντοίας παρατυπίας κατὰ τὴν ἀποτυχοῦσαν ἐπιχείρησιν τῆς τομῆς τοῦ Παναμαίου ἰσθμοῦ, ἥτις κατεβρόχθισεν 1 1)2 χιλιεκατομμύριον· διετάχθησαν δὲ κατ' αὐτοῦ, κατὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ τῶν λοιπῶν διαχειριστῶν τῆς ἑταιρίας ἀνακρίσεις. Ἐλπίζεται ἐξ εὐλαβείας πρὸς ἄνδρα κλείσαντα τὸ γαλλικὸν ὄνομα, ὅτι αἱ ἀνακρίσεις οὐδὲν θ' ἀποδείξωσι τὸ ἀξιόποινον.

— Ἡ περαίωσις τῆς τηλεφωνικῆς γραμμῆς μεταξὺ Λονδίνου καὶ Παρισίων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀληθὴς θρίαμβος τῆς ἐπιστήμης. Ἡ πρότασις τοῦ νέου τούτου τρόπου συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἐγένετο παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ τὰ σχέδια ἔδωκεν ὁ διευθυντὴς τοῦ ἠλεκτρικοῦ τμήματος τοῦ βρετανικοῦ ταχυδρομείου κύριος Pierce. Ἡ γραμμὴ ἐργάζεται λαμπρὰ καὶ ὁ ἦχος μεταφέρεται καθαρώτατος καὶ ἀπηλλαγμένος τῶν ξένων κρότων, οἵτινες ἀναγκαστικῶς ὑπάρχουσιν εἰς τὰς τοπικὰς γραμμάς. Ὡς ἀπόδειξις δὲ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἀναφέρεται ὅτι ὡρολόγιον ἀκούεται καθαρώτατα ἀπὸ τοῦ Dover εἰς Λονδῖνον. Καθεὶς δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὴν γραμμὴν ταύτην ἀντὶ 10 φρ. διὰ τριῶν λεπτῶν συνομιλίαν. Μηχάνημα ἰδιαίτερον δεικνύει τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου καὶ ἐμποδίζει πᾶσαν συνομιλίαν ἅμα παρέλθωσι τὰ τρία λεπτὰ τῆς ὥρας· δι' ἄλλων 10 φρ. ἀσφαλίζει τις ἄλλων τριῶν λεπτῶν συνομιλίαν. Εἰς οὐδένα ὅμως ἐπιτρέπεται συνομιλία πλέον τῶν 6 λεπτῶν.

— Νέον εἶδος ἐμπορίου ἀνεφάνη ἐσχάτως, ἡ μεταφορὰ βουτύρου Νέας Ζηλανδίας. Θέλει δὲ λάβει, κατὰ τὰ φαινόμενα, μεγάλας διαστάσεις. Φαίνεται ὅτι τὸ βούτυρον διατηρεῖται νωπότατον εἰς ποσότητα 56 λιτρῶν καὶ θερμοκρασίαν ὄχι μεγαλειτέραν τῶν 45 βαθμῶν. Πολλὰ ἐμπορικὰ γραφεῖα ἐνασχολοῦνται εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ βουτύρου τούτου μετὰ δεδοκιμασμένας καθημερινὰς βελτιώσεις καὶ ἐπιστημονικὴν ἐπιτήρησιν· τὸ προϊὸν πωλεῖται χονδρικῶς 1 σελίνιον τὴν λίτραν. Ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν χειμῶνα, εἰς τὴν Νέαν Ζηλανδίαν εἶναι θέρος καὶ τὸ νέον βούτυρον δύναται ν' ἀποσταλῇ ἐν καιρῷ σχετικῆς σπανιότητος. Αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀποικιῶν παρηγγέλθησαν νὰ προσπαθήσωσι παντὶ σθένει ὅπως ἀναπτύξωσι βιομηχανίαν, ἥτις ἔσται λίαν ὠφέλιμος εἰς τοὺς προμηθευτὰς καὶ εἰς τοὺς καταναλωτάς.

— Ἐν τῷ πολεμικῷ ναυτικῷ τῆς Ἀγγλίας πρόκειται νὰ εἰσαχθῶσιν αἱ ἀγγελιαφόροι περιστεραί, ἐνεργουμένων κατ' αὐτὰς πολυαρίθμων καὶ ἐνδιαφερόντων πειραμάτων ἐν Πορτσμούθῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοιάρχου Βρίττεν. Αἱ περιστεραὶ ἐπιβιβάζονται ἐπὶ τορπιλλοβόλων ἀπὸ τῶν ὁποίων, αναγομένων εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, ἀφίνονται ἐλεύθεραι ὅπως κομίσωσιν ἐπιστολὰς εἰς Πορτσμούθην. Τὰ γενόμενα μέχρι τοῦδε πειράματα ἐστέφθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Τελευταῖον αἱ περιστεραὶ ἀφέθησαν ἐν μέσῳ πυκνοτάτης ὁμίχλης, ἐν τούτοις ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσι τὴν ὁδὸν ὑπεράνω τῶν κυμάτων καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Αἱ ἀγγελιαφόροι περιστεραὶ δὲν θὰ μείνωσι βεβαίως ἀχρησιμοποίητοι εἰς τοὺς προσεχεῖς ναυτικοὺς πολέμους.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΛΕΣΒΟΥ

Πέμπω διὰ τὴν *Ἑστίαν* εἰκόνα τῶν λειψάνων τοῦ ἀρχαιοτάτου γιγαντιαίου καὶ ἴσως Πελασγικοῦ ὑδραγωγείου τῆς Μόριας τῆς Λέσβου. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο κεῖται ὡς ἔγγιστα δύο λεύγας μακρὰν τῆς πρωτευούσης Μιτυλήνης ἐντὸς ὡραίας κοιλάδος καλυπτομένης ἀπὸ ῥοδοδάφνας καὶ μύρτους. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο φέρει ἐπὶ μιᾶς τῶν στηλῶν αὐτοῦ μόνον τὴν λέξιν *Δῆμος* (δηλοῦν ἴσως, ὅτι δαπάνῃ τοῦ δήμου ἀνηγέρθη τὸ κολοσσαῖον τῆς ἀρχαιότητος τοῦτο μνημεῖον). Εἶναι κατεσκευασμένον ἐκ λευκοφαίου μαρμάρου. Ἔχει σχεδὸν πεντήκοντα ποδῶν ὕψος, μ' ὅλον ὅτι ἡ πρώτη βάσις εἶναι σχεδὸν τεθαμμένη ἐντὸς τοῦ ἐδάφους, ἔχει τρεῖς σειρὰς ἁψίδων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία εἶνε κατεσκευασμένη ἐκ πλίνθων. Διὰ μέσου δὲ τῶν ἁψίδων αὐτῶν βλέπει τις ἐν ὡραῖον χωρίον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐλαιῶν.

Ἐν Μιτυλήνῃ **Α. Κωνσταντινίδης**

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ποῖον χρέος πληρώνει τὸν μεγαλείτερον τόκον;
Πότε σφάλλομεν εὐκολώτερον;
Τίνος ὁμολογία πιστεύεται περισσότερον;

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

Κατὰ λάθος εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ 26 φυλλαδίου ἐτέθη ὁ ἀριθμὸς 25. Εἰς δὲ τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας ἐτέθη ὁ ἀριθ. 1 ἀντὶ νὰ τεθῇ ὁ κατ' ἐξακολούθησιν ἀπὸ τῆς πρώτης ἑξαμηνίας ἀριθ. 27.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

11 Ἰουλίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	496	—	498	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	553	—	555	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	550	—	555	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	440	—	445	-
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	430	—	435	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	430	—	435	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	554	50	555	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4020	—	4040	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	308	—	309	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	305	50	306	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	92	50	92	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	194	50	194	75
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	457	—	459	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	226	—	226	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	165	50	166	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	-
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	98	—	100	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	96	75	98	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	61	25	62
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	25	85	25	90
Λίρα ὀθωμανική	29	80	29	90
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	50	32	55
Τρίμηνον Γαλλίας	128	37	128	62
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	65	32	70
Ὄψεως Γαλλίας	129	25	129	[illegible]

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων δωρεάν, δύνανται νὰ τὸν λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένιαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικόν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένιαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικά νοσήματα.

Ἀποθήκη παρά τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλήν γεῦσιν μετά ἤ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4, r. Greffulhe, Paris.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α′ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β′ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α′ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α′. —Στιχούργημα Β′.— Στιχούργημα Γ′ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ′ ὁ Κατάδικος. —Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. —Νάνι-νάνι.— Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ χαρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α′. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμόνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε′, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κα ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον.* Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 29 ΤΟΜΟΣ Β'.

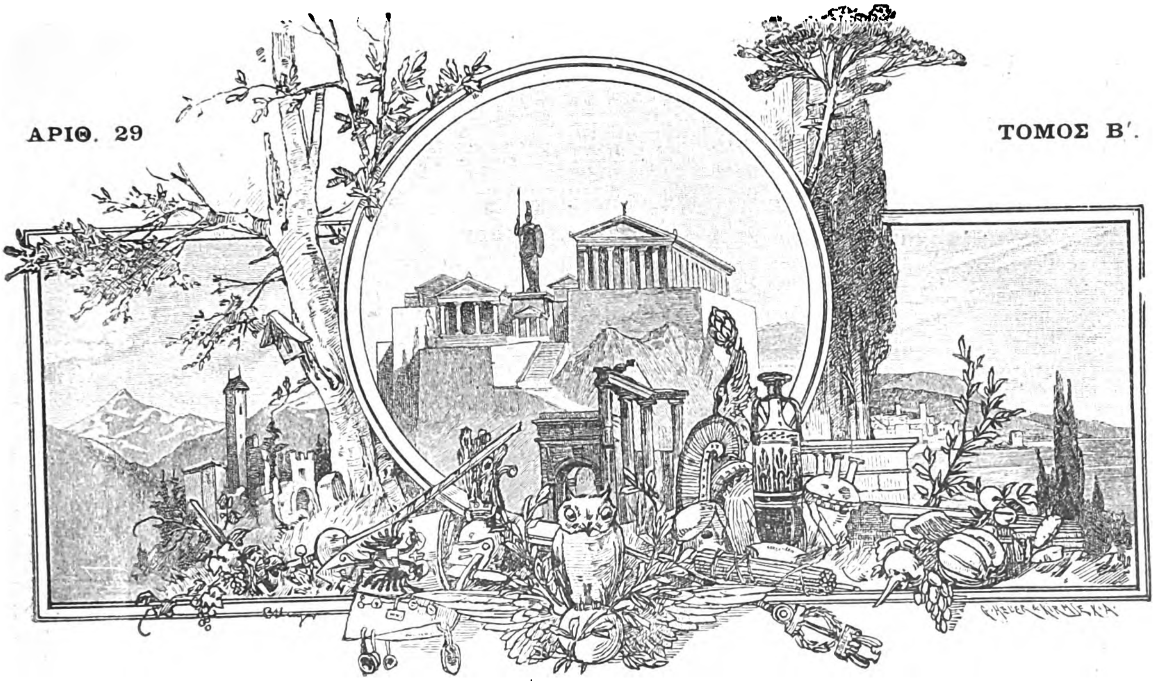

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

FOREIGN BODL: LIBR. PERIODICALS

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ. . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 21 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ, **Νησιωτικὴ παράδοσις,** ὑπὸ *Α. Παπαδιαμάντη.*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*

ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ : **Κυτταρικὴ Πολιτεία,** ὑπὸ *Π. Σ. Βαλσαμάκη.*

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Τὸ βακτηρίδιον τῆς φθίσεως.**

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (10 — 16 Ἰουλίου).

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Νεκρολογία, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου. — Ἐργαστήριον ζωγράφου.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ βασιλόπαις Ἀνδρέας ἀσθενῶν ἐκ κοκκίτου μετηνέχθη εἰς τὸ ἐν Πόρῳ ἀνάκτορον.

— Διωρίσθη πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὁ καθηγητὴς τῆς ἐγχειριστικῆς κ. Παῦλος Ἰωάννου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1891-1892.

— Οἱ φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου Βρυξελῶν προσεκάλεσαν τοὺς ἡμετέρους φοιτητὰς νὰ μετάσχωσι τῶν κατὰ Ὀκτώβριον γενησομένων ἀκαδημαϊκῶν αὐτόθι ἑορτῶν.

— Ὑπεγράφη σύμβασις μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης, δι' ἧς παρεχωρήθη εἰς ταύτην ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Λαρίσης.

— Δι' ἐξόδων τῶν σιδηροδρομικῶν ἑταιριῶν Πειραιῶς-Λαρίσης, Πειραιῶς-Πελοποννήσου καὶ Ἀττικῆς καὶ τοῦ Δημοσίου θὰ ἀνεγερθῇ ἐκεῖ ὅπου σήμερον εἶνε ὁ σταθμὸς τῶν σιδηροδρόμων Ἀττικῆς, μεγαλοπρεπὴς σταθμός, ἐνῷ θὰ συγκεντρωθῶσιν οἱ σταθμοὶ ὅλων τῶν εἰρημένων ἑταιριῶν. Ἡ δαπάνη ὑπολογίζεται ἐν ὅλῳ εἰς 3,000,000.

— Προτάσει εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, τὸ Ὑπουργεῖον ἐνέκρινε τὴν ἐξαγορὰν τοῦ χωρίου Καστρὶ διὰ τὰς ἀνασκαφάς, ἃς ἡ Γαλλικὴ ἀρχαιολογικὴ σχολὴ θὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸν χῶρον τῶν Δελφῶν. Αἱ ἀνασκαφαὶ θ' ἀρχίσωσι πιθανῶς τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

— Ἡ κυρία Κωνστάντσα χήρα Εὐστρ. Νεγρεπόντη προσήνεγκε δέκα χιλιάδας δραχμῶν, ἵνα συστηθῇ μία κλίνη ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ *Εὐαγγελισμός.*

— Διακόσιοι ἐκ τῶν ἐκ Κερκύρας ἀποδημησάντων Ἑβραίων ἐπανῆλθον ἐξ Ἀλεξανδρείας δι' ἐξόδων τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως.

— Περατωθεισῶν τῶν ἐξετάσεων τῆς ἀνωτέρας τάξεως τοῦ Σχολείου τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐξέρχονται μὲ βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ εἴκοσι μαθηταί. Ἐκ δὲ τῆς Σχολῆς τῶν δοκίμων τοῦ Ναυτικοῦ ἐξέρχονται μὲ τὸν βαθμὸν σημαιοφόρου ἕνδεκα.

— Οἱ εἰς τὰ ὅπλα ἀσκούμενοι μαθηταὶ τῶν γυμνασίων ἐξετέλεσαν, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ γενικοῦ ἐπόπτου τῶν γυμνασίων τούτων, στρατιωτικὸν περίπατον μέχρι Χαλκίδος.

— Κατέπλευσεν εἰς τὸν ὅρμον Φαλήρου μοῖρα τοῦ ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀγγλικοῦ στόλου ἀποτελουμένη ἐκ πέντε θωρηκτῶν καὶ ἑνὸς προσκόπου ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον κ. Κέρ.

— Τὸ θωρηκτὸν *Ψαρὰ* εἶνε ἕτοιμον πρὸς ἀπόπλουν περατωθέντος καὶ τοῦ ἐξαρτισμοῦ αὐτοῦ.

— Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενὴς κ. Ι. Δημητρίου, ἐκτὸς τῶν 6,000 λιρῶν, ἃς ἐδώρησε πρὸς ἀνέγερσιν καταστήματος τοῦ ἑλλ. πολιτικοῦ πρακτορείου, ἔδωκε καὶ 1000 λίρας ὑπὲρ τῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τῆς ἑλλην. κοινότητος Ἀλεξανδρείας καὶ ἑτέρας 1000 λίρας πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ τῆς κοινότητος.

— Ὁ ὑποστράτηγος κ. Χ. Χρυσοβέργης ἐδήλωσε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κοινότητα Πύργου τῆς Ἀνατολ. Ῥωμυλίας, ἐξ οὗ κατάγεται, ὅτι θ' ἀνεγείρῃ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς κοινότητος καὶ ὅτι θὰ διαθέσῃ ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων πρὸς συντήρησιν αὐτῶν. Ὁ κ. Χρυσοβέργης προσήνεγκε καὶ πρὸς τὸ θεραπευτήριον *Εὐαγγελισμὸς* 25,000 φραγ. πρὸς συντήρησιν δύο κλινῶν.

— Ἡ ἑταιρία τῆς Κωπαΐδος ἀνέκοψε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου, δι' ἧς ὑπεβλήθη αὐτῇ πρόστιμον 1,500.000 δράχ.

— Κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν 22αν κλήρωσιν τοῦ Πατριωτικοῦ δανείου ἐκληρώθησαν αἱ ἑξῆς ὁμολογίαι : Ὁ ἀριθ. 13674 ἐκέρδησε δρ. 908· οἱ ἀρ. 49.444, 79.503, 11.6553, 247.572 καὶ 247.645 ἐκέρδησαν ἀνὰ δρ. 45,40, ἑκατὸν δ' ἕτεροι ἀνὰ δραχ. 11.35 ἕκαστος καὶ 801 ἄνευ κέρδους.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἀνάπλασις, περιοδικὸν τοῦ ὁμωνύμου συλλόγου ἐν Ἀθήναις. Περιεχόμενα τοῦ ὑπ' ἀριθ. 78 φύλλου τῆς 15 Ἰουλίου 1891 : Ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ Συλλόγου τῆς *Ἀναπλάσεως* ὑπὸ Π. Καπλανίδου, γεν. γραμματέως τοῦ Συλλόγου. — Λόγος Ι. Ε. Μεσολωρᾶ Δ. Φ. καὶ ὑφηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. — Ὁ Χριστινιασμὸς καὶ ἡ ἐθνικότης, ὑπὸ Ἀδαμαντίου Διαμαντοπούλου. — Ὁμιλία Β' ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ: *Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,* ὑπὸ Ζησίμου Τυπάλδου, καθηγητοῦ. — Ῥιζάρειος Σχολή. Προσλαλιὰ Θεοδοσίου Βενιζέλου, καθηγητοῦ αὐτῆς.— Βιβλιοθήκη τοῦ Συλλόγου. — Ἀλληλογραφία.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Λ. Ῥ. καὶ Κ. Β. Πάτρας. Γ. Οἰ. Κων]πολιν. Α. Γ. Πέραν, Α. Π. Ἰτέαν, Σ. Α. Αἴγιον, Α. Ῥ. Πάτρας, Α. Π. Πάτρας, Γ. Μ. Κων]πολιν, Δ. Δ. Ζάκυνθον, Γ. Γ. Μόσχαν, Ἰ. Οἰ. Κων]πολιν, Ν. Π. Ὀδησσόν, Α. Μ. Παξούς, Ε. Μ. Ῥαζώφ, Γ. Φ. Ἀλεξάνδρειαν, Κ. Μ. Τρίπολιν. Ἐστάλησαν.

κ. Κ. Μ. Χανία. Ἐλήφθη σημείωσις διὰ διακοπὴν ἑνὸς φύλλου.

κ. Μ. Β. Α. Χανία. Ἐλήφθη παρ' ἀνταποκριτοῦ.

κ. Ο. Π. Λειψίαν. Διεκόπη.

κ. Δ. Δ. Πάτρας. Ἐστέλλοντο, ἐστάλησαν καὶ ἐκ δευτέρου.

κ. Π. Π. καὶ Μ. Ὀδησσόν. Διεγράφησαν.

Digitized by Google

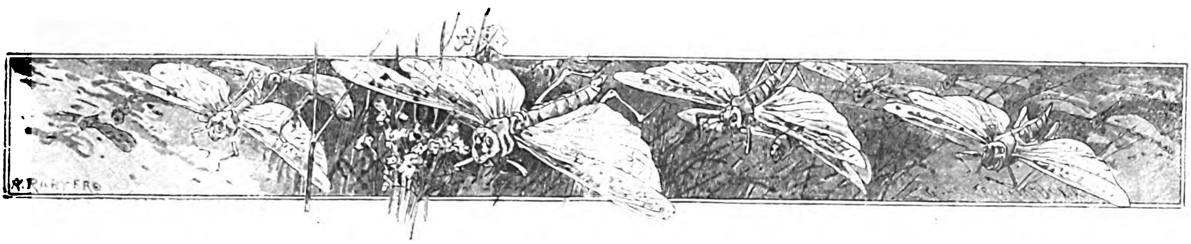

ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ

Νησιωτικὴ παράδοσις

Α΄.

Ὅταν ἤμεθα παιδία, μὴ ἔχοντες τί νὰ κάμωμεν, διότι τὸ χωρίον μας δὲν εἶχεν ἄφθονα τὰ μέσα τῆς ψυχαγωγίας, συνωδεύομεν πολλάκις τὰς μητέρας καὶ τὰς θείας μας εἰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς καὶ τοὺς ἐλαιῶνας, ἢ διημερεύομεν εἰς γραφικοὺς ὅρμους παρὰ τοὺς ἀμμώδεις καὶ ἀσπίλους αἰγιαλούς, ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ παρενοχλῶμεν καὶ *χασομεροῦμεν* μὲ τὰς ἀταξίας μας τὰς φιλεργοὺς γυναῖκας, τὰς ἀσχολουμένας εἰς τὸ λεύκασμα τῶν ὀθονῶν.

Ἐὰν γειτόνισσά τις εἶχε τάξιμο ν' ἀνάψῃ τὰ κανδήλια τοῦ δεῖνος ἀγροτικοῦ ἁγίου, χάριν τοῦ ξενιτεύοντος καὶ θαλασσοποροῦντος συζύγου της, ἐὰν ἀγαθός τις ἱερεὺς μετέβαινε νὰ λειτουργήσῃ εἰς ἐξωκκλήσιον, διεφεύγομεν τὴν ἐπίβλεψιν τῶν γονέων μας καὶ ἐτρέχομεν ἐθελονταὶ κατόπιν τῶν εὐλαβῶν προσκυνητριῶν, αἵτινες ἐξεπλήττοντο αἱ ἴδιαι ἀνακαλύπτουσαι ἡμᾶς συνοδοιπόρους, χωρὶς ἄλλο ἐφόδιον εἰμὴ ὀλίγον ἄρτον, ὃν εἴχομεν κλέψει ἀπὸ τὸ ἑρμάριον τῆς πατρῴας οἰκίας.

Ἡ ἐξοχωτέρα τῶν ἐκδρομῶν τούτων ἦτο εἰς τὸ *Κάστρο*, τὴν παλαιὰν πόλιν τῆς νήσου, ἐρημωθεῖσαν μετὰ τὸ **1821**.

Τὸ Κάστρο τοῦτο ἦτο ἀληθὴς φωλεὰ γλάρου, βράχος ἐξέχων ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν ὀργυιὰς ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ διὰ στενοῦ λαιμοῦ συνδεόμενος μὲ τὴν ξηράν, μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ διὰ κινητῆς ξυλίνης γεφύρας.

Γράφω ἁπλῶς τὰς ἀναμνήσεις καὶ ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου, δὲν λέγω δὲ ὑπερβολὴν βεβαιῶν ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο ἦτο μία τῶν ἀγριωτέρων τοποθεσιῶν, ὅσαι ἀπαντῶνται εἰς τὰ εὔκρατα κλίματα καὶ τὰς μειδιώσας ἡμῶν παραλίας.

Ἡ σημερινὴ κώμη, ὅπου συνῳκίσθησαν μετ' ἄλλων ἀποίκων οἱ συμπατριῶταί μου, κεῖται εἰς εὐλίμενον μεσημβρινὸν τοπίον. Τὸ παλαιὸν Κάστρο ἦτο κατὰ τὴν βορειοτάτην ἐσχατιάν, εἰς ἄβατον καὶ ἀπρόσιτον μέρος, καὶ δύο ἐπιπροσθοῦντα αὐτοῦ νησίδια, βράχοι ἐπίσης χθαμαλώτεροι τοῦ πρώτου, οὐδόλως ἴσχυον νὰ τὸ σκεπάσουν ἀπὸ τοῦ ἀνέμου Ἐπὶ τῶν νησιδίων ἐκείνων, οὐδὲ δράκα χώματος ἐχόντων, ἐφύετο παραδόξως εἶδος ἀγρίας κράμβης, ὑπόπικρον ἀλλ' εὐχυμότατον ἔδεσμα, καὶ πολλοὶ πολλάκις ἐκινδύνευον τὴν ζωήν των ἀγωνιζόμενοι νὰ τὸ συλλέξωσιν ἐπὶ τοῦ ἀπορρῶγος βράχου· *τρομερὸν ἐπάγγελμα*, ὡς λέγει ὁ Ἄγγλος τραγικός.

Τόσον κραταιὸς ἔπνεεν ὁ βορρᾶς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὥστε τὰ δένδρα μαστιζόμενα ἐκάμπτοντο καὶ καθίσταντο ῥαχιτικὰ ὑπὸ τὴν πνοήν του, μόνον δέ τινες ἑρπηστικοὶ θάμνοι, προσφυόμενοι εἰς τὰς πτυχὰς τοῦ ἐδάφους, εὕρισκον οἰκτρὸν ἄσυλον.

Ἐκεῖνο, ὅπερ δυσκολευόμενος νὰ νοήσῃ σήμερον ὁ ἐπισκέπτης, ἵσταται ἀπορῶν, εἶνε πῶς κατώρθωναν ἄνθρωποι νὰ ζῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀνύδρου καὶ ἀξένου ἐκείνου βράχου, ἀλλ' ἡ συνελαύνουσα καὶ προσβιάζουσα αὐτοὺς ἦτο προδήλως ἡ ἀνάγκη. Ὁ φόβος τῶν Ἀλγερίνων, τῶν Βενετῶν καὶ τῶν Τούρκων τοὺς συνεπίεζε καὶ τοὺς ἐστοίβαζεν ἐπὶ τῆς φύσει ἀπορθήτου ἐκείνης κόγχης.

Ἐντὸς λοιπὸν καὶ πέριξ τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου φρουρίου ἐσώζοντο εἰσέτι, ὅτε ἤμην παιδίον, περὶ τὰ τριάκοντα παρεκκλήσια. λείψανα εὐσεβοῦς παρελθούσης ἐποχῆς· τὰ πλεῖστα τούτων ἦσαν ἐρείπια, ἀλλὰ μὲ τοὺς τέσσαρας τοίχους ὀρθούς, καὶ ἄλλα σεσυλημένα τὰ ἱερὰ καὶ τὰς εἰκόνας, ὀλίγα μόνον ἐλειτουργοῦντο ἀκόμη. Τούτων τινὰ ὑψοῦντο γραφικῶς ἐπὶ ὑπερηφάνων βράχων καὶ ἐπὶ σκοπέλων παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐν τῇ θαλάσσῃ, χρυσιζόμενα τὸ θέρος ὑπὸ ἀπλέτου φωτός, βρεχόμενα τὸν χειμῶνα ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἅτινα μαινόμενος Βορρᾶς ἐτάραττε καὶ ἀνετίναζεν, ὀργώνων ἀνενδότως τὸ πέλαγος ἐκεῖνο, σπείρων εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς ναυάγια καὶ συντρίμματα, ἀλέθων τοὺς γρανίτας εἰς ἄμμον, ζυμώνων τὴν ἄμμον εἰς βράχους καὶ σταλακτίτας, ἐκλικμίζων τὸν ἀφρὸν εἰς ἀκτινωτοὺς ῥαντισμούς.

Βαθὺς καὶ ἀτέρμων ἐξετείνετο ὁ ὁρίζων, εὐρεῖα καὶ ἀχανὴς ἡπλοῦτο ἡ θάλασσα. Ἀλλ' ὁποία ἀνηλεὴς τρικυμία ἐθόλωνεν ἐκεῖνον καὶ συνετάραττε ταύτην κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος. Ἐκεῖθεν ἠδύνατό τις ν' ἀπολαύσῃ πράγματι τὸ αἴσθημα τοῦ ὑψηλοῦ, οἷον μόνος ὁ ἐν ἀσφαλείᾳ θεατὴς ἀπὸ τοῦ ὕψους ἀπορρῶγος ἀκτῆς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ.

Εἰς τὸ μέρος λοιπὸν τοῦτο ἐτρέχομεν ἑκάστοτε μετὰ τῶν ὁμηλίκων μου, κατὰ τὰς ἑορτὰς μάλιστα, ὅταν ἐτελοῦντο πανηγύρεις. Καὶ ἔβλεπες διὰ μιᾶς τὸ ἐρημωμένον μέρος ζωοποιούμενον

Digitized by Google

καὶ λαμβάνον χαρωπὴν ὄψιν, καὶ αἱ ἀπὸ μακρῶν χρόνων σιγῶσαι ἠχοῖ ἤρχιζαν ν' ἀντιλαλῶσι τὰς φαιδρὰς κραυγὰς τῶν παιδίων καὶ τὴν χελιδονώδη λαλιὰν τῶν νεαρῶν γυναικῶν.

Ὁσάκις μικρός τις σύντροφός μας ἐξετέλει διὰ πρώτην φορὰν τὴν εὐσεβῆ προσκύνησιν (διότι ἕκαστος ἡμῶν ἀνετρέφετο μὲ τὴν ἰδέαν τοῦ Κάστρου καὶ ἐδειματοῦτο μὲ τὰς εἰκόνας τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιδημούντων ἀπειραρίθμων φασμάτων), ἡ πρώτη φιλάδελφος φροντίς μας ἦτο, παραφυλάττοντες τὴν ὥραν καθ' ἣν θὰ εἰσεῖρπε χάσκων καὶ τεθηπὼς εἰς τὸν ὑποσκότεινον πυλῶνα, νὰ κτυπήσωμεν, διὰ τὸ καλορροίζικον, τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς πύλης, ἐπιφωνοῦντες: *Σιδεροκέφαλος*!

Οἱ πλεῖστοι ὅμως ἐξ ἡμῶν ἄφατον εὕρισκον τέρψιν εἰς τὸ νὰ κρούωσι μανιωδῶς τοὺς ῥαγισμένους παλαιοὺς κώδωνας τῶν δύο ἢ τριῶν ναΐσκων, τῶν σωζομένων ἀκόμη ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἁμιλλώμενοι τίς νὰ διαρρήξῃ αὐτοὺς μίαν ὥραν ἀρχήτερα, μεθ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας τοῦ ἀγαθοῦ ἱερέως καὶ τὸ ἐπισειόμενον μαστίγιον τοῦ κλητῆρος τῆς δημαρχίας ἢ τοῦ χωροφύλακος.

Προσέτι δὲ εἴχον τὴν συνήθειαν, μικροὶ βάνδαλοι τινὲς ἐξ ἡμῶν (πῶς νὰ τὸ γράψω;), νὰ καταρρίπτωσι διὰ πυγμῶν καὶ λακτισμάτων τοὺς ὀλίγους τοίχους τῶν οἰκιῶν, ὅσοι ἵσταντο ἀκόμη ὄρθιοι, ἀνεκλάλητον ἡδονὴν εὑρίσκοντες εἰς τὸ νὰ ῥίπτωσι τοὺς λίθους τούτους εἰς τὸ πέλαγος, τὸ ἀπλούμενον βαθὺ καὶ βοΐζον μανιωδῶς κάτωθεν τοῦ μεγαλοπρεποῦς βράχου, ὁπόθεν μακραὶ παρήρχοντο στιγμαί, ἕως οὗ ἀκουσθῇ καὶ φθάσῃ εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν ὑπόκωφος ὁ πλαταγισμὸς τῆς πτώσεως τῶν συντριμμάτων τούτων.

* * *

Τρεῖς ἢ τέσσαρες ὁδοὶ ἔφερον ἀπὸ τῆς νεωτέρας πολίχνης εἰς τὸ Κάστρον. Τούτων ἡ κυριωτέρα ὠνομάζετο: ὁ Μεγάλος δρόμος.

Ὁ δρόμος οὗτος, ἀφοῦ διήρχετο διὰ πολλῶν τοποθεσιῶν, ὧν ἑκάστη εἶχε τὴν ἱστορίαν της καὶ τὰς περὶ φαντασμάτων καὶ νεραΐδων παραδόσεις της, ἔφθανεν εἰς μέρος τι ἀρκούντως ὑψηλόν, ἀποτελοῦν ζυγὸν μεταξὺ δύο κορυφῶν τῆς νήσου. Ἡ θέσις αὕτη ὠνομάζετο *Σταυρός*.

Ἵσταντο τῷ ὄντι ἐκεῖ, πρᾶγμα συνηθέστατον ἄλλως, οὐχὶ σταυρός, ἀλλὰ τρεῖς ξύλινοι σταυροὶ παμπάλαιοι, ὧν ὁ χρόνος καὶ αἱ καταιγίδες εἶχον ἐξαλείψει τὸ ἐρυθρὸν ἐπίχρισμα. Ὁ εἷς τούτων ἵστατο ἐξ ἀνατολῶν, ὁ δεύτερος ἔβλεπε πρὸς ἀργέστην καὶ ὁ τρίτος πρὸς λίβα.

Ἑκατὸν βήματα ἀπωτέρω, ὅπου ἡ ὁδὸς ἐκατηφόριζε καὶ ἐτρέπετο πρὸς τὸ Κάστρον, ἡμισείας ὥρας δρόμον ἀπέχον ἀκόμη, τὸ ἔδαφος ἦτο ὅλον κοκκινόχωμα ἐν μέσῳ ἐρεικῶν καὶ σχοίνων, αἱ δὲ μάμμαι καὶ προμάμμαι μας διηγοῦντο ὅτι τὸ χῶμα ἐκεῖνο, ἔχον ἀσυνήθη κοκκινωπὸν χροιάν, ἐξέπεμπε προσέτι εὐωδίαν ἀνεξήγητον.

Ἴσως εἴπῃ τις ὅτι ἤμεθα καὶ ἡμεῖς «ἀκροαταὶ τῶν ἔργων, θεαταὶ δὲ τῶν λόγων» (ἄλλος ἃς διορθώσῃ *ὀσφρανταὶ* τῶν λόγων, ἂν θέλῃ), ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐφαίνετο καὶ εἰς ἡμᾶς ὅτι τὸ χῶμα ἐκεῖνο πράγματι εὐωδίαζεν.

Ἄνθρωπος εἶχεν *ἁγιάσει* ἐκεῖ, ἔλεγον. Πῶς; πότε; Μὲ τὴν ἐπιπόλαιον παιδικὴν περιέργειαν δὲν ἐξήτασα ἀρκετὰ καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸ μάθω. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ παράδοσις ἔμεινεν ἀμυδρὰ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα ἀπωλέσθησαν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος ἐκείνου παρεδόθη εἰς λήθην. Κατὰ τὸ κοινὸν δὲ λόγιον «φτωχὸς Ἅγιος δοξολογία δὲν ἔχει».

Παρῆλθον πολλὰ ἔτη ἔκτοτε. Τῷ 1872, εἰκοσαετὴς ὤν, ἔτυχε νὰ μεταβῶ καὶ νὰ διατρίψω ἐπί τινας μῆνας ἐν Μακεδονίᾳ.

Ἐγνώρισα ἐκεῖ ἔντιμον συμπατριώτην ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀποδημοῦντα. Μετ' ἀφελείας καὶ ἄνευ στόμφου ὁ ἀνὴρ οὗτος μ' ἐδίδαξε πολλά, μοὶ διηγήθη δὲ καὶ πολλὰς ἀρχαίας παραδόσεις τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς μας.

Ἐνθυμήθην τότε νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἂν ἐγνώριζέ τι περὶ τῆς παραδόξου ἐκείνης εὐωδίας, ἢ ἂν ἤκουσε περὶ τοῦ ἀνδρός, ὅστις εἶχεν ἁγιάσει πλησίον τῶν Τριῶν Σταυρῶν· μοὶ διηγήθη δὲ τὰ ἑξῆς·

Β'.

Ἐγερθεὶς περὶ ὄρθρον βαθὺν ὁ πτωχὸς *Τσόμπανος*, ὁ βόσκων ὀλίγας αἶγας καὶ μανδρίζων αὐτὰς εἰς τὸ κατάμερον τῶν Τριῶν Σταυρῶν, ἤμελξε τὰς αἶγάς του, καὶ ἀφυπνίσας τὸν παραγυιόν του, τὸν ἔστειλε νὰ φέρῃ τὴν καρδάραν πλήρη εἰς τὸ χωρίον, πρὸς τὸν κολλῆγαν του, τὸν προεστόν, καὶ νὰ γυρίσῃ γρήγορα ὀπίσω. Ἐὰν ἰδῇ καὶ ἀργοῦν ν' ἀνοίξουν τὴν γέφυραν, τοῦ εἶπε νὰ κράξῃ τὸν φύλακα, τὸν πυλωρόν, καὶ ν' ἀνεβάσῃ τὸ γάλα μὲ τὸ παλάγκο εἰς τὸ Κάστρον ἐπάνω. Ἀλλὰ νὰ μὴ φύγῃ πρὶν λάβῃ εἴδησιν ἀπὸ τὸν κὺρ Ἀναγνώστην, τὸν προεστόν, τὸν κολλῆγα τους, μὴ τυχὸν ἤθελε νὰ τοῦ παραγγείλῃ τίποτε. Ὁ παῖς ἐπέταξε τὴν κάπα του, ἐνίφθη μὲ τὴν στάμναν, ἐσφογγίσθη μὲ τὰ μανίκια τοῦ ὑποκαμίσου του, ἥρπασε τὴν καρδάραν κ' ἔφυγε τρέχων.

Εἶτα, ἀφοῦ ἐνέβαλε τὸ πολὺ γάλα εἰς μέγαν λέβητα καὶ ἔρριψεν ἄφθονον ἅλας ἐντός, ἐξ ἐκείνου τὸ ὁποῖον μόνος του ἐμάζευεν ἀπὸ ἀκρογιαλιὰ εἰς ἀκρογιαλιά, τρέχων ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους, ὅπου ἔβγαζε κογχύλια καὶ πεταλίδας, ὁ αἰπόλος ἤναψε πῦρ καὶ ἠσχολεῖτο νὰ τὸ βράσῃ, καθότι ἐπρόβλεπεν ὅτι θὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ γευματίσῃ ὁ ἴδιος μὲ γάλα, πρᾶγμα δυσάρεστον, ἐάν, ὡς ἦτο λίαν πιθανόν, ὁ κολλῆγας του ὠλιγώρει νὰ τοῦ στείλῃ «κανένα ἁρμυρὸ ψάρι».

Digitized by Google

Διότι αὐτὸς ὁ αἰπόλος δὲν ἦτο ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ γίνονται φόρτωμα εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ἂν ὁ κολλήγας δὲν εἶχε τὴν καλὴν διάθεσιν, αὐτὸς δὲν θὰ ἔρριχνε τὴν ὑπόληψίν του, διὰ νὰ 'τὸν κάμῃ στανικῶς νὰ τὸν φιλέψῃ ἢ ἁρμυρὸ ἢ ἄλλο τίποτε, ἂς ποῦμε. Ἄλλοι ὅμως εὑρίσκουν, τρόπον τινά, τὸ μέσον νὰ τὰ ἔχουν καλὰ μὲ τὸν κολλήγα, κ' ἐνῷ τὰ ἀρνάκια τὰ μισακά, κατὰ κανόνα, ὁ ἀετὸς τὰ τρώγει, ἂν καὶ τὰ ἰδικά τους τίποτε δὲν παθαίνουν, αὐτοὶ καὶ πάλι νἄχουμε καλὴ ψυχή, τὰ καταφέρνουν μιὰ χαρά! Καὶ νὰ ἦτο τοὐλάχιστον ἀρκετὸν τὸ γάλα, διὰ νὰ πήξῃ τυρὸν ἢ μυζήθραν, ὑπομονή. Ἀλλ' ὀργὴ Θεοῦ εἶχε πέσει τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰς τὰ βοσκήματα. Τὰ πράμματα τὰ μισὰ τοῦ εἶχαν ψοφήσει· ὀλίγαις μόνον γαλάραις τοῦ ἔμειναν· ὅλο καὶ στέρφαις. Δὲν ἔκαμεν ὁ Θεὸς καλὸν καιρὸ νὰ βγάλῃ χορταράκι, νὰ βοσκήσουν τὰ πράμματα. Τί - σε κάμουν τὰ καϋμένα τὰ πράμματα.

Εἶτα ὁ πτωχὸς Τσόμπανος ἤρχισε νὰ σοβῇ τὸ αἰπόλιον, ἐξάγων τὰ ζῶα πρὸς νομὴν εἰς τὴν παρακειμένην κοιλάδα. — Τσοῦ! τσοῦ! στέρφα! ἔ! ψαρή! ὄϊ! ὄϊ!

Μόλις προέβη ὀλίγα βήματα, καὶ ἰδοὺ δύο ἄγνωστοι ἄνθρωποι παρουσιάζονται ἐνώπιόν του καὶ τοῦ κόπτουσι τὸν δρόμον. Ἐφόρουν ἀσυνήθη ἀναβολήν, καὶ τὸ ἦθός των ἐφαίνετο ὄχι πολὺ ἄγριον ἀλλ' ὁπωσοῦν ἀλλόκοτον. Ὁ βοσκὸς δὲν ἐφοβήθη, ἐξεπλάγη μόνον.

Ὁ μικρὸς σκύλαξ, προπηδήσας εἰς ὑπάντησίν των, τοὺς ὑπεδέχθη μὲ ὀργίλους ὑλακάς.

Καὶ οἱ δύο ἐχαιρέτισαν τὸν αἰπόλον, φέροντες τὴν χεῖρα εἰς τὸ στῆθος, εἶτα εἰς τὸ μέτωπον.

Ὁ εἷς τῶν δύο ξένων, ὁ πρεσβύτερος, ἀποταθεὶς πρὸς τὸν ἀγρότην, εἶπε μὲ λαρυγγώδη σκληρὰν φωνὴν εἰς ἑλληνοβάρβαρον ἀκατανόητον γλῶσσαν:

— Ἐσὺ *μπελλὲκ ἀνάραφ* ἐμεῖς ντρόμο *σούφτ;* (*)

Ὁ αἰπόλος δὲν ἐνόησε γρῦ.

Ὁ ξένος ἐπανέλαβε, συνοδεύων τὰς λέξεις δι' ἐκφραστικῶν χειρονομιῶν:

— *Μπελλέκ*, ποῦ πάει ντρόμο .... πολλοί, πολλοί, *ἐλὲφ ἐλεφίν*. (**)

Ὁ βοσκὸς τότε ἤρχισε νὰ ἐννοῇ ὅτι τὸν ἠρώτων τὸν δρόμον τὸν ἄγοντα εἰς τὸ Κάστρον.

Χωρὶς νὰ ὑποπτεύσῃ τίποτε, τοὺς ἔδειξε τὸν κυριώτερον δρόμον, τὸν φέροντα εἰς τὸ φρούριον, ὅστις ἄλλως ἦτο καὶ ὁ μόνος ὁρατός, καὶ διὰ νευμάτων τοὺς ἔδωκε νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι, ἂν ἐπροχώρουν ἀκόμη ἑκατοστύας τινὰς βημάτων, θὰ ἔβλεπον μακρόθεν τὸ Κάστρον προκῦπτον ἐκεῖ εἰς τὸν αἰγιαλὸν μεταξὺ γῆς καὶ θαλάσσης.

Οἱ ξένοι ἔκαμαν νεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ καὶ ἀπεμακρύνθησαν. Ἀλλὰ μετά τινας στιγμὰς βλέπει καὶ ἄλλους τέσσαρας, μὲ ὅμοια ἐνδύματα, ἐξερχομένους ἀπὸ τῆς γείτονος λόχμης καὶ βαδίζοντας μετὰ προφυλάξεως πρὸς συνάντησιν τῶν πρώτων.

Οὗτοι μόλις ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔγειναν ὁρατοί, ἅμα ἐξελθόντες εἴς τινα ἁλωήν, καὶ ἔστρεφον ὀπίσω τὰς κεφαλὰς ὡς νὰ ἀνησύχουν μὴ τυχὸν παρετηρήθησαν, καὶ πάλιν ἐχώθησαν πάραυτα εἰς τὸ δάσος.

Ὁ αἰπόλος αὐθορμήτως, καὶ χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ τὸ διατί, ἔσπευσε προλαβὼν κ' ἐκρύβη ὄπισθεν τῶν θάμνων. Εἶχεν αἰσθανθῆ ἀμυδρῶς ὅτι συνέφερε νὰ μὴ ἐννοήσωσιν οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ὅτι τοὺς εἶδε.

Τέλος καὶ οἱ ἓξ ἔγειναν ἄφαντοι.

Ὁ βοσκὸς ἐστάθη ἐπὶ τοῦ ὄχθου τῆς γῆς, ἐφ' οὗ εὑρίσκετο, ὑψηλός, εὐθυτενής, μὲ ἀγριόξανθον τὴν τραχεῖαν στοιβωτὴν κόμην, ἐστάθη ἀκουμβῶν ἐπὶ τῆς ῥάβδου του τῆς μακρᾶς καὶ ἤρχισε νὰ σκέπτηται, καὶ ὑποψίαι καὶ φόβοι τὸν ἐκυρίευσαν. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ πρώτη ἀκτὶς τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου ἐφώτισε τὸ προώρως ἐρρυτιδωμένον μέτωπόν του καὶ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἰσχνοῦ προσώπου του, προσώπου μόλις τεσσαρακονταετοῦς, καὶ ἡ μορφή του ἐφάνη μυστηριώδους θελγήτρου μετέχουσα, καὶ δὲν ἐφαίνετο ἄμοιρος ψυχικοῦ ἢ καὶ αἰσθητοῦ κάλλους ὁ τραχὺς καὶ ἄξεστος Τσόμπανος, ὁ ὑψηλὸς καὶ σκληραγωγημένος καὶ ἡλιοκαής, ὁ βόσκων τὰς ὀλίγας αἶγάς του εἰς τὸ κατάμερον τῶν Τριῶν Σταυρῶν.

Ὀλίγαι παρῆλθον στιγμαί, καὶ ἀκούει ὄπισθέν του, ὄχι πολὺ μακράν, θροῦν φύλλων καὶ κλάδων κινουμένων. Ὁ βοσκὸς ἀνεσκίρτησεν.

Ὁ θόρυβος οὗτος ἦτο ὡς ἐκ βηματισμοῦ ἀνθρώπων μετὰ πολλῆς πατούντων προφυλάξεως, ἀλλὰ μὴ κατορθούντων, ἐν μέσῳ τοῦ χλοεροῦ δάσους, νὰ βωβάνωσιν ἐντελῶς τὸ βῆμα.

— Κι' ἄλλοι, κι' ἄλλοι ἔρχονται, ἐψιθύρισε· τ' εἶνε τάχα, Θεέ μου!

Τότε φῶς ἐπέλαμψε διὰ μιᾶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς του καὶ οἱονεὶ μυστηριώδης ἐπίπνοια ἐπεφοίτησεν εἰς τὸν νοῦν του.

— Θὰ εἶνε κλέφταις! εἶπε.

Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν πηδᾷ ἐλαφρῶς ὄπισθεν τῶν θάμνων καὶ ἀρχίζει νὰ τρέχῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ φρούριον.

— Εἰς ὄνομα Κυρίου! ἐψιθύρισε μόνον.

Γ'.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς προλαβούσης ἑκατονταετηρίδος πειρατικὸν πλοῖον πλῆρες ἀγρίων καὶ αἱμοχαρῶν Βαρβαρέζων προσωρμίσθη διὰ νυκτὸς εἰς τὸν ὅρμον Ἀσέληνον, κατὰ τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς νήσου.

Πάνοπλος συμμορία ἐκ δεκαπέντε ἢ εἴκοσιν ἀνδρῶν, ἀποβιβασθεῖσα περὶ τὸ λυκαυγές, ἤρχισε

(*) Ἐσὺ τοῦ χωριοῦ εἰξεύρεις εἰς ἡμᾶς τὸν δρόμον νὰ δείξῃς;

(**) Εἰς τὸ χωρίον πόθεν φέρει ὁ δρόμος... (ὅπου κατοικοῦν) πολλοί, πολλοί, χίλιαι χιλιάδες (!)

Digitized by Google

ν' ἀνέρχηται τὰς κλιτύας τοῦ Ἀναγύρου, γραφικωτάτου βουνοῦ εἰς πολλὰς ῥάχεις τεμνομένου, προφυλαττομένη καὶ βαίνουσα ἀπὸ στενωποῦ εἰς στενωπόν.

Ὡς διὰ νὰ ψεύσῃ τὸ ὄνομα τοῦ λιμενίσκου, ὠχρὰ μήνη φθίνουσα εἶχεν ἀνατείλει ἀρτίως, φέγγουσα τὸν νυκτερινὸν δρόμον τῶν πειρατῶν.

Ἡ ἀγκάλη ἐκείνη, μυστηριώδης καὶ σκοτεινή, ἐθεωρεῖτο ἀπαίσιος διὰ τοὺς τιμίους θαλασσοπόρους· ἐχρησίμευε μόνον διὰ νὰ ἐκβράζῃ ἡ θάλασσα τὰ πτώματα τῶν πνιγομένων, ὅσους ὁ ἀντικρὺ κείμενος *Λευτέρης*, — ἡ περίφημος αὕτη ὕφαλος, ἣν ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει Μύρμηκα καὶ ἱστορεῖ, ὅτι ὁ Ξέρξης διέταξε νὰ κτισθῇ ὑψηλὸν σῆμα ἐπ' αὐτῆς, — ὅσους, λέγομεν, ὁ Λευτέρης *ἠλευθέρωνε* κατὰ καιρούς, ἀπαλλάττων τὰ μὲν πλοῖα τοῦ βάρους τοῦ φορτίου, τοὺς δὲ ναυβάτας τοῦ προσκαίρου ἄχθους τῆς ζωῆς.

Ὁ Σολμὰν βὲν - Μεϊμέτ, ὁ πρεσβύτερος τῆς συντροφίας, ἐβεβαίου ὅτι εἶχεν ἐπισκεφθῆ ἄλλοτε τὸ φρούριον καὶ ἤξευρε ποῦ κατῴκουν οἱ ἄπιστοι. Ἄλλως, εἶχον παρέλθει, ἔλεγε, χρόνοι πολλοί, καὶ δὲν ἐνεθυμεῖτο καλῶς τὸν δρόμον.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Σολμὰν εἶχεν ἀνδραγαθήσῃ κατὰ τῶν ἀπίστων, ὁ μακρὸς στρημμένος καὶ ἀγκιστροειδὴς μύσταξ του ἦτο παμμέλας ὡς κόρακος πτερόν· καὶ τώρα ἡ χιὼν τοῦ γήρατος εἶχε λευκάνει δαψιλῶς τὴν πλουσίαν χαίτην του.

Ἐν τούτοις ὁ γέρω - Σολμὰν εἶχε βάλει σημάδι, φαίνεται, τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ τῆς Καραφιλτζανάκας, καὶ ὑπ' αὐτῆς ὁδηγούμενος ἐβάδιζε πρὸς βορρᾶν. Ἐκεῖ ἦτο ἡ φωλεὰ τῶν νησσῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον νὰ μαδήσωσι.

Τὸ σχέδιον τῶν Ἀφρικανῶν δὲν ἦτο πολὺ πεπλεγμένον. Ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ἦτο ἡ τριήρης των δὲν εἶχε τόσους μόνον ἐπιβάτας. Τὰ δύο τρίτα τοῦ πληρώματος εἶχον μείνει ἐπὶ τῆς νηός.

Προσωρμίσθησαν νύκτα εἰς τὸν Ἀσέληνον διὰ νὰ μὴ προδοθῶσιν. Ἂν ἔπλεον ὑπ' αὐτὸ τὸ φρούριον, ἦτο ὡς νὰ ἔδιδον εἴδησιν εἰς τοὺς ἀπίστους νὰ κλείσωσι τὰς σιδηρᾶς πύλας καὶ νὰ σηκώσωσι τὴν γέφυραν. Οἱ δεκαπέντε ἢ δεκαοκτὼ οὗτοι ἄνδρες προεπορεύοντο πρόσκοποι, ὅπως ἐξαφνίσωσι τοὺς ἀπίστους, καὶ μὴ προλάβωσιν ἐκεῖνοι νὰ φυλαχθῶσιν. Ἐν τῷ μεταξύ, τὸ πλοῖον μετὰ τοῦ λοιποῦ πληρώματος, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ὑπήνεμον ἐκ μεσημβρίας, θὰ ἔπλεεν εἰς τὸν Ἅγιον Σώστην, καταντικρὺ τοῦ φρουρίου, καὶ ὅλη ἡ μικρὰ στρατιὰ θὰ ἐκυρίευεν ἐξαπίνης τὴν πόλιν.

Οἱ θησαυροὶ τῶν Βενετῶν, τῶν Τούρκων, τὰ λάφυρα τῶν Ἑλλήνων κλεφτῶν, ὅσοι εἶχον πατήσει κατὰ καιροὺς τὸν πόδα εἰς τὴν μικρὰν νῆσον, τὴν γενομένην πολλάκις ὁρμητήριον πολέμων καὶ ἐκστρατειῶν καὶ οὖσαν ἀληθῆ δρόμον μεταξὺ Κασσάνδρας, Ὀλύμπου καὶ Ἄσπρης Θάλασσας, ἐφημίζοντο πόρρωθεν ὡς κεκρυμμένοι εἰς ἄγνωστα ἄντρα καὶ ὑπόγεια τοῦ Κάστρου καὶ ὅλης τῆς νήσου. Αἱ γυναῖκες τοῦ τόπου δὲν ἦσαν μὲν ὡς αἱ χανούμισσαι μαλθακαί, ἀλλ' ἐργατικαί, μελαχροιναὶ καὶ νόστιμαι ἐκρίνοντο ἄξιαι νὰ στολίζωσι τὰ χαρέμια τῶν ἀληθῶν πιστῶν ὡς σκλάβαι.

Ὅταν οἱ πρόσκοποι ἔφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἡ αὐγὴ εἶχε πορφυρώσει τὴν ἀνατολὴν μὲ τὴν ῥοδίνην ἀλουργίδα της, καὶ αἱ δύο θάλασσαι ἐφαίνοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐξαπλούμεναι, ἡ μία ὡς ὀθόνη μὲ κυανοῦν στήμονα καὶ μὲ ἄλικην κρόκην, δεχομένη τὰς ἀνταγείας τῆς παμφαοῦς ἀνατολῆς, ἡ ἄλλη ὡς ὑπόσκιος μελανὴ ἄρουρα, φέρουσα τὴν σκωρίαν τοῦ σκότους ἀκόμη ἐγκατεσπαρμένην.

Τότε οἱ βάρβαροι ἐστάθησαν εἰς μίαν στενωπόν, ἀόρατοι ὑπὸ τὰ πεῦκα, ἐξ ὧν ἦτο κατάφυτον τὸ βουνόν, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοὺς διέταξε νὰ μοιρασθῶσιν εἰς τρεῖς ὁμάδας καὶ νὰ βαδίσωσιν ἑκάστη χωριστά, εἰς πεντακοσίων βημάτων ἀπόστασιν ἡ μία ἀπὸ τῆς ἄλλης, διὰ νὰ μὴ φανῶσιν ὕποπτοι εἰς πάντα ἀγροδίαιτον, ὅστις τυχὸν ὀρθρίζων ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ βουνὸν θὰ τοὺς παρετήρει μακρόθεν. Εἶχον κρύψει ἐπιμελῶς τὰ ὅπλα ὑπὸ τὰ πλατέα βουρνούζια των, εἶχον ἀφαιρέσει τὰ σαρίκια ἀπὸ τὰ φέσια των τὰ μακρά, ὀρθὰ καὶ ὑποστρόγγυλα, καὶ ὡμοίαζον μὲ Ἀνατολίτας ζωεμπόρους ἢ μὲ περιπλανωμένους πραγματευτάς.

Ἡ ὁδὸς διὰ τὸ Κάστρον, ἐὰν ἐκατηφόριζαν κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου εἰς τὴν κοιλάδα τὴν καλουμένην «τ' Ἀρβανίτη», ἦτο πολὺ συντομωτέρα, ἀλλ' ὁ γέρω-Σολμάν, ἐπειδὴ εἶχε βάλει σημάδι τὴν ὑψηλοτέραν κορυφήν, τὴν Καραφιλτζανάκαν λεγομένην, τοὺς ὡδήγησεν ἀνατολικώτερον πρὸς τὰ δεξιά, καὶ κατῆλθον εἰς τὴν ὡραίαν γραφικὴν τοποθεσίαν τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ, ὅπου ἔπιον ὕδωρ δροσερὸν ἐκ τῆς κρήνης τῆς διαυγοῦς, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιὰν γιγαντιαίων πλατάνων. Ἦτο ἤδη περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου, καὶ μὲ ὅλην τὴν ἐπικρατοῦσαν δρόσον, ἦτο ἄκρα νηνεμία, καὶ ἡ ἡμέρα προηγγέλλετο λίαν θερμή, εἰ καὶ ὁ ἥλιος δὲν εἶχεν ἀνατείλῃ ἀκόμη.

Ἐκεῖθεν στραφέντες πρὸς τὰ βορειανατολικά, διέτρεξαν μέγα ἐπικλινὲς ὀροπέδιον, ὁπόθεν ἡ θέα ἐκτείνεται ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον ἀγανὴς μεταξὺ τοῦ ὑψηλοῦ Ἄθω, τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν νήσων, καὶ ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν ῥίζαν τοῦ βουνοῦ τῆς Καραφιλτζανάκας, ἤρχισαν ν' ἀνέρχωνται πρὸς τὰ ἀριστερὰ βορειοδυτικώτερον.

Εἰσῆλθον εἰς τὸ σύνδενδρον σκιερὸν ῥεῦμα, εἰς θέσιν καλουμένην «Κρύο Πηγάδι», γείτονα τῶν «Τριῶν Σταυρῶν», ὅπου τὸ παμπάλαιον φρέαρ εἶνε στοιχειωμένον, καὶ παρὰ τὸ χεῖλος αὐτοῦ οὐχὶ σπανίως ἐξέρχονται φαντάσματα, σὺν τοῖς

Digitized by Google

ἄλλοις εἰς ἀγάπης μὲ τὴν τσιμπούκα, οὐχὶ ἄραψ μελαψός, ὅπως αὐτοί, ἀλλ' αἰθίοψ παμμέλας, ὡς ἐξ ἐβένου. Ὁ γέρο-Σολμάν, ὅστις ἐγνώριζε τὸ πρᾶγμα, τοὺς ἐπρότεινε κ' ἔκαμαν ὅλοι, ἀνατέλλοντος ἤδη τοῦ ἡλίου, εὐσεβῆ προσευχήν, κρούσαντες τρὶς τὰ μέτωπα εἰς τὸ λιθόστρωτον, ἐπικαλούμενοι ἵλεων τὴν σκιὰν τοῦ ἀρχαίου ὁμοθρήσκου των, ὅστις, τίς οἶδε διὰ ποίαν ἁμαρτίαν, εἶχε μείνῃ ἔξω τοῦ παραδείσου καὶ τὸ φάσμα του ἐξηκολούθει μετὰ τόσα ἔτη νὰ περιπλανᾶται εἰς τὴν μελαγχολικὴν ἐκείνην τοποθεσίαν.

(Ἕπεται τὸ τέλος) **Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ**

Το Μυστικον Του Μαγου

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 21

Στρεφόμενος κατόπιν ὁ Γαργαρίδης πρὸς τὰς τραπέζας :

— Ἂν ἡ δεσποινὶς καὶ οἱ κύριοι εὐαρεστηθῶσι νὰ καθήσωσιν, εἶπε μὲ φωνὴν πομπώδη, πιστεύω χωρὶς νὰ καυχηθῶ ὅτι θὰ εὐχαριστηθῶσιν ἀπὸ τὸ πιλάφι μου.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, Ἀριστομένη, εἶπεν ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ μετ' ἀγαθότητος. Θὰ δυνηθῆτε, κύριοι, νὰ ἐκτιμήσητε πόσον ἐπιτυχῶς κατασκευάζει ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς ὑπηρέτης μας τὸ ἐθνικὸν φαγητόν.

— Ἂν καὶ καθ'ἑαυτὸ εἶνε ἀρκετὰ καλόν, προσέθηκεν ὁ Μαυρίκιος, τὸ φαγητὸν αὐτό, ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ συνεχὴς αὐτοῦ χρῆσις ἐπιφέρει κόρον. Πιλάφι τὸ πρωΐ.... πιλάφι τὸ βράδυ... καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν πάλιν πιλάφι. Ἂν ποτε ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν, Αἰκατερίνη, ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ μοῦ παρουσιάσῃς νὰ φάγω ῥύζι εἰμὴ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ.

— Ἔλα, ἔλα ! εἶπεν ὁ ἰατρὸς μειδιῶν, τὸ πιλάφι εἶνε ἐξαίρετον πρᾶγμα καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ κατηγορῶμεν, θὰ ἰδῆτε πῶς θὰ τιμήσω αὐτὸ ἐγὼ ἐδῶ.

— Ἄ, μὰ τὸν θεόν, ἰατρέ, ἀνέκραξεν ὁ Ἀριστομένης μὴ δυνάμενος νὰ σιγήσῃ ἐπὶ πλέον, εἶμαι πολὺ σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην σας. Εἶδα πολλὰ πράγματα ἐγώ, σᾶς διαβεβαιῶ δὲ ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐδέχοντο πολὺ εὐχαρίστως νὰ ἔχωσι πιλάφι κάθε ἡμέραν, ἔστω καὶ πολλάκις τῆς ἡμέρας !... Καὶ μάλιστα πιλάφι ὡσὰν αὐτό!...

Καὶ ταῦτα λέγων ἀνήγειρε τὸ σκέπασμα τῆς μεγάλης λοπάδος μὲ κίνημα στρογγύλον τῶν χειρῶν, ἀποκαλύπτων λόφον ἐξ ὀρυζίου κιτρινοβαφοῦς, ὑπὸ τὸν ὁποῖον διεγράφοντο τὰ σώματα πολλῶν ὀρνιθίων.

Ὁ Ἀριστομένης ὠσφράνθη τὸ ἄρωμα γαστριμάργως, εἶτα δὲ πλησιάζων τὰ χείλη :

— Τέτοιο πιλάφι, μάλιστα !.. εἶπε μετὰ χάριτος. Οὔτε εἰς τοῦ φίλου μου πρίγκιπος Κρακαρέσκου, τὸν ὁποῖον οἱ κύριοι βέβαια θὰ γνωρίζουν, δὲν εἶδα ὀρεκτικώτερον.

Ὁ ἰατρὸς Ἁρδύ, ὅστις ἐτέρπετο ἐκ τῶν κωμικῶν τρόπων τοῦ διδάκτορος, ἀνέλαβεν ἔκφρασιν μορφῆς λίαν σοβαράν.

— Ὁ πρίγκηψ Κρακαρέσκος ! εἶπεν, ὑποκρινόμενος ὅτι ἀναζητεῖ κἄτι ἐν τῇ μνήμῃ του. Καὶ ποῦ εὑρίσκεται αὐτὸς ὁ πρίγκηψ, φίλε μου ;

— Ποῦ εὑρίσκεται κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν, κύριε, δὲν γνωρίζω. Ὅτε ὅμως ἐσπουδάζαμεν μαζὶ εἰς Παρισίους (τὴν φαεινὴν πόλιν, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ποιητοῦ, τῆς ὁποίας διετήρησα συμπαθεστάτην ἀνάμνησιν) ἤμεθα ἀχώριστοι . . . . Ἐκπλήττομαι δὲ τῇ ἀληθείᾳ πῶς κύριοι διακεκριμένοι ὅπως ὑμεῖς δὲν ἠκούσατε νὰ γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ.

— Φαίνεται ὅτι δὲν ἀνήκομεν εἰς τὴν αὐτὴν κοινωνικὴν τάξιν, εἶπεν ὁ πονηρὸς ἰατρός.

— Ὁ φίλος μου Κρακαρέσκος, κύριε, εἶπεν ὁ Ἀριστομένης λαμβάνων στάσιν μεγαλοπρεπῆ, ἀνῆκεν εἰς τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας, εἰς τὸ Tout-Paris, κύριε. Ποῖος δὲν ἤκουσε νὰ γίνεται λόγος περὶ τῆς πολυτελείας, περὶ τῆς κομψότητός του ; καὶ ἡ πνευματική του ἀξία δὲν ἦτο διόλου κατωτέρα ἀπὸ τὰ ἄλλα ἧττον σημαντικὰ προτερήματα, δι' ὧν ἡ φύσις τὸν εἶχε δαψιλῶς προικίσει... Ὁ Κρακαρέσκος καὶ ὁ Γαργαρίδης ἦσαν γνωστοί, μάλιστα γνωστοί, μάλιστα δεσποινίς, μάλιστα κύριοι, γνωστοὶ εἰς τὸ βουλεβὰρ τῶν Ἰταλῶν, εἰς τὸν καταρράκτην τοῦ δάσους τῆς Βουλώνης, διὰ τὴν ἐξαίρετον χάριν τῆς ἐνδυμασίας των καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν ἁμαξῶν των.

— Διάβολε ; ... εἶχες λοιπὸν καὶ ἁμάξι ;

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης μὲ τόνον φωνῆς αὐστηρόν. Εἶχα ἕνα ζευγάρι ἄλογα τοῦ καλλιτέρου εἴδους, τὰ ὁποῖα μοῦ ἐστοίχιζαν εἴκοσι χιλιάδας φράγκα τὸ ἕνα.

— Τὴν τελευταίαν φορὰν ὁποῦ σὲ εἶδα ἐνθυμοῦμαι, νομίζω, νὰ μοῦ εἶπες ὅτι ἐστοίχιζον χίλια πεντακόσια φράγκα τὸ ζευγάρι, εἶπεν ὁ δόκτωρ γελῶν.

— Ἔστω, κύριε, μάλιστα... Ἀδιάφορον, αὐτὸ εἶνε μία ἀσήμαντος λεπτομέρεια. Ὑπολοχαγέ μου (ἐπιτρέψατε εἰς παλαιὸν στρατιωτικὸν νὰ σᾶς ἀποκαλέσῃ μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον τοῦ ὑπενθυμίζει τοὺς εὐτυχεῖς καιρούς, καθ' οὓς

Digitized by Google

ἔφερε τὴν στρατιωτικὴν στολὴν) εὐαρεστήθητε νὰ πάρετε ὀλίγην ἀπὸ αὐτὴν τὴν σάλτσαν, τὴν ὁποίαν ἰδιοχείρως κατεσκεύασα. Μὲ αὐτὴν γίνεται ὀρεκτικωτέρα ἡ γεῦσις τοῦ φαγητοῦ τούτου, τοῦ ἀρκετὰ ἀνόστου πράγματι, ὅπως δικαιότατα παρετήρει πρὸ ὀλίγου ὁ κύριος, ὅταν δὲν αρτυέται ἐπαρκῶς. .

— Ἔλα, Ἀριστομένη!... κάμε καὶ λίγην σιωπήν, παρακαλῶ!... μᾶς ἐσκότισες! εἶπε τέλος ὁ Μαυρίκιος ἀνυπομονῶν.

— Σιωπαίνω, κύριε. Δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι χρειάζεται ν' ακούσουν δύο φορὰς μίαν ἐπίπληξιν. Πάντοτε εὐαίσθητος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς τιμῆς, γνωρίζω τὴν θέσιν μου καὶ δεν τρέχω τὸν κίνδυνον νὰ μὲ βάλουν ἄλλοι εἰς αὐτήν. Ὁ καϋμένος ὁ πατήρ μου, ὅστις ἦτο κάλλιστος ἄνθρωπος, πολλάκις τὸ ἔλεγεν εἰς τὸν γέροντα πρίγκιπα Κρακαρέσκον (ὅστις ἦτο φίλος του, ὅπως ὁ υἱός του ἦτο φίλος ἰδικός μου): «Ὁ Ἀριστομένης ἔχει τὰ ἐλαττώματα τῆς φυλῆς του, εἶνε ὑπερήφανος, ὁρμητικός, ὀξύθυμος· ἀλλ' ἡ ἀγερωχία του θὰ τὸν προφυλάξῃ ἀπὸ ἀγενέστερα ἐλαττώματα καὶ οὐδέποτε θὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν, ὥστε νὰ τοῦ ἀποτείνωσιν ἐξευτελιστικὴν ἐπίπληξιν...» Ἢ ἔχει κανεὶς ἀξιοπρέπειαν ἢ δὲν ἔχει διόλου· δὲν εἶνε ἀλήθεια, κύριοι;

— Θὰ σερβιρισθῶμεν μόνοι μας, εἶπεν ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ, διακόπτουσα τὴν ὁρμητικὴν φλυαρίαν τοῦ ὑπηρέτου. Πήγαινε νὰ ἑτοιμάσῃς τὸν καφὲν, Ἀριστομένη, καὶ νὰ ἔλθῃς ὅταν θὰ σὲ προσκαλέσωμεν.

— Καλά, δεσποινίς. Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς ἂς μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ τῆς παρατηρήσω, ὅτι δὲν θ' ἀνήγγελλα τὸ πρόγευμά, ἂν δὲν ἤθελον εἶναι τὰ πάντα ἕτοιμα. Καὶ εἰς τοῦ φίλου μου, τοῦ πρίγκιπος Κρακαρέσκου...

— Πήγαινε λοιπόν!... εἶπεν ὁ Μαυρίκιος χάνων πλέον τὴν ὑπομονήν.

Ὁ Ἕλλην ἐχαιρέτισεν εὐσεβάστως καὶ ἀπῆλθεν ἀξιοπρεπῶς. Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα.

— Τί περίεργος ἄνθρωπος! Καὶ ποῦ τὸν εὕρετε αὐτὸν τὸν μαργαρίτην; Μήπως τὸν ὀφείλετε εἰς τὴν σύστασιν τοῦ πρίγκιπος Κρακαρέσκου;

— Φεῦ! ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν καὶ αὐτός, ἐμὲ αὐτὸν πρέπει νὰ αἰτιῶμαι διότι ἔφερα ἐδῶ αὐτὸν τὸν ἀνυπόφορον φλύαρον. Μᾶς προσεκολλήθη κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς μου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τόσον μᾶς ἐστενοχώρησε, τόσον ἐξῆρε τὰ προτερήματά του ὡς ξεναγοῦ, διερμηνέως, ἡνιόχου, ἀρχιμουσικοῦ τοῦ Χὰν τῆς Ἀστάρας, διδάκτορος τῆς νομικῆς τῆς σχολῆς τῶν Παρισίων, φίλου τοῦ πρίγκιπος Κρακαρέσκου καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι τί ἄλλο... ὥστε εἶχα τὴν ἀδυναμίαν νὰ τὸν παραλάβω εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου.

— Δὲν λέγεις τὸν κυριώτερον λόγον, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ὁ πτωχὸς αὐτὸς ἀπέθνησκε τῆς πείνης, κύριοι, καὶ ὁ ἀδελφός μου δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀφοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν μᾶς εἶχεν ὄχι προσφέρει ἀλλ' ἐπιβάλει τὰς ὑπηρεσίας του. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἔχει μὲν τὰ ἐλαττώματά του, ἔχει ὅμως καὶ προτερήματα, ὅπως ἔλεγεν ὁ «καϋμένος ὁ πατήρ του» ὁ μακαρίτης. «Ὁ Ἀριστομένης δὲν εἶνε ἀνίκανος», τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι εἰς ὅλα καταπιάνεται.

— Ἐμὲ μοῦ φαίνεται αὐτὸς ὁ ὑπηρέτης διασκεδαστικώτερος ἀπὸ καθὲ ἄλλον, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός.

— Αἴ! σας βεβαιῶ ὅτι τὸν βαρύνεται κανεὶς πολὺ γρήγορα, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ στεναγμοῦ. Ἐν τούτοις προθύμως ἀναγνωρίζω ὅτι ἔχει πλεονεκτήματα πολύτιμα δι' ἐπιχείρησιν οἵα ἡ ἰδική μας... ἂν κατώρθωνε μόνον νὰ μένῃ ἄφωνος ἐφ' ὅσον καιρὸν θὰ διαρκέσῃ αὐτή, καμμίαν ἐπίπληξιν δὲν θὰ τοῦ ἀπέτεινα.

— Τί τύραννος εἶσαι! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ἂς μὴ λησμονήσωμεν ἐν τοσούτῳ, ἀφοῦ ὁ λόγος εἶνε περὶ τοῦ ἐνδόξου μαγείρου μας, ὑπέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, νὰ ἀποκαλύψωμεν εἰς τοὺς κυρίους, ὅτι ἂν ἀνέλαβε σήμερον μετ' ἐκτάκτου ἐπιμελείας τὰ μαγειρικὰ καθήκοντα, δὲν τὸ ἔπραξε χάριν ὑμῶν, ἰατρέ, οὔτε χάριν ἡμῶν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς πρὸς τιμὴν τοῦ ὑπολοχαγοῦ Γκυγιών.

— Ἀλήθεια; εἶπεν οὗτος γελῶν.

— Μοὶ εἶπεν ἐμπιστευτικῶς, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ὅτι τὰ μάλιστα ἐκολακεύετο προκειμένου νὰ ὑπηρετήσῃ ἀξιωματικὸν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ μάλιστα τοῦ ἱππικοῦ. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπηρέτησεν ἐν Ἀλγερίᾳ.

— Καὶ ποῦ δὲν ὑπηρέτησε; καὶ τί δὲν ἔκαμεν; ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Ἔχει τὴν μονομανίαν νὰ μὴ ἀκούσῃ νὰ γίνεται λόγος περὶ ἐπαγγέλματός τινος χωρὶς νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ αὐτὸς τὸ ἐξήσκησε, νὰ μὴ ἀκούσῃ περὶ προσώπου τινὸς ἐπιφανοῦς, χωρὶς νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ γνωρίζει, νὰ μὴ ἀκούσῃ περί τινος συμβάντος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἦτο αὐτὸς ἐκ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων.

— Καὶ τὸ περιεργότερον, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε ἀληθῆ ὅσα διηγεῖται.

— Ὡς καὶ αὐτὰ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Κρακαρέσκου; ἠρώτησεν ὁ ὑπολοχαγός;

— Ὡς καὶ αὐτά! . . . Ἀλλ' ἰδοὺ ὁποῦ φέρει τὸν καφέν. Ἔλα Μαυρίκιε, ἄφησέ τον τὸν καϋμένον νὰ φλυαρήσῃ λιγάκι, ἀφοῦ αὐτὸ τόσον τὸν εὐχαριστεῖ. Δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ἐδῶ ἀπὸ τὸ Tout-Paris, εἶμαι δὲ βεβαιότατος ὅτι οἱ κύριοι ἐδῶ θὰ συγχωρήσωσι τὴν οἰκειότητα τοῦ πολυτεχνᾶ σου.

Digitized by Google

— Ἰδίως ἀφοῦ ὑμεῖς ἀναλαμβάνετε τὴν ὑπεράσπισίν του, φιλτάτη δεσποινὶς Αἰκατερίνη, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἰατρός, συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιεικείας καὶ τῆς πραότητος τῆς νεάνιδος.

Αὕτη ἐμειδίασε μὲ τὸ σύνηθες αὐτῇ ἐπίχαρι μειδίαμα καὶ ὁ Ἀριστομένης προχωρῶν μὲ ἦθος προσβληθείσης ἀξιοπρεπείας παρέθηκε τὸν καφέν, ὅστις πράγματι ἦτο ἐξαίρετος.

Τὸν συνεχάρησαν διὰ τοῦτο καθὼς καὶ δι' ὅλον τὸ πρόγευμα· αὐτὸς δὲ ἱλαρυνόμενος αἴφνης ἤρχισε μετὰ νέας ζέσεως τὰ ἀνέκδοτά του περὶ τοῦ πρίγκιπος Κρακαρέσκου, περὶ τοῦ φοιτητικοῦ του βίου, περὶ τοῦ συντάγματος τῆς Ἀφρικῆς κτλ. Κατὰ τὸν ῥοῦν τοῦτον τῆς φλυαρίας του ἀπεκάλυψεν εἰς τὸ ἀκροατήριόν του. ὅτι κατήγετο κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τοῦ Ἀριστομένους, βασιλέως τῆς Μεσσηνίας, ἐπέδειξε τὰ διπλώματά του, ἅτινα πάντοτε ἔφερεν ἐπάνω του καὶ προσέθηκεν ὅτι ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον χειμῶνα κατεκλίνετο ὑπὸ τὰς γεφύρας τῶν Παρισίων.

— Ἆ!... ἂν μ' ἔβλεπεν ὁ καϋμένος ὁ πατήρ μου τότε!... ἀνέκραξεν ἀποκομίζων πάντα τὰ λείψανα τοῦ συμποσίου, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ τίποτε.

Καὶ τοποθετηθεὶς εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ὑπὸ δένδρον τι ἐθεάθη μετ' ὀλίγον καταβροχθίζων τὸ παρ' αὐτοῦ παρασκευασθὲν πρόγευμα. Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τὰ ἐντελῶς κενὰ πινάκια καί τινα κόκκαλα παρερριμμένα ἐπὶ παροψίδος ἐμαρτύρουν περὶ τῆς ἐξαιρέτου ὀρέξεως τοῦ ἀπογόνου τούτου ἡρωϊκῆς γενεᾶς...

Κεφάλαιον Γ'.

Εἰς τὴν τάφρον

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἀφοῦ ἔπιε τὸν καφέν του, δὲν εἶνε καιρὸς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν τάφρον; Βλέπω ὅτι ὁ Γκυγιὼν φλέγεται ἐκ τῆς ἀνυπομονησίας, περὶ ὑμῶν δὲ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ψυχή σας εἶνε θαμμένη ὑπὸ τὸν ὑπ' ἀριθ. 2 σωρόν.

— Ἂν ὁ κ. Γκυγιὼν εἶνε αὐτῆς τῆς γνώμης, εἴμεθα ἕτοιμοι, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν καὶ χωρὶς ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατηγορίαν τοῦ ἰατροῦ Ἁρδύ.

— Εἶμαι πρόθυμος, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός. Πράγματι ὁ ἰατρὸς δὲν ἐχαρακτήρισεν ὑπερβολικώτερον τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν αἰσθάνομαι ὅπως ἴδω τὰς ἐργασίας σας.

— Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἀκόμη τίποτε ἀξιοθέατον, εἰμὴ μόνον οἱ χειρότεροι ἐξ ὅλων τῶν ἐργατῶν τοῦ κόσμου, ἀνασκάπτοντες ὅπως ἠμποροῦν, ἀλλὰ ὅπως ἠμποροῦν χειρότερα, τὰς χαραχθείσας τάφρους, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ στεναγμοῦ. Ὅπως δήποτε ὅμως ἂς ὑπάγωμεν. Ἂν δὲν κατωρθώσαμεν ἀκόμη ν' ἀνασκάψωμεν τίποτε ἄξιον λόγου, ἡ θέσις ὅμως εἶνε ἀξιοθέατος· ἄλλως τε καὶ οἱ ἐργάται δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠμπορεῖ τις ν' ἀφίνῃ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἄνευ ἐπιτηρήσεως.

— Δὲν εἶσθε εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἐργάτας σας; ἠρώτησεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν βαδίζων παρὰ τὸν Μαυρίκιον, ἐνῷ ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁ ἰατρὸς προεπορεύοντο κατά τινα βήματα.

— Εἶνε ἀγέλη ἀχρεία, ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους πρέπει τις νὰ διευθύνῃ μὲ τὴν ἀπειλὴν εἰς τὸ στόμα καὶ μὲ τὸ ῥαβδὶ εἰς τὸ χέρι· οἵτινες θεωροῦσιν ὡς ἱερώτατον αὐτῶν καθῆκον νὰ σταυρώνωσι τὰ χέρια, ἅμα ἰδοῦν τὸν κύριόν των νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα. Εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις τοποθετοῦσιν ἕνα ἐκ τῶν ἰδικῶν των διὰ νὰ κατοπτεύῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μακρόθεν τὰ *λευκὰ χράνη*. Σπεύδουν τότε καὶ ἀναλαμβάνουν τὸ ἔργον των μὲ τὸ πλέον ἐνάρετον ἦθος τοῦ κόσμου.

— Κατηραμένη γενεά!

— Καὶ πάλιν εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς διότι τοὺς ἔχω, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι. Ἰδοὺ ἂν θέλετε νὰ λάβετε ἰδέαν περὶ τοῦ ὕφους τῶν προκηρύξεων τὰς ὁποίας τοὺς ἀπευθύνω τὸ πρωῒ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν καὶ τὴν ἑσπέραν ὅτε σχολάζουν, ἀκούσατε:

«Ἄνδρες ἐκ Διζφοὺλ καὶ ἄλλων χωρῶν! Λόρις, ποιμένες!... Ἄραβες νομάδες, τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζω τὸ ὄνομα! Μάθετε ὅτι ὑπάρχουν ἐδῶ τουφέκια καὶ τὰ τουφέκια ταῦτα εἶνε γεμάτα!...» Ἐννοεῖται ὅτι κατακλινόμεθα μισοενδυμένοι, μὲ τὸ τουφέκι καὶ τὸ ῥεβόλβερ κοντὰ μας, διότι πρόκειται νὰ μὴ μᾶς καταλάβουν ἀπροετοιμάστους.

Αἱ σκηναὶ ἀπεῖχον ὀλίγον ἀπὸ τῆς τάφρου, διὸ δὲν ἐβράδυναν νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ἐργατῶν

Ὁ κ. Κερδὶκ εἶχε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν συνηθροισμένους ὑπὸ τὰς διαταγάς του (ἀντὶ πόσων προσπαθειῶν!) ἑκατὸν περίπου ἐργάτας, ἀνήκοντας εἰς τρεῖς διαφορετικὰς φυλὰς καὶ ἐργαζομένους παραπλεύρως ἀλλήλων, χωρίς ποτε ν' ἀναμιχθῶσιν.

Οἱ Διζφουλῆδες, οἱ ὀλιγώτερον πεπροικισμένοι ὑπὸ τῆς φύσεως καὶ οἱ ἠλιθιώτεροι τῆς ὁμάδος, ἦσαν μικρόσωμοι, ἀσθενικοί, καχεκτικοί, ἔχοντες χροιὰν ῥυπαρῶς μέλαιναν καὶ δυσειδεῖς τοσοῦτον ὥστε νὰ προξενῶσι φόβον.

Ἡ Αἰκατερίνη εἶχε σταματήσει ἀναμένουσα τὸν ἀδελφόν της καὶ τὸν ἀξιωματικόν, τοὺς συνώδευσε δὲ ἐξηγοῦσα τὰς διαφόρους ἐθνικότητας τῶν ἐργατῶν εἰς τὸν ὑπολοχαγόν, ἐνόσῳ διήρχοντο πρὸ αὐτῶν. «Αἱ γυναῖκές των, εἶπεν, ἔχουσι καὶ τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι αὐταὶ δὲν κάμνουν καμμίαν ἐργασίαν».

— Προνόμιον σπάνιον μεταξὺ τῶν βαρβάρων λαῶν, ὅπου ἡ γυνὴ εἶνε ἡ ὑπηρέτρια, ἡ δούλη

Digitized by Google

ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ

καὶ σχεδὸν εἰπεῖν τὸ φορτηγὸν ζῷον τοῦ οἴκου, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Ἀλλ' ἡ εἰς τὸ στρατόπεδον εἴσοδος εἶνε ἀπηγορευμένη εἰς αὐτὰς τὰς κυρίας. Φαίνονται ὅμως πάντοτε πέντε ἢ ἓξ ἀπὸ αὐτὰς περιφερόμεναι εἰς τὰ πέριξ ἢ στεκόμεναι εἰς ὕψωμά τι παραμονεύουσαι καὶ τὰ ἐλάχιστα κινήματά μας μὲ βλέμμα περιέργου καὶ ἕτοιμαι νὰ ἐπιπέσωσι καὶ νὰ λεηλατήσωσιν ὅ,τι δήποτε ἀντικείμενον ἀφεθῇ ἀνεπιτήρητον.

— Πρέπει νὰ τὰς ἰδῇ κανείς, προσέθηκεν ὁ Μαυρίκιος, ὅταν κρύπτουν τὰ κλοπιμαῖά των μὲ κίνημα πιθήκου ὑπὸ τὸ *τσαδὲρ* αὐτῶν, τὸ στρωματόπανον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει διὰ νὰ σκεπάζωσι τὸ ἄχαρι σῶμά των, καὶ ἔπειτα νὰ ἀρνοῦνται τὸ ἔγκλημα μὲ ἀταραξίαν, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν συλλαμβάνονται ἐπ' αὐτοφώρῳ.

— Αὐτοὶ ἐδῶ ὅμως εἶνε ἀρκετὰ ὡραῖοι ἄνδρες, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Οἱ Λόρις;... Εἶνε χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς Διζφουλῆδες. Εἶνε κατ' ἐπιφάνειαν μόνον καλλίτεροι. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἶνε ὑψηλοί, ῥωμαλέοι, εὔσωμοι. Ἀπὸ τοὺς κυανοῦς ὀφθαλμούς των καὶ τὴν μακρὰν των γενειάδα εὐχερῶς ἀναγνωρίζονται ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὴν καθαρῶς περσικὴν φυλὴν τῶν Φάρς. Κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἐννοοῦσι νὰ συγχρωτισθῶσι μὲ τοὺς εἰδεχθεῖς Διζφουλῆδες. Ἀντὶ νὰ κατοικῶσιν ὡς αὐτοὶ εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν τρύπαν, πλέκουσι λίαν φιλοκάλως τὰς καλύβας των ἐκ χλωρῶν κλάδων, ἐνῷ δὲ οἱ ἄλλοι τρέφονται ἀπὸ ἐλεεινὰ ἀποφάγια, αὐτοὶ τρώγουσι κρέας ἀρνίου, ὀρύζιον καὶ αὐγά. Ἡ ἐνδυμασία των, ὡς βλέπετε, εἶνε καλλιτέρα ἀπὸ τὴν τῶν ἀθλίων συντρόφων των. Ἀλλ' εἶνε ἴσως ἀμαθέστεροι αὐτῶν, τρέμουσι περισσότερον πρὸ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, εἶνε ἀσθενέστεροι περὶ τὴν ἐργασίαν καὶ δὲν ἔχουσιν ὅπως οἱ Διζφουλῆδες τὸν θρησκευτικὸν φανατισμόν, τὸν συντελοῦντα ὅπως ὑπομένωσι τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς...

— Ὡς πρὸς αὐτοὺς ἐδῶ, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς ὅτε ἔφθασε πρὸ τῆς τρίτης ὁμάδος, δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐρωτήσω τίνες εἶνε. Γνωρίζω τοὺς Ἄραβας, διὰ τὰς ἁμαρτίας μου. Εἶνε περίεργον πῶς κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν καὶ εἰς πάντα τόπον ἡ φυλὴ αὐτὴ μένει πάντοτε ἡ ἰδία!

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος, τοιοῦτοι ἦσαν οἱ νομάδες Ἄραβες τοῦ ἀρχαίου Ἀβραάμ, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἀκατάσχετοι ἱππεῖς τοῦ Μωά-

Digitized by Google

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Digitized by Google

μεθ, πλὴν ἂν ἡ φυλή των διασώζῃ τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα, ἅτινα πανταχοῦ εἶνε εὐδιάγνωστα, τὰ εὐεργετήματα τὰ ὀφειλόμενα εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐπίδρασιν τοῦ Κορανίου, ἐδῶ σχεδὸν ἐξηλείφθησαν. Εἶνε περισσότερον δύσνοες ἀπὸ τοὺς Λόρις, ψεύσται δὲ καὶ σκληροὶ καὶ λησταὶ ὅσον καὶ οἱ Διζφουλῆδες.

— Ἂς προσθέσωμεν ὅμως, διὰ νὰ ἤμεθα δίκαιοι, ὅτι γνωρίζουν νὰ κλέπτουν μὲ ἀξιοπρέπειαν καὶ νὰ ψεύδωνται μὲ εὐγένειαν, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειρίστων ἐλαττωμάτων των, δεικνύουσι κάποιον μεγαλεῖον καὶ ὁσάκις τις αναγκάζεται νὰ τοὺς ἐπιπλήξῃ διὰ τὴν κατωτέραν ποιότητα τῆς ἐργασίας των, ακουσίως τοῦ ἐπέρχεται ἡ σκέψις, ὅτι ἡ φύσις τοὺς προώρισε νὰ κυβερνῶσι μᾶλλον παρὰ νὰ ὑπακούωσι.

— Ναί, εἶπεν ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν σκεπτικός, πρέπει νὰ ἤμεθα δίκαιοι πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀπίστους· γνωρίζουν νὰ συνδυάζουν μὲ τὰ ἐλαττώματά των ἀρετὰς εὐπατριδῶν. Ἡ περὶ τὴν λεηλασίαν ὁρμή των μετριάζεται ἀπὸ τὴν ἐλευθεριότητα· ἡ σκληρότης των δὲν ἀποκλίνει τὴν ἱπποτικὴν γενναιότητα. Γινώσκουν νὰ ἐξασκῶσιν εὐγενῶς τὴν φιλοξενίαν καὶ ἡ λιτότης των δὲν ἐξισοῦται εἰμὴ πρὸς τὸν ἔρωτα αὐτῶν πρὸς τὴν ανεξαρτησίαν.

— Εὖγε! εἶπεν ὁ ἰατρός. Αὐτὸς εἶνε πανηγυρικὸς τέλειος· ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν ἤλπιζα διόλου νὰ τὸν ἀκούσω ἀπὸ τὸ στόμα σου.

— Ἔνοχος εἶνε ἡ δεσποινίς, διότι αὐτὴ ἤρχισε πρώτη, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς ἐντρεπόμενος ὁπωσοῦν.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐργατῶν ἐπλησίασε πρὸς τὸν ὅμιλον ἀναγγέλλων ὅτι ἐπεθύμει νὰ συμβουλευθῇ τὸν *Χακίμ-μπαση* (ἀρχίατρον). Διότι ἡ ἄφιξις τοῦ ἰατροῦ Ἀρδὺ εἶχε παρατηρηθῆ, πάντες δὲ ἐβασάνιζον τὸν νοῦν των ὅπως εὕρωσι τίνα συμβουλὴν νὰ ζητήσωσι παρ' αὐτοῦ.

— Στοιχηματίζω, εἶπεν ὁ ἰατρός, ὅτι πρόκειται περὶ ἀσθενοῦς τινος τετραπόδου. Μοῦ φέρουν ἐδῶ ἀδιακρίτως ἀνθρώπους καὶ ζῶα. Ποῖος δὲν ἠμπορεῖ ἀπὸ τοὺς δικούς σου, Μιρζᾶ-Ἀβδοὺλ-Χαΐμ; Ὁ υἱός σου, ἡ γυναῖκά σου, τὸ βῶδί σου ἢ ὁ γάϊδαρός σου;...

— Μὲ συμπάθειο, *χακίμ*, τὸ ῥολόγι μου δὲν πηγαίνει καλά, ἀπήντησεν ὁ Μιρζᾶς ἐξάγων ὑπερηφάνως ὀγκῶδες ὡρολόγιον, φρικτὸν δεῖγμα τῆς ἑλβετικῆς ὡρολογοποιίας, ἀγορασθὲν εἰς κάποιαν ἀγορὰν τῆς Βασσόρας καὶ ἀξίζον μόλις πέντε φράγκα, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφάνισις ἐξῆψε τὴν ἀπληστίαν καὶ τὸν θαυμασμὸν εἰς τὰ ὄμματα ὅλων τῶν περιεστώτων.

— Γιὰ νὰ ἰδοῦμεν τὸν ἀσθενῆ, εἶπεν ὁ ἰατρὸς χωρὶς νὰ ἐκπλαγῇ διὰ τὴν ἀλλόκοτον αὐτὴν συμβουλήν. Τί ἔχει τὸ ὡρολόγι σου; πηγαίνει ἐμπρός; πηγαίνει ὀπίσω;

— Ὤ! αὐτὸ δὲν θὰ ἦτο τίποτε. Ἐσταμάτησεν ἐδῶ καὶ ὀλίγον καιρόν. Εἶνε τώρα ὀκτὼ μέραις ὁποῦ ἐνῷ τὸ ἐσήκωνα, ἔκαμε *κράκ!* τοῦ κάκου τὸ στρέφω καὶ τὸ ξαναστρέφω· δὲν κάμνει τίποτε. Δὲν θέλει νὰ μᾶς εἰπῇ τὴν ὥραν.

— Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἐξετάζων τὸν μηχανισμόν· ἔσπασε τὸ μέγα ἐλατήριον.

— Μήπως ἀπέθανεν; ἠρώτησεν ὁ Μιρζᾶς τεθλιμμένος.

— Θὰ τὸ ἀναστήσωμεν. Ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη θ' ἀναλάβῃ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, ἀλήθεια; Πρέπει ὅμως νὰ δείξῃς τὴν εὐγνωμοσύνην σου ἐργαζόμενος γερά.

— Σᾶς τὸ ὑπόσχομαι, *χακίμ*, ἀνέκραξεν ὁ Μιρζᾶς παρηγορηθείς, ἐνῷ ἠκούοντο πολλοὶ ἐκ τῶν περιεστώτων ψιθυρίζοντες μὲ εἶδός τι τρόμου ἀναμεμιγμένου μετὰ θαυμασμοῦ.

— Οἱ Φράγκοι εἶνε μεγάλοι μάγοι!

— Πῶς! εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιών, οὐχὶ ὀλιγώτερον τῶν ἀφελῶν ἰθαγενῶν ἐκπληττόμενος, μεταξὺ τῶν ἄλλων γνώσεών σας γνωρίζετε καὶ τὴν ὡρολογοποιίαν, δεσποινίς!

— Ὅταν κανεὶς διάγῃ βίον στρατοπέδου, πρέπει νὰ κάμνῃ ἀπ' ὅλα. Ἄλλως τε αἱ περὶ τὴν ὡρολογοποιίαν γνώσεις μου περιορίζονται εἰς τὸ νὰ τοποθετῶ ἓν ἐλατήριον καὶ νὰ κινῶ εἰς τὰ ἐμπρὸς ἢ εἰς τὰ ὀπίσω τὸν κανονιστῆρα. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον φθάνει, ὡς βλέπετε, διὰ νὰ θεωροῦμαι μάγισσα. Ὁσάκις ἔρχεται ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ μὲ αντικαθιστᾷ ἕνεκα τῆς ἰδιότητός του ὡς *χακίμ*· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του ἐμὲ συμβουλεύονται καὶ εἰς ἐμὲ ἀπόκειται νὰ θεραπεύσω ὄχι μόνον τὰ παρόντα δεινά, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα τῶν ἐργατῶν.

— Καὶ ἐξασκεῖ αὐτὸ τὸ ἔργον τόσον ἐπιτηδείως, σᾶς διαβεβαιῶ, ὡς νὰ ἦτο δευτεροετὴς ἐσωτερικὸς τοῦ νοσοκομείου, εἶπεν ὁ ἰατρός. Προσθέσατε εἰς ταῦτα καὶ τὴν ἀνεξάντλητον γενναιότητα περὶ τὸ χορηγεῖν φάρμακα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς καὶ θὰ ἐννοήσετε διατί οἱ Φράγκοι περιστοιχίζονται ἐδῶ ἀπὸ τόσον γόητρον.

— Γόητρον, τὸ ὁποῖον ἄρχε᾽ ἀ κλονίζεται, φοβοῦμαι, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ὁπωσοῦν περίφροντις. Εἶνε εὔκολον νὰ διακρίνῃ τις ὅτι θὰ ἤρκει μηδαμινή τις ἀφορμή, διὰ νὰ ἀνάψῃ ἡ στάσις μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἀνοήτων δεισιδαιμόνων.

— Ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ ἐνέργειά τις πρὸς τὸν Σάχην;... ἠρώτησεν ὁ ὑπολοχαγός. Μὲ καμμιὰ δεκαριὰ τακτικοὺς στρατιώτας...

— Ὢ! δὲν φοβοῦμαι τὴν ἀνδρείαν των· ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος. Ὁ τρόμος μου εἶνε ἡ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰςστιγμὴν ἠμπορεῖ ν' ἀρνηθοῦν νὰ ἐξακολουθήσουν τὰς ἀνασκαφάς... καὶ τότε θὰ μείνωμεν μόνον μὲ

Digitized by Google

τέσσαρα χέρια, τὰ τοῦ ἐνδόξου Γαργαρίδη καὶ τὰ ἰδικά μου, μὲ ἕξ, ἂν περιλάβωμεν καὶ τὴν Αἰκατερίνην...

— Προσθέσατε, σᾶς παρακαλῶ, καὶ αὐτὰ τὰ δύο! εἶπε μετὰ ζέσεως ὁ ὑπολοχαγὸς δεικνύων τὰ ἰδικά του... Πολὺ θὰ ἔχαιρον ἂν τὰς ὥρας τὰς ὁποίας θὰ διέλθω ἐδῶ, καταταχθῶ ὑπὸ τὰς διαταγάς σας.

— Διὰ νὰ ἀποδεχθῶ τὴν τόσον ἑλκυστικὴν προσφοράν σας, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος πρέπει νὰ μοῦ ὑποσχεθῆτε ὅτι θὰ διαμείνητε πολὺ περισσότερον καιρὸν μεταξὺ ἡμῶν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος· ὑπὸ αὐτὸν τὸν ὅρον σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι σας δὲν θὰ μᾶς προσφέρωσι πολύτιμον συνδρομήν. Αἴ! ἂν εἶχα μόνον δεκαπέντε Εὐρωπαίους ἐργαζομένους μὲ προθυμίαν, πῶς θ' ἀπέπεμπα γρήγορα ὅλην αὐτὴν τὴν ἀγέλην τῶν ὀχληρῶν καὶ τῶν ἀνικάνων!...

— Πολὺ θὰ εἶμαι εὐτυχής, ἂν διέλθω ὁλόκληρον τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀδείας μου μεταξὺ ὑμῶν· αἱ δεκαπέντε ἡμέραι θὰ μοὶ φανῶσι βραχεῖαι ἐν τῷ μέσῳ τόσον εὐχαρίστου συντροφίας.

— Ἡ εὐχαρίστησις θὰ εἶνε ὅλη ἰδική μας, καθὼς καὶ τὸ ὄφελος, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος, βλέπω δὲ ὅτι ὁ δόκτωρ Ἁρδὺ δὲν μᾶς ἠπάτα προλέγων ἡμῖν ὅτι ἐμέλλομεν νὰ συμφωνήσωμεν κατὰ πάντα... Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι εἴμεθα πέντε, διότι λογαριάζομεν καὶ τὸν ἰατρὸν ὡς ἰδικόν μας δικαιωματικῶς.

— Δι' ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους γνωρίζει τις ἐκ γενετῆς δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς παρὰ ν' ἀνήκῃ εἰς αὐτοὺς ἐξ ὁλοκλήρου, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς πάντοτε φιλομειδής. Καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἤλθετε εἰς αὐτὴν τὴν ὡραίαν χώραν, παιδιά μου, ὁ «Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων, τὸ Ἄσυλον τῆς οἰκουμένης» πρέπει νὰ συλλογίζεται ὅτι ὁ Φράγκος ἰατρός του πολὺ συχνὰ τοῦ κάμνει στριφῶνα. Μὰ τὴν πίστιν μου, πάντοτε σχεδὸν φαίνομαι εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον, προσέθηκε δεικνύων τὴν μεταξὺ Τεχεράνης καὶ Χαμαδὰν ὁδόν, καὶ αἱ σκηναὶ εἶνε δι' ἐμὲ ἡ τακτική μου κατοικία ὅσον καὶ ἡ ἐν τῇ πρωτευούσῃ οἰκία μου.

— Καὶ ἂν εἰξεύρατε πόσον τὸ κατάλυμά μας αὐτὸ εἶνε μελαγχολικόν, ὅταν λείπετε, ἰατρέ! εἶπε μὲ ὕφος φιλόστοργον ἡ Αἰκατερίνη. Ἐνῷ ὅταν εἴσθε ἐδῶ, μᾶς φαίνεται ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὴν παλαιὰν πατρικήν μας οἰκίαν.

— Ναὶ εἶνε ἀληθὲς ὅτι κ' ἐκεῖ ἠρχόμην συχνά, εἶπεν ὁ ἰατρὸς στενάζων ἅμα καὶ μειδιῶν. Ἄ! ἂν οἱ ἀγαπητοί σας γονεῖς ἔζων ἀκόμη, πόσον θὰ ὑπερηφανεύοντο διὰ σᾶς, μικροί μου ἀρχαιολόγοι!

Ἐλάλει ἀκόμη, ὅτε εἶδον διαγραφομένην ἐπὶ τοῦ γαλανοῦ στερεώματος τοῦ ὁρίζοντος πολυάριθμον συνοδίαν ἐκ καμήλων, ἐξ ἡμιόνων φορτωμένων ἀποσκευὰς καὶ ἔκ τινων ἱππέων. Φανερὸν ἦτο ὅτι διήρχετο κάποιος ταξειδιώτης.

— Ἐπισκέψεις εἶνε; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Αὐτὴ ἡ εὐχαρίστησις εἶνε σπανιωτάτη εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ παραπονεθῶμεν ὅτι ἐνοχλούμεθα ἀπὸ ὀχληρούς.

— Ἴσως θὰ ἠπειλεῖσθε περισσότερον, ἂν ἦτο γνωστὸν πόσον ἡ φιλοξενία σας εἶνε ἀξιαγάπητος, φίλτατε κύριε, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός. Καὶ τώρα ἀφοῦ ἔμαθα τὸν δρόμον τοῦ στρατοπέδου σας, πιστεύω ὅτι πολὺ συχνὰ θὰ μὲ δέχεσθε.

— Καὶ θὰ εἴσθε πάντοτε εὐπρόσδεκτος, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος. Αἴ, λοιπόν, Ἀριστομένη, τί εἶνε;

Ὁ εὐγενὴς Γαργαρίδης ἐπλησίασε βαδίζων ἐπιδεικτικῶς καὶ κρατῶν μεταξὺ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου ἐπισκεπτήριον ἀσυνήθων διαστάσεων, τὸ ὁποῖον παρουσίασε πρὸς τὸν κύριόν του.

Ὁ Μαυρίκιος τὸ ἔλαβε καὶ ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως:

HERR PROFESSOR HASSELFRAZ

Ὀφθαλμίατρος τῆς Αὐτοῦ Γαληνοτάτης Ὑψηλότητος τοῦ πρίγκιπος Λυτζενβάουτσεν.

Ἰδιαίτερος σύμβουλος. Ἰατρὸς τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου.

Ἐπιθεωρητὴς τῶν ὀφθαλμῶν τῆς αὐλῆς.

Μέλος διαφόρων ἐπιστημονικῶν ἑταιριῶν κ.λ. κ.λ.

— Οὔφ!... εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὸν κατάλογον, ὅστις ἐξετείνετο ἀτελεύτητος ἐπὶ τοῦ στιλπνοῦ χάρτου, νὰ ἕνας κύριος μὲ ἀρκετοὺς τίτλους. Ἐδῶ εἶνε, Ἀριστομένη;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε· εἶνε ἐδῶ αὐτοπροσώπως, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ στρατοπέδου μας, καὶ ζητεῖ τὴν τιμὴν νὰ ἔλθῃ νὰ σᾶς ὑποβάλῃ τὰ σεβάσματά του. — Νὰ σᾶς εἰπῶ ὅμως τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸς ὁ ξένος δὲν μοῦ πολυαρέσει, προσέθηκεν αἴφνης ὁ Γαργαρίδης, λησμονῶν τὸ ἐπίσημον ὕφος καὶ περιπίπτων εἰς ἀφελῆ οἰκειότητα.

— Δὲν πειράζει· δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ τὸν δεχθῶ. Πήγαινε νὰ τὸν φέρῃς, Ἀριστομένη· ἢ μᾶλλον ὄχι... εἶνε πρέπον μᾶλλον ἐγὼ νὰ ὑπάγω πρὸς ὑπάντησίν του... Μὲ τὴν ἄδειάν σας, κύριοι;...

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Digitized by Google

ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Κυτταρικὴ Πολιτεία.

Ἡ ἀνανέωσις ἐν τῇ φύσει.—Ἡ ζωὴ εἶνε συνεχὴς ἀνάπτυξις καὶ ἀνανέωσις. — Ἡ ἀτομικότης τοῦ φυτοῦ.— Τὸ φυτὸν εἶνε ὂν σύνθετον.

Α'.

Οὐδὲν εἶναι βεβαιότερον τούτου, ὅτι πᾶσα ζωὴ περιπίπτει εἰς τὸ γῆρας καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅμως οὐδὲν πλειότερον δυσαρεστεῖ τὸ αἴσθημα ἡμῶν. Ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νεότητος αἰσθανόμεθα ὡς νὰ ἐπλάσθημεν πρὸς αἰωνίαν διάρκειαν. Διατὶ τὸ ἐντελέστερον πλάσμα σὺν τῷ χρόνῳ νὰ παρακμάζῃ, νὰ φθείρηται, καὶ νὰ διαλύηται; ὅσον φοβερωτέρα εἶναι ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς ἀνεξαντλήτου χαρᾶς τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀναποφεύκτου εἱμαρμένης, τόσον εἶναι μεγαλείτερος ὁ ψυχικὸς πόθος, ὅστις ζητεῖ καταφύγιον εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ποιήσεως καὶ ἐλπίζει εἰς τὰ ὄνειρα τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου νὰ διασκεδάσῃ τὸ ἀπαίσιον τῆς πραγματικότητος. Αἰωνίας νεότητος ἀπολαύουσιν οἱ ἀθάνατοι θεοί. Ἡ γεῦσις τοῦ νέκταρος καὶ τῆς ἀμβροσίας δὲν ἀφήνει τὸ γῆρας νὰ πλησιάσῃ τοὺς βοστρύχους τῆς κεφαλῆς των. Οὕτω καὶ ὁ διὰ τῶν φλογῶν ἀπολυμανθεὶς ἡμίθεος Ἡρακλῆς ἐγένετο ἀθάνατος, ἀφοῦ ἐγεύθη τὸ ὑπὸ τῆς Ἥβης, τῆς θεᾶς τῆς νεότητος, προσενεχθὲν αὐτῷ νέκταρ. Καὶ θνητοὶ ἄνθρωποι δύνανται θείᾳ χάριτι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν νεότητα. Ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς μετὰ εἰκοσαετῆ περιπλάνησιν καὶ ἀδιηγήτους κακοπαθείας ἐπέστρεψε γέρων εἰς τὴν φίλην πατρίδα, ἡ Ἀθηνᾶ ἔχυσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ ἀνθηρὰν νεότητα καὶ κάλλος, ἀπαράλλακτα ὡς ὁ τεχνίτης τὴν σήμερον ἐπιχέει χρυσὸν ἐπὶ τοῦ ἀργύρου. Ὅστις γνωρίζει τὰς μυστικὰς τῶν φυτῶν δυνάμεις δύναται ἐξ αὐτῶν νὰ παρασκευάσῃ ποτόν, ὅπερ ἀναδίδει τὴν νεότητα εἰς τὰ γεγηρακότα μέλη. Οὕτω καὶ ἡ Μήδεια τῇ βοηθείᾳ ποτοῦ, ὅπερ παρεσκεύασεν ἀπὸ μαγικὰ χόρτα, ἐπανέφερεν εἰς τὴν νεότητα τὸν πατέρα αὐτῆς. Κατὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ποτοῦ ἡ ἐκ ξύλου τορίνη ἐπρασίνισεν, ἐβλάστησε καὶ ἔφερεν ἄνθη καὶ καρπούς, ὅπου δὲ τυχὸν ἔπεσε σταγών τις ἀπὸ τὸν ἀφρόν, ἐκεῖ ἐβλάστησαν χόρτα καὶ ἄνθη.

Ταῦτα κατὰ τοὺς μύθους, τοὺς πολυτρόπως ἐξυφανθέντας ὑπὸ τῆς φαντασίας τῶν λαῶν. Οὗτοι ἀπέδιδον τὴν ἐπάνοδον τῆς νεότητος ὁτὲ μὲν εἰς ποτόν, ὁτὲ δὲ εἰς χόρτον καὶ ἄλλοτε εἰς πηγήν τινα. Τοιοῦτόν τι μέσον νὰ εὕρωσιν ἦτο κατὰ τὸν μεσαιῶνα τὸ ζήτημα πολλῶν μεμυημένων προσηλύτων. Ὁ φιλοσοφικὸς λίθος ἔμελλεν ὄχι μόνον νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ μεταβάλῃ τὸν χαλκὸν εἰς χρυσόν, ἀλλὰ νὰ ἀνασταίνῃ τοὺς τεθνεῶτας, ἀσθενεῖς νὰ θεραπεύῃ καὶ τοὺς γέροντας νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν νεότητα. Πάμπολλοι ἀγύρται ἀπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως (α) μέχρι τοῦ κόμητος St. Germain καὶ Γαλιόστρου διισχυρίζοντο ὅτι εὗρον τὸ φάρμακον τῆς ζωῆς καὶ πολλοὶ ἐπίστευον εἰς αὐτούς. Καὶ ὄχι μόνον ἐν τοῖς σκοτεινοῖς χημείοις τῶν αλχημιστῶν ἐπεζητεῖτο τὸ μυστήριον τῆς ἀνανεώσεως, ἀλλὰ καὶ ὁ πόθος πρὸς τοῦτο παρέσυρεν ὁλοκλήρους λαοὺς εἰς ἀλλοκότους ἐπιχειρήσεις. Κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν τριακόσια νέα ζεύγη ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν ἑνὸς ἱερέως ἀνεχώρησαν κατὰ τὴν τρίτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐκ τῆς Κίνας διευθυνόμενοι πρὸς ἀνατολὰς πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ φαρμάκου τῆς ἀθανασίας. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι δὲν εὗρον τοῦτο, ἀνεκάλυψαν ὅμως τὴν νῆσον Νίπων καὶ ἵδρυσαν τὸ βασίλειον τῆς Ιαπωνίας. Εἰς τοὺς Ἱσπανοὺς ἐρευνητὰς ἐθεωρήθη ἡ Ἀμερικὴ μὲ τοὺς θησαυροὺς καὶ τὸ ἐξαίσιον αὐτῆς ὡς χώρα τῶν θαυμάτων, ὅπου εὑρίσκετο ἡ πραγματοποίησις παντὸς μυθεύματος καθὼς καὶ πάσης ἐπιθυμίας. Τοῦτο δὲ ἐξήρτατο μόνον ἀπὸ τὴν εὕρεσιν τῆς ἀκριβοῦς τοποθεσίας. Ὅπως ἐζήτουν τὴν γῆν τοῦ χρυσοῦ εἰς τὰ παρθένα τῆς Βραζιλίας δάση, οὕτως ἐξέδραμον καὶ πρὸς ἀναζήτησιν τῆς πηγῆς τῆς αἰωνίου νεότητος, ἥτις ἔν τινι θέσει τοῦ νέου κόσμου ἐπιστεύετο ὅτι πηγάζει. Εἰς μίαν τοιαύτην κατὰ τὸ ἔτος 1513 ἐκδρομήν, κατὰ τὴν ὁποίαν χιλιάδες ἀπώλοντο, ἀνεκαλύφθη ἡ Φλωρὶς (β). «Ἡ δίψα πρὸς »ἀνακάλυψιν θησαυρῶν καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς »ἀνανέωσιν, λέγει ὁ Α. Χούμβολτ, διεγείρουν »σχεδὸν ἁνθαμιλλώμεναι τὰ πάθη τῶν λαῶν.»

Ἐν τούτοις τὸ Ἐλδοράδον ἀνεκαλύφθη ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Καλιφορνίᾳ εἰς χρυσὸν πλουσιώτερον ἢ ὅσον ἡ ἐξημμένη φαντασία τῶν Ἱσπανῶν τυχοδιωκτῶν ἠδυνήθη νὰ ὀνειρευθῇ. Ἡ ἀνηβητήριος ὅμως πηγὴ δὲν εὑρέθη οὔτε θέλει εὑρεθῆ, ἐὰν τις τὴν ἀναζητῇ εἰς ὡρισμένον τῆς γῆς μέρος. Καὶ μολαταῦτα ἡ πηγὴ αὕτη δὲν εἶναι μῦθος, οὐδὲ ὀνείρου φαντασία, οὔτε μυστικισμός τις πρὸς ἀνεύρεσιν αὐτῆς ἀπαιτεῖται. Ἡ πηγὴ αὕτη διαυγὴς καὶ ἀνεξάντλητος ῥέει ὁρμητικῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ ζωῇ τῆς φύσεως.

Ἡ φύσις διαμένει αἰωνίως νέα. Ἡ γῆ κοσμεῖται κατὰ πᾶσαν ἄνοιξιν μὲ φύλλα καὶ ἄνθη μὲ τὴν αὐτὴν δρόσον μὲ τὰς αὐτὰς νεανικὰς δυνάμεις ὡς τότε, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐβλάστησε χλόην, καὶ καρποφόρα φρύγανα καὶ δένδρα ἓν ἕκαστον κατὰ τὸ εἶδός του. Τὰ χόρτα καὶ τὰ ἄνθη, τὰ

(α) Τὰ Τύανα πόλις τῆς Καππαδοκίας ἔκειτο κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ταύρου. Σ. Μ.

(β) Οὐδεὶς ῥύαξ ἢ ποταμὸς ἔμεινεν ἐν Φλωρίδι ἀδοκίμαστος, ἐντὸς τῶν ὑδάτων τοῦ ὁποίου ὁ Ἱσπανὸς δὲν ἐλούσθη. Ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἑρρέρα κατὰ τὸ 1600 δὲν εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ἡ ἐλπὶς νὰ ἀνακαλύψωσι τὴν πηγὴν τῆς νεότητος. (Peschel ἱστορία τῶν ἀνακαλύψεων κατὰ τὸν μεσαιῶνα σελ. 521.

Digitized by Google

ὁποῖα ἐφέτος ἐθερίσθησαν ἢ ἀπεξηράνθησαν, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἡ ἀνεμοζάλη κατέρριψε καὶ παρέσυρε, δὲν συντελοῦσι βεβαίως εἰς τὴν ὕφανσιν τοῦ ἐαρινοῦ χιτῶνός της. Ἡ φύσις ὅμως ἀνανεοῦται κατ' ἔτος προκαλοῦσα ἀπὸ τὰς παλαιὰς ῥίζας νέας βλάστας καὶ ἀπὸ τὰ παλαιὰ στελέχη νέα φύλλα. Τὸ ἀνθρώπινον γένος καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ εἴδη τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἐν γένει, μετὰ παρέλευσιν τοσούτων ἀναριθμήτων αἰώνων καθ' οὓς κατοικοῦσι τὴν γῆν, οὐδὲν ἴχνος γήρατος δεικνύουσιν ἀκόμη. Μόνον τὸ ἄτομον εἶναι φθαρτόν, γηράσκει καὶ ἀποθνήσκει. Εἰς τὰ γενόμενα ὅμως κενὰ ὑπεισέρχονται ακαταπαύστως νέαι γενεαὶ οὕτως, ὥστε τὸ σύνολον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐν νεανικῇ δροσερότητι καὶ ζωϊκῇ δυνάμει. Ἐν τῇ φύσει λοιπὸν ἡ ἀνανέωσις βασίζεται εἰς τὸ ὅτι ἕκαστον μερικὸν ἄτομον διατρέχει περιωρισμένον μόνον κύκλον ἀναπτύξεως, φθείρεται καὶ παρέρχεται, ἀντικαθίσταται ὅμως διὰ νέων ἀτόμων, τὰ ὁποῖα τὸν περαιωθέντα κύκλον ἐκ νέου διατρέχουσιν.

Ἐὰν μὲ τὴν θεωρίαν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἀπεκτήσαμεν διὰ τὴν ἐν συνόλῳ ἀνανέωσιν τῆς φύσεως, ἐπισκοπήσωμεν ἓν ἕκαστον ὄν, εἴτε τοῦτο εἶναι ἄνθρωπος, ζῶον ἢ φυτόν, μανθάνομεν ὅτι πᾶσα ζωὴ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀκαταπαύστου ἀνανεώσεως. Ἡ ζωὴ εἶναι ἀκατάπαυστος πάλη μὲ τὸν θάνατον, ὅστις ἐπιτίθεται κατὰ πᾶσαν στιγμήν, ἀλλ' ἀποκρούεται διὰ τῆς ἀνανεώσεως. Εἶναι ἀπάτη ἐὰν φανταζώμεθα ὄν τι ἔχον ζωὴν ὡς ἕν τι διαρκές, τὴν ἐμφάνισίν του ὡς μόνιμον. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει τῇ ἀληθείᾳ ὡς καταρράκτης, ὅστις κατὰ τὸ φαινόμενον διαφυλάττει συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον εἰκόνα, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι οὐδὲ ἓν μόριον ὕδατος μένει εἰς τὴν θέσιν του: τὸ μὲν ὠθεῖται πάντοτε καὶ ἀντικαθίσταται δι' ἑτέρου. Μόνον ἐν τῇ αἰωνίᾳ κινήσει γεννᾶται ἡ φαινομενικὴ εἰκὼν τῆς ἡσυχίας. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει μὲ φλόγα, ἥτις ἀκαταπαύστως φθείρεται, καὶ τότε μόνον δύναται νὰ ἐκπεμφθῇ ἰσοδύναμον φῶς, ὅταν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν καιομένων προστίθενται πάντοτε νέα μέρη, ὅπως καὶ ταῦτα τὴν ἀκόλουθον στιγμὴν καταστραφῶσιν.

Ὡσαύτως εἰς τὸ σῶμα τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἡ ἕνωσις καὶ διάθεσις τῶν οὐσιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν μορφὴ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν διάταξις οὐδὲ ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον μένει ἡ αὐτή. Ἀκαταπαύστως ἐνεργεῖται ἐναλλαγὴ οὐσιῶν, τὰ μόρια, τὰ ὁποῖα ταύτην τὴν στιγμὴν εὑρίσκονται ὁμοῦ εἰς ἓν σημεῖον, ἀποσυντίθενται καὶ ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων, διότι τὰ μόρια τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι τὸ σῶμα ἐπί τινα μόνον χρόνον συναρμολογοῦνται πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ζωῆς. Ἐνωρίτερον ἢ ἀργότερον ἐγκαταλείπουσιν αὐτὸ διὰ νὰ ἀκολουθήσωσι τῆς ἕλξεως τὰς δυνάμεις, αἵτινες συναρμολογοῦσιν εἰς μονίμους ἑνώσεις τὰ στοιχεῖα τῶν ἀψύχων ὄντων. Διὰ τοῦτο τὸ ζῶν σῶμα ὀφείλει πάντοτε νὰ προσλαμβάνῃ ἀπὸ τὰ ἐκτὸς νέα στοιχεῖα πρὸς τροφήν, ὅπως ἐξισώνῃ τὰς ἀπωλείας καὶ τόσον στενῶς ταῦτα καταλαμβάνουν τὴν θέσιν τῶν ἀποχωριζομένων, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ φυσιοδίφου, ὡπλισμένος μὲ τὰ ἰσχυρότερα ἐργαλεῖα τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, μόνον μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου δύναται νὰ διακρίνῃ, ὅτι μεταβολή τις ἐν γένει συνέβη.

Πραγματικῶς ὅμως ἕκαστον σῶμα ζῶν διατελεῖ ἐν ἀκαταπαύστῳ ἀλλοιώσει, τὴν ὁποίαν κατὰ διαδοχικὴν ὡρισμένην σειρὰν ἀκολουθεῖ. Ἡ ζωὴ ὁμοιάζει μὲ χείμαρρον, ὅστις πηγάζων ἀπὸ κεκρυμμένην πηγὴν ὀλίγον κατ' ὀλίγον αὐξάνει, κυλίεται ἐπί τινα χρόνον ἐν ἴσῃ δυνάμει διὰ νὰ ἀπολήξῃ μὲ ἐλαττουμένην ταχύτητα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ ἀπείρου. Λέγοντες ἀνάπτυξιν ἐννοοῦμεν τὴν διαδοχικὴν σειρὰν τῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας ἕκαστον φυτὸν ἢ ζῶον καθὼς καὶ ὁ ἄνθρωπος διατρέχει. Ἡ ἀνάπτυξις ἄρχεται ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς γενέσεως καὶ λήγει μὲ τὸν θάνατον.

Μὲ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ ἀτόμου δὲν ἐξαφανίζεται καὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Εἰς ἅπαντα τὰ ἐνόργανα ὄντα ἐνυπάρχει ἡ ἱκανότης νὰ ἀποχωρίζηται ἓν μέρος τοῦ ὅλου, τὸ ὁποῖον αὐτοτελῶς περαιτέρω ἀναπτύσσεται, τρέφεται καὶ δι' ἐναλλαγῆς οὐσιῶν ἀνανεοῦται. Τὸν ἀποχωρισμὸν τούτον τοῦ ἐπιδεκτικοῦ ἀναπτύξεως μέρους ἐκ τοῦ ὅλου ὀνομάζομεν διαιώνισιν τοῦ γένους (reproduction, Fortpflanzung, ἀναπαραγωγήν). Μὲ τὴν διαιώνισιν τοῦ γένους μεταδίδονται κληρονομικῶς ἅπαντα τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως. Τὸ ἀποχωρισθὲν μέρος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν ὠάριον, σπέρμα, βλάστην, ἢ ἔμβρυον, ὀφθαλμὸν ἢ φύμα διατρέχει οὐσιωδῶς τὴν αὐτὴν διαδοχικὴν σειρὰν τῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας διέτρεξε τὸ ὅλον ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεχωρίσθη. Ὅμοιον γεννᾶται ἐξ ὁμοίου, τὰ τέκνα ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς γονεῖς, καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς προπάτορας οὐσιωδῶς, προκύπτει, καίτοι τοῦ ἀτόμου καταστρεφομένου, ἀμετάβλητος διὰ πασῶν τῶν γενεῶν ὁ χαρακτὴρ τοῦ εἴδους.

Εἰς τὸν φυτικὸν κόσμον ἔτι μᾶλλον σαφέστατα καταδηλοῦται ὅτι ἡ ζωὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μία συνεχὴς ἀνάπτυξις καὶ μία ἀκατάπαυστος ἀνανέωσις. Βεβαίως δὲν εἶναι εὔκολον ν' ἀντιληφθῇ τις ὀρθῶς τί εἶναι ἡ ζωὴ τῶν φυτῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι εἶναι ἁπλοῦς εἰκονικὸς τρόπος τοῦ ἐκφράζεσθαι ἐὰν γενικῶς λέγωμεν περὶ τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν. Τὰ φυτὰ δὲν μετακινοῦνται ἐάν τις τὰ πλησιάσῃ, δὲν φωνάζουν ἐάν τις τὰ ἐγγίσῃ, πῶς δύνανται νὰ ζῶσι; Δὲν αἰσθάνονται, δὲν κινοῦνται, δὲν ἔχουσι συνείδησιν, οὐδὲ ψυχὴν ὡς τὰ ζῶα. Δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ τοῦτο ζωήν;

Digitized by Google

Ἐὰν πράγματι κίνησις, αἴσθησις καὶ συνείδησις μόνον ἀποτελοῦσι τὴν ἰδέαν τῆς ζωῆς, ἤθελεν εἶναι ἀμφίβολον ἐὰν τὰ φυτὰ ζῶσι, μολονότι εἶναι ἄξιον ἐρεύνης ἐὰν τὰ φυτὰ στεροῦνται τῶν ὑψηλοτέρων τούτων ἐνεργειῶν. Καὶ ὅμως κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ὁ Ch. Darwin(1) ἀπέδειξε, συμφώνως πρὸς πλείστας ἀρχαιοτέρας παρατηρήσεις, ὅτι ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ φυτοῦ διατελοῦσιν εἰς ἀκατάπαυστον κυκλικὴν κίνησιν, καὶ ὅτι τοιαύτην εὐαισθησίαν δεικνύουσιν ὄργανά τινα, ὥστε δὲν ἐδίστασε νὰ τὰ παραβάλῃ μὲ τὸν ἐγκέφαλον τῶν ζώων τῆς κατωτάτης βαθμῖδος.

Ἀλλ' ἐάν, ἀντὶ νὰ κάμωμεν ἀρχὴν ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας τῆς ζωῆς δυνάμεις, περιορισθῶμεν εἰς τὰ γενικὰ καὶ οὐσιώδη αὐτῆς φαινόμενα, ἀναμφιβόλως θέλομεν ἐννοήσει ὅτι τὰ φυτὰ ἔχουσιν ὅλως ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐπίσης ζωὴν ὡς τὰ ζῶα καὶ οἱ ἄνθρωποι. Μόνον κατὰ τοῦτο διαφέρουσι τὰ φυτὰ ἀπὸ τὰ ζῶα, οὐχὶ γενικῶς ἀπὸ ὅλα, ἀλλ' ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἵστανται εἰς πλησιεστέραν μὲ τὸν ἄνθρωπον βαθμῖδα καὶ τὰ ὁποῖα, ὡς εἴθισται, λαμβάνομεν ὡς βάσιν, ὅπως μορφώσωμεν γενικὰς ἰδέας περὶ τῆς ζωῆς τῶν ζώων, ὅτι εἰς τὰ φυτὰ ἡ μονάς, ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, ἡ ἀτομικότης εἶναι κατὰ πολὺ ἀτελεστέρως ἀποτετυπωμένη. Τὸ μαστοφόρον ζῶον, τὸ πτηνόν, ὁ ἰχθύς, ὁ κάνθαρος, ἡ χρυσαλὶς εἶναι ἐν ἑαυτῷ μεμονωμένον, ἑνιαῖον καὶ ἀμέριστον ὄν· ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐτοῦ εἶναι ὡρισμένος, καὶ αἱ φλέβες καὶ οἱ μῦς εἰσιν ἠριθμημένα, οὐδὲν τούτων δύναται νὰ προστεθῇ, οὐδὲν νὰ ἀφαιρεθῇ. Μόνον διὰ τῆς ἀμοιβαίας αὐτῶν ἐνεργείας διατηροῦσι τὴν ζωὴν τοῦ ὅλου, ὡς ἰδίαν αὐτῶν ζωήν. Εἰς τὰ ζῶα ἡ καρδία ὠθεῖ τὸ ῥεῦμα τοῦ αἵματος διὰ τῶν ἀγγείων, οἱ πνεύμονες τὸ ἐκκαθαίρουσιν, ὁ μῦς χρησιμεύει εἰς τὴν κίνησιν, τὸ νεῦρον εἰς τὴν αἴσθησιν. Τῆς ἀμοιβαίας ὅμως συναφείας διακοπτομένης, ὁ πνεύμων δὲν ἀναπνέει, δὲν κτυπᾷ ἡ καρδία, τὸ νεῦρον δὲν αἰσθάνεται οὔτε ὁ μῦς κινεῖται, οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος ἐκ τοῦ ὅλου δύναται νὰ ἀποχωρισθῇ χωρὶς τὸ ὅλον νὰ πάθῃ. Ἑνὸς μέλους βλάβη γίνεται αἰσθητὴ καὶ προκαλεῖ ἀντίδρασιν εἰς τὰ λοιπὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ μᾶλλον μεμακρυσμένα μέλη.

Ταῦτα πάντα διαφόρως ἔχουσιν εἰς τὰ φυτά. Ἐὰν τὸ δένδρον ὑπό τινα ἔποψιν παρίσταται ἑνιαῖον ὄν, διότι βλέπομεν αὐτὸ βυθίζον τὰς ῥίζας του εἰς τὸ ἔδαφος, ὑψοῦν τὸ στέλεχος πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐκτεῖνον πέριξ τοὺς κλάδους αὐτοῦ. Καὶ ἐὰν τὰ μέλη ἐξ ὧν συνίσταται τὸ δένδρον δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς ὄργανα αὐτοῦ, καθόσον τὸ δένδρον ἐκμυζᾷ διὰ τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ τὴν τροφήν του, διὰ τῶν φύλλων ἀναπνέει καὶ διὰ τῶν ἀνθέων διαιωνίζει τὸ εἶδός του, ἀλλ' ὅμως τὰ μέλη ἢ τὰ ὄργανα ταῦτα δὲν εἶναι εἰς τόσην στενὴν συνάφειαν, ὡς εἶναι μεταξὺ των τὰ ὄργανα τοῦ ζώου. Ἀπὸ τὴν Ἰτέαν δυνάμεθα νὰ ἀφαιρέσωμεν ὅσα φύλλα θέλομεν, τὸ ὑπόλοιπον τοῦ δένδρου ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ· δυνάμεθα νὰ ἀποκόψωμεν τοὺς κλάδους αὐτῆς, τὸ ἐναπομεῖναν ἔτι ἰσχυρότερον ἀναπτύσσεται. Ἐὰν ἀποκόψωμεν τὸ στέλεχος, τὸ πρέμνον βλαστάνει νέας παραφυάδας. Ἐὰν εἰς ὑγρὸν ἔδαφος ἐμπήξωμεν τμῆμα στελέχους ἢ κλάδου, ἤτοι τμῆμα ἄνευ ῥιζῶν, τοῦτο ἐπίσης ἐξακολουθεῖ νὰ ζῇ. Θέλοντες νὰ ἀποκτήσωμεν καταβολάδα ἀρκεῖ νὰ χώσωμεν εἰς τὴν γῆν τὴν κορυφὴν κλάδου τινός, αὕτη ῥιζοῦται καὶ αὐξάνει. Εἰς πλεῖστα φυτὰ καὶ αὐτὰ τὰ φύλλα μόνα δύνανται φυτευόμενα νὰ ζήσωσι καὶ ἀναπτυχθῶσιν. Εἰς τὰς Γεσνερίας φύεται νέα βλάστη ἐφ' ἑκάστης θέσεως, ὅπου τὸ φύλλον αὐτῶν διπλωθῇ, καὶ ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν Βεγονιῶν, ἐκεῖ ὅπου διχοτομήσομεν τὸ νεῦρον τοῦ φύλλου· ἐπὶ δὲ τῶν σαρκωδῶν φύλλων τοῦ Βρυοφύλλου βλαστάνουσι νέα φυτάρια ἐν ἑκάστῃ τῶν ἐντομῶν τοῦ χείλους αὐτῶν.

Τὸ φυτὸν ἑπομένως δὲν εἶναι ἀμέριστον, ὅπως τὰ ζῶα· ἕκαστον μέρος αὐτοῦ εἶναι εἰς πολὺ μεγαλείτερον βαθμὸν αὐτοτελὲς καὶ βιώσιμον. Κατὰ συνέπειαν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν: Τὸ ζῶον εἶναι ὂν ἑνιαῖον, ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτοῦ εἶναι μόνον μέρος μὴ ἀποτελοῦν ἓν ὅλον, εἶναι μόνον ὄργανον οὐχὶ δὲ καὶ ἄτομον. Τὸ φυτὸν ἀπ' ἐναντίας εἶναι σύνθετον, ἤτοι σύμπλεγμα ἰδιαιτέρων ὄντων, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐνέχει αὐτοτέλειαν ζωῆς, ἀλλ' ἡνωμένων πρὸς μίαν κοινὴν ζωὴν ὑψηλοτέρας τάξεως. Τὸ φυτὸν εἶναι ὀργανισμός, τοῦ ὁποίου τὰ ὄργανά εἰσι καὶ αὐτὰ ὀργανισμοί (α).

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

(1) Ch. Darwin. The power of movement in plants. London 1881.

(α) Ὅτι πλεῖστα τῶν ἀτελεστέρων ζώων εἶναι οὕτωσὶ μεριστά, ὡς καὶ τὰ φυτά, τὸ ἀπέδειξε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ Trembley διὰ τῶν περιφήμων πειραμάτων, τὰ ὁποῖα ἐξετέλεσεν ἐπὶ πολυπόδων τῶν βιούντων ἐντὸς γλυκέων ὑδάτων. Τὰ στενῶς συγγενεύοντα κοραλλοειδῆ ζωΰφια εἶνε ὄντα σύνθετα, ὅπως καὶ τὰ φυτά· ὡς ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὸ δένδρον ὡς κορμὸν πολύποδος.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΟ ΒΑΚΤΗΡΙΔΙΟΝ ΤΗΣ ΦΘΙΣΕΩΣ

Ὁ μικροβιολόγος Μάττεη, ὅστις ἀπέδειξεν ἤδη ὅτι ὁ ἱδρὼς τῶν φθισικῶν δὲν περιέχει βακτηρίδια φυματιώσεως καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν δύναται νὰ μεταδώσῃ τὸ νόσημα, ἐξέτεινε τὰς ἐρεύνας του καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐκκριμάτων ἐπιπολαζόντων ἐπὶ τοῦ σώματος τῶν φυματιώντων.

Ἐκ τῶν ἐρευνῶν τούτων ὁ Μάττεη κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ φυματίωσις δύναται νὰ μεταδοθῇ δι' ἄλλων ἐκκριμάτων τοῦ σώματος τῶν ἀσθενῶν, οἷαι αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν ὀνύχων καὶ αἱ τρίχες τοῦ γενίου καὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ὅτι πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς μέσον μεταδόσεως πᾶν ὅ,τι ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν φθισικῶν καὶ ἰδίως ὅλα τὰ ἀντικείμενα, ὧν κάμνουσι χρῆσιν ἐν τῇ ὀργανικῇ αὐτῶν ζωῇ.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(10 — 16 Ἰουλίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡ μέραι						
	10	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**
Βαρομετρικὴ πίεσις	755,7	756,7	755,8	753,7	752,4	752,5	753,6
Μέση θερμοκρασία	27,3	27,6	28,0	29,1	28,7	27,4	26,8
Μεγίστη θερμοκρασία	32,1	31,1	31,3	33,1	34,5	31,4	31,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	22,1	22,1	22,2	21,6	21,6	22,3	21,3
Σχετικὴ ὑγρασία	53	41	34	39	53	52	57
Ἀπόλυτος ὑγρασία	14,32	11,12	9,46	11,37	14,61	14,14	14,56
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	1	0	0	1	2	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.2	ΒΑ.4	ΒΑ.3	ΒΑ.3	ΝΔ.2	ΒΑ.2	ΝΔ.3
Θάλασσα	1	1	0	0	1	0	1
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	21,0	25,5	24,0	24,5	23,5	24,0	24,0
Βῶλος	26,0	27,0	26,5	27,0	27,0	28,0	26,0
Πάτραι	28,0	—	—	28,0	27,5	27,0	26,5
Τρίπολις	22,5	23,0	23,5	24,5	25,0	24,0	24,0
Κωνσταντινούπολις	—	23,0	—	—	—	22,5	23,0
Ὀδησσὸς	23,0	24,6	25,4	25,1	23,4	—	23,6
Βατοὺμ	—	—	—	20,9	21.9	21,3	18,7
Παρίσιοι	18,2	15,4	20,7	17,6	19,1	19.9	16,9
Ῥώμη	25,5	24,5	24,5	25,0	24,0	23 5	23,0
Νεάπολις	24,5	24,5	—	—	—	—	23,5
Βρινδήσιον	27,5	27,5	28,5	27,5	22,5	27,0	25,5
Καλιάρη	25,0	25,0	26,0	24,5	25,0	24,0	23,5
Πάνορμον	23,5	24,0	—	—	24,0	23,0	24,5
Μελίτη	25,0	25,5	26,0	26,5	23,5	24,0	20,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ **βαρομετρικὴ πίεσις** παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ **μέση θερμοκρασία** κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ **μεγίστη θερμοκρασία** παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ **ἐλαχίστη θερμοκρασία** παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ **σχετικὴ ὑγρασία** παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ **ἀπόλυτος ὑγρασία** σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ **βροχὴ καὶ ἡ χιὼν** ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ **νέφη** ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ **κατάστασις τῆς θαλάσσης** ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. Ἡ μέση θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἐξακολουθεῖ κυμαινομένη περὶ τὴν κανονικὴν θερμοκρασίαν τοῦ τρέχοντος μηνός, ἐν ᾧ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις διατηρεῖται κατὰ 3 ἕως 4 χιλιοστὰ τοῦ μέτρου ὑπερτέρα τῆς συνήθους.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Κατ' ἐντολὴν τῆς γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων μεταβὰς εἰς Μεσσηνίαν ἀνέσκαψε τάφον ὁ ἔφορος κ. Τσούντας ἐν τῷ δήμῳ Ἀβίας, καθ' ἣν θέσιν ὑποτίθεται ὅτι ἔκειτο ἡ ἀρχαιοτάτη ὁμηρικὴ πόλις Ἐνόπη. Εἰς τὴν ἀνασκαφήν του ταύτην ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ὁ κ. Τσούντας, ἀνευρὼν διάφορα κτερίσματα ἱκανῆς ἀρχαιολογικῆς σπουδαιότητος. Δύο ἐξ αὐτῶν εἶνε ἀγαλμάτια μολύβδινα σπουδαιότατα, ἐξ ὧν τὸ ἓν παριστᾷ ἄνδρα καὶ τὸ ἄλλο γυναῖκα· ὅλα μετηνέχθησαν ἐνταῦθα. Ὁ τάφος οὗτος εἶνε προϊστορικός, τὰ δὲ εὑρήματα ἔχουσι κατασκευὴν ἐντελῶς ἰδιόρρυθμον.

Φιλολογικά.

Εἴκοσι περίπου συλλογαὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ γλωσσικὸν διαγώνισμα τοῦ «Συλλόγου Κοραῆ» ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος. Διὰ τὸ πλῆθος δὲ τῆς ὑποβληθείσης ὕλης ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ ἀνέβαλε τὴν κρίσιν αὐτῆς μέχρι τοῦ προσεχοῦς φθινοπώρου.

— Παρακλήσει τοῦ ἐφόρου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης ὁ ἐν Παρισίοις λόγιος φίλος τῆς *Ἑστίας* κ. Βικέλας παρέλαβε καὶ ἀποστέλλει εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τὴν πολύτιμον συλλογὴν ἐγγράφων τῶν τελευταίων τεσσάρων ἑκατονταετηρίδων, σχέσιν ἐχόντων πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν, ἣν ἀποθνήσκων ἐκληροδότησε πρὸς τὴν Ἑλλην. Βιβλιοθήκην ὁ φιλέλλην μαρκήσιος Queux de Saint Hilaire. Ἡ συλλογὴ αὕτη περιέχει ὑπὲρ τὰς 100 ἐπιστολὰς καὶ ἄλλα αὐτόγραφα διαφόρων ἐξόχων Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων, οἷον τοῦ Μαρτίνου Κρουσίου, Λέοντος τοῦ Ἀλλατίου, Λασκάρεως, Ὑψηλάντου, Καποδιστρίου, Π. Μαυρομιχάλη, Θ. Κολοκοτρώνη, Κουντουριώτου, Φίνλεϋ, Σὺη καὶ ἄλλων, πρὸς δὲ δέκα χειρόγραφα ἱστορικῆς καὶ γλωσσικῆς ὕλης καὶ πέντε σπάνια ἔντυπα.

— Ὁ περιώνυμος Ἰταλὸς φιλόλογος Δομένικος Κομπαρέτης, κατεχώρισεν εἰς ἓν τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς *Νέας Ἀνθολογίας*, τοῦ ἀρίστου ἰταλικοῦ περιοδικοῦ, ἐξαίρετον μελέτην περὶ τῆς πολυκρότου *Ἀθηναίων Πολιτείας* τοῦ Ἀριστοτέλους.

— Προσεχῶς ἄρχεται ἡ ἐκτύπωσις τῆς Ἱστορίας τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870, ἣν συνέγραψεν ὁ στρατάρχης Μόλτκε.

Ἐπιστημονικά

Δύο Γερμανοὶ βοτανικοί, οἱ κ.κ. Bornwüller καὶ Sintenis προτίθενται νὰ μελετήσωσι τὴν χλωρίδα τῆς νήσου Σαμοθράκης καὶ Θάσου καὶ τοῦ ὄρους Ἄθω.

— Ἐν Βερολίνῳ ἱδρύεται ἑταιρία σκοπὸν ἔχουσα νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν συνεργασίαν ἐν ταῖς ἀστρονομικαῖς καὶ μετεωρολογικαῖς ἐρεύναις.

— Ὁ κ. Davies Sherborn ἀνέλαβε τὴν κολοσσαίαν ἐπιχείρησιν νὰ συντάξῃ πλήρη «Κατάλογον γενικὸν καὶ εἰδικὸν τῶν ζώων». Μέχρι τοῦδε ἔχει καταχωρίσῃ 40,000 εἴδη καὶ τὸ ἔργον προχωρεῖ.

— Ἐν Στουτγάρδῃ ἐξεδόθη ἐφημερίς, σκοπὸν ἔχουσα τὴν μελέτην τῶν νοσημάτων τῶν φυτῶν.

— Ἡ γεωγραφικὴ ἑταιρία τῆς Αὐστραλίας ἐνεργεῖ ἀπό τινος χρόνου ἔρανον, ἵνα παράσχῃ τὰ μέσα εἰς τὸν κ. Νορδένσκιολ πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ νοτίου πόλου. Ἀναγγέλλει δὲ ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ ἀπαιτοῦνται ἀκόμη μόνον 75,000 φράγκων. Ἑπομένως ὁ Σουηδὸς ἐξερευνητὴς θὰ δυνηθῇ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ταξείδιόν του ἐντὸς δώδεκα ἢ δεκαπέντε μηνῶν.

— Ὁ Γερμανὸς βοτανικὸς Ῥέγγελ ἀνεκοίνωσε κατ' αὐτὰς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀρώματος τῶν ἀνθέων. Τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης ἐξασκοῦσι κατὰ φυσικὸν λόγον μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀρώματος τούτου. Τὸ σκότος ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀρώματος εἰς τὰ ἄνθη τῶν ὁποίων ὁ κάλυξ δὲν εἶνε ἀκόμη ἀνεπτυγμένος, ὅταν τὸ φυτὸν τίθεται ἐν τῷ σκότει. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα ἀνοίγουσι τὰ φύλλα των καὶ ἀναδίδουσιν ἄρωμα μόνον τὴν νύκτα, παύουν νὰ εὐωδιάζουν ἅμα τεθῶσι διαρκῶς ἐν τῷ σκότει.

— Μελετᾶται ἡ ἐν Καΐρῳ ἀνέγερσις Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου.

Νεκρολογία

Ἀπεβίωσεν ὁ Ῥωμοῦνος πολιτικὸς καὶ συγγραφεὺς τῆς ἱστορίας τῆς Μολδοβλαχίας Μιχαὴλ Κογαλνιτσεᾶνος.

Παντοῖα

Οἱ κάτοικοι τῆς Νέας Ὑόρκης προετοιμάζουσιν ἀνδριάντα εἰς τὸν Γάλλον, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς πρώτης κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὸ ἐμπόριον πόλεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ μεγάλη ἀμερικανικὴ πόλις ὀφείλει τῷ ὄντι τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς εἰς τὸν Γὲς Δελαφορέστ, ὅστις πρῶτος ἐγκατεστάθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς κατὰ τὸ ἔτος 1623. Πρῶτοι κάτοικοι τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπῆρξαν 300 Γάλλοι ἐργάται καὶ γεωργοί, τοὺς ὁποίους ὁ Δελαφορέστ ἔπεισε νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν Ἀμερικήν.

— Ὁ Ἀλέξανδρος Σχαρκώφ, Ῥῶσσος κτηνίατρος, λέγει ὅτι συνέπεσε νὰ ἴδῃ κωφάλαλον βοῦν. Εἶνε εἰκοσιπενταέτις, οὐδέποτε δὲ ἐμυκήθη ἢ ἐφάνη ἀκούουσα τὴν φωνὴν τοῦ βουκόλου. Τὰ γεννηθέντα ὑπ' αὐτῆς τέκνα εἶνε ἅπαντα τέρατα ἢ καχεκτικά. Ἓν ἐξ αὐτῶν γεννηθὲν μὲ τὴν οὐρὰν μεταξὺ τῶν ὀφθαλμῶν ἔζησε μόνον ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα.

— Ἔν τινι χωρίῳ τῆς Σμύρνης ἐγεννήθη μόσχος μὲ τρεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ ἓξ πόδας. Ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν οἱ μὲν δύο κεῖνται εἰς τὴν φυσικὴν θέσιν, ὁ δὲ τρίτος ἐπὶ τῆς ῥάχεως· ἐκ δὲ τῶν ποδῶν μόνον οἱ τρεῖς ἔχουσι φυσικὴν ἀνάπτυξιν, ὁ δὲ τέταρτος εἶνε βραχύς. Ἐξ αὐτοῦ φύονται δύο ἄλλοι πόδες μικρότεροι. Τὸ ζῶον εὐεκτεῖ, βαδίζει δὲ μόνον διὰ τῶν τριῶν ποδῶν.

— Κατὰ τὸν Ἄγγλον ἰατρὸν Πάρσον, ἡ νόσος ἰμφλουέντζα ἔχει ἀναφανῆ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος.

— Ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ ἐκδίδονται ἐν ὅλῳ 2234 ἐφημερίδες, ἤτοι 1293 ἐν Ἀγγλίᾳ, 90 ἐν Οὐαλλίᾳ, 201 ἐν Σκωτίᾳ, 157 ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ 23 εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἐκδίδονται 4988, ἐξ ὧν μόνον ἐν Παρισίοις 1808, ἤτοι τὰ 3/4 τῶν ἐκδιδομένων καθ' ἅπασαν τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν.

— Ἡ Ἀμερικανὶς κυρία Νέσλη διευθύνει ἑπτὰ περιοδικά, ὧν εἶνε ἰδιοκτήτης. Ἐν Τεξᾶς δὲ δύο κωφάλαλοι ἀδελφαὶ ἐκδίδουσιν ἐφημερίδας.

— Εἰς 4,200 χιλιόμετρα ὑπολογίζεται τὸ μῆκος τῶν καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον λειτουργούσων ἠλεκτρικῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

— Ὁ κ. Ἀρθοῦρος δὲ Βωσὲ θὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν Παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου νέον ἀεροπόρον μηχάνημα, τὸ ὁποῖον διανύει 70 μίλια τὴν ὥραν καὶ ἀνυψοῦται εἰς ὕψος τεσσάρων μιλίων ὑπὲρ τὸ ἔδαφος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30

Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

κ. Λ. Ε. Φιλιππούπολιν. Διεκόπησαν.

κ. Τ. Τ. Τρίπολιν. Ἠλλάχθη.

κ. Γ. Α. Πάτρας. Στείλατε σημείωσιν.

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἀπ' ἀρχῆς δευτέρας ἑξαμηνίας τρ. ἔτ. στέλλονται 50 φύλλα.

κ. Ἰ. Τ. Καβάλλαν. Διεκόπησαν τὰ τρία φυλλάδια. Ἐλήφθη σημείωσις δι' ἀποστολὴν Ῥωμηοῦ εἰς Λ.

κ. Κ. Οἰ. Βένη Σουέφ. Διεκόπη.

κ. Γ. Δ. Πειραιᾶ. Ἐστέλλετο εἰς τὸ ὄνομά του, ἤδη διωρθώθη ἡ διεύθυνσις.

κ. Λ. Σ. Βάρναν. Διεκόπη.

κ. Μιχ. Πλ. Κέρκυραν. Στείλατέ μας προτέραν διεύθυνσίν σας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

18 Ἰουλίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . . .	496	—	498	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	546	—	548	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	544	—	546	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	430	—	435	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . . .	420	—	425	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . . .	420	—	425	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	556	50	557	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	4020	—	4030	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	295	50	296	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	298	—	299	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	92	—	92	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	192	50	193	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	447	—	449	—
Σιδηροδρόμου Πελοσοννήσου . . .	224	50	225	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	154	50	155	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	95	—	97	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	98	50	99	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	83	25	84
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	25	95	25	96
Λίρα οθωμανική. . . . . . , ,	29	75	29	80
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας :	32	62	32	67
Τρίμηνον Γαλλίας	128	75	129	—
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	72	32	75
Ὄψεως Γαλλίας	129	87	130	25

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεία

Saint-Jean. Ἀσθένιαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικόν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένιαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικά νοσήματα.

Ἀποθήκη παρά τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικων ὑδάτων.

Καλὴν γεύσιν μετά ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιαλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4. r. Greffulhe, Paris.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους μεγάλου σχήματος*, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκιπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30.** *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35.**

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ Ο ΠΛΟΥΤΟΣ κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τούτου ὁμιλεῖ ἐξ ἰδίας πείρας. Ἐφήρμοσεν ὁ ἴδιος τὴν μέθοδον, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει εἰς τὸ βιβλίον του, καὶ ἔγεινεν ἀπὸ πτωχὸς τυπογράφος ὁποῦ ἦτο κατ' ἀρχάς, ὁ μέγας *Φραγκλῖνος*, ἀποκτήσας πλοῦτη, δόξαν, τιμάς, καὶ ἀνακηρυχθεὶς εἷς τῶν πρωτεργατῶν τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Εἶνε λοιπὸν ὁ τρόπος δεδοκιμασμένος, ἐπομένως καὶ ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς πρὸς πλουτισμόν. Τιμᾶται λεπτῶν 50·—Δίδεται δὲ δωρεὰν εἰς πάντα ἀγοράζοντα ἓν ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 30 ΤΟΜΟΣ Β'.

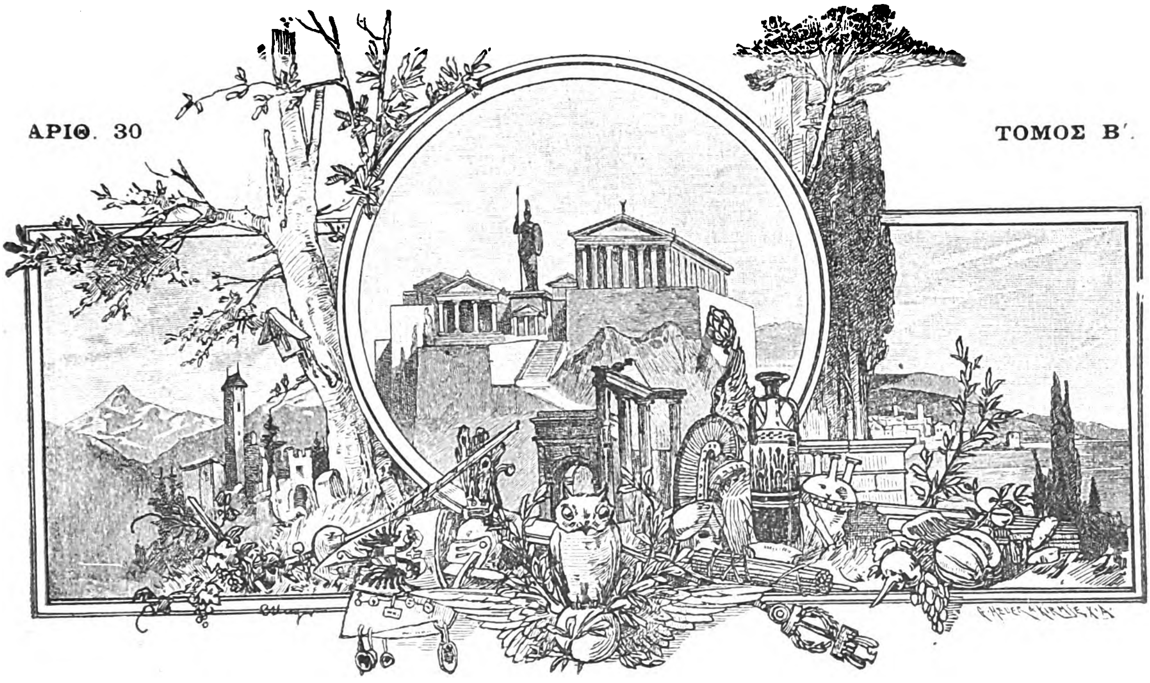

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

FOREIGN COL. LIBR. PERIODICALS

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαί	8	—	ἐτησία δραχμαί	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ, *ὑπὸ Μικρογιάννη.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, *ὑπὸ Ἀνδρέου Δωρῆ.*
ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ, **Νησιωτικὴ παράδοσις,** *ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη.*
ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ : **Κυτταρικὴ Πολιτεία,** *ὑπὸ Π. Σ. Βαλσαμάκη.*
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΙΩΑΣΑΦ.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Τὸ μυθιστόρημα ἐν τῷ μέλλοντι, Πρωτοφανὴς διαθήκη.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (17 — 23 Ἰουλίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Στατιστικά, Ἀπογραφικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Σιμπτοπώλης. — Κιρκάσιος. — Ἄνοιξις.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, ἐτελέσθη δοξολογία ἐν Δεκελείᾳ μεθ' ἣν παρετέθη γεῦμα.

— Ὁ βασιλόπαις Γεώργιος ἔφθασεν εἰς Κοπεγχάγην, ὅπου θὰ διαμείνῃ παρὰ τῷ πάππῳ αὐτοῦ καθ' ὅλον τὸ θέρος.

— Ἀπέπλευσεν ἐκ Φαλήρου ἡ ὑπὸ τὸν ναύαρχον κ. Κὲρ μοῖρα τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου διευθυνομένη εἰς Θεσσαλονίκην.

— Σήμερον, ἐπέτειον τῆς κατὰ τὸ 1829 ἱδρύσεως τοῦ σώματος τῶν ὀχυρωματοποιῶν, ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου Ἰωάννου Καποδιστρίου ἑορτάζει τὸ σῶμα τοῦ μηχανικοῦ.

— Κατ' ἔτος οἱ φοιτηταὶ τῶν ῥωμουνικῶν πανεπιστημίων διοργανίζουσιν ἐκδρομὰς καὶ συνέρχονται εἰς μίαν τῶν πόλεων τῆς Ῥωμουνίας τὴν 5, 6 καὶ 7 Σεπτεμβρίου. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐπιτροπείας τῶν ἑορτῶν τούτων διδάκτωρ κ. Ὀκτάβιος Βοβουλέσκου ἀπηύθυνε πρὸς τὴν πρυτανείαν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἔγγραφον, δι' οὗ ἐξ ὀνόματος τῶν Ῥωμούνων φοιτητῶν προσκαλεῖ τοὺς Ἕλληνας φοιτητὰς νὰ συμμετάσχωσι τῶν ἑορτῶν τούτων καὶ τοῦ φοιτητικοῦ συνεδρίου, ὅπερ ἐφέτος θὰ συνέλθῃ ἐν Γιουργέβῳ. Ὁ πρύτανις κ. Μιστριώτης, ἀνακοινῶν τὸ ἔγγραφον τοῦτο πρὸς τοὺς φοιτητάς, καλεῖ τοὺς γνωρίζοντας ἐξ αὐτῶν τὴν Ῥωμουνικήν, Γαλλικὴν ἢ Ἰταλικὴν γλῶσσαν νὰ δηλώσωσι τοῦτο μέχρι τῆς 8 Αὐγούστου, ἵνα μετάσχωσι τῆς εἰς Ῥωμουνίαν ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου σταλησομένης ἐπιτροπείας.

— Ἤρξατο τῶν συνεδριάσεων αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου ἡ ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπή, εἰς ἣν ἀνετέθη ὁ καταρτισμὸς τοῦ νέου ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἡ ἀναθεώρησις καὶ μεταρρύθμησις τοῦ ἐν ἰσχύϊ στρατολογικοῦ νόμου.

— Ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις Βερολίνου, Παρισίων καὶ Λονδίνου ἐπῆλθεν ἔκπτωσις σπουδαία τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων.

— Ἐκ τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων ἐξῆλθον ἐφέτος μὲ τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ 21 μαθηταί, ἐξ ὧν 17 κατατάσσονται εἰς τὸ πυροβολικὸν καὶ 4 εἰς τὸ σῶμα τοῦ μηχανικοῦ.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸ λῆξαν εἰκοσαήμερον τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 453,399.

— Ἀποφάσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας προσδιωρίσθησαν αἱ ἐξετάσεις τῶν δημοδιδασκάλων, τῶν βουλομένων νὰ προαχθῶσιν εἰς ἀνώτερον βαθμόν, διὰ τὴν 26 τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον εἰσεπράχθησαν ἐκ τῶν εἰδῶν τοῦ μονοπωλίου δρ. 542,327.

— Ἐνεκρίθη ἡ σύστασις τηλεγραφείου γ' τάξεως ἐν Νέῳ Φαλήρῳ.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Μάϊον ἀπεβίωσαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐν ὅλῳ 185 ἄτομα, ἐξ ὧν ἄρρενες μὲν 108 θήλεις δὲ 77.

— Ὀκτὼ ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸν ἐν Πειραιεῖ *Ὅμιλον τῶν Ἐρετῶν* ἀπέπλευσαν ἐκ Πειραιῶς δι' ἑξακώπου λέμβου εἰς θαλασσίαν ἐκδρομὴν μέχρι Πόρου.

Ὁ κ. Σουρῆς καταγινόμενος εἰς τὴν παρασκευὴν τοῦ πέμπτου τόμου τῶν ποιημάτων του, διακόπτει τὴν ἔκδοσιν τοῦ «Ῥωμηοῦ» μέχρι τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐξεδόθη ἤδη καὶ πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας **Ἔκθεσις τῶν ἐν τῇ χειρουργικῇ Κλινικῇ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου πεπραγμένων, τῇ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Θ. Ἀρεταίου διευθυνομένῃ.** Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀφορῶσα εἰς τὸ ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου 1889 μέχρι 31 Αὐγούστου 1890 χρονικὸν διάστημα συνεγράφη ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς Κλινικῆς χειρουργοῦ κ. Κ. Λάμπρου πρώην ἐσωτερικοῦ ἰατροῦ τῶν ἐν Giessen καὶ Danzig τῆς Γερμανίας Χειρουργικῶν Κλινικῶν. Τὸ ὅλον βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ πεντακοσίων σελίδων, κοσμεῖται δ' ὑπὸ 44 καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων. Πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Κλινικῇ παρατηρηθεῖσαι περιπτώσεις χειρουργικῶν νοσημάτων ἀναγράφονται ἀκριβῶς ἐν τῷ ἐν λόγῳ συγγράμματι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολύτιμοι ἐπὶ ἑκάστης ὁμάδος ἐξ αὐτῶν γίνονται παρατηρήσεις. Οὕτως ὥστε τὸ νέον τοῦτο βιβλίον ἀποβαίνει χρησιμώτατον ὄχι μόνον εἰς τοὺς φοιτητὰς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἰατρούς. Συγχαίροντες ἀπὸ καρδίας τοῖς κ. κ. Ἀρεταίῳ καὶ Κ. Λάμπρῳ ἐπὶ τῷ

Digitized by Google

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Νά ποῦ βγῆκα καὶ γὼ τώρα στὸ Παρίσι, δεκοχτῶ χρονῶ παιδί, μόλις τελειόφοιτος τοῦ Γυμνασίου. Κοντεύω νὰ ξεχάσω τὰ ἑλληνικά μου· μιὰ καλημέρα ῥωμαίϊκα δὲ σοῦ λέν· τὸ bonjour πιὰ παίρνει καὶ δίνει. Δὲν ξέρω καὶ πολὺ κόσμο. Τὸ βράδυ τουλάχιστο πηγαίνω στὸ ξενοδοχεῖο καὶ βρίσκω λίγη συντροφιά. Δὲν εἴμαστε πάρα πολλοὶ στὸ τραπέζι, ἀπάνω κάτω καμιὰ δεκαριά. Μὰ ὅσο λίγοι κι ἂν εἴμαστε, οἱ φιλονεικίες μας εἶνε μεγάλες. Δὲ λέω τίποτε γιὰ τοὺς τέσσερεις Ἀμερικανοὺς ποῦ κάθουνται κοντά μου καὶ ποῦ ποτὲ δὲν ξεττομίζουνε λέξη.

Γιὰ καλή μου τύχη δὲν εἶναι ὅμως κ' οἱ ἄλλοι σὰν τούτους· ἔχω μάλιστα δυὸ στὸ πλάγι μου ποῦ ὅλη τὴν ὥρα μιλοῦν καὶ παραμιλοῦν. Ἅμα σᾶς πῶ ποῦ οἱ δυό μου οἱ γειτόνοι εἶναι καὶ κεῖνοι Ἕλληνες, θὰ καταλάβετε ἀμέσως γιὰ τί πράματα γίνουνται πάντοτες οἱ ὁμιλίες. Ἂν κι ὁ ἕνας εἶναι γιατρὸς κι ὁ ἄλλος δικηγόρος, ἡ φιλολογία παίρνει δρόμο μιὰ χαρά.

Προχτὲς τὸ βράδυ φιλονεικοῦσαν τόσο δυνατά, ποῦ τάραξαν πιὰ καὶ τῶν Ἀμερικανῶν τὴν ἀπάθεια. Τὸ ζήτημα εἴτανε γιὰ τὶς ξένες λέξες ποῦ βρίσκουνται στὴ γλῶσσα μας.

« — Ἀχ! ἔλεγε ὁ ἕνας, πότε θἄρθη ἡ ὥρα νὰ ποῦμε στὸ καλὸ σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἰταλικὲς λέξες ποῦ χαλοῦνε τὴν ὡραῖα μας γλῶσσα!»

Τοῦ ἀλλουνοῦ τοῦ κακοφάνηκε αὐτὴ ἡ ἰδέα καὶ τοῦ ἀπαντᾷ:

— « Καλέ! ἂν εἴτανε μόνο ἰταλικές, πήγαινε τὸ πρᾶμα· ἐσὺ ὅμως ποῦ ξέρεις τὰ τούρκικα, ἀφοῦ εἶσαι καὶ Πολίτης, δὲ βλέπεις ποῦ τὶς περισσότερες λέξες τὶς πήραμε ἀπ' τοὺς Τούρκους; Κι αὐτὸ δὲ χωνεύεται.

— Μήπως κάλλια χωνεύουνται οἱ ἄλλες; Ἐγὼ σοῦ λέω πῶς ἔχουμε ἰταλικὲς ἕνα σωρό, πολὺ περισσότερες ἀπὸ τούρκικες· νὰ στὸ δείξω καὶ νὰ καταλάβῃς ποῦ τὰ λόγια σου δὲν ἔχουνε κανένα νόημα. Αὔριο θὰ τὸ δῇς.

Αὔριο! ἄχ! Θέ μου! τί! κι αὔριο θὰ ξαναρχίσουμε τὰ ἴδια;

Ναί! τὰ ξαναρχίσαμε. Ἅμα ποῦ φάνηκε ὁ ἕνας στὴν πόρτα, πετειέται ὁ ἄλλος καὶ τοῦ φωνάζει:

— Καλῶς ὥρισες, mon cher! Σὲ προσμένω. Ἔλα κάτσε κι ἂς ξαναπιάσουμε τὴ χτεσινή μας ὁμιλία. Ποῦ εἶναι ἡ ἀπόδειξη ποῦ αὐτὰ ποῦ ἔλεγα δὲν εἴχανε κανένα νόημα;»

Κώστας. — Λίγη πομονή, ἀδερφέ! στάσου νὰ φάω καὶ μιὰ βοῦκκα... Θυμᾶσαι καλὰ αὐτὰ ποῦ μοῦ ἔλεγες. Τώρα κοίταξε ἐδῶ καὶ νὰ μοῦ δώσῃς ἀπάντηση. Βλέπεις; ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ χαρτὶ σοῦ ἔχω γραμμένες πολλὲς λέξες, ὅλες ἰταλικές! Νὰ δοῦμε τώρα ποιὸς ἀπ' τοὺς δυό μας ἔλεγε σωστά.

Παυλής. — Μὴ θυμώνῃς! πρῶτα πρέπει νὰ μοῦ δείξῃς τὸ χαρτί σου.»

Εἶχα μεγάλη περιέργεια νὰ μοῦ τὸ δείξῃ καὶ μένα· δὲν μπόρεσα νὰ βαστάξω, ἔβαλα τὰ γυαλιά μου καὶ κρυφοκοίταξα. Δὲν κατώρθωσα νὰ διαβάσω τὶς πρῶτες λέξες, γιατὶ ὁ ἴσκιος τῆς λάμπας μοῦ τὶς ἔκρυβε, μὰ στὴν ὕστερνὴ γραμμὴ εἶδα περίφημα ποῦ ἔγραφε «στράτα» καὶ «πόρτα». Μοῦ ἦρθε ζάλη γιὰ μιᾶς, κάπου εἶχα δεῖ αὐτὲς τὶς λέξες, καὶ κεῖ ποῦ τὶς εἶδα, δὲν τὶς λογαριάζανε σὰν ἰταλικὲς οὔτε σὰν τούρκικες, μὰ σὰ λατινικές. Τότε συλλογίστηκα μπᾶς καὶ κάνει λάθος ὁ κύριος Κώστας, ποῦ νομίζει πῶς μᾶς ἔρχουνται ἀπ' τοὺς Ἰταλούς. Ἄφησα λοιπὸν νὰ ξαναπιάσῃ ἡ κουβέντα, γιὰ νἄρθῃ καὶ μένα ἡ σειρά μου.

Κώστας. — Ἔ, φίλε, τί λές; δὲν εἶχα δίκιο; Βλέπεις πόσα ἰταλικὰ ἔχουμε;

Παυλής. — Μὰ τὴν ἀλήθεια σαστίζω! Δὲν ξέρω τί νὰ πῶ! Μοῦ φαίνεται σὰ νἄχῃς λίγο δίκιο.

Κώστας. — Λίγο δίκιο! καλέ, τί λές! νὰ εἶσαι βέβαιος πῶς ἔχω μεγάλο δίκιο. Καὶ δὲ σοῦ φτάνει ποῦ κάθε τόσο ἀνοιγοκλειοῦμε τὴν *πόρτα*; Τί θέλεις πιὸ ἰταλικὸ ἀπὸ τὴν πόρτα;

Ἐγώ. — Μὲ συχωρεῖτε, κύριοι, ἴσως εἶχα καὶ γὼ κάτι νὰ σᾶς πῶ. Μοῦ φαίνεται πῶς μερικὲς λέξες ἀπ' αὐτὲς ποῦ γράψατε ἔρχουνται ἀπ' τὰ λατινικά, κι ὄχι ἀπ' τὰ ἰταλικά.

Κώστας. — Ἀπ' τὰ λατινικά! Αὐτὸ μοῦ φαίνεται ἀστεῖο, πρώτη φορὰ ποῦ τἀκούω. Τί ἀπόδειξη θὰ μοῦ δώσετε νὰ τὸ πιστέψω;

Ἐγώ. — Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, ἡ σοφία μου εἶναι πολὺ μικρή, μὰ ἔτυχε φέτος νὰ διαβάσω κάτι γλωσσολογικὰ βιβλία κ' εἶχε μέσα ἴσια ἴσια ὅλες αὐτὲς τὶς λέξες.

Digitized by Google

Παυλής.— Πολὺ θὰ μοῦ ἄρεζε νὰ μάθω καὶ σὲ τί βιβλία τὶς ἤβρατε· τί τάχατις; θὰ μᾶς πῆτε τώρα ποῦ ἔχουμε τὴν *πόρτα* καὶ τὴ *στράτα* στὴ γλῶσσά μας τόσα χρόνια; δὲν εἶναι δυνατό, γιατὶ ἂν ἔρχουνται σὰν ποῦ λέτε ἀπ' τὰ λατινικά, πρέπει νὰ τὰ πήραμε ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ εἶταν ἀκόμη οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ποῦ δὲν ὕπαρχε ἀκόμη ἰταλικὴ φιλολογία· μ' ἄλλα λόγια, πρέπει νὰ τὰ μάθαμε ἀπ' τοὺς Λατίνους προτοῦ να τὰ μάθουν οἱ Ἰταλοὶ ἀπ' τοὺς προγόνους τους· πῶς γίνεται τέτοιο πρᾶμα;

Ἐγώ.—Καὶ γιατί δὲ γίνεται; Ἀπορεῖτε μὲ τὰ σωστά σας; Θὰ ξέρετε βέβαια πῶς ἔχουμε καὶ τόσες ἄλλες λέξες παρμένες απ' τοὺς Λατίνους, ποῦ τὶς συνειθίζουμε κοντεύουν τώρα χίλια ὀχτακόσια χρόνια καὶ παραπάνω. Κρῖμα ποῦ δὲν ἔφερα τὸ σημειωματάρι μου, γιὰ νὰ σᾶς δείξω κάθε ἀναφορὰ καὶ κάθε παραπομπή, σὰν ποῦ λὲν οἱ δασκάλοι. Σταθῆτε ὅμως νὰ θυμηθῶ μερικές· ὁ Ἰούλιος Πολυδεύκης, ποῦ πέθανε στὸν πρῶτο αἰῶνα μ. Χ., γνώριζε τὴ λέξη *σκάλα*, ποῦ τὴν καταφρονοῦμε ἐμεῖς σήμερα, καὶ τὴν ἔβαλε μάλιστα μέσα στὸ *Ὀνομαστικόν* του. Τὸ *σπίτι*, τί ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ πῶ; Τὄχει, ἀπὸ τὰ 420, ὁ Παλλάδιος ὁ ἐπίσκοπος Ἑλενουπόλεως, ὁ φίλος τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ δὲ θὰ ξεχάσατε ποῦ τὸ σπίτι ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ τὸ λατινικὸ ἐκεῖνο τὸ hospitium· ἔχει μάλιστα καὶ πολὺ ὅμορφη σημασία, γιατὶ θὰ πῆ ποῦ σᾶς καλοδέχεται, σᾶς φιλοξενεῖ· τέτοιο νόημα εἶχε πρῶτα τὸ hospitium. Νὰ σᾶς ἀραδιάσω κι ἄλλα κάμποσα. Ἡ manica ἡ λατινική, τὰ χυδαῖα αὐτὰ τὰ *μανίκια*, ποῦ θέλουμε τώρα νὰ τὰ κάνουμε *χειρίδας*, τὰ ξέρει ὁ Ἰωάννης ὁ Λύδος, ποῦ πέθανε στὰ 527, στοῦ Ἰουστινιανοῦ τὸν καιρό· ὁ ἴδιος αὐτὸς ὁ Λύδος ἔχει καὶ τὴ λέξη *βίσεξτος*, bisextus, ποῦ ἔγινε σήμερα *βίσεχτος*, σὰν ποῦ λέει τὸ τραγοῦδι:

Μὰ 'ρτεν ὁ χρόνος βίσεχτος, τσ' ἦρτε μεγάλη πεῖνα.

Κώστας.— Μιὰ στιγμή, παρακαλῶ! Τώρα θὰ σᾶς σταματήσω. Καὶ πῶς μπορεῖ bisextus νὰ γίνῃ *βίσεχτος*;

Ἐγώ.— Πολὺ ὡραῖα! Θὰ παρατηρήσατε ποῦ στὴ γλῶσσα μας δὲν ἔχουμε ποτὲ τρία σύμφωνα μὲ τὴ σειρά....

Κώστας.— Ἀμὲ τὸ *στρῶμα*, τὸ *στρώνω* καὶ τόσα ἄλλα τί τὰ κάνετε;

Ἐγώ.—Ἀφῆστε με νὰ τελειώσω, καὶ θὰ τὸ καταλάβουμε ἀμέσως. Τρία σύμφωνα, σᾶς εἶπα, ὅταν τὸ τρίτο δὲν εἶναι μήτε λ. μήτε ρ· τὸ σ, π. χ., μήτε ἡ ἀρχαία γλῶσσα μήτε ἡ δική μας δὲν τὸ θέλει ἀναμεταξὺ σὲ δυὸ σύμφωνα. Ἔτσι τὸ φέραμε βίσεχτος, ἀντὶ βίσεκστος, ποῦ δὲ θὰ εἶταν ἑλληνικό. Κ' ἔτσι πάντοτε τὰ σιάξαμε, ἀπ' ὅπου κι ἂν ἀρπάξαμε δυὸ λόγια, γιατὶ κι ὅταν πήραμε μιὰ λέξη ἀπ' τοὺς Τούρκους, τὴν ταιριάξαμε ἀμέσως μὲ τοὺς νόμους τοὺς ἑλληνικοὺς καὶ μὲ τὴ φωνολογία τὴ δική μας: μπαξίσι, μπεξής, μπαξές, καϊξής, μενεξές· βάλαμε κ καὶ σ ἐκεῖ ποῦ λέει ὁ Τοῦρκος *μπαχτσές*, μὲ τὰ τρία του τὰ σύμφωνα. Μάλιστα, ἀφοῦ χάθηκε τὸ τ κι ἀπόμειναν πλάγι πλάγι τὸ χ καὶ τὸ σ, ξεφύτρωσε τὸ ξ, δηλαδὴ κ καὶ σ, γιατὶ στὴ γλῶσσα μας δὲν μπορεῖ νἄχουμε χ καὶ σ κοντὰ τὸ ἕνα στἄλλο· μὲ τὸν ἴδιο τρόπο κ' οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγαν *ἔξω* ἀντὶ νὰ τὸ ποῦν *ἔχσω*, ποῦ εἶταν τὸ ταχτικό, ἀφοῦ εἴχανε χ στὸν ἐνεστῶτα. Μὲ τέτοιο σύστημα ἔγιναν καὶ τὰ τούρκικα ἑλληνικά, ἀφοῦ ἀκολούθησαν ἑλληνικὸ κανόνα· σὰ λέμε μπαξές, μιλοῦμε σὰν τοὺς ἀρχαίους.

Κώστας.— Ἂν εἶναι ὅμως ἔτσι, κ' ἔτσι φαίνεται πῶς εἶναι, τί πρέπει νὰ τοὺς κάνουμε ἐκείνους ποῦ ἔγραψαν καὶ ποῦ γράφουνε κάθε ὥρα πῶς τὰ τούρκικα *διέφθειραν* τὴ γλῶσσα μας καὶ ποῦ ὅλα σὲ μᾶς εἶνε *παραφθορὰ* καὶ *δουλεία*;

Ἐγώ. — Ἀλήθεια, πολὺ μᾶς ἀδίκησαν, κι ἀκόμη μᾶς ἀδικοῦνε. Μᾶς κάμανε μεγάλο κακὸ στὴν Εὐρώπη, καὶ στὴν Ἑλλάδα ὄχι λιγώτερο, γιατὶ αὐτὰ εἶναι ποῦ μᾶς ἐμποδίσανε νὰ μελετήσουμε τὴ γλῶσσα μας μὲ τὰ σωστά μας. Εἴτανε φυσικὸ νὰ ποῦν τέτοια λόγια, ἀφοῦ ποτέ τους δὲν ξέτασαν τὸ ζήτημα ὅπως ἔπρεπε νὰ τὸ ξετάσουν· τώρα ὅμως ἐμεῖς δὲν πρέπει πιὰ νὰ τοὺς ἀκοῦμε μήτε νὰ τοὺς πιστεύουμε. Ἴσια ἴσια ἀπὸ τὶς ξένες λέξες φαίνεται θεοφάνερα ἡ *ἀθανασία τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς*.

Κώστας.— Ἔτσι βλέπω.

Ἐγώ. — Κ' ἔτσι εἶναι. Πρέπει μάλιστα νὰ παραπονεθοῦν οἱ Τοῦρκοι, ποῦ ἐμεῖς *διεφθείραμε* τὰ τούρκικα, ἀφοῦ εἴπαμε *μπαξὲ* τὸν bakhtché καὶ τοὺς χαλάσαμε τὴ γλῶσσα τους. Κ' εἶναι πάντοτε τὸ ἴδιο, γιατὶ πάντα με τὸν ἴδιο τρόπο ἀλλάζουμε τοὺς ξένους τύπους καὶ τοὺς κάνουμε τοῦ γούστου μας. Θἄξιζε ὁ κόπος νὰ πιάσῃ κανεὶς νὰ συνάξῃ ὅσα τούρκικα ἔχουμε στὴ γλῶσσα μας—θὰ εἶναι καμιὰ διακοσαριὰ λέξες— νὰ τὰ σπουδάσῃ κι ἀπὸ κεῖ νὰ μάθῃ τοὺς νόμους τῆς σημερνῆς μας προφορᾶς, τῆς ἑλληνικῆς φωνολογίας, γιατὶ φωνολογία καὶ προφορὰ τὸ ἴδιο θὰ πῆ.

Παυλής.— Πῶς τὸ λέτε αὐτό;

Ἐγώ. – Ναί! Ἀπὸ κεῖ θὰ ξεδιαλύσετε τοὺς ἀληθινούς, τοὺς ἱστορικοὺς νόμους τῆς γραμματικῆς μας. Καὶ μπορῶ νὰ σᾶς τὸ δείξω ἀπὸ πολλὰ παραδείγματα. Τὶς ξένες λέξες τὶς ταιριάξαμε πάντα μὲ τὴν προφορὰ τὴ δική μας.

Κώστας.— Ψοφῶ νὰ μάθω πῶς.

Ἐγώ. — Ἀμέσως νὰ τὸ δῆτε. Ξέρετε πῶς σήμερα δὲν μπορεῖ νἄχουμε πλάγι πλάγι π καὶ τ, κ καὶ τ. λέμε *χτένι* καὶ *φτωχός* στὴν παράδοση μάλιστα, καὶ στὰ σκολειὰ καὶ στὸ Πανεπιστήμιο, ὅταν εἶναι *Φιλοκτήτης*, κι ὁ δάσκαλος ὁ ἴ-

διος λέει *Φιλογτήτης* άμα δὲν προσέχει. Ἄκουσα μάλιστα ἕνα φίλο μου, ποῦ μιλοῦσε γαλλικά, κ' ἔλεγε μιὰ μέρα petit, δηλαδὴ p'tit, σὰν ποῦ τὸ συνειθίζουν ἐδῶ, ἄξαφνα νὰ τὸ προφέρῃ f'tit, σὰ νὰ μιλοῦσε ῥωμαίϊκα. Αὐτὰ τὰ τρία, τὸ κ, τὸ τ καὶ τὸ π δὲν ἀγαπιοῦνται καὶ δὲν κάνουνε χωριό. Μαζὶ ποτὲ δὲ θὰ τἀπαντήσῃς. Εἶναι τόσο φυσικός, τόσο γενικὸς νόμος ποῦ ἂν τύχαινε νἄχουμε στὴ γλῶσσα μας π καὶ κ συντροφικά, θὰ τἀλλάζαμε καὶ θὰ τὸ κάναμε καὶ κεῖνο φκ. Θὰ εἶταν καὶ πολὺ νόστιμο νὰ βρίσκαμε πούπετα κανένα τέτοιο ταίρι, γιὰ νὰ φανῇ πῶς εἶναι ἀλήθεια νόμος. Τὸ κακὸ εἶναι ποῦ δὲν ἔχουμε καὶ κανένα ἀρχαῖο πκ νὰ μᾶς τὸ δείξῃ.

Κώστας.— Πῶς τὸ ξέρουμε τότε, πῶς θἄλλαζε καὶ τοῦτο;

Ἐγώ.— Τὸ ξέρουμε ἀπ' τὰ τούρκικα! Ἂς πάρουμε καμιὰ πρόστυχη λέξη, γιατὶ ἐκεῖ δασκαλισμοὺς πολλοὺς δὲν ἔχει, κ' ἔτσι καταλαβαίνουμε τὸν κανόνα ποῦ σᾶς εἶπα. Οἱ Τοῦρκοι λένε tchapqyn, κι ἂν οἱ Τοῦρκοι χαλοῦσαν τὴ γλῶσσα μας, σὰν ποῦ τὸ νομίζουνε μερικοὶ καὶ τὸ φωνάζουν, ἔπρεπε καὶ μεῖς νὰ ταφήσουμε τσαπκίνης καὶ νὰ καταπατήσουμε τὸν ἑλληνικὸ νόμο ποῦ θέλει νὰ λέμε *φτωχός*, *χτένι* καὶ *Φιλογτήτης*.

Κώστας.— Ὁ λαὸς ὅμως στὴν Πόλη δὲ λέει ποτὲ τσαπκίνης.

Ἐγώ. — Δὲν τὸ λέει, γιατὶ ξέρει καλὰ τὴ γραμματική του καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ λάθος. Θὰ σᾶς τὸ πῇ πρῶτα πρῶτα *τσαπχίνης*, κ' ἔτσι τὸ διορθώνει λιγάκι. Ὕστερα ὅμως τἀλλάζει κι αὐτὸ καὶ τὸ κάνει ἀκόμη πιὸ ῥωμαίϊκο.

Παυλής.—Ἀλήθεια! Οἱ περισσότεροι λένε *τσαχπίνης*.

Ἐγώ.— Καὶ μὲ δίκιο Ἡ γλῶσσα μας δὲν ἔχει πολλὰ πχ κοντὰ τὸ ἕνα στἄλλο· κάλλια μᾶς ἀρέσει τὸ χπ· τὸ αὐτί μας εἶναι πιὸ συνειθισμένο νὰ τἀκούῃ κ' ἔτσι τὸ φτειάνουμε καὶ τοῦτο καὶ τὸ κάνουμε τσαχπίνης. Παντοῦ καὶ σ' ὅλα θὰ ἐφαρμόσουμε ἑλληνικὸ νόμο κ' ἑλληνικὴ γραμματική.

Παυλής.—Εἶστε ἀλήθεια τσαχπινάκης, ποῦ μᾶς τὰ γυρίζετε μὲ τέτοιο τρόπο, καὶ δὲ θὰ εἶναι πιὰ δυνατὸ μήτε σ' αὐτοὺς τοὺς δασκάλους νὰ μᾶς ποῦν τώρα τὸ ἐναντίο.

Ἐγώ. — Λίγη προσοχή, λίγη γλωσσολογία, καὶ τὰ βλέπει κανεὶς ὅλα φανερά. Ἔτσι καὶ μένα ξύπνησε ὁ νοῦς μου.

Κώστας. — Πήραμε τὸ στρατὶ στρατί, ἄλλαξε ἡ ὁμιλία σὰν τὴν τούρκικη προφορά, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς τὸ κάνατε ἐπίτηδες γιὰ νὰ ξεχάσουμε τὴ *στράτα*· δὲν καταφέρατε ἀκόμη νὰ μᾶς τὸ βγάλετε λατινικό.

Ἐγώ. — Εἶναι πολὺ εὔκολο· ὁ Λεόντιος, ὁ ἐπίσκοπος Νεαπόλεως τῆς Κύπρου, ποῦ ζοῦσε στὰ 600, γνώριζε τὴ στράτα· «Μὴ δείρῃς τὰ παιδία, τὰ φιλῶ, ὅτι μακρὰν στράταν ἔχουσιν ἀπελθεῖν.» Μπορεῖτε νὰ τὰ δῆτε στὴν Ἑλληνικὴ Πατρολογία τοῦ Migne, τ. 93, σ. 1717. Μὰ καὶ νὰ μὴν εἴτανε στὸ βιβλίο του, δὲ θὰ πείραζε· ἀμέσως φαίνεται πῶς εἶναι λατινικό, ἀφοῦ τὸ λέμε μὲ τ σὰν τοὺς Λατίνους, strata, κι ὄχι μὲ d ἢ ντ σὰν τοὺς Ἰταλούς, strada.

Κώστας. — Ὅσα μᾶς λέτε ὡραῖα καὶ λαμπρά. Ἔχω καὶ γὼ σκοπὸ νὰ κοιτάξω αὐτὰ τὰ βιβλία. Μά, σᾶς παρακαλῶ, τώρα τί θὰ μᾶς πῆτε γιὰ τὴν *πόρτα* καὶ γιὰ τὴ *βάρκα*· τὴν *πόρτα* σὰ νὰ τὴν ξεχάσατε. Φαίνεται πῶς ὅ τι κι ἂν κάνετε, δὲν μπορεῖτε νὰ τῆς βρῆτε Λατίνους προγόνους. Εἶμαι βέβαιος πῶς μᾶς ἔρχουνται καὶ τὰ δυὸ ἀπ' τὰ ἰταλικά. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γελάστηκα σὲ τέτοιο βαθμό, καὶ νὰ μὴ μοῦ τύχῃ καμιὰ ἰταλικὴ λέξη.

Ἐγώ.—Εἶστε ἀλήθεια κακότυχος, γιατὶ κ' ἡ πόρτα δὲν εἶναι ἰταλική. Εἶναι λατινική· μάλιστα φαίνεται ποῦ στὰ παλιὰ τὰ χρόνια οἱ δασκάλοι δὲ φοβοῦντανε αὐτὴ τὴ λέξη καὶ δὲ γύρευαν καὶ καλὰ νὰ μᾶς τὴν ποῦνε θύρα, ἀφοῦ ὁ ἴδιος αὐτὸς ὁ Λεόντιος τῆς Νεαπόλεως μιλεῖ γιὰ μιὰ πόρτα «ὅπου πλησίον ἐστὶ τὸ σχολεῖον τῶν παιδίων.»

Κώστας.—Ἡσύχασα τώρα! Καλὰ ποῦ μοῦ τὸ εἴπατε καὶ τοῦτο. Ἀφοῦ εἶναι ἡ πόρτα τόσο παλιά, δὲ θὰ ντρέπουμαι πιὰ μήτε σὰν τὴν ἀνοίγω μήτε σὰν τὴν σφαλνῶ. Νὰ σᾶς πῶ ὅμως τὴν ἀλήθεια, δὲ μοῦ ἔρχεται νὰ πάρω *βάρκα*· ὁ *λέμβος* μοιάζει πολὺ πιὸ ὅμορφος, γιατὶ ἡ βάρκα πιὰ εἶναι φανερὰ ἰταλικὴ καὶ δὲ θὰ μοῦ πῆτε τὸ ἐναντίο.

Ἐγώ.— Πολὺ λυποῦμαι ποῦ σᾶς ἐναντιώνουμαι κάθε στιγμή. Μὰ καὶ τὴ *βάρκα* μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὴ χαρίσω στοὺς Ἰταλούς, ἀφοῦ στὴν Πόλη στὰ ξακόσια καὶ τόσα γνώριζαν τὶς βάρκες καὶ τὶς ἔλεγαν ἔτσι· βλέπετε μάλιστα ποῦ ἡ βάρκα εἶναι πολὺ πιὸ ἀρχαία ἀπὸ *τὸν λέμβον*, ἀφοῦ *τὸν λέμβον* τώρα μόλις τὸν ἔφτειαξε ὁ κ. Κόντος. Κάτι ἤξερε κι ὁ Ἰωάννης ὁ Λύδος ποῦ μᾶς τὸ λέει· «Ὡς εἰσὶν ἔτι καὶ νῦν πορθμίδες τρεῖς τῇ ἀρχῇ πρὸς τὰς ἀντιπόρθμους διαπεραιώσεις ἐκ τῆς Βασιλίδος ἐπὶ τὰς γείτονας ἠπείρους· βάρκας αὐτὰς ἐκάλεσαν *οἱ παλαιότεροι*.» Ὅταν ἤθελε κανεὶς λοιπὸν νὰ πάῃ στὸ Φανάρι, ἔπαιρνε βάρκα κι ὄχι *λέμβον*. Σὲ κεῖνα τὰ χρόνια, κ' ἡ *Θεοδώρα* ἔλεγε βάρκα. Νὰ δῆτε μάλιστα τί νόστιμη ἱστορία ποῦ τὴν ἔχει αὐτὴ ἡ λέξη

Κώστας.—Προσμένω νὰ τἀκούσω, γιατὶ ὡς τώρα δὲν εἶδα νὰ εἶναι λατινική.

Ἐγώ.— Στὴν ἴδια ἐποχή, δηλαδὴ στὰ 600 καὶ τόσα, εἶχαν οἱ Λατῖνοι τὴ λέξη barca· φαίνεται ὅμως πῶς δὲν εἶναι ἀπ' τὶς ἀρχαῖες τὶς λατινικές. Οἱ σοφοὶ γλωσσολόγοι, καὶ μέσα σ' αὐ-

Digitized by Google

τοὺς κι ὁ μεγάλος ὁ Diez, λένε πῶς ὁ παλιὸς ὁ τύπος εἶταν barica καὶ πῶς ἴσως τὴν barica τὴν πῆραν πάλι οἱ Λατῖνοι ἀπὸ μᾶς, ποῦ εἴχαμε πρῶτα τὴ λέξη βᾶρις· «ἀπικνέεται ἐς ἑκάστην πόλιν βᾶρις ἐκ τῆς Προσωπίτιδος καλεομένης νήσου», λέει ὁ Ἡρόδοτος. Μὲ τὸν καιρό, ἡ barica ἔγινε barca κι ἀπὸ κεῖ τὴν πῆραν οἱ Ἰταλοί· οἱ Γάλλοι ὅμως τὄκαμαν barge καὶ κατόπι δανείστηκαν ἀπ' τοὺς Ἰταλοὺς τὴν barca καὶ τὴν ἔχουνε σήμερα barque, ποῦ δὲν εἶναι καθαυτὸ γαλλική· μὰ κανένας Γάλλος ὡς τώρα δὲ συλλογίστηκε νἀλλάξη τὴ λέξη καὶ νὰ τὴν κάμη lembe ἢ barice.

Κώστας. — Καημένε μου Παυλή, τοῦ κάκου κόπιασα καὶ τοῦ κάκου μαλλώσαμε! Πᾶν τὰ ἰταλικά μου, ποῦ στὰ εἶχα σημειωμένα τόσο λαμπρὰ ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ χαρτάκι.

Παυλής. — Πρέπει νὰ δοῦμε καὶ τἄλλα. Δὲ μᾶς τὰ δείχνεις;

Κώστας. — Καὶ βέβαια. Μὰ ποῦ τολμῶ τώρα; Μπορεῖ ἄξαφνα νὰ μᾶς τὰ βγάλη καὶ κινέζικα. Ἀκούω κάθε τόσο νὰ λὲν οἱ Ἰταλοὶ palazzo, principe, camara. Νομίζω καὶ γὼ πῶς τὸ δικό μας τὸ *παλάτι*, ὁ *πρίγκηπας* κ' ἡ *κάμαρα* ἔχουν πατρίδα τὴν Ἰταλία.

Ἐγώ. — Τὴν Ἰταλία, ναί! Μὰ προτοῦ νὰ γίνη Ἰταλία, γιατὶ καὶ τοῦτα εἶναι λατινικά. Οἱ Βυζαντινοὶ κάθε τόσο ἔλεγαν *παλάτι· ὁ πρίγκηπας* ἀπ' τὰ 200 καὶ πέρα ζῆ καὶ βασιλεύει. Ἡ *κάμαρα* πιά, κι ὁ τόνος σᾶς τὸ φανερώνει πῶς ἡ ἀρχαία μας ἡ κάμαρα ἔκαμε πρῶτα ταξίδι στὴ Ῥώμη κι ἀπὸ κεῖ ξαναγύρισε στὴν Ἑλλάδα. Μὰ νὰ σᾶς πῶ κι ἄλλο ἕνα; Νὰ δῆτε τί περίεργο ποῦ εἶναι! Πολλὲς λέξες ποῦ τὶς πήραμε ἀπ' τοὺς Ῥωμαίους, τὶς ἔχουμε ἀπὸ κεῖνα τὰ χρόνια χωρὶς νἀλλάξουμε τὴν προφορά τους· οἱ Ἰταλοὶ τὶς πῆραν καὶ κεῖνοι ἀπ' τοὺς Ῥωμαίους, μὰ τὶς ἄλλαξαν πολὺ περισσότερο ἀπὸ μᾶς. Δὲ θυμᾶστε τὸν ὡραῖο στίχο τοῦ Δάντε, ποῦ λέει ἡ Βεατρίκη στὸ Βεργίλιο·

«Venni quaggiù dal mio beato scanno,
«Fidandomi nel tuo parlare onesto,
«Ch' onora te, e quei ch' udito l' hanno»;

Τὸ scanno αὐτὸ τοῦ Δάντε εἶναι τὸ λατινικὸ τὸ scamnum, ποῦ τὸ φυλάξαμε ἐμεῖς καὶ τὄχουμε πάντα *σκαμνί*, μὲ μν σὰν τοὺς Λατίνους κι ὄχι μὲ nn σὰν τοὺς Ἰταλούς.

Παυλής. — Τί τὸ λοιπόν; πιὸ ἀρχαία γλῶσσα μιλοῦμε σήμερα ἐμεῖς ἀπ' τοῦ Δάντε τὴ γλῶσσα;

Ἐγώ. — Ἔτσι εἶναι. Ἄχ! πόσα ἄλλα ἤθελα νὰ σᾶς ἀραδιάσω, ἂν εἶχα τὴ μάθηση καὶ τὰ μέσα! Δὲν ξέρω πολλά· τώρα ἄρχησα καὶ γὼ νὰ σπουδάζω· μὰ εἶναι τόσα ἄλλα ποῦ τὰ νομίζουμε πρόστυχα καὶ ξένα καὶ τἄχουμε στὴ γλῶσσα μας χρόνια κ' αἰῶνες. Ἄλλοι θὰ σᾶς τὰ θησαυρίσουν καμιὰ μέρα· θὰ μᾶς δείξουν καὶ θὰ μᾶς ἀποδείξουν ποῦ ἡ *ῥοῦλλα*, ἡ *πέννα*, τὸ *παννί*, τὸ *μοῦστο*, καὶ τὸ *γοῦστο* μᾶς ἔρχουνται ἀπ' τὴ Ῥώμη. Καὶ σ' αὐτὰ τὰ δυὸ βαστάξαμε τὸ ου τὸ λατινικὸ ποῦ δὲν τὄχουνε πιὰ τὰ ἰταλικὰ gosto καὶ mosto. Καὶ πόσα ἄλλα! Ἡ ruga ἡ λατινικὴ ἔγινε rue γαλλικά· ἐμεῖς τὴ λέμε πάντα *ροῦγα* σὲ μερικὰ χωριά, ἀπάνω κάτω σὰν τοὺς Λατίνους. Θέλετε καὶ περισσότερα; Τὸ *βιδέλλο*, ἡ *ρόδα* κ' ἡ *βίδα* εἶναι κι αὐτὰ λατινικά. Νὰ σᾶς πῶ καὶ μερικὰ νὰ γελάσετε· τὰ *τοῦβλα* καὶ τὰ *μαρούλια* μᾶς τἄδωσαν κι αὐτὰ οἱ Ῥωμαῖοι! Καὶ δὲ σᾶς μίλησα γιὰ τὴ *φαμελιά*, τὴ λατινικὴ τὴ familia ποῦ βρίσκεται στὴ γλῶσσά μας ἀπ' τὰ χρόνια τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀπ' τὰ 600 κ' ἴσως ἀκόμη ἀρχήτερα. Πολλοὶ θαῤῥοῦνε πῶς εἶναι κ' ἡ *φαμελιά* μας ἰταλικὴ καὶ δὲν κοιτάζουν πῶς ὁ τόνος δὲν εἶναι ὁ ἴδιος, ἀφοῦ τὸ λὲν οἱ Ἰταλοὶ famiglia.

Κώστας. — Φτάνει, φτάνει, μὴ μοῦ λέτε τίποτε πιά! Ἂς ποῦμε πῶς ἔχετε δίκιο. Μὰ τι μ' αὐτό; Θέλετε τάχατις νὰ πιστέψουμε πῶς δὲ βρίσκεται καὶ καμμιὰ ἰταλικὴ λέξη στὴ γλῶσσα μας.

Ἐγώ. — Πῶς; Βέβαια, ἔχουμε καὶ τέτοιες, π. χ. *μπαρμπέρης*, *τσιγάρο*, καὶ μάλιστα *μπράτσο*.

Παυλής. — Καλά! Μὰ ἔρχουμαι ἐγὼ τώρα καὶ σᾶς λέω· ὄχι, εἶναι λατινικές! Τί θὰ μοῦ ἀπαντήσετε; Ἀπὸ ποῦ ξέρετε πῶς εἶναι ἰταλικές; Πῶς τὶς ξεχωρίζετε; Ἐδῶ σᾶς θέλω.

Ἐγώ. — Μπᾶ! εἶναι πολὺ εὔκολο, καὶ μποροῦμε λαμπρὰ νὰ διακρίνουμε στὴ γλῶσσά μας τὰ λατινικὰ ἀπ' τὰ ἰταλικά. Νὰ δῆτε μάλιστα τί πολύτιμες ποῦ εἶναι οἱ ἰταλικὲς λέξες καὶ πόσα θὰ μᾶς μάθουν. Ἅμα ἀκούσετε νὰ λέμε κε ἢ κι, τε ἢ τι, ἐκεῖ ποῦ γράφουν οἱ Ῥωμαῖοι ce ἢ ci, te ἢ ti, ἀμέσως βλέπετε πῶς τὰ δικά μας εἶναι παρμένα ἀπ' τοὺς Ῥωμαίους, γιατὶ ἐμεῖς βαστάξαμε τὴν ἀρχαία προφορὰ τὴ λατινικὴ καὶ δὲν τὰ κάμαμε σὰν τοὺς Ἰταλοὺς τσε καὶ τσι· ὁ Ἰταλὸς θὰ σᾶς πῆ ospizio, ἐμεῖς τὄχουμε πάντα *σπίτι*, σὰν τοὺς Ῥωμαίους, ποῦ τὄλεγαν τ κι ὄχι τσ. Ὁ Ἰταλὸς λέει cella κι ὁ Γάλλος cellule· ἐμεῖς ὅμως τὄχουμε πάντα *κελλὶ* καὶ *κελλάρι* σὰν τοὺς Ῥωμαίους, ποῦ τὄλεγαν κ κιὄχι τσ σὰν τοὺς Ἰταλοὺς τώρα. Μάλιστα καὶ τὴν candela τὴ λατινικὴ στὴ Γαλλία σήμερα ὅλος ὁ κόσμος τὴν ξέρει chandelle· ἐμεῖς τὴ συνειθίζουμε πάντα *καντήλα*.

Κώστας. — Τί περίεργο πρᾶμα! Ἔχουμε πιὸ ἀρχαία λατινικὴ προφορὰ ἀπ' τοὺς Ἰταλοὺς κι ἀπ' τοὺς Γάλλους;

Ἕπεται τὸ τέλος — ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 37

Ὁ Μαυρίκιος ἀπεμακρύνθη ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ παντογνώστου ὑπηρέτου του καὶ ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον συνοδεύων ἄνδρα ὡσεὶ πεντηκοντούτην, ὑπερβολικῶς εὔσαρκον, φέροντα ἐνδυμασίαν ἐκ μέλανος ἐριούχου λίαν ἀκατάλληλον διὰ τὸ κλίμα τῆς χώρας καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς ὁδοιπορίας του. Ὁ ἐπισκέπτης ἐκράτει τὸν πῖλόν του εἰς τὴν χεῖρα, ἀποκαλύπτων κρανίον ἀπεψιλωμένον ὡς ᾠὸν καὶ ἀποστάζον ἐκ τοῦ ἱδρῶτος. Ἡ φύσις ὅμως πρὸς ἀποζημίωσιν εἶχε προικίσει αὐτὸν μὲ μακρὸν γένειον, ὅπερ κατήρχετο κυματίζον μέχρι τοῦ μέσου τοῦ στήθους. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ξένου ἀπεκρύπτοντο ὑπὸ κυανῶν διόπτρων, σκεπαζουσῶν ἐξ ὁλοκλήρου αὐτούς, εἰς τρόπον ὥστε ἦτο ἄδηλον ἂν εἶχε καὶ αὐτὸς ὄμματα, ὅπως ὅλοι οἱ θνητοί. Τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ *προφέσσορος* Χάσελφρατζ ἦσαν ἡ τρομακτικὴ γερμανικὴ προφορά του. Ὁ ξένος ἐφαίνετο λίαν καταβεβλημένος ἐκ τοῦ καύσωνος καὶ δὲν ἔπαυε ν' ἀπομάσσῃ τὸ μέτωπον διὰ τριῶν ἢ τεσσάρων μανδυλίων, τὰ ὁποῖα ἐξῆγεν ἀλληλοδιαδόχως ἐκ τῶν θυλακίων του καὶ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ πίλου του. Ἐπανῆλθον εἰς τὰς καλύβας, ὅπως προσφέρωσιν αὐτῷ τινα ἀναψυκτικά, ἅτινα τοῦ προσέφερεν ὁ Γαργαρίδης μὲ ἦθος ἥκιστα ὑποχρεωτικόν· ἐνῷ δὲ ἀνεκουφίζετο δι' αὐτῶν λαιμάργως, ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς ξενίζοντας αὐτὸν τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου του. Ἀκούσας ὅτι ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἔπασχεν ἐξ ἀδυναμίας τῆς ὁράσεως, καθὼς καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὑπηκόων του, συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον νὰ μεταβῇ ὅπως τοῦ προσφέρῃ τὰς ἐκδουλεύσεις του, διότι εἶχεν ἐνεργήσει ἤδη θεραπείας ἀληθῶς θαυμαστὰς εἰς τὴν πατρίδα του. Δυστυχῶς ἡ κόπωσίς του τὸν ἠμπόδιζε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν του καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ σταθμεύσῃ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Οὐχ ἧττον ἔχαιρε, διότι ἡ ἐπιβεβλημένη ἐκ τῶν περιστάσεων στάθμευσίς του συνέπιπτε νὰ γείνῃ ἐν Χαμαδάν, ἀφοῦ τοιουτοτρόπως εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρισθῇ φιλικώτατα, ὡς ἤλπιζε, μὲ τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα, τοῦ ὁποίου τὴν θαρραλέαν ἐπιχείρησιν ἐξύμνει καθ' ἑκάστην ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος. Ὡς πρὸς τὴν δεσποινίδα Κερδίκ, προσέθηκε προσκλίνων ὡς πίθηκος ἐκ πορσελλάνης, πανταχοῦ ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ θάρρους της καὶ τῆς καλλονῆς της καὶ ἦτο πολύτιμος σύμπτωσις δι' αὐτὸν νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς μίαν *νέαν γκυρίαν*, ἥτις κατώρθωσε νὰ ἐφελκύσῃ τὸν θαυμασμὸν τῆς ὑφηλίου.

Καὶ θὰ ἐξηκολούθει ἐπὶ πολὺ λέγων τοιαῦτα, ἂν ὁ Μαυρίκιος δὲν ἤθελε τὸν διακόψει ἀποτόμως.

— Βλέπω ἀπὸ τὸ ἐπισκεπτήριόν σας, κύριε, ὅτι ἀνήκετε εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν τῆς Χ... Βεβαίως ἕνεκα τῆς ἰδιότητός σας ταύτης, ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκομεν σᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαζόντως.

— Δὲν ἀπατᾶσθε διόλου, καὶ θὰ ἦτο μεγάλη τιμὴ δι' ἐμὲ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰς ἐργασίας σας, καίτοι, νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν, κύριοι, καὶ ὁμιλῶν ὑπὸ καθαρῶς ἐπιστημονικὴν ἔποψιν, εἶμαι πεπεισμένος, βεβαιότατος, ὅτι δὲν κατελήξατε εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα!...

Καὶ ὁ *προφέσσωρ* Χάσελφρατζ στρέφων τὰς στιλπνὰς διόπτρας του ἐκ περιτροπῆς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν παρεστώτων ἐδείκνυε τὴν πλατεῖαν μορφήν του φωτιζομένην ὑπὸ μειδιάματος ἀποπνέοντος χαράν, ὡς νὰ εἶχεν ἐκφέρει τὴν μᾶλλον εὐχάριστον διὰ τοὺς ξενίζοντας αὐτὸν ἰδέαν.

— Ἐπὶ τίνων βάσεων στηρίζεται ἡ γνώμη σας αὕτη, κύριε; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος. Ἂν εὑρισκώμεθα ἐδῶ ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς ἔκειντο τὰ Ἐκβάτανα...

— Ἀκριβῶς!... τοῦτο εἶνε τὸ ζήτημα! Πῶς θὰ μοῦ ἀποδείξετε ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ θέσις;

— Δὲν ἔχω, ἐννοεῖται, κύριε, καμμίαν ἀπόδειξιν θετικήν. Ἔχω ὅμως ἐνδείξεις, αἵτινες μοὶ φαίνονται ἀρκετὰ σαφεῖς.

— Ποῖαι εἶνε αὐταί; ἠρώτησεν ὁ Γερμανὸς λαμβάνων ἦθος προσεκτικώτερον.

— Εὑρισκόμεθα ἐδῶ εἰς αὐτὴν τὴν πεδιάδα, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος δεικνύων διὰ τοῦ νεύματος τὸν πέριξ ἐκτεινόμενον χῶρον, ἥτις, ὡς βλέπετε, εἶνε κατεσπαρμένη ἐκ σωρῶν. Τοὺς σωροὺς τούτους ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ τοὺς ἐξηγήσω δι' οὐδενὸς φυσικοῦ λόγου. Ὡς ἐκ τῆς γεωλογικῆς αὐτῆς κατασκευῆς ἡ πεδιὰς αὕτη ἔπρεπε νὰ εἶνε ἐπίπεδος ὡς καθρέπτης, ἀντὶ τούτου ὅμως αὐτὴ ἐξογκοῦται εἰς διάφορα σημεῖα, σχηματίζοντα ἑκατὸν τοὐλάχιστον μικροὺς λοφίσκους. Ἐξετάζων τὴν ὕλην, ἐξ ἧς εἶνε ἐσχηματισμένοι οἱ λοφίσκοι οὗτοι, βλέπω ὅτι συνίστανται ἐξ ἄμμου καὶ ἐκ φυτικῆς γῆς, ἀναμεμιγμένων μετὰ θραυσμάτων λίθων καὶ πλίνθων. Δι' ἕνα ἀρχαιολόγον οἱ σωροὶ οὗτοι λαλοῦσι μεγαλοφώνως καὶ λέγουσι: «Καλύπτομεν ἐρείπια, κτίρια ἀρχαῖα, ἴχνη ἀνακτόρων καὶ προτειχισμάτων, σκάψε μας, σχίσε μας, διάτρησέ μας καὶ θὰ τὰ εὕρῃς!»

— Ὤ, ὤ! εἶπεν ὁ Γερμανὸς τρίβων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ μακρᾶς συζητήσεως, εἶνε πολὺ φιλόφρονες αὐτοὶ οἱ σωροί σας, κύριε, καὶ λέγουν ὅ,τι σεῖς τοὺς ἐπιβάλλετε νὰ λέγωσιν. Ἀλλ' ἂν ὅλοι οἱ λοφίσκοι ἐσκέπαζον ἐρείπια, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο τῇ ἀληθείᾳ πολὺ εὔκολον!... Καὶ ποῖος θὰ ἠμπόδιζε τότε καὶ ἐμὲ ν' ἀρχίσω ἀνασκαφὰς εἰς ὅλους τοὺς λόφους τῆς πατρίδος

Digitized by Google

μου ἐπὶ παραδείγματι, μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι θὰ ανακαλύψω ναοὺς καὶ ἀνάκτορα ;

— Συγγνώμην, κύριε, ἔχω καὶ ἄλλο ἐπιχείρημα ὑπὲρ ἐμοῦ.

— Ποῖον; ἠρώτησε μετὰ ζωηρότητος ὁ ὀφθαλμίατρος.

— Τὴν παράδοσιν.

— Τὴν παράδοσιν! Καὶ πιστεύετε σεῖς, ὁ ἐπιστήμων, εἰς αὐτήν ;

— Ναί, κύριε, πιστεύω καὶ μάλιστα πολύ. Φρονῶ ὅτι, προκειμένου περὶ ἀρχαιολογίας, ἡ παράδοσις εἶνε ἐκ τῶν ἀσφαλεστάτων ὁδηγῶν, οὓς δύναταί τις ν' ἀκολουθήσῃ. Ἀφοῦ δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐγένετο τόσος λόγος περὶ τῶν θαυμασίων τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἐκβατάνων, ἀφοῦ τὰ θαυμάσια ταῦτα ἐξηφανίσθησαν χωρὶς νὰ καταλίπωσιν οὐδὲν ἴχνος, ἀφοῦ ἡ παράδοσις διατείνεται ὅτι ἡ ἀρχαία πόλις κατεῖχε μέρος τῆς πεδιάδος ταύτης παρὰ τὰς πύλας τῆς Χαμαδάν, ἐγὼ προσέρχομαι καὶ ἐπιλαμβάνομαι τοῦ ἔργου πλήρης πεποιθήσεως περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐργασιῶν μου.

Ὁ Γερμανὸς ἔσειε μετὰ δυσπιστίας τὴν ὀγκώδη κεφαλήν του.

— Ἐν τούτοις, κύριε, παραδέχεσθε ὅτι τὰ ἀνάκτορα, οἱ ναοί, τὰ ἑπτὰ τείχη τὰ περιγραφόμενα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν, ὑπῆρξαν ; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Τὸ παραδέχομαι.

— Ποῦ ἦσαν τὰ μνημεῖα ταῦτα καθ' ὑμᾶς ; εἰς ποίαν θέσιν ;

— Ἐδῶ, κύριε, ἔστω· δὲν τὸ θεωρῶ ἀδύνατον.

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀφοῦ συμφωνοῦμεν ὅτι εὑρισκόμεθα κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Ἐκβατάνων, μοὶ φαίνεται ὅτι αἱ ἀνασκαφαὶ εἶνε ἐπαρκῶς δικαιολογημέναι.

— Ἀλλὰ δὲν ἔγκειται εἰς τοῦτο τὸ ζήτημα. Ἂν εὑρισκώμεθα ἐπὶ τῆς θέσεως ἔνθα ἔκειντο τὰ Ἐκβάτανα (ὁ σοφὸς ὀφθαλμίατρος ἐπρόφερεν *Ἐγκμπάδανα*) εὑρισκόμεθα εἰς χῶρον, ὁπόθεν ἐπέρασαν τόσοι κατακτηταί, ὅπου τόσοι λαοὶ διεδέχθησαν ἀλλήλους, ὥστε θὰ ἦτο πολὺ ἔκτακτον ἢ ὁλοτελῶς ἀδύνατον ν' ἀφέθῃ τίποτε πρὸς ἀνακάλυψιν !...

— Μὲ συγχωρεῖτε καὶ πάλιν, κύριε· εἴδετε εἰς καμμίαν ἱστορίαν, εἰς κανὲν χειρόγραφον τὴν ἐλαχίστην μνείαν περὶ ἀνασκαφῶν γενομένων ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἀρχαίων Ἐκβατάνων ;

— Ὄχι, κύριε.

— Αἱ ἀνασκαφαὶ ἔχουσιν ἐν γένει ἀποτελέσματα λίαν ὁρατά, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀνάγκης ἑφελκύουσι τὴν προσοχήν. Παρατηρήσατε τὰς τῶν Σούσων, τῶν Μυκηνῶν, τῆς Πομπηΐας. Περιττὸν μοὶ φαίνεται νὰ ὑπενθυμίσω τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Τροίας εἰς ἕνα συμπατριώτην τοῦ Σλῆμαν. Τούτου τεθέντος, πῶς ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἀνασκαφῶν, αἵτινες εἰκάζεται ὅτι ἐγένοντο ἐδῶ, δὲν ἀπέμεινεν οὐδὲν ἴχνος, οὔτε ἀνευρίσκεταί τι εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰς ἐγχωρίους ἐδῶ κατοικίας, οὔτε μνημονεύεται τίποτε εἰς τὰ συγγράμματα τῶν ἁπανταχοῦ σοφῶν ;

— Πρέπει ὅμως νὰ ἐννοήσετε ὅτι ἐγὼ δὲν ὡμίλουν περὶ ἐπιστημονικῶν ἀνασκαφῶν...

— Ἀλλ' ἐν τούτοις ἓν ἀνάκτορον, εἷς ναὸς οἷος ὁ τοῦ Μίθρα, δὲν δύναται ν' ἀποκρυφθῇ λαθραίως, ὡς νὰ ἦτο τὸ παραμικρὸν ἀντικείμενον ! .. Ὁπωσδήποτε, κύριε, δύναμαι νὰ σᾶς ἐρωτήσω ἂν ἔχετε ἄλλον τινὰ σπουδαιότερον λόγον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐξεφράσατε, ἢ εἶνε ἁπλῶς ἀτομικὸν αἴσθημα ;

Ἕπεται συνέχεια Χ.

·ΦΤΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ

Νησιωτικὴ παράδοσις

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελίδα 33

Δ'.

Τὰς αἶγάς του ὁ πτωχὸς αἰπόλος τὰς ἄφησεν ὅπως εὑρέθησαν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, οὐδὲ εἶχε καιρὸν νὰ τὰς ὁδηγήσῃ ὀπίσω εἰς τὴν μάνδραν καὶ νὰ τὰς ἀσφαλίσῃ. Βοσκὸν ἄλλον ν' ἀφήσῃ ἀναπληρωτὴν δὲν εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ὁ ψυχογυιός του δὲν εἶχε ἐπιστρέψει ἀκόμη ἀπὸ τὸ φρούριον. Τὸ παλιόπαιδο θὰ ηὗρε τὰς πύλας ἀνοικτὰς καὶ θὰ τὸ ἔστρωσε μὲ φίλους εἰς κανὲν καπηλεῖον Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἐπώλησε τὸ ἥμισυ τῆς καρδάρας, τῆς προωρισμένης διὰ τὸν κολλήγαν, ἀντὶ ἡμισείας δωδεκάδος ἰχθυδίων παστῶν ;

Ὁ βοσκὸς ὀλίγα μόνον βήματα ἔτρεξεν ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ εἶτα ἐστράφη πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ἐχώθη ἐν μέσῳ συστάδος θάμνων. Δὲν ἦτο μωρὸς αὐτὸς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Κάστρον διὰ τῆς μεγάλης ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε δείξει ἀρτίως εἰς τοὺς κλέπτας. Ἐγνώριζε παμπόλλας πλαγίας ὁδοὺς καὶ μονοπάτια γνωστὰ μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Ἐκεῖ μεταξὺ τῶν θάμνων ἤρχιζεν ἕνα μονοπάτι γνωστότατον αὐτῷ· χιλιάκις τὸ εἶχε διατρέξει. Διὰ τοῦ μονοπατίου τούτου θὰ προελάμβανε τοὺς πειρατὰς κατὰ χίλια τοὐλάχιστον βήματα. Εἶχε καιρὸν νὰ ὑπάγῃ, νὰ ἔλθῃ, κ' ἐκεῖνοι νὰ μὴν ἔχουν φθάσει ἀκόμη !

Ἦτο μονοπάτι καὶ ἦτο κρημνός. Ὡμοίαζε μὲ τὸν κρημνὸν καὶ μὲ τὸ μονοπάτι τοῦ δημώδους ᾄσματος. Ἀλλ' ἐγνώριζεν αὐτὸς ἀπὸ κρημνούς, καθὼς καὶ ἀπὸ μονοπάτια. Ἀπὸ τέτοια «δὲν ἵδρωνε τὸ μάτι του». Ἐπάτει τόσον ἐλαφρὰ εἰς τὴν γῆν, ὥστε δὲν ἄφηνε σχεδὸν ἴχνος. Εἰς τὸ ἐπίπεδον οἱ πόδες του ἔκοπτον ὡς τροχοί, εἰς τὸ κρημνῶδες προσεκολλῶντο ὡς ἁρπάγαι. Οἱ καλῶς ἐσφιγμένοι περὶ τὰ σφυρὰ καὶ φολιδοει-

Digitized by Google

δῶς ἀνερχόμενοι εἰς τὴν κνήμην ἱμάντες τῶν πεδίλων του ἦσαν ὡς πτερὰ εἰς τοὺς πόδας.

Ἔτρεχεν, ἔτρεχεν, ἀναρριχώμενος εἰς βράχους, ὑπερπηδῶν χάνδακας, κατερχόμενος τὴν κρημνώδη ἀκτήν, ταλαντευόμενος ἐπὶ τοῦ πρανοῦς, ὅπου ἄγρια ἀνθύλλια καὶ θάμνοι ἄζωοι καὶ ἄφυλλοι ἀσφοδελοὶ ἐφύοντο μόνον, αἰωρούμενος ὑπεράνω τοῦ πελάγους, προσπαίζοντος μαλθακῶς πρὸς τοὺς βράχους τῆς ἀπορρῶγος ακτῆς, ἔτρεχε καὶ συγχρόνως ἐμελέτα νοερῶς τὸ σχέδιόν του. Οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ εἶχον συνήθειαν, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπαγορευθεῖσαν, ν' ἀναβιβάζωσι τὴν γέφυραν καθ' ἑκάστην μικρὸν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, νὰ τὴν καταβιβάζωσι δὲ τὸ πρωῒ ἅμα τῇ ανατολῇ. Ἐὰν εὕρισκε τὴν γέφυραν ὑψωμένην ἀκόμη, ἂν καὶ πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἐξημερώσει ἤδη, θὰ ἐφώνει εἰς τὸν φύλακα τῆς πύλης τοῦ φρουρίου νὰ μὴ τὴν καταβιβάσῃ, δι' ὄνομα Θεοῦ· ἐὰν τὴν εὕρισκε καταβιβασμένην, ὡς ἦτο πιθανόν, θὰ τὸν ἐξώρκιζε νὰ τὴν σηκώσῃ, νὰ τὴν ὑψώσῃ, νὰ τὴν μεταρσιώσῃ, κόπτων πᾶσαν συγκοινωνίαν μὲ τὴν ξηράν, ἂν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ἄλλως τὸ Κάστρον χάνεται.

Καὶ τοιαύτας σκέψεις ἀνεκύκλου ἐν τῷ νῷ, καὶ τοιούτους φόβους ἔτρεφε κατερχόμενος τὴν αγρίαν ἐκείνην βορειοδυτικὴν ἀκτήν, ὅπου αἶγες μόνον δύνανται νὰ πατῶσι.

Φθάσας ἀντικρὺ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ Ἁγίου Σώζοντος, τοῦ ἐγειρομένου ἰδιορρύθμως ἐπί τινος σκοπέλου ὀλίγας ὀργυιὰς ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἔκαμε τρὶς τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ κ' ἐπεκαλέσθη τὸν Ἅγιον τώρα νὰ τὸ δείξῃ, νὰ μὴ ψεύσῃ τὸ ὄνομά του.

Εἶτα διὰ τὸ ἀσφαλέστερον κατῆλθεν ἀκόμη χθαμαλώτερον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν καὶ πάλιν ἤρχισεν ἐλαφρὰ καὶ γοργὰ πατῶν ν' ἀνέρχηται πρὸς τὴν γέφυραν τοῦ Κάστρου. Εὑρίσκετο ἐνώπιον τοῦ φρουρίου.

Φοβερὸν βραχῶδες βάραθρον, ὅπου ἴλιγγος καὶ σκοτοδίνη κυριεύει τὸν ἄνθρωπον, ἄβυσσος ξηρά, αἰωρουμένη ὑπεράνω τῆς ὑγρᾶς ἀβύσσου, χάσκει ὑπὸ τὴν γέφυραν

Ἡ γέφυρα ἦτο ὑψωμένη ἀκόμη, ἂν καὶ ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει πρὸ μικροῦ.

Ὁ βοσκὸς δὲν ἠδυνήθη τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ μὴ ἐνθυμηθῇ τὸν παραγυιόν του καὶ ἠπόρει τί νὰ ἔγεινε. Μὴν ἔπαθε τυχὸν τίποτε, μὴν ἔπεσε (Θεὸς φυλάξῃ) εἰς τὰς χεῖρας τῶν *κορσάρων*, μήπως τὸν συνέλαβον οὗτοι περιπλανώμενον καὶ τὸν ἐπῆραν σκλάβον; Διότι ὁ βοσκὸς ἐνόει ἀμυδρῶς ὅτι, ἂν αὐτοῦ ἐφείσθησαν οἱ βάρβαροι, τὸ ἔκαμαν ἐκ περισσῆς προφυλάξεως, διὰ νὰ μὴ προδοθῶσι πρὶν φθάσωσιν εἰς τὸ Κάστρον. Ἀλλ' ὄχι ὁ παραγυιός του δὲν εἶχε πάθει (σίδερο στὴ μέση του!) τίποτε Ἐκ τῆς ἀπορίας ἔμελλε νὰ ἐξαχθῇ ὁ βοσκὸς πρὶν μάλιστα ἐρωτήσῃ.

Ἀσθμαίνων ὁ πτωχὸς Τσόμπανος ἐστάθη ἀριστερόθεν, κρυπτόμενος παρὰ τὴν βάσιν τοῦ ὑψηλοῦ πετρίνου θριγκοῦ, καὶ ἤρχισε μεγαλοφώνως νὰ καλῇ τὸν πυλωρὸν τοῦ φρουρίου:

— Ἔ! ἀπ' τὸ Κάτρο! ἔ! πορτάρη!

Οὐδεμία φωνὴ ἀπήντησεν.

Ὁ βοσκὸς ἔκραξε μὲ ὅσην δύναμιν εἶχε, διὰ τῆς κεφαλικωτέρας καὶ βραχνοτέρας φωνῆς του:

— Ἔ! πορτάρη! ἔ! ἀπ' τὴν Ταράτσα! ἔ! ἀπ' τὸ Κιόσι!

Ταράτσα ἦτο ὑψηλὸς ἀκρόδομος ὑπεράνω τῆς σιδηρᾶς πύλης κτισμένος, μὲ τὰς πολεμίστρας καὶ μὲ τὴν ἀπαραίτητον *ζεματίστραν* του, τὴν ὕπερθεν τῆς πύλης μακρὰν ὀπήν, δι' ἧς ὡς τελευταῖον ὅπλον καὶ καταφύγιον, ἠπείλουν νὰ ζεματίσωσι πάντα ἐπιδρομέα κατορθώσαντα τὰ ζυγώσῃ εἰς τὴν σιδηρᾶν πύλην κ' ἐπιχειροῦντα νὰ τὴν βιάσῃ. Κιόσι (κιόσκι) ἦτο τὸ μικρὸν περίπτερον, ὅπου συνερχόμενοι ἐβουλεύοντο ἢ ἁπλῶς ἠργολόγουν οἱ προεστοὶ μὲ τὴν μακρὰν τσιμπούκαν, μὲ τὰς ποικιλτὰς μανίκας καὶ τὰς κεντητὰς ζώνας των.

Καὶ πάλιν ἐκ τρίτου ἐπανέλαβεν:

— Ἔ! πορτάρη! ἔ! σεῖς οἱ προεστοί!

Τὴν φορὰν ταύτην ἠκούσθη βραχνὸς ὁ βαρὺς καὶ ὀξὺς τριγμὸς τῶν σιδηρῶν μοχλῶν. Ἀλλ' οὐχ ἧττον παραδόξως ἡ πύλη ἔμεινε κλειστή, ὡς νὰ μετενόησεν ἐκεῖνος, ὅστις ἔμελλε νὰ τὴν ἀνοίξῃ.

Συγχρόνως διά τινος πολεμίστρας ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἀκροδόμου ἠκούσθη φωνή:

— Ἔ! σύ, πῶς βιάζεσαι τόσο, Τσόμπανε; ἔχε ὑπομονὴ νὰ κατεβάσουμε τὸ γεφύρι. Ἢ θέλεις νὰ σ' ἀνεβάσω καὶ σὲ μὲ τὸ παλάγκο, καθὼς ἀνέβασα τὸν παραγυιό σου τὴν αὐγή;

— Τὸν ἀνέβασες μὲ τὸ παλάγκο; εἶπεν αὐτομάτως ὁ βοσκός.

— Ἔφερε τὸ γάλα τοῦ κὺρ Ἀναγνώστη τοῦ προεστοῦ, καὶ ὁ κὺρ Ἀναγνώστης τὸ θέλει φρέσκο, κατάλαβες. Ἐγὼ κατέβασα τὸ παλάγκο, γιὰ νὰ περάσῃ τὴν καρδάρα στὸν γάντζο, κ' ἡ ἀφεντιά του ἐδέθηκε ὁ ἴδιος, χωρὶς νὰ μοῦ πῇ. Σὰ βαρὺ τὸ γάλα, εἶπα, σὰν ἄρχισα νὰ τραβῶ τὸ παλάγκο. Σὰν τὸν ἀνέβασα ὡς τὸ μισὸ τὸ ὕψος, βλέπω τὴ μούρη τοῦ ψυχογυιοῦ σου, καὶ μ' ἐκύτταζε καὶ γελοῦσε σὰν μαϊμοῦ. Εἶπα νὰ τοῦ παίξω καμμιὰ δουλειά, ν' ἀφήσω μιὰ τὸ σκοινί, ποῦ νὰ τοῦ φανῇ ὁ οὐρανὸς σφοντύλι ... νὰ σοῦ τὸν φτιάσω ἐγὼ κοπανιστή....Μὰ ἂς ἔχῃ χάρι, λυπήθηκα τὸ γάλα τοῦ κὺρ Ἀναγνώστη, εἰ δὲ μή, ἕνα τσουπανόπουλο ὀλιγώτερο, ἕνα περισσότερο, θελὰ χάσῃ, κατάλαβες, ἡ Πόλι....

— Δὲ μὲ μέλει ἐμένα γι' αὐτά, τοῦ ἐφώνησεν ἀπ' ἀντικρὺ ὁ βοσκὸς ἀρχίσας νὰ δυσφορῇ ἐπὶ τῇ πολυλογίᾳ τοῦ φύλακος, ὅστις ἀόρατος ὄπισθεν τοῦ τοίχου, διὰ τῆς πολεμίστρας βλέπων τὸν βοσκόν, εὐχαριστεῖτο νὰ τὸν πειράζῃ, καπνί-

Digitized by Google

ΣΙΜΗΤΟΠΩΛΗΣ

ΚΙΡΚΑΣΙΟΣ

ζων τὸ βραχὺ τσιμποῦκί του, ἔχων ἀξιώσεις δημογεροντικὰς καὶ τρέφων περιφρόνησιν πρὸς τὸ γένος τῶν ποιμένων.

— Καὶ γιὰ τί *πράμματα* ἐσένα σὲ μέλει; ἀπήντησεν ὁ πυλωρὸς μιμούμενος τὴν ἐπίρρινον φωνὴν τοῦ αἰπόλου.

— Ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ! ποῦ εἶσαι! ἔκραξεν ἀνυπόμονος οὗτος, τρέχα νὰ πῇς στοὺς προεστούς, τὸ καλὸ π' σᾶς θέλω, νὰ μὴν κατεβάσετε σήμερα τὸ γεφύρι! Τὸ καλὸ π'σᾶς θέλω! Ἀκοῦς;

— Νὰ μὴν κατεβάσουμε τὸ γεφύρι; ἐπανέλαβε μηχανικῶς ὁ πυλωρὸς ὄπισθεν τῆς πολεμίστρας.

— Νὰ μὴν τὸ κατεβάσετε! ἐφώνησεν ἐμφαντικώτερον ὁ βοσκός.

— Καὶ γιατί; Ἐσὺ θὰ μᾶς προστάξῃς; Νὰ μὴν ὠνειρεύτηκες τίποτε;

Καὶ ἦτο ἕτοιμος, ὅπως πρότερον ἀνέβαλε ν' ἀνοίξῃ τὰς πύλας τοῦ φρουρίου, ἁπλῶς διὰ νὰ βασανίσῃ τὸν βοσκόν, διότι τὸν ἐνόμισε θέλοντα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ φρούριον δι' ἰδιαιτέραν του ὑπόθεσιν, οὕτω τώρα ν' ἀνοίξῃ τὴν πύλην καὶ νὰ σηκώσῃ διὰ τοῦ ἀρχετύπου μοχλοῦ τὴν γέφυραν μίαν ὥραν ἀρχήτερα, εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ αἰπόλου, κελεύοντος νὰ μείνῃ ὑψωμένη ἡ γέφυρα.

Ὁ μπάρμπα-Δῆμος (οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ πυλωρὸς τοῦ φρουρίου) ἦτο ἡ παραξενιὰ καὶ ἡ ἀντιλογία ἐμπρόσωπος.

— Ἦρθαν κλέφταις! ἐπανέλαβεν ἡ φωνὴ τοῦ βοσκοῦ. Ἦρθαν κορσάροι! Τοὺς εἶδα μὲ τὰ μάτια μου!

— Κλέφταις; Κορσάροι; ἐπανεῖπε καὶ ὁ μπάρμπα-Δῆμος.

— Σύρε νὰ πῇς 'ς τοὺς προεστούς, πὲς καὶ τοῦ κὺρ Ἀναγνώστη τοῦ κολλήγα μου χαιρετίσματα πολλὰ ἀπὸ μένα, ἦρθαν κορσάροι! Τοὺς εἶδα ἀπάν' στὸ Σταυρό! Ἔτσι νὰ ἔχω καλὸ τέλος! Εἶδα παραπάν' ἀπὸ δέκα — δώδεκα. Θὰ εἶνε κι' ἄλλοι κρυμμένοι. Δὲν ξέρω ποῦ ἔχουν ἀραμένο τὸ καΐκι τους... Ὡς τόσο τοὺς εἶδα. Ἦρθαν νὰ ἐρωτήσουν τὸ δρόμο τοῦ Κάστρου ἀπὸ μένα....

Ὁ μπάρμπα-Δῆμος ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ σπουδαιοτέραν ὄψιν τὸ πρᾶγμα. Ἐν τούτοις ὅπως μὴ ἀφήσῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἀντιλογίαν του:

— Μὴν εἶδες ὄνειρο, ἄνθρωπε; ἐφώναξε. Ποῦ θελὰ βρεθοῦν οἱ κορσάροι;

— Τοὺς εἶδα, σοῦ λέω, μὲ τὰ μάτια μου. Ὅπου κι' ἂν εἶνε ἔφτασαν! Μὴν κατεβάζῃς τὸ γεφύρι, πρὶν σοῦ δώσουν τὴν ἄδεια οἱ προεστοί. Ἂς βάλουν βάρδια καὶ 'στὸ Πρεγάδι κι' ἀλλοῦ, γιὰ νὰ μὴ σᾶς πατήσουν νύχτα!

Καὶ ταῦτα λέγων, ὁ βοσκὸς ἤρχισε ν' ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν γέφυραν.

— Εἶσαι στὰ συγκαλά σου; τοῦ ἐφώναξε διὰ τελευταίαν φορὰν ὁ μπάρμπα-Δῆμος.

— Ἐγὼ εἶμαι στὰ λογικά μου, ἡσύχασε· τώρα θὰ ἰδῇς.

Digitized by Google

— Καὶ σὺ ποῦ θὰ πᾷς; τὸν ἠρώτησεν ὁ πυλωρός.

— Ἐγὼ ἔχω τὰ γίδια μου καὶ ξέρω κι' ὅλαις ταὶς σπηλιαὶς νὰ κρυφτῶ, ἀπήντησεν ὁ βοσκός.

Τῷ ὄντι, τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ ἦλθε τοῦ μπάρμπα-Δήμου ἡ ἀπορία: διατί, ἂν πράγματι εἶχαν ἔλθει πειραταί, ὁ Τσόμπανος δὲν ἐφρόντιζε καὶ περὶ τῆς προσωπικῆς ἀσφαλείας του. Ἀλλ' ὁ βοσκὸς ἐξηκολούθησε ν' ἀπομακρύνεται καὶ μετ' ὀλίγον ἔγεινεν ἄφαντος.

εἰς τὴν Ταράτσαν τοῦ φρουρίου ὁ παραγυιός του, κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ πυλωροῦ· ἀλλὰ πρῶτον ἤλπιζεν ὅτι οἱ πειραταὶ δὲν θὰ ὑπωπτεύοντο τὸ παρ' αὐτοῦ γενόμενον διάβημα, ἔπειτα αὐτός, ὅστις ἐγνώριζεν ὅλους τοὺς κρημνοὺς καὶ ὅλα τὰ μονοπάτια, ἐγνώριζεν ἐπίσης καὶ ὅλα τὰ σπήλαια καὶ τὰς κρύπτας, τὰς ἀνοιγομένας ἀνὰ τὰς βραχώδεις βορεινὰς ἐσχατιὰς τῆς νήσου. Ἐλυπεῖτο δὲ τὸ πτωχὸν αἰπόλιόν του, τὸ ὁποῖον ἐθεώρει ὡς παρακαταθήκην ἐμπιστευθεῖσαν αὐ-

ΑΝΟΙΞΙΣ

Ὁ μπάρμπα-Δῆμος ἤρχισε νὰ σταυροκοπῆται ἀφειδῶς ὄπισθεν τῆς πολεμίστρας, εἶτα ἔσπευσε νὰ καταβῇ ἀπὸ τὴν Ταράτσαν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κιόσκι καὶ μετέδωκε τὴν εἴδησιν εἰς τοὺς δημογέροντας τοῦ φρουρίου.

Ε΄.

Τῷ ὄντι, οὔτε ἡ ἰδέα δὲν τοῦ ἦλθε τοῦ πτωχοῦ αἰπόλου, τοῦ βόσκοντος ὀλίγας αἶγας εἰς τὸ κατάμερον τῶν Τριῶν Σταυρῶν, νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ μπάρμπα Δήμου νὰ τοῦ ῥίψῃ τὴν σχοινίνην κλίμακα ἢ νὰ τοῦ καταβιβάσῃ τὸν κάλων μὲ τὴν ἁρπάγην καὶ τὴν θηλειάν, δι' ἧς ἀνῆλθεν τῷ ὑπὸ τῆς φειδωλῆς μοίρας του πρὸς φύλαξιν.

Ὁ κολλήγας του ὁ κὺρ Ἀναγνώστης, ὁ προεστός, δὲν ἦτο ἄνθρωπος μὲ ἀνοιχτὸ χέρι, βλέπεις, καὶ ἂν ὁ πτωχὸς Τσόμπανος ἔχανε τὰς αἶγάς του, ἦτο κατεστραμμένος, καὶ πολλὰς ἐλπίδας δὲν εἶχε νὰ εὕρῃ *σερμαγιὰ* διὰ ν' ἀγοράσῃ ἄλλας. Ἔπειτα ὅλοι θὰ τὸν ὠνόμαζαν ἀνάξιον. Ἐνόει αὐτὸς καλὰ ἀπὸ κόσμον, ἂς ἦτο κ' αἰγοβοσκός. Καὶ τυχερὸς νὰ εἶσαι, κατάλαβες, καλὸ δὲν σοῦ λέγουν, μόνον «σοῦ κάνουν πρόσωπο», κι' ἀπ' ὀπίσω σοῦ σκάβουν τὸ λάκκο· καὶ ἄτυχος νὰ εἶσαι, πάλιν «τύφλα!» σοῦ φωνάζουν

Digitized by Google

ὅλοι. Καὶ οὔτε ὠνειροπόλει ἀμοιβὴν ἢ μισθόν τινα, διότι, κατὰ τὸ φαινόμενον, προσέφερε μεγάλην ἐκδούλευσιν εἰς τοὺς συμπατριώτας του, ἀναγγέλλων τὸν ἐπικρεμάμενον φοβερὸν κίνδυνον καὶ σώζων ἐκ φόνου καὶ διαρπαγῆς ὁλόκληρον χωρίον. Αὐτὰ εἶνε, (πῶς νὰ εἴπῃ τις ;) « ἱερὰ πράγματα », καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἀμοιβή τις, θὰ εἶνε ἀλλοῦ κάπου εἶχεν ἀμυδρὰν τὴν συναίσθησιν ταύτην.

Τοιαῦτά τινα ανελογίζετο ὁ πτωχὸς αἰπόλος, ὁ βόσκων ὀλίγας αἶγας εἰς τὸ κατάμερον τῶν Τριῶν Σταυρῶν, καὶ ανήρχετο δρομαῖος τὴν ἰδίαν ατραπόν, δι' ἧς εἶχε κατέλθει εἰς τὸ φρούριον.

Ἀλλ' ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ ὕψος τοῦ κρημνοῦ, ὁπόθεν ἀρχίζει ἡ ἀτραπὸς νὰ διαχαράττηται, τρεῖς ἄνδρες κεκρυμμένοι εἰς τοὺς θάμνους ἀναπηδήσαντες τὸν συνέλαβον. Ὁ βοσκὸς ἀφῆκε πεπνιγμένην κραυγήν. Οἱ ἔνοπλοι ἄνδρες ἐν ἀκαρεῖ τὸν ἐφίμωσαν καὶ τὸν ἔδεσαν. Τὸν μετέφεραν δὲ πλησίον τῶν συντρόφων των.

Ἦτο ἡ ὀπισθοφυλακὴ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἥτις, φθάσασα εἰς τὴν κοιλάδα τὴν ἐκτεινομένην κάτω τοῦ ζυγώματος τῶν Τριῶν Σταυρῶν, εὗρε καλὸν ἕρμαιον τὰς αἶγας τοῦ πτωχοῦ αἰπόλου. Οἱ βάρβαροι ἔσφαξαν πάραυτα τρεῖς παχεῖς τράγους, καὶ ὅσα ἐρίφια ὑπῆρχον τὰ ἔγδαραν καὶ τὰ ἐσούβλισαν.

Ἐπερίμεναν τὸ σημεῖον τῶν πέντε τουφεκισμῶν, τὸ ὁποῖον εἶχε συμφωνηθῆ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν προπορευθέντων συντρόφων των. Ἅμα ἐπατεῖτο τὸ Κάστρον, εἶχον καιρὸν νὰ ψήσωσι τὰ σφάγια καὶ νὰ εὐωχηθῶσιν. Οὐχ ἧττον εἰς τούτων ἥναψε πῦρ καὶ κατεγίνετο νὰ ψήσῃ τὸ τρυφερώτερον τῶν εριφίων.

Τρεῖς ἢ τέσσαρες αὐτῶν εἶχον τοποθετηθῆ παρὰ τὸν κρημνὸν ἐπισκοποῦντες πρὸς τὸν Ἅγιον Σώστην. Ἐπερίμεναν ὁσονούπω τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πλοίου των.

Αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ συλλαβόντες τὸν πτωχὸν αἰπόλον.

Τὸν ἐκράτησαν ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ δὲν τὸν ἐνώχλησαν ἄλλως. Προφανῶς οὗτοι εὑρίσκοντο ἐν αγνοίᾳ τῆς καθόδου τοῦ βοσκοῦ πρὸς τὸ φρούριον, καὶ οὐδ' ὑπώπτευσαν ὅτι αὐτὸς εἶχε φέρει εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὴν εἴδησιν τῆς ἀφίξεώς των.

Παρῆλθε μακρὰ ὥρα καὶ οἱ πειραταὶ ἤρχισαν ν' ανησυχῶσι. Τὸ μὲν πλοῖον ἐφάνη πλέον δειλῶς πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἁγίας Ἑλένης καὶ ἐλθὸν προσωρμίσθη οὐ μακρὰν τοῦ Ἁγίου Σώστη. Ἐκ τοῦ φρουρίου ὅμως οὐδὲν σημεῖον ἠκούσθη.

Τέλος, περὶ ὥραν τετάρτην τῆς ἡμέρας, ὅταν ὁ ἥλιος εἶχεν ανέλθει ἤδη πολὺ ὑψηλά, οἱ δώδεκα σύντροφοί των κάθιδροι καὶ πνευστιῶντες ἔφθασαν ἄπρακτοι πλησίον των.

Ὁ πτωχὸς Τσόμπανος, ὁ δεσμώτης, ἐνόει ἐκ τῶν ὀργίλων βλεμμάτων καὶ ἐκ τῆς θηριώδους ἐκφράσεως τοῦ προσώπου των (χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίποτε ἐκ τῆς βαρβαροφώνου γλώσσης των), ὅτι εὗρον τὰς πύλας τοῦ φρουρίου κλειστὰς καὶ τὴν γέφυραν ὑψωμένην. Ὁ Ἅγιος Σώστης εἶχε κάμει τὸ θαῦμά του. Αἴφνης εἷς τῶν βαρβάρων διαπρεπὴς καὶ μεγαλόσωμος, ὅστις ἐφαίνετο ἐξασκῶν ἐξουσίαν τινὰ ἐπὶ τοὺς ἄλλους, ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἀνατολὰς εἶπεν ἀραβιστί.

— Ὀμνύω εἰς τὸν Ἀλλάχ, ἂν πέσῃ ὁ προδότης εἰς τὰς χεῖράς μου, νὰ τὸν θυσιάσω ὡς αὐτοὺς τοὺς τράγους!

— Ποῖος προδότης; ἠρώτησεν εἷς τῶν συντρόφων του.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ πρῶτος λαλήσας, ὅστις ἦτο αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις μετὰ τοῦ γέρο-Σολιμάν, τοῦ λαλοῦντος τὴν ἑλληνοβάρβαρον, εἶχεν ἐρωτήσει τὸ πρωῒ τὸν αἰπόλον περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ φρούριον, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν σωρόν, ὃν ἀπετέλει ὁ δέσμιος βοσκὸς κείμενος παρά τινα σχοῖνον.

— Τί εἶν' αὐτό ; εἶπε.

Καὶ κύψας ἐξήτασε τὸ πρόσωπον τοῦ αἰπόλου.

— Ἰδοὺ ὁ προδότης ! σύντροφε, απήντησε τότε ὁ μεγαλόσωμος βάρβαρος πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα προηγουμένως.

Καὶ εἶτα ἤρχισε νὰ ἐξηγῇ ἐν συντόμῳ πρὸς τοὺς πειρατάς, ὅτι ἐκ τῆς κινήσεως ἣν παρετήρησεν ἐντὸς τοῦ Κάστρου μὲ τὸ ἐξησκημένον ὄμμα του, ἐκ τῶν βλεμμάτων τὰ ὁποῖα ἐμάντευεν ὄπισθεν τῶν πολεμιστρῶν ἐπὶ τοῦ ἀκροδόμου, εἶχεν ὑποπτεύσει ὅτι κάποιος ἔδωκεν εἴδησιν εἰς τοὺς ἀπίστους περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ μουσουλμανικοῦ στρατεύματος.

Ἀκολούθως τοὺς ἠρώτησε ποῦ ηὗραν τὸν ἄπιστον αὐτόν. Οἱ σύντροφοι τοῦ διηγήθησαν ὅτι τὸν συνέλαβον ἀναρριχώμενον εἰς τὸν κρημνόν, ἐκεῖ κάτω, ὅπου τινὲς τῶν ἀνδρῶν εἶχον κρυφὰ παραμονεύοντες.

Καὶ τότε ηλήθευσε διὰ μυριοστὴν φορὰν ἡ δεσποτικὴ πρόρρησις, καὶ εἷς περιπλέον ἐνώμοτος βάρβαρος *ἔδοξε λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.*

. . . .

Ἀπήχθη μεταξὺ τῶν ἐρεικῶν καὶ σχοίνων, ὅπου δειλὰ ἀνθύλλια ἐποίκιλλον τὸν πράσινον ἐαρινὸν τῆς γῆς τάπητα· ἐκεῖ τὸν ἔσυραν οἱ Ἀγαρηνοὶ αλαλάζοντες κ' ἐκεῖ ἔλουσε μὲ τὸ αἷμά του τὰ ἄνθη καὶ τοὺς χλωροὺς κλάδους, καὶ ζέον ῥεῖθρον ἐκοκκίνισε τὴν γῆν, ἥτις εὐμενὴς τὸ ἐδέχθη, ἡ δὲ αὔρα πραεῖα ἀνέλαβεν ἐπὶ πτίλων τὴν πνοήν του, κ' ἐκεῖ ἐκοιμήθη τὸν ὕπνον τὸν παραδείσιον, πτωχὸς αἰπόλος! μιμηθεὶς *τὸν Ποιμένα τὸν καλόν, τὸν τιθέντα τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων.*

Καὶ ὕστερον, πῶς νὰ μὴ μοσχοβολᾷ τὸ χῶμα;

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Digitized by Google

ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Κυτταρικὴ Πολιτεία.

Β'.

Τὸ φυτὸν ὁμοιάζει μὲ πολιτείαν. — Τὸ φυτὸν εἶνε κυτταρικὴ πολιτεία. — Τὰ κύτταρα μικροσκοπικὰ ὄντα. — Μορφὴ καὶ χημικὴ ἕνωσις τῶν κυττάρων —Πρωτόπλασμα καὶ κυτταρικὴ μεμβράνη.

Εἰκὼν τις ἤθελεν εἶναι κατάλληλος ὅπως παραστήσῃ καθαρῶς τὴν ἰδέαν ταύτην 'Αναμφιβόλως μία ἐπικράτεια, μία πολιτεία, ὅπως θέλετε νὰ ὀνομάσητε αὐτήν, ἀποτελεῖ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἑνιαῖον ὀργανισμόν, ὅστις φέρει αὐτοτελῆ πολλάκις ἰσχυρῶς ἀποτετυπωμένον καὶ διὰ τοῦ χρόνου ἀναλλοίωτον διατηρηθέντα χαρακτῆρα. Ἡ πολιτεία θεωρεῖ τὸ κράτος ἤτοι τὴν χώραν αὐτῆς ἀμέριστον, ἑπομένως αὕτη ἀποτελεῖ πραγματικὴν ἀτομικότητα. Ἑκάστη πολιτεία ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως. Θεμελιοῦται, αὐξάνει, ἀκμάζει καὶ παρακμάζει. Ἔχει τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς, διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ὁποίων διατηρεῖ ὄργανα. Ἡ πολιτεία αὕτη ἐνεργεῖ ὡς ἑνιαῖος ὀργανισμὸς καὶ πρὸς τὰ ἔξω· κηρύττει πόλεμον, ἐπιχειρεῖ κοινωφελῆ ἔργα, οἰκοδομεῖ δημόσια κτίρια κτλ. 'Αλλ' ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς ἡ πολιτεία παρίσταται ὡς ἑνιαῖον ὅλον, ἀφ' ἑτέρου καταμερίζεται εἰς ἐπαρχίας, ἑκάστη τῶν ὁποίων καὶ αὐτὴ ἐν σμικρῷ εἶναι μία πολιτεία, ἡ δὲ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἐπαρχίαι ἕνεκα διαφόρων περιστάσεων ἀποχωρισθεῖσαι ἀπὸ τὴν ὁλομέλειαν, ἐσχημάτισαν ἰδίας καὶ αὐτοτελεῖς πολιτείας, αἵτινες ὡς τοιαῦται ἐξηκολούθησαν ὑπάρχουσαι. Ἡ ἐπαρχία πάλιν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία μονὰς ἀποτελουμένη ἀπὸ κοινότητας, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τοὺς μικροτέρους κοινωνικοὺς δεσμούς. Ἑκάστη κοινότης καὶ αὐτὴ εἶναι μικρὰ πολιτεία ἐν σμικρῷ ἔχουσα ἰδιαιτέραν οἰκονομικὴν διοίκησιν καὶ ἐν ἀνάγκῃ αὐτοτελῶς δυναμένη νὰ ὑπάρξῃ. Τὴν εἰκόνα ταύτην λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν τὸ μὲν ζῶον μὲ μίαν αὐστηρῶς συγκεντρωτικὴν πολιτείαν, τῆς ὁποίας τὰ μέλη ἀπώλεσαν καθολοκληρίαν τὴν αὐθυπαρξίαν των καὶ εἰς τὴν ὁποίαν μία μόνη θέλησις κυριαρχεῖ ἐπὶ τοῦ ὅλου. Τὸ φυτὸν ἀπ' ἐναντίας δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ὡς μίαν ἐλευθέρως ὠργανισμένην ὁμοσπονδίαν, τῆς ὁποίας τὰ μέλη καίτοι ἀφωσιωμένα εἰς τὴν ὁλομέλειαν διεφύλαξαν ὅμως ποιάν τινα αὐθυπαρξίαν καὶ αὐτοδιοίκησιν.

'Εν τῇ ὁμοσπόνδῳ πολιτείᾳ τοῦ φυτοῦ οἱ μὲν κλάδοι καὶ κλῶνες ἀντιστοιχοῦσι μὲ τὰς ἐπαρχίας, τὰ φύλλα μὲ τὰς κοινότητας, ἀλλ' ἡ κοινότης δὲν εἶναι ὁ τελευταῖος κρίκος τῆς ἀλύσεως, διότι καὶ αὐτὴ ἡ κοινότης ἀποτελεῖται πάλιν ἀπὸ τὴν ὁμάδα τῶν πολιτῶν. Ὁ πολίτης ἂν καὶ μέλος τῆς κοινότητος καὶ τῆς πολιτείας, ὅμως εἶναι αὐτοτελὲς ὄν, τὸ ὁποῖον ζῇ ἐν πρώτοις διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ ἔχει ἰδίαν οἰκονομίαν. Ἅπασαι μάλιστα αὐτοῦ αἱ προσπάθειαι σκοποῦσι κατὰ πρῶτον τὴν ἰδίαν αὐτοῦ συντήρησιν, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὕπαρξιν. 'Αλλὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν δικαίῳ ἐγωϊσμῷ ἐκπληρῶν, βοηθεῖ τούτου ἕνεκα συγχρόνως εἰς τὴν κίνησιν τοῦ μηχανισμοῦ τῆς πολιτείας καὶ συντελεῖ εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ ὅλου. Ἕκαστος πολίτης διατρέχει τὴν πορείαν τῆς αὐτοτελοῦς ἀναπτύξεώς του ἀπὸ τῆς γενετῆς μέχρι τοῦ θανάτου. Μὲ τὸν θάνατον ὅμως ἑνὸς ἑκάστου τῶν πολιτῶν δὲν ἀποθνήσκει ἡ κοινότης Τὴν θέσιν αὐτῶν καταλαμβάνουσιν οἱ ἀπόγονοι καὶ οὕτω ἐν ἀδιακόπῳ διαδοχικῇ σειρᾷ τῶν γενεῶν ἀνανεοῦται ἥ τε κοινότης καὶ ἡ πολιτεία.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ φυτοῦ. 'Εὰν παραβάλωμεν τὸ φύλλον μὲ τὴν κοινότητα, τοῦτο συνίσταται ἀπὸ μεγαλείτερον ἢ μικρότερον ἀριθμὸν ὄντων, ἅτινα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αὐτοτελεῖς ὀργανισμοί. Τοὺς πολίτας, ὧν ἡ ὁλομέλεια ἀποτελεῖ τὴν πολιτείαν τοῦ φυτοῦ, ὁ βοτανικὸς ὀνομάζει «κύτταρα».

Ἅπαντα τὰ φυτὰ ἄνευ ἐξαιρέσεως συνίστανται καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ μέρη ἀπὸ κύτταρα, ὡς πᾶσα οἰκοδομὴ ἀπὸ λίθους. Ἕκαστον κύτταρον ζῇ ὡς ἄτομον. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέλημα εἶναι ἡ ἰδία αὐτοῦ συντήρησις καὶ ἀνάπτυξις, λαμβάνει ἐν ἑαυτῷ τροφήν, ἣν κατεργάζεται. Τέλος ἀποθνήσκει, ἀφοῦ πρότερον κατὰ κανόνα ἀφήσει ἀπογόνους εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ. 'Ενῷ τὰ κύτταρα ἐν τοῖς φύλλοις ἀποτελοῦσι κοινότητας, αὗται πάλιν συγκροτοῦσιν ἐν τοῖς κλάδοις ἐπαρχίας καὶ διατελοῦσιν ἀμοιβαίως εἰς ζωηρὰν ἐπιμιξίαν καὶ συντηροῦσι τὴν ζωὴν ὁλοκλήρου τοῦ φυτοῦ καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ ἀμοιβαία τῶν πολιτῶν ἐνέργεια δίδει ὑπόστασιν καὶ ὕπαρξιν εἰς ὁλόκληρον τὴν πολιτείαν. 'Εκεῖνο, ὅπερ ἐν τῇ ζωῇ τοῦ φυτοῦ βλέπομεν συμβαῖνον κατὰ τὴν φύτρωσιν, τὴν βλάστησιν, τὴν ἄνθησιν καὶ τὴν καρποφορίαν, εἶναι μόνον αἱ κατ' ἐξοχὴν πολιτικαὶ πράξεις ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς κυτταρικῆς πολιτείας καὶ τῶν πολιτῶν αὐτῆς.

Ὅπως λάβωμεν ἰδέαν μόνον περὶ τῶν πολιτῶν τούτων δὲν ἐπαρκεῖ ἡ ὅρασις ἡμῶν. Οὐδόλως παράδοξον ἑπομένως, ἐὰν περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν δὲν εἶχον γνῶσιν οἱ φυσιολόγοι τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος. Καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη οὐδεμίαν ἠθέλομεν ἔχει γνῶσιν περὶ τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν, ἐὰν εἰς τὴν ἐπιστήμην δὲν ἤρχετο ἡ ἀνεκτίμητος βοήθεια τοῦ μικροσκοπίου.

'Εν τῇ ἐκθέσει τῶν φυσιολογικῶν ἐργαλείων, ἥτις ἐγένετο κατὰ 1876 ἐν τῷ μουσείῳ South

Digitized by Google

Kensington τοῦ Λονδίνου, ἐξετέθη τὸ ἐργαλεῖον, ὅπερ κατὰ τὸ 1590 ὀπτικός τις Ζαχαρίας Γιάνσεν ἐξ Ὁλλανδίας κατεσκεύασε. Τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο εἶναι μακρὸς καὶ παχὺς μετάλλινος σωλὴν μὲ φακοὺς προσηρμοσμένους εἰς τὰ δύο αὐτοῦ ἄκρα, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὁ ψύλλος μεγεθύνεται καὶ φαίνεται ὡς κάνθαρος. Τοιοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον μικροσκόπιον. Ἐνῷ τὸ τηλεσκόπιον, σχεδὸν συγχρόνως μὲ αὐτὸ ὑπὸ τῶν μεγάλων μαθηματικῶν τῆς Ἰταλίας καὶ Ὁλλανδίας ἀνακαλυφθέν, ἐχρησιμοποιήθη ἀμέσως εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν οὐρανίων μυστηρίων, τὸ μικροσκόπιον ἐθεωρεῖτο ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ὡς ἁπλοῦν παιγνίδιον, χρησιμεῦον μόνον πρὸς διασκέδασιν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ συλλόγου τοῦ Λονδίνου Ῥοβέρτος Χοὺκ πρῶτος διεῖδεν ὅτι τὸ μικροσκόπιον εἶναι ἐργαλεῖον σπουδαῖον δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας. Κατὰ τὸ 1667 μετ' ἐκπλήξεως παρετήρησεν ὅτι λεπτὰ τμημάτια ξύλου πεύκης, ἐντεριώνης νηρίου, φύλλων βρύου διὰ ἰσχυροῦ μεγεθυντικοῦ φακοῦ ἐπαρουσίαζον εἰκόνα ὁμοίαν μὲ κυψέλην. Τούτου ἕνεκα ὠνόμασε καὶ τὰ κοῖλα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφαίνοντο συνιστάμενα ἐκεῖνα τὰ φυτικὰ παρασκευάσματα, «κύτταρα τοῦ φυτοῦ». Μετὰ τέσσαρα ἔτη δύο διάσημοι ἐρευνηταί, ὁ Μαλπίγγιος ἐκ Βολωνίας καὶ ὁ Ἄγγλος Νεεμίας Grew, ἕκαστος ἰδιαιτέρως ἔθεσαν τὴν βάσιν συστήματος ἀνατομίας τῶν φυτῶν. Πῶς ὅμως μετὰ πολυχρόνιον διακοπὴν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἡ δι' ἐντελεστάτων ἐργαλείων καὶ μεθόδων μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τῆς ἐσωτερικῆς τῶν φυτῶν διασκευῆς ἐτελειοποιήθη καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐργασίας ἐξόχων Γερμανῶν φυσιολόγων, δὲν εἶναι τοῦ παρόντος ἐκτενέστερον νὰ εἴπωμεν.

Εἰς τὸ μικροσκόπιον ὅμως ὀφείλομεν ἐὰν ἐκεῖ ὅπου φαίνεται μονότονος μόνον μάζα, βλέπωμεν θαυμάσιον ποικιλίαν ὡραιοτάτων μορφῶν ὑφῆς, καὶ ἐκεῖ ὅπου φαίνεται ἐπικρατοῦσα παντελὴς ἀκινησία, ἀποκαλύπτηται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πληθὺς ζωϊκῶν λειτουργιῶν. Τὸ μικροσκόπιον δεικνύει ἡμῖν ἐν τῷ φυτῷ ἐντελῶς ὠργανισμένην ζωὴν ἐν ἀκαταπαύστῳ ἀναπτύξει καὶ ἀνανεώσει ὡς ἐν πολιτείᾳ.

Τῆς πολιτείας ταύτης τὸν πολίτην παρουσιάζομεν ὡς ὂν ἁπλούστατα κατεσκευασμένον. Τὸ σῶμα ἔχει σφαιρικὸν ἐξ ἁπαλῆς καὶ μυξώδους οὐσίας, ὅμοιον μὲ σάκκον, τοῦ ὁποίου τὸ ἐσωτερικὸν πληροῦται μὲ ὑδαρῆ χυμόν. Ἡ ἁπαλὴ οὐσία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸν τοῖχον τοῦ σώματος, ὀνομάζεται πρωτόπλασμα, ὅπερ εἶναι ἁπάσης τῆς φύσεως ἡ σπουδαιοτέρα οὐσία, καθόσον αὐτὴ μόνη φέρει τὴν ζωήν! Δι' ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως γινομένης δι' εὐκόλου μεταλλαγῆς, τὸ πρωτόπλασμα σχηματίζει ὄχι μόνον τὸ σῶμα ἁπάντων τῶν κυττάρων τοῦ φυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ λεύκωμα, τὴν λέκιθον, τὸ κρέας καὶ τὸ αἷμα, τὴν οὐσίαν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῶν νεύρων, τὸ γάλα καὶ τὸν τυρὸν καὶ αὐτὸ τὸ δέρμα καὶ τὰς τρίχας τοῦ ζῴου.

Ἐνῷ ἐν τῇ ἀνοργάνῳ φύσει σχεδὸν ἕκαστον εἶδος λίθου ἔχει διάφορον χημικὴν σύνθεσιν, εἰς τὸν ὀργανικὸν κόσμον ἀπ' ἐναντίας μία καὶ ἡ αὐτὴ οὐσία σχηματίζει τὸ σῶμα τῶν φυτῶν, τῶν ζῴων καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸ πρωτόπλασμα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ ἑπόμενοι στίχοι:

«Vier Elemente
Innig gesellt
Bilden das Leben
Bauen die Welt.» (1)

Τέσσαρα στοιχεῖα: ἄνθραξ, ὀξυγόνον, ὑδρογόνον καὶ ἄζωτον ἡνωμένα μὲ μικρὰν ποσότητα θείου καὶ ὀλίγου φωσφόρου παράγουσι τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς.

Ἐὰν ὅμως τὸ κύτταρον συνίστατο μόνον ἀπὸ τὸ ἁπαλὸν πρωτόπλασμα, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀρκοῦσαν ἀντοχὴν εἰς τὴν πίεσιν καὶ σύγκρουσιν ξένων σωμάτων, διὸ περιβάλλεται ὑπὸ σκληροῦ μὲν ἀλλὰ διαφανεστάτου λέπους, ὅπερ ὡς κελίον χρησιμεύει αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν καὶ διαμονήν. Τὸ κελίον ἢ τὸ οἴκημα τοῦτο κατασκευάζει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ὁ κοχλίας τὸ ἰδικόν του. Ἀπὸ πάσης τοῦ κυττάρου τῆς ἐπιφανείας ἐκκρίνεται οὐσία τις, ἥτις ταχέως πηγνυμένη γίνεται σκληρὸν καὶ διαφανὲς λέπος. Ἡ οὐσία τοῦ λέπους τούτου ὀνομάζεται κυτταρικὴ οὐσία, διαφέρει δὲ ἀπὸ τὸ πρωτόπλασμα, καθόσον δὲν ἐμπεριέχει ἄζωτον, οὔτε θεῖον, οὐδὲ φωσφόρον, ἀλλὰ συνίσταται μόνον ἀπὸ ἄνθρακα καὶ ὕδωρ. Ἡ οὐσία αὕτη εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ἅπαντα τὰ κύτταρα, οὐδαμοῦ δ' ἀλλόθι ἀπαντᾶται ἐν τῇ λοιπῇ φύσει. Διαφανὴς ὡς κρύσταλλος, ἐλαστικὴ καὶ ἄφθαρτος ὡς ὁ χάλυψ, παρέχει ἐντελῆ ἀσφάλειαν εἰς τὸ ἁπαλὸν σῶμα τοῦ κυττάρου. Τὸ λέπος τοῦ κυττάρου, ὅπερ ὀνομάζομεν κυτταρικὸν τοῖχος, κυτταρικὴν μεμβράνην, δὲν παρουσιάζει οὐδεμίαν ὀπήν, ἀλλ' ὁλοσχερῶς καὶ πυκνῶς ἐγκλείει τὸ πρωτόπλασμα. Δυνάμεθα ἑπομένως νὰ παραβάλλωμεν τὸ κύτταρον μὲ ᾠόν, ὅπερ ἐν τῷ σκληρῷ κελύφῳ κρύπτει τὴν ζωϊκὴν οὐσίαν.

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

(1) Διὰ τοὺς μὴ ἐννοοῦντας τοὺς στίχους τούτους τοῦ Σχίλλερ παρατίθεμεν τὴν ἀκόλουθον ἂν καὶ κακόζηλον μετάφρασιν:

«Τέσσαρα στοιχεῖα
στενῶς συνδεδεμένα
φέρουν τὴν ζωὴν
κτίζουν τὸν κόσμον.»

Digitized by Google

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΙΩΑΣΑΦ

'Εν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ μεγάλῃ τῶν Μετεώρων μονῇ, τῇ τιμωμένῃ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, παρὰ τοὺς Σταγούς, ἐπιδείκνυται κρανοειδὴς λειψανοθήκη, περικλείουσα, ὡς λέγεται, τὴν κάραν τοῦ αὐτοκράτορος 'Ιωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις πολεμούμενος παρ' 'Ιωάννου τοῦ Παλαιολόγου προείλετο ἵνα ἀνταλλάξῃ τὴν πορφύραν πρὸς τὸ πάλλιον τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος καὶ τὸ βασίλειον διάδημα πρὸς κουκούλλιον μοναχοῦ, μετονομασθεὶς 'Ιωάσαφ (1335), καὶ ἔπειτα ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, ὅπου καθ' ὑποβολιμαίαν τινὰ παράδοσιν ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Διὰ τοῦτο ἠγέρθη ἀπορία : πῶς ἡ κάρα τοῦ βασιλέως μοναχοῦ 'Ιωάσαφ, ἀντὶ νὰ σώζηται ἐν Βατοπεδίῳ, εὑρίσκεται νῦν ἐν χερσὶ τῶν μοναχῶν τῆς Μεταμορφώσεως ἐπὶ τῶν Μετεώρων, οὐδὲ ἐξηκριβώθη πῶς εὑρέθη ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ τὸ ἐκεῖθεν τελευταίως μετακομισθὲν καὶ ἐν τῇ 'Εθνικῇ Βιβλιοθήκῃ ἀποτεθὲν πολύτιμον χειρόγραφον ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε γεγραμμένον τὸ ὄνομα τοῦ ἡγουμενεύσαντός ποτε τῆς μονῆς βασιλέως μοναχοῦ 'Ιωάσαφ. Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γράφει ὁ κ. Νερούτσος ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς *Νέας 'Ημέρας* τὰ ἑξῆς :

'Ο ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγγάνων, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀποκαρεὶς μοναχὸς αὐτοκράτωρ 'Ιωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ μετονομασθεὶς 'Ιωάσαφ, ἀνεχώρησε μὲν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, ἀλλὰ δὲν ἔμεινε μέχρι τελευτῆς οὔτε ἐτάφη ἐκεῖ, ὅπως ἐγνωμάτευσεν ὁ Λαμπέκιος. 'Ο ἔκπτωτος βασιλεύς, ἀποδημήσας καὶ πάλιν, ἀφίκετο εἰς Μισθρᾶν τῆς Λακωνικῆς μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ συμβασιλέως Ματθαίου, ὅπου ἀμφότεροι τρία ἔτη ἐπιζήσαντες τῷ ἑτέρῳ υἱῷ, δεσπότῃ τοῦ Μισθρᾶ (1349—1380) Μανουὴλ Καντακουζηνῷ, ἀπεβίωσαν ἐν ἔτει 1383, βληθέντες ὑπὸ τοῦ μαστίζοντος τότε τὴν οἰκουμένην λοιμοῦ. Σύγχρονος παρασημείωσις ἐπὶ κώδικος δημοσιευθέντος παρ' 'Ιωσὴφ Μύλλερ ἐν τοῖς Βυζαντινοῖς 'Αναλέκτοις, ἀναφέρει ῥητῶς: «ἐν ἔτει ͵αωπγ' (1383), ἰνδικτιῶνος »ς' μηνὶ Μαΐῳ ιε' ἐκοιμήθη ὁ βασιλεὺς κῦρις »'Ιωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ μετονομασθεὶς 'Ιωά»σαφ μοναχός, εἰς τὸν *Μωρέαν* καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. »'Απέθανε δὲ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐκεῖ καὶ ὁ βασι»λεὺς κῦρις Ματθαῖος».

'Η ἐν τῇ μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως ἐπὶ τῶν Μετεώρων ἐπιδεικνυομένη κάρα τοῦ βασιλέως μοναχοῦ 'Ιωάσαφ δὲν εἶναι ἐκείνη τοῦ αὐτοκράτορος 'Ιωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, οὐδὲ τὸ ἐκ τῆς μονῆς μετακομισθὲν καὶ ἐν τῇ 'Εθνικῇ ἡμῶν Βιβλιοθήκῃ ἀποτεθὲν ἱερὸν Εὐαγγέλιον· ἀλλ' ἀμφότερα ἀποδοτέα τῷ *Σέρβῳ* βασιλεῖ Θεσσαλίας *'Ιωάννῃ τῷ Οὐρέσσῃ* (Urosh), ἀνεψιῷ Στεφάνου Δούσσαν τοῦ 'Ισχυροῦ, τοῦ ἀνειπόντος ἑαυτὸν «Σερβίας καὶ 'Ρωμανίας αὐτοκράτορα», υἱῷ δὲ Συμεῶνος τοῦ Οὐρέσση «βασιλέως Θεσσαλίας καὶ 'Ακαρνανίας» (1345—1371), καὶ δεσπότου τῆς 'Ηπείρου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γυναικαδέλφου Νικηφόρου Β' 'Ορσίνου 'Αγγέλου Κομνηνοῦ, (1358—1367).

'Εκ συγχρόνου ἱστορικοῦ σημειώματος Κομνηνοῦ καὶ Πρόκλου τῶν μοναχῶν περὶ διαφόρων δεσποτῶν τῆς 'Ηπείρου γινώσκομεν, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Σέρβων Στεφάνου Δούσσαν καὶ τοῦ Σέρβου καίσαρος Γρηγορίου Πρελούπου, ἐπάρχου Θεσσαλίας καὶ 'Ιωαννίνων (1350—1355), ἀπεστάλη παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκράτορος 'Ρωμαίων 'Ιωάννου Καντακουζηνοῦ ὁ ἐκεῖ παραμένων Νικηφόρος Β' Δούκας Παλαιολόγος, υἱὸς τοῦ πρώην δεσπότου τῆς 'Ηπείρου 'Ιωάννου Β' 'Ορσίνου 'Αγγέλου Κομνηνοῦ, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν πατρῴαν κληρονομίαν. 'Ο Νικηφόρος ἀφικόμενος (1356) ἐξέβαλε τῆς ἀρχῆς καὶ ἐξέπεμψεν εἰς Καστορίαν μετὰ τῆς βασιλίδος Θωμαΐδος τὸν Σέρβον βασιλόπαιδα καὶ οἰκεῖον ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν Συμεῶνα τὸν Οὐρέσσην, ὅστις εἶχε διαδεχθῇ τὸν καίσαρα Γρηγόριον Πρέλουπον ὡς *βασιλεὺς τῆς Θεσσαλίας*· αὐτὸς δὲ περιεζώσθη τὴν δεσποτείαν τῆς 'Ηπείρου καὶ 'Ακαρνανίας.

'Ο δεσπότης Νικηφόρος εὗρε τὰ πράγματα εἰς μεγίστην σύγχυσιν καὶ ἀνωμαλίαν, καὶ τοὺς πρώην Ἕλληνας καὶ Βλάχους ἄρχοντας ἐξορίστους, τοὺς μὲν τῆς ἐν 'Ελλάδι Βλαχίας, ἤτοι Θεσσαλίας καὶ Αἰτωλίας, ἐκ τῆς τῶν Σέρβων ἐπιθέσεως, τοὺς δὲ τῆς 'Ηπείρου καὶ 'Ακαρνανίας ἐκ τῆς τῶν ἐποίκων 'Αλβανιτῶν δυστροπίας καὶ κακογνωμίας. Δι' ὃ βουληθεὶς ἵνα ἐπισυνάξῃ τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ ἀποκαταστήσῃ πρὸς τὰς ἰδίας κληρονομίας, ἐκδιώκων τέλεον τοὺς 'Αλβανοὺς ἀπὸ τῆς χώρας, δὲν ἔφθασε νὰ διαπράξῃ τοῦτο, μὴ ἔχων ἰδίαν ἀξιόμαχον δύναμιν, εἰ μὴ τοὺς ἐξ 'Ασίας ἐν βυζαντινῇ ὑπηρεσίᾳ τελοῦντας καὶ αὐτὸν παρακολουθήσαντας Τούρκους μισθοφόρους. 'Ελθὼν δὲ περί τι χωρίον 'Αχελῷον προσαγορευόμενον, ὁμωνύμως τῷ παραρρέοντι ποταμῷ, καὶ συνάψας μάχην ἡττήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τῶν 'Αλβανῶν καὶ ἀνῃρέθη (1358) μετὰ διετῆ δεσποτείαν.

Τοῦτο μαθὼν ὁ ἐν Καστορίᾳ ἔχων τὰς διατριβὰς βασιλεὺς Συμεὼν ὁ Οὐρέσσης καὶ καταλιπὼν τὰ ὅρια τῆς Σερβίας, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Θεσσαλίας καί, ἐπανορθῶν τὴν προτέραν ἐπ' αὐτῆς ἐξουσίαν, ἱδρύσατο τὰ βασίλεια ἐν τῇ πόλει τῶν Τρικκάλων, ὅπου μετεκάλεσεν ἐκ τῆς Καστορίας τὴν «αὐγοῦσταν» Θωμαΐδα, αὐτὸς δὲ προὐχώρησεν ἐπὶ τὴν Αἰτωλίαν.

Οἱ ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ 'Ακαρνανίᾳ 'Αλβανοὶ ἀσμένως προσδεξάμενοι τὸν Συμεῶνα καὶ ἐπευφημήσαντες παρέδωκαν αὐτῷ τὴν Ἄρταν καὶ τὰ 'Ιωάννινα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν 'Ηπείρῳ φρουρίων· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Συμεὼν μόνον φροντίζων τῆς ἐν 'Ελλάδι Βλαχίας, διῄρεσε τὴν 'Ακαρνανίαν εἰς δύο ἐπαρχίας καὶ ἀφῆκε τοῖς 'Αλβανοῖς ἐπιστήσας δύο δεσπότας ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν. Τούτων ὁ μὲν Γκῖνος Μπούας ἐκληρώσατο τὰ ἐπέκεινα τοῦ 'Αχελῴου μετὰ τοῦ 'Αγγελοκάστρου, ὁ δὲ ἕτερος, Πέτρος Λιώσας ὀνομαζόμενος, ἐσφετερίσατο τὴν Ἄρταν καὶ τοὺς 'Ρωγούς, πᾶσα δὲ ἡ χώρα ἐγένετο

Digitized by Google

ὑποχείριος τοῖς Ἀλβανοῖς. Μόνοι οἱ ἐπισημότεροι καὶ εὐγενέστεροι τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων ἐκ τῶν τῆς Βαγενετίας φρουρίων ἐπεδήμησαν τῇ πόλει τῶν Ἰωαννίνων, καὶ συνελθόντες μετὰ τῶν Ἰωαννιτῶν διεπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαιτούμενοι οἰκεῖον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα. Ἐπὶ τούτῳ ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Συμεὼν ἀνακατέστησε δεσπότην Ἰωαννίνων τὸν υἱὸν τοῦ Σέρβου καίσαρος Πρελούπου Θωμᾶν Πρελούποβιτς (1367 — 1385), δοὺς αὐτῷ εἰς γυναῖκα τὴν οἰκείαν θυγατέρα Μαρίαν Ἀγγελίνην Δούκαιναν Παλαιολογίνην, τιμηθεῖσαν «βασίλισσαν Ἰωαννίνων» παρὰ τοῦ πατρός.

Ἐν ἔτει 1371 ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς Συμεών, καὶ τοῦτον διεδέχθη ἐν Τρικκάλοις ὁ υἱὸς βασιλεὺς *Ἰωάννης ὁ Οὔρεσσης*, τῆς βασιλίσσης τῶν Ἰωαννίνων ὁ ἀδελφός. Ὅτε δέ, μηνὶ Δεκεμβρίῳ τοῦ ἔτους 1385, ἐσφάγη ὁ δεσπότης Θωμᾶς παρὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ σωματοφυλάκων, οἱ Ἰωαννῖται ἐκζητήσαντες τὴν φυσικὴν αὐτῶν δέσποιναν, τὴν «αὐγοῦσταν» Μαρίαν Ἀγγελίνην, ἐπροσκύνησαν αὐτὴν ὡς νόμιμον βασίλισσαν καὶ προσεκάλεσαν τὸν *βασιλέα τῆς Θεσσαλίας* καὶ ἐπικυρίαρχον τῆς Ἠπείρου *Ἰωάννην* τὸν *Οὔρεσσην*, ἵνα ἀναλάβῃ προσωρινῶς τὴν κυβέρνησιν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἀδελφῆς. Οὗτος, ἀφεὶς ἀντιβασιλέα ἐπὶ τῆς Θεσσαλίας Ἀλέξιον Ἄγγελον, τὸν καίσαρα Μεγαλοβλαχίας, ἔσπευσεν εἰς Ἰωάννινα καὶ παρέμενεν ἐπιμελούμενος τῆς χήρας βασιλίσσης, μέχρις ὅτου αὐτὴ ὑπανδρευθεῖσα εἰς δεύτερον γάμον, μηνὶ Ἰανουαρίῳ καὶ ἔτους 1386 τὸν ἐκ Φλωρεντίας Ἠσαῦ Βουονδελμόντε, τὸν κοινῶς καλούμενον Ἰζαοῦ, γυναικάδελφον τοῦ κόμητος παλατίνου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου καὶ δουκὸς Λευκάδος Λεονάρδου Τόκκου, παρέδωκε τῷ συζύγῳ τὴν ἐπὶ τῶν Ἰωαννίνων δεσποτείαν.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Θεσσαλίας *Ἰωάννης ὁ Οὔρεσσης* ἐπανελθὼν εἰς Τρίκκαλα ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 1395, ὅτε, ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, ὁ σουλτάνος τῶν Ὀθωμανῶν Βαϊαζήτ, προελαύνων ἀπὸ Σερρῶν καὶ Βεροίας καὶ ὑπερκαταβαίνων τὰ τὴν Μακεδονίαν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας χωρίζοντα Καμβούνια ὄρη, ἐγένετο ἐν βραχεῖ κύριος τῶν Τρικκάλων, τῆς Λαρίσης, τῆς Φαρσάλου, τοῦ Δομοκοῦ, τοῦ Ζητουνίου καὶ τῶν Νέων Πατρῶν, ἔτι δὲ καὶ ἄλλων πολισμάτων, τῶν λεγομένων Βλαχοχωρίων, προσχωρησάντων τοῖς Τούρκοις οἰκειοθελῶς.

Τῆς Θεσσαλίας καὶ πάσης τῆς ἐν Ἑλλάδι Βλαχίας κατακτηθείσης ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ καταλυθείσης τῆς ἐπ' αὐτῶν σερβικῆς ἐπικρατήσεως ἐν ἔτει 1363, ὁ ἔκπτωτος βασιλεὺς *Ἰωάννης ὁ Οὔρεσσης*, ὁ ἐκ τῆς μάμμης αὐτοῦ προσεπικαλούμενος *Δούκας Παλαιολόγος*, ἀποχωρήσας ἐκ τῶν Τρικκάλων εἰς τὰ Μετέωρα παρὰ τοὺς Σταγούς, ἐνεδύθη τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάσαφ ἐν τῇ μεγάλῃ τῶν Μετεώρων μονῇ τῆς Μεταμορφώσεως, ἔνθα κατέτριψε τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου ἡγουμενεύσας τῆς μονῆς, ἀπέθανε δὲ καὶ ἐτάφη ἐν αὐτῇ τὴν 20 Νοεμβρίου 1410, εἰκοσιεπτὰ ὅλα ἔτη βραδύτερον τοῦ ὁμωνύμου αὐτοκράτορος καὶ βασιλέως Ῥωμαίων Ἰωάννου τοῦ Κανταχουζηνοῦ.

Ἄρα τοῦ *Σέρβου βασιλέως* μοναχοῦ καὶ ἡγουμένου τῆς μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως *Ἰωάννου* τοῦ *Οὔρεσση* Ἰωάσαφ εἶναι ἡ ἐκεῖ ἐπιδεικνυομένη χάρα καὶ αὐτῷ ἀνῆκε τὸ χειρόγραφον ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὃ προσεκτήσατο ἐσχάτως ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῶν Ἀθηνῶν.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΝ ΤΩ ΜΕΛΛΟΝΤΙ

Ὁ ἐκδότης ἀμερικανικοῦ μηνιαίου περιοδικοῦ ἔπεμψε πρὸς τοὺς ἐξοχωτέρους μυθιστοριογράφους καὶ συγγραφεῖς ἐπιστολὰς ἐρωτῶν αὐτοὺς τί σκέπτονται περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι ἀναπτύξεως τοῦ μυθιστορήματος. Αἱ ἀποκρίσεις ὑπῆρξαν πολὺ διάφοροι ἀλλήλων, ἐὰν δὲ δὲν ὁρίζωσιν ἀκριβῶς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πορείαν τοῦ εἴδους τούτου τῆς φιλολογίας, εἶνε οὐχ ἧττον ἐνδιαφέρουσα ὡς κρίσεις περὶ τῆς σημερινῆς στάσεως καὶ τάσεως τῆς φιλολογικῆς κινήσεως. Οὕτως ὁ Οὐίλλιαμ Δῆν Χόουελς δηλοῖ μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ μέλλοντος θὰ εἶνε ὅλως πραγματικόν· πατρίδα δὲ θὰ ἔχῃ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Ἄλλοι εἶνε μετριοφρονέστεροι καὶ ἐκφράζονται μετὰ μείζονος ἐπιφυλάξεως. Ὁ Κάρολος Δούδλεϋ Οὐάρνερ γράφει: «Θὰ μιμηθῶμεν τὴν φύσιν, ἀλλὰ θὰ ἐξιδανικεύσωμεν αὐτὴν μᾶλλον ἢ ὅσον πράττουσιν οἱ σημερινοὶ διηγηματογράφοι μας.» Ἐπίσης ἀορίστως ἀπαντᾷ ὁ Ῥιχάρδος Οὐάτσων Τσίλδερ: «Τὸ μυθιστόρημα τοῦ μέλλοντος θὰ διακρίνεται διὰ φανταστικῆς τινος πραγματικότητος, θὰ παριστᾷ τὰ φυσικώτατα πράγματα καλλωπίζον αὐτὰ διὰ τῆς φαντασίας.» Ὁ Οὐέλικτων Ῥόλιους γράφει: «Τὸ μυθιστόρημα τοῦ μέλλοντος θὰ εἶνε πραγματικόν, κύριον μέλημα ἔχον τὴν περιγραφὴν χαρακτήρων καὶ τὴν ψυχολογίαν καὶ ὄχι τὰς τερατώδεις περιπετείας». Κατὰ τὴν κυρίαν Φράγκ Λεσλὶ «θὰ συνενοῖ τὴν πραγματικότητα μετὰ τοῦ ῥωμαντισμοῦ». Ἐπιτηδειότατα καὶ σωφρονέστατα παρέκαμψαν τὸν κίνδυνον ὁ Γκότκιν καὶ ὁ Γκλάδεν ἀπαντῶντες, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ δώσῃ γνώμην περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μυθιστορήματος ἐν τῷ μέλλοντι, καθότι αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐν γένει δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ συγγραφεῖς ἐκ συμφώνου προβλέπουσι τὴν ἐπικράτησιν τοῦ πραγματισμοῦ καὶ ἐν τῷ μυθιστορήματι.

ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗ

Πρό τινων ἡμερῶν ἀπεβίωσεν ἐν Λυὼν τῆς Γαλλίας πλουσιωτάτη γυνὴ ἡλικίας ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν ἐτῶν. Ἡ διαθήκη της ἀνοιχθεῖσα ἐν τῷ δικαστηρίῳ περιεῖχε καὶ τὴν ἑξῆς διάταξιν: «Ἀφίνω εἰς τὸν ἰατρὸν Χ. εἰς ἀμοιβὴν τῶν πεφωτισμένων καὶ ἀφωσιωμένων φροντίδων του, εἰς τὰς ὁποίας ὀφείλω τὴν μακροβιότητά μου, πᾶν ὅ,τι θὰ εὑρεθῇ ἐντὸς μικροῦ κιβωτιδίου, ὅπερ εὑρίσκεται ἐν τῷ κοιτῶνί μου.»

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔπιπλον παραδοθὲν εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ ἀνοιχθὲν ὑπ' αὐτοῦ περιεῖχεν ἄθικτα ὅλα τὰ φάρμακα, τὰ ὁποῖα ὁ ἰατρὸς εἶχε παραγγείλει διὰ τὴν πελάτιδα αὐτοῦ ἐν διαστήματι δέκα ὅλων ἐτῶν!

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(17 — 23 Ἰουλίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡ μ έ ρ α ι**						
	17	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**
Βαρομετρικὴ πίεσις	754,4	753,9	753,6	755,3	754,5	751,9	753,6
Μέση θερμοκρασία	28,2	29,5	30,7	33,3	32.3	32,4	31,4
Μεγίστη θερμοκρασία	32,1	34,5	36,5	38,0	35,4	38,6	37,2
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	19,2	22.5	24,3	27,6	27,0	26,9	24,3
Σχετικὴ ὑγρασία	53	52	53	51	30	44	49
Ἀπόλυτος ὑγρασία	14,71	15,15	16,61	11,22	10,52	14,10	15,75
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	0	0	0	0	0	0	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.2	ΝΔ.1	ΝΔ.2	ΒΑ.3	ΒΑ.4	ΒΑ.2	ΝΔ.1
Θάλασσα	0	1	0	0	1	0	0
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	24,0	23,5	24,0	27,5	28,5	28,0	27,5
Βῶλος	27,0	28,0	28,5	30,5	29,5	28,5	—
Πάτραι	27,0	28,0	29,0	30,5	32.5	32,0	31,0
Τρίπολις	24,0	27,0	27,5	27,5	27,0	27,0	27,5
Κωνσταντινούπολις	23,5	24,0	25,5	21,5	26,0	25,5	26,5
Ὀδησσὸς	23,4	22,5	23,3	24,7	26,5	23,8	—
Βατοὺμ	19,9	20,8	20,1	—	22.7	24,1	—
Παρίσιοι	—	—	15,1	14,4	16,1	15.2	—
Ῥώμη	23,5	23,5	23,0	25,5	26,0	24,0	23,0
Νεάπολις	25,0	24,0	25,0	22,5	28,0	25,0	23,5
Βρινδήσιον	22,5	23,5	27,0	27,5	28,5	27,5	27,5
Καλιάρη	24,0	—	—	26,0	25,0	29,5	—
Πάνορμον	25,5	—	—	—	—	—	25,0
Μελίτη	—	—	27,5	—	—	27,5	26,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γ α λ η ν ι α ί α, 1 = τ ε τ α ρ α γ μ έ ν η, 2 = κ υ μ α τ ώ δ η ς, 3 = τ ρ ι κ υ μ ι ώ δ η ς, 4 = ἀ γ ρ ί α.

Παρατηρήσεις. — Ἀντιθέτως πρὸς τὸν Ἰούνιον, οὗτινος ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπερέβη τὴν κανονικήν, ὁ Ἰούλιος μέχρι τῆς 17 ἐκυμαίνετο περὶ τὴν συνήθη θερμοκρασίαν αὐτοῦ· ἤδη ὅμως ἀπὸ τῆς 18 καὶ ἐντεῦθεν πὸ θερμόμετρον ἀνέρχεται εἰς ἀσυνήθη ὕψη καθ' ἑκάστην· κατὰ τὴν 20 ἡ μέση θερμοκρασία ὑπερέβη τὴν *κανονικὴν* κατὰ 7 ὁλοκλήρους βαθμούς, ἡ δὲ μεγίστη θερμοκρασία τῆς 22 ἔφθασε μέχρι τοῦ ὕψους τῶν 39ο, ὅπερ σπανίως παρετηρήθη ἐν Ἀθήναις.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ Ῥωμοῦνος καθηγητὴς κ. Γ. Πῶπα μεταβαίνει εἰς τὴν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως *Νῆσον τῶν Ὄφεων*, ἵνα προβῇ εἰς ἀνασκαφὰς πρὸς εὕρεσιν τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως, διότι, κατά τινα παράδοσιν, ὁ ὁμηρικὸς ἥρως ἐτάφη εἰς τὴν νῆσον ταύτην.

— Ἐν Φοινίκῃ τῆς Ἠπείρου, ἥτις ἔκειτο παρὰ τὸ Δέλβινον, ἀνεκαλύφθη πρὸ ἡμερῶν σὺν τοῖς ἄλλοις εὑρήμασι καὶ σαρκοφάγος τέχνης ἐξαισίας. Ἔχει μῆκος 4 μέτρων καὶ 20 ἑκατοστῶν, περιεῖχε δὲ σκελετὸν ὁμοίου μεγέθους, ἤτοι τεσσάρων μέτρων καὶ 16 ἑκατοστῶν. Ἡ κεφαλή του ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὸ ἀνάστημα, αἱ δὲ πλευραὶ πενταπλάσιαι κατὰ τὸ μέγεθος τῶν νῦν ἀνθρωπίνων πλευρῶν, οἱ μηροὶ καὶ οἱ βραχίονες μεγάλοι καὶ οἱ ὀδόντες κατάλευκοι, ἔχοντες βάρος ἕκαστος 28 δραμίων. Δυστυχῶς οἱ κτίσται ἀγνοοῦντες τὴν σπουδαιότητα σκελετοῦ ἀξίου νὰ φυλαχθῇ ἐν φυσιολογικῷ μουσείῳ, διέλυσαν τὰ ὀστᾶ καὶ περιέφερον ταῦτα περιεργείας χάριν εἰς τὰ πέριξ χωρία.

Φιλολογικὰ

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ ἰταλικοῦ περιοδικοῦ *Νέας Ἀνθολογίας* ἤρξατο δημοσιευομένη πραγματεία τοῦ καθηγητοῦ κ. Φέρη περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ τῶν περιπετειῶν τῆς περιπύστου *Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας* τῆς Φλωρεντίας. Ἱδρυτὴς τῆς ἀκαδημίας ταύτης ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, ὁ ἐκ Μεδίκων Κοσμᾶς, ἀλλ' οἱ πρῶτοι εἰσηγηταὶ τῆς ἰδέας καὶ οἱ κύριοι μοχλοὶ τῆς ἱδρύσεως ἦσαν οἱ εἰς Ἰταλίαν κατὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδον μεταβάντες Ἕλληνες πλατωνικοὶ φιλόσοφοι καὶ ἰδίως ὁ Γεώργιος Πλήθων καὶ ὁ Βησαρίων. Τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ποιεῖται μνείαν δύο σπουδαιοτάτων ποιηματίων Ἰωάννου τοῦ Γεωμέτρου καὶ Ζηνοδότου, τὸ πρῶτον νῦν ἐκδιδομένων ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ.

— Εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ *Δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος*, δημοσιεύεται μακρὰ μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον : *Ὁ ποιητὴς τῶν κλεφτῶν*, περὶ τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου καὶ τῶν ἔργων του ὑπὸ τοῦ κ. Rennel Rodd.

—Μεγαλοπρεπῶς ἑωρτάσθη ἐν Ῥωσσίᾳ ἡ πεντηκοστὴ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Ῥώσσου ποιητοῦ Μ. Γ. Λέρμοντωφ.

— Εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἐμπόρου Στάργκαρτ εὑρίσκεται πρὸς τὸ παρὸν φιλολογικὸς θησαυρὸς μεγίστης ἀξίας, ἤτοι αἱ αὐτόγραφοι ἐπιστολαὶ τοῦ Γκαῖτε πρὸς τὴν κυρίαν φὸν Στάϊν. Κεκολλημέναι ἐπιμελῶς ἐπὶ χαρτονίου καὶ δεδεμέναι εἰς ἓν ἀποτελοῦσι μετ' ἄλλων τινῶν τοῦ ποιητοῦ αὐτογράφων τόμον ἐκ 1748 σελίδων. Ὁ πολύτιμος τόμος ἔμεινε μέχρι τοῦ νῦν κτῆμα τῆς οἰκογενείας Στάϊν καὶ ἐφυλάττετο εἰς ἰδιαιτέραν καλῶς ἠσφαλισμένην αἴθουσαν ἐν τῷ παρὰ τὸ Ῥούδολστατ κτήματι αὐτῆς, ἐν ᾧ καὶ ὁ Γκαῖτε πολλάκις διέμεινε· τελευταίως ὅμως ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ θησαυροῦ τούτου, ἔγγονος τῆς κυρίας φὸν Στάϊν, ἀπεφάσισε νὰ ἐκποιήσῃ τὴν πολύτιμον ἰδιοκτησίαν του· παρέδωκε λοιπὸν τὸν θησαυρόν του εἰς τὸν Στάργκαρτ, ὅστις τὸν ἐκθέτει εἰς πώλησιν ἀντὶ 150,000 μάρκων. Ἡ τιμὴ αὕτη εἶνε, ὡς φαίνεται, ὑπὲρ τὰς δυνάμεις τῆς μεγάλης δουκίσσης τοῦ Σὰξ-Βάϊμαρ, ἥτις ἐπιθυμοῦσα πολὺ νὰ ἀγοράσῃ τὸν τόμον διὰ τὸ *Ἀρχεῖον τοῦ Γκαῖτε* παρητήθη ἅμα μαθοῦσα τὴν ζητουμένην τιμήν. Ἐκ τῶν διαπραγματευομένων τὴν ἀγορὰν εἶνε καὶ ἡ ἐν Βερολίνῳ Βασιλικὴ Βιβλιοθήκη, ἥτις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἀποκτήσῃ τὸ πολύτιμον κειμήλιον.

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ παρεπιδημῶν ἐνταῦθα πρὸ ἡμερῶν διευθυντὴς τοῦ ἐν Βοστώνῃ τῆς Ἀμερικῆς καλλιτεχνικοῦ Μουσείου ἠγόρασε διὰ τὸ μουσεῖον τοῦτο ἀντὶ 17,000 φράγκων χρυσῶν τὸ *Δωδεκάθεον* τοῦ γλύπτου κ. Βρούτου μετὰ δύο ἄλλων ἀγαλμάτων τοῦ αὐτοῦ καλλιτέχνου, παριστώντων τὸν Πάριν καὶ τὸν Ἀχιλλέα.

Στατιστικὰ

Μετ' ἀκριβεῖς στατιστικὰς ἐργασίας ἀπεδείχθη ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ εὑρίσκονται κατ' ἔτος 6 ἑκατομμύρια ἀλεξιβροχίων ἐν χρήσει, ἔχοντα δηλ. ἀναλογίαν ὡς 1 πρὸς 6 πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. Ἡ Γαλλία κατασκευάζει ἓξ καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια ἀλεξιβροχίων κατ' ἔτος, ἐξ ὧν ἓν ἀναλογεῖ πρὸς ἑκάστην κατοικουμένην οἰκίαν, ἐνῷ ἐν Ἀμερικῇ ἀναλογεῖ ἓν ἀλεξιβρόχιον πρὸς ἓξ κατοίκους. Πρὸς κατασκευὴν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ χρησιμοποιουμένων ἀλεξιβροχίων δαπανῶνται περὶ τὰ 7 ἑκατομμύρια γιαρδῶν μεταξωτοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ πλέον τοῦ ἑνὸς τετάρτου τοῦ ποσοῦ τῶν μεταξωτῶν τῶν δαπανωμένων πρὸς κατασκευὴν ἀλεξιβροχίων εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἑπομένως ἐν τῷ κόσμῳ χρησιμοποιοῦνται κατ' ἔτος 30 ἑκατομμύρια γιάρδαι μεταξωτοῦ πρὸς κατασκευὴν ἀλεξιβροχίων. Ἡ βιομηχανία τῶν ἀλεξιβροχίων ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπασχολεῖ 6,000 ἐργατῶν, ἑκάστη δὲ βροχερὰ ἡμέρα εἰσφέρει εἰς τὴν βιομηχανίαν ταύτην 5,000 λίρας.

Ἀπογραφικὰ

Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν Λονδίνῳ ἀπογραφὴν τῆς Σμύρνης ὑπὸ τοῦ αὐτόθι ἀγγλικοῦ προξενείου, ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως ταύτης ἀνέρχεται εἰς 210,000, ἐξ ὧν 107,000 Ἕλληνες, 52,000 Ὀθωμανοί, 23,000 Ἑβραῖοι, 12,000 Ἀρμένιοι, 6,500 Ἰταλοί, 2,500 Γάλλοι καὶ 1,500 Ἄγγλοι.

Παντοῖα

Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν ἐθνικὴν ἑορτὴν τῶν Γάλλων τῆς 14 Ἰουλίου ἀπεκαλύφθη ἐν Παρισίοις ὁ ἀνδριὰς τοῦ περιβοήτου Δαντῶνος, τοῦ μεγάλου δημοκρατικοῦ καὶ κυριωτάτου μοχλοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Τὰ μέλη τῆς κυβερνήσεως δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν τελετήν, παρέστη ὅμως μέγα πλῆθος λαοῦ, θαυμάζον τὴν ὄψιν τοῦ φοβεροῦ ἀνδρός, ὅστις ἀνεκήρυξε τὴν πολιτικὴν τῆς τόλμης πρὸς σωτηρίαν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, διέταξε τὴν σφαγὴν τῶν ὑπόπτων ὡς ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ἐπέτυχε τὴν καταδίκην τοῦ Λουδοβίκου ΙϚ' καὶ τέλος ἐκαρατομήθη ὑπὸ τοῦ Ῥοβεσπιέρου. Μεταξὺ τῶν προσκληθέντων εἰς τὴν τελετὴν ὑπῆρχεν ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ὁ ἔγγονος τοῦ Δαντῶνος ὁ Μανουὴλ Δαντών, ὅστις ὁμοιάζει καταπληκτικῶς πρὸς τὸν πάππον καὶ τὸν ἀνδριάντα αὐτοῦ.

— Ἵππος τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ ζυγίζει 388 ἕως 400 κοιλά. Ἵππος τοῦ ἱππικοῦ τῆς γραμμῆς ἀπὸ 45—480 κοιλά· ἵππος τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ ἱππικοῦ τῆς ἐφεδρείας ζυγίζει 500 ἕως 580 κοιλά· ἵππος λεωφορείου ἢ βαρείας ἁμάξης ζυγίζει ἀπὸ 500—700. Οἱ διὰ τὰς φορτηγὰς ἁμάξας καὶ τὰς τοῦ ὑλικοῦ ζυγίζουν 600, 800 καὶ ἐνίοτε 900 κοιλά.

— Διὰ τρίτην φορὰν ἐπαίχθη τὸ ζατρίκιον δι' ἀνθρώπων ἀντὶ πεσσῶν ἐν Χάστιγξ ὑπὸ τριάκοντα δύο κυρίων καὶ κυριῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ὑψίστην ἀγγλικὴν ἀριστοκρατίαν. Οἱ βασιλεῖς καὶ αἱ βασίλισσαι ἦσαν κύριοι καὶ κυρίαι καὶ τὰ λοιπὰ τεμάχια ἐπίσης κύριοι καὶ κυρίαι ἐν λαμπραῖς περιβολαῖς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ παιγνιδίου ἐπαιάνιζεν ἀξιόλογος ὀρχήστρα ἐξ ἐρασιτεχνῶν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Καλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9. ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

πρώτῳ ἐν Ἑλλάδι δημοσιευομένῳ τελείῳ Κλινικῷ συγγράμματι, τῷ πιστῶς ἀπεικονίζοντι τὴν ἐπίμοχθον αὐτῶν δρᾶσιν, συνιστῶμεν θερμῶς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ βιβλίου εἰς πάντα ἐπιστήμονα καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν πρόοδον.

Ἐπίτομον ἐγχειρίδιον χημείας, ὑπὸ *Ο. Α. Ῥουσσοπούλου*. Πωλεῖται μόνον παρὰ τῷ κ. Μπέκ.

Ἐγχειρίδιον χημείας, ὑπὸ *Στεφάνου Π. Ἐμμ. Γιαννοπούλου*, καθηγητοῦ τοῦ Πρακτικοῦ λυκείου.

Συλλογὴ ἀριθμητικῶν προβλημάτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἀριθμητικῶν των κ. κ. Χατζιδάκη καὶ Λάκωνος, ὑπὸ *Γ. Δ. Δημητριάδου*.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμος Α΄ ὑπὸ *Γ. Δ. Ζηκίδου*.

Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια, τόμος Γ΄, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς γ΄ τάξεως τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου ὑπὸ *Γ. Δ. Ζηκίδου*.

Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ γυμνασίοις μαθητῶν, ὑπὸ *Γ. Δ. Ζηκίδου*.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ

ΧΑΡΙΣΙΟΥ ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ

Ἐν Ἀθήναις

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων συλλόγου (ὁδὸς Πανεπιστημίου ἀριθ 26) ἱδρύεται ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου Ἑλληνικὸν Ἐκπαιδευτήριον, ἐν ᾧ παῖδες ἄρρενες ἀπὸ τοῦ 6ου ἔτους συμπληρωθέντος μέχρι τοῦ 14ου θὰ τυγχάνωσι παιδεύσεως ἐπαρκοῦς πρὸς τὴν εἰς τα γυμνάσια τοῦ Κράτους μετάβασιν.

Τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος θὰ ἀπαρτίζηται μόνον ἐξ 6 τάξεων, τῆς ἑβδόμης ἱδρυθησομένης, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος. Θὰ διδάσκωνται δὲ ἐν αὐτῷ τα μαθήματα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου πάντα ἐξ ἀρχῆς καὶ τὰ ἀναλογοῦντα ἐκ τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ, συνῳδὰ τοῖς παρ' ἡμῖν κειμένοις ἐκπαιδευτικοῖς νόμοις καὶ κατὰ τὸ πέρυσιν ὑφ' ἡμῶν ἐκδοθὲν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τοῦ πλήρους δημοτικοῦ σχολείου τῶν ἀρρένων.

Θὰ διδάσκωνται δὲ τὰ μαθήματα πάντα ὑπὸ διδασκάλων ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο ἐργαζομένων καὶ εἰδικῶς πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς παιδικῆς ἡλικίας παιδευθέντων καὶ πολλὴν διδακτικὴν πεῖραν κεκτημένων ἐν διδακτηρίῳ εὐρυχώρῳ καὶ διὰ διδακτικῶν ὀργάνων, τῶν ἐν πᾶσι τοῖς τελείοις σχολείοις τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης πόλεων νῦν ἐν χρήσει ὄντων.

Ὅστις τῶν γονέων νομίζει ὅτι συντελεῖ πως πρὸς τὴν ὑγιᾶ παιδείαν τῶν τέκνων αὐτοῦ – ἡ χρηστὴ ποιότης τῶν διαπεραινόντων τὸ ἔργον τὸ παιδευτικόν, ἡ ἐπιστημονικὴ μέθοδος τῆς ἀλληλουχίας τῶν ἑκάστοτε διδασκομένων μαθημάτων, ἡ τῶν διδασκόντων αὐτὰ ἀποχὴ μὲν ἀπὸ πάσης πολυπραγμοσύνης, ἀφοσίωσις δὲ μόνον εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν τὸ διδακτικόν, ἡ εὐρυχωρία τοῦ διδακτηρίου καὶ ἡ δαψίλεια τῶν πρὸς διδασκαλίαν ἑκάστου τῶν μαθημάτων προσηκόντων διδακτικῶν ὀργάνων – θαρρούντως δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ τὰ τέκνα του καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἡμῶν ἱδρυθησόμενον ἑλληνικὸν ἐκπαιδευτήριον, ὅπερ ἔσται, καὶ τοῦτο πανδήμως βεβαιοῦμεν ἐνταῦθα, εἰ μὴ ἀνώτερον, τοὐλάχιστον ὅμοιον τοῖς ἐν Βάιμαρ, Δρέσδῃ, Μονάχῳ καὶ Βερολίνῳ παρομοίοις ἐκπαιδευτηρίοις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Ἰουλίου

Χαρίσιος Παπαμάρκου

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

23 Ἰουλίου 1891

	Ἀγορὰ		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	490	—	492	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	535	—	540	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	534	—	539	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	410	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	400	—	410	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	400	—	410	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	555	50	556	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3995	—	4005	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	268	—	268	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	290	50	291	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	86	—	86	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	180	50	181	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	443	—	445	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	219	—	219	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	149	—	150	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	93	—	95	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	96	50	97	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	26	—	25	01
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	01	26	02
Λίρα οθωμανική	29	80	29	90
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	80	32	87
Τρίμηνον Γαλλίας	129	75	130	—
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	95	33	05
Ὄψεως Γαλλίας	130	75	131	—

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς.

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχε ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκιπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως το «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544.000.000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 31 ΤΟΜΟΣ Β'.

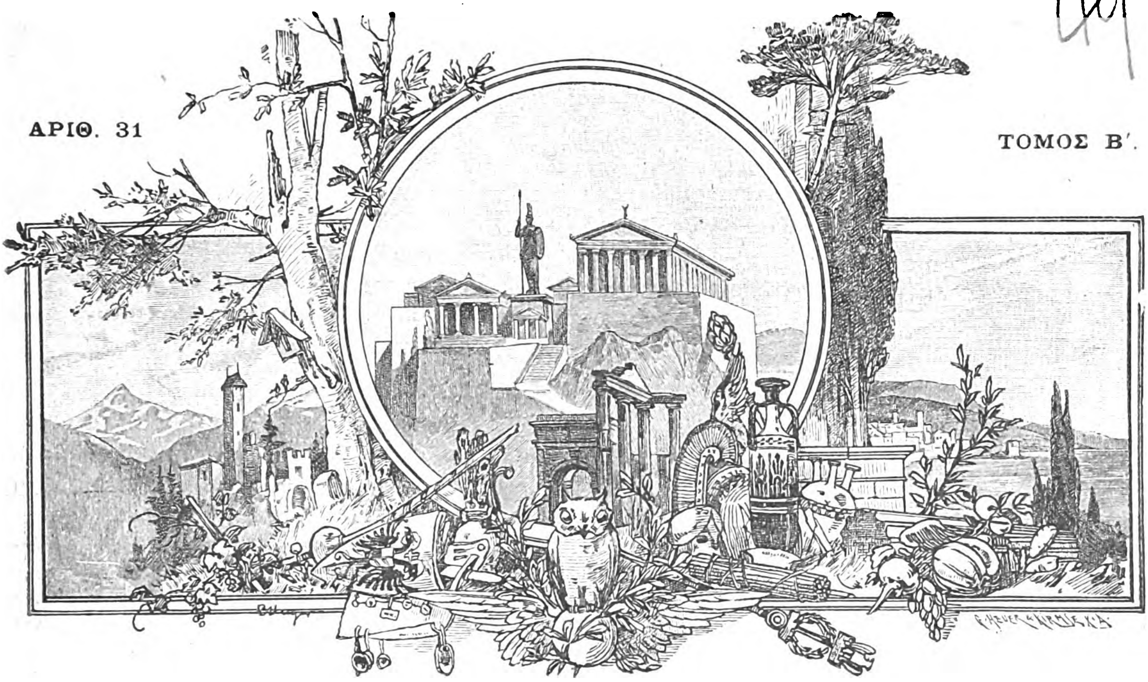

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαί...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ..... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΛΑΤΙΝΙΚΑ, ὑπὸ *Μικρογιάννη*.
ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου*.
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.
ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ : **Κυτταρικὴ Πολιτεία**, ὑπὸ *Π. Σ. Βαλσαμάκη*.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ἰδιοτροπία τῶν ὡρολογίων, Τὸ στέμμα τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (24 — 30 Ἰουλίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐκπαιδευτικά, Ἀπογραφικά, Παντοῖα.**
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Πλατεῖα τῶν Τρικκάλων, (ἐκ φωτογραφίας). — **Οἱ ἀχώριστοι.** — **Δερβίσης.**

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἀνεχώρησεν ἐκ τῶν λουτρῶν τοῦ Αἲξ μεταβαίνων εἰς Παρισίους.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Εὐρώπην κατευθυνόμενος εἰς Δανίαν ὁ βασιλόπαις Νικόλαος.

— Ὁ βασιλόπαις Ἀνδρέας ἀνέρρωσεν.

— Κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν τὴν 28 π. μ. κλήρωσιν τοῦ πατριωτικοῦ δανείου, ἐκληρώθησαν 907 ὁμολογίαι, ἐξ ὧν θὰ ἐξοφληθῶσιν ἡ μὲν ὑπ' ἀριθ. 13,674 μὲ ἀμοιβὴν δρ. 908, πέντε δὲ ἄλλαι μετ' ἀμοιβῆς δρ. 45,40, ἑκατὸν μὲ ἀμοιβὴν 11,35 καὶ αἱ λοιπαὶ εἰς τὸ ἄρτιον.

— Αἱ ἀπαλλοτριώσεις τῶν οἰκημάτων καὶ ἀγρῶν τοῦ χωρίου Καστρὶ χάριν τῶν ἐν τῷ χώρῳ τῶν ἀρχαίων Δελφῶν γενησομένων ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς ἀνασκαφῶν, θ' ἀρχίσωσι κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον.

— Ἡ Ἑλληνὶς δεσποινὶς Σεβαστὴ Καλλισπέρη ἐγένετο προλύτης τῆς φιλολογίας ἐν Παρισίοις.

— Διὰ νέου διατάγματος εἰς τὰ ἀπὸ 22 Ἰουλίου ἐ. ἔ. καὶ ἐντεῦθεν ἀποπλέοντα ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια, ἅτινα διελθόντα τὴν διώρυγα τοῦ Σουὲζ δὲν ἐτέλεσαν ἐν Αἰγύπτῳ τὴν νενομισμένην κάθαρσιν, ἐπιβάλλεται ἑνδεκαήμερος κάθαρσις τελουμένη εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον Δήλου.

— Μοῖρα γαλλικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ζουρβαὶ περιμένεται ἐν Πειραιεῖ.

— Πολλοὶ τῶν ἕνεκα τῶν ταραχῶν ἀπελθόντων ἐκ Ζακύνθου Ἰσραηλιτῶν ἐπανῆλθον.

— Διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς γενικῆς ἱστορίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὁ καὶ πρώην τοιοῦτος κ. Δ. Πατσόπουλος.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἀπεβίωσαν ἐν Ἀθήναις ἐν ὅλῳ 243 ἄτομα, ἐξ ὧν 126 ἄρρενες καὶ 117 θήλεις.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσέπραξε δρ. 673,625, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσέπραξε δρ. 714,200, ἤτοι περισσοτέρας 40,575 δρ.

— Διωρίσθη καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἀκαδημίαν τῆς Βουδαπέστης ὁ κ. Ῥοῦσος Ῥουσόπουλος, ὅστις ἐπὶ διετίαν ἐδίδασκε τὴν γλῶσσαν ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Αὐστρίας Ἐλισάβετ.

— Ἀφίκετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ διαπρεπὴς Γάλλος οἰκονομολόγος καὶ γερουσιαστὴς κ. Λέων Σαΐ.

— Ὁ δῆμος Πειραιῶς ἐψήφισε πίστωσιν 1500 δρ. δι' ἔξοδα ὑποδοχῆς τῶν Σέρβων καὶ Μαυροβουνίων φοιτητῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Μ. Γ. Jubbulpore Ἰνδιῶν. Βιβλία θὰ σταλῶσι. Διὰ ποίημα περιμείνατε.

κ. Γ. Μ. Ἀθήνας. Πρὶν ἢ σκεφθῆτε νὰ γράψητε ποιήματα, καλὸν εἶνε νὰ ἀσκηθῆτε εἰς τὴν ὀρθογραφίαν. Ἀφ' οὗ μάθητε νὰ γράφητε ὀρθῶς βλέπομεν ἔπειτα διὰ τὴν ποίησιν.

κ. Α. Π. Ἰτέαν. Ἐστείλαμεν ἄλλο.

κ. Α. Ζ. Ζάκυνθον. Ἐστάλησαν. Διὰ χειρόγραφα περιμείνατε ἐπάνοδον διευθυντοῦ.

κ. Γ. Α. Νέαν Φώκαιαν. Ῥωμηὸς διέκοψεν ἔκδοσίν του. Εἰς ἐκλεκτὰ Μυθιστορήματα, ἅτινα ἐστάλησαν, ἐπληρώσαμεν 1 δρ.

κ. Α. Μ. Παξούς. Ἐστάλησαν.

κ. S. Paris. Nous vous avons envoyé tirage à part de la dissertation de M. R.

κ. Σ. Δ. Κέρκυραν. Περιμείνατε ἐπάνοδον διευθυντοῦ.

κ. Γ. Π. Θήραν. Δεχόμεθα. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ν. Ἀναγνωστόπουλον. Τυβίγγην. Ἠλλάχθη διεύθυνσις.

κ. Γ. Ξ. Ζάκυνθον. Ἀριθ. 20 ἐστάλη. Κοσμογονίαν ἔχει ὁ συγγραφεύς.

κ. Ε. Μπ. Σπάρτην, Π. Α. Ἰωάννινα ἐλήφθη. Ἀπόδειξις ἐστάλη.

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλάβομεν παρὰ κ. Γ. Κ. φρ. 168 καὶ ἐπιστώσαμεν λογαριασμόν σας.

κ. Γ. Ρ. Χίον. Διεκόπη ἀποστολή.

κ. Μ. Π. Κωνόπολιν, Ν. Κ. Τρίκκαλα. Ἐστάλη.

κ. Ε. Σ. Δυρράχιον. Καθυστερούμενα φύλλα ἐστάλησαν· ἐλήφθη σημείωσις δι' ἀποστολὴν Ῥωμηοῦ.

κ. Α. Κ. Κέρκυραν. Ἐστάλησαν ζητηθέντα μουσικὰ τεμάχια καὶ βιβλίον.

κ. Ι. Ζ. Βατούμ. Ἐνεγράψαμεν συνδρομητὴν καὶ ἐστείλαμεν σειράν.

κ. Π. Α. Παρθένιον. Δὲν ἐλάβομεν ἀκόμη τίποτε.

κ. Δ.Β. Σῦρον. Χ.Μακρῆν Βάρναν. Φωτογραφία ἐστάλη.

κ. Α. Μόρφην, Ζάκυνθον. Δ. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Τραγούδια Χάϊνε ἐστάλησαν.

κ. Μ. Μ. Ἀσσουάν. Ἐγράψαμεν εἰς ἀνταποκριτὴν διὰ διόρθωσιν ἀποδείξεως.

κ. Μ. Β. Γιούργεβον. Φύλλον ἐστάλη. Μὴ παραπονεῖσθε διὰ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐξαρτῶνται πάντοτε ἐξ ἡμῶν.

κ. Μ. Θ. Adjud. Ἐλήφθησαν χρήματα. Διαφορὰ δὲν ὑπάρχει. Φύλλα θὰ σταλῶσι.

κ. Π. Π. Ναύπλιον. Θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὁ διευθυντὴς ὅταν ἔλθῃ.

κ. Α. Σ. Ἀθήνας. Ἂν θέλετε περιμείνατε ἐπάνοδον διευθυντοῦ, ἄλλως στείλατε νὰ παραλάβητε χειρόγραφον.

Digitized by Google

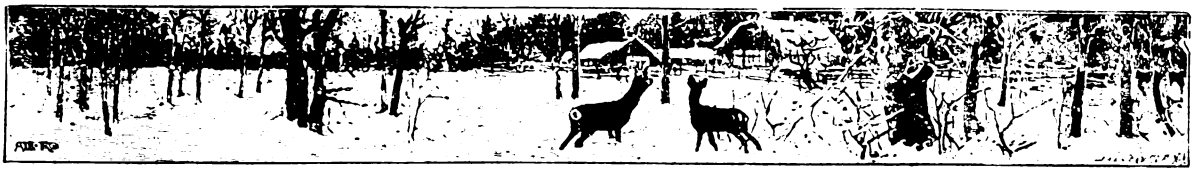

ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 49

'Εγώ. — Ὄχι σ' ὅλα ! Γιὰ τὸ κ καὶ τὸ τ, ναί ! Γιὰ τὸ b τὸ λατινικό, ἀλλάξαμε καὶ τὸ κάναμε β· εἶναι ὅμως πολλὰ χρόνια ποῦ ἔγινε ἡ ἀλλαγή, κοντεύουν τώρα χίλια καὶ πεντακόσια· ὕστερα, πολὺ πιὸ ὕστερα, ἦρθε μιὰ ἐποχὴ ποῦ δὲ μᾶς πείραζε πιὰ νἀρχίσουμε μιὰ συλλαβὴ μὲ τὸ β καὶ ποῦ δὲν τἀλλάζαμε πιά. Γιὰ τοῦτο, ἅμα ἀκούσετε νὰ λέμε β ἐκεῖ ποῦ γράφουμε μπ, σημαίνει πῶς πήραμε τὴ λέξη ἀπ' τοὺς Ἰταλούς· ἡ barca κατάντησε *βάρκα*· ὁ μπαρμπέρης ἔμεινε ὅμως barberis, ἀξούριστος καὶ μὲ τὸ b ποῦ ἔχει ἡ barba τοῦ Ἰταλοῦ. Ἂν τὸ λέγαμε *βαρβέρης*, δὲ θὰ μπορούσαμε νὰ καταλάβουμε γιατί εἶναι λατινικὴ ἡ βάρκα καὶ δὲ θὰ μᾶς εἴτανε δυνατὸ νὰ ξεχωρίσουμε τὰ λατινικὰ ἀπ' τὰ ἰταλικά. Βλέπετε τί πολύτιμος ποῦ εἶναι αὐτὸς ὁ μπαρμπέρης ! Νὰ τὸν κάνουμε τώρα κουρέα, πὰν τὰ λατινικά μας κι ἀρχίζουμε πάλι νὰ μιλοῦμε γιὰ ξένες λέξες, δίχως νὰ ξέρουμε καλὰ καλὰ γιὰ ποιὲς λέξες μιλοῦμε.

Κώστας. — Γιὰ τοῦτο λέμε τὸ λοιπὸν καὶ *μπράτσο* ἀντὶς βράτσο ;

'Εγώ. — Ναί ! Τὸ *μπράτσο* τὸ πῆραν πρῶτα οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ μᾶς· δὲν εἶχαν καμμιὰ λέξη γιὰ νὰ ὀνομάσουν τὸ πιὸ μικρὸ μέρος τοῦ μπράτσου ἀπ' τὴν πλάτη ἴσια μὲ τὸν ἀγκῶνα· ἄκουσαν τὸ ἐπίθετο *βράχιον* καὶ τὸ εἶπαν bracchium. Αὐτὸ τὸ bracchium, τὄκαμαν οἱ Ἰταλοὶ braccio· ἐμεῖς ποῦ δὲν ἔχουμε τὸ ch στὴν κοινή μας τὴ γλῶσσα, τὸ λέμε *μπράτσο* μὲ τ καὶ σ. Ἔχουμε ὅμως τὸ β, ἀφοῦ κάθε τόσο λέμε κουμπί, κόμπος, γαμπρὸς ποῦ εἶναι καὶ πολὺ ἀρχαῖα. γιατὶ ἐκεῖ ποῦ εἴταν ἕνα μ μπροστὰ στὸ Β τἀρχαῖο, *κομβίον*, *κόμβος*, *γαμβρός*, τὸ βαστάξαμε καὶ μεῖς· λέμε μάλιστα καὶ *τὸν πατέρα*, *τὴν πατρίδα* καὶ μὲ *Β* τὰ προφέρνουμε, μόλον ὅτι τὰ γράφουμε κι αὐτὰ μὲ π. Ἂν ἡ γλῶσσά μας δὲν εἶχε αὐτὸ τὸ Β, θὰ εἴταν ἀδύνατο νὰ τὸ μάθουμε ἀπ' τοὺς ξένους· ὅταν παίρνουμε μιὰ ξένη λέξη, βλέπετε ποῦ τὴν κάνουμε ἀμέσως ἑλληνική, ἀφοῦ τὴ συνειθίζουμε πάντα μὲ τὴν προφορὰ τὴ δική μας, κι ὄχι μὲ τὴν ξένη προφορά.

Κώστας. — Σταθῆτε καὶ γὼ τώρα νὰ σᾶς πῶ κάτι, ποῦ νὰ χαρῆτε. Ἀφοῦ σᾶς ἀρέσουν τόσο τὰ λατινικά, σᾶς λέω πιὰ ποῦ καὶ τὸ τσιγάρο εἶναι λατινικό. Γιατί ὄχι; Μάλιστα τὸ λέγαμε πρῶτα *κιγάρον* μὲ κ σὰν τοὺς Λατίνους ! Ἀφοῦ ἄλλαξε τὸ β κ' ἔγινε *βάρκα* ἡ barca, γιατί νὰ μὴν ἀλλάξῃ καὶ τοῦτο ;

'Εγώ. — Ναί ! Μὰ ἐλᾶτε δὰ ποῦ ὁ Κικέρωνας βέβαια δὲν κάπνιζε. Ἔπειτα, δὲν εἴδαμε ποῦ τὸ c τὸ λατινικὸ στὴ γλῶσσα μας δὲν ἀλλάζει ; Τὸ τσιγάρο τὸ πήραμε ἀπ' τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὄχουν καὶ κεῖνοι παρμένο ἀπ' τὴν Ἱσπανία. Εἶναι μάλιστα καὶ πολὺ κόμμοδο νὰ τὸ λέμε τσιγάρο, γιατὶ ἀλλιῶς θὰ εἴταν ἄνοστο.

Παυλῆς. — Νὰ ποῦ σᾶς ξέφυγε καὶ σᾶς πάλι ἕνα ἰταλικό.

'Εγώ. — Ποιό ;

Παυλῆς. — Ἄκουσα νὰ πῆτε *κόμμοδο*.

'Εγώ. — Ἰταλικό, τὸ κόμμοδο ; Καλέ, δὲ βαρειέστε ; Κόμμοδο ξέρει κι ὁ Σουΐδας· στοῦ Ἰουστινιανοῦ τὴν ἐποχὴ ἔλεγαν *κομμοδάτον* καὶ τόσα ἄλλα, μὰ καὶ νὰ μὴν τὄλεγαν, ἀπὸ τὸ δ μόνο καὶ μόνο φαίνεται πῶς εἶναι καὶ τοῦτο λατινικό. Δὲ θυμᾶστε τί εἴπαμε γιὰ τὸ β ; Καὶ δῶ εἶναι ἡ ἴδια ἱστορία. Ἂν εἴταν τὸ κόμμοδο ἰταλικό, θὰ τὸ λέγαμε κόμμοντο, μὲ d σὰν τοὺς Ἰταλούς, ὅπως λέμε *ἀντίο* κι ὄχι *ἀδίο*, γιατὶ σήμερα, ὅταν ἔρθῃ ἀπ' τὴν Ἰταλία καμιὰ λέξη μὲ d, δὲν τὴν ἀλλάζουμε πιά. Τὸ λατινικὸ ὅμως τὸ d καὶ τὸ b, δὲν τἀφήσαμε πουθενά.

Κώστας. — Ἀρχίζω τώρα καὶ γὼ νὰ μὴ φοβοῦμαι πιὰ τὶς ξένες λέξες, ἀφοῦ βλέπω πῶς εἶνε τόσο ἀρχαῖες καὶ τὶς ἔχει ἡ γλῶσσά μας τόσα χρόνια.

'Εγώ. — Ἔχετε πολὺ δίκιο νὰ μὴν τὶς φοβᾶστε. Δὲν ξέρω γιατὶ σήμερα μᾶς κακοφαίνεται νὰ συνειθίζουμε ξένες λέξες καὶ γιατὶ τὄχουμε ντροπή. Μήπως κ' οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν ἕνα σωρὸ ξένες λέξες ; Σὲ κάθε ἐποχὴ πῆραν οἱ Ἕλληνες ἀπ' τοὺς ἄλλους λαούς.

Κώστας. — Σὲ κάθε ἐποχή ; Τί ; κι οἱ ἀρχαῖοι οἱ Ἕλληνες ; Αὐτὸ πιὰ δὲν τὸ πιστεύω Θὰ μᾶς πῆτε τώρα ποῦ κι ὁ Ὅμηρος γνώριζε ξένες λέξες ;

'Εγώ. — Καὶ πῶς νὰ μὴ σᾶς τὸ πῶ, ἀφοῦ εἶναι ; Κι ὁ Ὅμηρος εἶχε καὶ πολὺ πρῶτα ἀπ' τὸν Ὅμηρο εἴχαμε λέξες ποῦ εἴτανε, μὲ συμπάθειο, κ' ἑβραΐικες.

Κώστας. — Αὐτὸ θέλω νὰ τὸ μάθω, γιατὶ μοῦ φαίνεται πολὺ παράξενο.

Ἐγώ.—Νὰ σᾶς ἀραδιάσω ὅσα θέλετε, φυτά, πετράδια, ῥήματα καὶ κοινὰ ὀνόματα· *ὕσσωπος*, *ἔβενος*, *κυπάρισσος*, *λίβανος*, *λήδανον* καὶ *λάδανον*, *μύῤῥα*, *κασσία*... ποῦ προφταίνω νὰ τὰ πῶ ὅλα ; *σάπφειρος*, *σμάραγδος*, *μόλυβδος*, *μέταλλον*, *χρυσός*, ποῦ βρίσκεται καὶ στὸν Ὅμηρο· στὸν Ὅμηρο βρίσκεται πάλι κ' ἡ *ἀῤῥαβών*, ποῦ εἶναι τοῦ Ἀβραὰμ χάρισμα· τὸ ῥῆμα *τιθαιβώσσω*, ποῦ τὄχει κι αὐτὸ ὁ Ὅμηρος στὴν Ὀδύσσεια, «ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι», καὶ τὸ τιθαιβώσσω φαίνεται ἑβραΐικο. Ὁρίζετε κι ἄλλα ; *κλωβός* (τὸ *κλουβί* μας), *σάκκος*, *μάχαιρα*, ἴσως καὶ *ῥόδον*. Πολλά, βλέπετε, ποῦ τὰ λέμε ἀκόμη καὶ σήμερα.

Κώστας.— Γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ ! Κι ἀπὸ ποῦ ξέρετε πῶς δὲν εἶναι ἑλληνικά ;

Ἐγώ. — Μὴ θαῤῥῆτε πῶς τώρα σᾶς τὰ βρίσκω. Τὰ διάβασα στὸ βιβλίο ἑνὸς μεγάλου σοφοῦ, ποῦ ἔχει ὄνομα καὶ σὲ μᾶς καὶ ποῦ μάλιστα ἀγαπᾷ πολὺ καὶ τὴν ἀρχαία τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλλάδα τὴ δική μας, σ' ἕνα βιβλίο τοῦ Renan. Δὲν τὄγραψε ὅμως γιὰ νὰ μᾶς κατηγορήσῃ, γιατὶ δὲν εἶναι καὶ πρᾶμα ποῦ νὰ μᾶς κατηγορήσῃ κανείς.

Δὲ θυμᾶστε ποῦ κι ὁ Ἡρόδοτος κι ὁ Αἰσχύλος ἔχουν περσικὲς λέξες ; ὁ Ἡρόδοτος στὶς ἱστορίες του ἔβαλε καὶ μιὰ περσικὴ λέξη ποῦ τὴν κάμαμε κατόπι ἐμεῖς *ἀγγαρειὰ* καὶ τὴ συνειθίζουμε ἀκόμη καὶ σήμερα. Στὸν καιρὸ ποῦ ζοῦσε ὁ Πολύβιος, ἔπειτα, στοῦ Πλουτάρχου τὸν καιρό, πόσα λατινικὰ δὲ φιλοξένησε ἡ γλῶσσα μας ! Ὁ Πολύβιος δὲν τὰ καταφρονεῖ καὶ τὰ βάζει στὸ βιβλίο του. Πόσα δὲν ἔχει ὁ Πλούταρχος, ἂν καὶ μᾶς λέει πῶς μισοξέρει τὰ λατινικὰ καὶ δὲν τὰ σπούδασε μὲ τὰ σωστά του ! Ἴσως καὶ τὸ σπίτι ἀκούστηκε τότε πρώτη φορά. Ὁ Χρυσόστομος καὶ κεῖνος δὲν ντρεπότανε νὰ πῇ *φουσσάτο* σὰν τοὺς Ῥωμαίους· κάπου τὸ γράφει· «οὐδὲν στρατείας καὶ φωσσάτου ὁ παρὼν βίος διενήνοχε». Τί νὰ σᾶς πῶ τώρα γιὰ τοὺς Βυζαντινούς ; Λατινικὰ εἶχαν ἕνα πλῆθος. Μὰ εἶχαν καὶ τούρκικα καὶ δὲν τοὺς πείραζε διόλου ποῦ τὰ εἶχαν· εἶταν κ' ἕνας τίτλος στὸ Βυζάντιο ποῦ λέγουνταν *ὁ μέγας ὁ τζαούσιος*, κ' εἶταν κάμποσος τίτλος.

Ἔτσι καὶ μένα μοῦ φαίνεται πολὺ φυσικὸ νὰ συνειθίζουμε μιὰ ξένη λέξη, ὅταν τὴν ἔχουμε ἀνάγκη, γιὰ νὰ ποῦμε ἐκεῖνο ποῦ θέλουμε. Τί τάχατις; Θὰ ξεπέσουμε ἐκεῖ ποῦ ὁ Ὅμηρος, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πολύβιος, ὁ Χρυσόστομος, κι ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ξέπεφταν ; Τί θὰ πῇ ; Ἂς μιλοῦμε καὶ μεῖς γιὰ τὸν *μπαρμπέρη* καὶ γιὰ τὸ *τσιγάρο* κι ἂς μὴ χολοσκάνουμε.

Ἀμερικανός. — Ὢ yes ! ἀγαπῶ πολὺ τὰ τσιγάρα τῆς Ἀβάνας μὲ κίτρινη chartreuse.

Ἐγώ. — Νά πάλι λατινικό !

Παυλής.— Ποιό ; Ἡ chartreuse ;

Ἐγώ. — Ὄχι δὰ ! ἡ θωριά της, γιατὶ καὶ τὸ *κίτρο* ἀπ' τὴ Ῥώμη μᾶς ἦρθε κι ὁ Δίων ὁ Κάσσιος ἤξερε τὰ *κίτρινα* ξύλα. Ἔχει μάλιστα καὶ τὸ *κίτρο* τὴν ἱστορία του· πρῶτα τὄμαθαν οἱ Λατῖνοι ἀπ' τὸ δικό μας τὸ *κέδρον* καὶ τὸ κέδρον τὸ ἑλληνικό, μᾶς τὄφεραν οἱ Ἑβραῖοι στὰ παλιὰ τὰ χρόνια. Βλέπετε πῶς σεργιανίζουν οἱ λέξες ἀπ' τὴ μιὰ χώρα στὴν ἄλλη. Παίρνει ὁ ἕνας, δίνει ὁ ἄλλος καὶ πλουτίζει ὁ κόσμος.

Κώστας. — Αὐτὸ ποῦ λέτε μοιάζει μὲ τὴ συνήθεια ποῦ ἔχουν οἱ στρατιῶτες σὰ βιγλίζουν καὶ λέει μιὰ λέξη ὁ ἕνας τοῦ ἀλλουνοῦ, κ' ἔπειτα φεύγει. Ἀλλάζει ἡ βίγλα κ' ἡ λέξη μνήσκει πάντοτες ἡ ἴδια.

Ἐγώ. — Καλέ, σὰ νὰ τὸ κάνετε ἐπίτηδες καὶ μᾶς λέτε σήμερα τόσα λατινικά.

Κώστας. — Εἶπα ἀκόμη λατινικό ;

Ἐγώ. — Μιλήσατε ἴσια ἴσια σὰν ποῦ μιλοῦσε στὰ 200 ὁ Ἰούλιος ὁ Ἀφρικανός· «Αἱ *βίγλαι* τῆς στρατιᾶς» λέει «κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ πλήθους ὀφείλουσι γίνεσθαι.»

Κώστας. — Οὔφ ! δὲ βγάζω πιὰ μιλιά! μὲ πνίγετε μὲ τὶς λέξες σας.

Παυλής. — Καλὰ τὴν ἔπαθες! Πνῖξε μας τώρα καὶ σύ, γιατὶ σοῦ πρέπει καὶ σένα νὰ μᾶς πῇς δυὸ τρεῖς λατινικοῦρες. Ἀλλιῶς πέφτεις μικρός.

Κώστας. — Λατινικοῦρες ; Ἄλλο τίποτες ! Ἅμα δῶ καμιὰ λέξη ποῦ μοιάζει ἰταλική, τὴ λέω ἀμέσως λατινικὴ κ' ἔτσι γίνεται ἡ δουλειά.

Παυλής. — Νὰ σ' ἀκούσουμε!

Κώστας. — Ὅτι τύχῃ, *λάκκος*, *καμίνι*...

Παυλής. — Τί ἔχετε καὶ σᾶς ἔπιασαν τὰ γέλια ;

Ἐγώ. — Δὲν καταλάβατε ποῦ μᾶς τὸ λέει ἀπὸ δῶ νὰ γελάσουμε ; *λάκκος* καὶ *καμίνι* λατινικά ; Τἄχει αὐτὰ ὁ Ἡρόδοτος καὶ ποῦ μπόρεσε νὰ τὰ δανειστῇ ἀπ' τοὺς Ῥωμαίους;

Παυλής. — Ἐδῶ σὲ θέλω, Κώστα μου. Τί ἀποκρίνεσαι ;

Κώστας — Ἀποκρίνουμαι ποῦ ἀξίζεις νὰ πάρῃ κανεὶς μιὰ βέργα, καὶ νὰ σὲ δείρῃ καλά, ποῦ κάθεσαι ὅλο καὶ μὲ πειράζεις καὶ δὲ μ' ἀφίνεις νὰ φάω ἥσυχος !

Παυλής. — Τί νὰ σοῦ κάμω, φίλε μου ; Ἀπὸ τέτοιες φιλονεικίαις βλέπεις καὶ τὸ νοῦ μας. Πεισματώνουμε, τἀνακατώνουμε ὅλα, τὰ κάνουμε θάλασσα, τούρκικα, ἰταλικά, φράγκικα, τὰ βάζουμε σ' ἕνα πανέρι. Οἱ ἄλλοι ὅμως, ποῦ τὰ ξέρουνε, δὲν ἔχουνε τὶς ἴδιες ἰδέες καὶ γιὰ τοῦτο μαλλώνουμε. Νομίζω πῶς ἔτσι θὰ πάῃ τὸ πρᾶμα, ὥσπου νἀλλάξουμε γνώμη καὶ νὰ μάθουμε καὶ μεῖς.

Κώστας. — Μὴ μοῦ μιλᾷς πιά· εἶμαι φουρκισμένος, πεινῶ καὶ βούκκα δὲν κατεβάζω. Τὸ

Digitized by Google

ψητό μου είναι όλο κόκκαλο. Ὁ ξενοδόχος μας θὰ τὸ παίρνῃ βέβαια ἀπὸ κανέναν παλιὸ μακελλάρη, γιὰ νὰ μὴν ξοδεύῃ τὸν παρά του. Δὲν τρῶτε καὶ τοῦ λόγου σας λιγάκι; Σᾶς βλέπω συλλογισμένο. Μπᾶς κ' εἴπαμε ἀκόμη κανένα ἀπὸ κεῖνα;

Ἐγώ.— Ναί! κάμποσα. Μὰ ἀφοῦ θέλετε νὰ σᾶς ἀφήσουμε ἥσυχο....

Κώστας.— Κάμποσα; Εἶπα κάμποσα;

Ἐγώ.—Δὲν εἴπατε *βέργα*; Ἡ *βέργα* εἶναι ἡ λατινικὴ virga· λέει κι ὁ Στέφανος ὁ Διάκονος στὰ 800 «ποῖος δὲ λόγος καὶ θρῆνος ἐκτραγῳδήσειεν τὰς κατ' ἐκείνην τὴν ὁδοιπορίαν τοῦ ἁγίου θλίψεις ἀθλητικάς; Οἱ μὲν γὰρ κατὰ τῶν ψοῶν βέργαις τοῦτον ἔτυπτον»

Κώστας.— Ἕνα. αὐτό. Ποῦ εἶναι τὰ κάμποσα;

Ἐγώ.—Ὁ φίλος μας ὁ κὺρ Παυλὴς δὲ μίλησε γιὰ *πανέρι*: Τὄχουμε στὴ γλῶσσα μας ἀπ' τὰ 200 μ. Χ. κ' εἶναι τὸ panarium τὸ λατινικό.

Κώστας.— Τάφίνω τοῦ Παυλῆ. Μοῦ δείξατε ὡς τώρα μόνο ἕνα δικό μου.

Ἐγώ.— Νὰ σᾶς δείξω κι ἄλλα τρία. Δὲν εἴσαστε *φουρκισμένος*; Τὴ φοῦρκα τὴν ἔχει πιὰ κι ὁ Πλούταρχος κι ἀπ' τὴ *φοῦρκα* τοῦ Πλουτάρχου φτειάξαμε καὶ τὸ ῥῆμα *φουρκίζω*. ποῦ γράφηκε πρώτη φορὰ στὰ 600· τὸ λέει μάλιστα ἕνας ἅγιος πατέρας, ὁ Ἰωάννης ὁ τοῦ Μόσχου.

Κώστας.— Ἀφοῦ τὸ παραδέχεται πιὰ κ' ἡ ἐκκλησία... Τὸ δεύτερο τώρα;

Ἐγώ.—Ἀμὲ ἡ *βοῦκκα* τί εἶναι; Ἡ bucca ἡ λατινική! Θέτε καὶ τὸ τρίτο; τὸ τρίτο εἶναι ὁ *μακελλάρης* τοῦ ξενοδόχου. Ὁ Πρόδρομος ποῦ εἶταν πεινασμένος καὶ κεῖνος σὰν καὶ μᾶς σήμερα, ἔβαλε τὸ μακελλάρη καὶ μάλιστα τὴ γυναῖκά του σ' ἕνα στίχο·

«Τοῦ μακελλάρη τὴν γυνὴν ἠρξάμην κολακεύειν.»

Κι' ἀπὸ ποῦ ἔμαθε τὴ λέξη; Τὴν πῆρε ἀπ' τὸν ἅγιο Παῦλο ποῦ γράφει· «Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν». Ἔτσι καὶ μεῖς τρέχουμε στοῦ μακελλάρη. μὰ δὲ ῥωτοῦμε γιὰ τὴ γλῶσσα. Καὶ τὸ μάκελλον ὅμως αὐτὸ εἶνε λατινικό.

Κώστας.— Δὲν εἶναι πιὰ φαγί, εἶναι μάθημα σωστό.

Ἐγώ.— Ἴσια ἴσια στὸ τραπέζι θυμᾶται κανεὶς τὰ λατινικά. Πόσα λατινικὰ ἔχουμε ποῦ εἶναι τοῦ τραπεζιοῦ! τὶς *φράουλες* τὶς μυρωδάτες, τὸ *πιπέρι* καὶ τὴ *σοῦβλα*.

Κώστας. — Τὴ σοῦβλα;

Ἐγώ. — Ναί! ἡ σοῦβλα, λατινικὰ subula, ποῦ στὸν τέταρτο αἰῶνα εἶχε γίνῃ subla. Ὁ Νεκτάριος ποῦ εἶταν ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, θυμᾶμαι ποῦ τὴ γράφει σοῦβλα, σὰν καὶ μᾶς.

Κώστας.—Θὰ τὸ θυμᾶμαι τώρα πιὰ καὶ γώ· Μὰ δὲ μοῦ λέτε; Γιατί δὲν πιάνετε νὰ τὰ γράψετε ὅλα αὐτά, τὸ καθένα μὲ τὴν ἀναφορά του, ποῦ νὰ τὰ δῇ ὁ κόσμος;

Ἐγώ.—Δὲν εἶναι δική μου δουλειὰ νὰ τὰ γράψω. Ἄλλοι τἄχουνε γραμμένα, εἶναι καὶ κάμποσο γνωστά. Καὶ στὰ λεξικὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ βρῇ σὰν ποῦ σᾶς τὰ λέω. Ἅμα ἦρθα στὸ Παρίσι καὶ βάλθηκα νὰ σπουδάσω, τἄμαθα. Μπορῶ καμιὰ μέρα νὰ σᾶς τὰ δώσω καὶ χωριστά, γιατὶ ἔχω γραμμένα πολλὰ στὸ σημειωματάρι μου. Πρέπει ὅμως κάθε φιλονεικία νὰ χρησιμέψῃ καὶ σὲ κατιτί· ἀφοῦ φιλονεικίσαμε πιὰ καὶ μεῖς, δὲν ταιριάζει νὰ πάῃ τοῦ κάκου ἡ φιλονεικία. Ἂς βγῇ καὶ κανένα ὄφελος.

Καταλάβαμε τώρα ποῦ κάθε λαὸς παίρνει λέξες ἀπ' τοὺς ἄλλους λαούς. Μὰ καταλάβαμε κι ἄλλο ἕνα· ἅμα τὶς πάρῃ, τὶς κάνει δικές του. Μὴν κοιτάζουμε τὴ *ρίζα*, τὴν *παραγωγή*, ποῦ μπορεῖ νὰ εἶναι ἰταλικὴ ἢ λατινική· ἡ *ρίζα* τίποτε δὲ σημαίνει. Πρέπει νὰ κοιτάζουμε τὴ γραμματική, νὰ δοῦμε πῶς κλίνεται μία λέξη, καὶ τί προφορὰ ἔχει. Εἴδαμε ὅμως ποῦ ὅλες αὐτὲς οἱ λέξες ποῦ ἀραδιάσαμε, ἔχουν ἑλληνικὴ κλίση καὶ προφορὰ ἑλληνική· θὰ πῇ πῶς ἔγιναν ἑλληνικές.

Παυλής. — Σὰ νὰ μὴν τὸ πολυκαταλαβαίνω ἀκόμα αὐτὸ ποῦ λέτε.

Ἐγώ. — Δὲ συνειθίζουμε κάθε μέρα στὴν Ἀθῆνα τὸ *φωκόλο*;

Παυλής. — Τὸ συνειθίζουμε καὶ τὸ γράφουμε καὶ καμιὰ φορά.

Ἐγώ. — Αὐτὸ τὸ *φωκόλο* εἶνε τὸ γαλλικὸ τὸ faux-col.

Παυλής. — Ἀφοῦ εἶναι γαλλικό, πῶς νὰ εἶναι κ' ἑλληνικό;

Ἐγώ. — Καὶ δὲ βλέπετε ποῦ τὸ κλίνουμε σὰ νὰ εἶταν ἑλληνικὸ ὄνομα; Ποτὲ δὲν τὸ λέμε *φωκόλ*, ποῦ θὰ εἶταν τὸ σωστὸ γαλλικό. Κάτι θὰ πῇ αὐτό· θὰ πῇ πῶς δὲν μποροῦμε, πῶς εἶναι ἀδύνατο νάχουμε ξένη λέξη στὴ γλῶσσα μας. Πρῶτα πρέπει νὰ τὴν κάνουμε ἑλληνική. Ἀπ' τὸ *ὄμικρο* ποῦ πῆρε τὸ *φωκόλ-ο* φαίνεται πῶς ἀκόμα καὶ σήμερα σώζεται ἡ ἀρχαία μας ἡ γραμματική, καὶ φαίνεται καλήτερα ἀπ' τὸ *φωκόλο* καὶ τὰ τέτοια, παρὰ ἀπ' τὸ *κοχλιάριον*, τὸ *τραπέζιον*, τὸ *παιδίον* καὶ τὸ *περβόλιον*, γιατὶ τὸ φωκόλο τὄκαμε ὁ ἀγράμματος ὁ λαός, μὰ τὸ *τραπέζιον* καὶ τὸ *περβόλιον* τάφτειαξαν τώρα οἱ δασκάλοι. Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε ἀνάγκη νὰ πᾶμε στὸ σκολειὸ γιὰ νὰ μάθουμε πῶς κλίνουνται τὰ οὐδέτερα, καὶ θὰ κάνουμε φυσικὰ μιὰ γενικὴ φωκόλου, σὰν ποῦ λέμε τόσα χρόνια τὴ γενικὴ μήλου καὶ δέντρου.

Παυλής. — Εἶναι τὰ λόγια σας πολὺ σωστά, μὰ σὰν παράξενα μοῦ ἔρχουνται, ὅταν τἀκούω πρώτη φορά. Κατάλαβα ὅμως· ὁ *τύπος* πρέπει νὰ εἶναι κ' εἶναι πάντα ἑλληνικός. Γιατί

Digitized by Google

ὅμως νὰ μὴ θέλουμε καὶ μεῖς ξένες λέξες, ἀφοῦ μάλιστα εἶναι τόσο λίγες κ' ἔχουμε τόσες ἄλλες δικές μας; Μήπως καὶ στὴ Γαλλία δὲν εἶναι τὸ ἴδιο; Τὰ γαλλικὰ δὲν εἶναι ὡραῖα; κι ὡς τόσο πόσα πῆραν ἀπ' τὰ γερμανικά, ἀπ' τὰ ἑλληνικά, ὡς κι ἀπ' τἀγγλικά. Δὲν εἶναι ἔτσι;

Ἐγώ. — Ἔτσι εἶναι. Ὅταν πάῃ ἕνας κι ἀγοράσῃ γάντια στὸ μαγαζί, θὰ ζητήσῃ νὰ τοῦ δώσουνε gants καὶ δὲ θὰ στοχαστῇ ἐκείνη τὴν ὥρα ποῦ τὰ gants αὐτὰ ἔχουνε γερμανικὴ παραγωγή. Φανταστῆτε ναρχίσῃ ὁ καθένας στὸ Παρίσι, ἐκεῖ ποῦ πάει νανοίξῃ τὸ στόμα, νὰ σκαλίζῃ καὶ στὰ λεξικά, προτοῦ νὰ πῇ τίποτε, γιὰ νὰ δῇ ἂν πρέπει νὰ τὸ πῇ ἢ ὄχι, ἂν εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἀλήθεια γαλλικό.

Νὰ δῆτε μάλιστα ποῦ εἶναι καὶ πολὺ πιὸ κόμμοδο νὰ μὴ γυρεύῃ κανεὶς κάθε ὥρα στὰ βιβλία. Γιατὶ κοιτάξτε τί τρέχει. Ἄξαφνα τὰ μπερδεύει κι ὁ σοφολογιώτατος, καὶ δὲν ξέρει πιὰ πῶς πρέπει νὰ πῇ τὰ πράματα· τὸ *τραῖνο* πότε μᾶς τὸ βγάζει *ἁμαξοστοιχία*, πότε *συνοδική*, πότε *συρμός*. Ὁ λαὸς καὶ μαζὶ μὲ τὸ λαὸ ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέει φυσικὰ *τραῖνο*, κ' ἔτσι ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ τὰ βάζει πάλι ὅλα σὲ τάξη.

Κώστας. — Σὰ νὰ ξάνοιξε ὁ νοῦς μου καὶ μένα, τώρα ποῦ ἔφαγα τὸ ψητό μου καὶ χόρτασα λιγάκι. Μοῦ φαίνεται πῶς ἡ φιλολογική μας ἡ κουβέντα μπορεῖ νὰ μᾶς χρησιμέψῃ καὶ σὲ κάτι ἄλλο. Ἴσως εἶναι καλὸ ὅλοι μας ἐμεῖς, ποῦ δὲ μελετήσαμε γραμματικὴ καὶ γλωσσολογία, νὰ μιλοῦμε φυσικά, ὅπως μᾶς ἔρχεται, νὰ λέμε *βάρκα*, *σπίτι*, *μπαρμπέρη* καὶ νἀφίνουμε ἐκείνους ποῦ ξέρουνε, νἀποφασίσουν τί παραγωγῆς εἶναι τὸ ἕνα καὶ τἄλλο, γιατὶ δὲν εἶναι δουλειά μας νὰ ξετάζουμε τὰ τέτοια.

Ἐγώ. — Αὐτὴ τὴν ἰδέα ἔχω καὶ γώ. Τἄκρινα πρῶτα διαφορετικὰ καὶ δὲν μποροῦσα νὰ πιστέψω πῶς ἔχω ἄδικο μήτε πῶς θὰ μὲ καταπείσῃ κανένας. Εἶδα ὅμως πῶς δὲν ταιριάζει νὰ πολεμοῦμε κάθε τόσο νὰ φτειάνουμε καινούριες λέξες, ἀφοῦ τὶς ἔχουμε ὁλοέτοιμες στὴ γλῶσσα μας χρόνια κ' αἰῶνες. Ἔτσι μοῦ φαίνεται πῶς τὸ θέλει κ' ἡ ἱστορία· ἡ ἱστορία θέλει νὰ λέμε *βάρκα*, ποῦ εἶναι πατροπαράδοτο, κι ὄχι *ἡ λέμβος* ἢ *ὁ λέμβος* ποῦ τώρα μόλις τὰ ξεσκαλίσαμε στὰ βιβλία, τὰ βγάλαμε στὴ μέση καὶ τὰ καμαρώνουμε, σὰ νὰ εἶτανε γιὰ καμάρωμα. Ὅλο τὸ ζήτημα αὐτὸ εἶναι· βάρκα κι ὄχι λέμβος, μήτε ὁ μήτε ἡ. Κανένας λόγος ἱστορικὸς δὲ μᾶς βιάζει, σὰν ποῦ τὸνειρεύγουνται μερικοί, νὰ γράφουμε ἄλλη γλῶσσα, παρὰ τὴ γλῶσσα ποῦ ἔχουμε καὶ νὰ πετάξουμε ὄξω μὲ μιᾶς τόσα ἀρχαῖα μνημεῖα ποῦ εἶναι καὶ γιὰ σέβας. Πρέπει μάλιστα νὰ φανοῦμε καὶ περήφανοι. Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ ἐμεῖς σώσαμε τὸ ρωμαῖκὸ κράτος, κάναμε νέα Ῥώμη κ' εἴχαμε βασίλειο ἀπέραντο καὶ πολύ· ἀπὸ κεινη τὴν ἐποχὴ σώσαμε καὶ κάμποσες λέξες, σὰν τὴ *βάρκα* καὶ τὴν *πόρτα*, ποῦ θὰ εἶταν καλὸ νὰ τὶς μαζώναμε μιὰ μιά, καὶ νὰ τὶς ἔχουμε καύχημα.

Παυλής. — Κάλλια πάλι νὰ λέμε *βάρκα*, παρὰ νὰ τὸ πάθουμε σὰν ἐκείνους ποῦ καμώνουνται τάχατις πῶς τὰ ξέρουνε ὅλα περίφημα, ποῦ φωνάζουν πῶς ἡ γλῶσσα μας εἶναι βάρβαρη, κ' ὕστερα στὰ βιβλία τους βάζουνε κάθε στιγμὴ sur papièr velin, goût, caprice καὶ τέτοια πολλά.

Κώστας. — Ἀηδιάζω καὶ γὼ καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ χωνέψω. Πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ἑλληνικὸ θὰ εἴτανε νὰ τὸ λέγαμε νέττα σκέττα καπρίτσιο. Τὸ caprice, τί νόημα ἔχει καὶ τί γλῶσσα εἶναι; Δὲ θέλουμε νὰ γράφουμε *ψωμὶ* καὶ *νερό*, γιατὶ μᾶς φαίνουνται πῶς εἶναι χυδαῖα, καὶ δὲ μᾶς πειράζει νὰ γράφουμε caprice, ποῦ εἶναι πολὺ ποιὸ ξένο, ἀφοῦ τὸ τυπώνουμε καὶ μὲ ξένα γράμματα.

Ἐγώ — Τὸ σωστὸ εἶναι νὰ μὴν ὀνομάζουμε ξένες λέξες ἐκεῖνες ποῦ μάθαμε ἀπὸ παιδί, μὰ νὰ λέμε ξένες ἐκεῖνες ποῦ μαθαίνουμε στὸ σκολειό. Ἅμα δὲ νοιώθω πῶς μιὰ λέξη εἶναι ξένη, θὰ πῇ πῶς τὴν ἔχω σὰ δική μου· ὅταν πρέπει ὅμως ἕνας πρῶτα νὰ μοῦ τὴν ξηγήσῃ, θὰ πῇ πῶς μοῦ εἶναι ξένη. Ἔτσι, ἂς ἔχουμε καλὴ ὄρεξη, ἂς κουβεντιάζουμε λιγάκι στὸ τραπέζι, καὶ γιὰ χατίρι τοῦ φίλου μας τοῦ Ἀμερικανοῦ ἂς καπνίζουμε καὶ τσιγάρα· φτάνει μόνο νὰ μὴν παραπονειούμαστε ὅλο πῶς ἔχουμε στὴ γλῶσσα μας λέξες ἰταλικές. Καλὸ εἶναι νὰ μὴν ξεχνοῦμε τὰ λατινικά μας, μήτε ὅταν καθίσουμε στὸ τραπέζι νὰ φᾶμε μιὰ *βοῦκκα* ψωμί, μήτε ὅταν πᾶμε *σπίτι* καὶ πέσουμε πιὰ στὸ *κρεββάτι*, ποῦ εἶναι ἴσως κι αὐτὸ λατινικὸ καὶ ποῦ τὄχει μάλιστα καὶ τὸ Εὐαγγέλιο.

ΜΙΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

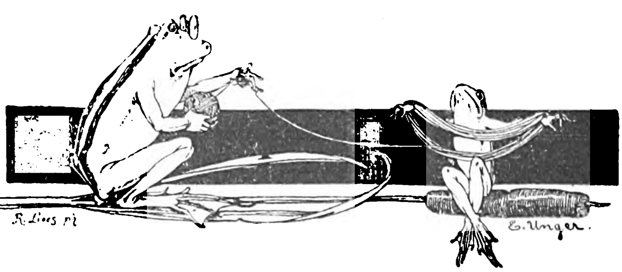

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Β'.

Τιμωρίαι γυναικῶν. — Νεράϊδες καὶ μοναχοί.— Ἄλλοτε καὶ νῦν. — Κελλία καὶ Σκῆται. — Αἱ ῥωσσικαὶ προπαγάνδαι. — Ὁ Πύργος τῆς Πουλχερίας.

Ὁ ὁδηγός μου μὲ τὴν οἰκειότητα, ἣν λαμβάνουσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον οἱ κουρεῖς καὶ οἱ ὁδηγοί, ἐθεώρησε καλὸν νὰ μὴ μὲ ἀφήσῃ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἐπαγωγοῦ θεάματος, ἀλλὰ μοὶ διηγεῖτο τὰς ἱστορίας τῶν μερῶν, δι' ὧν διηρχόμεθα. Ἐδῶ κυρία τις Ἀγγλὶς κατὰ τὸ 1840 παρεφρόνησε, διότι ἐξῆλθε τοῦ πλοίου παρὰ τὰ ἁγιορειτικὰ νόμιμα, τὰ ἀπαγορεύοντα τὴν παρουσίαν γυναικὸς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει. Ἡ ἱστορία αὕτη εἶνε τραγικὴ ὅσον καὶ πραγματική. Ἄγγλοι ἀρχαιολόγοι πρό τινων ἐτῶν ἐξῆλθον μετά τινος κυρίας εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Οἱ μοναχοὶ ἀπεπειράθησαν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἀντέταξαν βίαν, οὗτοι δὲ ἐλαχίστην δίδοντες προσοχὴν εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἁγιορειτικῆς πολιτείας ἠκολούθουν τὸν δρόμον των. Ἀλλὰ πρὸ τοῦ χείλους τοῦ κρημνοῦ ὃν εἶχον ἐμπρός μου, ἡ κυρία ἀλλοφρονήσασα ἤρξατο ἀπαγγέλλουσα στίχους τοῦ Βύρωνος καί, πρὶν τοῦ οἱ συνοδοὶ αὐτῆς ἀντιληφθῶσί τι, ἐρρίφθη εἰς τὸ βάραθρον.

Τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς θεία τιμωρία πρὸς τοὺς παραβάτας τῶν ἁγιορειτικῶν διατάξεων. Ἀλλ' ὄχι μόνον Ἀγγλίδες ὑπέστησαν τοιαύτην τιμωρίαν. Ὁ ὁδηγός μου ὅστις ἐγνώριζεν ὅλας τοῦ εἴδους τούτου τὰς ἱστορίας, μοὶ διηγήθη ὅτι καί τις κυρία Ῥωσσὶς καταπείσασα τὸν μοναχὸν ἀδελφόν της νὰ τὴν λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς Ἅγιον Ὄρος μετημφιεσμένην, δεινὰ ἔπαθεν. Ὁ ἀδελφὸς τῆς εἰρημένης κυρίας συνεννοήθη μετά τινος φίλου του διακόνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, καὶ τὴν μετέφερον ἐνδεδυμένην ὡς μοναχὴν εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἀλλὰ τὴν μὲν νύκτα καὶ οἱ τρεῖς εὑρέθησαν νεκροί, περὶ δὲ τὴν χαραυγὴν πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα εἰς τὴν μονὴν ἀπετέφρωσε μέγα μέρος αὐτῆς.

Αἱ διηγήσεις αὗται τοῦ ὁδηγοῦ μου δὲν ἠδύναντο νὰ μὲ ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὰς πέριξ καλλονάς, ἃς σπανίως δύναταί τις νὰ ἴδῃ συγκεντρωμένας ἐν τόσῳ περιωρισμένῳ χώρῳ. Ὅ,τι βλέπει τις τμηματικῶς ἐν Ἰταλίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἑλλάδι, τὸ συναντᾷ ὁμοῦ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει. Διῆλθον μέγα μέρος τῆς βορείου καὶ τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἀσίας, οὐδαμοῦ ὅμως εὗρον τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς ποιητικωτάτης ταύτης χερσονήσου. Τὴν θέαν τῶν βαθυσκίων τούτων δασῶν καὶ τῶν παχυχλόων λειμώνων τὴν μαγείαν καθιστῶσι μαγευτικωτέραν τὰ ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων ἀνακύπτοντα ἐρημητήρια καὶ τὰ ἐπὶ τῶν λόφων καὶ τῶν κλιτύων ἐγκατεσπαρμένα κελλία, αἱ σκῆται καὶ οἱ ναΐσκοι, οἵτινες ὑψοῦσιν ὑπερηφάνως τοὺς λευκούς των σταυρούς. Καὶ εἰς τὰ λειβάδια αὐτά, καὶ εἰς τοὺς λόφους τούτους, διελογιζόμην, οὐδέποτε ἠκούσθη, τὸ ἐρωτικὸν παράπονον τῆς φλογέρας, οὐδὲ ἐφάνη ῥοδόσαρκος βοσκοπούλα ὁδηγοῦσα τὸ ποίμνιόν της, οὐδὲ ἔπλεξαν τὴν ἐρωτικήν των καλιὰν οἱ ὀρεσίβιοι κάτοικοι οἱ διαδεχθέντες τοὺς θεοὺς τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὡς νὰ ἐνόησε τοὺς διαλογισμούς μου ὁ ὁδηγός μου καὶ μοὶ ἔδειξε σκιερόν τι καταφύγετον καὶ εἶπε :

— Βλέπεις αὐτοῦ, ἀφεντικό. Ἐκεῖ εἶνε μιὰ σπηλιὰ καὶ ἀπὸ μέσα βγαίνουν τὴν νύχτα νεράϊδες. Αὐταὶς ἦσαν μιὰ φορὰ γυναῖκες. Ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἐρισσὸ γιὰ νὰ κολάσουν τοὺς πατέραις, ἀλλὰ τὴς καταράσθηκε ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος καί, πρὶν προφθάσουν νὰ μποῦν στὴς Καρυαίς, ἐγενήκανε νεράϊδες. Τώρα ἀπὸ τὴν τρύπα τους βγαίνουν μονάχα τὴ νύχτα μὲ τὸ φεγγάρι, ἀλλ' ἅμα ἰδοῦν σταυρόν, τρέχουν ἡ καταραμέναις καὶ κρύβουνται στὴ σπηλιά τους.

Οὐδεὶς τολμᾷ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ καταφύγιον τῶν παραδόξων τούτων νυμφῶν. Εἰς δοκιμήν μου τινὰ νὰ χωρήσω πρὸς τὸ σπήλαιον εἶδον ἐπιμόνως ἀνθιστάμενον τὸν ὁδηγόν μου καὶ ζητοῦντα νὰ μὲ πείσῃ, ὅτι ὁ ὄλεθρος καὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ πρὸ πάντων τοῦ ἡμιόνου του, δι' ὃν κυρίως ἐνδιεφέρετο, ἦτο ἄφευκτος. Οὔτε νεράϊδες ἐπιτρέπεται νὰ ἴδῃ τις εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος! Καὶ ὅμως εἰς ἀρχαίους χρόνους δὲν ἦτο μοναστικὸς περίβολος ἡ χερσόνησος αὕτη, ἀλλὰ πλούσιαι πόλεις ἤνθουν ἐκεῖ, οἷαι ἡ Σάνη, ἡ Θυσσός, αἱ Κλεωναί, ἡ Ἀπολλωνία, αἱ Χαράδριαι, ἡ Ὀλόφυξος καὶ τὸ Δῖον. Ἐκ τῶν πόλεων τούτων οὐδὲν οὐδὲ τὸ παραμικρὸν ἴχνος ἀπέμεινεν. Εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν πόλεων τούτων μέγα ἐμπόριον διεξήγετο, αἱ παραλίαι ἔγεμον πλοίων καὶ ἡ βιωτικὴ πάλη λίαν ζωηρὰ ἀνεκυκᾶτο ἐκεῖ.

Σήμερον ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἴκοσι μοναὶ κεῖνται ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν ἀπειραρίθμων λόφων. Ἐκ τούτων ἐξαρτῶνται 290 κελλία ἐγκατεσπαρμένα καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν καὶ δώδεκα σκῆται. Τὰ κελλία ταῦτα, ἀνήκοντα εἰς τὰς διαφόρους μονάς, ἔχουσι περιοχήν τινα γῆς καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ τριῶν μοναχῶν. Ἕκαστον ἐκ τῶν κελλίων τούτων ἔχει τὰς ἰδίας ἀμπέλους, τὸν κῆπόν του, τὰς γαίας του καὶ τὸν ναΐσκον του. Τα κελλία συνηθέστατα καλοῦνται ἐπαύλεις καὶ συντελοῦσι σπουδαίως εἰς τὴν ποικιλίαν τοῦ Ὄρους, ἥτις ἐνιαχοῦ ὑπενθυμίζει πολὺ τὰ Ἀπέννινα.

Εἰς τὰ χαρίεντα ταῦτα ἐρημητήρια κατέφυγον τόσοι τοῦ βίου ναυαγοί! Πόσας δραματικὰς ἱστορίας ἀπέκρυψαν αἱ ἐξοχικαὶ αὗται ἐπαύλεις καὶ πόσα φλογερὰ πάθη ἐντὸς αὐτῶν ἀπεσβέσθη.

Digitized by Google

σαν. Πόσαι μαρανθεῖσαι ὑπὸ τοῦ βιωτικοῦ λιβὸς ψυχαὶ ἐδροσίσθησαν ὑπὸ τῆς προσευχῆς καὶ ἀνεζωογονήθησαν ὑπὸ τῆς ἀμολύντου αὔρας, ἥτις λικνίζει τὴν δαψιλῶς φυομένην ἀνεμώνην καὶ τὸ κυκλάμινον!

Αἱ ἐπαύλεις αὗται εἰς πάντας τοὺς εὐτυχήσαντας νὰ τὰς ἴδωσι καὶ νὰ διαμοιρασθῶσι μετὰ τοῦ ἐρημίτου τὸν κρίθινον ἄρτον καὶ τοὺς κυάμους του, ἀφῆκαν ἀνεξαλήπτους ἐντυπώσεις. Ἄγγλος περιηγητὴς ἔχει σημειώσει εἰς τὸν τόμον τῶν περιηγήσεών του τὰς ἀκολούθους γραμμάς, αἵτινες πιστῶς ἀπεικονίζουσι τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἐπισκέπτου:

«Οὐδαμοῦ εἶδον θέαν θελκτικωτέραν τῶν μικρῶν τοῦ Ἄθωνος ἐπαύλεων. Κείμεναι αὗται εἰς τὰ πλάγια τῶν βουνῶν, ἐν τῷ μέσῳ καλλιεργημένων ἀγρῶν, συνίστανται ἐκ μικρῶν τετραγώνων πυργίσκων, μὲ μικρὸν περιτείχισμα, ὅπόθεν ὁ ἦχος τοῦ σημάντρου, προσκαλῶν εἰς προσευχὴν τοὺς ἐρημίτας, διαχέεται μελαγχολικῶς εἰς τὰ πλησίον παρθένα δάση».

Ὁ δὲ σοφὸς καθηγητὴς τοῦ ἐν Ὀξφόρδῃ πανεπιστημίου κ. Μάχαφεη συνοδοιπορῶν μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους, συνεχῶς ἀπὸ τοῦ ἡμιόνου του στρέφων μὲ ἐκάλει μὲ κραυγὰς ἐμφαινούσας τὸν θαυμασμόν του, ἵνα ἴδω θαυμασίαν τινὰ τοποθεσίαν. Ὅτε δὲ μετά τινας ὥρας παρὰ πλουσίαν τράπεζαν τῆς Μονῆς τῶν Ἰβήρων ἐρροφῶμεν τὸ μέλαν τῆς Ἱερισσοῦ νέκταρ, μοὶ ἔλεγεν ὅτι μόνον τὰ δάση τῆς Κεϋλάνης παρέχουσιν ἀκόμη τοιοῦτον πλοῦτον φυσικῶν καλλονῶν.

Μετὰ τὰ κελλία ἔρχονται αἱ σκῆται, ἀποτελούμεναι ἐξ ὁμάδος κελλίων κειμένων πέριξ ἐκκλησίας τινὸς κοινῆς, διοικουμένων ὑφ' ἑνὸς μόνον μοναχοῦ καλουμένου Δικαίου, οὗτινος ἡ ἐκλογὴ γίνεται κατὰ πάντα Μάϊον. Καὶ αἱ σκῆται δὲ ὅπως τὰ κελλία ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν μονῶν. Τούτων μία ἡ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μονῆς τοῦ Βατοπεδίου καὶ κατοικουμένη ὑπὸ Ῥώσσων, περιλαμβάνει πολὺ πλείονας μοναχοὺς τῆς κυρίας μονῆς, διότι ἡ μὲν μονὴ τοῦ Βατοπεδίου μόλις ἀριθμεῖ 200 πατέρας, ἐνῷ ἡ σκήτη τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου στεγάζει περὶ τοὺς ὀκτακοσίους Ῥώσσους μοναχούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων δύναταί τις νὰ ἀνεύρῃ ὑπὸ τὰ ῥάσα ἀξιωματικοὺς καὶ διπλωμάτας, προτιμήσαντας ἀπὸ τῆς χρυσοπαρύφου στολῆς καὶ τῶν ἀργυρῶν πτερνιστήρων τὸν τρίχινον σάκκον τοῦ ἀσκητοῦ.

Αἱ μοναὶ εἰσιν εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, ἡ τῆς Λαύρας, τοῦ Βετοπεδίου, τῶν Ἰβήρων, τοῦ Χιλιανδαρίου, τοῦ Διονυσίου, τοῦ Κουτλουμουσίου, τοῦ Παντοκράτορος, τοῦ Ξηροποτάμου, τοῦ Ζωγράφου, τοῦ Δοχειαρίου, τοῦ Καρακάλου, τοῦ Φιλοθέου, τῆς Σίμωνος Πέτρας, τοῦ Ἁγίου Παύλου, τοῦ Σταυρονικήτα, τοῦ Ἐσφιγμένου, τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τοῦ Κωσταμονίτου.

Ἐκ τούτων μόνον ἡ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος εἶνε ῥωσσική, ἐν δὲ τῇ τοῦ Χιλιανδαρίου μονάζουσιν ἀναμὶξ Βλάχοι, Σέρβοι καὶ Μολδαυοί, καὶ αἱ λοιπαί εἰσιν ἑλληνικαί· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οὐκ ὀλίγοι Ῥῶσσοι καὶ Σλαῦοι. Ἐκ τῶν 7500 μοναχῶν 2850 εἰσὶ Ῥῶσσοι καὶ 300 περίπου Σλαῦοι. Ἐν τούτοις ἐν ταῖς ῥωσσικαῖς μοναῖς καὶ σκήταις καθ' ἑκάστην αὐξάνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναζόντων, καίτοι στενοχωροῦνται καὶ ἀσφυκτιῶσιν ἐντὸς τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος καὶ τῆς σκήτης τοῦ Σεραΐου. Ἐν Ῥωσσίᾳ προπαγάνδαι ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συσταθεῖσαι ἐξαποστέλλουσιν οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ ἀπειραρίθμους προσκυνητάς, οἵτινες ἀπὸ τὰ μᾶλλον ἀπόκεντρα κυβερνεῖα τῆς αὐτοκρατορίας καταφθάνουσι τὴν ἄνοιξιν εἰς τὸ Ὄρος καὶ πεζῇ διανύουσι τὰς μακρυνὰς ἀποστάσεις, οὐχὶ ὅπως θαυμάσωσι τὴν περικαλλῆ φύσιν, ἀλλ' ὅπως ἀσπασθῶσι δυσμόρφους τινὰς ἁγιογραφίας, προτιμῶντες τῆς εὐωδίας τῶν λειμώνων τὴν ὀσμὴν πατρίου βότκας ἐν τοῖς καπηλείοις τῶν Καρυῶν, συνηθέστατα δὲ γρονθοκοποῦνται πρὸ τοῦ ἀρχονταρικίου τῶν μονῶν, ἵνα λάβωσι τὸν μέλανα ἄρτον καὶ τὰς τεταριχευμένας ἀρύας, ἃς παρέχουσι τοῖς προσκυνηταῖς αἱ μοναί.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς τετραώρου πορείας διηρχόμην μέσῳ ἀτελευτήτων δασῶν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνήντων ἐπαύλεις, διέκρινον δὲ μακρόθεν μονὰς ὡς φρούρια μεσαιωνικὰ μέσῳ τῶν δασῶν ἢ ἐπὶ ἀπορρώγων βράχων. Ἑκάστη τῶν μονῶν τούτων ἐπαναφέρει εἰς τὸν νοῦν τοῦ ὁδοιπόρου ἱστορίας τοῦ μοναστηριακοῦ βίου, πρὸ ὀλίγων ἑκατονταετηρίδων προσελκύοντος ἐκεῖ ἡγεμόνας, στρατηγούς, αὐτοκράτορας, οἵτινες καταλιπόντες τὰς πορφύρας των καὶ τὸν θρόνον των ἤρχοντο ἵνα λησμονήσωσι καὶ λησμονηθῶσιν, ἀλλ' ἐκεῖ ἐπίσης πόσοι ἡγεμονίδαι ἐξωρισμένοι ἐπὶ τῶν ἐρήμων ἐκείνων βράχων, ὡς κεκλεισμένοι ἐν ἰσοβίῳ εἱρκτῇ δὲν ἔζησαν μὲ τὸν μάταιον πόθον νὰ ἐναποθέσωσι τὰ ὀστᾶ των εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου!

Πέραν ἐκεῖ πύργος ὑψηλὸς διασώζεται ἀκόμη, ὃν ἤγειρε καὶ κατῴκησεν ἡ αὐτοκράτειρα Πουλχερία, ἀφοῦ εἰς μάτην παρεκάλεσε νὰ τῆς ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ καὶ μονάσῃ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐκεῖθεν δὲ βλέπουσα διηνεκῶς τὸ κάλλος τοῦ κήπου τῆς Θεοτόκου, πρὸς ὃν τὴν ὡδήγουν οἱ πόθοι της, ἐτελεύτησεν ἡ βασιλίς. Ὅλαι αὗται αἱ ἱστορικαὶ ἀναμνήσεις ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μνήμην μου, ὅτε ὁ ἡμιονός μου ἔφθανε πρὸς τὴν εἴσοδον τῶν Καρυῶν, τῆς μικρᾶς αὐτῆς πρωτευούσης τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὁ δὲ ὁδηγός μου κάλλιστος γνώστης τῶν σκολιῶν ὁδῶν τῆς κώμης, ἔστη πρὸ πενιχροῦ πανδοχείου, οὗτινος ὁ ξύλινος ἐξώστης ἐστέφετο

Digitized by Google

διὰ κισσοῦ, ἐκ δὲ τῶν παραθύρων του ἐξήρχετο ὀξεῖα ὀσμὴ λιχνευμάτων, μαγειρικῆς ἀμφιβόλου ἴσως, ἀλλὰ μετὰ τετράωρον πορείαν κνιζούσης ἰσχυρῶς τὰ ὀσφραντικὰ καὶ γευστικά μου ὄργανα καὶ ὑπενθυμιζούσης μετὰ τὴν τῆς φύσεως ἀπόλαυσιν καὶ ἄλλην πεζοτέραν, τὴν φθαρτοῦ μας σαρκίου ἀνάγκην.

(Ἕπεται συνέχεια) Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 57

Ὁ *χὲρ* Χάσσεφρατζ ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ διεμαρτυρήθη μετὰ σπουδῆς λέγων, ὅτι εἶχεν ἐκφέρει τὴν γνώμην του ἁπλῶς «ὑπὸ ἔποψιν ἀντικειμενικήν».

— Δὲν ἔχω δὲ ἀνάγκην νὰ προσθέσω, ἐξηκολούθησεν, ὅτι σᾶς εὔχομαι πᾶσαν τὴν δυνατὴν ἐπιτυχίαν· ὡς ἐνδιαφερόμενος καὶ ἐγὼ ἀρκετὰ περὶ τῆς ἀρχαιολογίας εὔχομαι ἐγκαρδίως νὰ εὐδοκιμήσητε, φίλτατε κύριε Κερδίκ. Σᾶς ὁμιλῶ ἀποκλειστικῶς ὡς φίλος....

— Ὡς *φίλος*;.. ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος μετά τινος ἐκπλήξεως.

Ναί, κύριε Κερδίκ, διότι ἀπὸ τοῦδε τρέφω ζωηρὰν φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὴν ὡραίαν καὶ ἀξιέραστον ἀδελφήν σας.... μετὰ εἰλικρινοῦς δὲ θλίψεως σᾶς βλέπω ἐπιληφθέντας ἐπιχειρήσεως τόσον ἐπικινδύνου, ἥτις πολὺ φοβοῦμαι μὴ ἀπολήξῃ εἰς ἀπογοήτευσιν.... Μάλιστα εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐνεργήσω ὑπὲρ ὑμῶν παρὰ τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι, τῷ Σάχῃ.... διότι ἐδῶ διὰ νὰ εὐδοκιμήσητε ἀπαιτοῦνται χρήματα, πολλὰ χρήματα!... Ach mein Gott!... πόσα *χρήματα* χρειάζονται!... εἶπε τελευτῶν ὁ Γερμανὸς μὲ ἦθος εὐλαβὲς ἀνυψῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν.

—Ἐν τούτοις ἡ ὑπὸ τὸν Διελαφοὰ ἀποστολὴ εἰς Σοῦσα δὲν εἶχεν εἰμὴ μικράν τινα ἐπιχορήγησιν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ ὅμως τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ὑπῆρξαν θαυμαστά, παρετήρησε μὲ ὕφος κάπως αὐστηρὸν ὁ Μαυρίκιος.

— Εἶνε ἀληθές, εἶνε ἀληθές!... ἀλλὰ πόσους κόπους, πόσους κινδύνους, πόσα παθήματα δὲν ὑπέστησαν!... Ἄ! κύριε Κερδίκ, σᾶς βεβαιῶ ὅτι εἶνε σπαρακτικὸν πρᾶγμα νὰ βλέπῃ τις μίαν νέαν καὶ ὡραίαν *γκυρίαν* καθὼς τὴν δεσποινίδα ἀδελφήν σας ἐκτεθειμένην εἰς τοιούτους κινδύνους, εἰς παρομοίαν ἐρημίαν....

Ἡ Αἰκατερίνη εἶδεν ὅτι ὁ ἀδελφός της ἤρχιζε νὰ παρατηρῇ σχεδὸν ὀργίλως τὸν κλεινὸν Χάσσελφρατζ· οὗτος ὅμως δὲν ἐφαίνετο ἐννοῶν τὸ τοιοῦτο, καθόσον ἐξηκολούθει τὰς ἀτελευτήτους ὁμιλίας, ἐξ ὧν ἐξήγετο ὅτι οὐδέποτε μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἶχε συναντήσει νέον καὶ νεάνιδα, ἰατρὸν ἢ στρατιωτικὸν συμπαθεστέρους ἐκείνων, οὓς εἶχε τὸ εὐτύχημα κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ γνωρίσῃ.

Φανερὸν ἦτο ὅμως ὅτι ἡ τοιαύτη εὐχαρίστησις δὲν ἦτο ἀμοιβαία. Ἡ οἰκειότης, αἱ ἀξιώσεις τοῦ ξένου ὡς καὶ τὸ θράσος του, προστιθέμενα πρὸς τὸ ἥκιστα ἑλκυστικὸν ἐξωτερικόν του πᾶν ἄλλο ἐπέφερον ἢ νὰ κατακτήσωσι διὰ μιᾶς τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἄλλων. Ἡ ἀπρεπὴς ἀνάμιξίς του εἰς τὰς ἀτομικὰς ὑποθέσεις τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ καὶ ἡ ἐπιμονή του, ὅπως δίδῃ συμβουλάς, ἃς κανεὶς δὲν τοῦ ἐζήτει, συνετέλεσαν ἔτι μᾶλλον ὅπως ἀποξενωθῇ τῶν συμπαθειῶν πάντων.

Ἀφοῦ ἐρρόφησεν ἀναριθμήτους κυαθίσκους καφὲ προσφερομένου δυσθύμως ὑπὸ τοῦ Ἀριστομένους, ὅστις ἐφαίνετο ἐμμανής, διότι ἀπήντα ἄνθρωπον μᾶλλον φλύαρον ἑαυτοῦ, παρεκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς τάφρους. Τὸν ὡδήγησαν ἐκεῖ καὶ ἤρχισε παραχρῆμα νὰ ἐξετάζῃ τὰ πάντα μετ' ἄκρας προσοχῆς, σχολιάζων, ἐπιδοκιμάζων ἢ καταδικάζων μετ' ἀταράχου ἐλευθερίας τὰ συμβαίνοντα ἐνώπιόν του, ἐπιδεικνύων ἄλλως τε ἀρχαιολογικὰς γνώσεις τοὐλάχιστον ἴσας πρὸς τὴν ἀπρεπῆ συμπεριφοράν του καὶ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀνατροφῆς.

Συμφώνως πρὸς τὰς χαραχθείσας ἐπιστημονικὰς γραμμὰς ὁ Μαυρίκιος εἶχε διαιρέσει τὴν ὁμάδα τῶν ἐργατῶν του εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐξερευνᾷ τὸ ἔδαφος εἰς τόσα ταυτοχρόνως διαφορετικὰ σημεῖα, ὅσα ἐπέτρεπεν αὐτῷ ὁ περιωρισμένος ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν του. Μακρὰ μαυρίζοντα χάσματα, διασχίζοντα τῇδε κακεῖσε τὸ ἔδαφος, ἐδείκνυον ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐγκαταλελειμμένη τάφρος, πᾶσαι ὅμως αὗται συνέπιπτον ὡς εἰς τὸ αὐτὸ κέντρον, εἰς τὸν αὐτὸν σωρόν, διότι ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων εἶχεν ἀρκετὰ σοβαροὺς λόγους, ὅπως διακρίνῃ τὸν σωρὸν τοῦτον ἐκ τῶν ἄλλων. μὲ ὅλα δὲ τὰ ἕως τότε ἀσήμαντα ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν, εἶχεν ἀπόφασιν νὰ μὴ παύσῃ τὰς ἐργασίας του εἰμὴ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ.

Ὁ ἔνδοξος καθηγητὴς ἐπέμεινε λαλῶν περὶ τῶν πάντοτε ἐπιπόνων καὶ ἀβεβαίων πρώτων ἀποπειρῶν, συνενῶν πολλὰς χονδρὰς γερμανικὰς ἀστειότητας, ἐξαιρομένας ὑπὸ γέλωτος βαρέος, ἠχηροῦ καὶ ἥκιστα μεταδοτικοῦ.

Μετὰ μίαν ὥραν εἶχε κατορθώσει νὰ καταστῇ ἐντελῶς ἀνυπόφορος. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ἀρκεῖ νὰ εἶνέ τις ξένος καὶ μάλιστα Εὐρωπαῖος, ὅπως ἔχῃ δικαίωμα ἐπὶ τῆς φιλοξενίας, ὤφειλον ἀπαραιτήτως νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν ὀχληρὸν ἄσυλον καὶ νὰ τὸν προσκαλέσωσιν εἰς τὴν τράπεζάν των, μέχρις ὅτου ἤθελεν ἀποφασίσει ν' ἀπέλθῃ. Οὐχ ἧττον ἐνδομύχως ηὔχετο καθεὶς νὰ ἴδῃ ταχέως ἐρχομένην τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ σο-

Digitized by Google

φὸς ὀφθαλμίατρος θ' ἀνεχώρει εἰς Χαμαδάν· πλὴν αὐτὸς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης οὐδόλως ἐφαίνετο σκεπτόμενος νὰ πράξῃ τὸ τοιοῦτον.

Ἐδήλωσεν ὅτι, ἐπειδὴ συνείθιζεν ὅ,τι πράττει νὰ τὸ πράττῃ τέλειον, ἐσκόπευε νὰ ἴδῃ τὰ πάντα μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, νὰ ἐπιθεωρήσῃ ὅλα τὰ καθέκαστα, ἅτινα ἠδύνατο νὰ ἴδῃ εἰς τὰς ἀνασκαφάς.

Ἐφρικίασεν ἡ Αἰκατερίνη ἀκούσασα τὴν πρόθεσιν ταύτην, διότι ἐφοβεῖτο μήπως ὁ ἀδελφός της δὲν ἀνθέξῃ ἐπὶ πλέον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἀπαραίτητος ὑποχρέωσις ν' ἀποδεχθῶσι τὴν συντροφίαν τοῦ ἐπισκέπτου, ἐφ' ὅσον καιρὸν θὰ ἠρέσκετο αὐτὸς νὰ τὴν ἐπιβάλλῃ, ἐδέησε νὰ ἐγκαρτερήσωσι καὶ ν' ἀποδεχθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον καλόκαρδοι τὸ δυστύχημα.

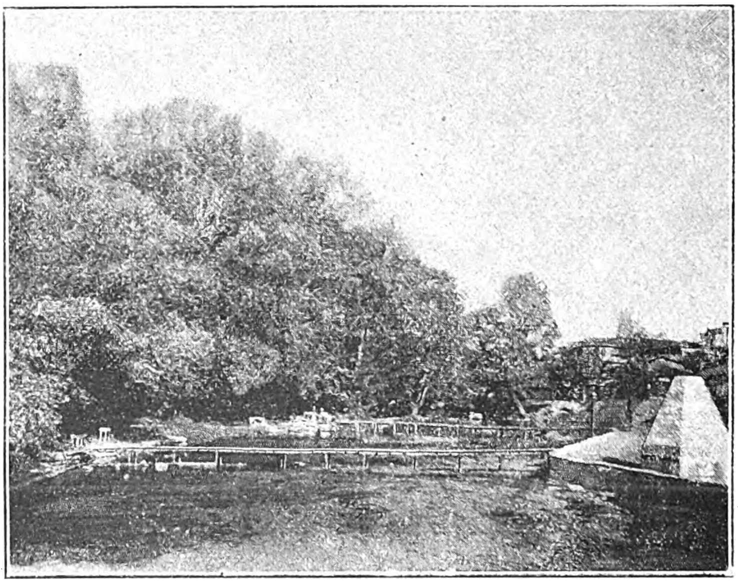

ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ
(Ἐκ φωτογραφίας)

Κεφάλαιον Δ'

Ὁ μικρὸς Γουέβρος(1)

Αἴφνης θόρυβος ἠκούσθη εἰς μίαν τῶν πλησιοχώρων τάφρων, ἐκεῖ ἔνθα οἱ Ἄραβες εἰργάζοντο. Ἠκούσθησαν ὀνειδισμοὶ καὶ ταραχὴ ῥήξεως, μία κραυγὴ παιδίου διαπεραστικὴ καὶ κατόπιν τὰ πάντα ἐσίγησαν. Ἡ Αἰκατερίνη πάντοτε ταχεῖα καὶ ζωηρὰ εἰς τὰς κινήσεις της, ἔδραμε νὰ ἴδῃ τί συνέβαινεν, οἱ δὲ ἄλλοι τὴν παρηκολούθησαν. Ὁ καθηγητὴς Χάσσελφρατζ ἔκρυψε πάλιν εἰς ἓν τῶν εὐρέων θυλακίων του τὸ μικρὸν σφυρίον, τὸ ὁποῖον εἶχε παραλάβει διὰ νὰ κρούῃ τῆδε κἀκεῖσε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ διηυθύνθη μὲ βῆμα μεμετρημένον πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος.

Φθάσασα εἰς τὴν τάφρον τῶν Ἀράβων ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ δὲν εἶδε κατ' ἀρχὰς εἰμὴ συνάθροισιν συγκεχυμένην· δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ παρατηρήσῃ τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου ἐκείνου. Πέντε ἢ ἓξ ἐργάται ἐπετίθεντο ὠργισμένοι κατὰ παιδίου δωδεκαετοῦς, τὸ ὁποῖον πανταχόθεν προσβαλλόμενον, ὠθούμενον, κακοποιούμενον, ἔστεκεν ἀκίνητον, ὠχρόν, μὲ τὰ χείλη συνεσφιγμένα, θλῖβον ἐπὶ τοῦ στήθους του ἀντικείμενόν τι, τὸ ὁποῖον οἱ διῶκται του προσεπάθουν νὰ τοῦ ἀφαιρέσωσιν.

Ἀγανακτήσασα ἡ Αἰκατερίνη ὥρμησε πρὸς τὸν ὅμιλον καὶ ἐπιθέτουσα μὲ κίνημα ἐπιτακτικὸν μικρὸν ῥαβδίον, ὅπερ ἀνὰ χεῖρας ἔφερεν, ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἑνὸς τῶν ἀνδρῶν, ὅστις ἔσυρεν ἐκ τοῦ ὠτίου τὸ παιδίον :

— Τί συμβαίνει; ἠρώτησε ταὐτοχρόνως. Διατί κακοποιεῖτε τοιουτοτρόπως αὐτὸ τὸ παιδί;

— Αἴ!... εἶπεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ἀναλαβὼν πάραυτα ἦθος τεταραγμένον... Ἡ εὐγένειά σας δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῆτε... Εἶνε κακὴ γενεά... Υἱὸς σκύλου!... Υἱὸς κολασμένου!

Καὶ ἔπτυσε χαμαὶ εἰς ἔνδειξιν περιφρονήσεως.

— Σ' ἐρώτησα νὰ μοῦ εἴπῃς τί συμβαίνει, εἶπε μετ' αὐστηρότητος ἡ δεσποινὶς Κερδίκ. Δὲν ἐντρέπεσθε νὰ ἐπιτίθεσθε τόσοι ἄνδρες ἐναντίον ἑνὸς τόσον μικροῦ παιδίου;.. Εἶνε αἰσχρόν! Τί ἔκαμε; Διὰ τί τὸ κατηγορεῖτε;... Μήπως ἔκλεψε τίποτε;

— Ὢ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία!... Ὁ υἱὸς τοῦ σκύλου!... Εἶνε ὅλοι κλέπται!... ἔκραξαν ἐν χορῷ οἱ ἐργάται μὲ ὕφος ὑψίστης περιφρονήσεως.

— Ὡς πρὸς αὐτό, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ἂν εἶνε κλέπτης, δὲν εἶνε ὁ μόνος ἐδῶ· τὸ ἴδιον πιστεύω εἶσθε καὶ σεῖς ὅλοι, ὅσοι εὑρίσκεσθε ἐδῶ. Ἐμπρὸς λοιπόν!... εἰς τὴν ἐργασίαν σας καθένας. Ἐγὼ θὰ ἐξετάσω αὐτὸ τὸ παιδί!... Ἔλα σὺ ἐδῶ νὰ μοῦ εἴπῃς τί ἔκαμες.

Οἱ ἐργάται ἀπεσύρθησαν μεμψιμοιροῦντες, μὴ τολμῶντες δὲ νὰ παραβῶσι τὴν προσταγὴν τῆς *Χανούμ*, κατῆλθον πάλιν εἰς τὴν τάφρον των, ἀφοῦ πρότερον ἔπτυσαν ἐπανειλημμένως πρὸς τὸ μέρος τοῦ παιδίου, διὰ νὰ ἐκφράσωσι τὴν ἀποδοκιμασίαν των.

Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ ἔσχε τότε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξετάσῃ τὸ παιδίον λεπτομερέστερον. Τὰ ἐκ λευκοῦ πανίου ἐνδύματά του εἶχον σχισθῇ κατὰ τὴν πάλην, ἐλαφρὰ δὲ πληγὴ προξενηθεῖσα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐκ λίθου ῥιφθέντος κατ' αὐτοῦ, ἤμασσεν ἄνωθεν τῆς ἀριστερᾶς ὀσφύος

(1) Γουέβροι ἢ Παρσῆ καλοῦνται ἐν Περσίᾳ οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν διασωζομένην φυλὴν τὴν ἀκολουθοῦσαν τὴν πυρολατρείαν τοῦ Ζωροάστρου.

Digitized by Google

του. Ἡ Αἰκατερίνη ἐξεπλάγη ἐκ τῆς καλλονῆς τοῦ παιδίου αὐτοῦ· τὰ εὐκίνητα καὶ εὔπλαστα μέλη του ἔξειχον ὡς ἀρχαίου χαλκοῦ ἀγαλματίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν ῥακῶν τῆς λινῆς ἐνδυμασίας του. Ἡ κεφαλή του καλυπτομένη ὑπὸ μαύρης βοστρυχωτῆς κόμης εἶχεν ἔκτακτον χάριν, τὸ δὲ λευκὸν μέρος τῶν χνοωδῶν μεγάλων ὀφθαλμῶν του ἔλαμπεν ὡς ἔγκαυστον ἐπὶ τῆς μελαγχροινῆς μορφῆς του. Οἱ ὀνειδισμοί, οὓς πρὸ μικροῦ εἶχεν ὑποστῆ, δὲν εἶχον ποσῶς ἀλλοιώσει τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν χαρακτηριστικῶν του· παρεκτὸς ἀστραπῆς τινος ἀγανακτήσεως, ἥτις ἔλαμψεν εἰς τὸ βλέμμα του, ὅτε τὸν ἐκατηγόρησαν ἐπὶ κλοπῇ, εἶχε διαμείνει ἀπαθὴς μὲ τὰς χεῖρας πάντοτε ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, φυλάττων ζηλοτύπως τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ ἤθελον ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτοῦ.

— Τὸ καϋμένο τὸ παιδί! εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη μετ' οἴκτου, εἶνε πληγωμένον. Ἔλα ἐδῶ νὰ σοῦ δέσω τὴν πληγήν σου.

Τὸ παιδίον ἐπλησίασε χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν. Τοῦ ἔπλυνε τὸ μέτωπον, μεθ' ὃ ἐσκέπασε τὴν πληγὴν διὰ τεμαχίου ἐκ ταφτᾶ, θέτουσα δὲ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεκροῦ ἰθαγενοῦς:

— Ἰδοὺ ὁποῦ σὲ ἰάτρευσα, εἶπε, μετ' ὀλίγας ἡμέρας δὲν θὰ φαίνεται πλέον τίποτε. Τώρα διηγήσου μας τί συνέβη· διατί τὰ εἶχαν μαζί σου οἱ ἐργάται;

— Χμ!.. φοβοῦμαι ὅτι κἄτι θὰ τοὺς ἐπῆρεν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ σείων τὴν κεφαλήν. Γιὰ νὰ ἰδοῦμεν, τί κρύπτεις ἐκεῖ, μικρέ. Στοιχηματίζω ὅ,τι θέλετε, ὅτι κρύπτει κἄτι τι τὸ ὁποῖον δὲν του ἀνήκει νομίμως...

— Ὄχι! εἶπε πάραυτα ἡ Αἰκατερίνη. Εἶμαι πεπεισμένη, ὅτι τὸ παιδίον αὐτὸ δὲν εἶνε κλέπτης. Ἔχω πεῖραν τοῦ ἤθους των, ὅταν τοὺς συλλαμβάνουν ἐπ' αὐτοφώρῳ, καὶ δὲν τὸ ἀναγνωρίζω εἰς αὐτὸν ἐδῶ... Κυττάξατε, κύριοι· τὸ παιδίον αὐτὸ φαίνεται ὅτι ἔχει ἀξιοπρέπειαν τῇ ἀληθείᾳ καὶ φαίνεται ὅτι μᾶς οἰκτείρει διὰ τὰς κατ' αὐτοῦ κατηγορίας.

ΟΙ ΑΧΩΡΙΣΤΟΙ

— Πραγματικῶς, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν· ὁ κατεργάρης αὐτὸς μᾶς κυττάζει μὲ ὅλον τὸ μεγαλεῖόν του. Ἐμπρός! ἐξηκολούθησεν ἀποτει-

Digitized by Google

νόμενος πρὸς αὐτὸν περσιστί, δεῖξέ μας τί κρατεῖς καὶ τράβα εἰς τὴν δουλειά σου.

Τὸ παιδίον ἔνευσεν ἀρνητικῶς· αἴφνης ὁ καθηγητὴς Χάσσελφρατζ προχωρῶν ἐπέθηκε τὴν βαρεῖαν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ παιδίου καὶ σείων αὐτό :

— Δεῖξε τί κρατεῖς, μάγκα! ἔκραξε μὲ τὴν βαρεῖαν ὀργίλην φωνήν του.

— Ἀφήσατέ τον, κύριε, σᾶς παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη· ἐγὼ δὲν πιστεύω ὅτι αὐτὸ τὸ παιδίον εἶνε κλέπτης καὶ ἀναλαμβάνω ἐγὼ τὴν εὐθύνην νὰ τὸ ἀποπέμψω χωρὶς νὰ ἐξακολουθήσω ἐπὶ πλέον τὰς ἀνακρίσεις. Πήγαινε, παιδί μου· εἶσαι ἐλεύθερον, προσέθηκεν.

Εὐθὺς ὡς ἀπήγγειλε τὰς λέξεις ταύτας καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ παιδίου πάραυτα ἐπραΰνθη· τὰ συνεσφιγμένα χείλη του διεστάλησαν ὑπὸ μειδιάματος καὶ ἀνοίγων κατὰ τὸ ἥμισυ τὰς χεῖράς του ἔδειξε περιστεράν, μὲ χνοώδη τράχηλον, μὲ πόδας καὶ ῥάμφος ἐρυθρόν, ἥτις συνεσπειρωμένη καὶ ἔντρομος ἔκειτο παρὰ τὸ στῆθός του.

— Βλέπετε; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη χαίρουσα· καλὰ ἔλεγα ἐγὼ ὅτι τίποτε δὲν ἔκλεψε. Καὶ διατί ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι σοῦ ἐπετέθησαν, παιδί μου;

— Ἐπήγαινα τὸν δρόμον μου καὶ ἐγύριζα εἰς τὴν κατοικίαν μας· ἐκρατοῦσα δὲ εἰς τὸν κόλπον αὐτὸ τὸ πουλὶ διὰ νὰ μὴ μοῦ φύγῃ. Οἱ ἄνθρωποί σας μὲ εἶδαν καὶ μοῦ ἐφώναξαν, ὅτι κἄτι εἶχα κλέψει ἀπὸ τὸ στρατόπεδόν σας. Ἐπροσπάθησαν νὰ μοῦ τὸ πάρουν. Ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ ἰδοῦν τί ἐκράτουν... καὶ δὲν τὸ εἶδαν! προσέθηκε θριαμβευτικῶς.

— Καὶ μ' αὐτὸ ἐκέρδησες μίαν πληγὴν εἰς τὸ μέτωπον, μικρὲ βλάκα! εἶπεν ὁ καθηγητὴς Χάσσελφρατζ. Ἂν ἤθελες τοὺς ἀκούσει, θὰ σὲ ἄφιναν ἥσυχον.

— Δὲν τοὺς ἐπέρασεν ὅμως καὶ δὲν εἶδαν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἤθελα νὰ κρύψω, ἐπανέλαβε τὸ παιδίον.

— Πῶς λέγεσαι; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ὀνομάζομαι Χασάν.

— Ἐδῶ πλησίον κατοικοῦν οἱ γονεῖς σου;

— Δὲν ἔχω γονεῖς.

— Ἔλεγες ὅτι ἐπέστρεφες εἰς τὴν κατοικίαν σας. Βέβαια δὲν ζῇς μόνος; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὤ, ὄχι· κατοικῶ μαζὶ μὲ τὸν Γκουσὰ-Νισὶν καὶ τὴν Λεϊλάν.

— Γκουσὰ-Νισίν!... ἐπανέλαβεν ὁ *χὲρ* Χάσσελφρατζ καγχάζων.

— Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, τὸ ὄνομα αὐτὸ σημαίνει κατὰ γράμμα: *ἐκεῖνος-ὁποῦ, μένει-στὴ-γωνιά-του.*

— Ναί, *ντεσποινίς*, τί ὡραῖον ὄνομα! ἀλήθεια;

— Εἶνε ὅμως τοὐλάχιστον ὄνομα ἀνθρώπου μὴ ὀχληροῦ, ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις, καταστέλλουσα μειδίαμα.

— Πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ 'πῇ δι' ὅλους! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιών, ὅστις δὲν ἐδίστασε νὰ ἐξακοντίσῃ ἓν βλέμμα πρὸς τὸν σοφὸν Γερμανόν.

Χωρὶς ὅμως νὰ προσέξῃ εἰς αὐτὸν οὗτος, διευθετῶν τὰς διόπτρας του, ἐξήταζε προσεκτικῶς τὸν μικρὸν Χασάν.

— Ἀπὸ τὸ σχῆμα τῶν ἐνδυμάτων τοῦ παιδίου αὐτοῦ, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἄγομαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν αἵρεσιν τῶν *Γουέβρων*.

— Τῶν Γουέβρων!... ἐπανέλαβεν ἡ Αἰκατερίνη ἔκπληκτος. Ἐνόμιζα ὅτι δὲν ὑπῆρχον πλέον.

— Ἀπεναντίας, δεσποινίς, ὑπάρχουν· μολονότι δὲ ἡ αἵρεσίς των περιφρονεῖται...

— Διατί, κύριε; Κατὰ τί εἶνε ἀξιοκαταφρόνητος ἡ αἵρεσις αὐτή; ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος ἡ Αἰκατερίνη.

— Ἡ λατρεία τοῦ πυρός, ὡς στοιχείου ζωογόνου τοῦ κόσμου, οὐδὲν ἔχει τὸ ἐξευτελιστικόν, νομίζω, προσέθηκεν ὁ ὑπολοχαγὸς μὴ δυσαρεστούμενος, διότι ἐνῷ ταὐτοχρόνως ὑπεστήριζε τὴν γνώμην τῆς δεσποινίδος Κερδίκ, ἀφ' ἑτέρου ἀντέτεινεν εἰς τὸν σοφὸν καθηγητήν, καθ' οὗ ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ᾐσθάνθη ἀντιπάθειαν ἀκατανίκητον.

— Πολὺ καλά, ἀπήντησεν ὁ ὀφθαλμίατρος. Ἀφοῦ ἡ δεσποινὶς εὑρίσκει τὴν αἵρεσιν ταύτην ἀξιοθαύμαστον καὶ ἐγὼ τὴν θαυμάζω. Ἀλλ' ὅπως δήποτε οἱ Πέρσαι δὲν εἶνε αὐτῆς τῆς γνώμης καὶ δὲν ὑπάρχει ὕβρις, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐπιρρίπτωσι κατὰ τῶν Γουέβρων.

— Δι' αὐτὸ λοιπὸν οἱ ἐργάται μας ἐπετέθησαν κατ' αὐτοῦ τοῦ παιδίου; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Πιθανώτατα, ἀπήντησεν ὁ ἐπιστήμων, σείων τὴν χονδρὰν κεφαλήν του.

— Τὸ καϋμένο τὸ παιδί!... Ἀλήθεια, Χασάν, ὅτι εἶσαι Γουέβρος; ἐξηκολούθησεν ἡ νεᾶνις.

— Ναί, Χανούμ, ἀπήντησε μὲ ἦθος ἐπάρσεως καὶ τρόπον τινὰ λυπούμενος ὡς νὰ προσεδόκα νὰ ἴδῃ μεταβάλλουσαν πρὸς αὐτὸν συμπεριφορὰν τὴν μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένην.

— Ἠμπορεῖτε νὰ πιστεύσητε τοὺς λόγους του εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Ἂν καὶ μισοῦνται ὡς εἰδωλολάτραι οἱ Γουέβροι, ἐν τούτοις θεωροῦνται ἐν γένει ὡς ἀνίκανοι νὰ ψευσθῶσιν.

— Ἐπίζηλον προτέρημα! ἐγνωμάτευσεν ὁ ὑπολοχαγός, τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ἦτο πολὺ χρήσιμον, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ τὸ μεταδώσωμεν εἰς ὅλους τοὺς ἀγαπητούς μας μαύρους, Ἄραβας, Τυνησίους, Πέρσας καὶ λοιπούς.

— Καὶ οἱ Γουέβροι αὐτοὶ ἐξακολουθοῦσι καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ πρεσβεύωσι τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

Digitized by Google

— Κάπως τροποποιημένην, ἐννοεῖται, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός της. Ἐν τούτοις ὑπάρχει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, μεταξύ των μία ὁμὰς ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν λατρείαν εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἁγνότητα. Δὲν καλοῦνται αὐτοί, νομίζω, *παλαιοὶ Γουέβροι* ;

— Ἀκριβῶς, ἀπήντησεν ὁ δόκτωρ Ἀρδύ.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μικροῦ Χασὰν ἐξήστραψαν, ὅτε ἤκουσε τὴν ὀνομασίαν ταύτην.

— Μήπως οἱ ἰδικοί σου ἀνήκουν εἰς αὐτὴν τὴν ὁμάδα ; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις τὸν παρετήρει.

— Ναί, Χανούμ.

— Καὶ ποῦ κατοικοῦν ;

— Ἐκεῖ πέραν ! εἶπε τὸ παιδίον, ἐκτεῖνον τὴν χεῖρά του πρὸς βορρᾶν, πλησίον τοῦ τάφου τῆς Ἐσθὴρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου.

— Ὑπάρχει ἐκεῖ καμμία κωμόπολις, κανὲν χωρίον μικρόν ;

Ὁ Χασὰν ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Ὁ Γκουσά-Νισὶν δὲν κατοικεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, εἶπε. *Μένει εἰς τὴν γωνίαν του*. Φυλάττει τὸν Πύργον τῆς Σιωπῆς.

— Τί εἶνε αὐτὸς ὁ Πύργος ;

— Καλεῖται τοιουτοτρόπως, ἀπήντησεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ δόκτωρ Ἀρδύ, πύργος, ὅστις διόλου δὲν θὰ σοῦ ἤρεσε, ἀγαπητόν μου τέκνον. Οἱ Γουέβροι δὲν συγκατατίθενται κατ' οὐδένα τρόπον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκρούς των. Δὲν θέλουν νὰ μιαίνουν οὔτε τὴν γῆν, οὔτε τὸ πῦρ, οὔτε τὸ ὕδωρ μὲ τὴν κόνιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἐκθέτουσι λοιπὸν τοὺς νεκροὺς ἐφ' ὑψηλῶν πύργων καὶ ἀφίνουσιν εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ τὴν φροντίδα νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς ταφήν. Ἐν ἄλλοις λόγοις, οἱ γῦπες καὶ οἱ κόρακες εἶνε οἱ νεκροθάπται των.

— Φρικτόν ! εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη φρικιῶσα. Χασάν, μήπως ὁ Γουσὰ-Νισὶν κατοικεῖ εἰς ἕνα ἀπ' αὐτοὺς τοὺς πύργους ;

— Κανεὶς δὲν κατοικεῖ τὸ *δαχμὲ* (πύργον τῆς σιωπῆς) εἰμὴ ὅσοι σιωπήσουν διὰ παντός, ἀπήντησε σοβαρῶς τὸ παιδίον.

— Τί ἐννοεῖς λοιπόν ;

— Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν κατοικεῖ εἰς τοὺς βράχους καὶ φυλάττει τὸν πύργον τῆς σιωπῆς, δηλαδὴ ἀποκρούει τοὺς βεβήλους. Κανεὶς δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ, οὔτε ζῶον, οὔτε πτηνόν, ἐκτὸς ἂν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν τοῦ τὸ ἐπιτρέψῃ.

— Ὦ, ὤ ! εἶπεν ὁ *σὲρ* Χάσσελφρατζ μὲ ἦθος δυσπιστίας.

— Οὔτε ἡ εὐγενεία σου δύνασαι νὰ πλησιάσῃς *χονδρὲ Σαχίβ*, (κύριε), ἂν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν σοῦ τὸ ἀπαγορεύσῃ, εἶπεν ὁ Χασὰν χωρὶς νὰ πτοηθῇ.

— Αὐτὸ θὰ τὸ ἐβλέπομεν, βλάκα, εἶπε σκαιῶς ὁ ὀφθαλμίατρος, προσβληθεὶς ἐκ τοῦ ἐπιθέτου, τὸ ὁποῖον ἀπέδωκεν αὐτῷ τὸ παιδίον.

— Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν εἶνε συγγενής σου ; ἠρώτησεν ἡ δεσποινὶς Κερδίκ.

— Ὄχι, τίποτε δὲν τὸν ἔχω τὸν Γκουσὰ-Νισίν. Ἀπὸ μικρὸν μὲ εὗρεν ἔρημον εἰς τὸν δρόμον καὶ μὲ παρέλαβε· κανεὶς δὲν γνωρίζει ἀπὸ ποῦ εἶμαι καὶ εἰς ποίαν οἰκογένειαν ἀνήκω. Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν μὲ παρέλαβε καὶ μὲ ἀνέθρεψεν ἀπὸ μικρόν. Μὲ ἠγάπησεν ὅσον καὶ τὴν Λεϊλὰν καὶ ἔγεινα ἀφωσιωμένος δοῦλός του... Μὲ ἐδίδαξε τὴν θρησκείαν, χωρὶς ὅμως νὰ μοῦ τὴν ἐπιβάλῃ. Ἂν ἤθελα, θὰ ἤμουν Μουσουλμάνος, ὅπως οἱ ἐργάται σας, ἀλλὰ θέλω νὰ ἦμαι Παρσῆς, ὅπως ὁ αὐθέντης μου καὶ ἡ Λεϊλά.

— Ποία εἶνε ἡ Λεϊλά ; ἡ σύζυγος τοῦ αὐθέντου σου ;

— Ὄχι, ὁ Γκουσὰ-Νισὶν εἶνε ἡλικιωμένος. Εἶνε γέρων ὅσον καὶ ὁ κόσμος καὶ ἡ γενειάς του εἶνε σεβασμία. Ἡ Λεϊλὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐγγονή του.

— Γέρων ὅσον καὶ ὁ κόσμος !... εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς λίαν τερπόμενος ἐκ τῆς παραβολῆς ταύτης· αὐτὸ βεβαίως σημαίνει ὅτι εἶνε πολὺ γέρων. Μὲ τὰς ὑπερβολάς των δὲν εἰξεύρει κανεὶς τί θέλουν νὰ εἰποῦν αὐτοὶ οἱ παράξενοι.

— Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν εἶνε γέρων ὅσον καὶ ὁ κόσμος, ἐπανέλαβεν ὁ Χασάν. Εἶδε νὰ γεννηθοῦν καὶ ν' ἀποθάνουν πολλαὶ γενεαὶ ἀνθρώπων. Γνωρίζει τὰ πάντα. Ἡ μάθησίς του εἶνε ἀπεριόριστος, ὅπως καὶ ἡ δύναμίς του. Οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ζῶα ὑπακούουσιν εἰς αὐτόν. Τὸ *Δέλβι* (ἡ ἀρχαία γλῶσσα τῶν Γουέβρων) εἶνε εἰς αὐτὸν πολὺ γνωστὴ καὶ ἀντὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τὰς φράσεις χωρὶς νὰ τὰς ἐννοῇ, ὅπως πράττουν οἱ περισσότεροι τῶν *μοβέδς* (ἱερέων τῶν Γουέβρων) νομίζει κανεὶς ὅτι τὰς ἤκουσεν ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ στόμα τοῦ προφήτου Ζωροάστρου.

— Τρελλὸ θὰ εἶνε αὐτὸ τὸ παιδί, εἶπεν ὁ καθηγητής.

— Αὐτὸς ὁ Γκουσὰ-Νισὶν πρέπει νὰ εἶνε ὑποκείμενον πολὺ περίεργον, ὑπέλαβεν ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁμολογῶ ὅτι εἶμαι πολὺ περίεργος νὰ τὸν ἴδω. Εἰπέ μου, Χασάν, νομίζεις ὅτι θὰ μοῦ ἐπέτρεπε νὰ τὸν πλησιάσω ; προσέθηκε μὲ φωνὴν θωπευτικωτάτην.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Digitized by Google

ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Κυτταρικὴ Πολιτεία.

Γ'.

Μέγεθος τῶν κυττάρων. — Θρέψις τῶν κυττάρων. — Κατεργασία ἀνοργάνων οὐσιῶν εἰς ζωϊκὰς οὐσίας. — Αὔξησις τῶν κυττάρων. — Πάχυνσις τῆς κυτταρικῆς μεμβράνης. — Μερισμὸς ἡλικία καὶ θάνατος τῶν κυττάρων.

Τὸ μέγεθος τῶν φυτικῶν κυττάρων ποικίλλεται. Ἐν τῇ ἐντεριώνῃ τοῦ Νηρίου, εἰς τὰ φύλλα τῆς Βεγονίας διακρίνομεν μὲ ἄοπλον ὀφθαλμὸν τρυφερὸν δικτυωτὸν κατασκεύασμα. Ἡ γῦρις τῆς ῥίζης ἢ τῆς κολοκύνθης διαμερίζεται ἐν τῷ ὕδατι εἰς μικροὺς κόκκους κόνεως. Ἕκαστος τῶν κόκκων τούτων εἶναι ἓν κύτταρον, ὅπερ εἶναι ὁρατὸν ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ μικροσκοπίου. Κατὰ μέσον ὅρον τὰ κύτταρα δύνανται νὰ ἀποκτήσωσι τὸ πάχος τριχός, πολλὰ δὲ μόνον τὸ τρίτον ἢ τὸ τέταρτον τοῦ πάχους αὐτῆς· ἄλλα γίνονται μεγαλείτερα καὶ ἰδίως πολὺ μακρότερα. Ἑκάστη τῶν μικρῶν ἰνῶν, ἐξ ὧν ὑφαίνονται τὰ λινὰ καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα, εἶναι ὡσαύτως φυτικὰ κύτταρα, τὰ ὁποῖα καίτοι λεπτότατα, δύνανται ὅμως νὰ λάβωσι μῆκος δύο μέχρι πέντε ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου.

Ἀλλ' ἐν τῇ φύσει οὐδὲν εἶναι μέγα, οὐδὲν εἶναι μικρόν. Καὶ ἐν τῷ σμικροτάτῳ κυττάρῳ ὑπάρχει χῶρος διὰ τὴν μεγίστην ποικιλίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ζωϊκῆς δυνάμεως. Ἐν ἑκάστῳ κυττάρῳ ἐνεργεῖται ἀκαταπαύστως πλάσις καὶ μεταμόρφωσις, γένεσις καὶ φθορά, ἀκατάπαυστος ἐναλλαγὴ οὐσιῶν. Τὸ κύτταρον προσλαμβάνει τροφήν, την κατεργάζεται, ἀναπνέει καὶ διαπνέει. Μόριά τινα, ἅτινα κατεστάθησαν ἄχρηστα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ζωῆς, ἐκκρίνονται καὶ ἀντ' αὐτῶν ἄλλα προσλαμβάνονται ἔξωθεν. Ἀπὸ τὴν θρέψιν καὶ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν οὐσιῶν ἐξαρτᾶται ἡ ἀνανέωσις τοῦ κυττάρου καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ συντήρησις αὐτοῦ. Αὐτόδηλον εἶναι ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ κυττάρου προσλαμβανόμεναι οὐσίαι δὲν εἶναι οὐσίαι στερεαί, καθόσον, ὡς γινώσκομεν, τοῦτο ὁλοσχερῶς ἐγκλείεται ὑπὸ μεμβράνης, προσλαμβάνει ὅμως τὴν τροφήν του ἐν ῥευστῇ καὶ ἀερώδει καταστάσει. Ἂν καὶ μὲ τὰ ἐντελέστερα μικροσκόπια μέχρι τοῦδε δὲν κατωρθώθη νὰ παρατηρηθῶσιν ὀπαὶ εἰς τὴν κυτταρικὴν μεμβράνην, οὐχ ἧττον δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ μεμβράνη αὕτη εἶναι πορώδης ὡς σπόγγος, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ πόροι εἰσὶν ἀπειράκις λεπτότεροι. Οὕτω καταληπτὸν γίνεται διατὶ κυττάρου τινὸς ἐντὸς ῥευστοῦ εὑρισκομένου ἡ μεμβράνη κορέννυται καὶ ἐκ τοῦ ἀπορροφηθέντος ῥευστοῦ τόσον μόνον μέρος μεταδίδει εἰς τὸ πρωτόπλασμα, ὅσον ἀρκεῖ εἰς τὴν θρέψιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως συστατικά τινα μέρη τοῦ κυτταρικοῦ χυμοῦ, τῶν ὁποίων τὸ πρωτόπλασμα δὲν ἔχει ἀνάγκην, δύνανται διὰ τῶν πόρων τῆς μεμβράνης ἐκκρινόμενα νὰ μεταβῶσιν εἰς παρακείμενα κύτταρα. Προσέτι ἀπορροφῶνται καὶ ἀέρια διὰ τῶν πόρων τούτων, καθὼς καὶ ἀποβάλλονται τοιαῦτα, ἅτινα ἀνεπτύχθησαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ κυττάρου.

Ὡς γνωστὸν οἱ ἀρχαιότεροι φυσιολόγοι ἐδόξαζον ὅτι ἅπαντα τὰ σώματα συνίσταντο ἀπὸ τέσσαρα στοιχεῖα: πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα καὶ γῆν· ἡ νεωτέρα ὅμως φυσικὴ καὶ χημεία ἀπέδειξαν σφαλερὰν τὴν δοξασίαν ταύτην. Τὴν σήμερον γνωρίζομεν ὅτι τὸ πῦρ εἶναι ἀλληλενέργεια, τὸ ὕδωρ μία ἕνωσις, ὁ ἀὴρ κρᾶμα δύο ἀερίων καὶ τέλος ἡ γῆ εἶναι ἐπισώρευσις διαφόρων λίθων ἐν λεπτοτάτῳ διαμερισμῷ. Διὰ τὰ φυτὰ ὅμως ἡ ἀρχαία δοξασία διετήρησε τὸ κῦρος αὐτῆς, γῆ, ὕδωρ καὶ ἀὴρ εἶναι ἡ τροφὴ τῶν κυττάρων τοῦ φυτοῦ, πῦρ δὲ ἢ μᾶλλον φῶς καὶ θερμότης εἶναι αἱ δυνάμεις, αἵτινες τίθησιν εἰς κίνησιν τὴν μηχανὴν τῆς ζωῆς ἐν τῷ κυττάρῳ.

Ἐκ τῶν συντριμμάτων τῶν λίθων, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ γήϊνος φλοιὸς συνεπήχθη, διαλύονται συστατικά τινα μέρη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταλλικὰ ἅλατα, ἐν τῷ ὕδατι, τὸ ὁποῖον ὡς βροχή, χιὼν ἢ δρόσος καταπίπτει καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τοὺς λεπτοὺς τοῦ ἐδάφους πόρους. Ἡ διάλυσις αὕτη τοῦ ἐδάφους, ἢ τὸ ἐκχύλισμα τοῦτο ἐμπεριέχει σπουδαιοτάτας θρεπτικὰς οὐσίας διὰ τὰ φυτά. Ἐνῷ δὲ πρότερον ἐπιστεύετο ὅτι μόνον ειδικὴ ἕνωσις μεταλλικῶν οὐσιῶν μὲ τὰ λείψανα σεσηπότων φυτῶν, ἥτις ὀνομάζεται φυτικὴ γῆ (Humus), ἦτο ἱκανὴ νὰ θρέψῃ τὰ φυτά, ἡ ἐπιστήμη πρὸ πολλοῦ ἀπέδειξεν, ὅτι οὐχὶ αὐτὴ ἡ φυτικὴ γῆ εἶναι ἡ τροφή, ἀλλὰ τὰ μεταλλικὰ ἅλατα, ἅτινα αὐτὴ ἐμπεριέχει, οἷον κάλιον, ἀσβέστιον, μαγνήσιον, ἀμμωνία, ἡνωμένα μετὰ θειικοῦ, νιτρικοῦ καὶ φωσφορικοῦ ὀξέος. Ὅπως ὁ ἰατρὸς σήμερον δίδει εἰς τὸν ἀσθενῆ τὸ καθαρὸν ἀλκαλοειδὲς τῆς κίνας ἐν διαλύσει καὶ ὡρισμένῃ ποσότητι ἀντὶ τοῦ μὴ καθαροῦ καὶ ἀβεβαίου ἐκχυλίσματος αὐτῆς, οὕτω καὶ ὁ φυσιολόγος θεραπεύει τὰ φυτά του ἄνευ χώματος ἐντὸς ὕδατος, εἰς τὸ ὁποῖον καταλλήλως καὶ ἐν ὡρισμένῃ ποσότητι διαλύει ἐν καθαρᾷ κρυσταλλικῇ μορφῇ θρεπτικὰ ἅλατα τοῦ ἐδάφους. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν μεταλλικῶν τούτων οὐσιῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους, τὸ φυτὸν τρέφεται καὶ ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὡς γνωστὸν αὕτη συνίσταται ἀπὸ τέσσαρα μέρη ἀζώτου καὶ ἓν μέρος ὀξυγόνου, εἰς τὰ ὁποῖα ἑνοῦται καὶ ἐλάχιστον μέρος ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἐνῷ δὲ τὸ ἄζωτον τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν χρησιμεύει εἰς τὰ φυτὰ καθὼς οὐδὲ καὶ εἰς τὰ ζῷα, τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀπεναντίας

Digitized by Google

ἀποτελεῖ τὰς ἀερώδεις θρεπτικὰς οὐσίας τοῦ φυτοῦ, ἄνευ τῶν ὁποίων αὐτὸ οὔτε νὰ ἀνανεωθῇ, οὔτε τὴν ἐναλλαγὴν τῶν οὐσιῶν ἐν ἐνεργείᾳ νὰ διατηρῇ οὐδὲ νὰ ζήσῃ δύναται.

Ὕδωρ, ἅλατα τοῦ ἐδάφους καὶ τὰ ὀνομασθέντα ἀέρια εἶναι αἱ ἀκατέργαστοι οὐσίαι αἱ ὑπὸ τῶν φυτῶν προσλαμβανόμεναι. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὅμως τῶν κυττάρων μεταβάλλονται αὗται εἰς ἄμυλον καὶ σάκχαρον, εἰς κόμμι καὶ ἰνίνην, εἰς λεύκωμα, εἰς ἔλαια καὶ ῥητίνην, εἰς ἰαματικὰς ἢ δηλητηριώδεις οὐσίας. Τὸ ἁπλούστατον κύτταρον κατέχει τὴν τέχνην, τὴν ὁποίαν ὁ μᾶλλον ἔμπειρος χημικὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξεύρῃ. Ὁ χημικὸς δύναται ἐν τῷ χημείῳ νὰ παρασκευάσῃ πολλὰς οὐσίας, τὰς ὁποίας τὸ φυτικὸν κύτταρον παράγει. Τὸ ἄμυλον τοῦ γεωμήλου μεταβάλλει εἰς σάκχαρον, ἥτις δίδει εἰς τὴν σταφυλὴν τὴν γλυκύτητα αὐτῆς. Τὸ ἄμυλον πάλιν μεταποιεῖ εἰς ὀξέα καρπῶν, τὰ ὁποῖα ἑνούμενα μὲ τὸ σάκχαρον τῶν ῥαγῶν μεταδίδουσιν εἰς αὐτὰς τὸ δροσερὸν καὶ τὸ εὔγευστον. Πρὸς τούτοις καὶ αὐτὸ τὸ ἄρωμα τῶν μήλων, τῶν ἀχράδων, τοῦ χαμαικεράσου ὡς καὶ αὐτὸ τὸ λεπτότατον ἄρωμα τοῦ ἀνανὰ παρασκευάζει ἀπὸ τὸ ζυμέλαιον, τὸ ὁποῖον ἐξάγει ἀπὸ τὴν ζύμωσιν τοῦ σακχάρου. Ἀπὸ τὸ φορμικὸν καὶ βενζοϊκὸν ὀξὺ παρασκευάζει ἔλαιον πικραμυγδάλου, ἀπὸ δὲ τὸν χυμὸν τῆς ἐρυθρελάτης κρυσταλλικὰς βελόνας βανιλλίνης, ἥτις ἄλλοτε παρήγετο ἀπὸ τοὺς λοβοὺς μεξικανικοῦ τινος ὀρχεοειδοῦς. Κατασκευάζει δὲ καὶ πλεῖστα ἄλλα, ἅτινα οὐκ ἔστι τοῦ παρόντος ν' ἀπαριθμήσωμεν. Ἅπασαι ὅμως αὗται τοῦ χημικοῦ αἱ ἐργασίαι ὅσον θαυμασταὶ καὶ ἂν ὦσι, βάσιν ἔχουσι μίαν οὐσίαν, ἥτις παρήχθη ἐν τῷ ζωντανῷ χημείῳ ἑνὸς κυττάρου.

Ἐνταῦθα, εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο περατοῦνται τὰ ὅρια τῆς ἐπιστήμης μὲ ὅλας τὰς ἀπείρους προόδους, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα ἐποιήσατο ἡ νεωτέρα χημεία. Οὐδεμία δ' ἐλπὶς ὑπάρχει, ὅτι ἡ ἐπιστήμη θέλει δυνηθῇ ποτε τεχνικῶς νὰ παραγάγῃ αὐτὴν μάλιστα τὴν σπουδαιοτάτην ἁπασῶν τῶν οὐσιῶν, τὸ πρωτόπλασμα, ὅπερ πλάττει τὸν ζωντανὸν κυτταρικὸν ἱστὸν τοῦ φυτοῦ καὶ παρασκευάζει τὰ ὑλικὰ τῶν μυώνων καὶ τῶν νεύρων καὶ ἐν γένει τὰ συστατικὰ τοῦ σώματος τῶν ζώων. Τὴν αὐτήν, ὡς ἡ χημεία ἀδυναμίαν ἔχει καὶ τὸ ζῶον. Οὐδὲν ζῶον δύναται, ὡς τὸ φυτόν, νὰ ζήσῃ μόνον μὲ ἀέρα, ὕδωρ καὶ γῆν. Οὐδὲν ζῶον δύναται τὰς ἁπλᾶς χημικὰς ἑνώσεις, οἷαι συμβαίνουσιν ἐν τῇ ἀψύχῳ φύσει, νὰ συνδυάσῃ πρὸς παραγωγὴν ζωϊκῆς οὐσίας — τοῦ πρωτοπλάσματος. Τὸ ζῶον εἶναι ἠναγκασμένον νὰ λαμβάνῃ τὴν οὐσίαν, ἐξ ἧς συνίσταται τὸ κρέας καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἀπὸ τὸ φυτόν, καθόσον ταύτην τὸ ζῶον δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ζωϊκῶν δυνάμεων. Μόνον τὰ κύτταρα τοῦ φυτοῦ κατέχουσι τὴν δύναμιν τὰς ἁπλᾶς ἑνώσεις τῆς ἀψύχου ὕλης νὰ ἐξευγενίζωσι, μεταβάλλοντα αὐτὴν εἰς ὕλην ἐνέχουσαν ζωήν. Ἕκαστον ὡσαύτως κύτταρον ἔχει τὴν τέχνην ἐκ τῶν αὐτῶν ἀψύχων ὑλῶν νὰ παράγῃ καὶ ἄλλα παρασκευάσματα. Ἐντεῦθεν ἔχομεν τὴν ἄπειρον ποικιλίαν οὐσιῶν, αἵτινες παράγονται ἀπὸ τὸ φυτικὸν βασίλειον καὶ ἔχουσι διάφορον ἐνέργειαν. Πυκνῶς τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ ὑπὸ τὴν αὐτὴν σκιὰν τοῦ δάσους αὐξάνονται τὸ ἀλεκτοροπόδιον καὶ στρύχνος ὁ μανικὸς (Atropa belladonna), ἡ κενταυρὶς καὶ τὸ δορύκνιον. Τὸ αὐτὸ ἔδαφος δίδει εἰς τὰς ῥίζας τῶν φυτῶν τούτων τὴν αὐτὴν τροφήν, ἡ αὐτὴ ἀτμοσφαῖρα περιβάλλει αὐτά, καὶ μολαταῦτα τὰ κύτταρα τοῦ πρώτου παρασκευάζουσι καυστικόν, τοῦ δὲ δευτέρου ναρκωτικὸν δηλητήριον, τοῦ τρίτου πικρὸν ἰαματικὸν χυμὸν καὶ τοῦ τετάρτου ἀρωματικὸν ἄρτυμα.

Ἓν μέρος τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν καταναλίσκει τὸ κύτταρον πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ αὔξησιν. Ἐνωρίτερον ὅμως ἢ βραδύτερον, παυούσης τῆς αὐξήσεως, τὸ κύτταρον διατηρεῖ τὸ ἀποκτηθὲν σχῆμα καὶ μέγεθος. Τότε εἶναι πλέον κύτταρον ἀναπτυχθὲν καὶ λέγεται μόνιμον. Ὁμοιάζει τότε μὲ σφαῖραν, μὲ ᾠὸν ἢ μὲ πολύεδρον κρύσταλλον· ἄλλα κύτταρα εἶναι ἰσόπεδα καὶ τετράπλευρα, ὡς πλίνθοι, καὶ ἄλλα ἀπολήγουσιν ἀκτινοειδῶς ἢ σχηματίζουσι ζητοειδὲς σχῆμα, πλεῖστα δὲ ἄλλα ἐκτείνονται κατὰ μῆκος ὡς ἀσκίδια, σωλῆνες ἢ ἶνες. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τῶν κυττάρων διασκευὴ σὺν τῷ χρόνῳ μεταβάλλεται. Κατὰ τὴν νεότητα τὸ περίβλημα αὐτῶν εἶναι ἁπλοῦν καὶ λεπτόν, ἀκολούθως γίνεται σκληρότερον καὶ παχύτερον. Τὰ νέα κύτταρα παρουσιάζουσι κοίλην ἑλικοειδῆ δίοδον ὡς περιστροφικὴν κλίμακα, τὰ δὲ παλαιὰ ὡραίους κύκλους, δίκτυα, ζώνας ἢ κιγκλίδας. Ὡς τὰ ὄστρακα, τὰ πλεῖστα τῶν κυττάρων παχύνουσι τὸ περίβλημά των, ἐκκρίνοντα νέα στρώματα, ἅτινα ἐσωτερικῶς ἐπενδύουσι τὰ ἀρχαιότερα. Τοιουτοτρόπως τὸ περίβλημα φυσικῷ τῷ λόγῳ καθίσταται τόσον ἰσχυρότερον, ὅσον περισσότερον ἐγένετο παχύτερον. Ὅταν τὸ κοῖλον τῶν κυττάρων σχεδὸν πληρωθῇ καθ' ὁλοκληρίαν μὲ τοιαῦτα στρώματα, ἀποκτῶσι ταῦτα τὴν σκληρότητα καὶ στερεότητα τοῦ σιδήρου, ὡς τοῦτο παρατηροῦμεν εἰς τὴν ἔβενον καὶ εἰς τὰ τοιούτου εἴδους ξύλα.

Ὅσον παχύτερος ὅμως εἶναι ὁ κυτταρικὸς τοῖχος (περίβλημα, μεμβράνη) τόσον δυσκολώτερον διέρχονται διὰ τῶν αοράτων αὐτοῦ πόρων τὰ ῥευστὰ καὶ τὰ ἀέρια. Ἡ παχύτης λοιπὸν αὐξανομένη ἤθελε συνεπάγει ἐπὶ τέλους ἕνεκα ἐλλείψεως τροφῆς τὸν θάνατον τοῦ ἐν αὐτῷ διαμένοντος πρωτοπλά-

Digitized by Google

σματος. Οὕτω τὸ πρωτόπλασμα ἤθελεν ἐνταφιασθῇ ζωντανὸν ἐντὸς τοῦ τάφου, τὸν ὁποῖον μόνον του ἔκτισε. Διὰ θαυμασίας ὅμως διατάξεως προὐνοήθη ὅπως μὴ παύσῃ ὁλοσχερῶς ἡ τροφὴ τῶν κυττάρων, καθόσον τοῦ τοίχου παχυνομένου καὶ ἰσχυροποιουμένου, μένουσι δίοδοί τινες, διὰ τῶν ὁποίων ἐξακολουθεῖ ἡ μεταξὺ τῶν κυττάρων συγκοινωνία. Τοῦτο δὲ προκύπτει ἐκ τοῦ ὅ,τι ὁ κυτταρικὸς τοῖχος δὲν παχύνεται καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὰ μέρη, ἀλλ' ἔν τισι θέσεσι διατηρεῖ τὴν λεπτότητα αὐτοῦ. Αἱ θέσεις αὗται ὡς πόροι ἢ σωλῆνες φέρουσι πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ κυττάρου, φαίνονται δὲ ὡς στίγματα διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ἐν ἑκάστῃ θέσει, ὅπου τοιοῦτος σωλὴν διαπερᾷ τὸν παχυνθέντα τοῖχον, ἐκεῖ ἀκριβῶς ἀνταποκρίνεται καὶ ὁ σωλὴν τοῦ πλησίον κυττάρου, οὕτως ὥστε τῶν δύο σωλήνων συναντωμένων καὶ μόνον διὰ λεπτοῦ διαχωρίσματος χωριζομένων, διατηρεῖται διὰ τῶν πόρων τοῦ διαχωρίσματος τούτου ἡ συγκοινωνία ἄνευ τινὸς ἐμποδίου.

Οὐδὲν ἧττον καὶ τὸ φυτικὸν κύτταρον ὑποκύπτει εἰς τὴν γενικὴν τῶν ζώντων εἱμαρμένην, γηράσκει καὶ ἀποθνήσκει. Σπανίως τὸ κύτταρον ἐπιζῇ ἓν θέρος· πρὸς τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου ἄρχεται ἐλαττουμένη ἡ ζωϊκὴ αὐτοῦ ἐνέργεια· βαθμηδὸν τὸ τεθνεὼς αὐτοῦ πρωτόπλασμα διαλύεται καὶ μόνον τὸ στερεὸν αὐτοῦ περίβλημα — ὁ τοῖχος — διατηρεῖται ἐπὶ ἔτος ἢ ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὡς κενὸν δωμάτιον, τοῦ ὁποίου ὁ κάτοικος πρὸ πολλοῦ ἐξηφανίσθη.

Τὸ κύτταρον ἐν τούτοις ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ διαιωνίζηται διὰ τῆς παραγωγῆς ἄλλων κυττάρων, ἐφ' ὅσον αὐτὸ εἶναι ἐν τῇ νεανικῇ ἡλικίᾳ. Ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ σκώληξ δρῖλος διχάζεται εἰς δύο μέρη, ἕκαστον τῶν ὁποίων γίνεται καὶ ἀναπτύσσεται εἰς αὐτοτελῆ σκώληκα, οὕτω καὶ τὸ κύτταρον διχάζεται εἰς δύο θυγατρικὰ κύτταρα, τὰ ὁποῖα ἀντικαθιστῶσι τὸ μητρικὸν κύτταρον καὶ ἐξακολουθοῦσι μὲ νεανικὴν δύναμιν τὴν ζωϊκὴν αὐτῶν λειτουργίαν. Κατὰ τὸν μερισμὸν τοῦτον τῶν κυττάρων παρατηροῦμεν ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον εἰς τὸ κυτταρικὸν σῶμα παραδόξους ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς κινήσεις ὑπὸ ἀγνώστων δυνάμεων προερχομένας, αἵτινες φαίνονται ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν κυτταρικὸν πυρῆνα — κεντρικὸν σφαιρικὸν ὄργανον — ὅστις κρέμαται ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κυττάρου.

Αὕτη εἶναι ἐν συντόμῳ ἡ οἰκονομία τοῦ φυτικοῦ κυττάρου. Αὐτὸ τρέφεται διὰ τῆς προσλήψεως ῥευστῶν καὶ ἀεριωδῶν οὐσιῶν, κατεργάζεται ταύτας μεταβάλλον αὐτὰς εἰς ποικίλα καὶ διάφορα προϊόντα, διαπνέει καὶ ἀναπνέει, παχύνεται καὶ στερεοποιεῖ τὸ περίβλημά του, πλὴν οὕτως ὥστε νὰ διατελῇ εἰς συγκοινωνίαν μὲ τὰ γειτονικὰ κύτταρα, διὰ δὲ τοῦ μερισμοῦ ἀνανεοῦται γηράσκει καὶ τέλος ἀποθνήσκει. Ἂς ῥίψωμεν λοιπὸν ἤδη ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν διατάξεων καὶ τῶν νόμων, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ κύτταρα ἐν ὀργανικῷ συνδέσμῳ, ὡς πολῖται κοινωνίας, ἐνεργοῦσι καὶ πράττουσιν.

Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΙΔΙΟΤΡΟΠΙΑ ΤΩΝ ΩΡΟΛΟΓΙΩΝ

Ἀναμφισβητήτως τὰ ὡρολόγια τῆς τσέπης εἶναι πολὺ παράξενα πράγματα. Ἔχουσιν ἀπροσδοκήτους τινὰς ἰδιοτροπίας, περὶ τῶν ὁποίων οὐδεμία τέως ὑπῆρχεν ἐξήγησις. Ὅτε πρό τινος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τὸ βόρειον σέλας ἐπὶ πολλὰς κατὰ σειρὰν νύκτας ἐφώτιζε λαμπρύνον μαγευτικῶς τὸν ὁρίζοντα, ὑπελογίσθη ὅτι ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ νυκτὶ ἔσπασαν τὰ ἐλατήρια πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων ὡρολογίων. Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος βασίζεται ἐπὶ πραγματικῶς γενομένων ἐπιμελῶν ἐξετάσεων. Ἀπεδείχθη δὲ δι' αὐτοῦ ὅτι καλά, εὐαίσθητα ἰδίως, ὡρολόγια ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς ἠλεκτρικῆς διαταράξεως τῆς ἀτμοσφαίρας. Κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον καὶ Αὔγουστον, καθ' ἃς τὸ φαινόμενον τοῦ βορείου σέλαος εἶνε συχνότερον, θραύονται πολὺ περισσότερα ἐλατήρια ὡρολογίων ἢ καθ' ὅλον τὸν λοιπὸν χρόνον τοῦ ἔτους. Θραύονται δὲ τὰ ἐλατήρια διαφοροτρόπως, θρυμματιζόμενα ἐνίοτε οὕτως ὥστε νὰ γίνωνται εἴκοσι καὶ πλέον τεμάχια.

Εἶνε βέβαιον πλέον ὅτι, ἀφότου ἡ χρῆσις τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐγενικεύθη μέγας ἀριθμὸς ὡρολογίων, ἐξ ὧν τινα ἀρίστης ποιότητος, ἐμαγνητίσθησαν. Ὡς μαγνητισμένα δὲ ἔγειναν ἄχρηστα εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας αὐτῶν ὡς δεῖκται τοῦ χρόνου.

Τὸ πάθημα τοῦτο θεωρεῖται ἀθεράπευτον, χιλιάδες δ' ὡρολογίων ἐπετάχθησαν ἀφοῦ ἐξωδεύθη οὐκ ὀλίγον χρῆμα πρὸς διόρθωσίν των ἐπὶ ματαίῳ. Διάφοροι ἐδοκιμάσθησαν μέθοδοι πρὸς ἐξουδετέρωσιν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ πᾶσαι σχεδὸν ἀπέτυχον ἢ ἐπέφερον μερικὰ μόνον ἀποτελέσματα.

ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τὸ νέον στέμμα, τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας πρὸ ὀλίγου παρεσκεύασεν, εἶναι ὄντως ἀριστούργημα τῆς χρυσοχοϊκῆς καλλιτεχνίας. Οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐξελέχθησαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐλήφθησαν ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ τοῦ θησαυροφυλακίου τῶν Χοεντζόλλερν. Οἱ ἀδάμαντες καὶ οἱ μαργαρῖται, οἵτινες περικοσμοῦσι τὸ στέμμα, εἰσὶν οἱ ὡραιότεροι ἐκ τῶν γνωστῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Τὸ σχῆμα τοῦ στέμματος ἔχει τὸν τύπον τοῦ στέμματος Φρειδερίκου τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Πρωσσίας. Μέχρι τοῦδε οἱ βασιλεῖς τῆς Πρωσσίας μετεβίβαζον εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν τὸ σκῆπτρον καὶ τὴν σπάθην τὴν βασιλικήν, κατέλειπον δ' εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν τὴν ἐλευθερίαν νὰ κατασκευάζωσι στέμματα κατὰ τὴν ὄρεξιν καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῶν αἴσθημα. Οὕτω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος Β' κατεσκεύασεν ἤδη στέμμα τῆς αὐτοκρατορίας.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(24 — 30 Ἰουλίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 24	25	26	27	28	29	30
Βαρομετρικὴ πίεσις	753,9	753,0	752,0	750,7	752,1	754,2	753,4
Μέση θερμοκρασία	31,0	31,4	33,0	33,9	27.6	25,9	25,5
Μεγίστη θερμοκρασία	38,0	36,2	38,7	39,5	30,0	29,7	29,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	25,4	25,4	24,9	28,8	27,4	23,4	22,5
Σχετικὴ ὑγρασία	44	37	30	26	54	45	48
Ἀπόλυτος ὑγρασία	13,20	12,15	10,55	10,11	14,30	10,87	11,52
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	0	0	0	1	1	1	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.2	ΒΑ.2	ΒΑ.3	ΒΑ.3	ΒΑ.7	ΒΑ.7	ΒΑ.5
Θάλασσα	0	1	1	0	3	3	2
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	26,0	27,0	25,0	27,5	25,0	25,0	25,0
Βῶλος	28,5	28,0	29,0	31,0	30,0	27,5	26,0
Πάτραι	29,0	30,5	31,0	31,0	26,5	27,5	28,5
Τρίπολις	26,5	26,5	28,5	28,5	26,0	23,0	23,0
Κωνσταντινούπολις	25,5	26,5	27,0	26,5	25,5	24,0	23,5
Ὀδησσὸς	25,5	25,5	25,7	18,4	19,6	21,7	—
Βατοῦμι	—	24,5	25,1	—	—	23,7	—
Παρίσιοι	14,9	14,8	16,8	15,8	16,9	17 7	16,7
Ῥώμη	23,5	26,0	24,5	22,0	24,0	23,5	23,5
Νεάπολις	25,5	27,0	25,0	22,0	23,0	24,0	24,0
Βρινδήσιον	27,0	—	—	28,5	26,5	25,5	20,5
Καλιάρη	—	25,5	24,0	23,0	22,5	23,5	22,5
Πάνορμον	—	—	27,0	24,5	—	—	--
Μελίτη	28,5	30,0	26,5	25,5	24,5	25,5	25,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ βαρομετρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας, ἥτις μέχρι τῆς 27 ἐξηκολούθει ἀνερχομένη, φθάσασα μέχρι 40 περίπου βαθμῶν, κατῆλθεν ἀποτόμως κατὰ δέκα περίπου βαθμοὺς σχετικῶς πρὸς τὸ ἡμερήσιον μέγιστον ὕψος καὶ κατὰ 6 σχετικὴ πρὸς τὸν μέσον ὅρον τῆς ἡμέρας. Καθ' ὅλον τὸ ἑφθήμερον αὐτὸ ὁ ἐπικρατήσας ἄνεμος εἶνε ὁ ΒΑ (ἐτησίαι)· ἡ σφοδρότης αὐτοῦ ἔφθασε κατὰ τὴν 28 καὶ 29 μέχρι τῆς *θυέλλης*, ἡ δὲ κατάστασις τῆς θαλάσσης κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας κατέστη *τρικυμιώδης*.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἐργάται τῆς μονῆς Κορώνης ἐν Θεσσαλίᾳ σκάπτοντες πέριξ αὐτῆς εὗρον σφραγῖδα φέρουσαν τὸν τύπον τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, τὸ ἔτος 1128 καὶ τὰς λέξεις: *Γέννησις τῆς θεοτόκου ἐπαρχία Φαναρίου*. Ἐκ τῆς σφραγῖδος ταύτης φαίνεται ὅτι ἡ μονὴ ἐκτίσθη πρὸ τοῦ ἔτους 1128, ἤτοι πρὸ χιλίων ἐτῶν, εἰκάζεται δὲ ὅτι ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου. Ἡ ἁγιογραφία τῆς μονῆς λέγεται ὅτι εἶνε ἐκ τῶν εἰκόνων τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, εὑρηνται δ' ἐν αὐτῇ τὰ ὀστᾶ καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου Σεραφεὶμ μαρτυρήσαντος ἐν ἔτει 1601.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

ΔΕΡΒΙΣΗΣ

Φιλολογικὰ

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐψηφίσθη τελευταῖον νόμος προστατεύων τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν Γάλλων συγγραφέων, καλλιτεχνῶν καὶ συνθετῶν. Ἐκ τοῦ νόμου τούτου πρῶτος ὠφελήθη ὁ Ζολᾶ. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐκδόται συνῆψαν ἀληθῆ μάχην, ὅπως ἀναλάβωσι τὴν ἄδειαν τῆς μεταφράσεως τοῦ προσεχοῦς ἔργου τοῦ Ζολᾶ, χάρις δὲ εἰς τὸν ἀναπτυχθέντα μεταξὺ τῶν ἐκδοτῶν ἀνταγωνισμὸν ἡ μετάφρασις τοῦ ἔργου παρεχωρήθη εἰς τὸν οἶκον Κασσὰλ καὶ Σία τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπὶ τιμῇ τετραπλασίᾳ τῆς ἀρχικῶς προσενεχθείσης.

—Τὸν Σεπτέμβριον συνέρχεται ἐν Βερολίνῳ διεθνὲς συνέδριον τῶν συγγραφέων καὶ δημοσιογράφων, εἰς ὃ ἐδήλωσεν ἤδη ὅτι θὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ ἐν Παρισίοις *Διεθνὴς Φιλολογικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ Ἑταιρία*.

Ἐκπαιδευτικὰ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐβεβαιώθη ἐν τῷ Παλατινάτῳ τῆς Βαυαρίας ὅτι μεταξὺ 2,772 κληρωτῶν τρεῖς μόνον δὲν ἐγνώριζον ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Ἀλλὰ τὸ Παλατινάτον δὲν ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, διότι τὸ σύνολον τῆς στατιστικῆς δεικνύει ἐπὶ 20,584 ἐξετασθέντων κληρωτῶν ἓξ μόνον ἀγραμμάτους. Ἐκ τούτων εἷς κατήγετο ἐκ τῆς Κάτω Βαυαρίας καὶ δύο ἐκ τῆς Ἄνω Φραγκωνίας, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων διαμερισμάτων τῆς Βαυαρίας δὲν ὑπῆρχεν οὔτε εἷς ἀγράμματος.

— Γερμανὸς ἰατρὸς ἐξετάσας 180 ἠλίθια παιδία ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐπιδόσεως εἰς τὴν μουσικήν, ἐξεπλάγη παρατηρήσας ὅτι τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν εἶχον εἰς βαθμὸν ἀξιοσημείωτον τὸ μουσικὸν αἴσθημα καὶ κλίσιν πρὸς τὴν μουσικήν.

Ἀπογραφικὰ

Ἡ Ἐφημερὶς τοῦ *Φὸς* ἀναγράφουσα τὰ τελευταῖα ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Γαλλίᾳ συνάγει τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Γαλλία ἐντὸς εἴκοσιν ἐτῶν θὰ ἔχῃ πληθυσμὸν 39 ἑκατομμυρίων, ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἡ Γερμανία θὰ ἔχῃ πληθυσμὸν 60 ἑκατομμυρίων.

Παντοῖα

Φαίνεται ὅτι ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἔγεινε πολὺ φειδωλὸς εἰς παροχὴν αὐτογράφων πρὸς τοὺς συλλογεῖς τοιούτων μνημείων. Ἕνεκα τούτου τὰ αὐτόγραφα τοῦ πρώην ἀρχικαγγελαρίου κατήντησαν πολυτιμότατα. Ἁπλῆ ὑπογραφή του πωλεῖται ἀντὶ 250 φράγκων, μικρὰ δὲ ἰδιόγραφος σημείωσίς του ἐκ 16 λέξεων ἐπωλήθη ἀντὶ 1000 φράγκων.

— Ὁ περίφημος Ἰταλὸς ζωγράφος Ξιμέντης παρεφρόνησεν. Ὡς ἀφορμὴ τοῦ παθήματός του λέγεται ἡ μελαγχολία ἥτις τὸν κατέλαβε, διότι ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος δὲν ἠγόρασε τὴν θαυμασίαν εἰκόνα του, τὴν παριστῶσαν τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ.

— Ἔμπορός τις ἐν Βερολίνῳ εἶνε κάτοχος συλλογῆς αὐτογράφων ἐπιστολῶν τοῦ Γκαῖτε πρὸς τὴν κυρίαν Στάϊν, αἵτινες μετ' ἄλλων τοῦ ποιητοῦ αὐτογράφων ἀποτελοῦσι τόμον ἐκ 1748 σελίδων. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐξετέθη εἰς πώλησιν ἀντὶ 150,000 φράγκων.

— Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ στενογραφικοῦ συστήματος τοῦ Στόλσε θὰ τελεσθῇ ἐν Βερολίνῳ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον διεθνὲς συνέδριον τῶν στενογράφων.

— Μεγαλοπρεπῶς παρασκευάζονται νὰ ἑορτάσωσιν ἐν Ἱσπανίᾳ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς. Τῆς ἐν Μαδρίτῃ κεντρικῆς ἐπιτροπῆς προΐσταται αὐτὸς ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κανόβας, ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς δὲ ταύτης συνετάχθη τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπιστημονικῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἐθνικῶν ἑορτῶν, αἵτινες θὰ τελεσθῶσι πρὸς τιμὴν τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν Παρισίοις Ἱσπανὸς πρεσβευτὴς πάσῃ δυνάμει ἐργάζεται, ἵνα κατορθωθῇ νὰ συμμετάσχωσι καὶ ἄλλοι λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ ἑορτῶν.

ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΧΑΡΤΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ἐρ. Ποῖον χρέος πληρώνει τὸν μεγαλείτερον τόκον;
Ἀπ. Τὸ χρεωστούμενον πρὸς τὴν Μιχαλοῦν.
Ἐρ. Πότε σφάλλομεν εὐκολώτερον;
Ἀπ. Ὅταν λογαριάζωμεν χωρὶς.. τὸν ξενοδόχον.
Ἐρ. Τίνος ὁμολογία πιστεύεται περισσότερον;
Ἀπ. Αἱ ὁμολογίαι... τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ῥήγας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

2 Αὐγούστου 1891

	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	490	—	493	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	530	—	533	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	528	—	530	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	420	—	425	-
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	405	—	415	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	405	—	415	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	555	50	556	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4000	—	4010	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	255	—	256	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	293	—	294	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	86	—	86	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	175	—	175	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	440	—	443	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	216	50	217	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	151	50	152	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	-
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	93	—	94	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	95	50	96	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	84	25	85
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	12	26	15
Λίρα ὀθωμανική	29	85	29	95
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον — Ἀγγλίας	32	75	32	76
Τρίμηνον — Γαλλίας	128	75	129	—
Ὄψεως — Ἀγγλίας	32	85	32	87
Ὄψεως — Γαλλίας	129	75	130	—

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α΄ Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β΄ Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ΄ Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9. ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΔΥΝΑΝΤΑΙ Ν' ΑΠΕΥΘΥΝΩΣΙ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΥΤΗΣ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

ΒΙΒΛΙΩΝ, ΕΙΚΟΝΩΝ,

ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΚΛΠ.

ΣΥΝΟΔΕΥΟΝΤΕΣ ΤΑΣ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΣ ΑΥΤΩΝ

ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΘΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΗΛΑΤΤΩΜΕΝΑΣ ΤΙΜΑΣ

ΒΟΗΘΕΙ ΣΑΥΤΟΝ, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ τοῦ Σαμουὴλ Σμάϊλς. Βεβαίως τὸ «Βοήθει Σαυτὸν» εἶνε μοναδικὸν βιβλίον διὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν ἔμεινεν ἐντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον. Ὅτε ὅμως κατὰ τὴν δευτέραν ἔκδοσιν ἐγνωρίσθη εἰς τὸ Κοινὸν ἡ ἔξοχος αὐτοῦ δύναμις, καὶ ἕκαστος ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐπροθυμεῖτο νὰ τὸ συστήσῃ, ὁ πατὴρ εἰς τὸν υἱόν, ὁ φίλος εἰς τὸν φίλον, ὁ καθηγητὴς εἰς τοὺς μαθητάς, *τότε ἀμέσως ἐγένετο ἀνάρπαστον*. Ἡ δευτέρα αὐτοῦ ἔκδοσις σχεδὸν ἐξηντλήθη, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ ἢ ὀλίγιστα μόνον ἀντίτυπα ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς «Ἑστίας», πωλούμενα ἕκαστον δρ. 2,50.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 32 ΤΟΜΟΣ Β΄

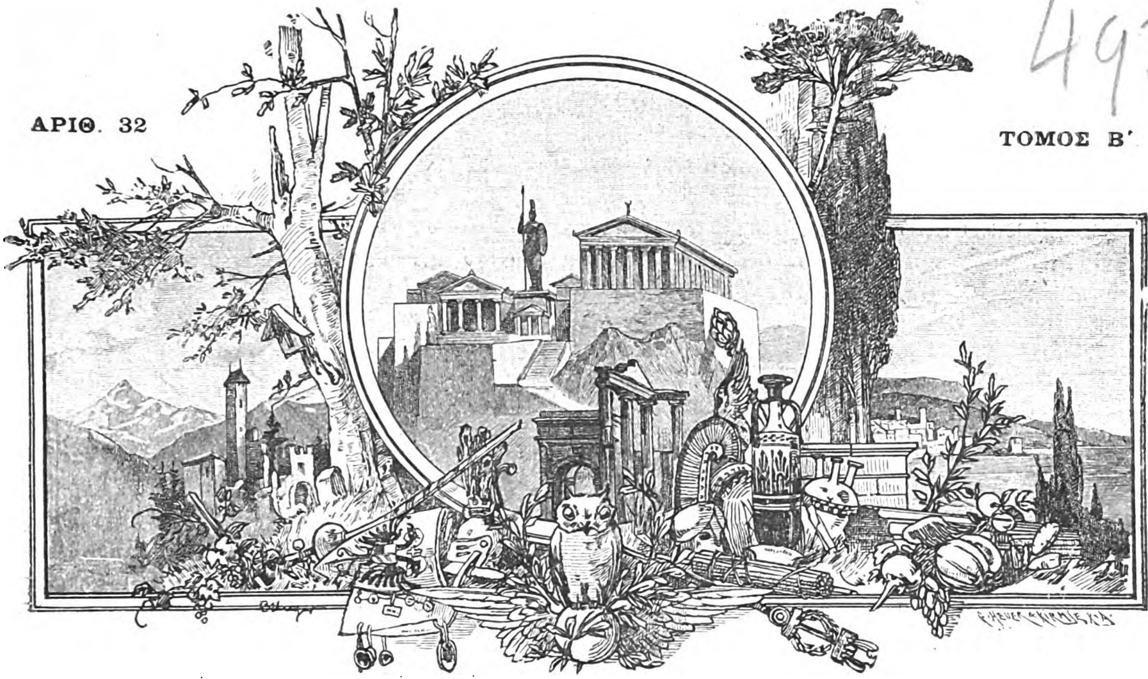

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.
Σ ΤΑ ΣΥΚΑ, **Ζακυνθινὴ ἠθογραφία** ὑπὸ *Γ. Ξενοπούλου*.
ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου*.
ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ : **Κυτταρικὴ Πολιτεία,** ὑπὸ *Π. Σ. Βολσαμάκη*.
ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ, *ποίημα ὑπὸ Στ. Μαρτζώκη*.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (31 Ἰουλίου—6 Αὐγούστου).
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Γεωγραφικά, Στατιστικά, Νεκρολογία, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ῥεμβασμός. — Αἱ Καρυαί. — Ἐξ Ἀνατολῶν.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Μετ' ὀλιγοήμερον διαμονὴν ἐν Παρισίοις ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος μετέβη εἰς Κοπεγχάγην.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον συμπληροῦται εἰκοσιπενταετία ἀπὸ τῶν γάμων τοῦ ἡμετέρου Βασιλέως μετὰ τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας. Ἡ εἰκοσιπενταετηρὶς αὕτη θὰ πανηγυρισθῇ διὰ μεγαλοπρεπῶν τριημέρων ἑορτῶν.

— Ἡ σύγκλητος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ 5,000 δρ. εἰς τὸν Γυμναστικὸν Σύλλογον πρὸς σύστασιν γυμναστηρίου.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον εἰσεπράχθησαν παρὰ τῶν τελωνείων τοῦ Κράτους δρ. 2,188,302, πέρυσι δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα εἰσεπράχθησαν 2,032,483 δραχμαί.

— Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ νομομαθῶν καὶ ναυτικῶν, εἰς ἣν ἀνέθηκε τὴν σύνταξιν ναυτικοῦ ποινικοῦ νόμου.

— Ἐπειδὴ ἡ χολέρα ἐξαπλοῦται ἐν Συρίᾳ, ἐπεβλήθη ἑνδεκαήμερος κάθαρσις καὶ εἰς τὰ ἐκ τῶν μεταξὺ Μερσίνης καὶ Τριπόλεως λιμένων προερχόμενα πλοῖα ἀπὸ τῆς 23 Ἰουλίου ἐ. ἔ. Ἡ κάθαρσις θὰ τελῆται ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Δήλου.

— Ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου ἡ δημοτικὴ ἐκλογὴ Ἀθηνῶν ὡς πρὸς τὸν δήμαρχον, ἠκυρώθη δὲ ὡς πρὸς τοὺς συμβούλους εἰς τέσσαρα τμήματα. Ἐπεκυρώθη ὡσαύτως ἡ ἐκλογὴ Πειραιῶς.

— Ἡ πανεπιστημιακὴ Σύγκλητος ἀπεφάσισε ν' ἀντιπροσωπευθῇ ἡ ἡμετέρα φοιτητικὴ νεολαία κατὰ τὰς ἐν Ῥουμανίᾳ πανεπιστημιακὰς ἑορτὰς ὑπὸ πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς ἐκ φοιτητῶν γνωριζόντων τὴν ῥουμανικὴν ἢ ἄλλην τινὰ εὐρωπαϊκὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην θὰ συμπεριληφθῇ καὶ εἷς διδάκτωρ ὡς ἡγήτωρ, καὶ τοιοῦτος ὡρίσθη ὁ κ. Κ. Ῥάδος.

— Εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς κατέπλευσεν ἡ αὐστριακὴ φρεγάτα «Φριδερῖκος», ἧς ἐπιβαίνουσιν οἱ δόκιμοι τοῦ Αὐστριακοῦ ναυτικοῦ πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν.

— Μελετᾶται ἡ προέκτασις τῆς κατασκευαζομένης δευτέρας γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς μέχρι τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος διὰ γραμμῆς βαινούσης παραλλήλως μὲ τὴν κοίτην τοῦ Ἰλισσοῦ. Ὡσαύτως μελετᾶται ἡ σύνδεσις τῶν δύο Φαλήρων, Παλαιοῦ καὶ Νέου, δι' ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου.

— Εἰς χεῖρας ἀρχαιοκαπήλου κατεσχέθησαν δύο ἀγαλμάτια προερχόμενα ἐξ Ἐρετρείας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

8 Αὐγούστου 1891

	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	490	—	491	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	536	—	540	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	5[illegible]3	—	536	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	420	—	425	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	412	—	415	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	412	—	415	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	557	—	557	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3980	—	3990	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	249	—	250	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	295	—	296	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	86	—	86	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	172	—	172	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	441	—	443	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	213	50	214	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	151	50	153	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	92	—	95	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	96	50	97	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	350	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	11	26	12
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	26	32	26	35
Λίρα οθωμανική. . . . . . ,	30	10	30	25
Λίρα ἀγγλικὴ	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	85	32	92
Τρίμηνον { Γαλλίας	130	25	130	75
Ὄψεως { Ἀγγλίας	33	—	33	10
Ὄψεως { Γαλλίας	131	50	132	—

Digitized by Google

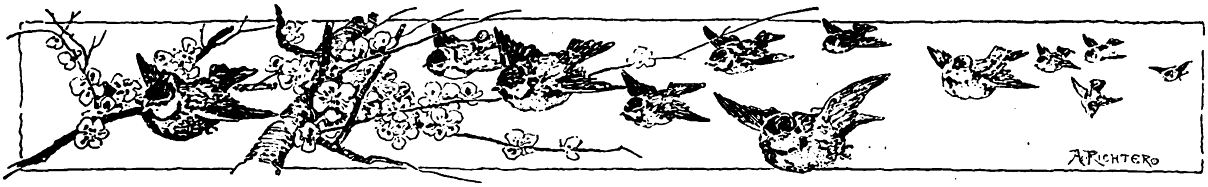

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 71

— Θὰ σὲ ἄφινε νὰ πλησιάσῃς ἂν ἡ καρδία σου εἶνε ἁγνὴ καὶ οἱ σκοποί σου καλοί, ἀπήντησεν ὁ Χασὰν χωρὶς νὰ συγκινηθῇ.

— Κακομοίρη! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός, ὁ Γκουσὰ-Νισὶν σοῦ ἐλησμόνησε νὰ σὲ διδάξῃ τὰς στοιχειωδεστέρας γνώσεις τῆς ἀβροφροσύνης. Πολλὴν τιμὴν θὰ τοῦ ἔκαμνεν ἡ δεσποινὶς ἂν κατεδέχετο νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ καταφύγιόν του.

— Ἂν ἡ Φράγκα Χανοὺμ ἔχῃ καθαρὰν τὴν καρδίαν, θὰ τὴν δεχθῇ μὲ τιμήν, ἐπανέλαβεν ὁ Χασὰν μετὰ τῆς αὐτῆς σοβαρότητος.

— Ἀφήσατέ το τὸ καϋμένο τὸ παιδὶ ἥσυχον, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Χασὰν δὲν εἶνε ποσῶς ἀξιόμεμπτος καὶ ἂν τοῦ τὴν ἐδίδαξεν ὁ Γκουσὰ-Νισίν, θὰ εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μου καλὸς διδάσκαλος.

ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

Ὁ Χασὰν ἐμειδίασε μὲ ἦθος εὐγνωμοσύνης διὰ τὸν ἔπαινον τοῦτον.

— Ἀναπαύσου ὀλίγον ἀκόμη πρὶν ἀναχωρήσῃς, ἐξηκολούθησεν ἡ νεᾶνις. Πρέπει νὰ ἔχῃς ἀνάγκην ἀναπαύσεως μετὰ τὴν ἄδικον ἐπίθεσιν τῶν ἀγροίκων ἐργατῶν μας. Ἔλα εἰς τὰς σκηνὰς νὰ σοῦ δώσω νὰ πίῃς κανένα ποτὸν ἀναψυκτικόν.

— Σ' εὐχαριστῶ, Χανούμ, ἀλλὰ ἤθελα νὰ ἐπιστρέψω πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος. Βιάζομαι νὰ προσφέρω αὐτὸ τὸ περιστέρι εἰς τὴν Λεϊλάν.

— Δι' αὐτὴν τὸ συνέλαβες;

— Ναί· ἡ Λεϊλὰ ἀγαπᾷ ὅλα τὰ ζῶα, καὶ τὰ ζῶα ἔρχονται μόνα των νὰ τὴν εὑρίσκουν. Εἶδα τὰς μελίσσας νὰ ἔρχωνται καὶ νὰ κάθωνται εἰς τὰ μαλλιά της ἢ εἰς τὰ χείλη της, ὅταν τὰς προσκαλῇ, χωρὶς ποτε νὰ τὴν πληγώσουν μὲ τὸ κεντρί των· τὰ πτηνὰ πετοῦν ὁλόγυρα ἀπὸ τὴν κεφαλήν της καὶ αἱ δειλαὶ δορκάδες δὲν φοβοῦνται νὰ λάβουν τροφὴν ἀπὸ τὰς χεῖράς της.

— Καλά, δὲν σὲ κρατῶ, μικρέ μου Χασάν. Μοῦ ἐνέπνευσες τὴν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσω τοὺς φίλους σου· νὰ τοὺς τὸ εἰπῇς, ἄκουσες;.... καὶ πρόσφερε, σὲ παρακαλῶ, αὐτὸ τὸ ῥόδον ἐκ μέρους μου πρὸς τὴν Λεϊλάν.

Καὶ δρέπουσα ἄνθος, ὅπερ ἔθαλλεν εὐῶδες εἰς πλησίον κείμενον θάμνον, ἡ Αἰκατερίνη τὸ προσέφερε πρὸς τὸ παιδίον, ὅπερ τὸ ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ εἰς τὰ χείλη του.

— Ἡ Λεϊλὰ θὰ λάβῃ τὸ ἄνθος τὸ βράδυ, εἶπε. Καὶ ἂν ποτε ἔλθῃς εἰς τοὺς βράχους μας, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εἶσαι εὐπρόσδεκτος.

— Πῶς θὰ σᾶς ἀνεύρω, ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη, *εἰς τοὺς βράχους σας*; ἡ διεύθυνσις εἶνε ὀλίγον τι ἀσαφής.

— Σοῦ εἶπα περὶ τοῦ *γαβρὲ* (τάφου) τῆς Ἐσθὴρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου· πήγαινε πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ ἂν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν θελήσῃ νὰ σὲ δεχθῇ, θὰ εἰδοποιηθῇ περὶ τῆς προσεγγίσεώς σου καὶ θὰ ἔλθῃ εἰς ὑπάντησίν σου. Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὰς περιποιήσεις σου καὶ διὰ τὸ ῥόδον, τὸ ὁποῖον μοῦ ἔδωκες διὰ τὴν Λεϊλάν. Ὁ ἥλιος νὰ σὲ προστατεύῃ!»

Τὸ παιδίον προσέκλινε σχεδὸν ἐδαφιαίως μὲ τὴν ὑπερβολικὴν ἀσιατικὴν φιλοφροσύνην. Εἶτα ἀνεγειρόμενον ἀπεμακρύνθη δρομαῖον, ἐλαφρὸν ὡς σκιά.

Digitized by Google

Ἡ ἡμέρα ἀπέκλινεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν καὶ ὁ κώδων τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς τάφρους καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς κατοικίας των.

Οἱ Κερδὶκ καὶ οἱ παρ' αὐτῶν φιλοξενούμενοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐκάθησαν ἐπὶ ταπήτων παρὰ τὴν κεντρικὴν καλύβην διὰ νὰ πίωσι τὸ τέϊον.

— Δὲν μοῦ ἐξηγεῖς, Μαυρίκιε, τί πρᾶγμα εἶνε οἱ νεώτεροι Γουέβροι; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἐρυθριῶ διὰ τὴν ἀμάθειάν μου, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι τοὺς ἐνόμιζον ἐξαφανισθέντας ὅσον καὶ αὐτὸν τὸν Ζωροάστρην.

— Δὲν ἠγνόεις ὅμως, ἀδελφούλα μου, ὅτι εὑρίσκονται Παρσῆδες εἰς τὰς Ἰνδίας...

— Χμ!... ἐγὼ ἤξευρα ὅτι αἱ Ἰνδίαι κατοικοῦνται ἀπὸ Βουδδιστὰς καὶ Μουσουλμάνους... ἀναμεμιγμένους καὶ ἀπὸ μερικοὺς Παρίας. Ἀλλ' αὐτοὶ λοιπὸν οἱ Παρσῆδες, ὅπως τοὺς ἀποκαλεῖς, καὶ οἱ Γουέβροι εἶνε τὸ αὐτὸ πρᾶγμα;

— Ἀκριβῶς· καὶ μάλιστα οἱ Παρσῆδες τῶν Ἰνδιῶν ὑποστηρίζουσι διὰ τοῦ παραδείγματος καὶ διὰ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων των τοὺς εἰς τὸ Ἰρὰν ὁμοθρήσκους των. Εἰς τὰς Ἰνδίας εἶνε πολυάριθμοι, ἐνῷ εἰς τὴν Περσίαν δὲν εὑρίσκονται πλέον εἰμὴ ὀλίγαι μόνον χιλιάδες.

— Ὀκτὼ περίπου χιλιάδες, νομίζω, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ.

— Τόσοι μόνον!... Τί πρᾶγμα εἶνε ἀλήθεια τὰ ταξείδια!... Μανθάνει κανεὶς καθ' ἡμέραν νέα πράγματα. Καὶ οἱ Γουέβροι ἢ Παρσῆδες λατρεύουσι τὸν Ἥλιον;

— Μάλιστα, καί, ὡς φαίνεται, ἀπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἡλίου προέρχεται τὸ ἱερὸν αὐτῶν πῦρ, τὸ ὁποῖον διατηροῦσι μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἄσβεστον πρὸ χιλιάδων ἐτῶν, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός. Εἶνε περίεργον ὅτι οἱ Πέρσαι ἐπιδεικνύουσι μῖσος καὶ περιφρόνησιν κατὰ τῶν Γουέβρων ὡς εἰδωλολατρῶν, ἐνῷ ταὐτοχρόνως εὑρίσκονται παρ' αὐτοῖς τοῖς ἰδίοις πολυάριθμα καὶ φανερὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας ταύτης λατρείας. Ἐν Χορασσάν, ἐπὶ παραδείγματι, ὁσάκις φθάνουσι ξένοι εἴς τι χωρίον καὶ θέλουσι νὰ τοὺς ὑποδεχθῶσι μετὰ τιμῆς, πέμπουσι πρὸς ὑπάντησιν αὐτῶν πρεσβείαν, ἥτις προσφέρει αὐτοῖς ἀγγεῖον πλῆρες φλεγομένων ἀνθράκων, τοῦτο δὲ καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ κατὰ τὸ θέρος. Τὸ ἔθιμον τοῦτο βεβαίως εἶνε λείψανον τοῦ θρησκεύματος τῶν Γουέβρων.

— Ἐπίσης ἡ δημοτελέστερον πανηγυριζομένη ἑορτὴ καθ' ἅπασαν τὴν Περσίαν εἶνε ἡ τοῦ Νερούζ, ἤτοι τοῦ νέου ἡλιακοῦ ἔτους, κατὰ Μάρτιον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

— Πόθεν λοιπὸν προέρχεται ἡ περιφρόνησις ἣν ἐμπνέουσιν οἱ Γουέβροι; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ποῖος εἰξεύρει;... Ἡ θρησκεία των δὲν εἶνε ἡ ἐπίσημος τῆς χώρας... Δὲν θάπτουσι τοὺς νεκρούς των, νυμφεύονται ἀναμεταξύ των, τέλος δὲ ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν Μωάμεθ. Καὶ αὐτὸ εἶνε κυρίως τὸ μέγα ἔγκλημά των. Διὰ τοῦτο διάγουσι ζωὴν βασανισμένην. Καὶ σήμερον ἀκόμη οἱ πλουσιώτεροι Γουέβροι ἔμποροι — εἶνε δὲ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν κάτοχοι κολοσσιαίας περιουσίας — δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀναβαίνωσιν εἰς ἄλλο ζῷον παρὰ εἰς ὄνον, καὶ εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ καταβαίνουν ἀμέσως αὐτοῦ ὁσάκις ἀπὸ μακρὰν διακρίνωσι Μουσουλμάνον, νὰ φέρωσιν ἰδιαίτερα χρώματα (εἰς αὐτὸ τὸ διαμέρισμα τὸ ἰδιαίτερόν των χρῶμα εἶνε τὸ λευκὸν) διὰ νὰ δύναται τὸ πλῆθος νὰ τοὺς λοιδορῇ χωρὶς κίνδυνον ἐκ πλάνης ν' ἀπευθύνῃ τὰς ὕβρεις του πρὸς τοὺς ἀληθεῖς πιστούς... Σᾶς διαβεβαιῶ, δεσποινὶς Αἰκατερίνη, ὅτι οἱ ἀγαθοὶ αὐτοὶ Πέρσαι εἶνε χειρότεροι ἀπὸ πάντας τοὺς ἄλλους ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς μισαλλοδοξίας. Οἱ δὲ Γουέβροι ἀνταποδίδουσιν ἑκατονταπλασίως τὸ μῖσος, τὸ ὁποῖον τρέφουσι κατ' αὐτῶν. Κατ' οὐδένα λόγον θὰ συγκατετίθεντο νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ὀπαδοὶ τοῦ Μωάμεθ. Παρετηρήσατε βεβαίως, ὅτι ὁ μικρὸς Χασὰν φέρει ὁλόκληρον τὴν κόμην του.

— Τῷ ὄντι, ἀπήντησεν ἡ Αἰκατερίνη, παρετήρησα ὅτι δὲν ἔφερε τὸ *Χαρκοὺλ* (1) ὅπως τὰ ἄλλα ἐγχώρια παιδία.

— Προσπαθοῦν νὰ διαφέρωσι κατὰ πάντα ἀπὸ τοὺς δυνάστας των, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν πρὸς τιμήν των, ὅτι διακρίνονται ἰδίως διὰ τὴν ἀκεραιότητά των καὶ τὴν χρηστότητα περὶ τὰς συναλλαγάς, ἥτις ἐδῶ εἶνε παροιμιώδης.

— Τέλος πάντων εἶνε λαὸς ἄξιος ἐνδιαφέροντος, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ καλὴ πίστις δὲν εἶνε ἀρεταὶ συνήθεις εἰς τὰς καταδυναστευομένας φυλάς. Πρέπει νὰ ἔχωσι μέγα ψυχικὸν σθένος διὰ νὰ διατηρῶσι μεθ' ὅλους τοὺς διωγμούς, τοὺς ὁποίους ὑφίστανται, αὐτὰ τὰ πολύτιμα προτερήματα.

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ Μαυρίκιος. Καὶ ἂν ἔχωμεν καιρόν, Αἰκατερίνη, θὰ σὲ ὑπάγω νὰ εὕρωμεν μίαν ἀπ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τὸν γέροντα Γκουσὰ-Νισίν Πρέπει νὰ εἶνε πολὺ περίεργος ἄνθρωπος.

— Μπᾶ!.. κάτι ἀπατεὼν θὰ εἶνε! ἐγρύλλισεν ὁ καθηγητὴς Χάσελφρατζ συσσωρεύων πολλὰ τεμάχια σακχάρου ἐντὸς τοῦ κυάθου του καὶ ῥοφῶν θορυβωδῶς τὸ τέϊόν του. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε ψεῦσται. Οὔτε λέξιν δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ πιστεύσῃ ἀφ' ὅσα λέγουν.

(1) Οἱ Μουσουλμάνοι ἔχουσι τὴν κεφαλὴν ἐντελῶς ἐξυρισμένην, ἐκτὸς τοῦ Χαρκοὺλ ἢ Μωάμεθ, βοστρύχου, ὃν διατηροῦσιν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου, ὅπως μετὰ θάνατον ὁ προφήτης τοὺς ἁρπάσῃ ἐξ αὐτοῦ καὶ τοὺς θέσῃ εἰς τὸν Παράδεισον.

Digitized by Google

Κεφάλαιον Ε΄.
Ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν.

Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν εἶχε πεισθῆ ἄνευ πολλοῦ κόπου νὰ παραμείνῃ ἡμέρας τινὰς εἰς τὰς σκηνὰς τῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς. Οὐ μόνον ἡ ἐγκάρδιος ὑποδοχὴ καὶ ἡ ἀπροσποίητος ἀφέλεια τῶν ξενιζόντων αὐτὸν τὸν εἶχε προσελκύσει ἀμέσως, ἀλλ' ἤδη ᾐσθάνετο βαθμηδὸν μεταδιδόμενον εἰς ἑαυτὸν τὸν ἐνθουσιασμόν των.

Αὐτός, ὅστις ἐπὶ ζωῆς του οὐδέποτε εἶχε συλλογισθῆ τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς τῆς Περσίας, εἰμὴ κατὰ τοὺς ἀπομεμακρυσμένους χρόνους ἐπὶ τῶν θρανίων τοῦ σχολείου, ὅτε κατηρᾶτο συλλήβδην πᾶσαν τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν, αὐτός, ὅστις ἐνδιεφέρετο περισσότερον περὶ ἑνὸς σειρητίου στρατιωτικῆς στολῆς παρὰ περὶ ὁλοκλήρου τῆς κληρονομίας τῶν Ἀχαιμενιδῶν, τῶν Σασσανιδῶν καὶ ἄλλων δυναστειῶν, ἰδοὺ ὅτι τώρα ἤρχιζε νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ πυρετοῦ!

Καὶ αὐτὸς ἤθελε ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς γῆς τὰ ἀπόκρυφα τῶν ἐξαφανισθεισῶν γενεῶν καὶ ἐσκόπευε τὴν ἐπαύριον νὰ ἐργασθῇ δραστηρίως διὰ τῆς σκαπάνης, ἂν οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, τοὐλάχιστον ὅπως ἀποδείξῃ εἰς τὴν Αἰκατερίνην τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ἰδικοῦ του βραχίονος καὶ τοῦ ἀνυποφόρου Χάσελφρατζ.

Ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἔμελλε νὰ συμβῇ ἔκλειψις σελήνης, καὶ ὁ κ. Κερδίκ, ὅστις εἶχε μεταξὺ τῶν ἐπιστημονικῶν ἀποσκευῶν του καὶ ἐξαίρετον τηλεσκόπιον, παρήγγειλεν εἰς τὸν Γαργαρίδην νὰ τὸ στήσῃ ἔξω. Ὁ Χάσελφρατζ ἐπωφελούμενος τῆς εὐκαιρίας ἤρχισε πάραυτα νὰ λαλῇ μετ' ἐπαίνων περὶ τοῦ τηλεσκοπίου, ὡς νὰ ἦτο ἀποκλειστικὴ του ἰδιοκτησία καὶ ἐν ταὐτῷ ηὐτοσχεδίασε διατριβὴν ἀστρονομικήν, ἐπιδείξας μὲν μάθησιν ἀρκετήν, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀμελήσας νὰ πλήξῃ φορτικῶς καὶ θανασίμως τοὺς ἀκροατάς του. Τέλος ἐπελήφθη ἐν τῷ λόγῳ του καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν ἐκλείψεων, καθ' ἣν εἶχε συνήθειαν νὰ μὴ παραλείπῃ κανὲν ἀντικείμενον ὁμιλίας ἐκ τῶν παρουσιαζομένων πρὸς αὐτόν.

Τὴν ἐνάτην ὥραν, ὅτε ἡ σελήνη εἶχεν ἐπισκιασθῆ καὶ ἐνῷ ἕκαστος ἐκ περιτροπῆς παρετήρει διὰ τοῦ τελεσκοπίου τὸ φαινόμενον, θόρυβος ἠκούσθη προερχόμενος ἐκ τῶν καλυβῶν τῶν ἐργατῶν, ἔφθασε δὲ ὁ Ἀριστομένης δρομαῖος.

— Τί τρέχει; εἶχεν ὁ Μαυρίκιος, πάλιν καυγάδες ἔχομεν;

— Ὄχι, ὄχι, κύριε, δὲν εἶνε καυγᾶς, ἀπήντησεν ἀσθμαίνων ὁ ὑπηρέτης.

— Τότε λοιπὸν τί θέλουν;

— Θέλουν . . . θέλουν τὴν σελήνην· τίποτε ὀλιγώτερον! Μὰ ξανακούσθηκε τοσαύτη ἀμάθεια! ἐξηκολούθησεν ὁ τελειοδίδακτος ὑπεροπτικῶς. Εἰς μάτην ἐκοπίασα νὰ τοὺς ἐξηγήσω τὸ ἁπλούστατον φαινόμενον τῆς ἐκλείψεως (πιστεύω δὲ ὅτι τοὺς ἐξήγησα τὴν θεωρίαν μὲ ὅλην τὴν ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν). Αὐτοὶ δὲν θέλουν ν'ἀκούσουν! . .. Θέλουν καὶ καλὰ τὸ φεγγάρι των!

— Μήπως τάχα θαρροῦν πῶς τοὺς τὸ ἔκλεψαν; ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός.

— Χωρὶς νὰ θέλετε ἐμαντεύσατε· ἀκριβῶς αὐτὸ νομίζουν, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος. Εἶνε ἱκανοὶ νὰ φαντασθοῦν ὅτι ἐγὼ κατέσχον τὴν σελήνην διὰ τοῦ τηλεσκοπίου μου, Κύριος οἶδε πρὸς ποῖον σκοπὸν ἀπαίσιον!... Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν δὲν ἦλθαν νὰ μοῦ ζητήσουν νὰ κάμω νὰ βρέξῃ; Ἐνῷ δὲ ἐγὼ τοὺς ἔστελλα εἰς κόρακας, ὅπως τοὺς ἀξίζει, τοὺς ἤκουσα νὰ ψιθυρίζουν μεταξύ των: « Ναί, ναί, ὁ Φράγκος φυλάγει τὸ πνεῦμα τῆς βροχῆς μέσα εἰς ἕνα μεγάλο κουτί. Κάθε πρωῒ καὶ κάθε βράδυ πηγαίνει καὶ τὸ βλέπει...»

— Καὶ περὶ τίνος ὡμιλοῦσαν;

— Περὶ τοῦ βαρομέτρου μου.

— Τὰ κτήνη!.... εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Οἱ κακόμοιροι! εἶπε διακόπτων ὁ Χάσελφρατζ μετ' οἰκτιρμοῦ, τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης ἀκόμη δὲν ἔλαμψε δι' αὐτούς!... Μοῦ ἐπιτρέπετε, κύριε Κερδίκ, νὰ ὑπάγω νὰ τοὺς εἰπῶ δύο λόγια; . . . Τολμῶ νὰ καυχηθῶ ὅτι κατέχω τὸ χάρισμα νὰ λαλῶ πρὸς τὰ πλήθη καὶ πιστεύω ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ τοὺς πείσω;

— Ἀλλά, κύριε, δὲν ἐπεθύμουν διόλου ν' ἀναλάβητε ἔργον τόσον δυσάρεστον....

— Λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι *καὶ ἐγὼ* ἐδοκίμασα τὴν εὐγλωττίαν μου, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἀναμιγνυόμενος ἀπρόσκλητος εἰς τὴν συνδιάλεξιν, καὶ ἐκεῖ ὁποῦ ἀπέτυχα ἐγὼ δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς ἄλλος νὰ ἐπιτύχῃ... ὅσον λόγιος καὶ ἂν εἶνε, προσέθηκε ψιθυρίζων καὶ ῥίπτων βλέμμα προκλητικὸν ἐπὶ τοῦ Γερμανοῦ.

Στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ὑπηρέτην ὁ Χάσελφρατζ ἀπήντησε πρὸς τὸν Μαυρίκιον:

— Δι' ἐμὲ τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν εἶνε διόλου δυσάρεστον, ἀγαπητέ μου κύριε. Δὲν θὰ ἀποκρύψω, *πιστεύσατε* καὶ κύριοι, ὅτι ἡ φυσική μου κλίσις ἦτο νὰ γίνω ἱεραπόστολος. Προωρισμένος νὰ γείνω ἱερεύς, ἀφέθην νὰ σαγηνευθῶ ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ μοῦ μένει ἀκόμη κάτι τι ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἱεροκήρυκος... Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶνε ἀδελφοί μας!... Ναὶ αὐτοὶ οἱ εἰδεχθεῖς Διζφουλῆδες, αὐτὰ τὰ ἐξηυτελισμένα ὄντα, οἱ ψεῦσται, εἶνε ἀδελφοί μου καὶ ἡ καρδία τοῦ Χάσελφρατζ εἶνε ἀρκετὰ εὐρεῖα ὅπως τοὺς περιλάβῃ ὅλους!... εἶπεν ὁ καθηγητὴς τύπτων διὰ τῆς χειρὸς τὴν εὐρεῖάν του γαστέρα καὶ ἐγείρων πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς ἀκτινοβολούσας αὐτοῦ διόπτρας. Ἀφήσατέ με νὰ τοὺς ὁμιλήσω, κύριε Κερδίκ. Ἐγὼ ἀναδέχομαι νὰ τοὺς καταπραΰνω.

Ὁ Μαυρίκιος χαίρων διότι ἔμελλε ν' ἀπαλ-

Digitized by Google

λαγῇ ἐπί τινας στιγμὰς τοῦ φλυάρου καὶ ὀχληροῦ ἐπισκέπτου, ἀπεδέχθη τὴν αἴτησίν του.

Ὁ Γερμανός, ὅστις ἐδείκνυεν ἤδη πλήρη γνῶσιν τῶν ὄντων, ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαβυρίνθου τῶν καλυβῶν, οἱ δὲ απομείναντες ἔπαυσαν πλέον συλλογιζόμενοι τὰς μωρὰς προλήψεις τῶν ἰθαγενῶν καὶ ἐπελήφθησαν τοῦ προσφιλοῦς εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν θέματος, περὶ τῆς πιθανότητος δηλαδὴ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῆς ἀβεβαίου εἰσέτι ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς.

Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν καὶ τέταρτον ἡ σελήνη ἐξῆλθεν ἐκ τῆς σκιᾶς λαμπροτέρα καὶ ὡραιοτέρα, ὁ δὲ καθηγητὴς Χάσελφρατζ ἀνεφάνη ταὐτοχρόνως ἀναγγέλλων ὅτι ἡ εὐγλωττία του ἴσχυσε νὰ διασκεδάσῃ τὸν ἀνόητον τρόμον τὸν ἐπικρατοῦντα μεταξὺ τῶν ἰθαγενῶν. Μετὰ τοῦτο ἀπεχωρίσθησαν καὶ μετέβη ἕκαστος ν' ἀναπαυθῇ.

—Τί λαμπρὰν ἰδέαν εἶχεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ νὰ μὲ παραλάβῃ ἐδῶ μαζί του!.. ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν πρὶν κοιμηθῇ περιτετυλιγμένος τὸν μανδύαν του καὶ ἔχων παρ' ἑαυτὸν τὸ ῥεβόλβερ του. Ὁ Μαυρίκιος Κερδὶκ εἶνε ἀναμφιβόλως νέος ἐμβριθὴς καὶ διακεκριμένος. Καὶ πρέπει νὰ εὑρίσκεται πράγματι ἐπὶ τὰ ἴχνη σπουδαίας ἀνακαλύψεως, διότι δὲν φαίνεται φαντασιοκόπος αὐτός! Τόσον τὸ καλλίτερον διὰ τὴν Γαλλίαν!... Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του θὰ σκάσουν οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι πρὸς ἐπίμετρον, τοῦθ' ὅπερ δὲν θὰ ἦτο ἀξιοκαταφρόνητον... Καὶ ἡ θελκτικὴ ἐκείνη Αἰκατερίνη!... Βεβαίως δὲν ἀνταπεκρίνετο ὡς ἐκ τῶν γνώσεών της καὶ τῆς παρούσης αὐτῆς καταστάσεως πρὸς τὸν τύπον τῆς νεάνιδος, τὴν σιωπηλὴν καὶ κάτω νεύουσαν τὰ ὄμματα δεσποινίδα, ἣν ἐφαντάζετο ὁσάκις ἡ ἰδέα μελλούσης τινὸς κυρίας Γκυγιὼν ἐπήρχετο εἰς τὸν νοῦν του. Καὶ αὐτή, ἀληθῶς εἰπεῖν, ὡς πρὸς τὴν σωφροσύνην οὐδενὸς ἦτο ὑποδεεστέρα· ἀλλ' ὅπως δήποτε ἀπεῖχε πολὺ τοῦ τύπου τὸν ὁποῖον ὠνειρεύετο· τοῦτο ἦτο ἀναντίρρητον...

Ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν ἔτρεφεν ἀπεριόριστον ἀπέχθειαν πρὸς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν γυναικῶν τὸ ἀφθόνως ἀναπτυχθὲν ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν, πρὸς τὰς νεάνιδας τὰς λογιωτάτας, τὰς τρεχούσας ἀπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Κολλεγίου εἰς τὴν Σορβώνην μὲ τὴν σάκκαν εἰς τὸ χέρι, μὲ τὸ ἦθος ἀπτόητον καὶ ἀναιδές, γινωσκούσας τὰ πάντα, συζητούσας περὶ πάντων καὶ περὶ πάντων ἀποφαινομένας... Περιπίπτων δὲ ἀπὸ μιᾶς ὑπερβολῆς εἰς ἄλλην, κατήντα σχεδὸν νὰ πιστεύῃ ὅτι αἱ τοιαῦται νεάνιδες τίποτε δὲν ἐγίνωσκον.

Δι' αὐτὸν πᾶσα ἡ γνῶσις τῆς γυναικὸς ἔπρεπε νὰ περιορίζηται ἀποκλειστικῶς περίπου εἰς τὰ ἔργα τῆς οἰκοκυρᾶς.

Διατί τώρα ἀπέναντι τοῦ τύπου αὐτοῦ τῆς περιφρονουμένης γυναικὸς ᾐσθάνετο τὰς προλήψεις του κλονιζομένας καὶ τὴν ἀγαπητήν του περὶ γυναικῶν θεωρίαν ἐξαφανιζομένην; Ἡ Αἰκατερίνη Κερδὶκ ἐσύχναζεν ἄλλοτε βεβαίως εἰς τὰ ἀνώτερα σχολεῖα, μὲ τὴν δερματίνην *σάκκαν* ἐξαρτωμένην ἐκ τοῦ βραχίονος, πολλάκις μετὰ τῶν συμμαθητριῶν της θὰ εἶχε συζητήσει περὶ τῶν συγκριτικῶν πλεονεκτημάτων τοῦ συνθετικοῦ ἢ τοῦ ἀναλυτικοῦ ὕφους, περὶ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου... Καὶ θὰ ἦτο βέβαια — τί φρίκη! — δαψιλῶς ἐφωδιασμένη μὲ διπλώματα.

Κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ἰατροῦ, ἐγίνωσκε τὴν ἀραβικήν, τὴν τουρκικήν, τὴν περσικὴν γλῶσσαν καὶ ἀνεγίνωσκε τοὺς σφηνοειδεῖς χαρακτῆρας. Ἐσκόπευε διὰ τῆς καραβίνας μὲ τὴν εὐκινησίαν στρατιώτου· ἵππευε θαυμασίως· εἶχε τέλος πάντων ὅλα τὰ ἐλαττώματα... Καὶ μ' ὅλα ταῦτα δὲν τὴν ἀπεστρέφετο!... ἀπεστρέφετο ὅμως τὸν ἑαυτόν του.

— Τί σοῦ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἄνδρες! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Διότι εἶνε νέα καὶ ἀξιέραστος, τῆς συγχωρῶ ὅλας ὁμοῦ τὰς ἰδιότητας, τὰς ὁποίας θὰ κατεδίκαζα αὐστηρῶς ἂν ἤθελε τὰς συναντήσω εἰς καμμίαν ἀσχημομούραν μὲ 'ματοῦάλια!... Βεβαίως δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν.

Ἀλλὰ ταῦτα διαλογιζόμενος ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ἐπλανᾶτο· δὲν κατέτασσε τὴν Αἰκατερίνην Κερδὶκ μεταξὺ τῶν σχολαστικῶν, διότι ἁπλούστατα δὲν ἦτο τοιαύτη· δὲν τὴν κατεδίκαζε διὰ τὰς ἀνδρικὰς αὐτῆς ἰδιότητας, διότι ὢν λίαν δίκαιος κατὰ βάθος, δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἐλέγξῃ διὰ πρᾶγμα ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῶν περιστάσεων.

Ἀνεγνώριζεν ὅτι δὲν ἐπετηδεύετο τὴν ἰδιότροπον. Ὁ ἀδελφός της βλέπων ὅτι ἐκέκτητο πολλὴν τάσιν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ ἥκιστα μεριμνῶν, ὡς ἀληθὴς σοφός, περὶ τῶν ἐλεεινῶν προλήψεων, τῆς ἔδωκεν ἀγωγὴν ἀνδρικήν, τὴν κατέστησε μαθήτριάν του, σύντροφον αὐτοῦ ἀχώριστον, εἶτα δέ, ὡς εἴδομεν, καὶ συνεργάτιδα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἀνασκαφῶν.

Χάρις εἰς τὴν γενομένην παρὰ τῆς Αἰκατερίνης ἀνακάλυψιν τοῦ τεμαχίου τῆς πλίνθου, ἐπρόκειτο τὴν ἐπαύριον ν' ἀρχίσωσιν ἀνασκαφὰς εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 4 σωρόν, εἰς τὸ μέρος ὅπου εἶχε τόσον εὐτυχῶς προσκρούσει καὶ κλονισθῆ. Αὐτὴ ἡ ἰδία ἔμελλε νὰ δώσῃ τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς σκαπάνης πρὸς ὄρυξιν τῆς τάφρου.

Κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν καθεὶς εἶχεν ἐγερθῆ καὶ εἶχεν ἤδη ἀνακουφισθῆ διὰ καλοῦ προγεύματος.

Ἕπεται συνέχεια X.

Digitized by Google

'ΣΤΑ ΣΥΚΑ

Ζακυνθινὴ ἠθογραφία

— Σῦκα ἀμάλαγα! σῦκα κέρινα! σῦκα τσιερόζα!

Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ πωλητοῦ, καθημένου πρὸ τῆς πλήρους καλάθου του ἐπὶ ἄλλης κενῆς, ἀντηχεῖ ἀκαταπόνητος, μετὰ περιπαθείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ εἰλικρινοῦς. Διότι ὁ Ζακυνθινὸς ἀγαπᾷ, λατρεύει πράγματι τὰ σῦκά του, τὸ ὡραιότερον, τὸ μᾶλλον χαρακτηριστικόν, ἂν μου ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις, προϊόν του. 'Επ' ὀλίγον διαρκεῖ ἡ συγκομιδή, μόλις ἐπὶ ἕνα μῆνα, τὸν Ἰούνιον· ἀλλ' αἱ ὀλίγαι ἡμέραι τῶν σύκων εἶνε ἀληθὴς πανήγυρις. Ταὐτοσχέδια πρατήρια πλημμυροῦσι τὴν πόλιν καὶ τὴν ἐξοχήν. 'Από πρωΐας οἱ πωληταὶ συγκροτοῦσιν ἀκατάπαυστον συναυλίαν. Ἡ συναλλαγὴ εἶνε ζωηροτάτη. Αἱ κάλαθοι περιστοιχίζονται διαρκῶς ὑπὸ πυκνῶν ἀγοραστῶν. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, οἱ ἀχθοφόροι καὶ οἱ καρραγωγεῖς, τρώγουν τὰ σῦκα ἐκεῖ ἐπὶ ποδός, ἐν ᾧ οἱ ἐμπολεῖς καὶ οἱ τεχνῖται τὰ εὐωχοῦνται εἰς τὰ ἐργαστήριά των· κάνιστρα δὲ κομψά, πεπληρωμένα φιλοκάλως διὰ τῶν μᾶλλον ἐκλεκτῶν, τῶν ὁποίων κηρίνη εἶνε ἡ ὄψις, καὶ μελισταγὴς ἡ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὀπή, καὶ τὸ μέγεθος ἔκτακτον, καὶ ἡ γεῦσις γλυκυτάτη, καὶ τὸ ἄρωμα λαμπρόν, κομίζονται εἰς τὰς οἰκίας, φαγητὸν πλέον παρὰ ἐπιδόρπιον κατὰ τὸ λιτὸν πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα. Διὰ τὰ μικρὰ παιδία τὰ σῦκα εἶνε χαρὰ ἀπερίγραπτος· οἱ πλανόδιοι πωληταὶ δὲν προφθάνουν νὰ δίδουν. 'Αρτίσκος δύο λεπτῶν, ἡ περιλάλητος ζακυνθινὴ *μπινέτα*, καὶ δύο λεπτῶν ἀκόμη σῦκα εἶνε δι' αὐτὰ τροφὴ ἀνεκλάλητος. Οἱ μεγαλήτεροι τὰ συνοδεύουν καὶ μὲ ὀλίγον τυρόν, μὲ τὸν ὁποῖον κατά τινας γαστριμάργους τὰ σῦκα πηγαίνουν καλλίτερα ἀπὸ τὰ ἄπια. Οἱ ξένοι, οἱ ὁποῖοι οὔτε εἰς τὴν πατρίδα των, οὔτε ἀλλοῦ ἔτυχε νὰ ἰδοῦν εἰς τοιαύτην ἐποχὴν σῦκα τόσον μεγάλα καὶ τόσον εὔγευστα, κάμνουν θραῦσιν. Οὕτως ἢ ἄλλως τρώγουν ὅλοι καὶ πολλά. Εἰς ὀλίγην ὥραν τὰ μεγάλα καλάθια, τὰ πεπληρωμένα κατὰ στρώματα κεχωρισμένα διὰ συκοφύλλων, κενοῦνται σχεδὸν ἐντελῶς, τὰ θυλάκια τῶν πωλητῶν γεμίζουν χάλκινα κερμάτια καὶ στρώνονται αἱ ὁδοὶ ἀπὸ φλοιοὺς ὀλισθηροτάτους καὶ προκαλοῦντας πτώσεις συχνὰς — καὶ ἀπὸ τὰ συκόφυλλα, τὰ ὑπενθυμίζοντα τοὺς πρωτοπλάστους καὶ τἀγάλματα. Οἱ δὲ ἀγυιόπαιδες, οἱ λιάπαρδοι καὶ οἱ σγαρίλιοι, ἀφ' οὗ περιπλέξουν τὸν πωλητὴν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν σύκων, τὰ ὁποῖα κατεβρόχθισαν, καὶ χορτάσουν λογομαχίαν, ἀποδίδονται εἰς ἔμμανῆ συκοπόλεμον ἢ διασκεδάζουν ρίπτοντες νὰ κολλήσουν κατὰ τῶν τοίχων καὶ τῶν παραθυροφύλλων τἀπομεινάρια τῶν φλοιῶν. 'Εν τούτοις ἐφ' ὅσον ἡ συναλλαγὴ προβαίνει καὶ τὸ ἐμπόρευμα ἐξαντλεῖται, ἐπὶ τοσοῦτον οἱ πωληταὶ ἐνθουσιῶσι καὶ αἱ φωναί των ἀντηχοῦσι ζωηρότεραι:

— Σῦκα φρέσκα! σῦκα μαραγκάδια! Σῦκα ὁλόγλυκα! Τρεχᾶτε καὶ τ' ἁρπάξανε...

Ὁ συναγωνισμὸς ἐν γένει κάμνει τοὺς πωλητὰς αὐτοὺς νὰ ἐφευρίσκωσι μυρίους τρόπους προσελκύσεως, ἡ δὲ διὰ ζώσης ἐξύμνησις τοῦ ἑκάστοτε πωλουμένου ἀπετέλεσε παρ' αὐτοῖς τέχνην ἰδιαιτέραν. 'Αλλὰ διὰ τὰ σῦκα, πρὸς τὰ ὁποῖα ὡς εἶπον τρέφουσιν ὅλως ἰδιαίτερον αἴσθημα, αἱ προσπάθειαί των εἶνε ζωηρότεραι. Ποῖος νὰ εὕρῃ τὰς ἐμφαντικωτέρας φράσεις, ποῖος νὰ πρωτοτυπήσῃ περισσότερον, ποῖος νὰ κάμῃ τὰ προκλητικώτερα κινήματα, ποῖος νὰ δώσῃ εἰς τὴν φωνήν του τοὺς ἐκφραστικωτέρους τόνους— ἰδοὺ ἡ διαρκὴς των ἅμιλλα. Διασκεδάζω πολὺ νά τους ἀκούω. Μεταξὺ τῶν πολλῶν, τὰ ὁποῖα ἐνθυμοῦμαι, θὰ περιγράψω ἐδῶ τὰ récitatifs δύο πωλητῶν, τὰ ὁποῖα μοῦ φαίνονται χαρακτηριστικώτερα.

Ὁ πρῶτος εἶχε πήξει τὸ πρατήριόν του εἰς τὴν λαϊκὴν συνοικίαν τοῦ Ἄμμου. Καθήμενος ὑπὸ τὴν σκιὰν μιᾶς τῶν στοῶν, μὲ γυμνοὺς λασίους βραχίονας καὶ μὲ ῥοδόχρουν ὑποκάμισον, περιέφερε τοὺς εὐφυῶς ἡμικλείστους ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν διαβατῶν εἰς τὰ πρὸ αὐτοῦ παρατεταγμένα σῦκα καὶ αἴφνης, ὡσεὶ ἐκπλησσόμενος ἐκ τοῦ σπανίου θεάματος, ἐφώναζεν:

— Ὢ σῦκα!

Τὸ βλέμμα του παρετείνετο ἀκόμη ἐπὶ τῶν σύκων, ἡ δ' ἔκπληξίς του καὶ ὁ θαυμασμός του ηὔξανεν ὁλοέν. Αὐτὸ ἐμαρτύρει ἡ μετ' ὀλίγον δευτέρα ἀναφώνησις ἐντατικωτέρα:

— Ὢ σῦκαα!

'Αλλ' ἅμα, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὸ βλέμμα, ἤγγιζεν ἐπὶ τέλους ἓν σῦκον, ὁ θαυμασμός του ὑπερέβαινε πᾶν ὅριον. Λαμβάνων δὲ τὸν καρπὸν διὰ τῶν τριῶν δακτύλων καὶ περιφέρων αὐτὸν ἐπιδεικτικῶς ἐφώναζε καὶ ἐκ τρίτου ὠρυόμενος, ἔξαλλος:

— Ὢ σῦκααααα....

Ἕως οὗ, ἐξαφνιζόμενος καὶ κανεὶς τῶν διαβατῶν, ἐπρόφερε τὴν συνήθη ἐπὶ κραυγῆς ἐνοχλητικῆς κατάραν:

— Μαχαῖρι!

Ὁ δεύτερος, κοντὸς καὶ προγάστωρ ἄνθρωπος μὲ πρόσωπον ἄτριχον καὶ ὁλοστρόγγυλον, πωλῶν τὰ σῦκά του παρὰ τὸ ἀριστοκρατικώτερον Γιοφῦρι, ἐσοφίσθη ἓν ἄλλου εἴδους crescendo πολὺ πρωτοτυπώτερον. 'Επωφελεῖτο μιᾶς στιγμῆς ἡσυχίας καὶ ἐξεσφενδόνιζεν ἕνα στεναγμὸν ἐπώδυνον, ὡς νὰ τῷ ἤρχετο κτύπημα δολοφονικὸν αἰφνίδιον:

— Ὤ!

Καὶ σχεδὸν ἀμέσως, εἰς τὴν ἐρώτησιν *τί τρέ-*

Digitized by Google

χει· ἥτις μὲ τὸ ἐπιφώνημα θὰ ἐγεννᾶτο φυσικὰ εἰς τὸν νοῦν σας, ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν ἥρεμον καὶ καθησυχαστικήν:

— Σῦκα!

Τὸ δεύτερον κτύπημα τῷ ἤρχετο μακρότερον, ἀλγεινότερον:

— Ὤω!!

Ἡ δὲ ἀπάντησις εἰς τὴν αὔξουσαν ἔκπληξιν τῶν ἀκροατῶν ἐδίδετο ξηρὰ ὡς πρῶτα:

— Σῦκα!

Τὴν τρίτην φορὰν τὸ ἀλγεινὸν ἐπιφώνημα, ἐντεινόμενον πλέον εἰς τὸ ἄωτον, ἐκίνει τὸν γέλωτα ὅλων:

— Ὤωωω!!!

Ἀλλ' ἐκεῖνος πάλιν μὲ ὅλην τὴν σοβαρότητα:

— Σῦκα!

Καὶ μία παρομοίωσις ἀπρόοπτος:

Μίαν ἡμέραν ἤκουσα κάποιον ἀπὸ τὸν δρόμον νὰ φωνάζῃ μὲ ὅλην του τὴν δύναμιν:

— Καερίνια! Καερίνια! Καερίνια!

Σκεπτόμενος ὅτι μόνον εἰς τὰς Καναρίους νήσους ἠμποροῦσε νὰ πωλῶνται τοιαῦτα πτηνὰ εἰς τοὺς δρόμους, ἔτρεξα πλήρης περιεργείας εἰς τὸ πυράθυρον. Καὶ εἶδον πράγματι τὸν ἀστεῖον, τὸν πωλοῦντα ἐντὸς κανίστρου τὰ *καερίνια*, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἦσαν παρὰ σῦκα... κατακίτρινα.

*
* *

Τὴν δείλην καὶ τὸ ἑσπέρας οἱ ἄνθρωποι πηγαίνουν ἔξω 'ς τὰ σῦκα. Εἶνε διασκέδασις, διὰ τὴν ὁποίαν πολλοὶ φαίνονται ἀνυπόμονοι.

— Αἴ, βγήκανε;

— Ἐβγήκανε, μὰ εἶνε ἀκόμα πρίσκοι· δὲν τρώουνται.

— Ἄφησε λοιπὸν λίγες μέρες ἀκόμα καὶ πᾶμε.

Τῷ ὄντι μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὅταν ἡ παραγωγὴ εὑρίσκεται ἐν τῇ ἀκμῇ τὰ δὲ σῦκα καὶ ὡραῖα εἶνε καὶ εὐθηνά, ἔξω εἰς τοὺς κήπους παρατηρεῖται κίνησις ἀρκετὰ ζωηρά. Τὰ μέρη, ὅπου ὑπάρχουν συκοφυτεῖαι καὶ δίδονται σῦκα, διακρίνονται μακρόθεν ἀπὸ τῆς μικρᾶς λευκῆς ἢ ἐρυθρᾶς σημαίας, κυματιζούσης ἐπὶ κοντοῦ καλαμίνου. Οἱ ὅμιλοι ἐκ φίλων ἢ οἰκογενειῶν εὑρίσκονται πολλάκις ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ φιλονεικίᾳ ἐκλογῆς· Ἐπὶ τέλους ἀποφασίζουν καὶ εἰσέρχονται. Πανταχοῦ περιποίησις προθυμοτάτη τοὺς περιμένει. Κάθηνται ἐπὶ θρανίων ξυλίνων περὶ τραπέζας μακρὰς ὑπὸ σκιάδας ἀχυροσκεπεῖς, κεκοσμημένας μὲ γάστρας βασιλικοῦ καὶ μὲ φανάρια. Τὰ σῦκα κομίζονται νωπά, δροσερά, πρασινοκίτρινα. Ἐπιπίπτουν κατὰ τοῦ κανίστρου καὶ τὸ ἀποτελειόνουν. Εὐθὺς ἄλλο καὶ ἄλλο, ἀναλόγως τῆς ὀρέξεως, τὴν ὁποίαν, ἂν εἶνε μάλιστα ἡμέρα, κνίζει τὸ θέαμα τῶν χαμηλῶν συκεῶν, μὲ τὰ καταπράσινα φύλλα, πεφορτισμένων ὑπὸ τοῦ καρποῦ. Ἀφ' οὗ δὲ φάγουν καὶ χορτασθοῦν πίνουν δροσερώτατον, χωνευτικὸν ὕδωρ ἐκ τῶν μικρῶν πηλίνων αγγείων, ἀνηρτημένων διὰ σχοινίων εἰς τὸν ἀέρα περὶ τὴν σκιάδα.

Ἄλλη εἰδικότης ζακυνθινὴ τὰ πήλινα αὐτὰ ἀγγεῖα. Πουθενά, λέγουν, δὲν ἠμποροῦν νά τα κατασκευάσουν τόσῳ καλά. Τὰ περίφημα αἰγινήτικα — αὐτὸ τὸ διαβεβαιῶ καὶ ἐγώ — εἶνε πρόστυχα ἐμπρός των. Ἡ ζακυνθινὴ ἄργιλλος φαίνεται καταλληλοτέρα καὶ ἡ κατασκευὴ ἐν γένει τελειοτέρα. Αἱ παρειαὶ τῶν ἀγγείων αὐτῶν εἶνε εὔχροοι, λεπταὶ καὶ οἱ πόροι ἄφθονοι. Νομίζει κανεὶς ὅτι τὸ νερὸν δὲν κλείεται ἀλλ' ἐπικρέμαται ἐλεύθερον. Ὁ ἀὴρ τὸ διαπερᾷ, τὸ ἐξατμίζει καὶ τὸ καταψύχει. Πίνεις καὶ εὐφραίνεσαι. Ἡ ψύξις διὰ πάγου πρὸς τὴν διὰ τῶν πηλίνων τούτων ἀγγείων εἶνε περίπου ὡς τὰ τεχνικὰ ἄνθη πρὸς τὰ φυσικά. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα ὁ τόπος των τἀναγνωρίζει καὶ τὰ ἔχει περὶ πολλοῦ. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα τώρα ἀπόσπασμά τι ἐπιστολῆς, ἀρκετὰ γνωστὸν ἐν Ζακύνθῳ, τὸ ὁποῖον ἐξισοῖ διὰ συμπλεκτικῶν ἕνα ἱερέα μὲ ἀγγεῖα πήλινα, ἄνευ ἐλαχίστης τύψεως. «Καὶ ὁ μὲν παπᾶ-Στέλιος — ἔγραφεν ὁ γνήσιος Ζακυνθινός — ἀπῆλθεν εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ὑψίστου, τὰ δὲ κανάτια πήλινα στὰ στέλνω μὲ τὸν Προβῆν». Καὶ ὁ κ. Τσακασιάνος, ὁ κατ' ἐξοχὴν Ζακυνθινὸς ποιητής:

Ὅσο ἔχω ἐγὼ τσῆ Ζάκυθος τὰ πήλινα κανάτια,
Δὲν ἔχω πλούτια καὶ ἀρχοντιὲς καὶ δόξες καὶ παλάτια.

Τὸ ἑσπέρας αἱ ἐκδρομαὶ στὰ σῦκα εἶνε πολὺ διασκεδαστικώτεραι, ὅταν μάλιστα γίνωνται διὰ θαλάσσης καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Λαμβάνουσιν εἰς αὐτὰς μέρος καὶ ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας. Κομίζουσι μεθ' ἑαυτῶν φαγητὰ ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ὄργανα, ἀπὸ ὁλοκλήρου ὀρχήστρας μέχρι μιᾶς μόνης ἐρωτύλου κιθάρας. Ἀφ' οὗ καὶ πολλάκις πρὶν χορτάσουν ἀρχίζουν τὰ τραγούδια, τῶν ὁποίων ἡ γλυκυτάτη ἁρμονία ἀνέρχεται εἰς τὸν ἥσυχον αἰθέρα, τὸν κεκορεσμένον ἐκ τῶν εὐωδιῶν τῶν μπουγαρινίων καὶ τῶν ἰάσμων. Ἡ δ' ἐπιστροφὴ ἐνέχει τι τὸ πανηγυρικὸν καὶ ἐξόχως εὐφρόσυνον. Οἱ λαϊκοὶ ὅμιλοι ἐπιστρέφουν ἐν σώματι ᾄδοντες καὶ ἀλαλάζοντες. Καὶ ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν ἢ ἀποβιβασθῶσιν ἐκ τῆς λέμβου, σπανίως ἀποχωρίζονται. Ὁ φιλόμολπος οἶστρος τοὺς κρατεῖ ἀκόμη συνηνωμένους, ἡ δὲ θερμὴ θερινὴ νύξ, ἡ καταλαμπομένη ὑπὸ τῆς σελήνης, ἀντηχεῖ διὰ πολλὴν ὥραν ἀπὸ τὰ περιπαθῆ ᾄσματα, τὰ συνοδευόμενα ἀπὸ τοὺς στόνους τῆς ἐρωτύλου κιθάρας. Τὰ παράθυρα τῶν κοιτώνων εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνοικτά· ἡ δὲ μεμακρυσμένη αὐτὴ ἠχὼ εἰσέρχεται γλυκεῖα καὶ νανουρίζει τὴν ὡραίαν κόρην, ἥτις πρὸ μικροῦ ἐπιστρέψασα ἐκ τοῦ μεστοῦ συγκινήσεων περιπάτου, ἡμικλείει τὰ βλέφαρα μεταξὺ ἐγρηγόρσεως καὶ ὕπνου, ὀνείρου καὶ ῥεμβασμοῦ..

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Γ'.

Αἱ Καρυαί. — Ἔλλειψις γυναικῶν καὶ παιδίων· — Ἡ παράδοσις καὶ ἡ κολοκύνθη.— Οἱ κοινωνιολόγοι καὶ αἱ μοναί.— Τὰ κονάκια.—Ὁ σύνοικός μου ἱεροψάλτης. —Οἱ ὑπηρέται τῶν πανδοχείων.— Ἐμπόριον καὶ καλογηρική.

Αἱ Καρυαὶ εἶνε μικρὰ κώμη μὴ ἀριθμοῦσα πλείονας τῶν χιλίων κατοίκων καὶ ἐγειρομένη ἐπὶ τῆς τερπνοτέρας τοποθεσίας τοῦ Ἄθωνος. Ὁ Nolhac ἐπισκεφθεὶς πρό τινων ἐτῶν τὸ Ἅγιον Ὄρος γράφει περὶ τῶν Καρυῶν, ὅτι αἱ τοπογραφίαι της εἶνε αἱ μαγευτικώτεραι ἐξ ὅσων ποτὲ εἶδεν. «Αἱ ἄμπελοι μιγνύονται μετὰ τῶν δένδρων, ὅπως εἰς τὴν ἄνω Ἰταλίαν, τὸ ὕδωρ ἀναβρύει καὶ ῥέει πανταχοῦ, ὅπως ἐν Ἑλβετίᾳ, αἱ δὲ οἰκίαι διαθέονται ἔξωθεν δι' ἐξωστῶν σκιαζομένων ὅπως ἐν Τυρόλῳ». Ἡ ἀπεικόνισις εἶνε ἀκριβεστάτη. Αἱ οἰκίαι της πράγματι εἶνε ἐπαύλεις χαρίεσσαι, μικραὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ διόροφοι, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἀπαντῶνται καὶ μεγάλαι οἰκίαι μὲ εὐρεῖς κήπους, μὲ ἰδιαιτέρους ναΐσκους περιστεφομένους διὰ κισσῶν καὶ κλημάτων. Ἐξ ἀρκετῆς δὲ ἀποστάσεως διακρίνεται ἡ θάλασσα μεγάλως συντελοῦσα εἰς τὴν γραφικότητα τῆς ἀπαραμίλλου ταύτης εἰκόνος καὶ ὑπὲρ τὴν κώμην ὑψοῦται ὁ ἐπιβλητικὸς κῶνος τοῦ Ἄθω.

Ἡ χάρις ὅμως τῆς ἄπωθεν θεομένης κωμοπόλεως χάνει οὐσιωδῶς, ὅταν κατερχόμενός τις πλησιάσῃ τὰς δύο ἢ τρεῖς κεντρικάς της ὁδούς. Ἐκεῖ ὁ ἐπισκέπτης ὑφίσταται τὴν ἐντύπωσιν, ἣν καὶ ὁ πλησιάζων θεατρικὰς σκηνογραφίας, ἃς ἐθαύμαζεν ἀπὸ θεωρείου. Ὁδοὶ στεναί, σκολιαὶ καὶ ῥυπαραί, ἐστρωμέναι δι' ἐσφηνωμένων πετρῶν, διασχιζόμεναι ὑπὸ μελανῶν ῥυακίων καὶ κοσμούμεναι ὑπὸ ῥυπαρῶν ἐργαστηρίων, ἔνθα παχύσαρκοι μὲ πλατείας ἀναξυρίδας παντοπῶλαι, καθήμενοι ὀκλαδὸν καὶ κρατοῦντες εἰς τὸ στόμα μακρὸν τσιμποῦκι, ἀναμένουσι τοὺς ἀγοραστάς.

Ὀλίγον ἀπωτέρω τῶν παντοπωλείων ἀποσκελετωμένοι μοναχοὶ ἔχουσι στήσει πρόχειρον πρατήριον ἀγροίκως ἐπεξειργασμένων σταυρῶν, ξυλίνων κοχλιαρίων καὶ περονῶν, ἐνῷ παρέκει ἄλλοι μοναχοί, ἀτάραχοι καὶ ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ ἔργον των, ζωγραφοῦσι παραδόξους μορφὰς ἁγίων. Καὶ ὅλα ταῦτα δὲν ἔχουσι τὴν χαρακτηριστικὴν ἐκείνην ποικιλίαν ὁδῶν τινων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὔτε τὴν ἀγροτικὴν ἀφέλειαν τῶν ἑλληνικῶν χωρίων, ἐξαλείφουσι δὲ βαθμηδὸν τὴν γλυκυτάτην ἐντύπωσιν, ἣν ἐμποιεῖ ἄπωθεν θεωμένη ἡ κώμη αὕτη. Ἀλλ' ἡ δυσμενὴς ἐντύπωσις ἐξαλείφεται, ὅταν ἀπομακρυνθῇ τις τῶν κεντρικῶν τούτων ὁδῶν καὶ ἐπανεύρῃ τὴν τυρολικήν του εἰκόνα, ὅταν ἀναρριχηθῇ εἰς τὰς ἄλλας συνοικίας, ἔνθα εἰς ἀκανονίστους ὁδοὺς ῥυάκια κυλίουσι διαυγέστατα ὕδατα, κρῆναι ὑπὸ πλατάνους μορμυρίζουσι καὶ δένδρα θροοῦσι χαρμοσύνως.

Ἐν ἀντιθέσει ὅμως πρὸς τὴν φαιδρότητα τῆς φύσεως, ἡ κώμη εἶνε λίαν μελαγχολική. Ἔχει τὴν ἀσκητικὴν ἐκείνην μελαγχολίαν, τὴν ὁποίαν ἐπιτείνει ἡ νωχέλεια τῶν κατοίκων, αἱ πλαδαραὶ σάρκες τῶν παντοπωλῶν, οἱ γυμνοὶ πόδες πειναλέων προσκυνητῶν, οἱ καλογηρικοὶ σκοῦφοι, τὰ καλυμμαύχια, αἱ μακραὶ γενειάδες, τὰ κατηφῆ πρόσωπα, τὰ σιγηλὰ στόματα, οἱ νυσταλέοι ὀφθαλμοί. Ὅλα ταῦτα πᾶν ἄλλο ἢ φαιδρότητα δύνανται νὰ ἐμπνεύσωσιν. Ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπερ καθιστᾷ μελαγχολικὴν τὴν θελκτικὴν ἐκείνην κώμην, εἶνε ἡ ἔλλειψις τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν, αἵτινες δίδουσιν ἀλλαχοῦ τόσην ζωὴν καὶ φαιδρότητα. Οὐδαμοῦ φαίνονται παιδία εἰς τὰς ὁδούς, οὐδαμοῦ προκύπτουσι γυναικεῖαι κεφαλαὶ ἀπὸ τῶν τυρολικῶν ἐξωστῶν. Εἰς τὸ Τυρόλον συναντᾷ τις ἀνὰ πᾶν βῆμα τὸν ψιάθινον πέτασον κυανοφθάλμου τυρολίδος καὶ ἀκούει ἀπὸ παντὸς θάμνου τὸν αὐλὸν τοῦ ποιμενόπαιδος. Ἐν Καρυαῖς ἀπὸ δεκάδος αἰώνων δὲν ἐπάτησε τὸ ἔδαφος γυνή.

Παράδοσις ἀπομεμακρυσμένη διασώζει ὅτι οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν αὐτοκράτειραν Πλακιδίαν, θυγατέρα τοῦ Θεοδοσίου, ἐπετράπη ἡ εἴσοδος εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, ἣν ᾠκοδόμησεν ὁ ἀδελφός της Ἀρκάδιος, ἑτέρα δὲ παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι ἄθλιαι γυναῖκες Βλάχαι ἐπάτησάν ποτε τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀλλ' ἐξώσθησαν ὑπὸ τῆς σιδηρᾶς ἐκείνης ῥάβδου τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, δι' ἧς ἐξεδίωκε καὶ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοὺς στομάχους τῶν μοναχῶν. Ἔκτοτε ὁ τόπος ἔμεινεν ἱερὸς προωρισμένος εἰς τὴν ἀπόλυτον ἐγκράτειαν καὶ τὴν παντελῆ αταραξίαν καὶ γαλήνην τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ παράσχῃ ἡ ἀνάμιξις γυναικῶν μετ' ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἀγενείων παίδων δὲν ἐπετράπη ἡ εἴσοδος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐναντίον μάλιστα τούτων εἶχε κηρύξει ἀμείλικτον πόλεμον ὁ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου βασιλόπαις Παῦλος Ῥαγκαβές, βιασθεὶς νὰ ζητήσῃ ἐν τῷ μοναστικῷ βίῳ τὴν κατάπνιξιν πάσης φιλοδόξου ἐπιθυμίας. Ὅπως δὲ φανῇ συνεπὴς εἰς τὰς ἀρχάς του, διέταξεν ἵνα μηδὲ αὐτὸν ἀξιώσωσι ταφῆς ἐν τῷ συνήθει νεκροταφείῳ τῶν μοναχῶν ὡς ἀγένειον, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐνταφιάσωσιν ἔξω τῆς περιοχῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐνῷ δὲ παραλαβόντες τὸ πτῶμα οἱ μοναχοὶ ἀνεχώρουν διὰ πλοίου πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν τελευταίων θελήσεων τοῦ ἡγεμονόπαιδος, θείᾳ βουλήσει εὑρέθησαν αἴφνης ἐν Κωνσταντινουπόλει μετὰ τοῦ πλοίου των καί, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις, οὐδ' ἡ κολοκύνθη, ἣν εἶχον οἱ μο-

Digitized by Google

ναχοὶ μαγειρεύσει, δὲν ἐπρόφθασε νὰ κρυώσῃ κατὰ τὸν πλοῦν, οὕτω δὲ ὁ μονάσας βασιλόπαις ἐτάφη εἰς τὰς μαγικὰς τοῦ Βοσπόρου ἀκτάς, ὁπόθεν παιδίον τὸν εἶχεν ἡ βία ἀποσπάσει.

Οὐ μόνον δὲ τὰς γυναῖκας ἐξωστράκισαν ἀπὸ τοῦ Ὄρους, ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο θῆλυ. Δίποδα, τετράποδα καὶ πτηνὰ διέρχονται ἐν καταναγκαστικῇ ἀσκητείᾳ. Πᾶς δεχθεὶς τὴν κουρὰν ἀναγκαίως ἀποστερεῖται τὰς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου τούτου καὶ ὡς μόνη ἡδονὴ τοῦ βίου του ἀπομένει ἡ προσευχή, ὁλόκληρος δὲ ἡ ζωή του περικλείεται ἐντὸς τοῦ μελανοῦ του ῥάσου. Τὸν βίον τοῦτον μεγάλοι κοινωνιολόγοι θεωροῦσιν ὡς τάσω κοινωνιολογικῶς ἂν τοῦτο εἶνε ὠφέλιμον ἢ οὔ, ἀποφεύγων μάλιστα νὰ ἐκφέρω οἵαν δήποτε ἰδίαν κρίσιν, ἀφίνω νὰ λαλήσῃ εἷς περιφανὴς μισέλλην, ὁ Φαλμεράϋερ: «Εἰς ἐμέ, λέγει, ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι ὑπάρχει ἐντεῦθεν τοῦ Ἑλλησπόντου τόπος, ἔνθα δύναταί τις νὰ ἀντιστῇ ἐν ταὐτῷ καὶ εἰς τὴν τυραννίαν τῆς ἀπολαύσεως καὶ εἰς τὰ τεχνάσματα τῆς ἐξουσίας καὶ εἰς τοὺς συλλογισμοὺς τῶν ὑλικῶν σοφιστῶν. Ἄνθρωποι τολμῶντες τὸν πόλεμον κατὰ τῆς ὕλης δὲν εἶνε βεβαίως ἠλίθιοι. Ἐλεύθερος εἶνε ὁ δυνάμενος νὰ στερεῖται. Ἐν τῷ Ἅδῃ δὲ μόνον οὐδεμία ἐγένετο μετὰ τοῦ κόσμου καὶ τῆς πολυτελείας συνθήκη».

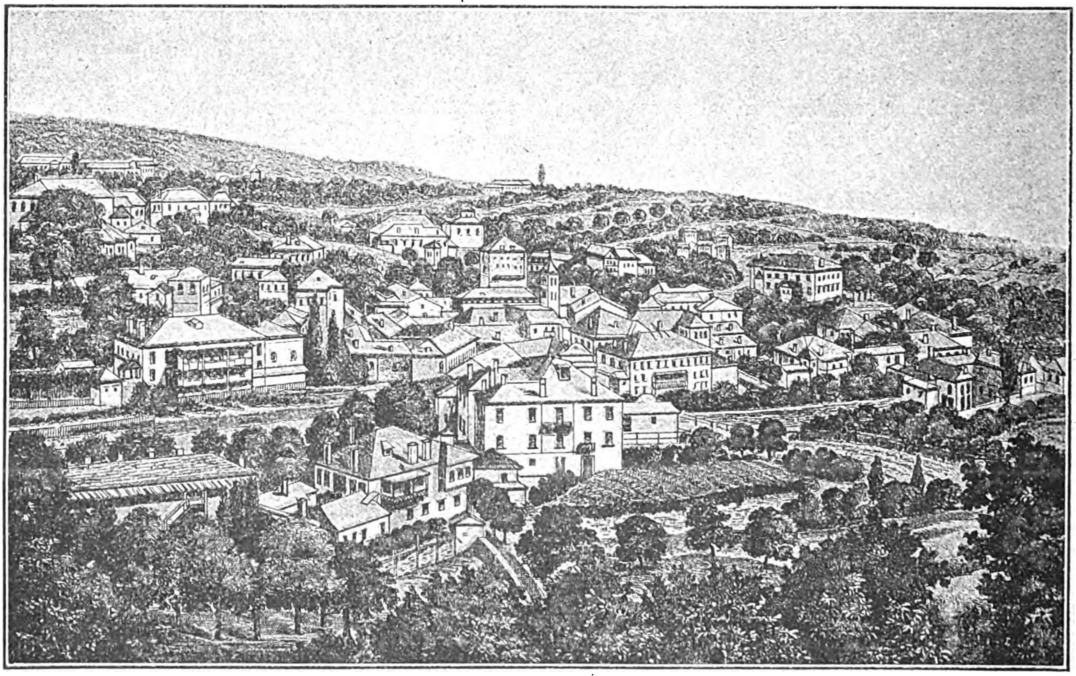

ΑΙ ΚΑΡΥΑΙ

λέπραν κατατρώγουσαν τὰ κοινωνικὰ σώματα μέχρι τῶν ὀστῶν, διὰ τοῦτο ἐν τῇ Δύσει ἡ πρόοδος καὶ ἡ βία ἢ ἀνεμόρφωσε τὰ μοναστήρια ἢ κατέστρεψε τὸ μοναστικὸν σύστημα.

Τοῦτο ὅμως λεγόμενον διὰ τὰ μοναστήρια τῶν Δυτικῶν, δὲν δύναται νὰ λεχθῇ ἐπίσης καὶ διὰ τὰς μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐν τῇ Δύσει αἱ θρησκευτικαὶ προλήψεις καὶ ὁ φανατισμὸς εἶχον μεταβάλει τὰς μονὰς εἰς ἱερεξεταστήρια, ἡ δὲ διαφθορὰ εἶχεν ἐγκαθιδρυθῆ ἐπισήμως ἐντὸς τῶν κελλίων τῶν μονῶν, μεταβαλοῦσα πολλοὺς ἱεροὺς τόπους εἰς καταγώγια. Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ὅμως καὶ κατὰ τὴν τρωγλοδυτικὴν ἀκόμη βαρβαρότητα τῶν πρώτων ἀσκητῶν, ὁ ἱερὸς τόπος ἔμεινεν ἀμίαντος καὶ τὸ μοναστικὸν σύστημα διετηρήθη ὡς πρὸ δέκα αἰώνων, σήμερον δ' ἀκόμη εὑρίσκει τις τὸν βυζαντινὸν βίον ἀνέπαφον ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῆς ῥοῆς τῶν αἰώνων καὶ τῆς καταστροφῆς. Οὔτε θέλω, οὔτε ἐνδιαφέρομαι νὰ ἐξε-

Καθ' ὅλην τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διαμονήν μου ἐπισκεπτόμενος μονάς, φιλοξενούμενος ἐν κελλίοις μοναχῶν, κατερχόμενος τὴν νύκτα διὰ τῶν σκοτεινῶν διαδρόμων εἰς τὴν αὐλήν, ἔνθα μελανηφόροι μοναχοὶ διωλίσθαινον ὡς σκιαὶ ἔμπροσθέν μου κρατοῦντες λαμπάδας, ἢ ἤκουον τοῦ πορτάρη τὸ κρόταλον ἠχοῦν εἰς τὴν θύραν μου καὶ ἀγγέλλον μοι τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς, ἢ εἰσηρχόμην ἐντὸς τῶν ἡμιφωτίστων ναῶν, πάντοτε ἐφερόμην διὰ τοῦ πνεύματος εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ πρῶτον διεδίδετο ἐν Ἑλλάδι καὶ κρύφα οἱ καταδιωκόμενοι Χριστιανοὶ ἐτέλουν τὰς μυσταγωγίας των.

Ἄλλοτε πάλιν, ὅτε μεγάλαι θρησκευτικαὶ ἑορταὶ ἐτελοῦντο καὶ ὁ ναὸς ἐπληροῦτο φωτὸς καὶ ἑκατοντάδες μοναχῶν ἐπλήρουν τοὺς θόλους αὐτοῦ, οἱ δὲ ἱερεῖς περιεβάλλοντο τὰ ἀρχαῖα βυζαντινὰ ἄμφια καὶ οἱ κώδωνες ἦχουν μελῳδικῶς, ὅλα ταῦτα μοὶ παρίσταντο ὡς ἀντανάκλασις ἄλ-

Digitized by Google

λων χρόνων, ὅτε ἡ θρησκεία ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ λάμψει ἐξεθάμβου τοὺς πανταχόθεν τῆς γῆς ἀφικνουμένους εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου. Οὐδὲ ᾐσθάνθην ἄλλοτε τόσον ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως βυζαντινῶν χρονικῶν, ὅσον ἐν ταῖς μοναῖς ἐκείναις τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου ἀληθῶς ἀνέπνεον ἀποθησαυρισθέντα ἀέρα παλαιῶν χρόνων καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἔβλεπον ὡς ἐκ θαύματος ἀναστηλούμενον τὸν καταρρεύσαντα βυζαντινὸν βίον.

Ἐν Καρυαῖς ὅμως δὲν διακρίνει τις σαφῶς τὴν μοναστικὴν ταύτην φυσιογνωμίαν. Ἐν τῇ κώμῃ εὑρίσκει τὸν σημερινὸν βίον μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν ἀπαιτήσεων καὶ μὲ σχετικὴν ἀκόμη πολυτέλειαν, ἀνάρμοστον ἴσως πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ μοναστικοῦ βίου, ὅστις ἔχει ὡς βάσιν τὴν ἐθελοθυσίαν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην. Ἡ πολυτέλεια αὕτη καὶ ἡ εὐμάρεια εὑρίσκονται ὄχι τόσον εἰς τὰ πανδοχεῖα, ὅσον εἰς τὰ *κονάκια*, ὡς λέγονται αἱ οἰκίαι τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων μονῶν. Τὰ πανδοχεῖα εἶνε χειρότερα καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἑλληνικῶν χανίων. Εἰς ἓν τούτων, ἔνθα κατέλυσα, — καὶ ἦτο τὸ ἄριστον — μετεβαλλόμην εἰς ἀκροβάτην, ὅπως ἀνέλθω τὴν ἀνεμόσκαλαν, ἥτις ἔφερε πρὸς τὸν μικρόν μου θάλαμον, συνοικῶν μετά τινος πλανοδίου ἱεροψάλτου ἔχοντος ἔλλειμμα μὲν μύστακος, περίσσευμα δὲ ῥινός, ἥτις πλειστάκις τὴν νύκτα ἐξαπμιζομένη μὲ ἔκαμνε νὰ πηδῶ ἀπὸ τῆς κλίνης, ὡς νὰ ἤκουον ἠχοῦσαν τὴν σάλπιγγα τῆς δευτέρας παρουσίας. Τὴν ἡμέραν πάλιν, ὅτε ἐζήτουν ἡσυχίαν ἐκ μακρῶν ἐκδρομῶν, ἠναγκαζόμην νὰ ἀκούω ὅλα τὰ *πὰ*, *βου*, *γὰ*, *δὴ* τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, διότι ὁ σύνοικός μου διαρκῶς ἐξησκεῖτο εἰς τὴν κυρίως τέχνην, ἐνῷ ὡς ἰατροφιλόσοφος οὐχὶ σπανίως προσεπάθει νὰ μὲ εἰσαγάγῃ καὶ εἰς τὰ ἀνεξιχνίαστα μυστήρια κιτρινωποῦ τινος ῥευστοῦ, θεραπεύοντος διὰ τῆς ἐπιχρίσεως καί τινων καβαλιστικῶν σχημάτων τὸ ἐρυσίπελας. Τοιούτου εἴδους συνοικήσεις δὲν εἶνε σπάνιαι ἐν τοῖς πανδοχείοις τῶν Καρυῶν, καὶ ἂν δὲν προτιμᾷ τις τὴν ὑπαίθριον διαμονὴν ὀφείλει νὰ ὑφίσταται πάσας τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἀξέστων συνοίκων του.

ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ

Ἐννοεῖται ὅτι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ πανδοχείου εὑρίσκεται καὶ ἡ ὑπηρεσία του. Ὑπηρέται ἀκάθαρτοι μὲ οἰδαλέας ῥῖνας περιφέρουσι ῥάκη καὶ ἀπειλοῦσιν ἐπιδημίας. Εἰσέρχονται ἵνα καθαρίσωσι τὸ δωμάτιόν σας, καὶ χωρὶς νὰ σᾶς ἐρωτήσωσιν ἀνασκαλεύουν τὰ χαρτία σας, φυλλομετροῦν τὰ βιβλία, ζητοῦν διαφόρους πληροφορίας, ξύουν τὴν ῥῖνά των καὶ κάθηνται οἰκειότατα ἐπὶ τῆς κλίνης σας.

Ἡ κατάστασις αὕτη δὲν κατορθώνει ἐν τούτοις νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ζωηρὰν ἐντύπωσιν, ἣν τῷ ἐπισκέπτῃ ἐμποιεῖ ἡ κώμη τῶν Καρυῶν, ἂν μάλιστα φιλόξενος μοναχὸς παράσχῃ εἰς τὰς ὡραίας ἐκείνας ἐπαύλεις τὴν φιλοξενίαν του. Τὰ οἰκήματα ταῦτα ἔχουσι πάσας τὰς ἀναπαύσεις κατοικιῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων. Εὑρεῖς θαλάμους, εὐρυτάτους κήπους, ἀναπαυτικὰ ἀνάκλιντρα καὶ καθαρίους ὑποτακτικούς, ἑτοίμους εἰς τὴν πρώτην κροῦσιν τῶν παλαμῶν σας νὰ παρουσιάσωσι τὸ γλυκό, τὸν καφὲν καὶ τὸ τσιμποῦκι. Τὰς ἄλλας οἰκίας, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὰς μονάς, ἐνοικιάζουσι παρ' αὐτῶν ἀνεξάρτητοι μοναχοὶ καὶ μεταβάλλουσι ταύτας εἰς ἐργαστήρια, παντοπωλεῖα, μυροπωλεῖα καὶ χαλκεῖα, οὕτω δὲ ἡ κώμη προσλαμβάνει ἐν μέρει ὄψιν βιομηχανικῆς καὶ ἐμπο-

Digitized by Google

ρικῆς κωμοπόλεως, ἀνάρμοστον τῷ μοναχικῷ βίῳ. Τοῦτο ἐπιτρέπει αὐτὸ τὸ πολίτευμα, διότι κατά τι κεφάλαιον τοῦ τυπικοῦ, ὅπερ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Γεδεών, «τὴν λαύραν τῶν Καρυῶν, φασιν, ἀντὶ λαύρας ἐμπόριον γενέσθαι, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ ἀπηγορευμένα τοῖς μοναχοῖς πιπράσκεσθαι ἐν αὐτῇ».

Ἀληθῶς τὸ ἐμπόριον σήμερον ἐν Καρυαῖς εἶνε τόσον μέγα, ὥστε καταστήματα Μακεδόνων ἐμπόρων πωλοῦσι πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμήσῃ τις, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ καμπανίτης οὐχὶ σπανίως πληροῖ τὰ μοναχικὰ κύπελλα καὶ ἰδίως τῶν ἰδιορρύθμως ζώντων μοναχῶν, τῶν ὁποίων ὁ βίος δὲν ἔχει πλέον τὴν πενιχρότητα καὶ τὴν ἀφάνειαν τῶν ἀναχωρητῶν τῆς Νιτρίας.

(Ἕπεται συνέχεια)

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΒΟΤΑΝΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

Κυτταρικὴ Πολιτεία.

Δ'.

Μονοκύτταρα φυτά. — Καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας ἐν τῇ κυτταρικῇ πολιτείᾳ. — Ἐπιδερμικὸς ἱστός. — Θεμελιώδης ἱστός. — Μεταγωγικὸς ἱστὸς — Ἀποθήκευσις οὐσιῶν. — Παραγωγικοὶ ἱστοί. — Ἀνανέωσις ἐν τῇ κυτταρικῇ πολιτείᾳ.

Ὅπως ὑπάρχουσιν ἄγριαι μέλισσαι, αἵτινες δὲν συνέρχονται εἰς τὴν αὐτὴν κυψέλην, ὅπως ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει, ἄνευ κοινωνικῶν δεσμῶν, οἵτινες περιφέρονται εἰς τὰ παρθένα δάση, οὕτω ὑπάρχουσι καὶ φυτικὰ κύτταρα, τὰ ὁποῖα καθ' ὅλον αὐτῶν τὸν βίον ζῶσι μεμονωμένα. Τὰ κύτταρα ταῦτα ἐκτελοῦσιν ὁμοιοτρόπως ἁπάσας τῆς ζωῆς τὰς ἐργασίας. Ταῦτά εἰσι βεβαίως λίαν ἀρχέγονα καὶ οὐδεμιᾶς τελειοποιήσεως ἐπιδεκτικά. Ὁ γόνος αὐτῶν δὲν μένει ἐν συνεταιρικῷ δεσμῷ, ἀλλὰ μερίζεται εἰς μεμονωμένα ὄντα. Τοιαῦτα φυτά, ἅτινα καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον συνίστανται ἀπὸ ἁπλᾶ κύτταρα, ὀνομάζομεν φυτὰ μονοκύτταρα, καὶ ταῦτα εὑρίσκομεν ἐν ταῖς ἀτελεστάταις μορφαῖς τοῦ μικροσκοπικοῦ κόσμου, εἰς τὰ φύκη καὶ τοὺς μύκητας. Τὸ πράσινον ἐπικάλυμμα, τὸ ὁποῖον πρασινίζει τὰς πέτρας καὶ τὰ στελέχη τῶν δένδρων, φαίνεται ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον συγκείμενον ἀπὸ ἀναρίθμητα πράσινα σφαιρικὰ κύτταρα. Ὁ φαιὸς ἀφρὸς ὁ ἐπιπλέων ἐπὶ τῶν λιμναζόντων ὑδάτων, ὁ ὑποστάθμιος μύκης ὁ προκαλῶν τὴν ζύμωσιν, τὰ βακτηρίδια τὰ προκαλοῦντα τὴν σῆψιν, εἶναι τοιαῦτα μονοκύτταρα φυτά.

Γενικῶς ὅμως τὸ φυτικὸν κύτταρον, ὅπως ὁ ἄνθρωπος, εἶναι κοινωνικὸν ὄν, τὸ ὁποῖον ἐκπληροῖ τὸν ἀληθῆ προορισμόν του μόνον ὡς μέλος πολιτείας. Εἰς τὰ πλεῖστα φυτὰ ἀπὸ τοῦ βρύου μέχρι τῆς δρυὸς συνυπάρχει ἀναρίθμητον ποσὸν κυττάρων, ἅτινα ἀποτελοῦσι μίαν ὠργανισμένην πολιτείαν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κυττάρων μικροῦ τινος ποώδους φυτοῦ δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τοὺς κατοίκους τῆς πολυπληθεστέρας πολιτείας. Ὑπελόγισαν ὅτι εἰς ἓν γεώμηλον πέντε ἑκατοστῶν διαμέτρου ὑπάρχουσι τοὐλάχιστον δέκα ἑκατομμύρια κύτταρα, εἰς μίαν δὲ ἐρυθρελάτην ὕψους εἰκοσιπέντε μέτρων καὶ 1)4 διαμέτρου, τῆς ὁποίας ἕνεκα τοῦ ἰσομόρφου ἐσωτερικοῦ σχηματισμοῦ· αὐτῆς, σχεδὸν ἀκριβῶς δύναται νὰ ὑπολογισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν κυττάρων, ὑπάρχουσι πλέον τῶν ἑκατὸν δισεκατομμυρίων.

Ὁ νόμος, ὅστις διέπει καὶ συνδέει τὰ κύτταρα πρὸς ἕνα κοινωνικὸν ὀργανισμόν, εἶναι ὁ αὐτός, ὁποῖος παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν πολιτείαν τῶν ἀνθρώπων — ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας. Ἓν ἕκαστον κύτταρον ἔχει τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ζωὴν καὶ διατρέχει τὸ ἰδιαίτερον αὐτοῦ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως, δὲν ἀναλαμβάνει ἄλλην ζωϊκὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ περιορίζει τὸν κύκλον τῆς ἐργασίας του, ὅπως ἐν σμικροτάτῃ περιφερείᾳ ἀποκτήσῃ τὴν μεγαλειτέραν τελειότητα. Εἰς τὸν κύκλον τοῦτον δὲν ἐργάζεται μόνον διὰ τὸν ἑαυτόν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἄλλα κύτταρα. Ἐκεῖναι αἱ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖαι οὐσίαι, ἃς δὲν δύναται μόνον του νὰ προμηθεύηται, προσφέρονται αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἄλλων κυττάρων. Καταμερίζονται ἑπομένως αἱ διάφοροι ἐργασίαι εἰς τὰ διάφορα κύτταρα οὕτως, ὥστε τὰ μὲν ταύτην, τὰ δὲ ἐκείνην τὴν ἐργασίαν ἔχουσιν ὡς κυρίαν ἀποστολήν, ὡς ἰδιαιτέραν αὐτῶν λειτουργίαν. Τοιουτοτρόπως τὰ κύτταρα τῆς πολιτείας ταύτης κατατάσσονται εἰς διαφόρους κύκλους ἐνεργείας, τρόπον τινὰ εἰς διαφόρους τάξεις, αἵτινες ἀλληλοβοηθούμεναι ἐργάζονται. Ἑκάστη ζῇ χάριν τοῦ ὅλου καὶ ἡ ὁλομέλεια ὑπὲρ τῆς μιᾶς. Ὅσον ἐντελέστερα διεξάγεται ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας, τόσον καλλίτερα δύναται ἕκαστον κύτταρον νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ κατασταθῇ χρησιμώτερον· ὅσον τελειότεραι εἶναι τῆς ἐργασίας αἱ πράξεις, τόσον ποικιλώτερα καὶ μᾶλλον ἐξαίρετα εἶναι τὰ προϊόντα αὐτῶν· ὅσον ἐντελέστερον εἶναι ὠργανισμένη ἡ κυτταρικὴ πολιτεία, τόσον ὑψηλοτέραν θέσιν καταλαμβάνει τὸ φυτὸν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου.

Ὅπως ἐν τῇ κυψέλῃ ἅπασαι αἱ μέλισσαι εἶναι μὲν πολῖται τῆς μικρᾶς πολιτείας, λαμβάνουσιν ὅμως διάφορον μέρος πρὸς τὴν συντήρησιν τοῦ ὅλου, οὕτω καὶ τὰ κύτταρα ἐν τῇ κυτταρικῇ τοῦ φυτοῦ πολιτείᾳ τὰ μὲν εἶναι ἐργατικά, ὡς εἶναι καὶ ἐργατικαὶ μέλισσαι, τὰ δὲ ὡς γεννητικὰ ὄντα, προωρισμένα διὰ τὴν διαιώνισιν τοῦ εἴδους, καθὼς εἶναι ἡ βασίλισσα καὶ οἱ κηφῆνες πρὸς καταρτισμὸν νέας κυψέλης.

Ἐν τῷ φυτῷ τὰ κύτταρα, ἅτινα ἔχουσι δια-

Digitized by Google

φορετικὰς λειτουργίας, δὲν εἶναι διεσκορπισμένα ἐν ἀταξίᾳ, ἀλλὰ πάντοτε περισσότερα ἢ ὀλιγώτερα τὰ ἔχοντα τὴν ἱκανότητα διὰ ταύτην ἢ δι' ἐκείνην τὴν λειτουργίαν ἐν συνεταιρισμῷ ἀποτελοῦσιν ἕνα ἱστόν. Οἱ ανατόμοι τῶν φυτῶν διακρίνουσι τρία εἴδη ἱστῶν (συστήματα ἱστῶν), ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει διάφορον προορισμόν, ἄλλην ζωϊκὴν λειτουργίαν. Καὶ πρῶτον διακρίνουσι τὸν θεμελιώδη ἱστόν, ὅστις μορφοῦται ἀπὸ κύτταρα, ἅτινά εἰσιν οἱ κυρίως ἐργάται, δεύτερον τὸν μεταγωγικόν, ἀγγειώδη ἢ ἰναγγειώδη ἱστόν, ὅστις ἐξυπηρετεῖ τὴν μεταφορὰν καὶ τρίτον τὸν ἐπιδερματικόν, ὅστις προώρισται νὰ προφυλάττῃ τὴν κυτταρικὴν πολιτείαν ἀπὸ ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις. Ὡς τέταρτον σύστημα ἱστοῦ δυνάμεθα νὰ συγκαταλέξωμεν καὶ τὸν παραγωγικόν, ὅστις ἀποτελεῖται ἀπὸ κύτταρα ἐν μερισμῷ διατελοῦντα. καὶ διὰ τοῦ μερισμοῦ ἐξακολουθοῦντα νὰ γεννῶσι νέας ἀποικίας, νέα φύλλα καὶ ἄνθη, νέους ὀφθαλμοὺς καὶ σπέρματα.

Ἡ κυτταρικὴ πολιτεία κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Ἑρβέρτου Σπένσερ, εἶναι ὠργανισμένη κατὰ τὸν τύπον βιομηχανικῆς πολιτείας, ὅπου ἀναρίθμητοι ἐπιμελεῖς ἐργάται, ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον ἐν δημοκρατικῇ ἰσότητι ἐργαζόμενοι, ἐξευγενίζουσι τὰς ἀκατεργάστους τῆς ἀψύχου φύσεως οὐσίας καὶ μεταβάλλουσιν αὐτὰς εἰς ποικιλώτατα καὶ πολυτιμότατα τῆς ζωῆς προϊόντα. Διὰ τῶν κυττάρων τοῦ μεταγωγικοῦ ἱστοῦ ἀντιπροσωπεύεται τὸ ἐμπόριον, διότι εἰς ταῦτα εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ φροντὶς ἐκ τῶν ἀπωτάτων σημείων τῆς φυτικῆς ἐπικρατείας νὰ μεταφέρωσι ταχέως καὶ ἐν ἀφθονίᾳ τὰ τῆς τροφῆς καὶ τὰ ἀκατέργαστα ὑλικὰ καὶ νὰ ἐξαγάγωσι τὰ παρασκευασθέντα προϊόντα. Ἀφρούρητος ὅμως ἐπικράτεια ἤθελε γίνει εὐκόλως βορὰ τοῦ τυχόντος ἐχθροῦ· διὸ καὶ ἡ κυτταρικὴ πολιτεία, μολονότι εἰρηνικὴ καὶ ξένη πάσης κατακτητικῆς ἰδέας, διατηρεῖ ἐν τῷ ἐπιδερμικῷ κυττάρῳ φρουρὰν ἰσχυράν, οὕτως εἰπεῖν στρατὸν ἐπὶ ποδός, ὅστις καθῆκον ἔχει τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ὁρίων.

Ὅπως ἄλλοτε ἡ Σπάρτη ὑπερησπίζετο μὲ μεγαλειτέραν ἀσφάλειαν προτάττουσα τὰ ζωντανὰ τείχη — τὰ στήθη τῶν πολιτῶν αὐτῆς — οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον πράττει καὶ ἡ κυτταρικὴ πολιτεία. Τὰ κύτταρα τοῦ ἱστοῦ τῆς ἐπιδερμίδος σχηματίζουσι καλῶς πεπυκνωμένην φάλαγγα, διὰ τῆς ὁποίας οὐδεμία καὶ ἡ ἐλαχίστη σταγὼν ὕδατος, οὐδὲν ἐχθρικὸν ζωΰφιον, οὐδὲν σπόριον μύκητος ἀσθένειαν προκαλοῦν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ. Ταῦτά εἰσι τεθωρακισμένα μὲ πυρίτιον ἢ μὲ ἀδιαχώρητον κηρῶδες στρῶμα. Οὐδένα ἄλλον προορισμὸν ἔχουσιν, οὐδεμίαν ἄλλην ἐργασίαν ἐκτελοῦσιν, εἰμὴ νὰ ἀποκρούωσιν ἐν πεπυκνωμένῃ παρατάξει ἐχθρικὰς ἐπιδρομάς. Τινὰ τῶν κυττάρων προέχουσι τῆς ἀμυντικῆς γραμμῆς, προτείνοντα κατὰ τῶν ἐπιδρομέων αἰχμηρὰ ὅπλα, ὀξέα κέντρα ἢ ἀκάνθας ἢ περιπλέκονται εἰς συγκεχυμένας ἀποφράξεις, εἰς τὰς ὁποίας συλλαμβάνονται οἱ πόδες τῶν ἐχθρικῶν μυρμήκων ἢ τῶν φθειρῶν. Εἰς πολλὰ κύτταρα ἡ ἀκὶς τῶν ἀκανθῶν τούτων φέρει δηλητήριον, ὅπως τὰ βέλη τῶν ἀγρίων, ὁ ὀδοὺς τῶν ὄφεων, τὸ κέντρον τῆς μελίσσης. Ἅμα ἐγγίσωμεν μὲ τὴν χεῖρα τὰ φύλλα τῆς κνίδης, ἀποκόπτονται αἱ εὔθρυπτοι ἀκίδες καὶ προσκολλῶνται εἰς τὴν ἐπιδερμίδα, προκαλοῦσα καυστικωτάτους πόνους.

Τὰ κύτταρα τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ εἶναι τόσον στενῶς μεταξύ των προσηρμοσμένα, ὥστε σχίζονται πρὶν ἢ δυνηθῇ τις νὰ τὰ χωρίσῃ· μόνον εἰς ὁλόκληρον συνεχὲς στρῶμα χωρίζεται ἀπὸ τὸν λοιπὸν ἱστόν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν ὡς λεπτοτάτη ἐπιδερμίς, ἥτις ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰ ἄλλα τοῦ φυτοῦ μέρη. Εἰς πολλὰς θέσεις μολαταῦτα ὁ ἐπιδερμικὸς ἱστὸς ἔχει κυκλικὰς ὀπάς, στόματα, τὰ ὁποῖα κλείουσι δύο ἡμισεληνοειδῆ κύτταρα, ἅτινα συστελλόμενα ἐπιτρέπουσι τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον ἀερίων καὶ ἀτμῶν κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ φυτοῦ.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ κυτταρικὴ πολιτεία διατελεῖ ἀποκεκλεισμένη ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον διὰ τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ, ὅπως προφυλάσσηται ἀπὸ τοὺς ἐξωτερικοὺς αὐτῆς ἐχθρούς. Ἄνθρωποι καὶ ζῷα καταστρέφουσι μυριάδας φυτῶν. Οἱ μᾶλλον ὅμως ἐπικίνδυνοι εἶναι φαῦλα καὶ διεφθαρμένα μέλη τοῦ ἰδίου αὐτῶν βασιλείου, ἅτινα τρέφονται οὐχὶ δι' εἰρηνικῆς ἐργασίας. Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσιν ἁρπακτικὰ σμήνη ἀνίκανα ἐντίμως νὰ ἐργασθῶσιν. Ἐν τῷ κρυπτῷ ἐνεδρεύοντα καὶ οὐδὲ τοῦ φόνου φειδόμενα, ἐπιπίπτουσιν ὅπως διαρπάσωσι τὴν λείαν. Οἱ ἐργάται οὗτοι τοῦ σκότους, οὓς ὀνομάζομεν παράσιτα καὶ ὧν ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν μυκήτων, φέρουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν τὸ στίγμα τῆς φαυλότητος. Δὲν φέρουσι τὸν στολισμὸν τῆς πρασίνης περιβολῆς, ὡς φέρουσιν αὐτὸν οἱ εἰρηνικοὶ αὐτῶν ἀδελφοί, οἵτινες ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ζῶσιν εἰς τοὺς λειμῶνας, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ δάση. Ὁ ἀραχνοειδὴς αὐτῶν ἱστὸς ὠχρᾶς ὄψεως ὢν ἕρπει ἐν τῷ σκότει ἕως ὅτου κατορθώσῃ νὰ ἐπιπέσῃ ἐπί τινος θύματος, ὅπως λεηλατήσῃ αὐτὸ καὶ τὸ φονεύσῃ. Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δύναται νὰ δοκιμασθῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ ζωντανοῦ τείχους (τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ), εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ὁποίου εἶναι ἐμπεπιστευμένη ἡ ἀσφάλεια τῆς κυτταρικῆς πολιτείας. Ἐφ' ὅσον τὸ τεῖχος εἶναι ὑγιὲς καὶ μένει ἀβλαβές, ἡ προσβολὴ ἀποκρούεται, ἀλλ' ὅμως ἅμα ἀνοιχθῇ κενόν τι εἰσβάλλουσιν ἐντὸς οἱ σκληροτράχηλοι ἐχθροί. Ἀλλοίμονον εἰς τὸ δένδρον, τοῦ ὁποίου ὁ ἄνεμος ἀπέκοψε κλάδον τινὰ ἢ εἰς τὸ δένδρον, τὸ ὁποῖον ἀπρόσεκτος τοῦ κηπουροῦ μάχαιρα

Digitized by Google

κατὰ τὴν κλάδευσιν ἀπέκοψεν αὐτό. Ἐπὶ τῆς ἀνοιχθείσης πληγῆς ἐγκαθίσταται πλῆθος μυκήτων, τῶν ὁποίων τὰ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ σπόρια ὡς νέφος ὁμοῦ μὲ τὴν κόνιν καταπίπτουσι. Μετ' οὐ πολὺ τὸ νηματῶδες αὐτῶν ὕφασμα κατακυριεύει ὁλόκληρον τὸ κυτταρικὸν τοῦ στελέχους σῶμα, ὅπερ ἂν καὶ φαίνεται ἐξωτερικῶς ὑγιές, ἐσωτερικῶς εἶναι σεσηπὸ, καὶ καταπίπτει μὲ τὴν πρώτην τοῦ ἀνέμου πνοήν. Ὡς ἐκεῖναι αἱ μογγολικαὶ ὀρδαί, αἵτινες πολλάκις ἐκ τῶν στεπῶν τῆς κεντρικῆς Ἀσίας ἐξεχύθησαν ἁρπάζουσαι καὶ καταστρέφουσαι τὰς εἰρηνικὰς πεδιάδας καὶ χώρας τῆς ἐργατικῆς Δύσεως καὶ ταντοῦ κατέλιπον ὄπισθέν των τὸν θάνατον καὶ τὴν ἐρήμωσιν, οὕτω ὑπάρχουσι καὶ ὀρδαὶ μυκήτων, σφακελομυκήτων καὶ ἐρυσιβομυκήτων, γεωμηλομυκήτων καὶ σταφυλομυκήτων,αἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος διαχύνονται ἐπὶ τῶν καλλιεργουμένων κτημάτων ἡμῶν καὶ καταστρέφουσι τὴν συγκομιδὴν ὁλοκλήρου χώρας. Τὰς καταστρεπτικὰς αὐτῶν πορείας οὐδὲ καὶ αὐτὸς ὁ ὠκεανὸς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ, καθόσον τὰ σπόρια τῶν μυκήτων τούτων λεπτότατα ὡς οἱ κόκκοι κόνεως μεταφέρονται ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου. Κατὰ τοιούτων ἐχθρῶν δὲν ἀντέχει οὐδὲ τὸ τεῖχος τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ. Ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ἀθρόως στοιβάζονται τὰ σπόρια τῶν μυκήτων, καὶ ἐνόσῳ μὲν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἐπικρατεῖ ξηρασία, οὐδὲν δύνανται νὰ πράξωσι, κατὰ τὴν πρώτην ὅμως βροχὴν ἢ ὁμίχλην ἀναπτύσσονται. Διὰ τῶν στομάτων εἰσχωροῦσι τὰ νηματοειδῆ αὐτῶν φύτρα εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἢ βιαίως εἰσέρχονται καταστρέφοντα τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ τὰ κύτταρα καὶ ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν ἄνευ ὑπερασπίσεως ἐργατικῶν κυττάρων τοῦ παρεγχυματικοῦ ἱστοῦ μὲ τὴν λύσσαν τῆς ἁρπαγῆς καὶ τοῦ φόνου.

Κατὰ τὸν εἰρηνικὸν ὅμως ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ φυτοῦ χρόνον, οἱ λοιποὶ πολῖται ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐπιδερμικοῦ ἱστοῦ ἐξακολουθοῦσιν ἀπροσκόπτως τὴν ἐργασίαν των. Στενῶς προσαρμοζόμενα συνδέονται μεταξύ των τὰ κύτταρα τοῦ θεμελιώδους ἱστοῦ, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατοικεῖ ὁ ἐργατικὸς κόσμος. Μεταξὺ δὲ τῶν κυττάρων τούτων διέρχεται ἀπείρως διακλαδούμενον σύστημα σωλήνων (μεσοκύτταροι πόροι), οἵτινες δικτυοειδῶς μεταξύ των συνδεόμενοι, ἐκβάλλουσι πρὸς τὰ ἔξω διὰ τῶν στομάτων. Διὰ τῶν πόρων τούτων φέρονται εἰς τὰ κύτταρα τὰ ἀέρια, ὧν ἔχουσιν ἀνάγκην διὰ τὴν θρέψιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀναπνοὴν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν πόρων ἀποχωροῦσιν ἐκεῖνα τὰ ἀέρια, τὰ ὁποῖα ἐκ τῶν κυττάρων ἀποβάλλονται πρὸς τὰ ἔξω. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀερίζεται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ κυτταρικὸν κατασκεύασμα.

Αἱ ῥευσταὶ ὅμως θρεπτικαὶ οὐσίαι φέρονται εἰς τὰ ἐργατικὰ κύτταρα διὰ τοῦ μεταγωγικοῦ ἱστοῦ, συστήματος συνισταμένου ἀπὸ ἐπιμήκεις σωλῆνας, ἶνας καὶ ἀσκούς, ἅτινα ὁμοῦ συνηνωμένα εἰς δέσμας ἐν εἴδει σχοινίων διατρέχουσιν ἅπαντα τὰ ὄργανα, ἤτοι ῥίζας, στελέχη, κλάδους, μίσχους καὶ φύλλα· καὶ χαρακτηρίζονται μὲ τὸ ὄνομα μεταγωγικοὶ ἱστοὶ ἢ ἰναγγειώδεις δέσμαι. Τὸ σύστημα τοῦτο διακρίνομεν εὐκολώτατα εἰς τὸ φύλλον, κρατοῦντες αὐτὸ εἰς τὸ φῶς, ὅτε βλέπομεν αὐτὸ διακλαδούμενον πολυτρόπως εἰς λεπτότατα, οὕτως εἰπεῖν, νεῦρα. Ὁ ἰναγγειώδης οὗτος ἢ μεταγωγικὸς ἱστός, ὅπως θέλομεν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν, χρησιμεύει καὶ ὡς συγκοινωνίας μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκ τῶν ἐργατικῶν κυττάρων τοῦ θεμελιώδους ἱστοῦ μεταφέρονται εἰς ἄλλας θέσεις αἱ κατεργασθεῖσαι οὐσίαι, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη καταναλώσεως ἢ ἀποταμιεύσεως. Τοιουτοτρόπως ἐπικρατεῖ ἐν τῇ κυτταρικῇ πολιτείᾳ τοῦ φυτοῦ ἐργασίᾳ ἄνευ ἀναπαύσεως. Εἴσοδος καὶ ἔξοδος ἀερίων, κίνησις χυμῶν, ἀπορρόφησις καὶ ἐξάτμισις, κατεργασία καὶ ἐξευγένισις οὐσιῶν, νεοπλασία, παῦσις λειτουργίας τῶν παλαιῶν κυττάρων ἢ καταστροφὴ αὐτῶν, οὐδεμία στιγμὴ ἀναπαύσεως καὶ ἡσυχίας. Οὐδεὶς φαντάζεται, παρατηρῶν φυτόν τι, ὁποία ἐντὸς αὐτοῦ γίνεται ἀκατάπαυστος ἐργασία τῶν κυττάρων, ἐκτελούντων ἄνευ θορύβου καὶ ἡσύχως τὰ τεχνικώτατα αὐτῶν ἔργα. Τὰ κύτταρα δὲν βομβοῦσιν οὐδὲ πτερυγίζουσιν ὡς αἱ μέλισσαι κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς τροφῆς των, μὴ ἔχοντα ἄλλως τε τὴν ἀνάγκην πρὸς τοῦτο, καθόσον αἱ θρεπτικαὶ οὐσίαι, εἴτε ἅλατα εἶναι αὗται, εἴτε ὕδωρ, εἴτε ἀέρια,ἔρχονται μόναι των δι' ἰδιαιτέρων,ὡς εἴδομεν,μεταγωγικῶν συστημάτων.

Ἀλλ' ὡς αἱ μέλισσαι, αἵτινες δὲν καταναλίσκουσιν ὁλόκληρον τὸ μέλι, ὅπερ παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον αὐτοῦ μέρος ἀποταμιεύουσιν εἰς ἰδιαίτερα κύτταρα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ χειμῶνος, οὕτω καὶ εἰς τὰ φυτὰ ἓν μέρος τῶν κυττάρων εἶναι προσδιωρισμένον διὰ τὴν ἐναποταμίευσιν τῶν τροφῶν. Ἡ κυτταρικὴ πολιτεία ὡσαύτως θέτει κατὰ μέρος ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ κεφάλαια διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέλλοντος. Πρὶν ἐπέλθῃ ὁ χειμὼν τὰ φύλλα ἀπαλλάσσονται τοῦ πλείστου μέρους τῶν προϊόντων των, ἀποστέλλοντα αὐτὰ διὰ τοῦ μεταγωγικοῦ ἱστοῦ εἰς ὑπογείους ἀποθήκας. Τὰ κύτταρα ἑπομένως τῶν ῥιζωμάτων, τῶν βολβῶν καὶ κρομμύων, προφυλαττόμενα ὑπὸ τὴν γῆν καὶ μὴ φοβούμενα τὸ ψῦχος, πληροῦνται μὲ πλουσίας προμηθείας ἀμύλου, λευκώματος καὶ ἄλλων πολυτίμων θρεπτικῶν οὐσιῶν, τῶν ὁποίων ἔχει μεγίστην ἀνάγκην κατὰ τὸ ἐλευσόμενον ἔαρ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὴν φυλλογονίαν. Τρώγοντες γεώμηλον καταναλίσκομεν

Digitized by Google

διὰ τὴν τροφὴν ἡμῶν τὴν προμήθειαν, τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ ἐκπνεῦσαν ἔτος τὸ προνοῆσαν μητρικὸν φυτὸν ἐναπεταμίευσε διὰ τὴν κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔαρ θρέψιν τῶν βλαστῶν τοῦ νέου φυτοῦ. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πράττομεν ὡς ἐὰν ἀφαιρέσωμεν κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀπὸ τὴν κυψέλην τὸ μέλι, ὅπερ αἱ μέλισσαι διὰ τὴν προμήθειαν τῆς πολιτείας αὐτῶν ἐναπεταμίευσαν.

Ἡ σύντομος διάρκεια τῆς ζωῆς τῶν κυττάρων συνεπάγει κατ' ἀνάγκην τὴν ἀποβίωσιν ἑνὸς μέρους τοῦ φυτοῦ, μιᾶς κυτταρικῆς κοινότητος, εἰς τὴν ὁποίαν νῦν ἐπικρατεῖ ζωηρὰ πλαστικὴ λειτουργία. Τὰ κύτταρα ταῦτα κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἀποθνήσκουσιν, εἰσὶν ἄχρηστα διὰ πᾶσαν λειτουργίαν Διὸ καὶ ἡ κυτταρικὴ πολιτεία διατελεῖ εἰς ἀκατάπαυστον ἀπονέκρωσιν. Τὰ φύλλα ἐκτελέσαντα κατὰ τὸ θέρος τὴν ἐργασίαν των, κιτρινίζουν κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ καταπίπτουσι. Πρὸς τούτοις καὶ τὰ κύτταρα τῶν ῥιζιδίων, τὰ ὁποῖα τότε ἐξεμύζων τὴν ὑγρασίαν ἐκ τοῦ ἐδάφους, τὰ κύτταρα τοῦ βλαστοῦ, τὰ ὁποῖα μετέφερον αὐτὴν πρὸς τὰ ἄνω, ἐγήρασαν ἐν τῷ μεταξὺ καί, ὅπως οἱ βοτανικοὶ ἐκφράζονται, ἀπεξυλώθησαν. Μέγα μέρος τῶν φυτῶν δὲν ἐπιζῶσι τοῦ πρώτου ἔτους,διὸ καὶ ἐπέτεια λέγονται, τὰ πλεῖστα τῶν ποωδῶν βλαστάνουσι τὸ ἔαρ, ἀνθίζουσι καὶ ὡριμάζουσιν ἄλλα μὲν κατὰ τὸ θέρος, καὶ ἄλλα κατὰ τὸ φθινόπωρον, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα καταστρέφονται. Τὰ δένδρα ἀπ' ἐναντίας, οἱ θάμνοι καὶ τὰ φρύγανα ἔχουσι τακτοποιημένην οἰκονομικὴν διαχείρισιν. Ταῦτα ἐν τῷ στελέχει ἢ ἐν ταῖς ῥίζαις αὐτῶν συναθροίζουσι μέχρι τοῦ φθινοπώρου προμηθείας, αἵτινες χρησιμοποιοῦνται μόνον κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ. Τότε τὸ ἀποταμιευθὲν κεφάλαιον μετὰ τὰς πρώτας θερμὰς ἡμέρας ῥευστοποιεῖται, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ δεν γίνεται πλέον διὰ τῶν παλαιῶν κυττάρων. Τὸ φυτὸν δὲν πληροῖ παλαιὰ κύτταρα μὲ νέον χυμόν, πλάττει νέα κύτταρα, νέα ὄργανα διὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ νέου φυτικοῦ ἔτους. Νῦν ἄρχονται αἱ ἐνέργειαι εἰς ἐκείνην τὴν μάζαν, ἣν παραγωγικὸν ἱστὸν ὠνομάσαμεν, διότι ἐν αὐτῷ τὰ κύτταρα ἐν ἀκαταπαύστῳ διχασμῷ διατελοῦντα αὐξάνουσι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ θεμελιοῦσι νέας κοινότητας, νέας ἀποικίας. Εἰς τὰ ἄκρα τῶν ῥιζῶν σχηματίζονται νέα ῥιζίδια, τῶν ὁποίων τὰ νέα κύτταρα μὲ νέαν δύναμιν ἐκμυζῶσι τὰς θρεπτικὰς οὐσίας ἐκ τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὸ στέλεχος μεταξὺ ξύλου καὶ φλοιοῦ παράγεται νέος μεταγωγικὸς ἱστός, ὅστις σχηματίζει νέον ἐτήσιον στρῶμα (δακτύλιον λεγόμενον).

Ὡσαύτως εἰς τὴν κορυφὴν τῶν κλάδων καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ τῶν φύλλων ἐγένετο μεγάλη προπαρασκευὴ ἀνανεώσεως. Εἰς τὰς θέσεις ταύτας δηλονότι ἀναπτύσσονται μικροὶ κῶνοι, συνιστάμενοι ἀπὸ ἱστὸν παραγωγῆς, εἰς τοὺς ὁποίους διὰ μερισμοῦ παράγονται ἀναρίθμητα νέα κύτταρα. Κατ' ἀπαράβατον, ὡς φαίνεται, σχέδιον ἐκφύονται ἐν τάξει εἰς ἕκαστον τῶν κώνων τούτων ἀριθμός τις μικρῶν ἀκροχορδόνων — ἐκφυμάτων. Ἕκαστος κῶνος εἶναι θέσις ἑνὸς βλαστοῦ, τὰ δὲ ἐκ τοῦ βλαστοῦ γεννώμενα ἐκφύματα εἶναι αἱ θέσεις τῶν φύλλων. Ὁλόκληρον δὲ τὸ πλάσμα τοῦτο ἐγκλείεται ἐντὸς σκληρῶν λεπίων καὶ ὀνομάζεται ὀφθαλμός. Οὕτω αἱ τρυφεραὶ τῶν φύλλων θέσεις προφυλάσσονται ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπιδράσεις διὰ τῶν ὀφθαλμικῶν λεπίων. Οἱ ὀφθαλμοὶ λαμβάνουσιν ἀρχήν, οὕτως εἰπεῖν, κατὰ τὸ θέρος, κατὰ τὸ φθινόπωρον τελειοποιοῦνται κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα διατελοῦσιν ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ. Τοῦ προσεχοῦς ὅμως ἔαρος ἐπερχομένου, ἀφυπνίζεται ἡ ζωὴ εἰς τὸν ὑπνώττοντα ὀφθαλμόν. Τὸ ἐκ λεπίων κάλυμμα ὂν ἤδη περιττὸν καταπίπτει, τὰ φύλλα ἐκτείνονται καὶ χαίροντα ἐξαπλοῦνται εἰς τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς, ὁ βλαστὸς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μηκύνεται, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ῥίπτουσι νέους κλαδίσκους, εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου διεγειρόμενα νεαρὰ καὶ δροσερὰ φύλλα τῶν ὁποίων ἄρχεται πάλιν ἡ ἀκατάπαυστος ἐργασία τῶν κυττάρων, καθὼς καὶ ἡ κατ' ἀξιοθαύμαστον ἀλλοίωσιν εἰς ἄνθη, ἡ παράγουσα ἐκεῖνα τὰ γεννητικῶς ἀναπτυχθέντα κύτταρα τῆς ἀειγενείας (Fortpflanzung reproduction), τὰ ὁποῖα διὰ σειρᾶς μυστηριωδῶν λειτουργιῶν θέτουσι τὰ θεμέλια νέας κυτταρικῆς πολιτείας.

Οὕτω ἡ κυτταρικὴ τοῦ φυτοῦ πολιτεία διατελεῖ εἰς ἀκατάπαυστον ἀνανέωσιν. Ἕκαστος πολίτης — τὸ κύτταρον — ὡς καὶ ἑκάστη κοινότης — τὸ φύλλον — ἔχουσιν ὀλίγην μόνον ζωήν, ὁλόκληρος ὅμως ἡ πολιτεία ζῇ ἐπὶ αἰῶνας ἐν παντοτεινῇ νεότητι. Ὅπου ἡ χεὶρ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τὰ στοιχεῖα δὲν ἐπέφερον τὸν βίαιον θάνατον, ἐκεῖ ἡ κυτταρικὴ πολιτεία ζῇ ἐπὶ χιλιετηρίδας, ὡς τοῦτο παρατηροῦμεν καὶ εἰς θάλλοντα ἔτι γιγάντια βαλινκτόνια δένδρα, ἅτινα μετροῦσιν 6 ἕως 8 χιλιάδων ἐτῶν ζωήν.

Ἔξοχοι ἀσχολούμενοι περὶ τὴν κοινωνικὴν πολιτικὴν νόες ἐπειράθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας κατ' ἀναλογίαν μὲ τὸ φυτὸν καὶ τὰ κύτταρα αὐτοῦ (1). Ἡμεῖς ἐνταῦθα ἠκολουθήσαμεν τὴν ἐναντίαν ὁδόν, προσπαθήσαντες ἀντιθέτως νὰ ποιήσωμεν καταληπτὴν τὴν ζωὴν τοῦ φυτοῦ καὶ τῶν κυττάρων αὐτοῦ, παραβαλόντες ταύτην μὲ τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἀνθρωπίνου πολιτείας καὶ

(1) Herbert Spenser. Descriptive Sociology or Groups of social facts-London 1874 καὶ Principles of Sociology-London 1876.

Dr A. G. F. Schæffle, Bau und Leben des socialen Koerpers. Encyclopædischer Entwurf etc. etc, Tübingen 1878.

Digitized by Google

τῶν πολιτῶν αὐτῆς. Ἐπειράθημεν νὰ δείξωμεν ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖ ὡς τὸ ὑπέρτατον τέλειον καὶ ὅπερ ἐν τῇ πάλῃ τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιδιώκεται, τοῦτο ἀποτυποῦται καὶ ἀπεικονίζεται ἐν πληρεστάτῃ καὶ ἡσύχῳ τελειοποιήσει εἰς τὸν φυτικὸν κόσμον. Εἶναι ἡ παράστασις τῆς τελείας πολιτείας, ἥτις ἀφήνει ἕκαστον πολίτην κατὰ τὴν ἔμφυτον αὐτοῦ ἱκανότητα ἐλεύθερον νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐργασίαν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ὅλου τῆς πολιτείας, ἥτις προστατεύει τὴν αὐτοδιαχείρισιν τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, ὑποτάσσουσα ὅμως αὐτὴν ἐν πάσῃ στιγμῇ εἰς τὰ ὑψηλότερα συμφέροντα καὶ τοὺς νόμους τῆς ὁλομελείας, ἥτις ὡπλισμένη κατὰ παντὸς ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ διατηρεῖ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην, ἥτις δαπανᾷ τὰ διὰ τῆς κοινῆς ἐργασίας ἁπάντων τῶν πολιτῶν ἀποκτηθέντα κεφάλαια διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὅλου, χωρὶς νὰ ἀνέχηται ὅπως τινὲς ἐκμεταλλεύωνται τὴν ἐργασίαν πρὸς ἴδιον αὐτῶν ὄφελος, ἥτις τέλος ἐν ἀκαταπαύστῳ ἐργασίᾳ οὐδαμοῦ ἐπιτρέπει τὴν διακοπὴν αὐτῆς καὶ ἐν ἀκαταπαύστῳ ἀνανεώσει ζῇ καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον αὐξανομένη, ἀείποτε ἀνθίζουσα καὶ καρποφοροῦσα. Οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν καὶ τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ ποιητοῦ :

«Suchst du das Groeste, das Hoechste? Die Pflanze kann es dich lehren ; »

«Was sie willenlos ist, sei du es wollend : das ist es.»

«Ἐπιζητεῖς τὸ μέγιστον, τὸ ὕψιστον ; τὸ φυτόν ! σοὶ τὸ δεικνύει.

«Ἐκεῖνο, ὅπερ αὐτὸ ἄνευ συνειδήσεως εἶναι ἔσο σὺ θέλων : αὐτὸ εἶναι.»

Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ Π. Σ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ

ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΟΥ

Μέρα καὶ νύκτα μέσ' 'ς τὴν ἀγκαλιά μου
Σᾶς κρατοῦσα μ' ἀπόκρυφη χαρὰ
Κ' ἐδάκρυζα γιὰ σᾶς, γλυκὰ παιδιά μου,
Ποῦ σᾶς θωροῦσα πάντα χαρωπά.

Σᾶς ἔσφιγγα 'ς τὸ στῆθος τὸ θλιμμένο,
Ποῦ κρύβει μέσα αἰώνιαις ἀστραπαίς,
Στὸ στῆθος ἀπὸ μίσῃ φλογισμένο,
Ποῦ κρύβει μέσα μαύραις τρικυμιαίς.

Κι' ὅταν σᾶς εἶδα ἐμπρός μου νὰ πηδᾶτε
Καὶ νὰ τρέχετε ὁλόχαρα σ' ἐμέ
Μὲ τὰ μικρά σας χείλη νὰ γελᾶτε
Καὶ νὰ λέτε, πατέρα μου γλυκέ.

Τὸ δάκρυ ποῦ 'ς τὸ μάτι εἶχε πετρώσει
Ἄμετρα χρόνια, ἡ τύχη μου ἡ σκληρή,
Ὡσὰν τὸ χιόνι ἀρχίνησε νὰ λυώσῃ
Εἰς τὴν πρώτη τοῦ ἡλίου φεγγοβολή.

Ὅταν, παιδιά μου, παίζετε σιμά μου,
Μὲ βλέπετε μαζί σας νὰ γελῶ,
Καὶ δὲ ξέρτε πῶς μέσα 'ς τὴν καρδιά μου
Ἀγάπαις, μίση ἀκοίμητα ἐγὼ κλειῶ.

Εἰς τοῦ πελάου τὴ σιγαλιὰ ἀρμενίζουν
Ἄπειρα πλοῖα μ' ὁλάνοικτα πανιά
Ἐνῷ μέσα 'ς τὰ βάθη του μουγγρίζουν
Τρικυμιαὶς καὶ ἀνημέρευτα θεριά.

Το χέρι ποῦ θερμὰ σᾶς ἀγκαλιάζει
Τὸ μικρό σας κεφάλι τὸ χρυσό,
Δὲ ξέρτε πῶς πολλαὶς φοραὶς σπαράζει
Νὰ μπορέσῃ νὰ ρίξῃ κεραυνό.

Οἱ ἄνθρωποι μοῦ ἐκήρυξαν τὴν πάλη
Καὶ φαρμάκι μ' ἐπότισαν πικρὸ
Κι' ἀντὶς ἐγὼ νὰ γύρω τὸ κεφάλι
Περήφανα ὑψωμένο τὸ κρατῶ.

Πάντα κρυφὰ οἱ δειλοὶ μὲ πολεμοῦνε
Ἀπὸ τὸ σκότος μέσα τὸ πυκνό·
Κι' ἂν μιὰ μέρα δειλό, χλωμὸ μὲ ἰδοῦνε,
Μέσα 'ς τὸ μνῆμα τότε θὰ κρυφτῶ.

Μὴ διαβάστε παιδιά μου, ἄλλο τραγοῦδι,
Ἀπὸ τοῦτο ποῦ γράφω ἐγὼ γιὰ σᾶς·
Εἶν' τῆς καρδιᾶς μου ἀμάραντο λουλοῦδι,
Ποτισμένο μὲ αἷμα ἀντὶ δροσιᾶς.

Τραγοῦδια τώρα ὁ κόσμος πλειὰ δὲ θέλει
Κ' ἡ λύρα μου συντρίμματα ἂς γενῇ.
Ἀντὶ γιὰ στίχους τώρα ἡ Μοῦσα στέλλει
Ἀστροπελέκια 'ς τὴ σκληρὴ τὴ γῆ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(31 Ἰουλίου — 6 Αὐγούστου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι**						
	31	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,7	754,0	752,9	753,6	755,3	754,7	749,3
Μέση θερμοκρασία	26.0	26,9	27,2	28,6	27.5	27,9	29,1
Μεγίστη θερμοκρασία	32,0	33,7	31,5	32,5	33,7	32,7	35,2
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	21,4	20.9	21,8	25,0	23,4	23,0	23,0
Σχετικὴ ὑγρασία	51	57	47	44	58	53	44
Ἀπόλυτος ὑγρασία	12,41	14,68	11,98	12.76	15,50	14,52	13,10
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	0	0	1	1	1	0	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.3	Ν.1	Β.3	Β.4	Β.2	ΝΔ.2	ΝΔ.5
Θάλασσα	0	0	1	1	1	1	2
Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**							
Κέρκυρα	24,5	24,0	25,0	25,5	25,5	—	25.5
Βῶλος	26,0	26,0	28,5	30,0	28,0	26,5	27,0
Πάτραι	26,5	27,0	28,0	28,0	28,0	28,0	27,5
Τρίπολις	23,0	23,5	23,0	25,0	24,0	24,0	24,0
Κωνσταντινούπολις	24,5	25,0	24,5	25,5	25,5	24,0	--
Ὀδησσός	25,3	25,3	24,6	—	22,9	22,2	—
Βατοὺμ	—	—	—	27,7	—	—	—
Παρίσιοι	16,1	17,2	20,8	20,9	17,5	17,4	17,5
Ῥώμη	24,0	24,0	24,0	25,5	25,0	25,0	24,0
Νεάπολις	23,5	23,5	24,0	24,0	24,5	24,5	25,0
Βρινδήσιον	24,5	27,0	26,0	27,0	25,5	26,0	28,0
Καλιάρη	23,5	24,5	24,5	24,5	23,5	23,5	25,0
Πάνορμον	—	24,0	23,5	—	—	24,5	--
Μελίτη	25,5	24,0	19,0	25,0	25,0	26,5	25,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Καθ' ὅλον τὸ ἐφθήμερον τοῦτο ἡ μέση θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας κυμαίνεται περὶ τὴν κανονικὴν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἐν Ἀθήναις.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι πληροφορίας διαβιβασθείσας ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Θεόδωρος Ῥεμί, ὁ ἐξερευνῶν ἤδη τὰ ἐρείπια τῆς Μασολάνδης ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀφρικῇ, ἀνεκάλυψεν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Ζιμβαβέης ἀγαλμάτια καὶ ἀγγεῖα κεράμινα προελθόντα, ὡς ὑποθέτουσιν, ἐκ τῶν Φοινίκων. Ἡ εἴδησις τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἐξήγειρε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, περιμένονται δὲ ἀνυπομόνως λεπτομέρειαι καὶ ἐλπίζουσιν ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀρχαιότητες, καὶ ἂν μὴ ἀνήκωσιν εἰς τοὺς Φοίνικας, θέλουσιν ἐπιτρέψει εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους νὰ καθορίσωσιν ὑπὸ τίνος καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν ἀνηγέρθησαν τὰ ἐρείπια τῆς Ζιμβαβέης.

Φιλολογικά

Ἐδημοσιεύθη ἐν Γαλλίᾳ, τύποις Hachette, ἡ πρώτη γαλλικὴ μετάφρασις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους, φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ Θεοδώρου Reinach.

—Ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βρεσλαυΐας γνωστὸς καθηγητὴς Πάρτς ἐπέρανε τὰς περὶ τῶν Ἰονίων νήσων ἀξιολόγους αὐτοῦ μελέτας, ἐκδοὺς πρὸ μικροῦ πολύτιμον διατριβὴν περὶ Ζακύνθου.

— Ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Ὀσναβρύκης ἀγγέλλεται ἡ πρὸς τὸ ἐκεῖ μουσεῖον δωρεὰ ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ Σχίλλερ ὑπό τινος ἀνωνύμου τῶν γραμμάτων ἐραστοῦ. Ἡ ἀρχέτυπος αὐτὴ ἐπιστολὴ γεγραμμένη ἐπὶ κιτρινωποῦ χάρτου ἐν τετάρτῳ σχήματι, περιέχει τέσσαρας πλήρεις σελίδας ἰδιογράφους. Χρονολογεῖται δ' ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1782 (εἰ καὶ ὁ ἀριθμὸς 2 δὲν εἶνε τόσον σαφής, ὥστε ν' ἀποκλείῃ πάντα ἐνδοιασμόν), ἄνευ ὅμως καθορισμοῦ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγράφη. Ἀπευθύνει δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ Σχίλλερ πρὸς τὴν ἀδελφήν του Λουΐζαν.

Ἐπιστημονικά

Ἐκ τοῦ εἰς Θιβὲτ ἐπιστημονικοῦ ταξειδίου των ὁ πρίγκηψ τοῦ Ὀρλεὰνς καὶ ὁ Μπομβαλὼ ἐκόμισαν πλεῖστα εἴδη φυτῶν καὶ ζώων. Βοτανικὸς δέ τις ἐξετάσας τὰ φυτὰ διέκρινε 500 εἴδη, ἐξ ὧν 80 εἶνε νέα.

—Μελετᾶται ἡ ἵδρυσις ἀστεροσκοπείου ἐν Τασκὲν τοῦ ῥωσσικοῦ Τουρκεστάν, τὸ ὁποῖον εἶνε γνωστὸν διὰ τὴν μεγάλην διαύγειαν τοῦ οὐρανοῦ του.

— Τὸ 1889 ἐδωρήθη εἰς τὸ ἐν Παρισίοις παλαιοντολογικὸν μουσεῖον γιγαντώδης σκελετὸς ἑρπετοῦ εὑρεθεὶς ἐντὸς ἀργιλλώδους στρώματος ἐν Βασύ. Ἐπ' ἐσχάτων δ' ἐξετάσας αὐτὸν φυσιοδίφης τις παρετήρησεν ὅτι εἶνε σκελετὸς ἀγνώστου μέχρι τοῦδε προϊστορικοῦ ἑρπετοῦ, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Βουργούνδιον ἰχθυόσαυρον. Ὁ σκελετὸς οὗτος ἔχει μῆκος 8 μέτρων.

— Ὁ Marey παρουσίασεν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν φωτογραφίας πτήσεως ἐντόμων ληφθείσας διὰ μηχανῆς, ἥτις ἠλάττωσε τὴν διάρκειαν τῆς φωτογραφήσεως εἰς 1/25,000 τοῦ δευτερολέπτου.

— Ἐν Λυὼν συνῆλθε διεθνὲς φρενολογικὸν συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἀσχολεῖται ἰδιαιτέρως περὶ τῆς ἐγκληματικῆς παραφροσύνης καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἱδρύσεως ἰδιαιτέρων καταστημάτων διὰ τοὺς ὡς φρενοπαθεῖς ἀναγνωριζομένους κακούργους.

— Τῇ 5 Αὐγούστου (ν. ἔ.) συνῆλθεν ἐν Δάντζιχ τῆς Γερμανίας τὸ ἀνθρωπολογικὸν συνέδριον παρόντων εὐαρίθμων ἐπιστημόνων. Τὸν ἐναρκτήριον λόγον ἀπήγγειλεν ὁ καθηγητὴς Βίρχωβ. Ἐν ὀνόματι δὲ τῆς κυβερνήσεως προσηγόρευσε τὸ συνέδριον ὁ ἀνώτερος διοικητὴς φὸν Κῶσλερ, ἐξάρας τὰς προσπαθείας καὶ τὸν ζῆλον τῆς ἑταιρίας.

Γεωγραφικά

Ἐν Βέρνῃ τῆς Ἑλβετίας συνέρχεται κατ' αὐτὰς μέγα διεθνὲς γεωγραφικὸν συνέδριον, εἰς ὃ θὰ λάβωσι μέρος πλεῖστοι διάσημοι ἐξερευνηταὶ ἀγνώστων χωρῶν καὶ θαλασσῶν, ἐν οἷς οἱ ἐξερευνηταὶ τοῦ Θιβὲτ πρίγκηψ Ἐρρῖκος τοῦ Ὀρλεὰνς καὶ Βομβαλό, οἱ ἐξερευνηταὶ τῆς Ἀφρικῆς Πφάϊλ καὶ Χάϊνελ, ὁ Κουδρῶ, ὅστις ἐπιστρέφει ἐκ μακροῦ ταξειδίου εἰς Γουϊάναν, ὁ Ῥῶσσος στρατηγὸς Ἀνεγκὼφ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Στούτ. Θὰ συνεδριάζωσι δὲ ἐν τῷ νέῳ ὁμοσπονδιακῷ μεγάρῳ, τοῦ ὁποίου 60 δωμάτια διετέθησαν διὰ τὸ συνέδριον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐργασθῇ ἐπὶ δεκαοκτὼ ἡμέρας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ εἶνε ἀνοικτὴ καὶ διεθνὴς γεωγραφικὴ ἔκθεσις. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ζητημάτων, περὶ ὧν θ' ἀσχοληθῇ τὸ συνέδριον, εἶνε καὶ τὸ περὶ χαράξεως τεραστίου χάρτου ὁλοκλήρου τῆς γῆς εἰς κλίμακα 1: 1,000,000. Ὑπὸ τὴν κλίμακα ταύτην τὰ ἡμισφαίρια θὰ ἔχωσι διάμετρον ὑπερβαίνουσαν τὰ 13 μέτρα, πᾶν δὲ διάστημα 1000 μέτρων θὰ σημειοῦται καθαρώτατα διὰ μήκους ἑνὸς χιλιομέτρου. Θὰ συζητηθῇ δὲ καὶ τὸ ζήτημα τῆς παραδοχῆς ἑνὸς καὶ μόνου πρώτου μεσημβρινοῦ, ἔτι δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς γραφῆς τῶν ξένων κυρίων ὀνομάτων.

Στατιστικά

Κατά τινα παιδαγωγικὴν ἐφημερίδα, ἡ ἀναλογία τῶν ἀγραμμάτων εἶνε πλέον τῶν 80 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ῥωσσίᾳ, Σερβίᾳ, Ῥουμανίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ, 63 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ἰσπανίᾳ, 48 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ἰταλίᾳ, 43 τοῖς ἑκατὸν ἐν Οὐγγαρίᾳ, 39 τοῖς ἑκατὸν ἐν Αὐστρίᾳ, 22 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ἰρλανδίᾳ, 15 τοῖς ἑκατὸν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Βελγικῇ, 10 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ὀλλανδίᾳ, 8 τοῖς ἑκατὸν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, 7 τοῖς ἑκατὸν ἐν Σκωτίᾳ, 2,5 τοῖς ἑκατὸν ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ 1 τοῖς ἑκατὸν εἰς μέγα μέρος τῆς Γερμανίας.

Νεκρολογία

Ἀπεβίωσε κατὰ τὴν προτελευταίαν ἡμέραν τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἰουλίου ὁ γηραιὸς ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἰωάννης Σακκελίων, ἀνὴρ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς λογίοις γνωστὸς διὰ τὰ παντοῖα παλαιογραφικὰ αὐτοῦ δημοσιεύματα, ὧν τὰ δύο κυριώτατα εἶναι ἡ *Συλλογὴ τῶν ἐν Πάτμῳ αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων*, ἀποτελέσασα ἴδιον τόμον τῶν Acta et diplomata τοῦ Miklosich καὶ Müller καὶ ἡ *Πατμιακὴ βιβλιοθήκη*, ἥτις ἐξεδόθη μὲν ἀναλώμασι τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, ἐβραβεύθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐπιθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν. Ἀλλὰ καὶ ἄλλο ἔργον σπουδαιότατον κατέλιπεν ἕτοιμον ὁ Σακκελίων, τὸν *Κατάλογον τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Βιβλιοθήκης*, ὧν ἀπὸ τοῦ 1882 ἦτο ἐπιμελητής. Ὁ κατάλογος οὗτος, ἔργον εὐσυνειδήτου πολυμόχθου καὶ μακρᾶς ἐργασίας καὶ πείρας μοναδικῆς, εἶναι πεπλουτισμένος διὰ πολλῶν καὶ πολυτίμων σημειώσεων καὶ παρατηρήσεων. Ἐλπίζομεν δ' ὅτι δὲν θὰ μείνῃ ἀνέκδοτος.

Παντοῖα

Ὁ ἀρχαιότερος μετεωρόλιθος, τοῦ ὁποίου συντρίμματα φυλάττονται ἐν μουσείῳ, εἶνε ὁ πεσὼν τὸ 1492 ἐνώπιον τοῦ Μαξιμιλιανοῦ, τοῦ κατόπιν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας.

— Ἐπ' ἐσχάτων ἐγένετο ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εἰς τὰς φυλακὰς Σίγγ-Σίγγ ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις τεσσάρων καταδίκων δι' ἠλεκτρισμοῦ. Ὁ θάνατος καὶ τῶν τεσσάρων ὑπῆρξεν ἀκαριαῖος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς 9, ἑξάμηνος δραχμὰς 16, ἐτησία δραχμὰς 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.
ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένων διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς **Ἑστίας** εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. —Στιχούργημα Β΄.— Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. —Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. —Νάνι-νάνι.— Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. —Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 33 ΤΟΜΟΣ Β'.

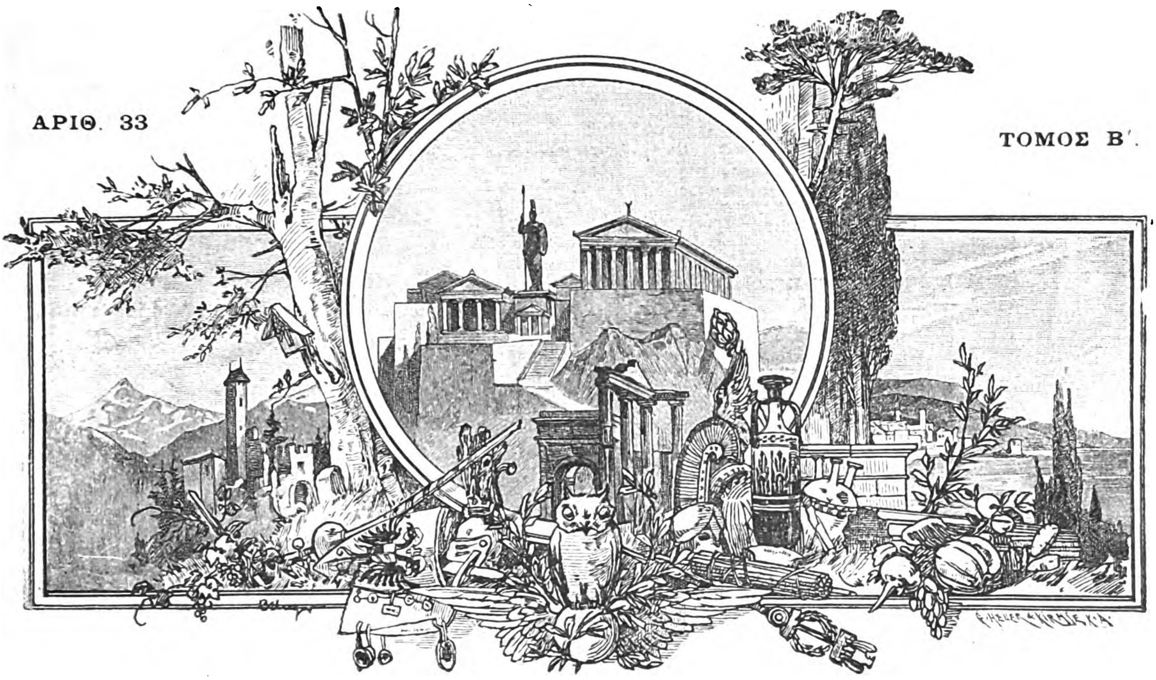

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαί	8 —	ἐτησία δραχμαί		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.		20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

FOREIGN BODLEIAN PERIODICAL

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ: Η ΑΡΜΟΝΙΑ, ποίημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*
Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ, **Σινικὸς μῦθος** ὑπὸ Tcheng-Ki-Tong.
ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου.*
ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΣΟΡΒΟΝΝΗΝ, ὑπὸ *Γεωργίου Ν. Καλλισπέρη.*
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: Ο ΝΟΤΙΟΣ ΠΟΛΟΣ.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (7—13 Αὐγούστου).
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Γεωγραφικά, Στατιστικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἐμίρης. — Καλὰ κέρδη.

Ὁ διευθυντὴς τῆς «Ἑστίας» ἀνεχώρησεν εἰς Γερμανίαν, ὅπου θὰ διατρίψῃ κατὰ τὸ θέρος. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἑστίας» θὰ ἐξακολουθῇ ὑπὸ ἄλλην ἐποπτείαν. Οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνωνται, ὡς καὶ πρότερον: πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας», ν' ἀναμένωσι δὲ μόνον τὴν ἐπάνοδον τοῦ διευθυντοῦ οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι ἀφορῶν εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ περιοδικοῦ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Διονύσιος ὁ Ε' ἀπεβίωσεν ἐξ ἀποπληξίας τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην.

— Ἡ βασίλισσα Ὄλγα μετὰ τῶν βασιλοπαίδων Μαρίας καὶ Χριστοφόρου ἀνεχώρησεν ἐκ Πετρουπόλεως κατευθυνομένη εἰς Κοπεγχάγην.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνετέθη προσωρινῶς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργὸν κ. Α. Ζαΐμην, τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ἀναλαβόντος ὁριστικῶς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

— Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διὰ τὰ ἐν Σαλὸν τῆς Γαλλίας τελεσθησόμενα μεγάλα γυμνάσια διωρίσθη ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ κ. Ν. Σμόλεντς.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐπίσημον κατάστασιν τὰ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Ἰουνίου 1891 πληρωθέντα τακτικὰ ἔξοδα τῆς χρήσεως 1891 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 32,222,357.29, τὰ δὲ ἔκτακτα εἰς δραχμὰς 3,831,920.51.

— Τὸ θωρηκτὸν «Ψαρὰ» ἀπέπλευσεν ἐκ Χερβούργου κατευθυνόμενον εἰς Πειραιᾶ.

— Ἤρξαντο αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις τῶν ὑποψηφίων μαθητῶν τῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, οἵτινες ἀνέρχονται εἰς 42.

— Ὁ πάρων «Ἄρης», ἐφ' οὗ ταξειδεύουσιν οἱ δόκιμοι τοῦ ναυτικοῦ πρὸς ἄσκησιν, κατέπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν.

— Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Αὐγούστου τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσέπραξεν ἐκ τελῶν δρ. 270,318, ἐνῷ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον δεκαήμερον τοῦ περυσινοῦ Αὐγούστου εἰσέπραξε 305,387.

— Νέαι προτάσεις ἐγένοντο πρὸς τὴν κυβέρνησιν παρ' Ἄγγλων κεφαλαιούχων περὶ διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων τῆς Στυμφαλίας εἰς Ἀθήνας.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

14 Αὐγούστου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	488	—	490	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	543	—	545	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	540	—	543	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	420	—	425	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	412	—	415	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	412	—	415	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	561	—	561	25
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	39 0	—	3935	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	231	—	232	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	289	50	290	50
Βιομηχανικῆς πίστεως	83	50	84	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	160	—	160	25
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	438	—	440	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	209	—	210	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	154	—	154	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	92	—	95	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	98	—	99	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	20	26	22
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	26	10	26	11
Λίρα ὀθωμανική.	30	30	30	40
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον — Ἀγγλίας :	32	85	32	90
Τρίμηνον — Γαλλίας	130	25	130	62
Ὄψεως — Ἀγγλίας	33	10	33	15
Ὄψεως — Γαλλίας	131	25	131	62

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς ***Ἑστίας*** εἰς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

Digitized by Google

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

Η ΑΡΜΟΝΙΑ

Βαθειὰ κατάδαθα 'ς τὸν οὐρανό,
Κεῖ ποῦ δὲ φτάνει μάτι ἀνθρωπινό.
Ἡ 'Αρμονία μὲ τὰ λευκά της χέρια
'Σ τὸν ἴσιο δρόμο συγκρατεῖ τ' ἀστέρια
Ποῦ κάτου ἀπὸ τὰ πόδια της κυλοῦν
Καὶ ὑμνολογῶντάς την φεγγοδολοῦν.

Μιὰ μέρα πρὸς τοῦ Ὀλύμπου τὴν κορφή,
Τοῦ πλάνου τοῦ Ἔρωτος ἁγνὴ ἀδερφή,
Χαμήλωσ' ἡ 'Αρμονία καὶ κατέδη
Ἡ θεία ματιά της τί γοργογυρεύει ;
Τὴ βλέπ' ἡ Γῆ, 'ς τὴ χάρι της μπροστὰ
Γελάει μὲ μύρια ρόδα ταιριαστά.

Κάμπους καὶ κορφοδούνια λαμπερὰ
Καὶ χώραις ἀκουσταίς, ποῦ μιὰ φορὰ
Μὲ τὴ δική της γνώμη κυδερνοῦσε
Καὶ τοὺς θεοὺς πανώριους τοὺς γεννοῦσε
Κι' ἅπλωνε τὴ γαλήνη τ' οὐρανοῦ
'Σ τὸν κόσμο καὶ 'ς τὰ πλάσματα τοῦ νοῦ.

Αὐτὰ γυρεύει· γέρνει ἀραδαριὰ
Σὲ καθεμιὰν ἑλληνικὴ μεριὰ
Ποῦ τ' ἄνθος τῆς ζωῆς μὲ τὴ δροσιά των
Τὰ πλήθη ράντιζαν τῶν 'Αθανάτων
Σὲ θέατρα καὶ ἀγῶνες καὶ γιορταίς.
Καὶ λέει, καὶ μέραις κράζει εὐλογηταίς :

« Ἦταν καιρός, ἀξέχαστος καιρός,
Ποῦ τὸ σεμνὸ ἐμμορφόπαιδο, ὁ Χορός,
Κ' ἡ Μουσικὴ μὲ κάλλη ὀνειρεμένα,
Κ' ἡ Ποίησις ἀστροστέφανη παρθένα,
Εἶχαν, ἁγνοὶ τῶν σπλάγχνων μου καρποί,
Μιὰν ὄψι, μιὰ φωνή, μιὰ προκοπή.

Κάτου ἀπ' τὴ σκέπη μου τὴ μητρικὴ
Ἡ Ποίησις, ὁ Χορὸς κ' ἡ Μουσική,
Τρίδιπλ' ἀδέρφια σφιχταγκαλιασμένα,
Σκορποῦσαν ἕνα φῶς, ὄνειρον ἕνα,
Καὶ 'ς τοὺς βωμοὺς τριγύρω τῶν θεῶν
Ἕνας μαγνήτης ἦταν τῶν λαῶν.

Ἡ μία μὲ λόγων χάρι φτερωτὴ
'Αλήθεια κ' ἐμμορφάδα κι' ἀρετὴ
Δοξολογοῦσε· κ' ἡ ἄλλη μὲ τοὺς ἤχους
Ἔκαν' ἀηδόνια οὐράνια τοὺς στίχους.
Καὶ μὲ γοργόφτερο κορμὶ ὁ Χορὸς
Ἔφερνε καὶ τῆς δυὸ 'ς τὰ μάτια ἐμπρός.

Νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, ψάλτριαις, εὐωδιαίς,
Τῆς 'Αρκαδίας εἰδύλλια, λαγκαδιαίς,
Μάρμαρα τῶν ναῶν, τῶν βωμῶν κρίνα,
Σπάρτη τ' 'Αλκμᾶνος καὶ τοῦ Αἰσχύλου 'Αθῆνα,
Κόσμου ἀνοιχτόκαρδου, ζωῆς χρυσῆς
Λατρείαις, τὴ δόξα μου πέστε την σεῖς !

'Ω σπλάγχνα μου ! ἦρθαν χρόνια θλιδερὰ
Κι' ἀνήσυχα σᾶς φύτρωσαν φτερὰ
Κι' ἀλλοῦ ψηλὰ ἐπετάξατε καθένα.
Σὰ νὰ σᾶς ξέσυρε βορειᾶς, ὡϊμένα !
Κι' ἀπὸ καιροὺς μὲ κάλλη χωριστὰ
Φαντάζετε 'ς τὸν ἄνθρωπο μπροστά.

Κι' ἂν μεγαλώσατε σοφά, γοργά,
Τὴ φήμη σας ἡ γῆ ἂν ἠχολογᾶ,
Κι' ἂν ηὗρατ' ἄλλους κόσμους, γλῶσσαν ἄλλη,
Τὤχω καϋμὸ ποῦ δὲ σᾶς νοιώθω πάλι
—Ὦ ! Ποίησις, ὦ ! Χορός, ὦ ! Μουσική, —
Κάτου ἀπ' τὴ σκέπη μου τὴ μητρική.

Σὰν ὄνειρο 'ς τὰ μάτια μου 'μπροστὰ
Φανῆτε πάλι σφιχταγκαλιαστὰ
Μὲ κάλλη ἀνόθευτα παλληκαρίσια,
Σ τῶν μυστηρίων τὰ ἱερὰ μεθύσια,
Στοὺς κάμπους ἔξω, μέσα 'ς τοὺς ναούς,
Μαγεῦτε πάλι ἀνθρώπους καὶ θεούς.

Φέρτε μου πάλι ἐμπρὸς τὸ Σοφοκλῆ
Τῆς νίκης τὸ χορὸ ν' ἀνοιγοκλιῆ,
Καὶ 'ς τὰ φτερά σας, νικητὴ τοῦ Χάρου,
Ὦ ! φέρτε μου ἕναν ὕμνο τοῦ Πινδάρου,
Ὄχι τὸν ἴσκιο του μέσ' 'ς τὸ χαρτί,
'Αλλὰ τὸν ἴδιο σὲ Θηβαία γιορτή ! »

Εἶπε, κι' ὁλόψηλα 'ς τὸν οὐρανὸ
Κεῖ ποῦ δὲ φτάνει μάτι ἀνθρωπινὸ
Ἡ 'Αρμονία μὲ τὰ λευκά της χέρια
'Ανέδη καὶ θρονιάστη ἐκεῖ . . . Τ' ἀστέρια
Κάτου ἀπ' τὰ πόδια της γοργοκυλοῦν
Καὶ ὑμνολογῶντάς την φεγγοδολοῦν.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 80

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη διὰ ταχέος βλέμματος ὅτι ὅλοι ἦσαν ἕτοιμοι. Ὁ καιρὸς εἶνε ὡραῖος. Οὔτε ζέστην κάμνει οὔτε ψῦχος. Οἱ ὀκνηροί μας ἐργάται δὲν θὰ ἔχουν ἀφορμὴν καμμίαν καὶ πρόφασιν πρὸς δικαιολογίαν.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ πάντες οἱ Εὐρωπαῖοι ἦσαν ἔνοπλοι, μὲ τὸ ῥεβόλβερ περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τὴν σκαπάνην ἐπ' ὤμων. Ὁ ἰατρὸς ἔφερεν ἐπὶ πλέον καὶ τὸ ἐντομολογικόν του κιβώτιον, διὰ τελαμῶνος ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν ὤμων, καὶ τὴν θήκην τῶν χειρουργικῶν του ἐργαλείων, ἀφ' ἧς οὐδέποτε ἀπεχωρίζετο. Ἡ δὲ Αἰκατερίνη πάντοτε ἐφρόντιζε νὰ ἐφοδιάζηται διὰ μικροῦ φορητοῦ φαρμακείου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον δυστύχημα.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν εἰς τὸν προσδιωρισμένον σωρόν. Προηγεῖτο ἡ χαλκόχρους ἀγέλη τῶν ἐργατῶν. Ὁ Μαυρίκιος Κερδίκ, ἡ ἀδελφή του, ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν καὶ ὁ καθηγητὴς Χάσελφρατζ ἀπετέλουν τὴν ὀπισθοπορείαν.

Ὁ Γαργαρίδης παρετήρησεν ἀπομακρυνόμενον τὸν εὐάριθμον ὅμιλον μὲ τὰς χεῖρας ἑκατέρωθεν τῆς ὀσφύος, σείων τὴν κεφαλὴν μετὰ σοβαρότητος. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ προγεύματος ὁ ἐπισταμένως ἐξετάζων αὐτὸν ἤθελε παρατηρήσει, ὅτι ἔρριπτε βλέμματα ὀργίλα ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμιάτρου. Ἐὰν ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἐπέβλεπεν, ὁ ἀτυχὴς ἐπιστήμων θὰ ἐκινδύνευε νὰ μείνῃ νῆστις κατὰ τὸ πρόγευμα, διότι ὁ Γαργαρίδης ἐκ συστήματος ἀπέφευγε νὰ τοῦ προσφέρῃ τι. Ἡ Αἰκατερίνη προσεπάθησε νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν τάξιν χωρὶς νὰ φανῇ, ἀλλ' ὁ ἀτίθασσος ὑπηρέτης προσεποιεῖτο ὅτι δὲν ἔβλεπε τὰ νεύματα, ἅτινα ἀπέτεινεν αὐτῷ ἡ νεᾶνις, ἐφαίνετο δὲ ὡσεὶ καταληφθεὶς αἴφνης ὑπὸ κωφώσεως, ὁσάκις ὁ *χὲρ προφέσσωρ* ἐζήτει εἴτε ἄρτον, εἴτε νερόν, εἴτε ὅ,τι δήποτε ἄλλο ἄρτυμα. Καὶ τώρα ἀκόμη παρηκολούθει μὲ βλέμμα ὀξύχολον, τείνων δὲ τὴν χεῖρα ὄπισθεν τῶν εὐρέων νώτων τοῦ καθηγητοῦ εἶπε μὲ φωνὴν ἀπειλητικήν:

— Αὐτὸς ὁ χονδράνθρωπος διόλου δὲν μ' ἀρέσει!...

Μεθ' ὃ ὁ Ἀριστομένης ἤρχισε νὰ καταβροχθίζῃ τὸ πρόγευμά του, καθήμενος εἰς τὴν θέσιν, ἣν εἶχον ἐγκαταλείψει οἱ κύριοί του. Αὐτὸ διὰ τὸν κλεινὸν τελειοδίδακτον ἦτο ἡ κυριωτέρα ἀσχολία τῆς ἡμέρας· καίτοι δὲ πολλάκις ἔλεγεν, ὑποστηρίζων τὸν ἰσχυρισμόν του διὰ τῆς γνώμης τοῦ «καϋμένου τοῦ μπαμπᾶ του», ὅτι *ἐτσιμποῦσε μόνον 'σὰν πουλάκι*, ἡ ἀδηφαγία του ἦτο ἓν τῶν περιεργοτέρων αὐτοῦ ἰδιαιτέρων γνωρισμάτων, τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον, καίπερ τρώγων διὰ τέσσαρας, ἀπέμενεν οὐχ ἧττον ἔχων φασματώδη ἰσχνότητα.

Ἐν τοσούτῳ ἔφθασαν εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 4 σωρόν. Γραμμαὶ ἐπιμελῶς κεχαραγμέναι ὥριζον τὴν ἔκτασιν τῆς τάφρου, ἥτις ἔμελλε ν' ἀνασκαφῇ.

Μὲ χεῖρα εὐσταθῆ, ἅμα τῷ συνθήματι τῷ δοθέντι παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ της, ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ κατήνεγκε τὸ πρῶτον τῆς σκαπάνης κτύπημα, πάντες δὲ τὴν ἐμιμήθησαν. Μετ' ὀλίγον μεγάλη σκοτεινὴ ἐντομὴ διεγράφη καὶ κατόπιν ἐφάνη χαίνουσα εἰς τὸ ἔδαφος. Ὀστᾶ τινα λευκάζοντα ἐφάνησαν αἴφνης διακρινόμενα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀμαυροῦ χρώματος τοῦ χώματος, εἶτα ἐφάνη μία λάγηνος πηλίνη ὕψους ἑξήκοντα πέντε ὑφεκατομέτρων, σκεπαζομένη ὑπὸ λιθίνης σφαίρας. Ἡ σφαῖρα ἀφῃρέθη καὶ ἐφάνη ἓν κρανίον ἀνθρώπινον καὶ ὀστᾶ κνήμης. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος ἐξήστραψαν.

Ἀναμφιβόλως θὰ ἦσαν τὰ λείψανα προσώπου σημαντικοῦ καὶ δὲν θὰ εἶχεν ἐνταφιασθῆ ἄνευ ἐπιγραφῆς τινος, χρονολογίας ἢ ὀνόματος!...

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἐβύθιζε τολμηρῶς τὴν χεῖρα του ἐντὸς τῆς ἀνθρωπίνης κόνεως, ὅπως ἀνακαλύψῃ ἐντὸς αὐτῆς τὸ ἀναζητούμενον ἀπόρρητον, μεγάλη κραυγὴ ἠκούσθη προερχομένη ἀπὸ τὸ μέρος τῶν ἐργατῶν:

— Σκορπίοι!.. σκορπίοι!...

Ὁ νέος ἀφῆκεν ἀμέσως τὴν λάγηνον καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν κατεπτοημένην καὶ εἰς φυγὴν τραπεῖσαν ὁμάδα, ἐξ ἧς προήρχοντο αἱ κραυγαί.

Τὸ θέαμα ἦτο ἀποτρόπαιον. Ὑπὸ τὴν σκαπάνην καὶ τὸ πτύον εἶχεν ἀναφανῆ ἀληθὴς στρατιὰ τῶν ἀχρείων ἐκείνων ζώων. Πράσινα, κίτρινα, λευκά, μαῦρα, μικρά, μεγάλα, ἐπιμήκη ἢ συνεσπειρωμένα ὡς σφαῖραι, ἀλλὰ πάντοτε ἀπειλητικὰ τὰ φρικτὰ ταῦτα ἑρπετά, ἅτινα τοσοῦτον δικαίως φοβοῦνται οἱ ἰθαγενεῖς, συνεστρέφοντο, ἐκυλίοντο ἐν ἀπαισίῳ φυρμῷ, ἕτοιμα νὰ ἐξακοντίσωσι τὸ δηλητηριῶδες κέντρον των κατὰ τῆς πρώτης τολμηρᾶς χειρός, ἥτις ἤθελε τοὺς πλησιάσει.

— Ὢ! τί ὡραῖα εἶν' αὐτὰ τὰ τέρατα! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, καὶ διὰ τῆς λαβίδος συνέλαβε πέντε ἢ ἓξ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων καὶ τοὺς ἔχωσεν ἐντὸς τῆς ἐκ λευκοσιδήρου θήκης του, ὅπου συνῆψαν πάραυτα ὁμηρικὴν μάχην.

— Κυττάξατε πῶς ταράσσεται αὐτὸς ὁ μεγάλος ὁ πράσινος!...Ἀπὸ τὴν μανίαν του διότι συνελήφθη προσβάλλει ὅ,τι καὶ ἂν εὑρίσκεται κοντὰ εἰς τὰ πόδια του, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς καλλιτέρους του φίλους .... Κυττάξατε, *χὲρ* Χάσελφρατζ, εἰς ποίαν οἰκογένειαν τὸν κατατάσσετε

Digitized by Google

αὐτόν;... Ἀλλὰ ποῦ ἐπῆγε τάχα ὁ ἀγαπητὸς καθηγητής;...

Οἰμωγὴ σπαρακτικὴ διέκοψεν αἴφνης τὸν ἰατρόν.

— Βοήθεια!... βοήθεια, *Χακίμ-μπαση*! μ' ἐπλήγωσε!... μ' ἐδάγκασε!... ἐχάθηκα!...

Ὁ ἰατρὸς ἔκλεισε τὴν θήκην του μετὰ σπουδῆς καὶ ἔδραμε μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὸν τόπον τοῦ δυστυχήματος. Νέος τις ἔσπαιρε χαμαὶ σείων ἐμμανῶς τὸν γυμνόν του πόδα, εἰς τὸν ὁποῖον ἓν ἀπὸ τὰ φρικτὰ ἐκεῖνα ζῶα ἐφαίνετο οἱονεὶ ἐρριζωμένον, ἐνῷ ὅμιλος ἀνδρῶν κατηφῶν, δυσηρεστημένων, πεφοβισμένων, ἀλλ' ἀδρανῶν περιεστοίχιζε τὸν τραυματίαν.

— Κάμετε τόπον! εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἐπιτακτικῶς. Ἂς ἰδοῦμεν αὐτὸ τὸ πόδι... Μὴ φωνάζῃς ἔτσι, παλληκάρι μου, καὶ μὲ τὰς φωνὰς τίποτε δὲν θὰ κάμῃς, ἐγὼ θὰ σ' ἐλευθερώσω ἀπὸ τὸν ἐχθρόν σου. Ἀλλὰχρειάζεται τὸ μαχαίρι, προσέθηκεν, ἐξάγων ἐκ τῆς θήκης του τὴν κοπίδα. Εἶνε γερὰ κολλημένος αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος σκορπίος!.. Δεσποινὶς Αἰκατερίνη, λάβετε παρακαλῶ, τὴν καλοσύνην νὰ ἑτοιμάσετε τὸ φανικὸν ὀξύ.

Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἐγένετο ἡ ἐγχείρησις, ἐδέθη ὁ ποῦς καὶ ὁ τραυματίας μετηνέχθη εἰς τὴν σκηνήν. Ὁ Μαυρίκιος διέταξε νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ διακοπεῖσα ἐργασία· ἀλλὰ πρὸς ἄκραν αὐτοῦ δυσαρέσκειαν οἱ ἐργάται ἔμειναν ἀκίνητοι· εἶχον σχηματισθῆ ἐν τῷ μεταξὺ διάφοροι ὅμιλοι, συνωμίλουν δὲ μετὰ φωνῆς συγκρατουμένης, ἀλλὰ τεταραγμένης. Τὰ μέτωπα ἦσαν συννεφωμένα, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐσπινθηροβόλουν. Πρόδηλον ἦτο ὅτι ἐπέκειτο θύελλα.

— Τί συμβαίνει; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος μὲ φωνὴν ἀγέρωχον καὶ προστακτικήν. Πῶς τολμᾶτε νὰ μὲ παρακούετε;

Ἀλλ' οἱ ἐργάται κατηφεῖς καὶ δύσθυμοι ἠρνήθησαν ν' ἀπαντήσωσι.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐθεάθη ὁ Χάσελφρατζ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ μέσου ἑνὸς ὁμίλου, εἷς δὲ τῶν ἀνδρῶν προβαίνων μὲ τὸ ἦθος θρασύ, ὡς νὰ τὸν εἶχον προγυμνάσει πρὸ ὀλίγου, ἔλαβε τὸν λόγον.

— Δὲν θέλομεν, εἶπε, πλέον νὰ μᾶς ἐκμεταλλεύωνται οἱ Φράγκοι! Τοὺς ἐδόσαμεν τὸν καιρόν μας, τὸν ἱδρῶτά μας δι' ἕνα τιποτένιον ἡμερομίσθιον. Καὶ αὐτοὶ θέλουν ν' ἁρπάσουν τοὺς θησαυρούς μας, νὰ παραβιάσουν τοὺς τάφους τῶν προγόνων μας, καὶ λησμονοῦν ὅτι ὁ Προφήτης ἀπηγόρευσε νὰ ἐγγίζουν τοὺς τάφους τῶν πιστῶν. Διότι δὲ τὸν παρήκουσαν, ἔστειλε τοὺς σκορπίους, ὅπως ἄλλοτε ὁ Μωϋσῆς ἔστειλε τὰς ἀκρίδας κατὰ τοῦ ἀσεβοῦς Φαραώ. Ἀρνούμεθα νὰ σᾶς ὑπηρετήσωμεν ἐπὶ πλέον, ἄνθρωποι τοῦ Φραγγιστάν!»

Καὶ ἑκατὸν ἄλλαι παράχορδοι φωναὶ συνηνώθησαν μὲ τὴν ἰδικήν του.

— Δὲν θέλομεν πλέον νὰ σᾶς δουλεύωμεν, ἄνθρωποι τοῦ Φραγκιστάν! ὠρύετο τὸ πλῆθος.

— Τί ἤλθετε νὰ κάμετε ἐδῶ; ἐπανέλαβνε ἕτερος ῥήτωρ ὡς ἐν ἀντιστροφῇ. Ὁ Ἀλλὰχ εἶνε ἐναντίον σας!... Ὁ ποταμὸς κυλίει θολὰ τὰ ῥεύματά του καὶ οὔτε αὐτὸς ὁ Σεϊτὰν (ὁ Σατανᾶς) θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν διαβῇ.

Τὰ πάντα προαναγγέλλουν ξηρασίαν, τὴν ὁποίαν θὰ παρακολουθήσῃ πεῖνα. Εἰς ποῖον ἄλλον πρέπει ν' ἀποδώσωμεν αὐτὰ τὰ σημεῖα, παρὰ εἰς τὸ κακοποιὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον μένει κλεισμένον εἰς αὐτὴν τὴν κατηραμένην μηχανήν, ὅπου κυττάζουν οἱ Φράγκοι, ὅταν θέλουν ν' ἀλλάξῃ ὁ καιρός;...

— Πάντοτε περὶ τοῦ βαρομέτρου πρόκειται! ἐψιθύρισε κουφίως ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ.

— Διατί ἔκαμες τὸ φεγγάρι νὰ ἐξαφανισθῇ χθὲς τὸ βράδυ, *σαχίπ*, ἀνέκραξεν ὁ ῥήτωρ, ἂν δὲν ἤθελες νὰ μᾶς βλάψῃς; Ὅλοι οἱ Φράγκοι εἶνε μάγοι. Ἰνσαλλάχ!.. (Ἂν θέλῃ ὁ Θεὸς) ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἡμέραν δὲν θὰ σᾶς ὑπηρετήσωμεν πλέον.

— Καὶ ἂν δὲν ἦσαν μάγοι, πῶς θὰ εὕρισκαν μέσα εἰς τὴν γῆν ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῆς χώρας οὔτε κἂν ἐφαντάσθημέν ποτε ὅτι ὑπάρχουν; ἀνέκραξεν ἕτερος μανιώδης.

Μετὰ τὸ ἀκαταμάχητον τοῦτο ἐπιχείρημα ὁ ἐρεθισμὸς ἔφθασεν εἰς τὸ ἔπακρον. Ὅλα τὰ πρόσωπα συνεσπάσθησαν· ἐπὶ τῶν μὲν ἐζωγραφήθη ἡ λύσσα, ἐπὶ τῶν δὲ ὁ δεισιδαίμων φόβος συνοδευόμενος ὑπὸ κωμικοῦ τρόμου τῶν μελῶν. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀνέμενον νὰ ἴδωσι τοὺς Φράγκους γόητας ἐκτελοῦντας ἐνώπιόν των καταπληκτικόν τι θαῦμα.

— Δὲν θέλομεν πλέον νὰ ὑπηρετῶμεν τοὺς Φράγκους!.. κάτω οἱ μάγοι! ἐπανέλαβεν ἡ ἐλεεινὴ ἀγέλη.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο τόσον ὁ Μαυρίκιος συνέβη. Μὲ ὅλην τὴν ὀκνηρίαν, τὴν ἀνικανότητα καὶ τὴν ἀπροθυμίαν τῶν ἐργατῶν ἐκείνων, τοὺς εἶχε κρατήσει ἀντὶ πάσης θυσίας, διότι ὅσον ὀκνηροὶ καὶ ἂν ἐφαίνοντο, ἦσαν τοὐλάχιστον πρόχειροι, στρατολογημένοι, συντεταγμένοι εἰς ὁμάδας μετὰ τόσους κόπους. Ποῦ νὰ εὕρῃ τώρα ἄλλους; Καίτοι δὲ κάλλιστα συνῃσθάνετο ὅτι ἦτο ἀνωφελὴς ὁ ἀγὼν πρὸς τοὺς θρησκομανεῖς ἐκείνους, οὐχ ἧττον δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφασίσῃ νὰ ἴδῃ ναυαγοῦσαν τόσον ἀπελπιστικῶς τὴν ἐπιχείρησίν του, χωρὶς νὰ καταβάλῃ τελευταίαν προσπάθειαν. Προσεπάθησε λοιπὸν δραστηρίως καὶ ῥωμαλέως νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς ὑποταγὴν τὴν κλονισθεῖσαν θέλησίν των. Μὲ τὴν φωνήν του ἐκείνην, ἥτις ἦτο συνειθισμένη νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν πειθὼ εἰς τὰ πλήθη, δι' ὀλίγων σαφῶν καὶ ἀκριβῶν λέξεων ἐξήγησε τὰ φαινόμενα τὰ ταράσσοντα τὸ ἀμαθὲς των πνεῦμα, κατέδειξεν ὅτι αὐτὸς ἦτο ἀνίσχυρος ὅπως ἐπιβληθῇ εἰς τὰ στοι-

Digitized by Google

χεῖα, παρέστησε ποία ἀφροσύνη θὰ ἦτο ν'ἀφήσωσι βέβαιον ἡμερομίσθιον χάριν φαντασιωδῶν φόβων, ὑπέμνησε τέλος τὰς περιποιήσεις, ἃς εἶχε πάντοτε ἐπιδαψιλεύσει πρὸς αὐτούς, τὸν τακτικὸν μισθόν, τὴν νοσηλείαν, τὰ φάρμακα πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς τραυματίας... Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιχείρημα ἐφάνη ἐμποιοῦν ἐντύπωσιν εἰς μερικούς· ἀλλ' οἱ ὑποκινηταὶ δὲν ἀφῆκαν καιρὸν εἰς τὸ εὐνοϊκὸν αὐτὸ κίνημα ν' ἀναπτυχθῇ. Εἴτε διότι εἶχον ἀνακινηθῇ ἐν αὐτοῖς σφοδρότατα πάθη, εἴτε διότι ἄλλοι ἐπιτηδείως εἶχον ἐκμεταλλευθῇ τὰς προλήψεις των, εἰς μάτην ὁ Μαυρίκιος Κερδὶκ ἀνέπτυξε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐγλωττίαν καὶ προσεπάθησε νὰ καταπραΰνῃ τοὺς ἀντάρτας. Ἐπὶ τῶν στενῶν ἐκείνων καὶ ἠλιθίων μετώπων διεγράφετο εὐκρινῶς ἀκατανίκητος ἰσχυρογνωμοσύνη.

— Τίποτε δὲν θὰ κάμωμεν! εἶπεν ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων ἀποτεθαρρυμένος. Τοὺς γνωρίζω καλά. Δύσκολα τοὺς ἐπέρχεται καμμία ἰδέα· ὅταν ὅμως τοὺς ἐμβῇ εἰς τὸ κεφάλι, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς γυρίσῃ...

— Πολὺ καλά! ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς κοχλάζων ἐξ ὀργῆς· ἀφοῦ δὲν θέλουν νὰ ἐργασθοῦν, ἃς μᾶς ἀδειάσουν τὴ γωνιά!... Στείλετέ τους αὐτοὺς τοὺς μαγκούφηδες εἰς τὸν διάβολον!...

— Ἂν σᾶς χρειάζεται συνδρομή, εἶπεν ὁ κ. Γκυγιών, εἶνε περιττὸν νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νὰ ὑποστηρίξω τὸ κίνημά σας.

Ἀλλ' ἤδη ἀπέναντι τῆς ἀποφασιστικῆς στάσεως τῶν Φράγκων οἱ στασιάσαντες ἐργάται εἶχον κύψει τὴν κεφαλὴν καὶ ἄνευ ἄλλης ἐχθρικῆς ἐπιδείξεως ἔσπευδον νὰ ὑποχωρήσωσι. Μετά τινας στιγμὰς θὰ ἐγίνοντο ἄφαντοι.

— Ὁρίστε! εἶπεν ὁ κ. Κερδὶκ μετὰ βραχεῖαν σιγήν, ἰδοὺ ὁποῦ περιωρίσθημεν εἰς τοὺς δέκα μόνους βραχίονας, περὶ τῶν ὁποίων ἔλεγα χθὲς τὸ πρωΐ.

— Τί σκοπεύεις νὰ πράξῃς; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Νὰ ἐρευνήσω, νὰ ἐξακολουθήσω ἐρευνῶν! ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων ἀποφασιστικῶς. Καὶ ἂν δὲν εὕρω τίποτε, ν' ἀνασκάψω μὲ τοὺς ὄνυχάς μου ὅλην τὴν κοιλάδα κάλλιον, παρὰ νὰ ἐγκαταλείψω τὸ ἔργον!

— Κ' ἐγὼ ἐπίσης! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Εὖγε! εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός. Ὅταν ἔχῃ κανεὶς τόσον θάρρος, οὐδέποτε ἡττᾶται. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ καταλέξητε μεταξὺ τῶν ἐργατῶν σας, ἐφ' ὅσον χρόνον δύναται νὰ παραταθῇ ἡ ἄδειά μου.

— Πολὺ ὡραῖον εἶνε αὐτό, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ἀλλ' ἔχει ἓν ἐλάττωμα, ὅτι δὲν εἶνε πρακτικόν. Ἐν πρώτοις σύ, Γκυγιών, δὲν δύνασαι νὰ διαμείνῃς ἐδῶ εἰμὴ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας. Ἐγὼ δέ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι αἱ ἀσχολίαι μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπουσι νὰ διατρίβω σταθερῶς εἰς τὸ στρατόπεδόν σας, ἀλλὰ θὰ μὲ ἀνακαλέσωσι μετ' ὀλίγον εἰς Τεχεράνην, πολὺ φοβοῦμαι μήπως θὰ ἦμην ἐργάτης μετριώτατος... Καθ'ὅσον δ'ἀφορᾷ εἰς τὴν δεσποινίδα Αἰκατερίνην, ὅσην γενναιότητα καὶ προθυμίαν καὶ ἂν ἔχῃ, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐργασίαν σκαπανέως... τὸ τοιοῦτο οὔτε κἂν συζητεῖται!... Μένεις λοιπὸν σύ, Κερδίκ! Ἠμπορεῖς ν' ἀπαντήσῃς: «Ἐγὼ εἶμαι ἀρκετός!...» Καὶ σὲ θεωρῶ τῷ ὄντι ἱκανὸν νὰ ἐπιμείνῃς καὶ ἂν ὅλος ὁ κόσμος ἤθελε σ' ἐγκαταλείψει.... Ἀλλ' ὅπως φέρῃς εἰς πέρας τὸ ἔργον σου, φίλε μου, ἔπρεπε νὰ ἔχῃς πολὺ περισσότερον ἀπὸ μίαν ζωήν...

— Ὦ! ἰατρέ, μὴ εἶσαι τόσον πολὺ ἀπαισιόδοξος, σὲ παρακαλῶ! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Εὐτυχῶς, δεσποινίς, προσέθηκεν ὁ ὑπολοχαγός, ὁ ἀδελφός σας δὲν φαίνεται νὰ φροντίζῃ καὶ πολὺ διὰ τὴν ἄφθονον ψυχρολουσίαν, μὲ τὴν ὁποίαν καταβρέχει τὰς κεφαλάς μας ὁ ἀγαπητός μας ἰατρός.

— Αἱ ἐργασίαι θὰ ἐξακολουθήσουν, ὑπέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, ἀνανήφων ἐκ τῆς ῥέμβης του. *Πρέπει* νὰ τελειώσουν! Ἀκόμη δὲν κατέφυγα καὶ εἰς τὰ ἔσχατα μέσα. Ὑπάρχουν ἀκόμη οἱ Κοῦρδοι, οἱ Λουτῆδες, οἱ Ἀθίγγανοι αὐτοὶ τῆς Περσίας, οἱ...

— Καὶ ἂν αὐτοὶ μιμηθοῦν αὐτοὺς τοὺς ἀκαμάτας, αὐτοὺς τοὺς βλάκας, ἀφοῦ ὑποστῇς χίλια βάσανα ἕως νὰ τοὺς στρατολογήσῃς, καὶ εἰς τὸν πρῶτον κίνδυνον, εἰς τὴν πρώτην πνοὴν τοῦ ἀνέμου σοῦ τὸ στρίψουν;

— Πρέπει νὰ τοὺς ἴδωμεν πρῶτα καὶ ὕστερα ν' ἀποθαρρυνθῶμεν.

— Καὶ ἂν δὲν εὕρῃς ἀπ' αὐτούς;

— Θὰ εὕρω.

— Μαυρίκιε! ἀνέκραξεν αἴφνης ἡ Αἰκατερίνη, μοῦ ἔρχεται μία ἰδέα.

— Ἂς ἀκούσωμεν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μὲ ἦθος ἐμπιστοσύνης μαρτυροῦν, ὅτι ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ δὲν συνείθιζε νὰ λαλῇ ἀσκόπως, εἰπέ μας γρήγορα τὴν ἰδέαν σου.

— Διατί νὰ μὴ ἀποταθῶμεν πρὸς αὐτὸν τὸν Γκουσὰ-Νισίν, τοῦ ὁποίου ὁ μικρὸς Χασὰν τόσον ἐξῆρε τὴν ἐπιρροὴν καὶ τὴν δύναμιν;

— Ἄλλο αὐτὸ πάλιν!... ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός· μά, παιδί μου, θὰ καθίσῃς ἐσὺ τώρα νὰ πιστεύσῃς ἐκεῖνα ὁποῦ σοῦ διηγήθη ἕνα παιδάριον ἀμαθές, ὁποῦ βλέπει τὰ πράγματα ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς φαντασίας του καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ὕστερον ἠμπορεῖ καὶ νὰ ἐψεύσθη;...

— Δὲν εἶχεν οὔτε βλέμμα οὔτε φωνὴν ψεύστου, εἶπε διαμαρτυρόμενος ὁ ὑπολοχαγός.

— Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, δὲν θὰ χάσωμεν τίποτε ἂν δοκιμάσωμεν. Ἂς ἴδωμεν τὸν Γουέβρον. Τώρα τὸ ἀπόγευμα θὰ ὑπάγω πρὸς ἀναζήτησιν *ἐκεῖνον ὁποῦ στέκει εἰς τὴν γωνιάν του*. Ὅποιος μὲ ἀγαπᾷ ἂς μὲ ἀκολουθήσῃ!

Digitized by Google

— Θὰ σὲ συνοδεύσω κ' ἐγώ! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ἐξαίρετα, εἶπεν ὁ ἰατρός. Ἰδοὺ λοιπὸν ἐγὼ τί προτείνω. Ἐνῷ σὺ θὰ ὑπάγῃς μετὰ τῆς δεσποινίδος Αἰκατερίνης εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Γκουσὰ-Νισίν, ὁ Γκυγιὼν καὶ ἐγὼ θὰ κάμωμεν μίαν ἐκδρομὴν μέχρι Χαμαδάν· ἐνῷ δὲ ὁ ἐξάδελφός μου θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πόλιν, ἐγὼ θὰ προσπαθήσω μήπως σᾶς ξετρυπώσω μερικοὺς ἐργάτας. Ἔχω ἐκεῖ ἕνα παλαιὸν γνώριμον, τὸν Ἰουδαῖον Σεδεκίαν, ὅστις ἔχει μαγαζί, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ὑπερηφάνεια εἶνε νὰ μὴ ἀπαντᾷ ποτε: «δὲν ἔχω» εἰς πᾶσαν αἴτησιν ἀγοραστοῦ. Ἴσως ἔχει τίποτε ἐργάτας σκαπανεῖς κρυμμένους μέσα εἰς τὸ ἐμπορικόν του. . . Πῶς σοῦ φαίνεται, Γκυγιών;

— Ἐγὼ ἐγκρίνω πληρέστατα τὸ σχέδιόν σου.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Χάσελφρατζ, τὸν ὁποῖον ὅλοι εἶχον λησμονήσει, ἐνεφανίσθη εἰς τὴν ἄκραν τῆς τάφρου μὲ τὸ ἦθος φαιδρὸν καὶ τὰς διόπτρας ἀκτινοβολούσας.

— Σούτ!... εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη παρακινουμένη ὑπὸ ὁρμεμφύτου αἰσθήματος, ἂς μὴ ἀναφέρωμεν τὰ σχέδιά μας ἐνώπιον αὐτοῦ.

— Αἴ λοιπόν! ἐφώνησεν ὁ Γερμανὸς πλησιάζων, εὑρίσκεσθε βλέπω εἰς ἀμηχανίαν, κύριε Κερδίκ!... Τί σᾶς ἔλεγα ἐγώ;... Εἶνε κακὴ δουλειὰ αὐταὶ αἱ ἀνασκαφαί... Κακοὶ οἱ ἐργάται, φονικὸν τὸ κλίμα, δυσκολίαι παντοῦ... καὶ τίποτε κέρδος.

— Κύριε, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος ξηρῶς, μετὰ λύπης θ' ἀναγκασθῶμεν ἐγὼ καὶ ἡ ἀδελφή μου ν' ἀπουσιάσωμεν σήμερον μετὰ μεσημβρίαν. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσετε, ἂν θὰ παραλείψωμεν τοιουτοτρόπως τὰ καθήκοντα τῆς φιλοξενίας.

— Καὶ ὁ φίλος μου Γκυγιὼν προτίθεται νὰ ἐκδράμῃ μαζί μου μέχρι Χαμαδάν, προσέθηκεν ὁ ἰατρός.

— Ἡ σύμπτωσις εἶνε ἐξαίρετος! ἀνέκραξεν ὁ Χάσελφρατζ μετὰ χαρᾶς. Καὶ ἐγὼ ἐπίσης θ' ἀναχωρήσω ἀμέσως εἰς Χαμαδάν. Θὰ συνταξειδεύσωμεν!...

— Μεγάλη εὐχαρίστησις!... εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ μετὰ μορφασμοῦ.

— Δὲν μοῦ μένει ἄλλο, ὑπέλαβεν ὁ Χάσελφρατζ, παρὰ νὰ εὐχαριστήσω τοὺς κυρίους διὰ τὴν ἐγκάρδιον φιλοξενίαν των. Οὐδέποτε, τὸ ὁμολογῶ, ἀπήντησα μᾶλλον ἐγκάρδιον τοιαύτην. Οὐδέποτε συμπάθεια τόσον αὐθόρμητος, τόσον ἀμοιβαία συνήφθη ἐντὸς τόσον ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος μεταξὺ ἀνθρώπων ἀγνώστων παντελῶς πρὸς ἀλλήλους ἕως τότε...Αὐτὰ ἔχει ὁ κόσμος! ἐξηκολούθησεν ὁ Γερμανὸς δόκτωρ φιλοσοφῶν. Χθὲς ἤμεθα ἄγνωστοι, σήμερον εἴμεθα φίλοι...φίλοι ἐπιστήθιοι, τολμῶ νὰ διαβεβαιώσω.

— Δὲν εἰξεύρω ἂν θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὸν βίον του φίλους περισσότερον ἐνθουσιασμένους ἀπὸ ἡμᾶς ἐδῶ!... ἐψιθύρισεν ἰδιαιτέρως ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐλπίζω, *κτεσποινίς*, ὅτι θὰ λάβω πάλιν τὴν ἀπερίγραπτον εὐχαρίστησιν νὰ σᾶς συναντήσω, ἐξηκολούθησεν ὁ Γερμανὸς βαθμηδὸν καθιστάμενος φιλοφρονέστερος... Ὅποιος σᾶς ἰδῇ μίαν φοράν, πῶς ἠμπορεῖ νὰ σᾶς λησμονήσῃ;... Φέρω εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν ἀνάμνησίν σας, ὡραία μου κυρία, καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ καταθέσω εἰς τοὺς πόδας σας τὰ σεβάσματά μου...

Μετὰ μίαν ὥραν αἱ κάμηλοι καὶ αἱ ἡμίονοι τοῦ ἐνδόξου καθηγητοῦ ἐβάδιζον πρὸς τὸ Χαμαδάν, ὁ δὲ κύριός των ἔβαινεν ὄπισθεν μετὰ τοῦ ἰατροῦ Ἀρδὺ καὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ Γκυγιών. Ὁ σοφὸς ὀφθαλμολόγος ἐταράχθη ὁπωσοῦν κατὰ τὴν ἐπίσημον στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ βροχῆς κτυπημάτων, τὰ ὁποῖα ὁ Γαργαρίδης κατήνεγκεν ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἵππου του δι' ἀκανθώδους ῥαβδίου, καὶ τὰ ὁποῖα ἠνάγκασαν τὸ ζῷον νὰ ἐκτελέσῃ τινὰ ἀπροσδόκητα σκιρτήματα.

Ἦσαν ἀκόμη καταφανεῖς, ὅτε ὁ Ἀριστομένης ἔφερε τοὺς ἵππους ὅπως ἱππεύσωσιν ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! εἶπεν ὁ Γαργαρίδης παρακολουθῶν διὰ βλέμματος ἥκιστα εὐνοϊκοῦ τὸν χονδρὸν ὄγκον τοῦ Γερμανοῦ ἀπομακρυνόμενον ὑπὸ τὰ δένδρα, δὲν ἠμπορεῖ νὰ μοῦ ἔβγῃ ἀπὸ τὸν νοῦν ἡ ἰδέα, ὅτι αὐτὸς ποῦ ξεύρει καὶ κάμνει τόσα κομπλιμέντα, αὐτὸς ὁ θεοφοβούμενος ἔχει τὸν δάκτυλόν του εἰς τὴν ἀνταρσίαν τῶν κατεργαρέων ἐκείνων!... Δὲν θὰ τὸ πιστεύσητε, δεσποινίς, ὅτι ἀφοῦ τὸν ὑπεδέχθημεν ἐδῶ καὶ τὸν ἐφιλοξενήσαμεν, οὔτε κἂν ἐσκέφθη νὰ προσφέρῃ ἕνα μικρὸν φιλοδώρημα εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ σπιτιοῦ. Εἶνε ἄνθρωπος δυνάμενος νὰ διαπράξῃ τὰ πάντα!

— Ἀλλά, εἶπεν ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ καταστέλλουσα τὸν γέλωτα, τὸ τοιοῦτο θὰ ἦτο ἀνωφελές, Ἀριστομένη. Ἄνθρωπος πεπαιδευμένος, ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν, ὡς σύ, θὰ ἠρνεῖτο βεβαίως τὰ φιλοδωρήματα...

— Μπά, μπά, εἶπεν ὁ Ἕλλην δυσθύμως· αὐτὸς ἔχει καθῆκον πάντοτε νὰ προσφέρῃ κἄτι τι... ὁ καϋμένος ὁ μπαμπᾶς μου θὰ ἐπροτιμοῦσε νὰ καταστραφῇ, νὰ πωλήσῃ καὶ τὸ ὑποκάμισόν του ἐν ἀνάγκῃ, παρὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ μίαν φιλόξενον οἰκίαν ὑπὸ τόσον εὐτελεῖς περιστάσεις... Ἀλλ' ἂς εἶνε!... ἐγὼ ὁμιλῶ μόνον διὰ τὴν ἀνταρσίαν... διὰ τὰ ἄλλα δὲν παρασκοτίζομαι.

— Τί κάθεσαι καὶ λέγεις; παρετήρησεν ὁ Μαυρίκιος ἱππεύων, ἀρκετὰς στενοχωρίας πραγματικὰς ἔχομεν, ὥστε εἶνε περιττὸν νὰ δημιουργῶμεν καὶ φανταστικάς...

— Καὶ ὅμως, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ἀφοῦ ἐκάλπασαν ἐπί τινας στιγμάς, ὁμολογῶ ὅτι καὶ εἰς ἐμὲ ἦλθεν αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ Ἀριστομένους...

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Digitized by Google

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ

Σινικὸς μῦθος

Νεαρὸς σοφὸς ἐκ τῆς ἐπαρχίας Τσὲν-Σὶ εἶχεν ἓξ δάκτυλα εἰς μίαν τῶν χειρῶν του· ἦτο δὲ πρὸς τούτοις καὶ χαρακτῆρος λίαν ἁπλοϊκοῦ.

Ὁσάκις εὑρίσκετο εἰς ὁμήγυριν, ἔνθα ὑπῆρχον καὶ γυναῖκες, ἔσπευδε νὰ τραπῇ εἰς φυγήν.

Ὁσάκις γυνή τις ἐπλησίαζε διὰ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ, ἠρυθρία μέχρι τοῦ τραχήλου. Τὸν ἐχλεύαζον πολὺ διὰ τὴν δειλίαν του καὶ τὸν ἐπωνόμαζον *ὁ ἁπλοϊκὸς Σέγκ*.

Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπαρχίαν κατῴκει μεγαλέμπορός τις, πλουσιώτερος ἢ οἱ πρίγκιπες, εὐγενὴς δὲ ἐξ ἀγχιστειῶν· εἶχεν οὗτος θυγατέρα καλουμένην Ἀ-Πάο, διαπρέπουσαν ἐπὶ κάλλει, καὶ οὖσαν ἐν ἡλικίᾳ γάμου, ἀλλὰ λίαν δύσκολον περὶ τὴν ἐκλογὴν συζύγου.

Ὁ ἁπλοϊκὸς Σέγκ εἶχε πρὸ μικροῦ ἀπολέσει τὴν μνηστήν του· τοῦ εἶπον πρὸς ἐμπαιγμόν, ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποταθῇ πρὸς τὴν δεσποινίδα Ἀ-Πάο, καὶ τὸ ἔπραξε τῷ ὄντι, νομίζων ὅτι ἀκολουθεῖ καλὴν συμβουλήν· ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς πτωχείας του δὲν ἔτυχεν εὐνοϊκῆς ὑποδοχῆς· ἡ προξενήτρια ἐξερχομένη συνήντησε τὴν Ἀ-Πάο καὶ τὴν ἠρώτησε κρυφίως ἂν αὐτὴ ἰδιαιτέρως συνῄνει εἰς τὸ συνοικέσιον αὐτό.

— Ἂν θελήσῃ νὰ κόψῃ τὸν ἕκτον δάκτυλόν του, εἶπε γελῶσα ἡ Ἀ-Πάο, θὰ τὸν νυμφευθῶ.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἀνεκοινώθη εἰς τὸν Σέγκ, ὅστις ἐκλαμβάνων πάντοτε τὰ πράγματα ἐπὶ τὸ σοβαρώτερον, ἀπέκοψε διὰ μαχαίρας τὸν δάκτυλον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζεν ὡς τὸ μόνον ἐμπόδιον τοῦ λαμπροῦ συνοικεσίου.

Τὸ ἄλγος ὑπῆρξε σφοδρότατον. Ἕνεκα τῆς μεγάλης αἱμορραγίας ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πάσχων ἐπικινδύνως, ὅτε δὲ ἀνέρρωσεν, ἔσπευσε νὰ μεταβῇ καὶ νὰ δείξῃ τὴν χεῖρά του πρὸς τὴν προξενήτριαν καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν συναίνεσιν τῆς Ἀ-Πάο.

Ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἔτι μᾶλλον ἀπαιτητική, ἀπήτησεν ὅπως ὁ Σὲγκ ἀπαλλαγῇ καὶ τῆς μανίας τοῦ νὰ ἐκλαμβάνῃ ὡς σοβαρὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀστειότατα τῶν πραγμάτων.

Ὁ ἁπλοϊκὸς νέος ἐνόησε τότε μόνον ὅτι τὸν ἐνέπαιζον, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε μέσον τι ὅπως ζητήσῃ ἀπευθείας ἐξηγήσεις παρὰ τῆς νεάνιδος, ὁ ἐνθουσιασμός του ἐψυχράνθη, παρηγορήθη δὲ ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ Ἀ-Πάο δὲν ἦτο βεβαίως σοβαροῦ χαρακτῆρος καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν θὰ μετεμέλετό ποτε διότι δὲν τὴν ἐνυμφεύθη.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Νεκρῶν οἱ φίλοι του προέτειναν αὐτῷ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι μήπως ἤθελε συναντήσωσιν ἐκεῖ μνηστήν τινα ἁρμόζουσαν αὐτῷ· ἴσως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἤθελε συναντήσει ἐκε καὶ τὴν Ἀ-Πάο.

Εἶδον τῷ ὄντι τὴν νεάνιδα καθημένην ὑπὸ δένδρον καὶ περιστοιχιζομένην ὑπὸ πλήθους νέων, ἀποτελούντων φάλαγγα θαυμαστῶν· ἄλλως τε ἡ καλλονή της ἦτο ἀπαράμιλλος καὶ ἀξία τοιούτων τιμῶν.

Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐπῄνουν μετὰ πολλῆς εὐγλωττίας τὴν μορφὴν τῆς νεάνιδος, ὁ Σέγκ ἐτήρει σιγήν. Ἀφοῦ τὸ πλῆθος ἀπεσύρθη καὶ ἀφοῦ καὶ αὐτὴ ἡ νεᾶνις ἀπῆλθεν ἐκ τῆς θέσεως ἐκείνης, ἔμεινεν αὐτὸς μόνος, ἀκίνητος, χωρὶς κἂν ν' ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τῶν φίλων του.

Τὸν ἔτυψαν ἐλαφρῶς εἰς τὸν ὦμον λέγοντες :

— Ἡ ψυχή σου λοιπὸν συναπῆλθε μετὰ τῆς Ἀ-Πάο ;

Ἀλλ' εἰς μάτην· δὲν εἶχε πλέον τὴν ἀπαιτουμένην νοημοσύνην, ὅπως ἐννοῇ τί τοῦ ἔλεγον.

Τὸν ἔφερον εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ἔκτοτε ἔμεινε κλινήρης ὡς οἰνοβαρής. Ἐκ διαλειμμάτων ἀπήντα εἰς τοὺς παρεστῶτας διὰ μιᾶς μόνης φράσεως, ὅτι εὑρίσκετο πλησίον τῆς Ἀ-Πάο.

Ἀπὸ τῆς συναντήσεως ταύτης ἐνόμιζε διαρκῶς, ὅτι προϋπήντα τὴν ἀγαπημένην παρ' αὐτοῦ νέαν καὶ τὴν συνώδευε μέχρι τῆς κατοικίας του, ὅπου δὲν ἀπεχωρίζετο αὐτῆς πλέον.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ νεᾶνις ἔβλεπε καθ' ὕπνους πᾶσαν ἑσπέραν ἕνα νέον, ὅστις ἔλεγεν ὅτι ἐκαλεῖτο Σέγκ· ἐκ μόνης δὲ τῆς αἰσχύνης ἐκωλύετο νὰ πληροφορήσῃ τοὺς γονεῖς της περὶ τῶν ὅλως ἰδιαιτέρων ἐκείνων ὀπτασιῶν.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸ σῶμα τοῦ Σέγκ πάντοτε ἔζη. Ἐζήτησαν τότε παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς Ἀ-Πάο τὴν ἄδειαν νὰ πέμψωσιν εἰς τὴν κατοικίαν του ἱερεῖς, ὅπως ἀνακαλέσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ Σέγκ, ἥτις ἐκρατεῖτο δεσμῶτις παρὰ τῇ θυγατρί του.

Τέλος κατόπιν τῶν αἰτήσεων καὶ τῶν θρήνων τῆς οἰκογενείας τοῦ πάσχοντος συγκατετέθη νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν οἶκόν του τὴν ἱεροτελεστίαν.

Ἡ νεᾶνις σφόδρα ἐκπλαγεῖσα διὰ τὴν τοιαύτην σύμπτωσιν, συνεκινήθη ἐνδομύχως διὰ τὸν βαθὺν ἔρωτα ὃν ἐνέπνεεν.

Ὁ νέος ἀνέστη χάρις εἰς τοὺς ἐξορκισμούς, ἀλλ' ἦτο λίαν τεθλιμμένος, διότι δὲν ἔβλεπε πλέον ἐκείνην, παρὰ τῇ ὁποίᾳ διῆγε τέως τόσον εὐτυχής.

Ἔκτοτε ἐκαραδόκει τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἐκ νέου τὴν συναντήσῃ. Ἡμέραν δέ τινα ἔμαθεν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς τὸν ναόν.

Ἠγέρθη ἐνωρίς, ὅπως τοποθετηθῇ κατὰ τὴν διάβασιν τῆς ἁμάξης. Ἡ Ἀ-Πάο ἔφθασε περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἰδοῦσα δὲ τὸν νέον, ἠξίωσε νὰ ἀνεγείρῃ τὸ παραπέτασμα διὰ νὰ τὸν παρατηρήσῃ κάλλιον· ἔπεμψε μάλιστα καὶ τὴν θεραπαινίδα της, διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πῶς ὠνομάζετο.

Ἐπανελθὼν ὁ Σέγκ ἠσθένησεν αὖθις ὡς καὶ

Digitized by Google

πρότερον, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀπελπιστικὴν διαφοράν, ὅτι ἡ ψυχή του δὲν ἠδύνατο ὅπως τὴν πρώτην φορὰν νὰ διαμένῃ πλησίον τῆς Ἀ-Πάο.

Ἐν ἀπόγευμα βλέπων παιδίον τι τῆς οἰκογενείας του παῖζον παρὰ τὴν κλίνην του μὲ ἕνα παπαγάλον νεκρόν, ἐσκέφθη ὅτι ἂν ἡ ψυχή του ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα τοῦ πτηνοῦ ἐκείνου, ἠδύνατο δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου νὰ πετάξῃ μέχρι τοῦ ἐνδιαιτήματος τῆς ἀγαπητῆς του.

Εὐθὺς ὡς ὁ λογισμὸς οὗτος ἐγεννήθη εἰς τὸ πνεῦμά του, καὶ πάραυτα, ὁ παπαγάλος ἠγέρθη ζῶν, ἐπέταξε καὶ ἔφθασεν εἰς τὸν θάλαμον τῆς νεάνιδος, ἥτις ἔσπευσε νὰ τὸν συλλάβῃ, χωρὶς αὐτὸς ν' ἀντισταθῇ ποσῶς. Καθ' ἣν στιγμὴν ὅμως ἡτοιμάζετο νὰ τοῦ δέσῃ ἕνα κλοιὸν εἰς τὸν πόδα, τὸ πτηνὸν ἀνέκραξε :

— Μὴ μὲ δεσμεύσῃς, εἶμαι ὁ Σέγκ !

— Ἡ μεγάλη σου ἀγάπη ἐχαράχθη βαθέως εἰς τὴν καρδίαν μου, εἶπεν ἡ νεᾶνις μετ' εὐχαρίστου ἐκπλήξεως. Ἀλλὰ δὲν ἀνήκομεν πλέον εἰς τὸ αὐτὸ γένος. Πῶς θέλεις τώρα νὰ ἐκπληρωθῶσιν οἱ πόθοι σου ;

— Ἡ εὐτυχία τοῦ νὰ εἶμαι πλησίον σου μὲ ἀρκεῖ· δὲν ζητῶ περισσότερον, ἀπήντησεν ὁ παπαγάλος.

Δὲν ἔτρωγεν εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς χειρὸς τῆς νεάνιδος, ὁσάκις δὲ αὐτὴ ἐκάθητο, ἐκάθητο καὶ αὐτὸς εἰς τὰ γόνατά της· ὁσάκις κατεκλίνετο, ἐκοιμᾶτο πλησίον της. Ἡ Ἀ-Πάο τὸν ἠγάπα πολύ, πάρα πολὺ μάλιστα, ὥστε νὰ μὴ θέλῃ νὰ μένῃ διαρκῶς παπαγάλος. Ἔπεμψε λοιπὸν τὸν ὑπηρέτην της, διὰ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ σώματος τοῦ ἐραστοῦ της, καὶ ἔμαθεν ὅτι τὸ στῆθος τοῦ Σέγκ ἦτο ἀκόμη θερμόν.

— Ἐὰν δύνασαι νὰ γείνῃς πάλιν ἄνθρωπος, εἶπεν ἡ Ἀ-Πάο πρὸς τὸ πτηνὸν θωπεύουσα αὐτό, ὁρκίζομαι ὅτι θ' ἀνήκω εἰς σέ.

Ὁ παπαγάλος ἐφάνη σκεπτόμενος πρὸς στιγμὴν καὶ διὰ μιᾶς ἀπέπτη πάλιν φέρων εἰς τὸ ῥάμφος του ἓν ὑπόδημα τῆς νεάνιδος.

Καὶ ἔφυγε ταχέως μὴ ἀκούων τὰς φωνὰς τῆς ἐρωμένης του.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Σέγκ, ἥτις περίδακρυς περιεστοίχιζε τὸ σῶμα, ἐξεπλάγη βλέπουσα αὐτὸ κινούμενον καὶ ἐγειρόμενον αἴφνης, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ παπαγάλος εἰσῆλθε διὰ τοῦ παραθύρου καὶ ἔπεσε νεκρὸς ἐπὶ τῆς ψιάθου, δι' ἧς ἐκαλύπτετο τὸ ἔδαφος τοῦ θαλάμου.

Ἡ Ἀ-Πάο ἰδοῦσα τὸ προσφιλές της πτηνὸν ἀποπτάν, ἔπεμψεν ἐν τάχει γραῖάν τινα ὑπηρέτριάν της, διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν μεταλλαγὴν τῆς ψυχῆς, ἣν προσεδόκα νὰ ἐπιτελεσθῇ, καὶ διὰ νὰ φέρῃ ὀπίσω εἰς αὐτὴν τὸ ὑπόδημα.

— Τὸ ὑπόδημα εἶνε ὑπόσχεσις, εἶπεν ὁ Σέγκ, θὰ τὸ φυλάξω μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἡ ὑπόσχεσις αὕτη θὰ πραγματοποιηθῇ.

Ἡ μήτηρ τῆς Ἀ-Πάο, μαθοῦσα τὰ παράδοξα ταῦτα γεγονότα, ἀπεφάσισε νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸ συνοικέσιον· ἀλλ' ὁ πατὴρ μὴ ἀνεχόμενος νὰ ἔχῃ γαμβρὸν πτωχὸν καὶ μανιακὸν ἐξηκολούθει ν' ἀνθίσταται. Ἀλλ' ἡ ἀντίστασίς του αὕτη κατενικήθη διὰ τῆς ἀπειλῆς τῆς θυγατρός του ὅτι θ' αὐτοκτονήσῃ. Ὅτε ὁ νέος ἔμαθε τὴν εὐχάριστον εἴδησιν, ἰάθη παντελῶς.

Τὴν ἐπαύριον ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι.

Μετὰ τρία ἔτη εὐτυχοῦς συμβιώσεως ὁ Σέγκ ἀπεβίωσεν. Ἡ Ἀ-Πάο δὲν ἤθελε νὰ ἐπιζήσῃ καὶ ἀπεπειρᾶτο ν' αὐτοχειριασθῇ, διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὸν σύζυγόν της καὶ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Εὐτυχῶς οἱ παρ' αὐτὴν τὴν ἠμπόδισαν ἀπὸ τοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ἀπαίσιον σχέδιόν της.

Καθ' ἣν στιγμὴν κατετίθετο εἰς τὸν τάφον τὸ σῶμα τοῦ προσφιλοῦς της συζύγου, ἡ Ἀ-Πάο ἤκουσε μετ' ἀπεριγράπτου ἐκπλήξεως καὶ χαρᾶς στόνους καὶ λόγους ἐντὸς τοῦ φερέτρου.

Ὁ Σέγκ εἶχεν ἀναστηθῇ.

Ὅτε κατῆλθεν εἰς τὸν ᾅδην, εἶδε τὸν μέγαν θεόν, ὅστις ἡτοιμάζετο ἤδη νὰ τὸν καταγράψῃ εἰς τοὺς ὑπηκόους του, ὅτε ὁ γραμματεὺς ὁ τηρῶν τὸν κατάλογον ἀνήγγειλεν αἴφνης τὴν προσεχῆ ἄφιξιν τῆς συζύγου τοῦ τεθνεῶτος· ὁ θεὸς τότε, συμπαθῶν πρὸς τὸν τόσον διάπυρον αὐτῶν ἔρωτα, ηὐδόκησε νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Σέγκ ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωήν.

— Ἰδοὺ διατί ἐπανῆλθα, προσέθηκεν ὁ Σέγκ θλίβων τὴν Ἀ-Πάο ἐπὶ τῆς καρδίας του.

(Tcheng-Ki-Tong) X**

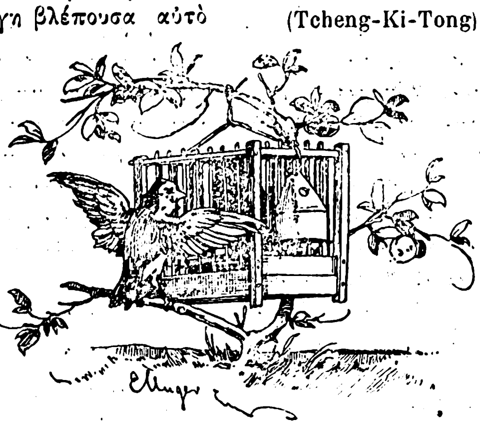

Digitized by Google

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Δ'.

Τὸ πολίτευμα

Τὸ Ἅγιον Ὄρος. — Ὁ ὅσιος Ἀθανάσιος. — Ἡ ἁγιοφόρος ῥάβδος του. — Ἡ μονὴ τῆς Λαύρας. — Ἡ ἱερὰ Σύναξις. — Τὸ πολίτευμα.

Τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἐν Καρυαῖς διατριβῆς μου ἀφιέρωσα εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτεύματος τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Δυστυχῶς φῶς τῆς ἱστορίας δὲν ἐφώτισεν εἰσέτι τὰς ἀρχὰς τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων μοναχῶν ἐν τῷ Ἄθωνι, οὐδ' εἶνε ἐξηκριβωμένον πῶς κατεστράφησαν τόσαι πόλεις, αἵτινες ἤκμαζον ἐν τῇ Ἀθωνιάδι χερσονήσῳ. Ἓν χειρόγραφον σωζόμενον ἐν τῇ μονῇ τοῦ Φιλοθέου ἀναφέρει, ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου οἱ κάτοικοι τῆς Ἀθωνιάδος χερσονήσου ἐξεδιώχθησαν ἐκεῖθεν καὶ μετηνάστευσαν εἰς Πελοπόννησον, ἔνθα σήμερον κατοικοῦσιν οἱ Τσάκωνες, τούτους δὲ διεδέχθησαν ἀσκηταί, οἱ ὁποῖοι βαθμηδὸν ἐπληθύνθησαν, ὅτε αἱ εἰκονομαχικαὶ ἔριδες διετάρασσον τὸ Βυζάντιον. Ἐκεῖ εὗρον οἱ εἰκονολάτραι ἐλευθερίαν νὰ ἀναστηλώσωσι τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ περιφανῶς νὰ κηρύξωσι τὴν ὀρθοδοξίαν, μέχρις ὅτου ἡ Θεοδώρα ἔδωκε τέρμα εἰς τὰς ἔριδας ταύτας. Τοὺς μοναχοὺς τούτους οὐδεμία τοὺς συνεῖχε δύναμις· ἡ μοναστικὴ πολιτεία ἦτο χαλαρὰ καὶ οἱ ἀσκηταὶ ἔζων βίον τρωγλοδυτικόν, μέχρις ὅτου ὁ ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ ὅσιος Ἀθανάσιος ἔθηκε τὰς βάσεις τῆς Ἁγιορειτικῆς πολιτείας. Ὁ ὅσιος Ἀθανάσιος ἐγεννήθη ἐν Τραπεζοῦντι, μείνας δὲ ἐν παιδικῇ ἡλικίᾳ ὀρφανός, ἀνετράφη ὑπό τινος πλουσίας μοναχῆς, ἀργότερον δὲ ἔτυχε τῆς προστασίας μεγιστᾶνος πολὺ σημαίνοντος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Βυζαντίου. Ἀλλ' ἀφήσας τὸ πλῆρες ἐλπίδων μέλλον ἀπῆλθεν εἰς Βιθυνίαν, ἔνθα εἰς ἓν ἐκ τῶν βουνῶν της ἠσκήτευεν ὁ μοναχὸς Μιχαὴλ ὁ Μελετῖνας, ὅστις τὸν συνέστησεν εἰς τὸν ἀνεψιόν του στρατηγὸν Νικηφόρον Φωκᾶν τὸν μετέπειτα αὐτοκράτορα. Μετ' αὐτοῦ συνεδέθη διὰ φιλίας ἀδελφικῆς ὁ Ἀθανάσιος. Ὁ Νικηφόρος ἀποσταλεὶς κατόπιν εἰς Κρήτην ὡς στρατηγὸς παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἀθανάσιον, εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ ὁποίου ἀπέδωκε τὰς νίκας, διὸ τῇ αἰτήσει τοῦ μοναχοῦ ἄφθονα ἐχορήγησε χρήματα, ὅπως οἰκοδομηθῇ ἡ μονὴ τῆς Λαύρας κατὰ τὸ 921 καὶ πρὸ αὐτῆς ὁ ναὸς τῶν Καρυῶν. Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ᾠκοδομήθησαν καὶ τὰ ἰδιαίτερα κελλία τοῦ Νικηφόρου, ὅστις εἶχε δώσει ὑπόσχεσιν μετὰ τὰς ἐκστρατείας του νὰ μεταβῇ εἰς Ἄθω, ὅπως ὑπὸ ἡγεμόνα καὶ καθηγητὴν πανάριστον ἀσκήσῃ τὴν κατὰ Θεὸν φιλοσοφίαν.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

ΕΜΙΡΗΣ

Τὸ Ἅγιον Ὄρος εὗρον εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Οἱ μοναχοί, λέγει, ἡ βιογραφία τοῦ ἁγίου, «οὐ γῆν ἤρουν, οὐκ αὔλακα ἔτεμνον, οὐ βοῦν εἶχον, οὐχ' ὑποζύγιον, οὐκ ἄλλο ἐκ τῶν ἀχθοφόρων ζώων, οὐ κυνάριον, οὐ κύνα· ἀλλὰ καλύβας ἐκ μικρῶν πηξάμενοι ξύλων, καὶ ὀροφὴν αὐταῖς ἐκ χόρτου συμφορηθεῖσαν ἐπεσχεδίασαν». Ἐὰν ἐλαμβάνετο χρεία νὰ μετακομισθῶσι βάρη, αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν ἐπλήρουν τὴν χρείαν τῶν νωτοφόρων ζώων, ἐπιδένοντες σάγματα, οἷα τὰ τῶν ἡμιόνων, εἰς τὰ ἑαυτῶν νῶτα, «ταῦτα δὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ ὑποζύγια οὕτως ἐν αὐτοῖς τὰ ἄχθη μετέφερον» (1)

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει εὑρὼν τὸ Ἅγιον Ὄρος προσεπάθησε νὰ θέσῃ τὰς βάσεις τοῦ σημερινοῦ πολιτεύματος· οἱ μοναχοὶ ὅμως ὄντες μᾶλλον ἀτίθασσοι δὲν ὑπετάσσοντο, ἡ εἰρήνη δὲν ἀποκαθίστατο, «ἡ δὲ σιδηρᾶ ῥάβδος του, μὲ τὴν ὁποίαν ἐδίωκε τὰ δαιμόνια» δὲν ἤρκει ὅπως ἀποκρούσῃ τοὺς πειρασμοὺς τῶν καλογήρων (2), καὶ μόλις ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Θ' τοῦ Μονομάχου κατωρθώθη νὰ ἑδραιωθῇ τὸ ὑπάρχον πολίτευμα, «ὅπερ εἶνε ἐκ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων πολιτευμάτων τῆς ἀρχαιότητος διασωθὲν παραδόξως μέσῳ τῆς βαρβαρικῆς ταύτης καταιγίδος. Εἶνε σύστημα δημοσπονδιακόν, ὠργανισμένον σοφώτατα ἐπὶ τῆς τελείας τῶν δικαιωμάτων ἑκάστης μονῆς ἰσότητος (3).»

Ἐκτὸς τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, ὁ Ἅγιος εἶχε καὶ μεγάλα σωματικὰ πλεονεκτήματα.

(1) Ἐπίτομος βιογραφία Ὁσίου Ἀθανασίου.
(2) Ἀν. Μομφερρᾶτος.
(3) Φρεαρίτης.

Digitized by Google

ΚΑΛΑ ΚΕΡΔΗ

Γιγαντιαίου ὢν ἀναστήματος, ἔτρωγε διὰ πέντε ἄνδρας καὶ εἶχε σταυρὸν σιδηροῦν ἐξηρτημένον ἐκ τοῦ λαιμοῦ του, ζυγίζοντα ὑπὲρ τὰς 7 ὀκάδας. Ὁ σταυρὸς οὗτος διασώζεται ἀκόμη ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ καὶ κατὰ πᾶσαν κουρὰν μοναχοῦ περιβάλλει τὸν λαιμὸν αὐτοῦ, ὅστις κύπτει ὑπὸ τὸ βάρος του. Ἀνάλογος πρὸς τὸν σταυρόν του ἦτο καὶ ἡ ῥάβδος του, σιδηρᾶ ἐπίσης, ζυγίζουσα δέκα

Digitized by Google

τέσσαρας ὀκάδας. Διὰ τῆς ῥάβδου ταύτης ὡς ἄλλος Μωϋσῆς ἐκτύπησε τὸν βράχον καὶ ἀνέβλυσε διαυγέστατον ὕδωρ, ἱκανὸν διὰ δύο ὑδρομύλους, ὅπερ καὶ σήμερον ὑπάρχει. Ἡ αὐτὴ ἁγιοφόρος ῥάβδος, κατὰ τοὺς ἐπαναστατικοὺς ἐρεθισμοὺς τῶν καλογήρων, ἐτέλει σπουδαιότερα θαύματα εἰς τὰς ῥάχεις καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. Ὅπως ὅμως περιπετειώδης ὑπῆρξεν ὁ βίος τοῦ ἁγίου, τραγικὸς ἐγένετο καὶ ὁ θάνατός του. Προσευχόμενός ποτε ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς τῆς Λαύρας κατεπλακώθη ὑπὸ τοῦ πεσόντος θόλου. Μέχρι τῆς σήμερον δὲ δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὰ αἱματοβαφῆ φορέματα αὐτοῦ, δι' ὧν θεραπεύονται πλεῖστοι ασθενεῖς, κατὰ τὰς ὁμολογίας τῶν μοναχῶν τῆς Λαύρας.

Ἡ μονὴ αὕτη εἶνε ἡ μεγίστη καὶ ἀρχαιοτάτη τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, περιλαμβάνουσα τετρακόσια κελλία καὶ πολλοὺς πύργους, καταλλήλους πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν πειρατῶν, οἵτινες κατεμάστιζον τὰ παράλια τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους. Ἡ μονὴ αὕτη ἐπὶ οὐδενὸς ἀρχιτεκτονικοῦ σχεδίου ἐγερθεῖσα, ἔχει ὄψιν φρουρίου, αἱ δὲ κατοικίαι της ἐκτίσθησαν ἀναλόγως τῶν ἑκάστοτε ἀναγκῶν τῆς μονῆς, ἄνευ προδιαγεγραμμένου σχεδίου· ἡ περιγραφὴ αὐτῆς καθίσταται δυσχερεστάτη καὶ ἀποτελεῖ ἴδιον θέμα μελέτης. Ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς μονῆς πατριάρχαι πολλοὶ ἐμόνασαν καὶ σώζονται εὐλαβῶς διατηρούμενοι οἱ τάφοι των, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ μονῇ κατηρτίσθη τὸ ὑπάρχον πολίτευμα τῆς ἁγιορειτικῆς ὁμοσπονδίας, ἧς ἡ ἐκτελεστικὴ ἀρχὴ διαμένει ἐν Καρυαῖς.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς εἰς Καρυὰς ἀφίξεώς μου ἐπεσκέφθην τὴν *ἱερὰν Σύναξιν*, ἤτοι τὸ συμβούλιον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων μονῶν καὶ ἐπαρουσιάσθην εἰς τοὺς ἁγίους πατέρας. Τὸ κατάστημα τῆς ἱερᾶς Συνάξεως ἔξωθεν μὲν ὁμοιάζει πρὸς σχολεῖον ἑλληνικοῦ χωρίου, ἔσωθεν δὲ διαιρεῖται εἰς τὰ γραφεῖα καὶ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων, ἔνθα ἐγενόμην δεκτός. Ἡ αἴθουσα εἶνε εὐρυτάτη· διαθέει δὲ ταύτην σοφᾶς, ἐφ' οὗ καθεζόμενοι συζητοῦσιν οἱ εἴκοσιν ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν. Ὁ πρόεδρος ἢ πρωτεπιστάτης, ὡς καλεῖται ἐν τῇ ἁγιορειτικῇ γλώσσῃ, ἐκάθητο ἐπὶ ὑψηλοτέρας ἕδρας καὶ ἐκράτει διακριτικὴν ῥάβδον.

Μὲ ἐκάλεσε νὰ καθήσω πλησίον του, παραχρῆμα δὲ φουστανελλοφόρος ὑπηρέτης φέρων χρυσῆν φέρμελην καὶ ἀργυρᾶ ὅπλα, μοῦ προσέφερε τὸ ἀπαραίτητον γλυκὸ καὶ τὸν καφὲν ἐντὸς ἀργυρῶν κυπέλλων. Οἱ ἀναπαυτικοὶ σοφάδες καὶ οἱ κατὰ τάξιν ἀρχαιότητος περικαθήμενοι βαθυπώγωνες ἀντιπρόσωποι τῶν μονῶν ἔδιδον ὄψιν ἐκκλησιαστικῆς συνόδου. Οἱ μοναχοὶ οὗτοι ἀπετέλουν τὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν τῆς μικρᾶς ὁμοσπονδίας, ἥτις εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοδιοίκητος, μὴ ὑπαγομένη ἀπευθείας οὔτε εἰς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν, οὔτε εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην Ἐκκλησίαν. Εἶνε ἀληθῶς λίαν περίεργον πῶς κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτονομίαν της ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος, καίτοι δὲ τοσαῦται μεταβολαὶ ἐπῆλθον πέριξ αὐτῆς, αὕτη ἐτήρησε τὸν ἀρχικὸν τύπον, ὅστις ἐξακολουθεῖ διαιωνιζόμενος. Καὶ ὅμως ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς παραγωγοῦ κοινωνίας ἡ ἁγιορειτικὴ πολιτεία θὰ ἐξηντλεῖτο. Ἐν τούτοις δεν φοβεῖται ἐξάντλησιν ἡ μονόφυλος αὕτη κοινωνία, διότι πολλοὶ κατ' ἔτος προσέρχονται καὶ ὑφίστανται τὴν κουράν, ἀνταλλάσσοντες τὰς τέρψεις τοῦ κόσμου μὲ τὴν γαλήνην τοῦ μοναστικοῦ βίου. Πλείστους ἑλκύουν ἐκεῖ μόνον τὰ θέλγητρα τῆς φύσεως, ἄλλους τὰ λανθάνοντα θέλγητρα τῆς μοναστικῆς ζωῆς, ἥτις, κατὰ τὴν φράσιν Ῥώσσου μοναχοῦ, μεταβάλλεται ἐνίοτε εἰς βασιλικὴν ζωήν. Ἀλλ' εἴτε ἐν βασιλικῇ χλιδῇ διέρχονται οἱ κάτοικοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους, εἴτε καταπονοῦνται τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, πάντοτε ὑπόκεινται μετὰ στρατιωτικῆς πειθαρχίας εἰς τὰς διατάξεις τῆς ἁγιορειτικῆς πολιτείας.

Τὸ πολίτευμα τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶνε ἄξιον πράγματι εὐρείας μελέτης, ἥτις διεκφεύγει τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν προχείρων τούτων ἐντυπώσεων. ὁμοιάζει δὲ κατὰ τοὺς τύπους τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς τὸ πολίτευμα τοῦ Λυκούργου. Ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης εἶχεν ὡς μόνον σκοπὸν τὴν στρατιωτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ τὴν παραγωγὴν μόνον πολεμιστῶν, ὁ δὲ νομοθέτης τοῦ ἁγιορειτικοῦ πολιτεύματος ἔσχεν ὡς μόνον μέλημα τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν καὶ τὴν παραγωγὴν μόνων μοναχῶν. Πᾶσα ἄλλη κοινωνικὴ πρόοδος καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πολιτεύματος ἀποκλείεται. Ὡς πρὸς τὰ καθέκαστα ὁ διοικητικὸς ὀργανισμὸς τοῦ Ὄρους ἔχει οὕτω : Κατοικούμενον ὑπὸ 6,000 μοναχῶν καὶ 2,000 κοσμικῶν, διαιρεῖται εἰς εἴκοσι διαμερίσματα, ἤτοι εἰς τὰς εἴκοσι μονάς, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ ἰδιαιτέραν ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοδιοίκητον δημοκρατίαν. Αἱ εἴκοσιν αὗται μοναὶ ἀποτελοῦσιν ὁμοσπονδίαν καὶ ἀποστέλλουσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὰς Καρυάς, τοὺς ἀντιπροσώπους των, οἵτινες διαχειρίζονται τὰ κοινὰ συμφέροντα, ἤτοι τὴν διοικητικήν, τὴν δικαστικὴν καὶ τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἀντιπροσωπεία αὕτη εἶνε ἡ ἱερὰ Σύναξις ἢ ἡ ἱερὰ Κοινότης, ἥτις ἐκλέγει ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν τὸν πρόεδρόν της, ὅστις μετὰ τεσσάρων τῶν ἐπιστατῶν, ἐκ περιτροπῆς ἐκλεγομένων, ἵνα μὴ γεννῶνται ἀντιζηλίαι, διαχειρίζονται ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἱερᾶς Κοινότητος τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν.

Παρὰ τὴν ἱερὰν Σύναξιν διαμένει ὁ *καϊμακάμης*, δηλαδὴ ὁ πολιτικὸς διοικητής, ὅστις εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, συνερ-

Digitized by Google

γαζόμενος μετὰ τῆς Συνάξεως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἀρχὴν σχέσεις τοῦ Ἁγίου Ὄρους, αἵτινες περιορίζονται εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων, μὴ ὑπερβαινόντων τὰς 700 λίρας κατ' ἔτος. Ἕτεροι ὑπάλληλοι, πλὴν τοῦ τελώνου, τοῦ ἀστυνόμου καί τινων τηλεγραφικῶν καὶ ταχυδρομικῶν διανομέων, δὲν ὑπάρχουσι. Καὶ αὐτῶν δὲ ἡ δικαιοδοσία εἶνε στενότατα περιωρισμένη. Πᾶσα ἄλλη ὑπόθεσις διοικητική, δικαστική, εἴτε πολιτικὴ εἴτε ποινικὴ εἶνε αὕτη, ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Συνάξεως. Αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις της ἔχουσιν ἀπεριόριστον κῦρος. Καίτοι δεν ἀναγνωρίζονται ἐπισήμως ὑπὸ τῶν τουρκικῶν δικαστηρίων, σπανίως ἐφεσιβάλλονται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια τῆς Θεσσαλονίκης. Καὶ οἱ μᾶλλον ἀνυπότακτοι ἐκ τῶν μοναχῶν ὑπείκουσιν εὐλαβῶς εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἱερᾶς Συνάξεως. Ὅλη δ' αὐτὴ ἡ πολυποίκιλος νομοθεσία τοῦ Ἁγίου Ὄρους εἶνε ἄγραφος ὡς ἡ Σπαρτιατική. Ὅπως οἱ Λάκωνες εἶχον τὰς ῥήτρας των, οὕτω καὶ οἱ μοναχοὶ ἔχουσι τὰ θέσμιά των, μὴ διδασκόμενοι ἐκ τῶν βιβλίων, ἀλλ' ἐν ἀσκήσει καὶ ἐκ πείρας ἐκμανθάνοντες ταῦτα.

Ταῦτα εἶνε τὰ γενικὰ σημεῖα τοῦ διοικητικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τὰ προνόμια δὲ ταῦτα χορηγηθέντα ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος διὰ χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, τηροῦνται μετ' εὐλαβείας ἔκτοτε. Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἡ τουρκικὴ δυναστεία τὰ ἐσεβάσθη, ἡ δὲ Βερολίνειος συνθήκη τὰ ἐξησφάλισεν αὐτοῖς. Οἱ δὲ μοναχοὶ εἶνε λίαν ζηλότυποι πρὸς τὰς προνομίας των ταύτας, ἀνθιστάμενοι ἐναντίον οἱασδήποτε ἐπεμβάσεως, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τὰ δικαιώματα εἶνε λίαν ἰδανικά.

Ἕπεται συνέχεια

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΣΟΡΒΟΝΝΗΝ

Ἄξιον ἀπεικονίσεως ἀντικείμενον, δυνάμενον ν' ἀπαθανατίσῃ ἀγαθὸν ζωγράφον, εἶνε ἡ Σορβόννη καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς κατὰ τὴν πνιγηρὰν ὥραν τοῦ Ἰουλίου, κατ' ἐξοχὴν ὥραν τῶν ἐξετάσεων καὶ ὥραν τῶν διαγωνισμῶν. Καθ' ἑκάστην ἀπὸ πρωΐας ὠχροὶ ἐκ πυρετώδους μελέτης, κατάκοποι ἐξ ἀγρυπνιῶν μακρῶν μετὰ λεξικῶν ὑπὸ μάλης, μετὰ τετραδίων καὶ σημειώσεων ἐν τοῖς θυλακίοις προσέρχονται οἱ ὑποψήφιοι ἐκ τῶν ἀνὰ τὴν Λατινικὴν συνοικίαν οἰκιῶν των πρὸς τὸ κέντρον τῆς κλασικῆς ταύτης πόλεως—διότι ἡ Λατινικὴ συνοικία ἀποτελεῖ πόλιν ἐν πόλει καὶ κράτος ἐν κράτει—ἔνθα ἐγείρεται σεμνὴ καὶ ἐπιβάλλουσα ἡ γηραιὰ Σορβόννη, ἣν οὔτε αἱ αἱμόφυρτοι θρησκευτικαὶ πάλαι, οὔτε αἱ διαδοχικαὶ ἐπαναστάσεις, αἱ σχοῦσαι ὡς θέατρον τὸ παρὰ τὸν Σηκουάναν ἑπτάλοφον ἄστυ ἠδυνήθησαν κἂν νὰ κλονίσωσι.

Καὶ περὶ μὲν Σορβόννης ὁ λόγος ἐς ἄλλοτε· ἐπανέλθωμεν τὰ νῦν ἐπὶ τὸν μῆνα Ἰούλιον καὶ τοὺς κατ' αὐτὸν χωροῦντας διαγωνισμούς· διαγωνισμοὺς ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ, διαγωνισμοὺς ἐν τῇ σχολῇ τῶν ἐπιστημῶν· διαγωνισμοὺς προλυτῶν καὶ διαγωνισμοὺς ὑφηγητῶν. Καὶ τυγχάνει δεινὴ ἡ πάλη περὶ ἀμφοτέρων τῶν πανεπιστημιακῶν τούτων τίτλων, διότι ὁ ἀγὼν πρόκειται μεταξὺ τῶν κρατίστων τῆς Σορβόννης τελειοφοίτων καὶ τῶν τροφίμων τῆς Νορμαλικῆς Σχολῆς. Οἱ ἀγωνιζόμενοι ὑπερβαίνοντες κατὰ κανόνα τοὺς 100 ἀνέρχονται συνήθως εἰς 150, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν γινομένων ὁριστικῶς δεκτῶν ποικίλλει μεταξὺ 25 ἕως 30. Μὴ νομισθῇ δὲ λόγος τῆς ἀποτυχίας τῶν ἀποκρουομένων ἡ ἀνικανότης δῆθεν αὐτῶν, λόγος τῆς ἀπορρίψεώς των ἡ μείζων ἱκανότης τῶν ἄλλων. Λόγος δὲ τοῦ σμικροῦ ἀριθμοῦ τῶν γινομένων δεκτῶν τὸ μὲν ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ οἱ λευκότριχες τῆς Σορβόννης καθηγηταὶ περιφρουροῦσι τὸ γόητρον τοῦ σορβοννικοῦ διπλώματος, τὸ δὲ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐπικρατείας τοῦ νὰ διορίσῃ ὡς τάχιστα τοὺς νικηφόρους ὑποψηφίους εἰς καθηγητικὰς ἕδρας, πᾶς δὲ τοιοῦτος διορισμὸς στοιχίζει τῷ Γαλλικῷ φίσκῳ τὴν σοβαρὰν ἀφαίμαξιν στρογγύλου ἀριθμοῦ χιλιάδων κατ' ἔτος. Ἀνάγκη ἄρα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιτυχόντων νὰ διατελῇ εἰς ἀνάλογον σχέσιν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κενῶν ἑκάστοτε θέσεων.

Τὸ ὑπουργεῖον ἀποστέλλει ἑκάστῃ πρωΐᾳ καὶ μόνον τὴν τελευταίαν στιγμὴν τὸ θετέον ζήτημα. Ὁ φάκελλος ἀνοίγεται ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν, ἐνῷ οἱ ὑποψήφιοι κατέλαβον ἤδη πρὸ ἡμισείας ὥρας τὰς θέσεις των. Ἀντὶ πάσης ἀποσκευῆς ἔχει ἕκαστος πρὸ αὐτοῦ ἓν λεξικόν. Αἱ σημειώσεις καὶ τὰ τετράδια ἀφίνονται εἰς τοὺς προθαλάμους ἐπὶ ποινῇ ἐνιαυσίου ἢ παντοτεινῆς ἀποβολῆς. Ὁλόκληρος φρουρὰ καθηγητῶν, ὑφηγητῶν καὶ κλητήρων περιφρουρεῖ ἐναλλὰξ τοὺς ἁμιλλωμένους. Οὐδεμία διακοπή· μόνον δὲ λόγῳ ἐκτάκτου ἀνάγκης δύναταί τις νὰ ἐξέλθῃ, ἀλλ' ὑπὸ τὴν συνοδίαν ἐπιστάτου. Ἐὰν πεινᾷ προμηθεύεται λιτὸν στερεὸν πρόγευμα καὶ τὸ τρώγει ἐπὶ τῆς θέσεώς του· τῶν πλείστων ὅμως ὁ στόμαχος ἀπεργεῖ· ἡ πεῖνα καὶ ἡ δίψα ἐγκατέλιπον τὴν ἀσκοειδῆ αὐτῶν κατοικίαν.

Περὶ τὴν τρίτην μ.μ. ὥραν οἱ ὑποψήφιοι ἄρχονται περατοῦντες τὴν ἐργασίαν αὐτῶν καὶ ἀπέρχονται τῆς ἀχανοῦς αἰθούσης, ἐν ᾗ ἐμαρτύρησαν σήμερον, θὰ μαρτυρήσωσι δὲ καὶ τὰς ἀκολούθους τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας. Παραμένουσι δὲ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς Σορβόννης, ὅπου μικρὸν κατὰ μικρὸν σχηματίζονται πυκνοὶ ὅμιλοι καὶ ἐγείρονται συζητήσεις ζωηραὶ περὶ τῶν σκοτεινῶν χωρίων τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, περὶ τοῦ μέτρου τῶν στίχων, οὓς ἔγραψαν, περὶ τῆς συγκριτικῆς Γραμματικῆς τῶν νεκρῶν λεγομένων γλωσσῶν, περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ θέματος, περὶ τῆς Γαλλικῆς διατριβῆς, περὶ τῆς Γερμανικῆς ἢ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας. Μεταξὺ τῶν νέων ὑποψηφίων ἀπαντᾷ τις καὶ ἄνδρας μιξοπολίους, διδασκάλους ἐπαρχιωτικῶν κολλεγίων, ἐκ περιστάσεων δυσμενῶν μὴ δυνηθέντας ἐνωρίτερον νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ἀνωτάτου φιλολογικοῦ διπλώματος. Ἀλλὰ βλέπει τις καὶ ἱεροδιακόνους, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφημερίους, γραμ-

Digitized by Google

ματεῖς ἐπισκόπων, οἵτινες ἔρχονται καὶ αὐτοὶ νὰ δοκιμάσωσι τὴν τύχην των, εὐχόμενοι νὰ ἐπιτύχωσι τὸν φιλολογικὸν τοῦ προλύτου τίτλον. σημαντικὸν ἐφόδιον διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐπισκοπὴν σταδιοδρομίαν αὐτῶν.

Αἱ συζητήσεις, αἱ λαμβάνουσαι χώραν ἐν ταῖς ὁμιλίαις ταύταις παρέχουσιν ἀληθὲς θέλγητρον διὰ τὸ πνεῦμα, τὴν εὐγλωττίαν, τὸ ἐνδιαφέρον, μεθ' ὧν διεξάγονται, διασταυρουμένων τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν εὐφυϊῶν ἀντικτυπωμένων, διότι ἐν Γαλλίᾳ ἡ συνομιλία δὲν ἔχει οὔτε τὴν ψυχρότητα, ἣν ἀποπνέει ἐπὶ τῶν πέραν τῆς Μάγχης ἀπορρώγων ἀκτῶν, οὔτε τὴν τραχύτητα, δι' ἧς ἀσχημίζεται παρὰ τὰς ψαμμώδεις ὄχθας τοῦ Σπρέου. Ἡ συνδιάλεξις Γάλλων εἶνε μονομαχία, ἀδιάκοπος εὐφυϊῶν ἀλληλοσπαθισμός· αἱ πληγαὶ ἃς καταφέρει πονοῦσι πλειότερον ἀγγλικῆς πυγμῆς, πλειότερον διατόρου λεπίδος ἰταλικῆς σπάθης.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀρχαιοτάτου αὐτοῦ τῶν ἐπιστημῶν τεμένους ὁ σορβοννικὸς ναὸς ἔχει ἐγκαρσίαν θύραν, ἀνοιγομένην συνήθως ἀπὸ τῆς 9ης πρωϊνῆς ὥρας, κλείουσαν δὲ περὶ δείλην πρωίαν. Οἱ δεισιδαίμονες τῶν ὑποψηφίων—διότι ὑπάρχουσι μὲν ἄθεοι ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ προληπτικοὶ—εἰσδύουσιν ὑπὸ τὸν σεπτὸν θόλον τοῦ παλαιτάτου αὐτοῦ ναοῦ, τόσῳ αὐστηροῦ κατά τε τὸν ἐσωτερικὸν καὶ τὸν ἐξωτερικὸν ῥυθμόν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα μὲν ν' ἀποθαυμάσωσι τὸν ἐπιτάφιον λίθον τοῦ ἐκεῖ κοιμωμένου πολυμηχάνου Richelieu, πράγματι δὲ ἵνα ἀνάψωσι κηρίον λευκόν, au petit bonheur.

Δέκα πέντε ἡμερῶν ἀγωνία καὶ δέκα πέντε νυκτῶν ἀνήσυχοι ὕπνοι! καθ' οὓς τὸ φάσμα τοῦ ἐξεταστοῦ ταράττει τοὺς ὀνείρους τοῦ ὑποψηφίου. Ὅστις διήνυσε τοιοῦτον δεκαπενθήμερον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα κατὰ τὴν ὥραν τῶν κυνικῶν ἰδίᾳ καυμάτων φέρει ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ 15 περιπλέον ἐνιαυτοὺς ἢ ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑπὸ τὸν μαῦρον αὐτὸν ἑσπερινὸν ἐπενδύτην, μὲ λαιμοδέτην ἐξ ἡμιτυφίου λευκοῦ καὶ μὲ λευκὰς χειρίδας ἐκάθισαν, περατωθείσης τῆς πανεπιστημιακῆς αὐτῶν τριετίας (triennium) περὶ στρογγύλην καὶ τετράγωνον τράπεζαν μετὰ τῶν σοφῶν δοκτόρων, οἵτινες τοὺς ἐδίδαξαν, καὶ δροσίζοντες τὸν ἄλλως μὴ κουρασθέντα λάρυγγά των δι' ἀναψυκτικῶν παρατεθειμένων, ὑπέστησαν ἀβρόχοις ποσὶ τὴν εἰκονικὴν ἐπὶ διδακτορίᾳ δοκιμασίαν—ἐὰν τοῦτο γίνεταί που τῆς Εὐρώπης — μεθ' ἣν ἀνηγορεύθησαν καὶ αὐτοὶ κλεινοὶ δόκτορες καὶ ἀπεστάλησαν extra mare εἰς τοὺς τόπους τῆς προελεύσεώς των.

Ὁ εὐτυχέστατος ὅμως πάντων τῶν γενομένων ὑποψηφίων ὑπῆρξε βεβαίως ὁ Χ ἐκεῖνος, εἰς ὃν, καθὰ μοὶ διηγεῖτό ποτε ὁ ἀείμνηστος νομοδιδάσκαλος Σαρίπολος, δυσκολευόμενον νὰ ἐκφρασθῇ ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἐξεταστῶν του, οἱ σοφοὶ δόκτορες ἐπέτρεψαν ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν μητρικὴν αὐτοῦ γλῶσσαν, καὶ ὅστις τότε εἶπε προσευχάς τινας ἑλληνικάς, ἃς ἐγίνωσκεν ἀπὸ στήθους, μεθ' ὃ ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν συνεχάρη αὐτὸν καὶ ἀνηγόρευσε διδάκτορα ἐν μέσῳ πολλῶν ἐπαίνων. Ἐν τούτοις οὐδεμίαν ἀναδέχομαι εὐθύνην ἀπέναντι τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ γεγονότος. Μεταδίδω τὸ ἀνέκδοτον οἷόν μοι μετεδόθη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΚΑΛΛΙΣΠΕΡΗΣ

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΝΟΤΙΟΣ ΠΟΛΟΣ

Ὁ ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος εἶνε γραμμὴ φανταστικὴ μήκους 16,000 χιλιομέτρων, τῆς ὁποίας πᾶν σημεῖον ἀπέχει τοῦ νοτίου πόλου 1410 γεωγραφικὰ μίλια ἐκ 1852 μέτρων. Ἡ παγωμένη ζώνη λοιπόν, ἧς ὅριον εἶνε ἡ γραμμὴ αὕτη, ἔχει ἔκτασιν μείζονα τῆς διπλασίας ἐπιφανείας τῆς Εὐρώπης.

Ἐὰν παρατηρήσωμεν γεωγραφικόν τινα χάρτην, βλέπομεν ὅτι καὶ σήμερον ἔτι ἐλάχιστα ὁριστικὰ καὶ ἀκριβῆ γνωρίζομεν περὶ τοῦ νοτίου πόλου, ὅστις παρουσιάζει ἀκόμη ἀχανὲς καὶ μυστηριῶδες πεδίον ἐρεύνης εἰς τοὺς γεωγράφους καὶ τοὺς ἐξερευνητάς, μεθ' ὅλας τὰς ἡρωϊκὰς προσπαθείας, αἵτινες ἔχουσι καταβληθῆ ἀπ' αἰώνων ἤδη πρὸς ἐξερεύνησιν αὐτοῦ. Πρὸ δύο καὶ ἡμίσεως ἑκατονταετηρίδων δὲ καὶ αὐταὶ αἱ νότιαι ἐσχατιαὶ τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας ἦσαν ἐντελῶς ἄγνωστοι καὶ οἱ χάρται τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παρουσιάζουσι πρὸς τὸ νότιον μέρος ἀνεξερευνήτους ἐκτάσεις ἀποθαρρυντικῶς ἀπεράντους.

Ὁ Βαρθολομαῖος Διάζ ἀνεκάλυψε τὸ Εὔελπι ἀκρωτήριον τὸ 1487 καὶ μετὰ δέκα ἔτη ὁ Βάσκος δὲ Γάμα ἔκαμψε τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καὶ ἀνεκάλυψε πρὸς ἀνατολὰς τὴν πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁδόν. Τὸ ἀκρωτήριον Χὸρν καὶ ἡ Γῆ τοῦ Βὰν Διέμεν ἀνεκαλύφθησαν πολὺ βραδύτερον.

Εἰς τὸν Πορτογάλλον Φερνάον Μαγγελάνον ἀποδίδεται ἡ τιμὴ τοῦ πρώτου περίπλου τῆς γῆς καὶ τωόντι ὑπό τινα ἔποψιν ἔχει δικαιώματα ἐπὶ τοῦ τίτλου τούτου, διότι, γνωστοῦ ὄντος ἤδη τοῦ ἡμίσεως τοῦ γύρου τῆς γῆς, αὐτὸς πρῶτος διέπλευσε τὸ ἄλλο ἥμισυ. Ἀντὶ νὰ πλεύσῃ πρὸς ἀνατολὰς διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πορθμοῦ ὅστις φέρει τὸ ὄνομά του, γενομένη τὸ 1520, ἐπέτρεψεν αὐτῷ νὰ διευθυνθῇ πρὸς δυσμὰς εἰς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν ἐν ταῖς Φιλιππίναις νήσοις.

Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Μαγγελάνου εὐλόγως ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς μέγα κατόρθωμα, διότι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἐγνώριζον ἄλλην θαλασσίαν ὁδὸν πρὸς δυσμὰς ἐν τῷ Εἰρηνικῷ, οὔτε ὑπέθετον μάλιστα ὅτι ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ τοιαύτη. Ὑπέθετον δὲ φαίνεται, ὅτι ἐκ νότου ἀπέφραττε τὴν ὁδὸν ἡ ξηρὰ καὶ ἐπὶ τῆς γνώμης ταύτης βασιζόμενοι οἱ Ἱσπανοὶ τὸ 1584 ἀπεπειράθησαν νὰ καταλάβωσι τὸν Μαγγελάνειον πορθμὸν μὲ σκοπὸν νὰ ἐμποδίσωσι τὸν λοιπὸν κόσμον νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς διόδου ταύτης. Ἀλλ' ἡ σπουδαιότης τοῦ Μαγγελανείου πορθμοῦ κατέπεσεν, ὅταν τὸ 1616 οἱ Ὁλλανδοὶ ἐμποροπλοίαρχοι Ἰσαὰκ Λεμαὶρ καὶ Γου-

Digitized by Google

λιέλμος Κορνήλιος Σχοῦτεν, ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὴν ὁλλανδικὴν ἑταιρίαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν, ἥτις εἶχε τὸ μονοπώλιον τοῦ διάπλου τοῦ Μαγγελανείου πορθμοῦ, ἐπεχείρησαν ταξείδιον πρὸς ἀνακάλυψιν ἄλλης διόδου καὶ κατώρθωσαν τῳόντι νὰ εὕρωσι τοιαύτην παρακάμψαντες τὸ ἀκρωτήριον Χόρν. Ἔφθασαν δ' οὕτω εἰς μεσημβρινὸν πλάτος 59ο 25', ἀλλ' οὐδ' ἐλάχιστον σημεῖον ξηρᾶς διέκριναν πρὸς νότον Εἶνε δὲ τοῦτο περίεργον καθ' ὅσον, ὡς ἀναφέρει ὁ Ἰταλὸς Πιγαφέτας, κατὰ τὸ ταξείδιον τοῦ Μαγγελάνου διῆλθον πλησίον δύο ὀρεινῶν νήσων, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν 20 μοιρῶν ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου, ἡ δὲ ἄλλη εἰς ἀπόστασιν 15 μοιρῶν.

Ἀλλ' ἂν οὗτοι πρῶτοι ἀνεκάλυψαν τὸ συνεχὲς τοῦ ὠκεανοῦ, ὁ Ἱσπανὸς πρωρεὺς Πέτρος Φερνάνδος δὲ Κύρος ἐστάλη πρῶτος μὲ τὸν εἰδικὸν σκοπὸν νἀνακαλύψῃ τὴν νοτίαν ἤπειρον, ἣν ὑπέθετον ὑπάρχουσαν. Ὁ Ἱσπανὸς πρωρεὺς ἀποπλεύσας τὸ 1605 ἀνεκάλυψε νήσους τινὰς ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἤπειρον. Τὸ δ' ἑπόμενον ἔτος ὁ Ἱσπανὸς Τόρρες ἀνεκάλυψε τὸν πορθμόν, ὅστις χωρίζει τὴν Νέαν Γουϊνέαν ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας.

Ἡ ὕπαρξις τῆς Αὐστραλίας φαίνεται ὅτι ἦτο ἤδη ἀορίστως γνωστή, ἀλλ' ἡ τιμὴ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς νοτιωτάτης αὐτῆς ἄκρας ἀνήκει εἰς τὸν Τάσμαν,ὅστις παρέπλευσεν αὐτὴν τὸ 1642, ἀνακαλύψας τὴν γῆν τοῦ Βὰν Διέμεν καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν.

Μετὰ τὰς ἀνακαλύψεις ταύτας ὁ ζῆλος πρὸς τὰς γεωγραφικὰς ἐξερευνήσεις φαίνεται σχεδὸν ἐντελῶς διακοπεὶς μέχρι τοῦ 1764, ὅτε ἕως τοῦ 1771 ἐγένοντο πολλὰ ταξείδια μεγάλης σπουδαιότητος ὑπὸ τῶν θαλασσοπόρων Βύρωνος, Οὐάλλης, Κάρτερετ, Κοὺκ καὶ τοῦ Γάλλου Βουγκενβὶλ. Ἡ σπουδαιοτέρα δὲ ἀνακάλυψις τῶν ἑπτὰ τούτων ἐτῶν εἶνε ἡ ὑπέρβασις καὶ ὁ περίπλους τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τῆς Νέας Ζηλανδίας ὑπὸ τοῦ Κούκ.

Ἔκτοτε ἄρχονται ἀλλεπάλληλοι προσπάθειαι πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς νοτίας ἠπείρου, ἧς τὴν ὕπαρξιν οἱ τότε γεωγράφοι ἐθεώρουν ἀναγκαίαν. Οὕτω δ' ἡ ἐξερεύνησις προέβη εἰς τὴν κατεψυγμένην ζώνην. Ὁ Μαριὼν Φρέσν ἀνεκάλυψε τὸ 1772 τὴν *νῆσον τῆς Ἐλπίδος*, ἀλλ' αἱ ἔρευναί του δὲν προέβησαν περαιτέρω, διότι μετ' οὐ πολὺ κατεφαγώθη ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν τῆς Νέας Ζηλανδίας. Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Γάλλος Κεργκελὰν ἀνεκάλυψε δύο νήσους, ὧν ἡ μεγαλειτέρα ὑπετέθη ὡς ἡ ἀναζητουμένη ἤπειρος, ἀλλ' ὁ Κοὺκ περιπλεύσας αὐτὴν διέλυσε τὰ ὄνειρα ταῦτα. Συνεπείᾳ τούτου ὠνόμασεν ἓν τῶν ἀκρωτηρίων τῆς Νοτίας Γεωργίας «Ἀκρωτήριον τῆς ἀποτυχίας.»

Ἐν τούτοις πρῶτος ὁ Κοὺκ εἰσῆλθεν εἰς τὴν κατεψυγμένην ζώνην τοῦ νοτίου πόλου τὴν μεσημβρίαν τῆς 17 Ἰανουαρίου 1773, ὅτε διέκρινεν ὅτι ἡ πρὸς νότον θάλασσα ἦτο κεκαλυμμένη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ πάγων. Μὴ δυνηθεὶς τότε νὰ προχωρήσῃ, ἐπανῆλθεν ἐκ νέου τὸν Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους προχωρήσας, μέχρι 67ο 31' νοτίου πλάτους καὶ 142ο 54' δυτικοῦ μήκους. Ἐκεῖ δὲ συνήντησε πάγους ὑψηλοὺς μέχρι 200 καὶ 300 ποδῶν, τραχυτάτους καὶ καταπληκτικοὺς τὴν ὄψιν. Μὴ δυνηθεὶς νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, ἐπανῆλθε τὴν 26 Ἰανουαρίου 1774, τρίτην ταύτην φοράν. Προὐχώρησε δ' ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, ἕως οὗ ἀπέφραξαν τὸν πρὸς νότον πλοῦν του οἱ πάγοι, οἵτινες ἐξετείνοντο πρὸ αὐτοῦ εἰς ἀπέραντον ἔκτασιν ἀποτελοῦντες τεράστια καὶ καταπληκτικὰ βουνά. Εὑρίσκετο τότε εἰς 71ο 10' νοτίου πλάτους καὶ 106ο54' δυτικοῦ μήκους. Βλέπων δ' ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω,ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω, ὅτε ἀνεκάλυψεν ἀκτὰς παγοσκεπεῖς ἃς ὠνόμασε *Σανδουΐχην Γῆν*, μεθ' ὃ ἐπέστρεψε μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι οὐδεὶς εἶχε προχωρήσει εἰς ὃ σημεῖον αὐτὸς εἶχε φθάσει, οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ τις περαιτέρω.

Βραδύτερον ὅμως ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ πεποίθησις τοῦ Ἄγγλου θαλασσοπόρου δὲν ἦτο ἀσφαλής. Νεώτεραι ἀνακαλύψεις ὑπὸ τοῦ Οὐΐλιαμ Σμὶθ ἀπέδειξαν ἀληθὲς τὸ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δουμὸν δ' Οὐρβὶλ, ὅτι τὸ 1600 Ὁλλανδός τις ὀνόματι Γερὶκ ἢ Διρὶκ προὐχώρησε μέχρις 64ο νοτίου πλάτους, ἀνακαλύψας τὰς κατόπιν ὀνομασθείσας νήσους τῆς Νέας Σετλανδίας

Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1821 οἱ Ῥώσσοι πλοίαρχοι Βελεγχάουζεν καὶ Λαζαρὲφ προὐχώρησαν μέχρις 70 μοιρῶν νοτίου πλάτους καὶ ἀνεκάλυψαν τὰς νήσους Ἀλεξάνδρου καὶ Μεγάλου Πέτρου. Τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Πόβελ ἀνεκάλυψεν εἰς νότιον πλάτος 60ο 55' τὰς μεσημβρινὰς Ὀρκάδας. Μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Ζὴμ Βέδδελ περιπλεύσας τὴν Σανδουΐχην ἀνεκάλυψεν ὅτι δὲν ἦτο μέρος ἀγνώστου ἠπείρου, ὡς ὑπέθετεν ὁ Κούκ. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ αὐτὸς δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος τῆς ἰδέας, ὅτι ἴσως νοτιώτερον ὑπῆρχε μεγάλη ἔκτασις ξηρᾶς, ἐφιλοδόξει δ' ἐξ ἄλλου νὰ ὑπερβῇ τὸ ὅριον μέχρι τοῦ ὁποίου ἔφθασεν ὁ Κούκ, προυχώρησε καὶ περαιτέρω, φοβεροὺς κινδύνους καὶ κακοπαθείας ὑπερνικήσας ἐν μέσῳ τῶν ἐπιπλεόντων πάγων καὶ τῆς πυκνῆς ὁμίχλης. Ἐπὶ τέλους δὲ τὴν 20 Φεβρουαρίου ἡ ἡρωϊκή του ἐπιμονὴ ἠμείφθη, διότι ἔφθασεν εἰς νότιον πλάτος 74ο 15 καὶ δυτικὸνμῆκος 34ο 16' 45''. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος, ἀλλ' οὐδαμοῦ διεκρίνετο ἴχνος γῆς. Τέσσαρες μόνον νῆσοι ἐκ πάγου ἐφαίνοντο· ἐπὶ τῆς μιᾶς δ' ἐξ αὐτῶν ἐκάθηντο πολυάριθμοι λιπαρόχηνες. Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Βέδδελ εἶχε προχωρήσει πρὸς νότον περισσότερον τοῦ Κοὺκ 3ο 5'. Ὠνόμασε δὲ τὸ μέρος τοῦτο θάλασσαν τοῦ βασιλέως Γεωργίου Δ'.

Digitized by Google

Ὁ Βέδδελ ἔκρινεν ἐξ ὅσων εἶδεν ὅτι ἡ ἀνταρκτικὴ θάλασσα δὲν εἶνε παγωμένη ὅσον δύναταί τις νὰ ὑποθέτῃ, καὶ ἑπομένως ὁ μέχρις αὐτοῦ τοῦ πόλου πλοῦς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀδύνατος.

Οὔτε ὁ Βέδδελ, οὔτε ὁ Ἀμερικανὸς Μόρελ, ὅστις προὐχώρησε πέραν τῆς 70 μοίρας τὸν ἑπόμενον μῆνα, ἀνεκάλυψαν τὴν ἀναζητουμένην ἀνταρκτικὴν γῆν. Ἐξ ἄλλου δὲ ὁ Δουμὸν δ' Οὐρβὶλ ὑπερέβη τὴν Νέαν Γροιλανδίαν, ἧς τὴν ἀνακάλυψιν ἀντεποιεῖτο ὁ Μόρελ.

Ὁ πλοίαρχος Τζὼν Μπίσκε δύναται νὰ διεκδικήσῃ τὴν τιμήν, ὅτι ἀνεκάλυψε πρῶτος ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καλοῦσι «μεσημβρινὴν ἤπειρον». Οὗτος τὴν συνήντησε τὴν 2 Φεβρουαρίου 1831 εἰς νότιον πλάτος 65° 57′ καὶ 47° 20′ ἀνατολικοῦ μήκους, ἀνακαλύψας ὅτι ἐξετείνετο εἰς μῆκος 200 μιλίων πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμάς, τὴν ὠνόμασε δὲ *Γῆν τοῦ Ἔνδερβυ*, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐφοπλιστοῦ παρασχόντος τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸ ταξείδιον ἔξοδα· τὴν 10 δὲ Φεβρουαρίου ἀνεκάλυψε τὴν *Γῆν τοῦ Γκράχαμ* εἰς 67° 1′ νοτίου πλάτους καὶ 71° 48′ δυτικοῦ μήκους.

Μετὰ ὀκτὼ ἔτη ὁ πλοίαρχος Μπάλενυ ἔφθασεν εἰς τὴν 65 μοῖραν νοτίου πλάτους, ἀνακαλύψας πέντε νήσους, εἰς ἃς ἔδωκε τὸ ὄνομά του, καὶ τὴν γῆν Σαβρίναν (65° 25′). Κατόπιν ἐγένοντο δύο ἀποστολαί, ἡ μὲν ἀναλώμασι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὑπὸ τὸν Οὐΐλκε, ἡ δὲ ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν σὶρ Ζὴμ Ρός, εἰδικῶς ἀποσταλέντα ἵνα φθάσῃ, εἰ δυνατόν, εἰς τὸν μαγνητικὸν πόλον. Πρὸς τούτους συνέπεσε καὶ ὁ νέος πλοῦς τοῦ Δουμὸν δ'Οὐρβίλ. Πάντας τούτους ὅμως ὑπερέβη ὁ Ρὸς φθάσας εἰς νότον πλάτος 78° 9′ 30″ καὶ εἰς 161° 27′ δυτικοῦ μήκους, ὅπου οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐξερευνητῶν ἔφθασεν. Εἰς 76° 8′ν.π. ἀνεκάλυψε τὴν νῆσον τοῦ Φραγκλίνου καὶ παρ' αὐτὴν ἡφαίστειον ἐν ἐνεργείᾳ 12,400 ποδῶν ὕψους. Ἐνταῦθα ἑώρτασε τὸ εὐτυχὲς γεγονὸς τῆς ὑπερβάσεως τοῦ πλάτους τοῦ Βέδδελ, πινὼν μετὰ τῶν συμπλωτήρων «ὑπὲρ τῶν συζύγων καὶ ἐρωμένων», ὡς ἐθίζουσιν οἱ ναυτικοί. Αὐτὸς ὅμως ὅστις εἶχεν ἤδη ἐμπήξει τὴν βρεττανικὴν σημαίαν εἰς τὸν βόρειον μαγνητικὸν πόλον, δὲν κατώρθωσε νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ νοτίου μαγνητικοῦ πλησιάσας μόνον εἰς ἀπόστασιν 160 μιλίων.

Ἀπερίγραπτοι εἶνε αἱ δυσχέρειαι καὶ οἱ κίνδυνοι, καθ' ὧν οἱ περὶ τὸν Ρὸς ἀτρόμητοι ἐξερευνηταὶ ἐπάλαισαν. Ἐνῷ ποτε τὰ δύο αὐτῶν πλοῖα προσεπάθουν νὰ παρακάμψωσι παγόνησόν τινα ἐν καιρῷ τρικυμίας, ἐρρίφθησαν τὸ μὲν ἐπὶ τοῦ δὲ μετὰ τόσης σφοδρότητος, ὥστε, ἐκτὸς τῶν ἄλλων συνεπειῶν τῆς συγκρούσεως, ἡ δευτέρα ἄγκυρα εὑρέθη καρφωμένη τρεῖς πόδας ὑπεράνω τῆς ἰσάλου γραμμῆς ἐντὸς τοῦ στερεοῦ ξύλου τοῦ πλοίου εἰς βάθος 8 δακτύλων. Εἰς ἄλλην περίστασιν τὰ κύματα, τὰ ὁποῖα εἰσήρχοντο εἰς τὸ πλοῖον, ἐπήγνυντο διὰ μιᾶς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τῶν ἐξαρτημάτων. Οὕτω δὲ συνεσωρεύετο ἐπὶ τοῦ πλοίου τεράστιον βάρος πάγου, διὸ τὸ πλήρωμα διαρκῶς ἠναγκάζετο νὰ θραύῃ τοὺς πάγους καὶ τοὺς ῥίπτῃ εἰς τὴν θάλασσαν.

Μίαν ἔτι ἐξερεύνησιν ἔχομεν νὰ μνημονεύσωμεν, τὴν τοῦ πλοιάρχου Νάρ, γενομένην τὸ 1874 καὶ μεγάλως συντελέσασαν εἰς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῆς θέσεως τοῦ μαγνητικοῦ πόλου. Περαίνοντες δὲ τὴν ξηρὰν ταύτην ἀφήγησιν τῶν προόδων τῶν ἐν τῷ ἀνταρκτικῷ πόλῳ ἐξερευνήσεων, προσθέτομεν τὸ ἐνθαρρυντικὸν συμπέρασμα, ὅτι καίτοι ἐν ταῖς ζώναις ἐκείναις οἱ ἐξερευνηταὶ ὑφίστανται ἀπερίγραπτα δεινοπαθήματα ἐκ τοῦ ψύχους, τῶν πάγων καὶ τῶν κλυδώνων, ἐντούτοις ἀπεδείχθη ὅτι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ διατηρήσωσι τὴν ὑγείαν καὶ αὐτὴν τὴν εὐθυμίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὰ κατεψυγμένα ἐκεῖνα κλίματα. Καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὁ χειρουργὸς Ῥοβέρτος Μὰκ Κόρμικ, ὅστις συνώδευσεν εἰς τοὺς πλοῦς του τὸν Ρός, ἀπέθανε μόλις τὸν τελευταῖον Νοέμβριον (1890) ἐν ἡλικίᾳ 91 ἐτῶν, ἤτοι ἥμισυν αἰῶνα μετὰ τὰ ταξείδια εἰς ἃ ἔλαβε μέρος.

Φαίνεται ὅτι ἐγγίζει ὁ καιρός, καθ' ὃν νέαι θὰ γείνωσιν ἀπόπειραι πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ἔτι ἀνεξερευνήτων μερῶν τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου. Ἡ ἐν Αὐστραλίᾳ γεωγραφικὴ ἑταιρία παρασκευάζει μίαν τοιαύτην ἀποστολήν, ἥτις ἀπέρχεται προσεχῶς. Σήμερον δέ, ὅτε τὰ μέσα εἶνε τελειότερα καὶ ἀσφαλέστερα, βεβαίως τἀποτελέσματα τοιαύτης ἐξερευνήσεως θὰ εἶνε ἀσυγκρίτως σπουδαιότερα τῶν μέχρι τοῦδε. Ὁ νότιος πόλος παρουσιάζει ἀκόμη εὐρὺ στάδιον ἀνακαλύψεων καὶ ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν. Ἐκτὸς τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων καὶ τῶν μαγνητικῶν παρατηρήσεων, ὑπολείπεται νὰ γείνωσι παρατηρήσεις διὰ τοῦ ἐκκρεμοῦς, ἵνα ἐξακριβωθῇ κατὰ πόσον ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα εἶνε πεπλατυσμένη εἰς τὸν νότιον πόλον· ὑπολείπεται νὰ λυθῶσι σπουδαιότατα ζητήματα τῆς παλαιοντολογίας, τῆς ὑποποντίου θερμοκρασίας καὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ῥευμάτων· ὑπολείπεται νὰ καθορισθῶσιν αἱ περίοδοι τῶν ἀνέμων καὶ νὰ ἐξηγηθῶσιν αἱ ἰδιοτροπίαι τῶν τρικυμιῶν καὶ τῆς θερμοκρασίας, νὰ λυθῶσι τέλος πολλὰ ἄλλα ζητήματα μεγίστου ἐνδιαφέροντος καὶ σπουδαιότητος.

Δυνάμεθα δὲ μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας νὰ προεικάσωμεν, ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ἀνακαλύψεων τούτων ἐπιφυλάττεται εἰς Ἄγγλους, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι Ἄγγλους βλέπομεν πάντοτε μέχρι τοῦδε ἐν τῇ πρωτοπορείᾳ τῶν ἐξερευνητῶν, ἡ Ἀγγλία κατέχει ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ξηρᾶς τὰ μᾶλλον προσεγγίζοντα εἰς τὸν πόλον καὶ βεβαίως θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ μὴ ἀφήσῃ εἰς ἄλλο ἔθνος τὴν τιμὴν τοιούτων μεγάλων ἀνακαλύψεων.

[Ἐκ τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ἐδιμβούργου»] Κ.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(7 — 13 Αὐγούστου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 7	8	9	10	11	12	13
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	749,1	748,7	749,7	751,6	750,7	749,6	751,2
Μέση θερμοκρασία	31,2	29,6	28,6	26,2	26,5	28,2	28,5
Μεγίστη θερμοκρασία	37,4	35,8	33,3	31,0	31,8	33,8	34,8
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	25,0	23,6	24,0	21,4	21,2	22,6	22,3
Σχετικὴ ὑγρασία	47	45	49	58	65	51	39
Ἀπόλυτος ὑγρασία	15,15	14,26	13,76	15,27	15,57	15,15	11,99
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	1	0	1	0	0	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.2	Δ.3	ΝΔ.3	ΝΔ.4	ΝΑ.2	Ν.2	ΒΑ.3
Θάλασσα	1	1	3	1	1	0	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	7	8	9	10	11	12	13
Κέρκυρα	26,0	25,5	25,0	22,5	24,5	26,5	24,0
Βῶλος	27,5	28,0	—	—	—	—	—
Πάτραι	27,5	28,5	27,0	26,0	27,5	27,5	26,5
Τρίπολις	24,0	24,5	24,0	23,5	24,0	26,0	29,0
Κωνσταντινούπολις	26,5	26,5	27,5	29,0	—	—	—
Ὀδησσὸς	20,1	20,2	22,2	19,0	23,0	—	16,2
Βατοῦμ	—	—	25,5	23,7	—	22,8	—
Παρίσιοι	—	—	19,2	15,6	14,2	14,7	12,0
Ῥώμη	26,5	26,0	22,0	23,5	26,0	22,0	20,5
Νεάπολις	25,0	13,5	21,5	22,5	25,0	21,5	20,5
Βρινδήσιον	28,0	28,5	26,5	23,5	28,5	27,0	24,5
Καλιάρη	27,0	25,5	24,5	25,5	26,5	19,0	18,5
Πάνορμον	26,0	25,5	—	—	—	—	24,0
Μελίτη	26,5	26,0	24,0	25,5	26,5	26,0	26,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ ἐφθήμερον τοῦτο ἡ θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ὑπῆρξεν ἀνωτέρα τῆς *κανονικῆς* τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἐν Ἀθήναις.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐκ Παρισίων ἀγγέλλεται ὅτι ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν ἀποστέλλεται ὁ καθηγητὴς κ. Ἀμεδαῖος Ὠβὲτ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ μελετήσῃ ἐπὶ τόπου, ἰδίᾳ δ' ἐν Θεσσαλίᾳ, Ἀττικῇ καὶ Βοιωτίᾳ διάφορα τοπογραφικά, ἱστορικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀντικείμενα, σχετιζόμενα πρὸς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Ὡσαύτως ὁ καθηγητὴς κ. Γεώργιος Μενιὲ ἐνετάλη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως προβῇ εἰς τοπογραφικὰς μελέτας ἀφορώσας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

— Ἐν τῷ δήμῳ Κροκεῶν τῆς Λακεδαίμονος ἀνευρέθησαν ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ ἢ θεάτρου μαρμαροστρώτου μετὰ δύο κιόνων, ἐχόντων τοὺς συνδέσμους μολυβδίνους. Εἰκάζεται ὅτι ἐκεῖ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις τῶν Κροκεῶν ἢ ὁ ναὸς τῶν Διοσκούρων. Ὁ νομάρχης Λακωνίας ἐπὶ τούτῳ ᾐτήσατο τὴν μετάβασιν ἐπὶ τόπου εἰδήμονος ἀρχαιολόγου πρὸς ἐξέτασιν.

Φιλολογικά

Ἀναλώμασι τῆς Πρωσσικῆς κυβερνήσεως προπαρασκευάζεται τεράστιος φιλολογικὴ ἐπιχείρισις, ἡ ἔκδοσις λεξικοῦ τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ δέκα μεγίστων τόμων, ἐκ σελίδων 1200 ἑκάτου. Ἡ συλλογὴ τῆς ὕλης εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς ἑξήκοντα δοκίμους λατινιστάς, ὑπὸ τὴν ἐφορείαν τοῦ ἐν Βρεσλαβίᾳ καθηγητοῦ Χέρτς. Τὸ μέγα τοῦτο λεξικόν, ἐκ διαλειμμάτων ἐκδοθησόμενον κατὰ τεύχη, θὰ συντελεσθῇ ἐντὸς ὀκτωκαίδεκα ἐνιαυτῶν. Τὰ ἀναλώματα προϋπελογίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν εἰς ἓν ἑκατομμύριον μαρκῶν. Λέγεται δὲ ὅτι ἡ Πρωσσικὴ κυβέρνησις, εἰσηγήσει τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας, εἶνε διατεθειμένη νὰ δαπανήσῃ καὶ ἕτερον ἑκατομμύριον μαρκῶν πρὸς ἔκδοσιν μεγάλου λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, περιλαμβάνοντος οὐ μόνον τὸν κλασικόν, ἀλλὰ καὶ τὸν παρακμάζοντα καὶ τὸν Βυζαντινὸν ἑλληνισμόν.

— Πρῶτοι μετὰ τὸν Ἄγγλον Κένυον ἐξέδωκαν τὴν *Ἀθηναίων Πολιτείαν* τοῦ Ἀριστοτέλους οἱ Γερμανοὶ καθηγηταὶ Κάϊβελ καὶ Βιλαμόβιτς - Μέλλενδορφ μετὰ κριτικῶν σημειώσεων.

— Ἐκ τῶν ἐφημερίδων τῆς Νέας Ὑόρκης μανθάνομεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐφέτος γενομένην τριακοστὴν τρίτην σύνοδον τῆς «Ἀμερικανικῆς Φιλολογικῆς Ἑταιρίας» ἐγένοντο πολλὰ ἀναγνώσματα, ἀναγόμενα εἰς τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν καθόλου φιλολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Οὕτως ὁ ἐκ Κολομβίας καθηγητὴς Κλάρενς Γιοὺγκ ἐποιήσατο διάλεξιν περὶ Ξενοφῶντος, ὁ καθηγητὴς Γούδελ περὶ Ἀριστοτέλους, ὁ καθηγητὴς Φόρστερ Σμὶθ περὶ Θουκυδίδου, ὁ ὀνομαστὸς διαλεκτολόγος καὶ καθηγητὴς Σμὶθ περὶ τοῦ δίγαμμα, ὁ καθηγητὴς Κλὰπ περὶ τῶν ὑποθετικῶν λόγων παρὰ τοῖς Ἕλλησι τραγικοῖς, ὁ διδάκτωρ Χούσεϋ περί τινος χωρίου τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος, ὁ καθηγητὴς Σεϋμοὺρ περὶ Ἀδραστείας κλ.

Ἐπιστημονικά

Κατὰ τὸν καθηγητὴν Nuttal οἱ φθισικοὶ ἀποχρέμπτουσι 250,000 ἕως 4 δισεκατομμύρια φυματικὰ βακτηρίδια εἰς τὸ διάστημα 24 ὡρῶν.

— Ἡ βροχὴ ὅταν πίπτῃ ἀπὸ χαμηλότερα νέφη εἶνε λεπτή· ὅταν δὲ πίπτῃ ἀπὸ ὑψηλότερα, αἱ ψεκάδες ἑνούμεναι μετ' ἄλλων γίνονται ὀγκώδεις. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν χάλαζαν, ἥτις εἶνε ψεκάδες βροχῆς πεπηγυίας.

— Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα πατρὶς τῆς τεχνητῆς ἐπωάσεως εἶνε ἡ Αἴγυπτος. Ὁ διπλωματικὸς πράκτωρ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἀναφέρει ὅτι σήμερον ἐπωάζονται κατ' ἔτος παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου 75 ἑκατομμύρια ᾠῶν.

Γεωγραφικά

Ὁ Ἐμὶλ Μπλανσὰρ ἐξετάσας τὸν σχηματισμὸν τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ διατείνεται ὅτι εἰς οὐχὶ πολὺ μεμακρυσμένην ἐποχὴν ἡ Ἀμερικανικὴ ἤπειρος ἦτο ἡνωμένη ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου μὲ τὴν Ἀσίαν καὶ ὅτι ὁ εἰρημένος πορθμὸς ὁ χωρίζων τὰς δύο ἠπείρους ἐσχηματίσθη ἐξ ἡφαιστειωδῶν ἐκρήξεων. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς χλωρίδος, ἥτις εἶνε ἡ αὐτὴ ἐπί τε τῆς ἀμερικανικῆς καὶ τῆς ἀσιατικῆς ὄχθης τοῦ πορθμοῦ, καὶ ἐκ τῶν ζώων, ὧν πολλὰ εἴδη ἀπαντῶσιν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἠπείρων.

Στατιστικά

Κατὰ τὰς *Ἀμβουργείους Εἰδήσεις*, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885 μετηνάστευσαν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Λορραίνης καὶ τῆς Ἀλσατίας ἰδίως εἰς Γαλλίαν 38,000 ψυχῶν.

Παντοῖα

Ὁ Πρῶσσος στρατηγὸς Στάϊνμετς μετασχὼν τῶν πολέμων κατὰ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος καὶ πολεμήσας ἔτι ἐν αὐτῷ τῷ Βατερλῷ ἔσχε τὴν τύχην ἐν βαθεῖ γήρατι νὰ μετάσχῃ καὶ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870 ὡς διοικητὴς τοῦ πρώτου στρατιωτικοῦ σώματος. Ἀλλὰ μετὰ τὴν μάχην τῆς Γραβελότης ἀφῃρέθη αἴφνης τὴν διοίκησιν καὶ ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα. Ἀποθανὼν κατέλιπεν ὑπομνήματα, τὰ ὁποῖα ἀνέγνω ζῶν ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ὁ Α' καὶ παρεκάλεσε τὸν Στάϊνμετς, νὰ μὴ δημοσιεύσῃ αὐτὰ πρὸ τοῦ θανάτου του. Ἤδη ὁ κόμης Βρούλ, κληρονόμος τοῦ στρατηγοῦ Στάϊνμετς σκοπεῖ νὰ δημοσιεύσῃ ἕνα τόμον τῶν ὑπομνημάτων, εἰς τὸν ὁποῖον θέλουσιν ἐξηγηθῇ τὰ μυστικὰ αἴτια τῆς μετὰ τὴν μάχην τῆς Γραβελότης ἀπολύσεως τοῦ στρατηγοῦ.

— Πάντες γινώσκουσι τὴν ἱστορίαν τοῦ σιδηροῦ προσωπείου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἀπεκρύβη ἐπὶ πλεῖστα ἔτη ἄγνωστος δυστυχὴς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' τῆς Γαλλίας. Τὸ μυστηριῶδες πρόσωπον, περὶ τοῦ ὁποίου τόσοι ἔγραψαν μυθιστοριογράφοι καὶ ἱστορικοί, ἀξιοῖ ὅτι ἀνεκάλυψεν ὁ Γάλλος λοχαγὸς Βαζερῦ. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος, ἀνήκων ἤδη εἰς τὴν φρουρὰν τῆς Νάντης, ἀναγγέλλει ὅτι εὗρε τὴν κλεῖδα τῶν κρυπτογραφικῶν ἐγγράφων τοῦ περιωνύμου πρωθυπουργοῦ Λουβοά, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ ἀναγνώσῃ μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν κρυπτογραφικῶν ἐκείνων ἐγγράφων ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν λοχαγόν, ὅτι ὑπὸ τὸ σιδηροῦν προσωπεῖον ἐκρύπτετο στρατηγὸς καλούμενος Βουλόνδ, καταδικασθεὶς εἰς ἰσόβιον εἱρκτήν, διότι ἐναντίον τῶν διαταγῶν τοῦ στρατάρχου Κατινὰ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως Κόνι ἐν Πεδεμοντίῳ.

— Ὁ δοὺξ Ἐρνέστος τοῦ Κοβούργου, ὁ γνωστὸς ἐν Ἑλλάδι ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν απομνημονευμάτων του καὶ ἐκ τῆς ὑποψηφιότητός του εἰς τὸν ἑλληνικὸν θρόνον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεταπολιτεύσεως, συνέθεσε μελόδραμα, ἐπιγραφόμενον *Σανταχιάρα*, τὸ ὁποῖον ἀνεβιβάσθη ἐσχάτως ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν Βερολίνῳ καὶ μεγάλως ἐπέτυχε καταχειροκροτηθὲν ὑπὸ τῶν θεατῶν.

— Διὰ τὰς τοιχογραφίας τῆς ἐν τῷ δημαρχείῳ τῶν Παρισίων μεγάλης αἰθούσης, ἐν ᾗ γίνονται τὰ γεύματα, θὰ ἐξοδευθῶσι 50,000 φράγκων.

— Τὸ μέγιστον βάθος τοῦ Ἰονίου πελάγους εἶνε 4,000 μέτρων κείμενον πρὸς νότον τῆς Ζακύνθου, κατὰ τὰς καταμετρήσεις Ἰταλοῦ τινος ἀξιωματικοῦ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΟ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α΄ Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β΄ Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ΄ Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένων διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον την 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000.000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

VALS

ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ ΦΥΣΙΚΑ ΥΔΑΤΑ

εἰς χρῆσιν εἰς τὰ νοσοκομεῖα

Saint-Jean. Ἀσθένιαι τοῦ Στομάχου, Δυσπεψία Ὄρεξις, Εὐπεψία

Impératrice. Το καλίτερον μεταλλικόν ὕδωρ τῆς τραπέζης.

Précieuse. Ἀσθένιαι τοῦ ἥπατος, τῶν νεφρῶν, τῆς κύστεως, τοῦ νεφριτικοῦ λίθου, τῆς ψαμμιάσεως, τοῦ διαβήτου, τῆς ἀρθρίτιδος, τῆς γαστραλγίας.

Désirée. Στεγνότης τῆς κοιλίας, ἀκράτεια τοῦ οὔρου, νεφριτικὰ νοσήματα.

Ἀποθήκη παρὰ τοῖς φαρμακεμπόροις καὶ πωληταῖς μεταλλικῶν ὑδάτων.

Καλὴν γεῦσιν μετὰ ἢ ἄνευ ἄλλου ποτοῦ.
Δόσις : μία φιάλη καθ' ἡμέραν.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE VALS, 4. r. Greffulhe. Paris.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχουργημα Α΄. —Στιχούργημα Β΄.— Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ΄ ὁ Κατάδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι.— Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ καρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὖλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 34 ΤΟΜΟΣ Β'

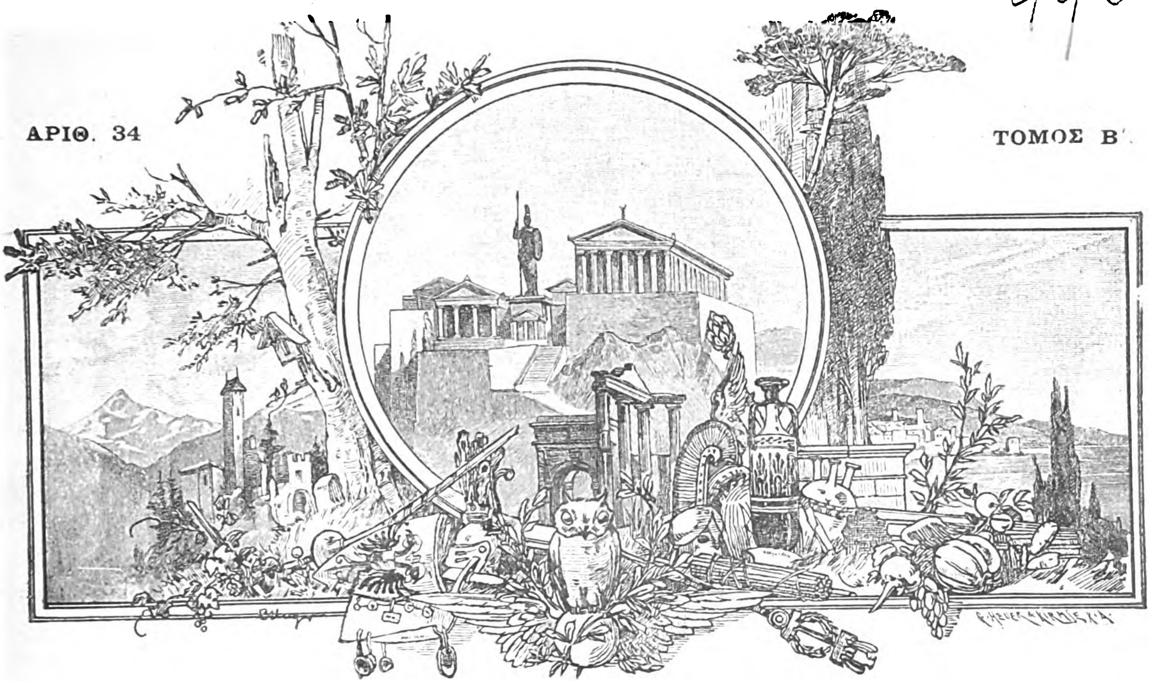

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαί	8 —	ἐτησία δραχμαί		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.		20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΥΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ, *ὑπὸ Γρηγορίου Ξενοπούλου.*
ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ. (**Ἀπόσπασμα ἐξ ἐκδοθησομένου διηγήματος**), ὑπὸ *Κίμωνος Μιχαηλίδου.*
ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ.*
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (14—20 Αὐγούστου).
ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Ἐπιστημονικά, Ἐθνογραφικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ Βατοπαίδιον. — Παρὰ τὸ φρέαρ.

Ἐπανῆλθεν ἐκ Γερμανίας ὁ διευθυντὴς τῆς **Ἑστίας**, πρὸς ὃν δύνανται ν' ἀπευθύνωνται εἰς τὸ ἑξῆς οἱ ἔχοντες ν' ἀνακοινώσωσί τι.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς βασιλίσσης Ὄλγας, ἐτελέσθη τὴν 22 λήγοντος ἐν τῷ ἐν Δεκελείᾳ παρεκκλησίῳ δοξολογία, εἰς ἣν παρέστησαν ὁ Διάδοχος, ἡ πριγκίπισσα Σοφία καὶ οἱ αὐλικοί· μετὰ δὲ τὴν δοξολογίαν ἀπεστάλη πρὸς τὴν Βασίλισσαν ἐκ μέρους τοῦ Διαδόχου καὶ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας συγχαρητήριον τηλεγράφημα. Ἡ βασίλισσα Ὄλγα, γεννηθεῖσα ἐν Πετρουπόλει τὴν 22 Αὐγούστου 1851, συμπληροῖ τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας της.

— Ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου ἀφικνεῖται εἰς Ἀθήνας ὁ πρίγκηψ διάδοχος τοῦ Ῥωμουνικοῦ θρόνου Φερδινάνδος.

— Ἡ Διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἀπεφάσισε τὴν ἵδρυσιν ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν παραρτημάτων εἰς διάφορα μέρη τῶν Ἀθηνῶν. Ἓν τοιοῦτον γραφεῖον ἱδρύεται ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας ἄκρον τῆς ὁδοῦ Σταδίου.

— Εἰς τὴν Φιλαρμονικὴν ἑταιρίαν ἀνετέθη ἡ ἐκγύμνασις τῶν καλλιφώνων φοιτητῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, οἵτινες θὰ ψάλωσι τὸν Ἑλληνικὸν καὶ Σερβικὸν ἐθνικὸν ὕμνον κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν Σέρβων φοιτητῶν.

— Τὸ συμβούλιον τῆς ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Ἀθηνῶν-Πελοποννήσου ὥρισε τὸ ἑξάμηνον μέρισμα εἰς δραχμὰς τρεῖς.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἀπεβίωσαν ἐν Ἀθήναις ἐν ὅλῳ 190 ἄτομα, ἐξ ὧν 106 ἄρρενες καὶ 84 θήλεις. Ἐν Μεσολογγίῳ ἀπεβίωσαν 15, ἐν Τριπόλει 29 καὶ ἐν Πάτραις 135.

— Ἐδημοσιεύθη Β. διάταγμα, καθ' ὃ διορίζονται βοηθοὶ ἑλληνικῶν σχολείων μόνοι οἱ φέροντες εἰσιτήριον ἐγγραφῆς εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν ἢ Θεολογικὴν σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀποδείξεις ὅτι ἤκουσαν τὰ μαθήματα τοῦ πρώτου ἔτους, καὶ οἱ ἐπὶ πενταετίαν ὑπηρετήσαντες ὡς τοιοῦτοι.

— Κατὰ τὰς ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ τῶν Σέρβων φοιτητῶν ἑορτὰς θὰ δοθῶσι διάφοροι πανηγυρικαὶ παραστάσεις νέων καὶ ἀρχαίων ἑλληνικῶν δραμάτων, θὰ ψαλῇ δὲ καὶ τὸ μελόδραμα : *Μάρκος Βότσαρης* ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἡ Ἐπιστήμη τῆς Φύσεως παρ' Ὁμήρῳ ὑπὸ *Κωνσταντίνου Ζέγγελη* Δρος τῶν Φυσ. Ἐπιστημῶν. Ἐν Ἀθήναις (τύπ. Πάσσαρη καὶ Βεργιανίτου) 1891.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ι. Φ Κ. Κων]πολιν. Στέλλεται τὸ βιβλίον.

κ. Π. Δ. Ἠλ. Ἐνταῦθα. Δὲν ἐκρίθη κατάλληλον διὰ τὴν Ἑστίαν.

κ. Σ. Α. Κ Κάρυστον. Ἐστάλη σειρὰ φύλλων καὶ ἀπόδειξις· ἀναμένομεν συνδρομὴν διὰ ταχυδρ. ἐπιταγῆς ἢ ἄλλου μέσου.

κ. Ψ. Perros-Guirec. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα φυλλάδια τῆς Ζούλιας.

Ἀρχ. Ἱερ. Μ. Γενεύην. Ἐστάλη.

κ. Ι. Ζαφ. Ἀρμαδίρ. Ἐνεγράφησαν καὶ ἐστάλησαν σειραὶ φύλλων.

κ. Μ. Σ. Θ. Adzud. Ἐλήφθησαν τὰ ἐπιστραφέντα. Συμμορφούμεθα πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας ὡρισμένως νῦν ἐκδηλουμένην. Τὰ ταχυδρομικὰ εἶνε μικρὸν πρᾶγμα, δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἀναμένομεν ἀντίτιμον τῶν δέκα φυλλαδίων, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ πάλιν διακοπὴ ἀποστολῆς. Θ' ἀναμείνωμεν ἀκόμη δύο ἑβδομάδας. Ἐστάλησαν τὰ ὑστερήσαντα.

κ. Ν. Κ. Δ. Ἐνταῦθα. Διὰ τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ἐγράφη δὲν εἶνε κακόν· ἔχει χάριν τινά. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶνε ἄξιον δημοσιεύσεως. Καὶ μίαν βοτανικὴν παρατήρησιν ἐν παρόδῳ : Οἱ μενεξέδες δὲν ἀνθίζουν τὸν Ἀπρίλιον, ἀλλὰ τὸν Φεβρουάριον.

κ. Κ. Ι. Μ. Βάρναν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα βιβλία. Περὶ τοῦ ἄλλου εἰς τὸ προσεχὲς ἵνα ἐξετάσωμεν.

κ. Λ. Φλ. Seez. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ν. Κ. Κορώνην. Ἐλήφθησαν καὶ ἐστάλη τὸ ζητηθέν.

κ. Ι. Γ. Β. Ἡράκλειον. Ἐστάλησαν πλὴν τῶν τόμων τοῦ 1887 καὶ τοῦ δελτ. 674 ἐξαντληθέντος. Οἱ τόμοι τοῦ 1887 μετὰ δελτίων στοιχίζουν 5 φρ. περισσότερον. Τοὺς θέλετε μετὰ ἢ ἄνευ ; Χρήματα ἐλήφθησαν.

κ. Α. Ι. Κ. Παυλογράδιον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Α. Κ. Βῶλον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις κατὰ τὴν σταλεῖσαν σημείωσίν σας.

κ. Σ. Γ. Μπ. Ἰθάκην. Στέλλεται αὐτόσε ἡ Ἑστία μετὰ τὴν λῆψιν ἐπιστολῆς σας· τὸ 10 φυλλ. ἐστάλη.

κ. Φ. Κ. Κάϊρον. Ἐξετελέσθη ἡ ἐντολή σας.

κ. Κατρ. Κέρκυραν. Συνεμορφώθημεν πρὸς τὴν παραγγελίαν σας.

κ. Ἠρ. Καδ. Ἰνδίας. Ἐλήφθησαν καὶ ἐστάλησαν.

κ. Ἀγ. Ἀρ. Κων]πολιν. Ἐστάλησαν.

κ. Ι. Σαρ. Πειραιᾶ. Ἐστάλη καὶ πάλιν.

Ἀδαῆ. Ἐνταῦθα. Ἐρωτήσατε εἰς τὸ ὑπουργ. τῶν Ἐξωτερικῶν.

κ. Χ. Δ. Α. Γαλάζιον. Ἐστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα. Ἀλλάσσεται ἡ διεύθυνσις.

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐστάλησαν.

κ. Κ. Κ. Ταϊγάνιον. Ἐστάλη.

κ. Γ. Π. Χ. Ἰθάκην. Ἐστάλη Χαΐνε.

κ. κ. Ἀδ. Δεπ. Κωνσταντινούπολιν Ἐστάλησαν διὰ τοῦ ὑποδειχθέντος μέσου.

κ. Γ. Λ. Καρδακάτα. Ἐλήφθησαν.

Ἄγνωστον. Σένην. Δὲν ἐκρίθη κατάλληλον διὰ τὴν Ἑστίαν.

Miss D. Lindores. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

Digitized by Google

ΔΥΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Α'.

Ὁ ἥλιος κατήρχετο πρὸς τὴν δύσιν του. Αἱ σκιαὶ τῶν λοφίσκων καὶ τῶν δένδρων ἐρρίπτοντο μακραὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐν ᾧ ἐν τῇ θερμῇ καὶ βαρείᾳ ἀτμοσφαίρᾳ ἡ κόνις ᾐωρεῖτο χρυσοειδής. Κάτι τι ἐπίεζε τὰς ψυχάς μας καὶ ἐβαδίζαμεν ὁ φίλος μου καὶ ἐγὼ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄφωνοι. Δὲν ἦτο ὥρα καλὴ διὰ φαιδρὰν καὶ φλύαρον συζήτησιν· καὶ ἔπρεπε νὰ παρουσιάζεται ἑκάστοτε ζωηρόν τι αἴτιον, διὰ νὰ λύῃ μετὰ βίας τὴν ὀκνηρὰν καὶ νωσταλέαν σιγήν μας.

Ὑπερέβημεν ἐπιπόνως ἐν ἀνωφερὲς τμῆμα τῆς μακρᾶς λεωφόρου, ὅταν ἐπὶ τῆς ἀπέναντί μας κατωφερείας, καταλαμπομένης ὑπὸ πορφυροῦ φωτός, εἴδομεν ὁμάδα παιδίων, τὰ ὁποῖα ἵσταντο ἐν γραμμῇ, χειροκρατούμενα καθ' ἣν ἐβάδιζον τάξιν, καὶ παρετήρουν τὸν δύοντα ἥλιον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐτείνετο ἡ χεὶρ γηραιοῦ τινος κυρίου εὐτραφοῦς. Ἦσαν οἱ μαθηταὶ ἰδιωτικῆς τινος σχολῆς, ἐξελθόντες ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ διδασκάλου εἰς ἐξοχικὸν περίπατον.

Ἐπλησιάσαμεν, ἐχαιρετίσαμεν τὸν διδάσκαλον, γνώριμόν μας, καὶ ἐσταματήσαμεν ὀλίγον νὰ παρατηρήσωμεν τὰ παιδία. Ἦσαν μικρά, ἀπὸ πέντε μέχρι δώδεκα ἐτῶν. Πλουσίων οἰκογενειῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπεδείκνυον τὰ κομψὰ καὶ μικκύλα των ἐνδύματα —κυανᾶ ἐπιχιτώνια. μελανὰς περικνημίδας, λευκὰ ὑποδήματα, πλατυγύρους ψιάθους ἢ ἰδιότροπα πιλίκια. Ἡ φαιδρότης ἦτο ἐζωγραφημένη ἐπὶ τῶν μικρῶν καὶ χαριέντων αὐτῶν προσώπων, ἀφ' ὅλου δὲ τοῦ ἑσμοῦ ἀνεδίδετο βόμβος τις εὐθύμων γελώτων, καὶ ἐπιφωνήσεων, καὶ τερετισμῶν. Αἱ ἄτακτοι αὗται φωναὶ ἀπετέλουν ἁρμονικόν τι σύνολον, συναυλίαν ὁμοίαν πρὸς τὴν ἐκχυνομένην ἅμα τῇ αὐγῇ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς παρακειμένης ἀκακίας, ἐφ' ἧς ὀρθρίζουσι τὰ πτηνά. Ὁ καιρός, ἡ ὥρα, ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν εἶχον εἰσέτι οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν μικρῶν αὐτῶν νεύρων καὶ ἐξερρηγνύετο ἀκόπως ἡ φαιδρότης τῶν παιδίων, ἀντιτιθεμένη πρὸς τὴν κύκλῳ ἀθυμίαν.

« Τί ὡραία ἡλικία ! » εἶπεν ὁ φίλος μου, ἐν ᾧ ἐξηκολουθήσαμεν βαδίζοντες βραδέως ὄπισθεν τοῦ σχολείου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη ἐκκινήσει καὶ προπορευθῆ μὲ βῆμα ταχύ.

«Ὡραία ἡλικία... » ἐπανέλαβα καὶ ἐγὼ μηχανικῶς, ὅλος παραδεδομένος τότε εἰς μίαν μυστικὴν σκέψιν, ἐξεγερθεῖσαν αἰφνιδίως ἐν τῇ νάρκῃ τοῦ νοῦ μου. Ἦτο περίεργος πραγματικῶς καὶ δὲν ἐβράδυνα νὰ την ἀποκαλύψω πρὸς τὸν φίλον μου, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ τοὐλάχιστον ὡς θέμα ὁμιλίας, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔλειπεν ἀπὸ πολλοῦ.

«Ἐπιθυμοῦσα πολὺ νὰ γνωρίζω ἕνα πρᾶγμα» τῷ εἶπα. «Ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ παιδιά, ποῦ βλέπουμε σήμερα ὅμοια ὅλως διόλου καὶ ἄγνωστα, ποιό ἄρά γε θὰ διακριθῇ, θὰ γνωσθῇ καὶ θὰ ὑψωθῇ περισσότερο ; Ἤθελα νὰ ξεύρω, ἂν ἐγεννήθη κανένα ἀπ' αὐτὰ διὰ νὰ γίνῃ μέγας ἀνήρ, ποιὸ ἀπ' ὅλα θὰ ἦνε αὐτὸς ὁ εὐτυχής...ἢ ὁ δυστυχής ; »

Ὁ φίλος μου μ' ἐκύτταξε κατ' ἀρχὰς μὲ μεγάλην ἀπορίαν, ἀλλ' ὕστερ' ἀπὸ ὀλίγον συγκατετέθη νά μοι ἀποκριθῇ :

«Πολὺ δύσκολο πρᾶγμα εἶνε νὰ μαντεύσῃ κανείς.

— Τῷ ὄντι» εἶπα· «χρειάζεται κανεὶς νὰ μαντεύσῃ. Ἄλλου εἴδους ἔρευνα δὲν θὰ ἦτο, νομίζω, βάσιμος. Ἡ πειραματικὴ ἐξέτασις εἶνε ἀνέφικτος. Ἡ ψυχολογικὴ παρατήρησις, ὅσῳ φυσιολογικὴ καὶ ἂν γίνῃ, εἶνε ἀόριστος. Ἡ ἐξ ἀναλογίας κρίσις εἶνε πολλάκις σφαλερά .. Δὲν ἠξεύρει κανεὶς πῶς νὰ κάμῃ, οὔτε κἂν τὸν διδάσκαλον εἰμπορεῖ ἐπωφελῶς νὰ ἐρωτήσῃ. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον αὐτὸς νομίζει ὡς τὸν ἐπιμελέστερον καὶ τὸν εὐφυέστερον, θὰ βγῇ κατόπιν ὁ χειρότερος ἀπ' ὅλους !

— Τὸ ἐναντίον ἴσως εἰμπορεῖ νἀληθεύῃ καμμιὰ φορά. Ἀλλ' αὐτὸ ποῦ λὲς μοῦ φαίνεται πρόληψις.

— Καθόλου πρόληψις. Ἀληθεύει καὶ ἡ μία περίπτωσις καὶ ἡ ἄλλη. Συνήθως ὁ διδάσκαλος, καὶ μάλιστα ὁ δάσκαλος, εἶνε ὁ ὀλιγώτερον κατάλληλος νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν ἑνὸς μαθητοῦ. Ἔπειτα μὴ λησμονῇς ὅτι ἡ σχολαστικὴ εὐδοκίμησις εἶνε ἀνεξάρτητος ἀπὸ κάθε ἄλλην. Μπορεῖ π. χ. νὰ μάθῃς ὅσα γράμματα θέλῃς· ἅμα δὲν ἔχῃς δημιουργικὴν δύναμιν, δὲν εἶσαι τίποτα .... Καθὼς ξεύρεις, καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ λεγόμενοι σοφοί, ποῦ ἔχουν πολυμάθειαν μεγάλην ἀλλὰ ξηράν, ἄνευ ταλάντου, δὲν θεωροῦνται καθόλου μεγαλοφυεῖς. Ἐκτὸς τούτου ἡ εὐφυΐα, ὑπόθεσε, ἢ ἡ ζωηρότης, ἢ τὸ ἀντιληπτικόν, ἢ ἡ μνήμη, ἢ ἡ σεμνότης—τὰ μόνα προτερήματα ποῦ μπορεῖ νὰ διακρίνῃ τόρα καὶ νὰ ἐξάρῃ ἕνας δάσκαλος — δυνατὸν νὰ προσημαίνουν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ προ-

Digitized by Google

σημαίνουν ἕνα ἔξοχον νοῦν. Καὶ μάλιστα ἀφοῦ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους, ὅταν ἦσαν παιδιά, ἔκαμναν ἐντύπωσιν βλακὸς πρὸς ὅλους καὶ ἐξαιρετικῶς πρὸς τὸν διδάσκαλον. Αὐτὸ τοὐλάχιστον εἶδα εἰς πολλὰς βιογραφίας.»

Ὁ φίλος μου δὲν ἀπήντησε τίποτε, παραδεχόμενος ἴσως τὸν ἰσχυρισμόν μου, καὶ ἐξηκολούθησε βαδίζων πλησίον μου σιωπηλὸς καὶ σκεπτόμενος. Προφανῶς ἡ παρατήρησίς μου τὸν ἔκνισε, καὶ παρὰ τὴν νάρκην τὴν ἐκ τοῦ καιροῦ, ἤρχισεν ὁ ἐγκέφαλός του νὰ ἐργάζεται. Ἀλλὰ δὲν ὡμίλει ἀκόμη. Ἦτο ἐπιφυλακτικός, ὡς ὅλοι οἱ βαθέως εὐφυεῖς. Ἠθέλησα νὰ κρίνω ἂν καλῶς ἐμάντευσα τὴν τροπὴν τῶν σκέψεών του, καὶ τὸν διέκοψα μὲ νέας ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος ὑποθέσεις.

«Ἂν ὑποθέσωμεν ὡς ἀληθὲς» τῷ εἶπα «ὅτι δύο ἀπ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ τοῦ σχολείου πρόκειται τῷ ὄντι νὰ διακριθῶσι καὶ νὰ γίνωσι μεγάλοι ἄνδρες, καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ἀκόμη ὅτι ὁ ἕνας πρόκειται νὰ διακριθῇ ὡς καλλιτέχνης καὶ ὁ ἄλλος ὡς πολιτικός, εἰμπορεῖς ἐσὺ τόρα, ἔχων αὐτὸ μόνον τὸ γνωστόν, νὰ πλησιάσῃς τὸν ὅμιλον τῶν παιδίων καὶ μετὰ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔρευναν, ὅπως ξεύρῃς καὶ ὅπως θέλῃς, νὰ εὕρῃς αὐτοὺς τοὺς δύο μέλλοντας ἐξόχους, νά μού τους φέρῃς ἐδῶ καὶ νά μου πῇς: Αὐτοὶ εἶνε;

— Ὄχι!» ἀπήντησεν ὁ φίλος μου ζωηρῶς, σημεῖον ὅτι προηγουμένως αὐτὸ εἶχε σκεφθῆ· «πάλιν ὄχι! δι' ὅλους τοὺς λόγους ποὺ εἴπαμεν προηγουμένως. Εἰμπορεῖ νὰ γίνῃ κάποια παρατήρησις, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ εἶνε βεβαία.

— Ἀλλ' ἐὰν προβῶμεν ἀκόμη εἰς τὰς ὑποθέσεις μας;

— Πῶς;

— Ἰδοὺ πῶς. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι κάποιος ἔχων βέβαια τὴν μαντικὴν δύναμιν ποὺ μᾶς λείπει, εὑρίσκει αὐτὰ τὰ παιδιά, μᾶς τα παρουσιάζει καὶ μᾶς λέγει: Αὐτὰ εἶνε! προσέξατε καλά. Τὸ ἕνα, δέν σας λέγω ποῖον, θὰ διακριθῇ ὡς πολιτικός, καὶ τὸ ἄλλο ὡς καλλιτέχνης. Εἶνε τῆς αὐτῆς σχεδὸν ἡλικίας. Ὁ ἕνας τὸν Δεκέμβριον π. χ. συμπληρόνει τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ὁ ἄλλος τὸν Ἰούλιον τὸ ἑνδέκατον. Ἀνήκουν εἰς τὴν ἰδίαν τάξιν, ἔχουν τὰ ἴδια μαθήματα καὶ τοὺς ἰδίους διδασκάλους. Τίποτε ἄλλο... Εἰμπορεῖς σὺ τόρα, ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν ἑκάστου, νὰ ὁρίσῃς ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο μικροὺς θὰ εἶνε ὁ πολιτικὸς καὶ ποῖος ὁ καλλιτέχνης;

— Αὐτὸ μάλιστα, εἶνε εὔκολον. Πρόκειται νὰ κρίνω μεταξὺ δύο χαρακτήρων ἀντιθέτων, τῶν ὁποίων αἱ διαφοραὶ εἶνε ὡρισμέναι καὶ φαίνονται μάλιστα ἐνωρίς.

— Λοιπὸν ἐμπρός! κάμε τὴν διάγνωσιν. Ἀπὸ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἡλικίαν τί διαφορὰς θὰ παρουσιάζουν τὰ παιδία μεταξύ των;

— Δὲν εἰμπορῶ νά σου ἀπαντήσω ἀμέσως. Πρέπει, φίλε μου, νὰ σκεφθῶ. Ἔχω βέβαια τὴν βάσιν, ἐφ' ἧς θὰ στηριχθῶ καὶ θὰ διαγράψω τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἑνὸς τύπου καὶ τοῦ ἄλλου. Ἀλλ' ἡ κατάταξις τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτῶν καὶ μάλιστα ἡ συγκριτικὴ δὲν εἶνε τόρ' ἀμέσως εὔκολος. Θά σου ἀπαντήσω...»

Ὁ ἥλιος εἶχε κρυβῆ ὄπισθεν τῶν βαθυχρόων βουνῶν, προσπιπτόντων ἐπὶ ὁρίζοντος πορφυροχρύσου. Ἡ διάθεσίς μας βαθμηδὸν ἐβελτιοῦτο. Ἐλύοντο τὰ δεσμὰ τοῦ νοῦ ὅπως καὶ τῆς γλώσσης... Ἀλλὰ τόρα δὲν ὡμιλοῦμεν, ἐσκεπτόμεθα. Ἐφαίνετο ὅτι εἴχομεν πλέον ἐγκαταλείψει τὸ θέμα τῆς συνομιλίας μας. Ἄλλως τε καὶ τὰ παιδία τοῦ σχολείου, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐπνίγη ὁ γλυκύς των βόμβος, ἀπεκρύβησαν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν μεμακρυσμένην καμπὴν τῆς λεωφόρου.

Β'.

Εἶχα λησμονήσει πλέον καὶ τὰ παιδία τοῦ σχολείου καὶ τὴν περὶ αὐτῶν συζήτησιν, ὅταν μίαν ἡμέραν εὗρον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου φάκελον, ὀγκωδέστερον συνήθους ἐπιστολῆς, ἐσφραγισμένον καὶ ἐπιγεγραμμένον διὰ τοῦ ὀνόματός μου. Τὸν ἤνοιξα μετὰ προθυμίας καὶ εὗρον ἐν αὐτῷ χειρόγραφον διακρινόμενον διὰ τῆς ἰσχρόου μελάνης καὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ χαρακτῆρος τοῦ φίλου μου. Ἐτιτλοφορεῖτο *δύο χαρακτῆρες* καὶ ἦτο ἡ ὑπεσχημένη του ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ περιπάτου. Τὸ παραθέτω κατωτέρω κατὰ λέξιν:

★

Ὑπὸ τὸ ὄνομα *καλλιτέχνης*—ἔγραφεν ὁ φίλος μου—ἐννοεῖς βεβαίως ὅλους τοὺς καταγινομένους εἰς τὴν *ἀπεικόνισιν τοῦ ἀληθοῦς*, τοὺς ἀσκοῦντας δημιουργικὴν δύναμιν ἐν τῇ θεραπείᾳ τοῦ καλοῦ: ζωγράφους, γλύπτας, μουσικούς, ποιητάς, μυθιστοριογράφους, δραματικοὺς καὶ καθεξῆς, ἐνῷ μὲ τὸ ὄνομα *πολιτικὸς* χαρακτηρίζεις γενικῶς τάξιν ἀνθρώπων — κυβερνητῶν, πολιτευτῶν, δικηγόρων, διπλωματῶν, ῥητόρων, κλπ. τῆς ὁποίας τὸ οὐσιῶδες γνώρισμα εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἡ δύναμις τοῦ ἀντιμετωπίζειν συνεχῶς τὰ πλήθη, δύναμις ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, τοῦ ἄγειν καὶ φέρειν αὐτά. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο τοῦ ἀληθοῦς πολιτικοῦ εἶνε ἀκόμη καὶ τὸ ἀντίθετον τοῦ οὐσιώδους χαρακτηριστικοῦ τοῦ ἁγνοῦ καλλιτέχνου, ὅστις ἀπομακρύνεται τοῦ κόσμου, ζῶν εἰς ἄλλας σφαίρας ἰδανικάς, καὶ παρὰ τῷ ὁποίῳ ἡ κατάκτησις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ πλήθους ἢ τοῦ φόβου του καὶ τῆς ὑπακοῆς, δὲν ἀποτελεῖ τὸ κύριον τῆς ἐπιτυχίας του προσόν. Ἐπὶ τοιαύτης βάσεως θὰ καθορισθῶσιν αἱ διαφοραί. Μερικωτέρας διαφορὰς εἰμπορεῖ βέβαια νὰ εὕρῃ κανεὶς καὶ μεταξὺ μουσικοῦ καὶ ζωγράφου, ὅπως μεταξὺ δικανικοῦ καὶ διπλωμάτου. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐδῶ ἢ περὶ

Digitized by Google

τῶν γενικῶν διαφορῶν μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων τάξεων.

Ἂν ἐρωτήσῃς τὸν παχὺν ἐκεῖνον διδάσκαλον, μήπως ἔχῃ κανένα παιδὶ γιὰ πέταγμα πολὺ πιθανὸν νά σου δείξῃ τὸν μέλλοντα καλλιτέχνην. Θὰ ἦνε ἀμελής, ἀφηρημένος καὶ θὰ φαίνεται σχεδὸν ἠλίθιος. Ἀπὸ τῆς πατρικῆς καρδίας τοῦ διδασκάλου θὰ ἔχῃ ἤδη ἀποπτῆ πᾶσα περὶ τῆς προόδου του ἐλπίς· ἐνῷ περὶ τοῦ πολιτικοῦ θὰ φρονῇ καὶ θὰ ἐπαναλαμβάνῃ ὅτι θὰ ἦτο ὁ πρῶτος μαθητὴς τοῦ σχολείου, ἂν ἐγίνετο ὀλίγον τι ἐπιμελέστερος... τόσον τοῦ φαίνεται εὐφυής ! Ἐπίσης εὐφυὴς φαίνεται καὶ εἰς τοὺς συμμαθητάς του, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀγαποῦν, τὸν σέβονται, τὸν φοβοῦνται καὶ τὸν ἀκούουν. Διότι ὁ μέλλων πολιτικὸς ἀπὸ τόσῳ μικρᾶς ἡλικίας ἀκόμη θὰ ἔχῃ ἔμφυτον τὴν δύναμιν τοῦ πρωτεύειν καὶ ἄρχειν μεταξὺ πολλῶν,—τὸ κύριον, ὡς εἶπον, διακριτικὸν τῆς κατηγορίας ταύτης—δύναμιν δι' ἧς εἶνε πάντοτε ὁ ἀρχηγὸς τῆς τάξεως καὶ πολλάκις τοῦ σχολείου. Ῥήτωρ περὶ ὃν συσπειροῦνται οἱ ἄλλοι, πρεσβευτὴς πάντοτε πρὸς τὸν διδάσκαλον, πολυμήχανος, ἐπωφελούμενος πάσης περιστάσεως, ἀλλὰ πρῶτον πάντων ἀγαπώμενος, θὰ ἦνε ἡ κοινῶς συμπαθεστέρα καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα ἐν τῷ σχολείῳ ὕπαρξις. Κομψὸς πάντοτε καὶ καθαρός, ἀλλ' ἄνευ κοσμημάτων καὶ ἐπιτηδεύσεως, εὐσταλής, ζωηρός, εὔθυμος, ἐλεύθερος εἰς τὰς κινήσεις του. προπετής, ἀνδριζόμενος, θὰ περιστοιχίζηται πάντοτε ὑπὸ ὁμίλου φίλων ἢ ὀπαδῶν, θὰ ἐπιβάλλῃ τὴν γνώμην του διὰ τῆς πειθοῦς ἢ τῆς ἰσχύος, δὲν θἀνέχεται προσβολήν, συνειθίζων ἀπὸ τοῖδε εἰς τὸ νὰ φυλάσσῃ τὸ γόητρόν του, καὶ θὰ ἔχῃ πολλοὺς ἑτοίμους νά τον ὑπερασπίσωσι. Τοὐναντίον ὁ καλλιτέχνης θὰ ζῇ ἄνευ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλίας τῶν ἄλλων, ἀπομεμονωμένος, μελαγχολικός, ῥεμβός, νυσταλέος. Θὰ ἦνε παιδίον καχεκτικόν, ἄτολμον, δειλόν, μ' ἐπίκυρτον σῶμα καὶ ἄκομψα ἐνδύματα, ἀσυμπαθές, συνεσταλμένον εἰς μίαν γωνίαν, χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ προφέρῃ λέξιν. Καὶ τόρα, καθὼς καὶ κατόπι, θἀποστρέφεται τὰ κέντρα καὶ τὸν θόρυβον, ἐν ᾧ ὁ κόσμος εἶνε ἡ ζωὴ τοῦ πολιτικοῦ. Εἰς τὰ σχολαστικὰ μαθήματα ὁ καλλιτέχνης δὲν θὰ προσέχῃ διόλου, ἐξ ἐναντίου δὲ θὰ εὑρίσκῃ πολὺ θέλγητρον ἀπὸ μικρὸς εἰς τὰς ῥομαντικὰς σκηνὰς τῆς ἱστορίας, τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἐν γένει καὶ εἰς τὰς διηγήσεις τῶν βιβλίων του ἢ τῶν διδασκάλων. Ἂν ἦνε μεγαλοφυὴς καλλιτέχνης, Βολταῖρος ἢ Γκαῖτε, θἀγαπήσῃ ἐνωρὶς καὶ τὰ μαθηματικά, διότι ἡ τελεία δημιουργία ἔχει χρείαν ὅλων τῶν ἐγκεφαλικῶν δυνάμεων. Εἶπον ὅτι θὰ ἦνε ἄφιλος καὶ μετὰ τῶν πολλῶν ἀγέλαστος· ἐνίοτε ἐν τούτοις θὰ αἰσθάνεται ζωηρὰν συμπάθειαν, πάθος ἀληθινὸν διὰ κανένα τῶν συμμαθητῶν του, ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι θὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ τοῦ το ἐκδηλώσῃ, ἐκεῖνος δὲν θἀνταποκριθῇ εἰς αὐτό. Σπανίως θὰ τῷ προσφέρεται φιλία, ἀλλ' ὁ προσφέρων θὰ τῷ ἦνε ἀσυμπαθής. Καὶ οἱ δύο, ὅ τε καλλιτέχνης καὶ ὁ πολιτικός, πιθανὸν νὰ ἔχωσιν ἀπὸ τόρα τὰς μικράς των φίλας· ἀλλὰ μόνος ὁ καλλιτέχνης δύναται νὰ τρέφῃ ὅσῳ πρόωρον τόσῳ ἰσχυρὸν ἐρωτικὸν αἴσθημα. Θὰ ἦνε ὅμως ἄστατος εἰς τοὺς ἔρωτάς του, εἰς τὰς ὀρέξεις του, εἰς τὰς θελήσεις του, εἰς τὰς ἀποφάσεις του, καὶ τῆς ἀστασίας ταύτης θὰ ἔχωμεν ἀπὸ τόρα προφανέστατα δείγματα. Καὶ ἐν ᾧ ὁ πολιτικὸς θὰ δεικνύῃ ἀπὸ τόρα τὰ σημεῖα τῆς σταθερότητος ἐκείνης καὶ τῆς ἐπιμονῆς, ἥτις θἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τοῦ σταδίου του, ἐξ ἐναντίου ὁ καλλιτέχνης θὰ ἦνε καθολοκληρίαν ἀνίσχυρος νὰ ἐπιβληθῇ τόρα καθὼς καὶ κατόπιν. Αὐτὸς δὲ εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον βλέπομεν συνήθως τοὺς καλλιτέχνας νἀγαπῶσι μὲν τὰ παιδία, νὰ ἠξεύρωσι νά τα περιποιηθῶσι, νά τα ἑλκύσωσιν, ἀλλὰ νὰ ἦνε ἀπολύτως ἀνίκανοι νὰ τἀναθρέψωσι, νά τα διδάξωσι, νά τοις ἐμπνεύσωσι σεβασμόν. Ὅλοι τόρα θὰ λέγουν διὰ τὸν καλλιτέχνην : « Τί βλάξ ! » καὶ θά τον σκώπτουν καὶ θά τον περιφρονοῦν. Ἀλλὰ μόνος ὁ πολιτικὸς θὰ ἔχῃ ἐννοήσει, ὅτι εἶνε εὐφυέστερος ἀφ' ὅσον τοὐλάχιστον φαίνεται· διότι ἔμφυτον τῷ πολιτικῷ εἶνε νὰ διακρίνῃ εὐστόχως τὴν ἀληθῆ, τὴν κεκρυμμένην ἀξίαν τῶν ἄλλων. Δι' αὐτὸν πάλιν οἱ ἄλλοι θὰ λέγουν : «Τί εὐφυής !» Ἐν τούτοις ὁ μικρὸς καλλιτέχνης δὲν θά τῳ ἔχῃ πολλὴν ὑπόληψιν, διότι εἶνε ἴδιον τῆς καλλιτεχνικῆς φύσεως νὰ μισῇ ὅλους τοὺς κερδοσκοποῦντας ἐπὶ τῆς εὐνοίας τῶν πολλῶν. Καὶ οὕτω θἀντιπαθῶσιν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον καὶ θὰ ἦνε ἐν πολλοῖς ἀντίπαλοι, μεθ' ὅλην τὴν σπουδὴν τὴν ὁποίαν ἴσως ὁ πολιτικὸς θὰ δεικνύῃ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς φιλίας τοῦ καλλιτέχνου.

Ἂν καὶ συμπληρῶν τὸ δωδέκατον ἔτος τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον,—κατὰ τὰ ζώδια τοῦ χειμῶνος εἶνε παρατηρημένον ὅτι γεννῶνται ὡςεπιτοπολὺ καλλιτέχναι—ὁ τελευταῖος θὰ φαίνεται πολὺ μικρότερος τοῦ πολιτικοῦ, μόλις ἑνδεκαετοῦς. Ἐν τούτοις θαὐξήσωσιν ἀρκετὰ ταχέως καὶ οἱ δύο καὶ θὰ διαπλασθῶσιν, ἵν' ἀκολουθήσωσι λεληθότως σχεδὸν τὰ μοιραῖα στάδια. Ὁ πολιτικὸς θὰ ἑλκυσθῇ ἐκ τῆς μελέτης τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν καὶ θὰ ἐμβαθύνῃ εἰς ὅλα τὰ δημοσιολογικὰ ζητήματα· θἀναπτύσσῃ ὁλοὲν ὅλα του τὰ προτερήματα καὶ ἰδίᾳ τὴν περίνοιαν, τὴν ἑτοιμότητα, τὴν διαλεκτικὴν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ πρωτεύειν καὶ ἀγαπᾶσθαι. Διὰ τῆς βοηθείας τῶν ἄλλων θἀνέλθῃ τὰς πρώτας βαθμίδας τῆς κλίμακος, καὶ πάντοτε στρατολογῶν φίλους καὶ ὑποστηρικτὰς εἶνε δυνατὸν νὰ ὠθηθῇ μέχρι τῶν ὑψίστων. Εἰς τὰς πρώτας του ἐπιτυχίας οἱ γνω-

Digitized by Google

στοί θὰ λέγωσι : «Μπράβο του ! ἔξυπνος νέος... καὶ τοῦ ἔδειχνε ἀπὸ μικρός»· ὥστε πᾶσα ἀνύψωσίς του θὰ φαίνεται πάντοτε φυσικὴ καὶ δικαία τῆς ἱκανότητός του κατάκτησις. Τὸ ἐναντίον θὰ συμβῇ εἰς τὸν καλλιτέχνην. Ὁ ἄνθρωπος θὰ φανῇ ἀναγεννηθεὶς ὡς διὰ μαγείας, μόλις ἐπέλθῃ ἡ ἀνάπτυξις. Θὰ μεταβληθῇ τὸ σῶμα, τὸ ἦθος, τὸν ἱματισμόν, τὴν στάσιν. Θά τον βλέπῃς καὶ δὲν θά τον γνωρίζῃς· θά τον ἀκούῃς καὶ θὰ λέγῃς : αὐτός ! ; Καὶ ναὶ μὲν τὰ πρῶτά του βήματα θὰ ὑποδεχθῶσιν οἱ ἄλλοι δι' εἰρωνικῶν ἐπιφωνήσεων· ἀλλὰ μετὰ τὰς πρώτας του ὡμολογημένας ἐπιτυχίας, ἔκπληκτοι οἱ γνωστοί του θὰ ἀναφωνῶσι· «Καλὲ ποιὸς τὤλπιζε ! ὅταν ἦταν μικρὸς ἦταν βλάκας· τὸν θυμοῦμαι ἐγὼ ποῦ ἤμεθα συμμαθηταί » Καὶ ἡ ἀνύψωσίς του θὰ φαίνεται ἀνεξήγητος, θαυμασία... Καὶ ὅμως ποτὲ δὲν ἦτο βλάξ ! μικρὸς ἀκόμη ἐσκέπτετο ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους σᾶς τοὺς μεγάλους· καὶ ἐνῷ αἱ ἐντυπώσεις ἐνεχαράσσοντο βαθύτατα εἰς τὸν ὑγιᾶ του παιδικὸν ἐγκέφαλον, ἐνῷ ἡ φαντασία του εἰργάζετο ζωηρότατα, ἡ μικρὰ του χεὶρ ἐχάρασσε κρυφίως τὰ πρῶτά του δοκίμια. Καὶ ἂν δὲν εἶχε φίλους σᾶς τοὺς ποταπούς, τοὺς περισαίνοντας δουλικῶς ἐκεῖνον, ὅστις εἰξεύρει νὰ σᾶς θωπεύῃ ὅπως τὸν σκύλον του, καὶ ὑλακτοῦντας τὸν ἐννοοῦντα νὰ σεβασθῇ τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν, ἡ καρδία του ὅμως ἦτο πλήρης ἀγάπης καὶ εὐαισθησίας καὶ φιλοδοξίας εὐγενοῦς. Ἔμεινε δ' ἀκόμη καὶ τώρα ὡς ἦτο πάντοτε τρυφερός, ἀγαθός, μειλίχιος, φιλάνθρωπος, εἰλικρινής, διότι φρονῶ ἀδιστάκτως ὅτι, ὅσῳ περισσότερον κακὸς εἶνε εἷς καλλιτέχνης, ὅσῳ *πολιτικώτερον* φέρεται πρὸς κατάκτησιν στιγμιαίου θριάμβου, τόσῳ ὀλιγωτέραν ἀξίαν ἔχει κατὰ βάθος. Καὶ ἐν ᾧ ὁ πολιτικὸς ἐν τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων ἠναγκάσθη καὶ νὰ συνθηκολογήσῃ πολλάκις πρὸς τὴν συνείδησίν του καὶ νὰ κακουργήσῃ ἴσως, τοῦ καλλιτέχνου ὅμως ὁ χαρακτὴρ ἐνέμεινεν ἀδάμας καὶ ἡ συνείδησις ἀκηλίδωτος καὶ ἡ καρδία καθαρά. Ἐκτὸς τούτου τὰ στάδιά των αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἐκπροσωποῦσιν ἀντιθέτους κλίσεις καρδίας. Ἐπρόσεξες εἰς τὰ παιδία τοῦ σχολείου, τὰ ὁποῖα εἴδαμεν προχθές ; Τὰ περισσότερα ἀνῆκον εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ὀλίγα εἰς τὸν λαόν, διότι ἡ σχολὴ εἶνε ἰδιωτικὴ καὶ ὁ διδάσκαλος ἀκριβοπληρόνεται. Κατὰ γενικὸν κανόνα — δὲν ἐννοῶ ὅτι δὲν ὑπάρχουν πολλαὶ ἔξοχοι ἐξαιρέσεις, — ὁ μὲν καλλιτέχνης θ' ἀνήκῃ εἰς λαϊκὴν οἰκογένειαν, πτωχὴν ἴσως, ὁ δὲ πολιτικὸς εἰς ἀριστοκρατικήν, ἔστω καὶ μὴ πλουσίαν. Οἱ μεγάλοι πολιτικοὶ ὑπῆρξαν ἐπιτοπολὺ μέλη τῆς ἀριστοκρατίας, τῆς προνομιούχου καὶ πιεζούσης τάξεως, διὰ τοῦτο καὶ ἡ πολιτικὴ εἶνε ἡ τυραννικωτέρα τῶν ἐπιστημῶν· ἐν ᾧ τοὐναντίον ἡ καλλιτεχνία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέλαμψαν τὰ ἔξοχα λαϊκὰ πνεύματα, εἶνε ἀφεύκτως ἡ μᾶλλον φιλελευθέρα ἐνασχόλησις.

Σᾶς ἔγραψα τὰς εἰκόνας μου διὰ μεγάλων γραμμῶν, χωρὶς νὰ φροντίζω περὶ τῶν λεπτομερειῶν καὶ τῶν ἐξαιρέσεων. Ἂν παρουσθῶσιν ἐμπρός μου τὰ δύο παιδία, βλέπεις ὅτι δὲν ἔχω νὰ κοπιάσω πολύ, διὰ νά σου εἴπω : Ἰδού, αὐτὸς εἶνε ὁ καλλιτέχνης καὶ αὐτὸς ὁ πολιτικός.

Πλήν, διὰ νὰ ἐκτιμήσῃς καλλίτερα τὴν βεβαιότητα μεθ' ἧς σοῦ ὁμιλῶ, καὶ νὰ συμβιβάσῃς πρὸς τὴν γνώμην μου μερικὰς ἀντιρρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἴσως σοῦ ἐγεννήθησαν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην, πρέπει νὰ σκεφθῇς, ὅτι οἱ χαρακτῆρες τοὺς ὁποίους σοῦ διέγραψα εἶνε δύο χαρακτῆρες *ἰδανικοί*, ἀμιγεῖς, ὅσον δὲν ἀπαντῶνται συχνὰ ἢ μᾶλλον ποτὲ εἰς τὴν φύσιν. Ὁμοιάζουν μὲ τὰς χημικῶς καθαρὰς ἐκείνας οὐσίας, τὰς ὁποίας μόνον εἰς τὰ χημικὰ ἐργαστήρια εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ εὕρῃ. Εἰς τὴν φύσιν ἀμιγὴς πολιτικὸς δὲν ὑπάρχει, ὅπως καὶ ἀμιγὴς καλλιτέχνης. Ὁ πολιτικὸς εἰμπορεῖ νὰ ἦνε συγκεκραμένος ἔξαφνα μὲ ὀλίγον φιλόσοφον καὶ ὁ καλλιτέχνης μὲ ὀλίγον στρατιώτην, ὅπως ὁ μόλυβδος μὲ ὀλίγον ἄργυρον καὶ ὁ σίδηρος μὲ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἐὰν τὰ ἀμαλγάματα καὶ τὰ ὀξείδια παρουσιάζουν νέας ἰδιότητας, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ τἀναλύσωμεν εἰς τἀποτελοῦντα αὐτὰ στοιχεῖα.

Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νά σε συγχύζωσιν αἱ οὕτως εἰπεῖν *ἐπιπλοκαὶ* τῶν φαινομένων, εἰς τὴν ἐξέλεγξιν ἑνὸς ἰδανικοῦ καθαροῦ χαρακτῆρος, ἑνὸς στοιχείου. Ἔπειτα ἅμα εἰς τὸν σχηματισμὸν μιᾶς θεωρίας, ἑνὸς κανόνος, λάβῃς βάσιν λογικήν, ὁ κανών σου ἔχει ἐπιστημονικὴν ἀξίαν, ἔστω καὶ ἂν πρακτικῶς αἱ ἐξαιρέσεις ἦνε πολὺ περισσότεραι ἀπὸ τὰ παραδείγματα ποῦ ἠμπορεῖς νὰ φέρῃς.

(1889) ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Digitized by Google

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

('Απόσπασμα ἐξ ἐκδοθησομένου διηγήματος)

. . . .

Γλυκεῖα ζωὴ ἡ ζωὴ τῶν παιδικῶν ἡμῶν χρόνων, τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς νεότητος. Κατὰ τὴν εὐτυχῆ ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ σχολείου, μόνη ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγάπη πληροῦσι τὴν καρδίαν μας. Δὲν ἔχομεν παρελθόν, οὔτε ἀποβλέπομεν εἰς τὸ μέλλον. Τρέφεται ἡ ὕπαρξίς μας ὑπὸ τῶν ἀγνοτέρων σκέψεων. Ὢ ! ὄχι, δὲν σκέπτεται ἀκόμη. Αἰσθάνεται μόνον, μόνον ἀγαπᾷ. Οἱαδήποτε ἐντύπωσις τοῦ ἔξω κόσμου, ἐν τῷ στήθει τῆς ἡλικίας ἐκείνης μεταβάλλει χροιὰν καὶ ὅλα, ὅλα εἶναι ὡσεὶ ἔκφρασις τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ὡραίου. Κατοπτρίζεται αὐτὴ ἡ ψυχή μας εἰς ὅ,τι μᾶς περιβάλλει.

Καὶ ὅμως ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ τότε ἀκόμη, εἰς τὴν μόλις ἀνθίζουσαν νεότητα τοῦ ἐφήβου, δὲν ἠξεύρω πῶς, εὕρισκον ἐνίοτε εὐχαρίστησιν νὰ μένω μόνος καὶ νὰ καταλείπωμαι ἐπὶ πολὺ εἰς μακροὺς ῥεμβασμούς, ὡσεὶ ζητῶν ἄγνωστόν τινα πόθον, ἀόριστον, μεμακρυσμένον. Ἐφέρετο ἡ ψυχή μου ἀλλοῦ, μακρὰν τῆς θορυβώδους συναναστροφῆς τῶν ὁμηλίκων μου, ὡσεὶ ἦτο ξένη πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἐκείνων, ξένη πρὸς τὴν χαράν, ἥτις ἀνέλαμπεν εἰς τὰ ὄμματά των.

Δεκαεπτὰ ἐτῶν ἐτελείωσα τὰς ἐγκυκλίους σπουδάς μου. Πόσην χαρὰν ᾐσθάνθην διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀπολυτηρίου μου !

Ἀλλ' ἤμην πτωχός... Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀκολουθήσω ἀνωτέρας σπουδάς. Ἠναγκάσθην νὰ δεχθῶ θέσιν γραμματέως εἰς ἐμπορικὸν γραφεῖον. Δὲν ᾐσθανόμην τὴν ἐλαχίστην κλίσιν πρὸς τὸ ἐμπόριον. Πλὴν ὑπετάχθην εἰς τὴν ἀνάγκην. Ὀρφανὸς γονέων, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἤμην βάρος θείου μοῦ τινος πρὸς πατρός, ὅστις, μόλις ἀποζῶν μετὰ τῆς οἰκογενείας του ἐκ τοῦ περιωρισμένου ἐμπορίου του τῶν σιτηρῶν, ἐσκέφθη, εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν μου σπουδῶν, νὰ μὲ συστήσῃ εἰς τὸν φίλον του κύριον Ἀμβρόσιον. Ὁ κύριος Ἀμβρόσιος μὲ προσέλαβεν εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ χάριν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ θείου μου καὶ διότι εἶχεν ἀνάγκην βοηθοῦ. Ποσάκις, διαρκούσης τῆς ἐργασίας μου, ὑπέκλεπτον ὀλίγον χρόνον, ὀλίγον μόνον, ὅπως κρυφίως ἐκεῖ, ἐντὸς τῆς ἡμιανεῳγμένης συρτοθήκης τοῦ γραφείου μου, ἀναγινώσκω ἕνα τῶν ἀγαπητῶν μου ποιητῶν !

Παρῆλθον οὕτω δύο ἔτη. Δεκαεννέα ἐτῶν. Ἄρχεται τότε ἐκτυλισσόμενον εἰς τὰ ὄμματά μας τὸ μέλλον μὲ τὰ λαμπρότερα καὶ μᾶλλον μαγευτικὰ χρώματα. Ὅμως, τὰ χείλη τὰ ἰδικά μου ἀποβάλλουσιν ἐνωρίς, ἐνωρίτατα τὸ μειδίαμα. Μόλις τὸ γνωρίζω. Τὸ αἰσθάνομαι μόλις, ἐπανθίζον εἰς τὰ ὠχρὰ χείλη μου. Ὠχρά, ναί ! Διότι ἤμην πάντοτε ἀσθενικός, παιδιόθεν, ὡσεὶ εἰς τὴν γέννησίν μου οὐδεμία παρίστατο μοῖρα, οὐδὲν ἄστρον ἔλαμπε, καὶ ἡ ζωή, ἥτις ἐφέρετο εἰς τὸ στῆθός μου, ἦτο ζωὴ ἀναιμική, ἄρρωστος, μαραμένη ἐν αὐτῇ τῇ βλαστήσει. Μόνος ἐν τῷ κόσμῳ, ἀπολέσας μικρὸς ἔτι πᾶν φίλτρον, πᾶσαν στοργήν, μόνον νὰ κλαύσω εἶχον ἐδῶ κάτω. Σὺ μόνος, Μάριε, μοὶ ἀπέμενες. Πλήν, πάντοτε σχεδὸν ἦσο μακρὰν τοῦ ἀγαπῶντός σε Ἀνδρέου. Σὺ ἀνεπλήρους πᾶν αἴσθημα, καὶ μακρόθεν ἔτι, ἐν τῇ μονήρει μου ὑπάρξει.

Περὶ τὴν ἑσπέραν, μετὰ τὴν ἐργασίαν μου, ἔκαμνον μακρὸν περίπατον χάριν τῆς ὑγείας μου. Ἠγάπων πολὺ τὴν κίνησιν ἔξω, εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα, μακρὰν τῆς πόλεως. Ἐπήγαινον συχνὰ εἰς τὰς πέριξ τῆς Σμύρνης ἐξοχὰς καὶ ἐπλανώμην ἀνὰ τοὺς γύρω λόφους μόνος ἢ μὲ ἕνα μόνον φίλον. Ἔπειτα κεκμηκὼς ἐπέστρεφον εἰς τὴν κατοικίαν μου. Ἐκεῖ καθ' ἑσπέραν, ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας μου, ἀνεγίνωσκον ἢ ἔγραφον...Ἔγραφον δι' ἑαυτόν. Δὲν ὠθούμην ὑπὸ φιλοδοξίας. Ἤθελον μόνον νὰ ἀπολαύσω τῶν ὑψίστων ἐκείνων στιγμῶν, καθ' ἃς μετεφερόμην εἰς τὸν αἰθέριον κόσμον, ὃν πληροῖ ἡ ἀγάπη μόνη, ἡ ἀγάπη ἣν ἐπόθουν, καὶ τότε λησμονῶν τὴν μόνωσίν μου ἔπλαττον χιλίους κόσμους, εὐτυχής. . . .

Τότε ἐπέστρεψε καὶ ὁ Μάριος ἀπὸ μακροῦ ταξειδίου...Εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς τὴν ξένην χάριν ἐργασίας. Ἐκεῖνος ἦτο εὔθυμος πάντοτε. Ἴσως ἡ διετής του διαμονὴ εἰς τόπον, ὅπου πολὺ διασκεδάζουσι, συνέτεινεν εἰς τοῦτο. Ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι, καὶ μικρὸς ἀκόμη ἦτο ζωηρότερος ἐμοῦ. Ἦτο κατὰ δύο ἔτη πρεσβύτερός μου. Διήγομεν ὡς δύο φίλοι. Φίλοι καὶ ἀδελφοὶ ὁμοῦ. Πόσην εὐχαρίστησιν ᾐσθάνθην τότε διὰ τὴν ἄφιξίν του. Πῶς ἀπλήστως ἤκουον τὴν ἀνδρικὴν αὐτοῦ πλὴν πάντοτε μειλίχιον φωνήν. Ποτὲ δὲν ἐπρόφερε λέξιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ μὲ δυσαρεστήσῃ. Ἤθελεν, εἰ δυνατόν, νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς καρδίας του τὴν εὐφροσύνην ἥτις ἐπλήρου αὐτὴν καὶ τὴν δωρήσῃ εἰς ἐμέ. Καὶ μοῦ διηγεῖτο χίλια πράγματα τοῦ ταξειδίου του, νέα δι' ἐμέ, διότι ἐγὼ δὲν εἶχον ἀκόμη ταξειδεύσει. Μικρὸς μόνον, δεκαέτης περίπου, εἶχον ἐπισκεφθῆ τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν πάντοτε ἐζωγραφημέναι ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ὡς ὄνειρον, μὲ ἴδιόν τι θέλγητρον, καὶ ἔπειτα ἀκόμη ἀφ'οὗ εἶδον τόσας ἄλλας πόλεις.

Ἀκόμη δύο ἔτη. Δύο ἔτη μακρά, μονότονα, εὐχάριστα ἐνίοτε. Ἡ ὑγεία μου εἶχε βελτιωθῆ κατὰ πολύ. Ὁ περίπατος, ἡ γυμναστική, ἡ τακτικὴ ζωή, ἣν διῆγον, ἐπέρρωσαν τὸ ἀσθενὲς σῶμά μου. Ἡ μόνη μου εὐχαρίστησις ἦτο ἡ ἐξοχή. Ἐνωρίς, ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος, κατῴκουν εἰς Γκιὸς-Τεπέ. Ἠγάπων τὴν

Digitized by Google

θάλασσαν καὶ τὰ βουνά. Ἐκεῖ εὕρισκον καὶ τὰ δύο. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπείρων καλλονῶν τῆς φύσεως καὶ τοῦ καθαροῦ ἀέρος, παρὰ τὴν αὔραν τῆς θαλάσσης, ᾐσθανόμην ἑαυτὸν τόσον καλά, εὔθυμον. Ὅτε ἐπῆλθεν ὁ χειμών, ἐπανέλαβον τὴν ἐν τῇ πόλει κατοικίαν μου. Τότε, δὲν ἐνθυμοῦμαι πῶς, νύκτα τινὰ ἐαρινὴν σχεδόν, παρασυρθεὶς ὑπό τινων ὁμηλίκων μου, ἔκαμα τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ἔκδοτον εἰς τὰς ἀπολαύσεις ζωὴν τῆς νεότητος. Ἐπανῆλθον μετ' αὐτῶν. Ἔπειτα καὶ πάλιν, καὶ πάλιν. Καὶ ἐλησμόνουν. Ἐλησμόνουν τὴν ἥσυχον καὶ πλήρη ἀγάπης ἰδεώδους ζωήν μου. Οὕτως ἐνόμιζον τοὐλάχιστον. Εὗρον ἐπὶ τῆς γῆς ἄλλας ἀπολαύσεις, ἐπαγωγοτέρας ἐκείνων, ἃς ἐζήτουν εἰς τὴν μόνωσιν καὶ τοὺς ῥεμβασμούς, τὰς ἀπολαύσεις τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ψυχῆς σιμά. Σιμά.. διότι δὲν ἠδυνάμην ἄλλως. Παντοῦ ἐπεζήτουν τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο καὶ ἁγνὸν αἴσθημα, εἰς τὸ ὁποῖον χαρίζομεν τὴν ὕπαρξίν μας ὅλην καὶ μᾶς χαρίζει τὴν ζωήν.

Ὅλον μου τὸν μικρὸν μισθὸν ἐξώδευον ἀφειδῶς. Ἡ γυνὴ ἀπετέλει τὸ κέντρον τῶν σκέψεών μου, ὅλων μου τῶν διασκεδάσεων. Ἔζων εἰς ἀτμόσφαιραν πάθους. Ἀφ' ἑνὸς ἡ ἀπόλαυσις τῆς ζωῆς, αἱ διασκεδάσεις, τὰ δεῖπνα, ἐξ ἄλλου αἱ συγκινήσεις, οἱ φόβοι, ὁ ἔρως μὲ τὰ χίλια θέλγητρά του. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἶχον κερδήσει 1000 φράγκα εἰς ἓν λαχεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐκεῖνα ἔλαβον τὴν αὐτὴν τύχην. Ἐπεζήτουν οὕτω τὴν λήθην τῆς ζωῆς εἰς αὐτοὺς τοὺς κόλπους της, εἰς τὴν μέθην ἣν προκαλεῖ.

Τὴν λήθην.. Ἆ! ἐγνώριζον καλῶς, ᾐσθανόμην ἐδῶ, εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, ὅτι ἂν μίαν μόνον στιγμὴν ἔπαυον τὴν ζωὴν ἐκείνην τοῦ πάθους, θὰ μετέπιπτον εἰς τὴν μελαγχολίαν. Τὸ ᾐσθανόμην τώρα πλέον ἢ ποτέ. Αὐτὴ ἡ ζωὴ ἣν διῆγον, μὲ ἔφερεν ἐκεῖ. Ἀλλ' ὅμως πόσην εὐτυχίαν, ποίαν ἀνακούφισιν ᾐσθάνθην καὶ γλυκεῖαν ἀπόλαυσιν, ὅτε φεύγων τοὺς ἀνόμους ἔρωτας, τὰς ἑορτάς, τὰς ἀγρυπνίας, ἐκλείσθην τέλος μόνος, ὁλομόνος, μεταξὺ τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ σπουδαστηρίου μου καὶ ἠδυνήθην νὰ κλαύσω. Ἆ! πάσχει πολὺ ὅταν σφίγγεται ἡ καρδία, κλείουσα ἐν ἑαυτῇ ὅλην της τὴν δυστυχίαν.

Τότε εἶδον τὴν Δώραν.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ε'.

Ὁ διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. — Τὸ Βατοπαίδιον. — Τὰ κειμήλια. — Ἡ σημαία τοῦ Ἀνδρονίκου.—Τὰ ὀστᾶ τῶν αὐτοκρατόρων.—Ἡ ἀναλλοίωτος χείρ.—Ἰδιόρρυθμον σύστημα.— Μοναστηριακὴ φιλοξενία. — Τὰ ἑρμάρια τοῦ δρόμου. — Κουρὰ μοναχοῦ. — Ἡ Παναγία τῶν Ἰβήρων.

Ἀπελθὼν τῆς ἱερᾶς Συνάξεως ἐπεσκέφθην τὸν διοικητὴν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Τὸ οἴκημά του ἔχει μοναστικὴν ὅλως ἁπλότητα. Μέγα διβάνιον ἐρυθρόν, ἐφ' οὗ καθήμενος ὀκλαδὸν ἐθώπευε τὰς κνήμας του ὁ διοικητής, ἦτο ἡ μόνη ἐπίπλωσις. Ὁ *καϊμακάμης*, ὡς γνήσιος Ὀθωμανός, εἶχεν ἀριστερὰ αὐτοῦ τοποθετημένον τὸν ναργιλέν του καὶ δεξιὰ τὸν καφέ, ἀνανεούμενον εἰς πᾶσαν ἐπίσκεψιν ξένου. Αἰθίοψ λυγιζόμενος καὶ σείων διὰ τοῦ τρόπου τούτου χαριέντως μακρὸν κυανόχρουν *σαλιβάριον*, πρὶν ἔτι καθήσω, μοῦ προσεκόμισε καφὲν καὶ ναργιλέν. Ἀκατάσχετος μὲ κατέλαβεν ὄρεξις νὰ καθήσω ὅπως ὁ καϊμακάμης καὶ νὰ ἀπολαύσω τὸ ἀφέψημα τῆς Μόκας μὲ ὅλην τὴν ὀθωμανικὴν ἀνάπαυσιν. Μόλις μοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἐπιθυμία αὕτη καὶ ἀμέσως τὴν ἐπραγματοποίησα. Ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ, μὲ τὸ μαρκοῦτσι εἰς τὰ χείλη, μὲ τὸ κύπελλον ἀρωματώδους καφὲ εἰς τὸ πλευρόν μου καὶ ἐν συνομιλίᾳ, τῆς ὁποίας ἡ ἀξία δὲν ἦτο μεγαλειτέρα τοῦ φλοίσβου τῶν ἀργυρῶν ναργιλέδων μας, ἐνόησα πῶς διέρχονται αἱ ὀθωμανικαὶ ὧραι ἄνευ σκέψεων, αἱ ὁποῖαι βαρύνουσι τὴν διάνοιαν καὶ μαραίνουσι τὴν ψυχήν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτοῦ θαλάμου μοὶ ἐφάνη ὑπὸ ἐρυθρὰ παραπετάσματα ὅτι ἐκρύπτετο χαρέμι, ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἁπλούστατα ἀποκύημα τῶν καπνῶν τοῦ *ναργιλέ*, καὶ τὸ ἐρυθρὸν ἐκεῖνο παραπέτασμα οὐδὲν ἕτερον ἀπέκρυπτεν ἢ μόνον ὑδροχόας τοῦ καϊμακάμη.

Μετ' ὀλίγων ἡμερῶν διαμονὴν ἐν ταῖς Καρυαῖς ἀπῆλθον συνοδευόμενος ὑπὸ φίλου μου μοναχοῦ εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ἱερῶν μονῶν, ἐκ τούτων δὲ πρώτην ἐπεσκέφθην τὴν τοῦ Βατοπεδίου. Ἡ ἀπὸ Καρυῶν εἰς Βατοπαίδιον ὁδὸς κατάφυτος ἐκ προαιωνίων λεπτοκαρυῶν εἶνε μαγευτικωτάτη. Ὁ ἀνερχόμενος τοὺς θυμοτερπεῖς λόφους βλέπει μακρὰν κυανίζουσαν τὴν θάλασσαν διὰ μέσου τῶν ἐπανθούντων δένδρων. Μετὰ δίωρον δὲ πορείαν φθάνει ὁ ὁδοιπόρος εἰς τὴν μονήν, ἥτις ὑψοῦται ὡς μεσαιωνικὸν φρούριον ἐπὶ τῆς κλιτύος μαγευτικοῦ λόφου, κάτωθεν τοῦ ὁποίου μικρὸς ὅρμος χρησιμεύει πρὸς φύλαξιν τῶν ἁλιευτικῶν πλοιαρίων τῆς μονῆς. Οἱ φιλόξενοι μοναχοὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν εἴσοδον, ὁ δὲ *πορτάρης*, ὑψηλὸς ὡς ἐλάτη μοναχός, μὲ ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμοὺς καὶ κοιλανθείσας παρειάς, ἐκόμισε πρὸς τὸ συμβούλιον τῆς μονῆς τὰ συστατικὰ γράμματά μου, πάραυτα δὲ σεβάσμιος πρε-

Digitized by Google

σδύτης μὲ ὑπεδέχθη καὶ μὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν ἐπίσημον αἴθουσαν, πολυτελέστερον τῶν συνήθων αἰθουσῶν διεσκευασμένην.

Ἡ μονὴ τοῦ Βατοπαιδίου εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα μετὰ τὴν μονὴν τῆς Λαύρας, ἐγερθεῖσα ἐν τῇ ἱερᾷ περιοχῇ τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἡ παράδοσις ἀναφέρει ὅτι ταύτην ᾠκοδόμησεν ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος, οὗτινος ὁ τετραετὴς υἱὸς Ἀρκάδιος ἐπιστρέφων ἐξ Ἰταλίας ἐναυάγησε καὶ διεσώθη παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐκείνην, εὑρεθεὶς πλησίον βάτου· ἐκ τοῦ παιδίου δὲ τούτου καὶ τοῦ βάτου, πλησίον τοῦ ὁποίου εὑρέθη ὁ ἡγεμονόπαις, ὠνομάσθη Βατοπαίδιον ἡ μονή. Κατ' ἄλλας ὅμως θετικωτέρας παραδόσεις, αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ τριῶν Ἀδριανουπολιτῶν, κατὰ σύστασιν τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου. Ἀλλ' οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μανουὴλ ὁ Κομνηνός, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος καὶ Ἰωάννης ὁ Κατακουζηνός, κατόπιν δε καὶ Σέρβοι ἡγεμόνες τὴν ἐκαλλώπισαν καὶ τῇ ἐπροικοδότησαν ἄφθονα τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως. Καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους οἱ κατὰ καιροὺς ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας ἀφθόνους παρέσχον δωρεάς, ἐκ τούτων δὲ ἡ ἡγεμονόπαις Γολία καθωσίωσε τὴν ἐν Ἰασίῳ ἐκκλησίαν τῆς Κοιμήσεως· πρὸς δὲ οἱ Τσάροι Θεόδωρος Ἰβάνοβιτς, Μιχαὴλ Θεοδώροβιτς καὶ Ἰωάννης ὁ Τρομερὸς ἐχορήγησαν τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Βατοπαιδινοὺς πατέρας νὰ περιέρχωνται τὴν ρωσσικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ νὰ εἰσπράττωσιν ἐράνους. Καὶ σήμερον ἡ μονὴ αὕτη κατέχει μεγάλα κτήματα ἐν Ῥουμανίᾳ, Ῥωσσίᾳ καὶ Γουρκίᾳ, εἶνε δε ἡ πλουσιωτέρα τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τῆς περιουσίας αὐτῆς ὑπολογιζομένης εἰς 2,000,000 τουρκικὰς λίρας.

Ὁ ναὸς αὐτῆς εἶνε πλούσιος ἐπίσης, κατέχει δὲ ἄπειρα βυζαντινὰ κειμήλια καὶ ἄλλα λείψανα. Ἓν ἐκ τῶν κειμηλίων τούτων τῆς αὐτοκρατείρας Σοφίας ἐκ μονολίθου ἰάσπιδος διασώζεται ἀκέραιον καὶ φέρει τὰ αὐτοκρατορικὰ σήματα.

Καὶ ἕτερα μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς τέχνης καὶ ἐνθυμήματα τῆς αὐτοκρατορικῆς αἴγλης διασώζονται ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς μονῆς, πλουσιωτάτῃ εἰς χειρόγραφα, εἶδον τὸ ψαλτήριον τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου, φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἰδίου αὐτοκράτορος καὶ σημείωσιν περί τινος σεισμοῦ συμβάντος ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ διεσώζετο ἐπίσης μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ σημαία τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου καὶ ἡ χρυσοϋφαντος πολεμικὴ αὐτοῦ σκηνή, ἀλλ' οἱ ἀπλοϊκοὶ πατέρες ἐθεώρησαν σκοπιμώτερον νὰ ἀφαιρέσωσι τὸν χρυσὸν καὶ νὰ καύσωσι τὸ ὕφασμα. Ἡ μονὴ αὕτη ἐντὸς ἐπιχρύσου λάρνακος φυλάττει εὐλαβῶς καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν αὐτοκρατόρων Θεοδοσίου καὶ Ἀρκαδίου καὶ τῆς αὐτοκρατείρας Πουλχερίας, ἥτις μὴ δυνηθεῖσα νὰ μονάσῃ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει, ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ ἀναπαυθῇ μετὰ θάνατον ἐν αὐτῷ.

Πλεῖσται πολύτιμοι εἰκόνες διασώζονται ἐν τῷ ναῷ, περίεργα δὲ θαύματα διηγοῦνται ἐπισυμβάντα ἐκεῖ οἱ καλόγηροι, τὰ σημεῖα ἑνὸς τῶν ὁποίων ζωηρὰ παρίστανται ἀκόμη ἐν τῇ μνήμῃ μου.

Ἡμέραν τινὰ ἐπισκεπτόμενος τὸν ναὸν εἶδον πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου σιδηροῦν κλωβὸν καὶ ἐντὸς αὐτοῦ χεῖρα ἀνθρωπίνην μελανὴν καὶ εἰς ἄκρον ἐφθαρμένην. Ἡ χεὶρ αὕτη ἔχει τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν. Διάκονός τις ἐμμανὴς γενόμενος, διότι δὲν τῷ ἐδόθη οἶνος καὶ περιεφρονήθη ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου, μετέβη εἰς τὸν ναὸν καὶ διὰ μαχαίρας ἐπετέθη κατὰ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου. Πάραυτα ὅμως μετανοήσας ἔκλαυσε πικρῶς καὶ ἐξήντλησε τὸν βίον του ζητῶν συγχώρησιν, ἥτις τῷ ἐδόθη ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μένῃ ἀναλλοίωτος ἡ παράτολμος χείρ. Αὕτη δὲ εἶνε ἡ ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ κρεμαμένη χείρ, ἣν οἱ προσκυνηταί, ἐκλαμβάνοντες ὡς ἱερὸν λείψανον καὶ κόπτοντες τεμάχια, δεινῶς ἠκρωτηρίασαν. Ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ πυρκαϊαὶ αἱ ἀποτεφρώσασαι τὴν μονήν, ὡς καὶ αἱ ὑπὸ τῶν Ἀβάρων δῃώσεις αὐτῆς ἀποδίδονται εἰς θαύματα καὶ τιμωρίας ἐπιβληθείσας ὑπὸ τῆς Θεομήτορος πρὸς τοὺς παραβάτας τῶν ἱερῶν ἐντολῶν καλογήρους.

Κατὰ τὸν μακρὸν αὐτῆς βίον ἡ μονὴ πολλὰ ὑπέστη καὶ δὶς ἤλλαξε συστήματα. Πρὸ τριῶν αἰώνων ἦτο μοναστήριον κοινοβιακόν, ἤδη δὲ εἶνε μονὴ ἰδιόρρυθμος, διοικουμένη, ὅπως πᾶσαι αἱ τοῦ συστήματος τούτου μοναί, ὑπὸ τριῶν ἐπιτρόπων κατὰ τριετίαν ἐκλεγομένων καὶ ὑποκειμένων εἰς τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῶν ἐξεχόντων ἐν τῇ μονῇ· ἐξέχοντες δὲ εἶνε οἱ διακρινόμενοι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ οἱ ὑπηρεσίας σπουδαίας παρασχόντες εἰς τὴν μονήν. Τούτων ὁ βίος εἶνε ἄνετος, καὶ διὰ τοὺς πλείστους πολυτελής. Ἕκαστος ἐκ τῶν μοναχῶν δικαιοῦται νὰ ζῇ ἀναλόγως τῆς περιουσίας, ἣν κέκτηται, — καὶ ὑπάρχουσι μοναχοὶ ἔχοντες περιουσίας ὑπερβαινούσας τὸ ἑκατομμύριον — καὶ τῶν ἕξεων ἃς ἔχει. Ἕκαστος ἔχει ἴδιον δωμάτιον, οἱ δὲ ἐξέχοντες ἔχουσι διαμερίσματα ἰδιαίτερα καὶ ὑπηρετοῦνται ὑπὸ πολλῶν ὑποτακτικῶν, πάντοτε δὲ ἡ τράπεζά των εἶνε πλήρης ποικίλων ἐδεσμάτων. Τὴν περιουσίαν των διαχειρίζονται καὶ διαθέτουσιν ἐφ' ὅσον ζῶσιν ὡς βούλονται, μετὰ τὸν θάνατόν των ὅμως περιέρχεται αὕτη εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον καὶ καθίσταται περιουσία τῆς Μονῆς.

Οἱ μοναχοὶ οὗτοι παχύσαρκοι συνήθως ἐκ τῆς καθεστηκυίας ζωῆς, διέρχονται ἄνετον βίον, μὴ ὑποβαλλόμενοι εἰς τὰς ἀγρυπνίας καὶ τὰς ἄλλας σκληραγωγίας τῶν ἐν κοινοβίοις μοναχῶν. Οἱ πατέρες οὗτοι υἱοθετοῦσι συνήθως νέους εὐπαιδεύτους μοναχοὺς καὶ τοὺς ἀποκαθιστῶσι κλη-

Digitized by Google

ρονόμους τοῦ διαμερίσματος ἐν ᾧ βιοῦσιν. Ἡ χλιδὴ καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῶν μοναχῶν τούτων δὲν ἀποσβεννύει ἐν τούτοις τὸ αἴσθημα τῆς φιλοξενίας καὶ τῆς περιποιήσεως, διότι ἡ φιλοξενία ἐν Ἁγίῳ Ὄρει δὲν εἶνε ἐπίπλαστος ἀβροφροσύνη, ἀλλὰ θεσμὸς τῆς πολιτείας. Τῆς φιλοξενίας ταύτης ἀπολαύει ὁ προσκυνητής εἴτε εἰς πλουσίας μονὰς μεταβῇ, εἴτε εἰς καλύβην πτωχοῦ μοναχοῦ. Εἰς τὴν πύλην μάλιστα πάσης μονῆς, κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον, ὁ πορτάρης ἔχει διαθέσιμον ἄρτον, ἵνα παράσχῃ εἰς τὸν αἰτοῦντα διαβάτην, καὶ καθ' ὁδὸν δὲ ὑπάρχουσιν ἑρμάρια, ἔνθα ὁ ὁδοιπορῶν εὑρίσκει τεμάχιον ἄρτου, ἵνα κορέσῃ

Ἡ γυμνότης τοῦ δοκίμου, κεκλιμένην καὶ τεταπεινωμένην ἔχοντος τὴν κεφαλήν, αἱ μορφαὶ τῶν πατέρων καὶ τὰ καταπεπονημένα πρόσωπα τῶν ἁγίων εἰκόνων περιβάλλουσι διὰ μυστηρίου τὴν σκηνὴν ταύτην, ἀφίνουσαν ἀνεξάλειπτον ἀνάμνησιν εἰς τὸν ἰδόντα αὐτήν. Τὴν κουρὰν ταύτην ὑπέστησαν ἡγεμόνες, βασιλόπαιδες, αὐτοκράτορες· ἐν τῷ ναῷ δ' ἐκείνῳ, ἔνθα εἶδον πτωχὸν δόκιμον καρέντα, ἐκάρη ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, μετονομασθεὶς Ἰωάσαφ, καὶ ἄγνωστος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐτελεύτησε, χωρὶς οὐδεὶς νὰ γνωρίζῃ ποῦ ἐτάφη ὁ νεκρὸς αὐτοῦ.

Εἰς τὴν μονὴν Βατοπαιδίου, ὅπως καὶ εἴς τι-

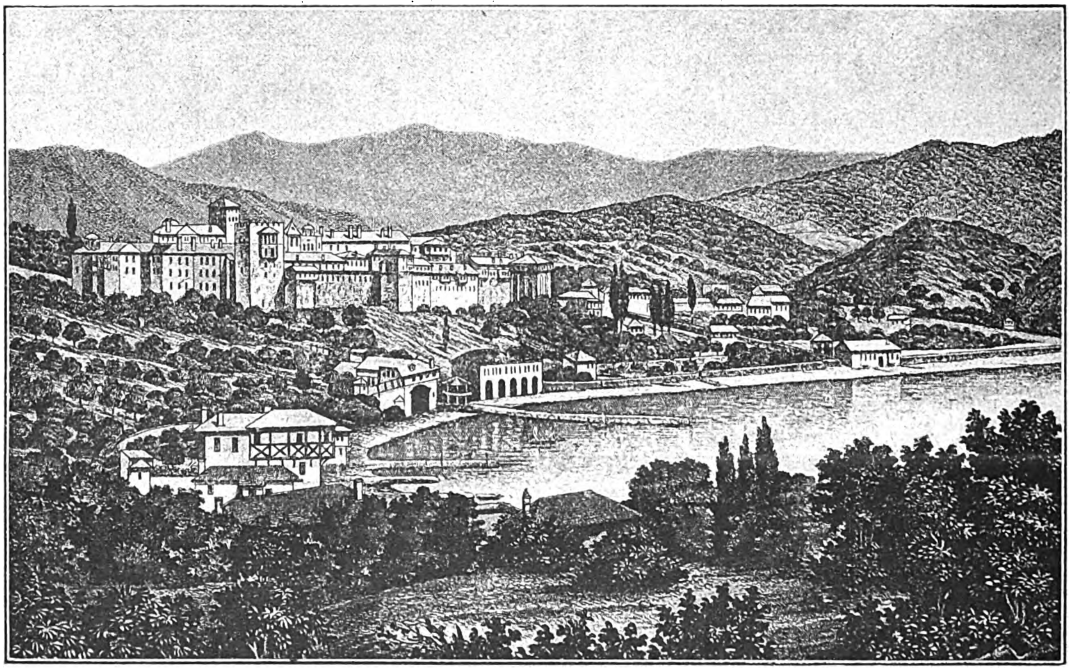

ΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΝ

τὴν πεῖναν του, ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς μονήν τινα ὅπου τὸν ἀναμένει τὸ ἀρχονταρίκιον καὶ ἡ ἀβραμιαία τράπεζα. Ὁ αὐτὸς βίος, ἡ αὐτὴ διοίκησις ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς μονὰς τοῦ ἰδιορρύθμου συστήματος· διὸ καὶ οἱ δόκιμοι προτιμοῦν νὰ καρῶσι μοναχοὶ εἰς μονὰς τῶν συστημάτων τούτων.

Παρέστην εἰς κουρὰν μοναχοῦ τινος κατὰ τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει διαμονήν μου. Ἡ σκηνὴ εἶνε γραφικωτάτη· ὁ σκιερὸς ναὸς φωτίζεται ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἀσθενῶν λαμπάδων καὶ πληροῦται ὑπὸ τῶν πρώτων τῆς μονῆς, οἱ ὁποῖοι τελοῦσι τὴν κουράν, ὁ δὲ δόκιμος, γυμνὸς πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ἀκροᾶται τῶν προσευχῶν καὶ ὁ ἴδιος δὲ προσεύχεται, ἕως ὅτου οἱ ἱερομόναχοι τὸν περικυκλοῦσι καὶ ἀνὰ μίαν εὐχὴν ἀναγινώσκοντες περιβάλλουσιν αὐτὸν τὸν λευκὸν χιτῶνα καὶ τὸ καλογηρικὸν ράσον· ἀπὸ τῆς στιγμῆς δ' ἐκείνης ὁ δόκιμος ἀλλάσσει ὄνομα καὶ γίνεται ἀδελφός.

νας ἄλλας μονάς, διατηροῦνται νοσοκομεῖα, ἅτινα διευθύνουσιν ἐπιστήμονες ἰατροί, ἐξ ὧν δύο ἐδέχθησαν τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Εἰς τὰς πλείστας ὅμως αἱ νόσοι θεραπεύονται ἀκόμη διὰ τῶν εὐχῶν καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πάσχοντος· ὡς ἐκ τούτου οἱ θάνατοι ἐπέρχονται συνηθέστατα καὶ ἐξ ἐλαφρῶν νοσημάτων, τῶν ὁποίων καὶ ἡ στοιχειώδης ἰατρικὴ συνδρομὴ ἀποσοβεῖ τὸν κίνδυνον.

Καὶ ἡ μονὴ τῶν Ἰβήρων διατηρεῖ νοσοκομεῖον καὶ εἶχε, καθ' ὃν χρόνον ἐπεσκέφθην αὐτήν, εὐπαίδευτον ἰατρὸν τὸν κ. Φανουριάκην, σπουδάσαντα ἐν Γερμανίᾳ, μεθ' οὗ ἀλησμονήτους διῆλθον ἡμέρας ἐν τῷ κελλίῳ του, ἔχοντι ὄψιν σπουδαστηρίου Γερμανοῦ ἐπιστήμονος. Καὶ ἡ μονὴ δ' αὕτη, ὅπως καὶ πᾶσαι αἱ μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους, κατέχει πλεῖστα κειμήλια καὶ ἁγίας εἰκόνας. Τὸ ἀξιολογώτερον ὅμως, ὅπερ ἀπαντᾷ τις ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ, εἶνε ἡ εἰκὼν

Digitized by Google

ΠΑΡΑ ΤΟ ΦΡΕΑΡ

Digitized by Google

τῆς Πορταΐτισσας, ἥτις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ εἰκονομάχου Θεοφίλου μετέβη μόνη εἴς τινα μονὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ ἐκεῖθεν μεταφερθεῖσα εἰς τὴν μονὴν τῶν Ἰβήρων ἐτοποθετήθη ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ τὴν πρωΐαν εὑρέθη ἄνωθεν τῆς μεγάλης Πύλης, δι' ὃ καὶ ἐκλήθη ἔκτοτε *Πορταΐτισσα*. Κατά τινα ἐπιδρομὴν τῶν Ἀβάρων στρατιώτης τις τὴν ἐλόγχισεν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς παρειᾶς, ἀμέσως δὲ ἀνέβλυσεν αἷμα, τότε δὲ οὗτος ἔκθαμβος γενόμενος προσεκύνησε καὶ βαπτισθεὶς ἐτελείωσεν ἐν ἀσκήσει τὸν βίον του. Ἡ εἰκὼν αὕτη εὑρίσκεται σήμερον ἐν Μόσχᾳ, καὶ φυλάττεται εἰς τὴν εἴσοδον μιᾶς ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστέρων πυλῶν τοῦ Κρεμλίνου, τῆς πύλης τῆς «Παναγίας τῶν Ἰβήρων». Ἐν τῷ ἐκκλησιδίῳ, ἔνθα κατάχρυσος καὶ ἀδαμαντοστόλιστος εὑρίσκεται ἡ ἁγία εἰκών· σμῆνος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν διέρχονται προσκυνοῦντες ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, διαρκῶς δὲ ἱερεῖς δοξολογοῦσι τὴν Παρθένον, καὶ εἰς ἑκατομμύρια ρουβλίων ὑπολογίζονται τὰ ἀναθήματα τῶν προσκυνητῶν κατ' ἔτος.

Χιλιάδες προσκυνητῶν ἀπὸ τὰς ἐσχατιὰς τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορείας μεταβαίνουσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσαν, ἵνα προσκυνήσωσι τὴν σεμνὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος. Συχνάκις δὲ παρέρχεται ὁλόκληρος ἑβδομὰς χωρὶς νὰ κατορθώσῃ ὁ προσκυνητὴς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ναΐσκον· τόσος εἶνε ὁ ἐν αὐτῷ συνωστισμός. Εἰς αὐτὸν πᾶσαν πρωΐαν ὁ ἐργάτης μεταβαίνει καὶ αἰτεῖται τὰς εὐλογίας τῆς Παναγίας, παρὰ τὴν ἐργατικὴν δὲ *μπλούζαν* τοῦ ἁμαξηλάτου καὶ τὴν ἀγροῖκον τῆς χωρικῆς ἀμφίεσιν, θροεῖ ἡ πολυτελὴς ἐσθὴς περικόμψου πριγκιπίσσης ἢ ἠχοῦσιν οἱ πτερνιστῆρες εὐγενοῦς στρατηγοῦ. Ὅλη ἡ Μόσχα θὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν, καὶ αὐτοὶ οἱ αὐτοκράτορες πρὸ τοῦ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Κρεμλῖνον καὶ περιβληθῶσι τὴν ἀρχαίαν τῶν Τσάρων ἁλουργίδα, ἐκεῖ πρῶτον γονυπετεῖς θὰ ζητήσωσι τὴν θείαν ἀντίληψιν. Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐγένετο πλέον ἡ ἐθνικὴ εἰκὼν τῶν Ῥώσσων, ἡ δὲ μονὴ διατηρεῖ ἐν Μόσχᾳ μετόχιον ὑπὸ τῶν Τσάρων παραχωρηθὲν καὶ εἰσφέρον πολλὰ κατ' ἔτος εἰσοδήματα εἰς τὴν μονήν. Ὅπως δήποτε ὅμως τῆς μονῆς ταύτης τὰ εἰσοδήματα ἠλαττώθησαν ἐπαισθητῶς, διότι τὰ μεγάλα καὶ πλούσια κτήματα τῆς μονῆς ἐν Βλαχίᾳ ἐδημεύθησαν, δυσκόλως δὲ καὶ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων ἀποσπῶνται ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν. Εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν εὑρίσκονται καὶ πλεῖσται ἄλλαι μοναί, τινὲς τῶν ὁποίων διὰ δανείων μόνον συντηροῦνται καὶ ἡ χρεωκοπία κρούει ἀπὸ πολλοῦ ἤδη τὰς θύρας των.

Ἕπεται τὸ τέλος — Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 98

Κεφάλαιον ϛ'.

Ἐκεῖνος ὁποῦ στέκει στὴ γωνιά του

Ὁ ἥλιος ἦτο ἤδη ἀκόμη ὑψηλὰ εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὅτε ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἐπιβαίνοντες τῶν μικροσώμων ἀλλ' ἐξαιρέτων περσικῶν ἵππων των ἔφθασαν εἰς τὸ μέρος τὸ λεγόμενον «τάφος τῆς Ἐσθὴρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου». Κατὰ τὴν παράδοσιν αὐτόθι ἐτάφη ἡ ὡραία Ἰουδαία, παρ' αὐτὴν δὲ ἀναπαύεται καὶ ὁ θεῖός της. Ὅπως καὶ ὁ λεγόμενος «τάφος τοῦ Δανιήλ», τὸ μνημεῖον τοῦτο ἀπολαύει μεγίστου σεβασμοῦ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις προσκυνηταῖς, οἵτινες σωρηδὸν προσέρχονται χάριν προσκυνήσεως τοῦ τάφου τῆς ἑαυτῶν προστάτιδος πανταχόθεν τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς προσέτι.

Οἱ δύο νέοι γινώσκοντες ἐκ φήμης τὸν τάφον τοῦτον ἐδικαιοῦντο νὰ περιμένωσιν ὅπως ἴδωσι μνημεῖόν τι μεγαλοπρεπές. Ἡ φήμη τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἀσσουήρου ἐδικαιολόγει πράγματι τὴν ἰδέαν τῆς παρ' αὐτοῦ ἀνεγέρσεως μαυσωλείου μεγαλοπρεποῦς εἰς τὴν εὐνοουμένην του καὶ ἀνταξίου αὐτῆς· δὲν ἠγνόουν ὅμως ὅτι τὸ μνημεῖον αὐτὸ δὲν θεωρεῖται γνήσιον, διὰ τοῦτο δὲν ἐξεπλάγησαν διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν πενιχρότητα αὐτοῦ.

Οἱ δύο τάφοι κεῖνται ἐγγὺς ἀλλήλων ὑπὸ μικρὸν θόλον ξύλινον, σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐπιγραφῶν ἑβραϊκῶν ἐπὶ περγαμηνῆς, ἀποτεθεισῶν ἐκεῖ ὑπὸ τῶν προσκυνητῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶνε αἰτήσεις ἢ εὐχαριστίαι διὰ χάριτας χορηγηθείσας αὐτοῖς. Τὸ ἱερὸν τοῦτο οὐδὲν ἐκέκτητο δυνάμενον νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ἀπληστίαν τῶν Περσῶν, διὰ τοῦτο μεθ' ὅλους τοὺς διαρκεῖς καταδιωγμούς, οὓς ὑφίστανται ἐν Ἰρὰν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀφέθη ἐν εἰρήνῃ ὁ μικρὸς οὗτος ναΐσκος. Οἱ τοῖχοι ἀποτελοῦνται ἐκ πλίνθων ἐρυθρῶν. Εὐρεῖαι κηλῖδες βορβόρου καθιστῶσι σχεδὸν ἀφανὲς τὸ ἀρχικὸν αὐτῶν χρῶμα. Μικρὸς τροῦλλος, κεκαλυμμένος ὑπὸ κεράμων κυανῶν, ἀλλεπαλλήλων καὶ στιλπνῶν, ἀπετέλει τὴν στέγην τοῦ *γαβρὲ* (τάφου), τοῦ ὁποίου τὸ ὕψος ἀνέρχεται μόλις εἰς τεσσαράκοντα πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους.

Ὅτε ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ διέβησαν πρὸ τοῦ τάφου τῆς Ἐσθήρ, ὁμάδες Ἰουδαίων προσκυνητῶν μὲ δολίαν καὶ περίφοβον φυσιογνωμίαν ἐπλησίαζον ἐκεῖ ἕρποντες διὰ τῶν γονάτων, ῥίπτοντες πανταχόθεν βλέμματα πεφοβισμένα. Ἡ κατάστασις τῶν Ἰουδαίων ἐν Περσίᾳ εἶνε

Digitized by Google

πάντοτε εἰς ἄκρον ἐπισφαλής, βλέποντες δὲ ἐρχομένους δύο ἱππεῖς, ἀνέμενον νὰ δεχθῶσι κάμποσα ξυλοκοπήματα.

Διότι ἐνῷ οἱ πρεσβεύοντες πάσας τὰς ἄλλας θρησκείας, οἱ Χριστιανοί, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Νεστοριανοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Γουέβροι προστατεύονται ὑπὸ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν, μόνοι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔχουσι κανένα προστάτην, εἶνε δὲ ὁ συνήθης σκοπὸς τῶν ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων τῶν Μωαμεθανῶν. Οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοὺς θεωροῦσιν ὡς φυσικήν των λείαν καὶ τοὺς καταθλίβουσι μὲ τὴν αὐτὴν ζέσιν καὶ μὲ περισσοτέραν ἴσως ἐπιτυχίαν ἀπὸ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ βαρώνους τοῦ μεσαίωνος. Ἡ κατάστασις τῶν Ἰσραηλιτῶν εἶνε σήμερον ἐν Περσίᾳ ἀκριβὴς ἀναπαράστασις τῆς ἐν Εὐρώπῃ ὑπαρχούσης κατὰ τοὺς χειρίστους χρόνους τῆς βαρβαρότητος καὶ τῆς αμαθείας. Ὁ ἔσχατος τῶν ἀγυιοπαίδων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πτύῃ κατὰ τοῦ Ἰουδαίου, νὰ τὸν τύψῃ, νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ἐν πάσῃ ἀνέσει. Ὑπάρχει ακόμη ἔθιμον τηρούμενον κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ἑορτῆς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Σάχου· κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν δημοσίων πανηγύρεων ἁρπάζουσιν ὅσους περισσοτέρους Ἰουδαίους δυνηθῶσι καὶ τοὺς ῥίπτουσι μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω εἰς τὰς *χαβούζας* ἢ δεξαμενὰς πλήρεις ὕδατος, τὰς εὑρισκομένας εἰς ὅλας τὰς αὐλὰς καὶ εἰς ὅλας τὰς πλατείας. Αἱ προσπάθειαι τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ὅπως ἀνεγερθῶσιν ἄνωθεν τῶν γλοιωδῶν χειλέων τῆς δεξαμενῆς φαιδρύνουσι λίαν τὸ πλῆθος, καὶ ἀφοῦ ἀκόμη κατορθώσωσι νὰ διαφύγωσι κάθυγροι καὶ κατερρυπωμένοι, κεκαλυμμένοι ὑπὸ βορβόρου, τοὺς καταδιώκουσι δι' ἐμπαιγμῶν καὶ λιθοβολισμῶν. Θεωροῦνται εὐτυχεῖς, ὁσάκις δυνηθῶσι νὰ διασωθῶσι μὲ τὴν ἀπώλειαν ἑνὸς μόνου ὀφθαλμοῦ ἢ τινων ὀδόντων. Ἡ τελετὴ αὕτη ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἑκάστου νέου διοικητοῦ ἐπαρχίας πρὸς μεγάλην χαρὰν τοῦ ὄχλου. Τὸ panem et circenses τῆς ἀρχαίας Ῥώμης ἀντικαθίσταται ἐν Περσίᾳ ὑπὸ τῆς κραυγῆς: *Πυροτεχνήματα καὶ Ἰουδαίους!* Ἐννοεῖται ὅτι αὐτοὶ θεωροῦνται ὑπεύθυνοι διὰ πᾶσαν κοινὴν συμφοράν, οἷον ἐπιδημίαν, λιμόν, πυρκαϊάν, κακὴν ἐσοδείαν, ἐπιζωοτίαν. Ὁσάκις ἐξαφανίζεται παιδίον τι, ἀμέσως φωνάζουσιν ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι τὸ ἐπῆραν διὰ νὰ τὸ θυσιάσουν εἰς τὸν Θεόν των! Λείπει βοῦς ἢ ὄνος ἢ καὶ κύων; Οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ἔκλεψαν!... Κατεπάνω των!

Ζῶσιν ἐν ἑκάστῃ πόλει περιωρισμένοι εἰς *Γκέτο*, εἰς ἰδιαιτέραν συνοικίαν, καὶ διάγουσι ζωὴν ἀθλίαν καὶ οὐχὶ ἀκίνδυνον. Ὁσάκις τελεῖται γάμος ἰσραηλιτικός, ὁ μωαμεθανικὸς ὄχλος προσκαλεῖται εἰς τὴν τελετήν· ἀρχίζουν, ἐννοεῖται, ὑπὸ τὴν διαρπαγὴν τοῦ προητοιμασμένου διὰ τοὺς νυμφίους συμποσίου, ἐξυβρίζουσι τὰς γυναῖκας καὶ τὰς Ἰσραηλίτιδας νεάνιδας, δὲν εἶνε δὲ σπάνιον ἡ ἑορτὴ ν' ἀπολήξῃ καὶ εἰς τὸν φόνον πολλῶν ἀνθρώπων. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ μωαμεθανικὰ σχολεῖα καὶ λύκεια εἶνε ἀπρόσιτα εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν ἀπομένει ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἐπαγγελμάτων, καὶ μάλιστα τὰ απεχθέστατα, οἷον ὁ καθαρισμὸς τῶν ὀχετῶν εἶνε εἰς αὐτοὺς καταναγκαστικῶς ἐπιβεβλημένος. Ὅπως πανταχοῦ, ἐργάζονται ἐπιτηδείως περὶ τὴν κατεργασίαν τῶν πολυτίμων μετάλλων καὶ ἐκτελοῦσιν ὡραῖα κεντήματα διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ἐπιτρέπεται αὐτοῖς νὰ ἐξασκῶσιν εἴδη τινὰ ἐμπορίου, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸ ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἐμπόριον καθὼς καὶ τὴν πώλησιν τῶν βδελλῶν, ὧν γίνεται μεγίστη χρῆσις ἐν Περσίᾳ. Ἡ ᾠδικὴ τέχνη, ἡ ὀργανικὴ μουσικὴ καὶ ἡ ὄρχησις, θεωρούμεναι ἐν Ἀσίᾳ ὡς ἐπαγγέλματα ἐξευτελιστικά, ἀνήκουσιν αὐτοῖς ἀποκλειστικῶς· ἐπίσης δικαίωμα αὐτῶν ἀναμφισβήτητον εἶνε καὶ ἡ κιβδηλεία ἀρχαίων νομισμάτων.

Μεθ' ὅλην τὴν ἥκιστα ἐπίζηλον ταύτην κατάστασίν των, τοσαύτη εἶνε ἡ ἔμφυτος περὶ τὸ ὠφελεῖσθαι ἐπιτηδειότης των, ὥστε τινὲς ἐξ αὐτῶν κατορθοῦσι νὰ σχηματίζωσι περιουσίαν. Οὐαὶ εἰς αὐτοὺς τότε!... τοὺς καταπιέζουσι τυραννικώτατα. Θὰ ἐρωτήσωσι βεβαίως πολλοὶ μετ' ἀπορίας: διατὶ δὲν ἀπέρχονται ἐκ χώρας, ἔνθα ὑφίστανται τόσας κακώσεις; Ὁ λόγος εἶνε ἁπλούστατος· εἶνε αὐστηρῶς ἀπηγορευμένον αὐτοῖς νὰ ἐξέρχωνται τοῦ διαμερίσματος ὅπου κατοικοῦσιν ἄνευ τῆς ῥητῆς ἀδείας τοῦ διοικητοῦ. Ἑνὸς μόνου πλεονεκτήματος ἀπολαύουσιν, ὅτι εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

Οἱ ἀναγνῶσται λοιπὸν δὲν θὰ ἐκπλαγῶσι διὰ τὸ ἐπτοημένον αὐτῶν ἦθος εὐθὺς ὡς εἶδον ἐρχομένους τοὺς δύο ἱππεῖς. Ὁ Μαυρίκιος ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸν *Πύργον τῆς σιωπῆς*, ἐπειδὴ δὲ ἀντήμειψε τὴν δοθεῖσαν πληροφορίαν δι' ὀλίγων κερματίων, οἱ δύο νέοι *γκιαούρηδες* ἐπλήσθησαν εὐλογιῶν ὑπερβολικῶν, ἐκφερομένων διὰ φωνῆς ἐρρίνου καὶ μονοτόνου. Ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποκρύψῃ τὸ αἴσθημα τῆς θλίψεως, ὅπερ ἐνεποίει αὐτῇ ὁ ἐξευτελισμὸς τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ὄντων. Εἰς νεαρὰν καὶ γενναιόφρονα ψυχὴν οὐδὲν ἀλγεινότερον τοῦ θεάματος τῆς καταπιέσεως καὶ τῆς ἀδικίας· ἡ ἐσχάτη ταπείνωσις τῶν ἀτυχῶν ἐκείνων ἀνθρώπων προὐξένει εἰς αὐτὴν ὀδυνηρὰν λύπην.

Ἐν τοσούτῳ οἱ δύο ἀδελφοὶ ὑπερέβησαν τὸν τάφον τῆς Ἐσθὴρ καὶ τοῦ Μαρδοχαίου καὶ εἰσεχώρησαν εἰς λαβύρινθον βράχων, ἀναμέσον τῶν ὁποίων οὐδὲν ἐφαίνετο ἴχνος ἀτραποῦ. Ἡ τοποθεσία ἦτο ἔρημος καὶ ἀγρία, σωροὶ βράχων ἀπειλητικοί, μονότονοι καὶ μελαγχολικοί. Κατὰ πᾶν βῆμα οἱ ἱππεῖς ἠναγκάζοντο ν' ἀφιππεύωσιν, ὅπως ὁδηγῶσι τοὺς ἵππους των διὰ μέσου τοῦ λαβυ-

Digitized by Google

ρίνθου ἐκείνου. Ἐνίοτε διέκρινον μακρὰν εἶδός τι στήλης λευκαζούσης. Ἦτο αὐτη, ὡς εἶπον οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ *Πύργος τῆς Σιωπῆς*, οἱ δὲ νεαροὶ Γάλλοι ἐγίνωσκον παρὰ τοῦ Χασάν, ὅτι ὁ γηραιὸς Γκουσὰ-Νισὶν κατῴκει οὐ μακρὰν τοῦ πύργου Διὸ ἐνῷ κατεγίνοντο νὰ κάμψωσι τοὺς βράχους καὶ ν' ἀνοίξωσι δίοδον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκανθωδῶν θάμνων, προσεπάθουν ταὐτοχρόνως νὰ μὴ χάσωσι τὴν θεὰν τοῦ ὁδηγοῦ ἐκείνου φάρου.

Βεβαίως ὅμως θὰ εὑρίσκοντο μακρότερον ἀφ' ὅ,τι συνεπέραναν, διότι ἡ ἀπόστασις δὲν ἐφαίνετο καθόλου ἐλαττουμένη.

Ἡ Αἰκατερίνη ἐπὶ τέλους ἐξέφρασε τὴν ἀπορίαν της.

— Μὰ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι μᾶς ἔκαμαν μάγια ! ἀνέκραξε σταματῶσα τὸν ἵππον της ὅπως ἀνεγείρῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου της τὸ ἐκ λευκοῦ πανίου κράνος, τὸ ὁποῖον ἤρχιζεν ἤδη νὰ τὴν βαρύνῃ· Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι πραγματικῶς αὐτὸς ὁ γέρων μάγος Γκουσὰ-Νισὶν κρύπτεται αὐτὸς καὶ ἡ κατοικία του εἰς καμμίαν ἀπρόσιτον γωνίαν ;... Καὶ ὅμως εὑρισκόμεθα ὑπὸ τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας ὥρισεν ὁ μικρὸς Χασάν, προσέθηκε γελῶσα, καὶ ἔχομεν βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ εἴπωμεν μὲ τὴν γλῶσσάν του, ὅτι «αἱ προθέσεις μας εἶνε εἰλικρινεῖς».

— Καὶ ἡ καρδία σου καθαρά, νέα Φράγκισσα, εἶπεν αἴφνης ὄπισθέν των ὡς ἠχὼ φωνή τις σοβαρὰ καὶ ἐμμελής· διὰ τοῦτο εἴθε ἐκεῖνος ὅστις ἐξετάζει τὰς καρδίας νὰ σὲ δεχθῇ εὐμενῶς...Καλῶς ἤλθετε, νέοι !

Ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐστράφησαν λίαν ἔκπληκτοι. Ὄπισθέν των ὄρθιος παρὰ τὴν εἴσοδον χάσματός τινος, σχεδὸν ἀποκρυπτομένου ὑπὸ παραπετάσματος ἀναρριχωμένων φυτῶν,καταπιπτόντων ἐπιχαρίτως εἰς συμπλέγματα, ἵστατο πρεσβύτης ὑψηλὸς τὸ ἀνάστημα, οὗ οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ὡς ἄνθρακες ὑπὸ τὰς πυκνὰς ὀφρῦς. Ἔφερεν ἐνδύματα ποδήρη ἐκ πανίου ἀπαστραπτούσης λευκότητος, ἡ χιονόλευκος πατριαρχικὴ γενειάς του κατέπιπτε μέχρι τῆς ζώνης, τὴν κεφαλήν του δὲ περιέβαλλε κίδαρις ἐκ λευκοτάτης μουσελίνης. Οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου τοῦ πρεσβύτου τούτου ἦσαν μεγαλοπρεπεῖς, τὸ δέρμα του ὑπόλευκον καὶ λεῖον ὡμοίαζε μὲ τὸν ἐλεφατόδοντα, αἱ δὲ θαυμάσιαι καὶ σχεδὸν διαφανεῖς καὶ λεπτοφυεῖς του χεῖρες συνεχέοντο μὲ τὰς λευκὰς πτυχὰς τῆς ἐνδυμασίας του. Ἡ θέα του ἦτο ἐπιβλητικωτάτη καὶ οἱ δύο νέοι κατελήφθησαν ὑπὸ ἀκουσίου σεβασμοῦ. Ἐμάντευσαν ἀμέσως ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ πυρολάτρης ἱερεὺς καὶ ἡ αὐτὴ σκέψις ἐπῆλθε ταὐτοχρόνως εἰς ἀμφοτέρους, ὅτι ἡ ἱερὰ φλὸξ εἶχε μεταμορφώσει τὸ ὂν ἐκεῖνο, ἀνυψῶσαν αὐτὸ εἰς ὕψος ἀμέτρητον ὑπεράνω τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων ὄντων.

— Καλῶς ἤλθετε, ἐπανέλαβεν ὁ Γκουσὰ-Νισίν, σᾶς ἀνέμενα.

Οἱ ὁδοιπόροι ἀφίππευσαν ἐν σιγῇ, ἀκόμη συγκεκινημένοι ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ἣν ἐδοκίμασαν.

Ὁ πρεσβύτης παρεμέρισε τὸ ἐκ χλοερῶν φυτῶν παραπέτασμα τὸ ἀποκρύπτον τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου καὶ ἔνευσεν αὐτοῖς νὰ εἰσέλθωσιν.

— Ἀφήσατε τοὺς ἵππους σας, εἶπε· δὲν τρέχουσι κανένα κίνδυνον· *τοὺς ἀπαγορεύω ἐγὼ* ν'ἀπομακρυνθῶσιν.

Καὶ ἐξέτεινεν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἄνωθεν τῶν ἵππων· ἐφάνη δὲ ὅτι τὰ ζῷα συγκατετέθησαν πάραυτα νὰ τὸν ὑπακούσωσι, διότι ἔκλιναν τὰ γόνατα καὶ κατεκλίθησαν εὐπειθῶς χαμαί. Ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις ἐγίνωσκε πόσον ζωηροῦ χαρακτῆρος ἦτο ἡ φορβάς της Γκουρέτ-Οὐλ-Ἀΐν *(Παρηγορία τῶν ὀφθαλμῶν)*, οὐκ ὀλίγον ἐξεπλάγη. Ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν εἶπεν αὐτῇ κρυφίως :

— Μήπως πιστεύεις ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐμαγεύθησαν; Εἶνε κουρασμένοι.

Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ὡς νὰ ἐνόησε, χωρὶς ν' ἀκούσῃ τοὺς λόγους οὓς ἐπρόφερεν, ἀπήντησε μὲ φωνὴν σοβαράν :

— Ὄχι, δὲν εἶνε κουρασμένοι, νέε. Ἐγὼ τοὺς ἀπηγόρευσα ν'ἀπομακρυνθῶσι, καὶ δὲν θὰ κινηθοῦν ἀπ' ἐκεῖ παρὰ τὴν διαταγήν μου μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

— Τότε λοιπὸν εἶνε *ὑποβολὴ* ;... εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ μειδιάματος. Οἱ ἵπποι εἶνε ἀληθῶς πολὺ νευρικὰ ζῷα καὶ ὑποκείμενα ἐξόχως εἰς τὸν ὑπνωτισμόν... Θὰ ἦτο μάλιστα αὐτὸ ἀρκετὰ ἐπιτυχὲς μέσον νὰ τοὺς δαμάζωσιν ἐνόσῳ εἶνε ἀτίθασσοι.

Χωρὶς ποσῶς ν' ἀπαντήσῃ ὁ γέρων ἔδειξεν ἐκ νέου τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου, καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ὑπείκοντες εἰς τὴν ἄφωνον πρόσκλησιν εἰσέδυσαν, προηγουμένου αὐτοῦ.

Εὑρέθησαν ἐντὸς σπηλαίου ἐκτάκτων διαστάσεων ἰδίως ὡς πρὸς τὸ βάθος, διότι ὁ ἐκεῖ θόλος ἀνοιγόμενος, ἐντὸς τῆς πλευρᾶς ἀνυψοῦτο μέχρις ἑκατὸν μέτρων. Μέγα χάλκινον πύραυνον ἔκαιεν εἰς τὸ μέσον τοῦ σπηλαίου καὶ διέχεεν εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν γλυκὺ θάλπος. Τάπητές τινες ἦσαν ἐρριμμένοι κατὰ γῆς καὶ στῆλαι ἐκ προσκεφαλαίων ἐφαίνοντο οἱονεὶ ἀναμένουσαι τοὺς ἐπισκέπτας. Ἀγγεῖά τινα ἐκ λευκοσιδήρου ἢ χαλκοῦ, ἅτινα ἡ λαμπρὰ τοῦ μετάλλου ἐπεξεργασία καθίστα πολυτιμότερα τοῦ χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, λυχνίαι σχήματος παλαιοῦ, ἔπιπλα ῥυθμοῦ περιέργου εὑρίσκοντο πέριξ. Τέλος δὲ πλήρης συλλογὴ ἀστρολογική, ἤτοι διυλιστῆρες, ἀστρολάβια, μαγικὰ πρίσματα, κρανία νεκρῶν καὶ νυκτερίδες τεταριχευμέναι εἰς μίαν γωνίαν τοῦ σπηλαίου, ἐδείκνυον ὅτι ἡ κατοικία ἐκείνη ἦτο ἀνθρώπου ἔχοντος ἀξιώσεις εἰς τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιστή-

Digitized by Google

μην. Ὀγκώδη βιβλία ἐπὶ παπύρου, ἀνελισσόμενα ὅπως τὰ ἀρχαῖα χειρόγραφα, ἦσαν ἐρριμμένα ἐν ἀταξίᾳ παρὰ στήλην προσκεφαλαίων, ἐξ ἧς προφανῶς πρὸ μικροῦ ὁ πρεσβύτης εἶχεν ἐγερθῆ, ἐμαρτύρουν δὲ ὅτι ἠσχολεῖτο εἰς μελέτας ἀφῃρημένας καὶ βαθείας. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἐνεποίησε περισσοτέραν ἔκπληξιν εἰς τὴν Αἰκατερίνην, ὅτε εἰσέδυσεν εἰς τὸ σκιόφως τοῦ σπηλαίου, ἦτο ἡ παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους σχεδὸν ὕπαρξις δύο φώτων πρασινωπῶν καὶ κινητῶν, ὧν κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἰδιότητα. Ἐνῷ δὲ προσεπάθει νὰ ἐξηγήσῃ τί ἦσαν τὰ φῶτα ἐκεῖνα, αἴφνης δι' ἅλματος εὐκινήτου καὶ ἐλαφροῦ εὑρέθη παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γκουσὰ-Νισὶν ἐξαίσιος πάνθηρ μὲ τρίχωμα λευκὸν καὶ ῥαβδωτὸν διὰ μελανῶν ὡσεὶ ἐξ ὁλοσηρικοῦ ῥαβδώσεων. Ἡ Αἰκατερίνη ἀκουσίως ἀνεπήδησε πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀλλ' ὁ γηραιὸς Γουέβρος στρεφόμενος πρὸς αὐτήν:

— Μὴ φοβῆσαι καθόλου, νέα, εἶπε. Τὰ ζῷα δύνανται ν' ἀναγνωρίζουν ὅσους ἔχουν καθαρὰν τὴν καρδίαν, καὶ ὁ πάνθηρ μου δὲν θὰ σὲ βλάψῃ ποσῶς. Φίλησέ τον εἰς τὸ μέτωπον, τέκνον μου, καὶ ἡ εἰρήνη θὰ συνομολογηθῇ μεταξύ σας.

Ἡ Αἰκατερίνη ὁπωσοῦν συγκεκινημένη ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸ ὡραῖον ζῶον, τὸ ὁποῖον προσελθὸν ἐξηπλώθη ἥμερον παρὰ τοὺς πόδας της· εἶτα ἀνεγειρόμενον αἴφνης ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν ἐλαφρότητα πτεροῦ στρουθοκαμήλου ἀφαρπαζομένου ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὁ πάνθηρ ἐστήριξε τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τοῦ ὤμου τῆς νεάνιδος. Τὰ κινήματα τοῦ ζῴου ἦσαν τόσον ἐλαφρὰ καὶ θωπευτικά, ὥστε πᾶς φόβος τῆς Αἰκατερίνης ἐξηλείφθη, προθύμως δὲ ἠσπάσθη τὸ εὐρὺ μέτωπον, ὅπερ παρουσίαζε πρὸς αὐτὴν τὸ χάριεν ζῶον. Ὁ πάνθηρ τότε ἐπανέπεσεν ἀψοφητεὶ χαμαί, ψαύων δὲ φιλικῶς δι' ὅλου αὐτοῦ τοῦ σώματος τὰς κνήμας τοῦ Μαυρικίου καὶ τὸν χιτῶνα τοῦ Γκουσὰ-Νισίν, ἐπορεύθη καὶ κατεκλίθη παρὰ τὸ πύραυνον, γρύζων ὡς γιγαντιαῖος αἴλουρος.

Ὁ Μαυρίκιος, ὅστις εἶχε θέσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ῥεβόλβερ, ἕτοιμος νὰ συντρίψῃ τὸ κρανίον τοῦ θηρίου, ἂν ἔβλεπεν ὅτι ἐπεχείρει νὰ πληγώσῃ τὴν Αἰκατερίνην, ἦτο λίαν δυσηρεστημένος.

«Ὁ γέρων αὐτὸς εἶνε τέλειος ἀγύρτης, διελογίζετο· ἀλλὰ μὴ τύχῃ καὶ μᾶς κάμῃ καμμιὰ αὐτὸς ὁ πάνθηρ! . . . Τί ἰδέα ἀλλόκοτος! ν' ἀναγκάσῃ τὴν Αἰκατερίνην ν' ἀσπασθῇ αὐτὸ τὸ φρικτὸν ζῶον! . . . Μοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξις ν' ἀναχωρήσω ἀμέσως . . . Τῇ ἀληθείᾳ πολὺ ἀνόητος ἤμην νὰ ἔλθω νὰ χωθῶ ἐδῶ μέσα καὶ πρὸ πάντων νὰ φέρω καὶ τὴν ἀδελφήν μου! . . . Εἰς τὸ διάβολο νὰ 'πάγουν καὶ οἱ Γουέβροι καὶ αἱ ἀγυρτίαι των.

Ὁ γηραιὸς Παρσῆς ἐφάνη μαντεύσας τὰς σκέψεις τοῦ νέου.

— Μὴ ἀνυπομονῇς, νέε Φράγκε, τῷ εἶπε μετ' ἀβροφροσύνης ἀναμίκτου μετὰ σοβαρότητος. Περὶ τῆς ὑποθέσεως, διὰ τὴν ὁποίαν ἤλθετε ἐδῶ, θὰ συνομιλήσωμεν, ἀφοῦ πρότερον δροσισθῆτε διά τινων ἀναψυκτικῶν καὶ ἀναπαυθῆτε. Ἐπιτρέψατε εἰς ἕνα πτωχὸν Γουέβρον νὰ ἐξασκήσῃ τὸ εὐγενέστερον δικαίωμα ἐξ ὅσων ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τοὺς προγόνους του, τὸ τῆς ἐξασκήσεως τῶν καθηκόντων τῆς φιλοξενίας πρὸς τοὺς ὁδοιπόρους.

Ὁ Μαυρίκιος προσέκλινε, καὶ ὁ γέρων νεύων πρὸς τοὺς ξένους του νὰ καθήσωσιν ἐκτύπησε τὰς παλάμας. Παραυτα ἓν παραπέτασμα ἐξ ὑφάσματος καλύπτον τὴν εἴσοδον ἑτέρου ἐνδοτέρου σπηλαίου ἀνυψώθη, καὶ διῆλθεν ὁ μικρὸς Χασὰν προηγούμενος νεαρᾶς γυναικὸς τόσον ἐξαισίου καλλονῆς, ὥστε ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἔμειναν ἔκπληκτοι.

Ἦτο νεᾶνις ἔχουσα ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ εὐλύγιστον, φέρουσα μακρὰν καὶ μαλακὴν ἐσθῆτα μυριόπτυχον. Ψέλλια ἐκ χαλκοῦ ἐξαιρέτου ἐπεξεργασίας περιέβαλλον τοὺς βραχίονάς της παρὰ τὸ μετακάρπιον καὶ ἄνωθεν τοῦ ἀγκῶνος. Ἡ λεπτὴ ὡσεὶ ἐκ μετάξης κόμη της, ἥτις διὰ τῆς βαφῆς εἶχεν ἀποκτήσει χροιὰν ξανθὴν ἔντονον, κατέπιπτε μέχρι τῶν πτερνῶν της κατὰ βαρείας πλεξίδας στολιζομένας δι' ἀργυρῶν νομισμάτων. Δὲν ἔφερε πέπλον παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν Περσίδων, τούτου δ' ἕνεκα ἠδύνατό τις νὰ θαυμάσῃ τὸ ἀσκεπὲς πρόσωπόν της μὲ τὰ κανονικώτατα αὐτοῦ χαρακτηριστικὰ καὶ τοὺς λαμπροὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς της, σημεῖον ἐθνογραφικὸν κοινὸν εἰς τὴν νεάνιδα καὶ τὸν πάππον της, χαρακτηριστικὸν τῆς γνησιωτέρας φυλῆς τοῦ Φαρσιστάν. Εὐγενέστατον καὶ χαριέστατον ἦτο τὸ βάδισμα καὶ τὸ ἦθος τῆς νεαρᾶς Γουέβρας. Ἐκράτει μέγα ἀγγεῖον ἐκ τοῦ ποικιλόχρου ἐκείνου κρυστάλλου, ὅστις φαίνεται οἱονεὶ ἐγκεκολλημένος διὰ πολυτίμων λίθων καὶ κατασκευάζεται εἰδικῶς ἐν Περσίᾳ, περιέχον ποτὸν δροσερὸν χιονῶδες καὶ ἀρωματικόν. Ὁ μικρὸς Χασὰν ἐκράτει ὑδροχόην πλήρη διαυγοῦς ὕδατος, καὶ λεκάνην, ἅτινα παρουσίασε πρὸς τοὺς ξένους διὰ νὰ νίψωσι τὰς χεῖράς των. Εἶτα ἡ Λεϊλὰ προσέφερε πρὸς ἕκαστον αὐτῶν κοχλιάριον ξύλινον ἐκ τῶν ἐν χρήσει εἰς τὸ Ἰράν, ἐδέχθησαν δὲ μετ' εὐχαριστήσεως μετὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν πορείαν τὸ τερπνὸν μῖγμα τὸ συνιστάμενον ἐκ ῥοδίου, πορτοκαλλίου καὶ λεμονίου καὶ δροσιζόμενον δι' ἁγνοτάτης χιόνος τοῦ Ἐλβένδ. Συνήθως πάντες ποιοῦνται χρῆσιν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κοχλιαρίου· ἀλλ' εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ γηραιοῦ Γουέβρου ἕκαστος εἶχε τὸ ἰδικόν του καὶ ὁ νεωτερισμὸς οὗτος ἤρεσε τὰ μέγιστα εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Κερβίκ.

Τὰ κοχλιάρια ταῦτα εἶνε ἄξια περιγραφῆς τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ καθίστανται ὁσημέραι σπα-

Digitized by Google

νιώτερα ἐν Περσίᾳ, ὅπου ἀρχίζουν ν' ἀντικαθιστῶνται ὑπὸ πολὺ κοινοτέρων. Ὁ τεχνίτης τὰ κατασκευάζει συνήθως ἐκ ξύλου ἀπιδιᾶς, λείου καὶ διαφανοῦς ὡς μαρμάρου (διότι οἱ Πέρσαι οὐδέποτε θέτουσι μέταλλον εἰς τὸ στόμα των). Ἡ λαβή των ἔχουσα μῆκος δεκαπέντε περίπου ὑφεκατομέτρων, κομψὴ τὸ σχῆμα, εἶνε λεπτῶς ἐπεξειργασμένη καὶ γεγλυμμένη ὡς τρίχαπτον· τὸ κοῖλον τοῦ κοχλιαρίου, περιεκτικότητος ἑνὸς μικροῦ ποτηρίου, εἶνε βαθὺ καὶ ᾠοειδές, ὁμοιάζει δὲ μὲ κέλυφος ᾠοῦ κατὰ τὴν διαφάνειαν· ἀλλ' ἐπὶ τῆς λείας καὶ γαλακτώδους τὴν ὄψιν ἐπιφανείας αὐτοῦ ἀραβουργῆ ἰδιορρυθμότατα γράμματα καὶ ῥητὰ ὁλόκληρα διὰ περσικῶν χαρακτήρων εἶνε κεχαραγμένα καὶ παρέχουσιν εἰς τὸ κομψὸν ἀντικείμενον τὴν ὄψιν ῥαφιδεύματος. Ἕκαστον μέρος τοῦ κοχλιαρίου εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ τοιούτων κοσμημάτων, ἅτινα φαίνονται χαραχθέντα ὑπὸ ποδῶν μυίας, τόσον εἶνε λεπτά. Ἀπορεῖ τις πῶς χεῖρες ἀνθρώπιναι ἠδυνήθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τόσον ἐλαφρὰν κοσμηματογραφίαν. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφή του εἶχον πολλάκις ἀκούσει ἐπαινουμένους τοὺς ἐν Περσίᾳ ξυλογλύπτας, οὐδέποτε ὅμως εἶχον ἰδεῖ δεῖγμα τόσον τέλειον τῆς ἐπιτηδειότητός των. Ἐννοεῖται ὅτι τὰ κοχλιάρια οὐδέποτε ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα, ὅλως δὲ διάφορά εἰσι τὰ φανταστικὰ των σχέδια.

Ἐνῷ οἱ δύο νέοι ἀνεκουφίζοντο, ἡ ὡραία Λεϊλὰ ἐκάθησε πλησίον τῆς Αἰκατερίνης καὶ τὴν παρετήρει μετ' ἀφελοῦς περιεργείας. Δὲν ἐβράδυναν νὰ συνάψωσι φιλικὴν συνδιάλεξιν καὶ ὁ μικρὸς Χασὰν ἐλθὼν ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας των ὁμοῦ μετὰ τοῦ πάνθηρος, ὅστις εἶχε σκιρτήσει εὐθὺς ἅμα τῇ εἰσόδῳ τῆς Λεϊλᾶς.

Αἱ δύο νεάνιδες, τὸ παιδίον καὶ τὸ ζῶον ἀπετέλουν ἀναντιρρήτως χαριέστατον σύμπλεγμα.

Ἐν τοσούτῳ ὁ γηραιὸς Γουέβρος καὶ ὁ Μαυρίκιος ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσι περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ ἐνδιαφέροντος τὸν νεαρὸν ἀρχαιολόγον

— Γνωρίζω διὰ ποῖον σκοπὸν ἦλθες ἐδῶ, εἶπεν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Μαυρίκιος ἡτοιμάζετο νὰ ἐξηγηθῇ. Οἱ ἐργάται σου ἀρνοῦνται νὰ ἐργασθῶσι. Κυκλοφοροῦν φῆμαι ἀπαίσιοι περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν Φράγκων, σᾶς ἀποδίδουν τὴν ξηρασίαν, ἐξ ἧς ἀπειλεῖται ἡ πεδιάς, τὴν ἔκλειψιν τῆς σελήνης .... Λέγουσιν ὅτι, ἀφότου ἀνεσκάψατε τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς μὲ τὴν ἀσεβῆ σκαπάνην σας, ἡ ὀργὴ τοῦ οὐρανοῦ ἀπειλεῖ τὸ Ἰράν.

— Πραγματικῶς, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος. Καὶ δὲν ἐκπλήττομαι, ἂν αἱ φῆμαι αὗται ἔφθασαν μέχρις ὑμῶν, διότι ὅλοι τὰς ἐπαναλαμβάνουσιν.

Ὁ γέρων ἐμειδίασε μειδίαμα αἰνιγματῶδες.

— Ναί, ἐπανέλαβε μὲ φωνὴν βραδεῖαν, αὐτὰ ἐπαναλαμβάνουσιν ὅλοι. Ἀλλὰ διατί ἔλαβες τὴν ἀπόφασιν νὰ καταφύγῃς εἰς τὸν Γουέβρον ὅπως εὕρῃς ἐργάτας καὶ διατί αὐτὸς τὸ γνωρίζει; Ἐνεπιστεύθης τὴν ἰδέαν σου εἰς ὅλους; Ἔσο εἰλικρινής.

— Ὄχι βεβαίως, ἀλλά...

— Μὴ προσπαθῇς νὰ ἐξηγήσῃς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς, καὶ ἀρκέσθητι νὰ ἔχῃς ἐμπιστοσύνην εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἀναγινώσκει τὰς καρδίας. Ἀλλὰ ἐξήγησέ μου τώρα καὶ σὺ διατί ἤρχισες τὰς ἀνασκαφάς σου εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῶν Ἐκβατάνων;

— Προφανῶς διότι ἤλπιζα ν' ἀνακαλύψω ἐκεῖ ὅ,τι ζητῶ, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ἔχεις ἄδικον. Τὰ χώματα, τὰ ὁποῖα ἤρχισες ν' ἀνασκάπτῃς, δὲν σκεπάζουσιν οὔτε τὸ ἑπταπλοῦν καὶ ἑπτάχρουν τεῖχος, οὔτε τὸν ναὸν τοῦ Μίθρα. Ἀπατᾶσαι ὡς πρὸς τὴν θέσιν, νέε Φράγκε. Ἐκεῖ ὁπου σκάπτεις θὰ εὕρῃς τὸ πολὺ λείψανα τῶν λουτρῶν τῶν γυναικῶν τοῦ Σελεύκου, οἰκοδομὰς σχετικῶς νεωτέρας ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἀναζητεῖς....

— Πῶς δύνασαι νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃς; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος μετ' ἐξάψεως. Δὲν δύνασαι νὰ γνωρίζῃς τί ἐμπερικλείει ἡ γῆ εἰς τὸ δεῖνα μέρος ἢ εἰς τὸ ἄλλο...

— Σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅτι *γνωρίζω*, νέε. Ἀλλ' ὡς ἐκ περισσοῦ δεῖξέ μου σὺ τὴν θέσιν τῶν ἀνασκαφῶν σου· θὰ σοῦ ἀποδείξω τὸ λάθος σου.

Ὀλίγον ἔλειψεν ὁ Μαυρίκιος ν' ἀρνηθῇ· ἀλλὰ συλλογισθεὶς ὅτι ὁπωσδήποτε, ἀφοῦ μετέβη νὰ ζητήσῃ τὴν βοήθειαν τοῦ γηραιοῦ Γουέβρου, θὰ ἦτο παιδαριῶδες νὰ τὸν προσβάλῃ, ἔλαβε τὸ σημειωματάριόν του καὶ ἐχάραξε δι' ὀλίγων γραμμῶν μολυβδοκονδύλου τὸ σχέδιον τῶν ἀρξαμένων ἀνασκαφῶν.

Ἕπεται συνέχεια

Χ.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(14 — 20 Αὐγούστου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 14	15	16	17	18	19	20
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,1	752,6	751,0	751,0	751,7	751,2	749,2
Μέση θερμοκρασία	26,6	24,5	24,6	25,6	26,0	25,5	26,5
Μεγίστη θερμοκρασία	30,8	27,7	27,3	29,8	31,5	31,0	30,8
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	22,4	21,4	21,9	21,2	20,5	20,6	22,2
Σχετικὴ ὑγρασία	41	39	44	37	45	63	61
Ἀπόλυτος ὑγρασία	10,59	10,29	10,11	8,93	11,20	15,87	16,46
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	4	3	1	1	0	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.5	ΒΑ.2	Β.7	ΒΑ.3	Ν.3	Ν.3	Ν.5
Θάλασσα	3	2	2	1	1	0	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	14	15	16	17	18	19	20
Κέρκυρα	23,0	24,0	23,5	23,5	24,0	24,5	24,0
Βῶλος	—	—	—	—	24,5	25,5	26,5
Πάτραι	26,5	25,5	25,5	26,5	27,0	26,5	26,5
Τρίπολις	29,0	21,0	21,0	20,5	21,5	24,0	20,5
Κωνσταντινούπολις	24,0	—	—	—	22,0	23,5	22,5
Ὀδησσὸς	16,2	15,7	17,8	14,8	14,1	14,0	20,8
Βατοὺμ	—	23,1	23,5	22,1	13,2	13,2	—
Παρίσιοι	19,6	18,4	17,2	16,3	17,2	16,3	—
Ῥώμη	21,5	23,0	22,5	22,5	24,5	23,0	24,5
Νεάπολις	22,0	23,5	24,0	28,5	23,0	18,5	24,0
Βρινδήσιον	24,5	24,0	22,5	22,5	19,5	24,0	24,5
Καλιάρη	21,0	22,0	27,0	23,5	24,5	21,0	25,5
Πάνορμον	23,5	—	—	—	25,0	24,0	25,0
Μελίτη	21,0	25,5	25,5	25,0	25,0	27,0	26,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ *ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις* καὶ ἡ *μέση θερμοκρασία* τοῦ ἀέρος καθ' ὅλον τὸ ἑφθήμερον τοῦτο κυμαίνονται περὶ τὰ *κανονικὰ* ὕψη αὐτῶν.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ὁ ὀβελίσκος τῆς Κλεοπάτρας, ὅστις εἶνε τοποθετημένος εἰς μίαν τῶν κεντρικωτέρων πλατειῶν τοῦ Λονδίνου, θρύπτεται ἀπειλῶν νὰ καταστῇ ἐντὸς ὀλίγου λίθος ἄμορφος. Τοῦτο ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν τοῦ Λονδίνου, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὁποίας παρεμορφώθη ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὁ μονόλιθος οὗτος, ὅστις ἀντέσχεν ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Νείλου.

— Ὑπὸ τῆς γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐνεργοῦνται ἀνασκαφαὶ ἐν τῷ χώρῳ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τοῦ Ἄργους καὶ μέχρι τοῦδε ἀνεκαλύφθησαν πολλαὶ σειραὶ ἑδωλίων καὶ μέρος τῆς σκηνῆς. Ὁ δὲ διευθυντὴς τῆς Γαλλικῆς σχολῆς ἐνεργεῖ ἀνασκαφὰς ἐπὶ τοῦ Πτώου ὄρους.

Φιλολογικά

Τὸ *Ἀθήναιον* δημοσιεύει ἄρθρον τοῦ κ. Σπυρίδωνος Λάμπρου περὶ τῆς πυρπολήσεως τοῦ ἐν Ἄθῳ μοναστηρίου τῆς Σιμόπετρας. Ἡ βιβλιοθήκη τῆς μονῆς κατεστράφη ὁλόκληρος, περιεῖχε δὲ 244 χειρόγραφα, τῶν ὁποίων κατάλογον εἶχε συντάξει ὁ κ. Λάμπρος τὸ 1880. Ἐκ τῶν ἀπολεσθέντων χειρογράφων 43 ἦσαν γεγραμμένα ἐπὶ περγαμηνῆς καὶ 197 ἐπὶ χάρτου. Μεταξὺ δὲ τῶν πρώτων ὑπῆρχον 1 τοῦ Θ' αἰῶνος, 6 τοῦ Ι', 3 τοῦ ΙΑ', 10 τοῦ ΙΒ', 13 τοῦ ΙΓ' καὶ 10 τοῦ ΙΔ'. Τὰ λοιπὰ ἀνάγονται εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ ΙΓ' μέχρι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος χρονικὸν διάστημα. Μεταξὺ τόσων χειρογράφων, παλαιοτέρων τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὐδὲν περιεῖχεν ἔργον κλασικοῦ τινος, ἀλλὰ συγγραφὰς θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος, οἷα τὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ κλπ. Τέσσαρα δ' ἦσαν κεκοσμημένα διὰ ζωγραφιστῶν κεφαλαίων· ἓξ αὐτῶν ἓν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἦτο παλίμψηστον περιέχον ἄλλοτε σχόλια εἰς τὸν Ἀριστοτέλην. Ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου ὁ κ. Λάμπρος παραθέτει κατάλογον τῶν ἀντιγραφέων τῶν χειρογράφων τῆς μονῆς Σιμόπετρας.

— Ἐν τῷ ἐν Πετρουπόλει ἐκδιδομένῳ *Ἀγγελιαφόρῳ τῆς Ἱστορίας* δημοσιεύεται ἀπό τινος μακρὰ ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἀντιπροσώπων τῆς Ῥωσσίας, πολλὰ ἐνδιαφέροντα περιέχουσα περὶ τῆς δράσεως τῶν Ῥώσσων ἐν Βυζαντίῳ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐφεξῆς.

— Κατὰ τὸ 1890 ἐξεδόθησαν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις 1,118 μυθιστορήματα, 881 δὲ ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ. Τὸ ὁλικὸν ποσὸν τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων εἶνε 4,559 ἐν Ἀμερικῇ καὶ 4,414 ἐν Ἀγγλίᾳ.

Καλλιτεχνικά

Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Βερολίνου ὁ κ. Ε. Κούρτιος ἀνεκοίνωσε μελέτην αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον: *Ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς ἐν τῇ ἑλληνικῇ πλαστικῇ*. Ἐν αὐτῇ ἐξετάζει τὰς διαστάσεις καὶ τὰς ἀναλογίας τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ἔργοις καὶ ἰδίως ἐν τοῖς ἀνακαλυφθεῖσι κατὰ τὰς τελευταίας ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνασκαφάς. Ἐκ τῶν παρατηρήσεών του δ' ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι, ὄντες πιστοὶ μιμηταὶ τῆς φύσεως, διέκρινον καθαρῶς τὸν ἀνδρικὸν ἀπὸ τὸν γυναικεῖον ὀφθαλμόν.

Ἐπιστημονικά

Προσεχῶς θὰ ἐγκαινισθῇ τὸ ἐπὶ τοῦ ὄρους Αἰγγουὰλ ἀστεροσκοπεῖον, ὅπερ προώρισται νὰ γείνῃ ἓν τῶν κυρίων κέντρων πρὸς μετεωρολογικὰς παρατηρήσεις ἐν τῇ μεσημβρινῇ Γαλλίᾳ.

— Ὁ ἀστρονόμος Elkin ἐπεβεβαίωσε κατ' αὐτάς, διὰ καταμετρήσεως τῶν παραλλάξεων δέκα ἐκ τῶν μεγάλων ἀστέρων τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου τοῦ οὐρανοῦ, τὴν ὁρισθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων Gylden καὶ Peters μέσην ἀπόστασιν τῶν πρώτης τάξεως ἀστέρων. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις δ' αὐτοῦ, διὰ νὰ φθάσῃ ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἀστέρων τὸ φῶς εἰς τὴν γῆν ἀπαιτοῦνται 34 1)2 ἔτη. Ἐξετάσας δὲ καὶ ἄλλους ἀστέρας διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου ὁ Elkin, παρετήρησεν ὅτι ὁ πλησιέστερος πρὸς τὴν γῆν ἐκ τῶν μεγάλων ἀστέρων εἶνε ὁ 61 τοῦ Κύκνου, τοῦ ὁποίου τὸ φῶς διὰ νὰ φθάσῃ μέχρις ἡμῶν ἀπαιτεῖ δέκα ἔτη.

— Ὁ κομήτης Tempel Swift, τοῦ ὁποίου ἡ περίοδος εἶνε 5 1)2 ἐτῶν καὶ ὅστις διῆλθεν εἰς τὸ περιήλιόν του τὴν 9 Μαΐου 1886, θὰ ἀναφανῇ τὴν 15 τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου.

— Κατ' αὐτὰς ἐνεκαινίσθη ἐν Βερολίνῳ εἰδικὸν θεραπευτήριον πρὸς μελέτην καὶ θεραπείαν τῶν μιασματικῶν νόσων.

Ἐθνογραφικά

Εἰς τὸν ἐν Παρισίοις ζωολογικὸν κῆπον τοῦ ἐγκλιματισμοῦ ἔχει καταρτισθῇ ἐθνογραφικὴ ἔκθεσις μεγάλου ἐνδιαφέροντος. Ἡ ἔκθεσις αὕτη παριστᾷ καραβάνιον αἰγυπτιακόν, ἀποτελούμενον ἐξ 120 ἀτόμων παντὸς φύλου καὶ ἡλικίας, Βεδουίνων, Φελάχων, Βερβερίνων, Σουακλήδων καὶ ἐξ 80 καὶ πλέον κτηνῶν κομισθέντων ἐξ Αἰγύπτου, ἤτοι ἵππων τῆς ἐρήμου, λευκῶν ὄνων τῆς Μέκκας, δρομάδων, βουβάλων, αἰγῶν, προβάτων καὶ κυνῶν. Πρὸς τούτοις ἔχει κατασκευασθῇ καὶ εἶδος αἰγυπτιακοῦ χωρίου μετ' ἀνατολικῆς ἀγορᾶς, ἐν ᾗ ὁ ἐπισκέπτης ἀπαντᾷ λεπτουργούς, τορνευτάς, γλύπτας ἐλεφαντοστοῦ, ἐδωδιμοποιούς, κεραμεῖς, κουρεῖς, πωλητὰς αἰγυπτιακῶν περιεργοτήτων, ὑφασμάτων κτλ. Ἐν καφενείῳ δὲ μὲ αἰγυπτιακὴν ἐπίπλωσιν προσφέρεται καφὲς καὶ ναργιλὲς ὑπὸ Βερβερίνων καφεπωλῶν, ἐνῷ ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ὀρχηστρίδες χορεύουσιν, ὑπὸ τὸν ἦχον μουσικῆς μὲ ῥυθμὸν ξενότροπον, χοροὺς τοῦ τόπου των.

Παντοῖα

Τὴν 4|16 Αὐγούστου ἤρχισαν ἐν Βρυξέλλαις αἱ συνεδριάσεις τοῦ μεγάλου συνεδρίου τῶν κοινωνιστῶν, εἰς ὃ ἔλαβον μέρος 362 ἀντιπρόσωποι διαφόρων κοινωνιστικῶν σωματείων τῆς Εὐρώπης.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου ἀπηύθυνε πρὸ μηνὸς μόλις τὴν ἐτησίαν αὐτῆς ἔκθεσιν πρὸς τὴν κυβέρνησιν διὰ τὸ ἔτος 1890, καθ' ἣν ἀραιοῦνται μὲν ὀλίγον κατ' ὀλίγον οἱ ἐπισκέπται τῶν αἰθουσῶν, αἵτινες περιλαμβάνουσι τὰ θαυμάσια ἀνάγλυφα τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὰς αἰγυπτιακὰς συλλογάς, αὐξάνουσι δὲ ἀναλόγως οἱ θαμῶνες τοῦ ἀναγνωστηρίου, τοῦ ζωολογικοῦ μουσείου καὶ τῆς αἰθούσης τῶν αὐτογράφων. Ἀγοραὶ ἐγένοντο κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ὑπὸ τοῦ Μουσείου ἀρκεταί, μεταξὺ δὲ ἄλλων περιέργων ἀντικειμένων ἀπέκτησε τὸ Μουσεῖον καὶ σπανιώτατον ἀντίτυπον τῶν ἐπιστολῶν Σίξτου τοῦ Δ' πρὸς τὴν δημοκρατίαν τῆς Βενετίας, ἐκδοθεισῶν ἐν Ἀγγλίᾳ τῷ 1483. «Ὡς πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χειρογράφων, λέγεται ἐπὶ λέξει ἐν τῇ ἐκθέσει, ἐπλουτίσθη αὕτη διὰ θησαυροῦ ἀνεκτιμήτου ἀξίας, ἤτοι τοῦ κειμένου τῆς *Ἀθηναίων πολιτείας*, ἔργου ἀποδιδομένου εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, τὸ ὁποῖον ἐπιστεύετο ὡς ἀπολεσθὲν διὰ παντός». Εὐτυχέστατον ὑπῆρξεν ἐπίσης τὸ Μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὸ ὁποῖον ἀφήρπασεν ἀπὸ τὴν Γερμανίαν τὴν ὡραιοτάτην ὑπάρχουσαν ἐν τῷ κόσμῳ συλλογὴν ἀραχνῶν, περιλαμβάνουσαν 10,000 ἀράχνας ἐν ἀρίστῃ καταστάσει διατηρουμένας καὶ χωρισμένας εἰς 2,000 διάφορα εἴδη. Τέλος τὸ Μουσεῖον ἐπλούτισεν οὐσιωδῶς ὁ Ἐμὶν πασσᾶς, πέμψας ποικίλα καὶ λίαν ἐνδιαφέροντα δείγματα μαστοφόρων καὶ ἄλλων ζώων ἐκ τῆς κεντρικῆς Ἀφρικῆς, μέχρι σήμερον ἀγνώστων.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς Θέμος Ἄννινος — Συντάκται Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς. 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

22 Αὐγούστου 1891

	Ἀγορά		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	488	—	489	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	541	—	543	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	540	—	542	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	420	—	425	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	414	—	417	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	414	—	417	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	559	—	559	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3950	—	3965	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	229	—	230	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	288	—	289	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	83	50	83	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	167	75	168	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	430	—	432	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	212	—	213	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	155	—	156	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	90	—	93	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	104	—	104	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	347	—	349	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	85	25	86
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	—	26	02
Λίρα οθωμανική	30	—	30	05
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	40	32	42
Τρίμηνον Γαλλίας	127	—	127	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	50	32	55
Ὄψεως Γαλλίας	128	12	128	37

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544.000.000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β΄ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α΄ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α΄. —Στιχούργημα Β΄.— Στιχούργημα Γ΄ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ΄ ὁ Καταδικος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι. — Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ χαρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α΄. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμονδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ρόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσοῦλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 35 ΤΟΜΟΣ Β'

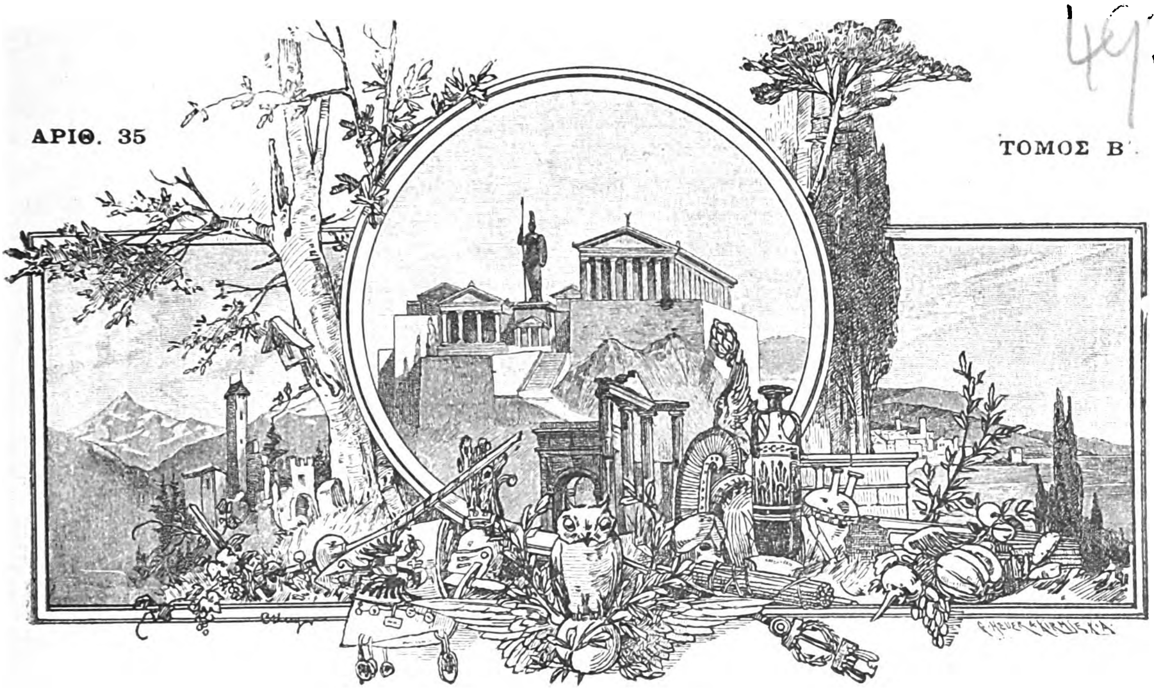

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	**8** —	ἐτησία δραχμαὶ		**15**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. χρ. **10** —	»	Φρ. χρ.	**20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*

ΧΩΡΙΣΜΟΣ — ΑΝΤΑΜΩΣΙΣ, ποιήματα ὑπὸ *Ἀχιλλέως Παράσχου.*

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, ὑπὸ *Θ. Βελλιανίτου.*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ: ΔΟΝΗΣΕΙΣ ΤΕΤΑΜΕΝΩΝ ΧΟΡΔΩΝ.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ: ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΚΥΝΕΣ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Θάνατος προφήτιδος, Τὸ τέλος τῆς γῆς, Βασιλέων ἀπόγονοι, Ἀνθρώπιναι ἕξεις, Ἡ Ἀμερικανικὴ σημαία, Στιχουργὸς βαθύπλουτος, Νέον μέταλλον, Τὰ ὑπομνήματα τοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος.**

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (21—27 Αὐγούστου).

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά,**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Οὑγγρικὴ καλλονή. — Ἡ Ἁγία Λαύρα. — Τὸ Ἀστεροσκοπεῖον Ἀθηνῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἐπανέρχεται ὁ βασιλόπαις Γεώργιος, εἰς ὃν ἐπετράπη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰ μεγάλα γυμνάσια τοῦ Δανικοῦ στόλου.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ τὸ τρίτον ἑλληνικὸν θωρηκτὸν τὰ *Ψαρά*.

— Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Κ. Καραπάνος παρῃτήθη, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἀνέλαβε προσωρινῶς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὁ πρωθυπουργὸς κ. Δηλιγιάννης.

— Ἀνεχώρησαν εἰς Ῥουμανίαν οἱ Ἕλληνες φοιτηταί, οἵτινες θὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸ ἐν Γιουργέβῳ φοιτητικὸν συνέδριον.

— Διωρίσθη πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου ὁ ἀρεοπαγίτης κ. Κ. Σημαντήρας, προεβιβάσθησαν δὲ εἰς ἀρειοπαγίτας οἱ ἐφέται κ. κ. Σ. Ἀραβαντινός, Λ. Χωματιανὸς καὶ Λ. Πετρίτσης.

— Ἀναμένεται εἰς Πειραιᾶ μοῖρα ἰταλικοῦ στόλου, προερχομένη ἐκ Θεσσαλονίκης.

— Ἐν τῷ Ζαππείῳ ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις τῶν ὑπὸ τοῦ «Πανελληνίου γυμναστικοῦ συλλόγου» διδαχθεισῶν σωμασκίαν διδασκαλισσῶν· εἰς τὰς ἐξετάσεις προσῆλθον 38 διδασκάλισσαι.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἀγὼν κολυμβητικῆς ἐν Φαλήρῳ μεταξὺ τῶν κ. κ. Κ. Παρασκευαΐδου, Λ. Πεπανοῦ, Ἀρ. Δεκαβάλα, Ι. Κρητικοῦ καὶ Ι. Δόντη. Πάντας δ' ὑπερέβη ὁ κ. Λ. Πεπανός.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀθηναίων ἀπεφάσισεν ἵνα εἰς τοὺς Σέρβους φοιτητὰς δοθῇ ὡς ἐνθύμιον τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς των ἀνὰ ἓν λεύκωμα περιέχον τὰς φωτογραφίας πάντων τῶν ἀρχαίων κτιρίων καὶ τῶν νέων δημοσίων οἰκοδομῶν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀνὰ μία φωτογραφία ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θὰ ληφθῶσιν ὅταν οἱ Σέρβοι σπουδασταὶ θὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Παρθενῶνα.

— Ἐν Πειραιεῖ κατεσχέθη κιβώτιον μὲ ἀρχαιότητας, περιέχον ἓν ἀγαλμάτιον μαρμάρινον ἀκέφαλον γυναικός, σύμπλεγμα παριστῶν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, κεφαλὴν μαρμαρίνην γυναικός, ἄλλα τινὰ ἀγαλμάτια μαρμάρινα ἐλλιπῆ, διάφορα πήλινα ἀγγεῖα καὶ 270 νομίσματα, ἐξ ὧν 60 ἀργυρᾶ διαφόρων ἐποχῶν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἀποστόλου Βασακοπούλου **Τοπογραφία τῆς Κωνσταντινουπόλεως**, ἤτοι σύντομος τοπογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ περιγραφὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς μετὰ μακρᾶς ἐπιστημονικῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὴν πατριδογραφίαν. Μετὰ εἰκόνων καὶ χάρτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν ταῖς ἀστικαῖς σχολαῖς μαθητευούσης νεολαίας ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, βιβλιοπ. Δεπάστα 1891 σελ. δ'—158.

Ἐπίτομος γραμματικὴ τῆς Γερμανικῆς γλώσσης θεωρητικὴ ἅμα καὶ πρακτικὴ μετὰ πολλῶν ἀσκήσεων, διαλόγων καὶ ἀναγνωσμάτων, διασκευασθεῖσα πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ *Ἀναστασίου Ν. Μάλτου* Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ. Ἐν Ἀϊδελβέργῃ. Ἰούλιος Γρόος ἐκδότης 1891.

[Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο διδακτικὸν βιβλίον, ὅπερ κατὰ τὴν μέθοδον Gaspey-Otto-Sauer ἐφιλοπόνησε χάριν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ μάθωσι τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν ὁ καθηγητὴς κ. Μάλτος συνιστῶμεν ἀνεπιφυλάκτως. Ὄχι μόνον ἡ καθ' ὅλου μέθοδος, καθ' ἣν συνετάχθη τὸ βιβλίον, ἀπὸ πολλοῦ ἔγινε γνωστὸν ὅτι εἶναι μία τῶν παιδαγωγικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ἀρίστων πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ξένων γλωσσῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μάλτου ἡ ἐργασία, εἰδικῶς ἐξεταζομένη, εἶνε ἄψογος καὶ ἐπαίνου ἀξία. Εὐχόμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν πλεῖστοι νὰ ὑπάρξωσιν οἱ Ἑλληνόπαιδες, οἱ μέλλοντες νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τῶν φιλοτίμων κόπων τοῦ κ. Μάλτου].

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β΄ ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κ.λπ. κ.λπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

γαλλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* εἰς ἀντίτιμον οἱασδήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 122

'Αφοῦ ἐτελείωσε τὸ σχέδιον ὁ Γουέβρος, τὸ ἔθεσεν ἐνώπιόν του, στηρίζων δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς μιᾶς χειρὸς μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ χάρτου, καὶ κρατῶν διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς τὴν γενειάδα του, ἐβυθίσθη εἰς βαθείας σκέψεις. Σεβόμενος τὴν ῥέμβην του ὁ Μαυρίκιος ἀνέμεινεν ἐν σιγῇ, ὅπως ὁ γηραιὸς μάγος ἐξενέγκῃ τὸν χρησμόν του. Μακραὶ στιγμαὶ διέρρευσαν. Τέλος ὁ Γουέβρος ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν ἀπέθηκε τὸν δάκτυλόν του ἐπὶ τοῦ χάρτου τῶν ἀνασκαφῶν.

ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΚΑΛΛΟΝΗ

— Βλέπω ἐδῶ, εἶπε μὲ ὕφος πλῆρες πεποιθήσεως, ὅτι διηύθυνες τὰς ἀνασκαφάς σου ἐκ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν. 'Επλανήθης εἰς τὴν διεύθυνσιν. Γνωρίζεις τὸν λέοντα τὸν εὑρισκόμενον παρὰ τὰς πύλας τοῦ Χαμαδάν;

— Ναί. 'Εννοεῖς τὸν λέοντα τὸν ἠκρωτηριασμένον, τὸν ἐκ λίθου εὐήχου, ὅστις θεωρεῖται ὡς προστατεύων τὴν πόλιν κατὰ τοῦ ψύχους καὶ τῆς πείνης;

— 'Ακριβῶς. Λοιπὸν ἐὰν θέλῃς νὰ ἐπιτύχῃς, τοποθετήσου ἐνώπιον τοῦ λέοντος αὐτοῦ στρέφων τὴν κεφαλήν σου πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς κεφαλῆς τοῦ ζώου. Σύρε νοερῶς, ἢ καὶ πραγματικῶς ἂν θέλῃς, γραμμὴν εὐθεῖαν, ἀναχωροῦσαν ἀπὸ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν τοῦ λέοντος. Σύρε καὶ δευτέραν γραμμὴν παράλληλον τῇ πρώτῃ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ λέον ος εἰς πεντακοσίων μέτρων ἀπόστασιν· τάμε τὴν πρώτην γραμμὴν διὰ τρίτης ἀποτελούσης μετ' αὐτῆς γωνίαν 25 μοιρῶν· ἀρχίζων δὲ ἀπὸ τῆς δευτέρας σύρε ἐπ' ἀορίστῳ τὴν γραμμὴν ταύτην. Τοποθετούμενος τότε εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐπαφῆς τῆς πρώτης καὶ τῆς τρίτης γραμμῆς, βεβαιώθητι εἰς ποῖον μέρος ἀκριβῶς νομίζεις ὅτι κεῖται τὸ σημεῖον τῆς προσπτώσεως τῆς γραμμῆς ταύτης· εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, τὸ ὁποῖον ἀντὶ σοῦ εἷς φίλος σου πιστός, ἡ ἀδελφή σου παραδείγματος χάριν, θὰ σοῦ δείξῃ, ἄρχισε τὰς ἀνασκαφάς σου, καὶ εἶμαι πρόθυμος νὰ χάσω τὴν γενειάδα μου, ἂν ἡ σκαπάνη σου δὲν προσκρούσῃ μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν λίθων τοῦ ὀκταπλοῦ τοίχους.

'Ο γηραιὸς Γουέβρος ἐλάλει μὲ τόσον κῦρος, ὥστε ὁ Μαυρίκιος καὶ ἄκων ἠναγκάσθη νὰ πιστεύσῃ τοὺς λόγους του. 'Εχάραξεν ἐν τάχει σχέδιόν τι κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ πρεσβύτου.

— Καὶ ἡ ἀκρόπολις; ἠρώτησε μειδιῶν. 'Αφοῦ γνωρίζεις τόσον καλὰ τὴν τεθαμμένην πόλιν, δύνασαι νὰ μοῦ ὑποδείξῃς ποῦ εὑρίσκεται καὶ αὐτή;

— Νέε, ἀπήντησεν ὁ Γουέβρος, μὴ ζητῇς νὰ μάθῃς πολλὰ ταὐτοχρόνως. Ὅταν οἱ ὀφθαλμοί σου ἴδωσι τὰ ἑπτὰ ἐπίχρυσα χρώματα τῶν τειχῶν, ἅτινα ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος, θὰ εἶνε, πιστεύω, τὸ τοιοῦτον ἀρκετὰ λαμπρὰ ἐπιτυχία ἐνάρξεως. Κατόπιν, ἀφοῦ ἀποδειχθῇ ὅτι δύνασαι νὰ ἔχῃς πεποίθησιν εἰς τὸν Γουέβρον, ἔλα νὰ τὸν συμβουλευθῇς ἐκ νέου ἀφόβως. Θὰ σοῦ ἀνακοινώσῃ πᾶν ὅ,τι ἡ μάθησίς του τὸν ἐδίδαξε.

— Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος, θὰ σοῦ εἶμαι εὐγνώμων ἂν κάμῃς νὰ εὕρω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναζητῶ, ἀπόδειξις δὲ ὅτι πιστεύω εἰς τοὺς λόγους σου εἶνε, ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιστροφήν μου θὰ ἤρχιζα τὰς ἐργασίας μου ὅπως μὲ συμβουλεύεις . . . ἂν ἀκριβῶς δὲν μοῦ ἔλειπε τὸ ἀπαραίτητον πρὸς τοῦτο μέσον.

Digitized by Google

— Τί; εἶπεν ὁ Γουέβρος ζωηρῶς.

— Οἱ ἐργάται.

— Ἐπίστρεψε εἰς τὴν κατοικίαν σου. Εἶνε ἀργὰ καὶ ἡ νεαρὰ ἀδελφή σου δὲν πρέπει νὰ ἐκτίθεται εἰς τὰς δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις τῆς νυκτός. Φοβοῦ τὴν σκιάν, ἥτις εἶνε ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου. Αὔριον μὲ τὰς εὐλογημένας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου οἱ ἐργάται σου θὰ εἶνε εἰς τὴν θέσιν των.

— Χάρις εἰς σέ;

— Χάρις εἰς ἐμέ:

— Τῇ ἀληθείᾳ δὲν δύναμαι πῶς νὰ σ' εὐχαριστήσω, ἂν ἔχῃ οὕτω...καὶ ἂν δὲν ἐφοβούμην μήπως φανῶ ἀχάριστος, θὰ ἠρώτων διατί δεικνύεις τόσον ἐνδιαφέρον πρὸς ἕνα ξένον.

— Ἀναγινώσκω εἰς τὰς καρδίας, ἀπήντησεν ὁ Γουέβρος μὲ τόνον φωνῆς ἐπισήμου. Μὴ μ' ἐρωτήσῃς. Ἐπίστρεψε εἰς τὴν κατοικίαν σου. Αὔριον τὸ πρωῒ οἱ ἐργάται θὰ εἶνε εἰς τὴν θέσιν των.

Ὁ πρεσβύτης ἠγέρθη, ὅπως δείξῃ ὅτι ἡ συνέντευξις ἔληξεν, ὁ Μαυρίκιος δὲ καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἀποχαιρετίσαντες τὴν Λεϊλὰν τὸν ἠκολούθησαν ἐκτὸς τοῦ σπηλαίου.

Οἱ ἔξω εὑρισκόμενοι ἵπποι δὲν εἶχον κινηθῆ ἐκ τῆς θέσεώς των. Ὁ Γουέβρος διέταξε τὸν μικρὸν Χασὰν νὰ τοὺς δώσῃ ὕδωρ καὶ κριθήν. Ἄδηλον ὅμως διὰ τίνα ἀφορμὴν τὰ ζῶα, ἀκίνητα ὡς ἀγάλματα, ἠρνήθησαν νὰ ἐγγίσωσι τὴν τροφήν. Μὲ τὸ αἰνιγματῶδές του μειδίαμα προέβη καὶ ἐθώπευσεν ἠρέμα διὰ τῆς χειρὸς τὸν τράχηλον τῶν δύο ζώων, ἀπαγγέλλων ἐν ταὐτῷ λέξεις τινὰς εἰς ἄγνωστον γλῶσσαν. Πάραυτα ἐκπέμποντες φαιδρὸν χρεμετισμὸν οἱ ἵπποι ἐγερθέντες ἔπιον κατὰ κόρον ἐκ τοῦ διαυγοῦς ὕδατος καὶ ἔφαγον τὴν ἐκλεκτὴν κριθήν, ἣν προσέφερεν αὐτοῖς ὁ Γουέβρος, μὲ ὅλας τὰς ἐνδείξεις μεγάλης χαρᾶς.

— Τὰ ζῶα τὰ θεωρούμενα ὡς ἄλογα εἶνε ἱκανὰ ν' ἀναγνωρίζωσι τοὺς ἀληθεῖς των φίλους καὶ νὰ ἐννοῶσι τ' ἀπόκρυφα, εἶπεν ὁ Γουέβρος μειδιῶν. Τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ νὰ σᾶς προστατεύῃ καὶ ὁ Ἥλιος ἔστω μεθ' ὑμῶν!

Εἰσῆλθεν αὐτὸς εἰς τὸ σπήλαιον, οἱ δὲ δύο νέοι ἱππεύσαντες πάλιν ἀνέλαβον μὲ ταχὺ βάδισμα τὴν εἰς τὸ κατάλυμά των ἄγουσαν.

Κεφάλαιον Ζ΄

Σιγὴ βαθεῖα ἐπεκράτει εἰς τὰς σκηνάς των, ὅτε ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἔφθασαν περὶ τὸ λυκόφως. Ἡ φυγὴ τῶν ἐργατῶν εἶχεν ἀφίσει αὐτὸν κατηφῆ καὶ μελαγχολικόν, οἱ δὲ χαίνοντες λάκκοι καὶ τὰ τῇδε κἀκεῖσε ἐρριμμένα ἐργαλεῖα ἐνεποίησαν αὖθις ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν νεαρὸν ἀρχαιολόγον. Τὴν νύκτα ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ἐπανέκαμψαν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς των, ἀγόνου φεῦ! ἀποβάσης. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουδαῖος Σεδεκίας ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ ἐργάτας πρὸς τὸν φίλον του τὸν *Φράγκον Χακίμ*, τὸ δὲ χείριστον, προσέθηκεν ὅτι ἐθεώρει ἀδύνατον νὰ εὕρῃ διὰ τὸν κ. Κερδὶκ ἀντὶ οἱασδήποτε τιμῆς, τόσον τὰ πνεύματα ἦσαν ἐξηρεθισμένα κατὰ τῆς ἀποστολῆς ἐν Χαμαδὰν καὶ ἐν τοῖς πέριξ

— Καὶ σεῖς; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός, ἐπετύχετε τίποτε;

Δι' ὀλίγων ὁ Μαυρίκιος ἀνεκοίνωσε τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Γουέβρου καὶ ἀνέφερε τὰς νέας ὁδηγίας, ἃς ἔλαβε διὰ τὰς ἀνασκαφάς του.

— Οὔμ!... εἶπεν ὁ ἰατρὸς σείων τὴν κεφαλήν. Καὶ σὺ ἔχεις πεποίθησιν εἰς αὐτά, Κερδίκ;

— Ἔχω πεποίθησιν ἕως αὔριον τὸ πρωΐ· δηλαδή, ἐπειδὴ ἀπόψε εἶνε πολὺ ἀργά, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιχειρήσωμεν τίποτε, θ' ἀρκεσθῶ εἰς τὴν ὑπόσχεσίν του, ἐὰν δὲ αὔριον λίαν πρωΐ, ὅπως εἶνε εὔλογον νὰ περιμένωμεν, οἱ ἐργάται ἐξακολουθοῦν ν' ἀπουσιάζουν, θὰ ἐκδράμω πάλιν καὶ θὰ ἴδω ἂν διὰ τῆς πειθοῦς ἢ δι' ἄλλου μέσου δυνηθῶ νὰ ἐξαναγκάσω αὐτὰ τὰ κτήνη, ὅπως ἀναλάβωσι τὸ ἔργον των.

— Διὰ τίνος *ἄλλου μέσου*; εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός.

— Βεβαίως. Τρεῖς Εὐρωπαῖοι ἀποφασισμένοι, τέσσαρες μάλιστα, ἂν ὑπολογίσωμεν καὶ τὴν Αἰκατερίνην, ἥτις δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀνδρεία, εἶνε ἱκανοί, νομίζω, νὰ σωφρονίσουν αὐτὴν τὴν ἀγέλην τῶν ἀπίστων.

— Οὔμ! Ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρός· εἶνε δύσκολος αὐτὴ ἡ ἐπιχείρησις, φίλε μου. Ἐπὶ τέλους δὲν ἔχεις καμμίαν ἐξουσίαν νόμιμον ἐπ' αὐτῶν, ἀφοῦ δὲ ἀρνοῦνται νὰ ἐργασθῶσιν ἀντὶ χρηματικῆς ἀμοιβῆς, ἀγνοῶ τίνι τρόπῳ θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ τοὺς ἐξαναγκάσῃ.

— Θὰ ἴδωμεν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος σφίγγων τοὺς ὀδόντας.

— Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη προσπαθοῦσα νὰ φανῇ φαιδρὰ καὶ νὰ διασκεδάσῃ τὰς θλιβερὰς ἰδέας τοῦ ἀδελφοῦ της, πιστεύω εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ἀγαθοῦ Γκουσὰ—Νισὶν καὶ παρὰ πολὺ θὰ ἐκπλαγῶ ἂν αὔριον τὸ πρωῒ δὲν ἴδω νὰ μᾶς ἔλθῃ καὶ νὰ μᾶς χαιρετίσῃ στρατιὰ ἐργατῶν ἑκατὸν φορὰς καλλιτέρα ἀπὸ τὴν πρώτην.

— *Ἰνσαλλάχ!* εἶπεν εὐσεβῶς ὁ Μαυρίκιος. Καὶ τώρα, ἀδελφούλα μου, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀποστολῆς, σὲ διατάσσω νὰ δειπνήσῃς χωρὶς ἄλλο καὶ ν' ἀναπαυθῇς. Πρέπει ἀρκετὰ νὰ ἐκουράσθης ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐκδρομήν μας.

— Ἔλα γρήγορα, παιδί μου, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ εἰσερχόμενος εἰς τὴν καλύβην τὴν χρησιμεύουσαν ὡς αἴθουσαν. Ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν ὀσμήν, ὁ Γαργαρίδης ἀπόψε θὰ ἐμαγείρευσεν ἀπαραμίλλως καὶ θὰ μᾶς παρεσκεύασεν ἀληθῆ εὐωχίαν.

— Ἔκαμα ὅ,τι ἠμπόρεσα, κύριε, ἀπήντησε

Digitized by Google

μετριοφρόνως ὁ τελειοδίδακτος, ἀσχολούμενος νὰ ἀποπερατώσῃ τὴν παρασκευὴν τῆς τραπέζης. Εἰξεύρω ὅτι εἰς τὴν δεσποινίδα δὲν ἀρέσκουν τὰ κρέατα καὶ τὰ καρυκεύματα καὶ ἔτρεξα εἰς ὅλην τὴν κοιλάδα ὡσὰν δαιμονισμένος σήμερον ὅλην τὴν ἡμέραν, διὰ νὰ τῆς εὕρω καρπούς, οἱ ὁποῖοι ἐλπίζω ὅτι θὰ τῆς ἀρέσουν.

Τῷ ὄντι πολλαὶ παροψίδες εὐγεύστων ὀπωρῶν, δι' ἃς φημίζεται ἡ Περσία, ἀπίων καὶ ῥοδακίνων, δαμασκήνων καὶ κερασίων, κατεῖχον τὸ κέντρον τῆς τραπέζης ἐπὶ χλωρῶν φύλλων.

Ἡ Αἰκατερίνη ηὐχαρίστησε διὰ μειδιάματος τὸν πρόθυμον ὑπηρέτην, ὅστις ἀπήντησε μετὰ πομπώδους ὑποκλίσεως, λέγων:

— Εἶμαι πολὺ εὐτυχὴς διὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς δεσποινίδος.

Καὶ ἐκάθησαν παρὰ τὴν τράπεζαν.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἠμέλησε μετά τινος κρυφίας χαρᾶς νὰ τιμήσῃ, χάρις εἰς τὰς ὡραίας ἐκείνας ὀπώρας, τὸ ὀγκῶδες πινάκιον τοῦ πιλαφίου, τοῦ παρασκευασθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀριστομένους. Ἡ ἰδέα ὅτι οὔτε οἱ δάκτυλοι τοῦ ἀτυχοῦς μαγείρου, οἱ ἔχοντες μὲν τοὺς ὄνυχας ἐπιμελῶς κεκομμένους, ἀλλ' ἀμφίβολοι φεῦ! τὴν καθαριότητα, οὔτε οἱ δάκτυλοι ἄλλου τινὸς ἀσχημανθρώπου εἶχον κατορθώσει νὰ ψαύσωσι τὴν ἀρωματώδη σάρκα των, καθίστα αὐτὰς ἔτι μᾶλλον εὐχαρίστους. Ἡ καθαριότης εἶνε τὸ καλλίτερον ἄρτυμα, ὅτε μάλιστά τις ὑφίσταται καθ' ἑκάστην τὴν ἔλλειψίν της, ὅπως ἡ θαρραλέα νεᾶνις...

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἕκαστος ἀπεσύρθη, καὶ τὸ στρατόπεδον ἐβυθίσθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν σιγὴν καὶ τὸ σκότος.

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, οἱ Φράγκοι ἐξήρχοντο ἤδη τῶν σκηνῶν των καὶ παρετήρουν ἐναγωνίως εἰς τὸν ὁρίζοντα. Τὸν οὐρανὸν ἐσκέπαζε χροιὰ ἰώδης ὠχρά, ἥτις διὰ βαθμιαίων ἀποχρώσεων ἀπέληξεν εἰς ζωηρὰν ἐρυθρότητα, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ὁ ἥλιος ἀνέτελλεν ἄνωθεν τοῦ ὄρους, ἐθεάθη διαγραφομένη μακρὰ ὁμὰς ἀνδρῶν εἰς πυκνὴν φάλαγγα συντεταγμένων, οἵτινες ἤρχοντο μὲ τὸ πτύον καὶ τὴν σκαπάνην ἐπ' ὤμων, σοβαροί, περιεσκεμμένοι, σιωπηλοί.

Ἦσαν οἱ ἐργάται οἵτινες ἤρχοντο νὰ προσφέρωσι τὴν ἐργασίαν των. Ἦσαν ὅλοι Γουέβροι, ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Γκουσὰ-Νισίν, ἐξεπλάγησαν δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς συνωμολογήθη πᾶσα μετ' αὐτῶν συμφωνία. Ἀντὶ τῶν ψευδῶν, τῶν δόλων καὶ τῆς πονηρίας, μεθ' ὧν τοὺς εἶχον συνειθίσει οἱ πρῶτοι ἐργάται, εὗρον ἀπεναντίας ἄνδρας καλῆς πίστεως, οἵτινες ἀπεδέχθησαν ἄνευ διαμαρτυριῶν καὶ παραπόνων, εἴτε προσπεποιημένων ἀρνήσεων τοὺς λίαν ἄλλως τε ἐλευθερίους ὅρους, οὓς προέτεινεν αὐτοῖς ὁ Μαυρίκιος. Συνεφώνησαν νὰ ἐπιληφθῶσι παραχρῆμα τῶν ἐργασιῶν.

— Ὄχι ὅμως ἐδῶ, Μαυρίκιε, ἀλήθεια,... εἶπε μετ' ἐνδιαφέροντος ἡ δεσποινὶς Κερδίκ, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἀδελφός της διηυθύνετο φαιδρότατος πρὸς τὰς τάφρους.

— Καλὰ λέγεις!... εἶπεν ὁ Μαυρίκιος σταματῶν διὰ μιᾶς. Ἐσυλλογίσθης τὰς διηγήσεις τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου Γουέβρου. Ἀλλὰ νομίζεις ὅτι εἶνε ἀναγκαῖον ν' ἀκολουθήσωμεν τὰς συμβουλάς του;

— Βέβαια. Αὐτὸς ἐτήρησε τὴν ὑπόσχεσίν του ὡς πρὸς τοὺς ἐργάτας, καὶ δὲν θὰ ἦτο εὐγενές, νομίζω, νὰ μὴ ἀκολουθήσωμεν τὰς ὁδηγίας του ὡς πρὸς τὰς ἀνασκαφάς.

— Καὶ ὅμως αὐταὶ ἐδῶ προχωροῦν πολὺ καλά! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ λύπης.

— Τίποτε δὲν σ' ἐμποδίζει νὰ ἐπανέλθῃς εἰς αὐτάς, ἂν αἱ ἄλλαι ἀποβῶσιν ἄγονοι.

— Πῶς τ' ἀποφασίζεις γρήγορα ὅλα!... Καὶ τὸν καιρὸν δὲν τὸν λογαριάζεις; καὶ τὰ *χρήματα*;... ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Χάσελρατζ.

— Σὲ παρακαλῶ, ἂς ἀκολουθήσωμεν τὰς ὁδηγίας τοῦ Γκουσὰ-Νισίν!... Ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι κἄτι θὰ εὕρωμεν εἰς τὸ μέρος ὅπου μᾶς εἶπεν.

— Ὅσον ἀρχαιολόγος καὶ ἂν εἶνε, πάντοτε ὅμως εἶνε καὶ γυνή! εἶπε μειδιῶν ὁ ἰατρὸς Ἁρδύ. Ἀφοῦ τώρα ἐμβαίνουν εἰς τὸ μέσον καὶ τὰ προαισθήματα, δὲν ἔχεις ἄλλο νὰ κάμῃς, Κερδίκ, παρὰ νὰ παραδοθῇς, νομίζω.

— Ψηφοφορίαν λοιπόν! ἀνέκραξε γελῶν ὁ ὑπολοχαγός. Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν νέων ἀνασκαφῶν· συντάσσομαι καὶ ἐγὼ εὐπειθέστατα μὲ τὴν γνώμην της.

— Ἐγὼ συντάσσομαι μὲ τὴν γνώμην τοῦ Γκουσὰ-Νισίν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ μετά τινος κακεντρεχείας, τοῦ ὁποίου ἡ γνώμη, φίλτατέ μου ὑπολοχαγέ, θὰ στηρίζεται βεβαίως ἐπὶ βάσεων στερεωτέρων παρὰ ἡ τῆς νεαρᾶς καὶ ἀξιεράστου φίλης μας... Πιθανὸν τὸ σεβάσμιον αὐτὸ ὑποκείμενον νὰ γινώσκῃ καμμίαν παράδοσιν παλαιὰν περὶ τῆς θέσεως τῶν ἀνακτόρων.

— Ἀλλὰ τότε διατί νὰ μοῦ τὴν ἀνακοινώσῃ; παρετήρησεν ὁ Μαυρίκιος εἰσέτι ἀμφίβολος. Δὲν ἔχει βέβαια κανένα λόγον νὰ μᾶς ἀγαπᾷ....

— Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, διατί νὰ μᾶς πέμψῃ τοὺς ἐργάτας του; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Ἐμπρός! ὁ κύβος ἐρρίφθη! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετά τινας στιγμὰς σιωπῆς. Ἂς μεταβῶμεν πλησίον αὐτοῦ τοῦ εὐλογημένου ἀντηχοῦντος λέοντος, καὶ ἂς ἀρχίσωμεν ἐκεῖ τὰ μαγικά μας!... Ἕως ὅτου ὅμως εὑρεθῇ τὸ θαυμαστὸν σημεῖον, δὲν ἔχεις, πιστεύω, ἀντίρρησιν νὰ ἐργα-

Digitized by Google

σθῶσιν ἐδῶ οἱ ἐργάται μας; προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τὴν ἀδελφήν του μετὰ μειδιάματος.

— Καθόλου, ἀπήντησεν ἡ Αἰκατερίνη, καὶ σ' εὐχαριστῶ διότι ἐνέδωκες εἰς τὴν παράκλησίν μου. Ἐμπρός, λοιπόν, ἐμπρός! Ἀνυπομονῶ νὰ ἴδω τὸν λέοντα καὶ ν' ἀρχίσω τὴν ἔρευναν τῶν θαυμασίων, τὰ ὁποῖα συγκατατίθεται νὰ μᾶς ὑποδείξῃ.

Ἐτοποθέτησαν τοὺς ἐργάτας εἰς τὰς τάφρους ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Γαργαρίδη καὶ οἱ τέσσαρες Φράγκοι ἱππεύσαντες ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἐκδρομήν των. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Μαυρίκιος εἶχε παραλάβει καὶ πάντα τ' ἀναγκαῖα πρὸς καταμέτρησιν ὄργανα.

Δὲν ἐβράδυναν νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν *ἀντηχοῦντα λέοντα*, λίθινον ὄγκον, σχεδὸν ἄμορφον, κείμενον ἔξωθεν τῆς πόλεως Χαμαδάν. Οἱ ἰθαγενεῖς ἀποδίδουσιν εἰς τὸν κολοσσὸν ἐκεῖνον ἰδιότητας μαγικάς. Λέγουσιν ὅτι ὡς προστάτης τῆς πόλεως ἀπομακρύνει ἐξ αὐτῆς τὸν λιμὸν καὶ τὸ σφοδρὸν ψῦχος. Ἡ σκιά του εἶνε εὐεργετική, διότι θεραπεύει τοὺς πυρετοὺς καὶ ἀνακουφίζει τὴν δίψαν καὶ τὰ καύματα τοῦ καταβεβλημένου ὁδοιπόρου. Ὅτε οἱ τέσσαρες φίλοι ἔφθασαν πλησίον τοῦ λέοντος, ψίθυρος ἠχηρὸς ἠκούετο ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ἐφθαρμένου λίθου. Μήπως ἀετός τις ἢ ἱέραξ τὸν ἔψαυσε διερχόμενος διὰ τῆς πτέρυγός του;... Μήπως παιδίον τι εἶχε ῥίψει κατ' αὐτοῦ λιθάριον, ἐξεγεῖρον διὰ τοῦ κτυπήματος τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως τῆς ἐρήμου, κοιμωμένου πρὸ αἰώνων ὑπὸ τὴν τραχεῖαν ἐκείνην περιβολήν;..

Ἄδηλον· ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ ψίθυρος ἐκεῖνος ἡδύς, ἐπίσημος, μυστηριώδης, ἐφάνη εἰς τὴν νεάνιδα ὡς οἰωνὸς ἐπιτυχίας.

— Κύτταξε, Μαυρίκιε! ὁ λέων χαίρει διότι ἔρχεσαι πρὸς αὐτόν!... ἀνέκραξε, καὶ ἀφιππεύσασα γοργῶς ἔδραμε πρὸς τὸν κολοσσόν. Μὰ παρατηρεῖτε, κύριοι, τί ὡραίαν στάσιν ἔχει ἀκόμη αὐτὸ τὸ ζῶον;... Ἄ! οἱ ἀρχαῖοι εἶνε πραγματικῶς διδάσκαλοί μας καθ' ὅλα.

— Ὡς γλύπται ζώων πρὸ πάντων, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι Ἀσιανοὶ καλλιτέχναι ἦσαν ἀμίμητοι. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ λέων σου θὰ τηρήσῃ τὰς γενομένας ἐπ' ὀνόματί του ὑποσχέσεις. Ἐμπρός! εἰς τὸ ἔργον! Ἰδοὺ ὁ ἀριστερὸς ὀφθαλμὸς τοῦ ζῴου· καλά!... Τώρα ὁ δεξιὸς ὀφθαλμός!... Προσοχή!... Ἂς σύρωμεν τὰς γραμμάς μας καὶ ἂς προσπαθήσωμεν νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὴν κάθετον... Εἴμεθα ἕτοιμοι, ὑπολοχαγέ;

— Μάλιστα!... Εἰς ἀπόστασιν πεντακοσίων μέτρων πρέπει νὰ τμηθῇ ἡ γραμμή;

— Ναί, εἰς ἀπόστασιν πεντακοσίων μέτρων.

— Ἐδῶ εἶνε νομίζω. Ἰατρέ, θὰ ἔχετε τὴν καλοσύνην νὰ ἐξακριβώσητε τὴν ἀπόστασιν;

Ἐξηκριβώθη λεπτομερῶς τὸ σημεῖον, ἔπειτα ἀφοῦ ἐχαράχθη ἡ γωνία τῶν 25 μοιρῶν, οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐστάθησαν εἰς τὸ σημεῖον τῆς συναντήσεως.

— Τώρα ἐμπρός, Αἰκατερίνη, προχώρει. Θὰ στήσῃς αὐτὸν τὸν πάσσαλον εἰς τὸ μέρος ὅπου θὰ σοῦ νεύσωμεν νὰ σταματήσῃς.

Ἡ νεᾶνις διηυθύνθη προχωροῦσα κατὰ μῆκος τῆς χαραχθείσης γραμμῆς, στρέφουσα κατὰ πᾶν βῆμα διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς συντρόφους της. Τέλος ὁ Μαυρίκιος ἔνευσεν αὐτῇ, ἡ δὲ νεᾶνις τότε ἐνέπηξε τὸν πάσσαλον εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ἡ γραμμὴ ἐφαίνετο λήγουσα κατὰ τὴν γνώμην τῶν θεατῶν τῶν ἱσταμένων εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐπαφῆς τῆς πρώτης μετὰ τῆς τρίτης γραμμῆς.

Ἐπλησίασαν πρὸς αὐτὴν ἀμέσως καὶ ἡ Αἰκατερίνη κατήνεγκε τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς σκαπάνης. Ἦτο πεπεισμένη ὅτι εἰσήρχετο τέλος εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, κατεχομένη δὲ ὑπὸ ζωηρᾶς χαρᾶς συνωμίλει, ἐγέλα, ἐφλυάρει μετ' ἐκτάκτου εὐδιαθεσίας.

— Τῇ ἀληθείᾳ, μοῦ φαίνεται ὅτι ὁ λέων αὐτὸς σ' ἐμάγευσεν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ἀστεϊζόμενος. Ἰατρέ, κύτταξε τὸν σφυγμόν της, σὲ παρακαλῶ· μήπως ἔχει πυρετόν;

— Καὶ ἂν ἔχῃ, ὁ πυρετός της εἶνε ἀπὸ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον θὰ ηὐχόμην νὰ ἔχωσιν ὅλοι οἱ ἀσθενεῖς μου, εἶπεν ὁ ἰατρός. Τὸ νόσημα καλεῖται πυρετὸς τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ εἶνε εὐτυχεῖς ὅσοι προσβάλλονται ἐξ αὐτοῦ.

— Πήγαινε καλλίτερα νὰ κράξῃς τοὺς ἐργάτας, ἀντὶ νὰ μ' ἐνοχλῇς! ἀνεφώνησεν ἡ Αἰκατερίνη. Ταὐτοχρόνως δὲ διάταξε νὰ μεταφέρουν ἐδῶ τὰς σκηνὰς καὶ τὰς ἀποσκευάς μας! Ἐγὼ δὲν ἀφίνω πλέον τὸν λέοντά μου! ἐγκαθίσταμαι ἐδῶ. Ἀρνοῦμαι νὰ δώσω οὔτε ἕνα κἂν κτύπημα σκαπάνης, οὔτε κἂν νὰ ἐνδιαφερθῶ δι' ὅ,τι ἤθελε συμβῇ ἀλλοῦ. Ἂν δὲ μεταφέρῃς τοὺς ἐργάτας σου ἀλλαχοῦ, σὲ εἰδοποιῶ ὅτι θὰ ὑποκινήσω στάσιν μεταξύ των καὶ θὰ σοῦ τοὺς πάρω πάλιν ...

— Ἐμπρός! Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι δὲν θ' ἀπατηθῇς, ἀδελφοῦλα μου. Πηγαίνω νὰ φροντίσω περὶ τῆς μετακομίσεως, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἄνευ πολλῆς πεποιθήσεως.

Καὶ ἱππεύσας ἀπεμακρύνθη καλπάζων πρὸς τὸ μέρος τῶν τάφρων. Μετ' ὀλίγον ἀνεφάνη παρακολουθούμενος ὑπὸ δεκάδος ἐργατῶν καὶ παραυτα ἐτέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον. Οἱ ἄλλοι ἄνδρες ἀφίκοντο βραδύτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἦλθε καὶ ὁ Γαργαρίδης μετὰ τῶν ἀποσκευῶν. Μέρος τῶν ἐργατῶν ἀνέλαβε τὴν ἵδρυσιν τῶν σκηνῶν καὶ τὴν ἀνέγερσιν τῶν νέων καλυβῶν. Περὶ τὴν ἑσπέραν τὸ στρατόπεδον ἦτο ἤδη ἐσχηματισμένον καὶ οἱ ἀδιάκοποι κτύποι τῆς σκαπάνης ἐξήγειραν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἐντὸς τοῦ λιθίνου λέοντος κοιμωμένην ἠχώ.

Οἱ ἀναγνῶσται δὲν θὰ ἐκπλαγῶσι διότι ἡ δε-

Digitized by Google

σποινὶς Κερδὶκ ἐπόθησε νὰ ἐπανίδῃ τοὺς φίλους της Γουέδρους. Τὴν πέμπτην ἡμέραν, ὅτε ἀκόμη τίποτε δὲν εἶχον εὕρει εἰμὴ νομίσματά τινα παλαιά, ὧν ἡ ἐπιφάνεια ἦτο σχεδὸν ὁλοτελῶς ἐξειλημμένη ἕνεκα τῆς πολυχρονίου προστριβῆς, ἐξέφραζεν ἤδη τὴν πρόθεσίν της ὅπως τοὺς ἐπισκεφθῇ, ὅτε ὁ μικρὸς Χασὰν ἐνεφανίσθη αἴφνης ἐνώπιόν της.

— Ὅταν κανεὶς ὁμιλῇ περὶ τοῦ διαβόλου, βλέπει... εἶπε γελῶν ὁ ὑπολοχαγός.

— Ὅταν κανεὶς ὁμιλῇ περὶ τῶν ἀγγέλων, βλέπει τὰς πτέρυγάς των, εἰπέτε καλλίτερα, εἶπε διακόπτουσα αὐτὸν φαιδρῶς ἡ Αἰκατερίνη. Πῶς ἔχει ἡ Λεϊλά ; καὶ ὁ κύριός σου, πῶς εἶνε ; μικρέ μου Χασάν ; Ἐλπίζω ὅτι ἔρχεσαι νὰ μοῦ ἀναγγείλῃς τὴν ἐπίσκεψίν των, χαριτωμένε μου ἀγγελιαφόρε.

— Ναί, Χανούμ. Ὁ κύριός μου καὶ ἡ Λεϊλὰ ἔρχονται καὶ μ' ἔστειλαν ἐμπρός, διὰ νὰ μάθωσιν ἂν θὰ εἶνε εὐπρόσδεκτοι.

— Βεβαίως.. θέλω μάλιστα νὰ ὑπάγω πρὸς ὑπάντησίν των. Συνόδευσέ με μὴ τύχῃ καὶ χάσω τὸν δρόμον.

Ἡ Αἰκατερίνη ἀπεμακρύνθη μετὰ τοῦ παιδίου καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ συναντήσῃ τὸν γηραιὸν μάγον καὶ τὴν νεάνιδα, οἵτινες προέβαινον βραδέως, ἐπιβαίνοντες ὡραίων λευκῶν ὄνων πλουσίως ἐστολισμένων. Κατῆλθον ἐκ τῶν ζώων των εὐθὺς ὡς εἶδον προσερχομένην τὴν Αἰκατερίνην, ἥτις ἠσπάσθη τὴν ὡραίαν Λεϊλὰν καὶ προσηγόρευσε φιλικώτατα τοὺς ἐπισκέπτας. Ὑπὸ τὰς πυκνὰς λευκὰς ὀφρῦς του ὁ γηραιὸς μάγος παρετήρει εὐμενῶς τὴν νεαρὰν ξένην καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐνεποίει εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν ἡ χάρις καὶ ἡ φαιδρότης αὐτῆς. Παρὰ τὸ γιγαντιαῖον ἀνάστημα τοῦ πρεσβύτου τοῦ περιβεβλημένου εὐρέα λευκὰ ἐνδύματα, ἡ Αἰκατερίνη ἐφαίνετο μικρὸν πτηνόν, ἡ δὲ ἀφελὴς κομψότης τοῦ ἤθους, τῶν κινήσεων, τῆς ἐνδυμασίας της, ἐξέπληττον καὶ τὸν γέροντα καὶ τὴν νέαν Γουέδραν.

Ἡ Αἰκατερίνη ὡδήγησε τὴν νεάνιδα εἰς τὴν ἰδιαιτέραν σκηνήν της, βλέπουσα ὅτι ἐστενοχωρεῖτο κάπως ὡς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ἀδελφοῦ της, τοῦ ἰατροῦ καὶ τοῦ ὑπολοχαγοῦ Γκυγιών, οἵτινες εἶχον προσδράμει πρὸς συνάντησίν των, διότι αἱ γυναῖκες ἐν Περσίᾳ δὲν συγχρωτίζονται ὁλοτελῶς ἢ τοὐλάχιστον συγχρωτίζονται σπανιώτατα μὲ τοὺς ἄνδρας. Συνῆψαν ὁμοῦ αἱ δύο νεάνιδες μακρὰν συνδιάλεξιν, ἐξ ἧς δὲν ἀπεχωρίσθησαν εἰμὴ ὅτε ὁ μικρὸς Χασὰν προσελθὼν ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ἐζήτει τὴν Λεϊλάν.

Ἀφοῦ οἱ ἐπισκέπται ἀπεμακρύνθησαν, ἡ Αἰκατερίνη ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Γουέδρου ἀπέναντι τῶν τάφρων. Εἶπον αὐτῇ ὅτι περιῆλθε μὲ ἦθος μυστηριῶδες παρὰ τὰς χαραχθείσας γραμμάς, κρατῶν τὴν μακρὰν γενειάδα διὰ τῆς χειρὸς καὶ ψιθυρίζων παραδόξους λόγους εἰς ἄγνωστον γλῶσσαν.

— Ἐφάνη εὐχαριστημένος; ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις.

— Δὲν κατεδέχθη νὰ μᾶς τὸ εἴπῃ, δεσποινίς, ἀπήντησεν ὁ ὑπολοχαγός. Ἀπὸ τὰς διηγήσεις σας ἐνόμιζα ὅτι ὁ γέρων αὐτὸς ἦτο σοβαρὸς ἄνθρωπος· ἀλλ' ἀφοῦ τὸν εἶδα, ὁμολογῶ ὅτι μοῦ προξενεῖ τὴν ἐντύπωσιν ἁπλοῦ ἀγύρτου.

— Ὢ, κύριε ! μὴ κρίνετε τόσον αὐστηρῶς τὸν γηραιόν μου μάγον... ἔχει τόσω ὡραίαν γενειάδα.

— Ἡ γενειάς του εἶνε ὡραία, πράγματι, δεσποινίς· πιστεύσατε ὅμως εἰς τὴν πεῖράν μου, ὁ γέρων αὐτὸς εἶνε πολύπειρος κατεργάρης !

— Ὁμολογῶ, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ὅτι ὁ ἀγαπητός μας Γκουσὰ-Νισίν, δὲν μοῦ ἤρεσε καθόλου σήμερον... Μοῦ ἐφάνη κάπως ὕποπτον, κάπως δόλιον τὸ βλέμμα του... Μοῦ ἔρχεται ἡ ὄρεξις ν' ἀφήσω εἰς τὴν μέσην τὰς ἀνασκαφάς του καὶ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὸ ἀρχικόν μου σχέδιον...

— Ὢ, σὲ παρακαλῶ, Μαυρίκιε, ὄχι ἀκόμη!... εἶπεν ἡ νεᾶνις καταστᾶσα αἴφνης σοβαρά. Πρέπει τοὐλάχιστον νὰ βεβαιωθῶμεν πρότερον, ὅτι τίποτε δὲν ἀνευρίσκεται ἐδῶ... Ἰδού· ὑποσχέθη τί μοι ὅτι θὰ ἐργασθῶμεν δέκα ἡμέρας σοβαρῶς... Ἂν κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ οὐδὲν ἀνεύρωμεν, ὑποκύπτω, καὶ ἐπανερχόμεθα εἰς τὰς πρώτας μας τάφρους.

Ἐνῷ ἐλάλει εἰσέτι ἡ Αἰκατερίνη, ἐθεάθη αἴφνης ὁ ἰατρὸς τρέχων καὶ χειρονομῶν παραφόρως.

— Νίκη ! ἔκραζε μὲ φωνὴν διακεκομμένην. Ἐδῶ !... Ἐλάτε γρήγορα !... Τρέξατε !

Οἱ νέοι ἔδραμον εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος καὶ ἐπήδησαν εἰς τὴν τάφρον. Δὲν ὑπῆρχε πλέον ἀμφιβολία. Ἡ σκαπάνη εἶχε προσκρούσει κατὰ ὄγκου λίαν σκληροῦ, χειροποιήτου, ἀποτελουμένου ἐκ πυκνῶν στρωμάτων πλίνθων· διά τινων κτυπημάτων ἀφῃρέθη τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας χῶμα. Ἦτο τεῖχος... ὀχύρωμα πόλεως... Εὑρίσκοντο ἄρά γε πρὸ τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν ἑπτὰ τειχῶν τῶν περικυκλούντων τὰ ἀρχαῖα Ἐκβάτανα ; Ἔμελλον νὰ λάμψωσιν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τὰ ἑπτὰ ἀρχικά των χρώματα, τὰ μὴ θαμβωθέντα ἐκ τῆς προαιωνίου ταφῆς ;

Νέφος διῆλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Μαυρικίου· ἡ καρδία του ἔπαλλε σφοδρῶς καὶ ἠναγκάσθη νὰ στηριχθῇ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ λάκκου διὰ νὰ μὴ πέσῃ. Ἐπίσης συγκεκινημένη ἡ Αἰκατερίνη ἥρπασεν ἓν ἐργαλεῖον καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους, μὲ παρειὰς βαφομένας ὑπὸ ζωηροῦ ἐρυθήματος, ἀνέξεε μετὰ παντοίων προφυλάξεων τὸ χαλικῶδες ἔδαφος τὸ καλύπτον τὸ ἀρχαῖον τεῖχος· μετ' ὀλίγον ἀνέσκαψεν ἀρκετὰ ἕως ὅτου ᾐσθάνθη ὑπὸ τὴν σκαπάνην λείαν ἐπιφά-

Digitized by Google

νειαν· λαβοῦσα τότε σπόγγον ὑγρὸν ἔπλυνε δι' ὕδατος τὴν πλίνθον.

Γραμμὴ χρώματος κιτρίνου ὠχροῦ ἐφάνη κατὰ πρῶτον, πρὸς τὰ ἄνω δὲ κλαδίσκος πράσινος χρώματος ἐκτάκτως δροσεροῦ. Ἡ Αἰκατερίνη ἔπλυνεν ἐκ νέου τὸν λίθον καὶ ἀνεφάνη ὡραῖον χρυσάνθεμον διὰ ζωηροῦ ἐρυθροῦ καὶ χρυσοῦ χρώματος ἐζωγραφημένον ἐπὶ κυανοῦ δαπέδου. Οἱ τέσσαρες Γάλλοι ἐξέφεραν κραυγὴν χαρᾶς καὶ ἐπί τινας στιγμὰς ἐντὸς τῆς τάφρου ἐπηκολούθησαν φαιδραὶ ἐπιφωνήσεις καὶ συγχαρητήρια καὶ ἔνθερμοι χειραψίαι. Ἡ στιγμὴ ἐκείνη τοὺς ἀντήμειβε δι' ὅλους τοὺς παρελθόντας κόπους, διὰ πάντας τοὺς κατανικηθέντας καὶ τοὺς μέλλοντας κινδύνους.

— Ἐδῶ εἶνε! ἐδῶ εἶνε!... ἐπανελάμβανεν ἡ Αἰκατερίνη μὲ ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ τείχη τὰ περιγραφέντα ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἅτινα κατέπληξαν τὴν ἀρχαιότητα. Τὰ βλέπομεν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μας καὶ χάρις εἰς σέ, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, χιλιάδες ἀνθρώπων δύνανται πάλιν νὰ τὰ θαυμάσωσιν.

... Ὢ! ἡ γῆ ἀποκρύπτει ἐπιμελῶς τὰ θαυμάσια ταῦτα· ἀλλὰ καὶ ἡ Γαλλία ἐγέννησεν ἐπιστήμονα ἀρκετὰ τολμηρόν, ὥστε νὰ ἔλθῃ νὰ τ' ἀποκαλύψῃ... Ζήτω ἡ Γαλλία!...

— Ζήτωσαν ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη Κερδίκ! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγὸς ἐνθουσιασθείς.

— Ζήτω ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν καὶ ὁ Χακίμ-μπασης! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος δακρύων ἐκ τῆς χαρᾶς.

— Ζήτω καὶ ὁ καϋμένος ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ὁ συκοφαντηθείς! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἀλλ' ἂς ἐξακολουθήσωμεν τὴν ἐργασίαν μας. Εἶμαι ἀνυπόμονος ἕως οὗ ἀποκαλύψωμεν ἓν μέρος ὁλόκληρον, πραγματικὸν τοῦ τείχους.... Ἂν τυχὸν δὲν ἦτο αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύψαμεν παρὰ καμμία κρήνη, ἢ κανεὶς τοῖχος ἁπλοῦς;... Φρίττω ἀναλογιζομένη τὸ τοιοῦτο!

Ἐπανέλαβον τὴν ἐργασίαν μετὰ νέας ζέσεως. Ἐχρειάζοντο ἄπειροι προφυλάξεις, διὰ ν' ἀπομονωθῶσιν αἱ πλίνθοι χωρὶς νὰ βλαβῇ ἡ στιλπνότης των· διὰ ν' ἀποσπασθῶσι μία πρὸς μίαν ἔπρεπε νὰ συντριβῇ τὸ συγκολλῶν αὐτὰς κονίαμα, σκληρὸν ὡς ἀδάμας, οἱ δὲ ἐργάται ἦτο κίνδυνος νὰ τὰς φθείρωσι μὲ τὰ ἀδέξια αὐτῶν κτυπήματα τῆς σκαπάνης. Διὸ οἱ Φράγκοι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἐπιστατῶσιν ἀόκνως, νὰ εὑρίσκωνται ἐκ περιτροπῆς εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς τάφρου. Ἐφαίνετο ὅτι τέλος εὑρίσκοντο εἰς καλὸν σημεῖον· μετὰ ἐξαήμερον ἐργασίαν διαρκῆ ἀνέσκαψαν, ἀπέσπασαν, συνηρμολόγησαν, ἠρίθμησαν καὶ ἐτοποθέτησαν ἐντὸς μεγάλων κοφίνων τὸ ὑλικὸν τριῶν περίπου τετραγωνικῶν μέτρων τοῦ τείχους.

Ἐπὶ τοῦ διασωθέντος τούτου μέρους εὑρίσκετο ζωοφόρος παριστῶσα θήραν λέοντος. Ἡ στάσις τῶν τοξοτῶν, θαυμαστὴ τὴν ἀλήθειαν, ἡ κίνησις τῶν θηρίων μανιωδῶς σκιρτώντων, στρεφομένων κατὰ τῶν θηρευτῶν ἢ συρομένων μετὰ κόπου, μὲ τὰ νῶτα τετραυματισμένα ὑπὸ τῶν βελῶν, μὲ τὸν φάρυγγα ἐπωδύνως ἀνοικτόν, ἦτο ἐξαίσιος. Τὸ γοργὸν καὶ ζωηρὸν σχέδιον, τὸ στιλπνὸν χρῶμα καὶ ἡ χαρίεσσα φαντασία τοῦ ἀνακαλυφθέντος ἔργου ἐμαρτύρουν ὅτι ἀνῆκε τοῦτο εἰς τὴν ὡραιοτέραν ἐποχὴν τῆς περσικῆς τέχνης. Πέριξ τῆς ζωοφόρου διέθεε ἐξαίρετον σύμπλεγμα ἀνθεμίων καὶ κλαδίσκων μετὰ χαριεστάτων ἀραβουργιῶν.

Εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἡ Αἰκατερίνη ἠθέλησε νὰ πέμψῃ ἀπεσταλμένον εἰς τὸν Γκουσὰ-Νισίν, διὰ ν' ἀναγγείλῃ αὐτῷ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἀνασκαφῶν.

Ὁ γηραιὸς Γουέβρος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ αὐτοπροσώπως, διὰ νὰ παρατηρήσῃ τὰ εὑρήματα τῶν νέων φίλων του. Μετ' ὀλίγον πάντες ἐσυνήθισαν νὰ βλέπωσι τὸν μάγον περιερχόμενον βραδέως τὰς τάφρους, σιγηλόν, βεβυθισμένον εἰς βαθεῖαν ῥέμβην, κυττάζοντα μὲ βλέμμα ἀτενὲς καὶ μυστηριῶδες τὴν ἀνεσκαμμένην γῆν. Ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ὁ Χακίμ-μπασης, ὡς τὸν ἐπεκάλουν ὅλοι, τὸν ἐσπούδαζεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, διότι τὸν ἐθεώρει ὡς τύπον ἀξιοσπούδαστον. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὀξυδερκέστεραι παρατηρήσεις ἀπετύγχανον ἕνεκα τῆς ἐπιμόνου σιγῆς τοῦ γέροντος. Ἐνίοτε τὸ βλέμμα του ἐρευνῶν τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἀπέκτα λάμψιν τόσον διαπεραστικὴν καὶ σχεδὸν τόσον ἀγρίαν, ὥστε ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις κατ' ἀρχὰς ᾐσθάνετο στοργὴν πρὸς τὸν παράδοξον πρεσβύτην, ἤρχιζε νὰ τρομάζῃ.

Ἄλλως ὅμως εἶχον τὰ πράγματα ὡς πρὸς τὴν Λεϊλάν, ἥτις συχνὰ συνώδευε τὸν πάππον της εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἰλικρινὴς φιλία δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναπτυχθῇ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Αἰκατερίνης. Διαφέρουσα κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων ἐν Ἀνατολῇ γυναικῶν, εἶχε λάβει παρὰ τοῦ μάγου ἐκπαίδευσιν σοβαρὰν καὶ ποικίλην. Παράδοξοι καὶ ἀπόκρυφοι ἦσαν αἱ γνώσεις τῆς νεαρᾶς Γουέβρας· μεταξὺ δὲ τῶν δύο ἐκείνων νεανίδων τόσον ἀνομοίων τὴν φυλὴν καὶ τὴν τύχην, ἐλάμβανε χώραν περίεργος ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν καὶ ἐντυπώσεων. Πέπλος μελαγχολίας ἐπεσκίαζε συνήθως τοὺς ὡραίους χαρακτῆρας τῆς Λεϊλᾶς· ὅτε ὅμως εὑρίσκετο πλησίον τῆς Φράγκισσας φίλης της, ἡ θλῖψις της ἐξηφανίζετο καὶ ἀκαταπαύστως τὴν ἠρώτα περὶ τῆς μακρυνῆς ἐκείνης χώρας, ἔνθα αἱ γυναῖκες εἶνε ἐλεύθεραι καὶ καμμία θρησκεία δὲν καταδιώκεται.

Ἕπεται συνέχεια X.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Ξέρεις τί εἶνε χωρισμός ; Ἐκεῖνο ποῦ ἀκόμα
Κονδύλι δὲν τὸ ἔγραψε καὶ δὲν τὸ εἶπε στόμα.
Φιλὶ σπασμοῦ π' ἀπ' τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα ξεριζώνει
Κ' εἰς μιὰ αἰώνια στιγμὴ ἀντάμα ὅλ' οἱ πόνοι,
Χωρὶς κανεὶς ἀπὸ αὐτούς, χωρὶς κανεὶς νὰ λείπῃ !
Λογχιά, φαρμάκι, κάψιμο καὶ κρήμνισμα καὶ λύπη
Καὶ δίψα μέσα σὲ νερὸ καὶ σὲ τραπέζι πεῖνα·
Μὰ ὄχι, ὄχι· εἶν' αὐτὰ τριαντάφυλλα καὶ κρίνα,
Μπροστὰ στὴ φοβερὴ στιγμὴ ποῦ λαχταρ' ἡ καρδιά σου,
Ποῦ ἔχεις μέσ' 'ς τὴν ἀγκαλιὰ σμιγμένα τὰ παιδία σου,
'Στὰ 'μάτια τους, τὰ 'μάτια σου· 'ς τὰ χείλη τους τὸ στόμα
Καὶ φεύγεις καὶ τὰ παραιτεῖς κ' ἔχεις ζωὴ ἀκόμα !

. . . .

Ἄχ· ἔχει τόσο σπαραγμὸ ὁ χωρισμὸς καὶ πόνο,
Ὅσ' ἡ ἀντάμωσις χαρά·—μ' αὐτὴ μετριέται μόνο !

(Ταϊγάνιον, 10 Σεπτεμβρίου 1882). (Σ.—14).

ΑΝΤΑΜΩΣΙΣ

Γνωρίζεις ἡ ἀντάμωσις τί εἶναι ; Ὅ,τι χείλη
Ἀκόμη δὲν προφέρανε, οὔτ' ἔγραψε κονδύλι,
Εἶναι τὸ ὕστερο φιλὶ ποῦ μάνας δίνει στόμα
Σὲ μονογυιὸ ποῦ 'πίστευε νεκρὸ κ' ἐμπρός της βλέπει·
Εἶναι νερὸ 'ς τὴν Ἀφρική, ἀνάστασις σὲ πτῶμα
Καὶ φῶς ποῦ σχίζει τοῦ τυφλοῦ ἀνέλπιστα τὴ σκέπη !
Καμμιὰ χαρὰ ἀπὸ αὐτά, καμμιὰ χαρὰ δὲν λείπει·
Χάϊδι, φιλί, νανούρισμα, χαμόγελο μὲ λύπη.
Περίχαρα παράπονα καὶ δάκρυα μελωμένα
Πλὴν ὄχι, ὄχι· ὅλ' αὐτὰ τί εἶναι μαζωμένα
Μπροστὰ σ' ἐκείνη τὴ στιγμὴ π' ἀνοίγεται ἡ καρδιά σου
ὡσὰν ὡραία Πύλη,
Πῶχεις μέσ' 'ς τὴν ἀγκάλη σου σμιγμένα τὰ παιδιά σου,
'Στὰ 'μάτια τους τὰ 'μάτια σου, 'ς τὰ χείλη τους τὰ χείλη
Κι' ἀσπάζεσαι τριανταφυλλιᾶς λουλούδια ζαχαρένια
Κι' ἀθάνατο πίνεις νερὸ σὲ βρύσι κρυσταλλένια !

. . . .

Ἄχ ὅσον ἔχει σπαραγμὸν ὁ χωρισμὸς καὶ πόνο
Ἔχ' ἡ ἀντάμωσις χαρά·—μ' αὐτὸν μετριέται μόνο.

(Ἀθῆναι κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1882).

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

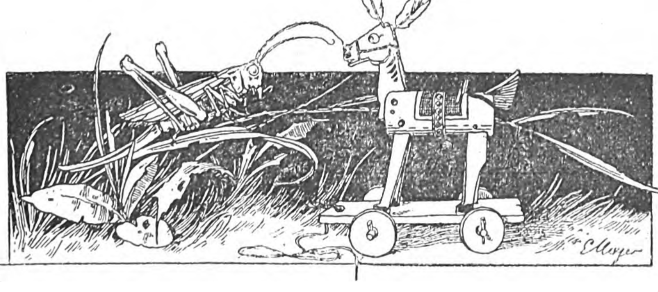

Digitized by Google

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

ΣΤ΄.

Τὰ κοινόβια.— Οἱ ἀσκηταί.—Ἡ Ἁγία Λαύρα.— Φαντασιοκοπίαι ἀπὸ τοῦ Πύργου.— Ὁ ἐπίλογος.

Μίαν μετὰ τὴν ἄλλην ἐπεσκέφθην ὅλας σχεδὸν τὰς μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, πανταχοῦ δὲ τὴν αὐτὴν μοὶ ἐπεδαψίλευσαν φιλοξενίαν καὶ περιποίησιν, προθύμως πάντοτε παρέχοντές μοι πληροφορίας περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἱερῶν μονῶν. Ἑκάστη νέα ἡμέρα μοὶ ἀπεκάλυπτε νέα παράδοξα τοῦ βίου τῶν μοναχῶν, ἅτινα πλειότερον ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον μου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον καὶ ἐγώ,ὅπως οἱ πλεῖστοι τῶν συμπατριωτῶν μου, τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ μοναστικὸς βίος διέρχεται ἐν ὀκνηρίᾳ. Ἡ διαμονή μου ὅμως ἐν τοῖς κοινοβίοις μὲ ἐδίδαξεν ὅτι ὅλως τὸ ἀντίθετον συμβαίνει, καὶ ὅτι δυσκόλως δύναταί τις νὰ εὕρῃ ἄνθρωπον μᾶλλον ἐπίπονον διάγοντα βίον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δρώσῃ κοινωνίᾳ. Ἐν τοῖς κοινοβίοις ὁ μοναχὸς δεσμεύεται ἐντὸς στενοῦ κρίκου αὐστηρᾶς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, οὐδεμία δὲ ἄλλη ὑφίσταται ὑπεροχὴ παρ' αὐτοῖς πλὴν τῆς τοῦ ἡγουμένου, πρὸς ὃν πάντες ὑπακούουσιν. Εἰς τὰ μοναστήρια ταῦτα δὲν θὰ ἴδητε τὰς προσωπικὰς διακρίσεις, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἰδιορρύθμοις μεταξὺ πλουσίων καὶ πενήτων μοναχῶν. Ἐν αὐτοῖς ἐπικρατεῖ κοινωνιστικὸν μᾶλλον σύστημα πλήρους ἰσοπεδώσεως καὶ τελείας κοινοκτημοσύνης.

Εἰσερχόμενος ἐν τῷ κοινοβίῳ ὁ μοναχὸς δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέραν περιουσίαν, οὔτε νὰ ἀποκτᾷ δι' οἷον δήποτε λόγον τοιαύτην. Ὅ,τι καὶ ἂν ἀποκτήσῃ ἐργαζόμενος ἀνήκει εἰς τὴν μονήν, αὐτὸς δὲ ἐκ ταύτης τρέφεται καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἀφιεροῖ τὴν ἐργασίαν του. Ἀλλ' οὔτε τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ βίου ἔχει ὁ κοινοβιάτης, ὅπως ὁ ἐν ἰδιορρύθμῳ πολιτεύματι βιῶν μοναχός. Ὁ βίος του εἶνε ἁπλοῦς, σκληρὸς καὶ πλήρης στερήσεων. Ἡ ἐργασία του πολλὴ καὶ ἐπίπονος, ἡ δὲ τροφὴ λιτοτάτη. Τὸ κρέας ἀπαγορεύεται καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀσθενεῖς ἀκόμη, τὰ δὲ ἄλλα πολυποίκιλα ἐδέσματα τῶν μονῶν σπανίζουσιν ἐν τοῖς κοινοβίοις. Ζωμὸς ἐξ ὀσπρίων, ἐνίοτε ἰχθὺς καὶ συνεχῶς ἄρτος ἁπλοῦς καὶ ὕδωρ· ἰδοὺ ποία εἶνε ἡ τροφή των. Καθ' ὡρισμένας μάλιστα τοῦ ἔτους ἡμέρας οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἄρτος παρατίθεται ἐν τῇ τραπέζῃ.

Τὸν βίον τοῦτον ὑποφέρουσιν ἀγογγύστως, καὶ μεταβαίνουσι προθύμως ὅπου ὁ ἡγούμενος, ὁ μόνος ἐξασκῶν ἐπιρροὴν ἐν τῇ μονῇ, τοὺς διατάξῃ. Πολλάκις λαμβάνεται ἀνάγκη νὰ διανύσωσι πεζῇ μεγάλας ἀποστάσεις καὶ νὰ παραμείνωσι ξυλεύοντες καὶ θερίζοντες ὑπὸ καυστηρὸν ἥλιον ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους. Ἡ ἐργασία τότε εἶνε σκληροτάτη, ἐν τούτοις ὑπακούουσι πάντες καὶ ἐγκαρτεροῦσιν ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου παραπόνου. Δυνατὸν ὁ μοναχὸς νὰ ἦτο ἁβροδίαιτος,ἀσυνείθιστος εἰς τοιαύτας πεζοπορίας καὶ ἀγροίκους ἐργασίας· οὐδεμία ὅμως ἐξαίρεσις ὑπάρχει· κατ' ἀκολουθίαν ἐργάζεται ὡς ὁ τελευταῖος τῶν μοναχῶν, ὃν παρέσυρεν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τὸ ῥεῦμα τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου ἢ ἄλλη τις ἥκιστα ποιητικὴ ἀφορμή· Καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς καρέντας αὐτοκράτορας καὶ τοὺς μονάσαντας ἡγεμονόπαιδας οὐδεμία ἐγίνετο διάκρισις. Ὅλοι οἱ τίτλοι καὶ ἡ κοσμικὴ δόξα των ἔμενον ἔξω τῆς μονῆς· ὅταν δὲ εὑρέθησαν νεκροὶ ἐντὸς τῶν πενιχρῶν κελλίων των, τοὺς ἔρραψαν ἁπλούστατα ἐντὸς τῶν ῥάσων των καὶ τοὺς ἔθαψαν ἐν τῷ κοινῷ κοιμητηρίῳ, χωρὶς οὐδὲν διακριτικὸν σημεῖον νὰ τεθῇ ἐπὶ τῶν τάφων των.

Μόνον οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες ἀπολαύουσι διακρίσεων καὶ μετὰ θάνατον· διὸ οἱ τάφοι πατριαρχῶν μονασάντων τηροῦνται εὐλαβῶς καὶ μετὰ μεγίστης μερίμνης ὑπὸ τῶν πατέρων.

Μετὰ τοὺς κοινοβιάτας ἔρχεται ἑτέρα τάξις μᾶλλον σκληραγωγημένη, ἡ τῶν ἀσκητῶν. Οὗτοι πάλιν διαρρήξαντες πάντα μετὰ τοῦ κόσμου σύνδεσμον ζῶσιν εἰς τὰς ῥίζας τοῦ Ἄθω, ἐντὸς πενιχροτάτων κελλίων, ἐσθίοντες μόνον ἄρτον καὶ πίνοντες ὕδωρ· ἐκεῖ δὲ ὑποβαλλέμενοι εἰς ἀνηκούστους σωματικὰς ταλαιπωρίας, ἵνα κερδήσωσι τὴν ψυχήν των, διαμοιράζονται τὸν βράχον των μὲ τὰ ὄρνεα καὶ τοὺς αἰγάγρους. Ὁ ἄκρως ἀσκητικὸς οὗτος βίος γίνεται παραίτιος πολλῶν κακῶν καὶ κινδύνων, οὓς συνεπάγει συνηθέστατα ἡ ἐν τῇ μονώσει ἔξαρσις τῆς φαντασίας, ἧς τὰ θύματα εἶνε συχνότατα. Ἐν τούτοις ὁ ἀσκητικὸς οὗτος βίος ἔχει πολὺ τὸ παράδοξον, τὴν δὲ ἀρχὴν αὐτοῦ δέον νὰ ζητήσῃ τις πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὰ βάθη τῶν παρθένων δασῶν τῆς Ἀσίας. Οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἐν τοῖς θρησκευτικοῖς αὐτῶν θεσπίσμασιν εἰσήγαγον τὸν ἀσκητισμόν, ὅστις μετὰ πάροδον τοσούτων χιλιάδων ἐτῶν εὕρηται πάλιν εἰς τὰς ῥίζας τοῦ γιγαντιαίου ἐκείνου κώνου, ὃν ὁ γλύπτης Δεινοκράτης ἐπρότεινε τῷ Μεγάλῳ Ἀλεξάνδρῳ νὰ τὸν γλύψῃ εἰς ἀνδριάντα τοῦ μεγάλου Μακεδόνος, ἐν τῇ μιᾷ χειρὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἱδρύετο πόλις δεκακισχιλίων ψυχῶν, ἀπὸ τῆς ἑτέρας δὲ θὰ ἔρρεε ποταμὸς ὁλόκληρος ὕδατος. Ἡ φαντασιοπλήξια ὅμως αὕτη τοῦ Ἕλληνος γλύπτου ἔμεινεν ἀνεφάρμοστος, ὁ δὲ βράχος ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ μορφῇ σκέπει σήμερον τοὺς ἀσκητάς, οἵτινες ἐκεῖ ἐζήτησαν τὴν τυραννίαν τοῦ σώματός των.

Ὅλαι αὗται αἱ ἐντυπώσεις ἐκ τοῦ βίου τῶν ἐκ τῆς κοινωνίας ἀπομεμακρυσμένων τούτων ἀνδρῶν ἤρξαντο ἀφαιροῦσαι τὴν εὐθυμίαν, ἣν μοὶ παρέσχε κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀφίξεώς μου

Digitized by Google

ἡ πλουσία βλάστησις καὶ τὰ μαγευτικὰ τοπία τοῦ Ἁγίου Ὄρους, βαθμηδὸν δὲ μὲ κατέλαβε μελαγχολία καὶ ἤρχισα νὰ ἀποφεύγω τὴν συνάντησιν τῶν ἀπεσκελετωμένων ἐκείνων φιλοσόφων, οὓς ἐνόμιζον ὡς φρενοπαθεῖς· διὸ κατερχόμενος τῶν καλυβῶν τῶν ἀσκητῶν ἐπεσκέφθην τὴν μονὴν τῆς Λαύρας, ζητῶν ἐν αὐτῇ ψυχικὴν ἀνακούφισιν.

Ἡ μονὴ αὕτη εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ ἡ μεγίστη πασῶν. Τὰ τείχη της καὶ οἱ ὑψηλοί της πύργοι δίδουσιν αὐτῇ ὄψιν φρουρίου, τὸ ὁποῖον ὁ χρόνος ἐπλήρωσε ποιητικῶν παραδόσεων. Ἡ τοποθεσία της εἶνε θαυμασία· ἔχει ἐνώπιόν της ὅλον τὸ βορειανατολικὸν μέρος τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ δορυφορεῖται ὑπὸ τῶν χαριεστάτων Μακεδονικῶν νήσων, τῆς Θάσου, τῆς Σαμοθράκης, τῆς Ἴμβρου καὶ τῆς Λίμνου, ὑπὲρ αὐτὴν δὲ ὡς παμμέγιστος μονόλιθος σαπφείρου ὑψοῦται ἡ ἀκρώρεια τοῦ Ἄθω.

Ὅτε ἔφθασα ἔξω τῶν τειχῶν τῆς μονῆς ἦτο πρωΐα ἐαρινή, ἡ δὲ μονὴ διεκρίνετο ὡς φασματώδης ὄγκος ἐν μέσῳ τῆς ἑωθινῆς ὁμίχλης. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἣν μοὶ παρήγαγεν ἡ θέα αὐτῆς, ἦτο ὀχυρωτάτου φρουρίου. Οὐδεὶς βεβαίως βλέπων μακρόθεν τὰ ἰσχυρὰ ἐκεῖνα τείχη, τοὺς πύργους καὶ τοὺς προμαχῶνας πιστεύει ὅτι θὰ εὕρῃ εἰρηνικοὺς ἀνθρώπους ἀφιερωμένους εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὴν προσευχήν. Ἐγὼ ἐφανταζόμην ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων ἐκείνων θὰ ἔβλεπον ἀκόμη τοὺς ἀκαταβλήτους στρατιώτας τοῦ Νικηφόρου καὶ τοῦ Βελισαρίου, οἵτινες ἐπὶ αἰῶνας ἀπέκρουον τὰς εἰσβολὰς τῶν βαρβάρων ἀπὸ τοῦ βορρᾶ καὶ ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Ἀσίας. Ἐνόμιζον ὅτι διερχόμενος τὴν δίπυργον ἐκείνην πύλην θὰ ἤκουον τὰς ἰαχὰς τῶν πολεμιστῶν ἑκατὸν μαχῶν ἢ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων τῶν σταυροφόρων.

Ἐφ' ὅσον ὅμως προσήγγιζον εἰς τὰ τείχη καὶ ὁ ἀνατέλλων ἥλιος διέλυε τὴν ἐπικαθημένην ἀχλύν, διέλυε συγχρόνως καὶ τὰ γεννήματα τῆς φαντασίας μου, καὶ ἐξήλειφε τοὺς πολεμιστὰς τῶν παρῳχημένων ἐποχῶν, παρουσιάζων τοὺς λευκοὺς σταυροὺς τῶν ἀπειραρίθμων ναΐσκων, οἵτινες κοσμοῦσι τοὺς δέκα ἓξ μεγάλους πύργους τῆς μονῆς, ἐφ' ὧν ἄλλοτε εἶχον στηθῆ κανόνια πρὸς ἀπόκρουσιν πάσης ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως ἐκ μέρους τῶν Ἀράβων καὶ τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἐμάστιζον τὸ Αἰγαῖον.

Ἀπὸ τῆς κυρίας πύλης εἰσῆλθον ἐντὸς δύο ἑτέρων, καὶ ἐκ τούτων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μονῆς καὶ εὑρέθην πρὸ τοῦ μεγάλου πύργου, ὃν ἤγειρεν ὁ Τσιμισκῆς καὶ ὅπου ἀπὸ αἰώνων φυλακίζονται οἱ παρεκτρεπόμενοι τῶν μοναχῶν καὶ οἱ ἐξοριζόμενοι εἰς Ἅγιον Ὄρος κληρικοί. Ἀπὸ τοῦ πύργου τούτου δύναταί τις νὰ περιλάβῃ δι' ἑνὸς βλέμματος ὁλόκληρον τὴν μονήν, ἔχουσαν σχῆμα σταυροῦ καὶ ἀποτελουμένην ἐξ οἰκοδομῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, πύργων βυζαντινῶν καὶ οἰκιῶν εἰς οὐδένα ἀνηκόντων ἀρχιτεκτονικὸν ῥυθμόν, ἐκ ναῶν βυζαντινῶν, ἐξ οἰκοδομημάτων χρησίμων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς μονῆς, καὶ ἐκ μακρᾶς σειρᾶς κελλίων καὶ μοναστικῶν διαμερισμάτων. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς μονῆς διασχίζουσι στεναὶ ὁδοὶ ἄγουσαι πρὸς τὰ διάφορα οἰκήματα, τοὺς ναοὺς καὶ τὰ προσκυνητήρια, τὴν βιβλιοθήκην, τοὺς κήπους, ἔνθα καὶ αἱ τρεῖς μεγάλαι κυπάρισσοι, αἱ

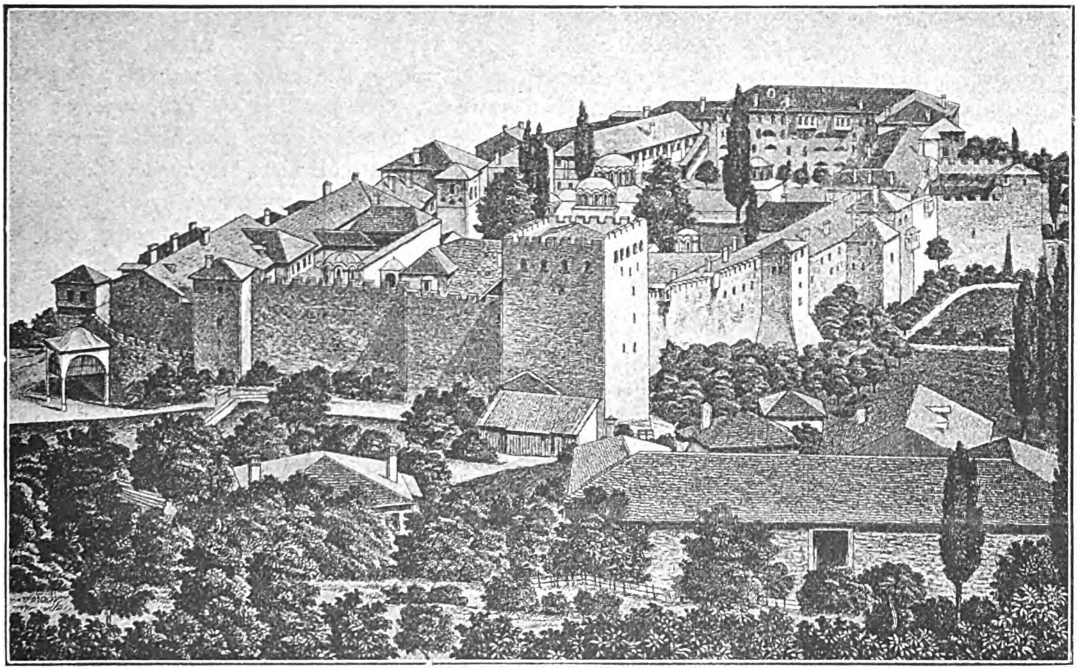

Η ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

Digitized by Google

φυτευθεῖσαι παρ' αὐτοῦ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου, καὶ ὧν ἡ περιφέρεια ὑπερβαίνει τὰ ὀκτὼ μέτρα. Ὅλα δὲ ταῦτα τὰ διαφόρων ἐποχῶν οἰκοδομήματα δὲν ἠγέρθησαν ἐπὶ ὡρισμένου τινὸς σχεδίου, διὸ μεγάλη ἐπικρατεῖ σύγχυσις, ἥτις ὅμως δὲν ζημιώνει τὴν γραφικότητα τοῦ μοναστηρίου. Τὴν θέαν τῆς μονῆς καθιστᾷ ὡραιοτέραν ἡ πλουσία φυτεία καὶ οἱ ἐκτεταμένοι κῆποι λεμονεῶν καὶ πορτοκαλλεῶν, ὧν τὸν ἀνθοσμίαν ὁ ἄνεμος φέρει μέχρι τῶν κελλίων τῶν μοναχῶν. Ἡ βλάστησις ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ εἶνε ἐξαισία. Δένδρα πυκνόφυλλα ὑψοῦνται ἐν μέσῳ τῶν αὐλῶν καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων δὲ τῶν πύργων κρέμανται θύσανοι ποικίλων ἀνθέων καὶ αἰγοκλημάτων στέφανοι χαρμόσυνοι, ἐνῷ κελαρίζοντα διέρχονται διαυγῆ ῥυάκια καὶ ποτίζουσιν ἐκτεταμένους λαχανοκήπους, οὓς καλλιεργοῦσιν οἱ μοναχοί.

Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου πύργου, τὸ βλέμμα μου διέκρινε τὰ Καυσοκαλύβια, καὶ τὰ πυκνὰ δάση, καὶ τὰς δενδροφύτους περιοχάς, καὶ τὰς ἀμπέλους, καὶ τοὺς κήπους, οὓς ἡ φιλοπονία τῶν μοναχῶν κατέστησεν ἀληθεῖς παραδείσους καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ ηὔχετό τις νὰ διέλθῃ τὸν βίον του, ἀκούων τὴν μελῳδικὴν φωνὴν ἐκείνης, ἣν ἔπλασεν εἰς τὰ ὄνειρά του κατὰ τὴν πρώτην ἀφύπνισιν τῶν αἰσθημάτων του. Ἐντὸς τῶν δένδρων ὅμως ἐκείνων μόνον σκοῦφοι καλογερικοὶ ἐφαίνοντο, κεφαλαὶ αἱ ὁποῖαι ἔκλινον κατὰ τὴν πρὸ ἐμοῦ διάβασιν, καὶ ῥάσα τὰ ὁποῖα παρήρχοντο ἐνώπιόν μου ὡς φαντάσματα. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι εὑρισκόμην ἀπομεμονωμένος ἐντὸς τῆς ἀπεράντου ἐκείνης μονῆς καὶ ὅτι ἔζων μόνον μὲ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, ὅλοι δὲ αὐτοὶ οἱ σιγηλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἦσαν ἄλλο τι ἢ ὠχραὶ ἀναπαραστάσεις τοῦ παρελθόντος. Οὐδέποτε καθ' ὅλην τὴν διαμονήν μου ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ᾐσθάνθην τόσον ἰσχυρῶς τὴν ἐρήμωσίν μου, ἥτις ἀνταπεκρίνετο πρὸς παλαιὰς φαντασιοκοπίας ἡμερῶν θλιβερῶν τῆς ζωῆς μου. Ἐκεῖ εἰς τὴν μυστηριώδη ἐρημίαν, ἐν μέσῳ ἀρχαίων πύργων καὶ ναῶν, ἐφ' ὧν διῆλθον ἑκατοντάδες ὅλων ἐτῶν, ᾐσθανόμην τὸν ἀναβρασμὸν ἐπιθυμιῶν μεγάλων, αἰσθημάτων ἀπείρων καὶ ἀνέπλαττον διὰ τῆς φαντασίας μου, ὅλον τὸν ἐκλείψαντα κόσμον, ὅστις κατέρρευσε καὶ οὗτινος θραύσματα μόνον ἀπέμειναν ἐκεῖ ἔνθα ἱστάμην.

Ἐν τούτοις τὰ ὄνειρα ταῦτα ἐξησθένουν βαθμηδὸν καὶ κατέληγον εἰς δύο ξανθοὺς πλοκάμους καὶ εἰς δύο γλαυκὰ ὄμματα. Ἡ μετάπτωσις αὕτη τῶν ψυχικῶν μου διαθέσεων μοὶ ἀνεμίμνησκε τοὺς στίχους τοῦ Νεκράσωφ: « Ὦ ὄνειρα, ὦ μυστηριώδης δύναμις ἐξυψοῦσα τὴν ψυχήν μου! Ὦ φλὸξ τῆς νεότητος, τῆς ἀνδρείας, τῶν παθῶν καὶ τοῦ μεγάλου αἰσθήματος τῆς ἐλευθερίας. Ὅλα τὰ μεγάλα αἰσθήματα ἐν τῇ καταπεπονημένῃ ψυχῇ μου ἀφυπνίσθησαν διὰ δυνάμεως τῶν ῥεμβασμῶν, ἀλλὰ ποῦ εἶσαι σὺ τώρα ὑλικὴ ἰσχύς; Ἐξύπνησα ἀσθενέστερος νηπίου. Γνωρίζω δὲ ὅτι θὰ παρέλθῃ ἡ ἡμέρα μου μελαγχολική, καὶ θὰ μὲ τρομάζῃ τὴν νύκτα καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ τάφος, ὅπου κοιμᾶται ὁ πτωχός μου πατήρ».

Οἱ ἀρχαῖοι πύργοι μοὶ ἔφερον πλέον δειλίαν. Ἡ μελαγχολία δὲν ἤργησε νὰ μὲ καταλάβῃ καὶ ἡ ψυχή μου ἐπόθησε τὸν κόσμον μὲ τὰ θέλγητρά του. Ὁ μοναστικὸς βίος, ἀντίθετος πρὸς τὸν χαρακτῆρά μου, μὲ ἔπληττε πλέον, καὶ ὅ,τι ἐθαύμαζον πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν δὲν μοὶ ἐνεποίει πλέον τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν. Ἤρχισα νὰ εὑρίσκω ὅτι ἀρκετὸν χρόνον ἐστερήθην τοῦ κόσμου καὶ ὅτι ἐπὶ τέλους ὅ,τι εἶχον νὰ ἴδω τὸ εἶδον. Καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ προσφιλής μοι ὀσμὴ τῶν βιβλιοθηκῶν δὲν μὲ εἵλκυε· πρωΐαν δέ τινα ἀπεχαιρέτισα τοὺς φιλοξένους μοναχοὺς καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου διήνυσα ὁλόκληρον τὸ μέχρι τῆς Δάφνης ὀκτάωρον διάστημα, χωρὶς νὰ κατέλθω οὐδόλως τοῦ σάγματος. Δὲν προσεῖχον πλέον οὔτε τοὺς μαγευτικοὺς λειμῶνας, οὔτε τοὺς χαρίεντας λόφους, οὔτε τὰ λευκὰ ἐρημητήρια, οὐδὲ ἤκουον κἂν τοῦ συνοδοῦ μου τὰς ἀνοήτους ἱστορίας. Ὠνειροπόλουν τοὺς φιλικοὺς κύκλους, τὰς φιλολογικὰς ἑσπερίδας ἀβρᾶς τῶν Ἀθηνῶν δεσποίνης, τὰ λογοπαίγνια, τὰς τέρψεις, τοὺς ἠχηροὺς γέλωτας τοῦ Γαβριηλίδου· καὶ ἐφ' ὅσον ἐνεθυμούμην ταῦτα πάντα, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμάστιζον τὸν ἡμίονόν μου.

Μετά τινας ὥρας εὑρισκόμην ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ ἤκουον τοὺς ἀργυροήχους γέλωτας νεαρῶν κυριῶν μεταβαινουσῶν εἰς Βῶλον, καὶ τὸ φαιδρὸν ᾆσμα ὁμάδος Ἑλλήνων τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ πρωΐα μὲ εὗρεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Μακεδονίας. Ἡ παραλία ἔγεμεν ἀπὸ Ἑβραίας, αἵτινες ἐκάλυπτον ἐπιμελῶς τὴν κόμην των καὶ ἐπεδείκνυον χαριέντως τὰ κατάλευκα στήθη των. Τότε δὲ ἀνέπνευσα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων ἀνθρώπου ἀσκητεύσαντος ἐπὶ ἐξήκοντα ἡμέρας.

Θ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

Digitized by Google

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΔΟΝΗΣΕΙΣ ΤΕΤΑΜΕΝΩΝ ΧΟΡΔΩΝ

[Ἐν τῷ τοῦ ἔτους 1890 - 1891 Jahrbuch der Naturwissenschaften, τῷ κατ' ἔτος ἐκδιδομένῳ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀναγράφοντι τὰς σπουδαιοτέρας ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἐγένοντο ἐν ταῖς Φυσικαῖς ἐπιστήμαις, ἀναγινώσκομεν τὴν κατωτέρω λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς συσκευῆς, ἣν ἐπενόησεν ὁ ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς κ. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος].

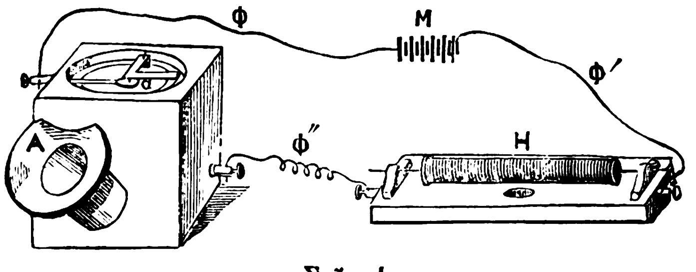

Σχῆμα 1

Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος τῇ βοηθείᾳ ἰσχυροῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος ἀνοιγομένου καὶ κλειομένου κατὰ βραχέα διαλείμματα κραδαίνει τεταμένον σύρμα καθιστῶν ὀφθαλμοφανεῖς τὰς ποικίλας ἐγκαρσίας δονήσεις, ἃς ἐκτελεῖ τεταμένη χορδή.

Πρῶτος ὁ Wertheim κατώρθωσε δι' ἐπανειλημμένων διαλείψεων ἐν τῷ ῥεύματι νὰ ἐγείρῃ φθόγγους κραδαίνων σιδηρᾶν ῥάβδον. Πρὸς τοῦτο σπεῖρα ἐκ χαλκίνου σύρματος κεκαλυμμένου ὑπὸ μετάξης περικλείει ἐντὸς τῶν ἑλιγμῶν αὐτῆς λεπτὸν ὀβελὸν ἐκ μαλακοῦ σιδήρου Η (σχ. 1). Ἂν τὰ ἐλεύθερα ἄκρα τῆς σπείρας τεθῶσιν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν πόλων ἠλεκτρικῆς στήλης, ἧς τὸ ῥεῦμα ἀνοίγεται καὶ κλείεται κατὰ βραχέα διαλείμματα, ὁ ἐν τῇ σπείρᾳ σίδηρος οὐ μόνον μαγνητίζεται καὶ ἐκμαγνητίζεται ἐναλλάξ, ἀλλὰ καὶ κραδαίνεται παράγων ἦχον, οὗτινος τὸ ὕψος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διακοπῶν τοῦ ῥεύματος. Ἡ συσκευὴ αὕτη καλεῖται ἠλεκτρομαγνήτης.

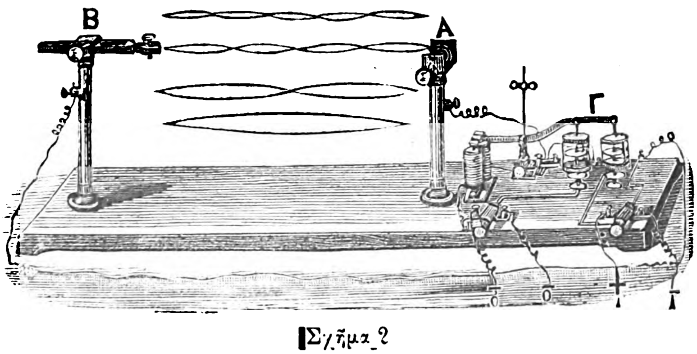

Σχῆμα 2

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Reis ἐπινοηθὲν μουσικὸν τηλέφωνον. Ἐὰν ἐνώπιον τεταμένης μεμβράνης φερούσης εἰς τὸ κέντρον μικρὸν μετάλλινον δίσκον *α* ἐκπέμψωμεν φθόγγους μουσικοῦ ὀργάνου, ἡ μεμβράνη αὕτη μεταλαμβάνει τῶν δονήσεων καὶ ἐναλλὰξ πλησιάζει καὶ ἀπομακρύνεται μεταλλίνης ἀκίδος, ἥτις οὕτω ἔρχεται ἐναλλὰξ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς μεμβράνης μεταλλικοῦ δίσκου *α*. Ἡ συσκευὴ αὕτη χρησιμεύει ὡς πομπὸς εἰς τὸ μουσικὸν τηλέφωνον τοῦ Reis, ὁ δὲ ἠλεκτρομαγνήτης Η ὡς δέκτης. Πρὸς τοῦτο ὁ εἷς πόλος ἠλεκτρικῆς στήλης Μ τίθεται εἰς συγκοινωνίαν διὰ τοῦ ἀγωγοῦ Φ μετὰ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς μεμβράνης μεταλλικοῦ δίσκου, ὁ ἕτερος δὲ πόλος μετὰ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς σπείρας τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου διὰ τοῦ ἀγωγοῦ Φ'. Τὸ ἕτερον δὲ ἄκρον τῆς σπείρας τοῦ αὐτοῦ ἠλεκτρομαγνήτου Η τίθεται εἰς συγκοινωνίαν διὰ τοῦ ἀγωγοῦ Φ'' μετὰ τῆς μεταλλικῆς ἀκίδος τῆς ἄνωθεν τοῦ δίσκου κειμένης. Ἐὰν ἐνώπιον τοῦ ὅλμου Α ἐκπέμψωμεν φθόγγους μουσικοῦ ὀργάνου, ἡ μεμβράνη κραδαίνεται καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἀνοίγεται καὶ κλείεται κατὰ βραχέα διαλείμματα. Οὕτω δὲ εἰς τὸν ἐν τῇ σπείρᾳ Η σίδηρον ἐγείρονται ὅμοιαι δονήσεις, αἵτινες παράγουσιν ἦχον σύμφωνον πρὸς τὸν τοῦ πομποῦ.

Ἀλλ' αἱ δονήσεις, αἵτινες ἐγείρονται ἐν τῷ πυρῆνι τοῦ ἠλεκτρομαγνήτου, μόλις εἶνε αἰσθηταί, ἐνῷ διὰ τῆς συσκευῆς τοῦ κ. Ἀργυροπούλου αὗται καθίστανται ὁραταὶ καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις. Πρὸς τοῦτο ὁ κ. Ἀργυρόπουλος τείνει σύρμα λεπτότατον ἐκ λευκοχρύσου μεταξὺ τῶν ὑποστηριγμάτων Α καὶ Β (σχ. 2)· διαβιβάζων δὲ ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα καθιστᾷ αὐτὸ διάπυρον. Εἶτα παρεισάγει τὸν αὐτόματον διακοπτῆρα Γ, δι' οὗ κατὰ βούλησιν διακόπτεται τὸ ῥεῦμα κατὰ διαλείμματα μᾶλλον ἢ ἧττον βραχέα, καὶ διὰ τοῦ ὀδοντωτοῦ κανόνος Β τείνει μᾶλλον ἢ ἧττον τὸ σύρμα. Ἀμέσως τὸ σύρμα ἐν διαπύρῳ καταστάσει εὑρισκόμενον ἄρχεται κραδαινόμενον ἐγκαρσίως ἢ ὡς ὅλον ἢ ὡς δύο ἡμίση μεταξὺ τῶν ἄκρων καὶ τοῦ μέσου, ὅπερ μένει σταθερὸν καὶ ἐν γένει δονεῖται ὑποδιῃρημένον εἰς οἱονδήποτε ἀριθμὸν ἴσων μερῶν. Οὕτω ὁ κ. Ἀργυρόπουλος κατέστησεν ὀφθαλμοφανεῖς τὰς ποικίλας ἐγκαρσίας δονήσεις τεταμένης χορδῆς, αἵτινες κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Helmholtz χαρακτηρίζουσι τὴν καλουμένην χροιὰν τοῦ ἤχου (Klangfarbe).

Ἂν πλήξωμεν χορδὴν τεταμένην, αὕτη κραδαίνεται ὡς ὅλον σχηματίζουσα μίαν κοιλίαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ δύο δεσμοὺς εἰς τὰ ἄκρα, ὡς δείκνυται ἐπὶ τοῦ σχήματος 2. Ἀλλ' ἐνῷ δονεῖται εἰς ἓν ὅλον, δύναται νὰ ὑποδιαιρεθῇ εἰς δύο μέρη, ὧν ἕκαστον δονεῖται κατ' ἰδίαν καὶ παράγει διπλάσιον ἀριθμὸν παλμῶν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὁ ἦχος οὗτος ὃν ἕκαστον ἥμισυ παράγει, εἶνε μὲν δὶς ὀξύτερος τοῦ πρώτου, ἀλλὰ πολὺ ἀσθενέστερος ἐκείνου· παραγόμενος δὲ ταὐτοχρόνως μετὰ τοῦ πρώτου μεταβάλλει τὴν χροιὰν αὐτοῦ. Ὡσαύτως δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία, τέσσαρα, πέντε καὶ οὕτω καθεξῆς μέρη, ὡς δείκνυται εἰς τὸ σχῆμα 2 ἐν τῷ μέσῳ, ἅτινα δονούμενα κατ' ἰδίαν παράγουσι σειρὰν ὀξυτέρων ἤχων ἀσθενεστέρων, οἵτινες συνοδεύοντες τὸν κύριον ἦχον συντελοῦσιν εἰς τὴν καλουμένην χροιὰν τοῦ ἤχου, δι' ἧς χαρακτηρίζονται δύο ἦχοι ἰσοϋψεῖς καὶ ἰσοεντατικοὶ ἐκ δύο διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων ἐκπεμπόμενοι. Τὰς

Digitized by Google

τοιαύτας συνθέτους δονήσεις τῶν χορδῶν καθιστᾷ ὀφθαλμοφανεῖς εἰς πολυπληθέστατον ἀκροατήριον τὸ εὐφυέστατον καὶ διδακτικώτατον πείραμα τοῦ κ. 'Αργυροπούλου, ὅπερ τοῦ λοιποῦ συχνάκις θὰ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὴν ἐτήσιον διδασκαλίαν τῆς Φυσικῆς ἐν τοῖς διαφόροις πανεπιστημίοις.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΣΤΡΑΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΚΥΝΕΣ

Ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Γαλλία ἐργάζονται νῦν ἀσκοῦσαι κύνας πρὸς πόλεμον, καὶ ἂν τυχὸν ἐνσκήψῃ τὸ δεινὸν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, μεγάλη μερὶς ἐκ τοῦ γένους τῶν κυνῶν θὰ ἐξαναγκασθῇ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. Οὐδὲν καινὸν ὑπάρχει ἐν τῇ χρήσει κυνῶν πρὸς πολεμικοὺς σκοπούς, διότι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο κύνας ὡς βοηθοὺς ἐν μάχαις, καὶ οἱ βάρβαροι πρόγονοι τῶν σημερινῶν τῆς Δύσεως πολιτισμένων ἐδιδάχθησαν τὸ πρῶτον νὰ βοηθῶσι τοὺς ἀγρίους δεσπότας των ἐν ταῖς μάχαις καὶ ταῖς θήραις. 'Αλλ' ὑπάρχει τι τὸ καινοπρεπὲς καὶ ἐξόχως νεωτερικὸν ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς μεθόδοις τῆς ἀσκήσεως καὶ διατηρήσεως ὁλοκλήρων συνταγμάτων τετραπόδων στρατιωτῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ βοηθήσωσι φιλοδόξως ἀρχηγοὺς «πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας τῆς Εὐρώπης».

Αἱ δι' ἀεροστάτων καὶ ταχυδρομικῶν περιστερῶν δοκιμαὶ πρὸς πολεμικοὺς σκοποὺς ἦσαν μόνον πρόδρομοι τοῦ ἐνεστῶτος κινήματος πρὸς ἄσκησιν τῶν κυνῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν θητείαν. Τὰ φυσικὰ προτερήματα τοῦ κυνὸς καθιστῶσιν αὐτὸν πρόθυμον καὶ τελεσιουργὸν ὑπηρέτην, καὶ τόσον ὀξέως μανθάνει τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις του, ὥστε ἡ ἐκγύμνασίς του ἀποβαίνει ἀληθὴς τέρψις διὰ τὸν προγυμναστήν. 'Εὰν ἡ Γαλλία, φέρ' εἰπεῖν, δὲν τρέφῃ φιλικὰ αἰσθήματα πρὸς τὴν Γερμανίαν, ἀνδρείκελον μὲ γερμανικὴν στρατιωτικὴν στολὴν ἐπιδεικνύεται εἰς τὸν κύνα, ὅστις διδάσκεται νὰ ἐπιπίπτῃ κατ' αὐτοῦ, ἕωσοῦ τὸ νοῆμον ζῷον ποτισθῇ θανάσιμον μῖσος κατὰ παντὸς τοῦ φοροῦντος παραπλησίαν στολήν. 'Εὰν ἡ 'Ιταλία ἢ ἡ Ῥωσσία εἶνε τὰ διαμαχόμενα μέρη, ἀναλόγως μεταβάλλεται ἡ στολὴ τοῦ ἀνδρεικέλου, καὶ ὁ κύων γίνεται μανιωδέστατος αὐτοῦ πολέμιος.

Ὁ ἄριστος κύων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἦτο πιθανῶς ὁ ταυροκύων ἢ ὁ ἄγριος μολοσσός· ἀλλ' ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ ἄλλα προτερήματα ἐκτὸς τοῦ ὁρμητικοῦ καὶ φιλοπολέμου, διὰ νὰ γείνωσι κατάλληλοι εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, ἄλλα εἴδη εἶνε βεβαίως προτιμότερα. 'Εν τῷ γερμανικῷ στρατῷ οἱ κύνες ἑκάστου συντάγματος ἀριθμοῦνται εἰς οὐλαμόν, καὶ ὅλοι ἀσκοῦνται διά τινα εἰδικὰ ἔργα, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν δεξιῶν προγυμναστῶν.

Μία τῶν κυριωτέρων ἀσκήσεων τοῦ κυνὸς εἶνε ἡ διδάσκουσα αὐτοὺς τί νὰ κάμωσι μετὰ συμπλοκήν τινα. Τὸ κύριον καθῆκον τῶν πολεμικῶν κυνῶν τότε εἶνε νὰ συνοδεύσωσι τὰ ἐρευνητικὰ ἀποσπάσματα, ν' ἀνακαλύψωσι τοὺς ἐπιθανάτους καὶ τραυματίας καὶ εἶτα νὰ ὁδηγήσωσι τὸ ὑγειονομικὸν ἀπόσπασμα πρὸς αὐτούς. 'Εν τοῖς γυμνασίοις ψευδεῖς μάχαι συγκροτοῦνται, καὶ τότε στρατιῶται προσποιοῦνται ὅτι εἶνε νεκροὶ ἢ τραυματίαι. Οἱ κύνες ἀσκοῦνται πῶς ν' ἀνακαλύπτωσι τοὺς χρῄζοντας βοηθείας καὶ νὰ ὁδηγῶσι τοὺς ἐπιζῶντας πλησίον τῶν συντρόφων των.

Διὰ τὰς περιπολίας καὶ κατοπτεύσεις, ἓν τῶν πρώτων μαθημάτων εἶνε τὸ νὰ τηρῶσιν ἀπόλυτον σιωπήν, καὶ ἀντὶ ν' ἀναγγέλλωσι τὴν προσέγγισιν ἐχθροῦ διὰ μανιωδῶν ὑλακῶν, νὰ σημαίνωσι τὰς ἀνακαλύψεις των δι' ὑποκώφων γρυλλισμῶν μόνον ἢ καὶ διὰ κινήσεων, οἵας τινὲς κύνες εὐκόλως μανθάνουσιν. Οἱ γερμανικοὶ κύνες διδάσκονται νὰ διακρίνωσι τὰς διαφόρους στολὰς τόσον καλῶς, ὥστε δίδουσι σημεῖον τοῦ κινδύνου ἐπὶ τῇ προσεγγίσει παντὸς τοῦ φοροῦντος ξένην στολήν. Παροιμιώδης εἶνε ἡ ὄσφρησις τοῦ κυνός, καὶ ἡ ἀκοή του δὲ εἶνε πολὺ λεπτοτέρα τῆς τοῦ ἀνθρώπου· οἱ κατοπτευτικοὶ κύνες εἶνε οὕτως ὠφελιμώτατοι ἰδίως τὴν νύκτα.

Τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς ἀσκήσεως εἶνε τὸ νὰ καταστῶσιν οἱ πολεμικοὶ κύνες καλοὶ ταχυδρόμοι καὶ ἀγγελιαφόροι. Οὐσιῶδες εἶνε νὰ καταστῶσιν ἱκανοὶ ὅπως κομίζωσι τὰ διαγγέλματα νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καὶ ὑπομονητικὴ ἐκγύμνασις πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτελοῦσι καλλίτερον τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν, διότι τότε οὐδεμία διακοπὴ ἀπὸ στρατιώτας ἢ προσκόμματα δύνανται νὰ ἀνακόψωσι τὸν δρόμον των. 'Αφοῦ οἱ κύνες μάθωσιν ἅπαξ τὴν ὁδὸν μεταξὺ δύο σημείων, δύνανται πάντοτε νὰ βαδίζωσι γοργῶς μεταξὺ αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν σκοτεινοτάτην νύκτα.

Οἱ γερμανικοὶ πολεμικοὶ κύνες, οἱ χρησιμεύοντες ὡς ἀγγελιαφόροι, ἔχουσι μικρὰ περιδέραια περὶ τὸν λαιμὸν μετὰ θυλάκων, ὅπου ἐντίθενται ἐπιστολαί. Ἄλλη χρῆσις εἶνε τὸ νὰ μετακομίζωσι πολεμεφόδια πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς μάχης. Οἱ κύνες πειθαρχοῦντες ὑφίστανται τὸ πῦρ, καὶ ἡ πρωτίστη ὑπερνικητέα δυσκολία εἶνε τὸ νὰ τοὺς καταστήσωσιν ἀφόβους καὶ ἀδιαφόρους πρὸς τὸν πέριξ θόρυβον. Αἱ γενόμεναι δοκιμαὶ ἀπέδειξαν ὅτι, ἅμα κατανικηθῇ ἡ φυσικὴ τάσις των πρὸς τροπὴν καὶ φυγήν, ὅταν τὰ ὅπλα ἀρχίζουν νὰ ἐκπυρσοκροτῶσι, τὸ ἔργον εἶνε σχετικῶς εὔκολον ὅπως ἀσκηθῶσι νὰ τρέχωσιν ἄνω καὶ κάτω ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ἱστάμενοι ἅμα στρατιώτης τις τοὺς καλῇ, καὶ εἶτα ἐπιστρέφοντες πάλιν νέων πολεμεφοδίων κομισταί.

Τὸ φύσει ἄγρυπνον τῶν κυνῶν καθιστᾷ αὐτοὺς χρησίμους εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὑποτίθεται ὅτι, ἐὰν ἑκάστη περίπολος ἔχῃ τὸν κύνα της, οὐδεμία ἐξαπίνης νυκτερινὴ εἰσβολὴ θὰ εἶνε δυνατή. 'Εν πάσῃ κατοπτεύσει οἱ κύνες τρέχουσιν εἰς τὰ πρόσω καὶ σημαίνουσι τὴν παρουσίαν τοῦ ἐχθροῦ, ὅπου καὶ ἂν εἶνε κεκρυμμένος, καὶ ἐν γένει ὅταν ἀρκετὰ μακρὰν ἀπέχῃ. Κύνες θὰ προεκπέμπωνται ἔμπροσθεν στρατοῦ ἢ συντάγματος, ὅπως προλαμβάνωσι μὴ τυχὸν πέσῃ εἰς ἐνέδραν, καὶ εἰς τὴν πλευρόθεν ὑποστήριξιν ἐπίσης εἶνε χρήσιμοι δι' ὑπηρεσίαν. Ὁμοίως θὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς τὸ νὰ ὁδηγῶσι τὴν ὀπισθοφυλακήν, ὅπως προλαμβάνῃ πᾶσαν ἐκ τῶν νώτων ἐπίθεσιν, καὶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ θὰ σταθμεύωσι τα-

Digitized by Google

κτικῶς περὶ τοὺς ἔξω σταθμούς, ὅπως δίδωσιν ἐγκαίρως μήνυμα περὶ ἐπικειμένου κινδύνου.

Ἄλλη ὑπηρεσία, εἰς ἣν ἐξησκήθησαν ὑπὸ τῶν Ῥώσσων καὶ Γερμανῶν, εἶνε τὸ νὰ κομίζωσι διαγγέλματα εἰς τὰ ὀχυρώματα καὶ τοὺς ἀπωτέρους σταθμοὺς κατὰ μῆκος τῶν συνόρων· καὶ τόσον χρήσιμοι εἶνε εἰς τοῦτο, ὥστε ὁλόκληρα συντάγματα ἐξησκημένων κυνῶν φυλάττονται ἐν συνεχεῖ ἐνεργείᾳ ἐν καιρῷ εἰρήνης. Πολλοὶ τῶν ἀπωτέρων τούτων σταθμῶν δὲν συνδέονται διὰ τηλεγραφικῶν συρμάτων, καὶ οἱ κύνες φέρουσι τὰ διαγγέλματα πολὺ ταχύτερον τῶν ἵππων. Ἐν καιρῷ ψύχους εἶνε ἱκανοὶ νὰ βαδίζωσιν εἰς ὑψηλὰ μέρη καὶ ἐν μέσῳ κινδύνων, οἵους πᾶς ἄλλος διαγγελεὺς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ. Πολεμικὸς κύων θὰ διακολυμβήσῃ ποταμόν, ὃν ἱππεὺς θὰ ὤκνει νὰ διαβῇ. Καθ' ὅμοιον τρόπον, ἐν καιρῷ ταραχῶν, οἱ πολεμικοὶ κύνες θὰ ἠδύναντο νὰ κομίζωσι διαγγέλματα εἰς διάφορα μέρη τοῦ στρατοῦ, ὅπου πᾶσα ἄλλη μέθοδος θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτύχῃ. Αἱ οἰκόσιτοι περιστεραὶ καὶ τὰ ἀερόστατα εἶνε πολὺ ἀβεβαιότερα τῶν κυνῶν εἰς τὸ ταχυδρομικὸν ἔργον. Αἱ πρῶται δύνανται εὐκολώτατα νὰ καταφαγωθῶσιν ἀπὸ ἱέρακας καὶ γῦπας, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀσκουμένους, καὶ τὰ δεύτερα εἶνε ὑποκείμενα τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ ἀνέμου· ἀλλ' οἱ κύνες μὲ τὴν φυσικὴν νοημοσύνην των καὶ τὴν τελείαν ἄσκησίν των θὰ δύνανται νὰ διαβῶσιν ἐρημικὸν μέρος τῆς χώρας, ἀποφεύγοντες τοὺς πάντας, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὑφίστανται μάχην, ὅπως ἀνοίξωσιν ἐλευθέραν δίαβασιν διὰ φυλαττομένου μέρους.

[The Herald]

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΡΟΦΗΤΙΔΟΣ

Ἡ αἵρεσις τῶν θεοσοφιστῶν εἶνε κρᾶμα χριστιανικῶν, βουδδικῶν καὶ φιλοσοφικῶν δογμάτων, μεθ' ὑπερόχου εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν πίστεως σὺν τῇ προσδοκίᾳ τῆς αἰωνιότητος. Ἡ προφῆτις τῆς αἱρέσεως ταύτης, ἡ περιβόητος Ῥωσσὶς Βλαβάτσκη, ἀπέθανε πρὸ μικροῦ ἐν Λονδίνῳ, ἀφεῖσα παραγγελίαν νὰ καύσωσι τὸ σῶμά τῆς. Ἡ τελετὴ τῆς ἀποτεφρώσεως ἐτελέσθη εἰς Οὐόκιν, ἐπὶ παρουσίᾳ ὀλίγων φίλων, ἐν οἷς σοβαροί τινες καὶ ὁμιχλώδεις Ἰνδοὶ καὶ παιδία καὶ γυναῖκες φέρουσαι στεφάνους ἐκ λευκανθέμων. Διαταγὴ ἦτο νὰ μὴ φορῇ τις πένθος καὶ ὅμως πολλαὶ τῶν γυναικῶν ἦλθον μελανειμονοῦσαι. Ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τῆς ἀποθανούσης, ἀπήγγειλε σύντομον ἐπιτάφιον προσφώνησιν: «Φίλοι καὶ ἀδελφοὶ θεοσοφισταί ! Ἡ Βλαβάτσκη ἀπέθανεν, ἀλλ' ἡ Βλαβάτσκη, ἡ φίλη καὶ διδάσκαλος ἡμῶν, ζῇ, καὶ θὰ ζῇ διὰ πάντοτε ἐν ταῖς καρδίαις καὶ ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν. Ἡ ἀληθὴς Βλαβάτσκη δὲν κεῖται ἐνθάδε ἐνώπιον ἡμῶν. Ἡ ἀληθὴς οὐσία ἥτις ἐνέπνευσεν εἰς τόσους καὶ τόσας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, πανταχοῦ τῆς γῆς γενναῖον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἀληθοῦς προόδου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, συνεζευγμένον μεθ' ὑψηλοῦ ἰδεώδους περὶ ἀτομικοῦ βίου καὶ διαγωγῆς, δὲν δύναται ἐν τῇ διανοίᾳ θεοσοφιστοῦ νὰ συγχυσθῇ μὲ τὸ ἁπλοῦν σάρκινον ὄργανον, ὅπερ ὑπηρέτησεν αὐτῇ πρὸς βραχεῖαν ἐνσάρκωσιν.» Ἡ πυρὰ ἀναφθεῖσα μετέβαλεν ἐντὸς δύο ὡρῶν τὰ ὀστᾶ εἰς κόνιν. Ἡ κόνις μετακομισθεῖσα ἀπετέθη εἰς αὐτὸν τὸν θάλαμον ὅπου ἐξέπνευσεν ἡ Βλαβάτσκη, παραγγείλασα νὰ μείνῃ ὁ θάλαμος καὶ τὰ ἔπιπλα ἀνέπαφα, εἰς ἣν κατάστασιν διετέλουν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου της.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Γάλλος γεωλόγος ἔκαμεν ἐπιμελέστατον ὑπολογισμὸν περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς στερεᾶς ὕλης, τοῦ ῥιπτομένου ἐτησίως εἰς τὸν ὠκεανόν, τῇ ἐνεργείᾳ τῶν ποταμῶν καὶ ἄλλων αἰτίων. Ὑπολογίζει ὅτι ἡ ἐλάττωσις τοῦ μέσου ὕψους τῆς ἐπιφανείας τῆς στερεᾶς γῆς εἶνε ἐξ δακτύλων κατ' ἔτος. Συντρεχούσης καὶ τῆς ἀντιστοίχου ὑψώσεως τῆς κοίτης τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐκρήξεως τῶν ἡφαιστείων καὶ ἄλλων ἐξαιρετικῶν φαινομένων, ὧν ἡ τάσις ἐν γένει εἶνε τὸ νὰ ἐπιταχύνωσι τὸ ἔργον τῆς κατακλύσεως, ἡ περίοδος, καθ' ἣν ἡ στερεὰ ἤπειρος θὰ παύσῃ νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς θὰ καλυφθῇ μὲ ὕδατα, ὑπελογίσθη ὅτι θὰ ἐπέλθῃ μετὰ 4,000,000 ἔτη· ὅθεν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς δὲν ἔχουσι ν' ἀνησυχῶσι καὶ ὁ προφήτης δὲν φοβεῖται τὸν ἔλεγχον.

ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΠΟΓΟΝΟΙ

Ἐν Εὐρώπῃ πολλὰ ὑπάρχουσι παραδείγματα ἰδιωτῶν ἀνθρώπων, παρουσιασθέντων εἰς τὰ δικαστήρια μὲ ἀποδείξεις, αὐθεντικὰς ἢ πλαστάς, τῆς ἐκ βασιλέων καὶ ἡγεμόνων καταγωγῆς των. Ἔν τινι πόλει τῆς Ἀμερικῆς ἔζη πρὸ ὀλίγου ἀκόμη ἄνθρωπός τις ἀξιῶν ὅτι ἦτο υἱὸς νόθος Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἐν Δρέσδῃ τῆς Σαξωνίας ὑπῆρχεν ἄνθρωπός τις μὲ γερμανικὸν ὄνομα, ὅστις ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ δικαστικῶς, ὅτι ἦτο υἱὸς Λουδοβίκου τοῦ ΙΖ', καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ θρόνου δικαιώματά του. Ἐν Ἀγγλίᾳ ζῇ ἀκόμη, κλινήρης οὖσα εἰς τὸ νοσοκομεῖον τῶν πτωχῶν, τὸ Camberwell Workhouse, ἡ μὶς Καρολίνα Γέλφ. Ἡ γηραιὰ αὕτη κυρία εἶχεν ἀποδείξει ἐπὶ δικαστηρίου, ὅτι ἦτο θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Γεωργίου τοῦ Δ', ὅστις, ἔλεγεν αὕτη, συνῆψέ ποτε εἶδος γάμου μὲ τὴν μητέρα της ἔν τινι ἐκκλησίᾳ τῆς Κενσιγκτῶνος, περὶ τὸ ἔτος 1814. Ἡ μὶς Γέλφ προσήγαγε τὸ πιστοποιητικὸν τῆς βαπτίσεώς της, χρονολογημένον ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τοῦ ἀκολούθου ἔτους. Ἔμεινεν ἄγαμος, καὶ πρὸ ἓξ ἐτῶν ἡ τύχη της εἶχεν ἑφελκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου. Τότε ἔρανος ἐνηργήθη πρὸς συνδρομήν της, καὶ ἔκτοτε ἔλαβε χρηματικὰ βοηθήματα καὶ ἀπὸ ὑψηλοὺς κύκλους, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἤρκεσαν νὰ πορίσωσιν αὐτῇ τροφὴν καὶ ἰατρικὴν περίθαλψιν κατὰ τὴν μακρὰν ἀσθένειάν της. Πρό τινων ἑβδομάδων ἡ γηραιὰ κυρία ἠσθένησε βαρέως ἀπὸ βρογχίτιδα, καὶ τούτου ἕνεκα μετεφέρθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅπου ἡ θέσις της εἶνε λίαν κρίσιμος.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΙ ΕΞΕΙΣ

Ὁ δημόσιος ἀγορητὴς ὁμιλεῖ κατὰ μέσον ὅρον ἐνώπιον ἀκροατηρίου ἑκατὸν εἴκοσι λέξεις τὸ λεπτόν· ἡ ἰδιαιτέρα μεταξὺ ἀτόμων συνδιάλεξις δαπανᾷ, κατὰ μέσον ὅρον, ἑκατὸν πεντήκοντα λέξεις εἰς

Digitized by Google

ἓν λεπτόν. Ὅ τε ἐγκέφαλος καὶ ἡ γλῶσσα, εἰς τὰς μικρὰς μεταξὺ γυναικῶν ἔριδας, ἐργάζεται ταχύτερον τοῦ συνήθους ἀπὸ 50—100 λέξεις τὸ λεπτόν. Ἡ περὶ τὸ γράφειν ταχύτης ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 15 λέξεις κατὰ λεπτόν, ἡ περὶ τὸ βαδίζειν ὠκυποδία εἰς 3 1)2 μίλλια τὴν ὥραν. Ὁ μέσος σφυγμὸς ἔχει 72 σφύξεις τὸ λεπτόν, ἡ μέση ἀναπνοὴ 18 εἰσπνοὰς τὴν ὥραν. Ἡ μέση διάρκεια τοῦ ὕπνου εἶνε ὀκτάωρος διὰ νεανίαν καὶ δωδεκάωρος διὰ παιδίον. Ἡ μέση αἴσθησις τῆς ὁράσεως εἶνε τόσον ὀξεῖα, ὥστε λάμψις κλάσμα μόνον δευτερολέπτου διαρκοῦσα, εἶνε ἐπαρκὴς δι'ἀπωτέραν ὅρασιν. Συνήθεις ὀφθαλμοὶ ἀναγινώσκουσιν ἀνέτως ἔντυπα εἰς ἀπόστασιν δώδεκα ἕως δεκαὲξ δακτύλων. Οἰκογένειαι κοιμῶνται κατὰ μέσον ὅρον ἐπὶ κλινῶν δύο μέτρων καὶ εἰκοσιπέντε ἑκατοστῶν μήκους, ὀλίγον ἀνωτέρου τοῦ μέσου μήκους τῶν νεκρικῶν φερέτρων. Διέρχονται διὰ θυρῶν μήκους δύο μέτρων καὶ ἡμίσεως, πλάτους δ'ἑνὸς μέτρου κατὰ μέσον ὅρον, καὶ ἀερίζονται διὰ παραθύρων δύο μέτρων μήκους καὶ ἑνὸς μέτρου πλάτους, καλυπτομένων μὲ παραπετάσματα 3 1)2 πήχεων μήκους καὶ 1 1)2 πλάτους.

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

Πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος καὶ πλέον, ἡ τότε Ἀμερικανικὴ βουλὴ ἀνέθηκεν εἰς τριμελῆ ἐπιτροπήν, συγκειμένην ἐκ τοῦ Φραγκλίνου, τοῦ Ἁρρισῶνος καὶ τοῦ Λύντς, τὴν φροντίδα νὰ ἐκλέξῃ σύμβολα διὰ τὴν σημαίαν τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας. Καὶ οἱ τρεῖς ἦσαν σοφοὶ ἄνδρες, καὶ ὅμως εὗρον μεγάλην δυσκολίαν. Ἄμετρον πλῆθος σχεδίων ὑπεβλήθη πρὸς μελέτην. Ὁ μὲν ἐπρότεινεν ἵνα ὁ ἀστερισμὸς τῆς Λύρας, ἡ βάρβιτος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀπόλλωνος, εἰσαχθῇ ὡς ἔμβλημα ἁρμονίας· ὁ δὲ προέβαλεν ὄφιν ἑλισσόμενον εἰς δεκατρεῖς σπείρας. Ἕτερος ἐπρότεινε μίαν χεῖρα κρατοῦσαν δεκατρία βέλη. Ἄλλοι ἐπρότειναν ζῶα, σταυρούς, ἡλίους, σελήνας καὶ διάφορα ἄλλα σήματα. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέφερε τὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ σταυροὶ ἀνεμίμνησκον μᾶλλον τὴν ρωμανοκαθολικὴν ἐκκλησίαν, ὅτι οἱ ἥλιοι ὑπεδήλουν τὴν περσικὴν πυρολατρείαν καὶ αἱ σελῆναι τὸν μωαμεθανισμόν. Ἡ σημαία τῶν δεκατριῶν ῥαβδωμάτων καὶ τῶν δεκατριῶν ἀστέρων ἀνεπετάσθη τὸ πρῶτον ἐν Καμβριγίᾳ τῇ 2 Ἰανουαρίου τοῦ 1776. Νομοθετικὴ πρᾶξις περὶ ἀποδοχῆς σημαίας ἐγένετο βεβαίως πρὸ τούτου, ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ αὕτη δὲν μνημονεύεται ἐν τοῖς σωζομένοις ἐγγράφοις πρὸ τῆς 14 Ἰουνίου τοῦ 1777.

ΣΤΙΧΟΥΡΓΟΣ ΒΑΘΥΠΛΟΥΤΟΣ

Εἰς τὸ ἄνω πάτωμα τῆς συνοικίας Στροὺδ ἐν Λονδίνῳ κατοικεῖ γέρων τις, ὅστις πιθανῶς ἔγραψε πλείονας στίχους ἢ πᾶς ἄλλος ἐκ τῶν ζώντων. Ἔργον ἔχει τὸ νὰ γράφῃ τὰ δίστιχα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκει τις εἰς τὰ εὐθηνὰ *κουφέτα* καὶ ζαχαρικά, ἐντὸς κεκρυμμένα. Ποίησις ἥτις οὐδέποτε θὰ ἔβλεπε κατ' ἄλλον τρόπον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εὑρίσκει καταφύγιον ἐντὸς τῶν ζαχαρικῶν ἐκείνων. Συντάκτης μιᾶς τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου συνδιελέχθη μετὰ τοῦ γέροντος στιχουργοῦ, ὅστις εἶνε ὑπερεξηκοντούτης, ἐξασκεῖ ἀπὸ εἰκοσαετίας τὸ ἐπάγγελμα, καὶ ἀπέκτησε περιουσίαν ἐκ τῶν κοινοτοπιῶν τὰς ὁποίας ἐντείνει εἰς στίχους. «Εἶνε περίεργον ἐπάγγελμα, εἶπεν ὁ γέρων στιχοπλόκος, καὶ ὅμως κάποιος πρέπει νὰ τὸ κάμνῃ, καὶ εἶνε ἐπικερδέστατον. Ἔκτισα ἐξ αὐτοῦ δεκατέσσαρας οἰκίας καὶ ἐπαύλεις, καὶ μετὰ ἓν ἔτος μελετῶ ν' ἀποθέσω τὸν κάλαμον καὶ ἀφήσω ἄλλον τινὰ ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον. Πῶς γράφω τόσα πολλά; Μοῦ ἔγεινε δευτέρα φύσις, πράγματι. Αὐτὰ τὰ ἀποφθέγματα εἶνε ἁπλᾶ· καὶ ὅσον κενὰ ἐννοίας εἶνε, τόσον τὸ καλλίτερον. Εἰξεύρω ὅτι εἶνε μηδαμινά, καὶ παράλογον εἶνε νὰ τὰ ὀνομάσῃ τις σεμνῶς ποίησιν. Κατασκευάζω ἑκατὸν τοιαῦτα δίστιχα τὴν ἡμέραν. Πολλάκις τρώγω τὸ πρόγευμά μου μὲ τὴν μίαν χεῖρα καὶ γράφω μὲ τὴν ἄλλην. Καὶ ὅμως, λέγω, εἶνε ἐπικερδῆ, πολὺ καλλίτερα παρὰ ἐὰν ἔγραφα κακὰ μυθιστορήματα, διότι, τὸ κάτω κάτω, οἱ στίχοι μου δὲν προξενοῦσι ποτὲ κακόν. Εἶνε τετριμμένοι, τὸ ὁμολογῶ, ἀλλ' ἐντελῶς ἀβλαβεῖς, καὶ παιδία καὶ κοράσια ἀγαποῦν νὰ τοὺς ἀναγινώσκωσι. Πιστεύω δὲ ὅτι ἔγεινα καὶ πολλάκις καλὸς προξενητὴς μὲ αὐτὴν τὴν πένναν».

ΝΕΟΝ ΜΕΤΑΛΛΟΝ

Κυρίως εἰπεῖν δὲν εἶνε νέον μέταλλον τὸ βολφράμιον, ἀλλὰ μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἦτο γνωστὸν μόνον εἰς τοὺς χημικούς. Ἀλλ' ἀπό τινος χρόνου ἤρχισε νὰ γίνεται μεγάλη χρῆσις αὐτοῦ εἰς τὰ γερμανικὰ ὁπλοποιεῖα. Τὸ μέταλλον τοῦτο ἐξάγεται ἐξ Αὐστραλίας, θὰ ἀποβῇ δὲ καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα σημαντικὸς αὐτῆς πόρος. Ἀφ' ὅτου ἐπενοήθησαν τὰ τηλεβόλα τῶν 100 τόννων, τὸ βολφράμιον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν χημικῶν ἐργαστηρίων. Παρετηρήθη πολλάκις ὅτι ὁ χαλύβδινος σωλὴν τῶν τηλεβόλων τούτων δὲν δύναται ν' ἀνθέξῃ εἰς ἐπανειλημμένας ἐκπυρσοκροτήσεις· ἡ πεῖρα δὲ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ προσθήκη εἰς μικρὰν ἀναλογίαν βολφραμίου εἰς τὸν χάλυβα προσδίδει εἰς αὐτὸν θαυμασίαν ἐλαστικότητα, εἰς τρόπον ὥστε ὁ σωλὴν τοῦ τηλεβόλου ἐνδίδει εἰς τὴν πίεσιν τοῦ βλήματος κατὰ τὴν ἐκπυρσοκρότησιν, ἐπανερχόμενος ἀμέσως μετὰ τοῦτο εἰς τὰς προτέρας του διαστάσεις, χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ βλαβῶσιν αἱ ἰδιότητες τοῦ μετάλλου. Ἐν τοῖς γερμανικοῖς λοιπὸν ὁπλοστασίοις ἤρχισε νὰ γίνεται μεγάλη χρῆσις βολφραμίου, ὅπερ ὡς ἐκ τούτου ἀπέκτησε σημαντικὴν ἀξίαν. Τὸ βολφράμιον εὑρίσκεται συνήθως ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ σιδήρου καὶ μετὰ τοῦ σχιστολίθου. Τὸ μέταλλον καθ' ἑαυτὸ εἶνε λευκόν, εὔθραυστον καὶ βαρύτατον. Τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ βάρος εἶνε 19,1 ἐνῷ τὸ τοῦ χρυσοῦ εἶνε 19,3, ἑπομένως τὸ βολφράμιον εἶνε ἐκ τῶν βαρυτάτων μετάλλων, ἰσοβαρὲς σχεδὸν τῷ χρυσῷ.

ΤΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Τὰ ὑπομνήματα τοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος, τὰ ὁποῖα θὰ δημοσιεύσῃ κατ' αὐτὰς ὁ κ. Μασών, δὲν ἀποτελοῦνται, ὡς φαίνεται, ἐκ σημειώσεων καὶ ἀλληλογραφιῶν τοῦ πρίγκιπος. Εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος, ὁ υἱός του, ἐδήλωσεν ἐν ὀνόματι τῆς οἰκογενείας του εἰς τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης, ὅτι ἠρνεῖτο νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτοῖς οἷον δήποτε ἔγγραφον. Τὸ μόνον ἄρα ἐνδιαφέρον τῶν δημοσιευθησομένων ὑπομνημάτων θὰ προκληθῇ ἐκ τῆς προσωπικῆς ἀξίας τοῦ συγγραφέως των.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(21 — 27 Αὐγούστου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡ μ έ ρ α ι**						
	21	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	750,9	752,7	752,0	751,3	752,2	751,7	752,0
Μέση θερμοκρασία	27,3	28,8	28,0	26,5	25,3	26,7	27,4
Μεγίστη θερμοκρασία	33,0	30,8	32,5	30,5	31,4	31,5	32,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	21,6	25,1	23,6	19,2	19,2	22,0	22,3
Σχετικὴ ὑγρασία	47	42	42	64	65	56	59
Ἀπόλυτος ὑγρασία	11,74	11,72	11,73	14,96	15,65	14,30	15,37
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	2	1	1	4	2	0	0
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.5	ΒΑ.6	ΒΑ.6	Ν.4	Ν.4	ΝΔ.4	ΝΔ.4
Θάλασσα	2	2	2	2	2	1	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	**21**	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**
Κέρκυρα	25,5	27,0	27,0	24,5	26,0	25,0	26,5
Βῶλος	27,0	28,5	29,0	—	—	—	—
Πάτραι	29,0	29,0	30,0	29,0	28,5	28,5	27,5
Τρίπολις	22,5	22,0	23,0	21,5	22,0	24,0	24,5
Κωνσταντινούπολις	23,5	24,5	24,5	23,5	23,0	—	—
Ὀδησσὸς	20,8	23,0	23,0	22,2	20,8	—	20,0
Βατοὺμ	—	23,5	23,5	—	—	—	21,2
Παρίσιοι	18,8	17,5	15,7	14,6	14,7	14,7	15,8
Ῥώμη	24,0	25,0	25,0	24,5	23,5	23,0	23,0
Νεάπολις	24,0	24,5	25,0	25,0	23,5	23,5	21,0
Βρινδήσιον	24,5	24,5	25,5	24,5	26,5	27,0	24,0
Καλιάρη	25,5	23,0	23,5	24,5	24,5	25,0	—
Πάνορμον	24,5	—	—	24,0	25,0	—	—
Μελίτη	26,0	24,5	25,5	23,5	26,5	29,0	28,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τας αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἀέρος ἐξακολουθεῖ νὰ κυμαίνεται περὶ τοὺς 27 βαθμούς, ἤτοι ὑπερβαίνει κατὰ 4 περίπου βαθμοὺς τὴν *κανονικὴν* τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐποχῆς ταύτης. Οἱ κατὰ τὴν 21, 22 καὶ 23 πνεύσαντες μετ' ἐκτάκτου δυνάμεως ΒΑ ἄνεμοι (ἐτησίαι) ἐπέφερον ἀρκετὴν κατάπτωσιν τῆς *σχετικῆς* ὑγρασίας, ἥτις κατῆλθε κατὰ 10 περίπου μονάδας κάτω τῆς συνήθους.

Digitized by Google

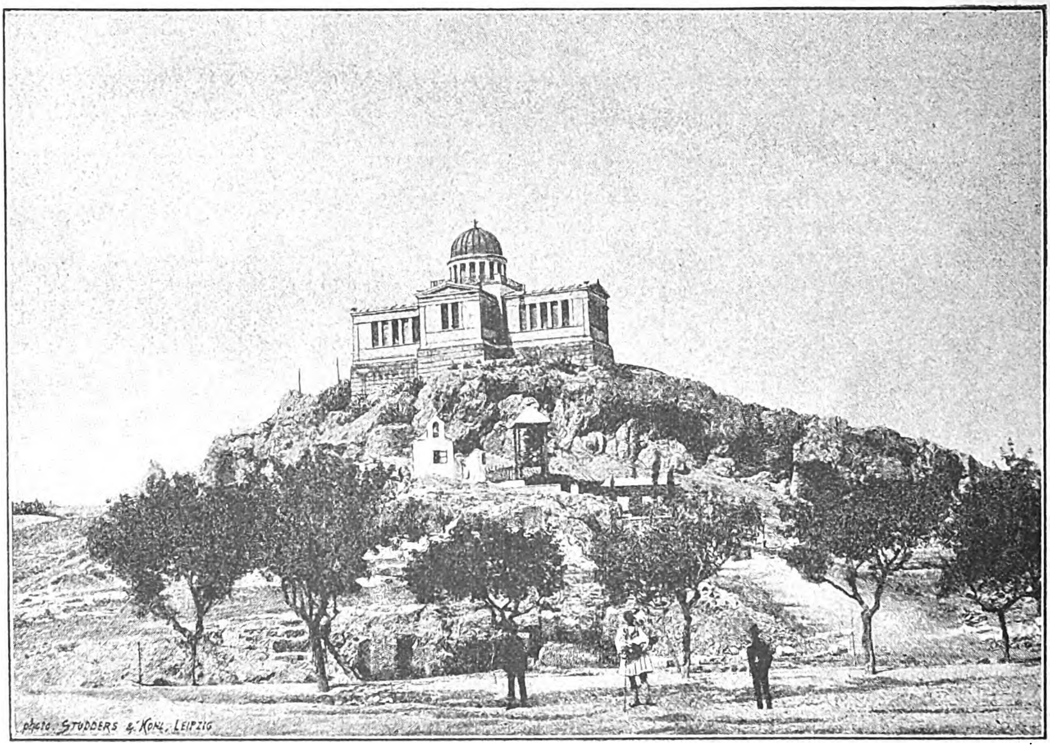

ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ Γάλλος ἀρχαιολόγος κ. Σαμποαζῶ, ἐνεργῶν ἀνασκαφὰς ἐν Σαμοθράκῃ, ἀνεκάλυψε, μεταξὺ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων, τεμάχιον ἐπιγραφῆς, ἐφ' ἧς σώζεται τὸ τελευταῖον γράμμα κυρίου ὀνόματος, ἀκολουθούμενον ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματος *Ῥόδιος*. Πρόκειται δὲ προφανῶς περὶ ὀνόματος καλλιτέχνου. Ἐπειδὴ δὲ εὑρέθη ἀκριβῶς εἰς τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνεκαλύφθη ἡ ἐν τῷ Γαλλικῷ μουσείῳ κατατεθειμένη *Νίκη τῆς Σαμοθράκης*, εἰκάζεται ὅτι εἶνε ἡ ὑπογραφὴ τοῦ γλύπτου, ὅστις ἐποίησε τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ἄγαλμα. Ἡ ἀνακάλυψις δὲ αὕτη ἐπιβεβαιοῖ τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ ἐφόρου τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου, ὅστις ἀπεφάνθη ἄλλοτε, ὅτι ἡ Νίκη τῆς Σαμοθράκης εἶνε ἔργον τῆς Ῥοδίας σχολῆς.

Φιλολογικὰ

Ἀξιόλογον συγγραφὴν περὶ τῆς Ἀριστοτέλους «Ἀθηναίων Πολιτείας» ἐξέδωκεν ἐσχάτως ὁ δόκιμος φιλόλογος καὶ ἱστορικὸς Βάουερ, καθηγητὴς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Γράτς. Τὸ ἀριστοτελικὸν σύνταγμα ἔχει, κατὰ τὸν καθηγητὴν Βάουερ, ἀνεκτίμητον σπουδαιότητα, διότι εἶνε ἡ ἀρίστη τῶν σωζομένων ἱστοριῶν τῶν ἑλληνικῶν πολιτευμάτων, διδάσκει δὲ τίνι μεθόδῳ δέον νὰ συγγράφηται ἡ ἱστορία τῶν πολιτειῶν. Ἡ «Ἀθηναίων Πολιτεία» ἔχει ἐν πολλοῖς μεγάλην ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· ἐπάγεται δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις ὁ καθηγητὴς Βάουερ τὴν περίεργον παρατήρησιν, ὅτι ἀμφότεροι, ὅτε Θουκυδίδης καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἦσαν Θρᾳκικῆς καταγωγῆς. Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῆς «Ἀθηναίων Πολιτείας». δέον νὰ ἀναγγείλωμεν τὴν γενομένην πρὸ μικροῦ κριτικὴν ταύτης ἔκδοσιν ὑπὸ τῶν περιωνύμων Ὁλλανδῶν φιλολόγων Hewerden καὶ Leeuwein, πάμπολα χωρία εὐστόχως διορθωσάντων. καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀρχαιολόγου Θεοδώρου Ῥεϊνὰχ γαλλικὴν μετάφρασιν. Μέχρι τοῦδε ἡ «Ἀθηναίων Πολιτεία» μετεφράσθη εἰς τὴν ἀγγλικήν, γαλλικήν, γερμανικήν, ἰταλικὴν καὶ ὁλλανδικὴν γλῶσσαν. Ἐγένοντο δὲ δύο ἐν τῇ γερμανικῇ μεταφράσεις, ἡ μὲν ὑπὸ Καϊβελ καὶ Κιέσλιγκ ἐν Στρασβούργῳ, ἡ δὲ ὑπὸ Πόλανδ ἐν Βερολίνῳ, καὶ δύο ἐν τῇ ἀγγλικῇ, ὑπὸ Κένυον καὶ Πόστ. Τὰ μέχρι τοῦ νῦν ἐν ἰδιαιτέροις τεύχεσιν ἢ ἐν περιοδικοῖς πονήμασι γραφέντα πρὸς ἑρμηνείαν ἢ πρὸς ἀποκατάστασιν δυσνοήτων ἢ ἐφθαρμένων χωρίων συναποτελοῦσι βιβλιοθήκην ὅλην.

— Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων διώρισε κριτὰς τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος τοὺς κ. κ. Ἄγγελον Βλάχον, Ι. Πανταζίδην καὶ Σ. Κ. Σακελλαρόπουλον.

Ἐπιστημονικὰ

Ὁ γνωστὸς Ἀμερικανὸς ἠλεκτρολόγος κ. Gray θὰ δημοσιεύσῃ προσεχῶς ἀνακάλυψιν αὐτοῦ, ἣν ὠνόμασε *τηλαυτογράφον*, προωρισμένην νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸν τηλέγραφον. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1889, ἀλλ' ὁ κ. Gray, ὅστις εἰργάσθη ἐπὶ ἑπταετίαν ὅλην εἰς τὰς ἐρεύνας του, ἐφρόντισε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς ἀνακαλύψεώς του πρὶν ἢ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικὸν αὐτῆς.

Ὁ τηλαυτογράφος δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν διαβίβασιν τηλεγραφημάτων, ἀλλ' ἀναπαράγει καὶ ἀπαράλλακτον ἀντίτυπον τοῦ τηλαυτογραφήματος διὰ τὸν ἀποδέκτην. Οὕτω διὰ τοῦ τηλαυτογράφου τοῦ Gray δύνανται νὰ διαβιβασθῶσιν ἰχνογραφήματα καὶ διαγράμματα εἰς πᾶσαν ἀπόστασιν. Ὁ κ. Gray ἵδρυσεν ἐν Σικάγῳ εἰδικὸν ἐργαστήριον καὶ ἑτοιμάζεται νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὰς τηλεγραφικὰς καὶ τηλεφωνικὰς γραμμάς.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς 9, ἑξάμηνος δραχμὰς 16, ἐτησία δραχμὰς 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25, » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς
ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

29 Αὐγούστου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	488	—	490	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	540	—	541	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	535	—	536	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	420	—	430	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	414	—	417	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	410	—	414	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	559	—	560	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	4010	—	4020	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	226	50	228	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	288	—	289	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	82	50	83	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	168	50	169	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	430	—	432	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	210	—	211	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	154	50	155	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	92	—	93	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	99	—	100	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	87	25	88
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	—	—	—	—
Λίρα οθωμανική	29	45	29	50
Λίρα ἀγγλική	32	35	32	40
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	31	70	32	20
Τρίμηνον Γαλλίας	126	—	127	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	10	32	42
Ὄψεως Γαλλίας	127	50	128	50

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμάλων καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α′ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β′ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α′ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α′. —Στιχούργημα Β′.— Στιχούργημα Γ′ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ′ ὁ Κατζίκος. — Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι.— Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ χαρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α′. — Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὖλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε′, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Α. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 36 ΤΟΜΟΣ Β΄

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

FOREIGN COP. LIBR. PERIODICALS

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	**15**
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	**20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ: Ο ΤΡΟΠΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ, ὑπὸ De Amicis.
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ: ΖΕΪΜΠΕΚΙΔΕΣ, ὑπὸ *Ἰωάννου Δ. Ἀφθονίδου*.
ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ, π.ίη.ια ὑπὸ *Δ. Ι. Μάργαρη*.
ΤΟ ΙΣΚΙΩΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ, **Αἰτωλικὴ παράδοσις**, ὑπὸ *Μήτσου Χατζοπούλου*.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ὁ χρυσός, Τὸ μάννα τῶν Ἑβραίων, Ἡ ἐπετηρὶς τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, Ἡ εἰκὼν τοῦ ναυάρχου Γερβαί, Δυστύχημα εἰς ἀεροναύτην.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (28 Αὐγούστου—3 7βρίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἀπογραφικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἄραψ πολεμιστής. — Τὸ ἐν Παρισίοις ἄγαλμα τῆς Δημοκρατίας.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Δανίᾳ ὁ Τσάρος ἐπέδωκεν εἰς τὸν πρίγκηπα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος μετάλλιον ὡς ἐνθύμιον τῆς βοηθείας, ἣν παρέσχεν ἐν Ἰαπωνίᾳ πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Ῥωσσικοῦ θρόνου.

— Λήξάσης τῆς ΛΗ΄ συνοδικῆς περιόδου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατηρτίσθη ὡς ἑξῆς διὰ τὴν ΛΘ΄ περίοδον: Μητροπολίτης Ἀθηνῶν, πρόεδρος. Συνοδικοί: Ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν καὶ Ἠλείας κ. Δαμασκηνὸς· ἀρχιεπίσκοπος Ζακύνθου κ. Διονύσιος Λάτας· Μητροπολίτης Λαρίσης κ. Νεόφυτος καὶ μητροπολίτης Σταγῶν κ. Μελέτιος.

— Ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὁ νέος πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Παῦλος Ἰωάννου. Κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δ' ἐκδοθεῖσαν προκήρυξιν, αἱ ἐγγραφαὶ τῶν φοιτητῶν καὶ αἱ ἀνανεώσεις τῶν εἰσιτηρίων ἄρχονται ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 30 τοῦ αὐτοῦ μηνός.

— Περὶ τὸ μεσονύκτιον τῆς 29 πρὸς τὴν 30 Αὐγούστου τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Πανελληνίου ἑταιρίας *Θεσσαλία* διευθυνόμενον εἰς Σῦρον, συνεκρούσθη παρὰ τὸ Σούνιον μετὰ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐρχομένου ἰταλικοῦ ἀτμοπλοίου *Ταορμίνα* τῆς ἑταιρίας Φλώριο-Ρουμπατίνο. Τὸ ἰταλικὸν ἀτμόπλοιον διαρραγὲν ἐβυθίσθη εἰς βάθος 80-90 ὀργυιῶν. Τὸ δὲ ἑλληνικόν, βλαβὲν σπουδαίως καὶ αὐτό, ἐπέστρεψεν εἰς Φάληρον προσαράξαν εἰς τὴν ἀμμώδη ἀκτήν. Ἐκ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τοῦ πληρώματος τῆς *Ταορμίνας* ἐσώθησαν πολλοὶ εἰσπηδήσαντες εἰς τὴν *Θεσσαλίαν* καὶ 16 ἐντὸς λέμβου, οὓς ἔσωσε τὸ ἱστιοφόρον *Ἄμπελος* τοῦ Ἕλληνος πλοιάρχου κ. Δόγκα. Εἴκοσι δὲ ἄλλων περίπου, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος Φεριόνης, ἀγνοεῖται ἡ τύχη.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν λήξαντα Αὔγουστον ἀνῆλθον εἰς 869,178 δρ. ἐνῷ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς 881,298 δρ.

— Κατ' εἰδήσεις ληφθείσας ἐκ Βελιγραδίου, οἱ Σέρβοι φοιτηταὶ θὰ ἐκκινήσωσιν ἐκεῖθεν τὴν 25 ἀρξαμένου, θὰ φθάσωσι δὲ ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου, ἡ βραδύτης αὕτη δικαιολογεῖται ἕνεκα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας πλείστων ἐξ αὐτῶν, ληγούσης τὴν 25 τρέχοντος μηνός.

— Ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη πίναξ δεικνύων τὸ ποσὸν τῆς εἰσφορᾶς, ὅπερ ἕκαστος δῆμος ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ διὰ τὸ ἔτος 1891, ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

— Ἤρξαντο ἐν Κερκύρᾳ αἱ ἐνιαύσιαι ἐξετάσεις τῆς Σχολῆς τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν. Πρόεδρος τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς διωρίσθη ὁ συνταγματάρχης κ. Καλαμάνος.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κριτικαὶ καὶ ἑρμηνευτικαὶ παρατηρήσεις εἰς Αἰσχύλον, Σοφοκλέα, Λυσίαν, Πλάτωνα, Λυκοῦργον καὶ Δημοσθένην ὑπὸ *Ἀναστασίου Ἰ. Ζάκα* καθηγητοῦ. Μέρος Β΄ **Σοφοκλῆς.** Ἐν Ἀθήναις (τύπ. ἀδελφ. Περρῆ) 1891 σελ. 406 8ον.

[Περὶ τούτου τοῦ βιβλίου θὰ κάμωμεν προσεχῶς ἐκτενέστερον λόγον λαβόντες πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸ Α΄ μέρος τὸ διαλαμβάνον τὰς εἰς τὸν Αἰσχύλον παρατηρήσεις, ἃς ἀκόμη δὲν εἴδομεν.]

Mittheilungen des Kaiserlich Deutschen Archaeologishen Instituts. Athenische Abtheilung. Band XVI. Zweites Heft mit zwei Tafeln. Athen (Wilberg) 1891.

[Περιέχει τὸ τεῦχος τοῦτο μεταξὺ ἄλλων περισπουδάστων διατριβῶν, τὰ ἑξῆς μάλιστα: τοῦ P. Wolters Περὶ τῆς Ἀθηνᾶς Ὑγιείας τοῦ Πύρρου, τοῦ A. Brueckner Τὸ βασίλειον τοῦ Πάλλαντος, τοῦ Th. Mommsen Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀπαμείας.]

LA NEW YORK
Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον την 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων και ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

—

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ

Ο ΤΡΟΠΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Τὴν ἐπαύριον ἐπρόκειτο νὰ διέλθωμεν τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου. Μοὶ τὸ ἀνήγγειλε τὴν πρωΐαν ἐνωρὶς ὁ συνήθης θαλαμηπόλος ταπεινῶν τὸ βλέμμα· διότι εἶχε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν φιλαρέσκειαν ταύτην, νὰ ταπεινοῖ τὸ βλέμμα ὁσάκις ὡμίλει, ὡς νὰ μὴ ἤθελε ἵνα διαγνώσωσι τὴν ἀπόκρυφον χαρὰν τῆς ψυχῆς του διὰ τὸν τελευταῖον ἐρωτικόν του θρίαμβον. Ὁ τροπικὸς τοῦ Καρκίνου! Ἡ δυσάρεστος εἴδησις ἐσήμαινεν ὅτι ἐμέλλομεν νὰ διανύσωμεν τρισχίλια περίπου μίλλια διακεκαυμένης ζώνης, πρὶν αἰσθανθῶμεν τὴν δροσερὰν θωπείαν τῶν ἐτησίων τοῦ ἄλλου ἡμισφαιρίου· καὶ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ μόνῃ ἐνόμιζον ὅτι ἀνέθρωσκον ἤδη καὶ ἐστάλαζον ἀπὸ τῶν μηνίγγων μου δύο ῥανίδες χλιαραὶ ἱδρῶτος. Προσήρμοσα τὸ πρόσωπον εἰς τὴν θυρίδα. Τί ἐξαίσιον θέαμα! Ὁ γαληνιώτατος Ὠκεανὸς ἐφαίνετο ὅλος ἀργυροῦς καὶ ῥόδινος, καλυπτόμενος ὑπὸ διαφανοῦς πέπλου ἀτμώδους εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἀνατέλλων ἥλιος παρεῖχεν ὄψιν φωτεινοῦ κονιορτοῦ, εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μιλλίων ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπεράντου ἐκείνης καὶ παρθενικῆς καλλονῆς τῶν ὑδάτων καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας διεκρίνετο μέγα πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀκίνητον, μὲ ὅλα τὰ ἱστία ἀναπεπταμένα καὶ πάλλευκα ὡς κύκνος γιγάντειος, μὲ ἀνοικτὰς τὰς πτέρυγας θεώμενος ἡμᾶς. Ἀνοίγω τὴν θυρίδα καὶ μὲ προσβάλλει κατὰ πρόσωπον καὶ κατὰ στῆθος ἡδονικὴ ῥιπὴ θαλασσίου ἀέρος, ἥτις διατρέχει τὰς φλέβας μου καὶ μὲ διασείει ὁλόκληρον ὡς πνοὴ κόσμου ἀνανεωθέντος. Τὸ πλοῖον ἦτο ἱστιοφόρον Σουηδικόν, προερχόμενον πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, τὸ πρῶτον ὅπερ συνηντῶμεν μετὰ τὸ Γιβραλτάρ. Ἐπὶ ὀλίγα λεπτὰ ἐλεύκαζεν ἐνώπιόν μου ἐν τῇ διαυγείᾳ τῆς μαγικῆς ἐκείνης πρωΐας, συμπαθὲς ὡς χαιρετισμὸς φίλου· ἔπειτα ἀπεκρύβη καὶ τότε ὁ Ὠκεανὸς μοὶ ἐφάνη μᾶλλον ἔρημος καὶ σιγηλὸς ἢ πρότερον, ἀλλὰ εὐμενὴς ὅσον οὐδέποτε, πλήρης κάλλους χαρίεντος, παρακινοῦντος τὴν φαντασίαν νὰ ὑποθέσῃ πέρα τὸν ὁρίζοντα ὕπαρξιν ἀκτῶν ἀποτελουμένων ἐξ ἀπεράντου κήπου.

ΑΡΑΨ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ

Ἦτο πρωΐα ἐξ ἐκείνων, καθ᾽ ἃς οἱ ἐπιβάται προχωροῦσιν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος φιλομειδεῖς καὶ μὲ τὰς χεῖρας προτεταμένας, ὡσανεὶ ἡ πρώτη αὔρα ἔφερεν εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εὐχάριστον ἀγγελίαν.

Ἀλλ᾽ ὁ ὡραῖος καιρὸς μετ᾽ ὀλίγας ὥρας ἐθολώθη, ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν, ὁ ἀὴρ ἐγένετο βαρὺς καὶ θερμός, ὡς νὰ εἴχομεν μεταπηδήσει ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ ἔαρος εἰς τὸ θέρος. Εἰσήλθομεν εἰς τὴν μεγάλην μάζαν τῶν ἀτμῶν, τὸν παλαιὸν τρόμον τῶν ναυτιλλομένων, ἣν ἡ θέρμη τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀνεγείρει ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ συσσωρεύει ἐφ᾽ ὅλης τῆς μεταξὺ τῶν δύο

τροπικῶν ζώνης, καὶ τὴν ὁποίαν τὰ εὐτυχῆ πλάσματα τοῦ Ἰουλίου Βὲρν κατὰ τὰ ἐναέρια αὐτῶν ταξείδια διακρίνουσιν ἐκ τῶν ἄνωθεν ὡς ταινίαν ζοφερὰν τυλισσομένην πέριξ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, ὁμοίαν μὲ τοὺς δακτυλίους τοῦ Διός. Ἡ κατὰ τὴν πρώταν ὡραία θάλασσα ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον μειδίαμα τῆς εὐκράτου ζώνης, ἱλαρυνομένης ὑπὸ τῆς τελευταίας πνοῆς τῶν ἐτησίων. Τώρα ἐπλέομεν ἐντὸς τῆς ζώνης τῆς ὁμίχλης, τῶν ῥαγδαίων ὑετῶν καὶ τῆς πλήξεως. Τὰ ἀποτελέσματα ἐξεδηλώθησαν πάραυτα μεταξὺ τοῦ κόσμου τῆς τρίτης θέσεως.

Ὁ ἀργυραμοιβὸς ἦλθε πρὸς ἀναζήτησίν μου εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Ἔλα νὰ ἰδῇς καυγάδες σωστούς, μοὶ εἶπε. Τὸ θέαμα ἀρχίζει τώρα.

Ὅμιλος γυναικῶν ἐθορύβει ἕνεκα τῆς διανομῆς τοῦ ποσίμου ὕδατος, ἐξ οὗ παρεκτὸς τοῦ ὡρισμένου ποσοῦ τῶν λιτρῶν δι' ἑκάστην ὁμάδα εἷς ναύτης ὤφειλε νὰ παρέχῃ καὶ ποσότητά τινα εἰς ἑκάστην γυναῖκα, ἥτις θὰ ἐζήτει δι' ἰδιαιτέραν αὐτῆς χρῆσιν. Τινὲς λοιπὸν ἐξ αὐτῶν παρεπονοῦντο ὅτι ἠρνήθησαν νὰ δώσωσιν εἰς αὐτάς, ἐνῷ εἰς τὰς ἄλλας εἶχε χορηγηθῇ ἡ αἰτηθεῖσα δόσις. Τὸ ζήτημα ὅμως ἦτο περίπλοκον καὶ ὁ θόρυβος ἦτο ἔκρηξις πρὸ πολλοῦ κυοφορουμένη κατ' ἀδικίας, ἥτις ἐθεωρεῖτο ἐξ ἰδιοτελείας προερχομένη καὶ συστηματική· αἱ γραῖαι ἔλεγον ὅτι προετιμῶντο αἱ νέαι χάριν εἰς τὴν ἐρωτοτροπίαν των, αὗται δὲ ἐβεβαίουν ἀπεναντίας ὅτι προετιμῶντο αἱ γραῖαι, διότι εἶχον χρήματα καὶ διέφθειρον τὸν διανομέα· ἄλλαι πάλιν παρεπονοῦντο ὅτι αἱ *κυρίαι* ἀπήλαυον τὰς περισσοτέρας περιποιήσεις ἐκ δουλοπρεπείας· καὶ αἱ *κυρίαι* αὐταὶ ἦσαν μερικαὶ ταλαίπωροι γυναῖκες, αἵτινες οὐδὲν εἶχον τὸ πλούσιον καὶ μεγαλοπρεπὲς παρεκτὸς τῶν τετριμμένων ἐνδυμάτων καὶ τῶν ἀναμνήσεων. Αἱ ἐμφανέστερον διαμαρτυρόμεναι ἦσαν συνηθροισμέναι πέριξ τοῦ μαγειρείου εἰς μίαν γωνίαν, ὁπόθεν ἐκρέματο ἐξ ἀρπάγης μέγας μόσχος ἐσπαραγμένος. Ὅτε ἔφθασα εὗρον αὐτόθι τὸν ἐπιθεωρητὴν περιστοιχιζόμενον ἀπὸ δεκαπέντε περίπου γυναῖκας μὲ τὰς κρουπέζας, ἐρυθρὰς ὡς ἰνδικὰς ὄρνεις, αἵτινες ἐλάλουν ὅλας ταὐτοχρόνως τρεῖς ἢ τέσσαρας διαλέκτους, δεικνύουσαι μὲ τὸν κατήγορον αὐτῶν δείκτην τὸν ναύτην, ἕνα γενειοφόρον ὡς μοναχὸν καπουκῖνον, ἀπαθῆ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θορύβου, ὡς ἀνδριὰς ἐν τῷ μέσῳ ἀνεμοστροβίλου.

— Δὲν καταλαμβάνω τίποτε! ἀπήντα μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀταραξίαν ὁ ἐπιθεωρητής. Κάμετέ μου τὴν χάριν νὰ ὁμιλῆτε μία μία. Καὶ τὸ βλέμμα τινῶν ἐκ τῶν νεωτέρων ἐπραΰνετο ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ῥοδοκοκκίνων παρειῶν καὶ τῶν λευκῶν χειρῶν τοῦ εὐειδοῦς νέου· ἀλλ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων ἤστραπτε λάμψις πελιδνὴ ὀργῆς, ἥτις πάντοτε ἀναφλέγεται παρὰ ταῖς γυναιξὶ τοῦ λαοῦ, ὁσάκις ἐρίζουσιν ἔστω καὶ διὰ τὸ παραμικρὸν πρὸς ἀνθρώπους ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, καὶ προέρχεται ἀπὸ πλῆθος παλαιῶν καὶ συγκεχυμένων μνησικακιῶν, ἀσχέτων πρὸς τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν αἰτίαν. Ἠκούοντο φωναί: — Εἶνε αἶσχος! — Καὶ ἡμεῖς ἐπληρώσαμεν τὸ εἰσιτήριόν μας, κύριε! — Πρέπει νὰ τελειώσῃ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα! Καὶ τὰ παράπονα τῶν γυναικῶν ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τῆς ὑποκώφου μεμψιμοιρίας ὁμάδος ἀνδρῶν, οἵτινες ἀγαλλόμενοι ἐνδομύχως, ὡς νὰ παρίσταντο εἰς θέαμα εὐχάριστον, ὑπεκίνουν ἐν τούτοις καὶ ὑπεδαύλιζον τὴν δυσαρέσκειαν ἐκ πνεύματος ζηλοτυπίας πρὸς τοὺς ἀνήκοντας εἰς ἀνωτέραν θέσιν, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ ποιᾶς τινος ἀγερώχου συναισθήσεως μελλόντων δημοκρατικῶν πολιτῶν. Τέλος ὁ ἐπιθεωρητὴς κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλῃ σιγὴν καὶ ὡμίλησε μία μόνη γυνή. Δὲν ἔβλεπον ἄλλο εἰμὴ μίαν κόμην ἀνάστατον καὶ ἕνα δείκτην ἀπειλητικόν, ὅστις διέσχιζε τὸν ἀέρα, συνοδεύων τὸν ῥυθμὸν στωμύλης καὶ γοργῆς ἀπαγγελίας, ὅτε ἔκρηξις ἐπιφωνήσεων ἐκάλυψε τὴν φωνήν της: — Δὲν εἶνε ἀλήθεια! — Σιώπα! — Ψεύτρα! — Ἐγὼ νὰ σᾶς εἰπῶ!... — Ἄ! εἶνε ἐντροπή!... Καὶ ἤδη ἐν τῷ συνωθισμῷ τινὰ βρέφη ἤρχισαν νὰ κλαίωσι καὶ αἱ διαμαχόμεναι ἦσαν ἕτοιμαι νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας.

Διὰ μιᾶς ἠκούσθη ἐτέρωθεν στριγγὴ κραυγὴ γυναικός, ἐθεάθησαν δὲ ἄνθρωποι τρέχοντες πρὸς τὸν πρωραῖον ἱστόν. ἐντὸς ὀλίγων δὲ στιγμῶν ἐσχηματίσθη συνάθροισις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἠκούσθησαν ἐκρήξεις γέλωτος, προερχομένου, ὡς φαίνεται, ἔκ τινος εἰδήσεως, ἥτις ταχέως διαδοθεῖσα, μετέδωκε τὸν γέλωτα καὶ εἰς τοὺς τελευταίους προσδραμόντας. προὐκάλεσε δὲ τὴν ἀθρόαν προσέλευσιν καὶ ἄλλων πανταχόθεν. Ὥστε ἐντὸς ὀλίγου μέγας ἐπηκολούθησε φυρμὸς καὶ γενικὸς γέλως ἀπὸ τοῦ μαγειρείου μέχρι τοῦ παρὰ τὴν πρύμναν στεγάσματος. Ἦτο γέλως χονδρὸς καὶ ἄκοσμος, συνοδευόμενος ὑπὸ καμμυμάτων καὶ ἐμφαντικῶν ὠθήσεων διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ τοῦ ὤμου, ἅτινα ἀριδήλως ἐτεκμηρίουν τὸν χαρακτῆρα τῆς κωμικῆς πηγῆς, ἐξ ἧς προήρχετο. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐκ τοῦ γέλωτος αὐτοῦ προξενηθεῖσα περιέργεια, ὥστε καὶ αἱ ἴδιαι αἱ ἐρίζουσαι, λησμονήσασαι αἴφνης τὴν φιλονεικίαν των, διεσκορπίσθησαν τῇδε κἀκεῖσε ἐρωτῶσαι τί συνέβη.

Εἶχε συμβῇ τὸ ἑξῆς: δύο ἰχθῦς ἐκ τοῦ γένους τῶν ἱπταμένων ἐπιχειρήσαντες ἅλμα ὑπὲρ τὸ ἀτμόπλοιον καὶ προσκρούσαντες ἀμφότεροι σχεδὸν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον τῶν σχοινίων, ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Καὶ ὁ μὲν εἷς ἐκτύπησεν ἐπὶ μιᾶς τροχαλίας, ὁ δ' ἕτερος εἰσέδυσε κατακέφαλα εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦ περὶ τὸν τρά-

Digitized by Google

χηλον καὶ τὸν κόλπον μανδηλίου μιᾶς νεάνιδος, ἀκριβῶς ἀνὰ μέσον τῶν δύο ἐξογκωμάτων τοῦ στήθους, ὡς νὰ εἶχε σκοπὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν δρόμον του! Ὅτε τὸ πλῆθος παρεμέρισεν, ἡ νεᾶνις ἔδραμε μετὰ σπουδῆς καὶ ἐκρύβη ὄπισθεν τοῦ σφαγείου, ἀστεῖος δέ τις ἐκ τῶν μεταναστῶν περιέφερε τὸν ἀδιάκριτον ἰχθῦν, λέγων οὐκ οἶδά τι μὲ τὴν ἰδιάζουσαν ἐπιδεικτικὴν φωνὴν τῶν ἐξηγούντων τὰ θεάματα τῶν θηριοτροφείων, ἕως ὅτου ὁ ἐπιθεωρητὴς διὰ νεύματος τὸν διέταξε νὰ παύσῃ. Ἀλλ' αἱ ἀστειότητες καὶ οἱ γέλωτες ἐξηκολούθησαν ἐπί τινα εἰσέτι χρόνον καὶ αἱ δύο ὡραῖαι θαλάσσιοι χελιδόνες ἀκτινοβολοῦσαι ὡς ἀργυραῖ, περιερχόμεναι ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, θαυμαζόμεναι καὶ σχολιαζόμεναι δι' ἀπείρων συνδιαλέξεων, ἴσχυσαν νὰ κατευνάσωσιν ὁπωσοῦν τὴν ἀρχομένην ἔξαψιν τῶν «ἐργατικῶν τάξεων».

Ἐν τούτοις παρετήρησα μεταξὺ τοῦ πλήθους ἐπιβάτας τινὰς τῆς πρώτης θέσεως, τὸν Μασσαλιώτην, τὸν Τοσκανόν, τὸν ὀξύφωνον, οἵτινες εἶχον φαίνεται τὴν συνήθειαν νὰ ἐπιχειρῶσι τοιαύτας ἐξερευνητικὰς ἐκδρομὰς εἰς τὴν τρίτην θέσιν. Ἡ μᾶλλον διακοινομένη ἦτο ἡ ὡσεὶ Ναπολέοντος ὑδρωπικοῦ ὄψις τοῦ Μασσαλιώτου, ὅστις περιήρχετο πέριξ τῆς καταπακτῆς τοῦ γυναικείου κοιτῶνος, σείων ἐπὶ τῶν καμπύλων αὐτοῦ κνημῶν τὸν μακρὸν ὡσεὶ Παταγόνος θώρακα. Μοὶ εἶπε κατόπιν ὁ ἀργυραμοιβός, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ πλοῦ ἐνεκαίνισε σειρὰν τακτικῶν ἐπισκέψεων πρὸς τὸ μεταναστικὸν ὡραῖον φῦλον μὲ προθέσεις διαφθορέως, ἔλεγε δὲ ὑπαινισσόμενος καὶ καμμύων τὸν ὀφθαλμόν: —Il y a quelque chose à faire par là, savez-vous?— Καὶ προσεπάθησε νὰ ἐξομαλίσῃ τὴν ὁδὸν ἐπιδεικνύων πρὸς τοὺς ἄνδρας ποιάν τινα ἐθνικὴν συμπάθειαν, διαθερμαινομένην ὑπὸ σοσιαλισμοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι, ἐνῷ δὲν ἀπήντησε παρὰ τοῖς πλείστοις μεγάλην προθυμίαν, ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῶν ἄλλων διά τινων φοβερῶν ἀποστροφῶν ἐκ τῶν προξενουσῶν φρικίασιν. Οἱ πρᾶοι καὶ εὐγενεῖς τὴν ψυχὴν ἀνεπτυγμένοι, παρ' οἷς ὑπάρχει ἔμφυτον καὶ ἐπερρωμένον διὰ τῆς ἀγωγῆς τὸ αἴσθημα τῆς ἰσότητος, δὲν δύνανται νὰ φαντασθῶσι πόσον εἶνε ἀκόμη κοινὴ παρὰ τῇ τάξει τῶν δημοκρατικῶν ἀστῶν μας ἡ σχεδὸν ἀσυνείδητος πρὸς τὸν λαὸν περιφρόνησις, καὶ πόσον ὀλίγοι εἶνε οἱ γινώσκοντες νὰ λαλῶσι πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸν ταπεινώσωσιν, ἔστω καὶ ὅταν θέλωσι νὰ προσελκύσωσι τὴν εὔνοιάν του, ὑποκρινόμενοι ὅτι συμπεριφέρονται πρὸς αὐτὸν ὡς ἴσοι πρὸς ἴσον. Ὅθεν ἰδὼν τὴν ἀποτυχίαν τῶν πρώτων ἀποπειρῶν του ὁ Μασσαλιώτης, ὠλιγόστευσε τὰς ἐπισκέψεις του καὶ περιώρισε τὸν σκοπὸν τῶν εἰς ἁπλῆν «καλλιτεχνικὴν ἔρευναν» τῆς γυναικείας καλλονῆς. Ἀνεκάλυπτε δὲ πράγματι ἑκάστοτε καὶ ἕνα τύπον καλλονῆς, ἧς ἐποιεῖτο τὴν περιγραφὴν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, καυχώμενος ὅτι ἐγίνωσκε νὰ διακρίνῃ τοὺς διαφόρους τύπους τῶν κατοίκων τῆς Ἰταλίας, ἀποφθεγματικῶς ἀποφαινόμενος περὶ τῆς «Τοσκανικῆς ῥινός», περὶ τοῦ «Ἐνετικοῦ στόματος» μετὰ κόμπου ἀπεριγράπτου· καίτοι δὲ πολλοὶ ἤδη εἶχον ἀποδείξει αὐτῷ ὅτι ἐξελάμβανε τὴν Καλαβρίαν ἀντὶ τῆς Ἀόστης καὶ ὅτι ὑπέπιπτεν εἰς παρόμοια τερατώδη λάθη, ἐξηκολούθει ἀπτόητος νὰ δίδῃ τοιαῦτα μαθήματα καὶ νὰ λέγῃ: La bouche de la femme Toscane...le type génois.messieurs! καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἦτο ἀληθὴς διασκέδασις. Ἀλλὰ κατὰ τὸ παρατεθὲν τὴν πρωΐαν ἐκείνην πρόγευμα οὐδ' αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ φαιδρύνῃ τοὺς δαιτυμόνας, οἵτινες ᾐσθάνοντο τὴν πρώτην ἐπίδρασιν τοῦ τροπικοῦ, καὶ τῶν ὁποίων ἡ κατήφεια ἀπετέλει ἀστείαν ἀντίφασιν μὲ τὰ ἀνοικτοῦ χρώματος ἱμάτια, τοὺς λευκοὺς ὑπενδύτας, ὧν τὴν ἐμφάνισιν προὐκάλεσε τὸ αἰφνίδιον ἐκεῖνο θέρος. Μόνον ἐπί τινας στιγμὰς μᾶς διεσκέδασε διά τινος συζητήσεώς του περὶ τῶν Μαλθουσιανῶν θεωριῶν, εἰς ἣν τὸν προσείλκυσαν χάριν ἀστειότητος οἱ Ἀργεντινοὶ ἐπιβάται, πρὸ πάντων δὲ περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν δηλαδὴ ἡ μετανάστευσις εἶνε μέσον ἐπαρκὲς διὰ τὴν ταχεῖαν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ χώρας τινός. Ἐντελῶς ἀνίδεος τῶν θεωριῶν τοῦ Μάλθου, ἐπιμένων ὅμως νὰ φαίνηται ἐνήμερος εἰς ὅλα, ὑπεστήριζεν ἀλογίστως ὅτι ἡ μετανάστευσις ἠλάττωνε τὸν πληθυσμὸν τῶν κρατῶν, ὅτι ἡ Εὐρώπη μετὰ ἑκατὸν ἔτη θὰ ἠρημοῦτο σχεδὸν καὶ οἱ ἄρκτοι καὶ οἱ λύκοι θὰ περιεφέροντο ἐλευθέρως παρὰ τὰς πύλας τῶν μεγαλοπόλεων. Οἱ ἄλλοι ἀντέλεγον· ἀπεκάλουν τὰ τοιαῦτα ἀνοησίας· ἀφοῦ εἰς πάσας τὰς χώρας ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων ὑπερβαίνει τὸν τῶν ἀποβιώσεων, καὶ ἀφοῦ μάλιστα εἰς τὰς ἐγκαταλελειμμένας χώρας πολλαπλασιάζεται εὐκολώτερον ὁ πληθυσμὸς ἕνεκα τῆς διευκολύνσεως τῶν γάμων, τῆς προερχομένης ἐκ τῆς εὐνοϊκωτέρας ἀναλογίας μεταξὺ τῶν μέσων τῆς συντηρήσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, ἕπεται κατ' ἀνάγκην ὅτι τὰ κενὰ πάντοτε ἀναπληροῦνται μετ' ἀφθονίας. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε ὅτι εἰς τὰς χώρας, ὁπόθεν μεταναστεύουσι περισσότεροι, δὲν παρατηρεῖται σὺν τῷ χρόνῳ ἐλάττωσις ἐπαισθητὴ τῆς πενίας. —Pas possible! ἀπήντα τολμηρῶς ὁ Μασσαλιώτης. Prouvez-moi cela! Ἀλλ' οἱ Ἀργεντινοὶ μὲ τὴν διακρίνουσαν αὐτοὺς ἑτοιμότητα καὶ θαυμαστὴν μνήμην ἀνέφερον τὸ λεγόμενον παρὰ τοῦ Μάλθου, ὅτι καὶ κατὰ τὰ ἔτη τῆς μεγαλειτέρας μεταναστεύσεως ὁ λαὸς τῆς Ἀγγλίας δὲν ἀπηλλάσσετο τῶν μαστιζουσῶν αὐτὸν ἀναγκῶν. — Malthus n'a pas dit cela! ἔλεγεν ὁ Μασσαλιώτης.—Πῶς! πῶς! Πλὴν αὐτὸς χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ ἀλλὰ καὶ χωρὶς ν' ἀποσύρῃ τὴν γνώ-

Digitized by Google

μην του ἐξηκολούθει νὰ λαλῇ. — Ὁ Στούαρτ Μίλλ, ὑπελάμβανον οἱ ἀντιλέγοντες, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ μετανάστευσις δὲν αἴρει τὴν ἀνάγκην τῆς καταπολεμήσεως τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Συμφωνεῖτε ὅτι τὸ εἶπε; — Καὶ ὁ Μασσαλιώτης μετὰ παρρησίας :—Pas précisement, messieurs. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἠγνόει καὶ τὸν Στούαρτ Μιλλ ὅσον καὶ τὸν Μάλθον, καὶ ἐπέμενεν ἰσχυρογνωμόνως ἐν τῷ μέσῳ τῶν γελώτων τῶν ἀντιλεγόντων καὶ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἐνόουν τὸ ἀστεῖον τῆς θέσεώς του. Αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ μόνον φαιδρὸν ἐπεισόδιον τοῦ προγεύματος. Ὁ συννεφώδης ὁρίζων, ἡ φαιὰ θάλασσα, ὁ καύσων, ὅστις ἤρχιζε νὰ καθιστᾷ στίλβοντα τὰ μέτωπα διὰ τοῦ ἱδρῶτος, ἐκράτουν κλειστὰ ὅλα τὰ ἄλλα στόματα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Μόνη ἡ ξανθὴ κυρία διετήρει τὴν ὄψιν δροσεράν, χέουσα διπλοῦν συνεχῆ πίδακα λόγων εἰς τὸ οὖς τοῦ συζύγου, ὅστις ἐκάθητο ἐξ ἀριστερῶν καὶ τοῦ ὀξυφώνου, ὅστις ἐκάθητο ἐκ δεξιῶν αὐτῆς, ἱκετεύουσα δὲ ἐκ διαλειμμάτων μὲ παρακλητικὸν βλέμμα τὸν ἀντικρύ της καθήμενον Τοσκανὸν νὰ μὴ ζηλοτυπῇ διὰ τὴν νέαν αὐτῆς γνωριμίαν. Εἰς αὐτὴν ὠφείλετο ἡ πνοὴ τῆς φαιδρότητος, ἡ ζωογονήσασα τοὺς χασμωμένους ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁμίλους κατὰ τὴν σοβαρὰν ὥραν τῆς πέψεως. Ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μετεδίδετο ἀπλοϊκή τις φράσις, ἀποδεικνύουσα πόσον ἀτελεῖς καὶ συγκεχυμέναι ἦσαν αἱ γεωγραφικαὶ ἰδέαι ὑπὸ τὴν ἱδρόρρυθμον ἐκείνην χρυσόξανθον κόμην. Ὁ ἀργυραμοιβὸς συναντήσας αὐτὴν τῇ εἶπε: — Κυρία, σήμερον θὰ διέλθωμεν τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου. Αὐτὴ δὲ ἀπήντησε μετὰ φαιδρότητος: — Ὦ! τέλος πάντων!... τοὐλάχιστον θὰ ἴδωμεν κἄτι τι!

Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὅμως ἀκόμη δὲν ἐνόουν πῶς ἦτο δυνατὸν ν' ἀνιᾷ τις ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἀπεναντίας μ' ἐφαίδρυνεν ἡ θέα τῶν ἀνιώντων διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, δι' ὃν εὐχαριστεῖταί τις περισσότερον αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ὑγιᾶ, εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ ἀνθρώπων πασχόντων ἐκ ναυτίας. Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ λείψῃ τὸ τοιοῦτο θέαμα· μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς τετάρτης μετὰ μεσημβρίαν ὥρας, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ φοβερώτερον διάστημα τῆς ἡμέρας, ἤρχιζα νὰ βλέπω μερικὰ πρόσωπα, μερικὰς ὄψεις, αἵτινες ἐφαίνοντο ἀνήκουσαι οὐχὶ μόνον εἰς τεθνεῶτας, ἀλλὰ καὶ τεταρταίους καὶ ἑτοίμους εἰς ἀποσύνθεσιν.

Ἕπεται τὸ τέλος — DE AMICIS

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 129

Κεφάλαιον Η.

Οἰκογενειακὴ παράδοσις

Ἁπλοῦν παραπέτασμα ἐχώριζε τὸ σπήλαιον, ὅπου ὁ γηραιὸς Γουέβρος εἶχεν ὑποδεχθῆ τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν ἀδελφήν του, ἀπὸ τῆς δευτέρας κρύπτης.

Κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν εἰσερχόμενον ἡ ὡραία αἴθουσα ἐνεποίει τὴν ἐντύπωσιν χάους· πλὴν ἡ ἐταστικὴ ἐπισκόπησις ἀνεκάλυπτε μετ' ὀλίγον ὅτι ἐνυπῆρχε μέθοδος ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἐκείνῃ καὶ ὅτι ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν σύγχυσιν ἀνειλίσσετο ἡ ἅλυσις τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας.

Ἄλλο ἴχνος πολυτελείας δὲν ἐφαίνετο ἐν τῇ κατοικίᾳ ταύτῃ εἰμὴ οἱ τάπητες, ἐν οἷς ἀπετυποῦτο πᾶσα ἡ ἀσιατικὴ λαμπρὰ φαντασία. ἡ θαυμαστὴ ἔντασις τῶν χρωμάτων, ἡ φιλοκαλία τῆς διακοσμήσεως, χαρακτηριστικὰ προνόμια τῶν φυλῶν, ἃς ἀποκαλοῦμεν ἡμεῖς οἱ πεπολιτισμένοι βαρβάρους. Κατ' ἀποστάσεις ἀνηγείρετο ἐπὶ βάθρου κορμός τις ἀρχαῖος, ἢ κεφαλή τις ἔχουσα ἔκφρασιν μυστηριώδη, ἢ ἀγγεῖα ἔχοντα εὔγραμμον καὶ ἀπέριττον τὸ σχέδιον.

Ὁ πάππος καὶ ἡ νεᾶνις εἰργάζοντο παρὰ μακρὰν λιθίνην τράπεζαν, κατάφορτον ἐκ παραδόξων ἀντικειμένων, περιάπτων μετὰ καββαλιστικῶν σημείων, δακτυλίων συμβολικῶν, χειρογράφων ἐπὶ χάρτου κιτρινίσαντος ἐκ τῆς πολυκαιρίας καὶ πεπληρωμένου διὰ γραφῆς ἐκ σφηνοειδῶν χαρακτήρων. Εἰς τὰς ἐκ γρανίτου πλευρὰς τοῦ σπηλαίου εἶχον λαξευθῆ σκευοθῆκαι, ἐφ' ὧν συνεσωρεύοντο φιάλαι, διυλιστήρια, χοάναι, διαβῆται, γνώμονες, πάντα τέλος τὰ ἐπιστημονικά, μαθηματικὰ καὶ μαγικὰ προσέτι ἐφόδια, οἷς ἐχρῶντο οἱ δύο Γουέβροι εἰς τὰς ἐργασίας των. Ὑπῆρχε πρὸς τούτοις ἓν κρανίον ἀνθρώπινον, εἷς κροκόδειλος, εἷς πίθηκος, εἷς βόας ταριχευμένοι· ὑπῆρχον καὶ ὅπλα φονικά, σπάθαι, ἐγχειρίδια, βέλη, ἀκινάκαι. Ἐφαίνετο ὅτι εἶχον συναχθῆ ἐκεῖ λείψανα τῆς ἐπιστήμης πασῶν τῶν χωρῶν καὶ δείγματα τῆς ἑαυτῶν τέχνης.

Ὑπὸ τὸν σωρὸν ἐκεῖνον τῶν ἀμόρφων καὶ κατ' ἐπιφάνειαν ἄνευ ἀξίας ἀντικειμένων ἐφαίνετο βαθμηδὸν προκύπτον ἓν σύστημα, μία ἰδέα ἐπικρατοῦσα ἐφ' ὅλων. Τὰ θραύσματα ἐκεῖνα τῶν ἀγγείων, οἱ παντοειδεῖς κορμοί, τὰ ὅπλα ἐκεῖνα, τὰ ὀστᾶ, παρίστων τὴν μακρὰν ἅλυσιν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ὧν ἡ μία ἄκρα ἔφθανε μέ-

Digitized by Google

χρι τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ κόσμου, ἡ δ' ἑτέρα εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τοῦ γηραιοῦ μάγου.

Ἀπό τινων στιγμῶν ὁ Γκουσὰ Νισὶν εἶχεν ἀποθέσει τὸ βιβλίον καὶ μὲ τὸ μέτωπον σκεπτικὸν, μὲ τὸ βλέμμα ἀπλανὲς ἐρρέμβαζεν. Ἐξ ὅλης ἐκείνης τῆς κόνεως ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς λυχνίας ἀνηγείρετο ἐνώπιόν του πλῆθος μορφῶν καθ' ὁμάδας πυκνάς, κατὰ μυριάδας καὶ γενεάς. Δι' ἑνὸς εἰδώλου μὲ ἐπιμήκεις ἐξ αχάτου ὀφθαλμοὺς ἀνίστατο ἡ πολυάνθρωπος Ἰνδία μὲ τ' ἀναρίθμητα αὐτῆς θρησκεύματα. Ἡ αἰνιγματώδης Αἴγυπτος ἀνύψου ἐπὶ τῶν ἄμμων τὴν κεφαλήν της ὡσεὶ Σφιγγός, οἱ Φαραὼ αὐτόθι ἐχρησιμοποίουν ἔθνη ὁλόκληρα πρὸς ἀνέγερσιν ἑνὸς τάφου· ὁ Μωϋσῆς ὁδηγῶν τὸν λαὸν τῶν πιστῶν, διέσχιζε τὰ ὕδατα καὶ ἐλάλει αντιμέτωπος πρὸς τὴν θεότητα. Ζωηρὸν καὶ εὔχαρι ἐκ μαρμάρου ἀγαλμάτιον ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην τοὺς θελκτικοὺς μύθους καὶ τὴν ἔνθεον μεγαλοφυΐαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐγγὺς δὲ αὐτοῦ Σινικὸν ἄγαλμα μὲ τὰ ἄτεχνα μέλη του ἀντεπροσώπευε τὴν ποικίλην ασχημίαν, τὸν μυστηριώδη τοῦτον κλάδον τῆς τέχνης. Προτομὴ εὐγενοῦς πατρικίας ὑπεμίμνησκε τὴν Ῥώμην τῶν αὐτοκρατόρων, τοὺς θριάμβους, τοὺς ὑπάτους καὶ τοὺς προπορευομένους αὐτῶν ῥαβδούχους, μία δὲ κεφαλὴ μάρτυρος παρθένου τοὺς καταδιωγμοὺς καὶ τὰς κατακόμβας. Ἀκολούθως παρήλαυνον αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν βαρβάρων. Ὑπὸ παλαιὰν δαμασκηνὴν καὶ ἄχρηστον πλέον πανοπλίαν ὠρθοῦτο ἡ ἐποχὴ τῶν ἱπποτῶν. Διά τινων κοσμημάτων τοῦ Κελλίνη ἐφαίνετο διασκεδαζομένη ἡ μακρὰ νὺξ τοῦ Μεσαίωνος καὶ ἡ Ἀναγέννησις ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν νεώτερον κόσμον.

Ἡ Λεϊλὰ κύπτουσα ἐπὶ χειρογράφου ἐκ περγαμηνῆς κατεγίνετο ν' ἀντιγράψῃ περικοπήν τινα σοφήν, δὲν εἶχε δὲ παρατηρήσει ὅτι ὁ γέρων ἀπό τινων στιγμῶν προσήλου ἐπ' αὐτῆς τὸ σκεπτικόν του βλέμμα.

— Λεϊλά ! εἶπε τέλος σοβαρῶς.

Ἡ νεᾶνις ἀνύψωσε τὴν κεφαλήν.

— Πάτερ ; ἀνέκραξεν.

— Ἄφησε αὐτὰ ὁποῦ γράφεις, κόρη μου. Ἔχω νὰ σοῦ ὁμιλήσω.

Ἡ Λεϊλὰ πλησιάσασα ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πάππου της, μετὰ βλέμματος δὲ ἐκφράζοντος στοργὴν ἅμα καὶ σέβας ἀνέμενε νὰ τῆς ὁμιλήσῃ.

— Λεϊλά, εἶπεν ὁ Γκουσὰ Νισίν, ἤρχισες νὰ αἰσθάνεσαι ἀγάπην πρὸς τοὺς ξένους ἐκείνους, τοὺς Φράγκους ;

— Ὤ ! εἶπεν ἡ Λεϊλά, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμψαν καὶ αἱ παρειαὶ ἠρυθρίασαν, ἀγαπῶ ἐξ ὅλης καρδίας τὴν νεαρὰν Γαλλίδα Αἰκατερίνην. !... Καὶ αὐτὴ ἐπίσης μὲ ἀγαπᾷ, πάτερ μου !... Συγκατατίθεται νὰ μὲ ἀποκαλῇ φίλην της.

— Τί εἶν' αὐτὸ ὁποῦ λέγεις ; εἶπεν ὁ γέρων μετ' ἐπάρσεως. Μάθε, κόρη μου, ὅτι σὺ τιμᾷς τὴν ξένην ἐκείνην ἀπονέμουσα εἰς αὐτὴν τὴν φιλίαν σου.

— Ὤ, πάτερ μου !... σὺ εἶσαι σεβάσμιος ὡς ἐκ τῶν γνώσεών σου, τῆς μεγάλης σου ἡλικίας καὶ τῶν ἀρετῶν σου... Ἀλλ' ἐγὼ ἡ πτωχὴ νεᾶνις τί εἶμαι, διὰ νὰ κατέχωμαι ἀπὸ τόσην ἀλαζονείαν ; Δὲν ἐνθυμεῖσαι πόσον περιφρονητικῶς φέρονται πρὸς ἡμᾶς αἱ γυναῖκες τοῦ Ἰράν ; Ἐνόμιζα ὅτι ἡ νέα Φράγκισσα ἦτο εὐγενὴς καὶ γενναία συμπεριφερομένη πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς ἴσην.... Πρέπει νὰ ὁμολογήσῃς, πάτερ μου, ὅτι οἱ ξένοι ἐκεῖνοι εἶνε πολὺ ἀβρόφρονες καὶ δὲν πρέπει νὰ λέγῃς, ὅτι ἐγὼ τιμῶ τὴν Αἰκατερίνην Κερδὶκ ἀγαπῶσα αὐτήν !...Δὲν ἐννοῶ τοὺς λόγους σου καὶ μοῦ προξενοῦν λύπην.

— Κόρη μου, εἶπεν ὁ Γουέβρος μὲ φωνὴν ἐπισημοτέραν ἔτι, ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ σοῦ ἀνακοινώσω σπουδαῖα οἰκογενειακὰ ἀπόρρητα. Ἔφθασες εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἐχεμυθίας, προσεπάθησα δὲ νὰ ἐνδυναμώσω δι' ἐμβριθοῦς μαθήσεως τὸν νοῦν, τὸν ὁποῖον ἡ φύσις διανέμει μὲ τόσην φειδὼ εἰς τὸ ἀτελὲς φῦλόν σας. Ὡς πρὸς τὴν ἀδυναμίαν τῆς καρδίας, ἥτις εἶνε ἔμφυτος εἰς τὴν γυναικείαν φύσιν, ἂν μετέχῃς καὶ σὺ αὐτῆς, δὲν εὐθύνεσαι καὶ θὰ ἦτο ἄδικον νὰ σὲ ἐπιπλήξω δι' αὐτήν.

— Πάτερ, εἶπεν ἡ Λεϊλά, δὲν προσεπάθησα πάντοτε πάσῃ δυνάμει ν' ἀναπληρώσω τὸν υἱόν, τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐθρήνησες ;

— *Προσεπάθησες* ;... ἐπανέλαβεν ὁ γηραιὸς Γουέβρος μόλις καταστέλλων τὴν ἀταραξίαν του. Τί σημαίνει ἂν προσεπάθησες ; Δὲν ἠδύνασο νὰ τὸν ἀναπληρώσῃς καὶ δὲν τὸν ἀνεπλήρωσες. Μήπως ἡ ἀδύνατος κεφαλὴ νεάνιδος εἶνε ἱκανὴ νὰ περιλάβῃ τὰ μεγάλα σχέδια, τοὺς ἀφῃρημένους ὑπολογισμούς, τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας, τὸ ὑπέρογκον βάρος τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἅτινα μόλις ὁ νοῦς τοῦ ἀνδρὸς δύναται νὰ περιλάβῃ ;... Ὄχι ! σεῖς ἐπλάσθητε διὰ νὰ ἐπιτηρῆτε τὴν οἰκιακὴν ἑστίαν καὶ διὰ νὰ λικνίζετε τὰ τέκνα μας ἐπὶ τῶν γονάτων σας. Μὴ ἀποβλέπετε, ἀσθενῆ πλάσματα, εἰς θέσιν ἀνωτέραν ὑμῶν.

— Ἡ μόνη μου φιλοδοξία εἶνε νὰ σ' εὐχαριστῶ καὶ πάντοτε περιωρίσθην νὰ σὲ ὑπακούω, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μετὰ ταπεινοφροσύνης.

— Δὲν ἔχω παράπονον κατὰ σοῦ, Λεϊλά, εἶπεν ὁ πρεσβύτης καθιστάμενος προσηνέστερος. Ὡς νεᾶνις δὲν εἶσαι οὔτε μωρά, οὔτε ἀμαθής, οὔτε ματαιόδοξος. Δὲν κατηγορῶ σέ, ἀλλὰ τὴν σκληρὰν τύχην. Διατί, ἀφοῦ ἐπέτρεψεν ὅπως ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους ἡ γενεά μας συνεχισθῇ ἀπὸ ἄρρενος εἰς ἄρρενα, ὁ Κύριος τῆς ζωῆς ἠθέλησε νὰ λήξῃ αὕτη διὰ μιᾶς εἰς μίαν νεάνιδα ;... Μίθρα !

Digitized by Google

τὰ κρίματά σου εἶνε ἀληθῶς μυστηριώδη καὶ ἀνεξερεύνητα !

Ὁ γηραιὸς Γουέδρος μὲ ἦθος καταβεβλημένον ἀφῆκε νὰ ἐπαναπέσῃ ἡ πολιὰ κεφαλή του καὶ ἐβυθίσθη εἰς βαθεῖαν ῥέμβην. Ἡ νεᾶνις σεβομένη τὴν θλῖψιν του ἐσίγα.

— Ἃς ὑποταχθῶμεν εἰς τὸ ἀναπόφευκτον, εἶπε τέλος, καὶ ἃς ἐκτελέσωμεν τὸ καθῆκόν μας μέχρι τέλους !

Λεϊλά ! πρέπει νὰ μάθῃς ποῖαι εὐθύναι βαρύνουσι τοὺς ἀσθενεῖς σου ὤμους. Μάθε ὅτι εἶσαι ὁ τελευταῖος βλαστὸς τῆς ἐνδοξοτάτης τῶν οἰκογενειῶν, ὅσαι ὑπῆρξάν ποτε ὑπὸ τὸν Ἥλιον. Καὶ εἶπα καλῶς ὑπὸ τὸν Ἥλιον, τὸν εὐγενῆ ἡμῶν θεόν, τὸν πατέρα, τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ, παντὸς πλούτου, τῆς ζωῆς αὐτῆς... Ἐκλεχθεῖσα μεταξὺ μυρίων ἄλλων, ὅπως ἐξασκῇ τὴν σεβαστοτέραν πάσης ἄλλης ἱερωσύνην, ἡ οἰκογένειά μας ἦτο ἐπιφορτισμένη πρὸ αἰώνων νὰ καταθέτῃ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ θείου Μίθρα τὴν λατρείαν τῶν πιστῶν του, ταὐτοχρόνως δὲ ἦτο ὁ θεματοφύλαξ τῆς ἐπιστήμης, ἥτις ἦτο ὁ ἀποκλειστικὸς κλῆρος τῶν ἐκλεκτῶν. Ἀστρονόμοι, φιλόσοφοι, γόητες, ἔμποροι, πολιτικοί, ἱστοριογράφοι, πεπαιδευμένοι ὄντες οἱ μάγοι, ἦσαν κάτοχοι τῆς παγκοσμίου σοφίας ἀπὸ κοσμογονίας, ἀενάως δὲ ἐπολλαπλασίαζον τὸν θησαυρὸν τοῦτον καὶ τὸν μετέδιδον εὐλαβῶς πρὸς τοὺς ἀπογόνους των.

Ἐπὶ πολὺν χρόνον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ζωροάστρου ἔζησαν τιμώμενοι, ἰσχυροί, τρισάγιοι. Ἀκολούθως ἦλθον αἱ πονηραὶ ἡμέραι τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ διωγμοῦ. Ἡ καταστροφὴ ἐπῆλθε. Τέλος πάντων, κόρη μου, βλέπεις ποία εἶνε ἡ τύχη τῶν τελευταίων ἀντιπροσώπων τόσον σεβαστῆς οἰκογενείας. Μισούμενοι, περιφρονούμενοι ὑφ' ὅλων, καταδεδικασμένοι εἰς ἄδικον ἐξοστρακισμόν, καταφυγόντες εἰς τὰ βάθη τῶν σπηλαίων, φαινόμεθα ἡττημένοι καὶ οἱ ἐχθροί μας νομίζουν ὅτι κατέστησαν ὅλως ἀνισχύρους τοὺς ἄλλοτε τόσον ὑπερηφάνους μάγους... Ἀγνοοῦσιν οἱ ἀμαθεῖς ὅτι κρατοῦμεν διὰ χειρὸς στερεᾶς τὸν διπλοῦν ἡμῶν θησαυρόν, τὸν τῆς ἐπιστήμης, ἀναλλοιώτως μεταβιβασθέντα ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν, καὶ τὸν τοῦ πλούτου, φθαρτὸν μέν, ἀλλ' ἀναγκαῖον εἰς ἐκείνους, οἵτινες δημιουργοῦσι καὶ καταλύουσι τὰ κράτη...

— Πῶς, πάτερ μου !.. Σύ, ὅστις ζῇς σχεδὸν ἐν πτωχείᾳ, ὅστις θὰ ἐστερεῖσο καὶ τοῦ ἀναγκαίου ἂν δεν ἐπηγρύπνουν, εἶσαι πλούσιος ; εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μετ' ἐκπλήξεως.

— Περὶ τούτου πρέπει νὰ ἐξηγηθῶ. Εἶμαι μόνον θεματοφύλαξ ἀμυθήτου θησαυροῦ· δὲν εἶνε ἰδικός μου. . .

. . . Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ μεγάλη μάστιξ τῆς Εἱμαρμένης, Ἀλέξανδρος ὁ υἱὸς τοῦ Διός, διῆλθε τὸν κόσμον καὶ καθυπέταξε τοὺς πάντας ὑπὸ τὰ ὅπλα του, τὰ Ἐκβάτανα, ἡ βασιλὶς τῆς Ἀσίας, ἐφημίζοντο εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην διὰ τὰ πλούτη των, τὰ φῶτά των, τὰς τέχνας των, τὴν πολυτέλειάν των. Μεταξὺ ὅλων τῶν μνημείων τῶν μαρτυρούντων περὶ τῆς λαμπρότητός των διέπρεπεν ἰδίως ὁ ναὸς τοῦ Ἡλίου, ἡμεῖς δὲ — οἱ πρόγονοί μου καὶ οἱ ἰδικοί σου — ἤμεθα οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ.

Παρουσιάσθη ὁ νικητὴς αὐθαδῶς ζητῶν τὸν φόρον τῆς ὑποταγῆς. Ὁ ἐμπρησμὸς καὶ ἡ σφαγὴ τὸν συνώδευον· ἐδέησε νὰ ὑποταχθῶσι. Μὲ τὸ μέτωπον τεταπεινωμένον, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσταγεῖς παρέδωκαν πρὸς τὸν ἀγέρωχον κατακτητὴν τὰς κλεῖς τοῦ ὑπογείου, ἔνθα ἐκρύπτετο ὁ θησαυρὸς τοῦ ναοῦ τοῦ Μίθρα. Λίθος πολύτιμος καὶ κοσμήματα ἀνεκτίμητα, πλούσια ἐνδύματα ἐκ πορφύρας ἢ ἐκ μετάξης, ἀγγεῖα τιμαλφῆ, ἀρώματα καὶ ἀρωματικὰ εἴδη σπάνια, χρυσὸς καὶ ἄργυρος εἰς νομίσματα ἢ εἰς μέταλλον, τὰ πάντα ἀφέθησαν ἕρμαιον τῆς πλεονεξίας τῶν στρατιωτῶν, μεθυσθέντων ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐκ τῆς νίκης.

Ὁ ἀναιδὴς Ἡφαιστίων, τὸ εἴδωλον τοῦ κυρίου του, ἔλαβε τὴν μερίδα τοῦ λέοντος, διὰ νὰ τὴν ῥίψῃ καὶ αὐτὸς βορὰν εἰς τοὺς εὐνοουμένους του. (Μετ' ὀλίγον τὰ Ἐκβάτανα ἔμελλον νὰ ἴδωσι τὴν κηδείαν του, ἀξίαν ἡμιθέου !) Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἡλίου ἐκάλυψαν τὸ πρόσωπον ἐκ τοῦ πένθους καὶ ὁ ξένος ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πατρίδα μας.

— Θλιβερόν, θλιβερόν !... εἶπε στενάζουσα ἡ Λεϊλά.

— Δὲν τὰ ἥρπασαν ὅμως ὅλα ! ἐξηκολούθησεν ὁ γηραιὸς Γουέδρος μὲ ἔκφρασιν θριάμβου μόλις συνεχομένην. Δὲν ἦσαν ἐπὶ ματαίῳ οἱ μάγοι κάτοχοι τῆς σοφίας καὶ τῆς φρονήσεως ἀπ' αἰώνων. Πράγματι τὰ συληθέντα ὑπὸ τῶν νικητῶν ἦσαν μηδέν, μηδὲν ἀπέναντι ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀπέκρυψαν ἀπὸ τὴν ἀκόρεστον αὐτῶν ἀπληστίαν.

— Δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Μίθρας ! . . . Ἀλλὰ πῶς ἠδυνήθησαν ν' ἀποκρύψωσιν ἀπὸ τὸ ἄπληστον ὄμμα τῶν νικητῶν τοιούτους θησαυρούς ;

Ἐδίδαξες τὸν πατέρα μου, ὅτι ὁ χάρτης, ἡ συναλλαγματική, τὸ μέσον τῆς εὐκόλου μεταφορᾶς χρηματικῶν ποσῶν δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐκείνην ἐποχήν.

— Κάτωθι τοῦ ὑπογείου, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήγαγον τὸν ἐπιδρομέα, ὑπῆρχε — καὶ ὑπάρχει ἀκόμη — μέγαρον εὐρυχωρότερον, κάλλιον ᾠκοδομημένον καὶ πλουσιώτερον πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν περίφημον ναὸν τοῦ Μίθρα. Αἱ κρύπται αὗται ἔβριθον θησαυρῶν ἐκ τῶν προσφερομένων πρὸ αἰώνων ἐκ τῆς ἐλευθεριότητος τῶν πιστῶν. Ὡς ἐκ τῆς βαθείας αὐτῶν γνώσεως τοῦ παρελθόντος, ἐξ ἧς προέρχεται καὶ ἡ γνῶσις τοῦ μέλλοντος, οἱ μάγοι εἶχον ἀπὸ καιροῦ προΐδει τίνα πειρασμὸν ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ ἡ συσσώρευσις ἐκείνη τοῦ

Digitized by Google

πλούτου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην πλεονεξίαν, πονηροὶ δὲ ὅσον καὶ ἔμφρονες, ἐπενόησαν τὸ καλλίτερον μέσον ὅπως ἐξαπατήσωσι τὴν πλεονεξίαν ταύτην, δηλαδὴ ν' ἀφήσωσι φανερὸν μέρος τοῦ θησαυροῦ αρκετὰ πλούσιον, ὅπως αποπλανήσωσι τοὺς ἐπιδρομεῖς, νὰ κρύψωσι δὲ ἐντὸς ὑπογείου μεγάρου, κατασκευασθέντος ὑπὸ ἐργατῶν, ὧν τὴν ἐχεμυθίαν ἐδέσμευον ὅρκοι φοβεροί, τοὺς ἀληθεῖς καὶ ἀμετρήτους θησαυροὺς τῆς τάξεώς μας.

— Θαυμασία πρόνοια! εἶπεν ἡ Λεϊλά.

— Ναί, ἀλλ' ὅπως συμβαίνη συχνάκις εἰς τὰς ἀνθρωπίνας ὑποθέσεις, ἡ πολλὴ προφύλαξις δύναται νὰ βλάψῃ.

Τὸ μυστικὸν μεταδοθὲν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν διετηρήθη ἄθικτον ἐπὶ αἰῶνας. Ἐξ ὅλων τῶν απογόνων τῶν μάγων μόνος ὁ ἀρχηγός, ὁ μαγος Ἱερεύς, ὁ ἄμεσος κατ' ἀρρενογονίαν ἀντιπρόσωπος τοῦ πρώτου *μοβέδ* (ἱερέως) τοῦ Μίθρα, ἐδικαιοῦτο νὰ κατέχῃ αὐτό. Ὅτε ὁ διάδοχος ἐπιμελῶς διδαχθεὶς πάσας τὰς ἐπιστήμας καθίστατο ἐνῆλιξ καὶ ἐκρίνετο ἄξιος μυήσεως, περιεβάλλετο τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα καὶ ταὐτοχρόνως ἀνεκοινοῦτο αὐτῷ ἐν μέρει τὸ μυστικόν. Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου ὁ πατὴρ ἀπεκάλυπτεν εἰς τὸν υἱόν του τὸν τόπον, ἔνθα εὑρίσκετο ὁ θησαυρὸς καὶ τὰ μέσα ὅπως φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ παράδοσις διετηρήθη, χωρὶς οὐδὲν ἐξ αὐτῆς νὰ περιέλθῃ εἰς γνῶσιν τῶν ἀμυήτων. Αἱ δυναστεῖαι παρήρχοντο. Ἡ παλαιὰ κληρονομία τοῦ Κύρου, τὸ ἀπέραντον κράτος τοῦ Ἀλεξάνδρου, διανεμηθέν, χωρισθέν, ἀποσπασθὲν κατὰ ῥάκη, περιήρχετο ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Τοὺς Σελευκίδας διεδέχθησαν οἱ Πάρθοι, οἱ Ἄραβες, οἱ Μογγόλοι, οἱ Τοῦρκοι...

Ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ θελκτικὴ χώρα, ἡ κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅπου ἐτέθη ἡ Ἐδέμ, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἐχαιρέτισε διὰ πρώτην φορὰν τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ κόσμου, τὸν θεῖον Μίθραν, ἡ γῆ, ἥτις εἶδεν ἀκμάζοντα τὸ Ἴλιον καὶ τὴν Τύρον, τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Θαλῆν, ὅλην τὴν χάριν καὶ ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ ἀρχαίου κόσμου, διαρπαγεῖσα, δῃωθεῖσα ὑπὸ βαρβάρων ὀρδῶν ἐκαλύφθη ἀπὸ ἐρείπια καὶ τέλος ἐγένετο λεία τῶν Τούρκων. Καὶ ἐκεῖ ὅπου τὸ ἀρχαῖον ὄνομα διεσώθη, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Φαρσιστάν, αἱ ἄλλοτε ἀκμάζουσαι πόλεις ἔπεσον μία πρὸς μίαν, ἐκεῖ δὲ ὅπου ἀντήχουν πρότερον οἱ φαιδροὶ κρότοι τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, δὲν ἠκούετο πλέον εἰμὴ ἡ πένθιμος κραυγὴ τῆς γλαυκὸς καὶ τοῦ θωός. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ ὕδατος, τῶν ἀνέμων, τοῦ πυρός, οἱ τοῖχοι ἐκρημνίσθησαν, αἱ στέγαι ἐρράγησαν, τὸ χῶμα εἰσεχώρησεν εἰς ὅλα τὰ ῥήγματα, συνεσωρεύθη καὶ ἐκάλυψε μὲ μονότονον πέπλον ὅ,τι πρὸ ὀλίγου ἦτο ἀγέρωχον μνημεῖον. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς βασιλικῆς μας πόλεως τῶν Ἐκβατάνων! Μερικοὶ σωροὶ χώματος μόνοι δεικνύουσι σήμερον τὴν θέσιν τῆς ἄλλοτε βασιλίδος των πόλεων.

— Μόλις τις δύναται νὰ πιστεύσῃ τοιαύτας μεταβολάς! ἐψιθύρισεν ἡ Λεϊλά.

— Ὁ Ἰσλαμισμὸς αντικατέστησεν ἐν Ἰρὰν τὴν λατρείαν τοῦ Ἡλίου.

Ἀπογυμνωθεὶς ἐκ τοῦ βαθμοῦ του, ἐκ τῶν τιμῶν του, ἐκ τῶν αγαθῶν του ὁ Γουέβρος, ἀποσυρθεὶς κατὰ μέρος, ἔβλεπε τὴν πτῶσιν τῶν κρατῶν, στερρῶς δὲ ἐμμένων εἰς τὰς δοξασίας του καὶ πεποιθὼς εἰς τὴν μέλλουσαν ἔκλαμπρον αὐτοῦ τύχην ἀνέμενε τὴν στιγμήν, καθ' ἣν θὰ ηὐδόκει ὁ Μίθρας ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς πιστοὺς των τὴν αρχαίαν των εὔκλειαν. Πῶς νὰ πιστεύσωσιν ὅτι μετὰ τόσους αἰῶνας ἀδιακόπου κατοχῆς και διαφυλάξεως τὸ μυστικὸν θὰ διέφευγεν ἡμέραν τινὰ ἐκ τῶν χειρῶν μας!..

— Ὁ Μίθρας νὰ μᾶς προστατεύῃ! .. τί ἐννοεῖς, πάτερ μου;

— Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας τοῦ Φεθ-Ἀλῆ-Σάχ, παρῆλθον ἔκτοτε πολλὰ ἔτη, ἐγὼ ἐταξείδευον, ὅτε αἴφνης κατεπειγόντως προσεκλήθην παρὰ τοῦ ἐπιθανάτου πατρός μου. Πρὶν ἐκπνεύσῃ ὁ πρεσβύτης κατὰ τὸ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐπικρατοῦν ἔθιμον τῆς οἰκογενείας μας ἤθελε νὰ μοὶ ἐμπιστευθῇ νῆμα τοῦ αγωγοῦ μίτου, τὰς ακριβεῖς ὑστάτας ἐνδείξεις, δι' ὧν ἠδυνάμην νὰ εἰσχωρήσω εἰς τὸ μυστηριῶδες μέγαρον, τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ γείνω ὁ φύλαξ. Ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς Χαλδαίας, ὅπου εἶχα μεταβῇ κατὰ διαταγὴν τῶν γονέων μου πρὸς αναζήτησιν συζύγου, ἐπανέκαμψα ἐν σπουδῇ. Ἀλλὰ μάτην!. . ἦτο πολὺ αργά!

Ὁ πατήρ μου εἶχε παραδώσει τὸ πνεῦμα ἀποκομίζων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν τὸ μυστικόν, τὸ ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας διατηρηθὲν μεταξὺ τῶν ζώντων.

— Θεέ μου!... Καὶ δι' οὐδενὸς μέσου δὲν ἠδυνήθης νὰ τὸ ἀνακτήσῃς;

— Εἰς μάτην ἀνεζήτησα δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς. Κατέτριψα τὰς ἡμέρας μου. Εἰς αὐτὰς τὰς συμφορὰς ἄλλως τε ἔμελλον νὰ προστεθῶσι καὶ ἄλλαι. Ἡ συμφορὰ ποτὲ δὲν ἔρχεται μόνη, λέγει ἡ παροιμία. Εἶδα θνήσκοντα ἓν πρὸς ἓν τὰ τέκνα μου ἐν τρυφερᾷ ἡλικίᾳ. Τὸ τελευταῖον, τὸ ὁποῖον ἦτο ὁ πατήρ σου, ἔφθασε μέχρι τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας· ἀλλ' ἀπέθανε, καθὼς γνωρίζεις, πρὶν ἢ σύ, τὸ μόνον τέκνον του, ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸ φῶς τοῦ θείου Μίθρα. Μὲ πόσην ἀγωνίαν προσεδοκᾶτο ἡ εἰς τὸν κόσμον ἔλευσίς σου!... Ἀλλ' οἵα ἀπογοήτευσις μᾶς ἀνέμενε! Πόσα παράπονα ἐξέφερεν ἡ μήτηρ σου!. . μετ' ὀλίγον ἀπῆλθεν εἰς τὴν χώραν τῶν σκιῶν μὲ τὴν λύπην ὅτι ἐγέννησε θυγατέρα!

— Πάτερ μου, συγχώρησέ με!

— Τὸ θέλημα τοῦ Μίθρα, ἔστω εὐλογητόν!

Digitized by Google

Πρέπει τις νὰ κύπτῃ πρὸ τῶν ἀποφάσεών του καὶ χωρὶς νὰ τὰς ἐννοῇ καὶ νὰ βαδίζῃ εὐσταθῶς, ἔστω καὶ ἂν ἡ καρδία του διεσχίζετο. Ἡ εὐθεῖα γραμμὴ ἔληξε· θὰ ἐμφυτεύσωμεν τὸ ἀσθενὲς κλαδίον, ὅπερ μᾶς ἀπομένει, ἐπὶ ἑτέρου κλωνὸς τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου. Μετ' ὀλίγον θὰ σὲ νυμφεύσω μὲ ἕνα τῶν ἐξαδέλφων σου· κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου θ' ἀκούσῃς ἐκ τοῦ στόματός μου τὰς ὑστάτας πληροφορίας, ἃς γνωρίζω· καὶ σὺ πάλιν θὰ παραδώσῃς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν σου τὴν παρακαταθήκην, ἣν θὰ σοὶ ἐμπιστευθῶ.

— Ἀλλ' αὐτὸ τὸ μυστικόν, πάτερ μου, δὲν ἔγεινεν ἀνωφελὲς πλέον, ἀφοῦ τὸ νῆμα ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰς χεῖράς σου ;

— Δὲν ἀπηλπίσθην ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ τὸ ἐπανεύρω· δὲν θὰ παραιτηθῶ τῆς ἰδέας ταύτης μέχρι τῆς τελευταίας μου πνοῆς, εἶπεν ὁ γηραιὸς Γουέβρος μετὰ ζέσεως ἀγρίας. Ἔχω περὶ τοῦ τόπου, ἔνθα κεῖται ὁ εὐρὺς ὑπόγειος ναός, πληροφορίας ἀρκετὰ ἀκριβεῖς· ἡ μόνη δυσκολία, τὸ ἀδύνατον μέχρι τοῦδε, ἦτο ν' ἀνευρεθῇ ἡ εἴσοδός του· αὐτὴ δὲ εἶνε ἡ ὑστάτη ἀνακοίνωσις, ἣν οἱ πατέρες μας ἐφύλασσον διὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου των. Ἀλλά, καὶ ἰδοὺ φθάνω εἰς τὸν σκοπὸν τῆς συνδιαλέξεώς μας, κόρη μου, ἡ ἔλευσις τῶν Φράγκων, αἱ γνώσεις τοῦ νέου ἐπιστήμονος, οἱ πόροι του, ἡ ὀξυδέρκειά του, ἡ ἀδάμαστος ἐνεργητικότης του ἐγέννησεν εἰς τὴν καταπεπονημένην ψυχήν μου βλαστὸν νέας ἐλπίδος. Ὅλας ταύτας τὰς δυνάμεις ἀπεφάσισα νὰ χρησιμοποιήσω διὰ νὰ φθάσω μέχρι τοῦ ὑπογείου.

— Πῶς, πάτερ μου ! σκέπτεσαι νὰ τοὺς καταστήσῃς κοινωνοὺς τοῦ μυστικοῦ σου ; ἠρώτησεν ἡ Λεϊλὰ ἔκθαμβος.

— Ὁ Μίθρας νὰ μὲ φυλάξῃ !...τί λέγεις, κόρη μου;...Αὐτοὶ εἶνε οἱ βραχίονες, καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι ἡ κεφαλή. Αὐτὸς θὰ χαράξῃ τὴν ὁδόν, καὶ ἐγὼ θὰ εἰσέλθω εἰς τὸ ἄδυτον.

— Πλήν, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μετὰ δισταγμοῦ, τὸ τοιοῦτον δὲν εἶνε ἀπάτη;

— Ποσῶς. Μήπως ὁ νέος ξένος ἔχῃ κανὲν δικαίωμα νὰ μάθῃ τὰ μυστικά μας ; Προσθέτω δὲ ἐπὶ πλέον· δὲν εἶνε τολμηρὸν ἔργον ἐκ μέρους τῶν Φράγκων αὐτῶν καὶ ἄξιον τιμωρίας νὰ θέλωσιν ὅπως ἐπιθέσωσι τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἱερᾶς μας πόλεως ; Τοῦ ἀφίνω ὅμως ταῦτα. Ἂς παραλάβῃ τὰ ἑπτὰ τείχη, τὰ βεβαμμένα διὰ τῶν χρωμάτων τοῦ ἡλιακοῦ πρίσματος, συμβόλου παντὸς φωτός. Ἂς ἀποκομίσῃ λίθον πρὸς λίθον τὰ ἀνάκτορα, εἰς τὰ ὁποῖα κατῴκησαν ὁ Δηϊώκης, ὁ Κυαξάρης, ὁ Ἀστυάγης, ὁ Καμβύσης, ἡ Μανδάνη, ὁ Κῦρος.... τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίο , ὅπου ὁ πάππος ἤκουσεν ἐκφερόμενον ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ ἐξόχου παιδίου μάθημα ἐγκρατείας. Ἐγὼ κρατῶ δι' ἐμὲ τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπογείου. Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου σου θὰ ὑποδείξῃς καὶ σὺ τὴν εἴσοδον πρὸς τὸν υἱόν σου· καὶ αὐτὸς ὁ σύζυγός σου οὐδέποτε πρέπει νὰ τὴν μάθῃ.

Βλέπεις, κόρη μου, πόσον ὑψηλὰ καθήκοντα εἶνε τὰ ἰδικά μας καὶ ποῖαι εὐθύναι εἶνε αἱ ἰδικαί σου ! Βλέπεις ἂν εἶχα δίκαιον νὰ σοῦ λέγω, ὅτι μεταξὺ σοῦ καὶ τῶν Φράγκων ἡ ἀπόστασις εἶνε ἀνυπέρβλητος. Αἱ περιστάσεις μᾶς ἀναγκάζουσι νὰ καταστήσωμεν τὸν νεαρὸν ξένον ὄργανόν μας. ἀλλὰ ἴσον μας ποτέ !

— Πάτερ μου εἶπεν ἡ Λεϊλά, τὸ πεπρωμένον μου εἶνε ἐποχθὲς καὶ οἱ λόγοι σου πικροί.

Ἕπεται συνέχεια X.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΖΕΪΜΠΕΚΙΔΕΣ

Ἀναγινώσκων τὸ ὑπ' ἀριθ. 16 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. φυλλάδιον τῆς Ἑστίας, καὶ ἰδὼν τὴν εἰκόνα Ζεϊμπέκου, ἀνεμνήσθην τῶν ὀλίγων σημειώσεων, ἃς κατὰ τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ διαμονήν μου μεταξὺ ἄλλων εἶχον παρατηρήσει περὶ τῶν ἐκεῖ Ζεϊμπέκων ἢ Ζεϊμπέκιδων. Ἀνασκαλεύσας λοιπὸν τὸ βιβλίον μου καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀποσπάσας τὰ κατωτέρω, πέμπω ὑμῖν ταῦτα μὲ τὴν παράκλησιν νὰ καταχωρισθῶσιν ἐν τῇ φίλῃ Ἑστίᾳ, ἂν κριθῶσιν ἄξια νὰ κατασχῶσι μικρὸν ἐν αὐτῇ χῶρον.

Ἡ λέξις *Ζεϊμπέκης* (καὶ πληθυντ. *Ζεϊμπέκοι* καὶ *Ζεϊμπέκιδες*) εἶναι ἄγνωστος τοῖς πολλοῖς τῶν Ὀθωμανῶν ἄλλων μερῶν· ἀπαντᾷ μόνον καὶ εἶναι συνήθης εἰς τὰ Δ. Μ. τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὡς ἔμαθον· ἰδίως δὲ κατὰ τὸν νομὸν Ἀϊδινίου (Σμύρνης). Κατὰ λεξικόν τι ὀθωμανικόν, σημαίνει εἶδος ἀλητῶν ὀρεσιβίων. Κατά τινα λόγιον Ὀθωμανόν, εἶναι σύνθετος ἀραβική, ἐκ τοῦ *Σέκ* ἢ *Ζέκ* καὶ *μπαάν*. Κατά τινα φίλον μου ἄλλον Χότζαν εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ *Ζιαντὲ*=ὑπερβολὴν καὶ τοῦ *μπέτ*=κακός. Ἂν τὸ πρῶτον εἶναι ὀρθὸν ἢ τὸ δεύτερον, οὔτε ἐμὲ οὔτε πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* ἐνδιαφέρει. Ἡμεῖς ἂς παραδεχθῶμεν τὴν τοῦ τελευταίου μου φίλου Χότζα σύνθεσιν καὶ ἐξήγησιν, ὡς ἁπλουστέραν καὶ πρὸς τὸ πρᾶγμα καθ' ὅλα σύμφωνον.

Μὲ τὸ ὄνομα *Ζεϊμπέκιδες* ὠνομάζοντο πρὸ 40 ἐτῶν περίπου οἱ τὴν τότε ἄτακτον χωροφυλακὴν ἢ ἀστυνομίαν ἀποτελοῦντες ἄνδρες, οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ζαπτιέδες* ἤδη. Διεκρίνοντο δὲ ἀπὸ τὸν παράδοξον καὶ ἰδιότροπον αὐτῶν ἱματισμόν. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἀριθμοῦσι πολλῶν ἐτῶν ὕπαρξιν. Διότι τούτους ἐπροστάτευε πολὺ ὁ ἄλλοτε Καραοσμάνογλους. Ἀλλ' ὁ τὸ πασσαλίκιον τοῦ Ἀϊδινίου λαβὼν Ταχὴρ-πασσᾶς διέταξεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν ἐγκατάλειψιν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ, πολλοὺς μάλιστα τούτων καὶ φονεύσας, ἄλλων δὲ διὰ μαχαίρας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ ξεσχίσας τὸ κοντὸν βρακίον. Καὶ ἐν τούτοις ὅμως ὁ ἱματισμὸς αὐτὸς διετηρήθη παρὰ πολλοῖς τῶν Ὀθωμανῶν κατοίκων ὀρεινῶν ἰδίως χωρίων, τῶν σταθμοφυλάκων ὁδῶν καὶ ἀγροφυλάκων μέχρι πρό τινος.

Τὸ ὄνομα Ζεϊμπέκης εἶναι ἰσοδύναμον σήμερον πρὸς τό : *Λῃστής*. Οἱ ἐν τοῖς ὄρεσι διαιτώμενοι καὶ

Digitized by Google

ΤΟ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

τὰς πόλεις ἀφόβως ἐνίοτε καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας ἐπισκεπτόμενοι οὗτοι λῃσταὶ ἀποτελοῦσιν ἓν εἶδος σωματείου, ἔχοντες ἀρχηγὸν *Ἐφὲ* παρ᾽ αὐτῶν καλούμενον, εἰς ὃν ὑπακούουσι καὶ ὑποτάσσονται τυφλῶς. Εἰσὶ δὲ ἐνδεδυμένοι ὡς ἑξῆς :

Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τινὲς τούτων φέρουσι τουρκικὸν κυλινδροειδές, καὶ οὐχὶ κοντόν, φέσι διὰ χονδροῦ χαρτονίου (μουκαβᾶ) ὑπενδυόμενον καὶ ὑπ᾽ αὐτὸ ἕτερον σκουφίδιον ἐκ λευκοῦ πανίου, κεντητόν, *τερλίκι* λεγόμενον, ὅπως ἀπορροφᾷ τὸν ἱδρῶτα καὶ μὴ προστρίβηται τὸ δέρμα. Πηχυαία σχεδὸν φοῦντα ἐπικρέμαται ἐκ τοῦ φεσίου τούτου διὰ μανδυλίου δεδεμένη, ὅπως μὴ κινῆται. Ἄλλοι δὲ φέρουσιν ἓν εἶδος κώνου πηχυαίου σχεδὸν τὸ ὕψος, (ὡς φαίνεται καὶ ἐν τῇ εἰκόνι) *κιουλάφι* καλουμένου, καὶ ἀποτελουμένου ἀπὸ 6—8 περίπου φέσια, τὸ ἓν ἐντὸς τοῦ ἄλλου εἰσερχόμενα καὶ δεδεμένα ἢ περιτυλισσόμενα ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεως διὰ *ταραμπουλοὺζ* κροσσωτοῦ, οἱ κροσσοὶ τοῦ ὁποίου κρέμανται μέχρι τοῦ στήθους ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Ὑποκάμισον μεταξωτὸν ἢ μαμβακερόν, λευκὸν καὶ μακρόν, μὲ πλατείας χειρίδας (μανίκια) περικαλύπτει τὸ σῶμα μέχρι τῶν μηρῶν. Ἄνω τοῦ ὑποκαμίσου τούτου φέρουσι γελέκιον ἐξ ἀλατζᾶ ἐπιτοπίου ἢ τοῦ Σιάμ, καὶ ἐπ᾽ αὐτοῦ ἕτερον χειριδωτὸν ἐν εἴδει φέρμελες, ἐξ ἐριούχου ἐρυθροῦ ἢ κυανοῦ, καὶ χρυσοκέντητον ἢ μή, ἀλλὰ κοντόν, συνήθως μικρόν τι τοῦ μαστοῦ καταβαῖνον κάτω. Ζώνη πλατεῖα καὶ μακρὰ συγκειμένη ἀπὸ 6—8 ἄλλας ζώνας καὶ ἐρυθροῦ χρώματος περιελίσσει τὸ στῆθος καὶ τὴν κοιλίαν μέχρι τοῦ ἐφηβαίου· αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς ὁπλοθήκη, περιέχουσα ζεῦγος πιστολίων τουρκικῶν καὶ μακρὸν γιαταγάνιον ἢ χαντζάριον, προέχοντα πέραν τοῦ δεξιοῦ βραχίονος· μεταξὺ αὐτῶν καὶ λαβίδα χρησιμεύουσαν ὡς ὀβελὸν (χαρμπί), πρὸς γόμωσιν τοῦ πιστολίου.

Ἀπὸ τῆς ζώνης εἶναι ἀνηρτημένη ἡ πίπα των (τσιμπουκάκι), ὅσον δύο σπιθαμῶν τὸ μῆκος, καὶ παρ᾽ αὐτὴν κρέμαται πηχυαία τὸ μῆκος καὶ στενὴ καπνοσακκοῦλα· τὸ βρακίον των ἐκ λευκοῦ ἢ μαύρου πανίου καταβαίνει μέχρι τῶν γονάτων· ἄλλων δὲ ἔχει τὸ μῆκος σπιθαμῆς μόνον, περισφίγγον τοὺς μηροὺς διὰ τῶν περισκελίδων των, φερουσῶν κεντήματα κίτρινα ἢ κόκκινα. Εἶναι δὲ ἀνηρτημένον

Digitized by Google

διὰ βραχοζώνης ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω ῥηθείσης ζώνης· κατὰ τὸ μέσον τοῦ βραχίου πρὸς τὰ κάτω φέρει ὀπήν, ὡς τὰ τῶν μικρῶν παιδίων. Τὰ γόνατά των εἶναι πάντοτε γυμνά· τὴν κνήμην μέχρι τῶν ἀστραγάλων περιβάλλουσι περικνημῖδες (τσουζλούκια χωνοειδῆ) ἐκ μέλανος ἢ ἐρυθροῦ ἐριούχου, συνενούμενα καὶ σφιγγόμενα δι' ἀργυρῶν πετάλων 4—5 ζευγῶν, *τσαπράζια* λεγομένων· κάλτσας δὲν φέρουσι συνήθως, οἱ δὲ γυμνοί των πόδες ἐπιπλέουσιν ἐντὸς ζεύγους πλατέων καὶ πολὺ μακροτέρων τοῦ ποδὸς *παπουτσίων*, ὀθωμανικῆς κατασκευῆς καὶ χρήσεως καὶ χρώματος συνήθως ἐρυθροῦ. Ἀντὶ δὲ κάπας, ἢ ἄλλου περικαλύμματος, ἢ ἐπενδύτου διὰ τὴν βροχὴν ἢ τὸν ὕπνον, φέρουσιν ἓν εἶδος χειριδωτοῦ, ὡς τζουμπέν, *ἀπτεσλίκι* καλουμένου, ἐξ ἐριούχου ἐρυθροῦ ἢ κυανοῦ· τοῦτο ἐν καιρῷ ὁδοιπορίας διπλωμένον ἐν εἴδει στρατιωτικοῦ μανδύου φέρουσιν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου δεδεμένον διὰ μακροῦ μανδυλίου ἐκ τοῦ ἀντιθέτου ὤμου πρὸς τὴν ἀριστερὰν μασχάλην φερομένου· ἐπὶ τοῦ βραχίονος εἶναι ἐρραμμένον φυλακτὸν (χαμαϊλί) ἀργυροῦν πρὸς ἀπόκρουσιν ἢ ἀποτροπὴν βασκανίας ἢ ἐχθρικῆς σφαίρας· χαμαϊλὶ μεγαλείτερον πολὺ τούτου κρέμαται ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ εἰς τὴν ἀντίθετον μασχάλην. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ῥηθέντων ὅπλων φέρει καὶ ἀρχαῖον τουρκικὸν τουφέκιον μὲ τετράπλευρον καὶ ἰδιότροπον στενὸν κοντάκιον (ἀκτηρίδα)· ὀλίγοι φέρουσιν ἤδη νεωτέρας κατασκευῆς ὅπλα.

Ὡς πυριτιδοθήκην φέρουσιν ὄπισθεν τῆς ὀσφύος μεγάλην ἐκ χονδροῦ δέρματος καὶ ἀπιοειδοῦς σχήματος παλάσκαν ἐν εἴδει νεροκολοκύνθης μεγάλης.

Οὗτος λοιπὸν εἶνε ὁ ἱματισμὸς καὶ ὁπλισμός των.

Ὀλίγοι αὐτῶν πωγωνοφοροῦσιν, οἱ πλείονες ξυραφίζονται καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν ἅπασαν, ἀφίνοντες μόνον κατὰ τὴν κορυφὴν αὐτῆς λοφίσκον μικρὸν ἐκ τριχῶν, ὡς νησίδιον ἐν θαλάσσῃ, ἢ μᾶλλον ὡς τοπίον δενδρυφίων ἐπὶ στρογγύλου καὶ πετρώδους ἢ ξηροῦ λόφου. Τὸ στῆθός των ἔμπροσθεν ἔχουσι πάντοτε γυμνόν. Τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καὶ ὅλων τῶν γυμνῶν μερῶν εἶναι ἡλιοκαές. Ὁ μύσταξ κλωσμένος καὶ ἀνεστραμμένος πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἄνω. Οἱ ὀφθαλμοί των σπινθηροβολοῦσιν ἰδίως ἐκ τῆς μέθης· ἡ φυσιογνωμία των οὕτω ἀγρία τρόμον ἐμποιεῖ τῷ θεωμένῳ αὐτούς. Καὶ ὅμως εἰσὶ θρασύδειλοι· ἡ καρδία των εἶναι καρδία λαγωοῦ. Οὐδεμίαν ἔχουσι συναίσθησιν τῆς παλληκαρίας των· σπανιώτατα ἀνθίστανται εἰς τὴν καταδιώκουσαν αὐτοὺς στρατιωτικὴν δύναμιν. Εὐκόλως ἐνδίδουσι καὶ παραδίδονται. Ὠθοῦνται δὲ εἰς λῃστρικὸν βίον ἕνεκα φυγοστρατείας ἢ φυγοδικίας, κυρίως ὅμως ὅπως κορέσωσι τὰς κακοήθεις αὐτῶν ὁρμάς. Διὸ αἴφνης ἀπάγοντες εἰς τὰ ὄρη διεφθαρμένα γύναια καὶ ἐκεῖ παραδιδόμενοι εἰς μέθην καὶ πάσης κακοηθείας ἐλευθέραν ἀπόλαυσιν, ἀφοῦ κορεσθῶσι τούτων ἀπολύουσιν αὐτά, ἵνα ἐπιστρέψωσιν οἴκοι· ἐπαναλαμβάνουσι δὲ πάλιν τὰ τοιαῦτα μετ' ὀλίγον. Ἐξ ἀντιζηλίας δὲ ἐν τῇ μέθῃ των πολλάκις φονεύουσι τὰ ἄθλια ἐκεῖνα ὄντα. Πολὺ σπανίως καὶ αὐτοὶ διαφεύγουσι τὴν ἀλληλοκτονίαν, δολιευόμενοι ὁ εἷς τὸν ἄλλον, διὰ νὰ ἁρπάσωσι τὴν περιουσίαν ἅπασαν.

Τὸ *ἰκιτελί* εἶναι τὸ μουσικόν των ὄργανον, καθὼς καὶ τὸ *τουμπελέκ ον* (εἶδος μικροῦ τυμπάνου) κρουόμενον διὰ τῶν δακτύλων τῆς χειρός. Τὰ τραγούδια των εἶναι ὅλα ἄσεμνα ἐρωτικά. Ὁ χορός των εἶναι ὁ συνήθως ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὀρχούμενος Ζεϊμπέκικος ἔνοπλος. Ὀρχοῦνται δὲ οὕτως: Ἀφοῦ μεθυσθῶσι διὰ ῥακῆς, καθήμενοι ἅπαντες σταυροποδητὶ σχηματίζουσι κύκλον. Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν τότε ἐγειρόμενος σύρει τῆς θήκης τὸ γιαταγάνιον καὶ πάλλων αὐτὸ ἄρχεται νὰ χορεύῃ ῥυθμίζων τὰ βήματά του πρὸς τὴν φωνὴν ᾄδοντος γυναίου καὶ τὸ κρουόμενον τουμπελέκιον, ἢ τὸ ἰκιτελί· μετὰ διάφορα κορδακίσματα πλησιάζει εἴς τινα τῶν γυναικῶν, γονυπετεῖ ἐνώπιον αὐτῆς, ποιῶν πολλὰ σχήματα καὶ κινήσεις τοῦ σώματός του ἀπειλῶν νὰ φονεύσῃ αὐτήν· αἴφνης μεταστρέφει τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ δεξιά, πρὸς τὰ ἀριστερά, ὡσεὶ ὑποπτευθεὶς ἐπικειμένην ἐπίθεσιν στρατιωτικῆς κατ' αὐτοῦ δυνάμεως· ἀμέσως ἐγείρεται τότε, καὶ κρατῶν τὴν μάχαιραν διὰ τῶν ὀδόντων του, ἄρχεται νὰ σκοπεύῃ διὰ τῶν πιστολίων του δεξιὰ ἀριστερὰ κατὰ τῶν κατὰ φαντασίαν ἐχθρῶν του· καὶ ἀφοῦ ἴδῃ ἑαυτὸν ἐκτὸς δῆθεν κινδύνου, λαβὼν τῆς χειρὸς ἕνα τῶν συντρόφων, ἀνεγείρει αὐτὸν εἰς χορόν, αὐτὸς δὲ τότε κάθηται· καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὀρχοῦντα ἰάπαντες κατὰ σειράν. Ἡ ὄρχησίς των αὕτη ὁμοιάζει μικρόν τι τῇ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἀναφερομένῃ *Καρπαίᾳ* καλουμένῃ, ἥτις ὠρχεῖτο ὑπὸ Αἰνιάνων καὶ Μαγνήτων.

Οἱ λῃσταὶ οὗτοι καὶ σήμερον ἴσως ἀκόμη εὑρίσκουσι προστασίαν καὶ περίθαλψιν παρὰ τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσι σκηνήταις Γιουρούκοις, δι' ὧν προμηθεύονται τροφὰς καὶ πολεμεφόδια, μεταχειριζόμενοι αὐτοὺς καὶ ὡς κατασκόπους.

Οἱ Ζεϊμπέκιδες, ἂν καὶ εἶναι ὠμοί, ἄγριοι, κακοῦργοι, φιλέκδικοι, αἱμοχαρεῖς, καταστροφεῖς ζωῆς τε καὶ περιουσίας παντός, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ θρησκεύματος, ὅταν μάλιστα δὲν ἀπαντῶσιν ἔνοπλον ἀντίστασιν, ἔχουσιν ὅμως τοῦτο τὸ καλόν, ὅτι οὐδέποτε λησμονοῦσι τὴν πρὸς αὐτοὺς γενομένην εὐεργεσίαν, ἔστω καὶ ἐλαχίστην, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι' ἔργου. Καὶ ἕνα καφὲν ἂν τυχὸν ἤθελέ τις προσφέρει εἰς αὐτούς, ἐνθυμοῦνται αὐτὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Περὶ τῆς μόνης ταύτης ἀρετῆς των φίλος μου ἀξιόπιστος μοὶ διηγήθη τὸ ἑξῆς: Τυχαίως εὑρεθεὶς ποτε ἐν τῷ δικαστηρίῳ Ἀϊδινίου, ὅπου ἐδικάζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅλως ἄγνωστος αὐτῷ Ὀθωμανός, ἀσκόπως ὅλως εἶχεν εἰπεῖ τῷ δικάζοντι φίλῳ του διοικητῇ, ὅτι ὁ κατηγορούμενος αὐτὸς Ὀθωμανὸς τῷ ἐφαίνετο πολὺ τίμιος καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ἀνεξαρτήτως τῶν προσαπτομένων αὐτῷ κατηγοριῶν.

Αἱ λέξεις αὗται δὲν διέφυγον τὴν ἀκοὴν τοῦ δικαζομένου· ἂν ἠδυνήθησαν ὅμως νὰ ἀθωώσωσιν αὐτὸν ἄγνωστον ἐμοί. Τοῦτο μόνον γινώσκω, ὅτι δὲν ἐλησμονήθησαν· Μετὰ πολλὰ ἔτη ὁ φίλος μου ἐγένετο διευθυντὴς ἐκκοκκιστικῆς μηχανῆς βάμβακος μεταξὺ Μαγνησίας (τῆς ὑπὸ Σίπυλον) καὶ Κασαμπᾶ συσταθείσης. Ἡμέραν τινὰ τοῦ *Μπαϊραμίου* πολλὰ πρωΐ, ὅτε ἐν τοῖς πέριξ ἐβασίλευεν ἐρημία διὰ τὴν πρὸς τὴν πόλιν ἀποχώρησιν ὀδοφυλάκων καὶ γεωργῶν, συμμορία Ζεϊμπεκιδῶν ἐκ πολλῶν προσώπων ὡπλισμένων συγκειμένη, ἵσταται πρὸ τῆς θύρας τοῦ

Digitized by Google

καταστήματος. κρούει αὐτὴν σφοδρῶς καὶ ζητεῖ τὴν ἐνώπιον τοῦ ἀρχηγοῦ ἐμφάνισιν τοῦ διευθυντοῦ καὶ τὴν ταχεῖαν πληρωμὴν πολλῶν χιλιάδων γροσίων· ἄλλως ἀπειλεῖ τὴν διὰ πυρὸς καταστροφὴν τοῦ καταστήματος καὶ τὴν διὰ μαχαίρας σφαγὴν αὐτοῦ τε καὶ 40—50 ἐν αὐτῷ ἐργατῶν καὶ ἐργατίδων.

Ὁ φίλος μου κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσισε νὰ κρατήσῃ ἀμυντικὴν θέσιν διὰ τῶν πολλῶν ἐν τῷ καταστήματι ὅπλων καὶ πολεμεφοδίων. Ἀλλ' ἅμα εἶδε τὰς θύρας τοῦ ἐργοστασίου ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ διαρρηχθείσας, ἀμέσως ἐνέδωκε, καὶ ὅλος τρέμων παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Ἐφέ. Οὗτος κατ' ἀρχὰς ἐγείρεται, σύρει τὸ γιαταγάνιον καὶ ὁρμᾷ νὰ κόψῃ τὴν κεφαλήν του· αἴφνης σταματᾷ, ῥίπτει κάτω τὴν μάχαιραν καὶ εὐθὺς ζητεῖ συγγνώμην, ὅτι ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ του ἀνησύχησε τὸν εὐεργέτην του· ἀνέμνησε τότε τοὺς ἐν Ἀϊδινίῳ καλοὺς ἐκείνους λόγους. Ἀφοῦ δὲ συνέφαγε μετὰ τοῦ φίλου του ζητήσας ὡς δάνεια 3—4 ὀθωμανικὰς λίρας ἀνεχώρησε, διαβεβαιώσας τὸν φίλον μου, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς οὐδένα ἔχει νὰ φοβηθῇ, εἴτε ἐκ τῆς συμμορίας του, εἴτε ἐκ μέρους ἄλλης τινός.

Ταῦτα περὶ Ζεϊμπέκιδων ἢ Ζεϊμπέκων.

Ἐν Πραβίῳ, τῇ 13 Μαΐου 1891.

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΑΦΘΟΝΙΔΗΣ

ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Τώρα πηγαίνεις μόνη τὴν ἄκρη τοῦ γιαλοῦ
Μὲ δακρυσμένα μάτια, μικρὴ σγουρομαλλοῦ·

—

Κι' ἐγὼ ἀγροικῶ ἕναν πόνο, βαθειὰ μέσ' 'ς τὴν ψυχή,
Ὡσὰν σὲ βλέπω, ὡιμένα, νὰ τρέχῃς μοναχή.

—

Τώρα πηγαίνεις μόνη τὴν ἄκρη τοῦ γιαλοῦ,
Κι' ὁ νοῦς μου τρομασμένος πετᾶ μὲ μιᾶς ἀλλοῦ.

—

Τὰ μάτια μου θολώνουν καὶ βλέπω ἐμπρὸς ξανὰ
Τὸν περασμένο χρόνο μὲ γέλοιο νὰ περνᾶ.

—

Ὢ ! τότε ἡ πλάσις ὅλη σκορποῦσεν εὐωδιά,
Καὶ σὺ χαρὰ κι' ἐλπίδα ἐκλειοῦσες 'ς τὴν καρδιά.

—

Ντυμένη 'σὰν νυφοῦλα εἶτανε ἡ ἐξοχή,
Κι' ἔφερνε μύριους πόθους 'ς τὸν νοῦ καὶ 'ς τὴν ψυχή.

—

Ἔβλεπες τὰ σμαράγδια χυμένα 'ς τὴς βραγιαὶς
Νὰ ἰσκιάζουνε τὰ πλάγια σπαθόφυλλαις βαγιαίς,

—

Τὴς οἰνανθιαὶς γερμέναις μέσα 'ς τὴν αὐλακιά,
Ῥοδόδενδρα καὶ λῶτα, μὲ τὴ πνοὴ γλυκειά,

—

Μικραὶς βυζαντινοῦλαις, μὲ τὴ θωριὰ χλωμή,
Ἴριδαις κι' ἀνεμώναις, μέσ 'ς τὴ νεροσυρμή,

—

Εὐκάλυφτους κι' ἀλόαις καὶ ῥόδα δροσερὰ
Κι' ἄμετραις πεταλούδαις μ' ὁλόχρωμα φτερά.

—

Εἰς τὸ κλαδὶ ἀγροικοῦσες μικρὸ κορυδαλὸ
Καὶ κάτω τὸ ῥυάκι, μὲ ῥέμμα κρυσταλλό·

—

Εἰς τὴς ὀχθιαὶς βεγγέλαις, ἀντίκρυ τὸ βουνὸ
Κι' ὁλόχλωρα χωράφια, μὲ νιόφυτρο σανό.

—

Τότε μικροῦλα ὁ ἔρως σοῦ ἐφτέρωνε τὸ νοῦ
Καὶ τὰ ὄνειρα σ' ἐφέρναν 'ς τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ·

—

Καὶ μὤλεγες πῶς πάλλει γιὰ σένα μιὰ καρδιά,
Κι' ἔκοφτες ῥοδοδάφναις καὶ μύρτινα κλαδιά,

Digitized by Google

Κι' ἔπλεκες ὁλ' ἡμέρα στεφάνια ζηλευτὰ
Μὲ τὰ μαρμάρινά σου τὰ χέρια τὰ γραφτά.

—

Εἶχαν γιὰ σὲ ὅλα χάρι, τὰ φλάμουρα, ἡ ἐλιαὶς
Ἡ λεύκαις, τὰ πρινάρια τὰ ἔλατα, ἡ φτελιαίς,

—

Καὶ ἡ μουσκιαὶς καὶ οἱ κρίνοι εἶχαν γιὰ σὲ φωνὴ
Καὶ τἄστρα σοῦ γελοῦσαν σγουρομελαχροινή.

—

Τώρα σὲ βλέπω μόνη ἐμπρός μου νὰ περᾷς
Χωρὶς 'ν ἀνθῇ 'ς τὰ χείλια τὸ γέλοιο τῆς χαρᾶς.

—

Σὰν σοῦ μιλῶ τὰ μάτια ῥίχνεις μὲ μιὰ 'ς τὴ γῆ·
Μοιάζει τὸ πρόσωπό σου κατάχλωμην αὐγή.

—

Μικροῦλα, σὲ λυποῦμαι, ὁ νοῦς μου λαχταρᾷ,
Θἄδινα τὴ ζωή μου γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ κυρά,

—

Μὰ π' ὄνειρα πιστέψῃ νὰ τἄβρῃ ἀληθινά,
Θὰ τὸ μετανοήσῃ, θὰ κλάψῃ 'ς τὰ στερνά.

—

Σ' ἐπλάνεσεν ἡ ἀγάπη μ' ὀνείρατα τρελλά,
Μὤλεγες θὰ πετάξω, σὰν τὸν ἀετὸ ψηλά.

—

Μὰ σοὔδωσε φτερούγια 'Ικάρου ἡ δολερή,
Π' ἀνάφτοντας ἡ φλόγα λυώσανε σὰν κερί.

Ζάκυνθος **Δ. ΜΑΡΓΑΡΗΣ**

ΤΟ ΙΣΚΙΩΜΕΝΟ ΧΩΡΙΟ

Αἰτωλικὴ παράδοσις

— Ἔτσι ἔ! παπᾶ μου; . . . τὸν διέκοψα προτοῦ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀφήγησίν του. Ξέρεις καλὰ πῶς τὸ χωριό 'νε ἰσκιωμένο, κ' ἐρημώθηκε ἀπὸ ἀερικό, ἔ; . . .

Κ' ἔρριψα τὸ βλέμμα πρὸς τοὺς ἠρειπωμένους οἰκίσκους τοῦ ἐρημωμένου χωρίου Παληοπύργου, ἐκτισμένου ἐπὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου τῶν ῥάχεων, τῶν ὁποίων ἔλουε πεδιάδας, λίμνας καὶ ποταμούς, πόλεις καὶ χωρία, βουνοὺς καὶ ὄρη, ὁ δύων ἥλιος τοῦ φλογεροῦ Ἰουλίου. Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ περιβόλου τοῦ παλαιοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Βλαχαίρενας, τοῦ μόνου αὐτοῦ κτιρίου ἀπομείναντος ἐκεῖ ὀρθοῦ, μέσῳ τῶν σωρῶν τῶν ἠρειπωμένων οἰκημάτων καὶ τῶν ἐγκαταλελειμμένων δένδρων, μὲ ὀλίγα μνήματα καὶ ὀλιγωτέρους σταυρούς.

Ὁ παπᾶς ἔστριψε βραδέως τὸ σιγάρον του, ἀναμασσῶν τὰς λέξεις του.

— Ἄμ' τί θαρρεῖς, πῶς ἔτσι καλὰ καθούμενα τὸ παρατήσανε τὸ χωριὸ ὁ κόσμος, παιδί μου; Τὰ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου αὐτὰ φῶς φανάρι, πῶς μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω· θἆνε σαράντα χρόνια ἀπάνω κάτω ἀπὸ τότε· ἐγὼ θἄμουνα δώδεκα χρονῶνε παιδὶ καὶ τὰ θυμᾶμαι σὰν τώρα. Τὸ χωριὸ ἂν ξέρῃς ἐκτίσθηκε 'ς τὸν καιρὸ τ' Ἀλήπασα. Ὁ γέρω-Στάϊκος ὁ καπετάνος εἶχε 'ρθῇ σεργιάνι ὡς ἐδῶ ἀπάνω μιὰ 'μέρα, τ' ἄρεσε ὁ τόπος κι' ἄρχισε νὰ χτίζῃ. Ὅσοι ἐφεύγανε τὸ κατατρεμὸ τ' Ἀλήπασα ἀπὸ τὸν κάμπο μαζωχτήκανε ἐδῶ ψηλά. Ὕστερα ποῦ πέρασαν κάμποσα χρόνια κ' ἔγινε Ῥωμαίϊκο. ὅσοι τοὔχανε νὰ κατεβοῦν 'ς τὸν κάμπο κατεβήκανε, κι' ἀπόμειναν οἱ χωρικοὶ μονάχα 'ς τὸ χωριό τους . . .

Ἐδῶ διεκόπη ὁ παπᾶς. Ἀφαιρέσας τὸ κιτρινωπὸν παλαιὸν καλυμμαύχιόν του καὶ σφογγισθεὶς τὸ μέτωπον διὰ τῆς πηχυαίας Πρεβεζανικῆς μαντήλας του ἤναψε τὸ σιγάρον του κ' ἐξηκολούθησε βραδέως, σύρων ἐπανειλημμένως διὰ τῶν γεροντικῶν δακτύλων του τὴν μακρὰν γενειάδα του.

— Καθὼς σοῦ τὸ πρωτῶπα, θἆνε σαράντα χρόνια ποῦ ἐρημώθηκε τὸ χωριό. Ἔζουτε ὁ μακαρίτης ὁ γέρος μου ἀκόμα· νά, ἐκεῖ πἆ 'νε θαμμένος τώρα 'ς τὸν ξύλινο σταυρό, κ' ἐγὼ τοῦ καλοναρχοῦσα τὰ τροπάρια 'ς τὴν ἐκκλησιά — νὰ καταλαβῇς, ἤμουνα ἄντρας ἀπάνω κάτω. Ἤτανε μιὰ νύχτα, τ' Ἄη Δημήτρη, ἀπάνω 'ς τὰ πρωτοβρόχια, ποῦ ὁ Σωτήρης ὁ Φουντουκλῆς, Θεὸς σχωρές τον τὸν μακαρίτη, ἐβγῆκε ν' ἀλλάξῃ τὴ φοράδα του 'ς τὸν κῆπο. Τριτκότιδο ἐπλάκωνε τὸ χωριό· πέρα κατὰ τὴ Βελάοστα χάλαε

Digitized by Google

ὁ Θεὸς τὸν κόσμο ἀπὸ τ' ἄστραμμα κ' ἡ ῥεμματιὰ ἐβόγγαε κάτω. Τράβηξε ἴσια 'ς τὴ μεριὰ ποῦχε δεμένη τὴ φοράδα, καὶ ζητοῦσε 'ς τὰ ψηλαφητὰ τὴν τριχιά. Μὰ ἡ τριχιά, τὸ παλοῦκι κ' ἡ φοράδα ἀναφαντώθηκαν. Τραβάει παραπέρα, ξαναγυρίζει πίσω, πουθενὰ ἡ φοράδα. Ἄξαφνα σ'ἕνα ἄστραμμα βλέπει μπροστά του δυὸ ἀδρασκελιστιὲς ἀλάργα ἕνα ψηλό, θεόρατο ξωτικὸ καβάλλα 'ς τὴ φοράδα, κ' ἐστριφογύριζε τόσο, ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ καταλάβῃ τ' ἤτανε. Παναγιά μου Ἄη Βλαχαίρενα! ἔκαμε τὸ σταυρό του κ' ἀπομαρμαρώθηκε. Σὲ λίγο μιὰ βοὴ κ' ἕνα κακό, ἕνα ἀλλόκοτο οὐρλιατὸ ἀκούστηκε, κι' ὁ Σωτήρης ὁ δυστυχισμένος ἀποκαρώθηκε 'ς τὸν τόπο του. Τὸ πρωΐ τὸν βρῆκαν καρουλιασμένον ἐκεῖ, ἄλαλο, δὲν μποροῦσε νὰ πάρῃ τὰ ποδάρια του, κ' ἐβογγοῦσε ὁλοένα, χωρὶς νὰ βγάνῃ μιλιά. Ἴσα μὲ τὸ βράδυ ἐμουρμούρισε κἄτι αλλόκοτα μουρμουριτά, καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἐτελείωσεν. Ὅλο τὸ χωριὸ ἔπεσε τότε σὲ μεγάλη τρομάρα, δὲν ἄκουγες παρὰ μιὰ φωνὴ ὅπου κι' ἂν πήγαινες: τ' ἀερικό! τ' ἀερικό! Ὁ γέρος μου ἐγύριζε ὁλημερὶς 'ς τὰ σπίτια διαβάζοντας καὶ ῥίχνοντας ἁγιασμό. Σὲ λίγες μέρες μιὰ νυχτιὰ μεσάνυχτα ὥρα ἕνα φοβερὸ χαλικορρίξιμο ἐξύπνησε τρομασμένο ὅλο τὸ χωριὸ 'ς τὸ πόδι, μὲ τόση ἀνεμοζάλη καὶ βοή, ποῦ ἔλεγες πῶς ἔπεφταν βουνὰ τὄνα ἀπάνω 'ς τἄλλο· δὲν ἀπόμεινε κεραμιδάκι γερό!... Δυὸ τρία πρωτοπαλλήκαρα ποῦ τοὺς τὤλεγε ἡ καρδιὰ ἐρροβολήσαμε τὰ καρυοφύλλια τους μὲ ζερβὸ χέρι κάτω 'ς τὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ. Ἕνα τρομερὸ οὔρλιασμα ἀντιλάλησε τότε, κ' ἡ βοὴ ἔπαψε. Τὸ πρωΐ δὲν βρήκαμε τίποτε· βαριέται ὁ ἀγέρας ποτέ!... Τὴν ἴδια μέρα τὰ παλληκάρια ποῦ τουφέκισαν τὴν νύχτα ἔπεσαν 'ς τὸ στρῶμα βαρειά, καὶ τὴν ἄλλη μέρα τὰ θάφταμε 'ς τὴν Παναγία. Ὁ κόσμος ἐλιγοψύχισε ὅλος, ἄνθρωπο δὲν ἔβλεπες 'ς τὸ δρόμο, καὶ τὰ σπίτια ἐπετρώνανε βασίλεμμα ἡλιοῦ. Ποῦ ν' ἀποκοτήσῃ κανένας νὰ πάῃ 'ς τὴ χώρα! Ἀνήμερο θανατικὸ ἐπλάκωσε τότε τὸ χωριό, μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἄδειαζε ἐρημώνονταν κ' ἀπό 'να σπιτικό. Ὁ μακαρίτης ὁ γέρος μου δὲν εἶχε ὥρα νὰ σταθῇ, δὲν ἔβγανε στιγμὴ τὸ πετραχῆλί του ἀπ' τὸ λαιμό. Οἱ χωρικοὶ ἀποκουτιαθήκανε πειά· ὅλοι μὲ μάτια θολά, μ' ἀχνὴ θωριά, μὲ τρεμουλιασμένο κορμὶ ἐκαρτεροῦσανε τὴν ἀράδα τους. Γέλοιο δὲν ἄκουγες 'ς τὸ χωριό, νυχτόημερα ἕνας θρῆνος ἐτάραζε τὰ φτωχικά μας, κ' ἡ κουκουβάγιες ἐφτερούγιζαν ζευγαρωταὶς 'ς τὰ κεραμίδια μας ... Ἔτσι πάει κ' ὁ γέρος μου μιὰ βραδειά!...

Κ' ἐστέναζε βαθέως ὁ παπᾶς, σύρων βιαιότερον τὴν γενειάδα του διὰ τῶν δακτύλων του.

— Ἔτσι ἔ! παπᾶ μου... καὶ τί ἀπέγινε ὕστερα;

— Ὕστερα... ὕστερα κἄποιον τὸν ἐφώτισε ὁ Θεὸς καὶ κατάφερε τοὺς χωριανοὺς π' ἀπόμειναν 'ς τὴ ζωή, νὰ παρατήσουν τὸ χωριὸ καὶ νὰ διασκορπιστοῦνε ἄλλοι 'ς τὰ Σμόλινα, κ' ἄλλοι 'ς τὴ Βελάοστα, κι' ἀφήκαμε τὸ χωριὸ κ' ἔγινε ἔτσι γιὰ ποῦ τὸ βλέπεις τόρα... ἔρμα χαλάσματα....

Κ' ἐξέτεινεν ἀκίνητος, μὲ παράδοξον ἔκφρασιν ἐπὶ τῆς μορφῆς, τὴν χεῖρα πρὸς τοὺς κρημνισμένους τοίχους τῶν οἰκιῶν, πρὸς τὰς κατεστραμμένας μάνδρας καὶ πρὸς τὰς ἐγκαταλελειμμένας συκαμινέας καὶ συκᾶς, δι' ὧν ἐκαλύπτετο τὸ ἐπίπεδον τοῦ βουνοῦ. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσῃ ἀπὸ ὥρας πολλῆς καὶ ἡ ἀνταύγεια τῆς δύσεως ἐχρύσου ἀμυδρῶς τὸ κιτρινωπὸν ῥάσον τοῦ παπᾶ μὲ τὴν κατεσκληκυῖαν χεῖρά του τεταμένην ἀκόμη πρὸς τὰ ἐρείπια τοῦ ἰσκιωμένου χωριοῦ.

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο ΧΡΥΣΟΣ

Διάφοροι γνῶμαι ὑπάρχουσιν ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον χρυσοῦ. Τὸ Hazell's Annual τοῦ 18?9 τὸν ὑπολογίζει εἰς 95,211.150 δολλάρια, ἤτοι 495.099.800 φράγκα· τὸ *Ἀμερικανικὸν Ἡμερολόγιον* τοῦ 1888 τὸν ἀναβιβάζει εἰς 97,761,000, ἤτοι 508.557,000. Ὁ διευθυντὴς τοῦ νομισματοκοπείου τῆς Οὐασιγκτῶνος ἀναβιβάζει ἀκόμη περισσότερον τὸν ἀριθμόν, ὑπολογίζων ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1886 παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ ἀνῆλθεν εἰς 98,764,235 δολλάρια, ἤτοι 513.574.012 φράγκα. Συνάγοντες τοὺς ἐπισήμους ἀριθμοὺς τοὺς δημοσιευθέντας παρὰ τῶν διαφόρων κρατῶν τοῦ κόσμου καὶ παραδεχόμενοι ὡς προσεγγιζούσας εἰς τὴν ἀκρίβειαν τὰς ὑπαρχούσας πληροφορίας περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν χρυσωρυχείων ἐν ταῖς χώραις ταῖς στερουμέναις στατιστικῆς, φθάνομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ὁλικὸν ποσὸν τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου χρυσοῦ εἶνε 166.?55 χιλιόγραμμα, ἀντιπροσωπεύοντα ἀξίαν 549.500.000 φράγκων. Ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν τὸν περισσότερον χρυσὸν παράγουσιν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, ἤτοι 49,917 χιλιόγραμμα, ἀξίας 170.851,000 φράγ. Κατόπιν ἔρχεται ἡ Ῥωσσία, παράγουσα 33.740 χιλιόγραμμα ἀξίας 115,272,000 φραγ. Τρίτη εἶνε ἡ Αὐστραλία παράγουσα 36,626 χιλιόγραμμα ἀξίας 112,092,000 φράγκων. Κατόπιν ἔρχονται κατὰ σειρὰν παραγωγῆς: ἡ Κίνα (13,542 χιλιόγραμμα, ἀξίας 46,350,000 φράγ.), ἡ Δημοκρατία τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς (7,140 χιλιόγραμ. ἀξίας 21,030,000 φραγ.), ἡ Νέα Ζηλανδία (6.340 χιλιόγραμ. ἀξίας 20,456.000 φραγ.), ἡ Κολομβία (2,257 χιλιόμ. ἀξίας 7,725.000 φράγ.) ἡ Οὐγγαρία (1862 χιλιόγραμ. ἀξίας 6,416.000 φραγ.), ἡ Γουϊάνα (1804 χιλιόγραμ. ἀξίας 6,175,000 φρ.), ὁ Καναδᾶς (2.061 χιλιόγραμ. ἀξίας 6.131,000). Κατὰ τὸν Heyter τὸ ποσὸν τοῦ ὀρυχθέντος εἰς τὰς αὐστραλιανὰς ἀποικίας χρυσοῦ ἀπὸ τοῦ 1851, ὁ-

πότε τὸ πρῶτον ἀνεκαλύφθη ἐν Αὐστραλίᾳ χρυσός, μέχρι τοῦ 1856 ἐξήχθη εἰς 81,624 307 οὐγγίας, αἵτινες ἀντιπροσωπεύουν ἀξίαν 8.201.820 515 φράγκων· κατὰ δὲ τὸν Day ἡ ἀξία τοῦ παραχθέντος χρυσοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις ἀπὸ τοῦ 1804 ἀνέρχεται εἰς 9,239,649,484 φράγ. Ὥστε, ὡς βλέπομεν, αἱ δύο αὗται χῶραι παράγουσι τὸ ἥμισυ τοῦ κατ' ἔτος παραγομένου χρυσοῦ καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Δυνάμεθα δὲ νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν ὁλικὴν ἀξίαν τοῦ χρυσοῦ τοῦ εὑρισκομένου σήμερον εἰς κυκλοφορίαν καθ' ὅλον τὸν κόσμον εἰς νομίσματα ἢ ἀκατεργάστου εἰς 25 δισεκατομμύρια φράγκων. Πρέπει δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει τὰς γινομένας ἀπωλείας καὶ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι χρυσωρυχεῖα τινὰ ἐνεκαινίσθησαν προσφάτως.

ΤΟ ΜΑΝΝΑ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

Ὁ κ. Benedite, ἄρτι ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἐξ ἐπιστημονικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὸ Σινᾶ, ἐκόμισεν ἐκ τῶν περιχώρων τοῦ Σουὲζ περίεργον δεῖγμα ῥητίνης, ἥτις κατὰ τὴν γνώμην του εἶναι αὐτὸ τὸ μάννα, δι' οὗ ἐτράφησαν οἱ Ἑβραῖοι ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἡ ῥητίνη αὕτη εἶναι ἄχρους καὶ λίαν σακχαρώδης, προέρχεται δὲ ἐκ τῆς ἐξιδρώσεως δένδρου φυομένου ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ ἰθαγενεῖς ὀνομάζουσιν αὐτὴν *Τάρφα*, τὸ δὲ ἐπιστημονικόν της ὄνομα εἶνε Tamarin mannifera.

Τὸ δένδρον τὸ παράγον αὐτὴν δὲν ὑπερβαίνει τὰ τρία μέτρα ὕψους, ἀλλ' ἐκτείνει τοὺς κλάδους του εἰς πλάτος ἱκανόν, ὥστε παρέχει σκιὰν λίαν εὐεργετικὴν εἰς τὰς πεφλογισμένας ἐρήμους τῆς Πετραίας Ἀραβίας.

Παράγεται δὲ ἡ ῥητίνη αὕτη μόνον κατὰ τὸ ἔαρ ἐπὶ μῆνας δύο περίπου· πιστεύουσι δὲ οἱ Ἄραβες ὅτι ἡ ἔκχυσις αὐτῆς γίνεται μόνον κατὰ τὴν νύκτα καὶ μάλιστα ὅταν λάμπῃ ἡ σελήνη, καὶ ὅτι ἀποστειροῦται τὸ δένδρον τοῦ ὑγροῦ τούτου, ὅταν καταφάγωσιν αἱ αἶγες τὸν φλοιόν του.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι πᾶσαι αἱ λεπτομέρειαι αὗται συμφωνοῦσι πληρέστατα πρὸς τὰς περὶ τοῦ μάννα παραδόσεις τῆς Γραφῆς, ὅπως αὐτὸ περιγράφεται ἐν τῇ *Ἐξόδῳ* καὶ τοῖς *Ἀριθμοῖς*.

Η ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΩΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τὴν 3 Αὐγούστου 1492 ὁ Κολόμβος, μετ' ἀκαταπόνητον ἀγῶνα κατὰ τῶν προλήψεων καὶ τῆς ἀμαθείας, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐκπλεύσῃ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ νέου κόσμου, εἰς τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὁποίου ἐπίστευεν. Ὁ μέγας θαλασσοπόρος ἦτο 56 ἐτῶν· ἤρχιζε δηλαδὴ τὰς ἐξερευνήσεις του εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν οἱ ἄλλοι τελειώνουν τὸ στάδιον αὐτῶν. Ἀπέπλευσεν ἐκ Πάλος μὲ τρεῖς *καραβέλλας*, ἤτοι μικρὰ πλοῖα ὑψωμένα ἐκ τῆς πρῴρας καὶ τῆς πρύμνης. Ἦσαν δὲ ἄνευ καταστρώματος, ἐκτὸς ἐκείνου, οὗτινος ἐπέβαινεν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στολίσκου. Σήμερον θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἀφροσύνη νὰ ἐπιχειρήσῃ τις τὸν διάπλουν τοῦ Ἀτλαντικοῦ διὰ τοιούτων σκαφῶν. Τὴν 12 Ὀκτωβρίου 1492, μετὰ πλοῦν ἑβδομήκοντα ἡμερῶν καὶ παντοίας δυσχερείας, ὁ Κολόμβος ἀνεκάλυψε νῆσον εἰς ἣν ἀπεβιβάσθη, ὀνομάσας αὐτὴν Ἅγιον Σωτῆρα. Ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ναῦταί του ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῶν ἰθαγενῶν μετὰ χαρᾶς. Οὕτως ἀνεκαλύφθη νέα ἤπειρος.

Ἐφέτος ἑτοιμάζονται καὶ ἐν τῷ νέῳ καὶ ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ νὰ ἑορτάσωσι τὴν τετρακοσιοστὴν ἐπέτειον τοῦ ταξειδίου ἐκείνου. Ἀξιωματικός τις τοῦ Ἀμερικανικοῦ ναυτικοῦ ἀφίκετο εἰς Ἱσπανίαν, ἵνα συλλέξῃ πάσας τὰς ἀναγκαιούσας πληροφορίας πρὸς ναυπήγησιν καραβέλλας ἐντελῶς ὁμοίας πρὸς ἐκείνην, ἧς ἐπέβαινεν ὁ Κολόμβος καὶ τῆς ὁποίας οἱ Ἱσπανοὶ διατηροῦσιν εὐσεβῶς πανομοιότυπον. Ἡ καραβέλλα ἐκείνη θὰ παραταχθῇ κατὰ τὴν μεγάλην ναυτικὴν ἐπιθεώρησιν, ἥτις θὰ γείνῃ ἐν τῷ λιμένι τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ 1893. Τὸ πλοῖον τοῦτο θὰ ἔχῃ πλήρωμα ἐκ ναυτῶν Ἱσπανῶν, φερόντων τὸν ναυτικὸν ἱματισμὸν τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Θὰ εἶνε δὲ ἀρκετὰ περίεργος ἡ παραβολὴ τοῦ πλοίου, ὅπερ ἐχρειάσθη 70 ἡμέρας ἵνα διαπλεύσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, καὶ τῶν συγχρόνων πλοίων τὰ ὁποῖα ἐκτελοῦσι τὸν πλοῦν τοῦτον ἐν ἑπτὰ ἡμέραις.

Ἄς τιμηθῇ τοὐλάχιστον μετὰ θάνατον ὁ μέγας θαλασσοπόρος, ἀφοῦ ζῶν ἔπιεν ὅλας τοῦ κόσμου τὰς πικρίας. Αὐτὸς εἶχε πράξει τόσα ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐφυλακίσθη ὡς κακοποιός, καὶ ἁλυσσοδέθη ὡς λῃστής. Μετὰ τὸ τέταρτον εἰς Ἀμερικὴν ταξείδιόν του ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 69 ἐτῶν, παρὰ πάντων ἐγκαταλελειμμένος, βεβαρυμένος ὑπὸ δυστυχιῶν καὶ ἀπογοητεύσεων. Καθ' ὅλον τὸν βίον του ἐφύλαττεν ἀνηρτημένην εἰς τὸ σπουδαστήριόν του τὴν ἅλυσιν, δι' ἧς ἐδεσμεύθη ἐν τῇ εἱρκτῇ· καὶ κατὰ τὸν θάνατόν του παρήγγειλε καὶ τὴν ἔθεσαν εἰς τὸν τάφον του.

Η ΕΙΚΩΝ ΤΟΥ ΝΑΥΑΡΧΟΥ ΓΕΡΒΑΙ

Τὰ εἰκονογραφημένα περιοδικὰ ὅλου τοῦ κόσμου, ἀνεζήτησαν πανταχοῦ φωτογραφίαν τινὰ τοῦ ναυάρχου Γερβαί, ὅπως δημοσιεύσωσιν αὐτὴν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Κρόνσταδ ὑποδοχῶν. Ἀλλ' αἱ ἐπίμονοι ἀναζητήσεις αὐτῶν παρὰ τοῖς φωτογράφοις καὶ ἐν τοῖς διαφόροις γαλλικοῖς λιμέσιν εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν ἀποτέλεσμα. Ἠναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ συμπεράνωσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει φωτογραφικὴ εἰκὼν τοῦ ναυάρχου Γερβαί. Τὸ γεγονὸς εἶνε ἀληθές· δὲν ὑπάρχει πράγματι φωτογραφικὴ εἰκὼν τοῦ ναυάρχου Γερβαί. Πλεῖστοι φίλοι καὶ οἰκεῖοι τοῦ ναυάρχου βεβαιοῦσιν, ὅτι οὐδέποτε οὗτος συνήνεσε νὰ σταθῇ πρὸ φωτογραφικῆς μηχανῆς ἢ ἐνώπιον ζωγράφου οἱουδήποτε, καίτοι δὲν ἔλειψαν αὐτῷ αἱ εὐκαιρίαι, πρὸ πάντων κατὰ τοὺς τελευταίους καιρούς.

ΔΥΣΤΥΧΗΜΑ ΕΙΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΗΝ

Ὁ ἀεροναύτης Χίγκινς ἐποιήσατο ἀνάβασίν τινα τὴν 27 Ἰουλίου ἐν Λήτς τῆς Ἀγγλίας. Δυστυχῶς καταπεσὼν ἐκ τοῦ ἀεροστάτου ἐξ ἀπροσεξίας, ἐπληγώθη τοσοῦτον σοβαρῶς, ὥστε ἀπέθανε μεταφερόμενος εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἐκρεμάσθη ὑπὸ τὸ ἀερόστατον καὶ μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατηθῇ κατέπεσεν ὁ δυστυχής, ἀφοῦ ἔκαμεν εἰς τὸν ἀέρα πλείστας στροφάς.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(28 Αὐγούστου — 3 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	28	29	30	31	1	2	3
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	751,7	752,5	754,7	753,7	754,5	758,2	7:8,3
Μέση θερμοκρασία	27,4	24,0	21,3	22,4	21.8	20,4	20,7
Μεγίστη θερμοκρασία	33,0	26,5	23,7	26,4	26,2	26,2	24,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	21,9	21.6	19,0	18,4	17,5	17,8	16.9
Σχετικὴ ὑγρασία	75	68	50	46	45	44	—
Ἀπόλυτος ὑγρασία	13,35	12,80	9,98	0,03	9,24	7,80	—
Βροχή	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	3	9	5	1	4	1	2
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Λ.5	ΒΛ.9	ΒΛ.8	ΒΛ.4	ΒΛ.5	ΒΛ.7	ΒΛ.5
Θάλασσα	0	2	3	1	2	3	3

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	28	29	30	31	1	2	3
Κέρκυρα	18,5	22,0	24,5	21,0	21,5	22,0	22,0
Βῶλος	—	—	—	—	—	—	—
Πάτραι	29,0	26,0	24,5	23,0	23,5	24,0	23,0
Τρίπολις	25,0	21,0	16,0	18,0	16,5	17,5	17,5
Κωνσταντινούπολις	—	21,5	20,5	21,0	—	—	—
Ὀδησσὸς	17,6	13,0	13,3	15,3	10,3	8,1	—
Βατοὺμ	—	19,6	—	—	—	18,7	—
Παρίσιοι	17,6	19,0	19,1	20,2	20,5	23,8	15,1
Ῥώμη	23,5	23,0	22,5	22,0	23,0	22,5	25,5
Νεάπολις	20,0	23,0	22.5	23,5	23,5	23,5	24,5
Βρινδήσιον	23,5	—	—	23,0	2 ,0	23,0	20,0
Καλιάρη	—	22,0	23,5	25,0	24,5	—	—
Πάνορμον	—	—	24,0	23,5	24,5	21,5	27,5
Μελίτη	25,5	26,0	25,5	25,5	25,0	—	—

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἀπὸ τῆς 30 Αὐγούστου ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἀέρος κατῆλθε κάτω τῆς *κανονικῆς* τοῦ τρέχοντος μηνός.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ κ. Σ. Ῥέϊναχ παρουσίασεν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν ἀγαλμάτιον ἐξ ὀπτῆς γῆς, παριστῶν τὸν Βάκχον νέον, τὸ ὁποῖον ἠγοράσθη τῷ 1840 ὑπὸ τοῦ κόμητος de Sartige, ἐπιτετραμμένου τότε τῆς Γαλλίας ἐν Ἀθήναις. Ὁ θεὸς τοῦ οἴνου παρίσταται ὄρθιος, κισσῷ ἐστεμμένος, ἐνδεδυμένος δορὰν καὶ κρατῶν ἀμφορέα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός· ἡ δὲ ἀριστερά του χεὶρ εἶνε ὑψωμένη καὶ στηρίζεται ἐπὶ θύρσου. Εἰδώλιον ὀρειχάλκινον, παριστῶν τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἀθήναις καὶ κατόπιν περιῆλθεν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Φωτιάδου πασσᾶ εἰς τὴν κατοχὴν Ἰταλοῦ τινος φιλοτέχνου. Δημοσιεύων δ' αὐτὸ ὁ Ἰταλὸς ἀρχαιολόγος κ. Μιλάνης, ἰσχυρίσθη ὅτι εἶνε ἀντίτυπον Βάκχου τινὸς τοῦ Πραξιτέλους, οὗτινος κατέλιπεν ἐνθουσιώδη περιγραφὴν ὁ Καλλιστράτης. Ὁ κ. Ῥεϊνὰχ κατέδειξεν ὅτι τὸ πήλινον ἀγαλμάτιον τοῦ κ. Sartige, τοῦ ὁποίου ἡ καταγωγὴ εἶνε ἀναμφισβήτητος, ἐπικυροῖ τὴν γνώμην τοῦ Ἰταλοῦ ἀρχαιολόγου. Ὁ χαρακτὴρ ἄλλως τε τοῦ ἀγαλματίου συμφωνεῖ μὲ ὅ,τι γνωρίζομεν περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἔργων τοῦ Πραξιτέλους. Μέχρι τοῦδε ἦσαν γνωστὰ καὶ ἄλλα ἀντίτυπα ἐξ ὀπτῆς γῆς ἔργων τοῦ Πραξιτέλους ὡς τῆς Ἀφροδίτης τῆς Κνίδου καὶ τῆς Κῶ καὶ ἄλλων.

— Ὁ κ. Ὁμὼλ, διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιγραφῶν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῶν κατὰ τὸ θέρος ἐργασιῶν τῶν ἑταίρων τῆς σχολῆς. Ὁ κ. Κοὺβ ἐξηρεύνησε τὴν Μακεδονίαν, ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι Μοναστηρίου, καὶ τὰ πέριξ τοῦ Παγγαίου ὄρους. Ὁ κ. Ῥίδδερ, μετὰ περιοδείαν ἀνὰ τὴν Βοιωτίαν, συνέδραμε τὸν κ. Ζαμὸ εἰς τὰς ἐν Ἑρμοκάστρῳ ἐρεύνας του. Πλείονα τῶν πεντακοσίων ἀναγλύφων, ἐπιγραφῶν καὶ ἀγαλμάτων ἀνεκαλύφθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις. Ὁ κ. Ζουμπὲν ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην, ὁπόθεν ἐκόμισε σημειώσεις καὶ πολυαρίθμους φωτογραφίας. Ἐνδιέτριψε δὲ κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ἀρχαϊκὰ μνημεῖα καὶ εἰς τὰ ῥυθμοῦ μυκηναίου καὶ γεωμετρικοῦ ἀγγεῖα. Αἱ ἐν Ἀσίᾳ ἔρευναι ἀνετέθησαν εἰς τοὺς κ. κ. Λεγγρὰν καὶ Σαμονὰρ, οἵτινες ἐξηρεύνησαν ἰδιαιτέρως τὸ Δινάϊρ καὶ τὰ περίχωρα, τὰ διαμερίσματα τοῦ Ἀϊδινίου καὶ τῆς Προύσης. Πολλαὶ ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν διαφωτίζουσι μεγάλως τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν τῶν μερῶν τούτων. Κατὰ τὴν ἐν Λαγίνᾳ βραχεῖαν διαμονήν των ἐφωτογράφησαν πολλὰ συντρίμματα τῆς ζωοφόρου τοῦ ναοῦ τῆς Ἑκάτης. Μία ἐκ τῶν προσόψεων τοῦ ναοῦ τούτου ἐκοσμεῖτο ὑπὸ γιγαντομαχίας, ὁμοίας πρὸς τὴν τοῦ ναοῦ τῆς Περγάμου. Ὁ κ. Ὁμὼλ ἐξέθηκεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ φωτογραφίαν τοῦ ναοῦ ἐκείνου καὶ διαφόρων Κρητικῶν μνημείων.

— Ὁ κ. Ε. Loewy ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἰταλικὴν Ἀκαδημίαν Lincei μελέτην αὐτοῦ περί τινος ἀγάλματος εὑρεθέντος ἐν Ἐλευθέρνᾳ τῆς Κρήτης καὶ φυλαττομένου ἐν Ἡρακλείῳ· τοῦ ἀγάλματος τούτου σώζεται μόνον τὸ ἄνω μέρος, δὲν διασώζει δὲ ἴχνος χρωματισμοῦ· τὸ παριστώμενον πρόσωπον φέρει χιτῶνα στενόν, τὴν δὲ κεφαλὴν ἔχει ταινίᾳ περιδεδεμένην. Ἡ κόμη καταρρέει ἐπὶ τῶν ὤμων εἰς πλοκάμους. Τὸ ἄγαλμα εἶνε τόσῳ ἐφθαρμένον, ὥστε εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ καὶ τὸ φῦλον αὐτὸ τοῦ παριστωμένου προσώπου. Ὁ κ. Loewy ὅμως νομίζει ὅτι πρόκειται περὶ γυναικός, εὑρίσκει δὲ ὁμοιότητας μεταξὺ τοῦ ἀγάλματος τούτου καὶ τοῦ τῆς Δήμητρος, τοῦ εὑρεθέντος πλησίον τῆς Τεγέας. Εἶνε, λέγει, ἔργον τῆς αὐτῆς σχολῆς, ἂν οὐχὶ τῆς αὐτῆς χειρός. Καίτοι δὲ τὸ ἓν ἀνεκαλύφθη ἐν Κρήτῃ καὶ τὸ ἕτερον ἐν Ἀρκαδίᾳ, δυνάμεθα οὐχ ἧττον νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ἀμφότερα εἶνε ἔργα τοῦ Δαιδάλου ἢ τῶν Δαιδαλιδῶν.

Φιλολογικὰ

Ἐξεδόθη καὶ ἐστάλη ἡμῖν πρὸ ὀλίγου τὸ δεύτερον τεῦχος τῶν ἐν Ἑϊδελβέργῃ τῆς Γερμανίας ἐκδιδομένων φερωνύμων Χρονικῶν (Neue Heidelberger Jahrbücher), περὶ ὧν ἐγράφησάν τινα ἔν τινι τῶν προηγουμένων φυλλαδίων τῆς *Ἑστίας*. Τὰ νέα ταῦτα *Ἑϊδελβέργεια Χρονικά*, ὡς εἴπομεν τότε, λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῶν τεύχους, ἐκδίδονται καὶ συντάσσονται ὑπό τινος ἐκεῖ ἱστορικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἑταιρίας συγκειμένης ἐκ διαπρεπῶν καθηγητῶν καὶ συγγραφέων τῆς Γερμανίας. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο δὲν ἔχει μὲν ὁμολογουμένως τὰς χάριτας τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένων καὶ δὲν παρέχει τοὺς εὐστρόφους καρποὺς τῶν ἀγγλικῶν, ἀλλ' εἶνε ἐξαίρετον κάτοπτρον Γερμανικῆς ἀκαδημαϊκῆς σοφίας, ἥτις θαυμάζεται εὐλόγως διὰ τὴν βαθύτητα αὐτῆς καὶ τὴν ἀκρίβειαν. Τὸ περὶ οὗ ἤδη ὁ λόγος δεύτερον τεῦχος τῶν Ἑϊδελβεργείων χρονικῶν περιέχει ἀξιολογωτάτας πραγματείας, ὧν κυριώταται διὰ τὸ μῆκος αὐτῶν καὶ τὴν ἐμβρίθειαν εἶνε αἱ περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων Κελτικῶν οἰκοδομημάτων, περὶ μερῶν τινων τῆς ἱστορίας τῶν Μηδικῶν πολέμων, περὶ τῆς ἀρχαίας χώρας τῶν Μυσῶν (παρὰ τὸν Αἷμον καὶ τὸν Ἴστρον), καὶ περί τινων μερῶν τῆς Γερμανικῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας.

— Κατὰ τὴν ἐφετεινὴν πανηγυρικὴν συνεδρίασιν τῆς Ἰταλικῆς Ἀκαδημίας, εἰς ἣν παρίστατο καὶ ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος, ὁ κ. Μεσσδάλια ὡμίλησε περὶ τῆς *Ὁμηρικῆς Οὐρανολογίας*. Ὑπολογίζων τὴν μεταχώρησιν τῶν ἰσημερινῶν, ὁ σοφὸς ἀκαδημαϊκὸς προσεπάθησε νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸν Οὐρανὸν οἷον τὸν ἔβλεπεν ὁ Ὅμηρος. Ἐν παρόδῳ δὲ ἐνδιέτριψεν εἰς τὰς πληροφορίας τὰς ἀπαντώσας εἰς ἄλλους κλασικοὺς συγγραφεῖς, εἰς τὸν Ἡσίοδον, Βιργίλιον, Ὀβίδιον κλπ. ἵνα καθορίσῃ τοὺς ἀστέρας, οἵτινες συνήθως περιγράφονται τόσον συγκεχυμένως.

Ἀπογραφικὰ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν ὁ πληθυσμὸς τῆς Σερβίας εἶνε 2,172,814, ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ 1884 αὔξησις τοῦ Σερβικοῦ πληθυσμοῦ εἶνε 23 ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης Βελιγραδίου ἀνέρχονται εἰς 54.458, τῆς Νύσσης εἰς 19,970 καὶ τοῦ Πιρὸτ εἰς 10,108· ὅλαι δὲ αἱ πόλεις αἱ ἔχουσαι πληθυσμὸν ἀνώτερον τῶν 10,000 εἶνε ὀκτώ.

Παντοῖα

Ἐν Βαρσοβίᾳ ἡ ἀστυνομία ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν εἴσοδον εἰς τὰ θέατρα, ἐκτὸς ἐὰν συνοδεύωνται ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῶν ἢ ἔχωσιν εἰδικὴν ἄδειαν τῶν σχολικῶν ἀρχῶν.

— Ἐν Ῥωσσίᾳ κατεμετρήθη ἡ ταχύτης 197 θυελλῶν, κατὰ τὸν Schönrock δὲ ἡ μέση ταχύτης αὐτῶν ἦτο 46 περίπου χιλιομέτρων καθ' ὥραν. Παρετηρήθη δὲ ὅτι ἡ ταχύτης αὐτῶν εἶνε μικροτέρα κατὰ τοὺς θερμοὺς μῆνας. Κατὰ τὴν πρωΐαν ὡσαύτως ἡ ταχύτης αὐτῶν εἶνε μικροτέρα, αὐξάνει δὲ βαθμηδὸν καὶ φθάνει εἰς τὴν μεγίστην ἔντασιν αὐτῆς μεταξὺ τῆς 9 καὶ 10 ὥρας. Αἱ σφοδρότεραι θύελλαι εἶνε αἱ πνέουσαι ἐκ δυσμῶν.

— Ἔκθεσις βλαπτικῶν καὶ ὠφελίμων ἐντόμων ἐνεκαινίσθη κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις.

— Ἡ διεύθυνσις τοῦ ἐν Κιέλῳ μουσείου γερμανικῶν ἀρχαιοτήτων ἀνετέθη, διαταγῇ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, εἰς τὴν γεροντοκόρην Ἰωάνναν Μέστορφ, ἥτις ἔχει γράψει πολλὰ περὶ τῆς γερμανικῆς ἀρχαιολογίας καὶ εἶνε μέλος πολλῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς
ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3 Σεπτεμβρίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	*Ἀγορὰ* Δρ.	Λ.	*Πώλησ.* Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	485	—	485	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	540	—	541	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	538	—	539	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	420	—	425	-
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	410	—	415	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	410	—	415	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	559	50	560	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	1000	—	1010	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	224	-	226	-
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	287	—	288	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	78	50	79	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	168	50	168	75
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	430	—	432	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	205	—	205	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	152	—	153	-
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	-
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	-	92	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	99	—	99	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	347	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	80	25	82
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	25	97	25	98
Λίρα οθωμανική. . . . . . ,	29	80	29	90
Λίρα ἀγγλικὴ	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	05	32	10
Τρίμηνον { Γαλλίας	126	50	126	75
Ὄψεως { Ἀγγλίας	32	25	32	27
Ὄψεως { Γαλλίας	127	50	127	75

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένων διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1110.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ Γ. ΚΑΣΔΟΝΗ

Ἐξεδόθησαν ἄρτι

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Εἰς τόμους δύο, ὧν ὁ μὲν Α′ ἐξ 26 τυπογραφικῶν φύλλων, ὁ δὲ Β′ ἐκ 34 τυπογραφικῶν φύλλων, ἤτοι ἐν ὅλῳ σελίδων 960. Ἔκδοσις πολυτελὴς ἐπὶ ἀρίστου χάρτου, περιλαμβάνουσα 2 εἰκόνας, τὴν προσωπογραφίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἀπεικόνισιν τῆς ἐν Μαδουρῇ ἐπαύλεως αὐτοῦ, καὶ ἓν ὁλόκληρον ποίημα ἐν πανομοιοτύπῳ γραφῇ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη περιλαμβάνει, πλὴν τῶν ἐν τῇ Α′ ἐκδόσει δημοσιευθέντων ποιημάτων τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ 31 ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 10 εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα, πρῶτον νῦν δημοσιευόμενα, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὸ μακρὸν ἐπικολυρικὸν ποίημα Γρατιανὸς Τζώρτης, αὐθέντης Λευκάδος· τὰ δὲ λοιπὰ 21, ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους ἐφημερίδας καὶ περιοδικά, ἦσαν ἄγνωστα σχεδόν, καὶ ὡς νέα ἔργα δύνανται νὰ λογισθῶσι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

Στιχουργήματα, Μνημόσυνα καὶ ἕτερα ποιήματα.

Στιχούργημα Α′. —Στιχούργημα Β′.— Στιχούργημα Γ′ ὁ Λευκάτας.— Στιχούργημα Δ′ ὁ Κατάδικος. —Νεκρικὴ ᾠδή. — Ἡ σκλάβα. — Νάνι-νάνι.— Θανάσης Βάγιας.— Ὁ Δῆμος καὶ τὸ χαρυοφύλλι του. — Ὁ Κίτσος καὶ τὸ γεράκι. — Ὁ Σαμουήλ.—Τὸ Ψυχοσάββατο. — Ὁ Κατσαντώνης. — Ἡ φυγή.— Εὐθύμιος Βλαχάβας. — Ἡ δάφνη καὶ τὸ ἀηδόνι. — Ἀφιέρωσις τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ Βασιλεῖ τῶν Ἑλλήνων Γεωργίῳ Α′. —Εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου. — Ὁ ἀσπασμὸς πρὸς τὴν Μητέρα Ἑλλάδα. — Ὁ βράχος καὶ τὸ κῦμα. — Τὸ ξερριζωμένο δέντρο. — Ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ νεκροταφείῳ μνήματος τῆς οἰκογενείας Βερέττα. — Ἐπὶ τοῦ τάφου Μάρκου Φλαμπουριάρη. — Ἐπὶ τῆς νεκρικῆς κλίνης Στεφάνου Μεσσαλᾶ. — Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς θυγατρὸς Δρουμμὸνδ Οὔλφ. — Τὸ σήμαντρον. — Ἀστραπόγιαννος. — *Εἰς τὸν φίλον μου Στέφανον Πιέρρην.— *Εἰς τὴν μνήμην Διονυσίου Κόμητος Σολωμοῦ.— *Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ τυφλοῦ Χορμοβίτου. — *Πρὸς τὸν φίλον μου Ἀχιλλέα Παράσχον. — *Ὁ Ἀνδριὰς τοῦ ἀοιδίμου Γρηγορίου τοῦ Ε′, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. — *Ἡ Φανερωμένη. —*Ὁ Γῶγος, 1812. — *Εὐχὴ ἐπὶ τοῖς γάμοις Π. Σ. Βαλαωρίτου καὶ Ἰουλίας Λ. Ῥάλλη. —*Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἰουλίας Ῥάλλη Βαλαωρίτου. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρός μου Ναθαλίας. — *Ἡ πρωτομαρτιὰ ἢ τὸ χελιδόνι. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Ἀντωνίου Κόνδαρη.— *Κανάρης. — *Ἡ λίμνη.— Ὁ Καλογιάννος. — **Πρὸς τὴν ὑπὸ λαίλαπος δεινῆς κρημνισθεῖσαν στήλην τοῦ Ὀλυμπίου Διός. — **Τὸ τριακοστὸν τρίτον ᾆσμα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου. — **Εἰς τὸ λεύκωμα τῆς Κυρίας ***.— **Ῥωξάνη Σούτσου. — *Παράπονο.— **Τὸ φιλί.— *Τὸ δάκρυ.— *Ἡ ἀγράμπελη.— **Τὸ ῥόδο καὶ ἡ δροσοῦλα. — **Ἡ ἀχτίδα.— Παράφρασις τῆς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐθελοντὰς ᾠδῆς τοῦ Laprade. — *Ἐπὶ τῷ θανάτῳ Χρυσούλας Καλκάνη Μαχαιρᾶ. — *Ἀφιέρωσις τῇ Κυρίᾳ Χ. Σ.—**Ἀφιέρωσις τῇ Κᾳ ***.— *Ἐπιτύμβια. — **Διάφορα ἀποσπάσματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Κυρὰ Φροσύνη.— Ἀθανάσης Διάκος. — **Γρατιανὸς Τζώρτζης, Αὐθέντης Λευκάδος.

ΣΗΜ. Τὰ δι' ἑνὸς ἀστερίσκου σημειούμενα δὲν περιλαμβάνονται ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, τὰ διὰ δύο ἀστερίσκων σημειούμενα εἶνε ὅλως ἀνέκδοτα.

ΤΙΜΗ ΤΩΝ 2 ΤΟΜΩΝ

Ἐν Ἀθήναις δραχ. 7. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις δραχ. 8.— Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 8.

Πᾶσα αἴτησις περὶ ἀποστολῆς ἀντιτύπων, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου, ἀπευθύνεται **πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς Ἑστίας, εἰς Ἀθήνας.**

ΠΙΝΑΞ ΜΕΤΡΙΚΟΥ ΔΕΚΑΔΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Σ. Κονδύλη. Ὁ πίναξ οὗτος, μεγέθους 1μ. 10×0μ. 90 διὰ τεσσάρων χρωμάτων ἐκτετυπωμένος, παριστᾷ εὐκρινέστατα τὸ δεκαδικὸν μετρικὸν σύστημα, τὸ ἐπισήμως παραδεδεγμένον, καὶ τὴν σχέσιν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ μονάδων μήκους, ἐπιφανείας, ὄγκου, χωρητικότητος καὶ βάρους. Εἶνε δὲ χρησιμώτατος ἀναρτώμενος εἰς πᾶν γραφεῖον ὡς καὶ ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων παντὸς σχολείου. Τιμᾶται δραχ. 2.50. Μετὰ ταχυδρ. τελῶν δρ. 3.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «Ἄστεως»

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 37 ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ	8 —	ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. χρ. 10 —	»	Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ, διήγημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ*.
ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ: Ο ΤΡΟΠΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ, ὑπὸ De Amicis.
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.
ΔΥΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ, **Φιλολογικὴ σημείωσις**, ὑπὸ *Γρηγορίου Ξενοπούλου*.
ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ, ὑπὸ Dr Perussel.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Αἱ πρόοδοι τῆς ἱπποφαγίας.**
ΕΙΚΟΝΕΣ.
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (4—10 Σεπτεμβρίου).
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Ἐπιστημονικά, Ἐθνογραφικά, Μουσικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Μεγάλη δούκισσα Ἀλεξάνδρα μετὰ τῆς μητρός της. — Τὰ προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΚΚΟΣ

Ἐν ἡλικίᾳ μόλις 36 ἐτῶν ἀπέθανε τὴν ἑβδομάδα ταύτην βληθεὶς ὑπὸ σφαίρας δολοφόνου παράφρονος ὁ δημοφιλὴς ποιητὴς Δημήτριος Κόκκος, καθ' ἣν ὥραν ἀπήρχετο τοῦ θερινοῦ θεάτρου *Ὁμονοίας*, ὅπου τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἶχε παρασταθῇ διὰ 14ην φορὰν τὸ δημοτικώτατον αὐτοῦ κωμειδύλλιον: *ἡ Λύρα τοῦ Γέρω - Νικόλα*. Ἡ *Ἑστία*, μεθ' ἧς συνέδεον τὸν τόσῳ τραγικῶς ἀπολεσθέντα ποιητήν, δεσμοὶ φιλίας καὶ ἀδελφότητος, ἐπιφυλάσσεται ν' ἀφιερώσῃ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ σελίδας προσεχοῦς φύλλου. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο δημοτελεστάτη, ἐν τῷ ναῷ δὲ καὶ παρὰ τὸν τάφον πλεῖστοι ἐξεφωνήθησαν λόγοι ὑπὸ συναδέλφων ἐν τοῖς γράμμασι. Πλὴν ἄλλων ὁ κ. Σουρῆς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν νεκρὸν τὸν ἑξῆς ἔμμετρον ἀποχαιρετισμόν:

Μοῦσα χρυσῆ τοῦ γέλωτος, πικρὸ τραγοῦδι γράψε,
κ' ἕνα παιδί σου ἀκριβὸ μαυροντυμένη κλάψε,
παιδὶ ποῦ ἀναγάλλιαζε ὁ κόσμος 'ς τὄνομά του
κ' ἐσάλπιζε τῆς χάραις σου μὲ τὸ κελάδημά του.

Χαρὰ εἰς ὅσους ἄκουσαν τοῦ γέλοιου τὸ ἀηδόνι,
χαρὰ εἰς ὅσους 'μάγεψαν τῆς λύρας του οἱ τόνοι...
αὐτὸ βουβὸ καὶ ἄψυχο θὰ λυώνῃ μὲς 'σ τὸ χῶμα
κ' ἐκεῖνοι θὰ μαγεύωνται καὶ θὰ γελοῦν ἀκόμα.

Κ' ὅταν κανεὶς περαστικὸς τὸν τάφο του κυττάζῃ,
ἡ Μοῦσα ποῦ τὸ στόμα του μιὰν ὥρα δὲν σφαλοῦσε,
μὲ γέλοιο πίκρας καὶ χολῆς σ' ἐκεῖνον θὰ φωνάζῃ:
«ἐσκότωσαν τὸν ψάλτη μου, γιατὶ πολὺ γελοῦσε.»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Θάνατος τῆς Μ. Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας

Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἠγγέλθη τηλεγραφικῶς ἐκ Πετρουπόλεως, ὅτι ἡ Μεγάλη Δούκισσα Ἀλεξάνδρα, ἡ Ἑλληνὶς βασιλοποῦλα, ἔπαθε, συνεπείᾳ προώρου τοκετοῦ, ἐξ ἐκλαμψίας καὶ ὅτι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας αὐτῆς ἦτο δεινή. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐτελέσθησαν δεήσεις ἐνταῦθα καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ἡ Βασίλισσα μετέβησαν ἐν σπουδῇ ἐκ Δανίας εἰς Ῥωσσίαν παρὰ τῇ ἀσθενούσῃ θυγατρὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὴν Πέμπτην ἀφίκετο τὸ θλιβερὸν ἄγγελμα, ὅτι ἡ Μεγάλη Δούκισσα ἀπέθανε.

— Τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ὑπαξιωματικός τις, πάσχων τὰς φρένας, ἐπυροβόλησεν ἀναιτίως ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου κατὰ τοῦ ποιητοῦ Δημητρίου Κόκκου, καὶ ηὐτοκτόνησε μετ' ὀλίγα λεπτά. Ὁ ποιητής, τραυματισθεὶς καιρίως, ἀπεβίωσε τὴν νύκτα τῇ παρελθούσης Τρίτῃ

— Τὸ συμβούλιον τῶν Ἐφετῶν, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐφεσιβλήθη ἡ ἀπόφασις τῶν Πρωτοδικῶν, ἡ ἀκυροῦσα ἐν μέρει τὴν ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν συμβούλων Ἀθηνῶν, ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν ὁλόκληρον.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον ἀπέθανον ἐν Ἀθήναις 177 ἄτομα, ἐξ ὧν 104 ἄρρενες καὶ 73 θήλεις.

— Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐν τῷ Ζαππείῳ ἐξετάσεων τῶν διδασκαλισσῶν εἰς τὴν γυμναστικήν, ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀπένειμε πτυχία εἰς τὰς ἐξετασθείσας 33 νεάνιδας.

— Ἐγένετο ἐν Γιουργέβῳ τῆς Ῥουμανίας ἡ ἔναρξις τοῦ φοιτητικοῦ συνεδρίου, εἰς ὃ ἀντιπροσωπεύονται οἵ τε Ἕλληνες, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι φοιτηταί.

— Ὁ ὑποστράτηγος κ. Χ. Χρυσοβέργης ἐδώρησε τὸ ἥμισυ οἰκίας ἀξίας 40,000 δρ. εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Ζάννειον ὀρφανοτροφεῖον.

— Ὁ κ. Ἀνδρ. Συγγρὸς ἐδώρησεν εἰς τὴν Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκην 157 χειρόγραφα.

— Μετὰ πλοῦν πεντήκοντα ἡμερῶν ἐπανῆλθεν εἰς Πειραιᾶ ἐξ Ἀλεξανδρείας ὁ πάρων *Ἄρης*, οὗτινος ἐπέβαινον οἱ δόκιμοι τοῦ ναυτικοῦ πρὸς πρακτικὴν ἄσκησιν.

— Κατὰ τὸ λῆξαν δεκαήμερον. τὸ τελωνεῖον Πειραιῶς εἰσέπραξε δρ. 338.000. ἐνῷ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον δεκαήμερον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσεπράχθησαν 360,000 δρ.

— Εἰς τὸν πλοίαρχον τῆς *Ἀμπέλου*, τὸν διασώσαντα τοὺς 16 ναυαγοὺς τῆς *Ταορμίνας* ἀπενεμήθη ὁ ἀργυροῦς Σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος. Εἰς τοὺς ναύτας δὲ τοῦ αὐτοῦ πλοίου θὰ ἀπονεμηθῶσι μετάλλια τιμητικά.

— Κοσμήτορες τοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέγησαν οἱ ἑξῆς: Τῆς Θεολογικῆς σχολῆς ὁ κ. Δαμαλᾶς, τῆς Ἰατρικῆς ὁ κ. Ἀφεντούλης, τῆς Νομικῆς ὁ κ. Εὐταξίας. Ἡ ἐκλογὴ κοσμήτορος τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς ἀνεβλήθη ἐλλείψει ἀπαρτίας.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον τὰ τελωνεῖα τοῦ Κράτους εἰσέπραξαν δρ. 2,180,940, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσεπράχθησαν δρ. 2, 032,484.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐκ τῶν Καταστημάτων *Ἀνέστη Κωνσταντινίδου* ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 62 καὶ 63 τοῦ Corpus Juris Civiles ὑπὸ Ἠλία Λιακοπούλου. Περιεχόμενα: *Περὶ νομῆς, περὶ Παραγγελμάτων* κλπ. Βιβλία Πανδεκτῶν 41, 42, 43.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Ε. Κ. Σμύρνην. Αἱ ἐπιγραφαὶ τὰς ὁποίας μᾶς ἀπεστείλατε εἶνε βεβαίως σπουδαιόταται καὶ θὰ ἐσπεύδομεν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτάς, ἂν ἦσαν ἄγνωστοι. Ἀλλὰ πλὴν τῇ

Digitized by Google

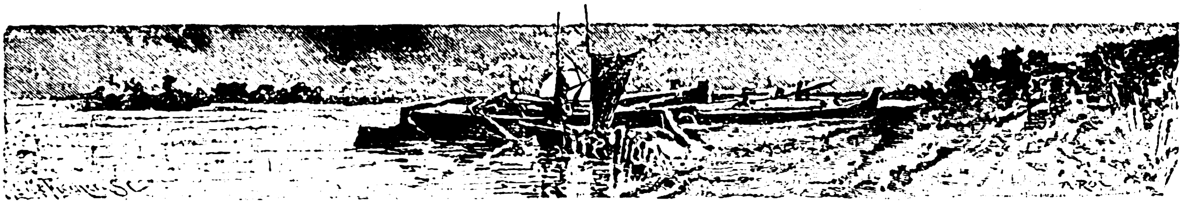

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Αὐτὴ τὴν ἱστορία τὴν ἀφιερώνω 'ς ἐσέν' ἁπλῆ καὶ ἀγράμματη γυναῖκα, 'ς ἐσὲ καϋμένη Χαραυγή! Τὴν ἄκουσ' ἀπ' τὸ στόμα σου καὶ κύτταξα νὰ τὴν κρατήσω, κι' ὅσο πιστὰ μποροῦσα, γιὰ νά εἶμαι ἀντίλαλος δικός σου. Γιατί κι' ὅταν μιλᾷς ἐσύ, ἕνας λαὸς ὁλόκληρος τὰ λόγιά σου σ' τὰ ψιθυρίζει. Κάθε σου ἱστορία, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνῃς, τοῦ Γένους εἶνε ποίημα. Δὲν εἶσαι γυναῖκα, εἶσαι ἡ Φήμη ἡ διαλαλῆτρα· δὲν ἔχεις τίποτε σαρκικό, εἶσαι ψυχὴ μονάχη, τὰ μάτια σου ποτὲ δὲν ἡσυχάζουν, ποτὲ δὲ σκοτιδιάζουν. Ὅσα λές, τὰ βλέπεις ὁλοζώντανα μπροστά σου· κι' ὅσα βλέπεις, καθὼς τὰ βλέπ' ἡ Φαντασία τὰ θωρεῖς. Γι' αὐτὸ εἶνε καὶ τὰ λόγια σου ὁλοζώντανα, σοφὴ κ' ἡ γλῶσσά σου, ἁπλῆ κι' ἀγράμματη γυναῖκα. Μὲ μαγνητίζουν τὰ μάτια σου καὶ μὲ μαγεύουν τὰ λόγια σου, καὶ νοιώθω κάτι τι ποῦ μέρα τὴν ἡμέρα μὲ δένει πιὸ σφιχτὰ μ' ἐσένα. Ἐσὺ μὲ πρωτοτραγούδησες μωρὸ 'ς τὴν κούνια· τὰ ὑστερνὰ τὰ λόγια ποῦ θ' ἀκούσω 'ς τὴν κλίνη τοῦ θανάτου θέλω νὰ βγοῦν ἀπ' τὸ δικό σου στόμα!

—

Κανεὶς δὲν ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ὅλοι ἀγρυπνοῦσαν, ποῦ νὰ κλείσουν μάτι τέτοια χρονιάρα νύχτα! Νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Ὅτι πέρασαν τὰ μεσάνυχτα, βουβαὶς ἡ καμπάνες καὶ 'ς τὴς τρεῖς ἐκκλησοῦλαις τοῦ Θαλασσοχωριοῦ· σωπαίνουν κ' ἡ καμπάνες γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη, σὰ νἄχουν κι' αὐταὶς ἀνθρώπινη ψυχὴ καὶ δὲ μποροῦν ἀπ' τὸ βαθὺ καϋμό τους οὔτε νὰ ξεφωνίσουν. Μόνο τὰ ξύλινα τριτσόνια ξεκουφαίνουν τὸν κόσμο 'ς τῶν παιδιῶν τὰ χέρια· τρέχουν τὰ παιδιά, κι' ἀπὸ γειτονιὰ σὲ γειτονιά, κι' ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα, καὶ τὰ χτυποῦνε μὲ κακὸ καὶ μὲ φωνές: «Ὥρα γιὰ τὴν ἐκκλησά! Ὥρα γιὰ τὴν ἐκκλησά!» Κ' οἱ λιγοστοὶ ποῦ ἀπομένουν βάρυπνοι, πετιοῦνται ξαφνισμένοι καὶ τρέχουν 'ς τὸ παράθυρο, θαρρῶντας πῶς γλυκοχαράζει καὶ πῶς περνάει κάτου ὁ Ἐπιτάφιος. Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, τὴ Μεγάλη Παρασκευή, βουβαίνοντ' ἡ καμπάναις τοῦ Θαλασσοχωριοῦ, ἐκείναις μόνο· γιατὶ ἀπ' ἄκρη 'ς ἄκρη τὸ Θαλασσοχώρι σηκώνεται 'ς τὸ πόδι, γιὰ τὴν ἀγάπη πάλι τοῦ Χριστοῦ, μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, τὴ νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Η Μ. ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΗΣ

Ἔτσι κ' ἐκείνη τὴ νύχτα· γυναῖκες κι' ἄντρες, ἄλλοι χώρια κι' ἄλλοι μαζωχτοί, ἔβγαιναν ἀπ' τὰ σπίτια, ἀπὸ τοὺς καφενέδες, καὶ σκορπίζονταν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κατὰ τὴς ἐκκλησιαίς. Ἡ περπατησιαὶς βαρυχτυποῦσαν 'στὰ καλντερίμια κι' ὁλοένα ἐμάκραινε τοὺς ἤχους ὁ ἀντίλαλος τῆς νύχτας. Κ' ἡ νύχτα, δροσοστάλαχτη ἀπριλιάτικη, μ' ἕνα φεγγάρι νυσταγμένο ποῦ πάει νὰ βασιλέψῃ καὶ χύνει ἀχνότερη γι'αὐτὸ τὴ λάμψι του 'στὰ μαῦρα καὶ ξασβέστωτα παληόσπιτα, καὶ 'ς τὰ στραβὰ σοκκάκια, ποῦ, λίγη, περισσή, ποτὲ κ' ἡ λάσπη δὲν τοὺς λείπει. Ἡ ἐκκλησιαὶς ὁλόφωταις, μὲ πόρταις ὀρθάνοιχταις. Κάπου κάπου ξεχύνονταν ὡς ἔξω ἡ φωνὴ τοῦ αναγνώστη, πρὶν ἀρχίσουν οἱ *Θρῆνοι*. Ἀλλὰ τὸ μεγάλο τὸ πανηγῦρι γίνετ' ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴς ἐκκλησιαίς. Γύρω σὲ φωτιαὶς μεγάλαις θρεμμέναις μὲ ῥετσίνα, μὲ κλιματόξυλα, μὲ σανίδια, μὲ φρόκαλα, μὲ σκαφίδια καὶ μὲ κορίνια τῆς μπουγάδας, καὶ κάπου κάπου μ' ὁλόκληρο παραθυρόφυλλο,

Digitized by Google

— ἀλλοίμονο 'ς τὰ χαμηλὰ σπιτάκια καὶ 'ς τῆς ἀσυλλόγισταις νοικοκυραὶς τὴ νύχτα ἐκείνη! — γύρω σὲ φωτιαὶς τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παληόπαιδα, καὶ μέσα 'ς τὰ παιδιὰ κι' ἄντρες μὲ μουστάκια, πηδοῦνε, τρέχουν, ἀλαλάζουν, δαιμονίζονται κι' ἀστραποβολοῦν 'ς τὰ σκότη καὶ βροντοχτυποῦν 'ς τὴν ἡσυχία ἡ σαλιόρες καὶ τὰ χοντρὰ χαλκούνια — Σῶσον, Κύριε! — κ' ἡ τρακατροῦκες καὶ τὰ χαϊμαλιά, μὲ τέχνη καμωμένα ἀπὸ καλάμια κι' ἀπὸ χοντρόχαρτα, καὶ γεμισμένα μὲ μπαροῦτι, μὲ μπαροῦτι ἀτέλειωτο. Δίσκος γιὰ τὸ μπαροῦτι γύριζε μέσα 'ςτῆς ἐκκλησιαίς. Ἄντρες καὶ παιδιά, φωτοκαίγονταν μ' ἐκεῖνα, τῆς φωτιᾶς τὰ σύνεργα, γιὰ τὴν καλὴ χρονιά. Μπαροῦτι μύριζε τὸ Θαλασσοχῶρι κ' οἱ ἐνωρίταις μὲ τοὺς ἐνωρίταις στέκονταν ἀμὰν γιὰ πόλεμο.

Δὲν ἦταν μόνον ἡ ἐκκλησιαὶς ἀνοιχταὶς τὴν ὥρα ἐκείνη. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ πρόβαλλε μισανοιγμένο κἄνα μαγερειό, κανένας καφενές. Ὅσο νάρθ ἡ ὥρα ποῦ θὰ βγῇ ὁ Ἐπιτάφιος, ὡς τῆς τρεῖς τὸ πρωῒ ὅλος ὁ κόσμος δὲ μποροῦσε νὰ περνᾷ τὴν ὥρα του ὀλόρθος μέσ' 'ς τὴν Ἐκκλησιά! Μ' ἕνα βαρὺ γλυκό, μὲ ἕνα μεζὲ καὶ δυὸ ρουφιξιαὶς πυργιώτικο κρασὶ καταπιάνεται κανεὶς ὕστερ' ἀπ' τὴ νηστεία καὶ παίρνει δύναμι γιὰ νὰ συντροφέψῃ τὸν Ἐπιτάφιο. Κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ ἡ παρέαις τραβιοῦνταν κατὰ τῆς ἐκκλησιαὶς μὲ δροσισμένο στομάχι. Τελευταία εἶχε ξεχαστῆ 'ς τὸ κρασοπουλειὸ τοῦ Ψημένου μιὰ συντροφιὰ χαρούμενη· ὁ Μῆτρος ὁ Ρουμελιώτης, ὁ Γιαννάκος ὁ Ἁρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας καὶ τὸ παιδὶ τῆς Χαρίταινας, ποῦ κανεὶς δὲν τὤκραζε μὲ τ' ὄνομά του, ὅσο ποῦ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ξέχασε κι' ἄκουγε μόνο σὰν τὸν φώναζαν ἡ Ταρία Ταρέλα. Κ' οἱ τέσσαρες θαλασσινοί· ὁ πρῶτος εἶχε ψαροκάϊκο, ὁ δεύτερος δούλευε 'ς τὸ ψαροκάϊκο τοῦ πρώτου, ὁ τρίτος ταξίδευε μὲ τῆς μαούναις καὶ ἡ Ταρία Ταρέλα ἦταν ψαρᾶς. Καὶ οἱ τέσσαρες εἰκοσιπέντε χρόνων κι' ἀδερφωμένοι ἀπ' τὰ μικρά τους χρόνια. Τὸ κρασὶ κ' ἡ κουβέντα τοὺς ἄναψαν τὸ κεφάλι, κι' ἂν δὲν ἦταν Μεγάλη Παρασκευή, θὰ τὤσκουζαν· Τὸ τραγοῦδι μισαγαλινό, ἀπαλὰ ἀπαλὰ κι' ἀθέλητα, ξεφύτρωνε 'ς τὰ χείλη τους τέτοια νύχτα. Στὰ ὑστερνὰ κατάλαβαν πῶς ἄργησαν. Ἐστὸν Ἅϊ-Νικόλα, λίγα ποδάρια παρέκει ἀπὸ τὸ κρασοπουλειὸ, ἄρχισαν κι' ἔψελναν «Αἱ γενεαὶ αἱ πᾶσαι». Ὁ Ψημένος ἔστεκε 'ς τὸ φτερὸ γιὰ νὰ κλείσῃ. Πετάχτηκαν 'ς τὴ στιγμή. Βρέθηκαν 'ς τὸ δρόμο.

— Μωρὲ ξέρασα τὰ βεγγαλικά, φωνάζει ὁ Κανίνιας.

Τὰ βεγγαλικὰ τὰ εἶχαν γιὰ νὰ τἀνάψουν 'ς τὸν ἐπιτάφιο.

— Στὰ πόδια τοῦ τραπεζιοῦ τἀπίθωσα, ζερβὰ 'ςτὴν ἀγκωνή, λέει ὁ Μῆτρος· στάσου καὶ 'ς τὰ φέρνω.

Καὶ βιαστικὸς ἔκαμε νὰ γυρίσῃ 'στὸν καφφενέ.

Μὰ γυρίζοντας γλυστράει 'στὸ πεζοῦλι ἀπάνου, καὶ ξαπλώνεται μακρὺς πλατύς, καὶ γκόπ! ἀκούστηκ' ἕνας ξερὸς κρότος.

Τρία ξεροσκαστὰ γέλοια ξέφυγαν ἀπ' τὰ στόματα τοῦ Μάρκου, τοῦ Γιαννάκου, καὶ τῆς Ταρίας, καὶ μιὰ φωνή, ἕνα *Σκοτώθηκα* ἀπ' τὸ στόμα τοῦ Μήτρου.

— Καλά, ἀδερφέ, ποῦ σκοτώθηκες! σήκω τώρα· μήπως χτύπησες;

— Μωρὲ σκοτώθηκα! δὲ μπορῶ νὰ σηκωθῶ! δὲ μὲ πιστεύετε;

Καὶ μ' ἕνα βογγητὸ τελείωσεν ὁ λόγος του, κ' ἡ φωνὴ ἐχύθηκε παραπονιάρα, ραγισμένη, 'σὰ νἆχε πάθει ἀπὸ τὸ πέσιμο κι' αὐτή. Κ' ἔφτασε 'ς τ' αὐτιά τους ἡ φωνή του τόσο λυπητερή, βαθειὰ βγαλμένη ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια, τόσον ἔξαφν' ἀλλαγμένη ἀπ' τὸν πόνο, ξεψυχισμένη, ποῦ τοὺς περίχυσεν ἵδρωτας καὶ τοὺς τρεῖς. Εἶδαν πῶς δὲν ἦταν χωρατά.

— Μωρὲ Μῆτρο! μπόρεσαν μόνο νὰ ξεφωνίσουν, κ' ἔτρεξαν νὰ τὸν πιάσουν, νὰ τοῦ δώσουνε χέρι γιὰ νὰ σηκωθῇ.

— Ἔτσι γιὰ τὸ τίποτε· παραπάτησα.. γλύστρησα.. νά! σὲ μιὰ φλοῦδ' ἀπάνου· λεμονοκόμματο θά ἦταν.. νὰ πάθω τέτοιο κακό.. Ἄχ! σκοτώθηκα!

Καὶ πιὸ σιγὰ καὶ πιὸ παραπονετικὰ ἔλεγεν ὅ,τι ἔλεγε Πάλεψε νὰ σηκωθῇ μόνος του, δὲ μποροῦσε· τὸν ανασήκωσαν οἱ ἄλλοι.

— Κουράγιο, Μῆτρο!

Ὁ Μῆτρος δὲ μποροῦσε νὰ σταθῇ 'ς τὰ πόδια του· τὤνα του πόδι, τὸ δεξί, δὲν τὤνοιωθε πιὰ γιὰ πόδι, τοῦ φαίνοταν σὰν ἀπὸ σίδερο, τοῦ στέκονταν ἀσάλευτο. Τὸν κρατοῦσαν ἀπ' τῆς μασχάλαις. Ὁ Ψημένος εἶχε κλείσει τὸ μαγαζὶ κ' ἐστέκοταν κι' αὐτὸς γιὰ νὰ βοηθήσῃ. Παραπέρα ἡ φωναὶς τῶν παιδιῶν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ σκορπιοῦνται καὶ βοΐζουν· ξεσποῦν 'ς τὸν ἀέρα τὰ χαλκούνια· κ' ἡ νύχτα ἀστράφτει, βροντάει καὶ σφυρίζει, καὶ ρίχνει βροχὴ ἀπὸ σπίθαις. Ἀπὸ τῆς πόρταις καὶ τὰ παράθυρα τ' Ἅϊ-Νικόλα τ' ἀναμμένα κεριὰ κ' ἡ λαμπάδες τοῦ Ἐπιταφίου φαντάζουν σὰν ἀστέρια· δροσερὰ παιδιάτικα ψαλσίματα ξεχύνονται: «Ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον, ποῦ σοῦ ἔδυ τὸ κάλλος»;

— Νὰ τὸν πᾶμε 'ς τὸ σπίτι.

— Κράξε τῆς μάνας μου, Κανίνια, εἶνε 'ς τὴν ἐκκλησιά.

— Καλὰ λές. Κανίνια, τράβ' ἀπ' τὴν πίσω πορτοποῦλα· μίλα τῆς κλησάρισσας νὰ τῆς 'πῇ πῶς τὴ γυρεύουν· ἔτσι μὲ τρόπο.

— Μὴ τὴν τρομάζῃς, βρὲ ἀδερφέ, τὴ γυναῖκα· πές της πῶς τὴ γυρεύει ὁ Μῆτρος.

Ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, ἡ μάνα τοῦ Μήτρου, ἦταν

Digitized by Google

’ς τὴν ἐκκλησιά· βρίσκονταν ἀπὸ βραδὺς ἐκεῖ μὲ τῆς ἄλλαις τῆς γυναῖκες· εἶχε ξενυχτίσει τὸν Ἐπιτάφιο. Ἔχασε τὸν ἄνδρα της προτοῦ νὰ φτάσῃ ’ς τὰ μισοκοπίσματα. Κι’ ἀπὸ τότε, ἀντίο χρυσὸ κοντογοῦνι καὶ φέσι κατακόκκινο μὲ τὸ φουντωτὸ παπάζι. Μέσα ’ς τὸ σπίτι δὲν κάθονταν παρὰ γιὰ νὰ κυττάζῃ τὸ Μῆτρο, τὸ γυιό της τὸ μονάκριβο, καὶ δὲν ἄφινε τὸ σπίτι παρὰ γιὰ νὰ κυττάξῃ τ’ ἀμπελάκι ποῦ τῆς ἄφησεν ὁ μακαρίτης. Γιὰ νὰ πάῃ ’ς τὰ ἀμπελάκι περνοῦσε ἀπὸ τὰ μνήματα, καὶ κάπου κάπου ἄναβεν ἕνα κερί, κ’ ἔκαιγε λίγο λιβάνι ’ς τὸν τάφο τοῦ μακαρίτη. Κ’ ἦταν γυναῖκα τῆς δουλειᾶς, ἄξια γυναῖκα. Κι’ ὅταν μεγάλωσεν ὁ γυιός της καὶ ταξείδεψε μὲ τὰ καΐκια — τὴν τέχνη τοῦ πατέρα — κι’ ἀγάλια ἀγάλια μὲ τῶν γονέων τὴν εὐχὴ καὶ τὴ δική του προκοπὴ ἀπόχτησε δικό του καϊκάκι, τότε ἡ χήρα ἡ Δήμαινα σὰν νὰ τὸ συλλογίσθηκε πιὸ πολὺ πῶς ἦταν χριστιανή· τὸ ξεπεταροῦδί της τὸ γνοιάσθηκεν, ἔπρεπε νὰ γνοιασθῇ καὶ γιὰ τὴν ψυχή της. Κι’ ἀπὸ τότε ζύγωνε συχνότερα ’ς τὴν ἐκκλησιά· κι’ ὅσο ποῦ ἔφευγαν τὰ χρόνια — τὰ εἶχε πατήσει τὰ ἑξῆντα — τόσο θεοφοβούμενον ἔνοιωθε τὸν ἑαυτό της. Ὅμως, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, περσότερο ἔτρεμε τὰ μάγια καὶ τὰ ξωτικά, χωρὶς κι’ αὐτὴ καλὰ νὰ τὸ καταλαβαίνῃ.

— Κυρὰ Δήμαινα, σὲ γυρεύουν ἔξω, τὸ παιδί σου . . . τραβῶντας την ἀπ’ τὸ φόρεμα τῆς ψιθύρισε ’ς τ’ αὐτὶ ἡ κλησάρισσα.

— Τὸ παιδί μου! καὶ τί νὰ μὲ θέλῃ; δὲν πρόφθασε νὰ τὸ συλλογισθῇ καὶ νά! μπροστά της ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ξεσκούφωτος καὶ λαχανιασμένος.

— Τίποτε, κυρὰ Δήμαινα. τὸ πόδι του στραγγούλισεν ὁ Μῆτρος.

Ξεπετάχτηκεν ἡ γρηά, σούσουρο γίνηκε τριγύρω της, ἄρχισαν ἡ γυναῖκες τὰ ψιθυρίσματα. — Σιωπή, γυναῖκες, ἔκοαζαν μὲ θυμὸ οἱ ἐπίτροποι. Ἀλλὰ ποῦ νὰ σωπάσουν. Κάτι ἔτρεξε· τί στραγγούλισμα ἦταν αὐτό; κάποιος θὰ κάηκεν ἀπ’ τὰ χαλκούνια· κάποιος θὰ μαχαιρώθηκε. Στὴ στιγμὴ μαθεύτηκε τὸ πρᾶμμα· ’ς τὴ στιγμὴν ἡ μισὴ ἐκκλησιὰ εἶχεν ἀδιάσει! Ποῦ νὰ κρατηθῇ ὁ κοσμάκης! Τὴν ἐκκλησιά του τὴ βρίσκει πάλι, μὰ τέτοια, Θεὸς νὰ μᾶς γλυτώνῃ, δὲ γίνονται κάθε μέρα.

— Μάτια μου, μάτια μου, ὁ Χριστός! ὁ Χριστός! φώναζε τρέχοντας ἡ γρηά. Κι’ ἀπ’ ἔξω ἀπ’ τὴν ἐκκλησιὰ βλέπει ἐκεῖ μπροστά της τὸ παιδί, ὀρθὸ κι’ ἀκουμπιστὸ ’ς τὸν τεῖχο. Τὸν παράστεκαν οἱ σύντροφοι, κι’ ἄλλοι πεντέξι.

— Δὲν εἶνε τίποτε, μάνα, παραπάτησα, κ’ ἔπεσα καὶ χτύπησα λιγάκι ’ς τὸ γόνατο. Πᾶμε ’ς τὸ σπίτι νὰ βάλω ἀπάνου τίποτε. Μιὰ μεγάλη πέτρα ξεπλάκωσε τὰ στήθη τῆς φτωχῆς. Ἔβανε μὲ τὸ νοῦ της χειρότερα, καὶ ’σὰν τὸν εἶδε μπροστά της ἔτσι ὀρθό, ’ς τὸ μισοσβυσμένο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ξανάσανεν.

— Ὁ Χριστός! ὁ Χριστός! κακὴ ὥρα, παιδί μου!

Καὶ δὲν ἤξερε πῶς ὁ Μῆτρος δὲ μποροῦσε νὰ κρατηθῇ ’ς τὰ πόδια του, καὶ πῶς ὁ ἴδιος εἶχε πῆ ’ς τὰ παιδιά:

— Βάλτε με ν’ ἀκουμπήσω ’ς τὸν τοῖχο, γιὰ νὰ μὴ μὲ ἰδῇ ἄξαφνα ἡ μάνα μου καὶ φοβηθῇ.

Κ’ ἐκεῖ ποῦ τὤλεγεν αὐτό, μέσα ’ς τὸ νοῦ του εἶπε καὶ κάτι ἄλλο ποῦ δὲ βγῆκε ἀπὸ τὰ χείλη του. «Πῶς θὰ μὲ ἰδῇ ἡ Φροσύνη!»

Ἡ Φροσύνη ἦταν ἡ ἀρραβωνιαστικιά του.

Κρατῶντας καὶ ξεσέρνοντας κι’ ἀνασηκώνοντες τὸν πήγενε ’ς τὸ σπίτι. Ἐκείνη τὴ χρονιὰ ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, ὁ Μάρκος ὁ Κανίκας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαμας κ’ ἡ Ταρία Ταρέλα δὲ χάρηκαν ἐπιτάφιο. Ξημερώθηκαν ’ς τὸ κρεβάτι τοῦ Μήτρου. Δὲν ἔκλεισε μάτι, πονοῦσε, μούγκριζε σὰν ταῦρος. Τὸ πόδι του ἐπρίζοταν, ἐπρίζοταν, γίνηκε μιὰ κολῶνα!

Ἕπεται συνέχεια ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ

Ο ΤΡΟΠΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σ. 145.

Τὸ αἴσθημα ὑφ’ οὗ κατείχοντο δὲν ἦτο ἡ πλῆξις, ἣν ὁ Λεοπάρδης ἀποκαλεῖ τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, ἀλλ’ ἀποβλάκωσίς τις ἀξιοθρήνητος, ἐκδηλουμένη διὰ γενικῆς καταπτώσεως τῶν βλεφάρων, τῶν παρειῶν, τῶν χειλέων, ὡς νὰ ἦσαν οὐχὶ ἐκ σαρκὸς ἀλλ’ ἐκ κρέατος βραστοῦ. Μεταξὺ τῶν μᾶλλον βασανιζομένων εὗρον τὸν Γενουήνσιον, ὅστις ἵστατο βλέπων ἀτενῶς τὴν μηχανὴν μὲ μορφήν, εἰς ἣν δὲν διεκρίνετο πλέον οὐδ’ ἡ ἐλαχίστη θνήσκουσα λάμψις διανοίας. — Τί κάμνετε ἐδῶ; τὸν ἠρώτησα. Πῶς; δὲν ὑπήγετε εἰς τὸ μαγειρεῖον; — Πρὸ ὀλίγου ἤμην ἐκεῖ, μοὶ ἀπήντησε· τίποτε νέον δὲν ὑπῆρχεν... ἴσως αὔριον ἔχομεν μακαρόνια· ἀλλὰ δὲν εἶνε βέβαιον. Καὶ μοὶ ἐξήγησε διατί ἵστατο ἐκεῖ παρατηρῶν τὴν μονότονον κίνησιν ἑνὸς ἐμβόλου· εἶχεν αὐτὸς ἰδιαιτέραν ὅλως θεωρίαν περὶ τῆς ἀνίας. — Παρετήρησα, ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀνία προέρχεται ἐκ τοῦ νὰ μὴ δύναταί τις νὰ πράξῃ ἄλλο παρὰ νὰ σκέπτεται δυσάρεστα πράγματα. Λοιπὸν διὰ ν’ ἀποδιώξω τὴν ἀνίαν, δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον παρὰ νὰ μὴ σκέπτωμαι διόλου, ὅπως καὶ τὰ κτήνη. Διὰ τοῦτο στέκω ἐδῶ ἀκίνητος παρατηρῶν τὴν ἀνάβασιν καὶ τὴν κατάβασιν τοῦ ἐμβόλου αὐτοῦ. Βαθμηδόν, ἐν διαστήματι εἴκοσι λεπτῶν περιπίπτω εἰς κατάστασιν ἐντελοῦς ἠλιθιότητος, γίνομαι σωστὸν κτῆνος· τότε δὲν σκέ-

Digitized by Google

πτομαι πλέον τίποτε καὶ δὲν ἀνιῶ πλέον. Δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον !

Ἐγέλασα ἀκούσας ταῦτα· πλὴν αὐτὸς ἀπέμεινε σοβαρός, ἐστράφη δὲ πάλιν παρατηρῶν τὸ ἔμβολον μὲ ὄμμα διεσταλμένον καὶ ἀτενὲς ὡς νεκροῦ. Ἡτοιμαζόμην νὰ ὑποβάλω αὐτῷ ὅτι, ὅπως ἀποδιώξῃ τὴν πλῆξιν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν μηχανήν· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι εὑρίσκετο ἤδη σχεδὸν εἰς τὴν ποθητήν του κατάστασιν, ἀπέσχον.

Ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατῆλθον ἐγώ.

Μία σκέψις μοὶ ἐπήρχετο καθ' ἑκάστην, ὁσάκις διηρχόμην ἐκεῖθεν. Οὔτε δέκα ἴσως ἐκ τῶν χιλίων ἑπτακοσίων ἐπιβατῶν τοῦ *Γαλιλαίου* ἐγίνωσκον τί πρᾶγμα ἦτο αὐτὴ ἡ θαυμασία μηχανή, οὐδ' εἶχον τὴν περιέργειαν νὰ τὸ μάθωσιν. Οὕτω καὶ περὶ ἀπείρων ἄλλων μηχανικῶν θαυμάτων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τῶν ὁποίων ποιούμεθα χρῆσιν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερηφανευόμεθα, διατελοῦσιν εἰς ἄγνοιαν ἴσην πρὸς τὴν τῶν ἀγρίων, τοὺς ὁποίους οὐχ ἧττον περιφρονοῦμεν διὰ τὴν ἀμάθειάν των. Καὶ ὅμως οὐ μόνον διὰ τὸν ἀμαθῆ, τὸν μὴ ἔχοντα ἄλλην ἰδέαν εἰμὴ ἀσαφῆ τινα καὶ ἀόριστον περὶ γιγαντιαίου λέβητος καὶ μυστηριώδους συμπλέγματος τροχῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἔχοντα ὁπωσδήποτε γνώσεις τινὰς ἐκ τῶν βιβλίων ἀποβαίνει ὅλως νέα καὶ μεγάλη ἡ ἡδονή, ὅτε διὰ πρώτην φορὰν ἀποφασίζει νὰ ἐνδυθῇ κυανοῦν χιτῶνα τοῦ μηχανικοῦ καὶ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ζοφερὸν ἐκεῖνον καὶ ἠχηρὸν ᾅδην, τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχέ τι ἰδεῖ εἰμὴ τὸν καπνὸν εἰς τὸν ἀέρα. Ὅταν φθάσῃ τις εἰς τὸ βάθος καὶ ἐγείρων τὴν κεφαλὴν βλέπει πρὸς τ' ἄνω, ὅπου τὸ φῶς τῆς ἡμέρας φαίνεται μόνον ὡς ἀσθενὴς λάμψις, νομίζει ὅτι κατῆλθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς εἰς τὸ βάθος ἄλλου κτιρίου· ἐπὶ τῇ θέᾳ δὲ ὅλων ἐκείνων τῶν μικρῶν καὶ ἀποτομωτάτων σιδηρῶν κλιμάκων, τῶν ἀλλεπαλλήλως ὀρθουμένων, τῶν ὁριζοντίων ἐκείνων κιγκλίδων τῶν διαθεουσῶν κύκλῳ τῆς κεφαλῆς του, τῆς ποικιλίας τῶν κυλίνδρων, τῶν κολοσσαίων σωλήνων, τῶν παντοειδῶν μηχανημάτων τῶν κινουμένων μετὰ ζωῆς ἐμμανοῦς καὶ ἀποτελούντων ἐν συνόλῳ ἄγνωστόν τι καὶ φρικτὸν τέρας ἐκ μετάλλου, κατέχον διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ φανερῶν καὶ ἀποκρύφων μελῶν τὸ τρίτον σχεδὸν μέρος τοῦ τεραστίου πυροσκάφου, μένει ἀκίνητος ἐκ θαυμασμοῦ, τεταπεινωμένος, διότι δὲν ἐννοεῖ, διότι συναισθάνεται ἑαυτὸν τόσον μικρὸν καὶ ἀσθενῆ ἀπέναντι τοῦ θαύματος ἐκείνου τῆς ἰσχύος. Καὶ ὁ θαυμασμὸς αὐξάνει, ὅταν εἰσχωρῇ τις εἰς τὸ ἡφαίστειον, τὸ ζωογονοῦν τὰ πάντα, μεταξὺ τῶν ἓξ ἐκείνων ὑπερμεγέθων λεβήτων, ἓξ οἰκιῶν αὐτόχρημα ἐκ χάλυβος, διαιρουμένων ὑπὸ τεσσάρων ὁδῶν διασταυρουμένων ὁμοίων πρὸς συνοικίαν ἀποκεκλεισμένην καὶ πυριφλεγῆ, ὅπου πολλοὶ ἄνδρες μαῦροι καὶ ἡμίγυμνοι, μὲ τὴν ὄψιν καὶ τὸ βλέμμα φλογερόν, ῥοφῶντες ἑκάστοτε μεγάλην ποσότητα ὕδατος ἐργάζονται ἀδιακόπως, ὅπως διαθρέψωσι τριάκοντα ἓξ φλέγοντα στόματα, ἅτινα καταναλίσκουσιν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἑκατὸν τόννους γαιανθράκων ὑπὸ τὴν πνοὴν ἓξ κολοσσαίων ἀεριστήρων, βρυχωμένων ὡς φάρυγγες λεόντων. Νομίζει τις ὅτι ἀναζῇ, ὅτε ἐξερχόμενος ἐκεῖθεν κατάρρυτος ἐκ τοῦ ἱδρῶτος εὑρίσκεται ἀπέναντι τῆς μηχανῆς, ἔνθα οὐχ ἧττον πρὸ ὀλίγου εὑρισκόμενος ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἐνταφιασμένον σχεδόν. Καὶ ἐν τοσούτῳ μετὰ κόπου ἀνακτᾷ τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογικοῦ χρῆσιν. Εἰς μάτην ὁ μηχανικὸς ἐξηγεῖ τὴν λειτουργίαν. Ἡ σκοτοδινιώδης κίνησις τῶν ἐμβόλων, τῶν μοχλῶν, τῶν ταλαντώθρων, τῶν ἀντλητηρίων, ἅτινα οἱ ἐπαλείφοντες αὐτὰ διὰ λίπους πλησιάζουσι μὲ ἦθος ἀδιαφορίας, τὸ ὁποῖον προξενεῖ φρικίασιν, ὁ ἐκκωφωτικὸς πάταγος, ὃν παράγουσιν ὁμοῦ ὁ μεταλλικὸς κρότος τῶν ἀξόνων, ὁ συριγμὸς τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιστομίδων, ὁ ὑπόκωφος δοῦπος τῶν ἀεραντλιῶν, ὁ ξηρὸς κτύπος τῶν ἄλλων ἐξαρτημάτων, ἡ ἀέναος κίνησις φασμάτων περιερχομένων μὲ φῶτα ἀνὰ χεῖρας, ἀνερχομένων καὶ κατερχομένων τὰς μικρὰς κλίμακας, ἐξαφανιζομένων εἰς τὰ σκότη, ἀναφαινομένων πάλιν ἄνω ἢ κάτω, ἐνῷ ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φωτός των ἀκτινοβολεῖ πανταχοῦ ὁ χάλυψ, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ ὀρείχαλκος, φωτίζονται δὲ παροδικῶς σχήματα ἀλλόκοτα, κινήσεις ἀκατάληπτοι, δίοδοι καὶ βάθη ἄγνωστα, πάντα ταῦτα ἐπισκοτίζουσι καὶ τὰς ὀλίγας εὐκρινεῖς ἰδέας, ἃς εἶχέ τις πρὶν καταβῇ ἐκεῖ κάτω. Αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς καθησυχάζοντας ἐνώπιον τοῦ σθεναροῦ μεγαλείου τῶν μηχανισμῶν, ἀλλὰ τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐλαττοῦται βαθμηδὸν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἐπιμελοῦς μερίμνης, μεθ' ἧς οἱ μηχανικοὶ ἐπαγρυπνοῦσιν ἐπ' αὐτῶν, τῆς ἀνησύχου προσοχῆς, μεθ' ἧς ἀκροῶνται μήπως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμορρύθμου ἐκείνης συναυλίας προκύψῃ καὶ ἦχός τις παράτονος, μεθ' ἧς ὀσφραίνονται μήπως ἐν τῷ μέσῳ τῶν διαφόρων ἐκείνων συνήθων ὀσμῶν διακρίνωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην ὀσμὴν καύσεως, τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς τρέχουσι τῆδε κἀκεῖσε διὰ νὰ ψαύσωσι καὶ ἴδωσιν ἂν ἡ θερμοκρασία τῶν μετάλλων ὑπερβαίνῃ τὸν ὡρισμένον βαθμόν, ἂν ἀναθρώσκῃ εἰς μέρος τι ἔνδειξις καπνοῦ ὑπόπτου, τῆς ἐπιμελείας, μεθ' ἧς φροντίζουσι νὰ διατηρῆται συνεχὴς ἡ βροχὴ τοῦ ἐλαίου, ἥτις ἀπὸ πεντήκοντα χριστήρων κατέρχεται ἀδιακόπως ἐφ' ὅλων τῶν ἀρθρώσεων τοῦ ὑπερμεγέθους σώματος. Διότι τὸ τεράστιον αὐτὸ σῶμα τὸ ἀντιμετωπίζον καὶ κατανικῶν τὰς θυέλλας τοῦ ὠκεανοῦ εἶνε εὐπαθὲς ὅπως ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς καὶ ἡ παραμικρὰ ταραχὴ τοῦ ἐλαχίστου τῶν μελῶν του τὸ διασαλεύει ὁλόκληρον καὶ ἀπαιτεῖ ἄμεσον θεραπείαν. Καὶ τῷ ὄντι ὁμοιάζει πρὸς ζῶν σῶμα, δι-

Digitized by Google

ψαλέον, ὅπως καὶ οἱ τροφοδοτοῦντες αὐτὸ ἄνθρωποι, ἕνεκα τῆς φλεγούσης εἰς τὴν γαστέρα του πυρκαϊᾶς καὶ ἠναγκασμένον νὰ καταπίνῃ ἀκορέστως ἐκ τῆς θαλάσσης χείμαρρον ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀποδίδει πάλιν αὐτῇ ἐν εἴδει καπνιζουσῶν κρηνῶν· ἅπαν δὲ τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τῶν μηχανημάτων εἶνε οἱονεὶ κορμὸς τιτάνειος, οὗτινος πᾶσαι αἱ προσπάθειαι συγκεντροῦνται εἰς τὴν ἰσχυροτάτην ὤθησιν μακροῦ σιδηροῦ βραχίονος, δι' οὗ περιστρέφεται ἡ μεγάλη χαλκίνη ἕλιξ, ἡ σπαράττουσα τὸ κῦμα καὶ κινοῦσα τὰ πάντα. Καὶ ἐνῷ παρατηρεῖ τις, ἀναλογίζεται τὰς ἀρχαίας λιβυρνίδας μὲ τὰ τρία ζεύγη τῶν τροχῶν τῶν κινουμένων ὑπὸ βοῶν, καὶ φαντάζεται μὲ αἴσθημα ἐπάρσεως τὴν ἔκπληξιν, μεθ' ἧς θὰ ἔμενεν ἐμβρόντητος ἀρχαῖός τις ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, καὶ τὴν κραυγὴν τοῦ θαυμασμοῦ, ἥτις θὰ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στήθους του! Καὶ ὅμως αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ πόσον τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐστοίχισεν εἰς τοὺς ὁμοίους του, ἕνα αἰῶνα δηλαδὴ ἀνωφελῶν ἀποπειρῶν καὶ ἄλλον ἕνα αἰῶνα ἀδιακόπων μεταρρυθμίσεων, μίαν ὁλόκληρον λεγεῶνα ἐξόχων διανοιῶν, αἵτινες κατέτριψαν πάντα αὐτῶν τὸν βίον περί τινα τελειοποίησιν, ἥτις συνεπείᾳ ἄλλης ἐπελθούσης κατόπιν περιέπεσεν εἰς λήθην, καὶ ἀκολούθως τὸ μαρτύριον τοῦ Παπίνου, τὴν αὐτοχειρίαν τοῦ Τζῶν Φίτζ, τὴν πενίαν εἰς ἣν περιέστη ὁ μαρκήσιος Ζουφρρά, τὴν χλεύην ἣν ἐδοκίμασεν ὁ Φούλτων, τὴν παραφροσύνην τοῦ Σωβάζ, σειρὰν ἀτελεύτητον ἀδικιῶν καὶ ἐλεεινῶν ἀγώνων τοιούτων, ὥστε νὰ ἀπομένῃ ἀμφίβολον μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱστορίας τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων, ἂν ἀρκῇ τὸ παράδειγμα τῆς μεγαλοφυΐας καὶ ἡρωϊκῆς καρτερίας τῶν ὑποστάντων αὐτοὺς ὅπως παρηγορήσῃ τὴν ἀνθρώπινον συνείδησιν διὰ τὴν θρασεῖαν ἀμάθειαν, τὴν ἀγρίαν πλεονεξίαν, τὸν ἐπονείδιστον φθόνον, ἅτινα κατεπολέμησαν τὰς ὑπερόχους ταύτας διανοίας, καὶ ἂν ἤθελον δυνηθῇ, θὰ τὰς ἐξώντοναν. Ταῦτα πάντα βοᾷ μὲ τὰς μυρίας αὐτοῦ στεναγμοὺς καὶ ἀσθματικὰς φωνὰς ὁ θαυμαστὸς αὐτὸς κολοσσός, ὁ προωρισμένος ἴσως καὶ αὐτὸς νὰ φανῇ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἐπιγόνους ἄξεστον καὶ ἀτελὲς κατασκεύασμα ἀρχαρίων.

Ἀνερχόμενος συνήντησα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος τὸν ὑψηλόσωμον ἱερέα, ὅστις δεικνύων μοι διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν μηχανήν, ἀνύψου τὸν δείκτην τῆς ἑτέρας πρὸ τοῦ προσώπου μου ὡς λαμπάδα. Δὲν ἐνόησα τὸ νεῦμά του. Ἤθελε νὰ μοὶ εἴπῃ, ὅτι ἡ μηχανὴ τοῦ *Γαλιλαίου* ἐστοίχιζεν ἓν ἑκατομμύριον. Τὸν εὐχαρίστησα ἀπομακρύνων τὸν δάκτυλόν του καὶ εὑρέθην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀκριβῶς ἐν καιρῷ, ὅπως ἴδω διὰ πρώτην φορὰν τὸν ἐπιθεωρητὴν ἐκτελοῦντα καθήκοντα εἰρηνοδίκου εἰς ὑπόθεσιν περιεργοτάτην. Εἰσήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὸ γραφεῖόν του ἡ εὔσαρκος ἐκ Βονωνίας νεᾶνις μὲ ὄψιν λεαίνης τραυματισθείσης, φέρουσα κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν ἀπαραίτητον δερμάτινον σάκκον. Ἐπειδὴ ἡ θύρα ἐσκεπάζετο μόνον ὑπὸ λεπτοῦ πρασίνου παραπετάσματος, ἠκούοντο μερικοὶ ἐκ τῶν λόγων. Ὁ τλήμων ἐπιθεωρητής! Δὲν ἐβράδυνα νὰ σχηματίσω ἰδέαν περὶ τῆς ἀμετρήτου ὑπομονῆς, ἣν ὤφειλε νὰ καταβάλλῃ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἐκείνας. Ἡ φωνὴ τῆς καταμηνυούσης ἠγέρθη ἐν ἀρχῇ ἐξημμένη ἐκ τῆς ὀργῆς, πλήρης ἀλαζονείας καὶ ἀπειλῆς. Ἄλλο τι δὲν ἐνόησεν, εἰμὴ ὅτι παρεπονεῖτο δι' ἀδίκημα γενόμενον πρὸς αὐτήν, καὶ ὅτι ἡ ἀδικία αὕτη θὰ συνίστατο βεβαίως εἰς τὴν εἰκασίαν, ἣν ἔκαμεν εἷς τῶν ἐπιβατῶν περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ μυστηριώδους σάκκου της. Ἀνέφερε τὸ γεγονός, ἐζήτει τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ, ἐπέταττεν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκόν του. Αὐτὸς τὴν ἀνεκάλεσεν εἰς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὸ ἀξίωμά του σεβασμὸν καὶ συνέστησεν αὐτῇ νὰ ἡσυχάσῃ, ὑποσχόμενος νὰ ἐξετάσῃ. Χάρις εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ φωνή της ἐπραΰνθη ὁ .ωσοῦν, μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι ἤρχισε τότε διήγησίν τινα μὲ τόνον αἰσθηματικόν, ἀνυψούμενον βαθμηδὸν μέχρι τοῦ δραματικοῦ. Ἦτο ἡ αὐτοβιογραφία της, ἀπὸ τὰς συνειθισμένας· ἀνῆκεν εἰς διακεκριμένην οἰκογένειαν· εἶχε συγγενῆ δημοσιογράφον, ὅστις ἦτο ἱκανὸς τοὺς πάντας νὰ διορθώσῃ· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ της τὴν ἀνέθρεψαν καλῶς, ἀλλ' ἔπειτα ἐπῆλθον συμφοραί, ἡ ἀδικία τῆς τύχης· διῆλθεν ὅμως ζωὴν ἀκηλίδωτον... Διὰ μιᾶς ἐπῆλθε καὶ ἡ ἀναπόφευκτος κρίσις... οἱ θρῆνοι καὶ τὰ δάκρυα. Τότε ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ παρηγοροῦντος αὐτήν. Ἐν τοσούτῳ εἶχε σχηματισθῇ πρὸ τῆς θύρας ὅμιλος γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν τῆς τρίτης θέσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ χωρικός τις μὲ πρόσωπον ἀρκετὰ κωμικόν, μὲ τὴν ῥῖνα σιμὴν ὡσεὶ ἠκρωτηριασμένην, ὅστις θὰ ἦτο ὁ ἔνοχος καὶ ὅστις ἐδικαιολογεῖτο. — Τέλος πάντων, ἔλεγε, ἐγὼ δὲν εἶπα ὅτι ἤμουν βέβαιος... ἁπλῶς εἶπα μίαν εἰκασίαν.

Αὐτὸς ἦτο ὁ κατηγορούμενος. Τῷ ὄντι ὅτε ὁ ἐπιθεωρητὴς προέβη εἰς τὴν θύραν, εἶπεν αὐτός:

— Ἐγὼ εἶμαι· καὶ εἰσῆλθε. Πάραυτα ἠκούσθη ἔκρηξις ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν ἐκφερομένων εἰς Βονωνικὴν διάλεκτον, αἵτινες ἐξηφάνισαν διὰ μιᾶς ὅλην τὴν αἴγλην τῆς «διακεκριμένης οἰκογενείας».

— Παληάνθρωπε! ἔχεις καὶ τὴν ἀναίδειαν νὰ παρουσιάζεσαι ἐμπρός μου; μοῦ ἔρχεται νὰ σὲ πνίξω, βρωμάνθρωπε, παληοχωριάτη, ἀνάγωγε!

Ἀκολούθως ἠκούσθησαν καὶ αἱ τρεῖς φωναὶ ὁμοῦ, ἔπειτα δὲ μόνη ἡ τοῦ ἐνόχου. Διάβολε! Ἡ ἀφορμὴ τῆς ἔριδος ἦτο ἀκριβῶς τὸ ὑποθετικὸν περιεχόμενον τοῦ περιφήμου σάκκου, περὶ τοῦ ὁποίου ἠσχολοῦντο ὅλοι οἱ παρὰ τὴν πρῷραν

Digitized by Google

ἀστεῖοι, κατατρίβοντες τὸ πνεῦμα εἰς παντοίας κωμικὰς εἰκασίας. Ἀλλ' ἡ καταγγελλομένη λέξις δὲν ἠκούσθη· ἠκούσθη ὅμως ἡ φωνὴ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐπιπλήττοντος δριμέως τὸν χωρικόν, ἀπειλοῦντος αὐτὸν νὰ τὸν θέσῃ εἰς τὰ δεσμά, καὶ ἡ ἐκ Βονωνίας νεᾶνις μεμψιμοιροῦσα ἀκόμη, μεθ' ὃ ἐξῆλθεν ὁ μὲν μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν, ἡ δὲ μὲ τὴν κεφαλὴν ἐπηρμένην· ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τὸ πράσινον παραπέτασμα εἶδον τὸν δικαστὴν ῥιφθέντα ἐπὶ τοῦ διβανίου καὶ κρατοῦντα τὰς πλευράς, ἀσθμαίνοντα ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος καὶ καταβεβλημένον ἐκ τῶν προσπαθειῶν, ἃς κατέβαλλεν ὅπως τὸν συγκρατήσῃ. Τίς ἦτο λοιπὸν ἡ εἰκασία; Τί ἆρά γε περιείχετο εἰς τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον σάκκον; Ὤ!.. εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ μαντεύσῃ τις! Μία τῶν μᾶλλον κωμικῶν καὶ ἀλλοκότων ἰδεῶν, ἀφ' ὅσας ποτὲ διῆλθον ἐκ τοῦ νοῦ ἀλλοπροσάλλου ἀστείου, μία σκέψις ἥτις θὰ ἐκίνει εἰς γέλωτα καὶ τὸν μᾶλλον στυρφνὸν τῶν ἠθολόγων. Ἠναγκάσθην κ' ἐγὼ νὰ πέσω ἐπὶ τοῦ διβανίου ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος, ἀλλ' ἐδέησε νὰ ἐγερθῶ ἀμέσως, διότι εἰσήρχετο ἑτέρα τις γυνὴ νὰ παραπονεθῇ διὰ φήμην τινὰ διαδοθεῖσαν ἐναντίον της. — Πῶς σᾶς οἰκτείρω! εἶπον πρὸς τὸν ἐπιθεωρητὴν ἐξερχόμενος, ἡ ἡμέρα ἀρχίζει κακὰ καὶ προμηνύεται νὰ τελειώσῃ χειρότερα! — Αἴ, καὶ αὐτὰ δὲν εἶνε τίποτε! εἶπε μὲ τὴν πραεῖαν αὐτοῦ ἐγκαρτέρησιν. Ἀφοῦ δ' ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τοῦ θερμομέτρου: — Θὰ ἴδῆτε, προσέθηκεν, ὅταν φθάσωμεν εἰς τοὺς τριάντα ἓξ βαθμούς!... Ἀνακτήσας δὲ τὸ δικαστικόν του ἦθος, ἐστράφη πρὸς τὴν νεωστὶ ἐλθοῦσαν.

Ἀλλ' ἤδη ὁ καύσων εἶχε μεταβάλει ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ πράγματα καὶ παρὰ τὴν πρύμνην, ὡς ἠδυνήθην νὰ βεβαιωθῶ κάλλιστα τὴν ἑσπέραν. Ἦτο πρᾶγμα ἄξιον οἴκτου ἀληθῶς. Μεταξὺ τῶν εὐαρίθμων αὐτῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μόλις δὲν ἐγίνωσκον ἀλλήλους οἵτινες ἔπρεπε περὶ ἄλλου νὰ μὴ σκέπτωνται εἰμὴ περὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν συμφερόντων, ἅτινα εἶχον ἐγκαταλείψει ἐν Εὐρώπῃ ἢ ἐκείνων, ἅτινα τοὺς ἀνέμενον ἐν Ἀμερικῇ, ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐκείνων σανίδων τῶν αἰωρουμένων ἄνωθεν τῆς ἀβύσσου, εἶχεν ἤδη ἐξυφανθῇ περίπλοκος ἱστὸς ἀντιπαθειῶν καὶ ἔχθρας· ἐχθροπάθειαι ἐθνικαὶ μεταξὺ τοῦ Χιλιανοῦ καὶ τῶν Ἀργεντινῶν, μεταξὺ τοῦ Περουβιανοῦ καὶ τοῦ Χιλιανοῦ, μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν Γάλλων, ζηλοτυπίαι μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν, ἐλεεινοὶ φθόνοι καὶ φιλοδοξίαι μεταξὺ τῶν διαφόρων κυριῶν, ἑσμοὶ παθῶν μηδαμινῶν καὶ ἐπονειδίστων, ἅτινα ἐξεδηλοῦντο διὰ κακεντρεχῶν βλεμμάτων καὶ δι' ἀμοιβαίας ἐπιδείξεως ἀδιαφορίας ἢ ἀποστροφῆς. Οἱ ἡμίσεις τῶν ἐπιβατῶν εὐχαρίστως θὰ ἐξώρυττον τὸν ὀφθαλμὸν τῶν λοιπῶν. Παραλείπω δὲ καὶ τὰς ἄλλας φαυλότητας. Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν τρίτην θέσιν, ὅπως καὶ εἰς τὴν πρώτην. Τῇ ἀληθείᾳ ἂν ὁ *Γαλιλαῖος* κατεποντίζετο αἴφνης, δὲν θὰ ἐπνίγετο εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης φορτίον ὁλόκληρον *εὐγενῶν αἰσθημάτων*. Τὰ δύο μόνα ἄτομα, ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνοντο ἄξια νὰ ἐπιπλεύσωσιν, ἦσαν ἡ ἐκ Μέστρε δεσποινὶς καὶ ὁ Γαριβαλδινός, οἵτινες καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ἐκάθηντο ἐγγὺς ἀλλήλων συνδιαλεγόμενοι. Ἡ σχέσις των, καθ' ἃ μοὶ εἶπεν ὁ ἀργυραμοιβός, προέκυψεν ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε συστρατιώτης ἀδελφοῦ τινος τῆς νεάνιδος, τραυματισθέντος ἐν Βεζέκᾳ καὶ ἀποθανόντος ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Βρεσκίας. Βεβαίως θὰ ἔζη αὐτὸς νοερῶς ὑπεράνω τῶν εὐτελῶν παθῶν τῶν ἄλλων, διότι ἡ ὄψις του ἐξέφραζε τοιαύτην σταθερὰν ἀδιαφορίαν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, περὶ τοῦ βίου, περὶ τῶν ἀνθρώπων, τοιαύτην ὑψηλόφρονα καὶ ψυχρὰν περιφρόνησιν πρὸς πᾶσαν ταπείνωσιν, ὥστε οὐδεὶς τὸν ἐπλησίαζεν, ὡς νὰ εἶχον πάντες ὀσφρανθῇ ἐξ ὁρμεμφύτου αὐτὸν ὡς ἐχθρόν. Ἡ νεᾶνις ἐλάλει, αὐτὸς δὲ τὴν ἠκροᾶτο εὐσεβάστως μέν, ἀλλ' ἀπαθῶς. Μοὶ ἐνεποίησε δὲ αἴσθησιν καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν νοῦν μου ὡς ἡ ζωηροτέρα ἐντύπωσις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ τρόπος δι' οὗ ἀπεχωρίσθησαν τὴν ἑσπέραν ἀργά· νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη ἐνώπιον τοῦ λευκοῦ ἐκείνου φάσματος, τοῦ ὡσεὶ νεκρᾶς ἐκείνου προσώπου, ἐφ' οὗ ἤστραπτε μόνον ἡ λάμψις ἐλπίδος ἄλλης ζωῆς, μελλούσης, ἐγειρόμενον καὶ κλίνοντα τὴν κεφαλὴν τὸν κολοσσὸν ἐκεῖνον τὸν ὑπέρφρονα, ὅστις ἔφερε κεχαραγμένην ἐν ἑαυτῷ τὴν σφραγῖδα τῆς αὐτοχειρίας.

DE AMICIS

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 148

Κεφάλαιον Θ΄

Ἀπρόοπτοι Δυσχέρειαι

Αἱ ἀνασκαφαὶ προέβαινον λίαν ἐπιτυχῶς.

Καθ' ἑκάστην νῦν ὁ γηραιὸς Γκουσὰ - Νισὶν ἤρχετο ἐπιτηρῶν τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν. Ἐφαίνετο λίαν εὐχαριστημένος, πολλάκις δὲ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἐγγονήν του.

Ἡ Λεϊλὰ ἐφαίνετο ἀναλλοιώτως προσηνὴς καὶ ἀξιαγάπητος, προώδευε ταχέως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης, οἱ δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατοικοῦντες ἀνεκάλυπτον καθ' ἑκάστην νέους λόγους, ὅπως θαυμάζωσι τὴν νοημοσύνην της, τὸν θελκτικόν της χαρακτῆρα, τὴν ἠπιότητα καὶ τὴν χάριν της.

Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ παρετήρησε μετ' ὀλίγον ὅτι ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀταραξίας τὸν καλύπτοντα τὰ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ τῆς Λεϊλᾶς, θλῖψίς τις κρυφία τὴν ἐβασάνιζε. Μετ' ἀβρότητος, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ ἀποτόμως τὰς ἐκμυστηρεύσεις της, ἐδιπλασίασε τὰς φιλοστόργους περιποιήσεις πρὸς τὴν νεάνιδα, τὴν τόσον ἀγαπητὴν διὰ τὴν καλλονήν της, διὰ τὸ πνεῦμά της, διὰ τὴν ἀγνότητα της, ἧς ἐμάντευε τὴν ψυχικὴν ἀπομόνωσιν. Ἡ Λεϊλὰ συγκινουμένη ἐκ τῶν ἐνδείξεων ἐκείνων ᾐσθάνετο ἐν ἑαυτῇ διπλασιαζόμενον τὸ αἴσθημα τῆς γενναιόφρονος συμπαθείας, ὑφ' ἧς κατελήφθη πρὸς τὴν νεαρὰν ξένην. Θὰ ἦτο μεγάλη δι' αὐτὴν χαρά, ἂν ἠδύνατο ν' ἀποκαλύψῃ τὰς ἐνδομύχους αὐτῆς σκέψεις πρὸς τὴν νέαν φίλην της, ἥτις ἐφαίνετο ἔμφρων καὶ ἐχέμυθος βεβαίως περισσότερον ἀφ' ὅ,τι ἡ νεαράτης ἡλικία καὶ ἡ περιωρισμένη ἀκόμη πεῖρά της ὑπεδείκνυε. Διότι ἀπὸ τῆς συνομιλίας αὐτῆς μετὰ τοῦ πάππου της τὸ πνεῦμά της διετέλει ἐν ἀδιακόπῳ ταραχῇ.

Ἡ Λεϊλὰ ἀνατραφεῖσα ἐν τῇ ὑποταγῇ, ἥτις εἶνε ὁ κλῆρος πασῶν τῶν ἐν Ἀνατολῇ γυναικῶν, ἐκέκτητο ὅμως ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοφύλων της τὸ πλεονέκτημα, ὅτι εἶχε λάβει ἐκπαίδευσιν σοβαρὰν καὶ ποικίλην. Πλὴν ἡ τοιαύτη ὑπεροχή, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς τὴν ἐπροστάτευεν ἀπὸ τὴν μικρόνοιαν καὶ ἀπὸ τὴν πλῆξιν, ἐν ᾗ φυτοζωοῦσιν αἱ ὅμοιαί της, εἶχεν ὅμως τὸ κακόν, ὅτι ἐγένετο ἐν αὐτῇ παραίτιος πόθων ἥκιστα συμβιβαζομένων μὲ τὴν ἐπιφυλαττομένην αὐτῇ τύχην.

Ἡ ἔλευσις τῶν ξένων, αἱ ἀβρόφρονες περιποιήσεις τοῦ ἰατροῦ Ἀρδὺ καὶ τῶν νέων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ μετὰ τῆς Αἰκατερίνης οἰκειότης αὐτῆς ἐγέννων εἰς τὴν ψυχήν της πλῆθος αἰσθημάτων καὶ ἐλπίδων νέων. Αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ πάππου της ἐπελθοῦσαι αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοιούτων διαθέσεων, ἐβάρυνον ὡς μόλυβδος τὴν καρδίαν της. Οὐ μόνον ἡ εὐθύνη ἐκείνη, ἣν καὶ αὐτὸς ὁ ζωηρὸς πρεσβύτης ἀπεκάλει φοβερὰν καὶ δι' ἀνδρικὸν νοῦν, ἦτο λίαν ἐπαχθὴς διὰ τὴν νεαρὰν κεφαλήν της, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ γινώσκῃ διατί, οἱ λόγοι τοῦ πάππου της, οἵτινες τέως θὰ ἐφαίνοντο αὐτῇ ἀναμφισβήτητοι : *μετ' ὀλίγον θὰ σὲ νυμφεύσω μὲ ἕνα ἐξάδελφόν σου*, ἐφαίνοντο αὐτῇ νῦν δεσποτικοὶ καὶ ἀμείλικτοι. Ἆ ! διατὶ ἡ τύχη τὴν εἶχε καταδικάσει νὰ γεννηθῇ εἰς χώραν, εἰς θρήσκευμα, εἰς φυλήν, ἔνθα οὐδεμία ἀπόφασις ἦτο ἐπιτετραμμένη αὐτῇ ἐπὶ τόσον σοβαροῦ ἀντικειμένου ;...Διατί, παραδείγματος χάριν, νὰ μὴ ἦτο ἀδελφὴ τῆς Αἰκατερίνης ; Πόσον ὁ Μίθρας ἦτο σκληρὸς καὶ σκαιὸς ἐναποθέτων εἰς χεῖράς της τὴν κλεῖδα τοῦ καταπληκτικοῦ ἐκείνου θησαυροῦ, τὸ μυστικὸν τόσων γενεῶν !..... Ἀπὸ τὴν ἐπίπονον ταύτην τιμὴν ἡ νεᾶνις προὐτίμα πολὺ περισσότερον τὰς εὐχαρίστους σχέσεις, τὴν εἰλικρινῆ φαιδρότητα, τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀπηλλαγμένον ἀπὸ πάσης προκαταλήψεως κρυφίας, μαγικῆς, ἢ μυστηριώδους βίον, ὃν διῆγον ἡ Αἰκατερίνη καὶ οἱ περὶ αὐτήν !

Ἀπηύθυνεν αὐτῇ ἀδιαλείπτους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐκείνου βίου, τοῦ προσελκύοντος αὐτὴν ἀκατανικήτως, καὶ τὸν ὁποῖον ἤθελε κατὰ βάθος νὰ γνωρίσῃ. Ἐξ ἀναγνωσμάτων ἐπιτηδείως ἐκλελεγμένων παρὰ τοῦ γηραιοῦ μάγου ἡ Λεϊλὰ εἶχεν ἀποκτήσει γνώσεις σαφεῖς καὶ λίαν ἀκριβεῖς περὶ τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ κόσμου, ἡ δὲ δεσποινὶς Κερδὶκ πολλάκις ἐξεπλήττετο διὰ τὰς γνώσεις, ἃς ἔβλεπεν αὐτὴν ἔχουσαν περὶ παντὸς ὅ,τι εἶχε σχέσιν μετὰ τῆς Γαλλίας. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ σκελετοῦ τῆς ἱστορίας μέχρι τῆς ζωντανῆς καὶ ἐμψύχου ἀποκαλύψεως ἐκείνων, ὅσοι εἶδον μίαν χώραν καὶ προέρχονται ἐξ αὐτῆς· ἡ δὲ Λεϊλὰ δὲν ἀπέκαμνεν ἀκούουσα τὴν φίλην της νὰ περιγράφῃ αὐτῇ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος της.

— Πόσον εὐτυχεῖς εἶσθε σεῖς αἱ Γαλλίδες ! ἀνέκραξε καὶ πόσον ἡ τύχη ὑπῆρξε γενναία πρὸς σᾶς!... Κατὰ τί εἶσθε κατώτεραι τῶν ἀνδρῶν ;... Οὖσαι ἐλεύθεραι, ἰσχυραί, χρήσιμοι, σεβασταί, εἶσθε ἀληθῶς προνομιοῦχοι... Ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ δούλη παραβαλλομένη πρὸς σέ...

— Ἐν πρώτοις, ἀπήντα ἡ Αἰκατερίνη, σοῦ ἀπαγορεύω ν' ἀποκαλῇς σέ, τὴν φίλην μου, δούλην !... ἔπειτα, φιλτάτη μου, μὴ πιστεύσῃς δὰ ὅτι ὅλαι αἱ Γαλλίδες περιτρέχουσι τὸν κόσμον καὶ χειρίζονται τὴν σκαπάνην. Χάριτι θείᾳ αἱ πλεῖσται ἐξ αὐτῶν ἔχουν τὸ σπίτι των, τοῦ ὁποίου μένουν δι' ὅλης των τῆς ζωῆς τὸ εἰρηνικὸν κόσμημα. Ἐχρειάσθησαν περιστάσεις ἐξαιρετικαί, διὰ νὰ μὲ φέρωσιν ἐδῶ εἰς τὸ Ἰράν...

Digitized by Google

Κάθε ἄλλο ἐφανταζόμην πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν, παρὰ ὅτι θὰ ἐγνώριζα μίαν ἡμέραν τὸν σεβάσμιον Γκουσὰ-Νισὶν καὶ τὴν χαρίεσσαν Λεϊλάν. Πίστευσέ το, ἀγαπητή μου, καὶ ὁ ἰδικός μας προορισμὸς εἶνε νὰ μένωμεν εἰς τὸ σπίτι μας, πολλοὶ δέ, οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν τοὺς παρακινήσαντάς με ἰδιαιτέρους λόγους, εὐλόγως κατὰ τὸ φαινόμενον θὰ ἀπεδοκίμαζον τὴν ἀπόφασίν μου. Ἂν εἴξευρον ὅμως,Λεϊλά, ποῖος εἶνε ὁ ἀδελφός μου, χάριν τοῦ ὁποίου ἐθυσίασα πρὸς καιρὸν τὰς ὀρέξεις καὶ τὴν πατρίδα μου, δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ τὴν ἐγκρίνωσιν...

— Ὁ ἀδελφός σου σὲ ἀνέθρεψεν; ἠρώτησεν ἡ Λεϊλὰ μετ' αἰφνιδίου ἐνδιαφέροντος.

— Αὐτὸς ὑπῆρξε δι' ἐμὲ πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ οἰκογένεια, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσα!

—Καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ σκεπτική,ὁ πάππος μου ὑπῆρξεν ἡ μόνη οἰκογένειά μου... αὐτὸς ἐφρόντισεν ἐπιμελῶς περὶ τῆς ἀνατροφῆς μου... αὐτὸς ὅμως ὡδηγεῖτο ἀπὸ ἄλλας μερίμνας παρεκτὸς τῆς καθαρᾶς στοργῆς. Ὁ πάππος μου εἶνε σοφός, εἶνε ἰσχυρὸς καὶ φοβερός. Οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων νὰ τοῦ ὁμιλήσω, ὅπως σὺ ὁμιλεῖς πρὸς τὸν ἀδελφόν σου. Ὦ! Αἰκατερίνη!... πόσην στοργὴν καὶ τρυφερότητα θὰ σοῦ ἔδειξε, διὰ νὰ σοὶ ἐμπνεύσῃ τόσην ἐμπιστοσύνην!

«Διηγήθητί μοι, σὲ παρακαλῶ, τὰ τῆς παιδικῆς σου ἡλικίας... Περίγραψέ μου τὴν Βρεττανίαν σας καὶ τοὺς ὡραίους Παρισίους, τοὺς ὁποίους τόσον πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἴδω!» ἐπανελάμβανεν ἑκάστοτε.

Καὶ ἡ Αἰκατερίνη περιέγραψεν ἀκαμάτως τὰ καλλιτεχνικὰ θαυμάσια, τὰ λαμπρὰ μνημεῖα, τὰς εὐρείας ὁδούς, τὰ ἀπαστράπτοντα ἐμπορικὰ καταστήματα, τὸν μαγικὸν φωτισμόν, τὰς ἁμάξας, τοὺς ἵππους, τὴν λαμπρότητα τῆς ἀπαραμίλλου γαλλικῆς πρωτευούσης.

Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν κατελίμπανεν ἐνίοτε τὴν τάφρον ὅπως μεταβῇ καὶ ἀνταλλάξῃ μετὰ τῶν δύο νεανίδων ὀλίγας λέξεις ἀποληγούσας συχνάκις εἰς συνομιλίαν. Ὁ Μαυρίκιος ἀφ' ἑτέρου ἤρχετο νὰ ἴδῃ τίνα ἀφορμὴν εἶχαν διὰ νὰ φλυαρῶσιν ἐπὶ τόσην ὥραν καὶ νὰ ἐπιπλήξῃ τὰς δύο φίλας, διότι τοῦ ἀπησχόλουν τὸν καλλίτερόν του ἐργάτην. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ δείξωσι τὴν ἐλαχίστην μεταμέλειαν ὡς ἔνοχοι, ἡσμενίζοντο νὰ κρατῶσι καὶ αὐτόν, ὁτὲ μὲν προσφέροντες αὐτῷ δροσιστικὸν ποτὸν ἢ καρπόν τινα ἡδύτατον, ὃν δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα ν' ἀποποιηθῇ, ἄλλοτε δὲ ἐπιτηδείως παρασύροντες αὐτὸν εἰς συζήτησιν σχετιζομένην πρὸς τὰς προσφιλεῖς του ἀνασκαφάς, εἰς ἣν ἀφίετο μετὰ ζέσεως, ἀφίνων τὰς στιγμὰς νὰ παρέρχωνται πρὸς μεγάλην χαρὰν τῆς Αἰκατερίνης. Διότι ἡ ἀδελφή του πάντοτε προσεκτική, ἐφοβεῖτο μήπως ἡ ὑπερβολικὴ ἐργασία φθείρῃ ἐπὶ τέλους τὴν ὑγείαν του, ἔχαιρε δέ, ὁσάκις ἠδύνατο ἐκ διαλειμμάτων νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ στιγμάς τινας ἀναπαύσεως.

Ὡς ἐκ τῆς σχέσεως καὶ τῆς συμβιώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς θελκτικῆς ἐκείνης νεάνιδος, μετὰ τῶν νέων ἐκείνων τῶν τόσῳ ἀβροφρόνων, ἀξιαγαπήτων καὶ ἀφελῶν, ἡ νεαρὰ Ἀσιανὴ ἐφαίνετο οἱονεὶ ἀναγεννωμένη εἰς τὴν ζωήν. Αἱ παρειαί της, αἱ ἔχουσαι τοιαύτην ὁμοιόμορφον λευκότητα, ἐνίοτε ἐβάφοντο ὑπὸ ῥοδίνου χρώματος, οἱ ὀφθαλμοί της ἐνεψυχοῦντο, ἀπέβαλλε τὴν σοβαρότητά της καὶ ἐνίοτε, ὁσάκις ἔλεγεν ἀστειότητά τινα ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιών, ἢ ἔπραττέ τι ἰδιότροπον ὁ Γαργαρίδης, ἠκούετο παραδόξως ἐκφέρουσα ἠχηρὸν καὶ φαιδρὸν γέλωτα.

Ὅτε ὅμως ὁ γηραιὸς Γουέβρος ἐπλησίαζεν εἰς τὸν ὅμιλον καὶ ἀπήγγελλεν ἀπόφθεγμά τι σοβαρὸν ἐν εἴδει χρησμοῦ, ἡ παροδικὴ ζέσις, ἐξ ἧς ἀπέκτων τόσην χαρίεσσαν λάμψιν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νεάνιδος,ἐξηφανίζετο ἀντικαθιστωμένη ὑπὸ τῆς συνήθους σοβαρότητος.

Ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ ἐδέησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τεχεράνην, διότι οἱ ἐκεῖ ἀσθενεῖς του μεγαλοφώνως ἀπῄτουν τὴν παρουσίαν τοῦ *Φράγκου Χακίμ*· ἐδήλωσε δὲ μετὰ λύπης του, ὅτι προετίμα μὲν μυριάκις νὰ μένῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπεν οὐχ ἧττον νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ καθῆκον.

Τὰ διαλείμματα τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ψυχαγωγίας δὲν διήρκεσαν πολύ. Αἱ ἐργασίαι προὐχώρουν μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ γηραιὸς Γουέβρος ἐβεβαίου ὅτι παρακολουθοῦντες τὴν γραμμήν, ἣν εἶχεν ὑποδείξει,θὰ ἔφθανον βεβαίως εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸν πυρῆνα, τὴν καρδίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἀφοῦ δὲ ἤθελον φθάσει μέχρι τῆς ἀκροπόλεως, ἦτο βέβαιος αὐτός, ὅτι μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας θ' ἀνεύρισκε τὸ θαῦμα τῶν θαυμάτων, τὸν ναὸν τοῦ Μίθρα.

Αὐτὸς εἶχε καταστῇ πράγματι ὁ ἀληθὴς διευθυντὴς τῶν ἀνασκαφῶν. Ὁ Μαυρίκιος οὐδαμῶς πλέον ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἀξίας τοῦ συνεταίρου του. Ὡς πρὸς τὸ μυστήριον, δι' οὗ ἠρέσκετο νὰ περιβάλλῃ τὴν πηγὴν τῶν γνώσεών του, ὁ νεαρὸς Γάλλος δὲν ἐμερίμνα πλέον. Τοῦ ἦτο ἀδιάφορον ἂν ὁ πρεσβύτης ἠσμενίζετο νὰ ὑποκρίνηται τὸν μάντιν ἢ τὸν μάγον. Ἦτο ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκέκτητο περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἐκβατάνων, περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν συγκοινωνίας, περὶ τῆς θέσεώς των, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ εἴδους τῶν κτιρίων των, γνώσεις τοιαύτας, ὥστε ἐξεπλήττετο ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος. Προφανῶς μόνη ἡ παράδοσις ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ τοιαῦτα μυστικά, παράδοσις ἀληθῶς φυλασσομένη λίαν ζηλοτύπως, διότι ὁ Μαυρίκιος εἶχε μελετήσει τὸ θέμα του κατὰ βάθος, ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, μέχρις ἐξαντλήσεως ὅλων τῶν γνωστῶν πηγῶν. Δὲν ὑπῆρχε γωνία εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ

Digitized by Google

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Βρεττανικὸν Μουσεῖον, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐξηρεύνησε, νὰ μὴ ἐσπούδασε, νὰ μὴ ἀνεδίφησεν· οὐδαμοῦ δὲ ἀνεῦρέ τι ἀνάλογον μὲ τὰς πληροφορίας, ὧν ἦτο κάτοχος ὁ γηραιὸς μάγος. Ὁσάκις οὗτος ἔλεγεν: « Εἰς τὸ δεῖνα μέρος πρέπει νὰ εὑρίσκεται τὸ δεῖνα πρᾶγμα », εὑρίσκετο αὐτὸ πάντοτε, καίτοι δὲ οἱ τρόποι καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ Γκουσὰ Νισὶν ἐνέπνεον αὐτῷ πάντοτε συναίσθημά τι δυσπιστίας, οὐχ ἧττον ὁ Μαυρίκιος Κερδὶκ προθύμως θὰ παρηκολούθει μὲ κλειστὰ ὄμματα τὸν ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ ὁδηγόν. Ὁ Γουέβρος εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου, τὸν ναὸν ἐκεῖνον, ἔνθα εἶχεν ἀντηχήσει τὸ βῆμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅπου εἶχον ἱερουργήσει οἱ σεβάσμιοι ἐκεῖνοι μάγοι, οἱ παρατηρηταὶ τῶν ἀστέρων, οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης. Ταῦτα ἆρά γε δὲν ἦσαν ἱκανὰ νὰ ἐξάψωσιν ἕνα ἀρχαιολόγον; Διὸ μακραὶ καὶ πλήρεις ἐλπίδων ἦσαν αἱ συνομιλίαι τῶν τριῶν ἐρευνητῶν κατὰ τὴν ἑσπέραν, ὅτε τὸ στρατόπεδον ἀνεπαύετο καὶ τὰ ἐργαλεῖα ἦσαν ἀποτεθειμένα εἰς τὸ ἐξώστεγον, οὗτοι δὲ κεκμηκότες ἐκ τοῦ ὑγιοῦς κόπου, ἀνέπαυον τὰ μέλη των καὶ ἄφινον ἐλευθέραν διέξοδον εἰς τὴν φαντασίαν των.

Ἐν τούτοις ἡ λῆξις τῆς ἀδείας τοῦ ὑπολοχαγοῦ Γκυγιὼν ἐπλησίαζε, μετὰ λύπης δὲ δσημέραι μεγαλειτέρας ἔβλεπε προσεγγίζουσαν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τεχεράνην, μὲ ὅλην τὴν παρήγορον ἰδέαν, ὅτι ἔμελλεν αὐτόθι νὰ ἐπανεύρῃ τὸν φίλον καὶ συγγενῆ του ἰατρὸν Ἁρδύ. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε τρόπος ἀποφυγῆς. Ἡ διαμονὴ ἐκείνη ἐν τῷ στρατοπέδῳ, αἱ ἐργασίαι ἐκεῖναι, αἱ τόσον ἀσυνήθους δι' αὐτὸν ἐνδιαφέροντος, ἡ πλήρης γοήτρου ἐκείνη συντροφία ἡ προκαλοῦσα μελέτας ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργουμένας, ταῦτα πάντα ἔμελλον νὰ λήξωσι καὶ μετ' ὀλίγον βεβαίως δὲν θ' ἀπετέλουν εἰμὴ εὐχάριστον καὶ παροδικὸν ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς των!...

Ἐπῆλθεν ἤδη ἡ προτεραία τῆς ἀναχωρήσεως. Οἱονεὶ ὅπως χρησιμοποιήσῃ κάλλιον τὰς τελευταίας στιγμάς, ἃς ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν νέων φίλων του, ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν εἰργάζετο μετὰ διπλασίας ζέσεως. Ἡ Αἰκατερίνη μάλιστα τοῦ εἶχεν ἀπονείμει καλὸν βαθμὸν δι' ἐπιδέξιον κτύπημα σκαπάνης, ὅπερ ἀπεκάλυψεν ἐξαίσιον ἐπικήδειον κάλπην. Ἡ Λεϊλὰ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἀφιχθεῖσα συνώδευε μὲ χάριεν μειδίαμα τοὺς ἀστεϊσμοὺς τῆς φίλης της καὶ αὐτὸς ὁ γηραιὸς μάγος ἐφαίνετο ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ βλέμματός του μαρτυρῶν, ὅτι τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν, ὅτε ἐθεάθη αἴφνης ὁ Γαργαρίδης μὲ τὴν μορφὴν τεταραγμένην τρέχων δρομαίως, ἐνῷ τὸ κατεσχισμένον αὐτοῦ ἱμάτιον ἐκυμαίνετο εἰς τὸν ἀέρα.

— Κύριε, κύριε!... ἐλᾶτε!... ἐλᾶτε!... ἔκραξεν ἀσθμαίνων καὶ μὲ ἦθος μυστηριῶδες.

Digitized by Google

— Τί τρέχει ; ἠρώτησε χωρὶς νὰ ταραχθῇ καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν ὁ Μαυρίκιος, λίαν συνειθισμένος εἰς τὰς θεατρικὰς ἐμφανίσεις τοῦ ὑπηρέτου του.

— Ἂς λάβῃ τὴν καλοσύνην ὁ κύριος ν' ἀφήσῃ τὴν σκαπάνην καὶ νὰ ἔμβῃ μίαν στιγμὴν εἰς τὴν σκηνήν του, διὰ νὰ καλλωπισθῇ ὀλίγον...

— Νὰ καλλωπισθῶ ; ἐτρελλάθης ; . . . Πολὺ καλὰ εἶμαι ἔτσι ὅπως εἶμαι διὰ τὴν ἐργασίαν μου.

— Διὰ τὴν ἐργασίαν σας μάλιστα . . . εἴσθε πολὺ καλά. Ἀλλὰ ὅπως δεχθῆτε τὰς *ἀρχάς* ;...

— Ποίας ἀρχάς ; Ἂν εἶνε ἐπισκέπται, ἂς ἔλθουν ἐδῶ. Δὲν δύναμαι ν' ἀφίσω τὴν ἐργασίαν μου.

— Ἀλλά, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Γαργαρίδης μετ' ἀπηλπισμένων χειρονομιῶν, σᾶς βεβαιῶ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρώτατον...

— Μὰ τέλος πάντων ἐξηγήσου !... Τί εἶνε σοβαρόν ;

— Φεῦ ! πολὺ φοβοῦμαι, κύριε, ὅτι πρέπει νὰ σηκωθῶμεν νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ !

— Νὰ φύγωμεν ;...

— Ἐνῶ αἱ ἐργασίαι μας ἦσαν εἰς τόσον καλὸν δρόμον !... εἶπε στενάζων ὁ Ἀριστομένης. Μία τόσον καλὴ θέσις !... ἀφεντικὰ ὁποῦ μοῦ ἐταίριαζαν !. . . τροφὴ καλή, περιποίησις ! . . . ὅλα !... Ἂ ! δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ ἐπιζήσω.

Καὶ ὁ Μαυρίκιος τὸν εἶδε θρηνοῦντα καὶ οἱ κλαυθμοί του συνεπλήρουν τὴν μυστηριώδη ἐλεγείαν του.

— Ποῦ διάβολο θέλει νὰ καταλήξῃ ;...Αἴ, μὰ δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀκούω κουταμάραις. Ἢ εἰπέ μου ἢ ἄφισέ με ἥσυχον !

— Κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀριστομένης πειραχθείς, ἀπομάσσων τὰ δάκρυά του διὰ μανδηλίου ἀμφιβόλου καθαριότητος — νὰ σᾶς προετοιμάσω βαθμηδὸν εἰς τὸ ἄκουσμα δυσαρέστου εἰδήσεως (τολμῶ δὲ νὰ καυχηθῶ ὅτι δι'αὐτὴν τὴν δυσχερῆ καὶ λεπτὴν ἀποστολὴν δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἱκανώτερος ἐμοῦ !...Αὐτὸ τοὐλάχιστον ἐβεβαίωνεν ὁ καϋμένος ὁ πατέρας μου !) Ἀλλ'ἀφοῦ δὲν ἐπιθυμεῖτε τὰ ῥητορικὰ προοίμια, μάθετε ὅτι δύο κλητῆρες ἐλθόντες ἐκ Χαμαδὰν εὑρίσκονται ἐδῶ παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν σκηνῶν σας καὶ σᾶς προσκαλοῦσι νὰ ἐμφανισθῆτε.

— Κλητῆρες ! ἐπανέλαβεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις εἶχε πλησιάσει.

— Ὡς πρὸς αὐτό, δεσποινίς, εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι δὲν εἶνε καλοὶ ἄνθρωποι...εἶνε κάτι μοῦτρα ποῦ μοῦ ἔκαμαν ἀνατριχίλα!...εἶπεν ὁ Γαργαρίδης μετὰ τραγικῆς φρίκης.

— Πῶς ! ὁ ἀπόγονος τοῦ ἀδαμάστου Ἀριστομένους τρομάζει ἐπὶ τῇ θέᾳ ἁπλῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων...καὶ μάλιστα Περσῶν!...

— Τί τὰ θέλετε, κύριε ; Τὸ αἴσθημα αὐτὸ εἶνε ἀκατανίκητον !...Οὐδέποτε ἠμπόρεσα νὰ χωνεύσω αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους !...

— Καλά ! Προσπάθησε ν' ἀποκρύψῃς αὐτὰς τὰς ἥκιστα ἡρωϊκὰς διαθέσεις καὶ πήγαινε νὰ εἰδοποιήσῃς αὐτοὺς τοὺς κυρίους, ὅτι τοὺς περιμένω ἐδῶ...

— Τί δηλοῖ αὐτό ; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη ἀνήσυχος, ἐνῷ ὁ ὑπηρέτης ἀπεμακρύνετο.

— Ὤ, τίποτε, μὴ ἀνησυχῇς. Κάτι στρεψοδικία θὰ εἶνε διὰ νὰ μᾶς ἀργυρολογήσουν...Ἀλλὰ μεῖνε ἥσυχος, τοὺς γνωρίζω καλά... τοὺς ἐσπούδασα εἰς τὴν Σουσιανήν... Ἐπειδὴ ἔχω κανονίσει ἐπακριβῶς τὰς σχέσεις μου μετὰ τῶν ἀρχῶν, δὲν ἔχω τι νὰ φοβηθῶ.

Δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναφανῇ ὁ εὐγενὴς Ἀριστομένης, οὗ ἡ φυσιογνωμία ἐξέφραζε ζωηρὰν ἀποδοκιμασίαν. Προηγεῖτο δύο ἀτόμων φυσιογνωμίας ληστρικῆς, οἵτινες ἔφερον τὴν στολὴν τῆς περσικῆς ἀστυνομίας.

Ὁ Μαυρίκιος προέβη ὅπως τοὺς χαιρετίσῃ, ἀλλ'ἡ θέα τῶν ὑπόπτων ἐκείνων προσώπων ἀνέκοψεν εἰς τὰ χείλη του τοὺς φιλοξένους λόγους οὓς προητοίμαζε.

— Τί ζητεῖτε, κύριοι ; εἶπεν αὐτοῖς ψυχρῶς.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως εἷς τῶν κλητήρων ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ μὲ φωνὴν ἔρρινον καὶ μονότονον μακρὸν φιρμάνιον, ἐξ οὗ προέκυπτεν ὅτι ἡ ἄδεια πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν εἰς τὰς πέριξ γαίας ἀπεσύρετο ἀπὸ τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ καὶ ὅτι ὤφειλε παραχρῆμα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἐργασίας καὶ ν' ἀπέλθῃ μετὰ τῶν ἀποσκευῶν του, τῆς ἀκολουθίας του καὶ τῶν ἐργατῶν του.

— Νὰ ἐγκαταλείψω τὰς ἐργασίας μου ; ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος ἐξακολουθῶν νὰ σκάπτῃ. Τίνες εἴσθε σεῖς, διὰ νὰ τολμᾶτε νὰ μοῦ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως ; Ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι οἱ κακοὶ ἀστεϊσμοὶ ἔχουσι καὶ κακὰ ἐπακόλουθα ἐνίοτε ;....

— Δὲν πρόκειται καθόλου περὶ ἀστειότητος, ἀπήντησεν ὁ ὑπάλληλος ὄψιν ἔχων σκαιὰν καὶ ἀπειλητικήν. Μάθετε ὅτι ἂν ἀρνηθῆτε νὰ ὑποταχθῆτε, ἔχομεν διαταγὴν νὰ σᾶς ἐξαναγκάσωμεν διὰ τῆς βίας.

— Κύριε, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος, ἡ ἀποστολή μου εἶνε κανονική. Εἶμαι ἀπεσταλμένος ἐδῶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς μου. Ὁ μονάρχης τῆς Περσίας μοὶ ἐχορήγησε τὴν ἔγκρισίν του. Τί ἔχετε ν' ἀντιτάξητε εἰς ὅλ' αὐτά ;

— Ἔδωκε τὴν ἔγκρισίν του, εἶπε μετὰ σαρδωνικοῦ μειδιάματος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τώρα ὅμως τὴν ἀποσύρει. Τὸ *Ἄσυλον τῆς Οἰκουμένης* δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ σᾶς ζητήσῃ τὴν ἄδειάν σας, διὰ νὰ μεταβάλῃ γνώμην.

— Πολὺ καλά ! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετ' ὀργῆς αὐξούσης. Δὲν θὰ μὲ πτοήσητε ὅμως μὲ τὴν

Digitized by Google

αὐθάδειάν σας. Ποῖοι εἶσθε σεῖς; ποίαν ἐντολὴν ἔχετε;

— Εἶμαι ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίμ, τοῦ ἐνδόξου διοικητοῦ τοῦ Χαμαδάν, εἶπεν ὁ Πέρσης μετ' ἐμφάσεως.

— Καὶ λοιπόν;... μήπως εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ὁ θεράπων εἶνε ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸν κύριον;.. Τί μὲ μέλει διὰ τὸν διοικητήν σας, ἀφοῦ ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου φιρμάνιον τοῦ Σάχου!

— Καὶ ἐγὼ σᾶς λέγω, ὅτι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας του ὁ διοικητὴς εἶνε πανίσχυρος. Ἀλλοίμονον εἰς σᾶς ἂν τολμήσετε νὰ τοῦ ἐναντιωθῆτε!...

— Χρεία ποῦ τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν καὶ τὰς ἀπειλάς του! Ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας θὰ καταστήσῃ σεβαστοὺς τοὺς ὁμοεθνεῖς του.

— Καὶ αὐτοὶ ὁποῦ μεταχειρίζεσθε εἰς τὰς ἐργασίας σας, καὶ αὐτοὶ ἐπίσης δὲν τὸν ἔχουν χρείαν; Ἀγνοεῖται ὅτι μὲ ἓν νεῦμά του μόνον δύνανται νὰ συλληφθῶσι.. νὰ δαρῶσι... ν' ανασκολοπισθῶσι... νὰ ψηθῶσι ζωντανοί; Νὰ ὑποταχθῆτε, εἰδεμὴ θὰ μετανοήσετε... Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ σᾶς εἴπω.

Μετὰ τὴν ἀγρίαν ταύτην ἀπειλήν, ἧς κατενόει τὴν πραγματικότητα ὁ Μαυρίκιος, ᾐσθάνθη τὴν ἀποφασιστικότητά του κλονιζομένην. Ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδεχθῇ ἀμαχητεὶ τηλεσίγραφον, ἐξ οὗ διεκινδύνευον πᾶσαι αὐτοῦ αἱ ἐλπίδες... Προὐτίθετο λοιπὸν ν' ἀντιστῇ ἀκόμη, ὅτε ὁ Γουέβρος, ὅστις εἶχε μείνει παράμερα ὁπωσοῦν σιωπηλὸς ἀκροατὴς τῆς συνδιαλέξεως ταύτης, προέβη καὶ εἶπε:

— Δὲν πρέπει νὰ ταλαντεύεσαι. Πρέπει νὰ διακόψῃς τὰς ἐργασίας· πρέπει νὰ ὑποταχθῇς.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἤκουε· σὺ ὁ Γκουσὰ-Νισὶν μοῦ ὁμιλεῖς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;

— Ἂς ὑποταχθῶμεν κατὰ τὸ φαινόμενον, εἶπεν ὁ Γουέβρος κρυφίως παρὰ τὸ ὠτίον τοῦ νέου. Πίστευσέ με, αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη ἀπόφασις· δι' αὐτῆς δύνασαι ν' ἀπαλλαγῇς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀπαισίους ἀνθρώπους. Σπεῦσε, διότι δὲν ἔχεις καιρὸν νὰ χάνῃς.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

ΔΥΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

Φιλολογικὴ σημείωσις

Τῶν γνωστοτάτων τούτων μεταφράσεων τὰ πρωτότυπα εἶνε καθολοκληρίαν ἄγνωστα παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ σπουδὴ τῆς ἰταλικῆς εἶνε σήμερον εἰς ἄκρον ἠμελημένη. Δὲν συνέβαινεν ὅμως, φαίνεται, οὕτω καὶ μὲ τοὺς παλαιοτέρους μας λογίους. Ἐκτὸς τῶν Ἑπτανησίων — παρὰ τοῖς ὁποίοις ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολογικὴ γλῶσσα ἦτο ἀποκλειστικῶς ἡ ἰταλική, ὅπως δι' ἡμᾶς ἡ γαλλική, τὰς δὲ σπουδάς των ἔκαμνον ὅλοι σχεδὸν ἐν Ἰταλίᾳ -καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πολλοὶ δὲν ἀπηξίουν νὰ ἐκμάθωσι τὴν ἁρμονικωτάτην ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ σπουδάσωσι τὴν πλουσιωτάτην αὐτὴν φιλολογίαν μὲ τὰ μεγάλα πρότυπα τῆς Τέχνης, ἄνευ τῶν ὁποίων ἀτελὴς ἀπομένει ἡ αἰσθητικὴ μόρφωσις. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγεται καὶ ὁ εὐεξηγήτως ἀριστοτέχνης τοῦ μέτρου Ζαλοκώστας, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Ἰταλοὶ ποιηταὶ ἦσαν οἰκεῖοι καὶ προσφιλεῖς. Ἐκτὸς ἄλλων μετέφρασε καὶ τὰ δύο σοννέτα, περὶ ὧν πρόκειται, τὸ μέν:

In quell' età, ch' io misurar solea
Me cal mio capro - e il capro era maggiore κτλ.

τοῦ κομψοῦ καὶ χαρίεντος Giambattista Felice Zappi, ἀνήκοντος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Θύρσις* εἰς τὴν «Ἀκαδημίαν τῶν Ἀρκάδων Ποιμένων», τὴν γνωστὴν ποιητικὴν Σχολήν, ἥτις ἤκμασεν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα· τὸ δέ:

Scioglie Eurilla dal lido, io corro, e stalto
Grido all' onde: che fate? κτλ.

τοῦ ἐκ Μεδιολάνων Carlo Maria Maggi, ποιητοῦ τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος, διακρινομένου διὰ τὴν εὐτραπελίαν καὶ χάριν, μεθ' ἧς ἔψαλλε θέματα πατριωτικά, θρησκευτικὰ καὶ ἐρωτικά. Ἀντὶ τῶν πρωτοτύπων, ὧν ἡ γλῶσσα τυγχάνει, φοβούμεθα, ἄγνωστος εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀναγνωστῶν μας, προτιμῶμεν τὰς κατωτέρω πεζὰς καὶ μᾶλλον κατὰ λέξιν μεταφράσεις, ἡ πτωχεία τῶν ὁποίων οὐδόλως ζημιοῖ τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἡ παράθεσις γίνεται.

Α'

Κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν συνείθιζα νὰ μετρῶμαι μὲ τὸν τράγον μου — καὶ ὁ τράγος ἦτο ὑψηλότερός μου — ἠγάπησα τὴν Χλόην, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μοὶ ἐφαίνετο θαῦμα καὶ ὄχι γυνή.

Μίαν ἡμέραν τῇ εἶπα: σ' ἀγαπῶ, καὶ τῇ το εἶπεν ἡ καρδία μου, διότι τόσα δὲν ἤξευρεν ἡ γλῶσσά μου ἀκόμη. Ἓν φίλημα μοὶ ἔδωκεν ἐκείνη καὶ μοι εἶπε: Παιδίον, δὲν ἤξευρεις τί πρᾶγμα εἶνε ὁ ἔρως!

Ἐκείνη ἠγάπησεν ἄλλον καὶ ἄλλος ἐκείνην· ἐγὼ δὲ ἔφθασα εἰς τὴν ἡλικίαν, κατα τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὸν ἔρωτα πραγματικῶς, εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν θλιβερῶν μου ἀτυχιῶν.

Ἡ Χλόη τώρα μὲ περιφρονεῖ, ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ ἀπὸ τότε. Ἐκείνη δὲν ἐνθυμεῖται πλέον

Digitized by Google

τὸν ἐρωτά μου, πλὴν ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὸ φίλημα ἐκεῖνο.

Β'

Ἡ Εὐρίλλα ἀποπλέει. Τρέχω εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ φωνάζω εἰς τὰ κύματα ἔκφρων : Τί κάμνετε; Ἓν ἐξ αὐτῶν μοὶ ἀποκρίνεται: Ἐγώ, τὸ ὁποῖον ὑπεδέχθην πρῶτον τὴν θεάν σου, εὐγνωμον διὰ τὸ τοιοῦτόν της δῶρον ἀσπάζομαι αὐτήν.

Ἐρωτῶ ἓν ἄλλο : Ὅταν τὸ πλοῖον ἤνοιξε τὰ ἱστία, ἀπερχομένη ἐκείνη ἔδειξε φαιδροὺς τοὺς ὀφθαλμούς ; Καὶ αὐτό μοι ἀπεκρίθη : Ἡ γαλήνη μάλιστα τοῦ προσώπου της ἔκαμε νὰ κοπάσῃ ὁ ἄνεμος καὶ νὰ μειδιάσουν τὰ κύματα.

Ἔρχεται ἓν ἄλλο κῦμα καὶ μὲ βεβαιόνει : Ἐγὼ τὴν εἶδα νὰ ἐμπλήσῃ ζηλοτυπίας τὰς εναλίους νύμφας, ὅταν ἠνοίχθησαν οἱ ὡραῖοί της ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

Καὶ δι' ἐμέ, τῷ λέγω, δὲν σοι παρήγγειλε τίποτε ; Σοὶ εἶπε τοὐλάχιστον ἢ σκληρὰ νὰ μὲ ἀποχαιρετίσῃς. Ἀλλὰ παρῆλθε τὸ ἀγροῖκον κῦμα χωρὶς νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ.

—

Τὰς μεταφράσεις τοῦ Ζαλοκώστα εἶνε πάντη περιττὸν νἀντιπαραθέσωμεν. Διότι εἰς τίνος τὴν μνήμην δὲν εἶνε πρόχειρον τό :

Μιὰ βοσκοποῦλ' ἀγάπησα, μιὰ ζηλεμένη κόρη.

ἢ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο :

Ξυπνῶ καὶ μοῦπαν ἔφυγε ἡ κόρη ποῦ ἀγαποῦσα.

Θὰ τελειώσωμεν λοιπὸν τὴν μικρὰν αὐτὴν φιλολογικὴν σημείωσιν μὲ μίαν παρατήρησιν. Εἰς τὰ ἰταλικὰ πρωτότυπα ὁ Ἕλλην ποιητὴς ἔδωκεν ἀλλοίαν, ἰδικήν του μορφήν· ὥστε τὸ ἔργον του δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἁπλῶς μετάφρασις. Γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν Τέχνην ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκτιμᾶται δὲν εἶνε κυρίως τὸ θέμα, δηλαδὴ ἡ ἰδέα, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις, δηλαδὴ ἡ μορφή. Μορφὴν δὲ λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως οὔτε τὸ ὕφος, οὔτε τὸ μέτρον, οὔτε τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. Αὐτὰ ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην *φράσιν*—πρᾶγμα ἀνεξάρτητον τῆς ποιήσεως καὶ δυνάμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κάλλιστα καὶ τὸν πεζότερον λόγον — βλέπετε δὲ πῶς ἀπὸ τῶν ἰταλικῶν πρωτοτύπων ἔλειψεν ὁλωςδιόλου ἡ καλλιτεχνικὴ φράσις, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ καταστραφῇ καὶ ἡ μορφή, ἡ οὐσία τῆς τέχνης, ἡ αἰσθητοποίησις τῶν ἀρχικῶν ἰδεῶν, ὁποία ἐδημιουργήθη παρὰ τοῦ Zappi καὶ τοῦ Maggi. Παρὰ τῷ Ζαλοκώστᾳ ὅμως ἡ αἰσθητοποίησις αὕτη εἶνε ἐπὶ τῆς αὐτῆς μὲν βάσεως, ἀλλ' οὐσιωδῶς ἀλλοία καὶ μάλιστα κατὰ πολὺ τεχνικωτέρα τοῦ πρωτοτύπου. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ μεταφράσεις, οὐδεμίαν ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τἀντεστραμμένα κεντήματα, καὶ δυνάμεναι νὰ θεωρηθῶσι κάλλιστα ὡς πρωτότυπα ἔργα ἑλληνικά, ἔχουσι πολὺ μεγαλειτέραν ποιητικὴν ἀξίαν, καίτοι τὴν αὐτὴν ἰδέαν, τῶν ἰταλικῶν. Διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τοῦτο καὶ πιστεύσαντας τυχόν, ὅτι πράγματι ἔσφαλεν ὁ κ. Ῥοΐδης θεωρήσας, ἔστω καὶ ἐξ ἀγνοίας, τὴν *Βοσκοπούλαν* ὡς ἔργον γνήσιον τοῦ Ζαλοκώστα καὶ προτιμήσας αὐτὴν ἀπὸ ὅλας τὰς καθαρευούσας ἀπεραντολογίας του, ἡ ἀνωτέρω παράθεσις τῆς ἰδικῆς μας μεταφράσεως ἀρκεῖ ἀντὶ πάσης περὶ τούτου συζητήσεως. Ἢ μήπως νομίζει κανεὶς ὅτι τὸ ᾆσμα τῆς Δεσδεμόνας, τὸ ἀπαράμιλλον ἐκεῖνο:

Ἡ ἀθλία ψυχὴ καθήμενη
Σὲ χόρτο, σὲ λουλοῦδι, κτλ.

ὡς *μετεφράσθη*, ἂς εἴπωμεν, ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ, εἶνε πλέον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ μετριώτατον ποίημα τοῦ Σαίξπηρ ;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ

Πασίγνωστον εἶναι ὅτι τὰ ἐνδύματα χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ μᾶς προφυλάττωσιν ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας, ὅτι πάντα δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἰδιότητας καὶ ὅτι αὗται ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ὕλης, ἤτοι ἐκ τῆς ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς οὐσίας, ἐξ ἧς κατεσκευάσθησαν.

Εὐθὺς ὡς ὁ ἄνθρωπος ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ σῶμά του ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν, ἀνεζήτησε τὴν προστασίαν ταύτην εἰς τὰ δέρματα τῶν φονευμένων παρ' αὐτοῦ ζώων ἢ εἰς τὰ φύλλα τῶν διαφόρων φυτῶν, ὅσα εἶχε πρόχειρα· τὰς ὅλως δὲ ἀκατεργάστους ταύτας ὕλας ἐχρησιμοποίει ἐν τῇ πρωτογενεῖ αὐτῶν καταστάσει, ἄνευ οὐδεμιᾶς προπαρασκευῆς. Εἶτα ἡ ἐφευρετική του διάνοια ἠδυνήθη νὰ τροποποιήσῃ τὰς πρώτας ὕλας· κατώρθωσε νὰ εὕρῃ μέσα ὅπως καταστήσῃ αὐτὰς ὑφαντάς, νὰ τὰς νήθῃ, νὰ τὰς καθαρίζῃ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ τὰς καθιστᾷ εὐαρμόστους ἐπὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε βαθμηδὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κάνναβιν, τὸ λίνον, τὴν μέταξαν, τὰ διάφορα δέρματα τῶν ζώων.

Τὰ ὑφάσματα λοιπὸν διαιροῦνται εἰς τὰ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν παραγόμενα, οἷον ἐκ λίνου, βάμβακος, καννάβεως καὶ εἰς τὰ ἐκ ζωϊκῶν οὐσιῶν, οἷον ἐκ μαλλίου, μετάξης, πτίλου κλπ.

Εἰς τὰς δύο ταύτας κατηγορίας προσθετέον καὶ τὰ ἐξ ἀδιαβρόχου *καουτσοὺ* κατασκευαζόμενα, ὧν ὁσημέραι αὐξάνει ἡ παρ' ἡμῖν χρῆσις.

Ἡ κάνναβις ἐξάγεται ἐκ τοῦ φυτοῦ Cannabis sativa καταγομένου ἀρχικῶς ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν· μόλις ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Θ' ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἐξυφανθῇ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ παραχθῇ ἐξ αὐτοῦ πανίον λεπτὸν καὶ κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν ἐνδυμάτων.

Ὁ βάμβαξ εἶνε οὐσία κροκιδοειδής, ἀποτελουμένη ἐκ νημάτων μακρῶν, χνοωδῶν καὶ πε-

Digitized by Google

ριελισσομένων, καλυπτόντων τοὺς σπόρους τῶν φυτῶν τῶν καλουμένων ὑπὸ τοῦ Λινναίου Gossypium arboreum.

Τὸ συνήθως ἐν χρήσει λίνον, ἀξιολογώτατον διὰ τὰς ἰδιότητάς του πρὸς ὕφανσιν, καταγόμενον ἐκ τῆς βορείου Ἀσίας, εἶνε χόρτον ἐτησίως σπειρόμενον, ἔχον ὕψος πεντήκοντα ἑκατοστῶν περίπου τοῦ μέτρου.

Τὸ *καουτσού*, κοινῶς καλούμενον ἐλαστικὸν κόμμι, παράγεται ἐκ τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ γαλακτώδους χυμοῦ τοῦ ἐκκρινομένου ἐξ ἐντομῶν γενομένων εἰς διάφορα δένδρα, οἷον τὸ ἐν Ἀμερικῇ φυόμενον Siphonia cahucha· καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας δένδρα τινὰ εὐφορβιοειδῆ παράγουσι μικράν τινα ἐξ αὐτοῦ ποσότητα. Ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶνε ποικιλωτάτη ἐν τῇ βιομηχανίᾳ· κατασκευάζουσι δι' αὐτοῦ ὑφάσματα μεγάλης ἐλαστικότητος, ἐπιχρίοντες αὐτὰ διὰ στρώματος ἐκ καουτσοὺ ῥευστοῦ, ἀναλελυμένου ἐντὸς μίγματος ἐκ θειϊκοῦ ἄνθρακος καὶ οἰνοπνεύματος. Πλὴν τὰ οὑτωσὶ κατεσκευασμένα ὑφάσματα ἔχουσι μὲν τὸ μέγα πλεονέκτημα τοῦ προφυλάττειν ἀπὸ τῆς βροχῆς, κέκτηνται ὅμως καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ νὰ σταματῶσι τὴν πέριξ τοῦ σώματος κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος καὶ νὰ ἐμποδίζωσιν οὕτω τὴν βαθμιαίαν βραδεῖαν ἐξάτμισιν τῆς διαπνοῆς τοῦ δέρματος, κατὰ συνέπειαν δὲ νὰ συγκεντρώνωσι τὴν θερμότητα, συνθήκας ὑφ' ἃς εὐκόλως ἐπέρχεται ἡ ψῦξις.

Τὰς ζωϊκὰς οὐσίας παρέχουσι τὸ πρόβατον, τὸ παρέχον τὸ μαλλίον, ἡ κάμηλος, ὁ κόνικλος, ἡ αἴξ, ἅτινα παρέχουσι διάφορα ἤδη τριχῶν, ὁ χήν, ὁ κύκνος, ἡ νῆσσα, ἅτινα παρέχουσι τὸ πτίλον, τὸ συνιστάμενον εἰς μικρὰ ἁπαλὰ καὶ χνοώδη πτερά, ὑπάρχοντα ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ περὶ τὸν τράχηλον. Τὸ κάλλιστον τούτων εἶνε τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν νησσῶν τῶν ὑπερβορείων χωρῶν. Ὁ μεταξοσκώληξ, ἔντομον λεπιδόπτερον, παράγει μίαν τῶν πλουσιωτάτων τῆς ὑφαντικῆς οὐσιῶν, τὴν μέταξαν.

Ὁ βοῦς καί τινα ἄλλα ἀναμηρυκώμενα ζῶα παρέχουσι τὴν δοράν των, ἣν ἡ βυρσοδεψικὴ κατεργάζεται.

Τὰ δέρματα τοῦ κάστορος, τῆς ἐνυδρίδος τῆς κυανῆς ἀλώπεκος, τοῦ ἀστρακὰν καταλλήλως παρασκευαζόμενα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνδυμάτων τινῶν, ὧν ἡ ἀξία εἶνε πολλάκις ὑπέρογκος. Τὰ ὑφάσματά εἰσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καλοὶ ἀγωγοὶ τοῦ θερμαντικοῦ ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των· οὕτω τὰ ἐκ μαλλίου εἶνε θερμότερα ἀπὸ τὰ κατασκευαζόμενα ἐκ μετάξης ἢ ἐκ βάμβακος.

Ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ὑφὴ ἐπιδρᾷ τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς θερμότητος· διὰ τῆς ὑφάνσεως ἀφίνεται εἰς τὰ διαστήματα ποσότης τις ἀέρος, ὅστις κακὸς ὢν ἀγωγὸς τοῦ θερμαντικοῦ ἐναποθηκεύει μεγαλειτέραν ποσότητα θερμότητος. Ὡς ἐκ τούτου ὅσον μᾶλλον πυκνὸν εἶνε τὸ ὕφασμα, τόσον ὀλιγώτερον θερμὸν εἶνε· τὰ θερμότερα ἐνδύματα πρέπει νὰ κατασκευάζωνται ἐξ ὑφασμάτων ἀραιῶς πεπλεγμένων.

Τὰ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν ὑφάσματα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ εἶνε λίαν ὑγρομετρικά, τουτέστιν ἀπορροφῶσι λίαν εὐκόλως τὴν ὑγρασίαν, ἣν ὅμως ἀφίνουσι νὰ ἐξατμίζηται ταχέως.

Τὰ ἐκ ζωϊκῶν οὐσιῶν ὑφάσματα ἀπεναντίας ἀπορροφῶσι τὴν ὑγρασίαν λίαν βραδέως, πλὴν τὴν διατηροῦσιν ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ ἐξάτμισις τελεῖται βαθμιαίως· διὰ τοῦτο δὲ τὰ μάλλινα ὑφασματα, ἐφαρμοζόμενα ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ δέρματος, οἷον αἱ φλανέλλαι, εἶνε ὑγιεινότερα τῶν ἄλλων καὶ προφυλάττουσι κάλλιον ἀπὸ τὰς ψύξεις. Ἐντεῦθεν ἡ ἀναμφισβήτητος χρησιμότης τῆς τελευταίας ταύτης κατὰ τὸ θέρος καὶ ἰδίως διὰ τοὺς ἱδρώνοντας πολύ, τοὺς ὑποκειμένους εἰς ῥευματισμούς, εἰς κατάρρους, οἵτινες ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των ἐκτίθενται εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς.

Καὶ αὐτὸ τὸ χρῶμα τῶν ἐνδυμάτων ἔχει σημασίαν, διότι ἀπεδείχθη διὰ πειραμάτων, ὅτι ὑφάσματα διαφόρως κεχρωματισμένα θερμαίνονται ἢ ψύχονται ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Τὰ λευκὰ ἐνδύματα, ἀντανακλῶντα τὴν θερμότητα καὶ μὴ ἀπορροφῶντα αὐτήν, εἶνε ἑπομένως ἧττον θερμὰ ἀπὸ τὰ μέλανα· διὸ οἱ κάτοικοι τῶν θερμῶν χωρῶν φέρουσιν ἐνδύματα ἀνοικτοῦ χρώματος· ἐν τούτοις πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι τὰ λευκὰ ἐνδύματα εἶνε ἐπίσης κατάλληλα καὶ διὰ τὸ ψῦχος, ἐπειδὴ διατηροῦσι τὸ θερμαντικόν μας καὶ δὲν τὸ μεταδίδουσιν ἐκτὸς ἡμῶν· τοῦτο ἡ προνοητικὴ φύσις ἔπραξε διὰ τὰ πλεῖστα τῶν ζώων τῶν διαιτωμένων εἰς τὰς κατεψυγμένας ζώνας· αἱ ἄρκτοι, τὰ πτηνὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα φέρουσιν αὐτόθι δορὰς καὶ πτερὰ λευκά.

Οὐδέποτε πρέπει ν' ἀλλάζωμεν ἀποτόμως ἐνδύματα ἀπὸ μιᾶς ὥρας τοῦ ἔτους εἰς ἄλλην· ἡ ἀλλαγὴ πρέπει νὰ ἐνεργῆται βαθμιαίως.

Ἡ κοπὴ καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐνδυμάτων δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται. Τὸ ἔνδυμα παραλλάσσει ἀναλόγως τῆς χώρας καὶ τῶν ἠθῶν. Εἰς τὰς θερμὰς χώρας καταλληλότερα εἶνε τὰ εὐρέα καὶ κυματίζοντα ἐνδύματα, εἰς δὲ τὰς ψυχρὰς τὰ στενὰ καὶ καλῶς ἐφαρμοζόμενα ἐπὶ τοῦ σώματος.

Τὰ πολὺ στενὰ ἐνδύματα, τὰ πιέζοντα μέρος τι τοῦ σώματος, εἶνε λίαν ἐπιβλαβῆ, ὡς παρεμποδίζοντα τὴν κίνησιν τῶν μυώνων, ἐπιβραδύνοντα τὴν κυκλοφορίαν καὶ δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι συγκοπάς, συμφορήσεις καὶ ἀποπληξίας· κνημιδοδέται πολὺ ἐσφιγμένοι προὐξένησαν πολλάκις ἐξογκώσεις τῶν φλεβῶν· ὁ στηθόδεσμος, καθ' οὗ τοιαύτη ὑπάρχει γενικὴ καὶ εὔλογος καταφορά, ὁσάκις εἶνε κακῶς κατεσκευασμένος καὶ πολὺ ἐσφιγμένος δύναται νὰ παραγάγῃ σοβαρὰς

Digitized by Google

παθήσεις εἰς τὰ ὄργανα τῆς γαστρὸς καὶ πνευμονικὰς συμφορήσεις· τὰ πολὺ στενὰ καὶ πολὺ αἰχμηρὰ ὑποδήματα παραμορφώνουσι τοὺς πόδας, προξενοῦσι τύλους, καὶ γίνονται ἀφορμὴ ἐνίοτε σοβαρῶν παθήσεων· αἱ ὑψηλαὶ πτέρναι, αἱ λεγόμεναι κατὰ τὸν συρμὸν τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ΄, δίδουσαι εἰς τὸ σῶμα κλίσιν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἀναγκάζουσαι τὸν φέροντα αὐτὰς νὰ βαδίζῃ ἀκροποδητεί, εἰσὶ λίαν ἐπιβλαβεῖς ἰδίως εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰς νεάνιδας.

Ἡ κεφαλή, καθὼς καὶ οἱ πόδες, ἀπομεμακρυσμένη οὖσα τοῦ κέντρου ψύχεται συχνάκις. Οἱ ἐκ πιλήματος πῖλοι, οἱ ἐν χρήσει ὄντες ἐν Γαλλίᾳ μόλις ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ὑποστάντες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παντοῖα σχήματα, εἰσὶν ἐπαρκεῖς ὅπως προφυλάττωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ ψύχους.

Κατὰ τὸν ὕπνον τὸ σῶμα εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀναπαύσεως, ἐξ ἧς ἐλαττοῦται ἡ φυσικὴ θερμότης· δέον ἄρα νὰ καλύπτηται θερμότερον ἢ κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν· ἄλλως τε αἱ νύκτες εἶνε πάντοτε ψυχρότεραι. Τὰ νυκτερινὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ εἶνε πλατέα, εὐρύχωρα καὶ ν' ἀνανεῶνται συχνάκις.

Αἱ δύο ἀκρόταται ἡλικίαι, ἡ γεροντικὴ δηλαδὴ καὶ ἡ νηπιακή, ἀπαιτοῦσιν ἐνδύματα θερμότατα· διὰ τοῦτο πάντοτε περιδεῶς βλέπω τινὰς μητέρας, λίαν ἐνθουσιώδεις ὀπαδοὺς τῆς ἐν τῇ αὐστηρᾷ Ἀλβιῶνι ἀνατροφῆς, ἐπιτρεπούσας νὰ ἐξέρχωνται τὰ μικρά των μὲ τὰς κνήμας καὶ τὸν τράχηλον γυμνὰ ἐν ἡμέραις δριμέος ψύχους ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι δῆθεν διὰ τούτου ἐπιρρωννύεται ὁ ὀργανισμός των. Διὰ τοῦτο ἔλεγα πρὸ μικροῦ εἰς μίαν τῶν μητέρων αὐτῶν : « Σεῖς, ἥτις εἶσθε πολὺ εὐρωστοτέρα τοῦ υἱοῦ σας, διατὶ ἐξέρχεσθε σφιγκτὰ περιβεβλημένη παχεῖαν σισύραν; » Ἀλλ' οὐδὲν ἰσχύει κατὰ τοῦ συρμοῦ, ὡς φαίνεται· καὶ χάρις εἰς τὸν συρμὸν τὰ παιδία θὰ ἐξέρχωνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἕως ὅτου προσβληθῶσιν ὑπὸ σοβαρᾶς τινὸς συνάγχης ἢ βρογχοπνευμονίας, ἐξ ἧς θὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωή των· πόση μεταμέλεια τότε καὶ πόσα δάκρυα ἴσως!

Οἱ νευρικοί, οἱ ἀναιμικοί, οἱ πάσχοντες ἐκ ρευματισμῶν δὲν ἀντέχουσιν εἰς τὸ ψῦχος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔχουσιν ἀνάγκην θερμῶν ἐνδυμάτων.

Εἶνε ἀνθυγιεινὸν τὸ καλύπτειν κατ' οἶκον τὴν κεφαλὴν καθὼς καὶ τὸ φορεῖν ὑποδήματα ὑγρά.

Dr PERUSSEL

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΙΠΠΟΦΑΓΙΑΣ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τρεφομένων ἐξ ἱππείου κρέατος αὐξάνει μεγάλως ἐν Εὐρώπῃ, διότι ἡ τροφὴ αὕτη οὐ μόνον εἰς τὸν στόμαχον ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ βαλάντιον συμφέρει. Ἐν Γαλλίᾳ, καίτοι ἡ ἱπποφαγία δὲν ἔκαμε τὰς προόδους, ἃς παρουσιάζει ἐν Γερμανίᾳ καὶ Δανιμαρκίᾳ, οὐδὲν ἧττον εἴς τινα μέρη οἱ πωληταὶ ἱππείου κρέατος κατήντησαν ἐπίφοβοι ἀνταγωνισταὶ πρὸς τοὺς πωλοῦντας κοινὰ κρέατα. Ἐν Τουλούζῃ, παραδείγματος χάριν, ὅπου καταναλίσκεται τὸ περισσότερον ἵππειον κρέας, ἀναλόγως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων, τὸ συνδικᾶτον τῶν κρεωπωλῶν συνέστησεν εἶδος ἐπιτροπῆς πρὸς καταπολέμησιν τῆς καταναλώσεως κρέατος μονωνύχων.

Ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον κρεωπωλεῖον ἱππείου κρέατος ἱδρύθη τὴν 9 Ἰουλίου 1866. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σφαγέντων ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων ἀπὸ τότε μέχρι 31 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνῆλθε μόνον εἰς 902· τὸ 1869 ἀνῆλθεν εἰς 2,758· κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πολιορκίας καὶ τῆς Κομμούνας εἰς 65,000· τὸ 1872 εἰς 5772· τὸ 1877 εἰς 10,619. Κρεωπωλεῖα δὲ ἱππείου κρέατος ἦσαν 48 τὴν 1 Ἰανουαρίου 1874 καὶ 132 τὴν 1 Ἰανουαρίου 1889. Σήμερον ἡ τιμὴ τοῦ ἱππείου κρέατος ἀνέρχεται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς τοῦ βοείου.

Ἐν Ῥοτερδάμῃ ἡ ἱπποφαγία εἶναι λίαν διαδεδομένη, ἐν Δανιμαρκίᾳ ἐπίσης, ἐν Σουηδίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ γίνεται μεγάλη κατανάλωσις, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, ὡς ἐν Λομβαρδίᾳ, Πεδεμοντίῳ, Βενετίᾳ καὶ Σικελίᾳ. Ἡ μεγαλειτέρα κατανάλωσις γίνεται ἐν Μιλάνῳ· οἱ κάτοικοι τοῦ Τουρίνου τοὐναντίον ἀποστρέφονται τὸ ἵππειον κρέας.

Ὁ Μανουὲλ Πριέτο ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι ἡ ἱπποφαγία δὲν εἰσήχθη εἰς Ἱσπανίαν, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἐπωφελὴς εἰς τοὺς πολυαρίθμους πτωχοὺς ἐργάτας, εἰς οὓς τὸ κρέας εἶνε ἀντικείμενον πολυτελείας ἕνεκα τῆς μεγάλης τιμῆς του.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΗΣ

Καθ' ἣν ὥραν ἐκτυποῦται τὸ φύλλον τῆς *Ἑστίας* οἱ κώδωνες τῶν ναῶν πενθίμως κρουόμενοι ἀγγέλλουσι τὸν θάνατον τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας, τῆς νεαρᾶς Ἑλληνίδος βασιλόπαιδος, ἀποθανούσης ἐν Ῥωσσίᾳ κατὰ τὸν τοκετόν. Ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι, ὅπερ καταθλίβει πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν, δημοσιεύομεν τὴν μικρὰν εἰκόνα, παριστῶσαν τὴν ταλαίπωρον νεάνιδα, κόρην ἔτι, κλίνουσαν τὴν χαρίεσσαν κεφαλὴν εἰς τὸν ὦμον τῆς βασιλίσσης μητρός της.

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Μετὰ τὴν γενομένην πρό τινος χρόνου ἐκχωμάτωσιν καὶ τὴν ἀφαίρεσιν μεταγενεστέρων τειχῶν, ἡ θέα τῶν Προπυλαίων εἶνε ὅλως διάφορος τῆς προτέρας, ὡς φαίνεται ἐν τῇ δημοσιευομένῃ εἰκόνι.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(4 — 10 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι						
	4	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,4	753,5	753,8	754,0	756,1	755,0	752,1
Μέση θερμοκρασία	22,5	23,1	23,7	25,0	25,0	24,1	25,5
Μεγίστη θερμοκρασία	28,0	27,4	27,4	27,6	29,2	29,9	30,1
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,0	18,5	19,9	17,4	19,0	18,4	21,0
Σχετικὴ ὑγρασία	53	71	72	76	58	51	56
Ἀπόλυτος ὑγρασία	10,91	14,82	14,94	15,62	13,58	12,33	13,90
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	4	7	2	2	1	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.3	Ν.3	Ν.2	Ν.2	Ν.2	Ν.3	ΝΔ.3
Θάλασσα	1	1	0	0	0	0	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**
Κέρκυρα	23,5	21,5	22,0	22,0	21,5	21,5	—
Βῶλος	—	—	—	—	—	19,5	—
Πάτραι	24,0	25,5	24,5	24,5	24,5	26,0	—
Τρίπολις	17,5	18,0	19,5	18,5	19,0	20,0	—
Κωνσταντινούπολις	—	—	19,5	18,5	—	—	—
Ὀδησσὸς	13,7	—	13,9	16,2	13,5	18,0	—
Βατοὺμ	10,7	17,1	19,9	17,7	16,3	16,0	—
Παρίσιοι	15,3	12,2	14,8	20,1	18,4	13,7	—
Ῥώμη	24,0	22,0	20,0	21,0	23,5	20,5	—
Νεάπολις	—	—	20,0	22,0	—	—	—
Βρινδήσιον	—	—	21,5	21,5	22,5	23,0	—
Καλιάρη	—	—	21,0	22,0	22,0	21,5	—
Πάνορμον	21,5	27,0	24,0	22,0	—	—	—
Μελίτη	27,5	27,0	25,0	—	—	21,0	—

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ὁ κ. Hirschfeld ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βερολίνειον Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν σπουδαῖον ὑπόμνημα περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἀστυνομίας παρὰ Ῥωμαίοις. Τὸ ἔτος ΣΤ' μ. Χ. ὁ Αὔγουστος ὠργάνωσε τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐν τῇ πρωτευούσῃ, δημιουργήσας τὴν θέσιν τοῦ διοικητοῦ (praefectus) τῶν φρουρῶν (vigiliae) μετὰ τῶν ἑπτὰ *κοόρτεων* ἀποτελουμένων ἐκ 1000 τοὐλάχιστον ἀνδρῶν. Ἂν παραδεχθῶμεν δὲ ὅτι ἡ Ῥώμη εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πληθυσμὸν ἑνὸς ἑκατομμυρίου, ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων καὶ τῶν κατοίκων ἦτο μείζων ἢ ἐν ταῖς σημεριναῖς εὐρωπαϊκαῖς πρωτευούσαις. Εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς τούτους ὑπαλλήλους δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ τοὺς ὑπὸ ἰδιωτῶν συντηρουμένους φύλακας, οὓς ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ὑπὲρ τὸν διοικητὴν τῆς ἀστυνομίας ἐτέθη μετ' οὐ πολὺ ὁ διοικητὴς τῆς Ῥώμης, ἀληθὴς διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας οὗτινος ἡ δικαιοδοσία ἐπεξετείνετο εἰς ἀκτῖνα 100 μιλίων περὶ τὴν Ῥώμην. Οὗτοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας τοὺς στρατιώτας τῶν κοόρτεων, τοὺς λεγομένους speculatores καὶ τοὺς curiosos, κλητῆρας μὲ πολιτικὸν ἱματισμὸν ἢ μυστικούς, καὶ τέλος τοὺς frumentarios. Ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης, ἐν Ἰταλίᾳ ἣν ἐμάστιζε διαρκῶς ἡ λῃστεία, ἡ τήρησις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας δὲν ἦτο εὐκατόρθωτος. Ὁ Αὔγουστος καὶ οἱ διάδοχοί του ἠρκέσθησαν νὰ συστήσωσι στρατιωτικούς τινας σταθμοὺς εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς καὶ τοὺς λιμένας. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡ τάξις διετηρεῖτο ὑπό τε τῆς διοικήσεως καὶ τῶν κατοίκων, ἀλλ' ἡ ἀστυνομία αὕτη ἐλειτούργει ἀνωμάλως καὶ ἀνεπαρκῶς. Ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς αὐτοκρατορίας· εἰς δὲ τὸ δυτικὸν ἔλαβε μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀνάπτυξις. Ὁ κ. Hirschfeld εἶπεν ὅτι θὰ ἐπεκτείνῃ τὰς μελέτας του καὶ εἰς τὴν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

— Ὁ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ τῆς Σμύρνης καθηγητὴς κ. C. Weber ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς πραγματείαν περὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐν Μικρασίᾳ χριστιανικοῦ ναοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ θεωρεῖ ἐρείπια ἅτινα σώζονται ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Κελαινῶν, διότι ἡ ἀκρόπολις αὕτη ἕνεκα τοῦ ὕψους της ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ Ἀραρὰτ τῆς Γραφῆς.

Ἐπιστημονικὰ

Ἐν τῇ Γαλλικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς ἰατρικῆς ἀνεγνώσθη ἀνακοίνωσις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατροῦ κ. Ζαμπακοῦ περὶ λέπρας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ νόσος αὕτη παρατηρεῖται μόνον παρά τισιν ἀπογόνοις τῶν ἐξ Ἱσπανίας καταγομένων Ἰουδαίων, οὐδέποτε δὲ παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις, τοῖς Χριστιανοῖς, τοῖς Ἀρμενίοις καὶ τοῖς Ἰουδαίοις Κεραΐταις. Ἐκ τούτου λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Λαινὼ ἐξήγησεν ὅτι οἱ μὲν Κεραΐται Ἰουδαῖοι, ἤτοι οἱ ἐκ Κριμαίας καταγόμενοι, εἶνε ταρταρικῆς ἢ φοινικικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ Ἱσπανοὶ Ἑβραῖοι κατάγονται ἐκ τῶν γνησίων ἑβραίων τῆς Ἰουδαίας, φυλῆς συραραβικῆς, τῶν διασπαρέντων μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Τίτου. Ἕνεκα τούτου οἱ Ἱσπανοὶ Ἰουδαῖοι προσβάλλονται ἐνίοτε ὑπὸ λέπρας, ὡς οἱ πρόγονοί των.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατρὸς κ. Κ. Μακρῆς κατεσκεύασε νέαν χειρουργικὴν τράπεζαν ἐκ σιδήρου, ἥτις θὰ διευκολύνῃ μεγάλως πᾶν εἶδος ἐγχειρήσεως. Ἐκτὸς τούτου ἡ τράπεζα αὕτη δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ὀρθοπαιδικὸν μηχάνημα καὶ εἰς γυναικολογικὴν τράπεζαν.

Ἐθνογραφικά.

Τὸ δεύτερον συνέδριον τῆς λαογραφίας θὰ συνέλθῃ ἐν Λονδίνῳ ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 6 Ὀκτωβρίου. Ὡς θέματα δὲ συζητήσεως ὡρίσθησαν: α' σχέσεις μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν μαραμυθίων καὶ τῶν μύθων τῶν ἀγρίων λαῶν· β' ἴχνη τῶν νεωτέρων μύθων ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν ἀρχαίων· γ' μαγεία καὶ ὑπνωτισμός, λατρεία τῶν προγόνων καὶ τῶν πνευμάτων· δ' γαμήλια καὶ ἐπικήδεια ἔθιμα κτλ.

Μουσικὰ

Συνῆλθον ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν τῇ προσκλήσει τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς σύσκεψιν περὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ τελεσθησομένην κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον Μουσικὴν ἔκθεσιν οἱ κ. κ. Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆς, Δ. Κορομηλᾶς, Δ. Σεμιτέλος, Γ. Μιστριώτης, Ἀντ. Ἀντωνιάδης, Γ. Νάζος καὶ Σπ. Σπάθης. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν καὶ διαφόρους ἄλλας προτάσεις ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου Νάζος προέτεινεν ὅπως, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀποφασίσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ καταβάλῃ τὴν δαπάνην τῆς συμμετοχῆς, γείνῃ συλλογὴ τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους παρὰ τῷ λαῷ συνήθων μουσικῶν ὀργάνων, λίαν ἐνδεικτικῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος παρ' Ἕλλησι, νὰ προσκληθῶσι δὲ καὶ οἱ ἐνταῦθα κατασκευασταὶ ὀργάνων τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ὅπως ἀποστείλωσιν ἐκθέματα τοιαῦτα παντὸς εἴδους καὶ ποικίλα. Συγχρόνως νὰ ἐκλεγῶσι μεταξὺ τῶν παικτῶν τῶν συνηθεστέρων παρὰ τῷ λαῷ ὀργάνων οἱ ἱκανώτεροι, οἵτινες ἀποστελλόμενοι ἐκεῖ νὰ ἐπιδείξωσι τὴν εἰς αὐτὰ τέχνην των, ἔστω καὶ ἂν τὰ ὄργανα ταῦτα εἶνε ἀρχέτυπα (primitifs). Ἐπίσης ν' ἀποσταλῶσι ψάλται διακεκριμένοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ συλλογὴ πάντων τῶν μουσικῶν ἔργων τῶν ὑφ' Ἑλλήνων μελοποιηθέντων, ὡς καὶ τῶν περὶ μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἢ ἐν γένει παρ' Ἕλλησι πραγματειῶν. Οὕτως ὥστε ν' ἀντιπροσωπευθῇ ἡ ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἑλλάδι μουσικὴ τέχνη, ἡ ἱστορία καὶ ἡ φιλολογία αὐτῆς. Ὑπομνήματα δὲ ὑπὸ ἁρμοδίων ἀνδρῶν συντεταγμένα καὶ ἀφηγούμενα τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν τῆς μουσικῆς καὶ δραματικῆς τέχνης παρ' ἡμῖν νὰ συνοδεύσωσι τὴν ὅλην ἀποστολὴν μετὰ συλλογῆς τῶν ὑφ' Ἑλλήνων συγγραφέντων δραματικῶν ἔργων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐν τέλει ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν τῇ προσεχεῖ συνεδριάσει ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτῆς ὑποβάλῃ ἔκθεσιν ἀναπτύσσουσαν τὰς προτάσεις της.

Παντοῖα

Κατά τινα σφοδρὰν καταιγίδα, ἐκραγεῖσαν ἐν Βιέννῃ τὴν 5 Ἰουλίου περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ. ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ τόσῳ πυκνῶν νεφελῶν, ὥστε ἐδέησε ν' ἀνάψωσι τοὺς ἠλεκτρικοὺς λαμπτῆρας τοῦ μεγάλου ξενοδοχείου τῆς Στυρίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεβλήθησαν ὑπὸ κεραυνοῦ οἱ μεταλλικοὶ ἠλεκτραγωγοὶ καὶ οἱ λαμπῆρες ὠχρίασαν ὡσεὶ εἶχε βλαβῇ ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανή. τινὲς δ' ἐσβέσθησαν ἐντελῶς. Ἐξετάσεως δὲ γενομένης, παρετηρήθη ὅτι τὰ ἐκ λευκοχρύσου σύρματα τῶν συναρμογῶν εἶχον τακῇ.

— Ἐν τῶν περιεργοτήτων τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου θὰ εἶνε ὄρος κατεσκευασμένον ἐκ χάλυβος. Ἐπὶ τοῦ χάλυβος θὰ τεθῇ χῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ φυτευθῶσι χλόη, ἄνθη καὶ δενδρύλλια. Ἠλεκτρικὸς δὲ σιδηρόδρομος θὰ φέρῃ τοὺς ἐπισκέπτας ἀπὸ τῆς βάσεως εἰς τὴν κορυφήν. Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ κοίλωμα τοῦ ὄρους θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ διάφορα περίεργα ἐκθέματα καὶ παραστάσεις.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἐξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτήσια δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς
ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ἐν τῇ σμυρναϊκῇ ἐφημερίδι Ἁρμονία πρὸ δύο μηνῶν δημοσιεύσεως αὐτῶν, ἐδημοσιεύθησαν καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς «Wochenschrift für Klassische Philologie» (ἀριθ. 38 τῆς 16 Σεπτεμβρίου) ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὰς μελέτας του περὶ τῶν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ χρηστηρίων Γερμανοῦ κ. Buresch, ὅστις μετὰ πολλῆς κριτικῆς ἀκριβείας ἐξέδωκεν αὐτάς, ἰδίοις ὄμμασιν ἐξετάσας τοὺς λίθους. Ὅθεν βλέπετε ὅτι δυστυχῶς ἡ Ἑστία δὲν θὰ ἔχῃ «τὴν τιμὴν τῆς προτεραιότητος» δημοσιεύουσα τὰς ἐπιγραφάς, τοὐναντίον θὰ ἔτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ κατακριθῇ ὅτι ἐδημοσίευσε γνωστὰς ἐπιγραφὰς μετὰ τῶν γενομένων μάλιστα διορθώσεων ὑπ' ἄλλων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν γενομένων συμπληρώσεων, αἵτινες ἐν τῷ ἀντιγράφῳ σας δὲν δηλοῦνται ὡς τοιαῦται, ἀλλ' ὡς γράμματα σῳζόμενα καὶ ἀναγινωσκόμενα ἔτι ἐν τοῖς λίθοις.

κ. Ε. Β. Ὁ χωρισμὸς εἶνε ἀτεχνότατον στιχούργημα ἀνάξιον δημοσιεύσεως.

Περιέργῳ. Χρῆσις τῆς τοιαύτης φράσεως ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς ταχυδρομείοις δὲν γίνεται. Θὰ ἠδύνατο νὰ μεταφρασθῇ: «Κρατηθήτω ἐν τῷ ταχυδρομείῳ» πῶς ἄλλως; — Συλλογὴ δημωδῶν παροιμιῶν ὑπάρχει πλουσία ἡ τοῦ Βενιζέλου. Ἡ ἔκδοσις εἶνε παλαιὰ καὶ δυσεύρετος ὑποθέτομεν. Καὶ τὸ ἄλλο βιβλίον ὑπάρχει, ἀλλὰ τὸν τίτλον αὐτοῦ δὲν ἐνθυμούμεθα ἀκριβῶς· νομίζομεν ὅτι συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε ὁ κ. Κανελλόπουλος. Ἀπευθυνθῆτε εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

Τακτικῷ ἀναγνώστῃ. Σῦρον. Ἐντὸς ὀλίγου θὰ δημοσιευθῶσι τὰ περιεχόμενα. Ὁδηγίαι περὶ δεσίματος εἶνε περιτταί.

κ. Μ. Ι. Μ. Νάξον. Συνδρ. κ. Σ. ἐλήφθη ἐγκαίρως. Ἀγγελίαν προσεχῶς. Φύλλ. 34 στέλλεται ἐκ νέου. Ἀμφότερα τὰ βιβλία δυνάμεθα νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν ἡμεῖς ἀπ' εὐθείας εἰς τιμὰς ἠλαττωμένας, ἤτοι δρ. 62, κάλλιστα δεδεμένα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ πρὸς τὴν «Ἑστίαν» φιλικώτατα αἰσθήματα. Ἀναμένομεν ἀρθρίδια πάντοτε λίαν εὐπρόσδεκτα. Ἀπόδ. κ. Σ. στέλλεται.

κ. Χ. Λ. Θ. Πύργον. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προσφοράν. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην μεταφραστῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος.

κ. Α. Γ. Παρισίους. Πράξατε ὅπως κρίνετε καλλίτερον. Ἔχομεν πλήρη πεποίθησιν εἰς τὴν εἰδικότητά σας. Ἐκτελέσατε αὐτόθι τὰ clichés καὶ ἀποστείλατε τὸ ταχύτερον. Μυρίας εὐχαριστίας ἐκ τῶν προτέρων. Ἀντίτιμον ἀποστέλλεται ἅμα ὁρισθῇ.

κ. Ι. Π. Κέρκυραν. Συγγνώμην διὰ βραδύτητα προελθοῦσαν ἐξ ἀπουσίας τοῦ διευθυντοῦ. Ὑπόσχεσις ἐκτελεσθήσεται ἐντὸς μικροῦ ἄνευ οὐδεμιᾶς δαπάνης. Δοκίμιον θὰ σᾶς σταλῇ πρὸς διόρθωσιν. Ἀναμένομεν ἀνυπομόνως ὅ,τι μᾶς ὑπόσχεσθε ἐντὸς τοῦ Σεπτεμβρίου. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

κ. Ι. Π. Βρυξέλλας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ σταλέν. Δυστυχῶς δὲν εἶνε ἀνέκδοτον· ἐδημοσιεύθη μετάφρασίς του ἐν αὐτῇ τῇ Ἑστίᾳ τοῦ 1876.

κ. Κ. Ι. Μ. Βάρναν. Ἐπιστολὴ ἀπὸ 25 Αὐγούστου ἐλήφθη μὴ περιέχουσα σημειουμένας 6 δρ. Ἆρα ἐλησμονήσατε νὰ θέσητε ταύτας; Ὁ φάκελος φαίνεται ὅλως ἄθικτος.

κ. Χ. Π. Ἄμφισσαν. Ἐδόθη σημείωσις πρὸς ἀλλαγὴν διευθύνσεως.

κ. Λ. Μπ. Ναύπλιον. Ἐδόθη διαταγὴ ἐκ νέου. Σημειώσατε ποῖα φύλλα δὲν ἐλάβετε, ἵνα σταλῶσιν ἐκ νέου.

κ. Σ. Ε. Λευκάδα. Συγχαίρομεν ἐπὶ προαγωγῇ. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Ι. Δ. Μ. Ζάκυνθον. Εὐχαριστοῦμεν. Θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς.

κ. Λ. Ν. Δαρδανέλλια. Λίαν προθύμως θὰ πράξωμεν ὅτι δυνάμεθα ὑπὲρ τοῦ προστατευομένου σας, ὃν ὅμως εἰσέτι δὲν εἴδομεν ἐν τῷ γραφείῳ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

11 **Σεπτεμβρίου 1891**

	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	484	—	486	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	530	—	542	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	520	—	525	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	420	—	430	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	405	—	408	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	410	—	415	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	560	—	561	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3960	—	3970	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	225	—	226	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	287	—	288	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	74	—	74	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	173	50	174	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	430	—	431	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	226	50	227	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	152	—	154	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	—	92	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	96	50	97	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	347	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	25	96	25	97
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	25	97	25	98
Λίρα οθωμανική.	29	80	29	90
Λίρα ἀγγλικὴ	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	05		10
Τρίμηνον { Γαλλίας	126	50	32	75
Ὄψεως { Ἀγγλίας	32	25	126	27
Ὄψεως { Γαλλίας	127	50	32	75

Digitized by Google

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένων διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων **ἀσφαλίστρων καὶ** ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται **τοῦ ἐγγυητικοῦ** κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου **εἰσοδήματος μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ *τρεῖς ὀγκώδεις τόμους* μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκιποννήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 38 ΤΟΜΟΣ Β'

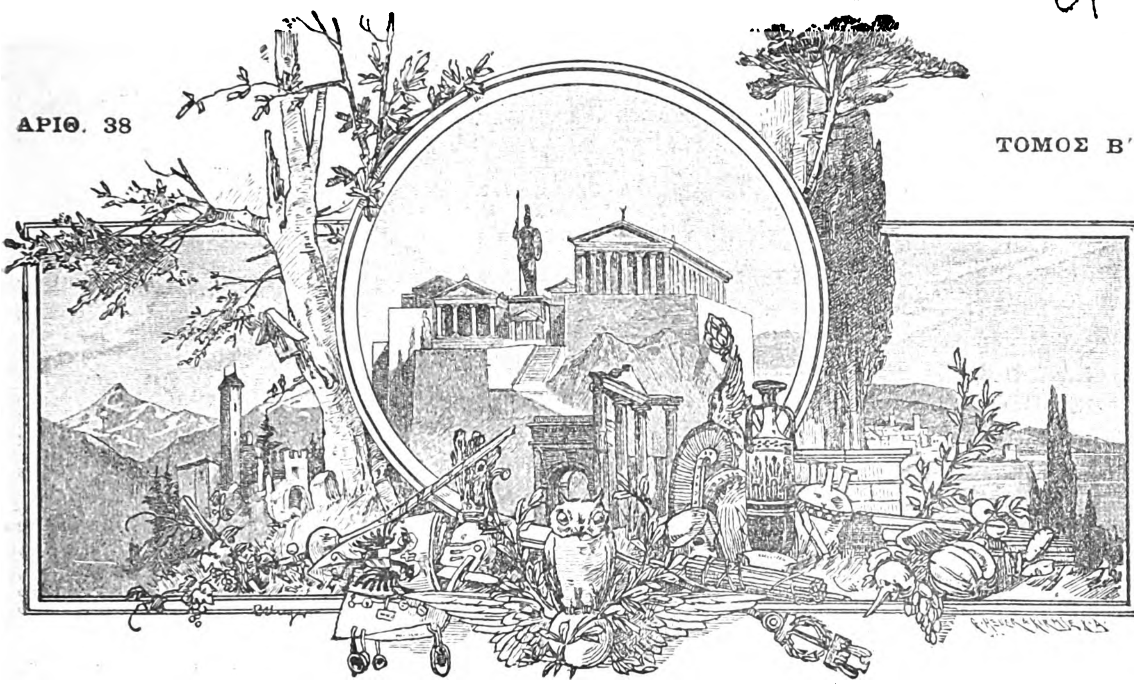

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ..... 8 — ἐτησία δραχμαὶ **15**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ..... **10** — » Φρ. χρ. **20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 22 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ : Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, *ποίημα ὑπὸ Ἀριστομένους Προβελεγίου.*

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ, διήγημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ.*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΔΡΑΣ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Τὸ μίασμα ἐν τῷ κονιορτῷ, Τὸ ῥοβδίον τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, Τὰ τελευταῖα δόντια.**

ΕΙΚΟΝΕΣ : **Στενήμαχος.**

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (11 — 17 Σεπτεμβρίου).

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Συγκοινωνία, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Στενήμαχος. — Ἐν πλήρει ἀνθήσει.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Πρῶτος ὁ ἀντιβασιλεύων Διάδοχος ἐπισήμως ἀνήγγειλε τὸ θλιβερὸν γεγονὸς διὰ τῆς κατωτέρω ἐπιστολῆς, δημοσιευθείσης ἐν ἐκτάκτῳ φύλλῳ τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.*

Τατόϊον, 12 Σεπτεμβρίου 1891.

Κύριε πρωθυπουργὲ

Μετὰ βαθυτάτης τῆς ψυχῆς μου θλίψεως ἀναγγέλλω ὑμῖν τὸν θάνατον τῆς προσφιλεστάτης μου ἀδελφῆς Ἀλεξάνδρας, Μεγάλης Δουκίσσης τῆς Ῥωσσίας, ἐπισυμβάντα ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Illinskoe σήμερον τὴν 3ην ὥραν τῆς πρωΐας.

Κωνσταντῖνος Διάδοχος

Ἀμέσως ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς ἀπέστειλε καθ' ἅπαν τὸ Κράτος τὴν κάτωθι τηλεγραφικὴν ἐγκύκλιον :

Πρὸς τοὺς νομάρχας καὶ ἐπάρχους τοῦ Κράτους

Μετὰ βαθυτάτης λύπης ἀγγέλλομεν ἡμῖν τὸν θάνατον τῆς Α. Αὐτοκρατορικῆς Ὑψηλότητος τῆς μεγάλης δουκίσσης Ἀλεξάνδρας, ἐπελθόντα μετὰ δεινὴν νόσον σήμερον τὴν πρωΐαν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Ἰλλίνσκοϊ. Τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀείποτε συμμεριζομένου τὰ αἰσθήματα τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, τὴν ὀδύνην ἐπὶ τῷ προώρῳ θανάτῳ τῆς Μεγάλης Δουκίσσης καθίστησιν ἔτι μείζονα ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀρετῶν ὑφ' ὧν ἐκοσμεῖτο, τῆς ἀγαθότητος ἥτις ἐλάμπρυνεν αὐτὴν καὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα πρὸς τὴν πατρίδα ἔτρεφε καὶ ἐξεδήλου ἡ Ἑλληνὶς βασιλόπαις, ἥτις ὑπῆρξε τοῦ ἡμετέρου βασιλικοῦ οἴκου ἀληθὲς ἐγκαλλώπισμα.

Ὁ ὑπουργὸς
Ἀλ. Θ. Ζαΐμης

Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς τὴν ἑξῆς :

Πρὸς τοὺς ἀρχιεπισκόπους, ἐπισκόπους καὶ ἐπισκοπικοὺς ἐπιτρόπους.

Δεινὴ συμφορὰ ἐνέσκηψεν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον τῆς Ῥωσσίας καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν βασιλικὸν οἶκον. Ἡ Α. Α. Ὑψηλότης ἡ Μεγάλη Δούκισσα Ἀλεξάνδρα ἡ προσφιλὴς τῷ ἔθνει βασιλόπαις ἀπεβίωσε σήμερον τὴν πρωΐαν. Ἐπὶ τῷ θλιβερῷ τούτῳ γεγονότι παρακαλεῖσθε νὰ διατάξητε αὐθωρεί, ὅπως εἰς ἅπαντας τοὺς ναοὺς τῆς περιφερείας ὑμῶν τελεσθῇ αὔριον Παρασκευὴν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῆς πολυκλαύστου Βασιλόπαιδος, ἧς ἡ στέρησις ἐμβάλλει εἰς βαθύτατον πένθος ἅπαν τὸ ἔθνος.

Ἀπὸ τῆς λήψεως τοῦ τηλεγραφήματος ἡμῶν τούτου καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς αὔριον θέλουσι κρούει πενθίμως οἱ κώδωνες πασῶν τῶν ἐν τῷ κράτει ἐκκλησιῶν, διακοσμουμένων πενθίμως κατὰ τὸ δυνατόν.

Περὶ τῆς ὥρας τοῦ μνημοσύνου συνεννοήθητε, παρακαλοῦμεν, μετὰ τῆς αὐτόθι διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἀνακοινώσατε ἡμῖν ἐγκαίρως τέλεσιν μνημοσύνου.

Ὁ ὑπουργὸς
Ἀχιλλεὺς Γεροκωστόπουλος

— Συλλυπητήρια τηλεγραφήματα ἀπέστειλαν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, ὁ πρόεδρος τῆς Γαλλ. Δημοκρατίας καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης.

— Πᾶσαι αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν πενθηφοροῦσαι.

— Εἰς τὰ συλλυπητήρια τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὁ Βασιλεὺς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

Κύριον Πρωθυπουργὸν Ἀθήνας.

Ἰλλίνσκοϊ, 14 Σεπτεμβρίου ὥρᾳ 8ῃ π. μ.

Ἡ Βασίλισσα καὶ Ἐγὼ σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τοὺς παραμυθητικοὺς ὑμῶν λόγους καὶ τὰ συλλυπητήρια ὅλων σας διὰ τὴν ἀνέκφραστον ὀδύνην μας. Ἀνακούφισιν αἰσθανόμεθα μανθάνοντες ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος ἐξεδήλωσε τὴν ἀκραιφνῆ λύπην της ἐπὶ τῇ συμφορᾷ, ἡ ὁποία τόσον βαρέως Μᾶς ἔπληξεν.

Ἡ θυγάτηρ Μας, τὴν ὁποίαν τόσον ἐλατρεύομεν, ἠγάπα τὴν γεννήσασαν Αὐτὴν πόλιν καὶ ὅλον τὸ Ἔθνος ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Της.

Εὐλογημένη καὶ αἰωνία νὰ εἶνε ἡ μνήμη Αὐτῆς.

Γεώργιος.

— Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Ἀθηνῶν συνελθὸν ἐκτάκτως ἐδημοσίευσε ψήφισμα δι' οὗ :

Α'. Ἐκφράζει ἐν ὀνόματι τοῦ Δήμου Ἀθηναίων τὴν βαθυτάτην λύπην αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς ἀγαπητῆς παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ σύμπαντι βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας τῆς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν λησμονησάσης τὴν Ἑλλάδα, ἐν ᾗ ἐγεννήθη καὶ ἥτις ὑπῆρξεν ἡ προσφιλὴς πατρὶς Αὐτῆς.

Β'. Ἐγκρίνει τὰ καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἀποσταλέντα ὑπὸ τοῦ Δημάρχου συλλυπητήρια τηλεγραφήματα τῷ Βασιλεῖ καὶ τῇ Βα-

Digitized by Google

ΕΠΙ ΤΩι ΘΑΝΑΤΩι ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Ο ΘΡΗΝΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Κρίνο τοῦ Ὑμηττοῦ μου ζηλεμένο,
ποῦ σ' ἔθρεψεν ἡ γαλανὴ μου ἀγκάλη,
ἄχ ! τοῦ βοριᾶ σ' ἐπῆρε ἄγρια ζάλη
καὶ σ' ἅπλωσε σὲ χῶμα παγωμένο !

Γλυκειά μου κόρη, ἔσβυσες στὰ ξένα !
Τὴν ὑστερνὴ ματιά σου δὲν τὴν εἶδα,
δὲν σοῦδωσα στερνὸ φιλί, ὠϊμένα ;
κρυφὸ καμάρι μου, κρυφή μου ἐλπίδα !

Βγῆκες σὰν ὄνειρο ἀπ' τὴν καρδιά μου,
θαρροῦσα πῶς ζωντάνεψαν σὲ σένα
τὰ μαρμαροπελέκητα παιδιά μου
ποῦ ἔχουν κάλλη κοσμοξακουσμένα.

Ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος, ὁ ἀγέρας,
ὅλη τῆς φύσεώς μου ἡ μαγεία
ἐσμίξανε σ' ἐσὲ μὲ ἁρμονία,
κόρη χρυσῆ περήφανης μητέρας.

Σ' ἔχασα, φῶς μου, ἄχ ! γιὰ πάντα, αἰώνια !
Θὰ στρώνουνται μὲ ἄνθη τὰ βουνά μου,
θὰ φθάνουν, θὰ περνοῦν τὰ χελιδόνια,
μὰ σὺ δὲν θἄρχεσαι στὴν ἀγκαλιά μου.

Καὶ σεῖς, γονεῖς της πολυπικραμένοι,
ποῦ κάθε χρόνο ἀπ' τὰ μέρη ἐκεῖνα
ἐρχόσαστε φαιδροὶ κ' εὐτυχισμένοι
μεσ' στὴ φωτολουσμένη σας Ἀθήνα,

Μὲ τί, μὲ τί καρδιὰ θενὰ στραφῆτε
στὴ μαυροφορεμένη γῆ μου ὀπίσω ;
Μὲ τί καρδιὰ θενὰ σᾶς ἀντικρύσω ;
Ἄχ ! θρῆνο φέρνετε, θρῆνο θὰ βρῆτε !

Μὰ ἐλᾶτ' ἐδῶ στηρίξτε τὴν καρδιά σας
στὰ στήθη μου ἐπάνω τὰ θλιμμένα.

Digitized by Google

Ἂς κλάψωμε μαζί, τὰ δάκρυά σας
ἂς τρέξουν μὲ τὸ δάκρυ μου σμιγμένα.

Παρηγοριὰ ἐδῶ θὰ βρῆτε μόνον.
Ὅ,τι στὴ γῆ ἀπὸ Ἐκείνη μένει,
ἡ μνήμη τῶν μικρῶν χρυσῶν της χρόνων,
πνέει ἐδῶ σὰν ἄρωμα χυμένη.

Ἡ ἀκτῖνα ποῦ θλιμμένους θὰ σᾶς βρίσκῃ
στοῦ Τατοΐοῦ τὰ δάση, θὰ εἶν' Ἐκείνη!
σὰν φίλημα στὴν ὄψι σας θὰ κλίνῃ,
γιατὶ ἡ στοργὴ ποτὲ δὲν ἀποθνήσκει.

Θενὰ σᾶς μουρμουρίζῃ μέσ' στὸ ἀγέρι,
ποῦ μυρισμένο θενὰ σᾶς χαϊδεύῃ.
Στὴ γῆ μου ἔχει φωτεινὸ λημέρι,
στὰ ὄνειρά μου ζῇ καὶ βασιλεύει.

Ἐλᾶτ' ἐδῶ, γονεῖς δυστυχισμένοι.
Ἄχ! τὴν ξενοθαμμένη θυγατέρα
θὰ τὴν εὑρῆτ' ἐδῶ ζωντανεμένη—
Ἐκεῖ ἀπέθανε, μὰ ζῇ ἐδῶ πέρα.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

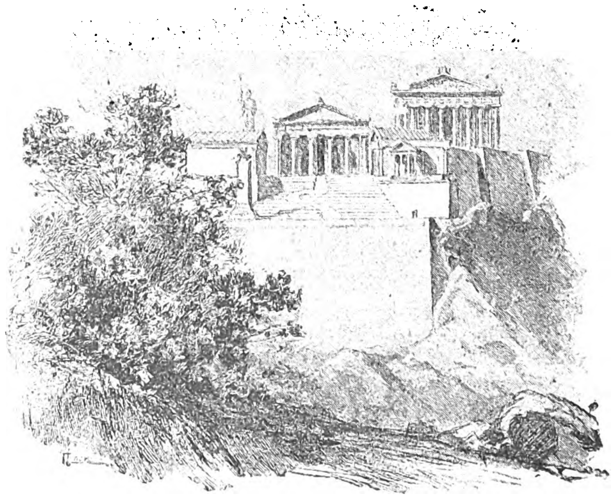

Digitized by Google

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Συνέχεια, ἴδε σ. 161.

Β'

Ἔφεραν τὸν καλλίτερο γιατρὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ. Σπουδασμένος γιατρός, μὲ τὤνομα. Πολλοὺς εἶχε γλυτώσει ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Χάρου. Ἀλήθεια πῶς οἱ Θαλασσοχωρῖταις τὸν ἔπαιρναν πάντα τὴν τελευταία στιγμή, ἀφοῦ ἀπελπίζονταν ἀπ' τοὺς κομπογιαννίταις κι' ἀπ' τῆς γιάτρισσαις. Γι' αὐτὸ κ' ἐκεῖνος δείχνονταν ὅλο θυμωμένος· ὄχι γιατὶ ἔχανε τίποτε ποῦ δὲν τὸν γύρευαν προτήτερα, καθὼς ἔλεγεν, ἀλλὰ γιατὶ κιντύνευαν χάρισμα τὴ ζωή τους οἱ κουτεντέδες ποῦ πίστευαν τοὺς τσαρλατάνους. Ἔκανεν ὅμως κ' ἔτσι τὴ δουλειά του, καὶ ἀφοῦ τὸν γλύτωνε τὸν ἄρρωστο, ξεθύμαινε 'ς τὸ βοισίδι, τὸν πλήρωνες δὲν τὸν πλήρωνες. Τὸν φοβήθηκαν οἱ ἄνθρωποι, τοὺς ἔπαιρνε τὸν ἀέρα· 'ς τὰ στερνὰ τὸν συνείθισαν, καὶ δὲ μποροῦσαν νὰ κάμουν χωρὶς αὐτόν. Ἔδειχνε πιότερο σὰν καπετάνιος, παρὰ σὰ ντοτόρος. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα φέρθηκαν φιλότιμα καὶ φρόνιμα· 'ς τοῦ γιατροῦ ἔτρεξαν ἀμέσως, καὶ δὲν ἄκουσαν τὴ Δήμαινα ποῦ γύρευε νὰ πάσουν τὴν κοκῶνα Μαριγῆ τὴν πολίτισσα, ποῦ ξόρκιζε τὸ μάτιασμα, πρόφταινε τὴ βεντεροῦγα, ἴσαζε τὰ βγαλμένα κόκκαλα, κ' ἦταν καλὴ γιὰ κάθε τι.

Τὸ εἶδεν ὁ γιατρὸς τὸ πόδι. Μωρὲ τί διαβολεμένο χτύπημα ἀπάνου 'ς τὴν κοῦπα, μέσ' 'ς τὴ θηλειὰ τοῦ ποδαριοῦ. Τὸ κύτταξε καλά, κι' ἀμέσως τὸ ἔδεσε σφιχτὰ μέσα 'ς τὰ καλάμια, τὸ καλάμωσε, καθὼς λέν, καὶ τοῦ λέει: Μὴν τὸ κουνήσῃς· τὸ πόδι σου θὰ γίνῃ καλά, μὰ χρειάζεται κάμποσον καιρό, καὶ πολλὴν ὑπομονή. Μὲ τὸν καιρὸ θὰ θρέψῃ τὸ νεῦρο καὶ θὰ γίνῃ καλὰ τὸ πόδι σου. Μόνο τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω, μὴν τὸ πειράζῃς. Κ' ἔλεγε καὶ ξανάλεγε: «Μὴν τὸ πειράζῃς!» Γνώριζε τί κεφάλια ἀγύριστα εἶνε οἱ Θαλασσοχωρῖταις.

Ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης εἶχε πλατειὰ καρδιὰ καὶ μεγάλ' ὑπομονή. Ἀλλὰ τὸ κακὸ ποῦ τὸν ηὗρε ἦταν κατάρα Θεοῦ. Οἱ Θαλασσοχωρῖταις εἶχαν χίλιαις γνώμαις γιὰ τὸ ἴδιο πρᾶμμα· γιὰ τὸ Μῆτρο μιὰ γνώμη εἶχαν. Ὁ Μῆτρος εἶνε παλληκάρι! Οἱ Θαλασσοχωρῖταις τ' ἀναγελοῦσαν τὰ γράμματα· τὴν παλληκαριὰ τὴν προσκυνοῦσαν. Ὁ Μῆτρος δὲν ἐπάτησε τὸ πόδι 'ς τὸ σκολειό. Στὸν ἥλιο, 'ς τὸν ἀέρα καὶ 'ς τὰ κύματα δασκάλεψε, κι' ἀπὸ μικρὸς μεγάλωσε. Συνειθισμένην εἶχε θωριά. Τὰ στήθη του δὲν ἦταν χορταριασμένος πύργος, οὐδὲ σὰν κάστρο ἡ κεφαλή του. Οὔτε ψηλός, οὔτε κοντός· λιγνὸς παρὰ παχύς, μελαχρινὸς μ' ἕνα λιανὸ μουστάκι καὶ φουντωμένα σγουρόμαλλα· στραβὰ τὴ σκούφια του, κ' ἕνα ζουνάρι κόκκινο χιλιόδιπλο 'ς τὴ μέση του· μ' ἕνα φανελένιο πουκάμισο περνοῦσε τοὺς χειμῶνες καὶ τὰ καλοκαίρια του. Κι' ὅμως κι' ἀπ' τὴ συνειθισμένη αὐτὴ θωριὰ ξεχύνοταν ἡ λεβεντιὰ 'ς τὸν ἀέρα ποῦ εἶχε, 'ς τὴ περπατησιά, σὲ κάθε του ματιά, σὲ κάθε κούνημα. Καὶ ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης μὲ τὰ εἰκοσιπέντε χρόνια του, τὸ κορμὶ ποῦ δὲν ἐφάνταζε, τὴ ντροπαλὴ ἀπάνου κάτου ὄψι, κόσμο μποροῦσε νὰ χαλάσῃ καὶ κόσμο νὰ χτίσῃ. Κανεὶς δὲν τοῦ ἔβγαινε 'ς τὸ δρόμο· μὲ τὴ γροθιά του ἔρριχνε κάτου βούβαλο. Κάρφωνε τὰ πόδια του 'ς τὴ γῆ, καὶ κανεὶς δὲ μποροῦσε νὰ τὸν παρακουνήσῃ. Μιὰ μέρα ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα πολεμοῦσαν ὥρα ὁλόκληρη νὰ τὸνε ξετοπίσουν, κουλουριασμένοι 'ς τὰ πόδια του· τίποτε· βράχος ἀσειστος· ὅσο ποῦ 'ς τὸ τέλος ἀπ' τὸν ἵδρωτα κι' ἀπ' τὸν ἀγῶνα ζαλίστηκαν οἱ ἄνθρωποι καὶ κόντεψε νὰ τοὺς ἔρθῃ κόλπο. Μὰ τὰ ποδάρια ἐκεῖνα τὰ σιδερικά, τἀλύγιστα, πετοῦσαν, ξετινάζονταν, καὶ στριφογύριζαν, σὰν ἀπὸ φτερὸ κι' ἀπὸ φλόγα κι' ἀπὸ ἄνεμο πλασμένα, τὴν ὥρα ποῦ ἔσερνε τὸ χορὸ τὸ παιδὶ τῆς Δήμαινας. Κάθε χρονιά, 'ς τὸ πανηγύρι τ' ἅϊ Λιᾶ, 'ς τὰ πλάγια τοῦ Ζυγοῦ. ἐκεῖ ποῦ τρέχει τὸ κρύο τὸ νερὸ καὶ τὰ πλατάνια ἁπλώνουν μὲ τὰ φύλλα τους μιὰ σκέπη ξεκουραστικὴ πλασμένη ἀπὸ δροσιαῖς, ἴσκιους καὶ γλυκοψιθυρίσματα, ἐκεῖ 'ς τὰ κλέφτικα λημέρια μιὰ φορά, ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης, φουστανελλοφορεμένος, ὅπως πήγαιναν κι' ἄλλοι πανηγυριῶταις, μὲ τὴν χρυσῆν ἀρματωσιὰ τοῦ παπούλη του, πρωτοπαλλήκαρου τοῦ ξακουσμένου τοῦ Μακρῆ, πήγαινε καὶ χόρευε· λὲς καὶ τὸ εἶχε τάμα. Κ' οἱ πανηγυριῶταις ἄφιναν τὸ δικό τους τὸ γλέντι κ' ἔκαναν κύκλο γύρο του κι' ἀγνάντευαν καὶ ξεχνιοῦνταν. Κάθε του βῆμα 'ς τὸ χορό, γοργὸ γοργὸ κι' ἀνάλαφρο, ἔσταζε γλύκα καὶ σκορποῦσε λεβεντιά. Σ' ἔφερνε 'ς ἄλλον κόσμο· 'ς τὸν κόσμο τῶν παραμυθιῶν καὶ τῶν ἀντρειωμένων ποῦ χόρευαν 'ς τὸν κάμπο μὲ τοὺς νιοὺς κ' ὕστερα παραιτοῦσαν τὸ χορὸ καὶ πάλευαν 'ς τὰ μαρμαρένια ἁλώνια μὲ τὸ Χάρο. Κ' ἡ γυναῖκες ποῦ τὸν ἔβλεπαν ἐκεῖ, μῆνες ὕστερ' ἀπ' τὸ πανηγύρι τὸν εἶχαν μέσ' 'ς τὸ νοῦ τους καὶ τὸν καμάρωναν· κ' ἔρχονταν συντροφιαῖς ἀπ' τὰ χωριὰ τὰ πλαγινά, ἀκόμα κι' ἀπ' τῆς ἄλλαις πολιτείαις, κάθε χρονιά, 'ς τὸ πανηγύρι τ' ἅϊ Λιᾶ, ὄχι τόσο γιὰ τὸ πανηγύρι, ὅσο γιὰ τὸ χορευτή.

Ἐκεῖ τὸν εἶδεν ἡ Φροσύνη τοῦ Σεβδᾶ, πρώτη νοικοκυροπούλα 'ς τὸ Μελίσσι, τρεῖς ὥραις μακρυὰ ἀπὸ τὸ Θαλασσοχῶρι. Τὸν εἶδε καὶ τὴν εἶδε, καὶ τὰ ταίριασαν. Κ' ὕστερ' ἀπὸ μῆνες,

Digitized by Google

κατὰ τὴν ἄνοιξι, ἔστειλε ὁ γέρος Σεβδᾶς προξενειὰ 'ς τὴ Δήμαινα, κ' ἡ προξενειὰ τελείωσε μὲ τὸ καλὸ κ' ἔγιναν καὶ τ' ἀρρεβωνίσια 'ς τὸ Μελίσσι. Σ τ' ἀρρεβωνίσσια ἐπῆγεν ὁ Μῆτρος μὲ τὴ μάνα του, μὲ τὸ Γιαννάκο τὸν Ταρνάναμας, μὲ τὸ Μάρκο τὸν Κανίνια καὶ τὴν Ταρία Ταρέλα, τοὺς ἀχώριστους, καὶ μ' ὅλο τὸ συγγενολόγι. Κ' ὕστερ' ἀπὸ λίγαις μέραις ξαναπῆγε πάλι μὲ τοὺς ἴδιους, γιὰ νὰ δώσουν 'ς τὴν ἀρρεβωνιαστικιὰ τὰ χαρίσματα, κατὰ τὴ συνήθεια, πανιὰ ἑξῆντα νούμερο καὶ στόφαις, κ' ἕνα βραχιόλι καὶ μιὰ ντουζίνα ζάρφια ἀσημένια. Καὶ γλέντησαν δυὸ μέραις μὲ τὰ βιολιά, καὶ τὸ στεφάνωμα θὰ γίνονταν ἀπόλαμπρα. Μὰ πρὶν νάρθῃ ἡ λαμπρή, τὸν ηὗρε τὸ μεγάλο τὸ κακό. Δὲν πρόφτασε νὰ ξαναπάῃ 'ς τὸ Μελίσσι.

Πολλαὶς εἶχαν ζηλέψει τὴν τύχη τῆς Φροσύνης. Καὶ μιὰ κόρη Θαλασσοχωρίτισσα, μιὰ μικρὴ μελαχρινὴ ξεπεταχτή, γεμάτη γέλια καὶ καμώματα, ἡ Μόρφω τῆς Γαρουφαλιᾶς, ἡ Τρελλομόρφω, ὅπως τὴν ἔκραζεν ἡ γειτονιά, κόντεψε νὰ σκάσῃ ἀπ' τὸ κακό της σὰν ἄκουσε τ' ἀρρεβωνίσια· δὲν ξαναφάνηκε 'ς τὸ χαγιάτι γιὰ νὰ ποτίσῃ τὰ μυριστικά της ψιθυρίζοντας τὸ «μαῦρο γεμενί», τ' ἀγαπημένου της χοροῦ τὸ Τραγοῦδι καὶ ρίχνοντας τριγύρω της γλυκειαὶς ματιαίς, κι' ὅποιον λάχαιναν. Μόνο τὸ βράδυ βράδυ κάποιαις γειτόνισσαις ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ σκοῦρα τῶν παραθυριῶν τους τὴν εἶδαν δύο τρεῖς φοραὶς νὰ περνάῃ ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Μήτρου σκεπασμένη μ' ἕνα σάλι ὡς τὴν κορφή, νὰ κοντοστέκεται μπροστὰ 'ς τὸ φωτισμένο παραθύρι του, νὰ σηκώνῃ πρὸς αὐτὸ τὰ μάτια της, κ' ὕστερα νὰ κυττάζῃ γύρω σὰ φοβισμένη, κ'ἔξαφνα νὰ φεύγῃ γοργὰ σὰν ξαφνισμένη λαφίνα. Τὴν εἶχε κάψει ὁ Μῆτρος κ' εἶχε μοσχαναθρέψει μέσα της τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ τὴν ἔπαιρνε μιὰ μέρα γιὰ γυναῖκά του.

Ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης ἦτον ἀληθινὸ παλληκάρι κ' εἶχεν ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ παλληκαριοῦ· τὰ λόγια, τὴν ὁρμή, τὸ φιλότιμο, τὴν ὡμορφιὰ καὶ τὴν περηφάνειαν, τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς καὶ τὴν καταφρόνια τοῦ θανάτου. Ἐπέρασεν ἀπὸ θαλασσοδαρμούς, ἐγλύτωσεν ἀπὸ θαλασσοπνιξίματα. Μέσα 'ς τὸ πέλαγο ἀμέτρητο ἦτον τὸ κουράγιο του. Στὰ καλὰ καθούμενα, δὲν ἔδινεν ἀφορμὴ σὲ κανένα. Μὰ νὰ μὴ τὸν πειράξῃς, νὰ μὴ τὸν 'γγίξῃς ἐκεῖ ποῦ δὲν πρέπει· θὰ σ'τὸ ρουφοῦσε τὸ αἷμα μὲ μαχαιριαίς· δὲν ἔνοιωθε κουμπουριαῖς, δὲν ἐσυλλογίζονταν. Μιὰ φορὰ τάβαλε μὲ δέκα εὐζωνάκια, Ῥουμελιώταις, ἕνας κ' ἕνας· τοὺς ἔφερε κυνηγῶντας ὡς τὴν καζάρμα. Ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα, στοιχιμάτιζαν μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ πῶς ἦταν ἀντρειωμένος, πῶς γεννήθηκε μὲ οὐρά· τὴν εἶδαν, ἔλεγαν. Ἀντρειωμένος ἦταν· τὸν κίνδυνο δὲν τὸν συνερίζονταν, τὴν ἀρρώστια δὲν τὴν λαχτάριζε, τὸ Χάρο δὲν τὸν ἔτρεμεν. Ἕνας μόνο στοχασμὸς τοῦ ἔκοβε τὰ ὕπατα, τοῦ πάγωνε τὸ αἷμα τὸν ἐμαρμάρωνε. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ σημαδεμμένος. Τοῦ ποδαριοῦ του τὸ χτύπημα τοῦ κόστιζε πιότερο ἀπὸ κάθε συμφορά. Κάλλιο νἄχανε βιός, κάλλιο νὰ τὸν εὕρισκαν χίλιων λογιῶν ἀρρώστιαις, παρὰ ν' ἀπομείνῃ σημειωμένος. Καλλίτερα ὁ θάνατος. Ἂν εἶνε νὰ γιατρευτῇ, νὰ γιατρευτῇ χωρὶς νὰ τ' ἀπομείνῃ σημάδι. Κι' ἂν εἶνε νὰ σηκωθῇ ἀπὸ τὸ κρεβάτι, νὰ μὴ σηκωθῇ στραβοπόδης· ὅλα κι' ὅλα! Ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης, χωρὶς καλὰ καλὰ νὰ τὸ νοιώθῃ, μονάχα ἕνα θεὸν ἐλάτρευε: τὴν Ἐμμορφιά! τὴν ἅγια τὴν Ἐμμορφιὰ τῆς λεβεντιᾶς καὶ τῆς ὑγείας, πὤχει ἐκκλησιά της τὸ κορμί. Καὶ ἂς τάβαναν μὲ τὸ κορμί του ὅλα τοῦ κόσμου τὰ κακά· φτάνει νὰ μὴ τοῦ ἄφιναν τ' ἀχνάρια τους σὰ βρισιὰ καὶ σὰ λέρα· κορμὶ σημαδιακό, κορμὶ ντροπιασμένο. Γιὰ παλληκάρια σὰν τὸ παιδὶ τῆς Δήμαινας εἶν' ἀτιμία ἡ ἀσχημιά!

Ἀπ' τὴ νυχτιὰ ποῦ χτύπησεν ὡς τὴν ἡμέρα ποῦ πρωτοκατέβη ἀπ' τὸ κρεβάτι γιὰ νὰ περπατήσῃ, πέρασαν τρεῖς μῆνες. Ὑπομονετικὰ τοὺς πέρασε τοὺς τρεῖς μῆνες. Ὁ γιατρὸς τοῦ εἶπε πῶς χωρὶς ἄλλο θὰ γιατρεύονταν. Ἀλλ' ἀμέσως ποῦ εἶδε πῶς τὸ πόδι του στράβωσε καὶ δὲν ἐλύγιζε κ' ἔστριψε τὸ γόνατο τὸ πονεμένο, καὶ πῶς αὐτὸς ἐκούτσαινε περπατῶντας, ἀπελπίστηκε· τὸν ἔπιασεν ἕνα παράπονο καὶ τὸν ἔσφιξεν ἕνας καϋμὸς ποῦ δὲ μποροῦσε καὶ γραμματικὸς νὰ τὸν ἱστορήσῃ. Ἔστειλε 'ς τὸν ἄνεμο τὸ γιατρὸ μὲ τὰ γιατροσόφια του κ'ἔπεσε βαρειὰ γιὰ νὰ πεθάνῃ. Τοῦ κάκου κύτταζε νὰ τὸν παρηγορήσῃ ἡ μαύρη μάνα του, ποῦ μέσα 'ς τοὺς τρεῖς ἐκείνους μῆνες γέρασε γιὰ δέκα χρόνια.

— Ἄσε τὰ λόγια, μάνα! Θὰ σάξῃ τὸ πόδι μου, ἢ δὲν τὴν θέλω τὴ ζωή. Σημειωμένο ἐμένα δὲ μὲ κράζουνε.

Κι' ὅταν μιὰ μέρα κάποιος ἀπ' τοὺς δικούς του θέλησε νὰ εἰπῇ:

— Αἴ! δὲν ἔχεις πιὰ τίποτε! μὴν εἶσαι παράξενος· ἔλα νὰ πᾶμε 'ς τὸ Μελίσσι· τὸ κορίτσι ἔκαμε 'ς τὸ μάτι γιὰ νὰ σὲ ἰδῇ!

Σκύλιασε ὁ Μῆτρος: — Μωρὲ νὰ μὴ σώσω νὰ τήνε ἰδῶ, ἂν εἶνε νὰ τήνε ἰδῶ σὲ τέτοια χάλια. Κάλλιο 'ς τὰ βουνὰ καλόγερος καὶ ρημοσπίτης, παρὰ γαμπρὸς μὲ στραβὸ πόδι!

Κ' ἔτσι τῆς καλῆς του ἡ ἐνθύμησι τοῦ ξάναψε τὸν καϋμό. Ποῦ νὰ πάῃ 'ς τὸ Μελίσσι, καὶ τί νὰ τὸν κάμουν σὰν πάῃ; Νὰ τόνε μπαλσαμώσουν καὶ νὰ τὸν καμαρώνουν; Νὰ τὸν κρεμάσουν 'ς τὸν τοῖχο γιὰ κόνισμα; Καὶ φαντάζονταν γαμπρὸ τὸν ἑαυτό του· νὰ τὸν τριγυρίζουν τὴν ὥρα τοῦ *Ἡσαΐα* κουτσὸ μὲ τὤνα πόδι· νὰ μὴ μπορῇ νὰ καθήσῃ σταυροπόδι στὸ φαΐ, νὰ μὴ

Digitized by Google

μπορῇ νὰ σύρῃ τὸ χορό, νὰ τρέξῃ, ν' ἀντρειευτῇ, νὰ παλέψῃ, νὰ χωρατέψῃ, νὰ γλεντήσῃ. Κ' ἔβλεπε τὸν ἑαυτό του καραβοκύρη 'ς τὸ καϊκάκι του, νὰ μὴ μπορῇ νὰ βασταχθῇ 'ς τὰ πόδια του, ν' ἀκουμπάῃ σὲ ῥαβδί, νὰ κρατιέται ἀπὸ τὰ σχοινιά, νὰ καρτερῇ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὸ κάθε τι. Τῆς νύφης τῆς ἔταξαν λεβέντη, καὶ θὰ τῆς ἔδιναν τώρα σημειωμένον ἄνθρωπο! Δὲν τὸ καταδέχονται κι' ὁ ἴδιος νὰ τὴ σκλαβώσῃ· κι' ἂν δὲν τὸ δείξῃ αὐτή, κι' ἂν κάνῃ τὴν καλόκαρδη, μέσα της θὰ τὴν τρώῃ κρυφὸ μαράζι. Ἔτσ' εἶν' ὁ κόσμος· κι' αὐτὸς τὸ ἴδιο θἄκανε· κάλλιο νὰ φορτώνονταν τὴν πανοῦκλα, παρὰ σημαδιακὴ γυναῖκα.

— Θὰν τὸ χάσω τὸ παιδάκι μου, ἔλεγε παραπονετικὰ ἡ Δήμαινα· ὄχι ἀπὸ τὸ πόδι του· ἀπ' τὸ ντέρτι ποῦ νοιώθει γιὰ τὸ πόδι του.

Κ' ἔκλαιγε κ' ἔκανε τὸ σταυρό της. Κ' οἱ τρεῖς οἱ ἀχώριστοι δούλευαν καὶ τὸν εἶχαν πάντα 'ς τὸ νοῦ τους τὸν ἀφεντομῆτρο, κι' ἄφιναν τὴ δουλειὰ γιὰ νὰ τρέξουν 'ς τὸ πλάγι του, καὶ τὸν συντρόφευαν καὶ τὸν παρηγοροῦσαν. Τοῦ κάκου· δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτε· τρεῖς μῆνες ὑπόμενε· δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ τὸ νοιώθῃ τ' ἄτιμο, ξεραμένο ἀπάνω του, κορμὶ κ' ἐκεῖνο ἀπ' τὸ κορμί του. Θἄδραχνε τὸ πριόνι καὶ θὰ τὸ πριόνιζε. Θ' ἄρπαζε τὸ τσεκοῦρι καὶ θὰ τὸ πελέκαγε. Δὲν ὑπάρχει Θεός, τελείωσε!

Ἕπεται τὸ τέλος ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 169

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Μαυρίκιος ἐδίσταζεν ἀκόμη:

— Σὲ ἠπάτησά ποτε, νέε; ὑπέλαβεν ὁ μάγος με ὕφος αὐστηρόν· τόσον ὀλίγον εἶσαι ὀξυδερκής, ὥστε νὰ μὴ διαβλέπῃς ὅτι καὶ ἐγὼ ἐπίσης ζημιοῦμαι καὶ θλίβομαι ἐξ αὐτῆς τῆς περιστάσεως; Σοῦ ἐπαναλαμβάνω, προσποιήσου, ὅτι ὑποτάσσεσαι... Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον μας καταφύγιον.

Πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ μάγου καὶ συναισθανόμενος ἀφ' ἑτέρου, ὅτι δὲν ἠδύνατο εὐσυνειδήτως ν'ἀφίσῃ τοὺς Γουέβρους ἐργάτας ἐκτεθειμένους εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ διοικητοῦ, ὁ Μαυρίκιος εἶδεν, ὅτι πράγματι δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἄλλην ἀπόφασιν παρὰ νὰ ὑποταχθῇ προσωρινῶς.

— Θὰ διακόψω τὰς ἐργασίας, εἶπεν, ἀλλὰ μάθετε ὅτι πράττω τοῦτο προσκαίρως καὶ διαμαρτυρόμενος σφοδρῶς κατὰ τοῦ αἰσχροῦ αὐτοῦ ἐκβιασμοῦ. Θὰ ὑπάγω εἰς Τεχεράνην, κύριε· θὰ ἴδωμεν ἐκεῖ ἂν ἔχετε τὰ δικαιώματα νὰ ἐνοχλῆτε τοὺς ἐντίμως ἐργαζομένους. Ἂν δὲ ἡ ἐνέργειά σας εἶνε παράνομος, ἀλλοίμονον εἰς σᾶς!...

— Κάμετε ὅ,τι θέλετε, εἶπεν ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος. Ἐγὼ ὑπακούω εἰς τὴν ἐντολήν μου. Ἔχω διαταγὴν νὰ μὴ ἀπέλθω ἀπ' ἐδῶ, πρὶν ἰδῶ μὲ τὰ μάτια μου τοὺς ἐργάτας νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν τάφρον καὶ νὰ κινήσουν, ὅπως ἐπιστρέψουν εἰς τὴν κατοικίαν των. Περιμένω, λοιπόν!

— Παιδιά! ἀνέκραξεν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν μὲ φωνὴν διαυγῆ καὶ ξηράν, ὁ Κύριός σας θέλει νὰ ἀφίσετε ἀμέσως τὴν ἐργασίαν. Ἐπιστρέψατε εἰς τὴν κατοικίαν σας· κύψατε ἐνώπιον τοῦ Ἡλίου τοῦ Κόσμου καὶ μὴ ἐρωτήσετε τὴν Εἱμαρμένην..

Μετὰ τοὺς ὀλίγους τούτους λόγους, παρευθὺς οἱ Γουέβροι, εὐπειθεῖς, ἄφωνοι, ἐξαισίως πειθαρχοῦντες, διέκοψαν τὸ ἔργον των εἰς τὸ μέσον, ἐτοποθέτησαν τὰ ἐργαλεῖά των καὶ ἀνέλαβον τὰ ἐνδύματά των. Ἔπειτα ἐτάχθησαν ἐν σειρᾷ καὶ παρελαύνοντες ἐνώπιον τοῦ *μοβέδ* αὐτῶν ἐξεκίνησαν βαδίζοντες πρὸς τὸ ὄρος καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένοντο ἄφαντοι ὄπισθεν ὑψώματός τινος.

— Πολὺ καλά, εἶπε τότε ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ διοικητοῦ, ἡ ἐντολή μου ἔληξε καὶ ἀπέρχομαι.

— Δὲν σᾶς ἐμποδίζω, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, Ἀριστομένη, συνόδευσε αὐτοὺς τοὺς κυρίους.

Ἐνῷ δὲ ὁ ὑπηρέτης συνώδευε τοὺς δυσοιώνους ἀπεσταλμένους, ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις μόλις καὶ μετὰ βίας εἶχε συγκρατήσει τὰ δάκρυά της, ἐρρίφθη κλαίουσα εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Μαυρικίου.

— Τί ἀχρειότης! εἶπε μετὰ λυγμῶν. Ἀλλὰ θὰ διαμαρτυρηθῇς, Μαυρίκιε, ἀλήθεια;.... Κύριε Γκυγιών, γνωρίζετε σεῖς τὸ προσωπικὸν τῆς κυβερνήσεως;... εἶνε δυνατὸν νὰ διαπραχθῇ τόσον τερατώδης ἀδικία, χωρὶς ὁ ἡγεμὼν νὰ μάθῃ αὐτὰς τὰς σκευωρίας;

— Δεσποινίς, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγός, ἐστὲ βεβαία ὅτι θὰ πράξω πᾶν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ, ὅπως περιέλθῃ εἰς γνῶσίν του τὸ συμβάν. Ἡ λύπη ἣν αἰσθάνομαι ἀποχωριζόμενος ἀπὸ ὑμᾶς θὰ μετριασθῇ, ἂν δυνηθῶ νὰ φανῶ κατά τι χρήσιμος πρὸς τὸν ἀδελφόν σας. Φαίνεται καὶ εἰς ἐμὲ ἀδύνατον τῷ ὄντι νὰ μὴ ἐπιπληχθῇ αὐστηρῶς ὁ διοικητὴς αὐτός, ὅταν γνωσθῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα ἡ διαγωγή του.

— Εἶνε πολὺ εὐχάριστον, εἶπεν ὁ γηραιὸς Γουέβρος, ὅτι ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν ἔχει σχέσεις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σάχου· θὰ τὸν ἀκούσουν ὡς Φράγκον καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον· πιστεύω

Digitized by Google

δὲ ὅτι εἶνε ἐλπὶς διὰ τῆς παρεμβάσεώς του νὰ ἐπέλθῃ εὐχάριστος λύσις...

Εἶτα παραλαμβάνων κατὰ μέρος τὸν Μαυρίκιον, ὅστις ἐφαίνετο μὴ προσδοκῶν θεραπείαν ἐκ τῶν τοιούτων διαβημάτων...

— Νέε, εἶπεν αὐτῷ, μαντεύω τοὺς λογισμούς σου. Οὐδὲν ἐλπίζεις ὅτι θὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ εἰς Τεχεράνην ταξειδίου, οὔτε ἐξ ἐξηγήσεώς τινος μετα τοῦ διοικητοῦ τοῦ Χαμαδάν!... Καὶ ἐγὼ ἐπίσης οὐδὲν ελπίζω! Θὰ μ' ἐρωτήσῃς τότε διατί φαίνομαι ὅτι ἐναποθέτω ἐλπίδας τινὰς ἐπὶ τῶν τοιούτων διαβημάτων καὶ διατί ἀπέπεμψα τοὺς ἐργάτας. Κατὰ τὴν ἰδέαν σου, ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ προσποιηθῶ κάποιαν ἀντίστασιν. Πίστευσέ με, ἂν ἤθελα ν' ἀκούσω μόνην τὴν ἐπιθυμίαν μου (καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Γουέβρου ἐξηκόντισαν ἀπαισίαν λάμψιν) οὔτε θὰ συνεβούλευα, οὔτε θὰ ἐξήσκουν τὴν ὑποταγήν...'Αλλ' ἔμαθα εἰς τὸ αὐστηρὸν σχολεῖον τῆς πείρας, ὅτι ἡ σιωπὴ τῆς περιφρονήσεως εἶνε ἡ καλλιτέρα ἀσπίς, τὴν ὁποίαν δύναταί τις ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς κτηνώδους βίας. Ἂς φανῶμεν ὅτι ὑποκύπτομεν· πέμψε τοὺς φίλους σου εἰς Τεχεράνην· προσποιήσου ὅτι μεταβαίνεις ἐκεῖ καὶ σὺ ὁ ἴδιος. Ἐν ἀνάγκῃ ἂς ἐγκαταλειφθῶσι τὰ ἔργα, ἂς πληρωθῶσι πάλιν χώματος οἱ λάκκοι,..ἄφησε νὰ φυτρώσῃ τὸ χόρτον ἐπ' αὐτῶν...

— Ἀλλὰ τί ἐννοεῖς νὰ πράξωμεν; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος ἀμφιρρέπων.

— Νὰ παρακάμψωμεν τὴν δυσκολίαν, ὅπως μακροὶ αἰῶνες καταπιέσεως μᾶς ἐδίδαξαν νὰ πράττωμεν. Πρέπει ν' ἀντιτάσσεται ὁ δόλος κατὰ τοῦ δόλου. Δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ ἐργασθῶμεν τὴν ἡμέραν· θὰ ἐργασθῶμεν τὴν νύκτα! Μᾶς εἶνε ἀπηγορευμένη ἡ ἐργασία εἰς τὸ ὕπαιθρον· ἡμεῖς θὰ εἰσχωρήσωμεν εἰς τὰ ὑπόγεια!

— Ἀλλ' ἐν τούτοις, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, πιθανὸν καὶ νὰ μᾶς ἀποδοθῇ δικαιοσύνη...

— Εἶνε ἀναμφίβολον, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ βραδύνῃ. Γνωρίζω παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους φρέαρ ἑκατὸν ποδῶν βάθους, τὸ *Γκοὺλ-Ἔκ*, ἄγνωστον εἰς πάντας. Προεκτείνοντες τὸ ὄρυγμα τοῦ φρέατος κατὰ τὰς ὁδηγίας, τὰς ὁποίας θὰ σοῦ δώσω, θὰ φθάσωμεν ἀφεύκτως εἰς εἶδός τι σήραγγος, ἥτις θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Ἡ μόνη δυσκολία εἶνε ὅτι διὰ ν' ἀποτολμήσουν ἔστω καὶ κρυφίως οἱ ἐργάται νὰ παραβοῦν τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ διοικητοῦ, πρέπει, νομίζω, νὰ κεντηθῇ ὁ ζῆλός των δι' ἀμοιβῆς διπλῆς, τριπλῆς ἴσω. ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν τοὺς δίδεις τώρα... Ἀλλ' ἐπειδὴ σὲ γνωρίζω καλῶς, πιστεύω ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος δὲν θὰ σ' ἐμποδίσῃ.

— Νὰ μ' ἐμποδίσῃ;... θὰ ἐδαπάνων προθύμως καὶ τὸν τελευταῖόν μου ὀβολόν... Ἀρκεῖ οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ νὰ μὴ πάθουν τίποτε ἐξ αἰτίας μου.

— Ἐγὼ θὰ φροντίσω περὶ τούτου... Θέλεις νὰ ἔλθῃς μαζί μου ἀπόψε διὰ νὰ ἐξερευνήσωμεν τὸ Γκοὺλ-Ἔκ; Σὲ προειδοποιῶ ὅμως ὅτι ἡ ἐπιχείρησις αὕτη δὲν εἶνε εὔκολος οὔτε ἀκίνδυνος.

— Ἀδιάφορον!... ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Λέγε! κατὰ ποίαν ὥραν θ' ἀναχωρήσωμεν;

— Ἀπόψε, ὅταν δύσῃ ἡ σελήνη.

— Ἀπόψε ἔστω!

— Εἴμεθα σύμφωνοι. Περὶ τὸ μεσονύκτιον θὰ εὑρεθῇς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἐλβένδ, πλησίον τῆς κρημνισμένης στήλης, ἥτις ἐτέθη πρὸς ἀνάμνησιν φόνου διαπραχθέντος ἄλλοτε εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐκεῖ θὰ εἶμαι καὶ ἐγὼ καὶ θὰ σὲ ὁδηγήσω νὰ κατέλθῃς εἰς τὸ βάθος τοῦ Γκοὺλ-Ἔκ.

Κεφάλαιον Ι΄.

Τὸ Γκοὺλ-Ἔκ

Τὸ μεσονύκτιον τῆς ἰδίας ἐκείνης νυκτός, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ σελήνη ἐξηφανίζετο εἰς τὸν ὁρίζοντα, ὁ Μαυρίκιος ἔφθασε πλησίον τῆς ἀνατετραμμένης στήλης, ἣν εἶχεν ὑποδείξει αὐτῷ ὁ Γουέβρος.

Ἅμα τῇ προσεγγίσει του σκιά τις συνεσπειρωμένη οὐ μακρὰν τοῦ μνημείου ἀνηγέρθη καὶ ἦλθε πρὸς ὑπάντησίν του. Ἦτο ὁ Γκουσὰ-Νισίν. Ἐστηρίζετο ἐπὶ μακρᾶς σιδηρᾶς ῥάβδου καὶ ἐκράτει δέμα σχοινίων. Ὁ Μαυρίκιος ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ καὶ ἔλαβε τὸ δέμα, εἶδε τότε ὅτι ἦτο μακρὰ καὶ λεπτὴ κλίμαξ, φέρουσα ἀσπάγια σιδηρᾶ εἰς τὸ ἓν ἄκρον της. Ἠθέλησε νὰ λάβῃ καὶ τὸν σιδηροῦν μοχλόν, ἀλλ' ὁ πρεσβύτης ἠρνήθη.

Οἱ δύο ἄνδρες ἐξεκίνησαν. Ἡ νὺξ ἦτο γαλήνιος· οἱ ἀστέρες ἤστραπτον εἰς τὸν οὐρανὸν μὲ γλυκεῖαν λάμψιν, ἀφότου ἔδυσεν ἡ σελήνη καὶ ἐφώτιζον τὸν δρόμον των μὲ ἀμυδρὸν φέγγος. Ὁ μάγος προεπορεύετο βαδίζων εὐσταθῶς καὶ ἀποφασιστικῶς. Τὰ λευκά του ἱμάτια διέχεον ἀόριστον λάμψιν ἐπὶ τῆς κύκλῳ σκοτίας. Ὁ Μαυρίκιος τὸν ἠκολούθει σιωπηλός, παραδεδομένος εἰς ἀρκετὰ θλιβερὰν ῥέμβην. Ἡ αἰφνίδιος διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν εἶχε καταθλίψει τὸν νέον, καὶ αἱ μακραὶ ὧραι τῆς ἡμέρας ἐφαίνοντο αὐτῷ θανασίμως ἀνιαραὶ εἰς τὸ ἔρημον στρατόπεδον. Ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν εἶχεν ἀποφασίσει νὰ φύγῃ ἀνυπερθέτως καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς Τεχεράνην, ὅπως ἀρχίσῃ τὰς παρὰ τῷ Σάχῃ ἐνεργείας, πᾶσαι δὲ αἱ προσπάθειαι τῆς Αἰκατερίνης, ὅπως παραμυθήσῃ τὸν ἀδελφόν της, ἀπέβαινον ἄγονοι.

Ποῦ θ' ἀπέληγεν ἡ ὑπόθεσις αὕτη; διελογίζετο ὁ Μαυρίκιος. Ὁ πρεσβύτης ἐκεῖνος εἶχε λόγους σοβαροὺς νὰ πιστεύῃ, ὅτι ἠδύναντο νὰ φθάσωσι μέχρι τῶν ἀρχαίων μνημείων διὰ τῆς ὑπογείου ὁδοῦ, ἣν ἤλπιζε ν' ἀποκαλύψῃ, ἢ μήπως ἡ ἐλπίς του ἦτο ὄνειρον φαντασιοκόπου; Βεβαίως

Digitized by Google

ἕως τότε δὲν εἶχεν ἀφορμὴν νὰ παραπονῆται κατ' αὐτοῦ... ἀλλ' ἆρά γε θὰ ἐξηκολούθει τοῦτο καὶ εἰς τὸ μέλλον; Καὶ μία ἄλλη ἀκόμη ἰδέα ἐβασάνιζε σφοδρῶς τὸν νεαρὸν ἀρχαιολόγον· τὸ ἐπ' αὐτῷ, ἦτο πρόθυμος ν' ἀψηφήσῃ τὰ πάντα χάριν τῆς ἐπιχειρήσεώς του, ἀλλ' αἱ φοβεραὶ ἀπειλαί, αἱ ἐξενεχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου κατὰ τῶν ἐργατῶν, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελον παρακούσει τὰς διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ, ἐκλόνισαν τὸ θάρρος του. Ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι τοιαῦται ποιναὶ ἐπεβάλλοντο καθ' ἑκάστην ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ διὰ παραπτώματα πολὺ ἐλαφρότερα, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἐπιμονή του ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ εἰς τοιαύτας βασάνους τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, ἦτο δι' αὐτὸν ἀνυπόφορος. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν φανατικὸν ἐκεῖνον Γουέβρον, εὔκολον τοῦ ἦτο νὰ διακρίνῃ ὅτι δι' αὐτὸν οὐδεμίαν εἶχεν ἀξίαν μία ἀνθρωπίνη ζωὴ ἀπέναντι τοῦ σχεδίου του. Ἤδη ὁ Μαυρίκιος πολλάκις εἶχε παρατηρήσει καὶ σκεφθῆ ὅτι ὁ Γκουσὰ-Νισὶν δὲν τὸν ἐθεώρει εἰμὴ ὡς ἁπλοῦν ὄργανον. Ὥστε πολὺ περισσότερον βεβαίως θὰ περιεφρόνει τοὺς ταλαιπώρους ἐκείνους καὶ ἀμαθεῖς ἀνθρώπους, εἰς οὓς ἐπέβαλλε τὰς θελήσεις του μετ' ἄκρας ὑπεροψίας. Ὁ Μαυρίκιος συνῃσθάνετο ὅτι ἂν εἷς καὶ μόνος ἐκ τῶν ἐργατῶν του ἤθελε θανατωθῆ ἐξ αἰτίας τῆς κρυφίας ἐργασίας, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ Αἰκατερίνη θὰ ἦσαν ἀπαρηγόρητοι.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ Γουέβρος ἐσταμάτα καὶ ἐφαίνετο ἀναζητῶν τὴν διεύθυνσιν, ἐψιθύριζε δὲ τότε λόγους εἰς γλῶσσαν ἔχουσαν πολλοὺς εὐήχους, λαρυγγώδεις καὶ παραδόξους φθόγγους, ἥτις κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Μαυρικίου ἦτο ἡ *πέλβι*, ἡ ἱερὰ γλῶσσα τῶν μάγων. Ἐφαίνετο ἀπαγγέλλων γοητείας, ἀνύψου τοὺς βραχίονας, ἄφινε τὰς μακρὰς χειρίδας του νὰ καταπίπτωσιν ὡς πτέρυγες, μὲ τὴν κεφαλὴν δὲ ἀνυψωμένην πρὸς τὸν οὐρανὸν ἵστατο οἱονεὶ ἀναμένων ὑπερφυσικήν τινα ἔνδειξιν. Ἐνόμιζέ τις ὅτι εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει τὴν παρουσίαν τοῦ νεαροῦ Φράγκου... Ἀλλ' ἤδη αἴσθημά τι δυσπιστίας βαθμηδὸν σφοδρότερον καθιστάμενον ἤρχιζε νὰ καταλαμβάνῃ τοῦτον... Ὁ Μαυρίκιος ἀνανήφων διὰ μιᾶς ἐκ τῶν διαλογισμῶν του καὶ θεωρῶν ὅτι τὰ ἐπιτετηδευμένα ἐκεῖνα κινήματα τοῦ Γουέβρου ἐγένοντο σκοπίμως καὶ ἁπλῶς ὅπως τὸν καταπλήξωσι, προὐχώρησε βήματά τινα καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πρεσβύτου;

— Τί ζητεῖς, Γκουσὰ-Νισίν; εἶπεν αὐτῷ ψυχρῶς. Δὲν μοῦ εἶπες ὁ ἴδιος ὅτι γνωρίζεις τὸ φρέαρ τοῦ Γκοὺλ-Ἔκ;

— Τὸ γνωρίζω, νέε, ἀπήντησεν ὁ Γουέβρος μὲ τὴν ὑπόκωφον φωνήν του.

— Τότε διατί δὲν μεταβαίνεις εἰς αὐτὸ κατευθεῖαν.

— Ξένε, ἐξετάζω τὰ ἄστρα, διὰ νὰ ἴδω μήπως διαπράττω ἱεροσυλίαν, εἰσάγων ἕνα βέβηλον Φράγκον εἰς τὸ μέρος, ὅπερ οὐδέποτε ἐμιάνθη ἀπὸ τὰ βήματα ἀπίστου!... Ὁ Μίθρας νὰ μὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο ἐξ αὐτῆς νὰ διασωθῶσι τὰ συμφέροντά μου...

Ὁ μάγος ἐσιώπησεν αἴφνης.

— Ποῖα συμφέροντα; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος. Πολλάκις ἤδη ἐσκέφθην μετ' ἀπορίας ποῖον ἆρά γε ἀπόκρυφον αἴτιον σὲ παρακινεῖ εἰς ἐνέργειαν. Ἡ εὐκαιρία εἶνε κατάλληλος νὰ τὸ μάθω τώρα. Διατί ἐνδιαφέρεσαι, Γουέβρε, νὰ ἐπιτύχουν αἱ ἀνασκαφαί μου;

Ὁ Γουέβρος ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ ἀφήσας νὰ καταπέσῃ ἡ κεφαλὴ ἐπὶ τοῦ στήθους του ἐτήρησε μακρὰν σιγήν.

— Ἀπάντησε! εἶπε μετὰ σφοδρότητος ὁ Μαυρίκιος.

Ὁ γέρων ἐσίγησεν ἐπὶ μακρὸν καὶ πάλιν. Τέλος ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν καὶ ἐγείρων τὰς χεῖρας συνηνωμένας πρὸς οὐρανόν:

— Φώτισέ με, Μίθρα! ἀνέκραξε. Καὶ σεῖς ἀστέρες τῆς νυκτός, πλανῆται ἀθάνατοι, εὐδοκήσατε νὰ εὐσπλαγχνισθῆτε τὸν ἀσημότατον τῶν θεραπόντων σας. Εἴθε τὸ μυστηριῶδες νόημα τῶν προφητειῶν νὰ μοὶ ἀποκαλυφθῆ!... Εἴθε νὰ διερμηνεύσω ἀλανθάστως τοὺς προφητικοὺς λόγους... Παρεσκευάσθην διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νηστείας. Ἐπεκαλέσθην δακρύων τὴν λάμψιν τῆς φωτίσεως. Ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ, τὸν ἄφρονα μοβέδ, τὸν ἀσεβῆ Γουέβρον, ἂν πλανηθῶ πιστεύων ὅτι ἀναγνωρίζω εἰς τὸν νέον τοῦτον ξένον ἐκεῖνον, ὃν τὸ *Βιβλίον* ὑπέδειξεν ὡς μέλλοντα *νὰ ἔλθῃ ἐκ Δυσμῶν, ὅπως ἀνεγείρῃ τὴν καταπεσοῦσαν παρωχημένην δόξαν.*

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος, ἀφοῦ ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἐσίγησεν ἐκφέρων βαθὺν στεναγμόν. Ἀλλ' αἴφνης ὁ γηραιὸς μάγος ἐφάνη καταληφθεὶς ὑπὸ φρενίτιδος:

— Ἀρκεῖ! ἐφώνησε. Μὴ μὲ ἐρωτᾷς, τολμηρὲ νέε!... Βάδιζε ὅπου τὰ ἄστρα σὲ ὁδηγοῦσιν. Ἀκολούθει τὸ πεπρωμένον σου! Ἐκπλήρωσε τὰς προφητείας! Ἀγάλλου, ὦ τέκνον γενεᾶς νέας εἰσέτι καὶ ἀμαθοῦς, διότι τὴν ἀσθενῆ σου χεῖρα ἐξέλεξεν ὁ Μίθρας, ὅπως ἐκτελέσῃ τὰς ἀποφάσεις του... Βάδιζε... Ἐμπρός!... οἱ ἀστέρες σὲ διατάσσουσι.

Καὶ κατεχόμενος οἱονεὶ ὑπὸ παραφροσύνης ὁ γέρων ἐξεκίνησε βαδίζων μεγάλοις βήμασιν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἀποφασισμένος νὰ ἴδῃ τὸ τέλος τῆς ἐπιχειρήσεως ὥρμησε παρακολουθῶν αὐτόν.

Οἱ δύο ἐρευνηταὶ ἠκολούθουν ἀτραπὸν μόλις κεχαραγμένην παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ἠναγκάζοντο δὲ ν' ἀνοίγωσι δίοδον μεταξὺ τῶν βάτων καὶ τῶν ἀκανθῶν τῶν καλυπτουσῶν τὴν πεδιάδα. Ἐνίοτε ὄγκοι βράχου αἰχμηροὶ ἐξεῖχον

Digitized by Google

τοῦ ἐδάφους καὶ διέσχιζον τοὺς γυμνοὺς πόδας τοῦ Γουέβρου. Χωρὶς ὅμως νὰ προσέχῃ οὗτος, ἔτρεχεν ὡσεὶ ἔχων πτέρυγας, μὲ ὅλην δὲ τὴν εὐκινησίαν καὶ τὴν ῥώμην τῆς ἡλικίας του ὁ Μαυρίκιος μόλις ἠδύνατο νὰ τὸν παρακολουθῇ.

Μετὰ μίαν περίπου ὥραν τόσον ἐπωδύνου πορείας ὁ Γουέβρος ἐσταμάτησε διὰ μιᾶς καὶ ἀνύψωσε τὸ πρόσωπόν του εἰς τὸν οὐρανόν.

— Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα, εἶπε διὰ φωνῆς βραδείας. Τὸ πεπρωμένον πρόκειται νὰ ἐκπληρωθῇ. Ἂς ἀναμείνωμεν!.. Ὅτε ὁ Ἀλταΐρ θὰ φανῇ εἰς τὸν ὁρίζοντα καὶ ὁ Προκύων θὰ δύσῃ, ὁ Γουέβρος θὰ σὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὸ βάθος τοῦ μυστικοῦ φρέατος... Ἀλλοίμονον καὶ τρὶς ἀλλοίμονον εἰς σέ, ξένε, ἐὰν ποτε προδώσῃς τὸ μυστικὸν ὅπερ θὰ σοὶ ἀνακοινώσω!

— Περιττὸν εἶνε νὰ θέλῃς νὰ μ' ἐκφοβίσῃς διὰ τῶν ἀπειλῶν σου, ἀπήντησε χωρὶς νὰ ταραχθῇ ὁ Μαυρίκιος. Δὲν εἶμαι παιδί, πίστευσέ με ὅτι δὲν δυσκολεύομαι νὰ μαντεύσω ὅτι, ἂν σὺ μοῦ δεικνύῃς τὴν εἴσοδον τοῦ ὑπογείου αὐτοῦ, τὸ πράττεις διότι καὶ σὺ ἐλπίζεις νὰ ἐπωφεληθῇς. Οἱ λόγοι σου μ' ἐφώτισαν περὶ τούτου. Βάδιζε λοιπὸν χωρὶς νὰ περιμένῃς περισσότερον... Ὅλοι οἱ ἀστέρες τοῦ κόσμου δὲν δύνανται ἐδῶ νὰ ἐπεμβῶσι καὶ ἂς μὴ χάνωμεν τὸν καιρόν μας.

Μὲ ὅλην τὴν σκοτίαν ὁ Μαυρίκιος διέκρινε τὸν Γουέβρον ἐξακοντίσαντα κατ' αὐτοῦ ἄγριον βλέμμα. Παρῆλθον ὀλίγαι στιγμαί, μεθ' ὃ ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἀνέκραξε.

— Ὁ Ἀλταΐρ ἐφάνη!.. τὰ ἄστρα ἐλάλησαν!. Ἂς βαδίσωμεν.

Καὶ διηυθύνθη ἀδιστάκτως πρός τινα θάμνον χαμηλὸν καὶ πυκνόν, ἀπεμάκρυνε τοὺς κλῶνάς του καὶ ὑπὸ τὸ συμπεπλεγμένον αὐτῶν φύλλωμα ὁ Μαυρίκιος διέκρινεν ὑπὸ τὴν λάμψιν φανοῦ, ὃν ὁ μάγος εἶχεν ἀνάψει, μεγάλην λευκὴν πλάκα.

— Ἰδοὺ ἡ εἴσοδος! εἶπεν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν μὲ ἦθος ἐπίσημον Ἐγκαταλελειμμένον, ξηρανθὲν πρὸ αἰώνων τὸ φρέαρ αὐτὸ εἶνε ἄγνωστον εἰς τοὺς κοινοὺς ἀνθρώπους. Οἱ μάγοι μόνοι καὶ οἱ μεμυημένοι εἰσεχώρησαν εἰς αὐτὸ μέχρι σήμερον . . . Ἐξέτασε τὴν συνείδησίν σου, νέε Φράγκε. Ἐὰν ἡ καρδία σου κρύπτῃ ὑστεροβουλίαν τινά, ἐὰν ἐγκρύπτῃς εἰς τὸ στῆθός σου τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα κερδοσκοπίας ἢ ἐκδικήσεως, ἂν αἱ προθέσεις σου δὲν εἶνε εἰλικρινεῖς, ἂν ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ καρδία σου δὲν εἶνε καθαρὰ ὡς παιδίου ἀνοίγοντος διὰ πρώτην φορὰν τὰ ὄμματά του εἰς τὸ φῶς, πρόσεξε νὰ μὴ εἰσχωρήσῃς εἰς τὸ ἁγιαστήριον αὐτό. Εἶνε ἀκόμη καιρός... Σκέψου!.. ὁ Κύριος τῶν Οὐρανῶν ἀναγινώσκει εἰς τὴν καρδίαν σου.

— Ἐξέτασε καὶ σύ, γέρον, τὴν συνείδησίν σου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ἀποφασιστικῶς. Ἐξέτασέ την, καὶ ἂν νομίζῃς ὅτι ὀφείλῃς νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸ ὑπόγειον, προχώρει!... Σὲ ἀκολουθῶ.

Ὁ Γουέβρος ὠπισθοχώρησεν ἓν βῆμα καὶ ἐξέφερε βαθὺν στεναγμόν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν ἐπλησίασε πάλιν καὶ τείνων εἰς τὸν Μαυρίκιον τὸν βαρὺν σιδηροῦν μοχλόν:

— Ὁ βραχίων σου εἶνε νέος καὶ ἰσχυρός, Φράγκε, εἶπεν... Σήκωσε τὴν πλάκα, καὶ εἴθε ὁ Μίθρας νὰ μᾶς προστατεύῃ!..

Ὁ Μαυρίκιος ἥρπασε τὸν σιδηροῦν μοχλὸν καὶ μετ' ἐπιμελείας εἰσήγαγε τὸ ἄκρον αὐτοῦ ὑπὸ μίαν τῶν γωνιῶν τοῦ λίθου, διὰ ῥωμαλέας δὲ προσπαθείας κατώρθωσε νὰ ὑπανεγείρῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀνατρέψῃ. Ἐθεάθη τότε ὀπὴ ζοφερὰ καὶ χαίνουσα.

Ὁ μάγος ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας καὶ ἀπήγγειλε μεγαλοφώνως μακρὸν ἐξορκισμὸν εἰς τὴν γλῶσσαν, ἧς ἤδη εἶχε κάμει χρῆσιν. Εἶτα ἥρπασε τὴν ἐκ σχοινίου κλίμακα, ἣν ὁ νέος εἶχε ῥίψει χαμαὶ ὅπως χειρισθῇ τὸν μοχλόν, καὶ προσαρμόζων τὰ σιδηρᾶ ἁρπάγια εἰς τὸ χεῖλος τοῦ φρέατος, ἔρριψε τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς κλίμακος εἰς τὸ βάθος.

— Ἀκολούθει με! εἶπεν ἐπιτακτικῶς.

Καὶ κατῆλθεν εἰς τὴν χαίνουσαν ὀπήν, ὁ δὲ Μαυρίκιος τὸν ἠκολούθησε. Φθάσας εἰς βάθος δώδεκα μέτρων εἶδεν ὅτι ἡ κλίμαξ ἔληγεν, ἐκτείνας δὲ τὸν πόδα ᾐσθάνθη ὅτι ἐπάτει τὸ ἔδαφος.

Ἀνεγνώρισε τότε ὅτι εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα στενῆς λιθίνης κλίμακος ἑλικοειδοῦς. Ὁ Γουέβρος εἶχεν ἤδη εἰσχωρήσει εἰς αὐτὴν μετὰ τοῦ φανοῦ, οὗ ὁ Μαυρίκιος διέκρινε τὴν ἀμυδρὰν λάμψιν. Ἡ κατάβασις διήρκει ἀτελεύτητος.

Τέλος τὸ φῶς ἔλαμψε ζωηρότερον καὶ ὁ Μαυρίκιος εὑρέθη ὄρθιος παρὰ τὸν Γουέβρον, ἐντὸς κρύπτης τινός, ἐξ ἧς διὰ διαδρόμου καμπύλου εἰσεχώρησαν εἰς αἴθουσαν στρογγύλην, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἡμισφαιρικήν, διότι ἦτο λελαξευμένη ἐντὸς τοῦ βράχου, ὅπως ἀποτελῇ θόλον ἴσης πανταχοῦ στρογγυλότητος ἐπὶ ἀκτῖνος εἴκοσι μέτρων.

— Ἰδού! εἶπεν ὁ μάγος, τοποθετούμενος ἐνώπιον τοῦ Μαυρικίου εἰς τρόπον, ὥστε νὰ πίπτῃ ὅλον τὸ φῶς τοῦ φανοῦ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν του. Τώρα πρόκειται νὰ ἴδωμεν ἂν ἡ ἐπιστήμη τῶν Φράγκων τοὺς ὁδηγῇ, ὥστε νὰ εὑρίσκωσιν ἀσφαλῶς τὴν διεύθυνσιν τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος.

— Οὐδὲν ἁπλούστερον τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπήντησεν ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος, ἐξάγων ἐκ τοῦ θυλακίου του μικρὰν πυξίδα.

— Σὲ εἶδα νὰ κάμνῃς χρῆσιν αὐτοῦ τοῦ ἐργαλείου, τὸ ὁποῖον οἱ σοφοὶ τῆς Σινικῆς ἐγνώριζον πρὸ τῶν σοφῶν τῆς Δύσεως. Ἀλλ' εἶνε ἆρά γε ἀληθές, ὅτι δι' αὐτοῦ δύνασαι νὰ ἀναγνωρίζῃς

Digitized by Google

ΕΝ ΠΛΗΡΕΙ ΑΝΘΗΣΕΙ

Digitized by Google

ποῦ κεῖται ὁ βορρᾶς εἰς τὰ σκότη καὶ ἄνευ τῆς βαθείας τῶν αστέρων ; Δύνασαι ἐπίσης νὰ διορθώνῃς τὰς ατελεῖς ἐνδείξεις καὶ νὰ τὰς ἐφαρμόζῃς κατα τὴν ἐνιαύσιον ἀλλαγὴν τοῦ ἀληθοῦς σημείου τοῦ βορρα ; ηρώτησεν ὁ Γουέβρος δυσπίστως.

— Βεβαίως.

— Μοῦ τὸ εἶπον, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ πιστεύσω πρέπει νὰ τὸ ἴδω, εἶπεν ὁ Γκουσὰ-Νισίν. Καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς Ἀνατολῆς ἡ πυξίς σου εἶνε ἐπίσης ἀλάνθαστος ;

— Βεβαίως, αὐτὴ μοῦ τὴν δεικνύει. Ἄλλο δὲν ἔχω παρὰ νὰ σύρω μιαν γραμμὴν ὁριζόντιον ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς βελόνης, καὶ ἡ γραμμὴ αὕτη θὰ μοῦ δείξῃ τὸ μέρος ὅπου κεῖται ἡ ἀνατολὴ ἀσφαλῶς, ὅπως ἡ αἰχμὴ τῆς βελόνης θὰ εἶνε ἀσφαλῶς ἐστραμμένην πρὸς τὸν βορρᾶν.

— Καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι εὑρισκώμεθα εἰς στοὰν ὑπόγειον διευθυνομένην πρὸς βορρᾶν, εἶνε δὲ ἀναγκαῖον, ἀφοῦ σκάψωμεν αὐτὴν πρὸς τὴν διεύθυνσιν νὰ παρεκκλίνωμεν πρὸς δυσμάς, ἡ πυξὶς θὰ δώσῃ καὶ πρὸς τοῦτο βεβαίας ὁδηγίας ;

— Βεβαιότατα !... ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἀρχίζων ν' ανυπομονῇ. Ἐκπλήττομαι, μοβέδ, ὅτι σοφὸς οἷος σὺ προβάλλεις ἐρωτήσεις σχεδὸν παιδαριώδεις ;

— Πολὺ καλά ! ἂν λέγῃς τὴν ἀλήθειαν, ἐπανέλαβεν ὁ πρεσβύτης χωρὶς νὰ φανῇ δοὺς προσοχὴν εἰς τὸν χλευασμὸν αὐτόν, τότε σοῦ ὑπόσχομαι νὰ φθάσωμεν εἰς ὑπόγειον δρόμον, ὅστις θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὰ τείχη τῶν Ἐκβατάνων. Πρόκειται μόνον νὰ σκάψωμεν κατ' εὐθεῖαν πρὸς βορρᾶν μέχρι μήκους ἑπτακοσίων πήχεων, ἔπειτα νὰ παρεκκλίνωμεν πρὸς δυσμὰς μέχρι μήκους τεσσαράκοντα ἐννέα πήχεων, μένοντες πάντοτε εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐδάφους τῆς αἰθούσης ταύτης, ἐγὼ δὲ ἀναδέχομαι τὰ λοιπά. Αἰσθάνεσαι ἑαυτὸν ἱκανὸν νὰ λύσῃς τὸ πρόβλημα τοῦτο ; Φράγκε ;

— Μὴ ἀμφιβάλλῃς καθόλου. Ἀλλὰ ἐξήγησέ μου, πῶς σκοπεύεις νὰ ἐνεργήσῃς διὰ νὰ μὴ ἀνακαλυφθῇς ; Δὲν ἐννοῶ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐκθέσω τοὺς ἐργάτας μου εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ διοικητοῦ.

— Οὔτ' ἐγὼ θὰ τὸ ἐπεθύμουν, ἂν οἱ βραχίονές μου μόνοι ἐπήρκουν διὰ τὴν ἀναγκαιοῦσαν ἐργασίαν. Ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη, καὶ οἱ ἄνδρες θὰ ὑπακούσουν. Ἄκουσε ! ἐσκέφθην περὶ πάντων. Οἱ Γουέβροι τοὺς ὁποίους σοῦ ἔδωσα εἶνε πιστοί· δὲν θὰ τολμήσουν νὰ παρακούσουν τὸν *μοβέδ* αὐτῶν· ἄλλως τε θὰ τοὺς ὑποχρεώσω δι' ὅρκου. Θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ στρατόπεδον· ἀπὸ αὔριον θ' ἀρχίσῃς μετὰ τῆς ἀδελφῆς σου διαβήματα προσποιημένα παρὰ τῷ διοικητῇ τοῦ Χαμαδάν. Θὰ τοῦ ζητήσῃς νὰ ἄρῃ τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν ἐργασιῶν. Αὐτὸς δὲν θὰ σὲ ἀκούσῃ· σὲ μισεῖ καὶ δεν θὰ σοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ τὰς ἐπαναλάβῃς εἰμὴ κατὰ ῥητὴν διαταγὴν τοῦ μονάρχου. Οἱ ἄνδρες μας, ὁδηγούμενοι καταλλήλως παρ' ἐμοῦ, θὰ φανῶσιν ὅτι σ' ἐγκαταλείπουν καὶ θ' ἀναλάβωσιν ἀλλοῦ ἐργασίαν, διὰ ν' ἀποτρέψουν τὰς ὑποψίας. Ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν νύκτα οἱ ἡμίσεις ἐκ τῶν ἐργατῶν θὰ εὑρίσκωνται ἐδῶ ἕτοιμοι νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγάς μου.

Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ δὲν θὰ ἔχωσιν οὔτε κἂν τὸ θάρρος νὰ ἐρωτήσωσι τίνα σκοπὸν ἐπεδίωκεν ὁ μέγας αὐτῶν *μοβέδ*. Θὰ ὑπακούσουν καὶ εἰς οὐδένα θὰ εἴπουν τίποτε Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἀδελφήν σου, τὴν ὁποίαν δὲν θέλεις βέβαια ν' ἀφίσῃς μόνην κατὰ τὰς νυκτερινὰς απουσίας σου εἰς τὸ στρατόπεδον, ἡ Λεϊλὰ θὰ τὴν παραλάβῃ μαζί της εἰς τὸ σπήλαιον. Ἡ κατοικία μου εἶνε ἄγνωστος· κανεὶς δεν θὰ ἔλθῃ ἐκεῖ ν' ἀναζητήσῃ τὰς δύο νεάνιδας. Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν θὰ ἀπερχεται μετὰ σοῦ ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἐπωφελουμένη τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ἡ ἐγγονή μου καὶ ὁ Χασὰν θὰ ἔλθουν νὰ τὴν παραλάβουν εἰς τὴν θέσιν Καλὶ-Χὶν (Κυανῆ στήλη), ὅπου τοὺς ὥρισα συνέντευξιν κατὰ τὴν νύκτα ταύτην· τὴν πρωΐαν θὰ τοὺς ἐπανεύρῃς. Φρόντιζε ὥστε ν' ἀντηχοῦν εἰς τὰ ὦτα τοῦ διοικητοῦ τὰ θορυβώδη σου παράπονα διὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν σου· Ἔσο πεπεισμένος, ὅτι οἱ κατάσκοποί του θὰ τοῦ διηγοῦνται καθ' ἑκάστην πᾶν ὅ,τι πράττεις τὴν ἡμέραν. Ὅτε ὅμως ἔλθῃ ἡ νύξ, οὐδεὶς θὰ συλλογισθῇ νὰ σὲ κατασκοπεύσῃ. Τότε ἡμεῖς θ' ἀποζημιωθῶμεν.

— Ἐξαίρετα, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος· ἂν θέλῃς ν' ἀρχίσωμεν ἀπὸ αὔριον, εἶμαι ἕτοιμος.

— Ἂς ἀναβῶμεν, εἶπεν ὁ μάγος.

Ἀνέβησαν τὴν ἑλικοειδῆ λιθίνην κλίμακα καὶ τὴν ἐκ σχοινίου, ἣν ὁ μάγος ἀφήρεσεν εὐθὺς ὡς ὁ Μαυρίκιος εὑρέθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ἔπειτα, ἀφοῦ ἡ πλὰξ ἀπετέθη πάλιν εἰς τὴν θέσιν των, ἀπεχωρίσθησαν. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Μαυρίκιος ἐπιστρέψας εἰς τὸ στρατόπεδον διηγεῖτο εἰς τὴν ἀδελφήν του τὰ συμβάντα τῆς ἑσπέρας.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Digitized by Google

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Ἐκ τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων σταχυολογοῦμεν τὰ κάτωθι χαρακτηριστικώτατα ἐπεισόδια τοῦ βίου τῆς πολυθρηνήτου Ἑλληνίδος Βασιλοπούλας :

Καθήμενος ἐν τῷ γραφείῳ του ὁ Βασιλεύς ἀνεγίνωσκε κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν τὸν ὡραῖον μῦθον τῆς Σκανδιναυϊκῆς μυθολογίας περὶ τῆς ἐντὸς ὑγρᾶς σφαίρας δρόσου, ἐπικαθημένης ἐπὶ τῆς κάλυκος ἀγρίου ῥόδου γεννήσεως τῆς θυγατρὸς τοῦ Ὀδίνου, ὁπόταν τῷ ἀνήγγειλαν ὅτι ἡ Βασίλισσα ἔτεκε θυγάτριον. Ὁ Βασιλεὺς συγκεκινημένος μέχρι δακρύων ἔδραμε πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς συζύγου καὶ ἀσπασθεὶς αὐτὴν εἶπε τοὺς ὑπερηφάνους ἐκείνους καὶ μεστοὺς ἀληθείας λόγους :

— Ἀντὶ τοῦ Μεγαλοσταύρου, τὸν ὁποῖον ἔβαλα εἰς τὴν κούνια τοῦ Ντίνου (οὕτως ἐκάλει μέχρι πρό τινος τὸν Διάδοχον) καὶ τοῦ Γεώργου, καταθέτω εἰς τὸ γλυκὸ αὐτὸ κεφαλάκι τὴν ἀγάπην ὅλων τῶν Ἑλλήνων. *Ὅλοι οἱ Ἕλληνες θὰ γείνουν κουμπάροι μου τώρα.*

★

Ἡ ἐπιμέλεια εἰς τὰ μαθήματά της ὑπῆρξε καταπληκτικὴ καὶ ἡ ἀντίληψίς της σπανία. Ὁ Βασιλεὺς θέλων, ὡς οἷόν τε ἡγεμονικὴν ἀνατροφὴν νὰ τῆς δώσῃ, τὴν εἶχε παραφορτώσῃ μὲ μαθήματα, ἡ δὲ Βασιλοπούλα ἀδυνατοῦσα νὰ προφθάσῃ εἰς ὅλα εἶπεν ἑσπέραν τινὰ ἐνώπιον πολλῶν αὐλικῶν :

— Νὰ σοῦ πῶ, πατέρα, ὄχι ὅτι δὲν θέλω νὰ μάθω, μὰ εἶνε τόσα τὰ μαθήματά μου, ὥστε, ὡς ποῦ νὰ μάθω τὸ ἕνα, ξεχνῶ τὸ ἄλλο !

★

Πρὸς τὸν μικρόν της ἀδελφὸν τὸν τόσον ζωηρὸν καὶ φιλοπαίγμονα Ἀνδρέαν ἔτρεφεν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν καὶ στοργήν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ μικρὸς Βασιλόπαις ἤθελε καὶ καλὰ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν βασιλικὸν κῆπον. Ἡ Βασίλισσα δὲν τὸν ἄφινεν αὐτὸς ἐπέμενε.

— *Μασκαρᾶ*! τοῦ λέγει ἡ Βασίλισσα ἀνυπομονήσασα, δὲν θὰ πᾶς !

— Καλά, μαμά, γιὰ τὰ κακὰ λόγια ποῦ μοῦ λὲς θὰ λογαριασθοῦμε μὲ τὸν μπαμπᾶ. Μὰ ἐγὼ θὰ πάω, θὰ πάω σοῦ λέγω. Κάτω εἶνε ἡ μικρὰ Βαλτατζῆ καὶ ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ !

Τότε παρεμβᾶσα ἡ Βασιλοπούλα καὶ ὑπὸ γλυκείας ἀναμνήσεως συγκινηθεῖσα εἶπε πρὸς τὴν Βασίλισσαν :

— Μὰ ἀφοῦ τὴν ἀγαπᾷ, ἄφησέ τον.

★

Ὁ Βασιλεὺς συνείθιζε νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἀνηλίκους υἱούς του ἀνὰ ἑκατὸν δραχμὰς κατὰ μῆνα, διὰ τὰ μικρὰ των ἔξοδα. Τὸ αὐτὸ ἔπραττε καὶ ἡ Βασίλισσα πρὸς τὴν Ἀλεξάνδραν. Εἰς τὰ μέσα ὅμως ἑκάστου μηνὸς ἡ Ἀλεξάνδρα εὑρίσκετο χωρὶς πεντάραν. Τί ἐγίνοντο τὰ χρήματα, μυστήριον! Ἡ Βασίλισσα ἔκαμεν ἀνακρίσεις, ἀλλ' ἡ Βασιλοπούλα εὕρισκε πάντοτε προφάσεις. Τέλος τὸ μυστήριον ἀπεκαλύφθη Αἱ ἑκατὸν δραχμαὶ ἐπήγαιναν εἰς ἐλεημοσύνας, τὰς ὁποίας κρυφίως, μυστικώτατα ἐμοίραζεν ἡ Ἀλεξάνδρα. Ἡ θεία δ' αὕτη ἀρετὴ ἦτο τοσοῦτον παρ' αὐτῇ ἀνεπτυγμένη, ὥστε ὅτε ἡμέραν τινὰ ἡ Μεγάλη Κυρία ἐν συνομιλίᾳ διηγήθη τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν, εἰς ἣν περιέπεσεν ἀτυχὴς ὀρφανὴ κόρη, ἡ Ἀλεξάνδρα τοσοῦτον συνεκινήθη, ὥστε λαβοῦσα τὴν κυρίαν Θεοχάρη κατὰ μέρος τῆς ἔδωκε βαρυτιμότατον δακτύλιον, ὃν τῆς εἶχε χαρίσῃ ἡ θεία της πριγκίπισσα τῆς Οὐαλλίας καὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν πωλήσῃ καὶ νὰ δώσῃ τὰ χρήματα εἰς τὴν ὀρφανήν. Ἡ Μεγάλη Κυρία ἀντέτεινεν, ἀλλ' ἡ Βασιλοπούλα ὑποκριθεῖσα τὴν θυμωμένην

— Σᾶς παρακαλῶ, σᾶς διατάττω νὰ τὸ πάρετε!

Ἡ κυρία Θεοχάρη ἐνέδωκεν, ἔλαβε τὸ κόσμημα καὶ παρουσιασθεῖσα εἰς τὸν Βασιλέα τοῦ εἶπε :

— Μεγαλειότατε, σᾶς πωλῶ αὐτὸ τὸ δακτυλίδι· πόσα τὸ ἀγοράζετε :

Ὁ Βασιλεὺς ἐννοήσας καὶ συγκινηθεὶς εἶπε :

— 500 δραχμάς.

Καὶ αἱ πεντακόσιαι δραχμαὶ ἐδόθησαν εἰς τὴν ὀρφανήν, ἐν ᾧ τὸ δακτυλίδιον ἔμεινεν ἐνέχυρον, ὡς ἔλεγεν ὁ Βασιλεύς, ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἰς χεῖράς του.

★

Πάντοτε ἡ ποιητικὴ τῶν Ἀθηνῶν κόρη ἠγάπα νὰ πλησιάζῃ τὸν λαόν, νὰ συνομιλῇ μὲ τὰς κόρας καὶ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς θλίψεις των καὶ εἰς τὰς χαράς των. Κατὰ τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Ἀνδρούτσου μὲ τὴν τεφρόχρουν ἐσθῆτά της καὶ μικρὰν ἑλληνικὴν σημαίαν ὡς καρφίδα εἰς τὸ περιλαίμιόν της κατῆλθε τῆς βασιλικῆς ἐξέδρας καὶ ἀνεμίχθη μετὰ τῶν χωρικῶν. Μὲ τὴν γοητευτικήν της ἀφέλειαν ἔδιδε νομίσματα εἰς τὰς κόρας, ἐλάμβανε τὰς χρυσοκεντήτους ποδιάς, τὰς ὁποίας τῆς ἐδώρουν αἱ χωρικαί, ἐφόρεσε μίαν ἀπὸ αὐτάς, ἐπεριπάτει με τὰς χωριατοπούλαις, ἐφίλει τὰ τέκνα των, καὶ ἔκλαυσε καὶ αὐτή, ὅταν εἶδε τὰς βοσκοπούλας τῆς Λιάκουρας νὰ κλαίουν ἀπὸ τὴν χαράν των.

Αἱ χωρικαὶ ἦσαν ἡ ἀδυναμία της. Εἰς τὴν Δεκέλειαν ὁσάκις ἔμενε μετέβαινε καθ' ἑκάστην εἰς τὰς καλύβας των, ἔπινε γάλα ἀπὸ τὰς ἀγελάδας των, ἤκουε παραμύθια καὶ τραγούδια, ἐβάπτιζε τὰ βρέφη των καὶ εἶχε συνάψῃ φιλίας, τὰς ὁποίας δὲν ἐλησμόνει, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μακρὰν εἰς τὰς ἐπιστολάς της ἠρώτα «τί κάνουν ο

Digitized by Google

κουμπάραις της καὶ ἂν ἀνατρέφουν χριστιανικῶς τοὺς ἀνεδεξιμιούς της».

★

Ἡ κόρη τῆς θαλαμηπόλου της, κρυφὰ ἠγόραζεν ἀπὸ τοὺς πλανοδίους στραγαλάδες μελόπηκτα παστέλια διὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν μικρὰν Ἀλεξάνδραν, ἥτις ἐτρελλαίνετο δι' αὐτά, πολλάκις δ' ἕνεκα τῆς αδυναμίας ταύτης ἐπροκάλεσε τὰς ἐπιπλήξεις τῆς παιδαγωγοῦ της κυρίας Ἰνάλ. Ὅτε μετά τινα ἔτη ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε μὲ παράπονον μελαγχολικώτατον εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην κόρην, ἥτις τὴν ἠκολούθει εἰς τὴν Ῥωσσίαν :

— Καϋμένη Μαρία, ἐκεῖ ποῦ θὰ πᾶμε, οὔτε παστέλια θὰ ἔχωμεν, οὔτε τὴν κυρίαν Ἰνὰλ νὰ μᾶς μαλόνῃ.

★

Ὅ,τι εἶχε σχέσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ὅλα τὰ ἠγάπα καὶ τὰ ἐλάτρευεν. Εἰς τὴν Γραβιάν, ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἔφευγον ἀπὸ τὴν περιοχὴν τοῦ Χανίου, ἡ Ἀλεξάνδρα ἐγονάτισεν, ἔλαβε δύο λιθάρια ἀπὸ τὴν ἔνδοξον μάνδραν, εἰς δὲ τὴν ἀδιάκριτον ἐρώτησίν τινος :

— Τί τὰ ἤθελεν ἡ Ὑψηλότης της αὐτὰ τὰ λιθάρια ;

— Νὰ τὰ φυλάξω γιὰ ἐνθύμησι, ἀπεκρίθη ἐκείνη· ὁ δὲ ἐρωτήσας ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ὁποίαν σημασίαν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι τῆς ὡραίας κόρης αὐτὰ τὰ λιθάρια. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἀναμνήσεις κοσμοῦνται τὰ παρὰ τὸν Νέβαν ἀνάκτορά της. Ἐκεῖ θὰ εὕρετε μάρμαρα ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Καραϊσκάκη, ἀπεξηραμένα ἄνθη ἀπὸ τὴν Δεκέλειαν, κανὲν τεμάχιον ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ τόσα ἄλλα, ἕκαστον τῶν ὁποίων τῆς ἐνθύμιζε κάτι, τὸ ἓν τὸ Φάληρον, τὸ ἄλλο τὸ Τατόϊ, τὸ τρίτον τὴν Κέρκυραν.

★

Ἀπερχομένη ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Πετρούπολιν ἀπέστειλε τὴν ἑξῆς ἀμιμήτου χάριτος ἐπιστολὴν πρὸς τὴν δεσποινίδα Χατζηπέτρου :

Ἐπὶ τῆς *Ἀμφιτρίτης* 23 Μαΐου 1889.

Ἀγαπητή μου Εἰρηνοῦλα.

Πρέπει νὰ σοῦ γράψω δύο λέξεις πρὶν ἐγκαταλείψω ἐντελῶς τὸ ἑλληνικὸν ἔδαφος καὶ νὰ σοῦ εἴπω, ὅτι ὅλαι μου αἱ σκέψεις εἶνε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐνόσῳ ζῶ, ποτέ, ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς 20 Μαΐου. Ποτέ μου δὲν ὑπέφερα εἰς τοιοῦτον βαθμόν, καὶ σὲ βεβαιῶ ὅτι ἀκόμη σήμερον αἰσθάνομαι τὰς συνεπείας τῶν φοβερῶν συγκινήσεων τῆς τελευταίας ἑβδομάδος. Μὲ γνωρίζεις ἀρκετὰ σύ, δια νὰ νομίσῃς ποτὲ ὅτι θὰ λησμονήσω τὴν ὑπεραγαπημένην μου Ἑλλάδα. Ὁ ἐγκάρδιος αὐτὸς ἀποχαιρετισμὸς ὅλων τόσον μὲ συνεκίνησεν, ὥστε ἔπειτα εἰς τὸν σιδηρόδρομον ἤμην ἐντελῶς ἀποκαμωμένη καὶ ἀσθενής. Δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῇς ἀπὸ ποίας στιγμὰς διῆλθον ! Ἦτο σὰν νὰ μοῦ ἔσχιζαν μέρος τῆς καρδίας μου. Ὅταν ἐφεύγαμεν πλέον καὶ διὰ τελευταίαν φορὰν ἐχαιρέτων ὅλους ἀπὸ τὸ βαγόνι, μὲ ἔπιασαν τοιαῦτα κλάμματα, ὥστε μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατηθῶ. Τρεῖς ἡμέρας ἤμην τόσον ἀδύνατος, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ φάγω, νὰ κοιμηθῶ καὶ νὰ περιπατήσω. Ἡ πρώτη μου σκέψις, ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὰς Πάτρας, ἦτο νὰ τηλεγραφήσω τοῦ Κυρίου Πρωθυπουργοῦ, ὅπως ἐκφράσω τοὐλάχιστον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰς εὐχαριστίας μου. Νὰ σοῦ εἴπω μίαν ἀλήθειαν, ποτὲ δὲν ἐπίστευον ὅτι μὲ ἠγάπων τόσον, καὶ ὅταν εἶδα δάκρυα σχεδὸν εἰς κάθε μάτι, μοῦ ἤρχετο νὰ τρελλαθῶ ἀπὸ τὴν λύπην καὶ ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν διότι τὰ εἶδα. Δὲν δύναμαι νὰ σοῦ περιγράψω τὰ αἰσθήματά μου, ἀλλὰ πρέπει ἐπάνω κάτω νὰ μὲ ἐννοήσῃς. Ὅλη ἡ ἀγάπη μου θὰ μείνῃ αἰωνίως εἰς τὴν ἀγαπημένην μου πατρίδα, καὶ ἐὰν ποτε μία ἄλλη λάβῃ τὴν θέσιν μου εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀγαπητῶν μου, αὐτὴ πρώτη θὰ εἶνε εἰς τὴν ἰδικήν μου.

. . . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

★

Καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ διαμένουσα δὲν ἐλησμόνει τὰς Ἀθήνας της. Τὰ ἐλάχιστα καθημερινὰ γεγονότα τοῦ ἀθηναϊκοῦ βίου διὰ τὴν Ἀλεξάνδραν δὲν ἦσαν ἄγνωστα. «Ἐδιάβασα, ἔγραφε πρὸς φίλην της Ἀθηναίαν, ὅτι ἐφύτευσαν νέα δένδρα εἰς τὸ Ζάππειον, εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευράν. Τί ὡραῖα ποῦ θὰ εἶνε τώρα εἰς τὰς Ἀθήνας ! Δὲν εἶδα ἀκόμη ὡραιότερον μέρος ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῶν Στύλων· εὐτυχισμέναις ὅσαις ζῆτε αὐτοῦ, ἐδῶ ἡμεῖς τρέμομεν Ἀπρίλιον μῆνα». Τὸ ὀνειροπόλημά της ἦτο «ποτὲ νὰ κάμῃ ἕνα παλάτι εἰς τὸ Φάληρο, νὰ κατοικήσῃ πλησίον εἰς τὰς Ἀθήνας της». Ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔγραφεν : «Ἀπεφασίσθη νὰ ἔλθωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Δὲν γνωρίζω ἂν μὲ ἐνθυμοῦνται ἢ μὲ ἐλησμόνησαν, ἂν μὲ ἀγαποῦν αὐτοῦ, ὅπως τοὺς ἀγαπῶ. Ὁπωσδήποτε μετ' ὀλίγον θὰ εὑρίσκωμαι εἰς τὰς Ἀθήνας, θὰ ἴδω τὴν Ἑλλάδα. Ζήτω ἡ Ἑλλάς μου»,

Digitized by Google

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΟ ΜΙΑΣΜΑ ΕΝ ΤΩι ΚΟΝΙΟΡΤΩι

Ὁ Ἰταλὸς ἰατρὸς Μανφρέδης, ἐξετάσας ὑπὸ χημικὴν καὶ βακτηριδιολογικὴν ἔποψιν τὸν κονιορτὸν τῶν ὁδῶν τῆς Νεαπόλεως, ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μικροβίων, ἅτινα εὗρεν ἐν τῷ κονιορτῷ ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὅρον εἰς 761,521,000 κατὰ γραμμάριον κονιορτοῦ. Ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του παρουσίασαν περιέργους διαφοράς, ἀναλόγους τῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας διατελοῦσιν αἱ ὁδοί.

Οὕτω εἰς τὰς ὀλιγώτερον ἀκαθάρτους ὁδοὺς εὗρε κατὰ μέσον ὅρον 60 ἑκατομμύρια μικροβίων κατὰ γραμμάριον κονιορτοῦ. Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς οὗτος αὐξάνει εἰς ἓν δισεκατομμύριον εἰς τὰς ὁδούς, ἐν αἷς ἡ ἐμπορικὴ κίνησις εἶνε ζωηροτέρα, καὶ εἰς 5 δισεκατομμύρια εἰς τὰς πλέον ἀκαθάρτους ὁδούς. Τὸ νοσηρὸν δὲ τῶν ὁδῶν τούτων ἐξηγεῖται, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς βακτηριδίων πλεῖστα εἶνε παθογενῆ. Τοῦτο ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Μανφρέδη, ὅστις εὗρε μιασματικὸν τὸν κονιορτὸν εἰς 73 περιπτώσεις ἐπὶ 100. Ἐπὶ 42 ἐνέσεων κονιορτοῦ τῶν ὁδῶν εἰς ἰνδοχοίρους, ἀπήντησεν ὀκτάκις μὲν τὸ μικρόβιον τοῦ πύου, τετράκις τὸ βακτηρίδιον τοῦ κακοήθους οἰδήματος, δὶς τὸ τοῦ τετάνου καὶ τρὶς τὸ τῆς φυματιώσεως, χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν ἄλλους μικροργανισμοὺς ἧττον γνωστούς, ἐπιφέροντας θανατηφόρους σηψαιμίας εἰς τοὺς ἰνδοχοίρους.

Ἐκ τούτων φαίνεται πόσον ἀναγκαῖος εἶνε ὁ καθαρισμὸς τῶν ὁδῶν τῶν πόλεων καὶ πόσους κινδύνους διατρέχομεν ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀθήναις κατοικοῦντες, οἵτινες εἴμεθα ἠναγκασμένοι ν' ἀναπνέωμεν μετὰ τοῦ ἀέρος τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐξεγειρομένην πυκνὴν κόνιν τῶν ὁδῶν.

ΤΟ ΡΑΒΔΙΟΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΟΥΣΙΚΟΥ

Ἔχει καὶ τὸ ῥαβδίον τοῦ διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας τὴν ἱστορίαν του, ἱστορίαν μάλιστα ἀρκετὰ παράδοξον.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ῥαβδίου τούτου ἀποδίδεται εἰς τὸν περίφημον μουσικὸν Λούλην. Ὁ ἀρχιμουσικὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐδείκνυε τὸ μέτρον ὁτὲ μὲν διὰ κινήσεως τοῦ ποδός, ὁτὲ δὲ διὰ κροτήσεως τῆς δεξιᾶς ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς. Μετεχειρίζοντο προσέτι πρὸς ὑπόδειξιν τοῦ μέτρου ὄστρακα, κογχύλια καὶ κόκκαλα, συγκρούοντες αὐτά. Πρῶτος δὲ ὁ Λούλης μὴ δυνάμενος νὰ μεταδώσῃ τὸ μέτρον εἰς τοὺς βιολιστάς του, ἐπρομηθεύθη ῥάβδον δύο μέτρων μήκους, δι' ἧς ἐκτύπα βιαίως εἰς τὸ πάτωμα. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ ἐξ ἀπροσεξίας ἐκτύπησεν ἐπὶ τοῦ ποδός του καὶ ἡ ἐπενεχθεῖσα πληγή, ἡ ὁποία κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐλαφρά, μετετράπη εἰς γάγγραιναν, διότι ὁ μουσικὸς δὲν ἠθέλησε νὰ τὴν περιποιηθῇ, καὶ ἐπήνεγκε τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἡ ῥάβδος ἔμεινεν ἔκτοτε ὡς ὄργανον τῆς ὑποδείξεως τοῦ μέτρου καὶ πολλοὶ ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς τὴν ἠξίωσαν μνείας καὶ προσοχῆς. Ὁ Ῥουσσῶ ἀποκαλεῖ τὸν σύγχρονόν του διευθυντὴν τῆς ὀρχήστρας τῆς μουσικῆς ἀκαδημίας *ξυλοκόπον* ἕνεκα τῶν μεγάλων κτύπων, οὓς κατήνεγκεν ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου διὰ τῆς ῥάβδου του. Ὁ Κρετρὺ ἀπηχθάνετο τὸν *ῥαβδιστὴν τοῦ μέτρου*. Ὁ Γρὶμ τῷ 1766 ὠνόμαζε τὸν ἀρχιμουσικὸν τοῦ Μελοδράματος *μπαστουνᾶν* εἰς τὸν «Κέφαλον καὶ Πρόκριν». Τέλος τὸν Μάϊον τοῦ 1775 ὁ Habeneck ἐνεκαίνισεν εἰς τὸ Μελόδραμα τὸ περίφημον πλῆκτρον τὸ ὀνομασθὲν *τάκ*, τὸ ὁποῖον ἠκούετο ὅσος θόρυβος καὶ ἂν ἐπεκράτει ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ Στράους ἐπενόησε τὴν *ῥάβδον τοῦ μέτρου*. Μετὰ τὸν θάνατον δ' αὐτοῦ, ὁ πρύτανις τῶν βιολιστῶν ἐν Βιέννῃ κατά τινα συναυλίαν, εἰς ἣν παρίσταντο τρεῖς χιλιάδες θεατῶν, ἔδωκε τὸ περίφημον τοῦτο ῥαβδίον εἰς τὸν Ἰωάννην Στράους τὸν διαδεχθέντα τὸν πατέρα του. Τὸ ῥαβδίον τοῦ Μάγερβερ ἦτο ὅλον ἐξ ἀργύρου. Τὸ τοῦ Φέτις ἦτο κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων. Ὁ δὲ Μόζαρτ διηύθυνε τὰς χορῳδίας ἐν Σαλτσβούργῳ, τῇ γενεθλίῳ του πόλει, δι' ἐλεφαντίνου ῥαβδίου.

ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΟΝΤΙΑ

Εἰς ἐξετάσεις σχολείου :

Ἡ *διδασκάλισσα* : Παιδί μου, ποῖα δόντια βγάζει τελευταῖα ὁ ἄνθρωπος ;

Μικρὰ μαθήτρια : (μετά τινα σκέψιν) : Τὰ ψεύτικα.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ

Πῶς! θὰ εἴπωσί τινες ἀποροῦντες, ὑπάρχει τέχνη καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν; Βεβαίως ὑπάρχει καὶ ἔχει καὶ αὐτὴ τὰ μυστήριά της, ὡς πᾶσα ἄλλη. Νομίζομεν εὔκολον πρᾶγμα τὸ ἀναπαύεσθαι καὶ ὅμως ἔχει πλείστας ὅσας δυσκολίας, αἵτινες δὲν περιπίπτουσιν εἰς τὴν αἴσθησίν μας. Δοῦλοι τῶν καθημερινῶν ἕξεων ὑπείκομεν διηνεκῶς εἰς αὐτὰς καί, ἐνῷ νομίζομεν ὅτι ἀναπαυόμεθα, κοπιάζομεν ἔτι μᾶλλον.

Πόσοι μεταβαίνοντες εἰς τὰς ἐξοχάς, ἢ ἐπιχειροῦντες ταξείδια πρὸς ἀνάπαυσιν, νομίζουσιν ὅτι ἀναπαύονται, διότι ἀντήλλαξαν ἁπλῶς τὰς συνήθεις ἀσχολίας μὲ τοὺς κόπους τῶν διαφόρων ἐξοχικῶν διασκεδάσεων ἢ μὲ τὰς συγκινήσεις τοῦ παιγνιδίου ἐν ταῖς λέσχαις.

Ὁ δόκτωρ Μόρτιμερ Γκράμβιλ ἐδημοσίευσε πρὸ μικροῦ πόνημα ἀφιερωμένον εἰς τοὺς ἐπισκέπτας τῶν ὀρέων καὶ τῶν παραλίων τόπων :

«Προσέχετε, λέγει αὐτοῖς ὁ ἰατρὸς Μόρτιμερ, νὰ μὴ ἐξαντλῆτε τὴν ἐπανορθωτικὴν σας δύναμιν. Οὐδέποτε θὰ αἰσθανθῆτε ὑπερβολικὴν κόπωσιν, ἐνόσῳ δὲν ἔχετε ἀπολέσῃ τὴν δύναμιν ταύτην.

»Ἂν ἡ ἄδεια τῆς ἀπουσίας σας περιορίζεται εἰς ὀλίγας ἑβδομάδας, ἀφιερώσατε τὰς πρώτας ἡμέρας εἰς ἀπόλυτον ἀνάπαυσιν· ἐὰν ἀπεναντίας ἔχετε ἄδειαν πολύμηνον, διέλθετε τὰς πρώτας ἑβδομάδας ἐν πλήρει ἀναπαύσει. Ἀρκέσθητε νὰ ἦσθε ὀκνηροί· εἰς τοῦτο ἔγκειται τὸ μυστήριον τῆς ἀναπαυσεως. Διασκεδάζετε μὲ τὸ νὰ μὴ κάμνετε τίποτε, ἀλλὰ τίποτε, τίποτε ἀπολύτως ! Ἀδιάφορον ἐὰν ὁ τόπος,

Digitized by Google

ἔνθα θ' ἀναπαυθῆτε, κεῖται εἰς τὴν Νορμανδίαν ἢ εἰς τὴν Βρεττανίαν ἢ εἰς Ὄβερλανδ ἢ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς λίμνης τῆς Γενεύης· ἀρκεῖ νὰ ἐκλέξετε μίαν γωνίαν ἥσυχον, μακρὰν πάσης λέσχης, ὅπου νὰ δύνασθε νὰ ἦσθε ἐλευθέρως ὀκνηρός».

Ὁ ἰατρὸς Μόρτιμερ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ἐπικαλεῖται τὴν ἀξιανάγνωστον μελέτην τῆς Ἀμερικανίδος μὶς Κὸλλ ὑπὸ τὸν τίτλον : *Ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἀναπαύσει*.

»Ὀλίγιστοι ἐξ ἡμῶν, λέγει ἡ δεσποινὶς Κόλλ, κατορθώνουσι ν' ἀναπαύωνται καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ὕπνον των. Ἀνεγείρατε τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν βραχίονα παιδίου κοιμωμένου καὶ θὰ τὴν ἴδητε νὰ ἐπαναπέσῃ μὲ τὸ βάρος ἀψύχου ἀντικειμένου. Ἐπαναλάβετε τὸ πείραμα εἰς τὴν κεφαλὴν ἢ τὸν βραχίονα ἀνδρὸς καὶ θὰ τὰ εὕρετε πολὺ περισσότερον ἐλαφρὰ σχετικῶς ἀφ' ὅσον ἔπρεπε νὰ εἶνε. Ὁ λόγος δὲ εἶνε ἁπλούστατος· τὸ παιδίον γνωρίζει ν' ἀναπαύεται· οἱ μεγάλοι καὶ ὅταν ἀκόμη κοιμῶνται ἐξακολουθοῦν νὰ κατατρίβωσιν ἐν μέρει τὰς μυϊκάς των δυνάμεις.

» Ὀλίγοι γινώσκουσι νὰ μένωσιν ἀναπαυόμενοι ὅταν κάθηνται εἰς ἕδραν τινὰ ἢ εἰς ἅμαξαν. Τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς κοπώσεως, ἣν αἰσθάνεταί τις μετὰ μακρὸν ταξείδιον, δύναται νὰ τὸ ἀποφύγῃ, διότι προέρχεται ἐκ προσπαθείας ἀσυνειδήτου καὶ εὐθείας, ὅπως ὠθῶμεν τὴν φορὰν ἀντὶ ν' ἀφεθῶμεν νὰ φερώμεθα ὑπ' αὐτῆς ἢ ἐκ προσπαθείας, ὅπως ἀποφύγωμεν τὴν κίνησιν ἀντὶ νὰ ἐγκαταλιπώμεθα εἰς ταύτην.

» Ὡσαύτως εἴμεθα λίαν ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ καταναλίσκειν μυϊκὰς δυνάμεις πολλῷ πλείονας τῶν ἀπαιτουμένων καὶ νὰ κινῶμεν μῦς, οἵτινες ἠδύναντο νὰ μένωσιν ἐν ἀναπαύσει. Καὶ ἰδοὺ ἓν πειστικὸν παράδειγμα : πολλοὶ ὁσάκις γράφουσιν ἢ ὁσάκις ἀναγινώσκουσι ποιοῦσι κίνημά τι τῶν χειλέων, ὡσεὶ ἐπαναλαμβάνοντες τὰς λέξεις, ἃς γράφουσιν ἢ ἀναγινώσκουσιν, ὑποβαλλόμενοι οὕτως εἰς κόπον ἐντελῶς περιττόν».

Τίνι τρόπῳ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παραιτηθῶμεν τῶν δυσαρέστων τούτων ἕξεων καὶ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς τακτικὰς συνθήκας τῆς λειτουργίας τῆς ζωῆς μας, τουτέστι νὰ μὴ κινῶμεν εἰμὴ τοὺς μῦς, ὧν ἔχομεν ἀνάγκην ; Ἡ μὶς Κὸλλ ἀφιεροῖ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἓν κεφάλαιον τοῦ πονήματός της ἐπιγραφόμενον : *ὁ τρόπος τοῦ ἀναπαύεσθαι*, ἐν ᾧ ἐκθέτει τὴν θεωρίαν τῆς ἀναπαύσεως. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ τις τὴν γνῶσιν τῆς τέχνης τοῦ ἀναπαύεσθαι, ὀφείλει νὰ ὑποβληθῇ εἰς εἰδικὴν φυσικὴν ἐκπαίδευσιν, συνισταμένην εἰς σειρὰν ἀσκήσεων ὀρθῶς διατεταγμένων καὶ βαθμιαίων. Ἡ πρώτη ἄσκησις φυσικῷ τῷ λόγῳ συνίσταται εἰς τὸ νὰ μείνῃ τις ἐξηπλωμένος χαμαὶ ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἕως ὅτου κατορθώσῃ ὥστε τὸ βάρος ὁλόκληρον τοῦ σώματος νὰ πίπτῃ πρὸς τὰ κάτω. Ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ σῶμα πρέπει ν' ἀνασηκώνωνται ἠρέμα ὑπὸ τρίτου τινὸς προσώπου, τὸ ὁποῖον νὰ βεβαιωθῇ ὅτι οἱ μῦς εἶνε ὄντως χαλαροί, καθ' ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο οἱ ἀρχάριοι ὑπόκεινται εὐκόλως εἰς πλάνην.

Ἡ χαλάρωσις τῶν μυώνων δὲν ἐπιτυγχάνεται τόσον εὐκόλως, ὅσον φαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς· διὸ εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ πιστοποιῇ ἄλλος τις τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περὶ τοῦτο προσπαθειῶν. Πρέπει δὲ ἡ τοιαύτη ἄσκησις συχνὰ νὰ ἐπαναλαμβάνεται πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἕξεως τῆς τελείας ἀναπαύσεως. Ἡ ἄσκησις αὕτη δὲν εἶνε τόσον μονότονος, ὅσον δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ, διότι εἶνε πάντοτε ἐνδιαφέρουσα ἡ συναίσθησις τῆς ἀποκτήσεως τῆς ἰσχύος.

Ἐπίσης ἡ ἄσκησις αὕτη δὲν εἶνε ἡ πρώτη ἐν τῇ σειρᾷ, ἣν ὁρίζει ἡ ἀγχίνους Ἀμερικανίς· ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ βαρύνωμεν τοὺς ἀναγνώστας διὰ τῆς ἀναγραφῆς πασῶν τῶν ἄλλως λίαν περιπλόκων ἀσκήσεων δι' ὧν ἐκμανθάνεται ἡ τέχνη τοῦ ἀναπαύεσθαι. Ἂν ἐπὶ τέλους ἡ μεθοδικὴ ἀνάπαυσις ἐπιτυγχάνεται τόσον δυσκόλως, ἴσως εἶνε προτιμότερον ν' ἀκολουθῇ τις τὸ πρῶτον παλαιὸν σύστημα τῆς ἀναπαύσεως, τὸ συνιστάμενον εἰς τὸ ἀκολουθεῖν ἐλευθέρως τὴν φαντασίαν του καὶ λησμονεῖν τὰς καθημερινάς του ἀσχολίας.

Χ*

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΤΕΝΗΜΑΧΟΣ

Ἡ εἰκὼν παριστᾷ τὴν ἑλληνικὴν ταύτην πόλιν τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, ἔχουσαν περὶ τὰς 12 χιλιάδας ἑλληνικὸν πληθυσμὸν καὶ ἀπέχουσαν περὶ τὰς 3 ὥρας τῆς Φιλιππουπόλεως. Κεῖται δὲ ἡ Στενήμαχος εἰς τὰς βορείους ὑπωρείας τῆς περικαλλοῦς καὶ πολυΰδρου καὶ καταφύτου Ῥοδόπης, ἐν εὐρείᾳ κοιλάδι, ἥτις ἑκατέρωθεν μὲν καὶ ὄπισθεν περιβάλλεται ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, ἔμπροσθεν δὲ ἔχει ἀμπελόφυτον καὶ κατάφυτον πεδίον. Ποταμὸς εὐρὺς διαιρεῖ ταύτην εἰς δύο ἀμφιθεατρικῶς κείμενα μέρη, τὴν ἰδίως Στενήμαχον πρὸς δυσμὰς καὶ τὸν Ἀμπέληνον πρὸς ἀνατολάς. Ἔχει δὲ ἡ Στενήμαχος μίαν κεντρικὴν ἑλληνικὴν σχολήν, παρθεναγωγεῖον καὶ δημοτικὴν σχολήν, ἐκκλησίας δὲ ὀκτὼ ἑλληνικάς, ὧν ὡραιοτέρα ἡ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Ἀμπελήνῳ. Οἱ κάτοικοί της εἶνε γνωστοὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον ἐπὶ φιλοπατρίᾳ, πλεῖστοι δὲ νέοι ἐκεῖθεν ὑπηρέτησαν κατὰ καιροὺς ὡς ἐθελονταὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ στρατῷ. Οὐχὶ εὐάριθμοι ἐπιστήμονες Στενημαχῖται διακρίνονται πολλαχοῦ τῆς Τουρκίας καὶ ἐν Ἑλλάδι, τιμῶντες τὴν γενέτειραν πόλιν.

Τ. Διαμαντόπουλος ἰατρός.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(11 — 17 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 11	12	13	14	15	16	17
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	751,5	751,1	751,2	756,6	755,9	755,3	754,0
Μέση θερμοκρασία	25,5	24,7	22,7	17,9	16,6	17,3	17,3
Μεγίστη θερμοκρασία	30,0	29,5	26,2	22,5	19,9	23,5	22,2
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	21,0	19,9	19,2	13,3	13,4	11,2	12,4
Σχετικὴ ὑγρασία	51	62	63	73	59	53	51
Ἀπόλυτος ὑγρασία	11,94	14,49	11,44	9,35	9,01	8,48	7,98
Βροχή	—	—	2,0	—	—	—	—
Χιών	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	2	6	6	9	5	1	7
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.6	Ν.3	ΒΑ.5	ΒΑ.7	Β.4	ΒΑ.1	ΒΑ.6
Θάλασσα	2	2	2	3	2	0	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	11	12	13	14	15	16	17
Κέρκυρα	22,5	22,0	17,5	19,0	19,0	18,5	19,5
Βῶλος	25,5	22,5	18,5	17,5	16,5	16,0	17,5
Πάτραι	25,5	23,0	20,5	20,5	19,0	19,5	20,5
Τρίπολις	20,0	20,0	16,5	13,0	12,5	12,5	13,0
Κωνσταντινούπολις	—	—	—	—	16,5	16,0	15,5
Ὀδησσός	—	—	05,7	07,9	—	16,1	—
Βατοὺμ	15,5	17,7	16,7	13,1	—	14,3	12,2
Παρίσιοι	13,0	12,6	13,2	14,2	15,6	12,3	19,0
Ῥώμη	20,5	16,0	18,0	16,5	16,0	18,5	16,0
Νεάπολις	20,0	—	—	16,5	16,0	17,5	18,5
Βρινδήσιον	24,0	23,0	18,5	18,0	18,5	19,0	18,0
Καλιάρη	20,0	19,0	19,0	16,5	18,5	18,5	18,0
Πάνορμον	22,5	22,0	20,5	—	—	—	19,0
Μελίτη	25,5	23,0	21,5	22,0	21,5	21,5	21,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἀέρος κατῆλθεν ἐπαισθητῶς κάτω τῆς *κανονικῆς* τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἐν Ἀθήναις· ἡ διαφορὰ κατὰ τὰς τελευταίας ἰδίως ἡμέρας τοῦ ἐφθημέρου τούτου ἔφθασεν εἰς 6 καὶ 7 περίπου βαθμούς.

Digitized by Google

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

ΣΤΕΝΗΜΑΧΟΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ὁ Ἔδισων ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ συγγραφέως Λατρὸπ συγγράφει μυθιστόρημα, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶνε νὰ ἐξάρῃ τὰς ἐφαρμογὰς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ. Τὸ ῥηθὲν ἔργον ἀναφέρεται εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καθ' ὃν ὑποτίθεται θριαμβεύων ἀνὰ τὴν ὑφήλιον ὁ ἠλεκτρισμός. Τὰς εἰκόνας τοῦ βιβλίου φιλοτεχνεῖ αὐτὸς ὁ μέγας ἐφευρέτης.

Θεατρικά

Μεθ' ὅλας τὰς ἐκ μέρους δημοκόπων καὶ ταραχοποιῶν ἀντιδράσεις καὶ θορυβώδεις διαδηλώσεις, ὁ *Λόεγκριν*, τὸ θαυμάσιον ἔργον τοῦ Βάγνερ, παρεστάθη μετὰ πανηγυρικῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ μεγάλῳ μελοδραματικῷ θεάτρῳ τῶν Παρισίων.

— Αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἐν Βάϋρουτ θεάτρου τοῦ Βάγνερ κατὰ τὰς εἴκοσι θερινὰς παραστάσεις ἀνῆλθον εἰς 800 χιλ. μαρκῶν, ἤτοι 1,300,000 δραχμῶν περίπου.

Ἐπιστημονικά

Εἰς τὰ παντοειδῆ αὐτόματα μηχανήματα, δι' ὧν ἐπὶ τιμήματι ἑνὸς δεκαλέπτου δύναταί τις νὰ λάβῃ θήκην ζαχαρωτῶν, ἢ φιαλίδιον μύρου, ἢ νὰ ζυγισθῇ, ἢ νὰ φωτογραφηθῇ, προσετέθη ἐσχάτως καὶ αὐτόματος φωνογράφος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀκούει τις ᾆσμα γνωστοῦ ἀοιδοῦ ἢ περικοπὴν λόγου διασήμου ῥήτορος ῥίπτων ἐντὸς ὀπῆς ἓν κέρμα.

Συγκοινωνία

Ἐπιστεύετο μέχρι τοῦδε ὅτι οἱ ταχύτεροι σιδηρόδρομοι τῆς ὑφηλίου εἶνε οἱ ἀγγλικοί, καὶ ἀληθῶς τὸ ἐκ Λονδίνου εἰς Σκωτίαν ἀπερχόμενον ταχυδρομικὸν τραῖνον διανύει καθ' ὥραν 51,6 ἀγγλικὰ μίλλια κατὰ μέσον ὅρον. Ἀλλὰ τούτου ταχύτερον εἶνε τὸ μεταξὺ Νέας Ὑόρκης καὶ Βασιγκτῶν, τοῦ ὁποίου ἡ μέση ταχύτης εἶνε 52,8 μίλλια ἀγγλικά, ἡ δὲ μεγίστη κατά τινα τμήματα 74 μίλλια.

Παντοῖα

Ἐν τῇ νησίδι Ἐλγολάνδῃ θὰ ἱδρυθῇ μέγα κατάστημα θαλασσίων λουτρῶν τοῦ, ὁποίου ἡ δαπάνη θ' ἀνέλθῃ εἰς 800 χιλιάδας δραχμῶν.

— Κατὰ τὰ ἔτη 1886 καὶ 1887 ἐν ταῖς Βρεττανικαῖς Ἰνδίαις 24.841 ἄνθρωποι ἐγένοντο θύματα τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἐκ τούτων 22,134 ἐδήχθησαν ὑπὸ ὄφεων, 928 ἐσπαράχθησαν ὑπὸ τίγρεων, 222 ὑπὸ λύκων, 194 ὑπὸ λεοπάρδων, 113 ὑπὸ ἄρκτων, 57 ὑπὸ ἐλεφάντων, 24 ὑπὸ ὑαινῶν, καὶ οἱ λοιποὶ ὑπὸ κροκοδείλων, σκορπίων κλπ.

— Ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Στάνλεϋ Τζῶν Μποὺλ ἐξεδόθη βιογραφία τοῦ φιλέλληνος στρατηγοῦ Τσώρτς.

— Γερμανική τις ἐφημερὶς ἀναφέρει ἄμεσον παρατήρησιν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς χαλάζης. Ὁ ἐπιστήμων Τοσέττης, εὑρισκόμενος ἐν καιρῷ καταιγίδος εἰς οἴκημα τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα ἔβλεπον πρὸς ἀνατολάς, παρετήρησεν ὅτι ἡ βροχή, ἥτις κατέρρεεν ἔκ τινος στέγης, ἀναρριπτομένη ὑπὸ ψυχροτάτης πνοῆς ἀνέμου, ἐπανέπιπτε κατὰ χονδρὰς σταγόνας. Αἴφνης ἔπνευσε νότιος ἄνεμος καὶ αἱ πίπτουσαι ψεκάδες μετετράπησαν εἰς σφαιρίδια πάγου. Ὅταν δὲ ὁ νότος ἔπαυσε καὶ ἡ μεταμόρφωσις αὕτη ἔπαυσεν, ἐπαναληφθεῖσα ὅταν ἐφύσησεν ἐκ νέου ὁ νότιος ἄνεμος. Ὁ Τοσέττης παρετήρησε τὸ φαινόμενον τοῦτο τρὶς ἢ τετράκις ἐντὸς 10 λεπτῶν.

— Τὰ γενόμενα ἐν Τεξὰς πειράματα πρὸς παραγωγὴν τεχνητῆς βροχῆς ἀγγέλλεται ὅτι ἐπέτυχον.

— Φυσιοδίφης παρατηρῶν ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας φωλεὰν στρουθίων, περιέχουσαν νεοσσούς, ὑπελόγισεν ὅτι ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς οἱ γονεῖς ἔφερον πρὸς τὰ μικρὰ των 7,500 καρπούς.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησια δραχμὰς. 30
Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς
ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.
ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.
ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

σιλίσσῃ τῶν Ἑλλήνων, τῷ Διαδόχῳ Κωνσταντίνῳ καὶ τῷ Μ. Δουκὶ Παύλῳ, ὡς ἐκδηλοῦντα ἀκριβῶς τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐνσκηψάσῃ συμφορᾷ.

Γ'. Ἐκφράζει τὴν εὐχήν, ἵνα ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἀξιώσας ἐπιτρέψῃ τὴν μετακόμισιν τοῦ λειψάνου τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως ἀναπαυθῇ ὑπὸ τὴν γῆν ἥτις τὴν ἐλάτρευε καὶ ἣν οὐδέποτε ἐλησμόνησεν ἀνταποκρινόμενος οὕτω εἰς τὸν διακαῆ πόθον τοῦ ὅλου ἔθνους τῶν Ἑλλήνων.

Δ'. Ἀποφασίζει ἵνα στέφανος ἐκ μυρσίνης ληφθησόμενος ἐκ τῆς ἐν Δεκελείᾳ βασιλικῆς ἐπαύλεως, κεκοσμημένος δὲ δι' ἐπιγραφῆς δηλούσης τὸ σέβας καὶ τὴν στοργὴν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὴν μνήμην τῆς μεταστάσης, κατατεθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Ἀλεξάνδρας.

Ε'. Μετονομάζει τὴν ὁδὸν Σταδίου εἰς ὁδὸν **Ἀλεξάνδρας.**

ΣΤ'. Ἀποφασίζει ἵνα ἀνὰ πᾶν ἔτος τῇ 27 Σεπτεμβρίου ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου τῆς Βασιλόπαιδος καὶ εἰς μνημόσυνον αὐτῆς νυμφεύωνται τέσσαρες ἄποροι κόραι, κατὰ κλῆρον ἐκλεγόμεναι ἐξ ὀρφανῶν πατρὸς δημότου Ἀθηνῶν, τοῦ Δήμου χορηγοῦντος ἑκάστῃ τούτων δρχ. χιλίας ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου ἀντὶ προικός. Ἡ πίστωσις θέλει ἀναγράφεσθαι ἑκάστοτε ἐν τῷ ἐτησίῳ προϋπολογισμῷ τοῦ Δήμου ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν Ἀγαθοεργημάτων, ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς **Ἀλεξάνδρας**, προίκισις ἀπόρων νεανίδων.»

— Πλὴν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν δήμων τοῦ Κράτους, πάντες οἱ σύλλογοι, αἱ ἑταιρίαι καὶ τὰ διάφορα ἱδρύματα ἀπέστειλαν συλλυπητήρια τηλεγραφήματα πρὸς τοὺς Βασιλεῖς τὸν Μ. Δοῦκα Παῦλον καὶ τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον.

— Κατὰ τὰ ἐκ Ῥωσσίας τηλεγραφήματα ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἀνεχώρησεν ἐξ Ἰλλίνσκοϊ τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς, κατευθυνομένη εἰς Πετρούπολιν διὰ Μόσχας, ἡ δὲ κηδεία ἐγένετο τὴν Τετάρτην.

— Ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ θανάτου τῆς Ἀλεξάνδρας ὁ Τσάρος ἀπῆλθεν ἐκ Κοπεγχάγης εἰς Πετρούπολιν, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν κηδείαν.

— Καθ' ἣν ὥραν ἐγίνετο ἡ κηδεία ἐν Πετρουπόλει μνημόσυνον ἐπίσημον ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν.

— Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἑλληνίδος βασιλόπαιδος διετάχθη μέγα πένθος καθ' ὅλον τὸ Κράτος τρίμηνον, τὸ δὲ αὐλικὸν πένθος ὡρίσθη ἑξάμηνον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Λ. Σ. Ι. Βουκουρέστιον. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φωτογραφίας. Θὰ σᾶς τὰς ἐπιστρέψωμεν ἀβλαβεῖς, ἀφοῦ κάμωμεν χρῆσιν αὐτῶν.

Καν Ἀγγ. Γ. Κ. Αἴγιον. Ὄχι.

κ. Α. Ν. Π. Πόρον. Ἐστάλησαν πλὴν τοῦ 719 ἐξαντληθέντος.

κ Λ. Ζ. Δ. Ἀδριανούπολιν. Ἐστάλησαν καὶ πάλιν.

κ. Ι. Δ. Λ. Πράδιον. Τὸ σταλὲν ἐδημοσιεύθη. Εὐχαρίστως δημοσιεύονται ὅμοια, ἰδίως συνοδευόμενα ὑπὸ εἰκόνιων φωτογραφικῶν. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Γ. Δ. Β. Ῥοστόδιον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Λ. Κ. Ι. Καΐρον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις

κ. Ν. Τσ. Βόνιτσαν. Ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 38 στέλλεται αὐτόσε τὸ φύλλον.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

17 Σεπτεμβρίου 1891

	Ἀγορά		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	483	—	485	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	530	—	532	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	525	—	526	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	420	—	422	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	400	—	405	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	400	—	405	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	562	50	562	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3960	—	3970	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	219	—	220	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	282	—	284	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	74	—	74	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	172	25	172	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	429	—	430	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	206	—	206	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	153	—	153	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	62	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	—	92	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	97	—	97	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	350	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	06	26	07
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	26	01	26	03
Λίρα οθωμανική. . . . . . ,	29	90	30	—
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	80	32	82
Τρίμηνον { Γαλλίας	129	—	129	25
Ὄψεως { Ἀγγλίας	33	—	33	10
Ὄψεως { Γαλλίας	130	—	130	25

Digitized by Google

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΨΥΑΧΡΗ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΜΩΜΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΔΡ. 2

Παρέχονται ἐξαιρετικῶς εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἑστίας

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΑΝΤΙ ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ταχυδρομικῶς ἀντὶ μιᾶς καὶ ἡμισείας

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένον διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμάλων καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον **τὴν 1ην** Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα **544,000,000** Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων **ἀσφαλίστρων καὶ** ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται **τοῦ ἐγγυητικοῦ** κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Π ρ ο ι κ ο δ ό τ η σ ι ς τ έ κ ν ω ν.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος **μετὰ** 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΣΚ. Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Περιγραφὴ καὶ ἱστορία τῆς περιωνύμου μεγαλοπόλεως καὶ τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ κόλπου καὶ τοῦ Βοσπόρου προαστείων αὐτῆς

ΤΡΕΙΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ

Τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου συγγράμματος συνεπληρώθησαν, δι' ἀνατυπώσεως τοῦ Α' τόμου, ὅστις εἶχεν ἐξαντληθῆ, ὀλίγα ἀντίτυπα, ἅτινα ἐξεδόθησαν εἰς πώλησιν ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*».

Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ὀγκώδεις τόμους μεγάλου σχήματος, οἵτινες *κοσμοῦνται ὑπὸ πολλῶν καὶ λαμπρῶν εἰκόνων ἐν Παρισίοις ἐξειργασμένων* καὶ ὑπὸ δύο μεγάλων τοπογραφικῶν πινάκων, παριστανόντων τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὸν Βόσπορον καὶ τὰς Πριγκιπονήσους. Εἶνε ἡ πληρεστάτη, ἀκριβεστάτη καὶ λαμπροτάτη περιγραφὴ καὶ ἐξιστόρησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὄντως *ἐθνικὸν ἔργον*.

ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις δρ. **30**. *Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ.* **35**, *Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ.* **35**.

Πωλεῖται καὶ χωριστὰ μόνος ὁ ἀνατυπωθεὶς Α' Τόμος ἀντὶ δρ. 12, ὡς καὶ μόνος ὁ Γ' ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς.

Πᾶσα αἴτησις συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου ἀπευθύνεται πρὸς τὸν κ. Γ. Κασδόνην, διευθυντὴν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «*Ἑστίας*» εἰς Ἀθήνας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

493

ΤΟΜΟΣ Β΄

FOREIGN
SOL. LIBR
PERIODICALS

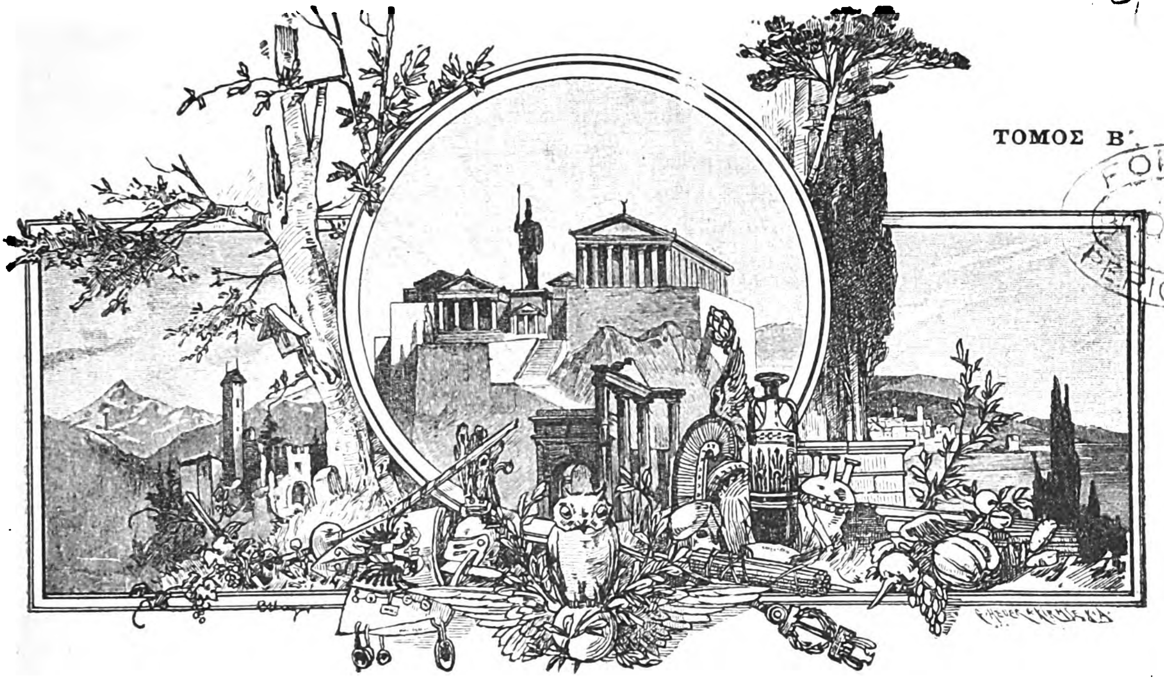

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 29 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΚΕΚΥΡΑ, ὑπὸ Pr Dr Hirschfeld.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ, διήγημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ*.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : Ο ΝΕΟΣ ΙΩΝΑΣ.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ : **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (18— 24 Σεπτεμβρίου).

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Θεατρικά, Μουσικά, Συγκοινωνία, Ἀπογραφικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἰχνογράφημα τῆς Μεγάλης δουκίσσης Ἀλεξάνδρας.— Ἡ Κέρκυρα καὶ τὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας. — Ἡ ἐν Κερκύρᾳ βρύσις Καρδάκι.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὁ νεκρὸς τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας ἐκομίσθη εἰς Πετρούπολιν. Ὁ Τσάρος, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ὁ πρίγκηψ Βαλδεμάρ, ὁ πρίγκηψ τῆς Ἑλλάδος Γεώργιος καὶ οἱ Μεγάλοι Δοῦκες Παῦλος, Κωνσταντῖνος καὶ Δημήτριος ἐκόμισαν τὸ φέρετρον εἰς τὸν ναόν. Ἡ κηδεία ἐτελέσθη μεγαλοπρεπέστατα. Ὁ νεκρὸς τῆς Μ. Δουκίσσης ἐτάφη εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν κοιμητήριον τοῦ ναοῦ Πέτρου καὶ Παύλου. Πλεῖστοι πολύτιμοι στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τοῦ φερέτρου, ἀργυροῦς δὲ στέφανος ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

— Ἐγκαταλειφθείσης τῆς ἰδέας τῆς μετονομάσεως τῆς ὁδοῦ Σταδίου εἰς ὁδὸν Ἀλεξάνδρας, ἐγένετο πρότασις ἐν τῷ δημοτικῷ συμβουλίῳ, ἵνα μετονομασθῇ οὕτω ἡ ἀπὸ Κηφισιᾶς εἰς Τατόϊον ὁδός.

— Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν, ὁ νέος δήμαρχος κ. Μελᾶς καὶ ὁ πρύτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐξέδωκαν ἔκκλησιν ὑπὲρ ἱδρύσεως ἐν Ἀθήναις φερωνύμου τῆς ἀποθανούσης Βασιλοπούλας νοσοκομείου δι' ἐράνων.

— Ἀνεχώρησαν ἐκ Πετρουπόλεως οἱ ἡμέτεροι Βασιλεῖς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων καὶ ἐπανῆλθον εἰς Κοπεγχάγην.

— Ἕνεκα τοῦ πένθους ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Μ. Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας ἀνεβλήθησαν αἱ ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἑορταί, ἀποφασίσθη δὲ νὰ τελεσθῶσιν ἐφέτος μόνον ἁπλᾶ ἐγκαίνια.

— Ἕνεκα τοῦ πένθους ἀνεβλήθη ἡ εἰς Ἀθήνας ἔλευσις τῶν Σέρβων φοιτητῶν.

— Κατὰ τὸ λῆξαν εἰκοσαήμερον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δρ. 733,000, ἐνῷ κατὰ τὸ ἀντίστοιχον εἰκοσαήμερον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς 732,000.

— Ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων διώρισεν ἐπιτροπὴν ἐκ δύο καθηγητῶν καὶ δύο δημ. συμβούλων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώην Πατρῶν ἀρχιεπισκόπου κ. Καλογερᾶ, ἵνα ἐπιθεωρήσῃ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

— Τὸ συγκληθὲν ὑπὸ τῆς νομαρχίας συμβούλιον τῶν ἰατρῶν, ἵνα ἀποφανθῇ περὶ τῆς ὑγείας τῆς πόλεως, ἀπεφάνθη ὅτι οὐδεμία ἐπιδημικὴ νόσος ἐπικρατεῖ ἐν Ἀθήναις καὶ ὅτι ἡ ὑγεία τῆς πόλεως εἶνε σχετικῶς καλή.

— Ἀπεφασίσθη ἵνα ἡ ναυτικὴ σχολὴ τῶν δοκίμων μετενεχθῇ ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος *Ἑλλάδος*.

— Ἀφίκετο ὁ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διευθυντὴς τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς σχολῆς κ. Οὐίλλιαμ Κάρεϋ Πόλανδ.

— Ἀντὶ τῶν δι' ἕκαστον ὅπλον στρατιωτικῶν λεσχῶν ἀπεφασίσθη ἡ σύστασις μιᾶς μόνης λέσχης γενικῆς.

— Διωρίσθη διευθυντὴς τῆς Διοικητικῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ὁ κ. Ι. Σ. Μήλιος ταγματάρχης τῆς χωροφυλακῆς.

— Κοσμήτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἐξελέγη ὁ κ. Κ. Στεφάνου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Διονυσίου Ι. Οἰκονομοπούλου ἰατροῦ ἐν Καΐρῳ 1890 **Ἀλεξανδρινὸς Διάκοσμος**, ἤτοι πίνακες τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀκμασάντων Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνιστῶν ἀπὸ τῆς κτίσεως (331 π. Χ.) μέχρι τῆς ἁλώσεως αὐτῆς (645 μ. Χ.) ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Μετὰ εἰκόνων, χαρτῶν καὶ ἐπιγραφῶν. *Τόμος* α', βιβλίον γ'. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (τύποις Τηλεγράφου) 1891 σελ. 486 8ον.

Historische Grammatik der hellenischen Sprache oder Uebersicht des Entwickungsgange der altgriechischen zu der neugriechischen Formen, nebst einer kurzen Geschichte der mittleren und neusten Litteratur, mit Sprachproben und metrischen Uebersetzungen, von Dr H. D. Müller Privatdozent a. d. Universitäet von Amsterdam. Erster Band: Grammatik. Leiden Brill 1891 σελ. 225 8ον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Σ. Μ. Γαλάξιον. Ἐλήφθησαν κ' ἐδόθησαν τὰ 15 φρ. εἰς Ε. Μ.

κ. Κ. Οἰκ. Μπενὶ Σουέ. Ἄδικα παράπονα. «Ῥωμηός» δὲν ἐστέλλετο, διότι εἶχε διακοπῇ. Τώρα ἐπανελήφθη καὶ θὰ στέλλεται πάλιν τακτικώτατα.

κ. Μ. Μπ. Γαλάξιον. Ἀποστέλλονται καὶ τὰ λοιπά.

κ. Δ. Λ. Καβάλλαν. «Ῥωμηός» δὲν ἐστέλλετο, διότι εἶχε διακοπῇ ἐπὶ 2 μῆνας· τώρα ἐπανελήφθη καὶ στέλλεται ἀνελλιπῶς.

κ. Γ. Μ. Χρ. Θάσον. Συγγνώμην διὰ τὸ λάθος· ἤδη διωρθώθη.

κ. Μ. Π. Χαλκίδα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ἀποδοχήν.

κ. Χρ. Γ. Π. Ἄμφισσαν. Ἐστάλη.

κ. Α. Κ. Μ. Τραπεζοῦντα. «Ἑστία» καὶ «Ῥωμηός» ἐστέλλοντο καὶ στέλλονται ἀνελλιπῶς. Ἐξετάσατε αὐτόθι.

κ. Κ. Μ. Χανία. Ἐλήφθησαν 2 εἰκοσόφραγκα. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.

κ. Γρ. Ν. Α. Ν. Φώκαις. Ἐστάλησαν ἐγκαίρως. Παρακαλεῖσθε ν' ἀπευθυνθῆτε πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἐκλ. Μυθ. ἂν τὰ θέλετε ἐκ νέου.

κ. Ε. Π. Πειραιᾶ. Ἐστάλη καὶ πάλιν.

κ. Δ. Γ. Ὀρτ. Κέρκυραν. Ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν· ἀποταθῆτε πρὸς τὸν Βασ. φωτογράφον Π. Μωραΐτην.

Digitized by Google

Η ΚΕΡΚΥΡΑ

Ὡς ῥεῦμα πλατύ, διανοῖγον καὶ ζωογονοῦν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ περιβρεχομένους τόπους, εἰσχωρεῖ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα ἀνὰ μέσον τῆς χερσονήσου τοῦ Αἵμου καὶ τῆς Ἰταλίας. Ἀληθῶς εἰπεῖν, εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς ὅριον, τὴν ἰταλικὴν ἀκτήν, δὲν ἴσχυσε νὰ δώσῃ μορφὴν εὐπρόσωπον. Κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ βουνῶν ἐπιθαλασσίων κατεχομένη ἡ ἀκτὴ αὕτη, ἐνδεὴς λιμένων καὶ μονότονος, φαίνεται μᾶλλον ἀποτελοῦσα τὰ νῶτα τῆς χώρας, τῆς ὁποίας ὅλον τὸ πρόσωπον εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὰς δυσμικὰς παραλίας, ἃς διηνεκῶς λαξεύουσα ἡ Τυρρηνικὴ θάλασσα ἐπροίκισε δαψιλῶς δι' ἀκρωτηρίων καὶ κόλπων, παρασκευάσασ' αὐτὰς οὕτω εἰς θέατρα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ἡ διαβρωτικὴ τοῦ Ἀδριατικοῦ ἐργασία ἀπέβη εἰς ὄφελος τῶν ἀνατολικῶν αὐτοῦ παραλίων, τῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Αἵμου. Εἶνε δὲ τὰ μάλιστ' ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι καὶ ἄλλαι θάλασσαι τοῦ ἡμισφαιρίου μας τὴν ἐργασίαν των ταύτην τὴν ἀπετύπωσαν πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῶν ὁρίου. Ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα ἐχαλάρωσε πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως διασκαλεύουσα τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς περιθώριον. Βαθέως εἰσχωροῦσαι ῥωγμαὶ καὶ κόλποι, ἐντελῶς ἀπεσπασμένα νησώδη τεμάχια κεῖνται τὸ ἓν παρὰ τὸ ἄλλο, ἀδιάκοπον ἀποτελοῦντα σειράν, οὐχὶ δ' ἄνευ λόγου τὸ αὐστριακὸν ναυτικὸν μέρος τῶν καλλίστων αὐτοῦ δυνάμεων τὸ ὀφείλει εἰς ταύτας τὰς Δαλματικὰς παραλίας.

Περαιτέρω ὅμως πρὸς Νότον, ἀνὰ τὰς ἀκτὰς τῆς τουρκικῆς Ἀλβανίας, ἡ εὔνοια τῆς θαλάσσης φαίνεται τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκλείπουσα. Αἱ νῆσοι παύουσιν ἀναδυόμεναι τῶν κυμάτων, οἱ καλοὶ ὅρμοι σπανίζουσι· καὶ διὰ τοῦτο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαιότητι οὕτω καὶ σήμερον, τὸ πλησιέστατα τῇ Ἰταλίᾳ κείμενον σημεῖον τῆς χώρας δὲν κατέστη καὶ τὸ σπουδαιότατον τῆς συγκοινωνίας κέντρον. Ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας τὸ Ὀτράντον, τὸ ὁποῖον ἀπέχει τῆς

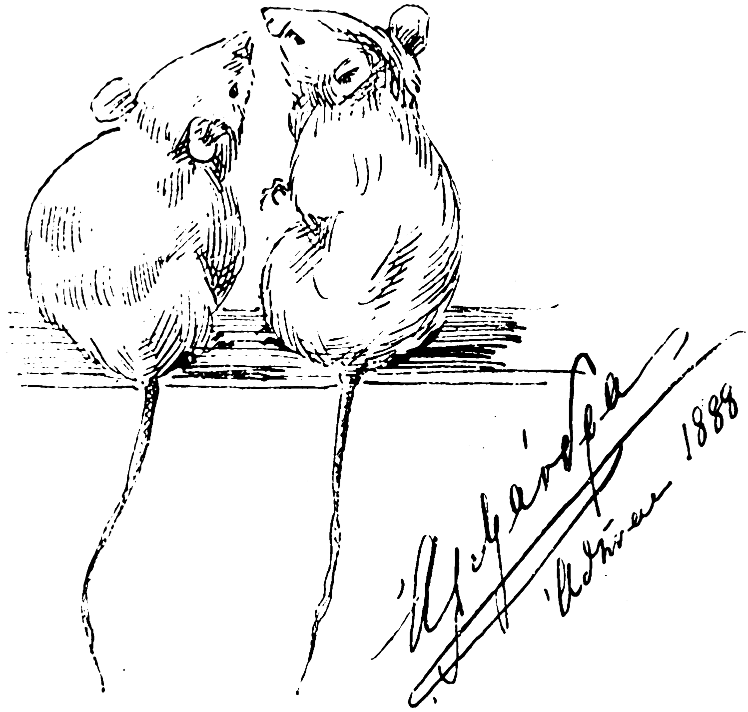

ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Digitized by Google

Ἀλβανίας ὀγδοήκοντα μόνον χιλιόμετρα, δὲν ἔγεινε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς ἀφετηρία καὶ τέρμα τῆς ἀμοιβαίας τῶν χωρῶν ἐπικοινωνίας· ἀλλ' ἀνέκαθεν ἡ ἐπικοινωνία αὕτη παρεοπίσθη κ' ἐγένετο ὁ κλῆρος τοῦ πολὺ πρὸς Βορρᾶν κειμένου Βρενδησίου, μὲ τὸν ἐξαίρετον αὐτοῦ λιμένα. Ἐνῷ ὅμως τὸ πάλαι λόγοι πολιτικῆς καὶ συγκοινωνίας ἤγαγον τοὺς ἀρχαίους εἰς τὸ νὰ ἐκλέξωσιν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ μέρους ὡς προπύλαιον τῆς χώρας αὐτῶν τὸ Δυρράχιον, τανῦν Ντουράτζο τῆς Ἀλβανίας, ἡ πορεία τῆς ἱστορίας ἀπὸ αἰώνων ἤδη ἀπέκλεισεν ἡμῖν τὰς ἀκτὰς ταύτας, ἄλλην ἐπιβαλοῦσα διεύθυνσιν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν συνδέουσαν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν. Ἡ εὔνοια τῶν περιστατικῶν, ἡ ὁποία ἀνὰ τὰς ἑλληνικὰς παραλίας διατελεῖ οὖσα τόσον ἀνεξάντλητος, δὲν ἔλειψε καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην. Ἐκεῖθεν τῆς ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου ἐξόδου, ἀρχίζει πάλιν ἡ θάλασσα τὴν διαβρωτικὴν αὐτῆς ἐργασίαν, δι' ἧς ἀπέσπασεν ἀπὸ τῆς ἠπείρου τὴν σειρὰν τῶν ἐρατεινῶν ἐκείνων νήσων, τῶν παρὰ τὰς ἑλληνικὰς ἀκτὰς παρατεταγμένων, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ περιλαμβάνον αὐτὰς πέλαγος, ὠνομάσθησαν *Ἰόνιοι Νῆσοι*.

Ὡς λιμὴν μεταβάσεως ὤφειλε κατ' ἀνάγκην νὰ ὁρισθῇ ἡ βορειοτέρα ἐξ αὐτῶν, ἡ τῇ Ἰταλίᾳ πλησιεστάτη, καὶ αὕτη ἦτο ἡ Κέρκυρα. Διὰ τούτου ὅμως δὲν ὡρίσθη ἀκόμη ἐντελῶς ἡ κοσμοϊστορικὴ τῆς νήσου θέσις, οὔτε ἐν τῇ ἀρχαιότητι, οὔτε κατὰ τὸ ἐνεστώς. Διὰ τοὺς ἀκτοπλοοῦντας ἀρχαίους ἡ νῆσος ἦτο ὁ ἔσχατος, τὰ μάλιστ' ἀσπάσιος σταθμὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν πρὸς τὰς ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Σικελίᾳ ἀποίκους πόλεις των. Κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα ὡς καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, Βενετία καὶ Τεργέστη, οἱ σπουδαιότεροι λιμένες τοῦ Ἀδριατικοῦ, εὑρέθησαν θείᾳ μοίρᾳ κείμεναι εἰς τὰς ἀπωτάτας βορεινὰς αὐτοῦ γωνίας· ὡς πρὸς τούτους λοιπὸν ἡ Κέρκυρα ἐπέχει θέσιν τοῦ πρώτου ἢ τοῦ τελευταίου ἀναπαυτηρίου τῶν πλεόντων εἰς πᾶσαν τὴν νότιον καὶ νοτιανατολικὴν τῆς Μεσογείου θάλασσαν. Τοιουτοτρόπως ἡ νῆσος, ἕνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ τῶν περιστάσεων, κατέστη ἀρχαιόθεν ἀληθὲς κέντρον ναυτικῆς ἐπικοινωνίας δι' ἅπασαν τὴν ἀνατολικὴν τῆς Μεσογείου λεκάνην, πυλὼν τοῦ Ἀδριατικοῦ πρὸς εἴσπλουν καὶ ἔκπλουν. Ἀνάγκη νὰ ἔχῃ σαφῆ περὶ τούτου ἰδέαν ὁ θέλων νὰ καταλάβῃ τοιαύτης νήσου τὴν ἱστορίαν, καὶ τὸν ἀποτυπωθέντα εἰς αὐτὴν χαρακτῆρα. Ἐκ τούτου θὰ κατανοήσωμεν διατί πᾶσα ναυτικὴ τῶν θαλασσῶν τούτων δύναμις πρὸς ἀπόκτησιν ταύτης τῆς νήσου ἔτεινε τὰς χεῖρας. Πρῶτον οἱ Κορίνθιοι, ἔπειτα οἱ Ἀθηναῖοι· κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Νορμάννοι τῆς Σικελίας καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἐπὶ πλέον ἢ ἕνα αἰῶνα ἐμάχοντο ὑπὲρ αὐτῆς. Κατόπιν περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀνζοῦ τῆς Νεαπόλεως. Τούτων καταπεσόντων, οἱ κάτοικοι προσφέρουσι τὴν νῆσον εἰς τὴν ἰσχυρῶς ἀκμάζουσαν Βενετίαν. Πλέον τῶν τεσσάρων αἰώνων, ἀπὸ τοῦ 1386 μέχρι τοῦ 1797, ἔμεινεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν πάντοτε νικηφόρως διατηρούντων αὐτήν, καίπερ πολλάκις διεκδικηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ὀσμανλήδων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τοῦ 1466 κατεῖχον τὴν ἀπέναντι κειμένην Ἀλβανίαν.

Ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐν Παρισίοις εἰρήνην, μετὰ βραχεῖαν ἀμφιταλάντευσιν μεταξὺ γαλλικῆς καὶ ρωσσικῆς προστασίας, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἑπτὰ νήσων ἡ «Δημοκρατία τῆς Ἑπτανήσου» τεθεῖσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας. Ἐπὶ πεντήκοντα σχεδὸν ἔτη οἱ λόρδοι ἁρμοσταὶ κατῴκησαν ἐν Κερκύρᾳ, καὶ ὅμως ὁλονὲν ἰσχυρότερος καθίστατο τῶν Ἰονίων ὁ πόθος ὅπως ἑνωθῶσι μετὰ τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ βασιλείου. Κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν Γεωργίου τοῦ Α' τῷ 1863, οἱ Ἄγγλοι παρετηθέντες τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν παρεχώρησαν τὰς νήσους εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τοὺς παραπλέοντας αὐτὴν ἡ Κέρκυρα ἐπιβάλλει ἀληθῶς εἰπεῖν μικράν τινα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ των ἀπόκλισιν, διότι ἡ ἐξωτερική, δυτική, ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐστραμμένη πλευρά, εἶνε ἄξενος καὶ ἀπροσπέλαστος ἐν Κερκύρᾳ ὅπως καὶ ἐν ταῖς ἀδελφαῖς αὐτῆς νήσοις, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι σχεδὸν μόνον κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν τὴν πρὸς τὴν ξηρὰν ἐστραμμένην πλευρὰν ἔχουσι φιλόξενον καὶ προκλητικὴν τῶν ἀκτῶν φυσιογνωμίαν. Ὡς πρὸς τὴν Κέρκυραν δ' ἀκριβῶς ἀποζημιοῦταί τις μὲ τὸ παραπάνω διὰ τὸν μικρὸν γῦρον ὑπὸ τῆς ἀπαραμίλλου γαλήνης καὶ ἀσφαλείας τῆς ἐσωτερικῆς ὁδοῦ. Τοῦτο στοχάζομαι ὅτι τὸ συνησθάνθη καὶ πᾶς ὅστις μετὰ τρικυμιώδη πλοῦν ἔκαμψεν εἰσπλέων εἰς τὰ ἀνὰ μέσον τῆς νήσου καὶ τῆς ξηρᾶς ὕδατα. Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἐπισυνάψω τὰς ἰδίας ἐμοῦ αὐτοῦ ἐντυπώσεις.

Κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη ἔσχον τὴν καλὴν τύχην νὰ προσπλεύσω δωδεκάκις περίπου πρὸς τὴν Κέρκυραν. Ὡραιοτάτη μοὶ ἐφάνη πάντοτε ἡ ἀπὸ βορρᾶ προσέγγισις, ἡ ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Δυστυχῶς ἐπ' ἐσχάτων τὰ τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ ἀτμόπλοια πλέουσι διὰ Βρενδησίου εἰς Κέρκυραν, ἐνῷ πρότερον ἔπλεον κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ Τεργέστης ἀφικνούμενα εἰς τὴν νῆσον ἐντὸς δύο ἡμερονυκτίων. Ὁ πλοῦς οὗτος, εὐθὺς ὡς ἀνεφαίνετο ἀριστερόθεν ἡ Ἀλβανία, ἀνελάμβανε μεγαλοπρεπῆ, δύναμαι νὰ εἴπω ἱστορικὸν χαρακτῆρα. Αἰγιαλὸς φαίνεται ὅτι λείπει, ἀπὸ δὲ τῶν κυμάτων ἀναδύονται οἱ πρόποδες τῶν ὀρέων, ὄπισθεν τῶν ὁποίων πυργοῦνται ἕτερα ἔτι ὑψηλότερα. Γυμναὶ καὶ φαλακραὶ εἶνε αἱ κλιτύες καὶ ῥάχεις, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἐνέ-

Digitized by Google

χουσι τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο γραφικὸν τῶν διαγραμμάτων κάλλος, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ κύριον γόητρον τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων. Τὰ κοκκινωπῶς στίλβοντα τοιχώματά των σπανίως διακόπτονται ὑπὸ φωτεινῶς λευκαζούσης ἀνθρωπίνης κατοικίας, εἴτε ὑπὸ τῆς ἀγρίας καὶ κατάντους κοίτης ὀρεινοῦ χειμάρρου, ὅστις ὡς φαινομενικῆς μόνον εἰσόδου θύρα, ἐξαίρει τὸ μυστηριῶδες μεγαλεῖον τὸ αἰωρούμενον περὶ τὰ τραχέα καὶ δυσπρόσιτα ἐκεῖνα ὕψη. Ὑπάρχει τι ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις τὸ παραδόξως πως προσελκύον συνάμα καὶ ἀπεῖργον. Ἀναμφιβόλως ἡ μαγεία τῶν μύθων, ἡ ὁποία δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑσπερίους περιβάλλει πᾶν τεμάχιον τῆς Ἀνατολῆς—καὶ ὅταν αὐτὸ οὐχὶ γεωγραφικῶς, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς κυριαρχοῦντας αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν Ἀνατολὴν—συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐντύπωσιν ταύτην. Ἰδοὺ ὅμως πρὸ ἡμῶν δεξιὰ ὑψούμενον ἓν νέον τεμάχιον ἀνατολικῆς χώρας — εἶνε ἡ νῆσος Κέρκυρα. Ἐνῷ τόσῳ συχνὰ διέπλευσα τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας, ποτὲ δὲν ἠδυνήθην νὰ χορτάσω προσατενίζων πρὸς τὰς νήσους αὐτὰς θαυμασίως ἀναδυομένας τῶν κυμάτων. Αἱ μικραὶ αὐτῶν διαστάσεις καὶ τὸ εὐσύνοπτον τοῦ σώματός των ἐπιτρέπουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακρόθεν τοὐλάχιστον νὰ τὰς περιλάβῃ τις διὰ τοῦ βλέμματός του. Ὡς αὐτοτελῆ πλαστικὰ δημιουργήματα τέχνης φαίνοντ' ἐκεῖ ἠρεμοῦντα ἐπὶ τῆς ἐλαφρῶς κυμαινομένης θαλάσσης, πρὸς τὴν ὁποίαν αἱ βραχώδεις κορυφαὶ καὶ τὰ ὄρη, μὲ τὰς μονίμους καὶ ἀκινήτους γραμμὰς καὶ τὰ σχήματα, ἀποτελοῦσι μεγαλοπρεπῆ καὶ ἁπλῆν ἐν ταὐτῷ ἀντίθεσιν, ἐνῷ τὰ χρώματ' αὐτῶν μὲ τὰς ὑπερύθρους καὶ ὑπώχρους καὶ φαιὰς καὶ μελανωπὰς αὐτῶν μαρμαρυγὰς συνιστῶσι μετὰ τῶν βαθυκυάνων κυμάτων στοιχειώδη ἁρμονίαν, τὸ γόητρον τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸν τὸν ἀναίσθητον ταξειδιώτην κατακυριεῦον, μένει φυσικῷ τῷ λόγῳ ἀλησμόνητον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν αἰσθανομένους. Τὸ συνήθως λεγόμενον, ὅτι ἡ ζωντανὴ καὶ ἰσχυρὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὀρέων ἀλληλεπίδρασις ἀποτελεῖ τὸ κάλλος, ὀφείλεται κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὰς ἐκ τῶν ἑλληνικῶν νήσων ἐντυπώσεις.

Ἡ Κέρκυρα δὲν παρουσιάζει ἀληθῶς τὸ εὐσύνοπτον ἐκεῖνο εἰς τὸν ἀπὸ βορρᾶ προσπλέοντα. Ὀρεινὴ χώρα ἐγκαρσίως ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἐκτεινομένη καλύπτει καὶ τὴν περαιτέρω συνέχειαν τῆς νήσου. Χωρία καὶ ἄλση ἐλαιῶν φαίνοντ' ἐγκατεσπαρμένα ἐπὶ τῶν κλιτύων· μέχρι χιλιομέτρων τινῶν χωρεῖ πυργουμένη πρὸς τὴν ἤπειρον καὶ κορυφοῦται οὕτως εἰς τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον οἱ μὲν Ἰταλοὶ ὀνομάζουσι Σὰν Σαλβατόρε, οἱ δ' Ἕλληνες Παντοκράτορα, ἔχον ὕψος μέχρις 900 μέτρων. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς εἰσπλεύσῃ τις διὰ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ, τὸ περίγραμμα τῆς νήσου ὀπισθοχωρεῖ ἀναπτυσσόμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἡ δ' ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος καίπερ εὐρυνομένη, ὁμοιάζει μολαταῦτα περίκλειστον θαυμασίαν ὀρεινὴν λίμνην, αἱ ὄχθαι τῆς ὁποίας στεφανοῦνται ἀριστερὰ μὲν ἀπὸ τὰ μονήρη ἀλβανικὰ ὄρη, δεξιὰ δὲ ἀπὸ τοὺς γελόεντας λειμῶνας καὶ τὰ ὑψώματα τῆς νήσου. Ἡ νῆσος ὅμως χωρεῖ, παρομοία μὲ στενὴν τῆς ξηρᾶς γλῶσσαν κάτω πρὸς τὰ νοτιανατολικὰ τοῦ ὁρίζοντος, ἔνθα ἐν τῇ κυανῇ ἀποστάσει φαίνεται ὡς αἰωρουμένη ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ συγχεομένη πρὸς τὴν ἀντίθετον παραλίαν. Καὶ αὕτη εἶνε πλήρης ὀρέων, ἀλλὰ ταῦτα κατὰ τὸ ἀνώτερον αὐτῆς μέρος σπανίζουσιν, ἄρχονται δὲ ὑψούμενα πάλιν περὶ τὸ μέσον τῆς νήσου μὲ τὸ καλλίγραμμον ὄρος τῶν Ἁγίων Δέκα (565 μέτρα). Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὸ πλάτος τῆς γλώσσης εἶνε ἀκόμη περὶ τὰ ἓξ ἕως ἑπτὰ χιλιόμετρα, στενοῦται δὲ νοτιώτερον μάλιστα ἐπὶ ἑνὸς σημείου μέχρι τριῶν ἕως τεσσάρων χιλιομέτρων. Προσφυῶς πως δύναταί τις νὰ παρομοιάσῃ τὸ ὅλον τῆς νήσου σχῆμα μὲ σκέλος ζώου ἐκ τῶν μονωνύχων, μηρὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο τότε ἡ ἐγκαρσίως κειμένη ὀρεινὴ ἐκείνη χώρα, ἧς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω. Ἡ νῆσος εἶνε κυρίως εἰπεῖν μικρά. Ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων ὑπερβάλλει αὐτὴν κατὰ τὸ μέγεθος ἡ Κεφαλληνία. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους αὐτῆς εἶνε περὶ τὰ 600 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, ἤτοι κατὰ τὸ ἥμισυ μείζων τοῦ Ἁμβούργου καὶ τῆς εἰς αὐτὸ ἀνηκούσης χώρας καὶ ὀλίγον μεγαλειτέρα τοῦ Λύβεκ καὶ τῆς Βρέμης ὁμοῦ λαμβανομένων. Εἰς τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ συνηθίσῃ τις εὐθὺς ὡς πατήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος: ὅτι ἡ φήμη καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶνε ἀσυγκρίτως μεγαλείτερα τῶν τοπικῶν τῆς ὕλης διαστάσεων.

Περὶ τὸ μέσον τῆς νήσου μεταξὺ εὐλιμένων καὶ ἁρμοδίων πρὸς συνοικισμοὺς χωρίων ὑπέδειξεν ἡ φύσις τὴν μόνην διὰ πρωτεύουσαν κατάλληλον θέσιν, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου καὶ ὀλίγον μόνον μετετοπίσθη ἀνέκαθεν. Ὡς εἰκὼν πλήρης μαγείας ἐγείρεται σήμερον ἡ πόλις πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ναυτιλλομένου. Ὡς ἔργον τέχνης, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφῃρέθη πᾶν τὸ περιττὸν καὶ τυχαῖον, ὑψοῦται πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁ τεράστιος βράχος ὅστις ἀπὸ τῆς παραλίας χωρεῖ εἰς τὴν θάλασσαν. Λαμβάνων τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπὸ ὑψικρήμνου κορυφῆς—ἑξήκοντα πέντε μέτρων ὕψους—ταπεινοῦται σχηματίζων ῥάχιν ἀρκετὰ ἐκτεταμένην καὶ ἀνέρχεται ἔτι ἅπαξ ἀποτελῶν ἄλλην ταπεινοτέραν κορυφήν, πρὶν ἢ ὡς κατ' ἀρχὰς μὲν ἀποτόμως εἶτα δὲ ἠρέμα κατιών, βυθισθῇ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀμφότεραι αἱ κορυφαὶ περιστέφονται δι' ἰσχυρῶν τειχῶν συνδεόντων αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, ἐκ δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ τούτου ὀνόματος *κορυφαὶ* φρονοῦσιν ὅτι εἰμπορεῖ νὰ παραγάγῃ τις τὸ σημερι-

Digitized by Google

νὸν ὄνομα τῆς νήσου *Κορφοί*, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον Κόρκυραν ἢ Κέρκυραν. Ἰσχυρὰ τείχη περιβάλλουσιν ἐν μέρει καὶ τὴν κάτω περιφέρειαν ὡς καὶ τὴν κλιτὺν τοῦ βράχου. Ὅπου ὁ φαιὸς καὶ διερρωγὼς αὐτοῦ ἀσβεστόλιθος προβάλλει εἰς τὸ φῶς, τὸν ἐνδύουν προφυλάττοντες ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ μετριάζοντες τὰς ρωγμὰς αὐτοῦ πράσινοι θάμνοι φυόμενοι παντοῦ ὅπου εἰμποροῦν νὰ εὕρουν ὀλίγην τροφήν. Κυπάρισσοι μὲ τὸ βαθυπράσινον αὐτῶν χρῶμα κατέρχονται σοβαραὶ ἀπὸ τῆς κλιτύος τῆς ὑψίστης κορυφῆς καὶ ὀρθοῦνται σύμπυκνοι ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο κορυφῶν ῥάχεως.

Ἡ θέα τῆς πόλεως, ἥτις ἐξελίσσεται πλησίον καὶ ὄπισθεν τῆς βραχώδους ἀκροπόλεως, εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον παθητική. Ὁ εἰσπλέων διακρίνει ὁλονὲν εὐκρινέστερον γραφικὴν σωρείαν οἰκιῶν, αἱ ὁποῖαι παρὰ τὴν θάλασσαν εὐπειθῶς ἀκολουθοῦσι τὴν ἰδιότροπον γραμμὴν τῆς βραχώδους ἀκτῆς, ποικίλαι, στεναὶ καὶ ὑψηλαὶ μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε πατωμάτων, ὅπως ἐξ ἀνάγκης βέβαια συμβαίνει ἐν μικραῖς πόλεσιν, ὁσάκις ὑπὸ ζώνης φρουρίων περιβαλλόμεναι στεροῦνται πάσης εὐρυχωρίας.

Εἰς τὸν ἐξ Ἰταλίας προερχόμενον ἡ γενικὴ τῆς πόλεως φυσιογνωμία παρουσιάζει τι τὸ σύνηθες καὶ οἰκεῖον, ὡς καὶ τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται τῇδε κἀκεῖσε. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ὁ πούς ἡμῶν πατήσῃ τὴν ξηρὰν τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεται: Ὅσῳ καὶ ἂν ἔχῃ τι τὸ ἰταλικόν, ὅτι τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν ἔχουσι πολλάκις σχῆμα στοῶν ἢ σκιάδων, ἡ ζωὴ καὶ ἡ κίνησις παρίστανται εἰς τὸν Εὐρωπαῖον ξενικῶς ἀνατολικά. Ἤδη κάτω, μόλις ἀφήσῃ τις τὸν περίβολον τοῦ τελωνείου, πρέπει νὰ διαβῇ δι' ἀνηκούστου μίγματος ὀσμῶν, τὰ κύρια τοῦ ὁποίου συστατικὰ φαίνονται νὰ εἶνε καιόμενον ἔλαιον, ἰχθύες οὐχὶ ἄμεμπτοι καὶ αἴγειος τυρὸς διαφόρων ἡλικιῶν... Ὅταν δέ τις ἀνέλθῃ πλέον τὴν κυρίαν τῆς συναλλαγῆς ἀρτηρίαν, τότε παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἡ ἐν ἀρχῇ περιγραφεῖσα θέσις τῆς νήσου ἐν τῇ παγκοσμίῳ συγκοινωνίᾳ. Παρὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν ἐμφανίζεται ἡ φουστανέλλα τῶν Ἀλβανῶν, ὡς λευκὴ πολύπτυχος ἐσθὴς τοῦ μπαλέττου —ἐπειδὴ μόνον οὕτως εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ὀνομάσῃ, — ἡ πλατεῖα βράκα τῶν νησιωτῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἰθαγενῶν ἐνδύματα, ξένων χωρῶν ναῦται, Ἕλληνες ἱερεῖς μὲ τὰ ποδήρη μαῦρά των ῥάσα καὶ μὲ τὰ καλυμμαύχια ἐν εἴδει ὑψηλῶν ἄνευ σκιαδίου πίλων.

Ἰταλικὰ καὶ ἑλληνικά, γαλλικὰ καὶ γερμανικά, ἀλβανικὰ καὶ βεβαίως καὶ τουρκικὰ διασταυροῦνται εἰς τὴν ἀκοήν σας λαλούμενα ὑπ' ἀνθρώπων φύρδην μίγδην σπευδόντων, κραυγαζόντων, χειρονομούντων. Εἰς ἐμὲ προσωπικῶς ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησε πάντοτε κἄτι τι ἡσυχότερον, ἀσημότερον: αἱ ἑλληνικαὶ τῶν ὁδῶν πινακίδες καὶ αἱ τῶν καταστημάτων ἐπιγραφαί. Ἐν ταύταις κατενόησα τὸ πρῶτον πρακτικῶς, ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ οἱ Ἕλληνες πράγματι ὑπάρχουσι καὶ ζῶσιν. Ἐπὶ τέλους ἀφικνούμεθα εἰς μίαν ἀθορυβωτέραν ἐγκαρσίαν ὁδόν, μετὰ δέ τινα βήματα, ἰδοὺ ἡμεῖς ἐπὶ ἐπιμήκους ὑπὸ δενδροστοιχιῶν σκιαζομένης πλατείας, τῆς παραδοξοτέρας ἣν εἶδέ τίς ποτε, καὶ ἡ ὁποία παρεντίθεται ἐνταῦθα μεταξὺ τοῦ ὄγκου τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου.

Αὐτὴ εἶνε ἡ περίφημος *Σπιανάδα* τῶν Κερκυραίων. Ἀριστερὰ περιορίζεται ὑπὸ τοῦ εὐπρεποῦς ἀλλὰ μηδεμίαν ἔχοντος ἀξίωσιν παλατίου, τὸ ὁποῖον οἱ Ἄγγλοι ᾠκοδόμησαν διὰ τοὺς ἁρμοστάς των, καὶ τὸ ὁποῖον τώρα ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ θελκτικῷ πρὸ αὐτοῦ κήπῳ ἵσταται ὁ ὀρειχάλκινος ἀνδριὰς ἑνὸς τῶν Ἄγγλων ἐκείνων, ὄπισθεν δ' αὐτοῦ ἀνεμίζει τοὺς κλάδους του ἓν φοινικόδενδρον. Ἐνώπιον ἡμῶν κεῖται ἡ βραχώδης ἀκρόπολις, κεχωρισμένη τῆς πόλεως διὰ βαθείας τάφρου, παρ' αὐτὴν δ' ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὸ βλέμμα φέρεται πέραν τῆς θαλάσσης πρὸς τὰς ἀκτὰς τῶν νήσων καὶ τῆς ἠπείρου ἀπέναντι.

Pr Dr HIRSCHFELD

Ἕπεται τὸ τέλος

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Συνέχεια, ἴδε σ. 179.

Ἦρθεν ὁ Αὔγουστος. Ὁ βαρεμένος μποροῦσε νὰ πάρῃ τὸ πόδι του, μὰ νὰ τὸν πάρῃ ἀνθρώπου μάτι δὲν ἤθελε, κ' ἔμενε 'ς τὸ σπίτι του κλεισμένος. Ἀπὸ τὸ παραθύρι του κανεὶς ἀντίκρυζε τὸν ἥμερο γιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ ν' ἀλλάζῃ χίλια χρώματα, σὰ χίλια ὄνειρα σὲ κάθε χρυσοφίλημα τοῦ ἥλιου ἀπ' τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ· ἀντίκρυζε κανεὶς τὸ πέλαγος ροδογάλανο τὴν αὐγή, τὸ μεσημέρι ἀσημοχρυσωμένο, μαυροπράσινο σὲ λιγάκι, μενεξεδένιο μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ βασίλεμα· καὶ κἄποτε τρεμούλιαζε μ' ὅλα μαζὶ τὰ χρώματα σὰν κόσμος ὁλόκληρος μὲ κάθε λογῆς ἔγνοιαις καὶ πάθη. Κ' οἱ ἄνεμοι τὸν ἔσπρωχναν τὸν ἥμερο γιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ πότε βαθειὰ 'ς τὸ κανάλι, πότε τὸν ξέχυναν περίσσιο πρὸς τὴ στεριά· κι' ἄλλην ὄψι τοὔδινε ὁ βοριάς, ἄλλη γλυκάδα ὁ μαΐστρος, ἄλλη μυρουδιὰ ὁ πονέντες, ἄλλα κύματα ἡ νοτιά. Κι' ὁ βαρεμένος ἀπ' τὸ παραθύρι του, κάλλιο ἀπ' τὰ χρώματα ὅλα κι' ἀπ' τὰ μουρμουρίσματα κι' ἀπ' ταῖς πνοαῖς κι' ἀπ' τὰ κάλλη ὅλα ἐκεῖνα, ἔνοιωθε τὰ μονόξυλα ποῦ ἔσχιζαν ἀνάλαφρα τὰ ἥσυχα νερά, μὲ τὸ λευκὸ πανάκι,

Digitized by Google

πρίμα, καὶ δύσκολα τὰ ξεχώριζες ἀπὸ τῆς μαῦραις φαλαρίδες κι' ἀπ' τὰ γλαρόνια τὰ βαμπακόφτερα. Κ' ἔβλεπε τὰ ψαροκάϊκα νὰ πηγαινώρχωνται φορτωμένα 'ς τὸ μώλο· παραπέρα ἡ μαοῦνες ἔπαιρναν τὰ πριμαρόλια τῆς σταφίδας, γιὰ τὴ μεγάλη χώρα. Κι' ἀπὸ τὴν πίσω μεριὰ τοῦ σπιτιοῦ ξεχώριζεν ἡ πράσινη γραμμὴ τοῦ κάμπου. Κεχριμπαρένια γυάλιζαν τὰ σταφύλια 'ς τὰ κλήματα κ' ἡ σταφίδες μαυρολογοῦσαν 'ς τ' ἀλώνια. Πῶς ἐμοσχοβολοῦσεν ὁ κάμπος ὁ πολύκαρπος! Κάθε νοικοκύρης, μὲ τὸ γλυκοχάραμμα καὶ μὲ τὸ σουρούπωμα, βρίσκονταν σὲ σύρε κ' ἔλα ἀδιάκοπο. Κ' ἡ ἀργατιά, Κεφαλλονίταις μὲ τσαπιὰ κι' Ἀμπλανίτισσες μὲ καλάθια, περνολογοῦσαν ἀποκάτω ἀπ' τὸ παραθύρι. Κι' ἡ θάλασσα τοῦ ἔστελνε τὴν ἀρμη της, ὁ κάμπος τὴ μοσχοβολιά του. Κι' ὅσο τὸν ἔνοιωθε τὸν ἑαυτό του σακατεμένο, τόσο τοῦ φαίνοταν ὁ κόσμος ὡραιότερος· κι' ὅσο τἄβλεπε μαραζωμένα τὰ νιᾶτά του, τόσο τοῦ φαίνοταν ὁ κόσμος πῶς ξανάνιωσε. Ποῦ θὰ βρίσκοταν κι' αὐτὸς τέτοια ἐποχή! Ποῦ θ' ἀρμένιζε καὶ ποῦ θὰ δούλευε! Ζωὴ κι' αὐτὴ νὰ τήνε ποῦμε!

Οἱ σύντροφοι δὲν τὸν ἐστέναιναν, ἐκύτταζαν μόνο νὰ τὸν καλοκαρδίσουν, καὶ ὅλο τοὔλεγαν πῶς θὰ σιάξῃ τὸ πόδι μὲ τὸν καιρό, καὶ καθὼς δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτε γιὰ τοὺς γιατροὺς τοὺς διαβασμένους πῶβγανε ἡ Ἀθῆνα, τοῦ μιλοῦσαν ὅλο γιὰ κομπογιαννίταις τοῦ χωριοῦ, ποῦ γιάτρευαν κάθε λογῆς ἀρρώστια μὲ τὰ δικά τους γιατροσόφια. Καί, καθὼς τυχαίνει πάντα, καθένας εὕρισκε 'ς τὰ βάθη τοῦ μυαλοῦ του μιὰν ἱστορία μ' ἕναν ἄρρωστο ἀποφασισμένο ἀπ' τὸ γιατρὸ καὶ γλυτωμένο ἀπ' τὸν κομπογιαννίτη. Μὰ καὶ νέοι καὶ γέροι, ψαράδες, καραβοκύρηδες, πραγματευτάδες, ζωμάχοι, γραφιάδες, ὁ δάσκαλος, ὁ παπᾶς, καὶ ὁ δήμαρχος ἀκόμα, κι' ὅλοι ὅσοι ἔρχονταν καὶ τὸν ἔβλεπαν, ὁλοιτοῦδιναν γνώμη νὰ μὴ τὸ βάλῃ κατάκαρδα, νὰ κάνῃ ὑπομονή, μὰ καὶ νὰ φεύγῃ μακρυὰ ἀπὸ γιατρούς. Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, δὲ χάθηκαν οἱ πρακτικοί· αὐτοὶ κάνουν σωστὴ δουλειά.

Μιὰ μέρα, τὸ δεκαπενταύγουστο, τρεχάτος ἦρθε τ' ἀποβραδὺς ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας. Ἔφθασεν ἀπ' τὸ χωριὸ τῆς Λυγαριᾶς ἕνας περίφημος γιατρολόγος, ὁ Κοπανίτσας· καλεσμένος ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Μελέτη, γιὰ νὰ τοῦ γιατρέψῃ τὴ φάγοσσα. Ἦταν ἀκουσμένος 'ς ὅλη τὴ Ῥούμελη, καὶ πέο' ἀκόμα, 'ς τὸ μισὸ Μωριᾶ. Καὶ καθὼς τὸν παίρνουν μυρουδιὰ 'ς τὸ Θαλασσοχῶρι, κόσμος καὶ κόσμος τρέχει νὰ τόνε βρῇ. Γιὰ κάθε ἀρρώστια ξέρει καὶ ὅλαις τῆς γιατρεύει· χειροῦργος μοναδικός. Ὅσους κι' ἂν ρώτησε γι' αὐτὸν ὁ Γιαννάκος, τοῦ εἶπαν πῶς κάνει θαύματα. Γιατί νὰ μὴν τὸν φέρουν νὰ ἰδῇ τὸ Μῆτρο, τί θἄχαναν!

Μὲ τὸν καϋμὸ ποῦ τραβοῦσε ὁ Μῆτρος τοὺς ἐκατάφερεν ἀγάλια ἀγάλια ὅλους ἐκείνους ποῦ τὸν ἀγαποῦσαν, ποῦ τὸν ἐσυγύριζαν καὶ τὸν παραστέκονταν, τοὺς ἐκατάφερε καὶ πίστευαν πῶς τὸ χειρότερο κακὸ δὲν ἦταν πῶς χτύπησε τὸ πόδι του, ἀλλὰ πῶς θἄμενε κουτσὸ τὸ πόδι του. Νὰ τὰ δοκιμάσουν ἔπρεπε ὅλα, γιὰ νὰ προλάβουν τέτοια συμφορά! Καὶ νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, τὸν ἔφεραν τὸν Κοπανίτσα. Τὸν ἤθελε τὸ παιδί, τὸν ἤθελεν ἡ μάννα, τὸν ἤθελαν οἱ τρεῖς τους, κι' ὅλο τὸ συγγενολόγι. Καὶ ὅσους ρώτησαν, τοὺς εἶπαν: Νὰ τὸν πάρετε!

Φουστανελᾶς, ἀπάνω κάτω πεννηντάρης, ψηλός, ξερακιανός, μυταρᾶς, καὶ σπανός, καὶ — μωρὲ παιδιὰ — σημειωμένος. Σὰν νὰ τοῦ ξυνοφάνηκε τ' ἀρρώστου, καθὼς τὸν ἀντίκρυσε· μὰ τί νὰ κάμῃ πιά... Στραβὸς μ' ἕνα μάτι ποῦ ἔβλεπε γιὰ δυὸ ἀποκάτου ἀπ' τὴ μαυρίλα τῶν μαλλιαρῶν φρυδιῶν του. Μὰ μπῆκε 'ς τὸ σπίτι μ' ἕναν ἀέρα, μ' ἕναν ἀέρα! Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ζούπηξε, τὸ γύρισε.

— Θὰ 'ς τὸ γιατρέψω, εἶπε· θὰ 'ς τὸ κάμω κατὰ πῶς ξέρω γώ.

— Ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ 'ς τὰ χέρια σου, γιατρέ!

— Νὰ περάσουν πρῶτα τρεῖς τέσσαρες μέρες. Θὰ πᾶμε κατὰ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τώρα εἶνε ἡμέραις ἀχαμναίς· θὰ βροῦμε τὴν καλὴ τὴ μέρα. Γιατί εἶνε ἡμέραις ποῦ καὶ ἁπλὸ αἷμα νὰ πάρῃς ἀπ' τὸν ἄνθρωπο, μπορεῖ νὰ τοῦ φέρῃς μεγάλην ἀρρώστια, μπορεῖ νὰ τὸν χαλάσῃς. Ἔχουμε τώρα δεκατρεῖς τοῦ μηνός· θὰ ἰδοῦμε εἰς τῆς δεκάξι.

Κ' ἐγύρισε 'ς τὴν Δήμαινα προστάζοντας γοργά:

— Πέντε δράμια συναμική, δέκα δράμια μαστίχα, ὀχτὼ δράμια ρεβέντι, πέντε δράμια ἀρσενικὸ λιβάνι, δύο δράμια πιπερόρριζα, δύο δράμια κανέλλα· κοπάνισέ τα. Πάρε μία ὀκὰ μέλι, βγάλε τὸν ἀφρό του, βράσε τα λιγάκι μὲ τὸ μέλι, ὕστερ' ἀνακάτωσέ τα καλά, καὶ δίνε του νὰ τρώῃ· αὐτὸ εἶνε τὸ πλέον δυναμωτικὸ ματζοῦνι· μ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ βαστάῃ κάθε τι· ἔχει ἀνάγκη νὰ δυναμώσῃ...

Κι' ὅσο ποῦ ναρθοῦν ἡ δεκάξι, τὤστρωσε βαρειὰ 'ς τὸ σπίτι· μήτε ἀπὸ τὸ σπίτι τὸν ἄφιναν νὰ φύγῃ· ἔπρεπε νὰ τὸν εὐχαριστήσουν μὲ τὸ παραπάνω τὸ γιατρό· μήτε κι' ὁ γιατρὸς εἶχεν ὄρεξι νὰ γυρνάῃ 'ς τὰ μαγειρειὰ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ καὶ νὰ ξενυχτάῃ 'ς τὰ χάνια του. Κ' ἦτον ὅλο λόγια, κι' ὅλο ἱστοροῦσε τὰ πράμματα καὶ τὰ θάμματα τῆς γιατροσύνης του. Κι' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας καὶ ἡ Ταρία Ταρέλα δὲν τὸν ἄφιναν ἀπ' τὸ πλάϊ τους καὶ τὸν ἄκουγαν μὲ στόμα ὀλάνοιχτο.

Καὶ ξημέρωσεν ἡ μέρα ποῦ τὴν περίμεναν μὲ καρδιοχτύπι. Στῆς δεκάξι τοῦ τρυγητῆ, μὲ

Digitized by Google

τοὺς μούστους καὶ τὰ πρωτοβρόχια, μὲ τὰ στερνὰ τὰ χελιδόνια καὶ τὰ στερνὰ σταφύλια, λέει ὁ Κοπανίτσας τοῦ Μήτρου :

— Καρδιὰ κομμάτι· θὰ πονέσῃς λιγάκι, κ' ὕστερα ὅλα θὰ περάσουν.

— Ἀπὸ πόνους βαστάω, γιατρέ· μόνο τὸ πόδι μου...

Ὁ Κοπανίτσας ἔκαμε νόημα 'ς τὸ Μάρκο τὸν Κανίνια καὶ 'ς τοὺς ἄλλους δυό :

— Νὰ τὸν βαστάξετε καλά, μὰ καλά.. Κυρά, τὸ τοίμασες τ' ἀνακόλι ;

Στὴ μέσῃ τοῦ ὀντᾶ ἔστρωσαν χράμια καὶ παπλώματα, κι' ἀπάνω ἐκεῖ τὸν ξάπλωσαν τὸ Μῆτρο.

— Ἕτοιμο τὸ ῥακί; — Ἕτοιμο. Πιέ, Μῆτρο !

Κι' ὁ Μῆτρος τὸ ῥούφηξεν, ὡς πενῆντα δράμια.

— Γειά σου, θερίο!

Καὶ πιάνει καὶ τὸν βάνει ἀνάσκελα κι' ἀρπάζει τὸ πόδι τὸ δεξί, τὸ πονεμένο, καὶ τὸ σταυρώνει ἀπάνου 'ς τὸ ζερβὸ τὸν ὦμο· κι' ἀδράχνει καὶ τὸ ζερβὶ καὶ τὸ σταυρώνει ἀπάνω 'ς τὸ δεξὶ τὸν ὦμο. Κ' ἔπειτα δίνει μιά, καὶ πατάει, ναί ! πατάει ἀπάνου 'ς τὸ χτυπημένο πόδι. Ἕνα *κράκ* ἀκούστηκε, κ' ἕνα μούγκρισμα, ἕνα λιονταρίσσιο μούγκρισμα τοῦ βασανισμένου. Τὸ σπίτι ἐσείστηκε· κ' οἱ τρεῖς δὲν μποροῦσαν νὰ τὸν κρατήσουν, ὅπως ἀνατινάζονταν καὶ σπαρτάριζε.

— Βόηθα, Χριστὲ καὶ Παναγιά, ἔκραξε ἡ Δήμαινα.

— Μωρὲ μὴ λιγοψυχᾷς, Μῆτρο ! ἔκαναν οἱ ἄλλοι.

— Μ' ἔφαγες, ὤχ ! μούγκριζεν ὁ Μῆτρος.

— Τώρα εἶσαι σαΐνι ! σὲ δεκατέσσαρες μέραις θαβγῇς ὄξω !

Εἶπεν ὁ Κοπανίτσας καὶ πάλι ἐγύρισε 'ς τὴ Δήμαινα προστάζοντας γοργά :

— Μολύβι κοπανιστό, βάλετο ς' τὸ ξεῖδι, νὰ κάμῃ δύο μέραις, ἔπειτα κάψε το καλὰ μὲ τὸ θειάφι, νὰ γείνῃ στάχτη· κι' αὐτὴ τὴ στάχτη ἀνακάτωσέ την μὲ χῶμα κόκκινο, κερί, λιβάνι, μαστίχα κι' ἀγουρόλαδο· καὶ βάλε την ἀπάνου ς' τὸ πόδι τὴν ἀλοιφὴ πρωῒ βράδυ.

Κι' ἄλλα λόγια δὲν ξανάειπεν, οὔτε πρόσταξεν. Ἔξω 'ς τὴν πόρτα τὸν περίμενε τὸ μουλάρι του. Ἔχωσε 'ς τὸ σιλάχι του τὰ δυὸ εἰκοσιπεντάρικα ποῦ πῆρε κατὰ τὴ συμφωνία, 'ς τὸν ἄρρωστο καὶ τοὺς γεροὺς ἄφησε γειά, καὶ κανεὶς δὲν τὸν ξανάειδε.

Ἀπὸ τότε κι' ὁ Μῆτρος ὁ Ῥουμελιώτης δὲν ξανάειδε προκοπή. Πέρασαν ἡ δεκατέσσαρες μέραις, κι' αὐτὸς δὲν εἶχε σηκωθῇ ἀπὸ τὸ στρῶμα του· κι' οὔτε ποῦ ξανασηκώθη. Τὸ πόδι ἐπληγίασε κι' ἀφόρμισε· κι' ὁ Μῆτρος μέσ' 'ς τὸ στρῶμα σὰν παράλυτος, ἔρρευεν ἀπ' τὴν ἀρρώστια κ' ἔλυωνεν ἀπὸ τὸν πόνο. Καὶ πέρασαν δυὸ μῆνες. Μπῆκεν ὁ χειμῶνας· νοτιά· σαράντα μερονύχτια ἀδιάκοπη βροχή· χορτάριασαν οἱ τοῖχοι, κι' ὁ μολυβένιος οὐρανὸς ἐβάραινε τὴν καρδιά, κ' ἡ νοτιὰ τρυποῦσε τὰ κόκκαλα· ἀλλοίμονο 'ς τὸν ἄρρωστο !

Ἔτυχε τὸ χειμῶνα ἐκεῖνον νὰ διαβῇ ἀπὸ τὸ Θαλασσοχῶρι κι' ἄλλος γιατρολόγος. Αὐτὴ τὴ φορὰ τὰ μαντάτα τἄφερεν ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας. Ἔπεσαν μιὰ φορὰ 'ς τὰ χέρια τῶν γιατρολόγων· ἦταν, φαίνεται, γραφτὸ νὰ μὴ γλυτώσουν ἀπ' τὰ χέρια τους. Μέσα 'ς τὴ μαύρη στάχτη τοῦ καϋμοῦ φτάνει μιὰ τιποτένια ἀφορμή, παραμικρὸ ἄκουσμα, μιὰν ἐλαφρὴ πνοή, κ' ἡ σπίθα τῆς ἐλπίδας τινάζεται ἀπ' τὴ στάχτη. Κι' ἄλλος γιατρὸς ἦρθε ; Λαχτάρησεν ὁλόκληρο τὸ σπίτι γύρω 'ς τὸν ἄρρωστο. Νὰ τὸν πάρωμε κι' αὐτόν. Χειροῦργος ἦταν κι' αὐτός, Μωραΐτης, Κουζουνόπουλος ἐκράζονταν. Φάνηκε μὲ φούμαρα. Δική του ὑπόθεσι τὸν ἔφερε 'ς τὸν τόπο ἐκεῖ· βιαστικὸς ἦταν· δὲν τὸν ἐσύμφερε νὰ μείνῃ γιὰ ἕναν ἄρρωστο· μιὰ φορὰ πάλι νὰ τὸν ἰδῇ δὲν βγαίνει τίποτες. Ἔπρεπε νὰ τὸ πάρῃ δουλειὰ ξεχωριστή, καὶ νὰ κάμῃ ταχτικὴ κούρα· μῆνες χρειάζονται, καιρός, ὑπομονή. Ἔχουν παρᾶ νὰ τοῦ μετρήσουν ; ἔτσι καὶ καλά· εἰ δὲ μή, δὲν ἔχει τίποτ' ἄλλο νὰ τοὺς πῇ. Κ' ἡ μάννα τοῦ Μήτρου, καὶ τ' ἀχώριστα συντρόφια, τὸ πῆραν ἀπόφασι. Μάζωξαν ὅ,τι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν, ξεπουλήμματ' ἀπὸ δῶ, δανεικὰ ἀπὸ κεῖ, ἀνοίχτηκαν κομποδέματα, βοήθειαις ἐδόθηκαν — γενναῖα φέρθηκαν κ' οἱ θαλασσινοὶ γιὰ τὸν κατακαϋμένο τὸ Μῆτρο — κ' ἔτσι τοῦ εἶπαν τοῦ Κουζουνόπουλου :

— Πεντακόσαις δραχμαὶς θὰ σοῦ δώσουμε· μὰ νὰ τὸν γιατρέψῃς πρῶτα. Τῆς βάζουμε σὲ δεύτερο χέρι. Θὰ τῆς πάρῃς ἀπὸ τὸν Παπαθύμιο.

— Ἂς εἶνε κ' ἔτσι, εἶπεν αὐτός, καὶ θρονιάστηκε 'ς τὸ σπίτι τοῦ βαρεμένου.

Καὶ δός του μαντζούνια 'ς τὸν ἄνθρωπο, δός του βεντούζαις 'ς τὸ πόδι καὶ βυζιγάντια κι' ἀλοιφαῖς· καὶ σήκοναν καντύλαις ἡ ἀλοιφαῖς· κ' ἡ καντύλαις ἔσπαναν, κ' ἔτρεχεν ὕλη, κι' ἄνοιξε πληγὴ τὸ πόδι, κ' ἔβαζε μέσα φτύλι, καὶ τὴν ἄλλαζε κάθε μέρα, καὶ τὴν ἄνοιγε κάθε αὐγή, καὶ τὴν ἄρμεγε. Πενῆντα μέραις τὸ ἐπιχειρίστηκε μὲ τέτοιον τρόπο. Καὶ τῆς πενῆντα ἔτρωγε κ' ἔπινε κ' ἐκοιμώτουν 'ς τὸ σπίτι, σὰν πασσᾶς, καὶ ξώδευεν ἡ Δήμαινα. Καὶ πάει καλλίτερα, κι' ὅλο καὶ καλλίτερα ἔλεγε 'ς ὅσους τὸν ἐρωτοῦσαν. Στὰ στερνὰ ζήτησε καὶ καμμιὰ πενηνταριὰ δραχμαίς. — Πάει καλλίτερα, κι' ὅλο καὶ καλλίτερα ! — Καὶ τῆς πῆρε κι' οὔτε ποῦ ξαναφάνηκε.

Κι' ὁ βαρεμένος μέρα τὴ μέρα κι' ὥραν τὴν ὥρα πήγαινε χειρότερα. Καὶ ξαναφάνηκε 'ς τὸ σπίτι ὄχι πλέον ὁ γιατρολόγος τῆς Λυγαριᾶς, οὔτε ὁ Μωραΐτης, ἀλλ' ὁ γιατρὸς τοῦ Θαλασσο-

Digitized by Google

χωριοῦ, ὁ πρῶτος ποῦ τὸν εἶχε κυττάξῃ. Πάλι 'ς τὰ πόδια του ἔπεσαν. 'Αλλ' ὅταν τὸν ξανάειδεν ὁ γιατρὸς τὸν ἄρρωστον ὕστερ' ἀπὸ ἑφτὰ ὀχτὼ μῆνες ποῦ τὸν ἄφησε, τόσο τὸν λυπήθηκε, ποῦ ξέχασε καὶ νὰ θυμώσῃ ἀκόμα καὶ νὰ φωνάξῃ καθὼς ἐσυνείθιζε· λιγάκι καὶ θἄκλαιγε· μὰ δὲν ἔβγαναν ἀπὸ τὰ μάτια του δάκρυα.

— 'Ακόμα 'ς τὸ στρῶμα εἶσαι; τοῦ εἶπε· κάτι θἄκαμες! 'Αμ' δὲ μ' ἀκοῦτε, δὲ μ' ἀκοῦτε, μωρὲ σκυλιά! Δὲ σοῦ εἶπα νὰ μὴν τὸ κουνήσῃς τὸ πόδι;

Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ξανακύτταξε, καὶ καθὼς τὸν εἶδεν ἐκεῖνον ἔτσι ἀμίλητο καὶ ἀποσωμένο,

— Αἴ! δὲν ἔχεις τίποτε, τοῦ ξαναλέει, θὰ γίνῃς καλά.

'Αλλὰ κρυφὰ 'ς τὴ μάννα του, καὶ 'ς ταῖς ἄλλαις ποῦ παράστεκαν, εἶπε ξερὰ καὶ παστρικά:

— 'Αδύνατο νὰ γιατρευτῇ. Οἱ τσαρλατάνοι ποῦ φέρατε τὸν σκότωσαν τὸν ἄνθρωπο· κόπηκαν τὰ νεῦρα κ' ἔμασαν· γάγγραινα δουλεύει βαθειά· δὲ γλυτώνει· ἂν δὲν τοῦ κοπῇ τὸ πόδι, Κυττάχτε τ' ὀγληγορώτερο νὰ τὸν πᾶτε 'ς τὴν 'Αθῆνα· προφτάστέ τον.

Τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχτες ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, τὰ δυό της τἀδέρφια, ὁ γυρολόγος κι' ὁ σιδερᾶς, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαμας κι' ἡ Ταρία Ταρέλα, ὁ Παπαθύμιος, ὁ δάσκαλος κι' ὁ δήμαρχος, πολεμοῦσαν νὰ τὸν καταφέρουν. Τρεῖς μέραις καὶ τρεῖς νύχτες ὅλα τἄκουγε, κ' ἔδινε πάντα μιὰν ἀπόκρισι, τὴν ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη:

— Κάλλιο θάνατος παρὰ νὰ περπατῶ μ' ἕνα πόδι!

'Η ἀλήθεια εἶνε πῶς κι' ὁ δήμαρχος κι' ὁ δάσκαλος κ' ἡ Ταρία Ταρέλα κι' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαμας κι' ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κι' ὁ σιδερᾶς κι' ὁ γυρολόγος κ' ἡ χήρα ἡ Δήμαινα τὸν εἶχαν ἀποφασίσῃ· δὲν πίστευαν 'ς ἀνθρώπου τέχνη πιά· γραφτό του ἦταν, ἔλεγαν, κι' ἀπ' τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα περίμεναν. Δὲν ἤθελαν νὰ τὸν στενοχωρήσουν καὶ πολύ, κι' οὔτε νὰ τὸν ξεγελάσουν, οὔτε νὰ τὸν πᾶνε 'ς τὴν 'Αθῆνα στανικά. Τὸ κάτω κάτω, ἂς μὴν τὸ κρύβουμε, ὅλοι τους ἀνετριχίαζαν βαθύτερα ἀπὸ κάθε τι, σὰν ἐφαντάζονταν τὸ Μῆτρο μονοπόδαρο. Τί πεθαμένος, τί σακατεμένος! Καλὰ καλὰ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ ξεχωρίσουν, τὄν' ἀπὸ τἄλλο, τὰ δυὸ κακά. Ὅσο γιὰ τὴ χήρα Δήμαινα, ἀπὸ μῆνες τώρα εἶχε λίγα λόγια καὶ πολλὴ συλλογή. Ἕνας στοχασμὸς λίγο λίγο ἀνέβαινε κι' ἁπλώνονταν ὅσο ποῦ ξεχείλισε μέσα 'ς τὸ νοῦ της. — Τὸ παιδὶ τὸ εἶχαν μαγεμένο! Ἡ ἀρρώστια του δὲν ἦτον ἀρρώστια τοῦ θεοῦ, τὸ κακό του δὲν ἦτον ἀνθρωπινὸ κακό· ἐδῶ δὲν παίζει τύχη, ἐδῶ εἶνε μάγια, τοῦ ἄλλου κόσμου σύνεργα.

Τῆς Μόρφως ἡ μητέρα, ἡ Γαρουφαλιὰ μὲ τ' ὄνομα, ποῦ ρίχνει τὰ χαρτιὰ καὶ ξορκάει τ' αερικά, μάτιασε τὸ παιδί, βάλθηκε νὰ τὸ ξελογιάσῃ μὲ τὴν κόρη της. Κι' ἀφοῦ εἶδε πῶς τῆς ξέφυγε ἀπ' τὰ χέρια, κι' ἄλλης θυγατέρα θὰ τὸ ἔπαιρνε, βάλθηκε νὰ τὸ ξεπαστρέψῃ· σωστὰ τῆς εἶπεν ἡ 'Αργύρω. Μιὰ βραδειὰ ἡ 'Αργύρω, γυρνῶντας ἀπὸ τὴ βρύσι μὲ τὴ βαρέλα της, εἶδε δυὸ γυναῖκες μισοσκεπασμέναις 'μπρὸς ἀπ' τὸ σπίτι τῆς Δήμαινας· κ' εἶδε 'ς τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν ψηλότερη νὰ φοβερίζῃ μὲ τὸ χέρι της τεντωμένο πρὸς τὸ σπίτι, καὶ τὴν ἄλλη τὴν κοντοῦλα νὰ κράζῃ μὲ στρίγλικη φωνή: «Καλὰ 'ς ἔχω!» Καὶ τῆς γνώρισεν ἡ 'Αργύρω, τὴ Γαρουφαλιὰ καὶ τὴ Μόρφω! Καλὰ τῆς τἄχαν πῇ κ' ἡ Λάμπραινα, κ' ἡ Ντορογιάννενα κ' ἡ Καρασεβδοῦ κ' ἡ Μαριγὼ ἡ ζωντοχήρα· βουΐζεν ὅλο τὸ Θαλασσοχῶρι· δὲν ἦταν πιὰ μυστικό. Ἡ Γαρουφαλιὰ βάλθηκε νὰ τὸν ξεπαστρέψῃ μὲ τὰ μάγια τὸ Μῆτρο της, νὰ μὴν ἰδῇ πιὰ προκοπή. Τράβηξε κατὰ τὴν Ἄρταν ἡ Γαρουφαλιὰ κ' ηὗρε τῆς Τούρκισσαις, τῆς μάγισσαις, καὶ τῆς πῆρε σημάδια. Κ' ἡ Μόρφω ἡ σκρόφα, ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ ἀρρεβωνιάστηκε 'ς τὸ Μελίσσι ὁ Μῆτρος, τὸν ἔγραψε μὲ τοὺς πεθαμένους, καὶ τοῦ ἔκανε συλλείτουργο, κ' ἔβαλε καὶ τὸν μνημόνεψαν ζωντανὸ 'ς τῆς τρεῖς καὶ 'ς τῆς ἐννιά, 'ς τῆς σαράντα, τὰ τριμήνια, τὰ ξαμήνια, τὸ χρονιάτικο. Μάννας κόρη! Κι' αὐτὰ τὰ μάγια εἶν' ἀλάθευτα· 'ς ὅποιον τὰ ρίξουν, ξεπατώνεται. Ἄχ! ἡ σκύλα ἡ Μόρφω! Εἶχε στείλ' ἡ μάννα της προξενιὰ τῆς Δήμαινας· προξενιὰ γιὰ τὸ Μῆτρο. Κ' ἡ Δήμαινα εἶχε εἰπῇ 'ς τὴν προξενήτρα·

— 'Εγὼ τ' ἀνάθρεψα μὲ τὴν τσίτα τῆς σαΐτας καὶ τῆς χηριᾶς τὰ πάθη, καὶ τὄβγαλα παλληκάρι εἰκοσιοχτὼ χρονῶ· καὶ τώρα π' ἄρχισα νὰ βλέπω τὸ καλό του, θὰ τὸ παντρέψω μικρὸ μικρό; Καὶ ποιὰν νὰ πάρῃ; τὴ Μόρφω!

Καὶ πάλι ἔβαλε κι' ἄλλη προξενήτρα, κι' ἀποκρίθη καὶ 'ς αὐτή:

— 'Εγὼ νίβομαι κι' ἀπονίβομαι· ἂν τὴ θέλῃ, ἂς τὴν πάρῃ. Μὰ 'ς τὸ σπίτι μου νὰ μὴν τὴ ξαναιδῶ!

Καὶ σὲ λιγάκι ὁ Μῆτρος ἄλλαξε δαχτυλίδια μὲ τὴ Φρόσω τοῦ Σεβδᾶ.

Ἡ χήρα ἡ Δήμαινα ἄφισε κατὰ μέρος τοὺς γιατροὺς μὲ τὰ γιατροσόφια τους, κι' ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ παιδὶ νὰ τρέξῃ 'ς τὴν 'Αθῆνα, τ' ἄφισεν ἕνα πρωῒ 'ς τὸ στρῶμα καὶ τράβηξε κατὰ τὴν Πάτρα. Πῆγε κ' ηὗρε τὴ γρηὰ τὴ Μάντισσα, ποῦ ζοῦσ' ἐκεῖ ξακουσμένη 'ς ὅλη τὴ Ῥωμηοσύνη· ποῦ μάντευε γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ γιὰ τὴν ἔχτρα, γιὰ τὸν ἀπάνου καὶ γιὰ τὸν κάτου κόσμο, γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ θάνατο· ποῦ γιάτρευε τὸ μπόδεμα καὶ τὸ μάτιασμα, ποῦ εἶχε γνωριμίαις μὲ τῆς νεράιδες, κ' ἔπιανε κουβέντες μὲ τὰ ξωτικά.

Digitized by Google

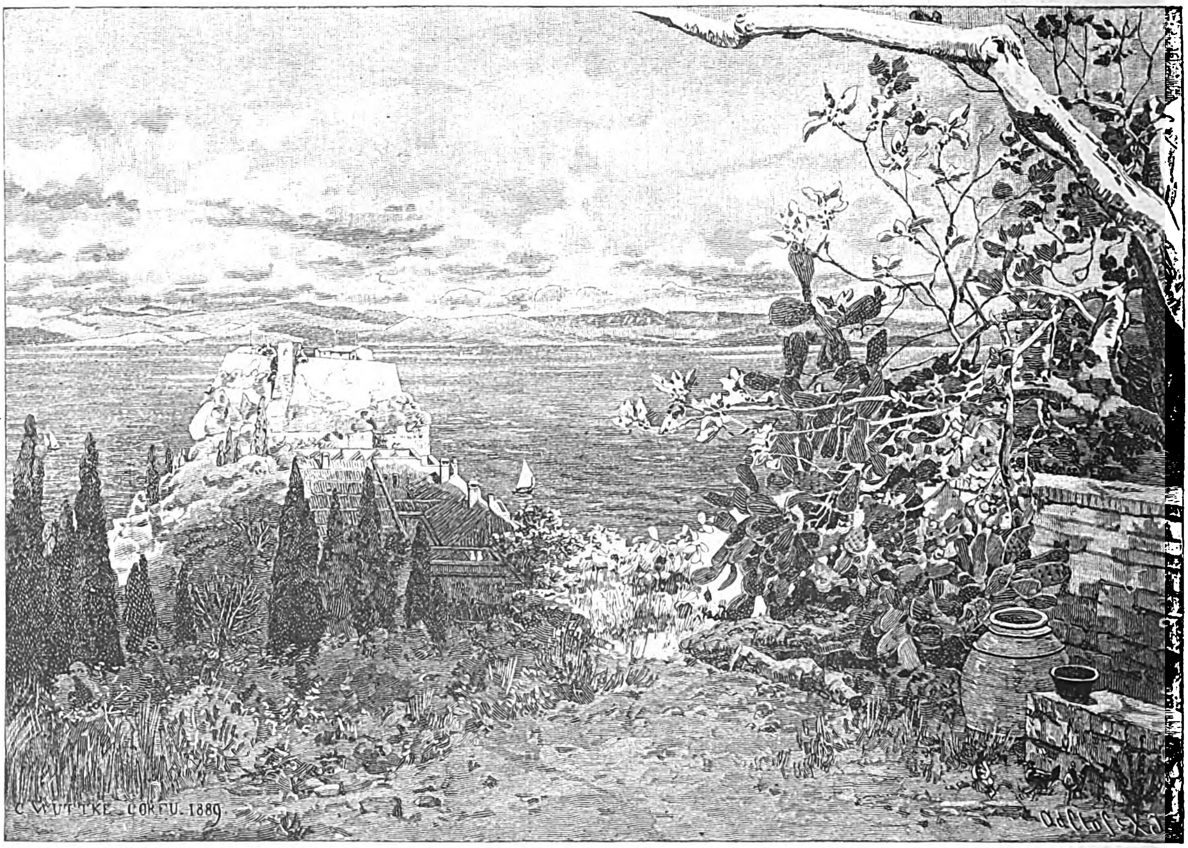

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Τὴν ηὗρε ’ς τὴν ἀπάνω χώρα, μέσα ’ς ἕνα καλύβι, σκυμμένη ἀπάνου σὲ χαλκοματένια πέταλα, σὲ ντύματα φιδιοῦ, σὲ λύκου δόντια, σὲ χαρτιὰ καὶ σὲ κόκκαλα, σὲ μπαλσαμωμένα κοράκια, σὲ μαγικὰ βοτάνια, σὲ μύρια σύνεργα. Καθὼς τὴν εἶδε τὴ Δήμαινα, κούνησε τὸ κάτασπρο μαντιλωμένο κεφάλι της, καὶ τῆς εἶπε:

— Ξέρω γιατ' ἦρθες· γιὰ τὸ παιδί σου! Σημάδια του ἔφερες;

Κ' ἡ Δήμαινα ποῦ ἦταν ὡρμηνεμμένη, τῆς ἔδωσε σημάδια ἀπ' τὰ μαλλιά του.

— Καλά· αὔριο τὴν αὐγὴ νάρθῃς νὰ πάρῃς ἀπόκρισι.

Καὶ γύρισε τὴν αὐγὴ κι' ἄκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάντισσας:

— Ἀδύνατο νὰ γιατρευτῇ· τὤχουν κάμωμα φοβερό! Τὴν ὥρα ποῦ ἔπεσε καὶ χτύπησε, — πρὶν πέσῃ, — δώδεκ' Ἀρμένισσαις ἔτρωγαν καὶ γλεντοῦσαν· πάτησ' ἀπάνου ’ς τὸ τραπέζι τους. (Καὶ τῆς ἔδειξε μιὰ φλοῦδ' ἀπὸ λεμόνι.) Ἡ μιά, καθὼς τὸν εἶδε, τὸν ζηλοφθόνετε, τὸν ἔσπρωξε, τὸν ἔρριξε, τὸν τσάκισε. Τὸν ἔχουνε ’ς τὸ μάτι ἡ Ἀρμένισσαις, — Θεὸς φυλάξῃ ἀπὸ τέτοια στοιχειά — γιατ' ἦταν ἀπὸ καιρὸ μαγεμμένο τὸ παιδί σου, καὶ ἦταν γραμμένο μὲ τοὺς πεθαμένους!

Καὶ τῆς ἔδοσε βοτάνια μαγικά, νὰ τοῦ δίνῃ τὸ ζουμί τους, ὅταν τόνε θυμώνῃ ὁ πόνος, νὰ τοῦ περνᾷ. Κ' ἔνοιωσεν ἡ Δήμαινα πῶς γιὰ παρηγοριὰ τῆς τἄδινε, κι' ὄχι γιὰ γιατριά.

Καὶ γύρισε ’ς τὸ Θαλασσοχῶρι καὶ ’ς τὸ γυιό της ἔφερε μόνο τὰ βότανα τῆς μάντισσας, χωρὶς νὰ τοῦ φανερώσῃ καὶ τὰ λόγια της. Καὶ ὁ γυιὸς τὴν περίμενε σὰν τὸ χελιδόνι τοῦ Μαρτιοῦ. Δὲν ἄκουγεν ἀπὸ γιατρούς, ἀλλὰ τὰ μάγια τὰ πίστευε. Γιὰ τοῦτο κ' ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρό, σὰν ἔφεραν ἀπ' τὸ Μελίσσι γιὰ νὰ τὸν ἰδῇ μιὰ μάγισσα, μιὰν Ὡβριά, ὁ Μῆτρος τὴν ἐδέχθηκεν ἐκεῖ ’ς τὸ στρῶμα καρφωμένος, ὅπως δέχονταν καπετάνιος τὸ πρίμο τ' ἀεράκι ’ς τὰ ταξείδια του. ’Σ τ' ἀχνό του πρόσωπο ἄστραψαν τὰ μάτια του, κ' ἕνα χαμόγελο, σὰν ἄστρο σὲ φουρτουνιασμένον οὐρανό, τοῦ γλύκανε τὰ χείλη. Μονάχα μιὰ φορὰ τὸν εἶδεν ἔτσ' ἡ Φρόσω του, ἡ ἀρραβωνιαστικιά του, κι' ὄχι ἄλλος κανείς. Ἡ Ὡβριὰ λίγαις μέραις εἶχε ποῦ ἐφάνη ’ς τὸ Μελίσσι ἀπὸ τὰ Γιάννενα. Τὴν εἶχε κλέψη ἕνας Γιαννιώτης καὶ τὴν ἔφερεν ἐκεῖ· βαφτίστηκε καὶ στεφανώθηκεν. Ἐρωτοχτυπημένη, νεοφώτιστη, νιόπαντρη, καὶ μάγισσα! Καθαρομελάχρινη, λυγερή, μορφωκαμωμένη, καὶ γλυκόλογη· τί χρειάζονταν ἡ μαγική της μπρὸς ’ς τὴ ματιά της! Ἔσκυψε καὶ τὸν κύτταξε ἥμερα καὶ σπλαχνικά, κι' ὁ Μῆτρος ἐφαντάστηκε πῶς τέλειωσαν τὰ βάσανα, καὶ δὲν ἀπόμενε ἄλλο, παρὰ νὰ

Digitized by Google

τόνε πάρῃ ἀπ' τὸ χέρι καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ: Σήκω καὶ περπάτησε! Κι' αὐτὸς νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ περπατήσῃ. Τὰ πίστευε τὰ μάγια, τὸν μάγευεν ἡ ὠμορφιά.

Ἡ Ὠβριὰ ζήτησε τὸ δεξί του τὸ πόδημα· Καὶ διώρισε κι' αὐτὴ κἄτι χόρτα, νὰ τὰ πίνῃ βρασμένα μὲ κρασί.

Τὸ βράδυ ἔπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Χειμῶνας ἦτον ἀκόμη, μὰ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιάτικη, κατάστερη. Ἡ Δήμαινα μονάχη ξενυχτοῦσε τὸ Μῆτρο· 'ς τὸ πλάγι του ἔστρωνε κ' ἔπεφτε· πολλαὶς φοραὶς ξημερώνονταν 'ς τὸ πόδι. Τὴ νύχτα ἐκείνη, κι' ὅλη τοῦ κόσμου τὴν ὑγεία καὶ τὴν ξεγνιασιὰ νὰ κρύβαν μέσα τους, πάλι δὲ θὰ κλειοῦσαν μάτι μάνα καὶ παιδί. Θυμοῦνταν τὰ λόγια τῆς Ὠβριᾶς: «Ὅ,τι κι' ἂν ἀκούσετ' ἀπόψε, νὰ μὴ μιλήσετε!» Καὶ τοὺς δυὸ ἕνας φόβος τοὺς ἐτάραζε καὶ μιὰ ἐλπίδα τοὺς ἐζέσταινε. Στὸν

Η ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΒΡΥΣΙΣ ΚΑΡΔΑΚΙ

καὶ τὸ πῆρε κ' ἔριξε κἄτι μέσα 'ς αὐτό, κἄτι ποῦ ἔμοιαζε σὰν διάργυρο, καὶ πρόσταξε νὰ τὸ βάλουν ἔξω, πάνω 'ς τὰ κεραμίδια νὰ ξενυχτήσῃ.

— Ὅ,τι κι' ἂν ἀκούσετε τὴ νύχτ' ἀπόψε, τοὺς εἶπε, νὰ μὴ μιλήσετε. Καὶ πάλι ξανάειπε 'ς τοὺς ἄλλους τοῦ σπιτιοῦ:

— Γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς κιντυνεύει τὸ παιδὶ ἀπὸ *κάμωμα*! τὸ τσάκισαν οἱ νεράϊδες τὸ παιδί.

πλατὺν ὀντὰ τὸ κρεμαστὸ καντύλια θαμποφωτᾷ κι' ἄλλο δὲ ξεχώριζαν μέσα ἐκεῖ παρὰ τὸ εἰκονοστάσι μὲ τὸ μαυρισμένο τὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἀσημωμένον ἅϊ-Νικόλα, κ' ἕνα τρομπόνι μ' ἕνα κουπί, καὶ τὰ δυὸ παραρριχτὰ σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ τοίχου. Κι' ὁ Μῆτρος κάρφωνε ἄγρυπνος τὸ μάτι ἀπ' τὸ καντύλι 'ς τὰ κονίσματα κι' ἀπὸ κεῖ 'ς τὴ γωνιά, σὰν κἄτι τι νὰ καρτεροῦσε νἄβγῃ ἀκόμα κι' ἀπ' αὐτὰ ποῦ ξάνοιγε μονάχα 'ς τὸ σκοτάδι ἐκεῖ, κἄτι μυστικὸ κι' ἀνέλπιστο, καὶ μέσα 'ς τὸ σκοταδερὸ τὸ φῶς ὁ ἴσκιος πῶρριχνε ὁ Χριστὸς καὶ τ' ἀσημένιο φέγγος τ' ἅϊ Νικόλα, καὶ τοῦ κουπιοῦ τὸ μάκρος καὶ ἡ θωριὰ τοῦ τρομπονιοῦ σμίγανε καὶ φάνταζαν καὶ γίνονταν μαυράδια ἀλλόκοτα καὶ σχήματα ποῦ σειοῦνταν σὰ νὰ κρυφομίλαγαν καὶ πλάσματα ἀλλόκοτα ποῦ λίγο μόνον ἔλειπε γιὰ νὰ ξεσκεπασθοῦν, καὶ νὰ φανερωθοῦνε ξωτικαὶς καὶ μοίραις καὶ ψυχαίς.... ποιὸς ξέρει τί θὰ φανερώνοταν! Κ' εἶχε χτυπόκαρδο ὁ καϋμένος, κι' ὁ νοῦς του ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἱστορίαις ἄλλου κόσμου καὶ παραμύθια ἄλλου καιροῦ, κ' ἐπρόσμενε σὰν κατάδικος νὰ ἰδῇ: θὰ τόνε κόψουν ἢ θὰ τοῦ δώσουν χάρι; Καὶ σὰν ἦρθαν τὰ μεσάνυχτα, ἐκεῖ ποῦ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιάτικη κατάστερη, γεμάτη σιγαλιά, ψηλὰ 'ς τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ ξεσπάει μεγάλη ταραχή, χαλίκια πέφτουν, σὰ νἄστησαν πετροπόλεμο τοῦ σπιτιοῦ, χαλάζι λὲς καὶ ρίχνει ὁ οὐρανὸς ἀπάνου 'ς τὴ σκεπή· σφυρίγματα γροικιοῦνται, μιλήματα ἀκούγονται. Ταράζεται τὸ πάτωμα, βογγοῦν τὰ παραθύρια, τρίζουν ἡ πόρτες, μπροστὰ εἰς τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ χοροπηδοῦν παράξενα καντύλια καὶ κονίσματα καὶ φῶτα καὶ σκιαίς. Πιάνετ' ὁ ἀνασασμός του· δὲ μπορεῖ, ἀλλ' οὔτε καὶ ποῦ θέλει νὰ μιλήσῃ· θυμᾶται τῆς Ὠβριᾶς τὰ λόγια, τρέμει μὴν τοῦ πάρουν νεράϊδες τὴ μιλιά, μὲ τὸ μακρὺ ραβδὶ ποῦ κρατοῦσε 'ς τὸ πλευρὸ κουνάει τὴ μάννα του μήπως κοιμᾶται καὶ δὲν ἔννοιωσε τί ἔτρεχε· κ' ἡ μάνα δίχως νὰ μιλήσῃ χτυπάει 'ς τὸ πάτωμα, γιὰ νὰ τοῦ πῇ πῶς ἦταν ἔξυπνη καὶ τὰ κατάλαβε. Κι' ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη μάννα καὶ παιδὶ στέκονταν ἄσειστοι κι' ἀμίλητοι καὶ καρτεροῦσαν, καὶ κάθε κρότος εἶχε πάψῃ κ' ἡ σιγαλιὰ ξαναχύθηκε, κι' οἱ δυό τους ἄκουγαν, ὅλο κι' ἄκουγαν σφυρίγματα, πετροβολιαίς, φωναίς, ὡς τὰ ξημερώματα.

Καὶ ξημερώνοντας, νὰ κ' ἡ Ὠβριά! Τῆς λὲν τί ἔτρεξε τὴ νύχτα· ζητάει τὸ πόδημα ποῦ ξενύχτησε 'ς τὰ κεραμίδια, τὸ κυττάει καλὰ καλά, λιγάκι συλλογίζεται, γλυκογελάει τοῦ Μήτρου, καὶ λέει χωριστὰ τῆς Δήμαινας:

—Δὲ σᾶς τὸ εἶπα ἐγώ; τὸ παιδὶ εἶνε μαγεμένο· τῶν ἀδυνάτων νὰ γιατρευτῇ. Ἂν πιάνονταν ἀπ' τὴν ἀρχὴ μὲ τὰ μαντολόγια καὶ δὲν ἔμπλεκε μὲ γιατρούς, θὰ γλύτωνε· αὐτὸ εἶν' ἡ ἀλήθεια!

Κι' ὅσο τοὺς ἀπέλπιζαν κι' ἡ μάντισσες, τόσο 'ς τὰ μαντολόγια ἔρριχναν τῆς ἐλπίδες τους. Κ' ἡ Δήμαινα μὲ τ' ἀδέρφια της, τὸ γυρολόγο καὶ τὸ σιδερᾶ, πῆραν στερνὴ μεγάλη ἀπόφασι. Ἀστὸν Ἔπαχτο ἐζοῦσεν ἕνας μάντις. Διάβαζε τὴ Σολομωνική· δὲν ἦταν παῖξε γέλασε· μέσα 'ς αὐτὴ μάθαινε πῶς γιατρεύονταν κ' ἡ πιὸ κακὴ ἀρρώστια. Ξόρκιζε τὰ δαιμόνια, μέσα σὲ ἀσκιὰ τὰ κλειοῦσε καὶ μέσα σὲ ἀγγειὰ τὰ φυλάκωνε, γιατ' εἶχε τὴ σφραγῖδα τοῦ Σολομῶντος καὶ μ' αὐτὰ τὰ σφράγιζε. Γνώριζε ποῦ φυτρώνει τὸ τετράφυλλο τριφύλλι καὶ μ' ἐκεῖνο ἔκανε ὑποταχτικούς του τὰ ξωτικά. Κ' ἔστειλαν 'ς τὸν Ἔπαχτο τὴν Ταρία Ταρέλα μὲ χρήματα, μὲ γράμματα, μὲ σημάδια καὶ μὲ χίλια παρακάλια. Ὁ μάντις πιὰ θἄλεγε τὸν τελευταῖο λόγο· τὸ πῆραν ἀπόφασι· δὲν εἶχαν πλέον νὰ ἐλπίσουν ἀπὸ πουθενά.

Καὶ μ' ἕνα ψαροκάϊκο κίνησεν ἡ Ταρία Ταρέλα ἴσα κατὰ τὸν Ἔπαχτο. Κ' ἔφθασεν ἀπὸ βραδύς, καὶ δίχως νὰ ξανασάνῃ, νὰ ξεκουραστῇ, δίχως νὰ πῇ κάνενὸς τίποτε, ρωτῶντας καὶ γυρεύοντας, τὸν ηὖρε τὸ μάντι τὸ ἴδιο τὸ βράδυ. Κι' ὁ μάντις ἦταν ἕνας παληοντυμένος κιτρινιάρης, μὲ κἄτι μακρυὰ γένεια ὁλόμαυρα· μιλοῦσε σιγαλὰ καὶ ποτέ του δὲ γελοῦσε Τοῦ ἔβαλε 'ς τὸ χέρι ἡ Ταρία Ταρέλα ἕνα δεκάρικο καὶ τοῦ λέει:

— Νὰ κυττάξῃς ἕνα ποῦ δὲ μπορεῖ, καὶ νὰ τὸν κάμῃς καλά!

Κι' ὁ μάντις ζήτησε κι' αὐτὸς σημάδι—τρίχες ἀπ' τὰ μαλλιὰ τοῦ Μήτρου — κι' ἀπεκρίθηκεν εὐθύς:

— Αὔριο τὸ πρωΐ 'ς τῆς τέσσερις μὲ τὸ σαλέπι νὰ βρεθῇς ἐδῶ.

Καὶ τὸ πρωΐ 'ς τῆς τέσσερις μὲ τὸ σαλέπι ὁ μάντις ἔλεγε 'ς τὸ σύντροφο τοῦ Μήτρου:

— Μῆτρο τόνε λὲν τὸ βαρεμένο, 'ς τὸ Θαλασσοχῶρι κάθεται, τὸ σπῆτι του εἶνε ἀντίκρυ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά· χήρα ἡ μάννα του, Δήμαινα τήνε κράζουν.

Καὶ τάχασεν ἡ Ταρία Ταρέλα, κι' ἀνατρίχιασε· δὲν τοῦ εἶχε εἰπῆ τίποτε, μήτε καὶ μὲ κανέναν ἄλλο εἶχε μιλήσῃ ἐκεῖ 'ς τὸν Ἔπαχτο. Καὶ νὰ τώρα ποῦ τἄξερεν ὅλα ὁ μάντις! κι' ἔκαμε τὸ σταυρό του.

Καὶ γλήγορα γλήγορα ὁ μάντις τοῦ εἶπε τότε:

— Νὰ μαυροφορέσετ' ἀπὸ τώρα! Τὸν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ ἰδῇ προκοπή. Ὅλα τὰ μάγωξα κι' ὅλαις τῆς πρόσταξα. Κι' ἀπὸ παντοῦ ἀγροίκαγα: Ὅ,τι μέλλει δὲν ξεμέλλει, κι' ὅ,τι γράφει δὲν ξεγράφει. Τάχ' ἡ Μοῖρα 'ς τὸ χαρτί, πελέκι δὲν τὰ κόβει. Τὸν ἔφαγαν τὰ μάγια τῆς ἀγάπης· κακὰ στοιχειὰ τὸν χτύπησαν. Σύντεκνε, πάρ' το ἀπόφασι.

(Ἕπεται τὸ τέλος) ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 173

Κεφάλαιον ΙΑ΄.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶμ

Τὴν ἐπαύριον τὸ στρατόπεδον ἔμενεν ἔρημον καὶ σιωπηλόν. Οἱ ἐργάται, κατὰ τὰς δοθείσας αὐτοῖς ἀναμφιβόλως παρὰ τοῦ Γουέβρου ὁδηγίας καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ὑπακούοντες εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ Χαμαδάν, δὲν ἐφάνησαν ποσῶς. Καθ' ὅσον ἡ ἡμέρα προὐχώρει, ὁ Μαυρίκιος ᾐσθάνετο ἐπαχθέστερον τὴν ἀδράνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πλῆξιν. Καταφλεγόμενος ὑπὸ πυρετώδους ἀνυπομονησίας, προέτεινεν εἰς τὴν ἀδελφήν του ν' ἀκολουθήσωσι τὴν συμβουλὴν τοῦ Γκουσὰ-Νισὶν καὶ νὰ ὑπάγωσι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν διοικητήν. Ἡ νεᾶνις συγκατένευσε προθύμως, καὶ μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ ἵππευσαν διὰ τὴν ἐκδρομήν των.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν πολυάριθμον συνοδίαν ἐκ τῶν ἰθαγενῶν θεραπόντων των, διότι οὐδὲν θὰ ἐφαίνετο ἀπρεπέστερον ἐν Περσίᾳ παρὰ ἐπίσημος ἐπίσκεψις ἄνευ συνοδίας· θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς ἄνθρωπος ἐστερημένος καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀγωγῆς ὁ τοιοῦτος ἐπισκέπτης. Ἡ μικροτέρα δὲ ἀκολουθία παντὸς κατέχοντος ποιάν τινα διακεκριμένην θέσιν πρέπει τοὐλάχιστον ν' ἀποτελῆται ἀπὸ δύο *ταπητοστρώστας*, ἀπὸ δύο θεράποντας καὶ ἀπὸ ἕνα ἱπποκόμον. Ὅτε ὅμως ἀνεζήτησε τὸν Γαργαρίδην, οὗτινος ἡ εἰς τὴν συνοδίαν συμμετοχὴ ἦτο ἀπαραίτητος, ὁ θεράπων εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐξηφανίσθη ὡς διὰ μαγείας καὶ ἐδέησε ν' ἀναχωρήσωσιν ἄνευ αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφή του συνοδευόμενοι παρὰ τῶν ὑπηρετῶν των, οἵτινες ἔτρεχον πεζοὶ παρὰ τοὺς ἵππους, ἐνθαρρυνόμενοι ὁτὲ μὲν διὰ κραυγῶν διαπεραστικῶν, ὁτὲ δὲ διὰ μελῳδίας τινὸς ἀλλοκότου, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν λίαν ἐκπεπτωκυῖαν σήμερον ἀπὸ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς λαμπρότητος. Ὁ βόρβορος, ὁ κονιορτός, οἱ σωροὶ τῶν ἀκαθαρσιῶν καλύπτουσι τὰς στενὰς καὶ σκολιὰς ὁδούς της. Αἱ στέγαι αἱ κεκαλυμμέναι ὑπὸ κεράμων κυανῶν ἄλλοτε τὸ χρῶμα καὶ νῦν ἀχρόων, οἱ τοῖχοι ἐστρωμένοι διὰ πλακῶν ἐκ πορσελλάνης εἶνε ἐφθαρμέναι, ἡ στιλπνότης των ἔχει ἐξαφανισθῇ καὶ εἰς πολλὰ μέρη φαίνονται αἱ διαβρωθεῖσαι ἐκ τῆς πολυκαιρίας πλίνθοι. Αἱ ἑξακόσιαι κρῆναι μὲ τοὺς πίδακάς των καὶ τὰ πολυάριθμα *κανὰτ* (διώρυγες), αἱ διοχετεύουσαι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῶν παρακειμένων ὑψωμάτων, παρέχουσιν ἐν τούτοις ὄψιν ἀκόμη εὐχάριστον εἰς τὴν ἠρειπωμένην πόλιν.

Τὴν στιγμήν, καθ' ἣν οἱ νέοι εἰσήρχοντο εἰς τὴν κυριωτέραν ὁδὸν τοῦ Χαμαδάν, εἷς τῶν παρεπομένων θεραπόντων ἐπλησίασεν αἴφνης εἰς τὸν Μαυρίκιον καί, κρατούμενος ἐκ τοῦ ἀναβολέως διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἐκ τοῦ ἵππου, ἤρχισε νὰ χειρονομῇ μὲ μειδίαμα διαστέλλον πλατέως τὸ στόμα του.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ !... Σαχὶπ !... ἔλεγεν. Ἐκεῖ !... Ἐγὼ τὸν βλέπει... τὸν βλέπει...τὸν Σαχὶπ Γαλγαλίδην.

Ὁ Μαυρίκιος παρετήρησε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐδείκνυεν ὁ Ἀλῆς, καὶ οὐκ ὀλίγον ἐξεπλάγη καὶ αὐτὸς ἰδὼν τὸν λιποτακτήσαντα ὑπηρέτην.

Ὁ Γαργαρίδης νωχελῶς κατακείμενος ἐπὶ σωροῦ προσκεφαλαίων, προφυλαττόμενος ἀπὸ τὸ ἐξ ὑφάσματος παραπέτασμα κουρείου τινὸς ἠγόρευε μὲ τὴν συνήθη του στωμυλίαν. Βεβαίως θὰ εἶχεν ἤδη ἀφηγηθῇ τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενείας του καὶ τὰς μετὰ τῶν πριγκίπων σχέσεις του, χωρὶς κανεὶς νὰ ὑποπτεύῃ τίνα ταπεινὰ ἔργα ἐξετέλει ἐκεῖ πέραν. Μὲ τὸν *καλίαν* (ναργιλέν), ὃν εἶχε προσφέρει αὐτῷ ὁ κουρεὺς Μωχαμέτ, μεταξὺ τῶν χειλέων του,εἶχε παραδεδομένην μεθ' ὅλης τῆς ἀσιατικῆς ῥαθυμίας τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Φιγάρου τοῦ Χαμαδάν.

Ἰδίως ὅμως ἐξεπλάγη ὁ Μαυρίκιος βλέπων τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πολυμηχάνου ὑπερέτου του ἀλειμμένα ὑπὸ ὑποκιτρίνου ἀλοιφῆς καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ χλωρῶν φύλλων, διὰ νὰ μὴ ξηρανθῇ ταχέως ἡ ἀλοιφή. Μὲ τὸ μάκτρον πέριξ τοῦ τραχήλου του, μὲ τὸ βλέμμα βεβυθισμένον ὡς γλυκεῖαν ῥέμβην, ὁ Ἀριστομένης ἐφαίνετο ἀποκαταστὰς μέγας τις κύριος, πασσᾶς ἢ πρίγκηψ καὶ ἀπολέσας ὁλοτελῶς τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος τοῦ βίου.

— Αἴ, κὺρ Ἀριστομένη ! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος σταματῶν διὰ μιᾶς τὸν ἵππον του, δὲν μοῦ ἐξηγεῖς, παρακαλῶ, πῶς σὲ ἀνευρίσκω ἐδῶ εἰς αὐτὸ τὸ χάλι, ἐνῷ σὲ εἶχα ἀνάγκην εἰς τὸ στρατόπεδον;...

Ὁ Ἀριστομένης ἠγέρθη ἀναπηδῶν, ἀνατρέψας τὸν ναργιλὲν καὶ ἀποσπάσας μετὰ σπουδῆς τὸ μάκτρον καὶ τὰ φύλλα ὥρμησε πρὸς τὸν κύριόν του μετὰ βαθυτάτων ὑποκλίσεων.

— Ἆ !... μὲ συγχωρεῖτε, κύριε !... συγγνώμην μυριάκις !. . ἀνέκραξε μετ' εὐροίας λόγου. Ἀλλὰ ἐνόμισα ὅτι δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ παρουσιασθῶ μὲ τὴν ἀκολουθίαν σας εἰς τὸ παλάτιον τοῦ διοικητοῦ, χωρὶς νὰ προσπαθήσω ὅσον ἠδυνάμην νὰ φανῶ εὐπρεπέστερος... Τὸ ἐξωτερικόν, κύριε, ἡ ἐνδυμασία, δὲν εἶνε ἀληθές ;... αὐτὴ εἶνε τὸ ἀσφαλὲς γνώρισμα πάσης ἀληθῶς εὐγενοῦς ψυχῆς.. Δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, ὅτι τὰ ψαρὰ μαλλιὰ θεωροῦνται εἰς αὐτὸν τὸν βάρβαρον τόπον ὡς σημεῖον πένθους· διὰ τοῦτο ὅταν εἶδα μετὰ

Digitized by Google

λύπης μου ὅτι εἰς τὰ γένειά μου καὶ εἰς τὰ μαλλιά μου ἦσαν μερικαὶ ἄσπραι τρίχες, *ἀσπρολούλουδα τοῦ κοιμητηρίου* ὅπως τὰς ἀπεκάλεσεν ὁ ποιητής, αἱ ὁποῖαι ἐφύτρωσαν βεβαίως ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν συμφορῶν μου, καὶ ἀκούσας ὅτι ὁ κύριος ἐπρότεινεν εἰς τὴν δεσποινίδα νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν διοικητήν, γνωρίζων δὲ ἐξ ἄλλου ὅτι εἶνε συνήθεια εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς νά...

— Ἄφησε τὰς φλυαρίας σου! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος διακόπτων αὐτόν. Ξεφορτώσου ἀπ' ὅλ' αὐτὰ γρήγορα καὶ ἀκολούθησέ με εἰς τὸ παλάτι.

Ὁ Γαργαρίδης ἥρπασε τὸ μάκτρον καὶ προστρίβων ἰσχυρῶς τὴν κόμην του καὶ τὸ γένειον του, ἅτινα εἶχον ἀποκτήσει ζωηρὰν χροιὰν πορτοκαλλίου ὡς ἐκ τῆς βαφῆς, ὥρμησε παρακολουθῶν τὴν πομπὴν καὶ διαμαρτυρόμενος περὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ προθέσεων.

Ἀλλ' ὁ Μωχαμὲτ ὁ κουρεύς, ἔκθαμβος διὰ τὴν ἀπροσδόκητον φυγὴν τοῦ πελάτου του, ἔδραμεν εἰς καταδίωξίν του.

— Αἴ!.. πιάστε τον!.. δὲν μ' ἐπλήρωσε! Μοῦ χρεωστεῖ μισὸ *τόμαν* (πέντε φράγκα) πιάστε τον!.. ἐφώνει... Τὰ μαλλιά, τὰ γένεια! ...ὁ ναργιλές, ὁ καφές!... ὅλα αὐτὰ διὰ μισὸ *τόμαν*! Ἐχάθηκα!.. μ' ἔκλεψε!.. βοήθεια!..

— Τί θόρυβος εἶν' αὐτός; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος σταματῶν ἐκ νέου τὸν ἵππον του. Πλήρωσε αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον καὶ ἂς τελειώνωμεν!

Ἀλλ' ὁ Ἀριστομένης ἐρευνήσας ἐμόρφασε, καὶ ὁ μορφασμός του ἐσήμαινεν ὅτι τὸ ἥμισυ τόμαν ἢ τὸ τέταρτον τοῦ τόμαν ἢ πᾶσα ἄλλη ὑποδιαίρεσις τοῦ τόμαν ἔλειπεν ἐξ ἴσου ἀπὸ τὰ θυλάκιά του.

— Θεέ μου!.. εἶπε, παρατηρῶ ὅτι ἐλησμόνησα τὸ πουγγί μου!.. τί κωμικὸν συμβάν!.. Θὰ σὲ πληρώσω αὔριον, χαμάλη!

Πλὴν ὁ κουρεὺς ἐδιπλασίασε τὰς κραυγάς του. Διὸ ὁ Μαυρίκιος ἀνυπομονῶν ἐπλήρωσε τὸ αἰτούμενον ποσόν, ἡ δὲ συνοδία ἐπανέλαβε τὴν πορείαν της, προστεθέντος εἰς αὐτὴν καὶ τοῦ Γαργαρίδου, ὅστις ἦτο πλέον ηὐχαριστημένος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του.

Διερχόμενοι πλησίον τοῦ φρουρίου οἱ νέοι παρετήρησαν δύο ἄνδρας ῥακενδύτας, ὠχρούς, μὲ ὄψιν καταβεβλημένην, οἵτινες ἵσταντο συνεσπειρωμένοι παρὰ τὴν σκιάν, ἣν ἐπέρριπτον τὰ βασιλικὰ τηλεβόλα. Ἔμαθον βραδύτερον ὅτι ἦσαν ἐγκληματίαι, οἵτινες εἶχον εὕρει ἐκεῖ ἄσυλον, ὅπως οἱ ὅμοιοί των κατὰ τὸν μεσαίωνα εὕρισκον ἐν Εὐρώπῃ ἄσυλον εἰς τοὺς καθεδρικοὺς ναούς. Ἂν ἤθελον ἐγκαταλίπει τὸ καταφύγιον ἐκεῖνο, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνην στιγμήν, ἠδύναντο νὰ συλληφθῶσιν ἐκ νέου. Διὰ τοῦτο ἔμενον ἐκεῖ στηριζόμενοι ἕκαστος διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ τηλεβόλου. Τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχειν ἄσυλον εἶνε δικαίωμα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα δὲ αὐτοῦ ὡς συγγενοῦς τοῦ Σάχου τῆς Περσίας ὁ διοικητὴς Ἀβδοὺλ-Ἀζὶμ ἔχαιρε τὸ προνόμιον τοῦτο ἐν Χαμαδάν. Ἂν ἐπὶ παραδείγματι ἐγκληματίας τις δυνηθῇ νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῶν σταύλων τοῦ Σάχου, ἢ ἂν κατορθώσῃ ἔστω μόνον νὰ ἐπιθέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τοῦ βασιλικοῦ ἵππου, ἀπολαύει προσωρινῆς ἀσφαλείας. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι, ἐπειδὴ διὰ νόμου ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν οἱαδήποτε τροφή, εἶνε ἠναγκασμένος, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, ν' ἀφίσῃ τὸ ἄσυλόν του διὰ νὰ εὕρῃ τι νὰ φάγῃ· τότε δὲ ἡ δικαιοσύνη δύναται πάλιν νὰ τὸν συλλάβῃ.

Ἔφθασαν εἰς τὸ παλάτιον. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀφίππευσαν πρὸ τῆς πύλης· ἀφῄρεσαν τὰς πηλοβατίδας, τὰς ὁποίας ἐφρόντισαν νὰ φορέσωσι περὶ τὰ ὑποδήματά των πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ἐθίμου, τοῦ ἀπαιτοῦντος ὅπως ἀφαιρῇ τὰ ὑποδήματά του ὁ εἰσερχόμενος εἴς τινα οἰκίαν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ μεγάρου, ἥτις ἦτο πλήρης στρατιωτῶν, αὐλικῶν, δερβισῶν καὶ ὀκνηρῶν.

Ἐνῷ οἱ ἐν τῷ μεγάρῳ μετέβαινον ὅπως εἰδοποιήσωσι τὸν διοικητὴν περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῶν ξένων, οὗτοι ἔμειναν θαυμάζοντες τὴν περικαλλῆ ἐσωτερικὴν αὐλήν, τὴν θαυμαστὴν καὶ λεπτὴν ἐπεξεργασίαν τῶν τοίχων, ὧν ἡ ἐπιφάνεια ἐκοσμεῖτο ὑπὸ πλακῶν κεραμίνων χαρίεντος καὶ ζωηροῦ χρωματισμοῦ. Ὄπισθεν τῆς ἐπιχρύσου κιγκλίδος περιεφέροντο ἀδιακόπως μὲ ἄψοφα καὶ ἀνήσυχα βήματα αἱ τίγρεις καὶ οἱ λέοντες τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος.

Μετ' ὀλίγον ἀνήγγειλαν αὐτοῖς ὅτι, ἐπειδὴ ἦτο ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος, ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσι καὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὸ γεῦμα τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος, μεθ' ὃ ἴσως οὗτος θὰ ηὐδόκει νὰ τοὺς δεχθῇ εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν.

— Αὐτὸ ὁμοιάζει μὲ τὸ σύστημα τῆς ἐν ὥρᾳ γεύματος ὑποδοχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν πρὸς τὴν ἀδελφήν του, ἐνῷ παρηκολούθουν τὸν αἰθίοπα ἐπιστάτην.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἔφθανον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίου, εἰσήρχετο αὐτόθι καὶ ὁ διοικητής, ὁ πρίγκηψ Ἀβδοὺλ Ἀζὶμ δι' ἑτέρας θύρας. Ἦτο ἀνὴρ ἑξηκοντούτης περίπου, βραχυτάτου ἀναστήματος, σκαιὸς καὶ σύνοφρυς, φέρων διόπτρας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἔφερε ῥεδιγκόταν ἐξ ἰνδικοῦ κασμιρίου μετὰ κρασπέδων ἐκ σισύρας· χρυσοῦς ἀκινάκης ἤστραπτε παρὰ τὴν ὀσφύν του, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐξ ἀστραχὰν καὶ βαθέως κεχωσμένου ἐπὶ τοῦ μετώπου πίλου ἀνυψοῦτο λοφίον μετὰ πόρπης ἐκ τιμαλφῶν λίθων. Μέλαινα ὠτεῖ ἐξ ἐβένου γενειὰς

Digitized by Google

κυανίζουσα καὶ πιθανῶς βεβαμμένη, κατήρχετο μέχρι τοῦ στήθους του.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο παρακολουθούμενον ὑπὸ πυκνοῦ πλήθους αὐλικῶν, ἀξιωματικῶν καὶ δούλων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφή του ἀνεγνώρισαν οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεως τὸν *προφεσσὸρ* Χασέλφρατζ, προὐχώρησε μέχρι τοῦ μέσου τῆς αἰθούσης καὶ ἀπήγγειλε σοβαρῶς τὸν μωαμεθανικὸν χαιρετισμόν :

— Μπισμιλλάχ !...

Πάντες οἱ παρεστῶτες ἀπήντησαν διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως.

Λαμπρὸς τάπης ἔκειτο χαμαὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης σκεπαζόμενος ἐν μέρει ὑπὸ ἐπιτραπεζίου ὀθόνης ἐκ δέρματος ἐπεξειργασμένου, ἐφ' οὗ ἦσαν ἐν συμμετρίᾳ τοποθετημέναι πεντήκοντα περίπου παροψίδες πλήρεις ἀφθόνων καὶ ποικίλων ἐδεσμάτων.

Ὁ διοικητὴς ἐκάθισεν ὀκλαδὸν ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ ἡ μονήρης αὐτοῦ εὐωχία ἤρχισεν ἐν βαθυτάτῃ σιγῇ. Οἱ λειτουργοί του ἦσαν τεταγμένοι ὄπισθέν του Τὸν πρίγκιπα ὑπηρέτουν οἱ ἐπιμεληταὶ τῆς τραπέζης του προσφέροντες εἰς αὐτὸν ἐκ περιτροπῆς τὰ κρέατα, τὰ χορταρικά, τοὺς πλακοῦντας, ἅτινα ἦσαν πρὸ αὐτοῦ ἀποτεθειμένα καὶ ἅτινα ἑκάστοτε ὑπεδείκνυεν εἰς αὐτόν. Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἐλάμβανε τὰ πάντα διὰ τῶν δακτύλων ἄνευ τῆς βοηθείας περονίου ἢ μαχαιρίου καὶ κοχλιαρίου κατὰ τὸ ἔθος τῶν προγόνων του. Ἀμνοὶ ὁλόκληροι ὀπτοί, παραγεμισμένοι διὰ φοινίκων, σταφίδων, ῥοδίων, φιστικίων καὶ ἀμυγδάλων· *φιζιγάν*, ἔδεσμα διάσημον συγκείμενον ἐξ ὀρνιθίων, περδίκων καὶ περιστερῶν, καρυκευμένων δι' ὀποῦ ῥοδίων καὶ παραγεμισμένων διὰ κοπανισμένων καρύων· *κεμπάπ* ἤτοι τεμάχια ἀρνίου ὀπτοῦ εἰς τὴν σούβλαν· σωρὸς πιλαφίου καλύπτοντος τεμάχια ὀρνιθίου ἢ κυνηγίου· ὄρυζα βραστὴ ἐν ἀφθονίᾳ· πυραμίδες ἐκ χορταρικῶν· ὄγκος πλακούντων, ἀσπαράγων, ὑδροπεπόνων καὶ ἄλλων ἐξαιρέτων καρπῶν· παγωτὰ ὑψηλὰ ὡς κῶνοι σακχάρου τὸ αὐτὸ ἔχοντα σχῆμα ἐμπεριεχόμενα ἐντὸς ἀγγείων ἐκ λεπτῆς πορσελλάνης· τέλος ἀρκετὰ σακχαρικὰ καὶ γλυκίσματα ἱκανὰ νὰ πληρώσωσιν ὁλόκληρα ζαχαροπλαστεῖα. Ταῦτα πάντα ἀπετέλουν τὸ γεῦμα τοῦτο τὸ ἀντάξιον Κύκλωπος.

Μπᾶ !.., μπᾶ !... (εἶνε καλόν !) ἔλεγεν ἐκ διαλειμμάτων ὁ πρίγκηψ Ἀβδοὺλ-Ἀζίμ, ὅτε δὲ ἤθελε νὰ τιμήσῃ ἰδιαζόντως κανένα ἐκ τῶν αὐλικῶν του, τοῦ ἀπέστελλε τεμάχιόν τι ἐκ τοῦ ἐδέσματος ὅπερ εἶχε δοκιμάσει. Οὗτος τὸ ἐδέχετο εὐλαβῶς, ἀπαγγέλλων τὴν καθιερωμένην φράσιν : «Μὲ τιμᾷ ἡ καλοσύνη τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος !» καὶ τὸ ἔτρωγε προθύμως, ἐξεγείρων τὸν φθόνον τῶν ἄλλων λειτουργῶν διὰ τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην εὔνοιαν.

Ἀφοῦ ἐκορέσθη ὁ διοικητής, ἀπέμαξε τὰ χείλη καὶ ἔβρεξε τοὺς δακτύλους ἐντὸς λεκάνης χρυσῆς λεπτότατα ἐπεξειργασμένης. Εἶτα ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἰδιαίτερά του δωμάτια, καταλιπὼν τὰ λείψανα τοῦ γεύματος εἰς τοὺς αὐλικοὺς καὶ τοὺς ἀξιωματικούς του. Οὗτοι πάλιν ἔμελλον νὰ παραχωρήσωσι τὴν θέσιν των εἰς τοὺς θεράποντας, τοὺς κατωτέρους ἀξιωματικούς· μετὰ τούτους οἱ δοῦλοι καὶ οἱ παραμάγειροι κατεβρόχθιζον ὅ,τι ἀπέμενεν εἰς τὰ πινάκια.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων στιγμῶν προσῆλθεν εἷς τῶν κλειδούχων, διὰ νὰ παραλάβῃ τοὺς Φράγκους καὶ τοὺς ὁδηγήσῃ ἐνώπιον τοῦ διοικητοῦ.

Τὸν εὗρον ἐξηπλωμένον ἐπὶ διβανίου, καπνίζοντα ἀρωματώδη ναργιλὲν καὶ ἀκροώμενον τοὺς ἤχους ἐξαιρέτου κρυφίας ὀρχήστρας.

Ὁ διοικητὴς ἔνευσε πρὸς τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν Αἰκατερίνην νὰ καθήσωσιν ἀπέναντί του καὶ τοὺς παρετήρησε βλοσυρῶς πρὶν ἀπευθύνῃ αὐτοῖς τὸν λόγον.

— Σὺ εἶσαι ὁ Φράγκος ἐκεῖνος, εἶπε τέλος πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ὅστις εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἔλθῃ ν' ἀνασκάψῃ τὴν γῆν μας, διὰ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς θησαυρούς της ;

— Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς ὁ Φράγκος.

— Καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ Χανούμ, ἡ ἀδελφή σου ;

— Αὐτή.

— Τί μοῦ φέρετε ὡς δῶρον ;

Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἔτι περισσότερον ἐξεπλάγησαν. Ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος μετὰ μεγάλης ἀγχινοίας ἔσυρεν ἐκ τῆς ζώνης του ἐξαίρετον ῥεβόλβερ καὶ προσφέρων αὐτὸ πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα:

— Δεχθῆτε τὸ ὅπλον αὐτό, ἐξοχώτατε, εἶπεν αὐτῷ μὲ φιλικώτατον ἦθος. Ὅσον ἁπλῆ καὶ εὐτελὴς εἶνε ἡ θέα του, τόσον ὠφέλιμον θὰ εὕρετε τὴν χρῆσίν του.

— Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ διοικητοῦ ἐξήστραψαν καὶ ἔλαβε τὸ ῥεβόλβερ μὲ χεῖρα ἁρπακτικήν. Στρεφόμενος ὕστερον πρὸς τὴν Αἰκατερίνην :

— Καὶ σύ, Χανούμ, ἠρώτησε, δὲν μοῦ ἔφερες τίποτε ;

— Τίποτε, ἀπήντησεν ἡ Αἰκατερίνη, ἀηδιάσασα ἐκ τῆς τόσης ἀπληστίας.

Ὁ διοικητὴς συνωφρυώθη καί, ἀφοῦ ἔκρυψε τὸ ῥεβόλβερ εἰς τὴν ζώνην του, τὸ πρόσωπόν του ἔλαβε διὰ μιᾶς ἔκφρασιν ὀργῆς καὶ ὑπεροψίας. Ἐσταύρωσε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ εἶπεν ἀποτόμως.

— Τί θέλετε ;

— Θέλομεν νὰ ἀποσύρῃς τὴν ἀπαγόρευσιν, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκες ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν μας, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Δὲν ἔχεις κανὲν δικαίωμα νὰ ἐναντιωθῇς εἰς τὴν ἐξακολούθησίν των. Ὁ Σάχης, ὁ ἡγεμὼν καὶ κύριός σου, τὰς ἐπέτρεψε καὶ εἶνε μεγάλη ἡ τόλμη σου νὰ ἀνθίστασαι εἰς τὰ σχέδια,

Digitized by Google

τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἐνέκρινεν !.. Ἀπόσυρε τὴν προκήρυξίν σου... ἂς λάβουν τὴν ἄδειαν οἱ ἐργάται νὰ ἐργασθῶσιν ἐκ νέου διὰ λογαριασμόν μας. Μάθε ὅτι οἱ Φράγκοι εἶνε ἔθνος ἰσχυρὸν καὶ θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον ν' ἀντιταχθῇ τις εἰς τοὺς σκοπούς των.

Ἡ μορφὴ τοῦ διοικητοῦ βαθμηδὸν ἐσκυθρώπασεν ἔτι μᾶλλον. Ἄγριον ἔχων τὸ βλέμμα, τὰ χείλη συνεσφιγμένα, τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς λαβῆς τοῦ ξίφους του ἠκροάσθη τοὺς λόγους τοῦ Μαυρικίου μετ' αὐξούσης ὀργῆς.

— Οἱ Φράγκοι εἶνε αὐθάδεις ! ἀνέκραξε τέλος μὲ φωνὴν βροντώδη· εἶνε ἀσεβεῖς, ἱερόσυλοι, ἀφοῦ ἔρχονται ν' ἀνασκάψωσι τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς πατρίδος μας, διὰ νὰ μᾶς ἁρπάσωσι τοὺς θησαυρούς, τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν τῆς φυλῆς μας... Οἱ θησαυροὶ αὐτοὶ ἀνήκουσιν εἰς ἡμᾶς δικαιωματικῶς... Δὲν θέλομεν πλέον νὰ τοὺς ἴδωμεν ἀποκομιζομένους εἰς ξένας χώρας... Ἂν δύνασαι νὰ τοὺς ἀνασκάψῃς ἀπὸ τὴν γῆν, θὰ τοὺς ἐκθάψῃς διὰ νὰ μᾶς τοὺς παραδώσῃς !.. Ναὶ τὸ γνωρίζω αὐτὸ ἀπὸ τὸν *Χακὶμ τῶν ὀφθαλμῶν*. Ἡ πατρίς του, ἥτις εἶνε πολὺ ἰσχυροτέρα τοῦ Φραγκιστάν, θὰ μᾶς τοὺς ἄφινε.

— Νομίζεις ; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος εἰρωνικῶς.

Ἕπεται συνέχεια X

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Ο ΝΕΟΣ ΙΩΝΑΣ

Ἡ διαμονὴ τοῦ Ἰωνᾶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὴν γαστέρα τοῦ κήτους παρέσχεν εἰς τοὺς ἀπίστους ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὕλην γέλωτος καὶ σκωμμάτων κατὰ τῶν ἀνοήτων, οἵτινες καταπίνουν τοιαῦτα παραμύθια. Ἀλλ' αὐτὴν τὴν φορὰν οἱ σκῶπται καὶ οἱ ἄπιστοι θὰ εὑρεθῶσιν εἰς δύσκολον θέσιν. Τὸ παράδοξον συμβὰν τοῦ Ἰωνᾶ τῆς Γραφῆς ἐπανελήφθη καὶ ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1891 εἴς τινα Ἄγγλον ὀνόματι Ἰάκωβον Βάρτλεϋ, ὅστις κατ' αὐτὰς νοσηλεύεται ἔν τινι νοσοκομείῳ τοῦ Λονδίνου, ὅπου ἀκόμη δὲν συνῆλθε καλὰ καλὰ ἐκ τῶν συγκινήσεών του.

Ἰδοὺ πῶς κατὰ τὰς ἀγγλικὰς ἐφημερίδας συνέβη τὸ νέον τοῦτο θαῦμα.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον φαλαινοθηρίς τις, εὑρισκομένη εἰς τὰς ἀκτὰς τῶν Φαλκλανδίων νήσων, ἔστειλεν ἁλιεῖς ἐπὶ δύο ἀκάτων, ἵνα συλλάβωσι μεγάλην τινὰ φάλαιναν, τὴν ὁποίαν εἶχον διακρίνῃ εἰς τὸν ὁρίζοντα. Οἱ ἁλιεῖς δὲν ἐβράδυναν νὰ συναντήσωσι τὸ κῆτος καὶ ἐτραυμάτισαν αὐτὸ θανασίμως. Ἐνῷ δὲ ἐσφάδαζεν ἀγωνιῶσα ἡ φάλαινα, ἀνέτρεψε διὰ τῆς κινήσεως τῆς οὐρᾶς τὴν μίαν τῶν ἀκάτων. Οἱ ναῦται ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἐσώθησαν ὑπὸ τῶν προσδραμόντων ἀνδρῶν τοῦ ἄλλου ἀκατίου, ἐκτὸς δύο. Ἐπὶ τέλους εὑρέθη τὸ πτῶμα τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ τὸ πτῶμα τοῦ ἄλλου ἐστάθη ἀδύνατον νὰ εὑρεθῇ μεθ' ὅλας τὰς γενομένας ἐρεύνας. Ὁ ἀπολεσθεὶς ἁλιεὺς ἦτο ὁ Ἰάκωβος Βάρτλεϋ.

Ὅταν ἡ φάλαινα ἔπαυσε νὰ σφαδάζῃ καὶ οἱ ἁλιεῖς ἐβεβαιώθησαν ὅτι εἶχεν ἀποθάνῃ, τὴν ἀνείλκυσαν εἰς τὴν φαλαινοθηρίδα καὶ ἤρχισαν νὰ τὴν διαμελίζωσιν· ἡ ἀσχολία δὲ αὐτὴ διήρκεσεν ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἡμερονύκτιον. Ὅταν δὲ οἱ ἁλιεῖς ἔσχισαν τὸν στόμαχον τοῦ κήτους ἀνεκάλυψαν μετ' ἐκπλήξεως τὸν ἀπολεσθέντα σύντροφον αὐτῶν Ἰάκωβον Βάρτλεϋ, ζῶντα εἰσέτι καίπερ λιπόθυμον !

Οἱ ναῦται κατώρθωσαν μετὰ πολλῆς δυσκολίας νὰ ἐπανχφέρωσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις του τὸν νέον Ἰωνᾶν. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ Βάρτλεϋ κατελαμβάνετο ὑπὸ παροξυσμῶν μανίας καὶ ἐστάθη ἀδύνατον νὰ τοῦ ἀποσπάσωσι λέξιν περὶ τοῦ παραδόξου συμβάντος. Μόνον μετὰ τριῶν ἑβδομάδων νοσηλείαν ὁ Ἰάκωβος Βάρτλεϋ ἀνέκτησε τὸ λογικόν του καὶ ἠδυνήθη ἐπὶ τέλους ν' ἀφηγηθῇ τί τοῦ συνέβη :

«Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἡ φάλαινα μ' ἐπέταξεν εἰς τὸν ἀέρα· ἔπειτα ἐβούλιαξα καὶ εὑρέθηκα εἰς μίαν θήκην ὁμαλὴν καὶ γλιστεράν, ἡ ὁποία μὲ τὸ σφίξιμο καὶ τὸ χαλάρωμα ποῦ ἔκαμνε μ' ἔσπρωχνε ὅλο καὶ πιὸ βαθειά. Τοῦτο διήρκεσεν ὀλίγας στιγμὰς καὶ κατόπιν εὑρέθηκα εἰς ἕνα σάκκον πολὺ πλατύν. Ἔψαξα γύρω μου καὶ ἐνόησα ὅτι μὲ εἶχε καταπιεῖ ἡ φάλαινα καὶ ὅτι εὑρισκόμην εἰς τὸ στομάχι της. Ἠμποροῦσα ἀκόμη ν' ἀναπνέω, ἂν καὶ μετὰ μεγάλης δυσκολίας· ἠσθανόμην δὲ ἀνυπόφορον ζέστην καὶ ἐνόμισα ὅτι θὰ ἐψηνόμουν ζωντανός.

Ἡ φρικτὴ σκέψις ὅτι ἤμουν καταδικασμένος ν' ἀποθάνω εἰς τὴν κοιλίαν τῆς φαλαίνης μ' ἐβασάνιζε καὶ ἡ ἀγωνία μου ἐγίνετο μεγαλειτέρα καὶ φοβερωτέρα ἕνεκα τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἠρεμίας, ἡ ὁποία ἦτο γύρω μου. Ἐπὶ τέλους ἐλιποθύμησα καὶ δὲν ᾐσθανόμην πιὰ τὴν φρικτήν μου θέσιν».

Ὁ Ἰάκωβος Βάρτλεϋ εἶνε γνωστὸς ὡς εἷς τῶν τολμηροτέρων φαλαινοθηρῶν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν συγκινήσεων, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐν τῷ στομάχῳ τοῦ κήτους οὐ μόνον ἔχασε πρὸς στιγμὴν τὸ λογικόν, ἀλλὰ κατέχεται ἀκόμη ὑπὸ δεινῶν παρακρούσεων. Ἐξακολουθεῖ, ἐπὶ παραδείγματι, ἀκόμη νὰ νομίζῃ ὅτι καταδιώκεται ὑπὸ τῆς φαλαίνης καὶ ὅτι καταπίνεται ὑπ' αὐτῆς.

Τὸ δέρμα τοῦ νέου Ἰωνᾶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γαστρικοῦ ὑγροῦ τῆς φαλαίνης ἐγένετο ὅμοιον πρὸς περγαμηνήν. Ἐν τούτοις ἡ γενικὴ κατάστασις τῆς ὑγείας του δὲν ἔπαθε σπουδαίως.

Ὁ πλοίαρχος τῆς φαλαινοθηρίδος διηγεῖται, ὅτι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς φάλαιναι ἐξηρεθισμέναι καταπίνουσιν ἀνθρώπους, δὲν εἶνε σπάνιαι, ἀλλ' ἡ προκειμένη περίπτωσις εἶνε ἡ πρώτη, καθ' ἣν τὸ θῦμα ἐξέρχεται ζῶν ἐκ τοιαύτης φοβερᾶς δοκιμασίας.

Τίς οἶδεν ὅμως πόσοι θὰ χαρακτηρίσωσι τὸ ἀληθὲς τοῦτο γεγονὸς ὡς μῦθον. Ἀλλ' ἀφοῦ εὑρέθησαν ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἐπίστευσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωνᾶ τῆς Γραφῆς, ὑποφέρεται ἂν ἡ ἀπιστία ἀντιτάξῃ τὴν κακολογίαν της καὶ κατὰ τοῦ προκειμένου ἐπεισοδίου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἁπλοῦν καὶ ἄνευ ἀξιώσεων χρονογράφημα.

K*

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(18 — 24 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡ μ έ ρ α ι						
	18	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,2	754,0	754,6	755,3	756,0	756,4	757,1
Μέση θερμοκρασία	17,6	17,8	18,4	19,5	20,5	20,65	21,3
Μεγίστη θερμοκρασία	20,9	22,0	23,5	23,5	25,0	27,2	27,7
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,3	13,6	13,4	15,5	16,0	14,1	14,9
Σχετικὴ ὑγρασία	61	62	58	68	73	56	56
Ἀπόλυτος ὑγρασία	8,93	9,09	9,31	11,65	13,01	12,31	10,54
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	7	5	2	2	3	1	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.5	Α.3	Ν.2	Ν.4	ΝΔ.3	ΒΑ.1	ΒΑ.2
Θάλασσα	1	0	2	0	1	0	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	**18**	**19**	**20**	**21**	**22**	**23**	**24**
Κέρκυρα	22,0	18,5	19,5	18,5	21,5	18,5	19,0
Βῶλος	16,5	16,0	17,5	18,0	19,0	14,0	19,5
Πάτραι	20,5	21,5	20,5	21,0	21,5	22,5	22,5
Τρίπολις	17,5	14,5	15,5	15,0	16,5	15,5	16,5
Κωνσταντινούπολις	—	—	—	16,0	17,0	17,5	23,0
Ὀδησσὸς	11,1	11,1	—	—	16,5	09,1	10,4
Βατοὺμ	18,4	16,1	18,2	12,4	13,1	17,7	16,2
Παρίσιοι	16,6	17,8	13,5	11,0	10,7	15,2	17,1
Ῥώμη	18,0	18,0	21,5	18,5	17,5	16,5	19,0
Νεάπολις	18,5	—	—	18,0	18,0	18,5	20,0
Βρινδήσιον	19,5	19,5	17,5	19,0	21,0	21,0	19,5
Καλιάρη	19,5	20,5	20,5	21,0	20,5	18,5	20,0
Πάνορμον	20,5	—	—	22,5	21,5	22,0	21,5
Μελίτη	21,5	21,5	21,5	23,5	23,5	—	—

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἀέρος κυμαίνεται περὶ τὴν *κανονικὴν* τοῦ τρέχοντος μηνός, πλὴν τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν, ὅτε ἀνῆλθε κατὰ 2 ἢ 3 βαθμοὺς ἄνω ταύτης.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Κατ' εἰδήσεις ἐξ Ἄργους αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ γενόμεναι πρό τινος ἐν τῷ ὑπὸ τὴν Λάρισαν αὐτόθι ἀρχαιοτάτῳ θεάτρῳ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Κοφινιώτου ἔφερον εἰς φῶς ὅλως νέας διαστάσεις, περὶ τὰς 20 ἔτι βαθμίδας εἰς τὸ βάθος καὶ ἀρχαίας ἐπιγραφάς, ἅτινα πάντα θὰ ἀλλοιώσωσι τὰς μέχρι τοῦδε γνώσεις περὶ τοῦ θεάτρου τούτου.

Φιλολογικά

Ὁ Ἄγγλος φιλόλογος Kenyon, οὗ τὸ ὄνομα κατέστησε πασίγνωστον ἡ πρώτη ἔκδοσις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐξέδωκε πρὸ ὀλίγου καὶ ἄλλον τόμον ἐξ ἀνεκδότων παπύρων, περιέχοντα τὰ κείμενα τριῶν ἀντιγράφων ἑλληνικῶν ποιημάτων μέχρι τοῦδε ἀγνώστων καὶ ἀντιβολὰς ἑπτὰ ἄλλων ἀντιγράφων ἤδη γνωστῶν. Καὶ τὰ μὲν ἄγνωστα κείμενα εἶναι: α') ἑπτὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἄρτια ποιήματα τοῦ ἰαμβογράφου Ἡρώδου· β') τεμάχιον λόγου ἀποδιδομένου εἰς τὸν Ὑπερείδην· γ') ἀπόσπασμα γραμματικοῦ συντάγματος, φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ Τρύφωνος. Αἱ δὲ ἀντιβολαὶ ἐγένοντο ἐξ ἀντιγράφων περιεχόντων τὴν τρίτην ἐπιστολὴν τοῦ Δημοσθένους, τὸν περὶ Εἰρήνης λόγον τοῦ Ἰσοκράτους καί τινας ῥαψῳδίας τῆς Ἰλιάδος. Εἰς τὴν ἔκδοσιν πλὴν τοῦ Kenyon συνέπραξαν καὶ ἄλλοι τῶν Ἄγγλων φιλολόγων. Τὸ κυριώτατον μέρος τοῦ νέου δημοσιεύματος εἶναι οἱ νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδόμενοι μιμίαμβοι τοῦ Ἡρώδου. Ὁ Ἡρώδης ἢ μᾶλλον Ἡρώδας ἤκμασεν ἐπὶ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, πιθανώτατα δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου. Ὄχι μόνον τὰ ἄλλα τῶν κατ' αὐτὸν εἶναι ἀμφισβητήσιμα, ἀλλὰ καὶ ἡ πατρίς του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή. Φαίνεται δ' ὅμως ὅτι πιθανωτέρα γνώμη εἶναι ὅτι ἐν Κῷ ἐγεννήθη. Πρῶτος δ' αὐτὸς λέγεται ἐγκαινίσας τοὺς μιμιάμβους, ἤτοι τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ποιημάτων, ἐν οἷς διὰ χωλιαμβικῶν στίχων περιγράφονται μετὰ δραματικῆς τινος ἐπιφάσεως σκηναὶ καὶ εἰκόνες τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον εἶναι πεποιημένον τὸ δέκατον πέμπτον τοῦ Θεοκρίτου εἰδύλλιον. Τούτου λοιπὸν τοῦ ποιητοῦ, οὗ ἕως τώρα δὲν εἴχομεν εἰ μὴ ὀλιγίστους στίχους θησαυρισθέντας ἐν τοῖς Ἕλλησι λυρικοῖς τοῦ Bergk, πλήρη ποιήματα ἀποκτᾷ νῦν τὸ πρῶτον ἡ ἑλληνικὴ γραμματεία χάρις εἰς τοὺς ἐξ Αἰγύπτου παπύρους. Τῶν δὲ ποιημάτων τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἐπιγράφεται «Προκυκλὶς ἢ Μαστροπὸς» καὶ περιγράφει χαριέστατα πονηρὸν γραΐδιον, τὴν Γυλλίδα, ἥτις πάσῃ μηχανῇ πειρᾶται νὰ σαγηνεύσῃ τιμίαν δέσποιναν, τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ τάξιν: «Πορνοβοσκός», «Διδάσκαλος», «Ἀσκληπιῷ ἀνατιθεῖσαι καὶ θυσιάζουσαι», «Ζηλότυπος», «Φιλιάζουσαι ἢ Ἰδιάζουσαι», «Σκυτεύς». Δυστυχῶς τὸ κείμενον εἶναι πολλαχοῦ ἐφθαρμένον, ἐκ τούτου δὲ πλατεῖα ἀνοίγεται πάλιν κέλευθος εἰς τὴν φιλολογικὴν κριτικήν. Ἂς προστεθῇ καὶ τοῦτο ἀκόμη, ὅτι τὸ εἰς τὸν Ὑπερείδην ἀποδιδόμενον τεμάχιον λόγου εἶναι ἐκ τοῦ τέως ἀγνώστου λόγου κατὰ Φιλιππίδου.

— Μετά τινας ἡμέρας ἑορτάζεται ἐν Ῥωσσίᾳ τὸ ἰωβιλαῖον τοῦ μεγάλου Ῥώσσου ποιητοῦ Λερμοντῶ, ὅστις ἐφονεύθη τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1841 ἐν μονομαχίᾳ.

Καλλιτεχνικά

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου ν. ἔληξεν ἄνευ ἐπισήμου τελετῆς ἡ ἐν Βερολίνῳ διεθνὴς καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν ταύτην 14.000 ἄνθρωποι.

Θεατρικά

Ἐν Βερολίνῳ ἱδρύεται προσεχῶς θέατρον τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶνε ἡ παράστασις ἔργων ὡς τὰ μυθιστορήματα τοῦ Ἰουλίου Βέρν. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος θὰ εἶνε εὐθηνοτάτη, ὅλαι αἱ σύγχρονοι μεγάλαι ἐφευρέσεις: ὡς τὸ τηλέφωνον, ὁ φωνογράφος, τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, θὰ εἶνε ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ κατὰ πάσας τὰς θαυμασίας αὐτῶν καὶ πολυπλόκους ἐφαρμογάς.

— Ἄγγλος ἐπιχειρηματίας ἐμίσθωσεν ὁλόκληρον τὸν κινεζικὸν θεατρικὸν θίασον, ὅστις δίδει παραστάσεις ἐν Ἁγίῳ Φραγκίσκῳ, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ εἰς Λονδῖνον καὶ παραστήσῃ ἐκεῖ διὰ πρώτην φορὰν κινεζικὰ δράματα καὶ κινεζικὰς κωμῳδίας.

Μουσικά

Ὁ Ἄγγλος μουσουργὸς Σουλλιβάν, ὁ συνθέτης τοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην δημοφιλοῦς *Μικάδου*, ἀσθενεῖ βαρέως καὶ ὑπέστη ἐγχείρησιν.

Συγκοινωνία

Τὴν 4 Ἰουλίου τρέχοντος ἔτους ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιὰμ ἐνεκαίνισεν ἐπισήμως τὴν ἔναρξιν τῶν ἔργων πρὸς κατασκευὴν τοῦ πρώτου ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ σιδηροδρόμου μεταξὺ τῆς πρωτευούσης Βαγκὸκ καὶ τῆς παραθαλασσίας πόλεως Πακνάμ.

Ἀπογραφικά

Κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Φραγκ. Βλαντῆ ἐν Κερκύρᾳ δημοσιευθὲν ἔγγραφον τὸ περιέχον ἀπογραφικὰς πληροφορίας περὶ Κερκύρας ὑπὸ Λ. Δονάτου, κατὰ τὸ ἔτος 1576 ὁ ἀριθμὸς τῶν χωρίων Κερκύρας ἀνήρχετο εἰς 87. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐξοχῆς ἦσαν 10,000, οἱ τῆς πόλεως δὲ καὶ τῶν προαστείων 8,500, ἐν ὅλῳ 18,500. Ἡ νῆσος παρῆγε τότε κατὰ τὰ εὔφορα ἔτη δημητριακοὺς καρποὺς δυναμένους νὰ ἐξαρκέσωσι διὰ τὴν τροφὴν τῶν κατοίκων ἐπὶ 4 μῆνας. Ἀπὸ τοῦ 1540 μέχρι τοῦ 1576 ἐδαπανήθησαν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μετώπου τοῦ παλαιοῦ φρουρίου 500,000 δουκάτων.

Παντοῖα

Ἡ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένη ἱππικὴ ἐφημερὶς «Turf» προκηρύττει ἀγῶνα ἱππηλασίας μακροτάτης, ἤτοι ἀπὸ Βερολίνου εἰς Φραγκφούρτην καὶ τἀνάπαλιν. Ἡ ὁδὸς ἔχει μῆκος 1200 χιλιομέτρων, τὰ δὲ βραβεῖα ὡρίσθησαν διὰ τὸν πρῶτον ἀφιχθησόμενον 60,000 μαρκῶν, διὰ τὸν δεύτερον 25,000, διὰ τὸν τρίτον 10,000 καὶ διὰ τὸν τέταρτον 5,000. Ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος, ὀφείλει νὰ προκαταβάλῃ 300 μάρκας. Ὁ ἀγὼν θὰ τελεσθῇ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1892.

— Εἰς μνήμην τοῦ Γαριβάλδη ἱδρύθη ἐν Νικαίᾳ ἀνδριάς, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐτελέσθησαν ἐπισήμως τὴν 22 Σεπτεμβρίου.

— Ὁ Στάνλεϋ κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἀπέρχεται μετὰ τῆς συζύγου του εἰς Αὐστραλίαν, ὅπου θὰ διαμείνῃ ἐπὶ ἓν ἔτος.

— Ὁ περίφημος χιμπαζῆς Σάλυ τοῦ ζωολογικοῦ κήπου τοῦ Λονδίνου, ὅστις ἐγνώριζε νὰ μετρῇ μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ εἴκοσιν, ἀπέθανε.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Μ. ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Τὸ μικρὸν τοῦτο καλλιτέχνημα ἀντεγράφη ἐκ τοῦ λευκώματος τῆς δεσποινίδος Εἰρήνης Χατζηπέτρου, ἐπιστηθίου φίλης τῆς ἀποθανούσης Βασιλοπούλας μας.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΑΣΤΥ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντὴς **Θέμος Ἄννινος** — Συντάκται **Γ. Δροσίνης, Δ. Κακλαμάνος**

Συνδρομὴ Ἐσωτερικοῦ: Τρίμηνος δραχμὰς. 9, ἑξάμηνος δραχμὰς, 16. ἐτησία δραχμὰς. 30

Συνδρομὴ Ἐξωτερικοῦ: — — » φρ. χρ. 25. » φρ. χρ. 45

ΤΟ ΑΣΤΥ δίδει ποικίλα δῶρα εἰς τοὺς συνδρομητάς

ΤΟ ΑΣΤΥ συνοψίζει καθ' ἑκάστην εἰς τὰς εἴκοσι στήλας του τὴν παγκόσμιον πολιτικήν, κοινωνικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν κίνησιν.

ΤΟ ΑΣΤΥ δημοσιεύει καθ' ἑκάστην ἐπικαίρους εἰκόνας καὶ γελοιογραφίας.

ΤΟ ΑΣΤΥ εἶνε ἡ καλλιτεχνικώτερον ἐκδιδομένη ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

Ἀναγ. Ἑτ. Κέρκυραν. Βιβλ. Ψυχ. ἐστάλησαν.

κ. Γ. Λ. Κεφαλληνίαν. Διεκόπη ἀπὸ ἀριθ. 39.

κ. Ε. Β. Σῦρον. Δρ. 150 ἐλήφθησαν. Φύλλα τῆς 15 ἐστάλησαν. Προσεχῶς γράφομεν.

κ. Κ. Στ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθη συνδρομή· ἐστάλη ἀπόδειξις ἐντὸς φύλλου.

κ. Β. Ἀναγν. Θήβας. Ἐλήφθη συνδρομή· ἐστάλη ἀπόδειξις ἐντὸς φύλλου.

κ. Γ. Δ.Β. Ῥοστόβιον. Διωρθώθη ἡ διεύθυνσις.

κ. Γ. Δ. Σ. Ξυλότυμβον Κύπρου. Ἐστάλησαν. Γράφομεν ἰδιαιτέρως περὶ ἀποστολῆς συνδρομῆς.

κ. Th. L. Wr. Beloit. Ἐλήφθη λίρα στερλίνα, ἀντίτιμον συνδρομῆς διὰ 15 μῆνας, ἤτοι μέχρι Δεκεμβρίου 1892. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ν. Κλ. Κόρινθον. Στέλλεται αὐτόσε.

κ. Γ. Ι. Β. Ἡράκλειον. Εἰκοσόφραγκα 5 ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

«ΕΣΤΙΑΣ»

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

26 Σεπτεμβρίου 1891

	Ἀγορά Δρ.	Ἀγορά Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	475	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	525	—	528	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	520	—	525	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	410	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	380	—	485	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	385	—	488	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	548	—	548	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3850	—	3860	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	190	50	191	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	280	—	282	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	74	—	74	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	158	—	159	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	415	—	416	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	200	—	200	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	151	—	152	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	89	—	90	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	92	—	95	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	350	—	355	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	25	85	25	87
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	35	26	03
Λίρα ὀθωμανική	23	25	29	40
Λίρα ἀγγλική	—	—	32	30
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	31	70	32	15
Τρίμηνον Γαλλίας	127	—	127	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	32	15	32	60
Ὄψεως Γαλλίας	127	50	128	50

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων δωρεάν, δύνανται νὰ τὸν λαμβάνωσι μετὰ τῆς «Ἑστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ Ἐσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ἰταλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

Digitized by Google

ΠΡΟΒΑΙΝΕΙ ΤΑΧΕΙΑ Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ

ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΙΗΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΑΤΙΝΑ ΕΠΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ

Ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ δραχμὰς 3,50

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 3,50

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὸ ἔργον ἅμα τῇ ἐκδόσει του, ἤτοι ἐντὸς τοῦ Ὀκτωβρίου, δύνανται νὰ ἀποστείλωσιν ἀπὸ τοῦδε τὸ τίμημα :

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
Ἐν Ἀθήναις

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις Γυμνασίοις

ΛΕΞΙΚΟΝ ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Μετὰ τριῶν ἀλφαβητικῶν παραρτημάτων περιεχόντων Α' Ἀνωμαλίας τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, Β' Φράσεις Λατινικὰς καὶ ἄλλας καθιερωθείσας ὑπὸ τῆς συνηθείας, Γ' Κατάλογον κυρίων ὀνομάτων. Σχῆμα 16ον σελ. 1078.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

ΛΕΞΙΚΟΝ ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ

Πεπλουτισμένων διὰ παντοίων λέξεων, τεχνικῶν, ἐπιστημονικῶν κλπ. διὰ καταλόγου ἀνωμαλιῶν καὶ πληρεστέρου τῶν κυρίων ὀνομάτων χρονολογικῶς γεωγραφικῶς ἐν πολλοῖς σαφηνιζομένων. Σχῆμα 16ον σελ. 1140.

Τιμᾶται δραχμῶν 10

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 40 ΤΟΜΟΣ Β΄.

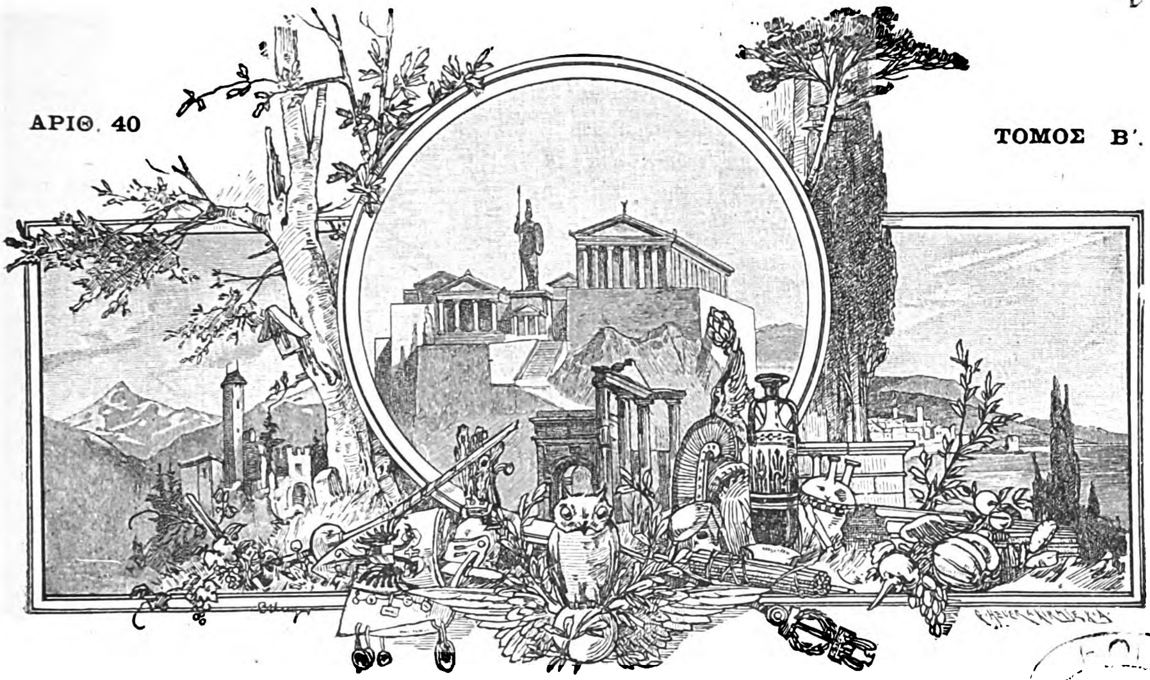

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΚΕΡΚΥΡΑ, ὑπὸ Pr Dr Hirschfeld.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ, διήγημα ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ*.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : ΕΡΩΤΕΣ ΚΟΒΙΩΝ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Δικηγόροι ὡς μάρτυρες, Ἤθη ἀνθρωποφάγων, Ἡ ἐρυθρὰ σημαία, Τὸ εὐάγωγον τῆς γυναικός, Ὁ κύων τῆς Νέας Γῆς, Ὁμοιότης.**

Ο ΚΟΚΚΟΣ, ποίημα ὑπὸ Ε.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (25 Σβρίου—1 Ὀκτωβρίου).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Μουσικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ὁδὸς Νικηφόρου ἐν Κερκύρᾳ. — Ἡ ἀκρόπολις καὶ ἡ πόλις τῆς Κερκύρας ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου.— Δυτικαὶ ἀκταὶ τῆς Κερκύρας.

ΜΙΚΡΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἡ Ἑ σ τ ί α, ἐπιθυμοῦσα ὡς πάντοτε καὶ νῦν νὰ συντελέσῃ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς περισυλλογὴν καὶ διατήρησιν πολυτίμου λαογραφικῆς ὕλης, προκηρύττει μεταξὺ τῶν ἁπανταχοῦ ἀναγνωστῶν αὐτῆς μικρὸν διαγώνισμα πρὸς περιγραφὴν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἑορτάζονται ἐν τῇ ἰδίᾳ ἑκάστου πατρίδι τὰ Χριστούγεννα.

Τὰ τοῦ διαγωνίσματος τούτου ὁρίζονται ὡς ἑξῆς :

1) Ἡ περιγραφὴ πρέπει νὰ εἶνε ἁπλῶς ἀφηγηματική, ἄνευ τῆς παραθέσεως ἰδίων αὐτοῦ σκέψεων, ὑποθέσεων, συμπερασμάτων, ἢ παραπομπῶν εἰς συγγραφεῖς καὶ περιηγητάς, νὰ περιλαμβάνῃ δὲ πιστῶς ἀναγεγραμμένας τὰς σχετικὰς παραδόσεις, δοξασίας, προλήψεις τοῦ λαοῦ καὶ τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν ψαλλόμενα ἢ εἰς ταύτην ἀναφερόμενα δημώδη ᾄσματα. Ἐν ἰδίῳ δὲ μέρει τῆς περιγραφῆς νὰ σημειοῦνται αἱ δοξασίαι περὶ τῆς ἐλεύσεως τῶν Καλλικαντζάρων κατὰ τὰ Χριστούγεννα.

2) Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ εἶνε εὐανάγνωστα καὶ γεγραμμένα μόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τοῦ χάρτου. Νὰ σημειοῦται δὲ ἀκριβῶς ὁ τόπος, εἰς ὃν ἀναφέρεται ἡ περιγραφὴ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος, ὅπερ δύναται νὰ μὴ δημοσιευθῇ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ, ἀνάγκη ὅμως νὰ γνωσθῇ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας».

3) Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» μέχρι τῆς 1ης Δεκεμβρίου. Τὰ ἐκπρόθεσμα θὰ θεωρηθῶσιν ὡς μὴ ληφθέντα.

4) Αἱ ἄξιαι λόγου περιγραφαὶ θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῷ φύλλῳ τῶν Χριστουγέννων.

5) Δέκα ἐκ τούτων, ἐκεῖναι, αἵτινες θὰ πρωτεύωσιν ὡς πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς λαογραφικῆς ὕλης καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς, θὰ ἀμειφθῶσιν ὡς ἑξῆς : Ὁ μὲν τῆς ἀρίστης ἀποστολεὺς θὰ βραβευθῇ λαμβάνων εἰς ἐνθύμημα μίαν πλήρη Πινακοθήκην τῆς «Ἑστίας» μετὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς χρυσῆς θήκης, οἱ δ' ἕτεροι ἐννέα θὰ ἐπαινεθῶσι λαμβάνοντες ἕκαστος ἀνὰ ἓν ἀντίτυπον χρυσόδετον ἡμερολογίου Σκόκου τοῦ 1892.

6) Οὐδὲν χειρόγραφον ἐπιστρέφεται ἐκ τῶν ἀποσταλησομένων.

7) Ἡ κρίσις θὰ γείνῃ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἑστίας» καὶ τριῶν συντακτῶν αὐτῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1891.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Digitized by Google

Η ΚΕΡΚΥΡΑ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 185

Ἀσθενήσας ποτὲ βαρέως ἐν Ὀλυμπίᾳ ἦλθον καὶ διέτριψα τρεῖς ἑβδομάδας ἐν Κερκύρᾳ. Τὸ παράθυρον τοῦ δωματίου μου ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς πλατείας. Οἵαν δήποτε δ' ὥραν καὶ ἂν τὸ ἤνοι-

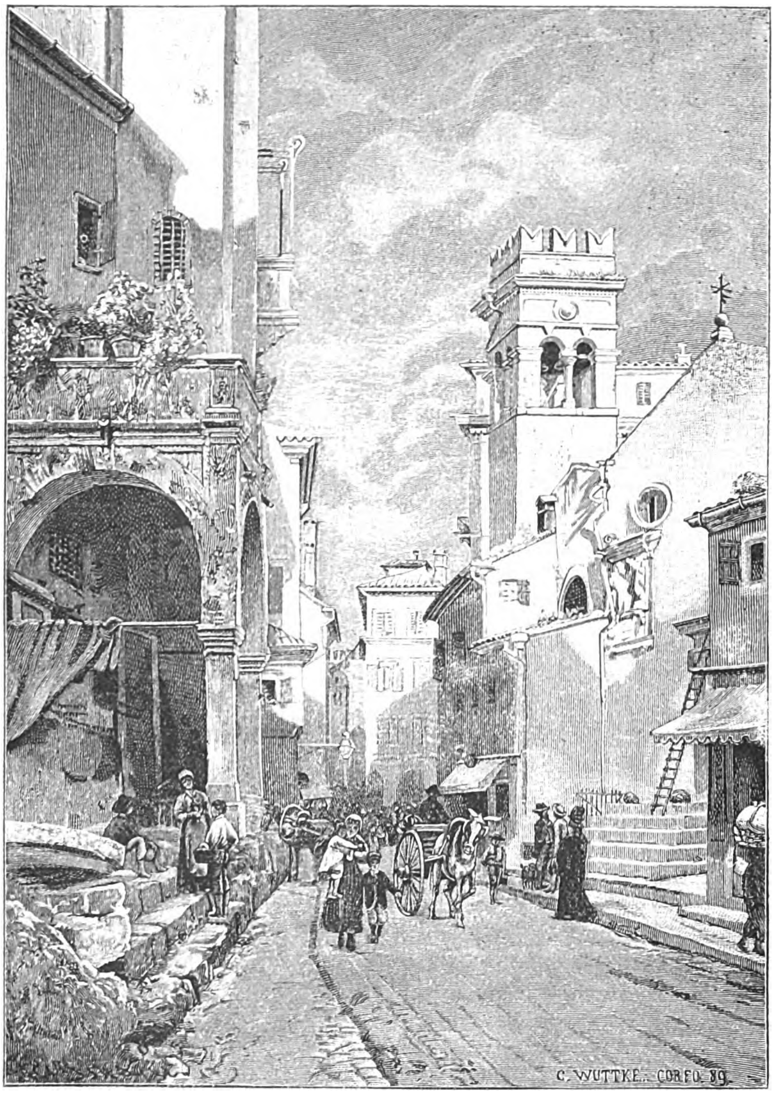

Η ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ.

γα τὸ πρωΐ, πάντοτ' εὕρισκον κομψούς τινας περιπατοῦντας ἐν αὐτῇ, ὡς ἐὰν ἡ ἀνιοῦσα ἡμέρα οὐδὲν ἠξίου παρ' αὐτῶν νὰ πράξωσιν, ὡς ἐὰν ἡ εἰρηνικὴ ἀπόλαυσις ἦτο τὸ μόνον τῆς ζωῆς αὐτῶν μέλημα. Ἀλλὰ καὶ τὸν ξένον ἐν Κερκύρᾳ εἰμπορεῖ νὰ τὸν καταλάβῃ τι ὡς ὑπερκόσμιος ἡσυχία. Καὶ ἐὰν τοῦτο ἦτο ἀκόμη δυνατὸν καὶ ἐν μέσῳ τῶν πολυπλόκων ἡμῶν φροντίδων καὶ τῶν μυρίων νημάτων, τῶν δεσμευόντων ἕνα ἕκαστον, θὰ συνέβαινε βεβαίως νὰ ἐπιλανθάνεταί τις τοῦ νόστου. Τὴν μαγείαν ταύτην τὴν ᾐσθάνθησαν ἤδη οἱ ἀρχαῖοι, ἄλλως δὲν θὰ ἐτοποθέτουν ἐνταῦθα τὴν τῶν Φαιάκων νῆσον, τὸν μακάριον τῆς ὁποίας βίον περιγράφει ἡ Ὀδύσσεια.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας πυκνὸν πλῆθος πληροῖ συνεχῶς τὴν πλατεῖαν, ἐνίοτε δὲ καὶ μετρία τις μουσική, καὶ — ἄρχων καὶ ἰδιώτης, πτωχὸς καὶ πλούσιος κάθηνται ὁ μὲν παρὰ τὸν δὲ περὶ τὰ μικρὰ καὶ ἁπλᾶ τραπέζια, τὰ ὑπὸ τῶν πολυαρίθμων πέριξ καφενείων ἐκτεθειμένα.

Ὅστις θέλει νὰ περιλάβῃ δι' ἑνὸς βλέμματος τήν τε πόλιν καὶ τὰ περίχωρα, πρέπει ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Πλησίον τῆς περιάκτου γεφύρας, τῆς ἀγούσης εἰς τὰ ἐπέκεινα τῆς πλατείας, ἵσταται μνημεῖον, τὸ ὁποῖον κανεὶς Γερμανὸς δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀντιπαρέλθῃ χωρὶς νὰ τὸ σεβασθῇ, ὅσον ἀπηρχαιωμένη καὶ παράξενος καὶ ἂν φαίνεται ἡ τέχνη του. Διότι τὸ μνημεῖον τοῦτο τὸ ἔστησεν ἡ Δημοκρατία τῆς Βενετίας εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτῆς τὸν ἐκ Θυριγγίας Ματθαῖον Ἰωάννην κόμητα τοῦ Σούλεμβουργ, ζῶντα ἔτι τῷ 1717, ἓν ἔτος ὕστερον ἀφοῦ ἀπέκρουσεν ἀπελάσας τῆς Κερκύρας πολυπληθεστάτας καὶ ὑπερόχους τῆς Τουρκίας στρατιωτικὰς δυνάμεις. Ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ φρουρίου ὑψοῦται ἱστός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀναρτώμεναι μεγάλαι μαῦραι σφαῖραι σημειοῦσι τὴν προσέγγισιν τῶν ἐξυπηρετούντων τὴν συγκοινωνίαν μεγάλων ἀτμοπλοίων. Τοῦτο φαίνεται ἐπὶ τῆς εἰκόνος ἡμῶν ἐν σελ. 208, ἡ ὁποία εἶνε εἰλημμένη ἀπὸ τῆς ἐξωτάτης τοῦ βράχου γωνίας μὲ προβολὴν ἐπὶ τῶν δύο κορυφῶν καὶ τῆς πόλεως. Τὸ χαμηλὸν τῆς θέσεως, ἀφ' ἧς ἡ εἰκὼν ἐλήφθη, κάμνει τὴν εἰς τὰ πρόσθεν κορυφὴν νὰ φαίνεται ἀσυμμέτρως ὑψηλοτέρα. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης κορυφῆς ἐφορᾷ τις ἀληθῶς τὴν θαλασσίαν ὁδὸν ὅπως ἀπὸ οὐδενὸς ἄλλου σημείου. Ὡσαύτως ὅμως ἐπιβλέπει καὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ ἐγγυτέρω καὶ ἀπωτέρω περίχωρά της. Ἡ ἐν σελ. 192 εἰκὼν παριστᾷ πρὸ τῶν βλεμμάτων τὴν ῥάχιν τοῦ ὑψώματος, τὴν δευτέραν κορυφήν, τὴν θάλασσαν καὶ τὰ βουνὰ ἀπέναντι. Ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ὁ Γρηγορόβιος εἶδε παρελαύνουσαν πρὸ αὐτοῦ ὁλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου· ἀληθῶς δὲ ἡ φαντασία δὲν χρειάζεται εἰ μὴ ἐλαφρὰν μόνον ἀνάβασιν, ὅπως ἴδῃ τοὺς στόλους τῶν Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων, τῶν Νορμάννων, Βενετῶν καὶ Τούρκων, ὀλισθαίνοντας ἐπὶ τῶν κυμάτων ἐκείνων. Ἀλλὰ καὶ κάτι τι ἄλλο ἀκόμη διεγείρει ἡ ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου θέα. Ἀπέναντι ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐπὶ τῆς γηραιᾶς Ἠπείρου, ὄπισθεν τῶν ὑψηλῶν ὀρέων κοιλαίνεται μικρὸν ὀροπέδιον, τὸ ὁποῖον ἔφερέ ποτε πανάρχαιον ἱερὸν τῶν Ἑλλήνων, τὸν ναὸν καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου. Καὶ ὁ τόπος οὗτος κεῖται τώρα ἀπὸ αἰώνων ἐνώπιον τῆς γείτονος ἑλληνικῆς νήσου ὡς ξένη χώρα! Θὰ μείνῃ λοιπὸν καὶ δύναται νὰ μείνῃ οὕτως ἔχουσα ἡ παρὰ φύσιν αὕτη κατάστασις τῶν πραγμάτων; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν τολμῶμεν νὰ δώσωμεν μετὰ πεποιθήσεως ἀρνητικὴν ἀπάντησιν.

Τὴν περικαλλεστέραν καὶ τὰ μάλιστα χαρακτηριστικὴν εἰκόνα παρουσιάζει ὁ ἐφ' οὗ τὸ φρούριον βράχος, ὅταν τὴν παρατηρῇ τις ἀπὸ τὸ νότιον μέρος, ἀπὸ τὴν θελκτικὴν ὁδὸν τῶν καταπλεόντων σκαφῶν, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ μέρος τοῦτο παραπλέουσι πλησιέστατα εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης. Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἐμποιεῖ τὴν ἐντύπωσιν ἰδανικοῦ φρουρίου, ἐξηγμένου ἔκ τινος παραμυθίου· τόσον εὐάρεστα, τόσον τυπικὰ ἐμφανίζονται τό τε σχῆμα καὶ τὸ περίγραμμά του. Ἀπὸ τῶν σημείων, ἀφ' ὧν ἡ ῥάχις φαίνεται ὀλιγώτερον, τὸ φρούριον ὁμοιάζει σαρκοφάγον ἐπὶ τῶν κυμάτων ἠρεμοῦσαν· ἔπειτα πάλιν φαίνεται ὡς πελώριον βάθρον φέρον τὰς δύο κορυφάς, ὡς ἐὰν ἑκάστη τούτων ἦτο θεός τις ἐπ' αὐτοῦ ἱδρυμένος. Καὶ ὅμως τὸ περίβλεπτον τοῦτο σημεῖον, τὸ προσελκῦσαν τοὺς πρώτους ἐκ τῆς ξένης ἐλθόντας κατοίκους, δὲν εἶνε τὸ ἐφ' οὗ ἐκτίσθη ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις. Ἐκεῖνοι πολλῷ μᾶλλον κατέλαβον τὴν βραχώδη γλῶσσαν, ἡ ὁποία νοτίως ἀπὸ τὴν σημερινὴν πόλιν διήκει εἰς τὴν θάλασσαν. Αὕτη ἀπέχει πολὺ τοῦ νὰ ἔχῃ τὸ ὡρισμένον τῆς ἄλλης σχῆμα. Ἐν τούτοις εἶνε ἀσυγκρίτως εὐρυχωροτέρα, τοῦθ' ὅπερ ἦτο σπουδαῖον πλεονέκτημα, ἐπειδὴ παρόμοιον φρούριον ἐν καιρῷ τῆς ἀνάγκης εἶχε συνεχῶς νὰ περισκέπῃ μέγα πλῆθος ἀνθρώπων. Πρὸ πάντων ὅμως ἡ γλῶσσα αὕτη ἐσχημάτιζεν ἔσωθεν μὲν μετὰ τοῦ κρασπέδου τῆς νήσου ἕνα διὰ τὰς ἀρχαίας περιστάσεις ἐξαίρετον λεκανοειδῆ λιμένα, μὲ στενήν, εὐκόλως κλειομένην εἴσοδον, ἔξωθεν δὲ ἀνοικτὸν πρὸς ἀπόβασιν ὁρμητήριον προφυλαττόμενον κατὰ τοῦ βορρᾶ ὑπὸ τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ κεῖται νῦν τὸ φρούριον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ συνέχεια τῆς γλώσσης ταύτης πρὸς τὴν ξηρὰν εὐκόλως ἠδύνατο νὰ φράσσηται, ἀντεστοίχει ἄρα ἡ θέσις καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς ἕνα, δικαίως προτιμώμενον θεμελιώδη τύπον ἑλληνικῶν παραλίων πόλεων — θέσις ἐπὶ ἀκρωτηρίου μὲ λιμένα ἑκατέρωθεν — ὅστις συνήνου ἐν ἑαυτῷ ἀσφάλειαν καὶ εὐμαρῆ συγκοινωνίαν. Εἶνε ἄλλως τε γνωστόν, ὅτι τὰ ἱστιοφόρα εἰμποροῦν νὰ προσορμισθοῦν μὲ κάθε ἀέρα, ὅταν εἶνε ἐλεύθερα νὰ ἐκλέξωσιν ἕνα ἐκ δύο ἀντιθέτως κειμένων ὅρμων.

Ἀκόμη κατὰ τὸν τέταρτον μ. Χ. αἰῶνα ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωβιανὸς ἔκτισεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως τὴν ἐκκλησίαν τῆς Θεομήτορος, ἐκείνην ἡ ὁποία κατόπιν, ὅτε ὁ συνοικισμὸς ἐχώρησεν εἰς τὴν σημερινὴν αὐτοῦ θέσιν, ἐπωνομάσθη Παλαιόπολις.

Περὶ τὴν εἴσοδον δύο ἀρχαῖκαὶ κορινθιακαὶ παραστάδες ὑποβαστάζουσι τὸ ἐπιστύλιον, ἐφ' οὗ φέρεται ἐγγεγλυμμένη τοῦ αὐτοκράτορος ἐπιγραφή. Ἄνωθεν τούτου ἐκτίσθη ἀργότερον ὁ Λέων

Digitized by Google

τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Καὶ οὕτως ἐγένετο τὸ ὅλον μνημειακὸν περὶ τῶν τυχῶν τῆς νήσου ἐπίγραμμα, ἐκφραστικώτερον τοῦ ὁποίου δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ. Περαιτέρω, ἄνωθεν τῆς παραλίας, παρὰ τὴν πηγὴν Καρδάκι(σελ.193), ἡ ὁποία ἐφοδίαζέ ποτε ὁλοκλήρους στόλους μὲ ὕδωρ, ἀνεσκάφησαν τὰ λείψανα παναρχαίου δωρικοῦ ναοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ μῆκος τῶν στύλων εἶνε τηλικοῦτον, ὥστε προφανῶς ὑποδεικνύει, ὅτι τὸ στέγασμα τοῦ ναοῦ ἦτο ξύλινον, ὅπως ἐδιδάχθημεν νεωστὶ νὰ ὑποθέτωμεν περὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἑλληνικῶν ναῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἔκειτο ἡ παλαιὰ πόλις φύονται νῦν ἄλση ἐλαιοδένδρων, ὁποῖα εἶνε τὰ περιβάλλοντα ὁλόκληρον τὴν νῆσον, ἀνέκαθεν θαυμαζόμενα διὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ πάχος τῶν κορμῶν αὐτῶν. Τὰς ἀμπέλους τὰς παρηγκώνισαν οἱ ἐλαιῶνες, τοὐλάχιστον τὰς ἐξήλασαν ἀπὸ τῶν ὑψῶν πρὸς τὰ πεδινὰ μέρη παραβλάψαντες οὕτω τὸ ποιόν των. Εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τῆς χώρας ἡ ἄμπελος πιθανῶς παρενεβλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Βέβαιον εἶναι μόνον ὅτι ἡ τῶν ἐλαιοδένδρων φυτεία ὑπεστηρίχθη τὰ μέγιστα ὑπὸ τῶν Βενετῶν· τὸ δ' ὅτι ηὐνόησαν μίαν τόσῳ μονοειδῆ παραγωγὴν μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τηρήσωσι τὴν νῆσον ἔτι μᾶλλον ἀσφαλῶς ἐξηρτημένην ἀπ' αὐτῶν καὶ τοῦ εἰσαγωγικοῦ αὐτῶν ἐμπορίου — δὲν ἀντιβαίνει βέβαια εἰς τὰς πολιτικὰς αὐτῶν θεωρίας. Ὑπὸ διάφορον ἀλλὰ πλείστου λόγου ἀξίαν ἔποψιν μετέβαλον τὴν φυσιογνωμίαν τῆς νήσου οἱ Ἄγγλοι κατὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον ἐπ' αὐτῆς κυριαρχίαν των χαράξαντες καὶ ἐγκαταστήσαντες λαμπροὺς ἁμαξιτοὺς δρόμους.

Ὁ ταξειδιώτης ὁ διατρίβων ἐν Κερκύρᾳ μίαν ἐρατεινὴν τοῦ ἔαρος ἡμέραν, ὁ περιπατῶν εἰς τὰς παραδεισίους αὐτῆς ἐξοχάς, τῶν ὁποίων ἡ τροπικὴ σχεδὸν βλάστησις σαγηνεύει, ὁ ἀναπνέων τὸν εὐκραέστατον ἀέρα, ὁ βλέπων τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου περιλουομένην καὶ ὑπὸ ποικίλων ἀποχρώσεων περιαυγαζομένην, ὁ ταξειδιώτης ὅστις ἐνώπιον πάντων τούτων λησμονεῖ ἅπαξ πᾶν ὅ,τι ἄλλως τοῦ πιέζει τὴν καρδίαν ἢ τοῦ βαρύνει τὴν κεφαλὴν — αὐτὸς μακαρίζει βέβαια ἐκείνους, εἰς οὓς δέδοται νὰ κατοικῶσι διαρκῶς εἰς τοιοῦτον παράδεισον. Ἐπιπροστίθενται δὲ εἰς ταῦτα καὶ ἄλλου εἴδους ἐντυπώσεις, ἐντείνουσαι τὴν εὐάρεστον τῆς ψυχῆς διάθεσιν. Ὁ ἀπὸ βορρᾶ κατερχόμενος προγεύεται, οὕτως εἰπεῖν, ἐν Κερκύρᾳ κατὰ πρώτην φορὰν τοῦ ἀνατολικοῦ βίου. Ὅταν δ' ἐπιστρέφει ἐκ τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν πατρίδα του, τὸν προϋπαντῶσιν ἐνταῦθα τὰ πρῶτα τεκμήρια τοῦ συνήθους αὐτῷ ἑσπερίου πολιτισμοῦ. Διότι οὐχὶ ὀλίγον ὠφελημένη ἔμεινεν ἡ νῆσος μηδέποτε εἰς Τούρκους ὑποταγεῖσα, ἀλλὰ μόνη αὐτὴ ἐκ πασῶν διατελέσασα πάντοτε ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ χορείᾳ. Ἰδία τις ἀτμοσφαῖρα περιπνέει ὅπως δήποτε περὶ τὸν ἀρχαῖον ἐνταῦθα πολιτισμόν, μὲ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συγκριθῇ ὁ εὐχάριστος μὲν ἀλλὰ νέηλυς πολιτισμὸς πρωτευουσῶν τινων τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τούτοις ὅμως ἄξιον πολλῆς παρατηρήσεως καὶ σημαντικὸν ἰδίᾳ τοῦ χαρακτῆρος τῆς μακρᾶς βενετικῆς κατοχῆς εἶνε, ὅτι τὸ ἐπίχρισμα τοῦ εὐρωπαϊσμοῦ δὲν προὐχώρησεν ἔξω τῶν πυλῶν τῆς πόλεως εἰ μὴ ἐλάχιστα μόνον.

Καὶ πόσον ἀπομεμακρυσμένος τοῦ κόσμου ἦτό τις πρότερον ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τούτων! Ἡ διαμονὴ ἐπὶ νήσου ἔχει πάντοτέ τι τὸ ἡσυχαστικόν. Οὐχὶ δ' ἄνευ λόγου ἀναφέρονται μόνον «νῆσοι» ὡς κατοικίαι «τῶν μακάρων». Ἐν Κερκύρᾳ δὲ τότε ἐλάμβανέ τις δὶς μόνον τῆς ἑβδομάδος ἐπιστολὰς κ' ἐφημερίδας, τὰς πηγὰς ταύτας πάσης ἀνησυχίας, — μετὰ τοῦτο εἰμποροῦσε κανεὶς πάλιν νὰ τρέξῃ πρὸς ἀπόλαυσιν τοῦ εἰρηνικοῦ του βίου. Ὅτι ταῦτα σήμερον ἔχουσιν ἄλλως, ἐννοεῖται. Μηδὲ ἡμέραν μένει τις χωρὶς νέων εἰδήσεων. Ἡ συγκοινωνία ἐπὶ τῆς θαλασσίας ταύτης ὁδοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην δεκαπενταετίαν ηὐξήθη καταπληκτικῶς ὁμοῦ μὲ τὴν ἀκμὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν μεταβάλλει δὰ καὶ τίποτε ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς χώρας, αὕτη δὲ — ἐν τούτῳ ἡ βραχεῖα διαμονὴ οὐδαμῶς ἀπατᾷ τὸν ταξειδιώτην — μὲ ἀφειδεῖς τῷ ὄντι χεῖρας δαψιλεύει τὰ δῶρά της ἐπὶ τῆς νήσου.

Τὸν πληκτικὸν τοῦ θέρους καύσωνα, τὸν ἐν τῇ περιοχῇ τῆς πόλεως, τὸν ἀποφεύγει κανεὶς ἀνερχόμενος εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη. Ἀφ' ἑτέρου εἶνε πανθομολογουμένη ἡ τοῦ χειμῶνος ἠπιότης. Ἡ νῆσος δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένη ἑλωδῶν ἀναθυμιάσεων, ἰδίᾳ κατὰ τὰ μεσημβρινὰ χωρία. Ἀλλὰ τοῦτο ἐλάχιστα μόνον σκιάζει τὴν ὅλην τῆς εἰκόνος αὐτῆς λαμπρότητα. Ἐκτάκτως μεγάλη εἶνε ἡ εἰς τὴν Κέρκυραν ἀναλογοῦσα μερὶς τῆς ἐν γένει παραγωγῆς ἐν Ἑλλάδι. Κατανοεῖ δὲ κανεὶς τοῦτο κάλλιστα, ἐὰν παραβάλῃ τὴν ὁλικὴν τῆς παραγωγῆς ταύτης ἀξίαν πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐδάφους τῆς νήσου. Ἐν Ἑλλάδι μόνον ἡ Κεφαλληνία καὶ ἡ Μεσσηνία ἁμιλλῶνται ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν μὲ τὴν Κέρκυραν. Ὑπερτεροῦσι δὲ ταύτης ἡ Ἦλις καὶ ἡ Ἀχαΐα μὲ τὴν ἀπαράμιλλον αὐτῶν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος. Ἡ δὲ Κέρκυρα, τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις δὲν ἀποτελεῖ οὔτε τὸ ἑκατοστὸν κἂν τῆς Ἑλλάδος, παρέχει μολαταῦτα τὸ ὄγδοον καὶ ἔνατον τῆς ὅλης οἰνοπαραγωγῆς τοῦ τόπου καὶ δὴ τὸ ἕκτον ἢ ἕβδομον τοῦ ἐλαίου καὶ τῶν ἐλαιῶν. Δὲν θέλω νὰ παρασιωπήσω ὅτι παρατηρηταὶ ἁρμόδιοι νὰ κρίνωσι περὶ τῶν τοιούτων θεωροῦσιν ὡς ὑπέρμετρον τὴν κλίμακα, καθ' ἣν γίνεται ἡ καλλιέργεια τῶν ἐλαιῶν ἐπὶ τῆς νήσου. Ἀληθὲς ὅμως μένει πάντοτε τοῦτο: «Ὅ,τι κάμνει ἡ φύσις αὐτοῦ πέρα εἶνε καλὰ καμωμένον». Ἀλλ' οἴμοι! ὅτι αἱ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα

Digitized by Google

τίποτε δὲν ἔγεινε τέλειον!» Αὐτὴ δὲ ἡ πλουσία φύσις, ἡ ῥίπτουσα τοὺς καρποὺς ἑτοίμους εἰς τὰς ποδιὰς τῶν κατοίκων τῆς Κερκύρας, ἀνεχαίτισεν ἄρά γε παρακωλύουσα τὴν ζωϊκὴν αὐτῶν δρᾶσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνεργῇ; Ἢ μήπως ἡ μακρὰ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ξένων ἐξάρτησις παρέλυσε χωλάνατα τὴν δραστικότητά των; Ὁποία δήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ αἰτία, τὸ γεγονὸς μένει ἀναμφισβήτητον, ἀνηλεῶς δὲ τὸ ἐπαναλαμβάνουσιν οἱ ἀριθμοί, οὓς δανείζομαι ἀπὸ τῆς τελευταίας τῆς Ἑλλάδος στατιστικῆς τοῦ ἔτους 1889. Πανταχοῦ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκτάκτως ηὔξησεν ἡ τῶν ἐντοπίων συμμετοχὴ εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν μεγάλην βιομηχανικὴν παραγωγὴν — τῆς Κερκύρας τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν κατέχει καὶ σήμερον ἀκόμη τὴν τελευταίαν θέσιν, τὰ δ᾿ ἐργοστάσιά της περιορίζονται σχεδὸν ὅλως διόλου εἰς ἀριθμόν τινα ἀτμομύλων καὶ σαπωνοποιείων (;). Ἔπειτα: Ἓν τῶν καλλίστων χαρακτηριστικῶν τῶν Ἑλλήνων εἶνε ὅτι, προκειμένου περὶ ἀλληλοβοηθείας, δὲν πτοοῦνται πρὸ καμμιᾶς θυσίας. Μία δ᾿ ἐκτάκτως ἀνεπτυγμένη συναίσθησις τῆς κοινωφελίας παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐκδηλοῦται διὰ μεγαλοπρεπῶν ἱδρυμάτων καὶ φιλανθρωπικῶν σωματείων. Ἐκ Κερκύρας οὐδὲν σχεδὸν τοιοῦτον ἀναφέρει ἡ στατιστική (;). Ἐκτὸς γυναικείου τινὸς συλλόγου καὶ ἑτέρου προστατευτικοῦ τῆς τῶν ἀπόρων παιδεύσεως διαπρέπουσιν ἐπὶ τῆς νήσου δύο μουσικοὶ καὶ εἷς δραματικὸς σύλλογος. Εὐγλωττότατα ὅμως ἐκφράζει τὴν ἐπικρατοῦσαν κατάστασιν ἰδίᾳ τὸ γεγονός, ὅτι ἐκ 2,700 φοιτώντων εἰς τ᾿ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια μόλις τὸ πέμπτον περίπου εἶνε κοράσια· ἐν τοῖς δημοτικοῖς μάλιστα σχολείοις τὰ θήλεα δὲν ἀποτελοῦσιν εἰ μὴ τὸ ἕκτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν. Θλιβερὸν εἶνε ὅτι ταῦτα ἐπ᾿ οὐδεμιᾶς τῶν Ἰονίων νήσων ἔχουσιν οὐσιωδῶς κάλλιον. Τοὐναντίον ἐν νεαραῖς ἐπαρχίαις, ὁποία ἡ Ἀττικὴ καὶ ἡ Βοιωτία, ἀναλογοῦσι δύο θήλεα πρὸς τρία πάντοτε ἄρρενα. Εἰς τὰ ἀνώτερα μάλιστα τῆς Ἀττικῆς ἐκπαιδευτήρια ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν δύο φύλων εἶναι σχεδὸν ἡ αὐτή. Καὶ ναὶ μὲν εἴς τινα μέρη τῆς νέας Ἑλλάδος ἡ ἀναλογία εἶνε πλέον μειονεκτικὴ τῆς ἐν Κερκύρᾳ, ἀλλ᾿ ὅμως ὁ πολιτισμὸς τῆς νήσου ταύτης χρονολογεῖται ἀπὸ τόσων περίπου ἑκατονταετηρίδων, ἀφ᾿ ὅσων δεκαετηρίδων χρονολογεῖται ὁ τῆς Ἑλλάδος.

Pr Dr HIRSCHFELD Μετάφρ. Γ. Μ. Β.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε σ. 188.

Ε΄

Πέρασε κι᾿ ὁ χειμῶνας. Ἔλυωσαν τὰ χιόνια τοῦ Ζυγοῦ, μόνο ἡ κορφή του πρόβαλλεν ἀκόμα τυλιγμένη σὰ μέσα σὲ ψιλὸ κατάλευκο γιατμάκι. Στὸ Μισόκαμπο λουλούδιζαν ἡ μυγδαλιαὶς καὶ ᾿ς τὰ σπιτάκια τοῦ Θαλασσοχωριοῦ, μέσ᾿ ἀπὸ κάθε χαγιάτι καὶ κάθε λιακωτό, μέσα σὲ λογῆς λογῆς γαστρούλαις καὶ κασελάκια πρασίνιζεν ὁ βασιλικός, τὸ δυόσμο, τὸ δεντρολίβανο, κι᾿ ἄνθιζαν τὰ ῥόδα, τὰ γαρούφαλα, τὰ μανουσάκια καὶ ἡ βιολέταις. Καὶ τὸ πιὸ φτωχόσπιτο τὸ ἔβλεπες πλούσιο σὲ μυριστικά, καὶ τὰ κορίτσια τοῦ Θαλασσοχωριοῦ μὲ τῆς θρεμμέναις πλεξίδες καὶ τὰ βεργολυγερὰ κορμάκια τους τὸ εἶχαν ξεχωριστὴ δουλειὰ τὴν ἄνοιξη νὰ τὰ ποτίζουν καὶ νὰ τὰ ξεδιαλέγουν τὰ λουλούδια τους. Κ᾿ ἐκεῖ κάτω ἀπ᾿ τὰ χαγιάτια κι᾿ ἀπ᾿ τὰ λιακωτά, σὲ πόρταις καὶ σὲ παράθυρα κι᾿ ἀνάμεσα ᾿ς τῆς γάστραις, ἔχτιζαν καὶ τὰ χελιδόνια τῆς φωλιαίς· τί εὔκολα ποῦ εὕρισκαν τόπο γιὰ νὰ χτίσουν τῆς φωλιαίς τους ἐκεῖ πέρα· ὅσο φτωχότερα ἦταν χτισμένο τὸ σπίτι, τόσο πλουσιώτερα, τόσο ἀφοβώτερα ἔζοῦσαν τὰ χελιδόνια τὰ καϋμένα· καὶ θαρρεῖς τὸ γνώριζαν κι᾿ αὐτά!

Στὸ σπιτικὸ τοῦ Μήτρου τοῦ Ῥουμελιώτη κανένα λουλοῦδι δὲν εἶχε ἀνοίξει· δυὸ τρεῖς γαστρούλαις ἐστέκονταν ἀπάνω ᾿ς τὸ μπαλκόνι γυμναίς, σὰν νὰ διάβηκεν ἀπάνω τους ἀράπικο ποδάρι. Στὸ μυαλὸ τῆς Δήμαινας φροντίδες γιὰ λουλούδια δὲ χωροῦσαν. Τὸν περασμένο χειμῶνα ἔρριξε τ᾿ ἀνεμόβροχο τῆς γάστραις μὲ τῆς τάβλαις ποῦ τῆς ἐκρατοῦσαν καὶ στόλιζαν τὴν μπροστινὴ τὴν ὄψι τοῦ σπιτιοῦ ἀπ᾿ ἄκρη σ᾿ ἄκρη, καὶ μαζὶ μ᾿ αὐτὰ καὶ τῆς φωλιαὶς μ᾿ ὅλα τὰ χελιδόνια. Κανεὶς δὲ συλλογίστηκε νὰ τὰ ξαναστυλώσῃ. Καὶ σὰν ἦρθεν ἡ ἄνοιξι καὶ γύρισαν καὶ τὰ πουλιά της, δὲ στάθηκαν ᾿ς τὸ σπίτι, ::᾿ ἔφυγαν τὸ χαλασμὸ ἀνήσυχα χτυπῶντας τ᾿ ἀφτερά.

Πέρασαν ἡ ἀποκρηαὶς κ᾿ ἡ Μεγάλη Σαρακοστὴ μὲ τὸ καλὸ ἦταν ᾿ς τὰ τελευταῖα. Κ᾿ ἡ Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν ξαναγύρισεν. Ὁ Ἀπρίλις, νιόφερτος, ξανάνιωσε τὴ ζωὴ καὶ νέα δύναμι σκορποῦσε γιὰ τῆς ζωῆς τὸν ἀγῶνα· νέαις χαραὶς ἔνοιωθεν ἡ ψυχή, νέαις φροντίδες ξεφύτρωναν ᾿ς τὸ νοῦ· σὰν τ᾿ ἄνθη ξάνοιγαν ἡ ἀγάπαις, ἡ ἐκκλησιαὶς ἀνοιχταὶς· μοσχοβολοῦσαν ἀπὸ λιβάνι, κ᾿ ἡ καρδιαίς, ἀνοιχτότεραις, μοσχοβολοῦσαν ἀπὸ ἐλπίδες. Τέτοια ἐποχὴ γλυκαίνεται κι᾿ ὁ βασανισμένος· κι᾿ ὁ ἀπελπισμένος παίρνει ὁρμή· κι᾿ αὐτὸς ποῦ εἶν᾿ ἕτοιμος νὰ ξεψυχήσῃ,

Digitized by Google

τὴν ἀγκαλιάζει σφιχτότερα τὴ ζωή, κυττάει νὰ τὴν πουλήσῃ ὅσο μπορεῖ ἀκριβώτερα.

Ὁ Μήτρος δὲν εἶχε πλέον γλυτωμό. Μετρημέναις ἦταν ἡ μέραις του. Πᾶνε κ' οἱ γιατροὶ μὲ τὰ γιατρικά, πᾶνε κ' ἡ μάγισσες μὲ τὰ μαντολόγια. Γαγγραίνιασε τὸ πόδι. Τὸ φαρμάκι ἀνέβαινε ὁλοένα κι' ἁπλώνοταν 'ς τὸ αἷμα. Κ' ἐκεῖνος ἀμίλητος, ἄσειστος, μόνο τὰ μάτια του μιλοῦσαν, γοργοκίνητα, γυαλιστερά, λὲς καὶ περίμενε τὸ Χάρο, γιὰ νὰ λογαριαστοῦν. Ἡ δόλια ἡ Δήμαινα εἶχε καταντήσει ἀγνώριστη ἀπὸ τὴν ἀγρύπνια κι' ἀπὸ τὴ λύπη, σωστὸ σαράβαλο. Ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα οὔτε μιλοῦσαν οὔτε τὸ κουνοῦσαν ἀπ' τὸ πλευρό του. Τὴ Μεγάλη Πέμπτη ἔφεραν τὸν παπᾶ Θύμιο καὶ τὸν μετάλαβε.

Ἡ Μεγάλη Παρασκευὴ ξημέρωσεν ὄχι σὰν ταὶς ἄλλαις χρονιαίς, μὲ μαῦρον οὐρανό. Ξημέρωσε καταγάλανη κι' ὁλόξανθη. Μὲ τὴν πρώτη ἀχτῖνα τοῦ φωτὸς ποῦ γλύστρησεν ἀπὸ τὴ χαραμάδα 'ς τὸ στρῶμα τοῦ Μήτρου, ὁ Μήτρος ἐσπαρτάρησε κ' ἔβγαλε φωνὴ τρανὴ κ' ἔκραξε:

— Μάννα, ἥλιο θέλω, ἀέρα θέλω· ἄνοιξε τὸ παράθυρο!

Κι' ἀνοίγει τὸ παράθυρο κι' ὁ ἥλιος πλημμυρίζει τὸ σκοτιδιασμένο, τὸ ἔρμο σπίτι. Σὰν πανηγύρι χύνεται τὸ φῶς του σὲ πάτωμα, σὲ τοίχους, καὶ σὲ κάθε τι. Τὸν περιχύνει τὸν ἄρρωστο, καὶ θἄλεγες πῶς ἦταν αὐτὸς ὁ μόνος γιατρὸς κι' ὁ μόνος μάγος. Τὰ μακρυὰ κι' ἀχτένιστα μαλλιά του τ' ἀναταράζει τὸ πρωϊνὸ τ' ἀγέρι ποῦ μὲ βία χύθηκεν ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο. Κι' ἀπ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο τὰ μάτια του τραβᾶνε ἴσα ὁλόϊσα κι' ἀνταμώνονται μὲ τὸν ἥμερο γιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ· τὸν ἴδιο τὸ γιαλὸ ποῦ ἀλλάζει χίλια χρώματα σὰ χίλια ὄνειρα σὲ κάθε χρυσοφίλημα τοῦ ἥλιου ἀπ' τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ. Μόνο πῶς ὁ Αὔγουστος δὲ μποροῦσε τότε νὰ τοῦ δώσῃ τὴ μυστικὴ ἐμμορφιὰ ποῦ σήμερα τοῦ δίνει ὁ Ἀπρίλης, πλασμένη ἀπ' ὅλαις ταὶς πνοαὶς κι' ἀπ' ὅλαις ταὶς λαχτάραις τῆς ζωῆς. Καὶ σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ μώλου τὰ μάτια του ξανοίγουν ἕνα καϊκάκι, τὸ ἴδιο τὸ καΐκι του, ξαρματωμένο ἐκεῖ, παραρριμένο. Καὶ σὰ νὰ φώτισεν ὁ ἥλιος τὸ λογισμό του πιὸ βαθειὰ κ' ἀπὸ τὸ σπίτι του, κατάλαβε κι' αὐτὸς πῶς ἦρθεν ἡ στερνή του ἡ ὥρα, πῶς ὁ Χάρος πλάκωσε, καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ σὰν ἄξιο παλληκάρι, μὰ τὸν κὺρ Ἥλιο ποῦ τοῦ φώτιζε τὸν ὑστερνό του δρόμο. Κι' ὁ μάγος ὁ Ἥλιος τὸν ἐμάγεψε· τὸν μέθυσε μὲ ἕνα παράξενο κι' ἀπάντεχο κρασί, καμωμένο ἀπὸ ζωὴ κι' ἀπὸ θάνατο.

— Ἕνα καθρέφτη, μάννα, ἕνα καθρέφτη!

Τοῦ ξάναψεν ἔξαφνα ἡ ἔγνοια τοῦ στολιδιοῦ· ἤθελε νὰ συγυρίσῃ τὴ λεβεντιά του γιὰ τὸ ταξεῖδι τοῦ κάτου κόσμου. Τοῦ φαίνονταν πῶς ἑτοιμάζονταν νὰ πάῃ στὸ πανηγύρι τοῦ ἁϊ Λιᾶ, 'ς τὰ πλάγια τοῦ Ζυγοῦ. Κ' ἡ μάννα ποῦ ἀλάλιασεν ἀπ' τὴ συμφορά, ποῦ ἀγροικοῦσε καὶ δὲν ἔνοιωθε, ποῦ ἔνοιωθε χωρὶς νὰ συλλογίζεται, τοῦ φέρνει τὸν καθρέφτη.

Ἐπῆρε τὸν καθρέφτη, κι' ἄρχισε νὰ κυττάζεται μέσα 'ς αὐτόν· ὄχι νὰ κυττάζεται, μὰ νὰ κυττάζῃ μέσα 'ς αὐτὸν χίλιαις ἐνθύμησες, χίλιαις εἰκόνες ἀπ' τὰ μικρά του χρόνια ὡς τὰ τωρινά· εἰκόνες κ' ἐνθύμησες, θαφταὶς μέσα 'ς τὸ νοῦ του, ποῦ ξεθάφτονταν γιὰ ὑστερνὴ φορὰ κι' ἀνασταίνονταν καὶ σὰν πολλάκια γοργόφτερα ταὶς ἔβλεπε μὲ τὰ σβυσμένα μάτια του νὰ σπαρταροῦνε μέσα 'ς τὸ γυαλί. Κ' ἔλεγες πῶς ἦτον ὁ καθρέφτης ὡσὰν ἐκεῖνον τὸ μαγικὸ τὸν περίφημο ποῦ μέσα του ξάνοιγες ὅλα τὰ μακρυνὰ τὰ περασμένα καὶ ὅλα τὰ μακρυνὰ τὰ μελλόμενα.

Κ' ὕστερα μὲ μιᾶς δὲν ἀντίκρυσε ἄλλο τίποτε μέσα 'ς τὸν καθρέφτη παρὰ τὸ κατάχλωμο πρόσωπό του καὶ τὸ σωμένο του κορμί. Καὶ πάλι ἀκούστηκε νὰ λέῃ μ' ἐκεῖνον τὸν ἀλάλητο καϋμὸ τῆς λεβεντιᾶς:

— Ἄχ! ὡραῖα νιᾶτα ποῦ θὰ φάῃ ἡ γῆς!

Καὶ καθὼς εἶπεν «ὡραῖα νιᾶτα», ἔτσι τὸν πῆρε γιὰ στερνὴ φορὰ κ' ἡ φροντίδα τῆς νιότης, τοῦ στολισμοῦ καὶ τῆς ἐμορφιᾶς· ἡ φροντίδα ποῦ δὲν τ' ἀφίνει τὰ παλληκάρια καὶ μέσα 'ς τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Χάρου. Κι' ἄρχισε νὰ τὰ χτενίζῃ, νὰ τὰ χτενίζῃ τὰ σγουρὰ μαλλιά, τὰ φουντωμένα κι' ὁλόμακρα, ποῦ εἶχαν ῥουφήξει, θαρροῦσες, ὅλη τὴ φρεσκάδα καὶ τὴ δύναμι τοῦ κορμιοῦ, γι' αὐτὸ φούντωσαν ἔτσι καὶ μάκρυναν. Κι' ἔστριβε τὸ μουστάκι του σὰ νὰ ἦτον ἕτοιμος γιὰ δεύτερ' ἀρραβωνιάσια. Κ' ὅταν ἀπόκαμε πιά, σὰ νὰ τοῦ φώτισεν ἄξαφνο φῶς τὸ νοῦ, ἔτσι καθὼς ἦτον ἀκουμπιστός, εἶπε 'ς τὴ μάννα του:

— Τώρα, δυστυχισμένη μάνα, τόσον καιρὸ ἔκανα κουράγιο. Ἔλεγα πῶς δὲ θὰ πεθάνω..... Μιὰ χάρι τώρα σοῦ ζητάω. Κλάψε με, νὰ σ' ἀκούσω.

— Μπᾶ! παιδί μου, τί λόγια εἶν' αὐτά; Νὰ σὲ κλάψω; Ἴσα μ' αὐτοῦ ἦρθες; τραύλιζεν ἀλαλιασμένη ἡ μάννα.

— Ἄχ! καὶ πάλι ἄχ! Κλάψε μάννα, κλάψε! Τὰ νιᾶτα χῶμα, γίνονται κ' ἡ λεβεντιὰ χορτάρι, καὶ τὸ σαΐνι ο κορμὶ χῶμα καὶ τὸ πατοῦνε! Ὅπου πᾶς καὶ σταθῇς, μάννα, νὰ τὸ λές.

Σώπασε λιγάκι, κ' ἔξαφν' ἀνατινάχτηκε ἀπελπισμένα καὶ φώναξε:

— Δὲ θέλω νὰ πεθάνω μοναχικά· κόσμο θέλω. Ἄνοιξε μάννα τὴν πόρτα, νὰ μπῇ κόσμος μέσα.

Θὰ κόντευε τὸ μεσημέρι. Γύριζαν οἱ Θαλασσοχωρίταις ἀπ' τὴν ἐκκλησιάν. Ἄντρες, γυναῖκες,

Digitized by Google

παιδιά, κρατοῦσαν ἄνθη 'ς τὸ χέρι, τ' ἄνθη τοῦ Ἐπιταφίου. Ὅταν ἔξαφνα φτάνει 'ς τ' αὐτιὰ τῶν ἀνθρώπων, ὅλων ἐκείνων, ποῦ ἔβγαιναν ἀπ' τὸν ἄη Νικόλα, κι' ὅλων ἐκείνων ποῦ περνοῦσαν ἀπὸ 'κεῖ,—κ' ἦτον ἀδιάκοπο τὸ διάβα κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνη,— φτάνει ἕνας ἦχος ἀργός, βραχνός, λυπητερός· λυπητερὸς ποῦ σήκωνε τῇ τρίχες καὶ σὲ σπάραζεν, ἦχος βγαλμένος σὰν ἀπὸ ζωντόβολο, σὰν ἀπὸ ἄνθρωπον· ἦχος ποῦ κατέβαινε καὶ ὑψώνονταν, κ' ἐπνίγονταν, καὶ χύνονταν, καὶ δέρνονταν· ἦχος ποῦ ἦταν καὶ μίλημα καὶ οὐρλιασμα καὶ θρῆνος καὶ παράπονο, καὶ κλάψιμο καὶ γέλιο, καὶ βρισιά, καὶ τραγοῦδι· τραγοῦδι τρομασμένης, ξετρελλαμένης, ἀπελπισμένης ψυχῆς. Κ' οἱ διαβάταις ἄκουγαν, στέκονταν, ἀνατρίχιαζαν, αὐτιάζονταν, ἔνοιωθαν, κουνοῦσαν τὰ κεφάλια κ' ἔλεγαν ἕνας τοῦ ἄλλου :

— Μοιρολόϊ! ποιὸς νὰ πέθανε;

Κάποιος ἔδειξε τότε τὸ σπίτι τῆς Δήμαινας, κ' ἔκραξε :

— Δὲν τὸ ξέρετε; ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Δήμαινας βγαίνει τὸ μοιρολόϊ. Πέθανε ὁ ἀφεντομῆτρος!

Πέθανε ὁ Μῆτρος! Ὁ Μῆτρος ὁ λεβέντης,ποῦ βασανίζονταν ἕνα χρόνο 'ς τὸ στρῶμα. Ὁ Μῆτρος ὁ χτυπημένος, ὁ ζηλοφθονεμένος, ὁ μαγεμένος, ὁ ἀδικοσκοτωμένος! Σὰ χαλάζι ἔπεσε τὸ μαντάτο 'ς ὅλο τὸ Θαλασσοχῶρι. Κ' ὅσοι τ' ἄκουγαν, ἀνεστέναζαν, ἔσμιγαν μὲ βία τῆς ἀπαλάμαις, κ' ἡ γυναῖκες τραβοῦσαν τὰ μάγουλα σὰ νὰ μὴ τὸ περίμεναν ἀπὸ τόσους μῆνες. Δὲ μποροῦσαν νὰ τὸ χωνέψουν. Ὅταν πεθαίνῃ παλληκάρι σὰν τὸ Μῆτρο, πεθαίνει ὁλόκληρη ζωή, σβυέται ὁ ἥλιος! Καὶ τότε στάθηκεν ἕνα πρᾶμμα ποῦ δὲ θυμοῦνται οἱ γεροντότεροι νὰ ξαναστάθηκε κι' ἄλλη φορὰ 'ς τὸ Θαλασσοχῶρι. Καθένας ποῦ ἄκουγε τὸ νέο, τὸ ἔλεγε τοῦ ἄλλου, καὶ ἀμέσως, ὅπως ἦταν κι' ὅπου βρίσκονταν, τραβοῦσε γοργὰ κατὰ τὸ σπίτι τοῦ Μήτρου. Ποῦ μαζεύτηκεν ὅλος ἐκεῖνος ὁ κόσμος; Γυναῖκες ὡμορφοσυγυρισμέναις μὲ τὰ μαῦρα φακιόλια· γυναῖκες ἀνάλλαγες, ὅπως βρίσκονταν 'ς τὰ σπίτια τους. Κάθε λογῆς ἄντρες, νοικοκυραῖοι, δουλευτάδες τῆς θάλασσας καὶ τῆς στεριᾶς. Παιδάκια ποῦ τὰ κρατοῦσαν ἀπ' τὸ χέρι καὶ παιδάκια 'ς τὸ βυζὶ τῆς μάννας. Ὅλοι ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ τραβοῦσαν ἴσια ἐκεῖ. Ἔλεγες πῶς μέσα 'ς τὸ σπίτι ἐκεῖνο γίνονταν τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ, κι' ἔχει στηθῆ ἕνας ἄλλος Ἐπιτάφιος. Καὶ πολλοὶ κρατοῦσαν ἀκόμα 'ς τὰ χέρια τους ἄνθη, ἄνθη ἀπ' τὸν Ἐπιτάφιο, κ' ἔλεγες πῶς πήγαιναν νὰ τὰ ρίξουν ἀπάνω 'ς τὸ στρῶμα τοῦ πεθαμένου, μ' αὐτὰ νὰ τοῦ εὐωδιάσουν τὸν τελευταῖον ὕπνο, νὰ τὸν ἁγιάσουν τὸ νεκρό.

Τὸ σπίτι πρόβαλλε μ' ἀνοιχτὰ παραθύρια, μὲ πόρτα ὁλάνοιχτη. Τῶλουζεν ὁ ἥλιος τοῦ μεσημεριοῦ. Νὰ μὴν ἤξερε κανεὶς τίποτε, νὰ μὴ γροικοῦσε τὸν ἦχο, θὰ στοχάζονταν, ὄχι πῶς διάβαινεν ὁ Χάρος ἀπὸ 'κεῖ, μὰ πῶς εἶχε στηθῆ μεγάλο πανηγύρι. Κανεὶς δὲν τὸν κρατοῦσε τὸν κόσμο ἐκεῖνον. Ὅσοι ἔτρεξαν πρῶτοι, δρασκέλησαν τὸ κατῶφλι, ἀνέβηκαν, τράβηξαν ἴσα μέσα, σκόρπισαν 'ς ὅλα τοῦ σπιτιοῦ τὰ χωρίσματα. Οἱ ἄλλοι καρτεροῦσαν ἀπ' ὄξω. Κι' ὅλο ἔρχονταν. Κι' ὅλο κατέβαιναν, κι' ὅλο ἄραζαν ἄνθρωποι μπροστὰ 'ς τὸ σπίτι. Κ' ἔξαφνα πάλι ὅσοι πρόφτασαν καὶ πρωτανέβηκαν 'ς τὸ σπῆτι, πρόβαλαν 'ς τὰ παράθυρα, κατέβηκαν πάλι, λαχανιασμένοι, ἀποσωμένοι, κίτρινοι, καὶ ἔφεραν νέο μαντάτο: — Δεν πέθανεν ἀκόμα, δὲν πέθανε. Ψυχομαχάει· κι' ἔβαλε νὰ τὸν μοιρολογήσουν ζωντανό! Μωρὲ ἀκοῦς; Δὲν ξαναστάθηκε τέτοιο πρᾶμμα!

Κι' ἀλήθεια ἦταν, ὅσοι ἔμπαιναν μέσα 'ς τὸ σπίτι, μαρμάρωναν· ἐκεῖ ποῦ περίμεναν νὰ τὸν ἰδοῦν πεθαμένο καὶ νὰ τὸν νεκροφιλήσουν, τὸν ἀντίκρυζαν ἀνακαθισμένο 'ς τὸ στρῶμ' ἀπάνου, μ' ὀργισμένην ὄψι, μὲ γουρλωμένα μάτια, μὲ τεντωμένα αὐτιά, σὰν ἄτι ἀνυπόμονο νὰ τρέξῃ 'ς τὸν κάμπο, σὰν παλληκάρι ποῦ καρτεροῦσε νὰ τοῦ φορέσουν τ' ἅρματα γιὰ νὰ χυθῇ. Καὶ σὲ μιὰ γωνιὰ μαζωχτὴ ἡ γρηὰ Δήμαινα καὶ ἀσάλευτη, μὲ λείψανο κορμιοῦ μονάχα, μὲ δίχως ψυχή, μὲ δίχως δάκρυα· ὅλη της ἡ ζωή, εἶχε γίνει φωνή· μὰ ὄχι φωνὴ γυναίκας· ἡ φωνὴ τῆς ἴδιας τῆς ἀπελπισιᾶς. Καὶ τραγουδοῦσε 'ς ἕνα σκοπὸ δικό της, ποῦ δὲν ξανακούστηκε, κ' ἔλεγε:

Ὠμορφονιὸς ψυχομαχάει, ὡμορφονιὸς πεθαίνει.
Ἀνάψτε πράσινα κεριὰ καὶ κίτριναις λαμπάδες,
Νὰ φέξουνε τ' ὡμορφονιοῦ νὰ καταιβῇ 'ς τὸν ᾅδη.
Σκαλὶ σκαλὶ κατέβαινε, σκαλὶ σκαλὶ ἀνεβαίνει.

Ἡ Βασίλω ἡ συμπεθέρα της, ποῦ δὲ μποροῦσε νὰ βαστάξῃ, κάτι θέλησε νὰ τῆς εἰπῇ:

— Καϋμένη Δήμαινα, δὲν ξαναστάθηκε τέτοιο 'ς τὴν οἰκουμένη, τὸ παιδί σου νὰ ζῇ καὶ νὰ τὸ μοιρολογᾷς!

Ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀποκριθῇ ἡ μάννα, τὸ παιδὶ ἀποκρίθηκε :

— Πήγαινε 'ς τὴ δουλειά σου· τώρα θέλω νὰ μὲ κλάψῃ!

Καὶ γυρίζοντας πρὸς τὴ μικροπαντρεμένη τὴ Λόλω, 'ς τὴν ξαδερφοῦλα του, ποῦ ἔστεκε γονατιστὴ κ' ἔκρυβε τὰ σιγαλά της δάκρυα μέσα 'ς τὸ μαντῆλί της, τὴν ἀγριοκύτταξε καὶ τῆς λέει :

— Μωρὴ Λόλω, γιατί δὲν κλαῖς κ' ἐσύ;

Κι' ἀκολουθοῦσε τὸ μοιρολόγι :

Κ' ηὗρέν τον ἕνας σκώληκας μὰ καὶ τὸν ἐρωτάει :
Ποῦ πᾷς, ἀσῆμι, νὰ χαθῇς, μάλαμα, νὰ θολέψῃς;
Ποῦ πᾷς, ἀργυροκούδουνο, νὰ χάσῃς τὴ λαλιά σου;

Κι' ἀπὸ τὰ χείλη τῆς μάννας τὸ μοιρολόγι ξεφύτρωσε 'ς τὰ χείλη τῶν γυναικῶν τῶν ἄλλων, καθὼς τὰ δάκρυα φέρνουν δάκρυα καὶ τὰ γέλια γέλια, καθὼς τὸ κερὶ ἀνάφτει ἀπὸ

Digitized by Google

ἄλλο κερί, καθὼς ἁπλώνονταν κάποτε κι' ἡ πλημμύρα τοῦ γιαλοῦ καὶ σκέπαζε τὸ Θαλασσοχῶρι. Καὶ μέσα 'ς τῆς γυναῖκες ποῦ μοιρολογοῦσαν, ἄλλαις γυναῖκες πρόβαλαν μ' ἀνθοστέφανα καὶ μὲ χλωρὰ μπουκέτα, κι' ἄλλαις παραπέρα 'ς τἄλλα χωρίσματα κασέλαις ἄνοιγαν κ' ἑτοίμαζαν ροῦχα γιὰ τὸ νεκρὸ ποῦ ἀκόμ' ἀνάσαινε, κι' ὁλοένα κόσμος, κόσμος ἀτέλειωτος ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε· καὶ μέσα 'ς τὸν κόσμον ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κι' ἡ Ταρία Ταρέλα, ἀποσωμένοι ἀπ' τῆς ἀγρύπνιαις, κι' ἀπὸ τὸν πόνο συντριμμένοι, εἶχαν στηλώσει τὰ μάτια σὰν τυφλοὶ καὶ τίποτε λὲς δὲν ἔβλεπαν καὶ τίποτε δὲν ἔλεγαν. 'Αντίκρυ ἀπὸ τὸ σπίτι ὁ μαραγκὸς κάρφωνε μὲ δακρυσμένα μάτια τὰ ξύλα τῆς κάσσας, κι' ἀπάνω ἡ Βασίλω μὲ τὴ Γυφτογιάννενα ξεδίπλωναν τὸ σάβανο· 'ς ἕνα τραπέζι ἔστεκεν ἡ κεντιστὴ κι' ὁλόχρυση σκούφια, στερνὸ χάρισμα τῆς ἀρραβωνιαστικιᾶς 'ς τὸν ἄκληρο ποῦ τῆς ἔφευγε γιὰ πάντα· μ' ἐκείνη θὰ τὸν στόλιζαν 'ς τὸ νεκροκρέβατο.

'Απὸ τὸ μεσημέρι κ' ἐκεῖθε ἄρχισεν ὁ χαροπόλεμος. Τὸ ψυχομαχητὸ κράτησεν ὅλο τὸ δειλινό. Καὶ τὸ παλληκάρι βογγοῦσε βαθειὰ κι' ἀναταράζοταν, σα χώρα ποῦ κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὴν ἀνατίναζεν ἀπ' τῆς γῆς τὰ ἔγκατα σεισμὸς δαιμονισμένος. Καὶ μέσ' 'ς τὸ ψυχομαχητό, στερνὰ ξεσπιθίσματα τοῦ καντηλιοῦ τῆς ζωῆς, τέτοια λόγια ξεπετιῶνταν ἀνάρα ἀνάρα :

— Ἄχ ! μωρὲ τί ἔπαθα !.... Φουστανέλλα φορεῖς .... Σιγὰ σιγά .... μὴν πατήσῃς τὰ πόδια μου .... Μπᾶ ! μπᾶ ! τί κόσμος εἶνε τοῦτος .... Ὁρίστε ! ὁρίστε ! .... Μάννα .... Μὴν πατήσῃς παραπάνω ! . .. Τόπο ! τόπο ! 'Αέρα θέλω ! .... Γλυκειὰ ζωή .... Μὴ μοῦ κρύβεις τὸν ἥλιο .... Παραδόθηκα !

Καὶ μὲ τὸ *παραδόθηκα* παράδοσε 'ς τὸ Χάρο τὴ ζωή. Ξεψύχησε μπροστὰ 'ς τὰ μάτια τοῦ κόσμου, μέσα 'ς τοῦ Θαλασσοχωριοῦ τὴν ἀγκαλιά, σὰ λεῦκα ποῦ τὴ ρίχνει ὁ ξυλοκόπος ὕστερ' ἀπὸ βαρὺν ἀγῶνα, 'ς τἀνοιχτά, μπροστὰ 'ς τὴν ὄψι ὁλόκληρου τοῦ λόγγου τοῦ ἀνήμπορου. Τὴν ἴδιαν ὥραν ὁ ἀνθρώπινος ἐκεῖνος λόγγος ποῦ ἁπλώνονταν ἀπ' τὸ στρῶμα τοῦ νεκροῦ ἴσα 'ς τὸν δρόμον ἔξω, σκόρπησε μιὰ βοή, ποῦ τὴν εἶχε γεννήσει βαρὺς καϋμὸς κι' ἀλαφρὸ ξανάσασμα : Κρίμα 'ς τὸ παλληκάρι ποῦ πάει ἄδικα ! Δόξα σοι, Κύριε, ποῦ τὸν ἀνάπαψες !

Τὴν ἴδια ἐκείνην ὥρα πέρα 'ς τῆς θάλασσας τὴν ἄκρη, ξανοίγονταν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ νεκροῦ, κι' ὁ ἥλιος ποῦ βασίλευε ὁλοπύρινος. Τὸ ἥμερο ἀκρογιάλι δὲν ἐσούφρωνε πνοή. Τί γλύκα ποῦ εἶχεν ἡ φύσις ! Στεριὰ καὶ πέλαγος ἡσύχαζαν νὰ μὴ ταράξουν τὸν πρόσκαιρον ὕπνο τοῦ παντοτεινοῦ θεοῦ, τὸν ὕπνο τὸν αἰώνιο τοῦ πρόσκαιρου τ' ἀνθρώπου.

Ὅμως τὴν ἴδια ἐκείνην ὥρα ὅσοι παράστεκαν μέσα 'ς τὸν πλατὺν ὀντᾶ τὸ νεκρὸ μ' ἀνοιγμένα μάτια ἀκόμα, εἶδαν κάτι τι παράξενον. Εἶδαν τὴ γριὰ τὴ Δήμαινα ἀπ' τὸ στρῶμα τοῦ παιδιοῦ της ποῦ εἶχε καρφωθῇ ἐκεῖ ξεψυχισμένη, χωρὶς αἴσθησι καὶ χωρὶς δάκρυα, καὶ πλέον καὶ χωρὶς φωνή, τὴν εἶδαν νὰ ὁρμήσῃ ἀγριωπή, μέσα 'ς τὸν κόσμο, σὰν ἀγριόγατα, μ' ὁλόρριχτα μαλλιά, μὲ χέρια τεντωμένα, μὲ δάχτυλα ὁλάνοιχτα, σὰν κάποιον νἄθελε νὰ πνίξῃ. Μέσα 'ς τὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ ἀθώρητη σὰ φεῖδ' εἶχε γλυστρήσει κ' ἔστεκεν ἀκίνητη, κι' ἀμίλητη, κ' ἔστεκεν ἥσυχη, ὁλογάληνη, σὰ μαρμαρωμένη, κ' ἐκύτταζε πρὸς τὸ κρεβάτι τοῦ νεκροῦ, μιὰ κόρη. Μιὰ μυστικὴ χαρὰ λαμπύριζε 'ς τὰ μάτια της, καὶ τὸ κλεισμένο στόμα της δὲν τ' ἄνοιγεν, ὅμως τὸ χάραζ' ἐλαφρότατα μιὰν ἀδιόρατη γραμμὴ ποῦ ἔμοιαζε χαμόγελο. Τ' ἀνάστημά της δὲν ἦταν 'ψηλὸ ἀλλ' ὑψώνονταν ἀλύγιστο, τὸ πρόσωπό της φάνταζε ὡραιότερο καθὼς ἐπρόβαλε μονάχα ἐκεῖνο ἀπὸ τὸ μαῦρο σάλι ποῦ σκέπαζε ὅλο τὸ κεφάλι της. Σ' αὐτὴν ἀπάνου ὥρμησεν ἡ γρηά. Ψιθυρισμοὶ ἀκούστηκαν τριγύρω :

— Μπᾶ ! τὴν παληοβρῶμα ! τὴν ἀδιάντροπη !

— Μωρὲ τὴν εἴδατε τὴν τρελλο-Μόρφω ;

'Αλλὰ πρὸ τοῦ προφτάσ' ἡ Δήμαινα νὰ τὴν ἁρπάξῃ, ἐκείνη ἀφανίστηκε γοργά, σὰν ὄνειρο κακό, σὰν πειρασμὸς ὁλόγλυκος. Κι' ἀπόμεινε ἡ γρηὰ σπαράζοντας καὶ φοβερίζοντας μὲ τὸ χέρι τὸν ἀέρα, καὶ πρὶν μακρυὰ πλατειὰ ξαπλωθῇ 'ς τὸ πάτωμα, πρόφθασε καὶ ξεφώνισε :

— Ἄχ ! μωρὴ στρίγγλα ! Ὡς κ' ἐδῶ βγῆκες, μπόϊσσα ! Μοῦ τὸν ἔφαγες ! ἄχ ! ἂν εἶχα κουμποῦρι σ' ἐσκότωνα ! Ἂς εἶνε ! Δὲν τὸν πῆρες μιὰ φορά, κι' ἂς τὸν πῆρε ὁ Χάρος !

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 195

— Εἶμαι βέβαιος... Μοῦ εἶπεν ὅτι οἱ Φράγκοι μόνοι εἶνε ἱκανοὶ νὰ διαπράξωσι τοιαύτας ἱεροσυλίας.

— Ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς αὐτοὺς τοὺς θησαυρούς, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ περιφρονητικοῦ μειδιάματος, διατί δὲν ἐνεργεῖς ἀνασκαφὰς ὅπως τοὺς ἀνακαλύψῃς; Ἡ Περσία ἀφίνει νὰ φθείρωνται βραδέως τὰ θαυμαστὰ ταῦτα ἔργα τῆς τέχνης τεθαμμένα ἐντὸς κόνεως ἀσεβεστέρας καὶ αὐτῶν τῶν ἀνασκαφῶν μας... Ἀναγνωρίζεις λοιπὸν ὅτι εἶνε ἀναξία νὰ τὰ κατέχῃ!

Ὁ διοικητὴς ἐφρύαξε.

— Φύγε μακρὰν ἀπὸ τὰ 'μάτια μου, γόνε ἀσεβοῦς φυλῆς! ἀνέκραξε μετὰ σφοδρότητος... Φύγε! ἐπίστρεψε εἰς τὸ στρατόπεδόν σου!... καὶ ἐνθυμοῦ τοῦτο: ὅτι οὐδέποτε, *οὐδέποτε* θὰ ἐπιτρέψω νὰ ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἀνασκαφαί σου. Εἶνε ἰδικά μας τὰ μνημεῖα καὶ θὰ τὰ διατηρήσωμεν.

— Καὶ ἐγὼ σὲ εἰδοποιῶ, ὅτι θὰ κατορθώσω τὸν σκοπόν μου, διοικητά!

— Ἐνθυμήσου, εἶπε μὲ ὀξεῖαν φωνὴν ὁ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶμ μανιωδῶς, ὅτι ἂν εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐργασθῇ διὰ λογαριασμόν σου, θὰ διατάξω νὰ διαμελισθῇ ἐνώπιόν σου!... θά...

— Ἔλα, ἀδελφή μου, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἀγανακτῶν· δὲν πρέπει νὰ μείνῃς περισσότερον ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ τοῦ μανιώδους...

Καὶ παρασύρων τὴν Αἰκατερίνην ἐξῆλθεν.

Ὁ Γαργαρίδης, ὅστις ἠσχολεῖτο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ καταβροχθίζῃ τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ πριγκιπικοῦ γεύματος, ἀνέκτησε πάραυτα τὸ αἴσθημα τῆς ἀξιοπρεπείας μετὰ τὸ κεραυνοβόλον βλέμμα, ὅπερ ἐξηκόντισεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ κύριός του· ἀφῆκε μετὰ σπουδῆς τὴν θέσιν του ἀπομάσσων τὰ δάκτυλα. Τότε οἱ δύο νέοι ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδόν των, ἀφοῦ συνήθροισαν τὴν συνοδίαν των.

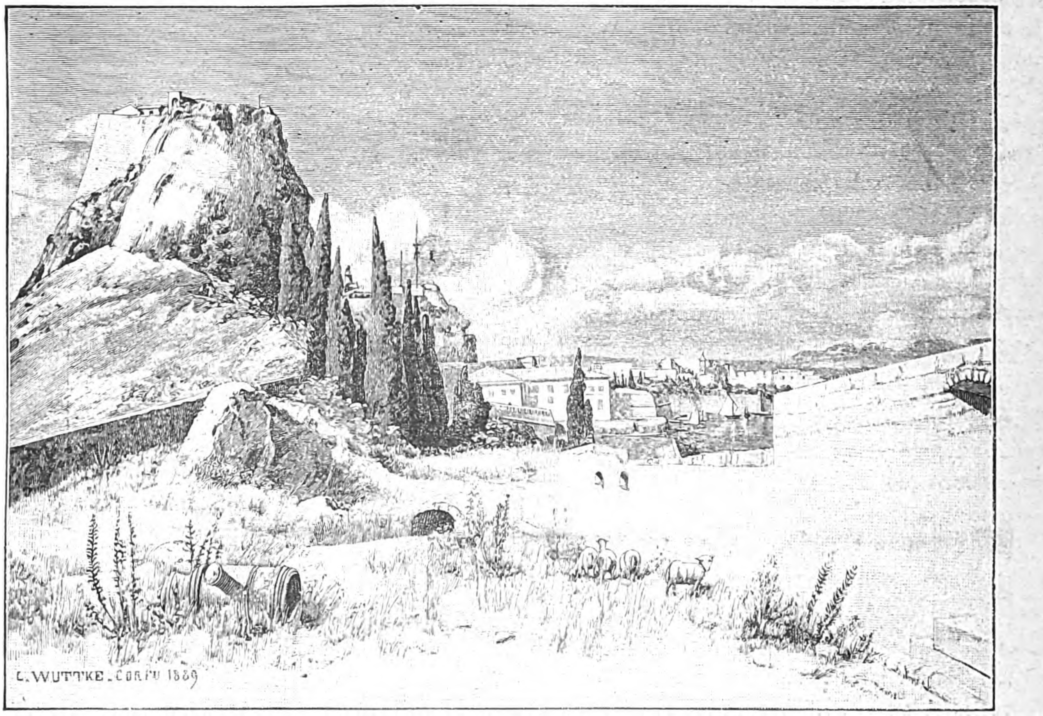

Η ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΠΟ ΥΨΗΛΟΥ ΒΡΑΧΟΥ

Ἦτο πλέον ἀναμφίβολον ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ διοικητοῦ, ὅτι ὁ καθηγητὴς Χασελφρὰτζ ἐνείχετο εἰς ὅλην ταύτην τὴν ὑπόθεσιν. Διὸ ὁ Μαυρίκιος ἔτι μᾶλλον ἐρεθιζόμενος ἦτο ὑπέρ ποτε ἀποφασισμένος νὰ ματαιώσῃ τὰ σχέδια τοῦ δολίου Γερμανοῦ.

Κεφάλαιον ΙΒ'

Τὸ ὑπόγειον ταξείδιον

Τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ μάγος συνηντήθησαν πάλιν παρὰ τὸ Γκοὺλ-Ἒκ ὁμοῦ μετὰ εἴκοσι περίπου ἐργατῶν Γουέβρων, οἵτινες εἶχον φθάσει ἀνὰ εἷς ἀθορύβως διολισθαίνοντες ὡς σκιαὶ ἐν τῇ ζοφερᾷ πεδιάδι. Ἡ Αἰκατερίνη καὶ ἡ Λεϊλὰ εὑρίσκοντο ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, φυλασσόμεναι ὑπὸ τοῦ λευκοῦ πάνθηρος. Ὁ μικρὸς Χασὰν εἶχεν ἐντολὴν νὰ ἐπαγρυπνῇ παρὰ τὰ χείλη τοῦ φρέα-

Digitized by Google

τος, καὶ ἂν ἤθελε πλησιάσει ἀδιάκριτός τις, ὤφειλε διὰ συριγμοῦ νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς ἐργάτας. Ἦτο πρὸς τούτοις ἐντεταλμένος νὰ δώσῃ τὸ σύνθημα διὰ τὴν παῦσιν τῶν ἐργασιῶν μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἠοῦς. Καθεὶς τότε ἀνερχόμενος θὰ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν κατοικίαν του πρὶν ἢ ἡ ἀπουσία του ἤθελε παρατηρηθῆ.

Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τὸ φρέαρ ἦτο κεκλεισμένον καὶ οἱ θάμνοι ἐκάλυπτον τὴν πλάκα. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφή του εἶχον ἤδη ἐπανέλθει εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ οὐδεὶς ὑπώπτευε

ἀνεβίβαζον τὰ χώματα ἐπάνω καὶ τὰ ἔρριπτον μακρὰν τοῦ φρέατος.

Κατὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἡ διάτρησις εἶχε φθάσει μέχρις ἑπτακοσίων πήχεων ἐπακριβῶς μετρηθέντων παρὰ τοῦ μάγου. Ὁ διάδρομος εἶχε πλάτος πέντε ποδῶν καὶ ὕψος ἐννέα, ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίζηται ἡ διὰ τῆς σκαπάνης ἐργασία. Κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Γκουσὰ-Νισὶν κατεσκεύασαν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ διαδρόμου τούτου θάλαμον εὐρυχωρότερον. Εἶτα μεταβάλλοντες διεύθυνσιν οἱ ἐργάται ἐστράφησαν πρὸς δυσμὰς σχηματίζοντες

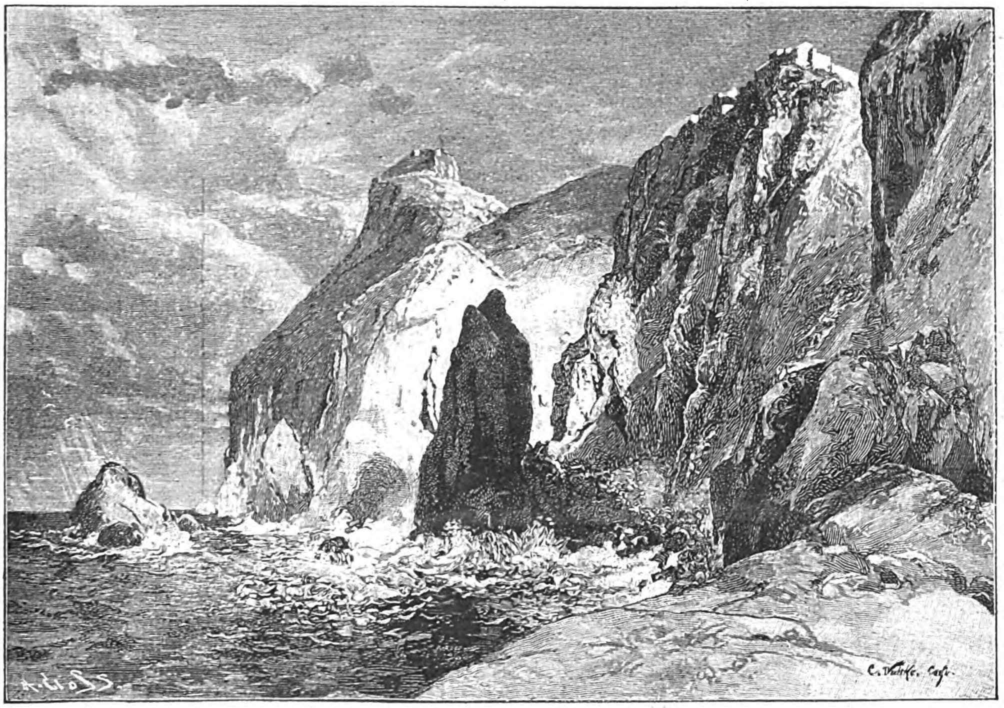

ΔΥΤΙΚΑΙ ΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

τί εἶχε συμβῆ ἐν Γκοὺλ-Ἕκ κατὰ τὴν νύκτα.

Κατ' ἀρχὰς αἱ ἐργασίαι ἦσαν λίαν δυσχερεῖς· ὁ βράχος, ἔνθα εἶχε λαξευθῆ ὁ σφαιρικὸς θάλαμος, ἦτο σκληρότατος εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ὥστε νὰ θεωρῆται σχεδὸν ἀδύνατον ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν ποτε νὰ διατρηθῇ καὶ ὅτι ἀπέκρυπτε κρύφιον διάδρομον. Οὐχ ἧττον οἱ ἐργάται ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ Γουέβρου ἐπέμενον νὰ ἀνοίξωσιν ὀπὴν πρὸς βορρᾶν.

Ἀφοῦ αἱ πρῶται δυσκολίαι κατενικήθησαν, ἔφθασαν εἰς στρώματα γεωλογικὰ εὐθραυστότερα, ἐν οἷς ὁ ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς τοῦ Κερδὶκ ἀνεγνώρισε συσσώρευσιν τεχνικὴν καὶ χειροποίητον.

Ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη, ἣν ἀνεκοίνωσε πάραυτα εἰς τὸν Γκουσὰ-Νισίν, ἐνέπνευσε τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν ἀπεπλανήθησαν ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν. Ἄλλως τε τὸ ἔργον τῶν ἐργατῶν καθίστατο εὐχερέστερον. Ἤρκουν μόνον δύο ἐργάται ὅπως σκάπτωσιν, ἐνῷ οἱ ἄλλοι φέροντες μεγάλους κοφίνους

εὐθεῖαν γωνίαν μὲ τὴν πρώτην τάφρον.

Καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὸ ἔδαφος ἦτο εὔθρυπτον καὶ εὐκόλως διετρυπᾶτο. Κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἡ σκαπάνη συνήντησεν εἰς ἀπόστασιν τεσσαράκοντα ἐννέα πήχεων τεῖχος ἐκ πλίνθων, ὅπερ μετ' ὀλίγον οἱ ἐργάται ἀπεγύμνωσαν καὶ ἀπεκάλυψαν πρὸς τ' ἀριστερὰ ἐπὶ τοῦ γρανίτου ἀνοικτὴν θύραν.

Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἐθαύμαζε σφόδρα διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα χάρις εἰς τὴν πυξίδα ἀποτελέσματα. Ὁ Μαυρίκιος φέρων τὸν φανόν του ἡτοιμάζετο ἤδη νὰ διέλθῃ διὰ τῆς θύρας ἐκείνης, παρακολουθούμενος ἐγγύθεν ὑπὸ τοῦ μάγου, ὅτε ὁ συριγμὸς τοῦ μικροῦ Χασὰν ἀκουσθεὶς ἀνήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἡ ἠὼς προσήγγιζεν. Ἐδέησε ν' ἀνέλθωσιν.

Ὁ Γουέβρος καὶ ὁ νέος ἀπῆλθον συνομιλοῦντες περὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀνακαλύψεως. Ὁ γέρων μάγος ἦτο ὅσον καὶ ὁ σύντροφός του ἀν-

Digitized by Google

πόμονος νὰ διατρέξῃ τὴν ὑπόγειον στοάν, ἐφοβεῖτο ὅμως τὴν παρουσίαν καὶ τὴν περιέργειαν τῶν ἐργατῶν.

— Δὲν ἀποφασίζω νὰ τοὺς ἀφίσω νὰ ἐξερευνήσωσι μεθ' ἡμῶν τὸν μυστηριώδη ἐκεῖνον τόπον, ἔλεγεν. Εἶνε βεβαίως εὐπειθεῖς καὶ πιστοί, ἀλλὰ πῶς νὰ ἐμπιστευθῇ τις εἰς ἀνθρώπους ἀμαθεῖς καὶ ἀπλήστους πρὸς πᾶν ὅ,τι θαυμαστόν; Εἶνε ἱκανοὶ νὰ διαδώσουν τὴν ἀνακάλυψίν μας, καὶ ἂν ὁ διοικητὴς Ἀβδοὺλ-Ἀζὶμ μάθῃ τίποτε, θὰ ὑποψιασθῇ ὅτι ἔχομεν κεκρυμμένους θησαυρούς, θὰ θελήσῃ νὰ λάβῃ μέρος ἐξ αὐτῶν καὶ θὰ ὑπάγουν ὅλοι οἱ κόποι μας χαμένοι.

— Εἶμαι καθ' ὁλοκληρίαν σύμφωνος μὲ τὴν γνώμην σου, προτείνω δὲ νὰ ἐπισκεφθῶμεν μόνοι τὴν στοάν. Ἀφοῦ τὴν διατρέξωμεν ἐξ ὁλοκλήρου καὶ μάθωμεν ποῦ ἄγει, θὰ ἴδωμεν ἂν ἡ συνδρομὴ τῶν ἐργατῶν θὰ μᾶς εἶνε ἀπαραίτητος.

— Ναί, εἶπεν ὁ πρεσβύτης, ἀλλὰ πῶς θὰ πείσῃς τὴν ἀδελφήν σου;

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησε μετ' ἐκπλήξεως ὁ Μαυρίκιος.

— Αἱ γυναῖκες τοῦ Φραγκιστὰν εἶνε ἀτίθασσοι· λαλοῦσιν ἔμπροσθεν τῶν ἀνδρῶν τῆς οἰκογενείας των, κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν μαζί των. Ἂν ἡ νέα θελήσῃ νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτή, πῶς θὰ δυνηθῇς νὰ τὴν ἐμποδίσῃς.

— Μὴ ἀνησυχῇς περὶ τούτου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν Αἱ γυναῖκες τοῦ Φραγκιστὰν εἶνε λογικαὶ ὅσον καὶ ἡμεῖς (καμμίαν φορὰν καὶ περισσότερον)· ἂν δὲ παραστήσω εἰς τὴν ἀδελφήν μου, ὅτι ἡ παρουσία της πιθανὸν νὰ παρεμποδίσῃ τὰς ἐργασίας μας, ἔσο βέβαιος ὅτι ἀφ' ἑαυτῆς θὰ προτείνῃ νὰ μείνῃ πλησίον τῆς Λεϊλᾶς.

Ὁ γέρων ἔσεισε τὴν κεφαλὴν μετά τινος δυσπιστίας.

— Ἐνδεχόμενον ἡ ἐξερεύνησις νὰ παρουσιάσῃ δυσκολίας, ἐξηκολούθησε μετὰ βραχεῖαν σιγήν, ν' ἀπαιτήσῃ πολὺν χρόνον, νὰ εὑρεθῶμεν ἐξαίφνης ἀπέναντι φρέατός τινος ἢ βαράθρου ὀρυχθέντος ὑπὸ τῶν κατασκευασάντων τὴν ὑπόγειον δίοδον... Ἐγὼ καὶ σὺ μόνοι εἴμεθα ἀνεπαρκεῖς.. Τί κρίμα ἡ νέα Φράγκισσα νὰ μὴ εἶνε ἀνήρ... Θὰ μᾶς ἦτο χρησιμωτάτη ἡ συνδρομή της... ἢ ὁ νέος ἐκεῖνος ἀξιωματικός, ὅστις ἔχει τὴν φαιδρότητα παιδίου... Ἡ φαιδρότης αὐτὴ δὲν ἁρμόζει εἰς ἄνδρα... καὶ ὅμως ἡ βοήθειά του θὰ μᾶς ἦτο πολύτιμος. Πρέπει νὰ εἴμεθα τοὐλάχιστον τρεῖς, καὶ δὲν τολμῶ νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς οὐδένα ἐκ τῶν ἐργατῶν.

— Ἂν εἶνε αὐτό, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἂς παραλάβωμεν τὸν Γαργαρίδην! Εἶνε μωρὸς ὁ ὑπηρέτης αὐτός, συμφωνῶ, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται ἐγκαρδίως περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς καὶ θὰ ἔπραττε τὰ πάντα, διὰ νὰ καταισχύνῃ τὸν διοικητὴν καὶ τὸν Γερμανόν, ὃν θεωρεῖ ἀναμεμιγμένον εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ἂς τὸν παραλάβωμεν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ μεταμεληθῶμεν.

— Ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν φαίνεται περισσότερον τρελλὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους, εἶπεν ὁ μάγος μὲ εἰρωνικὸν μειδίαμα. Ἂς τὸν παραλάβωμεν. Αὔριον θ' ἀποπέμψω προσωρινῶς τοὺς ἐργάτας.

— Πῶς θὰ τοὺς δικαιολογήσῃς τὴν παῦσιν τῶν ἐργασιῶν;

— Παρετήρησες βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ μάγος μετὰ στιγμιαίαν ῥέμβην, τοὺς ἀρχαίους χαρακτῆρας τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ ἐκ γρανίτου ἀνωφλίου τῆς θύρας. Λοιπὸν θὰ τοὺς εἴπω ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη, ἡ εἰς ἱερὰν γλῶσσαν κεχαραγμένη, ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ αἰωνίων βασανιστηρίων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν στοὰν εἴτε ν' ἀποκαλύψωσι τὴν ὕπαρξίν της εἰς οἱονδήποτε.

— Καὶ αὐτὸ τῷ ὄντι εἶνε τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Διατί θέλεις νὰ τὸ μάθῃς;

— Μὴ ὑποθέσῃς ὅτι θέλω νὰ παραιτηθῶ τῆς ἐπιχειρήσεως... (Ἀλλὰ θέλω νὰ μάθω, ἂν δὲν ὀπισθοχωρῇς ἀπέναντι τοῦ ψεύδους!) προσέθηκε κατ' ἰδίαν ὁ Μαυρίκιος.

— Τί σημαίνει ἡ σημασία τοῦ χρησμοῦ; εἶπεν ὁ μάγος μὲ τὸ αἰνιγματῶδές του μειδίαμα, ἀφοῦ οἱ εὔπιστοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἀποδέχονται τὴν ἐξήγησιν, τὴν ὁποίαν δίδει εἰς αὐτοὺς ὁ ἱερεύς των.

— Πολὺ καλά! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν καὶ αὐτός. Κάμε ὅ,τι θέλεις. Φθάνει νὰ μὲ ὁδηγήσῃς εἰς τὸν ὑπόγειον ναόν· ἐγὼ αὐτὸ μόνον ἐπιθυμῶ.

Ἔφθασαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γκουσὰ-Νισίν. Ἀκούσασαι τὴν φωνὴν τοῦ μάγου αἱ δύο νεάνιδες προσέδραμον ἐκ τοῦ βάθους τοῦ ἐνδοτέρου σπηλαίου, τοῦ ἀποτελοῦντος τὸν ἰδιαίτερον θάλαμον τῆς Λεϊλᾶς, ὃν συνεμερίζετο μετὰ τῆς φίλης της.

Ἀνεκοίνωσαν εἰς αὐτὰς τὴν ἀνακάλυψιν, συνεφωνήθη δὲ ὅτι τὴν ἐπαύριον ἐν ὥρᾳ νυκτὸς βαθείας οἱ δύο ἐρευνηταὶ θὰ κατήρχοντο εἰς τὸ φρέαρ συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ Γαργαρίδου, ὅστις θὰ ἐκόμιζε καὶ τροφὰς ἢ — διὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελον εὑρεθῆ ἠναγκασμένοι νὰ διέλθωσιν ὑπὸ τὴν γῆν περισσότερον χρονικὸν διάστημα ἀφ' ὅ,τι προέβλεπον — καὶ πυρεῖα καὶ κηρία καὶ κλεπτοφάναρα, κτλ.

Ἡ Αἰκατερίνη, ὅπως προεῖδεν ὁ μάγος, σφόδρα ἐπεθύμει νὰ συνοδεύσῃ καὶ αὐτὴ τὸν ἀδελφόν της. Ἀφοῦ ὅμως οὗτος τῇ παρέστησεν ὅτι ἡ παρουσία της θὰ ἦτο ἐμπόδιον εἰς τὴν ἐλευθέραν του ἐνέργειαν καὶ θὰ τὸν παρεκώλυεν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιστήσῃ πᾶσαν τὴν προσοχήν του εἰς τὴν ὁδὸν

Digitized by Google

καὶ τοὺς κινδύνους, οὓς ἠδύνατο αὕτη νὰ παρουσιάσῃ, ἡ νεάνις ἐνέδωκε μετὰ λύπης.

— Τρέμω, τὸ ὁμολογῶ, εἶπε στενάζουσα, μανθάνουσα ὅτι θὰ καταβῇς εἰς τὸ ἀνεξερεύνητον ἐκεῖνο βάραθρον καὶ ὀφείλω νὰ καταβάλλω μεγάλας ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου προσπαθείας, διὰ νὰ μὴ σὲ συνοδεύσω, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ....

Καὶ ἀπέμασσε τὰ δάκρυά της λαλοῦσα, ὁ δὲ Γουέβρος ἐννοῶν ἐκ τῆς ἐκφράσεως τῆς μορφῆς της τί ἔλεγε πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ἔλαβεν ἦθος χλευαστικόν.

— Τί σοῦ ἔλεγα; εἶπε πρὸς τὸν νέον. Αἱ γυναῖκες τοῦ Φραγκιστὰν εἶνε ἀνυπότακτοι. Κύτταξε τὴν Λεϊλάν· κατέχεται καὶ αὐτὴ ὑπὸ ζωηρᾶς ὅσον καὶ ἡ νέα Φράγκισσα περιεργείας ἀναμφιβόλως, ἴσως δὲ ἔχει καὶ καλλιτέρους λόγους ἀπὸ τὴν Χανοὺμ νὰ φρονῇ ὅτι τὰ εὑρήματά μας θὰ εἶνε περίεργα.... Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ αρχηγὸς τῆς οἰκογενείας ἐλάλησεν, αὐτὴ γνωρίζει νὰ σιγᾷ.

— Τῇ ἀληθείᾳ, Γκουσὰ-Νισίν, ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη μετά τινος ζωηρότητος, πολὺ ἀδίκως μὲ κατηγορεῖς. Ἐπίτρεψέ μοι νὰ σοῦ εἴπω ὅτι, ἂν ἦσο σὺ διὰ τὴν ἐγγονήν σου ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ ἀδελφός μου δι' ἐμέ, ἴσως καὶ αὐτὴ δὲν θὰ ἐφαίνετο τόσον εὐπειθὴς καὶ ἥσυχος βλέπουσά σε ἀναχωροῦντα.

Ὁ γηραιὸς Γουέβρος προσέβλεψε τὴν Αἰκατερίνην ὑπὸ τὰς πυκνὰς αὐτοῦ ὀφρῦς καὶ μὲ ἔκφρασιν ζωηρᾶς δυσαρεσκείας, ἐνῷ ἡ Λεϊλὰ προσήλου ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα δειλόν, ἐπτοημένη ἕνεκα τῆς παρρησίας τῆς φίλης της.

— Πρὸς τούτοις, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος παρεμβαίνων καὶ θέτων τέρμα εἰς τὴν συνδιάλεξιν, αἱ γυναῖκες τοῦ Φραγκιστὰν δὲν εἶνε συνειθισμέναι ν' ἀκούωσιν ἐπικρίσεις, οἵαι ἦσαν ἐκεῖναι, ἃς πρὸ ὀλίγου ἀπηύθυνες· ἡ δὲ ἀδελφή μου συμπεριφερομένη πρὸς ἐμὲ ὡς πρὸς φίλον καὶ ὄχι ὡς πρὸς τύραννον καὶ μὴ φοβουμένη νὰ μοῦ ἀνακοινώσῃ τὰς ἐντυπώσεις της, πράττει ἀκριβῶς ὡς ἐγὼ ἐπιθυμῶ.... Λοιπὸν καλὴν ἐντάμωσιν ἀπόψε!.... Ἡ ἀδελφή μου θὰ ἔλθῃ, ὡς συνήθως, νὰ ζητήσῃ φιλοξενίαν ἀπὸ τὴν ἀξιέραστον φίλην της καὶ θ' ἀναμένῃ ἐδῶ τὴν ἐπιστροφήν μου, ὅπως ἐπρότεινες.

Ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδόν των, τὴν ἑσπέραν δὲ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς σελήνης οἱ δύο ἐρευνηταὶ ἀπεχαιρέτισαν τὰς νεάνιδας, αἵτινες ἔμελλον νὰ μείνωσιν ὑπὸ τὴν φύλαξιν τοῦ μικροῦ Χασάν, ὑπερηφανευομένου διὰ τὸ ἀνατιθέμενον εἰς αὐτὸν ἔργον τοῦ προστάτου. Ἀπῆλθον εἰς Γκοὺλ-Ἒκ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Γαργαρίδου, φέροντος μετὰ κόπου βαρὺ κάνιστρον πλῆρες ζωοτροφιῶν.

— Δὲν τὰ ἐπῆρα δι' ἐμέ, εἶπε κἄπως πειραχθείς, ὅτε ὁ Μαυρίκιος ἀπηύθυνεν αὐτῷ τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς ποσότητος τῶν τροφίμων, ἅτινα εἶχε παραλάβει. Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπὸ τίποτε.

Δύναμαι νὰ περάσω εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, σαράντα ὀκτὼ ὥρας ἀκόμη χωρὶς νὰ φάγω... ὡσὰν πουλάκι, τί νομίζετε!... ἀλλὰ ἡ εὐγενεία σας τρώγετε γερά... καὶ ἐκεῖνος ὁ γέρω-παπᾶς μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὸς δὲν τρέφεται μὲ τὸν ἀέρα...

— Καλά. Ἀλλὰ ὁ δρόμος εἶνε μακρὸς καὶ δὲν εἰξεύρω ἂν ἠμπορῇς νὰ φέρῃς εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ φορτίον σου...

— Μπᾶ! κύριε, ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης ἀνευρίσκων τὴν εὐθυμίαν του καὶ καμμύων τοὺς ὀφθαλμούς· σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι θὰ εὕρωμεν τὸν τρόπον νὰ ἐλαφρωθῶμεν... Ἔννοια σας καὶ οἱ παλιοὶ στρατιῶται εἶνε πεπειραμένοι.

Καὶ ἔσφιγξε τὸ κάνιστρον εἰς τὸν κόλπον του, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μὴ τοῦ τὸ ἀφαιρέσουν.

Οἱ τρεῖς ὁδοιπόροι κατῆλθον μετ' ὀλίγον εἰς τὸ βάθος τοῦ φρέατος. Ἡ ὑπόγειος στοά, εἰς ἣν εἰσῆλθον διὰ τῆς θύρας, ἧς ἄνωθεν ἔκειτο ἡ εἰς τὴν ἱερὰν γλῶσσαν ἐπιγραφή, ἦτο εὐρύχωρος καὶ κεκοσμημένη μετά τινος μεγαλοπρεπείας. Κίονες ὀγκώδεις καὶ βραχεῖς εἶχον λαξευθῇ εἰς τὸν βράχον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ παριστῶσι δέσμην καλάμων, καὶ τὸ κιονόκρανόν των ὡμοίαζε μὲ ἄνθος λωτοῦ ἡμίκλειστον. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ τοιχώματος εἶχον χαραχθῇ γραμμαὶ εὐθεῖαι, αἵτινες ἐν τῷ ὑπογείῳ ἐκείνῳ χώρῳ διετήρουν τὴν ζωηρότητα τῆς πρώτης βαφῆς. Κοσμήματα καὶ ἀραβουργῆ κομψὰ καὶ ἀπέριττα καὶ ἐπιγραφαὶ εἰς χαρακτῆρας ἀγνώστους εἰς τὸν Μαυρίκιον ἀπετέλουν εἶδος διαζώματος πέριξ τοῦ μακροῦ ἐκείνου διαδρόμου. Τὸ ἔδαφος ἀπετέλει ὁμαλὴν ἀνωφέρειαν καὶ οἱ ἐρευνηταὶ ἐβάδιζον ἀκόπως, μὴ ἐξαιρουμένου μηδ' αὐτοῦ τοῦ Γαργαρίδου καί περ βαστάζοντος τὸ μέγα κάνιστρον.

Μετὰ ἡμισείας περίπου ὥρας πορείαν ὁ Μαυρίκιος, ὅστις προηγεῖτο κρατῶν τὸν φανόν του εἰς τρόπον ὥστε νὰ φωτίζῃ ἐναλλὰξ τὸ ἔδαφος καὶ τὸν θόλον, εἶδεν αἴφνης τὴν σκηνογραφίαν μεταβαλλομένην. Ὁ διάδρομος ηὐρύνετο διὰ μιᾶς. Εὑρίσκοντο ἐντὸς σπηλαίου ἐκτάκτου ὕψους. Σταλακτῖται ἠκτινοβόλουν τῇδε κακεῖσε ὡς ἀδάμαντες ἀκατέργαστοι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τῶν φώτων. Κίονες φυσικοὶ ὑπεβάσταζον τὸν θόλον. Ἀνεζήτησαν ἐπί τινας στιγμὰς διέξοδον ἐκ τοῦ σπηλαίου, εἰς τὰ τοιχώματα τοῦ ὁποίου ὁ λειχὴν ὁ καλύπτων αὐτὰ ὡμοίαζε μὲ ἐπίστρωμα ἐκ πρασίνου ὁλοσηρικοῦ. Πρὸς στιγμὴν ἐνόμισαν ὅτι ἡ ὑπόγειος στοὰ ἀπέληγεν ἐκεῖ· παρακάμπτων ὅμως ὑπερμέγεθες τεμάχιον βράχου προσκεκολλημένου εἰς τὰ τοιχώματα ὁ Μαυρίκιος ἀνεκάλυψεν ὅτι εὑρίσκετο ἐκεῖ θύρα ὁμοία ἐκείνης, δι' ἧς εἶχον εἰσέλθει.

Ταὐτοχρόνως ὁ Γαργαρίδης ἐξέφερε κραυγὴν...

Digitized by Google

— Αἴ, κύριε!... καὶ ἄλλη ἔξοδος ἀπ' ἐδῶ ἀντίθετος ἀπὸ αὐτὴν ὁποῦ εὑρήκατε σεῖς.... Τώρα ποία ἀπὸ τὰς δύο εἶνε ἡ καλλιτέρα;

Ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ Γουέβρος ἔδραμον εἰς τὸ ὑποδειχθὲν μέρος, εὑρέθησαν δὲ πράγματι ἀπέναντι τῆς εἰσόδου νέας ὑπογείου στοᾶς. Ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν ὁ μάγος ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν εἰς ἱερὰν γλῶσσαν ἐπιγραφήν, τὴν εὑρισκομένην ἐπὶ τοῦ ἀετώματος αὐτῆς ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δύο· ἀλλὰ χωρὶς νὰ περιμένῃ ὁ Γαργαρίδης εἰσῆλθε τολμηρῶς εἰς τὴν νέαν στοάν. Αἴφνης τὸν ἤκουσαν ἐκφέροντα μεγάλην κραυγήν.

— Αἴ!.. ὤ, διάβολε!... εἶνε κατήφορος!... μὲ συνεπῆρε!.. τὸ πανέρι μου, τὸ πα...

Ἡ φωνή του ἐσβέσθη. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ Γουέβρος ὥρμησαν πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ὁ ταλαίπωρος ὑπηρέτης ἐξηφανίσθη. Ἡ νέα στοὰ κατήρχετο ἐν ἀρχῇ ὁμαλῶς· ἀλλ' αἴφνης τὸ ἔδαφος ἐσχημάτιζεν ὀξεῖαν γωνίαν καὶ ἐξηφανίζετο ὑπὸ τοὺς πόδας των. Ὁ Γουέβρος ἐμειδίασεν ὑπεροπτικῶς.

— Τοιουτοτρόπως, εἶπεν, οἱ μάγοι, οἱ πρόγονοί μας, ἐγίνωσκον νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὴν περιέργειαν τῶν τολμηρῶν, οἵτινες θὰ εἶχον τὸ θάρρος νὰ εἰσδύσωσιν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς των. Ἂν ὁ ἄφρων αὐτὸς ἤθελε περιμένει ν' ἀναγνώσω πρότερον τὴν ἐπιγραφήν...

— Ἐν τοσούτῳ πρέπει νὰ τὸν ἀνασύρωμεν ἀπ' ἀκεῖ, ἂν εἶνε δυνατόν, εἶπε διακόπτων αὐτὸν μετὰ σπουδῆς ὁ Μαυρίκιος. Εὐτυχῶς ἄφισε τὸ δέμα τῶν σχοινίων ὄπισθέν του.

Ἔκυψε μετὰ προφυλάξεως ἄνωθεν τῶν χειλέων τοῦ κρημνοῦ, ἀφοῦ συνέστησεν εἰς τὸν μάγον νὰ τὸν κρατῇ ἐκ τῶν ποδῶν, ρίπτων δὲ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ του ἐντὸς τῆς σκοτεινῆς ὀπῆς, ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὸ βάθος ἔκραξεν:

— Ὦ! αἴ!... Γαργαρίδη... Ἀριστομένη!.... Ποῦ εἶσαι; αἴ;... αἴ;...

Ἐπί τινας στιγμὰς αἱ κραυγαὶ αὗται ἔμειναν ἄνευ ἀπαντήσεως. Τέλος, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ μάγος ἤρχιζε νὰ χάνῃ τὴν ὑπομονήν, ἠκούσθη φωνὴ ἀσθενὴς ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης.

— Αἴ!... αἴ... ἀπήντησεν ὁ ἀδάμαστος Ἀριστομένης, ἐδῶ εἶμαι, κύριε... Ἀλλὰ εἶμαι σὲ κακὸ χάλι... νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!. μοῦ φαίνεται πῶς ἐστραβώθηκα!... τοῦ κακοῦ στρέφω καὶ ξαναστρέφω τὸ κεφάλι... δὲν βλέπω τίποτε! Ἔχετε τὸ φανάρι σας, κύριε:

Τὸ κρατῶ ἀπὸ ἐπάνω σου ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος ἐναγωνίως. Θὰ σοῦ ρίψω τὸ σχοινί... Κύτταξε νὰ τὸ πιάσῃς... Εἶσαι πολὺ βαθειὰ μέσα αὐτοῦ;

— Ἔτσι κ' ἔτσι κύριε!... Μὰ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!... φοβοῦμαι ὅτι τὸ πανέρι μου κάτι θὰ ἔπαθε!...

— Τί μὲ μέλει διὰ τὸ πανέρι σου! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Προσοχή! Ἰδοὺ τὸ σχοινί!... Ἕνα!... δυό!...

Καὶ ἤρχισε νὰ ἐκτυλίσσῃ τὸ σχοινίον, μετ' ὀλίγον δὲ ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ Ἀριστομένους.

— Τὸ κρατῶ, κύριε!... τὸ ἔπιασα!

— Καλά· τώρα θὰ σὲ σηκώσωμεν.

— Σταθῆτε μιὰ στιγμή... μοῦ φαίνεται πῶς ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἔσπασε τὸ πανέρι.

— Ὁ διάβολος νὰ σὲ πάρῃ!... Ἀνέβα ἐσὺ καὶ ἄφησε αὐτὸ τὸ ἀναθεματισμένον πανέρι.

— Ἐπεκράτησε σιγή. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ Γουέβρος ἀνέσυρον τὸ σχοινίον πάσει δυνάμει, ἀλλ' οὐδὲν ἀνήρχετο. Εἰς μάτην ἐφώναζον καὶ ἔσυρον τὸ σχοινίον, ὁ Ἀριστομένης ἔμενε βωβός. Τέλος ἡ ἠχηρὰ φωνή του ἀντήχησεν ἐκ νέου.

— Ἐμπρός! ἔκραξεν.

(Ἕπεται συνέχεια) X*

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΕΡΩΤΕΣ ΚΟΒΙΩΝ

Γνωρίζετε τὸν Κοβιόν, τὸν μικρὸν ἐκεῖνον καὶ ταπεινὸν ἰχθύν, ὅστις συνήθως διατρίβει παρὰ τὰς ἀκτάς; Εἶνε πολὺ παράδοξος ἰχθύς. Ὁ φυσιοδίφης κ. Φρειδερῖκος Γκιτέλ, ὅστις ἔκαμε πολλὰς καὶ λεπτοτάτας παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰχθύος τούτου ἐν τῷ ἰχθυοτροφείῳ τοῦ Ῥοσκόφ, ἐδημοσίευσεν ἀξιανάγνωστον πραγματείαν περὶ τῶν ἠθῶν αὐτοῦ.

Ὅταν φθάσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς ὠοτοκίας, ὁ Κοβιὸς καταλαμβάνεται ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κάμῃ νοικοκυριό· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἐν πρώτοις νὰ παρασκευάσῃ κατοικίαν κατάλληλον. Εὑρίσκει λοιπὸν ὄστρακον κογχυλίου, εἰσέρχεται εἰς αὐτό, σαρόνει τὴν ἄμμον διὰ ταχείας κινήσεως τῆς οὐρᾶς του καὶ ἀποκομίζει εἰς τὸ στόμα του τὰ λιθάρια ἢ ἄλλα ἐνοχλητικὰ ἀντικείμενα· ἐξερχόμενος δὲ ὠθεῖ ζωηρῶς μὲ τὰ πτερύγια καὶ τὴν οὐρὰν του τὴν ἄμμον καὶ τὴν ρίπτει ἐπὶ τοῦ ὀστράκου εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸ σκεπάσῃ.

Δεκάκις ἐπαναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν ταύτην γύρωθεν τοῦ ὀστράκου, ἕως οὗ ἀποτελέσῃ ἐπ' αὐτοῦ λοφίσκον ἐξ ἄμμου, εἰς τὴν βάσιν τοῦ ὁποίου κατασκευάζει μικρὰν ὀπήν, ἵνα χρησιμεύῃ ὡς θύρα· καὶ διὰ νὰ μένῃ ἀνοικτὴ ἡ ὀπὴ αὕτη συγκολλᾷ τὴν ἄμμον διὰ τοῦ κολλώδους ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐκκρίνει τὸ δέρμα του, καὶ τὴν μεταβάλλει εἰς εἶδος ἀμμοκονίας.

Ἡ στρογγυλὴ θύρα ἀντέχει ἀρκούντως καὶ δὲν καταπίπτουν τὰ τοιχώματα της. Ἅμα δ' οὕτω ἑτοιμασθῇ ἡ κατοικία, καιρὸς νὰ ζητήσῃ σύζυγον.

Ἐξέρχεται λοιπὸν εἰς νυμφοθηρίαν, κάμνει προτάσεις καὶ ὁδηγεῖ τὴν θήλειαν, ἣν εὑρίσκει τῆς ἀρεσκείας του, πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς κατοικίας. Ἐὰν ἀπαντήσῃ ἐπίμονον ἄρνησιν, δὲν ἀποθαρρύνεται· ἐπιστρέφει εἰς τὴν φωλεὰν ἀναμφιβόλως διὰ νὰ κρύψῃ τὴν στενοχωρίαν του· ἀφ' οὗ δὲ περάσῃ οὕτω ἐν μοναξίᾳ λεπτά τινα, ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ζωηρότητος τὰς ἐρωτικάς του ἐφόδους. Ἀναπτύσσει δὲ ἐνίοτε σταθερότητα καὶ ἐπιμονὴν ἐπίφθο-

Digitized by Google

νον. Ὁ εἰρημένος φυσιοδίφης—τοῦ ὁποίου ἡ ὑπομονὴ δὲν ὑπολείπεται, φαίνεται, τῆς τοῦ Κοβιοῦ, παρετήρησε κοβιόν τινα ὅστις ἐντὸς τριῶν ὡρῶν ἐξῆλθεν *ἑβδομήκοντα ὀκτὼ* φορὰς καὶ προσεκάλεσεν *ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ* φορὰς τὴν θήλειαν νὰ συμμερισθῇ τὴν φωλεάν του. Καὶ μόνον τὴν ἑκατοστὴν ἑξηκοστὴν ἐνάτην φορὰν ἐπέτυχεν!

Ἡ σκληρὰ θήλεια συγκινηθεῖσα ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν. Ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ εἰσῆλθεν, ἐξῆλθε τρεῖς φορὰς τίς οἶδε τί προφασιζομένη. Τὴν τετάρτην φορὰν ἐπὶ τέλους ἔπαυσαν οἱ δισταγμοί της καὶ ἐγκατεστάθη, νύμφη πλέον! Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὁ γαμβρός, φοβούμενος τὸ παλίμβουλον αὐτῆς, ἔλαβε μέτρα, τεθεὶς πρὸ τῆς θύρας διὰ νὰ τὴν ἐμποδίσῃ νὰ ἐξέλθῃ καὶ πάλιν.

Ὅταν ἐπὶ τέλους ἡ θήλεια συνειθίσῃ εἰς τὴν κοινὴν κατοικίαν, ὠοτοκεῖ. Πρὸς τοῦτο βαδίζει εἰς τὸ ἔδαφος καὶ περιπατοῦσα,ἀποθέτει τὰ ὠά της τὰ ὁποῖα προσκολλῶνται ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ ὀστράκου διὰ τοῦ κολλώδους νηματίου, τὸ ὁποῖον φέρουσιν ἐπὶ τῆς μιᾶς κορυφῆς αὐτῶν. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ εἰσέρχεται εἰς τὴν φωλεὰν ὁ ἄρρην καὶ γονιμοποιεῖ τὰ ὠά. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ δύο ὥρας, μέχρις οὗ ἡ θήλεια ἀποθέσῃ ὅλα τὰ ὥριμα ὠά της.

Πῶς τώρα ὁ φυσιοδίφης κατώρθωσε νὰ μάθῃ αὐτὰ τὰ οἰκογενειακὰ μυστικά;

Καθ᾽ ἃ διηγεῖται, τοῦ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα ν᾽ ἀφαιρέσῃ ὅλα τὰ κογχύλια τοῦ ἰχθυοτροφείου καὶ νὰ τὰ ἀντικαταστήσῃ δι᾽ ὑέλων ὡρολογίων, καὶ ὁ κοβιὸς μετεσχημάτισεν εἰς κατοικίαν μίαν τῶν ὑέλων. Εἶτα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ κ. Γκιτὲλ ἐλαφρότατα ἀφῄρει τὴν καλύπτουσαν τὴν φωλεὰν ἄμμον καὶ ἡ ἀδιακρισία του ἐπέτυχε.

Περατωθείσης τῆς ὠοτοκίας ἡ θήλεια ἐγκαταλείπει τὴν συζυγικὴν στέγην καὶ δὲν ἐπανέρχεται πλέον, ἀδιαφοροῦσα διά τε τὸν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα. Παρὰ τὸ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὰ ἄλλα ζῷα, ὁ ἄρρην φροντίζει διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἐκκόλαψιν τῶν ὠῶν. Μένει πλησίον αὐτῶν καὶ φρουρεῖ, ἐμποδίζει τὰ ἁρπακτικὰ μαλάκια νὰ ἔλθωσι καὶ φάγωσι τὰ ὠὰ καὶ ἵσταται πρὸ τῆς θύρας ὡς σκοπός. Φροντίζει δι᾽ ὅλα, ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ὑγιεινῆς. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν κινεῖ τὰ πτερύγιά του, διὰ νὰ ἀνανεώνῃ τὸ ἐν τῷ ὀστράκῳ ὕδωρ.

Ἐὰν τις ἀνατρέψῃ τὴν κατοικίαν, ὁ Κοβιὸς σκάπτει τὴν ἄμμον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ ὠθεῖ τὸ κογχύλιον ἐκ τοῦ ἀντιθέτου, ἕως οὗ τὸ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν προτέραν θέσιν. Ἐὰν ἐκδιωχθῇ ὁ ἄρρην ἐκ τῆς φωλεᾶς καὶ ἀντικατασταθῇ τὸ ὄστρακον δι᾽ ἄλλου τοποθετημένου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν, δὲν ἀπατᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει κατ᾽ εὐθεῖαν εἰς τὴν ἀληθῆ του κατοικίαν· μάχεται δὲ λυσσωδῶς, ἐὰν ἐν καιρῷ τοῦ πειράματος ἄλλος τις θελήσῃ νὰ καταλάβῃ τὸ κογχύλιον, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι τὰ τέκνα του. Καὶ μένει ἐκεῖ μετ᾽ ἀπιστεύτου σταθερότητος, ἕως οὗ τὰ ὠὰ ἐκκολαφθῶσι. Τότε δὲ ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὰ τέκνα του καὶ τοῖς εὔχεται μακρὸν καὶ εὐτυχῆ τὸν βίον.

Αἱ λεπτομέρειαι αὗται διαχύνουν ἱκανὸν φῶς ἐπὶ τῶν ἠθῶν τῶν μικρῶν ἰχθύων, ὧν ὁ βίος ἦτο μέχρι τοῦδε ἥκιστα γνωστός. Ἡ πατρικὴ στοργὴ φαίνεται ὅτι ἀντικαθιστᾷ παρ᾽ αὐτοῖς τὴν μητρικήν, ἥτις εἶνε τόσον ἀνεπτυγμένη εἰς τὰ ἀνώτερα τῆς πλάσεως εἴδη.

Ὁ Κοβιὸς εἶνε τύπος καλοῦ οἰκογενειάρχου, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ παράλια τοῦ Φινεστερίου ἀκρωτηρίου ἀποκαλοῦσι Κοβιὸν τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα, ὅστις ἀγαπᾷ τοὺς οἰκείους του καὶ φροντίζει περὶ αὐτῶν.

Κ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΩΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Ἰδιότροπος παρατηρητὴς γράφει: Φυσικῶς θὰ ὑπέθετέ τις ὅτι πᾶς δικηγόρος θὰ ἦτο πρώτης τάξεως μάρτυς. Ἔχει καθημερινὴν πεῖραν τῶν μαρτύρων καί, ὡς εἰκός, εἰξεύρει εἰς ποίας ἐρωτήσεις δύναται εἷς μάρτυς ν᾽ ἀπαντήσῃ, καὶ διατί ὁ δικαστὴς λέγει τεσσαρακοντάκις ἐν τῇ διεξαγωγῇ πάσης δίκης: «Περιορίσου νὰ εἴπῃς τί γνωρίζεις ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, καὶ μὴ ζητῇς νὰ εἴπῃς τί ἤκουσες ἀπὸ ἄλλους», καὶ πολλὰς ἄλλας παρατηρήσεις κάμνει, τὰ αἴτια τῶν ὁποίων δὲν κατανοοῦνται ὑπὸ τοῦ ἡμίσεως τῶν ἐχόντων τὴν εὐτυχίαν νὰ κληθῶσιν ὡς μάρτυρες. Καὶ πόσοι τάχα πτωχοί, ἀπλοϊκοὶ ἄνθρωποι, δὲν τὰ ἔχασαν ἀπὸ τὰς διασταυρουμένας ἐρωτήσεις εἰσαγγελέων καὶ συνηγόρων, καὶ πόσοι δὲν περιεπλέχθησαν ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς δικηγορικῆς εὐστροφίας, ὥστε νὰ καταδικασθῶσιν ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ; Καὶ ὅμως ὁ χειρότερος τῶν μαρτύρων εἶνε ὁ δικηγόρος μάρτυς. Ὅταν κληθῇ ὡς μάρτυς, δίδει πλαγίας καὶ σκολιὰς ἀπαντήσεις· προσπαθεῖ ν᾽ ἀθετήσῃ τοὺς κανόνας τῶν πειστηρίων, ὑπὲρ ὧν τόσον πεισμόνως ἀγωνίζεται ὅταν συνηγορῇ· βλέπει τοῦ συνηγόρου τὸν δάκτυλον ἐπισειόμενον αὐτῷ· προκαλεῖ τὰς παραινέσεις τοῦ δικαστοῦ, καὶ ἐννέα εἰς τὰς δέκα φορὰς δὲν κάμνει καλλιτέραν ἐπίδειξιν ἀπὸ τὸν συνήθη μάρτυρα. Ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι εἷς δικηγόρος, ὅταν ὁρκισθῇ νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, αἰσθάνεται ἑαυτὸν εἰς δυσχερῆ θέσιν.

ΗΘΗ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΩΝ

Ὑπετίθετο ὅτι ἡ ἡδονή, μεθ᾽ ἧς ἄγριαί τινες φυλαὶ ἔφαγαν τοὺς ἐχθρούς των, προήρχετο ἐκ τοῦ πάθους τῆς ἐκδικήσεως. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη ἀπεδείχθη σαφῶς, ὅτι τινὲς τῶν συγχρόνων ἀνθρωποφάγων ὀρέγονται πράγματι τὸ ἀνθρώπινον κρέας ὡς τροφήν, ὅτι ἐντρυφῶσιν εἰς αὐτὸ καθ᾽ ὃν τρόπον πολιτισμένος τις ἐντρυφᾷ εἰς τὰς πέρδικας ἢ εἰς τοὺς ὀπτοὺς φασιανούς. Ὁ κάτοικος τῶν Φιγίων νήσων μέγιστον ἔπαινον, ὃν δύναται ν᾽ ἀπονείμῃ εἰς πᾶν τὸ ἐδώδιμον, νομίζει τὸ νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε «τρυφερὸν ὡς πεθαμένος ἄνθρωπος». Οἱ Φιγιανοὶ ἔχουσιν ἀφθονίαν τροφίμων, ἀλλὰ θεωροῦσι τὸν «μακρουλὸν χοῖρον», ὅπως ὀνομάζουσι τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ὡς πολὺ ἡδύτερον τοῦ χοιρείου, τοῦ βοείου καὶ τοῦ προβείου κρέατος.

Ἀφ᾽ ἑτέρου, οἱ κάτοικοι τῆς Ζηλανδίας δὲν θεωροῦσι τὸ ἀνθρώπινον κρέας ὡς ἁβρόν τι, ἀλλὰ τρώγουσι τοὺς νεκροὺς ἥρωας καὶ τοὺς «σοφούς», εἴτε ἐχθροὺς εἴτε φίλους ἀδιακρίτως, μὲ τὴν ἰδέαν

Digitized by Google

ὅτι μεταλαμβάνουσι τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς περινοίας ἐκείνων, ὧν τὰς σάρκας καταβροχθίζουσιν.

Ὁ εὐγενὴς ἄγριος τῆς γῆς τοῦ Φουέγου οὐδέποτε τρώγει τινὰ ἐκ τῆς ἰδίας φυλῆς, ἐκτὸς ὅταν σπανίζωσιν ἄλλα κρέατα, καίτοι εἶνε πάντοτε πρόθυμος νὰ καταφάγῃ τὸν ξένον ναυαγόν. Κατὰ τοὺς βαρεῖς χειμῶνας, ἂν πιστεύσωμεν τὴν διήγησιν τοῦ Ἄγγλου ναυάρχου Φιτσροῦ, οἱ Φουέγιοι, ὅταν δὲν εὑρίσκωσιν ἄλλο κρέας, λαμβάνουσι τὴν γεροντοτέραν γυναῖκα τῆς φυλῆς των, τῆς κόπτουν τὸν λαιμόν, καὶ ἀνάπτοντες πυρὰν τὴν ψήνουσι καὶ εἶτα τὴν μοιράζονται οἱ φίλοι της. Οἱ βάρβαροι, ἐρωτηθέντες διατί δὲν τρώγουσι τοὺς σκύλους των ἀντὶ τῶν γραιῶν των, ἀπήντησαν ἀφελῶς, ὅτι οἱ σκύλοι των συλλαμβάνουσι τὰς ἐχίδνας, ἐνῷ αἱ σεβάσμιαι προμήτορές των δὲν τὰς συλλαμβάνουσι.

Πιθανὸν οἱ πλεῖστοι καὶ τῶν χειρίστων ἀγρίων νὰ προτιμῶσι τοὺς ἰχθῦς καὶ τὰ ἀγρίμια ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα, ἀλλ' εἶνε οὐχ ἧττον ἀληθές, ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐν Αὐστραλίᾳ, Ἀφρικῇ καὶ ταῖς νήσοις τῆς Νοτίου θαλάσσης φυλαὶ μανιωδῶς θηρεύουσι τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα. Μία ἐν τούτοις παρηγορία ὑπάρχει διὰ τοὺς Εὐρωπαίους, ἡ διαβεβαίωσις, ἣν παρέχουσιν ἡμῖν οἱ περιηγηταί, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρωποφάγων τούτων προτιμῶσι τοὺς Αἰθίοπας μᾶλλον ἢ τοὺς Καυκασίους ὡς προσφιλὲς τῆς τραπέζης των λίχνευμα. Καὶ διὰ τοῦτο σπανίως ἀκούομεν περὶ ἱεραποστόλων καταφαγωθέντων ὑπὸ τῶν Καννιβάλων ἐκείνων.

Η ΕΡΥΘΡΑ ΣΗΜΑΙΑ

Ἡ ἐρυθρὰ σημαία, τὸ σημερινὸν σύμβολον τῆς ἀναρχίας καὶ τοῦ κοινωνισμοῦ, ἦτο κατ' ἀρχὰς σύμβολον νομιμότητος καὶ τάξεως. Ἐν Γαλλίᾳ τῇ 21 Ὀκτωβρίου τοῦ 1789, ἐψηφίσθη ἵνα ἐν καιρῷ ὀχλαγωγίας, στασιασμοῦ καὶ ἀταξίας, ἡ σημαία αὕτη φέρεται πρὸ τῆς ἐθνοφυλακῆς προμηνύουσα εἰς τοὺς ταραξίας τὴν προσέγγισιν τῆς ἐπεμβάσεως τῶν ἀρχῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἅπαξ μόνον ἔγεινε χρῆσις τῆς ἐρυθρᾶς σημαίας, καὶ τοῦτο ἐν τῷ Κάμπῳ Μαρτίῳ τῶν Παρισίων, τῇ 17 Ἰουλίου 1791, κατὰ τὴν γενομένην στάσιν ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἐκθρόνισιν τοῦ βασιλέως προτάσεως τῶν Ἰακωβίνων. «Κάτω ἡ κόκκινη σημαία!» ὑπῆρξεν ἡ κραυγή, δι' ἧς οἱ πατέρες τῆς νεωτέρας ἀναρχίας ἐχαιρέτισαν τὴν σημαίαν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ἐρυθρὰ σημαία ἐβαπτίσθη μὲ αἷμα καὶ ἔκτοτε ἐθεωρήθη ὡς τὸ αἱματηρὸν τῆς τυραννίας σύμβολον. Τῷ 1832, κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ στρατηγοῦ Λαμάρκ, ἡ ἐμφάνισις ἱππέως μὲ ἐρυθρὰν σημαίαν ὑπῆρξε τὸ σημεῖον τῶν ὀχλαγωγιῶν, καθ' ἃς ἡ ἐρυθρὰ σημαία πρώτην φορὰν ἐκυμάτισεν ἀπὸ τῶν δημοκρατικῶν ὀδοφραγμάτων. Ἡ μέλαινα σημαία τῶν στασιαζόντων ἐργατῶν ἐν Εὐρώπῃ ὁριστικῶς ὑπεχώρησε πρὸ τῆς ἐρυθρᾶς κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1848.

ΤΟ ΕΥΑΓΩΓΟΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἔν τινι διαλέξει, ὁ διδάσκαλος τῆς δραματικῆς τέχνης ἑνὸς τῶν μεγάλων θεάτρων τοῦ Λονδίνου εἶπε: «Δὲν εἰξεύρω ἂν εἶμαι ὑπὲρ τῆς παραχωρήσεως τῆς ψήφου εἰς τὰς γυναῖκας, ἀλλ' εἰξεύρω ὅτι εἰς τὸ θεατρικὸν ἐπάγγελμα αἱ γυναῖκες εἶνε πολὺ εὐπλαστότεραι καὶ εὐδιδακτότεραι, πολὺ ὀξύτεραι εἰς τὴν ἀντίληψιν σκηνικῆς τινος ἰδέας, τὴν ἐνθυμοῦνται ἐπὶ μακρότερον καὶ τὴν ἐκτελοῦσι δεξιώτερον τῶν ἀνδρῶν. Τοῦτο εἶνε τὸ πόρισμα τῶν παρατηρήσεών μου ἀπὸ 25 ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα. Εὐκολώτερον δύναμαι νὰ διευθύνω δέκα γυναῖκας παρὰ ἕνα ἄνδρα. Εἰς τὴν γυναῖκα δύναταί τις τὰ ἔχῃ πεποίθησιν ἐν παντὶ χρόνῳ. Κατὰ τὰς πρώτας παραστάσεις οἱ ἄνδρες μοῦ φέρουν ἱδρῶτα ἀγωνίας. Ἀλλ' εἴδετέ ποτε γυναῖκα νὰ ναυαγήσῃ εἰς τὴν πρώτην παράστασιν; Ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶδα, καὶ ὅμως εἶδα τόσα καὶ τόσα ναυάγια ἀνδρῶν. Ὀνομάσατε τοῦτο νευρικὴν ἔντασιν ἢ ὅ,τι ἀγαπᾶτε, ἀλλ' ἡ γυνὴ κέκτηταί τι, ὅπερ ἀναδεικνύει αὐτὴν νικήτριαν εἰς περίστασιν, καθ' ἣν ἐννέα εἰς τοὺς δέκα ἄνδρας θὰ ἀποτύχουν. Δύνασθε νὰ τὴν ἀποκαλῆτε τὸ ἀσθενέστερον φῦλον, ἀλλ' ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοὐλάχιστον εἶνε τὸ ἰσχυρότερον.»

Ο ΚΥΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΗΣ

Ἀπό τινος ἤρχισαν νὰ ἐγείρωνται ἀμφιβολίαι ἂν οἱ κύνες, οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Νέας Γῆς, κατάγονται τῷόντι ἐκ τῆς φερωνύμου νήσου. Διότι ὑπάρχουσι μὲν κύνες εἰς τὴν Νέαν Γῆν, ἀλλὰ δὲν ὁμοιάζουσι τοὐλάχιστον κατὰ τὸ ἀνάστημα πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ ἀποκαλουμένους κύνας τῆς Νέας Γῆς. Ἄλλως τε, καθ' ἃ ἀναφέρεται, ὅταν τὸ 1622 ἀνεκαλύφθη ἡ Νέα Γῆ δὲν εὑρέθησαν ἐν αὐτῇ κύνες οὔτε ἄνθρωποι. Ἡ πιθανωτέρα λοιπὸν γνώμη θεωρεῖται, ὅτι οἱ κύνες περὶ ὧν ὁ λόγος κατάγονται ἐξ ἰσχυροῦ γένους κυνῶν εὐρωπαϊκοῦ σῳζομένου ἔτι ἐν Νορβηγίᾳ. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ πρώτη ἀνακάλυψις τῆς Νέας Γῆς ἀποδίδεται εἰς τοὺς Νορβηγούς.

ΟΜΟΙΟΤΗΣ

Ἡ μήτηρ ἐπιδεικνύει εἰς φίλην τὸ νεογέννητον βρέφος:

— Καὶ πῶς σοῦ φαίνεται; τίνος μοιάζει;

— Πῶς μοῦ φαίνεται; Ὡραιότατο, χαριτωμένο. Χωρὶς μαλλί, χωρὶς δόντια . . . ἀπαράλλακτος ὡς ὁ μπαμπᾶς του. Νὰ σᾶς ζήσῃ.

Ο ΚΟΚΚΟΣ

Δὲν ἦταν σὲ δάση μήτε σὲ βουνά,
Σ' ἐρημιὲς καὶ μονοπάτια δὲν ἦταν στενά,
Δὲν ἦταν ἀηδόνι στὰ κλωνιὰ κρυμμένο,
Ἢ πουλὶ ποῦ τὸν ἀέρα σκίζει καὶ λαλεῖ,
Ἦτανε τῆς χώρας ἥμερο πουλί,
Καὶ μᾶς κελαϊδοῦσε μέρα νύχτα τὸ καϋμένο!

Δὲν ἐκελαϊδοῦσε μ' ἀναστεναγμούς,
Τὸ τραγοῦδί του δὲν εἶχε πάθια καὶ καϋμούς,
Ἦτανε τραγοῦδι ποῦ σὰν καλοκαῖρι,
Ἔφερνε χαρὲς καὶ γέλια στὸ βαρύ μας νοῦ,
Ἦτανε δροσάτη στάλα τοὐρανοῦ,
Καὶ μᾶς πότιζε τὴ χώρα ποῦ χαρὰ δὲν ξέρει.

Δὲν ἦταν σὲ δάση μήτε σὲ βουνά,
Σ' ἐρημιὲς καὶ μονοπάτια δὲν ἦταν στενά,
Μόνο μέσ' στὴ χώρα, μέσ' στὴν ἀγκαλιά μας,
Τὸ περνᾷ τὸ μαῦρο βόλι, κ' ἔπεσε βουβό,
Κ' ἔτσι τὸ πουλί μας πάει τ' ἀκριβό,
Καὶ μαζὶ μὲ τὴ φωνή του πάει καὶ ἡ χαρά μας

Ε*

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(25 Σεπτεμβρίου — 1 Ὀκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι						
	25	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**1**
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	755,4	753,7	753,1	752,8	750,8	749,8	754,7
Μέση θερμοκρασία	21,9	20,25	19,05	19,05	20,2	18,2	18,6
Μεγίστη θερμοκρασία	27,0	24,1	23,3	23,3	21,3	20,3	21,4
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	16,0	16,4	14,8	14,8	19,2	16,0	15,9
Σχετικὴ ὑγρασία	58	61	59	59	62	75	72
Ἀπόλυτος ὑγρασία	11,77	10,44	9,94	9,94	9,49	10,97	11,40
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	4	3	4	5	5	8	6
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.3	ΒΑ.3	ΒΑ.2	ΒΑ.4	ΒΑ.4	ΒΑ.4	ΒΑ.4
Θάλασσα	1	1	0	1	1	1	2

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	**25**	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**1**
Κέρκυρα	21,0	20,0	20,0	21,0	18,5	19,5	20,0
Βῶλος	19,0	18,5	17.5	17,5	18,0	18,0	18,0
Πάτραι	22,5	22,0	21,5	22,0	22,0	22,0	20,0
Τρίπολις	16,5	16,5	15,5	14,0	14,0	14,5	15,0
Κωνσταντινούπολις	18,0	17,5	18,5	—	—	—	—
Ὀδησσὸς	11,9	11,1	14,3	13,1	13,5	14,8	14,0
Βατοὺμ	16,3	—	15,6	18,7	16,3	11,6	15,5
Παρίσιοι	10,7	13,6	15,6	18,0	18,5	13,7	10,3
Ῥώμη	18,5	17,5	20,5	19,0	18,0	18,0	18,0
Νεάπολις	—	—	—	—	18,5	—	17,5
Βρινδήσιον	20,5	20,5	21,5	19,5	21,5	19,0	20,0
Καλιάρη	22,0	23,0	21,0	20,0	18,5	19,0	18,5
Πάνορμον	21,5	21,0	23,0	23,5	19,5	16,5	—
Μελίτη	24,0	22,5	23,0	23,5	18,5	19,5	—

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bossert: Histoire abrégée de la littérature allemande.—P. Guiraud: Lectures historiques — Th. Reinach: Ἀθηναίων Πολιτεία (Traduction Française).

Τρία καλά, ἀλλὰ διαφόρου φύσεως γαλλικὰ βιβλία, ἔχομεν νὰ ἀναγράψωμεν χάριν τῶν φιλαναγνωστῶν, ἐκδοθέντα καὶ ἀποσταλέντα ἡμῖν φιλοφρόνως ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καταστήματος Hachette. Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ ὑπὸ Bossert *Συνοπτικὴ ἱστορία τῶν γερμανικῶν γραμμάτων ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν ἀρχῆς μέχρι τοῦ 1870* (Histoire abrégée de la littérature allemande) μετὰ ἐκλεκτῶν τεμαχίων ἐν γαλλικῇ μεταφράσει, εἰδήσεων περὶ τῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ ἀναλύσεων (κάλλιστα τετυπωμένος καὶ ὑφασματόδετος τόμος μετὰ 15 εἰκόνων). Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι προωρισμένον δι' ἐκείνους μάλιστα, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὰς πηγὰς διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς γερμανικῆς γλώσσης, ἀλλὰ θέλουσιν οὐδὲν ἧττον νὰ λάβωσί τινα ἔννοιαν καθ' ὅλου τῆς μεγάλης καὶ σπουδαιοτάτης γραμματείας τῶν Γερμανῶν. Εἶναι ἀνάγκη πλειοτέρων λόγων, διὰ νὰ καταδειχθῇ ἡ χρησιμότης τοῦ βιβλίου.

Τὸ δεύτερον (ἐξωτερικῶς δὲ κατὰ πάντα ὅμοιον πρὸς τὸ πρῶτον) εἶναι τὰ ὑπὸ P. Guiraud *Ἱστορικὰ Ἀναγνώσματα* (Lectures Historiques) εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν ἀναφερόμενα. Τὸ κάλλιστον τοῦτο βιβλίον, κοσμούμενον καὶ ὑπὸ ἱκανῶν εἰκόνων, σκοπὸν ἔχει τὴν καθ' ὅλου ἔκθεσιν περὶ τῶν καθιδρυμάτων, ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων. Τούτου δὲ τοῦ σκοποῦ τὴν κατόρθωσιν ἐπιχειρεῖ ὁ συντάξας τὸ βιβλίον διὰ σειρᾶς ἀναγνωσμάτων ἐξηγημένων ἐκ διαφόρων παλαιῶν ἢ νεωτέρων συγγραφέων γραψάντων περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ συστηματικῶς ταξινομηθέντων. Εἰς τὸν φιλοπονήσαντα τὸ βιβλίον ἀνήκει ὁ ἔπαινος τῆς προσηκούσης ἐκλογῆς, ἀλλ' ἡ ἐπίνοια ὅμως τῆς συντάξεως τοιούτου βιβλίου δὲν εἶναι ἰδική του. Τοιούτων βιβλίων τὴν σύνταξιν ἐκέλευσεν αὐτὸ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τῆς Γαλλίας, ὅπερ ἠθέλησε πλὴν τῶν κυρίως λεγομένων διδακτικῶν βιβλίων νὰ ὑπάρχωσι διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ ἄλλα βιβλία πρὸς ἀνάγνωσιν ἰδίᾳ προωρισμένα καὶ δι' ὧν ἤθελον κατορθώνῃ νὰ προσαυξάνωσι τὰς κατὰ τὴν διδασκαλίαν ἀποκτηθείσας γνώσεις καὶ συγχρόνως νὰ στερεοποιῶσιν οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐντυπώνωσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν μαθητῶν διαρκέστερον ὅσα περιπλέον ἤθελεν ἀναπτύξῃ διὰ ζώσης φωνῆς καὶ ἄνευ κειμένου ὁ διδάσκαλος.

Τρίτον τέλος βιβλίον εἶναι ἡ ὑπὸ Θεοδώρου Reinach πρώτη γενομένη γαλλικὴ μετάφρασις τῆς περιπύστου *Ἀθηναίων Πολιτείας* τοῦ Ἀριστοτέλους, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους τούτου συνταράσσει τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἅπαντα καὶ ἔγεινεν ἀφορμὴ ἐκδόσεως ὁλοκλήρου σχεδὸν βιβλιοθήκης σχετικῶν πρὸς αὐτὴν βιβλίων. Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Reinach εἶναι ἔργον κάλλιστον καὶ τῷ ὄντι εὐσυνείδητον. Ὁ λόγιος ἀνὴρ ἔλαβε πρὸ ὀφθαλμῶν πάσας τὰς πανταχοῦ γενομένας διορθώσεις τοῦ κειμένου, διώρθωσε δὲ καὶ αὐτὸς ἐφθαρμένα τινὰ χωρία, ἀφ' οὗ δὲ παρεσκεύασε κείμενον, ὅπερ τῷ ἐφάνη ἂν ὄχι τέλειον καὶ ὁριστικῶς τοιοῦτον, οἷον ἐξῆλθεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὅσον ἦτο ἐνδεχόμενον πλησιέστατον πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τότε ἐπεχείρησε τὴν μετάφρασίν του. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Reinach εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν πόσον ἐνδιαφέρει τοὺς ἡμετέρους λογίους.

Σ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐν Παρισίοις παρασκευάζεται μεγάλη ἀποστολὴ εἰς Σάρδεις τῆς Λυδίας, ὅπως δι' ἐρευνῶν ἀνεύρῃ καὶ ὁρίσῃ τὸν τόπον, ἔνθα ὠρθοῦντο τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως Κροίσου. Ἡ ἀποστολὴ θ' ἀποτελῆται ἐξ ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχιτεκτόνων, θὰ προβῇ δὲ ἴσως καὶ εἰς εὐρυτέρας ἀνασκαφάς.

Φιλολογικά

Ἡ πρωσσικὴ κυβέρνησις ὁριστικῶς ἀπεφάσισε τὴν ἰδίᾳ δαπάνῃ ἔκδοσιν μεγάλου λατινικοῦ λεξικοῦ περὶ οὗ ἐγράφη ἤδη. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνέστη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν καθηγητῶν Μόμμσεν, Φάλεν, Δὶλς καὶ Ἕρτζ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ τελευταίου τούτου. Τὰ ἔξοδα τοῦ κολοσσαίου ἔργου, ὅπερ θὰ ἀποτελεσθῇ ἐκ 10 χιλιοσελίδων τόμων μεγάλου τετάρτου, ὑπολογίζονται ὑπὸ τοῦ Ἕρτζ εἰς 500,000 μαρκῶν, ἤτοι 800,000 δραχμῶν, ἄλλοι ὅμως φρονοῦσιν ὅτι θὰ φθάσωσι τὸ ἓν ἑκατομμύριον μαρκῶν. Ἡ ἔκδοσις θὰ περατωθῇ ἐντὸς 18 ἐτῶν, θὰ κληθῶσι δὲ εἰς συνεργασίαν πλὴν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς καὶ δέκα ἕτεροι λατινισταί, καὶ θὰ διορισθῇ πρὸς συλλογήν, κατάταξιν καὶ ἔκδοσιν τοῦ ἔργου προσωπικὸν ἐκ 50 λογίων.

Μουσικά

Ἐν Φλωρεντίᾳ συνέστη ἐπιτροπή, ἥτις σκοπὸν ἔχει νὰ προπαρασκευάσῃ πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετείῳ τῆς γεννήσεως τοῦ Ῥοσσίνη. Ὁ μέγας μουσουργὸς κατήγετο ἐκ Φλωρεντίας, ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ ἔχουσι ταφῇ καὶ τὰ ὀστᾶ του.

— Κατὰ τὴν προσεχῆ διεθνῆ ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου πλὴν ἄλλων θαυμασίων καὶ παραδόξων θὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ συναυλίαι διὰ πολυαρίθμων κλειδοκυμβάλων. Τὰ κλειδοκύμβαλα θὰ τεθῶσι πυραμιδοειδῶς καὶ θὰ κρούωνται ὄχι δι' ἀνθρωπίνων χειρῶν, ἀλλὰ δι' ἠλεκτρισμοῦ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κλειδοκυμβάλων, ἅτινα θὰ ἀποτελέσωσι τὴν τεραστίαν ταύτην ὀρχήστραν, θ' ἀνέρχεται εἰς 400!

Παντοῖα

Ἡ πρώτη χιὼν ἐκάλυψεν ἤδη πρὸ ἑβδομάδος τὰς κορυφὰς τῶν ἐν Γερμανίᾳ Γιγαντιαίων Ὀρέων.

— Ὁ Γάλλος νηστευτὴς Ἀλέξανδρος Ζὰκ ἐτελείωσεν ἐπιτυχῶς τὴν πεντηκονθήμερον νηστείαν, εἰς ἣν ὑπεβλήθη ἐν τῷ Ἀκουαρίῳ τοῦ Λονδίνου. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ἔλαβεν ἄλλην τροφὴν πλὴν ὀλιγίστης κόνεως ἐκ φυτῶν, τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐφευρέσεως.

— Ὁ περίπλους τῆς γῆς, κατά τινα Ἄγγλον, γίνεται διὰ τῶν 11,000 ἀτμοπλοίων, ἅτινα ὑπηρετοῦσιν εἰς τὰς διαφόρους μεγάλας γραμμὰς ἐντὸς ὀγδοήκοντα ἢ ἐννενήκοντα ἡμερῶν, ἀπαιτεῖ δὲ δαπάνην 5,000 φράγκων. Ἀλλὰ διὰ νὰ γείνῃ ἄνετον τὸ ταξείδιον, δέον νὰ προστεθῶσιν 5,000 φράγκα προσέτι.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἐκδίδονται 18,000 ἐφημερίδες. Ἑκάστη πόλις ἐκ 1,500 ἢ 1,800 κατοίκων ἔχει δύο ἐφημερίδας κατ' ἐλάχιστον ὅρον. Ἐκ τῶν ἐφημερίδων τούτων 6,000 δὲν ἐκδίδουσι πλείονα τῶν 600 ἀντιτύπων.

— Ἐν Βρυξέλλαις συνέστη σύλλογος τῶν Γατοφίλων, σκοπὸν ἔχων τὴν συλλογὴν καὶ ἔκθεσιν τῶν ἐκλεκτοτέρων καὶ ὡραιοτέρων γάτων. Ἡ πρώτη τοιαύτη ἔκθεσις θὰ γείνῃ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον. Ἐκθέσεις γάτων ἔχουσι γείνει ἤδη πολλαὶ ἐν Λονδίνῳ, ἐν αἷς ἡ τιμὴ τῶν καλλίστων εἰδῶν ἀνῆλθεν εἰς 25,000—30,000 φράγκων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας ἐχαράχθη χρυσοῖς γράμμασιν ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή: «Ἡ Α. Λ. Ὑψ. Μεγάλη Δούκισσα Ἀλεξάνδρα Γεωργιέβνα, Ἑλληνὶς βασιλόπαις, ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ τῇ 18]30 Αὐγούστου 1870, ἀπεβίωσεν ἐν τῷ χωρίῳ Ἰλλίνσκοϊ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1891».

— Ἀνεχώρησαν ἐκ Δανίας ἐπανερχόμενοι ἐνταῦθα οἱ βασιλόπαιδες Γεώργιος, Νικόλαος καὶ Μαρία.

— Ὑπὸ τοῦ κατασκευαστοῦ τοῦ ὑπογείου σιδηροδρόμου κ. Σ. Ψύχα ἀπεφασίσθη, ἵνα ἡ μεγαλητέρα τῶν γεφυρῶν τοῦ σιδηροδρόμου τούτου ὀνομασθῇ *Γέφυρα τῆς Ἀλεξάνδρας* εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀποθανούσης βασιλόπαιδος.

— Ἐπανῆλθεν ἡ εἰς Ῥωμουνίαν μεταβᾶσα ἀντιπροσωπεία τῶν φοιτητῶν.

— Ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πανεπιστημιακὴ σύγκλητος ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ πρυτάνεως κ. Παύλου Ἰωάννου, τοῦ ἀντιπρυτάνεως κ. Μιστριώτου, τῶν τεσσάρων κοσμητόρων καὶ τῶν καθηγητῶν κ. κ. Ψαρᾶ, Χατζημιχάλη, Λάκωνος καὶ Π. Κυριακοῦ.

— Τὴν νύκτα τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐγένετο αἰσθητὴ ἐν Ἀθήναις ἐλαφρὰ δόνησις σεισμοῦ. Ὁμοία δόνησις ἐπανελήφθη καὶ τὴν ἑσπέραν τῆς Τρίτης πρὸς τὴν Τετάρτην.

— Ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Διαδόχου ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναθεώρησιν τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου.

— Κατὰ τὸν λήξαντα Σεπτέμβριον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς δρ. 1,070,000, ἐν ᾧ αἱ τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀνῆλθον εἰς δρ. 1.099,530.

— Ὁ σύλλογος «Παρνασσὸς» ἐγκατεστάθη εἰς τὸ νέον αὐτοῦ κατάστημα, περὶ τὰ μέσα δὲ Ὀκτωβρίου ἄρχονται τὰ δημόσια ἀναγνώσματα ἐν αὐτῷ.

— Ἐρωτήσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος ἀπήντησεν ὅτι ἓξ καθηγητικαὶ ἕδραι ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ δέονται συμπληρώσεως.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ὡρκίσθησαν οἱ νέοι δημοτικοὶ ἄρχοντες καθ' ἅπαν τὸ κράτος, μεθ' ὃ ἀνέλαβον τὰ καθήκοντα αὐτῶν.

— Ἡ Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ ἑταιρία προτίθεται νὰ ἐκθέσῃ τὰ δωρηθέντα αὐτῇ πολύτιμα σχεδιαγραφήματα τοῦ Λουδοβίκου Θειρσίου. Πρὸς τοῦτο παρεχωρήθησαν τέσσαρες μεγάλαι αἴθουσαι τοῦ Ζαππείου, ἐν αἷς ἤρξατο ἤδη ἡ κατάταξις.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΗΡΩΣΙΣ Ξ'

ΤΟΥ ΕΚ ΦΡ. 60,000,000 ΔΑΝΕΙΟΥ

1/13 Ὀκτωβρίου 1891

Ἀριθ.	18527	κέρδος	φρ. χρ.	70000
»	10639	»	»	10000
»	14194	»	»	2500
»	101283	»	»	2500
»	66212	»	»	1000
»	61163	»	»	1000
»	145054	»	»	1000
»	151599	»	»	1000
»	71696	»	»	1000

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κίμωνος Μιχαηλίδου. **Σελίδες Ἡμερολογίου.** Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς Β. Τυπογραφίας Ν. Γ. Ἰγγλέση 1891. 16ον σ. 128. Τιμ. δραχ. 1,50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Π. Φ. 40 Ἐκκλησίας. Ἐλήφθησαν φρ. χρ. 58. Γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως.

κ. Δ. Ι. Κ. Ναζλί. Ἐστάλησαν συστημένα. Κορ. τιμᾶται μετὰ ταχυδρ. συστημένον δρ. 7

Καν Μ. Μ. Σῦρον. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα 5 φύλλα.

κ. Γ. Δ. Ζ. Σαλαμῖνα. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσίς σας. Ἀποστείλατε ἀντίτιμον φύλλων δρ. 1,80 ἵνα λάβετε ταῦτα.

κ. κ. Σ. Π. Ἐνταῦθα - Κ. Τζ. Ἐνταῦθα - Ι. Π. Σῦρον - Ἀρώνα, Πάτρας - Αἰτωλόν, Μεσολόγγιον - Χ. Πρέβεζαν - Δ. Σ. Ρ. Βῶλον - Στιχουργόν, Σμύρνην - Καν Ω* Ὀδησσὸν - Δδα Αὐγήν, Κ)πολιν - Πενθοῦντα, Καλάμας - Τρ. Θ. Ἀλεξάνδρειαν - Φίλιππον, Μασσαλίαν-Πρωτόπειρον, Γαλάζιον - Κύκνον, Ἄμφισσαν - Π. Φ. Ναύπλιον - Μμημοσύνην, Λαμίαν. Οἱ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἀλεξάνδρας στίχοι σας εἶνε ἀνάξιοι δημοσιεύσεως.

κ. Π. Γ. Σ. Ἐνταῦθα. Ἡ πρόοδος εἶνε ἀρκετή, ἀλλ' οὔτε αὐτοὶ οἱ στίχοι εἶνε ἄξιοι δημοσιεύσεως.

Παράξενον Πενιχρότατα τὰ δίστιχά σας.

κ. Ν. Ι. Π. Κέρκυραν. Ἀφοῦ εἰς ἡμίσειαν ὥραν καὶ ἀσυνειδήτως ἐγράψατε τοὺς 42 στίχους τῆς Ἀπελπισίας, δὲν θ' ἀπελπισθῆτε ἂν μάθετε ὅτι δὲν ἐκρίθησαν ἄξιοι δημοσιεύσεως ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».

κ. Ι Α. Π. Λιδωρίκιον. Ἐσημειώθη ἡ νέα διεύθυνσις.

κ. Νεο. Ῥάμλι. Ἐστάλη.

κ. κ. Ν. Μπ. Ταϊγάνιον - Β. Ι. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐστάλησαν.

κ. Ν. Γ. Π. Δῆμον Πυλαρίων Κεφαλληνίας. Ἐλήφθη ἡ συνδρομή.

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ

ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΚΓ'

Ἀριθ.	161	κέρδος δρ. 908
»	533	
»	2214	
»	2342	
»	168	
»	402	κέρδος ἀνὰ δρ. 42
»	191	
»	772	
»	82774	

Η ΣΥΛΛΟΓΗ PASSOW

ἡ περιέχουσα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ζητεῖται. Ὁ ἔχων τοιαύτην πρὸς πώλησιν ἂς δηλώσῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ πόσου τὴν πωλεῖ.

Ἐξεδόθησαν

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Τὸ καλλιτεχνικώτατα ἐκτυπωθὲν βιβλίον συνοδεύουσι καὶ δεκαπέντε λαμπροὶ φωτοτυπικοὶ πίνακες περιέχοντες ἑκατοντάδας ἀπεικασμάτων τῶν κυριωτέρων νομισμάτων. Εἶνε δὲ πολύτιμον ἐγχειρίδιον διὰ τοὺς ἀρεσκομένους εἰς τὴν συλλογὴν ἀρχαίων νομισμάτων καὶ ἀκριβέστατον εὑρετήριον διὰ πάντα, ὅστις θέλει νὰ μάθῃ τίνος τόπου καὶ τίνος χρόνου εἶνε τὰ πελοποννησιακὰ νομίσματα, ἅτινα ἔχει εἰς τὴν κατοχήν του.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς ἐπὶ συστάσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι δρ. 13 ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ φρ. χρ. 13 ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ:

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας»

Digitized by Google

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

3 'Οκτωβρίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	*Ἀγορὰ*		*Πώλησ.*	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	475	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	518	—	519	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	517	—	518	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	402	—	410	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	381	—	485	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	555	—	556	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	3840	—	3850	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	221	—	222	—
Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	75	—	75	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	168	—	168	50
Σιδηροδρόμου 'Αθηνῶν-Πειραιῶς	419	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	212	50	213	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	150	—	151	—
'Ανωνύμου ἑταιρίας ὁ «'Ερμῆς»	60	—	63	—
'Ελληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	92	—	94	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	94	—	94	50
'Εταιρίας ἐργοληψιῶν	350	—	352	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	25	94	25	96
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	—	—	—	—
Λίρα οθωμανική	29	50	29	55
Λίρα ἀγγλική	32	40	32	45
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον 'Αγγλίας	32	25	32	65
Τρίμηνον Γαλλίας	127	50	129	—
Ὄψεως 'Αγγλίας	32	70	32	92
Ὄψεως Γαλλίας	129	25	130	—

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, 'Ιστορικὰς Μελέτας, 'Επιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν 'Ελλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ 'Εξωτερικῷ

('Αποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην 'Ιανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

'Αμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

'Εξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ 'Υπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Νὰ γείνης ἀξιωματικός. — 'Επὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — 'Ο πόλεμος καὶ ἡ εἰρήνη. — 'Ομοιοπαθητική. — Εἰς Εὐέλπις. — Εἰς τὸ σκότος. — Μονομαχία. — Τὸ πηλίκιον. — Τὸ καθῆκον τοῦ Σκοποῦ. — Στρατιωτικὴ Οἰκογένεια.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσιν ἀντίτυπον ἅμα τῇ ἐκδόσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι δραχ. 1,25.

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς ΕΣΤΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΑ

'Επαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890

Τιμᾶται δρ. 2

ΤΟΝ ΡΩΜΗΟΝ

πλὴν τῶν λαμβανόντων δωρεάν, δύνανται νὰ τὸν λαμβάνωσι μετὰ τῆς «'Εστίας» καὶ ὅσοι ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῆς 'Εσωτερικοῦ καὶ 'Εξωτερικοῦ πληρώσωσι διὰ τὸ ἔτος 1891 δραχμὰς πέντε τοῦ 'Εσωτερικοῦ, φράγκα χρυσᾶ πέντε τοῦ 'Εξωτερικοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ἰταλικὰ καὶ **αὐστριακὰ** ἐκ τῶν κυκλοφορούντων ἐν τῇ 'Ανατολῇ δὲν δέχεται ἡ Διεύθυνσις τῆς *'Εστίας* ὡς ἀντίτιμον οἵας δήποτε πρὸς αὐτὴν ὀφειλῆς.

'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 41

ΤΟΜΟΣ Β'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ. . . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ **15**
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. **20**

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, ὑπὸ *Σ. Κ. Σακελλαροπούλου*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ : Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ, ὑπὸ *Τάσου Καλογιάννου*

Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΟΥ, διήγημα ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Αἱ φωτογραφίαι τῶν φαντασμάτων, Οἱ ἑβραῖοι καὶ τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα, Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος καὶ ὁ θυρωρός, Φιλοφροσύνη Τούρκου διπλωμάτου, Εὔλογος ἀνυπομονησία.**

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ : ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὑπὸ *Σ. Γ. Ἀστεριάδου*

ΕΙΚΟΝΕΣ.

ΞΕΝΟ ΜΑΤΙ, ποίημα ὑπὸ *Δ. Ι. Μάργαρη*.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (2—9 Ὀκτωβρίου).

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Μουσικά, Θεατρικά, Ἐπιστημονικά.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Σουλτὰν-Ἀχμέδ.— Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Τὸπ-Χανέ,— Ἀνδαλουσία.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀφίκοντο διὰ Κορίνθου, ἔνθα ἀπεβιβάσθησαν, οἱ βασιλόπαιδες Γεώργιος καὶ Νικόλαος ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου τῆς θαλαμηγοῦ *Σφακτηρίας* κ. Βουδούρη καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν ἀνακτόρων κ. Θών. Διὰ τῆς πρωϊνῆς ἁμαξοστοιχίας τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου ἀνεχώρησαν, ἐπιβάντες ἰδιαιτέρας ἁμάξης εἰς προϋπάντησιν τῶν βασιλοπαίδων ὁ ἀντιβασιλεὺς Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπασπιστοῦ κ. Κουτσούκου. Ὁ Διάδοχος ἔφερε τὴν στολὴν συνταγματάρχου, ἡ δὲ πριγκίπισσα μέλαιναν ἐσθῆτα. Ἡ συνάντησις ἐγένετο ἐν τῷ σταθμῷ Ἁγίων Θεοδώρων, ὑπῆρξε δὲ συγκινητικωτάτη. Πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐπληρώθησαν δακρύων ἅμα τῇ δεξιώσει. Ὁ Διάδοχος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλικὴν ἅμαξαν, ἥτις ἔφερεν ἐκ Κορίνθου τοὺς βασιλόπαιδας, μεθ' ὧν διέμειναν μόνοι. Εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Ἀθηνῶν ἀνέμενον καὶ ὑπεδέχθησαν τοὺς βασιλόπαιδας ὁ Σ. Μητροπολίτης, ὁ Μ. αὐλάρχης κ. Κουντουριώτης καὶ ὁ δήμαρχος κ. Μελᾶς. Οὐδεμία ἄλλη ἀρχὴ παρίστατο εἰς τὸν σταθμὸν κατὰ ῥητὴν τοῦ Διαδόχου παραγγελίαν.

— Ὁ βασιλόπαις Ἀνδρέας ἀναρρώσας ἐκ μικρᾶς ἀσθενείας μετέβη πρὸς ἀλλαγὴν ἀέρος εἰς τὸν Ναύσταθμον, ὅπου θὰ διατρίψῃ ἐπί τινας ἡμέρας.

— Κατὰ τὸν ἐν Βερολίνῳ ἀνταποκριτὴν τῶν «Ἡμερησίων Νέων», ἡ αὐτοκράτειρα Φρειδερίκου, ἅμα μαθοῦσα τὸν θάνατον τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας, ἀπηύθυνεν εἰς τὸν γαμβρόν της Διάδοχον Κωνσταντῖνον τὸ ἑξῆς συλλυπητήριον τηλεγράφημα :

Αὐτὴ εἶνε ἡ πρώτη μεγάλη συμφορά, ἡ ἐνσκήπτουσα ἐπὶ τοῦ οἴκου σας, πρὸς ὃν τοσοῦτον εὐμενὴς ὑπῆρξε μέχρι τοῦδε ἡ μοῖρα. Ἡ καρδία τῆς ἴσης μητρὶ φίλης σου, ἥτις ἐγνώρισε τὴν δυστυχίαν, αἰσθάνεται τὸ μέγεθος τῆς ἀπωλείας, ἣν ὑφίστασθε. Ἀλλ' εἰξεύρω συγχρόνως, ὅτι καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς σύμπας κλαίει τὴν νεαρὰν καὶ προώρως ἀναρπαγεῖσαν Ἀλεξάνδραν, ἧς τὴν εὐγενῆ καὶ εὐαίσθητον καρδίαν πολλάκις ἐδόθη μοι νὰ ἐκτιμήσω· τὴν μόνην δὲ παραμυθίαν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τοῦ πένθους θὰ σοὶ πορίσωσιν αἱ ἄδολοι καὶ ἁγναὶ συμπάθειαι τοῦ λαοῦ σου.

Ἡ μετὰ σοῦ κλαίουσα

Αὐτοκράτειρα Φρειδερίκου

— Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη προσωρινὴ κατάστασις τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων. Κατὰ ταύτην εἰσεπράχθησαν τὸν παρελθόντα Αὔγουστον δρ. 4,584,874.84, ἀπέναντι δρ. 3,686,884 28 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους. Αἱ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δρ. 21,617,669.36, ἀπέναντι δρ. 17,793,943. 57 εἰσπραχθεισῶν κατὰ τὸ ἀντίστοιχον χρονικὸν διάστημα τοῦ παρελθόντος ἔτους.

— Ἐδημοσιεύθη Β. Διάταγμα, δι' οὗ συνιστᾶται ναυτικὴ θωρηκτὴ μοῖρα ἐκ τῶν θωρηκτῶν *Ὕδρας* καὶ *Ψαρῶν*, τῆς θωρακοβάριδος *Β. Γεωργίου* καὶ τοῦ εὐδρόμου *Ν. Μιαούλη* τιθεμένων τῶν δύο τελευταίων τούτων πλοίων εἰς ἐνέργειαν. Ὁ κυβερνήτης τοῦ θωρηκτοῦ *Ὕδρας* κ. Μ. Βότσαρης διωρίσθη μοίραρχος ἀρχηγὸς τῆς θωρηκτῆς μοίρας.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διωρίσθη ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ διευθυντοῦ τῶν δημοσίων ἔργων κ. Βλαχοπούλου, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Δαῖρπφελδ, τοῦ γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Καββαδία, τῶν ἀρχιτεκτόνων κ.κ. Τσίλλερ καὶ Τρουμ καὶ τοῦ νομομηχανικοῦ κ. Κατσαροῦ, ὅπως παραλάβωσι τὸν κατασκευασθέντα νέον θόλον εἰς τὸν ἐν Δαφνίῳ ἀρχαῖον ναὸν μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτοῦ τοποθετηθέντος ψηφιδωτοῦ, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ Παντοκράτωρ.

— Ἐπανελήφθησαν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης αἱ ἕνεκα τοῦ θέρους καὶ τῆς ἀπουσίας τινῶν τῶν μελῶν διακοπεῖσαι ἐργασίαι πρὸς σύνταξιν Ἀστικοῦ κώδικος. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπεξειργάσθη μέχρι τοῦδε τὰ περὶ μνηστείας καὶ γάμου κεφάλαια τοῦ Οἰκογενειακοῦ Δικαίου. Τὰ πρακτικὰ τῶν συνεδριάσεων τηροῦνται στενογραφημένα, ἵνα δημοσιευθῶσι μετὰ τοῦ νομοσχεδίου.

— Πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ *Πανελληνίου Γυμναστικοῦ Συλλόγου* κ. Φωκιανὸν ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Πρυτανείας τοῦ Πανεπιστημίου τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον :

Ἀθῆναι τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1891

Ἡ ἀκαδημαϊκὴ Σύγκλητος ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῆς τῆς 5 Αὐγούστου, λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν αἴτησιν ὑμῶν, ἐψήφισε πίστωσιν 5,000 ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως Γυμναστηρίου, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργεῖον διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου ὑπ' ἀριθ. 15,235)13,463 ἐγγράφου αὐτοῦ ἐνέκρινε ταύτην, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ὑπὸ τῆς Συγκλήτου ἐγκρίσεως τοῦ σχεδίου.

Digitized by Google

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ἐκ τοῦ εἰσαγωγικοῦ εἰς τὰς ἐφετινὰς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ παραδόσεις μαθήματος τοῦ καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας κ. Σ. Κ. Σακελλαροπούλου δημοσιεύομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» εὐμενῶς παραχωρηθέντα τὸν πολιτικὸν καὶ γραμματειακὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ αἰῶνος τοῦ Αὐγούστου.

Πάντα τὰ μεγάλα ἔθνη ἔχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτῶν μίαν ἢ πλείονας ἐξαιρετικὰς *ἐποχάς*, ἕνα ἢ πλείονας κύκλους ἐτῶν ὡρισμένους, καθ' οὓς κατά τινα συνδρομὴν εὐτυχῶν περιστάσεων τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι φθάνουσιν εἰς τὸ κατακόρυφον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῶν, καθ' οὓς ἄνδρες ἔξοχοι οἱονεὶ συνανθοῦσι καὶ συνακμάζουσιν· οὕτω δὲ ἐν τοῖς στενοῖς ὁρίοις ἀκριβῶς ὡρισμένου χρόνου εὑρίσκεται συμπεπυκνωμένη πᾶσα ἡ δόξα ἡ ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, δι' ἧς δύναται ἓν ἔθνος ἐσαεὶ νὰ λαμπρυνθῇ. Ὅπως δὲ ἐν τῇ φυσικῇ τῆς γῆς παραγωγῇ ὑπάρχουσι θέρη ἐξαιρετικά, καθ' ἃ διά τινα τῶν φυσικῶν περιστάσεων εὐτυχῆ συνδρομὴν ἔκτακτος καὶ μοναδικὴ γίνεται ἡ εὐφορία καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἡ συγκομιδή, τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῇ πνευματικῇ τῶν ἐθνῶν παραγωγῇ. Ἀλλὰ τὰ ἔκτακτα ταῦτα πνευματικὰ θέρη δὲν εἶναι βέβαια συνήθη. Τέσσαρα *μάλιστα* ἔχει νὰ ἀναφέρῃ ἡ καθ' ὅλου ἱστορία: τὸν λεγόμενον αἰῶνα τοῦ Περικλέους, τὸν τοῦ Αὐγούστου, τὸν τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ δεκάτου καὶ τὸν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. Τούτων δὲ μάλιστα οἱ δύο πρῶτοι, ὁ αἰὼν τοῦ Περικλέους καὶ ὁ τοῦ Αὐγούστου, εἶναι διὰ λόγους πολλοὺς καὶ ποικίλους οἱ ἐπιφανέστατοι. Ὀνομάζονται δὲ αἱ *ἐποχαὶ* αὗται *αἰῶνες*, ἤτοι αὐτὸ τοῦτο *ἐποχαί*, *ἡλικίαι*, χωρὶς νὰ προσλαμβάνῃ ἡ λέξις τὴν εἰδικωτέραν καὶ μεταγενεστέραν σημασίαν τῆς *ἑκατονταετηρίδος*, καὶ καθορίζονται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιφανεστάτου πολιτικοῦ μάλιστα ἄρχοντος ἢ ἡγεμόνος τῆς ἐποχῆς, ὅστις θεωρεῖται οὕτω — ἀδιάφορον ἂν δικαίως ἢ ἀδίκως — ὡς ὁ κύριος προστάτης καὶ κηδεμὼν πάσης τῆς κατὰ τοὺς ἑαυτοῦ χρόνους ἐκτάκτου καὶ ἐξαιρετικῆς πνευματικῆς *κινήσεως*, ὅπως συνήθως λέγομεν, καὶ παραγωγῆς. Αἱ *ἐποχαὶ* αὗται, οἱ *αἰῶνες* οὗτοι οἱ λαμπροὶ καὶ ἐπιφανεῖς, προσλαμβάνουσιν ἐνίοτε τὸ ἐπίθετον *χρυσοῦς*· καὶ τοῦτον τῆς ὀνομασίας τὸν τρόπον προτιμῶσι τινὲς τῶν λογίων λέγοντες ὄχι ὁ *αἰὼν τοῦ Αὐγούστου* λ. χ., ἀλλ' ὁ *χρυσοῦς αἰὼν τῆς ῥωμαϊκῆς γραμματείας*. Ἡ ἀπὸ τοῦ εὐγενεστάτου τῶν μετάλλων ὀνομασία ἔχει τὴν πρώτην ἀρχήν της εἰς τὸν Ἡσίοδον:

> Χ ρ ύ σ ε ο ν μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων
> ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
> Οἳ μὲν ἐ π ὶ Κ ρ ό ν ο υ ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευε κτλ.

Οὕτω χαρακτηρίζει ὁ ποιητὴς τὸν μακάριον ἐκεῖνον ἐπὶ *Κρόνου βίον*, τὸν παροιμιώδη καταστάντα καὶ πρὸς ὃν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ παραβάλλει τὴν ἠπιωτάτην τοῦ Πεισιστράτου τυραννίδα: «Δι' ὃ καὶ πολλάκις τοῦτ' ἐλέγετο ὡς ἡ Πεισιστράτου τυραννὶς *ὁ ἐπὶ Κρόνου βίος* εἴη».

Πρὸς τὸν μυθικὸν λοιπὸν ἐκεῖνον καὶ ἀειπόθητον χρυσοῦν αἰῶνα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου παραβάλλοντες οἱ γραμματολογοῦντες καὶ τὰς περιόδους τῆς ἀκμῆς τῶν γραμμάτων, ὀνομάζουσι καὶ ταύτας *χρυσοῦς αἰῶνας*. Τηροῦντες δ' ἔπειτα τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν πλάττουσι καὶ λέγουσι καὶ *ἀργυροῦς* αἰῶνας, *χαλκείους* κλ. ὅπως καὶ ὁ Ἡσίοδος:

> Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
> ἀ ρ γ ύ ρ ε ο ν ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
>
> . . . .
>
> Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
> Χ ά λ κ ε ι ο ν ποίησ' οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον.

Εἶναι δὲ προφανὲς ὅτι, ἀφοῦ ἡ μελέτη τῆς γραμματείας τῶν Ῥωμαίων εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἓν τῶν σπουδαιοτάτων μελημάτων τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης, ἰδιάζουσαν πρέπει νὰ κατέχῃ θέσιν ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἡ ἐξέτασις τοῦ χρυσοῦ αὐτῆς αἰῶνος, ἤτοι τῆς περιόδου τῆς ποιητικῆς αὐτῆς ἀκμῆς. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ ποιηταὶ οἱ ἀνήκοντες εἰς ταύτην τὴν περίοδον ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν καὶ ἰδιαιτέρας σπουδῆς ὑποκείμενον καί, οὕτως εἰπεῖν, δημοτικώτατοι, καὶ ἡ περίοδος αὕτη συλλήβδην ἔχει ἀνέκαθεν ὡσαύτως ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν λογίων· πρὸ ὀλίγων δ' ἀκόμη μηνῶν εἰς τὴν περισπούδαστον ταύτην περίοδον ἀφιέρωσεν ὁ Gardthausen μακρὸν καὶ πολλοῦ λόγου ἄξιον σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «ὁ Αὔγουστος καὶ ὁ αἰὼν αὐτοῦ», οὗτινος ἐξεδόθη ἕως τώρα μόνον τοῦ πρώτου μέρους ὁ πρῶτος τόμος.

Ἄς χαρακτηρίσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὴν περίοδον ταύτην.

Ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχία καὶ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ὁ θάνατος εἶχον θέσῃ τέρμα εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ἡ δὲ ὑπερτάτη ἀρχὴ ἔμενεν ἀναμφισβήτητος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ὀ-

Digitized by Google

κταβίου, τοῦ ὁποίου ἡ σύνεσις κατώρθωσε νὰ ἀποφύγῃ τὰς δυσχερείας, καθ' ὧν εἶχε συντριβῆ καὶ ἀποτύχῃ τοῦ μεγάλου Καίσαρος τὸ πολιτικὸν ἐπιχείρημα. Ἀφῆκεν ὁ Ὀκτάβιος ὀρθίους πάντας τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς ἀβασιλεύτου πολιτείας, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον κατέστησεν αὐτοὺς ὄργανα τῆς ἰδίας αὐτοῦ καὶ τῆς τῶν διαδόχων του ἀπολύτου δεσποτείας. Συνεκέντρωνε δὲ εἰς ἑαυτὸν πᾶσαν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν προσποιούμενος ὅτι ἀποφεύγει αὐτὰς καὶ προσπαθῶν νὰ φαίνηται ὄχι ὅτι ἐπιζητεῖ τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ὅτι ἡ ἀρχὴ τὸν ἐπεζήτει. Τὰ πάντα ηὗρε διὰ τρόπου καταλλήλου νὰ καθιστᾷ *ὄργανα* τῶν σκοπῶν του καὶ τῆς ἐξουσίας του, ἐν μέρει δὲ καὶ αὐτὴν τὴν *γραμματείαν* κατέστησεν instrumentum regni. Γινώσκετε τὸ περίφημον ἐκεῖνο δίγλωσσον ἐπιγραφικὸν μνημεῖον, τὸ λεγόμενον Ἀγκυρανόν, περὶ οὗ καὶ πέρυσιν εἴπομέν τινα καὶ πάλιν θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν, τὰς Res gestas divi Augusti. Ἐκεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπαριθμεῖ ἐν ἀρχῇ τὰ πρῶτά του κατορθώματα, ἔπειτα δὲ λέγει τάδε· — παραθέτομεν μόνον τὸ ἑλληνικὸν κείμενον — «Αὐτεξούσιόν μοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀπόντι καὶ παρόντι διδομένην ὑπό τε τοῦ δήμου καὶ τῆς συγκλήτου Μάρκῳ Μαρκέλλῳ καὶ Λευκίῳ Ἀρρουντίῳ ὑπάτοις *οὐκ ἐδεξάμην*. Οὐ παρῃτησάμην ἐν τῇ μεγίστῃ τοῦ σίτου σπάνει τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀγορᾶς, ἣν οὕτως ἐπετήδευσα, ὥστ' ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τοῦ παρόντος φόβου καὶ κινδύνου ταῖς ἐμαῖς δαπάναις τὸν δῆμον ἐλευθερῶσαι. Ὑπατείαν τέ μοι τότε διδομένην καὶ ἐνιαύσιον καὶ διὰ βίου *οὐκ ἐδεξάμην*». Καὶ κατωτέρω: «Τῆς τε συγκλήτου καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ῥωμαίων ὁμολογούντων, ἵνα ἐπιμελητὴς τῶν τε νόμων καὶ τῶν τρόπων ἐπὶ τῇ μεγίστῃ ἐξουσίᾳ μόνος χειροτονηθῶ, ἀρχὴν *οὐδεμίαν* παρὰ τὰ πάτρια ἔθη διδομένην *ἀπεδεξάμην*». Τοῦτο τὸ *οὐκ ἀπεδεξάμην*, non accepi, ἐπαναλαμβανόμενον, μᾶς δεικνύει ἀκριβῶς τὸ πῶς κατώρθωσε τὰ πάντα νὰ λάβῃ, ὅπως ἐν τῷ αὐτῷ μνημείῳ καὶ ὁ ἴδιος κατωτέρω ἀνομολογεῖ. Εἶναι δὲ περίεργον ὅτι, ἐν ᾧ κομπορρημονῶν ὁ αὐτοκράτωρ συναριθμεῖ καὶ καταλέγει ὅσα ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ῥωμαίων ἢ τοῦ κράτους τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἔπραξεν, εὐεργετήματα, οἰκοδομήματα, πολέμους, νίκας, ὑποταγάς, θριάμβους, οὐδὲν λέγει περὶ τῆς γραμματείας καὶ τῆς ἐπιθαρρύνσεως, ἧς αὕτη παρ' αὐτοῦ ἔτυχε διὰ τῆς κραταιᾶς προστασίας, δι' ἧς αὐτὸς περιέβαλλε τοὺς μεγάλους ποιητὰς τῶν χρόνων αὐτοῦ.

Ὑπὸ πολιτικὴν λοιπὸν ἔποψιν εἶναι διττὴ ἡ φάσις, δι' ἧς δεικνύεται εἰς ἡμᾶς ὁ αἰὼν τοῦ Αὐγούστου· βλέπομεν δηλαδὴ συγχρόνως καὶ τὴν κατεδάφισιν, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀρχαίας τάξεως τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς νέας, τὴν ἀγωνίαν τῆς ἐλευθέρας πολιτείας καὶ τὴν ἵδρυσιν τῆς μοναρχίας. Πολλοὶ τῶν τότε ἐπισημοτάτων ἀνδρῶν, ὁ Ἀσίνιος Πολλίων, ὁ Μεσσάλας, ὁ Ὁράτιος μετέσχον τῶν πραγμάτων καὶ ἐπολέμησαν ἐπὶ τῆς ἐλευθέρας πολιτείας, ὁ Βιργίλιος ἐφιλοτέχνησεν ἐν τῇ νεαρᾷ του ἡλικίᾳ ποιήματα ὑπενθυμίζοντα τὸν τρόπον τοῦ Κατούλλου. Ἀλλὰ τὸν Αὔγουστον δὲν ἐβοήθησε μόνον ἡ πολιτικὴ σύνεσις, ἐβοήθησαν αὐτὸν καὶ αἱ περιστάσεις. Εἶχεν ἀφθόνως θερίσῃ ὁ θάνατος ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν προμάχων τῆς ἐλευθέρας πολιτείας, οἱ δὲ ὀλίγοι ἐπιζήσαντες, ἀπεγνωσμένοι καὶ ἀνίσχυροι, οὐδεμίαν εὕρισκον ὑποδοχὴν καὶ ὑποστήριξιν, διότι ὁ δῆμος, οἱ πολῖται, ἐπόθουν ἡσυχίαν πλέον καὶ ἀνάπαυσιν ἀπὸ τοῦ πολυχρονίου καὶ φοβεροῦ σάλου τῆς πολιτείας. Ἡ δίψα τῆς ἡσυχίας ἔρριπτεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Αὐγούστου τὴν πολιτείαν, δεομένην πλέον προστάτου καὶ ἀντιλήπτορος, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ἄλλοι μὲν ἑκόντες, ἄλλοι δὲ ἄκοντες, ἔπιπτον καὶ προσεκύνουν αὐτῷ *ἡσυχίαν* μόνον καὶ *τάξιν* ζητοῦντες καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ἡ δὲ αἰσχρὰ διαγωγὴ τοῦ Ἀντωνίου, σχεδὸν εἰπεῖν θέσαντος ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Κλεοπάτρας τὸ κράτος τῆς Ῥώμης, ἀπετελείωσε καὶ κατέστησεν ὁριστικὸν τὸν θρίαμβον τοῦ εὐτυχοῦς ἀντιπάλου του, διὰ τῆς βδελυγμίας, ἣν εἶχε διεγείρῃ τὸ *ἀνοσιούργημα* ἐκεῖνο εἰς τὰς ψυχὰς καὶ αὐτῶν τῶν δυσμενῶς πρὸς τὸν Αὔγουστον διακειμένων. Τοῦτο δὲ τὸ φαινόμενον τῆς ἐξεγέρσεως τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ῥωμαίων κατέδειξε λίαν προσφυῶς ἡ ποίησις, καὶ βλέπομεν πόσας ἔρριψαν μετ' ἀγανακτήσεως ἀρὰς κατὰ τῆς Αἰγυπτίας καὶ ὁ Ὁράτιος καὶ ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Προπέρτιος καὶ ὁ Ὀβίδιος...

Ἡ κυβέρνησις αὕτη τοῦ Αὐγούστου, ἡ προελθοῦσα κυρίως ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εἰρήνης, ἐφάνη εἰς πάντας, ὅπως καὶ πράγματι ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὑπῆρξεν, ἐξόχως *εὐεργετική*, ἐν τούτῳ δὲ ἔγκειται ἡ μεγάλη ὑπόληψις, ἧς ἀπήλαυεν ὁ Αὔγουστος μάλιστα παρὰ τοῖς λογίοις καὶ παρ' ἐκείνοις, οἵτινες, καθὼς εἴπομεν, οὐδὲν ἄλλο ἐπόθουν εἰμὴ τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐνομίας καὶ ἐκ τούτου ἤντλει ὁ Αὔγουστος καὶ τὴν ἐν τῇ ἐσωτερικῇ τοῦ κράτους διοικήσει δύναμίν του pax augusta! Δύο δὲ μάλιστα ἔσχεν εἰς τὸ ἔργον του βοηθούς, τὸν Βιψάνιον Ἀγρίππαν καὶ τὸν Κίλνιον Μαικήναν, ἐκεῖνον μὲν στρατιωτικώτερον, τοῦτον δὲ πολιτικώτερον.

Μία δὲ τόσον βαθεῖα μεταβολὴ ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ τῶν Ῥωμαίων τῶν χρόνων τούτων ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, φυσικὸν ἦτο νὰ ἐπενέγκῃ μεταβολὴν καὶ εἰς τὰς γνώμας καὶ τὰ αἰσθήματα τῶν ἀνθρώπων τῆς νέας γενεᾶς. Ἐξ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι δὲν εἶχον γνωρίσῃ ἀκμάζουσαν τὴν ἐλευθέραν πολιτείαν, ἐκ δὲ τοῦ πολιτεύματος ἐκείνου οὐδὲν ἄλλο ἐμνημόνευον ἢ ἔριδας καὶ ταραχὰς καὶ σπαραγμοὺς

Digitized by Google

ἐμφυλίους, ἐν οἷς ἴσως εἶχον καὶ θανατωθῇ οἱ πατέρες ἢ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ἢ εἶχον ἀπολέσῃ τὰ ὑπάρχοντά των, ἄνευ τοὐλάχιστον οὐδεμιᾶς ὠφελείας τῆς πατρίδος. Ὅθεν δὲν ἐνέπνεεν αὐτοὺς πλέον τὸ πνεῦμα τοῦ ἐλευθέρου δημοσίου βίου οὐδὲ ἡ φιλοδοξία ἡ προτέρα τοῦ νὰ καταλάβωσι τὰς ὑπάτας τῆς πολιτείας ἀρχάς, ἀφ' οὗ τῶν ἀρχῶν τούτων ἡ κατάληψις ἦτο τόσον δυσχερὴς καὶ ἐπικίνδυνος, ἀλλὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ὑπεδείκνυεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξωσι τὸν ἄνδρα, ὅστις εἶχεν ἀναλάβῃ τὸ βαρὺ φορτίον τῆς κυβερνήσεως καὶ μόνος ἠδύνατο τὸ ἔργον τοῦτο λυσιτελῶς νὰ ἐκτελέσῃ. Οὕτω δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι, περὶ ὧν ἀνωτέρω ἐλέγομεν, καὶ οἱ νεώτεροι οὗτοι ἦλθανον εἰς τὰς αὐτὰς σκέψεις καὶ δὴ εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, τὴν ὑποστήριξιν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Αὐγούστου. Πᾶσα λοιπὸν ἀντιπολίτευσις κατ' αὐτοῦ καθίστατο ματαία καὶ ἀνίσχυρος. Ἴσως δὲ—ἂς μὴ φανῇ τοῦτο παράδοξον—ἡ ἀποχὴ πλέον ἀπὸ πάσης πολιτικῆς καὶ κομματικῆς ἔριδος ἀνύψωσε τότε, ἕνεκα τῶν εἰδικῶν *τότε* περιστάσεων, τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Ἡ Ῥώμη καὶ μόνον ἡ Ῥώμη ἦτο τὸ ἰδεῶδες, ὁ δὲ Αὔγουστος, ὁ θεόπεμπτος αὐτῆς ἀντιπρόσωπος, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ ἐθνικὴ ἰδέα ἐνεσαρκοῦτο. Οἱ πρὸς τὸν Αὔγουστον πάντοθεν ἐρχόμενοι ἔπαινοι, ἡ ἀποθέωσίς του ἡ πολιτική, ἥτις προηγήθη τῆς θρησκευτικῆς ἀποθεώσεως, ὅ,τι τέλος ἐνομίσθη ἐκ παρανοήσεως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν πραγμάτων ὡς ταπεινὴ καὶ εὐτελὴς κολακεία, ὅπερ ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἢ ἐκ πεποιθήσεως σεβασμὸς καὶ ἀφοσίωσις καὶ εὐγνωμοσύνη —ταῦτα πάντα ἔχουσι τὴν ἀρχήν των εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἐθνικῆς ῥωμαϊκῆς ἰδέας καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν συνταύτισιν τοῦ προσώπου τοῦ Αὐγούστου.

Καὶ εἶχεν, ὡς φαίνεται, συναίσθησιν ὁ Αὔγουστος τῶν καθηκόντων, τὰ ὁποῖα τῷ ἐπέβαλλεν ἡ ἐπ' αὐτὸν πεποίθησις τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἀναμορφωτὴν ἰδίως καὶ ἀνορθωτὴν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν νόμων. Τοῦ θρησκευτικοῦ μάλιστα αἰσθήματος τὴν ἀναζωπύρωσιν συστηματικῶς ἐπεδίωξεν ὁ αὐτοκράτωρ. Πολλοὺς ναοὺς παλαιοὺς ἐπεσκεύασεν, ἄλλους νέους ᾠκοδόμησε. Λέγει ὁ ἴδιος ἐν τῷ *Ἀγκυρανῷ Μνημείῳ*: «Βουλευτήριον καὶ τὸ πλησίον αὐτῷ Χαλκιδικόν, ναόν τε Ἀπόλλωνος ἐν Παλατίῳ σὺν στοαῖς, ναὸν θεοῦ Ἰουλίου, Πανὸς ἱερόν, στοὰν πρὸς ἱπποδρόμῳ τῷ προσαγορευομένῳ Φλαμινίῳ... ναὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ ἱπποδρόμῳ, ναοὺς ἐν Καπιτωλίῳ Διὸς τροπαιοφόρου καὶ Διὸς Βροντησίου, ναὸν Κυρίνου, ναοὺς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥρας βασιλίδος καὶ Διὸς Ἐλευθερίου ἐν Ἀουεντίνῳ, Ἡρώων πρὸς τῇ ἱερᾷ ὁδῷ, Θεῶν κατοικιδίων ἐν Οὐελίᾳ, ναὸν Νεότητος, ναὸν Μητρὸς θεῶν ἐν Παλατίῳ *ἐποίησα* κτλ».

Ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἱερατικῶν συλλόγων ἀναδιωργάνωσε καὶ τὰ τῆς λατρείας, ἧς αὐτὸς πρῶτος ἦτο αὐστηρότατος τηρητής, καὶ νέας δὲ τελετὰς καὶ λατρείας εἰσήγαγεν. Ἔπειτα νέους νόμους ἐξέδωκεν ἀφορῶντας εἰς τῶν δημοσίων ἠθῶν τὴν ἀνόρθωσιν, οἷον περὶ πολυτελείας καὶ αὐστηρὰς διατάξεις ἀνέγραψεν εἰς τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν γάμον καὶ de adulteriis et pudicitia. Εἰς ταύτην του δὲ κατ' ἐξοχὴν τὴν ἐνέργειαν ὑπεβοήθησαν αὐτόν, ὡς γινώσκετε, οἱ σύγχρονοι ποιηταὶ ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς τοῦτο παροτρυνόμενοι ἢ ὑπὸ φίλων αὐτοῦ. Καὶ δὴ οἱ ποιηταὶ ἐπανέφερον εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων τὰς παλαιὰς παραδόσεις τῆς θρησκείας ἢ ἐσατύριζον τὰς κοινωνικὰς κακίας καὶ ὑπεδείκνυον τοὺς ὑπὲρ ἀνορθώσεως τῶν κακῶς ἐχόντων ἀγῶνας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπῄνουν αὐτὸν διὰ τοῦτο ἢ ἄλλα τοιαῦτα ἐκήρυττον. Τῷ ὄντι δὲ ἡ ἐπὶ Αὐγούστου γενεὰ εἶχε γίνῃ ἠθικωτέρα τῆς ἀμέσως προηγουμένης, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ βελτίωσις δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ, διότι ἡ διαφθορὰ εἶχεν ἤδη εἰσδύσῃ πολὺ βαθέως καὶ οὐδὲν ἴσχυον τὰ προσκαίρως ληφθέντα μέτρα, ἡ δὲ παλαιὰ θρησκεία οὐδεμίαν εἶχεν ἀνορθωτικὴν καὶ ἠθικὴν δύναμιν. Μὲ ὅλην ὅμως τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐνεργείας τοῦ Αὐγούστου, τὸν αἰῶνα αὐτοῦ χαρακτηρίζει: τάσις πρὸς βελτίωσιν, πρὸς ἰδεῶδές τι ὑπέρτερον τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν καὶ συμφερόντων, τάσις ὅμως προερχομένη μᾶλλον ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ ὄχι ἐξ ἐνδομύχου συναισθήσεως τοῦ ἔθνους. Ὅθεν: προσποίησις εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας, ἔπειτα δὲ μετ' ὀλίγον ῥαγδαία πάλιν παρακμὴ καὶ κατάπτωσις.

(ἕπεται τὸ τέλος) Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

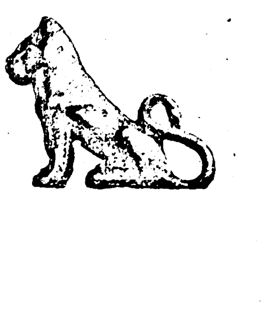

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 208

Μετὰ πολλὰς προσπαθείας τὸν ἀνείλκυσαν μέχρι τῆς ἐπιφανείας. Εἶδαν τότε ὅτι εἶχε περιτυλίξει τὴν ἄκραν τοῦ σχοινίου πέριξ τοῦ κανίστρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν εὐφυῶς στερεώσει ἔμπροσθέν του ὡς καλάθιον πλανοδίου ὀψοπώλου. Τότε ἐνόησαν καὶ τὸ ἐξαιρετικὸν βάρος τοῦ ἰσχνοῦ ὑπηρέτου καὶ τὴν τύφλωσιν, δι' ἣν παρεπονεῖτο. Κατὰ τὴν πτῶσίν του ὁ ὑψηλοῦ σχήματος κυλινδρικός του πῖλος εἶχε χωθῆ μέχρι τοῦ πώγωνός του καὶ πολὺ ἐκοπίασαν διὰ νὰ τὸν ἀπαλλάξωσι. Τέλος ἀνεφάνη ἀκτινοβολῶν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν εἶχε πάθει ἐκ τῆς πτώσεώς του εἰμὴ ἐλαφρούς τινας μωλωπισμούς.

— Μπᾶ ! ὁ καϋμένος ὁ μπαμπᾶς μου ἔπαθε πολὺ χειρότερα ! ἀνέκραξε φαιδρῶς. Καὶ μάχας καὶ μονομαχίας καὶ ναυάγια καὶ πυρκαϊάς! Κ'ἐγλύτωσεν ἀπ' ὅλα αὐτά !.. Ἀπόδειξις εἶνε ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὸ κρεβάτι του... Τὸ καπέλλο μου ὅμως δὲν εἶνε εἰς καλὴν κατάστασιν, ἐξηκολούθησεν ἐπιθεωρῶν θλιβερῶς τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του, τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει σχῆμα φυσαρμόνικας. Τέλος πάντων !.. ἀφοῦ πρόκειται περὶ ἐπιστημονικῶν ἐκδουλεύσεων!.. ἂς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἡ θετὴ ἀλλ' ἀγνώμων πατρίς μου θὰ μοῦ προμηθεύσῃ ἕνα ἄλλο καινούριο !...

— Γρήγορα ! εἶπεν ὁ Γουέβρος ἐπιτακτικῶς. Ἂς ἴδωμεν ἂν ἡ ἄλλη στοὰ εἶνε ἀσφαλεστέρα ἀπὸ αὐτήν.

— Μίαν στιγμήν, σεβάσμιε γέρον, ἀπήντησεν ὁ Γαργαρίδης. Τὸ πανέρι μου δὲν εἶνε καλὰ στερεωμένον, ἔχω ἕνα σχοινάκι μικρόν, μὲ τὸ ὁποῖον θὰ τὸ δέσω, ὥστε νὰ μὴ εἶνε κίνδυνος ν' ἀποχωρισθῇ πλέον ἀπὸ ἐμέ. Μωρρρ !.. μ' ἔπιασε τούρτουρας ἐκεῖ κάτω, ὅταν ἐνόμισα ὅτι τὸ ἔχασα!

Καὶ καθήσας χαμαὶ μὲ τὸν φανὸν παρ' αὐτὸν ὁ Γαργαρίδης ἤρχισε νὰ πλέκῃ λεπτὸν καὶ στερεὸν σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποίου κατεσκεύασε λαβὴν ἐξαίρετον διὰ τὸ πολύτιμον δοχεῖόν του. Περιτυλίξας κατόπιν τὸ σχοινίον πέριξ τοῦ σώματός του ὅπως ἤθελεν, ἐξεκίνησε παρακολουθῶν τοὺς ἄλλους δύο, κατηυχαριστημένος διὰ τὴν ἐπίνοιάν του.

— Τοιουτοτρόπως ἔχω ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο βραχίονας καὶ δὲν αἰσθάνομαι καθόλου τὸν κόπον, ἔλεγε μονολογῶν... Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ κρεμάσω καὶ τὸ φανάρι ἀπὸ τὸν λαιμόν μου... ὑστερώτερα, κατὰ τὸν πρῶτον σταθμόν.... ὅστις ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ βραδύνῃ. . Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε περασμένη ἡ ὥρα τοῦ δείπνου... ἀλλὰ εἶνε καὶ αὐτὸ ἐλάττωμα τοῦ ἀφεντικοῦ μου... νὰ εἶνε ἀνακριβὴς εἰς τὸ τραπέζι. Ἂν ἄλλοι δὲν ἐφρόντιζον δι' αὐτόν, θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ μὴ τὸν μέλῃ διόλου δι' αὐτὸ τὸ ζήτημα... Καὶ τί θὰ ἐγίνετο, παρακαλῶ, ἕνα σπίτι, μία ἀποστολή, ἕνα κατάστημα οἱονδήποτε, ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸ φανταστικὸν αὐτοῦ ἀκροατήριον, ἄνευ τῆς τάξεως εἰς τὰ συστήματα καὶ τὰς συνηθείας ;.. Θὰ ἐχάνετο, θὰ ἐτελείωνε, θὰ κατέρρεεν ! Ἐγὼ τάχα δὲν εἶμαι παράδειγμα ; Ἡ ἀταξία μὲ ἠφάνισεν !»

Ἐνῷ ἐξηκολούθει τοιουτοτρόπως διαλεγόμενος πρὸς ἑαυτὸν ὁ Γαργαρίδης, ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν δύο του συντρόφων. Οὐδ' αὐτὸς οὐδ' οἱ ἄλλοι ἀπήντησαν δυσκολίαν τινά, ὅπως εἰσχωρήσωσιν εἰς τὴν στοὰν τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου, ἥτις ἀνήρχετο ὁμαλῶς, εὐρυνομένη βαθμηδὸν καὶ ἀποκτῶσα εὖρος καὶ διαστάσεις ἁρμονικωτέρας,καθ' ὅσον προὐχώρει. Μορφαὶ συμβολικαί, ἀστέρες, σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ· ἡ στοὰ ἀνειλίσσετο κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, παρουσιάζουσα, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ἀκτὶς τοῦ φανοῦ, ἀπόψεις μεγαλοπρεπεῖς, ἐξαιρέτου ῥυθμοῦ. Ταῦτα πάντα ἐσήμαινον ὅτι προσήγγιζον εἰς τὸ ἄδυτον, εἰς τὸ ἁγιαστήριον ἀρχαίου ναοῦ. Οἱ τοῖχοι ἐφαίνοντο κεκαλυμμένοι ὑπὸ πολυτίμων στορεσμάτων, παράδοξον δὲ αἴσθησιν ἐνεποίει ἡ θέα τῶν ὑπὸ τὴν παροδικὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ ἀναζωογονουμένων χρωμάτων ἐκείνων, τῶν τεθαμμένων πρὸ τόσων αἰώνων εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, τοῦ ἔργου ἐκείνου καλλιτεχνῶν πρὸ τόσου καιροῦ τεθνεώτων, ὅπερ οὐδεὶς ἀνθρώπινος ὀφθαλμὸς εἶχε παρατηρήσει ἀπὸ τῆς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐνταφιάσεώς του. Μετὰ θρησκευτικῆς συγκινήσεως οἱ ἐρευνηταὶ ἐπάτουν τὸ σεπτὸν ἔδαφος τῆς κρύπτης.

Αἴφνης ἔφθασαν εἰς μεγάλην αἴθουσαν κυκλοτερῆ ἐκτάκτων διαστάσεων, ἥτις δὲν παρουσίαζε καμμίαν διέξοδον ἐκτὸς τῆς στοᾶς, ἣν εἶχον διατρέξει. Στῦλοι ἐζωγραφημένοι ὑπεβάσταζον τὸν θόλον τῆς αἰθούσης ταύτης. Τὸ ἔγγλυφον ἐπιστύλιον ὑπεστηρίζετο παρὰ κολοσσιαίων μαρμαρίνων ταύρων γονατισμένων, οἵτινες ἐφαίνοντο κύπτοντες μετὰ προσπαθείας τὸν ῥωμαλέον αὐχένα, ὅπως ὑποβαστάσωσι τὸ βάρος τοῦ ναοῦ. Ἴχνη λατρείας τοῦ πυρὸς ὑφίσταντο ἀκόμη ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκείνου. Ἐφαίνοντο αὐτόθι : πύραυνον σχήματος τόσον παλαιοῦ, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προσδιορίσῃ εἰς τίνα ἐποχὴν ἀνῆκεν, ἐκ μετάλλου μαυρισμένου, ὀξειδωθέντος ἐκ τῆς πολυκαιρίας, τὸ ὁποῖον ὅμως θὰ ἦτο ἐξ ἀργύρου, ἡ πυράγρα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, δι' ἧς ἐλαμβάνοντο οἱ ἄνθρακες τοῦ ἱεροῦ πυρός, τέλος δὲ στροβιλιζόμενον ἠρέμα ὡς ἐκ τῆς κινήσεως, ἣν προὐξένησαν ἐντὸς τοῦ βαρέος ἀέρος τῆς στοᾶς τὰ βήματα τῶν ἐρευνητῶν, ἓν ῥάκος ἐλαφροῦ ὑφάσματος, χρώματος ὤχρας, ὁ ἄλλοτε λευκὸς ἐκ μουσελίνης πέ-

Digitized by Google

πλος, ὃν εἶχε περιβληθῆ περὶ τὴν κεφαλὴν ὁ τελευταῖος Μοβέδ, ὁ ἱερουργήσας εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον — τίς οἶδε πρὸ πόσων αἰώνων — ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν πνοήν του νὰ μολύνῃ τὴν ἱερὰν φλόγα.

Οἱ ἐρευνηταὶ ἔστησαν τότε, καταληφθέντες ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ ἀπέναντι τῆς ἐξαιρέτου συμμετρίας, τῆς πλουσίας καὶ μεγαλοπρεποῦς διακοσμήσεως τοῦ ἀδύτου ἐκείνου. Εἶτα ἐνθαρρυνόμενοι ἐξήτασαν ἐγγύθεν τὰ τείχη. Ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ κατασκευὴ ἦτο κυκλώπειος, ἀλλ' εἰς μάτην ἀνεζήτησαν διέξοδον· ἄλλη τοιαύτη δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰμὴ ἡ στοὰ δι' ἧς εἶχον εἰσέλθει. Καὶ ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον μόνον ἀπέληγον πᾶσαι αἱ στοαί, ἃς εἶχον διατρέξει. Εὐλόγως εἴκαζον ὅτι ὑπῆρχεν αὐτόθι πόλις ὑπόγειος ἐκτεινομένη ὑπὸ τὴν πεδιάδα καὶ ὅτι εὑρίσκοντο, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν πρόδομον αὐτῆς. Ἀλλ' εἰς μάτην ἐξήτασαν τὰ τείχη, ψαύοντες αὐτὰ καὶ ἐρευνῶντες μετὰ προσοχῆς· ὁ ἄφαντος καὶ μυστηριώδης λίθος ἐτήρει τὸ μυστικόν, ὅπερ ἀπέκρυπτεν . . . Εἶχον καταντήσει λοιπὸν νὰ φθάσωσιν ἕως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἀποτύχωσιν; Μήπως ἐχρειάζετο ὑπόνομος, ὅπως ἀνατινάξῃ τὰ τείχη ἐκεῖνα· καὶ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ παρασκευασθῇ τοιαύτη; . . Ἄλλως τε πόσους κινδύνους δὲν συνεπήγετο ἡ ἐν τῇ κρύπτῃ ἐκείνῃ ἔκρηξις! Ὁ Μαυρίκιος ἠθυμόνει μεγάλως διὰ τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην ἀποτυχίαν, ὁ δὲ Γουέδρος κατὰ τὰ φαινόμενα συνεμερίζετο τὴν θλῖψιν του.

— Ἂν θέλετε νὰ μ' ἀκούσετε ἐμέ, κύριοι, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, ὅστις τοὺς ἐπλησίασεν ἀφοῦ καὶ αὐτὸς μετὰ πολλῆς ζέσεως ἐξήτασε τοὺς τοίχους, πρέπει πρῶτα νὰ φάγωμεν κἄτι τι· αὐτὸ ἴσως θὰ ἀνοίξῃ καὶ τὰς ἰδέας μας. Μὰ τὸν Θεὸν ὕστερα αὐταὶ αἱ διαρκεῖς συγκινήσεις μὲ ἔκαμαν νὰ πεινάσω ἐλεεινὰ καὶ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν θὰ φάγω τὸ μερτικόν μου. Καὶ ταῦτα λέγων ὁ ἰδιότροπος ὑπηρέτης ἐκάθησεν ἡσύχως παρὰ τὸν τοῖχον, ἤνοιξε τὸ κάνιστρον καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ τὰ τρόφιμα, ἅτινα προσέφερεν ἐπιχαρίτως πρὸς τοὺς δύο συντρόφους του.

Ἀφοῦ ὁ Μαυρίκιος καὶ ὁ μάγος ἐδείπνησαν, ἠθέλησε καὶ αὐτὸς νὰ εὐωχηθῇ παραθέσας ἀρκετὴν ποσότητα κρύου πιλαφίου ἐπὶ ὑπερμεγέθους τεμαχίου ἄρτου χρησιμεύοντος ἀντὶ παροψίδος. Ἀφοῦ κατέπιεν ὀλίγον, ἐκύτταξε μειδιῶν πέριξ αὐτοῦ, ἐπλατάγησε τὴν γλῶσσάν του καὶ προφέρων τὰς λέξεις: *Κάμνει δίψα*!... παρουσίασε πρὸς τοὺς ἄλλους φιάλην κεκαλυμμένην μὲ ξύλον λυγαριᾶς, πλήρη ἐξαιρέτου οἴνου τοῦ Χαμαδάν.

Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά του, χωρὶς νὰ λησμονήσῃ νὰ εἴπῃ εὐγενῶς: «Εἰς ὑγείαν σας, κύριοι!» ἀνύψωσε τὸν βραχίονα, εἰσήγαγε τὸ στόμιον τῆς φιάλης μεταξὺ τῶν χειλέων του, εἶτα δὲ κλίνων πρὸς τὰ ὀπίσω διὰ νὰ πίῃ ἀνετώτερον, ἐστήριξε τὰ νῶτα ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Σχεδὸν ταὐτοχρόνως, ὡς νὰ εἶχε διανοιχθῆ ὁ τοῖχος ὑπὸ ἀγνώστου δυνάμεως, ὀπὴ χαίνουσα καὶ ζοφερὰ διεγράφη ὄπισθεν τοῦ Γαραρίδου.

Πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ καταβάλῃ προσπάθειάν τινα, ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἰσορροπίαν του, πρὶν ἢ οἱ σύντροφοί του προφθάσωσι νὰ τείνωσιν αὐτῷ χεῖρα βοηθείας ἢ καὶ νὰ ἐννοήσωσι κἂν τί συνέβη ὁ δυστυχὴς τελειοδίδακτος ἐβυθίσθη κατὰ γράμμα εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, ἐξηφανίσθη ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Μαυρικίου καὶ τοῦ Γκουσκ-Νισάν.

Παραχρῆμα μεθ' ὑποκώφου κρότου ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ βράχου, ὁ ἀποσπασθεὶς ἅμα τῇ ἐπαφῇ του, ἐπανέπιπτεν ἐπ' αὐτοῦ ὡς πλὰξ τάφου.

Τὸ δυστύχημα συνέβη ἀκαριαίως. Εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὁ ἐκ γρανίτου τοῖχος ἐφαίνετο λεῖος, ἀδιαπέραστος, ὡς νὰ μὴ εἶχε καταπίει ἐν ἀνθρώπινον ὂν μὲ τὰς ἀφανεῖς καταστάσας σιαγόνας του.

Κεφάλαιον ΙΓ'.

Ὁ κινητὸς λίθος

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐβράδυνε νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως. Ἡ αἰφνιδία ἐξαφάνισις τοῦ ὑπηρέτου του καὶ ὁ ὑπόκωφος κρότος, ὃν μετέδωκεν ὁ τεῖχος εἰς τὰς ἠχοὺς τοῦ ὑπογείου, κλειόμενος ἀφοῦ κατέπιε τὸν ἀτυχῆ Γαργαρίδην, ἐδείκνυον φανερῶς τίνα εἶχον ἀφορμήν. Θὰ ἔκειτο αὐτόθι κρυφία θύρα, ἀποτελουμένη ἐξ ὄγκου βράχου περιστρεφομένου ἐπὶ ἄξονος ἀφανοῦς καὶ ἐνδίδοντος εἰς τὴν ἀσθενεστάτην ὤθησιν, ἀφοῦ ἤρκεσεν ἡ ὤθησις τῶν νώτων ἑνὸς ἀνθρώπου στηριχθέντος εἰς τὴν βάσιν τῆς θύρας ταύτης, διὰ νὰ λειτουργήσῃ ὁ μηχανισμός.

Εὐθὺς ὡς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος, ἠθέλησε πάραυτα καὶ νὰ τὸ ἐξακριβώσῃ. Ὠθήσας ταχέως τὴν βάσιν τοῦ τοίχου εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶχε πρὸ μικροῦ στηριχθῇ ὁ Γαργαρίδης, ᾐσθάνθη τὸν βράχον ὑποχωροῦντα, ὡς προσεδόκα, καὶ διανοιγόμενον ὡς καταπακτὴ ὁριζόντιος.

Κύπτων ἀμέσως ἄνωθεν τῆς ζοφερᾶς ὀπῆς, ἐβεβαιώθη, χάρις εἰς τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ του, ὅτι ἡ κρυφία αὕτη θύρα ἦγεν εἰς ἀνάβαθρον μετὰ δύο βαθμίδων, ὑπερκειμένων ψηφιδωτοῦ πλακοστρώτου.

Ἐπὶ τοῦ ψηφιδωτοῦ τούτου ἔκειτο ὁ Γαργαρίδης, εἰσέτι ἔκπληκτος διὰ τὸ συμβάν του.

— Ἐπληγώθης; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἐκεῖνος ψαύων ἐπιμελῶς τὰ μέλη του διὰ τῆς χειρός· τὸ πολὺ πολὺ ἐμωλωπίσθην.

Δὲν εἶχεν ἐγκαταλείψει οὔτε τὸ πολύτιμον κάνιστρόν του οὔτε τὸν φανόν του, καὶ ἦτο τόσον

Digitized by Google

κωμικὸς ἐν τῇ στάσει ἐκείνῃ, ὥστε ὁ Μαυρίκιος δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ τὸν γέλωτα, ἐνῷ ἀπώθει ὁριστικῶς τὸν λίθον, διὰ νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τοῦ ταλαιπώρου ὑπηρέτου.

Μία κραυγὴ λυσσώδης τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ.

— Στάσου, ἄθλιε!... Μὴ προχωρήσῃς οὔτε βῆμα, ἢ ἄλλως φοβοῦ τὴν ὀργὴν τοῦ οὐρανοῦ!.. ἔκραζεν ἐμμανὴς ὁ μάγος.

— Μπᾶ! καὶ διατὶ τάχα μὲ ἀπειλεῖ ἡ ὀργὴ τοῦ οὐρανοῦ; Δὲν δύναμαι ν' ἀφήσω τὸν Γαργαρίδην νὰ σπαρταρᾷ εἰς τὰς πλάκας ἐκείνας ὡσὰν χελώνη ἀναποδογυρισμένη, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος κύπτων ἄνωθεν τοῦ ὑπηρέτου του, ὅπως τὸν βοηθήσῃ ν' ἀνεγερθῇ.

— Σοῦ λέγω ὅτι καθίστασαι ἱερόσυλος καὶ δὲν πρέπει νὰ προχωρήσῃς περισσότερόν!.. Ἐπίστρεψε ἀμέσως!.. ἐφώνει ὁ γέρων ἔξαλλος.

Εἶχε καὶ αὐτὸς ὁρμήσει πρὸς τὴν ἀνοιχθεῖσαν θύραν πρὶν ἢ ὁ Μαυρίκιος τὴν ἀφήσῃ καί, ὄρθιος ἐπὶ τῆς φλιᾶς, τὴν ἐκράτει αἰωρουμένην ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, ὠχρός, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σπινθηροβόλους, μὲ τὰ χείλη φρίσσοντα, διατελῶν προδήλως ὑπὸ τὸ κράτος ζωηροτάτης καὶ εἰλικρινοῦς συγκινήσεως.

— Τί ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν; ἠρώτησεν ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος περιφέρων πέριξ αὐτοῦ τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ του. Δὲν βλέπω κανὲν αἴτιον, ὅπως ὀπισθοχωρήσωμεν, παρατηρῶ δὲ ἀπεναντίας ὅτι πολλὰ ἔχομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ, διότι ἰδοὺ νέα πράγματα, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, προσέθηκε δεικνύων διάφορα ἀντικείμενα, ἔπιπλα ἀγνώστου καὶ ἀλλοκότου σχήματος.

— Σοῦ λέγω ὅτι πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν τὸ ταχύτερον. Τὸ θέλω!.. τὸ ἀπαιτῶ!.. ἀνέκραξεν ὁ Γουέβρος μανιώδης.

— Τὸ θέλω!.. τὸ ἀπαιτῶ!.. ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος ὑπεροπτικῶς.

Εἶνε λέξεις, τὰς ὁποίας δὲν ἔχω τὴν συνήθειαν ν' ἀκούω καὶ αἵτινες κατὰ λάθος βεβαίως ἀποτείνονται πρὸς ἐμέ... Φίλτατέ μου Γκουσὰ-Νισίν, εἶσαι ἐλεύθερος σὺ νὰ ἐπιστρέψῃς, ἂν φοβῆσαι. Ἐγὼ εἰσῆλθον ἐδῶ ἐκ συμπτώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν σὺ διόλου δὲν ἐνέχεσαι· δὲν ὀφείλω καθόλου νὰ σὲ συμβουλευθῶ εἰς τὰς πράξεις μου, ἀφοῦ μάλιστα αἱ συμβουλαί σου περιβάλλονται χαρακτῆρα τόσον ἄτοπον. Μένω, διότι εἶνε δικαίωμα, εἶνε καθῆκόν μου καὶ θέλησίς μου.

— Μένεις; ἐπανέλαβεν ὁ μάγος μὲ φωνὴν σκαιάν. Ἔστω· ἂς μείνωμεν!

Καὶ κατῆλθε καὶ αὐτὸς τὰς δύο βαθμίδας, ἀφίσας τὸν βράχον τῆς θύρας, ὅστις ἐπαναπεσὼν ἀνέλαβε τὴν ὁριζόντιον θέσιν του καὶ ἔκλεισε τὴν ἀπόκρυφον εἴσοδον.

Τὸ ὕφος τῶν λόγων τούτων, ἐξαιρόμενον ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς πράξεώς του, εἶχέ τι τὸ ἀπειλητικὸν καὶ τραγικόν. Ὁ Μαυρίκιος τὸ συνησθάνθη, ἀλλὰ δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ φανῇ ἀνήσυχων. Ἡ ἐπιστημονικὴ περιέργεια κατέπνιγε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῇ ψυχῇ του πᾶν ἄλλο αἴσθημα.

— Θέλεις ν' ἀποστερήσῃς τὸν κόσμον τῶν ἀνεκτιμήτων ἀνακαλύψεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐφθάσαμεν; εἶπεν ἐξετάζων ἄνευ ἀναβολῆς ἓν τῶν περιέργων ἀντικειμένων, ἅτινα ἀμυδρῶς διέκρινεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους.

Ἦτο εἶδός τι χαμηλῆς τραπέζης, ἐν ᾗ ἐπὶ ὑποστηριγμάτων ἐκ στιλπνῶν πλίνθων ἔκειτο ὀγκώδης ὑπόφαιος σφαῖρα.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνετο ὑδρόγειος σφαῖρα, καὶ τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀρκετὰ ἐκπληκτικὸν ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀπομεμακρυσμένην ἐποχήν, ἀφ' ἧς βεβαίως ἐχρονολογεῖτο τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο. Ἀλλὰ πῶς νὰ περιγραφῇ τὸ θάμβος καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀγαλλίασις τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ ἀνακαλύπτοντος ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ φανοῦ του ὅτι ἡ σφαῖρα ἐκείνη ἠδύνατο νὰ περιστρέφηται περὶ τὸν ἄξονά της, κινουμένη διὰ στροφάλου ἐκ σκληροῦ ξύλου καὶ ὅτι ἐν τῇ περιστροφικῇ κινήσει της προσετρίβετο ἐπὶ τῶν δερματίνων προσκεφαλαίων πλησίον τριῶν πετάλων φερόντων ἐσωτερικῶς μεταλλικὰς ἀκίδας.

Ἠλεκτρικὴ μηχανή!.. Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον!.. Τὸ πρᾶγμα κατήντα ἀπίστευτον.

Καὶ ἐν τούτοις ἐδέησε νὰ πεισθῇ ἐκ τοῦ σπινθῆρος τοῦ ἀναδοθέντος ἀπό τινος μεταλλικοῦ ῥευματαγωγοῦ, καί περ ὠξειδωμένου ἐκ τῆς παρελεύσεως τόσων αἰώνων, ὅτι ὁ νεαρὸς ἐπιστήμων προσήγγισε τὴν χεῖρα ἐπὶ ἀναλόγου ὀργάνου.

Μόλις ὅμως ἐπρόφθασε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα. Ἤδη ὁ μάγος εὑρίσκετο ὄπισθέν του καὶ σταματῶν τὸν βραχίονά του ἐπὶ τοῦ στροφάλου τῆς μηχανῆς:

— Δυστυχισμένε!.. ἔλεγεν αὐτῷ μετὰ τόνου, ἐν ᾧ ἡ ὀργὴ διεφαίνετο ὑπὸ τὸν οἶκτον. Τολμᾷς νὰ βεβηλώνῃς μὲ τὴν ἱερόσυλον χεῖρά σου τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ;.. Δὲν φοβεῖσαι μὴ πέσῃς κεραυνόπληκτος;

— Ὄχι πολύ! ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν. Ἀλλὰ τέλος πάντων, ἀφοῦ λαλεῖς τώρα μὲ γλῶσσαν κάπως ἀβροφρονεστέραν, συγκατατίθεμαι νὰ μὴ ἐγγίσω τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα κατὰ σὲ ἔχουσι χαρακτῆρα ἱερόν. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃς ὅμως, ἐλπίζω, νὰ τὰ παρατηρήσω... Εἶνε τὸ ὀλιγώτερον, τὸ ὁποῖον ἠμπορῶ νὰ πράξω... Τὸ θέαμα ἀξίζει τὸν κόπον.

Ἁπλῆ ἐπισκόπησις γενομένη πέριξ τῇ βοηθείᾳ τοῦ φανοῦ του ἔπεισε τὸν νεαρὸν ἐπιστήμονα ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς ἀληθοῦς ἐργαστηρίου φυσικῆς, καὶ οὐχὶ φυσικῆς πρὸς τέρψιν, ὡς κατ' ἀρχὰς ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ, ἀλλὰ σοβαρᾶς, πραγματικῆς καὶ θετικῆς.

Παρὰ τοὺς τοίχους τῆς ἀπεράντου αἰθούσης

Digitized by Google

ἐξετείνοντο σκευοθῆκαι πλήρεις ἐργαλείων, ἅτινα ὁ Μαυρίκιος παρὰ τὸ ἀρχαϊκὸν αὐτῶν καὶ ἀτελὲς σχῆμα ἀνεγνώρισεν ὡς ἐπιστημονικά, χρησιμεύοντα εἰς τὴν μελέτην τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος. Τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρειχάλκινα· ἄλλα ἐξ ὀπτῆς στιλπνῆς γῆς, τινὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς λευκῆς ὑέλου, δι' ἧς ἐσκεπάζοντο αἱ σκευοθῆκαι. Διότι αἱ σκευοθῆκαι αὗται ἦσαν τῳόντι κεκαλυμμέναι μὲ ὑέλους διαφανεῖς καὶ τοῦτο ἴσως ἦτο το πάντων ἐκπληκτικώτερον.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης ἐξετείνετο ἐν τάξει σειρὰ ἑτέρων μηχανημάτων, κάτοπτρα μηχανικά, κοῖλα καὶ κυρτά, ἐκκρεμῆ ἐξαρτώμενα ἀπὸ ξυλίνους πασσάλους, μέτρα καὶ κανόνες βαθμολογημένοι διὰ τὴν πτῶσιν τῶν σωμάτων, μαγνήτης κολοσσιαῖος, κρατῶν βάρος τοὐλάχιστον ἑκατὸν χιλιογράμμων μετάλλου ἐν εἴδει λεόντων ἀνερπόντων, ἀραιόμετρα, ὑδροστατικοὶ ζυγοί, ἀγγεῖα συνεχόμενα, συνεχεῖς κρῆναι, ἡμισφαίρια χρησιμεύοντα πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως, θερμόμετρα, βαρόμετρα, πυρόμετρα καὶ ἄλλα. Ἀπωτέρω ἔκειντο φυάλαι μὲ χρυσᾶ ἐλάσματα, ἀληθεῖς ἠλεκτρικαὶ συσκευαὶ καὶ στῆλαι προσέτι ἐξ ἄνθρακος. Ὡρολόγια ἡλιακά, ὡρολόγια ὑδραυλικά, βροχόμετρα, ἀνεμόμετρα, ὑγρόμετρα, κάτοπτρα παραβολικὰ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πάντα τὰ ἀναγκαιοῦντα ἐργαλεῖα διὰ τὴν σπουδὴν τῆς θερμότητος, τοῦ βάρους, τοῦ φωτός, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, πάντα τὰ ἐργαλεῖα πλήρους φυσικῆς ἐπιστήμης μαρτυρούσης κατάστασιν πολιτισμοῦ σχεδὸν ὅσον καὶ ἡ ἡμετέρα προωδευμένου.

Ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἴσως ἦτο μάλιστα καὶ περισσότερον προωδευμένος, διότι ἀντικειμένων τινῶν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὸν προορισμὸν ὁ Μαυρίκιος καὶ συνεπέραινεν ὅτι θὰ ἐχρησίμευον εἰς τὴν ἀνάλυσιν δυνάμεων ἀγνώστων εἰς τὴν ἐποχήν μας.

Πρὸ τῆς αἰφνιδίας ἀνακαλύψεως τῆς ἐπιστήμης τῶν μάγων, βαθείας καὶ πλήρους ὅσον καὶ ἡ τοῦ Γκαὶ-Λουσσὰκ ἢ τοῦ Διώ, ὁ νεαρὸς Γάλλος κατελήφθη ὑπὸ σεβασμοῦ καὶ διέμενεν ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

Ἐκ τῆς ἐκπλήξεως ταύτης ἀνένηψεν ἐννοήσας ὅτι μετέβαινεν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τῆς φυσικῆς εἰς εἶδός τι μηχανικοῦ μουσείου. Τὰ εἰς τὰς σκευοθήκας ἐπιτεθειμένα ἀντικείμενα εἰς τὸ μέρος τοῦτο δὲν ἦσαν συσκευαὶ πρὸς μελέτην, ἀλλὰ μηχανήματα καὶ μηχανικὰ ἐργαλεῖα, ἀντλίαι, πρότυπα ἀνεμομύλων, ψαλίδες, τροχοί, ἄροτρα χάλκινα, ἱστοὶ ὑφαντουργίας....Πρὸς τούτοις εἷς λέβης μὲ σκέπασμα ἑλικωτόν, μὲ ἐπιστομίδα φέρουσαν βάρος, ἀληθὴς χύτρα τοῦ Παπίνου, ἔμβρυον ἀτμομηχανῆς.

Ὁ Μαυρίκιος ἐνόμιζεν ὅτι μετ' ὀλίγα βήματα ἔμελλε νὰ συναντήσῃ καὶ τροχιάν τινα σιδηροδρόμου καὶ ἀτμομηχανὴν σιδηροδρομικὴν καὶ τυπογραφικὸν πιεστήριον.

Καὶ τοιαῦτα μὲν δὲν συνήντησεν, εὗρεν ὅμως εἰς τρίτην αἴθουσαν, εὐρύχωρον ὅσον καὶ αἱ δύο πρῶται, διϋλιστήρια καὶ χωνευτήρια καὶ κερατοειδῆ ἀγγεῖα καὶ σωλῆνας δοκιμαστικοὺς καὶ ἐπὶ μαρμαρίνων τραπεζῶν φιαλίδια, ἐν οἷς ἀνεγνώρισεν ὅτι ἐμπεριείχοντο κάλι, θεῖον, στυπτηρία, ὑδράργυρος, νίτρον...

Οὕτω λοιπὸν οἱ μάγοι ἐγίνωσκον τὴν χημείαν, ὅπως ἐγίνωσκον τὴν μηχανικήν, τοὺς νόμους τῆς βαρύτητος καὶ τῆς παγκοσμίου ἰσορροπίας! Ὁ Μαυρίκιος βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις, ἃς ἐξήγειρεν ἐν αὐτῷ τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο μουσεῖον, ἤρχιζε νὰ εὑρίσκῃ φυσικὸν καὶ λογικὸν τὸ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του θέαμα.

— Αὐτὸ τὸ ὁποῖον βλέπω ἐδῶ, ἔπρεπε νὰ τὸ προμαντεύσω, ἐσκέπτετο, καὶ τὰ μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐγκατέλιπον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους οἱ ἐξαίσιοι ἐκεῖνοι σοφοί, μοῦ τὸ προέλεγον σαφῶς. Πῶς νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι οἱ Χαλδαῖοι ἢ οἱ ἄμεσοι αὐτῶν κληρονόμοι, οἱ Αἰγύπτιοι, ἦσαν τόσον θαυμαστοὶ ἀρχιτέκτονες, ὧν τὰ ἔργα ἐπιζῶσι μετὰ τόσους αἰῶνας, χωρὶς νὰ γινώσκωσι κατὰ βάθος τοὺς μαθηματικοὺς καὶ φυσικοὺς νόμους; Τὸ πᾶν εἶνε ἀλληλένδετον εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Δὲν κόπτεται ὄγκος βράχου ἄνευ τῆς γνώσεως τῆς γεωμετρίας, καὶ τὴν γεωμετρίαν δὲν γνωρίζει τις ἐπὶ χίλια ἔτη, χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἀλγέβρας, οὔτε πάλιν δύναταί τις κατὰ βάθος νὰ γνωρίσῃ τὴν ἄλγεβραν χωρὶς νὰ ἐξακριβώσῃ ἕνα πρὸς ἕνα καὶ ἐμβριθῶς τοὺς νόμους τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλαχίστη στιλπνὴ πλίνθος, ἐξ ὅσων κατέλιπον ἡμῖν οἱ μάγοι, μαρτυρεῖ ὅτι ἡ φυσικὴ ἦτο γνωστὴ εἰς αὐτοὺς τοὐλάχιστον ὅσον καὶ εἰς τὸν Γουετζγούδ. Τὰ ὄργανα αὐτῶν τῆς καταμετρήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἔτι εἶνε εἰς χρῆσιν παρ' ἡμῖν, ἔπρεπε νὰ μᾶς πείσωσιν ὅτι ἦσαν ἐνήμεροι περὶ τὴν ἀστρονομικὴν κίνησιν. Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν εἶνε ὅτι ὁ πολιτισμὸς ἐκείνων ἦτο κρύφιος, ἐνῷ ὁ ἰδικός μας εἶνε κοινός. Αὐτοὶ τὴν ἐπιστήμην των μετεχειρίζοντο ὡς ὄργανον ἰσχύος καὶ τυραννίας, ἐνῷ ἡμεῖς τὴν ἰδικήν μας μεταχειριζόμεθα ὡς ὄργανον ἐλευθερίας. Ἂν ποτε ὁ νικητὴς τοὺς καθυπέτασσεν ὑπὸ τὰ ὅπλα του, αὐτοὶ ἐφρόντιζον πρώτιστα ν' ἀποκρύψωσι τὸν πλοῦτον τοῦτον, τὸν πολυτιμότερον δι' αὐτοὺς ἀπὸ πάντας τοὺς θησαυρούς· βέβαιοι δὲ ὄντες περὶ τῆς ἱκανοποιήσεως, ἣν θὰ ἠρύοντο θᾶσσον ἢ βράδιον ἐκ τῆς μυστηριώδους ταύτης δυνάμεως, ἔθαπτον ταύτην μετὰ τόσου ζήλου εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς, ὅσον ἡμεῖς καταβάλλομεν ὅπως φέρωμεν αὐτὴν εἰς φῶς...

[Ἕπεται συνέχεια]

Digitized by Google

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ

Πρέπει νἄμουν ὡς δώδεκα χρονῶ, καὶ πρέπει νἄταν ἐκείνη ὡς ἕνδεκα. Δὲν τὴν ἔβλεπα μήτε στὴν ἐκκλησιά, μήτε στὸν κλήδωνα, μήτε στὴ βρύση, μήτε στὸ παραθύρι. Μήτε τὸ σπίτι της ποῦ ἦταν δὲν καλοήξερα. Ἡ μάννα της κ' ἡ μάννα μου δὲν εἶχαν πολλὲς φιλίες.

Ἐκεῖ ποῦ τὴν ἔβλεπα δὲν ἤμαστε οἱ δύο μοναχοί. Ἤμαστε ὀχτὼ δέκα ἀγόρια τῆς προκοπῆς, ἀποφασισμένα νὰ μάθουμε τί θὰ πῆ ἀπαρέμφατο, καὶ νὰ φέρουμε στὸ χωριὸ τὸν πολιτισμό. Καὶ πέντ' ἔξη κορίτσια, ποῦ ἤρχουνταν δυὸ ὧρες τὴ μέρα, καὶ καθίζαν ἀπ' τἄλλο πλάγι τοῦ γέρου δασκάλου, καὶ τεχνολογοῦσαν μὲ μιὰ χάρη, ποῦ σ' ἔκαναν θέλεις δὲ θέλεις ν' ἀγαπᾶς τὴ γραμματική.

Τὴ χάρη φυσικὰ τὴν εἶχαν, ἐπειδὴ ἦταν ὅλες μικροῦλες, ὄχι πῶς ἦταν κι' ὥμορφες ὅλες. Γιὰ τὸ δικό μου τὸ γοῦστο, ὥμορφη ἦταν μιὰ μοναχή, κι' αὐτὴ ἦταν — ἡ ἀγαπητικιά μου!

Τί λόγο ξεστόμισα! ἀπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ ἀγαπητικιά! Μήτε λέξη δὲν τῆς εἶπα ποτές. Μήτε μὲ τὸ δαχτυλάκι μου δὲν ἄγγιξα τ' ἀφράτο της χέρι. Μήτ' ἡ ἀναπνοή μου δὲ μποροῦσε νὰ πάη κοντά της νὰ τὴ χαϊδέψη. Τὸ μόνο ποῦ πηδοῦσε κάποτες ἀπ' τὰ χείλη μου στὰ χείλη της ἦταν τὸ ῥῆμα «λείπω», σὰν τὸ κλίναμε ὁ καθένας ἀπὸ ἕνα χρόνο μὲ τὴ σειρά, καὶ ταίριαζε νἄμαι ἐγὼ τελευταῖος στὴ δική μας σειρά, κ' ἐκείνη πρώτη στῶν κοριτσιῶν. «Ἐλελείμμεθα, ἐλέλειφθε» πήγαινε νὰ πῆ, καὶ σκόνταβε, καὶ χαμογελοῦσε, καὶ τότες πιὰ ἐγώ, ποῦ περίμενα μέρες καὶ μέρες ἀφορμὴ νὰ τῆς δώσω ἕνα, ἂς εἶνε καὶ συμμαζεμένο, χαμόγελο, ἔλαμπα ὁλοπρόσωπος καθὼς τηνε κύτταζα, χωρὶς κανένα φόβο νὰ μὴ νοιώση ὁ δάσκαλος τὸ τρομερὸ μυστικό μας. Πέφτανε τότες τὰ μάτια της ἀπάνω στὸ βιβλίο, κοκκινίζαν τὰ δύο της μάγουλα, κι' ἄρχιζε τὸ πλαγινὸ κορίτσι τὸν ἄλλο χρόνο.

Μάτια καὶ πάλι μάτια! χωρὶς ἐσᾶς μήτε πρώτη, μήτε στερνὴ ἀγάπη δὲ θἄχαμε! Οἱ ματιές μου σὰν ἔμπαινε στὴν παράδοση, οἱ ματιές της σὰν ἔβγαινε νὰ πάη στὸ σπίτι, αὐτὲς ἦταν οἱ ὅρκοι μας, τὰ τραγούδια μας, τὰ φιλιά μας, αὐτὲς ἦταν καὶ τὰ ῥαβασάκια μας. Μὲ τὸν καιρὸ καὶ χωρὶς ν' ἀλλάξουμε ἀναμεταξύ μας μιὰ λέξη, τὴν κάμαμε ἐπιστήμη τὴν τέχνη αὐτὴ τῶν ματιῶν. Ἦταν λογῆς λογῆς οἱ ματιές της. Ἡ ματιὰ τῆς ἀδιαφορίας, ποῦ μούσκιζε τὴν καρδιά· τοῦ θυμοῦ, ποῦ μ' ἔκαιγε σὰν τ' ἀστροπελέκι· ἡ ἄ π ι σ τ η ἡ ματιὰ σὲ κανένα ἄλλον, ποῦ μ' ἔλειωνε σὰν τὸ κερὶ καὶ μ' ἀφάνιζε. Ἔπειτα πάλι ἡ ἥμερη καὶ γλυκειὰ ματιὰ τῆς ἀγάπης, ποῦ ξανάβαζε τὴ ψυχή μου στὸν τόπο της, καὶ ἡσύχαζα. Οἱ δικές μου οἱ ματιές, ἂν κι' αὐτὲς πολυσήμαντες, δὲν εἶχαν ὅμως τέτοιες τρομερὲς ἀλλαγές. Ἡ ἴδια ἀφοσίωση, ὁ ἴδιος καϋμός, τὸ ἴδιο βάσανο πάντοτε.

Τρεῖς μῆνες πρέπει νὰ πέρασαν ἔτσι. Ξυπνοῦσ' ἀπ' τὸ πρῶτο λάλημα, καὶ δὲν ἔβλεπα τὴν ὥρα νὰ πάω σκολειό. Ἡ μάννα μου μὲ καμάρονε καὶ μ' ἔβλεπε ἀπὸ τώρα Δεσπότη...

Ἂν καὶ πρῶτος πάντοτε στὸ σκολειό, ποτέ μου δὲν τὸ κατάφερα νὰ τὴν εὕρω μονάχη, μήτε πηγαινάμενη, μήτε φθασμένη. Αὐτὸ ἦταν ἡ λαχτάρα μου τώρα, αὐτὸ ἦταν τ' ὄνειρό μου. Νὰ τὴ δῶ, ἂς εἶνε καὶ μιὰ στιγμή, μονάχη. Νὰ τῆς πῶ μιὰ καὶ καλὴ πῶς πεθαίνω, πῶς ἔσβυσα, ἄλλη σωτηρία δὲν ἔχει ἡ ζωή μου παρὰ τὴν παντοτεινή της ἀγάπη. Ἂν καὶ τἄλεγα ὅλα αὐτὰ μὲ τὶς φλογερές μου ματιές, ἡ ἀχόρταγη ὅμως καρδιὰ γύρευε λ ό γ ι α, αὐτὴ δὲν ἤξερε τί θὰ πῆ μέτρο καὶ φρόνηση, αὐτὴ ὅλο μοῦ φώναζε: «Μπρός! Ἔχει κι' ἄλλες ἀπόλαψες ἡ ἀγάπη!»

Μὰ πῶς νὰ τῆς δώσω νὰ καταλάβη πῶς θέλω νὰ τῆς μιλήσω! Ἐδῶ οἱ ματιὲς δὲ φτάνουν· ἐδῶ χρειάζεται ῥαβασάκι. Χίλιες φορὲς τὤγραψα καὶ τὸ ξανάγραψα. Τὤπερνα μαζύ μου ἀποφασισμένος νὰ μὴ ντραπῶ, νὰ μὴ φοβηθῶ μήτε δάσκαλο, μήτε πρωτόσκολο, μόνο νὰ τῆς περάσω τὸ χαρτάκι σ' ἕνα βιβλίο, καλαμάρι, ὅ,τι τύχη. Ἤρχουνταν ἡ κρίσιμη ὥρα, καὶ κόβουνταν ἡ καρδιά μου· δὲν ἀποκοτοῦσα! Κ' ἔπερνα μαζί μου τὸ χαρτὶ σὰν ἐβγαίναμε, καὶ τὤκανα κομμάτια, καὶ καταριούμουν τὴν ὥρα ποῦ γεννήθηκα, ἕνας τέτοιος ἀνωφέλητος φοβητσιάρης.

Ἦταν ἀρχὴ τοῦ καλοκαιριοῦ σὰ σηκώθηκα ἕνα πρωῒ καὶ πῆγα μπροστὰ στὴν Παναγιὰ κ' ἔκαμα ὅρκο πῶς θὰ τῆς τὸ δώσω ἐκείνη τὴ μέρα τὸ ῥαβασάκι, κι' ἂν δὲν τῆς τὸ δώσω, νὰ πέση φωτιὰ νὰ μὲ κάψη!

Πῆγα σκολειὸ πρῶτος πάλι. Ἔρχουνται ὅλα τ' ἀγόρια, ὅλα τὰ κορίτσια. Μαυρίζουν τὰ μάτια μου νὰ κυττάζω τὴν πόρτα, τοῦ κάκου! ἡ μικρή μου δὲ φαίνεται. Διαβάζει ὁ δάσκαλος τὸν κατάλογο, ἔρχεται στὴ Δέσποινα ... — σιωπή!

— Ποῦ εἶνε ἡ Δέσποινα; ῥωτᾶ ὁ δάσκαλος μιὰ συντρόφισσά της.

— Ἡ μάννα της ἀρρώστησε, κ' ἔμεινε σπίτι.

Βαρειὰ καρδιὰ ποῦ τὴν ἔπερνα μαζί μου σὰν ἐγύριζα σπίτι τὸ μεσημέρι ἐκεῖνο! Τί νὰ κάμω, ποῦ νὰ πάγω, νὰ βραδυάση γλήγορα καὶ νὰ ξημερώση!

Ξημερόνει, ξαναπηγαίνω σκολειό, — τὰ ἴδια! Περνᾶ ἔτσι μιὰ βδομάδα, περνοῦν δυὸ βδομάδες, — ἕνας μῆνας ἦταν περασμένος σὰν εἶπε μιὰ μέρα τὸ ἴδιο κορίτσι τοῦ δασκάλου πῶς ἡ μάννα τῆς Δεσποινούλας πέθανε, καὶ πῶς δὲ θὰ ξανάρθη πιὰ στὸ σκολειὸ ἡ μικρή.

Digitized by Google

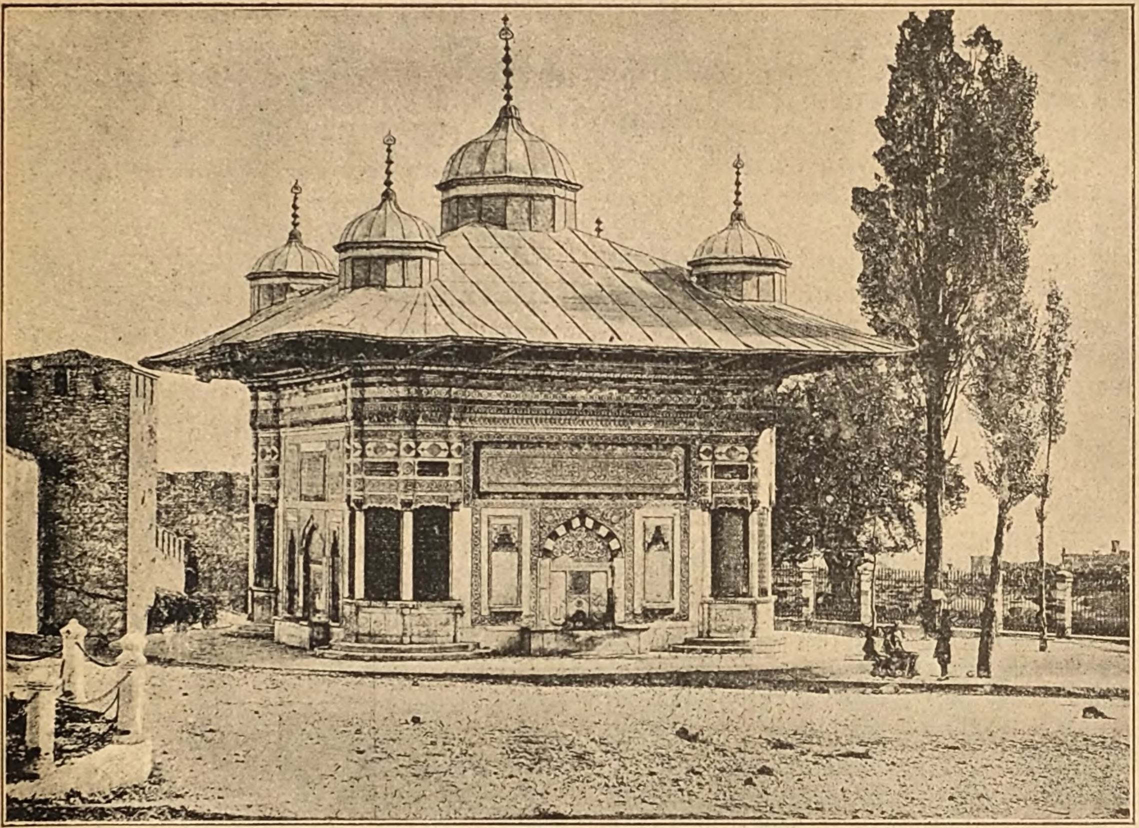

Η ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝ ΑΧΜΕΔ

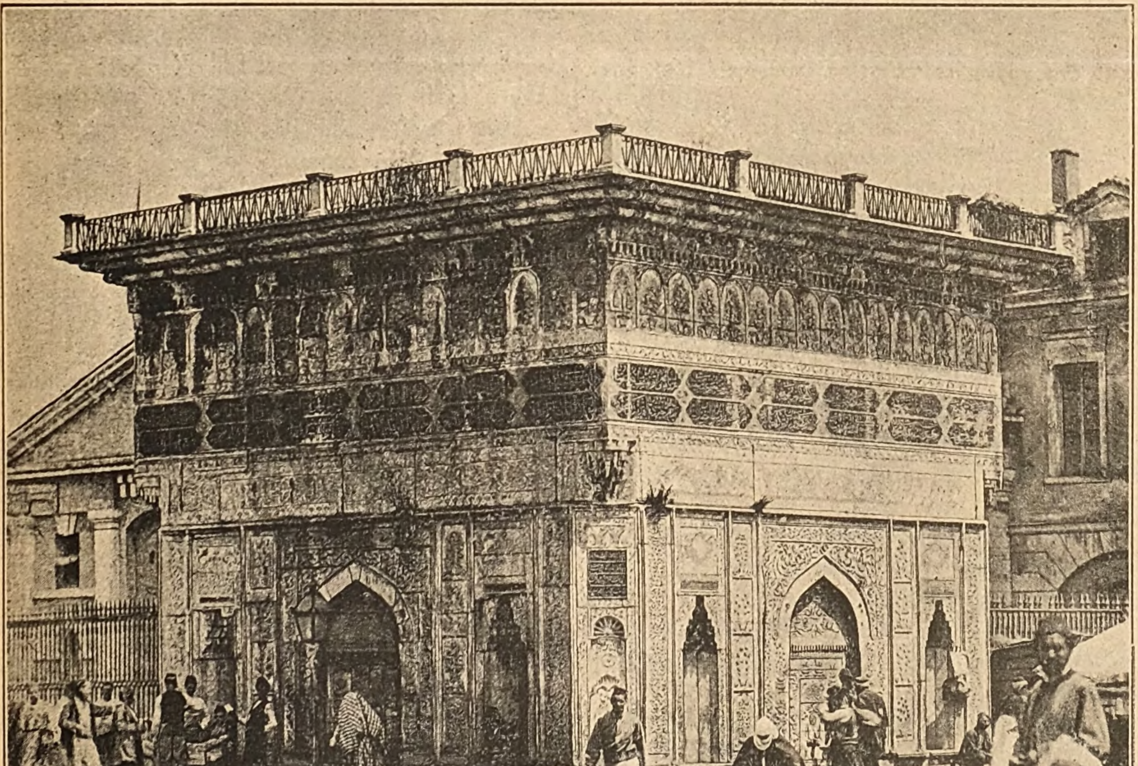

Η ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΚΡΗΝΗ ΤΟΥ ΤΟΠ ΧΑΝΕ

Digitized by Google

Πρέπει νἄμουν ὡς εἰκοσιπέντε χρονῶ σὰν ἐγύρισα μιὰ φορὰ στὸ χωριὸ ἀπ' τὴν ξενιτειὰ νὰ δῶ τοὺς δικούς μου. Ἦρθαν ὅλοι οἱ παλιοὶ φίλοι κι' ὅλες οἱ παλιὲς φιλινάδες νὰ μὲ δοῦνε. Ἦρθε ἀπ' τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ Δέσποινα, παντρεμμένη κοπέλλα μὲ δυὸ παιδιά. Τῆς μίλησα καὶ μοῦ μίλησε γιὰ πρώτη φορά. Τῆς εἶπα καὶ μοὖπε γιὰ χίλια πράματα· τὰ παιδιά της, τὴ μορφιὰ καὶ ξυπνάδα τους, τὰ ταξίδια μου, τὴ χαρά μου ποῦ βρίσκω τὴ γρηά μου τόσο καλά. Γιὰ ὅλ' αὐτὰ χύθηκε ἕνας ποταμὸς λόγια, καὶ γιὰ τὴν πρώτη ἀγάπη μας, γιὰ τὴν ἀξέχαστη ἐκείνη ἀγάπη, καθὼς τότες, ἔτσι καὶ τώρα — δὲν εἴπαμε μήτε λέξη!

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΜΟΥ

Διήγημα

Εἶμαι δυστυχής, δυστυχὴς εἰς τὸ ἔπακρον: ἔχω ἕνα διαπρεπῆ ἀδελφόν. Τὸ ἐπ' ἐμοί, οὐδόλως εἶμαι διαπρεπής, καὶ θὰ ἤμην πολὺ εὐχαριστημένος ἐὰν δὲν εἶχον διαπρεπῆ ἀδελφόν. Ὅσοι ἔχουν ἀδελφοὺς ἐνδόξους διὰ τὰ κατορθώματά των, ἢ ὅσοι εἶδον ἁπλῶς σκιὰν μεγαλείου πίπτουσαν ἐφ' ἑαυτῶν, θὰ ἐννοήσωσι τὸ βάθος τῆς δυστυχίας μου.

Τὸ ὄνομά μου εἶναι Ἰωσὴφ Βαξῶ.

Τὸ ὄνομα τοῦ διαπρεποῦς ἀδελφοῦ μου εἶνε Ἰωσίας Βαξῶ. Ἡ διαφορὰ εἰς τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματά μας εἶνε πολὺ μικρά, καὶ ὅπερ χειρότερον, τὸ ἐπώνυμόν μας εἶνε ἐντελῶς τὸ ἴδιον.

Ἐὰν παρευρεθῶ εἰς συναναστροφήν, ὁ θεράπων ὅστις ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον ἑνὸς ἑκάστου τῶν κεκλημένων, ἐκφωνεῖ: «Ὁ κ. Βαξῶ!» Εἰς τὸν ἦχον τοῦ παγκοσμίου φήμης ὀνόματος τούτου πᾶς τις στρέφεται πρὸς ἐμὲ μετ' ἀπλήστου περιεργίας, ὡς ἐὰν ἤμην ὁ πρίγκηψ Βίσμαρκ ἢ ὁ σὶρ Αὔγουστος Χάρρις. Οἱ ἄνθρωποι ἐμβλέπουσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ψιθυρίζουσιν: «Ἔτσι, ὁ ἔξοχος Βαξῶ εἶν' ἐδῶ ἀπόψε!» καὶ αἱ κυρίαι κυττάζουσι λαθραίως εἰς τὸ πλησιέστερον κάτοπτρον, διὰ νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι ἡ πούδρα στέκει καλὰ καὶ ἡ κόμη των δὲν μετεκινήθη.

Εἶτα ἕκαστος, ὅστις γνωρίζει προσωπικῶς τὸν διαπρεπῆ ἀδελφόν μου, ἐπιφωνεῖ μετὰ δυσκόλως συνεχομένης περιφρονήσεως:

— Αὐτὸς δὲν εἶνε ὁ Βαξῶ. Ἔχω στενὴν φιλίαν μὲ τὸν Βαξῶ. Χθὲς ἀκόμη ἐπρογευμάτισα μαζί του.

— Ἀλλὰ βέβαια, ὁ κ. Βαξῶ ἀνηγγέλθη.

— Ναὶ ἀλήθεια· ἀλλ' αὐτὸς εἶνε ἕνας ἄλλος Βαξῶ, ἴσως Βαξῶ ὅστις δὲν εἶνε διόλου ἔξοχος. Εἶνε μόνον ἀδελφὸς τοῦ Βαξῶ.

— Ὦ! τὸ βλέπω. Αὐτὸς εἶνε ἕνας ἀφανὴς συγγενὴς τοῦ περιφήμου Βαξῶ.

Καὶ γενικὴ ὑπάρχει ἐντύπωσις, ὅτι ἐδοκίμασα νὰ περάσω ὡς ὁ ἔξοχος ἀδελφός μου, καὶ νὰ σφετερισθῶ τὸν θαυμασμόν. Τινὲς μάλιστα θὰ ἔχαιρον, ἐὰν τὰ ἔθιμα τῆς κοινωνίας τοὺς ἐπέτρεπον νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἀνίαν των ἀποβάλλοντές με τῆς αἰθούσης. Τὸ αἴσθημα τῆς δυσαρεσκείας καὶ τῆς ὀργῆς ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἐκδηλούμενον ἐν πλήθοντι θεάτρῳ, ὅτε ὁ θεατρώνης ἐμφανίζεται πρὸ τῆς αὐλαίας, ἀκριβῶς ὅταν μέλλῃ ν' ἀρχίσῃ ἡ παράστασις καὶ μετὰ λύπης ἀναγγέλλει ὅτι ἡ μὶς Τόμκινς (ἡ πρωταγωνίστρια) ἠδιαθέτησεν αἰφνιδίως καὶ ἀδυνατεῖ νὰ προσέλθῃ. Ἡ διεύθυνσις ἐπικαλεῖται τὴν ἐπιείκειαν τοῦ κοινοῦ διὰ τὴν μὶς Σμίθερς (τὴν ἀναπληροῦσαν τὴν μὶς Τόμκινς), ἥτις εὐμενῶς συνῄνεσε νὰ ὑποκριθῇ τὸ πρόσωπον, χωρὶς νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ παρασκευασθῇ ὅσον ἔπρεπεν.

Οἱ θεαταί, ἢ τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι τῶν θεατῶν, ὅσοι ἦλθαν μὲ σκοπὸν νὰ ἴδωσι τὴν μὶς Τόμκινς, μετὰ δυσκολίας συνέχουσι τοὺς συριγμοὺς εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀθώας ἀντικαταστάτιδος· καὶ εἶμαι εἰς θέσιν τόσον δυσχερῆ, ὅσον καὶ ἡ μὶς Σμίθερς, μὲ μόνον τὸ μειονέκτημα ὅτι δὲν πληρώνομαι τοὐλάχιστον, καθὼς αὐτή!

Ἡ Ἰουλιέττα θὰ ἦτο βέβαια πολὺ ἄπειρος νεᾶνις, ἢ τοὐλάχιστον ἔπρεπε νὰ μὴ γνωρίζῃ πολὺ τὸν κόσμον, ὥστε νὰ ὑποβάλῃ τοιαύτην ἀνόητον ἐρώτησιν λέγουσα «τί σημαίνει τὸ ὄνομα;» Βλέπω σαφῶς ἐκ τῆς συναναστροφῆς τῆς ἑσπέρας ταύτης, ὅτι τὸ ὄνομα σημαίνει πολύ, καὶ θὰ ἤμην πολὺ εὐτυχέστερος ἐὰν τὸ ἰδικόν μου δὲν ἦτο Βαξῶ.

Ἀφοῦ ἡ πρώτη δυσμενὴς ἐντύπωσις ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει μου κατεπραΰνθη ἐν μέρει (οὐδέποτε ἐντελῶς ἐξαλείφεται), σχηματίζω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸ χαριέστερον, ὅσον δύναμαι, καὶ συγκεντρῶ τὸ θάρρος μου διὰ νὰ παρακαλέσω κυρίαν τινὰ νὰ συγχορεύσῃ μετ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ χορεύω ὁπωσοῦν κομψῶς, κολακεύομαι μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἄσκησις αὕτη θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ περιστείλῃ κατά τι τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματός μου, ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν εἶμαι ὁ Βαξῶ. Εἰς ἓν τῶν διαλειμμάτων τοῦ τετραχόρου, ἀκριβῶς ἐνῷ ἀρχίζω νὰ εὐχαριστοῦμαι ὅτι τὰ πράγματα πηγαίνουν πολὺ καλλίτερα, ἡ συγχορεύτριά μου στρέφεται πρός με καὶ λέγει ἐταστικῶς:

— Ὑποθέτω, ὁ ἀδελφός σας δὲν χορεύει;

— Πολὺ κακά. Κατὰ τοῦτο τὸν ὑπερέχω.

— Ἆ! δὲν τὸ ἐσκέφθην. Οἱ ἄνδρες τῆς μεγάλης ἀξίας ποτὲ δὲν χορεύουν καλά.

Ἀλγεινῶς τρωθεὶς ἐκ τοῦ σαρκασμοῦ τούτου καταπίνω τὴν ὀργήν μου καὶ προσπαθῶ νὰ τὴν θέλξω διὰ πνευματώδους συνδιαλέξεως. Λέγω τὰ λαμπρότερα πράγματα μετ' ἐμπρεπούσης σοβαρότητος, οἱονεὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς σπινθηροβόλου εὐφυΐας μου. Εἰς τὸ τέλος ἑνὸς τῶν εὐφυεστέρων μου ἐπιγραμμάτων ἡ ἀκροάτριά μου,

Digitized by Google

κρύπτουσα μορφασμὸν ὑπὸ τὸ ῥιπίδιόν της, λέγει:

— Ἤκουσα ὅτι ὁ ἀδελφός σας εἶνε λαμπρότατος ὁμιλητής· διατί δὲν ἦλθεν ἀπόψε;

— Εἶχε δώσῃ ἄλλου τὸν λόγον του, καὶ δι' αὐτὸ ἐμποδίσθη.

— Τί κρίμα! εἶνε περιζήτητος εἰς τὴν κοινωνίαν, βέβαια, καὶ ὁ καιρός του εἶνε πολύτιμος. Ἄ! καλά. Δὲν τὸν κατηγορῶ διότι δὲν ἦλθεν ἐδῶ νὰ πλήξῃ.

Ἀλλὰ περὶ ἐμοῦ τίποτε! λέγω κατ' ἐμαυτόν· ὁ καιρός μου εἶνε τόσον πολύτιμος δι' ἐμέ, ὅσον καὶ ὁ τοῦ διαπρεποῦς ἀδελφοῦ μου δι' αὐτόν, καὶ ἔχω τόσην ἀποστροφὴν εἰς τὴν πλῆξιν, ὅσην καὶ ὁ περιφημότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

Ὡς δύναται εὐκόλως πᾶς τις νὰ φαντασθῇ, αἱ ἐνοχλήσεις, τὰς ὁποίας ὑποφέρω ἐκ τῆς ἀτυχοῦς συγγενείας μου μὲ τὸν περιώνυμον Βαξῶ, εἶνε πολυάριθμοι ὡς αἱ πληγαὶ τῆς Αἰγύπτου. Ὄχι πρὸ πολλοῦ ἁμαξηλάτης, ὅστις μὲ ὡδήγησεν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Στόλου εἰς τὴν Μαρμαρίνην Ἁψῖδα, αὐθαδῶς ἀπεποιήθη τὰς ἓξ πέννας διὰ τὸ νόμιμον ἀγῶγί του καὶ ἀπῄτησε τρία σελλίνια. Ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἔρις παραχρῆμα προσείλκυσε μέγα πλῆθος, οἵτινες ἐτάχθησαν μὲ τὸ μέρος τοῦ ἁμαξηλάτου καὶ ὑποχρεωτικῶς τὸν ἐβοήθησαν νὰ μὲ καταφέρῃ. Ἔδωκα εἰς τὸν αὐθάδη τὰ ζητούμενα, ἀλλὰ κρυφὰ ἐσημείωσα τὸν ἀριθμὸν τῆς ἁμάξης του, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἔκαμα μήνυσιν κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ πταισματοδικεῖον. Ὁ ἁμαξηλάτης κατεζητήθη καὶ ἐκλητεύθη. Ἀρξαμένης τῆς δίκης, ὁ δικαστὴς μὲ ἠρώτησε τὸ ὄνομά μου.

— Βαξῶ, ἀπήντησα δειλῶς.

Τὸ αὐστηρὸν τῆς δικαστικῆς ὄψεως ἐμετριάσθη εὐθὺς διὰ φιλόφρονος μειδιάματος.

— Ὁ ἔξοχος κ. Βαξῶ! εἶπεν ἐταστικῶς. Δύναμαι νὰ σᾶς προσφέρω μίαν πολυθρόναν ἐπὶ τῆς ἐξέδρας;

— Ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τὴν ἐντιμότητά σας. Εἶμαι ἀδελφὸς τοῦ κυρίου ἐκείνου.

— Ὢ! καὶ οἱ χαρακτῆρες τοῦ πταισματοδίκου ἀνέλαβον εὐθὺς τὴν συνήθη αὐστηρὰν ἔκφρασιν.

— Κλητήρ! εἶπε μετὰ μορφασμοῦ, δόσε μίαν καρέκλα εἰς τὸν ἐνάγοντα. Τώρα, κύριε, ποία εἶνε ἡ αἰτίασίς σας κατὰ τοῦ ἐναγομένου;

Ἐξήγησα διὰ βραχέων τὸν γενόμενον κατ' ἐμοῦ ἐκβιασμόν, προσθεὶς ὅτι δὲν μ' ἔμελε διὰ τὰ χρήματα, ἀλλ' ὅτι ἐθεώρουν καθῆκον μου πρὸς τὸ δημόσιον νὰ καταδιώξω τὸν ἀσυνείδητον ἁμαξηλάτην.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ ἄξιος δικαστής. Ἡ πρᾶξις ἀπεδείχθη. καὶ θὰ ἐπιβάλω πρόστιμον εἰς τὸν πταίστην· ἀλλά, ἐὰν ἐρωτήσετε τὴν γνώμην μου, θὰ σᾶς εἴπω ὅτι τοιαύτη μικροπρεπὴς ἀγωγή, ὁποία αὐτή, δὲν περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ ἔνδοξον ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρετε. Καταδικάζω τὸν κατηγορούμενον εἰς πρόστιμον ἑνὸς σελλινίου, καὶ ἀπαλλάττω αὐτὸν τῶν ἐξόδων τῆς δίκης.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ διαπρεπὴς ἀδελφός μου κατεδέχθη νὰ μὲ τιμήσῃ δι' ἐπισκέψεως.

— Σὺ εἶσαι, Ἰωσία; ἀνέκραξα· χαίρω πολὺ ὁποῦ σὲ βλέπω.

— Πῶς περνᾷς, ὡς τόσο; εἶπε μετά τινος σαρκασμοῦ.

— Πολὺ καλά, δόξα τῷ Θεῷ· ἀλλὰ τί συμβαίνει; διατί φαίνεσαι δυσαρεστημένος;

— Συμβαίνει, Ἰωσήφ, ὅτι ἡ διαγωγή σου εἶνε πολὺ ἀνοίκειο; καὶ μὲ ἐκθέτει εἰς τὴν κατάκρισιν τοῦ κόσμου.

— Πῶς τοῦτο;

— Ἔχεις τὴν συνήθειαν νὰ πηγαίνῃς συχνὰ εἰς τὸ θέατρον συνοδευόμενος ἀπὸ νεαράν τινα κυρίαν. Σὺ κ' ἐκείνη κατέχετε πάντοτε περιφανῆ θέσιν εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης.

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθές. Ἀλλὰ γνωρίζεις τὴν κυρίαν καὶ εἰξεύρεις πολὺ καλά, ὅτι πρόκειται νὰ τὴν νυμφευθῶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Τί τὸ ἀνοίκειον βλέπεις εἰς τοῦτο;

— Ὅτι ὀνομάζεις τὸν ἑαυτόν σου κύριον Βαξῶ καὶ δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇς ἀντ' ἐμοῦ. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀπ' ἐκείνους ποῦ νυμφεύονται συχνά, αἱ συνέπειαι τῆς ἀπερισκέπτου διαγωγῆς σου πιθανὸν νὰ βλάψωσι τὴν ὑπόληψίν μου. Μὴ λησμονῇς ὅτι φέρεις τὸ ἔντιμον ὄνομα Βαξῶ.

— Ἀλλὰ χάρισμά σου λοιπὸν τὸ ἔντιμον ὄνομα Βαξῶ!

— Πολὺ καλά, κύριε. Ἂν καὶ δὲν δύναμαι ν' ἀποδυθῶ τὴν μεταξύ μας συγγένειαν, δύναμαι τοὐλάχιστον νὰ μένω μεμακρυσμένος ἀπὸ ἓν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀρνεῖται νὰ φυλάξῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ κοινοῦ ὀνόματός μας. Εἰς τὸ μέλλον εἴμεθα ξένοι.

Μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων, ὅταν ὁ ἔξοχος ἀδελφός μου ἢ οἱ θαυμασταί του μὲ παραφουρκίσωσι, καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω πλέον, θὰ ὑπάγω πρὸς τὸν ἔνδοξον Βαξῶ καὶ θὰ τοῦ ῥίψω κατακέφαλα μίαν προσφώνησιν, τὴν ὁποίαν ἡτοίμασα διὰ τὴν περίστασιν. Ἡ προσφώνησίς μου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἐπιτρέψατέ μοι, διαπρεπέστατε ἀδελφέ μου, νὰ σᾶς πληροφορήσω ὅτι δὲν δίδω οὔτε λεπτὸν διὰ σᾶς καὶ διὰ τὸ περικλεὲς ὄνομα τῶν Βαξῶ, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦδε νίπτω τὰς χεῖρας καὶ σᾶς ἀρνοῦμαι, σᾶς κ' ἐκεῖνο. Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ εἶσθε ὁ μοναδικὸς Βαξῶ, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος ἑνὸς ὀνόματος λίαν ὑπερόχου δι' ἐμὲ καὶ δυσβαστάκτου. Ἐπειδὴ ὁ νόμος τῆς Ἀγγλίας μοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀλλάξω ὄνομα, θὰ καλοῦμαι εἰς τὸ μέλλον Γριμπῶ. Τὸ Γ ρ ι μ π θ' ἀποτελῇ διαφορὰν μεγίστην καὶ πιστεύω ὅτι θὰ μοῦ φέρῃ εἰρήνην, ἐλευθερίαν, εὐτυχίαν καὶ ἀφάνειαν.

Digitized by Google

Ἐξ ἡμῶν θὰ προκύψουσι δύο διακεκριμέναι φυλαὶ ἀνθρώπων, οἱ Βαξαῖοι καὶ οἱ Γριμπαῖοι. Ἐὰν μετὰ πέντε ἢ ἓξ χιλιάδας ἔτη ἀπὸ σήμερον, αἱ δύο αὗται πολυπληθεῖς φυλαὶ ἔλθωσιν εἰς ρῆξιν καὶ χύνωσι τὸ αἷμα ἀλλήλων, ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι ἡ ἀδελφοκτόνος αὕτη πάλη θὰ ὀφείλεται ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑμετέραν ἔξοχον πρωτοβουλίαν καὶ εἰς σᾶς καὶ μόνον ὁ ἀμερόληπτος ἱστορικὸς θ' ἀποδώσῃ τὴν ἀρχικὴν εὐθύνην τῆς τρομερᾶς συγκρούσεως. Ὕπαγε ὀπίσω μου, Βαξῶ! Τὸ Γριμπῶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀποκηρύττει πᾶσαν συνάφειαν μετὰ σοῦ καὶ δὲν σὲ γνωρίζει πλέον!»

Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ Π.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΩΝ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΩΝ

Καθ' ὃν χρόνον τὸ κοινὸν φαίνεται ἀπασχολούμενον πολὺ μὲ τὸν λεγόμενον πνευματισμὸν καὶ τὰς «ἐπιστολὰς τῶν πνευμάτων» καὶ ἄλλα ἀλλόκοτα πράγματα, ἀξιοπερίεργον δύναται νὰ εἶνε, χωρὶς ἄλλως νὰ ἐκφράσωμεν γνώμην περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐπιστολῶν τούτων, νὰ ζητήσωμεν τὴν ἐξήγησιν τῶν φωτογραφιῶν τῶν πνευμάτων ἢ φαντασμάτων. Αἱ φωτογραφίαι αὗται, ὧν πολλαὶ ἐτυπώθησαν εἰς περιοδικὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ μεγάλην προὐξένησαν αἴσθησιν, δεικνύουσι συνήθως τὸ πρόσωπον ἀνθρώπου ἀνέτως ἐπὶ ἕδρας καθημένου, ἐνῷ παρ' αὐτῷ καθημένη, ἢ ἱσταμένη παρὰ τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς τραπέζης, φαίνεται ἡ σκιώδης εἰκὼν ἄλλου προσώπου, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου, σύμφωνα μὲ τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην περὶ πνευμάτων ἰδέαν, εἶνε ὁρατὰ εὐκρινῶς ὅλα τὰ ἔπιπλα, σκίμποδες κλπ. τὰ ὁποῖα ἡ μορφὴ ἐκείνη, ἂν ἦτο ἐν σαρκὶ καὶ αἵματι, ἔπρεπε ν' ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Ἡ μέθοδος, ἧς γίνεται χρῆσις πρὸς ἀποτύπωσιν τῶν σκιωδῶν τούτων ἢ φασματωδῶν εἰκόνων, εἶνε τόσον ἁπλῆ, ὥστε εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς τόσοι φιλότεχνοι ἐννοοῦσι τὰς ἀρχὰς ὡς καὶ τὰ καθ' ἕκαστα ἐν ταῖς διαφόροις ἐφαρμογαῖς τῆς φωτογραφίας, θαῦμα μόνον εἶνε ὅτι ἡ ἀγορὰ δὲν εἶνε παραφορτωμένη μὲ τοιαύτας φωτογραφίας. Πρὸς ἐξήγησιν τῶν μέσων, ὧν γίνεται χρῆσις εἰς παραγωγὴν τῶν τοιούτων φωτογραφιῶν, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ γείνωμεν καταληπτοὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀναγνώστας, φωτογράφους καὶ μὴ φωτογράφους.

Ἐν πρώτοις εἶνε γνωστότατον, ὅτι ἡ λῆψις συνήθους φωτογραφίας ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐκθέσεως μιᾶς πλακός, ὅπερ εἶνε τὸ τεχνικὸν ὄνομα τοῦ τεμαχίου τῆς ὑάλου, τῆς κεκαλυμμένης μὲ ὑγρόν τι εὐαίσθητον εἰς τὸ φῶς. Τινὲς τῶν πλακῶν τούτων εἶνε εὐαισθητότεραι ἄλλων, τουτέστιν ἀπαιτοῦσι μακροτέραν ἢ βραχυτέραν ἔκθεσιν, κατὰ τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν τῆς πλακός, καὶ ἂν αὕτη εἶνε βραδεῖα ἢ ἀκαριαία. Λίαν βραδεῖα πλὰξ ἀπαιτεῖται διὰ τὸν σκοπὸν ὃν προτιθέμεθα, καὶ αὕτη, ὅταν ληφθῇ ἡ εἰκών, θ' ἀποτελέσῃ τὸ ἀρνητικὸν πρότυπον, ἐξ οὗ αἱ φωτογραφίαι τυποῦνται ἐπὶ παρεσκευασμένου χάρτου.

Χάριν εὐκολωτέρας ἐξηγήσεως, ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ζητεῖται ἡ φωτογραφία νέου καθημένου παρὰ τράπεζαν καὶ ἀναγινώσκοντος, παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ὁποίου ἵσταται ἡ φασματώδης μορφὴ ὄντος τινός. Ὡς εἰκός, ὑπάρχουσι πνεύματα καὶ πνεύματα, καὶ τὰ διὰ τοὺς φωτογράφους προωρισμένα ὀφείλουν νὰ ἔχωσι σάρκα καὶ ὀστᾶ. Ἵνα ἔλθωμεν δὲ εἰς τὰς λεπτομερείας, οἱ σκίμποδες, τράπεζαι καὶ ἄλλα ἔπιπλα διευθετοῦνται ὅπως ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὰ φωτογραφήσωμεν, καὶ ὁ ἡμέτερος νέος καθίζεται ἐπὶ ἕδρας.

Τώρα, χρειάζεται καὶ εἷς γηραιὸς κύριος, καὶ οὗτος πρέπει νὰ λάβῃ τὴν θέσιν καὶ νὰ προσλάβῃ τὴν ὄψιν, εὐάρεστον ἢ ὄχι, ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τὸ «πνεῦμα». Ἡ μηχανὴ εἶνε ἑτοίμη πρὸς χρῆσιν καὶ περικλείει μίαν πλάκα, διὰ τὴν ὁποίαν ἕως ἓξ δευτερολέπτων ἔκθεσις εἰς τὸ φῶς εἶνε ἀναγκαία πρὸς συμπλήρωσιν τῆς παρασκευῆς καὶ πρὸς ἐπιτυχῆ λῆψιν τῆς εἰκόνος.

— Τώρα μὴν κινεῖσθε, σᾶς παρακαλῶ, φωνάζει ὁ φωτογράφος.

Καὶ συγχρόνως τὸ κάλυμμα ἀπὸ τοῦ φακοῦ τῆς μηχανῆς ἀφαιρεῖται, καὶ μετὰ δύο δευτερόλεπτα τὸ πολὺ πάλιν ἐπιτίθεται. Ὁ γηραιὸς κύριος λίαν φιλοφρόνως πληροφορεῖται, ὅτι ἡ παρουσία του δὲν εἶνε πλέον ἀναγκαία καὶ δύναται νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, ἂν ἀγαπᾷ. Ἀφοῦ αὐτὸς ἐξέλθῃ, τὸ κάλυμμα ἀφαιρεῖται καὶ πάλιν, ὁ νέος καὶ τὰ ἔπιπλα ὑποβάλλονται εἰς τεσσάρων δευτερολέπτων περιπλέον ἔκθεσιν, τὸ κάλυμμα πάλιν ἐπιτίθεται, καὶ ἰδοὺ ἡ φωτογραφία τοῦ φαντάσματος εἶνε τετελεσμένον γεγονός.

Ὅταν ἡ πλὴξ ἀναπτυχθῇ καὶ καταστῇ ἐναργὴς καὶ ἡ φωτογραφία ἐξ αὐτῆς τυπωθῇ, θὰ εὕρωμεν ὅτι ὁ γηραιὸς κύριος εἶν' ἐκεῖ, ἀλλ' ἡ ἐμφάνειά του εἶνε μόνον σκιά, ἐνῷ τὰ ἔπιπλα εὐκρινῶς φαίνονται διὰ μέσου τῆς σκιᾶς ταύτης, καὶ τοῦτο διότι ὁ μὲν γηραιὸς κύριος ἐστάθη πρὸ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς ἀκριβῶς τόσον χρόνον, ὅσον διαρκεῖ καὶ τῶν φαντασμάτων ἡ ἐμφάνεια, τὰ δὲ ἔπιπλα καὶ ὁ νέος ὁ καθήμενος ἔμειναν τὸ τριπλοῦν τοῦ χρόνου τούτου πρὸ τοῦ φακοῦ. Ὁ φωτογράφος τώρα δύναται νὰ παραγάγῃ ὅσα ἀντίτυπα θέλει ἐκ τοῦ πρωτοτύπου τούτου, καὶ ἂν τύχῃ νὰ εἶνε καὶ μέλος πνευματιστικῆς τινος ἑταιρίας, ἀναρίθμητα δύναται νὰ πωλήσῃ.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Οἱ δύο τελευταῖοι ὑφιστάμενοι ἐν τῷ ἀγγλικῷ Συντάγματι κατὰ τῶν Ἰουδαίων περιορισμοὶ παραδόξως κατηργήθησαν, ὁ μὲν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός, ὁ δὲ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ τῆς αὐτῆς ἑβραϊκῆς οἰκογενείας. Ὁ μὲν βαρῶνος Λιονὲλ Ῥότσιλδ ἐξελέχθη πρῶτος ἐν Ἀγγλίᾳ Ἑβραῖος βουλευτής, ὁ δὲ υἱός του, ὁ λόρδος Ῥότσιλδ, πρῶτος ἀνηγορεύθη πατρίκιος, ἤτοι μέλος τῆς βουλῆς τῶν Λόρδων. Ἕπεται ὅτι, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν Σύνταγμα, οὐδεμία τοῦ λοιποῦ ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων.

Digitized by Google

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΥΡΩΡΟΣ

Ἡ βερολιναία ἐφημερὶς «Lokal Anzeiger» διηγεῖται τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως :

Ὁ νῦν βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων παῖς ὢν ἐφοίτα εἰς ἓν τῶν σχολείων τῆς Κοπεγχάγης, ἐπιστρέφων δὲ οἴκαδε, εὕρισκε παιδικὴν τέρψιν εἰς τὸ νὰ κρούῃ τὸν κωδωνίσκον οἰκίας τινός, πρὸ τῆς ὁποίας διήρχετο, μεθ' ὃ ἀπεμακρύνετο εἰς ἀπόστασιν ἀσφαλῆ κ' ἐπερίμενε νὰ ἴδῃ τὸν θυρωρὸν ἐμφανιζόμενον εἰς τὴν αὔλειον θύραν, ἔκπληκτον καὶ ἀγανακτοῦντα, διότι οὐδένα ἐπισκέπτην εὕρισκε.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν ὁ θυρωρὸς παρεφύλαξε τὸν φιλοτάραχον παῖδα κ' ἐξέχυσε κατ' αὐτοῦ τοὺς χειμάρρους τῆς ὀργῆς του, λούων αὐτὸν μὲ βάναυσα ἐπίθετα καὶ ἀπειλῶν, ἂν τὸν πιάσῃ, νὰ τὸν διορθώσῃ. Κατὰ τὸ δεῖπνον τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ νεαρὸς πρίγκηψ ἠρώτησε τὸν πατέρα του τὴν σημασίαν ἑνὸς τῶν δυσφήμων ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα ἤκουσε παρὰ τοῦ θυρωροῦ.

Ὁ πρίγκηψ Χριστιανός, ὅστις δὲν ἐβασίλευεν ἀκόμη τότε, ζῶντος τοῦ Φρειδερίκου Ζ', ἠρώτησε τὸν παῖδα ποῦ ἤκουσε τὸ ἐπίθετον αὐτό. Ὁ νεαρὸς ἡγεμονόπαις ὡμολόγησε τὰ πάντα, καὶ τότε ὁ πατὴρ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν θυρωρὸν καὶ συνελήφθη ὑπὸ τοῦ παραμονεύοντος θυρωροῦ, ὅστις ἐξέφερε κραυγὴν θριάμβου ὡς συλλαβὼν τέλος τὸν ἔνοχον. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς πρίγκηψ ἐξήγησεν ὅτι ἦλθε τὴν φορὰν ταύτην κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρός του νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην του καὶ νὰ ζητήσῃ συγγνώμην.

Ὁ θυρωρὸς ἠρώτησε τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, ὅταν δὲ ἤκουσε «πρίγκηψ Χριστιανός, διάδοχος τοῦ θρόνου» ὁ ἁπλοϊκὸς ἄνθρωπος ἔμεινε κεχηνὼς ἐξ ἐκπλήξεως.

ΦΙΛΟΦΡΟΣΥΝΗ ΤΟΥΡΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ

Τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον διηγοῦνται περὶ τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ, πρώην πρέσβεως τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ: Κατὰ τὰς ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς πρεσβείας ὑποδοχὰς συνήθειαν εἶχε νὰ δίδῃ ἓν μικρὸν ζαχαρωτὸν εἰς ἑκάστην τῶν ἐπισκεπτριῶν, ἀλλὰ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔδωκε τρία εἰς τὴν αὐτὴν κυρίαν. Κολακευθεῖσα ἐπὶ τῇ διακρίσει ταύτῃ, ἡ κυρία παρεκάλεσε φίλον εἰδήμονα τῆς τουρκικῆς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν πασσᾶν διὰ τὸ αἴτιον τῆς προτιμήσεως. Ἡ ἐξήγησις τοῦ πρέσβεως ἦτο ἁπλουστάτη· «τὸ ἔκαμε διότι τὸ στόμα της εἶνε σχεδὸν τριπλάσιον τοῦ τῶν ἄλλων κυριῶν κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος τῶν χειλέων».

ΕΥΛΟΓΟΣ ΑΝΥΠΟΜΟΝΗΣΙΑ

Ὁ Ἀγαθόπουλος μανθάνει ἔξαφνα ὅτι ὁ ἀδελφός του ἀπέκτησε πρῶτον τέκνον καὶ τρέχει εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ :

— Καλορρίζικο ! φωνάζει ἀπὸ τὴν κλίμακα, καὶ εἰπέτε μου γρήγορα ἀγόρι εἶνε ἢ κορίτσι.

— Τί βία ἔχεις νὰ μάθῃς, ἀπαντᾷ ὁ ἀδελφός, ἔλα ἐπάνω πρῶτα.

— Τί βία ἔχω ; Θέλω νὰ ἰδῶ ἐπὶ τέλους τί ἔγεινα, θεῖος ἢ θεία . . .

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πρό τινος καιροῦ ἦτο ἐκτεθειμένη πρὸς πώλησιν ἐνταῦθα μικρὰ ἐπιτυμβία πλάξ, ἐφ' ἧς παρίσταται ἀνὴρ ἔφιππος, οὗτινος ὁ ἵππος ἔχει ἀνωρθωμένους τοὺς ἐμπροσθίους πόδας πρὸ δένδρου, περὶ τὸν κορμὸν τοῦ ὁποίου ἑλίσσεται ὄφις· παρὰ τὴν ῥίζαν δὲ τοῦ δένδρου φαίνεται κάπρος, καθ' οὗ ἐφορμᾷ κύων.

Κάτωθι τῆς ἀναγλύφου ταύτης παραστάσεως, συνήθους καὶ εἰς ἄλλα ἐπιτύμβια μνημεῖα, ἀναγινώσκεται ἐν πέντε στίχοις ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή :

Αὐφωνία Εὐπορία
ἡ μήτηρ καὶ Γ. Αὐφούστιος
Μάννειος ὁ ἀδελφὸς Γ. Αυ-
φουστίῳ πρειμιγενεῖ μνήμης
χάριν

Τὸ κύριον ὄνομα «Αὐφωνία» ἴσως λελανθασμένως ἐχαράχθη ὑπὸ τοῦ γλύπτου ἀντὶ «Ἀφθονία» ὅπερ καὶ συνάδει πρὸς τὸ κατόπιν «Εὐπορία».

«Εὐπορία» κύριον ὄνομα γυναικὸς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπαντώμενον καὶ ἐν ἄλλῃ ἐπιγραφῇ ἐχρησίμευσε καὶ ὡς ὄνομα πλοίου ἀττικοῦ, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥοδίων ἀπενέμετο ὡς ἐπίθετον τῇ Ἀρτέμιδι. Ἀλλ' Εὐπορία ὑπῆρχε καὶ πόλις ἐν Βισαλτίᾳ τῆς Μακεδονίας, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ἐξ ἧς πόλεως πιθανώτατον κατήγετο ἢ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ γυνή.

Τ' ἄλλα κύρια ὀνόματα «Μάννειος» ἀντὶ «Μάνιος» (Manius) καὶ Γ. (πιθανὸν Γάϊος) Αὐφούστιος, πλημμελῶς ἐπίσης εἰσὶ κεχαραγμένα ἐπὶ τοῦ μαρμάρου ὡς καὶ τὸ ἐπίθετον «πρειμιγενεῖ» ἀντὶ «πριμιγεννῆ». Τῆς τελευταίας δὲ ταύτης λέξεως συνθέτου ἐκ τοῦ λατινικοῦ primus=πρῶτος καὶ «γεννής», κατὰ τὸ βυζαντινὸν «πριμικήριος», βεβαίως χρῆσις ἐγένετο ἀντὶ τοῦ «πρωτότοκος». Ἐὰν ἀπαντῶσιν ἀλλαχοῦ τὸ ἐπίθετον «πριμιγεννής» ὡς καὶ τὰ κύρια ὀνόματα «Αὐφωνία ἢ Ἀφθονία» καὶ «Αὐφούστιος» ἀγνοῶ.

Ἡ ἀνωτέρω πλὰξ εὑρέθη ἐν τῇ βορείῳ Μακεδονίᾳ, ἐν ᾗ πάντα τ' ἀνακαλυπτόμενα μνημεῖα οἵας δήποτε ἐποχῆς φέρουσιν ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς. Ἔστω δὲ καὶ τοῦτο μία ἀπόδειξις ἔτι τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν ἁπάσῃ τῇ Μακεδονίᾳ.

Πλὴν τῆς ἀνωτέρω ἐπιγραφῆς παραθέτω ἑτέρας δύο ἐπιγραφὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ τρία τέταρτα τῆς ὥρας ἀπέχοντι τῆς Θεσσαλονίκης χωρίῳ Χαρμὰν-Κιοΐ.

1) Ἐπὶ τεμαχίου μαρμάρου μήκους 1,25 μ. καὶ πλάτους 80 τοποθετημένου ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ σχολείου κειμένου ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ μνησθέντος χωρίου ἀνέγνων τὰ ἑξῆς :

(Τύ)vβον ἔτευξεν Φ.λαβία Σαβίνα.....
..... (ζήσ)ασα εὐνοίᾳ σὺν ἐμοὶ ἔτη ιέ.....
..... καί με λιποῦσα σὺν μει.....
.... ομενον ....

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ μαρμάρου, ἤτοι ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τὸ πρὸς δεξιὰ εἶνε κεκαλυμμένα, τὸ δὲ πρὸς τ' ἀριστερὰ τεθραυσμένον.

Digitized by Google

2) Ἐπὶ ὁμοίου μαρμάρου μήκους 1μ. καὶ ἀναλόγου πλάτους ἐκτισμένου ἐν τῇ ἑτέρᾳ κλίμακι τῆς αὐτῆς οἰκοδομῆς ἀνέγνων τὰ ἑξῆς

Γ. Κλαύδιος Ἀλε.....
γαμετῇ ευεν.....
εὐσεβίης ἕνεκε(ν).....
τὴν ἁρπαχθῖσαν.....
κ... τεκειδαλυισ.....

Τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ μέρος τῆς πλακὸς καλύπτεται ὑπὸ τῆς οἰκοδομῆς.

Ἀκριβεστέρα ἀνάγνωσις αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατή, διότι, ὡς ἄνω ἐρρέθη, μέρος μὲν τῶν μαρμάρων καλύπτεται ὑπὸ τῆς οἰκοδομῆς, τὰ δ' ἐπὶ τοῦ καταφανοῦς μέρους αὐτῶν γράμματα ἐξίτηλα ἐγένοντο ἐκ τοῦ χρόνου καὶ τῆς προστριβῆς. Ἀφίνω επομένως τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν εἰς εἰδικοὺς ἀρχαιολόγους.

Ἀμφότερα τὰ μάρμαρα μετεκομίσθησαν κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ σχολείου ἐκ τοῦ πλησίον ἐπὶ ὑψώματος καὶ παρὰ τὴν εἰς Σέρρας ἄγουσαν ἁμαξιτὸν κειμένου τσιφλικίου Λεμπὲτ ἢ Λαμπέτ, ἐν ᾧ εἰσέτι σώζονται κίονες καὶ ἄλλα συντρίμματα ἐξ ἀρχαίων οἰκοδομῶν. Κατὰ τοὺς περιοίκους ἐν Λαμπὲτ ὑπῆρχε μέγα μοναστήριον, καταστραφὲν ὑπὸ τῶν κατακτητῶν, εἰς ὃ ἀνῆκον τὰ σωζόμενα μάρμαρα. Δὲν εἶναι ἀπίθανος ἡ γνώμη τῶν χωρικῶν· ἀλλὰ βεβαίως πρὸ τῆς μονῆς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει θὰ ὑπῆρχε πόλισμά τι, οὗτινος τὸ ὄνομα ἀγνοεῖται, ὡς ἀγνοεῖται καὶ τὸ τῆς μονῆς, καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ ὁποίου βεβαίως ἀνήκουσιν αἱ ἄνω παρατεθεῖσαι ρωμαϊκῆς ἐποχῆς δύο ἐπιγραφαί.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Σ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέδ. Περιγραφὴν τῆς κρήνης ταύτης εὑρίσκομεν ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει» τοῦ Σ. Βυζαντίου: «Ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς (τῆς Υ. Πύλης) πλατείᾳ ᾠκοδόμηται πάγκαλλος κρήνη τετράγωνος καὶ μὲ πλατύτατον Σινικὸν γείσωμα, κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Τὸπ-χανέ, κτίσμα Σουλτὰν-Ἀχμὲδ τοῦ Γ', καθὰ δηλοῖ ἡ ἐπ' αὐτῆς στιχηρὰ ἐπιγραφή, ποίημα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου κτίτορος. Εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας αὐτῆς, σχηματιζούσας εἶδος πυργίσκου ἑκάστην, περιτρέχει ἔσωθεν ἐξ ὑπαμοιβῆς δίαδρομος πρὸς εὐχερεστέραν διανομὴν τοῦ ὕδατος. Ὑδρονόμος δέ τις, ἐπὶ τούτῳ διωρισμένος, διανέμει δωρεὰν καὶ ἀνεξετάστως ἐντὸς χαλκίνων, καθαριώτατα γεγανωμένων ἀγγείων, τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς διψῶντας».

Ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει κρήνη τοῦ Τὸπχανέ. Καὶ ταύτης περιγραφὴν εὑρίσκομεν ἐν τῇ «Κωνσταντινουπόλει»: «Τὸ ὡραιότατον τοῦτο κτίριον, τὸ ὁποῖον, θεωρούμενον τέως ὡς τὸ χαριέστερον ἀριστούργημα τῆς Ἀσιατικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀπέβαλε πρό τινων ἐτῶν τὴν Σινικὴν αὐτοῦ παρωροφίδα, καὶ μετ' αὐτῆς πᾶν ὅ,τι εἶχε θελκτικὸν καὶ λαμπρόν, ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1609 ἐπὶ Σουλτὰν Ἀχμὲδ τοῦ Α' ἀνοικοδομήθη δὲ τῷ 1733 ἢ 1732 ὑπὸ Σουλτὰν Μαχμοὺδ τοῦ Α' καὶ ἀποτελεῖ τετράγωνον ἀκριβές, τοῦ ὁποίου ἑκάστη πλευρὰ ἔχει 25 ποδῶν πλάτος καὶ ἄλλο τόσον ὕψος. Οἱ δὲ τοῖχοί του εἶνε κεκαλυμμένοι κατ' ὀρθομαρμάρωσιν διὰ κυανοῦ (λαζουρίου), φεγγίτου, γρανίτου, πορφύρου καὶ ἀλαβαστρίνου λίθου. Ἡ δὲ κομψοτάτη ποτὲ Κινεζικὴ ἢ Ἀραβικὴ αὐτοῦ στέγη, περισκέπουσα αὐτὸ ἐν εἴδει κεφαλῆς ἀμανίτου ἢ Ἰαπωνικοῦ σκιαδίου, ἣν πρῶτον μὲν κατεχρύσωσαν καὶ ἔβαψαν ἀπειροκάλως δι' ἀνθηρῶν χρωμάτων, εἶτα δὲ καὶ ἀφεῖλον ὁλοτελῶς, ἀντικαταστήσαντες αὐτὴν διὰ τοῦ περιτρέχοντος σήμερον ἀχαρίτως τὸ κτίριον σιδηροῦ κιγκλιδώματος ἐκείνου, προεῖχε πεντεκαίδεκα πόδας καὶ ἓξ δακτύλους τῶν τοίχων, καὶ ἀπετέλει μεγαλοπρεπέστατον γείσωμα καὶ σκέπην ἐν ταὐτῷ εὐρυτάτην διὰ τοὺς ὑδρευομένους ἢ θρησκευτικῶς ἁγνιζομένους».

ΞΕΝΟ ΜΑΤΙ

Σὲ εἶδα ὅλη χάρι
Νὰ κάθεσαι γυρμένη μιὰν αὐγοῦλα
Σ τὰ χόρτα ποῦ ἡ δροσοῦλα
Ἐσκόρπιζε κλωνιὰ μαργαριτάρι,
Ῥοδόλευκα ντυμένη,
Σὰν χαραυγὴ π' ὁλόφωτα προβαίνει.

—

Ἕνα στεφάνι ῥόδα
Σ τὰ μαρμαρένια χέρια σου ἐκρατοῦσες
Κι' ἀμέριμνα θωροῦσες
Τὴν πλάσι π' ἀνθισμένη γύρω εὐώδα,
Μὲ γέλιο μὲς τὸ στόμα
Ποῦ δὲν μπορῶ νὰ λησμονήσω ἀκόμα.

—

Μὰ πές, σ' ὁρκίζω, φῶς μου,
Γιατὶ ἀπ' τοῦ γαλανοῦ ματιοῦ τὴν ἄκρη
Ἐκύλισε ἕνα δάκρυ
Σὰν φάνηκεν ὁ ἴσκιος ὁ δικός μου
Ἀνάμεσ' ἀφ' τὰ φύλλα
Κι' ἀγροίκησες κρυφὴν ἀνατριχίλα;

—

Δὲν μοῦ μιλεῖ· σωπαίνει . . .
Μα ἐγὼ γνωρίζω πλιὰ τὸ λογισμό της.
Μοῦ λέει τὸ μυστικό της:
«Συχνὰ ἄλλο μάτι τὴ χαρά μας σβέννει,
Ἡ ζωντανὸ μπροστά μας,
Ἡ σὰν τὸν ἴσκιο ἀπατηλὸ κρυφὰ μας».

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

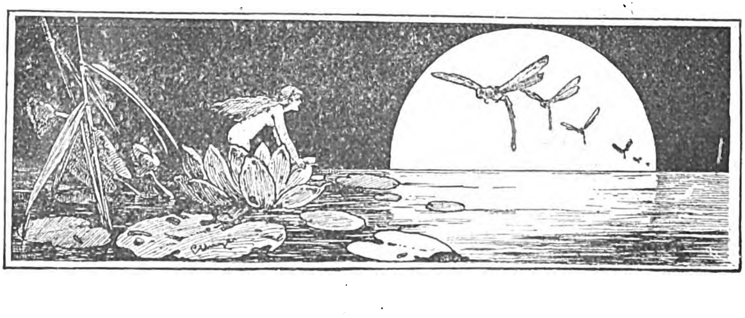

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(2—8 'Οκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **'Αθηνῶν**	Ἡμέραι						
	2	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
'Ατμοσφαιρικὴ πίεσις	754,2	755,1	755,6	756,0	755,6	754,1	755,4
Μέση θερμοκρασία	18,05	16,7	16,4	20,1	17,8	19,0	18,75
Μεγίστη θερμοκρασία	21,2	20,2	20,8	22,7	23,5	24,0	23,3
'Ελαχίστη θερμοκρασία	14,9	13,2	12,1	17,5	12,2	14,0	14,2
Σχετικὴ ὑγρασία	59	58	57	55	56	63	68
'Απόλυτος ὑγρασία	9,23	8,41	9,04	8,37	9,20	10,19	11,25
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	2	3	2	1	0	0	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.4	ΒΑ.6	ΒΑ.5	ΒΑ.2	ΒΑ.0	ΒΔ.2	ΒΔ.2
Θάλασσα	5	2	2	1	0	0	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Κέρκυρα	21,0	20,0	18,5	19,0	18,5	18,5	17,5
Βῶλος	18,0	17,5	16,5	15,5	20,5	15,5	16,0
Πάτραι	21,5	—	—	—	19,5	19,0	20,0
Τρίπολις	15,0	12,5	12,5	12,5	12,0	12,5	13,0
Κωνσταντινούπολις	—	15,5	15,0	15,0	16,0	15,0	16,0
'Οδησσὸς	10,8	07,9	14,5	11,1	11,0	13,2	—
Βατοὺμ	16,1	16,6	09,4	16,2	—	15,7	13,9
Παρίσιοι	14,2	13,1	18,3	17,8	9,0	9,8	13,2
Ῥώμη	19,5	18,8	20,6	19,0	19,5	19,0	19,0
Νεάπολις	20,0	—	—	19,5	18,5	—	—
Βρινδήσιον	—	—	18,5	18,5	17,5	16,5	13,0
Καλιάρη	—	—	18,0	15,0	20,5	20,5	20,5
Πάνορμον	—	17,5	21,0	20,0	—	—	19,0
Μελίτη	—	21,0	22,0	22,0	22,0	21,5	21,5

'Εξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις.— Ἡ μέση θερμοκρασία τῆς ἀτμοσφαίρας ἐξακολουθεῖ κυμαινομένη περὶ τὴν *κανονικὴν* θερμοκρασίαν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἐν 'Αθήναις.

Ἡ ὑγρασία τοῦ ἀέρος μόλις ἀπὸ τῆς 7 τρ. ἄρχεται λαμβάνουσα τὸ *κανονικὸν* αὐτῆς μέγεθος· μέχρι δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης διετηρήθη σταθερῶς κατωτέρα τοῦ συνήθους.

'Απὸ τῆς 14 Σεπτεμβρίου, πρὸ μηνὸς περίπου, ἐπικρατεῖ τελεία ἀνομβρία ἐκτάκτως διὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν 'Αθήναις· ἐντὸς εἰκοσιπενταετίας μόλις ἅπαξ παρετηρήθη τὸ φαινόμενον τοῦτο.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν Ῥωσσικοῦ Ἰνστιτούτου ἐν Κωνσταντινουπόλει, σκοπὸν ἔχοντος τὴν ἀρχαιολογικὴν καὶ ἐθνογραφικὴν ἔρευναν τῆς Ἀνατολῆς.

— Κατὰ τὰς ἐργασίας, αἵτινες γίνονται πρὸς κανονισμὸν τοῦ ῥεύματος τοῦ Τιβέρεως ἐν Ῥώμῃ, εὑρέθησαν τεμάχια ἀγάλματος τῆς ἀρίστης ἐποχῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἡ κεφαλὴ ἰδίως, ἄριστα διατηρηθεῖσα, εἶνε ἐξαισία τὸ κάλλος. Ὁ διάσημος Ἰταλὸς γλύπτης Μοντεβέρδε, ἰδὼν τὸ ἄγαλμα, ἀπεφάνθη ὅτι εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα.

Φιλολογικὰ

Ἡ Κυρία Γλάδστωνος συγγράφει ὅπως καὶ ὁ ἔνδοξος αὐτῆς σύζυγος, ἀλλὰ συγγράφει πρακτικώτερα ἔργα. Οὕτω ἔν τινι τῶν φύλλων τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκδιδομένου Ladies Home Journal δημοσιεύει ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Σελίδες ἐκ τοῦ βίου μητρὸς» πολυτίμους συμβουλὰς περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων.

—Τὸ προσεχὲς ἔτος ὁ διάσημος Οὔγγρος συγγραφεὺς Μαυρίκιος Γιόκαϊ ἑορτάζει τὴν πεντηκοστὴν ἐπέτειον τοῦ φιλολογικοῦ σταδίου του. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ μυθιστόρημα «Ἰουδαῖος παῖς» ἐδημοσίευσε τῷ 1842.

—Ὁ λόρδος Τέννυσον ὁ ἐστεμμένος Ἄγγλος ποιητὴς ἐπεράτωσε τὴν συγγραφὴν κωμῳδίας, ἥτις θὰ παρασταθῇ προσεχῶς, ἐκχωρηθέντος τοῦ ἀποκλειστικοῦ δικαιώματος τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ παραστάσεως ἀντὶ ἀδροῦ ποσοῦ εἰς Ἀμερικανὸν θεατρώνην. Ἡ κωμῳδία αὕτη δὲν εἶνε τὸ πρῶτον δραματικὸν ἔργον τοῦ γηραιοῦ ποιητοῦ· πλὴν ταύτης ἔχει συγγράψει δύο ἕτερα τὴν «Βασίλισσαν Μαρίαν» καὶ τὸν «Χαράλδον».

ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ βαρῶνος Ἀλφόνσος Ῥότσιλδ ἠγόρασεν ἀντὶ 600,000 φράγκων τὴν θαυμασίαν προσωπογραφίαν τοῦ Ῥαφαὴλ τὴν εἰκονίζουσαν τὸν Καίσαρα Βοργίαν.

— Πρό τινων ἡμερῶν ἐτελέσθησαν ἐν Δεσσάου τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ ποιητοῦ τῶν «Ἑλληνικῶν Ἀσμάτων» Γουλιέλμου Μύλλερ ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς δουκικῆς αὐλῆς, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν συγγενῶν. Χορὸς ἐκ 300 ἀοιδῶν ἔμελψεν ἁρμονικώτατον ὕμνον, ἡ δὲ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἀνέκρουσεν ἐμβατήρια. Ὁ μυστικοσύμβουλος Ῥύμελιν εἰκόνισεν εὐγλώττως τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ, εἶτα δὲ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῆς ἀνιδρύσεως ἐπιτροπῆς ἀφηγήθη τὰ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου, εὐχαριστήσας ἰδίως θερμῶς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν Βουλὴν, αἵτινες ἐχορήγησαν γενναίως τὰ μάρμαρα. Ὕστατος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ υἱὸς τοῦ Μύλλερ Μαξιμιλιανὸς, ὁ ὀνομαστὸς γλωσσολόγος καὶ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὀξωνίας, εὐχαριστήσας μετὰ φωνῆς πνιγείσης ὑπὸ λυγμῶν τοὺς συντελέσαντας εἰς ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου καὶ διηγηθεὶς παντοῖα ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἐνθουσιώδους Γερμανοῦ πατριώτου καὶ φιλέλληνος. Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ τῆς προτομῆς τοῦ Μύλλερ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἐστημένης ἐπὶ βάθρου μαρμαρίνου ἐστολισμένου διὰ συμπλεγμάτων ἀνθέων καὶ κλάδων. Ἐπὶ τῆς μιᾶς προσόψεως ὑπάρχουσι κεχαραγμέναι γερμανιστὶ αἱ λέξεις «Γουλιέλμος Μύλλερ 1794—1827», ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἑλληνιστί «Τῷ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας ἀοιδῷ τὸν λίθον ἐκ τῶν ἀττικῶν καὶ λακωνικῶν λατομείων ἡ Ἑλλὰς εὐγνωμονοῦσα». Τὸ γρανίτινον ὑπόβαθρον εἶνε κεκοσμημένον διὰ τεσσάρων μορφῶν, αἵτινες παριστῶσιν τὴν ποίησιν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν πάνοπλον Γερμανίαν καὶ τὴν συντρίβουσαν τὰς ἁλύσεις Ἑλλάδα. Τὸ ἑσπέρας τῶν ἀποκαλυπτηρίων ἐδιδάχθη ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦ Γκαῖτε.

Μουσικὰ

Πρίγκηψ διευθύνων ὀρχήστραν — τὸ ἔκτακτον τοῦτο γεγονὸς ἀγγέλλεται ἐκ Λονδίνου, ὅπου ὁ υἱὸς τῆς Βασιλίσσης δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου, δεξιώτατος βιολιστὴς, διηύθυνεν ἐν δημοσίᾳ συναυλίᾳ τὴν ὀρχήστραν κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς 9 Ὀκτωβρίου ἐκτελέσασαν σύνθεσίν τινα τοῦ Ἄϋδν·

Θεατρικὰ

Ἐπερατώθη τὸ νέον θέατρον τῆς Ζυρίχης, ὅπερ ἱδρύθη πολυτελέστατον κατὰ τὰ σχέδια τῶν δύο βιενναίων ἀρχιτεκτόνων Ἴλμερ καὶ Φέλμερ.

Δημόσια ἔργα

Τὸ παλαιὸν σχέδιον περὶ μεταποιήσεως τῶν Παρισίων εἰς ἐπιθαλάσσιον λιμένα παρέχει σήμερον μείζονας ἢ ἄλλοτέ ποτε πιθανότητας ἐπιτυχίας. Ἡ καταρτισθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν τοῦ κατορθωτοῦ ἢ μὴ τοῦ σχεδίου ἀπεφήνατο κατ' αὐτὰς ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς μεγάλης διώρυγος μεταξὺ Παρισίων καὶ Ῥουέν, ἥτις θὰ ἔχῃ μῆκος μὲν 182 χιλιομέτρων, βάθος δὲ 6.2 μέτρων. Τὰ μείζονος χωρητικότητος πλοῖα θὰ προσορμίζωνται εἰς τὸν μεταξὺ Σαινδενὺ καὶ Κλισὺ κατασκευασθησόμενον μέγαν λιμένα. Ὡσαύτως θὰ ἀνοιχθῶσι μικροὶ λιμένες ἐν Ἀνδελύς, Βερνών, Νάντες, Πουασύ, Ἀχιὲρ καὶ Ἀρζαντεύλ. Τὰ ἀναλώματα, τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἀποπεράτωσιν τῆς τεραστίας ταύτης ἐπιχειρήσεως, ὑπολογίζονται εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἑκατομμύρια φράγκων. Καὶ ὅπως ἔχουσι τανῦν οἱ Παρίσιοι, δὲν εἶνε δυνατὸν πλέον νὰ πολιορκηθῶσι καὶ ἀποκλεισθῶσιν καθάπερ συνέβη τῷ 1871· γινόμενοι δὲ λιμὴν, τίθενται ἀπολύτως ἐν σκέπῃ πάσης ἐφόδου, δύνανται δὲ νὰ χρησιμεύσωσι καὶ εἰς ὁρμητήριον θαλασσίων στρατειῶν.

Ἐπιστημονικὰ

Ὁ διάσημος ἰατρὸς καὶ φυσιολόγος Βίρχωβ ἑώρτασε τὴν 1 8βρίου τὴν 70στὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του δημοτελῶς ἐν Βερολίνῳ λαβὼν παρὰ τοῦ ἁπανταχοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἐκδηλώσεις ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

Τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Σύγκλητον μέλη προέβησαν ἀσμένως εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐπιθυμοῦντα, ὅπως ὁ ὑπὸ τῶν μελῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἐπιτευχθῇ, προσέτι δὲ ὅπως διὰ τῆς ἀρωγῆς ταύτης τοῦ ἀνωτάτου ἐκπαιδευτικοῦ ἱδρύματος ἐνθαρρυνθῶσι ταῦτα καὶ ἐξακολουθήσωσι τὸ κοινωφελὲς αὐτῶν ἔργον, ὅπερ πάνυ ἀξιεπαίνως ἀνέλαβον καὶ οὗτινος λαμπρὰ δείγματα παρέσχον οἱ μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας τελεσθέντες πρό τινων μηνῶν ἀγῶνες.

Διατελοῦμεν μετὰ τῆς προσηκούσης πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ὁ Πρύτανις	Ὁ Γραμματεὺς
ΠΑΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	**Κ.Π.Πολυγένης**

—Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα τὸ ἐκ Σμύρνης προερχόμενον ἑλληνικὸν ἀτμόπλοιον *Ρουμέλη* προσκρούσαν κατὰ τὴν εἰς τὸν λιμένα Σύρου εἴσοδον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς *Επτανήσου*, ἀτμοπλοίου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας, ἐβύθισεν αὐτό. Εὐτυχῶς οὐδεὶς ἄνθρωπος ἀπωλέσθη ἐκ τῆς συγκρούσεως.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ καθηγητὴς τῆς Σορβώνης κ. Ὠβὲτ ἔχων ἐντολὴν νὰ μελετήσῃ καὶ καταρτίσῃ τὸν τοπογραφικὸν πίνακα τῶν Δελφῶν, τῶν ὁποίων αἱ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἀνασκαφαὶ ἄρχονται κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ διευθυντοῦ κ. Ὡμὸλ καὶ τῶν ἑταίρων τῆς γαλλικῆς σχολῆς.

— Ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἄρχεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ κ. Στεφ. Ξένου ἡ ἔκδοσις τοῦ *Βρεττανικοῦ Ἀστέρος*, ἐφημερίδος καθημερινῆς ὀκτασελίδου.

— Ὁ ἐνταῦθα τραπεζομεσίτης κ. Ἰω. Φωτίου προσήνεγκε 5,000 δραχ. εἰς τὸ Δρομοκαΐτειον Φρενοκομεῖον, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς ἐκ *καουτσοὺκ* δωματίου τῶν μανιακῶν γυναικῶν, ὅμοιον μὲ τὸ ὁποῖον θὰ κατασκευασθῇ διὰ τοὺς ἄνδρας διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἐν Λονδίνῳ ὁμογενοῦς κ.Στ. Ῥάλλη.

— Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν διακεκριμένων ἠθοποιῶν κ. κ. Ν. Λεκατσᾶ καὶ Μ. Ἀρνιωτάκη κατηρτίσθη νέος δραματικὸς θίασος, ὅστις θὰ δώσῃ παραστάσεις κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐκλογὴ ἐκπονημάτων καὶ λόγων διαφόρων τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, ἀνθολογηθεῖσα καὶ συναρμολογηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου (Καλογερᾶ) Προέδρου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, ὑφ' οὗ καὶ τὸ προοίμιον συγγραφὲν προσετέθη. Ἐκδίδοται χάριν τῆς μαθητευούσης νεολαίας δαπάναις τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ 1891. Σελ. μα'-38 μέγα 8ον. Τιμᾶται δρ. 3.

[Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προμηθευθῶσι τὸ βιβλίον ὀφείλουσι ν' ἀπευθυνθῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας, ὅπου πωλεῖται πρὸς ὄφελος αὐτῆς].

Παρνασσός. Ἐξεδόθη τὸ Α' φυλλάδιον τοῦ ΙΔ' τόμου τοῦ μηνιαίου τούτου περιοδικοῦ, ὅπερ ἐκδίδει ὁ ἐνταῦθα ὁμώνυμος σύλλογος. Τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἀνέλαβεν ἤδη ὁ κ. Χ. Ἄννινος, τὸ ἐκδοθὲν φυλλάδιον περιέχει ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Α. Θ. Κ]πολιν. Ἡ ἐντολή σας ἐξεπληρώθη καὶ τὰ χρήματα παρεδόθησαν εἰς τὸν κ. Π.

κ. Κ. Μ. Π. Γαλαξείδιον. Συνδρομὴ ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Μ Γ. Π. Χαλκίδα. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Μ. Π. Ῥέθυμνον. Ταχυδρ. ἀπαντῶμεν. Χρήμ. ἐλήφθησαν

Miss D. England. Ἐτακτοποιήθη ἡ ἀποστολή.

κ. Γ. Π. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.

κ. Κωνστ. Σαμοκόβιον. Ἐλήφθησαν φρ. 3 1]2. Τὸ βιβλίον θὰ σταλῇ ἅμα τῇ ἐκδόσει.

Καν Ἐλ. Κ. Νικολ. Γιούργεβον Συνδρ. Φιλ. ΙΙ. φρ.10 Ὁ Ἕσπερος δὲν ἐκδίδεται. Κατάλογος βιβλίων θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς ἐν τῇ Ἑστίᾳ.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Νὰ γείνῃς ἀξιωματικός. — Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — Ὁ πόλεμος καὶ ἡ εἰρήνη. — Ὁμοιοπαθητική. — Εἷς Εὔελπις. — Εἰς τὸ σκότος. — Μονομαχία. — Τὸ πηλίκιον. — Τὸ καθῆκον τοῦ Σκοποῦ. — Στρατιωτικὴ Οἰκογένεια.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσιν ἀντίτυπον ἅμα τῇ ἐκδόσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι δραχ. 1,25:

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς ΕΣΤΙΑΣ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

10 Ὀκτωβρίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	475	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	520	—	525	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	519	—	522	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	412	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	380	—	485	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	565	—	566	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3810	—	3820	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	211	—	212	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	74	—	75	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	168	—	169	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	421	—	425	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	210	—	212	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	149	—	150	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	60	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	—	92	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	91	—	92	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	350	—	352	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	11	26	13
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	—	—	—	—
Λίρα ὀθωμανική. . . . . . ,	29	80	29	85
Λίρα ἀγγλική	32	75	32	80
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	60	33	—
Τρίμηνον { Γαλλίας	129	—	130	—
Ὄψεως { Ἀγγλίας	33	—	32	30
Ὄψεως { Γαλλίας	130	—	131	—

Η ΣΥΛΛΟΓΗ PASSOW

ἡ περιέχουσα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ζητεῖται. Ὁ ἔχων τοιαύτην πρὸς πώλησιν ἂς δηλώσῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ πόσου τὴν πωλεῖ.

Digitized by Google

ΛΑΧΕΙΟΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΛΗΡΩΣΙΣ

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΚΕΡΔΙΖΟΥΣΙΝ 63 ΑΡΙΘΜΟΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΠΟΣΑ, ΑΤΙΝΑ ΜΕΝΟΥΣΙΝ ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΑ, ΟΣΑΔΗΠΟΤΕ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΑΝ ΠΩΛΗΘΩΣΙΝ.

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς κερδίζει	**δρ.**	**20000**
Οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**2500**
Οἱ πέντε ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**500**
Οἱ δέκα ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**300**
Οἱ τελευταῖοι τεσσαράκοντα πέντε ἀνὰ	»	**100**

Ἤτοι ἐν ὅλῳ διανέμονται εἰς τοὺς κερδίζοντας

35'000 ΔΡΑΧΜΩΝ

Τὰ κέρδη πληρώνονται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ταμείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῶν γραμματίων.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀγοράσωσι γραμμάτια ἀποστέλλουσι τὸ ἀντίτιμον πρὸς τὴν **Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας [Δραχ. 2 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ—Φράγκα 2 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ]** καὶ ἐπὶ πλέον λεπτὰ 50, ὅπως λάβωσι ταῦτα συστημένα ἐντὸς φακέλλου ταχυδρομικῶς.

Οἱ θέλοντες ὅμως ν' ἀποφύγωσι τὴν πρόσθετον δαπάνην τῆς ἀποστολῆς, δύνανται νὰ ἐμπιστευθῶσι ταῦτα εἰς φύλαξιν ἐν τῷ ταμείῳ τῆς «Ἑστίας». Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνουσι γνῶσιν τῶν ἀριθμῶν, οὓς φέρουσι τὰ γραμμάτια ἑκάστου, διὰ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς «Ἑστίας» εὐθὺς ἅμα τῇ ἀγορᾷ. Μετὰ δὲ τὴν κλήρωσιν εἰς τοὺς τυχὸν κερδήσοντας ἀγγέλλεται τοῦτο καὶ τηλεγραφικῶς, ἐὰν δηλώσωσι τοιαύτην ἐπιθυμίαν.

Οἱ κερδήσοντες ἀριθμοὶ θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ «ΕΣΤΙᾼ»

Εἰς τοὺς παραγγέλλοντας γραμμάτια πλείονα τῶν 10 γίνεται ἔκπτωσις 10 ο|ο

ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΟΣΜΗΜΑ ΑΙΘΟΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΙ ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ

Τῆς εἰκονογραφημένης

ΕΣΤΙΑΣ

Α' ΕΞΑΜΗΝΙΑ — Β' ΕΞΑΜΗΝΙΑ

τοῦ ἔτους **1890**

Περιέχοντες ἐκλεκτὴν ὕλην

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Δραμάτια, Ποιήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰς Μελέτας, Ἐπιστημονικὰς Διαλέξεις κλπ. κλπ.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 80 ΕΚΟΝΑΣ ΕΚΑΣΤΟΣ

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς

ΕΣΤΙΑΣ

Ἕκαστος δρ. 10 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 12 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

(Ἀποστέλλονται ἐλεύθεροι ταχυδρ. τελῶν)

Ἐξεδόθησαν

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΩΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

Τὸ καλλιτεχνικώτατα ἐκτυπωθὲν βιβλίον συνοδεύουσι καὶ δεκαπέντε λαμπροὶ φωτοτυπικοὶ πίνακες περιέχοντες ἑκατοντάδας ἀπεικασμάτων τῶν κυριωτέρων νομισμάτων. Εἶνε δὲ πολύτιμον ἐγχειρίδιον διὰ τοὺς ἀρεσκομένους εἰς τὴν συλλογὴν ἀρχαίων νομισμάτων καὶ ἀκριβέστατον εὑρετήριον διὰ πάντα, ὅστις θέλει νὰ μάθῃ τίνος τόπου καὶ τίνος χρόνου εἶνε τὰ πελοποννησιακὰ νομίσματα, ἅτινα ἔχει εἰς τὴν κατοχήν του.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς ἐπὶ συστάσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι δρ. 13 ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ φρ. χρ. 13 ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ:

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 42

ΤΟΜΟΣ Β'.

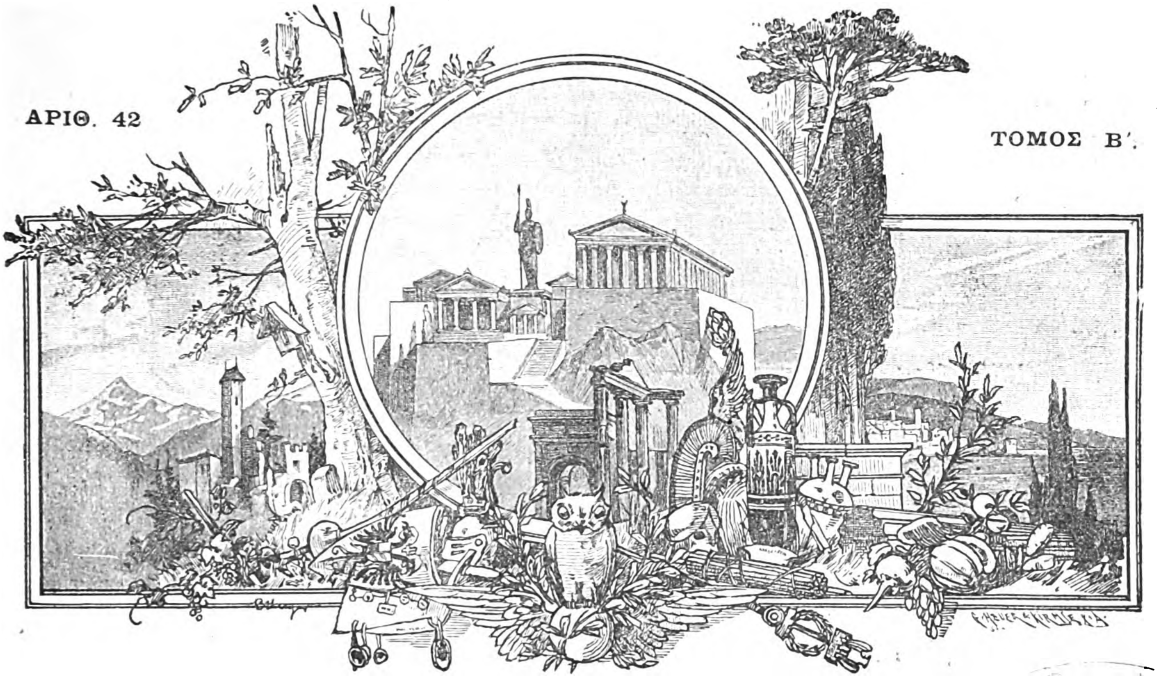

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ, ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ὑπὸ *Ἀνδρέου Καρκαβίτσα.*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέα Δωρῆ.*

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ: ΤΑ ΕΝ ΕΡΕΤΡΙᾼ ΕΥΡΗΜΑΤΑ—Η ΕΝ ΑΒΟΥΚΙΡ ΕΠΙΓΡΑΦΗ ὑπὸ *Νερούτσου.*

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, ὑπὸ *Σ. Κ. Σακελλαροπούλου*

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ἡ ἐκτροχίασις τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ ἐκτροχίασις τοῦ σιδηροδρόμου. Ὁ πίθηκος Τζώρζ. Εἶδε τὸ φῶς εἰς ἡλικίαν 95 ἐτῶν. Ὁ ἀγριάνθρωπος τῆς Πίνδου. Τέσσαρες σκέψεις. Ἐν τῷ ταχυδρομείῳ.**

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (9—15 Ὀκτωβρίου).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Θεατρικά, Μουσικά, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἀρχαῖον ἀγγεῖον. Τὸ ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς ἀκτῆς αὐτοκρατορικὸν περίπτερον. — Ἡ παρὰ τὸ περίπτερον κρήνη — Ὁ πίθηκος Τζώρζ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Καθ' ἃ τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἐκ Κοπεγχάγης ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῆς βασιλόπαιδος Μαρίας ἐπεβιβάσθησαν τὴν Πέμπτην τῆς θαλαμηγοῦ «Δάνεβρογ», ἥτις ἀπεβίβασεν αὐτοὺς εἰς Λυβέκην. Ἐκ Κερκύρας δ' ἀνθρακεύσασα ἡ θαλαμηγὸς «Σφακτηρία» ἀπέπλευσεν εἰς Βενετίαν. ἔνθα θὰ ἀναμείνῃ τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν.

— Ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» ἐδημοσιεύθη τὸ ἑξῆς περὶ συγκλήσεως τῆς Βουλῆς Β. Διάταγμα:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 37 τοῦ Συντάγματος, συγκαλοῦμεν τὴν Βουλὴν εἰς Ἀθήνας τὴν εἰκοστὴν ὀγδόην τοῦ ἱσταμένου μηνός.

Ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, 15 Ὀκτωβρίου 1891.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν

Ἀλ. Θ. Ζαΐμης

— Ὁ Μέγας αὐλάρχης κ. Κουτουριώτης ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους τῶν ξένων Δυνάμεων, ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως τὸ ἐν τῇ Αὐλῇ ἀπὸ τῆς 12 Σεπτεμβρίου ἀρξάμενον πένθος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆ βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας θέλει διαρκέσει ἐπὶ ἓξ μῆνας.

— Κατὰ τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας ἐν τῷ νέῳ προϋπολογισμῷ ὅστις καταρτίζεται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως διὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, ἀναγράφεται πίστωσις διὰ τὴν κατασκευὴν 100,000 ὅπλων ἐπαναληπτικῶν τοῦ συστήματος *Lebel* μετὰ τῶν ἀναγκαιούντων φυσιγγίων. δι' αὐτῶν δὲ θέλει ὁπλισθῇ ὁ στρατός, ἐνῷ συγχρόνως ἀναγράφεται ἑτέρα πίστωσις διὰ τὴν προμήθειαν πυροβόλων πεδινῶν καὶ ὀρειβατικῶν συστήματος Κρούπ δι' ἓν σύνταγμα πυροβολικοῦ. Διὰ δὲ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀναγράφεται ἡ ἀναγκαία πίστωσις διὰ τὴν κατασκευὴν τριῶν ἀνιχνευτικῶν πλοίων καὶ δύο καταδρομικῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ναυτικῶν δυνάμεων.

— Ἡ κυβέρνησις ἀπεφάσισε κατ' ἀρχὴν τὴν μεταβολὴν τοῦ σχεδίου τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης πρὸς τὸ μέρος τοῦ Δομοκοῦ διὰ παρεκκλίσεως τεσσάρων χιλιομέτρων. Πρὸς πληρεστέραν μελέτην τῆς μεταβολῆς ταύτης ἀνεχώρησεν εἰς Δομοκὸν ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοσίων ἔργων κ. Βλάσης.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἀπεβίωσεν ἐν τῷ θεραπευτηρίῳ *Εὐαγγελισμῷ* ὁ λοχαγὸς τοῦ γερμανικοῦ πυροβολικοῦ Dencke προσβληθεὶς ὑπὸ τύφου ἐν Κ)πόλει. Ὁ λοχαγὸς Dencke εὑρίσκετο ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου χάριν τοπογραφικῶν μελετῶν, ἐξετέλεσε δὲ τελειότατα τοπογραφικὰ σχέδια ἐν τῷ δήμῳ Φυλῆς, εἰς τὸ Μεγάλο Βουνὸ καὶ εἰς τὰ Βίλλια, ὅπου κυρίως ἐξεπόνησε τὸ σχέδιον τοῦ φρουρίου. Διαταγῇ δὲ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν αἱ ἀπεδόθησαν αὐτῷ κατὰ τὴν κηδείαν τιμαὶ ταγματάρχου.

— Ἐν Ζακύνθῳ περὶ τὰς νοτίους πλευρὰς τοῦ ὄρους Ἐλάτου οἱ αὐτόθι λατομοῦντες ἀνεῦρον εἰς κοιλώματα πλησίον τῆς λοφώδους θέσεως Φούρκας πηλώδη λάκκων ἀγγεῖα καὶ προπλάσματα ἀρχαῖα. Τὰ εὑρεθέντα εἶνε ἀγγεῖα δακρυδόχα, λύχνοι, προπλάσματα μὲ μορφὰς κεφαλῶν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ ζῳδίων, λήκυθος ἔχουσα σατύρους καταδιωκομένους ὑπὸ ἀγριοχοίρου, θραύσματα ἀγγείων μέλανα στίγματα ἐχόντων πρόπλασμα ἱπποκενταύρου, ἀνάγλυφα βοῶν. προβάτων καὶ λεαίνης θηλαζούσης καὶ ἄλλα πολλά. Πάντα ταῦτα κατετέθησαν ἐν τῷ εἰδικῷ μουσείῳ τῆς νήσου.

— Διὰ Β. Διατάγματος μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων συνέστη καὶ Ζ' δημοτικὸν σχολεῖον ἀρρένων ἐν τῇ πόλει Ἀθηνῶν.

— Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐκῆς Ἑταιρίας συνεβιβάσθη εἰς τὴν διαφορὰν τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὴν ἐν τῷ λιμένι Σύρου καταβύθισιν τῆς «Ἑπτανήσου» λαβὸν παρὰ τῆς ἐν Σμύρνῃ Ἑταιρίας Παντολέοντος 54,000.

— Ἀγγέλλεται ἐκ Κερκύρας ἡ εἰς τὴν νῆσον ταύτην προσεχὴς μετάβασις τῆς πασχούσης βασιλίσσης τῆς Ρωμουνίας Ἐλισάβετ. Ἡ βασίλισσα θὰ κατοικήσῃ ἔν τινι τῶν ἐξοχικῶν ἰδιωτικῶν ἐπαύλεων· κατ' ἄλλους δὲ ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν θὰ παραχωρήσῃ τῇ ὑψηλῇ ξένῃ τὸ αὐτόθι ἀνάκτορον ἢ τὸ Mon repos.

— Κατ' αὐτὰς προσήνεγκεν εἰς τὸ θεραπευτήριον τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» νέαν δωρεὰν ὁ κ. Α. Συγγρὸς ἐκ 10 χιλιάδων δραχμῶν.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἀνεκδότων ποιημάτων τοῦ Δημητρίου Κόκκου ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ κ. Α. Φιλαδελφέως. Τιμὴ αὐτῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δρ. 3. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 4.

Digitized by Google

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Μεγαλη Πανηγυρις

Γίνονται πολλαὶ ἐμπορικαὶ πανηγύρεις κατ' ἔτος ἀνὰ τὴν Θεσσαλίαν: ἡ τοῦ Δομοκοῦ, τοῦ Βελεστίνου, τῆς Καρδίτσης, τῶν Τρικκάλων, τῆς Λαρίσης καὶ ἄλλαι. Ἡ διασημοτέρα ὅμως πασῶν καὶ ἡ μᾶλλον γραφικὴ εἶνε ἡ πανήγυρις τῶν Φαρσάλων. Ἡ ἀρχὴ τῆς συστάσεως αὐτῆς εἶνε παλαιοτάτη, ἄγνωστος καὶ εἰς τοὺς γεροντοτέρους τῆς χώρας, κρυπτομένη εἰς τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας. Τὴν 15 Αὐγούστου ἀρχίζει καὶ παρατείνεται ἐπὶ ὀκταήμερον. Καὶ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν ὀκτὼ τούτων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν διάστημα ὁποία ἀνθρωπίνη πλήμμυρα καὶ ἄμπωτις παρὰ τὸ φθιωτικὸν ὄρος! ὁπόσος χρυσὸς διαρρέει ὡς ποταμὸς ἀκάμας ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὁπόσαι συμφωνίαι συνάπτονται καὶ διαφωνίαι προκύπτουσι καὶ φιλονεικίαι ἀνταλλάσσονται καὶ ὁπόσα ζῷα μικρὰ μετὰ μεγάλων ἀλλάζουν κύριον καὶ τύχην, πατρίδα καὶ φάτνην, ἀποχωρίζονται καὶ γεννητόρων καὶ τέκνων καὶ τῆς θηλείας συντρόφου μετὰ θλίψεως, τὴν ὁποίαν ἂν ἠδύναντο νὰ ἐκδηλώσουν διὰ φωνῆς, θὰ ἀντήχουν τὰ πέριξ ὄρη καὶ θὰ ἐφούσκωνεν ἀπειλητικῶς τὸ κοιμισμένον ῥεῦμα τοῦ πλησίον Ἐνιππέως.

Ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Βελεστίνου, ἔνθα ἡμεῖς οἱ ἀπὸ Λαρίσης ἐρχόμενοι ὀφείλαμεν ν' ἀλλάξωμεν ἁμαξοστοιχίαν ἤρχισαν τῆς πανηγύρεως τὰ προμηνύματα, ὁ συνωστισμὸς καὶ ἡ τύρβη. Ἡ ἀπὸ Βώλου ἁμαξοστοιχία, ἥτις θὰ ἔκαμνε τὸν μέχρι Φαρσάλων καὶ πέραν ἔτι δρόμον, ἀνειλίσσετο μακροτάτη εἰς ἁμάξας πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τρίτης θέσεως καὶ φορτηγὰς πλείστας ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς. Κ' ἐντὸς αὐτῆς συνεκυκᾶτο, ἐβόμβει καὶ διεφιλονείκει θέσιν παμμιγὴς καὶ ποικιλόφωνος καὶ ποικιλοφορεμένος κόσμος, ἀπὸ τοῦ πολυταλάντου ἐμπόρου καὶ τοῦ πολυλόγου πολιτικοῦ μέχρι τοῦ εὐτελοῦς ἀγρότου, τοῦ φέροντος ἐντὸς χιλιοκόμβου σακκούλας ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς γλίσχρας οἰκονομίας τοῦ ἔτους, ἵν' ἀγοράσῃ κανὲν ζῷον ν' ἀροτριᾷ τὸν ξένον ἀγρόν· καὶ ἀκόμη ἀπὸ τῆς κομψῆς μὲ κρέπια καὶ ταινίας καὶ ῥυτίδας κάποτε παραφορτωμένης κυρίας καὶ τῆς φερετζοφόρου χανοὺμ μέχρι τῆς δειλῆς χωρικῆς, ἥτις ἐπήγαινε νὰ περισυλλέξῃ τὴν πτωχὴν προῖκα τῆς θυγατρός της. Φωναὶ παντοῦ ἀντήχουν κ' ἐπικλήσεις διεσταυροῦντο καὶ ἀναφωνήσεις ἐκπλήξεως ἐπέτων διὰ τὴν τυχαίαν συνάντησιν καὶ φιλήματα ἐκρότουν καὶ χειραψίαι ἔντονοι ἀντηλλάσσοντο καὶ ἀναγνωρισμοὶ τινος ἐρχομένου ἀπὸ τὰ κατώτατα τῆς Πελοποννήσου καὶ ἄλλου καταβαίνοντος ἀπὸ τ' ἀνώτατα τῆς Μακεδονίας, φίλου εἴτε συγγενοῦς, ἀδελφοῦ εἴτε πατρὸς καὶ υἱοῦ, τοὺς ὁποίους αἱ ἀνάγκαι τοῦ βίου διεσκόρπισαν κ' αἱ ἀνάγκαι τοῦ βίου πάλιν τοὺς ἔφερον εἰς τὸ αὐτό. Ὅταν δ' ἐσύριξε τὸ ὕστατον ἡ μηχανὴ καὶ ἤρχισε νὰ κινῆται πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐχύθησαν ὅλοι διακινδυνεύοντες πρὸς κατάληψιν τῶν ἁμαξῶν, ἁρπαζόμενοι παντοῦ, ἀπὸ τὰ σίδηρα καὶ τὰς θυρίδας καὶ τοὺς ἐξώστας, μ' ὅλας τὰς φωνὰς τοῦ λογιωτάτου σιδηροδρομικοῦ ὑπαλλήλου Μπάρμπα Νικόλα, ὅστις μὲ διδασκαλικὸν ἦθος ἐξελαρυγγίζετο:

— Κύριοι, νὰ καταβῆτε· κύριοι, νὰ καταβῆτε, διότι δὲν εὐθύνομαι!..

Ἀλλ' ὁ Μπάρμπα Νικόλας ἔμενε μὲ τὰς εὐθύνας του μόνον. Εἰς κάθε σταθμὸν ἡ αὐτὴ ἐξετυλίσσετο εἰκών· αἱ αὐταὶ φωναί, ἡ αὐτὴ ἔφοδος ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν, αἱ αὐταὶ τῶν ἐπιβατῶν διαμαρτυρήσεις καὶ μόνον ὁ συνωστισμὸς ηὔξανεν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμόν, καὶ ὁ ἱδρὼς ἔρρεεν ἁμιλλώμενος πρὸς τὸ ῥεῦμα τοῦ Τζεναρλῆ. Ὅταν δ' ἡ μηχανὴ ἐσύριζε κ' ἐξηκολούθει τὸν δρόμον της, ἔβλεπες τοὺς εναπομένοντας, μετὰ τὰς ὕβρεις, ἃς ἐξετόξευον πρὸς τὸν ἄψυχον ὄγκον, καὶ τὰς ἀπαραιτήτους κατὰ τῆς εταιρίας μομφάς, νὰ λαμβάνουν τὰς κάπας καὶ τοὺς σάκκους των ἐπ' ὤμου καὶ ν' ἀρχίζουν ἀνιαρὰν πεζοπορίαν. Καὶ οἱ εὐτυχεῖς ἐπιβάται τῆς ἁμαξοστοιχίας συνήντων καθ' ὅλον τὸν δρόμον καραβάνια ὅλα πανηγυριστῶν διαπορευομένων τὴν ὁδὸν μέσῳ ἵππων καὶ ὄνων καὶ συννέφων κόνεως καὶ καύσωνος ἀνυποφόρου, εἴτε καθημένων χαμαὶ παρὰ τὰ χωράφια κ' ἐντὸς τῶν τάφρων, ἐν οἰκτρᾷ καταστάσει κοπώσεως, ὡσεὶ ἀπορρίμματα φυγομαχοῦντος στρατεύματος. Οὗτοι δὲ προκύπτοντες ἀπὸ τῶν θυρίδων καὶ τῶν ἐξωστῶν εἰρωνεύοντο αὐτοὺς καὶ τοὺς περιεγέλων, αἰσθανόμενοι ἀπόλαυσιν εἰς τὴν κατάστασίν των, καὶ χαιρεκακοῦντες διὰ τὸ πάθημα ἐκείνων φυσικὰ ὡς ἄνθρωποι καὶ ὡς ῥ ω μ ι ο ί.

Digitized by Google

— Ἐλᾶτ' ἀπάνου, ρὲ παιδιά· ἐλᾶτ' ἀπάνου.

— Μπᾶς κ' ἐπεινάσατε;

— Μπᾶς κι' ἀποστάσατε;

— Μπᾶς κ' ἐδιψάσατε;

— Καλὲς ἀντάμωσες μέσ' 'ς τοῦ Σκορδᾶ τὸ Χάνι!...

Κ' ἐκεῖνοι, οἱ ἀτυχεῖς, μανιώδεις ἐξετόξευον ὕβρεις καὶ βλασφημίας, τὰς ὁποίας δὲν ἤκουον μὲν οἱ ἐπιβᾶται, ἔβλεπον ὅμως τοὺς ἐμπτυσμοὺς καὶ τὰ πέντε δάκτυλα τῶν χειρῶν των.

* *
*

Ἡ Φάρσαλος διετήρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομά της καὶ μόνον ἤλλαξε γένος καὶ εἶδος. Σήμερον εἶνε πολίχνη πενιχρά, ψωραλέα κ' ἔρημος, μὴ ἔχουσα νὰ ἐπιδείξῃ εἰμὴ καταρρέοντάς τινας πύργους μπέηδων καὶ τὸ δημαρχικὸν κατάστημα κτισθὲν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας της δημάρχου, δούλου σας. Ἁπλοῦται εἰς τὴν ρίζαν μικροῦ βουνοῦ· εἰς τὸ κέντρον της εἶχε ὡς πολύτιμον παρακαταθήκην τὰς τουρκικὰς οἰκογενείας, δεξιὰ δὲ καὶ ἀριστερὰ τὸ Βαροῦσι καὶ τὸν Παλιόλουτρον, χριστιανικοὺς συνοικισμούς. Ἄνω καὶ πέριξ ἐκτείνονται ἀρχαῖα τείχη καὶ ἐνετικὰ κτίρια. Ἔχει κλίμα νοσηρόν, νερὸ μολύβι, καῦμα ἀνυπόφορον, ὑποψηφίους δημάρχους πλείστους, καὶ ἄλλα!

Ἀπὸ τῆς πόλεως ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς ἀπέχει περὶ τὴν μίαν ὥραν. Δύο τρεῖς σαθραὶ ἅμαξαι καὶ μία φορτηγὸς ἀνέμενον ἐκεῖ νὰ παραλάβωσιν ἐπιβάτας. Μόλις ἡ ἁμαξοστοιχία ἐσταμάτησε καὶ κατελήφθησαν εὐθὺς ἐξ ἐφόδου, χάρις δὲ εἰς φίλον μου Μπαμπᾶ, σεβασμιώτατον ἡγούμενον πλησιοχώρου τεκὲ τῶν Μπεκτασίδων, ἀπηλλάγην τῆς ἀνιαρᾶς ὁδοιπορίας καὶ τῶν σκωμμάτων τῶν ἄλλων...

Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν πόλιν διὰ ν' ἀντιληφθῇ τὰ τῆς πανηγύρεως. Ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ μέχρι τῆς πόλεως εἰς τὴν πεδιάδα κάτω κ' ἐπὶ τῶν κλιτύων τῶν λόφων, πανταχοῦ ἐμυρμήκια τὸ πλῆθος κ' ἔτρεχε καὶ ἀνεπαύετο, κ' ἐπώλει καὶ ἠγόραζε καὶ ἠπάτα καὶ ἠπατᾶτο. Ὅλα ἠπλοῦντο κατ' ἀγέλας ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἐκτάσεως, ἵπποι καὶ βόες, μόσχοι καὶ δαμάλεις καὶ βούβαλοι, ὄνοι καὶ ἄνθρωποι. Ὁ ἥλιος ἐλόγιζε τὰς ἐκτάσεις, τὰ κτήνη ἔκειντο ἀποκαμώμενα διπλοπόδι κατὰ γῆς εἴτε ὄρθια, μὲ κεφαλὴν κεκλιμένην καὶ νυσταλέαν ἔκφρασιν, χαλαρῶς σείοντα κἄποτε ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν οὐράν των, ἵν' ἀποδιώξωσι τὰς μυίας καὶ τοὺς κώνωπας, καὶ βαρυθύμως κινοῦντα τὰς σιαγόνας πρὸς ἀναμάσσησιν τοῦ ἐναποτεθειμένου χόρτου. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐπήγαινε καὶ ἤρχετο, ἐθύμωνε κ' ἐξεθύμωνεν, ἐλογομάχει καὶ διεπληκτίζετο, διέσχιζε τὰς ἐκτάσεις τετραποδίζων τοὺς ἵππους, εἴτε διήνοιγε τὰ χείλη τῶν βοῶν ἵνα καταμετρήσῃ τὴν ἡλικίαν των καὶ ἔσυρεν εἰς τὰ ὀπίσω τὰς οὐρὰς τῶν ὄνων, ὅπως δοκιμάσῃ τὴν ἀντοχήν των κ' ἐκρεμᾶτο ὅλος ἀπὸ τῶν κεράτων τῶν ταύρων κ' ἐφύσα τὰς φλογέρας κ' ἐκτύπα τοὺς κώδωνας κ' ἐδοκίμαζε τὰ χαλκώματα καὶ τὰ πανικὰ κ' ἐνέτεινε εἰς ἄκρον τὰς διανοητικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις του, ἀδιάφορος εἰς τὸ καῦμα ὡς λίθος, ἕνα μόνον ἔχων Θεὸν τὴν ὥραν ἐκείνην, τὸν δόλον, κ' ἕνα θαβώρειον φῶς, τὸ κέρδος.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀντεπροσώπευεν ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας τῆς ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος. Ὁ Ἀσπροποταμίτης ἔφερε τὴν λεβεντιὰν καὶ τὴν ἐπιβλητικότητα τοῦ παραστήματός του, ὁ Ἀγραφιώτης τὴν ἔπαρσίν του, ὁ Μωραΐτης τὴν κερδοσκοπικὴν ἐξυπνάδαν καὶ τὸ ἀνούσιον κρᾶμα τῆς στολῆς του, ὁ Ῥουμελιώτης τὴν ξηρακιανήν του ὄψιν καὶ τὴν ἀνήσυχον θυμοσοφίαν του, ὁ Ἀθηναῖος κρεωπώλης τ' ἀρβανίτικα καὶ τὴν χρωματιστὴν ἐξ ἀλατζᾶ καμιζόλαν του, ὁ Κονιάρος τὴν ἰταμότητα τοῦ κατακτητοῦ ὑπὸ τὰ σαλβάρια μὲ τὴν ἐρυθρὰν ζώνην καὶ τὸ τρισμέγιστον σιλάχι του καὶ τὴν ἱπποδαμαστικὴν μάστιγά του, ὁ Καραγκούνης τὸ ἐπτοημένον ἦθός του καὶ τὴν ἱππευτικήν του εὐκινησίαν, ὁ Ἀλβανὸς τὴν ἱερακωτὴν ῥῖνά του καὶ τὰ κεντητὰ μεϊντανομάνικα καὶ τέλος ὁ προσφιλής μου Κραβαρίτης τὴν μεμψίμοιρον λύραν του.

Ἔφερον δ' ἀκόμη ἐκεῖ καὶ οἱ μπέηδες τὸ κόκκινον φεσάκι καὶ τὸν ἐκλογικὸν φανατισμόν των ὀξύτατον καθὼ, νεοφώτιστοι, οἱ χοτζάδες τὸ σαρίκι καὶ τὰς χρωματιστὰς ἐσθῆτάς των, οἱ δερβίσαι τὰ ὑψηλὰ καβούκια καὶ τοὺς νυσταλέους ὀφθαλμούς των, οἱ μπαμπάδες τὴν ἁγιωσύνην των καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ τὰ κοντὰ ῥάσα καὶ τὰς ἐπαίτιδας εἰκόνας των. Μόνον γυναῖκες δὲν ἐφαίνοντό που παρὰ πέντε δέκα μεταξὺ τοῦ ὅλου πλήθους, Καραγκούνισσαι φέρουσαι τὸν βαρὺν στολισμὸν καὶ τὸ ζῶδες ὕφος των, προσβλέπουσαι μ' ἐπιθυμίας βλέμμα ἀκράτητον τὰ ἐμπορεύματα καὶ τὸν ψευδῆ πλοῦτον τῶν χρυσοχοείων καὶ ἀπολαυστικῶς ἀνακινοῦσαι τὰ χείλη εἴτε περιλείχουσαι τὰ δάκτυλα εἰς τὴν ὀσμὴν καὶ τὴν θέαν τοῦ διασήμου φαρσαλικοῦ χαλβᾶ, καὶ δύο τρεῖς ὑψηλαὶ ὡς σκουπόξυλα καὶ ἀναιμικαὶ ἐντόπιαι πλανώμεναι εἰς τὸ Μπεζεστένι.

Ἡ ἅμαξα μᾶς ἔφερεν εἰς τά, Ταμπάκικα εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς πανηγύρεως. Τὴν καλλίρρουν πηγὴν τοῦ Ἀπιδανοῦ μετέβαλον εἰς βορβορώδη λεκάνην. Ἀδιακόπως πηγαινοέρχονται ἐν αὐτῷ πληθὺς κτηνῶν ἀδιακρίτως ἀπὸ τοῦ ψωραλεωτέρου ὀναρίου μέχρι τοῦ ῥυπαροῦ Καραγκούνη καὶ πλύνονται καὶ ξεδιψάζονται εἰς τὸ ἀγλαὸν ὕδωρ, ὅπερ ἔλουσεν ἄλλοτε, ὡς λέγουν, τὸ σῶμα τοῦ δίου Ἀχιλλέως καὶ τὰς ἁβρὰς σάρκας τόσων Ὀθωμανίδων. Ἄνω ἐπὶ τῶν λειψάνων τοῦ

Digitized by Google

ἀρχαίου περιβόλου, κάθηνται χάσκοντες εἴτε μασσῶντες τὸν ἄρτον των Ἠπειρῶται κτίσται μὲ τὰ μαῦρα ἀντεριά των ὡς κόρακες θεώμενοι τὴν κάτω κίνησιν καὶ ἀγοραπωλησίαν, προσδοκῶντες καὶ αὐτοὶ νὰ εὕρωσι κύριον καὶ νὰ κόψωσι τὰ ἡμερομίσθιά των. Κάτω πρόχειρον καφενεῖον παρέχει καφὲν ἀμφιβόλου οὐσίας καὶ τουρναβίτικον οὖζον οἰκτρῶς διαψεύδοντα τὴν καταγωγήν του, καὶ πλείστους θαμῶνας ἡπλωμένους ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων καὶ μακαρίως ἀπολαύοντας ἐξηρθρωμένου μ α ν έ, ὃν βάλλουσιν ἀπὸ ξυλίνου ἐξέδρας παράχορδα ὄργανα καὶ παραχορδότεροι λάρυγγες δύο ἀοιδῶν, αἵτινες σ' ἔφερον εἰς δυσκολίαν προκειμένου νὰ γράψῃς ὀρθῶς τὴν λέξιν.

Ὀλίγον ἀνωτέρω ὡσεὶ συνεχίζοντα τὰς οἰκοδομὰς τῆς πόλεως πρὸς τὰς τοῦ Παλιολουτροῦ, ξύλινα παραπήγματα εἰς τρεῖς σειρὰς στεγάζουν τὰ ψιλικὰ εἴδη τοῦ ἐμπορίου. Καὶ πρῶτον ἐγείρονται σεβάσμιοι τύμβοι πεπόνων καὶ ὑδροπεπόνων, ῥοδακίνων καὶ μύλων, σταφυλῶν καὶ ἀπίων, καὶ πέριξ συνωστίζονται ὁμάδες παιδίων καὶ ὀναρίων πληθὺς καὶ χοίρων σεβαστὴ χορεία περιπολοῦσα πρὸς ἀρχαιολογικὴν μελέτην. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ ἐσχαρῶν ὑψοῦνται σφακτὰ γεγηρακότων κριῶν, ἄλλα λιανίζονται ἐπὶ ῥυπαρᾶς σανίδος και καταβροχθίζονται ὑπὸ πηναλέων πέριξ στομάτων. Ὁ οἶνος μεταγγίζεται ἄφθονος ἀπὸ βαρέλας καὶ μαστραπάδες καὶ ὑδρίας εἰς διψαλέας ψυχάς, αἵτινες διαχύνονται εὐθὺς εἰς φιλικὰς καὶ ἀρειμανίους ἐκδηλώσεις.

Ἐδῶ ὁ χαλκὸς κωδωνίζει ὑπὸ τὸν ἥλιον· ἐκεῖ τὰ κυπριὰ σ τίλβουν· παρέκει αἱ ἁλύσεις ἀσπρογιαλιάζουν· τὰ ξύλινα πινάκια, αἱ τσίτσαι, τὰ χουλιάρια,αἱ καυκαί,τὰ κλειδοπίνακα ὅλα, τὰ μαγειρικὰ ἢ ἐπιτραπέζια σκεύη τοῦ χωρικοῦ ἁπλωμένα χάσκουν κατὰ γῆς·τὰ λανάρια μὲ ἀνοικτὰ στόματα θαρρεῖς γυρεύουν μαλλιά. καὶ τὰ μαλλιὰ παρέκει γυρεύουν λανάρια. Δικριάνια, δοκάνες, σταβάρια, καρπολόγια ἵστανται ὄρθια ἐκεῖ, ὡσεὶ προκαλοῦντα τὸν χωρικὸν κ' ὑπενθυμίζοντα αὐτῷ ὅτι ἐσήμανεν ὁ καιρὸς τοῦ ἁλωνίσματος καὶ θὰ τὰ χρειασθῇ. Ἐδῶ ἓν παράπηγμα κατάμεστον ἀπὸ τσαρούχια καὶ ζῶνας καὶ σιλάχια καὶ ἴγγλες· ἄλλο ἐκεῖ παραφορτωμένον μαντήλια καὶ ζωνάρια μάλλινα καὶ ὅ,τι 'πῇς καὶ ζητήσῃς, κ' ἐν τῷ μέσῳ χρυσοχόος Τσουμερκιώτης ἐπιδεικνύει τὰ προϊόντα τῆς τέχνης του, βραχιόλια καὶ τοκάδες καὶ χαϊμαλιὰ καὶ γκερντάνια καὶ πόρπας παμμεγίστας,ἐπὶ τῶν ὁποίων συναντῶνται βαναυσουργημέναι ἡ Ἀθηνᾶ μὲ τὴν περικεφαλαίαν καὶ τὴν αἰγίδα της καὶ ὁ ἅγιος Γεώργιος ἀκοντίζων τὸ θηρίον, ἡ Παναγία μὲ τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας, καὶ ὁ δικέφαλος ἀετὸς τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ὡσεὶ ὁ ἀμαθὴς τεχνίτης ἐζήτησε νὰ συμβολοποιήσῃ τὴν ἕνωσιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ βυζαντινοῦ Χριστιανισμοῦ.

Παρεμπρὸς ἁπλοῦται τὸ Μπεζεστένι, δηλαδὴ ἡ ἀγορὰ τῶν ἐμπορευμάτων. Εἶνε δὲ τοῦτο χαμηλὸν οἰκοδόμημα, τετράγωνον χαγιάτι, σαθρόν, ἐλεεινόν, ἀπόζον ἐξ εὐρῶτος, πλῆρες ἀραχνῶν καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν ἔτος, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πανηγύρεως κατάμεστον βαρυτίμων ἐμπορικῶν εἰδῶν, ἀπὸ τῆς ἐλαχίστης καρφοβελόνης μέχρι τοῦ γουναρικοῦ. Μέσα ἐκεῖ τῷόντι ἐπιπολάζει τὸ σοβαρὸν ἐμπορικὸν πνεῦμα καὶ φέρεται διαπνέον ἀπὸ τῆς σεβαστῆς γενειάδος τῶν Ἑβραίων ἐμπόρων καὶ κολλυβιστῶν μέχρι τῶν κιτρίνων βλεμμάτων Μωραΐτου ἐμπόρου καὶ τῶν μεμετρημένων λόγων τῶν πωλητῶν παίδων καὶ τῆς σοβαρᾶς ἐκφράσεως μερικῶν συζύγων, οἵτινες μὲ ἀπρόθυμον βῆμα ἀκολουθοῦν τὰ ἐλέῳ Θεοῦ ἡμίση των ἐκεῖ. Κ' ἐνομίζετε ἐκ τῆς θορυβώδους ἔξω ἀγοροπωλησίας καὶ τῆς σιωπηλῆς ἐκεῖ μέσα συνεννοήσεως, ὅτι ἔξω ὁ θόρυβος πλεονάζει τῆς δαπάνης καὶ ἡ εὐθυμία ὑπερβάλλει τῆς φιλοχρηματίας καὶ μόνον ἐδῶ δαπανᾶται τὸ χρῆμα τὸ πολύτιμον καὶ διαρρέει ὁ χρυσὸς ὁ ἄφωνος καὶ ἁρπάζεται τὸ κέρδος ἀπὸ φοβερὰ καὶ ἀλύγιστα δαγκανάρια.

Ὑπεράνω δὲ ὅλης αὐτῆς τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ πετρώδους λόφου, ἔχουσα ὑπὸ τοὺς πόδας της ὅλην τὴν εὐρεῖαν εἰκόνα κ' ἐφορεύουσα μὲ ἄγρυπνον ὄμμα τὴν κίνησιν ὅλην ἔστησε τὴν σκηνήν της πρὸ τοῦ τζαμίου ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ μὲ τὰ ὄργανά της, ὡσεὶ προσωποποίησις τῆς Θέμιδος κρατούσης ὑψηλὰ τὴν πλάστιγγα ἄνω τῆς θορυβώδους ἀγοραπωλησίας ἐκείνης. Καὶ τῷ ὄντι καθ' ὥραν καὶ κατὰ λεπτὸν ἀνέρχονται τὸν λόφον πρὸς τὰ ἐκεῖ ἀγορασταὶ καὶ πωληταί, ἵνα παραπονεθῶσιν ὅτι ἠπατήθησαν ἀπὸ θεομπαίχτας συναδέλφους των, ἄλλοι μὲ αἱμορροούσας ῥῖνας καὶ τεθραυσμένας κεφαλὰς ἵνα καταγγείλωσι τοὺς καλοθελητάς των, ἄλλοι ν' ἀνεύρωσι τὰς γυναῖκάς των καὶ ἄλλοι νὰ ζητήσωσι τὰς χρηματοσακκούλας των. Καὶ ὁ ἀστυνόμος πρόθυμος ἤκουε πάντοτε τὰ παράπονά των καὶ ὡς πατριάρχης τῆς Γραφῆς διένεμε τὴν δικαιοσύνην ἀφθόνως ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ λαοῦ του.

Μόνον εἰς ἐμὲ δὲν ἀπένειμε δικαιοσύνην, ὅστις ἀφοῦ ἐκλήθην ὑπὸ τῶν Βαλτινῶν στρατηγός, ὑπὸ τῶν τούρκων «μουλιαζὶμ χιακὶμ» καὶ ὑπὸ τῶν Καραγκούνιδων «ζαπίτης», ἐπέπρωτο ἐκεῖ νὰ χειροτονηθῶ ὑπὸ ἀγαθοῦ ἀγρότου ὑπενωματάρχης.

— Κύριε 'πονωματάρχη, ἔχασα τὴν γομάρα μου!...

* *
*

Ἔξοχον ὅμως εἰκόνα τῆς πανηγύρεως λαμβάνει τις ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Φαρσάλου. Ἀνῆλθον ἐκεῖ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μεθ' ἑνὸς συντρόφου μου δικηγόρου, ἀναγνώσαντος τὸν Βέλερ καὶ πλουσίου εἰς ἀρχαιολογικὰς

Digitized by Google

γνώσεις, καὶ ἑνὸς ὁδηγοῦ τοῦ χαριτοβρύτου Καζαμία. Πρὸς τὴν δύσιν ὑψοῦντο ἀποκλείοντα τὸν ὁρίζοντα ὀδοντωτὰ καὶ ἀπότομα ἡ Πίνδος, τ' Ἀγραφιώτικα βουνά, τ' ἀθάνατα λημέρια τῶν κλεφτῶν μας· βορείως ἔκλειε τὴν θέαν τῆς Λαρισαϊκῆς πεδιάδος ἡ λοφοσειρὰ τοῦ Ῥεβενιοῦ, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἀνέκυπτε πρὸς τὸ βάθος ὡς κυανῆ σκηνὴ μόνον ἡ κορυφὴ τοῦ Κισσάβου· ἐδῶθεν δ' ἡπλοῦτο ἡ πεδιὰς τῶν Φαρσάλων διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Ἐνιπέως· καὶ πέραν θάλασσα ἀπέραντος ἐξηφανίζετο ἐν τῇ σκιᾷ τῆς Καρδίτσης καὶ τῶν Τρικκάλων. Ὑπὸ τοὺς πόδας μας ἡπλοῦτο ἡ πόλις μὲ κἄπως εὐπρεπεστέραν περιβολὴν ἐκ τῆς ἀποστάσεως καὶ κάτω ἡ πληθὺς τῶν πανηγυριστῶν ἐμυρμηκίαζεν εἰς εὐρεῖαν ἔκτασιν. Πανηγυρισταὶ ἤρχοντο, ἄλλοι δ' ἔφευγον μὲ τὰ ἀγορασθέντα κτήνη των εἴτε μὲ τὰς ἐκ τῆς πωλήσεως εἰσπράξεις των εὐχαριστημένοι ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ χωρία των καὶ μετ' ὀλίγον ἐξηφανίζοντο εἰς τὴν ἀπόστασιν,ὅπου τοὺς ἐπερίμενον κἄποτε φονεῖς καὶ κλέπται, ἵνα ἁρπάσωσι τὸ ψωμὶ τῶν τέκνων των. Μαῦροι ὅμιλοι βουβάλων, φαιοὶ βοῶν καὶ καψαλοὶ ὄνων καὶ ἵππων, εἴτε λευκοὶ ποιμνίων ἐφέροντο ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὡς σύννεφα ἐπὶ τῆς πεδιάδος πορευόμενα ἀγεληδὸν νὰ ποτισθῶσιν εἰς τὸν ποταμόν. Ἔτρεχον ἐδῶ ἔφιπποι, ἐκεῖ ἀνήρχοντο πεζοὶ κ' ἐλεύκαζε παντοῦ ἡ φουστανέλλα καὶ τὰ ὑποκάμισα καὶ τὸ σύνολον τῆς πανηγύρεως, ἔδιδε ἰδέαν πιστὴν στρατοπέδου τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ εἰκοσιένα. Καὶ ὁ σάλος καὶ ὁ θόρυβος ἔφθανεν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως συγκεχυμένος σύμμικτος ἀπὸ διαφόρους ἤχους εἰς κοινὴν ἁρμονίαν.

Μετὰ τοῦ συντρόφου μου ἐφέραμεν γύρω τὴν μικρὰν ἀκρόπολιν, εἴδαμεν τ' ἀρχαῖα τείχη καὶ τὰ ἑνετικὰ κτίρια, εἴπαμεν διὰ τὸν Ἀχιλλέα καὶ τὰς ῥωμαϊκὰς λεγεῶνας, αἵτινες κατεσφάγησαν ἐκεῖ κάτω, ἰδίᾳ τοὺς λαμπροὺς κάλλει καὶ ὅπλοις νεανίας,τῶν ὁποίων ἴσως ἡ κόνις λιπαίνει τὸν ἀγρὸν καὶ δίδει ἄρτον εἰς τὸν εὐτελῆ Καραγκούνην.

Ἐνῷ κατηρχόμεθα πρὸς τὴν πόλιν ἐνύκτωνεν ἤδη. Φῶτά τινα ἐπλανῶντο ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ χώρου τῆς πανηγύρεως·τὰ καταστήματα ἔκλειον, ἡ ἀγοραπωλησία ἔληξε διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὰ πλήθη συνωθοῦντο πρὸς τὴν πόλιν, ἄνω τῆς ὁποίας ἀνήρχετο φωτεινὸς αἰθὴρ καὶ κνίσσα ψηνομένων τράγων, καὶ ἠκούοντο συγκρούσεις ποτηρίων καὶ τραγούδια καὶ ἦχοι ὀργάνων διάφοροι. Ἔπαυσεν ἡ πανήγυρις καὶ ἤρχιζεν ἡ εὐθυμία· ἔπαυσεν ἡ προσποίησις καὶ ἤρχιζεν ἡ εἰλικρίνεια· ἔπαυσεν ἡ κερδοσκοπία καὶ ἤρχιζεν ὁ κῶμος. Διότι τοῦτο εἶνε ποῦ κάμνει τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις εὐχαρίστους,τὸ ὅτι δὲν πορεύονται ἐκεῖ συστηματικοὶ ἔμποροι ἀφομοιώσαντες τὸν χαρακτῆρά των μὲ τὰ κατάστιχα καὶ τὰ χρηματοδέματα καὶ τοὺς δαιδαλείους λογαριασμούς, οἱ ἀφιερώσαντες τὴν ζωήν των ὅλην εἰς τὸν πλοῦτον καὶ τὸ κέρδος, ἀλλ' ἄνθρωποι κοινοί, τῆς ἡμέρας ἔμποροι, καθυποτάσσοντες τὸ κέρδος εἰς τὴν ζωήν, τὴν χρυσῆν ζωήν. Ἐκτὸς ὀλίγων πέντε δέκα, οἱ ἄλλοι εἶνε κρεωπῶλαι εἴτε ζωέμποροι, ἀγρόται εἴτε χωρικοί, μικρέμποροι παθαινόμενοι τὴν ἡμέραν ὅλην, διὰ νὰ κερδήσουν ἓν τάλληρον, τὸ ὁποῖον θυσιάζουν τὴν νύκτα μετὰ τῶν συντρόφων των. Οὕτω δὲ θὰ διέλθουν ὅλας τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας των ἐκεῖ, μέχρις οὗ λήξῃ ἡ πανήγυρις, ὅτε θὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἑστίας των, εὐτυχεῖς ἂν ἀπεκόμιζον ἐλάχιστά τινα κέρδη. Ἀρκεῖ ὅτι ἔχουν πάντοτε εἰς τὸν λογισμόν των τὸ ἑλληνικώτατον ἀπόφθεγμα: ὑγειά μου — πλούτη μου!

Ἐπλησιάζομεν ἤδη τὰς πρώτας οἰκίας τῆς πόλεως, ὅτε ὁ σύντροφός μου, ὅστις δὲν ἔπαυε νὰ μὲ κάμνῃ κοινωνὸν τῶν ἀρχαιολογικῶν του γνώσεων, καὶ ὁ ὁδηγός μας, ὅστις ἀνεκίνει πάντα τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ ἐπιδοκιμάζων τὸν σύντροφόν μου καὶ προσέθετε κἄποτε λέξεις τινὰς συμπληρωτικάς, φιλοτιμούμενος νὰ μὲ διαφωτίσῃ λεπτομερέστερον, μοὶ ἔδειξαν τοῦ Ἀπιδανοῦ τὸ ῥεῦμα, ὅπερ ἐσημειοῦτο κάτω ὡς ἀργυρᾶ ταινία ἐπὶ τοῦ ἀμαυροῦ ἐδάφους.

— Ἐκεῖ ἐλούετο ὁ Ἀχιλλεὺς κ' ἔπειτα ἀνέβαινεν ἐδῶ, εἰς τὰ βασίλειά του, εἶπεν ὁ σύντροφός μου.

Ὁ Καζαμίας ἔνευσεν ἐπιδοκιμάσας.

— Κ' ἔπειτα τί ἔγεινεν αὐτὸς ὁ Ἀχιλλέας; ἠρώτησα τότε κ' ἐγὼ τὸν ὁδηγόν μας.

Καὶ οὗτος μοὶ ἀπήντησεν σοβαρῶς!

— Κάνει πολὺ κρύο ἐδῶ, καπετάνιε. Ὡς φαίνηται, βγῆκε ἀπ' τὸ λουτρὸ κι' ὡς ν' ἀνεβῇ ἐδῶ πάνου πόντιασε . . . πέθανε!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

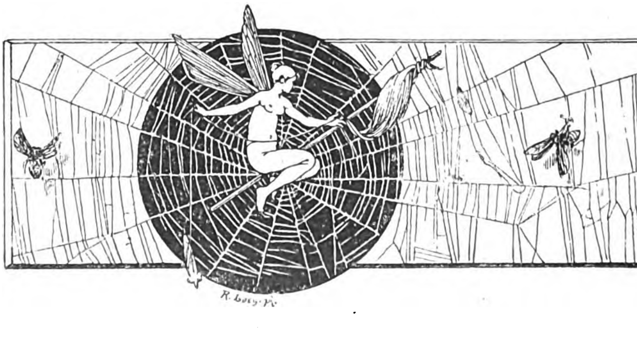

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 220

Τοῦτο ἡ ἀρχαιολογία ἔπρεπε νὰ προαισθανθῇ πρὶν ἢ ἀνακαλύψῃ τὸ μουσεῖον τοῦτο. Ἐρυθριῶ, διότι ἡ ἀνακάλυψις ἐπῆλθε διὰ τῆς σκαπάνης καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ συλλογισμοῦ!

Ταῦτα διελογίζετο ὁ Μαυρίκιος μὲ κεφαλὴν κεκυφυῖαν βαδίζων κατ' εὐθεῖαν ἔμπροσθέν του, ὅτι νέα ἐπίκλησις τοῦ μάγου τὸν ἐπανήγαγεν εἰς τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος. Ἀνεγείρων τὴν κεφαλὴν εἶδεν ὅτι εἰσεχώρει ἤδη ἐντὸς διαδρόμου ἀποτελουμένου ἐκ δύο συμμετρικῶν τοίχων, ὧν τὸ ὕψος δὲν ὑπερέβαινε τὰ πέντε ἢ ἓξ μέτρα. Ἄνωθεν τῶν τοίχων τούτων δὲν διεκρίνετο εἰμὴ τὸ κενὸν θόλου τεραστίως ὑψηλοῦ, κειμένου ὑπεράνω τοῦ διαδρόμου.

— Σὲ παρακαλῶ, σὲ ἱκετεύω ἐν ὀνόματι παντὸς ὅ,τι ἔχεις ἱερώτερον, ἔλεγεν ὁ Γουέβρος, μὴ προχωρήσῃς περισσότερον, διότι ἐχάθης ἀμετακλήτως.

Ἡ φωνή του εἶχε καταστῆ ἱκετευτική. Ἐφαίνετο πραγματικῶς ἔντρομος.

— Τί φοβεῖσαι λοιπόν, μάγε; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Ποῖοι κίνδυνοι μᾶς ἀπειλοῦσιν εἰς τὰς ἐρήμους ταύτας αἰθούσας, ὅπου κανὲν ἀνθρώπινον ὂν δὲν εἰσεχώρησε πρὸ πεντήκοντα αἰώνων;

— Κίνδυνοι τόσον φοβεροί, ὥστε καὶ ὁ λογισμὸς αὐτὸς δὲν δύναται νὰ τοὺς ἀναλογισθῇ, ἀπήντησεν ὁ μάγος χωρὶς νὰ ἐξηγηθῇ περισσότερον.

— Πολὺ καλά! σὺ μὴ τοὺς ἀντιμετωπίσῃς, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος, ὃν ἡ ἐπιστημονικὴ περιέργεια καθίστα ἀναίσθητον εἰς πᾶσαν ἄλλην σκέψιν. Περίμενέ με ἐδῶ, γέρων . . . Εἶνε ἀδύνατον δι' ἐμὲ νὰ μὴ ἐξερευνήσω μέχρι τέλους τὰ μυστήρια τὰ περικλειόμενα εἰς αὐτὸ τὸ ὑπόγειον . . .

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπανέλαβε τὴν πορείαν του καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὸν διάδρομον.

Κεφάλαιον ΙΔ΄.

Ὁ Λαβύρινθος

Ὁ μάγος ἐκφέρων κραυγὴν λύσσης καὶ ἀναθέματος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Μαυρικίου καὶ τοῦ ὑπηρέτου του, οἵτινες εἶχον ἤδη γείνει ἄφαντοι εἰς τὴν καμπὴν τοῦ διαδρόμου. Μετ' ὀλίγον τοὺς συνήντησεν. Εἴπομεν ὅτι οἱ τρεῖς εὑρίσκοντο εἰς εἶδός τι στοᾶς εὐρείας δύο μέτρων, κειμένης ἐν τῷ μέσῳ τοίχων λείων ὡς τὸ μάρμαρον. Οἱ τοῖχοι ἔχοντες ὕψος πέντε ἕως ἓξ μέτρων δὲν ἔφθανον μέχρι τοῦ λίαν ὑψηλοῦ θόλου. Εὑρίσκοντο οἱονεὶ ἐν τῷ μέσῳ διπλῶν ἀλεξηνέμων λιθίνων, ἐντὸς ἀπεράντου αἰθούσης, κατοικητηρίου Τιτάνων. Ἐκ τούτου ἐνόησεν ὁ νέος πόθεν προήρχετο τὸ φαινόμενον τῆς καταπληκτικῆς ἠχοῦς, ἣν ἐξήγειρον τὰ βήματά των, καὶ ὁ ἐλάχιστος αὐτῶν λόγος. Ἑκάστη αὐτῶν λέξις προφερομένη διὰ μετρίας φωνῆς ἐξήγειρε κρότον, ὅστις κυλιόμενος μακρὰν ἀπήχει ὡς μυκηθμὸς βροντῆς. Τί ἐκρύπτετο ὄπισθεν τῶν τοίχων ἐκείνων; Ποῦ ἀπέληγον ὅλοι αὐτοὶ οἱ διάδρομοι; Τοῦτο ἀπεφάσισε ν' ἀνακαλύψῃ ἀμέσως.

Ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν του παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Γαργαρίδου καὶ τοῦ Γουέβρου, πρὸς οὓς ἐδείκνυε τὸν περίεργον σχηματισμὸν τοῦ θόλου. Ἀλλ' ὁ Γκουσὰ-Νισὶν δὲν ἀπήντα εἰμὴ ψιθυρίζων λέξεις τινὰς εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον. Δὲν ἀπέκρυπτε τὴν ἀπελπισίαν του, διότι εἶχον εἰσχωρήσει μέχρις ἐκεῖ. Ὁ Μαυρίκιος, χωρὶς νὰ μεριμνᾷ περὶ τῆς συμπεριφορᾶς του, ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ὁ διάδρομος ἐξηκολούθει κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἔμπροσθέν του, ἐφ' ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ἀκτὶς τοῦ φανοῦ του. Ἐν τούτοις παρουσιάσθη μετ' ὀλίγον καμπὴ εἰς τὴν δεξιὰν γωνίαν. Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐδίστασε νὰ εἰσέλθῃ καὶ εἰς αὐτήν. Μετά τινα μέτρα ὁ νέος διάδρομος ἐσχημάτιζεν ἐπίσης καμπὴν καὶ νέαι στοαὶ πρὸς τὰ δεξιὰ διεκλαδίζοντο ἀτελευτήτως. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν παρουσιάζετο καὶ νέα γωνία· καὶ ὁτὲ μὲν ἡ νέα στοὰ προὐχώρει κατ' εὐθεῖαν ἀτελεύτητος ὡς νὰ ἦγεν εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἄλλοτε δ' ἀπεναντίας ἦσαν μαίανδροι βραχεῖς, ἰδιόρρυθμοι, οἵτινες ἐφαίνοντο οἱονεὶ περιστρεφόμενοι περὶ ἑαυτούς. Εἰς μάτην ἐβάδιζον ἀδιακόπως, εὑρίσκοντο πάντοτε εἰς διαδρόμους ἀπαραλλάκτους καὶ οὐδέποτε ἔφθανον εἰς μέρος τι εὐρυχωρότερον ἢ ἀξιολογώτερον, μεθ' ὅλην τὴν κουραστικὴν πορείαν των.

Περιῆλθον οὕτω ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν. Οἱ ἐρευνηταὶ ἤρχισαν νὰ καταβάλλωνται ἐκ τοῦ κόπου, διότι τὸ ἄγονον ἐκεῖνο ἐρευνητικὸν ταξείδιον ἐντὸς τῆς βαρείας καὶ πλήρους ὑπογείων ἀναθυμιάσεων ἀτμοσφαίρας καθίστατο ἐπὶ τέλους ἀφορήτως ἐπίπονον. Οἱ τρεῖς ἄνδρες ἐσταμάτησαν. Ὁ Μαυρίκιος ἀπέμαξε τὸ μέτωπόν του ὑγρὸν ἐκ τοῦ ἱδρῶτος, καὶ ἐγείρων τοὺς ὀφθαλμοὺς πάλιν παρετήρησε τὸν θόλον.

Ἦτο λίαν ὑψηλὸς καὶ ἡ στερεότης του ἐφαίνετο ἀψηφοῦσα τοὺς αἰῶνας. Ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος διέκρινεν ἀορίστως, ὅτι ἀπετελεῖτο ἀπὸ κτίσματα ὁριζόντια πλησιάζοντα πρὸς ἄλληλα ἀνεπαισθήτως μέχρι τῆς κορυφῆς, ἀποτελουμένης ἐξ ὄγκου βράχου κολοσσιαίου, ἐνόησε δὲ ὅτι ὁ θόλος ἐκεῖνος ἦτο κατεσκευασμένος ὡς τοῖχος ἀντέχων εἰς τὸ ὑπερκείμενον αὐτοῦ βάρος καὶ ἀρυόμενος τὴν δύναμίν του ἐκ τῆς συνεκτικότητος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου βάρους, τοῦθ' ὅπερ εἶνε πράγματι ἡ μαθηματικὴ βάσις τῆς ἀψῖδος.

Digitized by Google

Ἀπὸ τοῦ σκοτεινοῦ ἐκείνου διαδρόμου ὁ θόλος ἐφαίνετο ἀμέτρητος. Αἴφνης μία ἰδέα ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Μαυρικίου. Ἀφοῦ ἠκολούθησε κατὰ τύχην τοὺς δαιδάλους τῶν ἀπαισίων ἐκείνων διαδρόμων, πῶς θὰ ἐξήρχετο. Ποῦ ἦγον αὐταὶ αἱ μυστηριώδεις στοαὶ αἱ συστρεφόμεναι διαρκῶς περὶ ἑαυτὰς ὡς σπεῖραι κοιμωμένου ὄφεως; Μήπως εἶχε κατέλθει ῥιψοκινδύνως εἰς τάφον συμπαρασύρας μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ὑπηρέτην του καὶ τὸν σκαιὸν ἐκεῖνον πρεσβύτην;... Ἦτο ἤδη ἀργά· ὁποία θὰ ἦτο ἆρά γε ἡ ἀνησυχία τῆς Αἰκατερίνης, ἥτις δὲν τὸν ἔβλεπεν ἐπιστρέφοντα; Τί θὰ ἐσκέπτετο αὐτὴ διὰ τὴν παρατεταμένην ταύτην ἀπουσίαν; Ἦτο ἴσως ἐπάναγκες ν' ἀνέλθῃ χωρὶς νὰ προχωρήσῃ περισσότερον κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, θὰ ἐπανήρχετο βραδύτερον νὰ ἐξερευνήσῃ τὰς παραδόξους ἐκείνας κατακόμβας, αἵτινες ἐξετείνοντο ἄγνωστοι καὶ ἄφωνοι κάτωθεν τῆς εὐρείας πεδιάδος.

Ἐνῷ αἱ ταχεῖαι αὗται σκέψεις ἐπήρχοντο εἰς τὸν νοῦν τοῦ Μαυρικίου, τὰ ὄμματά του στραφέντα ἀπὸ τοῦ θόλου εἰς τοὺς τοίχους τοῦ διαδρόμου συνήντησαν τὰ τοῦ Γουέβρου. Ἐρειδόμενος ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀπέναντί του, μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους του ἔρριπτεν ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα ἀστραπηβόλον καὶ τόσον ἄγριον, ὥστε ὁ νέος ἀνεσκίρτησεν ἀκουσίως.

— Τί συμβαίνει, Γκουσὰ-Νισίν; ἀνέκραξε· διατί μὲ κυττάζεις τοιουτοτρόπως.

Ὁ πρεσβύτης δὲν ἀπήντησε, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλοσυρούς, μὲ τὴν μορφὴν ἠλλοιωμένην ἐξηκολούθει νὰ προσηλοῖ ἐπὶ τοῦ νεαροῦ ἀρχαιολόγου τὰ ἀστραπηβόλα αὐτοῦ ὄμματα. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἀγνώριστον, τόσον ἡ ὀργὴ ἢ τὸ μῖσος ἢ τίς οἶδε ποῖον ἄλλο κρύφιον αἴσθημα εἶχεν ἀλλοιώσει τὴν συνήθη αὐτοῦ ἔκφρασιν. Πρὸς στιγμὴν ἐπῆλθεν εἰς τὸν Μαυρίκιον καὶ τὸν Γαργαρίδην ἡ αὐτὴ σκέψις, ὅτι ὁ μάγος ἐγίνωσκε κίνδυνόν τινα ἀπειλοῦντα αὐτοὺς ἐντὸς τῶν ὑποχθονίων ἐκείνων στοῶν, παγίδα τινὰ ἢ βάραθρον καὶ ἡ ἰδέα αὐτοῦ τοῦ κινδύνου τὸν ἔκαμε νὰ παραφρονήσῃ.... Ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία του ἦτο ἀνθρώπου λογικοῦ ἂν καὶ ἀγρία· μὲ ὅλην δὲ τὴν ἔξαλλον ὀργὴν ἣν ἐξέφραζεν ἡ μορφή του, δὲν ἐφαίνετο οὐχ ἧττον μορφὴ παράφρονος. Ὁ Μαυρίκιος ἐπλησίασε μετὰ σπουδῆς τὸν Γουέβρον καὶ ἀποθέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ βραχίονός του;

— Λάλει! εἶπεν αὐτῷ θαρραλέως. Τί ἔχεις; Διατί μὲ παρατηρῇς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Μνησικακεῖς διότι σὲ παρέσυρα ἐδῶ; Ἀλλὰ τέλος πάντων οὐδεὶς σὲ ἠνάγκασε νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς; Ἐξηγήσου, Γκουσὰ-Νισίν... ἢ μᾶλλον ἂς ἐξέλθωμεν πρότερον ἀπ' ἐδῶ καὶ θὰ ἐξηγηθῶμεν, ὅτε θὰ ἐπιστρέφωμεν εἰς τὴν κατοικίαν σου. Αἱ δύο νέαι βεβαίως θ' ἀνησυχῶσι διὰ τὴν ἀπουσίας μας. Ἃς ὑπάγωμεν νὰ τὰς καθησυχάσωμεν. ἂς ἀναβάλωμεν δι' αὔριον τὴν συνέχειαν τῆς ἐξερευνήσεώς μας.

— Καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης δυσηρεστημένος, κύριε Γκουσὰ- Νισίν, ἔχετε μία μούρη, ὁποῦ δὲν εἶνε καθόλου εὐχάριστος... Αὐτὸ τὸ μέρος ἐδῶ εἶνε ποῦ εἶνε πολὺ ὀλίγον τερπνόν. Τί διάβολον! δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κάμνῃς τέτοια μοῦτρα ὡσὰν δαιμονισμένος καὶ νὰ μᾶς βλέπῃς μὲ αὐτὰ τὰ μάτια ἀπὸ τὴν ὥραν ποῦ ἐμβήκαμεν... Σᾶς βεβαιώνω πῶς δὲν εἶνε διόλου εὐχάριστον πρᾶγμα... προξενεῖ τρόμον, ἀλήθεια, κύριε;

Χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς τοὺς λόγους τοῦ ὑπηρέτου ὁ μάγος ἐξηκολούθει νὰ προσηλοῖ ἐπὶ τοῦ Μαυρικίου τὸ αὐτὸ αἰνιγματῶδες καὶ ταὐτοχρόνως ἄγριον βλέμμα. Διὰ μιᾶς ἀνύψωσε ἀμφοτέρους τοὺς βραχίονας, προέβη ἓν βῆμα καὶ ἀποσπῶν τὸν μανδύαν του μὲ κίνημα ἀπελπισίας ἐξέφερε παρατεταμένην στρηνῆ καὶ βραχνὴν φωνήν. Εἶτα δέ, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔκπληκτοι τὸν παρετήρουν:

— Ὦ ἡμέρα τρισκατάρατος!... ἡμέρα πένθους!... ἡμέρα ὀργῆς!... ἀνέκραξε μετὰ φωνῆς διακεκομμένης. Εἰσέδυσαν εἰς τὸ ἁγιαστήριόν σου, ὦ Μίθρα! ἐμίαναν διὰ τῶν ἀκαθάρτων βημάτων των τὸ ἱερὸν ἔδαφος, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἐπάτησαν οἱ πόδες ἀπίστων! Ἀτυχῆ ἱερεῦ! δυστυχισμένε γέρων!.. ἕνεκα σοῦ διεπράχθη ἡ φρικώδης αὐτὴ ἱεροσυλία· σὺ ὡδήγησες τὸν ξένον μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ ναοῦ... Σὺ τὸν ἔφερες ὡσεὶ ἐκ τῆς χειρὸς εἰς τὸ φοβερὸν ἄδυτον, τὸ ὁποῖον ἐσεβάσθησαν εὐλαβῶς οἱ αἰῶνες. Ἂν ἡ βέβηλος πνοή του μολύνῃ τὸν ἱερὸν ἀέρα, ἂν ἡ παρουσία του μιαίνῃ τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἂν ἡ αὐθάδης φωνή του τολμᾷ νὰ προφέρῃ ὑπὸ τοὺς ἱεροὺς τούτους θόλους λέξεις γλώσσης ξένης καὶ νέας, ἕνεκα σοῦ ἐγένετο τοῦτο, ἕνεκα σοῦ!... ὦ ἄθλιε Γκουσὰ-Νισίν, ὦ γενεὰ ἀπαισία!... Ἔμελλες λοιπὸν νὰ λήξῃς τοιουτοτρόπως, νὰ διαψεύσῃς τὴν παράδοσιν, ἣν σοὶ εἶχον κληροδοτήσει χιλιάδες προγόνων... Ὁ ναὸς ἐμιάνθη! Ἡ ἱεροσυλία ἐτελέσθη... Καὶ ὁ ἔνοχος εἶνε ὁ μέγας σου ἱερεύς, ὦ Μίθρα!...

Ὁ πρεσβύτης ἐρρίφθη χαμαὶ πρηνής, διασχίζων τὰ ἐνδύματά του καὶ ἐκφέρων πενθίμους στεναγμούς.

«Ἤθελες νὰ ἐπωφεληθῇς τῆς ξένης ἐπιστήμης, Μοβέδ! ἐψιθύριζε μετὰ πικρᾶς θλίψεως. Ἐνόμισες ὅτι θὰ ἀπατήσῃς τὸν νέον αὐτόν· ἠθέλησες νὰ τὸν χρησιμοποιήσῃς ὅπως ἀνακτήσῃς τὸ μυστικόν, ὅπερ σκληρὰ τύχη ἀφήρεσεν ἐκ τῆς γενεᾶς σου...ὅπερ φεῦ! ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον μετεδίδετο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἀπεναντίας ὁ ξένος ἐπωφελήθη τῶν γνώ-

Digitized by Google

σεών σου καὶ αὐτὸς ἠδυνήθη χάρις εἰς σὲ νὰ εἰσέλθῃ εἰς χῶρον, ἔνθα ἡ παρουσία του μόνη ἀποτελεῖ ὕβριν... Τὸ ἔγκλημά σου εἶνε φρικτόν, ὦ μεγάλε Μοβέδ· καὶ ὁ σκληρότατος θάνατος δὲν θὰ ἦτο διὰ σὲ τιμωρία ἐπαρκής. Ἀπόθανε, ἄθλιε, ἀπόθανε! δὲν θὰ ἔχῃς τὴν εὐτυχίαν νὰ τύχῃς τῆς ταφῆς τῶν προγόνων σου . . . τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ δὲν θὰ ἀναλάβουν τὸν ἐνταφιασμόν σου, ὅπως ἀνέλαβον τὸν τῶν πατέρων σου· τὰ ὀστᾶ σου θὰ μιάνουν τὸν ἱερὸν ἀέρα τῆς κρύπτης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ βεβήλωσις εἶνε μηδαμινὴ ἀπέναντι τῆς φρικώδους ὕβρεως τῆς προσαφθείσης αὐτῷ ἐξ αἰτίας σου . . . ἀπέναντι τῆς παρουσίας τῆς πνοῆς, τοῦ βλέμματος τοῦ ἀκαθάρτου ξένου!....

— Αἴ, μὰ γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ!.... δὲν παύει κιόλας; ἀνέκραξεν ἐπὶ τέλους ὁ Γαργαρίδης, προσβληθεὶς ἐκ τῶν ἐπιθέτων, ἅτινα ἀφειδῶς ἐξέφερεν ὁ μάγος. Τέλος πάντων τὸ δυστύχημα δὲν εἶνε ἀνεπανόρθωτον, καὶ ἂν ἡ ἐδῶ ἔλευσίς μας εἶνε τόσον μεγάλη συμφορά, ἀρκεῖ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ διὰ νὰ περάσῃ . . . Γίνονται τότε μερικοὶ ἐξαγνισμοὶ καὶ τελειώνει τὸ ζήτημα!....

Ὁ γέρων ἀνεπήδησεν αἴφνης καὶ εὑρέθη ὄρθιος ἐκπέμπων κραυγὴν λύσσης.

- Νὰ ἐξέλθετε ἀπ' ἐδῶ! . . ἀνεβόησε μὲ φωνὴν βροντώδη.

Νὰ ἐξέλθετε;.. ν' ἀναφανῆτε εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, νὰ διαδώσητε ἴσως τὸ μυστικὸν τοῦ ἀποκρύφου ναοῦ; Οὐδέποτε, οὐδέποτε!.. Κάλλιον ν' ἀποθάνω μυριάκις!.. κάλλιον ν' ἀλληλοφαγωθῶμεν ἐδῶ μὲ ὅλας τὰς βασάνους τῆς πείνης. Νὰ ἐξέλθωμεν! ναί, βεβαίως, ἠδυνάμην νὰ τὸ πράξω· καὶ ἂν συγκατετιθέμην ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν θὰ ἐπανηρχόμεθα εἰς τὴν αἴθουσαν τότε τῶν μηχανῶν, ἐντὸς ἡμισείας ὥρας, θὰ ἐστρέφομεν τὴν κινητὴν πλάκα — τῆς ὁποίας ἀπεκάλυψα τὸ ἀπόκρυφον, ἄθλιε, παράφρων! — καὶ ἐντὸς δύο ὡρῶν θὰ ἀνηρχόμεθα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους διὰ τοῦ Γκοὺλ-Ἔκ. Ἀλλά, σοῦ ἐπαναλαμβάνω, *δὲν θέλω*! Δὲν θὰ προσθέσω εἰς τὸ κρῖμά μου, τὸ ἤδη ἀρκετὰ φοβερόν, καὶ τὸ ἕτερον κρῖμα τοῦ νὰ σᾶς ἐξαγάγω ἀπ' ἐδῶ! Ἠθελήσατε νὰ εἰσέλθετε; . . . Ἔστω· μείνατε λοιπὸν ἐδῶ! . . . θ' ἀποθάνετε! ἀλλοίμονον εἰς σᾶς. . . Ἀνάθεμα ἐπὶ τῶν ἀγενῶν ξένων! . . . Μίθρα! εὐδόκησον νὰ δεχθῇς τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν σοῦ προσφέρει ὁ μέγας σου Μοβὲδ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του! . . Οἱ Φράγκοι οὗτοι εἶνε μηδέν· ἀλλὰ σοῦ προσφέρει τὴν ἰδικήν του ζωήν, τὰς ὑπολειπομένας του ἡμέρας, τὰς ἀφιερωμένας εἰς τὴν λατρείαν σου. Μία ἀσθενὴς νεᾶνις θ' ἀπομείνῃ μόνη ἐκ τῆς γενεᾶς, ἥτις ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον πιστῶς σὲ ὑπηρέτησε. Γινώσκει αὐτὴ τὰς διαταγάς μου . . . Κατέχει πᾶσαν τὴν ἐπιστήμην μου. Ἀτυχὴς κόρη! Θὰ δυνηθῇ αὐτὴ νὰ κάμῃ χρῆσιν ἀνταξίαν τῆς ἰσχύος, ἣν παρέδωκα εἰς τὰς ἀσθενεῖς της χεῖρας; Ὦ Λεϊλά, Λεϊλά! . . πᾶσα ἡ ἐλπὶς τοῦ ἁγίου Λαοῦ ἐναπετέθη εἰς σέ! . . Μίθρα! ἡ χείρ σου κατέπεσε βαρεῖα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· διατί νὰ μὴ ἔχω ἕνα υἱόν, ὅπως μὲ διαδεχθῇ, ὅπως ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα, τὸ ὁποῖον διέπραξα ἐκ τοῦ πόθου μου, ὅπως ἐπανεύρω τὸ ἁγιαστήριόν σου; . . . Φεῦ! ἀτυχῆ γέρων! Ἡ γενεά μου ἐξέλιπε· καὶ δὲν ἔχω παρὰ μίαν ἀσθενῆ κόρην, καὶ τὰ χείλη της θὰ μεταφέρωσι τὸ μυστικὸν τῶν προγόνων εἰς ξένην οἰκίαν! . . Ἡ δόξα σου ἐθαμβώθη, Γκουσὰ-Νισίν! . . Ἀπόθανε! . . Ἡ γενεά σου ἐξέλιπε καὶ σὺ ἄφισες τὸν ξένον νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἁγιαστήριον!

Καὶ ἔπεσεν ἐκ νέου χαμαί, καλύπτων τὴν κεφαλὴν μὲ τὰ ῥάκη τοῦ λευκοῦ χιτῶνός του, τὰ χαμαὶ διεσκορπισμένα. Ἡ παραφορὰ καὶ ἡ ἀπελπισία τοῦ πρεσβύτου ἐκίνησαν τὸν οἶκτον τοῦ Μαυρικίου. Ἐπλησίασε πρὸς τὸν μάγον καὶ προσπαθῶν νὰ τὸν ἀνεγείρῃ:

— Ἄκουσε, εἶπεν αὐτῷ προσηνῶς, σὲ συμπονῶ διὰ τὴν λύπην σου, Γουέβρε. Πίστευσέ με, ἐννοῶ τὴν τύψιν, ἥτις ταράττει τὴν συνείδησίν σου, διότι παρέβης τὰς παραδόσεις τῶν προγόνων σου καὶ ἴσως ἠθέτησες ὅρκον δοθέντα... Πλὴν ὅπως δήποτε, σκληρῶς ἐπιπλήττεις τὸν ἑαυτόν σου, ἐγὼ εἰσῆλθον ἐδῶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς σου.

— Τί μὲ μέλει; . . ἀνέκραξεν ὁ πρεσβύτης ἀπωθῶν αὐτὸν βιαίως. Ἐμίανες διὰ τῆς παρουσίας σου τὸν ἱερὸν Χῶρον καὶ ὀφείλεις ν' ἀποθάνῃς.

— Ποῦ εὑρισκόμεθα λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Εὑρισκόμεθα εἰς τὸν φοβερὸν λαβύρινθον, τοῦ ὁποίου τὸ μυστικὸν εἰς οὐδένα ἄλλον ἦτο γνωστὸν εἰμὴ εἰς τὸν μέγαν Μοβέδ. Οὐδεὶς βέβηλος ὀφθαλμὸς ἢ πούς ἀπίστου εἰσεχώρησέ ποτε ἐν αὐτῷ. Κατεσκευάσθη κατὰ σχέδια χαραχθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων μου ὑπὸ ἐργατῶν ανηκόντων εἰς τὴν φυλήν μας, οἵτινες ἐθανατώθησαν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου των, διὰ νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ διαδώσωσι τὸ ἀπόκρυφον!... ὁ λαβύρινθος αὐτὸς ἐδημιουργήθη διὰ θυσίας χιλιάδων ἀνθρωπίνων ζωῶν. Κρίνε μετὰ τοῦτο, ἂν πρέπει νὰ διστάζω νὰ θυσιάσω καὶ τὴν ἰδικήν σου. Ὁ λαβύρινθος αὐτὸς ἄγει εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, εἰς τὸ κέντρον τοῦ Ναοῦ, εἰς τὸν Ὀφθαλμὸν τῆς Σοφίας, ἁγιαζόμενος διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Μίθρα, καὶ δὲν εἰσεχώρησεν εἰς αὐτὸν ποτὲ εἰμὴ ὁ μέγας ἱερεὺς μόνος, κύπτων ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ μὲ τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου... διότι οὐδ' αὐτὸς ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τόσην τόλμην, ὥστε νὰ ἐνατενίσῃ ἀσκεπὴς τὸ Ἄσυλον τῆς θεότητος!...

Ἕπεται συνέχεια X.

Digitized by Google

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΤΑ ΕΝ ΕΡΕΤΡΙΑι ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Αἱ ἐν Ἐρετρίᾳ ἐνεργηθεῖσαι ἀνασκαφαὶ δαπάναις τῶν κ. κ. Ι. Π. Λάμπρου καὶ Η. Γελαδάκη, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Τσούντα, ἀπὸ τῆς 29 Ἰουλίου μέχρι τῆς 20 Σεπτεμβρίου, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα μετ' ἐνδιαφέροντος περιέμενεν ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος, ἀνταπεκρίθησαν εὐτυχῶς εἰς τὰ ἔξοδα καὶ ἤγαγον εἰς φῶς ἀξιόλογα εὑρήματα. Ἐπὶ δύο μῆνας πολλοὶ ἐργάται ἐργασθέντες ἀνέῳξαν πλείους τῶν 500 τάφων διαφόρων ἐποχῶν, ἀπὸ τοῦ ἕκτου π. Χ. αἰῶνος μέχρι τῶν τελευταίων βυζαντινῶν χρόνων, εἰς διαφόρους θέσεις περὶ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐντὸς τῆς νῦν πόλεως. Οἱ σπουδαιότεροι τῶν τάφων, ἐν οἷς ἀνευρέθησαν ἀξιοσημείωτα ἀντικείμενα, κεῖνται εἰς ἀγρούς, πλησίον τοῦ ἀνασκαφέντος πέρυσι θεάτρου ὑπὸ τοῦ κ. Βαλσταϊν, διευθυντοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς σχολῆς, παραπλεύρως δὲ τῆς ἱερᾶς λεγομένης ὁδοῦ. Καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ κ. Γελαδάκη εὑρέθη ἐν τάφῳ τοῦ τρίτου π. Χ. αἰῶνος, κεκαλυμμένῳ ὑπὸ τριῶν πωρίνων ὀγκολίθων, κάτοπτρον χαλκοῦν μετὰ δύο πωμάτων, ὧν τὸ ἓν φέρει ἐν ἀναγλύφῳ παραστάσει γυναῖκα καθημένην ἐπὶ κύκνου, πρὸς ὃν προσφέρει ὕδωρ ἐντὸς σκύφους, τὸ δὲ ἕτερον, ἐν ἀναγλύφῳ ἐπίσης παραστάσει, γυναῖκα ἐφ' ἵππου, καὶ ἕτερον κάτοπτρον μετὰ πώματος, ἐφ' οὗ προτομὴ γυναικὸς ἀπὸ κροτάφου ἐν ἀναγλύφῳ. Ἐπίσης εὑρέθησαν δύο πυξίδες ἐντὸς τάφων τῆς αὐτῆς ἐποχῆς καὶ κατασκευῆς, ὧν ἡ μία φέρει γυναῖκα καθημένην παρὰ φοίνικα, πλησίον δὲ αὐτῆς τὴν Ἀθηνᾶν καὶ ἄλλας μορφάς, ἡ δὲ ἑτέρα διαφόρους μορφάς. Ἐκτὸς τούτων εὑρέθησαν πολλαὶ λήκυθοι τοῦ τετάρτου καὶ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, ὧν ἡ σπουδαιοτέρα εἶναι ἡμίλευκος μετὰ παραστάσεως πολυχρώμου δύο γυναικῶν καὶ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Λίχας καλός».

Ὁ κ. Λάμπρος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος. Ἀνεῦρεν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἀνασκαφέντας τάφους δύο χάλκινα κάτοπτρα μετ' ἀναγλύφων παραστάσεων λίαν ἐνδιαφερουσῶν· τὸ ἓν τούτων φέρει Πᾶνα, σύροντα τράγον, ἐφ' οὗ κάθηται ἡ *Τραγαία* Ἀφροδίτη, παρακολουθουμένη ὑπὸ τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς περιστερᾶς, τὸ δὲ ἕτερον τὴν Εὐρώπην ἐπὶ ταύρου. Ἐπὶ τῶν ἀνευρεθέντων πηλίνων ἀντικειμένων, ἐκτὸς διαφόρων ὡραίων λευκῶν καὶ ἐρυθρομόρφων ληκύθων μὲ νεκρικὰς παραστάσεις, εὗρεν εἰς βάθος 4 1|2 μέτρων λάρνακα ἐκ πωρίνου λίθου, μήκους μέτρων ἑνὸς καὶ 95, ἥτις ἦτο ἑρμητικῶς διὰ πωρίνου ἐπίσης καλύμματος κεκλεισμένη, ἐπικεχρισμένη δὲ ἔσωθεν διὰ λευκοῦ χρώματος καὶ κεκοσμημένη πρὸς τὰ ἄνω διὰ πλατείας ἐρυθρᾶς ταινίας πλάτους 10 περίπου ὑφεκατομέτρων. Ὁ τάφος οὗτος ἀνήκων εἰς τὸν 5ον αἰῶνα, ἦτο γυναικός, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ εὑρεθέντος κατόπτρου, πιθανῶς δὲ κόρης, ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πυξίδος μετὰ ψιμμυθίου, περιεῖχε δὲ τὰ ἑξῆς πολύτιμα ἀντικείμενα, ἄριστα διατετηρημένα: 1) Λήκυθον λευκήν, ὕψους 0,47 μετὰ δύο νεκρικῶν στηλῶν, ἐπὶ τῆς βάσεως δὲ τῆς μιᾶς τούτων κάθηται γυνὴ καὶ περὶ αὐτὴν ἑτέρα γυνή, δύο ἄνδρες καὶ εἷς ὁπλίτης· 2) ὁμοίαν λήκυθον, ὕψους 0,40 μετὰ στήλης νεκρικῆς, παρὰ τὴν βάσιν τῆς ὁποίας κάθηται γυνὴ ὀδυρομένη, ἑκατέρωθεν δὲ τῆς στήλης

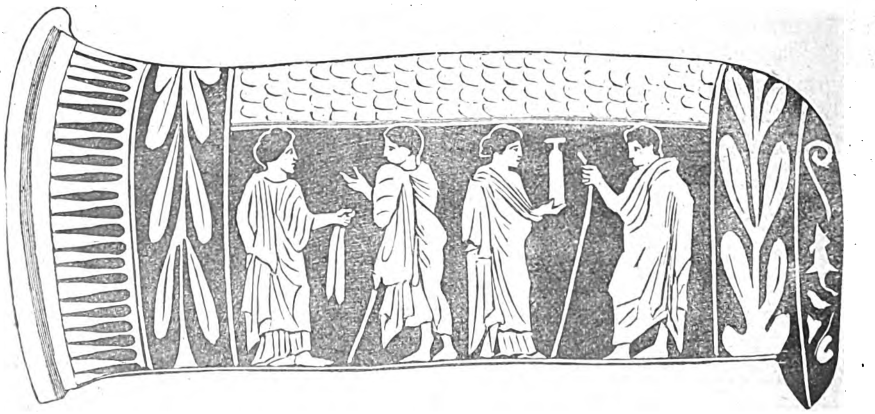

ὑπάρχουσι δύο μορφαί, ὧν ἡ μία φέρει χιτῶνα ποδήρη καὶ ἔνδυμα κυανοῦν μὲ παρυφὰς ἰώδεις καὶ κρατεῖ ἀπὸ ἱμάντος κιβώτιον· 3) ἑτέραν λήκυθον ὕψους 0,39 ἀνάλογον πρὸς τὴν προηγουμένην· 4) ὁμοίαν λήκυνθον ὕψους 0,34 μὲ τρεῖς εἰκόνας, ὄπισθεν δὲ αὐτῆς ἐφ' ὑψηλοῦ βράχου ὑπάρχει λαγωός· 5) κέραμον λεγομένην κοινῶς ὡς ἐκ τοῦ σχήματός της *σέσουλαν*, ἧς ὀλίγιστα μέχρι τοῦδε ἀντίτυπα εἰσὶ γνωστά, ζήτημα δὲ ἀναφύεται ἑκάστοτε μεταξὺ τῶν ἀρχαιολογούντων περὶ τῆς χρήσεώς της.

Ἐκ τῶν παραστάσεων τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν, αἵτινες παραστάσεις εἶναι βακχικαί, ἀμαζονομαχίαι, σκηναὶ καλλωπισμοῦ, δὲν ἐξάγεταί τι περὶ τῆς χρήσεώς της. Ὁ κ. Staduiczka ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν πολλοὶ ἄλλοι κατόπιν παρεδέχθησαν, ὅτι ἦτο κέραμος στολίζουσα ἐξωτερικῶς τὸν τάφον, ἀλλὰ τὴν ἰδέαν αὐτὴν καταρρίπτει ἡ ἐν Ἐρετρίᾳ εὑρεθεῖσα, διότι αὕτη ἔκειτο ἐντὸς τοῦ τάφου. Ἐπισημοτέρα τοιαύτη ἐθεωρεῖτο μέχρι τοῦ νῦν ἡ εὑρισκομένη ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἐν ᾗ εἰσὶ γεγραμμέναι ἑπτὰ μορφαί, ἀδιαφόρου παραστάσεως, ὡς φαίνεται ἐν τῇ παρατιθεμένῃ εἰκόνι. Ἡ εὑρεθεῖσα ὅμως ἐν Ἐρετρίᾳ ἤδη ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου εἶναι τέχνης ἀπαραμίλλου κατά τε τὴν γραφὴν τῶν εἰκόνων καὶ τὴν κεραμευτικήν, φέρει δὲ ἐν ὅλῳ 21 μορφάς. Ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς κεράμου, ὅπου ἡ εἰκονιζομένη φέρει

Digitized by Google

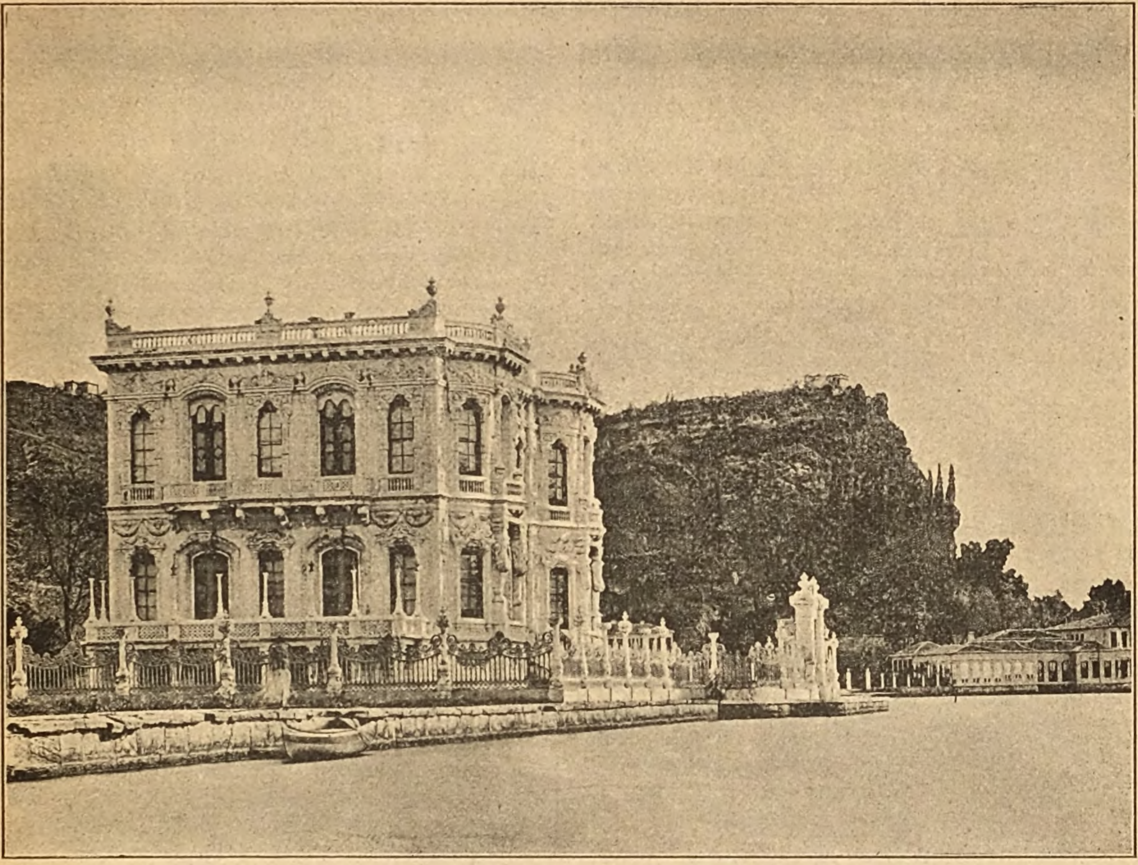

ΤΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΑΚΤΗΣ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ

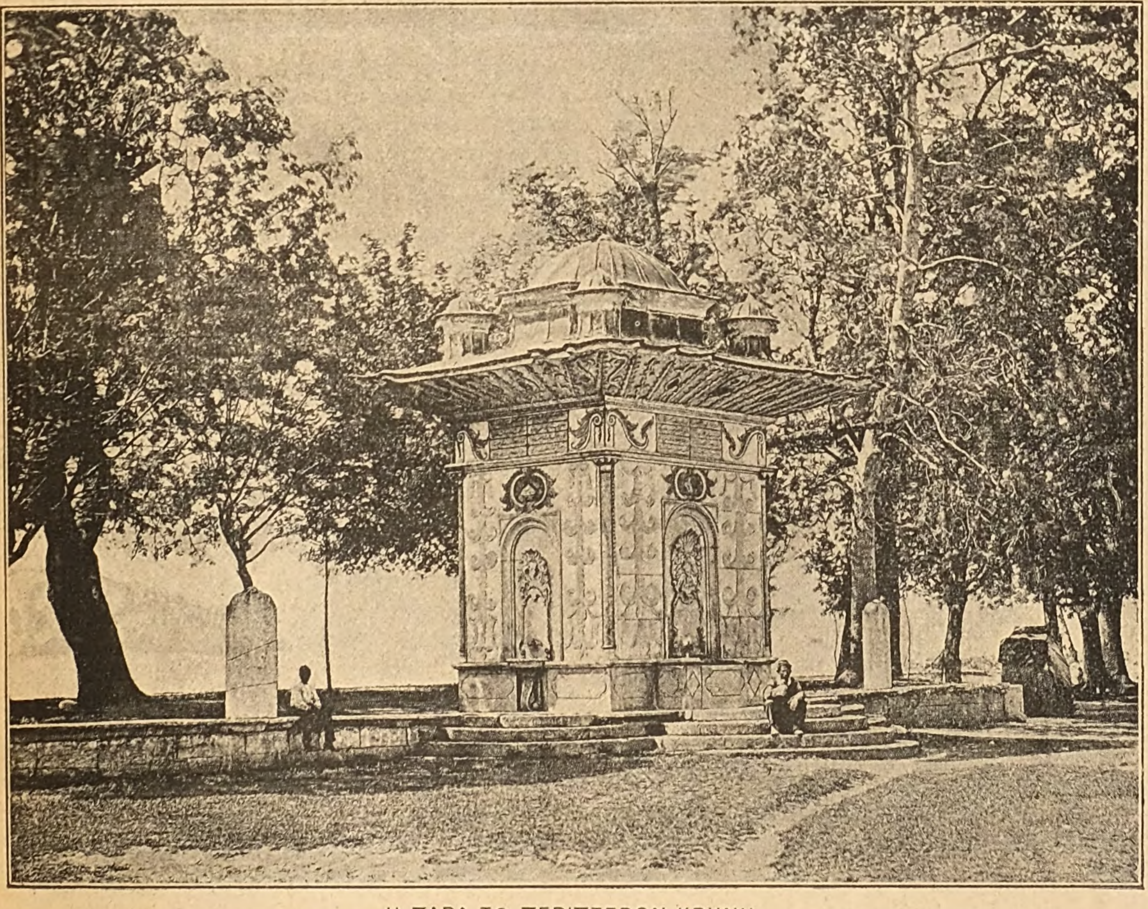

Η ΠΑΡΑ ΤΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟΝ ΚΡΗΝΗ

Digitized by Google

κλάδον δάφνης, παρίσταται δι' ὀκτὼ εἰκόνων ἡ ἀπαγωγὴ τῆς Θέτιδος ὑπὸ τοῦ Πηλέως, ἐπὶ δὲ τῶν δύο πλευρῶν, ἔνθεν μὲν παρίσταται ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, δηλ. τῆς Ἁρμονίας, τοῦ Ἔρωτος, τῆς Πειθοῦς, τῆς Κόρης, τῆς Ἥβης, τοῦ Ἱμέρου, ἔνθεν δὲ ἐν σχέσει πρὸς τὰς προηγουμένας, γαμήλιος παράστασις, εἰκονιζομένη δι' ἐξ μορφῶν. Τὸ ἐξαιρετικὸν δὲ καὶ σπουδαιότατον τοῦ ἀγγείου συνίσταται εἰς τοῦτο· ἐκτὸς τῆς λαμπρᾶς τέχνης καὶ τῶν ἐνδιαφερουσῶν παραστάσεων, πᾶσα μορφὴ φέρει καὶ ἐπιγραφὴν ἐνδεικνύουσαν τὸ ὄνομα τῆς ἀπεικονιζομένης μορφῆς. Καὶ δὲν φαίνονται μὲν ὅλα τὰ ὀνόματα τώρα, διότι εἶναι ἀκόμη ἀκαθάριστος, ἀλλὰ ὅταν καθαρισθῇ θὰ φανῶσιν ὅλα. Τὰ ἤδη φαινόμενα εἶναι ἐπὶ μὲν τῆς πλευρᾶς, ὅπου ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τῆς ἀκολουθίας της: ΑΦΡΟΔΙΤΕ, ΑΡΜΟΝΙΑ, ΕΡΩΣ, ΠΕΙΘΟ, ΚΟΡΕ, ΕΒΕ, ΙΜΕΡΟΣ, ἐπὶ δὲ τῆς γαμηλίου παραστάσεως διάφορα ὀνόματα γυναικῶν ΑΣΤΕΡΟΠΕ, ΗΙΠΟΛΥΤΕ κτλ. Ἐπὶ δὲ τῆς παραστάσεως τοῦ Πηλέως ΛΩΤΙΣ, ΜΕΛΙΤΕ, ΕΥΛΥΜΕΝΕ, ΠΕΛΕΥΣ, ΘΕΤΙΣ κτλ. Τέλος δὲ τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο ἔργον τῆς γραφικῆς καὶ τῆς κεραμικῆς παρουσιάζει καὶ δεῖγμα ἐξαιρέτου πλαστικῆς, διότι κοσμεῖται ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους διὰ προτομῆς γυναικὸς ἐξόχου τέχνης μετὰ σμάλτου, χρωμάτων καὶ ἐπιχρυσώσεως τῆς κόμης.

Ω*

Η ΕΝ ΑΒΟΥΚΙΡ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ἐν τῇ γαλλικῇ ἐφημερίδι «Phare d'Alexandrie» ὁ διακεκριμένος ἀρχαιολόγος κ. Νεροῦτσος ἐδημοσίευσεν ἀνακοίνωσίν τινα σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν πρόσφατον ἐν Ἀβουκὶρ ἀνακάλυψιν. Τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ἡ εἰρημένη ἐφημερὶς προτάσσει τὰ ἑξῆς:

Ῥαμεσσῆς ὁ Β' κατέστη πράγματι ὁ ἥρως τῆς ἡμέρας. Ὁ ἀρχαῖος οὗτος Φαραὼ ἐπανέρχεται μετὰ τόσους αἰῶνας εἰς τὴν ζωήν, ὅπερ ἂν ὑπώπτευέ ποτε καὶ αὐτὸς θὰ ἠπόρει. Εὐτυχῶς ὁ ἀρχαῖος μονάρχης (ὁ 424ος τῆς Αἰγύπτου, ὁ 15ος τῆς ΙΗ' δυναστείας, ἀποθανὼν περὶ τὸ 1554 πρὸ Χριστοῦ) οὐδ' ὑποθέτει κἂν τὰς κακοβούλους φήμας, τὰς ὁποίας οἱ ἀσεβεῖς ἀρχαιολόγοι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος διασπείρουσι περὶ τοῦ βίου του. Πρόκειται τῷ ὄντι νὰ γνωσθῇ ἂν ἡ βασίλισσα Ἐντμάρα, ἡ σύζυγος τοῦ Ῥαμεσσῆ Β', ἤτο ἢ δὲν ἦτο θυγάτηρ αὐτοῦ τούτου τοῦ μονάρχου, παρ' ᾧ ἡ πρὸς τοὺς οἰκείους στοργὴ φαίνεται ὅτι εἶχε φθάσει εἰς ἔνρυθμον ἀνάπτυξιν. Τὸ πρόβλημα δὲ τοῦτο μεγάλως κινεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πλήθους· διότι, ἐὰν δὲν λυθῇ, δὲν θὰ ἠξεύρωμεν ποτὲ ἀκριβῶς κατὰ πόσον εἶνε ἄξιος τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν ὁ ἀδελφὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἀρμαΐδος μονάρχης.

Εὐτυχῶς ἔχομεν τοὺς ἀρχαιολόγους! Καὶ ἂν κεφάλαιά τινα συγχρόνου ἱστορίας οὐδέποτε κατωρθώθη νὰ διαλευκανθῶσιν, αὐτοὶ ἀναλαμβάνουσι νὰ μᾶς διδάξωσιν ἐν πολλῇ ἀκριβείᾳ τί συνέβαινε πρὸ τρισχιλίων καὶ πλέον ἐτῶν. Το μόνον δυστύχημα εἶνε ὅτι δὲν συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ κ. Γρεβῶ, ὁ σοφὸς διευθυντὴς τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τοῦ μουσείου τῆς Γιζέχ, μᾶς ἔλεγε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὅτι ὁ Ῥαμεσσῆς Β' εἶχε νυμφευθῇ οὐ μόνον τὴν θυγατέρα του, ἀλλὰ καὶ τὴν μητέρα του αὐτήν, οὕτως ὥστε ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τέκνα ὄντα συνάμα καὶ ἀδελφούς του, καὶ ἄλλα ὧν ἦτο συγχρόνως πατὴρ καὶ πάππος.

Ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος μᾶς ἐξήγει, ὅπερ δύναται σήμερον ἀλλόκοτον νὰ φανῇ, ὅτι ἐκ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἔπραττον οὕτως οἱ ἀρχαῖοι Φαραώ, πεποιθότες ὅτι ἦσαν ἐπὶ γῆς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ θείου, καὶ ἐπεγαμβρεύοντο πρὸς ἑαυτούς. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μὲ τοιοῦτον σύστημα, οἱ βαθμοὶ τῆς συγγενείας συνεχέοντο κἄπως, καὶ τὰ ληξιαρχικὰ ἀρχεῖα θὰ εἶχον πολλὰ τὰ ἀσαφῆ. Τοῦτο δὲ καὶ σκοτίζει τοὺς ἀρχαιολόγους.

Ἠκούσαμεν τὰς γνώμας πολλῶν ἁρμοδίων ὑπερμαχούντων τῆς θεωρίας ταύτης τοῦ Γρεβῶ. Ὁ Δανῖνος πασσᾶς, οὗ ἡ ἁρμοδιότης περὶ τὰ τοιαῦτα εἶνε ἀδιαφιλονείκητος, ὅστις κατώρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἀγάλματος καὶ ἀναγινώσκει τὰ ἱερογλυφικὰ μετ' ἐξόχου εὐχερείας, ἀσπάζεται ἐντελῶς τὴν γνώμην ὅτι ἡ βασίλισσα Ἐντμάρα ἦτο θυγάτηρ καὶ σύζυγος τοῦ ἀθλίου ἐκείνου Ῥαμεσσῆ.

Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι λαμβάνομεν ἀνακοίνωσιν τοῦ Νέστορος τῆς αἰγυπτιακῆς ἀρχαιολογίας, τοῦ ἰατροῦ κ. Νεροῦτσου βέη, ὅστις ὑπεραμύνεται τοῦ δυστήνου ἐκείνου Φαραώ, τοῦ συκοφαντουμένου. Θὰ ἦτο, λέγει, ὅλως ἀνώμαλον καὶ ἀνήθικον ἐκ μέρους τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' τὸ νὰ συζευχθῇ τὴν κόρην του. Τὴν ἀδελφήν του εἶχε συζευχθῇ, ὅπερ πολὺ εὐαρμοστότερον. Καὶ ὁ Νεροῦτσος βέης μᾶς τὸ ἀποδεικνύει λίαν πειστικῷ τῷ τρόπῳ.

Ἄσμενοι καταχωρίζομεν τὴν ἀνακοίνωσιν, ἣν ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ σοφὸς ἀρχαιολόγος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ὡς ἔχοντος τοῦ λόγου του κῦρος εἰς τὸ θέμα τοῦτο. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι καὶ οἱ λόγοι τῶν ἀντιφρονούντων αὐτῷ ἔχουσι κῦρος, ἀλλ' ἀδιάφορον τοῦτο. Οἱ Ἀλεξανδρεῖς, ἀνήσυχοι μέχρι τοῦδε περὶ τῆς τύχης τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' καὶ ἰδίως οἱ δημοτικοὶ ἡμῶν σύμβουλοι, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ὁποίων μέλλει νὰ τεθῇ τὸ μουσεῖον, εὐτυχεῖς θὰ λογισθῶσι μανθάνοντες τέλος τί νὰ φρονῶσι περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ τόσον διαβοηθέντος ἐκείνου μονάρχου.

Ἰδοὺ τί γράφει ὁ κ. Νεροῦτσος.

Ἐξεπλάγην πρὸ ἡμερῶν μαθὼν ἐκ τοῦ *Φάρου τῆς Ἀλεξανδρείας* ὅτι ἡ ἱερογλυφικὴ ἐπιγραφή, ἡ κειμένη ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τῆς βασιλίσσης συζύγου τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' καὶ φέρουσα τοὺς τίτλους τούτους: *Θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, προσφιλὴς τῷ πατρὶ αὐτῆς, βασιλικὴ σύζυγος καὶ μεγάλη εὐνοουμένη Ἐντμάρα*, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐσφαλμένην ἐξήγησιν, νοθεύουσαν τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην, ἅτε διαπιστοῦσαν ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου ἠσμένιζον συνάπτοντες σκανδαλώδεις γάμους μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν θυγατέρας.

Ἀλλὰ γνωρίζομεν ἀσφαλῶς, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου εἶχον τὸ προνόμιον νὰ νυμφεύωνται τὴν ἰδίαν ἀδελφήν των, καὶ τοῦτο κατὰ περιστάσεις καὶ διὰ λόγους πολιτικούς, ἀλλ' οὐδέποτε τὴν θυγατέρα των. Ὄσιρις ὁ βασιλεὺς τῶν θεῶν ἔδωκε τὸ παράδειγμα συζευχθεὶς τὴν ἀδελφήν του, τὴν θεὰν Ἶσιν.

Τὸ ἔθος τοῦτο, ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ τῶν πολιτικῶν νόμων καθιερωθέν, ἴσχυε καὶ παρὰ τοῖς Πτολεμαίοις. Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφήν του Ἀρσινόην, καίπερ πρεσβυτέραν αὐτοῦ οὖσαν, πεισθεὶς ὑπ' αὐτῆς ν' ἀποπέμψῃ τὴν πρώτην γυναῖκά του, θυγατέρα Λυσικράτους τοῦ Θρᾳκῶν βασιλέως. Ὁ γάμος οὗτος ἦτο ἔγκυρος κατὰ τοὺς νόμους τῆς Αἰγύπτου, καίτοι ὡς αἱμομιξία ἐλογίζετο παρ' Ἕλλησι καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς.

Κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ Πτολεμαίου τοῦ Ἐπιφανοῦς, ἡ πρώτη φέρουσα τοῦτο τὸ ὄνομα, μετέσχε καὶ αὐτὴ

Digitized by Google

ἀλλεπαλλήλως τῆς κοίτης τῶν δύο ἀδελφῶν της, Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος καὶ Πτολεμαίου τοῦ Φύσκωνος. Τοῦ τελευταίου δὲ ὁ υἱός, Πτολεμαῖος ὁ Λάθυρος, ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφήν του Κλεοπάτραν τὴν τρίτην, καὶ ὕστερον ἀπωθήσας ταύτην ἐνυμφεύθη τὴν νεωτέραν ἀδελφήν του Σελήνην.

Τέλος ἡ περιώνυμος Κλεοπάτρα ἡ ἑβδόμη, ἡ τοῦ Φιλοπάτορος, ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐρωτύλη βασίλισσα, ἡ φίλη τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Ἀντωνίου, πρὸ τῶν ἐρωτικῶν περιπετειῶν της ἐνυμφεύθη τὸν ἀδελφόν της Πτολεμαῖον τὸν Διόνυσον, ὄντα κατὰ τέσσαρα ἔτη νεώτερον αὐτῆς, καὶ εἶτα τὸν Πτολεμαῖον ΙΕ' τὸν τελευταῖον τῶν Λαγιδῶν, ὅστις συνέζησεν αὐτῇ τέσσαρα ἔτη μόνον, ἐδηλητηριάσθη δὲ τῷ 44 π. Χ.

Ἡ ἐπιγραφὴ ἄρα, ἡ κεχαραγμένη παραπλεύρως τοῦ κολοσσοῦ τοῦ Ῥαμεσσῆ Β' τοῦ ἀνακαλυφθέντος τελευταῖον ἐν Ἀβουκὶρ καὶ λέγουσα περὶ τῆς βασιλίσσης Ἐντμάρας ὅτι ἦτο «θυγάτηρ τοῦ βασιλέως καὶ προσφιλὴς τῷ πατρί», θέλει νὰ εἴπῃ, τοῦ προκατόχου βασιλέως, τοῦ Ὀσίριδος-Μενεφθᾶ ἢ Ὀσυμανδύου καθ' Ἕλληνας, πατρὸς τοῦ Ῥαμεσσῆ Β'. Προστεθεῖσα δὲ ἡ ἐπιγραφὴ ὅτι ἦτο «βασιλικὴ σύνευνος καὶ εὐνοουμένη», δηλοῖ ὅτι εἶχε συζευχθῇ τὸν ἴδιον ἀδελφόν της, τὸν μέγαν βασιλέα Ἀμονμαὶ - Ῥαμεσσῆν Β' «τὸν προσφιλῆ τῷ θεῷ Σήθ». Ὅ,τε Ῥαμεσσῆς καὶ ἡ Ἐντμάρα ἦσαν τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τέκνα, καὶ οὐχὶ ἡ δευτέρα θυγάτηρ τοῦ πρώτου, ὡς διατείνονται οἱ νεότευκτοι ἀρχαιολόγοι, ὧν βρίθει ἡ καλὴ πόλις τῶν Ἀλεξανδρέων.

Πρὸς χάριν τῶν «φιλοτέχνων ἀρχαιολόγων» καὶ μάλιστα «τοῦ τόσον ἀξιεράστου ὅσον καὶ πολυμανθοῦς», ἀρχαιολόγου ὅστις ὡδήγησε τὴν πρόσφατον ἐπιστημονικὴν ἐκδρομήν, θὰ προσθέσω ὀλίγας λέξεις περὶ αὐτῶν τῶν τόπων, ἐν αἷς ἐνεργοῦνται τανῦν αἱ ἀνασκαφαί.

Ἐπισκεπτόμενός τις τὰς ὄχθας τοῦ Ἀβουκίρ, μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίων οἰκοδομῶν, ὀφείλει νὰ διακρίνῃ·

1ον. Τὴν μικρὰν αἰγυπτιακὴν πόλιν Μένουθιν, μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἴσιδος τῆς Μενουθιάδος καὶ τῶν ὑποχθονίων τάφων οἵτινες ἐκαλοῦντο *ὑπόγεια*, καὶ ὄχι κατακόμβαι. Τὸ δεύτερον ὄνομα ἀποδίδεται εἰς τοὺς τάφους τοὺς χριστιανικούς.

2ον. Τὴν ἑλληνικὴν κώμην τῶν μακεδονικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν χρόνων, τὸ καλούμενον Ζεφύριον, μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Σωτείρας Ἀρτέμιδος, καὶ μετὰ τῶν ἐπαύλεών του καὶ ἄλλων εὐμαρῶν οἰκοδομημάτων.

3ον. Τὸ ἀκρωτήριον Ζεφύριον, μετὰ τοῦ τεμένους Ἀφροδίτης τῆς Ἀρσινόης, τοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Καλλικράτους ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τοῦ βράχου, καὶ ἀφιερωθέντος ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῶν κινδυνευόντων πλοίων.

4ον. Τὸ βυζαντινὸν μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Κύρου, τὸ κοινῶς καλούμενον μοναστήριον τοῦ Ἀββᾶ Κύρ, ὅθεν προῆλθε τὸ νεώτερον ὄνομα Ἀβουκὺρ ἢ Ἀβουκίρ. Τὸ μοναστήριον, βλέπον πρὸς τὴν θάλασσαν, κατεποντίσθη, γενομένου φοβεροῦ σεισμοῦ, μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ἡ θάλασσα ἀποσυρθεῖσα τῶν παραλίων, τὰ κατέκλυσεν εἶτα μανιωδῶς, καταρρίψασα τὰς οἰκίας καὶ πνίξασα τοὺς κατοίκους. Ἕτερον μέρος τῶν ἐρειπίων κατακλύζεται τανῦν ἕνεκα τῆς καθιζήσεως τοῦ προαιωνίου ἐδάφους, ἐξακολουθύσης ἔτι.

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 217

Ταύτης λοιπὸν τῆς νέας τῶν πραγμάτων κλίσεως καὶ διευθύνσεως, ἣν δὲν ἠξεύρομεν ἂν καλῶς ὑπετυπώσαμεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ μετάσχῃ καὶ ἡ γραμματεία· καὶ δὴ ἐρχόμεθα ἐπὶ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῆς. Ἀφ' οὗ δηλαδὴ οὐσιωδῶς μετεβλήθησαν τὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα τὴν ἐνέπνεον, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ προσλάβῃ μορφὴν ἄλλην ἐκείνης, ἣν εἶχεν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Κικέρωνος, ἤτοι κατὰ τὴν ἀμέσως προηγουμένην γενεάν. Ὄχι πλέον ὅπως ἄλλοτε ἡ Ῥώμη καὶ ἡ Πολιτεία, ἀλλ' ἡ Ῥώμη καὶ ὁ Αὔγουστος ἐγένοντο τὸ κέντρον τῆς κινήσεως καὶ ἐν τοῖς γράμμασιν. Ὁ αὐτοκράτωρ διὰ τῆς εὐνοίας ἣν ἐπεδαψίλευεν εἰς τοὺς τῶν γραμμάτων καλλιεργητάς, ὑποβοηθούμενος εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀσινίου Πολλίωνος, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ Μαικήνα, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ Βαλερίου Μεσσάλα, ἔκαμεν ὥστε νὰ ὑπουργῶσι καὶ ὑπηρετῶσι τὰ γράμματα εἰς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ σκοπούς, τὰ κατέστησεν, ὡς εἴπομεν, ὄργανον τῶν μεταρρυθμιστικῶν σχεδίων καὶ κήρυκας τῶν ἐπαίνων του. Ὅθεν ἔγινεν ἡ ποίησις μάλιστα, ἀλλὰ καὶ ἡ γραμματεία καθ' ὅλου, θρησκευτικωτέρα καὶ ἠθικωτέρα κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ βάθος ὀλιγώτερον εἰλικρινὴς ἢ πρότερον καὶ κολακευτικωτέρα, τοῦτο ὅμως ὄχι, ὡς ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν, ἀπὸ σκοποῦ καὶ ἀπὸ κακῆς προθέσεως, ἀλλ' ἐκ πεποιθήσεως καὶ προνοίας ὑπὲρ τοῦ τότε νομιζομένου ἀγαθοῦ. Τούτου δὲ φυσικὴ ἀκολουθία εἶναι, ὅτι εἴδη τινὰ τοῦ λόγου ἔπρεπε νὰ καταπέσωσι καὶ κατέπεσαν, οἷον ἡ ῥητορεία, ἥτις ζῇ καὶ ἀναστρέφεται καὶ προκόπτει μόνον ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ, καὶ γενικώτερον εἰπεῖν τὸν πεζὸν λόγον ἐπεσκίασεν ἡ ποίησις, ἥτις τρεφομένη ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τῆς κλασικῆς καὶ τῆς ἀλεξανδρινῆς, ἔφθασε μάλιστα ὡς πρὸς ἐξωτερικὴν μορφὴν καὶ τὴν ὁριστικὴν διατύπωσιν τοῦ ποιητικοῦ τῆς λέξεως χαρακτῆρος — διότι ἄλλως ὁ λόγος περὶ αἰσθήματος καὶ πάθους ποιητικοῦ—εἰς ἀνυπέρβλητον τελειότητα καὶ ἀκμήν. Διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς κατὰ τὴν πε-

Digitized by Google

ρίοδον τῆς ποιητικῆς ἀκμῆς ἔμεινεν ὀπίσω ὁ πεζὸς λόγος, διότι δηλαδὴ ἡ μεγάλη τοῦ ποιητικοῦ λόγου ἀνάπτυξις βλαβερῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τὸν πεζὸν λόγον, ὅστις ἄλλως δὲν ἦτο καὶ εὐχερὲς τότε νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτερον τελειότητος σημεῖον μετὰ τὸν Κικέρωνα καὶ τὸν Καίσαρα. Ὅτι δὲ ἡ γραμματικὴ δρᾶσις τοῦ ἄνθους ἐκείνου τῶν Αὐγουστείων ποιητῶν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ προκαλέσῃ ἀντίδρασιν εἶναι αφ' ἑαυτοῦ φανερόν. Τίς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Ὁρατίου ἀγνοεῖ τοὺς δυσηρεστημένους ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἠρέσκοντο εἰς τὴν σύγχρονον ποίησιν, ἀλλ' ἐπροτίμων καὶ ἐπῄνουν τοὺς παλαιούς; Καὶ χωρὶς δὲ νὰ τὸ εἴπωμεν εὐχερῶς, ἐννοεῖται ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἀπεφαίνοντο οὕτω ὑπείκοντες εἰς ὡρισμένας καὶ σταθερὰς ἀρχὰς ὄχι μόνον γραμματειακάς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ πολιτειακάς. Ἐκεῖνοι ἐν *πᾶσι* προετίμων τὰ *παλαιά*, ἦσαν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τοῦ Αὐγούστου καὶ τῶν οἱωνδήποτε ὀπαδῶν του. Ἀλλ' οἱ ἀγῶνές των ὑπῆρξαν μάταιοι· οὔτε τὸ ἀρχαῖον πολίτευμα ἀνέζησε πλέον, οὔτε οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ ἠδυνήθησαν νὰ καταβάλωσι τοὺς νέους. Ὁ Βιργίλιος καὶ ὁ Ὁράτιος θὰ ζῶσιν ἐφ' ὅσον θὰ ζῇ ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ ἡμέρωσις, τοῦ δὲ Ἐννίου καὶ τῶν ἄλλων παλαιῶν, τῶν πλείστων, μετ' εὐλαβείας περισυλλέγομεν οἱ φιλόλογοι λείψανα μόνον καὶ ἀποσπάσματα. Τῶν συγχρόνων τὴν γνώμην ἐκύρωσε καὶ ἡ γνώμη τῶν μεταγενεστέρων. Δὲν ἦτο δὲ τυχαία τις ἡ γνώμη τῶν συγχρόνων, διότι οὐδέποτε ἄλλοτε πρότερον ὑπῆρξε παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καθ' ὅλου τόσον διαδεδομένη ἡ παιδεία ὅσον τότε, ἐπὶ Αὐγούστου. Τότε εἶχον ἱδρυθῆ καὶ βιβλιοθῆκαι δημόσιοι, ἡ τοῦ Πολλίωνος ἐν τῷ ἀτρίῳ τῆς Ἐλευθερίας, ἡ τοῦ Αὐγούστου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Παλατίῳ καὶ ἡ ἄλλη ὡσαύτως τοῦ Αὐγούστου ἐν τῇ Ὀκταβίᾳ στοᾷ. Τότε εἶχεν εἰσαχθῆ τὸ ἔθνος τοῦ νὰ γίνωνται ἐνώπιον ἀκροατῶν ἐπὶ τούτῳ προσκαλουμένων δημόσια ἀναγνώσματα ποιητικῶν ἢ πεζῶν συνθεμάτων, ὅπερ ἔθος ἔσχε τοῦτο ἴσως τὸ κακὸν ἐπακολούθημα, τοῦ νὰ καταστήσῃ οὕτως εἰπεῖν ἀριστοκρατικωτέραν κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἰδίως μορφὴν τὴν ποίησιν, ἕνεκα τοῦ περιωρισμένου καὶ ἐκλεκτοῦ κύκλου τῶν ἀκροατῶν, δι' οὓς προωρίζετο.

Τοιοῦτος εἶναι περίπου ὁ γενικὸς χαρακτηρισμός, διὰ μεγάλων γραμμῶν, τῆς Αὐγουστείας γραμματείας.

Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν νέων ὄχι ὀλίγον ἐπέδρασεν ἡ νέα τάξις τῶν πραγμάτων.....

Ἂς ὁρίσωμεν τώρα χρονολογικῶς τὴν περίοδον, περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν. Ἂς τάξωμεν τὰ χρονικὰ σημεῖα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῆς περιόδου ταύτης, ἐντὸς τῶν ὁποίων χρονικῶν σημείων θὰ περιλάβωμεν τοὺς Αὐγουστείους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς καὶ θὰ καταλέξωμεν τὰ προϊόντα τῆς διανοίας καὶ τῆς τέχνης αὐτῶν. Κυρίως εἰπεῖν ὁ αἰὼν τοῦ Αὐγούστου πρέπει νὰ ἄρχηται κατὰ τὸ ἔτος 31 π. Χ. ὅτε συνέβη ἡ παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχία, ἥτις καὶ ἔκρινε τὰ πράγματα ὑπὲρ τοῦ Ὀκταβίου. Ἀλλ' ἂν λάβωμεν τὸ ἔτος τοῦτο ὡς ἔτος τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου, ποιήματά τινα τοῦ Βιργιλίου ἐκ τῶν Βουκολικῶν, καί τινα τοῦ Ὁρατίου, προγενέστερα ὄντα, θὰ μείνωσιν ἔξω τῆς Αὐγουστείας περιόδου, ὅπερ ἄτοπον. Ὁλόκληρος ὁ Βιργίλιος καὶ ὁλόκληρος ὁ Ὁράτιος πρέπει νὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, διότι οἱ δύο οὗτοι ποιηταὶ εἶναι ἡ καλλίστη καὶ τυπικωτάτη τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ποιητικὴ ἐκπροσώπησις· ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν πρέπει νὰ ἀναβιβάσωμεν ὀλίγον κατὰ χρόνους τὸ σύνορον καὶ δὴ τάσσομεν αὐτὸ εἰς τὸ ἔτος 42 π. Χ τὸ ἔτος δηλ. τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης καὶ τῆς ἥττης τοῦ Βρούτου καὶ τοῦ Κασσίου. Τὸ δὲ τέλος τῆς Αὐγουστείας περιόδου τάσσομεν φυσικὰ εἰς αὐτὸ τὸ ἔτος τῆς τελευτῆς τοῦ Αὐγούστου, ἤτοι τῷ 14 μ. Χ.

Πρὸ τοῦ Αὐγούστου εἶχον ἤδη ἀποθάνῃ πάντες οἱ ἔξοχοι ἄνδρες οἱ ὁπωσδήποτε λαμπρύναντες τὸν αἰῶνά του: ὁ Βιργίλιος τῷ 19 π. Χ. καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον ὁ Τίβουλλος, ὁ Προπέρτιος τῷ 15 π. Χ. ὁ Ἀγρίππας τῷ 12 π. Χ. ὁ Ὁράτιος τῷ 8 π. Χ. καὶ ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ ὁ Μαικήνας—τῷ 11 μ. Χ. ὁ Μεσσάλας. Μόνον ὁ Ὀβίδιος καὶ ὁ Λίβιος ἐτελεύτησαν ἀμφότεροι τέσσαρα ἔτη μετὰ τὸν αὐτοκράτορα. Ὁ αἰὼν λοιπὸν τοῦ Αὐγούστου ἄρχεται κατὰ τὸ ἔτος 42 π. Χ. καὶ λήγει κατὰ τὸ ἔτος 14 μ. Χ. ἤτοι διαρκεῖ ἔτη *ἓξ καὶ πεντήκοντα*. Ἂν δὲ περιορισθῶμεν εἰς τοὺς ποιητάς,—διότι *ποιητικὴ* εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ περίοδος,—καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιφανεῖς καὶ θελήσωμεν δύο ποιητὰς νὰ τάξωμεν ὡς ὅρια εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τοῦ Αὐγουστείου αἰῶνος, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι μετὰ τοῦ Βιργιλίου ἄρχεται ὁ αἰὼν καὶ λήγει μετὰ τοῦ Ὀβιδίου, ὅστις, ὡς ὁ ἴδιος λέγει, vidit tantum Virgilium, *τὸν εἶδε μόνον*, διότι ἦτο κατὰ εἰκοσιεπτὰ ἔτη νεώτερος· ὅτε δὲ τῷ 19 π. Χ ἀπέθανεν ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὀβίδιος ἦτο μόνον εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν.

Καιρὸς εἶναι νὰ ἴδωμεν τίνας ποιητὰς καὶ τίνας συγγραφεῖς περιλαμβάνει ἡ Αὐγουστεία περίοδος, περὶ οὓς καὶ θὰ ἀσχοληθῶμεν κατὰ τὰ πρῶτα τῆς γραμματολογίας μαθήματα, τίνες εἶναι μάλιστα οἱ ποιηταί, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ δοθῇ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους τῆς ἀκμῆς ἐκεῖνος ὁ ἰδιάζων εἰς τὴν γραμματείαν χαρακτήρ, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐλέγομεν, *ἡ ἀκρίβεια τῆς ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τῆς φιλοκαλίας ἡ ἐντέλεια.*

Ὁποῖαι καὶ τίνες ἦσαν αἱ τύχαι τοῦ πεζοῦ

Digitized by Google

λόγου κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ Αὐγούστου καὶ πῶς τῆς πεζογραφίας τὰ εἴδη σχετίζονται πρὸς τὰς τότε πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς περιστάσεις θὰ ἴδωμεν διὰ μακρῶν ἐν τοῖς γραμματολογικοῖς μαθήμασι. Βεβαίως πλεῖστοι καὶ δὴ ἐπιφανέστατοι ἄνδρες ἠσχολήθησαν περὶ τὰ διάφορα εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ καὶ τοῦ λεκτικοῦ χαρακτῆρος ἡ ἀκρίβεια δεικνύουσιν ἀρχὴν παρακμῆς. Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Καῖσαρ ἔμειναν ἀνυπέρβλητοι. Ἐκ δὲ τῶν συγγραφέων ὀλίγους μόνον ἐδῶ ἀναφέρομεν, ἱστορικοὺς μάλιστα — διότι ἡ ἱστοριογραφία εἶχε τότε εὐρὺ τὸ στάδιον — τὸν Ἀσίνιον Πολλίωνα, τὸν Μεσσάλαν, τὸν Ἀγρίππαν, αὐτὸν τὸν Αὔγουστον, τὸν Ὀκτάβιον Μούσαν, τὸν Τρῶγον Πομπήϊον, τὸν Ὑγῖνον τὸν ἔφορον τῆς ἐν Παλατίῳ βιβλιοθήκης, τὸν πολυμαθέστατον Βέρριον Φλάκκον, τὸν περὶ τὰ τέλη τῆς περιόδου ἀκμάσαντα σοφιστὴν Ῥουτίλιον Λοῦπον, τὸν μέγαν ἀρχιτέκτονα Βιτρούβιον καὶ ἄλλους. Δι' ἡμᾶς ὅμως σήμερον εἷς μόνον ἀνὴρ ἐκπροσωπεῖ κυρίως τὴν ἐπὶ Αὐγούστου πεζογραφίαν, ὁ ἱστοριογράφος Τίτος Λίβιος. Ἐρχόμεθα εἰς τοὺς ποιητάς.

«Ἂν εἰς τὸν Βιργίλιον, λέγει ὁ Patin (α), προσθέσωμεν τὸν Ὁράτιον, ὃν κατέστησεν ἀπὸ τοῦ Βιργιλίου ἀχώριστον ὄχι μόνον ἡ ἐπί τινα ἔποψιν ὁμοιότης τῆς διανοίας, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν τῇ ποιήσει ἐπιτυχία καὶ τοῦ βίου αἱ περιπέτειαι, ἂν τοῦ Ὀβιδίου προτάξωμεν ἐκείνους, οἵτινες προέδραμον αὐτοῦ καὶ οὕτως εἰπεῖν προεκήρυξαν αὐτόν, τὸν Προπέρτιον δηλονότι καὶ τὸν Τίβουλλον, ἂν δὲ προσγράψωμεν ἀκόμη εἰς τὸν βραχὺν τοῦτον κατάλογον τὰ ὀνόματα τῶν διδακτικῶν ποιητῶν Γρατίου καὶ Μανιλίου, καὶ ἀναφέρωμεν τέλος, διὰ τὴν ἐξαίρετον αὐτοῦ κομψότητα, τὸν μυθογράφον Φαῖδρον, ὅστις ὅμως οὐδὲν πιθανώτατα ἐδημοσίευσε πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Τιβερίου, θὰ ἔχωμεν μνημονεύσῃ πᾶν ὅ,τι σχεδὸν σήμερον ἐκπροσωπεῖ τὴν ποίησιν μιᾶς περιόδου *κοινωνικῆς ἠρεμίας*, καθ' ἣν ἡ τέχνη τῶν στίχων ἀνάμικτος πρός τε τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν Ῥωμαίων, κόσμημα τῆς χλιδῆς ἅμα δὲ καὶ τῆς διαφθορᾶς αὐτῶν, ἀπησχόλει συγχρόνως καὶ πολυαρίθμους συγγραφεῖς ἐξαιρέτους καὶ μέγα πλῆθος ἐθελοντῶν ἢ ἐρασιτεχνῶν.» Φοβερὰν ὅμως καταστροφὴν ἐπήνεγκεν ὁ χρόνος. Ἐκ τῶν *πολυαρίθμων ἐκείνων συγγραφέων* καὶ ἐκ τοῦ *μεγάλου πλήθους τῶν ἐρασιτεχνῶν* τῶν διαγωνιζομένων, τῶν ἀνηκόντων εἰς πολλὰς καὶ ποικίλας σχολάς, τί διεσώθη; τί ἐκπροσωπεῖ σήμερον τὴν ποίησιν τοῦ αἰῶνος τοῦ Αὐγούστου; Ἀκούσατε! Ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὁράτιος, ὁ Τίβουλλος, ὁ Προπέρτιος, ὁ Ὀβίδιος. Τίποτε ἄλλο! Τόση δόξα, τόσαι ἐπευφημίαι, τόσα ἐγκώμια, τόσα χειροκροτήματα ἴσως, μάτην ἀπενεμήθησαν, ἐχάθησαν. Καὶ τὸ δυστύχημα εἶναι ὅτι δὲν ἐχάσαμεν μόνον τὰ ἀνάξια λόγου, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς καὶ πολλὰ ἀξιόλογα. Θὰ εἶχε πάντως ἀξίαν τινὰ ἐκεῖνος ὁ Λεύκιος Ἰούλιος Κάλιδος, ὃν ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀττικοῦ μνημονεύει ὁ Κορνήλιος Νέπως λέγων περὶ αὐτοῦ τὰ ἀξιοσημείωτα ταῦτα: «Quem post Lucretii Catullique mortem, multo elegantissimum poetam nostram tulisse aetatem vere videor posse contendere». Elegantissimus μετὰ τὸν Λουκρήτιον καὶ τὸν Κάτουλλον — μεγάλους, πολὺ μεγάλους ποιητὰς — διατείνεται ὁ Νέπως ὅτι ἦτο ὁ Κάλιδος, καὶ ὅμως ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ χωρίον ἐκεῖνο τοῦ Νέπωτος, θὰ ἠγνοοῦμεν καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν του! Μήπως δὲν θὰ εἶχον ἀξίαν τοῦ Γάλλου αἱ ἐλεγεῖαι, αἱ κωμῳδίαι τοῦ Φουνδανίου, αἱ τραγῳδίαι τοῦ Πολλίωνος καὶ τοῦ Βαρίου, τοῦ Ὀβιδίου ἡ *Μήδεια*; Εἶναι δυνατὸν νὰ ἦσαν ὅλως ἀνάξια λόγου ἔργα τὰ ἐπικὰ ποιήματα τοῦ Βαρίου, τοῦ Ραβιρίου, τοῦ Κορνηλίου Σευήρου καὶ τοῦ Πέδωνος τοῦ Ἀλβινοουανοῦ ἢ τὰ διδακτικὰ καὶ περιγραφικὰ τοῦ Μάκρου; Καὶ ὅμως παντελῶς θὰ τὰ ἠγνοοῦμεν ἂν ἄλλοι ποιηταὶ ἢ συγγραφεῖς δὲν ἔκαμνον εὔφημον μνείαν αὐτῶν, ἂν ἔλειπεν ὁ Σενέκας, ὁ Κυντιλιανός, ὁ Πάτερκλος, ἂν ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὁράτιος, ὁ Ὀβίδιος δὲν τοὺς ἐθεώρουν ἴσους καὶ ἐνίοτε ἀνωτέρους των.

Ἐλάβομεν καὶ ἄλλοτε ἀφορμὴν νὰ ὑποδείξωμεν ὅτι καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γραμμάτων οὐδὲν γίνεται ἄνευ λόγου, καὶ τούτου ἕνεκα λόγος τις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὸ ἐδῶ παρατηρούμενον γεγονός. Θὰ ὑπάρχῃ ἀρετή τις ἢ ἀρεταί τινες, δι' ἃς ἐσώθησαν ὅσοι ἐσώθησαν. Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐπὶ τοσοῦτον οἱ ἄνθρωποι νὰ ἠπατήθησαν. Δύναταί τις τὸ πολὺ νὰ δεχθῇ ὅτι ἔργα τινὰ κατὰ τύχην ἐχάθησαν, δὲν διεσώθησαν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ περὶ πάντων. Ὅσα ἐχάθησαν, προφανῶς δὲν ἦσαν *κτήματα ἐσαεί*, ἀλλ' *ἀγωνίσματα ἐς τὸ παραχρῆμα*. Ἐδῶ ἔγκειται ὁ λόγος τῆς ἀπωλείας. Ἀλλ' ὁ λόγος οὗτος δὲν ἐκτυλίσσεται, δὲν ἀναπτύσσεται προχείρως καὶ δι' ὀλίγων λέξεων.... Μανθάνοντες τίνες ἀρεταὶ κατέστησαν τοὺς ἐξόχους ἐκείνους ποιητὰς ἀξίους νὰ ζήσωσι, θὰ ἐννοήσητε συγχρόνως διὰ τί ἔζησαν, θὰ σκεφθῆτε τότε ὅτι οὐδόλως εἶναι θαυμαστὸν τὸ παράδοξον φαινόμενον, ὅτι δηλαδὴ *πεντὰς* ποιητῶν ἤρκεσε νὰ λαμπρύνῃ τὰν κοσμοκράτειραν πόλιν ὅσον καὶ αἱ κατακτήσεις αὐτῆς αἱ ἀχανεῖς, ὅτι ἄδοξος θὰ ἦτο πᾶσα ἡ λοιπὴ δόξα τοῦ Αὐγούστου, ἂν ἡ σκιὰ τοῦ μεγάλου αὐτοκράτορος δὲν ἐπεφαίνετο εἰς τὰς ἔπειτα γενεὰς ἀπαραιτήτως καὶ ἀχωρίστως συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Βιργιλίου καὶ τοῦ Ὁρατίου.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

(1) Etudes sur la poésie latine τόμ. Α' σ. 139.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Η ΕΚΤΡΟΧΙΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ ΚΑΙ Η ΕΚΤΡΟΧΙΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ

Τρυφερὰ κόρη συνελήφθη ἐν Νανσὺ τῆς Γαλλίας ὡς ἔνοχος, ὅτι ἔθεσε λίθους ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς καὶ ἀπεπειράθη νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐκτροχίασιν τοῦ σιδηροδρόμου. Εὐτυχῶς τὸ σχέδιόν της δὲν ἐπέτυχε· μικρὸς κλονισμὸς ἐπῆλθε μόνον, καὶ οὐδὲν συνέβη δυστύχημα. Ἡ ἁμαξοστοιχία ἔβαινεν εἰς Νανσύ, ὅτε ἐν μέσῳ χαράδρας τινός, οὐ μακρὰν τοῦ Σαμβλαὶ καὶ παρὰ τὸν Ἅγιον Ἰουλιανόν, ὁ μηχανικὸς ᾐσθάνθη σφοδρὸν κλονισμὸν τῆς ἀτμαμάξης, ἄνευ ἀπευκταίου εὐτυχῶς. Χωροφύλακες ἐρευνήσαντες κατόπιν εὗρον δύο μεγάλους λίθους, τοὺς ὁποίους οἱ τροχοὶ εἶχον ἐκσφενδονήσῃ μακρὰν τῆς γραμμῆς, ἀφοῦ ἐν ὁρμῇ τοὺς περιέκοψαν. Ἐρωτηθεῖσα ἡ κόρη, διατί ἔπραξε τοῦτο, ἐκθέσασα εἰς κίνδυνον θανάτου ἑκατοντάδας ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν τὴν ἔβλαψαν, οὔτε τοὺς ἐγνώριζε κἄν, ἀπεκρίθη: «Ἤθελα νὰ σκοτωθοῦν μερικαὶς κυρίαις, διὰ ν' ἀποκτήσω κ' ἐγὼ κανὲν καπέλλο μὲ φτερὰ καὶ μερικὰ ὡραῖα φορέματα, ἀπ' αὐτὰ ὁποῦ φοροῦν!» Ἀλλοίμονον! ἕως ποῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ μανία τῆς πολυτελείας. Ἡ κόρη ἐστάλη εἰς τὸ σωφρονιστήριον.

Ο ΠΙΘΗΚΟΣ ΤΖΩΡΤΖ

Πρό τινος ἀνεγράφη καὶ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὁ θάνατος τοῦ περιφήμου πιθήκου τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ζωολογικοῦ κήπου, ὅστις ἐγνώριζε νὰ μετρᾷ ἕως τὰ 20

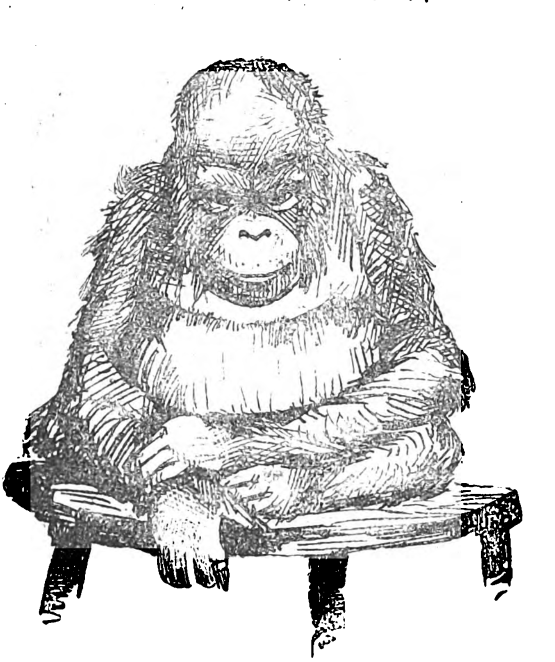

καὶ εἶχε μορφὴν πολὺ ὁμοιάζουσαν πρὸς ἀνθρωπίνην, διὰ τοῦτο δὲ προσείλκυε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὔνοιαν τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοῦ. Ἡ παρατιθεμένη εἰκών του προσεπιμαρτυρεῖ τὴν ὁμοιότητα ταύτην.

ΕΙΔΕ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΗΛΙΚΙΑΝ 95 ΕΤΩΝ

Ἐν τῷ χωρίῳ Λανὼν τῆς κομητείας Καρδιγανσίρης τῆς Μ. Βρεττανίας ὁ αἰδέσιμος Οὐίλλιαμ Ἕρβερτ, πρώην ἀρχιεφημέριος τῆς ἐνορίας, καλέσας πεντακοσίους ἐνορίτας του, προσέφερεν αὐτοῖς τὸ τσάϊ, διὰ νὰ τὸν συγχαρῶσιν ὅτι ἀνέκτησε τὴν ὅρασίν του εἰς ἡλικίαν ἐννενηκονταπέντε ἐτῶν. Ὁ αἰδέσιμος κύριος, ὅστις εἶνε ὁ πρεσβύτατος τῶν κληρικῶν τῆς χώρας, ἐφημέρευσεν εἰς Λανὼν ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνος. Πρὸ ἑξαετίας ὅμως, 89ετὴς ὤν, ἔχασε τὸ φῶς του καὶ παρῃτήθη ἑπομένως τῆς ἐφημερίας. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας ἐνοσηλεύετο παρά τινι διακεκριμένῳ ὀφθαλμιατρείῳ τῆς Μαγχεστρίας. Οἱ καταρράκται ἀφῃρέθησαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ἀνέκτησε τὸ φῶς του, καὶ τώρα εἶνε ἱκανὸς ν' ἀναγινώσκῃ τὴν προσευχὴν ἐπ' ἐκκλησίας ἐν μεγίστῃ εὐκολίᾳ· ὑπεσχέθη δὲ ὅτι θὰ συγγράψῃ τρεῖς ὁμιλίας ἑρμηνευτικὰς τῶν Γραφῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἐκφωνήσῃ ἐπ' ἐκκλησίας τρεῖς τεταγμένας πρὸ τῶν Χριστουγέννων Κυριακάς.

ΑΓΡΙΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ

Εὑρέθη ἐσχάτως ἐπὶ τῆς Πίνδου διαιτώμενος ἄνθρωπος ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἀπορφανισθείς, ἐγκαταλειφθεὶς καὶ διαιτώμενος ἐκεῖ ἐν ἀγρίᾳ ὅλως καταστάσει ἐντὸς σπηλαίων, τρεφόμενος διὰ ῥιζῶν καὶ βαλάνων καὶ ἐν γυμνότητι διατελῶν. Εἶνε ἤδη ἡλικίας νεανικῆς καὶ δὲν δύναται ν' ἀρθρώσῃ λέξιν. Βαδίζει δὲ ὡς πίθηκος, ὁτὲ μὲν διὰ τῶν ποδῶν, ὁτὲ δὲ καὶ διὰ τῶν χειρῶν. Ἡ παράδοξος αὕτη ὕπαρξις ἀπὸ χρόνων γνωστὴ εἰς τοὺς ποιμένας τῆς Πίνδου, ὑφ' ὧν πολλάκις ἐφιλοδωρεῖτο διὰ τυρογάλου καὶ γάλακτος, παρελήφθη ἐσχάτως ὑπὸ γέροντος ἀποστράτου καὶ ἐσύρθη διὰ τῆς βίας εἰς Τρίκκαλα σχοινόδετος. Εἰς τὸν ἄγριον νεανίαν ὁ νέος προστάτης αὐτοῦ ἔδωκε τὸ ὄνομα Σχίρων.

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Οἱ πλεῖστοι τῶν γονέων δίδουσιν εἰς τὰ τέκνα των καλὰς συμβουλὰς καὶ κακὰ παραδείγματα· ταῦτα δὲ μόνον καρποφοροῦν.

★

Πρέπει πρᾶγμά τι νὰ εἶναι ἀπίστευτον διὰ νὰ τὸ πιστεύσῃ ἀσφαλῶς ἡ γυνή.

★

Τὸ πνεῦμα φέρει ἀποτέλεσμα ἀντίθετον τῶν χρημάτων· ὅσον ὀλιγώτερον ἔχει τις τόσον περισσότερον εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του.

★

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ φίλος μου παραπονεῖται διὰ τὰ ἐλαττώματά μου πρὸς ἄλλον φίλον ἢ φίλην, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν μὲ ἀγαπᾷ πλέον.

ΕΝ ΤΩι ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩι

Πρὸ τῆς θυρίδος τοῦ πωλητοῦ γραμματοσήμου:
— Δός μου ἕνα γραμματόσημο τῶν 20.
— Ὁρίστε!
— Μὰ νὰ σοῦ πῶ, στέλνω γράμμα μὲ πένθος, δὲν ἔχετε γραμματόσημο μὲ μαύρη γραμμὴ γύρω.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(9—15 Ὀκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα Ἀθηνῶν	Ἡμέραι 9	10	11	12	13	14	15
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,2	750,9	751,2	752,6	754,1	753,8	752,8
Μέση θερμοκρασία	18,6	19,5	21,2	17,8	18,10	21,30	19,65
Μεγίστη θερμοκρασία	22,8	23,7	23,3	20,5	20,6	17,0	24,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,5	15,3	17,2	15,2	15,6	15,6	14,8
Σχετικὴ ὑγρασία	77	79	89	75	68	66	76
Ἀπόλυτος ὑγρασία	12,30	13,33	15,43	12,72	11,80	11,62	13,27
Βροχὴ	—	—	7,2	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	5	8	0	0	1	5
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.2	ΝΔ.3	ΝΔ .1	ΒΑ.1	ΒΔ.2	ΝΔ.0	ΝΔ.3
Θάλασσα	0	1	0	0	0	0	0

Μέσαι θερμοκρασίαι Εὐρώπης	9	10	11	12	13	14	15
Κέρκυρα	18,0	19,0	20,5	20,5	19,0	20,0	20,0
Βῶλος	16,0	16,5	19,0	17,5	18,0	17,5	19,0
Πάτραι	20,0	19,6	21,5	21,0	20,0	24,5	23,0
Τρίπολις	13,0	14,0	14,0	14,5	18,5	18,5	13,5
Κωνσταντινούπολις	14,0	17,0	16,0	16,5	15,5	14,0	16,0
Ὀδησσὸς	12,6	—	14,8	13,0	11,3	12,3	12,1
Βατοὺμ	14,6	—	—	13,1	—	14,1	—
Παρίσιοι	12,0	13,1	14,8	0,5	6,3	12,9	14,0
Ῥώμη	19,0	20,0	17,5	16,0	18,0	18,5	16,0
Νεάπολις	—	—	—	—	—	19,5	18,5
Βρινδήσιον	19,0	19,0	19,5	20,0	20,5	20,5	18,5
Καλιάρη	23,0	21,0	18,5	20,0	20,5	18,5	20,5
Πάνορμον	21,0	21,0	18,5	19,0	—	—	—
Μελίτη	21,5	17,0	20,0	20,0	21,5	20,5	21,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ νομίσματα. Ἀναγραφὴ τῶν νομισμάτων τῆς κυρίως Ἑλλάδος ὑπὸ Ἰωάννου Π. Λάμπρου. Πελοπόννησος. Ἀθήνησιν 1891.—Κριτικαὶ καὶ ἑρμηνευτικαὶ παρατηρήσεις εἰς Αἰσχύλον κτλ. ὑπὸ Ἀναστασίου Ι. Ζάκα καθηγητοῦ. Μέρος Α'. Αἰσχύλος. Ἐν Ἀθήναις 1890.

Ὅπως οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ οὕτω δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ γῆ διηγεῖται τὴν δόξαν τῶν προγόνων. Παντοειδῆ καὶ πολύτιμα ἀρχαῖα καθ' ἑκάστην ἀναδίδει εἰς τὸ φῶς ἡ γῆ τῆς πατρίδος καὶ παραδίδει εἰς τὴν ἐπιστήμην, μάλιστα δὲ ἐπιγραφὰς καὶ νομίσματα. Καὶ ὅμως πολὺ ὀλίγα εἶναι σχετικῶς τὰ παρ' ἡμῖν ἐκδιδόμενα ἀρχαιολογικὰ βιβλία. Περὶ τὴν νομισματολογίαν μάλιστα ἡ συγγραφικὴ παραγωγὴ ὑπῆρξε παρ' ἡμῖν πολὺ πενιχρὰ κατ' ἀριθμόν. Τὰ ὀλίγα νομισματικὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἔχομεν καὶ τὰ ὁποῖα εἶνε τῷ ὄντι ἀρίστη καὶ πολύτιμος εἰς τὴν ἐπιστήμην συμβολή, ὀφείλονται κυρίως εἰς τὸν μακαρίτην Παῦλον Λάμπρον, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὸν κ. Ποστολάκαν. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ ἤρχισε νὰ πλουτίζῃ τὸν κλάδον τοῦτον καὶ ὁ κ. Σβορῶνος. Τοῦ πατρὸς τὸ παράδειγμα φιλοτίμως ἀκολουθῶν καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Λάμπρος ἐδωροφόρησεν ἡμῖν ἐπ' ἐσχάτων κάλλιστον νομισματολογικὸν βιβλίον, ἐφόδιον ἀπαραίτητον εἰς πάντα περὶ τὰ ἀρχαῖα ἀσχολούμενον, τὸ νῦν ἀγγελλόμενον σύγγραμμα. Περιλαμβάνει τὰ ἀρχαῖα νομίσματα τῆς Πελοποννήσου, ἤτοι ἀκριβῆ καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῶν περιγραφήν, πίνακα γεωγραφικόν, πίνακα τῶν κυρίων τύπων, ἀναγραφὴν τῶν μουσείων καὶ ἰδιωτικῶν συλλογῶν, ἐξ ὧν ἐλήφθησαν τὰ ἐν τοῖς πίναξιν ἀπεικονιζόμενα νομίσματα, σημείωσιν τῶν βιβλίων καὶ μονογραφιῶν, ὧν ἐγένετο χρῆσις κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ βιβλίου, τὴν Μιοννέτειον κλίμακα τὴν ἐμφαίνουσαν τῶν διάμετρον τῶν νομισμάτων καὶ τέλος δεκαὲξ λαμπροὺς φωτοτυπικοὺς πίνακας τῶν περιγραφομένων νομισμάτων φιλοτεχνηθέντας ἐν Winterthur τῆς Ἑλβετίας. Ἐλπίζομεν λίαν ταχέως νὰ ἴδωμεν καὶ τὰ λοιπὰ τεύχη ἐκδιδόμενα, ὥστε νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν πλήρη τὰ *Ἀρχαῖα ἑλληνικὰ νομίσματα*.

Τῶν Κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Ζάκα τὸ δεύτερον μέρος τὸ εἰς τὸν Σοφοκλέα ἀναφερόμενον εἴχομεν ἤδη πρό τινος χρόνου ἀναγγείλῃ. Νῦν δὲ ἀγγέλλοντες πρωθυστέρως καὶ τὸ πρῶτον μέρος ἔχομέν τινα, ὅσον ὁ τόπος ἐπιτρέπει, νὰ προσθέσωμεν. Χαίρομεν ὑπερβαλλόντως ὅτι ἀπό τινος χρόνου οὐκ ὀλίγαι τῶν ἡμετέρων λογίων κριτικαὶ ἐργασίαι ἐφάνησαν ἀναγόμεναι εἰς τοὺς σκηνικοὺς ποιητὰς καὶ ὅτι μεταξὺ αὐτῶν δύναται ὄχι ἀναξίαν λόγου θέσιν νὰ καταλάβῃ καὶ ἡ εὐσυνείδητος τῷ ὄντι ἐργασία τοῦ εὐδοκίμως περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀσχολουμένου καθηγητοῦ κ. Ζάκα. Ὅτι αἱ *Παρατηρήσεις* αὗται καὶ εἰς τοὺς διδάσκοντας καὶ εἰς τοὺς εὐφυεστέρους τῶν διδασκομένων ἀκόμη θὰ εἶναι καλὸν βοήθημα, εἰς πάντα εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀμφοτέρων τῶν τομιδίων ἀναγνώσεως θὰ γίνῃ φανερόν. Καὶ αἱ μὲν ἑρμηνευτικαί του σημειώσεις εἶναι ἱκανῶς εὔστοχοι, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ τῶν κριτικῶν. Ὡς πρὸς τὸν Αἰσχύλον ὅμως τὰ τοῦ κειμένου ἐν τοῖς ἀμφισβητουμένοις χωρίοις ἔχουσι δυστυχῶς οὕτως ὥστε δυσχερέστατον πρᾶγμα εἶναι νὰ ἀποφανθῇ τις ὁριστικῶς περὶ τοῦ εὐπροσδέκτου ἢ ὄχι πάσης προτεινομένης γραφῆς. Σωρεύονται συνήθως εἰκασίαι ἐπὶ εἰκασιῶν, καὶ μόνον τοῦτο ἔχει τις νὰ εἴπῃ: ἂν εἶναι πιθανὰ ἢ ἀπίθανα τὰ προτεινόμενα. Πολὺ πιθανὰ εἶναι λ. χ. τὰ *Ὄγκα Παλλὰς ἀργίπτολις* (Αἰσχ. Ἑπτ. ἐπὶ Θήβ. 488) καθὼς καὶ τά:

Ὄμνυσι δ' αἰχμήν, ἣν σέβει μᾶλλον Θεοῦ
σθένειν πεποιθὼς δὰ μόνων ὑπέρτερον

ἀλλὰ τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι οὕτως ἔγραψεν ὁ Αἰσχύλος;

Ἴσως θὰ ἠδύνατο ὁ κ. Ζ. πολλὰ μέρη συντομώτερον νὰ πραγματευθῇ τινὰ δὲ καὶ ὅλως νὰ παραλείψῃ, ἵνα καταστήσῃ τὸ βιβλίον του εὐχρηστότερον. Πρὸς τί λ. χ. ἐν τῷ β' τομιδίῳ ἡ περὶ τοῦ 92 στίχου τοῦ Αἴαντος τοῦ Σοφοκλέους σημείωσις; Ἡ διὰ τοῦ *καλῶς ὥρισας* ἀπόδοσις τοῦ *ὡς εὖ παρέστης* εἶναι παχυλὸν σφάλμα πασίγνωστον πλέον καὶ ἡ ἐπανόρθωσίς του σχεδὸν περιττὴ ἐν ἐπιστημονικῷ βιβλίῳ. Ὅπως δήποτε—ἀναγκαζόμενοι νὰ εἴμεθα σύντομοι—ἀνομολογοῦμεν ὅτι πολλὴ ὀφείλεται ἡ χάρις τῷ κ. Ζ. παρὰ τῶν νέων μάλιστα ἡμῶν λογίων. Ἐκ τῶν *Παρατηρήσεών* του πολλοὶ θὰ λάβωσι καὶ σκέψεως καὶ μελέτης ἀφορμάς. Σ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικὰ

Ἐξεδόθη ἀγγλικὴ μετάφρασις τῶν «Παραμυθιῶν» τοῦ κ. Γ. Δροσίνη φιλοτεχνηθεῖσα ὑπὸ τῆς γνωστῆς λογίας Ἀγγλίδος κυρίας Ἐλισάβετ Ἔδμονδς. Τὸ βιβλίον φέρει τὴν ἐπιγραφὴν Stories from Fairyland καὶ κοσμεῖται ὑπὸ δύο εἰκόνων, ἃς ἐσχεδίασεν Ἄγγλος ζωγράφος· εἶνε δὲ κομψότατα ἐκδεδομένον ἐν τῇ σειρᾷ τῆς Παιδικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἐκδότου T. Fisher Unwin.

—Ὁ διάσημος Ῥῶσσος συγγραφεὺς Τολστὴ ἐδημοσίευσε δήλωσιν, δι' ἧς παρέχει δωρεὰν τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως ἁπάντων τῶν ἔργων του καὶ ῥωσσιστὶ καὶ ἐν οἱαδήποτε ἄλλῃ γλώσσῃ.

Ἐπιστημονικὰ

Καθ' ἃ ἀνεκοίνωσεν ὁ Βίρχωβ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Βερολίνου, μεταξὺ τῶν εὑρημάτων τοῦ Σλῆμαν ἐν Πελοποννήσῳ ἦτο καὶ σκελετός τις τοῦ Δ' αἰῶνος π. Χ. ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ κρανίου. Ἐκ τούτου καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων εὑρημάτων ὁ Βίρχωβ συμπεραίνει ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶχον μικροτάτας κεφαλάς.

— Ὁ ἠλεκτροτέχνης Γραίϋ ἐν Βοστώνῃ τῆς Β. Ἀμερικῆς ἰσχυρίζεται ὅτι ἐφεῦρε τρόπον, καθ' ὃν θὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου κόσμου τηλεφωνικὴν ἐπικοινωνίαν καὶ δὴ εὐθηνοτέραν τῆς τηλεγραφικῆς.

Θεατρικὰ

Σύσσωμος σχεδὸν ὁ παρισινὸς τύπος συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐκ νέου παραστάσεως τοῦ «Θερμιδὼρ» τοῦ Σαρδοῦ ἐν τῷ Γαλλικῷ Θεάτρῳ καὶ ἄρσεως τῆς κυβερνητικῆς ἀπαγορεύσεως. Τὸ τοιοῦτο δὲ φαίνεται πιθανόν. Ἐν τῷ Γαλλικῷ θεάτρῳ νέα ἔργα θὰ παρασταθῶσι προσεχῶς «La Route de Thèbes» τοῦ Δουμᾶ καὶ «Par le Glaive» τοῦ ποιητοῦ Ῥισπαίν.

Μουσικὰ

Ὁ διάσημος μουσικὸς Ἀντώνιος Ρουβινσταῒν ἀπώλεσεν ἐσχάτως τὴν μητέρα του, ἣν ὑπερηγάπα, ἄγουσαν τὸ 84ον ἔτος. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο εἰς ἄκρον φιλόμουσος, εἰς τὴν μητρικὴν δὲ ἐπίδρασιν ὀφείλει κατὰ πολὺ ὁ Ῥουβινσταῒν τὴν μουσικὴν ἐπίδοσιν αὐτοῦ, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ

Παντοῖα

Εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλαὶ γυναῖκες καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἐξασκοῦσι τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα. Πλὴν τῶν λευκῶν δὲ καί τινες μαῦραι ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις διακρίνονται ὡς δημοσιογράφοι.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΕΚΔΙΔΕΙ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1892

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΓΓΕΛΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΤΑΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν Μ. Μ. Κέρκυραν. Ἐλήφθη συνδρ. Στέλλεται ἀπόδ. 4724.

κ. Ι. Β. Λάρισαν. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Π. Στ. Κέρκυραν. Συνεμορφώθημεν τῇ ἐντολῇ σας.

Ἀναγνωστ. Ὁμ. Μεσημβρίαν. Ἐστάλη καὶ πάλιν τὸ 33.

κ. Ἠσ. Ταϊγάνιον. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα παρὰ τοῦ κ. Π. Ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. Ἐγκαρδίους εὐχαρ στίας.

κ. Π. Γ. Δ. Καχούλ. Στέλλομεν τὰς εἰκ. καὶ τὰ ζητούμενα 5 φύλλα.

κ. Κ. Κρ. Ἐνταῦθα. Ἐλήφθησαν καὶ θὰ δημοσιευθῶσι προσεχῶς.

κ. Ν. Κ. Δ. Ἐνταῦθα. Οἱ στίχοι εἶνε πολὺ ἰσχνότεροι καὶ ἀπὸ τὰ ἴα καὶ ἀπὸ ἐκείνην διὰ τὴν ὁποίαν ἐγράφησαν.

κ. Ι. Ἰω. Βῶλον. Ἐλήφθησαν· στέλλεται ἀπόδ. 3736.

κ. Ν. Ἀλεξάνδρειαν. Εὐχαριστοῦμεν.

Αἰδ. ἱερ. Σ. Μ Μαρκόπουλον. Ἔχετε δίκαιον· συνέβη λάθος κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ φακέλλου. Συγγνώμην.

κ. Α. Θ. Ἐνταῦθα. Εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν Ἑστίαν. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει οὔτε χῶρος οὔτε χρόνος, ὅπως ἀναλύσωμεν αὐτὸ καὶ ἀναπτύξωμεν τὰ σφάλματά του ἢ τὰ προτερήματά του.

κ. Π. Ζ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα. Ἀπαντῶμεν ταχυδρ.

κ. Χρ Σαρ. Δεμιρλί. Ἐλήφθη ἡ συνδρ. καὶ τὸ ἀντίτιμον τῶν βιβλίων, ὧν τὸ ἓν ἀποστέλλομεν, τὸ δὲ ἅμα ἐκδοθῇ.

κ. Κ. Ι. Μ. Βάρναν. Ἐλήφθησαν δρ. 7 καὶ θὰ φροντίσωμεν περὶ ἐκτελέσεως τῶν παραγγελειῶν σας.

κ. Δ. Μ. Κ)πολιν. Ἀκατάλληλον. Τὰ διηγ. τοῦ Ξεν. θὰ σταλοῦν ἅμα τῇ ἐκδόσει.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

—

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

17 Ὀκτωβρίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ Δρ.	Λ.	Πώλησ. Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	475	—	478	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	522	—	525	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	520	—	522	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο. . .	416	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο. . .	380	—	485	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο. . .	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	562	—	562	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3805	—	3815	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	213	—	213	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	73	50	74	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	167	—	168	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	425	—	427	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	210	—	211	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	148	—	149	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	93	—	93	50
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	91	—	93	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	10	26	12
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	—	—	—	—
Λίρα ὀθωμανική. . . . . . , ,	29	70	29	75
Λίρα ἀγγλική	32	65	32	70
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον — Ἀγγλίας :	32	40	32	08
Τρίμηνον — Γαλλίας	127	50	129	50
Ὄψεως — Ἀγγλίας	32	90	33	—
Ὄψεως — Γαλλίας	129	50	130	50

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Νὰ γείνῃς ἀξιωματικός. — Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — Ὁ πόλεμος καὶ ἡ εἰρήνη. — Ὁμοιοπαθητική. — Εἷς Εὐέλπις. — Εἰς τὸ σκότος. — Μονομαχία. — Τὸ πηλίκιον. — Τὸ καθῆκον τοῦ Σκοποῦ. — Στρατιωτικὴ Οἰκογένεια.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσιν ἀντίτυπον ἅμα τῇ ἐκδόσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι δραχ. 1,25:

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς ΕΣΤΙΑΣ

Η ΣΥΛΛΟΓΗ PASSOW

ἡ περιέχουσα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ζητεῖται. Ὁ ἔχων τοιαύτην πρὸς πώλησιν ἂς δηλώσῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ πόσου τὴν πωλεῖ.

Digitized by Google

ΛΑΧΕΙΟΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

ΠΡΟΣΕΧΗΣ ΚΛΗΡΩΣΙΣ

ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΚΕΡΔΙΖΟΥΣΙΝ 63 ΑΡΙΘΜΟΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΠΟΣΑ, ΑΤΙΝΑ ΜΕΝΟΥΣΙΝ ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΑ, ΟΣΑΔΗΠΟΤΕ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΑΝ ΠΩΛΗΘΩΣΙΝ.

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς κερδίζει	**δρ.**	**20000**
Οἱ δύο ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**2500**
Οἱ πέντε ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**500**
Οἱ δέκα ἑπόμενοι ἀνὰ	»	**300**
Οἱ τελευταῖοι τεσσαράκοντα πέντε ἀνὰ	»	**100**

Ἤτοι ἐν ὅλῳ διανέμονται εἰς τοὺς κερδίζοντας

35,000 ΔΡΑΧΜΩΝ

Τὰ κέρδη πληρώνονται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ταμείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τῶν γραμματίων.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀγοράσωσι γραμμάτια ἀποστέλλουσι τὸ ἀντίτιμον πρὸς τὴν **Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας** [**Δραχ. 2 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ — Φράγκα 2 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ**] καὶ ἐπὶ πλέον λεπτὰ 50, ὅπως λάβωσι ταῦτα συστημένα ἐντὸς φακέλλου ταχυδρομικῶς.

Οἱ θέλοντες ὅμως ν' ἀποφύγωσι τὴν πρόσθετον δαπάνην τῆς ἀποστολῆς, δύνανται νὰ ἐμπιστευθῶσι ταῦτα εἰς φύλαξιν ἐν τῷ ταμείῳ τῆς «Ἑστίας». Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λαμβάνουσι γνῶσιν τῶν ἀριθμῶν, οὓς φέρουσι τὰ γραμμάτια ἑκάστου, διὰ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς «Ἑστίας» εὐθὺς ἅμα τῇ ἀγορᾷ. Μετὰ δὲ τὴν κλήρωσιν εἰς τοὺς τυχὸν κερδήσοντας ἀγγέλλεται τοῦτο καὶ τηλεγραφικῶς, ἐὰν δηλώσωσι τοιαύτην ἐπιθυμίαν.

Οἱ κερδήσοντες ἀριθμοὶ θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ «ΕΣΤΙΑ»

Εἰς τοὺς παραγγέλλοντας γραμμάτια πλείονα τῶν 10 γίνεται ἔκπτωσις 10 o|o

ΜΕΤΑ ΤΙΝΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ

ΤΑ ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ

ΑΤΙΝΑ ΕΠΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ

Ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ δραχμὰς 3,50
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 3,50

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὸ ἔργον ἅμα τῇ ἐκδόσει του, ἤτοι ἐντὸς τοῦ Ὀκτωβρίου, δύνανται νὰ ἀποστείλωσιν ἀπὸ τοῦδε τὸ τίμημα:

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 43

ΤΟΜΟΣ Β'.

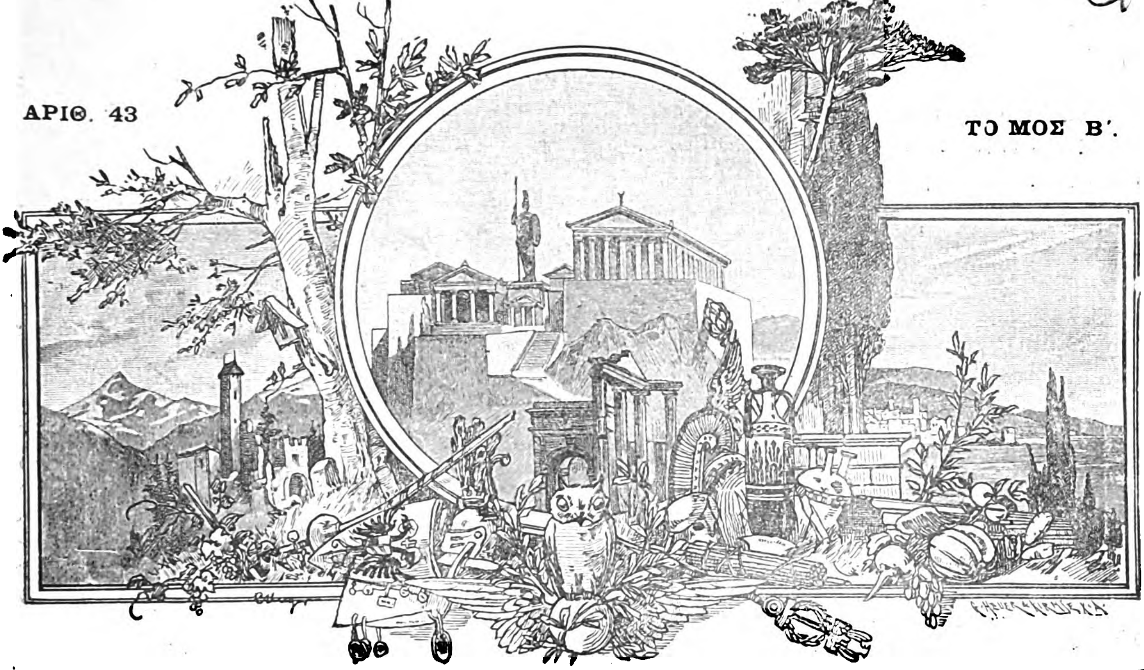

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ : Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ, Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ, Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ, *ποιήματα ὑπὸ Γ. Σουρῆ.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, *μυθιστόρημα ὑπὸ Ἀνδρέου Λωρῆ.*
Η ΔΕΙΛΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ, **Τεχνάσματα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων,** *μετάφρ. Ν. Χ. Ἀποστολίδου.*
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΤΡΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ, *ὑπὸ Πέτρου Κ. Παπαγεωργίου.*
ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : ΤΕΧΝΗΤΗ ΒΡΟΧΗ.
ΣΟΝΕΤΤΑ, ποιήματα ὑπὸ Λ*
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Θεατρικά, Μουσικά, Παντοῖα.**
ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (16—22 Ὀκτωβρίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἑρμυλίνη κατὰ τὸ θέρος. — Ἑρμυλίνη κατὰ τὸν χειμῶνα. — Ἡ πύλη τοῦ Σερασκεράτου ἐν Κωνσταντινουπόλει. — Ὀκτάπους. — Ὁ στρατηγὸς Δύρενφορδ. — Ὁ Σουρῆς, κατὰ γελοιογραφίαν Θέμου Ἀννίνου.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΥΡΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

τίθενται εἰς κυκλοφορίαν τὰ νέα ποιήματα τοῦ Σουρῆ, ἤτοι

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Πωλοῦνται καὶ ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς Ἑστίας πρὸς δραχ. 3. Ταχυδρ. ἐπὶ συστάσει δραχ. 3,50 καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. γρ. 3,50.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς Ἑστίας ἀποστέλλεται εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀναγνώστας αὐτῆς ἀγγελία τῶν Καταστημάτων Π. Δ. Σακελλαρίου.

Τὰ ἐν αὐτῇ ἀναγραφόμενα Λεξικὰ καὶ ἄλλα συγγράμματα, πάντα ἀνεγνωρισμένης ἀξίας καὶ ὡμολογημένης χρησιμότητος συνιστῶμεν ἀνεπιφυλάκτως καὶ ἀναδεχόμεθα προθύμως τὴν προμήθειαν αὐτῶν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 40 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς Ἀλεξάνδρας ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ μνημόσυνον, οὗ μετέσχον πάντες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν Ἱερὰν Σύνοδον σεβ. ἀρχιερεῖς μετὰ δώδεκα ἱερέων καὶ ἓξ διακόνων. Εἰς ταύτην δὲ παρέστησαν ὁ μέγας αὐλάρχης τῶν ἀνακτόρων κ Κουντουριώτης, τὸ Ὑπουργικὸν συμβούλιον, οἱ πρέσβεις τῶν ξένων Δυνάμεων μετὰ τῶν γραμματέων των, ὁ φρούραρχος Ἀθηνῶν, ἅπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν στρατοῦ ἐν μικρᾷ στολῇ, οἱ πολιτικοὶ ὑπάλληλοι, ὁ δήμαρχος κ. Μελᾶς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι. Ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς ἦτο πενθίμως διεσκευασμένος, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τούτου ὑψοῦτο κενοτάφιον, ἐφ' οὗ δίσκος κολλύβων, πέριξ δὲ ἐκαίοντο λαμπάδες. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ μνημοσύνου ἅπαντες οἱ παρασταθέντες κατ' αὐτὸ ἐν τέλει μετέβησαν εἰς τὸν ῥωσσικὸν ναόν, ὅπου ἐψάλη ἐπίσης δοξολογία. Ὡσαύτως δοξολογία ἐγένετο καὶ ἐν τῷ ἀνακτορικῷ ναῷ, ὅπου παρέστησαν αἱ Α. Α. Υ. Υ. ὁ ἀντιβασιλεὺς Διάδοχος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, οἱ βασιλόπαιδες Γεώργιος, Νικόλαος καὶ οἱ αὐλικοί. Καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους, κατὰ τηλεγραφικὴν ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐτελέσθησαν ἐπίσης μνημόσυνα.

— Ἀφίκετο κατ' αὐτὰς ἐκ Σμύρνης ὁ κ. Ν. Κοντούρης τακτικὸς πρόεδρος τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἑλληνικῆς ἀδελφότητος «Ἀθηνᾶς», ὅστις ἐπέδωκε πρὸ τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον τὸ ψήφισμα τῆς εἰρημένης ἀδελφότητος, ἀνακηρυσσούσης Αὐτὸν ἐπίτιμον πρόεδρον, καὶ παρεκάλεσε τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, ἵνα ἀποδεχθῇ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς ἐν τῇ μεγάλῃ πρωτευούσῃ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἑλληνικῆς κοινότητος. Τὸ ψήφισμα τῆς ἀδελφότητος καὶ τὸ συνοδεῦον αὐτὸ δίπλωμα εἶνε γεγραμμένα ἐντὸς ὡραίου λευκώματος ἐκ μαροκίνου, ἐγκεκλεισμένου ἐντὸς πυξίδος ἐκ κυανοῦ βελούδου. Ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ λευκώματος εἰκονίζεται τὸ ἑλληνικὸν στέμμα, ἕπεται δὲ τοῦ ψηφίσματος ὁ κανονισμὸς τῆς ἀδελφότητος καὶ αἱ ὑπογραφαὶ τῶν μελῶν, ἅτινα ἀνέρχονται εἰς τριακόσια καὶ πλέον.

— Κατὰ τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸς σκοπεῖ νὰ ἐπιφέρῃ μεταρρυθμίσεις καταρτίζων τὰ ἑξῆς νομοσχέδια : α') περὶ συστάσεως διοικητικῆς σχολῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἵνα τοῦ λοιποῦ ἐξέρχωνται ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης ὄργανα διὰ πάντας τοὺς κλάδους τῆς διοικήσεως· β') Περὶ ἐνιαυσίων ἐξετάσεων τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, καθιερωμένων ἤδη καὶ ἐν πλείστοις εὐρωπαϊκοῖς πανεπιστημίοις· γ') περὶ καθορισμοῦ τῶν καθηγητικῶν ἑδρῶν ἐν ταῖς διαφόροις σχολαῖς τοῦ Πανεπιστημίου.

— Ἐν τῷ συνταχθέντι τακτικῷ προϋπολογισμῷ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐνεγράφη καὶ ἡ ἀνάλογος δαπάνη διὰ γενικὰ γυμνάσια τοῦ στρατοῦ. Τὰ γυμνάσια ταῦτα θὰ γείνωσι κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔαρος, ὅτε πιθανὸν νὰ προσκληθῶσι πρὸς ἐκγύμνασιν κα δύο ἢ τρεῖς τάξεις ἐφεδρείας. Θὰ διαιρῆται δὲ τότε ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς εἰς τέσσαρας μεραρχίας καὶ ὀκτὼ ταξιαρχίας, αὐξανομένων κατὰ ἓξ ἔτι τῶν συνταγμάτων τοῦ πεζικοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ περιλαμβάνωσι καὶ ἀνὰ ἓν ἔμπεδον τάγμα, κατὰ ἓν δὲ τὰ συντάγματα τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ ἱππικοῦ καὶ κατὰ δύο λόχους τὸ σύνταγμα τοῦ μηχανικοῦ, ἤτοι ἕνα λόχον γεφυροδοποιῶν καὶ ἕνα λόχον διὰ τὴν σιδηροδρομικὴν ὑπηρεσίαν

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διώρισεν ἐπιτροπήν, ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ 3 Σεπτεμβρίου τετραγώνου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται νὰ ἀνεγερθῇ ὁ κεντρικὸς σταθμὸς ἁπάντων τῶν σιδηροδρόμων. Αἱ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι συνεφώνησαν ἤδη πρὸς ἀλλήλας περὶ τοῦ χώρου τούτου, ὅστις ἐκρίθη ὁ καταλληλότερος καὶ περὶ τοῦ καταβληθησομένου ὑφ' ἑκάστης ποσοῦ διὰ τὰς ἀποζημιώσεις καὶ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ κτιρίου κατὰ τὸ καταρτισθὲν ἤδη σχέδιον καὶ προϋπολογισμὸν τῆς δαπάνης.

Digitized by Google

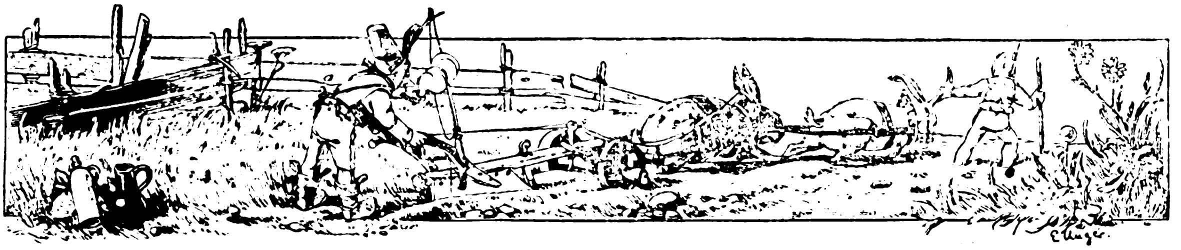

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ

Καὶ τεῖσαι, ἄνθρωπε μωρέ, ποῦ φλυαρεῖς ἐμπρός μου,
ἂν μὲ τὰ ζῷα τὰ λοιπὰ παραβληθῇς τοῦ κόσμου;

Ἔχεις τὴν χαίτη λιονταριοῦ καὶ τὸ κεντρὶ τῆς σφήκας,
ἔχεις πτερὰ τοῦ παγονιοῦ καὶ τοῦ στρουθοκαμήλου,
ἢ τοῦ προβάτου τὸ μαλλί, τὸ γάλα τῆς κατσίκας,
τὰ δόντια τοῦ ἐλέφαντος, τὸ στόμα κροκοδείλου;

Ἔχεις τὸ χιλιμίντρισμα ἐκεῖνο τῆς φοράδας,
ἔχεις λαγοῦ περπατησιὰ καὶ κάβουρα ποδάρια,
ἢ τοῦ ξιφία τὴν οὐρά, ἢ κἂν τῆς σουσουράδας,
ἢ κἂν τῆς πίνας τὸ φαγὶ καὶ τὰ μαργαριτάρια;

Ἔχεις αὐτιὰ τοῦ γαϊδουριοῦ, τῆς κουκουβάγιας μάτι,
ἢ τῆς χελώνας τὸ καυκὶ καὶ τζίτζικα λαρύγγι,
κι' ὁπόταν θέλῃς εἰμπορεῖς, βρὲ ἄνθρωπε σακάτη,
νὰ βγάλῃς ἀπὸ μέσα σου ἱπποποτάμου ξύγκι;

Μπορεῖς νὰ πέσῃς στὸ νερὸ ἀπὸ' ψηλὰ σὰν γλάρος,
καὶ τὸ μακρὺ τὸ ῥάμφος σου μαρίδες νὰ ῥουφήσῃ;
Μπορεῖς καὶ σὺ ν' ἁλατισθῇς καθὼς ὁ μπακαλιάρος
κι' ἀπὸ τ' ἁλάτι τὸ πολὺ νὰ γίνῃς στοκοφίσι;

Μπορεῖς σκουλῆκι ἐνταυτῷ καὶ πεταλοῦδα νᾶσαι
κι' ἀπὸ τὸ σάλιο σου νὰ 'βγῇ μεταξωτὴ λουρίδα,
ἤ, ὅπερ σπουδαιότερον, 'μπορεῖς ν' ἀποκοιμᾶσαι
μ' ἕνα ποδάρι κρεμαστὸς καθὼς τὴν νυκτερίδα;

Μπορεῖς νὰ ζῇς χωρὶς βρακιά, παπούτσια καὶ φωκόλα,
ἢ τρία κἂν πηδήματα νὰ κάνῃς σὰν ζαρκάδι;
Μπορεῖ ἀπὸ τὰ σπλάγχνα σου νὰ ἔβγῃ καμμιὰ κόλλα,
χαβιάρι, αὐγοτάραχο, ἢ τῆς μουρούνας λάδι;

Μπορεῖ ἀπὸ τὸ δέρμα σου νὰ 'δοῦμε μιὰ διφθέρα,
σαμούρια, γούναις στρώματα, παπλώματα, καπόταις;
Μπορεῖς καθὼς τὸν κόκορα μονάχα σὲ μιὰ μέρα
νὰ χωρατεύῃς μ' ἑκατὸ τριάντα πέντε κόταις;

Digitized by Google

Μπορεῖς καὶ σὺ νὰ χώνεσαι στῆς τρύπαις σὰν ποντίκι,
ἢ νὰ πετᾷς σὰν κότσυφας, σὰν σπῖνος, σὰν ὀρτύκι;
Μπορεῖς ποτὲ τὰ ὅσα τρῴς, βρὲ ἄνθρωπε τεμπέλη,
νὰ τὰ μασσᾷς σὰν μέλισσα καὶ νὰ τὰ βγάζῃς μέλι;

Οὔ! νὰ χαθῇς, κηφηναριό.. στῶν μελισσῶν τὸ σμῆνος
ἐσὺ ζηλεύεις μοναχὰ τὴν θέσιν τοῦ κηφῆνος,
καὶ θέλεις πάντα χάρισμα νὰ τρώγῃς στὴν κυψέλην,
ὁπόταν εἶσαι μάλιστα γιγαντομάχος Ἕλλην!

Ὅ,τι μικρὸν καὶ ἀφανὲς ἡ πτέρνα σου πατεῖ
γελᾷ μὲ τὰ καμώματα τῆς λογικῆς ἀγέλης,
κ' ἂν πῇς κ' εἰς ἕνα μύρμηκα 'στὸν κόσμον τί ζητεῖ,
θὰ σ' ἀπαντήσῃ αὐθαδῶς: «ἀμμὲ καὶ σὺ τί θέλεις;»

Ἕνα κουνοῦπι ζωηρὸ ἐκάθισε μιὰ 'μέρα
σ' ἑνὸς βωδιοῦ τὸ κέρατο κι' ἐσφύριζ' ἐκεῖ πέρα,
κι' εἶπε τὸ βῶδι μὲ ψυχρὸν Ἐγγλέζου χαρακτῆρα:
«καὶ ὅταν ἦλθες κ' ἔφυγες χαμπάρι δὲν σ' ἐπῆρα».

Ἂν εἰμπορῇς, βρὲ ἄνθρωπε, 'πὲς του καὶ σὺ αὐτά,
ὅταν 'στ' αὐτιά σου νηστικὸ σφυρίζωντας πετᾷ·
μὲ σφύριγμα καὶ δάγκωμα κακὰ σὲ ξημερόνει,
ἂν δὲν σκεφθῇς δελτάριον ν' ἀνάψῃς Ζαμπιρόνη.

Βλέπεις αὐτὸν τὸν μπούρμπουλα, τὸν ἀφανῆ 'στὸ χῶμα
ποῦ μὲ τὰ πόδια του κυλᾷ τὴν μιὰ καὶ ἄλλη βρῶμα;
μεγάλης ἔτυχε ποτὲ 'στὴν Αἴγυπτον λατρείας
ὡς τοῦ Ἡλίου σύμβολον, δυνάμεως κι' ἀνδρείας.

Καὶ ὕστερα κορδόνεσαι καὶ θεωρεῖς ὡς δῶρον
καὶ τὸ μυαλὸ τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ μυαλὸ τῆς ῥάχης,
σύ, τοῦ Δαρβίνου ἡ μαϊμοῦ, σύ, δίπουν μαστοφόρον,
σύ, ἄνθρωπε θαυμάσιε, ποῦ κακὸ ψόφο νάχῃς!

Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ

Ποῦ νὰ εἶσαι, ὦ ψυχή μου;... δὲν σ' εὑρίσκω πουθενά,
καὶ μὲ κάνεις νὰ θυμώνω καὶ νὰ παίρνω τὰ βουνά.
Ποῦ νὰ κάθεσαι, ψυχή μου; ἀπ' ἐμπρὸς ἢ ἀπ' ὀπίσω;
ὅσο σ' ἕνα κι' ἄλλον τοῖχο τὸ ξερό μου κι' ἂν κτυπήσω,
δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω μήτ' ἐγὼ μηδὲ κανεὶς
ἂν ἐσὺ τὸ αἷμα εἶσαι ἢ τὸ αἷμα σὺ κινεῖς.

Μήπως εἶσαι νοῦς, ὡς γράφει ὁ σοφὸς Ἀριστοτέλης;
Ἀλλ' ἂν εἶσαι νοῦς καὶ μόνον, πῶς δὲν κάνεις ὅ,τι θέλεις;
μή, ὡς λέγει ὁ Σενέκας, εἶσαι σῶμα θέλον θρέψιν;
Ἀλλ' ἂν εἶσαι σῶμα μόνον, πῶς μὲ φέρεις πρὸς τὴν σκέψιν;

Digitized by Google

Εἶσαι δούλη τῆς σαρκός μας ἢ τοῦ σώματος κυρία ;
Ἕνα τάχα μόνον μέρος χωριστὸν ἀποτελεῖς,
ἢ χωρίζεσαι εἰς δύο, ἢ χωρίζεσαι εἰς τρία,
ὅπως γράφει καὶ κηρύττει ὁ Μακράκης ὁ πολύς ;

Ἂν ἐνίοτε μαζί σου ἀπιστῶ καὶ ἀμφιβάλλω,
μὰ πιστεύω πότε πότε πῶς ὑπάρχεις δίχως ἄλλο·
κι' ἂν ὑπάρχῃς, ὦ ψυχή μου, ποῦ θὰ πᾷς σὰν τὰ κορδώσω
καὶ τὸ πνεῦμά μου 'στὰς χεῖρας τοῦ Κυρίου παραδώσω ;

Εἶσαι ἄϋλος, ψυχή μου, καὶ τὴν ὕλην συντηρεῖς,
κι' ὡς τοιαύτη 'στὰ κεφάλια τῶν ἀνθρώπων δὲν χωρεῖς,
ἢ ἐξ ὕλης συγκειμένη πᾶσαν ὕλην κυβερνᾷς
καὶ τοὺς πόθους παροξύνεις καὶ τὰς σκέψεις μας γεννᾷς ;

Ὅλα πρόβλημα καὶ γρῖφος κι' ὅλα λόγια 'στὸν ἀέρα...
Ἔ ! σοφοί, δὲν μ' ἀπαντᾶτε ;... τὴν κακὴ ψυχρή σας μέρα.
Κι' ὅμως τόση βασιλεύει ἁρμονία θαυμαστή,
ποῦ κι' ὁ δύσπιστος πιστεύει κι' ὁ πιστεύων δισπιστεῖ.

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

Ὁ πάλαι Πυγμαλίων, γνωστὸς 'στὴν οἰκουμένην,
ἠγάπησε γυναῖκα εἰς πέτραν σκαλισμένην,
καὶ τόσον ἐρωτεύθη, ὁποῦ τὴν παρεκάλει,
νὰ ζωντανέψῃ μ' ὅλα τὰ πέτρινά της κάλλη,
ὡς ποῦ ζωὴ γεμάτη κ' ἡ πέτρα ἐσηκώθη
κ' ἐκεῖνος ἐζουρλάθη καὶ τὴν ἐστεφανώθη.

Κ' ἐζήλευε μαζί της σὰν ἄγριος 'Οθέλλος,
ἀλλ' ὅμως ὁ ἐρίφης τὴν ἔπαθε στὸ τέλος
καὶ εἶπε τότε μόνος : «καλὰ κ' ἐγὼ νὰ πάθω,
καὶ πρέπει ἀπὸ τώρα καὶ στὸ ἑξῆς νὰ μάθω
πῶς ἂν μὲ κάθε ξύλο μπορεῖ νὰ γίνῃ Γιάννης,
μὰ κι' ὅποια πέτρα κόψῃς καὶ μιὰ γυναῖκα κάνεις».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

Ἐκ τῶν προσεχῶς ἐκδιδομένων νέων ποιημάτων.

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 237

Μετὰ τὴν παράφορον ταύτην καὶ ἐμπαθῆ ἐξήγησιν περὶ τῆς ἱερότητος τοῦ χώρου ὁ Μαυρίκιος βλέπων τὴν λάμψιν τῆς παραφροσύνης ἐξαπτομένην ἐκ νέου εἰς τοὺς κοίλους ὀφθαλμοὺς τοῦ Γουέβρου ἀνέκραξεν :

— Ἀλλὰ τέλος πάντων τί διανοεῖσαι νὰ πράξῃς ;...

— Ἐννοῶ ν' ἀποθάνω εἰς τὴν θέσιν ταύτην μετὰ σοῦ, ὅπως ἐξαγνίσω τὸ σφάλμα μου, ἀπήντησεν ἀγρίως ὁ πρεσβύτης. Ἀ!.. ἔλαβα τὰ μέτρα μου· διότι ὅτε ἀνεχώρησα δὲν ἤμην ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος τοῦ τοιούτου φόβου. Διὰ τοῦτο ἄφησα εἰς τὴν νεαρὰν Λεϊλάν, μόνον καὶ ἀσθενῆ βλαστὸν τῆς γενεᾶς μου, τὴν διαθήκην μου, ἐσφραγισμένην διὰ τῆς μυστικῆς σφραγῖδος. Θὰ τὴν ἀνοίξῃ ἀφοῦ παρέλθῃ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ ὁποῖον τῆς ὥρισα . . . Θὰ ἐκλέξῃ κατὰ τὰς διαταγάς μου σύζυγον ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως (φεῦ! . . φεῦ! . . ἡ δόξα τοῦ οἴκου μου ἐξηφανίσθη!) ὅταν δὲ αὐτοὶ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὴν κρύπτην ταύτην, ἂν ὁ Μίθρας εὐδοκίσῃ ποτὲ νὰ τοῖς τὸ ἐπιτρέψῃ, θὰ εὕρωσι τὰ λευκά μας ὀστᾶ ἐντὸς τοῦ τάφου τούτου. Θὰ λάβωσι τὰ ἰδικά μου καὶ θὰ τα καύσωσι διὰ τοῦ ἱεροῦ πυρός· περιβεβλημένοι δὲ σάκκον καὶ τέφραν, θὰ ἱκετεύσωσι τὴν προσβληθεῖσαν θεότητα νὰ συγχωρήσῃ τὸν ἀτυχῆ ἱερέα της. . . θὰ ῥίψωσι τὰ ἰδικά σας εἰς τὸ βάθος ἀγνώστου βαράθρου καὶ κανεὶς δὲν θὰ ὑποθέσῃ ποτὲ ὅτι ξένος βέβηλος ἐπέδραμεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων . . .

— Σᾶς εὐχαριστῶ! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἀγανακτῶν. Ὡραῖον πρόγραμμα μοῦ ἐκθέτεις!.. Μήπως νομίζεις ὅτι θὰ τὸ παραδεχθῶ ἡσύχως ;

— Εἴτε τὸ παραδεχθῇς εἴτε ὄχι, τί μὲ μέλει; εἶπεν ὁ Γουέβρος μετὰ πικρᾶς περιφρονήσεως. Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς σου εἶνε ὀλίγαι· θ' ἀποθάνῃς εἰς αὐτὸν τὸν τόπον. Εἶνε ἀδύνατον, ἐννοεῖς, *ἀδύνατον* νὰ ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ λαβυρίνθου τούτου χωρὶς νὰ γνωρίζῃς τὸ μυστικόν. Καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἂν ἐρευνήσῃς, καὶ ἡ κόμη σου ἂν λευκανθῇ ὡς ἡ ἰδική μου, καὶ οἱ ὦμοί σου ἂν κυρτωθῶσιν ἀπὸ τὸ φορτίον τῶν ἐτῶν, οὐδέποτε θὰ δυνηθῇς νὰ ἀνεύρῃς τὸ μέσον τῆς ἐξόδου. Τίνι τρόπῳ ἐκ συμπτώσεως θὰ δυνηθῇς ν' ἀνακαλύψῃς συνδυασμὸν ἀριθμῶν ἰδιοτρόπως καὶ αὐθαιρέτως καταρτισθέντα, τὸν ὁποῖον μόνη ἡ μνήμη δύναται νὰ διακρατήσῃ; Πῶς αἱ ἔρευναί σου, ὅσον σπουδαῖαι καὶ ἐνδελεχεῖς καὶ ἂν εἶνε, θὰ δυνηθῶσι νὰ σοῦ ἀποκαλύψωσι ποσάκις ὀφείλεις νὰ στραφῇς πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τ' ἀριστερά, προχωρῶν ἢ ἐπιστρέφων ; Εἶνε πρᾶγμα *ἀδύνατον*. Τὸ ἐννοεῖς καὶ σύ, ὡς καὶ ἐγώ.

— Ἐξήγησέ μου, τοὐλάχιστον, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, διατί μὲ παρεκίνησες νὰ κατέλθω εἰς τὸ Γκοὺλ - Ἕκ, ἀφοῦ ἦτο τοιαύτη ἱεροσυλία ;

— Δύναμαι ἀκινδύνως νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω σήμερον, ἀφοῦ ὁ τάφος ἐκλείσθη ἄνωθέν μας, ἀφοῦ ἀπεχαιρετίσαμεν διὰ παντὸς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀπήντησεν ὁ Γουέβρος μὲ τὸ ψυχρόν του μειδίαμα. Μάθε λοιπὸν ὅτι τὸ Γκοὺλ-Ἕκ καὶ ἡ στοὰ ἡ ἄγουσα εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν δὲν εἶνε ἱερὰ αὐτὰ καθ' ἑαυτά. Δὲν ἔχουσιν ἄλλην σημασίαν εἰμὴ ὅτι φέρουσι πρὸς τοὺς ἱεροὺς τόπους.

Παρεκτὸς τούτου, τὸ μυστικὸν τῆς εἰσόδου τῶν ὑπογείων στοῶν εἶχεν ἀπολεσθῇ συνεπείᾳ περιστάσεων, τῶν ὁποίων τὴν μακρὰν ἀφήγησιν παραλείπω. Ἦτο γνωστὸν ἐν τούτοις ὅτι ὅπως τὴν ἀνεύρῃ τις ὤφειλε νὰ διευθυνθῇ πρὸς βορρᾶν. Ἀλλὰ πῶς νὰ διευθυνθῇ τις πρὸς βορρᾶν εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, στερούμενος τοῦ γλυκέος φωτὸς τῶν ἀστέρων ;.. Σὺ ἦσο κάτοχος μαγικοῦ ἐργαλείου, τὸ ὁποῖον σὲ διδάσκει ν' ἀνευρίσκῃς τὴν διεύθυνσιν. Χάρις εἰς αὐτὸ ἠδυνήθης νὰ μὲ ὁδηγήσῃς εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν. Φθάσας ἐκεῖ ἡτοιμαζόμην νὰ σοὶ εἴπω ὅτι αἱ ἔρευναί μας ἔληξαν, ὅτι εἴχον ἀπατηθῇ ὑποθέσα; ὅτι εὑρίσκετο ναὸς ὑπόγειος εὐρειῶν διαστάσεων, ὅτι αἱ στοαὶ ἃς εἴχομεν διατρέξει ἦγον μόνον εἰς τὸ μικρὸν αὐτὸ ἱερόν. Ἡ ἀδεξιότης τοῦ ἀθλίου ἐκείνου (εἶπε δεικνύων τὸν Γαργαρίδην) σᾶς ἀπεκάλυψε τὴν εἴσοδον τοῦ ναοῦ διὰ τοῦ κινητοῦ λίθου, τὸ μυστικὸν ὅπερ οὐδέποτε ἤθελε μαντεύσει βέβηλος... Σὺ ἠκολούθησες αὐτὸν τὸν ἄθλιον, μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας, ἃς κατέβαλα διὰ νὰ σὲ ἀποτρέψω. Καὶ πάλιν ἀψηφῶν τὴν ὀργήν μου εἰσεχώρησες πρὸς πεῖσμά μου εἰς τὸν ἱερὸν λαβύρινθον!.. Οὐαὶ εἰς σέ, διότι διὰ τῶν ἰδίων σου χειρῶν ὑπέγραψες τὴν καταδίκην σου καὶ ἐσφράγισες τὸν λίθον τοῦ τάφου σου !

— Ἂν ἀποθάνω ἐν τούτοις, δὲν θ' ἀποθάνω μόνος, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος. Ἐτιμωρήθης διὰ τὸν δόλον σου, Γουέβρε. Ἠθέλησες νὰ μὲ ἀπατήσῃς καὶ συνελήφθης ὁ ἴδιος εἰς τὴν παγίδα. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ φανῶ γενναιότερός σου. Ἂν ἀνακαλύψω τὴν εἴσοδον τοῦ λαβυρίνθου σου, μὴ φοβῆσαι ὅτι θὰ σὲ ἀφίσω ἐδῶ. Θὰ ἔλθω νὰ σὲ παραλάβω καὶ νὰ σὲ φέρω διὰ τῆς βίας εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

— Ἀλαζὼν παιδίον! ἀπήντησεν ὁ μάγος· ἐρεύνησε! ἐξαντλήσου εἰς ματαίας προσπαθείας... ἀπόθανε χιλιάκις περιπίπτων ἐναλλὰξ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἀπελπισίαν! μάθε ὅτι ὁ Γουέβρος γινώσκει τὸ μυστικόν, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύνατο ἀκόπως καὶ εἰς τὴν στιγμὴν νὰ ἐξέλθῃ ἀπ' ἐδῶ, ἀλλὰ θέλει ν' ἀποθάνῃ ἐδῶ, διὰ ν' ἀποτίσῃ τὸ ἁμάρτημα τὸ ὁποῖον διέπραξε νὰ σοῦ

Digitized by Google

ἐπιτρέψῃ νὰ εἰσχωρήσῃς... Ναί! καὶ ἐὰν διὰ θαύματος ἤθελες ἀνεύρει τὴν ἔξοδον καὶ ἐὰν ἠθέλομεν εὑρεθῇ ὁμοῦ πρὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς ἐξόδου, θὰ προυτίμων νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὀπίσω μαζί σου, νὰ ἐνταφιασθῶ πλησίον σου εἰς τὸ βάθος τοῦ λαβυρίνθου τούτου, τὸν ὁποῖον ἡ παρουσία σου ἐβεβήλωσε, νὰ σὲ φονεύσω διὰ τῆς χειρός μου ἐν ἀνάγκῃ! παρὰ νὰ σὲ ἀφίσω νὰ ἐξέλθῃς... Ἀρκεῖ!.. Οὔτε σὺ οὔτ' ἐγὼ μέλλομεν νὰ ἐπανίδωμεν πλέον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Ἐστηρίχθη καθήσας ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ σκεπάσας τὴν κεφαλὴν μὲ τὴν ἄκραν τοῦ μανδύου του ἐβυθίσθη εἰς σκυθρωπὴν ῥέμβην.

Κεφάλαιον ΙΕ´

Τὸ Ἄδυτον

Ὁ Μαυρίκιος ταχέως συνησθάνθη τὸ κρίσιμον τῆς θέσεώς του. Οὐδέποτε ὁ Γουέβρος ἤθελε τοῦ ἀνακοινώσει οἰκειοθελῶς τὸ μυστικόν του. Νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν φιλανθρωπίαν του ἦτο μάταιον, διότι εὐκολώτερον ἤθελεν ἐξημερώσει τίγριν. Ν' ἀνοίξῃ διὰ τῆς βίας διέξοδον, θὰ τὸ ἐπεχείρει προθύμως· ἀλλὰ πόθεν ν' ἀρχίσῃ;

Τὸ μόνον ἀπομένον αὐτῷ ἐφόδιον, τὸ μᾶλλον εὔθραυστον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυτιμότερον ἦτο τὸ θάρρος του καὶ ἡ γονιμότης τοῦ πνεύματός του. Ἐνόσῳ ὁ νοῦς του ἔμενε διαυγὴς καὶ τὸ θάρρος του ἀκλόνητον, ὑπῆρχον ἀκόμη ἐλπίδες σωτηρίας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἔλεγεν ἆρα τὴν ἀλήθειαν ὁ Γουέβρος βεβαιῶν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λαβυρίνθου χωρὶς νὰ γνωρίζωσι τὸ μυστικόν; Βεβαίως εἶχον λόγους ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν λόγων του, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἠδύνατο καὶ νὰ πλανᾶται. Ὁπωσδήποτε ὁ Μαυρίκιος, ὅστις πρὸ πάντων ἦτο ἀποφασιστικὸς καὶ δραστήριος, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀμέσως τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος.

— Γκουσὰ-Νισίν, εἶπε, δὲν θέλω νὰ κάμψω τὴν ἐπιμονήν σου Δὲν θὰ σοῦ παραστήσω πόσον ἀνάξιον εἶνε εἰς πάντα ἔντιμον ἄνθρωπον νὰ μᾶς σύρῃ εἰς τόπον, ὅπου ἐγίνωσκες προδήλως ὅτι ὁ θάνατος μᾶς ἀνέμενεν, ἀφοῦ πρὶν ἀναχωρήσῃς ἐφρόντισες νὰ λάβῃς μέτρα περὶ τῶν τελευταίων σου θελήσεων... πόσον ἄδικον ἦτο νὰ μὴ μὲ ἀφίσῃς νὰ λάβω κ' ἐγὼ παρόμοια μέτρα, ἀφοῦ ἐγνώριζες ὅτι ἐγκατέλειπον καὶ ἐγὼ ἀδελφὴν ἐπίσης ἀγαπητὴν ὡς τὴν Λεϊλάν σου· δὲν θὰ σὲ ἐλέγξω διὰ τὴν ἀγρίαν θηριωδίαν, τὴν ὁποίαν ἔδειξες θυσιάζων ἀνωφελῶς τὸν πιστόν μου Γαργαρίδην...

— Ἆ! ἀνέκραξεν ὁ Ἀριστομένης χαίρων, διότι ἐγένετο λόγος καὶ περὶ αὐτοῦ· εἶνε καιρὸς νὰ εἴπω, καθὼς ὁ καϋμένος ὁ μπαμπᾶς μου εἰς τὴν μάχην τῆς Πλεύνας: Γαργαρίδη, κάμε τὴν προσευχήν σου, διότι βλέπεις ὅτι ὁ θάνατος εἶνε σιμά σου».

— Αἱ παρατηρήσεις αὗται, ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, δὲν θὰ εἶχον καμμίαν σημασίαν ἀποτεινόμεναι πρὸς ἄνθρωπον καταπνίξαντα ἑκουσίως πᾶν αἴσθημα φιλανθρωπίας καὶ δικαιοσύνης. Ἀρκοῦμαι νὰ σοῦ εἴπω τοῦτο. Σὲ περιφρονῶ καὶ σε ἀψηφῶ, καὶ θὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸν λαβύρινθόν σου διὰ μόνης τῆς δυνάμεως, τὴν ὁποίαν θὰ μοὶ χορηγήσῃ ἡ ἐπιθυμία, ὅπως ἐπανεύρω ἐκείνους, οὓς ἀγαπῶ.

— Ὕπαγε! εἶπεν ὁ Γουέβρος πικρῶς. Ἐξαντλήσου ὡς ἀληθὴς Φράγκος παλαίων κατὰ τοῦ ἀπαραιτήτου. Ὁ Πάρσης, καθ' ἣν στιγμὴν βλέπει ὅτι βυθίζεται εἰς τὴν αἰωνίαν ἄβυσσον, καθυποτάσσεται, ἀτενίζει διὰ τελευταίου βλέμματος φιλοσοφικοῦ τὴν ζωήν, τὸν θάνατον, τὸ σύνολον τῶν πραγμάτων. Σεῖς εἴσθε μάταιοι καὶ ἐλαφροί, χάνεσθε εἰς ματαίας καυχήσεις κατὰ τὴν ὑπερτάτην ταύτην στιγμήν... Τί ἐννοεῖς νὰ πράξῃς, ἄφρον νέε;

— Ἐννοῶ νὰ ἐξερευνήσω ὅλους τοὺς δαιδάλους, καὶ αὐτὸν ἰδίως τὸν λαβύρινθον, τὸν ὁποῖον σὺ θέλεις νὰ καταστήσῃς τάφον μου, νὰ κατατρίψω τοὺς πόδας μου ἐν ἀνάγκῃ, ἕως οὗ ἀνακαλύψω τὴν διέξοδον καὶ ταὐτοχρόνως, προσέθηκεν ὁ Μαυρίκιος μὲ λάμψιν χαρᾶς ἀληθῶς ἡρωϊκῆς ἐν τῇ καταστάσει ἐν ᾗ εὑρίσκετο, νὰ ἐξερευνήσω τὴν ζοφερὰν ταύτην κατοικίαν, νὰ διεισδύσω εἰς τὰ ἀπόκρυφα, τὰ ὁποῖα σὺ καὶ οἱ πρόγονοί σου ἀδίκως ἀπεκρύψατε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Σπασμὸς βίαιος, ἀνάμικτος πόνου καὶ ὀργῆς ἐτάραξε τὸ πρόσωπον τοῦ Γουέβρου. Μὲ βλέμμα ἀστραπηβόλον, μὲ χεῖρα σπασμωδικὴν ὠρθώθη καὶ προὐχώρησεν ἓν βῆμα. Ἴσως προὐτίθετο νὰ στραγγαλίσῃ τὸν ξένον ἐκεῖ ἀμέσως. Ἀλλὰ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ αὐτὸς ὁ καταβεβλημένος ἐκ τοῦ γήρατος κατὰ νέου καὶ ῥωμαλέου ἀνδρός. Οἱ βραχίονές του κατέπεσον.

— Καὶ ἂν ἐχρειάζετο δικαιολογία δι' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεις σὺ ὡς ἀδικίαν καὶ σκληρότητα, εἶπεν, οἱ λόγοι σου αὐτοὶ δικαιολογοῦν καὶ αὐτὴν τὴν σκληροτέραν τῶν ἐκδικήσεων. Πῶς, βέβηλε, τολμᾷς νὰ φέρῃς τὰ βήματά σου εἰς τὰ ἁγιαστήρια ἡμῶν; ἡ ἱερόσυλος χεὶρ σου θέλει ν' ἀφαιρέσῃ τοὺς πέπλους τῶν μυστηρίων μας; καὶ τὸ λέγεις εἰς ἐμέ, τὸν φύλακα τῶν μυστηρίων αὐτῶν καὶ τολμᾷς νὰ ἐλπίζῃς εὐσπλαγχνίαν; Ὕπαγε, ἀπολέσθητι, καὶ τὰ ὀστᾶ σου ἂς λέγωσιν εἰς τοὺς τολμητίας, οἵτινες ἤθελον κρυφίως εἰσχωρήσει εἰς τὰς κρύπτας μας, τίς τύχη τοὺς ἀναμένει!

Εἶτα περιτυλισσόμενος τὰς πτυχὰς τοῦ μανδύου του ὁ μάγος ἐπανέπεσε χαμαὶ καὶ ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας, ὡς ἄνθρωπος ἀπαγγείλας τὴν τελευταίαν του λέξιν.

— Πράγματι, ἔλεγεν ὁ Μαυρίκιος, ὅστις καὶ αὐτὸς εἶχε παύσει ἀναλογιζόμενος τὸν Γκουσὰ-Νισίν, δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ σχηματίσῃ ἐκ τῶν

Digitized by Google

προτέρων ἰδέαν περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ λαβυρίνθου τούτου. Πρέπει βεβαίως κανεὶς πολὺ νὰ πονοκεφαλήσῃ πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν λύσιν. Ἐμπρὸς λοιπόν! ὅστις μὲ ἀγαπᾷ, ἄς μὲ παρακολουθήσῃ.

—Μίαν στιγμήν, κύριε, παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ἀριστομένης καταγινόμενος νὰ λεηλατῇ τὸ κάνιστρον τῶν ζωοτροφιῶν· πρὶν ἀναχωρήσωμεν, τί θ' ἀποφασίσωμεν διὰ τὰς ζωοτροφίας μας;

— Ἄ, ναί! αἱ ζωοτροφίαι μας!... Εἶσαι ἄνθρωπος προβλεπτικός, Γαργαρίδη, καὶ πολὺ καλὰ ἔκαμες νὰ ἐφοδιασθῇς μὲ ἀφθόνους τοιαύτας. Τί νὰ τὰς κάμωμεν λέγεις;.. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ φεισθῶμεν αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

— Βεβαίως, θὰ τὰς μοιράζωμεν μὲ αὐστηρότητα, ἀνέκραξεν ὁ Ἀριστομένης, εἰς ὃν ἐφαίνετο ὅτι ἡ νέα αὐτῶν κατάστασις ἐνεποίει εὐχάριστον μᾶλλον ἐντύπωσιν. Ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ εἰπῶ αὐτό... Ἐκεῖνος ὁ γέρω-κατεργάρης;.. Δὲν τὸ ἀξίζει βέβαια. Ἐν τούτοις, ὅταν τις εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδίας, πρέπει νὰ διαμοιράζεται ἀδελφικὰ μὲ τοὺς ἄλλους τὰ τρόφιμα, ἀλήθεια, κύριε;

— Ἔχεις καλὴν καρδίαν, Ἀριστομένη, εὖγε! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκεκινημένος. Βεβαίως πρέπει νὰ διαμοιρασθῶμεν τὰ τρόφιμά μας μὲ τὸν σύντροφον αὐτὸν τῆς δυστυχίας μας... Ἄς ἰδοῦμεν, τί ἔχεις μέσα εἰς τὸ πανέρι.

—Τὸ κυριώτερον μέρος τὸ ἐξεκάμαμεν, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης. Μία ἀπὸ τὰς δύο φιάλας ἔσπασεν· ἡ ἄλλη εἶνε ἄθικτος. Ἔχομεν ψωμί, σαλάμι, παξιμάδια, αὐτὰ μᾶς μένουν, ἀλλά, ὡς βλέπετε, εἶνε ἀρκετά.

— Τῷ ὄντι. Τί εὐτύχημα νὰ κάμῃς πάντοτε τὰ πράγματά σου χωρὶς μέτρον!...

— Ἄ! δὲν εἶμαι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ φιλαργυρεύονται!... εἶπεν ἐναβρυνόμενος ὁ Ἀριστομένης. Ἀλλοίμονον ἂν ἤθελε φειδωλευθῶ κομμάτι!... Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τώρα τὰ μάταια παράπονα..

— Ἂς δώσωμεν τὸ ἀναλογοῦν μέρος εἰς τὸν Γκουσὰ-Νισὶν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος καὶ ἔπειτα ἂς ἐκκινήσωμεν ἄνευ ἀναβολῆς.

— Θὰ λάβῃ τὸ τρίτον ἀπὸ ὅλας τὰς ζωοτροφίας μας, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, διανέμων τὰ τρόφιμα μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν.

—Ἰδού, Γουέβρε, προσέθηκε φέρων τὸ μερίδιον πρὸς τὸν μάγον, ἰδοὺ πῶς φέρονται οἱ Φράγκοι, τοὺς ὁποίους σὺ τόσον κατακρίνεις. Σὺ θέλεις νὰ μᾶς ἀφίσῃς ν' ἀποθάνωμεν τῆς πείνης, ἡμεῖς ἀπεναντίας μοιράζομεν μαζί σου καὶ τὸ τελευταῖόν μας κομμάτι. Ἴσως μᾶς θεωρεῖς ὡς βλάκας διὰ τοῦτο. Ἀλλ' ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ φερώμεθα καλλίτερα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ νὰ θεωρηθῶμεν παρὰ σοῦ ὡς βλάκες, παρὰ κατὰ τὸν ἰδικόν σου. Καλή σου νύκτα!

Ὁ μάγος ἔκπληκτος παρηκολούθησε μὲ βλέμμα δύσπιστον τὰ κινήματα τοῦ Γαργαρίδου. Ὅτε δ' ἤκουσε τὰς τελευταίας λέξεις του, νέφος διῆλθεν ἐπὶ τῆς ὀρειχαλκίνης μορφῆς του καὶ κάτι ὡς δάκρυ ἐφάνη εἰς τὸν ὀφθαλμόν του. Ἀλλὰ καταστέλλων τὸ κίνημα ἐκεῖνο τῆς συγκινήσεως, ἀνέλαβε τὴν ἀπαθῆ στάσιν του καὶ μετ' ὀλίγον οἱ δύο ἄνδρες ἐγένοντο ἄφαντοι ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Φέρων τὸν μικρὸν φανόν του ὁ Μαυρίκιος προηγεῖτο, ὁ δὲ Γαργαρίδης εἵπετο κομίζων τὸ πολύτιμον κάνιστρον, προσδεδεμένον πάντοτε ἔμπροσθέν του. Εἰσῆλθον κατὰ τύχην εἰς τὴν πρώτην τυχοῦσαν δίοδον. Ἦτο ὡς καὶ οἱ προγενέστεροι, διάδρομος δύο μέτρων πλάτους φρασσόμενος ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀπὸ τοίχους ἐντελῶς λείους καὶ ἀπολήγοντας εἰς πλάτωμα, εἰς ὃ ἐξέβαλλον καὶ ἄλλοι διάδρομοι καθ' ὅλα παρόμοιοι. Φθάσαντες εἰς τὸ μέρος τοῦτο εἰσῆλθον εἰς νέαν δίοδον, δι' ἧς ἔφθασαν εἰς νέον πλάτωμα καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπ' ἄπειρον.

Ὡς εἰς τοὺς μαγικοὺς ἐκείνους πύργους, οὓς περιγράφουσί τινα παραμύθια, ὅσον περισσότερον ἐβάδιζον, τόσον ὀλιγώτερον ἐνόμιζον ὅτι εἶχον προχωρήσει. Ὅσον διέτρεχον ἀτελευτήτους διαδρόμους, τόσον προέκυπτον νέοι τοιοῦτοι. Ἦτο ἀδύνατον μάλιστα νὰ ἐξακριβώσωσιν ἐὰν προὐχώρουν, ἐὰν ἔμενον εἰς τὴν θέσιν των, ἢ ἐὰν ὠπισθοχώρουν. Ἡ ἐντελὴς ὁμοιομορφία τῶν τοίχων δὲν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ κρίνωσιν ἐὰν διῆρχοντο διὰ μέρους ἤδη ἐξερευνηθέντος. Ὁ Γαργαρίδης προέτεινεν ὅπως τρίψωσι ψιχία ἄρτου πρὸς ἀναγνώρισιν, ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος ἐννοεῖται ἀπέκρουσε τὸ λίαν δαπανηρὸν τοῦτο μέσον.

Ἀφοῦ περιεπλανήθησαν ἐπὶ πολλὰς ὥρας οἱ δύο ἐρευνηταί, φθάσαντες εἰς εἶδός τι στρογγύλης αἰθούσης ἀρκετὰ εὐρείας, ἥτις ὅμως δὲν παρουσίαζεν ὡς τὰ ἄλλα σταυροδρόμια ἄποψιν ἀτελευτήτων στοῶν καὶ διαδρόμων, ἐσταμάτησαν διὰ ν' ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον.

Διὰ δεκάτην φορὰν ὁ Γαργαρίδης ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ εἰς τὸ κάνιστρόν του, ὅπως ἀνεύρῃ σχοινίον τι ἢ ταινίαν, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μίτος τῆς Ἀριάδνης, ὅτε ὁ Μαυρίκιος παρετήρησεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κανίστρου ἓν μαχαίριον αἰχμηρόν, τοῦ ὁποίου ὁ Γαργαρίδης συνείθιζε νὰ κάμνῃ χρῆσιν εἰς τὸ γεῦμά του, διὰ νὰ κόπτῃ τὰ τεμάχια καὶ νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ στόμα, πρὸς μέγαν πάντοτε τρόμον τῶν παρισταμένων εἰς τὴν ἐπικίνδυνον ταύτην ἐπιχείρησιν.

— Αὐτὸ δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν μίτον τῆς Ἀριάδνης! ἀνέκραξε περιχαρής. Μὲ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν πυξίδα μου ἐλπίζω ὅτι θὰ κα-

Digitized by Google

τορθώσωμεν ἐπὶ τέλους νὰ ὁδηγηθῶμεν εἰς τὸν δρόμον μας.

— Καὶ τίνι τρόπῳ, κύριε;

— Μὰ νομίζω περιττὸν νὰ σοῦ εἴπω ὅτι, ἀφοῦ λάβωμεν μίαν οἱανδήποτε διεύθυνσιν πρὸς βορρᾶν, πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς, τέλος πάντων ὅπου δήποτε, ἡ πυξὶς θὰ μᾶς εἰδοποιήσῃ πάντοτε ἂν ἀπομακρυνώμεθα ἢ ὄχι. Διὰ τοῦ καλοῦ αὐτοῦ μαχαιρίου σου θὰ χαράξωμεν κατ' ἀποστάσεις μίαν χονδρὰν ἐντομήν, ἕνα ἀριθμόν, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνάμεθα οὐχὶ μόνον νὰ μετρῶμεν πόσον δρόμον διηνύσαμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξακριβώνωμεν ἂν ἐπανερχώμεθα εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τοιουτοτρόπως θὰ εἴμεθα σχεδὸν ἐξησφαλισμένοι ὅτι θὰ προχωρῶμεν.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Η ΔΕΙΛΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Τεχνάσματα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων

[Κατὰ τὸν Foveau de Courmelles]

Ἡ δειλία, αἴσθημα ἀποδιοπομπαῖον μεμιγμένον φόβῳ, εἶναι ὁρμέμφυτος. Εἶνε κοινὴ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς ζῴοις. Αὕτη εἶναι ὡς ἡ ἰδέα ἐκδήλωσις ἐντυπώσεώς τινος, ἀποτελεῖ δ' ἀναπόσπαστον μέρος τῆς φαντασίας καὶ τῆς αἰσθητικότητος.

Εἶναι ἀντιπάθειά τις ἀβάσιμος, ἀποστροφὴ ἀδικαιολόγητος διαφόρων βαθμῶν· τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ μίσους καλοῦσιν ἐπίσης (διότι τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει ἀνάγονται εἰς δύο αἰσθήματα, ἔρωτα καὶ μῖσος) φόβον, ταραχήν, τρόμον, ἔκπληξιν, φρίκην.

Αἱ ἐξωτερικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς δειλίας εἶναι ποικίλαι.

Πολλάκις δίδει πτερά, ὡς κοινῶς λέγεται, καὶ ὁ φοβούμενος ἀποκτᾷ ταχύτητα ἔκτακτον. Οὕτω λαγωὸς καταδιωκόμενος σπεύδει διὰ τῆς φυγῆς, δια κινήσεων καὶ λοξοδρομιῶν ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον. Ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸ μῖσος ὑπερβάλλει τὸν ἔρωτα, διότι ὁ λαγωὸς κατορθοῖ διὰ τῆς ταχύτητος ν' ἀποφύγῃ τὸν κύνα τὸν ποθοῦντα νὰ συλλάβῃ αὐτόν.

Ἄλλοτε ἐπέρχεται παντελὴς ἀδράνεια τοῦ ἐγκεφάλου, στάσις πασῶν τῶν διανοητικῶν ἐκδηλώσεων, τὸ ζῷον καθίσταται ἀκίνητον, κατατρομαγμένον, ἀνίκανον νὰ ἐκτελέσῃ οἱανδήποτε κίνησιν. Ὅταν ἄρκτος ἐφόνευσεν ἀγελάδα, αἱ συναγελαζόμεναι ταύτῃ συναγείρονται πέριξ τοῦ φονέως φρικιῶσαι, ἀλλὰ μὴ ἐπιχειροῦσαι νὰ φύγωσιν ἢ νὰ προσβάλωσιν.

Ὁ λαγωὸς καὶ ὁ κόνικλος εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν δειλὰ ζῷα. Ὁ λαγωὸς εἶναι ζῷον τεθλιμμένον, καταβιβρωσκόμενον ὑπὸ τοῦ φόβου· ὡς οἱ δειλοὶ ἄνθρωποι εἶναι δυστυχέστατος, δὲν δύναται νὰ φάγῃ ἡσύχως τὸ ἀρέσκον αὐτῷ, οὐδέποτε ἀνέτως δύναται ν' ἀπολαύσῃ τι, ὁ φόβος ἐμποδίζει αὐτὸν καὶ νὰ κοιμηθῇ ἀκόμη.

Καὶ ἄλλα ὅμως ζῷα κατώτερα βεβαίως πολὺ τοῦ λαγωοῦ κατέχονται ὑπὸ τῆς δειλίας, καὶ ταῦτα διαφεύγουσιν ἴσως τὸν κίνδυνον διὰ τοῦ προτερήματος, ὅπερ κέκτηνται νὰ προσομοιάζωσιν ἕνεκα τοῦ χρώματος ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχήματος πρὸς ἄλλα ζῷα, ἢ φυτά, ἢ ὀρυκτά, καθιστάμενα οὕτως ἀόρατα εἰς τοὺς ἀντιπάλους των ἢ εἰς τὴν λείαν, ἣν οὕτω δύνανται εὐχερέστερον νὰ συλλαμβάνωσι.

Καρκῖνοί τινες, οὓς κοινῶς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖ *Καβουρομάνες*, ἔχουσι τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ σώματος κεκαλυμμένον ὑπὸ φυκῶν καὶ ὑδροειδῶν, καὶ οὕτω προσομοιάζει τὸ ζῷον πρὸς τοὺς λίθους, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἐνδιαιτᾶται. Τὸ τοιοῦτον ἐνομίζετο ἄλλοτε ὅτι ὑπέμενε τὸ ζῷον παθητικῶς, ὅτι τὰ φυτὰ καὶ τὰ ὑδροειδῆ ζῷα προσεκολλῶντο μόνα ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅταν ἕνεκα αἰτίας τινὸς ἡ ἐπ' αὐτοῦ φυτεία καταστρέφεται, ὁ καρκῖνος καλύπτεται μόνος διὰ τεμαχίων φυκῶν, τὰ ὁποῖα ἐπικολλᾷ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ποθεῖ τὴν φυτείαν, ἣν διευθύνει καὶ παρεμποδίζει, ὅταν ἐπαυξάνεται μεγάλως καὶ στενοχωρεῖ τὸ βάδισμα αὐτοῦ· δὲν εἶναι λοιπὸν θῦμα, ὅπως καὶ ὁ κηπουρὸς δὲν εἶναι δοῦλος τῶν λαχανικῶν, ἅτινα καθ' ἑκάστην ποτίζει. Ἡ μανία αὕτη κατέστη ὁρμέμφυτος, καὶ διὰ τοῦτο ἀνατρεφόμενος ἐν ἐνυδροτροφείοις λαμβάνει τὰ ῥιπτόμενα τεμάχια χάρτου καὶ τὰ ἐπικολλᾷ ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του.

Ἕτερός τις καρκῖνος (Dromia vulgaris) συνηθίζει νὰ κατοικῇ ἔν τινι σπόγγῳ, πρὸς τὸν ὁποῖον προστρέχει ἂν κῦμά τι τὸν ἐξήγαγεν ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τῷ ἐνυδροτροφείῳ τοῦ Κονκαρὼ χάριν διασκεδάσεως ἀφήρουν ἔκ τινος καρκίνου τὸν σπόγγον καὶ προσέφερον αὐτῷ μικρὸν μανδύαν φέροντα τὰ οἰκόσημα τῆς Βρετάνης, ὃν ἀμέσως ἀπωλέσας τὸν σπόγγον του περιεβάλλετο ὁ καρκῖνος. Ἐν τῇ θαλάσσῃ τῶν Σαργασσίων βιοῖ ἰχθύς τις, οὗτινος ἡ κεφαλὴ φέρει πλῆθος ἀποφύσεων διδουσῶν αὐτῷ ὄψιν φύκους, καὶ οὕτω βεβαίως καὶ τὸν κίνδυνον διαφεύγει καὶ τὴν λείαν συλλαμβάνει κάλλιον.

Ἡ θήλεια τοῦ γηραιοῦ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ τοκετοῦ ἀλείφει τὰς πτέρυγας καὶ τὴν ῥάχιν αὐτῆς δι' ἰλύος, ἥτις ἀποξηραινομένη δίδει ταύτῃ χρωματισμὸν πυρρὸν καὶ οὕτως ὁμοιάζει μετὰ τῶν πέριξ ἀντικειμένων.

Ἡ ἀπομίμησις εἶναι ὁτὲ μὲν στιγμιαία, δηλαδὴ τὸ ζῷον μεταβάλλει τὴν ἐξωτερικὴν αὐτοῦ μορφὴν ἐπί τινας στιγμάς, ὅταν ἐνεδρεύῃ, ὅταν ὑποθέτῃ κίνδυνον, μετὰ ταῦτα δὲ ἀναλαμβάνει τὰς συνηθείας του παρελθούσης τῆς ἀνάγκης τῆς μεταμφιέσεως· ὁτὲ δὲ τοὐναντίον αὕτη συμβαίνει ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ ζῴου καθ' ὡρισμένας ἐποχάς, ἢ ἡλικίας, ἢ καθ' ὅλον τὸν βίον, λαμβάνοντος χρωματισμὸν ἢ σχη-

Digitized by Google

μα ἐπιτήδειον νὰ ἐξαπατήσῃ καὶ ὑποκρύψῃ τὴν πραγματικότητα αὐτοῦ.

Παραθέτομεν ἐκ τῆς πληθύος τῶν παραδειγμάτων ὀλίγα τινὰ ἀναφερόμενα καὶ εἰς τὰς δύο κατηγορίας τῆς ἀπομιμήσεως.

φυγε, μέλαιναν ἂν οὗτοι εἶναι μέλανες, ἢ ἐρυθρωπὴν καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ ἀπομίμησις εἶναι τοιαύτη ὥστε οἱ ἀγνοοῦντες τὸ πρᾶγμα, νομίζουσιν ὅτι τὸ ζῷον ἐξηφανίσθη.

Ἀπομίμησις ἑκουσία. Ὁ ὀκτάπους ἔχει καὶ

Ἑρμυλίνη κατὰ τὸ θέρος

Ἀπομίμησις στιγμιαία. Τὰ κεφαλόποδα μαλάκια, τευθὶς (καλαμάρι) σηπία, ὀκτάπους, ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἀλάσσωσι χρῶμα. Ὑπὸ τὸ δέρμα αὐτῶν ὑπάρχει πληθὺς χρωματοφόρων κυττάρων, ὧν ἡ διαστολὴ καὶ συστολὴ ἐξαρτᾶται ἀ-

ἄλλας μεθόδους· ὅταν συλληφθεὶς ἀφεθῇ ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, λαμβάνει ἀμέσως διὰ τῶν κοτυληδόνων τῶν βραχιόνων του μικροὺς λίθους καὶ καλύπτεται δι' αὐτῶν τόσον καλῶς, ὥστε ἁλιεῖς καὶ φυσιδῖφαι δύνανται νὰ διέλθωσι πρὸ αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ

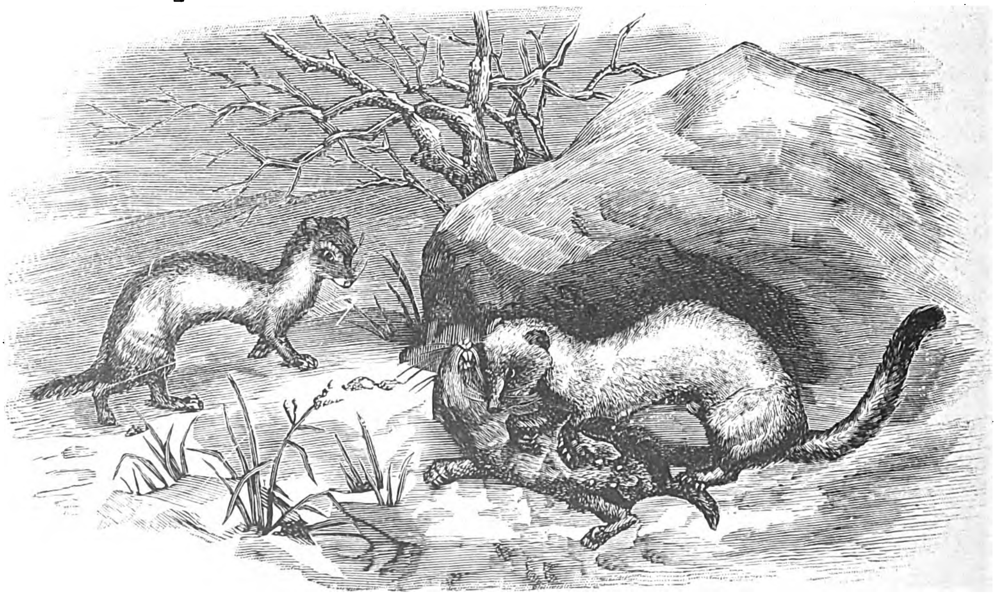

Ἑρμυλίνη κατὰ τὸν χειμῶνα

μέσως ἐξ αὐτοῦ τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Ἂν ἓν τῶν μαλακίων τούτων, ὁ ὀκτάπους τεθῇ ἐν ὑδροτροφείῳ, οὗτινος τὸ βάθος φέρει κάχλικας, ἀμέσως διευθύνεται εἴς τινα κοιλότητα καὶ λαμβάνει τὸν χρωματισμὸν τῶν πέριξ αὐτοῦ ἀντικειμένων, ὁμοίαν πρὸς τοὺς λίθους, ἐν οἷς κατέ-

τὸν διακρίνωσιν οὐδόλως. Αἱ ἀράχναι, τὰ ἔντομα, ὅταν πρόκηται νὰ συλληφθῶσι πίπτουσι κατὰ γῆς, συναγείρουσι τοὺς πόδας των, προσποιοῦνται τὸν τεθνεῶτα, ὡς κοινῶς λέγεται, καὶ προσομοιάζουσιν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πρὸς κόκκους, πρὸς καρπούς, πρὸς περιττώματα μηρυκα-

Digitized by Google

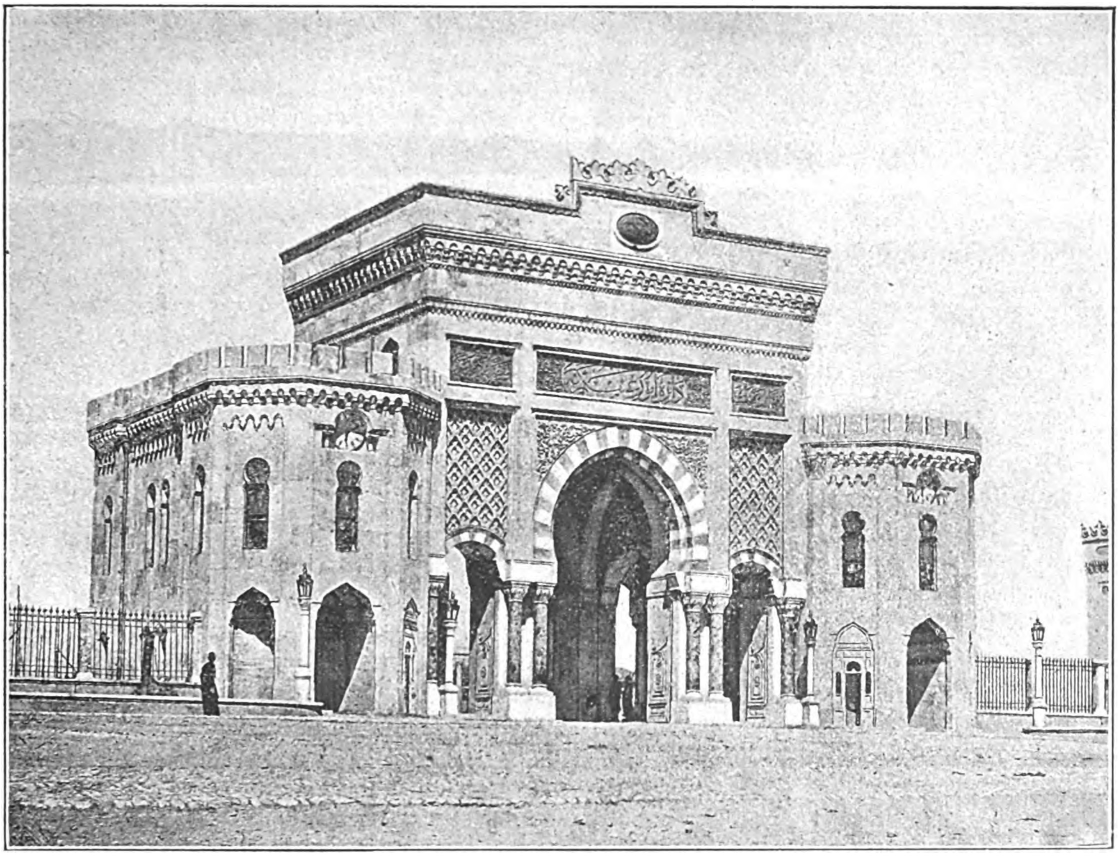

Η ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΣΕΡΑΣΚΕΡΑΤΟΥ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

στικῶν. Καὶ τοῦτο εἶναι ἀπομίμησις ἑκουσία.

Ἀπομίμησις παθητικὴ ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Μεταξὺ τῶν θηλαστικῶν ἡ Ἑρμυλίνη ἢ Λευκοΐκτὶς ἔχει διπλῆν τρίχωσιν· κατὰ τὸ θέρος εἶναι φαιὰ καὶ οὕτω προσομοιάζῃ εὐκόλως τῷ χρωματισμῷ τοῦ ἐδάφους, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα καθίσταται λευκὴ δυσκόλως διακρινομένη ἀνὰ μέσῳ τῶν χιόνων. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι παραλλαγή τις παραμένῃ λευκὴ καὶ κατὰ τὸ θέρος· αὕτη μὴ δυναμένη ἀπαρατήρητος νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὰ μικρὰ τρωκτικά, δι' ὧν τρέφεται, θὰ εὕρῃ τὸν θάνατον ταχύτατα ἐκ τῆς πείνης.

Ταὐτὸ συμβαίνει καὶ εἴς τι πτηνόν, τὸν *Λαγόποδα*, ὅστις κατὰ τὸ θέρος κεχρωματισμένος ὡς οἱ λίθοι ἐν οἷς ἐνδιαιτᾶται καὶ τὸν χειμῶνα κατάλευκος ἐν τῷ μέσῳ τῶν χιόνων, διαφεύγει τοὺς ὀξεῖς ὄνυχας τῶν ἁρπακτικῶν πτηνῶν, ὅπερ δὲν θὰ κατώρθου ἄνευ τῆς μεταβολῆς ταύτης τοῦ χρωματισμοῦ.

Καὶ ἕτερα ζῶα τῶν βορείων κλιμάτων καὶ τῶν Ἄλπεων, ἡ *πολικὴ ἀλώπηξ* καὶ ὁ *παραλλάσσων λαγωὸς* μεταβάλλουσι χρωματισμοὺς κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους.

Ἀπομίμησις καθ' ἡλικίας τινάς. Αἱ κάμπαι τῶν λεπιδοπτέρων ἢ ψυχῶν μεταμορφοῦνται εἰς χρυσαλλίδας, μορφὰς ἀκινήτους, καὶ ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ διάγουσιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον μέχρι τῆς εἰς τέλειον ἔντομον ἢ ψυχὴν μεταμορφώσεως αὐτῶν, ἐκτεθειμέναι εἰς παντοίους κινδύνους, ἰδίως δὲ εἰς τὰ ῥάμφη τῶν πτηνῶν. Μεταμορφούμενοι λοιπὸν λαμβάνουσιν ἐξωτερικῶς χρωματισμὸν ὅμοιον μετὰ τῶν ἀντικειμένων, ἐφ' ὧν μένουσιν ὑπνώττουσαι, πράσινον ἂν ἐπὶ φύλλων κεῖνται, λευκὸν ἂν ἐπὶ τοίχων, κιτρινωπὸν ἂν ἐπὶ σανίδων.

Ἀπομίμησις διαρκής. Τῆς διαρκοῦς ἀπομιμήσεως τὰ γεγονότα εἶναι τὰ γνωστότερα καὶ τὰ πολυαριθμότερα.

Δίπτερά τινα ἔντομα ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ τοποθετήσωσι τὰ ὠὰ των ἐν ταῖς φωλεαῖς τῶν σφηκῶν, ἵνα αἱ ἐκ τῶν ὠῶν ἐκκολαφθησόμεναι σαρκοφάγοι σχαδόνες ἢ νύμφαι αὐτῶν καταφάγωσι τὰ τέκνα τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος ὑμενοπτέρων. Ὅπως λοιπὸν διαφύγωσι τὴν προσοχὴν τῶν σφηκῶν προφυλασσουσῶν τὰς φωλεὰς ἐκ τοιαύτης ἐπιδρομῆς, ἧς τινος τ' ἀποτελέσματα δὲν ἀγνοοῦσι, τὰ δίπτερα μεταμφιέννυνται οὕτως ὥστε προσομοιάζουσιν ἀκριβῶς πρὸς τὸ ἔντομον, ἐν τῇ φωλεᾷ τοῦ ὁποίου λάθρα εἰσάγουσι τὸ ὠὸν αὐτῶν.

Ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἵπτανται ἀναρίθμητοι ψυχαὶ τῆς ὁμοιογενείας τῶν Ἑλικονειδῶν, ἃς οὐδόλως προσβάλλουσι τὰ πτηνά, διότι ἀπόζουσιν ὀσμὴν στυφρὰν

Digitized by Google

καὶ δυσάρεστον. Πάντα ὅμως τὰ λεπιδόπτερα δὲν ἔχουσι τοιοῦτό τι μέσον ἀμύνης· μεταξὺ τούτων τάσσεται καὶ ἡ Λεπταλίς, ἣν ἡ φύσις, ὅπως διαφεύγῃ τὸν κίνδυνον, ἐπροίκισε δι' ἐνδύματος προστατευτικοῦ· ἐξωτερικῶς ὁμοιάζει μεγάλως πρὸς τὰ Ἑλικονειδῆ. Βεβαίως ἐντομολόγος δὲν δύναται ν' ἀπατηθῇ, εὐχερέστατα ὅμως ἀποπλανῶνται τὰ πτηνά.

Ἔντομά τινα ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τεμάχια ξηρῶν ξύλων, πρὸς λειχῆνας πρὸς φύλλα. Ἐκ τῶν λεπιδοπτέρων τὰ καλούμενα ῥιπιδόπτερα, διότι φέρουσι πτέρυγας τετμημένας ἐν εἴδει ῥιπιδίου, ὅταν ἵστανται, πολλὴν τὴν ἀναλογίαν ἔχουσι πρὸς τ' ἀχαίνια (κοινῶς κ λ έ φ τ ε ς), καρποὺς τῶν συνθέτων φυτῶν, οἵτινες παρασύρονται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἕνεκα τῶν πέριξ αὐτῶν τριχῶν.

Σχεδὸν δ' ὁλόκληρος ὁ κόσμος τῶν ζώων ὡρισμένου τόπου τῆς γῆς λαμβάνει τὸν διακριτικὸν χρωματισμὸν τῶν πέριξ, ὅπερ βεβαίως ἔχει ὡς κυρίαν καὶ πρώτην αἰτίαν τὴν ἀνάγκην, ὅπως τὰ ζῷα κρύπτωνται ὅσον τὸ δυνατὸν εὐχερέστερον. Ἐν Σαχάρᾳ, ἡ ἔρημος καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς ἓν καὶ μόνον φέρει χρῶμα τὴν χροιὰν τῆς ἄμμου. Ὁ χρωματισμὸς ταύτης εἶναι ὑποκίτρινος ἀποκλίνων ὁτὲ μὲν πρὸς τὸν φαιὸν καὶ λευκόν, ὁτὲ δὲ πρὸς τὸν ὑπομέλανα. Μόνον εἰς τὰς ὀάσεις ἀπαντᾷ τὸ πράσινον χρῶμα τοῦ φυλλώματος τῶν φοινίκων.

Ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὁ φυσιοδίφης ἐρχόμενος κατὰ πρῶτον ἐκπλήσσεται ἕνεκα τῆς μονοτονίας τοῦ χρωματισμοῦ, οὐδὲν ζωηρὸν χρῶμα βλέπει, ἐρυθρόν, πράσινον, κυανοῦν ἐπὶ τῶν ζώων τῆς ἐρήμου. Ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, ἅπαντα τὰ ζῷα ἀπὸ τῶν θηλαστικῶν μέχρι τῶν ἀσπονδύλων ἔχουσι χρώματα προσομοιάζοντα τῷ γηΐνῳ. Ἐνῷ δὲ πτηνά, ἑρπετά, ἀκρίδες ἐν τῇ ἐρήμῳ οὕτως εἶναι κεχρωματισμένα, εἰς τὰς ὀάσεις τ' αὐτὰ εἴδη κοσμοῦνται διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων.

Μόνον μία κατηγορία ἐντόμων ἐξαιρεῖται· ταῦτα εἶναι μέλανα ἢ τοὐλάχιστον ἐξ ἀποστάσεως ὡς τοιαῦτα φαίνονται. Ἐξηγεῖται ὅμως ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐκ τῶν ἑξῆς. Ἅπαντα τὰ κολεόπτερα ταῦτα ἔχουσι δυσάρεστον ὀσμήν, ἅμα δὲ ἐπίκειται κίνδυνος προσποιοῦνται τὸν νεκρὸν κυρτοῦντα τὰ ἔλυτρα καὶ προσκλείοντα τὸν θώρακα καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἔδαφος. Οὕτω δὲ συνεπτυγμένα ἔχουσιν ἀναλογίαν πρὸς τὴν κόπρον τῶν ἀντιλοπῶν, αἰγῶν καὶ προβάτων. Δύναταί τις λοιπὸν νὰ παραδεχθῇ ὅτι διὰ τῆς ὁμοιότητος ταύτης, εἰς ἣν προστίθεται καὶ ἡ δυσοσμία, προστατεύονται καταλλήλως ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

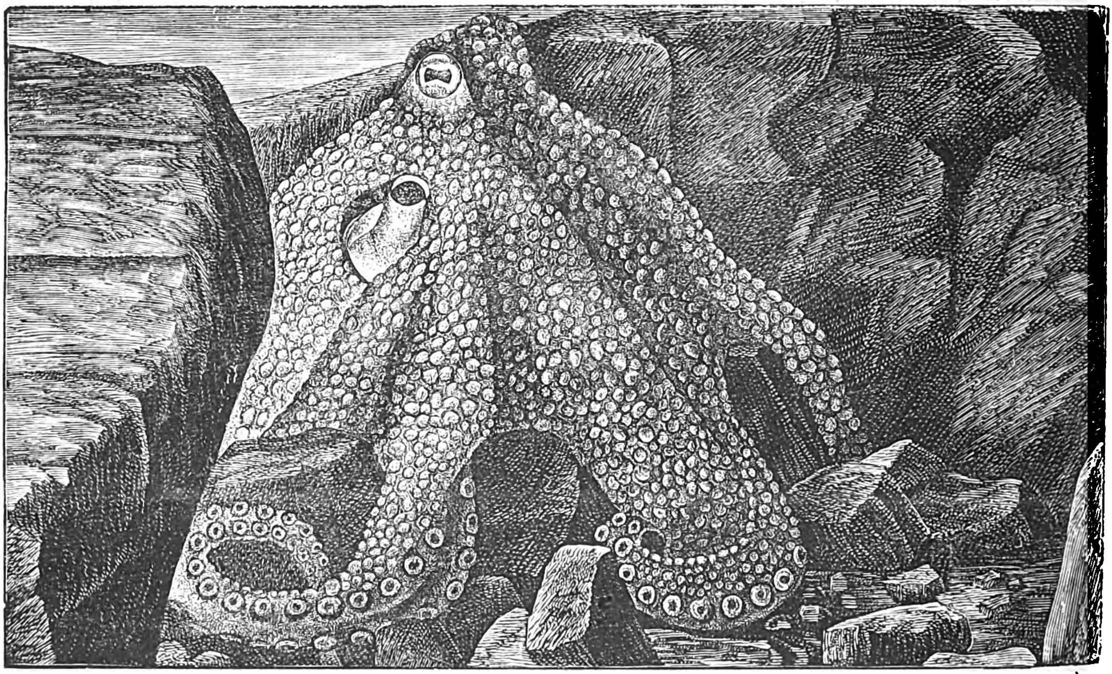

Ὀκτάπους

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΤΡΙΚΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μεταξὺ ἑκατοντάδων ὅλων ἐπιγραφῶν, ὅσας ἀπὸ αἰῶνος ἤδη ἐξανάγει ἡμῖν εἰς φῶς τῆς ἀρχαίας Θεσσαλονίκης τὸ κατακεχωσμένον ἔδαφος, σπανιώτατα εἶνε τὰ κατὰ μέτρον πεποιημένα ἐπιγράμματα, γινώσκω δὲ ἐγὼ τοιαῦτα μόνον ἐννέα.

Τρία ἐδημοσιεύθησαν ἐν Παρισίοις ἔτει 1870 ἐν τῷ γνωστῷ ἔργῳ τοῦ Philippe le Bas («Voyage archéol. en Grèce, 1843-1844») ὑπ' ἀρ. 1364, 1374 καὶ 1405· τὰ δύο πρῶτα κεῖνται καὶ παρὰ Bœckh ἐν τῷ λεγομένῳ «Corpus inscript. Graec.» (Βερολ. 1843) ὑπ' ἀρ. 1973 καὶ 1988 b,

Digitized by Google

ἐκεῖνο μὲν πολλῷ τοῦ le Bas ἀκριβέστερον καὶ πληρέστερον, τοῦτο δὲ ἐπίσης κακῶς, τόσον ὥστε τοῦ Godfried Hermann αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ «Opuscula» τόμ. 5 σελ. 175 εἰκασίαι εἶναι ἤδη ἀποδεδειγμέναι, ἐκ τῆς νέας τοῦ J. Mordtmann ἐν ταῖς καλουμέναις «Mittheilungen des Deutschen arch. Inst.» τῶν Ἀθηνῶν τόμ. 14 σελ. 192 (1889) γενομένης ἀντιβολῆς, *ἀπαξάπασαι* φροῦδαι καὶ ψευδεῖς. Τὸ ἐπίγραμμα, μόνον ἐκ τῶν τριῶν περισωθὲν ἡμῖν, κεῖται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Σακελλαρίδου. Πρβλ. καὶ Kaibel epigramm. Gr.522.

Ἡ ἔτει 1873 ἐπὶ διοικητοῦ Μιδὰτ πασσᾶ ἀρξαμένη κατασκαφὴ τῶν πυλῶν τοῦ πρὸς ἀνατολὴν Βυζαντινοῦ περιβόλου τῆς πόλεως, τῆς «Ψευδοχρυσῆς» (κοινῶς «Χρυσῆς», κατὰ τὸ Τουρκικὸν «τελὶ καπού»), «Κασσανδρεωτικῆς» (κοινῶς «Καλαμαριᾶς») καὶ «Ῥώμας» (Τουρκιστὶ «χανλὶ κουλέ», καὶ μικρός τις τῆς γῆς ἐκτὸς αὐτῶν ἐξομαλισμὸς ἐφανέρωσεν ἡμῖν πλεῖστα μνημεῖα τῶν ἐθνικῶν νεκροταφείων, ὧν μνείαν ποιεῖται Ἰωάννης Καμενιάτης, ὁ γνωστὸς ἱστορικὸς τῆς ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἔτει 904 πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης ἐν κεφ. 17. Μεταξὺ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν, ἃς φιλοπονώτατα τότε ἀντιγράψας ἐξέδωκεν ἔτει 1876 ἐν Παρισίοις ὁ πρώην ἑταῖρος τῆς ἐν Ῥώμῃ Γαλλικῆς σχολῆς, νῦν Ἀκαδημαϊκὸς ἀββᾶς L. Duchesne ἐν τῷ βιβλίῳ «Mémoire sur une mission au mont Athos» σελ. 7—69, τρία μόνον εἶναι τὰ ἔμμετρα ἐπιγράμματα, τὰ ὑπ' ἀρ. 11 (ἐκ τῆς «Καλαμαριᾶς»), 45 (ἐπίσης) καὶ 46 (ἐκ τῆς «Ῥώμας»), πάντα ἔτι σωζόμενα καὶ κείμενα τὸ πρῶτον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, τὸ δεύτερον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ διοικητηρίου καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ ἐπαύλει τοῦ κ. Κώτσιογλου.

Τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων τὸ δεύτερον εἶναι ἀκριβέστατα ὑπὸ τοῦ Duchesne ἐκδεδομένον, τὸ δὲ κείμενον αὐτοῦ (διάλογος μεταξὺ παροδίτου καὶ τοῦ νεκροῦ, τοῦ ἀθλητοῦ Αἰλίου Νέπωτος) εἶναι ἀπηλλαγμένον σφαλμάτων γλωσσικῶν καὶ μετρικῶν, οἷα πολλὰ ἐνετρίψατο εἰς τῶν χρόνων τούτων τὰ ἐπιγράμματα τῶν ποιητῶν ἡ ὀλιγωρία καὶ τῶν χαρακτῶν ἡ ἀμάθεια.

Τοὐναντίον, ἀνακριβῶς ἐκδεδομένον εἶναι τὸ ὑπ' ἀρ. 11 ἐπίγραμμα εἰς Ἰούλιον Ἑρμῆν ἐκ τοῦ ἔτους 119 Χρ. :

δοιὸν ἐπ' εἰκοστῷ κεῖμαι λυκάβαντα βιώσας
ἀμφί γε νῦν χνοαῶν πρῶτον ἰουλοφορῶν.

Ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ, παντελῶς ἀδιανοήτῳ, ἐγὼ ἀνέγνων ἐπὶ τοῦ λίθου «*ἰουλοφόρον*»· πλὴν τούτου, αἱ πρῶται λέξεις **ΑΜΦΙΓΕΝΥΝ**, ἃς ὁ ἐκδότης διῄρεσεν «*ἀμφί γε νῦν*», μεταγραπτέαι ἀνενδοιάστως «*ἀμφὶ γένυν*», τὸ δὲ «*χνοαῶν*» μετατονιστέον «*χνοάων*»· ἑρμηνείας ἀνάγκην δὲν ἔχει, νομίζω, πλέον ὁ ὡραῖος στίχος :

ἀμφὶ γένυν χνοάων πρῶτον ἰουλοφόρον

πεποιημένος κατ' ἀπομίμησιν τοῦ Θεοκριτείου ἐκείνου:

ἄρτι γενειάσδων περὶ τὸ στόμα τὼς κροτάφως τε.

(Σοφ. Οἰδ. τυρ. 742 «ἄρτι χνοάζων λευκανθὲς κάρα», Ἀπολλ. Ἀργον. 2, 43 «ἔτι χνοάοντας ἰούλους ἀντέλλων»).

Δεινὰ ὑπὸ τοῦ χαράκτου ἔπαθε τὸ ὑπ' ἀρ. 46, ὅπερ ἀκριβῶς μὲν ἐκ τοῦ λίθου ἐξέδωκεν ὁ Duchesne, πλὴν εἴ τι ἐσφάλη περὶ τὴν συμπλοκὴν τῶν γραμμάτων, ἀστόχως δὲ κατ' ἐμὲ ἀποκατέστησεν· ἐπὶ τοῦ μνημείου φέρεται :

ΟΥΝΟΜΑΜΕΝΓΟΝΕΕΣΣΙΔΡΟΣΟΝΟΙΔΕ
ΚΑΛΕΣΕΝΠΑΝΤΟΤΕΠΡΗΥΝΟΟΙΣΓΗΘΟΜΕ
ΝΟΝΠΡΑΠΙΣΙΝΑΛΛΟΛΙΓΟΝΒΙΟΤΟΥΦΑΟΣ
ΕΙΔΕΙΝΟΥΚΕΦΥΓΟΝΔΕΔΟΓΜΑΤΟΟΔΕ
ΤΟΙΣΙΜΙΤΟΙΣΔΙΕΒΗΝΔΕΖΩΗΣΔΕΚΑΚΕ
ΒΟΜΟΝΕΤΟΣΑΡΤΙΔΥ
ΠΑΔΗΝΚΕΙΜΑΙΜΗΤΕΚΑΛΩΝΜΗΤΕ
ΚΑΚΩΝ ΜΕΤΟΧΟΣ.

Τοῦ Duchesne ἡ μεταγραφὴ εἶναι ἥδε :

οὔνομα μ' ἐν γονέεσσι Δρόσων ᾧ μ' ἐκάλεσσαν
πάντοτε πρηϋνόοις γηθόμενον πραπίσιν·
ἀλλ' ὀλίγον βιότου φάος εἴδειν, οὐκ ἔφυγον δὲ
δόγμα τὸ . . . . τοῖσι μίτοις διέβην
(τῆσ)δὲ ζωῆς δέκα κἕβδομον ἔτος· ἄρτι ὑπ' Ἅδην
κεῖμαι μήτε καλῶν μήτε κακῶν μέτοχος.

Ἀλλὰ πρῶτον, ἡ φράσις «οὔνομα μ' ἐν γονέεσσι Δρόσων ᾧ μ' ἐκάλεσαν» πῶς καί ποτε δύναται νὰ συνταχθῇ ἐγὼ δὲν ἐννοῶ· ἔπειτα, ὅπως παραλίπω ὅτι τὸ ΟΙΔ ἐν στ. 1 μετεβλήθη τολμηρῶς εἰς «ᾧ μ'», ὁ νεκρὸς μετεβαπτίσθη «*Δρόσων*», σαφῶς «*Δρόσος*» καλούμενος ἐν τῷ ἀναθηματικῷ τῆς ἐπιγραφῆς μέρει τῷ ἔχοντι ἐπὶ τοῦ λίθου :

ΜΕΜΙΑΔΡΟΣΩΤΕ
ΤΩΤΕΚΝΩ
ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ

Καὶ ναὶ μὲν ὁ Dechesne καὶ ἐνταῦθα τὸ ΔΡΟΣΩΤΕ μεταβάλλει εἰς ΔΡΟΣΩΝΙ, ἀλλ' ἐγὼ εἰκάζω ἢ ὅτι τὰ γράμματα ΤΕ ἐγράφησαν κακῶς μετὰ τὴν λέξιν ΔΡΟΣΩ ὑπὸ τοῦ χαράκτου, ὅστις ἐπανορθούμενος τὴν παράλειψιν τοῦ ἄρθρου ΤΩ ἀφῆκε τὸν πρῶτον στίχον καὶ μετέβη εἰς τὸν δεύτερον ΤΩ ΤΕΚΝΩ, ἢ ὅτι ὁ νεκρὸς ἔφερε δύο ὀνόματα «*Μεμίας*» (*Μέμιος* κατὰ τὴν πρώτην περίστασιν «*Μεμία*» εἶναι ἡ μήτηρ) καὶ «*Δρόσος*», τὸ δεύτερον προσεπιδοθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῶν γονέων δι' οὓς λόγους καὶ ἐξηγεῖται τὸ ἐπίγραμμα. Ὁπωσδήποτε, δὲν διστάζω νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ νεκρὸς ἐλέγετο «*Δρόσος*», ὄνομα καὶ ἄλλοθεν γνωστόν, καὶ οὐχὶ «*Δρόσων*», νῦν πεπλασμένον. Περὶ τοῦ πέμπτου στίχου ὁ ἐκδότης γράφει: Si l'on conserve les deux lettres ΔΕ la syllabe ζω doit être comptée comme brève et le vers a perdu sa première syllabe : ὧδε serait le moindre supplément possible ; mais τῆσδε va mieux pour le sens»· ἀλλὰ πῶς δύναται μετρικῶς νὰ ἀναγνωσθῇ ὁ στίχος :

τῆσδε ζωῆς δέκα κἕβδομον ἔτος ἄρτι δ' ὑπ' Ἅδην

ἐγὼ δὲν βλέπω, ἀγνοῶ δὲ κατὰ πόσον πιθανωτέρα εἶναι καὶ ἡ ὑπόνοια ὅτι ὁ συντάξας τὸ ἐπίγραμμα ἠμέλησεν ὅλως τῆς στιχοποιίας.

Κατ' ἐμὲ τὸ ἀντίγραφον, ὅπερ προέκειτο τῷ χαράκτῃ, εἶχεν ὧδε :

οὔνομα μὲν γονέεσσι (Δρόσος)· Δρόσον οἵδ' ἐκάλεσσαν
πάντοτε πρηϋνόοις γηθόμενον πραπίσιν·
ἀλλ' ὀλίγον βιότου φάος εἴδειν οὐκ ἔφυγον δὲ
δόγμα τὸ - οδε - τοῖσι μίτοις· διέβην
δὲ ζωῆς δέκα κἕβδομον ἔτος· ἀ(πά)ρτι δ' ὑπ' Ἅδην
κεῖμαι μήτε καλῶν μήτε κακῶν μέτοχος·

ἐν τῳ πρώτῳ στίχῳ πρὸ τῆς λέξεως «*Δρόσον*» ἐξέπεσεν ἡ αὐτὴ «*Δρόσος*», ἐν τῷ πέμπτῳ δὲ ἀντὶ τοῦ «*ἀπάρτι*» ὁ χαράκτης, παραλιπὼν τὰ γράμματα ΠΑ, ἔγραψε τὸ ἄλλως συνηθέστερον «*ἄρτι*». Καὶ αὗται μὲν αἱ δύο μεταβολαὶ καὶ ἁπλαῖ εἶναι καὶ μικραί· ὅσον δ' εἰς τὸν τέταρτον στίχον, καίπερ πολλὰ φροντίσας δὲν κατώρθωσα μέχρι τοῦ νῦν νὰ ἀνακαλύψω τὸ σφάλμα καὶ νὰ ἐπανορθώσω αὐτό· ἡ μὲν ἔννοια εἶναι ὅτι «ὁ Δρόσος οὐκ ἔφυγε τὸ δόγμα, *τὸν νόμον τὸν ἐπιβεβλημένον εἰς τοὺς βίους τῶν ἀνθρώπων*» (ἐὰν οὕτως ἑρμηνευθῇ ἡ λ. «*μίτοις*»), πῶς δὲ ὁ ποιητὴς ἐξήνεγκεν αὐτὴν ἴσως θὰ εὕρῃ ἄλλος τις εὐτυχέστερος ἐμοῦ.

Ἕβδομον ἐπίγραμμα εἶναι ὅπερ πρὸ μηνῶν ἑπτὰ ἀνακαλυφθὲν κατὰ τὴν ἀπό τινος χρόνου ἐπαναληφθεῖσαν κατασκαφὴν τοῦ ἀνατολικοῦ περιβόλου τοῦ πρὸς νότον τῆς «Καλαμαριᾶς» κατεχώρισεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* τῆς 24ης Μαρτίου 1891 (ἀρ. 12) φιλάρχαιος πολίτης, ὁ Σ. Ἀ. Ἀστεριάδης καὶ ἐκ τῆς *Ἑστίας* ἐπανέλαβεν ἡ ἐφημερὶς «Berliner philologische Wochenschrift» τῆς 20 Ἰουνίου (ἀρ. 25). Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἔκδοσις ἐγένετο ἀκριβὴς πλὴν ὅτι ἐν τῷ ὀγδόῳ στίχῳ οὐχὶ δύο γραμμάτων ἀλλ' ἑνὸς ἴχνη φαίνονται πρὸ τοῦ ΕΝ, ἦτο δὲ τοῦτο Ξ· ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ ἡ τοῦ Βερολίνου ἐφημερὶς παρέλιπε μετὰ τὸ ΔΕ τὰ γράμματα ΚΕ (=*καί*)· ἐκ τῆς παραδρομῆς δὲ ταύτης ἀπατηθεὶς καὶ ἐγώ, ἀπὼν τῆς Θεσσαλονίκης, εἴκασα περὶ τοῦ στίχου ἄλλοτε εἰκασίας πάντῃ ἀλλοτρίας· τέλος, ἐν τῷ ἐνάτῳ στίχῳ τὸ τρίτον γράμμα δὲν εἶναι τὸ ἀπατηλὸν W, ὅπως ἔν τε τῇ *Ἑστίᾳ* καὶ ἐν τῷ Γερμανικῷ περιοδικῷ φέρεται, ἀλλὰ N. Ταῦτα προοιμιασάμενος μεταγράφω τὸ ἐπίγραμμα ὧδε:

τὸν μὲ καταφθίμενον παναώρια τῇδε Κούαρτος
θάψεν ἔσω γαίης ὠγυγίων λαγόνων
Ἐπίγονον· τεῦ(ξ)εν δὲ καὶ ἐσσυ(μέν)οισι νοῆσα(;)
(στ)ήλην οἰχομένου καὶ χάριν ὑστατίην

Καὶ ταῦτα μέν, ἅτινα οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑ*στίας* δύνανται νὰ παραβάλωσι πρὸς τὸ ἐπὶ τοῦ λίθου κείμενον τὸ κεφαλαίοις γράμμασιν ἐκδοθὲν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* τῆς 24 Μαρτίου, οὐδεμιᾶς δέονται ἑρμηνείας σαφέστατα ὄντα, πλὴν τοῦ «*ἐσσυμένοις*» (= «σπεύδουσιν, ἐπιθυμοῦσι, προθυμουμένοις») ἀνθ' οὗ ἴσως θὰ εἰκάσῃ τις «*ἐσσομένοις*». Ὅσον δὲ εἰς τὰς λέξεις καθ' ἑαυτάς, τὸ ἐπίρρημα «*παναώρια*» πρῶτον νῦν γινώσκεται ἐκ τοῦ ἐπιγράμματος, οὗ ὁ ποιητὴς ἐν νῷ εἶχε τὸ καθ' Ὅμηρον ἐν Ἰλιάδι Ω 540 ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως περὶ Πηλέως λεγόμενον:

ἀλλ' ἕνα παῖδα τέκεν *Παναώριον*,

ὅπερ ὁ ἀρχαῖος Σχολιαστὴς ἐξηγεῖται «παντελῶς ἄωρον ἀποθανούμενον». ὅπως ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Bœckh ἀρ. 1988b ἐν στίχῳ 11:

εἰδότες ἀνθρώπων γενεὴ ταχέως ὅτι λήγει

ἐνεθυμεῖτο τὸ Ὁμηρικὸν Ἰλ. Ζ 149:

ἀνδρῶν γενεὴ ἡ μὲν φύει ἡ δ' ἀπολήγει.

Ὅσον εἰς τὴν λ. «*λαγόνων*», τὴν σημαίνουσαν «γῆς σχίσμα», ἐπὶ τάφου κεῖται καὶ ἐν ἀδεσπότῳ τοῦ Ἀνθολογίου ἐπιγράμματι 748: «τύμβος— λαγόνεσσι Σεβήραν ἔχων».

Ὄγδοον καὶ ἔνατον ἐπίγραμμα Θεσσαλονίκης μετρικὸν εἶνε ἀνέκδοτα ἐν τῇ συλλογῇ μου ὑπ' ἀρ. 20 καὶ 32. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοτε.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῇ 5 Ὀκτωβρίου 1891.

ΠΕΤΡΟΣ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΤΕΧΝΗΤΗ ΒΡΟΧΗ

Εἶνε δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ὁ ἄνθρωπος βροχὴν κατὰ βούλησιν; Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀπασχολεῖ ἀπό τινος ζωηρῶς τοὺς Ἀμερικανούς. Παρετηρήθη ὅτι τὰς μεγάλας μάχας ἐπακολουθεῖ συνήθως μεταβολὴ τοῦ καιροῦ, συσσώρευσις νεφῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ καὶ αἰφνίδιοι καταιγίδες, τὰς ὁποίας οὐδὲν σημεῖον

Ὁ στρατηγὸς Δύρενφορδ

προαναγγέλλει τὴν προτεραίαν. Καὶ ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἡ εἰκασία ὅτι ἡ μεταβολὴ ἦτο ἀποτέλεσμα τοῦ ἀντικτύπου τῶν κανονοβολισμῶν καὶ τῶν ἄλλων κρότων τῆς μάχης καὶ ὅτι ἑπομένως ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ μέσον τοῦτο πρὸς παραγωγὴν βροχῆς ἐν καιρῷ ξηρασίας.

Μέχρι τοῦδε ὅμως αἱ γνῶμαι αὗται ἦσαν ἁπλᾶ ἀερολογήματα — χωρὶς λογοπαίγνιον — βασιζόμενα ἐπὶ παρατηρήσεων ἀβεβαίων. Ἀλλὰ τὰ κατ' αὐτὰς γινόμενα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις πειράματα, ἐὰν δὲν λύσωσι τὸ ζήτημα, τοὐλάχιστον εἰσάγουσιν αὐτὸ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστημονικῆς μελέτης.

Τὰ πειράματα ταῦτα γίνονται δαπάναις τοῦ δημοσίου, ψηφισθείσης σπουδαίας πιστώσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ διεύθυνσις ἔχει ἀνατεθῇ εἰς τὸν στρατηγὸν Δύρενφορδ, ὅστις ἐπεδόθη εἰς τὸ ἔργον μετ' ἐκτάκτου ζήλου καὶ ἔχει μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πειραμάτων. Καὶ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἀμερικανῶν βιομηχάνων συμμερίζονται τὴν πεποίθησιν ταύτην, στηριζόμενοι ἐπὶ παρατηρήσεων, γενομένων κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς διατεμνούσης τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας σιδηροδρομικῆς

Digitized by Google

γραμμῆς μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν στεροῦνται ὁμολογουμένης σπουδαιότητος.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐργασιῶν, ἃς ἀπῄτησεν ἡ κατασκευὴ τῆς γραμμῆς ταύτης, ἐδέησε νὰ ἀνατιναχθῶσι μεγάλοι γρανιτικοὶ βράχοι διὰ δυναμίτιδος. Τὸ μέρος εἰς ὃ ἐγένοντο αἱ ἐργασίαι αὗται ἦτο γνωστὸν ἐπὶ ἄκρᾳ καὶ ἀθεραπεύτῳ ξηρασίᾳ. Ἐν τούτοις ὀλίγον καιρὸν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ὑπονόμων καὶ τῶν ἐκρήξεων ἤρχισαν βροχαὶ ἄφθονοι, αἵτινες ἐπανελαμβάνοντο ἐφ' ὅσον ἐξηκολούθουν αἱ διατρητικαὶ ἐργασίαι, ἔπαυσαν δὲ ἅμα ἔπαυσαν αἱ ἐκρήξεις. Ἡ ἐπίδρασις λοιπὸν τούτων εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς βροχῆς ἐφάνη ἀναντίρρητος τοὐλάχιστον εἰς τὴν περίπτωσιν ἐκείνην.

Ὁ στρατηγὸς Δύρενφορδ ἐξέλεξε διὰ τὰ πειράματά του τὸ ξηρότερον διαμέρισμα, τὸ ὁποῖον ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ, μακρὰν πάσης καλλιεργείας καὶ διαμονῆς ἀνθρώπων, μακρὰν παντὸς δάσους, ὀρέων ἢ ὑδάτων καὶ ἐν γένει πάσης γειτνιάσεως δυναμένης νὰ καταστήσῃ ἀμφίβολα τὰ ἐξαγόμενα τῶν πειραμάτων του. Εἰς τὸ προσωπικόν του παρέλαβεν ἕνα μετεωρολόγον, ἕνα χημικόν, ἕνα ἠλεκτρολόγον καὶ δύο ἀεροναύτας, οἵτινες θὰ ἐξετάζωσι λεπτομερῶς τὰ διάφορα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις ἑκάστου τῶν γενησομένων πειραμάτων. Δὲν θὰ περιορισθῶσι δὲ τὰ πειράματα μόνον εἰς κανονοβολισμοὺς ῥιπτομένους ἀπὸ τοῦ ἐδάφους· ἀλλὰ καὶ χάρτινοι ἀετοί, μεγέθους δέκα ἕως δώδεκα ποδῶν, θὰ ἀνυψοῦνται εἰς ὡρισμένα ὕψη, φέροντες φυσίγγια δυναμίτιδος καὶ νιτρογλυκερίνης, συγκοινωνοῦντα μὲ ἠλεκτρικὰς συστοιχίας διὰ χαλκίνου σύρματος, ἵνα γίνεται ἡ ἔκρηξις εἰς οἱονδήποτε ὕψος θέλει ὁ διευθύνων τὰ πειράματα. Πρὸς τοῦτο θὰ μεταχειρισθῶσι καὶ ἀερόστατα διαμέτρου ἀπὸ δέκα ἕως τριάκοντα ποδῶν, πεπληρωμένα ὡς συνήθως δι' ὀξυγόνου, ἀλλὰ συνδεδεμένα μὲ κύστεις πεπληρωμένας ἐξ ὑδρογόνου. Δι' ἠλεκτρικοῦ δὲ σύρματος θὰ φέρωσιν εἰς συγκοινωνίαν τὰ δύο ἄκρα καὶ θὰ παράγεται ἡ ἔκρηξις, τὴν ὁποίαν παράγουσι τὰ δύο ταῦτα ἀέρια ἑνούμενα.

Ὁ στρατηγὸς Δύρενφορδ φαίνεται ὅτι ἐλπίζει ἰδίως εἰς τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τελευταίου τούτου ἐκρηκτικοῦ μέσου, ἐξ οὗ ἀναμένει δονήσεις βιαιοτέρας καὶ ἡμικυκλικοὺς ἀντικτύπους μᾶλλον παρατεταμένους ἢ ἐκ τῶν ἐκρήξεων τῆς πυρίτιδος καὶ τῆς δυναμίτιδος.

Οἱ ἀετοὶ ἄλλως τε καὶ τὰ ἀερόστατα δὲν θὰ ὑψοῦνται μονομερῶς, ἀλλὰ πολλὰ ὁμοῦ καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐνεργῶσιν ἐπὶ εὐρείας ἐκτάσεως κατὰ πλάτος καὶ εἰς διάφορα ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα. Ὁ σκοπὸς τοῦ Δύρενφορδ εἶνε νὰ ὑψώσῃ κλιμακηδὸν τοιαῦτα ἐκρηκτικὰ μηχανήματα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ μέχρις ὕψους 7,000 περίπου ποδῶν. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐλπίζει ἐπὶ πλέον νὰ ἐξακριβώσῃ ἐὰν βροχὴ παραγομένη εἰς ὕψος τρισχιλίων ποδῶν παραδείγματος, χάριν πίπτει μέχρι τοῦ ἐδάφους καὶ δὲν διακόπτεται καθ' ὁδὸν ὑπὸ τῆς ξηρότητος τῶν κατωτέρων στρωμάτων.

Τὸ πρόγραμμα εἶνε ἐντελῶς πρακτικὸν καὶ περιλαμβάνει, ὡς βλέπετε, ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ζητήματος. Ἵνα αἱ παρατηρήσεις ὦσιν ἀκριβεῖς καὶ πλήρεις, θὰ γείνωσι τέσσαρες σειραὶ πειραμάτων, ὧν ἕκαστον θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς ἡμέρας.

Τὸ ὑλικὸν ὅπερ παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν οἱ πειραματισταὶ σύγκειται ἐξ ἑκατὸν ἀεροστάτων, πολλῶν ἑκατοντάδων χαρτίνων ἀετῶν καὶ πολλῶν χιλιομέτρων χαλκίνου σύρματος, χωρὶς νἀπαριθμήσωμεν τὴν προμήθειαν τῶν χημικῶν προϊόντων καὶ τὰς ἀναγκαίας πρὸς παραγωγὴν τῶν ἀερίων καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ συσκευῶν.

Τὰ πειράματα ἤρχισαν ἤδη ἐν Τεξὰς καὶ ἠγγέλθη μάλιστα ὅτι ἐστέφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Ἐὰν τωόντι ἐπέτυχον προστίθεται μία ἔτι σπουδαία ἀνακάλυψις εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ κατορθώματα τοῦ αἰῶνος. Ὁ ἄνθρωπος θὰ καταγάγῃ νέαν νίκην κατὰ τῆς φύσεως καὶ θὰ δύναται κατὰ βούλησιν νὰ προκαλῇ εὐεργετικὰς βροχάς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς γεωργίας. Ἐνῷ δὲ μέχρι τοῦδε οἱ γεωργοὶ κατέφευγον εἰς λιτανείας καὶ δεήσεις διὰ νὰ συγκινήσωσι τὸν οὐρανὸν ἐν καιρῷ ἀνομβρίας, εἰς τὸ μέλλον θὰ τὸν ἀπειλῶσι διὰ τηλεβόλων καὶ δυναμίτιδος! Οὕτω δὲ θὰ λυθῇ καὶ τὸ αἰώνιον ζήτημα τοῦ καταβρέγματος τῶν ὁδῶν Ἀθηνῶν, ἀνατεθειμένης τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἰς τό... πυροβολικόν.

Μένει τώρα ν' ἀνακαλυφθῇ καὶ τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ζητήματος, τουτέστι νὰ δυνάμεθα νὰ διασκεδάζωμεν τὰ νέφη, ἵνα ἀναφαίνεται ὁ ἥλιος, ὁσάκις ἐπιθυμήσωμεν αἰθρίαν. Διότι ἡ παραγωγὴ τῆς βροχῆς εἶνε τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ προβλήματος· εἶνε ἐπίσης ἀνάγκη νὰ κάμνωμεν καλοκαιρίαν. Κ.

ΣΟΝΕΤΤΑ

1

Ἡ ξενιτειὰ κι' ὁ χωρισμός,— παλιοί μου πόνοι,
  Πασχίζουν νὰ σαλέψουνε τὸ νοῦ μου πάλι!
Πάλι ἕνα θάμμα γίνεται καὶ μὲ γλυτόνει
  Ἀπ' τοῦ καϋμοῦ τὴ φοβερὴ ἀνεμοζάλη!
Πάλι μὲ μάτια σφαλιχτὰ καὶ τρομασμένα,
  Θενὰ κλεισθῶ μέσ τῆς καρδιᾶς αὐτῆς τὰ βάθη
Θενὰ τὴν κάμω σπιτικὸ στὰ μαῦρα ξένα,
  Καὶ θενὰ τραγουδῶ παλιὲς χαρὲς καὶ πάθη·
Κι'ὅποιος περνᾷ,καὶ γι'ἄπονη καρδιὰ τὴν παίρνει
  Δὲν ξέρει τί καλοτυχιὰ καὶ τί γαλήνη
Ἡ ἀγάπη στὴ φορτούν' αὐτὴ ἀπάνω φέρνει,
  Τί λάδι πάσ τὰ κύματα σωτήριο χύνει.
Κι' ἀρχίζω πάλι, ἀγάπη μου, νὰ σοῦ τὸ λέγω,
  Πῶς ζῶ καὶ χαίρομαι γιὰ σέ,γιὰ σὲ σὰν κλαίγω.

2

Πόσες καρδιὲς γεράσανε καὶ μαραθῆκαν,
  Κ'ἐγὼ σὰν τὸ ζουμπούλι ἀνθῶ μέσα στὰ χιόνια!
Πόσες ἀγάπες σὰν αὐγῆς δροσιὰ χαθῆκαν,
  Κ' ἡ ἀγάπη τούτη μιᾶς ζωῆς δροσίζει χρόνια!
Ἀπ' οὐρανόβρεχτο βουνὸ μιὰ βρύση τρέχει,
  Σ' ἕνα λειβάδι ἀθάνατο, χλωρὸ λειβάδι,
Ποῦ ὅπιος πιῇ σταλαγματιά, τὴ χάρι ἔχει
  Νὰ ζῇ μιὰ μέρ' ἀτέλειωτη καὶ δίχως βράδυ.
Κι' ὁ ἥλιος, ποῦ ὅ,τι λούλουδα γεννᾷ ἡ φύση,
  Αὐτὸς τ' ἀνοίγει, καὶ σιγὰ μᾶς τὸ μαραίνει,
Τὰ λούλουδα ποῦ πίνουνε σ' αὐτὴ τὴ βρύση,
  Μὲ τὲς πυρὲς ἀχτίδες του δὲν τὰ ξηραίνει.
Ἐκεῖ γλυκοποτίσθηκε καὶ ἡ καρδιά σου,
  Πῶχει λαμπρὸ παλάτι της τὴν ὠμορφιά σου.

Digitized by Google

3

Τεχνίτρα μου θαμματουργή, καὶ πειὸ μεγάλη,
'Απὸ ταμένα ποῦ ζητῶ νὰ σὲ στορήσω,
Σὲ βλέπω γελαζούμενη στὸ νοῦ μου πάλι,
Καὶ τὸ τραγοῦδί μου ἀπορῶ πῶς νάρχινήσω!
'Απ' τὸν καιρὸ ποῦ μάγισσα στὰ ξένα 'φάνης,
Νὰ πῇς τὴ μοῖρα τὴ χρυσῆ τ' ἀγαπητοῦ σου,
'Ως τὴ στιγμὴ ποῦ ἔφθασες νὰ τὸν τρελλάνῃς,
Μὲ τὸ ἀξέχαστο φιλὶ τοῦ χωρισμοῦ σου
Σ' ἀνιστορῶ, κ' ἡ ὄψι μου χαμογελάει,
Σὰν νύχτα ποῦ συννέφιαζε καὶ ξαστερίζει.
Χρόνων καὶ χρόνων ὠμορφιὲς ὁ νοῦς μετράει,
Κ' ἡ μιὰ 'π τὴν ἄλλη πειὸ γλυκά τονε φωτίζει.
Τὲς βλέπω νὰ διαβαίνουνε μιὰ μιὰ μπροστά μου,
Νεράϊδες, ποῦ ξεφεύγουνε τὴν ἀγκαλιά μου!

4

Σὲ βλέπω ταξειδιώτισσα ξενιτεμμένη.
Καθὼς ποῦ σ' εἶδα μιὰ φορὰ σ' ἕν' ἀκρογιάλι,
Κοπέλλα βεργολυγερὴ καὶ χαϊδεμμένη,
Μὲ μιὰ πλεξοῦδα καστανή, μ' ἀφρᾶτα κάλλη.
'Ρωτῶ τὰ μαῦρα μάτια σου, καὶ λὲν πῶς ξέρεις
Νὰ κλεῖς τῆς νιότης τὸν καϋμὸ στὰ σωθικά σου
Ρωτῶ τὰ χείλη σου, καὶ λὲν πῶς θενὰ φέρῃς
Χρόνια καλότυχα στὸ νιὸ τῆς ἀρεσκειᾶς σου.
Λαμπρὸ φεγγάρι νὰ τὸ πῶ τὸ πρόσωπό σου,
Δὲν κατεβαίνει τέτοιο φῶς ἀπ' τὸ φεγγάρι.
Να σοῦ τὸ πῶ βασιλικὸ τὸ στάσιμό σου,
Δὲν στάθηκε βασίλισσα μὲ τόση χάρι.
'Η ὄψι σου μι' ἀγγελικὴ χαρὰ σκορπάει,
Ποῦ γίνετ' ἄγγελος κι' αὐτὸς ποῦ σὲ θωράει

5

'Ο ἥλιος κι' ἂν βασίλεψε, κι' ἂν σκοτεινιάζῃ,
'Ακόμη μιὰν ἀναλαμπὴ θωρῶ στὴ Δύσι,
'Ακόμα χίλιες λαμπερὲς θωριὲς ἀλλάζει
Τὸ σύννεφο ποῦ πρόβαλε νὰ μὲ φωτίσῃ.
Τώρα στ' ἁγνό σου πρόσωπο μιὰ γλύκ' ἀστράφτει
'Οποῦ μοῦ λέει πῶς ἀγαπᾷς, πῶς ἀγαπιέσαι,
Καὶ μιὰ λαχτάρα μυστικὴ στὸ νοῦ μου ἀνάφτει,
Νὰ πῶ πῶς ξέρω σὰν μὲ δῇς τί συλλογιέσαι.
Λόγια γλυκά, ποῦ νὰ τὰ πῇ ἀρνιέται ἡ γλῶσσα!
Κάλλιο νὰ πῶ τοὺς δύστυχους παλιούς μου [χρόνους,
Καὶ σύ, πονῶντας σπλαχνικὰ σὲ πάθια τόσα,
Παρηγοριὰ μὲ πειὸ πικροὺς νὰ δίνῃς πόνους·
Τοὺς πόνους σου, σὰν ἄφινες γονιῶν ἀγκάλη,
Καὶ πέτας ἀπ' τὴ μιὰ φωλιὰ γιὰ ναὕρῃς ἄλλη.

6

Χίλιες φορὲς τὸ θάμμασα, κι' ἀκόμα, φῶς μου,
Σὰν στοχασθῶ πῶς μοναχὲς οἱ δυὸ καρδοῦλες,
'Απὸ τὲς δυὸ ξεκίνησαν μεριὲς τοῦ κόσμου,
Καὶ σ' ἕνα κόρφο ἀράξανε σὰν δυὸ βαρκοῦλες,
Πάλι ρωτῶ, ποιὰ δύναμι, καὶ ποιὰ λαχτάρα
Τὲς ἔσερν' ἀπ' 'Ανατολὴ καὶ ἀπὸ Δύσι,
Ν' ἀνταμωθοῦνε στοῦ Βοριᾶ τὴ μαύρη ἀντάρα,
Κ' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη ἐκεῖ νὰ δῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ!
"Οχι, δὲν ἦτανε τυφλὸ τῆς Μοίρας θάμμα!
Τὸ εἶχε γράψει τοῦ Θεοῦ τὸ ἅγιο χέρι,
Στὸν οὐρανὸ τὸ ἐκάναμε μεγάλο τάμμα,
'Αχώριστοι νὰ ζήσουμε σὲ κάθε ἀστέρι.
'Εκεῖ σὲ πρωτογνώρισα, κι' ἐδῶ σὰν σ' εἶδα,
Χαιρετηθῆκαν δυὸ πουλιὰ 'πὸ μιὰ πατρίδα.

7

Χέρι μὲ χέρι τῆς ζωῆς τὸ μαῦρο δρόμο
Διαβαίναμε, καὶ τὸ γλυκὸ χαμόγελό σου
Μέσ' ἀπ' τὰ σπλάχνα μ' ἔδιωχνε τὸν κρύο τρόμο,
Ποῦ μ' ἔπιασε, σὰν κύτταζα τὸ μνῆμα ἐμπρός [σου.
Γιατ' ἔνοιωθα πῶς τὰ φριχτὰ σκοτάδια σχίζεις,
Καὶ βλέπεις πέρ' ἀπ' τὲς 'ρημιὲς ποῦ βλέπ' ἡ [θλίψι.
Κ' ἐδιάβαζα στὴν ὄψι σου πῶς τὸ γνωρίζεις,
Τί στερινὰ ὁ θάνατος ζητάει νὰ κρύψῃ.
Μιά σου ματιὰ μοῦ χάριζε μαρτύρου θάρρος,
Καὶ δὲν ψηφοῦσα σάβανο μηδὲ λιβάνι,
Κ' ἔλεγα πῶς μ' ἐσὲ γλυκὸς εἶνε κι' ὁ Χάρος,
Πῶς ζῇ καὶ χαίρει ὅποιος μαζὶ μὲ σὲ πεθάνῃ.
Γιατὶ θ' ἀκολουθάῃ κι' αὐτὸς ὅπου σὲ φέρουν
Οἱ ἄγγελοι, ποῦ χωρὶς ἐσὲ χαρὰ δὲν ξέρουν.

8

Στὰ κύματα καθούμαστε κοντὰ ἕνα βράδυ,
Κ' ἐκεῖ ποῦ μᾶς νανούριζε τὸ λαλητό τους,
Γελάσανε τὰ μάτια σου μὲ οὐράνιο χάδι,
Σὰν νὰ ξυπνῆσαν ἔξαφνα ἀπὸ τ' ὄνειρό τους.
Κρυφὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ ποῦ εἶχες νοιώσει,
Τ' ἀγγελικό σου νὰ ξηγάῃ ἀρχίζει στόμα,
Κ' ἐτρέχανε τὰ λόγια σου μὲ γλύκα τόση,
Ποῦ μέσ' αὐτὴ τὴ μοναξιὰ τ' ἀκούγω ἀκόμα!
Τ' ἀθάνατα τραγούδι' αὐτοῦ τοῦ πλάνου κόσμου,
Ποῦνε γραμμένα μὲ φιλιά, μὲ δάκρυα κ' αἷμα,
Σὰν τ' ἄκουσα, δὲν πήρανε τὸ νοῦ μου, φῶς μου,
Σὰν ποῦ τὸν πῆρε τὸ γοργὸ ἐκεῖνο ῥέμμα.
Καὶ τ' ἀνθοστέφανά μου αὐτὰ ποῦ πλέκω τώρα,
Εἶν' ἀπ' τὸ περιβόλι σου κομμένα δῶρα. **A***

ΧΡΟΝΙΚΑ

'Αρχαιολογικὰ

'Ο διευθυντὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ 'Αρχαιολογικοῦ Μουσείου καθηγητὴς Kekulé καταγίνεται ἐν Μικρᾷ 'Ασίᾳ εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας. Πρὸ μικροῦ ἀνεχώρησεν ἐκ Σμύρνης συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ Μουσείου Κωνσταντινουπόλεως Χαμδῆ βέη καὶ δύο τῶν ἑταίρων τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς 'Αρχαιολογικῆς Σχολῆς, μετέβη δὲ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Μαγνησίας τῆς ἐπὶ Μαιάνδρῳ, ἵνα ὁρίσῃ ἐκεῖ τὰς θέσεις ὅπου δαπάναις τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως θὰ ἐκτελεσθῶσι μεγάλαι ἀνασκαφαί. Τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν παρεχώρησε προθύμως ὁ Σουλτάνος, ἐλπίζεται δὲ νὰ φέρωσιν αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται εἰς φῶς σπουδαιότατα ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα. Εἰς παρομοίας μελέτας θὰ ἀσχοληθῇ ὁ Γερμανὸς ἀρχαιολόγος καὶ ἐν Μιλήτῳ.

— 'Ανευρέθη κατ' αὐτὰς εἰς τὰς ἐκσκαφὰς τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ σιδηροδρόμου 'Αθηνῶν-Πειραιῶς κεφαλὴ γυναικεία ἐκ μαρμάρου ὀλίγῳ μικροτέρα τοῦ φυσικοῦ. 'Η κεφαλὴ αὕτη, ἀρκετὰ καλῶς ἐξειργασμένη, φέρει κρήδεμνον ἐπὶ τῆς κόμης, ἡ δὲ ἐργασία τοῦ προσώπου εἶνε ἀρκετὰ ἐπιμεμελημένη. 'Η κεφαλὴ αὕτη εἰκάζεται ὅτι ἀνήκει εἰς ἀκέφαλον ἄγαλμα ἀνευρεθὲν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, τοῦ ὁποίου λείπουσι καὶ αἱ χεῖρες, ὅπερ ὅμως δὲν φαίνεται τῆς αὐτῆς τέχνης μετὰ τῆς κεφαλῆς.

Φιλολογικὰ

'Ο Γεώργιος Ἔβερς, ὁ διάσημος Γερμανὸς συγγραφεὺς ἐπεράτωσε νέον μυθιστόρημα καὶ

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(16—22 Ὀκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι** 16	17	18	19	20	21	22
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	750,3	746,4	743,1	754,5	749,8	747,9	756,0
Μέση θερμοκρασία	20,3	20,2	16,8	14,5	9,8	9,2	12,6
Μεγίστη θερμοκρασία	24,4	22,4	20,0	18,5	11,7	10,0	19,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	16,2	18,1	13,7	10,6	7,9	8,4	6,3
Σχετικὴ ὑγρασία	78	65	82	77	76	78	77
Ἀπόλυτος ὑγρασία	14,19	10,46	11,25	8,25	6,74	6,54	7,66
Βροχή	1,0	2,0	5,1	9,1	—	5,4	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	9	7	10	8	10	8	5
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Ν.5	Ν.5	Β.0	ΒΑ.4	ΒΑ.6	ΒΑ.7	ΒΑ.4
Θάλασσα	2	2	2	1	1	3	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	16	17	18	19	20	21	22
Κέρκυρα	19,5	18,5	13,5	10,5	8,0	9,0	13,5
Βῶλος	19,5	18,0	13,5	10,5	8,0	0,4	—
Πάτραι	22,5	18,5	16,0	16,0	12,5	12,0	12,0
Τρίπολις	15,0	15,5	12,0	9,0	8,0	0,5	—
Κωνσταντινούπολις	18,0	—	—	—	—	—	—
Ὀδησσὸς	14,7	—	—	—	4,1	—	—
Βατοὺμ	14,2	—	—	—	—	—	—
Παρίσιοι	9,0	5,2	0,6	1,9	2,4	6,4	4,0
Ῥώμη	15,0	14,0	8,5	7,0	6,0	6,5	9,0
Νεάπολις	15,5	—	—	—	—	—	8,5
Βρινδήσιον	19,0	17,0	—	—	8,0	10,0	12,5
Καλιάρη	18,0	19,0	15,5	11,5	9,0	9,0	8,5
Πάνορμον	—	—	—	13,0	10,0	11,0	12,0
Μελίτη	20,5	20,0	18,0	16,0	18,5	13,5	13,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

Ο ΣΟΥΡΗΣ
Κατὰ γελιογραφίαν Θέμου Ἀννίνου.

τοῦτο αἰγυπτιακῆς ὑποθέσεως τοῦ γ' αἰῶνος μ. Χ. ἤτοι τῶν χρόνων τοῦ Καρακάλλα. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε δίτομον καὶ ἐπιγράφεται «Per aspera».

Ἐπιστημονικὰ

Ὁ Κὼχ θὰ κάμῃ προσεχῶς καὶ τετάρτην ἀνακοίνωσιν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, ἀφοῦ ἡ τρίτη ἀνακοίνωσις δὲν προσέθεσε, φαίνεται, πολὺ εἰς τὰ πρότερον ἐγνωσμένα.

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ ἐν Ῥώμῃ ἀποκατεστημένος Δανὸς γλύπτης Χασελρίς ἐφιλοτέχνησε κατ' ἐντολὴν τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας ἀνδριάντα μαρμάρινον τοῦ Ἅϊνε, τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς ποιητοῦ, ὅστις θὰ στηθῇ ἐπὶ περιφανοῦς θέσεως ἐν τῷ Γαστουρίῳ, τῇ Κερκυραϊκῇ ἐπαύλει τῆς αὐτοκρατείρας, τῆς ὁποίας τὸν θαυμάσιον κῆπον κοσμοῦσι, πλὴν ἄλλων ποικίλων φυτῶν, 50,000 ῥοδαῖ

— Ἐν Βιέννῃ ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Καλλιτεχνικοῦ Μουσείου ἐν τῷ ὁποίῳ περιελήφθησαν πᾶσαι αἱ αὐτοκρατορικαὶ συλλογαί, ἐν αἷς καὶ ἡ περίφημος πινακοθήκη τοῦ Belvedere.

Μουσικὰ

Τὴν 2)14 προσεχοῦς Νοεμβρίου συμπληροῦται ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ μουσουργοῦ Μάγερβερ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ πρόκειται νὰ παρασταθῶσιν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος ἐν Παρισίοις οἱ *Οὐγενότοι*, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν σύνθεσιν, καθ' ἣν παρίσταται αὐτὴ ἡ Αἰκατερίνη τῶν Μεδίκων διοργανίζουσα καὶ διατάσσουσα τὴν σφαγὴν τῶν διαμαρτυρομένων.

— Ὁ Ἰωάννης Στράους συνεβλήθη μετά τινος ἐπιχειρηματίου Ἀμερικανοῦ καὶ μεταβαίνει εἰς τὸν νέον κόσμον κατὰ τὸν προσεχῆ Φεβρουάριον, ἵνα δώσῃ σειρὰν πεντήκοντα συναυλιῶν. Ὁ Βιενναῖος μουσικὸς θὰ λάβῃ ὡς ἀμοιβήν, πλὴν τῶν ἐξόδων τῆς μεταβάσεως καὶ ἐπανόδου καὶ τῆς ἐν ξενοδοχείοις ἀνέτου διαμονῆς, δι' ἑαυτὸν καὶ τέσσαρα ἄλλα πρόσωπα, 120,000 φιορίνια, ἤτοι περίπου 400,000 δραχμῶν.

Παντοῖα

Ὁ Στάνλεϋ κατερχόμενος εἰς Βρεντήσιον εὑρίσκετο ἐντὸς τοῦ τραίνου, ὅπερ ἐξετροχιάσθη παρὰ τὸ Καροβίνιο. Ὁ διάσημος ἐξερευνητής, ὅστις τόσους διέφυγε κινδύνους, διεσώθη κ' ἐκ τούτου παθὼν μόνον μικροὺς μώλωπας καὶ ἀμυχὰς καὶ ἐξηκολούθησε τὸ εἰς Αὐστραλίαν ταξείδιόν του.

— Μεγάλη σιδηρουργικὴ ἑταιρία προτίθεται νὰ ἱδρύσῃ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Σικάγου πύργον ὕψους 1100 ποδῶν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

— Ἀπό τινων ἡμερῶν διατρίβει ἐν Ἀθήναις ὁ ἐν Παρισίοις καθηγητὴς τῆς γυναικολογίας κ. Pozzi. Ὁ διαπρεπὴς ἐπιστήμων ἐπεσκέφθη τὰ διάφορα νοσοκομεῖα, περὶ ὧν εὐμενέστατα ἀπεφάνθη, ἐξετέλεσε δ' ἐν τῷ «Εὐαγγελισμῷ» καί τινας δυσχερεστάτας ἐγχειρήσεις ἐπὶ γυναικῶν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως τῆς *Στοᾶς* τοῦ γνωστοῦ ἡμερησίου φύλλου, ὅπερ ἐξεδίδετο καὶ ἄλλοτε πρὸ δωδεκαετίας ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρ Βαμπᾶ.

— Τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἀναμένεται ὁ κ. Τρικούπης ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς μακρᾶς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἀποδημίας του.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Ἀγγλίαν τὸ πλήρωμα, ὅπερ θὰ μεταφέρῃ ἐκεῖθεν τὸ πρῶτον μέγα ἀτμόπλοιον τῆς Πανελληνίου Ἑταιρίας ἐκ τῶν τριῶν παραγγελθέντων τοιούτων, τὰς *Ἀθήνας*.

— Κατ' αὐτὰς θὰ διέλθῃ διὰ Πειραιῶς μεταβαίνουσα εἰς Κάϊρον, ἔνθα θὰ διαμείνῃ ἐπὶ ἕνα μῆνα, ἡ πριγκίπισσα τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας Βικτωρία. Ἡ πριγκίπισσα κατόπιν θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἄνω Αἴγυπτον.

— Ἀπό τινων ἡμερῶν δριμύτατον ἐνέσκηψε ψῦχος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. Εἰς τὰ ὄρη τῆς Θεσσαλίας κατέπεσε πολλὴ χιών, πανταχοῦ δὲ βροχαὶ ῥαγδαῖαι.. Ἡ συγκοινωνία διεκόπη εἰς πολλὰ μέρη, ἔπαθον δὲ ἐνιαχοῦ καὶ αἱ τηλεγραφικαὶ γραμμαί.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Τὰ Καταστήματα Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξέδωκαν καὶ διὰ τὸ ἔτος 1892 συλλογὴν πλουσιωτάτων ἡμεροδεικτῶν ποικιλλόντων κατὰ τὴν τιμήν, ἀπὸ λεπτῶν 25 μέχρι δρ. 5. Πλὴν ἄλλων παραστάσεων καλλιτεχνικῶν ἢ ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ συλλογῇ καὶ ἡμεροδεῖται εἰκονίζοντες τὴν πολυθρήνητον βασιλόπαιδα Ἀλεξάνδραν.

— Ἐξεδόθη τὸ 4 τεῦχος τοῦ τρίτου τόμου τῆς *Ἑλλάδος*, περιοδικοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ Φιλελληνικοῦ Συλλόγου περιέχον ὕλην ποικιλωτάτην ἀναφερομένην εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ νέαν ἑλληνικὴν φιλολογίαν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Λ. Μ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν· στέλλεται ἀπ. 4302.

Ῥ ή γ α. Κεφαλληνίαν. Δι' ἔλλειψιν ἀπαντήσεων.

Ἀ λ υ τ ρ ώ τ ῳ, Βατούμ. Δὲν ἐδημοσιεύσαμεν κανὲν ἀπὸ τὰ ἀποσταλέντα εἰκοσιτρία ἐλεγεῖα. Ἀδυνατοῦμεν νὰ κάμωμεν ἐξαίρεσιν διὰ τὸ ἰδικόν σας.

κ. Λ. Γ. Χαλκίδα. Δυστυχῶς ἐξηντλήθησαν.

κ. Θ. Ι. Π. Βῶλον. Ἀριθμοὶ λαχ. ἀρχαιοτ. ἠγοράσθησαν οἱ ἑξῆς: 37543, 37535, 37546, 37532, 37529 καὶ ἐφυλάχθησαν ἐν τῷ ταμείῳ τῆς «Ἑστίας». Ἐν ᾗ περιπτώσει κερδήσετε ἄνω τῶν 100 δραχμῶν, θὰ σᾶς τηλεγραφήσωμεν ἀμέσως.

Καν Μ. Γ. Κωνσταντινούπολιν. Ἠγοράσθη καὶ ἐφυλάχθη ἀριθ. 37549. Περὶ τῶν λοιπῶν ἴδετε ἀνωτέρω.

κ. Δ. Α. Φ. Κωνσταντινούπολιν. Ἀκατάλληλον.

κ. Σ. Αστ. Θεσσαλονίκην. Θὰ διορθωθῇ.

κ. Γ. Μ. Στενήμαχον. Εὐχαρίστως θὰ δημοσιευθῇ. Ἀλλὰ στείλετέ μας καὶ τὸ τέλος, ὁμοῦ δὲ τὸ γαλλικὸν κείμενον ἐπὶ ἐπιστροφῇ, συστημένον πρὸς ἀσφάλειαν

κ. Γρ. Κλ. Ῥοστόβιον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Παρὰ τοῦ αὐτόθι ἀνταποκριτοῦ τῆς Ἑστίας κ. Δ. Πρ. θὰ λάβετε τὴν οἰκείαν ἀπόδειξιν, ἀριθ. 3600.

Ποιητῇ τῶν Παλμῶν καὶ Κοπετῶν. Συνεπείᾳ τῆς ἐπιστολῆς σας ἠρευνήσαμεν καὶ εὕρομεν ἀληθῶς τὸ χειρόγραφόν σας. Ἡ ἀπάντησις εἶνε ὅτι δὲν ἐκρίθη ἄξιον δημοσιεύσεως. Διὰ μακροτέραν κριτικὴν δὲν ὑπάρχει δυστυχῶς ἐδῶ χῶρος, οὔτε χρόνος—ὅπερ σπουδαιότερον. Ἄλλως δὲ ὅ,τι κρίνομεν, τὸ κρίνομεν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἑστίαν· δὲν ἐπαγγελλόμεθα τοὺς κριτικούς.

κ. Ν. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐξηντλήθησαν πλέον. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κρατῶμεν διαρκῶς διαθέσιμα.

κ. Ζιγ. Σαλαμῖνα. Ἐστείλαμεν φύλλα 13—26 τοῦ 1890, ὧν ἡ ἀξία δρ. 5,20. Ἐλήφθησαν δρ. 2· ὀφείλονται ἔτι δρ. 3,20, μεθ' ὧν ἀποστέλλετε καὶ τὸ ἀντίτιμον τῶν φύλλων 1891, ἅτινα εἴχετε ζητήσῃ, ὅπως ἀποσταλῶσιν ἀμέσως.

κ. Κ. Λ. Σ. Λευκάδα. Συλλυπούμεθα ἀπὸ καρδίας. Σταλέντα ἐλήφθησαν, μετὰ τῶν προαποσταλέντων ὅλον 60 δρ. Ὁ κ. Γρ. ἐπιστώθη διὰ δρ. 9,12. Ἐστάλησαν αὐτῷ ζητηθεῖσαι σειραί.

κ. Γγης. Κέρκυραν. Τὸ φωτογραφικὸν ἄρθρον εἶνε ἐξαίρετον. Στείλετε τὸ ἀληθὲς ὄνομά σας, ἵνα δημοσιευθῇ. Ἀναμένομεν τὰς φωτογραφίας. Ἐὰν ἔχετε καὶ φωτογραφίας δυναμένας ν' ἀποδείξωσιν ὅ,τι λέγετε, στείλετέ τας, ἵνα ἐκτελεσθῶσι τέλεια αὐτῶν ὁμοιώματα ἐν Γερμανίᾳ.

κ. Ι. Π. Κέρκυραν Ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν. Προσεχῶς γράφομεν.

κ. Κ. Ι. Μ. Βάρναν. Ἐλήφθησαν δρ. 7. Διὰ τούτων θέλετε Ῥωμηόν, ἀλλ' ἀπὸ πότε δὲν λέγετε; Ἡμεῖς ἀρχίζομεν ἀποστολὴν ἀπὸ τοῦ παρόντος φύλλου καὶ ἀναμένομεν διὰ δελταρίου νὰ μᾶς ὁρίσετε. Ἱστορ. Βιβλ. δὲν ἐκδίδεται πλέον. Ἡ ἀπώλεια τῶν ἄλλων χρημάτων, ἀφοῦ δὲν τὰ εἴχετε λησμονήσῃ, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι συνέβη ἐν τῷ ταχυδρομείῳ αὐτόθι, διότι καὶ ἄλλοτε παρόμοια κρούσματα ἐγένοντο.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

25 Ὀκτωβρίου 1891

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ. Δρ.	Πώλησ. Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	475	—	478	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	522	—	525	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	520	—	524	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	415	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	380	—	485	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	561	—	563	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3790	—	3805	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	210	—	210	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	73	—	73	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	165	—	166	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	420	—	421	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	208	50	209	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	145	—	146	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	91	—	93	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	95	—	96	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	16	26	19
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς. . .	—	—	—	—
Λίρα ὀθωμανική.	29	80	29	85
Λίρα ἀγγλική	32	75	32	80
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	70	33	—
Τρίμηνον { Γαλλίας	129	—	130	—
Ὄψεως { Ἀγγλίας	33	—	33	30
Ὄψεως { Γαλλίας	130	50	131	50

Η ΣΥΛΛΟΓΗ PASSOW

ἡ περιέχουσα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ζητεῖται. Ὁ ἔχων τοιαύτην πρὸς πώλησιν ἂς δηλώσῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ πόσου τὴν πωλεῖ.

Digitized by Google

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΕΥΤΕΡΑΝ
5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΤΟ ΠΟΙΚΙΛΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

1892

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τὸ καινότροπον τοῦτο Ἡμερολόγιον, ὅπερ ἐκδίδει τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, πλὴν τῶν ἄλλων αὐτοῦ προσόντων ἔχει καὶ τοῦτο: ὅτι ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ ΚΑΙ ΩΣ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ. **Ὁ ἔχων αὐτὸ δὲν ἔχει ἀνάγκην Ἡμεροδείκτου. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἀποκτᾷ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ**

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ-ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΝ

ΜΕ ΜΙΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ

Καὶ ἓν φράγκον ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Τὸ βιβλίον δὲν εἶνε μικρόν, ὡς δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ἐκ τῆς τιμῆς. Ἀποτελεῖται

ΑΠΟ **80** ΜΕΓΑΛΑΣ ΣΧΕΔΟΝ ΩΣ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΣΕΛΙΔΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑΣ

Τί περιέχουν αἱ σελίδες αὐταί; Θὰ τὸ μάθετε τὴν ἄλλην Κυριακήν.

ΑΥΡΙΟΝ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ
ΤΑ ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ
ΑΤΙΝΑ ΕΠΙΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ο ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΠΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ

Ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ δραχμὰς 3,50

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 3,50

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσι τὸ ἔργον ἅμα τῇ ἐκδόσει του, δύνανται νὰ ἀποστείλωσι τὸ τίμημα:

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

13/

493

ΑΡΙΘ. 44 ΤΟΜΟΣ Β΄.

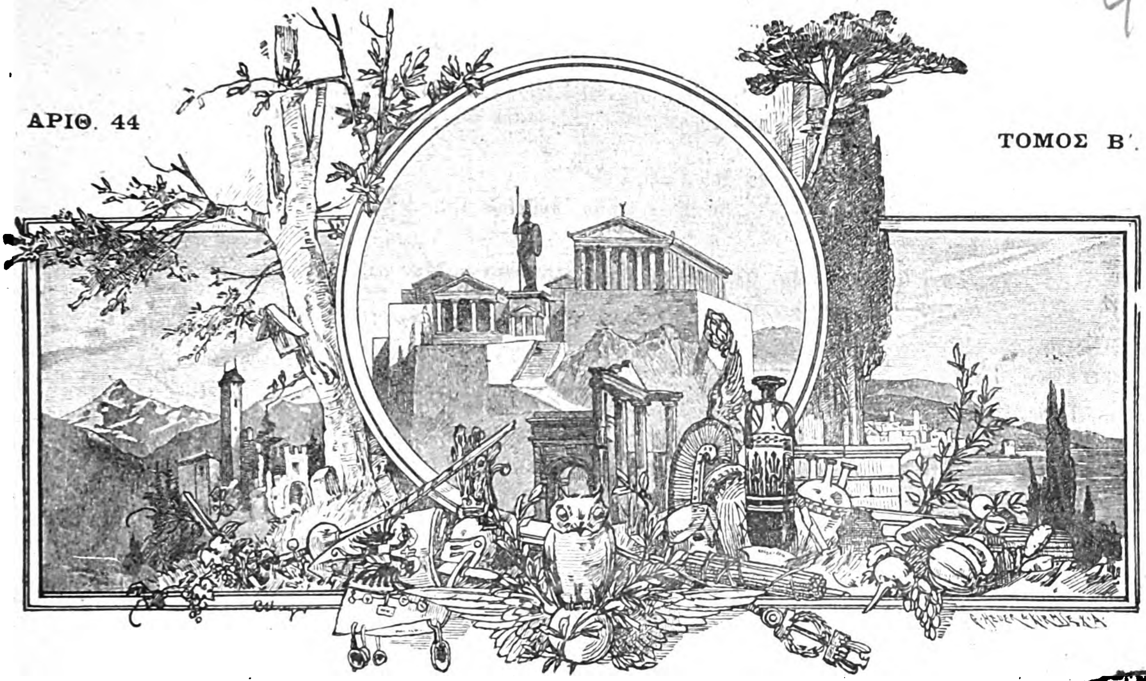

BODL.LIBR. FOREIGN PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8	—	ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	»	Φρ. χρ. 10	—	»	Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ: ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΟΔΙΚΩΝ, Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. *Ἀγγέλου Βλάχου* τῇ 27 Ὀκτωβρίου ἐν τῷ *Ζαππείῳ* μεγάρῳ.

Ο ΛΟΧΙΑΣ ΒΙΓΟΡΝ, διήγημα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.

ΣΟΝΕΤΤΑ, ὑπὸ Α*

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Τὸ αἴτιον τῶν ὀνείρων, Πῶς μονομαχοῦσιν οἱ Ἄγγλοι, Ἡ τελεία χορεύτρια, Ἡ σὰρξ λόγος.**

ΕΙΚΟΝΕΣ: **Ρουδόλφος Βίρχωβ.**

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.

ΠΑΙΓΝΙΑ: **Δόμινον — πρόβλημα.**

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Παντοῖα.**

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ: **Διεθνὲς μετεωρολογικὸν δελτίον** (23—29 Ὀκτωβρίου).

ΕΙΚΟΝΕΣ

Προσδοκία. — Βίρχωβ.

ΟΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝΤΕΣ

νὰ λάβωσι ταχέως καὶ ἐπὶ συστάσει

ΤΟΝ ΦΑΣΟΥΛΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ

ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ

δύνανται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» δραχ. 3,50 ἐκ τοῦ Ἐσωτερικοῦ καὶ φρ. 3,50 ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ διὰ τὸ βιβλίον καὶ τὰ ταχυδρομικά.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῆς Βουλῆς. Τὴν ἕδραν τοῦ προέδρου κατέλαβε προσωρινῶς ὁ πρεσβύτατος τῶν βουλευτῶν κ. Δ. Καλλιφρονᾶς. Τὴν 10 π. μ. ἐψάλη ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ὁ ἁγιασμός. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἁγιασμοῦ ἔφθασεν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς μετὰ τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἄλλοι βουλευταὶ καὶ ὑπάλληλοι. Ἀκολούθως ἀνεγνώσθη ὁ κατάλογος καὶ εὑρέθησαν παρόντες 47 βουλευταί. Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα καὶ ἀνέγνω τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς ἐνάρξεως τῆς Συνόδου ἔχον ὡς ἑξῆς:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 37 τοῦ Συντάγματος κηρύττομεν τὴν ἔναρξιν τῆς Β' Συνόδου τῆς ΙΒ' βουλευτικῆς περιόδου.

Ὁ πρόεδρος τοῦ ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν θέλει ἀνακοινώσει τὸ παρὸν διάταγμα πρὸς τὴν Βουλήν.

Εἶτα ὁ προσωρινὸς πρόεδρος εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ δὲν εἶνε ἀπαρτία, ἐπιφυλάσσεται νὰ καλέσῃ τοὺς κ. κ. βουλευτὰς διὰ τὴν ὁριστικὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου.

— Ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη τὸ ἀκόλουθον Β. Διάταγμα:

Περὶ διορισμοῦ διοικητοῦ τοῦ λόχου τῆς κινητῆς ἀμύνης κ.λ.π. τῆς Α. Υ. τοῦ βασιλόπαιδος Γεωργίου ὑποπλοιάρχου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Εὐδοκήσαντες διορίζομεν διοικητὴν τοῦ λόχου τῆς κινητῆς ἀμύνης καὶ προσωρινὸν διευθυντὴν τῆς σχολῆς τῶν τορπιλλητῶν τὴν Α. Υ. τὸν Βασιλόπαιδα Γεώργιον ὑποπλοίαρχον τοῦ Β. Ναυτικοῦ.

Ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς θέλει προσυπογράψει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1891

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ὁ Ἀντιβασιλεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς

Κ. Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

—Ἐν τῷ ἐνταῦθα ῥωσσικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου ἐτελέσθη ἐπίσημος δοξολογία ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῶν γάμων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους τῆς Ῥωσσίας. Ὁ διάδοχος μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας καὶ τῶν βασιλοπαίδων διὰ τηλεγραφήματος συνεχάρησαν τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειραν τῆς Ῥωσσίας εἰς Λεβάδειαν, ἔνθα ἐπανηγυρίσθη ἡ ἐπίσημος ἑορτή.

— Κατὰ διαταγὴν τοῦ Βασιλέως τὸ σημεῖον τοῦ ἑξαμήνου ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἀλεξάνδρας πένθους θὰ φέρωσιν οἱ αὐλικοὶ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν κομβίων, τῶν σειρητίων τοῦ πίλου καὶ τῶν ἀμφιμασχαλίων. Τοιοῦτο βαθὺ πένθος φέρεται μόνον ἐν ταῖς Αὐλαῖς Ῥωσσίας καὶ Γερμανίας ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ὑψηλοῦ καὶ προσφιλοῦς τῆς Α. Οἰκογενείας προσώπου. Τὸ αὐλικὸν πένθος ἤρξατο, ὡς γνωστόν, ἀπὸ τῆς 12 Σεπτεμβρίου.

— Ἔξωθεν τῶν Στύρων τῆς Εὐβοίας ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον καλούμενον «S.S. Lux» καὶ πλῆρες πετρελαίου ἐκάη, ἐκ δὲ τοῦ πληρώματος οἱ πλεῖστοι ἐκάησαν ἢ ἐπνίγησαν ῥιφθέντες εἰς τὴν θάλασσαν, τινὲς δὲ μόνον ἐσώθησαν κολυμβῶντες εἰς τὴν ξηράν.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐνετάλη ὁ νομομηχανικὸς κ. Κατσαρός, ὅπως μεταβῇ εἰς Αἴγιναν καὶ καταρτίσῃ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς ἀπαιτηθησομένης δαπάνης πρὸς ἐπισκευὴν τοῦ καταρρέοντος αὐτόθι οἴκου τοῦ Καποδιστρίου. Εἰς τὸν κ. Κατσαρὸν ὑπεμνήσθη ἡ ἐπιθυμία τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὅπως οὐδεμία καινοτομία γείνῃ εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς οἰκοδομῆς ἢ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς διαίρεσιν.

— Διωρίσθη πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου καθηγητὴς ἐν αὐτῷ ὁ κ. Ἰω. Πανταζίδης, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ἀνατιθεμένων αὐτῷ τῶν παιδαγωγικῶν ἀσκήσεων κατὰ τὴν γυμνασιακὴν παιδαγωγικήν, τοῦ κ. Χρ. Παπαδοπούλου περιοριζομένου εἰς τὰς παιδαγωγικὰς ἀσκήσεις κατὰ τὴν γενικὴν παιδαγωγικήν.

Digitized by Google

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΟΔΙΚΩΝ

Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Ἀγγέλου Βλάχου τῇ 27 Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Ζαππείῳ μεγάρῳ.

Κύριοι,

Ὁ ἔχων διάθεσιν καὶ δύναμιν ψυχικὴν νὰ λησμονήσῃ ἐπὶ μικρὸν τὰ κυκλοῦντα αὐτὸν ποικίλα, οὐχὶ δὲ πάντως εὐχάριστα φαινόμενα τοῦ ὑλικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου καί, κλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ ὦτα πρὸς ὅ,τι ἀκούει καὶ βλέπει, νὰ ἐξαρθῇ ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰς ὑψηλοτέραν περιωπὴν καὶ ἐπισκοπήσῃ τὸν σύγχρονον πνευματικὸν βίον τοῦ ἔθνους ἀπὸ γαληνιαίας σκοπιᾶς, εἰς ἣν οὔτε τοῦ μικροῦ πάθους ἀναβαίνει ὁ κακόγλωσσος μῶμος, οὔτε τῆς ἐγκαθέτου κολακείας ὁ φιλοπρόσωπος λίβανος, παράδοξον καὶ ἀνώμαλον θὰ ἴδῃ θέαμα ἁπλούμενον πρὸ τῶν διανοητικῶν αὐτοῦ ὀμμάτων. Πολλοὺς μέν, τοὺς πλείστους ἴσως τῶν κλάδων τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν δένδρου θέλει προσίδει ἁδρυνομένους ἐκ περισσεύοντος χυμοῦ καὶ θάλλοντας ἐκ σφρίγους, ἄλλους δὲ τοὐναντίον ἐγγὺς αὐτῶν ἰσχνοὺς ἐξ ἀτροφίας, ἀραιὰ δέ που καὶ που φύοντας τὰ ὕπωχρα καὶ ἀσθενικά των φύλλα. Παρὰ τοὺς χλοεροὺς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εὐκάρπους θαλλοὺς τῆς ἐπιστημονικῆς παραγωγῆς θέλει παρατηρήσει αὐχμηροὺς καὶ διψῶντας τοὺς κλῶνας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ἐγγὺς δὲ τοῦ στιβαροῦ καὶ ὁσημέραι κρατυνομένου κλάδου τῆς δημοσιογραφίας, καὶ ἰδίως τοῦ καθ' ἡμέραν τύπου, λιποψυχοῦντα σχεδὸν τὸν ποιητικὸν βλαστόν.

Πόθεν καὶ διατί ἡ ἄνισος αὕτη βλάστησις;

Ἐπεκράτησεν ἆρά γε καὶ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν παραγωγῆς ὁ βαρὺς νόμος τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος καὶ ἀπερρόφησαν οὕτω οἱ μείζονες καὶ κραταιότεροι κλάδοι πᾶσαν τῶν μικροτέρων καὶ ἀσθενεστέρων τὴν ζωϊκὴν ἰκμάδα; Μετεβλήθη ἆρά γε καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς ἀλλαχοῦ τῆς Εὐρώπης, ὁ πνευματικὸς ἀγρὸς εἰς πνευματικὴν ἀγοράν, διεπομένην ὑπὸ τοῦ ἀδυσωπήτου νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως, καὶ διὰ τοῦτο δὲν παράγει πλέον ἄλλο ἢ ὅ,τι ἐξοδεύεται; Εἶνε λοιπὸν — καὶ ἂν εἶνε, ἔπρεπεν οἱ ὅροι τοῦ καθ' ἡμᾶς πνευματικοῦ βίου νὰ ἦνε κατὰ τοῦτο ὅμοιοι καὶ ἀνάλογοι πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ὅπου παράγει σήμερον ὁ διανοητικὸς ἀγρὸς ὅ,τι σπείρει μὲν συνήθως ὁ ἄπληστος πόθος χρήματος μᾶλλον ἢ δάφνης, δρέπει δὲ νωχελῶς ἡ καλαισθησία δυσορέκτου κοινοῦ, διώκοντος αἰσθητικὸν μᾶλλον κνισμὸν ἢ ἀπόλαυσιν διανοητικήν; Ἐγηράσαμεν λοιπὸν τοσοῦτον καὶ ἡμεῖς πρὶν ἢ νεάσωμεν, πρὶν ἢ ἀνδρωθῶμεν, καὶ συγγηράσαντες μεθ' ἡμῶν οἱ ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος δὲν ἀνοίγουσι πλέον τὰ χείλη, διότι δὲν προσδοκῶσιν ἀρκοῦσαν καὶ ψηλαφητὴν τοῦ ᾄσματος αὐτῶν ἀμοιβήν; Ἢ μὴ βαθύτερος καὶ ἄλλος, λυπηρότερος δὲ πάντως, εἶνε ὁ λόγος τῆς ποιητικῆς ἡμῶν ἀκαρπίας, καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶνε στείρωσις ἴσως τῆς δημιουργοῦ ποιητικῆς εὐφυΐας, ἐξανέμωσις ἴσως τοῦ ποιητικοῦ σπόρου, τοῦ φυομένου ἄλλως καὶ ἐπὶ τῆς αὐχμηροτάτης γῆς καὶ ὑπὸ τὸν δυσμενέστατον οὐρανόν;

Οὔτε τῆς παρούσης ὥρας καὶ τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς ὑπομονῆς μακροτέρα ἤθελεν εἶναι λεπτομερὴς ἐξέτασις τοῦ ζητήματος. Διστάζομεν ὅμως — καὶ τὸν παρήγορον τοῦτον δισταγμὸν ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ ἐκδηλώσωμεν ἐνταῦθα — διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὸν τελευταῖον ἐκεῖνον λόγον, ὡς τὸ ἀληθὲς αἴτιον τῆς ποιητικῆς ἡμῶν ἀφορίας. Ὑποθέτομεν δὲ μᾶλλον ὅτι, ὡς περὶ παντοῖα ἄλλα ἀφωμοιώθημεν καὶ ἀφομοιούμεθα ὁσημέραι πρὸς τὴν Ἑσπερίαν, ὑφιστάμεθα κατ' ἀνάγκην καὶ ὡς πρὸς τὴν πνευματικὴν παραγωγὴν τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀφθόνως εἰσκομισθέντων ὅρων τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου.

Καὶ ἄλλοτε, πολὺ πρὶν ἢ τοῦ Δάρβιν αἱ βαρύσημοι λέξεις struggle for life καταστῶσι τὸ σύμβολον τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, ἠγωνίζοντο οἱ ἄνθρωποι τὸν περὶ ζωῆς ἀγῶνα, διότι ἀγὼν ὑπῆρξε πάντοτε καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ διαρκὴς ἀγὼν εἶνε ὁ βίος. Ἀλλὰ τὸν ἀγῶνα ὅμως τοῦτον ἠγωνίζοντο οἱ πρὸ ἡμῶν ἐν πλήρει συνειδήσει τοῦ ἀδαμάστου κράτους τοῦ ἔξω κόσμου, ἐν βαθείᾳ ἐπιγνώσει τῆς μεμονωμένης αὐτῶν ἀδυναμίας. Προσεπάθουν νὰ μὴ ἡττηθῶσιν, ἀλλὰ δὲν ὠνειρεύοντο καὶ

Digitized by Google

νὰ νικήσωσι μηδὲ πάντοτε νὰ νικῶσι, διότι συνησθάνοντο ἴσως ὅτι τελεία καὶ ὁριστικὴ νίκη εἶνε ὄνειρον μόνον καὶ ὄνειρον ἀνεκπλήρωτον. Ἀπεδέχοντο τὴν ζωὴν ὁποία πράγματι εἶνε, προσεπάθουν νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς αὐτὴν καὶ ὑποχωροῦντες, ὁσάκις δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσι, περιέστελλον τὰς ἀνάγκας των, ἀναλόγως τῶν δυνάμεων καὶ τῶν πόρων αὐτῶν. Δὲν διέπρεπεν ἴσως ὁ βιωτικὸς ἐκεῖνος ἀγὼν ἐπὶ μεγαλείῳ καὶ θορύβῳ καὶ πατάγῳ, ἀλλὰ διέπρεπεν ὅμως ἐπὶ φρονήσει καὶ αὐταρκείᾳ. Ὀλίγους εἷλκυε τότε ἡ ἀνάντης ὁδὸς ἡ ἄγουσα εἰς τὸν ἐκ παντὸς τρόπου πλοῦτον καὶ τὴν διὰ πάσης θυσίας χλιδήν, ἀλλὰ καὶ ὀλίγα ἦσαν τὰ κάτω τῆς ὁδοῦ κυλιόμενα θύματα τῆς ἄφρονος ἀναβάσεως. Ὀλίγοι ἦσαν οἱ εἰς Κόρινθον πλέοντες, ἀλλὰ καὶ ὀλίγοι οἱ ναυαγοί· ὀλίγοι οἱ ἑκατομμυριοῦχοι, ἀλλὰ καὶ ὀλίγοι οἱ θῆτες. Σήμερον τὰ πράγματα μετεβλήθησαν.

Δὲν ἀγωνιζόμεθα πλέον εἰς περιστολὴν τῶν ἡμετέρων ἀναγκῶν ἀναλόγως πρὸς τὰς ἡμετέρας δυνάμεις, ἀλλ' ἐντείνομεν τοὐναντίον τὴν δύναμιν ἡμῶν εἰς θεραπείαν πάσης ἀνάγκης, πραγματικῆς ἢ φανταστῆς, ἣν γεννᾷ ἐν ἡμῖν ὁ ἄπληστος πόθος τῆς ὑλικῆς εὐμαρείας. Δὲν περιορίζομεν πλέον ἀλλ' αὐξάνομεν μάλιστα καὶ δεινοῦμεν τὸν ἀγῶνα, ἆθλον δ' αὐτοῦ ἐπινίκιον ἐπιζητοῦμεν τὸν πλοῦτον, διότι μόνον τὰς διὰ τοῦ πλούτου θεραπευομένας ἀνάγκας ὑπολαμβάνομεν ἀξίας ἡμῶν.

Ἡ ὑλιστικὴ αὕτη τάσις πάσης σχεδὸν βιωτικῆς ἐνεργείας, ἡ ἀπὸ ἐτῶν ἤδη ἐν Εὐρώπῃ ἀποτελοῦσα τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ λήγοντος αἰῶνος, ἐξετάθη, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ παρ' ἡμῖν — παρὰ πᾶσαν τὴν νεαρότητα τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν βίου — ἐπέδρασε δὲ δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τῆς πνευματικῆς δραστηριότητος τοῦ ἔθνους. Οὐδὲν ἄρα παράδοξον, ἂν ἀφθονοῦσι μὲν σήμερον παρ' ἡμῖν οἱ ἐργάται τῶν κερδοφόρων ἐπιτηδευμάτων, λειψανδροῦσι δὲ τοὐναντίον οἱ ναοί, οἱ μὴ δυνάμενοι ὄχι μόνον νὰ παχύνωσιν, ἀλλὰ μηδὲ νὰ θρέψωσι κἂν τοὺς ἐν τῷ ναῷ δουλεύοντας. Οὐδὲν παράδοξον, ἂν πολλοὶ τῶν ἐν τοῖς ἀδύτοις τοῦ ποιητικοῦ ναοῦ μυσταγωγούντων προτιμῶσι τῆς ἀκάρπου μουσοληψίας τὴν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ ἐμπορίαν κηρίου καὶ λιβάνου.

Τοὺς λόγους τούτους ἴσως ὑπολάβωσιν οἱ παρέχοντές μοι τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν εὐμενῆ αὐτῶν ἀκρόασιν ὡς ὑπαγορευομένους πιθανῶς ἐξ ἐκτάκτου τινὸς καὶ ἀσυνήθους πτωχείας τοῦ ἐφετεινοῦ Φιλαδελφείου ἀγῶνος, καὶ ἐκ τῆς λύπης ἣν ᾐσθάνθησαν ἴσως οἱ εἰς κρίσιν αὐτοῦ παρακληθέντες, βλέποντες τὸ μὲν ἔργον αὐτῶν ἁπλοποιούμενον εἰς ἀμεριμνομέριμναν, αὐτοὺς δὲ εἰς κριτὰς in partibus ... absentium. Δὲν ἔχει ὅμως εὐτυχῶς οὕτω τὸ πρᾶγμα, καὶ σπεύδω εὐθὺς ἀμέσως νὰ διαλύσω — ἂν ὑπάρχῃ — τὴν ἀνησυχίαν ταύτην τῶν ἀκροατῶν μου. Ὅσον καὶ ἂν ἠρημώθη ὁ ἑλληνικὸς Παρνασσός, δὲν προέβη ὅμως εὐτυχῶς ἡ ἐρήμωσις εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ μένωσι μὲν ἄνευ ἐργασίας οἱ ἑκάστοτε ἀγωνοδίκαι, νὰ κινδυνεύωσι δὲ οἱ ἀκροαταί των ν' ἀπέλθωσι κενοὶ πάσης ποιητικῆς ἑστιάσεως.

Δὲν ἔχει μὲν ἀληθῶς ὁ ἐφετεινὸς ἀγὼν νὰ ἐπιδείξῃ τὸ ἄφθονον θέρος τοῦ πρὸ δύο ἐτῶν τὸ πρῶτον τελεσθέντος, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐλαττοῦται πολὺ τῆς περυσινῆς εὐφορίας. Ἀντὶ τῶν πεντήκοντα καὶ τεσσάρων ποιητῶν τοῦ 1889 καὶ τῶν ἑπτὰ καὶ τριάκοντα τοῦ παρελθόντος ἔτους, εἰκοσιεννέα μόνον κατῆλθον ἐφέτος εἰς τὸν ἀγῶνα. Θὰ ἐλέγομεν δὲ τριάκοντα, ἂν συνηνοῦμεν νὰ διχοτομήσωμεν ἕνα τῶν ποιητῶν — τὸν γράψαντα τοὺς *Ἀστέρας* —, συμφώνως πρὸς τὴν ἔγγραφον ἐπὶ τούτῳ παράκλησιν, ἣν ἀπηύθυνεν εἰς τοὺς κριτάς, ὅπως ἀνοίξῃ οὕτω τὰς πύλας τῆς κρίσεως εἰς τοὺς χιλίους καὶ τετρακοσίους του στίχους.

Τῶν εἴκοσι καὶ ἐννέα τούτων ἀγωνιστῶν τὰ ἔργα φέρουσι τὰς ἑξῆς ἐπιγραφάς:

1) Γλαύκεια ᾄσματα.
2) Συλλογὴ διαφόρων λυρικῶν ποιημάτων.
3) Ὁ σύγχρονος Ἕλλην.
4) Ἡ εὐκολογέλαστη καρδιά.
5) Τὸ τελευταῖόν του ὄνειρον.
6) Φτερουγίσματα.
7) Λυρικά.
8) Νέφη.
9) Τὰ λουλούδια μου.
10) Τὰ στολίδια τοῦ ποιητοῦ.
11) Βάκχος καὶ Μαινάδες.
12) Οἱ καρποὶ τῆς Μούσης μου.
13) Καρδιὰ καὶ στίχοι.
14) Λευκάνθεμα.
15) Διάβαινε κόσμε.
16) Εἰκόνες.
17) Μνήματα.
18) Παληαῖς γνωριμιαῖς.
19) Ἡ δρόσος τοῦ ἔαρος.
20) Ἁρμονίαις.
21) Ἡ Φώτω.
22) Τὸ Μαντεῖον τῆς ψυχῆς.
23) Στίχοι ἐλεύθεροι.
24) Ἀστέρες — εἰς δύο χωριστὰς συλλογάς.
25) Τὸ συρτάρι μου.
26) Ἀγάπης λόγια.
27) Καρδιὰ καϋμένη.
28) Ὁ καθρέφτης τοῦ Πύργου μου, καὶ
29) Θάλασσα.

Καὶ πῶς λοιπόν; θέλετε βεβαίως ἐρωτήσει· τριάκοντα ὅλαι συλλογαὶ λυρικῶν ποιημάτων ἐστάλησαν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τολμῶσιν οἱ κριταὶ νὰ μελαγχολῶσιν ἐπὶ τῇ δῆθεν ποιητικῇ ἀφορίᾳ τοῦ πνευματικοῦ ἀγροῦ τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ἀπαντᾶτε βεβαίως καθ' ὑμᾶς αὐτούς: Μεγάλη

Digitized by Google

τῶν κριτῶν ἡ δυσκολία, καὶ μείζων ἡ ἀπληστία.

Θὰ εἶχον βεβαίως δίκαιον οἱ οὕτω ἀποροῦντες, ἂν τὸ ποιὸν τῆς τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος ποιητικῆς ἐσοδείας ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὸ ποσὸν αὐτῆς. Ἀλλὰ «πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, Βάκχοι δέ τε παῦροι» κατὰ τὴν παλαιὰν παροιμίαν. Ἄφθονος σχετικῶς εἶνε ὁ στίχων θερισμός, πτωχὴ ὅμως ἡ ποιητικὴ συγκομιδή. Ἐκ τοῦ μακροῦ ὁρμαθοῦ τῶν ποιητικῶν συλλογῶν, ἃς πρὸ μικροῦ ἠριθμήσαμεν, ὀλίγαι μόνον δύνανται νὰ καταστῶσι λεπτομεροῦς λόγου ὑποκείμενον, καὶ τῶν ὀλίγων δὲ τούτων ἔτι ὀλιγώτεραι παρέχουσιν εὐφήμου κρίσεως ἀφορμήν. Περὶ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν, - τοιαῦται δὲ εἶνε αἱ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ τοῦ ἀπαγγελθέντος καταλόγου μέχρι τοῦ πρώτου καὶ εἰκοστοῦ συμπεριλαμβανομένου, — οὐδεὶς δυστυχῶς δύναται νὰ γείνῃ σπουδαίας ἐπικρίσεως λόγος, ὁσηνδήποτε καὶ ἂν ἔχωσι τὴν ἐπιεικῆ διάθεσιν οἱ κριταί. Πάντα ταῦτα τὰ ποιητικὸν μόνον πρόσχημα περιβεβλημένα ἀγωνίσματα εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πεζολογήματα στιχηρά, πλήρη τόπων κοινῶν καὶ τούτων κακῶς ἐκπεφρασμένων, κενὰ μὲν ποιητικῶν νοημάτων, πλήρη δὲ λέξεων ἠχηρῶν καὶ πολυσυνθέτων, πτωχὰ τὴν φαντασίαν καὶ πενιχρὰ τὸ αἴσθημα, ἄστοχα περὶ τὴν ἑρμηνείαν καὶ γλωσσικῶς πάντῃ ἀκατάστατα. Πολλὰ μὲν αὐτῶν φέρουσι κατάδηλον τὸν τύπον παιδικῆς θεματογραφίας, ἄλλα δὲ εἰσὶν ἀναμφισβήτητα γεννήματα διανοίας ἀώρου, ἐν ᾗ φαίνεται δυσαπαλλάκτως χρονίζουσα ἡ ποιητικὴ ἐκείνη πλάνη, ἣν πάσχει συνήθως — ὡς ἀναπόδραστον ἐξάνθημα — ἡ νεανικὴ ἡλικία. Τούτου ἕνεκα οὔτε λεπτομερῶς ἐνόμισαν ἀναγκαῖον ν' ἀσχοληθῶσιν οἱ ἀγωνοδίκαι περὶ τὴν κρίσιν ἢ κάλλιον εἰπεῖν περὶ τὴν κατάκρισιν τῶν γυμνασμάτων τούτων, οὔτε ὁ ἐπιτραπεὶς τὴν εἰσήγησιν τῆς κρίσεως αὐτῶν φρονεῖ, ὅτι δύναται νὰ τῷ συγχωρηθῇ τοσαύτη τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν κατάχρησις, ὥστε νὰ κηδεύσῃ ἑκάστην τῶν συλλογῶν τούτων δι' ἰδίας νεκρωσίμου ἀκολουθίας· καθῆκόν του δὲ μᾶλλον ὑπολαμβάνει, ὡς ἡ περὶ τῆς δημοσίας ὑγείας ἐν ὥρᾳ ἐπιδημίας μεριμνῶσα διοικητικὴ ἀρχή, νὰ ἁμαξεύσῃ ἀθρόον τὸν ποιητικοφανῆ τοῦτον φορυτὸν εἰς ἕνα κοινὸν βόθρον, τοῦτο καὶ μόνον τὸ ἁπλοῦν ἀλλὰ βαθύσοφον γαλλικὸν λόγιον ἐπᾴδων ὡς ἐπικήδειον εὐχήν : il est si facile de ne pas écrire.

Πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὰ ἕνεκα τῶν ἀρετῶν ἢ καὶ τῶν κακιῶν αὐτῶν ἀξιώτερα λόγου ποιήματα τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος, ἀναγκαῖος ἐπιβάλλεται ἡμῖν ὁ σταθμὸς εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 27 ποιητικὴν συλλογὴν — ἢ λυρικὸν ποίημα, ὡς ὀνομάζει αὐτὴν ὁ ποιητής, — τὴν φέρουσαν τὴν ἐπιγραφήν : «Καρδιὰ Καϋμένη».

Τὸ ποίημα τοῦτο εἶχε σταλῆ καὶ εἰς τὸν περυσινὸν ἀγῶνα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν : «Ἕνα τραγοῦδι ἀπελπισμένο», καθ' ἃ μαρτυροῦσιν αἱ ἐν τῇ εἰσηγήσει τῆς κρίσεως αὐτοῦ παρατεθεῖσαι τότε στροφαί, αἱ ἀπαραλλάκτως ἀπαντώμεναι ἐν αὐτῷ καὶ ἐφέτος, ὧν πρώτη :

Τ' ἀηδόνι μ' ἀποξύπνησε τὸ πλάνο
μὲ τὰ χαριτωμένα του λαλήματα,
κ' ἡ μάννα μου μὲ τὰ γλυκὰ φιλήματα,
ποῦ ἄφινε 'ς τὸ μέτωπό μου ἀπάνω.

Ὁ ποιητὴς δὲν ηὐχαριστήθη, φαίνεται, ἐκ τῆς ἐπιεικοῦς περὶ τῶν στίχων του κρίσεως τῶν πέρυσιν ἀγωνοδικῶν, οἵτινες δὲν ἠρνήθησαν εἰς αὐτὸν *ποιητικὰ προσόντα ἀναμφισβήτητα*, καὶ ἠθέλησεν ἴσως νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν εἰς τοὺς κριτὰς τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος. Ἀγνοοῦμεν, ἐννοεῖται, ἂν τὸ περυσινὸν «Ἀπελπισμένο τραγοῦδι» μετεγράφη ὁλόκληρον εἰς τὴν ἐφετεινὴν «Καϋμένην Καρδιάν», ἢ ἂν μετέβαλεν αὐτὸ καὶ κατὰ πόσον ὁ ποιητής. Ὅ,τι ὅμως γνωρίζομεν καὶ δυνάμεθα νὰ τὸν βεβαιώσωμεν, εἶνε ὅτι οὐδένα εὗρον ἀποχρῶντα λόγον οἱ κριταί, ὅπως μεταβάλωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν τῶν περυσινῶν αὐτῶν συναδέλφων. «*Ἡ μονοτονία, οἱ κοινοὶ τόποι καὶ ἡ ἀνιαρὰ πεζολογία*», ἅτινα ἐκρίθησαν πέρυσιν ὡς χαρακτηρίζοντα τὸ *Ἀπελπισμένο τραγοῦδι*, κατακλύζουσι καὶ ἐφέτος μέχρι πνιγμοῦ τὴν *Καϋμένην Καρδιάν*. Τὸ ὅλον ποίημα εἶνε μονότονος, μονόχορδος οὕτως εἰπεῖν ἐκ τετρακοσίων στίχων θρῆνος ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ ἐρωμένης, ἀλλὰ θρῆνος ἀνιῶν μᾶλλον ἢ συγκινῶν. Ἀνιᾷ δὲ ὁ θρῆνος οὗτος οὐ μόνον διὰ τὸ ἀπέραντον αὐτοῦ, τὸ τετριμμένον καὶ τὸ μονότονον, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ μὴ ἀληθὲς τοῦ ἐμπνέοντος αὐτὸν αἰσθήματος. Ὁ ποιητὴς δὲν φαίνεται ἀληθῶς πονῶν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν κατορθοῖ νὰ συμπονέσῃ αὐτὸν ὁ ἀναγνώστης του. Si vis me flere dolendun est, εἶπεν ὁ Ὁράτιος, τὴν ἀλήθειαν δὲ ταύτην κυροῖ ἀρνητικῶς ὁ ποιητὴς τῆς *Καϋμένης Καρδιᾶς*. Πολὺ κρεῖττον, ἀστειότερον, ἐγκρατέστερον καὶ ἀκραιφνῆ βαρυθυμίαν ἀποπνέον εἶνε τὸ προτασσόμενον τοῦ ποιήματος δεκατετράστιχον (Sonetto), «Ἀφιέρωσις εἰς τοὺς γονεῖς μου», ὡς ἐπιγράφει αὐτὸ ὁ ποιητής. Τὸ καλὸν τοῦτο ποιημάτιον ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἐσεῖς ποῦ μ' ὡδηγήσατε 'ς τὰ πρῶτα βήματά μου
Ἀπὸ τὴ λύπη μακρυὰ καὶ ἀπὸ κάθε πόνο,
Δεχθῆτε πρῶτοι σήμερα ποῦ σᾶς ἀφιερόνω
Ἀπ' τῆς ζωῆς τὰ βάσανα καϋμένη τὴν καρδιά μου.

Ἄδικα, μάννα, μοὔστελνες μὲ μάτι δακρυσμένο
Κάθε σου εὐχὴ γιὰ δύναμι, ψηλὰ νὰ μ' ἀναιβάσῃ·
Μὲ τὴν πνοή του πρόφθανε τὸ μαῦρο πεπρωμένο,
Καὶ τὴν εὐχή σου πάγωνε 'ς τὸ δρόμο, πρὶν περάσῃ.

Ποτέ μου δὲν ἀπόκτησα ἐκεῖνο ποῦ ἀγαποῦσα,
Καὶ πάντοτε ἐσκόνταψα 'ς τὸ δρόμο ποῦ τραβοῦσα·
Λὲς καὶ λιθάρι ἔγεινε ἡ καθ' εὐχή σας 'μπρός μου.

Digitized by Google

Τὴν τρυφερή μου τὴν καρδιὰ πληγώσανε τὰ πάθη,
Ἐγὼ τὸ ῥόδο ἐγνώρισα ἀπ' τὸ πικρό του ἀγκάθι,
Καὶ λύπη ἔγεινε γιὰ μὲ κάθε χαρὰ τοῦ κόσμου.

Ἂν ἡ *Καϋμένη Καρδιὰ* ἀπετελεῖτο ἐξ ὁμοίων πρὸς τοῦτο ποιηματίων, ἀλλοία βεβαίως θὰ ἦτο ἡ τύχη της.

Τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 24 συλλογήν: «Ἀστέρες» διήρεσεν ὁ ποιητὴς εἰς δύο ἴσα περίπου μέρη, ἐξ ἑπτακοσίων στίχων ἕκαστον, συμβιβάζων οὕτω τὴν γονιμότητα αὐτοῦ πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀγῶνος, καὶ παρακαλῶν ἐν προοιμίῳ νὰ κριθῶσιν ἀμφότεραι αἱ συλλογαὶ «ὡς ἔργα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ». Τοῦτο πράττοντες οἱ κριταί, δὲν δύνανται νὰ καταστείλωσι τὴν ἀπορίαν: διατί ἄρά γε ὁ ποιητής, ἀντὶ ν' ἀποστείλῃ χιλίους τετρακοσίους στίχους εἰς τὸν ἀγῶνα -ἐξ ἀσυναρτήτων διστίχων ἀποτελουμένους—δὲν ἀπέστελλε μόνον τὸ ἥμισυ, ἀπαρτίζων αὐτὸ ἐκ τῶν καλλίστων; Εἰς τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀπαντᾷ ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων τούτων τοῦ προοιμίου του: «Οἱ »*Ἀστέρες*, λέγει, δὲν εἶνε ἀπὸ τὰ συνήθη ποιη»τικὰ ἔργα, ἀλλ' ἔργον πρωτοφανές, δι' οὗ ἀνοί»γεται νέος εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν ὁρίζων. »Οἱ *Ἀστέρες* εἶνε δίστιχα ἀνεξάρτητα τὸ ἓν τοῦ »ἄλλου, ἀλλὰ καὶ ἐν σχέσει μεταξύ των τοιαύτῃ, »ὥστε ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον νέου ποιητικοῦ »στερεώματος· ὁ ποιητὴς τῶν *Ἀστέρων* ἠδυνήθη »διὰ τῶν στίχων του τούτων, τὰ ὁποῖα διήρε»σεν εἰς 24 μέρη, νὰ συνδέσῃ ὅλα τὰ τῆς »*λυρικῆς* ποιήσεως εἴδη εἰς τρόπον τοιοῦτον, »ὥστε νὰ ἀπαρτίζωσιν ἐν συνόλῳ νέου εἴδους . . . »*ἔπος*, τὸ ἔπος τοῦ πνεύματος ἢ τὸ τοῦ ἀνθρω»πίνου βίου». — Ἐκ τῶν λόγων τούτων καταφαίνεται, ὅτι ὁ ποιητής, καίτοι *ὑπερεβδομηκοντούτης*, ὡς ὁμολογεῖ περαιτέρω, διατελεῖ οὐχ ἧττον ἐν μακαρίᾳ νεανικῇ φαντασιώσει περὶ τοῦ ποιητικοῦ του ταλάντου. Τοῦτο δὲ κυροῖ ἐκφανέστερον ἐπιφέρων, ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἀγωνιζομένου δὲν εἶνε, «οὔτε τὴν δάφνην τοῦ νικητοῦ »ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς πτερυγίζοντας σήμερον »νεοσσοὺς τοῦ ποιητικοῦ ὀρνιθῶνος, οὔτε τὸ χρη»ματικὸν βραβεῖον νὰ τοῖς [sic] ἁφαρπάσῃ δίκην »ἱέρακος, διότι ἡ δάφνη, λέγει, ἥτις θὰ στέψῃ τὴν »κεφαλὴν αὐτοῦ, εἶνε ἄλλη». Διατί λοιπὸν ἀγωνίζεται; ἴσως ἐρωτήσῃ τις. Καὶ εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ περαιτέρω ὁ ποιητὴς τῶν *Ἀστέρων*: «Θέ»λει, λέγει, νὰ ἀποφανθῶσιν [οἱ κριταὶ] ὁποίαν »πρέπει νὰ καταλάβῃ θέσιν οὐχὶ μεταξὺ τῶν »ἤδη ἀγωνιζομένων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν συγχρό»νων αὐτοῦ συναδέλφων». Ὁ ποιητὴς φαίνεται οὕτω παράδοξα φαντασιούμενος οὐχὶ μόνον περὶ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ ἀξίας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν κριτῶν. Οὗτοι ὅμως, λυπούμενοι, ὅτι πλὴν τῆς ὡρισμένης εἰς αὐτοὺς ἐντολῆς, δὲν ἐπετράπησαν καὶ γενικωτέραν τινὰ ἐπὶ τοῦ νέου ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ τελεταρχίαν, ἀρκοῦνται κατ' ἀνάγκην νὰ ἐκφέρωσιν ἁπλῶς τὴν ἐπὶ τῶν *Ἀστέρων* κρίσιν των.

Οἱ *Ἀστέρες* ἀποτελοῦνται ἐξ 688 διστίχων, ἀσχέτων καὶ ἀσυναρτήτων πρὸς ἄλληλα, πραγματευομένων δέ, δίκην ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ, περὶ πάσης ὕλης καὶ παντὸς ἀντικειμένου. Θεὸς καὶ δημιουργία, ἥλιος καὶ ἀστέρες, ἄνθρωπος καὶ ζωὴ καὶ θάνατος, Ἑλλὰς καὶ Παρθενών, Χριστὸς καὶ ἄγγελοι, ἥρωες τοῦ ἀγῶνος καὶ σύγχρονοι Ἕλληνες, ἁμαρτωλοὶ καὶ ἐνάρετοι, ἄνθη καὶ πτηνά, ἔρως καὶ οἶνος, μέλη τοῦ σώματος καὶ μέρη τῆς οἰκίας, πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα ἔτι πολλὰ καὶ δυσαρίθμητα ἀποτελοῦσι τὸ ὑποκείμενον τῶν διστίχων τούτων, ἅτινα καὶ τὴν διάθεσιν ἔτι καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν γλῶσσαν ἔχουσι ποικίλην καὶ διάφορον. Ἄλλα μὲν αὐτῶν εἰσὶ σοβαρά, ἄλλα δὲ εὔθυμα· ἄλλα ἐλεγειακὰ καὶ βαρύθυμα, ἄλλα σατυρικὰ καὶ παιγνιώδη, μέχρι καὶ λογοπαιγνίων ἔτι συγκαταβαίνοντα· ἄλλα ἐκ θρησκευτικῆς ἐμπνεόμενα συντριβῆς, ἄλλα δὲ καὶ εἰς ἀστειότητας ἀτόπους περὶ τὰ θεῖα ἐκτρεπόμενα. Τινὰ μὲν τούτων εἰσὶ γεγραμμένα εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν, — οὐχὶ ἄψογον γραμματικῶς — ἄλλα δὲ εἰς δημώδη, καὶ ἄλλα εἰς τὸ περίεργον ἐκεῖνο κρᾶμα, περὶ οὗ βραδύτερον θέλομεν λάβει ἀφορμὴν νὰ λαλήσωμεν ἐκτενέστερον. Ἓν ὅμως εἶνε τὸ κύριον τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν χαρακτηριστικόν: ποιητικὴ πτωχεία. Σπανίως ποῦ καί που κατορθοῖ ὁ ποιητὴς νὰ διατυπώσῃ διὰ τοῦ διστίχου του ἀρτιμελῆ καὶ εὔμορφον καινήν τινα ἢ καινοφανῆ ποιητικὴν ἰδέαν, οἵα καὶ μόνη δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τοῦ διστίχου τὴν ὕπαρξιν. Συνήθως ὑποκείμενον τῶν διστίχων του εἶνε ἰδέαι κοινόταται, ἀλήθειαι τετριμμέναι, ἢ καὶ παραδοξολογήματα περίεργα, ἅτινα ἵστανται μὲν ὄρθια στηριζόμενα ἐπὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἀλλὰ καταπίπτουσιν εἰς κόνιν, ἄν τις θελήσῃ νὰ γυμνώσῃ αὐτὰ τοῦ στιχουργικοῦ των περιβλήματος. Τοιαῦτα, ἐκ πολλῶν ὀλίγα, τὰ ἑπόμενα δίστιχα:

(57) Θαυμάζω φανταζόμενος τὴν Ἴδην καὶ τὸν Δία
θεὸν ἐκεῖ ζυγίζοντα τὰς τύχας τῶν ἐν Τροίᾳ.

(67) Ὁσάκις 'ς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπάνω ἀνατέλλει
ἡ ῥοδοδάκτυλος αὐγή, νομίζ' ὅτ' εἶν' ἡ Ἕλλη.

(75) Αἰῶνας ἀναστέναζε ἡ γῆ μας δουλωμένη,
καὶ τὴν ἐσφιχταγκάλιαζαν οἱ ποταμοὶ θλιμμένοι.

(132) Νὰ ἤμουν ἤθελ' ἄριστος ζωγράφος τοῦ αἰῶνος,
νὰ ζωγραφίσω εἰς χορὸν τοὺς ἄνδρας τοῦ ἀγῶνος.

(152) Ἐπάνω 'ς τὴν Ἀκρόπολι μεσάνυχτ' ἀνεβῆτε,
εἰς τοὺς καιροὺς ἂν θέλετε τῆς δόξης νὰ βρεθῆτε.

καὶ τὰ δύο ταῦτα, παραδοξότατα πάντων, ἐπιγεγραμμένα ὡς γνωρίσματα ἐπὶ τῶν δύο τευχῶν τῶν *Ἀστέρων*:

Digitized by Google

Μὲ τοὺς αὐλοὺς εἶνε διπλοῦς καὶ πολλαπλοῦς ὁ πλοῦς μου.
ἂν τ' ἄστρ' ἀστράπτουν καὶ βροντοῦν, ταράττουν τοὺς
[ἐχθρούς μου

Σὺ ὅστις φῶς ὀρέγεται καὶ λάμψιν ἤδη, στῆθι,
καὶ ἄνθη ῥίπτων ὕψωσον δύο ἡλίων στήθη.

Καὶ ὅμως, παράδοξον ἀληθῶς, ἐν μέσῳ τῆς αὐχμηρᾶς αὐτῆς ἐρήμου, ἣν τὴν ἀμμώδη κοινοτοπίαν οὐχὶ σπανίως ποικίλλουσιν ἄκανθαι νοημάτων αἰνιγματωδῶν καὶ διεστραμμένων, ἀπαντᾷ τις ἐνίοτε ἰδέας εὐτυχεῖς, ἀστείας, καὶ οὐχὶ ἀδεξίως ἐκπεφρασμένας Τοιαῦτα, ἐν παραδείγματι, τὰ ἑπόμενα δίστιχα :

(42) Ἡ λύρα δίπλα πάντοτε εἰς τὸ τουφέκι στέκει·
ἡ λύρ' ἀνάφτει τὴν καρδιά, κ' ἐκείνη τὸ τουφέκι

(119) Τὰ κύματα ξεκίνησαν ἀπὸ τὴ Σαλαμῖνα,
κ' ἦρθαν νὰ ἰδοῦν τὸ πλοῖό σου καὶ σένα Μπου-
[μπουλίνα.

(188) Μιὰ θέλω διαμαντόπετρα 'ς τὸ στῆθός σου νὰ
[βάλω,
κι' ἀπὸ τὸ δάκρυ τῆς καρδιᾶς δὲ βρίσκω κανέν' ἄλλο.

(205) Νὰ ἤμουν ἤθελ' ἁπαλὸ μικρὸ προσκέφαλό σου,
νὰ γέρνῃς νὰ γλυκοφιλῶ κρυφὰ τὸ μάγουλό σου.

(212) Δὲν ἤξερα βασιλικὸς πῶς εἶσαι 'ς τὸ περβόλι,
βασιλικὸς ποῦ ἀγαπᾷ νὰ τὸν χαϊδεύουν ὅλοι.

(449) Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔδωκεν ἡ Δύσις τόσον τόπον,
ὅσος ἀρκεῖ διὰ ταφήν, ὄχι ζωὴν ἀνθρώπων.

Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα δίστιχα εἶνε σπάνια δυστυχῶς, μόλις δὲ διπλάσια ἢ τὸ πολὺ τριπλάσια τῶν παρατεθέντων.

Ἕπεται τὸ τέλος

Ο ΛΟΧΙΑΣ ΒΙΓΟΡΝ

Διήγημα

Ἤμην δεκαὲξ ἐτῶν. Ὑπερέβην νῦν τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς διηγηθῶ, ὡς ἐὰν συνέβησαν χθές. Ἦτο κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1814. Ἐπὶ δύο μῆνας ὁ ἐχθρὸς εἶχε κρατήσῃ τὴν μικρὰν μας φρουρὰν ἐν Σαλσβούργῳ πολιορκημένην, ὡς ποντικὸν εἰς τὴν τρύπαν του. Ἦτο τρομερὸς χειμών. Χιὼν ἔπιπτεν ἀεννάως. Τὸ ψῦχος καὶ ἡ πεῖνα ἦσαν πλέον δυσκαταγώνιστα καὶ τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ, καὶ ὁ πυρετὸς ἀπεδεκάτιζε τὰς τάξεις μας συχνότερον τῶν βολῶν του.

Διὰ νὰ θερμάνωμεν τὸ αἷμά μας, ἐτολμῶμεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μικρὰς ἐξόδους, ἀλλ' ἦτο κόπος μάταιος, διότι ἤμεθα κλεισμένοι εἰς πύρινον κύκλον. Οἱ πίπτοντες δὲν ὑπέφερον πλέον, καὶ οἱ ἐπιζῶντες ἐξηκολούθουν νὰ πλανῶνται μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας. Εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει οἰκίαν μας ἐμένομεν μόνον ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ μου. Ὁ πατήρ μου ἦτο λοχίας καὶ σημαιοφόρος εἰς ἕνα τῶν λόχων, τοὺς ὁποίους οἱ πολῖται εἶχον σχηματίσῃ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς εἰσβολῆς.

Μίαν πρωΐαν ἦλθεν οἴκαδε, ἀφοῦ εἶχε πολεμήσῃ δι' ὅλης τῆς νυκτός, καὶ περιπτυχθεὶς τὴν μητέρα μου ἠρώτησε διὰ τὸν Ἰάκωβον. Ἰάκωβος ἤμην ἐγὼ — Ἰάκωβος Βιγόρν. Τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου ἦτο Ἰωάννης. Ἡ μήτηρ μου ἀπήντησεν ὅτι ἤμην εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν, ὅπου αὐτὸς μὲ εἶχεν εἰσαγάγῃ. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἔφθασα μὲ τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου καὶ μὲ τὰς πυριτοθήκας εἰς τὴν μέσην, εὐτυχὴς διότι ἔζων μὲ ὅλην τὴν δυστυχίαν τῆς ἐποχῆς, καὶ τερετίζων ὡς κορυδαλὸς τὸ ᾆσμά μου. Ὁ πατήρ μου προσήλωσεν ἐπ' ἐμὲ τὸ βλέμμα:

— Εἰπέ μου, παιδί μου, ἂν δὲν ἔμαθες ἀκόμη τίποτε ἐκ τῆς τέχνης τοῦ πολέμου.

Ἠσθάνθην ἐμαυτὸν λίαν ὑπερήφανον, καὶ ἀπεκρίθην :

— Πιστεύω, πατέρα.

Πράγματι, ἤξευρα ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανεὶς εἰς δέκα λευγῶν ἀπόστασιν, ὅστις νὰ δύναται νὰ μὲ διδάξῃ πῶς νὰ χειρισθῶ καλλίτερον τὸ μικρόν μου τουφέκι.

— Νὰ ἰδῶ πῶς ἠμπορεῖς νὰ στέκεσαι εἰς προσβολήν, εἶπεν ὁ πατήρ μου. Πολὺ καλά. Τώρα, ἑτοιμάσου εἰς ἔφοδον.

Ἐκτύπησα διὰ τοῦ κοντακίου τόσον μανιωδῶς, ὥστε ἐν τῇ θέρμῃ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μου ᾐσθάνθην ὅτι ἠδυνάμην νὰ ὁδηγήσω ἔφοδον κατὰ τῶν κωδώνων τοῦ κωδωνοστασίου τῆς μητροπόλεως.

— Καλά, εἶπεν ὁ πατήρ μου, πολὺ καλά.

Εἶτα ἐσιώπησε, μέχρις οὗ ἡ μήτηρ μου μετέβη εἰς τὸν θάλαμόν της, ὅτε μὲ ἔσυρε πλησίον του καὶ εἶπε προσηνῶς :

— Ἄκουσε, παιδί μου· ὁ ἐχθρὸς ἐφόνευσε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας, ἐν οἷς καὶ τὸν ὑπολοχαγὸν Ῥενάρ, κ' ἐκτὸς τούτου ἕως ἑκατὸν εἶνε πληγωμένοι. Ὁ καλλίτερος σκοπευτὴς τοῦ λόχου μας — γνωρίζεις τὸν σκοπευτὴν Λαζοά — ἔ, λοιπόν, ἔχει δύο σφαίρας εἰς τὸ στῆθός του. Πρέπει νὰ εὕρωμεν ἄλλον. Εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν ὁ καθεὶς πρέπει νὰ εἶνε πρόθυμος νὰ κάμῃ ὅλον τὸ χρέος του· θέλεις νὰ λάβῃς τὴν θέσιν του ;

Ἡ καρδία μου ἐγέμισεν ὅλον τὸ στῆθός μου καὶ ἐπρόλαβε τὴν ἀπάντησίν μου. Δὲν ἤξευρω ἂν ἦτο ἀπὸ χαράν, ἀλλὰ βέβαια δὲν ἦτο ἀπὸ φόβον. Ἡ ἡμέρα παρῆλθε. Τὴν νύκτα ἐκείνην, ἐνῷ ἡ μήτηρ μου ἐκοιμᾶτο, ὁ πατήρ μου μὲ τὴν καραβίναν ἐπὶ τοῦ ὤμου του, κ' ἐγὼ μὲ τὸ τουφέκι μου εἰς τὴν ῥάχιν, ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸ στρατόπεδον. Οὕτω ἔγεινα στρατιώτης. Ἐπὶ ἕνα μῆνα ὅλα ἐπήγαιναν καλά. Ἔκαμνα κατ' ἀρχὰς μικρὰς ὑπηρεσίας, χωρὶς νὰ κάμνω συχνὴν ἐπίδειξιν τῆς εὐστοχίας μου. Τοῦτο δὲν

Digitized by Google

μ' ἐμπόδιζεν ὅμως ἀπὸ τοῦ νὰ ρίπτω κάτω μὲ τὴν καραβίναν τοῦ πατρός μου ἕκαθε αὐστριακὸν ληστήν, ὅστις θὰ ἐπρόβαλλε τὴν κεφαλήν του εἰς τὴν γωνίαν τοῦ δάσους. Ἐσκόπευα ἀσφαλέστερον καὶ ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς στρατιώτας, καὶ ὁ ἄνθρωπος καθ' οὗ ἐπυροβόλουν ἦτο ἄνθρωπος νεκρός.

Μίαν πρωΐαν, περὶ τὸ λυκαυγές, ὁ λοχαγός, ὅστις εἶχε συναθροίσει τοὺς ἄνδρας του εἰς παράταξιν πλησίον τῆς παλαιᾶς πύλης τοῦ Ἁγίου Κλαυδίου, ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα μου, ὅστις ἐγύμναζε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας :

— Λοχία Βιγόρν, εἶπεν, ὁ ἐχθρὸς μᾶς πολιορκεῖ ὁσημέραι στενότερον· ἐὰν ἐξακολουθήσῃ οὕτω, εἰς ὀκτὼ ἡμέρας θὰ εἶνε ἐντὸς τῶν τειχῶν μας. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ γείνῃ. Ἀπόψε ὁ ἀρχηγὸς διέταξεν ἀθρόαν ἔξοδον, προσπαθῶν νὰ ἔλθῃ ἐπίκουρος τοῦ ἐν Λουνεβίλλῃ στρατοῦ, ὅστις φυλάττει τὴν χώραν εἰς τὰ νῶτα τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ διμοιρία σου θὰ εἶνε ἡ ἐμπροσθοφυλακή, λοχία. Πρόκειται νὰ ὑπερφαλαγγίσῃς τὸν ἐχθρὸν ἢ ν' ἀποθάνῃς εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον.

— Ἔτσι νὰ γείνῃ, ἀπήντησεν ὁ πατήρ μου, θὰ ὑπάγωμεν.

Φοβερὰ ὑπῆρξεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη. Ὁ ἐχθρὸς τὸ εἶχε μάθῃ ἀγνοῶ πῶς, καὶ μᾶς ὑπεδέχθη μὲ βροχὴν σφαιρῶν. Ἐν τούτοις ἀντέσχομεν σταθερῶς μέχρι τῆς ἑσπέρας, τόσον σταθερῶς, ὥστε κανεὶς ἐξ ἡμῶν δὲν ἤκουε τὸ πρόσταγμα τῆς ὑποχωρήσεως, καὶ ὅταν ἐπῆλθεν ἡ νὺξ ἤμεθα περικυκλωμένοι ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ χωρὶς ἐλπίδα σωτηρίας. Τῷ ὄντι, οἱ πολιτοφύλακες οὗτοι, ὅσον ἀστοὶ καὶ ἂν ἦσαν, δὲν ἤξευραν πότε ἡττῶντο, καὶ ὅταν ἔπιπτε σύντροφός τις, αὐτοὶ ἁπλῶς ἐμάχοντο διὰ δύο. Ἐκ τῆς ἰδικῆς μας ἐνωμοτίας μόνον δύο εἶχαν μείνῃ. Ἐγὼ δὲν ἐλογαριαζόμην διὰ τίποτε, ἐπειδὴ ἤμην τόσον μικρός, ὥστε, νομίζω, πρέπει νὰ ἐπέρασα μεταξὺ τῶν σφαιρῶν των. Ὁ πατήρ μου εἶχε λάβει πληγὴν σπάθης εἰς τὸν ὦμον, ἀλλ' οὐχ ἧττον τὸν ἔβλεπα ἀκόμη βαστάζοντα ὑψηλὰ τὴν σημαίαν ὑπὲρ τὸν καπνὸν τῆς μάχης.

Τὸ πῦρ μας ἐκόπασε. Τὰ πολεμεφόδια εἶχαν ἐξαντληθῇ. Τὸ τέλος ἔφθασε. Ἡ λέξις μὲ πνίγει ἀκόμη ὅταν τὸ σκέπτομαι—ἠναγκάσθημεν νὰ παραδοθῶμεν ! Δύο ὥρας ὕστερον μᾶς ἐφυλάκισαν εἰς μίαν ἔπαυλιν, τὴν ὁποίαν τὸ πῦρ τοῦ πολέμου εἶχε φεισθῇ. Εἷς αὐστριακὸς στρατάρχης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου του, ἐπέζευσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ ἦλθε νὰ ῥίψῃ ἓν βλέμμα εἰς τοὺς αἰχμαλώτους του. Οἱ ἄνδρες του ἐδείκνυον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν χαράν, ἣν ἐπροξένησεν αὐτοῖς ἡ αἰχμαλωσία μας, ἀλλ' αἱ λευκαὶ στολαί των μαυρίσασαι ἀπὸ τὴν πυρίτιδα, καὶ τὰ στίγματα τῶν πληγῶν τῶν ξιφῶν μας εἰς τὰ πρόσωπά των ἐδείκνυον τὴν φθοράν, ἣν εἴχομεν ἐπιφέρει εἰς αὐτούς. Ὁ στρατάρχης διέταξε νὰ περιποιηθῶσι τοὺς πληγωμένους καὶ σταθεὶς ἐνώπιον τοῦ πατρός μου ἐζήτησε τὴν σημαίαν. Ὁ πατήρ μου, οὗτινος τὰς χεῖρας εἴδομεν κενάς, ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἤξευρε ποῦ ἦτο. Ὁ στρατάρχης (τὸν βλέπω ἀκόμη μὲ τὴν οὐρὰν τῆς φενάκης του κρεμαμένην ἐπὶ τῶν νώτων), ἐστράφη πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ σταθμοῦ καὶ εἶπε :

— Πολὺ καλά, ἐὰν δὲν ἐνθυμηθῇ ἕως αὔριον πρωΐ, ὁ λοχίας Βιγόρν θὰ τουφεκισθῇ.

Ὅταν ἀπῆλθον αὐτοὶ καὶ ἔθεσαν ἡμᾶς ὑπὸ φρουράν, ὁ πατήρ μου, ὅστις ἐκύτταζε τὸν σκοπὸν μὲ τὸν κανθὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ, μᾶς εἶπεν ὅτι εἶχε κρύψῃ τὴν σημαίαν· ὅτι βλέπων τὴν μάχην στραφεῖσαν καθ' ἡμῶν, τὴν ἀπέσχισεν ἀπὸ τοῦ κοντοῦ, ἀπέσπασεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἀετόν, καὶ ἔρριψε τὸν κοντὸν εἰς ἕνα λάκκον, τὴν δὲ πολύτιμον ὀθόνην περιτυλιγμένην εἰς σφαίρας ἔφερεν ἐπάνω του. Ὁ πατήρ μου ἦτο ἁπλοϊκὸς ἄνθρωπος, ἀπόγονος χωρικοῦ, ἀλλ' ὁμιλῶν πρὸς ἡμᾶς περὶ τούτων ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο ὅτι ἐνεθουσία καὶ ἐμεγεθύνετο ἀπὸ τὰς λέξεις τὰς ὁποίας ἐπρόφερε. Μᾶς εἶπεν ὅτι ἡ λωρὶς αὐτὴ τῆς ὀθόνης ἦτο ἱερά, ὅτι ὁ ἄνεμος ὑφ' ὃν εἶχε κυματίσῃ ἦτο ἡ πνοὴ τοῦ ἔθνους, καὶ ὅτι ὑψοῦτο ὑπεράνω ἡμῶν εἰς τὴν πορείαν ὡς ἡ εἰκὼν τῆς πατρίδος.

Μοῦ ἔδωκε τότε καὶ ἔκρυψα τὴν ὀθόνην εἰς τοὺς κόλπους μου, μὴ θέλων νὰ εὑρεθῇ ἐπάνω του,ὅταν θὰ ἐτουφεκίζετο τὴν ἐπιοῦσαν. Καὶ ᾐσθάνθην αἴφνης ὅτι ἔγεινα ἀνήρ. Τὴν ἑσπέραν ὁ ἐχθρὸς ἔστειλεν εἰς Σαλσβοῦργον λευκὴν σημαίαν,ζητῶν ἀνακωχήν, ἵνα ἑκάτερος τῶν στρατῶν θάψῃ τοὺς νεκρούς του,καὶ ἐζήτησεν ἕνα ἐξ ἡμῶν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τὰς τάξεις μας. Παλαιὸς σύντροφος,ὅστις ἐγνώριζε καλῶς τὴν χώραν, προσεφέρθη νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀξιωματικόν, ὅταν εὑρέθη ὅτι κανεὶς δὲν εἶχε μαντήλιον διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σημαιοφόρου τῆς ἀνακωχῆς.

Αἰφνιδία ἰδέα μοῦ ἐπῆλθεν. Ἦτο τολμηρὰ καὶ παράβολος, ἀλλ' ἀξία δοκιμῆς.

Ἐὰν θέλετε, θὰ δέσω τὰ μάτια τοῦ ἀξιωματικοῦ μὲ τὸ μαντῆλι μου, εἶπα.

Ἐξήγαγον τὴν σημαίαν, διπλώσας εἰς τὰ ἔσωθεν τὰ ἐρυθρὰ καὶ κυανᾶ στίγματα αὐτῆς καὶ ἀφήσας τὸ λευκὸν μόνον ὁρατόν. Ὁ πατήρ μου πάραυτα ἐνόησε τὸν δόλον μου, καὶ ἐξήγησεν εἰς τὸ ἐπιχώριον ἰδίωμα πρὸς τὸν ὁδηγόν, ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸ πανίον, καὶ ἐνῷ αἱ διαπραγματεύσεις θὰ προέβαινον, νὰ τὸ παραδώσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὰς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν μας.

Ὁ φανὸς ἀσθενῶς ἐφώτιζε καὶ βεβαίως ἡ θεία πρόνοια μᾶς ἐβοήθησε, διότι τὸ τέχνασμα ἐπέτυχε καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἀνέβη εἰς τὸν ἵππον του

Digitized by Google

καὶ μὲ τὰ ὄμματα δεμένα ἠκολούθησε τὸν ὁδηγόν. Μόνον νοερῶς ἠδυνάμεθα ν' ἀκολουθήσωμεν τὸν ἐχθρόν, ὅστις ἔφερεν ὁ ἴδιος ὀπίσω τὴν σημαίαν μας εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ μας.

Ἡ νὺξ προέβη.. Ἠκούσαμεν τὸ ὡρολόγιον τῆς Μητροπόλεως σημαῖνον τὰς ὥρας. Τελευταῖον ἠκούσαμεν τὸ τίς εἶ τοῦ σκοποῦ. Ἡ σημαία τῆς ἀνακωχῆς εἶχεν ἐπιστρέψει, ἔτρεξα πρὸς τὸν ὁδηγόν.

— Ἡ σημαία ἐσώθη ; ἀνέκραξα.

— Ναί, ἀλλ' ἡμεῖς εἴμεθα χαμένοι, ἀπήντησε.

Δι' ὀλίγων ἐξήγησεν ὅτι τὸ ἐγχείρημα ἐπέτυχεν, ἀλλ' ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἀνεκάλυψε πολὺ ἀργὰ τὸν δόλον καὶ ὅτι ἐπέστρεφε μανιώδης. Πράγματι, ἦλθε συνοδευόμενος ὑπὸ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ καὶ ἔδειξε πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις τὸν εἶχεν ὁδηγήσει φέροντα τὴν σημαίαν τῆς ἀνακωχῆς.

— Διατάξατε τὸ σάλπισμα τῆς θανατώσεως, προσέταξεν ὁ ἀξιωματικός· ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς θὰ τουφεκισθῇ.

— Δὲν ἦτον αὐτός, λοχαγέ μου, εἶπα ἐγὼ προχωρήσας ἐνώπιόν του· ἐγὼ μόνος συνέλαβα τὴν ἰδέαν τῆς ἀποδόσεως...

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀξιωματικέ μου, ὑπέλαβεν ὁ πατήρ μου. Ὁ διοικητὴς ἑνὸς ἀποσπάσματος εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὰς πράξεις τῶν ἀνδρῶν του, ἢ ὄχι ; Ἐγὼ διέταξα· οἱ ἄνδρες μου δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ ὑπακούσουν.

— Πῶς ὀνομάζεσαι ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

— Λοχίας Βιγόρν, ἀπήντησεν ὁ πατήρ μου.

— Πολὺ καλά, λοχία, θὰ τουφεκισθῇς ἀμέσως.

— Μάλιστα, λοχαγέ μου· πόλεμος εἶνε. Ζητῶ μόνον τὴν χάριν νὰ τουφεκισθῶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου. Ἀποδώσατε εἰς αὐτοὺς τὰ ὅπλα καὶ ἐγὼ θὰ εἶμαι ὑπεύθυνος.

Ὁ γέρων ἀξιωματικὸς ἐκύτταξε τὸν πατέρα μου μὲ τοὺς μικροὺς ψαροὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ μίαν στιγμήν, εἶτα εἶπε :

— Δεκτόν !

Ἔτρεξα νὰ λάβω κατὰ μέρος τὸν πατέρα μου· ἔπρεπε νὰ τοῦ ὁμιλήσω. Ἐννοοῦσαν νὰ μὲ ἀναγκάσουν νὰ τουφεκίσω τὸν ἴδιον πατέρα μου ; Ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον ! Ὁ πατήρ μου μ' ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐγχειρίσας το τουφέκι μου, μὲ ὤθησεν ὀπίσω εἰς τὰς τάξεις.

— Σιωπή ! εἶπε. Δὲν εἰμπορεῖς νὰ ὁμιλῇς ὑπὸ τὰ ὅπλα. Ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἐχθροῦ δὲν εἶσαι υἱός μου. Εἶσαι μόνον στρατιώτης. Εἶμαι διοικητής σου. Ὑπάκουσον!

Μᾶς ἔδωκαν τὰ φυσέκια, ὅσα εἶχον λάβῃ ἀπὸ τοὺς πληγωμένους μας. Ὁ πατήρ μου ἐμέτρησε δεκαπέντε βήματα ἀπὸ τῶν τοίχων τῆς ἐπαύλεως, καὶ μᾶς ἔταξεν εἰς γραμμήν. Τότε, ἐν ἐπισήμῳ φωνῇ, μὲ βραχίονα ὑψωμένον :

— Ἐπὶ σκοπῷ ! ἔκραξε.

Τὸ τουφέκι ἔπεσεν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Ἔτρεξα πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἔπεσα λιποψυχῶν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἐκεῖνος τρυφερῶς μοὶ ὑπεψιθύρισεν :

— Υἱέ μου, αὐτοὶ οἱ ἀγύμναστοι νεοσύλλεκτοι πυροβολοῦν κακῶς· θὰ μὲ βασανίσουν μόνον. Σὺ ἔχεις ἀσφαλῆ τὴν χεῖρα. Βασίζομαι εἰς σέ. Ὑπόσχεσαι ;

Εἶδα τὸ λυκαυγὲς λευκάζον ὄπισθεν τῆς πόλεως, ὑπεράνω τῆς στέγης, ὅπου ἡ μήτηρ μου ἐκοιμᾶτο. Ἀναμφιβόλως ὁ πατήρ μου ἐμάντευσε τοὺς διαλογισμούς μου, διότι περιβαλὼν τὴν κεφαλήν μου μὲ τὰς χεῖράς του καὶ ἀσπασθεὶς με εἶπε :

— Πρὸς χάριν τῆς μητρός σου !

Τότε ἐστάθη ἀπέναντι τοῦ τοίχου, ἐνῷ οἱ ξένοι ἀξιωματικοὶ ἔμενον ἀκίνητοι θεαταί :

— Εἰς προσοχήν ! διέταξεν ὁ πατήρ μου.

Εἶτα βραδέως ἔδωκε τὰ ἄλλα προστάγματα, ὡς ἐὰν ἦτο ἐν παρατάξει. Τέλος ἐφώναξε : «Πῦρ!»

Ἐπυροβόλησα.... Αὐτὸ ἦτον ὅλον.

Eug. Moran Α. Π.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 252

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην οἱ δύο ὁδοιπόροι ἐπανέλαβον τὴν πορείαν των· μετὰ πολλὰς δὲ περιστροφὰς ὁ Μαυρίκιος μετὰ χαρᾶς ἐβεβαιώθη ὅτι προυχώρουν πραγματικῶς. Εἶχεν ἀφίσει ὄπισθέν του τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, 4, 5, 6 εἰς τὴν γωνίαν ἰσαρίθμων καμπῶν, ἡ δὲ πυξίς του ἐβεβαίου ὅτι δὲν εἶχον παύσει βαδίζοντες πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀνατολῆς, ἣν αὐτὸς δι' ἰδιαιτέρους λόγους εἶχε προτιμήσει.

— Θάρρος, Ἀριστομένη ! ἔκραξε πρὸς τὸν ὑπηρέτην του, ὅστις ἐσύρετο μετὰ κόπου ὄπισθέν του. Ἔχω πεποίθησιν ὅτι βαδίζομεν πρὸς τὸ ἄδυτον.

— Καὶ ἂν ἦτο ἀληθὲς αὐτό, κύριε, εἶπε θλιβερῶς ὁ Γαργαρίδης, τοῦ ὁποίου ὁ ἐνθουσιασμὸς εἶχε πολὺ ψυχρανθῇ κατὰ τὴν μακρὰν ἐκείνην πορείαν, εἴχομεν πολὺ προχωρήσει. Δὲν νομίζετε ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ φάγωμεν κάτι τι; Ἐγὼ εἶμαι ξεψυχισμένος ἀπὸ τὸν κόπον καὶ ἀπὸ τὴν πεῖναν.

— Δὲν λέγω ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος· ἀλλὰ χρειάζεται φρόνησις.

— Δύο παξιμάδια καὶ μία στάλα κρασί, αὐτὸ μόνον μᾶς ἐπιτρέπεται, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης αὐστηρῶς.

— Ἆ ! ἐπανέλαβε μετ' ὀλίγον ἀναζωογονηθεὶς ἐκ τοῦ ἐλαφροῦ ἐκείνου γεύματος, εἶνε βέ-

Digitized by Google

βαιον ὅτι ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ ἀνθρώπου πεινασμένου καὶ ἀνθρώπου γευματίσαντος. Ἀφοῦ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθαρρυνθῶ ἐγώ, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἔνδοξος καὶ ὁμώνυμός μου πρόγονος ἀφῆκε τοιοῦτο λαμπρὸν παράδειγμα!

— Τί παράδειγμα! ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος ἀφῃρημένος.

— Δὲν ἐλησμονήσατε βεβαίως, κύριε, πῶς ὁ Μεσσήνιος ἥρως ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ βάραθρον, ὅπου τὸν ἔρριψαν οἱ Σπαρτιᾶται.

— Ὑπόθεσε ὅτι τὸ ἐλησμόνησα, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ἀφοῦ εἶδεν ἀπολεσθέντας πάντας τοὺς συντρόφους του, μόνος, θνήσκων ἐκ τῆς πείνης, μακρὰν πάσης ἀνθρωπίνης βοηθείας, ὁ Ἀριστομένης ἀνέμενε τὸν θάνατον, ὅτε ᾐσθάνθη θερμὴν πνοὴν παρὰ τὸ πρόσωπόν του. Ἦτο ἀλώπηξ κατοικοῦσα ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ἐκείνου, ἥτις ἤρχετο νὰ τὸν ὀσφρανθῇ. Μὲ τὴν ἑτοιμότητα τοῦ πνεύματος τὴν διακρίνουσαν τοὺς μεγάλους στρατηγοὺς ὁ πρόγονός μου ἐννόησε παρευθὺς ποίαν ὠφέλειαν ἠδύνατο ν' ἀρυσθῇ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ ἐκείνου. Ἐσκέφθη ὅτι ἡ ἀλώπηξ θὰ εἶχε φθάσει μέχρις αὐτοῦ διά τινος διεξόδου, διότι ἦτο ὅλως ἀδύνατον, καὶ τετράποδον ἔστω ζῶον, ν' ἀποτολμήσῃ ἑκουσίως νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ ἐκείνου. Λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖ ὅπου διῆλθεν ἡ ἀλώπηξ, θὰ διήρχετο καὶ αὐτός, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκδαρῇ. Ἥρπασε τὸ ζῶον ἀπὸ τὴν οὐράν του καί, ἀφοῦ ἐσύρθη ὄπισθέν του δι' ἀτραποῦ σκολιᾶς, πνιγηρᾶς, ἀτελευτήτου, ἐπανεῖδε τέλος τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

— Se non è vero, è ben trovato! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος γελῶν. Εἴθε οἱ θεοὶ νὰ μᾶς πέμψωσι παρομοίαν τινὰ βοήθειαν. Ἐν τοσούτῳ νομίζω ὅτι ἀνεκάλυψα κάτι τι.

— Ἀλήθεια; εἶπεν ὁ Γαργαρίδης. Ποῦ, κύριε; δὲν βλέπω τίποτε.

— Ἐκεῖ, εἰς τὸν τοῖχον

— Βλέπω τὸν ἀριθμὸν 7, τὸν ὁποῖον ἐχαράξατε μὲ τὸ μαχαῖρί μου, τίποτε ἄλλο.

— Δὲν βλέπεις ἐκεῖνο τὸ σημεῖον ἀκριβῶς ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸ 7;

— Δὲν εἶνε φλέβα τοῦ μαρμάρου; εἶπεν ὁ Γαργαρίδης πλησιάζων τὴν λυχνίαν του, ὅπως παρατηρήσῃ κάλλιον.

— Ὄχι, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ πεποιθήσεως. Τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐχαράχθη ὑπὸ χειρὸς ἀνθρώπου. Ἐξέτασέ το κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, πλαγίως.

— Ἀλήθεια! εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, ἀφοῦ ἐπρόσεξεν ἐπί τινας στιγμάς.

— Τί σοῦ φαίνεται ὅτι παριστᾷ αὐτὸ τὸ σχῆμα;

— Φαίνεται ὡσὰν μηλολόνθη ξαναγυρισμένη μὲ τὴν ῥάχιν, ἡ ὁποία σηκώνει ἐπὶ ματαίῳ ὅλα της τὰ πόδια εἰς τὸν ἀέρα, διὰ νὰ ἀνακτήσῃ τὴν φυσικήν της θέσιν.

— Πολὺ ὀρθά. Παρατηρεῖς τώρα ὅτι ἡ μηλολόνθη αὐτὴ ἔχει ἑπτὰ πόδας;

— Ἑπτὰ πραγματικῶς. Καὶ μὲ τοῦτο;...

— Ἰδοὺ λοιπὸν ὁποῦ ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἕβδομον διάδρομον.

— Εἰς τὸν ἕβδομον!... Δὲν λέγετε καλλίτερα εἰς τὸν ἑβδομηκοστὸν ἕβδομον!... Μὰ τὸν Θεόν! μοῦ φαίνεται πῶς εἶνε ἑπτὰ χρόνια ποῦ τριγυρίζω.

— Ἀπὸ τῆς στρογγύλης αἰθούσης, ὅπου ἐσταματήσαμεν διὰ νὰ ὁδηγηθῶμεν ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν, σὲ διαβεβαιῶ ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ ἕβδομος διάδρομος, τὸν ὁποῖον διερχόμεθα· ὡς ἐκ τῆς συμφωνίας δὲ τῶν ἀριθμῶν μου μὲ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, συμπεραίνω ὅτι ἀκολουθοῦμεν τέλος ὁδὸν κανονικήν.

— Εἴθε, κύριε, νὰ μὴ ἀπατᾶσθε!

— Ἂν σοῦ δείξω τὸ αὐτὸ σημεῖον εἰς τὴν δεκάτην καμπὴν τί θὰ εἴπῃς;

— Πολὺ θὰ ἐκπλαγῶ, εἶπεν ὁ Ἀριστομένης.

Ἐξεκίνησαν πάλιν. Ὁ Μαυρίκιος πλήρης ἐλπίδων ἐξηκολούθει νὰ σημειώνῃ ἐπιμελῶς εἰς τὸ σημειωματάριόν του τοὺς ἀριθμούς, τοὺς ὁποίους ἄφινεν ὄπισθέν του. Ὁ Γαργαρίδης εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ ἄλλης ἀσχολίας, νὰ μετρᾷ μὲ τὴν ῥάβδον του τὸ πλάτος τῶν διαδρόμων.

— Νίκη! ἀνέκραξεν αἴφνης ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας πορείαν. Ἔλα νὰ ἰδῇς, Γαργαρίδη!

— Μήπως εἶσθε μάγος, κύριε; ἢ μήπως ἐδιαβήκατε καὶ ἄλλην φορὰν ἀπ' ἐδῶ; εἶπεν ὁ ὑπηρέτης ἔκθαμβος ἐπὶ τῇ θέᾳ νέου σημείου ὁμοίου μὲ τὸ πρῶτον, μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι ἡ ἀνατετραμμένη μηλολόνθη, ὡς τὴν ἀπεκάλει, εἶχεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο δεκατέσσαρας πόδας καὶ οὐχὶ ἑπτά.

— Οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο, σὲ διαβεβαιῶ. Καὶ τώρα ὄχι μόνον σοῦ προλέγω ὅτι θὰ ἐπανεύρωμεν εἰς τὴν εἰκοστὴν πρώτην καμπὴν αὐτὸ τὸ ἴδιον σημεῖον φέρον εἰκοσιένα πόδας, ἀλλὰ δὲν διστάζω καὶ νὰ σὲ διαβεβαιώσω, ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς τὴν θύραν τοῦ ἀδύτου.

— Πῶς γνωρίζετε, κύριε, αὐτὰ τὰ πράγματα; Διατί εἰς τὸ εἰκοσιένα καὶ ὄχι εἰς ἄλλον οἱονδήποτε ἀριθμόν;

— Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς δὲν εἶνε ποσῶς ἀδιάφορος. Σὺ ὅστις ἐσπούδασες, Γαργαρίδη, λησμονεῖς τίνα σημασίαν οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τοὺς παράγοντας αὐτοῦ τὸν 3 καὶ τὸν 7: Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἀνευρίσκονται εἰς τὴν φύσιν, εἰς τὰ δημιουργήματα τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἀλήθειαν, εἰς τοὺς μύθους, εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ μαγικὰς τελετάς, εἰς τὰς ἐπικλήσεις, τοὺς ἐξορκισμούς,

Digitized by Google

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Digitized by Google

τὰς γοητείας, εἰς τὰ Καββαλιστικὰ μυστήρια, εἰς τὴν θεολογίαν, εἰς τοὺς ῥητορικοὺς τύπους, εἰς τὴν γεωμετρίαν, πανταχοῦ! Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι ἐθεωροῦντο ἐξ ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ὡς κεκτημένοι ειδικὴν δύναμιν καὶ ἰδιότητα, εἶνε σπάνιον δὲ νὰ μὴ ἀνευρίσκωνται εἴτε ἁπλοῖ εἴτε συνδυασμένοι εἰς τὴν κλεῖδα πάσης ἀρχαίας συναρμογῆς καὶ πάσης ἐν γένει ἐνεργείας.

— Αὐτὸ εἶνε πολὺ περίεργον! Εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἔκπληκτος. Τῷ ὄντι, τώρα συλλογίζομαι, εἶνε ἀναρίθμητα τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶνε συνηνωμένα εἰς ὁμάδας ἐξ ἑπτὰ ἢ τριῶν μονάδων. Τὰ *ἑπτὰ* χρώματα τῆς ἴριδος, αἱ *ἑπτὰ* ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος, τὰ *ἑπτὰ* θανάσιμα ἁμαρτήματα, τὰ *ἑπτὰ* μυστήρια.... Ὅπως δὲ ἐλέγετε πρὸ ὀλίγου, ἀνευρίσκομεν καὶ εἰς τοὺς μύθους, ὅπως καὶ εἰς τὴν θεολογίαν, τὰς *τρεῖς* ὑποστάσεις τῆς θεότητος, τὰς *τρεῖς* χάριτας, τὰς *τρεῖς* θεολογικὰς ἀρετάς.... Ἐλησμόνησα ὅμως νὰ σᾶς ἀνακοινώσω μίαν μικρὰν παρατήρησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμα καὶ ἐγώ, ὅτι οἱ διάδρομοι ὅσον πηγαίνουν τόσον γίνονται πλατύτεροι.

— Εἶσαι βέβαιος;

— Βεβαιότατος. Πρὸ τοῦ ἑβδόμου τὸ πλάτος των ἦτο ἀκριβῶς ὅσον δύο φορὰς τὸ ῥαβδί μου, μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου τὸ πλάτος ηὐξήθη κατὰ τόσον, ὅσον ἡ παλάμη μου ἀνοικτή· ἰδοὺ τώρα ὅτι τὸ πλάτος εἶνε ἴσον μὲ τρεῖς φορὰς τὸ ῥαβδί μου.

— Αὐτὸ εἶνε μία ἐπὶ πλέον ἔνδειξις ὅτι προχωροῦμεν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Καὶ παρατήρησε πόσον ἐπιμελῶς ἀπέκρυψαν τὰ σημεῖα τῆς καταμετρήσεως, καὶ πόση προσοχὴ χρειάζεται διὰ νὰ μὴ μᾶς διαφύγουν!.. Ἐν τούτοις τ' ἀνεκαλύψαμεν! Δὲν ἀπατῶμαι, νομίζω!

Καὶ τῷ ὄντι αἱ εἰκασίαι του δὲν ἦσαν ἐσφαλμέναι.

Εὐθὺς ὡς ἀνεῦρον καὶ εἰς τὴν εἰκοστὴν πρώτην καμπὴν τὸ μυστικὸν σημεῖον καὶ ὑπερέβησαν τὴν γωνίαν τοῦ τοίχου ἐφ' ἧς ἔκειτο, οἱ δύο ἄνδρες ἐξέβαλον κραυγὴν ἐκπλήξεως ἅμα καὶ θαυμασμοῦ.

Στοὰ βαθεῖα καὶ εὐρεῖα ἐξετείνετο πρὸ αὐτῶν, ἔχουσα ἑκατέρωθεν σειρὰν γιγαντιαίων μορφῶν, γιγάντων μὲ μορφὴν ταύρου, καὶ ταύρων μὲ μορφὴν ἀνθρωπίνην, καὶ ἀπολήγουσα εἰς εἶδός τι βωμοῦ κειμένου ἐπὶ ὑψηλῆς ἐξέδρας. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βωμοῦ εὑρίσκετο τὸ ὁμοίωμα ἡλίου περιστρεφομένου ὑπὸ τῶν ἀκτίνων του, πέριξ δὲ τοῦ λαμπροῦ ἀστέρος ἦτο ζώνη ἀστερισμῶν, ἐν οἷς διεκρίνοντο τὰ δώδεκα σημεῖα τοῦ Ζῳδιακοῦ.

Ὁ Μαυρίκιος ἀνῆψε τὸν φανόν του, ὅπως ἴδῃ κάλλιον. Τὸ σύνολον ἦτο ἐπιβλητικὸν καὶ ἐξαίσιον, ἡ δὲ ἀκτινοβολία ἡ προερχομένη ἐκ τοῦ βωμοῦ καὶ τῶν περιστοιχιζουσῶν αὐτὸν ἡμικυκλοειδῶς πολυφώτων λυχνιῶν ἐμαρτύρει ἔκ τινος πολυτίμου μετάλλου ἦσαν πάντα ταῦτα κατεσκευασμένα.

Ἀλλὰ δὲν ἔμεινε πολὺ ἐξετάζων τὰς λεπτομερείας ταύτας. Ὅτε ἔφθασε πλησίον τοῦ βωμοῦ ἐσταμάτησεν ὡσεὶ μαγνητισθεὶς ὑπὸ παραδόξου θεάματος. Ἐπὶ θρόνου πλουσίως ἐγκεκοσμημένου ἐν στάσει ἱερατικῇ ἵστατο ἀκίνητος ἀνθρωπίνη μορφὴ μὲ τὰς κόγχας τῶν ὀφθαλμῶν κοίλας καὶ μὲ τὸ δέρμα ὡς περγαμηνήν. Ἡ ὑψηλὴ κάρα, ὁ βαρὺς μανδύας ὁ διὰ λίθων πολυτίμων κεντημένος, ὁ χιτών του ὁ κεκοσμημένος δι' ἀστέρων καὶ ἄλλων Καββαλιστικῶν σημείων, τέλος δύο κλεῖδες, ἃς ἔσφιγγεν εἰς τὴν ἀπεξηραμένην χεῖρά του, ἦσαν σημεῖα ὅτι τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο ὑποκείμενον ἦτο ὁ μέγας λειτουργὸς καὶ ὁ φύλαξ τοῦ ναοῦ. Ὁ μακρὸς καὶ λιπόσαρκος δείκτης τῆς ἑτέρας χειρός του ἐδείκνυε δύο κιβώτια τοποθετημένα ἐγγὺς ἀλλήλων ἐπὶ τοῦ βωμοῦ.

— Τὸ νεῦμα τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ Μοβὲδ μᾶς ὁδηγεῖ σαφῶς τί πρέπει νὰ πράξωμεν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκπλήξεως καὶ προχωρῶν, ὅπως ἁρπάσῃ τὰς κλεῖδας.

— Ὢ, κύριε! ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης μὲ φωνὴν συγκεκινημένην· ἁρπάζων δ' αὐτὸν ὅπως τὸν ἀναχαιτίσῃ, κραυγάζει: μὴ τὸν ἐγγίσητε!..

— Διατί;

— Δὲν εἰξεύρω... Ἀλλὰ κατ' οὐδένα λόγον ἐγὼ θὰ ἤγγιζα νεκρόν. Φοβοῦμαι μὴ μοῦ φέρῃ κακόν!

Παραμύθια! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Καϋμένε Γαργαρίδη, θαυμάζω πῶς σύ, ὅστις εἶσαι ἄνθρωπος πεφωτισμένος, περιπίπτεις εἰς τοιαύτας προλήψεις!.. Ἀγνοεῖς ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε ὁ θάνατος εἶνε πλησίον τοῦ ζῶντος;

Διὰ κινήματος ἀποφασιστικοῦ ἐξέτεινεν ἐκ νέου τὴν χεῖρα καὶ ἥρπασε τὰς δύο κλεῖδας. Ταὐτοχρόνως ἡ ἀνθρωπίνη ἐκείνη σκιὰ κατέρρευσε καὶ ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς μορφῆς δὲν ἀπέμεινε πλέον εἰμὴ σωρὸς κόνεως καὶ ὀστέων.

Ἐνῷ ὁ Γαργαρίδης ἀπεσύρετο ἐν τάχει ἐκφέρων κραυγὴν τρόμου, ὁ Μαυρίκιος, ὅστις εἶχε προΐδει τὴν καταστροφὴν ταύτην, ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ θυσιαστηρίου.

Ἡ μία τῶν κλειδῶν ἃς ἐκράτει ἦτο χρυσῆ, ἡ δ' ἑτέρα ἀργυρᾶ. Ἀνοίξας κατὰ τύχην τὸ ἀργυροῦν κιβώτιον ἐπανήγειρε τὸ σκέπασμά του καὶ ἔμεινεν ἔκθαμβος, τυφλωθεὶς σχεδόν. Ἐπὶ πίνακος κρυσταλλίνου, ἐξαισίου διαφανείας ἀνεπαρίστατο ἡ διάταξις ἡ κειμένη ἄνωθι τοῦ βωμοῦ, δηλαδὴ ὁ ἥλιος μετὰ τῶν δώδεκα ἀστερισμῶν. Ἀλλ' ἀντὶ ἐκ χρυσοῦ ἢ ἐξ ἀργύρου πάντα τὰ περὶ τὸν ἥλιον σημεῖα ἀπετελοῦντο ἐκ πάντων τῶν

Digitized by Google

γνωστῶν πολυτίμων λίθων, ἀνθράκων, σμαράγδων, κυάνων, μαργαριτῶν, σαπφείρων, ὀπαλλίων ἀμεθύστων, τοπαζίων, τὸν ἥλιον δὲ ἀντιπροσώπευεν ἀδάμας ἀπαράμιλλος τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος.

Ὁ Γαργαρίδης, ὅστις εἶχεν ἀποτολμήση νὰ πλησιάση, ἐξήγειρε τὰς ἠχοὺς τοῦ θόλου μὲ τὰς ἀναφωνήσεις του. Ὁ δὲ Μαυρίκιος, ἀφοῦ ἐθαύμασεν ἐπὶ στιγμὴν τὸ πολύτιμον δοχεῖον, εἰσήγαγε τὴν χρυσῆν κλεῖδα εἰς τὸ κλεῖθρον τοῦ ἑτέρου κιβωτίου, ἔμεινε δὲ καὶ αὐτός, ἀφοῦ τὸ ἤνοιξεν, ἐνεὸς ἐκ τοῦ θάμβους καὶ τῆς ἐκστάσεως.

— Κυττάξατε, κύριε! ἀνέκραζεν ἀκαταπαύστως ὁ Γαργαρίδης. Κυττάξατε αὐτὸν τὸν ἀδάμαντα! Ὁ *Ἀντιβασιλεὺς* καὶ ὁ *Κοχ-ι-νὸρ* εἶνε εὐτελῆ πετράδια ἀπέναντί του. Καὶ αὐτὸς ὁ σάπφειρος! Οὔτε αὐτὸς ὁ Σάχης δὲν ἔχει παρόμοιον.

— Καὶ πῶς θὰ γνωρίσωμεν ἂν δὲν εἶνε ψευδεῖς αὐτοὶ οἱ λίθοι; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος περίφροντις.

— Ψευδεῖς! τί λέγετε κύριε! Τὴν μισὴν Εὐρώπην ἠμπορεῖ κανεὶς ν' ἀγοράση μὲ αὐτὸ τὸ κιβώτιον. Γνωρίζω ἀπὸ πολυτίμους λίθους, διότι εἰς ἕνα ἀδαμαντοπώλην. . .

— Καὶ ποῦ δὲν εἰργάσθης ἐσύ! . . Ἀλλ' ἂν ἐγνώριζες καὶ τὴν Ζενδικὴν γλῶσσαν, Γαργαρίδη, θὰ εὕρισκες ἐδῶ πολλὴν ἀσχολίαν. Νομίζω ὅτι αὐτὰ τὰ εὑρήματά μας εἶνε τὰ πολυτιμότατα ἐξ ὅσων ποτὲ ηὐτύχησαν ἄνθρωποι νὰ παρατηρήσωσιν.

— Αὐτά; εἶπεν ὁ Γαργαρίδης μετά τινος περιφρονήσεως. Αὐταὶ αἱ ἐξ ἀλαβάστρου πινακίδες; . .

— Ὄχι ἐξ ἀλαβάστρου, ἀλλ' ἐκ νεφρίτου λίθου γνησιωτάτου. Ἀλλ' ἡ ὕλη εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν εἶνε τὸ μᾶλλον ἀσήμαντον. Τὸ πολυτιμότατον καὶ ἀνεκτίμητον εἶνε τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον τὸ μυστηριῶδες τοῦτο κιβώτιον ἐμπεριέκλειε πρὸ αἰώνων.

— Καὶ τί λέγει αὐτὸ τὸ πνεῦμα;

— Καθ' ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω ἐκ τοῦ πρώτου ἐπιπολαίου βλέμματος, κατέχομεν τὰ γνήσια καὶ αὐθεντικὰ χρονικὰ τοῦ κόσμου μέχρι Δαρείου τοῦ Α', χαραχθέντα ἐπὶ τοῦ λίθου διὰ σφηνοειδῶν χαρακτήρων!

— Ἐξαίρετα, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ· ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ θέλω συλλογίζομαι ὅτι καμπόσον ψωμὶ ἢ ἕνα χοιρομέρι ἢ καὶ ἕνα πιάτο πιλάφι θὰ μᾶς ἦτο χρησιμότερον αὐτὴν τὴν στιγμὴν παρὰ ὅλα τὰ χρονικὰ τοῦ κόσμου. . .

— Σύ, ἄνθρωπος πεπαιδευμένος, νὰ ἐκφράζῃς τόσον χυδαῖα αἰσθήματα! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος ἀγανακτῶν. Ἠδυνάμην νὰ σοῦ ἀνταπαντήσω σχετικῶς μὲ αὐτὰ τὰ πετράδια, τὰ ὁποῖα θαυμάζεις τόσον, ὅτι ὁ ἐλάχιστος κόκκος κεχρίου θὰ ἦτο δι' ἐμὲ προτιμότερος κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦ γνωστοῦ μύθου, ἀλλὰ δὲν τὸ λέγω. Τὰ δύο ταῦτα κιβώτια ἀντιπροσωπεύουσι τὰς δύο σημαντικωτέρας δυνάμεις, ἐξ ὅσων ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ διαθέση τὴν μάθησιν καὶ τὸν πλοῦτον. Ἓν γεῦμα περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον δὲν θὰ μετέβαλλε κατὰ πολὺ τὴν ἐδῶ κατάστασίν μας. Ἐνῷ ἂν κατορθώσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν τόπον, θὰ δυνηθῶμεν διὰ τῶν δύο τούτων ἰσχυρῶν μοχλῶν νὰ ἐπαναστατήσωμεν τὸν ὑλικὸν κόσμον καὶ τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν.

— Ἔχετε δίκαιον, κύριε, καὶ ἀναγνωρίζω ὅτι ὁμιλεῖτε πολὺ ὀρθά, ἀπήντησεν ὁ Ἀριστομένης μεταμελόμενος. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅμως ὅτι ἡ πεῖνα εἶνε κακὸς σύμβουλος καὶ ποτέ, νομίζω, δὲν ᾐσθάνθην τόσον ἀδειανὸν τὸ στομάχι μου. Τί ὥρα νὰ εἶνε;

— Εἶνε ὀκτὼ ὧραι, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ἐξάγων τὸ ὡρολόγιόν του· ὁ ἥλιος λάμπει πρὸ πολλῶν ὡρῶν ἐκεῖ ἐπάνω. Ἡ καϋμένη ἡ ἀδελφή μου εἰς ποίαν ἀνησυχίαν θὰ διατελῇ! . . Ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ὁ φανατικὸς ἐκεῖνος γέρων καθυποβάλλει μὲ ὅλην του τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ἐγγονήν του εἰς τοιαύτην ἀγωνίαν! . .

— Προθύμως θὰ τὸν ἔπνιγα! . . εἶπεν ὁ Γαργαρίδης.

— Ἂς ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον, ὑπέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, διὰ νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν δρόμον μας μὲ πνεῦμα διαυγέστερον κατὰ τὴν ἐξέγερσίν μας καί, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν φρασεολογίαν τοῦ Γουέβρου, εἴθε ὁ Μίθρας νὰ μᾶς δείξῃ μετ' ὀλίγον τὸν λαμπρὸν ὀφθαλμόν του! . .

— Ἀμήν! εἶπεν ὁ Γαργαρίδης. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα τάχα νὰ μασσήσωμεν ἕνα παξιμάδι πρὶν ἀποκοιμηθῶμεν;

— Ἂς εἶνε ἕνα παξιμάδι! . . ἀλλὰ σοῦ συνιστῶ ἐγκράτειαν. Δὲν ἠξεύρομεν δυστυχῶς πόσον καιρὸν θὰ μείνωμεν κλεισμένοι εἰς αὐτὴν τὴν φυλακήν.

Οἱ δύο σύντροφοι κατεκλίθησαν ἐγγὺς ἀλλήλων παρὰ τὸν βωμόν, καὶ πέντε λεπτὰ δὲν εἶχον παρέλθει, ἀφ' ἧς ἐκοιμῶντο ἤδη τὸν βαρὺν ὕπνον τὸν προερχόμενον ἐκ τοῦ πολλοῦ καμάτου.

Ἕπεται συνέχεια

Χ.

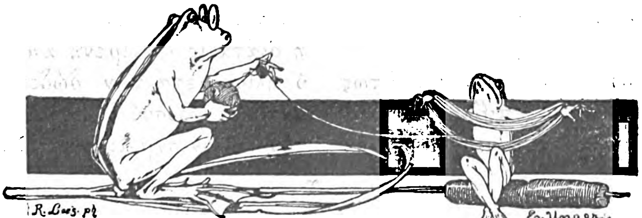

Digitized by Google

ΣΟΝΕΤΤΑ

9

Μέρες ποῦ θἄτανε μ' ἐσὲ μαργαριτάρια,
Χωρὶς ἐσέ, μέσ τοῦ Καιροῦ τὰ βάθη πᾶνε,
Ψυχρὲς καὶ ἀνωφέλητες, σὰν τὰ λιθάρια,
Ποῦ μέσ τὴ θάλασσα μικρὰ παιδιὰ πετᾶνε!
Σὰν προσπαθῶ μὲ ὑπομονὴ νὰ τὲς μετρήσω,
Ἀπ' τὴ στιγμὴ ποῦ μ' ἔσφαξε τὸ ἔχε γειά σου
Μὲ πιάνει τρέλλα, καὶ θαρρῶ πῶς πλειὸ νὰ ζήσω,
Τοῦ κάκου ἐλπίζω σὰν προτοῦ στὴν ἀγκα-
[λιά σου
Καὶ γονατίζω καὶ ρωτῶ στὴν προσευχή μου,
Ἂν εἶνε δίκιο στὲς ρημιὲς νὰ τυραννιοῦμαι,
Ἂν μιὰ ζωὴ ποῦ δὲν μπορῶ νὰ πῶ δική μου,
Πρέπει μέσα στὴν ἄβυσσο νὰ τὴν σκορποῦμε.
Ἀλλοίμονο, καὶ νἄχ' αὐτὴ τὴν πίκρα μόνος,
Νὰ ξέρω πῶς τὸ ταῖρί μου δὲν καίγει ὁ πόνος

10

Πηγαίνω στὴν ἀκρογιαλιά, κι' ἀπ' τὰ βουνά σου
Ἕνα πικρὸ παράπονο τὸ κῦμα φέρνει,
ποῦ μοῦ δηγᾶται θλιβερὰ τὰ βάσανά σου,
Καὶ σὰν τὸ κῦμα τὴ στεριά, τὸ νοῦ μου δέρνει,
Τὸ λυπηρὸ τραγοῦδι αὐτὸ δὲν λέγει πόθο,
Ποῦ μέσ τὰ φυλλοκάρδια μου δὲ βρίσκει ταῖρι.
Τῶν τραγουδιῶν μου μέσα του τὴ λαύρα νοιώθω,
Καὶ λέγω, ποιὸ τὴν ἔστειλε στὰ ξέν' ἀστέρι!
Κ' ἕν ἄλλο κῦμα μοῦ μηνᾶ πῶς στὴ ρημιά σου
Κάθε καϋμὸ ποῦ σοὔψαλα τὸν ἔχεις ψάλει,
Πῶς σὰν βαρὲν' ἡ ξενιτειὰ τὰ σωθικά σου,
Τὸν ἴδιο χύνεις στεναγμὸ στὸ περιγιάλι,
Πῶς εἶν' γραμμένο, σὰν θρηνῶ ν' ἀναστενάζῃς,
Καὶ τὴν σφαγμένη μου καρδιὰ νὰ ξανασφάζῃς.

11

Ἔτσ' ἦταν κ' οἱ χαρὲς ζυγὲς καὶ ταιριασμένες,
Στὰ χρόνια τῆς ἀγάπης μας τῆς πρώτης πρώ-
[της,
Στὴ βρύσι ποῦ ζοῦν πέρδικες ζευγαρωμένες,
Καὶ πίνουνε τ' ἀθάνατο νερὸ τῆς νιότης.
Ἐκεῖ, ποῦ τρέλλα καὶ χαρὰ μαζὶ χορεύουν,
Ποῦ ἡ Ἀγάπη κ' ἡ Μορφιὰ τὲς στεφανόνουν,
Ποῦ λύπες ἂν ὁλόγυρα παραμονεύουν,
Ἀκόμα μηδὲ φαίνονται, μηδὲ σιμόνουν.
Πάλι ἂς σοῦ ψάλω τὴ ζωὴ τὴν περασμένη,
Ἂς κολυμβήσῃ πάλι ὁ νοῦς στὴν πρώτη χάρι,
Ἂς χώνεται στὰ βάθη της, κ' ἂς ἀνεβαίνῃ
Κάθε φορὰ μὲ πλειὸ λαμπρὸ μαργαριτάρι.
Ἂς πνίξω πάλι στὴ χαρὰ τὴν πίκρα τούτη,
Σὰν τὸ φτωχὸ ποῦ τὰ παλιὰ θυμᾶται πλούτη.

12

Ἦτανε βράδυ—δῶ κ' ἐκεῖ ἀνάβγουν φῶτα,
Βγαίνει στὸ δρόμο ἡ γειτονιὰ καὶ συντυχαίνει,
Καὶ πάνω στὰ κατώφλια ἡ μιὰ τὴν ἄλλη 'ρώτα,
Τί θέλει ὁ νιὸς ποῦ στὴν αὐλὴ τῆς κόρης
[μπαίνει;
Μὰ σύ, τὴ Μοῖρα ξέροντας ποῦ σὲ 'καρτέρει,
Κοντὰ στὴν θύρ' ἀτέλειωτες στιγμὲς μετροῦσες
Καί, σφίγγοντας τὰ στήθια σου μὲ τ' ὥριο χέρι,
Μιὰ ταραγμένη ἀναπνοὴ μισοκρατοῦσες.
Ἄχ! πές μου, ἂν θὰ ξαναϊδῶ τὴ λάμψι ἐκείνη
Ποῦ σὲ γλυκοπερίχυνε καθὼς ἐμβῆκα!
Ἂν τέτοιο ἕν ἀπάντημα θὰ ξαναγείνῃ,
Ἢ δυὸ φορὲς δὲν ἔρχεται μιὰ τόση γλύκα!
Πές μου πῶς τέτοι' ἀνθίζουνε λουλούδια ἀκόμα
Στ' ἀγγελικό σου μέτωπο, στὸ πλάνο στόμα.

13

Θυμᾶσ' ἐκείνη τὴν αὐγὴ ποῦ σὲ λειβάδι
Ἀνταμωθήκαμε, πουλιὰ κυνηγημένα;
Θυμᾶσ' ἐγὼ σὰν ἔφερα χρυσὸ σημάδι,
Καὶ σὺ σταυρὸ ποῦ κέντησες κρυφὰ γιὰ μένα:
Στὸ μάτι τὸ ἀκοίμητο φανερωμένοι,
Ἀπὸ τὰ βόλια μακρυὰ τοῦ λάλου κόσμου,
Ἐκάναμ' ὅρκο ποῦ σφιχτὰ μᾶς γλυκοδένει,
Τὸν ὅρκο ποῦ σὲ ὥρισε, ζωὴ καὶ φῶς μου.
Σὰν τ' ἄστρα τότες πέταξαν δώδεκα μῆνες,
Ποῦ σχίζουν τὰ μεσούρανα καὶ σβύνουν πέρα.
Μέρες δὲν ἦταν ἄδολες, ἄχ, μηδ' ἐκεῖνες!
Λίγες ἀγάπες εἴδανε καθάρια μέρα!
Μ' ἂν βοΐζε καὶ λαλητὸ τριγύρω ξένο,
Σὺ δὲν ψηφοῦσες, τοῦ Θεοῦ τὸ χαϊδεμμένο!

14

Πάλι θωρῶ στὴν ἐκκλησιὰ τὰ δυὸ στεφάνια,
Λαμπάδες πάλι φέγγουνε ὁλόγυρά σου,
Ἀγγέλοι παρασυτέκονται, καὶ μὲ οὐράνια
Ἀχτίδα χρυσοβάφουνε τὴν ὠμορφιά σου.
Βλέπω τὸ χέρι ποῦ βλογᾶ, καὶ μᾶς ἀλλάζει
Τὰ στέφανα, μὲ δίκλωνη κλωστὴ δεμένα,
Ἀκούγω τὴ βαρειὰ φωνὴ ποῦ μᾶς προστάζει
Νὰ ζοῦμε οἱ δυό σὰν μιὰ ψυχή, σὰν σῶμα ἕνα.
Κ' ἕνα χορὸ μὲ σιγανὸ γυρνῶντας βῆμα,
Βλέπω μιὰ μάννα θλιβερὴ καὶ δακρυσμένη,
Ποῦ λὲς κι' ἀκολουθάει παιδὶ στὸ μαῦρο μνῆμα,
Κι' ὄχι στοῦ γάμου τὴ γιορτὴ τὴ βλογημένη.
Πίκρα ποῦ γίνεται χαρὰ καὶ τὴ μερόνει,
Στὴν ἀγκαλιά της σὰν γελᾶ τὸ πρῶτο ἐγγόνι.

15

Σὰν τὸ πουλὶ ποῦ ξεπετάει ἀπ' τὴ σκλαβιά του,
Ποῦ μέσ τὸν κάμπον χύνεται, καὶ λωλαμένο
Τραγοῦδι λευθεριᾶς σκορπάει ὁλόγυρά του,
Ἔτζι τραγούδαγες, πουλὶ λευθερωμένο,
Σὰν μ' ἀκολούθας μοναχὴ στὸ περιγιάλι,
Ἐκεῖ, ποὔχες τὰ μάτια μου πρωτομαγέψει,
Ποῦ τὤχα 'δεῖ σὰν ὄνειρο πῶς θἄλθῃς πάλι
Μιὰ μέρα ποῦ τ' ἀγέρι αὐτὸ θὰ μᾶς χαϊδέψῃ.
Ἄχ, ποιὸ βουνό, καὶ ποιὰ σπηλιὰ καὶ ποιὸ λιθάρι
Τὸ τρυφερὸ δὲν ἄκουσε κελαϊδημά σου!
Ποιὸ κῦμα δὲν μαρτύρησε Νεράϊδας χάρι
Στὸ γέλιο καὶ στὸ πεταχτὸ περπάτημά σου,
Σὰν σ' ἐτραβοῦσε το νερὸ μὲ τὸ βοντό του,
Καὶ σ' ἐκυνήγα ξαφνικὰ μὲ τὸν ἀφρό του.

16

Πῶς μοιάζ' ἡ πικροθάλασσα μὲ τὴ ζωή μας!
Σὰν πρωτοβγοῦμε στῆς ζωῆς τὸ πλάνο κῦμα,

Digitized by Google

Μεθάει καὶ δὲν νοιάζεται κἂν ἡ ψυχή μας,
Σκληρὸ ταξεῖδι ἂν ἀρχινᾷ κατὰ τὸ μνῆμα !
Χαρά στον, ποῦ δεν ἀπαντάει ἀνεμοζάλη,
Ποῦ ὡς την πέρ' ἀκρογιαλιὰ σιγαρμενίζει,
'Εκεῖ, ποῦ πᾶνε ἀγύριστοι μικροὶ μεγάλοι,
Στὴ μαύρη γῆ, ποῦ μιὰ ψυχὴ δὲν μᾶς χαρίζει !
Χρόνι' ἀρμενίζαμε καὶ μεῖς μὲ τὰ κουπιά μας,
Χρόνια πολλὰ τὸ πέλαγο γλυκοκοιμοῦνταν,
'Ως ποὖλθε ἀνεμοστρόβιλος, καὶ τ' ἄρμενά μας
Σπασμένα πάνω στὰ πικρὰ νερὰ κυλιοῦνταν !
Δυὸ κύματα μᾶς πῆραν, ἄχ, κακὸ μεγάλο,
Τὸ ἕνα στὴν 'Ανατολή, στὴν Δύσι τἄλλο ! Α *

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΤΟ ΑΙΤΙΟΝ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ

'Εξηκριβώθη ὅτι, ὅταν ἀρχίζῃ τις νἀποκοιμᾶται, αἱ αἰσθήσεις δὲν πίπτουσιν ὅλαι ὁμοῦ εἰς νάρκωσιν, ἀλλὰ ναρκοῦνται ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην. Πρώτη ἡ ὅρασις παύει, κλειομένων τῶν βλεφάρων, νὰ δέχεται ἐντυπώσεις, ἐνῷ ὅλαι αἱ ἄλλαι διατηροῦσι πλήρη τὴν εὐαισθησίαν των. Δευτέρα ἡ γεῦσις ἀποβάλλει τὴν ἐνέργειαν, καὶ ἀκολούθως ἡ ὄσφρησις. 'Η ἀκοὴ ἔρχεται κατόπιν· καὶ τελευταία πασῶν ἡ γενικὴ αἴσθησις, ἡ τῆς σκέψεως καὶ τοῦ λογισμοῦ. 'Εκτὸς τούτου, αἱ αἰσθήσεις ὑποτίθεται ὅτι κοιμῶνται μὲ διαφόρους βαθμοὺς βαθύτητος. 'Η ἁφὴ κοιμᾶται ἐλαφρότατα καὶ εἶνε ἡ εὐκολώτατα ἐγειρομένη· δευτέρα κατὰ τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ὕπνου εἶνε ἡ ἀκοή· ἀκολούθως ἔρχεται ὁ ὅρασις, ἡ δὲ γεῦσις καὶ ἡ ὄσφρησις ἐγείρονται τελευταῖαι.

Καὶ ἄλλη δὲ περίστασις εἶνε ἀξία σημειώσεως· μυῶνές τινες καὶ μέλη τοῦ σώματος ἀρχίζουν νὰ κοιμῶνται πρὸ τῶν ἄλλων. 'Ο ὕπνος εἰσβάλλει ἀπὸ τῶν ἄκρων, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ τῶν κνημῶν καὶ χωρῶν πρὸς τὸ κέντρον καὶ τὴν νευρικὴν ἐνέργειαν. 'Η ἀνάγκη τοῦ τηρεῖν τοὺς πόδας θερμοὺς καὶ ἐντελῶς ἀκινήτους, ὡς ἀγωγὸν τοῦτο τοῦ ὕπνου, εἶνε γνωστοτάτη. Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας οὐδόλως θὰ φανῇ παράδοξον ὅτι ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων αἰσθήσεων, ἴσως δὲ καὶ ἐξ ἑνὸς ἢ πλειόνων μελῶν τοῦ σώματος ἀτελῶς κοιμωμένων, προέρχεται συγχρόνως εἶδος ἀτελοῦς διανοητικῆς ἐνεργείας, ὅπερ παράγει τὸ φαινόμενον τῶν ὀνείρων.

ΠΩΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥΣΙΝ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ

Ἄγγλος τις ὀνόματι Τζόουνς, περιηγούμενος τὴν ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην, ἔφθασεν εἰς Βερολῖνον καὶ διέτριψεν ὀλίγας ἡμέρας ἐκεῖ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ νεαροῦ φίλου του Τζάκ, σπουδάζοντος περὶ τὰς τέχνας. Μίαν ἑσπέραν οἱ δύο Βρεττανοί, ἐξελθόντες εἰς περίπατον ἔξω τῆς πόλεως, ἐζήτησαν ἀναψυχὴν ἐντὸς κήπου ζυθοπωλείου. Καθίσαντες παρὰ τὴν μικρὰν τράπεζαν, ἤρχισαν νὰ συζητῶσι περὶ τέχνης ὑπεράνω δύο ἀφριζόντων κυπέλλων. Πληθὺς Γερμανῶν σπουδαστῶν εἶχε καταλάβῃ ὡς ἐξ ἐφόδου ὅλον τὸν κῆπον. Ἦσαν θορυβοποιοί, καὶ μετ' ὀλίγον ἔπιον ἀρκετά, ὥστε ἔγειναν καὶ φιλέριδες. Συνεζήτουν μεγαλοφώνως περί τινος προσφάτου μονομαχίας, καὶ εἷς μεγαλόσωμος γεννάδας, οὗ τὸ σημειωμένον δι' οὐλῆς πρόσωπον ἐδείκνυεν ὅτι εἶχεν ἀντιμετωπίσῃ ἀντίπαλον ἐπὶ τοῦ «πεδίου τῆς τιμῆς», μετὰ μεγίστης βιαιοπαθείας ἐκήρυττεν ὅτι οἱ Γερμανοὶ εἶνε ἡ ἀνδρειοτάτη φυλὴ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὅτι ὀφείλουν νὰ εἶνε πρόθυμοι ὅπως ἀποδεικνύωσι τοῦτο ἐν πάσει εὐκαιρίᾳ. 'Αντὶ νὰ μάχωνται πρὸς ἀλλήλους, ἔλεγε, καλλίτερα θὰ κάμουν νὰ διασταυρῶσι τὸ ξίφος μὲ τοὺς ξένους, Ἄγγλους, Γάλλους καὶ 'Αμερικανούς. Ὑπάρχουν, δόξα τῷ Θεῷ, πλῆθος ξένων περιηγητῶν ἀνὰ τὴν Γερμανίαν, ὅπως χρησιμεύωσιν ὡς ἀνταγωνισταὶ τῶν ἀνδρείων Τευτόνων, καὶ αὐτὸς προτείνει διὰ τοῦτο νὰ προκαλῶσι τούτους ἀντὶ τῶν ἰδίων πατριωτῶν των. Τοιαύτην μετερχομένη τακτικὴν ἡ Γερμανία, θ' ἀποκτήσῃ ταχέως φήμην ἐπὶ ἐθνικῇ ἀνδρείᾳ εὐρεῖαν ὅσον καὶ ὁ κόσμος.

Καθ' ὅσον ἡ ἀγόρευσις προὐχώρει, ἡ προσοχὴ τῶν Γερμανῶν εἶχε στραφεῖ πρὸς τοὺς δύο νέους Ἄγγλους, καὶ οὗτοι ταχέως ἐπείσθησαν ὅτι θὰ ἐβιάζοντο νὰ μονομαχήσωσιν. Οἱ Γερμανοὶ ἔξαφνα συνεσπειρώθησαν περὶ τὴν τράπεζαν, ὅπου ὁ Τζόουνς καὶ ὁ σύντροφός του ἐκάθηντο ἡσύχως, ῥοφῶντες τὸν ζῦθόν των, καὶ ὁ ἰταμὸς ἀγορητὴς ἔκυψε πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ ἐφύσησε τὸν καπνὸν τοῦ σιγάρου του κατὰ πρόσωπον τοῦ Τζόουνς. 'Ο Ἄγλλος ἐμειδίασε καθὼς ἐτελείωνε τὸν ζῦθόν του, καὶ εἶπε πρὸς τὸν συνάδελφόν του καλλιτέχνην :

—Τζάκ, θέλω νὰ μὲ βοηθήσῃς διὰ δέκα δευτερόλεπτα· ὕπαγε εἰς τὴν θύραν καὶ στάσου ἐκεῖ. Μὴν ἀφήνῃς κανένα νά εἰσέλθῃ ἢ νὰ ἐξέλθῃ. 'Εὰν ιανεὶς δοκιμάσῃ, ῥίψε τον κάτω μὲ τὸν γρόνθον σου.

'Εν τῷ μεταξὺ τούτῳ οἱ Γερμανοὶ φοιτηταί, οἵτινες ἐφρύαξαν διὰ τὴν φαινομένην εὐθυμίαν τοῦ Τζόουνς, ἔστησαν χλευαστικὸν χορὸν φωνοῦντες γερμανιστί : «Δειλός ! δειλός ! Δὲν παίρνει ἀπὸ ὕβριν. Διατί δὲν θέλει νὰ κτυπηθῇ ; Μονομαχίαν ! μονομαχίαν !»

Τότε ὁ Τζόουνς ἠγέρθη μειδιῶν ἀκόμη :

— Κύριοι, θέλετε μονομαχίαν ; Θὰ τὴν ἔχετε. 'Ως ὑβρισθεὶς ἔχω τὴν ἐκλογὴν τῶν ὅπλων. 'Εκλέγω ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἡ φύσις μοῦ ἔδωκε, καὶ σκοπεύω νὰ σᾶς δείξω πῶς μονομαχοῦν οἱ Ἄγγλοι, ὅταν εἶνε εἰς τὴν πατρίδα των.

Εἶπε, καὶ ὁ δεξιὸς γρόνθος του κατηνέχθη ὡς καταπέλτης ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Γερμανοῦ, ὅστις ἔπεσεν ὡς στῦλος διὰ μοχλοῦ ἀνατραπείς. Τότε ἐστράφη πρὸς τοὺς ἄλλους φοιτητάς, μπίφ ! μπάφ ! μπάν ! Εἰς ἑκάστην πυγμήν του εἷς Γερμανὸς ἔπιπτε, καὶ ἐντὸς τοῦ διαστήματος τῶν δέκα δευτερολέπτων ἀνθρώπινον ῥεῦμα ἐστράφη ῥαγδαῖον πρὸς τὴν θύραν, καὶ τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὸν ἕτερον Ἄγγλον ἀφορμήν, ὅπως λάβῃ μέρος εἰς τὴν πυγμαχίαν. Μετὰ ἓν λεπτὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μάχης ὁ μικρὸς κῆπος περιεῖχε τρεῖς μόνον ἀνθρώπους. 'Ο εἷς ἦτο ὁ ζυθοπώλης. εἰς ὃν ἐπέπεσε φόβος καὶ τρόμος, καὶ οἱ δύο ἄλλοι ἦσαν οἱ Ἄγγλοι, οἵτινες ἐκάθισαν παρὰ τὴν τράπεζαν ἐπιτάσσοντες γερμανιστί : «Noch zwei bier !» ('Ακόμα δυὸ μπίραις !)

'Εννοεῖται ὅτι ταῦτα πάντα ἀφηγεῖται ἀγγλικὴ ἐφημερίς, ἄγνωστον δὲ κατὰ πόσον εἶνε ἀληθῆ ἢ φανταστικά.

Digitized by Google

Η ΤΕΛΕΙΑ ΧΟΡΕΥΤΡΙΑ

Τὸ χάρισμα εἶνε ἔμφυτον, ὄχι κτητὸν οὐδὲ διδακτόν. Οἱ ἄνθρωποι γεννῶνται χορευταί, ὡς γεννῶνται ἀοιδοὶ καὶ ὑπνωτισταί. Ἡ ἄσκησις εἶνε ἀναγκαία διὰ νὰ ἐνισχύσῃ καὶ νάμῃ εὐκινήτους τοὺς μυῶνας τοῦ σώματος, ὡς εἶνε ἀναγκαία, διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀοιδὸν ἐγκράτειαν τῆς ἰδίας φωνῆς του. Ἀλλὰ δὲν δύνασαι νὰ πλάσῃς χορεύτριαν διὰ τῆς ἀσκήσεως, ὅπως δὲν δύνασαι νὰ πλάσῃς ὑψίφωνον. Ἡ ἀκαλλιέργητος ὕλη πρέπει νὰ προϋπάρχῃ, πότε διὰ νὰ διαμορφωθῇ καὶ χαλιναγωγηθῇ διὰ τῆς καλλιεργείας, πότε διὰ νὰ ὑποταχθῇ εἰς αὐτὴν ἀνυπομόνως καί, τῆς μουσικῆς κλίσεως ὀργώσης, ν' ἀποφύγῃ τὰς ὑπερβολὰς τῆς ὀρχηστικῆς ἐξάψεως, καὶ νὰ διορθώσῃ τὸν αὐτοματισμὸν ἑνός, ὅστις ἐπλάσθη χορευτὴς ἐκ φύσεως. Ὡς πρὸς τὸ χάρισμα τῆς ἀληθινῆς χορευτρίας ὑπάρχει τι μυστήριον. Παλμός τις σφύζει εἰς τὸν πόδα της, ὅστις δίδει αὐτῇ μυστικὴν χάριν μὴ δοθεῖσαν εἰς ἄλλην. Ἐν ταῖς ἀνιούσαις καὶ κατιούσαις φωναῖς τῆς ὀρχήστρας εὑρίσκει ὁρατάς, οὕτως εἰπεῖν, διακυμάνσεις, τὰς ὁποίας ἄλλο ὄμμα δὲν βλέπει. Ἐκ μυστηριώδους ἐπιπνοίας, ἀκαταλήπτου εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν, καθίσταται ἱκανὴ νὰ μεθερμηνεύῃ εἰς κίνησιν τὸ κρύφιον πνεῦμα τῆς μελῳδίας, νὰ δίδῃ σχῆμα καὶ χρῶμα εἰς τὰς φαντασίας τοῦ συνθέτου, τελειότερον καὶ ὡραιότερον ἢ ὅσον ἐκεῖνός ποτε ὠνειροπόλησε. Τὸ χάρισμα ἦλθε πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ἀγνώστους πηγάς, δι' ἀδήλων ἑλιγμῶν κληρονομικότητος! Ἑκατοντάδες ἦλθον καὶ παρῆλθον, ἑκάστη προσθέτουσα ἀσυναισθήτως ἓν μόριον εἰς τὸ δώρημα τοῦτο, ὅπερ ἀναθρώσκει εἰς πραγματικὴν ζωὴν παρ' αὐτῇ. Κατὰ τὴν ἀκτινοβόλον ἐκείνην στιγμὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς φαίνεται ὅτι ζῇ εἰς χωριστὸν κόσμον, καὶ ὅτι ἐμπνέεται εἰς τὰς ἀπεριγράπτους κινήσεις της ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ὅπερ ἐνέπνευσε τὴν Σαλώμην, ὅταν αὕτη κατωρχήσατο τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ

Η ΣΑΡΞ ΛΟΓΟΣ

Προκειμένου περὶ κυρίας ἰσχνοτάτης καὶ πολυλογωτάτης ἅμα, εἷς τῶν ἡμετέρων λογίων ἔλεγεν:

— Εἰς αὐτὴν ἐφαρμόζεται τὸ τοῦ Εὐαγγελίου ἀνεστραμμένον—ὄχι ὁ λόγος σὰρξ, ἀλλ' ἡ σὰρξ λόγος ἐγένετο.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΡΟΥΔΟΛΦΟΣ ΒΙΡΧΩΒ

Ὁ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τῆς Παθολογικῆς Ἀνατομίας καὶ τῆς Ἀνθρωπολογίας διαπρέπων ἀνήρ, ὅστις ἐσχάτως ἑώρτασε τὴν 70ετηρίδα του, συμπανηγυρίζοντος τοῦ ἀπανταχοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ἐγεννήθη τῇ 1)13 Ὀκτωβρίου 1821 ἐν Σιφελβάϊν καὶ ἐγένετο τὸ πρῶτον καθηγητὴς ἐν Βυρτζβούργῳ τῷ 1849. Κατὰ τὸ 1856 ἐκλήθη ὡς διευθυντὴς τοῦ Παθολογικοῦ Ἰνστιτούτου εἰς Βερολῖνον. Ἀπὸ τοῦ 1862 διατελεῖ μέλος τῆς πρωσσικῆς βουλῆς καὶ ἀπὸ τοῦ 1880 μέλος τοῦ γερμανικοῦ κοινοβουλίου, ἐν ᾧ κατέχει θέσιν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ φιλελευθέρου κόμματος. Ὁ Βίρχωβ ἐξέδωκε πολλὰ καὶ σπουδαιότατα συγγράμματα.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Μάλιστα, φίλτατε *Κυθήριε*, ἔχετε τὴν τιμὴν αὐτήν, πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς νήσου σας κεῖται ὁ βαθύτερος πυθμὴν τῆς Μεσογείου. Καὶ δὲν εἶνε μόνον 4000 μέτρα, ὅπως νομίζετε καὶ σεῖς καὶ ὅλοι μέχρι πρὸ μικροῦ ἐνόμιζον, ἀλλὰ 4400 μέτρα κατὰ τὴν νεωτάτην βολιδοσκόπησιν, ἣν ἐνήργησε τὸ αὐστριακὸν πλοῖον «Pola» κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος. Ἀκριβῶς τὸ σημεῖον τοῦ μεγίστου βάθους τῆς Μεσογείου κεῖται 35ο 44' 20'' βορείου πλάτους καὶ 21ο 44' 50'' νοτίου ἀπὸ τῆς νήσου σας. Ἂν θέλετε πηγαίνετε νὰ τὸ μετρήσετε καὶ ὁ ἴδιος.

Κύριε *Φιλάρχαιε*. Ἔχετε δίκαιον. Τὸ λάθος τῆς πρώτης ἐπιγραφῆς ἐν σελίδι 229 φανερὸν ἄλλως, προῆλθεν ἐξ ἀβλεψίας κατὰ τὴν στοιχειοθεσίαν. Διορθώσατέ το λοιπὸν εἰς τὸ περιθώριον· ἀντὶ *πριμιγεννῆ* κάμετέ το *πριμιγενεῖ*, καὶ ἐτελείωσε. Δὲν ἐχάθη ὁ κόσμος.

Καὶ τί εἶνε τάχα αἱ 25 γλῶσσαι τοῦ περιφήμου Ἄγγλο γραμματέως, ἀγαπητὲ *Δίγλωσσε*, ἀφοῦ ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν 25 αὐτῶν καὶ ἄλλαι 3049, τὰς ὁποίας δὲν ἠξεύρει νὰ ὁμιλήσῃ; Ἢ μήπως ἀγνοεῖτε ὅτι 3064 εἶνε ὅλαι αἱ ὑπὸ τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων λαλούμεναι γλῶσσαι; Ἀφίνομεν τὰς νεκρὰς γλώσσας, τὰς ἀψύχους, τὰς καπνιστὰς—ἐκείνας τὰς ὁμιλεῖ ὁ καθεὶς ὅπως θέλει.

Ἂν προτιμᾶτε τὴν εὐωδίαν τῶν ῥόδων, *Κυρία Α.* τότε κάμετε τὸ ἑξῆς διὰ νὰ εὐωδιάζῃ τὸ δωμάτιόν σας καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν ἔχετε νωπὰ ῥόδα ἀπὸ τὸν κῆπόν σας: Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον συλλέξατε πέταλα εὐωδῶν ῥόδων δροσερά, μόλις ἀνοιχθῶσι, καὶ ῥίψατέ τα ἐντὸς φιάλης περιεχούσης ὀλίγον οἰνόπνευμα δυνατόν· προσθέσατε καὶ ὀλίγον ἅλας μαγειρικὸν καὶ κλείσατε ἑρμητικῶς τὴν φιάλην ἐπὶ δύο ἑβδομάδας. Ὁσάκις θέλετε ν' ἀρωματίσετε τὸ δωμάτιόν σας, ἀνοίγετε τὴν φιάλην, ῥίπτετε ὀλίγας σταγόνας εἰς τὸ δάπεδον καὶ τὴν κλείετε πάλιν καλῶς. Ἡ εὐωδία εἶνε τόσον ὁμοία πρὸς τὴν τῶν ῥόδων, ὥστε πᾶς ἐρχόμενος πρὸς ἐπίσκεψίν σας θὰ ἐρωτᾷ: —Ποῦ εὑρήκατε ῥόδα τοιαύτην ἐποχήν; Σεῖς ὅμως μὴ φανερώνετε τὸ μυστικόν. Ἅμα τὸ μάθῃ ὅλος ὁ κόσμος δὲν θ' ἀξίζῃ πλέον.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Δόμινον — Πρόβλημα.

Τέσσαρες παῖκται: οἱ Α, Β Γ, Δ, λαμβάνουν ἕκαστος ἀπὸ 7 κόκκαλα. Τὰ κόκκαλα τοῦ Δ μετροῦν 14 περισσοτέρους πόντους ἀπὸ τὰ κόκκαλα τοῦ Γ καὶ 5 ὀλιγωτέρους ἀπὸ τὰ κόκκαλα τοῦ Β.

Ὁ Α ἔχει $\frac{6}{6}$ $\frac{6}{4}$ $\frac{6}{2}$ $\frac{6}{1}$ $\frac{5}{4}$ $\frac{5}{3}$ $\frac{4}{2}$

θέτει *διπλοῦν ἕξ* καὶ κερδίζει, διότι τελειώνει πρῶτος τὰ κόκκαλά του μὲ τὸ *ἓξ ἕν*. Ο Β δὲν ἔχει νὰ βάλῃ εἰς τὸν ἕκτον γῦρον, ὁ Γ εἰς τὸν πρῶτον καὶ ἕκτον καὶ ὁ Δ εἰς τὸν τέταρτον καὶ πέμπτον. Ὁ Γ μένει μὲ τρία κόκκαλα μετροῦντα ἐν ὅλῳ 8 καὶ ὁ Δ μὲ ἄλλα τρία μετροῦντα 9. Τὰ 20 κόκκαλα, ἅτινα ἐπαίχθησαν, μετροῦν πόντους 143.

Ποῖα κόκκαλα ἔμειναν εἰς χεῖρας τῶν Γ καὶ Δ; Πῶς ἐπαίχθη τὸ παιγνίδιον;

[Εἰς τὸν πρῶτον λύτην δίδεται ὁ «Φασουλῆς Φιλόσοφος» τοῦ Σουρῆ.]

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(23—29 Ὀκτωβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι** 23	24	25	26	27	28	29
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	754,1	755,5	756,3	752,1	759,3	757,4	751,7
Μέση θερμοκρασία	14,0	15,7	14,8	15,7	10,7	9,8	9,8
Μεγίστη θερμοκρασία	17,5	18,9	18,0	17,3	12,5	11,3	11,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	10,5	12,6	11,6	14,1	9,0	8,4	8,0
Σχετικὴ ὑγρασία	85	69	77	89	77	75	9,1
Ἀπόλυτος ὑγρασία	10,17	9,36	10,55	8,35	6,76	6,79	8,71
Βροχὴ	3,6	—	1,2	5,7	0,1	4,9	5,3
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	6	2	8	9	9	9	10
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΝΔ.2	ΒΔ.1	ΝΔ.3	ΒΑ.6	ΒΑ.7	ΒΑ.4	ΒΑ.2
Θάλασσα	0	0	1	1	3	2	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	23	24	25	26	27	28	29
Κέρκυρα	14,0	15,0	13,0	14,0	12,0	13,0	11,5
Βῶλος	—	11,5	—	—	8,5	8,0	—
Πάτραι	15,0	15,5	14,5	16,0	15,5	13,0	12,5
Τρίπολις	8,0	9,5	9,0	9,5	6,5	7,5	8,0
Κωνσταντινούπολις	—	—	9,5	8,5	7,5	8,0	8,5
Ὀδησσὸς	0,5	5,1	2,4	-2,4	—	—	-2,0
Βατοὺμ	—	—	—	—	—	—	—
Παρίσιοι	7,4	5,2	4,9	4,9	3,5	7,5	7,5
Ῥώμη	9,5	8,5	9,5	11,0	8,0	16,5	9,0
Νεάπολις	9,0	10,0	8,5	9,0	—	—	11,0
Βρινδήσιον	12,5	11,5	10,2	11,5	12,0	13,0	13,5
Καλιάρη	9,0	11,5	14,0	18,5	15,0	—	—
Πάνορμον	14,5	—	—	15,0	15,5	17,0	15,5
Μελίτη	16,0	16,0	19,0	19,0	18,5	19,5	17,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην-δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἐξ ἐπιστάσεως πρό τινος ἐνεργηθείσας ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἄργους ἀνασκαφὰς ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Ι. Κοφινιώτου, ἀνεκάλυψεν οὗτος εἰς βάθος ἓξ μέτρων δέκα ὀκτὼ ἀγνώστους μέχρι τοῦδε βαθμίδας, λελαξευμένας ἐπὶ τοῦ ἐπικλινοῦς μέρους τῆς Λαρίσης, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ τελευταία εἶναι ἐξειργασμένη ἐν εἴδει ἕδρας, προωρισμένης διὰ τοὺς ἐπιφανῆ ἀξιώματα κατέχοντας. Μετὰ ταύτας τὰς βαθμίδας ἀνεῦρε τὴν ὀρχήστραν τοῦ θεάτρου, διήκουσαν μέχρι 15 μέτρων. Μεταξὺ ὅμως τῆς ὀρχήστρας καὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος ὑψοῦται τοῖχος ῥωμαϊκῶν χρόνων. Μετὰ τὴν ὀρχήστραν εὑρέθη ἡ ῥωμαϊκὴ σκηνή, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος εἶναι ἐπεστρωμένον δι' ἐρυθρῶν πλακῶν. Αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν τοίχων κατεσκευασμένων ἐκ λίθων ληφθέντων ἐξ ἀρχαίου τινὸς οἰκοδομήματος. Μετὰ ταῦτα ἀνεῦρε τὴν ἑλληνικὴν σκηνήν, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν τοίχων, ἐκ πωρίνων μεγάλων λίθων κατεσκευασμένων. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ τοῦ θεάτρου ἀνευρέθησαν τοῖχοι, διήκοντες πρὸς διαφόρους διευθύνσεις, ἀνήκοντες εἰς τὴν πάροδον. Ὀλίγῳ δὲ περαιτέρω τούτου ἀνεκαλύφθη τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ θεάτρου. Εἰς τὰ πρὸς βορρᾶν ἄκρα τῶν τοίχων τῆς ῥωμαϊκῆς σκηνῆς ὑπάρχουσι βάραθρα βαθύτατα, διὰ τῶν ὁποίων ἴσως ἐκοινώνουν οἱ ὑποκριταὶ ὑπογείως μετὰ τοῦ κέντρου τῆς ὀρχήστρας. Ἐκτὸς τούτων ἀνευρέθησαν καὶ τεμάχια μαρμάρινα πτυχῶν ἀγάλματός τινος, βάθρον ἐκ λίθου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου περιεσώθησαν οἱ δάκτυλοι τοῦ ποδὸς ἀγάλματος, τεμάχιον κεράμου φέρον μαίανδρον, βάρη πήλινα, συντρίμματα ἀγγείων κεχρωματισμένων, εἴκοσι τρία νομίσματα διαφόρων χρόνων καὶ ἐπιγραφὴ ῥωμαϊκὴ φέρουσα τὸ ὄνομα «Ὑπερμήστρα». Ταῦτα πάντα κατ' ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Κοφινιώτου ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ Ἑταιρίᾳ.

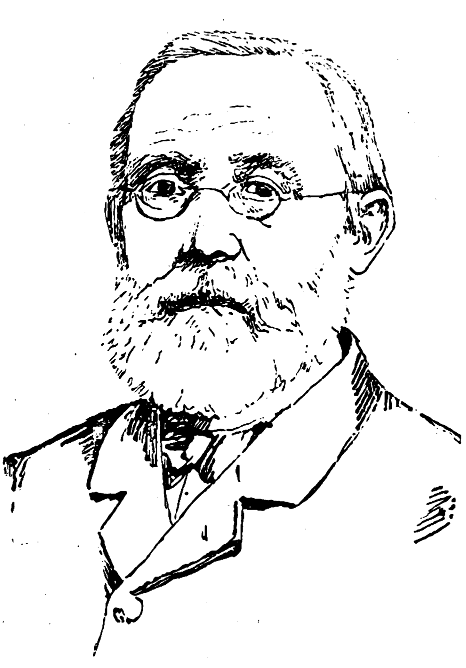

ΒΙΡΧΩΒ

Φιλολογικὰ

Μετά τινας ἡμέρας ἐκδίδεται γαλλιστὶ ἅμα καὶ ἑλληνιστὶ ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος Διδῶ καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» ὁ «*Λουκῆς Λάρας*», τὸ γνωστὸν διήγημα τοῦ κ. Βικέλα μετὰ 70 εἰκόνων, ἃς ἐφιλοτέχνησεν ὁ Ἕλλην ζωγράφος κ. Ῥάλλης. Ταύτην θὰ ἐπακολουθήσῃ ὁμοία ἔκδοσις εἰκονογραφημένη καὶ ἄλλων διηγημάτων τοῦ κ. Δ. Βικέλα, ὧν τὰς εἰκόνας θὰ ἐκτελέσωσιν οἱ ἄριστοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων.

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ζαππείου μεγάρου ἡ ἔκθεσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. Α. Βλάχου. Κατὰ ταύτην οἱ κριταὶ ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν εἰκοσιεννέα ποιητικῶν συλλογῶν ἔκριναν πρωτεύουσαν τὴν ἐπιγραφομένην *Θάλασσα*, ἣν καὶ ἐβράβευσαν, ἀπένειμαν δὲ ἔπαινον εἰς τὸν *Καθρέπτην τοῦ Πύργου*, τεθέντα λόγῳ ἀξίας ἀμέσως μετὰ τὴν βραβευθεῖσαν. Ἀποσφραγισθέντος τοῦ δελτίου, ἐγνώσθη ὅτι ποιητὴς τῆς *Θαλάσσης* εἶνε ὁ κ. Νίκος Δαμιανὸς ἐκ Σύρου.

— Μετάφρασις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης *Ζουλίας* τοῦ κ. Ψυχάρη ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Παρισινῇ «Nouvelle Revue».

Ἐπιστημονικὰ

Ὁ ἐν Παρισίοις χημικὸς Βερτελὼ ἐπέδειξεν εἰς τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ νέον δεῖγμα ἀργύρου κιτρίνου, τόσον ὡραίου τὴν ὄψιν, ὥστε δύναταί πᾶς τις νὰ ἐκλάβῃ αὐτὸν ἀντὶ χρυσοῦ. Ὁ ἄργυρος οὗτος κατασκευάζεται διὰ χημικῶν ἐνεργειῶν ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ἀργύρου. Τοῦτον δ' ἀνεκάλυψεν ὁ ἐν Φιλαδελφείᾳ καθηγητὴς Curey Lea.

Παντοῖα

Κατὰ τὴν τελευταῖον ἐνεργηθεῖσαν ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου εὑρέθη ὅτι ἡ Γερμανικὴ πρωτεύουσα κατῳκεῖτο τὴν 4 Ὀκτωβρίου ν. ὑπὸ 1,604,919 ψυχῶν.

— Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, τὸ φθινόπωρον, θὰ γείνῃ ἐν Φιλιππουπόλει ἡ πρώτη βουλγαρικὴ ἔκθεσις τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἡγεμόνος Φερδινάνδου.

— Ἐσχάτως πάλιν εἷς τῶν περιφήμων μεγάλων σκύλων τοῦ Ἁγίου Βερνάρδου ἔσωσε παιδίον ἐκ βεβαίου θανάτου. Τὸ παιδίον τοῦτο, διετὲς μόλις, ἔπαιζε, καταλειφθὲν ὑπὸ τῆς μητρός του παρὰ τὴν ὄχθην τάφρου βαθέος πλήρους ὕδατος, καὶ ὀλισθῆσαν ἔπεσεν ἐντός. Ὁ σκύλος, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ῥίπτεται εἰς τὸ ὕδωρ, ἁρπάζει τὸ παιδίον μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς προσοχῆς, τὸ σύρει ἔξω καὶ τὸ φέρει ἀβλαβὲς εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον.

— Ἡ μερὶς τῶν Τόρεων ἐκδίδει προσεχῶς ἐν Λονδίνῳ νέαν μεγάλην ἐφημερίδα, παρεμφερῆ πρὸς τὸν περίφημον ἀγγλικὸν *Χρόνον*, τῆς ὁποίας ἡ κατὰ φύλλον τιμὴ θὰ εἶνε, ὅπως καὶ ἐκείνου, 3 δηνάρια, ἐνῷ ὅλων τῶν ἄλλων πρωϊνῶν φύλλων εἶνε 1 δηνάριον.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐνῷ ἡ Διεύθυνσις τῆς *Ἑστίας* κατὰ τὴν ὑπὸ πλείστων ἀναγνωστῶν αὐτῆς ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν ἐσκόπει νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ *Μικρὰ Ζητήματα* προσεχῶς, μία ἀναγνώστρια προλαμβάνει καὶ στέλλει τὴν κάτωθι ἐρώτησιν, εἰς ἣν ζητεῖ ἀπαντήσεις. Τὴν ἐρώτησιν ταύτην υἱοθετοῦμεν ὡς πρῶτον μικρὸν ζήτημα καὶ παρακαλοῦμεν αἱ ἀπαντήσεις νὰ σταλῶσι μέχρι τῆς 20 Νοεμβρίου πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς *Ἑστίας*. Εἷς ἐκ τῶν συντακτῶν ἡμῶν θὰ μελετήσῃ ταύτας καὶ ἡ κρίσις του θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῷ φύλλῳ τῆς α' Κυριακῆς τοῦ Δεκεμβρίου. Τὸ προβαλλόμενον ζήτημα εἶνε τὸ ἑξῆς:

Τί φρονεῖτε περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις, ἐνῷ λέγει ὅτι τήκεται ἐξ ἔρωτος, δὲν ἀποφασίζει καὶ νὰ νυμφευθῇ;

Βεατρίκη

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

— Ὁ σιδηρόδρομος Μεσολογγίου Ἀγρινίου ἐξετροχιάσθη κατ' αὐτὰς δίς, ἕνεκα βλάβης τῆς γραμμῆς ἐπελθούσης ἐκ τῶν συνεχῶν βροχῶν. Εὐτυχῶς οὐδὲν δυστύχημα συνέβη κατὰ τὰς ἐκτροχιάσεις.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Κ. Κ. Σαμοκόβιον. Ἐστάλησαν λαχ. ἀρχ. δι' ἐπιστολῆς συστ. ἀρ. 37534, 37533, 37530, 37159, 37464, 37550, 37548, 37547, 37545, 37541, 37539. Τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη ἀκριβῶς. Ὁμ. ἐστ. Φασ. φιλόσ.

κ. Λ. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐστάλη ζητηθεῖσα ἐπιστολὴ καὶ 2 σειραὶ φύλλων.

κ. Ε. Τζ. Χανία. Τοὺς ἐν τῷ λαχείῳ ἡμερολ. κερδηθέντας τόμους Ἑστίας 1890 θὰ λάβετε παρὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ κ. Κ. Μ. εἰς ὃν δίδετε τὰ τῆς ἀποστολῆς ταχυδρ.

κ. Π. Περ. Ὀδησσόν. Συμμορφούμεθα ἐπιστολῇ σας τῆς 26 8βρίου.

κ. Λ. Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως λίαν προσεχῶς.

κ. Δ. Μ. Β. Βραΐλαν. Ἡ ἀποστολὴ ἐγένετο τακτικά· ἀδυνατοῦμεν ν' ἀποστείλωμεν ἐκ νέου 26 ὅλα φυλλάδια! Πρέπει νὰ καταστρέψωμεν ἕνα τόμον. Τὸ εὑρίσκετε δίκαιον;

κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις.

κ. Π. Β. Δ. Κυδωνίας. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας διὰ φιλικὴν φροντίδα. Τὸ φύλλον Κ κ. Ν. Γ. δίδεται ἐνταῦθα, καθυστερ κ. Γ. Στρ. ἐστάλησαν.

κ. Λ. Ηλ Βῶλον. Ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν. Ἐστάλησαν ζητηθέντα φύλλα. Δετ. ἑκάστου τόμου δρ. 2 1[2.

κ. Γ. Μ. Κέρκυραν. Ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν. Ἐστάλη ἀπόδειξις ἐντὸς φύλλου

κ. Γ. Κ. Μιτυλήνην. Ἐνεγράφη ὁ κ. Μ. Π. Β. καὶ ἐστάλη σειρὰ φύλλων 1891. Ἀπόδειξίν του στέλλομεν πρὸς ὑμᾶς ἀρ. 4738.

κ. Φ. Κ. Κ. Βουκουρέστιον. Τὰ ζητηθέντα φυλλάδια ἐστάλησαν. Ἀντιτιμον'αὐτῶν διὰ σᾶς φρ. 3, ἅτινα ἀναμένομεν μετὰ τῆς συνδρ. πρὸς ἐξόφλησιν.

κ. Λ. Μ. Σκίαθον. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν. Στέλλεται ἀπόδειξις ἐντὸς τοῦ φύλλου.

κ. Α. Γ. Παρισίους. Ζητήσατε παρὰ τῆς οἰκογενείας, ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν. Ἀναμένομεν τὴν πλάκα.

κ.κ. Ι. Α. Π. Λιδωρίκιον.— Γ. Γρ. Κερατέαν. Ἐστάλη παλιν.

κ.κ. Ι. Χ. Σ. Πάτρας Χρ. Σ. Δεμερλῆ. Ἐστάλη Φασ. φιλόσ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

30 Ὀκτωβρίου 1891

	Ἀγορὰ		Πώλησ	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	470	—	475	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	520	—	522	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	519	—	521	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	412	—	418	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	380	—	385	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	564	—	565	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3775	—	3780	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	209	—	209	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	73	—	73	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	164	50	165	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	422	—	424	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	207	—	207	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	144	—	145	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	91	—	93	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	94	50	95	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	26	28	26	30
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	—	—	—	—
Λίρα ὀθωμανική	30	05	30	10
Λίρα ἀγγλική	3[illegible]	05	33	10
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	32	90	33	15
Τρίμηνον Γαλλίας	130	—	131	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	10	33	40
Ὄψεως Γαλλίας	131	50	132	25

ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΑΤΟΝ ΤΟ ΚΟΜΨΟΤΑΤΟΝ	ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΩΤΑΤΟΝ	ΤΟ ΕΠΑΓΩΓΟΤΑΤΟΝ ΤΟ ΩΦΕΛΙΜΩΤΑΤΟΝ

ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΛΙΣΤΑ

ΠΡΟΣΙΤΟΝ

ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΕΥΘΗΝΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΑΘΗΝΩΝ ΔΡ. 8—ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡ. 9—ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. ΧΡ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΟΝ ΤΩ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗ

ΕΝΑΝΤΙ ΝΕΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ **Α. ΑΛΕΞΙΑΔΗ** ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΙΘ. 11

Digitized by Google

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤ' ΑΥΤΑΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΤΟ ΠΟΙΚΙΛΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ - ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1892

Τὸ καινότροπον τοῦτο Ἡμερολόγιον, ὅπερ ἐκδίδει τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, πλὴν τῶν ἄλλων αὐτοῦ προσόντων ἔχει καὶ τοῦτο: ὅτι ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ ΚΑΙ ΩΣ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ. Ὁ ἔχων αὐτὸ δὲν ἔχει ἀνάγκην Ἡμεροδείκτου. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἀποκτᾷ καὶ τὰ δύο ὁμοῦ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ-ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΝ

Τὸ βιβλίον δὲν εἶνε μικρόν, ὡς δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ἐκ τῆς τιμῆς. Ἀποτελεῖται

ΑΠΟ 80 ΜΕΓΑΛΑΣ ΣΧΕΔΟΝ ΩΣ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΣΕΛΙΔΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑΣ

καὶ περιέχει:

Ἐν ἀρχῇ χιλίας δύο χρησίμους πληροφορίας: Χρονολογικὸν πίνακα, Μετεωρολογικὰς εἰδήσεις ἀκριβεῖς, Πολιτειογραφικὰ τῆς Ἑλλάδος πλεῖστα, Χρηματιστικὰ λεπτομερέστατα διὰ πάντα ἔχοντα μετοχὰς καὶ χρεώγραφα, Τὰ τῶν τελῶν χαρτοσήμου ἀπαραίτητα, Τὰ τῆς λειτουργίας τῶν ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν καὶ δεμάτων, Τοκολόγιον πρόχειρον δι' οὗ εὑρίσκεται εὐθὺς τόκος οἱοσδήποτε ὅσων δήποτε ἡμερῶν, Ὁδηγὸν τῶν Ἀθηναϊκῶν Μουσείων κλπ. κλπ.

Ἔπειτα ἄλλην ὕλην ποικιλωτάτην, τερπνὴν καὶ ὠφέλιμον: Διηγημάτια, Ἀνέκδοτα, Λογοπαίγνια, Ποιημάτια, Γνωμικά, Παραγγέλματα, Συμβουλὰς καλῆς συμπεριφορᾶς, Συνταγὰς οἰκιακῆς οἰκονομίας ἐπικαίρους, Ὑγιεινήν, Ἀνθοκομίαν, Γραφολογίαν πρὸς διάγνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνθρώπων, Ἠθογραφικὰ περίεργα, Παίγνια καὶ προβλήματα, Δόμινον, Πασιέντζας, Αἰνίγματα κλπ. κλπ.

Ταῦτα πάντα ἐν ποικιλίᾳ ἀναμεμιγμένα, ὥστε εὐχαρίστως καὶ ἀκόπως νὰ διέρχεταί τις τὰς 80 σελίδας χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ πῶς παρῆλθεν ἡ ὥρα. Ἀλλὰ καὶ μεθοδικῶς κατατεταγμένα ἕκαστον εἰς τὴν θέσιν του, ἀνάλογον πρὸς τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἢ τὴν ἡμέραν, ὥστε καὶ ὁ μεταχειριζόμενος ὡς Ἡμεροδείκτην τὸ Ἡμερολόγιον νὰ εὑρίσκῃ ἀμέσως ὅ,τι ἑκάστοτε χρειάζεται.

ΠΛΗΝ ΔΕ ΟΛΩΝ ΑΥΤΩΝ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ - ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΝ ΚΟΣΜΟΥΣΙ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ - ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ - ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Παραγγελίαι ἀπευθύνονται ἀπὸ τοῦδε πρὸς τὸ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ συνοδευόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀναλόγου ἀντιτίμου

ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ ΕΙΣ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ - ΕΝ ΦΡΑΓΚΟΝ ΕΙΣ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 45 ΤΟΜΟΣ Β'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ. . . . . 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. . . . . . 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ : ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΟΔΙΚΩΝ, Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ κ. *Βλάχου*.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ : ΣΥΓΧΩΡΗΜΕΝΗ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ, ὑπὸ *Ἀνδρομάχης Ἀληθινοῦ*.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ : ΕΚ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ἀγχίνοια φυτοῦ, Πνευματιστικὸν ἀνέκδοτον, Γαμήλια ἔθιμα.**

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.

ΕΙΚΟΝΕΣ : **Παρὰ τὴν πηγήν. — Ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς Βομβάης.**

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ.

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Φιλολογικά, Ἐπιστημονικά, Καλλιτεχνικά, Μουσικά, Συγκοινωνία, Παντοῖα.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Παρὰ τὴν πηγήν. — Ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς Βομβάης.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τιμῶνται δραχ. 1.50

Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Μπὲκ, Βίλμπεργ.

Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον

ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ Κου ΠΑΛΑΜΑ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 8 Νοεμβρίου

Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Διαδόχου διορισθεῖσα ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπὴ πρὸς καταρτισμὸν τοῦ νέου οργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ θὰ ἀρχίσῃ τὰς συνεδριάσεις της ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Βασιλέως· Αἱ προκαταρτικαὶ ἐργασίαι ἐγένοντο ἐν τῷ ἐπιτελικῷ γραφείῳ, θὰ ὑποβληθῶσι δὲ αὗται εἰς τὴν πιτροπήν.

— Ἐν Πετρουπόλει ἐγένετο ἡ βάπτισις τοῦ μεγάλου δουκὸς Δημητρίου Παύλοβιτς, τοῦ τέκνου τῆς θανούσης Ἀλεξάνδρας. Ὡς ἀνάδοχος παρέστη ἡ προμάμμη τοῦ βρέφους μεγάλη δούκισσα Ἀλεξάνδρα, ἡ μήτηρ τῆς βασιλίσσης Ὄλγας.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν ἀπεφάσισε τὴν κατασκευὴν τῶν ἑξῆς σιδηροδρομικῶν διακλαδώσεων α΄) Ἀπὸ Μύλων μέχρι τῆς ἀποβάθρας τοῦ τελωνείου Ναυπλίου πρὸς εὐκολίαν τῆ. φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως τῶν ἐμπορευμάτων, β΄) Ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Καλάβρυτα καὶ γ΄) Ἀπὸ Τζεφερεμινίου εἰς Μποῦκαν (Μεσσήνης) διερχομένην διὰ τῶν πλησίον χωρίων καὶ ἀκολουθοῦσαν τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνέλευσιν τοῦ Ὁμίλου τῶν Φιλόπλων τῇ προτάσει τοῦ προέδρου αὐτοῦ κ. Ῥάλλη ἐξελέγη δι' ἀναστάσεως ἐπίτιμος τοῦ Ὁμίλου πρόεδρος ἡ Α. Υ. ὁ βασιλόπαις Νικόλαος.

— Ἀφίκετο κατ' αὐτὰς ἐνταῦθα ὁ λόρδος ἀρχιεπίσκοπος Γιβλαρτάρ. Ὁ λόρδος ἀρχιεπίσκοπος, ὅστις καὶ πέρυσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἶχεν ἔλθει ἐνταῦθα, ἱερούργησε τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν.

— Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐγένετο ἔναρξις τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ «Παρνασσοῦ»· κατ' αὐτὴν ὁ κ. Προβελέγιος ἀπήγγειλε δύο ποιήματά του, τὸν «Βράχον τοῦ Ὠκεανοῦ» καὶ τὸν «Ἄγγελον τῆς ἐν Μαραθῶνι νίκης».

— Ἡ ἰατρικὴ σχολὴ ὑπέδειξε κατὰ πλειονοψηφίαν ὡς καθηγητὴν τῆς Ἀνατομίας τὸν ὑφηγητὴν κ. Ῥήγαν Νικολαΐδην.

— Ἡ ἐν τῷ λιμένι Σύρου βυθισθεῖσα «Ἑπτάνησος», ἀνειλκύσθη ὑπὸ ναυαγοσωστικοῦ γερμανικοῦ ἀτμοπλοίου, νῦν δ' ἐπισκευάζεται ἐν τῷ νεωρείῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὁ ἀρτισύστατος δραματικὸς θίασος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Ἀρνιωτάκη παρέστησεν ἐν τῷ Νέῳ Θεάτρῳ τὰς «Κυψελίδας» τοῦ Βερναρδάκη, ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν ἐκρίθη μετριωτάτη.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν, κατὰ τὸ ἔτος 1891 μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ἐξήχθησαν σταφιδοκαρποῦ λίτραι ἐν ὅλῳ 170,037,390. Ἤτοι ἐκ Πατρῶν 67,452,984, ἐκ Κατακώλου 26,115,175, Ζακύνθου 12,359,455, Αἰγίου 18,275,337, Καλαμῶν 2,774,123, Νησίου 7.733,290, Κυπαρισσίας 108,045, Πειραιῶς 2,760, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῶν λιτρῶν ἐκ τῶν λιμένων Νησίου, Ληξουρίου, Ἀργοστολίου, Κυλλήνης, Μεθώνης, Κορώνης, Λογκᾶς, Πύλου, Μαράθου, Πεταλιδίου, Γυθείου, Γιάλοβας, Ἁγίας Εὐφημίας καὶ Ἁγίας Κυριακῆς. Σύκων δὲ ἐξαγωγὴ ἐγένετο κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα στατήρων ἐν ὅλῳ 37,053. Ἤτοι ἐκ Καλαμῶν 33,154, ἐκ Νησίου 3.800 καὶ ἐκ Λογκᾶς (Πύλου) 99.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Δελτίον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος. Τόμ. Γ΄. Τεῦχος ἑνδέκατον. Σελ. 387—586.

[Τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν 11ον τεῦχος τοῦ ἀξίου λόγου περιοδικοῦ τῆς παρ' ἡμῖν ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας περιέχει, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα τεύχη, ὧν ἕκαστον ἀπαρτίζεται ἐκ 12 τυπογραφικῶν φύλλων, σπουδαίαν ἱστορικὴν ὕλην τῆς πατρίου ἱστορίας. Τὰ περιεχόμενα τοῦ εἰρημένου τεύχους εἶνε τὸ πλεῖστον δημοσιεύματα ἱστορικῆς ὕλης ἀνεκδότου τῶν Ι. Σακκελίωνος, Γ. Παπανδρέου, Ἀθαν. Παπαδοπούλου Κεραμέως καὶ Σπυρ. Π. Λάμπρου. Δημοσιεύονται δὲ καὶ ἄλλης ὕλης μελέται, μία τοῦ Ῥώσσου Κιρπιτσνικώφ «Πόθεν ληπτέον τὸ ὑλικὸν τῆς ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς φιλολογίας», ἑτέρα τοῦ Ἰωάν. Λ. Ῥωμανοῦ Ἱστοριογεωγραφικὴ μελέτη περὶ τῆς πόλεως Βουθρωτοῦ τῆς ἐπὶ τῆς Ἠπείρου καὶ ἀπέναντι τῆς Κερκύρας κειμένης καὶ ἑτέρα τοῦ Α. Κ. Χούμη «Οἰκογενειακὰ ὀνόματα τῶν Χίων Καρδαμυλιτῶν», καὶ ἐν τέλει σύντομος βιογραφία τοῦ ἀοιδίμου Ι. Σακκελίωνος, ἀντιπροέδρου τῆς ἑταιρίας τυγχάνοντος, μετ' ἀναγραφῆς τῶν ὑπὸ τούτου κατὰ καιροὺς δημοσιευθέντων πονημάτων καὶ ἄλλων μελετῶν ἐν βιβλίοις ἰδίοις καὶ ἐν περιοδικοῖς.

Ἔχουσι δὲ τὰ περιεχόμενα τοῦ 11ου τεύχους εἰδικώτερον ὡς ἑξῆς :

1) Συνοδικαὶ διαγνώσεις τῆς ιδ΄ ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Ἰ. Σακκελίωνος. Αἱ διαγνώσεις αὗται, ἤτοι απο-

Digitized by Google

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΟΔΙΚΩΝ

Ἀναγνωσθεῖσα ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Ἀγγέλου Βλάχου τῇ 27 Ὀκτωβρίου ἐν τῷ Ζαππείῳ μεγάρῳ.

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 265

Ἡ συλλογὴ «τὸ Συρτάρι μου» ἀποτελεῖται ἐκ δεκατεσσάρων λυρικῶν ποιημάτων, γεγραμμένων εἰς ἱκανῶς καθαρὰν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ τοσοῦτον δυστυχῶς δυσαναγνώστων, ἕνεκα τῆς κακῆς αὐτῶν γραφῆς, ὥστε πολλάκις ᾐσθάνθησαν τὸν πειρασμὸν οἱ κριταὶ ν' ἀπαλλάξωσι τῆς περαιτέρω βασάνου τοὺς κοπιῶντας καὶ πονοῦντας αὐτῶν ὀφθαλμούς, καὶ θὰ τὸ ἔπραττον ἴσως ἐπὶ τέλους, ἂν δὲν εἶχον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ κενώσωσι τὸ ποτήριον μέχρι πυθμένος. Τῶν ποιημάτων τούτων τέσσαρα μέν, τὰ μακρότερα, «ἡ Μόρφω», «ἡ Κόρη τοῦ Χρυσικοῦ», «ἡ Νυφοῦλα» καὶ «ἡ Μπίλιω» φέρουσι τὸν τύπον τῶν θρύλων ἢ παραδόσεων τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶν ἐρωτικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ποιήματα, ἐλαφρὰ μᾶλλον καὶ παιγνιώδη ἢ βάθος καὶ ἀλήθειαν αἰσθήματος μαρτυροῦντα. Ὁ ποιητὴς εἶνε προδήλως νέος, δεν στερεῖται δὲ ποιητικῆς εὐφυΐας καὶ φαίνεται ἰδίως ἐμπεφορημένος τοῦ πνεύματος τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων, ὧν ἐπιτυχῶς πολλαχοῦ μιμεῖται τὸ ἀφελὲς τῆς ἐκφράσεως. Εἶνε ὅμως ἀρχάριος ἔτι περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν νοημάτων του καὶ ἀδέξιος περὶ τὸν χειρισμὸν τοῦ στίχου· διὰ τοῦτο δὲ ἐκεῖνο μὲν πλατύνει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐξασθενεῖ, τοῦτο δὲ χαλαροῖ πολλάκις διὰ λέξεων περιττῶν καὶ χαμαιζήλων ἐπαναλήψεων. Καὶ τὸ νᾶμα δὲ τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ πηγῆς δὲν εἶνε πανταχοῦ διαυγὲς οὐδὲ ἰλύος ἐλεύθερον, ὡς ἐν παραδείγματι ἐν τοῖς ποιήμασιν ὁ «Βαρὺς ὅρκος» καὶ ἡ «Μαγδαληνή». Εἰς δεῖγμα τῆς ποιητικῆς ἰδιοφυΐας τοῦ ποιητοῦ ἀναγινώσκομεν ἓν τῶν καλλίστων αὐτοῦ ποιημάτων, τὴν «Κόρην τοῦ Χρυσικοῦ» ἀποσιωπῶντες μόνον ἐξ αὐτῆς στίχους, ἐντελῶς περιττεύοντας.

Ἡ κόρη τοῦ Χρυσικοῦ

Ὁ Χρυσικὸς δουλεύει στ' ἀργαστῆρί του
μὲ χίλια δύο πετράδια ἀξετίμητα,
καὶ ἡ ξανθοῦλα κόρη του ἡ Ἑλενιὼ
ὁλημερὶς κοντά του παραστέκεται.
Καὶ μιὰ θωρεῖ αὐτὸς τῆς διαμαντόπετραις,
καὶ μιὰ γυρνᾷ τὰ μάτια του 'στὴν κόρη του:
—Πολλὰ πετράδια εἶδα μυροζήλευτα,
μὰ σὰν ἐσὲ κανένα, κόρη μου, ποτέ.

Τὰ λόγια του ἀκόμη δὲν ἀπόσωσε,
κ' ἕνας λεβέντης μπαίνει 'στ' ἀργαστῆρί του·
—Ὥρα καλή σας, κοπελιὰ καὶ γέροντα.
Στὴ χώρα μέσα, ὅπου κι' ἂν ἐρώτησα,
»ἄλλος δὲν εἶνε σὰν καὶ σὲ στὴν τέχνη σου,
»τ' ἀσήμι νὰ δουλεύῃ καὶ τὸ μάλαμα.
»Καὶ νὰ μοῦ κάνῃς ἦρθα μιὰ παραγγελιά·
»ἕνα χρυσὸ στεφάνι γιὰ τὴν ἔμμορφη,
»ποῦ σὲ λιγάκι θὰ τὴν κάνω ταῖρι μου».

Εἶχε τελειώσει τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
κι' ἡ Ἑλενιὼ μονάχη μόλις βρέθηκε,
τὸ πέρνει καὶ τὸ βάζει 'στὸ κεφάλι της·
—Αὐτὴ ποῦ θὰ τὸ βάλῃ, τί καλότυχη!»
Δὲν εἴχανε περάσει μέραις κἄμποσαις,
καὶ νά σου ὁ λεβέντης μπρὸς 'στὴν πόρτα τους.
Πέρνει στὰ χέρια τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
καὶ ὅλο τὸ κυττάζει μὲ κρυφὴ χαρά.
— Ἤθελα, λέει, Χρυσικέ, νὰ μοῦ 'κανες
»κι' ἕνα δαχτυλιδάκι ἔμμορφο, μικρό,
»καὶ γύρω γύρω νἄχῃ διαμαντόπετραις,
»γιὰ τὴ ξανθοῦλα ποῦ θὰ κάνω ταῖρι μου».
Τὸ δαχτυλίδι μόλις ἀποτέλειωσε,
καὶ πάλι μόνη βρέθηκε ἡ Ἑλενιώ·
Τὸ παίρνει καὶ τὸ βάζει σ' τὸ χεράκι της.
—Αὐτὴ ποῦ θὰ τὸ βάλῃ, τί καλότυχη!»

Δὲν εἴχανε περάσει μέραις κάμποσαις,
καὶ νά σου ὁ λεβέντης 'στ' ἀργαστῆρί του.
Τὸ δαχτυλίδι βλέπει καὶ τοῦ ἄρεσε.
«Δὲν ξέρω, πῶς τῆς πᾶνε τῆς ξανθοῦλας μου,
»κι' ἔλα νὰ στὰ φορέσω σέ, κοπέλα μου.
»Εἶνε κι' αὐτὴ ξανθοῦλα ἡ ἀγάπη μου,
»καὶ 'σὰν ἐσένα ντροπαλὴ καὶ ἔμμορφη».

Ἦταν ἡ κόρη στολισμένη γιορτινά,
καὶ γιὰ νὰ πάῃ στὴν ἐκκλησία ἕτοιμη.
Στὸ πλάϊ τοῦ λεβέντη στέκεται ὀρθή,
κι' ἀπ' τὴν πολλὴ ντροπή της ἐκοκκίνησε,
κι' ἐγίνηκε ἀκόμη ἐμμορφώτερη.
Κι' αὐτὸς τὸ δαχτυλίδι τῆς ἐπέρασε,
καὶ τὸ στεφάνι τῆς φορεῖ στὴν κεφαλή.

«Ἐσὺ εἶσαι ἡ Ἑλενιώ μου καὶ τὸ ταῖρι μου·
»γιὰ σένα ἔχω τὸ στεφάνι τὸ χρυσό,
»γιὰ σένα ἔχω καὶ τὸ δαχτυλίδι μου»

Digitized by Google

Τὰ «Ἀγάπης λόγια» εἶνε συλλογὴ τριάκοντα δύο δεκατετραστίχων (sonetti), διῃρημένων ἄνευ ἐσωτερικοῦ τινος λόγου εἰς τέσσαρας σειρὰς καὶ ἀντικείμενον ἐχόντων τὰς περιπετείας ἔρωτος — εὐτυχοῦς ἢ ἀτυχοῦς, δὲν κατώρθωσαν νὰ ἐννοήσωσιν οἱ κριταί, διότι ὁ ποιητὴς ἐπιτηδεύει μεγάλην νοημάτων ἀσάφειαν. Σπανίως που φαίνεται συνειδὼς τί θέλει νὰ εἴπῃ, καὶ ὁσάκις τοῦτο συμβαίνει, σπανίως κατορθοῖ νὰ τὸ ἐκφράσῃ. Πολλάκις ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ποιημάτιον κλαίει συγχρόνως καὶ γελᾷ, λήγει δ' ἐνίοτε ὅπου ἥκιστα ἠδύνατό τις νὰ προσδοκᾷ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ τὸ τέλος. Τοῦτο δὲ κυρίως τὸ σκότος τῶν νοημάτων, καὶ τῆς ἑρμηνείας τὸ ἄστοχον, καὶ τὸ περινενοημένον τῆς ἐκφράσεως ἀποτελοῦσι τὸ μέγιστον ἐλάττωμα τῶν ποιηματίων τούτων, ἅτινα καὶ αἴσθημα πολλαχοῦ ἐλέγχουσι καὶ ποιητικὴν εὐφυΐαν. Καὶ ἡ γλῶσσά των δ' αὐτὴ — κατ' ἐπίφασιν μὲν δημοτική, κατὰ βάθος δὲ πολυμιγὲς κρᾶμα λέξεων καὶ τύπων τῆς καθαρευούσης ὁμοῦ καὶ τῆς δημώδους, — ἐπαυξάνει πολλαχοῦ τοῦ νοήματος τὴν ἀσάφειαν. Ὀλίγα, τρία ἢ τέσσαρα μόλις δεκατετράστιχά εἰσιν εὐνοητότερα καὶ ἀρτιμελέστερα. Τοιοῦτον δὲ τὸ ἑπόμενον:

Ἐψὲς μὲ δάκρυα πλάγιασα πικρά, καὶ τώρα
μ' ἐξύπνησ' ἕνα ὄνειρο γλυκὸ 'σὰν χάδι.
Εἶδα πῶς ἤσουνα 'ς αὐτὴ τὴ ξένη χώρα,
καὶ λούλουδα μαζεύαμε 'ς ἕνα λειβάδι.

Παίρνεις χρυσῆ κλωστὴ καὶ δυὸ λουλούδια δένεις,
τὤνα χλωμό, τ' ἄλλο λευκό, δροσιὰ γεμάτο.
Τὸ ἕνα τῆς ἀγάπης μας τῆς περασμένης,
τὸ ἄλλο τῆς ἀντάμωσης, — τὸ πειὸ δροσάτο.

Ὁ δόλιος ἐγονάτισα μ' εὐλάβεια ἐμπρός σου,
τὰ πῆρα καὶ τ' ἀσπάσθηκα 'σὰν εὐαγγέλιο!
Δὲν πρόφθασα νὰ ξαναϊδῶ τὸ πρόσωπό σου,

δὲν πρόφθασα νὰ ξαναϊδῶ τὸ χαμογέλοιο.
Ἐξύπνησα.... καὶ γύρω μου δὲ βλέπω ἄλλο
παρὰ τοῦ ὀνείρου τὤνειρο ποῦ τώρα ψάλλω.

Τὸ ποιημάτιον τοῦτο θὰ ἦτο, ἐννοεῖται, πολὺ καλλίτερον, ἂν ἐστερεῖτο τὴν «εὐλάβεια» καὶ τὸ «εὐαγγέλιο».

Πρὶν ἢ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐξετάσεως τῶν ὑπολειπομένων ἔτι τεσσάρων λυρικῶν συλλογῶν, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ παρεμβάλωμεν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ γενικώτερα περὶ τῆς γλώσσης, εἰς ἣν εἶνε γεγραμμέναι τρεῖς ἰδίως ἐξ αὐτῶν, οἱ «Στίχοι Ἐλεύθεροι», τὸ «Μαντεῖον τῆς Ψυχῆς» καὶ «ὁ Καθρέπτης τοῦ Πύργου μου».

Τὴν γλῶσσαν αὐτήν, περίεργον κρᾶμα λέξεων, τύπων, σχηματισμῶν καὶ φράσεων εἰλημμένων τῶν μὲν ἐκ τῆς καθαρευούσης γλώσσης, τῶν δὲ ἐκ τῆς δημοτικῆς, ἄλλων ἐκ διαλέκτων ἀγνώστων εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ ἄλλων ἐκ ξένων γλωσσῶν, φαίνονται δυστυχῶς σήμερον ἀσπαζόμενοι οἱ πλεῖστοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν, καὶ γράφουσιν αὐτὴν ἄλλος ἀλλοίαν, πεποίθησιν μὲν ἔχοντες ὅτι ἕκαστος αὐτῶν, ὡς πτεροφυῶν τις Δάντης ἢ Γάλλος symboliste, δημιουργεῖ τὴν μόνην προσήκουσαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ποίησιν γλῶσσαν, φρονοῦντες δὲ παραδόξως, ὅτι ἄλλο πρέπει νὰ ἦνε τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ ἄλλο τοῦ ποιητικοῦ τὸ ἰδίωμα. Ἡ ποίησις, λέγουσιν, ἀποτείνεται καὶ πρέπει ν' ἀποτείνεται εἰς τοὺς πολλούς, ἀλλ' οἱ πολλοὶ δὲν ἐννοοῦσι τὴν καθαρεύουσαν. Κάτω λοιπὸν ἡ καθαρεύουσα. Οἱ κριταὶ δὲν ἐννοοῦσι βεβαίως ὅτι ἀποστολὴν ἔχουσι ν' ἀποφανθῶσι περὶ γλωσσικῶν ζητημάτων, γνωρίζουσι δὲ ἄλλως ὅτι αἱ περὶ τοιούτων ἀτομικαὶ γνῶμαι ἥκιστα ἐπιδρῶσιν εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν οἵας δήποτε γλώσσης. Δὲν ἐννοοῦσιν ὅμως ἐπίσης καὶ τὸν ἐκ συστήματος ἀποκλεισμὸν τῆς καθαρευούσης ἐκ τῆς ποιήσεως, καὶ τοῦτο μάλιστα διὰ τὸν λόγον δῆθεν, ὅτι τὴν γραφομένην σήμερον γλῶσσαν δὲν ἐννοοῦσιν οἱ πολλοί, εἰς οὓς κυρίως ἀποτείνεται καὶ πρέπει ν' ἀποτείνεται ἡ ποίησις. Καὶ ἂν ἐπὶ στιγμὴν παραδεχθῇ τις, — ὅπερ ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, δὲν ἀληθεύει, — ὅτι ἡ ποίησις, ἡ τελειοτάτη καὶ ὑψίστη τῶν ὡραίων τεχνῶν μόνον εἰς τῶν πολλῶν καὶ πάντοτε εἰς τῶν πολλῶν τὴν διάνοιαν καὶ τὸ αἴσθημα, οὐδέποτε δὲ καὶ εἰς τῶν ταλαιπώρων ὀλίγων πρέπει ν' ἀποτείνεται, τίς δύναται σπουδαίως νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ν' ἀποδείξῃ σήμερον, — ὅτε ἐν Ἀθήναις μόνον δέκα περίπου χιλιάδες φύλλων καθημερινῶν ἐφημερίδων ἀναγινώσκονται καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, — ὅτι ἡ γραφομένη καθαρεύουσα γλῶσσα δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν; Ἀλλ' ἔστω καὶ τοῦτο. Ἂς παραιτήσωμεν διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἂς προγράψωμεν, ἂς ἀποκλείσωμεν τῆς ποιήσεως τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν· ταύτην δὲ λέγοντες, δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως τὸ γλωσσηματικὸν ἐξάμβλωμα, τὸ ἀξίωσιν ἔχον νὰ πνίξῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὴν σχολαστικὴν αὐτοῦ πτέρναν, ἀλλὰ τὴν ὡραίαν ἐκείνην, τὴν εὔχρουν, τὴν εὔπλαστον καὶ μελῳδικήν, τὴν ῥυθμιζομένην ὑπὸ τοῦ ἀκραιφνοῦς ἑλληνικοῦ πνεύματος, τὴν γλῶσσαν, ἥτις δι' αὐτὴν ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ῥευστότητα, ἣν κατηγοροῦσιν αὐτῆς ὅσοι δὲν θέλουσιν ἢ δὲν δύνανται νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν, ἀποβαίνει εἰς χεῖρας καλλιτέχνου ἡ κομψοτάτη καὶ ὡραιοτάτη τῶν σημερινῶν γλωσσῶν· τὴν γλῶσσαν τέλος, ἣν γράφει ὁ Βερναρδάκης καὶ ὁ Βυζάντιος· τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν ἔγραφεν ὁ Ζαλοκώστας τοὺς ὡραίους τούτους στίχους:

«Ὅπου ὑπῆρχε σκοπιά, ὅπου παρόδων πόροι
σκοποὶ φυλάττουν ἀφανεῖς, ἀνομιῶν ἐργάται·
εἰς τὴν φυλλίνην των στρωμνὴν κοιμῶνται ὁπλοφόροι·
ὁ Φῶτος ἔννατος, αὐτῶν ἀνάμεσα κοιμᾶται.

Εἰς τὴν εὐώνυμον πλευρὰν ἀνάκειτ' ἐπὶ κλίνης,
ἀλλὰ δὲν εἶνε σκυθρωπαὶ αἱ συνεχεῖς ὀφρῦς του·

Digitized by Google

ὕπνος τὸν εὗρεν εἰς στιγμὴν ἀγρίας εὐφροσύνης,
κ' ἐγράφη κ' ἔμεινεν ἐκτὸς ἡ χλεύη τῆς ψυχῆς του.

Σχεδὸν γελᾷ. Δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ ὄψις του ἡ πρώτη,
σύννους καὶ κρύπτουσα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ βάθη.
Γελᾷ, . . . καὶ ὅμως βδελυκτὰ ἀπεικονίζει πάθη·
οὕτω φωρᾶται ἡ ψυχή, ὅταν ἡ σὰρξ ὑπνώττῃ.

τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν ἔγραψεν ὁ Ῥαγκαβῆς τὰς ἀμιμήτους ταύτας στροφάς:

Ἡ ἔκτασις τοῦ ἀχανοῦς
Αἰγαίου ἐκοιμᾶτο,
κ' ἔβλεπες δύο οὐρανούς·
ὁ εἷς ἦν ἄνω κυανοῦς,
γλαυκὸς ὁ ἄλλος κάτω.

Αἱ διαλείπουσαι πνοαὶ
τοῦ ἔαρος ἐφύσων
ἀμφίβολοι καὶ ἀραιαί·
μακρὰν δ' ἐφαίνοντο σκιαὶ
αἱ κορυφαὶ τῶν νήσων.

τὴν γλῶσσαν, εἰς ἣν ἔγραψεν ὁ Καρασούτσας τοὺς θαυμασίους τούτους στίχους :

Ὢ ματαιότης τῶν ἐπιγείων!
Ἡ πομπὴ αὕτη τῶν μεγαλείων,
ὡς μία Νείλου πλημμύρα πᾶσα,
ἡ ἀναβᾶσα καὶ καταβᾶσα,
ὡς μία Νείλου πλημμύρα ἦτον
ὅλ' ἡ πομπή των.

Ἂς ἀποκηρύξωμεν λοιπὸν τὴν γλῶσσαν ταύτην, εἰς ἣν ἐγράφη ὅ,τι κάλλιστον ἔχει μέχρι τῆς σήμερον νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νέα ἑλληνικὴ φιλολογία, διότι, . . οὔτε ἐννοήθη οὔτ' ἐννοεῖται δῆθεν, οὔτ' ἐξετιμήθη οὔτ' ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν πολλῶν. Ἂς δεχθῶμεν δὲ καὶ ἂς καθιδρύσωμεν ὡς ἀπόλυτον κυρίαν τοῦ ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ . . . . τίνα ; Τὴν δημοτικὴν ἆρά γε ; τὴν καθαρὰν καὶ γνησίαν γλῶσσαν τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων, ἣν μετὰ τοσαύτης χάριτος καὶ δυνάμεως ἔγραψαν ὁ Ζαλοκώστας καὶ ὁ Παράσχος, σπανίως δὲ σήμερον ἀσπάζονται πλέον ὀλίγιστοι τῶν νεωτέρων ποιητῶν; Ἀγαθῇ τύχῃ! Οἱ κριταὶ οὐ μόνον δὲν καταδικάζουσι τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα πρῶτοι ἀναγνωρίζουσιν, ὅτι εἰς εἴδη τινὰ λυρικῆς ποιήσεως αὐτῆς μάλιστα καὶ ἰδιαίτατα ἐμπρέπει τὸ ἀπέριττον καὶ ἀφελὲς κάλλος, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ δύναμις. Ἀλλὰ ἀρκεῖ ἆρά γε ὁ λεκτικὸς αὐτῆς πλοῦτος εἰς ἔκφρασιν πασῶν καὶ τῶν λεπτοτάτων ἀποχρώσεων ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὁποίας ἰδίως ᾀσμενίζει σήμερον ἡ τοσοῦτον περιγραφικῶς λεπτολογοῦσα νεωτέρα ποίησις ; Οὐχὶ βεβαίως· τὸ οὐχὶ δὲ τοῦτο δὲν ἀπαντῶμεν μόνον ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ πρωτοστάται αὐτοὶ τῆς νέας γλωσσικῆς σχολῆς. Οὕτω δέ, ἀφοῦ ἡ μὲν καθαρεύουσα δὲν ἁρμόζει, ἡ δὲ δημοτικὴ δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ πᾶν διανόημα καὶ πᾶν αἴσθημα τῶν νεωτέρων ἡμῶν ποιητῶν, προέκυψεν εἰς μέσον ἡ νέα ποιητικὴ γλῶσσα, ἢ κάλλιον εἰπεῖν αἱ νέαι ποιητικαὶ γλῶσσαι, ὧν ἑκάστην ἕκαστος αὐτῶν δημιουργεῖ ἑκάστοτε πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ τέρψιν τῶν ἐννοούντων αὐτὸν ἀναγνωστῶν. Ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν εἶνε ἡ καθαρεύουσα, δὲν εἶνε ἡ τῆς δημοτικῆς ποιήσεως, δὲν εἶνε ἡ λαλουμένη κοινῶς ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν εἶνε τέλος διάλεκτός τις ὡρισμένη τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' εἶνε ὅμως πάντα ταῦτα ὁμοῦ, καὶ κάτι περισσότερον. Τὸ περισσότερον δὲ τοῦτο εἶνε αἱ πρὸς τὴν ἑκάστοτε ποιητικὴν ἀνάγκην δημιουργούμεναι ὑπὸ τῶν ποιητῶν νέαι λέξεις κατὰ κανόνας ἐτυμολογικοὺς πρωτοφανεῖς καὶ ἀνηκούστους, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν κατ' οὐδένα μὲν κανόνα, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις δὲ μόνον τοῦ στίχου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας. Ἀρυόμενοι δὲ οὕτω τὸν λεκτικὸν αὐτῶν πλοῦτον οἱ δημιουργοὶ τῆς νέας γλώσσης ἔκ τε τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς δημοτικῆς καὶ παντὸς διαλεκτικοῦ ἰδιώματος, ἔτι τε τῶν αἰθουσῶν καὶ τῶν τριόδων, ποίαν ἆρα ἔχουσι γραμματικήν ; Διότι, ὅσον καὶ ἂν περιφρονηθῇ ἡ πεζὴ αὕτη λέξις: «γραμματική», εἶνε ὅμως καὶ ὑπῆρξε πάντοτε ἀπαραίτητον πάσης γλώσσης θεμέλιον, οὐδ' αὐτῆς τῆς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Volapuk ἐξαιρουμένης. Ἡ γραμματικὴ τοῦ νέου ποιητικοῦ ἰδιώματος εἶνε κυρίως εἰπεῖν ἔλλειψις γραμματικῆς· τοσοῦτον εἶνε εὐρεῖα καὶ ἄνετος. Ἔχει τὰς θύρας της ἀναπεπταμένας εἴς τι τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς δημώδους γλώσσης τοὺς τύπους, καὶ πλὴν αὐτῶν εἰς πᾶσαν ἔτι νέαν διαλεκτικὴν των παραλλαγήν. Προσθέτει, ἀφαιρεῖ καὶ μεταβάλλει συλλαβὰς κατὰ τὸ δοκοῦν· κλίνει τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ὁτὲ μὲν κατὰ Ξενοφῶντα, ὁτὲ δὲ κατὰ Λασκαράτον καὶ ἄλλοτε κατὰ Ψυχάρην, καὶ παρίσταται οὕτω, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἡ ἐλευθερωτάτη πασῶν Κέρκυρα τῶν γραμματικῶν.

Τοιαύτη δι' ὀλίγων ἡ γλῶσσα, εἰς ἣν ἐπαγγέλλονται τὸ κράτος τοῦ ἑλληνικοῦ Παρνασσοῦ οἱ νέοι ἡμῶν ποιηταί, ἡ γλῶσσα, ἣν ἀποκαλοῦσι μὲν οὗτοι ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἣν οὐ μόνον οἱ πολλοί, ἀλλ' οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι κατορθοῦσι πάντοτε νὰ ἐννοήσωσι. Γλῶσσα αὐτόχρημα συνθηματική, κρᾶμα συμμιγὲς καὶ παντοδαπόν, δυνάμενον νὰ χαρακτηρισθῇ προσφυῶς μόνον διὰ τῆς ἀθανάτου λέξεως τοῦ μακαρίτου Νεορουλοῦ: *Κοραχιστικά.*

Εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτὴν εἶνε γεγραμμένα πάντα σχεδὸν τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος τὰ ποιήματα πλὴν ὀλίγων, ὧν τέσσαρα μὲν διακρίνει ἡ καθαρεύουσα, δύο δὲ ἢ τρία ἡ μᾶλλον ἢ ἧττον καθαρὰ δημοτική.

Οἱ κριταὶ νομίζουσιν, ὅτι ἤθελον παραλείψει τὴν ἐκπλήρωσιν ὑπερτάτου καθήκοντος, ἄν, μετὰ τὰ εἰρημένα, δὲν ἀπέτεινον πρὸς τοὺς νέους ποιητὰς τῆς Ἑλλάδος, ὧν πολλοὶ εὐτυχῶς διαπρέπουσιν ἐπὶ ποιητικῇ εὐφυΐᾳ, τὴν εἰλικρινῆ ταύ-

Digitized by Google

την καὶ ἀπὸ ἀγαθῆς γνώμης συμβουλήν. Ἂς μὴ ἑλκύῃ αὐτοὺς τὸ παράδοξον, ὅπερ λάμπει μὲν ἐνίοτε μακρόθεν, ἀλλ' οὔτε φωτίζει οὔτε θερμαίνει. Ἂς παραιτηθῶσι γλωσσικῆς πυργοποιΐας, ἥτις — ἔστωσαν βέβαιοι περὶ τούτου — οὐδὲν γλωσσικῶς βιώσιμον δύναται νὰ παραγάγῃ, καὶ ἂς περιβάλωσι τὰς ἰδέας αὐτῶν τὴν ὡραίαν και ἀληθῶς ζωντανὴν γλῶσσαν, ἣν ἀναγινώσκουσι καὶ ἐννοοῦσι σήμερον πάντες οἱ δυνάμενοι ν' ἀναγινώσκωσιν Ἕλληνες. Ἂς ἐπιμεληθῶσι δὲ νὰ μορφώσωσι καὶ καλλύνωσιν αὐτὴν διὰ τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων, ἐμφορούμενοι τὸ ἀκραιφνὲς καὶ ἀδιάστροφον πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἥτις κατὰ τοῦτο μένει μία πάντοτε καὶ ἀμετάβλητος. Ἂς γράφωσι τέλος, ἂν προτιμῶσι, καὶ δύνανται, τὴν καθαρὰν καὶ γνησίαν δημοτικὴν γλῶσσαν, ἣν ἀπηθανάτισεν ἡ μοῦσα τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων καὶ εἰς ἣν ψάλλει ἔτι σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς λαός. Ἂς ἀρκεσθῶσι τέλος γεννῶντες ἰδέας, καὶ ἂς παύσωσι προσπαθοῦντες νὰ γεννήσωσι γλῶσσαν. Τὰς γλώσσας γεννῶσι καὶ διαπλάττουσι μόνον οἱ λαοί.

Ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 23 Συλλογὴ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Στίχοι ἐλεύθεροι» καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς ποιήματα: Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς Κριτάς, ὁ Πύθων, ὁ Οἰδίπους, ὁ Λαοκόων, ὁ Ἄνθρωπος, εἰς τὸν Τυρταῖον, τὸ Κτῆνος, τὸ Αἷμα, 'Σ τοὺς στίχους μου. Ὁ ποιητὴς ὀνομάσας τοὺς στίχους αὐτοῦ «ἐλευθέρους», ὑπέλαβε βεβαίως, ὅτι ἐλάμβανεν οὕτω τὴν ἄδειαν νὰ εἴπῃ ἐλευθέρως καὶ ἀκωλύτως ὅ,τι ἤθελε καὶ ὅπως ἤθελεν. Οὕτω δὲ καὶ ἔπραξεν, ὑπερβὰς μάλιστα πολλαχοῦ καὶ τῆς αὐτογνώμονος ταύτης ἐλευθερίας τὰ ὅρια. Τὸ μετριώτατον αὐτοῦ ποιητικὸν τάλαντον εἶνε σατυρικὸν μᾶλλον καὶ πικρόχολον, ἐξολισθαῖνον ἐνίοτε μέχρις ἀκοσμίας καὶ ὕβρεως, προπηλακίζον δὲ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε καὶ αὐτὰ τὰ ἥκιστα προπηλακισμοῦ ἄξια Ὁ ποιητὴς ἔχει προδήλως στιχουργικὴν εὐχέρειαν, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ κυριώτατον αὐτοῦ νόσημα· ἐλέγχει δ' ἐνιαχοῦ καὶ δύναμιν ἐκφράσεως, ἣν ὅμως σπαταλᾷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παλαίων κατ' ἀνεμομύλων, ὡς ὁ ἀθάνατος ἥρως τοῦ Σερβάντη. Ὁ ἀναγινώσκων τοὺς στίχους του ἀμφιβάλλει πολλάκις, ἂν ἔχει ἐνώπιόν του προϊόντα ἐντελῶς ὑγιοῦς καὶ νηφούσης διανοίας· τοσοῦτον εἶνε παραπαῖον μὲν τὸ νόημα, χυδαία δὲ πολλαχοῦ καὶ ἀσχήμων ἡ φράσις. Τὴν ἀμφιβολίαν δὲ ταύτην ἐντείνει ἔτι μᾶλλον καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ἱερὰ καὶ μέχρι παροξυσμοῦ κορυφουμένη ἀγανάκτησις τοῦ ποιητοῦ ἀφορμὴν ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πράγματα ἀδιάφορα καὶ ἀνώδυνα, ἢ ἄξια μειδιάματος μόλις καὶ ἴσως τὸ πολὺ ξηρᾶς ἀποδοκιμασίας. Τὴν γλῶσσαν τῶν «Ἐλευθέρων στίχων» ἀποτελοῦσιν οἰκτρὰ σπαράγματα τῆς καθαρευούσης, ἀνάμικτα μετὰ λέξεων καὶ φράσεων οὐ μόνον τῆς δημοτικῆς ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς χυδαίας, ἐν πάσῃ δυνατῇ ἀκολασίᾳ μᾶλλον ἢ ἐλευθερίᾳ. Εἰς ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἔστω τὸ ἑξῆς μικρὸν ἀπόσπασμα ἐκ τῆς «πρὸς τοὺς Κριτὰς ἐπιστολῆς» τοῦ ποιητοῦ, ἐν ᾧ ἐξηγεῖ οὗτος πρὸς αὐτοὺς τί θὰ ἦσαν ἂν δὲν εἶχον ἐκλεχθῆ κριταί.

«.. ἀλληῶς» —λέγει,—

...δὲ θὰ κρατούσατε στὰ χέρια αὐτὴν τὴν ὥρα
τοῦ Πνεύματος τῆς γῆς αὐτῆς τὴ δοξασμένη τύχη,
μὰ θὰ δουλεύατε σιγά, χρυμμένοι σὲ μιὰν ἄκρη,
δίχως ἐὰν ὑπάρχετε κανένας νὰ τὸ ξέρῃ,
δίχως σὲ ὅ,τι κάνετε βλέμμα νὰ μὴ (sic) γυρίζῃ,
καὶ κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ τὸ στόμα σας νὰ κλείνῃ
ἡ ἀδικία, ἡ ψευτιά, ἡ ἀσυνειδησία,
κάθε λογῆς ἀδιαντροπιὰ καὶ κάθε ἀτιμία,
καὶ τῆς ἀνάγκης ἡ βαρειὰ παλάμη, ποῦ συντρίβει,
τὸ θράσος καὶ ἡ προστυχιά, ἡ ἀγραμματωσύνη
καὶ ἡ μωρία.—μέγαιρες καὶ στρίγγλες ἀδερφάδες.
Δὲ θὰ μπορούσατε ποτὲ νὰ πῆτε μία λέξι
ἐλεύθερη καὶ ξάστερη,.. καὶ ποιὸς θὰ ἐρωτοῦσε,
γιὰ ποιὸ σκοπὸ νομίσατε πῶς ἤρθατε 'στὸν κόσμο;
Πῶς, ἐνῷ σᾶς καλῇ (sic) τὸ φῶς, εἰς τὸ σκοτάδι ζῆτε,
Πῶς δὲ σᾶς εἵλκυσε ποτὲ οὐδὲ θὰ σᾶς ἑλκύσῃ
τοῦ Δρόμου ἡ φήμη ἡ πορνικὴ καὶ τῆς στιγμῆς ἡ [δόξα,
ἂν σᾶς δαγκάνῃ ἄπονα ἡ πεῖνα ἢ ἡ λύσσα,
ἀνίσως δοκιμάζετε, ἀνίσως μαρτυρῆτε
χίλιους θανάτους μονομιᾶς σὲ μιὰ ἡμέρα μόνη
παλεύοντας νὰ δώσετε μορφὴ 'στὰ ὄνειρά σας» κλ. κλ.

δὲν ἐξακολουθοῦμεν, διότι γνωρίζομεν ὅτι καὶ τῶν εὐμενεστάτων ἀκροατῶν ἡ ὑπομονὴ ἔχει ὅρια. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ καταλήξωμεν τὸν περὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν «Ἐλευθέρων στίχων» λόγον, χωρὶς νὰ παραθέσωμεν τὸ μικρὸν τοῦτο πεντάστιχον ποίημά του, ἐπιγραφόμενον παρὰ τοῦ ποιητοῦ «τὸ Κτῆνος» καὶ ἀποτεινόμενον θυμοσόφως πρὸς τὸν ποιητὴν αὐτόν:

«Ὡς εἶδε πῶς δὲν εὕρισχεν ἠχὼ εἰς ζῶντα στήθη,
»πῶς εἰς τὰς ἐπικλήσεις της δὲν ἀπεκρίνετο κανείς,
»ἡ ἄνανδρος ψυχή μου
»ἐστρώθ' εἰς κλίνην ἡδονῆς
»καὶ—κτῆνος—ἐκοιμήθη».

Τὸ ποίημα τοῦτο καὶ λόγῳ ἐπιβολῆς καὶ λόγῳ ποιοῦ καὶ λόγῳ ἰδίως ποσοῦ εἶνε τὸ κάλλιστον τῆς συλλογῆς. Ἓν μόνον δὲν ἐννοοῦσιν οἱ κριταί: διατί ὁ ποιητής, κοιμηθεὶς ὡς ἐκοιμήθη, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξυπνήσῃ.

«Τὸ Μαντεῖον τῆς ψυχῆς» εἶνε συλλογὴ περιέχουσα, πλὴν μικροῦ δωδεκαστίχου προλόγου, τὰ πέντε ταῦτα ποιήματα: ἡ Λαμπυρίδα, ὁ Βάρβαρος, Τὸ ἄκαρπο χωράφι, Νέος Μεσσίας καὶ Ἱερὸς πόθος. Τῶν ποιημάτων τούτων, γεγραμμένων εἰς τὴν μιγάδα γλῶσσαν τοῦ συρμοῦ, περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν, καὶ εἰς στίχους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνομοιοκαταλήκτους, γενικὸν γνώρισμα εἶνε ἀκαταστασία καὶ διαστροφὴ νοημάτων, προβαίνουσα μέχρις ἀποκαλυπτικῆς ἀσαφείας. Ὁ ποιητὴς φαίνεται πολλαχοῦ ἔχων καὶ

Digitized by Google

θέλων κάτι νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ τὸ κάτι αὐτὸ δὲν τοῦ ἀρκεῖ. Θέλει νὰ εἴπῃ περισσότερα, καὶ τὰ περισσότερα εἶνε συνήθως νέφη πυκνά, ἀτόπων λέξεων ὄγκος, καὶ νόθων ἰδεῶν κυκεών, ὅπου πνίγεται θνησιγενὲς τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο νόημα, τὸ οὐχὶ πάντοτε ἀτυχές. Τοῦτο δὲ καταφαίνεται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ προλόγῳ :

«Καθὼς μέσ' 'ς τοὺς πανάρχαιους καὶ φημισμένους [χρόνους
ἐδούλευαν παντοτεινὰ μαντεῖα καὶ Σιβύλλαις,
καὶ μ' ἀκατάληπταις φωναὶς σὲ φτερωμένους τόνους
ἄνοιγαν ὅλαις τῆς ζωῆς ταὶς σφαλισμέναις πύλαις,
καὶ πρόλεγαν εἰς τοὺς θνητούς.ποῦ ῥωταγαν νὰ μάθουν,
ὅσα σ' ἀγέννητο καιρὸ τοὺς ἔμελλε νὰ πάθουν.

Ἔτσι καὶ τώρα νοιώθω ἐγὼ μεσ' 'ς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη
ἀδιάκοπα ἕνα χρυφὸ μαντεῖο νὰ δουλεύῃ·
Κι' ὅταν οἱ πόνοι τῆς ζωῆς μοῦ ἀνάβουνε τὰ πάθη
καὶ ἡ φροντίδα μεσ' ς' τὸ νοῦ τὸ δρόμο της γυρεύῃ,
ἀπ' τὸ μαντεῖο τῆς ψυχῆς 'σὰν ἔξαλλη πυθία
μοῦ λέει ἡ Μοῦσα φτερωταὶς φωναὶς μὲ ἁρμονία».

Ἄν, ἀναλύοντες δι' ὀλίγων τοὺς στίχους τούτους, ἐρωτήσωμεν τὸν ποιητήν, τί ἄρα ἐννοεῖ λέγων, ὅτι αἱ Σιβύλλαι *ἐδούλευαν* τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι *ἄνοιγαν ὅλαις τῆς ζωῆς ταὶς σφαλισμέναις πύλαις*, καὶ ὅτι ἔπραττον μάλιστα τοῦτο μὲ *ἀκατάληπταις φωναίς*, τί δύναται νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ, σαφὲς ὅμως καὶ νοητὸν εἰς ἡμᾶς, οἵτινες οὔτε Σιβύλλαι εἴμεθα, οὔτε μαντεῖα ; Ἂν δὲ καὶ οὕτω, δι' ἀκαταλήπτων δηλαδὴ φωνῶν καὶ τόνων πτερωτῶν κατώρθουναί Σιβύλλαι καὶ τὰ μαντεῖα νὰ προλέγωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ μέλλον, ὡς ἐξηγεῖται σαφέστερον κατωτέρω ὁ ποιητής, τίς καὶ ὁποία ἡ σχέσις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ *χρυφοῦ μαντείου*, τὸ ὁποῖον *νοιώθει* ὁ ποιητὴς *νὰ δουλεύῃ ἀδιάκοπα μεσ' τῆς ψυχῆς τὰ βάθη* ; Προλέγει καὶ αὐτὸ εἰς τὸν ποιητὴν τὸ μέλλον, ὡς λογικῶς ἠδύνατό τις νὰ προσδοκᾷ ; Παντάπασιν. Ἀπὸ τὸ *Μαντεῖον τῆς ψυχῆς* λέγει μόνον ἡ Μοῦσα εἰς τὸν ποιητὴν *Φτερωταὶς φωναὶς μὲ ἁρμονία*, δηλαδή, ἐπὶ τὸ ἁπλοελληνικώτερον, στίχους. Ἡ μόνη ὁμοιότης τῆς παραβολῆς εἶνε, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἔχομεν *φτερωμένους τόνους*, ἐδῶ δὲ *φτερωταὶς φωναίς*. Ἀκατάληπτον ἐπίσης εἶνε, ὅτι *ἡ φροντίδα γυρεύει τὸ δρόμο της μέσα 'ς τὸ νοῦ*, καὶ ἔτι ἀκαταληπτότερον, ὅτι κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν χρονικὴν στιγμὴν ἡ Μοῦσα λέγει εἰς τὸν ποιητὴν *φτερωταὶς φωναίς*. Τοιαῦται δὲ σκοτειναί, συγκεχυμέναι, πεφυσημέναι καὶ αὐτόχρημα αἰνιγματώδεις εἰσὶ πολὺ συχνὰ αἱ ἔννοιαι τοῦ ποιητοῦ. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς *Λαμπυρίδος* μανθάνομεν,ὅτι *μία Θεία Πρόνοια κυβερνᾷ 'ς τοῦ χάους τὴν κουφάλα κτίσματα μεγάλα καὶ προαιώνια·* ἀμέσως κατωτέρω ὁ ποιητὴς *νοιώθει τὴν λαμπυρίδα νὰ τὸν ἀπαλύνῃ 'σὰν χάδι μητρικό*. ἀγροικᾷ περαιτέρω *νέαν ἐλπίδα νὰ φτερουγίζῃ κατὰ τὴν δροσερὴ ἀχτίδα* [τῆς *Λαμπυρίδος*] ποῦ *τὸν φωτίζει*, προσδοκᾷ μετ' ὀλίγον *ἡ δική μας σφαῖρα νὰ χαθῇ 'ς τοῦ γενικοῦ ἀφανισμοῦ τὸ ἀράχνιασμα*, ἡ δὲ *Λαμπυρίδα νὰ γυρνᾷ 'σὰν ἄστρο 'ς τὴν κατάμαυρη χλαμύδα,ὁποῦ θ' ἁπλώσῃ ὁ ἴσκιος τοῦ θανάτου*, καὶ αὐτὴν μόνην [τὴν λαμπυρίδα] *νὰ ἰδῇ ὁ Θεὸς μπροστά του,ὅταν περάσῃ*. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶνε ποίησις, ἀλλὰ φαντασιοκοπία πλήρης λέξεων καὶ παραδοξολογία κενὴ νοημάτων.

Μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὰ δύο σχετικῶς κρείττονα ἔργα τοῦ ἐφετεινοῦ ἀγῶνος, τὸν «Καθρέπτην τοῦ πύργου μου» καὶ τὴν «Θάλασσαν». Ὁ «Καθρέπτης τοῦ πύργου μου» δὲν εἶνε κυρίως εἰπεῖν λυρικὸν ποίημα, οὔτε συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων, ἀλλὰ σειρὰ μᾶλλον ποιητικῶν, ὡς ἐν πανοράματι ἀνελισσομένων καὶ πολλαχοῦ ἱκανῶς ἐπιτυχῶν εἰκόνων,τοῦ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικοῦ βίου, ἃς φαντάζεται ὁ ποιητὴς ὅτι βλέπει ἐντὸς παλαιοῦ καθρέπτου τοῦ πύργου του, ῥαντίζων αὐτὸν διὰ μαγικοῦ κλωνίου βραχέντος ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς δρόσου. Τὸ κλωνίον αὐτὸ ἐγχειρίζει εἰς τὸν ποιητήν, ὡς ἐν τῷ προλόγῳ ἱστορεῖται, παράδοξος γέρων, εἰσερχόμενος τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν πύργον αὐτοῦ καὶ ὑποδεικνύων αὐτῷ τί πρέπει νὰ ψάλλῃ. Ὁ ποιητὴς δὲν λέγει τί εἶνε ὁ γέρων οὗτος, οὐδὲ κατώρθωσαν οἱ κριταὶ νὰ τὸ ἐννοήσωσιν ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἑπομένων μυστηριωδῶν λόγων τοῦ μυστηριώδους φαντάσματος.

«Εἶμαι τοῦ ξύπνου τὤνειρο,—παρηγοριὰ τοῦ κόσμου,
'σὰν ὄνειρο, 'σὰν φάντασμα· χίλιες θωριὲς κι' ἂν [παίρνω,
εἶν' ἕνα τὸ μυστήριο μου, εἶν' ἕνας ὁ σκοπός μου,
τῆς φαντασίας τὰ χρυφὰ χαρίσματα νὰ φέρνω.

Ὅσοι μὲ εἶδαν, γέρο ἢ νεό, νεράϊδα ἢ κοπέλλα,
μὲ εἶπαν θέλημα θεοῦ, καλὴ μὲ εἶπαν μοῖρα,
μὲ εἶπαν οἶστρο, ἔμπνευσι, φωτιά, μὲ εἶπαν τρέλλα !
Ποιὸς ξέρει τί θὰ βαφτιστῶ καὶ 'ς τὴ δική σου θύρα.»

Ὅλος σχεδὸν ὁ πρόλογος εἶνε ὁμοία πρὸς τὰ ἀνωτέρω μυστηριώδης φαντασμαγορία, καθ' ἣν ὁ ποιητής, φρίκην καὶ τρόμον ἐπιτηδεύων, χωρίς τινος ἀνάγκης, φαίνεται μεταφράζων ὁμιχλώδη τινὰ ὀσσιάνειον ὀπτασίαν μᾶλλον, ἢ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τοῦ αἰθρίου ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ, ὑφ' ὃν προδήλως ἐγεννήθη. Καὶ γενικώτερον δὲ ἡ ἐπίδρασις ξένων ἀναγνωσμάτων,ἰδίως Ἄγγλων ποιητῶν καὶ εἰδικώτερον τοῦ Shakespeare καὶ τοῦ Walter Scott καταφαίνεται πολλαχοῦ ἐπί τε τὰ νοήματα καὶ τὴν φράσιν τοῦ «Καθρέπτου» καὶ ἀποτελεῖ παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν καὶ παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν ἐπιβολὴν τοῦ ποιητοῦ, ἐπιχειρήσαντος νὰ ἐμφυσήσῃ ποιητικὴν ζωὴν εἰς ἀπὸ μακροῦ ἤδη ἐκλιπούσας εἰκόνας τοῦ παλαιοτέρου ἑλληνικοῦ βίου. Πῶς εἰς τοῦτο παρωρμήθη, διηγεῖται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν ἑπομένων καλῶν στίχων :

Digitized by Google

– « Ὅ,τι κι' ἂν φέρνης,
λέγει ὁ ποιητὴς πρὸς τὸν μυστηριώδη γέροντα,
δός μου το, κ' ἐστείρεψε ἡ καρδιά μου!
Τὰ λίγα της αἰσθήματα, τὰ εἶπα τὰ ξανάπα.
Χρόνια καὶ μῆνες τραγουδῶ τὴ λύπη ἢ τὴ χαρά μου,
ὅσα καὶ σήμερ' ἀγαπᾷ, ὅσα καὶ πρὶν ἀγάπα.

—Ἔχετε μιὰ φτωχὴ καρδιά,

ἀπαντᾷ ὁ γέρων,
φτωχὴ καὶ βαρημένη,
κι' ὅ,τι παράξενο σᾶς πῆ, τυφλὰ τὸ ξαναλέτε.
Πιὸ πέρα ἀπ' τὸ κατῶφλί σας δὲν βλέπετε καϋμένοι,
καὶ μοναχὰ γνωρίζετε νὰ χαίρεσθε ἢ νὰ κλαῖτε.

'Στὸ νοῦ σου ἂν δὲν ἔφερνα σεισμὸ αὐτὴ τὴν ὥρα,
ἀκόμα θὰ μᾶς ἔψαλλες καϋμοὺς ποῦ ἱστορηθῆκαν,
ἢ στολισμένος θἄβγαινες μὲ δανεισμένα δῶρα,
καὶ θὲ νὰ ξανασκότονες —πουλιὰ ποῦ ἐσκοτωθῆκαν.

'Αλλοίθωρες ψυχές! χοχλιοὶ 'ς τὰ σπίτιά σας χωσμένοι,
μὲ θύρα κατασκέπαστη, μὴν τύχῃ φῶς καὶ δῆτε!
ποῦ μέσ' 'ς τὸ δρόμο τῆς ζωῆς σᾶς σέρνουν πεθαμένοι,
ποῦ ἀνοίγετε περγαμηνές καλοτυχιὰ νὰ βρῆτε.

'Εβγᾶτε καὶ διαβάσετε τὰ λούλουδα, τοὺς τοίχους,
κυττάξετ' ἕνα σύννεφο, θαμμάσετε μιὰ μπόρα!
Ἕνα κελάϊδημα πουλιοῦ ἀξίζει χίλιους στίχους,
Δέκα μερόνυχτα σπουδὴ 'ς τὸν κῆπό σου μιὰν ὥρα.

Τὴν πέρασες τὴ νειότη σου μὲ μύθους καὶ ἱστορίε,
καὶ δὲν στοχάσθηκες ἂν μιὰ κι' ὁ πύργος σου δὲν ἔχει!
Ὁ νοῦς σου ὀνειρεύεται σκηνὲς καὶ τραγῳδίες,
ἡ δίψα τὸν ἐστέγνωσε, —καὶ 'ς τὴν αὐλή σου βρέχει.

Καλὴ ἐπίσης, ἀλλὰ παραμορφουμένη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ δι' ἀτόπου πλατυσμοῦ εἶνε ἡ πρώτη αὐτὴ τῶν εἰκόνων:

«Τῆς Δύσης ἡ στερνὴ ἀντηλιὰ χτυπᾷ τὸ Κονοστάσι,
καὶ φαίνεται δὲ φαίνεται τὸ ἄγρυπνο καντίλι.
Τῆς Παναγιᾶς καὶ τοῦ Χριστοῦ τ' ἀσημωτὰ στεφάνια
φεγγοβολοῦν 'ς τὰ μελανὰ τριγύρω πρόσωπά τους.
Ὁ ἅγιος Παντελέμονας κ' οἱ δώδεκ' Ἀπόστολοι
μαυρίσαν καὶ δὲ φαίνουνται ἀπ' τοῦ καιροῦ τὴ σκόνη.
Μόνο τὰ μάτια τ' ἄγρια τοῦ Χάρου-Ταξιάρχη
ἀστράφτουν, σὰν νὰ χαίρουνται γιὰ τὴ ψυχὴ ποῦ βγαίνει
μέσ' ἀπ' τὰ σπλάγχνα ἑνὸς γυμνοῦ καὶ τρομασμένου [ἀρρώστου,
Ψυχὴ ποῦ τὴν κρατάει σφιχτὰ κι' ἀπ' τὰ μαλλιὰ τὴ [σέρνει,
νὰ τὴ γλυτώσῃ ἀπ' τὸν ἐχθρὸ ποῦ μάχεται ἀπὸ πίσω
μὲ τὸ μακρὺ γατζούνι του δική του νὰ τὴν κάνῃ.

Κοπέλλα ἀπὸ τὸ μάγγανο σηκώνεται πανώρηα,
μὲ τὰ φλωριὰ 'ς τὰ στήθη της καὶ μ' ἅλικο σαλβάρι.
Παίρνει ἀσημένιο θυμιατό, θυμιάζει τὲς εἰκόνες,
καὶ μὲ πικρὸ χαμόγελο, μὲ μάτια στηλωμένα,
κυττάζει πρὸς τὴν Παναγιὰ καὶ κάνει τὸ σταυρό της.
'Ακίνητα κι' ἂν ἤτανε τὰ χείλη της, μιλοῦσαν,
μιλοῦσαν, καὶ μοῦ λέγανε πῶς ἔλειπ' ὁ καλός της.
Πηγαίνει 'ς τὸ παράθυρο, τηρᾷ συλλογισμένη.
Εἶν' ὥρα ποῦ ἡ συλλογὴ μέσα 'ς τὸ νοῦ πλανιέται,
'σὰν βάρκα μὲ ἀσάλευτα κουπιὰ 'ς τὸ περιγιάλι.
Εἶν ὥρα ποῦ ἡ μοναξιά, 'σὰν μυστικὴ πλημμύρα,
ἀγάλια ἀγάλια τριγυρνᾷ καὶ σφίγγει τὴν καρδιά μας.

Κόβει ἀπ' τὴ γλάστρα λούλουδο καὶ τὸ γλυκοχαϊδεύει,
καὶ πρὸς τὴν πικροθάλασσα τὰ μάτια της γυρνῶντας
σαλεύει τὸ κεφάλι της, σὰν νὰ μιλάῃ μονάχη.
Ὡς τόσο ἡ νύχτα δὲν ἀργεῖ τον κόσμο νὰ σκεπάσῃ,
κ' ἡ κόρη μισοφαίνεται 'σὰν ἴσκιος, καὶ ὄχι κόρη.
'Σὰν ὄνειρο χαρούμενο ποῦ γλύκανε τὸ νοῦ μας,
κι' ἄλλο παρὰ ἐνθύμηση 'ς τὸ ξύπνο δὲ μᾶς μένει.

Ὁ ποιητὴς τοῦ «Καθρέπτου» ἔχει περιγραφικὸν ἰδίως τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ τάλαντον, διὰ τοῦτο δὲ καὶ αἱ εἰκόνες αὐτοῦ ἀποτελοῦνται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ περιγραφῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὧν ἡ περίτεχνος λεπτολογία ἐνθυμίζει πολλαχοῦ τὴν κρατοῦσαν σήμερον ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ πραγματικὴν λεγομένην σχολήν, ἀλλὰ σπανίως που καὶ ἀσθενῶς μόλις ὑψοῦνται ὑπεράνω τοῦ αἰσθητοῦ ἢ ἐμβαθύνουσιν εἰς τὸν κόσμον τοῦ πάθους καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ἡ γλῶσσά του ἔχει μὲν τὸ πρόσχημα τῆς δημοτικῆς, ἀλλὰ συγκαταβαίνει καὶ μέχρι τῆς πεζοτέρας ἁπλότητος τῆς ὁμιλουμένης, οὐδ' ἀπαξιοῖ νὰ δανείζεται ἐνίοτε καὶ παρὰ τῆς καθαρευούσης, ὁσάκις ἀπαιτεῖ τοῦτο ὁ στίχος, ὅστις καὶ δύναμιν καὶ χάριν ἔχει πολλαχοῦ, ἐλέγχει δ' ἐν συνόλῳ καὶ δεξιότητα καὶ καλαισθησίαν ἠσκημένην.

Ἔστω εἰς δεῖγμα ἰδίως τῆς περιγραφικῆς ἱκανότητος τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ ἑπομένη τρίτη Εἰκὼν τοῦ «Καθρέπτου»:

Ὁ ἥλιος στὰ μεσούρανα σιγὰ σιγὰ ἀνεβαίνει,
τὰ φύλλα τοῦ περιβολιοῦ ἀσάλευτα κοιμοῦνται.
Τὰ παραθύρια λάμπουνε τριγύρω σὰν εἰκόνες,
ποῦ ἄλλη στορεῖ τὸ πέλαγο, κι' ἄλλη βουνὰ καὶ δένδρα.
Κι' ἕνα μικρὸ παράθυρο μὲ γιασουμὶ πλεγμένο,
στολίζει κώχη δροσερὴ στοῦ μιντεριοῦ τὴν ἄκρη.
'Εκεῖ, σὲ ἄσπρο καὶ ἁπαλὸ γυρμένος μαξιλάρι,
ἕνας ἀφέντης κάθεται βαθειὰ συλλογισμένος.
Μὲ τὤνα χέρι του κρατάει χαρτὶ καὶ τὸ διαβάζει'
μὲ τἄλλο παίζει σιγανὰ μεγάλο κομπολόγι.
Τὸ μέτωπό του ζωγραφᾷ ἑξῆντα χρόνων πάθια,
Τὰ χείλη του ξεχάσανε τὴ νοστιμιὰ τοῦ γέλιου.
'Απ' τὸ ψαρὸ μουστάκι του καθεμιὰ τρίχας ἄκρη
σὲ ὥρα λύπης ἢ θυμοῦ τὴν ἔχει δαγκαμένη.
Μέσ' ἀπ' τὴ μαύρη ζώνη του χονδρὸ ῥολόγι σέρνε,
βλέπει τὴν ὥρα. καὶ λοξὴ ματιὰ στὴ θύρα ῥίχτει.
'Ανοίγ' ἡ θύρα σιγανά, κι' ἄλλος ἀφέντης μπαίνει,
γέρος ἀκόμη πιὸ σκυφτὸς καὶ πιὸ διαλογισμένος.
Βάζει τὸ χέρι σ' τὴν καρδιά, σιμώνει καὶ καθίζει.
'Ανερωτιοῦνται παίζοντας τὰ πατερμὰ σ' τὰ χέρια,
κ' ἀγάλια ἀγάλια σὲ βαθειὰ βυθίζονται κουβέντα.
Τὰ λόγια τους μοῦ φαίνονται συλλογισμένα λόγια.
Τὸν κάθε λόγο γνέψιμο γοργὸ τὸν δυναμόνει,
στὸ κάθε γνέψιμο κουνάει ὁ ἄλλος τὸ κεφάλι.
Παίρνουν χαρτιὰ στὰ χέρια τους, κι' ἀντάμα τὰ διαβάζουν,
καὶ πάλι τὰ διπλόνουνε καὶ κρυφοσυντυχαίνουν.
Μεγάλη καὶ τρανὴ δουλειὰ γυρίζει μέσ' τὸ νοῦ τους.
Μεγάλες πίκρες τωρινές, χαρὲς ποῦ θενάρθοῦνε,
ἡ μιὰ καρδιὰ σ' τὴν ἄλληνε νὰ φανερόνῃ πρέπει.
Τοῦ φόβου τὰ φαντάσματα, τῆς ἀνδριᾶς ἡ σπίθες,
θαρρεῖς πηγαίνουν κι' ἔρχουνται μέσ τὰ γοργά τους [μάτια.
Ὅσο πηγαίνει, ἡ ὄψη τους θερμαίνεται κι' ἀστράφτει.
Φωτιὰ πετοῦν τὰ μάτια τους, φωτιὰ ποῦ χῶρες καίγει
φωτιὰ ποῦ σκιάζει τοὺς ἐχθρούς, καὶ ποῦ ξυπνᾷ τοὺς [φίλους,
ποῦ κι' ἀπὸ βράχους καὶ βουνά, κι' ἀπὸ χωριὰ καὶ [χῶρες,

Digitized by Google

τὰ παλληκάρια προσκαλεῖ, τὴ λεβεντιὰ μαζόνει,
καὶ τοὺς μοιράζει τ' ἅρματα, τοὺς δίνει τὰ φυσέκια,
τοὺς στέλνει μ' ὅρκους καὶ μ' εὐχὲς νὰ πᾶν νὰ πολεμήσουν,
ν' ἁπλώσουνε τῆς λευθεριᾶς τὴν πρασινάδα πάλι
στὰ ξεραμένα τους βουνά, στοὺς μαραμένους κάμπους.
Κρυφομαζόνουν τὰ χαρτιὰ οἱ δυὸ μεγάλοι ἄρχοντοι.
Τὰ σφιχτοδένουνε μαζί, μὲ βοῦλλες τὰ βουλλόνουν.
Καὶ πίσω ἀπὸ τὴν Παναγιὰ μὲ προσοχὴ τὰ κρύβουν.
Σφίγγουν τὰ χέρια ἀμίλητοι, μὲ μάτια δακρυσμένα,
Καὶ βγαίνουνε κ' οἱ δυὸ μαζὶ ἀγάλια περπατῶντας.

Τὴν «Θάλασσαν»,συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων,ἀποτελοῦσι τὰ ἑπόμενα ποιήματα,πλὴν τοῦ προλόγου: «Στεριὰ καὶ θάλασσα», «Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα», «Τὰ τρία νησιά μας», «Στὸ πέλαγος», «Τὸ λουλοῦδι τῆς ἀγάπης», «Στὴν ἀκρογιαλιά», «Τὸ Λιλάδι», «Τὸ Ναυτόπουλο», «Ἡ Φωλιά», «Ἡ Νέζω,» «Ὁ Ναύτης», «Ἡ Ψαροποῦλα,» «Τὰ Θαλασσοπούλια μας», «Δυὸ νύχτες», «Barcarolle», «Νύχτα»,«Τὰ Φύκια», «Ὁ Γλάρος».

Ὁ ποιητής, ὡς ἐκ τῆς ἀπαριθμήσεως ταύτης καταφαίνεται, δὲν ἀπηξίωσε νὰ δανεισθῇ πρὸς ὀνομασίαν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ τὴν διαλεκτικὴν λέξιν «Λιλάδι», ἣν οἱ κριταὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι μόνον τῇ βοηθείᾳ τῶν 'Ατάκτων τοῦ Κοραῆ ἐννόησαν ὅτι σημαίνει «χάλικα», καὶ τὴν ἰταλογαλλικὴν λέξιν: Barcarolle. Δὲν πρέπει τις ὅμως νὰ συμπεράνῃ ἐκ τούτου, ὅτι καὶ τὴν γλῶσσαν καθόλου τῶν ποιημάτων τούτων ἐπιβαρύνουσι πολλὰ τοιαῦτα δάνεια. Τοὐναντίον, καὶ οἱ κριταὶ εὐχαρίστως σημειοῦσι τοῦτο, ὡς ἓν τῶν καλλίστων περὶ τὴν μορφὴν προτερημάτων τῆς συλλογῆς ταύτης—ἡ γλῶσσα τῆς «Θαλάσσης» εἶνε ἐν γένει καθαρὰ δημοτική, πολλὴν ἔχουσα τὴν χάριν καὶ τὴν ἐγκράτειαν, σπανίως δέ, πολὺ σπανίως ἀσχημίζει αὐτὴν περινενοημένη τις φράσις ἢ λέξις τῆς μιγάδος, οἷον *φτερωτά*, *μυρωμένα*, *βοτζαλοστρωμένα*, *ὁλόγλυκα*, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον τῆς νέας χύτρας μαγείρευμα. Καὶ γενικώτερον δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα ἔχουσι τὴν μορφὴν ὁμαλὴν καὶ ἀβίαστον, εὔχρουν πολλαχοῦ μεθ' ἁπλότητος καὶ ἀπερίττως ἐπιμεμελημένην, ὑπερέχουσι δὲ κατὰ τοῦτο ἀποτόμως πάντων τῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὑποβληθέντων. Ὁ ποιητὴς φαίνεται οἰκεῖος πρὸς τὴν θάλασσαν, ἀληθῶς ἀγαπῶν αὐτὴν καὶ μετ' ἀγάπης σπουδάσας τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ὀργήν, τὸ μεγαλεῖον καὶ πᾶσαν μυστηριώδη λαλιάν. Διὰ τοῦτο δὲ ἔχει ἀληθὲς καὶ ἀνεπίπλαστον τὸ αἴσθημα. Ἡ ἔμπνευσίς του εἶνε γνήσιον, ἁλμυρὸν συνάμα καὶ δροσῶδες θαλάσσιον πνεῦμα, ὁτὲ μὲν αὔρα, ὁτὲ δὲ βορρᾶς δριμὺς καὶ ἄλλοτε νότος τρικυμιώδης· συνήθως ὅμως εἶνε ζέφυρος μαλακός, ὁ μόλις ῥυτιδῶν τὰ γλαυκὰ νῶτα τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ οἱονεὶ βαυκαλῶν εἰς ὕπνον τὸ γαληναῖον κῦμα. Οὕτω δὲ ὁ ποιητὴς φαίνεται ἀσμενίζων εἰδυλλιακὰς μᾶλλον ἢ τρικυμιώδεις σκηνὰς καὶ εἰς ἐκείνας ἰδίως ἐπιτυγχάνει. Τὰ νοήματά του στεροῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δυνάμεως καὶ βάθους, ἔχουσιν ὅμως ἐγκράτειαν καὶ χάριν ἀπέριττον, οὐδὲ ἐντείνονται εἰς πομφόλυγας, οὐδὲ βαίνουσιν ἐπὶ καλοβάθρων. Εἰσὶν ἄρτια καὶ ἁπλᾶ, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῇ, ὅτι ἡ ἁπλότης αὐτῶν ἐκπίπτει ἐνίοτε εἰς πεζολογίαν· τὸ νόσημα δὲ τοῦτο πάσχουσιν ἰδίως πολλαχοῦ τὰ ποιήματα: «Στὴν ἀκρογιαλιά», «ἡ Νέζω», «Τὰ Θαλασσοπούλια μας» καὶ «ἡ Barcarolle».

Εἰς δεῖγμα τῆς ἰδιοφυΐας τοῦ ποιητοῦ ἔστωσαν ἰδίως τὰ ἑξῆς ποιήματα:

1) ὁ Πρόλογος.
2) ἡ Σκουριασμένη ἄγκυρα.
3) τὸ Ναυτόπουλο.

Πρόλογος

Τὰ κύματα, τῆς θάλασσας θεότρελλα παιδιά,
Ποῦ 'μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν καὶ πηδοῦνε.
Χαρούμενα ξαπλόνουνε 'σὰν εὕρουν ἀμμουδιά,
Τὰ κύματα, τῆς θάλασσας θεότρελλα παιδιά,
Φέρνουν μαζὶ ἀπ' τὸ πέλαγος δροσιὰ καὶ μυσωδιά
Κ' ἕνα τραγοῦδι μυστικό, αἰώνιο τραγουδοῦνε
Τὰ κύματα, τῆς θάλασσας θεότρελλα παιδιά,
Ποῦ μέρα νύχτα τρέχουνε κι' ἀφρίζουν καὶ πηδοῦνε.

Οἱ λογισμοί μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ χαμαρωτά.
Ποῦ μέρα νύχτα ἀκούραστα 'στὴν θάλασσα γυρίζουν,
Μαζί τους χίλια ὄνειρα μοῦ φέρνουν φτερωτά.
Οἱ λογισμοί μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ χαμαρωτά,
Στ' ἄσπρο χαρτί μου ῥίχνουνε τραγούδια ταιριαστά,
Καὶ σιγανὰ γλυκοὺς σκοποὺς 'ς τὸ αὐτί μου ψιθυρίζουν,
Οἱ λογισμοί μου, τῆς καρδιᾶς παιδιὰ χαμαρωτά,
Ποῦ μέρα νύχτα ἀκούραστοι 'ς τὴ θάλασσα γυρίζουν.

Ἡ σκουριασμένη ἄγκυρα

Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ λιμανιοῦ 'ς τὴν ἀμμουδιὰ χωσμένη
Ὅποιος περάσῃ ἀπὸ 'κεῖ θὰ 'δῇ λησμονημένη
Μιὰν ἄγκυρα μεγάλη·
Κιτρινισμένη ἀπ' τὴ σκουριὰ κι' ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ χρόνια
Ἐκεῖ μιὰ 'μέρα ἐρρίχτηκε καὶ θὲ νὰ μείνῃ αἰώνια
Κοντὰ 'ς τὸ περιγιάλι.

Καθὼς τὸ ναύτη τὸν παληὸ 'ποῦ γύρισε τὴ σφαῖρα
Τὰ γηρατειὰ μέσ' 'στὴ στεριὰ τὸν ῥίχνουνε μιὰ 'μέρα
Κι' ἀποσταμένος κ' ἔρημος τὰ βήματά του σέρνει,
Ἔτσι κι' αὐτὴ 'ποῦ γύρισε τῆς θάλασσας τὰ βάθη
Τώρα σκουριάζει μοναχὴ 'ς τὴν ἄκρηα ποῦ ἐστάθη
Καὶ λυπημένη γέρνει.

Γύρω της σὰν παρηγοριὰ ἡ θάλασσα ξαπλόνει
Τὸ γαλανὸ τὸ κῦμά της καὶ τήνε στεφανόνει
Μὲ τὸ λευκὸ ἀφρό της.
Ποιὸς ξέρει τί κρυφομιλᾷ μὲ τὴν παληά της φίλη,
Ποιὸς ξέρει τί νὰ τῆς μηνᾷ μὲ τὸ μικρὸ κογχύλι
Ποῦ ἀπ' τὸ κῦμα σέρνεται κοντὰ 'ς τὸ σίδερό της

Φύκια πολλὰ τριγύρω της τῆς ἔχει μαζεμένα
Ποῦ τὴν σκεπάζουνε, χλωμὰ κι' αὐτὰ καὶ μαραμένα,
'Σὰν νεκρικὸ σεντόνι.
Ὅμως κ' ἐκεῖνα ὁ ἄνεμος ὁ κρύος τοῦ χειμῶνος
Ὅταν γυρνάῃ 'ς τὸ πέλαγο καὶ τὸ ταράζῃ μόνος
Ἀλύπητα σαρόνει.

Καμμιὰ φορὰ 'ς τὴ μοναξιὰ ὅταν ψαρᾶς διαβαίνῃ
Ἀράζει τὴ βαρκούλα του καὶ τραγουδῶντας δένει

Digitized by Google

Σ τὴ σκουριασμένη ἄγκυρα σφιχτὰ τὸ παλαμάρι.
Κ' ἡ ἄγκυρα περήφανη τὰ νιάτα της θυμᾶται
Κι' εὑρίσκει 'μέσ' 'ς τὴν ἐρημιὰ 'ποῦ γύρω της [πλανᾶται
Τὴν πρώτη της τὴ χάρι.

Πῶς μοιάζει μὲ τὴν ἄγκυρα κ' ἡ ἄτυχη καρδιά μου!
'Απ' τῆς ἀγάπης τὸν καϋμό, τὰ τόσα βάσανά μου,
Τὴν ξέχασε ἡ χαρά.
Μὰ τάχα ἐκεῖ ποῦ ξεψυχᾷ καὶ μόνη της θὰ σβύσῃ
Καινούργια ἀγάπη δὲ νὰρθῇ γιὰ νὰ τὴν ἐξυπνήσῃ
'Ακόμα μιὰ φορά;

Τὸ ναυτόπουλο

Μαύρη νυχτιὰ κι' ἀνάστερη· τὰ κύματα μουγγρίζουν·
βροντᾷ κι' ἀστράφτει· οἱ κεραυνοὶ τὰ κύματα ξεσχί-
σαν φείδια λαμπερά. [ζουν

Βόηθα Χριστέ! Τριζοβολᾷ, θ' ἀνοίξῃ τὸ καράβι.
Βορριᾶς κακός, ἀλύπητος μνήματα χίλια σκάβει
'ς τὰ μαῦρα τὰ νερά.

Βουλιάζομε!... τὰ ξάρτια μας χωρὶς πανιὰ, σπασμένα,
ἀχόρταγα τὰ κύματα τ' ἁρπάζουν ἕνα ἕνα
κ' ἐπάνω μας πηδοῦν.
Τοῦ κάκου οἱ ναύταις ἄφωνοι, ὠχροί, χωρὶς ἐλπίδα
ἀκούραστοι παλεύουνε... τὴν ὤμορφη πατρίδα
ποτέ τους δὲν θὰ ἰδοῦν.

Νά! τὰ νερὰ πλημμύρισαν καὶ δυναμόνει ἡ μπόρα·
ἡ πρύμη μας γονάτισε, βογγᾷ, κι' ὥρα τὴν ὥρα
ἡ πλώρη μας βουλᾷ...
Βουλιάζουμε! ἀπ' ὅλους μας οὔτ' ἕνας θὰ γλυτώσῃ·
ὅλους ἡ Μαύρη θάλασσα, γιὰ νὰ μᾶς σαβανώσῃ,
βουνὰ μ' ἀφροὺς κυλᾷ.

'Εγώ, μικρὸ ναυτόπουλο, γεννήθηκα 'ς τὸ κῦμα,
σ' τὴ θάλασσα μεγάλωσα· κι' ἂν εὕρω τώρα μνῆμα
'ς τὸ μαῦρο της βυθό,
σὰν τὸ μωρὸ 'ς τὴν κούνια του, 'στὰ πράσινα χορ-
[τάρια,
σ' τὰ φύκια, 'ς τὰ κοράλλια της καὶ 'ς τὰ μαργαρι-
[τάρια
γλυκὰ θὰ κοιμηθῶ.

Δὲν μὲ τρομάζει ὁ θάνατος· 'ς τὸν ὕπνο τὸν βαθύ μου
θὰ ψάλλουνε τὰ κύματα νανούρισμα 'ς τ' αὐτί μου
ὁλόγλυκο σκοπό,
καὶ θἄρχωνται σὰν ὄνειρο μαζί μου νὰ μιλήσουν,
νὰ μὲ φιλήσουν τρυφερά, νὰ μὲ παρηγορήσουν
ἐκεῖνοι ποῦ ἀγαπῶ.

Ὅμως, Χριστέ μου, μιὰ καρδιὰ μονάχα συλλογοῦμαι·
ἐκείνη 'ποῦ μ' ἐγέννησε, τὴ μάννα μου λυποῦμαι
καὶ κλαίω τὴ φτωχή.
Ὅλους τῆς πῆρε ἡ θάλασσα· μονάχα ἐγὼ τῆς μένω,
κι' ἂν μάθῃ πῶς ἐχάθηκα σ'τὸ κῦμα τ' ἀγριεμένο,
τῆς φεύγει κ' ἡ ψυχή.

Νά! μᾶς σκεπάζει ἡ θάλασσα.. Τὸ θέλημά σου ἂς γένῃ!
Γονατιστὸ τὴν ὕστερη στιγμὴ τὴ χρυσωμένη
εἰκόνα σου φιλῶ.
Σβύνει ἡ φωνή μου... μ' ἅρπαξε τὸ κῦμα τ' ἀγριεμένο!
Χριστέ μου! τὴ μαννοῦλα μου... τὴν ὥρα ποῦ πεθαίνω
γι' αὐτὴν παρακαλῶ.

Τοιαῦτα τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Θάλασσα» ποιήματα, ἅτινα ὁμοφώνως θεωροῦσιν οἱ κριταὶ ὡς τὰ κάλλιστα τῶν εἰς τὸν ἐφετεινὸν ἀγῶνα ὑποβληθέντων. Διὰ τοῦτο δέ, ἂν καὶ στεροῦνται καθόλου δυνάμεως περὶ τὴν ἔκφρασιν καὶ χαλαρὰν μᾶλλον ἢ συνεπτυγμένην ἔχουσι τὴν φράσιν, κατ' ἀκριβολογίαν δὲ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ κριθῶσι βραβείου ἄξια, ἀπονέμουσιν οὐχ ἧττον οἱ κριταὶ εἰς αὐτὰ μὲν τὸ βραβεῖον, ὑποτασσόμενοι εἰς τὸν ῥητὸν τοῦ ἀγῶνος ὅρον, ἔπαινον δὲ εἰς τὸν «Καθρέπτην τοῦ Πύργου μου».

'Εν 'Αθήναις, τῇ 8 'Οκτωβρίου 1891.

Οἱ Κριταὶ

Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ
Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ, *εἰσηγητής*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 271

Κεφαλαιον ΙΣΤ'.

Λεϊλὰ καὶ Αἰκατερίνη

Ἡ Λεϊλὰ χαίρουσα διότι ἐφιλοξένει τὴν φίλην της, ἐπεδαψίλευεν αὐτῇ πᾶσαν περιποίησιν. Αἱ δύο νεάνιδες συνωμίλουν ἡσύχως. Ὁ μικρὸς Χασὰν εἶχε παρασκευάσει αὐταῖς καφὲν ἐξαίρετον, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐτοποθέτησεν ἐνώπιόν των μετὰ δύο μικρῶν κανίστρων γλυκισμάτων, ἐκάθησε παρὰ τὴν εἴσοδον ἀκίνητος καὶ σιωπηλός, ἕτοιμος νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον αὐτῶν νεῦμα καὶ ὑπερήφανος, διότι ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἡ φύλαξίς των.

— Ἤθελα αὐταὶ αἱ ἀνασκαφαὶ νὰ διήρκουν αἰωνίως, ἀνέκραξεν αἴφνης ἡ Λεϊλά.

— Τί λέγεται! ἀπήντησε διαμαρτυρομένη ἡ Αἰκατερίνη. 'Εγὼ εἶμαι πολὺ στενοχωρημένη, ἀφότου ἤρχισαν αὐταὶ αἱ φοβεραὶ ὑπόγειοι ἔρευναι. Ὦ Λεϊλά! συγχώρησέ με διὰ τὴν ἀμφιβολίαν μου, ἀλλὰ πολλάκις ἐσυλλογίσθην ἂν ὁ πάππος σου φέρεται ὀρθῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὁμολογῶ ὅτι, ἂν ἠδυνάμην ν' ἀποτρέψω τὸν Μαυρίκιον, θὰ τὸ ἔπραττον.

—Καὶ τί φοβεῖσαι; εἶπεν ἡ Λεϊλά. Ὁ Γκουσα-Νισὶν εἶνε ἔμφρων. Γινώσκει τὰ πάντα. Δὲν θ' ἀποπλανηθῇ. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ ἀδελφός σου δὲν θὰ ἠδύνατο ποτὲ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τόσων κόπων. 'Επομένως τὸ καλλίτερον δὲν εἶνε νὰ ὑποταχθῆτε καὶ ν' ἀναμείνετε μὲ ὑπομονήν;

— Ἂν τοὐλάχιστον ἤθελε συγκατατεθῇ νὰ μὲ παραλάβῃ μαζί του! ἐψιθύρισεν ἡ Αἰκατερίνη. Αἱ νυκτεριναὶ ἔρευναί του μοῦ ἐμπνέουν τρόμον ἀκαταμάχητον· εἶνε σκληρὸν νὰ μένω ἀργή, ἀντὶ νὰ συμμερίζωμαι τοὺς κινδύνους του...

— Ἔλα, ἀγαπητή μου, εἶπεν ἡ Λεϊλά, ἄφισέ με νὰ σὲ διδάξω ὀλίγον τὴν φιλοσοφίαν μου. Σύγ-

Digitized by Google

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ

Digitized by Google

κρινε τὰς ὀλίγας ταύτας ὥρας τῆς γαλήνης, τὰς ὁποίας ὑποχρεοῦσαι νὰ ὑποστῇς προσωρινῶς, μὲ τὴν τελματώδη και καταδεβλημένην ζωήν, εἰς τὴν ὁποίαν τόσοι ἄλλοι εἶνε καταδικασμένοι. Πίστευσέ με, προτιμότερον εἶνε νὰ μένῃς ἐδῶ ἐπί τινας ὥρας, ὑφισταμένη τὴν ἀβεβαιότητα καὶ τὸν φόβον, παρὰ ἐκεῖ παρεμποδίζουσα ἴσως τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου. Ἄλλως τε, ἀφοῦ τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ θέλησις τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὸν ὁποῖον γνωρίζεις τόσον ἔμφρονα, δὲν ὀφείλεις νὰ ὑποταχθῇς εἰς αὐτήν;

— Ἀγαθὴ Λεϊλά! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη περιπτυσσομένη αὐτήν. Εἶνε ἀληθές. Εἰς οὐδὲν χρησιμεύει νὰ ταρασσώμεθα ἐπὶ ματαίῳ. Ἂς προσπαθήσωμεν μᾶλλον νὰ περάσωμεν τὰς ὥρας τῆς προσδοκίας καθιστῶσαι αὐτὰς ἀνεκτάς.

— Τί δυνάμεθα νὰ κάμωμεν; ἠρώτησεν ἡ Λεϊλά, χαίρουσα διότι τὴν ἔβλεπε παρηγορουμένην. Θέλεις νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Χασὰν νὰ μᾶς ψάλῃ κάτι τι.

— Ὡραία ἰδέα! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη χειροκροτοῦσα. Ἀλλὰ θὰ συγκατατεθῇ;

— Ὁ Χασὰν εἶνε μουσικὸς καὶ ψάλλει χωρὶς νὰ τὸν παρακαλέσωσι. Χασάν, πάρε τὸ *δογάλ* σου (εἶδος τυμπάνου) ἡ Χανοὺμ ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ ἀκούσῃ.

Τὸ παιδίον ἐξεκρέμασε τὸ εἰς τὸν τοῖχον κρεμάμενον ὄργανον καὶ ἱστάμενος ὄρθιος ἐν στάσει εὐγενεῖ καὶ ἐπιχαρίτω:

— Τί νὰ τραγῳδήσω; εἶπε σοβαρῶς. Θέλετε τὸ τραγοῦδι τοῦ κουνουπιοῦ;

— Ναί, ναί, αὐτό! εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη θελγομένη ἐκ τῆς σοβαρότητός του.

Κρούων τότε εὐήχως τὸ τύμπανόν του μὲ ῥυθμὸν παράδοξον ἤρχισεν ᾄδων ὡς ἑξῆς μὲ φωνὴν διαυγῆ:

Ἔλεος, μικρὸν κουνοῦπι, εἶμαι δοῦλός σου μικρὸν [κουνοῦπι.
Τὸ κουνοῦπι κάθεται ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μου· μὴ [τὸ ἐκλαμβάνῃ ὡς καρποῦζι;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὸ αὐτί μου, θέλει νὰ μὲ [κάμῃ νὰ τρελλαθῶ;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὰ μάτια μου· μὴ τὰ ἐκ-[λαμβάνῃ ὡς μαῦρα σταφύλια;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὰ ῥουθούνια μου· μὴ θέλῃ [νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν ὄσφρησιν;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὰ γένεια μου· μὴ μὲ ἐκ-[λαμβάνῃ ὡς δερβίσην;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὰ χείλη μου· μὴ θέλῃ [νὰ μὲ καταστήσῃ ἄφωνον;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὸν βραχίονά μου· μὴ τὸν [ἐκλαμβάνῃ ὡς πιλάφι;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὸ μάτι μου· μὴ θέλῃ νὰ [μὲ κάμῃ τυφλόν;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται εἰς τὰ νεφρά μου· μὴ τὰ ἐκ-[λαμβάνῃ ὡς μαξιλάρι;
Τὸ κουνοῦπι κάθεται παντοῦ· μὴ θέλῃ νὰ μὲ κάμῃ [μανιώδη;
Ἔλεος, μικρὸν κουνοῦπι· εἶμαι δοῦλός σου, μικρὸν κουνοῦπι.

— Εὖγε! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη· εἶνε ἁπλοῦν καὶ ἀληθὲς ταὐτοχρόνως τὸ ᾆσμά σου. Τὸ κουνοῦπι ἐδῶ εἶνε ὁ ἐχθρὸς καὶ ὁ κύριος. Εὐχαριστῶ Χασάν. Κανένα ἄλλο τραγοῦδι τώρα!

Μετὰ σπουδῆς μαρτυρούσης τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν ᾐσθάνετο διότι ἠκροῶντο τὸ ᾆσμά του, ὁ Χασὰν ἤρχισε δεύτερον ᾆσμα. Ἦτο ἐπιθαλάμιον ᾆσμα, οὗ ὁ ἐπῳδὸς ἀπαγγελλόμενος διὰ φωνῆς σοβαρᾶς ὑπὸ τοῦ παιδίου:

. «Ἄ, Λεϊλά, Λεϊλά!.. μοῦ ἔψησες τὴν καρδιά μου», προὐξένησε πολλὴν θυμηδίαν εἰς τὰς νεάνιδας.

Τὸ ᾆσμα τοῦτο διεδέχθη μελῳδία πένθιμος. Μεθ' ὃ ὁ μικρὸς ψάλτης ἐσιώπησε, δηλῶν ὅτι δὲν ἐγνώριζεν ἄλλα ᾄσματα.

— Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν, Χασάν, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, λίαν τερπομένη ἐκ τῆς σοβαρότητος τοῦ νεανίσκου. Τὸ ᾀσματολόγιόν σου εἶνε περιεργότατον καὶ θὰ σὲ παρακαλέσω καὶ ἄλλοτε νὰ μοῦ τραγουδήσῃς αὐτὰ τὰ ὡραῖα ᾄσματα. Ἀλλὰ μοῦ ἐκέντησες τὴν ὄρεξιν καὶ ἤθελα ν' ἀκούσω καὶ κάτι ἄλλο σήμερον

— Ἂν ἡ Χανοὺμ Λεϊλὰ θέλῃ, εἶπεν ὁ Χασάν, γνωρίζει αὐτὴ νὰ σοῦ διηγηθῇ ὡραίας ἱστορίας. Γνωρίζει πολὺ περιεργοτέρας ἀπὸ ὅλας τὰς ἱστορίας τῆς Χαλιμᾶς.

— Ἱστορίας! εἶπεν ἐνθουσιασθεῖσα ἡ Αἰκατερίνη, δὲν εἰξεύρεις πόσον τὰς ἀγαπῶ! Ποσάκις δὲν ἐβασάνισα τὴν ἀγαπητήν μου παιδαγωγὸν Ἐλοΐζαν νὰ μοῦ διηγηθῇ παραμύθιον, τὸ ὁποῖον ἑκατοντάκις ἤδη μοῦ εἶχε διηγηθῆ. Γρήγορα, καμμίαν ἱστορίαν, Λεϊλά!

— Εὐχαρίστως, εἶπεν ἡ Λεϊλά, χαίρουσα διότι ἔβλεπεν αὐτὴν ὁπωσοῦν ἀπασχολουμένην ἀπὸ τοὺς φόβους της. Ἀλλ' ὁ Χασάν, σὲ προειδοποιῶ, πολὺ ἐξώγκωσε τὴν ἱκανότητά μου Τί θέλεις νὰ σοῦ διηγηθῶ; Θέλεις τὴν ἱστορίαν τοῦ *Κινητοῦ-Λίθου*;

— Αὐτό! τὸν *Κινητὸν λίθον*, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις ἐδοκίμαζεν ὅτι ἐγένετο πάλιν μικρὸν κοράσιον, ἐνῷ ὁ Χασὰν διαστέλλων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡτοιμάζετο πλήρης πόθου ν' ἀκροασθῇ, διότι ἦτο ἀναμφίβολος ὅτι ἡ διασκέδασις ἐκείνη τοῦ ἤρεσκε τόσον τοὐλάχιστον, ὅσον καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα Κερδίκ.

— Ἦτο μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρόν, ἤρξατο λέγουσα ἡ Λεϊλά, ἕνας βασιλεὺς πολὺ ἰσχυρός, πολὺ γενναῖος καὶ ἀνδρειότατος πολεμιστής. Ἀφοῦ ἐνίκησε καὶ καθυπέταξεν ὅλους τοὺς πέριξ λαοὺς καὶ ἐπῆρεν ὡς πολεμικὴν ἀποζημίωσιν ὅλους τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, ὁ μονάρχης εὑρέθη τόσον πλούσιος, ὥστε δὲν εἴξευρε τί νὰ κάμῃ τὸν πλοῦτόν του, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐβασανίζετο ἀπὸ τὴν ἰδέαν μὴ ἔλθουν νὰ τοῦ τὸν κλέψουν. Διὰ νὰ θεραπευθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ἔκραξε τὸν ἀρχιτέκτονά του καὶ μὲ μεγάλην μυστικό-

Digitized by Google

τητα του παρήγγειλε νὰ κατασκευάσῃ ἕνα θάλαμον ὑπόγειον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἔβαλε ὅλους του τοὺς θησαυροὺς καὶ τοῦ ὁποίου αὐτὸς μόνος ἐγνώριζε τὴν εἴσοδον. Βέβαιος πλέον ὅτι δὲν θὰ τὸν ἔκλεπτον, ἐκοιμᾶτο ἥσυχος καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπήγαινε κρυφὰ καὶ ἐμέτρα τὰ ἀναρίθμητα χρυσᾶ νομίσματά του.

»Ὡς τόσον ὁ ἀρχιτέκτων δὲν ἠμπόρεσε ν'ἀντισταθῇ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ κατασκευάσῃ καὶ αὐτὸς μίαν ἄλλην ἰδιαιτέραν εἴσοδον εἰς τὸ ὑπόγειον, διὰ νὰ χαίρεται μόνον ἀπὸ τὴν θέαν τόσων θησαυρῶν, καὶ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ ὁ βασιλεύς, κατεσκεύασεν ἐπιτηδείως εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τοῖχον μίαν εἴσοδον ἀφανῆ εἰς ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον. Ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος τοῦ παλατίου ἦτο κατασκευασμένος ἀπὸ ὀγκώδεις βράχους. Μὲ ἐπιτήδειον μηχανισμόν, τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἐγνώριζεν ἀκριβῶς καὶ τὴν θέσιν καὶ τὸ μυστικόν, διὰ νὰ τὸν κινῇ ὅταν ἤθελεν, ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς βράχους ἐστρέφετο καὶ ἄνοιγε μίαν εἴσοδον εἰς τὸ ὑπόγειον· καὶ διὰ νὰ μὴ τυχὸν κανένας ξένος ἐκ συμπτώσεως ἐπωφεληθῇ, ἐκατασκεύασε τοιουτοτρόπως τὴν εἴσοδον, ὥστε διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἔπρεπε νὰ ἐγγίσῃ ἀπὸ τὸ ἔσω μέρος εἰς ἄλλην θέσιν καὶ νὰ κάμῃ ἄλλην κίνησιν ὅλως διόλου διαφορετικήν· Καὶ τόσον καλὰ ἐπέτυχεν, ὥστε ἀφοῦ ἤθελε κανεὶς ἀφίσῃ νὰ ἐπαναπέσῃ ὁ λίθος, θὰ ἔμενε μέσα κλεισμένος διὰ παντός.

»Μίαν ἡμέραν ὁ ἀρχιτέκτων, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ γέρων καὶ ἔβλεπε τὸν θάνατόν του πλησιάζοντα, ἐκάλεσε τοὺς δύο υἱούς του καὶ τοὺς ἐνεπιστεύθη τὸ μυστικὸν τοῦ θησαυροῦ καὶ τοῦ κινουμένου λίθου, ἀφοῦ ὅμως τοὺς ἐσύστησε νὰ φυλάξωσι μυστικὴν τὴν ἀνακοίνωσίν του. Ἀλλὰ τὰ τέκνα του ἦσαν νέοι φιλόδοξοι, ἀγαποῦσαν νὰ ἐξοδεύουν καὶ νὰ τρώγουν καλά, καὶ ἀφοῦ ὁ γέρων ἐξεψύχησε, ἡ πρώτη φροντίς των ἦτο νὰ τρέξουν εἰς τὸ ὑπόγειον μὲ ἕνα σακκὶ καὶ νὰ τὸ γεμίσουν ἀπὸ *τάλαρ*, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκαλοπέρασαν ἐπὶ ἀρκετοὺς μῆνας. Ἀφοῦ ἐξηντλήθη ὁ πρῶτος πλοῦτός των, ἦλθαν ἐκ νέου εἰς τὸ ὑπόγειον καὶ ἐγέμισαν πάλιν τὸ σακκὶ των. Ἀλλὰ ὅσον μεγάλος καὶ ἂν ἦτο ὁ θησαυρός, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦσαν τόσον ἀχόρταστοι καὶ τόσα πολλὰ ἐπῆραν, ὥστε ὁ βασιλεὺς μίαν ἡμέραν ἐννόησεν ὅτι τοῦ ἤγγισαν τὰ πλούτη του Ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἠθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἔνοχον. Ἀλλὰ πῶς νὰ κάμῃ; Νὰ θέσῃ φύλακας, νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν ἀστυνομίαν καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ καταστήσῃ γνωστὸν εἰς ὅλους τὸ μυστικόν του. Ἀλλ'αὐτὸ πρὸ πάντων ὁ βασιλεὺς ἤθελε ν' ἀποφύγῃ. Νὰ φυλάξῃ ὁ ἴδιος καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὸ σεβαστόν του ἄτομον εἰς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ κλέπτου, δὲν ἠδύνατο ἐξ αἰτίας τοῦ ἀξιώματός του. Ἀφοῦ ἐσκέφθη πολύ, ἐπροσκάλεσε τὸν τακτικόν του μηχανικόν, τὸν διέταξε νὰ κατασκευάσῃ μίαν παγίδα σιδηρᾶν, τὴν ὁποίαν ἐτοποθέτησεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ μέσον τοῦ θησαυροῦ του, ἔπειτα ἐπερίμενε.

»Μετ' ὀλίγον οἱ δύο ἀδελφοὶ ἦλθαν πάλιν καὶ ὁ πρῶτος, ὅστις ἐπροχώρησεν, ἐπιάσθη εἰς τὴν παγίδα. Τοῦ κακοῦ ἐπροσπάθησε ν' ἀπαλλαχθῇ· ἡ παγίδα δὲν ἄφινε τὸ θῦμά της. Ὅταν εἶδεν ὅτι ἔμελλε νὰ χαθῇ, εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του:

— Κόψε μου τὸ κεφάλι καὶ βάλε το μέσα εἰς τὸ σακκὶ καὶ φύγε· τοιουτοτρόπως ποτὲ δὲν θὰ γνωσθῇ ποῖος ἐμβῆκεν εἰς τὸ ὑπόγειον.

»Ὁ ἀδελφὸς ἔκοψε τὴν κεφαλήν του, τὴν ἔβαλεν εἰς τὸ σακκί του καὶ ἔφυγε.

»Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ βασιλεὺς ἔφθασεν, εὑρῆκε τὸν ἀποκεφαλισμένον πιασμένον εἰς τὴν παγίδα· Εὑρέθη εἰς μεγάλην ἀπορίαν· ἦτο ὅμως καὶ αὐτὸς ἔξυπνος ἄνθρωπος.

— Ξεύρω τί θὰ κάμω, εἶπε. Θὰ διατάξω ν' ἀφίσουν ἐκθεμένον τὸν ἀποκεφαλισμένον εἰς τὰ τείχη τοῦ παλατίου μου, καὶ ἐπειδὴ μεγαλειτέρα καταισχύνη δὲν γίνεται, παρὰ ν' ἀφίσῃ κανεὶς ἕνα συγγενῆ του ἄταφον, οἱ ἰδικοί του θὰ προδοθοῦν, ὅταν θὰ ἔλθουν νὰ τὸν παραλάβουν.

»Ἐξέθεσαν τὸν ἀποκεφαλισμένον εἰς τὸν τοῖχον τοῦ παλατίου, πλησίον εἰς τὸ φυλακεῖον τῆς φρουρᾶς. Ὁ ἀδελφὸς ἐνόησεν ἀμέσως τὸ τέχνασμα τοῦ βασιλέως, ἂν καὶ εἶχε δὲ μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἀποδώσῃ τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τὸν ἀποθαμένον ἀδελφόν του, ἐδίσταζεν, ἐννοεῖται, νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοὺς κινδύνους τοιαύτης ἐπιχειρήσεως. Ἀλλ' ἡ γραῖα μητέρα του τὸν ὠνείδιζεν ἀδιάκοπα.

— Ἄνθρωπε ἀθρήσκε! τοῦ ἔλεγε. Συγγενῆ κακὲ ἀδελφὲ ἄπονε! θ' ἀφήσῃς τὸν δυστυχισμένον τὸν ἀδελφόν σου χωρὶς ταφήν; Κατηραμένη νὰ εἶνε ἡ ἡμέρα, ὁποῦ σ' ἐγέννησα!

»Τέλος πάντων ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του μὲ κάθε θυσίαν καὶ ἰδοὺ τί ἐπενόησεν.

»Ἐγέμισε πολλὰ ἀσκία μὲ κρασί, τὰ ἐφόρτωσεν εἰς ἕνα γαΐδαρον καὶ ὅταν ἔφθασεν ἐμπροστὰ εἰς τὸ παλάτιον, ἐτρύπησε τὸ ἕνα ἀσκί, τότε τὸ κρασὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ Ἅμα τὸ εἶδον οἱ στρατιῶται, ἄφισαν τὴν φρουρὰν καὶ ἤρχισαν νὰ γεμίζουν κουβάδες ἀπὸ τὸ κρασὶ ὁποῦ ἐχύνετο, καὶ ἔπειτα τὸ ἔπιαν. Ὅτε ὁ κλέπτης τοὺς εἶδεν ὅλους μεθυσμένους στουπί, ἀνέβη ὀρθὸς ἐπάνω εἰς τὸν γαΐδαρόν του, ἐξεκρέμασε τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸ ἐσκέπασε μὲ τὴν καπόταν του, τὸ ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του καὶ τὸ ἔθαψεν.

«Ὁ βασιλεὺς εὑρέθη πάλιν εἰς μεγάλην ἀπορίαν. Ἀλλὰ δὲν ἀπηλπίσθη Ἀφοῦ ἐσκέφθη μερικὰς ἡμέρας ἐπενόησεν ἄλλο τέχνασμα.

»Ὁ βασιλεὺς εἶχε μίαν μονάκριβη θυγατέρα πολὺ ὡραίαν. Τὴν ἐπροσκάλεσε καὶ τῆς εἶπε: «Θὰ προκηρύξω ὅτι ὅλοι οἱ νέοι τοῦ βασιλείου προσκαλοῦνται νὰ ἔλθουν νὰ σοῦ διηγηθοῦν τὰ

Digitized by Google

κατορθώματα ὁποῦ ἔκαμαν, καὶ ὅποιος τοῦ διηγηθῇ τὸ πλέον θαυμαστόν, θὰ γείνῃ σύζυγός σου καὶ διάδοχός μου. Ἅμα ἀποκαλυφθῇ ὁ κλέπτης, θὰ τὸν ἀρπάσῃς ἐσὺ ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοιουτοτρόπως δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ μοῦ διαφύγῃ.

»Ἡ πριγκίπισσα κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ πατρός της ἐστολίσθη μὲ τὰ λαμπρότερά της φορέματα καὶ ἐστάθη εἰς τὸ παράθυρόν της, ὅπου ὅλοι οἱ νέοι τοῦ βασιλείου ἐπέρασαν ἀπ' ἐμπροστά της καὶ τῆς διηγήθησαν τὰ κατορθώματά των. Μέσα εἰς αὐτοὺς ἦτο καὶ ὁ κλέπτης, ὁ ὁποῖος ἐδιηγήθη τολμηρῶς πῶς ἀνέκτησε τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ἡ ἱστορία του ἦτο ἡ πλέον θαυμαστὴ ἀπὸ ὅλας. Τότε ἡ πριγκίπισσα ἅπλωσε τὸ χέρι καὶ ἔπιασε τὸ χέρι ἐκείνου. Ἀλλὰ τί περίεργον! ἐνῷ τὸν ἐβαστοῦσεν, ἐκεῖνος ἔφυγε μὲ τὴν μεγαλειτέραν εὐκολίαν. Ἦτο ψεύτικο χέρι, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἀποκάτω ἀπὸ τὸν μανδύαν του προβλέπων τὴν τοιαύτην λύσιν, καὶ τὸ ὁποῖον ἄφισε μέσα στὰ χέρια τῆς πριγκιπίσσης. Διέφυγε λοιπὸν τὴν τιμωρίαν

»Ὁ βασιλεὺς τόσον ἐθαύμασε διὰ τὴν ἐπιτηδειότητα, τὸ θάρρος καὶ τὴν ἀγχίνοιαν τοῦ νέου, ὥστε τοῦ ἔδοσε τὴν θυγατέρα του διὰ σύζυγον καὶ τὸν ἔκαμε διάδοχόν του.»

— Πολὺ εὔμορφη ἱστορία! εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Δὲν ἐννοῶ ὅμως καλὰ διατί ὁ κλέπτης εἶχεν ἀνάγκην νὰ φέρῃ αὐτὸ τὸ ψεύτικο χέρι καὶ πῶς ἠδυνήθη νὰ σωθῇ μὲ αὐτὸ τὸ μέσον.

— Πολλὰ ζητεῖς!... εἶπεν ἡ Λεϊλὰ γελῶσα. Κύτταξε πῶς ὁ Χασὰν ἀρκεῖται εἰς τὴν διήγησιν, ὁποίαν μᾶς τὴν διεβίβασεν ἡ παράδοσις..

Μέρος τῆς νυκτὸς διῆλθον οὕτω μὲ τὴν διήγησιν παραμυθίων ἀναμένουσαι τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γκουσὰ-Νισὶν καὶ τοῦ Μαυρικίου. Ἐν τοσούτῳ, ἐπειδὴ δὲν ἐπανήρχοντο οὗτοι, ἐδέησε κατὰ τὴν πρωΐαν αἱ δύο νεάνιδες ν' ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των οἱ ἐρευνηταὶ εἶπον ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἐπιστρέψωσι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, μὲ ὅλην δὲ τὴν κρυφίαν ἀνησυχίαν τὴν πιέζουσαν τὴν καρδίαν της ἡ Αἰκατερίνη προσεποιήθη νὰ μὴ φανῇ τεταραγμένη.

— Θὰ εὗρον ἴχνος τι ἢ ὁδὸν ἐνδιαφέρουσαν, εἶπε πρὸς τὴν Λεϊλὰν, καὶ ἐπειδὴ ὁ τρελλὸς ἐκεῖνος Γαργαρίδης ἔκρινε καλὸν νὰ προμηθευθῇ μὲ τόσα τρόφιμα, ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ πολιορκίας, ἔκριναν περιττὸν νὰ ἐπανέλθωσιν.

— Ἄλλως τε, προσέθηκεν ἡ Λεϊλά, θὰ ἦτο ἀπερισκεψία νὰ ἐξέλθουν ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ἀπὸ τὸ Γκιοὺλ-Ἔκ, καὶ ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον ἕως τώρα, δὲν πρέπει νὰ τοὺς περιμένωμεν πρὸ τῆς ἑσπέρας.

Ἡ ἡμέρα παρῆλθε νωθρῶς. Εὐθὺς ὡς ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτός, ὁ Χασὰν ἐπέμφθη ἵνα παρατηρήσῃ καθ' ὁδόν, καὶ αἱ νεάνιδες προσεπάθησαν νὰ λησμονήσωσι τὴν ἀνησυχίαν των παρασκευάζουσαι δεῖπνον διὰ τοὺς ἐρευνητάς. Οὗτοι ὅμως δὲν ἐφάνησαν.

Καὶ ἡ δευτέρα νὺξ παρῆλθεν ἐπὶ ματαίῳ. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὅμως ἡ ἀνητυχία τῆς Αἰκατερίνης εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Παρὰ τῆς διευθύνσεως τῆς «Ἑστίας» ζητῶ τὴν χάριν νὰ μοῦ παραχωρῇ μίαν γωνίαν τοῦ φύλλου ἐνίοτε, ὅπως δημοσιεύω πράγματα ἰδιαιτέρως ὅλως ἐνδιαφέροντα τὸ φῦλόν μας καὶ τὸν κύκλον τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς «Ἑστίας», ὅστις εἶνε τόσον εὐρύς. Νομίζω δὲ ὅτι κάμνω καλὴν ἀρχὴν σταχυολογοῦσά τινα ἐκ τοῦ χαριεστάτου καὶ σοφωτάτου ἅμα βιβλίου τῆς πολυπείρου Βαρωνίδος Στάφφ Le Cabinet de toilette, ὅπερ χθὲς νωπότατον ἔλαβον.

ΣΥΓΧΩΡΗΜΕΝΗ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ

Ἡ γυνή, διὰ νὰ προσελκύῃ εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν τὸν σύζυγον καὶ πατέρα τῶν τέκνων της δὲν ἀρκεῖ ὅτι εἶνε σύνευνος καλὴ καὶ μήτηρ καλή· πρέπει νὰ εἶνε προσέτι ἀρεστή, εὔμορφος καὶ δύναται νὰ τὸ κατορθώσῃ χωρὶς πολὺν κόπον.

Ἂς ἐκλέγῃ καὶ διὰ τὴν κατ' οἶκον περιβολὴν χρωματισμοὺς ἁρμόζοντας πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου καὶ τῆς κόμης, ἂς μὴ ἀμελῇ τὴν ἄνετον, ἀλλὰ καὶ κομψὴν ὑπόδησιν, ἂς φορῇ ἐνίοτε ἔνδυμα μὲ χειρίδας πλατείας, αἵτινες δὲν ἀποκρύπτουσι βραχίονα λευκόν, τορευτὸν καὶ ἀγκῶνα στρογγύλον, ἂς ἐπιδεικνύῃ τὸ λυγηρόν της σῶμα σφίγγουσα διὰ ζώνης τὴν ὀσφύν, ἀντὶ νὰ ἔχῃ πλατὺ καὶ κρεμαστὸν τὸ περικόρμιον, ἂς κτενίζῃ τὴν κόμην κατὰ τρόπον ἀνεπιτήδευτον καὶ προσδίδοντα εἰς τὴν ὅλην ὄψιν αὐτῆς ἔκφρασιν γλυκυτέραν.

Ἀντὶ ὅλων τούτων τί πράττουσι συνήθως αἱ γυναῖκες! Ἐνῷ λατρεύουν τοὺς ἄνδρας των, δεν συλλογίζονται πῶς ν' ἀρέσουν εἰς αὐτούς. Φοροῦσι κατ' οἶκον χρώματα σταχτερά, γεροντικά, ἄψυχα, ἀφαιροῦντα πᾶσαν ἔκφρασιν ἀπὸ τῆς μορφῆς, ἐξουδετεροῦντα πᾶσαν χάριν τοῦ παραστήματος. Σύρουσιν ἐνίοτε τοὺς πόδας ἐντὸς ἐμβάδων χονδροειδεστάτων. Καλύπτουσι τοὺς βραχίονας μέχρι τῆς παλάμης. Περιβάλλονται ἐσθῆτας πλατείας ὡς σακκία. Καρφώνουν δύο πλεξίδας εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς ὅπως ὅπως..

Καὶ ὅμως ἡ κατ' οἶκον φιλαρέσκεια εἶνε συγχωρημένη ἐν μέτρῳ τινί· ἔχει μάλιστα καθῆκον ἡ γυνὴ νὰ παρουσιάζεται ὅσον δύναται φιλοκαλώτερον στολισμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνου, ὅστις εἶνε ὁ αχώριστος τῆς ζωῆς της σύντροφος. Θὰ τὴν ἀγαπᾷ τότε καλήτερον, περισσότερον, διαρκέστερον. Ἐνῷ ἂν ἀραπλισθῇ, ἂν ἀμελήσῃ ὅλα της τὰ θέλγητρα τὰ προσωπικά, ὅσον καὶ ἂν προσπαθήσῃ νὰ καταστήσῃ ἄνετον καὶ εὐχάριστον τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν τοῦ ἀνδρός, εἶνε κίνδυ-

Digitized by Google

νος μήπως δελεασθῇ οὗτος ὑπὸ ἄλλης γυναικὸς ἐπιτηδειοτέρας. Δυνατὸν καὶ νὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν σύζυγόν του, ἀλλὰ θὰ τὸν κρατῇ τὸ καθῆκον μόνον, ἐνῷ πρέπει νὰ τὸν κρατῇ τὸ καθῆκον καὶ τὸ *θέλγητρον*. Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ θέλγῃ τὸν ἄνδρα της, νὰ φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐδεμιᾶς ἄλλης ὑπολειπομένη ὡς πρὸς τὴν χάριν. Ἄλλαι γυναῖκες ξέναι ἴσως θὰ εἶνε εὐμορφότεραι· ἀδιάφορον, αὐτὴ δύναται δι' ὀλίγης φροντίδος καὶ ἐπιμελείας κατὰ τὴν περιβολὴν αὐτῆς καὶ τὸν στολισμὸν νὰ ἀφήσῃ εἰς τὸν ἄνδρα της τὴν σύγκρισιν ἀκινδύνως.

Γυνὴ ἀμελοῦσα ὅλως ἑαυτὴν κατ' οἶκον, ἀκτένιστος, σύρουσα ῥάκη καὶ ῥύπους προστύχου ἐσθῆτος, δὲν ἔχει ἀσφαλῆ τὴν εὐτυχίαν τοῦ μέλλοντος καὶ ἂν προσωρινῶς φαίνεται εὐδαίμων.

Ἀλλὰ διὰ τίνα λοιπὸν πρέπει νὰ καταβάλλῃ ἡ γυνὴ πᾶσαν μέριμναν, ὅπως ἀναδείξῃ καὶ διατηρήσῃ τὴν χάριν καὶ καλλονὴν αὐτῆς ; Δι' ὅλον τὸν ξένον, τὸν ἀδιάφορον κόσμον καὶ διὰ τὸν ἄνδρα της ὄχι ; Ἔξω τοῦ οἴκου ἢ ἐν τῷ οἴκῳ καθ' ἡμέρας ἑορτῆς καὶ ὑποδοχῆς ὅλη ἡ ἔξαψις τῆς φιλαρεσκείας, καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἠρέμου, τῆς εὐτυχοῦς οἰκογενειακῆς ζωῆς τίποτε; Τότε τὸ χειρότερον κτένισμα, τότε τὸ παλαιότερον φόρεμα, τότε τὸ πλατύτερον ὑπόδημα ; Ὄχι, ὄχι !

Ἡ κατ' οἶκον φιλαρέσκεια εἶνε ὄχι μόνον συγκεχωρημένη ἀλλὰ καὶ ὑποχρεωτική.

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΑΛΗΘΙΝΟΥ

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Ἀγγλὶς συγγραφεύς, ἡ κυρία Μὼδ Ἄνδρους, γράφει ἐν τῷ *Κήρυκι τῆς Νέας Ὑόρκης*:

Ἡ περιεργοτέρα ὁμιλία, τὴν ὁποίαν συνῆψά ποτε πρὸς περιηγητὴν ξένων τόπων. εἶνε πρόσφατός τις συνδιάλεξις μετὰ τῆς μὶς Ῥόβερτς περὶ Περσίας. Ἡ κυρία αὕτη ἀπῆλθεν ὡς ἱεραπόστολος εἰς τὴν χώραν τῶν Μάγων πρό τινων ἐτῶν καὶ ἔζησεν ἐν στενῇ συναφείᾳ μετὰ τοῦ λαοῦ ἐκείνου ἐπὶ δύο ἔτη. Φυσικῷ δὲ τῷ λόγῳ ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν πλήρης πολυτίμων πληροφοριῶν. Ὁ λόγος ταχέως ἦλθεν εἰς τὰ περὶ τοῦ Σάχη, καὶ ἀκούσασα ὅτι τρέφει εἴκοσι συζύγους, ἐκ περιεργείας ἠρώτησα, ἂν ἔχῃ προτίμησίν τινα διὰ μίαν τῶν συζύγων καὶ πῶς αὕτη ὀνομάζεται.

—Ἀληθινὰ ἐλησμόνησα τ' ὄνομά της, ἀπήντησεν ἡ μὶς Ῥόβερτς. Δὲν εἶνε νόμιμος σύζυγος. Εἶνε πολὺ παχεῖα καὶ οὐδόλως εὐειδής. Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἡ γυνὴ θαυμάζεται καὶ ἐκτιμᾶται διὰ τὸ πάχος, οὐχὶ διὰ τὸ κάλλος της. Εἶχα τὸ προνόμιον νὰ ἴδω τὴν εὐνοουμένην τοῦ χαρεμίου ἐφ' ἅπαξ, ὅταν ἠσθένησε καὶ μετεκάλεσε παρ' ἑαυτῇ τὴν ἰατρὸν τῆς ἡμετέρας ἀποστολῆς, τὴν διδάκτορα Μαίρην Βράδφορδ. Ὑπῆγα μαζί της. Ὁ θάλαμος ὅπου εἰσήλθομεν ἦτο πολυτελὴς καὶ πλουσίως ηὐτρεπισμένος. Ἡ ἔνοικος ἦτο ἐπίσης πολυτελῶς καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένη. Ἡ ἀμφίεσις τῶν γυναικῶν τούτων, ὅταν οἰκουρῶσιν, εἶνε τόσον θεατρική, ὥστε ἀδύνατον νὰ τὴν περιγράψῃ τις λεπτομερῶς. Ὁ λαιμὸς ἦτο γυμνὸς καὶ κατάφορτος ἐκ κοσμημάτων· κοσμήματα δὲ εἶχε καὶ εἰς τὰς κνήμας καὶ εἰς τοὺς πόδας της. Περὶ τὴν κεφαλὴν λευκὸν στρόφιον ἐκ λεπτοτάτου λειοσηρικοῦ. Ἐπὶ τῶν τοίχων γύρω ἦσαν ἀνηρτημέναι εἰκόνες τινὲς χορευτριῶν τοῦ μπαλλέτου, ἐνθύμια τῆς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην περιηγήσεως τοῦ Σάχη.

Ἡ περιγραφὴ ἦτο ὑπεραρκοῦσα δι' ἐμέ, καὶ διέκοψα τὴν περισπούδαστον διήγησιν δι' ἐγκαρδίου γέλωτος. Ἠρώτησα ἀκολούθως ἂν αἱ πολλαὶ αὗται ἑνὸς ἀνδρὸς σύζυγοι συζῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ.

—Ναί, ζῶσιν εὐτυχεῖς ὅσον δὲν δύνασαι νὰ ὑποθέσῃς, εἶπεν ἡ φίλη μου. Ἑκάστη τῶν γυναικῶν ἔχει τὸ ἰδιαίτερον αὐτῆς δωμάτιον καὶ δὲν εὑρίσκουσι πολλὰς ἀφορμὰς ἐρίδων. Ὅταν ἀνήρ τις νυμφευθῇ, λαμβάνει τὴν γυναῖκά του εἰς τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον, καὶ εἶνε ἀπαράβατος νόμος ἐν Περσίᾳ ὅτι ἡ σύζυγος οὐδέποτε θὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν πενθεράν της, μέχρις οὗ καὶ αὐτὴ ἀποκτήσῃ υἱὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς γάμον. Τοῦτο φαίνεται ἄτοπον, καὶ ὅμως εἶνε συνετὸς νόμος, διότι φαντάσου οἰκίαν μὲ εἴκοσι συζύγους, ὅλας διαπληκτιζομένας πρὸς τὴν πτωχὴν πενθεράν !

— Διχογνωμοῦσί ποτε μὲ τοὺς συζύγους των ; ἠρώτησα ἐγώ.

— Ἐν γένει ὁ σύζυγος ζητεῖ ἀφορμὴν πρὸς ἔριδα, μοὶ εἶπεν. Ὁ Πέρσης δύναται νὰ διαζευχθῇ τὴν γυναῖκά του ἐκ τῆς ἐλαχίστης ἀφορμῆς. Ἂν δὲν τοῦ ἐμαγείρευσε καλῶς τὸ δεῖπνον, ἐκεῖνος λέγει ἡσύχως: «Σὲ χωρίζω. Πήγαινε εἰς τοὺς γονεῖς σου.» Δύναται νὰ τὴν ἀποπέμψῃ καὶ νὰ τὴν ἀναλάβῃ τετράκις, καὶ εἶτα, ἂν καὶ πέμπτον τὴν ἀποπέμψῃ, ὀφείλει αὕτη ν' ἀπέλθῃ καὶ νὰ ὑπανδρευθῇ ἄλλον, ὃν δύναται νὰ ἐγκαταλείψῃ, ἐὰν ὁ πρῶτος σύζυγος μεταμεληθῇ καὶ θέλῃ νὰ τὴν αναλάβῃ.

— Αὐτὸς ὁ περὶ διαζυγίου νόμος, παρετήρησα ἐγώ, θὰ εἶνε πολὺ βαρὺς διὰ τὰς ἐχούσας τέκνα μητέρας.

— Ὄχι, εἶπε, γυνὴ πολύτεκνος σπανίως ἀποπέμπεται. Ὁ ἀνὴρ οὐδέποτε χωρίζει τὴν γυναῖκά του, ἐνόσῳ αὕτη τεκνοποιεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ὑψίστη φιλοδοξία τῆς Περσίδος γυναικὸς εἶνε τὸ ν' ἀποκτήσῃ τέκνον.

— Ὁ πληθυσμὸς θ' αὐξάνῃ ταχέως μὲ τοιούτους θεσμούς, εἶπον καὶ ἐγώ.

— Ὄχι, ἡ θνησιμότης τῶν παιδίων εἶνε μεγίστη. Δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι γυναῖκες τοιοῦτον κατάκλειστον καὶ νοσηρὸν διάγουσαι βίον δὲν εἶνε ἀρκετὰ ἰσχυραί, ὥστε νὰ εἶνε ὑγιεῖς μητέρες, ὅθεν τὰ ἡμίση τῶν τέκνων τῆς εὐπόρου τάξεως ἀποθνήσκουσιν εἰς τὸ λίκνον. Αἱ πτωχότεραι γυναῖκες πάλιν ἐκθέτουσι τὰ βρέφη των εἰς χειμῶνα ἱκανὸν νὰ φονεύσῃ ἰσχυροὺς ἄνδρας. Ὅλη ἡ Περσία καθαίρεται καὶ καλλιεργεῖται διὰ καταρδεύσεως καὶ ὑπάρχει ῥεῦμα καθαροῦ ὕδατος ῥέοντος διὰ τῶν ὁδῶν. Οἱ χειμῶνες εἶνε ψυχρότατοι, πολλάκις δὲ εἶδα ἐργατικὰς γυναῖκας νὰ θραύωσι τὸν πά-

Digitized by Google

γον τῶν ῥευμάτων ἐκείνων καὶ νὰ βυθίζωσι τὰ δυστυχῆ βρέφη των γυμνὰ εἰς τὸ ὕδωρ διὰ πρωϊνὸν λουτρόν. Εἰς ἄνδρα ἰατρὸν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπισκεφθῇ γυναῖκα. Ἡ διδάκτωρ Μαίρη Βράδφορδ ἦτο ἰατρὸς τῆς συζύγου τοῦ διαδόχου τοῦ Θρόνου, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ νεαροῦ κληρονόμου. Καὶ ὅμως ἀπεπέμφθη εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους, οὐδ'ἐπετράπη εἰς αὐτὴν νὰ τὸ πλησιάσῃ ἐκ νέου, ἕωσοῦ εὐνοῦχός τις ἀπῆλθεν, ἀγνοῶ ποῦ, καὶ ἐπέστρεψε φέρων ῥάκος τι ἐξ ἱεροῦ μανδύου, δι' οὗ περιέδεσαν τὸν βραχίονα τοῦ παιδίου, ὅπως τὸ προφυλάξωσιν ἀπὸ τῆς ἐνδεχομένης βασκανίας τῆς μὶς Βράδφορδ. Ὅταν αὕτη ἐκλήθη νὰ ἐπισκεφθῇ ἐκ νέου τὸ βρέφος, τὸ εὗρεν εἰς οἰκτρὰν καὶ σχεδὸν ἠλιθίαν κατάστασιν. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι αἱ τροφοὶ τοῦ ἔδιδαν καθ' ἑσπέραν ναρκωτικά, προκαλοῦντα τὸν ὕπνον.

—Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐδώδιμα, ἐξηκολούθησεν ἡ μὶς Ῥόβερτς, οὐδαμοῦ εὗρον τόσον γλυκὰ καὶ νόστιμα ἐδέσματα ὅσον ἐν Περσίᾳ. Τὸ γάλα καὶ τὸ βούτυρον εἶνε ἐξαίρετα. Τὸ ἄλευρον εἶνε ἐκλεκτόν, καὶ ὅλα τὰ ὄψα εὔχυμα. Κατασκευάζουσι τοὺς ἄρτους ὑπερμεγέθεις, ψήνοντας αὐτοὺς ἐντὸς πεπυρακτωμένου κλιβάνου. Καρποὺς ποτὲ δὲν ἔφαγα τόσον γλυκεῖς. Οἱ πέπονες ἰδίως εἶνε ἀπερίγραπτοι τὸ ἄρωμα καὶ τὴν γεῦσιν.

—Γνωστὸν ὅτι δὲν ὑπάρχουσι ζωγραφίαι ἐν Περσίᾳ, καὶ ὁ λόγος εἶνε, ὡς ἔμαθον, ὅτι ὁ Μωάμεθ ἀπηγόρευσε τὴν κατασκευὴν πάσης εἰκόνος ζῶντος πλάσματος. Καὶ εἰς τοὺς περσικοὺς τάπητας καὶ εἰς τὰ κεντήματα δὲν φαίνονται μέλη τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Τῇδε κἀκεῖσε οἱ ποικιλταὶ παρεμβάλλουσι πτηνόν τι μεταξὺ τῶν ἀνθέων, φροντίζοντες ὅμως πάντοτε νὰ προσθέτωσιν ἐρυθράν τινα γραμμὴν περὶ τὸν λαιμόν του, εἰς σημεῖον ὅτι εἶνε νεκρόν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν θησαυρῶν, οὓς μοὶ ἔδειξεν ἡ ὁμιλήτριά μου, ἦσαν ὡραῖά τινα πυξία μετὰ καλυμμάτων ἀνθοποικίλτων, καὶ μία συσκευὴ τεΐου ἀργυρᾶ καὶ ἐπίχρυσος ἀπερίττως καὶ κομψῶς εἰργασμένη. Μοὶ ἔδειξεν ἐπίσης τὸ Κοράνιον, ὅλον κεντητὸν ἐπὶ μεταξίνης πολυφύλλου ὀθόνης, μὲ ἐρυθρὰ καὶ κυανᾶ γράμματα, δῶρον τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ Σάχη πρὸς τὴν Ἀγγλίδα ἱεραπόστολον.

Ἀπεχαιρέτισα τὴν μὶς Ῥόβερτς καταγοητευμένη, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς τὰ ὄνειρά μου ἵπταντο περὶ τὰ πολυτελῆ χαρέμια μὲ τὰς ἁβροσάρκους ὀδαλίσκας καὶ μὲ τοὺς ἐβενόχρους εὐνούχους, τοὺς κομίζοντας τὰ σορμπέτια ἐπὶ δίσκων χρυσῶν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Πολλαὶ καρδίαι μαλακώνονται διὰ τῶν σκληροτάτων λίθων τῶν — ἀδαμάντων.

*

Ὁ ἔρως καὶ τὸ λογικὸν ὁμοιάζουν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην· τὸ ἓν ἀνατέλλει ὅταν δύῃ τὸ ἄλλο.

*

Εἰς τὸ θέατρον τῆς ζωῆς ὁ ὑποβολεὺς ὀνομάζεται συνήθως Ἐγωϊσμός.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΓΧΙΝΟΙΑ ΦΥΤΟΥ

Ἔν τινι κήπῳ ἵστατο παχὺς ξύλινος στῦλος μετ' ἀντηρίδος ὑποστηριζούσης αὐτόν, ἥτις μετὰ καιρὸν σαπεῖσα ἐκοιλάνθη καὶ κατέρρεεν, ἐνῷ σύρριζα εἶχε κτισθῆ πλίνθινος τοῖχος, εἰς πολλῶν ποδῶν ὕψος ἀνερχόμενος καὶ εἰς τρόπον, ὥστε ἐξ ὁλοκλήρου σχεδὸν περιέκλειε τὸν στῦλον, ἡ δὲ ἀντηρὶς ἀπέληγεν ἀποτόμως ἐπὶ τοῦ τοίχου. Ἀλλ' ἡ ἀντηρὶς ὡς εἴπομεν, σὺν τῷ χρόνῳ κατέρρεε καὶ δένδρον εὐκαλύπτου, ὄχι πολὺ διάστημα ἀπέχον, ἐ ωφεληθὲν τούτου εἶχε διατείνει μίαν τῶν ῥιζῶν του πρὸς το κενωθὲν μέρος εἰς ὅσον οἷόν τε εὐθεῖαν γραμμήν. Ἐκεῖ ἡ ῥίζα εἰσεχώρησεν εἰς τὴν ἀντηρίδα καὶ ἠκολούθησε τὴν διεύθυνσίν της ὅσον ἀπωτέρω ἠδύνατο. Τέλος ἦλθε μέχρι τοῦ τοίχου, ὅστις ἔκοπτε τὸν δρόμον της, καὶ ἐνταῦθα δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω, καθόσον ὁ στῦλος ἦτο πυκνὸς καὶ συμπαγής. Ἀλλ'ἐκ τῆς ἑτέρας πλευρᾶς τοῦ τοίχου ὁ στῦλος μετὰ τῆς ἀντηρίδος του ἐξηκολούθει, καὶ τὸ δένδρον τοῦτο τοῦ εὐκαλύπτου προδήλως ἐγνώριζε πῶς νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Τρεῖς πόδας ὑψηλότερον ἐν τῷ πλινθίνῳ τοίχῳ ὑπῆρχεν ὀπή τις ἑνὸς ἢ δύο δακτύλων διαμέτρου, καὶ τοῦτο δ' ἐπίσης τὸ ἐγνώριζεν ὁ εὐκάλυπτος, διότι ἡ παχεῖα ῥίζα του ἤρχισε ν' ἀνέρπῃ εἰς τὸν στεγνὸν τοῖχον καὶ ν' ἀντικρύζῃ καὶ νὰ στρέφεται ἕωσοῦ εὕρῃ τὴν ὀπήν, δι' ἧς κατῆλθε πρὸς τὴν ἑτέραν πλευράν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἀντηρίδα καὶ διέδραμεν αὐτὴν κατὰ μῆκος, ὡς καὶ πρίν. Ὑπάρχει παραπλήσιον παράδειγμα μαρτυροῦν ἀγχίνοιαν φυτοῦ, ἢ τὰ τοιαῦτα τῶν φυτῶν οἱονεὶ ψυχικὰ χαρίσματα καθημερινῶς ἐκδηλοῦνται, μόνον δὲ ἡμεῖς δὲν τὰ παρατηροῦμεν ; Πῶς ἐγνώριζε τὸ δένδρον περὶ τῆς ἐν τῷ τοίχῳ ὀπῆς ; Πῶς ἐγνώριζεν ὅτι ὁ στῦλος ἦτο καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος; Τὸ ὠσφράνθη ; Καὶ ἂν τὸ ὠσφράνθη, πῶς ἠδυνήθη νὰ διευθύνῃ τὴν ῥίζαν ἐπάνω καὶ νὰ εὕρῃ τὸ μέρος μὲ τόσην ἀκρίβειαν ; Ὑπάρχει μὲν ἐξήγησίς τις τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου, ἀλλὰ καὶ αὕτη θαυμαστὴ καὶ ἀπορίαν γεννῶσα, ὅτι δηλ. ῥίζαι παντὸς φυτοῦ αὐξάνουσι πάντοτε συνεχῶς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς τροφῆς των, ἀκριβῶς ὡς ἔκαμε καὶ ὁ εὐκάλυπτος.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΤΙΚΟΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

Ὁ Γκρεβὶλ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ ἄλλοτε προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Γρεβύ, ὑπερβὰς τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος καὶ πολιόθριξ, ἤκουε καὶ αὐτὸς τὰ θαύματα τοῦ περιφήμου μεσάζοντος πνευματιστοῦ Φόστερ, καὶ μίαν ἡμέραν ἀπεφάσισε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν συνεδρίασιν. Ὁ Φόστερ ἔφερεν ἐπιβλητικωτάτην περιβολήν, ὁ δὲ Γκρεβὶλ ἐκάθισε περιμένων ἐν σιωπῇ.

Αἴφνης ὁ μεσάζων εἰς ἔκστασιν βυθισθεὶς εἶπε πρὸς τὸν γέροντα:

— Μία μορφὴ γυναικὸς κύπτει ἐπάνω σας. Τί ὁμοιότης καταπληκτική !

Ὁ Γκρεβὶλ ἀνεστέναξεν.

— Ὑψόνει τὰς χεῖρας διὰ νὰ σᾶς εὐλογήσῃ.

Ὁ Γκρεβὶλ ἀνεστέναξε καὶ πάλιν.

Digitized by Google

— Εἶνε ἡ μητέρα σας.

— Ἀ, τὴν καϋμένην !

— Μειδιᾷ. Λέγει ὅτι εἶνε πολὺ εὐχαριστημένη.

Ὁ Γκρεβὶλ μειδιάσας εἶπεν :

— Ἡ χαρά μου ξεχειλίζει !

— Λέγει ὅτι δὲν θὰ περάσῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ ἐνταμωθῆτε ἐκεῖ ἐπάνω...

Τότε ὁ Γκρεβὶλ ἀπαθῶς παρετήρησεν :

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθέστατον. Ἀπόψε εἰς τὰς πέντε θ' ἀνταμωθῶμεν, διὰ νὰ πάρωμεν τὸ τσάϊ *ἐδῶ κάτω* ὅμως.

Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ ὀξυδερκὴς Φόστερ ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμούς του. Ἡ μήτηρ τοῦ Γκρεβὶλ ἦτο θαλερὰ γραῖα μὲ ὅλον τὸ βάρος τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν της.

ΓΑΜΗΛΙΑ ΕΘΙΜΑ

Εἴς τι χωρίον τῆς Μακεδονίας ὁ νυμφαγωγὸς ὁδηγεῖ τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ συζύγου της μετὰ τῶν παραφέρνων φορτωμένων εἰς ὑποζύγια, καὶ ὅταν αὐτὴ εἰσέλθῃ, κτυπᾷ τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ τοίχου, ὡς δεῖγμα τοῦ τί μέλλει νὰ ὑποφέρῃ, ἐὰν δὲν φέρεται καλῶς.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΗΓΗΝ

Ἡ εἰκὼν αὕτη, παριστῶσα σκηνὴν ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, εἶνε ἔργον τοῦ Καρόλου Βύνεμβεργ ζωγράφου γνωστοῦ καὶ διακεκριμένου γεννηθέντος ἐν Δύσσελδορφ τῷ 1850. Ὁ ζωγράφος οὗτος ἐπιδίδει κυρίως εἰς ἀπεικονίσεις χαριεστάτας καὶ ἁβροτάτας σκηνῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἡ νῦν δημοσιευομένη εἰκὼν μαρτυρεῖ ὅτι μετ' ἴσης δεξιότητος ἐκτελεῖ θέματα ὑψηλοτέρας ἐμπνεύσεως· διότι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ ἀναγνωρίζων ἐν τῷ συνόλῳ τῆς παραστάσεως λιτότητα ὅλως ἀρχαϊκήν, ὁ μὴ ἀναπνέων ἐκ τῆς θέας αὐτῆς ἄρωμα εἰδυλλιακόν, ὁ μὴ ἀναπολῶν διὰ τῆς εἰκονιζομένης λυγηρᾶς ἀγρότιδος αὐτὴν τὴν Ἀμαρυλλίδα τοῦ Θεοκρίτου.

Ο ΣΙΔΗΡΟΔΡ. ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΗΣ

Ὁ κεντρικὸς σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς Βομβάης, ὃν εἰκονίζει ἡ δημοσιευομένη εἰκών, εἶνε ἐκ τῶν μεγίστων σταθμῶν τῆς ὑφηλίου, λόγῳ δ' ἀρχιτεκτονικῆς ἐπιβολῆς ὀλίγους ἔχει ἐφαμίλλους. Ἡ σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τὰ παραπήγματα τῶν ἑλληνικῶν σιδηροδρόμων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ φέρῃ μειδίαμα εἰς τὰ χείλη τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας*. Ἀλλ' οἱ μειδιῶντες ἂς ἀναλογισθῶσι ὅτι κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν κίνησιν οἱ ἰνδικοὶ σιδηρόδρομοι πρὸς τοὺς ἑλληνικοὺς ἔχουσιν ὃν λόγον ἔχει ὁ σταθμὸς τῆς Βομβάης πρὸς τοὺς σταθμοὺς τῶν σιδηροδρόμων Πειραιῶς καὶ Πελοποννήσου καὶ Ἀττικῆς.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐπιθυμοῦντες νὰ μάθωμεν τὴν γνώμην τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* σχετικῶς πρὸς τὰς περὶ γλώσσης ἰδέας τοῦ κ. Βλάχου, εἰσηγητοῦ τοῦ Φιλαδελφείου Ἀγῶνος, ἰδέας, αἵτινες ἤγειραν θύελλαν ἐν τοῖς κύκλοις τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, ἀποτείνομεν πρὸς αὐτοὺς τὰς ἑξῆς ἐρωτήσεις, ἐφ' ὧν παρακαλοῦμεν ὅπως μὴ ὀκνήσωσι ν' ἀπαντήσωσιν. Αἱ ἀπαντήσεις πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* μέχρι τῆς 30 Νβρίου, νὰ εἶνε σαφεῖς, συνοπτικαί, κἄπως αἰτιολογημέναι, νὰ φέρωσι δὲ ὡς ὑπογραφὴν τ' ἀρχικὰ γράμματα τοῦ ἐπιστέλλοντος ἢ ψευδώνυμον διακριτικόν. Ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου θὰ δημοσιευθῇ ἡ περὶ αὐτῶν ἔκθεσις καὶ κρίσις. Αἱ ἐρωτήσεις εἶνε αἱ ἑξῆς :

1) Ποίαν γλῶσσαν προτιμᾶτε εἰς τὴν ποίησιν καὶ ποίαν εἰς τὸν πεζὸν λόγον;

2) Νομίζετε ὅτι οἱ καθαρεύοντες στίχοι, οὓς φέρει ὡς παράδειγμα τελειότητος ὁ κ. Βλάχος, εἶνε ἄξιοι τοιούτου θαυμασμοῦ; Σημειώσατε ποῖοι ἐκ τῆς καθαρευούσης ἢ ἐκ τῆς ὁμιλουμένης ἢ ἐκ τῆς δημώδους κατὰ τὴν γνώμην σας εἶνε ἀληθῶς θαυμάσιοι.

3) Ὅ,τι ἄριστον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ νεοελληνικὴ ποίησις εἰς ποίαν γλῶσσαν εἶνε γεγραμμένον;

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε Δύσπιστε, μὴ δυσπιστεῖτε· τοιαῦτα παραδείγματα ἀληθῶς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ καὶ δὲν εἶνε παραμύθια ὅπως νομίζετε. Εἰς τὴν «Tribune médicale» τῆς 17 καὶ 24 Ἰαν. 1887 ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Sémelaigne παράδειγμα ληθάργου ἐνθυμίζοντος τὸν περίφημον ὕπνον τοῦ Ἐπιμενίδου. Νευροπαθής τις ἡλικίας 46 ἐτῶν ἔπεσεν εἰς λήθαργον διαρκέσαντα ὄχι μόνον ἐπὶ ἑβδομάδα, ὡς ἠκούσατε σεῖς καὶ δὲν ἐπιστεύσατε, ἀλλ' ἐπὶ 7 ὅλους μῆνας. Μετά τινας δὲ μῆνας ἐγρηγόρσεως ἔπεσε καὶ εἰς δεύτερον λήθαργον διαρκέσαντα ὄχι 7, ἀλλὰ 15 μῆνας. Κατόπιν ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλοι λήθαργοι συντομώτεροι, οὕτως ὥστε εἰς διάστημα 8 ἐτῶν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐκοιμήθη 4 ἔτη καὶ 7 μῆνας. Διὰ νὰ διατηρηθῇ ζῶν ἐτρέφετο διὰ ζωμοῦ καὶ γάλακτος ῥιπτομένου εἰς τὸν οἰσοφάγον διὰ σύριγγος. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ληθάργου οἱ σφυγμοὶ αὐτοῦ κατήρχοντο εἰς 48 καὶ ἦσαν ἀσθενέστατοι, ἅμα δ' ἐξύπνα ἀνήρχοντο εἰς 80 καὶ 85. Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶνε καὶ τὸ ἑξῆς — καὶ μὴ δυσπιστεῖτε — ὅτι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ληθαργικῆς καταστάσεως, ὁ ὕπνος τῆς ἡμέρας διέφερεν οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς νυκτός. Ἡ ἀναπνοὴ τὴν ἡμέραν ἦτο τακτική, ἥσυχος, τὴν δὲ νύκτα καθίστατο βαθυτέρα καὶ θορυβωδεστέρα· ἐνίοτε δὲ ὁ ληθαργικὸς καὶ... ἐρρογχάλιζεν.

Κύριε Κ. Μ., εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς σας λέγομεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν τὸ ἀγγλογαλλικὸν λεξικὸν τοῦ A. Spiers ἱκανοποιεῖ πληρέστατα τὰς ἀνάγκας σας. Εἶνε μέτριον τὸν ὄγκον καὶ εὔθηνόν. Ἡ ἐπιγραφή του ἔχει ὡς ἑξῆς: Nouveau dictionnaire général Anglais-Français par A. Spiers. Paris, Librairie Européenne. Ἡ ἔκδοσις ἣν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν εἶνε τοῦ 1884· ἴσως ὑπάρχει καὶ νεωτέρα. Ὡς πρὸς τὸ ἐν Λονδίνῳ ἑλληνοαγγλιστὶ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν ἀγνοοῦμεν οὐ μόνον τὸν τίτλον του ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ὕπαρξίν του. Πιθανώτατα ἀπατᾶσθε.

Νεαρὲ Κυνηγέ, ὄχι! Τὸ καλήτερον ὅλων διὰ ν' ἀλείφῃς τὰ ὅπλα σου εἶνε μῖγμα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς δόσεως μυελοῦ ἐξ ὀστῶν προβάτου καὶ δύο δόσεων ἐλαίου ἀμυγδάλων. Διὰ νὰ καθαρίσῃς τὸν μυελόν, τὸν ἀναλύῃς εἰς τὴν φωτιὰν καὶ τὸν περνᾷς διὰ λεπτοῦ πανίου, τὸν ἀναμιγνύεις δὲ μὲ τὸ ἔλαιον πρὶν παγώσῃ καὶ ἀποτελεῖται οὕτω εἶδος πομμάδας. Ἂν πάλιν προτιμᾷς ἔλαιον καθαρόν, ἐξ ἐκείνου τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται οἱ ὡρολογοποιοί, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κατασκευάσῃς ὁ ἴδιος. Βάλε κοινὸν ἔλαιον ἐντὸς φιάλης, ῥίψε ἐντὸς μίαν σφαῖραν μολύβδου ἢ ὀλίγα σκάγια καὶ μετ' ὀλίγον τὸ ἔλαιον εἶνε ἕτοιμον διὰ τὸν σκοπόν σου. Διὰ δὲ τὰς ἐπὶ τῆς κάννης κηλῖδας σκωρίας ὄχι σμυριδόπαστον χάρτην καταστρέφοντα τὸν σίδηρον. Τρίψε τὸ σκωριασμένον μέρος διὰ πανίου ἢ δέρματος λαδωμένου, ἕως οὗ ἐξαλειφθῇ ἡ κηλίς.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ὁ Ἰούλιος Σίμων ἐξέδωκε νέον βιβλίον ἐνδιαφέρον ἰδίως τὸν γυναικεῖον κόσμον καὶ γεγραμμένον μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ χάριτος. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπιγράφεται: «Ἡ γυνὴ τοῦ Κ' αἰῶνος».

Ἐπιστημονικά

Ὁ διάσημος τῆς Βιέννης χειρουργὸς Μπίλλροτ κατά τινα παράδοσίν του ἐπ' ἐσχάτων ἐπέδειξεν εἰς τοὺς φοιτητὰς τῆς ἰατρικῆς συλλογὴν σφαιρῶν, αἵτινες ἐξήχθησαν ἐκ τραυματιῶν κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1866 καὶ 1870 καὶ ὡμίλησε σχετικῶς πρὸς τὰς διὰ τῶν ὀπισθογεμῶν ὅπλων πληγάς. Αἱ πληγαὶ αὗται καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν ἔτι τὰ ὅπλα δὲν εἶχον φθάση εἰς τὴν σημερινὴν τελειτητα, δι' ἧς ἐδιπλασιάσθη ἡ δύναμις αὐτῶν, ἐπέφερον τραύματα δεινὰ καὶ δυσίατα. Ὁ διάσημος ἐπιστήμων περαίνων τὸν λόγον ἐξέφρασε τὴν χαράν του, ὅτι δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς ἀκροατάς του ἀπτὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν νέων ἐπαναληπτικῶν ὅπλων, ἅτινα ἐκ τῶν προτέρων εἰκάζει φοβερά. Ἐξέφρασε δὲ τὴν ἀπορίαν του, ὅτι τὰ κράτη πάντα φροντίζουσι μόνον πῶς νὰ ὁπλίζωσι τοὺς στρατοὺς των δι' ἰσχυροτέρων ὅπλων, χωρὶς νὰ φροντίζωσι συγχρόνως καὶ περὶ τελειοποιήσεως τῶν νοσοκομείων των καὶ ὅλης τῆς ἰατρικῆς τοῦ στρατοῦ ὑπηρεσίας, ἐνῷ τὸ ἓν ἔπρεπε νὰ συνεπάγῃ καὶ τὸ ἕτερον. Οὕτως ἐν καιρῷ πολέμου ἐνδεχομένου, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια ἀναγκαίως δὲν θὰ εἶνε μακρά, τὰ δὲ δεινὰ θὰ ἐπέλθωσι σχεδὸν ἀκαριαῖα, ἡ ἐπιστήμη δὲν θὰ ἐπαρκῇ ὅπως παρέχῃ τὴν ἀρωγὴν εἰς τοὺς δεομένους ταύτης καὶ τὰ θύματα θὰ εἶνε περισσότερα ἕνεκεν τῆς μονομεροῦς μερίμνης τῶν ἁπανταχοῦ κυβερνητῶν, οἵτινες κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀείποτε ἀνθρωπίνην λογικὴν φροντίζουσι πῶς νὰ βλάψωσι καὶ ὄχι πῶς νὰ μὴ βλαφθῶσιν.

— Εἰς τὸν διαπρεπῆ ἐν Παρισίοις νευρολόγον Σαρκὼ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπένειμε τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν

Καλλιτεχνικά

Ἡ ἐπὶ τετράμηνον διαρκέσασα φετινὴ Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις τοῦ Μονάχου ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἐκ τῶν εἰσιτηρίων ἔμεινε κέρδος 96 χιλ. μαρκῶν, ἐκ δὲ τῆς πωλήσεως ἔργων εἰσεπράχθησαν 600 χιλ. ἤτοι 210 περισσότερον τῶν περυσινῶν.

— Τὴν 2 Νοεμβρίου (ν.) ἑώρτασεν ἐν Βερολίνῳ τὴν 70 ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του ὁ ἐπιφανὴς ἐν ταῖς φυσικαῖς ἐπιστήμαις Χελμχόλτζ. Ὁ διάσημος ἐπιστήμων ἔτυχεν ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ παντοδαπῶν τιμῶν καὶ ἐπαρασημοφορήθη ἐνδεικτικῶς δι' ἀνωτάτου παρασήμου ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου.

Θεατρικά

Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας προτίθεται νὰ οἰκοδομήσῃ μικρὸν χειμερινὸν θέατρον ἐν Γαστουρίῳ, τῇ κερκυραϊκῇ αὐτῆς ἐπαύλει· ἀνέθεσε δὲ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ σχεδίου εἰς ἐπιφανῆ Βιενναῖον ἀρχιτέκτονα.

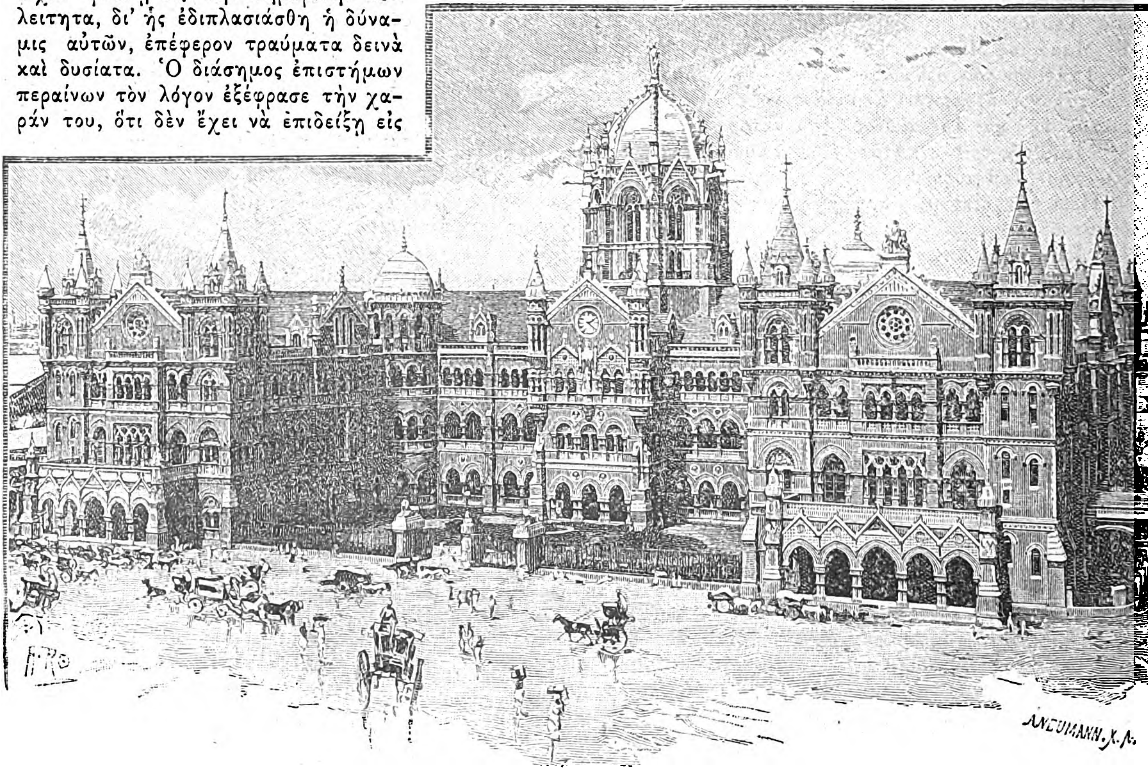

Ο ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΗΣ

Συγκοινωνία

Ἡ Ἠλεκτρικὴ Ἑταιρία τοῦ Βερολίνου ἐζήτησε παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν, ὅπως κατασκευάσῃ τρεῖς ὑπογείους γραμμὰς ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου διατεμνούσας τὴν γερμανικὴν μεγαλόπολιν. Αἱ ὑπόγειοι στοαὶ θὰ εἶνε σιδηρότευκτοι καὶ θὰ διέρχωνται δέκα μέτρα ὑπὸ τὸ ἔδαφος, θὰ ἔχωσι δὲ ὕψος τριῶν μέτρων.

Παντοῖα

Ὁ πρῶτος λαχνὸς τοῦ λαχείου τῆς πρό τινος λήξάσης Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως τοῦ Βερολίνου ἠνώνησε ζεῦγος μελλονύμφων. Ἀπετελεῖτο δι' ἐκ ποσοῦ οὐχὶ εὐκαταφρονήτου, 50,000 μαρκῶν εἰς εἰκόνας. Ταύτας ὅμως ἐξεποίησαν ἀντὶ 40,000 μαρκῶν μετρητῶν, τὰς ὁποίας θὰ χρησιμοποιήσωσι βεβαίως διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ σπιτικοῦ των.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

φύσεις πατριαρχικαί, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ πατριάρχ. Γεωργίου Β΄ τοῦ Ξιφιλίνου τῷ 1192 ἔτει. Συνεκδίδονται δ' ἐν τέλει τούτων «Ἐπιστολή, ὅπου ἔστειλεν ὁ Τοῦρκος ὁ Σουλτὰν Μεεμέτης εἰς τον βασιλέα τὸν Νέμτζα τὸν Λεοπόλδον φανερώνοντας τὴν μάχην εἰς τοὺς 1669», καὶ «Ἀπόκρισις τουτου εἰς τὸν βασιλέα τῶν Τουρκῶν».

2) Περὶ τῆς ἐν Καλαβρύτοις ἱστορικῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας ὑπὸ Γ. Παπανδρέου. Ἐν ταύτῃ κυρίως ὁ γράψας ἐρευνᾷ τὰ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821 γενόμενα ἐν τῇ Μονῇ.

3) Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου μῦθοι, ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου Κεραμέως.

4) Περὶ συνοικισμοῦ τῶν Ἰωαννίνων μετὰ τὴν φραγκικὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τοῦ αὐτοῦ.

5) Πατριαρχ. ἔγγραφον περὶ τῆς Μονῆς τῶν Ἰωαννίνων. Τοῦ αὐτοῦ.

6) Μακάριος Μακρῆς. Τοῦ αὐτοῦ.

7) Τακτικὸν τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλ. τῆς Ἀνατολῆς καὶ κατάλογος ἀρχιερέων ἀκμασάντων ἐν αὐταῖς μεταξὺ τοῦ 12΄ καὶ 14΄ αἰῶνος. Τοῦ αὐτοῦ.

8) Περὶ τῆς τρίτης πατριαρχίας Συμεὼν τοῦ Τραπεζουντίου. Τοῦ αὐτοῦ.

9) Περὶ τοῦ οἰκουμ. πατριάρχου Θεολήπτου Α΄. Τοῦ αὐτοῦ.

10) Σημειώσεις περὶ τοῦ πατριάρχ. Ἀλεξανδρείας Νικηφόρου. Τοῦ αὐτοῦ.

11) Αὐτοβιογραφικαὶ σημειώσεις τοῦ πατριάρχ. Ἀλεξανδρείας Σαμουὴλ Καπασούλη. Τοῦ αὐτοῦ.

12) Νεκταρίου Ἱεροσολύμων ἐγκώμιον εἰς Γεώργιον τον Κορέσσιον. Τοῦ αὐτοῦ.

13) Σημειώσεις περὶ τοῦ ἱεροσολυμιτικοῦ κώδικος τοῦ Χρονικοῦ Παχυμέρη. Τοῦ αὐτοῦ.

13) Πόθεν ληπτέον τὸ ὑλικὸν τῆς Βυζαντ. φιλολογίας ὑπὸ Ἀ. Κιρπιτσνικώφ.

14) Τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα τῶν Χίων Καρδαμυλιτῶν, ὑπὸ Α. Κ. Χούμη.

15) Περὶ Βουθρωτοῦ, ὑπὸ Ἰωάννου Ρωμανοῦ.

16) Ὁ πατριαρχικὸς θρόνος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ Σαμουὴλ τοῦ Καπασούλη μέχρι τοῦ Ματθαίου, κατ' ἀνέκδοτα ἔγγραφα. Ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου.

17) Ἰωάννης Σακκελίων.

Διὰ τοῦ ὅσον οὔπω δέ, ὡς μανθάνομεν, ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ἐκδιδομένου 12ου τεύχους συμπληροῦνται οἱ τρεῖς τόμοι τοῦ Δελτίου, ὅπερ διὰ τὴν περιεχομένην ἱστορικὴν ὕλην, γεωγραφικήν, λαογραφικὴν καὶ γλωσσολογικήν, κατέστη ἓν τῶν ἐπιστημονικωτέρων παρ' ἡμῖν δημοσιευμάτων, ἐκτιμώμενον λίαν ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ.] **Α.**

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Κ. Ι. Σῦρον. Εὐχαριστοῦμεν. Βλέπετε ὅτι εἴχομεν ἡμεῖς δίκαιον;

Ἀγνώστῳ, Ἐνταῦθα. Τὰ «Δάκρυα τῆς Ε δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ κρίνωμεν ἢ ὡς ἁπλοῦν γύμνασμα· ὡς τοιοῦτο ἔχει πολλὰ προσόντα καὶ χάριν ἐκφράσεως καὶ δύναμίν τινα περιγραφῆς καὶ γλαφυρότητα γλώσσης. Ἀλλὰ ὡς σύνολον εἶνε χαλαρὸν καὶ ἀσύμμετρον, προδίδον πρωτοπειρίαν. Δύνασθε νὰ γράψετε ἔργα ἄξια δημοσιεύσεως βραδύτερον, διότι ὑποθέτομεν ὅτι εἶσθε πολὺ νέος ἢ μᾶλλον «πολὺ νέα». Πρὸς τοῦτο πρὸ παντὸς ἀφήσατε τὰ ἔχοντα τοιαύτην ἐπιβολὴν θέματα καὶ κατέλθετε εἰς χαμηλότερα στρώματα. Ἀφήσατε τὰς ἀεροπορίας καὶ πατήσατε ἔδαφος στερεώτερον. Ἄς λείπῃ ὁ Παράδεισος— ἐμπρός σας ἁπλοῦται ἡ Γῆ. Ἔπειτα τὸ ῥητορικὸν καὶ διθυραμβώδες περιορίσατέ το· εἶνε κατήφορος ὀλισθηρὸς καὶ ἐπικίνδυνος. Μὴ σᾶς μεθύῃ ἡ τυμπανοκρουσία λέξεων κενῶν. Καὶ ἓν ἀκόμη: ἔχετε τὴν βεβαιότητα ὅτι εἶνε ἰδικόν σας τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον πραγματεύεσθε; Νομίζομεν ὅτι κάπου εἴδαμεν παρεμφερές τι γαλλιστὶ ἔμμετρον ἢ πεζόν. Καὶ τελευταία συμβουλά: μὴ δίδετε τὰ χειρόγραφά σας νὰ σᾶς τὰ διορθώνουν μερικοὶ μεγαλήτεροί σας, οἱ ὁποῖοι καταστρέφουν τὰς ἀφελεῖς ἐκφράσεις σας καὶ τὰς ἀντικαθιστοῦν μὲ σχολαστικότητας.

Ἀνωνύμῳ. Πολὺ καλὴ ἡ συμβουλή· εὐχαριστοῦμεν. Τοιαῦτα καὶ συχνότερον στελλόμενα εἶνε λίαν εὐπρόσδεκτα.

κ. Χρ. Σ. Δεμιρλί. Ἐλήφθησαν Ἠγορ. λαχ. ἀρχαιοτ. ἀρ. 8737. Ἡμερ. θὰ σταλῇ ἅμα ἐκδοθῇ.

κ. Λ. Κ. Μ. Τραπεζοῦντα. Ἡ διεύθυνσις εἶνε πάντοτε εἰς τὸ ὄνομά σας.

κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα ἐστάλησαν. Πρὸς τὸ παρὸν δὲν ὑπάρχει ζήτησις παλαιῶν φύλλων. Ἐν τούτοις στείλετε σημείωσιν αὐτῶν.

κ. Σ. Γ. Βιέλιτζ. Διωρθώθησαν ὅλα. Ἡ διεκπεραίωσις εἶνε τόσον πολύπλοκος, ὥστε συμβαίνουν ἐνίοτε λάθη. Πρέπει νὰ κρίνετε ἐπιεικῶς.

κ. Ε. Ι. Μ. Καΐρον. Ἀρ. 40 ἐστάλη πάλιν.

κ. Λ. Κ. Πάτρας. Τόμοι 18 ἐστάλησαν ταχυδρ. πρὸ ἡμερῶν, ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως. Μένουν εἰς διάθεσίν σας δρ. 10.

κ. Κ. Ν. Σ. Gara Dalga. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Στέλλεται ἐντὸς φύλλου ἀπόδ. 4640.

κ. Ι. Ξ. Σουλινᾶν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Στέλλεται ἀπόδ. 4639 καὶ 5 λαχεῖα ἀριθ. 8738, 22771, 22776, 43224, 43231 ἐπὶ συστάσει. Ἡμερ. Ῥωμ. καὶ Ἑστ. δὲν θὰ ἐκδοθοῦν φέτος.

κ. Π. Τ. Ληξούριον. Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ γραφείῳ τὸ χειρόγρ. θὰ τὸ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν κ. Ν. Γ. Π. ἂν τὸ ἔχῃ ἐκεῖνος.

κ. Ἀντ. Κουλίν. Στείλατε διεύθυνσίν σας ἵνα λάβετε ἀγορασθέντα δύο λαχεῖα ἀρ. 7,589 καὶ 43,978 διότι ἐχάθη αὕτη.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

7 Νοεμβρίου 1891

	Ἀγορά		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	470	—	475	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	510	—	515	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	509	—	514	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	408	—	415	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	380	—	385	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	562	50	563	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3740	—	3750	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	189	—	190	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	72	—	72	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	159	50	160	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	418	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	200	50	201	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	146	—	147	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	90	—	95	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	97	—	97	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	348	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	—	—	—	—
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετρητοῖς	26	38	26	39
Λίρα ὀθωμανική	30	05	30	10
Λίρα ἀγγλική	33	—	33	05
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	33	25	33	27
Τρίμηνον Γαλλίας	131	50	131	75
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	50	33	55
Ὄψεως Γαλλίας	132	50	133	—

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(30 Ὀκτωβρίου — 5 Νοεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι**						
	30	31	1	2	3	4	5
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	752,1	757,8	756,5	753,5	753,7	755,5	755,2
Μέση θερμοκρασία	12,6	12,9	12,7	15,9	16,6	17,1	16,9
Μεγίστη θερμοκρασία	16,1	16,9	17,4	18,8	19,5	20,5	20,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	9,0	8,9	8,1	13,0	13,7	13,7	13,3
Σχετικὴ ὑγρασία	78	74	83	88	79	88	87
Ἀπόλυτος ὑγρασία	8,95	8,23	10,15	8,73	11,77	11,39	13,0
Βροχή	0,2	—	—	—	—	—	—
Χιών	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	5	6	7	4	1	5	9
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	ΒΑ.4	ΒΑ.3	ΝΑ.1	ΝΑ.1	ΝΑ.1	ΝΑ.0	ΝΑ.0
Θάλασσα	1	0	0	0	0	0	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	30	31	1	2	3	4	5
Κέρκυρα	14,0	13,0	14,5	16,0	16,5	17,5	15,0
Βῶλος	11,5	11,5	12,0	13,0	13,0	14,0	—
Πάτραι	14,5	15,0	14,5	17,5	18,0	18,0	18,5
Τρίπολις	13,5	8,0	13,5	10,5	10,5	11,5	14,0
Κωνσταντινούπολις	13,5	10,0	14,0	11,0	—	—	—
Ὀδησσός	3,5	—	9,0	3,3	—	—	—
Βατοῦμ	7,7	—	6,1	6,9	8,7	—	—
Παρίσιοι	11,5	6,8	9,7	7,8	9,5	9,4	—
Ῥώμη	11,5	16,0	11,5	16,0	18,0	17,0	15,5
Νεάπολις	—	—	16,0	16,5	—	—	15,5
Βρινδήσιον	12,5	—	—	18,0	20,5	19,0	18,5
Καλιάρη	10,5	16,0	13,0	14,0	17,5	—	—
Πάνορμον	12,5	12,5	—	—	16,5	16,0	—
Μελίτη	16,5	18,5	14,0	18,5	19,5	18,5	20,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην-δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

B

493

ΑΡΙΘ. 46 ΤΟΜΟΣ Β'.

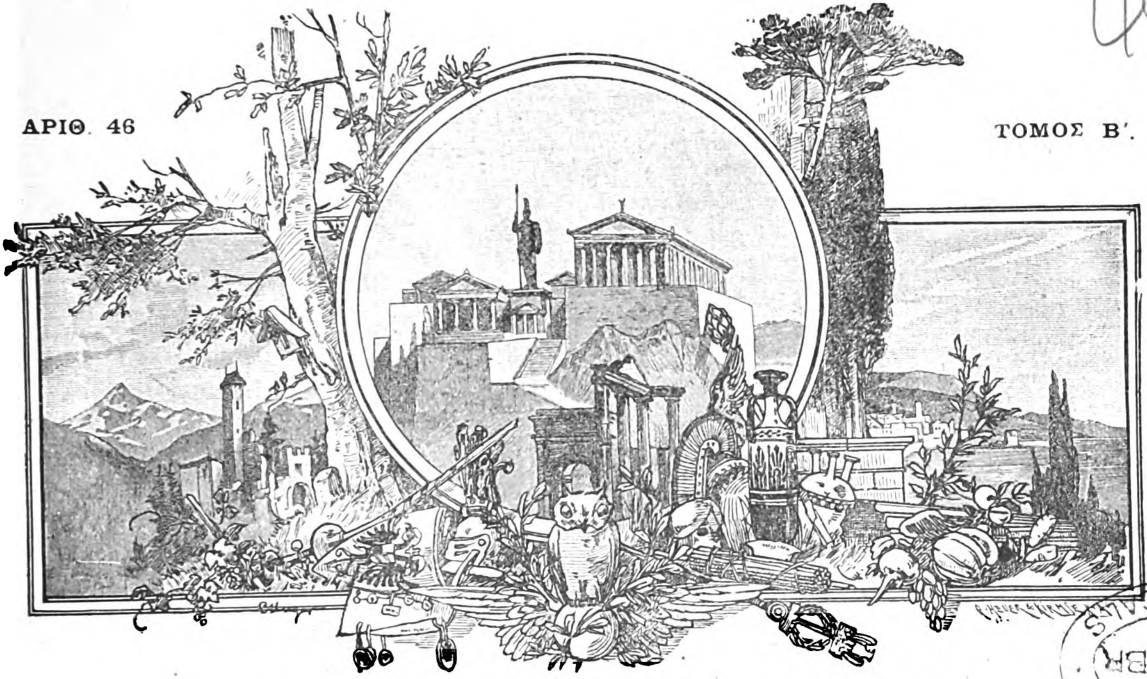

BODL. LIBR. FOREIGN PERIODICALS

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαί...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ...... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ, ὑπὸ *Κ. Παλαμᾶ.*
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ.*
Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ, **μικρὰ ἐπανόρθωσις,** ὑπὸ *Α. Μάτεσι*
ΟΘΩΝ ΡΕΙΜΑΝ. ὑπὸ *Σ. Κ. Σακελλαροπούλου.*
ΣΟΝΕΤΤΑ, ποιήματα.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Φιλαδελφία ἵππου, Διδασκαλικὴ ὀξύνοια.**
ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.
ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Μουσικά.**
ΠΑΙΓΝΙΑ ; **Ὁ μαγικὸς δείκτης.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Φιλοπονία καὶ ἀργία. — Ὁ μαγικὸς δείκτης (παίγνιον).

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ
ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ
Τιμῶνται δραχ. 1.50
Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,
Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 14 Νοεμβρίου

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἀφίκετο διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Πατρῶν ὁ Βασιλεύς, ἡ Βασίλισσα καὶ ὁ βασιλόπαις Χριστόφορος. Πρὸς συνάντησιν αὐτῶν εἶχον μεταβῆ μέχρι Κορίνθου ὁ Διάδοχος καὶ οἱ λοιποὶ βασιλόπαιδες.

— Ἐπεδόθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν κοινὴ διακοίνωσις ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλλίας, Ἰταλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Τουρκίας, δι' ἧς ζητεῖται ἡ ὑπ' αὐτῆς πληρωμὴ τῶν καθυστερουμένων ἡμερομισθίων τῶν ἐργατῶν ὑπὸ τῆς χρεωκοπησάσης βελγικῆς ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν. Η κυβέρνησις ἀπήντησεν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τοῦτο ὑποχρέωσιν.

— Εἰς τὸν κ. Τρικούπην ἐπανελθόντα ἐξ Εὐρώπης τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐγένετο ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐνταῦθα πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ ὑπὸ τῶν πολυπληθῶν φίλων του. Ὁ κ. Τρικούπης προσεφώνησεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας του.

— Ὁ ἀρτισύστατος «Ὅμιλος ποδηλατῶν» προκηρύττει πανελλήνιον ποδηλατικὸν ἀγῶνα. Ὁ ἀγὼν οὗτος θὰ γείνῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου 1892, ὅσοι δὲ θὰ λάβωσι μέρος — μόνον Ἕλληνες ποδηλάται — δέον νὰ δηλώσωσι τοῦτο τῷ προεδρείῳ τοῦ Ὁμίλου μέχρι τῆς 10 Φεβρουαρίου. Ὁ ἀγὼν γενήσεται διὰ ποδηλάτων διτρόχων (Bicyclettes). Οἱ ἀγωνισθησόμενοι θὰ διατρέξωσι διάστημα 150 χιλιομ. συνεχῶς ἄνευ σταθμοῦ καὶ καταβάσεων. Τὰ τρίτροχα (Tricycles) ἀποκλείονται. Βραβεῖα ἔσονται μετάλλια τιμητικὰ καὶ χρήματα. Βραδύτερον θὰ ὁρισθῇ ἡ ἡμέρα τοῦ ἀγῶνος.

— Βουλευταί τινες ἐκ τῶν τέως ὁμοφρόνων τῆς Κυβερνήσεως, συνελθόντες ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Σωτηροπούλου, ἀπεφάσισαν τὴν ἵδρυσιν τρίτου κόμματος, ἔχοντος ἴδιον πρόγραμμα καὶ στάσιν ἀνεξάρτητον ἐν τῇ Βουλῇ. Μεταξὺ τῶν συνελθόντων ἦτο καὶ ὁ κ. Δ. Ῥάλλης. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ νέου κόμματος δὲν ὡρίσθη εἰσέτι.

— Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Σεπτέμβριον εἰσεπράχθησαν ἐν τοῖς τελωνείοις τοῦ Κράτους 4,879,193 δραχ. ἐνῷ αἱ εἰσπράξεις τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατὰ τὸ ἔτος 1890 ἀνῆλθον εἰς 4,537,359. Ἀπὸ 1 δὲ Ἰανουαρίου μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1891 εἰσεπράχθησαν δραχμαὶ 26,496,863, ἐνῷ κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τοῦ ἔτους 1890 εἰσεπράχθησαν δραχ. 22,331,302.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Κ. Φ. Σκόκου : **Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον** χρονογραφικόν, φιλολογικὸν καὶ γελοιογραφικὸν τοῦ ἔτους 1892. Ἔτος Ζ' τῇ συνεργασίᾳ τῶν καθ' ἡμᾶς λογογράφων Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Α. Κωνσταντινίδου 1891. 12ον σ. 480. [Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἡμερολογίου τούτου, ὅπερ ἐπέχει τόπον ἐτησίου περιοδικοῦ, εἶνε καὶ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος ποικιλώτατον καὶ πλουσιώτατον, καλλιτεχνικωτάτη δὲ ἡ ὅλη σύνθεσις αὐτοῦ καὶ αἱ εἰκόνες τελείως ἐξειργασμέναι ἐν εὐρωπαϊκοῖς ἐργαστηρίοις].

Λεξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν. Ἐξεδόθη τὸ 59 φυλλ. περιέχον ἄρθρα «Βιογραφία» — «Βλαχοκερασιὰ» καὶ πίνακα ὁλοσέλιδον «Βαφικὰ φυτά».

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν. Γ Κ]πολιν. Ἐλήφθησαν λ. 8. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.
κ. Γ. Ἀντ. Κ]πολιν. Λαχ. ἐστάλησαν· εἶχε χαθῇ ἡ διεύθυνσίς σας.
κ. Τριαντ. Τραπεζοῦντα Πέμψατε φωτογρ. καὶ σχετ. σημειώσεις.
κ. Ι. Θ. Τ. Κορώνην. Ἐστάλη σειρά· ἐσημειώθη νέα διεύθ.
κ. Πετ. Ῥέθυμνον. Ἐστάλησαν 1—15 καὶ Ἄϊνε.
κ. Π. Στ. Κέρκυραν. Ἐστάλη ἀπόδ. καὶ βιβλ. Ψυχ.
κ. Γ. Σ. Ξυλόκαστρον. Ἐστάλη ἀπόδ. καὶ κατάλ. βιβλ.
κ. Ι. Β. Σῦρον. Ἐστάλησαν φύλλα Συλλ. Ἐμπ. καὶ ἀπόδ. 4522 καὶ 4795.
κ. Α. Στ. Βουκουρέστιον. Ἀποστέλλονται ζητηθέντα. Εἰκόνας ἔχομεν ἀρκετὰς ἤδη· εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικὴν προθυμίαν.
κ. Δ. Β. Βραΐλαν. Ἀπηντήσαμεν ἤδη.
Ἀγραμμάτῳ Κέρκυραν. Τί κρῖμα ! σᾶς ἐπρόλαβε ἄλλος καὶ τοῦ τὸ εἶπε.
κ. Λ. Β. Δαρμστάτ. Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας, διότι δὲν μᾶς λησμονεῖτε.
κ. Μ. Μ. Ἀσσούαν. Στέλλονται λαχ. ἀρχ. 43973, 33146. 7590.
κ. Κ. Ρ. Πόρτ Σαΐδ. Ἐλήφθησαν· στέλλονται ἀποδείξεις.
κ. Γ. Μ. Κωστάντζαν. Ἐλήφθησαν 300 δρ. ἐνεγράφητε. Ταχυδρ. καθ' ἕκαστα.
κ. Σ. Σμ. Ἄρταν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.
κ. Σ. Ζ. Χανιά. Ὁ ἀρ. 1207 ἐξῆλθε 22ος.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ
Κ. Δ. ΚΡΥΣΤΑΛΗ
ΑΓΡΟΤΙΚΑ
Ἐπαινεθέντα εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1890
Τιμᾶται δρ. 2

Digitized by Google

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ

«Ὁ θαυμασμός, ὃν ἐξήγειραν ἐν Εὐρώπῃ τὰ ᾄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, λέγει ὁ κ. Γεώργιος Καλοσγοῦρος(*), καὶ ἰδίως τὰ κλέφτικα, παραστήσας εἰς τὸ ἀναγεννώμενον Ἑλληνικὸν πνεῦμα τὴν ἀξίαν ἐκείνου τοῦ τύπου, ἔσωσε τὴν ποίησιν. Εὐτυχῶς ἀνεφάνησαν ἐγκαίρως παρ' ἡμῖν πνεύματα, ἅτινα καὶ τὴν ἀξίαν ταύτην εἶχον ἤδη κατανοήσῃ καὶ ἐκ τῆς ἐνθαρρύνσεως συνησθάνθησαν νέας δυνάμεις, καὶ οὕτως ἡ ποίησις κατωρθώθη νὰ ἀνιδρυθῇ ἐπὶ ἀληθεστέρας βάσεως, ὥστε, καίτοι μέχρι τῆς χθὲς πολεμηθεῖσα δεινῶς, νὰ παρέχῃ ἤδη ἐλπίδας βεβαίας προόδου. Ἴσως ἄνευ τοῦ Φωριὲλ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἐξῆραν ἐγκαίρως τὴν δημοτικὴν ἡμῶν ποίησιν καὶ τὸν τύπον της, δὲν θὰ εἴχομεν τὸν Σολωμόν, ἄνευ δὲ τούτου δὲν θὰ εἴχαμεν ἴσως τὸν Ζαλοκώσταν, τὸν Μαρκορᾶν καὶ τοσούτους ἄλλους διασώζοντας καὶ ἀναπτύσσοντας ἐκεῖνον τὸν τύπον ἐν μέσῳ τοῦ κλύδωνος τῆς γενικῆς ἀναρχίας.» Τῶν λόγων τούτων τὴν ἀλήθειαν μόνον μωρόσοφός τις δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην. Οἱ ἀληθῶς νοοῦντες καὶ αἰσθανόμενοι, οἱ ἐλεύθεροι προλήψεων, οἱ καλαισθητικῶς ἀντιλαμβανόμενοι τῆς Τέχνης καὶ ἐκπροσωποῦντες τὸ ἐκλεκτότερον καὶ πνευματικώτερον μέρος τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς κοινωνίας, ὁσοιδήποτε καὶ ἂν εἶνε οὗτοι, ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῶν λογιωτατικῶν προλήψεων ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ ποίησις ἐσώθη ἐντὸς τῆς κιβωτοῦ τῆς δημώδους γλώσσης, καὶ πιστεύουσιν ὅτι μέσ' ἀπὸ «τ' ἅγιο Βῆμα τῆς ψυχῆς» τοῦ Σολωμοῦ ἀνέλαμψεν ἡ ἰδέα, ἡ ὁποία μέχρι τοῦ ἀπωτάτου μέλλοντος ἴσως θὰ ἐμπνέῃ καὶ θὰ στηρίζῃ τοὺς ποιητὰς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Οἱ πρῶτοι μουσόπνευστοι ἄνδρες, οἱ φωτισθέντες ἀπὸ τὴν ἰδέαν ταύτην, ὁμοῦ μὲ τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος ἀνεγέννησαν καὶ τὴν ποίησιν αὐτῆς. Ὁ Τερτσέτης, ὁ Ἰούλιος Τυπάλδος, ὁ Λασκαρᾶτος, ὁ Μαρκορᾶς, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Πολυλᾶς δύνανται νὰ κριθοῦν ὡς μαθηταὶ τῶν μεγαλοστόμων καὶ ἀνωνύμων ἀοιδῶν τῶν βουνῶν μας καὶ τὰ ἔργα των ὡς παρατάσεις, ἀσθενέστεραι ἢ ἰσχυρότεραι, τῆς ὑψηλῆς ποιήσεως τοῦ Σολωμοῦ. Ἡ Φύσις, ἥτις δεν πνευματοποιεῖται παρὰ διὰ τῆς μαγικῆς ῥάβδου τῆς Τέχνης, ἡ Τέχνη, ἡ ὁποία δεν ἀναπνέει παρὰ «εἰς ταῖς ἀγκάλαις τῆς φύσεως», ἡ δημώδης ποίησις καὶ ἡ ποίησις τοῦ «Κρητικοῦ», τοῦ «Λάμπρου», τοῦ «Πόρφυρα», εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὰ ζωοποιὰ στοιχεῖα εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, ἀλλ' ἔργα ὄχι δουλικῶς ἀπομιμούμενα, ἀλλὰ πνευματικῶς συγγενεύοντα πρὸς τὰ πρότυπα καὶ πηγάζοντα ἐκ βαθυτέρας τινὸς διανοητικῆς σχέσεως τῶν μαθητῶν πρὸς τοὺς διδασκάλους, ἐξ ὧν καθίσταται ἀναγκαία καὶ φυσικὴ ἡ τοιαύτη ὁμοιότης τῶν ἔργων ἐκείνων.

Ἀλλ' ἐκ τῶν ποιητῶν τούτων οἱ δύο τελευταῖον μνημονευθέντες, ὁ Βαλαωρίτης δηλονότι καὶ ὁ Πολυλᾶς, διακρίνονται μᾶλλον τῶν ἄλλων δι' ἰδιαιτέρου χαρακτῆρος· τοῦ χαρακτῆρος δὲ τούτου ἡ ἀντίθεσις καθίσταται ἀποτομωτέρα, ὅταν θελήσωμεν νὰ συγκρίνωμεν αὐτούς. Καὶ οἱ δύο, μᾶλλον ἐλεύθεροι καὶ περισσότερον ὀργῶντες πρὸς κίνησιν, ἐφάνησαν ὡς ἀποσχισθέντες τῆς Ἐκκλησίας τῶν πατέρων των, καὶ ἐπεξέτειναν τὰ ὅρια τοῦ κύκλου, τὸν ὁποῖον πρῶτος διεχάραξεν ὁ Σολωμός· ἀλλὰ τὰ ἐπεξέτειναν ἕκαστος κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν. Ὁ μέν, ὑπὸ τοῦ ἐπικοῦ δαιμονίου κεντριζόμενος, ἐπεξέτεινε ταῦτα πρὸς τὴν φύσιν καὶ ὅλος ἐβυθίσθη εἰς τὴν ἐποπτείαν τοῦ παρελθόντος· ὁ δέ, ποδηγετούμενος ὑπὸ τοῦ κριτικοῦ νοῦ, εἰς τὸ μέλλον κυρίως ἀπέβλεψεν ἐργαζόμενος, καὶ μᾶλλον τῆς τέχνης τὸ βαθὺ νόημα σκοπὸν τῆς ἐργασίας του ἔστησε. Δημοτικώτερον τὸ ἔργον τοῦ Βαλαωρίτου, ἀριστοκρατικώτερον τὸ τοῦ Πολυλᾶ· ἀμφότερα προελθόντα ἐκ τῆς αὐτῆς μητρός, καθόσον ἠνδροῦντο, ἐξεδήλουν διαφορετικὰς τάσεις, μέχρις οὗ ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἀντίθεσις προσέλαβε διαστάσεις Βιβλικάς, ἀναπολοῦσας τὴν ἐν τῇ Γραφῇ λ. χ. ἀπαντωμένην μεταξὺ ἀδελφῶν, ὡς ὁ Ἡσαῦ καὶ ὁ Ἰακώβ. Εἰς τοὺς ἐρωτῶντας τίς ἐκ τῶν δύο τούτων ἀποστόλων τῆς Τέχνης ὀρθοτομεῖ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, δὲν θὰ ἐδυσκολευόμην νὰ ἀπαντήσω ὅτι ἀμφότεροι παρίστανται ἐνώπιόν μου ὡς κήρυκες τῆς καλλιτεχνικῆς ἀληθείας, καθόσον ἀμφότεροι μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον δυνάμεως ἐξέφρα-

---

(*) Κριτικαὶ παρατηρήσεις Γεωργίου Καλοσγούρου περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ «Ἀμλέτου», Ι. Πολυλᾶ, Ἐν Ἀθήναις 1891.

Digitized by Google

σαν τὸ ἀντίθετον ἰδανικόν, τὸ ὁποῖον ἑκάτερος περιέκλεισεν ἐν τῇ ἀντιθέτου φύσεως, ἀλλ' ἐξαιρετικῆς διαπλάσεως διανοίᾳ του. Ἀλλὰ καὶ θὰ ἐτύφλωττα πρὸς οὐσιώδη, ἂν παρέλειπα συγχρόνως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ Πολυλᾶς ἀποτελεῖ ξεχωριστὸν ὅλως καὶ ἀξιοθαύμαστον φαινόμενον ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος· ἀμφιβάλλω δὲ ἂν καὶ ξένων ἐθνῶν αἱ φιλολογίαι δύνανται νὰ ἐπιδείξουν μεταφραστὴν ἀριστουργημάτων, οὗτινος ἡ μεταφραστικὴ ἐργασία ὑψοῦται εἰς τοιαύτην περιωπήν· ἐργασία πρωτότυπος ὅλως, νέαν γλῶσσαν, νέους ῥυθμοὺς καὶ σχεδὸν νέαν ποίησιν παράγουσα· ἐργασία τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ φαντασία, ἀλλὰ πρὸ παντὸς διαφωτίζει ὁ Λόγος. Διότι, ἐνῷ οἱ διάδοχοι τοῦ Σολωμοῦ ἐκληρονόμησαν ἰδίως τὸ αἴσθημα τοῦ διδασκάλου καὶ ἀπήχησαν εἰς τὰ ἔργα των τὴν μαγείαν τῶν στίχων του, τὸ ἔργον τοῦ Πολυλᾶ ὁρμᾶται ἐκ τῆς διανοίας καὶ τῶν περὶ ποιήσεως καὶ τέχνης σκέψεων τοῦ ποιητοῦ, τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τοὺς πεζογραφικοὺς προλόγους καὶ τὰς σημειώσεις του· ἰδεῶν καὶ σκέψεων τὰς ὁποίας αὐτὸς πάλιν ὁ Πολυλᾶς ἐξεκαθάρισε καὶ διεφώτισε καὶ διηρμήνευσε καὶ παρέδωκεν οὕτω εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν διὰ τῆς ὡραίας περὶ Σολωμοῦ μελέτης του, πρὸς ἀνυπολόγιστον κέρδος τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων. Ὁ κ. Πολυλᾶς εἶνε κριτικός, κατὰ τὴν εὐρυτάτην σημασίαν τῆς λέξεως· κατέχει τὸ δῶρον τοῦ συλλαμβάνειν τὰς γενικὰς ἐννοίας τῶν πραγμάτων, καὶ ἡ ἐργασία του δὲν εἶνε ἡ ὑψηλή τις ἀπόπειρα πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῶν. Ἡ φιλοσοφικὴ ἰδιότης τοῦ πνεύματος αὐτοῦ ἀναδεικνύεται εἰς τὸν ἀγῶνά του τὸν πολυχρόνιον, τὸν ἀπεγνωσμένον σχεδόν, τῆς διὰ τῆς μεταφράσεως τῶν κλασικῶν ἀριστουργημάτων διαμορφώσεως τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς· τὸ ὅτι δὲν ὠπισθοχώρησε φρικιῶν πρὸ τῆς ἐπικρατούσης γλωσσικῆς ἀναρχίας, τὸ ὅτι δὲν ἀφέθη τυφλὸς νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιβολὴν καὶ τὴν ἕξιν τῆς καθαρευούσης· τὸ ὅτι δὲν ἠρκέσθη εἰς τὸν πρωτόγονον τύπον τῆς ἀφελοῦς δημοτικῆς γλώσσης, ἀλλ' ὠνειροπόλησε καὶ μεγαλοτόλμως ἀνέλαβε τὴν βαθμηδὸν δημιουργίαν νέου γλωσσικοῦ τύπου, ἀξίου τῆς τέχνης καὶ ἀξίου τοῦ ἔθνους· τὸ ὅτι τὰ ἀντιτιθέμενα καὶ συγκρουόμενα ταῦτα στοιχεῖα ἀνέλαβε νὰ συνενώσῃ εἰς ἁρμονικὸν σύνολον καὶ ἐκ τοῦ χάους νὰ ἐξαγάγῃ ἕνα κόσμον, ταῦτα πάντα δύνανται νὰ προκαλέσωσι παντοίας ἀμφισβητήσεις ἴσως περὶ τοῦ βασίμου τοῦ ἔργου του καὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐφαρμογῆς του, ἀλλ' οὐδεμία, κατὰ τὴν γνώμην μου, συγχωρεῖται ἀμφισβήτησις τῆς φιλοσοφικῆς εὐρύτητος καὶ τῆς διαγνωστικῆς δυνάμεως τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εὐκρινέστατα προκύπτει καὶ ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς παραθέσεως τῶν περὶ ἑλληνικῆς ποιήσεως εὐρυτάτων ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ὁ κ. Πολυλᾶς πρεσβεύει ἐν τῇ περὶ Σολωμοῦ μελέτῃ, καὶ τῆς περὶ ποιήσεως πάλιν στενῆς καὶ ἐκ τῶν προτέρων διαγραφομένης γνώμης, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει ὁ πολυμαθὴς Ζαμπέλιος ἐν τῷ πολυκρότῳ αὐτοῦ βιβλιαρίῳ «Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ». Καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἀναπλαστικῆς ἐργασίας του, διατελεῖ εἰς ἀδιάκοπον ξετύλιγμα ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων πρὸς τὰ σοφώτερα, ἀπὸ τῶν χαμηλοτέρων πρὸς τὰ ὑψηλότερα, καθὼς ἁρμόζει εἰς τὴν δημιουργικὴν φύσιν του Εἰς τὰς φιλολογίας τῶν ἐθνῶν πλεῖστα τοιαῦτα παραδείγματα ὑπάρχουσι τοιαύτης βαθμιαίας ἀνυψώσεως· δὲν εἶνε ὀλίγοι οἱ ποιηταί, καὶ μεγάλοι ποιηταί, τῶν ὁποίων ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ἀνέλαμψεν ἔξαφνα καὶ διὰ μιᾶς πάνοπλος, ὡς ἡ ἀρχαία θεά. Οἱ κριτικοὶ σημειοῦσι τὰς οὐσιώδεις καὶ κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ μορφὴν ἀντιθέσεις, αἵτινες διακρίνουσι τοῦ Σαίξπηρ τὰ νεανικὰ ἀπὸ τὰ τῆς ὡρίμου ἡλικίας ἔργα, π. χ. τὸν «Τίτον Ἀνδρόνικον» ἀπὸ τὴν «Τρικυμίαν», τοῦ Οὐγκὼ τὰς «Πρώτας Ὠδὰς» ἀπὸ τὴν «Παράδοσιν τῶν Αἰώνων». Ποία διαφορὰ μεταξὺ τῶν στίχων τοῦ «Ὕμνου εἰς τὸν Μπάϋρον» καὶ τῶν στίχων τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων» τοῦ Σολωμοῦ! Σχεδὸν δὲ ἀνάλογος τῆς χρονικῆς εἶνε καὶ ἡ γλωσσικὴ ἀπόστασις τῆς «Τρικυμίας», τοῦ πρώτου μεταφραστικοῦ ἔργου τοῦ κ. Πολυλᾶ, ἀπὸ τὸν «Ἀμλέτον» του. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἐργασία τοιαύτη ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διεξήχθη καὶ διεξάγεται μὲ ἱερὰν γαλήνην καλλιτέχνου, μὲ ἀδιαφορίαν πρὸς τὸν συρμόν, μὲ καταφρόνησιν τῆς προλήψεως, μὲ βαθεῖαν πίστιν εἰς τὸ ἰδανικὸν καὶ πλήρη πεποίθησιν εἰς τὸ μέλλον· ἐργασία σχεδὸν ἐπαναστατικὴ κατὰ τοῦ κρατοῦ τος συστήματος, ἡ ὁποία ἅπαξ ἔτι περιφανῶς διαψεύδει τὴν θεωρίαν, — ἐνόσῳ αὐτὴ τίθεται ὡς ἀπόλυτος νόμος — τῆς ἐπιδράσεως τοῦ πλήθους ἐπὶ τοῦ δημιουργοῦντος νοῦ, καὶ καθιεροῖ παρ' αὐτήν, ὡς ἀλήθειαν ἀναμφισβήτητον, καὶ τὴν ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὸ περιέχον διαμόρφωσιν τῆς φιλολογικῆς ἰδιοφυΐας Ἂν δὲ πρὸς τούτοις λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ὁποία τις ἠθικὴ δύναμις ἀπαιτεῖται πρὸς διεξαγωγὴν τοιαύτης ἐργασίας, ἥτις προσκρούουσα κατὰ τῶν πεπερασμένων ὁρίων τῆς κοινῆς ἀντιλήψεως, ὑπόκειται εἰς παντοειδεῖς παραγνωρίσεις καὶ παρεξηγήσεις, καὶ ἐνθυμηθῶμεν τίνα ὁρισμὸν ἔδωκε τῆς ἀρετῆς σοφός τις, ὁρίσας αὐτὴν ὡς «θυσίαν τοῦ ἀμέσου καὶ παροδικοῦ συμφέροντος εἰς τὸ ἀνώτερον καὶ διαρκὲς συμφέρον τοῦ ἐν ἡμῖν ἠθικοῦ ὄντος»· μεταφέροντες δὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον ἀπὸ τῆς ἠθικῆς εἰς τὴν φιλολογίαν, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ κ. Πολυλᾶς ἐν τῷ φιλολογικῷ αὐτοῦ ἔργῳ παρίσταται ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν θεράπων τῆς ἀρετῆς.

Digitized by Google

Ἀλλ' ἐνῷ τοιουτοτρόπως ἤδη ἐξαίρω τὸ ἔργον τοῦ κ. Πολυλᾶ, ἀνειλικρινὴς θὰ ἤμην, ἂν δὲν ὡμολόγουν ὅτι ἀτελῆ ἰδέαν τῆς σημασίας του θὰ εἶχα, καὶ κατὰ μέγα μέρος θὰ παρεγνώριζα τὸν χαρακτῆρα του, ἂν δὲν ἀνεγίνωσκα τὰς «Κριτικὰς Παρατηρήσεις περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ *Ἀμλέτου* », τὰς ὁποίας ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσε προσφάτως ὁ ἐν Κερκύρᾳ λόγιος κ. Γεώργιος Καλοσγοῦρος. Ἐκ τοῦ τίτλου τούτου ἀνεπαρκῆ ὅλως ἰδέαν λαμβάνομεν τῆς κριτικῆς τοῦ κ. Καλοσγούρου, ἡ ὁποία μακρὰν τοῦ νὰ περιορίζεται εἰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ «Ἀμλέτου», τοὐναντίον ἐγγίζει πάντα σχεδὸν τὰ κρατοῦντα παρ' ἡμῖν φιλολογικά, καλολογικὰ καὶ γλωσσολογικὰ ζητήματα, καὶ νέα ζητήματα γεννᾷ, οὐχὶ διὰ νὰ κατοδικάσῃ ἢ νὰ ἐγκωμιάσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ διαφωτίσῃ πάντα ταῦτα, καὶ εἶνε βαθύφρων καὶ ἀφ' ὑψηλοῦ ἐπισκόπησις, μετὰ πολλῆς ὀξυδερκείας καὶ περισσῆς ἀπαθείας, τῆς συγχρόνου πνευματικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Τοιαύτη δὲ οὖσα, δεικνύει πρὸς τούτοις τὸ μέτρον, εἰς ὃ διὰ τοῦ νόμου τῆς ἐξελίξεως ἀνυψώθη ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη, καὶ ὁποῖον εἶνε καὶ πρέπει νὰ εἶνε πράγματι τὸ ἔργον τοῦ κριτικοῦ. Παρῆλθεν ἡ μακαρία ἐποχή, καθ' ἣν οἱ Ζωΐλοι καὶ οἱ Θεόδωροι ἐμαστίγουν ἢ ἀνεκήρυττον ὡς γέμοντα σολοικισμῶν τὸν Ὅμηρον, βάρβαρον καὶ ἀκαλαίσθητον τὸν Σαίξπηρ, ἀκαταλήπτων φράσεων συσσωρευτὴν τὸν Σατωβριάνδον, καὶ ἐξ ἀμαθείας χυδαΐζοντα τὸν Σολωμόν, μόνον δ' ἐν Ἑλλάδι οὗτοι μᾶς ἀπειλοῦσιν ἔτι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ φασματωδῶν ἐμφανίσεων. Παρῆλθεν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὁ τὸν κριτικὸν ἐπαγγελλόμενος ἐστήριζε τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ ἀπηρχαιωμένων τινῶν κανόνων, τὸν ἕτερον ἐπὶ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ αὐθαιρεσίας, καὶ ἐσκόρπιζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὰ δόγματά του· τοῦτο εἶνε ὑγιές, τοῦτο νοσηρόν· τοῦτο διαυγές, ἐκεῖνο σκοτεινόν· τοῦτο ἑλληνικόν, ἐκεῖνο ἀνθελληνικόν, τοῦτο κανονικόν, ἐκεῖνο παρὰ τοὺς κανόνας! Τοιαῦται ἀποφάνσεις, καὶ ὀρθῶς ἂν γίνωνται, θεωροῦνται σήμερον ὡς δευτερεῦόν τι καὶ ἐπουσιῶδες. Ἡ κυρία καὶ σημαντικὴ ὑποχρέωσις τοῦ κριτικοῦ εἶνε ἡ διάγνωσις, ἡ πλήρης καὶ βαθεῖα, τοῦ ποσοῦ τῆς καλαισθητικῆς καὶ ψυχολογικῆς ἀληθείας, ἡ ὁποία λανθάνει ἐντὸς πάντων τούτων τῶν ἀντιθέτων καὶ ἀντιμαχομένων στοιχείων τοῦ καλοῦ, ἡ ἐκ τῆς διαγνώσεως ταύτης διαφώτισις τοῦ παρόντος καὶ προπαρασκευὴ τοῦ μέλλοντος. Ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Καλοσγούρου, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐξεγειρομένης αὐτοσυνειδησίας του πληροῖ κατὰ πάντα τὸν ἀπαραίτητον τοῦτον ὅρον, ἄνευ τοῦ ὁποίου πᾶσα τοιαύτη ἐργασία, ὅσην καὶ ἂν ἐπιδεικνύῃ πολυγνωσίαν ἐν τοῖς καθέκαστα, εὐκόλως ἐκτρέπεται εἰς σχολαστικότητα. Ὡς διατρίβουσα δὲ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἔργου τοῦ κ. Πολυλᾶ, ἐκπληροῖ τὴν εὐγενεστάτην ἀποστολὴν τῆς συγχρόνου κριτικῆς ἡ ὁποία συνίσταται εἰς τὴν κατάδειξιν τῶν, φυσικώτατα, παραγνωριζομένων ἀρετῶν τῶν πρωτοτύπων, βαθυφρόνων καὶ ἐπομένως δυσνοήτων συγγραφέων. Ἡ κριτικὴ τοῦ Καλοσγούρου ἔπραξεν ὑπὲρ τοῦ κ. Πολυλᾶ ὅ,τι ἔπραξεν οὗτος διὰ τὸν Σολωμόν. Ἀλλ' ἐκτείνεται ἐπὶ εὐρυτέρων βάσεων· καὶ ἐγράφη εἰς καθαρεύουσαν αὐστηρῶς διατεταγμένην καὶ ἀποτελοῦσαν οὕτω περιεργοτάτην ἀντίθεσιν, ἀντίφασιν μᾶλλον, μεταξὺ τοῦ λεκτικοῦ καὶ τοῦ πραγματικοῦ· ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο ἴσως εἶνε προωρισμένη νὰ ἐπιδράσῃ τοῦ κοινοῦ φρονήματος καὶ νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ὁποῖον δὲν ἔφερεν ἡ περὶ Σολωμοῦ μελέτη. Καθόσον δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἂν αἱ κατὰ τῆς δημοτικῆς ἀντιπάθειαι τῶν φιλολογούντων ἠλαττώθησαν βαθμηδὸν κατὰ πολύ, μέχρι τοῦ νὰ διαβλέπωμεν μακρόθεν λευκάζουσαν τὴν αὐγὴν νέας περιόδου τῶν νεολληνικῶν γραμμάτων, τὸ πρὸς τὴν καθαρεύουσαν σέβας τῶν πολλῶν διατηρεῖται σχεδὸν ἀμείωτον· καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν ἐξήγειρε παρὰ πολλοῖς Τὸ «Ταξίδι» καὶ αἱ γλωσσολογικαὶ θεωρίαι τοῦ κ. Ψυχάρη, προεκάλεσε, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων, ὄχι τόσον ἡ ἐξηκριβωμένη ἔρευνα τοῦ πραγματικοῦ ὁμοῦ καὶ λεκτικοῦ στοιχείου των, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐν τῷ συνόλῳ καὶ μακρόθεν ἄποψις καὶ κατὰ πρόληψιν ἀπόκρουσις τῆς αἱρετικῆς μορφῆς των, πρᾶγμα διὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἐπισταμένη ἀνάγνωσις δὲν εἶνέ τι ἀπαραίτητον. Καὶ ἡ γλῶσσα, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὁ κ. Καλοσγοῦρος, νομίζω ὅτι ἐξελέχθη μετὰ στρατηγικῆς δεξιότητος, διὰ νὰ προκαλέσῃ ἐν ἀρχῇ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀντιπάλου, ὑφισταμένου τὸ θέλγητρον τῆς καλλιεπείας, ὡς οὗτος τὴν ἐννοεῖ, καὶ ἀνυπόπτου χωροῦντος μέχρις ὅτου ἐμπέσῃ εἰς τὴν στηθεῖσαν ἐναντίον του γλωσσοπαγίδα ἀλλὰ λίαν ἀργὰ ἐννοεῖ τὸ σφάλμα του, πᾶσα διέξοδος εἶνε ἀδύνατος, καὶ ἀναγκάζεται ἐκεῖ νὰ ὑποστῇ μέχρι τέλους τὸ μαρτύριον ἀσεβεστάτων ἰδεῶν, παραμυθούμενος ὑπὸ τῆς εὐτεβοῦς γλώσσης, ἐν τῇ ὁποίᾳ αὗται ἐκτίθενται. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ γλῶσσα τοῦ κ. Καλοσγούρου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εὔγλωττος ἀπάντησις καὶ εἰς τὸ ἐπιχείρημα ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται νὰ ἐξηγήσωσι τὸν πρὸς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν ἔρωτα ὡς ἀποτέλεσμα ἀμελετησίας καὶ ἀμαθείας ἀνθρώπων ἀγνοούντων καὶ καταφρονούντων τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἐντελῶς δὲ ἀδυνάτων νὰ συγγράψωσιν εἰς καθαρεύουσαν· παιδαριώδης κατηγορία, τὴν ὁποίαν θλιβόμεθα λέγοντες ὅτι διετύπωσε πρό τινος χρόνου, τίς οἶδεν ἐκ τίνος παρεξηγήσεως, καὶ ἔξοχον δημο-

σιογραφικὸν φύλλον, ἡ «Νέα Ἡμέρα» τῆς Τεργέστης.

Διανοητικὴ ἀπόλαυσις εἶνε ἡ ἀνάγνωσις τῶν «Κριτικῶν Παρατηρήσεων». Ὡς τὴν μεταφραστικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Πολυλᾶ, οὕτω καὶ τὴν κριτικὴν τοῦ κ. Καλοσγούρου διακρίνει συγκατάβασις καὶ συμπάθεια πρὸς τὸ παρόν, θερμὴ δ' ἐλπὶς καὶ μεγάλη πίστις εἰς τὸ μέλλον. «Γλῶσσαν τοῦ μέλλοντος» ὁ κ. Καλοσγοῦρος ἀποκαλεῖ τὴν γλῶσσαν, ἣν μετεχειρίσθη ὁ Πολυλᾶς, σοφῶς δ' ὁρίζει ταύτην — παρὰ τὰ μειδιάματα, τὰ ὁποῖα ἴσως ἔχουν πρόχειρα οἱ φιλοσκώμμονες, — ὡς τὴν «ἀληθῆ ἐθνικὴν γλῶσσαν», ἥτις οὐ μόνον δὲν ἀποκλείει τὸ ἐνεστώς, ἀλλὰ μάλιστα εἶνε ἡ ἀλήθεια τούτου, καὶ ὡς τοιαύτη ἀξία νὰ ἐπιζήσῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Κατὰ ταύτην τὴν ἔννοιαν «πάντες οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς ἔγραψαν ἢ ἐπεζήτησαν τὴν γλῶσσαν τοῦ μέλλοντος ἀναπτύσσοντες τὸ δυνάμει ὑπάρχον καὶ συμπληροῦντες αὐτό, ἔτι δ' ἀποκλείοντες ὅ,τι ὁ πεφωτισμένος αὐτῶν ὀφθαλμὸς ἔβλεπεν ἤδη πεσὸν ἢ προωρισμένον νὰ πέσῃ». Καὶ κατωτέρω ἀπαντῶν πρὸς τοὺς ἀπαισιοδόξους, τοὺς ἐν ἀπελπισίᾳ καὶ μετ' ἀλγεινοῦ προαισθήματος ἀποφαινομένους ὅτι ἡ Ἑλλὰς ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ γλῶσσαν, χαρακτηρίζει τὴν τοιαύτην ἀπιστίαν, συντασσόμενος καὶ κατὰ τοῦτο τῷ κ. Πολυλᾷ, ὡς ἀπιστίαν εἰς αὐτὸ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος· καὶ νομίζει ὅτι «ἡ φύσις, καίτοι ἐκτροχιασθεῖσα, θέλει φθάσει βαθμηδὸν εἰς παραγωγὴν — σημειωτέον ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πεζοῦ λόγου — νέου τύπου ἐπίσης φυσικοῦ καὶ βεβαίως πλουσιωτέρου τοῦ πρώτου». Ἀλλὰ μετὰ πόσης ἀκριβείας χαρακτηρίζει ἐν τοῖς καθέκαστα τὴν μεταφραστικὴν ἐργασίαν καὶ διαφωτίζει τὰς φιλολογικὰς δοξασίας τοῦ κ. Πολυλᾶ! Ἀρκεῖ ἁπλῆ τις περίληψις τούτων. — Ὁ συγγραφεὺς ἀξιοῖ νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνύψωσιν τῆς λαλουμένης εἰς ἣν θέσιν διὰ πολυχρονίου διαμορφωτικῆς ἐργασίας ἀνεβιβάσθησαν αἱ γλῶσσαι τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων ἐθνῶν. Καὶ ὁ πεζὸς λόγος αὐτοῦ οὐσιωδῶς διαφέρει τοῦ κοινῶς παραδεδεγμένου. Στηρίζεται οὐχὶ ἐπὶ ἕξεως, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀναλλοιώτου βάσεως τῆς περὶ διαμορφώσεως τῶν γλωσσῶν θεωρίας, «ἧς ἡμεῖς ἀπὸ πλείστου ἀπέστημεν ἐπὶ καταστολῇ τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς ἑλληνικῆς φαντασίας». Ἀποδέχεται ὡς ὄργανον τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ποιητικῶν νοημάτων τὴν δημοτικήν, ἀλλὰ φιλολογικῶς διαμορφωμένην καὶ ἀνυψωμένην εἰς θέσιν πολὺ ἀνωτέραν τῆς δημώδους ἐκφράσεως τῶν αἰσθημάτων. Μόνος ὀπαδὸς τῆς ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ ὑποδειχθείσης νέας ὁδοῦ, ἐζήτησεν ἀνωτέραν καὶ σοφωτέραν μορφήν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἡ ἔμπνευσις παρέστησεν εἰς τὸ πνεῦμά του, καὶ ὡς μεταφραστὴς σοφῶν ἀριστοτεχνημάτων, μίαν ἀκολουθῶν τάσιν, ἀλλὰ μὲ διαφορὰς τινας περὶ τὴν μορφήν, ἤγαγε τὸ σύστημα εἰς τὰς ἐσχάτας συνεπείας. Ἡ μετάφρασις τῆς «Τρικυμίας» εἶνε ἡ πρώτη τάσις εἰς πλαστικὴν διαμόρφωσιν τῆς γλώσσης, ὀλιγώτερον αὐστηρῶς ἐκτελουμένη ἐν σχέσει πρὸς τὰς μεταγενεστέρας ἐργασίας. Ἐν δὲ τῇ μεταφράσει τῆς Ὀδυσσείας ἡ τέχνη κρύπτεται ὑπὸ τὴν φύσιν, ἐντέχνως συμπλέκονται οἱ στίχοι, ἀδιακόπως ποικίλλεται ἡ ἁρμονία των, καὶ ἀνεπαισθήτως τελεῖται ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας ἐκφράσεως εἰς τὴν δημοτικωτάτην ἀφέλειαν, καὶ τἀνάπαλιν. Πλάττονται νέαι λέξεις καὶ δι' ἐκλεκτῶν ἐπινοημάτων ζωηρότερον ἐκδηλοῦται τὸ ὑψηλὸν νόημα τῆς ποιήσεως· τὰ δ' ἐνθυμίζοντα τὴν καθαρὰν δημοτικὴν ποίησιν στοιχεῖα, ὡς καὶ παρὰ τῷ Σολωμῷ, δὲν ἀναφαίνονται ὁποῖα ἦσαν ἐν τῇ μεμονωμένῃ των ἐμφανίσει. Τῆς μεταθέσεως καὶ ὑπερβάσεως, τῶν σπουδαιοτάτων τούτων μέσων τῆς Τέχνης πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ποιητικοῦ λόγου, γίνεται ἐπιτηδεία χρῆσις, ἀκόμη καὶ ἡ ὁμοιοκαταληξία ποῦ καὶ που ἐμφανίζεται αἴρουσα εἰς τὴν ὑποκειμενικὴν σφαῖραν τῶν νεωτέρων. Ἡ ζωτικὴ τῆς λαλουμένης δύναμις εἶνε ἱκανὴ νὰ συγχωνεύσῃ ἐν ἑαυτῇ στοιχεῖα πολυειδῆ, ὁποῖα τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, τὸ ἀνατολικώτατον αἴσθημα τῆς Κρητικῆς ποιήσεως, τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λόγου ἡ μεγαλοπρέπεια, τὸ σεμνὸν καὶ διαφανὲς κάλλος τῆς ἀρχαιότητος, καὶ πρὸς τούτοις λέξεις τοῦ λαλοῦντος λαοῦ, λέξεις λησμονηθεῖσαι ἐκ τῶν μνημείων τῆς γλώσσης, λέξεις καὶ φράσεις μεσταὶ ποιήσεως, καὶ τὰ στοιχεῖα ταῦτα συγχωνεύουσα εἰς ἑνότητα, διὰ τοιαύτης συνθέσεως, πρὸς ἣν ἀπαιτεῖται ἀνάλογος πλαστικὴ δύναμις, ἀνέρχεται εἰς τὸ πρέπον ὕψος.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν προτερημάτων, καὶ τὰ ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ὀδυσσείας ἀπαντώμενα ἐλαττώματα, ὁποῖα ἡ ὑπέρβασις τῶν ὁρίων τῆς φυσικότητος, ἡ πρὸς τὸ κείμενον ὑπερβολικὴ πιστότης, ἡ μήπω τελείως ὡριμάσασα σκέψις περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ μέτρου τῆς συναφῆς τῶν διαφόρων στοιχείων τῆς ἐργασίας, (προσθέτομεν δὲ ἡμεῖς καὶ τὸ ὑπόψυχρον ἐνίοτε τῆς πεποιημένης λέξεως, μὴ ἀποτεινομένης εὐθὺς πρὸς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ μετὰ σκέψιν μόνον δυναμένης νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν διάνοιαν) καὶ αὐτὰ πηγάζουσιν ἐκ τῆς τάσεως τοῦ συγγραφέως πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ λόγου, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουσι τὴν ῥίζαν των εἰς σημαντικὴν ἀρετήν. Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἀποδεικνύουσι τοὺς κινδύνους, εἰς οὓς εὑρίσκονται οἱ πρῶτοι ἐπιχειροῦντες τὸ δυσκολώτατον ἔργον τῆς γλωσσικῆς διαμορφώσεως, καὶ δὲν εἶνε ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα ἐσφαλμένου συστήματος, ἀλλὰ πταῖσμα ὑποκειμενικὸν τοῦ συγγραφέως, μὴ κατορθώσαντος νὰ καταστήσῃ τελείως ἀντικειμενικὴν τὴν ἰδέαν του. (Ἡ περὶ τούτων κρίσις τοῦ κ. Καλο-

Digitized by Google

σγούρου μᾶς ἐνθυμίζει τὴν μέθοδον τῆς συγχρόνου ἐν Γαλλίᾳ ψυχολογικῆς κριτικῆς, καθ' ἣν δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ καταδικάζῃ τις τὰς ἐλλείψεις τοῦ συγγραφέως τοῦ ὁποίου ἀποθαυμάζει τὰς ἀρετάς, καθόσον στενότατος ὑπάρχει σύνδεσμος μεταξὺ ἀμφοτέρων, ἀποτελῶν τὰς ἐλλείψεις ἀναπόδραστον συνέπειαν τῶν ἀρετῶν).

Ἡ μετάφρασις τῆς Ἰλιάδος, τῆς ὁποίας μία μόνον ῥαψῳδία μέχρις ὥρας ἐδημοσιεύθη, εἶνε πρόοδος προφανής, καθότι ἐν αὐτῇ ἐξευρέθη τὸ ἀληθὲς μέτρον τῆς συγκράσεως τῶν συγχωνευομένων στοιχείων, χωρὶς νὰ προσβάλλεται τὸ αἴσθημα τῆς ἀναλογίας. Καὶ τέλος ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ «Ἀμλέτου» ἡ γλῶσσα τοῦ δράματος, διὰ τῆς ὁποίας ἀνυψοῦται τὸ κοινὸν διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν λέξεων, ἐπιτηδείας πλοκῆς τῆς συντάξεως, τεχνικῶν μεταθέσεων λέξεων, ἄλλοτε ἀναπολοῦσα τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔπους, ἄλλοτε τὴν τοῦ μέλους, κρᾶμα θαυμασιώτατον, ἐὰν ἐκτελῆται ὡς δεῖ, διὰ τῆς χρήσεως τοῦ δεκατρισυλλάβου στίχου, ὅστις, ἀφανής, τὸ πρῶτον ἀνυψοῦται ἐν τῷ «Ἀμλέτῳ» μεγαλοπρεπὴς ὡς ἐπικός, ἀλλ' ἄκαμπτος, ποικίλος εἰς τονισμούς, τομὰς καὶ διαιρέσεις, ἡ γλῶσσα τοῦ δράματος προσλαμβάνει τὸν κατάλληλον τύπον, καὶ πολλὴν ἀναλογίαν ἔχει πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων τραγικῶν.— Ταῦτα πάντα προσεπικυροῦνται διὰ παραδειγμάτων εἰλημμένων ἐκ πάντων τῶν μεταφράσεων, ἀδύνατον δὲ νὰ μὴ ὑποστῇ τις τὸ θέλγητρον γλυκυτάτων τινῶν στίχων τῆς Ὀδυσσείας, τοῦ λαμπρῶς ἀποδοθέντος ἀποχαιρετισμοῦ τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης, καὶ τῶν ῥυθμικωτάτων καὶ γεμάτων ἀπὸ κίνησιν καὶ ζωὴν δεκατρισυλλάβων τοῦ «Ἀμλέτου», οἵτινες ὅμως ἐνοχλοῦσι τὰ ὦτα τῶν συνειθισμένων εἰς τὰ ὀρχηστικὰ καὶ ὁμοειδῆ μέτρα, ὡς γερμανικαί τινες συμφωνίαι τοὺς διεφθαρμένους ἀπὸ τὰς μελῳδίας τῶν γαλλικῶν κωμειδυλλίων, ἀδύνατον δὲ νὰ μὴ ἀποθαυμάσῃ — ὁ τρέφων, ἐννοεῖται, τὴν αἴσθησιν τοῦ ῥυθμοῦ — τὴν περιγραφὴν λ.χ. τοῦ θανάτου τῆς Ὀφηλίας, καὶ νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὅτι ἐξευρέθη ὁ στίχος τοῦ νεωτέρου δράματος.

Περὶ τὸν ἥλιον τοῦ κ. Πολυλᾶ πάντες σχεδὸν οἱ πλανῆται τῆς ἡμετέρας φιλολογίας γοργῶς ἐμφανίζονται, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων μέχρι τῶν νεωτέρων, καὶ περὶ πάντων ὁ κ. Καλοσγοῦρος, ἄλλοτε διεξοδικώτερον, ἄλλοτ' ἐν παρόδῳ, ἔχει ἕτοιμον νέον τινὰ καὶ βαθὺν χαρακτηρισμόν. Λαλῶν περὶ τοῦ κ. Ψυχάρη, ἀναγνωρίζει τὸ σεβαστὸν καὶ ἀναγκαῖον τῶν γλωσσολογικῶν αὐτοῦ θεωριῶν, ἀλλ' ἀποκρούει τὴν γνώμην, καθ' ἣν τὰ ἐκ τῶν θεωριῶν τούτων ἐξαγόμενα δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀπόλυτον κῦρος ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς διαμορφώσεως τῆς γλώσσης(1). Τὴν μεγάλην ποιητικὴν Σχολήν, ἥτις ἀπὸ τοῦ Σολωμοῦ μέχρι Βιζυηνοῦ, Δροσίνη καὶ λοιπῶν, δι' ἔργων καθαρῶς δημοτικῶν, κατώρθωσε νὰ ἀντιδράσῃ «πρὸς τὴν κενὴν ἀληθοῦς αἰσθήματος ἐνέργειαν τῶν καθαρευόντων», καὶ κατώρθωσε ν' ἀποδιώξῃ τὴν καθαρεύουσαν ἐκ τῆς ἐπικρατείας τῆς ποιήσεως, θεωρεῖ ἀξίαν τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, ἂν καὶ ἐν γένει μέμφεται τοὺς εἰς ταύτην ἀνήκοντας, ὡς ἐκ προλήψεως ἀποκλείοντας τὴν ἰδέαν τῆς πλήρους ἀναπτύξεως τῆς δημοτικῆς καὶ περιορίζοντας τὴν ποίησιν, συνεπῶς δὲ καὶ τὴν πεζογραφίαν, εἰς τὸν καθαρῶς δημοτικὸν κύκλον. Τὴν ἐπιστημονικὴν γλῶσσαν τῶν Διοσκούρων τῆς Τεργεσταίας Σχολῆς, τῶν σοφῶν Θερειανοῦ καὶ Λειβαδᾶ, χαρακτηρίζει ὡς καθιερώσασαν, λογικώτερον ἄλλων, τὸ σύστημα τῆς καθαρευούσης καὶ καταδείξασαν «τί δύναται ἡ καθαρεύουσα κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς νοουμένη, καὶ τί οὔτε δύναται οὔτε θέλει ποτὲ δυνηθῇ, καὶ ὅτι τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶνε κύκλος πολὺ τοῦ πρώτου εὐρύτερος» Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οἱ τὴν μέσην ὁδὸν τέμνοντες ἐν τῇ καθαρευούσῃ, ὡς ὁ Βερναρδάκης. Οὗτοι διορῶσι μᾶλλον τῶν πρώτων τὴν ἀνάγκην νὰ μὴ ἀφίσταται τοσοῦτον τῆς κοινωνίας ἡ γλῶσσα. Ὁ σχετικὸς καλαισθητικὸς χαρακτὴρ τῶν κάλλιον γραφόντων ἐκ τούτων συνίσταται ἐν γένει ὅτι πλησιάζει μᾶλλον εἰς τὴν νεωτέραν ζωήν. Ἀλλ' ἡ κυριωτάτη αὐτῶν ἔλλειψις εἶνε ἡ ἔλλειψις συστήματος, καὶ ἡ ἄνευ προδιαγεγραμμένου σχεδίου καὶ ἄνευ κανόνων σύνθεσις. Ἀλλὰ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν προσώπων πολὺ μᾶλλον δαψιλεστέρα εἶνε ἡ ἑρμηνεία τῶν πραγμάτων ἐν ταῖς «Κριτικαῖς Παρατηρήσεσι» καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ἄφθονος συγκομιδὴ σημαντικωτάτων ἰδεῶν. Θὰ κατεχρώμην τοῦ στενοῦ χώρου τῆς «Ἑστίας» ἂν ἐπεχείρουν ν' ἀπαριθμήσω τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν δυσεξαλείπτους ἐντυπώσεις. Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ παραθέσω ὁλόκληρον τὴν περίοδον, ἥτις ἀκολουθεῖ εἰς τὴν παράθεσιν τῶν θαυμασίως ἀποκαλυπτικῶν ἐκείνων στίχων τοῦ Carmen Seculare τοῦ Σολωμοῦ, ὡς ἀπάντησις εἰς ἀτυχεῖς καὶ παρακαίρους πλέον περὶ

(1) Τὰ περὶ τοῦ διχασμοῦ τῶν γνωμῶν παρὰ τοῖς θιασώταις τῆς δημοτικῆς, ὡς πρὸς τὸν προσφορώτερον τρόπον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς, θέλουσιν ἐκτεθῆ λεπτομερέστερον κάπως ἐν τῇ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ψυχάρη πραγματείᾳ, τὴν ὁποίαν θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». Ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παραλείπομεν νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ἂν καὶ λίαν ἐπίκαιρος θὰ ἦτο ἡ μνεία, προκειμένου περὶ μεταφραστοῦ τοῦ Σαίξπηρ, ἰδιαιτέρως τι περὶ τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν φίλου κ. Δημητρίου Βικέλα, οὗτινος οἱ ὄντως πρωτότυποι Στίχοι, τὰ ἁβρὰ Διηγήματα καὶ ἡ περισπούδαστος μεταφραστικὴ ἐργασία τῶν Σαιξπηρείων δραμάτων, ὡς καὶ αἱ περὶ γλώσσης πλήρεις ὀρθοφροσύνης κρίσεις φρονοῦμεν, ὅτι μόνον ἐν ἰδιαιτέρᾳ μελέτῃ δύνανται ἁρμοδίως νὰ παρασταθῶσιν.

Digitized by Google

ποιητικῆς γλώσσης θεωρίας, ἀπόπειρα ἀναζωογονήσεως τῶν ὁποίων προσφάτως ἔγεινεν; «Ἐν τοῖς θαυμασίοις τούτοις στίχοις, λέγει ὁ Καλοσγοῦρος περὶ τῶν στίχων τοῦ Σολωμοῦ, παρίσταται συμπεπυκνωμένη οὕτως εἰπεῖν ἅπασα ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας, καθ' ἣν ἡ θαυματουργὸς γλωσσοπλαστικὴ δύναμις ἀναβιβάζει τὴν γλῶσσαν ἀπὸ τῆς φυσικῆς καταστάσεως εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ πνεύματος. Γινώσκομεν κάλλιστα ὅτι ἄνθρωποι διεστραμμένον ἔχοντες τὸν νοῦν καὶ τὸ αἴσθημα ἐκ τῶν σχολαστικῶν προλήψεων, ἀναγινώσκοντες τούτους τοὺς στίχους, ἀνακράζουσι σχεδὸν θριαμβευτικῶς: ἡ γλῶσσα αὐτὴ δὲν εἶνε ἡ δημοτική, μόνον γραμματικῶς εἶνε τοιαύτη· καὶ νομίζουσιν ὅτι διατυποῦσιν οὕτω κατηγορίαν καταρρίπτουσαν ἐκ θεμελίων τὴν θεωρίαν, ἥτις ἐγέννησε τὰ θαύματα ταῦτα τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς Τέχνης. Βεβαίως ἡ γλῶσσα τῶν στίχων τούτων δὲν εἶνε δημοτική, καθ' ἣν ἔννοιαν ὀνομάζεται οὕτως ἡ γλῶσσα τοῦ δημοτικοῦ ᾄσματος ἢ ἡ τῶν ἁπλουστέρων καὶ δημοτικωτέρων ᾀσμάτων αὐτοῦ τοῦ Σολωμοῦ, ἀλλ' εἶνε δημοτικὴ μόνον καθ' ἣν ἔννοιαν δύναται οὕτω νὰ ὀνομασθῇ ἡ γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Σοφοκλέους, τοῦ Σαικσπήρου, τοῦ Δάντου. Ὁ ποιητὴς εἰσδύσας βαθέως εἰς τὰς ὑπολανθανούσας διὰ τὴν κοινὴν διάνοιαν δυνάμεις τῆς γλώσσης του, ἐκλέγων ταύτης τὸ καθαρώτατον ἄνθος, ὑποτάσσει τὴν ὕλην εἰς ἁρμονίαν ἄγνωστον μέχρι τοῦδε· ἐν τῷ δικαιώματι, ὅπερ παρέχει αὐτῷ ἡ πνευματικὴ οὐσία, ἧς ἐμφορεῖται, εὐτόλμως ἀποδίδει εἰς λέξεις ἐκδοχάς, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἔσχον, πλάττει φράσεις καὶ ὁμοίως συντάξεις, ὧν πρῶτον παρίσταται παρ' αὐτῷ ἡ γλῶσσα ἐπιδεκτική, ἐπιχειρεῖ μεταθέσεις, ἀποκοπάς, προτιμᾷ ἐνίοτε τύπους παλαιοτέρους, ἀνυψοῖ τέλος τὴν φράσιν διὰ λέξεων, αἵτινες ἢ ἀνήκουσιν εἰς φάσεις ἀρχαιοτέρας τῆς γλώσσης, ἢ ζῶσαι ἔτι ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ ἐξηυγενίσθησαν ἤδη ὑπὸ προγενεστέρας καλλιεργείας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα πράττει χωρὶς νὰ παραμορφώσῃ τὸν ζῶντα γραμματικὸν τύπον, χωρὶς ν' ἀπαρνηθῇ τὸ ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχόμενον στοιχεῖον, καὶ θεωρῶν μάλιστα τοῦτο ἀπαραίτητον ὅρον τῆς ἀληθοῦς ἐκδηλώσεως τῆς οὐσίας. Διὰ πάντων τούτων τῶν μέσων παράγεται κατασκεύασμα, ὅπερ εἶνε καὶ συγχρόνως δὲν εἶνε τὸ κοινὸν καθωμιλημένον ἰδίωμα, ἢ εἶνε τοιοῦτον μόνον διὰ τοὺς μὴ εἰσδύοντας εἰς τὰ μυστήρια τῆς Τέχνης, ἢ μᾶλλον εἶνε αὐτοῦ τούτου τὸ ἄνθος κτλ. κτλ.» Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστημονικώτατα ἐκτεθειμένη θεωρία τῆς ποιητικῆς γλώσσης, καὶ ἂν εὑρεθῶσιν οἱ διστάζοντες νὰ ἀποδεχθῶσιν αὐτὴν ὡς ἐφαρμοζομένην ἐν τῇ ποιητικῇ ἐργασίᾳ τοῦ Σολωμοῦ, μήπως δὲν ἀποτελεῖ τὸ Σύμβολον Πίστεως, συμφώνως πρὸς τὸ ὁποῖον ὁ ἀληθὴς ποιητὴς ὀφείλει νὰ ῥυθμίζῃ τὴν γλῶσσάν του, ἔχων ἀείποτε ὑπ' ὄψιν ὅτι «ἡ Τέχνη, δυνάμει αὐτῆς τῆς ἐννοίας της, δὲν παραδίδεται εἰς τὴν συνήθειαν, εἰμὴ ἵνα μεταχειρισθῇ ταύτην ὡς μέσον καὶ κρύψῃ ἐν αὐτῇ τοὺς ὑψηλοτέρους σκοπούς της, ποιοῦσα δὲ τοῦτο ὡς δεῖ, ἀπατᾷ πολλάκις ἡμᾶς λησμονοῦντας ὅτι ἔργον αὐτῆς δὲν εἶνε νὰ παραστήσῃ τὴν φύσιν, ἀλλ' ἑαυτὴν ἐν τῇ φύσει;» Ὡραῖος ὁρισμός, τὸν ὁποῖον πάλιν ὁ κ. Καλοσγοῦρος παρέχει εἰς ἡμᾶς ἐν τῇ ἀξιοθαυμάστῳ μελέτῃ αὐτοῦ, ἡ ὁποία συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῇ τὰς ἀκτῖνας τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς πνευματικῆς Ἑλλάδος, καί, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, προωρίσθη νέον σταθμὸν κινήσεως νὰ σημειώσῃ ἐν τῇ συγχρόνῳ ποιητικῇ καὶ καθ' ὅλου φιλολογικῇ παραγωγῇ.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 288

Ἡ Λεϊλὰ σιωπηλὴ καὶ ὠχρὰ ἐφαίνετο μελετῶσα σοβαρόν τι καὶ ἀποφασιστικόν.

— Αἰκατερίνη, εἶπε τέλος, δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀποκρύπτωμεν, πρέπει νὰ συνέβη δυστύχημά τι. Ὁ ἀδελφός σου δὲν θὰ σὲ ἄφινεν ἑκουσίως εἰς τόσην φρικτὴν ἀνησυχίαν. Εἰς περίστασιν τόσον σοβαρὰν νομίζω ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ λάβω ἔκτακτα μέτρα. Ἐὰν πράττω κακῶς, εἴθε ὁ Μύθρας νὰ μὲ συγχωρήσῃ. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Γουέβρος κατέστρεψε τοὺς Φράγκους, ἀπόκειται εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ Γουέβρου νὰ τοὺς σώσῃ.

—Τί ἐννοεῖς; ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη τρέμουσα. Ὢ! ἐὰν γνωρίζῃς τίποτε, εἰπέ το. Ἂς ἀναχωρήσωμεν, ἂς μὴ διστάζωμεν! Τί ἀναμένεις;

— Μὴ μ' ἐρωτᾷς, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνήν της. Δὲν εἶμαι ἀκόμη βεβαία. Πρέπει νὰ ἐρευνήσω, νὰ μελετήσω... Λάβε ὑπομονὴν ἕως τὴν ἑσπέραν ταύτην. Ἄλλως τε δὲν δυνάμεθα ν' ἀναχωρήσωμεν, ἐὰν δὲν μᾶς προστατεύῃ τὸ σκότος.

Καὶ πορευθεῖσα εἰς τὸ σπουδαστήριον ἔλαβεν ἐκ τῶν σκευοθηκῶν πολλὰ ὀγκώδη βιβλία, τὰ ὁποῖα ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ μετὰ προσοχῆς, ἐν ᾧ ἡ Αἰκατερίνη τὴν παρηκολούθει μὲ ὀφθαλμοὺς λάμποντας ἐξ ἀνυπομονησίας.

— Τί παράδοξα ἐργαλεῖα ἔχετε ἐδῶ! εἶπε παρατηροῦσα τὰ κερατοειδῆ ἀγγεῖα καὶ τὰ διυλιστήρια. Νομίζει τις ὅτι εἶνε σπουδαστήριον μάγου.

—Καὶ τοιοῦτον εἶνε.... εἶπεν ἡ Λεϊλὰ καθημένη παρὰ τὴν μεγάλην τράπεζαν. Ὁ πάππος

Digitized by Google

μου εἶνε ὁ μόνος κάτοχος τῆς καββαλιστικῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτὸς ἐφρόντισε νὰ μὲ διδάξῃ τινὰ τῶν ἀποκρύφων της.

— Σοβαρῶς τὰ λέγεις αὐτά;

— Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν θεωρεῖ ὅτι ἡ καββαλιστικὴ ἐπιστήμη εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ ὅτι πᾶσα ἡ ἀνθρωπίνη εὐδαιμονία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ῥητά της. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τῶν Γουέβρων τινὲς πιστεύοντες ὅτι αὐτὸς ἐγνώρισε τὸν Θὰτ-Ἑρμῆν, τὸν μέγαν νομοθέτην τῶν ἀποκρύφων γνώσεων.

— Ἰδοὺ λοιπὸν διατὶ ὁ Χασὰν ἔλεγεν ὅτι ὁ Γκουσὰ-Νισὶν εἶνε γέρων ὅσον καὶ ὁ κόσμος!

— Ναί, ἀπήντησεν ἡ Λεϊλά. Τὰ παιδία καὶ οἱ ἁπλοϊκοὶ ἐξογκώνουσι τὰ πράγματα καὶ βλέπουσι τὸ ὑπερφυσικὸν πανταχοῦ. Εἶνε ὅμως ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας, ὅτι ἡ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη τῶν μάγων εἶνε ἡ βαθυτέρα καὶ σεβασμιωτέρα πασῶν ὅσαι ὑπῆρξαν. Ἐκ τῆς Χαλδαίας, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς της, ἡ ἀπόκρυφος ἐπιστήμη ἐκυρίευσε τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Αἱ πυθώνισσαι, αἱ σύβιλλαι, οἱ οἰωνοσκόποι, οἱ μάντεις καὶ πᾶσα ἡ χορεία τῶν χρησμοδοτῶν, τῶν νεκρομάντεων, τῶν μάγων, τῶν γοήτων, τῶν ὀνειροκριτῶν, τῶν ἀλχημιστῶν, τῶν θαυματουργῶν, τῶν ἀστρολόγων, τακτικῶν ἢ ἀτάκτων κατάγονται κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ τοῦ Θὰτ-Ἑρμοῦ.

— Καὶ οἱ Αἰγύπτιοι; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη πρὸς στιγμὴν λησμονοῦσα τὴν ἀνησυχίαν της χάρις εἰς τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς φύλης της, καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ὀφείλουσιν εἰς τοὺς Μάγους τὴν μάθησίν των;

— Βεβαίως οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἕλληνες, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Κελτοί, οἱ Δρουΐδαι τῆς Γαλατίας....

— Πῶς! εἶπε διακόπτουσα αὐτὴν μετὰ ζωηρότητος ἡ Αἰκατερίνη... Ὡς καὶ οἱ Δρουΐδαι μας.

— Κατήγοντο κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν ἐκ τῶν Μάγων τῆς Χαλδαίας καὶ ἀπετέλουν κοινωνίαν ἰδιαιτέραν ἐντὸς τῆς κοινωνίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχαιρον ἀδιαφιλονείκητον κῦρος. Ἐὰν ὑπάρχωσι καθ' ἅπασαν τὴν γῆν ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους οἱ Γουέβροι δύνανται ν' ἀποκαλῶσιν ἀδελφούς των, οὗτοι ἀναντιρρήτως εἶνε οἱ Κελτοὶ τῆς Γαλατίας, οἱ κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Ἀρμορικῆς.

— Τότε λοιπόν, ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη, ἀνήκομεν εἰς τὴν αὐτὴν φυλήν, Λεϊλά!...

— Πῶς!... εἶπεν ἡ Λεϊλὰ ὠχριῶσα.

— Εἴμεθα Βρεττανοί, δὲν τὸ ἐγνώριζες;

— Σᾶς ἐνόμιζα Παρισινούς.

— Ὄχι εἴμεθα Βρεττανοί, ἀληθεῖς καὶ γνήσιοι Βρεττανοί.

— Τί εὐτύχημα! εἶπεν ἡ Λεϊλὰ ἀσπαζομένη τὴν φίλην της μετὰ διαχύσεως. Ἄ! πόσον ἐπείγομαι ν' ἀνακοινώσω τὴν εἴδησιν ταύτην εἰς τὸν πάππον μου! προσέθηκε θριαμβευτικῶς. Τί θὰ ἔχῃ τώρα ν' ἀντιτάξῃ;

— Τί ἐννοεῖς; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη ἔκπληκτος.

— Πᾶς Γουέβρος, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μετά τινος δισταγμοῦ καὶ ταραχῆς, καὶ ἰδίως πᾶς Μοβὲδ φυσικῶς θεωρεῖ ὡς κατώτερόν του καὶ ὡς βάρβαρον πάντα μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν φυλήν του... καὶ θὰ ἐβοήθει πολὺ προθυμότερον τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἂν ἐγίνωσκε τὴν συγγένειαν, ἥτις μετ' αὐτοῦ σᾶς συνδέει.

— Δὲν θεωρεῖς τὸν πάππον σου ἱκανὸν νὰ προδώσῃ τὸν Μαυρίκιον; ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη τρέμουσα.

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μὲ φωνὴν εὐσταθῆ. Σοῦ εἶπον ἀνυποκρίτως ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὸν ξένον· ἀλλὰ εἶνε πολὺ μεγαλόφρων καὶ δὲν καταδέχεται νὰ προδώσῃ... Εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐνταφιασθῇ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἄλλος τις ἤθελε καταπλακωθῆ.

— Θεέ μου! εἶπε θλιβερῶς ἡ Αἰκατερίνη, μὲ κάμνεις νὰ φρικιῶ. Ὁμιλεῖς περὶ ἐρειπίων, περὶ καταπλακώσεως!... Αὐτὴ ἡ ἰδέα μὲ βασανίζει ὡς ἐφιάλτης, ἀφότου ἤρχισαν αὐταὶ αἱ κρύφιαι ἐργασίαι. Ἐνόσῳ τις ἐργάζεται ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ὑπόκειται μὲν πάντοτε εἰς δυστυχήματα, ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν τὸν περιβάλλει τὸ ἄγνωστον. Ἐνῷ εἰς τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα ὑπόγεια ποῖος εἰξεύρει τί δύναται νὰ συμβῇ; Νὰ τοῦ λείπῃ ὁ ἀήρ, τὸ πῦρ, τὸ ὕδωρ, νὰ εὑρίσκεται ἐντὸς αἰωνίου φυλακῆς, χωρὶς καμμίαν ἀνθρωπίνην βοήθειαν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ μέσον ὅπως ἀκουσθῇ!... Ὦ! παραφρονεῖ τις μόνον σκεπτόμενος αὐτό.

— Φιλτάτη Αἰκατερίνη, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ συγκεκινημένη, ἡσύχασε, σὲ παρακαλῶ. Ἔχε θάρρος. Συλλογίσου ὅτι ἂν κίνδυνός τις ἀπειλήσῃ τὸν ἀδελφόν σου, καθῆκον ἔχεις νὰ διατηρήσῃς ὅλας σου τὰς δυνάμεις, ὅλην σου τὴν ἀπάθειαν, διὰ νὰ δράμῃς πρὸς βοήθειάν του.

— Ἀγαθὴ καὶ προσφιλὴς Λεϊλά, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη δακρύουσα, τί θὰ ἐγεινόμην ἄνευ σοῦ; Καλά, θὰ λάβω ὀλίγην τροφὴν καὶ ὕστερα θὰ προσπαθήσω νὰ κοιμηθῶ, διὰ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι δὲν ἐπῆγαν χαμένα τὰ μαθήματά σου.

— Τώρα ὁμιλεῖς καλά! εἶπεν ἡ Λεϊλὰ χαίρουσα διὰ τὰς καλὰς διαθέσεις τῆς φίλης της. Καί, ἀφοῦ προσέφερε πρὸς αὐτὴν ἕνα κύαθον καφέ, ἐκάθησε πλησίον της ἐπὶ προσκεφαλαίων συνιστῶσα αὐτῇ νὰ κοιμηθῇ γρήγορα, ἐνῷ αὐτὴ θὰ ἐξηκολούθει τὴν μελέτην της.

Ἀλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἐπήρχετο εἰς τὰ βλέφαρα τῆς Αἰκατερίνης.

— Δύνασαι νὰ μοῦ εἴπῃς τί μελετᾷς; ἠρώτησεν ἡ νεᾶνις μετὰ διάλειμμα σιωπῆς.

— Εἶνε ἡ «Κλεὶς τοῦ Σολομῶντος» τοῦ βασιλέως, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ σοβαρῶς.

— Μοῦ φαίνεται ὅτι τὸ γνωρίζω αὐτὸ τὸ βι-

Digitized by Google

βλίον, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ὑπανεγειρομένη ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων. Δόσε μου, σὲ παρακαλῶ, ἕνα τόμον. Μάλιστα, αὐτὸ τὸ ξ̈ίδιον εἶνε. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀνεδιφήσαμεν αὐτὸ τὸ βιβλίον ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μαυρικίου, ὅτε κατεγινόμεθα εἰς μελέτας τῆς Κελτικῆς γλώσσης... Εἶνε ἡ γενικὴ ἀποθήκη, ὁ κατάλογος ὅλων τῶν μαγικῶν ῥητῶν, ἀλήθεια;

— Εἶνε τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀληθείας! εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μετὰ σοβαρότητος.

Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῶν ἡμερῶν, τῶν ὡρῶν καὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν πλανητῶν, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ἀναγινώσκουσα ταπεινῇ τῇ φωνῇ. *Κεφάλαιον Β'. Περὶ τῶν τεχνῶν. Κεφάλαιον Γ'. Προσευχαὶ καὶ ἐξορκισμοί. Κεφάλαιον Δ'. Ἐξορκισμοὶ ἰσχυρότεροι. Κεφάλαιον Ε'. Ἐξορκισμοὶ ἀκατανίκητοι. Κεφάλαιον ΣΤ'. Πῶς καθίσταταί τις ἀόρατος. Κεφάλαιον Ζ'. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς παρασκευῆς τοῦ μαγικοῦ τάπητος πρὸς ἐξέτασιν τῶν διανοιῶν καὶ πρὸς εὕρεσιν ἀπαντήσεως εἰς οἱανδήποτε ἐρώτησιν. Κεφάλαιον Η'. Περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ δύναταί τις νὰ γείνῃ κύριος θησαυροῦ κατεχομένου ὑπὸ τῶν πνευμάτων.*

— Ὦ Λεϊλά! ἀνέκραξεν ἀκουσίως ἡ Αἰκατερίνη, ἐνῷ ἀκουσίως ἡ φωνή της ἐλάμβανε τόνον εἰρωνίας, ὑποθέτω ὅτι δὲν σκοπεύεις νὰ τοὺς συνδράμῃς διὰ τῆς μαγείας καὶ τῶν ἐξορκισμῶν.

— Εἶνε περιττόν, ἀπήντησεν ἡ Λεϊλὰ μετά τινος αὐστηρότητος, νὰ σοῦ ἐξηγήσω τί ἀναζητῶ. Σοῦ εἶπα ἤδη ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ μελετήσω καὶ νὰ συλλογισθῶ. Κοιμήσου Αἰκατερίνη. Ἀφοῦ τελειώσω τὴν ἐργασίαν μου, θ' ἀναπαυθῶ ἐπίσης κ' ἐγώ, ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ νὺξ θὰ μεταβῶμεν πρὸς ἀναζήτησιν τῶν ἐξαφανισθέντων ἀγαπητῶν μας.

Ἡ Αἰκατερίνη πειραχθεῖσα κάπως, διότι ἐψύχρανε τὴν φίλην της, ἠθέλησε νὰ προσπαθήσῃ τοὐλάχιστον ὅπως τὴν εὐχαριστήσῃ. Ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καί, ἐπειδὴ ὁ κόπος κατέβαλε τὴν ἀνησυχίαν, δὲν ἐβράδυνε νὰ κοιμηθῇ ὕπνον βαθύτατον καὶ πλήρη ὀνείρων.

Κεφαλαιον ΙΖ'.

Νέα θύματα.

Ἀφοῦ ἐκοιμήθη ἐπὶ πέντε ὥρας ὁ Μαυρίκιος, ἀφυπνίσθη ἀναπαυθεὶς καὶ ἀναζωογονηθείς.

— Ἀριστομένη! εἶπε πρὸς τὸν σύντροφόν του, ἡ σταθερὰ πεποίθησίς μου εἶνε ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὸ κέντρον, εἰς τὸν πυρῆνα καθαυτὸ τοῦ λαβυρίνθου. Ἡ ἔξοδος ἑπομένως δὲν πρέπει νὰ εὑρίσκεται ἐδῶ πλησίον.

— Θέλετε κύριε τὸ πρόγευμά σας; εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἐξυπνῶν διὰ μιᾶς καὶ τρίβων τοὺς ὀφθαλμούς. . . .

— Ὄχι καλέ! ἐγὼ ὁμιλῶ περὶ τῆς ἐξόδου!

— Ὁ κύριος θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ τοῦ κόψω μίαν φέτα σαλσισότο· δὲν εἶνε σωστὸν νὰ σκεφθῇ κανεὶς νὰ ἐπαναλάβῃ παρόμοιον ταξεῖδι χωρὶς νὰ φάγῃ κἄτι τι.

— Τὸ σχέδιόν μου, ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος ἐνῷ ἔτρωγε τὸ πρόγευμά του, εἶνε νὰ λάβω τώρα ἀντίθετον δρόμον. Ἤμην πεπεισμένος ὅτι τὸ ἄδυτον εὑρίσκεται πρὸς ἀνατολάς, τὰ πράγματα δὲ μὲ ἐδικαίωσαν· ἔχω πρὸς τούτοις πεποίθησιν ὅτι ἡ ἔξοδος θὰ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον ἄκραν, ὅπως εἰς τοὺς ναοὺς ἡ κυρία εἴσοδος εὑρίσκεται ἀντικρὺ τοῦ θυσιαστηρίου.

— Αὐτὸ μοῦ φαίνεται πολὺ ὀρθόν, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, ὅστις ἦτο πάντοτε εὐδιάθετος μετὰ τὸ φαγητόν.

Ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος τὸν διέκοψε δι' ἐπιφωνήσεως θλιβερᾶς. Παρετήρησεν ὅτι τὸ φῶς τοῦ φανοῦ του εἶχε σημαντικῶς ἐλαττωθῇ καὶ δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ σβεσθῇ. Ὁ Γαργαρίδης ἐρωτηθεὶς εἰσήγαγε τὴν χεῖρα εἰς τὸ κάνιστρόν του καὶ ἐξήγαγε θριαμβευτικῶς ἓν κουτίον πυρείων καὶ δέσμην ἐκ δέκα κηρίων. Δι' αὐτῶν ἠδύναντο νὰ φωτίζωνται ἐπὶ ἑξήκοντα ὥρας, ὑπολογιζόμενου ὅτι ἕκαστον κηρίον ἀπαιτεῖ ἓξ ὥρας ὅπως καταναλωθῇ ὁλοσχερῶς. Ἦτο ὅμως ἀνάγκη νὰ μὴ ἀφίνωσι νὰ φθείρηται ἐπὶ ματαίῳ τὸ φῶς των ὅταν ἐκοιμῶντο, ὅπως ἔπραξαν ἀτόπως κατὰ τὸ διάστημα καθ' ὃ εἶχον ἀναπαυθῇ.

— Ἄλλως τε, εἶπεν ὁ Γαργαρίδης, ὅστις ἔβλεπε τὰ πάντα ῥόδινα μετὰ τὸ πρόγευμα, ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι μετ' ὀλίγας ὥρας θὰ ἔχωμεν ἐπιστρέψει εἰς τὸ στρατόπεδόν μας... Ἆ, κύριε, τί πιλάφι θὰ σᾶς ἑτοιμάσω!.. (φθάνει ἐκεῖνος ὁ μασκαρᾶς ὁ Ἀλῆς νὰ μὴ μὲ τὸ ἐλήστευσεν!) Ἄχ! τρέχουν τὰ σάλια μου. . . Τί σάλσα, κύριε, τί σάλσα! . . . Καὶ τὸ ἀρνὶ εἶνε τώρα εἰς τὴν ἐποχήν του. . . . Σᾶς ὑπόσχομαι, κύριε, νὰ σᾶς φτιάσω ἕνα πιάτο βασιλικό! . . . ἐάν, ἐννοεῖται, ἐπιστρέψωμεν.

— Ἐάν! . . ὁ Μαυρίκιος σείων τὴν κεφαλήν, ἐμπρός! δὲν πρέπει νὰ κοιμηθῶμεν ἐδῶ. Ἐνόσῳ δὲν ἀναζητῶμεν τὴν ἔξοδον, δὲν θὰ τὴν εὕρωμεν ποτέ. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ εὕρωμεν διάδρομον διευθυνόμενον πρὸς δυσμάς· ἂν ἡ θεωρία μου εἶνε ὀρθή, διευθυνόμενοι πρὸς δυσμὰς θὰ εὕρωμεν τὴν θύραν.

— Ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ἐκεῖνος ὁ γερωκατεργάρης γνωρίζει τὸν δρόμον καὶ δὲν θέλει νὰ μᾶς τὸν δείξῃ! εἶπεν ὁ Γαργαρίδης μετ' αἰφνιδίου ὀργῆς. Μὰ τὸν Θεόν, ἂν δὲν ἤμην καλὸς ἄνθρωπος δὲν ἤξευρα κ' ἐγὼ τί θὰ τοῦ ἔκαμνα! . . . Ποῦ νὰ σὲ πάρῃ ἡ ὀργή, κατηραμένε Γκουτὰ-Νισίν! . .

— Ἠδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ σοῦ ἀπαντήσῃ: «Κατηραμένε Γαργαρίδη, ὁ ὁποῖος ἔγεινες ἡ ἀφορμὴ νὰ κινηθῇ ὁ λίθος!»

— Ἀλήθεια, κύριε.. ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας μου εὑρήκαμεν τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ τὰς πι-

Digitized by Google

ΦΙΛΟΠΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΡΓΙΑ

Digitized by Google

νακίδας ἐκείνας, ὁποῦ σᾶς ἐπροξένησαν τόσην χαράν.

— Τὸ ἀναγνωρίζω εὐχαρίστως· χάρις εἰς ἐσὲ εὑρισκόμεθα εἰς τέτοιο χάλι!

— Καὶ χάρις εἰς τὴν εὐγενείαν σας, κύριε, ὅπου πρῶτος ἐμβήκατε εἰς τὸν λαβύρινθον.

— Τότε λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν παράπονον ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον· εἶνε φανερόν. Τώρα ἂς προσπαθήσωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀφοῦ ἀναβῶμεν ἐπάνω, τότε πλέον δὲν θὰ φιλονεικῶμεν εἰς ποῖον ἐξ ἡμῶν ἀνήκει ἡ προτεραιότης τῆς ἀνακαλύψεως.

Ἐνῷ συνωμίλουν οἱ δύο σύντροφοι, ἠκολούθουν ἀντιθέτως τὴν ὁδόν, ἣν εἶχον ἕως τότε διανύσει, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ σχήματα τῆς μηλολόνθης μὲ τοὺς συμβολικοὺς πόδας. Φθάσαντες εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν,ὅπουὁ Μαυρίκιος εἶχε παρατηρήσει τὸν ἀριθμὸν 1, ἐσταμάτησαν,ὅπως προσδιορίσωσι τὴν διεύθυνσιν. Ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ σταυροδρόμιον ἐκεῖνο δὲν διέφερε κατ' οὐδὲν ἀπὸ τὰ ἄλλα, δι' ὧν εἶχον διέλθει ὅπως φθάσωσιν ἐκεῖ. Ἦσαν οἱ αὐτοὶ λεῖοι τοῖχοι ἐγειρόμενοι μέχρις ὕψους ἓξ μέτρων, ἡ αὐτὴ διασταύρωσις τῶν γραμμῶν. Ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος οὐχ ἧττον ἐπίστευεν ὅτι εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ἀφετηρίαν μυστηριώδους ἀριθμοῦ, ἔπρεπε ν' ἀπολήγῃ ἢ ν' ἀρχίζῃ γραμμή τις σπουδαία. Δυστυχῶς δεκατέσσαρες διέξοδοι ἀπέληγον εἰς τὸν χῶρον ἐκεῖνον κατ' ἄνισα διαστήματα κείμεναι, χωρὶς οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ν' ἀνταποκρίνεται εἰς ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων κυρίων σημείων τοῦ ὁρίζοντος. Τί νὰ πράξωσι λοιπόν; Ποίαν νὰ ἐκλέξωσιν;

Ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπί τινας στιγμὰς ὁ Μαυρίκιος, ἐσημείωσεν ἕνα ἕκαστον τῶν διαδρόμων δι' ἑνὸς ἀριθμοῦ χαραχθέντος διὰ τῆς αἰχμῆς τοῦ μαχαιρίου του, 1, 2, 3, 4, 5 καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου διαδρόμου.

— Πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν ἑκάστην ἐξ αὐτῶν ἰδιαιτέρως, εἶπε πρὸς τὸν πιστόν του Γαργαρίδην. Ἐννοεῖται ὅτι θὰ σημειώσωμεν τὴν διάβασίν μας διὰ σημείου ὁμοιομόρφου, διὰ νὰ δυνάμεθα πάντοτε νὰ ἐπιστρέψωμεν.

— Καὶ ἀπὸ ποίαν θ' ἀρχίσωμεν κύριε; Ἐδῶ πρόκειται νὰ παίξωμεν κορῶνα ἢ γράμματα.

— Θὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ. Αὐτὴ ἀνταποκρίνεται καλλίτερον εἰς τὴν διεύθυνσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ ν' ἀκολουθήσω, διότι κατὰ τὴν πυξίδα διευθύνεται πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν.

— Ἂς εἶνε πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν! εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἀναλαμβάνων τὴν ῥάβδον του, ἣν εἶχεν ἀποθέσει πλησίον του, ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος ἠρίθμει τοὺς διαδρόμους.

Εἰσῆλθον εἰς τὸν διάδρομον, ὃν ὁ Μαυρίκιος ὑπέδειξεν. Ἀλλ' εἰς μάτην ἐχάραξαν διὰ σταυροῦ ἑκάστην καμπήν, ἕκαστον σταυροδρόμιον, βαίνοντες πάντοτε πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν. Μετὰ μακρὰν πορείαν εὑρέθησαν εἰς μέρος ἀδιέξοδον, εἰς ὃ ἀπέληγεν ἡ τοιαύτη διεύθυνσις. Ὁ Μαυρίκιος ἔψαυσεν ἐπιμελῶς τοὺς τοίχους διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἐφ' ὅσον ἦτο δυνατόν, ὅτι οὐδεμία κρυφία διέξοδος ἐκρύπτετο ἐκεῖ. Ἀλλ' οἱ τοῖχοι δὲν ἀπεκάλυψαν οὐδὲν μυστικόν.

Ἐγείροντες τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ δύο ἄνδρες ἔβλεπον ἀμυδρῶς τὸν θόλον στρογγυλούμενον ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς των, χωρὶς οὐδὲν νὰ μαρτυρῇ ἂν εὑρίσκοντο ἐγγὺς ἢ μακρὰν τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ἐπιφανείας. Ἐδέησε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ σταυροδρόμιον καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ἀκόλουθον διάδρομον, ἀφοῦ πρῶτον ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου τὸν ἀριθμὸν ἐκεῖνον, ὃν εἶχεν ἤδη ἐξερευνήσει. Ὁ δεύτερος οὗτος διάδρομος, ἐπιμελῶς σημειούμενος δι' ἑνὸς ἀστέρος εἰς ἑκάστην καμπήν, ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτὸ ὡς ὁ πρῶτος ἀποτέλεσμα. Ἀκολουθοῦντες τὸν τρίτον διάδρομον καὶ ὁδηγούμενοι πάντοτε ὑπὸ τῆς πυξίδος ἔφθασαν αἴφνης εἰς διάδρομον ἤδη σημειωθέντα διὰ σταυροῦ· ἄρα εἶχον διέλθει ἐκεῖθεν καὶ ἄλλοτε. Ὁ Γαργαρίδης ἤρχισε νὰ ἐκφράζῃ τὴν ἀποθάρρυνσίν του. Πᾶσα ἐκείνη ἡ σκολιὰ πορεία εἶχε διαρκέσει ἐπὶ ὥραν πολλὴν καὶ τὸν στόμαχον τοῦ ταλαιπώρου ὑπηρέτου ἔνυσσεν ἤδη ἡ πεῖνα. Ἀληθῶς εἰπεῖν τὸ λιτὸν πρωϊνὸν πρόγευμα εἶχε χρησιμεύσει εἰς αὐτὸν μόνον ὡς ὀρεκτικόν, καὶ ἂν τὸν ἤκουεν ὁ σύντροφός του, θὰ τοῦ προέτεινεν ἀμέσως νὰ φάγουν.

Ἐκάθησεν αἴφνης χαμαὶ καὶ ἀπομάσσων βιαίως τὸ μέτωπόν του:

— Οὔφ! ἐζαλίσθηκα! ἀνέκραξε. Δι' ὄνομα Θεοῦ, κύριε! γυρίζομεν ὡσὰν ἄλογα τοῦ ἱπποδρομίου.

— Ὄχι, αὐτὸν τοὐλάχιστον τὸν σκόπελον κατωρθώσαμεν νὰ τὸν ἀποφύγωμεν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ἐπίσης κεκοπιακώς. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον ὠφέλιμον μάθημα, τὸ ὁποῖον ἐδιδάχθημεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν καταχθόνιον λαβύρινθον.

— Τί ὥρα εἶνε, κύριε; ἠρώτησεν ὁ Γαργαρίδης μὲ φωνὴν θρηνώδη.

— Μία καὶ μισή.

— Ἡ ὥρα τοῦ γεύματός μας, ἀλήθεια;

— Θὰ ἦτο ἴσως φρονιμώτερον ν' ἀναβάλωμεν τὸ γεῦμα δι' ὑστερώτερον, Γαργαρίδη!

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε· ἀλλ' ἂν σκοπεύετε νὰ ἐξακολουθήσετε αὐτὴν τὴν ἔρευναν, εἶπεν ὁ Ἀριστομένης μετ' ἀξιοπρεπείας, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρατηρήσω εὐσεβάστως, ὅτι τὰ πόδια μου δὲν δουλεύουν πλέον, καὶ ἂν δὲν σταματήσω τὸ ταχύτερον καμπόσην ὥραν, δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ κάμω οὔτε βῆμα.

— Ὅπως θέλεις, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ στεναγμοῦ. Τέλος πάντων, ἂν ἀποθάνωμεν ἀπὸ

Digitized by Google

τὴν πεῖναν τώρα ἢ ὕστερα ἀπὸ λίγο, τὸ ἴδιον θὰ εἶνε ἐπάνω κάτω.

Χωρὶς ν' ἀκούσῃ περισσότερον ὁ Γαργαρίδης, ἔκοψε δι' ἕκαστον μέγα τεμάχιον ἄρτου καὶ στρογγυλὴν φέταν σαλαμίου καὶ κατεβρόχθισεν ἐν τάχει τὸ μερίδιόν του. Ὁ Μαυρίκιος τὸν συνέλαβε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ῥίπτοντα βλέμμα τόσον ἐρωτικὸν ἐπὶ τῶν ἐναπομενουσῶν τροφῶν, ὥστε ἔκρινεν ἐπάναγκες νὰ τοῦ ἀποτρέψῃ τὴν προσοχήν.

— Ποῖος εἶνε κατὰ τὴν γνώμην σου, Ἀριστομένη, ὁ λόγος τοῦ διαστήματος τοῦ ἀφεθέντος μεταξὺ τῶν τοίχων καὶ τοῦ θόλου; εἶπε.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, κύριε, δὲν ἔχω καθόλου ἰδέαν, ἀπήντησεν ὁ Ἀριστομένης, ὁπωσοῦν δυσθύμως. Ἐγὼ πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι θεωρῶ ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα, αὐτοὺς τοὺς διαδρόμους, αὐτὰ τὰ ἀδιέξοδα μέρη, αὐτὰ τὰ ἀτελεύτητα τείχη ὡσὰν παγίδας, εἰς τὰς ὁποίας πιάνονται μέσα οἱ κουτοί... καὶ ἂν ποτε εἰς τὴν ζῆσίν μου κτίσω τίποτε, σᾶς βεβαιῶ ὅτι τὸ κτίριόν μου δὲν θὰ εἶνε λαβύρινθος, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται νὰ βάλω μέσα εἰς αὐτὸν διὰ νὰ χαθῇ τὸν κατηραμένον ἐκεῖνον Γουέβρον.

— Ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἠθέλησαν διὰ τῆς κατασκευῆς ταύτης νὰ ἐπιτύχωσιν ἰδιαίτερα ἀκουστικὰ φαινόμενα... Καμμίαν ἠχὼ ἔκτακτον, ἐπὶ παραδείγματι. Ἂς δοκιμάσωμεν.

Καὶ ὁ Μαυρίκιος ἤρχισε κράζων μεγαλοφώνως:

— Γκουσὰ-Νισίν!... Γουέβρε!... αἵ!... αἵ!...

Ἕπεται συνέχεια Χ.

Η ΞΑΝΘΟΥΛΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Μικρὰ ἐπανόρθωσις

Πάντες βεβαίως γνωρίζουσι τὴν «Ξανθοῦλαν», τὸ γλυκὺ καὶ τρυφερὸν ᾀσμάτιον τοῦ Σολωμοῦ. Ποῖος δὲν συνεκινήθη πολλάκις ἀκούων αὐτὸ ἐν τῇ ἐρημίᾳ τῆς νυκτὸς ᾀδόμενον μὲ τὴν περιπαθῆ μελῳδίαν τοῦ Μαντζάρου;

Τὴν εἶδα τὴν Ξανθοῦλα,
Τὴν εἶδα ψὲς ἀργά..

Ἐν τούτοις τὸ ᾀσμάτιον τοῦτο μοὶ ἐνεποίει δυσάρεστόν τινα ἐντύπωσιν. Ὑπάρχουσι δύο στροφαὶ εἰς τὸ τέλος, αἵτινες μοὶ ἐφάνησαν ἀνέκαθεν ἀνάξιαι τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ Σολωμοῦ· ἄνευ χρώματος, ἄνευ ἐκφράσεως, ἄνευ οὐσίας.

Αἱ δύο στροφαὶ αὗται εἶνε αἱ ἑξῆς.

Δὲν κλαίγω τὴν βαρκοῦλα
Δὲν κλαίγω τὰ πανιά,
Μὸν κλαίγω τὴν Ξανθοῦλα
Ποῦ πάει στὴν ξενητειά.

Δὲν κλαίγω τὴν βαρκοῦλα
Μὲ τὰ λευκὰ πανιά,
Μὸν κλαίγω τὴν Ξανθοῦλα
Μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά.

Φυλλομετρῶν πρό τινος ἀντίτυπον τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Πολυλᾶ γενομένης πρώτης ἐκδόσεως τῶν «Ἁπάντων» τοῦ Σολωμοῦ ἀνεκάλυψά τι, ὅπερ καὶ ἐμὲ ἱκανοποίησε διὰ τὴν ἀποστροφήν μου καὶ ὑπὸ τῶν φιλομούσων βεβαίως εὐχαρίστως θὰ ἀκουσθῇ. Τὸ ἀντίτυπον ἐκεῖνο ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὸν μακαρίτην πάππον μου, τὸν γνωστὸν Ζακύνθιον ποιητὴν Ἀντώνιον Δ. Μάτεσιν, σύγχρονον καὶ φίλον τοῦ Σολωμοῦ, γεννηθέντα ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1794 καὶ τελευτήσαντα τῷ 1875 ἐν Σύρῳ. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν σελίδα 176, ἐν ᾗ εὑρίσκονται αἱ τελευταῖαι στροφαὶ τῆς «Ξανθοῦλας», εἶδον τὰς ἄνω παρατεθείσας δύο διαγεγραμμένας διὰ δύο γραμμῶν μολυβδίδος χιαστὶ καὶ εἰς τὸ περιθώριον διὰ μελάνης γεγραμμένην διὰ τοῦ γνωστοῦ μοι γραφικοῦ χαρακτῆρος τοῦ πάππου μου καὶ εἰς γλῶσσαν Ἰταλικήν, ἥτις ἦτο ἐν χρήσει τότε παρὰ τοῖς Ἑπτανησίοις λογίοις πρὸς πρόχειρον ἔκφρασιν τῶν διανοημάτων των, τὴν ἑξῆς φράσιν, ἣν παραθέτω αὐτολεξεί:

« Queste due strofe non sono del Salamon, né potevano essere, ma di qualche stupido».

«Αἱ δύο αὗται στροφαὶ δὲν εἶνε τοῦ Σολωμοῦ, οὔτε ἠδύναντο νὰ εἶνε, ἀλλ' ἠλιθίου τινός».

Ἡ ἀγανάκτησις μεθ' ἧς ἔγραψε τὰς λέξεις ταύτας ὁ ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτοῦ ἀντιλήψει προσβληθεὶς φίλος τοῦ Σολωμοῦ φαίνεται καὶ ἐκ τῆς ὁρμῆς, μεθ' ἧς ἔσυρε τὰς διὰ μολυβδίδος γραμμὰς χιαστὶ ἐπὶ τῶν στίχων, σχίσας σχεδὸν τὴν σελίδα.

Περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς σημειώσεως ταύτης οὐδεμία δύναται νὰ χωρήσῃ κατ' ἐμὲ ἀμφιβολία. Ὁ Ἀντώνιος Μάτεσις μετὰ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ τότε παρεπιδημοῦντος Σπυρίδωνος Τρικούπη, τοῦ Γεωργίου Τερτσέτη, τοῦ Παύλου Μερκάτη, τοῦ Διονυσίου Ταγιαπιέρρα, τοῦ Κωνσταντίνου Νεράντζη καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν Ζακυνθίων λογίων ἀπετέλουν τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον κύκλον, οὗ ψυχὴ ἦτο ὁ Σολωμός, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου συνελήφθη, ἐκυοφορήθη καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀθάνατος Ὕμνος του. Πάντες ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ποιηταὶ καὶ διήρχοντο τὰς μακρὰς ἑσπερινὰς ὥρας εἴτε ἐμπνεόμενοι ἐκ τῶν διηγήσεων τῶν ἑλληνικῶν κατορθωμάτων, εἴτε ἀνταλλάσσοντες τὰς περὶ γλώσσης ἰδέας των, ὧν ἀπόρροια εἶνε ὁ «Διάλογος Ποιητοῦ καὶ Σοφολογιωτάτου» τοῦ Σολωμοῦ καὶ ὁ περὶ δημώδους γλώσσης πρόλογος τοῦ Ἀντωνίου Μάτεσι ἐν τῷ «Βασιλικῷ» εἴτε γρά-

Digitized by Google

φοντες ἐπὶ δεδομένων θεμάτων ἰταλικοὺς στίχους, οὓς εἶτα ἐπικρίνοντες ἀμοιβαίως ἀνήρχοντο εἰς ὑψηλοτέρας περὶ τέχνης θεωρίας, εἴτε τέλος διασκεδάζοντες μὲ τὴν καινότροπον ἰδιορρυθμίαν τοῦ ἰατροῦ καὶ ποιητοῦ Διονυσίου Ῥοΐδου, ὅστις ἔγραφεν Ἰταλικὰ καὶ Λατινικὰ ποιήματα, καὶ ὃν ἐσατύρισαν ὁ μὲν Σολωμὸς εἰς τὸ «Ἰατροσυμβούλιον» καὶ τὴν «Πρωτοχρονιάν», ὁ δὲ Μάτεσις εἰς τὴν «Ἀνάγνωσιν τοῦ Passio. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ποιήματι ἐν ᾧ φέρονται πρόσωπα δρῶντα καὶ διαλέγονται πάντες οἱ ἀποτελοῦντες τὸν στενὸν κύκλον τῆς συναναστροφῆς τοῦ Σολωμοῦ, παρίσταται ὅλη ἡ ἀφελὴς ζωηρότης, ἥτις ἔτερπε τοὺς ἐν ἀμοιβαίᾳ ἐκτιμήσει καὶ κοινῷ πρὸς τὸν Σολωμὸν θαυμασμῷ συνερχομένους λογίους.

Πάντα ταῦτα ἀνέφερα ὅπως ἀποδείξω ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν ὁ Ἀντώνιος Μάτεσις ν' ἀπατηθῇ περὶ ποιήματος τοῦ Σολωμοῦ, τὸ ὁποῖον μυριάκις θὰ εἶχεν ἀκούσει ἐξ ἰδίου αὐτοῦ στόματος ἀπαγγελλόμενον, ἀφοῦ μάλιστα χρονολογικῶς ἡ «Ξανθοῦλα» προηγεῖται τοῦ «Ὕμνου», ἤτοι ἐγράφη μεταξὺ τοῦ 1818—1823, ὅτε δηλαδὴ ὁ Σολωμὸς δὲν εἶχεν ἔτι ἀπέλθει τῆς Ζακύνθου. Φαίνεται δὲ ὅτι κατόπιν, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μαντζάρου μελοποίησίν του, ᾀδόμενον τὸ ᾀσμάτιον συχνότατα, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ λαοῦ παραλλάσσοντος τοὺς στίχους, ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἰδίους αὐτοσχεδίους προστιθέντος, ἀπέκτησε καὶ τὴν ἀπειρόκαλον ταύτην οὐρὰν τῶν δύο τελευταίων στροφῶν. Πιθανώτατα δὲ εἶχε γίνει τοσαύτη χρῆσις αὐτῶν, ὥστε περιέλαβεν ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν «Ἁπάντων» ὁ κ. Πολυλᾶς—καίπερ ὁμολογῶν ὅτι δὲν εἶναι βέβαιος ἂν φέρεται ἀκριβῶς, ὡς ἐγράφη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ—καὶ ἐκ ταύτης ὁ κ. Δε-Βιάζης ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει καὶ πᾶσαι αἱ ποιητικαὶ συλλογαὶ καὶ ἀνθολογίαι. Σήμερον ὅμως μετὰ τὴν ἐκ συγκυρίας γνωστὴν γενομένην ἐπανόρθωσιν ταύτην, ἀνάγκη ν' ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τὸ καλλιτέχνημα τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐλπίζω ὅτι πάντες οἱ πολυάριθμοι θαυμασταὶ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, μιμούμενοι τὸν Ἀντώνιον Μάτεσιν, θὰ διαγράψωσιν ἐν τοῖς ἀντιτύποις εἴτε τῆς πρώτης εἴτε τῆς δευτέρας ἐκδόσεως τὰς στροφὰς ἐκείνας, καὶ ἂν δὲν θέλωσι νὰ προσθέσωσι τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐν ἀγανακτήσει χαραχθεῖσαν σημείωσιν.

Μετὰ τὴν ἐγχείρησιν ταύτην τὸ ᾀσμάτιον ἔχει ὡς ἑξῆς, πλῆρες ἀφελοῦς περιπαθείας:

Τὴν εἶδα τὴν Ξανθοῦλα
Τὴν εἶδα ψὲς ἀργά.
Ποῦ ἐμπῆκε στὴν βαρκοῦλα
Νὰ πάγῃ στὴν ξενητειά.

Ἐφούσκωνε τ' ἀγέρι
Λευκότατα πανιά,
Ὡσὰν τὸ περιστέρι
Ποῦ ἁπλώνει τὰ φτερά.

Ἐστέκονταν οἱ φίλοι
Μὲ λύπη, μὲ χαρά.
Κι' αὐτὴ μὲ τὸ μαντῆλι
Τοὺς ἀποχαιρετᾷ.

Καὶ τὸν χαιρετισμό της
Ἐστάθηκα νὰ ἰδῶ,
Ὡς ποῦ ἡ πολλὴ μακρότης
Μοῦ τὤκρυψε καὶ αὐτό.

Σὲ λίγο, σὲ λιγάκι
Δὲν ἤξευρα νὰ εἰπῶ,
Ἂν ἔβλεπα πανάκι
Ἢ τοῦ πελάγου ἀφρό.

Κι' ἀφοῦ πανί, μαντῆλι
Ἐχάθη στὸ νερό,
Ἐδάκρυσαν οἱ φίλοι
Ἐδάκρυσα κ' ἐγώ.

Ἐν Σύρῳ 30 Ὀκτωβρίου 1891

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Σ. ΜΑΤΕΣΙΣ

ΟΘΩΝ ΡΕΙΜΑΝ

Κατὰ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον ἀπέθανεν ἐν μικρᾷ τινι κώμῃ τῆς Ἑλβετίας παρὰ τὸ Ἰντερλάκεν, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα μόνον καὶ ἐννέα ἐτῶν, ὁ Ὄθων Ῥεΐμαν, ὅστις εἶχεν ἤδη καταλάβῃ ἔξοχον θέσιν μεταξὺ τῶν φιλολόγων τῆς Γαλλίας. Ὁ θάνατός του ὑπῆρξε τῷ ὄντι τραγικός. Περιοδεύων ἐν Ἑλβετίᾳ χάριν ἀναψυχῆς κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων ἠθέλησε ν' ἀναβῇ εἰς τὸ Μόργενβεργ. Δυστυχῶς ὠλίσθησεν, ἐσύρθη ἐπὶ πολλὴν ὥραν πρός τινα ἀπότομον κατωφέρειαν συντριβόμενος κατὰ πετρῶν καὶ ἐκομίσθη τὴν ἑσπέραν σχεδὸν ἄπνους ἐπὶ φορείου εἰς Βίλδερσβυλ. Ἐν τοιαύτῃ δ' οἰκτρᾷ καὶ ἐλεεινῇ καταστάσει ἔζησεν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, μεθ' ἣν ἐπὶ τέλους ἀνεπαύθη ἀπὸ τοῦ δεινοῦ μαρτυρίου.

Νομίζει τις ὅτι φθονερά τις Μοῖρα ἐπέκλωσε τόσον σκληρὸν καὶ τόσον πρόωρον τὸ τέλος τοῦ νεαροῦ φιλολόγου, ὅστις, παρασκευασθεὶς εἰς τὸ ἐπιστημονικόν του ἔργον ὅσον ἐνδέχεται ἄριστα, διέπρεπεν ἤδη ἐν αὐτῷ καὶ ἔμελλεν ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον νὰ διαπρέψῃ. Δὲν ἀνῆκε βεβαίως εἰς τὴν περίδοξον χορείαν τῶν γιγάντων τῆς ἐπιστήμης, οὔτε Μόμσεν ἦτο οὔτε Μάδβιγ, ἀλλ' ὅμως θρηνεῖ αὐτὸν σήμερον δικαίως ἡ Γαλλικὴ Ἐπιστήμη, διότι πολλὰ ἔτι παρ' αὐτοῦ προσεδόκα. Εἶχε δὲ ὁ Ῥεΐμαν νοῦν δεξιόν, παιδείαν δὲ καὶ μάθησιν ἀρτίαν, μόρφωσιν δὲ καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τελείαν καὶ ἁρμονικήν, ἔτι δὲ εὐγένειαν ἤθους καὶ χαρακτῆρος, οἵαν προσδίδουσι συνήθως τὰ γράμματα καὶ μάλιστα τὰ κλασικὰ εἰς ἐκείνους, οἵτινες εὐτύχησαν καὶ ἐκ παίδων νὰ λάβωσι τὴν προση-

Digitized by Google

κουσαν ἀγωγήν. Ἐγεννήθη δὲ καὶ ἔζησε καὶ ἐν χώρᾳ, ἐν ᾗ τιμῶνται καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ καθ' ὅλου καὶ οὐχ ἥκιστα τὰ φιλολογικὰ σπουδάσματα καὶ ἐν ᾗ δὲν νομίζουσι καὶ δὲν κηρύττουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἀσκοὶ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ ἀλογίστου εἶνε ἱκανοὶ ν' ἀναπληρώσωσι πᾶσαν γνῶσιν θετικὴν καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην.

Διέτριψε δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, ἑταῖρος γενόμενος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς, ὁ Ῥέϊμαν καὶ διὰ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ ἐτίμησε δύο τῶν ἡμετέρων περιοδικῶν συγγραμμάτων. Ἐν μὲν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῆς «Ἑστίας» (1877 σελ. 201) ἔγραψεν «Ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ κλειδοκυμβάλου» — διότι καὶ μουσικὸς ἄριστος ἦτο ὁ φιλοπονώτατος λόγιος — ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τόμῳ τοῦ «Παρνασσοῦ» (1877 σελ. 65), ἐν μικρᾷ σημειώσει ἐπιγραφομένῃ «Περίεργος ἐπιγραφή», ἐκολάφισε προσηκόντως τῆς ἀμαθείας τὴν πτωχαλαζονείαν καὶ οἴησιν.

Ἐδίδασκεν ἐπ' ἐσχάτων ἐν τῷ Ἀνωτέρῳ λεγομένῳ Διδασκαλείῳ τῆς Γαλλίας, τῇ περιφήμῳ Ecole Normale, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας δύο ἐξέχοντες ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄνδρες, ὁ Γεώργιος Περρῶ καὶ ὁ Γάστων Βοασσιὲ προσεφώνησαν τὸν νεκρόν του. Ἀμφότεροι κατέδειξαν κατὰ τί διεκρίνετο ὁ Ῥέϊμαν καὶ ὡς ἐπιστήμων καὶ ὡς καθηγητής. Ὅπως πάντες οἱ ἀληθεῖς καὶ ἐπιστήμονες φιλόλογοι, εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Ῥέϊμαν τὴν μεγάλην ἐκείνην ἀλήθειαν, ἣν διετύπωσεν ὁ Κοϊντιλιανὸς ὅτι «οὐδὲν μικρὸν ἐν τοῖς γράμμασι», διὰ τοῦτο δὲ ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἐξακρίβωσιν πλείστων μικρῶν πραγμάτων καὶ φαινομένων τῶν δύο κλασικῶν γλωσσῶν, τοῦτο μάλιστα ἐνθυμούμενος ὅτι ἐκ τοῦ ἀθροίσματος πολλῶν μικρῶν μὲν ἐνίοτε, ἀλλ' ἀκριβῶν παρατηρήσεων, συναποτελεῖται τὸ μέγα πρᾶγμα, τὸ μέγα χρῆμα, ἡ ἐπιστήμη. Ἔχων δέ, ὡς εἴπομεν, καὶ νοῦν δεξιὸν καὶ δημιουργικόν, κατώρθωνεν ἔπειτα τὰ κατὰ μέρος παρατηρήματα νὰ ταξινομῇ καὶ διακρίνῃ καὶ οὕτω νὰ ἀνυψοῦται εἰς καθολικούς τινας κανόνας καὶ νόμους, οἵτινες τῷ ἐχρησίμευσαν καὶ εἰς ὅσα λόγου ἄξια ἔργα εἶχεν ἕως τώρα φιλοπονήσῃ, εἶναι δὲ ταῦτα οὐκ ὀλίγα, ἔτι δὲ μᾶλλον ἔμελλον νὰ τῷ χρησιμεύσωσιν εἰς ὅσα εἶχε κατὰ νοῦν ἐφεξῆς νὰ φιλοπονήσῃ. Ἀκρίβεια λοιπὸν ἐπιστημονικὴ μέχρι τῶν ἐσχάτων λεπτομερειῶν καὶ συγχρόνως πνεῦμα καθολικὸν ἐπισκοπήσεως εὐρείας διέκρινε τὸν Ῥέϊμαν καὶ ὅτε ἐπραγματεύετο τὴν ἀρχαιολογίαν τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ ὅτε διὰ τῶν σπουδαιοτάτων παρατηρήσεών του συνεπλήρωνε τὰς περὶ τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν μελέτας τοῦ Μάϊστερχανς καὶ ὅτε ἐξέδιδε τὸν Λίβιον ἢ διέτριβε περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν γραμματικὴν αὐτοῦ καὶ ὅτε συνέτασσε τὸ Λατινικὸν Συντακτικόν του.

Τὴν προσοχήν του πᾶσαν καὶ τὴν μελέτην εἶχεν ἐπὶ τέλους ἑλκύσει ὁριστικῶς ἡ Λατινικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία.

«Ὁ Πλαῦτος καὶ ὁ Τερέντιος, εἶπεν ὁ Βοασσιέ, ἦσαν οἰκειότατοι πρὸς αὐτόν. Εἰς αὐτοὺς ἀνευρίσκεται ἡ ῥίζα τοῦ κλασικοῦ λατινισμοῦ καὶ τὰς ῥίζας ταύτας μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας ἀνεζήτει. Δὲν ἠγάπα τοὺς συγγραφεῖς τῆς παρακμῆς, πιστεύω δὲ ὅτι ἐν ταῖς μελέταις του δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ χωρήσῃ κατωτέρω τοῦ Ταχίτου. Ἠρέσκετο μάλιστα νὰ περικλείηται μεταξὺ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Τίτου Λιβίου. Ἦτο λοιπὸν περιωρισμένον τὸ πεδίον τῆς ἐργασίας του, ἀλλὰ πόσον θαυμάσιος γίνεται ὁ περιωρισμένος ἐκεῖνος ἀγρός, ὅταν τις ἀποφασίζῃ ἐπιμελῶς νὰ τὸν διατρέξῃ ὁλόκληρον καὶ θέλῃ μέχρι βάθους νὰ τὸν γεωργήσῃ!... Ἦτο δὲ ὁ Ῥέϊμαν ὄχι μόνον σοφὸς γραμματικός, ἀλλὰ καὶ φιλόλογος καθ' ὅλου διακεκριμένος. Ἔβλεπε πανταχοῦ καὶ εἶχε γνώσεις πολλὰς καὶ ποικίλας, ὧν ὅμως δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ ἐπιδεικτικὴν χρῆσιν. Πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ τὴν γραμματικὴν ὤθησεν αὐτὸν ἡ ἐσωτερικὴ ἐκείνη ἀνάγκη, ἣν ᾐσθάνετο ἡ ψυχή του τοῦ νὰ ἐξαντλῇ τὰ ὑπὸ μελέτην ζητήματα καὶ νὰ μὴ ἀφίνῃ τίποτε ἀόριστον καὶ σκοτεινόν.»

Θὰ παρέσυρεν ἡμᾶς πολὺ μακρὰν ὁ λόγος ὃν ἠθέλομεν ἐκτενέστερον καὶ λεπτομερέστερον νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων καὶ διατριβῶν τοῦ Ῥέϊμαν καὶ θὰ περιεκλειόμεθα κατ' ἀνάγκην ἐντὸς εἰδικωτάτων ὁρίων, ἀλλ' ὅμως δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναγράψωμεν ὅτι ἡ κακὴ μοῖρα, ἥτις ἐστέρησε τὴν Γαλλίαν τέκνου διαπρεποῦς, ἐστέρησε καὶ τὴν κλασικὴν Φιλολογίαν συγγράμματος σπουδαιοτάτου, εἰς ὃ ἀπὸ δέκα ἐτῶν ἀθορύβως ἠσχολεῖτο. Παρεσκεύαζε σύγγραμμα, ἐν ᾧ ἔμελλε νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ κλασικοῦ Λατινισμοῦ, δεικνύων τίνι τρόπῳ ὁ κλασικὸς ἐκεῖνος Λατινισμὸς ἐσχηματίσθη καὶ ἐμορφώθη κατὰ τὸν ἕβδομον ἀπὸ Ῥώμης αἰῶνα, τίνα στάδια προόδου διέτρεξε καὶ πῶς τέλος ἔφθασε νὰ γίνῃ τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ὄργανον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίσθησαν, ὅπως μετεχειρίσθησαν αὐτὸ ὁ Κικέρων καὶ ὁ Βιργίλιος... Ἡ μοῖρα ἄλλως ἠθέλησεν!

Ἐτιμῶμεν τὸν Ῥέϊμαν ζῶντα, ὠφελήθημεν ἐκ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ, εἴχομεν ἔλθῃ εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς αὐτόν, μέχρι βάθους ψυχῆς ᾐσθάνθημεν τὴν ἐπὶ τῷ οἰκτρῷ θανάτῳ του λύπην καὶ ἐνομίσαμεν διὰ ταῦτα ἐπιβαλλόμενον ἡμῖν καθῆκον νὰ ἀφιερώσωμεν εἰς τὴν μνήμην του ὀλίγας λέξεις, ἃς ἄλλως ἠντλήσαμεν ἐξ ὅσων πρὸ τοῦ νεοσκαφοῦς τάφου του εἶπον ἄνδρες διαπρεπεῖς καὶ μεγάλοι. Τὰς δὲ ὀλίγας ταύτας λέξεις ἔπρεπεν ἀφεύκτως νὰ δημοσιεύσωμεν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ»

Digitized by Google

εἰς προκοπὴν τῆς ὅπως ἐκεῖνος, τιμῶν αὐτὴν σχεδὸν εὐθὺς ὡς εἶχεν ἀρχίση νὰ ἐκδίδηται, ἠθέλησε καὶ γράφων νὰ συντελέση.

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΝΕΤΤΑ

17

Σὰν μοῦ μηνᾶς πῶς σὲ λυποῦν τὰ βάσανά μου,
Πῶς ἔρχετ'ὡς τὰ σπλάγχνα'σου ἐτούτ' ἡ φλόγα,
τὰ μάτια μου δακρύζουνε, καὶ ἡ καρδιά μου
Πονεῖ σὰν πρωτοβύζαχτης μανούλας ρόγα.
Ὄχι, δὲν θὰ σοῦ λέγω πλειὸ πῶς ἀπεθαίνω,
Τοῦ ὄρνιου ὁ ἴσκιος ὁ ψυχρὸς δὲν θὰ περνάη
Πάν' ἀπὸ τέτοιο μέτωπο χαριτωμένο,
Ποῦ πλάσθη ν' ἀχτινοβολῇ καὶ νὰ γελάη.
Δὲν θὰ σοῦ λέγω πῶς πονῶ, θὰ λέγω ἐλπίζω.
Ἀπ' τὸ μικρό μου κ' ἔρημο αὐτὸ καντίλι,
Θὰ στέλνω λίγο φῶς, χωρὶς νὰ σοῦ θυμίζω
Πῶς λάδι δὲν τοῦ μένει πλειὸ μηδὲ φιτίλι!
Ἄχ! μὴ μοῦ λὲς πῶς σὲ γελῶ,— γελῶ τὸν πόνο,
Γιὰ νὰ μὴν ἔλθη καὶ διπλὸ μᾶς φέρη φόνο!

18

Σὰν σοῦ μηνῶ πῶς θὲ νὰ ζῶ σιμά σου πάλι,
Ἐγὼ τὸ ξέρω τί σκληρὴ μὲ τρώγει σκέψι!
Νοῦς, ποῦ τὸν ἔσκιαξ' ὁ καϋμὸς κ' ἡ παραζάλη,
Καλὰ στερνὰ δὲν εἶνε πλειὸ γιὰ νὰ πιστέψη!
Βλέπ' ὠργισμένες θάλασσες, ποῦ δὲν τελειόνουν
Καράβια ποῦ τὰ σπάσανε οἱ μαῦροι βράχοι,
Βλέπω κοπέλλες ἄδικα νὰ κρυφολυόνουν,
Νειοὺς π' ἀγαποῦν καὶ ξεψυχοῦν στὴ Γῆ μο-
[νάχοι.
Κ' ἐγὼ γιατί νὰ τὸ θαρρῶ στὴν ἐρημιά μου,
Πῶς θενὰ φέξῃς ἄλλη μιὰ, χρυσό μου ἀστέρι!
Ἄχ! πές μου το, πῶς δὲν εἶνε γιὰ τὴ χαρά μου,
Πές μου πῶς θέλημα Θεοῦ θὲ νὰ μὲ φέρη.
Κι' ὁποῦ μᾶς ἔστειλε μαζὶ στὸν κόσμο κάτου,
Πάλι μαζὶ θὰ μᾶς δεχθῇ στὴν ἀγκαλιά του.

19

Τὴν κρυσταλλένια λαχταρῶ πάλι μιλιά σου,
Ν' ἀντιλαλήση μέσα μου καθὼς τ' ἀηδόνι,
Ποῦ κελαϊδεῖ μέσ' τὰ βαθειὰ κλωνιὰ τοῦ δάσου,
Καὶ λέγει πῶς τὸν οὐρανὸ αὐγὴ χρυσόνει.
Στεῖλε κλωνὶ παρηγοριᾶς ἀπ' τὸ βοτάνι,
Ποῦ μέσ' τὰ φυλλοκάρδια σου μοσχοβολάει,
Νὰ βάλω στὴν ἀγιάτρευτη πληγὴ νὰ γιάνη,
Τὸ φοβερὸ φαρμάκι της πριχοῦ μὲ φάη.
Πρόβαλ' ἐμπρὸς στὰ μάτια μου τὰ βουρκωμένα,
Μὲ δυὸ λευκοὺς κι' ἀμύριστους ἀνθοὺς στὸ
[χέρι,
Δυὸ χαμογέλια τοῦ Θεοῦ χαριτωμένα,
Ἀχτίδες ἀπ' τὸ πλειὸ λαμπρὸ τοῦ κόσμου ἀ-
[στέρι.
Γέλασε πάλι, νὰ σὲ ἰδῶ καθὼς γελοῦσες,
Στὴν ἀγκαλιά σου ἀχόρταγα σὰν τὰ φιλοῦσες

20

Ὡσὰν τὸ ρόδο π' ἄνοιξε μὲ τὴν αὐγοῦλα,
Καὶ τὰ τριάντα φύλλα του χαμογελᾶνε,
Ποῦ ἀπάνω του τρεμουλιαστὴ γλιστρᾶ δροσοῦλα
Καὶ λές, τῆς γῆς ἢ τ' οὐρανοῦ διαμάντι νᾶνε,
Μὲ τέτοια μὲ παρηγορᾶς δροσιὰ καὶ χάρι,
Τώρα ποῦ τρέφεις τρεῖς χαρὲς μέσ' τὴν καρ
[διά σου,
Τώρα π' ἀνθεῖ δέκα φορὲς τριπλὸ καμάρι,
Στὸ γελαστό σου μέτωπο καὶ στὴ λαλιά σου.
Ἄχ! ἄλλη σὰν κ' ἐσὲ ψυχὴ δὲν εἶδ' ἀκόμα!
Π' ὅσην ἀγάπη κι' ἂν γεννᾶς, κι' ἂν μᾶς χα-
[ρίζῃς,
Πάλι ἀναβρύζεις σὰν πηγή, κι' ἀπ' ἕνα στόμα,
Μὲ χίλια χάδια καὶ φιλιὰ μᾶς πλημμυρίζεις.
Εἰσ' οὐρανὸς, ποῦ μᾶς φωτᾶς μὲ ἥλιους κι'ἄστρα,
Μυριόφυλλος βασιλικὸς μέσ' ὥρηα γλάστρα.

21

Ἂς λένε πῶς τὰ χρόνια μας τὴ νειότη παίρνουν.
Τὸ λένε ποῦ ἡ ἀπονιὰ τοὺς φαρμακόνει.
Τὰ χρόνια ἐκείνου π' ἀγαπᾶ ζωὴ τοῦ φέρνουν,
Καὶ κάθε μέρα ξανανθεῖ καὶ ξανανειόνει
Γιατ' ἡ ἀγάπη 'ναι δεντρὶ ποῦ σὰν φουντώση
Γλυκοφιλάει τὸν οὐρανὸ μὲ τὰ κλωνιά του.
Εἶνε πουλί, ποῦ τὰ φτερὰ καθὼς ἁπλώση,
Καιρὸ καὶ τόπο δὲν ψηφάει ἀπ' τὴ χαρά του.
Ἂς λέμε μεῖς πῶς ὁ καιρὸς μᾶς δίνει νειότη
Καὶ πλειὸ γλυκό'ναι τὸ στερνὸ στερνὸ φιλί μας,
Νὰ πάψη ὁ κόσμος νὰ θρηνῇ ἀπὸ τὴν πρώτη
Στιγμὴ ποῦ ὁ Χάρος πολεμᾶ μὲ τὴ ζωή μας.
Νἆν ἡ ζωὴ χαράμματα, κι' ὁ Χάρος μέρα,
Νὰ φέγγῃ ἀλήθεια καὶ στὴ γῆ καὶ παραπέρα.

22

Φωτιά, ποῦ μὲς τὲς φλέβες μας κρυφοανάφτεις,
Καὶ φέρνεις μυστικὸ σεισμὸ στὰ κόκκαλά μας,
Ποῦ ἀνεβαίνεις καὶ γλυκὰ στὰ μάτι' ἀστράφτεις,
Σὰν πλημμυρίσ' ἡ φλόγα σου τὰ σωθικά μας·
Λαχτάρα, ποῦ μᾶς τυραννεῖς καὶ μᾶς χαϊδεύεις·
Ποῦ ἕναν ἕναν σκλάβους σου μᾶς γλυκοδένεις,
Ἔλα νὰ πῇς πῶς δὲν πετᾶς, πῶς δὲν μισεύεις,
Μὸν' ἀπ'τὴ φλέβα στὴ ψυχὴ περνᾶς καὶ μένεις.
Γίνεσαι πνεῦμ' ἀθάνατο, καὶ μᾶς πλουτίζεις,
Μὲ μιὰν ἀγάπη ἄσωστη, ἀγάπη αἰώνια,
Γίνεσαι φῶς οὐράνιο, καὶ μᾶς φωτίζεις
Μ' ἀχτίδες, ποῦ τὰ λυόνουνε τῆς γῆς τὰ χιόνια·
Ἀχτίδες, ποῦ σὰν ἄγγελοι παρηγοροῦνε,
Καὶ σὲ γλυκύτερη ζωὴ μᾶς ὁδηγοῦνε.

23

Ἐψὲς μὲ δάκρυα πλάγιασα πικρά, καὶ τώρα
Μ' ἐξύπνησ' ἕνα ὄνειρο γλυκὸ σὰν χάδι.
Εἶδα πῶς ἤσουνα σ' αὐτὴ τὴ ξένη χώρα,
Καὶ λούλουδα μαζεύαμε σ' ἕνα λειβάδι.
Παίρνεις χρυσῆ κλωστή, καὶ δυὸ λουλούδια δένεις
Τὦνα χλωμό, τἄλλο λευκό, δροσιὰ γεμάτο·
Τὸ ἕνα τῆς ἀγάπης μας τῆς περασμένης,
Τὸ ἄλλο τῆς ἀντάμωσης, τὸ πλειὸ δροσάτο.
Ὁ δόλιος ἐγονάτισα μ' εὐλάβεια ἐμπρός σου,
Τὰ πῆρα καὶ τ' ἀσπάσθηκα σὰν εὐαγγέλιο.
Δὲν πρόφθασα νὰ ξαναϊδῶ τὸ πρόσωπό σου,
Δὲν πρόφθασα νὰ ξαναϊδῶ τὸ χαμογέλιο!
Μὸν ξύπνησα,—καὶ γύρω μου δὲν βλέπω ἄλλο·
Παρὰ τοῦ ὀνείρου τὄνειρο ποῦ τώρα ψάλλω!

24

Τραγοῦδι, ποῦ ἂν δὲν σ' εἴχαμε παρηγοριά μας,
Θὰ μᾶς ραγίζαν οἱ καϋμοί, κ' οἱ μαῦροι πόνοι,
Ποῦ παίρνεις στὰ φτερούγια σου τὰ βάσανά μας,
Καὶ τρέχεις στὴν ἀγάπη μας σὰν χελιδόνι!
Μὴν πάρῃς τὴν ἀπελπισιὰ μηδὲ τὰ δάκρυα,

Digitized by Google

Μὸν ἔπαρε τὰ ὄνειρα καὶ τὴν ἐλπίδα,
Κ' ἐκεῖ ποῦν' ἡ ἀγάπη μου, στῆς γῆς τὴν ἄκρια,
Πές της γλυκά, στὸν ὕπνο μου, ἐψὲς τί εἶδα·
Πές της, πῶς τὴν καρδοῦλά μου τὴν ἀγριεμένη
Τὴν συνειθίζω στὴ χαρά, νὰ μὴν τρομάξῃ,
Σὰν ἔλθ' ἡ ὥρα ἡ χρυσῆ κ' εὐλογημένη,
Ποῦ τὤνειρό της ζωντανὸ θενὰ κυττάξῃ.
Πέτα, τραγοῦδί μου γοργὸ στὴν ἀγκαλιά της,
Καὶ πίσω ξαναγύρισε μὲ δυὸ φιλιά της.

Α *

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ ΙΠΠΟΥ

Ἀξιοσημείωτον βαθμὸν νοημοσύνης καὶ ἀγαθότητος πρὸς τὸν ὁμόσταυλόν του ἀπέδειξεν ἵππος τις ἐν Βοστῶνι τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Εἷς τῶν ἐφίππων ὑπαξιωματικῶν τῆς χωροφυλακῆς ἀφίνει τὸν ἵππον του εἰς τὸν σταῦλον τὸν παρακείμενον τῷ ἀστυνομικῷ σταθμῷ, ὅπως ἀναβῇ διὰ νὰ δώσῃ τὸ π α ρ ὼ ν εἰς τὸ προσκλητήριον, τὴν μεσημβρίαν καὶ εἰς τὰς ἓξ τὸ βράδυ. Ὁ χωροφύλαξ προσδένει τὸν ἵππον του ἔξωθεν τῆς κιγκλίδος, ἔσωθεν τῆς ὁποίας ἵσταται ἄλλος ἵππος διαρκέστερον σταυλιζόμενος ἐκεῖ, ὁ Βίλλυ. Ἅμα προσδεθῇ ὁ ἵππος, ὁ Βίλλυ, βλέπων ὅτι ὁ ἔξωθεν τῆς κιγκλίδος ἀδελφός του δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χόρτον, τὸ ἐντὸς τῆς κιγκλίδος, λαμβάνει παχεῖαν δεσμίδα χόρτου μὲ τοὺς ὀδόντας του καὶ ἐπιτηδείως λίαν τὸ διαπερᾷ διὰ τῆς κιγκλίδος, τὸ π ρ ο σ φ έ ρ ε ι εἰς τὸ στόμα τοῦ ἄλλου ἵππου καὶ περιμένει ἕωσοῦ ὁ ἀδελφός του φάγῃ, καὶ εἶτα τοῦ δίδει καὶ ἄλλο χόρτον, καὶ ἄλλο, κατ' ἐξακολούθησιν, ἕωσοῦ ὁ ὑπαξιωματικὸς δώσῃ τὴν ἀναφορὰν καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἵππον του. Ὁ Βίλλυ ἤρχισε νὰ πράττῃ τοῦτο ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παρὰ τῶν ἀνθρώπων ὑποδείξεως, καὶ τὸ ἐξακολουθεῖ τακτικὰ δὶς τῆς ἡμέρας, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ ἐπισκέπτου του. Ἡ τοιαύτη δὲ εὐγένειά του ἐφείλκυσε μεγάλως τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ καλοσύνη τοῦ Βίλλυ πολλοὺς προσεποίησεν αὐτῷ φίλους.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΞΥΝΟΙΑ

Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς : — Νίκο, ποῖος ἐβασίλευσε πρῶτος ὁ Ἀλέξανδρος ἢ ὁ Φίλιππος ;

Ν ί κ ο ς : — Ὁ Ἀλέξανδρος !

Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς : — Τί λές, ἄθλιε ;

Ν ί κ ο ς : — Ὁ Φίλιππος !

Δ ι δ ά σ κ α λ ο ς : Κάποιος θὰ σοῦ τὸ σφύριξε ἀπὸ τοὺς πλαγινούς.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

~~~~ Φίλτατε Καθαρολόγε, πρὶν μᾶς ἐπιτιμήσετε διὰ τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν δεικνύομεν πρὸς τὴν κοινήν, τὴν λεγομένην δημοτικὴν γλῶσσαν, ἔπρεπε νὰ μετρήσετε καλὰ τοὺς ἐχθρούς της καὶ νὰ μὴ περιλάβετε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν ἐπιφανῆ λόγιον κ. Δ. Βερναρδάκην, ὅστις ἐν τῷ Ἐλέγχῳ Ψευδαττικισμοῦ πλὴν ἄλλων γράφει: «...Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἶχε πρόχειρον γλῶσσαν νὰ μεταχειρισθῇ, τὴν γλῶσσαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ἀπελάκτισεν, ἐθυσίασε δὲ καὶ θυσιάζει τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης γενεᾶς εἰς ἕνα Μολόχ, εἰς ἓν ὄνομα κενόν, εἰς μίαν λέξιν ἀπατηλήν, εἰς τὴν παλαιὰν ἑλληνικήν, ἥτις ἀπὸ πολλῶν αἰώνων δὲν ὑπάρχει, καὶ εἰς τὸν ἀττικισμόν, ὅστις ἐξέπνευσε μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐν Καλαυρίᾳ». Διὰ τὰ ἄλλα ἄλλοτε. Ἐπιφυλασσόμεθα δὲ καὶ χάριν ὑμῶν καὶ πρὸς φωτισμὸν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἑστίας» νὰ παραθέσωμεν σταχυολογοῦντες τὰς γνώμας πλείστων καὶ ἐπιφανεστάτων λογίων περὶ τῆς δημοτικῆς καὶ τῆς καθαρευούσης. Τότε θὰ μετρήσετε καὶ θὰ ζυγίσετε καλά.

~~~~ Θέλετε τὴν γνώμην μας περὶ Πνευματισμοῦ, κύριε Μένιππε ; Δὲν ἠμποροῦμεν δι' ὀλίγων νὰ σᾶς τὴν εἴπωμεν, ἴσως ἄλλοτε εἰδικώτερον ἀναπτυχθῶσι τὰ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». Ἀλλ' ὡς πρὸς τὰ ἐν Ἀθήναις τελούμενα πνευματιστικὰ παίγνια, ταῦτα εἶνε π α ί γ ν ι α καὶ γίνονται ἐν συμπαιγνίᾳ τινῶν πρὸς ἐξαπάτησιν ἄλλων εὐπίστων καὶ ἀφελῶν. Σεῖς ἂν προσκληθῆτέ ποτε μιμηθῆτε τὸν Ἀγκασὶζ καὶ βλέπομεν τί θὰ γείνῃ. Ἠξεύρετε τὸ θαυμάσιον ἀνέκδοτόν του ; Ἀκούσατέ το. Ὅτε ὁ διάσημος φυσιοδίφης Ἀγκασὶζ διέτριβεν ἐν Βοστώνῃ, ὁ ὀνομαστὸς πνευματιστὴς Χόμε μετέβη παρ' αὐτῷ, διὰ νὰ τὸν προσκαλέσῃ νὰ παρευρεθῇ εἰς πνευματιστικὴν συνεδρίασιν, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ γείνῃ τὴν ἐπιοῦσαν. Ὁ Ἀγκασὶζ σκαιότατα εἶπε πρὸς αὐτὸν νὰ φύγῃ εὐθὺς ἀπ' ἐμπρός του.—Μὰ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ φιλόσοφον δὲν ἐπερίμενα παρομοίαν ὑποδοχήν, ἀπήντησεν ὁ Χόμε. — Ἂς εἶνε· μείνετε. Καὶ τί θὰ ἰδῶ εἰς αὐτήν σας τὴν συνεδρίασιν ; — Θὰ ἰδῆτε, ἀπήντησεν ὁ Χόμε, κνήμας καὶ βραχίονας εἰς κίνησιν ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Δὲν εἶνε δύσκολον καὶ νὰ αἰσθανθῆτε νὰ σᾶς ψηλαφοῦν. — Θὰ ἔλθω ἀφεύκτως κύριε, καὶ θὰ σᾶς βοηθήσω μάλιστα νὰ μυηθῆτε καλλίτερα εἰς τὰ μυστήρια αὐτῶν τῶν περιπλανωμένων μελῶν. Ἔχω ἓν ξίφος καὶ κατὰ τύχην εἶνε προσφάτως ἠκονισμένον. Θὰ τὸ φέρω μαζί μου καὶ θὰ τραβῶ ξιφισμοὺς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ χωρὶς κίνδυνον νὰ αἱματώσω κανὲν ἀπ' αὐτὰ τὰ ἄυλα μέλη. Τὴν ἐπιοῦσαν κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ὁ Ἀγκασὶζ μετέβη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων. Αἱ θύραι ἦσαν κατάκλειστοι καὶ ἐπ' αὐτῶν ε ἰ δ ο π ο ί η σ ι ς ὅτι ὁ Χόμε α ἰ φ ν ι δ ί ω ς π ρ ο σ κ λ η θ ε ὶ ς εἰς Νέαν Ὑόρκην μετὰ βαθείας λύπης ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ.

~~~~ Κυρία Μαργαρίτα. Ὁ συρμὸς καὶ ὁ συρμός ! Ἠξεύρετε λοιπὸν πῶς γεννᾶται αὐτὸς ὁ συρμός, τὸν ὁποῖον σεῖς λατρεύετε καὶ θεοποιεῖτε ὡς ἔκφρασιν καλλιτεχνικῆς τινος ὁρμῆς ; Ἀκούσατε ἓν ἀπὸ τὰ πολλὰ παραδείγματα. Κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος διέτριβεν εἰς τὰ λουτρὰ τῆς Τρουβίλλης ἡ ὡραία δούκισσα Φ. ἥτις ὑπεσχέθη νὰ λάβῃ μέρος εἴς τινα εὐεργετικὴν ἑορτὴν ἐν τῇ ἐκεῖ λέσχῃ. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐξόχως κομψὴ ἀριστοκράτις ἐβράδυνε κατὰ τὴν κόμμωσιν αὐτῆς, διὸ καὶ ἔλαβε τὰ χειρόκτια ὅπως φορέσῃ ταῦτα εἰς τὸν δρόμον. Εἰσελθοῦσα ὅμως ἐντὸς τῆς πλήρους εὐγενοῦς κόσμου αἰθούσης παρατηρεῖ πρὸς μεγάλην αὐτῆς ἐντροπήν, ὅτι τὰ χειρόκτια αὐτῆς ἦσαν τὸ μὲν λευκόν, τὸ δὲ μαῦρον. Ἡ θαλαμηπόλος δηλαδὴ εἶχεν ἑτοιμάσει δύο ζεύγη χειροκτίων, ἀλλ' ἡ δούκισσα ἐν τῇ βίᾳ της ἔλαβεν ἐξ ἑκατέρου ἀνὰ ἕν. Ἡ δούκισσα ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὸ ἀτύχημα. Ἀλλὰ τὸ συμβὰν τοῦτο ἐπροξένησεν ὅλως διάφορον ἐντύπωσιν. Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ὅλαι αἱ κυρίαι τῆς Τρουβίλλης ἔφερον δύο εἰδῶν χειρόκτια προσαρμόζουσαι τὰ χρώματα αὐτῶν πρὸς τὰ χρώματα τῆς ὅλης ἐνδυμασίας ! Νὰ χαρῆτε λοιπὸν τὸν συρμόν σας.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ ῥόδον ὅταν δὲν κοσμῇ κόλπον παρθένου δὲν ἐκτελεῖ τὸν προορισμόν του.

* * *

Ἀληθῶς εὐτυχὴς εἶνε ὁ μὴ ὀφείλων εἰς τὴν τύχην τὴν εὐτυχίαν του.

* * *

Ὁ ἔρως καὶ ἡ φιλία ἀγαπῶνται ὡς ἀδελφοὶ ἔχοντες νὰ μοιρασθῶσι κληρονομίαν.

Digitized by Google
~~~~

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Ἀνευρέθη ἀρχαῖον ἀνάγλυφον ἐν Λαυρίῳ εἰς τὰς αὐτόθι ἐνεργουμένας ἀνασκαφὰς μεταλλούχων χωμάτων. Ἔχει μῆκος ὀλιγώτερον τοῦ μέτρου καὶ πλάτος ἡμίσεως, ἡ παράστασίς του δὲ εἶνε τοιαύτη: Εἰς τὸ μέσον κατὰ μῆκος τοῦ ἀναγλύφου παρίσταται ἀνὴρ (οὗ ἡ κεφαλὴ ἦτο δυστυχῶς κατεστραμμένη πρὸ τῆς ἐκσκαφῆς του) ἐπὶ εἴδους ἀνακλίντρου κεκλιμένος καὶ ἐπακουμβῶν διὰ τοῦ ἀγκῶνος τῆς ἀριστερᾶς του χειρός, κρατῶν δὲ δι' αὐτῆς μὲν κηρύκειον, διὰ τῆς δεξιᾶς δὲ τὸν ὦμον γυναικὸς ὀρθίας, φερούσης ποδήρη χιτῶνα ἐζωσμένον καὶ κεκλιμένης πρὸς τοὺς πόδας του· δεξιᾷ δὲ τῷ ὁρῶντι τὸ ἀνάγλυφον ἵσταται ὄρθιος παῖς γυμνός, ἔχων ἔμπροσθέν του λάγηνον καὶ κρατῶν αὐτὴν διὰ τῆς δεξιᾶς, ὁρῶν δὲ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου ἀνδρὸς καὶ φέρων διὰ τῆς ἀριστερᾶς στρογγύλον τι πρᾶγμα. Ἐν γένει φαίνεται ὅτι προτοῦ χωθῇ ὅπου ἀνευρέθη, ἔχει ὑποστῆ βλάβας πολλὰς τὸ μάρμαρον, ἠκρωτηριασμένον πολλαχοῦ, οὐδεμίαν δὲ ἐπιγραφήν, καθόσον παρετηρήθη, φέρει.

Φιλολογικὰ

Ἐξεδόθη ὁ τρίτος τόμος τῆς ἀξιολόγου ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς γραμματολογίας ὑπὸ Ἀλφρέδου Κροαζὲ καὶ Μαυρικίου Κροαζέ. Ὁ τρίτος οὗτος τόμος, ἔργον τοῦ νεωτέρου τῶν δύο πολυμαθῶν ἀδελφῶν Μαυρικίου Κροαζέ, εἰσάγει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ἀττικὴν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας περίοδον, περιέχων λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῆς τραγῳδίας, τῆς κωμῳδίας καὶ τῆς λοιπῆς ποιήσεως κατὰ τὸν Ε' καὶ τὸν Δ' π. Χ. αἰῶνα. Ὑπολείπονται δύο ἔτι τόμοι πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιοσπουδάστου συγγράμματος τούτου.

— Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Some aspects of the Greek Genius ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς ἐν Λονδίνῳ βιβλίον τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον ὑπὸ S. H. Butcher καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ πρώτου κεφαλαίου: «Τί ὀφείλομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα» μαρτυρεῖ ὑπὸ ποῖον πνεῦμα ἐγράφη τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ὡς διαμαρτύρησις τρόπον τινὰ κατὰ τῆς ἐπεκτεινομένης ἤδη καταδιώξεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν. Αἱ φιλολογικαὶ αὗται μελέται τοῦ λογίου Σκώτου, περιστρεφόμεναι, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου, εἰς διαφόρους φάσεις τῆς ἑλληνικῆς διανοίας, ἔτυχον εὐμενεστάτης ὑποδοχῆς, ἰδίᾳ δὲ δι' εὐφήμου μνείας ἐτιμήθησαν ὑπὸ τῆς Λονδινείου ἐφημερίδος «Καιρῶν».

— Τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἀνέλαβε μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας ἐν τῇ Γαλλικῇ βουλῇ ὁ βουλευτὴς Ἰωσὴφ Ρεϊνάχ, ἀδελφὸς τοῦ τε συγγραφέως τοῦ Manuel de Philologie κτλ. καὶ τοῦ ἱστοριογράφου τοῦ Μιθριδάτου. Ἀλλὰ τὰ γενικὰ τῆς Βουλῆς χειροκροτήματα δὲν συνεπέφερον μεταβολήν τινὰ εἰς τὰ μέτρα τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας περὶ ὑποστηρίξεως τῶν μὴ κλασικῶν σχολικῶν προγραμμάτων.

— Ὑπὸ τοῦ οἴκου Teubner ἐν Λειψίᾳ ἀγγέλλεται ὡς μέλλουσα προσεχῶς νὰ ἐκδοθῇ *Ἐπιστημονικὴ γραμματικὴ τῆς Λατινικῆς γλώσσης* εἰς τόμους τέσσαρας ὑπὸ τεσσάρων διακεκριμένων φιλολόγων φιλοπονηθεῖσα, τῶν καθηγητῶν G. Landgraf, J. H. Schmalz, Fr. Stolz καὶ C. Wagener.

Μουσικὰ

Ἐπανῆλθε πρό τινος εἰς Κεφαλληνίαν ὁ νεαρὸς μελοποιὸς κ. Διονύσιος Λαυράγκας προερχόμενος ἐκ Μιλάνου, ἔνθα συνεβλήθη μετὰ τοῦ ἐκδοτικοῦ καταστήματος Ῥικόρδη πρὸς παράστασιν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος αὐτοῦ «Ὄνειρον ἡ ζωή». Ὁ κ. Λαυράγκας μαθητεύσας ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ ἐξόχῳ Μασσενὲ ἔδωκε πρὸ πολλοῦ ἀσκοῦντα δείγματα τῆς εὐδοκιμήσεώς του ἐν τῇ τέχνῃ, διότι τὰ συνθέματα αὐτοῦ τὰ ἐκτεθέντα εἰς τὴν τελευταίαν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ἐβραβεύθησαν ἐν Παρισίοις. Πέρυσιν οἱ συμπολῖται του Κεφαλλῆνες ἀπήλαυσαν τῶν ἀπαρχῶν τοῦ περιπαθοῦς μελοδράματος, περὶ οὗ ὁ λόγος, δι' ἐπανειλημμένων παραστάσεων τῆς τελευταίας πράξεως. Ἡ ἀγαθὴ ἔκβασις νέου μελοδράματος προσκόπτει σήμερον κατὰ τῶν δικαίων ἀπαιτήσεων κοινοῦ ἐντρυφῶντος εἰς παλαιὰ καὶ νέα ἀριστουργήματα, ὁποῖον τὸ παρακολουθοῦν τὴν μουσικὴν κίνησιν κοινὸν τοῦ Μιλάνου, ἀλλὰ μόνον τοιοῦτοι κριταὶ δύνανται ὁριστικῶς ν' ἀποφανθῶσι περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Ἐὰν κρίνωμεν ἐκ τῆς γνώμης ἣν ὁμοθύμως ἀπεφάνθησαν τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα τοῦ ἰταλικοῦ θιάσου, τὰ μετασχόντα τῆς παραστάσεως ἐν Ἀργοστολίῳ, δὲν εἶνε ὅλως ἀδικαιολόγητος ἡ ἐλπὶς ὅτι τὸ ἔργον θὰ εὐαρεστήσῃ καὶ ὦτα καλλίτερον ἠσκημένα.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ὁ μαγικὸς δείκτης

Ἐκ χάρτου κοινοῦ τοῦ γραψίματος διπλωμένου εἰς τέσσαρα κόψατε διὰ ψαλίδος δείκτην σταυροειδῆ ὅπως παριστάνεται εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα.

Μίαν βελόνην τοῦ ῥαψίματος χονδρὴν καρφώσατε

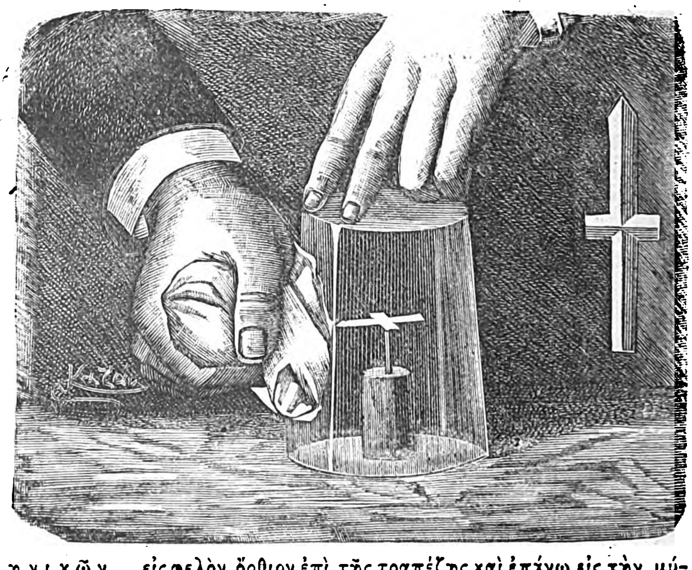

εἰς φελὸν ὄρθιον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐπάνω εἰς τὴν μύτην τῆς βελόνης θέσατε τὸν δείκτην, μὲ τρόπον ὥστε νὰ στέκῃ ἐλαφρὰ εἰς ἰσορροπίαν, χωρὶς ὅμως νὰ τρυπηθῇ ὁ χάρτης. Σκεπάσατε τὸ ὅλον διὰ ποτηρίου ἀναποδογυρισμένου, καὶ εἴπετε εἰς τοὺς παρακαθημένους ὅτι ἠμπορεῖ νὰ γυρίσῃ ὁ δείκτης καὶ νὰ δείξῃ ἐκεῖνον ἐξ αὐτῶν, τὸν ὁποῖον θὰ σᾶς ὑποδείξουν. Τότε δὲ τρίβετε τὸ πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην μέρος τοῦ ποτηρίου διὰ τοῦ μαντηλίου σας καὶ μετ' ὀλίγον ὅλοι μετ' ἐκπλήξεως βλέπουν καὶ τὸν μαγικὸν δείκτην στρεφόμενον πρὸς τὰ ἐκεῖ. Τί συμβαίνει; Ἀληθῶς ἐμαγεύθη ὁ δείκτης; Ὄχι· ἁπλούστατα ἠλεκτρίσθη ἡ ὕαλος καὶ προσείλκυσε τὸν ἐλαφρότατον χάρτινον δείκτην.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΤΟ ΠΟΙΚΙΛΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ - ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ
ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ
1892

Περιέχει περὶ τὰ 300 ποικιλώτατα ἄρθρα, ἀρθρίδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, παίγνια, συμβουλάς' σκέψεις κλπ.

ΕΙΚΟΝΑΣ : Τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον, τὴν Αὐτοκράτειραν τῆς Αὐστρίας, τὴν Δεσποινίδα Βακαρέσκου, τὴν Οὐγγρικὴν Καλλονήν, τοὺς μικροὺς φουμαδόρους, τὸν μῆνα τῶν ῥόδων κλπ.

Ἀποτελεῖται ἐξ 80 μεγάλων ὡς τῆς «Ἑστίας» σελίδων καὶ εἶνε τὸ εὐθηνότερον τῶν ἡμερολογίων.

Τιμᾶται 1 δρ. εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ 1 φράγκον εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν

ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ ΚΑΙ ΩΣ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

Ζητήσατέ το ἀπὸ το Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

14 Νοεμβρίου 1897

	Ἀγορὰ Δρ.	Ἀγορὰ Λ.	Πώλησ Δρ.	Πώλησ Λ.
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ				
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	470	—	475	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	516	—	517	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	515	—	516	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	415	—	420	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	380	—	385	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	—	—	—	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	566	50	567	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3555	—	3565	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	189	—	190	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	72	—	72	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	161	50	162	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	418	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	204	—	204	50
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	140	—	146	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	—	95	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	92	—	92	50
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς .	—	—	—	—
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ .	26	67	26	69
Λίρα ὀθωμανική.	30	40	30	45
Λίρα ἀγγλικὴ	33	40	33	45
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας :	33	20	33	50
Τρίμηνον Γαλλίας	132	—	133	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	33	60	33	80
Ὄψεως Γαλλίας	133	—	134	—

ΟΙ ΕΠΙΘΥΜΟΥΝΤΕΣ
νὰ λάβωσι ταχέως καὶ ἐπὶ συστάσει

ΤΟΝ ΦΑΣΟΥΛΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΟΝ ΤΟΥ ΣΟΥΡΗ

δύνανται ν' ἀποστείλωσι πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας» δραχ. 3,50 ἐκ τοῦ Ἐσωτερικοῦ καὶ φρ. 3,50 ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ διὰ τὸ βιβλίον καὶ τὰ ταχυδρομικά.

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(6—12 Νοεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡ μ έ ρ α ι						
	6	7	8	9	10	11	12
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	754,2	757,1	757,1	753,7	751,7	753,1	753,6
Μέση θερμοκρασία	18,4	13,7	12,5	12,5	13,8	14,0	17,7
Μεγίστη θερμοκρασία	21,1	15,3	16,5	16,5	19,1	19,5	19,8
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	15,7	12,1	8,5	8,5	8,6	8,9	15,6
Σχετικὴ ὑγρασία	65	56	65	45	81	89	91
Ἀπόλυτος ὑγρασία	9,28	5,62	6,58	12,0	10,81	13,14	13,90
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	,0
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	3	2	2	3		8	7
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Δ.2	ΝΔ.1	ΒΔ.2	ΝΔ.1	ΝΑ.0	Ν.6	Ν.2
Θάλασσα	1	1	0	1	0	2	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	6	7	8	9	10	11	12
Κέρκυρα	15,0	14,5	13,5	14,0	15,5	15,5	15,5
Βῶλος	16,0	12,5	11,5	10,5	12,0	—	—
Πάτραι	16,5	15,5	15,0	15,0	16,5	16,5	17,5
Τρίπολις	12,0	9,0	9,0	10,0	10,5	13,0	14,0
Κωνσταντινούπολις	12,5	9,0	7,5	—	—	—	15,0
Ὀδησσὸς	10,5	5,1	3,5	3,8	5,6	1,8	6,8
Βατοὺμ	—	—	—	7,1	—	—	—
Παρίσιοι	9,8	11,5	8,5	8,7	5,2	3,3	1,7
Ῥώμη	11,5	12,0	11,0	15,5	14,0	16,5	16,5
Νεάπολις	—	—	—	14,5	14,0	11,5	16,5
Βρινδήσιον	13,5	13,5	13,0	12,5	14,5	15,0	14,0
Καλιάρη	16,0	14,0	16,0	15,0	15,0	17,5	—
Πάνορμον	—	14,5	14,5	15,0	17,0	17,0	18,0
Μελίτη	18,0	17,5	18,0	16,0	18,0	18,5	16 5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Παρατηρήσεις. — Ἀπὸ τῆς 12 τρ. ἐπῆλθεν αἰσθητὴ ἀνύψωσις τῆς θερμοκρασίας· ἡ *μέση θερμοκρασία*, ἥτις μέχρι τῆς 11 τρ. ἐκυμαίνετο περὶ τὴν *κανονικήν*, ἀνῆλθεν ἀποτόμως κατὰ 3ο,6 ἄνω ταύτης τὴν 12. Ἡ αὐτὴ δὲ θερμοκρασία, ἐπικρατούντων τῶν αὐτῶν ἀνέμων, ἔχει τάσιν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπί τινας εἰσέτι ἡμέρας.

Ὁ οὐρανὸς καθ' ὅλον τὸ ἑφθήμερον τοῦτο ἐκαλύπτετο σχεδὸν συνεχῶς κατὰ τὸ ἥμισυ περίπου ὑπὸ νεφῶν· ἡ δὲ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας ἰδίως ἡμέρας ἔλαβε μεγίστην ἔντασιν, ὑπερβᾶσα κατὰ πολὺ τὴν *κανονικὴν* τοῦ τρ. μηνός.

Digitized by Google

493

ΑΡΙΘ. 47 ΤΟΜΟΣ Β'.

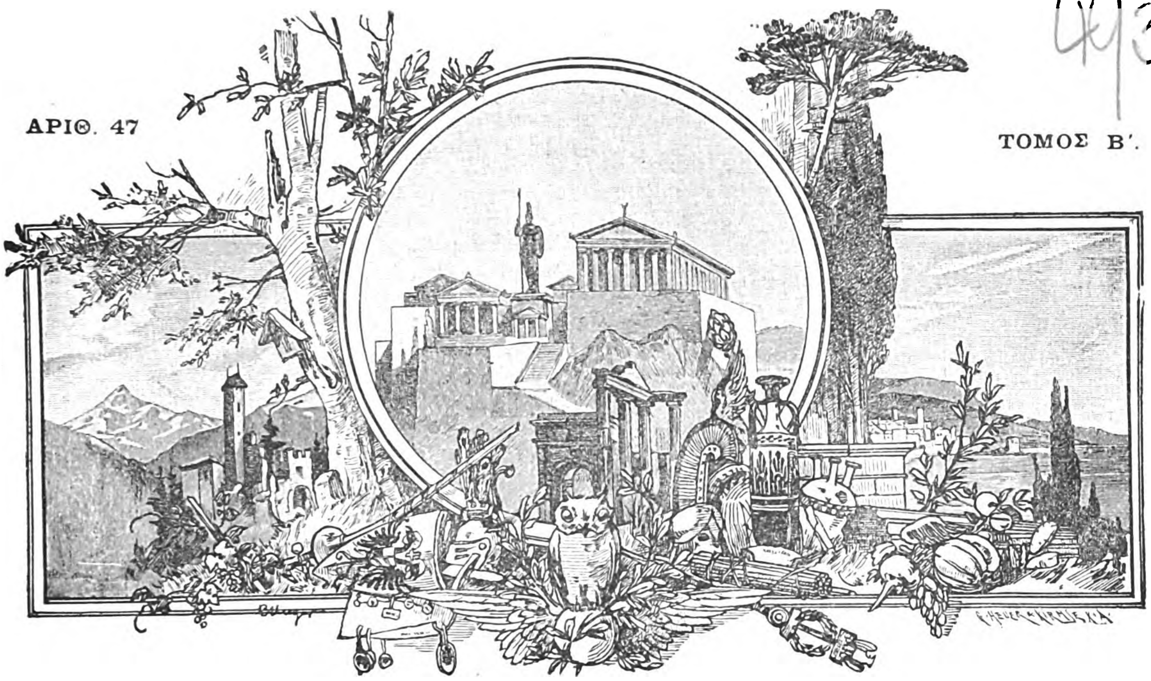

ΕΣΤΙΑ

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8 —	ἐτησία δραχμαὶ	15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10 —	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ ΤΗΣ, ποίημα ὑπὸ *Ἀχιλλέως Παράσχου*.
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΟΡΕΩΣ, (1811 Ἰανουαρίου 10), ὑπὸ *Α. Μηλιαράκη*.
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ: Η ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΗ, ὑπὸ *Τάσου Καλογιάννου*.
ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.
ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ: ΠΩΣ ΔΙΑΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΑ.
ΣΟΝΕΤΤΑ, ποιήματα.
ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Πλούσιοι καλλιτέχναι, Τὸ εὐανάγνωστον τῆς Γραφῆς, Ἔκτακτος διαθήκη, Δήμαρχος καταδικάζων τὴν μητέρα του, Ἀξιολύπητος.**
ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.
ΠΑΙΓΝΙΑ; **Πασιέντζα.**
ΕΙΚΟΝΕΣ: **Γαλανομμάτα χρυσομαλλοῦσα.**
ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.
ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά. Μουσικά.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Γαλανομμάτα χρυσομαλλοῦσα. — Ὁ ποντικός. — Ἀχιλλεὺς Παράσχος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 22 Νοεμβρίου

Ἤρχισαν αἱ τακτικαὶ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ἀπὸ τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς. Πρόεδρος ἐξελέχθη ὁ ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ν. Γεωργιάδης βουλευτὴς Λαρίσης δια ψήφων 82, εὑρεθέντων 41 λευκῶν ψηφοδελτίων.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἀφίκοντο ἐνταῦθα οἱ πρίγκιπες τοῦ Σιάμ, οἵτινες διατρίψαντες ἐπί τινας ἡμέρας ἀνεχώρησαν εἰς Βρενδήσιον. Κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονήν των ἐνεχείρισαν εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον τὸ μέγα παράσημον τοῦ Λευκοῦ Ἐλέφαντος, ἔλαβον δὲ ἀμφότεροι τὸν Ἑλληνικὸν Μεγαλόσταυρον.

— Τὸ καλλιτεχνικὸν τμῆμα τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν μονίμου καὶ διαρκοῦς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ καταστήματος καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἑβδομαδιαίων συναυλιῶν ἀντὶ μικροῦ τιμήματος εἰσόδου. Πρὸς τοῦτο ὁ σύλλογος θὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Φιλαρμονικῆς εταιρίας καὶ ἄλλων μουσικῶν.

— Τὰ πένθιμα ὑφάσματα, ὧν ἐγένετο χρῆσις πρὸς διακόσμησιν κατὰ τὸν θάνατον τῆς Ἀλεξάνδρας διενεμήθησαν ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας εἰς πτωχὰς χήρας καὶ ὀρφανά.

— Τὸ φιλολογικὸν καὶ ἀρχαιολογικὸν τμῆμα τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἐξέλεξε πρόεδρον τὸν κ. Ι. Πανταζίδην, ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Ν. Γ. Πολίτην καὶ γραμματέα τὸν κ. Θ. Βελλιανίτην.

— Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα εἰς τὴν Βουλὴν ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ προϋπολογισμὸν τοῦ 1892 τὰ ἔσοδα ὑπολογίζονται εἰς δρ. 98,396,040, τὰ δὲ ἔξοδα εἰς δρ. 98,552,760.22.

— Ὑποβάλλεται προσεχῶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομοσχέδιον περὶ συστάσεως ὀγδόου ὑπουργείου, τοῦ τῆς Συγκοινωνίας.

— Κατ' ἐπίμονον ἀπαίτησιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἡ Βουλὴ συνεχίζουσα τὴν περὶ κατηγορητηρίου κατὰ τῆς κυβερνήσεως Τρικούπη πρότασιν προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς δωδεκαμελοῦς ἀνακριτικῆς ἐπιτροπῆς ἧς ἐξελέχθησαν μέλη ἐκ μὲν τῆς πλειονοψηφίας οἱ κ. κ. Φλογαΐτης, Βαλσαμάκης, Γ. Πετροπουλάκης, Παπαγιαννακόπουλος, Πετσάλης, Γ. Μαυρομιχάλης, Σάκκης καὶ Μισυρλῆς, ἐκ δὲ τῆς μειονοψηφίας οἱ κ. κ. Ἀνάρ. Σιμόπουλος, Στεφάνου, Ποταμιάνος καὶ Νικ. Μπουφίδης.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ
ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ
ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ
Τιμῶνται δραχ. 1.50
Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,
Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

21 Νοεμβρίου 1897

	Ἀγορὰ		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ	
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	475	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	525	—	527	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	515	—	516	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	425	—	430	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	—	—	—	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	380	—	390	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	564	50	565	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3400	—	3405	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	171	—	171	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	71	—	71	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	160	—	161	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	417	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	200	50	201	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	145	—	146	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	-
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	89	—	90	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	90	—	91	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	3:0	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς .	—	—	—	—
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ. .	26	80	26	81
Λίρα ὀθωμανική.	—	—	—	—
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	32	50	32	97
Τρίμηνον { Γαλλίας	127	50	130	50
Ὄψεως { Ἀγγλίας	32	97	33	—
Ὄψεως { Γαλλίας	130	50	131	50

Digitized by Google

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ ΤΗΣ

Μιὰ 'μέρα —χρόνια πέρασαν·—ἦσουν μικρούλ' ἀκόμα—
Στὸν ποιητή της ἔστειλε ζωγραφισμένο ἀστέρι,
Εἰκόνα κόρης Χερουβεὶμ μὲ κοραλλένιο στόμα,
Τῆς ἁγιασμένης Μάννας Σου τὸ μαρμαρένιο χέρι.

Τοὔστελνε ἀκτῖνες σὲ χαρτί, τριαντάφυλλα χιονᾶτα
Κ' ἔγραφ' ἀντὶς γιὰ ὄνομα «Ξανθὴ-Γαλανομμάτα».
Καὶ ἡ ἀκτῖνες, ἡ ξανθή, τὰ ρόδα τ' ἀνθισμένα,
Σὺ ἦσουν, Σύ, καὶ τἄστελνε ἡ Μάννα Σου σ' ἐμένα..

1878

Digitized by Google

. . . .

Ἀκίνητος τὴν ὥρ' αὐτὴ σὰν μάρμαρο σὲ τάφο,
Μπροστὰ εἰς τὴν εἰκόνα Σου, μπρὸς σ' ἄφωνο ἀγ-
[γελοῦδι,
Μπρὸς στὴ δροσάτη ὄψι Σου χωρὶς κονδύλι γράφω·
Πέφτουν τὰ δάκρυα στὸ χαρτὶ καὶ γίνονται τραγοῦδι!

. . . .

Ἄχ, ἀπ' τὰ χρόνια τὰ παληά, μ' ὁλόχρυσο δοξάρι,
'Στὴ χώρα μας τὴ γαλανὴ ἀπ' ἄλλο κόσμο μπαίνει
Ἀσπροντυμένος κανηγός, χιονάτο παλληκάρι,
Πλὴν στὰ βουνά μας δὲν γυρνᾷ, στὰ δάση δὲν πη-
[γαίνει.
Τὸ ἀναμμένο στρέφεται κι' ἀνήσυχό του μάτι,
Ὅπου ποτάμι ἀκούεται ἢ φαίνεται παλάτι...
Ἀστράφτει, χιόνια πέφτουνε σ' ὅποια μεριὰ πατήσῃ·
Δὲν θέλει ἐλάφια, δὲν ζητεῖ πουλιὰ νὰ κυνηγήσῃ·
'Στὰ κύματα τοῦ Ἰλισσοῦ ἀναζητᾷ νυφούλαις
Καὶ σὲ παλάτια κάτασπρα ξανθαῖς βασιλοπούλαις.
Γυρεύει γιὰ τὰ στήθεια του, γιὰ στήθεια χιονισμένα,
Νυφοῦλ' ἀκτινογέννητη, ἡλιόπλαστη παρθένα·
Κ' ἐκεῖ ποῦ στὸ Παλάτι τους ἡ κόραις τραγουδοῦνε,
Ἢ στὸ ποτάμι ἀγγελικὸ κορμὶ δροσοβολοῦνε,
Χρυσῆ σαΐτα ῥίχνεται· ὁ κόσμος συννεφιάζει,
Κ' ἔξαφνα ταῖς νυφούλαις μας ὁ κυνηγὸς ἁρπάζει...
Καὶ πότε, πότε γίνεται γαμβρὸς 'στὸν Ἐρεχθέα,
Πότε 'στὸν πονεμένο μας, θλιμμένο Βασιλέα!

. . . .

Ἄ, ἡ σαΐτα ἡ χρυσῆ χρυσάφι σημαδεύει,
Νεκρὴ Βασιλοπούλά μου· ἀπ' τὸν παληὸν αἰῶνα
Ἀκτινωμένο μενεξὲ στὸν κῆπο μας γυρεύει·
Ζητεῖ κορμὶ κυματιστό, ζητεῖ καρδιᾶς κορῶνα,
Τὴν πρώτη τῆς Ἀνατολῆς αἰώνια παρθένα,
Κόρη καὶ ὄνειρο καὶ φῶς σὲ σύννεφο—Ἐσένα!—
Ἐσένα, πλᾶσμ' ἀφρόχυτο, τῆς Πασχαλιᾶς λουλοῦδι,
Τῆς καλοσύνης μυρωδιά, τῆς εὐμορφιᾶς τραγοῦδι!
Ὄχι· δὲν θὰ ἐσταύρωνες στὴ ξενιτειὰ τὰ χέρια,
Ἀκόμη δὲν θὰ κλείνανε τὰ δίδυμά Σου ἀστέρια,
Ἀνίσως πάντα ἔμενες στὴν πράσινη φωληά Σου,
Μέσα 'στὸ παλατάκι μας τὸ φτωχικὸ ἀκόμα,
Ἂν ἔβλεπες τὸν Ὑμηττὸ ἀπ' τὰ παράθυρά Σου,
Κ' ἐπότιζες ταῖς γλάστραις Σου σὲ φωτισμένο δῶμα.
Ἀκόμη μέσ' στὴν ἀγκαλιὰ τὴ μητρικὴ θ' ἀνθοῦσες,
Κρίνο σὲ κρίνο, Χερουβεὶμ σὲ μάννας ἅγιο βῆμα,
Ἀκόμη θὰ Σὲ εἴχαμε, στὸ Φάληρο ἂν γυρνοῦσες
Κ' ἔλουζες στὸν ἀφρὸ καὶ κῦμα μέσ' στὸ κῦμα!
Ἄχ, τὸ λουλοῦδι δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ ταξειδέψῃ·
Ἀνθίζει ὅπου τοῦ Θεοῦ τὸ χέρι τὸ φυτέψῃ!

. . . .

Ψυχὴ τὴν εἶχε στὴν ψυχή, καρδιὰ μέσ' στὴν καρδιά
[Του,
Ὁ εὐτυχὴς Πατέρας Της... στὸ δρόμο του λαμπάδα
Καὶ εἶχε ὅπου ἐπήγαινε καὶ δόξα καὶ χαρά του,
Τὴν Κόρη στῶνα πλάϊ του καὶ στ' ἄλλο τὴν Ἑλλάδα·
Ἑλλάδας δυὸ ἐκάνανε ἡ δυὸ ξανθομαλλοῦσαις
Κι' ὅταν ἐκύτταζες τὴ μιὰ τὴν ἄλλην ἐθωροῦσες...
Ναί· τὴν Ἑλλάδα ἔβλεπες σὲ κάθε κίνημά Της·
Μοσχοβολοῦσε ἀπάτητο τοῦ Ὑμηττοῦ θυμάρι,
Ἑλλάδα εἶχε στὴ μορφή, Ἑλλάδα στὴν καρδιά της
Καὶ τῶν πουλιῶν μας τὴ φωνή, τὸ βάδισμα, τὴ χάρι.
Τὸ γαλανό μας οὐρανὸ στὰ μάτια τὰ παρθένα
Καὶ στὰ μαλλιὰ τοῦ ἥλιου μας τὴ λάμψι σκορπι-
[σμένα.
Ἔμοιαζε τὴ σημαία μας ἡ ἁγιασμένη κόρη,
Τὸ φτερωτό Της τὸ κορμὶ γαλάζια σὰν ἐφόρει!
Ὄχι, καμμιὰ δὲν εἴχαμε, καμμιὰν Ἑλληνοποῦλα,
Ὡσὰν τὴ ζηλευμένη μας ξανθὴ βασιλοποῦλα.
Καμμιὰ δὲν εἶχε σὰν Αὐτὴν εἰς τὰς ψυχῆς τὰ βάθη,
Τοῦ Γένους τὴν Ἀνάστασι, τοῦ Γένους μας τὰ πάθη
Ὅλο τὸν κόσμο ἤθελεν Ἑλλὰς νὰ τὸν μυρώνῃ·
Δὲν τραγουδοῦσεν ὤμορφα γι' Αὐτὴν τὸ ξένο ἀηδόνι.
Γι' Αὐτὴν καὶ τ' ὡραιότερο λουλοῦδι τ' ἀνθισμένο,
Καμμιὰ δὲν εἶχε μυρωδιὰ ἀνίσως ἦτον ξένο...
Κι' ὅ τι μεγάλο ἔβλεπεν ἐκεῖ ποῦ ἐγυρνοῦσε,
Γιατὶ δὲν κράζουνταν Ἑλλὰς σχεδὸν καταφρονοῦσε...
Τἄθελε ὅλα γαλανὰ τὸ γαλανό Της μάτι
Καὶ τὴν Ἑλλάδα στὴν καρδιὰ σὰν θρήσκευμα ἐκράτει!
Ἦταν τοῦ κήπου μας δεντρὶ 'στὴ γῆ μας ῥιζωμένο,
Μὲ ἄλλο χῶμα καὶ νερὸ κι' ἀγέρι μαθημένο.

. . . .

Ἄχ, τὴ θυμοῦμαι στῆς Γραβιᾶς τὸ Χάνι· τ' Ὀδυσσέα
Τὸν ἀνδριάντα ὑψώναμε, μαρμάρινη σημαία...
Κ' ἦλθεν ἡ Κόρη τ' ἅγιο νὰ προσκυνήσῃ χῶμα,
Μπαροῦτι ἀξεθύμαστο νὰ μυρισθῇ ἀκόμα,
Νὰ ἰδῇ τὴ γῆ ποῦ χόρεψαν ἀγέραις στὰ χορτάρια
Χορὸ ποῦ δὲν ἀκούστηκε· νὰ σκύψῃ νὰ φιλήσῃ
Τῆς Λευτεριᾶς τ' ἀχνάρια
Καὶ τοῦ Ἀνδρούτσου τὸ σπαθὶ ἐκεῖ ν' ἀναζητήσῃ.
Ἄ, τότε νὰ τὴν βλέπατε καθὼς ἐγὼ τὴν εἶδα,
Γεμάτη ἐνθουσιασμό, γεμάτη ἀπὸ πατρίδα.
Σκόρπιζ' ἀγέρι τῆς Γραβιᾶς τ' ἀκτινωτὰ μαλλιά Της,
Λαμποκοποῦσ' ὁλόχαρη, τὸ χεῖλος 'χαμογέλα
Κ' ἐστρέφετο ἐδῶ κ' ἐκεῖ χαρούμεν' ἡ ματιά Της,
Σὰν νὰ ζητοῦσε τὴ λερὴ τ' Ἀνδρούτσου φουστανέλλα.
Δὲν τὴν εὐρῆκε...... ἔσκυψε κατὰ τὴ γῆ μὲ χάρι,
Πῆρ' ἀπ' τὸ χάνι τῆς Γραβιᾶς ἕνα παληὸ λιθάρι,
Μὲ σέβας τὸ ἐφίλησαν τὰ δροσερά Της χείλη
Καὶ τὤβαλε σὰν θησαυρὸ μέσ' τ' ἄσπρο της μαντῆλι...
Καὶ στ' ἄνοστο ἐρώτημα, τὴν πέτρα ποῦ θὰ βάλῃ
Καὶ τί θενὰ τὴν κάνῃ;
Ἐστράφη κ' εἶπεν αὐστηρὰ ἡ κόρη· «Προσκεφάλι!»
Κ' ἐκύτταξ' ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ γκρεμισμένο Χάνι!

. . . .

Μάρτυρα ἔχω τ' Οὐρανοῦ τὸ ἁγιασμένο δῶμα
Καὶ ὅσα, ὅσα ἔγραψε τὸ χέρι μου ἀκόμα,
Πῶς ἀπ' τὰ βάθη τῆς ψυχῆς, ἀπ' τ' ἅγιο της βῆμα
Σὰν δάκρυα οἱ στίχοι μου τὴν ὥρα τούτη βγαίνουν,
Τὴν Κόρη, ὄχι τ' ἀψηλὸ βασιλικό της μνῆμα,
Τὴν Κόρη μόνο τ' ἄνθη μου, τὴν Ἀλεξάνδρα ῥαίνουν.
Καὶ τραγουδεῖ στὰ χέρια μου ἡ πικραμένη λύρα,
Τὸ γαλανό της φόρεμα καὶ ὄχι τὴν πορφύρα!

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Digitized by Google

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΟΡΕΩΣ

(1811 Ἰανουαρίου 10)

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ὑπάρχει ἔγγραφον ὑπ᾽ ἀριθμὸν 7234 ἔχον ἐπιγραφήν: «Ἡ καταγραφὴ τοῦ Μορέως κατ᾽ ὄνομα τὰ βιλαέτια καὶ ἰντράδες τοῦ καθ᾽ ἑνός, καὶ τὰ χωρία τοῦ καθ᾽ ἑνὸς καὶ πόσαις φαμελίαις τούρκικαις εἶνε εἰς τὸ καθ᾽ ἕνα». Τὸ ἔγγραφον τοῦτο δεν φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συντάξαντος αὐτό, ἀλλὰ μόνον ἐν τέλει χρονολογίαν «1811 Ἰανουαρίου 10. Βαθύ»· κατὰ τὴν γνώμην δὲ τοῦ δωρητοῦ τοῦ ἐγγράφου τούτου εἰς τὸ ἀρχεῖον, τοῦ κ. Νικολ. Σοφ. Καλούτση, ὁ γράψας εἶνε ὁ Τζαννέτος Κουτήφαρης, μεθ᾽ οὗ εἶχε σχέσεις καὶ ἀλληλογραφίαν ὁ Ἐμμ. Καλούτσης πρόξενος τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἐν Κυθήροις τῷ 1811, ἐν τοῖς ἐγγράφοις τοῦ ὁποίου εὑρέθη. Ὅτι δὲ ἦτο ἐκ Μάνης ὁ γράψας καταδεικνύουσι καὶ ὁ εἰδικὸς λόγος, ὃν κάμνει ἐν τῇ ὅλῃ γενικῇ καταγραφῇ περὶ Μάνης καὶ τῶν καπιτανάτων αὐτῆς, ὧν ἐν ἀκριβείᾳ γινώσκει τὴν τοπογραφίαν, καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἔγραψε τὸ ἔγγραφον, ὁ λιμὴν Βαθύ, κείμενος παρὰ τὸ Ταίναρον. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ γράψας ἀπαντᾷ εἰς ὡρισμένας ὑποβληθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις, ἴσως ὑπὸ τοῦ προξένου Ἐμ. Καλούτση.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶνε ἀξία λόγου πηγή, ἐν ἄλλαις ὑπαρχούσαις, τῆς κατὰ τὸ 1811 διοικητικῆς διαιρέσεως τῆς Πελοποννήσου,καὶ τοῦ τότε πληθυσμοῦ χριστιανικοῦ καὶ ὀθωμανικοῦ, καὶ τῶν παραγομένων κατ᾽ ἐπαρχίας προϊόντων, περὶ ὧν μόλις ἔχομεν ἀτελεῖς τινας εἰδήσεις ἐκ περιηγητῶν ἀλλοδαπῶν.

Περὶ τῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Μορέως, ἥτις συνδέεται ἀναποσπάστως καὶ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, πηγὰς ἔχομεν τὴν περιήγησιν τοῦ Πουκεβὶλ εἰς Μορέαν τῷ 1805, τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, τὴν γαλλιστὶ ἐκδοθεῖσαν ἐν Παρισίοις τῷ 1826 τοῦ Γεωρ. Α. Μάνου, ὁ ὁποῖος ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν τοῦ Μορέως ἀκολουθεῖ τὸν Πουκεβὶλ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῷ 1828 πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν Συμμάχων Αὐλῶν, οἵτινες ἐζήτησαν παρ᾽ αὐτοῦ καταστάσεις πολιτειογραφικάς, τὰς ὁποίας ὁ Κυβερνήτης ἔδωκε λαβὼν πληροφορίας παρὰ τῶν τότε ζώντων προκρίτων τοῦ ἀγῶνος, οἵτινες κάλλιον παντὸς ἄλλου ἐγνώριζον τὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Περὶ τοῦ θέματος τούτου τῆς τοπικῆς διαιρέσεως τοῦ Μορέως ἐπὶ Τουρκοκρατίας θέλομεν ἐν μέλλοντι χρόνῳ πραγματευθῆ, συνδέοντες αὐτὸ πρὸς μελέτην καθολικωτέραν περὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ Φράγκων, Ἐνετῶν καὶ Τούρκων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου μόνον ἐκδίδοντες τὴν νέαν ταύτην ἀνέκδοτον πηγήν, τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν ὅτι αἱ ἐπαρχιακαὶ διαιρέσεις τοῦ Μορέως κατὰ τὸ δημοσιευόμενον ἔγγραφον συμπίπτουσι πρὸς τὰς τῶν προειρημένων πηγῶν, πλὴν ὀλίγων διαφορῶν ὡς πρὸς τὰς ὑποδιαιρέσεις ἐπαρχιῶν τινων ἢ καὶ τοπικῶν περιοχῶν. Ἡ μόνη δὲ ἀξία σημειώσεως ἐνταῦθα διαφορὰ μεταξὺ τοῦ χειρογράφου καὶ τῶν ἀναγραφῶν τοῦ Πουκεβὶλ ἰδίᾳ εἶνε ὅτι οὗτος μὲν ἐν Ἤλιδι ἀναφέρει ἐπαρχίας Λάλα, Πύργου καὶ Γαστούνης, τὸ δὲ χειρόγραφον μόνον Γαστούνης, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ Μάνου. Ἐνταῦθα ὅμως δὲν ὑπάρχει παράλειψις, διότι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Γαστούνης περιέλαβε καὶ τὰς λοιπάς, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς σημειώσεώς του περὶ Ἀγουλινίτσης· ἦτο δὲ ἡ Γαστούνη ἡ σημαντικωτέρα πόλις τῆς Ἠλείας πρὸ τῆς κτίσεως τοῦ Πύργου, οὗτινος ἡ κτίσις ἤρξατο μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Λάλα (1770 – 1779).

Ὡς πρὸς τὴν διαίρεσιν τῆς Μάνης ὑπάρχει ὡσαύτως διαφορὰ τοῦ χειρογράφου πρὸς τὰς προειρημένας πηγάς, διότι τοῦτο διαιρεῖ τὴν Μάνην εἰς 6 καπιτανᾶτα, καθορίζον τὰ ὅρια ἑκάστου. Ὁ Πουκεβὶλ ἀναφέρει ὅτι ἡ Μάνη διηρεῖτο εἰς καπιτανᾶτα, μὴ ἀναγράφων ἀριθμόν, ἀλλὰ μόνον τὰς σημαντικωτέρας πόλεις. Ὁ Μάνος διαιρεῖ τὴν Μάνην εἰς 12 διαμερίσματα. Ὁ ἱστορικὸς τῆς ἐπαναστάσεως Φραντζῆς εἰς 7 ἢ 8 ἐπαρχίας. Ἄλλως δὲ σημειοῦνται τὰ κατ᾽ αὐτὴν ἐν τῷ ἐγγράφῳ Καποδιστρίου. Συνήθως δὲ ἡ Μάνη διῃρεῖτο εἰς: Ἔξω Μάνην (Μάνη ἀνατολική) καὶ εἰς Κάτω καὶ Μέσα Μάνην (Μάνη δυτική). Τὸ χειρόγραφον διαιρεῖ τὴν Μάνην εἰς 6 καπιτανᾶτα, τὸ τῶν Γρηγοριάνων, τὸ τοῦ Μαυρομιχάλη, τὸ τοῦ Ζυγοῦ, τὸ τῆς Ἀνδρούβιτσας, τὸ τῆς Ζαρνάτας καὶ τὸ τῆς Μηλέας, ὧν καθορίζει τὰ ὅρια.

Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Μάνης συμφωνεῖ τὸ χειρόγραφον πρὸς τὴν γεωγραφίαν τοῦ Μάνου ἐν μέρει, διότι αὕτη μὲν ἀναφέρει πληθυσμὸν 45,000, ἐκεῖνο δὲ 40,000.

Τὸν δὲ πληθυσμὸν τοῦ Μορέως (πλὴν τῆς Μάνης) τὸ χειρόγραφον δὲν ἀναγράφει κατ᾽ ἐπαρχίας, ἀλλ᾽ ἐν συνόλῳ σημειοῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν Χριστιανῶν ἀνήρχετο εἰς 400,000,τῶν δὲ Τούρκων εἰς 50,000. Τὸ ἔγγραφον τοῦ Καποδιστρίου ἀναφέρει πληθυσμὸν Χριστιανῶν 400,000 καὶ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ Τούρκων, ἀτόμων τινῶν εναπομεινάντων μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Ὁ Πουκεβὶλ δὲ ἀναφέρει ὡσαύτως 400,000 Χριστιανῶν (ἄνευ τῆς Μάνης), 15,000 Τούρκων καὶ 4000 Ἑβραίων.

Digitized by Google

Πλὴν τῆς διοικητικῆς διαιρέσεως τὸ ἔγγραφον εἶνε ἄξιον λόγου καὶ διὰ τὰς διδομένας εἰδήσεις τῶν κατ' ἐπαρχίας οἰκιῶν (σπίτια) καὶ προϊόντων, ἐξ οὗ καταφαίνεται καὶ τίνες εἶχον δάση, ἐξ ὧν ἐξήγετο ξυλεία (κερεστές). Σταφὶς μνημονεύεται μόνον ἐν Πάτραις καὶ Βοστίτσῃ.

Εἰς τὴν καταγραφὴν τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ θέλομεν πραγματευθῆ, παρέλιπεν, ἐκ παραδρομῆς βεβαίως, τὸν Μητροπολίτην Τριπόλεως. Ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν δὲ τῆς Μάνης μνημονεύει μόνον τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ζαρνάτας.

Τὸ χειρόγραφον περιέχει ἔτι καὶ ὀλίγας σημειώσεις τῶν σημαντικωτέρων λιμένων, ποταμῶν καὶ ὀρέων τοῦ Μορέως, μὲ τὰς κοινὰς ὀνομασίας, ὡς ἐγνώριζεν ὁ γράψας.

Τὸ χειρόγραφον ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἡ καταγραφὴ τοῦ Μορέως κατ' ὄνομα, τὰ βιλαέτια καὶ ἰντράδες τοῦ καθ' ἑνὸς καὶ πόσαις φαμελίαις Τούρκικαις εἶνε εἰς τὸ καθ' ἕνα.

α') Ἡ Κόρινθος ἔχει Ῥωμαίϊκα σπίτια. 4000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 200.
β') Τὸ Ἀνάπλι σπίτια Ῥωμαίϊκα . 2000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 400.
γ') Ἄργος Ῥωμαίϊκα σπίτια . . 2000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . . 50.
δ') Ἅγιος Πέτρος καὶ Πραστὸς Ῥωμαίϊκα σπίτια . . . . 3000.
Τοῦρκος μόνον ὁ κατῆς.
ε') Ὁ Μιστρᾶς Ῥωμαίϊκα σπίτια. . 2000.
Τούρκικα μὲ τὴν Παρδούνια. . . 1000.
ς') Ἡ Μονεμβασία Ρωμαίϊκα σπίτια. 500.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 500.
ζ') Ἡ Καλαμάτα Ῥωμαίϊκα σπίτια . 2000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . . 10.
η') Ἡ Ἀνδροῦσα Ῥωμ. σπίτια . . 1200.
Τούρκικα σπίτια. . . . . . 40.
θ') Ἡ Κορώνη Ῥωμ. σπίτια . . 1200.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 200.
ι') Ἡ Μοθώνη Ῥωμ. σπίτια . . 1300.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 250.
ια') Τὸ Νιόκαστρο Ῥωμ. σπίτια . 1000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 100.
ιβ') Ἡ Ἀρκαδία Ῥωμ. σπίτια . . 4200.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 200.
ιγ') Λεοντάρι Ῥωμ. σπίτια . . 600.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 150.
ιδ') Γαστούνη Ῥωμ. σπίτια . . 3150.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 2000.
ιε') Τὸ Φανάρι Ῥωμ. σπίτια . . 2500.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 500.
ις') Ἡ Καρύταινα Ῥωμ. σπίτια . 8000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 100.
ιζ') Ἡ Παλαιὰ Πάτρα Ῥωμ. σπίτια 4500.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 500.
ιη') Ἡ Βοστίτζα Ῥωμ. σπίτια . . 900.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 100.
ιθ') Καλάβρυτα Ῥωμ. σπίτια . . 9000.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 100.
κ') Ἡ Τριπολιτζιὰ Ῥωμ. σπίτια . 4500.
Τούρκικα σπίτια. . . . . 2000.
Ρωμαίϊκα. . . 57,550
Τούρκικα. . . 8,400.

—

Ἡ Κόρινθος στάρια πολλά, καὶ λάδια πολλά. Γιδοπρόβατα καὶ χονδρὰ ζῶα πλῆθος, καὶ ῥετσίνι, βαμπάκια πολλά, καλαμπόκια καὶ διάφορα ὄσπρια, γιδοπρόβατα ἀρκετὰ καὶ χοντρὰ ζῶα πολλά.

Τὸ Ἄργος ὁμοίως καὶ αὐτὸ ὡς τὸ Ἀνάπλι ἔχει ἰντράδες.

Ὁ Ἅγιος Πέτρος καὶ Πραστὸς γεννήματα μέτρια, κρασιὰ πολλὰ καὶ λάδια, γιδοπρόβατα ἀρκετά.

Ὁ Μιστρᾶς μετάξια πολλὰ καὶ καλά, λάδι πολύ, γεννήματα διάφορα καὶ πολλά, κηκίδια, γιδοπρόβατα πολλά, χοντρὰ ζῶα διάφορα καὶ πολλά, λινάρια ἀρκετά, βαμπάκια πολλά.

Ἡ Μονεμβασία γεννήματα διάφορα καὶ μέτρια, λάδια μέτρια, μέλια, γιδοπρόβατα πλῆθος, χοντρὰ ζῶα μέτρια.

Ἡ Καλαμάτα μετάξια πολλὰ καὶ καλὰ γεννήματα ὄψιμα πολλά, σῦκα πλῆθος, λάδι πολύ, λινάρια καὶ βαμπάκια ὀλίγα, καλαμπόκια πολλά, ἀραποσίτια πολλά, κρασιὰ πολλὰ ὅπου γίνονται εἰς τὸ Νησί.

Ἡ Ἀνδροῦσα γεννήματα διάφορα καὶ πολλά, γιδοπρόβατα, καὶ χοντρὰ ζῶα πολλά.

Ἡ Κορώνη λάδια πολλὰ καὶ γιδοπρόβατα. Ὁ ἐλαιώνας της δὲν εἶνε εἰς ἄλλο μέρος τοῦ Μορέως τόσον, καὶ τακτικός.

Ἡ Μοθώνη λάδι, κρασί, καὶ ὀλίγα γεννήματα καὶ γιδοπρόβατα.

Τὸ Νεόκαστρον τόπος ξερικός, ὀλίγα γεννήματα, λάδι ὀλίγον, γιδοπρόβατα μέτρια

Ἡ Ἀρκαδία ὀλίγα γεννήματα, καὶ λάδι μέτριον, γιδοπρόβατα πλῆθος, χοντρὰ ζῶα διάφορα καὶ πολλά.

Λεοντάρι γεννήματα ὀλίγα. Περισσεύει. Γιδοπρόβατα καὶ χοντρὰ ζῶα.

Ἡ Γαστούνη γεννήματα πλῆθος, λινάρια, κρασιὰ πολλά, μετάξια, ζῶα χοντρὰ πλῆθος, γιδοπρόβατα ἀρκετά· καὶ εἰς τὴν Ἀγουλινίτσα ὀψάρια ἐβγαίνουν ἀπὸ τὸ βιβάρι.

Φανάρι κρασιὰ πολλά· ἀπὸ τὰ ἄλλα μόλις νὰ κυβερνιοῦνται. Γιδοπρόβατα ἀρκετά.

Καρύταινα γιδοπρόβατα πλῆθος, ζῶα χοντρὰ πλῆθος, γεννήματα πλῆθος καὶ ὀλίγα μετάξια.

Ἡ Παλαιὰ Πάτρα, σταφίδες, λάδι, κρασιά, βαμπάκια, γεννήματα, ὀλίγα μετάξια καὶ τετράγραθον, βελανίδια, γλυκορρίζι, γιδοπρόβατα πλῆθος καὶ πρινοκόκκια.

Digitized by Google

Ἡ Βοστίτσα μὲ τὴν Ἀκράτα, σταφίδες, λάδι, βαμπάκι, γεννήματα, καὶ κρασιὰ καλὰ τοῦ βουλομένου.

Καλάβρυτα, γεννήματα πλῆθος, γιδοπρόβατα ἀρκετά, κρασὶ ἀρκετό, πρινοκόκκι εἰς μερικοὺς τόπους, μετάξια ἀρκετὰ καὶ ζῶα χοντρά.

Τριπολιτζὰ κρασιὰ πολλά, γεννήματα πολλά, καὶ ζωντανὰ μέτρια.

—

Τὰ βουνὰ τοῦ Μορέως εἶνε αὐτὰ τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ [1], τὸ μεγαλείτερο βουνό· ἀπὸ μὲν ἀνατολικὰ εἶνε τοῦ Μιστρὸς τὸ βιλαέτι, ἀπὸ δὲ δυσικὰ ἐκτείνεται ἡ Μάνη· ἔχει κερεστέδες πλῆθος καὶ ἐκτεταμένον πολύ.

Ὁ Μαλετὸς τῆς Τζακωνιᾶς γεμάτος ἀπὸ κερεστέδες. Τῆς Ἀρκαδίας καὶ αὐτὸ γεμάτο κερεστέδες. Τοῦ Καλαβρύτου ψηλὰ βουνὰ καὶ αὐτὰ γεμάτα κερεστέδες, καὶ ἐλάφια πολλά. Τῆς Ἀλωνίστριας καὶ Δημιτζάνας ἐβγαίνουν πλῆθος κερεστέδες.

—

Οἱ ποταμοὶ εἶνε αὐτοί.

Ὁ Ῥουφιᾶς [2] — τοῦ Μιστρὸς ὁ Ἔρως — τοῦ Καλαβρύτου [4] —καὶ τοῦ Νησίου [5].

—

Ὁ Μητροπολίτης Κορίνθου ἔχει ἐπίσκοπον τὸν Δαμαλῶν.

Ὁ Μ. Μονεμβασίας, τὸν Ἀνδροῦσι καὶ Ἕλους ἐπισκόπους.

Ὁ Μ. Παλαιῶν Πατρῶν, ἐπισκόπους τὸν Κερνίτζης, τὸν Κορώνης καὶ Μοθώνης.

Ὁ Μ. Λακεδαιμονίας, ἐπισκόπους τῶν Ἀμυκλῶν, τὸν Βριστένης καὶ Μαλτσίνης.

Ὁ Μ. Χριστιανουπόλεως [6].

Ὁ Μ. Ναυπλίου καὶ Ἄργους.

Ὁ Μ. Ὠλένης.

Ἀρχιεπίσκοποι.

Ὁ Ῥεόντο, καὶ Πραστοῦ.

Ὁ Δημιτζάνης.

Καὶ ἐξαρχία, ὁ Ἀκόβων.

—

Οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία εἶνε ψυχαὶς ὅλοι χιλιάδες 400.

Οἱ Τοῦρκοι οἱ κάτοικοι ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ὅλοι χιλιάδες 50.

—

Ἡ ἰντράδα ὁποῦ εὐγαίνει τὴν σήμερον ἐπειδὴ καὶ ὁ Μορέας μένει ἀδούλευτος, ἀρκεῖ αὐτοὺς ὁποῦ κατοικοῦν τὴν σήμερον· καὶ ἄλλες τόσες χιλιάδες τρέφει ἀκόμη, ὁποῦ περισσεύει καὶ πουλιέται ἀπὸ κάθε εἶδος πράγματος, καὶ εὐγαίνει ἔξω ἀπὸ τὸν Μορέα. Τόσους κάπους εὐγαίνει ὁ Μορέας, τὰς πραγματείας τὰ γράφομεν μὲ τ' ὄνομα ὄπισθεν, καὶ τὶ πόρτα ἔχει ὁ Μορέας διὰ νὰ ἀράζουν οἱ ἀρμάδες—Ἀναβαρίνους — Ἀρχάγγελον — Ἀνάπλι — Πόρτο Χέλι — Πόρος καὶ ὁ Κόρφος τῆς Πατρὸς καὶ Ἐπάκτου.

Τοῦ Μορέως οἱ κάποι στάρια, κριθάρια, καλαμπόκια, σίκαλες, κούκκλα, κουκία, ῥίζια, σουσάμια, λινοκόκκια, φασούλια, ῥεβίθια, ἀμύγδαλα, λεϊμόνια, πορτοκάλια, σῦκα, σταφίδα, κρασιά, λάδια, ῥακί, βελανίδια, πιρνοκόκκια, κηκίδια, χρυσόξυλο, γλυκόρριζα, μετάξια, λινάρια, βαμπάκια, μαλλία, λαγωτόμαρα, τυρία, βούτυρα, μέλι, κερί, (Δυσανάγνωστοι δύο λέξεις) ῥετσίνι, κατράμι, κερεστέδες τράβες καὶ τάβλες καὶ κάθε εἶδους ξύλου, καπνὸς καὶ τὰ ἑξῆς.

—

Ἡ Σπάρτη ἀνατολικὰ ἐκτείνεται ἕως Τρίνησα, σύνορον τοῦ Ἕλους, ἕως δυσικὰ Ἁγία Σιών, σύνορα τῆς Καλαμάτας.

Ἡ καπιτανία τῶν Γληγοριάνων, ὁποῦ εἶνε ἐπαρχία τοῦ Καρυουπόλεως, ἐκτείνεται ἀπὸ τὰ Τρίνησα ἀνατολικὰ ἕως τὸ Πόρτο Κάγιον, συμποσοῦνται σπίτια 3,500.

Ἡ καπιτανία τοῦ Μαυρομιχάλη καὶ ἐπαρχία Μαΐνης μέρος δυσικὸν τῶν Κακαβουλίων ἕως Τσίμοβαν εἶνε ὁσπίτια 1500.

Ἡ καπιτανία τοῦ Ζυγοῦ ἀπὸ Πολιάνα ἕως τοῦ Φονιὰ τὸ Λαγκάδι ἐπαρχία Πλάτσης δυσικὰ μέρη σπίτια 1200.

Ἡ καπιτανία τῆς Ἀνδρούβιτσας ἀπὸ Φονιὰ Λαγκάδι ἕως ταὶς Δύο Πέτραις μέρη δυσικά, καὶ ἐπαρχία Ἀνδρούβιτσας εἶνε ὁσπίτια 1000.

Ἡ καπιτανία τῆς Ζαρνάτας ἀπὸ Δύο Πέτραις ἕως Ἁγία Σιών, ἀρχιεπισκοπὴ Ζαρνάτας, μέρη δυσικὰ εἶνε σπίτια 1000.

Ἡ καπιτανία τῆς Μηλέας ψυχώματα, μέρη καὶ ἐπαρχία Μηλέας δυσικὰ μέρη εἶνε σπίτια 600.

Ὁποῦ εἶνε ψυχαί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παιδία 45,000.

Εὐγαίνουν ἄρματα 12 χιλιάδες· ἄνδρες ἀρματωμένοι, ὁποῦ βαστοῦν τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς καπιτανέους τους, ὅπου ποτὲ Τοῦρκος δὲν ὑπόταξεν αὐτὰ τὰ μέρη.

Ἡ ἰντράδα γεννημάτων, ζωοτροφίαις τους, ἀρκοῦν τὴν χρονιά, χωρὶς νὰ περισσεύῃ, τὰ δὲ εὐγαίνουν ἔξω εἶνε αὐτὰ μετάξια, λάδια, βαμπάκια, πιρνοκόκκια, βελανίδια, μέλια, κερί.

1811 Ἰανουαρίου 10 Βαθύ».

—

Τὸ ἀνωτέρω χειρόγραφον δημοσιεύομεν ὡς ἔχει. Μετεβάλομεν μόνον τὴν ὀρθογραφίαν ἐνιαχοῦ. Παρατηροῦμεν δὲ ὅτι ὀλίγαι εἶνε αἱ μὴ ὀρθῶς γεγραμμέναι λέξεις, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ὁ γράψας δὲν ἦτο ἀμέτοχος γραμματικῆς παιδεύσεως.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

1) Ταΰγετος. 2) Ἀλφειός. 3) Εὐρώτας. 4) Λάδων. 5) Πάμισσος.
6) Λεοντάριον (Μεγαλούπολις).

Digitized by Google

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΗ

Δὲν εἶνε οὔτε μιᾶς ὥρας δρόμος ἀπ' τὴν πατρίδα μου στὸ χωριὸ ποῦ τὴν εἶδα τὴ «Χαροκαμένη» πρώτη φορὰ τὶς προάλλες. Τὴν ἱστορία της τὴν ἤξερα. Ἤξερα καὶ τὄνομά της, καὶ τὴ φύτρα της. Μά, ἂν καὶ συχνοπήγαινα στὸ χωριὸ ἐκεῖνο, δὲν τύχαινε νὰ τὴ δῶ μὲ τὰ μάτιά μου τὴ «Χαροκαμένη».

Ἦταν Σαββάτο βράδυ, ὅ,τι ἀπόλυε ὁ ἑσπερινός. Στάθηκα μιὰ στιγμὴ στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησιᾶς, κ' ἔβλεπα τὶς γυναῖκες ποῦ βγαίνανε. Ὕστερα μπῆκα μέσα κι' ἄναψα τὸ συνειθισμένο κερί μου στὸν ἅγιο. Σὰν ἄναψα τὸ κερὶ καὶ προσκύνησα, βγῆκα στὸ νάρθηκα καὶ κύτταζα πρὸς τὸ Κοιμητήριο, στὸ πλάγι τῆς ἐκκλησιᾶς. Καὶ εἶδα ἐκεῖ μιὰ μαυροφόρα κοπέλλα ποῦ ἄναβε τὸ καντῆλι ἑνὸς τάφου καὶ θέμιαζε. Βάζει ἔπειτα τὸ θεμιατὸ μπροστὰ στὸ καντῆλι, κάνει τὸ σταυρό της, καὶ κινᾷ πρὸς τὴ θύρα, συλλογισμένη, χαμηλωμένα μάτια, χλωμὴ ὄψη, καὶ μιὰ πίκρα στὰ χείλη ποῦ τῆς ταίριαζε ὅσο κ' ἡ γλύκα ποῦ πρέπει νἄσταζε ἄλλοτες ἀπ'τὸ στόμα της.

— Αὐτὴ εἶνε ἡ «Χαροκαμένη» μας, μοῦ κάνει ὁ ἐφημέριος. Πόσες καὶ πόσες ἔχουν τὸν ἴδιον ἀγιάτρευτο πόνο, καὶ σ' αὐτὴν ἔμεινε τὄνομα! Παράξενος κόσμος! Ἔτσι θἄβρῃς καὶ μ ι ὰ παραλυμένη, καὶ μ ι ὰ γλωσσοῦ, καὶ μ ι ὰ δαχτυλοδειχτούμενη φρόνιμη σὲ κάθε χωριό!

—

Καὶ τώρα ποῦ τὴν εἴδαμε αὐτὴ τὴ δύστυχη ψυχοπαίδα τοῦ χάρου, ἂς ποῦμε μὲ λίγα λόγια τὴν ἱστορία της:

Ἦταν δεκαννιὰ χρονῶν ὀρφανοκόριτσο σὰν τὴν πάντρεψε μιά της θειά. Ἡ νύφη ὥμορφη κι' ἀγαθόγνωμη, ὁ γαμπρὸς παλλικάρι καὶ νοικοκύρης, τί ἄλλο θέλανε! Ἦρθε κ' ἓν ἀγοράκι κατόπι, καὶ μὲ τὸ πρῶτό του γέλιο ἀνθοβόλησε τὸ δεντρὶ τῆς καλοτυχιᾶς τους.

Δὲν ἔμεινε ὅμως μαζί τους πολὺ τ' ἀγγελοῦδι· πέταξε καὶ τοὺς ρήμαξε πρὶ νὰ γυρίσῃ ὁ χρόνος. Ἦταν κ' οἱ δυό τους ἀπαρηγόρητοι. Ἡ μάννα νὰ θυμᾶται πῶς τἄφινε κάποτες μοναχὸ στὴν κούνια καὶ πήγαινε ὡς τὴ βρύση,—καὶ νὰ σκάνῃ στὸ κλάμα. Κι' ὁ πατέρας νὰ θυμᾶται πῶς μιὰ νυχτιὰ τὸ φοβέριξε νὰ σωπάσῃ,—καὶ νὰ κλαίγῃ κι' αὐτὸς σὰ μωρὸ παιδί. Κάθουνταν οἱ δυό τους τὸ βράδυ κοντὰ στὴ γωνιά, κι' ὅλο μὲ τὸ πουλάκι τους εἶχαν νὰ κάνουν.

Ἕνας ὁλάκαιρος χειμῶνας πέρασε ἔτσι. Ὡσοῦ νἄρθῃ ὅμως ὁ ἄλλος χειμῶνας τὸ μισοξέχασαν τ' ἀγοράκι, καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἄνοιξη τοὺς ἦρθε τὸ δεύτερό τους,— τώρα ἦταν κορίτσι. Οἱ ἴδιες χαρές, τὰ ἴδια χάδια, ἴσως κ' οἱ ἴδιες γρύνες σὰν ἔκλαιγε τὸ παιδί. Τὸ κακὸ ὅμως, ποῦ κ' ἡ ἴδια μοῖρα τὸ πρόσμενε, καὶ δὲ χρόνισε μηδ' αὐτὸ τὸ καϋμένο! Πέταξε λοιπὸν ἡ χαρὰ πάλι μέσ' ἀπ' τὸ σπίτι, καὶ ξαναρχίσαν τὰ μοιρολόγια.

Ἦταν δὲν ἦταν τρεῖς μῆνες ποῦ τὤχάσαν τὸ κορίτσι, καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Λάμπρου,—μεγάλος προεστὼς τοῦ χωριοῦ —τὸν προστάζει νὰ ταξιδεύψῃ στὴ Ῥούμελη νὰ τοῦ σιάξῃ κἄτι δουλιές, γιατί τὸν κλέβανε οἱ δικοί του. Ἄλλο κακὸ τοῦτο! ἀπ' τὸ χάρο στὸ χωρισμό! πῆγε νὰ ραγίσ' ἡ καρδιά τους. Εἶπαν ὅμως, γιὰ λίγο καιρὸ εἶνε, ἂς κάμουν ὑπομονή. Ἀφίνει λοιπὸν τὴ Χαροκαμένη του ὁ Λάμπρος μαζὶ μὲ τὴ θειά της, σφίγγει τὴν καρδιά του καὶ μισεύει.

Ὁ δύστυχος δὲν ἤξερε πόσο τὴν ἀγαποῦσε, ὡσοῦ ποῦ μίσεψε· πῆγε νὰ λυώσῃ ἀπ' τὸ κακό του. Κι' ἄλλη παρηγοριὰ δὲν εἶχε παρὰ τὰ γράμματά του, καὶ τὰ γράμματα τῆς καλῆς του, κι' αὐτὰ κ' ἐκεῖνα γεμάτα λαχτάρες καὶ ἀναστεναγμούς. «Δόξα σοι ὁ Θεὸς ὅμως» τοὔγραφε μιὰ φορὰ ἡ Χαροκαμένη, «ποῦ δὲ θ' ἀργήσω ν' ἀξιωθῶ τὸ λεβέντη μου».

Καὶ ποῦ νἄξερε! Ὁ Λάμπρος τὰ βρῆκε στὴ Ῥούμελη ὅλα θάλασσα! Ἔπρεπε νὰ μείνῃ τ' ὀλιγώτερο ἕνα χρόνο νὰ συμμαζέψῃ τὴν ἀνεμοσκορπισμένη σερμαγιὰ τοῦ ἀφέντη του. Πάσκιζε νὰ κάμῃ κουράγιο καὶ τὸ κουράγιο ἔφευγε ἀπ' τὴν καρδία του μαζὶ μ' ἕνα στεναγμό! Καὶ ποῦ νὰ τῆς τὸ γράψῃ! Θὰ τὴν σκότωνε τὴν καϋμένη! Κάλλια μὲ τὸ σήμερα καὶ μὲ τὸ αὔριο. Χρόνος εἶνε καὶ θὰ περάσῃ. Φτάνει νὰ τῆς γράφῃ κάθε βδομάδα. Κ' ἔγραφε κάθε βδομάδα, κι' ἀπαντοῦσε ἡ καλή του μὲ μιὰ μισοπνιγμένη ἀνυπομονησιά, ποῦ θἄταν θυμὸς γερὸς καὶ φρενιασμένος ἂν μποροῦσε νὰ τοῦ μιλήσῃ! Κι' ἂς εἶνε καλὰ ὁ ἀφέντης, ποῦ τοὺς πονοῦσε, καὶ τῆς ξήγησε τὴν ἀλήθεια μιὰ μέρα, καὶ τὴν ἡσύχασε, καὶ τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ κάμῃ ὑπομονὴ μερικοὺς μῆνες ἀκόμη.

Ποιοὶ μῆνες δὲν πέρασαν νὰ μὴν περάσουν κι' αὐτοί! Ἦταν ἀνοιξιάτικη μέρα τ' ἁγιοῦ Γιωργιοῦ, ὅλο τὸ χωριὸ ξεκινοῦσε στὸ πανηγῦρι. Τὴ λυπήθηκαν οἱ καλὲς γειτόνισσες τὴ Χαροκαμένη, καὶ καλὰ νὰ τὴν πάρουν μαζί τους κ' ἐκείνη. Ὁ ἄντρας της ἤτανε νἄρθῃ σὲ δυὸ βδομάδες· γιατί νὰ μὴν ἔβγῃ νὰ ξεσκάσῃ λιγάκι! Νὰ τὴν εὕρῃ καὶ στὰ καλά της, ὄχι χλωμὴ καθὼς ποὔταν τώρα! Τὰ ἴδια τῆς ἔλεγε καὶ ἡ θειά της, ὡς ποῦ μὲ τὸ στανιὸ βγῆκε καὶ πῆγε στὸ πανηγῦρι.

—

— Τρέχα το, Δημήτρη, τρέχα το νὰ προφτάξουμε πρὶ νὰ σκοτεινιάσῃ, ἀκόμη μιὰν ὥρα κ' ἤρθαμε.

Digitized by Google

Ἔλεγε ὁ Λάμπρος τοῦ ἀγωγιάτη τὴ βραδυὰ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Εἶχε ξεκινήσῃ ἀπ' τὴ Ῥούμελη δυὸ ἑβδομάδες νωρίτερα ἀπ' ὅ,τι λογάριαζε, ἴσως νὰ τῆς κάμῃ κ' ἕνα μικρὸ ξάφνισμα τῆς καλῆς του.

Ἦταν σὰ λωλὸς σὰν περνοῦσε μὲ τὸ ἄλογο τὰ βουνὰ καὶ τοὺς λόγγους. Μιλοῦσε μόνος του, χαιρετοῦσε, χαμογελοῦσε — τὴν ἔβλεπε ἀπὸ τώρα μπροστά του μέσα στὸ ἥσυχό του σπιτάκι, καθισμένη σὲ μιὰ γωνιὰ μὲ τὴ θειά της, ἴσως τοὔγραφε καὶ τὸ τελευταῖό της γράμμα.

Ἄλλη μισὴν ὥρα, καὶ περνοῦν ἀπ' τὸν ἅη Γιώργη. Τὸ ἀνάστα ὁ Θεὸς ἐδῶ πέρα. Διαλαλοῦσε ὁ κόσμος ἀπ' τὸ τραγοῦδι.

— Κύτταξε τύχη, ἔλεγε μοναχός του, νὰ μὴν προφτάξω νὰ τὴν πάρω τὴν καϋμένη στὸ πανηγύρι τοῦ ἅϊ Γιώργη ! — Ἔννοια σου, χαϊδεμένη μου, ἔχουμε καὶ τῆς Σωτήρας τὸ πανηγύρι, καὶ νὰ δῇς τότες !

Τῶπε δὲν τῶπε αὐτό, κι' ἀνταμόνει μιὰ παρέα κοπέλλες καὶ παλλικάρια, ποῦ γυρίζανε τραγουδῶντας πρὸς τὸ χωριό. Ὅτι βασίλευε ὁ ἥλιος, καὶ μποροῦσε νὰ τοὺς καλοδῇ ἀκόμα. Τοὺς γνώριτε ὅλους καὶ τοὺς χαιρέτησε μὲ φωνὴ τρεμουλιαστὴ ἀπ' τὴν πολλὴ τὴ χαρά. Σὲ μιὰ λυγερὴ μοναχὰ κοντοστάθηκε. Ποιὰ νἆταν αὐτή ! Καὶ τί μοιασίδι μὲ τὴ γυναῖκά του ! Καθὼς τὴν ἔβλεπ' ἔτσι, ἀκούγοντας αὐτὴ τὄνομα τοῦ ἀντροῦ της ποῦ περνοῦσε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, ξεφωνίζει : ὁ ἄντρας μου ! — καὶ πέφτει λιγοθυμισμένη.

Ὁ Λάμπρος ἔμεινε στὸ ἄλογό του σὰν ἄγαλμα. Δὲν μπόρεσε νὰ πῇ λέξη. Τὸν πέρασε μιὰ τρομερὴ ἰδέα σὰν ἀστραπή. Ἡ γυναῖκά του στὸ πανηγύρι μαζὶ μὲ κοπέλλες καὶ παλλικάρια! Κι' αὐτὸς νὰ τὴ θαρρῇ κλεισμένη στὸ σπιτικό της !

Δὲν μπόρεσε νὰ πάῃ ὁ νοῦς του παρέκει. Ἔσυρε τὴν πιστόλα ἀπ' τὸ πλευρό του, καὶ τὴν ἴδια στιγμή, ποῦ προσπαθοῦσαν οἱ γυναῖκες ν' ἀνασηκώσουν τὴ Χαροκαμένη του, αὐτὸς ἔπεφτε ματοκυλισμένος ἀπάνω στὸ χῶμα.

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 302

Χίλιαι φωναὶ ἠκούσθησαν ἀναγεννώμεναι ἀπὸ τὸν θόλον, ἐπαναλαμβάνουσαι ἐπ' ἄπειρον τοὺς λόγους τοῦ Μαυρικίου μὲ κρότον βροντῆς κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα ἠρεμώτερον ὡσεὶ στοναχὴ αὔρας : «Γκουσὰ-Νισίν !... Γουέβρε !... Αἵ !... αἵ !... καὶ αἱ φωναὶ αὗται ἀπηχοῦσαι ἑκάστη εἰς τὴν διαπασῶν τῆς κλίμακος ἀλλ' εἰς ἀλλοῖον τόνον, ἀπετέλουν περίεργον καὶ εὐχάριστον σύνολον. Ὁ Γαργαρίδης, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ κάθηται χαμαὶ κρατῶν τὸ κάνιστρον μεταξὺ τῶν βραχιόνων του, ἠκροᾶτο ἔκπληκτος. Ὁ Μαυρίκιος χαίρων διὰ τὸ παραγόμενον ὑπὸ τῆς ἠχοῦς ἀποτέλεσμα, διεσκέδασε προκαλῶν πολυτρόπως τὴν ἀπήχησίν της. Ἐνόμιζέ τις ὅτι τὰ πνεύματα τὰ κοιμώμενα ὑπὸ τοὺς θόλους ἐκείνους ἀπ' αἰώνων ἀφυπνίζοντο, διὰ νὰ τοῦ ἀπαντήσωσι.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, κύριε, εἶπε τέλος ὁ Γαργαρίδης μετὰ θαυμασμοῦ, ἂν δὲν τὸ ἤκουα μὲ τ' αὐτιά μου, ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευα ὅτι εἷς μόνος ἄνθρωπος ἦτο ἱκανὸς νὰ προξενήσῃ τόσον θόρυβον.

— Εὐνόητον εἶνε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ποίαν ὠφέλειαν θὰ ἠρύοντο οἱ μάγοι ἀπὸ παρομοίαν ἠχώ. Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι εἰσχωρεῖ ἐγκάθετός τις κρυφίως εἰς τὸν ναόν, τί τρόμον, τί ἀγωνίαν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ τοῦ προξενήσωσι μὲ τὰς φωνὰς ταύτας τὰς ψιθυριζούσας παρὰ τὸ οὖς του, ἢ αἰφνιδίως ἀντηχούσας πλησίον του ὡς κρότος βροντῆς. Οἱ δεισιδαίμονες καὶ οἱ ἀμαθεῖς θὰ ἐσχημάτιζον ἐξ αὐτοῦ ἰδέαν ὑπερφυσικὴν περὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἱερέων των. Βεβαίως ἐπωφελοῦντο ἐκ τῆς ἠχοῦς ταύτης ὅπως ἐκφέρωσι χρησμούς, οἱ δὲ πιστοὶ ἀπέδιδον εἰς τὴν θεότητα πάντα τὰ ἀποφθέγματα ὅσα ἤκουον.

— Τί διάβολο, κύριε !... γιὰ βαλθῆτε εἰς τὴν θέσιν των ! Δὲν εἶμαι δεισιδαίμων οὔτε ἀμαθής ὡς κολακεύομαι νὰ πιστεύω. Ἐσπούδασα ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Σπινόζα, τοῦ Καντίου, τοῦ Σοπενάουερ· οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώτεροι δὲν ἔχουσί τι νὰ μὲ διδάξωσιν, οὔτε νὰ μοῦ ἐμπνεύσουν τρόμους, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι, ἂν ἤθελα ἀκούσει αὐτὸν τὸν θόρυβον, χωρὶς νὰ γνωρίζω τὴν αἰτίαν... θὰ ἐδοκίμαζα αἴσθημα ὄχι πολὺ εὐχάριστον.

— Ἔλα ἐμπρός ! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος· δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν οὔτε τὸν καιρόν μας οὔτε τὸν φωτισμόν μας. Ἂς πιάσωμεν τώρα τὸν τέταρτον διάδρομον, τὸν ὁποῖον θὰ σημειώσωμεν μὲ ἕνα Σ εἰς πᾶσαν καμπήν.

Ἐπανέλαβον τὴν πορείαν των. Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ μονοτονία καὶ ἡ ἄκρα πλῆξις τῆς πορείας ταύτης ἐκτελουμένης διὰ βημάτων ῥυθμικῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους μόλις διασκεδαζομένου πέριξ τῶν ἐρευνητῶν ὑπὸ τῆς ἀσθενοῦς λάμψεως ἣν διέχεε τὸ κηρίον, ὅπερ ἐδέησε ν' ἀνάψωσιν.

Digitized by Google

Κατὰ πᾶν βῆμα ἠρεύνων ἐπιμελῶς τοὺς τοίχους καὶ τὸ ἔδαφος· κατὰ πᾶσαν καμπὴν ὁ Μαυρίκιος συνεβουλεύετο τὴν πυξίδα καὶ ἐχάρασσε μεθ' ὑπομονῆς τὸ συνθηματικὸν σημεῖον. Ὁ λίθος ἦτο σκληρός· τὸ μαχαίριον τετριμμένον καὶ τὸ ἔργον καθίστατο δυσχερέστερον κατὰ πάντα νέον διάδρομον ἀνωφελῶς ἐξερευνώμενον. Ὁ λαβύρινθος ἐκεῖνος ἐφαίνετο κατασκευασθεὶς ἐκ καθαρᾶς ἰδιοτροπίας καὶ πρὸς οὐδένα ἄλλον λόγον· οἱ πολυσχιδεῖς δ'ἐκεῖνοι διάδρομοι, οἱ σχηματίζοντες μυρίας ἰδιοτρόπους καὶ ἀπροόπτους καμπάς, εἰς οὐδὲν ἀπέληγον, ἀλλ' ἐπανήρχοντο δι' ἀνωφελῶν μαιάνδρων εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς των. Καθίστατο ἐπὶ τέλους ἐφιάλτης καὶ ὑπενεθύμιζε τοὺς ἄνευ ἀρχῆς καὶ τέλους διαδρόμους, οὓς διατρέχει τις βασανιζόμενος ὑπὸ κακοῦ ἐνυπνίου, ἀναζητῶν διέξοδον, ἣν οὐδέποτε εὑρίσκει, μὲ τὴν βασανιστικὴν πεποίθησιν ὅτι σπουδαῖόν τι ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐρευνῶν του.

Ὁ Γαργαρίδης ἦτο ἐξηντλημένος. Ἐσύρετο ὄπισθεν τοῦ Μαυρικίου ψιθυρίζων κατ' ἰδίαν ματαίας ἀναμνήσεις περὶ «τοῦ καϋμένου τοῦ μπαμπᾶ του» καὶ περὶ τοῦ τί θὰ ἔλεγεν ἂν τυχὸν ἤθελεν ἴδει τὸν διάδοχόν του εἰς τοιαύτην σκληρὰν θέσιν. Ὁ Μαυρίκιος ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ προτείνῃ αὐτῷ νὰ τὸν ἀναμένῃ εἰς τὸ σταυροδρόμιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀποκαλέσει διὰ τοῦ ὀνόματος «Αὐλὴ τῆς Μηλολόνθης» ἀλλ' ὁ Ἀριστομένης ἠρνήθη ἀγανακτῶν :

— Ἂν νομίζετε, κύριε, ὅτι θέλω νὰ σᾶς ἀφήσω νὰ ἐργασθῆτε μόνος, τότε θὰ εἰπῇ ὅτι δὲν γνωρίζετε διόλου ποῖος εἶνε ὁ Ἀριστομένης Γαργαρίδης! εἶπε μετ' ἀξιοπρεπείας.

— Ἄφισε τοὐλάχιστον αὐτὸ τὸ κάνιστρον, τὸ ὁποῖον σὲ βαρύνει ἀνωφελῶς.

Ὁ Γαργαρίδης ἐκάμμυσε τὸν ὀφθαλμόν.

— Ναίσκε! εἶπε μὲ ἐκφραστικὴν χειρονομίαν δεικνύων διὰ τοῦ ἀντίχειρος ὄπισθεν τοῦ ὤμου του. Καὶ ἂν ὁ ἄ λ λ ο ς ἔλθῃ καὶ μᾶς τὸ πάρῃ!... Αὐτὸς ὁ γέρων εἶνε ἱκανὸς δι' ὅλα, κύριε!... Ἠμπορεῖ κάλλιστα νὰ μᾶς φάγῃ τὰς ζωοτροφίας καὶ νὰ τὸ στρίψῃ, ἅμα μᾶς ἰδῇ πεθαμένους τῆς πείνης!... ὄχι, ὄχι!... δὲν εἶμαι κουτός, εἶμαι υἱὸς τοῦ πατέρα μου!

Καὶ ἔσφιγγε τὸ κάνιστρόν του ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἀναζωογονηθεὶς πρὸς στιγμήν.

Ἐνῷ ὁ Μαυρίκιος ἐχάρασσεν ἓν Χ εἰς τὴν εἰκοστὴν τρίτην καμπὴν τοῦ ἑνδεκάτου διαδρόμου, ὁ Ἀριστομένης, ὅστις ἵστατο μὲ ἐσταυρωμένους τοὺς βραχίονας ὄπισθέν του, ἐνόμισεν αἴφνης ὅτι ἤκουσεν ἐλαφρὸν ψίθυρον, κρότον ἐναρμόνιον καὶ ἡδὺν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων. Θέλων ν' ἀποδείξῃ ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο χρήσιμος εἰς κάτι, προέβη μὲ βήματα προφυλακτικὰ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Μόλις ἀνῆλθε τὴν καμπήν, ὅπου εἰργάζετο ὁ Μαυρίκιος, καὶ πάραυτα ἀνῆψε πυρεῖον... Εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἔδαφος τοῦ διαδρόμου ἔχαινεν ἀποτόμως. Πηγὴ δροσερὰ καὶ διαυγὴς ἀνέβλυζεν ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. Ὁ Γαργαρίδης ἀφῆκε κραυγὴν χαρᾶς καὶ γονυπετήσας παρὰ τὸ χεῖλος τῆς πηγῆς ἔπιε κατὰ κόρον ἀπὸ τὸ διαυγὲς καὶ ψυχρὸν ὕδωρ. Εἶτα ἀνεγειρόμενος ἔδραμε ν' ἀναγγείλῃ τὴν ἀνακάλυψίν του εἰς τὸν Μαυρίκιον. Οὗτος προσέδραμε καὶ ἔπιεν ἐπίσης μετὰ τρυφῆς.

— Αὐτὴ βεβαίως, εἶπεν, εἶνε σπουδαία ἀνακάλυψις. Καὶ ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ τρόφιμά μας θὰ τελειώσουν πρὶν ἀνεύρωμεν διέξοδον, θὰ δυνηθῶμεν νὰ συντηρηθῶμεν ἐπί τινα καιρὸν πίνοντες ἀπὸ αὐτὸ τὸ νερόν.

— Ζήτω τὸ καθαρὸν νερόν! ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης μὲ φρικώδη μορφασμόν.

— Εἶνε πάντοτε προτιμότερον παρὰ ν' ἀποθάνωμεν τῆς δίψης!... ἀλλὰ τί εἶν' αὐτὸ ἐκεῖ μέσα εἰς τὸ νερόν;

Καὶ βυθίσας εἰς τὸ ὕδωρ τὴν χεῖρά του ὁ Μαυρίκιος ἀπέσυρεν... ἓν κουτίον πυρείων.

— Ἀνάθεμα! ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης· εἶνε τὸ ἰδικόν μου, κύριε,... εἶνε τὸ ἰδικόν μας!... τί βλάξ!... τί γαϊδαρος ὁποῦ εἶμαι!... μοῦ ἔπεσε καθὼς ἔπινα. Ὤ! ὁ καϋμένος ὁ μπαμπᾶς μου εἶχε δίκαιον ὅταν μοῦ ἐπανελάμβανεν: «Ἀριστομένη! θὰ τελειώσῃς κακά, ὅταν δὲν ἔχῃ κανεὶς μυαλό, κακὰ τὴν παθαίνει!»

— Βέβαια, αὐτὸ εἶνε δυστύχημα, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, σπεύδων νὰ ἐξαγάγῃ τὰ πυρεῖα ἐκ τοῦ κουτίου ἐπὶ τῇ ἐλπίδι μήπως τινὰ ἐξ αὐτῶν δὲν εἶχον βραχῆ. Πλὴν ὅλα ἦταν βεβρεγμένα καὶ ἄχρηστα πλέον. Ὁ Γαργαρίδης ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του ἠρεύνα τὰ θυλάκιά του τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, χωρὶς νὰ εὕρῃ ὅμως κανέν.

— Ἰδοὺ ὁποῦ εἴμεθα καταδικασμένοι τώρα ὡς αἱ Ἑστιάδες νὰ μὴ ἀφήσωμεν νὰ μᾶς σβεσθῇ πλέον τὸ ἱερὸν πῦρ, δηλαδὴ τὸ φῶς τοῦ κηρίου μας!... ἐξηκολούθησεν ὁ Μαυρίκιος. Αὐτὸ θὰ μειώσῃ ἐπαισθητῶς τὸν κηρόν, ὅστις μᾶς απομένει διὰ τὰς ἐρεύνας μας. Εἶνε λυπηρότατον!

— Ἄ, κύριε, δείρατέ με, ὑβρίσατέ με, σᾶς παρακαλῶ!

— Εἰς τίποτε δὲν θὰ μᾶς ὠφέλει τὸ τοιοῦτο, καϋμένε. Αἱ συνέπειαι τῆς ἀπροσεξίας σου θὰ εἶνε σοβαραὶ δι' ἐμὲ ὅσον καὶ διὰ σέ. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ χάνωμεν οὔτε στιγμήν. Ἐμπρός! δόσε μου ἕνα κηρί, τὸ ὁποῖον θ' ἀνάψω εὐθὺς ἅμα αὐτὸ τελειώσῃ.

— Φθάνει νὰ μὴ μᾶς τὸ σβύσῃ κανένα ρεῦμα ἀέρος!... ἔλεγεν ὁ Γαργαρίδης πενθίμως.

Σφόδρα λυπηθέντες ἐκ τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἐπανέλαβον τὴν πορείαν των. Καὶ οἱ δεκατέσσαρες διάδρομοι ἠρευνήθησαν λεπτομερῶς. Ὁ

Digitized by Google

Γαργαρίδης ἐφώτιζε τὸν Μαυρίκιον, προστατεύοντα διὰ τῆς χειρὸς τὴν πνευστιῶσαν φλόγα, μόνην ἐλπίδα ἀπομένουσαν εἰς τὸν σκοτεινὸν ἐκεῖνον καὶ μυστηριώδη δαίδαλον. Εἰς μάτην διέτρεξαν τοὺς ἀναριθμήτους διαδρόμους, τοὺς πέριξ τῆς στρογγύλης αἰθούσης κειμένους· ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ ἀνεύρωσι δίοδον διά τινος τῶν ἀπεράντων διαδρόμων ἐκείνων καὶ ν' ἀρχίσωσι πάλιν νὰ περιπλανῶνται κατὰ τύχην χωρὶς νὰ παρακολουθῶσι μίαν διεύθυνσιν συμφώνως μὲ τὴν πυξίδα.

Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ὁ Μαυρίκιος βλέπων ὅτι ὁ ἀτυχὴς Γαργαρίδης ἦτο καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου, συναισθανόμενος δὲ ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο κατάκοπος ἐκ τῶν ἀγόνων ἐρευνῶν, ἐθεώρησεν ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ ἐπιτρέψῃ ὀλίγην ἀνάπαυσιν. Ἦτο ἤδη ἡ ἐνάτη τῆς ἑσπέρας.

— Θὰ κοιμηθῇς πέντε ὥρας, Ἀριστομένη, εἶπεν αὐτῷ· ὕστερα ἀπὸ τὸ διάστημα αὐτὸ θὰ σ' ἐξυπνήσω καὶ θὰ κοιμηθῶ κ' ἐγώ. Εἶνε κρῖμα ὅτι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ σβύσωμεν τὸ φῶς· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τίποτε ἀπέναντι τοῦ ἀδυνάτου!

Ἐδείπνησαν λιτῶς καὶ ὁ Γαργαρίδης ἀπεκοιμήθη σχεδὸν τρώγων, τόσον ἦτο κεκοπιακώς. Ὁ Μαυρίκιος ἐδέησε νὰ καταβάλῃ πολλὰς προσπαθείας διὰ νὰ μὴ πάθῃ τὸ αὐτό, καὶ μόλις κατώρθωσε περιερχόμενος κατὰ μῆκος καὶ πλάτος τοῦ διαδρόμου μὲ ὅλον τὸν κάματόν του, νὰ μείνῃ ἐγρηγορώς

Αἱ πέντε ὧραι παρῆλθον τέλος. Ὁ Μαυρίκιος πλησιάσας ἀφύπνισε μετὰ κόπου τὸν ὑπηρέτην καὶ τοῦ παρέδωκε τὸ κηρίον σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου κατηναλωμένον, συνιστῶν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπαγρυπνῇ μὲ θάρρος καὶ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὰ πάντα, ὅπως μὴ καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ ὕπνου καὶ αὐτός.

— Ἐνόησα, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Γαργαρίδης, εὐθὺς δὲ ὡς ὁ Μαυρίκιος ἐξηπλώθη ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους ἐρείδων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ βραχίονός του καὶ ἐν τῷ ἅμα ἐβυθίσθη εἰς ὕπνον βαθύτατον ὡς ὁ τῶν ἑπτὰ παίδων.

Ὁ ὕπνος οὗτος διήρκει ἤδη πρὸ τεσσάρων ὡρῶν, ὅτε ὁ Μαυρίκιος ἀφυπνίσθη αἰφνιδίως ὑπὸ φρικτοῦ θορύβου. Ἤκουε στεναγμούς, λυγμούς, κραυγὰς ἀπηχούσας καὶ μεταδιδομένας ὑπὸ τῆς ἠχοῦς τοῦ θόλου. Ὡμοίαζον μὲ τὸν θόρυβον ἀγέλης κυνῶν ὁρμησάσης ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου. Ὁ Μαυρίκιος ἀνέστη καὶ εἶδε μετ' ἐκπλήξεως τὸν Γαργαρίδην, ὅστις ἐσύρετο ἐπάνω εἰς τὰς πλάκας, ἀποσπῶν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του καὶ θρηνῶν θορυβωδῶς. «Θὰ παρεφρόνησεν ὁ κακόμοιρος!» ἐσκέφθη ὁ Μαυρίκιος. Καὶ δραμὼν τὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος προσπαθῶν νὰ τὸν καταπραΰνῃ μὲ θωπευτικοὺς λόγους. Ἀλλ' ὁ Ἀριστομένης τὸν ἀπώθησε βιαίως καὶ ἐξηκολούθησε τοὺς ὠρυγμούς του καὶ τὰ παράπονά του:

— Ἄθλιε!.. λαίμαργε ἄνθρωπε!.. ἀναίσθητε καὶ βάναυσε!.. ἐκραύγαζε. Τὰ ἔφαγες ὅλα!.. τὰ κατεβρόχθισες ὅλα . . . δὲν ἐντράπης νὰ ἐπωφεληθῇς τοῦ ὕπνου τοῦ αὐθέντου σου, διὰ νὰ κλέψῃς τὴν παρακαταθήκην, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν τιμιότητά σου! . . ἀνάξιε! . . μασκαρᾶ! . . λωποδύτη! . .

— Μὰ δὲν θὰ μοῦ εἴπῃς μὲ ποῖον τὰ ἔχεις; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ ζωηρότητος σείων αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος. Ἔλα λοιπόν, τί τρέχει; τί συνέβη;

— Ἄ, κύριε! . . ἠμπορούσατε ποτὲ νὰ πι-

Digitized by Google

στεύσητε ὅτι ὁ ἀπόγονος ἑνὸς ἥρωος θὰ κατέπιπτεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἐξαχρειώσεως, θὰ ἐγίνετο ἔνοχος τοιαύτης ἐπονειδίστου πράξεως!...

— Μὰ πάλιν!..

— Κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀριστομένης ἐγειρόμενος καὶ σταυρῶν τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους του μὲ ἦθος τραγικόν. Ἔχετε ἐνώπιόν σας μεγάλον ἐγκληματίαν. Ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ μὲ περιφρονῆτε...

— Μὰ ἐξηγήσου λοιπόν, τί διάβολο!..

—Ναί, θὰ ἐξηγηθῶ, κύριε, ναί, θὰ σᾶς ἀνοίξω τὴν καρδιάν μου καὶ θὰ κηρύξω τὴν ἐνοχήν μου. Ἐνῶ σεῖς ἐπὶ τῶν ψυχρῶν λίθων ἀνεπαύεσθε ἐξηντλημένος ἀπὸ τὸν κάματον καὶ ἀπὸ τὴν πεῖναν, ὁ ὑπηρέτης σας ἠγρύπνει. Ἀντέστη ἐπὶ πολλὴν ὥραν—ὅστις ἀντέστη ποτὲ περισσότερον, ἂς ῥίψῃ κατ' αὐτοῦ τὸν πρῶτον λίθον!... Λοιπὸν ἠγρύπνουν πλησίον εἰς αὐτὸ τὸ κατηραμένον κάνιστρον. Ἀλλοίμονον!.. ἡ πεῖνα μοῦ ἔσφιγγεν ὀδυνηρὰ τὸ στομάχι· ἀλλὰ σᾶς ὁρκίζομαι εἰς τὴν μνήμην τὴν ἔντιμον τῶν προπατόρων μου, κύριε, ὅτι δὲν ἤθελα νὰ ἐγγίσω τίποτε πρὶν ἐξυπνήσητε σεῖς... Ἀκολούθως ἐσυνθηκολόγησα μὲ τὴν συνείδησίν μου. «Ὅποιος κοιμᾶται δὲν τρώγει» εἶπα καὶ ἔφαγα μίαν μπουκιάν, ἔπειτα δύο... ἔπειτα ἔχασα τὸ κεφάλι μου, μὰ τὸν Θεόν!..καὶ ἐδῶ ἔμπροσθέν σας, ἐνῷ ἐκοιμᾶσθε ἀνύποπτος, κατεβρόχθισα τὰ πάντα, τὰ πάντα ἕως τὸ ὕστερον ψιχίον! εἶπε στενάζων ὁ Ἀριστομένης καὶ χέων ἄφθονα δάκρυα. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι, ὅτε εἶδα τὸ κάνιστρον ἀδειανόν, ἀμέσως ἐλυπήθηκα, ἐλυπήθηκα διότι δὲν εἶχα καὶ ἄλλα, περισσότερα νὰ μασσήσω!—ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν μὲ κατέλαβεν ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως καὶ μοῦ ἀφήρεσε τὴν ἡσυχίαν!

Ἡ ἀπελπισία τοῦ ἀτυχοῦς ὑπηρέτου ἦτο τόσον εἰλικρινής, ὥστε ὁ Μαυρίκιος, ὅστις καὶ αὐτὸς ᾐσθάνετο τὴν πεῖναν νὰ τὸν βασανίζῃ, ἠρκέσθη νὰ ἀναθεματίσῃ ἐνδομύχως τὸν ἐλεεινὸν ὑπηρέτην του καὶ δὲν τοῦ ἀπηύθυνεν οὐδὲ μίαν κἂν λέξιν ἐπιπλήξεως.

— Πηγαίνω νὰ πίω ὀλίγον νερὸν ἀπὸ τὴν βρύσιν διὰ πρόγευμά μου! εἶπε. Σὺ δὲ δὲν θὰ ἔχῃς εἰς τὸ ἑξῆς λόγον νὰ φωνάζῃς ὅτι πεινᾷς. Πρέπει ἄλλως τε νὰ ἐκκινήσωμεν καὶ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἐρεύνας μὲ τὸ ὀλίγον φῶς τὸ ὁποῖον μᾶς ἀπομένει.

Ὁ Γαργαρίδης ἀπήντησεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ νεαροῦ ἀρχαιολόγου διπλασιάσας τὰς κραυγὰς καὶ τοὺς λυγμούς του, παρακολουθῶν δὲ τὸν κύριόν του μέχρι τῆς πηγῆς ἔκρουε τὴν κεφαλὴν κατὰ τῶν τοίχων τοῦ στενοῦ διαδρόμου ἀπευθύνων πρὸς τὸν ἑαυτόν του σκληροτάτας ὕβρεις.

Ὁ Μαυρίκιος ἀγανακτήσας τέλος τὸν παρεκάλεσε νὰ παύσῃ τὰ παράπονά του, τὰ ὁποῖα οὐ μόνον ἦσαν ἀνωφελῆ, ἀλλ' ἐπέτεινον τὴν θλῖψιν καὶ τὴν ἀνίαν τῆς καταστάσεώς των. Τότε ὁ ἀτυχὴς Ἀριστομένης ἐβυθίσθη εἰς κατηφῆ σιγήν· εὐκόλως ὅμως διεκρίνετο ἐκ τῆς μορφῆς του, ὅτι ἡ ἀπελπισία του ἐξηκολούθει νὰ εἶνε ἡ αὐτή.

Ἐπανέλαβον τὸ θλιβερὸν ταξείδιον τῆς ἀνακαλύψεως. Εἷς μετὰ τὸν ἄλλον οἱ μακροὶ καὶ σιωπηλοὶ διάδρομοι ἐξετείνοντο, διηνοίγοντο, διεκλαδοῦντο μεταξύ των. Ὁ Μαυρίκιος ἀκάματος ἠρίθμει τὰς διόδους· πλὴν παρετήρησεν ὅτι πάντες ἦσαν σημειωμένοι δι' ἑνὸς ἀριθμοῦ ἢ δι' ἑνὸς σημείου καὶ ὅτι ἡ διέξοδος ἦτο ἀνεύρετος. Μήπως ἦτο ἀόρατος καὶ εἶχον περάσει πολλάκις ἔμπροσθέν της χωρὶς νὰ τὴν ἴδωσιν ἢ ἁπλῆ σύμπτωσις τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἐκ τοῦ διαδρόμου τοῦ ἄγοντος εἰς αὐτήν;

Ἐν τούτοις ἐκαίετο τὸ τελευταῖον κηρίον. Μετ' ὀλίγον οἱ ἀτυχεῖς θὰ περιεστοιχίζοντο ἀπὸ πυκνὰ σκότη καὶ ὤφειλον νὰ ἀναμένωσιν ἀκίνητοι θάνατον φρικώδη, βραδὺν καὶ σκληρόν.

Ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιστρέψωσι πλησίον τῆς πηγῆς, διότι ἐπιμελῶς εἶχον σημειώσει τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς αὐτήν, ἀποφασίσαντες νὰ ἀναμείνωσιν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωήν.

Φθάσαντες παρὰ τὸ χεῖλος τῆς πηγῆς ἐξεπλάγησαν ἀνευρόντες αὐτόθι τὸν Γουέβρον. Συνεσταλμένος παρὰ τὸ ἀναβλύζον ὕδωρ περιτετυλιγμένος τὸν μανδύαν του ὁ γέρων δὲν ἐφάνη ποσῶς προσέξας εἰς τὴν παρουσίαν των.

Εἰς μάτην ὁ Μαυρίκιος ἀπηύθυνεν αὐτῷ λόγους τινὰς προσπαθῶν νὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ φιλάνθρωπα αἰσθήματα, νὰ τὸν πείσῃ ὅπως τοὺς ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοῦ βαράθρου, ὅπου εὑρίσκοντο βεβυθισμένοι τῇ θελήσει αὐτοῦ. Ἄλλην ἀπάντησιν δὲν ἔλαβον εἰμὴ ὑπόκωφον στεναγμὸν καὶ ὁ πρεσβύτης περιτυλισσόμενος σφιγκτότερα τὸν μανδύαν του, ἔστρεψε τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸν τοῖχον.

Τὸ κηρίον διέχυσε τελευταίαν λάμψιν καὶ κατόπιν ἐσβέσθη. Τὰ αἰώνια σκότη ἤρχιζαν δι' αὐτούς.

— Καλὰ σὲ ὠνόμασαν «Γκουσὰ Νισίν», δηλαδὴ «ἐκεῖνον ποῦ στέκει στὴ γωνιά του!» ἀνέκραξεν ὁ Γαργαρίδης ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν πρεσβύτην... Ὡς καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν θέλει διόλου νὰ ἔχῃ νὰ κάμῃ μαζί μας. Κύριε!.. ἄϊ!.. πεινῶ!.. καὶ σεῖς;...

Ὁ Μαυρίκιος ἀπεπειράθη νὰ καθησυχάσῃ τὸν σύντροφόν του, ἀλλ' ἤδη ἡ πεῖνα ἐξησθένιζε τὴν φωνήν του. Μετ' ὀλίγον ἐπεκράτησε βαθεῖα σιγὴ πέριξ τῆς πηγῆς. Αἱ ὧραι παρήρχοντο πένθιμοι καὶ μονότονοι. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, εἷς ἐξ αὐτῶν ἔπινεν ὀλίγον ἢ ἐμάσσα ὀλίγον βρύον ἐκ τοῦ φαινομένου παρὰ τὴν πηγήν. Ἐντὸς τοῦ πυκνοῦ σκότους ἔχανον τὴν συναίσθησιν τοῦ παρερχομένου χρόνου. Εἶχον παρέλθει ἆρά γε ἡμέραι

Digitized by Google

ἢ ἔτη ἀφότου, εἶχον ταφῆ ζῶντες εἰς τὸ βάθος τοῦ εὑρέος ἐκείνου τάφου ! Τὸ αἴσθημα τῆς ἐνδελεχείας τοὺς εἶχεν ἐγκαταλίπει. Εἶδός τι μανίας τους ἐκυρίευσεν. Ὄνειρα φρικτά, παρακρούσεις φοβεραὶ διήρχοντο διὰ τοῦ ἐξηνσθενημένου ἐκ τῆς πείνης ἐγκεφάλου των· ἔμενον ἀκίνητοι, καταβεβλημένοι ὑπὸ τῆς πείνης, ἐνῷ μυρίαι πένθιμοι ὀπτασίαι ἐφαίνοντο στροβυλιζόμεναι πέριξ αὐτῶν. Ἡ εἰκὼν τῆς Αἰκατερίνης ἔκφρονος, ἀπηλπισμένης, ἐξεῖχεν ἐν τῷ μέσῳ πάντων τῶν ὀνείρων τῶν βασανιζόντων τὸν Μαυρίκιον· κατὰ πᾶσαν στιγμὴν προσεπάθει ν' ἀνεγερθῇ, νὰ δράμῃ εἰς μίαν θύραν, εἰς μίαν ἔξοδον οἱανδήποτε, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπε τὴν ἀδελφήν του.

Ἠγνόουν πρὸ πόσου καιροῦ διήρκει ἡ βάσανός των, ὅτε κραυγὴ ὁμοία πρὸς βρυχηθμὸν ἐξέφυγεν ἐκ τοῦ στήθους τοῦ μάγου καὶ ἐξήγειρε τὸν νέον ἀπὸ τοῦ ληθάργου του.

— Κόρη μου ! . . Λεϊλά ! . . Σὺ εἶσαι, ἀτυχὲς παιδίον ; . . . ἐφώνει ὁ πρεσβύτης.

Διὰ μιᾶς ὁ Μαυρίκιος εὑρέθη ὄρθιος, ἀφυπνισθείς, μὲ τὸν νοῦν ἐγρηγορότα. Τόσον διαπεραστικὴ ἦτο ἡ κραυγὴ αὕτη.

Ἀλλ' ἐνόμισεν ὅτι ὠνειρεύετο ἀκόμη, ὅτε ἤκουσε φωνὴν γλυκεῖαν ἀπαντῶσαν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπ' αὐτοῦ :

— Πάτερ μου ! . . ποῦ εἶσαι; . . εἶμαι ἐδῶ!.. Ἡ Αἰκατερίνη μὲ συνοδεύει.

Ὁ Μαυρίκιος διὰ μιᾶς ἀνεφώνησεν :

— Αἰκατερίνη !

— Μαυρίκιε ἐδῶ εἶμαι . . . ποῦ εἶσαι σύ ; . . . τίποτε δὲν βλέπομεν ἐμπρός μας ! . . Ὁ φανὸς μόλις μᾶς φωτίζει ! εἶπεν ἡ φωνὴ τῆς νεάνιδος.

Ἔξαλλος ὁ Μαυρίκιος περιέφερε τὸ βλέμμα του ἐντὸς τοῦ σκότους καὶ διέκρινεν ἀσθενῆ λάμψιν ἄνωθεν τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοίχου.

— Ἐκεῖ εἶνε!.. ὀπίσω ἀπὸ τὸν τοῖχον ! . . . Γκουσὰ-Νισίν!.. κύτταξε ! ἔλεγε σείων τὸν πρεσβύτην.

Πλὴν οὗτος τὸν ἀπώθησε βιαίως, τύπτων δὲ τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ τοίχου μετ' ἀνάρθρων στεναγμῶν :

— Καὶ αὐτή !... καὶ αὐτή !... ἐψιθύριζε μετ' ἀπελπισίας. Ἐχάθη.. ἐξωλοθρεύθη !... ἔληξεν ἡ γενεὰ τοῦ μάγου !... Τὸ πᾶν τετέλεσται.... τὰ σκότη μὲ περιβάλλουν... ὁ Μίθρας μ' ἐγκαταλείπει ! Ὦ ἄθλιε γέρων, κάθαρμα τῆς ἀνθρωπότητος ! Ἔζησες τόσον καιρόν, διὰ νὰ παρασταθῇς εἰς τὸν ἀφανισμὸν τοῦ οἴκου σου. Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοὶ οἱ θολωθέντες ἐκ τῆς ἡλικίας θὰ ἴδουν νὰ χαθῇ καὶ ὁ τελευταῖος αὐτὸς βλαστὸς τῆς γενεᾶς σου !... Δὲν ἦτο προτιμότερον διὰ σέ, ὦ ἀτυχῆ, ν' ἀποθάνῃς εἰς τὴν κοιτίδα καὶ οὐδέποτε νὰ ἴδῃς τὸ φῶς ;...Ὦ! πόσον εἶνε ἀπειράκις εὐτυχέστερός σου ὁ εὐτελέστατος σκώληξ τῆς γῆς, ὅστις ἕρπει τυφλὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους !... Ἡ οἰκογένειά σου ἐκλείπει καὶ σὺ ὁ ἴδιος ὀφείλεις νὰ θυσιάσῃς τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἄνθος, τὸ φυὲν ἐπὶ τοῦ στελέχους της. Λεϊλά ! μόνη ἐλπὶς τῆς γενεᾶς μου καὶ τῆς φυλῆς μου.. Ὀφείλεις καὶ σὺ ν' ἀποθάνῃς ἐδῶ, ἀτυχὲς καὶ τολμηρὸν παιδίον ! . . . ν' ἀποθάνῃς διὰ χειρὸς τοῦ πατρός σου!...

Ἡ φωνή του ἀπέληξεν εἰς λυγμόν. Ὄπισθεν τοῦ τοίχου ἠκούετο ἡ φωνὴ τῶν δύο νεανίδων.

— Πάτερ... Μαυρίκιε... ποῦ εἶσθε ; Πῶς νὰ σᾶς συναντήσωμεν ; Εἶνε πολλὴ ὥρα ὁποῦ περιπλανώμεθα ἐδῶ... Πῶς συμβαίνει νὰ σᾶς ἀκούωμεν καὶ νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ σᾶς πλησιάσωμεν ;... Ποῦ εἴμεθα ; Πῶς νὰ σᾶς ἀνεύρωμεν ;

— Ν' ἀποθάνουν ; ! ἐπανελάμβανεν ὁ Μαυρίκιος μετ' ἀπελπισίας. Γέρων, δὲν θὰ ἔχῃς αὐτὸ τὸ ἀσεβὲς θάρρος νὰ θυσιάσῃς αὐτάς, τὰς νεάνιδας χάριν εἰς ματαίαν δεισιδαιμονίαν... Θὰ τολμήσῃς, ἄθλιε, νὰ καταστρέψῃς τὴν ἐγγονήν σου καὶ τὴν ἀδελφήν μου ;... Δεῖξέ τους τὸν δρόμον ἔξελθε μετ' αὐτῶν, μάγε !... ἐν ἀνάγκῃ, ἂν συγκατατίθεσαι νὰ τὰς σώσῃς. Ἄφισε ἐμὲ μόνον τεθαμμένον ἐδῶ...ἀλλ' ἂς ἀποθάνω μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐταὶ εἶναι σῶαι καὶ ἀσφαλεῖς. Φύγε !... ὁδήγησέ τας εἰς τὸ φῶς. Πᾶσα στιγμὴ παρερχομένη ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ τάφου μὲ κάμνει νὰ ὑφίσταμαι μυρίους θανάτους !...

Ὁ ἀτυχὴς νέος ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ παρεκάλει ἀνδριάντα ἐκ γρανίτου. Ὁ Γουέβρος ἐκράτει τὸ μέτωπον δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἐπαναλαμβάνων μὲ φωνὴν μονότονον :

— Θ' ἀποθάνῃς... θ' ἀποθάνῃς, Λεϊλά ! Ἡ γενεά σου ἔληξε, Γουέβρε !... Μὲ τὴν ἰδίαν σου χεῖρα ὀφείλεις νὰ συντρίψῃς τὸν τελευταῖον βλαστόν.

Αἴφνης δὲ ἀνορθούμενος μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς :

— Οὐαὶ εἰς τὸν ἱερόσυλον ! ἀνέκραξεν, ἐνῷ ἡ ἠχὼ ἐπανελάμβανεν ἐπὶ πολὺ «οὐαί, οὐαί !». Ὁ Φράγκος εἰσέδυσεν εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων ! Τὸ θυσιαστήριον ἐβεβηλώθη. Ἡ γενεὰ τοῦ Γουέβρου πρέπει νὰ λήξῃ !...

Ἀλλ' ἡ διαυγὴς φωνὴ τῆς Λεϊλᾶς ἀπήντησε μὲ κραυγὴν θριαμβευτικήν.

Πάτερ !... δὲν ὑπάρχει ἱεροσυλία !... οἱ Φράγκοι εἶνε Κελτοὶ ὡς ἡμεῖς. Ἡ θυγάτηρ σου τὸ ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ ἱερὸν βιβλίον... Ἡ γενεά μας καὶ ἡ ἰδική των προέρχονται ἐκ τῆς αὐτῆς κοιτίδος. Εἶνε ἀδελφοί μας καὶ δύνασαι ἀφόβως νὰ τοὺς ὁδηγήσῃς ἐκτὸς τοῦ τάφου. Σῶσέ τους, πάτερ μου! σῶσε τὸ τέκνον σου !... Μὴ μιάνῃς τὴν λευκήν σου κόμην μὲ ἔγκλημα τόσον φρικτόν !... Οἱ Φράγκοι κατάγονται ἐκ τῆς φυλῆς μας. Ἄφισέ με νὰ ἔλθω πλησίον σου καὶ νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὰ πάντα...

Ὁ Γουέβρος καὶ ὁ Μαυρίκιος ἔμειναν ἔκπλη-

Digitized by Google

κτοι. Ὁ Γαργαρίδης, ὃν οἱ κόποι καὶ ἡ ἀσιτία εἶχον βυθίσει εἰς νάρκην παρεμφερῆ πρὸς τὸν θάνατον, οὐδὲν ἤκουσε. Μετὰ μικρὰν σιγήν, ὁ Γουέβρος ἀνωρθώθη καὶ πάλιν:

— Κόρη τοῦ μάγου! ἀνέκραξε, στρέψε πρὸς τὰ δεξιά, βάδισε ἐπὶ ἓξ διαδρόμους, στρέψε πρὸς τ' ἀριστερά, ἀκολούθησε ἑπτὰ διαδρόμους καὶ ἔπειτα δύο ἀκόμη πρὸς τὰ δεξιά, ἐκεῖ περίμενέ με ἔμπροσθεν τοῦ βωμοῦ. Ἔλα! προσέθηκε στρεφόμενος πρὸς τὸν Μαυρίκιον.

Οὗτος ἐφόρτωσεν ἐπὶ τῶν ὤμων του τὸν Γαργαρίδην ἀναίσθητον ὄντα καὶ ἠκολούθησε τὸν Γουέβρον διὰ τοῦ δαιδάλου. Ὁ μάγος τὸν ὡδήγει μὲ τόσην εὐκολίαν καὶ βεβαιότητα, ὡς νὰ ἐβάδιζεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Μετὰ δέκα λεπτὰ ὁ Μαυρίκιος ἐξηντλημένος ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῆς ἀσιτίας ἔπεσε παρὰ τὸν βωμὸν τοῦ Μίθρα, ἐνῷ νεάνιδες ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν ἄκραν τοῦ διαδρόμου τοῦ φωτιζομένου ὑπὸ τοῦ φανοῦ των. Ὁ Γουέβρος μὲ τὰς λευκὰς ὀφρῦς καταβιβασμένας, μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους ἀνέμενεν ἐν σιγῇ, ὅπως ἡ ἐγγονή του ἐξηγήσῃ τὴν αὐτόθι παρουσίαν της καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶχε διαβεβαιώσει.

Ἕπεται συνέχεια X

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΔΙΑΤΗΡΗΣΙΣ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΩΝ

Ἕνεκα τῆς ἐπηρείας, ἣν ἔχει ἐπὶ τοῦ ξύλου πᾶσα μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαίρας, πρέπει νὰ διατηρῇ τις τὸ κλειδοκύμβαλον ὅσον τὸ δυνατὸν εἰς τὴν θερμοκρασίαν, ἣν εἶχεν ὅτε κατεσκευάζετο. Αἱ συχναὶ καὶ αἰφνίδιαι μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαίρας βλάπτουσιν ἐν γένει τὰ ἔχοντα χορδὰς ὄργανα, πρὸ πάντων δὲ τὸ κλειδοκύμβαλον ὑποφέρει πολὺ ἐξ αὐτῶν. Διὰ τοῦτο κατακριτέα εἶναι ἡ τοποθέτησις κλειδοκυμβάλου ἐντὸς δωματίου μὴ κατοικουμένου διαρκῶς καὶ σπανίως θερμαινομένου τὸν χειμῶνα. Τὸ κλειδοκύμβαλον πρέπει νὰ διατηρεῖται στεγνὸν καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὑγρασίας, ἥτις φέρει τὴν σκωρίαν τῶν χορδῶν καὶ τῶν καρφίων, βλάπτει δὲ τὸ ἔριον καὶ τὸ δέρμα. Διὰ τοῦτο ἐν καιρῷ ὑγρασίας τὸ κλειδοκύμβαλον πρέπει νὰ σκεπάζεται ἐπιμελῶς, ἅμα τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ εὑρίσκεται, μένουσιν ἀνοικτά. Τὰ ὄρθια κλειδοκύμβαλα δὲν πρέπει νὰ τοποθετῶνται πλησίον τοίχου ἢ ἔμπροσθεν πυρᾶς, ὅπου ἐκτίθενται εἰς μεγάλην καὶ διηνεκῆ θερμότητα. Ὅπως διατηρεῖται ἡ λευκότης τῶν κοκκάλων, ἀνάγκη νὰ σφογγίζωνται διὰ μαλακοῦ δέρματος ἐλάφου καὶ νὰ καλύπτωνται ἐπιμελῶς διὰ λευκῆς φλανέλλας.

Ὑπερβολικὴ θερμότης καὶ ὑπερβολικὸν ψῦχος βλάπτουσι μεγάλως τὸν μηχανισμὸν καὶ τὴν στιλπνότητα τοῦ κλειδοκυμβάλου. Φρόνιμον εἶνε νὰ κλείεται τὸ κλειδοκύμβαλον, ἅμα δὲν γίνεται χρῆσις αὐτοῦ, πρὸ πάντων κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας, διότι οἱ σ κ ό ρ ο ι εἰσελθόντες ἅπαξ ἐντὸς τοῦ κλειδοκυμβάλου φέρουσι βλάβην μεγίστην, πρὸς τούτοις καὶ ὁ συνήθης κονιορτὸς καταστρέφει τὸν μηχανισμόν. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὄρθιον κλειδοκύμβαλον ἔχει ὄπισθεν ὕφασμα ἐκ λινοῦ, φρόνιμον εἶναι ν' ἀντικατασταθῇ τοῦτο διὰ δικτυωτοῦ σύρματος. Καὶ ἕκαστον ἄνοιγμα πρὸς τὴν βάσιν τοῦ ὀργάνου πρέπει νὰ κλείεται διὰ δικτυωτοῦ σύρματος καὶ τοῦτο ὅπως ἐμποδισθῇ ἡ εἴσοδος τῶν ποντικῶν, οἵτινες καταφεύγουσιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς γωνίας καὶ προτιμῶσι μεγάλως τὸ ὑπὸ τὰ κόκκαλα σανίδωμα.

Μεγάλην ἔχει σημασίαν διὰ τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ τὸ νὰ μὴ μένῃ παράχορδον. Τὸ κλειδοκύμβαλον πρέπει νὰ χορδίζηται τακτικῶς ἕκαστον τρίτον μῆνα, ἐὰν μεγάλη γίνεται χρῆσις αὐτοῦ, εἰδεμὴ ἕκαστον τέταρτον μῆνα. Κακῶς δὲ ἐννοουμένη οἰκονομία εἶναι τὸ νὰ καλῇ τις ἀνάξιον χορδιστήν. Ἡ ἀξία τοῦ κλειδοκυμβάλου μειοῦται πάντοτε, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύναται νὰ τὴν κρατήσῃ, ὅταν δὲν ἐπιβλέπεται τακτικῶς παρὰ τεχνίτου εἰδήμονος. Τὸ κλειδοκύμβαλον δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸ βιολίον, τοῦ ὁποίου αὐξάνει ἡ ἀξία καθ' ὅσον παρέρχεται ὁ χρόνος καὶ μεγαλειτέρα γίνεται χρῆσις αὐτοῦ, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶνε ἔργον καλοῦ κατασκευαστοῦ.

Ὅταν τὸ κλειδοκύμβαλον χορδίζεται, πρέπει νὰ ἐπικρατῇ ἡσυχία ἐν τῷ δωματίῳ. Νήπια κλαίοντα ἢ παίζοντα, προσθήκη ἀνθράκων εἰς τὴν πυρὰν ἢ καθάρισμα τῆς ἑστίας δὲν βοηθοῦσι ποσῶς τὸν χορδιστὴν εἰς τὸ δύσκολον ἔργον του, οὔτε ἐπιτρέπουσι τὴν τελειότητα αὐτοῦ. Τὸ κόλλημα τῶν κοκκάλων καὶ ὁ ὀχληρὸς κρότος τοῦ ὑποποδίου pédale προέρχονται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ ἐμφαίνουσιν ὅτι βλάβη τις ἐνυπάρχει. Ἐν τοιαύτῃ περιστάσει δὲν πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τις ἔλαιον κατ' οὐδένα λόγον. Μέχρις ὅτου δὲ ἐπιδιορθωθῇ τὸ κλειδοκύμβαλον ὑπὸ τεχνίτου ἐμπείρου, καλὸν νὰ παύσῃ ἡ χρῆσις αὐτοῦ. Ἡ βλάβη εἶναι μεγαλειτέρα, ἐὰν ἐξακολουθήσῃ τις νὰ μεταχειρίζεται τὸ ἐν τοιαύτῃ κακῇ καταστάσει κλειδοκύμβαλον ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, παρὰ ἐπὶ ἓξ μῆνας ἐν καλῇ καταστάσει. Καλὸν εἶνε ὡσαύτως ν' ἀποφεύγῃ τις τὴν κοινὴν συνήθειαν τοῦ τοποθετεῖν διάφορα ἀντικείμενα ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Συχνάκις τοῦτο εἶναι αἰτία τῶν διαφόρων ὑποκώφων κρότων, ἄλλως δὲ καταστρέφουσι τὰ τοιαῦτα καὶ τὴν στιλπνότητα τοῦ κλειδοκυμβάλου. N*

Digitized by Google

ΣΟΝΕΤΤΑ

25

Ἄλλοὶ στοὺς δόλιους π'ὄνειρο δὲν τοὺς φωτίζει,
Ποῦ μὲ τὴ σκέψι θέλουν φῶς νὰ δοῦν κι' ἀλή-
[θεια,
Μὰ πλῆξι καὶ ἀπελπισιὰ τοὺς βασανίζει,
Γιατ' ἔχουν ἄπονη καρδιὰ σὲ κρύα στήθια !
Ποῦ ταξειδεύουν στῆς ζωῆς τὸ μονοπάτι,
Μὲ γόνατα τρεμουλιαστά, μὲ νοῦ σκιαγμένο,
Καὶ τρέχουν πλάγι στὸν κρημνὸ μὲ τὤνα μάτι
Θαμπό, μὲ τἄλλο σκοτεινὸ καὶ τυφλωμένο !
Πίσω δὲν βλέπουν,ἐμπροστὰ νὰ δοῦν τρομάζουν,
Θωροῦν ἀχνιά, τὰ ὄνειρα δὲν τὰ θωροῦνε.
Στὸ δρόμο λύπες ἢ χαρὲς ἂν τοὺς φωνάζουν,
Διαβαίνουν, καὶ σωπαίνουνε, καὶ δὲν ἀκοῦνε !
Τὰ περασμένα στεναγμὸ δὲν τοὺς χαρίζουν,
Γιὰ τὰ στερνά τους δὲν ποθοῦν καὶ δὲν ἐλπί-
[ζουν.

26

Ἂν βλέπανε μέσ τοῦ Καιροῦ τὰ μαῦρα βάθη
Τὰ δῶρα ποῦ ἡ Μοῖρά μας κρυφομαζόνει,
Τὰ καρδιοχτύπια, τὲς χαρές, τὰ χίλια πάθη,
Ποῦ ἡ ἀγάπη μιὰ γεννᾶ, μιὰ βαλσαμόνει,
Ἂν τἄβλεπαν, σὰν ποῦ θωρεῖ νησιὰ ὁ ναύτης
Νὰ πρασινίζουν ἀντικρὺ στὸ ἄγριο κῦμα,
Καντίλι νειοῦ δὲν θἄναβγε ὁ νεκροθάφτης,
Μόνο γιὰ γέρο θἄνοιγε τὸ κάθε μνῆμα·
Γέρο, ποῦ ὅλη ἀπόλαψε τῆς γῆς τὴ χάρι,
Ποῦ ἄδειασε κάθε χαρᾶς χρυσὸ ποτῆρι,
Ποῦδε παιδὶ καὶ ξέγγονο — γλυκὸ ζευγάρι,
Νὰ πιάνῃ τὸ χορὸ στῆς γῆς τὸ πανηγύρι.
Ποῦ μιὰ βραδυὰ ν'ἀναπαυθῇ στὴν κλίνη πέφτει,
Καὶ τὴ ψυχή του ἥσυχα ὁ Χάρος κλέφτει.

27

Τέτοια στὸ νοῦ μου ὄνειρα πετοῦνε τώρα,
Τώρα π' ὁ Μάης πέρασε καὶ οἱ μέρες τρέχουν,
Ποῦ ὡρίμασαν κ' ἐγλύκαναν τῆς γῆς τὰ δῶρα,
Καὶ τοῦ χειμῶνα τὰ καλὰ μᾶς ἀπαντέχουν.
Κρατῶ κλωνὶ τῆς ἀγριλιᾶς γι' ἀκούμπισμά μου·
Καὶ μὲ δυὸ μάτια ποῦ γελοῦν μαζὶ καὶ κλαῖνε,
Κοπέλλ' ἀγγελοκάμωτη θωρῶ σιμά μου,
Μὲ χάρες ποῦ τῆς νειότης σου τὰ χρόνια λένε.
Ἄχ, τί μορφιὰ ποῦ τὴ ψυχὴ γλυκοτρομάζει !
Δές, πῶς ἀφίνει γελαστὴ τὸ κέντημά της,
Καὶ μ' ἕνα στόμα, ποῦ θαρρεῖς ἀγάπη στάζει,
Σκεπάζει τ'ἄσπρα μου μαλλιὰ μὲ τὰ φιλιά της,
Κ' ἐγώ, δακρύζοντας κρυφὰ στὴν τόση χάρι,
Βλογῶ κ' ἐκείνη καὶ τὸ νειὸ ποῦ θὰ τὴν πάρῃ,

28

Πλατάνου ρίζ' ἁπλώθηκε, κι'ἀπ' τὴν καρδιά της
Νερὸ καθάριο, ἡ ζωὴ ἀκόμα τρέχει.
Ἄλλα δυὸ χρόνι' ἀνθοβολοῦν μέσ τὴ δροσιά της,
Ἄλλα δυὸ χρόνια ὁ οὐρανὸς τὸ μάννα βρέχει.
Πάνω στὰ χόρτα τὰ χλωρά, κοντὰ στὸ ρέμμα,
Τὸ πρῶτο πρῶτο ἐγγόνι σου γλυκοχαϊδεύεις·
Καὶ θέτοντάς το ἀπάνω μου, στ'ἁγνό του βλέμμα
Τὸ βλέμμα καὶ τὴν ὄψι μου νὰ βρῇς γυρεύεις.
Στὸ χαμογέλιό του ξεχνῶ τὰ γηρατειά μου,
Καὶ παίζω σὰν παιδὶ κ' ἐγὼ μὲ τ' ἀγγελοῦδι.
Ζουλῶ τὰ δυό του μάγουλα μὲ τὰ φιλιά μου,
Καὶ τὸ χορεύω σὲ παληό, παληὸ τραγοῦδι.
Τραγοῦδι ποῦ τὸ πάληωσαν ἑξῆντα χρόνοι,
Ποῦ κἂν κι' αὐτὸς θὰ τραγουδᾷ σὲ κἄποιο
[ἐγγόνι.

29

Ἀκόμα μιὰ μᾶς καρτερεῖ τῆς Μοίρας χάρι,
Ποῦ στ' ὄνειρό μου στερινὴ χαρὰ σκορπάει.
Ὁ γιὸς ποῦ κατευόδωσες μικρὸ βλαστάρι,
Ἀπὸ τὰ ξένα λυγερὸ δεντρὶ γυρνάει.
Ἦλθε, χρυσὸ τῆς Πασχαλιᾶς κερὶ ν' ἀνάψῃ,
Σιμὰ στὴ μάννα του, μπροστὰ στὴ Παναγιά
[του.
Κι' ἂν πολεμάῃ μιᾶς λυγερῆς καρδιὰ νὰ κάψῃ,
Φέρνουν δυὸ φύλλα καὶ γιὰ μᾶς τὰ σωθικά του·
Νὰ τὸ μικρὸ ποῦ χάϊδευες μιὰ μέρα κ' εἶπες,
Πῶς μὲ τὸ γάλα τῆς χαρᾶς θὰ μεγαλόνῃ !
Στὸ πλάγι του τῶν γηρατειῶν περνοῦν οἱ λύπες,
Καθὼς περνοῦσαν ἄλλοτε τῆς νειότης πόνοι.
Νὰ ἡ ψυχὴ ποῦ φυλαχτὰ τῆς ἔχεις δώσῃ,
Ἀγάπη καὶ παλληκαριά, χαρὰ καὶ γνῶσι.

30

Μὲ τὴν ἀ γ ά π η, τὸ πικρὸ φαρμάκι μέλι,
Καὶ τὸν ἐχθρό του ἄγγελο νὰ κάνῃ ξέρει.
Ὅποιος στὸν κόσμο βάλσαμο γιὰ πόνο θέλει,
Βρίσκει βοήθεια στὸ δεξὶ ἐκεῖνο χέρι.
Μὲ τὴ χ α ρ ά του γίνεται ἡ νύχτα μέρα,
Τραγοῦδι ὁ λόγος, καὶ ἡ δουλειὰ ξεφάντωμά
[του.
Κοντά του παίρνει τ' ὀρφανοῦ ὁ νοῦς ἀγέρα,
Κι'ἂν εἶνε ἄρρωστο, ξεχνᾷ τὴν ἀρρωστιά του.
Τὴν ἀ ν δ ρ ε ι ο σ ύ ν η, ποὖφερε φωτιὰ στὴ γῆ
[μας,
Κι' ἀνέβασε στὸν Ὄλυμπο θνητὰ παιδιά της,
Κληρονομιὰ τὴν κράτησε ἀπ' τὴ φυλή μας,
Καὶ τάμμα τὴν ξανάκαμε στὴ λευτεριά της.
Κ'ἡ σ κ έ ψ ι του, βαρειὰ βαρειὰ καθὼς διαβαίνει,
Λὲς καὶ μὲ κάθε πάτημα πῶς κατεβαίνει.

31

Ἄχ ! ποῦ μ' ἐπήρατ' ὄνειρα, καὶ ποῦ με πᾶτε !
Γιατί νὰ μὲ χαϊδεύετε στὴν ἀγκαλιά σας,
Καὶ μ' ἕνα τρόμο ξαφνικὸ νὰ μὲ ξυπνᾶτε,
Σὰν νἆτανε πολὺ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρά σας !
Ἀνίσως κ' εἶνε γιὰ καλό, καὶ φτάν' ἡ μέρα
Ποῦ θένα δῶ τὸ ταίρι μου, νὰ σᾶς βλογήσω.
Ἀνίσως κ' εἶνε γιὰ καϋμό, ἀκόμα πέρα,
Νὰ φύγω, κ' ἕνα πλειὸ πικρὸ σκοπὸ ν'ἀρχίσω.
Μὲ σύντροφο τὴ Λύρα μου, στὴ γῆς νὰ τρέχω,
Νὰ τραγουδῶ τὴ Μοῖρά μου, καὶ νὰ ξεσκάνω,
Καὶ κάθε χῶμα ποῦ πατῶ νὰ δακρυβρέχω,
Ὡς ποῦ νὰ βγαίνῃ ἀμάραντο λουλοῦδι ἀπάνω !
Νὰ κάνῃ ὁ κόσμος γλέντι του τὰ βάσανά μου,
Νἆνε κ' ἐμένα ἡ τέρψι του παρηγοριά μου.

32

Δὲν εἶνε γιὰ καϋμό, μηδὲ γιὰ ψεύτρα ἐλπίδα,
Τὸ ναύτη ἀκούγω νὰ τραβᾷ τὰ σίδερά του,

Digitized by Google

Ἁπλώνει τ' ἄσπρα του πανιά, καὶ γιὰ τὴ πατρίδα,
Παιδιὰ τῆς μαύρης ξενιτειᾶς καλεῖ κοντά του·
Ἔχετε γειά, φριχτὲς ῥημιὲς φριχτὰ σκοτάδια.
Καὶ σύ, γλυκὸ τραγοῦδί μου, στὸν κόσμο πέτα,
Κι' ὅπου τηρᾷς φιλήματα κι' ἀγάπης χάδια,
Τα ταιριασμέν' αὐτὰ πουλιὰ γλυκοχαιρέτα,
Λέγε πῶς εἶν ἀληθινὸ τὸ ἱστορικό σου.
Ποῦ ἂν δὲν γνωρίσανε καϋμό, καϋμὸ νὰ δοῦνε,
Κι' ἂν τέτοιο πάθανε κακό, μέσ' τὸ σκοπό σου,
Βοήθεια καὶ παρηγοριὰ μικρὴ νὰ βροῦνε.
Τρέχα καράβι μου γοργό, φυσᾶτε ἀνέμοι,
Δὲν εἶνε μόνο μιὰ καρδιὰ ποῦ γλυκοτρέμει.

Α *

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΠΛΟΥΣΙΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ἔν τινι καταλόγῳ δημοσιευθέντι ὑπὸ Σπίλμαν ἀναφέρονται οἱ τεχνῖται, ὅσοι ἀπέθαναν πλούσιοι, μνημονευομένου πρώτου τοῦ Ζεύξιδος, ὅστις ἀπέθανεν ἀφήσας ἀμύθητον πλοῦτον, καὶ τελευταίου καταλεγομένου τοῦ ἐσχάτως ἀποθανόντος Ἐδουΐνου Λάνδσηρ, ὅστις ἀφῆκεν 160 χιλ. λιρῶν στερλινῶν. Ἄλλοι πλούσιοι τεχνῖται ἀναφέρονται ὁ Τάϊτ, ἀφήσας περιουσίαν 400 χιλ. λιρῶν στερλινῶν, ὁ Νόλλεκενς, 206 χιλ. λιρῶν, ὁ Ὅλλανδ, 200 χιλ. λιρῶν, ὁ Τέϋλορ, 180 χιλ., ὁ Δῶ, 100 χιλ. Ἐπίσης μεγάλας περιουσίας ἄφησαν, κάτω τῶν 100 χιλ. λιρῶν, ὁ Ῥέϊνολδς, ὁ Ἔττω, ὁ Λῶρενς, ὁ Γίψων καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὅλαι αὗται αἱ περιουσίαι ἐκερδήθησαν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς τέχνης.

ΤΟ ΕΥΑΝΑΓΝΩΣΤΟΝ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ἰδιότροπός τις ἔγραφε πρὸς εὐπαίδευτον καὶ συνετὸν φίλον του, ὅτι φαίνεται νὰ εἶνε τοῦ συρμοῦ μεταξὺ τῶν διακεκριμένων ἀνθρώπων νὰ γράφωσι μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὀλίγοι δύνανται ν' ἀναγινώσκωσι τὰ παρ' αὐτῶν γραφόμενα. Τούτου ἕνεκα νομίζει ὅτι εἰς τὸ μέλλον ὀφείλει νὰ γράφῃ ἀκαταλήπτῳ τῷ τρόπῳ, διὰ νὰ περνᾷ καὶ αὐτὸς ὡς διακεκριμένον πρόσωπον. Ὁ εὐπαίδευτος καὶ συνετὸς φίλος ἀπήντησε: «Τρελὸς θὰ εἶσαι, ἐὰν κάμῃς τοιοῦτόν τι. Τὸ καλήτερον χειρόγραφον εἶν' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εὐκολώτατα δύναται ν' ἀναγνωσθῇ. Ἡ καθαρογραφία δὲ εἶνε καὶ εὐσυνειδησίας καὶ καλῆς ἀγωγῆς δεῖγμα. Ὑπάρχουσι χιλιάδες ἀνθρώπων, οἱ μὲν ἔξοχοι, οἱ δὲ οὐδὲν τὸ ἔξοχον ἔχοντες, οἵτινες γράφουσιν οὕτω, ὥστε ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς πολὺ ἔχει νὰ κοπιάσῃ ὅπως εὕρῃ ἑκάστην λέξιν, καὶ πιθανῶς ἀναγκάζεται νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τρίτου, ὅπως μάθῃ τί ἄρα νὰ σημαίνωσι. Τοῦτο, κατὰ τὴν γνώμην μου, εἶνε σκληρὸν ἐκ μέρους τοῦ γράψαντος τὴν ἐπιστολήν. Ἐμβάλλει τὸν ἄνθρωπον εἰς μεγάλην βάσανον, ἣν θὰ ἠδύνατο νὰ προλάβῃ. Ἡ τέχνη τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς ἁβρότητος εἶνε τὸ νὰ προξενῇ τις ὅσον οἷόν τε ὀλιγωτέραν ἐνόχλησιν. Τὸ νὰ εἴπῃ τις ὅτι αὐτὸ ἐμφαίνει κομψὴν εὐρυθμίαν εἶνε παράλογον. Θὰ ἠδύνασο ὡσαύτως νὰ εἴπῃς ὅτι, ἐπειδὴ εἷς ἄνθρωπος τραυλίζει καὶ βαρβαρίζει ἢ ὁμιλεῖ οὕτω, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ δύναται νὰ τὸν ἐννοήσῃ, εἶνε καλὸς ἀγορητής. Ἡ γραφὴ καὶ ὁ λόγος εἶνε τὰ δύο μέσα πρὸς μετάδοσιν των ἰδεῶν. Ἀμφότερα δέον νὰ εἶνε σαφῆ καὶ εὐκρινῆ ὅσον ἔνεστι. Τὸ νὰ ἐπιτηδεύεταί τις δυσανάγνωστον γραφὴν εἶνε τόσον μωρόν, ὅσον καὶ τὸ νὰ ἐπιτηδεύεται τραυλισμὸν ἢ λαλιᾶς ἀσάφειαν».

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΔΙΑΘΗΚΗ

Οἱ ἄνδρες ὅσοι γράφουσι διαθήκας δὲν εἶνε ὅλοι διατεθειμένοι νὰ βασανίζωσι τὰς νεαρὰς χήρας των, καθ' ὃν τρόπον ἔπραξεν ἐσχάτως ἀγροδίαιτός τις εὐπατρίδης ἐν Σκωτίᾳ. Ἀφῆκεν εἰς τὴν χήραν του ἐτήσιον εἰσόδημα χιλίων λιρῶν, τὸ ὁποῖον θὰ ἠλαττοῦτο εἰς 800 λίρας ἂν τυχὸν ἡ χήρα ὑπανδρεύετο. Δευτέρα ἐλάττωσις κατὰ διακοσίας λίρας θὰ ἐπήρχετο ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ πρώτου τέκνου ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου της, καὶ ἕκαστον νέον τέκνον θὰ ἐπέφερε ζημίαν 100 λιρῶν κατ' ἔτος. Ὥστε ἐὰν ἡ δευτερόγαμος ἔτικτεν ἑπτάκις, οὐδὲ λεπτὸν πλέον θὰ εἶχε δικαίωμα νὰ λάβῃ ἐκ τῆς κληρονομίας

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΩΝ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ

Δὲν ὑπῆρξε κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους σημαντικώτερον παράδειγμα εὐορκίας περὶ τὰ δημόσια πράγματα ἐπὶ θυσίᾳ τῆς πρὸς τοὺς οἰκείους στοργῆς ἢ τὸ δοθὲν ὑπὸ τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποθανόντος Ἄγγλου στρατηγοῦ Δὰν Μακώλεϋ, ὅστις διετέλεσέ ποτε δήμαρχος Ἰνδιανουπόλεως. Ἀστυνομικὴ διάταξις εἶχεν ἐκδοθῆ ἀπαγορεύουσα τὴν ἐν μέσῃ τῇ πόλει διὰ καλπαζόντων ἵππων ἁμαξοδρομίαν, καὶ ὁ Δὰν Μακώλεϋ, ὡς δήμαρχος, ὤφειλε νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτήν. Ὡς εἴρων τις μοῖρα νὰ εἶχε παρασκευάσῃ τὸ πρᾶγμα, τὸ πρῶτον πρόσωπον τὸ προσαχθὲν ἐνώπιόν του ἐπὶ παραβάσει τῆς διατάξεως ἦτο ἡ ἰδία μήτηρ του, πολιόθριξ γραῖα, ἥτις ἠγάπα πολὺ νὰ ἐλαύνῃ ἐν καλπασμῷ τὸ ὄχημά της καὶ ἥτις παρέβη τὴν ἀπαγόρευσιν. Ὁ στρατηγός, συνεδριάζων ἐν δικαστηρίῳ, ἀναβλέψας εἶδε τὴν μητέρα του ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον φρούρησιν ἀστυνομικοῦ κλητῆρος. Ἐν τούτοις ἐδείχθη ἄφροντις καὶ ἀδιάφορος, καὶ ἀταράχως εἰσήγαγε τὴν δίκην. Τοῦ δημοσίου κατηγόρου μνημονεύσαντος τὰς περιστάσεις, ὑφ' ἃς συνελήφθη ἡ κυρία Μακώλεϋ, ὁ ἄξιος υἱός της τὴν ἠρώτησεν αὐστηρῶς ἂν εἶχε τίποτε νὰ εἴπῃ. «Ὄχι», εἶπεν ἡ γηραιὰ κυρία. «Δέκα δολλάρια», εἶπεν ὁ δήμαρχος, καὶ μετέβη εἰς τὴν ἀκόλουθον δίκην, ἐνῷ ἡ μήτηρ ἐπλήρωσε τὰ χρήματα καὶ ἐξῆλθεν.

Digitized by Google

ΑΞΙΟΛΥΠΗΤΟΣ

Ἐπισκέπτης κρούει τὴν θύραν τοῦ κυρίου Χ* καὶ ἐρωτᾷ τὴν προσελθοῦσαν ὑπηρέτριαν ἂν ὁ αὐθέντης της εἶνε εἰς τὸ σπίτι.

— Ὄχι, κύριε, εἶνε παγεμένος μακρυνὸ ταξίδι μὲ τὴν κυρία.

— Μπᾶ! λυποῦμαι πολύ.

— Ἀμ' κ' ἐγὼ τὸν λυποῦμαι, γιατὶ συλλογίζομαι τί θὰ τραβάῃ 'ς τὸ ταξίδι ἀπ' τὴ γρύνα τῆς κυρίας.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ νὰ σκύψῃς εἰς δουλικὰ ἔργα εἶνε κάποτε μεγαλοψυχία καὶ πάμπτωχα μέσα ἀποβλέπουν εἰς πλουσιώτατα τέλη.

* *

Τὸ ἰδίωμα τῆς φιλοδοξίας εἶνε τόσον ἄϋλο, τόσον ἐλαφρό, ὥστε ἀντὶς ἄλλο δὲν εἶναι εἰμὴ σκιὰ σκιᾶς.

* *

Αὐτοῦ 'ς τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης μέσα ὑπάρχει
κάτι ὡσὰν φτίλ' ἢ ὡσὰν στουππὶ ποῦ τὴν χωνεύει.
πρᾶγμα 'ς τὴν ἴδιαν στάσιν τοῦ καλοῦ δὲν μένει,
διότι τὸ καλόν, ς' τὴν κορυφήν του ἂν φθάσῃ,
ἀπ' τὴν ὑπερβολήν του πρέπει ν' ἀποθάνῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία ἐνηλικιώθη τῇ 24]5 Σεπτεμβρίου 1891. Οὐδὲν ἄλλο ἐν Γαλλίᾳ πολίτευμα ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἔζησεν ἐπὶ τόσα ἔτη. Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ πρώτου Ναπολέοντος διήρκεσεν ἐπὶ 14 ἔτη· ἡ παλινόρθωσις τῶν Βουρβώνων 16 ἔτη· ὁ Λουδοβῖκος Φίλιππος ἐβασίλευσεν ἐπὶ 18 ἔτη· εἶτα ἐπῆλθε Δημοκρατία ὀλιγώτερον τῆς τετραετίας διαρκέσασα· καὶ Ναπολέων ὁ Γ' ἦρξεν ἐπὶ 18 ἔτη ὡς αὐτοκράτωρ.

✢

Ὁ νεώτατος ἐφευρέτης ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ἀναντιρρήτως ὁ Δονάλδος Μόρφυ, ἐξ Ἁγ. Ἰωάννου τῆς Νέας Βρουνσβίκης, ἐν Ἀμερικῇ, ἡλικίας ἓξ ἐτῶν, ὅστις ἀρτίως ἠξιώθη διπλώματος ἐπὶ τῇ ἐφευρέσει νέου τινὸς ἀθύρματος διὰ παιδία ἐν Καναδᾷ καὶ ἐν ταῖς Ἡνωμ. Πολιτείαις. Ὁ νεώτατος πρὸ αὐτοῦ ἐφευρέτης, ὅστις εἶχε λάβῃ δίπλωμα ἐφευρέσεως ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἦτο παῖς δωδεκαετής.

✢

Γερμανὸς ἰατρὸς ἀνεκάλυψεν ὅτι δι' ἐνέσεως ὕδατος ὑπὸ τὸ δέρμα ἡ σὰρξ καθίσταται κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἀναίσθητος εἰς τὸν πόνον.

✢

Διάσημος ὀφθαλμολόγος γράφει ὅτι μόνον μίαν φορὰν εἰς τὰς δεκαπέντε συμβαίνει νὰ εἶνε ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς καλὴν κατάστασιν.

✢

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἀναλογεῖ εἰς δικηγόρος ἐπὶ 650 κατοίκων, ἐν Ἀμερικῇ εἰς ἐπὶ 950 καὶ ἐν Γαλλίᾳ εἰς ἐπὶ δισχιλίων.

✢

Τὰ δύο τρίτα τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν παιδίων τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ἀπὸ 10 ἐτῶν καὶ κάτω, εἶνε ἠσφαλισμένα εἰς τὰς διαφόρους ἑταιρίας τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου καὶ τῆς Ἀμερικῆς.

✢

Ὑπολογίζεται ὅτι ὑπάρχουσι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἓν ἑκατομμύριον καὶ διακόσιαι χιλιάδες ἄνθρωποι πλέοντες εἰς τοὺς ὠκεανοὺς καὶ τὰς θαλάσσας.

✢

Ἀγγλικὰ πλοῖα καὶ φορτία ἀξίας 20 ἑκατομμυρίων λιρῶν στερλινῶν χάνονται κατ' ἔτος ἐν ταῖς θαλάσσαις.

✢

Κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐν Βρυξέλλαις ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Γατοφίλων ἔκθεσιν γάτων ἐξετέθησαν 82 ζῷα ἀνήκοντα εἰς 47 εἴδη, ἐθαυμάσθησαν δὲ ἰδίως οἱ Σιαμαῖοι γάτοι καὶ εἰς ἐκ τῆς νήσου Μάν· πάντες οὗτοι ἔχουσι τὸ μοναδικὸν προσὸν ὅτι εἶνε κολοβοί. Ἐκ τῶν ἀποσταλέντων εἰς τὴν ἔκθεσιν ὀλίγοι ἦσαν πρὸς πώλησιν, ἐκ τούτων δὲ ἀκριβώτερον ἐπωλήθη εἰς σταχτερὸς θαυμάσιος γάτος ἀντὶ 500 φράγκων.

✢

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις αἱ χρεωκοπίαι βαίνουσιν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξανόμεναι· τῷ 1889 αἱ ἐκ χρεωκοπιῶν ζημίαι ἀνῆλθον εἰς 18,658,595 λιρῶν στερλινῶν, καὶ τῷ 1890 εἰς 22,636,483.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Πασιέντζα.

Καταστρώνετε ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀνοικτὰ 10 χαρτιὰ καὶ ἀφαιρεῖτε ἐξ αὐτῶν ἀνὰ δύο ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων οἱ πόντοι ἀποτελοῦσιν ἄθροισμα 13. Κάθε χαρτὶ μετρᾷ τοὺς πόντους τοὺς ὁποίους ἀφ' ἑαυτοῦ φέρει, ὁ φάντες μετρᾷ 11, ἡ δάμα 12, καὶ οἱ δύο ῥηγάδες 13. Κάθε ζεῦγος, τὸ ὁποῖον ἀφαιρεῖτε ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, τὸ ἀναπληρώνετε διὰ δύο ἄλλων ἐκ τῆς δεσμίδος καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους. Ἡ πασιέντζα ἐπιτυγχάνει ἅμα κατορθώσετε κατὰ τοιοῦτον τρόπον νὰ ἐξαντλήσετε τὰ χαρτιά.

(Ἐκ τοῦ Ποικίλου Ἡμερολογίου)

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΓΑΛΑΝΟΜΜΑΤΑ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΟΥΣΑ

Διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς εἶχε γράψῃ ἡ Βασίλισσα Ὄλγα τὰς λέξεις ταύτας ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀλεξάνδρας, ἣν ἐδώρησεν εἰς τὸν ποιητὴν κ. Ἀχιλλέα Παράσχον κατὰ τὸ 1878. Πανομοιότυπον τῆς εἰκόνος ἐκείνης καὶ τοῦ βασιλικοῦ αὐτογράφου παραθέτομεν νῦν ὡς ἀπαραίτητον παρακολούθημα τοῦ ποιήματος τοῦ κ. Παράσχου, ὅπερ ἐξ αὐτῶν ἐνεπνεύσθη καὶ ἐπέγραψε «Πρὸ τῆς εἰκόνος Της». Τὸ ποίημα τοῦτο ἀπηγγέλθη κατ' αὐτὰς ἐν τῷ συλλόγῳ «Παρνασσῷ» καὶ θὰ ἐκδοθῇ εἰς ἴδιον φυλλάδιον, δημοσιεύονται δ' ἐνταῦθα μόνον ἀποσπάσματα εὐμενῶς παραχωρηθέντα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Φίλταται Ἀναγνώστριαι, ὅσαι ἔχετε τὰς χεῖρας σκασμένας ἐκ τοῦ χειμερινοῦ ψύχους, ἀκούσατε καὶ δοκιμάσατε τὸ ἑξῆς θεραπευτικὸν μέσον, τὸ ὁποῖον συμβουλεύει γερμανικὴ ἐφημερίς: Πλύνετε πρῶτον τὰς χεῖρας μὲ ζεστὸν νερὸν καὶ ἀφοῦ τὰς σφογγίσετε καλά, βάλετε εἰς τὸ πονεμένον μέρος ἐλαφρὰ πούδραν ἁγνήν.

Digitized by Google

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Αἱ πρὸ μακροῦ χρόνου ἐν τῇ ἐπὶ Μαιάνδρῳ Μαγνησίᾳ ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ διδάκτορος Ὄθωνος Κέρν, αἵτινες εἶχον διακοπῇ ἐπί τινα χρόνον ἕνεκα τῶν βροχῶν, αἱ ὁποῖαι ἠμπόδιζον τοὺς ἐργάτας νὰ ἐργάζωνται, ἐπανελήφθησαν ἀπὸ τριῶν ἤδη ἑβδομάδων καὶ ἐνεργοῦνται ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορᾷ τῆς Μαγνησίας. Ἔφεραν δὲ εἰς φῶς ἐκτὸς ἄλλων σπουδαίων εὑρημάτων διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τέσσαρα ἀγάλματα, ὧν τὰ δύο παριστῶσι τὴν Ἀθηνᾶν. Τὸ ἓν ἐκ τῶν ἀγαλμάτων τούτου φέρει ποδήρη μανδύαν κρατούμενον διὰ πορπῶν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν βραχιόνων, σταυροειδῶς δ' ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ στήθους· ἐπὶ τοῦ μανδύου τούτου εἶνε γεγλυμμένη καφαλὴ Μεδούσης, ἧς οἱ ὄφεις εἶνε περιτετυλιγμένοι περὶ τὸν μαστὸν καὶ τὸν ὦμον τῆς θεᾶς. Τὸ δεύτερον, ὕψους ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου, φέρει εἰς τὴν μίαν μὲν χεῖρα δόρυ, εἰς τὴν ἑτέραν δὲ ἀσπίδα. Ἀμφοτέρων τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἐλλείπουσιν αἱ κεφαλαὶ δυστυχῶς. Τοῦ πρώτου ἀγάλματος, τοῦ εἰς φυσικὸν μέγεθος, εἶνε τεθραυσμένοι οἱ βραχίονες, εὑρέθησαν ὅμως τεμάχιά τινα, ἅτινα φαίνονται πασιφανῶς καὶ ἀδιστάκτως ὅτι ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἐν λόγῳ ἄγαλμα. Ἡ στάσις, ἡ ἀμφίεσις καὶ ἡ τέχνη δεικνύουσιν ὅτι εἶνε ἔργα ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τεχνίτου. Πρὸς δὲ ὁ δεξιὸς ποὺς ἀμφοτέρων καλύπτεται ὑπὸ τοῦ μανδύου, ἐνῷ ὁ ἀριστερὸς εἶνε γυμνὸς μέχρι τοῦ γόνατος καὶ φέρεται ὀλίγον πρὸς τὰ ὄπισθεν στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ἄκρας τῶν δακτύλων. Τὰ δύο δὲ ἄλλα εἶνε ὕψους 2 μέτρων καὶ 30 καὶ παριστῶσι δύο γυναῖκας πολυπτύχους ἐσθῆτας φερούσας καὶ μανδύας ἐρριμμένους ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ὑποτίθεται ὅτι παριστάνουσι τὴν πόλιν τῆς Μαγνησίας. Τῶν ἀγαλμάτων τούτων ἡ ἀριστερὰ χεὶρ ἐπερείδεται ἐπὶ τῆς ὀσφύος κρατοῦσα τὸν μανδύαν, ἡ στάσις δὲ αὕτη τοῦ βραχίονος δηλοῖ ὅτι δεικνύει τι διὰ τοῦ δακτύλου. Αἱ κεφαλαὶ ἐλλείπουσι· μόνον τοῦ ἑνὸς εὑρέθη ἡ κεφαλή, ἐλπίζεται δὲ ὅτι ταχέως θὰ εὑρεθῇ καὶ τοῦ ἄλλου. Ἐκτὸς τούτων εὑρέθησαν καὶ πολλαὶ ἀνεπίγραφοι πλάκες, πρὸς δὲ δύο ἀγάλματα παριστῶντα ἀμαζῶνας ἐφίππους καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτῶν κρατοῦντας τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων των. Τὰ εὑρήματα ταῦτα θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Φιλολογικὰ

Ἐξεδόθη εἰς ἴδιον κομψότατον τομίδιον, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Jalousie, τὸ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» πρῶτον, κατόπιν δ' ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐπιθεωρήσει» γαλλιστὶ δημοσιευθὲν διήγημα τοῦ κ. Ψυχάρη. Τὸ τομίδιον ἐξετυπώθη εἰς 100 μόνα ἀντίτυπα.

— Αἱ «Ἀντίζηλοι», διήγημα τοῦ κ. Γ. Δροσίνη δημοσιευθὲν τῷ 1887 ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», μετεφράσθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βόλτζ καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐσχάτως ὡς ἐπιφυλλὶς τῆς «Darmstaeter Zeitung».

— Ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* ὁ κ. Κ. Παλαμᾶς δημοσιεύει σειρὰν ἄρθρων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Κρίσις Κρίσεως» ἀντικρούων τὰς περὶ ποιητικῆς γλώσσης ἰδέας τοῦ κ. Βλάχου ἐν τῇ κρίσει τοῦ Φιλαδελφείου ἀγῶνος.

— Ὁ ἐν Παρισίοις περιώνυμος ἀνταποκριτὴς τῶν *Καιρῶν* τοῦ Λονδίνου Βλῶβιτζ πρόκειται ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἑτέρου νεαροῦ δημοσιογράφου Ἀμερικανοῦ τὴν καταγωγήν, ὀνομαζομένου Φούλλερτον καὶ ἐργαζομένου ἀπὸ διετίας λίαν εὐδοκίμως ἐν τῇ κεντρικῇ συντάξει τοῦ παγκοσμίου ἀγγλικοῦ φύλλου.

Καλλιτεχνικὰ

Ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας ἐξετέθη ἐν τῷ *Ζαππείῳ* μεγάρῳ εἰς κοινὴν θέαν ἡ πλουσία συλλογὴ τῶν ἁγιογραφιῶν τοῦ Θειρσίου, ἣν ἐδώρησεν εἰς τὴν ἑταιρίαν ὁ υἱὸς τοῦ διασήμου ζωγράφου.

— Ἐκ τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης τῶν Βρυξελλῶν ἐκλάπησαν εἰκόνες τινὲς πολύτιμοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μία τοῦ Ῥέμβρανδ. Ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων ἔργων ἀνέρχεται εἰς 500 χιλ. φράγκων.

Μουσικὰ

Ὑπὸ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας ἀπεφασίσθη ὅπως τελεσθῶσι διεθνεῖς μουσικοὶ ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ 1892, καθ' ὃν χρόνον συμπίπτουν οἱ ἀργυροῖ γάμοι τῶν Βασιλέων. Θὰ ὁρισθῶσι διάφορα βραβεῖα. Θὰ προσκληθῶσι δὲ καὶ αἱ μεγαλείτεραι Sociétés Chorales et instrumentales τῆς Εὐρώπης. Ὡς ἀγωνοδίκαι ἐκλήθησαν διὰ παρακλητικῶν ἐπιστολῶν οἱ ἔξοχοι μουσικοὶ Γκουνώ, Μασσενὲ καὶ Γκολδμάρκ, οἵτινές εἰσιν ἐπίτιμα μέλη τῆς Ἑταιρίας. Τὸ μεγαλείτερον Chorale τῶν Παρισίων ἡμιεπισήμως ἐγένετο γνωστὸν ὅτι θὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. Αἱ ἑορταὶ προμηνύονται ἐκτάκτως λαμπραί· πρὸς πλήρη δὲ ἐπιτυχίαν θὰ συντρέξουν τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρίας ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ δῆμος Ἀθηναίων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Μ. Μ. Ἀσσουάν. Ἐστάλησαν μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν λαχεῖα ἀρχ. 33145 καὶ 43969.

κ. Α. Βλ. Π. Χανία. Ἐστάλησαν λαχ. ἀρχ. 33141 καὶ 43977.

κ. Γ. Ι. Β. Ἡράκλειον. Ἐστάλησαν 7592 καὶ 17832.

κ. Λ. Ἐν. Φιλιππούπολιν. Συμμορφούμεθα πρὸς τὰς ἐντολάς σας.

κ. Ἀστ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ἀρχ. θὰ δημοσιευθῶσι τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα.

κ. Μ. Θ. Θήβας. Ἠγορ. λαχ. 43970.

κ. Γ. Μ. Χ. Θάσον. Ἀγορ. λαχ. 6100 καὶ 6579. Εἰς διατ. σας δρ. 21.

κ. Γ. Π. Κέρκυραν. Θὰ γράψωμεν ἰδιαιτέρως.

κ. Χ. Α. Γαλάξιον. Συνδρ. Βρεττ. Ἀστ. 45 φρ. ἐτησία. Ἔκδοσις «Στοᾶς» διεκόπη. Φύλλον 44 ἐστάλη.

Κοσμικῷ. Ἀργοστόλιον. Κάλλιστα· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Ἠλ. Τσ. Ἀργοστόλιον. Χειρόγραφον ἐστάλη.

κ. Δ. Γ. Θήβας. Διεύθυνσίς σας δὲν ἠλλάγη, διότι δνὲ ἠδυνήθημεν νὰ ἀναγνώσωμεν τὴν ὑπογραφήν σας εἰς τὴν περ ἀλλαγῆς αἴτησιν. Καλλ. Πιν. τὰ ζητούμενα μέρη ἐξηντλήθησαν.

κ. Θ. Ο. Τ. Κ]πολιν. Θὰ τὰ εὕρετε εἰς τὸ Ποικ. Ἡμερολόγιον ὅλα αὐτα. Ποῦ τόπος ἐδῶ διὰ νὰ σᾶς τὰ εἴπωμεν.

κ. Σ. Χ. Ἰσμαήλιον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Δ. Ν. Σ. Σῦρον. Ἐστάλησαν λαχ. ἀρχ. 10100, 19551, 26234, 41553, 32589.

ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

ΤΟ	ΤΟ	ΤΟ
ΤΕΛΕΙΟΤΑΤΟΝ	**ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ**	**ΕΠΑΓΩΓΟΤΑΤΟΝ**
ΤΟ	ΤΟ	ΤΟ
ΚΟΜΨΟΤΑΤΟΝ	ΧΡΗΣΙΜΩΤΑΤΟΝ	ΩΦΕΛΙΜΩΤΑΤΟΝ

ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΛΙΣΤΑ

ΠΡΟΣΙΤΟΝ

ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΕΥΘΗΝΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΑΘΗΝΩΝ ΔΡ. 8—ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡ 9--ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. ΧΡ. 10

Η ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ ΤΩ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗ ,

ΕΝΑΝΤΙ ΝΕΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ **Α. ΑΛΕΞΙΑΔΗ** ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΙΘ. 11

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΤΟ ΠΟΙΚΙΛΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ - ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

ΤΟΥ ΔΙΣΕΚΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1892

Περιέχει περὶ τὰ 300 ποικιλώτατα ἄρθρα, ἀρθρίδια, διηγήματα, ἀνέκδοτα, παίγνια, συμβουλὰς σκέψεις κλπ.

ΕΙΚΟΝΑΣ : Τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον, τὴν Αὐτοκράτειραν τῆς Αὐστρίας, τὴν Δεσποινίδα Βακαρέσκου, τὴν Οὐγγρικὴν Καλλονήν, τοὺς μικροὺς φουμαδόρους, τὸν μῆνα τῶν ῥόδων κλπ.

Ἀποτελεῖται ἐξ 80 μεγάλων ὡς τῆς «Ἑστίας» σελίδων καὶ εἶνε τὸ εὐθηνότερον τῶν ἡμερολογίων.

Τιμᾶται 1 δρ. εἰς τὸ Ἐσωτερικὸν καὶ 1 φράγκον εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν

ΧΡΗΣΙΜΕΥΕΙ ΚΑΙ ΩΣ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗΣ

Ζητήσατέ το ἀπὸ το Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(13—19 Νοεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι** 13	14	15	16	17	18	19
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	752,2	758,0	757,5	756,2	753,3	755,0	754,7
Μέση θερμοκρασία	16,55	16,05	16,60	17,30	17,55	18,05	15,95
Μεγίστη θερμοκρασία	20,6	18,2	18,3	20, 0	19,2	18,4	20,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	12,5	13,9	14.9	14,6	15.9	17,7	11,9
Σχετικὴ ὑγρασία	85	93	97	94	90	69	77
Ἀπόλυτος ὑγρασία	12,14	13,21	16,96	14,12	13,35	9,69	10,00
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	4	8	10	8	6	2	3
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Δ.0	ΝΔ.1	0	ΝΔ.4	Ν.5	Δ.1	Δ.1
Θάλασσα	1	0	0	1	3	1	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	13	14	15	16	17	18	19
Κέρκυρα	15,0	15,0	17,5	18,0	18,0	15,5	14,0
Βῶλος	15,5	14,0	—	—	13,5	14,5	9,0
Πάτραι	17,0	12,5	17,0	17,0	—	18,5	16,0
Τρίπολις	13,0	12,5	13,0	14,0	10,0	13,5	—
Κωνσταντινούπολις	14,0	14,0	14,5	—	17,5	16,5	13,5
Ὀδησσὸς	6,5	10,5	—	10,0	11,8	5,3	—
Βατοὺμ	15,5	—	9,3	—	—	2,5	—
Παρίσιοι	7,5	2,5	2,2	2,2	2,4	5,2	4,9
Ῥώμη	15,5	17,5	17,5	17,0	14,0	11,0	13,5
Νεάπολις	16,5	—	13,5	—	15,0	12,5	12,5
Βρινδήσιον	12,5	17,5	19,5	19,0	16,0	15,5	14,5
Καλιάρη	—	17,5	15,0	15,0	15,0	14,5	13,5
Πάνορμον	14,0	21,0	21,5	—	—	13,5	—
Μελίτη	19,5	20,5	21,0	19,5	—	16,5	17,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστα τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 48 ΤΟΜΟΣ Β΄

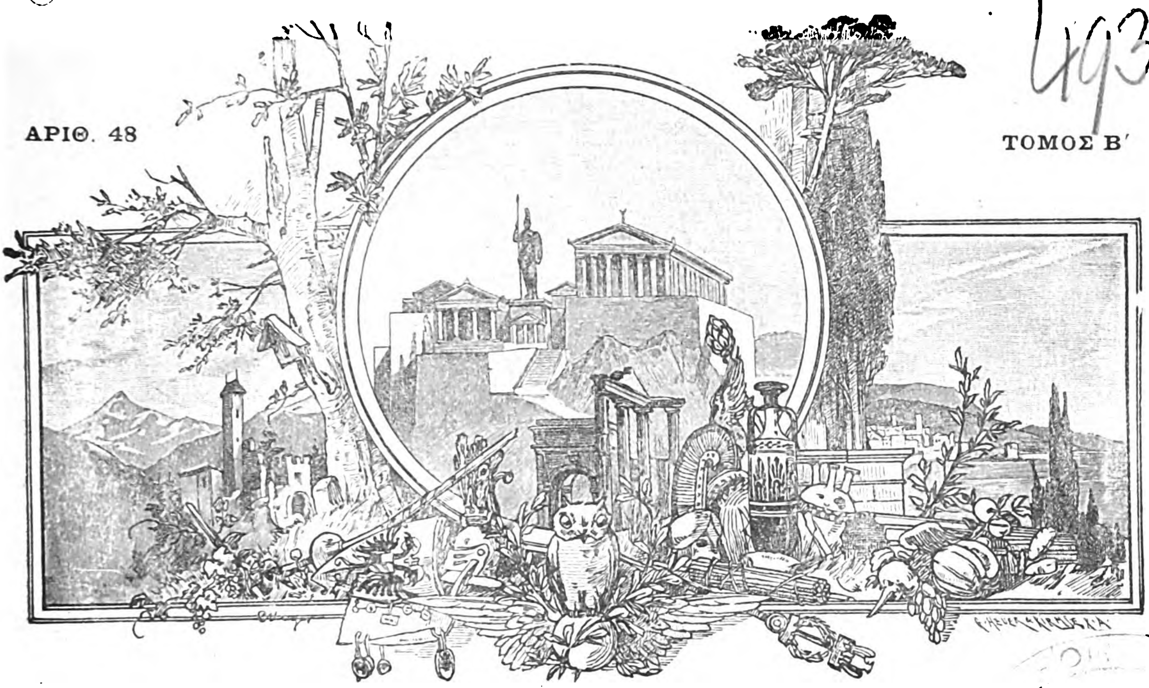

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ΄ Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ...... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτα 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ, ὑπὸ *Γρηγορίου Ξενοπούλου*.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗΝ, ὑπὸ *Γ. Κ. Ῥώμα*.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ : ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι, ὑπὸ *Σ. Γ. Ἀστεριάδου*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Περιουσία τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, Γυνὴ ἐξερευνήτρια, Ἡ ἀξία τῶν χειροκροτημάτων, Ναυτικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, Ἄγρα πελατείας, Κοιλὰς χρυσοῦ, Αἱ ταχυδρομικαὶ περιστεραί, Νέος Νιαγάρας, Ἀλλόκοτος διαθήκη, Ὁ Σκίρων, Παιδικὴ ἐπιχείρησις.**

ΕΚ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ : ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑΣ, ὑπὸ *Ἀνδρομάχης Ἀληθινοῦ*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά. Θεατρικά.**

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ : **Ἡμικρανία καὶ Νευραλγία.**

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ : **Ἀγὼν ἐπιστολογραφικός—Ἀγὼν φωτογραφικός.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ὁ κυνηγός.—Αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης. — Ὁ [illegible] τῆς Βρασιλίας.— Κοινὸν πάθημα.

Μετὰ τοῦ παρόντος φύλλου τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ συνδρομητὰς αὐτῆς Ἀγγελία περὶ τῶν βελτιώσεων καὶ μεταρρυθμίσεων κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἐφιστᾶται δὲ ἡ προσοχὴ αὐτῶν ἐπὶ τῶν περιεχομένων τῆς Ἀγγελίας ταύτης.

Εἰς ἀπόδοσιν τῶν παρεχομένων εἰς αὐτοὺς χαρισμάτων ἄνευ αὐξήσεως τῆς συνδρομῆς ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» ἓν μόνον ζητεῖ, τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου τῆς προπληρωμῆς.

Διὰ τῶν ὑποδεικνυομένων μέσων ἀποστολῆς ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τῆς εὐκολίας τῆς καταβολῆς αὐτῆς εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνταποκριτάς, πᾶς λόγος καθυστερήσεως ἐκλείπει. Ὅθεν πᾶσα καθυστέρησις θὰ θεωρηθῇ ὡς σιωπηλὴ παῦσις καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου θὰ διακοπῇ ἀνεξαιρέτως πρὸς πάντα μὴ προπληρώνοντα μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1892.

Ἐπὶ τούτῳ παρακαλοῦνται καὶ οἱ ὀλίγοι ἀναβαλόντες μέχρι τοῦδε τὴν καταβολὴν τῆς συνδρομῆς των διὰ το λῆγον ἔτος νὰ μὴ ἀναβάλωσιν ἐπὶ πλέον.

Ἐπίσης οἱ ἁπανταχοῦ ἀνταποκριταὶ καὶ πράκτορες τῆς «Ἑστίας» παρακαλοῦνται νὰ ἐκκαθαρίσωσι τοὺς λ]σμοὺς αὐτῶν μετὰ τῆς Διευθύνσεως ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 29 Νοεμβρίου

Ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἀσθενεῖ ἀπὸ τινων ἡμερῶν καὶ διατελεῖ κλινήρης. Ἡ ἀσθένεια αὐτοῦ ἐχαρακτηρίσθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς εὐλογιῶδες ἐξάνθημα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι μετεδόθη εἰς τὸν Βασιλέα ἐξ ἐπισκέψεως εἰς τὸν Ναύσταθμον ὑπό τινος εὐλογιῶντος ναύτου. Εὐτυχῶς ἡ ἀσθένεια οὐδένα σοβαρὸν χαρακτῆρα ἔχει. Περὶ τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς παραμένει διαρκῶς ἡ Βασίλισσα. Δὶς καὶ τρὶς τῆς ἡμέρας δημοσιεύονται δελτία ἰατρικὰ πρὸς καθησύχασιν τοῦ κοινοῦ, πληθὺς δὲ τηλεγραφημάτων παρὰ τῶν ξένων Αὐλῶν ἀφικνοῦνται καθ' ἑκάστην εἰς τὰ Ἀνάκτορα ζητοῦντα εἰδήσεις καὶ εὐχόμενα περὶ τῆς ἀναρρώσεως τοῦ Ἄνακτος.

— Ἐπισήμως ἐγνώσθη χθὲς ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπερχομένου μηνὸς Δεκεμβρίου ἀφικνεῖται ἐνταῦθα ὁ Μ. Δοὺξ Παῦλος. Ὁ Μ. Δοὺξ θέλει διέλθει τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων παρὰ τῇ Βασ. Οἰκογενείᾳ.

— Ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιὰμ τηλεγραφικῶς εὐχαρίστησε τὸν βασιλέα Γεώργιον καὶ ἅπασαν τὴν Β. Οἰκογένειαν διὰ τὴν ἐγκάρδιον δεξίωσιν, ἧς ἔτυχον κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονήν του ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ἀδελφός του πρίγκηψ Δαμρόγ.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα παρουσιάσθη εἰς τὸν Βασιλέα τὸ προεδρεῖον τῆς Βουλῆς. Ὁ πρόεδρος προσεφώνησε τὸν Βασιλέα ὅστις ἀντιφωνῶν εὐχαρίστησε διὰ τὰς εὐχὰς καὶ διὰ τα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Ἀλεξάνδρας συλλυπητήρια τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ σώματος.

— Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν παρὰ τὸ πυριτιδοποιεῖον ἐγένετο μονομαχία μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν κ. Κ. Κουμουνδούρου καὶ τοῦ βουλευτοῦ Σπετσῶν κ. Γ. Μπούμπουλη, πλωτάρχου. Οἱ ἀντίπαλοι ἐτέθησαν κατὰ τὰ κανονισθέντα ὑπὸ τῶν μαρτύρων εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπόστασιν καὶ ἀντήλλαξαν κατὰ πρόσταγμα μίαν βολὴν πιστολίου ἄνευ ἀποτελέσματος. Εἶτα παρενέβησαν οἱ μάρτυρες καὶ ἐκήρυξαν λήξασαν τὴν μονομαχίαν.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ποικίλον Ἡμερολόγιον εἰκονογραφημένον τοῦ δισέκτου ἔτους 1892. Ἐν Ἀθήναις, Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας 1891. 4ον σελ. 30. Τιμᾶται δρ. 1, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ φρ. 1. [Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο διαφέρει πάντων τῶν συνήθως ἐκδιδομένων τοιούτων κατ' ἔτος, ἅτινα εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ περιοδικὰ ἐτήσια περιέχοντα δῆθεν ἐν ἀρχῇ τοὺς δώδεκα μῆνας πρὸς δικαιολογίαν τοῦ τίτλου, κατόπιν δὲ παντοειδῆ πεζὴν καὶ ἔμμετρον ὕλην, καὶ ἄρθρα σχοινοτενῆ καὶ μελέτας βαρείας καὶ ἄλλα καλὰ καὶ μέτρια καὶ κάποτε καλάθων ἀπορρίμματα.

Τὸ Ποικίλον Ἡμερολόγιον περιέχει πληθὺν μικρῶν ἄρθρων, μικρῶν διηγημάτων, ποιηματίων, ἀνεκδότων, γνωμικῶν, συμβουλῶν, πρακτικῶν γνώσεων, παιγνίων, συντεθειμένων ἐν εἴδει ψηφιδωτοῦ. Ἀνέρχεται δὲ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἰς 300 περίπου ! Τὰ ἀναγινώσκει δέ τις τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου, διότι εἶνε ὅλα ἐκλεκτὰ καὶ ὅλα μετὰ χαριέσσης ποικιλίας παρατεθειμένα, τὰ ἀναγινώσκει ἀκόπως χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ὅπως τρώγει πινάκιον χαμοκεράσων. Ἄλλη καινοτομία τοῦ Ποικίλου Ἡμερολογίου εἶνε ὅτι δὲν ἔχει τὸ μηνολόγιον εἰς τὴν ἀρχήν, ἀλλ' εἰς ὅλας του τὰς σελίδας εἰς τρόπον ὥστε χρησιμεύει καὶ ὡς πρόχειρος Ἡμεροδείκτης. Αἱ εἰκόνες του δὲν εἶνε πολλαί, ἀλλ' εὐμορφότατα καὶ ἐπίχαιροι. Αἱ δὲ πρῶται σελίδες του καὶ ἀλ-

Digitized by Google

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΩ 1876

Συνδρομὴ ἑξάμηνος	Ἐσωτερικοῦ δρ. 8 —	Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 10
Συνδρομὴ ἐτησία	» δρ. 15 —	» » » 20
Τιμὴ φύλλου	» λεπτὰ 30	» λεπτὰ 40

Αἱ συνδρομαὶ προπληρώνονται καὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου

Κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος 1892 νέαι μεταρρυθμίσεις καὶ βελτιώσεις εἰσάγονται εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ἑστίας», δι' ὧν ἡ Διεύθυνσις αὐτῆς ἐλπίζει ὅτι θὰ προσελκύσῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν.

Καὶ πρῶτον τὸ καθ' ἑβδομάδα ἐκδιδόμενον φύλλον τῆς «Ἑστίας», διὰ τὴν σμικρότητα τοῦ ὁποίου οἱ φιλαναγνῶσται δικαίως παραπονοῦνται, αὐξάνει κατὰ 4 σελίδας, ἤτοι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θ' ἀποτελῆται ἐκ 16 ἀλλ' ἐξ 20 ΣΕΛΙΔΩΝ πλὴν τῶν 4 τοῦ ἐξωφύλλου. Αἱ προστιθέμεναι σελίδες θ' ἀποτελῶσιν ἴδιον τετρασέλιδον παράρτημα, ὅπερ θὰ καλῆται

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

καὶ θὰ δίδεται μόνον εἰς τοὺς προπληρώνοντας συνδρομητὰς καὶ εἰς τοὺς κατὰ φύλλον τακτικοὺς ἀγοραστὰς τῆς «Ἑστίας» ΔΩΡΕΑΝ.

Digitized by Google

Εἰς τὴν ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ θὰ δημοσιεύωνται μᾶλλον ἐκτεταμένα ἔργα πρωτότυπα ἢ ἐκ μεταφράσεως, ἰδίως δὲ Μυθιστορήματα, Περιηγήσεις, Ἱστορικὰ τερπνά, Ἐπιστημονικὰ δημώδη κλπ.

Το παράρτημα θὰ ἀποτελῇ τόμον ἐτήσιον ἐκ 200 σελίδων σχήματος «Ἑστίας» ὅλως ἀνεξάρτητον τῶν ἑξαμήνων τόμων αὐτῆς, τοῦ ὁποίου τὰ τετρασέλιδα φύλλα θὰ πωλῶνται χωριστὰ πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον, αὐτοῦ δὲ ἡ τιμὴ θα εἶνε δραχμαὶ 5 καὶ φράγκα χρυσᾶ 6 εἰς τὸ Ἐξωτερικόν.

Ὥστε οἱ προπληρώνοντες ἐγκαίρως συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» θὰ λάβωσι ὡς **δῶρον** κατὰ τὸ ἔτος 1892 τὸν πρῶτον τόμον τῆς Εἰκονογραφημένης Βιβλιοθήκης τῆς Ἑστίας, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ δημοσιευθῇ ὡς πρῶτον ἔργον τὸ ἀριστούργημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγὼ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

Αἱ εἰκόνες θὰ καταστῶσι πυκνότεραι καὶ ἔτι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαι τὸ ἑλληνικὸν κοινόν. Πλὴν τῆς καλλιτεχνικῆς πινακοθήκης, ἥτις θὰ περιλαμβάνῃ ὅ,τι ἄριστον παρήγαγον καὶ παράγουσιν οἱ ἐξοχώτατοι τῶν ζωγράφων, πλὴν ἄλλων παντοειδῶν καὶ ποικιλωτάτων εἰκόνων θὰ δημοσιευθῶσι πλεῖσται ἄξιαι λόγου τοπιογραφίαι καὶ σκηνογραφίαι ἐκ τῶν δύο σειρῶν : Ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν, αἵτινες σκοπὸν ἔχουσι νὰ καταστήσωσι γνωστὰ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερα μέρη τῆς ἐλευθέρας καὶ τῆς μεγάλης Ἑλλάδος. Πρὸς τούτοις θὰ δημοσιευθῇ περιεργοτάτη συλλογὴ εἰκόνων τοῦ ἐν Ἑλλάδι βίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΘ' Αἰῶνος ἐκ τῶν ἰχνογραφημάτων Εὐρωπαίου περιηγηθέντος τότε τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ δὲ τὴν πολλάκις ἐκδηλωθεῖσαν ἐπιθυμίαν ὁμογενῶν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ἀποκατεστημένων θὰ δημοσιεύωνται ἑκάστοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ»

ΕΙΚΟΝΕΣ ΕΞΕΧΟΝΤΩΝ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΑΝΔΡΩΝ

ἐν τῷ Κλήρῳ, τῇ Πολιτικῇ, τοῖς Γράμμασι, ταῖς Ἐπιστήμαις καὶ Τέχναις.

Τὰ εἰκονογραφημένα διηγήματα καὶ ἄρθρα θὰ πολλαπλασιασθῶσι, θὰ προστεθῶσι δὲ χαριέσταται γελοιογραφίαι καὶ παιγνιώδη σχεδιαγραφήματα.

Εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς πρωτοτύπου ὕλης καὶ τῶν μεταφράσεων θὰ καταβληθῇ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἡ δέουσα μέριμνα ὅπως συνδέεται πάντοτε τὸ τερπνὸν μετὰ τοῦ ὠφελίμου, θὰ ποικίλλωσι δὲ μεγάλως τὰ δημοσιεύματα, ὥστε νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς ὅλων τὰς ἰδιαιτέρας κλίσεις καὶ προτιμήσεις.

Δια τὸ 1892 ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τοῦδε τῶν κυριωτάτων συντακτῶν ποικίλα πεζὰ καὶ ἔμμετρα ἔργα, ἰδίως

ΠΡΩΤΟΤΥΠΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

τῶν κ. κ. Ψυχάρη, Παλαμᾶ, Ξενοπούλου, Παπαδιαμάντη, Καρκαβίτσα, Καλογιάννου κλπ. Πλὴν ἄλλων δὲ θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» κατὰ τὸ 1892

ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

σκοπὸν ἔχουσαι νὰ καταστήσωσι γνωστὸν εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» τὸν καθ' ἡμέραν βίον, τὰς συνηθείας, τὰς κλίσεις, τὰς ἰδιοτροπίας πολλῶν παρ' ἡμῖν διακεκριμένων ἀνδρῶν κατὰ τρόπον εὐάρεστον ἅμα καὶ ἄκρως ἀμερόληπτον.

Ἀνετέθη δὲ εἰς ειδικὸν συντάκτην ἡ καθ' ἑβδομάδα χρονογραφικὴ ἀφήγησις τῶν κυριωτάτων γεγονότων, ἅτινα ἐπασχολοῦσι τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΗΧΩ

Καὶ τὰ ἄλλα τοῦ φύλλου συμπληρώματα ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ, ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ, ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ, ΠΑΙΓΝΙΑ, ἅτινα στενότερον καὶ φιλικώτερον συνδέουσι τοὺς ἀναγνώστας πρὸς τὴν Διεύθυνσιν καὶ πρὸς ἀλλήλους, δὲν θὰ λείψωσιν ἐκ τῆς οἰκείας θέσεως.

Η ΓΡΑΦΟΛΟΓΙΑ

διὰ τῆς δημοσιεύσεως σειρᾶς στοιχειωδῶν αὐτῆς κανόνων μετὰ παραδειγμάτων πρὸς πρακτικὴν ἐξάσκησιν θὰ καταστῇ προσιτὴ εἰς πάντας τοὺς ἀναγνώστας, οἵτινες θὰ δύνανται αὐτοὶ μόνοι νὰ κρίνωσιν ἀνθρώπων χαρακτῆρας ἐκ τῆς γραφῆς.

Ἡ καλλιτεχνικὴ σύνθεσις καὶ ἐκτύπωσις τῆς «Ἑστίας», ἥτις καὶ νῦν ὁμολογεῖται ὑπερτέρα ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδομένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, θὰ καταστῇ ἐντελεστέρα κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ὅτε θὰ γίνεται εἰς ἴδιον τυπογραφεῖον ἐπὶ τούτῳ καταρτιζόμενον :

ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Digitized by Google

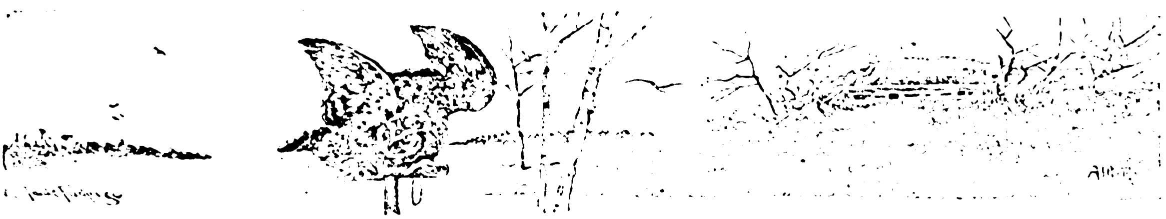

Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἦτο ὡραῖος καιρός. Ὁ βορρᾶς εἶχεν ἀποξηράνει διὰ νυκτὸς τὸν πηλὸν καὶ εἰς τὸ φῶς τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου ἔβριθον κόσμου αἱ ὁδοί. Σχεδὸν μετενόουν διότι ἐν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ μετέβαινον εἰς τὸ Ζάππειον, τὸ ὁποῖον ἐφανταζόμην γεμάτον ἀπὸ ἐπισκέπτας, ἀφ' οὗ, τὸ ὁμολογῶ, ποτὲ δὲν ἀπέκτησα τὴν δύναμιν νὰ προσηλῶμαι εἰς ἄψυχα ἐκθέματα, ὅπως μερικοὶ ἀρχαιολόγοι, ὅταν γύρω μὲ περιστοιχίζωσιν ἄλλα ἔμψυχα, πολυθόρυβα καὶ ὡραῖα... Οἱ φόβοι μου ὅμως ἠλέγχθησαν μετ' ὀλίγον κενοί. Τοῦ μεγάρου αἱ αἴθουσαι ἦσαν πλήρεις φωτὸς καὶ ἐρημίας. Τὰ βήματα τῶν ὀλίγων, τριῶν ἢ τεσσάρων μόλις ἐπισκεπτῶν, ἐπολλαπλασιάζοντο ὑπὸ τῆς ἐλευθέρας ἠχοῦς, ἀντελαλεῖτο δὲ διάτορος καὶ ἡ φωνὴ ἑνὸς γέροντος παραξενιάρη, φυλάσσοντος ἐκεῖ εἰς τὴν εἴσοδον. Δὲν θέλω ὅμως ν' ἀποδώσω εἰς ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ καλὰ τὴν ἁπλῆν ταύτην σύμπτωσιν. Μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι πολὺς καὶ καλὸς κόσμος ἐπεσκέφθη μέχρι τοῦδε τὴν Ἔκθεσιν, ἂν δὲ σήμερον τὴν πρωίαν ἡ κίνησις ἦτο ἠλαττωμένη... τόσῳ τὸ καλλίτερον δι' ἐμέ.

Μεταξὺ τῶν ὀλίγων αὐτῶν ἐπισκεπτῶν ὁ μᾶλλον ἐνδιαφέρων ἦτο κύριός τις, τοῦ ὁποίου ἐξ ἀσυγγνώστου ἀμελείας δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω τὄνομα, ὑψηλός, μὲ στιλπνὸν κυλινδρικὸν πῖλον, λευκὴν γενειάδα καὶ πολὺ ζωηροὺς ὀφθαλμούς. Τὸν συνήντησα εἰς τὴν τρίτην αἴθουσαν. Φαίνεται ὅτι αἱ ποικίλαι ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας τῷ ἐγέννα ἡ θέα τῶν μεγαλοπρεπῶν παραστάσεων τοῦ Θειρσίου, ἐγαργάλιζον φοβερὰ τὴν γλῶσσάν του καὶ ἐζήτει ἐπιμόνως εὐκαιρίαν νὰ ὁμιλήσῃ. Δὲν ἠξεύρω πῶς καὶ διατί ἐγὼ τῷ ἐφάνην καταλληλότερος διὰ τὴν ἀνάγκην του καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει καὶ εὑρίσκεται πλησίον μου. Στοιχηματίζω ὅτι τὸ ἔκαμεν ἐσκεμμένως, διότι τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἔβλεπα ἐγὼ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐκεῖνος τὴν εἶχεν ἤδη περιεργασθῆ. Ἤρχισε μὲ ὕφος ἀδιάφορον, μὲ μίαν παρατήρησιν στερεότυπον εἰς τὰς Ἐκθέσεις.

— Καλέ, 'δῶ-μέσα θέλει κανεὶς νὰ ἐξοδεύσῃ μιὰν ἡμέραν ὁλόκληρη καὶ νὰ μὴ του φθάσῃ γιὰ νὰ τὰ ἰδῇ ὅλα καθὼς πρέπει.

— Πραγματικῶς! ἀπήντησα στρεφόμενος μὲ περισσοτέραν τῆς συνήθους μου προθυμίας. Ἴσα-ἴσα ἐπρομηθεύθηκα ἕνα εἰσιτήριον διαρκὲς καὶ σκοπεύω νὰ ἔλθω κάμποσες φορὲς διὰ νὰ ἐννοήσω τὰς λεπτομερείας. Μὲ τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν δὲν συλλαμβάνει κανεὶς παρὰ γενικότητας. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόησε τί τῷ ἔλεγα καὶ ἤρχισε νά μου κάμνῃ τὸν μισοκακόμοιρον.

— Σᾶς παρακαλῶ, τί εἰκόνα εἶν' αὐτή; μὲ ἠρώτησε. Ἰδέτε ποῦ ἔχετε πρόχειρον τὸν κατάλογον... 38 ἀριθμός.

— Ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Διδασκαλία.

Ἐκίνησε τὴν κεφαλήν.

— Γιὰ φαντασθῆτε τί κόπο νά τον ἔκαμε αὐτὸς ὁ ζωγράφος, γιὰ νὰ κάμῃ τόσες εἰκόνες... πόσον καιρὸ ποῦ ἐξώδευσε!...

— Ὄχι δὰ καὶ πολύ, τῷ εἶπα. Αὐτὰ εἶνε τὰ πρῶτα σχεδιαγραφήματα μὲ ἄνθρακα καὶ αὐτὴ ἡ χονδροεργασία δὲν ἀπαιτεῖ πολὺν καιρόν.

— Δηλαδὴ ὡς πόσην ὥραν λέτε ὅτι θέλει νὰ γραφῇ αὐτὴ ἡ εἰκών;

— Δύο - τρεῖς ὥρας ὑποθέτω.

— Διὰ ν' ἀντιγραφῇ... Ἀλλὰ ὅταν γίνεται πρωτότυπος ἐργασία;

— Ναί, βέβαια, περισσότερον. Ἀλλὰ ὁ Θείρσιος, ξεύρετε, δὲν εἶνε καὶ πολὺ πρωτότυπος. Δὲν ἀπεμακρύνθη διόλου ἀπὸ τὰς παραδεδεγμένας βυζαντινὰς παραστάσεις τῶν ἱερῶν θεμάτων. Δὲν ἐπρωτοτύπησε παρὰ εἰς μερικὰς εἰδικότητας.

— Νομίζετε; μοὶ εἶπεν ὁ γηραιὸς κύριος μὲ μειδίαμα δυσπιστίας. Βλέπω ὅτι τρέχετε εἰς τὰς κρίσεις σας. Αὐτοῦ τοῦ καλλιτέχνου τὸ ἔργον δὲν εἶνε πρωτότυπον; Καὶ πιστεύετε ἀληθινὰ ὅτι αἱ ἁγιογραφίαι του δὲν ἔχουν διόλου ἀνωτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ τερατουργήματα, ποῦ βλέπομεν συνήθως εἰς τὰς ἐκκλησίας μας;

— Δὲν εἶπα αὐτό...

— Βλέπετε συχνὰ πρόσωπα τόσον ἐκφραστικά, ἀγγέλους τόσον ὡραίους, ἐνδύματα τόσον τεχνικά παραστάσεις τόσον λιτὰς καὶ ἐξῃρμένας; Γιὰ ἰδέτ' ἐκεῖ! γιὰ ἰδέτ' ἐκεῖ!

Καὶ μὲ κίνημα ἐνθουσιασμοῦ, δυσκόλως πλέον συγκρατουμένου, ἐξέτεινε τὴν χεῖρά του ἕνα γύρω καὶ μοι ἔδειξε τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ, τὴν ἐν Δρυῒ τῇ Μαμβρὶ φιλοξενίαν καὶ τὰ ἄλλα τῆς αἰθούσης ἐκείνης σχεδιαγραφήματα.

Δὲν ἀπήντησα τίποτε ἀντίθετον καὶ ὅπως τὸν

Digitized by Google

εἶδα διατεθειμένον, τὸν ἄφησα νά με ξεναγήσῃ ἀνὰ τὰς αἰθούσας. Ὁ κατάλογος, τὸν ὁποῖον ἐκράτουν, μοὶ ἀπέβαινεν ὅλως περιττός, διότι ὁ γηραιὸς κύριος ἐγνώριζε κάλλιστα καὶ τὰς παραστάσεις τῶν εἰκόνων καὶ τὴν ἱστορίαν ἑκάστης μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῶς. Ἐξ ἄλλου ἐφαίνετο ἄνθρωπος di tutto. Ἐχαριεντίζετο, εὐφυολόγει, ἐλογικεύετο, ἐνεθουσία, διὰ συχνῶν καὶ ὡραιοτάτων μεταπτώσεων. Ἐγνώριζε τέχνην, ἐπιστήμην, ἱστορίαν, φιλολογίαν,καὶ δι' ὅλων νάρτύῃ τὴν ὁμιλίαν του. Μοὶ εἶπεν ὅτι τὰ δύο θρησκευτικὰ εἰδύλλια, οἱ Ἄγγελοι οἱ παραλαβόντες τὴν ψυχὴν παιδίου καὶ οἱ Ἄγγελοι οἱ ὑποδεχόμενοι αὐτὴν — πρὸ πάντων τὸ πρῶτον — εἵλκυον περισσότερον ὅλων τὴν προτίμησίν του. Μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶνε ἀξιοθαύμαστος ἡ Δευτέρα Παρουσία, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν ἐκτάκτου πρωτοτυπίας ἐπὶ σχεδίου δεδομένου, μοὶ ἐπέστησε δὲ ἰδιαιτέρως καὶ ἐπὶ ἄλλων τινῶν τὴν προσοχήν, ἐπὶ τῆς Σαμαρίτιδος, ἐνθυμοῦμαι, τῆς Εἰσόδου εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τῆς Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς. Ὡς ἐν ἐπιλόγῳ κατόπιν μοὶ ἀνέπτυξε τὴν ἀκόλουθον, ἀρκετὰ παράδοξον θεωρίαν :

— Ἡ τέχνη δὲν εἶνε ἄλλο, μοῦ ἔλεγε, παρὰ ἡ αἰσθητὴ παράστασις τοῦ ἀληθοῦς. Ἡ ζωγραφικὴ δὲν εἶνε ἄλλο, παρὰ ἡ ἀντιγραφὴ τῆς φύσεως. Ὅσον πιστοτέρα εἶνε ἡ ἀντιγραφή, τόσον ἡ ζωγραφία ἔχει μεγαλειτέραν ἀξίαν. Ἡ ἱκανότης, ἡ ἰδιοφυΐα περὶ τὴν μίμησιν, τὴν ὁποίαν ὑπονοοῦμεν περὶ ἑνὸς ζωγράφου εἰς τὴν θέαν τῆς εἰκόνος του, αὐξάνει τὸ ἐκ τοῦ παριστανομένου θέλγητρον καὶ κατὰ τοῦτο μόνον ἐγὼ νομίζω ὅτι ἡ τέχνη ὑπερβάλλει τὴν φύσιν. Τὰ ἄλλα τὰ ὁποῖα λέγουν οἱ ἰδεολόγοι αἰσθητικοὶ περὶ ἰδανικοῦ, περὶ διορθώσεως τῆς φύσεως, περὶ ἐνάρξεως τοῦ ἔργου τῆς τέχνης ἐκεῖ ὅπου παύει ἡ μίμησις καὶ ἄλλων τοιούτων πολλῶν, εἶνε φλυαρίαι παρελθούσης ἐποχῆς, παρεξηγήσεις αὐτῆς τῆς οὐσίας τῆς τέχνης. Ἀλλὰ νὰ μὴ νομίσετε, ἂν παραδέχεσθε ὅσα σᾶς εἶπα, ὅτι αἱ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας εἰκόνες δὲν εἶνε ἔργα τέχνης, ἐπειδὴ τάχα δὲν εἶνε παραστάσεις τοῦ ἀληθοῦς. Βλέπετε πόσον κλίνω εἰς τὴν σημερινὴν πραγματικὴν σχολήν, ἀλλὰ δὲν συγχύζω τὸ ἀληθὲς με ὅ,τι λέγομεν συνήθως π ρ α γ - μ α τ ι κ ό ν. Ὄχι. Ἡ ἁγιογραφία ἀνήκει εἰς ἰδιαίτερον εἶδος τῆς γραφικῆς, τὸ ὁποῖον δίδει ὡςεπιτοπολὺ αἰσθητὴν ὑπόστασιν, μορφήν, εἰς τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας. Αὐτὸ εἶνε ἡ βάσις του καὶ δι' αὐτὸ εἰμποροῦμεν νά το ὀνομάσωμεν ἰδανικόν. Ἀλλ' ἂν ἓν πλάσμα τῆς φαντασίας εἶνε κάτι τι ὑπάρχον καὶ ὡς τοιοῦτον ἀληθές, ἡ αἰσθητοποίησίς του βέβαια ἀνήκει εἰς τὴν τέχνην. Παρατηρήσατε τὰ ἁγιογραφήματα τοῦ Θειρσίου. Ἀπολύτως εἶνε ἀληθῆ ὅσον εἶνε ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία. Ἀλλὰ σχετικῶς, ὡς ἀποτυπώσεις μόνον τῶν πλασμάτων τῆς χριστιανικῆς φαντασίας, δὲν σᾶς φαίνονται ἀμίμητα καλλιτεχνήματα ; Δὲν φαντάζεσθε ἆρά γε οὕτω πως τὴν Δευτέραν Παρουσίαν ; Δὲν σᾶς ἱκανοποιεῖ ἐντελῶς ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τοῦ Ἑωσφόρου ; Δὲν εἶν' ὁμοία μ' ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἀναπλάττετε ἐν ἐκστάσει ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ; Δέν σας φαίνονται πραγματικῶς ὑπερκόσμια ὄντα οἱ Ἄγγελοι αὐτοί ; Δὲν αἰσθάνεσθε ἕνα ἀκούσιον τρόμον ἀλλὰ καὶ μίαν μυστικὴν παρηγορίαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Παντοκράτορος ; Ἰδοὺ ὅ,τι συνέλαβεν ἡ φαντασία τοῦ Χριστιανοῦ προσλαμβάνον ἐνώπιόν του σάρκα καὶ ὀστᾶ. Οἱ οὐρανοί, ὄχι οἱ οὐρανοὶ τῆς ἐπιστήμης ἀλλ' οἱ τῆς θρησκείας, ἀνοίγονται διὰ τῆς χειρὸς τοῦ καλλιτέχνου πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας. Θαυμάσατε τὸ ἔργον αὐτὸ τῆς τέχνης,καὶ διὰ νὰ συμπληρώσητε τὸν θαυμασμόν σας προσθέσατε καὶ τὸ ἀληθῶς πραγματικὸν στοιχεῖον τὸ ἐνυπάρχον εἰς τὴν τέχνην αὐτήν. Οἱ θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀναστρέφονται μετ' ἀλλήλων. Παρατηρήσατε τὰς ἀνατομικὰς γραμμάς, τὰς πτυχώσεις, τὰ συμπλέγματα, τὰς στάσεις, τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὴν ψυχολογίαν τῶν ἐκφράσεων, μεθ' ὅλην τὴν ἰδιαιτέραν ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ τεχνοτροπίαν, τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀνόθευτον εἰς τὰς εἰκόνας. Οὕτω πῶς δὲν πιστεύω νὰ ὑποβιβάσετε τὸ ἔργον τοῦ Θειρσίου.

— Ὄχι, ἀπήντησα· μὴ φοβεῖσθε· δὲν εἶμαι διόλου ἀποκλειστικός. Ἡ ἰδέα τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας μοὶ φαίνεται μάλιστα συνετὴ καὶ λαμπρά. Ἤθελα πολὺ γρήγορα νὰ συστηματοποιηθῇ ἡ μελέτη τῆς γνησίας Βυζαντινῆς Τέχνης, ν' ἀνασταθῇ ἐπὶ νέων καλλιτεχνικῶν βάσεων καὶ νὰ ἐξορισθοῦν πλέον διὰ παντὸς τὰ βαναυσουργήματα, οἱ τερατώδεις Ἀρχάγγελοι καὶ αἱ ἀθλητικαὶ Παναγίαι, ποῦ διώχνουν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας μας ἀπίστους καὶ πιστούς.

Ἡ περιπλάνησίς μας καὶ ἡ ἐπισκόπησις ὑπῆρξε μακρόθωρος. Μόλις ὅταν ὁ βαρὺς γειτονικὸς κώδων ἐσήμανε μεσημβρίαν, ἐνεθυμήθημεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀπέλθωμεν. Ἐν ᾧ ἐξηρχόμεθα ἠρώτησα τὸν ὑποχρεωτικὸν κύριον τί ἐφρόνει καὶ περὶ τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πασπάτη ὡς καὶ περὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν σχεδίων τοῦ κ. Λαμπάκη, τὰ ὁποῖα ὅμως πολὺ ὀλίγον ηὐκαιρήσαμεν νὰ ἴδωμεν.

— Δὲν εἶνε πλέον ὥρα δι' ὁμιλίας, μοὶ εἶπε. Τὸ ἔργον τοῦ Θειρσίου μᾶς ἀπερρόφησε,καὶ αὐτὸ εἶνε μία ἀπόδειξις, νομίζω, ὅτι αἱ συλλογαὶ αὗται δὲν εἶχον ἐδῶ θέσιν.

Ἔκλινα, ὄχι καὶ μὲ πολλὴν δυσκολίαν,νὰ συμφωνήσω μαζί του ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο, καθὼς ἐν μέρει ὡς πρὸς τὰς ἰδέας του περὶ τῶν εἰκόνων τοῦ Θειρσίου — ἐκτὸς ἂν πρέπῃ νὰ ἐπιφυλαχθῶ μόνον ὡς πρὸς τὰς μικροτέρας ἐκείνας, τὰς τοποθετημένας ὑψηλὰ-ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ τοίχου,

Digitized by Google

τὰς ὁποίας δὲν εἶδα καθόλου καὶ ἀγνοῶ, διότι οἱ ὀργανωταὶ καὶ κοσμήτορες τῆς Ἐκθέσεως δὲν ἔλαβον διόλου ὑπ' ὄψιν των, τὰς ἀνάγκας τῆς μυωπίας.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ἐν Κερκύρᾳ σεβαστὸς φίλος τῆς Ἑστίας κ. Ἰακ. Πολυλᾶς εὐμενῶς ἀνεκοίνωσε τὰ ἑξῆς :

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗΝ

ὑπὸ τοῦ Κόμ. Γ. Κ. Ῥώμα

Ὅταν μὲ ἄλλους φίλους τοῦ ἀειμνήστου Σολωμοῦ ἀνέλαβα τὸ ἔργον νὰ τακτοποιήσω τὰ ὑπάρχοντα σχεδιάσματά του, μοῦ ἐστάλη ἀπὸ Ζάκυνθον τὸ ἑξῆς ποιημάτιον, διὰ νὰ δημοσιευθῇ ὡς παράρτημα εἰς τὰ *Εὑρισκόμενα* τοῦ Σολωμοῦ. Αὐτὸ τότε δὲν ἔγεινε διὰ λόγους τυπογραφικούς.

Νομίζω ὅτι ἡ *Ἀπάντησις*, ἄδολον καὶ αἰσθηματικώτατον ἀντιφώνημα τῆς *Φαρμακωμένης*, δύναται νὰ ἔχῃ τόπον, ὡς φιλολογικὸν ἀνέκδοτον, εἰς τὰς στήλας τῆς *Ἑστίας*.

Καθὼς βλέπετε, ὁ Κ. Ῥωμας εἰς τὴν νεότητά του ἦτον πιστὸς ὀπαδὸς τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος τοῦ μεγαλοφυοῦς συμπατριώτου του· κατόπιν, ὡς γνωστόν, τὸ ἐγκατέλειψε διὰ νὰ στιχουργήσῃ εἰς τὴν καθαρεύουσαν, ἴσως ὅπως συμμορφωθῇ μὲ τὴν τότε γενικὴν περὶ γλώσσης γνώμην τῶν λογίων τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ το αὐτή τι διαφωνία πρὸς τὸν Σολωμὸν δὲν ἐψύχρανε τὴν ἀρχαίαν φιλίαν των, καὶ περὶ τούτου μαρτυρεῖ ὁ ἑξῆς περίεργος διάλογος.

Ὁ Ῥώμας, πρὶν ἢ δημοσιεύσῃ τὴν *Καλύβην*, ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναγνώσῃ τοῦ Σολωμοῦ, ἀλλὰ ὁ εὐφυέστατος φίλος του τὸν ἐσταμάτησεν εὐθὺς εἰς τὸν πρῶτον στίχον·

Ὦ Καλύβη πτωχοτάτη,

καὶ τοῦ εἶπεν. «Ἀρχίζεις μὲ λάθη γραμματικῆς» — «Καὶ ποῖα ;» τὸν ἐρώτησε μὲ ἀπορίαν ὁ Ῥώμας. — «Γράφε ὄχι *Καλύβη* ἀλλὰ *Καλύβα*, ὄχι *πτωχοτάτη* ἀλλὰ *φτωχότατη*. Ἄλλοτε (τοῦ ἐπρόσθεσεν ὁ Σολωμὸς) εἰς τὴν νεότητά μας εἶχες ἀρχίσει αὐτὸ τὸ ποίημα πολὺ ὀρθότερα, πολὺ ὡραιότερα, μὲ τὸν στίχον :

Ὦ φτωχότατο Καλύβι

— « Ἀλλὰ» εἶπεν ὁ Ρώμας «ἠθέλησα νὰ ἀνυψώσω τὴν γλῶσσαν».

Ἐννοεῖται ὅτι μὲ αὐτὸ ἔπαυσε καὶ ἡ συζήτησις καὶ δὲν ἐπροχώρησεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς *Καλύβης*.

Ἐν Κερκύρᾳ 6 Νοεμβρίου 1891. Ι. Π.

Ὦ Διονύσιε μου, ὦ φίλε μου, πόσα
Δάκρυα κάνεις καὶ χύνω θερμά,—
Ὅταν ἄκουσα ἐπέθανε ἡ κόρη
Δὲν μοῦ ἐπόνεσε τόσο ἡ καρδιά.

Τὴν ᾠδήν σου κυττάζω καὶ κλαίει
Εἰς τὸ στῆθός μου μέσα ἡ ψυχή,
Ἡ ψυχή μου ὁποῦ λέγει Μαρία
Διατί τόσον εἰς ἐσένα σκληρός ;

Καὶ τοῦ κόσμου μαζῆ σου φωνάζει
Κόσμ' ἐπίβουλε ψεύτη, γιατί
Ἀδικεῖς πεθαμένη παρθένα
Ὁποῦ ἐστάθηκε ἄθῳα καὶ σεμνή ;

Τὰ τραγούδια σου, ὦ φίλε, στὸ νοῦ μου
Ἔχω ὅσο εἶναι τὰ μάτια ἀνοιχτά,
Καὶ ὅταν κλειοῦνται στὸν ὕπνον τὰ μάτια,
Στ' ὄνειρό μου προβαίνουν συχνά.

Ἐπροχθὲς τῆς παρθένας τὸν ἴσκιο
Εἰς τὸν ὕπνο μοῦ ἐφάνη νὰ ἰδῶ
Μὲ τὸ ῥοῦχο, τὸ μόνον ποῦ μένει
Ὅταν ὅλα μᾶς φεύγουν ἐδῶ. (1)

Τὸ λαμπρό της τὸ βλέμμα σβυμένο,
Σὰν τὰ χιόνια τὸ πρόσωπο ἀχνό,
Πῶς ἐχάθηκαν, Θεέ μου, τὰ ῥόδα !
Πῶς στὸ στόμα μαυρίλα θωρῶ !

Τὴν χρυσόξανθη κόμη μὲ κρίνους
Καὶ μὲ ἀμάραντους εἶχε πλεχτή,
Σημαδεύουν αὐτὰ τὰ λουλούδια
Πῶς ἀπείραχτην εἶχε τιμή.

Τὸ ἀλαβάστρινον χέρι σηκώνει
Καὶ μοῦ λέγει μὲ χεῖλο πικρὸ
«Πές μου, ὁπόταν μ' ἐπλάκωσε ὁ χάρος,
Εἶπε ὁ κόσμος γιὰ μένα κακό ;»

—Ναί, παρθένα μου, ὁ κόσμος ὁ ψεύτης
Εἶπε λόγια γιὰ σένα πολλά,
Ὅμως ἕνα τραγοῦδι φωνάζει
Σιῶπα κόσμε δὲν κρίνεις σωστά !

Κύττα ἐδῶ πόσα ὁ φίλος μου ἐκφράζει
Πῶς γιὰ σένα ὡραῖα, κόρη, ὁμιλεῖ·
Τ' ἄχρεια λόγια ποῦ ἐσπάρθηκαν σβένει,
Καὶ λαχτάρα γιὰ σὲ προξενεῖ.—

Στὴν στιγμὴ ἐγαλήνεψε ἡ κόρη,
Καὶ τὰ χέρια τὰ ὡραῖα τὰ λευκὰ
Τὴν ᾠδήν σου στὸ χεῖλο σιμώνουν
Καὶ τὰ χεῖλα τῆς δίνουν φιλιά.

Καὶ μοῦ λέγει «ἄχ ἡσύχασα τώρα,
Ὅ,τι θέλουν ἂς ποῦν οἱ κακοί.
Φθάνει αὐτὸς νὰ κηρύττῃ στὸν κόσμο
Πῶς ἀπέθανα ἄθῳα καὶ σεμνή».

---

(1) Variante: Τυλιγμένον τριγύρω της εἶχε
ἄσπρο ῥοῦχο θανάτου στερνό.

Digitized by Google

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 319

Κεφαλαιον ΙΗ΄.

Ἐξηγήσεις

Καθ' ἣν στιγμὴν αἱ νεάνιδες ἐπλησίαζον εἰς τὸ ἄδυτον, ὁ Μαυρίκιος, κατάκοπος ἐκ τοῦ καμάτου, συντετριμμένος ἐκ τῶν συγκινήσεων καὶ τῆς πείνης κατέπεσε παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ. Ἡ ἐπίπλαστος ζωηρότης καὶ ἐνέργεια, ἣν ἐνέπνευσεν αὐτῷ πρὸς στιγμὴν ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἔκπληξις, ἐξέλιπεν ἤδη, καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τείνῃ τὴν ἀσθενῆ χεῖρά του,ἐνῷ τὸ πρόσωπόν του ἐκάλυπτε θανάσιμος ὠχρότης.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη ἔντρομος, ἐφθάσαμεν πολὺ ἀργά!

— Ὄχι, ὄχι εἶπεν ἡ Λεϊλὰ προσεγγίζουσα τὸν μικρόν της φανόν, λιποθυμία εἶνε μόνον. Γρήγορα τὸ ἀναληπτικόν. Ἔχεις μαζί σου τὰ ὀξέα, ἀλήθεια, Αἰκατερίνη;

Μετά τινας στιγμὰς ὁ Μαυρίκιος συνελθὼν ἐκ τῆς λιποθυμίας του, τὰς ηὐχαρίστησε διὰ μειδιάματος,ἀφοῦ δ'ἐρρόφησε σταγόνας τινὰς τοῦ ἀναληπτικοῦ, ὅπερ προσέφερεν αὐτῷ ἡ Λεϊλά,ἠσθάνθη ἑαυτὸν ζωογονούμενον, ἡ δὲ μνήμη τοῦ ἐπανῆλθεν ὁμοῦ μὲ τὰς δυνάμεις, καὶ ἠγέρθη πλήρης ἐκπλήξεως καὶ ἀπορίας.

Πῶς ἔφθασαν ἕως ἐκεῖ; Τί θαῦμα ἦτο αὐτό! τί ἀφροσύνη! Τί χαρὰν ᾐσθάνετο διότι τὰς ἔβλεπεν! Ἀλλὰ εἴξευραν ἆρά γε εἰς ποῖον κίνδυνον ἐξετίθεντο! Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν τὸ εἶχε δηλώσει: Οὐδεὶς βέβηλος εἰσχωρήσας εἰς τὸ ἄδυτον θὰ ἐξήρχετο ζῶν τῇ συγκαταθέσει του!...

Καὶ ἐπὶ τῇ σκέψει τοῦ κινδύνου τοῦ ἀπειλοῦντος νῦν τὰς προσφιλεῖς ἐκείνας ὑπάρξεις, τὸ πρόσωπον τοῦ νέου κατέστη καὶ πάλιν πελιδνόν.

— Ἔλα, κύριε; Εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ἀνακτήσας αἴφνης τὰς δυνάμεις χάρις εἰς τὴν θέαν τῶν τροφίμων τῶν κομισθέντων ὑπὸ τῶν νεανίδων, ἂς λησμονήσωμεν τὰ κακά μας καὶ ἂς φάγωμεν γρήγορα κομμάτι. Θὰ ἔχωμεν κατόπιν καιρὸν νὰ φροντίσωμεν καὶ διὰ τὰ λοιπά.

— Ὁ Ἀριστομένης ἔχει δίκαιον, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις μετὰ σπουδῆς βοηθουμένη καὶ ὑπὸ τῆς Λεϊλᾶς παρέθηκε πρὸ τοῦ ἀδελφοῦ της κρέας ὀπτὸν κρύον, οἶνον καὶ τινας πλακοῦντας, πρέπει πρῶτον ν' ἀνακτήσετε δυνάμεις καὶ ἔπειτα θὰ σᾶς διηγηθῶμεν πῶς ἤλθομεν.

— Καὶ σύ, Γκουσὰ-Νισίν, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος πρὸς τὸν Γουέβρον, ὅστις στηριζόμενος ἐπί τινος στήλης δὲν εἶχε κινηθῆ καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα, θέλεις νὰ φάγῃς τίποτε; Δὲν εἶσαι καὶ σὺ ἡμιθανὴς ἀπὸ τὴν ἀσιτίαν;

Ὁ μάγος ἠρκέσθη νὰ κάμῃ νεῦμα σφοδρὸν ἀρνήσεως. Ἀφοῦ ἔρριψε βλέμμα ὀργῆς καὶ περιφρονήσεως ἐπὶ τῶν προετοιμασιῶν τοῦ γεύματος, καὶ ἐβυθίσθη πάλιν εἰς τὴν πένθιμον αὐτοῦ ῥέμβην.

— Σύ, Γαργαρίδη, ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, πιστεύω ὅτι θὰ λάβῃς μέρος εἰς τὸ γεῦμα.

— Ἠμπορεῖτε νὰ εἶσθε βέβαιος περὶ τούτου, κύριε, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης μεταβαίνων εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῶν βαθμίδων μὲ ἄκραν εὐχαρίστησιν καὶ καθήμενος μὲ τὸ πινάκιον ἐπὶ τῶν γονάτων του. Ἀλλά, ὅπως σᾶς ἔλεγα ὀλίγον πρὸ τοῦ ἀπαισίου περιστατικοῦ, ἕνεκα τοῦ ὁποίου εἰς μίαν στιγμὴν ἐξηφανίσθησαν τὰ τρόφιμά μας, χρειάζεται φρόνησις καὶ ὀλιγάρκεια! Ποῖος εἰξεύρει πόσον καιρὸν ἀκόμη θὰ μείνωμεν ἐδῶ μέσα φυλακισμένοι; Ἂς ὁρίσωμεν μερίδας. Ἄλλως τε ἤκουσα πάντοτε νὰ λέγουν ὅτι μετὰ παρατεταμένην νηστείαν ἀπαιτεῖται νὰ τρώγῃ τις ὀλίγον καὶ βραδέως.

Ἐνῷ δὲ ἔλεγε ταῦτα κατεβρόχθισε διπλασίως τοῦ συνήθους.

— Τί περιστατικὸν ὑπαινίσσεται ὁ Γαργαρίδης; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη,ἐνῷ κατεγίνετο νὰ τακτοποιήσῃ τὰ σκεύη μετὰ τὸ γεῦμα.

— Ὤ, τὸ περιστατικὸν εἶνε εὐφημισμός, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν. Τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι ὁ καϋμένος βασανιζόμενος ἀπὸ τὴν πεῖναν δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα καὶ κατέφαγεν ὅλας τὰς ζωοτροφίας.

— Ὤ! εἶνε φρικτόν! εἶπεν ἡ Λεϊλὰ ἀγανακτῶσα.

— Σᾶς διαβεβαιῶ ὅτι ἦτο μανιώδης διὰ τὸ σφάλμα του. Καὶ τώρα ἀφοῦ συνῆλθα ἐντελῶς, δὲν μοῦ λέγετε ὡς ἐκ τίνος θαύματος κατωρθώσατε νὰ εἰσχωρήσητε ἐδῶ;

— Εἰς τὴν Λεϊλὰν ἀνήκει ὅλη ἡ τιμή, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Χωρὶς αὐτὴν ἄλλο δὲν θὰ ἔκαμνα παρὰ νὰ κλαίω καὶ νὰ ἀπελπίζωμαι.

— Ἡ Αἰκατερίνη ὅμως εἶνε ἡ αἰτία, εἶπεν ἡ Λεϊλά. Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι δὲν εἶχα δικαίωμα νὰ ἐπεμβῶ εἰς τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰς πράξεις τοῦ Γκουσὰ-Νισίν. Ὅταν εἶδα τὴν φίλην μου εἰς ἀπελπισίαν, ἀπεφάσισα νὰ διακινδυνεύσω καὶ νὰ ἐκτεθῶ εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ πάππου μου. Καὶ τὸ δειλὸν βλέμμα της ἠρώτα τὸ τοῦ γέροντος μάγου.

— Ἐξηγήσου, Λεϊλά, διὰ τίνος θαύματος ἠδυνήθης νὰ εἰσχωρήσῃς εἰς τὸ ἄδυτον; εἶπε μὲ φωνὴν αὐστηρὰν χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐρώτησιν, ἣν ἀτελῶς προέβαλεν ἡ νεᾶνις.

— Εὐκόλως δύνασθε νὰ φαντασθῆτε, εἶπεν ἡ Λεϊλά, ὑπὸ ποίας ἀγωνίας ἐβασανιζόμεθα, ὅτε ἐπείσθημεν πλέον ἀδιστάκτως ὅτι δυστύχημά τι σᾶς εἶχε συμβῆ. Ἡ Αἰκατερίνη προειδοποιουμένη ὑπὸ κρυφίου προαισθήματος εὐθὺς ἀπὸ τὰς πρώτας ὥρας ἐξέφραζε μεγάλους φόβους περὶ τοῦ

Digitized by Google

ἀποτελέσματος τῆς ἐπιχειρήσεώς σας. Ἐγὼ δὲ — καὶ ἡ νεᾶνις ἐτόνισε τὰς λέξεις ταύτας διὰ βλέμματος εὐσταθοῦς καὶ διαυγοῦς — ἔχουσα πεποίθησιν ἐπὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν εὐθύτητα τοῦ Γκουσὰ-Νισίν, κατ' ἀρχὰς δὲν εἶχα καμμίαν ἀνησυχίαν... Ἦλθεν ὅμως ἡ στιγμή, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐδέησε νὰ συμμερισθῶ τας ἀμφιβολίας καὶ τοὺς φόβους τῆς φίλης μου. Αἱ ὧραι καὶ αἱ ἡμέραι παρήρχοντο... Ἡ ἤσθε χαμένοι, καὶ ἔπρεπε νὰ σᾶς κλαύσωμεν, ἢ εἴχετε ἀνάγκην ἀμέσου συνδρομῆς... Δὲν ἔπρεπε νὰ διστάσωμεν ὡς πρὸς τὰ μέσα. Ἐκ συμπτώσεως ἐγενόμην κάτοχος μυστικοῦ φοβεροῦ, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἤθελον ἀποκαλύψει ἄνευ ἰσχυροῦ λόγου. Ἐπρόκειτο ὅμως νὰ σώσωμεν τὴν ζωὴν ἀνθρώπων, τὴν ἰδικήν σου, μεγάλε Μεδέδ, τόσον ἀναγκαίαν διὰ τὸν λαόν σου, τὴν ζωὴν αὐτοῦ τοῦ νέου, τόσον πολύτιμον εἰς τὴν ἀδελφήν του, ὅστις ἕνεκα σοῦ ὁπωσδήποτε ἐκινδύνευε, καὶ τὴν ζωὴν ἑνὸς ἀφωσιωμένου ὑπηρέτου... διὰ τοῦτο δὲν ἐδίστασα ποσῶς.

Ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ Γουέδρου ἐξέφυγεν ὑπόκωφος στεναγμός.

— Ἀπὸ τὰς ἀποκαλύψεις σου ἔμαθα πρὸ ὀλίγου τὴν ὕπαρξιν τοῦ ὑπογείου τούτου. Εἰς ταύτας ἐπρόσθεσες καὶ μίαν ἄλλην ἀποκάλυψιν βραδύτερον. Μοῦ εἶπες ὅτι ὑπὸ τὸν ἁπλοϊκὸν αὐτοῦ καὶ δημώδη τύπον ὁ μῦθος τοῦ Κινητοῦ Λίθου περιεῖχε δόσιν τινὰ ἀληθείας. Ἡ εἰς τὸν λαβύρινθον εἴσοδος, τῆς ὁποίας ἡ θέσις σοὶ ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος, ἐνηργεῖτο, ὡς γινώσκεις, διὰ λίθου κινητοῦ, ἐξ ὁλοκλήρου κρυπτομένου ὑπὸ τοῦ τοίχου, οὗτινος ἦτο ἀδύνατον νὰ κινηθῇ ἐλατήριον εἰμὴ δι' ἰδιαιτέρων ὁδηγιῶν ἢ ἐξ εὐτυχοῦς συμπτώσεως. Καὶ πάλιν ἡ ἐνδεχομένη αὕτη σύμπτωσις ἀπεσοβεῖτο διὰ τῆς φροντίδος ἣν ἔσχεν ὁ μηχανικὸς νὰ τοποθετήσῃ οὕτω πως τὸν βαρὺν λίθον, ὥστε νὰ ἐπαναπίπτῃ ἀφ' ἑαυτῆς ὄπισθεν τοῦ εἰσερχομένου ἀμυήτου.

»Τὰ πράγματα ταῦτα μοὶ ἐπροξένησαν πολλὴν ἐντύπωσιν καὶ πολλάκις ἐσκέφθην περὶ αὐτῶν. Ἐνόησα ὁποία πικρὰ θλίψις θὰ σὲ ἐβάρυνεν, ἂν ἡ ζωή σου ἐτελεύτα χωρὶς νὰ ἐπανεύρῃς τὸν ἀπολεσθέντα μίτον. Ἤμην καὶ ἐγὼ ἀπόγονος τῶν τέκνων τοῦ Ἡλίου καὶ ἐπεθύμουν ὡς τοιαύτη ν' ἀποδώσω εἰς τὴν φυλήν σου τὴν ἐκ τῶν χειρῶν διαφυγοῦσαν δύναμιν.

Τοὺς λόγους τούτους τῆς Λεϊλᾶς ἀκούσας ὁ πρεσβύτης ἀνύψωσεν ἀγερώχως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφάνη λάμψασα εἰς τὸ βλέμμα του ἀστραπὴ πατρικῆς ὑπερηφανείας. Οἱ ἄλλοι ἠκροῶντο προσεκτικοί.

— Ὅπως συμβαίνει εἰς τοὺς διαρκῶς σκεπτομένους περὶ πρᾶγμά τι καὶ ἀκαταπαύστως περὶ αὐτὸ ἀσχολουμένους, ἔμελλον νὰ εὕρω θᾶσσον ἢ βράδιον τὴν λύσιν τοῦ μυστηρίου, ἀφορμὴν ταύτης μακρᾶς καὶ ἀλγεινῆς ἀγωνίας. Ἡ λύσις αὕτη εὑρίσκετο πλησίον σου. Χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃς, ἦσο κάτοχος αὐτῆς. Διῆλθες ὅλην σου τὴν ζωὴν ἔχων αὐτὴν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου.

— Τεράστιον! ἐψιθύρισεν ὁ Γουέδρος.

— Τὴν προτεραίαν τῆς ὁρισθείσης διὰ τὴν ἐξερεύνησιν ἡμέρας, ἀναδιφοῦσα ὁποσοῦν ἀφῃρημένη τὸ ἔξοχον βιβλίον, τὸ ὁποῖον μ' ἐδίδαξες ν' ἀναγινώσκω, τὴν Κλεῖδα τοῦ Σολομῶντος, τὴν προσοχήν μου προσείλκυσε παράδοξόν τι γεγονός. Ἔπαυσα ἀπὸ τοῦ νὰ ἐννοῶ ὅ,τι ἀνεγίνωσκον, ἐνῷ δὲ ἡ φαντασία μου ἀποπτᾶσα ἐπλανᾶτο μακράν, τὸ ὄμμα μου προσηλωμένον ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐκείνων χαρακτήρων ἐφαίνετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν προσηλούμενον ἔτι περισσότερον μετὰ δυνάμεως ἀνεξαρτήτου τῆς θελήσεώς μου. Ἡ ἐνώπιόν μου ἀνοικτὴ σελὶς ἀπετελεῖτο ἐκ πολλῶν παραγράφων. Διατελοῦσα εἰς τὸ μεταίχμιον τῆς παρακρούσεως καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως, ἐνόμισα αἴφνης ὅτι πᾶν ὅ,τι ἐχαράσσετο ἐπὶ τῆς σελίδος ἐκείνης ἐξηφανίζετο ἢ συνεχέετο. Μόνον τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον γράμμα ἑκάστης παραγράφου ἐφαίνετο εὐκρινῶς καὶ τὸ βλέμμα μου, παρακολουθοῦν τὴν σκολιὰν γραμμὴν ἣν ἀπετέλουν τὰ γράμματα ἐκεῖνα ἐπὶ τοῦ φύλλου ἀνεγίνωσκεν εὐκρινῶς τὰς λέξεις: Κινητὸς λίθος.

»Ἀρκετὰ μ' ἐδίδαξες τὰ μυστήρια καὶ τὰς μεθόδους τῆς καββαλιστικῆς ἐπιστήμης, ὥστε νὰ μὴ ἐννοήσω ἀμέσως τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης.

— Ὤ, ἀτυχὴς κόρη! ἀνέκραξεν ὁ Γουέδρος φρικιῶν, ἔκθαμβος καὶ ἀπηλπισμένος ταὐτοχρόνως. Ἀφοῦ ὁ Οὐρανὸς τὴν κατέστησε τόσον ἔξοχον, διατί περιώρισε τὰ δῶρά του; Μαζὶ μὲ τὴν τόσην νοημοσύνην καὶ διορατικότητα διατί δὲν τῆς ἐχάρισε καὶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἔντεχνον προσποίησιν καὶ τὴν τυφλὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὰ συμφέροντα τῆς φυλῆς; Διατί, Λεϊλά, διατί νὰ μὴ μοῦ εἴπῃς ἀμέσως τὴν θαυμαστὴν ἀνακάλυψιν; Διατί νὰ τὴν βεβηλώσῃς ἀποκαλύπτουσα αὐτὴν εἰς τοὺς ἀπίστους; Τρὶς εὐλογητὸς ἔστω ὁ ἀστὴρ ὅστις προΐστατο κατὰ τὴν γέννησίν σου, Λεϊλά! Ἀλλὰ καὶ τρὶς κατηραμένη ἔστω ἡ ἀπαισία ἐπιρροή, ἥτις σ' ἔκαμε νὰ παρεκκλίνῃς ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἥτις ἐμαλάκυνε τὴν καρδίαν σου καὶ σ' ἔκαμε νὰ λησμονήσῃς ὅτι ἦσο πρὸ παντὸς ἄλλου ἡ ἀπόγονος τῶν μάγων!... Εἰπέ μοι, διατί δέν μοι ἀνεκοίνωσες ἀμέσως τὴν πολύτιμον ταύτην κλεῖδα;

— Ἦσο κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην περισσότερον τοῦ συνήθους περίφροντις καὶ σιωπηλὸς καὶ μ' ἐσυνείθισες, πάτερ μου, νὰ σέβωμαι τὰς στιγμὰς τῆς ῥέμβης σου. Πλὴν τούτου ὅμως, δὲν μ' ἐδίδαξες ὅτι πρέπει περὶ πολλῶν νὰ σκέπτωμαι, ἀλλὰ νὰ μὴ ὁμιλῶ εἰμὴ μετὰ τὴν καλὴν ἔκβασιν

Digitized by Google

αὐτῶν; Ἤμην πεπεισμένη ὅτι εὑρισκόμην ἐπὶ τὰ ἴχνη σπουδαίας ἀνακαλύψεως, ἀλλὰ δὲν ἤμην βεβαία...

— Τέλος πάντων! εἶπεν ὁ πρεσβύτης μετὰ βαθέος στεναγμοῦ, τοιαύτη ἦτο ἡ θέλησις τοῦ Μίθρα. Ἀλλ' ἔστω· ἐξακολούθησε τὴν διήγησίν σου.

— Τὴν ἐπαύριον, ἐπανέλαβεν ἡ Λεϊλά, ὀλίγας στιγμὰς μόνον ἠδυνήθην, πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς σου, ν' ἀσχοληθῶ εἰς τὴν μελέτην τῆς Κλειδὸς τοῦ Σολομῶντος. Ἀλλὰ κατεῖχον ἤδη τὴν νύξιν καὶ ἔκτοτε ἀνεγίνωσκα σχεδὸν απροσκόπτως. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς ὁ κ. Κερδὶκ ἔφερε τὴν Αἰκατερίνην εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἀνεχώρησε σχεδὸν ἐν τῷ ἅμα μαζί σου, εἶχον πεισθῆ ἤδη ὅτι τὸ ἱερὸν βιβλίον ἐπραγματεύετο τῷ ὄντι περὶ τοῦ μυστικοῦ ὑπογείου καὶ περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἠδύνατό τις νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτό. Εἶχον μάθει ὅτι ὁ πρῶτος σταθμὸς τῆς ὁδοῦ ταύτης ἦτο τὸ φρέαρ Γκοὺλ-Ἔκ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ καταβῆτε.

— Ναί, εἶπεν ὁ Γουέβρος ταπεινοφώνως· καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἐγνώριζα τοῦτο καὶ σκληροὶ ὑπῆρξαν οἱ δισταγμοί μου, ὅτε διὰ πρώτην φορὰν εἰσήγαγον ἐκεῖ τὸν νεαρὸν Φράγκον. Εἴθε νὰ ἤκουον τότε τὴν φωνὴν ἥτις μὲ ἀπέτρεπεν.

— Ἡ ὥρα δὲν ἦτο κατάλληλος δι' ἐξηγήσεις, ἐξηκολούθησεν ἡ Λεϊλά, καὶ ἀνέμενα τὴν ἐπιστροφήν σου, ὅπως σοὶ ἀνακοινώσω τὰς ἀνακαλύψεις μου. Περιττὸν νὰ προσθέσω ὅτι πᾶν ἄλλο διενοούμην τότε παρὰ νὰ τὰς ἀποκαλύψω εἰς ἄλλον ἐκτὸς σοῦ. Ἐν τοσούτῳ ὁ καιρὸς διέβαινε καὶ σεῖς δὲν ἐπανήρχεσθε. Ἡ Αἰκατερίνη ἔπασχε θανασίμως ἐκ τῆς λύπης της· ἀφίνω κατὰ μέρος τὴν ἰδικήν μου! .. Βαθμηδὸν ἐσχηματίσθη εἰς τὸν νοῦν μου ἡ πεποίθησις, ὅτι εὑρίσκεσθε τεθαμμένοι εἰς τὸ ὑπόγειον. Ἐνόησα τί συνέβη. Ἐπὶ πολὺ ἐδίστασα. Ἱκέτευσα τὸν Μίθραν νὰ μὲ ἐμπνεύσῃ· ἐμελέτησα εἰς τὸ βιβλίον ποίαν διεύθυνσιν ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσω καί, ἀφοῦ καλῶς τὴν ἐνόησα, κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τῆς νυκτὸς ἐξεκινήσαμεν. Δὲν ἤθελα ν' ἀνακοινώσω εἰς τὴν Αἰκατερίνην εἰς ποίαν φρικώδη θέσιν ἐφοβούμην νὰ σᾶς εὕρω. Ἀλλ' αἱ ζωοτροφίαι καὶ τὰ ἀναληπτικὰ φάρμακα, τὰ ὁποῖα παρελάβομεν, ἐμαρτύρουν περὶ τοῦ φόβου μου... Πάτερ!... ἡ νεᾶνις αὐτὴ ὑπέφερε σκληρὰς βασάνους!

— Καϋμένη ἀδελφή μου! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκινηθείς, ἐνῷ ἡ Αἰκατερίνη στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου του ἐθρήνει ἀκόμη ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἀγωνίας

— Καὶ πρὸς σέ, Λεϊλά, δὲν ἔχω λόγους νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου καὶ τὸν θαυμασμόν μου .. προσέθηκεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὤ, δὲν δύνασαι νὰ φαντασθῇς, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά της, πόσον εἶνε ἀξία αὐτῶν. Ὄχι μόνον διὰ τῆς ἀγχινοίας της ἀνεῦρε τὸ μέσον, ὅπως φθάσωμεν μέχρις ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ ὑπεστήριξε καὶ μ' ἐνεθάρρυνε καὶ μὲ ἐποδηγέτησε κατὰ τὰς φρικτὰς ἐκείνας ὥρας. Πιστεύεις, Μαυρίκιε, ὅτι ἐνῷ ἐγὼ σὲ κατηγόρουν, αὐτὴ σὲ ὑπερήσπιζεν; Ἐν τῇ συγχύσει μου παρεπονούμην καθ' ὅλων, κατὰ τῆς ἐπιχειρήσεώς σου, κατὰ τῆς ἀρνήσεώς σου ὅπως μὲ παραλάβῃς, κατὰ τῆς τόλμης σου... Καὶ αὐτὴ μοὶ ἀντέλεγε, διαβεβαιοῦσά με ὅτι εἶξευρες πολὺ καλλίτερα ἀπὸ ἐμὲ τί ἔπραττες, ὅτι δὲν ἦσο τολμηρὸς ἀλλὰ περιεσκεμμένος ὅσον καὶ ἀνδρεῖος καὶ ἰσχυρός· μοὶ ἔλεγε νουθετοῦσά με ἡ προσφιλής μου διδάσκαλος, ὅτι ὅταν μία νεᾶνις ἔχῃ τὴν τιμὴν νὰ ἔχῃ ἀδελφὸν οἷος σύ, ὀφείλει νὰ τὸν ἐνθαρρύνῃ, νὰ τὸν ὑπηρετῇ μετὰ καρτερίας κατὰ τὰς ὁμαλὰς περιστάσεις καὶ νὰ ὑφίσταται τὰ πάντα ἀγογγύστως κατὰ τὰς κρισίμους στιγμάς...

— Αἰκατερίνη!... ἐψιθύρισεν ἡ Λεϊλὰ αἰδουμένη, διατί νὰ ἀνακαλῇς αὐτὰς εἰς τόσον ὀδυνηρὰς ἀναμνήσεις;

— Ὤ! δὲν εἶνε ὀδυνηραί, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη φαιδρῶς· ἀλλὰ μὴ δυσαρεστηθῇς, Λεϊλά. Ἐλησμόνουν ὅτι ὁ Μαυρίκιος εἶνε ἤδη ἀδελφός σου, διότι ἐγὼ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ σὲ θεωρῶ ὡς τὴν προσφιλεστάτην τῶν ἀδελφῶν μου.

— Ἀγαπηταί μου ἡρωΐδες! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος συγκεκινημένος, πῶς ν' ἀνταμείψω τόσην ἀφοσίωσιν; Ἂν ποτε ἐπανίδω τὸ φῶς, Λεϊλά, θὰ προσπαθήσω νὰ σοῦ ἀνταποδώσω καὶ ἐγὼ τὴν εὐεργεσίαν σου· δὲν θὰ ἔχῃς, σοῦ τὸ ὁρκίζομαι, φίλον πιστότερον ἐμοῦ. Ἀλλὰ φεῦ! ἐπανέλαβεν ἀποτεθαρρυμένος, εἰς τί χρησιμεύουν αἱ διαβεβαιώσεις μου;... Λησμονῶ ὅτι εἶμαι φυλακισμένος.

Ὁ γηραιὸς Γουέβρος βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του ἐφάνη κατ' ἀρχὰς μηδεμίαν παρέχων προσοχὴν εἰς τὰ λεγόμενα.

— Λεϊλά, εἶπεν αἴφνης ἀνυψῶν τὴν κεφαλήν, ἐνθυμήσου ποία εἶσαι. Ἐνθυμήσου ὅτι ἡ ἀπόγονος τῶν Υἱῶν τοῦ Ἡλίου δὲν δύναται νὰ συνδεθῇ μὲ τοὺς Φράγκους.

— Ὤ, πάτερ! ἀνέκραξεν ἡ νεᾶνις μετὰ ζέσεως, δὲν σοῦ εἶπα ὅτι οἱ Φράγκοι δὲν εἶνε ξένοι; Ἀνήκομεν εἰς τὴν αὐτὴν φυλήν.

— Εἴμεθα σχεδὸν συγγενεῖς... εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Συγγενεῖς!... εἶπεν ὁ γηραιὸς μάγος. Αὗται αἱ νεάνιδες παραλογίζονται.

— Συγγενεῖς!... ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πᾶν ἄλλο ἐνεθυμεῖτο ἢ τὰς μελέτας του περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Βρεττανῶν.

— Ἐὰν εἶνε ὑπερβολὴ νὰ εἴπῃ τις συγγενεῖς, εἶπεν ἡ Λεϊλά, εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι ἀνήκομεν

Digitized by Google

εἰς τὴν αὐτὴν φυλήν. Σύ, πάτερ μου, ἀγνοεῖς ὅτι ἡ Αἰκατερίνη Κερδὶκ καὶ ὁ ἀδελφός της ἔχουσι γνησίαν ἐξ Ἀρμορικῆς καταγωγήν. Νομίζεις, καθὼς ἐνόμιζα καὶ ἐγώ, ὅτι ἐπειδὴ ἔρχονται ἐκ Παρισίων εἶνε Παρισινοί. Ἡ Αἰκατερίνη μοὶ κατέστησε γνωστὸν ὅτι ἀνήκουσιν εἰς οἰκογένειαν Κελτο-Βρεττανικήν, καθὼς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ὄνομά των. Ἑπομένως εἶχον προπάτορας τοὺς Δροΐδας, περιττὸν δὲ νὰ σοὶ ὑπενθυμίσω ὅτι οἱ Δροΐδαι κατήγοντο ἐκ Χαλδαίας καὶ ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ τῶν λατρευτῶν τοῦ Μίθρα, τῶν καλουμένων σήμερον Γουέβρων. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, πάτερ μου, ὅτι ἔχομεν τὴν αὐτὴν καταγωγήν.

— Τὸ γεγονὸς τὸ ὁποῖον μοῦ ἀποκαλύπτεις, εἶπεν ὁ μάγος μετὰ μακρὰν σκέψιν, δὲν στερεῖται σημασίας καὶ ἐνδιαφέροντος. Εἰς ἄλλας περιστάσεις θὰ ἤρκει αὐτό, ὅπως ἐξασφαλισῇ εἰς τὸν νεαρὸν ξένον τὴν προστασίαν μου καὶ τὴν συνδρομήν μου, ν' ἀνατρέψῃ πολλοὺς φραγμοὺς ὑπάρχοντας μεταξύ μας. Ἀλλὰ δὲν δύναται κατ' οὐδὲν νὰ ἐλαφρύνῃ τὸ τελεσθὲν ἔγκλημα. Ὁ Μαυρίκιος εἶνε καταγωγῆς Χαλδαϊκῆς, ἔστω· εἶνε κάτι τι αὐτό· ἀλλ' ἀνήκει εἰς γενεὰν ἱερατικήν; Ὄχι. Ἀλλὰ καὶ ἂν προσέτι ἀνῆκεν εἰς τὴν εὐλογητὴν ταύτην γενεάν, πάλιν θὰ ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου ἡ αὐθαίρετος εἴσοδός του εἰς τὸ ἄδυτον, διότι δὲν εἶνε μέγας μοβέδ οὔτε ὁ κληρονόμος του κἄν...

— Ἠγνόει ὅτι διέπραττεν ἱεροσυλίαν, εἶπε συνηγοροῦσα ἡ Λεϊλά.

— Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει δικαιολογίας καὶ προφάσεις!

— Θεέ μου! τί σκληρὰ αὐστηρότης! ἐψιθύρισεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Δὲν εἶνε αὐστηρότης, εἶπεν ὁ Γουέβρος, οὗ οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ ἀπήστραψαν ὑπὸ λάμψεως φανατισμοῦ, εἶνε δικαιοσύνη. Σύ, νεᾶνις, ἀγνοεῖς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν εὐθύνην τοῦ οἴκου μας. Νομίζεις ὅτι ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου ἔχῃ την ἐλαχίστην ἀξίαν εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν μάγων, ὅταν πρόκηται περὶ τῶν συμφερόντων καὶ τῆς δόξης τοῦ Μίθρα;

»Καὶ ἂν ἀκόμη, ἐπανέλαβεν ὁ πρεσβύτης μετά τινας στιγμὰς σιγῆς, ἠθέλομεν παραδεχθῆ ὅτι ὁ νέος Κέλτο Βρεττανὸς εἶνε προνομιοῦχος ἕνεκα τῆς καταγωγῆς του, ὅτι τὸ ἔγκλημά του εἶνε συγγνωστόν, διότι δὲν εἶνε ἑκούσιον, τί θὰ εἴπωμεν διὰ τὴν παρουσίαν τῶν ἄλλων; Ἡ Αἰκατερίνη, ὁ Γαργαρίδης τί θέλουσιν ἐντὸς τοῦ ἀδύτου; Συμφορά! συμφορά! ὁ Ναὸς ἐβεβηλώθη! ἡ δόξα μας ἐσπιλώθη!

Καὶ ἐγείρων τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν μὲ κίνημα ἀπελπισίας ἐφάνη βυθισθεὶς εἰς πικρὰν θλῖψιν.

— Τί νὰ πράξωμεν; εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ἐνῷ ὁ μάγος ἀπεμακρύνετο παραφερόμενος ἀπὸ τὴν ταραχὴν τῶν συγκινήσεων του· νομίζεις, Λεϊλά, ὅτι θὰ μείνῃ ἀδυσώπητος;

— Τὸ φοβοῦμαι· ἀλλὰ μὴ τὸν κρίνετε πολὺ αὐστηρῶς. Οὔτε σεῖς, οὔτε ἐγὼ ἴσως, οὔτε κανεὶς δύναται νὰ ὑπολογίσῃ τὴν ἀπελπισίαν τὴν κατασπαράττουσαν τὴν ψυχὴν τοῦ Γκουσὰ-Νισίν... Ἀναλογίσθητε κανὲν ἐνθύμημα τῆς οἰκογενείας σας, τὸ ὁποῖον ἐσυνειθίσατε ἐκ τρυφερᾶς ἡλικίας νὰ θεωρῆτε ὡς ἅγιον, ὡς ἱερόν, ὡς σεβάσμιον!... Φαντάσθητε τὸ κειμήλιον αὐτὸ λῃστευόμενον, καταπατούμενον, βεβηλούμενον, καὶ θὰ σχηματίσητε ἀμυδρὰν ἰδέαν περὶ τῶν βασάνων, ἃς ὑφίσταται ὁ μόνος ἱερεὺς τοῦ Μίθρα βλέπων τὸν ναόν του βεβηλούμενον.

— Ὦ φίλη μου! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη σφόδρα συγκινηθεῖσα ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τῆς ὀδύνης τοῦ πρεσβύτου. Ὑπάγωμεν νὰ τὸν εὕρωμεν, νὰ τοῦ ὁμιλήσωμεν. Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ τὸν παρηγορήσωμεν!...

— Φεῦ! εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μὲ νεῦμα θλιβερόν, τίποτε δὲν θὰ κατορθώσωμεν, παρὰ νὰ τὸν ἐξερεθίσωμεν ἔτι μᾶλλον. Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν δὲν ὁμοιάζει μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους· τὰ δάκρυα, αἱ ἱκεσίαι, ὁ οἶκτος τὸν ἐνοχλοῦσι. Τὸν εἶδα πάντοτε ἀνώτερον ὅλων διὰ τοῦ σθένους τῆς ψυχῆς του καὶ διὰ τοῦ ὕψους τῶν ἰδεῶν του, ἀλλ' ἐπιφυλακτικόν, ἀγέρωχον, σιωπηλόν, ἀπρόσιτον, περιφρονοῦντα πᾶσαν ἀνθρωπίνην συμπάθειαν....

— Ὦ, πόσον θλιβερὰ πρέπει νὰ εἶνε ἡ ζωή σου! εἶπεν ἀκουσίως ἡ Αἰκατερίνη.

— Σὺ μοῦ ἔφερες τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγνώριζα, ἀπήντησεν ἡ Λεϊλὰ ἁπλῶς. Ἀλλὰ σοῦ ἐπαναλαμβάνω, ἂν σᾶς εἶνε δυνατόν, συγχωρήσατέ τον!... Ὁλόκληρος ὁ μακρός του βίος ὑπῆρξεν ἀγὼν ἀπηλπισμένος κατὰ τοῦ ἀδυνάτου, ἰδοὺ δὲ ὅτι καταλήγει εἰς ὑψίστην συμφοράν!...

— Τὸ κατ' ἐμέ, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος γενναιοφρόνως, τὸν συγχωρῶ ἐξ ὅλης καρδίας, ἐπεθύμουν δὲ νὰ μοῦ ἐζητεῖτε ἄλλο τι πρᾶγμα δυσκολώτερον. Ταλαίπωρε Γκουσὰ-Νισίν! Λυποῦμαι, τὸ ὁμολογῶ, ὅτι ὑπῆρξα ἐν μέρει ἡ ἀφορμὴ τῶν βασάνων ἃς ὑφίσταται!... Ἀλλ' ἐξήγησέ μας, Λεϊλά, πῶς ὑπάρχει τόση διαφορὰ φρονήματος μεταξὺ ἐκείνου καὶ σοῦ;... Διότι ἀρκεῖ τις νὰ σὲ ἀκούσῃ δικαιολογοῦντα τὸν φανατισμόν του (μὴ δυσαρεστηθῇς διὰ τὴν λέξιν ταύτην!) ὅπως βεβαιωθῇ ὅτι δὲν τὸν συμμερίζεσαι... ἄλλως τε τὸ ἀπέδειξες εἰσάγουσα τὴν Αἰκατερίνην εἰς τὸ ἄδυτον.

— Πῶς συμβαίνει;.. εἶπεν ἡ Λεϊλὰ ῥεμβώδης, οὔτ' ἐγὼ δὲν εἰξεύρω. Σέβομαι βαθέως πᾶν ὅ,τι ὁ πάππος μου μ' ἐδίδαξε νὰ σέβωμαι· θαυμάζω καὶ ἐκτιμῶ τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις, ἃς αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει· τιμῶ τὸ ὑψηλόν του ἀξίωμα, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ὅπως αὐτὸς νὰ ζῶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ παρελθόν, ν' ἀποχωρισθῶ ἀπὸ τῶν

Digitized by Google

ζῶ·των, νὰ ζῶ ἡμέραν καὶ νύκτα δι' ἀναμνήσεων. Ἴσως ἂν ἤμην υἱός του, θὰ μὲ καθίστα μαθητὴν του ἐνθερμότερον, διότι θὰ μ' ἐτίμα περισσότερον διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς οἰκειότητός του. Ἀλλὰ ἤμην κόρη!... Καὶ αὐτὴ ὑπῆρξε μία τῶν μεγαλειτέρων θλίψεων τοῦ Γκουσὰ-Νισίν.

—Φιλτάτη Λεϊλά! ἀνέκραξεν ἡ Αἰκατερίνη περιπτυσσομένη αὐτήν· μὴ ὁμιλῆς τοιουτοτρόπως.

— Ποῖος δὲν θὰ ἦτο ὑπερήφανος καὶ εὐτυχὴς ἔχων σὲ ὡς θυγατέρα! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ὦ! πῶς ἤθελα νὰ τὴν κάμω νὰ γνωρίσῃ ζωὴν ὀλιγώτερον σκυθρωπὴν καὶ περισσότερον εὐτυχῆ! ἐπανέλαβεν ἡ Αἰκατερίνη. Μαυρίκιε, νὰ τὴν παραλάβωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅταν θὰ ἐπιστρέψωμεν!

— Εἶμαι πρόθυμος, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ἐνῷ ἡ Λεϊλὰ ἐμειδία ἡδέως. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο χρειάζεται πρὸ πάντων νὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ.

— Ναί, ναί, πράγματι, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη. Ἀφοῦ ὁ Γκουσὰ-Νισὶν δὲν θέλει νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν μᾶς μένει παρὰ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ κυττάξωμεν νὰ εὕρωμεν τὴν ἔξοδον. Ἐπὶ τέλους δὲν θὰ εἶνε ζήτημα ἐντελῶς ἄλυτον.

— Χμ! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἡττήθην κατὰ πάντα. Τὸ κεφάλι μου γυρίζει ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ τοῦ νὰ εἰσέλθω πάλιν εἰς τὸν καταχθόνιον τοῦτον λαβύρινθον. Ἀλλ' ἂν δὲν ἀπατῶμαι, φρονῶ ὅτι ἡ ὀξεῖα διάνοια, ἥτις διέγνωσε τὰ μυστήρια τῆς Κλειδὸς τοῦ Σολομῶντος, θ' ἀνακαλύψῃ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἴχνος τι ὁδηγίας...

— Δυνάμεθα βεβαίως νὰ τὸ ἐλπίζωμεν, εἶπεν ἡ Λεϊλά. Ὡς ἐκ τῆς σπουδῆς καὶ τῆς ἀνησυχίας, εἰς ἣν διετελοῦμεν, ἠσχολήθην μόνον περὶ τῆς ἀνευρέσεως τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν εἴσοδον. Δὲν μοῦ ἐπῆλθεν ἡ σκέψις ὅτι ἠδυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἐπάνοδον. Ἐν τούτοις συνήντησα κατὰ τὴν ἔρευνάν μου καὶ τὰς ὁδηγίας τὰς σχετικὰς μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐλπίζω δὲ ὅτι προσεκτικῶς σκεπτομένη θὰ κατορθώσω νὰ τὰς ἐπανεύρω. Ἄλλως τε ἐφέραμεν ἐδῶ ἐφόδια ἀρκετὰ πρὸς διατροφὴν καὶ φωτισμὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας... ἐλπίζω πολὺ ὅτι δὲν θὰ βραδύνωμεν νὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ.

Ἐνῷ ἐτελείωνε τοὺς λόγους τούτους ἡ Λεϊλά, ἡ Αἰκατερίνη ἐξέφερεν ἐλαφρὰν κραυγήν, ἰδοῦσα αἴφνης τὸν Γκουσὰ-Νισὶν ἐπανελθόντα πλησίον των ἀψοφητεὶ καὶ ἀκροώμενον μετὰ προσοχῆς τὴν συνδιάλεξίν των. Οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς του ἦσαν σπασμωδικῶς ἠλλοιωμένα.

— Νέοι, εἶπε μετὰ φωνῆς, ἣν προσεπάθει νὰ καταστήσῃ πρᾳεῖαν, μὴ κατατρίβετε ἀνωφελῶς τὰς δυνάμεις καὶ τὸ θάρρος σας. Ἡ θέλησις τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶνε ἀμετάτρεπτος· δύναμαι λοιπὸν κ' ἐγὼ νὰ ἀλλάξω γνώμην. Περιμείνατε! Μοῦ ἐπῆλθον μερικαὶ ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὸ νόμιμον τῆς ἀποφάσεώς μου· ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ λύσω τὸ ζήτημα εἰς μίαν στιγμήν. Μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα θὰ μείνω δεόμενος ἔμπροσθεν τοῦ Μίθρα, ἱκετεύων τὴν ἔμπνευσίν του. Μετὰ τοῦτο θὰ μάθετε τὴν ἀπόφασίν μου, ἥτις θὰ εἶνε ἐκείνου ἀπόφασις.

»Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, κόρη μου, σοῦ ἀπαγορεύω νὰ κάμῃς χρῆσιν τῶν μυστικῶν, τὰ ὁποῖα ἀνεκάλυψες εἰς τὸ ἱερὸν βιβλίον ἢ καὶ νὰ προσπαθήσῃς ἔστω νὰ τὰ ἀνακαλέσῃς εἰς τὴν μνήμην σου. Ἀρκεταὶ βεβηλώσεις ἔγειναν. Ἄφησέ με ν' ἀναλάβω ἐγὼ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ ἕως αὔριον κατὰ τοιαύτην ὥραν μὴ προφέρῃς οὔτε λέξιν σχετιζομένην μὲ τὰ μυστήρια τοῦ Ναοῦ!»·

Κεφάλαιον ΙΘ΄.

Αἱ εἰκοσιτέσσαρες ὧραι τῆς προθεσμίας, ἣν ὁ μάγος ἐζήτησε, παρῆλθον. Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἐκάθητο μὲ τὴν συνειθισμένην αὐτοῦ στάσιν, ἐρειδόμενος ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ βωμοῦ καὶ κρατῶν τὴν μακρὰν του γενειάδα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός. Προσηλῶν τὸ βλέμμα εἰς τὴν γῆν, τὸ πρόσωπον ἔχων αὐστηρόν, ἔμενεν ἀκίνητος, βεβυθισμένος εἰς τὴν ρέμβην του. Ἐν τῷ σκιόφωτι τὰ μακρὰ λευκὰ ἱμάτιά του τὸν περιέβαλλον δι' ἀορίστου τινὸς λάμψεως. Μὲ τὴν χιονόλευκον ἐκείνην γενειάδα καὶ μὲ τὴν πλαστικὴν ἐκείνην στάσιν ὁ πρεσβύτης ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς προσωποποίησις τῆς θλίψεως, μελετώσης παρά τινα τάφον. Εἶχε τὴν κατήφειαν καὶ τὴν ἀκινησίαν τοιούτου ἀγάλματος.

Οἱ παρεστῶτες δὲν ἐτόλμων νὰ ταράξωσι τὴν ρέμβην του. Ὁ σκυθρωπὸς Γκουσὰ-Νισὶν ἐνέπνεεν εἰς πάντας καὶ εἰς αὐτὴν προσέτι τὴν ἐγγονήν του αἴσθημά τι ἀποστροφῆς ἀναμίκτου μετὰ τρόμου. Ἀπέναντι τῆς ἀφώνου ἐκείνης λύπης, ὁ Μαυρίκιος μὲ ὅλην τὴν ἀρχαιολογικὴν ζέσιν του ἐλυπεῖτο, διότι ἐκ συμπτώσεως κατέστη κοινωνὸς ἀποκρύφων, ὧν ἡ διάδοσις προὐξένει εἰς τὸν γέροντα τόσω πικρὰν ὀδύνην. Ἡ Αἰκατερίνη βλέπουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Λεϊλᾶς προσηλουμένους τόσον ἐναγωνίως ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ πάππου της, ᾐσθάνετο ἐπίσης νὰ καταλαμβάνῃ τὴν ψυχήν της αἴσθημά τι μικτὸν οἴκτου καὶ φόβου. Πιεζόμενος ἐκ τῆς ἐπικρατούσης γενικῆς κατηφείας καὶ ἀγωνίας ὁ Γαργαρίδης διὰ πρώτην ἴσως φορὰν ἐπὶ ζωῆς του ἐσίγα. Πάντες ἀνέμενον καὶ ὅσον αἱ ὧραι παρήρχοντο, τόσον βαρυτέρα καθίστατο ἡ σιγὴ καὶ τόσον ζοφερώτερον ἐφαίνετο τὸ μέλλον.

Τέλος ὁ μάγος ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν καὶ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ Μαυρικίου τοὺς φλογερο`ς ὀφθαλμούς του. Ἡ μεγαλοπρεπὴς μορφὴ τοῦ Γουέβρου ἐξέφραζεν ἀδυσώπητον ἀπόφασιν μετὰ θανασίμου λύπης. Αἱ κακουχίαι, ἃς εἶχεν ὑποστῇ κατὰ τὰς ὀλίγας ἐκείνας ἡμέρας, εἶχον καταστ-

Digitized by Google

τει κοῖλον, ἰσχνόν, οἱονεὶ ξύλον σχεδὸν τὸ τόσον εὔγραμμον τέως πρόσωπόν του· μόναι αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν του ἦσαν ζωνταναὶ ἐκ τῆς αὐστηρᾶς ἐκείνης μορφῆς· καὶ ἐπὶ τῇ ἀπεριγράπτῳ ἐκφράσει τοῦ βλέμματος, ὅπερ ἐξηκόντιζεν ἐπὶ τοῦ ἀδελφοῦ της, ἡ Αἰκατερίνη ᾐσθάνθη φρικίασιν μέχρι καρδίας διεισδύσασαν. Ἀκουσίως οἱ δάκτυλοί της ἐπίεσαν σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα τῆς Λεΐλας, ἥτις ἀπήντησε σφίγξασα νευρικῶς τὴν χεῖρά της. Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἦτο παγωμένη ἐκ τοῦ τρόμου ἀπέναντι τοῦ πάππου της.

Ὁ Γκουσὰ - Νισὶν ἀνηγέρθη. Ἐκτείνων τοὺς

Ο ΚΥΝΗΓΟΣ

βραχίονας πρὸς τὸν Μαυρίκιον ἤρχισε νὰ λαλῇ βραδέως μὲ φωνὴν ὑπόκωφον:

— Ἄκουσε, νέε Φράγκε!

» Εἰσῆλθες ἐδῶ παρὰ τὴν θέλησίν μου.

» Σύ, ξένος ἀκάθαρτος, ἐτόλμησες νὰ εἰσχωρήσῃς εἰς τὸ ἄδυτον, τὸ ἁγιασθὲν ἐκ τῆς λατρείας τόσων αἰώνων. Ἐξηρεύνησας ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη. Περιέφερες τὴν βέβηλον περιέργειάν σου πανταχοῦ τοῦ ἁγίου τούτου χώρου· προσεπάθησες μὲ τὴν ματαίαν ἐπιστήμην σου νὰ ἐξιχνιάσῃς τὸ σύστημα καὶ τὴν φιλοσοφίαν του.

» Ἔστω εὐλογητὸς ὁ Μίθρας!... δὲν ἠδυνήθης νὰ τὸ ἐπιτύχῃς.

» Ἀποτυχὼν εἰς τὰς προσπαθείας σου, ἀποπλανηθεὶς εἰς τὰς ἐρεύνας σου, στερηθεὶς τοῦ ἀέρος, τοῦ φωτός, τῆς τροφῆς, ἔμελλες ἀναποφεύκτως ν' ἀποτίσῃς τὸ ἔγκλημά σου διὰ τοῦ θανάτου...

» Εἶχον ἀπόφασιν τοιουτοτρόπως νὰ σὲ τιμωρήσω. Καὶ διὰ νὰ τιμωρηθῶ καὶ ἐγώ, ὁ φύλαξ τοῦ παραβιασθέντος μυστικοῦ, ἐγὼ ὅστις σοὶ ἐπέτρεψα νὰ τὸ μάθῃς, ἠθέλησα ν' ἀποθάνω μετὰ σοῦ ἐντὸς τοῦ τάφου τούτου.

» Ἀλλ' ὁ Μίθρας ἄλλως ἐκέλευσεν. Διὰ τῆς πανισχύρου θελήσεώς του, ἡ μόνη ἐλπὶς τῆς γενεᾶς μου, ἡ νεᾶνις αὕτη, ἧς ἡ ἀθῶα κεφαλὴ φέρει τὸ βάρος τόσον μεγάλης τιμῆς καὶ ἥτις ἐφάνη ἀξία τοιαύτης ὑψηλῆς τύχης, διὰ τῆς ἀγχινοίας της εἰσεχώρησεν ἐδῶ. Τὸ πεπρωμένον τὴν ὡδήγησεν ἐκ τῆς χειρὸς οὕτως εἰπεῖν πρὸς ἀνεύρεσίν μας... ὅτε δὲ ἤκουσα τὸ ἐλαφρόν της βῆμα ἀντηχοῦν ὑπὸ τοὺς θόλους τούτους, συνησθάνθην ὅτι ἐσπιλοῦτο ἡ τιμὴ τῆς γενεᾶς μας... ἡ καρδία μου ἐξηράνθη εἰς τὸ στῆθός μου, διότι ἐγὼ ὁ μέγας ἱερεὺς ἐμάντευσα τί ἔμελλε νὰ συμβῇ ναί, ὅπως σώσω τὴν νεάνιδα ταύτην, τὸ τελευταῖον ἄνθος τὸ φυὲν ἐπὶ τοῦ ἀπεξηραμένου στελέχους τῆς οἰκογενείας μου, θὰ διαπράξω ἔγκλημα φρικτόν!... Θ' ἀφήσω νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ ἁγίου τούτου χώρου οἱ εἰσχωρήσαντες ἄπιστοι!...

Ὁ Μαυρίκιος ἔκαμε κίνημά τι, ἀλλ' ὁ μάγος μὲ νεῦμα ἐπιτακτικὸν τὸν ἀνεχαίτισεν.

— Περίμενε!... Μὴ χαίρεσαι ἀκόμη, ξένε! Ναί, θὰ ἀφήσω νὰ ἐξέλθῃς μὲ τὴν ἀδελφήν σου καὶ

Digitized by Google

τὸν ἠλίθιον σύντροφόν σου... ναί, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοί, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ ἐνατενίσωσι τὰ μυστήρια, δὲν θὰ μείνωσι διὰ παντὸς τυφλοὶ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας... ναί, θ' ἀνέλθης, νέε, πάλιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς διὰ νὰ ξακολουθήσης ἀναμφισβητήτως τὰς ἀσεβεῖς ἐρεύνας σου... ἀλλὰ μόνον ὑπὸ ἕνα ὅρον!

»Ὁ ὅρος οὗτος ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμὲ νὰ τὸν ἐπιβάλω, διότι ἡ ἰσχύς μου εἶνε ἀπεριόριστος καὶ σεῖς δὲν εἴσθε εἰμὴ εὐτελῆ ἀθύρματα ἐντὸς τῶν χειρῶν μου. Ἀλλ' ἀφότου μετὰ τὴν διήγησιν τῆς νεάνιδος ταύτης ἔμαθον ὅτι ἔχομεν κοινὴν τὴν καταγωγήν, συμπάθειά τις ὑπὲρ ὑμῶν ἤρχισε νὰ γεννᾶται εἰς τὴν ψυχήν μου. Καὶ αὐτὴ ἡ περιέργειά σου, ὅσον ἔνοχος καὶ ἂν εἶ ε αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, μοὶ φαίνεται ἧττον μισητή, ἀφότου ἔμαθον ὅτι ἡ ἱερὰ αὕτη γῆ ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς γενεᾶς σου... Τώρα ἐννοῶ διατί μοῦ ἐνέπνεες ὀλιγώτερον μῖσος ἀπὸ ὅλους ἐν γένει τοὺς ξένους, φυλὴν ἐπιπόλαιον καὶ ματαιόδοξον, ἔχουσαν νοῦν χρυσαλλίδος!... Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν συγκατανεύω νὰ σοῦ προτείνω ὅπως ἀποφασίσης σὺ περὶ τῆς τύχης σου.

»Θὰ ἐξέλθης ἀπ' ἐδῶ μὲ τὴν ἀδελφήν σου καὶ τὸν ὑπηρέτην σου, λέγω, ἀλλ' ὑπὸ ἕνα ὅρον:

Θὰ σᾶς ὑποβάλω εἰς τελετήν, διὰ τῆς ὁποίας θ' ἀπολέσετε τὴν μνήμην.

»Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον θὰ διαφύγης βραδὺν καὶ φοβερὸν θάνατον, θὰ σώσης τὴν ἀδελφήν σου καὶ ἐγὼ θὰ ἐπαναγάγω εἰς τὸ φῶς τὴν νεαρὰν κληρονόμον τοῦ μεγαλείου τῆς γενεᾶς μου.»

Ἐσίγησε πρὸς στιγμήν· εἶτα μετὰ στεναγμοῦ:

— Φεῦ! φεῦ! ἐψιθύρισε συστρέφων τοὺς βραχίονας, διατί νὰ καταβιβάσω τὸν ἱερέα τοῦ Μίθρα μέχρι τοιαύτης ὑπεκφυγῆς. Διὰ τίνων σκληραγωγιῶν, ὦ Θεέ, διὰ τίνων θλίψεων, διὰ τίνων στερήσεων θὰ δυνηθῶ ν' ἀποπλύνω τὸ ἁμάρτημά μου;... Τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς ζωῆς, ἅτινα μοὶ ἐναπομένουσι, θὰ διέλθω ἐν νηστείᾳ καὶ προσευχῇ... θὰ δυνηθῶ ἆρά γε διὰ τῶν κακουχιῶν μου νὰ εὕρω χάριν καὶ ἔλεος παρὰ τῇ Θεότητι;...

Ἡ κεφαλὴ τοῦ μάγου κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ λυγμὸς ἐξέφυγεν ἐκ τῶν χειλέων του. Πλὴν μετ' ὀλίγον ἀνήγειρε πάλιν τὸ μέτωπον.

— Ἀποφάσισε! εἶπε μὲ φωνὴν σοβαράν. Σκέψου!... λάβε τὴν ἀπόφασίν σου. Ἀλλ' ἀφοῦ ἅπαξ τὴν λάβης, μάθε ὅτι ἔσται ἀμετάκλητος.

Ἐκ νέου ὁ μάγος ἐγονυπέτησεν ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ βωμοῦ καὶ ὁ Μαυρίκιος ἀπομακρυνόμενος μετὰ τῆς ἀδελφῆς του ὀλίγα βήματα, ἔνευσε πρὸς τὸν Γαργαρίδην νὰ πλησιάση.

— Πῶς σοῦ φαίνεται αὐτὴ ἡ πρότασις, Αἰκατερίνη; εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Μήπως ὑποκρύπτει κανένα δόλον τοῦ ἀθλίου αὐτοῦ γέροντος; Τί εἶν' αὐτὴ ἡ ἀπειλή: «νὰ μᾶς κάμῃ ν' ἀπολέσωμεν τὴν μνήμην;» Τί σημαίνει αὐτό;.. τί σκοπεύει νὰ πράξῃ;

— Νομίζω, εἶπεν ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ ἀφοῦ ἐσκέφθη ἐπὶ μικρόν, ὅτι ἡ ἐνταῦθα ἔλευσις τῆς Λεϊλᾶς ὑπηγόρευσε τὸ σχέδιον τοῦτο. Δὲν ἔχει τὸ θάρρος νὰ ὑπογράψῃ ἰδιοχείρως τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τῆς ἐγγονῆς του... Δὲν θέλει νὰ ἴδῃ θνήσκουσαν τὴν γενεάν του μετ' αὐτῆς· μὲ ὅλην δὲ τὴν ψυχρότητα καὶ τὴν αὐστηρότητα, μὲ τὴν ὁποίαν πάντοτε τῆς φέρεται, ἐπιθυμεῖ κατὰ βάθος νὰ τὴν σώσῃ... Δὲν ἀποφασίζει ὅμως νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι συνθηκολογεῖ, ὅτι ἐνδίδει ν' ἀφίσῃ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν κόσμον ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ καυχηθῶσιν ὅτι εἶδον τὰ μυστήρια τοῦ ναοῦ..

("Επεται συνέχεια) X

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἐν ᾗ θέσει εὑρέθησαν αἱ ἐπιτύμβιαι στῆλαι, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 12 ἐ. ἐ. φυλλαδίῳ τῆς «Ἑστίας», ἤτοι ἐν τῇ καθαιρουμένῃ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τοῦ τείχους τῆς πόλεως, παρὰ τῇ Κασσανδρεωτικῇ Πύλῃ, κοινῶς Καλαμαριά, ἀπεκαλύφθησαν ἐσχάτως ἕτερα τρία μνημεῖα, ἤτοι:

α') Στήλη τετράπλευρος ὕψους 1,18 μ., ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας παρίσταται ἐν ἀναγλύφῳ Ἑρμῆς φέρων κρήδεμνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλύπτον τοὺς κροτάφους καὶ καταπίπτον διὰ τῶν ὤμων ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐφ' οὗ διασταυροῦνται τὰ ἄκρα καὶ πτερὰ εἰς τοὺς πόδας, κρατῶν δ' ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ κηρύκειο , ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ῥόπαλον ἐν εἴδει Ἑρμηρακλέους.

Ἄνωθεν ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή

ΚΦΟΥΡΙΟΣΜΕΣΤΟΣ
ΚΕΑΙΛΙΑΦΙΛΑΚΦΟΥΡΙΩ
ΕΡΜΕΙΑΤΩΤΕΚΝΩ

κάτωθι δὲ τῆς ἀναγλύφου παραστάσεως

ΜΝΗΜΗΣ ΧΑΡΙΝ

Κ. Φούριος Μέστος κὲ-[καὶ] Αἰλία Φίλα
Κ. Φουρίῳ Ἑρμεία τῷ τέκνῳ
Μνήμης χάριν

β') Πλὰξ φέρουσα γεγραμμένας παραπλεύρως τὰς προτομὰς ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς καὶ κάτωθι διὰ μικρῶν γραμμάτων τὴν ἐπιγραφήν:

ΜΩΜΩΤΟΡΚΟΥ—ΚΑΙΠΟΛΥΚΑΡ
ΠΟΝΠΛΑΤΟΡΕΣΤΟΝΑΝΔΡΑΝ
ΕΑΥΤΗΣΜΝΗΜΗΣΧΑΡΙΝ

Μωμὼ Τόρκου-καὶ Πολύκαρπον Πλάτορες
τὸν ἄνδρα(ν) ἑαυτῆς μνήμης χάριν

καὶ γ') πλάξ, ἐφ' ἧς παρίσταται ἱππεὺς μεθ' ἑλληνικῆς ἐπιγραφῆς δυσαναγνώστου ὡς ἐκ τῆς ἀτελοῦς χαράξεως τῶν γραμμάτων.

—

Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ τοῦ κατεδαφιζομένου Διοικη-

Digitized by Google

τηρίου τῆς πόλεως, ἐπὶ ἁπλῆς σαρκοφάγου, χρησιμευούσης ὡς κρήνης, φέρεται ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή, ἐν δυσὶ στίχοις διήκουσιν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς προσόψεως

Λ. ΚΑΙΚΙΛΙΟΣ ΣΕΚΟΥΝΔΟΣ ΚΑΙΚΙΛΙΩ
ΟΥΑΛΕΝΤΙΤΩΑΔΕΛΦΩ ΚΑΙΤΗΜΗΤΡΙ

Λ. Καικίλιος Σεκοῦνδος Καικιλίῳ
Οὐάλεντι τῷ ἀδελφῷ καὶ τῇ μητρὶ

Ἡ ἀνωτέρω ἐπιγραφὴ δὲν ἦτο καταφανὴς μέχρι τοῦδε, ἐστραμμένης οὔσης τῆς πλευρᾶς τῆς λάρνακος, ἐφ' ἧς αὕτη, πρὸς τὸν τοῖχον τοῦ ἤδη καταρριφθέντος κτιρίου.

Ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Διοικητηρίου κατάκεινται πολλὰ ἄλλα ἐπιτύμβια μάρμαρα, ὧν τινα μετ' αναγλύφων. Εἰ καὶ ἐπιγραφαὶ τούτων ἐδημοσιεύθησαν, οὐχ' ἧττον λυπηρὸν θὰ ἦτο ἂν κατεστρέφοντο, χρησιμοποιούμενα κατὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ νέου νομαρχιακοῦ καταστήματος ὡς ἁπλοῖ λίθοι. —

Πλὴν τῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἐπιγραφῶν τούτων φίλος μοὶ ἀνακοινοῖ τὰς ἑπομένας δύο ἐπιγραφάς, ὧν ἡ μὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ χωρίῳ Δεμίρ-Ἰσσὰρ τῆς ἐπαρχίας Σερρῶν, ἡ δὲ ἀνεκαλύφθη ἔν τινι χωρίῳ τοῦ διαμερίσματος Λαγκαδᾶ τῆς ἐπαρχίας Θεσσαλονίκης, οὗτινος ὅμως δὲν μοὶ ἐδηλώθη τὸ ὄνομα

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΑ
ΔΗΜΕΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΩΤΩ
ΑΝΔΡΙ ΚΑΙ
ΑΥΤΗ ΕΠΟΙΕΙ

Ἀρτεμιδώρα Δημέου Δημητρίῳ τῷ ἀνδρὶ
καὶ αὐτῇ ἐποίει

μετ' αναγλύφου παραστάσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἐν προτομῇ.

ΛΑΝΝΙΩΜΑΚΕΔΟΝΙΔΕΚΟΥΡΙΩΝΙ
ΕΙΛΗΣΒΓΑΛΛΙΚΗΣ
ΤΥΛΛΙΑΓΛΥΚΙΝΝΑ
ΗΑΔΕΛΦΗΚΑΙΑΤΤΙΚΗΗΜΗΤΗΡ

Λ. Ἀννίῳ Μακεδόνι Δεκουρίωνι
εἴλης (ἴλης) β' γαλλικῆς, Τυλλία Γλύκιννα
ἡ ἀδελφὴ καὶ Ἀττικὴ ἡ μήτηρ

Δεκουρίων-δέκαρχος ἐκ τοῦ decuria-δεκανία (Ἀρρ.Τακτ.) ὡς τὸ Κεντουρίων-ἑκατόνταρχος ἐκ τοῦ centuria.

Ἀλλὰ πότε ἔζη ὁ Λ. Ἄννιος οὗτος καὶ τίς ἡ Β' Γαλλικὴ ἴλη ἡ ἐν Μακεδονίᾳ βεβαίως σταθμεύουσα; Οὐδόλως ἀπίθανον ὅτι ἐκ τῶν Γαλατῶν τῶν εἰσβαλόντων εἰς Μακεδονίαν ἐπὶ Ῥωμαίων καὶ παρὰ τὴν Λητὴν ἀποκρουσθέντων, κατὰ τὴν σωζομένην ἀρχαίαν ἐπιγραφήν, (1) οἱ ἐναπομείναντες ἐμισθοφόρουν κατόπιν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀποτελοῦντες ἴδια σώματα, παρά τινι τῶν ὁποίων ὑπηρέτει ὡς δεκουρίων ὁ ἡμέτερος Λ. Ἄννιος ὁ Μακεδών.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ, Ὀκτώβριος 1891.

Σ. Γ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ

(1) Ὅρα Une Mission à Mont-Athos par M.M. l'abbé Duchesne et Bayet. Paris 1876.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ

Ἡ ἰδιαιτέρα περιουσία τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας εἶνε σχετικῶς μικρά, κατὰ τὸν ῥιζοσπάστην ῥήτορα Λαβουσέρ, ὄντα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ, καθότι διετέλεσε πρὸ δύο ἐτῶν μέλος τῆς ἐν τῇ Βουλῇ τῶν Κοινοτήτων ἐπιτροπῆς, ἥτις συνέστη ὅπως μελετήσῃ τὰ ληπτέα μέτρα πρὸς προικοδότησιν τῶν ἐγγόνων της βασιλίσσης. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπληροφορήθη, ἐπὶ ἐγγυήσει ἐχεμυθίας, περὶ τῆς ὅλης ἀξίας τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων τῆς βασιλίσσης. Ὁ Λαβουσὲρ δὲν δύναται μὲν νὰ παραβῇ τὴν ὑποχρέωσιν τῆς ἐχεμυθίας, ἀλλά, λέγει, «δὲν προδίδω τὴν ἐμπιστοσύνην λέγων ὅτι τὸ ποσὸν ἦτο καταπληκτικῶς μικρόν».

ΓΥΝΗ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ

Ἡ κυρία Δάνα Πάϊπερ, ἥτις συνώδευσε τὸν σύζυγόν της, ἀποσταλέντα ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ Ἀμαζονίου ποταμοῦ, ἦτο μία τῶν πρώτων περιηγητριῶν κατὰ τὴν Νότιον Ἀμερικήν. Ἐπὶ πέντε ἔτη δὲν εἶδε λευκὸν ἄνθρωπον πλὴν τοῦ συζύγου της, συζῶσα μετ' ἀγρίων τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, καὶ διελθοῦσα πολλὰς ἑβδομάδας παρά τινι φυλῇ καννιβάλων. Πολὺ τῆς ὁδοιπορίας ἐτελέσθη διὰ πλοιαρίων, καὶ ἡ κυρία Πάϊπερ κατευχαριστεῖτο εἰς τὸν ἄγριον καὶ ῥιψοκίνδυνον βίον. Ἡ κατοικία της εἶνε εἰς Ἐκουαδόρ, ἀλλὰ τελευταῖον ἐπεσκέφθη τὸν Ἅγ. Φραγκίσκον, ἐπιστατήσασα εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν φορτίου σπανίων ξύλων, μελλόντων νὰ ἐκτεθῶσιν ἐν Σικάγῳ, ἐκ τῶν ἀγρίων δένδρων τοῦ Ἐκουαδόρ.

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑΤΩΝ

Τὸ δρᾶμα τοῦ Οὐγγὼ L' ami Robsart εἶχε κατὰ πρῶτον παρασταθῇ ὡς ἔργον τοῦ φίλου του Paul Meurice. Τὴν πατρότητα διεξεδίκησεν ὁ Οὐγγὼ ἀφοῦ τὸ ἀκροατήριον ἐξεδήλωσε τὴν ἀποδοκιμασίαν του δι' ἀνελεημόνων συριγμῶν.

Ὁ ποιητὴς ὠργίσθη σφόδρα, διότι ἐπέρασαν ἀπαρατήρητοι φράσεις τινές, ἀληθινὰ ἀνάγλυφα, ὅπως ἤξευρε νὰ τὰς ἐξεργάζεται ὁ Οὐγγώ.

Ὀλίγον βραδύτερον ὁ Μερὶς ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἴδιον αὐτοῦ δρᾶμα —Jeanne la folle— ἀνήκον εἰς τὴν ῥωμαντικὴν σχολήν, ἀνθηρότατον τὴν φράσιν καὶ κατεσπαρμένον δι' εἰκόνων καὶ ἀντιθέσεων λίαν ἐπιτυχῶν. Ἀλλ' εἰς τὰς χάριτας ταύτας τοῦ ὕφους οἱ ἀκροαταὶ ἐδείχθησαν ψυχρότατοι.

Ὁ Οὐγγώ, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἠμπόρεσε νὰ συγχωρήσῃ τοὺς συριγμοὺς τοῦ δράματός του, εἶπε πρὸς τὸν Μερίς:

— Ἀπὸ λεπτότητας οἱ ἀκροαταί μας δὲν

Digitized by Google

σκαμπάζουν. Στοιχηματίζομεν νὰ κάμω νὰ καταχειροκροτηθῇ αὔριον τὸ δρᾶμά σου;

— Καὶ μὲ ποίαν μαγγανείαν θὰ κάμῃς αὐτὸ τὸ θαῦμα, παρακαλῶ;

— Ἁπλούστατα. Μὲ τέσσαρας στίχους οἱ ὁποῖοι νὰ μὴν ἔχουν κάμμίαν σημασίαν, νὰ περιέχουν ὅμως μερικὰς λέξεις καὶ φράσεις ἀπὸ ἐκείνας ποῦ συγκινοῦν συνήθως τὸν ὄχλον διὰ τῆς καταγοητεύσεως τῆς ἀκοῆς. Τοὺς ἑξῆς παραδείγματος χάριν:

Non le courage ne vaut pas la vaillance,
Mille revers ne font pas un succés.
Mais la France sera toujours la France
Et les Français seront toujours les Français.

Καὶ οἱ στίχοι αὐτοὶ οἱ ἄνευ νοήματος καταλλήλως ταχθέντες ἐν τῷ δράματι διήγειραν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Οὐγγώ, τὸν εἰλικρινέστατον ἐνθουσιασμὸν ἐκδηλωθέντα δι' ἀτελευτήτων χειροκροτήσεων.

ΝΑΥΤΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἀγγλικόν τι φύλλον ὅπως καταστήσῃ μᾶλλον παραστατικὴν τὴν πρὸς ἀλλήλας ἀναλογίαν τῶν διαφόρων ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ἀπεικόνισεν ἑκάστην αὐτῶν προσωποποιουμένην δι' ἑνὸς ναύτου κατὰ τὴν ἄνω κλίμακα, εἰς ἣν φέρονται κατὰ σειράν: Ἀγγλία, Γαλλία, Ῥωσσία, Ἰταλία, Γερμανία, Αὐστρία.

ΑΓΡΑ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ

Νέος ἔμπορος ἐν Βιέννῃ ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ παραθύρου τοῦ μαγαζείου του κομψὴν πινακίδα, ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ πληροφοροῦσα τὸ κοινὸν ὅτι: «Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ καταστήματος τούτου, νέος εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν, ἀρτιμελὴς τὸ σῶμα καὶ καθολικὸς τὸ θρήσκευμα, ἐπιθυμεῖ νὰ συνάψῃ τὸ ταχύτερον ἀρραβῶνα μετ' ἐντίμου νεάνιδος ἢ χήρας ἐπὶ τῷ σκοπῷ γάμου. Ἡ νύμφη ὀφείλει νὰ ἔχῃ διαθέσιμον κεφάλαιον πέντε ἢ ἓξ χιλιάδων φιορινίων. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶνε δευτερεύοντα». Ἀπὸ τῆς ἀναρτήσεως τῆς πρωτοτύπου ταύτης προσφορᾶς γάμου, τὸ μαγαζεῖον τοῦ κερδοσκόπου ἐμπόρου μας ὑπέστη κανονικὴν πολιορκίαν ἐκ μέρους τῶν ἀγάμων ἀγοραστριῶν. Ὁ ἄνθρωπος κάμνει σήμερον τοσαύτην ἐξόδευσιν, ὥστε, καθὼς λέγει εἰς ὅλας, δὲν ἔχει καιρὸν νὰ νυμφευθῇ.

ΚΟΙΛΑΣ ΧΡΥΣΟΥ

Ἡ κοιλὰς τοῦ Μόδδυ Κρὴν εἶνε τόπος τῆς Βορείου Καρολίνας, ὁπόθεν ἐξήχθη μέχρι τοῦδε χρυσὸς ἀξίας 200 χιλ. λιρῶν στερλινῶν, καὶ ἐκτὸς τούτου σμάραγδοι, σάπφειροι, ἴασπιδες, ἄργυρος, πλατίνα, σίδηρος, μόλυβδος, καὶ τὰ λοιπά· εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἓν τῶν πλουσιωτέρων ἐργαστηρίων τῆς φύσεως. «Οὐδέποτε σφάζουσιν ἰνδιάνον ἢ ὄρνιθα ἐν τῇ κοιλάδι, γράφει ἀνταποκριτὴς τοῦ «Ἡλίου» τῆς Νέας Ὑόρκης, χωρὶς νὰ ἐρευνήσωσιν εἰς τὸν στόμαχόν του μήπως εὕρωσι ῥουβίνιον ἢ ἀδάμαντα».

ΑΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ

Ἡ ταχυδρομικὴ περιστερά, ὅταν ταξειδεύῃ, δὲν ἐγγίζει τροφήν. Ἐὰν ἡ ἀπόστασις εἶνε μακρά, ἵπταται χωρὶς νὰ σταματήσῃ ὅπως λάβῃ τροφήν, καὶ τέλος φθάνει πνευστιῶσα, κατάκοπος καὶ σχεδὸν ἡμιθανής. Ἐὰν τῆς δοθῇ κόκκος τις, δὲν θέλει νὰ φάγῃ, ἀρκουμένη εἰς πόσιν ὀλίγου ὕδατος, καὶ εἶτα κοιμωμένη. Δύο ἢ τρεῖς ὥρας κατόπιν ἀρχίζει νὰ τρώγῃ ἐν ἄκρᾳ μετριότητι καὶ εὐθὺς πάλιν κοιμᾶται. Ἐὰν ἡ πτῆσις ἦτο πολὺ μακρά, ἡ περιστερὰ ἐξακολουθεῖ ζῶσα οὕτω ἐπὶ 48 ὥρας, πρὶν ἀναλάβῃ τὸν συνήθη τρόπον τῆς διαίτης της.

ΝΕΟΣ ΝΙΑΓΑΡΑΣ

Τηλεγράφημα ἐκ Σαὶντ-Τζὼν τῆς Νιουφουνδλάνδης ἀναφέρει: Δύο Ἀμερικανοὶ περιηγηταὶ ἔφθασαν ἀρτίως ἐκ Λαβραδώρης. Διηγοῦνται ὅτι ἀνέπλευσαν τὸν Μέγαν Ποταμόν, τὸν ἐκβάλλοντα εἰς τὴν λίμνην τῆς Ἁμιλτῶνος, εἰς ἀπόστασιν 250 μιλίων, φθάσαντες εἰς μεγάλους τινὰς καταρράκτας, οὓς δὲν εἶχον ἰδεῖ μέχρι τοῦδε λευκοὶ ἄνθρωποι. Οἱ περιηγηταὶ τοὺς περιγράφουσιν ὡς τοὺς ἀξιολογωτέρους ἐν τῷ κόσμῳ. Τὸ ὕψος τῶν καταρρακτῶν αὐτῶν, λέγουσιν, εἶνε 316 ποδῶν, καὶ ὑπάρχουσι τρία ῥαγδαῖα ῥεύματα ὑπεράνω τῶν καταρρακτῶν, ἀπὸ 500 ποδῶν καταφερόμενα. Πελώριος ὄγκος ὕδατος διακοσίων ποδῶν πλάτους καταπίπτει διὰ τεραστίου γρανίτου, καὶ ὁ ῥόχθος τοῦ καταρρηγνυμένου χειμάρρου ἀκούεται 25 μίλια μακράν. Οἱ περιηγηταί, οἵτινες ἐμέτρησαν κ' ἐφωτογράφησαν τοὺς καταρράκτας, περιγράφουσιν ὡς μεγαλοπρεπεστάτην τὴν πέριξ τοποθεσίαν. Ἐχρειάσθησαν δ' ἕνα μῆνα ὅπως ἀναπλεύσωσι τὸν ποταμόν.

ΑΛΛΟΚΟΤΟΣ ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἐν Τουλούζῃ τῆς Γαλλίας ἀπέθανε τελευ-

Digitized by Google

ταῖον ἰδιότροπός τις γραῖα, ἣν οἱ γείτονές της εἶχον ἐπονομάση «Madame Miss», ἐκ τῆς μανίας ἣν εἶχε νὰ ἐπιτηδεύεται τοὺς τρόπους καὶ τὴν ἐνδυμασίαν τῶν Ἀγγλίδων. Διὰ τῆς διαθήκης της ἀφίνει ὅλην τὴν περιουσίαν της, ὑπολογιζομένην εἰς ὀκτὼ ἑκατομμύρια φράγκων, εἰς ἐκεῖνον τὸν περιηγητὴν ἢ ἐξερευνητήν, ὅστις θὰ ἔχῃ τὴν τόλμην καὶ τὴν ἐπιχειρηματικότητα «νὰ ὁδηγήσῃ καραβάνιον ἐκ πεντακοσίων ἀνθρώπων, κατ' ἐλάχιστον ὅρον, ἀπώτερον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀφρικῆς, ἢ ὅσον πᾶς Εὐρωπαῖος περιηγητὴς ἐπροχώρησε τέως. Ἀλλ' ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς δύναται μόνον ν' ἀπαιτήσῃ τὰ χρήματα, ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ εἰς Γαλλίαν μὲ ὄχι ὀλιγωτέρους ἢ τὸ ἥμισυ τῆς συνοδίας του σώους καὶ ὑγιεῖς».

Ο ΣΚΙΡΩΝ

Πρὸ τινος ἐγράφη ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὅτι εὑρέθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Πίνδου νεανίας ἐγκαταληφθεὶς ἐκεῖ

ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας καὶ καταστὰς ἀληθινὸς ἀγριάνθρωπος. Τὸν νεανίαν αὐτὸν παρέλαβεν εὐσπλαγχνισθεὶς ἀπόστρατός τις ἀξιωματικὸς εἰς Τρίκκαλα καὶ ἐνέδυσε καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξημερώσῃ ὀνομάσας αὐτὸν Σκίρωνα. Ἐκ τοῦ «Ἄστεως» μεταφέρομεν τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ληφθεῖσαν διὰ φωτογραφίας.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΣ

Ὁ μικρὸς Πίπης ἔλεγεν εἰς τὸν συνομήλικόν του Νίκον:

— Ἐμένα ἡ μαμὰ μοῦ δίνει κάθε φορὰ ποῦ παίρνω λάδι τῆς μουρούνας μιὰ δεκάρα.

— Καὶ τί τὲς κάνεις αὐτὲς τὲς δεκάρες;

— Τὲς κρύβω ὡς ποῦ νὰ γείνουν πέντε δραχμές.

— Κ' ἔπειτα;

— Ἔπειτα τὲς δίνω τῆς μαμᾶς καὶ μ' ἀγοράζει πάλι μιὰ μποτίλλια μουρουνόλαδο.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑΣ

Σχετικὰ πρὸς τὰ περὶ «Συγχωρημένης φιλαρεσκείας» τῆς βαρωνίδος Στὰρ εἶνε τὰ ἑξῆς, ἅτινα ἔκρινα ἄξια δημοσιεύσεως ἐν τῇ Ἑστίᾳ:

Τὸ ἀγγλικὸν Tit Bits ἐπροκάλεσεν ἐσχάτως εἰς τὰς στήλας του συζήτησιν ἐπὶ τοῦ ἑξῆς ζητήματος: «Εὐχαριστοῦνται οἱ ἄνδρες νὰ βλέπουν καλῶς ἐνδεδυμένας τὰς συζύγους των;»

Μεταξὺ πολλῶν ἄλλων δύο ἐκ τῶν ἀναγνωστριῶν τοῦ φύλλου ἀπήντησαν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο καὶ αἱ ἐπιστολαί των εἶνε περίεργοι διὰ τὰς κρίσεις των περὶ τῆς ἐπιρροῆς, ἣν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ ἱματισμὸς εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς οἰκογενείας. Ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐται δηλοῦσιν, ὅτι οἱ σύζυγοί των κερδίζουσι τὰ πρὸς τὸ ζῆν ὡς ὑπάλληλοι καὶ ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ διαθέσωσι χρήματα πρὸς περιττὰς δαπάνας. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ Ἀγγλίδες δίδονται εἰς γάμον χωρὶς προῖκα καὶ ἐπομένως ἡ συντήρησις τῆς οἰκογενείας πίπτει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς βάρος τοῦ συζύγου.

«Εἶμαι, γράφει ἡ πρώτη, σύζυγος ἀγαθοῦ ἀνδρός, ὅστις ἔχει μικρὸν εἰσόδημα. Ἐὰν λοιπὸν κρίνω ἐκ τοῦ συζύγου μου, ὁ ἀνὴρ εὐχαριστεῖται μεγάλως νὰ βλέπῃ τὴν σύζυγόν του καλῶς καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένην.

»Ἀνὴρ μὲ καλαισθησίαν, ὅστις ἔχει σύζυγον περιποιητικήν, γνωρίζει πολὺ καλά, ὅτι ὅταν ἡ συμμεριζομένη τὴν χαρὰν καὶ τὰς θλίψεις του τοῦ ζητεῖ νὰ τῆς ἀγοράσῃ πῖλον, ἔχει τωόντι ἀνάγκην πίλου. Παραδέχομαι βεβαίως ὅτι οἱ ἄνδρες ἔχουν ἰδιαιτέρας ἰδέας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ὅτι πολλάκις λαμβάνουν ἀνὰ χεῖρας τὸ ἀντικείμενον, οὗτινος ζητεῖται ἡ ἀντικατάστασις, τὸ στρέφουν καὶ τὸ ψαύουν εἰς ὅλα τὰ μέρη χωρὶς νὰ διακρίνουν ὅτι ἔχει παλαιωθῆ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ὑλικοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ συρμοῦ. Ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶνε ἐπάναγκες εἰς τὴν γυναῖκα ὅσον καὶ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸν κόσμον εὐπρεπῶς ἐν-

Digitized by Google

δεδυμένη, καὶ εἶμαι βεβαία ὅτι ὁ κόσμος κρίνει τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνδρὸς ἐκ τοῦ ἱματισμοῦ τῆς συζύγου του τοὐλάχιστον ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ἱματισμοῦ αὐτοῦ.

»Ὅταν ζητῶ παρὰ τοῦ συζύγου μου χρήματα διὰ τὸν ἱματισμόν μου, γνωρίζει ὅτι ἔχω ὑπ' ὄψιν τὰς δαπάνας, εἰς ἃς δυνάμεθα νὰ ὑποβληθῶμεν καὶ ὅτι δὲν τοῦ ζητῶ πρᾶγμα περιττόν· Μοῦ δίδει λοιπὸν ἀνεξετάστως ὅ,τι τοῦ ζητῶ, πιστεύω δὲ ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ μὲ κατηγορήσῃ ὅτι καταχρῶμαι τὰς καλὰς τοῦ συζύγου μου διαθέσεις.

»Ἔχω ὅμως νεαράν τινα γειτόνισσαν, τῆς ὁποίας ὁ σύζυγος φορεῖ συνήθως καινουργῆ ἐνδύματα, ἐνῷ ἡ δυστυχὴς σύζυγος φορεῖ ἐσθῆτα κυριολεκτικῶς κουρελιασμένην· πιστεύω δὲ ὅτι δὲν θὰ μὲ ἐκλάβετε ὡς κακόγλωσσον, ἐὰν σᾶς βεβαιώσω ὅτι τὴν βλέπω μὲ τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα ἐπὶ δέκα μῆνας ἤδη».

Ἡ δευτέρα Ἀγγλὶς κυρία, ἀφοῦ ἐπιδοκιμάζει καθ' ὅλα τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν, ὑπενθυμίζει ὅτι οἱ γονεῖς συνειθίζουν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς μεγάλας θυσίας διὰ νὰ δίδωσιν εἰς τὰς θυγατέρας των παράφερνα καὶ ἐνδυμασίας εὐπρεπεῖς ὅταν ὑπανδρεύεται.

«Ὅταν ὑπανδρεύθην λοιπὸν εἶχον ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἐσθῆτας, δύο ζακέττας, τέσσαρας ἢ πέντε πίλους, δύο ζεύγη ὑποδημάτων καὶ παράφερνα πλήρη. Μετὰ τινας μῆνας αἱ ἐσθῆτές μου ἤρχισαν νὰ φθείρωνται, τῶν πίλων μου ὁ συρμὸς εἶχε παρέλθει καὶ αἱ πτέρναι τῶν ὑποδημάτων μου διεστράφησαν. Ὁ σύζυγός μου, ὁ ὁποῖος ἐπεθύμει, φαίνεται, νὰ διαρκέσωσιν αἱ ἐσθῆτες καὶ οἱ πῖλοί μου καθ' ὅλην μου τὴν ζωήν, ὑπέστη δυσάρεστον ἔκπληξιν, ὅταν τοῦ εἶπα ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀντικατασταθῶσι. Ἔδωκε δὲ τὰ ἀναγκαιοῦντα χρήματα μετὰ τόσης ἀπροθυμίας, ὥστε ἐλυπήθην πικρῶς, διότι ἤμην ὑποχρεωμένη νὰ τοῦ ζητῶ. Εἶμαι βεβαία ὅτι εἰς πολλὰς οἰκογενείας ἡ πρώτη ἔρις προῆλθεν ἐξ αἰτίας τῆς ἀνανεώσεως ζεύγους ὑποδηματίων ἢ ἱματισμοῦ.

»Οἱ ἄνδρες πιστεύουν ὅτι αἱ γυναῖκές των ἐνδύονται δι' ἰδίαν εὐχαρίστησιν· ἀλλ' ἔχουν λάθος· ἡ γυνή, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα της, ἐνδύεται διὰ νὰ τοῦ ἀρέσῃ, καὶ ὁ σύζυγος ἔπρεπε νὰ διαβλέπῃ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ της ταύτῃ λεπτὴν ἐκδήλωσιν συζυγικοῦ ἔρωτος, εἰς ἣν ἔχει καθῆκον αὐτὸς νὰ συντελῇ ὅσῳ γενναιότερον ἐπιτρέπει τὸ εἰσόδημά του».

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ ΑΛΗΘΙΝΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βουλὴν κατετέθη ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ σημείωσις ἀπογραφικὴ τῶν πυρκαϊῶν, ὅσαι συνέβησαν κατὰ τὰ ἔτη 1887—1890 καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν ζημιῶν. Κατὰ τὴν σημείωσιν ταύτην συνέβησαν ἐμπρησμοὶ δασῶν τῷ μὲν 1887 605, τῷ δὲ 1888 589, τῷ 1889 112 καὶ τῷ 1890 μόνον 121. Ἐκ τῶν ἐμπρησμῶν τούτων ἀπεψιλώθησαν γαῖαι τῷ 1887 361,320 στρεμ., τῷ 1888 στρ. 221,523, τῷ 1889 στρ. 11,200 καὶ τῷ 1890 στρ. 121,000. Ἐπῆλθε δὲ ζημία τῷ 1887 δραχ. 3,205,000, τῷ 1888 δραχ. 1 228,000, τῷ 1889 δρ. 880,000 καὶ τῷ 1890 δρ. 4,800,000.

✢

Ὁ σοφὸς Γερμανὸς φυσιοδίφης Σύνροκ ἐξέδωκε τὰ ἑπόμενα πορίσματα τῶν παρατηρήσεών του ἐπὶ 197 λαιλάπων καὶ καταιγίδων μετὰ νιφετοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἐν θερμῷ καιρῷ, ἡ ταχύτης τῆς λαίλαπος ἦτο μικροτέρα ἢ ἐν ψυχρῷ καιρῷ, 28 μὲν μίλια τὴν ὥραν ἐν τῇ πρώτῃ, 32 δὲ μίλια ἐν τῇ δευτέρᾳ περιστάσει. Ἦτο μικροτέρα κατὰ τὴν πρωΐαν καὶ ηὔξανε βαθμηδὸν εἰς τὸ ἔπακρον μεταξὺ τῆς 9 καὶ τῆς 10 μετὰ μεσημβρίαν. Τὴν μεγίστην ταχύτητα εἶχον οἱ λαίλαπες αἱ ἐρχόμεναι ἐκ τῶν νοτιοδυτικῶν, ἐκ τῶν δυτικῶν καὶ ἐκ τῶν βορειοδυτικῶν τοῦ ὁρίζοντος.

✢

Τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον σβύνει τὴν φλογερὰν δίψαν μας, ἔτι μᾶλλον τὴν ἐξάπτει ὅταν συμπυκνωθῇ εἰς χιόνα. Περιηγηταὶ τῶν ἀρκτικῶν χωρῶν διηγοῦνται ὅτι οἱ αὐτόχθονες προτιμῶσι νὰ ὑποφέρωσι τὴν ἐσχάτην βάσανον τῆς δίψης μᾶλλον ἢ νὰ δοκιμάσωσιν ὅπως τὴν σβύσωσι τρώγοντες χιόνα. Ἀλλ' ἐὰν ἡ χιὼν τακῇ, καθίσταται πόσιμον ὕδωρ. Οὐχ ἧττον, καίτοι ἂν τακῇ πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα παύνει τὴν δίψαν, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ὕδωρ, ὅταν τακῇ ἐντὸς τοῦ στόματος αὐτοῦ ἔχει τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα. Τὸ δὲ παραδοξότερον, ὁ πάγος, ὅστις τήκεται βραδύτερον εἰς τὸ στόμα, εἶνε δραστικώτατος εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς δίψης.

✢

Ἐν Ἐλβερφέλδῃ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἀκμαῖα ἐργοστάσια, αἱ σύζυγοι τῶν ἐργατῶν ἵδρυσαν θεσμόν τινα κοινωφελέστατον. Ἑκάστη τούτων προσλαμβάνει ἐργάτιδα κόρην ἐπὶ ἓν ἔτος, καὶ διδάσκει αὐτὴν τὸ ἔργον τῆς θεραπαίνης. Αἱ πτωχαὶ ἐκεῖναι κόραι γνωρίζουν νὰ ὑφαίνουν καὶ νὰ πλέκουν, ἀλλ' ἀγνοοῦσι τὰ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, καὶ τούτου ἕνεκα δὲν εὑρίσκουσιν εὐκόλως συζύγους. Ἀπὸ τοῦ νῦν ὅμως θὰ εὑρίσκωσι, διότι μαθοῦσαι πῶς νὰ εἶνε ὑπηρέτριαι, ἔμαθον πῶς νὰ εἶνε οἰκοκυραί. Πρὶν κόρη τις σκεφθῇ περὶ γάμου, ὀφείλει κατὰ τὸν ἐκεῖ ψηφισθέντα κανονισμὸν νὰ διανύσῃ τὴν περίοδον ταύτην τῆς μαθητείας, τὴν ἐκουσίαν ταύτην θητείαν, ἐπὶ ἓν ἔτος.

✢

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φόνων καὶ αὐτοκτονιῶν αὐξάνει καταπληκτικῶς ἐν Βερολίνῳ. Κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ Σεπτεμβρίου 1891 εὑρέθησαν εἰκοσιεννέα πτώματα φονευμένων καὶ αὐτοκτόνων, ἅτινα ἀπετέθησαν ἐν τῷ νεκροσκοπείῳ τῆς πόλεως. Ἐκ τούτων ὀκτὼ ἀνευρέθησαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

✢

Ὁ Ἔρασμος περὶ τοῦ Ἀμστελοδάμου ὁμιλῶν λέγει: «Γνωρίζω πόλιν ἧς οἱ κάτοικοι οἰκοῦσιν εἰς τὰς

Digitized by Google

κορυφὰς τῶν δένδρων ὡς στρουθία». Πᾶς ναός, οἶκος, γέφυρα, τοῖχος καὶ ἀποθήκη εἶνε θεμελιωμένη ἐπὶ πάλων. Τὸ παλάτιον, κτισθὲν τῷ 1648, ἑδράζεται ἐπὶ 13,659 πάλων, καὶ ἀξίζει ἓν ἑκατομμύριον λίρας στερλίνας. Οὕτω μία τῶν ὡραιοτέρων ἐμπορικῶν πόλεων τοῦ κόσμου ἵδρυται ἐπὶ στελεχῶν δένδρων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ἤρχισαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, ὧν ἡ πρώτη ἐγένετο τὴν Τετάρτην. Κατὰ ταύτην ὡμίλησεν ὁ κ. Δαίρπφελδ περὶ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀρχαιοτήτων ὑπὸ καθαρῶς ἀρχιτεκτονικὴν ἔποψιν καὶ ἐξῆρε τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν. Δεύτερος ὁ κ. Βόλτερς παρουσίασεν ἀνάγνωσμα περί τινος ἐν Μήλῳ εὑρεθείσης κεφαλῆς, ἣν ἀπέδειξεν Ἀσκληπιοῦ καὶ ὄχι Διός.

— Διὰ Β. Διατάγματος ὡρίσθη ἵνα ἡ μεγάλη αἴθουσα τῆς κεντρικῆς πλευρᾶς τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολ. Μουσείου, ἡ παρὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν συλλογὴν τοῦ φιλογενοῦς Ἰω. Δημητρίου, προορισθῇ πρὸς ἵδρυσιν ἐν αὐτῇ συλλογῆς ἀρχαιοτήτων τῆς καλουμένης προελληνικῆς τέχνης. Ἑπομένως ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ θέλουσι κατατεθῆ πᾶσαι αἱ ὁπουδήποτε τοῦ κράτους καὶ ἐν οἱοισδήποτε Μουσείοις καὶ συλλογαῖς εὑρισκόμεναι τοιούτου εἴδους ἀρχαιότητες, ἰδίως αἱ ἀνακαλυφθεῖσαι ἐν Μυκήναις καὶ Τίρυνθι, αἱ ἐν Σπάτα τῆς Ἀττικῆς καὶ ἐν Μενιδίῳ, αἱ ἐν Βαφιῷ καὶ ἐν Διμηνίῳ τῆς Θεσσαλίας. Ἡ αἴθουσα αὐτή, διὰ τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ἐν αὐτῇ Μυκηναίων ἀρχαιοτήτων, θέλει φέρει τὸ ὄνομα «Μυκηναία αἴθουσα».

— Παρὰ τὸ Θησεῖον εὑρέθη κατὰ χῶρον βωμὸς ἀρχαῖος ἐνεπίγραφος.

Φιλολογικὰ

Ἐν Ἀμερικῇ μελετᾶται ἡ ἐκ νέου πιστὴ μετάφρασις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὡς καὶ τῶν Ἀποκρύφων, τῶν 4 Ἔσδρας κλπ. Ἕκαστον τῶν 36 βιβλίων τοῦ ἔργου θὰ μεταφρασθῇ ὑπὸ ἑτέρων μεταφραστῶν, θὰ συνοδεύεται δὲ ὑπὸ εὑρετηρίου καὶ σημειώσεων.

Καλλιτεχνικὰ

Κατὰ τὴν Καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τοῦ προσεχοῦς θέρους ἐν Μονάχῳ προσεκλήθη ὅπως μετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς.

Θεατρικὰ

Μετ᾿ ὀλίγον ἄρχονται αἱ ἐργασίαι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, τὸ ὁποῖον θὰ κατασκευασθῇ τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Βασιλέως διὰ τῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα κατὰ καιροὺς προσέφεραν οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενεῖς ὅπως τὰ διαθέσῃ ὑπὲρ ἐθνοφελοῦς τινος σκοποῦ. Ἤδη προεκηρύχθη ὑπὸ τοῦ ἀνακτορικοῦ ἐπιμελητηρίου ἡ ἐκχωμάτωσις τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου οἰκοπέδου ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀνεγερθῇ τὸ θέατρον. Τὸ ὅλον κτίριον θὰ ἔχῃ πρόσοψιν μὲν μήκους τεσσαράκοντα μέτρων ἴσον δὲ βάθος. Θὰ ἀποτελῆται ἐκ δύο μερῶν. Ἐκ τοῦ κυρίου κτιρίου καὶ ἐκ παραπλεύρου συγκοινωνοῦντος μετ᾿ αὐτοῦ οἰκοδομήματος. Τὸ ὕψος τῆς σκηνῆς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους θὰ εἶνε 20 μέτρων, ὅπως αἱ σκηνογραφίαι ἀνυψῶνται ὁλόκληροι, τῆς δὲ πλατείας 12 μέτρων. Τὰ θεωρεῖα ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ καταργοῦνται, ἀντικαθίστανται δὲ διὰ δύο σειρῶν ἐξωστῶν. Τὸ μόνον θεωρεῖον εἶνε τὸ βασιλικόν, τὸ ὁποῖον θὰ τοποθετηθῇ ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ, θὰ προηγῆται δὲ αὐτοῦ αἴθουσα, καλλυντήριον κτλ. καὶ ἡ εἰς αὐτὸ εἴσοδος θὰ εἶνε ἰδιαιτέρα διὰ τῆς ὁδοῦ. Τὰ ἐν τῇ πλατείᾳ καθίσματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς σειράς. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει 154, ἡ δευτέρα 85 καὶ ἡ τρίτη 94. Ἡ ὅλη χωρητικότης τοῦ θεάτρου ὡρίσθη διὰ χιλίους ἀκροατάς. Τὸ θέατρον θὰ φωτίζεται δι᾿ ἠλεκτρικοῦ φωτός. Ἡ πρὸς παρασκευὴν αὐτοῦ μηχανὴ θὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰ ὑπόγεια, θὰ χρησιμεύῃ δὲ καὶ διὰ τὴν θέρμανσιν αὐτοῦ κατὰ τὸν χειμῶνα. Ὑπεράνω τῆς στέγης θὰ ὑπάρχῃ ὀχετὸς πρὸς ἔξοδον τοῦ μεμολυσμένου ἀέρος, ἐνῷ τὸ ὑποσκήνιον θὰ ἀποτελῆται ἐκ δύο πατωμάτων, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύωσι διὰ τὰ σκηνικὰ μηχανήματα. Τὸ θέατρον θὰ φωτίζεται καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας διὰ παραθύρων, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ εἰσδύῃ ἄπλετον φῶς.

— Δριμυτάτην διαμαρτύρησιν κατὰ τῆς παραστάσεως τῶν *Κυψελιδῶν* ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Ἐθν. Δραματικοῦ θιάσου ἐδημοσίευσεν ὁ ποιητὴς αὐτῶν κ. Δ. Βερναρδάκης.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

Κύριε Π. Δ. Περὶ τοῦ Δὸν Πέτρου τῆς Βρασιλίας, ὅστις ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις, δύνασθε νὰ εὕρητε ἐν τῷ β´ τόμῳ τῆς Ἑστίας τοῦ 1876 μακρὸν ἄρθρον τοῦ κ. Ῥοΐδου. Εἰκών του δὲ ἐδημοσιεύθη καὶ ἄλλοτε ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» κατὰ τὸ 1890 ἡ κάτωθι μικρὰ ἀλλὰ πιστή:

Κύριε Οἰκονομολόγε. Ἀπὸ τὸν ἰδικόν σας εἶνε πολὺ λογικώτερος ὁ φόρος, τὸν ὁποῖον ἐπρότεινεν ἄλλοτε ὁ πνευματωδέστατος Ἄγγλος Σουίφτ: ὁ φόρος τῆς καλλονῆς τῆς γυναικὸς καταβαλλόμενος κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ κάλλους ἑκάστης. Στοχάζεσθε ὅτι θὰ εὑρίσκετο καμμία, ἡ ὁποία θὰ ἐδυστρόπει εἰς τὴν καταβολὴν ἢ θὰ ἐξεύρισκε τρόπους δολιεύσεως ἢ θὰ ἔκαμνεν ἔνστασιν, ἐὰν κατὰ λάθος ἢ ἐπίτηδες εὑρίσκετο εἰς τὴν τάξιν τῶν βαρύτερον φορολογουμένων;

Φίλτατε Ἄγνωστε, μὴ λησμονῇς ὅτι ὁ φίλος σου ἔχει φίλον καὶ αὐτὸς πάλιν τὸν φίλον του, καὶ οὕτω καθεξῆς. Νὰ εἶσαι λοιπὸν ἐχέμυθος.

Κυρία Ἀναγνώστρια. Ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς τῶν μαλλιῶν εἶνε τὸ νερόν. Βρέχετε λοιπὸν τὸ κεφάλι σας ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον. Φυλαχθῆτε ἀπὸ τὴν ἀμμωνίαν! Μὴν ἀκούετε συμβουλὰς μωράς! Ἡ ἀμμωνία ἴσα ἴσα χαλᾷ τὸ χρῶμα τῶν μαλλιῶν καὶ τὰ κάμνει στακτερά.

Ταλαίπωρε Ἄϋπνε, δὲν ἠξεύρομεν κανὲν ἀσφαλὲς ὑπνωτικὸν μέσον, πλὴν τῶν γνωστῶν φαρμάκων, διὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ συμβουλευθῆτε ἰατρόν. Οἱ Ἄγγλοι διὰ ν᾿ ἀποφύγωσι τὴν ἀϋπνίαν μεταχειρίζονται προσκέφαλα ἐκ καμηλοδέρματος, τὰ ὁποῖα παραγεμίζουν μὲ τρίχας καμήλου. Ὑπάρχει ἰδέα ὅτι καὶ ἡ ὀσμὴ τῶν κρομμύων φέρει ὕπνον. Δοκιμάσατε καὶ τὰ δύο αὐτά

Digitized by Google

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ἐκ τῶν τοῦ Σαικσπείρου

Ὁ μέγας πόθος καὶ σκιὰν εἰς φόβον μεταβάλλει
κ' ἐκεῖ ποῦ οἱ φόβοι ἀνδρόνονται ἡ ἀγάπ' εινε μεγάλη.

***

Δὲν εἶν' ὁ κόσμος ἄφθαρτος· ὅθεν ἂς μὴ θαυμάζῃ
κανεὶς ἂν μὲ τὴν τύχην μας κ' ἡ ἀγάπη μας ἀλλάζει,
ὅτ' ειναι ἀκόμη ἀμφίβολον ἡ ἀγάπη ἂν ὁδηγάει
τὴν τύχην, ἢ τὴν τύχην ἂν ἡ ἀγάπη ἀκολουθάει.

***

Ἀδυναμία—τ' ὄνομά σου εἶναι γυναῖκα!

ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΘΗΜΑ

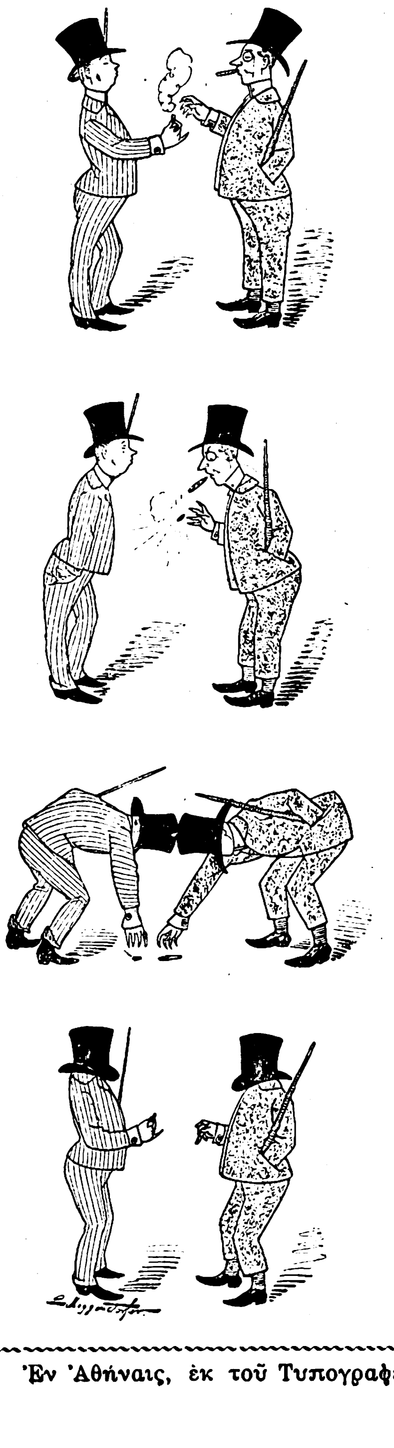

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Ἡμικρανία καὶ Νευραλγία

Πολλοὶ μεταχειρίζονται ἐπιθέσεις ἐλαίου τῆς μέντας μετὰ πιπέρεως διὰ τὰς νευραλγίας τῆς κεφαλῆς.

Ἄλλοι προτιμοῦν καταπλάσματα ἐκ μαύρου στρύγχνου.

Προληπτικὸν τῆς ἡμικρανίας λέγεται καὶ τὸ μαγειρικὸν ἅλας· ἅμα αἰσθανθῇ κανεὶς ἀρχὴν πόνου πρέπει νὰ καταπίῃ μίαν χουλιαριὰν κοπανισμένου ἅλατος.

Τέλος ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἥτις πάσχει ἀπὸ συχνοὺς πονοκεφάλους, τρίβει τοὺς κροτάφους διὰ πινέλου καμωμένου ἀπὸ τρίχας καμήλου, καὶ ἐντὸς ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας θεραπεύεται ἐντελῶς.

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΓΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΚΟΣ

Προτείνεται εἰς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* ἡ σύνθεσις ἐπιστολῆς φίλου πρὸς φίλον ἢ φίλης πρὸς φίλην ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει.

Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ δύναται νὰ εἶνε πεζὴ ἢ ἔμμετρος καὶ ἀφίνεται πλήρης ἐλευθερία ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῆς γλώσσης καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν.

Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς *Ἑστίας* μέχρι τῆς 20 Δεκεμβρίου, ἡ δ' ἐπ' αὐτῶν κρίσις θὰ δημοσιευθῇ εἰς ἓν τῶν φύλλων τοῦ Ἰανουαρίου.

Ἕκαστον χειρόγραφον πρέπει νὰ φέρῃ ἀντὶ ὑπογραφῆς διακριτικόν τι ψευδώνυμον καὶ τὸν τόπον ἐξ οὗ προέρχεται.

Τὰ χειρόγραφα θὰ κριθῶσιν ὑπὸ τῶν κ.κ. Κ. Παλαμᾶ, Γρ. Ξενοπούλου καὶ τῆς Διευθύνσεως τῆς *Ἑστίας*, θ' ἀπονεμηθῶσι δὲ εἰς τὸ σχετικῶς καλλίτερον ὡς βραβεῖον *50 δραχμῶν βιβλία* ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς *Ἑστίας*.

ΑΓΩΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟΣ

Ὅπως ἁπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν ἡ φωτογραφικὴ τέχνη διεδόθη μεγάλως, πολλοὶ δὲ εἶνε οἱ ἀρεσκόμενοι εἰς τὴν ἐξάσκησιν αὐτῆς, καὶ δεξιώτατα χειριζόμενοι τὰ φωτογραφικὰ ἐργαλεῖα χωρὶς νὰ εἶνε ἐξ ἐπαγγέλματος φωτογράφοι.

Πρὸς τούτους τοὺς φιλοτέχνους καὶ ὄχι φωτογράφους ἀπευθύνεται ἡ πρόσκλησις, ὅπως ἀποστείλωσιν ἔργα αὐτῶν παριστῶντα ἑλληνικὰς τοποθεσίας, ἢ σκηνὰς τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, ἢ τύπους Ἑλλήνων ἀγροτῶν, ναυτῶν, ἁλιέων κλπ.

Ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ πρέπει νὰ σημειώσῃ τί παριστῶσι ταῦτα καὶ νὰ θέσῃ διακριτικόν τι ψευδώνυμον. Δύναται δὲ ν' ἀποστείλῃ ἓν ἢ πολλὰ κατ' ἀρέσκειαν.

Αἱ φωτογραφίαι πρέπει νὰ ληφθῶσιν εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς *Ἑστίας* μέχρι τῆς 10 Ἰανουαρίου 1892, θὰ κριθῶσι δὲ ὑπὸ τῶν κ.κ. Θ. Ἀννίνου, Ν. Λύτρα καὶ τῆς Διευθύνσεως τῆς *Ἑστίας* καὶ θ' ἀπονεμηθῶσιν ὡς βραβεῖον εἰς τὴν σχετικῶς καλλιτέραν *50 δραχμῶν ἀντικείμενα* κατ' ἐκλογὴν ἐκ τοῦ καταστήματος Λαβάρβερα.

Πλὴν τῆς βραβευθησομένης εἰκόνος καὶ αἱ σχετικῶς καλλίτεραι ἐκ τῶν λοιπῶν θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

Ἐὰν τὰ ἀποσταλησόμενα ἔργα εἶνε ἀρκετὰ τὸν ἀριθμόν, τότε θὰ ἐκτεθῶσιν εἰς θέαν, ἀποτελοῦντα μικρὰν φωτογραφικὴν ἔκθεσιν.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΛΑΧΕΙΟΝ

Οἱ μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1892 προπληρώνοντες ἐτησίαν ἢ ἑξάμηνον συνδρομὴν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἢ πρός τινα τῶν κατὰ τόπους ἀνταποκριτῶν τῆς «Ἑστίας» μετέχουσι Καλλιτεχνικοῦ Λαχείου, ἕκαστος διὰ τοῦ ἀριθμοῦ ὃν θὰ φέρῃ ἡ ἀπόδειξίς του. [Τῶν πληρωνόντων ἐτησίαν συνδρομὴν θὰ τεθῇ εἰς τὴν κληρωτίδα διπλοῦς ὁ ἀριθμός].

Ἡ κλήρωσις τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Λαχείου θὰ γείνῃ κατὰ τὰ τέλη Ἰανουαρίου, θὰ κερδήσωσι δὲ

50 ΑΡΙΘΜΟΙ

Ὁ πρῶτος τὸν Παρνασσὸν τοῦ Ῥαφαὴλ εἰς λαμπρὸν ἀντίγραφον. Ὁ δεύτερος τὸν Ἑρμῆν τοῦ Πραξιτέλους γύψινον. Οἱ δέκα μετ' αὐτοὺς ἀνὰ μίαν χαλκογραφίαν ἐξόχου τέχνης. Οἱ εἴκοσι μετ' αὐτοὺς ἀνὰ μίαν μεγάλην φωτογραφικὴν εἰκόνα ἐξ ἔργων τοῦ Γκύζη, Λύτρα, Ἰακωβίδου. Οἱ λοιποὶ ἀνὰ μίαν φωτογραφίαν καλλιτεχνικήν.

Ἕνεκα τῆς ἐξογκώσεως τοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» δὲν δύναται ν' ἀποστέλλεται πλέον ἐντὸς αὐτοῦ ὁ «Ρωμηὸς» ὡς πρότερον. Ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λαμβάνωσιν αὐτὸν ἰδιαιτέρως ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσι διὰ το 1892 ἐκ μὲν τοῦ Ἐσωτερικοῦ δραχ. 5, ἐκ δὲ τοῦ Ἐξωτερικοῦ φρ. χρυσᾶ 6. Ἡ τοιαύτη ἔκπτωσις τῆς τιμῆς γίνεται μόνον διὰ τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας».

Οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» δύνανται νὰ λαμβάνωσιν ἑκάστοτε καὶ διάφορα ἐκλεκτὰ βιβλία εἰς τιμὰς ἐξαιρετικῶς ἠλαττωμένας. Τούτων ὁ πρῶτος κατάλογος θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς ἐν τῷ περικαλύμματι τοῦ φύλλου.

Τὸ κάτωθι δελτίον ἐγγραφῆς ἀποκόπτεται διὰ ψαλίδος καὶ ἀποστέλλεται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἀφοῦ συμπληρωθῶσι τὰ κενὰ μέρη αὐτοῦ καὶ ἀποσβεσθῶσι τὰ περιττά.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ✤ ΕΣΤΙΑΝ ✤ ΔΙΑ ΤΟ 1892

Ἐπιθυμῶν νὰ ἐγγραφῶ συνδρομητὴς διὰ τὸ 1892 ἀποστέλλω ἐσωκλείστως τὴν ἐτησίαν [ἢ ἑξάμηνον] συνδρομήν μου δραχμὰς [ἢ φράγκα χρυσᾶ

Εὐανάγνωστα { Ὄνομα

Διεύθυνσις

Digitized by Google

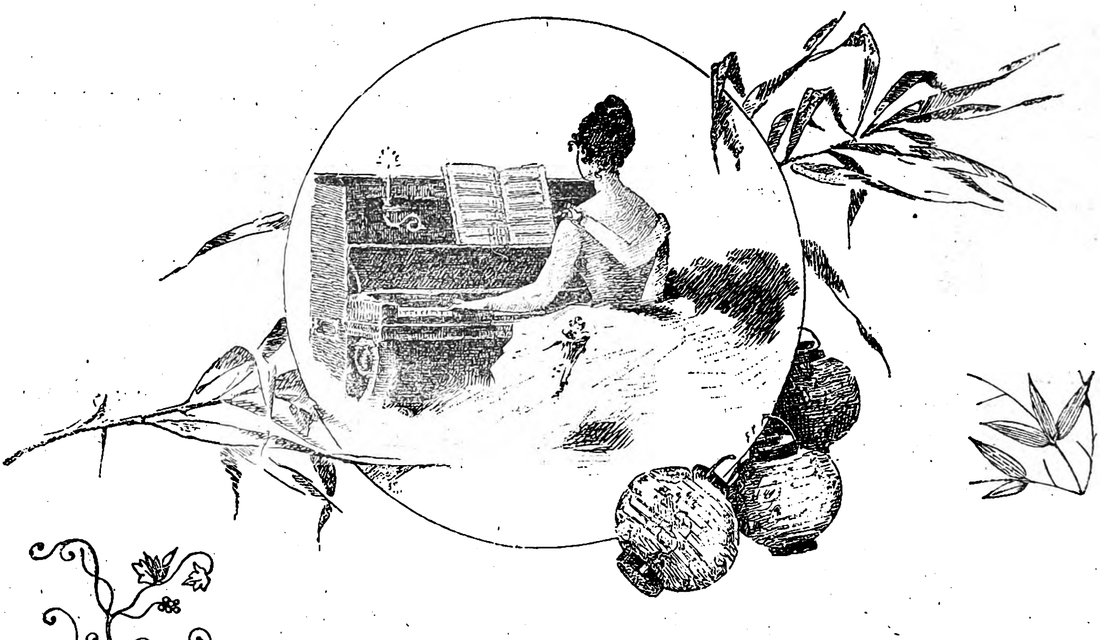

Ἡ προπληρωμὴ τῆς συνδρομῆς εἶνε ὅρος ἀπαράβατος.

✠

Πᾶσα αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν ἄνευ τοῦ ἀναλόγου τιμήματος δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

✠

Πρὸς τοὺς παλαιοὺς συνδρομητὰς θὰ σταλῶσι τὰ δύο πρῶτα φύλλα τοῦ Ἰανουαρίου, θὰ παύσῃ δὲ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου πρὸς τοὺς μὴ καταβαλόντας τὴν συνδρομὴν πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἢ πρός τινα τῶν ἀνταποκριτῶν αὐτῆς.

✠

Ὁ ἐγγράφων ἕνα συνδρομητὴν ἐπὶ πλέον καὶ ἀποστέλλων τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν αὐτοῦ μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1892 λαμβάνει ὡς δῶρον τὸν «Φασουλῆν Φιλόσοφον» τοῦ Σουρῆ, ὁ δὲ ἐγγράφων δύο συνδρομητὰς τὰ «Ποιήματα» τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ ὁ ἐγγράφων τρεῖς τὸν «Λουκῆν Λάραν» τοῦ Βικέλα θαυμασίως εἰκονογραφημένον.

✠

Ἡ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν ἀποστολὴ χρημάτων δύναται νὰ γείνῃ δι' ἑλληνικῶν, ἀγγλικῶν, ἰταλικῶν, γερμανικῶν, ῥωσσικῶν, ῥωμουνικῶν **χαρτονομισμάτων ἢ γραμματοσήμων** [ἢ καὶ χρυσῶν νομισμάτων ἐντέχνως τιθεμένων] πάντοτε ἐν συστημένῃ ἐπιστολῇ.

✠

Δὲν εἶνε δεκτὰ τὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ κυκλοφοροῦντα γραμματόσημα εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Digitized by Google

λαι ἐν τῷ μεταξὺ περιέχουσι χρησιμωτάτας πληροφορίας περὶ ταχυδρομικῶν δεμάτων καὶ ταχυδρομικῶν ἐπιταγῶν, πίνακας τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων, ὁδηγὸν τῶν Ἀθηναϊκῶν μουσείων, πίνακα τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων καὶ μετοχῶν. Τοκολόγιον δι' οὗ εὑρίσκεται ὁ τόκος παντὸς ποσοῦ ἐν οἰωδήποτε χρονικῷ διαστήματι κλπ. κλπ. Τοιοῦτον τὸ Ἡμερολόγιον, ὅπερ ἐξέδωκε τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, ἄξιον πάσης συστάσεως, ὡς τὸ χρησιμώτερον, τὸ ποικιλώτερον καὶ τὸ εὐθηνότερον ἐκ τῶν τοῦ 1892.

T*

ΛΑΧΕΙΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Κλήρωσις τῆς 24 Νοεμβρίου 1891

Κερδήσαντες ἀριθμοί

Ὁ α'	31,032	Δρ. 20,000
Ὁ β'	21,490	» 2,500
Ὁ γ'	36,583	» 2,500
Ὁ δ'	32,894	ἀνὰ Δρ. 500
Ὁ ε'	6,119	
Ὁ ς'	2,975	
Ὁ ζ'	32,554	
Ὁ η'	43,939	

Ἀνὰ Δρ. 300 οἱ ἀκόλουθοι δέκα

11,133, 6,076, 5,791, 31,614, 46,106, 3,627, 3,131, 35,515, 20,674, 45,583

Ἀνὰ Δρ. 100 οἱ ἀκόλουθοι 45

1,370	13,727	24,292	32,620	43,396
3,071	14,435	25,467	34,505	44,759
5,041	15,768	26,297	35,211	44,978
6,533	15,998	27,277	35,668	45,027
7,210	18,348	27,551	38,022	45,036
9,105	21,577	27,838	38,281	48,141
9,853	22,143	28,259	40,488	48,175
10,200	22,241	30,880	40,788	48,611
10,254	22,252	31,441	41,124	48,997

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ι Α. Σκ. Ῥοστόβιον. Ἐλήφθ. φρ. 35. Συμμορφούμεθα πρὸς παραγγελίας σας. Φασ. Φιλ. καὶ Ποικ. Ἡμερ. ἐστάλησαν.

κ. Δ. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν· ἐκτελεῖται ἐντολή σας.

κ. Θ. Λ. Ἀϊδονάτιον. Στέλλεται ὁ ζητηθεὶς 19· διορθώθη ἡ διεύθυνσις.

Φιλ. Ἀδελφ. Ἰλδερίμιον. Στέλλονται τὰ ζητηθέντα.

κ. Κ. Β Π. Ἰωάννινα. Δὲν ἐλήφθησαν.

κ. Μ. Δ. Μ. Ζάκυνθον. Ἀποστείλατε 1,50 δρ. διὰ νὰ λάβετε τὰ βιβλία Ψυχ. Δυστυχῶς Τρ. Ἄϊνε δὲν δυνάμεθα ν' ἀποστείλωμεν πλέον, ἀφοῦ ἐγκαίρως δὲν ἦλθον τὰ δελτάρια. Ὄχι διότι δυσπιστοῦμεν, ἀλλὰ διότι ἔκτοτε ἐπωλήθησαν καὶ πλεῖσται σειραὶ α' ἑξαμηνίας καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ γείνῃ κανεὶς ἔλεγχος.

κ. Σ. Χ. Ἰσμαήλιον. Ἐλήφθησαν φρ. χρ. 178, δι' ὧν ἐπιστώθη ὁ λ)σμός σας. Σᾶς στέλλωμεν 10 Ἡμερολόγια καὶ 5 σώματα Φασ. Φιλ. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ζητηθέντα φύλλα ἐν ὅλῳ 26 ἐστάλησαν. ἓν ἀκόμη προσεχῶς.

κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Δύο συνδρ. ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Χειρογρ. Ρ. παρεδόθη.

κ. Ἀγγελ. Ἁγ. Γεώργιον. Ἀπόδειξις ἐδόθη ληφθείσης συνδρ. 91.

κ. Μ. Β. Μ. Κ)πολιν. Ἐλήφθησαν δρ. 5.

κ. Γ. Ι. Β. Ηράκλειον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Παραγγελίαι ἐξετελέσθησαν.

κ. Μ. Ι. Μ. Νάξον. Λαμπρὰ ἡ συμβολή· εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ἐπιστραφέντα βιβλία ἐλήφθησαν. Παρακαλοῦμεν σημειώσατε ἐπὶ ταχυδρ. δελταρίου ἀκριβῶς τίνα στοιχεῖα νὰ τεθῶσι πρὸς ἀποφυγὴν λάθους

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Ἐλήφθησαν μετὰ τὴν κλήρωσιν. Θέλετε νὰ μείνουν διὰ τὴν συνδρ. τῆς α' ἑξαμηνίας 1892 ἢ ἄλλως νὰ διατεθῶσι;

κ. Δ. Ι. Κ. Ναζλί. Στέλλονται 5 Ἡμερολ. συστημένα καὶ φύλλον 17 Νβρ. Χρ. ἐλήφθ.

κ. Ε. Δ. Κ. Νάουσαν. Ἐστάλη Ἡμερ. καὶ φύλλον 3 Νβρ. Χρ. ἐλήφθ.

κ. Ν. Α. Α. Ἐνταῦθα. Διότι ὁ ἀναλαβὼν νὰ γράψῃ δὲν ἔγραψεν ἀκόμη.

Ἀρχαιόφιλον. Ἐνταῦθα Προσεχῶς θ' ἀπαντήσωμεν.

κ. Χ. Τ. Πρέβεζαν. Οὐδεμία ἐπιστολή σας περιῆλθεν εἰς χεῖράς μας πλὴν τῆς 19 Νβρ. Θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν προσεχῶς εἰς ταύτην.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

28 Νοεμβρίου 1897

	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . . .	480	—	485	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	539	—	540	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	538	—	539	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . . .	425	—	435	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . . .	—	—	—	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . . .	390	—	395	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	566	—	567	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3635	—	3650	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	178	50	179	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	72	75	71	75
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	164	50	165	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	414	—	416	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	204	50	205	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	148	—	148	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	89	—	90	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	90	—	91	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς .	—	—	—	—
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ. .	26	81	26	82
Λίρα ὀθωμανική. . . . . , .	30	50	30	55
Λίρα ἀγγλική	33	50	33	55
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον { Ἀγγλίας :	33	70	33	90
Τρίμηνον { Γαλλίας	132	50	134	—
Ὄψεως { Ἀγγλίας	3[illegible]	90	34	20
Ὄψεως { Γαλλίας	134	—	135	—

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τιμῶνται δραχ. 1.50

Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,

Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(20—26 Νοεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι						
	20	21	22	23	24	25	26
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	750,1	749,9	757,7	758,6	756,7	756,5	756,1
Μέση θερμοκρασία	13,40	12,85	12,85	13,15	12,95	11,40	11,00
Μεγίστη θερμοκρασία	15,0	14,5	14,5	14,2	14,5	13,0	15,1
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	11,8	11,2	11,2	12,1	11,4	9,8	6,9
Σχετικὴ ὑγρασία	84	84	86	73	77	79	77
Ἀπόλυτος ὑγρασία	9,72	10,44	9,60	8,21	7,81	7,66	7,87
Βροχὴ	21,1	—	4,2	—	—	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	10	6	8	3	9	6	1
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Β.3	Β.2	ΒΑ.5	ΒΑ.7	ΒΑ.7	ΒΑ.3	ΝΔ.1
Θάλασσα	2	2	4	6	5	3	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	20	21	22	23	24	25	26
Κέρκυρα	14,0	13,0	14,0	14,0	12,0	11,5	12,0
Βῶλος	12,0	13,0	13,5	13,5	13,5	11,0	10,0
Πάτραι	15,5	16,5	14,5	11,0	16.5	18,5	14,0
Τρίπολις	10,5	10,5	9,0	9,5	9,0	8,0	5,5
Κωνσταντινούπολις	—	11,5	11,5	10,5	13,5	14,0	9,5
Ὀδησσὸς	3.8	—	0,2	2,2	5,1	—	1,4
Βατοὺμ	1,0	—	9,3	—	—	—	—
Παρίσιοι	5,5	6,6	11,0	12,8	10,3	11,4	8,2
Ῥώμη	11,0	10,0	10,0	10,5	14,5	8,0	9,5
Νεάπολις	13,0	—	—	12,0	—	15,5	12,0
Βρινδήσιον	14,5	13,0	15,0	15,5	12,0	13,5	11,0
Καλιάρη	—	14,5	12,0	11,5	14,5	11,5	12,0
Πάνορμον	14,0	—	16,5	14,5	—	14,0	—
Μελίτη	16,0	15,5	15,5	15,5	—	15,0	15,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τας αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, δια τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστα τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 49 ΤΟΜΟΣ Β'

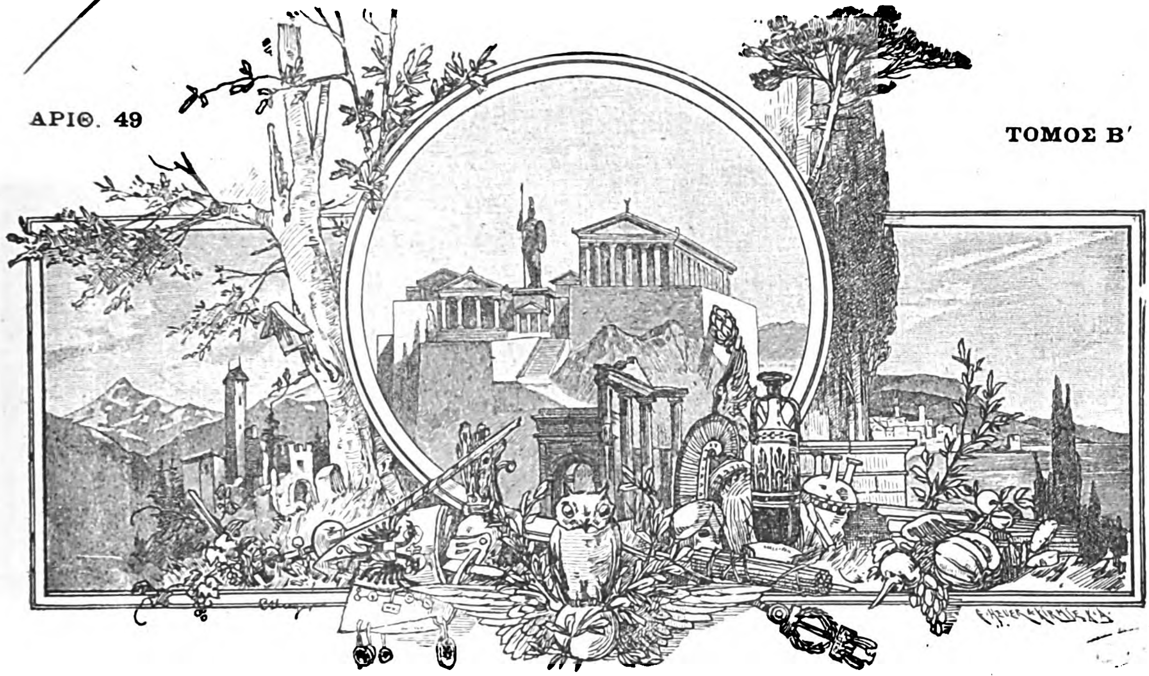

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ	8	—	ἐτησία δραχμαὶ	16
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ.	10	—	» Φρ. χρ.	20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 8 ΔΕΚΕΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ : ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΛΑΘΟΣ, **διήγημα** ὑπὸ *Ἰ. Πολυλᾶ*.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ*.

Ο ΓΕΡΑΙΣΤΟΣ, **ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις** ὑπὸ *Εὐαγγέλου Παπαγατζῆ*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ : **Ὁ ἄμβων καὶ τὸ τηλέφωνον, Ἑνὸς ἔτους ἀγορεύσεις, Μονομαχία μὲ νερόν, Ἀντίληψις χρόνου.**

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Μουσικά.**

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ : **Καθαρισμὸς σπόγγων.**

ΠΑΙΓΝΙΑ : **Τὸ πρόβλημα τῆς Ἑκατόμβης.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Δύο ἄνθη. — Ἡ ὁδὸς τῶν Ἱπποτῶν ἐν Ῥόδῳ. — Ὁ Μόζαρτ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 6 Δεκεμβρίου

Ὁ Βασιλεὺς εὑρίσκεται νῦν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναρρώσεως. Μετὰ τὴν πλήρη δὲ ἀνάρρωσιν ἀπεφασίσθη ὅπως δι' ἀλλαγὴν ἀέρος καὶ ἀνάκτησιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἐπιχειρήσῃ μικρὸν θαλάσσιον ταξείδιον, ὑπεδείχθη δὲ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς καταλληλότερον ἕνεκα τοῦ ἠπίου κλίματος μικρὰ ἀνὰ τὰς Κυκλάδας θαλασσία ἐκδρομή.

— Ἡ Βουλὴ ἀργεῖ ἕνεκα ἀσθενείας τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἀσθενοῦντος ἀπὸ ἑβδομάδος.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων, κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα Ὀκτώβριον εἰσεπράχθησαν δραχμαὶ 3,987,475,46, ἐνῷ κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ ἔτους 1890 εἰσεπράχθησαν δραχ. 3,772,901, ἤτοι προέκυψε διαφορὰ ἐπὶ πλέον δραχμῶν 214,573,56. Ἀπὸ 1 δὲ Ἰανουαρίου μέχρι 30 Ὀκτωβρίου εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸ ἔτος μὲν 1891 δραχμαὶ 30,484,338, κατὰ δὲ τὸ 1890 δραχμαὶ 26,104,204.74.

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς τὸ νεότευκτον ἀτμόπλοιον τῆς Πανελληνίου Ἀτμοπλοΐας *Ἀθῆναι* ὑπὸ πλοίαρχον τὸν κ. Ν. Σγουρδαῖον, προερχόμενον ἐκ Σκωτίας μὲ φορτίον γαιανθράκων. Κατὰ τὸν πλοῦν του τόση ἦτο ἡ τρικυμία, ὥστε τοῦ ἐθραύσθησαν δύο ἀκτῖνες τοῦ πηδαλίου καὶ τὸ ἐπιστήλιον τῆς πρώρας. Τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο εἶνε ἴσως τὸ ὡραιότερον ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων· ἔχει μηχανὴν ἰσχυροτάτην καὶ χωρητικότητα 1554 ἀγγλ. τόννων. Οἱ θάλαμοι τῆς α' καὶ β' θέσεως εἶνε πολυτελέστατα διεσκευασμένοι καὶ εὐρυχωρότατοι μετὰ λουτρώνων ἀκόμη. φωτίζεται δ' ὅλον τὸ σκάφος δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

— Παρὰ τὴν θέσιν Βαθὺ οὐχὶ μακρὰν τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου προσήραξε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἡ *Ἑρμούπολις* τῆς Ἑλληνικῆς Ἀτμοπλοΐας Σύρου ἐκτελοῦσα τὸν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Βῶλον πλοῦν. Τῇ βοηθείᾳ ἄλλων ἀτμοπλοίων τῆς αὐτῆς εταιρίας κατωρθώθη ἡ διάσωσις αὐτῆς ἄνευ τῆς παραμικρᾶς βλάβης, διότι τὸ μέσος τῆς προσαράξεως ἦτο ἀμμῶδες.

— Ὁ κερδίσας τὸν πρῶτον ἀριθμὸν (31,032) τοῦ λαχείου τῶν ἀρχαιοτήτων καλεῖται Ν. Χαραλαμπίδης καὶ εἶνε πτωχὸς νέος, διανομεὺς τοῦ τηλεγραφείου Ἀθηνῶν. Καὶ ἐκ τῶν κατόπιν ἀριθμῶν οἱ πλεῖστοι ἀνῆκον εἰς τοὺς ἐνταῦθα πωληθέντας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Γ. Ο. Μ. Κωνστάντ.αν. Μετοχὴ ἐστάλη διὰ συστ. ἐπιστολῆς κατὰ τὴν παραγγελίαν σας.

κ. Γ. Δ. Β. Ῥοστόβιον. Ἐλήφθησαν· ἐκτελοῦμεν παραγγελίας σας καὶ γράφομεν ἰδ αιτέρως.

κ. Α. Γ. Παρισίους. Μόλις κατ' αὐτὰς ἀφίκετο πλάξ. Γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Κ. Μ. Λίβερπ υλ. Λεξ. Γιανν. 2 σώματα ἐστάλησαν, ἀξία φρ. χρ. 30 μετὰ ταχυδρ.

κ. Δ. Α. Χ. Κ)πολιν. Πολὺ καλὴ ἡ συμβουλή. Διηγ. Ξεν. δὲν ἐξεδόθη. Χειρογρ. διήγ. δὲν ἐλήφθη.

κ. Λ. Γ. Λ. Ῥοστόβιον. Συμμεριζόμεθα πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας.

κ. Ν. Γ. Κ)πολιν Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα.

κ. Δ. Κ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.

κ. Λ. Μπ. Ναύπλιον. Στέλλονται.

κ. Ι. Γ. Π. Κερασοῦντα. Στέλλονται.

κ. Π. Μ. Ἀφουμάτσι. Βιβλίον τοιοῦτο δὲν ὑπάρχει. Γραμματικὴν ὁποίαν ζητεῖτε δὲν θὰ εὕρετε, οὔτε ἄλλο βιβλίον κατάλληλον. Τὸ καλήτερον μέσον ἡ ἀνάγνωσις ἀρχαίων καὶ νεωτέρων συγγραφέων.

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Εἰς διάθεσίν σας 10 φρ. χρ. ληφθέντα μετὰ τὴν κλήρωσιν.

κ. Λ. Ζλ. Μάντζεστερ. Διωρθώθη ἡ διεύθυνσις.

κ. Γ. Κ. Γαλάζιον. Ἐστάλη πάλιν.

κ. Λ. Π. Κύπρον. Τόμοι θὰ σταλοῦν διὰ τὴν Λέσχην ἅμα συμπληρωθοῦν. Φύλλα στέλλομεν ὡς καὶ 10 Ἡμερολ.

κ. Α. Κ. Μ. Τραπεζοῦντα. Ἀποστέλλονται τὰ ζητηθέντα. Τὸ πταῖσμα δὲν εἶνε ἰδικόν μας, διότι εἶχον σταλῇ ἐν καιρῷ. Ἀντίτιμον γράφομεν ἰδιαιτέρως.

κ. Π.Ν. Παναγκιούρεστι. Βουλγ. Γραμματόσημα δὲν δεχόμεθα, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ ἐξαργυρώσωμεν ἐνταῦθα, οὔτε χαρτονομίσματα. Ἀποστείλατε χρυσᾶ νομίσματα σφηνωμένα ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς ἢ ῥωμουν. χαρτονομίσματα. Ὁ Ῥωμηὸς δίδεται ἀντὶ 6 φρ. καθὼς ἀνηγγείλαμεν.

κ. Βρ. Σῦρον. Ἐλήφθη συνδρ. 92· στέλλεται ἀπόδειξις. Εὐχαριστοῦμεν.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ ΚΑΤ' ΑΥΤΑΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΕΡΙ ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΕΝΛΗ

καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτυρησάντων, ἐκ τῶν ἐν Βιέννῃ Ἀρχείων ἐξαχθέντα καὶ δημοσιευθέντα ὑπὸ Αἰμιλίου Λεγρανδ, μετὰ μεταφράσεως ἑλληνικῆς, ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου, δαπάναις τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀποτελοῦσι τόμον εκ σελίδων 182 καὶ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἀντὶ 4,50 δρ. [δρ. χρ. διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν] ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τῆς Ἑστίας.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τιμῶνται δραχ. 1.50

Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,

Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

Digitized by Google

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΛΑΘΟΣ

O dignitosa coscienzia e netta
come t' è picciol fallo amaro morso.
Dante. Purg. III. 7—8.

Ἦταν Μέγα Σάββατο, δύο ὥραις νὰ ξημερώσῃ· εἰς τὸ μικρὸ προαύλι μιᾶς κατοικίας χαμηλῆς, εἰς τὴν ἄκρην καὶ ἀνάμερα τοῦ χωριοῦ, ἡ Μαρία ἐβοηθοῦσε τὸν ἄνδρα της νὰ φορτώσῃ τὸ ἄλογό του μὲ λάδι ἀπὸ τὸ ὕστερο ἄλεσμα ἐκείνης τῆς καρποφορίας.

— Μὴν ἀνησυχῆς ἂν νυκτώσω, τῆς εἶπεν· ἔχω πολλὰ πράγματα νὰ τελειώσω εἰς τὴν πόλιν.

— Μὴ λησμονήσῃς τὸν καλὸν ἄνθρωπον, ὁποῦ σ' ἐκυνήγησε τόσον ἐφέτος, μὴν ἔχωμε πάλι βάσανα.

— Νὰ μὴν ἀνακατόνεσαι εἰς ταῖς δουλειαῖς μου σοῦ τὸ εἶπα ἑκατὸ φοραῖς.

Καὶ μὲ τοῦτο ὁ Πέτρος ἐκίνησε τὸ ἄλογο φορτωμένο καὶ κατέβη προφυλακτικὰ τὸ λιθόστρωτο μονοπάτι, ποῦ μέσ' ἀπὸ τὸ χωριὸ ἔβγαινε εἰς τὸν δημόσιον δρόμον.

* * *

Ἡ πρώταις ἀκτίναις τοῦ ἡλίου, μέσ' ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἐφώτιζαν τὸ φτωχικὸ ἐκεῖνο χαμῶγι καὶ τὰ ὀλίγα σκεύη του, ἕνα μικρὸ βουτσί, ἕνα σκαφόνι, μίαν καπάσα, ἕνα τραπέζι καὶ δύο καθίσματα· εἰς τὸ ἕνα πλάγι εἶχαν τὸ κρεββάτι καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὴν γωνίστραν. Ἡ Μαρία ἐβάλθη ἀμέσως νὰ κάμῃ τὴν ἐργασίαν τῆς παραμονῆς· ἐσάρωσε τὸν πάτον, ἐξαράχνιασε τὴν σκέπην, ἐξεσκόνισε ὅλα τὰ σκεύη, ἐγέμισε τὸ καντῆλι τῆς Παναγίας, ἔβαλε καθαρὰ σεντόνια εἰς τὸ κρεββάτι κ' ἐπάνω τὸ καλήτερο πάπλωμά της· κατόπιν ἄλλαξε καὶ αὐτή, ἐκάθισεν εἰς τὸ κατῶφλι καὶ ἔστεκε συλλογισμένη.

«Μᾶς λείπει», ἔλεγε, «ἀπὸ τὸ Πάσχα[2] ἔφθασε ἡ Λαμπρὴ καὶ εὑρίσκεται ἀκόμα εἰς τὰ ξένα, καὶ ἔχομε ἕνα μῆνα ὁποῦ δὲν ἐπιάσαμε γράμματά του· ὅταν τὸν εἶχα κοντά μου, ἔβαζε τὸ χρυσό μου παιδὶ τὸν καλόν του λόγον καὶ ἡμέρονε ἡ παραξενιὰ τοῦ πατρός του· ἀ! πόσο θὰ τοῦ πονῇ νὰ περνᾷ ταῖς καλαῖς τούταις ἡμέραις μακρυὰ ἀπὸ τὴν μαννοῦλα του. Τὰ θηλυκὰ τί θὰ μοῦ κάμουν, τὰ καϋμένα; κακοπανδρεμμέναις καὶ ἡ δύο· ὑπομονή, ἔχει ἀκόμη σαράντα ἡμέραις νὰ κάμῃ στρατιώτης· ἅμα γυρίσῃ, θὰ εἶναι ὅλα καλά. Πάσχασε μὲ τὴν εὐχή μου, παιδάκι μου».

Αὐτὰ ἔλεγε μὲ τὸν νοῦν της ἡ Μαρία καὶ ἐδάκρυζε· εἰς τὸ πρόσωπό της, ὅπου ἄλλοτε εἶχε βασιλεύσῃ τὸ κάλλος καὶ ἡ φαιδρότης, ἐφαίνοντο ἐκείναις ἡ στερεαῖς καὶ αὐστηραῖς γραμμαῖς, ὁποῦ ἀγάλι ἀγάλι χαρακόνει τὸ πρώϊμο γῆρας, ὁ κόπος, ὁ πόνος καὶ ἡ χριστιανικὴ ὑπομονή.

Ἀπὸ τοὺς στοχασμούς της ἔξαφνα τὴν ἐσήκωσε ὁ ἦχος ἀπ' ὅλα τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ χωριοῦ· ἦταν ἡ Ἀνάστασις· διότι εἰς τὴν Κέρκυραν, τὸ Μέγα Σάββατο, τέσσερες ὥραις ἀφοῦ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ἀπ' ὅλαις ταῖς ἐκκλησίαις τῆς πόλεως τὸ χαρμόσυνο μήνυμα, ὡς ἠλεκτρικὴ σπίθα, περνᾷ εἰς τὰ σιμοτινὰ χωριὰ καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἕως εἰς τὰ ἀκρινώτερα τῆς νήσου, ὥστε ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν ἐννενήντα χωριῶν σχεδὸν εἰς τὴν ἰδίαν στιγμὴν πανηγυρίζουν τὴν Ἀνάστασιν μὲ κωδωνοκρουσίαις καὶ τουφεκισμούς. Ἡ Μαρία ἐσφόγγιτε τὰ δάκρυά της, ἔκαμε τὸν σταυρόν της καὶ ἐκίνησε πρὸς τὴν πρωτεύουσαν ἐκκλησίαν νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἁγίαν τελετήν.

* * *

Τὸ ἑσπέρας ὁ ἄνδρας της ἔφθασε ἀπὸ τὴν πόλιν. «Λάβε», τῆς εἶπε «τὰ χρυσάφια σου· τὰ σήκωσα ἀπὸ τὸ Κατάστημα[1] νὰ τὰ φορέσῃς αὔριο· ἔστειλα καὶ δεκαπέντε δραχμαῖς τοῦ Ἀντωνάκη μας νὰ καλοπεράσῃ αὐταῖς ταῖς ἅγιαις ἡμέραις· θὰ ταῖς λάβῃ τὴν Νιὰ Δευτέρα· μᾶς γράφει ὅτι εἶναι καλά, καὶ μᾶς εὔχεται καλὴν Λαμπρήν· πάρε τὸ γράμμα νὰ τὸ φυλάξῃς μὲ τὰ ἄλλα».

— Καλὴν φώτισιν σοῦ ἔδωκεν ὁ Θεός· λέγω γιὰ τὸ παιδί μας, ὄχι γιὰ τὰ χρυσάφια μου· εἰς περασμέναις ἡμέραις, ὡσὰν νέα κ' ἐγώ, ἐζήλευα νὰ τὰ φορῶ· ἀμμὴ τώρα... καί, ὕστερα, ἔμαθα ἀπὸ πολὺν καιρὸν νὰ τὰ ἔχω εἰς τὸ Κατάστημα κύτταξε πῶς ἐμαύρισαν τὰ μαραμμένα.

Καὶ ἀμέσως ἐβάλθη νὰ ξεσκονίσῃ τὸ μαῦρο

(1) Τὸ προκείμενον διήγημα, εἰς τὰ κυριώτερα πραγματικὰ σημεῖα, ἔχει ἱστορικὴν τὴν ὑπόστασιν· τὸ γεγονὸς συνέβη πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν.

(2) Πάσχα λέγουν οἱ χωρικοί μας τὰ Χριστούγεννα, καὶ Λαμπρὴν τὸ Πάσχα.

(1) Κατάστημα. Τὸ λεγόμενον Ἐνεχυροδανειστήριον, (Mont de Piété) δανείζει ἀντὶ ἐνεχύρου πρὸς 6 τὰ 100.

Digitized by Google

βελουδένιο χρυσοκέντητο πεσελί, νὰ τρίψῃ ταὶς ἀσημοχρυσωμέναις φούμπιαις, τὰ ἀσημένια σκολαρίκια, τὸν χρυσὸν λαιμόν, ταὶς χρυσαὶς περόναις τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ δακτυλίδια. Καὶ ἐνῷ ἔκαμνε αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, αἰσθάνετο ὅτι ἐπιάνετο ἡ καρδιά της.

«Παναγία μου», ἔλεγε μέσα της, «κάμε νὰ ἔχῃ καλὸ τέλος τούτη μου ἡ χαρά· δὲν ἐπερίμενα τόσην καλοσύνην ἀπὸ τὸν ἄνδρα μου· θὰ τὸν ὡδήγησε ἴσως ὁ καλός μου πνευματικός· καὶ ὅμως ἐγὼ ποτέ μου δὲν ἄνοιξα τὸ στόμα νὰ παραπονεθῶ γιὰ ταὶς κακοτροπίαις τοῦ συντρόφου μου· γνωρίζω πόσαις φροντίδαις, πόσα βάσανα ἔχουν αὐτοὶ οἱ δύστυχοι ἄνδρες· εἶναι ἀναγκασμένοι, εἰς τὴν ἀνέσοδη, νὰ χρεωνοῦν γιὰ τὸ θεόψωμο, καὶ συμβαίνει πολλαὶς φοραὶς, γιὰ ταὶς ἁμαρτίαις μας, εἴτε ἡ ὄστρια να χαλάσῃ τὸν καρπόν,[1] εἴτε τὸ κρύο ἀπριλιάτικα νὰ κάψῃ τὰ σταφύλια μὲς τὸ ἄνθισμά τους· καὶ τότε ὁ τοκογλύφτης τοὺς φοβερίζει μὲ φυλάκισιν γιὰ νὰ τοὺς βιάσῃ νὰ τοῦ γράψουν τὸ ἕνα δέκα, εἴκοσι, πενῆντα—ὢ! ἡ μαύραις ψυχαὶς, διάδικον νἄχουν τὸν Θεὸν—καὶ ὕστερα οἱ ἄνδρες μας ἀγριεύουν, μᾶς μαλώνουν ἄδικα γιὰ τὸ παραμικρὸ — ἔ! ἡ φτώχεια γεννᾷ τὴ γκρίνια. Πόσαις φοραὶς αὐτὰ τὰ χρυσάφια, αὐτὸ τὸ πεσελί μου, τούτη ἡ καϋμένη μου προῖκα, ἐχρησίμευσε γιὰ νὰ σηκώσωμε ἀπὸ τὸ Κατάστημα κάμμιὰ πενηνταριὰ δραχμαίς, γιὰ νὰ μὴ σαπῇ ὁ ἄνδρας μου εἰς τὴν φυλακήν. Ἄ! νὰ περάσουν γλήγορα αὐταὶς ἡ σαράντα ἡμέραις, νὰ γυρίσῃ τὸ παιδάκι μου, νὰ μᾶς βοηθήσῃ».

Ἡ καϋμένη της προῖκα! Ὅποιος δὲν γνωρίζει τὴν ἐξοχὴν τῆς Κερκύρας θὰ παραξενευθῇ ν' ἀκούσῃ ὅτι ἡ γυναῖκες συνήθως φέρνουν μόνην τους προῖκα καμμία διακοσαριὰ δραχμαὶς χρυσάφια καὶ κάποτε δύο ἢ τρία ἐλαιόδενδρα ἢ ἕνα ἢ δύο τσαπιῶν ἀμπέλι, εἰσόδημα δέκα δραχμῶν τὸν χρόνον· ἀλλὰ ἡ θαυμαστὴ χωριανὴ φέρνει μὲ τὸ σῶμα της τὸ εὔρωστο καὶ μὲ τὴν εὐγενικὴν ψυχήν της θησαυρὸν ἀτίμητον εἰς τὴν οἰκογένειαν ὅπου ἔρχεται νύμφη καὶ ἀγογγύστως ἐργάζεται καὶ κοπιάζει· καὶ ὅταν συμβαίνῃ νὰ χηρεύσῃ μὲ ἀνήλικα παιδιά, τότε μὲ τὸ προνοητικό της πνεῦμα, μὲ ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα κυβερνᾷ τὴν οἰκογένειαν, καὶ ἄπειρα ἔχομε παραδείγματα, ὁποῦ γυναῖκα χήρα ἀνάστησε σπίτι ξεπατωμένο.

* *
*

Ἐπέρασε τὸ νιοβδόμαδο ἥσυχα κ' ἐξημέρωσε ἡ δευτέρα. Ὁ Πέτρος ἀναχώρησε γιὰ τὴν πόλιν νὰ φέρῃ τρόφιμα γιὰ τοὺς ἐργάταις εἰς τὸ σκάψιμο τῶν ἀμπέλων· ἡ πολλαὶς καὶ συχναὶς βροχαὶς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ κατόπιν ἡ ἑορτάσιμαις ἡμέραις εἶχαν ἐμποδίσῃ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, ἡ ὁποία γίνεται τακτικῶς τὸν Φεβρουάριον καὶ τὸν Μάρτιον.

Τὸ μεσημέρι ἡ Ἑλένη ἦλθε νὰ εὕρῃ τὴν μητέρα της.

«Μάννα», τῆς εἶπε, «νὰ λυτρώσῃς τὸ σπίτι μου· τὸ παιδί μου ἐξημέρωσε χειρότερα, ὅλο τὸ κορμάκι του εἶναι φωτιά, παραλογάει· ἔχομεν ἀνάγκην ἀπὸ ἰατρὸν καὶ φάρμακα.

— Τί νὰ σοῦ κάμω, παιδί μου· τὸ γνωρίζεις πῶς περνᾶμε· ὁ καρπὸς ἐσώθηκε· ἂν μᾶς ἔμειναν ὀλίγα λεπτά, αὐτὰ μᾶς χρειάζονται νὰ πλερώσωμε ἐργάταις γιὰ τ' ἀμπέλια· μᾶς λείπει τὸ μονάκριβό μας παλληκάρι, καὶ ὁ Πέτρος δὲν προφθάνει νὰ τὰ σκάψῃ μόνος του, ἂν καὶ τὸν βοηθῶ κ' ἐγώ· ἀπὸ τὸν καιρὸν ὁποῦ τὰ παιδιά μας πηγαίνουν στρατιώταις, πιάνομε κ' ἐμεῖς ἡ γυναῖκες τὸ τσαπί.

— Μάννα, σπλαχνίσου μας· δὲν ἔχομε πεντάρα καὶ μᾶς χρειάζονται αὔριο ἀμέσως δεκαπέντε δραχμαὶς γιὰ τὸν ἰατρὸν καὶ δέκα γιὰ τὸ ἁμάξι, χωρὶς τὰ φάρμακα καὶ ὅ,τι ἄλλο διορίσῃ.

— Καὶ ποῦ νὰ τὰ εὕρω, παιδί μου· ὁ πατέρας σου, εἰς τούτην τὴν ἐσοδείαν, ἐξ ἀφορμῆς ὁποῦ ἦταν ὀλίγη ἡ καρποφορία, δὲν μοῦ ἄφησε τὰ ὑστερομαζώματα, καθὼς ἦταν ἡ παλαιὰ συνήθεια νὰ τ' ἀφίνουν τῶν γυναικῶν γιὰ νὰ ἔχουν καὶ αὐταὶς ὀλίγα λεπτὰ εἰς τὴν κασέλα τους.

— Ἀμμὴ σοῦ ἔφερε ἐφέτος τὰ χρυσάφια σου· κάμε τὸ καλὸ νὰ μοῦ τὰ δώσῃς γιὰ κανένα μῆνα νὰ τὰ βάλω μ' ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα τὰ δικά μου εἰς τὸ Κατάστημα, νὰ οἰκονομήσωμε αὐταὶς ταὶς δραχμαίς· ἕως τὴν Ἀνάληψιν δὲν θὰ ἔχῃς ἀνάγκην νὰ τὰ φορέσῃς· μάννα, κάμε το, ἂν μ' ἀγαπᾷς.

— Δὲν τὸ ἔλεγα ἡ δύστυχη ὅτι αὐτὰ τὰ χρυσάφια θὰ μοῦ γίνουν φαρμάκι; Εἶσαι βέβαιη, Ἑλένη μου, ὅτι ἕως τὴν Ἀνάληψιν θὰ τὰ ξαγοράσῃς;

— Βεβαιότατη· θὰ πουλήσῃ τὸ δαμάλι ὁποῦ ἔχει μισιακό· θὰ πουληθῇ ἴσια ἴσια ταὶς παραμοναὶς τῆς Ἀναλήψεως.

— Θὰ εἶναι ἐδῶ ὁ Ἀντωνάκης μου,» εἶπε μέσα της ἡ Μαρία, «καὶ τότε, ὅ,τι καὶ ἂν τύχῃ, ὅλα διορθόνονται. Καὶ πῶς νὰ μὴ τὴν σπλαχνισθῶ, εἶναι ἀτάλικη καὶ ἀκόμη ἀδύνατη ἀπὸ τὴν ὑστερή της ἀρρώστια, καὶ μὴ μοῦ πάθῃ.

— Κάμε το, μητέρα, νὰ χαρῇς τὸν Ἀντώνη μας· θὰ γυρίσῃ γλήγορα, ὡς ἀκούω.

— Ναὶ θὰ εἶναι ἐδῶ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς.

Ἐσηκώθη καὶ ἔβγαλεν ἀπὸ τὴν κασέλα τὰ χρυσάφια.

— Πάρε τα, παιδί μου, καὶ βάλε εἰς ὅρκον τὸν ἄνδρα σου νὰ μὴ μὲ ὁμολογήσῃ· ἂν τὸ μάθῃ ὁ πατέρας σου, ἐχάθηκα.

* *
*

(1) καρπόν· τὸν ἐλαιόκαρπον, ὡς τὸ κυριώτερον προϊὸν τῆς Νήσου.

Digitized by Google

«Ὠϊμένα, ζωὴν δυστυχισμένην ὁποῦ περνᾶμε ἐδῶ εἰς τὸ χωριό!» ἔλεγε μόνη της ἡ Μαρία, «νὰ μὴν εὑρίσκεται ἰατρὸς νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ ἐδῶ νὰ κάνῃ χριστιανικὰ τὴν ἐπιστήμην του· ἀμμὴ νὰ εἴμαστε ἀναγκασμένοι, ὅταν ἀρρωστήσῃ κανένα παιδί μας, ἢ νὰ τὸ φέρνωμε εἰς τὴν ἀγκαλιά μας εἰς τὴν πόλιν, θερμασμένο, τρεῖς ὥραις δρόμον, μὲ τὸ ἡλιοπύρι, γιὰ νὰ τὸ ἰδῇ μίαν μόνην φορὰν ὁ ἰατρός, ἢ νὰ ἐξοδεύωμε φούκταις φράγκα γιὰ νὰ τὸν φέρωμεν ἐδῶ· καὶ ἂν πουλῇ κανεὶς ἐδῶ αὐτὸ τὸ εὐλογημένο κινίνο, νὰ τὸ πλερόνωμεν ὡσὰν χρυσόχωμα. Ἔτσι ἐχάθη τὸ σπίτι τοῦ πατρός μου· ἀπὸ ἀρρώστιαις ἐξεγίνηκε· γιὰ νὰ κυττάξῃ τὸ μονάκριβό του ἀρσενικὸ — ἕνδεκα μήναις ἀρρώστια — ἐπούλησε ὅ,τι καὶ ἂν εἶχε, καὶ τὸν ἐχάσαμε γιατὶ δὲν ἔφερε τὸν ἰατρὸν ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Ἀπὸ τοῦτο ἐξέπεσε τὸ σπίτι μας· προῖκα δὲν εἶχε νὰ μοῦ δώσῃ ὁ πατέρας μου παρὰ αὐτὰ τὰ εὐλογημένα στολίδια τῆς μητρός μου καὶ ὅμως μ' ἐπῆρε τοῦτος ὁ χριστιανὸς - καλός, ἀμμή, ὁ Θεὸς φυλάξῃ, ἂν τοῦ ἔλθῃ τὸ νευρικό· 'ς ὀλίγον καιρὸν ἔθαψα τὸν καλόν μου πατέρα καὶ ἡ χήρα ἡ μάννα μου ἔμεινε κορμός· καὶ θεὸς τὸ ἠξεύρει τί γεράματα περνᾷ εἰς τὸ ἐρμόσπιτό της. Ὠϊμένα, δὲν ἠξεύρω γιατί σήμερα ὅλα τὰ παλαιά μου δυστυχήματα μοῦ ξαναφανερόνονται εἰς τὸ πνεῦμα, ὡς νὰ ἦσαν χθεσινά. Ἐπέρασα τόσο ἥσυχα αὐταὶς ταῖς ἅγιαις ἡμέραις, καὶ τώρα μοῦ ἀρρώστησε αὐτὸ τὸ μικρό μου ἐγγόνι· δὲν μ' ἀρέσει αὐτὴ ἡ ἀρρώστια· και πῶς νὰ μὴ δώσω τῆς Ἑλένης τὰ χρυσάφια;»

Μὲ αὐτοὺς τοὺς συλλογισμοὺς ἀνέβη εἰς τὴν σιμοτινὴν ῥάχην νὰ μάσῃ ἀγριολάχανα γιὰ τὸν δεῖπνον, καὶ ἀφοῦ τὰ ἔβαλε νὰ βράσουν, ἔπεσε γονατιστὴ ἐμπρὸς εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ὁποῦ εἶχε ἐπάνω εἰς τὸ προσκέφαλο τῆς νυμφικῆς της κλίνης.

«Παναγία μου», εἶπε δακρύζοντας, «τί εἶναι αὐτὸ ποῦ αἰσθάνομαι μέσα μου; βοήθησέ με, μὴ πεθάνω πρὶν ἰδῶ τὸ παιδί μου».

* *
*

Ἦταν δύο ὥραις νύκτα καὶ ἄρχισε ἡ Μαρία νὰ ἀνησυχῇ.

«Ἂν ἔχῃ ἄλλα κακά, ὅμως δὲν εἶναι ἀπὸ ἐκείνους ὁποῦ χάνονται εἰς τὴν χώραν μέσα εἰς τὰ καπηλειὰ ἢ χασομεροῦν εἰς τὸν δρόμον μέσα εἰς τ' ἀργαστήρια».

Καὶ ἔστεκε ἀκίνητη χωρὶς νὰ βγάλῃ ἄχνα, καὶ ἐξαυντάζετο ν' ἀκούσῃ τὰ πέταλα, καθὼς τ' ἄκουε πάντοτε κάμποσα λεπτὰ πρὶν φθάσῃ, ὅπως τὸ ἄλογο ἐτετραπόδιζε εἰς τὸ λιθόστρωτο μονοπάτι.

«Ἦλθεν», ἐφώναξε· «εἶναι τὸ πάτημά του· πῶς ἔρχεται μὲ τὰ πόδια;» καὶ μὲ αὐτὸ ἐπετάχθη εἰς τὸ μονοπάτι καὶ 'ς ὀλίγα λεπτὰ τῆς ἐφανερώθη ὁ ἄνδρας της.

— Καλησπέρα, τῆς εἶπε μουγκόφωνα.

— Καλῶς ὥρισες· τί ἐγίνηκε τὸ ἄλογό μας; τοῦ ἔχω ἕτοιμον τὸν σανό.

— Τὸ ἄλογό μας ξενυκτάει ἀλλοῦ· ἄφησέ με ἥσυχον νὰ ξανασάνω· ὁ Θεὸς θέλει νὰ μᾶς παιδεύσῃ· ἐλάβαμε γράμματα ἀπὸ τὸν Ἀντωνάκη μας.

Ἡ Μαρία ἐρρίγωσε.

— Τί γράφει;

— Ἐγύρισα βιαστικὰ καὶ δὲν ἐπρόφθασα νὰ εὕρω κανέναν φίλον νὰ μοῦ τὸ διαβάσῃ· πάρε το νὰ σοῦ τὸ διαβάσῃ ὁ πνευματικός μας.

Ἡ Μαρία ἐπῆρε τὸ γράμμα καὶ τῆς ἔτρεμαν τὰ γόνατα, τὸ ἔβαλεν εἰς τὸν κόρφον της κ' ἐβγῆκε.

«Τί νὰ γίνω ὁ δύστυχος;» ἔλεγε μόνος του· «εἶμαι πάλι ἀναγκασμένος νὰ τῆς τὰ πάρω· τὸ γνωρίζω ὅτι δὲν θὰ μοῦ κάμῃ τὴν παραμικρὴν δυσκολία, ἅμα γνωρίσῃ τί περιστατικὸ μοῦ ἔτυχε· ἀλλὰ τὸ ἔχω 'ς ἐντροπὴν ὕστερ' ἀπ' ὀλίγαις ἡμέραις».

* *
*

Εὕρηκε ἡ Μαρία τὸν πνευματικόν της εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου, κατὰ τὸ σύστημά του, ἀνεγίνωσκε πρὶν πάῃ νὰ πλαγιάσῃ ταὶς ἑσπεριναὶς του εὐχαίς. Εἰς ὅλον τὸν ναὸν τὸ τέμπλο μοναχὰ μὲ τὰ δεσποτικὰ εἰκονίσματα καὶ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους ἐφωτίζετο ὀλίγο ἀπὸ τὸ καντῆλι ἔμπροσθεν εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ ἀπὸ ἕνα κερὶ στυλωμένο εἰς τὸ ἀναλόγι· αὐτοῦ ὁ ἀσπρομάλλης ἐφημέριος, χωρὶς τὸ καμυλαῦκι, ἐπροσεύχετο μὲ ταπεινὴν φωνήν, μὲ καθαρὴν προφοράν, γεμάτην χριστιανικὴν κατάνυξιν. Ἡ Μαρία ἐμπῆκε εἰς τὸν νάρθηκα, ἐστάθη εἰς τὴν θύραν, καὶ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο ἔλεγε μέσα της τὰ πατερημά της· ὅταν ὁ Παπᾶς ἔκλεισε τὸ εὐχολόγι, ἐπλησίασε καὶ τοῦ ἐφίλησε τὸ χέρι.

— Γιὰ καλό, Μαρία, τέτοια ὥρα;

— Δέσποτά μου, συγχώρεσέ με· κάμε τὸ καλὸ νὰ μοῦ διαβάσῃς τοῦτο τὸ γράμμα τοῦ Ἀντωνάκη μου.

— Ἆ! τὸ καλὸ παιδί! γλήγορα σώνεται ὁ καιρός του.

Ὁ Παπᾶς ἄνοιξε τὸ γράμμα.

«Καλέ μου πατέρα. Ἔλαβα τὸ γράμμα σου καὶ τὰ δεκαπέντε φράγκα· σᾶς εὐχαριστῶ· ἀλλὰ γιατὶ νὰ στερηθῆτε σεῖς οἱ καϋμένοι γονεῖς μου; ἐδῶ, χάρις εἰς τὸν Θεόν, δὲν μοῦ λείπει τίποτε· ὁ λοχαγός μου μὲ ἀγαπᾷ καὶ μ' ἐπῆρε καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν ὑπηρεσίαν του· ἀλλὰ τὸ βάρος τῆς ξενιτειᾶς τὸ αἰσθάνομαι περισσότερο αὐταὶς ταὶς ἅγιαις ἡμέραις· εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ὁποῦ δὲν ἑορτάζω εἰς τὸ σπιτάκι μας. Ἀλλὰ καὶ σεῖς πρέπει νὰ ἔχετε ὑπομονήν· μάθετε ὅτι ἦλθε διαταγὴ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον νὰ μᾶς κρατήσουν καὶ

Digitized by Google

ἄλλους τρεῖς μῆναις, ὥστε μόνον τὸν τρύγον θὰ μ' ἔχετε κοντά σας· γιὰ τοῦτο ἄργησα νὰ σᾶς γράψω, γιὰ νὰ μὴ σᾶς πικράνω μίαν ὥραν πρωτήτερα. Πόσο θὰ βαρυφανῇ τῆς καϋμένης μου μάννας! Πατέρα μου, ἂν μὲ ἀγαπᾷς, μὴ τὴν λυπήσῃς, καθὼς συμβαίνει κἄποτε νὰ θυμόνῃς. Σᾶς φιλῶ τὰ μάτια καὶ τὰ χέρια. Θὰ σᾶς γράφω ἀπὸ ἐκεῖ, ὅπου θὰ μετατεθῇ τὸ τάγμα, ἀπὸ τὰ σύνορα. Ὁ ἀγαπητός σου υἱός».

Ἅμα ἐτελείωσε ὁ Παπᾶς, ἡ Μαρία, ὁποῦ ἔκλαιε ὅλην τὴν ὥραν, ἐρώτησε.

— Δέσποτά μου, τί εἶναι τὰ σύνορα;

— Τὸ Βασίλειόν μας εἶναι τὸ περισσότερο μέρος ζωσμένο ἀπὸ θάλασσα, καὶ ἀπὸ τὴν στερεὰν γειτονεύει μόνον μὲ τὸ Βασίλειον τῶν Ἀπίστων· αὐτοῦ εἶναι τὰ σύνορα.

— Μήπως θὰ ἔχωμε πόλεμον;

— Μὴ βάζῃς αὐτὸ 'ς τὸν νοῦν σου, Μαρία· καὶ ἂν ἠθέλαμε, καὶ ἂν ἠμπορούσαμε νὰ ἐλευθερώσωμε τοὺς ἀδελφούς μας, δὲν θὰ μὰς ἄφιναν οἱ Κραταιοὶ τῆς Γῆς· ἡσύχασε, δὲν εἶναι κίνδυνος τώρα νὰ αἱματωθοῦμε.

— Αὔριο πρωῒ θὰ ἔλθω, Παπᾶ μου, νὰ μ' ἐξομολογήσῃς.

— Ἁμαρτίαις ποῦ θὰ ἔκαμες, καϋμένη, ἀπὸ τὴν Μεγάλην Πέμπτην· λέγε τα μία στιγμὴ τώρα.

— Εἶναι ἀργά, δέσποτά μου, καὶ μὲ περιμένει ὁ Πέτρος· ἔρχομαι αὔριο τ' ἀποταχυά·

— Αὔριο πηγαίνω εἰς τὴν πόλιν· μὲ προσκαλεῖ ὁ Δεσπότης γιὰ πνευματικὴν ὑπηρεσίαν· ἔλα τὸ βράδυ, εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν, ἢ τὴν τετράδη τὸ πρωΐ.

Ἡ Μαρία τοῦ ἐφίλησε τὸ χέρι καὶ αὐτὸς τὴν εὐλόγησε, κ' ἐνῷ ἐκείνη ἀναχωροῦσε, ἔλεγε μόνος του.

«Ἁγία γυναῖκα! δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ τὴν ἐξομολογήσω, ὄχι ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλός, ἀλλὰ οὔτε ὁ Πατριάρχης· θὰ τῆς φαίνεται πῶς ἔχει κανένα ἄχυρο ἐπάνω εἰς τὴν συνείδησίν της καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥραν νὰ ξαλαφρωθῇ· ἄλλοι, καὶ πόσοι! ἔχουν δύο λίτραις βολίμι καὶ δὲν τὸ αἰσθάνονται. Ὦ Παντοδύναμε, ἂν ὅλοι εἶχαν τὴν καρδιά της, τοῦτος ὁ κόσμος θὰ ἦταν Παράδεισος. Φοβοῦμαι μὴ πάθῃ κἄποτε αὐτὴ ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὴν περισσὴν ἀγάπην της».

* *
*

Ἡ Μαρία εἶπε τοῦ ἀνδρός της ὅ,τι περιεῖχε τὸ γράμμα.

«Ὑπομονή, Μαρία, καὶ γι' αὐτὸ καὶ γιὰ κἄτι ἄλλο ποῦ θ' ἀκούσῃς τώρα. Μάθε ὅτι καθὼς ἔμπαινα εἰς τὴν πόλιν, ὁ κλητῆρας μοῦ ἔπιασε τὸ ἄλογο, καὶ ἤθελε νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὴν φυλακήν. τοῦ χάρισα δέκα φράγκα γιὰ νὰ μοῦ ἀφήσῃ καιρὸν νὰ ἡμερώσω τὸν δανειστήν μου· φαίνεται ὅτι τοῦτος ὁ ἀθεόφοβος ἔμαθε ὅτι ἐξαγόρασα τὰ χρυσάφια κ' ἐσυμπέρανε ἀπὸ αὐτὸ πῶς ἔχω ὁ δύστυχος νὰ τὸν ἀποπληρώσω καὶ δὲν θέλω. Ἑτοίμασέ τα λοιπόν, ὅτι αὔριο ἐνωρὶς θὰ πάω νὰ τὰ ξαναβάλω σημάδι, νὰ δώσω τοῦ δανειστοῦ μου ὅσα ἐσυμφώνησα· διαφορετικὰ θὰ χάσωμε τὸ ἄλογό μας, θὰ μὲ βάλουν εἰς τὴν φυλακήν, καὶ θὰ μείνουν χέρσα τ' ἀμπέλια».

Ὅ,τι αἰσθάνθη ἡ δυστυχισμένη γυναῖκα εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν δὲν λέγεται· καὶ πῶς νὰ περιγραφῇ ψυχικὴ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος, ἂν καὶ ἀθῷος, ἀγνός, δοκιμάζει πρώτην φορὰν ὅλην τὴν ὀδύνην ἐνόχου συνειδήσεως; Ἡ Μαρία δὲν ἐπρόφερε λέξιν, ἔπεσε χάμου καὶ ἄρχισε νὰ κλαίῃ, καὶ τὰ δάκρυά της δὲν εἶχαν κρατημόν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, καλὴ καὶ προκομμένη νοικοκυρά!» ἐφώναξε ὁ ἄνδρας της, «κύτταξέ την! κλαίει καὶ μύρεται ὡσὰν νυφοῦλα ὁποῦ θὰ τῆς πάρουν τὰ στολίδια της. Μάθε, κυρά μου, ὁποῦ, θέλῃς καὶ μὴ θέλῃς, αὔριο τ' ἀποταχυὰ θὰ μοῦ δώσῃς τὸ κλειδὶ τῆς κασέλας νὰ 'ὰ πάρω· ἐγὼ εἶμαι ὁ κύριος ἐδῶ.

— Ἄ! Πέτρε, σκληρὸς ὁποῦ εἶσαι, ἄδικος — νὰ ἤξευρες — αὔριο, αὔριο, τ' ἀποταχυά.

Ὁ Πέτρος τὴν ἄφησε αὐτοῦ σωριασμένην κατὰ γῆς, ἄναψε τὸ τσιμποῦκι του, ἐκάθισε εἰς τὸ προαῦλι κ' ἔβαζε εἰς τὸν νοῦν του χίλιαις ὑποψίαις.

* *
*

Πνεῦμα ἀνθρώπινο δὲν θὰ ἦταν ἱκανὸ νὰ ξανοίξῃ, καὶ πολὺ ὀλιγώτερο νὰ ἐννοήσῃ τί συνέβαινε ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Μαρίας· χωρὶς νὰ ἠξεύρῃ ποῦ εὑρίσκεται, χωρὶς νὰ δύναται νὰ προσηλώσῃ τὸ πνεῦμα της εἰς τὰ ἐρχόμενα ἢ νὰ τὸ στρέψῃ εἰς τὰ περασμένα, ἐρρίχθη ὅπως ἦταν εἰς τὸ κρεββάτι, καὶ τὴν ἔπιασε λυγκιὸ ὡς νὰ ἐψυχομαχοῦσε, ἀλλὰ τὸ ἔπνιγε μὲ τὸ προσκέφαλο μὴ τὴν ἀκούσῃ ὁ ἄνδρας της καὶ τὴν ἀναισχυντήσῃ[1] πάλιν. Ὕστερ' ἀπὸ κἄμποσην ὥραν, λάλημα πετεινοῦ, ἀποκοιμήθη καὶ ἐπέρασε ἀμέσως εἰς τὸν μυστηριώδη κόσμον τῆς φαντασίας· ἡ Μαρία ἔβλεπε συχνὰ ὄνειρατα, πάντοτε φαιδρὰ καὶ ξάστερα, καὶ πολλαῖς φοραῖς ξυπνῶντας ἔλεγε ὅτι δὲν ἐγνώρισεν ὥραν καλὴν παρὰ μέσα εἰς τὸν ὕπνον της. Θαυμαστὴ οἰκονομία τῆς φύσεως, εὐλογημένο δῶρον τῆς θείας εὐσπλαγχνίας!

* *
*

Εὑρίσκετο εἰς ἕνα μέρος γνωστό της καὶ ἀγαπημένο ἀπὸ τὰ μικρά της χρόνια· πλαγιὰ μεγάλη ἐγλυκοκατέβαινε ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βου-

(1) Ἀναισχυντήσῃ. Ἡ λέξις εὑρίσκεται μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν (ὀνειδίζω) εἰς τὰ μεσαιωνικά μας ποιήματα· σώζεται εἰς τὴν ἐξοχὴν Κερκύρας μὲ τὴν ἀλλοιωμένην μορφὴν ἀνασκυντάω.

Digitized by Google

νοῦ ἕως εἰς τὸν ἄμμον, εἰς τὸ ἀκρογιάλι, τὸ ἐπάνω της μέρος ἕως εἰς τὴν μέσην μὲ μεγαλόδενδρον φουντωτὸν ἐλαιῶνα, καὶ ἀπὸ τὴν ζώνην ἕως κάτω ἀμπελόφυτο πλάγι· ἀντίκρυ θάλασσα ἀπέραντη σμίγει μόνον μὲ τὸν οὐρανόν· οἱ χωρικοὶ τὴν ὀνομάζουν ἀγριοπέλαγο, ὅτι αὐτὴ ταῖς περισσότεραις φοραῖς εἶναι ἀφρισμένη καὶ φαίνεται πῶς τελείως ἀπομονόνει τὴν νῆσόν μας ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον, ἐνῷ ἡ ἄλλη θάλασσα. ὁ κόλπος, ὁποῦ βρέχει τὸ ἀνατολικὸ πλευρὸ τῆς νήσου καὶ τὴν ἀντίκρυ ἤπειρον, ὁμοιάζει ταῖς περισσότεραις φοραῖς ἥσυχη λίμνη.

Ἡ τοποθεσία εἶναι μαγευτική — ἐκεῖ ἀπὸ ἕνα μέρος ἡ βαθειὰ πρασινάδα τῶν ἐλαιοδένδρων καὶ ἡ τρυφερώτερη τῶν ἀμπέλων, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ καταγάλαζη ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης — ἀλλὰ γιὰ τὴν Μαρίαν πρὸ πάντων ἡ οἰκουμένη δεν εἶχε τόπον νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ περισσότερο· ἐκείνη ἡ πλάσις, μὲ ὅλην της τὴν φυσιογνωμίαν, εἰς τὴν στερεὰν καὶ εἰς τὸ πέλαγο, ἔκαναν μέσα εἰς τὴν ψυχήν της ἕνα μὲ τὰ ἀθωότερα καὶ φαιδρότερα αἰσθήματα τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας της· καθὼς συμβαίνει ὅταν παίζεται μουσικὴ ὁποῦ πρωτακούσαμεν εἰς τὴν νεότητά μας· ὁ ἦχος της μᾶς συγκινεῖ, μᾶς μαγεύει, καὶ ἀποτοῦ μεν πῶς ἐκεῖνος ὁ ῥυθμὸς δὲν προξενεῖ εἰς τοὺς νέους ὅ,τι ἐμεῖς αἰσθανόμεθα — διότι ἐκείνη ἡ μουσική, ἂν καὶ ἀκούονται ἄλλαις μελῳδικώτεραις, ἔγινε ἀπὸ πολὺν καιρὸν μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας, εἶναι ὁ μακρυνός, γλυκὸς ἅμα καὶ λυπητερὸς ἀντίλαλος τῶν εὐτυχισμένων ἡμερῶν μας· παρομοίαν μουσικὴν ἔχει μία γνωστή μας φυσικὴ τοποθεσία· ἕνας ξερὸς βράχος, ὅπου ἐφύτρωσε κ' ἐμεγάλωσε μοναχικὸ κυπαρίσσι, ἔχει τὴν ἀγάπην μας ὅσον δὲν τὴν ἔχει κάθε ἄλλο ὡραιότερο θέαμα· φαίνεται ὅτι ἐκεῖνοι οἱ χαρακτῆρες φυλάγουν, μέσα εἰς τὴν φαντασίαν καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας, τὴν ποθητὴν ἀλησμόνητην εἰκόνα τῆς ζωῆς μας, ὅπως ἦταν, πρὶν τὰ πάθη καὶ τὰ παθήματα τῆς ἀφαιρέσουν τὴν φυσικὴν ἀθωότητα καὶ τὴν γαλήνην.

* *
*

Αὐτοῦ ἀκολουθοῦσε μ. κροῦλα, πέντε ἢ ἕξι χρόνων κόρη, τοὺς γονεῖς της, εἰς ὅλους τοὺς μῆναις, διότι δὲν εἶναι μῆνας ὁποῦ ὁ καλὸς γεωργὸς νὰ μὴν εὕρῃ νὰ κάμῃ ἐργασίαν εἰς τὸ ἀμπέλι καὶ εἰς τὸν ἐλαιῶνα, καὶ ἐκεῖνο τὸ κτῆμα ἦταν ἀληθινὸ περιβόλι. Τοιουτοτρόπως ἡ φανταστικὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη πλαγιὰ μὲ κάθε φυτό, μὲ κάθε δένδρο ἥμερο ἢ ἄγριο, μὲ κάθε χερόκτιστην λιθειὰ ἢ ῥιζόπετραν, μὲ κάθε δέμα, μὲ κάθε φρύδι, μὲ κάθε μονοπάτι, μὲ κάθε παρακλάδι, μὲ κάθε στένωμα, εἶχε μείνῃ βαθυὰ χαραγμένη εἰς τὸ νεανικό της πνεῦμα ὥστε ἂν ἦταν ζωγράφος θὰ ἠμποροῦσε νὰ μορφώσῃ ἀπὸ ἐκείνην τὴν θέσιν πολλαῖς καὶ ὡραιόταταις εἰκόναις νὰ μὴ παραλλάζουν παντάπασιν ἀπὸ τὸ φυσικό τους. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο τὸ πέλαγο εἶχε ἀνοίξῃ τὸν νοῦν της, εἶχε φτερώσῃ τὴν φαντασίαν της, καθὼς εἰς ὅλαις ταῖς ἐποχαῖς τοῦ χρόνου καὶ εἰς ὅλαις ταῖς ὥραις τῆς ἡμέρας, ἐνῷ ἐδιάβαινε, ἀπὸ ψηλὰ τὸ ἐθεωροῦσε, πότε θεριωμένο καὶ μελανό, πότε ἥμερο καὶ ἀσπρογάλαζο, καὶ κάποτε, εἰς τὸ βασίλεμα, σύννεφα νὰ καθίζουν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ μέσα εἰς αὐτὰ νὰ ἀνοίγωνται σκοτεινὰ λαγκάδια καὶ χρυσοὶ ποταμοὶ νὰ χάνωνται εἰς τὰ βάθη. Ἰδοὺ πῶς ἀδελφώθη ἡ τρυφερὴ ψυχή της μ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, καὶ τὴν βαθεῖαν ἐκείνην συμπάθειαν ἦλθε, εἰς τὴν νεανικήν της ἡλικίαν, νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ κλείσῃ διὰ πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν της ὁ πόνος· πόσο ἔκλαψεν ὅταν ὁ πατέρας της ἀναγκάσθη νὰ πουλήσῃ ἐκεῖνο τὸ πατρῷο κτῆμα, ὁποῦ ἀρκοῦσε νὰ ζωοθρέψῃ τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ὅπου εἶχε προσδιορίσῃ πατόκορφα μίαν μικρὴν λουρίδα προῖκα τῆς ἀγαπητῆς του Μαρίας.

* *
*

Εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀμπέλι εὑρίσκετο, εἰς τ' ὄνειρό της, τώρα πρώτη φορά, ἀφοῦ δὲν εἶχε πατήσῃ αὐτοῦ εἴκοσι χρόνια. Εἶχε φθάσῃ ἐκεῖ μὲ τοὺς γονεῖς της καὶ μὲ μισθωμέναις τρυγήτραις, τὴν ὥραν ὁποῦ ὁ ἥλιος, ὡς ἐσηκώνετο ὄπισθεν, ἀπὸ τὸ βουνό, μόλις ἐχρύσονε ταῖς ἄκραις τῶν ἐλαιοδένδρων, ἐνῷ ὅλ' ἡ πλαγιὰ ἔμενεν ἀκόμη ἰσκιωμένη, καὶ ἡ ἀντίκρυ θάλασσα ἐλακτάριζε πέρα πέρα ἀπὸ ταῖς ἀργυραῖς πρωϊναῖς ἀκτίναις. Ἐστάθηκαν ὅσο νὰ πέσῃ ἡ δροσιὰ τῆς νυκτός, γιὰ νὰ κόψουν στεγνὰ τὰ σταφύλια· ἔπειτα ἄρχισεν ὁ τρύγος καὶ 'ς ὀλίγην ὥραν, διότι κάθε κλῆμα τὰ εἶχε πολλά, αὐτὴ μὲ τὴν σύντροφόν της ἐγέμισε δύο τερτικά, ἡ μητέρα της ταῖς ἐβοήθησε καὶ τὰ ἐφόρτωσαν εἰς τὸ κεφάλι τους, καὶ δύο μικραῖς τρυγήτραις ἐπῆραν καὶ αὐταῖς δύο κάνιστρα γιὰ νὰ γίνῃ σωστὸ τὸ φόρτωμα. Ἔπειτα ἐκίνησαν καὶ ἡ τέσσερες, ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, τὸ ἀμπέλι ἀμπέλι, καὶ ὕστερ' ἀπ' ὀλίγο διάστημα ἐδιάβηκαν, πάντοτε ἀλύγισταις καὶ ἀτάραχαις, τὸ στένωμα, ὅσο μία διασκελιὰ μόνον πλάτος, καὶ μάκρος τριάντα βήματα, ὁποῦ δεξιὰ ἔχει κρεμαστοὺς βράχους, καὶ ἀριστερὰ τρομάζει ὁ ἄνθρωπος νὰ βλέπῃ, ἀπὸ ἑκατὸ μέτρα ὕψος, τὰ κοντράκια καὶ παρακάτω τὰ φύκια ὁποῦ ξερνᾷ ἀκατάπαυτα τὸ ἀγριοπέλαγο τὸ τρομακτικὸ ἐκεῖνο πέραμα ὁ ομάζεται κακὴ σκάλα. Ἐκεῖ ποῦ ἔπαυε τὸ στενὸ μονοπάτι εὕρηκαν τὸν ἀγωγιάτην, ὁποῦ μόλις εἶχε φθάσῃ· ἐφορτώθη τὸ ἄλογο, καὶ ὁ ἀγωγιάτης, ἐνῷ ἀναχωροῦσε, «Κοπέλαις» τοὺς εἶπε, «μὴν ὀκνηρεύεσθε, νὰ εὕρω ὅταν γυρίσω ἕτοιμα τερτικά· τὸ ἄλογό μου εἶναι παλληκάρι».

«Ἂς καθίσωμε ἐδῶ, Αὐγερινή», εἶπε ἡ Μαρία. «νὰ ξανασάνωμε ὀλίγο, τὰ σταφύλια τὰ εὐλόγησε ὁ Θεὸς ἐφέτος, καὶ δὲν ἀργοῦμε νὰ τὰ πατρεύωμε.»

Κ' ἐκάθισεν ἐπάνω εἰς ἕναν ὄχθον, ἡ Αὐγερινὴ ὀλίγο παραπάνω· τὰ κορίτσια ἔτρεχαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ κ' ἐπαιγνίδιζαν τριγύρω.

«Πόσο μοῦ ἀρέσει, Αὐγερινή μου, τούτη ἡ θάλασσα· λέγουν πῶς εἰς τὸ ἄλλο μέρος ἡ ἄλλη θάλασσα εἶναι σκεπασμένη μὲ καράβια μικρὰ μεγάλα· ἐδῶ σπάνιαις φοραῖς διαβαίνει κἀνένα βαπόρι, πολὺ μακρυά, πέρα πέρα, ὡσὰν ἴσκιος· καλήτερα εὐχαριστοῦμαι εἰς τὸ πέλαγο τοῦτο· ἐδῶ δὲν φαίνονται παρὰ βάρκαις μὲ τὰ πανάκια τους, δελφίνια ὁποῦ κοπαδιαστὰ παίζουν, καὶ θαλασσοποῦλια ὢ! ἰδές, Αὐγερινή, πόσοι γλάροι στριφογυρίζουν ἐπάνω εἰς τὸ νερό· δείχνει ὅτι θ' ἀλλάξῃ ὁ καιρός. Τί λὲς ἐσύ;»

Ἀκούσθη ἕνα χασκόγελο, ἡ Μαρία ἐγύρισε καὶ δὲν εἶδε οὔτε τὴν Αὐγερινὴν οὔτε τὰ κορίτσια, καὶ ἐπάγωσεν ὅλη καὶ ἄκουσε τὴν καρδίαν της ὁποῦ βροντοκοποῦσε· ἔστρεψε πάλι τὰ μάτια πρὸς τὴν θάλασσαν· αὐτοῦ, ὄχι μακρὰν ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι, σηκόνεται βράχος ὑψηλός, ὁποῦ τὸν λέγουν ὀρθολίθι· ἐπάνω εἰς τὸν θεόκτιστον ἐκεῖνον πύργον ἦταν ὀρθὴ στυλωμένη ἡ Αὐγερινὴ μὲ τὰ μαλλιὰ ἁπλωμένα εἰς ταῖς πλάταις· μὲ τὸ ἕνα χέρι ἐκρατοῦσε τ' ἀσημοχρύσαφα τῆς Μαρίας, ὁποῦ ἄστραφταν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ μὲ τὸ ἄλλο τῆς ἔγνευε, ὡσὰν νὰ τῆς ἔλεγε·

«Κατέβα ἐδῶ κάτω νὰ τὰ πάρῃς, εἰδεμὴ τὰ ῥίχνω εἰς τὴν θάλασσαν».

Ὅπως ἡ Μαρία ἐπετάχθη νὰ ῥιχθῇ ἀπὸ τὸ φρύδι τοῦ βουνοῦ εἰς τὸν ἄμμον νὰ πάῃ νὰ πάρῃ τὰ χρυσάφια της, ἐκόπη τὸ ὄνειρό της, ἐξύπνησε κ' ἐνῷ ἀγκομαχοῦσε κ' ἔκλαιε, ἄκουσε τὴν φωνὴν τοῦ ἀνδρός της.

«Παῦσε τώρα, σήκω συγύρισε τὰ χρυσάφια καὶ τὸ πεσελί, νὰ φύγω.»

* *
*

Ἔπεσεν ἡ δύστυχη Μαρία γονατιστὴ ἔμπροσθέν του καὶ μὲ κομμένην μιλιὰ τοῦ ὡμολόγησε ὅ,τι ἔκαμε.

»Σοῦ ἔπταισα πολύ, ἀφέντη· σοῦ ἔπταισα πολύ, ἀλλὰ στοχάσου ἀφέντη, πῶς αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ ὕστερη φορὰ ποῦ σοῦ πταίω· μὴ μὲ σκοτώσῃς καὶ κολασθῇς καὶ σύ· ἄδικα θὰ εἶχες τὴν ἁμαρτίαν· τούτη εἶναι ἡ ὕστερη ἡμέρα τῆς ζωῆς μου.»

— «Μ' ἐπῆρες, μωρή, 'ς τὸν λαιμόν σου· σ' ἀφίνω εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ:» καὶ μὲ τοῦτο κατέβη τὸ μονοπάτι.

* *
*

Ἡ ὀρφανὴ Μαρία ἔμεινεν αὐτοῦ λιποθυμισμένη, ἀναίσθητη· ὅταν ἐσυνῆλθε, ὁ ἥλιος εἶχε μεσουρανήσῃ· ἐσηκώθη, ἄλλαξε ὅλη, ἔβαλεν εἰς τὸν κόρφον της τὸ γράμμα τοῦ παιδιοῦ της, ἔπεσ' ἐπίστομα ἔμπροσθεν εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, κ' εἶπε μέσα της.

«Καὶ αὐτὸ ἠθέλησε ὁ Θεός, νὰ μοῦ λείπῃ σήμερα ὁ ἅγιος ἄνθρωπος.»

Καὶ ἀφοῦ εἶπε τὰ πατερημά της, ἐπῆρε τ' ἀκρινὸ μονοπάτι τοῦ χωριοῦ καὶ 'ς ὀλίγα λεπτὰ ἔφθασε εἰς τὸ σπίτι τῆς μητρός της. Ἡ γραῖα ἦταν καθισμένη εἰς τὸ κατῶφλι καὶ εἰς τὰ πόδια της ἡ ἐγγονή της, κόρη τῆς Ἑλένης. Ἅμα τὴν εἶδε ποῦ ἀνέβαινε τῆς εἶπε.

— Τί σοῦ ἐστάθηκε Μαρία; τὰ συνηθισμένα σας· θὰ σ' ἐβάρεσε ὁ Πέτρος.

— Μαννοῦλα μου, ἦλθα νὰ πεθάνω κοντά σου.

Καὶ τῆς ἐδιηγήθη τὸ δυστύχημά της.

— Κακὰ ἔκαμες, Μαρία· εἰς τὸν καιρόν μας ἡ γυναῖκες δὲν ἔκαναν τὸ παραμικρὸ χωρὶς τὸ θέλημα τοῦ ἀνδρός· τώρα ἐκάκωσαν καὶ τὰ θηλυκά.

— Ὄχι, μάννα. Ὅ,τι ἔκαμα δὲν τὸ ἔκαμα γιὰ ν' ἀδικήσω τὸν ἄνδρα μου, μάρτυς μου ὁ Θεός. σπλαχνίσου με κᾶνε σύ·— δὲν μὲ βαστᾷ ἡ καρδιὰ νὰ γυρίσω σπίτι μου.

— Αὐτὸ εἶνε ἀκόμη χειρότερο, νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ἀνδρός σου· ὁ κόσμος θὰ εἰπῇ πῶς ἔπραξες ἄτιμα πράγματα.

— Μητέρα, θὰ πάω νὰ πνιγῶ.

— Σῦρε, τῆς εἶπε ἡ γραῖα.

— Ἄ! μάννα, μάννα!

Καὶ ἀνέβη τρέχοντας τὸ στενὸ μονοπάτι, ὁποῦ κατόπιν ἐσχίζετο εἰς δύο, τὸ ἕνα κατέβαινε εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην τοῦ χωριοῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀντίστροφα ἐπήγαιναν εἰς τὴν ἀκροθαλασσιά.

Ἡ γερόντισσα ἔμεινε μὲ τὸ κεφάλι κάτω, ἀνήσυχη, καὶ ὕστερ' ἀπ' ὀλίγην ὥραν εἶπε τῆς μικρῆς ἐγγονῆς της·

«Τρέχα, παιδί μου, πρόφθασέ την· εἰπέ της νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, νὰ περάσῃ ἐδῶ τὴν νύκτα.»

* *
*

Ὡστόσο ἡ Μαρία εἶχε πάρῃ τὸν κατήφορον, ὄχι μέσα εἰς τὸ μονοπάτι, ἀπ' ὅπου ἐπερνοῦσε ὅλος ὁ κόσμος, ἀλλὰ εἰς ἕνα παλαιὸ παρακλάδι, ὁποῦ καὶ αὐτὸ ἔβγαινε εἰς τὸ περιγιάλι. Καθὼς αὐτὴ ἐρροβολοῦσε ἀπὸ τὸ βουνό, ὁμοίως 'ς ἐκείνην τὴν ὥραν ὁ ἥλιος ἐκατέβαινε πρὸς τὴν ἄκρην τῆς θαλάσσης, μίαν ὀργυιὰ ἀκόμη ὑψηλά· τὸν εἶχε πλαγινὰ καὶ ἔβλεπεν ἔμπροσθέν της τὸ ἄπειρο φῶς ὁποῦ ἐπλημμυροῦσε τὸ ἀπέραντο πέλαγο εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡσυχώτατο καὶ ὡσὰν ἀσημοχρυσωμένο, ἔρημο· πουθενὰ βαρκοῦλα, οὔτε εἰς τὰ πανιὰ οὔτε δεμένη εἰς τὸ ἀκρογιάλι, μόνον αὐτοῦ τὸ ὀρθολίθι, μαύρη θαλασσόδαρτη πέτρα, ὁποῦ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς γῆς ἔχει ῥηχὰ τὰ νερὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ἄπατα, γεφύρι ἀπὸ τὴν στερεὰν εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἐκοντοστάθη ἡ Μαρία καὶ προσήλωσε ἐκεῖ τὰ μάτια της, ὡς

Digitized by Google

εἶχε πάντοτε ἔμπροσθέν της τὸ ἀποταχυνό της ὄνειρο, καὶ ἅμα εἶδε τὸ ὀρθολίθι τὴν ἔπιασε χαροτρομάρα· κατόπιν ἀκολούθησε βιαστικὰ τὸν δρόμον της ὅσο ποῦ ἔφθασε εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐξυπολύθη, ἐδιάβηκε τὴν θάλασσαν, ἐσκαρφαλώθη μὲ κόπον ἐπάνω εἰς τὸν βράχον, καὶ ὡσὰν φρενιασμένη τὸν ἐξέταζε ὅλον τριγύρω, τὸν ἐπασπάτευε καὶ ἔχωνε τὰ χέρια εἰς ὅλαις ταὶς μεγάλαις μικραὶς χαραμάδαις· κατόπιν συχνοκινῶντας τὴν κεφαλὴν ἀνέβη ἕως εἰς τὴν ζώνην τοῦ βράχου· ἐκεῖθε ἐγύρισε τὰ μάτια της ὡσὰν γιὰ νὰ ὑστεροκυττάξῃ τὴν πλάσιν, τὸν οὐρανόν, τὴν θάλασσαν καὶ τὰ κατάχλωρα πλάγια μὲ τὰ ἐλαιόδενδρα, ὁποῦ εἰς ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔτρεμαν ὅλα μὲ τὰ φύλλα τους καταχρυσωμένα ἀπὸ ταὶς πορφυραὶς ἑτοιμόσβυσταις ἀκτίναις τοῦ Ἡλίου! — καὶ τότε ἔξαφνα εἰς τὸν ἀσυγνέφιαστον γῦρον, ὅπου ἀνταμόνονται θάλασσα καὶ οὐρανός, ἐφανερώθη χανσπίτια, ἐκκλησίαις, κωδωνοστάσια, πύργοι, ὅλα λευκότατα, ὡς νὰ εἶχε αὐτοῦ σηκωθῇ θεόπλαστη παραθαλάσσια πολιτεία, νὰ δώσῃ ζωὴν καὶ ὅρια εἰς ἐκεῖνα τὰ ἔρημα καὶ ἀτελεύτητα πλάτη τῆς θαλάσσης.

Ὡστόσο ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου εἶχε βουλήσῃ, καὶ εἰς τὸν ὁρίζοντα ἐφαίνετο τὸ ὁλοστρόγγυλο ὁμοίωμά του μεγαλωμένο, ἀλλὰ ἀπὸ ἀκτίναις ὀρφανό, ὥστε ἡ δυστυχισμένη ἠμπόρεσε ὕστερη φορὰ ν' ἀναπαύσῃ τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς ἐκείνην τὴν σκιὰν τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, ἐνῶ εἰς ὅλον σχεδὸν τὸν οὐράνιον θόλον ἐλαμποκοποῦσαν τ' ἀστέρια. Τὰ ἡμερινὰ πουλιὰ εἶχαν ὅλα ἡσυχάσῃ εἰς ταὶς φωλιαίς τους καὶ εἰς τὰ δένδρα, τὰ νυκτοπούλια ἔσχιζαν πανταχοῦ τὸν σκοταδερὸν ἀέρα μὲ τὸ νεκρό τους φτερούγιασμα, καὶ μόνον ἀκούετο ὁ ἀδιάκοπος τακτικὸς ἀναστεναγμὸς τῆς θαλάσσης. Ἡ Μαρία ὁλόρθη εἰς τὸν βράχον ἔβγαλε μέσ' ἀπὸ τὸν κόρφον της τὸ γράμμα τοῦ παιδιοῦ της, τὸ ἐφίλησε καὶ ἔκαμε τρεῖς φοραὶς τὸν σταυρόν της· ἀκούσθη ἕνα τρελλὸ χασκόγελο, κ' εὐθὺς κατόπι κάτω ἀπὸ τὸ ὀρθολίθι ἕνας βρόντος· τὴν ἀκόλουθην αὐγὴν ψαράδες εὕρηκαν βγαλμένο εἰς τὴν ἀμμουδιὰ τὸ σῶμα τῆς Μαρίας.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΛΥΛΑΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 332

Διὰ τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ἡ Αἰκατερίνη σιγηλῇ τῇ φωνῇ, ἐφευρίσκει τὴν πρόφασιν ὅτι θὰ μᾶς κάμῃ νὰ χάσωμεν τὴν μνήμην, διὰ νὰ δικαιολογηθῇ ἀπέναντί μας. Τίς οἶδε δέ;... ἴσως καὶ τὸ ἐλπίζει, διότι μὲ ὅλην του τὴν μεγάλην μάθησιν ὑποπίπτει πολλάκις εἰς προλήψεις γελοίας καὶ παιδαριώδεις. Ἂν θέλῃς δὲ νὰ μὲ πιστεύσῃς, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, ἀφοῦ ὁ δυστυχὴς αὐτὸς μάγος μᾶς ἐξαγάγῃ ἀπ' ἐδῶ, θὰ τὴν χάσωμεν πραγματικῶς τὴν μνήμην! δηλαδὴ οὐδέποτε θ' ἀνακοινώσωμεν εἰς ψυχὴν ζῶσαν τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἀπεκαλύψαμεν τόσον ἀκουσίως!...

— Ἡ γενναιόφρων αὕτη ἰδέα εἶνε ἀνταξία σοῦ, φιλτάτη μου!... Ἡ γνώμη σου λοιπὸν εἶνε ὅτι πρέπει νὰ ὑποβληθῶμεν εἰς τὴν τελετὴν ταύτην;

— Ἐκτὸς ἂν διαβλέπῃς κανὲν ἄλλο μέσον, ὅπως ἐξέλθωμεν τοῦ φοβεροῦ τούτου ὑπογείου.

— Φεῦ!... κανὲν μέσον δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνεύρω. Τέλος πάντων ἀφοῦ ἀρκεῖται εἰς αὐτὴν τὴν ἀγυρτείαν, δὲν βλέπω ὅτι θὰ πάθωμεν τίποτε σοβαρόν, ἂν ὑποβληθῶμεν εἰς αὐτήν...

Παρεκτὸς τούτου, παρετήρησεν ἐμφρόνως ὁ Γαργαρίδης, ἂν μείνωμεν ἐδῶ, θὰ χάσωμεν κἄτι τι πολυτιμότερον ἀπὸ τὴν μνήμην, θὰ χάσωμεν τὴν ζωήν...

— Βεβαίως. Τότε λοιπὸν ἀμφότεροι φρονεῖτε ὅτι πρέπει νὰ δεχθῶμεν;

— Νομίζω ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλέως, εἶπεν ἡ Αἰκατερίνη.

— Καὶ ἐγὼ τὸ ὁμολογῶ, ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῶ πάλιν ὑπὸ τὸ ἀγαθὸν φῶς τοῦ Μίθρα, ὅπως λέγουν αὐτοί, καὶ ὀλίγον μὲ μέλει ἂν διατηρήσω ἢ ἂν ἀπολέσω τὴν μνήμην μου... μολονότι ἔχω τεραστίαν τοιαύτην. Δὲν βλέπω εἰς τί μ' ἐχρησίμευσεν ἕως τώρα ἡ μνήμη ὅπως εὐημερήσω!... εἶπεν ὁ Γαργαρίδης ὑψῶν τοὺς ὤμους.

— Ὁ κύβος ἐρρίφθη λοιπόν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος.

Ἐπλησίασαν πάλιν εἰς τὸν βωμόν.

— Γκουσὰ-Νισίν, εἶπεν ὁ Κερδίκ, δεχόμεθα τὸν ὅρον, τὸν ὁποῖον μᾶς ἐπιβάλλεις... Ἀλλ' ἐπίτρεψέ μοι νὰ σ' ἐρωτήσω πρότερον τί ἐννοεῖς ὅτι «θὰ μᾶς κάμῃς νὰ χάσωμεν τὴν μνήμην;»

Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς τοῦ μάγου συνεσπάσθησαν ἀλγεινῶς καὶ νέα λάμψις ἐξηκοντίσθη ἀπὸ τὸ βλέμμα του.

— Μὴ ἀνησυχῇς, Φράγκε, εἶπε μετὰ βραχεῖαν σιγὴν καὶ μετὰ παραδόξου βλέμματος. Θὰ σοῦ ἀπομείνῃ ἀρκετὴ μνήμη διὰ τὰς πράξεις σου... Ἀλλὰ δὲν πρέπει — δὲν θέλεις σύ, ὦ Μίθρα! — εἷς καὶ μόνος θνητὸς ἐκτὸς τοῦ μεγάλου ἱερέως καὶ τῆς κόρης του νὰ γινώσκῃ τὰ μυστήρια τοῦ ἁγιαστηρίου σου... Θ' ἀπολέσῃς τὴν μνήμην σου, νέε, ὡς πρὸς πάντα τὰ συμβάντα ἀπὸ τῆς καταβάσεώς σου διὰ τοῦ Γκοὺλ-Ἔκ.

(1) Τὸ φυσικὸν τοῦτο φαινόμενον, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Fata Morgana, μᾶς ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν ἀπὸ τὸ Βουνὸ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου (Γαρούνας), εἰς τὸ δυτικὸ μέρος τῆς Νήσου, ὅθεν φαίνεται ἡ Ἀδριατικὴ Θάλασσα.

Digitized by Google

θὰ λησμονήσῃς καὶ αὐτὴν τὴν θέσιν τοῦ φρέατος. Ὅλον τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον παρῆλθεν ἀπὸ τῆς ἀπαισίας στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν σὲ ὡδήγησα ἐκεῖ, θὰ εἶνε διὰ σὲ ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξέ ποτε !. .

Ὁ μάγος διεκόπη καὶ ἔθλιψε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ μέτωπόν του μετὰ βαθέος στεναγμοῦ. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ὀξὺ ἄλγος συνετάρασσε τὸ πρόσωπόν του καὶ τὸ βλέμμα, ὅπερ προσήλου ἀκουσίως ἐπὶ τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς Αἰκατερίνης, ἐξέφραζε μεγάλην ὀδύνην. Ἐφαίνετο οἱονεὶ λαλῶν μετὰ λύπης· οἱ λόγοι ἐξήρχοντο βραχεῖς καὶ διακεκομμένοι ἐκ τῶν χειλέων του, ὡσεὶ παρὰ τὴν θέλησίν του.

Καὶ οἱ παρεστῶτες ἐφαίνοντο ὡσαύτως κυριευόμενοι ὑπὸ θλίψεως· πᾶσα αὐτὴ ἡ σκηνὴ ἀπέπνεεν ἀπαισίαν ἐντύπωσιν καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ἀλλοφροσύνης ἡ ἐζωγραφημένη ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ μάγου ἐνεποίει εἰς τὰς καρδίας τῶν νεανίδων ἀκούσιον παγερὸν τρόμον.

— Μάγε, εἶπε τέλος ὁ Μαυρίκιος μὲ φωνὴν σοβαράν, σοῦ εἶπα ὅτι δεχόμεθα. Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω ἐπὶ πλέον βλέπων τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὴν εὐγενῆ σου ἐγγονὴν εἰς τὸ βάθος τοῦ τάφου τούτου. Σῶσέ τας λοιπόν !... Ἀτυχεῖς νεάνιδες !... Δὲν τὰς ἐξώθησεν αὐτὰς ἕως ἐδῶ ματαία περιέργεια... Κατῆλθον εἰς τὸ βάραθρον ὑπακούσασαι μόνον εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ἀγαθῆς των καρδίας. Εὐσπλαγχνίσου αὐτάς, Γκουσά-Νισίν, καὶ ἐνθυμήσου τί σοῦ προέτεινα τὴν πρώτην στιγμήν... μένω ἐδῶ ἐγώ, εὐχαρίστως θυσιάζω τὴν ζωήν, ἂν πρόκειται ν' ἀπολυτρώσω τὴν ἰδικήν των.

Ὁ μάγος ἐφρικίασε καὶ ἔκαμε κίνημα ἀπελπισίας, ὡσεὶ ἀποκρούων τοὺς λόγους τοῦ νέου.

— Σιώπα, σιώπα !... ἀνέκραξε. Θὰ ἐξέλθετε ὅλοι, ὅλοι !... Σοὶ τὸ εἶπα, ὑπακούσατε εἰς τὸ πεπρωμένον !... Χάσατε τὴν μνήμην !... Ἀσεβεῖς !... ἐμάθατε μυστήρια φοβερά !... Ἂς ἐξαλειφθοῦν !... ἂς ἐξαλειφθοῦν διὰ παντὸς ἀπὸ τὴν μνήμην σας !

— Πάτερ, εἶπε διακόπτουσα αὐτὸν αἴφνης ἡ Λεϊλὰ μὲ τὴν γλυκεῖαν φωνήν της, θὰ ὑποβάλῃς καὶ ἐμὲ εἰς αὐτὴν τὴν τελετήν. Τὸ ἀπαιτῶ ! Ἂν συγκατατεθῇς νὰ ὑποβάλῃς καὶ ἐμέ, τὴν κόρην σου, τότε εἶνε σημεῖον ὅτι ἡ τελετὴ εἶνε ἀκίνδυνος, διότι ἐπὶ τοῦ τεθλιμμένου μετώπου τῆς Λεϊλᾶς ἐπαναπαύεται ἡ ἐλπὶς τῆς γενεᾶς σου. Ἂς ἀπολέσω καὶ ἐγὼ τὴν μνήμην, μεγάλε Μοβέδ ! Μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμετάσχω καὶ ἐγὼ τῆς τύχης των, θὰ ἐπιτρέψω ὅπως οἱ φίλοι μου ὑποστῶσι τὸν ὅρον, τὸν ὁποῖον ἐπιβάλλεις εἰς αὐτάς.

Ὄρθιοι ἀπέναντι ἀλλήλων ὁ πρεσβύτης καὶ ἡ νεᾶνις διεσταύρωσαν τὸ βλέμμα τῶν γαλανῶν ὀφθαλμῶν των, ὀξὺ ὡς αἰχμὴν ξίφους. Ἀλλὰ καίτοι ὁ γέρων ὠχρίασε καὶ πάλιν, οὐχ' ἧττον δὲν ἐκάμφθη ὑπὸ τὸ βλέμμα τῆς νεάνιδος.

— Ἔστω τέλος κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου ! εἶπε τέλος βραδέως. Θὰ ὑποστῇς τὴν κοινὴν τύχην, ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖς, ὦ νεᾶνις. Ἀπώλεσε καὶ σὺ τὴν μνήμην, Λεϊλὰ !.. Λησμόνησε ὅτι ἡ χείρ σου ὡδήγησε τοὺς ξένους εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων!... Εἴθε ἡ ἀνάμνησις τοῦ σφάλματός σου νὰ ἐξαλειφθῇ, ὅπως παροδικὸν ἴχνος βήματος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς κινητῆς ἄμμου τῆς παραλίας.. Λησμόνησε, τέκνον μου !... Διατήρησε μόνον τὴν μνήμην τῆς δόξης τῆς γενεᾶς σου καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ, ὃν ὑπηρετεῖς !...

Καὶ ταῦτα λέγων ὁ μάγος ἐξέτεινε μὲ κίνημα πλῆρες μεγαλείου τοὺς βραχίονας ἐπὶ τῆς νεάνιδος, ἥτις ἔκυψε τὸ μέτωπον καὶ ἐπανῆλθε κλονιζομένη πλησίον τῆς Αἰκατερίνης.

Ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ ἔσφιγξε μετὰ συγκινήσεως εἰς τὰς ἀγκάλας της τὴν φίλην της. Ὡς ἐκ τῆς θαρραλέας της προσπαθείας ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὸν πάππον της ἡ Λεϊλὰ εἶχεν ὠχριάσει καὶ οἱ ὀφθαλμοί της εἶχον πλησθῆ δακρύων. Αἱ δύο νεάνιδες αἱ τόσον θαρραλέαι μέχρι τοῦδε ᾐσθάνοντο ἤδη ἑαυτὰς παραλυομένας ὑπὸ ἀορίστου τρόμου, καὶ φοβερὰ ἀλλ' ἀνέκφραστος ὑποψία περὶ τῶν προθέσεων τοῦ πάππου της ἔσφιγγεν ἐπωδύνως τὴν καρδίαν τῆς Λεϊλᾶς.

Ἐν τούτοις ὁ μάγος Μοβὲδ ἔλαβεν ἔκ τινος γωνίας τοῦ ἀδύτου γιγαντιαῖον διαβήτην. Μὲ τὴν αἰχμήν του ἐχάραξεν ἐπὶ του ἐδάφους ἡμικύκλιον πρὸ τοῦ βωμοῦ καὶ ἐπὶ τῆς χαραχθείσης γραμμῆς διέταξε νὰ γονυπετήσωσιν ὁ Μαυρίκιος, ἡ Αἰκατερίνη, ἡ Λεϊλὰ καὶ ὁ Γαργαρίδης.

Ἀνέλαβε τότε ἀσυνήθη μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐπισημότητα ἤθους. Τὸ πρόσωπόν του εἶχε μεταμορφωθῆ, τὸ βλέμμα του ἤστραπτεν ὡς τὸ τοῦ ἀετοῦ. Ἥρπασε τὸν φανὸν τῆς Λεϊλᾶς, φανὸν ἀναφθέντα παρ' αὐτῆς διὰ τοῦ ἱεροῦ πυρός, τοῦ διατηρουμένου εἰς τὸ βάθος τοῦ σπηλαίου, καὶ τὸν ἐτοποθέτησεν ἐπὶ ἀργυροῦ τρίποδος, ὃν ἔλαβεν ἀδιστάκτως ἐκ τῆς αὐτῆς γωνίας τοῦ βωμοῦ Ἀπὸ χρυσῆς πυξίδος, ἣν ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ἐνδυμάτων του, ἔλαβε δραγμίδα κόνεως, ἣν ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ πυραύνου, σκεπάζων ἅμα τὸ στόμα διὰ μιᾶς ἄκρας τῆς ἐκ μουσελίνης κιδάρεως του. Φλὸξ ἐρυθρὰ ἀνεδόθη καὶ καπνὸς ἐλαφρός, εὐωδίαν ἔχων παράδοξον καὶ ζαλιστικὴν ἐσχηματίσθη ἑλικοειδὴς καὶ ἀνῆλθε βραδέως πρὸς τὸν θόλον. Ὁ μάγος ἐψιθύριζε λέξεις ἀκαταλήπτους εἰς ὅλους καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Λεϊλάν.

Ἔλαβε τὴν ἀργυρᾶν κλεῖδα καὶ ἤνοιξε τὸ εἰς τὸ μέσον κιβώτιον.

Μὲ κίνημα βραδὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀνύψωσε τὸν ἐκ πολυτίμων λίθων ἥλιον, ὅστις ἐφάνη στερεωμένος ἐπὶ μακροῦ καὶ εὐλυγίστου στελέχους χρυσοῦ ἄνωθεν τοῦ κιβωτίου. Κύπτων κατόπιν

Digitized by Google

εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου ὁ μάγος ἐξήγαγε συσκευὴν παράδοξον, ἀνταυγαστῆρας ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἀγγεῖα κερατοειδῆ, μακροὺς σωλῆνας ἐκ στιλπνοῦ χάλυβος. Ἐχειρίσθη πρὸς στιγμὴν τὰ διάφορα ταῦτα ἀντικείμενα, καὶ εὐθέως φῶς μέγα καὶ ἀπαστράπτον ἐφώτισεν ὅλον τὸ ἄδυτον.

Εἰς τὸ κέντρον μὲ λάμψιν λευκήν, σφοδρὰν ἀπήστραπτεν ὁ ἐκ τιμαλφῶν λίθων ἥλιος. Ὁ κεντρικὸς ἀδάμας ἐξέπεμπε πυρίνας ἀκτῖνας, ἀντανακλωμένας μυριάκις ὑπὸ τῶν πέριξ αὐτοῦ μυριάδων ἀδαμάντων. Οἱ σάπφειροι ἐξηκόντιζον φλόγας κυανᾶς, οἱ ἄνθρακες, οἱ σμάραγδοι, τὰ τοπάζια, οἱ ἀμέθυστοι, οἱ βήρυλλοι ἔλαμπον, ἤστραπτον, ἐφεγγοβόλουν καὶ ὅλη ἐκείνη ἡ λάμψις συνεχέετο εἰς μίαν μεγάλην καὶ φωταυγῆ, ἥτις ἠνάγκαζε τοὺς θεατὰς νὰ κλείσωσι τὰ βλέφαρα διὰ νὰ μὴ τυφλωθῶσιν.

Ὁ μάγος ὄρθιος παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ, μὲ τὴν ὄψιν ἐστραμμένην πρὸς τοὺς παρεστῶτας διεγράφετο ἀμαυρὸς ὡς σκιὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ φωτεινοῦ καὶ ἀπαυγάζοντος κύκλου.

Περιέστρεφε βραδέως πέριξ τῆς κεφαλῆς του ὑπερμεγέθη ὀπάλλιον, ἔχον λάμψιν ἥμερον καὶ ἐπέβαλλεν ἐνταυτῷ ὡς ἰοβόλου ὄφεως. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ λίθου τούτου ἦτο κεχαραγμένη ἡ ἑλληνικὴ λέξις ΑΒΡΑΞΑΣ, ἧς τὰ ἑπτὰ γράμματα προστιθέμενα κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀξίαν ἑκάστου ἀποτελοῦσι τὸν μυστηριώδη καὶ ἀστρονομικὸν ἀριθμὸν 365. Πέριξ τοῦ ὀπαλλίου ἤστραπτον ἕτεροι λίθοι, ὅπως ἐπίσης δι' ἄλλων λίθων πολυτίμων ἦτο ἐστρωμένον καὶ τὸ βάθος τοῦ κιβωτιδίου.

Ὁ μάγος συνώδευε τὸ μεγαλοπρεπές του κίνημα δι' ᾄσματος μελπομένου ταπεινῇ τῇ φωνῇ, ψαλμῳδίας μονοτόνου, ἥτις ἐνέπνεεν εἰς τοὺς παρεστῶτας καταπληκτικὸν λήθαργον.

ΔΥΟ ΑΝΘΗ

Ἐνῷ ἀντήχει ἡ σοβαρὰ φωνὴ τοῦ μάγου, εἰκόνες ἀναρίθμητοι, παράδοξοι, ἄμορφοι σχεδὸν ἐγεννῶντο εἰς τὸ πνεῦμά των. Ἐνόμιζον ὅτι παρίστανται εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν κόσμων. Ἔβλεπον ἀναφαινομένην τὴν βλάστησιν εἰς τὴν γῆν. Τὰ μεγάλα ἐξαφανισθέντα ζῶα, τὸ μαμμούθ, τὸ μεγαθήριον, οἱ λεπτοὶ ὄφεις οἱ φέροντες κεκομμένους πόδας, τὰ ζῶα τὰ λησμονηθέντα τῆς πρώτης πλάσεως εἷρπον ἢ ἀνεπήδων ἐξερχόμενα ἀπὸ τὴν πρώτην ἰλύν. Ἐνόμιζον ὅτι ἐβυθίζοντο εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἔβλεπον ἐκεῖ συνταρασσόμενα ἄγνωστα τέρατα... παραφερόμενοι δὲ εἶτα ἀκαριαίως εἰς τὸ κενὸν διάστημα τοῦ αἰθέρος ἔβλεπον ζωογονουμένους τοὺς ἀστέρας καὶ περιστρεφομένους ὑποκάτωθέν των.

Κρότος τις δὲ παρόμοιος μὲ τὸν τῶν κυμάτων τῶν συντριβομένων εἰς τὴν παραλίαν, παρεμφερὴς μὲ τὸν ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸ βάθος μεγάλων κογχυλῶν ἐπλήρου βαθμηδὸν περισσότερον τὴν ἀκοήν των καὶ ἀνήρχετο μέχρι τοῦ ἐγκεφάλου των.

Μὲ τὰ ὄμματα διεσταλμένα, μὲ τὸ πρόσωπον πελιδνὸν πάντες ἔβλεπον, χωρὶς νὰ δύνανται ν' ἀποσπάσωσι τὸ βλέμμα των ἀπὸ τὸν ἐκ πολυτίμων λίθων ἥλιον. Καὶ ἡ κίνησις τοῦ μάγου καθίστατο ὁλονὲν εὐρυτέρα· τὸ ἀνάστημά του ἐφαίνετο μεγεθυνόμενον καὶ ἀνυψούμενον μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ θόλου διὰ μέσου τῆς ἐλαφρᾶς ὁμίχλης τοῦ κυανοῦ καπνοῦ, ὅστις ἐξηκολούθει ν' ἀναθρώσκῃ κατὰ λεπτὰ καὶ εὐώδεις ἕλικας. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γέροντος ἀπήστραπτον ὅσον καὶ οἱ σάπφειροι οἱ περιστρέφοντες τὸ μαγικὸν ἄστρον· τὸ πρόσωπόν του καὶ αἱ χεῖρές του ἐφαίνοντο διὰ τοὺς θεατὰς μεταμορφούμεναι καὶ ἀπαστράπτουσαι ὡς οἱ ἀδάμαντες.

Digitized by Google

Πού ἦσαν; Ἦτο ὄνειρον;... Ποῖον ἦτο τὸ ὄν ἐκεῖνο μὲ τὰς κυκλικὰς κινήσεις του, μὲ τὴν πένθιμον καὶ παγερὰν φωνήν του;

Ἡ Λεϊλὰ ἠθέλησε νὰ καταβάλῃ προσπάθειάν τινα, ὅπως ἀποσείσῃ τὴν νάρκην ἐκείνην.

— Πάτερ!... σταμάτησε!... φθάνει!... ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν συντετριμμένην, τείνουσα τὸν βραχίονα πρὸς τὸν μέγαν ἱερέα.

Ἀλλὰ κλονισθεῖσα καὶ πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔμεινεν ἄπνους, ἀναίσθητος.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἡ Αἰκατερίνη κατέπεσε πλησίον της, ὁ δὲ Μαυρίκιος καὶ ὁ Γαργαρίδης ἵσταντο ἀκίνητοι μὲ τὸ βλέμμα ἀτενὲς καὶ ὑελῶδες. Ὕπνος ἀκατανίκητος τοὺς ἐβάρυνεν. Εἰς μάτην ὁ Κερδὶκ ἤθελε ν' ἀντισταθῇ, νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐλευθέραν χρῆσιν τῶν διανοητικῶν του δυνάμεων. Δύναμις ἰσχυροτέρα αὐτοῦ ἐνήργει καὶ ὑπέκυπτεν ἀκουσίως. Ὀλίγα λεπτὰ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν γοητειῶν τοῦ μάγου οἱ δύο ἄνδρες καὶ αἱ δύο νεάνιδες ἦσαν βεβυθισμένοι εἰς τὰ σκότη μαγνητικοῦ ὕπνου.

Εὐθὺς ὡς ὁ Γκουσὰ - Νισὶν τοὺς εἶδεν ὅλους ἀκινήτους ἐν ὑπνωτικῇ καταστάσει, ἔπαυσε τὸ ᾆσμα καὶ τὰς κινήσεις του.

Βαδίζων σπασμωδικῶς ἐπλησίασεν εἰς τὸν κύκλον, ἔνθα ἔκειντο. Ἔπειτα, χωρὶς νὰ φροντίσῃ κἂν νὰ κλείσῃ τὸ κιβωτίδιον ἀλλ' ἀφίνων νὰ λάμπῃ καὶ ν' ἀκτινοβολῇ ὁ μαγικὸς ἥλιος ὑπὸ τὸ συγκεντρωτικὸν φῶς τῶν ἀνταυγαστήρων, ἥρπασεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ ἄψυχον σῶμα τῆς Λεϊλᾶς.

Ἀνεγείρων τὴν νεάνιδα ὡς πτερὸν ὁ πρεσβύτης ὥρμησεν ἐκτὸς τοῦ ἀδύτου, χωρὶς νὰ ῥίψῃ οὔτε κἂν ἓν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἄλλων, οὓς κατεδίκαζεν εἰς θάνατον.

Βαίνων μὲ βῆμα εὐσταθὲς καὶ ἀσφαλὲς διὰ μέσου τῶν σπειρῶν τοῦ λαβυρίνθου ἔφθασεν εἰς τὴν εἴσοδον τὴν ἀνευρεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου. Διῆλθε τὸ ἐπιστημονικὸν μουσεῖον, ἔφθασεν ἀδιστάκτως εἰς τὸν κινητὸν λίθον, τὸν ἀνήγειρε, διῆλθε διὰ τῆς ὀπῆς καὶ τὸν ἀφῆκε νὰ ἐπαναπέσῃ μετὰ πενθίμου καὶ παρατεταμένου κρότου. Διῆλθε τὰς στοὰς μὲ τὸ αὐτὸ ταχὺ βῆμα, χωρὶς νὰ φαίνεται ποσῶς ἐμποδιζόμενος ἀπὸ τὸ φορτίον ὅπερ ἔφερεν. Ἡ λυθεῖσα μακρὰ κόμη τῆς λιποθύμου νεάνιδος ἐσάρωνε τὸ ἔδαφος, ἐξεγείρουσα τὸν προαιώνιον κονιορτόν.

Ὁ ἄγριος πρεσβύτης ἐξηκολούθει νὰ προχωρῇ μὲ τὴν ὄψιν αὐστηράν, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλοσυρούς.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τῆς ἐξόδου του ἐκ τοῦ ναοῦ ἀνέβαινεν ἀπὸ τοῦ χείλους τοῦ φρέατος τοῦ Γκοὺλ-Ἔκ, φέρων πάντοτε εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν ἀναίσθητον Λεϊλάν.

Τὴν ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς χλόης. Ἀφίσας τότε τὴν βαρεῖαν πλάκα τοῦ στομίου νὰ ἐπαναπέσῃ, ἔκυψε καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ κόλπου ἐργαλεῖόν τι μὲ ὀξεῖαν αἰχμὴν ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ λίθου χαρακτῆράς τινας μυστηριώδεις.

Εἶτα ἀνεγειρόμενος ἀνέλαβε τὸ φορτίον του καὶ χαιρετῶν διὰ τῆς κεφαλῆς τὴν σελήνην, ἀνατείλασαν ὠχρὰν καὶ τεθολωμένην κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἐξηκολούθησε μὲ βῆμα βαρὺ τὴν πορείαν του πρὸς τὸν Πύργον τῆς Σιγῆς.

(Ἕπεται συνέχεια) X

Ο ΓΕΡΑΙΣΤΟΣ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις

«Γεραιστὸς δ' ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν οὐκ εἴρηται· μέμνηται δ' ὁ ποιητὴς ὅμως αὐτοῦ:
ἐς δὲ Γεραιστὸν
Ἐννύχιαι κατάγοντο.
καὶ δηλοῖ διότι τοῖς διαίρουσιν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπικαιρίως κεῖται τῷ Σουνίῳ πλησιάζον τὸ χωρίον· ἔχει δ' ἱερὸν Ποσειδῶνος ἐπισημότατον τῶν ταύτῃ καὶ κατοικίαν ἀξιόλογον». (Στραβ. J. c. 447).

Δὲν εἶνε ἀπίθανον εἰς τὰ ὦτα πολλῶν Ἑλλήνων πρώτην ταύτην φορὰν νὰ ἠχῇ τὸ ὄνομα Γεραιστός. Καὶ τοῦτο διότι ὀλιγώτερον πάντων ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες γινώσκομεν τὴν Ἑλλάδα καὶ μάλιστα τοὺς ἀρχαίους τόπους καὶ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσω εἰς πολλοὺς γνωριμώτερον τὸν πολὺν τὸ πάλαι Γεραιστόν, προέβην εἰς τὴν σκέψιν νὰ περιγράψω ἐνταῦθα ἐν ὀλίγοις τὴν εἰς αὐτὸν κατὰ τὰς θερινὰς διακοπὰς ἐκδρομήν μου, ἂν καὶ δὲν συνειθίζω νὰ καταστρώνω ἀπομνημονεύματα καὶ νὰ ἐκθέτω ἐντυπώσεις ταξειδίων καὶ ἐκδρομῶν.

Ἐκ Καρύστου τρεῖς συνοδοιπόροι ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν Γεραιστὸν καὶ τὴν Γεραιστίαν ἄκραν. Ἱππεύσαντες ἡμιόνων, τῶν μόνων καταλλήλων διὰ τοὺς τραχεῖς ἐκείνους τόπους, λίαν πρωῒ ἀπήλθομεν διευθυνόμενοι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τῆς Καρύστου συγκομίζοντες μεθ' ἡμῶν τὰ ἀναγκαιότατα τῶν ἐπιτηδείων διὰ τὴν ὁδοιπορίαν.

Ἡ ὁδὸς καίπερ τραχεῖα εἶνε εὐάρεστος, διότι κάτωθεν αὐτῆς ἐκτείνεται ἡ γαλανὴ θάλασσα μετὰ λαμπρῶν κολπίσκων. Ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἐχωροῦμεν ἡ ἔλλειψις δένδρων καθίστα δυσχερῆ καὶ κοπιώδη τὴν πορείαν, μέχρις ὅτου χάριν ἀναψυχῆς μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐπεζεύσαμεν παρὰ μέγαν πλάτανον, παρ' ὃν ἄφθονον ἔρρεε τὸ ἄριστον τοῦ Πινδάρου ποτόν, τὸ ὕδωρ.

Μετ' οὐ πολὺ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πορείαν ἐλάχιστα ὑπὸ τοῦ καύσωνος ἐνοχλούμενοι, μολονότι ἡ ἡμέρα εἶχε προχωρήσει, διότι ἄνεμος οὐχὶ σφοδρὸς διαπνέων μᾶς ἀνεκούφιζε. Μετὰ μιᾶς δ' ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ πλατάνου καὶ τῆς κρήνης ἐσταθμεύσαμεν πάλιν εἴς τι ῥεῦμα, ἔνθα

Digitized by Google

ὑπὸ τὰς ἀρωματώδεις τῶν δένδρων σκιὰς συνηντήσαμεν καὶ ἄλλους πεζοπόρους πορευομένους ἀνὰ τὰ χωρία. Τέλος μετὰ μικρὸν ἐπλησιάσαμεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ χωρίον τὸ καλούμενον «Πλατανιστός», εἰς τὸ ὁποῖον διὰ νὰ εἰσέλθωμεν ἔπρεπε νὰ κατέλθωμεν εἰς ῥευματιὰν κατωφερῆ. Ἔστημεν ἐπὶ μικρὸν ἐπὶ τοῦ ὑψώματος καὶ παρετηρήσαμεν τὸ κάτω κείμενον τοῦτο χωρίον τοῦ Πλατανιστοῦ—μεταξὺ δρυμῶνος καὶ μεγίστου ἐλαιῶνος,—ὅπερ ἔχει ὄντως γραφικωτάτην θέσιν. Αἱ οἰκίαι κατα γραμμὴν ἐντὸς τῆς ῥευματιᾶς καπνίζουσαι αἱ πλεῖσται· παρ' αὐτὰς τὰ κηπάρια καὶ ὑπὸ τὰς σκιάδας γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἐργαζόμενοι διαφόρους ἐργασίας.

Κατήλθομεν καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀντελήφθημεν τῆς ζωογόνου δρόσου καὶ εἴδομεν τὰ ἀφθόνως ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ῥέοντα ὕδατα καὶ ἐθαυμάσαμεν τους ἀμπελῶνας, τὰς ῥοιάς, τὰς συκᾶς καὶ τὰς συκαμινέας του.

Ἅμα τῇ ἀφίξει μας εἰς τὴν πλατεῖαν ἤνοιξε παραγγελθεὶς τὸ κεκλεισμένον καφεῖον αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν προὐχόντων τοῦ χωρίου καφεπώλης καὶ ἐδέχθη ἡμας μετὰ χαρᾶς προσενεγκὼν σῦκα καὶ ῥακίον πρὸς ἀναψυχήν. Ὁ ἐπιτόπιος κῆρυξ, ἀγαθός τις τὴν βοὴν χωρικός, ἀνήγγειλε τὴν ἄφιξιν α ρ χ α ι ο λ ό γ ω ν (;) καὶ προσεκάλεσε τοὺς χωρικοὺς τοὺς ἔχοντας ἀρχαῖα νομίσματα και ἄλλα πρὸς πώλησιν νὰ ἔλθωσιν. Ὄντως ἀφίκοντό τινες κομίζοντες ἀγγεῖα, νομίσματα, τεμάχια μαρμάρων ἐκ τῶν πέριξ ἀνακαλυπτομένων καὶ εἷς τῶν συντρόφων μου ἠγόρασεν ἐπι τῇ εὐκαιρίᾳ τετράδραχμον Ἀθηναϊκὸν κάλλιστα διατετηρημένον καὶ ἄλλα τινά.

Θελήσαντες δὲ πρὸ τοῦ ἀπέλθωμεν ἐκεῖθεν καὶ πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὸν Γεραιστόν, νὰ ἐπισκεφθῶμεν τοῦ χωρίου τούτου τὰς ἀρχαιότητας, διήλθομεν γραφικωτάτην τοποθεσίαν επὶ τοῦ τέρματος τῶν οἰκιῶν κειμένην καὶ ἀποτελουμένην ἐκ σειρᾶς ὅλης πλατάνων, (ἐξ ὧν φαίνεται καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ χωρίου Πλατανιστός), ποτιζομένων ὑπὸ ὑδάτων διαυγεστάτων ποταμίου τινός, καὶ συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν συριγμάτων ποιμένος, ὅστις ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων τὸ ποίμνιον αὐτοῦ προεφύλασσεν ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἀνήλθομεν λοφίσκον καὶ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν μόνην τοῦ χωρίου ἀρχαιότητα, εἰς τοποθεσίαν τινὰ καλουμένην ὑπὸ τῶν χωρικῶν Ἑ λ λ η ν ι κ ό ν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ καλοῦνται οὕτω πολλὰ τῶν ἀρχαίων μνημείων.

Τὸ Ἑ λ λ η ν ι κ ὸ ν φαίνεται ὅτι ἦτο ναὸς τοῦ Ζ' π. Χ. αἰῶνος. Οἱ σῳζόμενοι τοῖχοι τοῦ κτιρίου εἶνε ἰσόδομοι ἐκ μαρμάρων μὲ ἐπιγραφὰς δυσαναγνώστους καὶ σχεδὸν κατεστραμμένας. Ἀνακαλύπτονται δὲ ἐν αὐτῷ κατὰ χώραν καὶ οὐκ ὀλίγοι παλαιοὶ τάφοι κατὰ σειρὰν κείμενοι. Εἰς τοὺς τοίχους ἐκ τοῦ χρόνου ἐσχηματίσθησαν ὀπαί· οἱ δὲ τῆς κώμης ταύτης κάτοικοι ἀκούοντες κρότον ἰσχυρὸν ἐκ τοῦ ἐν αὐτοῖς εἰσρέοντος ἀνέμου ἀκραδάντως πιστεύουσιν ὅτι τὸ μέρος εἶνε σ τ ο ι χ ε ι ω μ έ ν ο.

Ἡ οἰκοδομὴ εἶνε, ὡς εἰπεῖν, ἀπέραντος, ἀλλὰ κατεστραμμένη· ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ δὲ ναοῦ ἐκτίσθη Βυζαντινὸς ναός, οὗ σῴζονται τὰ ἴχνη· πρέπει δε νὰ λείψωσιν ἐκεῖθεν τὰ ἴχνη ταῦτα τὰ Βυζαντινὰ τοῦ ναοῦ καὶ νὰ γείνωσιν αἱ δέουσαι ἀνασκαφαί, διὰ νὰ κρίνῃ τις ἀσφαλέστερον περὶ τοῦ οἰκοδομήματος.

Οὕτω τὰ τοῦ ἀρχαίου τούτου κτιρίου ἐξητάζομεν, ὅτε ἐνεφανίσθη ἡμῖν καὶ ὁ ἀγαθὸς ἐκ τοῦ χωρίου ὑποψήφιος δημοτικὸς σύμβουλος Καρύστου καὶ γνωστὸς τοῖς Καρυστίοις Φ ι λ ι π π ῆ ς, ὅστις μας ἐπιστοποίησε—πρὸς λύσιν τῶν ἀποριῶν μας;—ἐν τῇ ἰδιότητι τῆς ὑποψηφιότητός του ὡς δημοτικοῦ συμβούλου, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἦτο ναὸς τῆς ἀνδρείας· μας ἐβεβαίωσε δὲ συγχρόνως, ὅτι ἂν ἐπετύγχανε σύμβουλος πάραυτα ἤθελεν ἐνεργήσει ἀνασκαφὰς καὶ ἤθελε μετὰ ταῦτα ἀνεγείρει ἐπὶ τοῦ Ἑ λ λ η ν ι κ ο ῦ δύο ἐκκλησίας μεγαλοπρεπεῖς καὶ περιβλέπτους, ὡς τὸ παλαιὸν οἰκοδόμημα τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου!

Ἂς ὄψωνται λοιπὸν οἱ καταψηφίσαντες αὐτοῦ!

Ἔστημεν ἐπ' ὀλίγον μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν λειψάνων τοῦ Ἑ λ λ η ν ι κ ο ῦ καὶ προσβλέψαντες ἐκ της θέσεως ταύτης πρὸς τὰ κάτω ἐθαυμάσαμεν τὴν ἐπιτυχῆ τοῦ τόπου ἐκλογήν, ἐν ᾗ διεκρίνοντο πάντοτε οἱ παλαιοί. Ὁ ὀφθαλμὸς ἐπλανᾶτο εἰς τὴν ἄμεσον διαδοχὴν τῶν ὡραίων νήσων, τῆς Ἄνδρου, Σύρου, Κέας καὶ εἰς τὸ γλυκύτατον τοῦ γλαυκοῦ πόντου θέαμα. Ἐκεῖθεν ἐζητήσαμεν νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν θέσιν ἐπακριβέστερον, ἐν ᾗ ὁ ἐπικίνδυνος Κ α φ η ρ ε ὺ ς καθαιρεῖ καὶ καταστρέφει τους πλέοντας. Ὁ Καφηρεὺς ἢ Καθηρεύς, τὸ τρομερὸν τοῦτο ἀκρωτήριον, ὅπερ κατέστη ἔκπαλαι περίφημον διὰ τὸν χειμῶνα, ὃν ὑπέστησαν παρ' αὐτῷ οἱ ἐξ Ἰλίου μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐπανερχόμενοι Ἕλληνες, ἔκειτο πλησίον μας· μᾶς ἐδείκνυον δὲ τὰ πρὸς βορρᾶν καὶ παρ' αὐτὸν κείμενα χωρία του, εἰς ἃ διὰ νὰ κατέλθῃ τις διὰ στενωτάτων ἀτραπῶν ἀπὸ ὑπερυψήλων ὄπισθεν τῆς Ὄχης ὀρέων καθηκόντων μέχρις ἐγγυτάτου αἰγιαλοῦ, ἀπαιτεῖται πρῶτον νὰ ἐξομολογηθῇ — μὰ τὴν ἀλήθειαν — διὰ τὸ κατωφερὲς καὶ ἀπόκρημνον. Παρ' ἓν δὲ τούτων — τὸ Σχίζαλι — συμβαίνουσι κατ' ἔτος τὰ μεγαλείτερα τῶν ναυαγίων. Κύματα πελώρια κατακλύζουσι τοὺς ἀτυχεῖς ναυτιλλομένους καὶ καταρρίπτουσι τὰ σκάφη αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων, χωρὶς νὰ δύνανται οὐδὲ οἱ ἐπιβαίνοντες νὰ σωθῶσι. Πολλοὶ δὲ ποιμένες διὰ τῶν μακρῶν ῥάβδων, ἃς φέρουσι, διδόντες τὸ ἕτερον ἄκρον εἰς τοὺς ναυαγοὺς σύρουσι πολλάκις ἐπιτηδείως πολλοὺς αὐτῶν καὶ σώζουσί τινας.

Digitized by Google

Ὑπεστρέψαμεν ἔπειτα διὰ νὰ κατευθυνθῶμεν εἰς Γεραιστὸν καὶ παρὰ τὸν ποταμίσκον καὶ τοὺς πλατάνους ἐκαθήσαμεν. Τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶνε τῷ ὄντι λαμπρόν! Μηδὲν δὲ ἡ ἐλάχιστον φυσικῆς ὡραιότητος ἔχει ἡ ἐκ τῶν δώδεκα ἀρχαιοτάτων τοῦ Κέκροπος πόλεων, ἡ Κηφισιά, ἀπέναντι τῆς φυσικῆς ὡραιότητος ἐκείνης. Οἷα μέρη ἔχει ἡ Ἑλλάς, τὰ ὁποῖα οὐδὲ κἂν βλέπουσιν οἱ διαρκῶς ζῶντες ἐν ταῖς πόλεσιν, οὐδὲ κἂν δὲ γινώσκουσιν [οἱ ἀρκούμενοι νὰ μεταβαίνωσι τὸ θέρος εἰς Εὐρώπην καὶ νὰ βλέπωσι τὰς τεχνητὰς μόνον δενδροστοιχίας καὶ τοὺς τεχνητοὺς πίδακας! Καταρδεύει ἅπαν τὸ ἐκ πλατάνων σύσκιον ἐκεῖνο δάσος ἀληθῶς ἀργυροδίνης ποταμὸς καὶ εὔθυμοι ποιμένες ἐκεῖ καὶ ποιμενίδες νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν διακόπτουσι τὴν ἤρεμον σιγὴν τῆς φύσεως διὰ τοῦ αὐλοῦ των· μυροβόλος δὲ αὔρα ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων ἐκείνων, εἰσερχομένη μέχρι τῶν μυχιαιτάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, μεθύσκει καὶ καθηδύνει τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ ἔναντι ἁπλοῦται μεγαλοπρεπὴς ὁ ἀργυροῦς τῆς θαλάσσης τάπης. Ἀναπαράστασις ἀληθὴς τοῦ φυσικοῦ καλοῦ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ διημερεύοντος ἢ διανυκτερεύοντος εἰς τὰ μαγευτικὰ ἐκεῖνα ἐδάφη!

«Ἐνθυμοῦ ὦ παῖ τὸ ἄροτρον».

Τέλος μετὰ τὴν ὅλην ἑξάωρον πορείαν ἀφικόμεθα ἐκεῖθεν εἰς Γεραιστόν, τὴν πατρίδα τοῦ Γεραιστίου Γλαύκου, ἀθλητοῦ πύκτου, περὶ οὗ ἐδόξαζον ὅτι κατήγετο ἀπὸ θεοῦ θαλασσίου Γλαύκου (Παυσ. Ἠλ. 2, 10) καὶ ὅστις παλαίων ποτὲ ἐν Ὀλυμπίοις ἤθελε χάσει τὴν νίκην, ἂν μὴ ὁ πατὴρ τὸν συνεβούλευεν ἄνωθεν θεώμενος νὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ἄροτρον. Ὁ Γεραιστὸς ἀκρωτήριον καὶ λιμὴν Μ.Α. τῆς νήσου Εὐβοίας, παρ' ὃν καὶ ἡ πόλις Γεραιστός, (κτισθεῖσα κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τοῦ Γεραίστου ἀδελφοῦ τοῦ Ταινάρου) εἶνε ἀρχαιότατα γνωστός. Ὁ Νέστωρ, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Μενέλαος προσήνεγκον ἐν Γεραιστῷ θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι «ἐς δὲ Γεραιστὸν ἐννύχιαι κατάγοντο· Ποσειδάωνι δὲ πόλλ' ἐπὶ μῆρ' ἔθεμεν, πέλαγος μέγα μετρήσαντες». (Ὀδ. γ. 177). Ὁ Ἀγησίλαος ἐκεῖ τὸ πάλαι συνήθροισε τὸν στρατόν του (Ξ. Ἑλλ. 6, 3, 4). Ὁ δὲ Ἀθηναῖος Ἑρμόλυκος — ἵνα παραλείπω τἆλλα — ὁ υἱὸς τοῦ Εὐθύνου, ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸ ἀριστεῖον τῆς ἀνδρείας εἰς τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐν Μυκάλῃ μάχην καὶ ο ὁποῖος ἐφονεύθη ἐν Κύρνῳ εἰς μάχην μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων, ἐντεταφιασμένος ἦν ἐν Γεραιστῷ. (Ἡρ. 6, 9, 105). Νῦν δὲ ἅμα τῇ εἰσόδῳ εἰς Γαιρεστὸν δὲν βλέπῃ τις ἢ τὴν ἐρημίαν καὶ κτήματά τινα τῶν ἐκεῖ χωρικῶν ὡραῖα καλλιεργημένα καὶ διῃρημένα εἰς ἀγροὺς καὶ φυτείας. Ἔμπροσθεν δὲ τούτων ἐκτείνεται ὁ παρὰ τὸν Γεραιστὸν αἰγιαλός, Λευκὴ ἀκτὴ ὡραιοτάτη καὶ ὁ ἔκπαλαι μέχρι τῆς σήμερον γνώριμος λιμὴν τοῦ Γεραιστοῦ, νῦν Καστρὶ ἐπονομαζόμενος, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου κεῖται ὁ περίφημος τῆς Ἄνδρου φανὸς ἱδρυθεὶς ἐπ' ἐσχάτων διὰ νὰ σώζῃ ἀπὸ τὰ στενὰ ἐκεῖνα τοὺς ἐν ἀγρίᾳ τρικυμίᾳ παρὰ τὴν μαινομένην καὶ τραχεῖαν ἀκτὴν τοῦ Καθηρέως εὑρισκομένους.

Ἔμπροσθεν τοῦ Γεραιστοῦ ἐκτείνεται μικρὸν νησύδριον Μύρτος, ἡ Μυρτὼ πάλαι καλούμενον, ὅπερ φέρει νῦν τοὔνομα Καβο-Μαντέλος καὶ χρησιμεύει μόνον διὰ τὰς βοσκὰς αὐτοῦ εἰς τοὺς ποιμένας καὶ ὡς ἕδρα λαθρεμπορίου εἴς τινας Καρυστίους. Πρὸς μεσημβρίαν δὲ καὶ δυσμὰς τοῦ λιμένος Γεραιστοῦ, ὃν θαυμασίως περιγράφει ὁ Κίπερτ, ἀτελεύτητος ἐκτείνεται ἡ μυρωμένη θάλασσα. Ἱστία λευκὰ καὶ καπνὸς ὑπομέλας πλανῶνται ὑπερθεν τοῦ ὑγροῦ. Ἄνεμος δὲ σφοδρὸς πνέων ἐκεῖ παρασύρει ἐνίοτε καὶ στάχυας καὶ καρποὺς καὶ ἄνθη τῶν ἀγρῶν καὶ προσκομίζει ταῦτα δῶρον οἱονεὶ καὶ θυσίαν εἰς τὸν βωμὸν τοῦ τριαινοφόρου Ποσειδῶνος, οὗ τὸ εὐρὺ καὶ μέγα κράτος διὰ τοσοῦτον περιφήμου ναοῦ ἐθεράπευον ἄλλοτε οἱ Γεραίστιοι.

Περιελθόντες τὴν παρὰ τὸν λιμένα Γεραιστίαν πόλιν εὐθὺς εἴδομεν τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου συνοικισμοῦ· ἀρχαίων κεράμων τμήματα ἔκειντο πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν· ἡ δὲ ὀπτὴ γῆ ἐμαρτύρει τὸ κατῳκημένον τοῦ μέρους· τεμάχια κιόνων καὶ τεθραυσμένων ἀγγείων, κόραι, λύχνοι καὶ ἄλλα ἄφθονα δυστυχῶς ἄνευ ἀνασκαφῶν εὑρισκόμενα καθιστῶσι τὴν ποιητικὴν ἐκείνην θέσιν ὅλως ἰδεώδη καὶ ἐμπνέουσι τὸν ἐπισκέπτην. Ἠγόρασα παρὰ χωρικοῦ τινος νόμισμα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καθημένου καὶ ἔχοντος ἀνὰ χεῖρας ἀλέκτορα, ἔλαβον μετ' ἐμαυτοῦ τεμάχιον ὑέλου Ρωμαϊκῶν χρόνων πρὸς ἀνάμνησιν ἐκ τῶν πολλῶν εὑρισκομένων καὶ ὑπέστρεψα, ἵνα ἀναπαυθῶ μετὰ τῶν συνοδοιπόρων μου εἴς τινα οἰκίσκον. Ἐλησμόνησα ὅμως νὰ προσθέσω, ὅτι σημαντικόν τι λείψανον δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω. Ἴχνη τοῦ περιλαλήτου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος δὲν σώζονται. Ὁρᾶται μόνον ναὸς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐκτισμένος πιθανώτατα ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος μετὰ μικροῦ τείχους· ὁ Βυζαντινὸς οὗτος ναὸς ἀνεκτίσθη νῦν καὶ ὠνόμασται ναὸς τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, παραδόξως, διότι περιέμενέ τις νὰ ἀκούσῃ, ὅτι εἶνε ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου μᾶλλον.

Περιέργως δ' εἴδομεν καὶ θέρμας Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἐν Γεραιστῷ καὶ ἄλλα μεταγενεστέρων χρόνων μνημεῖα κατὰ χώραν, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ἡ πόλις μέχρις ἐσχάτων ἤκμαζε, καὶ ἐκεῖθεν, φαίνεται, μετῴκησαν οἱ ὑπολειπόμενοι εἰς τὰς χαράδρας καὶ φάραγγας ἐν δειναῖς ἐποχαῖς καὶ ἀπήρτισαν τὸ τοῦ Πλατανιστοῦ χωρίον.

Ἀλλ' ὁ Γεραιστὸς θὰ ἐνεῖχε καὶ πάλιν μεθ' ὅ-

Digitized by Google

λας τὰς συμφορὰς πολύ τι τῆς ἀρχαίας αἴγλης, ἂν μὴ οἱ πρό τινος ὀλίγοι τοῦ παραλίου κάτοικοι ἦσαν ἀναίσθητοι. Τὰ τέκνα τῶν ἀριστοτόκων Ψαριανῶν θὰ ἐβλέπομεν σήμερον ἐν Γεραιστῷ κατοικοῦντα ἀντὶ τῶν παλαιῶν Γεραιστίων· διότι ἐκεῖ πρῶτον προσωρμίσθησαν ζητοῦντες νὰ συνοικισθῶσι μετὰ τὴν πανωλεθρίαν καὶ ἐκεῖ μέχρι σήμερον οἱ Ψαριανοὶ θὰ ἔζων· ἀλλ' οἱ κ ρ α τ ο ῦ ν τ ε ς τ ῶ ν ἀ γ ρ ῶ ν τότε ἄξεστοι χωρικοὶ οὐ μόνον δὲν προσεδέχθησαν, ἀλλὰ καὶ ἀπεδίωξαν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ζητήσωσι κατοικίαν νέαν εἰς τὴν νέαν Ἐρέτριαν οὐχὶ ὑγιεινὴν οὐδὲ μέλλον τι παρέχουσαν.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου μετὰ λύπης ἀπεμακρύνθημεν τῶν ὡραίων τοπίων. Τὴν λύπην ὅμως ἡμῶν ἐθεράπευσε κατά τι ἡ πανσέληνος, ἥτις πλησιφαὴς μᾶς ἐφώτιζεν ἀντανακλωμένη ἐπὶ τῶν ὑ γ ρ ῶ ν κ ε λ ε ύ θ ω ν καὶ τῶν πηγῶν καθ' ὅλην τὴν παραλιακὴν πορείαν μας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Γ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

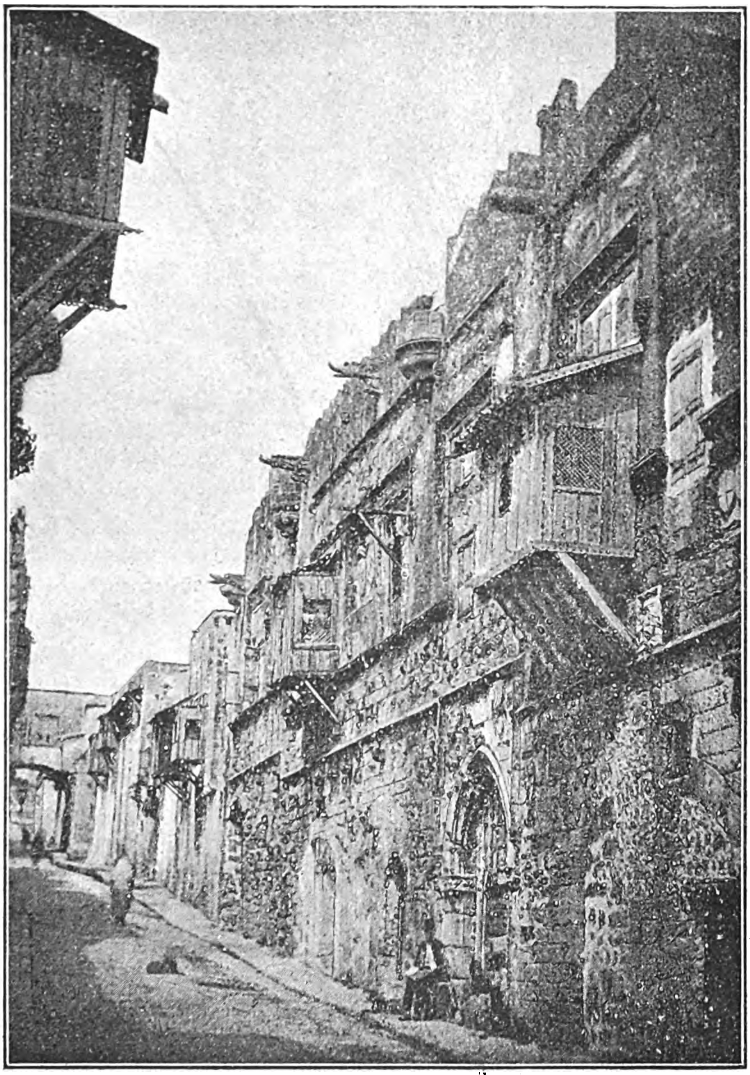

ΟΔΟΣ ΤΩΝ ΙΠΠΟΤΩΝ ΕΝ ΡΟΔΩι

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Ο ΑΜΒΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ

Πρό τινων μηνῶν δοκιμαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ ναῷ τοῦ Χριστοῦ τῆς Βιρμιγγάμης πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ τηλεφώνου εἰς τὸν ἄμβωνα. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε πληρέστατα, τὸ ἐγχείρημα ἐτέθη εἰς πρᾶξιν, καὶ ἡ λίαν ἐπιχειρηματικὴ ἑταιρία τῶν Τηλεφώνων εἶνε σήμερον εἰς θέσιν νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς συνδρομητάς της πλήρη ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν, μετὰ τῆς κωδωνοκρουσίας, τῶν προσευχῶν, τῶν ἀντιφώνων, τῶν ψαλμῶν καὶ τῆς

Digitized by Google

διδαχῆς. Ὡς καὶ ὁ ἐνδεχόμενος βὴξ τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀκούεται. Ὑπάρχουσι πολλαὶ τάξεις ἀνθρώπων, εἰς οὓς μεγάλην εὐκολίαν παρέχει τὸ νέον τοῦτο ἐγχείρημα. Οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ κλινήρεις, ὅσοι ἐπὶ μακρὸν ἐστερήθησαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, δύνανται τώρα νὰ εἶνε παρόντες, ἂν οὐχὶ τῇ σαρκί, τοὐλάχιστον τῇ ἀκοῇ. Ἔπειτα εἶνε οἱ φρουροὶ καὶ οἱ ὑπεύθυνοι διὰ δημοσίας ὑπηρεσίας, οἵτινες εἶνε πάντοτε ἀπησχολημένοι τὴν Κυριακήν. Μέχρι τοῦ νῦν περὶ τοὺς ἑξήκοντα ἄνθρωποι ὠφελήθησαν ἐκ τῆς εὐσεβοῦς ταύτης ὑπηρεσίας τοῦ τηλεφώνου, οἵτινες ἄλλως θὰ ἔμενον ἐπὶ χρόνους ἀνεκκλησίαστοι.

ΕΝΟΣ ΕΤΟΥΣ ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγορεύσεων, ὅσαι ἐκφωνοῦνται κατὰ τὴν ἐνιαύσιον ἀρχὴν τοῦ λόρδου δημάρχου τοῦ Λονδίνου, δύναται νὰ λάβῃ τις ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ πρώην λόρδου δημάρχου Οὐάϊτχεδ, ὅστις προσεφώνησεν οὐχὶ ὀλιγωτέρας τῶν 1,900 ὁμηγύρεων καὶ συναθροίσεων. Πολλάκις συνέβαινε ν' ἀπαγγέλλῃ ἓξ καὶ ἑπτὰ προσφωνήσεις τὴν ἡμέραν, ὧν τινες εἶχον καὶ μῆκος ἱκανόν· τὰ δὲ θέματά των περιλαμβάνουσι σχεδὸν ὅλον τὸ πεδίον τῶν νεωτέρων καὶ συγχρόνων ζητημάτων, οἷον τοῦ κοινωνικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ, τοῦ καλλιτεχνικοῦ, τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ τοῦ θρησκευτικοῦ ζητήματος. Ὥστε, διὰ νὰ δημαρχεύσῃ τις ἐπαξίως ἐπὶ ἓν ἔτος τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως, πρέπει νὰ διακρίνεται καὶ ἐπὶ ἐγκυκλοπαιδικῇ μορφώσει καὶ πολυμαθείᾳ.

ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΜΕ ΝΕΡΟΝ

Πρωτότυπος μονομαχία ἐγένετο προσφάτως ἐν Ἀμβέρσῃ, ἀπέναντι τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου. Δύο κύριοι ἐκ Λιέγης, ἀφοῦ εἶχον κουρασθῆ ἐκ περιπάτων καὶ θεαμάτων δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐλάμβανον ἀναψυχὴν ἔν τινι καφενείῳ τόσον ἐνεργῶς, ὥστε ἀπὸ τοῦ ζύθου εἰς τὸ βράνδυ καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιχειρημάτων εἰς τὰς ὕβρεις, κατήντησαν εἰς τὰ ῥαπίσματα. Αἷμα μόνον ἠδύνατο νὰ ἐκπλύνῃ τὰς ἀμοιβαίας των ὕβρεις, ἀλλ' ἐπειδὴ θανάσιμα ὅπλα δὲν ἦσαν ἀναγεγραμμένα εἰς τὰς πινακίδας πρὸς χρῆσιν τῶν θαμώνων, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ καφενείου ἐπρότεινεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ ὁδὸς ἦτο ἔρημος, οἱ ἀντίπαλοι ἠδύναντο νὰ ἐκμηδενίσωσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον διὰ τῆς ψυχρολουσίας, καὶ ἐνεχείρισεν εἰς ἑκάτερον εὐβάστακτον ὑδραντλίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ δὲν εἶνε τόσον παροξυντικὸν μέσον, οἱ μαχόμενοι, ἀφοῦ ἐβράχησαν ἕως τὸ κόκκαλον, ἔσφιγξαν ἀλλήλων τὰς χεῖρας καὶ ἐπῆγαν ν' ἀλλάξωσιν ἐνδύματα.

ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Ἰατρός: Σοῦ ἔρχονται συχνὰ οἱ πόνοι, κὺρ Δημήτρη;

Δημήτρης: Κάθε πέντε λεπτά.

Ἰατρός: Καὶ βαστοῦν πολύ;

Δημήτρης: Ὡς μισὴ ὥρα!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν συνεδρίῳ τῆς Ὑγιεινῆς καὶ τῆς Λαογραφίας ὁ Ἄγγελος Τζὼν Κοὺδ ἐπαρουσίασε στατιστικήν τινα τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως ἐκπλήξασαν καὶ τοὺς ἐνθουσιωδεστάτους τῶν φιλολόνδρων. Ἐπὶ παραδείγματι, εἶπεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς γιγαντιαίας πόλεως μεγάλως ὑπερβάλλει τὸν πληθυσμὸν τεσσάρων συλλήβδην τῶν μεγίστων εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν, τῶν Παρισίων, Βερολίνου, Βιέννης καὶ Ῥώμης· προσέθεσε δὲ ὅτι ἂν αἱ μεγάλαι τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως λεωφόροι ἐσχημάτιζοντο εἰς συνεχῆ γραμμήν, θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὁδεύσῃ δι' αὐτῆς ἀπὸ Λονδίνου εἰς τὸ δυτικώτατον τῶν Βρεττανικῶν νήσων, κἀκεῖθεν διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου Ἁγ. Λαυρεντίου, ἢ κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν ἠδύνατο νὰ διασχίσῃ τὴν Εὐρώπην καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν πολὺ πέραν τῶν Οὐραλίων. Εἶπεν ὅτι οἱ σωλῆνες τῶν ὑδραγωγείων τῆς πόλεως ἡνωμένοι θὰ ἐξετείνοντο εἰς ἀπόστασιν 4,760 μιλλίων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν θνησιμότητα τῆς μεγαλοπόλεως, αὕτη, ἐνῷ πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων, τῷ 1680, ἦτο 80 ἐπὶ τοῖς χιλίοις κατ' ἔτος, κατὰ τὸ 1890 εὐτυχῶς ἠλαττώθη, εἰς 19 ἐπὶ τοῖς χιλίοις.

Τὸ Βρεττανικὸν θησαυροφυλάκιον ἐπλήρωσε κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσαρα ἔτη τὰ ἑπόμενα ποσὰ διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν ἀνωτέρων δικαστικῶν ἐπιτρόπων τοῦ Στέμματος ἐν Ἀγγλίᾳ, Σχωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ. Ὁ μὲν Γεν. εἰσαγγελεύς, πλὴν τοῦ μισθοῦ τῶν 7 χιλ. λιρῶν ἐτησίως ἔλαβεν ὡς ἐπιμίσθια τῷ 1887—1888, λίρας 4,655, τῷ 1888 — 1889, 5,014, τῷ 1889 — 1890, 2,179 καὶ τῷ 1890 — 1891, 2,782. Ὁ δὲ γενικὸς σύμβουλος ἔλαβε πλὴν τοῦ μισθοῦ τῶν 6 χιλ. λιρῶν ἐτησίως τὰ ἑξῆς ἐπιμίσθια κατὰ τὰ 4 ἔτη: 3,779· 5,056· 2,300· 2,044. Ὁ λόρδος συνήγορος τῆς Σχωτίας ἔλαβεν ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ τῶν 3,279 λιρῶν καὶ 20 σελλινίων, ἐπιμίσθια μέχρι 89 λιρῶν διὰ τὰς μὴ ἐριστικὰς ὑποθέσεις, καὶ ἄλλα ἀπὸ 137 μέχρι 547 λιρῶν διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀπαιτούσας δικαστικὸν ἀγῶνα. Ὁ γενικὸς σύμβουλος τῆς Σχωτίας, πρὸς τῷ μισθῷ τῶν 955 λιρῶν ἔλαβεν ὡς ἐπιμίσθια διὰ τὰς διαφιλονεικουμένας ὑποθέσεις ἀπὸ 135 μέχρι 421 λιρῶν, καὶ ἀπὸ 19 μέχρι 39 διὰ τὰς μὴ διαφιλονεικουμένας ὑποθέσεις. Τὰ ἐπιμίσθια τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως τῆς Ἰρλανδίας, ἔχοντος 5 χιλ. λιρῶν ἐτήσιον χορήγημα, ἀνέβησαν ἀπὸ 989 ἕως 1,722 λιρῶν κατὰ τοῦ γενικοῦ συμβούλου τῆς Ἰρλανδίας, ἔχοντος δισχιλίων λιρῶν μισθοδοσίαν, ἀνῆλθον ἀπὸ 127 ἕως 788 λιρῶν.

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τὴν ἀριστοκρατικὴν συνοικίαν τοῦ Λονδίνου, τὸ Δυτικὸν Ἄκρον, ἐπέδραμε στῖφος γυναικῶν, αἵτινες κηρύττουσιν ὡς ἐπάγγελμα αὐτῶν τὴν ἐξωραΐσιν τοῦ γυναικείου φύλου. Αἱ γυναῖκες αὗται σπουδαίως ἐπαγγέλλονται ὅτι θὰ εὐμορφίνουν πᾶσαν γυναῖκα, ἥτις ἤθελε πληρωσῃ πρὸς τοῦτο ἀπὸ 60 μέχρι 180 λιρῶν στερλινῶν. Ἀμερικανίς δέ τις πληρώνεται 30 λίρας τὴν ἑβδομάδα, καὶ ὑποβάλλει τὰς πελάτιδάς της εἰς ἰδιάζουσάν τινα θεραπείαν καὶ δίαιταν ἐπὶ ἓξ ἢ ὀκτὼ μῆνας διαρκοῦσαν, κατόπιν τῶν ὁποίων ὑπόσχεται, διὰ τῶν βοτάνων καὶ

Digitized by Google

τῶν μεθόδων της, νὰ καθιστᾷ τὰς λαΐδας πολὺ ὡραιοτέρας παρ' ὅσον ἡ φύσις τὰς ἔπλασεν. Ἐλπίζεται ὅτι κατόπιν θὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὴν Εὐρώπην τὴν ἠπειρωτικήν. Ἴσως ἔλθῃ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα λοιπόν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Εἴμεθα εὐχαριστημένοι διότι εἴμεθα εὐτυχεῖς, καὶ δὲν εἴμεθα εὐτυχεῖς διότι εἴμεθα εὐχαριστημένοι.

* * *

Ὅλην μας τὴν ζωὴν βασανιζόμεθα διὰ νὰ μανθάνωμεν καὶ διὰ ν' ἀπομανθάνωμεν. Τὸ δεύτερον εἶνε πολλάκις ὠφελιμώτερον.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν ἐπιστημονικῶν διαλέξεων ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ, παρόντων τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας, τῶν διευθυντῶν πασῶν τῶν ἐνταῦθα ἀρχαιολογικῶν σχολῶν, τοῦ πρυτάνεως τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις λογίων. Ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Ὡμὸλ ἀνήγγειλεν ἐν πρώτοις μετὰ λύπης τὸν θάνατον τοῦ ἀρχαιολόγου καὶ ἄλλοτε ἑταίρου τῆς Γαλ. Σχολῆς Ρεϊμαν. Κατόπιν ἀνεκοίνωσε διαφόρους ἐπιγραφὰς ἐξ Ἁλμυροῦ, ἐξ ὧν φέρονται εἰς φῶς, μεταξὺ ἄλλων, καὶ νέα ὅλως γεωγραφικὰ ὀνόματα ἀρχαίων πόλεων. Ἀνεκοίνωσε προσέτι διαφόρους ἄλλας ἐπιγραφὰς τῶν νήσων Κῶ, Λέσβου, Κυζίκου, Κίου, Φιλαδελφείας, Ἀπαμείας, Κελαινῶν, Ἐρυθραίας. Εἶτα ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ ἀγάλματος εὑρεθέντος ἐν Ἱσπανίᾳ, ὅπερ ἄλλοι μὲν ἐξελάμβανον ὡς ἔργον προϊστορικῆς τέχνης, ἄλλοι δὲ ὡς ἀπομίμησιν αἰγυπτιακῆς καὶ ἄλλοι ὡς Γοτθικόν, ὁ δὲ κ. Ὡμὸλ ἐπιβεβαιῶτας τὴν γνώμην τοῦ Heuzey, παρέστησεν ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ Γ' καὶ Ε' αἰῶνος π. Χ. χρονικὸν διάστημα καὶ ὅτι ἐν τῇ κατασκευῇ αὐτοῦ ἐπέδρασεν ἡ φοινικικὴ τέχνη καὶ ἡ τῆς ἐν τῇ Ἰβηρικῇ χερσονήσῳ Ἑλληνικῆς ἀποικίας. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἄγαλμα εὑρέθη εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς χερσονήσου, ὅπου ἦτο ἡ Ἑλληνικὴ ἀποικία. Κατόπιν ὁ ἑταῖρος τῆς Σχολῆς κ. Chamonard ἐπέδειξε φωτογραφίας τοῦ ἐν Λαγίνᾳ τῆς Καρίας ναοῦ τῆς Ἑκάτης καὶ τῶν κοσμούντων τὴν ζωοφόρον αὐτοῦ ἀναγλύφων· ὑπεστήριξε δὲ ὅτι ὁ ναὸς οὗτος εἶνε ἀπομίμησις τοῦ ἐν Περγάμῳ ναοῦ.

— Κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα ἐνηργήθησαν ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀνασκαφαὶ δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων κ. Β. Λεονάρδου. Ἐγένοντο δὲ αἱ σκαφαὶ ἐν τῷ δήμῳ Ἐλευσῖνος μεταξὺ τῶν ἀρχαίων πόλεων Ψωφῖδος καὶ Θελπούσης προκληθεῖσαι μὲν ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς πρὸ ἐτῶν εὑρέσεως ἀγάλματος γυναικὸς γονυκλινοῦς, εὐτυχήσασαι δὲ διὰ τῆς ἀποκαλύψεως δύο ἀγνώστων ναῶν. Τὰ παρὰ τὸν Λάδωνα ποταμὸν μέρη, ἔνθα ἔκειτο τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσινίας Δήμητρος, δὲν ἐξηρευνήθησαν, διότι ἕνεκα τῆς μακρὰν χωρίων θέσεως ἀποβαίνει δυσχερεστάτη ἐν καιρῷ χειμῶνος ἡ ἐκεῖ ἐργασία. Αἱ ἀλλαχοῦ ὅμως γενόμεναι σκαφικαὶ ἔρευναι ὑπῆρξαν ὁπωσδήποτε εὐτυχεῖς. Τῶν δύο εὑρεθέντων ναῶν ὁ μὲν ἐπὶ ὑψηλῆς ἀκροπόλεως παρὰ τὸ χωρίον Βάχλιαν κείμενος ἦν ὅλως γυμνὸς εὑρημάτων. Ἐν αὐτῷ σώζεται τὸ ὑπόβαθρον, ἐφ' οὗ ἦν τὸ ἀπολεσθὲν ἄγαλμα τοῦ λατρευομένου θεοῦ, ἐκ τοῦ σχήματος δὲ αὐτοῦ κυρίως εἰκάζεται ὅτι ὁ ναὸς ἀνήκει εἰς τὸν Δία καθήμενον ἐπὶ θρόνου. Ἡ οἰκοδομία τοῦ ναΐσκου τούτου ἔχοντος μῆκος 9 μ. καὶ πλάτος 6 μ. ἀνάγεται εἰς καλοὺς ἑλληνικοὺς χρόνους. Ὕλη δέ, ἐξ ἧς ᾠκοδόμηται τὸ κτίριον τοῦτο (ἤγουν τὰ σωζόμενα κάτω μέρη τῶν τοίχων) ὡς καὶ τὰ ἄλλα, περὶ ὧν κατωτέρω, εἶνε ὁ ἐγχώριος λευκὸς τιτανόλιθος κεκομμένος συνήθως εἰς πλάκας, μαρμάρου δὲ οὐδὲ σύντριμμά που εὑρέθη, ὅπερ ἄλλως ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ διὰ τὸ δύσβατον τοῦ τόπου δυσχεροῦς τῆς μεταφορᾶς. Ὁ δὲ ἕτερος ναὸς παρὰ τὸ χωρίον Δίβριτσαν εὑρεθεὶς καὶ εἰς ὕψος 0,80 μ. σωζόμενος, ἔχων δὲ τὸ αὐτὸ μὲν καὶ ὁ προηγούμενος πλάτος, διπλάσιον δὲ μῆκος, ὑπῆρξε πλουσιώτερος εἰς εὑρήματα. Καὶ τούτου μόνον τὸ βάθρον (ἄνευ τοῦ ἀγάλματος) εὑρέθη κατὰ χώραν ὑποδηλοῦν διὰ τοῦ σχήματος, ὅτι ἡ λατρευομένη θεότης ἦτο μία καὶ πιθανῶς ὀρθία. Ἐκ τῆς αὐτόθι εὑρεθείσης κεφαλῆς πηλίνου εἰδωλίου Ἀθηνᾶς, ἐκ δίσκου πηλίνου φέροντος γοργόνειον καὶ ἐξ αἰχμῶν δοράτων (σιδηρῶν) κρινόμενος ὁ ναὸς ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἀλλ' ἐκ κρατηριδίου χαλκοῦ, ἐφ' οὗ ἐπιγραφὴ *Κόρα* καὶ ἐκ 15 περίπου κεφαλῶν πηλίνων εἰδωλίων νεαρᾶς γυναικὸς (σημειωθήτω ὅτι ἀνδρικοῦ εἰδωλίου οὐδὲ τεμάχιον εὑρέθη) εἰκάζεται ὅτι ὁ ναὸς ἀνήκει εἰς τὴν Κόρην, καίτοι δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ πρώτη ὑπόθεσις. Ἐκ τῶν εὑρημάτων, ἐν οἷς μνείας ἄξια εἶνε καὶ δύο χαλκᾶ μικρὰ κύμβαλα καὶ οἰνοχοΐδιον, συνάγεται ὅτι ὁ ναὸς διετηρεῖτο τοὐλάχιστον μέχρι τῶν τελευταίων ἑλληνικῶν χρόνων. Ἐν τέλει μνημονευθήτω καὶ ἕτερον κτίριον ἀνασκαφὲν παρὰ τὸ χωρίον Βοῦτσι. Μῆκος καὶ πλάτος ἔχει τὰ αὐτὰ καὶ ὁ ἐν Βάχλια ναός. Ἡ εἴσοδος αὐτοῦ κεῖται ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν μακρῶν πλευρῶν, διαίρεσιν δὲ οὐδεμίαν φέρει· ἴσως αὐτόθι που ἔκειτο τὸ ἱερὸν τοῦ Καουσίου Ἀσκληπιοῦ, τὸ δὲ ἐν λόγῳ κτίριον ἦτο οἶκος τοῦ ἱερέως ἢ ἄλλου. Σημειώσεως ἄξιον φαίνεται ὅτι οὐδαμοῦ σχεδὸν εὑρέθη κίονος ἢ θριγκοῦ τεμάχιον. Ἡ ἔλλειψις αὕτη, καίτοι δὲν δικαιοῖ πορίσματα περὶ τῆς ἀρχῆθεν ἀνυπαρξίας τοιούτων λιθίνων ἀρχιτεκτονικῶν μερῶν, εἶνε ὁπωσδήποτε διδακτικὴ συνδυαζομένη καὶ πρὸς ἄλλας ἀναλογίας καὶ σχέσεις. Ἡ οἰκοδομικὴ τέχνη ἐν τοῖς ἀποκέντροις τούτοις τόποις ἠσκεῖτο καθ' ἁπλοὺς κανόνας καὶ τύπους, ἐκ πλίνθων δὲ καὶ ξύλων πιθανῶς συνέκειντο πλεῖστα τῶν οἰκοδομημάτων μέρη. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται, αἵτινες ἄλλως καὶ μέχρι τοῦδε ἀπέληξαν εἰς εὐάρεστα ἀποτελέσματα, ἔτι αἰσιώτερα προοιωνίζονται ἐπὶ τῇ μελλούσῃ ἐπαναλήψει τῶν ἐκεῖ ἐρευνῶν, ὅτε καὶ πιθανώτατα θὰ καθορισθῇ ἡ θέσις τοῦ τῆς Δήμητρος Ἱεροῦ καὶ τῶν παρὰ Παυσανίᾳ καταλεγομένων χωρίων. Ταῦτα κατ' ἀνακοίνωσιν ἐκ τῆς «*Ἐφημερίδος.*»

Φιλολογικὰ

Καθηγητὴς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λιβερπούλης διωρίσθη ὁ κ. Κ. Κουρῆς. Ὁ κ. Κουρῆς, ἀνὴρ λόγιος καὶ ἄριστα κατηρτισμένος διὰ τὴν ὑψηλὴν θέσιν εἰς ἣν ἐκλήθη, βεβαίως θὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς ταύτην, θὰ ἐργασθῇ δὲ τελεσφόρως καὶ ὑπὲρ τῆς σπουδῆς τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ὑπὲρ τῆς κατισχύσεως τῆς νεοελληνικῆς προφορᾶς καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων.

Καλλιτεχνικὰ

Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Βαυαρίας ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀρχιεπισκοπὴν τῶν Καθολικῶν τὰς εἰκόνας τῶν ἀειμνήστων βασιλέων τῆς Ἑλ-

Digitized by Google

λίδος Ὄθωνος καὶ Ἀμαλίας καλλιτεχνικώτατα ἐξειργασμένας.

Μουσικά

Τὴν 5 Δεκεμβρίου ν. συνεπληρώθη ἑκατονταετηρὶς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου Μόζαρτ· ἡ δ' ἐπισημοτάτη αὕτη ἡμέρα ἑωρτάσθη πανηγυρικώτατα ὑπὸ τοῦ ἐν Αὐστρίᾳ καὶ Γερμανίᾳ μουσικοῦ κόσμου. Ὁ Μόζαρτ ἐγεννήθη τὴν 27 Ἰανουαρίου 1756 ἐν Σαλτζβούργῳ καὶ ἀπέθανεν τῇ 5 Δεκεμβρίου

1781 ἐν Βιέννῃ, ὅπου καὶ ἐτάφη. Καίπερ ἀποθανὼν τόσον προώρως, κατέλιπεν ὑπὲρ τὰ 600 μουσικὰ ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων βεβαίως ἐπιφανεστάτην θέσιν κατέχει τὸ μελόδραμά του «Δὸν Ζουάν.»

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Καθαρισμὸς σπόγγων

Οἱ ἐκλεκτοὶ σπόγγοι, τοὺς ὁποίους μεταχειριζόμεθα διὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα, καθαρίζονται μὲ λεμόνιον κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον: Βρέχονται μὲ τὸν ζωμὸν τοῦ λεμονίου, ὥστε νὰ ἀπορροφήσουν αὐτὸν εἰς ὅλους τοὺς πόρους των καὶ τρίβονται διὰ τοῦ φλοιοῦ τοῦ λεμονίου· ἔπειτα τίθενται εἰς νερὸν ψυχρὸν μὲ τὰ λείψανα τοῦ λεμονίου καὶ μένουν ἐκεῖ ἐπὶ μίαν νύκτα, τὴν δὲ πρωΐαν εἶνε καθαρώτατοι. Οἱ σπόγγοι δὲν πρέπει νὰ σαπωνίζωνται ποτέ. Ὅταν θέλετε νὰ σαπωνισθῆτε, ἀντὶ τοῦ σπόγγου ἠμπορεῖτε νὰ μεταχειρισθῆτε μίαν ἄκραν ἀπὸ τὸ προσόψιον, ἂν δὲν ἔχετε ἐπίτηδες χειρόκτιον ἐκ χνουδωτοῦ ὑφάσματος.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Ὁδὸς τῶν Ἱπποτῶν ἐν Ῥόδῳ

Ἡ Ῥόδος εἶνε νῆσος ἐνδιαφέρουσα διότε τὰ ἐκεῖ σωζόμενα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος καὶ διὰ τὰ μεσαιωνικὰ οἰκοδομήματα τῶν Ἱπποτῶν ὧν πολλὰ σώζονται ἀκέραια ἐν τῇ πόλει. Ἡ Ῥόδος (πόλις) κτισθεῖσα τῷ 408 π. Χ. διαιρεῖται εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ φρουρίου, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ οἱ Ἑβραῖοι, καὶ εἰς τὴν ἐκτός, τὴν νεωτέραν, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι· ἐδῶ ὑπάρχουν ὡραῖαι οἰκοδομαί, καθαραὶ ὁδοί, τὸ Σεράϊον, ἔνθα διαμένει ὁ Βαλῆς, μία δενδρόφυτος παραλιακὴ ὁδός, χρησιμεύουσα ὡς περίπατος, ἐκκλησίαι, σχολεῖα κλπ. Ἐντὸς ὅμως τοῦ Κάστρου πλήρης μεταιών. Ἐκεῖ δύναταί τις νὰ ἴδῃ τὸ νοσοκομεῖον τῶν Ἱπποτῶν μεταποιηθὲν ἤδη εἰς ἀποθήκην, τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἀποστόλων μετατραπεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμὰν εἰς *τζαμίον*, καὶ τὴν Ὁδὸν τῶν Ἱπποτῶν, ἔνθα κατῴκει ὁ Μάγιστρος, ὁ ἀνώτατος ἄρχων τῆς νήσου καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς. Ἐπὶ τῆς ἀξιοπεριέργου ταύτης ὁδοῦ, στενῆς καὶ μακρᾶς, σώζονται ἅπασαι αἱ μεσαιωνικαὶ οἰκίαι, καὶ σήμερον κατοικούμεναι, ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ὁποίων βλέπει τις διάφορα τῶν Ἱπποτῶν σύμβολα, γεγλυμμένα ἐπὶ μαρμαρίνων πλακῶν, οἷον σταυρούς, λέοντας κλπ. ἐντεῦθεν διάφοροι μυστηριώδεις δίοδοι ὁδηγοῦσι πρὸς τὰ ἔσω.

Γ. Σ. Φραγκούδης

ΠΑΙΓΝΙΑ

Τὸ πρόβλημα τῆς Ἑκατόμβης

Ὄχι ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τραπέζης μὲ τὸ δόμινον, ἠμπορεῖ ν' ἀποδειχθῇ τὸ περίφημον θεώρημα τοῦ Πυθαγόρου, ὅτι «τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινούσης ἰσοῦται μὲ τὸ ἄθροισμα τῶν τετραγώνων τῶν δύο ἄλλων πλευρῶν.»

Σχηματίσατε διὰ κοκκάλων τρίγωνον, τοῦ ὁποίου ἑκάστη πλευρὰ ἔχει κατ' ἀναλογίαν διαστάσεις 3, 4, 5. Ἕκαστον κόκκαλον ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τετραγωνίδια. Ἵνα συμπληρωθῇ λοιπὸν τὸ τετράγωνον τῆς ὑποτεινούσης θὰ χρειασθοῦν 12 κόκκαλα καὶ εἰς τὸ μέσον θὰ μείνῃ ἓν τετραγωνίδιον κενόν. Ὥστε τὰ ὅλα τετραγωνίδια εἶνε 25. Καθ' ὅμοιον τρόπον συμπληροῦται ἡ μικροτέρα πλευρὰ μὲ 4 κόκκαλα καὶ ἓν τετραγωνίδιον κενόν, ἐν ὅλῳ 9. Καὶ ἡ πλευρὰ τῶν 4 τετραγωνιδίων συμπληροῦται ἐντελῶς διὰ 4 κοκκάλων, ἤτοι διὰ 16 τετραγωνιδίων. Ἀλλὰ 16 τετραγωνίδια τῆς μιᾶς πλευρᾶς καὶ 9 τῆς ἄλλης ἀποτελοῦν τὸν ἀριθμὸν 25, ἤτοι τὰ τετραγωνίδια, ὅσα περιέχει τὸ τε-

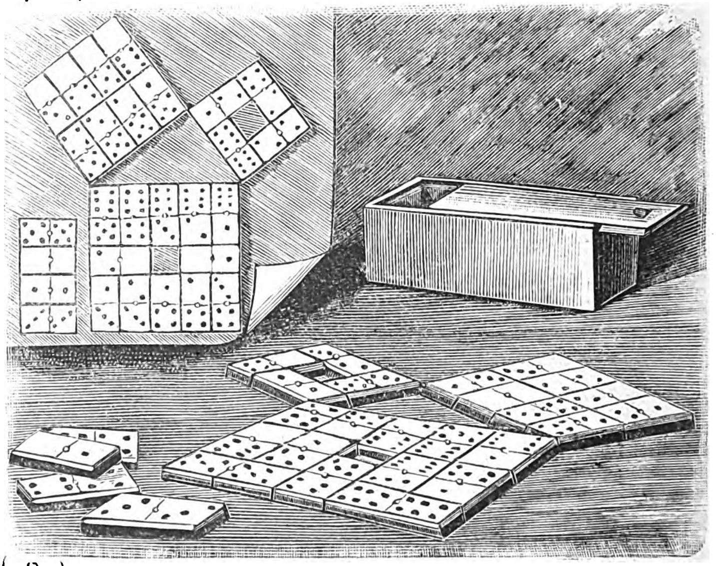

τράγωνον τῆς ὑποτεινούσης. Ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρας προσοχῆς κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν κοκκάλων ἠμπορεῖ ν' ἀποτελεσθῇ σχῆμα, ὅπως φαίνεται πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς εἰκόνος, ὅπου καὶ τὸ ἄθροισμα τῶν πόντων τοὺς ὁποίους περιέχουν τὰ τρία τετράγωνα εἶνε 27.48,74· ἤτοι 27+48=75.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΠΡΟΣΦΟΡΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» Ἀγγελία περὶ προσεχοῦς ἐκδόσεως συγγράμματος σπουδαιοτάτου

ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΙΘ' ΑΙΩΝΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗΣ

Περὶ τῆς συνθέσεως τοῦ λαμπροῦ ἔργου ἐγγυᾶται τὸ ὄνομα τοῦ ἀναλαβόντος τὴν συγγραφὴν ἱστορικοῦ κ. Π. Καρολίδου, καὶ περὶ τῆς φιλοκάλου καὶ ἀνελλιποῦς ἐκδόσεως ἡ πασίγνωστος εἰδικότης τοῦ ἐκδότου κ. Γ. Κασδόνη.

Οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» δύνανται μετὰ τῶν φύλλων αὐτῆς νὰ λαμβάνωσι τακτικῶς καὶ τὰ φυλλάδια τῆς Ἱστορίας τὰ ἀποτελοῦντα τὸν Α' τόμον, ὅστις θὰ συμπληρωθῇ ἐντὸς τοῦ 1892, προπληρώνοντες μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1892, διὰ τὴν «Ἑστίαν καὶ τὸν Α' τόμον τῆς Ἱστορίας ὁμοῦ

Ἐκ τοῦ Ἐσωτερικοῦ δραχ. 25 — Ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 30

Οἱ ἀπανταχοῦ συνδρομηταὶ τῆς «Ἑστίας» ἔλαβον ἤδη γνῶσιν τῶν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος μεταρρυθμίσεων καὶ βελτιώσεων αὐτῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς προσθήκης 200 σελίδων εἰς τοὺς ἐτησίους τόμους ἄνευ αὐξήσεως τῆς τιμῆς, σήμερον δὲ ἀγγέλλονται πρὸς αὐτοὺς καὶ νέαι προσφοραί, ἃς καὶ ἄλλαι προσεχῶς θὰ παρακολουθήσωσι.

Εἰς ἀπόδοσιν τῶν παρεχομένων εἰς αὐτοὺς χαρισμάτων ἄνευ αὐξήσεως τῆς συνδρομῆς ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας» ἓν μόνον ζητεῖ, τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὅρου τῆς προπληρωμῆς.

Διὰ τῶν ὑποδεικνυομένων μέσων ἀποστολῆς ἀπ' εὐθείας καὶ διὰ τῆς εὐκολίας τῆς καταβολῆς αὐτῆς εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνταποκριτάς, πᾶς λόγος καθυστερήσεως ἐκλείπει. Ὅθεν πᾶσα καθυστέρησις θὰ θεωρηθῇ ὡς σιωπηλὴ παῦσις καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου θὰ διακοπῇ ἀνεξαιρέτως πρὸς πάντα μὴ προπληρώσοντα μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1892.

Ἐπὶ τούτῳ παρακαλοῦνται καὶ οἱ ὀλίγοι ἀναβαλόντες μέχρι τοῦδε τὴν καταβολὴν τῆς συνδρομῆς των διὰ το λῆγον ἔτος νὰ μὴ ἀναβάλωσιν ἐπὶ πλέον.

Ἐπίσης οἱ ἀπανταχοῦ ἀνταποκριταὶ καὶ πράκτορες τῆς «Ἑστ ας» παρακαλοῦνται νὰ ἐκκαθαρίσωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν μετὰ τῆς Διευθύνσεως ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου.

ΕΙΣ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΣΧΕΔΟΝ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

δίδονται τὰ κάτωθι βιβλία πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» τοὺς προπληρώνοντας συνδρομὴν ἐτησίαν ἢ ἑξάμηνον τοῦ 1892 :

Ἱστορικαὶ Πραγματεῖαι Παπαρρηγοπούλου δρ. 2, ταχυδρ. 2,50.

Ναυαγὸς Κυνθίας μετὰ εἰκόνων δρ. 2, ταχ. 2,50.

Ἀμφιτρύων Μολιέρου μετάφρ. Φραγκιᾶ δρ. 1, ταχυδρ. 1,50,

Τραγούδια Ἄϊνε μετάφρ. Α. Βλάχου δρ. 1,75, ταχυδρ. 2.

Βοήθει Σαυτὸν δρ. 1,50, ταχυδρ. 1,75.

Γεωργικὰ Ρ. Δημητριάδου δρ. 1,75 ταχυρ. 2.

Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ Σ. Παγανέλλη δρ. 2, ταχυρ. 2,50.

Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου Κ. Παλαμᾶ δρ. 1, ταχυδ. 1,25.

Ἀμάραντα Γ. Δροσίνη δρ. 1,50, ταχυρ. 1,75

Ἐκ τῶν βιβλίων τούτων δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ διαθέσιμα, ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προμηθευθῶσί τινα εἰς τὰς ἐξαιρετικῶς ἠλαττωμένας τιμάς, παρακαλοῦνται νὰ ἐπισπεύσωσι τὰς αἰτήσεις των.

Ἕκαστος συνδρομητὴς παλαιὸς ἢ νέος δύναται νὰ λάβῃ ὅσα ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, ἀλλ' ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐξ ἑκάστου.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

28 Νοεμβρίου 1897

	Ἀγορὰ		Πώλησ.	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο|ο.	485	—	490	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο|ο.	537	—	540	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο|ο.	537	—	549	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο|ο.	425	—	427	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο|ο.	—	—	—	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο|ο.	390	—	395	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	569	—	570	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3880	—	3900	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	170	50	17	50
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	72	—	72	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	163	—	463	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	416	—	418	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	202	—	203	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	147	—	148	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	89	—	90	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	89	—	90	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	27	10	27	12
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ.	26	81	26	82
Λίρα ὀθωμανική	—	—	—	—
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	—
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	33	90	34	20
Τρίμηνον Γαλλίας	134	—	135	—
Ὄψεως Ἀγγλίας	—	—	—	—
Ὄψεως Γαλλίας	—	—	—	—

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(27 Νοεμβρίου—3 Δεκεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡ μ έ ρ α ι						
	27	28	29	30	1	2	
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,3	757,5	756,9	754,7	757,2	752,1	747,2
Μέση θερμοκρασία	11,90	11,55	10,25	11,20	13,35	12,20	14.60
Μεγίστη θερμοκρασία	16,7	14,8	14,6	15,0	16,8	17,0	17,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	7,1	8,3	5,9	7,4	9,9	7,4	12,2
Σχετικὴ ὑγρασία	76	70	73	82	70	74	64
Ἀπόλυτος ὑγρασία	7,10	6,75	6,86	8,53	7,22	8,27	7,10
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	1,4
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	3	1	3	3	5	7
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Β.2	Β.3	Β.2	ΝΔ.0	Δ.1	ΝΔ.1	Δ.4
Θάλασσα	1	1	1	0	0	0	3

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	27	28	29	30	1	2	3
Κέρκυρα	13,0	11,5	12,0	—	12.5	12,5	11,0
Βῶλος	9,0	7,0	7,0	7,5	9,0	8,5	7,5
Πάτραι	14,0	14,5	14,0	12,5	13.5	13,5	13,0
Τρίπολις	6,5	7,0	6,5	6,0	7,0	9,0	8,0
Κωνσταντινούπολις	10,0	10,0	7.0	6,0	8,0	5,0	8,0
Ὀδησσὸς	1,3	0,5	5,0	2,7	0,7	2,3	—
Βατοὺμ	11,5	—	—	8,7	—	10,1	—
Παρίσιοι	8,2	8,5	9,6	5,5	4,5	10,5	2,8
Ῥώμη	11,0	12,0	11,0	13,5	10,0	13,5	
Νεάπολις	—	—	12,5	—	12,5	12,5	11,5
Βρινδήσιον	13,0	11,5	12,5	12,5	8,5	12,0	13,0
Καλιάρη	13,0	12,0	12,0	13,5	13,5	14,5	14,5
Πάνορμον	—	—	11,0	13,5	15,0	13,5	—
Μελίτη	15,5	14,5	—	15,0	15,0	15,5	15,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 50 ΤΟΜΟΣ Β'

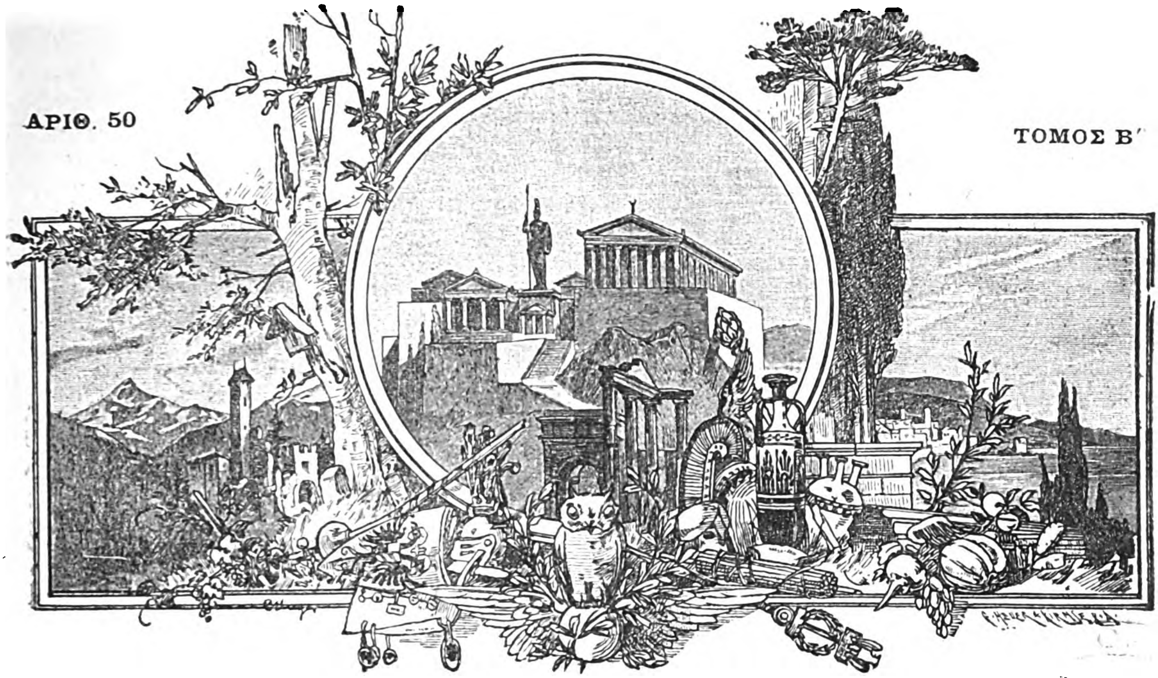

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1 : 9.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ..... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ..... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ: **Η Ἀγγέλικα,** διήγημα ὑπὸ *Τάσου Καλόγιαννου.*

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*

Ο "ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ,, ὑπὸ *Γρηγορίου Ξενοπούλου.*

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ **ἐκ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας**, *μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.*

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ: **Ἔκρηξις ἡφαιστείου ἐν Θήρᾳ,** ὑπὸ *Μιχ. Μαρκόπολι.*

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Η γυναικεία ἀμφίεσις καὶ ὁ κ ρσές, Πένθιμος εὐφυολογία, Στάδιον Ἄγγλου βουλευτοῦ.**

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ: **Διόρθωσις δύο στίχων τοῦ Σόλωνος.**

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Ἐπιστημονικά.**

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ: **Καθαρισμὸς σταμνί ν.**

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Δημήτριος Βικέλας. — Πέντε εἰκόνες ἐκ τοῦ Λουκῆ Λάρα. — Καλλιτεχνία καὶ Πολυτεκνία.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 13 Δεκεμβρίου

Ὁ Βασιλεὺς ἀνέρρωσεν ἐντελῶς, οἰκουρεῖ δ' ἔτι ἕνεκα τοῦ ψυχροῦ καιροῦ.

— Αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς ἐπανελήφθησαν ἀπὸ τῆς Δευτέρας καὶ ἤργισεν ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ νέου νομοσχεδίου τοῦ καπνοῦ.

— Η ὑγεία τῆς πόλεως δὲν διατελεῖ εἰς εὐάρεστον κατάστασιν· πολλὰ κρούσματα τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἐγένοντο καί τινα ἰμφλουέντζας, εὐτυχῶς οὐχὶ θανατηφόρα. Οἱ ἰατροὶ ἀποδίδουσι τοῦτο εἰς τὴν ἔκτακτον παράτασιν τῆς καλοκαιρίας, τινὲς δὲ εἰς τὰς ἀναθυμιάσεις τῶν ὑπονόμων ἐκ τῆς ἐκσκαφῆς τοῦ ὑπογείου σιδηροδρόμου.

— Ὁ καιρὸς ἐτράπη κατ' αὐτὰς αἰφνιδίως ἐπὶ τὸ χειμερινώτερον καὶ τὰ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ὄρη ἐκαλύφθησαν ὑπὸ χιόνων.

— Ἀπέθανεν ἐν Σμύρνῃ, ὅπου εἶχε μεταβῇ πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας του, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἑλλάδι Καθολικῶν Ἰωάννης Μαραγκός. Ὁ ἀποθανὼν κατήγετο ἐκ Σύρου καὶ ἦτο ἡλικίας 60 ἐτῶν περίπου. Διεκρίνετο διὰ τὴν πολυμάθειάν του καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ χαρακτῆρός του. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ μετεκομίσθη καὶ ἐτάφη ἐν Ἀθήναις, ἀποδοθεισῶν αὐτῷ τιμῶν στρατηγοῦ.

— Ἐδημοσιεύθη Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἐγκρίνεται ἡ τὴν 28 παρελθόντος μηνὸς συνομολογηθεῖσα σύμβασις μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Γεν. Πιστωτικῆς Τραπέζης περὶ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἐκ λιρῶν 99,000 ὑπολοίπου τῆς ἐκ Λ. 100,000 προκαταβολικῶς γενομένης τῷ δημοσίῳ δυνάμει τοῦ ἀπὸ 21 Δεκεμβρίου Β. Διατάγματος. Τὸ ποσὸν τῶν 99,000 λιρῶν καταβληθήσεται τῇ εἰρημένῃ Τραπέζῃ μετὰ 5 μῆνας, ἀρχομένους ἀπὸ τῆς 24 Νοεμβρίου (6 Δεκεμβρίου) 1891, μετὰ τόκου πρὸς 5 3)4 ο]ο ἐτησίως καὶ προμηθείας πρὸς 1)4 τοῖς ο]ο ἐφ' ἅπαξ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Τοῖς Συνδρομηταῖς τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Τὸ ἁπλούστερον μέσον πρὸς ἀποστολὴν συνδρομῆς Ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας, εἶνε τὸ ἑξῆς: Εἰς τεμάχιον χαρτονίου ἴσου πρὸς τὸ μέγεθος κοινοῦ φακέλλου ἀνοίγετε ὀπὴν τόσην, ὥστε νὰ χωρῇ εἰς αὐτὴν ἓν χρυσοῦν εἰκοσάφραγκον καὶ ἀφοῦ θέσετε αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν του, κολλᾶτε δύο μικρὰ χαρτία ἀπὸ τὸ ἓν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, διὰ νὰ μένῃ ἀσάλευτον, περιτυλίσσετε τὸ ὅλον εἰς διπλοῦν φύλλον χάρτου, διὰ νὰ μὴ διακρίνεται διὰ τῆς ἀφῆς τὸ νόμισμα, καὶ κλείετε ἐντὸς τοῦ φακέλλου, ὃν στέλλετε ἐπὶ συστάσει. Τότε καὶ ἂν χαθῇ θὰ λάβετε 50 φρ. ὡς ταχυδρ. ἀποζημίωσιν.

κ. Γ. Κ. Τραπεζοῦντα. Ἐλήφθ. φρ. χρ. 16, ἑστ. 10 Ἡμερολ.

Οἰκ. Ἰησ. Τῆνον — κ. Ι. Οἰκ. Κ)πολιν, κ. Φ. Δ. Βῶλον, κ. Ι Σ. Τρίκκ λα. Ἐλήφθησαν.

κ. Κ. Γ. Σ. Λευκάδα. Ἅμα δημοσιευθῇ θὰ σᾶς σταλῇ.

κ. Π. Τρ. Τραπεζοῦντα. Φωτογρ. ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.

κ. Κ. Λ. Πάτρας. Ἡ ἑξάμηνος συνδρ. Ἐσωτ. τῆς *Ἑστίας* εἶνε καὶ μένει δρ. 8.

κ. Γ. Α. Κ. Ἐνταῦθα. Τὸ Τσικούρι σας δὲν κόπτει ξύλα καὶ δὲν εἶνε κατάλληλον διὰ τὴν *Ἑστίαν.*

κ. Κ. Ῥ. Πὸρτ Σαΐδ. 3 Ἡμερ. ἐστάλησαν.

κ. Ε. Ι. Γ. Ἐνταῦθα. Τὰ *Νειᾶτα* ἀκατάλληλα διὰ τὴν *Ἑστίαν.*

Σ. Ἀρχ. Σωφρ. Ταϊγάνιον. Ἀποστέλλομεν ζητηθέντα.

κ. Σ. Α. Λάρισαν. Τὰ ἐξώφυλλα δένονται εἰς τὸ τέλος ἑκάστου τόμου ὅλα μαζί.

ΟΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

παρακαλοῦνται νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς των πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας, καθόσον μετὰ τὴν 15 Ἰανουαρίου 1892 θὰ παύσῃ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου πρὸς πάντα μὴ πληρώσαντα. Ὑπενθυμίζεται δὲ αὐτοῖς ὅτι ὁ ἐγγράφων ἕνα συνδρομητὴν ἐπὶ πλέον λαμβάνει ὡς δῶρον τὸν Φασουλῆν Φιλόσοφον τοῦ Σουρῆ, ὁ ἐγγράφων δύο τὰ Ποιήματα Βαλαωρίτου, καὶ ὁ ἐγγράφων τρεῖς συνδρομητὰς τὸν Λουκῆν Λάραν τοῦ Βικέλα εἰκονογραφημένον.

ΕΙΣ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΣΧΕΔΟΝ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

δίδονται τὰ κάτωθι βιβλία πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» τοὺς προπληρώνοντας συνδρομὴν ἐτησίαν ἢ ἑξάμηνον τοῦ 1892:

Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη 25 τόμ. δρ. 4, ταχυδρ. 4,50.

Τὸ ταξίδι τοῦ Ψυχάρη δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Ποιήματα Παράσχου 3 τόμ. δρ. 4, ταχυδρ. 6.

Ψυχώσεις Σ. Ἀποστολίδου δρ. 4. ταχυδ. 4,75.

Εἰκόνες Χριστ. Τέχνης δρ. 3, ταχυδρ. 3,50.

Εἰκόνες Γυναικείας Καλλονῆς δρ. 4, ταχυδρ. 4,50.

Ποικίλαι Εἰκόνες δραχ. 5 ταχυδρ. 5.50.

Digitized by Google

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Η ΑΓΓΕΛΙΚΑ

Ἔγεινε μεγάλη ταραχὴ σὰν πρωτοφάνηκε στὸ χωριὸ ἡ Ἀγγέλικα. Συνειθισμένος ὁ κόσμος ἀπ' τὶς ντροπαλὲς καὶ συμμαζεμμένες χωριατοποῦλες,

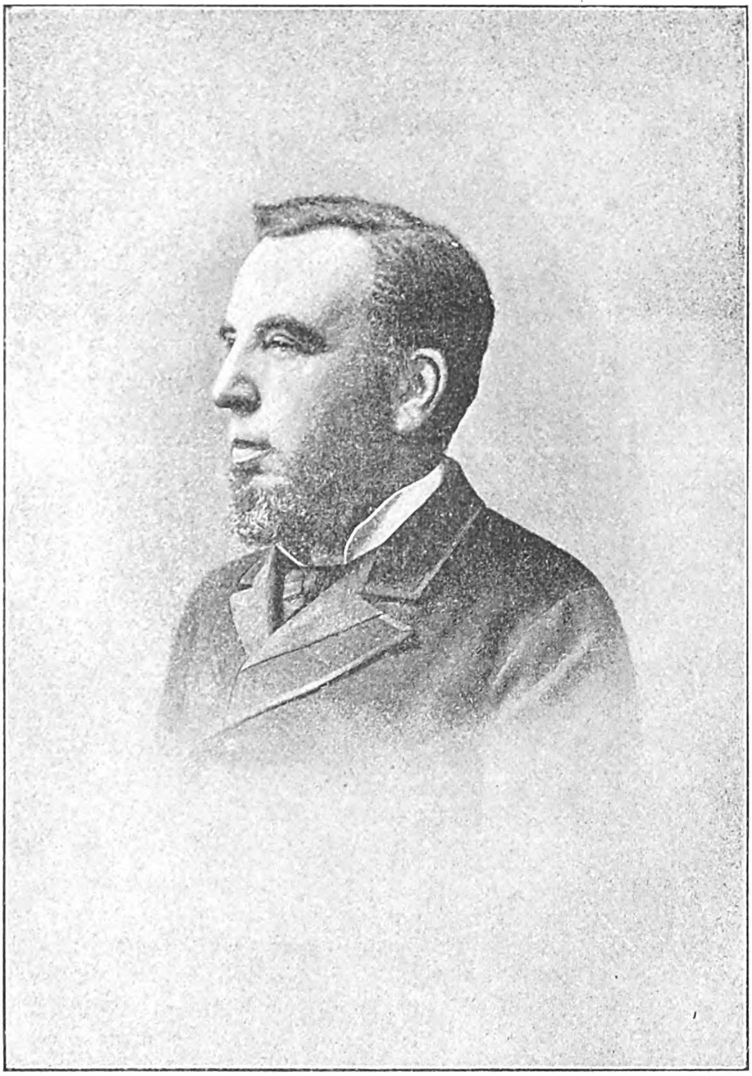

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΙΚΕΛΑΣ

βλέπει ἔξαφνα μέσα στὸ χωριὸ μιὰ κοπέλλα, ποῦ τοὺς φάνηκε σὰ Θεά. Πρῶτο, ποῦ ἦταν κάτασπρη, σὰ νὰ μὴν τὴν εἶδε ἥλιος ποτές· δεύτερο, πρόσχαρη, γελαζούμενη καὶ ζωηρή, ποῦ τοὺς τρέλλαινε σὰ γελοῦσε καὶ τοὺς ἔδειχτε τὰ μεγάλα κι' ὄμορφα δόντια της. Τρίτο, ποῦ δὲ φοροῦσε χωριάτικα, μόνο τῆς χώρας φορέματα. Μὰ τί πρῶτο, καὶ τί δεύτερο, καὶ τί δέκατο; Ἦταν νὰ τὴν βλέπῃς, καὶ νὰ μὴ χορταίνῃς.

Ἔφερε μιὰν ἐπανάσταση στὸ χωριὸ ἡ Ἀγγέλικα. Οἱ καλοὶ χωριανοὶ δὲν τὸ λογάριαζαν ἕνα

Digitized by Google

τέτοιο κακό. Ὁ σκοπός τους ἦταν ἀθῶος. Αὐτοὶ ζητοῦσαν μιὰ καλὴ δασκάλισσα, νὰ μάθῃ τὰ κορίτζια τους γράμματα. Γράφουν λοιπὸν στὴ χώρα, καὶ σὲ λιγάκι ἔρχεται ἡ Ἀγγέλικα.

Σκολειὸ χτισμένο δὲν εἶχαν ἀκόμη. Τῆς νοικιάζουν ἕνα σπιτάκι, καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπιτάκι ἄρχισε ἡ Ἀγγέλικα νὰ πολιτίζῃ τοῦ χωριοῦ τὰ κορίτζια. Ὡς ἐδῶ ἡ δουλειὰ πήγαινε καλά. Τὰ κορίτζια μαθαίνανε πῶς τὸ ψωμὶ δὲν τρώγεται μέσα στὸ βιβλίο ἂν δὲ γενῇ ἄρτος, καὶ σὰν τέλειοναν τὰ μαθήματα, ἄρχιζε τὸ ἐργόχειρο. Καὶ τὸ βράδυ, σὰν πήγαιναν στὰ σπίτια τους, ἄλλη ἔδειχτε στὸν πατέρα της μπιμπίλες, ἄλλη παντοῦφλες, κι' ἄλλη κεντημένες καπνοσακοῦλες. Κι' ὁ πατέρας τἄβλεπε αὐτὰ καὶ καμάρονε ποῦ τέλος πάντων εἶδαν ἀνθρωπισμὸ τὰ κορίτζια.

Ἡ δουλειὰ ὅμως δὲ σταμάτησε ὡς ἐδῶ. Οἱ μεγάλες κοπέλλες, ποῦ δὲ μποροῦσαν πιὰ νὰ πᾶνε σκολειό, δὲν ἔπρεπε νὰ μείνουν κι' αὐτὲς πίσω. Πῶς νὰ βγοῦν ὕστερα οἱ μικρότερες ἀδερφάδες τους πιὸ ἄξιες καὶ πιὸ χαριτωμένες στὸν κόσμο! Ρίχτουνται λοιπὸν τῆς Ἀγγέλικας, κ' ἡσυχία δὲν τῆς ἀφίνουν. Νυχτέρι δὲ γίνουνταν, ποῦ νὰ μὴν τὴν ἔχουν στὴ μέση νὰ λέῃ ἱστορίαις, νὰ ξηγᾷ συνήθειες τῆς χώρας, νὰ τραγουδᾷ τραγούδια τῆς χώρας, νὰ κόβῃ καὶ νὰ ῥάβῃ, κι' αὐτὲς νὰ λησμονοῦν κάθε χωριάτικο παιγνίδι, τραγοῦδι καὶ παραμύθι, καὶ νὰ κάθουνται σὰ μαγεμμένες νἀκοῦν τὴν Ἀγγέλικα!

Εἶνε ἀλήθεια πῶς σὰν ἔφευγε ἡ δασκάλισσα στὸ σπιτάκι της, οἱ χωριατοποῦλες, — πῶς νὰ ξεχάσουν τὴν τέχνη! — τῆς κάμανε χίλια περιγέλια τῆς κακόμοιρης. Ἄλλη νὰ μιμᾶται τὴ φωνή της, ἄλλη τὰσυνήθιστα λόγια της, ἄλλη τὴ μαριόλικη της ματιά. Ἀθῶα περιγέλοια, χωρὶς καμμιὰ ζούλια καὶ καμμιὰ κακία, ἔτσι νὰ τῆς βροῦν κἄτι τις νὰ γελάσουν. Καὶ σὰν ἔσκαναν στὸ γέλοιο, ἄρχιζαν πάλι νὰ τῆς θαμμάζουν τὰ κόκκινα χείλη, τὰ κάτασπρα δόντια, τὸ μικρὸ ποδαράκι, τὴν περπατηξιά της, τὰ στολιδάκια της, τὶς φορεσιές της, ὅλη της τὴ χάρι καὶ τὴ μορφιά.

Καὶ μὲ τὸ βλέπε βλέπε καὶ θάμμαζε, ἄρχισαν οἱ χωριατοποῦλες ν' ἀλλάζουν συνήθειες. Ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἦταν φυσικὰ σιγανὴ κι' ἀπ' ἔξω μονάχα. Φύση δὲ μποροῦσε ν' ἀλλάξῃ ἡ χωριατοπούλα. Ἄλλαζε λοιπὸν μερικὰ λόγια, μερικὰ φερσίματα, μερικὰ φορέματα καὶ στολίδια. Κι' αὐτὸ ἴσια ἴσια ἦταν ποῦ τοὺς ἔκαμε τοὺς καλοὺς χωριανοὺς νὰ μὴν τὴν καλοβλέπουν τὴ λουσάτη ἐκείνη μάγισσα. Τώρα δὲ σώνανε πιὰ τὰ σπιτικὰ τούλια καὶ λινομέταξα, ἔπρεπε νὰ φέρνουν κι' ἀπ' τὸ μαγαζὶ λογῆς λογῆς κορδέλλες, κουμπιὰ καὶ κουρέλλια. Καὶ τὸ χερότερο, ποῦ ἡ μίμηση δὲ μποροῦσε νἆνε σωστή, κ' ἔβλεπες ἄξαφνα ἕνα καπελλῖνο μ' ἕνα γερντάνι, ἕνα φράγκικο φαρμπαλὰ μ' ἕνα κοντογοῦνι. Ὁ πατέρας φυσικὰ δὲν τὰ κοίταζ' αὐτά. Ὁ πατέρας μέσα του τὰ καμάρονε ἴσως. Ἐκεῖνο ποῦ τὸν πονοῦσε τὸν πατέρα ἦταν ἡ τσέπη, τὸ ἔξοδο, αὐτὴ ἦταν ἡ ἐπανάσταση ποῦ ἔβλεπε ὁ νοικοκύρης καὶ τὸν ἔπιανε τρόμος. Κι' ὅσο ἡ κόρη του στολίζουνταν, τόσο φύλαγε αὐτὸς τὴ λιγδωμένη του γούνα, ἢ τὸ μπαλωμένο του πόδημα.

Μήτε δῶ δὲ σταμάτησε τὸ κακό. Ἡ Ἀγγέλικα, καθὼς εἴπαμε, ἦταν ζωηρὴ καὶ μιλητικιά. Ἄρχισε λοιπὸν σιγὰ σιγὰ νὰ ψαλιδίζῃ καὶ τῆς χωριατοπούλας ἡ γλῶσσα. Ἔκι' ἂς ἦταν καὶ κανένας ξένος μπροστά της. Κἄποτες πετοῦσε καὶ μιὰν αὐθάδεια τοῦ πατέρα της. Οἱ προεστοὶ κ' οἱ ἔφοροι, ἂν καὶ σὰν καλοὶ πατριῶτες ἤθελαν τὴν πρόοδο τοῦ χωριοῦ, ἡ νοικοκυρωσύνη τους ὅμως ἦταν κι' ἀπ' τὸν πατριωτισμὸ μεγαλήτερη, καὶ κάθε φορὰ ποῦ παίζαν τὰ κομπολόγια τους στὸ ἰδιαίτερό τους καφενεδάκι συλλογιούντανε πῶς νὰ τὴ συμμαζέψουν λιγάκι αὐτὴ τὴ δασκάλισσα, νὰ περιοριστῇ τὸ κακό. Νὰ τὴ διώξουν δὲν ταίριαζε. Μιὰ δασκάλισσα ἔ π ρ ε π ε νἄχουν. Ποιὸς ξέρει ἂν δὲν τοὺς ἤρχουνταν καὶ χερότερη.

— Ἐγὼ τὸν βρῆκα τὸν τρόπο, τοὺς λέει μιὰ μέρα ἕνας τους, Σπανὸ τὸν λέγανε, ἂν καὶ δὲν ἦταν σπανό. Νὰ τὴν π α ν τ ρ έ ψ ο υ μ ε τὴ δασκάλισσα. Θὰ νοικοκυρευτῇ καὶ θὰ ἡσυχάσῃ κι' αὐτὴ κ' ἐμεῖς.

— Ποῦ νὰ τὴν παντρέψῃς! Δὲν ἄκουσες τί ἔλεγε τὶς προάλλες τῆς κόρης μου, πῶς εἶνε ντροπῆς νὰ τὴν παντρεύουν οἱ γονιοί της καὶ νὰ μὴ διαλέγῃ μοναχή της τὸ παλικάρ της;

— Αἴ, ἂς τὴν ἀφήσουμε λοιπὸν νὰ τὸν διαλέξῃ αὐτή· λίγο τερτίπι κ' ἔγεινε ἡ δουλειά.

Καλή τους τύχη ποῦ εἶχαν ἕνα ἀνοικονόμητο χουβαρτᾶ, τὸν πρωτομάστορα τὸ Μυζήθρα. Πηγαίνει ὁ Σπανὸς μιὰ βραδυὰ στὴν ταβέρνα, τοῦ ῥίχτεται τοῦ Μυζήθρα, καὶ μὲ λίγα λόγια τὸν ἑτοιμάζει γιὰ τὸ τερτίπι.

— Τί κάθεσαι καὶ χάνεις τὴ νιότη καὶ τὴ μορφιά σου στὴν ταβέρνα; τοῦ λέει. Ποῦ θὰ τὴ ξανάβρῃς μιὰ τέτοια Νεράϊδα, τέτοιον ἀφρό, τέτοιον κρίνο; Τί καλήτερο θέλεις παρὰ μιὰ τέτοια γυναῖκα; Τὸ δικό σου τὤχεις, τί πειράζει ἂν δὲν εἶνε καὶ πλούσια; Μιὰ πατινάδα, ἂ φοβᾶσαι τὴν πατινάδα, ἕνα λουλουδάκι, μιὰ μικρὴ πρόφαση, καὶ τέλειωσε ἡ δουλειά. Τί χάνουμε τὰ λόγια μας; Πήγαινε σπίτι της ἀπόψε νὰ κοιτάξῃς μὴν τύχῃ κι' ἄρχισε νὰ καθίζῃ ὁ καινούργιος ὁ τοῖχος. Πὲς πῶς σ' ἔστειλα γώ. Μὴ φοβᾶσαι. Κάμε σὺ μιὰν ἀρχή, κι' ὅσο γιὰ τὰ στερνά, ἔννοια σου.

Ὁ Μυζήθρας στὴν ἀρχὴ τὰ πῆρε ὅλα αὐτὰ γιὰ κοροϊδέματα τοῦ κὺρ Σπανοῦ. Τὸν ἤξερε

Digitized by Google

πῶς ἀγαποῦσε νὰ πειράζῃ καὶ δὲν πολυπρόσεξε. Σὰν πήγαινε ὅμως σπίτι του τὴ βραδυὰ ἐκείνη ὁ Μυζήθρας δὲν τραγουδοῦσε καθὼς ποῦ συνεί θιζε. Βυθίστηκε σὲ μιὰ παράξενη συλλογή. Ἡσυχία δὲν εἶχε. Γιατί τάχα νὰ κάμῃ ἕνα τέτοιο χωρατὸ ὁ Σπανός; Γιατί νὰ μὴν εἶνε κι' ἀλήθεια; Τί χάνῃ ἂ δοκιμάσῃ; ἂν πιτύχῃ, ποιὸς ἄλλος μὲς τὸ χωριὸ θἄχῃ ἕνα τέτοιο θησαυρὸ γιὰ γυναῖκα; ἂν δὲν πιτύχῃ, καὶ τὸ μάθῃ ὁ κόσμος, καὶ τῆς βγάλουν τραγοῦδι, ἂς ὄψεται ὁ Σπανός, ποῦ στάθηκε αἴτιος.

Ἀνέβαινε τὸν ἀνήφορο καὶ πήγαινε πρὸς τὸ Σκολειό. Στάθηκε μιὰ στιγμὴ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του. Ἔρριξε μιὰ ματιὰ πρὸς τὰ παράθυρα τῆς Ἀγγέλικας, καὶ τοὖρθε νὰ ξεσπάσῃ στὸ τραγοῦδι ποῦ νὰ πάῃ καπνός. Κρατήθηκε ὅμως καὶ πῆγε μπρός. Φτάνει στὴν πόρτα. Ἡ καρδιά του ἔτρεμε τώρα, ὁ λαιμός του στέγνονε, ἵδρος ψιλὸς τὸν περίχυνε. Σκύβει καὶ βλέπει ἀπ' τὴν κλειδότρυπα πρὶ νὰ χτυπήσῃ. Μέσα στὸ χαγιάτι ἡ παρακόρη, ἡ θύρα ὅμως τῆς κάμαρας ἀνοιχτή, κ' ἡ Ἀγγέλικα μπρὸς σ' ἕνα τραπεζάκι καὶ κεντοῦσε.

— Καλὰ λέει ὁ Σπανὸς πῶς εἶνε Νεράϊδα ἢ διαόλισσα, εἶπε. Ὡς τόσο, τί νὰ τῆς πρωτοπῶ σὰν ἔμπω! Αἴ, ἂς τῆς πῶ καλησπέρα κ' ἔχ' ὁ Θεὸς γιὰ τἄλλα.

Χτυπᾷ τὴν πόρτα. Ἀνοίγει ἡ παρακόρη, καὶ μπαίνει μέσα ὁ πρωτομάστορας.

Ἡ Ἀγγέλικα σηκόνεται μισοτρομαγμένη. Στάθηκε σὰ λαμπάδα, μὲ τὰ μαῦρά της μάτια ὀρθάνοιχτα, σὰ νὰ τοῦ λέγανε τί θέλει ἐκεῖ τέτοια ὥρα!

— Καλησπέρα σας, κ' ἕνα λυχνάρι, τῆς λέει, νὰ ρίξω μιὰ ματιὰ στὸ κατῶγι, γιατί ὁ καινούργιος ὁ τοῖχος θαρρῶ πῶς καθίζει καὶ μ' ἔστειλε ὁ κὺρ Σπανὸς νὰ κοιτάξω

— Μαροῦλα, φωνάζει ἡ Ἀγγέλικα, ἄναψε ἕνα φῶς καὶ δός το τοῦ Μάστορα νὰ κοιτάξῃ. Ἐλπίζω πῶς δὲν εἶνε τίποτε.

— Ἐγὼ κοίταξα καλὰ ἀπ' ἔξω καὶ νὰ σᾶς πῶ δὲν παρατήρησα τίποτες. Ὡς τόσο ἂς δοῦμε κι' ἀπὸ μέσα.

Κατεβαίνει στὸ κατῶγι, καὶ σὲ λίγη ὥρα ξανανεβαίνει καὶ λέει πάλι τῆς δασκάλισσας πῶς δὲν ἔχει φόβο ὁ τοῖχος, καὶ νὰ μὴν τὸ κάμῃ μήτε λόγο, νὰ μὴν τρομάξῃ ὁ κόσμος τοῦ κάκου, καὶ δὲν στέλνει σκολειὸ τὰ κορίτζια του.

Ἐδῶ στάθηκε μιὰ στιγμὴ ὁ Μυζήθρας μπροστά της. Ὁ Μυζήθρας δὲν ἦταν ἄσκημο παλικάρι. Ἦταν ἀψηλός, μεγάλα καστανὰ μάτια καὶ μικρὸ μουστάκι λεβέντικο, ἦταν καὶ γλυκομίλητος. Ἔλα ὅμως ποῦ δέθηκε ἡ γλῶσσά του τώρα! Τί νὰ τῆς πῇ, ποῦ ἦταν κ' ἡ παρακόρη παρέξω!

— Ἂς δοῦμε μιὰ καὶ στὸ Σκολειὸ μέσα· λέει ἄξαφνα, ἐκεῖ ποῦ κοίταζε γύρω τοὺς τοίχους.

Καὶ παίρνει τὸ λυχνάρι, καὶ πηγαίνει μόνος του στὴν κάμαρα τοῦ Σκολειοῦ, νὰ συλλογιστῇ πῶς ν' ἀρχίσῃ τὴ δυσκολώτατη αὐτὴ ὁμιλία.

— Ἄτε νὰ δῆτε, τῆς φωνάζει ἀπὸ μέσα.

Ἡ Ἀγγέλικα πηγαίνει στὴν κάμαρα τοῦ Σκολειοῦ.

Ἔφεγγε δὲν ἔφεγγε μέσα στὴ μεγάλη ἐκείνη κάμαρα μὲ τὸ μικρὸ λυχναράκι. Ἡ Ἀγγέλικα περπάτησε λαφρηὰ λαφρηὰ καὶ πῆγε καὶ στάθηκε μπροστά του σὰν ἄγαλμα, μὲ τὸ ἀμελημένο τῆς φόρεμα, μὲ τὰ μαῦρά της μάτια, μὲ τὸν ἄσπρο λαιμό της, καὶ μὲ τὰ δυό της χεράκια σφιγμένα πρὸς τὰ στήθια σὰ νὰ μισοκρύωνε.

— Αὐτὴ τὴ χαραμάδα πρέπει νἄδε ὁ κὺρ Σπανὸς καὶ φοβήθηκε. Λίγο σουβᾶ θέλει καὶ τίποτις ἄλλο. Τὸ σπίτι εἶνε γερό, μᾶς βγῆκε καὶ καλορρίζικο. Ὅλες μας οἱ κοπέλλες ἀθρωπεύουν δῶ μέσα.

— Καλωσύνη σας νὰ τὸ λέτε αὐτό· καὶ τοῦ χαμογέλασε ἡ Ἀγγέλικα.

— Δασκάλισσά μου, ἐμεῖς οἱ χωριανοὶ λέμε ἴσια τὰ πράματα. Θὰ σᾶς ἔλεγα καὶ μιὰν ἄλλην ἀλήθεια, ἂν δὲ φοβούμουν πῶς μπορούσατε νὰ τὸ πάρετε ἄσκημα.

— Σὰν τί ἀλήθεια, τοῦ κάνει ἡ Ἀγγέλικα, καὶ πάει ἕνα βῆμα κοντήτερά του.

— Πῶς εἶνε μιὰ ψυχὴ στὸ χωριὸ ποῦ πάει νὰ τρελλαθῇ μετὰ σᾶς.

— Καλὲ τί μοῦ λές! Καὶ ποιὰ νἆνε, νὰ σὲ χαρῶ, αὐτὴ ἡ ψυχή: πές μου το τώρα ποῦ δὲ μᾶς ἀκούει κανένας.

— Κι' ἂν θυμώσετε;

— Σοῦ τάζω πῶς δὲ θυμόνω, ὅποιος κι' ἂν εἶνε· γιατί νὰ θυμώσω;

— Καλά, νὰ σᾶς πῶ λοιπὸν ποιός. Εἶνε ἕνας, ποῦ δὲν εἶνε γέρος, δὲν εἶνε καὶ φτωχός. Δὲ ξέρει πολλὰ γράμματα, εἶδε ὅμως στὸν καιρό του λιγάκι κόσμο. Ἔξω τὴν ἔμαθε τὴν τέχνη του. Εἶνε λοιπὸν καὶ τεχνίτης. Δὲ ξέρει νὰ λέῃ τὸν πόνο του σὰ βιβλίο, ξέρει ὅμως νὰ τὸν τραγουδᾷ σὰν τὸ πουλὶ μὲς τὰ δάση. Δὲ ξέρει νὰ χαιρετᾷ φράγκικα, ξέρει ὅμως ν' ἀγαπᾷ καὶ νὰ χαϊδεύῃ ρωμέϊκα.

— Καὶ τὄνομά του; ρωτᾷ ἡ Ἀγγέλικα χτυπῶντας τὸ ποδαράκι της.

— Δὲ μπορῶ νὰ πῶ τὄνομά του, δὲν ἀποκοτῶ. Καὶ σταμάτησε ὁ Μυζήθρας.

— Εἶνε ἔτζι ἀψηλός, νόστιμος, παλικαρᾶς, γλυκομίλητος; ρωτᾷ πάλι ἡ Ἀγγέλικα γελῶντας.

— Δὲ μπορῶ, δὲ μπορῶ νὰ σᾶς πῶ· πάει νὰ σβύσῃ ὁ νοῦς μου σὰν αὐτὸ τὸ λυχνάρι. Καὶ βάζει τὸ λυχνάρι σ' ἕνα θρανίο, κι' ἁπλόνει τὸ χέρι στὸν τοῖχο, καὶ βλέπει χάμω συλλογισμένος.

Digitized by Google

— Τί ἔπαθες, παλικάρι μου; τί ἔχει ὁ καϋμένος! Νὰ σοῦ φέρω λιγάκι νερό.

Γυρίζει τότες ὁ νέος καὶ τὴ βλέπει μ' ἕνα πικρὸ χαμόγελο καὶ τῆς λέει:

Δὲν εἶνε πρᾶμα ν' ἀρρωστᾷ, πρᾶμα νὰ θανατόνῃ,
Σὰν τὴν ἀγάπη τὴν κρυφὴ ποῦ δὲν ξεφανερόνει.

Ἡ δασκάλισσα, ἂν καὶ φυσικὰ κάτι ἐννοιωσε, ἢ ὅμως ἤθελε νὰ παίξῃ καὶ νὰ περάσῃ τὴν ὥρα της, ἢ νοστιμεύουνταν ν' ἀκούσῃ κι' ἄλλα, κ' ἔκανε τὴν ἀνήξερη ἀκόμα.

— Ἔχεις ἀγάπη μὲς τὴν καρδιά σου, καθὼς βλέπω, τοῦ λέει. Καὶ ποιὰ νἆνε ἡ ἄτυχη αὐτὴ ἀγαπητικιά, ποῦ δὲν τὸ ξέρει τί πόνο τὴν ἔχεις;

Καὶ τῆς ρίχτει τώρα μιὰ ματιὰ φλογερὴ ὁ Μυζήθρας καὶ τῆς λέει μὲ φωνὴ σιγανὴ καὶ τρεμουλιαστή:

Ἀγγελικούλα ζάχαρη, κι' Ἀγγελικούλα μέλι
Κι' Ἀγγελικούλα κρυὸ νερό, ποῦ πίνουν οἱ ἀγγέλοι.

Δὲ μποροῦσε πιὰ ἡ Ἀγγέλικα νὰ καμωθῇ πῶς δὲν ἔννοιωθε. Ἄρχισαν νὰ τῆς ἔρχουνται σύγκρυα. Δὲν ἦταν φρόνιμο νὰ μείνῃ κοντά του. Μποροῦσε καὶ νὰ σκύψῃ νὰ τὴ φιλήσῃ. Τραβήχτηκε λοιπὸν δυὸ βήματα, πῆρε τὸν συνειθισμένο ἀέρα της σὰν ἔβλεπε ξένο, καί,

— Λοιπὸν δὲν ἔχει ὁ τοῖχος τίποτις, τοῦ λέει. Εὐχαριστῶ γιὰ τὸν κόπο σου, εὐχαρίστησέ μου καὶ τὸν κὺρ Σπανό.

Ὁ Μυζήθρας τἄχε χαμένα. Τὸν ἔδερνε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ντροπή. Κυττάζει γύρω του νὰ δῇ πῶς νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ τὸν ξαναδῇ ἡ περήφανή του Ἀγγέλικα. Βλέπει τὴν πόρτα ποῦ βγαίνανε τὰ κορίτζια· τὴν ἀνοίγει, καὶ ἴσια ἔξω χωρὶς μήτε ν' ἀκουσθῇ τὸ περπάτημά του.

Σὰ βγῆκε ἔξω ἀπ' τὴν αὐλή, καὶ κατέβαινε τὸν κατήφορο, καὶ τόνε χτύπησε τὸ βραδυνὸ ἀγεράκι, καὶ συνέφερε πάλι, χάθηκε ἡ ντροπὴ καὶ τοῦ ἔμενε μοναχὴ ἡ ἀγάπη. Καὶ σὰν τράβηξε ἀκόμα παρακάτω, κ' εἶδε μπροστά του τὸν κάμπο, καὶ τὸ φεγγάρι νὰ παίζῃ στὰ κύματα, ξύπνησε τὸ λεβέντικό του χουβαρταλίκι μὲς τὴν καρδιά του, καὶ διαλάληξε ἀμέσως ὁ κόσμος μὲ τὸ τραγοῦδι του:

Καλονυχτίζω μιὰ ψυχὴ καὶ τὄνομα δὲ λέγω·
Κι' ἂν μελετήσω τὄνομα, βουρκόνουμαι καὶ κλαίγω.

— Πῆτέ μου, πῆτέ μου κι' ἄλλα, νὰ σᾶς χαρῶ, ἀπ' αὐτὰ τὰ δαιμονισμένα λιανοτράγουδά σας, — ἔλεγε μιὰ βραδυὰ στὶς κοπέλλες ἡ Ἀγγέλικα, ἐκεῖ ποῦ ράβανε καὶ κεντούσανε γύρω στοῦ νυχτεριοῦ τὸ λυχνάρι. — Εἶνε γλυκὰ γλυκὰ καὶ νόστιμα, εἶνε μυρωδᾶτα σὰν τὸ βασιλικό, πῆτέ μου κι' ἄλλα, πεθαίνω γιὰ τὰ χωριάτικά σας αὐτὰ ζουμπουλάκια, ποῦ τὰ καταφρονεῖτε, καϋμένες, καὶ δὲν ξέρετε τί θησαυρὸ ἔχετε! Ἄχ, χωριὸ καὶ πάλι χωριό! Ποῦ νἄβρῃ κανένας ἕνα τέτοιο νυχτέρι στὴ χώρα! Ποῦ ν' ἀκούσῃ τέτοια μοσκομυρισμένα τραγούδια! Θὰ τὰ μάθω, θὰ τὰ μάθω κ' ἐγὼ αὐτὰ τὰ τραγούδια. Δὲ μπορῶ πιὰ νὰ ζήσω χωρὶς αὐτά.

Κι' ἄρχισε ἀμέσως νὰ ψιλοτραγουδᾷ, σ' ἕνα σκοπὸ τοῦ χωριοῦ:

Κυπαρισσάκι μου ψηλό, σκύψε νὰ σοῦ λαλήσω,
Ἔχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ, κι' ἀπὲ νὰ ξεψυχήσω.

Καὶ δός του γέλοια οἱ κοπέλλες, ποῦ πήγαιναν νὰ λωλαθοῦν μαζί της.

— Τί ὥμορφα τὰ τραγουδᾷ, σὰ νὰ γεννήθηκε στὸ χωριὸ ἡ μαριολεμένη! φωνάζανε.

— Μπᾶ! Καὶ μηγὰρ δὲ γεννήθηκα σὲ χωριό! Τὴν καημένη μὲ φέρανε στὴ χώρα μικρὴ μικρή, — μήτε μάννα εἶχα μήτε πατέρα. Ὁ καημένος ὁ θειός μου ὁ παπᾶ Φέστας μὲ πῆρε στὴ χώρα καὶ μὲ σπούδαξε. Τὴ θυμοῦμαι τὴ δύστυχη τὴ μάννα μου σὰ νἄτανε ἐχτές. Νά, ἔτζι φαίνουνταν. Ὅλοι μοῦ λέγανε πῶς τῆς ἔμοιαζα.

Καὶ παίρνει μιὰ μαγουλίκα, καὶ τὴν τριγυρίζει στὸ κεφάλι της, καὶ τὶς βλέπει μὲ μιὰν ἥμερη καὶ συλλογισμένη ματιά. Ἦταν ἀληθινὴ ζωγραφιὰ τώρα.

Οἱ χωριατοποῦλες κάθουνται καὶ τὴ βλέπουν ἀμίλητες καὶ συγκινημένες. Δυὸ τρεῖς δακρύσανε κιόλας.

— Εἶσαι δική μας, Ἀγγέλικα, καὶ βγάλτο ἀπ' τὸ νοῦ σου πῶς θὰ μᾶς φραγκέψῃς, τῆς λέει μιά τους, ἡ μεγαλήτερη.

— Ἐ γ ὼ νὰ σᾶς φραγκέψω, ἀγάπη μου; Θεὸς νὰ φυλάξῃ! Κοιτάξετε νὰ μὴ μὲ φραγκέψετε σεῖς τώρα ποῦ ξανάγεινα πάλι χωριατοπούλα. Μιὰ βδομάδα καὶ θὰ μοῦ τραγουδᾷς τὸ τραγοῦδι τῆς νύφης.

Ἔμειναν ὅλες ξερές. Βάζουν τὰ ἐργόχειρα χάμου, βλέπουν ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ἀρχινοῦν ἕνα τσιριχτὸ σὰ λωλές, πηδοῦν ὄρθιες, καὶ τριγυρνοῦν τὴν Ἀγγέλικα, νὰ μάθουν τί τρέχει.

— Ἀφήσετέ με, νὰ σᾶς τὰ πῶ. Θὰ μὲ πνίξετε καημένες! Νά! ἁπλούστατο πρᾶμα! Ἀγάπησα ἕνα παλικάρι, καὶ θὰ τὸ πάρω. Μὴ ζουλέψετε· δὲν εἶνε καμιανῆς ἀρραβωνιαστικός. Εἶνε ἀπ' τὸν ἄλλο τὸ μαχαλᾶ. Δὲν εἶνε γέρος, δὲν εἶνε καὶ φτωχός. Δὲ ξέρει πολλὰ γράμματα, ξέρει ὅμως τὴν τέχνη του. Δὲ μπορεῖ νὰ μοῦ πῇ τὴν ἀγάπη του σὰ βιβλίο, ξέρει ὅμως καὶ τραγουδᾷ σὰν τὸ πουλὶ μὲς τὰ δάση.

— Καὶ τὄνομά του; φωνάζουν ὅλες.

— Τὄνομά του; Ἕνα πρᾶμα ποῦ γίνεται πολὺ νόστιμο μὲ τὸ μέλι.

— Ὁ Μυζήθρας!! φωνάζει ἡ μεγαλήτερη.

— Λοιπὸν ἐσὺ ποῦ τὸν ἔννοισες θἄρθῃς νὰ στολίσῃς τὴ νύφη. Ὁ γάμος γίνεται στὸ σπίτι τοῦ προεστοῦ κὺρ Σπανοῦ.

Κ' ἔτζι ἔγεινε. Ὁ Σπανὸς πῆρε ὅλη τὴ δου-

Digitized by Google

λειὰ ἀπάνω του, σὰν πατέρας της ὁ καϋμένος.

Ἡ Ἀγγέλικα, καὶ καλὰ νὰ γείνῃ νύφη σωστὴ τοῦ χωριοῦ. Μήτε οἱ τρέμουσες ἔλειπαν, μήτε τὰ χίλια ἄλλα στολίδια καὶ γλέντια, ποῦ κάνουν τοὺς χωριανοὺς νὰ λὲν τὸ γάμο χ α ρ ά.

Ὅσο γιὰ τὸ γαμπρό, αὐτὸς πιὰ συμμαζεμὸ δὲν εἶχε. Ὡς καὶ στὴ στεφάνωση ἀπάνω, ἔσκυψε κ' εἶπε τοῦ κὺρ Σπανοῦ:

— Εἶμαι βασιλιᾶς, ἡ Ἀγγέλικα εἶνε κορόνα μου, καὶ τοῦ λόγου σου ὁ Βεζίρης μου.

Καὶ δὲν ἔλεγε ψέμματα. Σὰν ἀληθινὸς Βεζίρης τὴ βόλεψε τὴ δουλειὰ ὁ κὺρ Σπανός. Αὐτὸς ἦταν ποῦ πῆγε καὶ τῆς φύσηξε τὴ φωτιὰ τῆς Ἀγγέλικας ὕστερ' ἀπ' ἐκείνη τὴ βραδυνή. Αὐτὸς ἔκαμε καὶ τὴν προξενιὰ τῆς κυρὰ Μυζήθραινας, καὶ σὲ δυὸ βδομάδες ἦταν ὅλα τελειωμένα, κ' ἡ κυρὰ Μυζήθραινα κατασταλαγμένη μὲ τὸ γυιόκα της καὶ μὲ τὴ νύφη της, κι' ἀποφασισμένη νὰ ζήσῃ μαζί τους, νὰ κοιτάζῃ, ἔλεγε, τὰ 'γγονάκια της, σὰν πήγαινε ἡ Ἀγγέλικα στὸ Σκολειό.

Κ' ἔτζι νοικοκυρεύτηκε ἡ δασκάλισσα, ντύνουνταν καὶ μιλοῦσε καὶ φέρνουνταν σὰν ὅλον τὸν κόσμο, γλύτωσαν καὶ τοῦ χωριοῦ οἱ κοπέλλες ἀπ' τὴν τρέλλα νὰ θέλουν καὶ καλὰ νὰ φαίνουνται Φράγκισσες.

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 351

Κεφάλαιον Κ'.

Αἱ ἀνασκαφαὶ τοῦ καθηγητοῦ

Ὁ ἥλιος διέχεε τὰς φλογερὰς ἀκτῖνάς του ἐπὶ τῆς πεδιάδος τοῦ Χαμαδάν, ἕνεκα δὲ τῆς θέρμης ἐστάλαζεν ὁ ἱδρὼς ἀπὸ τὸ μέτωπον τῶν ἐργατῶν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατάκοποι διέκοπτον τὴν ἐργασίαν καὶ ἀνεπαύοντο μὲ ὅλας τὰς κραυγὰς καὶ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐπιστατῶν.

Εἰργάζοντο λοιπόν;

Ναί, εἰργάζοντο· καὶ ὁ κρότος τῆς σκαπάνης καὶ τῆς ἀξίνης ἀνορυσσουσῶν βαθεῖαν αὔλακα εἰς τὴν ἐσκληρυμμένην γῆν ἀντήχει ὅπως κατὰ τὰς καλλιτέρας ἡμέρας τῆς ὑπὸ τὸν Κερδὶκ ἀποστολῆς. Ἀλλ' ἀντὶ τοῦ εὐλυγίστου ἀναστήματος τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς ἀδελφῆς του ἐφαίνετο τώρα συρόμενον τῆδε κακεῖσε βαρέως τὸ ἐλεφάντινον σῶμα τοῦ προφέσσορος Χάσελφρατζ διαβρόχου ἐκ τοῦ ἱδρῶτος, ἀπομάσσοντος τὸ φαλακρὸν μέτωπόν του, ἀποτείνοντος πρὸς τοὺς ἄνδρας σχοινοτενεῖς ἀγορεύσεις εἰς ἀκατανόητον γλῶσσαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐφευρέσεως, μῖγμα γερμανικῆς καὶ περσικῆς γλώσσης, αἵτινες δὲν ἐφαίνοντο ἐμποιοῦσαι μεγάλην ἐντύπωσιν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ ἐργάται ἦσαν οἱ ἴδιοι, οἵτινες εἶχον λιποτακτήσει ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Μαυρικίου μετὰ τὴν ἔκλειψιν, μὴ θέλοντες πλέον κατὰ τὸ λέγειν νὰ ὑπηρετήσωσι τοὺς ξένους. Μὲ τὴν συνειθισμένην των ἀπάθειαν καὶ τὴν πατροπαράδοτον ὀκνηρίαν καὶ ἀπροθυμίαν ἔσκαπτον νῦν διὰ λογαριασμὸν τοῦ καθηγητοῦ, χωρὶς νὰ ἀνησυχήσωσι πόσῳ ἂν ἀντέφασκον τώρα πρὸς ἑαυτούς, ἀμεριμνοῦντες νὰ μάθωσι διατί ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χθὲς ἐφαίνετο παράνομον ἦτο σήμερον ἀξιέπαινον.

Ἀλλ' ὁ προφέσσωρ ἐγίνωσκε τοῦτο καλῶς, ἐγκαταλείψας δὲ προσωρινῶς πᾶν σχέδιον περὶ θεραπείας τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Βασιλέως τῶν Βασιλέων εἶχεν ἀφοσιωθῆ ὁλοψύχως εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς εὐνοίας τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίμ. Τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἦσαν κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἐργασιῶν τῆς ὑπὸ τὸν Κερδὶκ ἀποστολῆς, εἶτα δὲ ἡ μεταβίβασις ἀξιολόγου ποσότητος χρυσῶν τ ό μ α ν ἐκ τῶν χρηματοκιβωτίων τοῦ διοικητοῦ εἰς τὰς ὁδοιπορικὰς ἀποσκευὰς τοῦ σοφοῦ ὀφθαλμολόγου, εἰς ἀνταμοιβὴν χορηγηθεισῶν καὶ μελλουσῶν ἐκδουλεύσεων καὶ ὡς τίμημα φαρμάκου τινὸς διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς παρ' αὐτοῦ ἐφευρεθέντος, τὸ ὁποῖον ἔμελλε ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς νεότητος, τέλος, καὶ τοῦτο ἦτο τὸ σπουδαιότατον ἀποτέλεσμα, τῇ προτροπῇ τοῦ Χ ὲ ρ Χάσελφρατζ ὁ διοικητὴς διὰ φιρμανίου κατὰ πάντα ἐγκύρου παρεχώρησεν αὐτῷ τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον ν' ἀνασκάψῃ τοὺς εἰς τὴν πεδιάδα τύμβους ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον ὅτι πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἀνακαλυφθῆ θὰ παρεχωρεῖτο ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν διοικητήν, ἀντὶ ἐννοεῖται, στρογγύλου ποσοῦ χρυσῶν νομισμάτων. Πρὸς τούτοις ὁ Χ ὲ ρ Χάσελφρατζ εἶχε συνάψει μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἄλλην συμφωνίαν, ἀλλὰ μυστικήν, δι' ἧς ἐπεφυλάσσετο νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν διοικητὴν ὅ,τι αὐτὸς ἤθελε κρίνει ἐκ τῶν εὑρημάτων, νὰ ἀποκομίσῃ δὲ ἀθορύβως ὅ,τι ἤθελε τοῦ φανῇ πολυτιμότερον.

Ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κερδίκ· ἀκολουθοῦσα δὲ διεύθυνσιν παράλληλον τῶν διακοπεισῶν ἐργασιῶν ἡ νέα ὑπὸ τὸν Χάσελφρατζ ἀποστολὴ ἀνέσκαπτε καὶ ἠρεύνα πυρετωδῶς. Τὸν ζῆλον τῶν ἐργατῶν ὑπεκίνει διαρκῶς ὁ καθηγητὴς αὐτοπροσώπως, βοηθούμενος ὑπὸ ἐπιστατῶν ἐμμίσθων τῆς κυβερνήσεως, οἵτινες δὲν ἐδίσταζον νὰ συνοδεύσωσι τὰς διαταγάς των καὶ μὲ μαστιγώσεις ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῶν ὀκνηρῶν. Τοιουτοτρόπως παρακινούμενοι οἱ ἐργάται εἰργάζοντο δραστηρίως· αἱ τάφροι ὠρύσσοντο, ἐμηκύνοντο βαθύτεραι καὶ μεγαλείτεραι καθ' ἑκάστην.

Ἐν τούτοις οὐδὲν ἀκόμη εἶχον ἀνακαλύψει καὶ παρὰ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζὶμ ὁ προ-

Digitized by Google

φέσσωρ δὲν ἐτόλμα νὰ σφετερισθῇ τὰς τάφρους τὰς ὀρυχθείσας ὑπὸ τοῦ Κερδὶκ καθ' ὑπόδειξιν τοῦ Γουέδρου. Περιεφέρετο μὲν πέριξ τοῦ στρατοπέδου ῥίπτων ἄπληστον βλέμμα ἐντὸς τῶν χαινόντων λάκκων, μέσῳ τῶν ὁποίων διεφαίνοντο τμήματα τείχους ἐν μέρει ἀποκαλυφθέντα, ἀλλ' ὁ φόβος μήπως εὑρεθῇ ἀντιμέτωπος ἀπέναντι τοῦ Μαυρικίου τὸν συνεῖχεν ἀκόμη· χάρις δὲ εἰς τὰς προφυλάξεις, ἃς ἐλάμβανεν ὅπως ἀποφύγῃ τὴν σύγκρουσιν, δὲν εὑρέθησαν ἀπέναντι ἀλλήλων ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς παροδικῆς αὐτῶν συναντήσεως ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ διοικητοῦ.

Ἄλλως τε πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν ἀλλόκοτοι φῆμαι διεδίδοντο εἰς τὴν χώραν. Ἐγίνετο λόγος περὶ αἰφνιδίου ἐξαφανίσεως ὅλων τῶν Φράγκων, οἱ δὲ ἰθαγενεῖς ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ὁ Σεϊτὰν (ὁ διάβολος) αὐτοπροσώπως ἦλθε καὶ τοὺς παρέλαβεν. Οἱ δεισιδαιμονέστεροι ἤρχισαν μάλιστα νὰ διαβεβαιοῦν ὅτι εἶδον σημεῖα καὶ οἰωνούς, φῶτα εἰς τὸν οὐρανόν, ἀντικατοπτρισμοὺς ἀνδρῶν αἰωρουμένων εἰς τὰ νέφη, κρότους μυστηριώδεις ἐν ὥρᾳ βαθείας νυκτός, παρὰ τὸ ὅρος δὲ τὰ πύρινα τ ε λ ώ ν ι α περιεδινοῦντο ἐπιβούλως, ὅπως ἐπισύρωσι τοὺς θνητοὺς εἴς τινα ἄβυσσον!..

Τὸ βέβαιον ἦτο ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν — δὲν ἠδύνατο κανεὶς νὰ ὁρίσῃ ἀπὸ ποίας ἡμέρας — οὐδεὶς εἶχεν ἴδει τὸν Μαυρίκιον, τὴν Αἰκατερίνην ἢ τὸν Γαργαρίδην. Αἱ καλύβαι των ἔμενον κεκλεισμέναι καὶ σιωπηλαί. Οἱ ἵπποι μὲ τοὺς πόδας δεσμευμένους ἔβαινον ἡσύχως παρὰ τὸ στρατόπεδον. Οἱ πλανόδιοι πωληταὶ δὲν εὕρισκον πλέον ἀγοραστὰς εἰς τὰ καταλύματα τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς. Φήμη ἤρχισε νὰ διαδίδεται ὅτι οἱ Φράγκοι εἶχον ἀπέλθει εἰς Τεχεράνην σκοπεύοντες ν' ἀποταθῶσιν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλέων.

Αἱ φῆμαι αὗται ὑπεξέκαιον ἔτι μᾶλλον τὸν ζῆλον τοῦ προφέσσορος, ὅστις ἐξηκολούθει τὰς ἐρεύνας του μετὰ φλογερᾶς δραστηριότητος. Ἀφ' ὅτου ἐφάνη ἐπιβεβαιουμένη ἡ φήμη περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν μελῶν τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, ἐξηκολούθησε νὰ σύρῃ τὴν γραμμὴν τῶν τάφρων του πλαγίως, ὥστε νὰ συμπέσωσι μὲ τὰς ἐργασίας τοῦ Κερδίκ. Πρωΐαν τινὰ ἡ σκαπάνη τῶν ἐργατῶν προσέκρουσεν αἴφνης κατὰ κτιστοῦ τινος κυρτοῦ οἰκοδομήματος, ἐκτισμένου δι' ὀγκωδῶν πελεκητῶν λίθων στερεῶν συνηρμοσμένων διὰ ἀμμοκονίας.

Ὁ προφέσσωρ συνεκινήθη σφόδρα.

Κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ἐπιχειροῦσι πανταχόθεν ν' ανασκάψωσι τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ καὶ ἀποκαλύπτουσι μέγα μέρος· οἱ ἐργάται βλέπουσιν ἀνακύπτον μέρος τοῦ θόλου, οὗ ἡ περιφέρεια ἐφαίνετο οὖσα τριάκοντα περίπου μέτρων. Συγκεντροῦται πᾶσα ἡ ἐργασία εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον καὶ ἀνακαλύπτεται τροῦλλος εὐρύχωρος, ὅστις θεώμενος ἐκ τῶν ἄνωθεν ἔχει σχῆμα ἀκριβὲς τεραστίου κώδωνος ἀποτεθειμένου εἰς τὸ βάθος τῆς τάφρου.

Τί καλύπτει ὁ τροῦλλος οὗτος; Ποῖον ἀπόκρυφον τῶν ἐξαφανισθεισῶν γενεῶν πρόκειται ν' ἀνακαλύψωσιν;

Ὁ καθηγητὴς κατέχεται ὑπὸ ἀπεριγράπτου νευρικῆς ταραχῆς. Τρέχει πανταχοῦ· ἡ εὐρεῖα ῥαβδογκότα του κυματίζει ἐπὶ τοῦ σώματός του. Ὁ ἱδρὼς καταπίπτει στάγδην ἀπὸ τοῦ φαλακροῦ μετώπου του καὶ αἱ διόπτραι του ἀκτινοβολοῦσιν ὡς φάρος.

Ἀναλογίζεται τὸ ὑπόμνημα, τὸ ὁποῖον θ' ἀπευθύνῃ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Λυτζενβάουτζεν· βλέπει ἑαυτὸν δαφνοστεφῆ· προσθέτει νοερῶς εἰς τὸν ἤδη ἀρκετὰ μακρὸν κατάλογον τῶν τίτλων του καὶ τὸν τοῦ «Κλέους καὶ Αἴγλης τῆς Ἀρχαιολογίας.» Ἐμφανίζεται ἤδη αὐτῷ τὸ μουσεῖον τῆς γενεθλίου του πόλεως δι' ἀνεκτιμήτων ἀντικειμένων. Λησμονεῖ ἑκουσίως ὅτι ὑπεσχέθη νὰ παραδώσῃ τὰ πάντα εἰς τὸν διοικητὴν καὶ βλέπει ἐκτεινομένας εἰς τὰς στοὰς τοῦ μουσείου τὰς ἀτελευτήτους σειρὰς τῶν σκευοθηκῶν πλήρων πολυτίμων θραυσμάτων. Ἡ Αὐτοῦ Γαληνοτάτη Ὑψηλότης ὁ Ἐκλαμπρότατος ἡγεμονεύων πρίγκηψ Ὄθων ΚΔ' ἀπονέμει αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ διευθυντοῦ τῶν Ἐπιστημονικῶν Μουσείων. Ἰδοὺ αὐτὸς ἐγκαθιστάμενος εἰς τὴν θέσιν του· μετὰ ἔτη πολλὰ θ' ἀποθάνῃ ἐκεῖ πλούσιος καὶ πανένδοξος. Καὶ τὰ ὄνειρα τοῦ καθηγητοῦ ἐξακολουθοῦν εἰσέτι ἀνελισσόμενα: χειροτονηθεὶς εὐγενὴς ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ αὐτοῦ κυρίου νυμφεύεται νεαρὰν βαρωνίδα ἐξόχου καλλονῆς, ἐκ τοῦ συνοικεσίου δὲ τούτου γεννῶνται πολλὰ μικρὰ βαρωνίδια, κληρονομοῦντα ἐξ ἴσου καὶ τὴν μητρικὴν καλλονὴν καὶ τὴν πατρικὴν μάθησιν.

Ἐν τοσούτῳ παρακινεῖ νὰ σκάπτωσι, νὰ ἐκθάπτωσι, ν' ἀπαλλάξωσι πᾶσαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τρούλλου ἐκείνου. Ἄν, ὡς δύναται νὰ ὑποθέσῃ τις, καλύπτῃ θάλαμόν τινα ἢ σπήλαιον ὑπόγειον, πιθανὸν νὰ φωτίζηται διὰ φεγγίτου τινός, ὁπόθεν θὰ εἶνε εὔκολον νὰ ῥίψῃ τις τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἐσωτερικόν του πρὶν κατέλθῃ. Καὶ ὁ καθηγητὴς καταπονεῖ τοὺς ἐργάτας· οἱ ἐπιστάται τῇ διαταγῇ αὐτοῦ διπλασιάζουσι τὴν δραστηριότητα καὶ οἱ ῥαβδισμοὶ καταπίπτουσιν ὡς χάλαζα. Σκάπτουσιν, ἐρευνῶσιν, ἀφαιροῦσι τὸ χῶμα πυρετωδῶς. Ἡ ἑσπέρα ἐπῆλθε πρὶν ἀποκαλύψωσιν ἐντελῶς τὸν τροῦλλον· φαίνεται ὅμως οὗτος μεγαλοπρεπῶς κυρτούμενος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, χωρὶς ὅμως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ νὰ διακρίνηται ἴχνος τι ἀνοίγματος ἢ παραθύρου. Οἱ λίθοι εἶνε στεγανῶς συνηρμοσμένοι. Ὅμοιοι μὲ κύπελλον τεράστιον λαξευθὲν ἐντὸς ὄγκου ἐκ γρανίτου σκεπάζει τὸ ἔδαφος χωρὶς οὐ-

Digitized by Google

δὲν ἴχνος νὰ δηλοῖ τί κρύπτει ὑποκάτωθέν του.

Τὴν νύκτα οἱ ἐργάται κατάκοποι ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν κατοικίαν των διὰ ν' ἀναπαυθῶσιν. Ὁ καθηγητὴς ἔξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς κατακλίνεται ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης.

Τὴν ἐπαύριον ἀπὸ τοῦ ὄρθρου πρῶτος αὐτὸς ἐγείρεται, μετ' ὀλίγον δὲ οἱ ἐργάται τῇ διαταγῇ του ἀναλαμβάνουσι τὰ ἐργαλεῖά των. Τέλος ὁλόκληρος ὁ τροῦλλος ἀποκαλύπτεται. Οὐδὲν φαίνεται ἄνοιγμα· τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ προφέσσορος ἐρευνῶσι τὸ ἔδαφος πέριξ τοῦ κτιρίου, ἀλλὰ παντοῦ ἡ σκαπάνη στομοῦται καὶ συντρίβεται προσκρούουσα ἐπὶ γρανίτου ἐκτάκτου σκληρότητος. Νομίζει τις ὅτι ὁ βράχος διηνοίχθη ὅπως φυτρώσῃ ἐξ αὐτοῦ ὁ θολωτὸς ἐκεῖνος πύργος ὡς τεράστιον ἄνθος· ἀδύνατον δὲ φαίνεται οἱονδήποτε ἀνθρώπινον ἐργαλεῖον νὰ δυνηθῇ ν' ἀνασκάψῃ τὴν ἐπιφάνειαν ἐκείνην, ἥτις ἔχει ἀδαμαντίνην στερεότητα.

Οἱ ἐργάται αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην ἀναπαύσεως· ἄλλως τε ἀπέναντι τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου μνημείου καταλαμβάνονται βαθμηδὸν ὑπὸ ἀορίστου φόβου. Ἀφοῦ εἶνε στεγανῶς κεκλεισμένον, δὲν θὰ εἶνε ἆρά γε ἱεροσυλία ἵνα τὸν ἀνοίξωσι; Μὴ τυχὸν ἐμπερικλείει ἀντικείμενόν τι τρομερόν, τέρας τι φρικτόν, τὸ ὁποῖον θα ἐτιμώρει τὸ θράσος ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἤρχοντο νὰ τὸ ταράξωσιν; Ἡ δεισιδαιμονία κυριεύει τὴν ψυχήν των. Ἴσως δὲ καὶ ὁ καθηγητὴς μέλλει ὡσαύτως νὰ ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τῶν ἐργατῶν του.

Ἀλλ' αἴφνης ἀκούεται εἰς τὴν πεδιάδα ἀντηχῶν ὁ καλπασμὸς πολλῶν ἵππων. Ἀνέρχονται εἰς τὰ χείλη τῆς τάφρου καὶ παρατηροῦσι τί συμβαίνει. Ἐν τῷ μέσῳ συννέφου κόνεως διακρίνονται τὰ ζωηρὰ χρώματα τῆς γαλλικῆς σχολῆς. Εἶνε ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ἀρδὺ καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ πολυαρίθμου στρατιωτικῆς συνοδίας. Διευθύνονται ταχέως πρὸς τὰ οἰκήματα τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς. Μακρόθεν ὁ Χὲρ Χάσελφρατζ τοὺς βλέπει ἀφιππεύοντας καὶ κρούοντας τὴν θύραν τῶν καλυβῶν, σείοντας αὐτὴν κατόπιν καὶ τέλος ἐξ ἀνυπομονησίας εἰσερχομένους ἄνευ ἄλλων διατυπώσεων. Ὁ καθηγητὴς κρίνει κατάλληλον τὴν στιγμὴν ὅπως παρέμβῃ· ἄλλως τε ἐλπίζει ὅτι θὰ παραγάγῃ ἀγαθὴν ἐντύπωσιν δεικνύων ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς. Ἀνέρχεται ἐπιπόνως ἀπὸ τῆς τάφρου καὶ με βῆμα βαρὺ διευθύνεται πρὸς τὴν κεντρικὴν καλύβην, ἐπὶ τῆς ὁποίας κυματίζει ἡ τρίχρους σημαία. Πρὶν φθάσῃ, ὁ ὑπολοχαγὸς καὶ ὁ ἰατρὸς ἤδη ἐξέρχονται. Ἀμφότεροι εἶνε ὠχροὶ καὶ φαίνονται ἀνήσυχοι.

Οἱ τρεῖς ἄνδρες χαιρετίζουν ἀλλήλους. Ὁ προφέσσωρ σταματᾷ τοὺς Γάλλους καὶ μετ' ἐπιτυχῶς προσπεποιημένου ἐνδιαφέροντος ἐρωτᾷ περὶ τῶν ἀδελφῶν Κερδίκ.

Εἶνε ἀληθὲς εἰς Τεχεράνην; Διαδίδεται ὅτι ἐκεῖ ὑπῆγαν. Ἐν τούτοις οἱ ἵπποι των ἔμειναν εἰς τὰ καταλύματα... Δύνανται νὰ τοῦ δώσωσι πληροφορίας τί ἀπέγειναν οἱ νεαροί του φίλοι;... Ἐκπλήττεται καὶ λυπεῖται μάλιστα, διότι ἀνεχώρησαν τοιουτοτρόπως χωρὶς κανένα νὰ εἰδοποιήσωσιν. Ἡ διαγωγή των αὕτη ἐλέγχει ἐλαφρότητα ἀξιοκατάκριτον, τὴν ὁποίαν ἡ τευτονικὴ ψυχὴ τοῦ καθηγητοῦ σφόδρα ἀποδοκιμάζει...

— Τί ἐννοεῖτε, κύριε; ἠρώτησε μετὰ σπουδῆς ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιών. Οἱ φίλοι μας δὲν εὑρίσκονται πλέον ἐδῶ;

— Φεῦ! αγαπητὲ κύριε! κανεὶς δὲν εἰξεύρει τί ἀπέγειναν. Κυκλοφοροῦσι φῆμαι παράδοξοι καὶ δυσάρεστοι μάλιστα περὶ αὐτῶν. Ἀλλὰ πρέπει κανεὶς νὰ εἶνε ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς ἀμαθεῖς αὐτοὺς ἀνθρώπους ἐὰν ἔχωσιν ἰδέας σφαλεράς!... Βεβαίως ὁ κύριος καὶ ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ λυπηθέντες διὰ τὴν ἀποτυχίαν των, ανεχώρησαν ἀθορύβως διὰ νὰ μὴ παρατηρηθῶσι· καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν παρευρέθη εἰς τὴν ἀναχώρησίν των, οἱ ἐργάται μας φαντάζονται ὅτι τοὺς ἥρπασεν ὁ διάβολος!... Νὰ τοὺς ἁρπάσῃ ὁ διάβολος!... μὰ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;...

Καὶ ὁ προφέσσωρ ἀνύψου τοὺς ὤμους μετ' οἴκτου.

- Ἀνεχώρησαν!... ἐπανέλαβεν ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ ὑπολοχαγός. Πότε;... Πῶς;... Διὰ ποῦ;...

— Αὐτὸ ἀκριβῶς ἀγνοοῦμεν. Ἀλλὰ πρὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν κανεὶς δὲν τοὺς εἶδεν. Αἱ κατοικίαι των εἶνε ἔρημοι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Ἕλλην ὑπηρέτης των ἔγεινεν ἄφαντος.

— Ἀλλ' ἔγεινε τοὐλάχιστον καμμία ἔρευνα;.. Ἐπεσκέφθησαν τὰ καταλύματά των;... ἠρευνήθη ἑκάστη καλύβη λεπτομερῶς; Ἐπεβεβαιώθησαν ὅτι δὲν εὑρίσκονται εἰς Χαμαδάν;... οὔτε εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μάγου; Τί διάβολο!... τρεῖς ἄνθρωποι δὲν γίνονται ἄφαντοι ὡς νὰ ἦτο ταχυδακτυλουργία!... ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ μετὰ ζέσεως.

— Ἆ, κύριε! ἀπήντησεν ὁ Γερμανὸς σείων τὴν βαρεῖαν κεφαλήν του ὑπόπτως, καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα κἄτι μυστήριον ὑπάρχει εἰς τὸ μέσον. Ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι αὐτοὶ οἱ νέοι ἐφέροντο μὲ ἀξιοκατάκριτον ἐπιφύλαξιν, μὲ τάσιν τινὰ ὅπως ἀποφεύγωσι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ τούτου ἕνεκα ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἠδύναντο νὰ ἐνδιαφερθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ μᾶλλον νὰ τοὺς συμβουλεύσωσι, διότι ἦσαν ἄπειροι ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας των, ἔμενον ἀποχωρισμένοι ἐξ αὐτῶν. Καὶ ποῖος εἰξεύρει:... ποῖος εἰξεύρει εἰς ποῖον δυστύχημα τοὺς ὡδήγησεν ἡ προσβληθεῖσα αὐτῶν ὑπερηφάνεια, ὁ πόθος τοῦ νὰ ὑποδείξωσιν ὅτι ἐγνώριζον περισσότερα ἀπὸ τοὺς γεροντοτέρους των, ὅτι ἦσαν ἱκανοὶ ν' ἀνακαλύψωσι καὶ αὐτοὶ πράγματα περίεργα;...

Ἕπεται συνέχεια X

Digitized by Google

Ο "ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ,,

Ἤρχισε δημοσιευόμενος ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1879. Εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ περιοδικοῦ τὸ χειρόγραφον εἶχε

σταλῇ πολὺ ἐνωρίτερον· ἀλλ' ὁ ἱδρυτὴς τῆς «Ἑστίας», τοῦ ὁποίου γνωστὴ ὑπάρχει ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν πρώτων τόμων ἡ ἄκρα φιλοκαλία ἀλλὰ καὶ ἡ ἄκρα συντηρητικότης, ἐπὶ πολὺ ἐδίστασεν ἂν ἔπρεπε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸ δημόσιον διήγημα ἐκτενές, πρωτότυπον καὶ μάλιστα ὑποθέσεως ἑλληνικῆς, ἔστω καὶ φέρον τὴν ὑπογραφὴν λογίου πρὸ πολλοῦ διαπρεποῦς, οἷος ὁ κ. Βικέλας. Τίς οἶδε δ' ἕως πότε θὰ ἔμενεν οὕτω κεκλεισμένον, ἐὰν λόγιοί τινες φίλοι τοῦ διευθυντοῦ, οἱ ὁποῖοι ἔτυχε νὰ ἴδωσι τὸ χειρόγραφον, δὲν τὸν προέτρεπον ζωηρῶς νὰ τὸ δημοσιεύσῃ, προβάλλοντες ὡς τὸ πειστικώτερον ἐννοεῖται ἐπιχείρημα, ὅτι τὸ ἔργον εἶχε θέμα τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν καὶ ἦτο ἐξόχως πατριωτικόν. Ἡ ὑποδοχή του ὅμως παρὰ τῷ κοινῷ ὑπερέβη ἐξ ἀρχῆς καὶ αὐτῶν τῶν συνηγόρων του τὰς χρηστὰς ἐλπίδας. Τὸ διήγημα ἀνεγνώσθη ἀπλήστως ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» —βέβαια ὄχι μόνον διότι εἶχε θέμα τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν! — μεθ' ὃ τρεῖς ἐκδόσεις του ἐξηντλήθησαν σχεδὸν μέχρις ἀντιτύπου. Καὶ παρὰ τοῖς ξένοις ἐπίσης ὁ Λουκῆς Λάρας ἔτυχεν ἐκτιμήσεως μοναδικῆς. Ἐκ τῶν βιβλίων τῆς φιλολογίας μας εἶνε τὸ ἀριθμοῦν, ἐπαξίως μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὰς περισσοτέρας μεταφράσεις.

Ὁ Λουκῆς Λάρας σημειόνει σταθμὸν ἐν τῇ νεωτέρᾳ

ἡμῶν δημιουργικῇ φιλολογίᾳ. Τὸ ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον παρέθεσα ἀνωτέρω, χαρακτηρίζει ἀρκούντως τὴν ἐποχήν. Διηγήματα ἑλληνικὰ δὲν ἐγράφοντο τότε. Τὰς ὀρέξεις τοῦ κοινοῦ ἐθεράπευον αἱ μεταφράσεις· ἀλλὰ καὶ τὰ σπάνια πρωτότυπα δὲν διέφερον πολὺ τῶν ξενικῶν τούτων προϊόντων· αἱ ὑποθέσεις των διεξήγοντο εἰς τὴν Κίναν, εἰς τὸ Περοῦ καὶ εἰς τὴν Γουατεμάλαν· ἢ ἂν τυχόν ποτε καὶ τὸ κλασικόν μας ἔδαφος τοῖς ἐχρησίμευεν ὡς σκηνή, οἱ ἥρωές των ὅμως οὔτε κατεδέχοντο κἂν νὰ τὸ ἐγγίσουν, φερόμενοι μετέωροι καὶ αἰθεροβάμονες, ὡς ὄντα ἄλλου κόσμου ἀσύλληπτα, ἐκσφενδονισθέντα ἀπὸ τοῦ Ἄρεως ἢ τοῦ Κρόνου. Πρῶτος ὁ κ. Βικέλας ἔγραψε διήγημα ἑλληνικόν, πραγματικόν, ἔχον ἥρωας ἀνθρώπους γηΐνους καὶ ἀπεικονίζον σκηνὰς ἐκ τοῦ ἀληθοῦς. Τοῦ συγγραφέως ἡ ἔκτακτος δεξιότης καὶ ἡ εὐφυΐα, γνωρίσαντος νὰ συγκινήσῃ τοὺς συγχρόνους δι' ἄλλου τρόπου ἢ τῶν ἕως τότε ἐν χρήσει πατριωτικῶν φωνασκιῶν, συνέτεινεν ὥστε ὑπὲρ τοῦ νέου εἴδους νὰ κλίνῃ ἡ πλάστιγξ ταχεῖα καὶ ἐμφαντική. Ἡ διηγη-

Digitized by Google

ματογραφία ἤρχισεν ἔκτοτε νὰ κινῆται καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν δρόμον της. Ὁμὰς νέων λογίων, οἱ ἀποτελέσαντες σήμερον πλέον τοὺς ἀγαπημένους συγγραφεῖς τοῦ κοινοῦ, — τοῦ μᾶλλον ἀνεπτυγμένου, ἐννοῶ — ἐφιλοτιμήθησαν νὰ γράψωσι διηγήματα ἑλληνικά. Ἔκτοτε ἡ «Ἑστία» ἐδημοσίευσε πλεῖστα, τινὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν — καὶ ἀρκοῦμαι ἀναφέρων ἐνταῦθα μόνον τὰ τοῦ κ. Βιζυηνοῦ — εἶνε ἐκτάκτου δυνάμεως καὶ καλλονῆς. Σήμερον ἡ ἐθνικὴ ἀνάγκη ἐγένετο συρμὸς, καὶ τὸ εἶδος τοῦτο καλλιεργεῖται πολύ. Ὅλα τὰ περιοδικὰ ἔχουσι πλέον, μᾶλλον ἢ ἧττον καλόν, τὸ πρωτότυπόν των διήγημα, καὶ ὅλοι οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι ἔκαμνον ἄλλοτε κατὰ κανόνα τὰς ἀπαρχάς των διὰ στίχων ὑστερικοῦ ῥομαντισμοῦ πρὸς Ἐκείνην, σήμερον γράφουν διηγήματα πραγματικά. Ὁμολογῶ ὅτι δὲν παρήχθησαν ἀκόμη βέβαια ἔργα μεγάλα καὶ ἴσως ἴσως οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Λουκῆ Λάρα ἐνάμιλλα· πλὴν ἡ κίνησις μέχρι τοῦδε εἶνε πολὺ εὔελπις καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ πρὸ μικροῦ παρελθὸν ἐκπληκτικῶς μεγάλη. Ἂν θᾶττον ἢ

βράδιον καταλήξῃ, ὡς ἐλπίζω, εἰς τὴν διάπλασιν ἐθνικῆς φιλολογίας καὶ παραγάγῃ ἔργα ἄξια ν' ἀναδείξουν ἓν Ἔθνος, ἡ τιμὴ θὰ ὀφείλεται κατὰ μέγιστον μέρος εἰς τὸν ἔνδοξον γενάρχην, τὸν Λουκῆν Λάραν. Διότι αὐτὴ εἶνε ἡ θέσις του ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τοιαύτη ἡ κοινωνιολογική του σημασία.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς αὐτὸ καθεαυτὸ τὸ διήγημα τοῦ σεβαστοῦ μου φίλου, ἡ σημερινὴ γνώμη μου εἶνε ἡ πολὺ παλαιά. Παρῆλθεν ἤδη ὀκταετία ἀφότου ἔγραψα κάπου ὅτι μοὶ ἐφαίνετο ὁ Λουκῆς Λάρας τὸ ἄριστον βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσεν εἰς Ἕλληνα ἡ Ἐπανάστασις. Ἤμην τότε ἀνόμη νέος πολύ· τί λέγω; παιδίον — καὶ ἔκτοτε ὡς εἶνε φυσικόν, ἠναγκάσθην νὰ μεταβάλω ἀπειρίαν γνωμῶν, ἀλλ' ὄχι καὶ τὴν περὶ Λουκῆ Λάρα. Ὁ ἥρως τοῦ κ. Βικέλα ἐξακολουθεῖ νὰ βασιλεύῃ ἀκλόνητος ἐπὶ τοῦ στυλοβάτου, ἐφ' οὗ τὸν ἀνύψωσεν ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἐκτίμησίς μου, ἐν ᾧ περὶ αὐτὸν βλέπει πολλοὺς ἄλλους στυλοβάτας γυμνούς, ἀμείωτος δὲ παραμένει πάντοτε ὁ θαυ-

μασμός μου πρὸς τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐπανειλημμένως ἀνέγνωσα μεθ' ἡδονῆς. Καὶ προχθὲς ἀκόμη, λαβὼν παρὰ τοῦ ἐκδότου κ. Κασδόνη ἓν δοκίμιον τῆς νέας εἰκονογραφημένης ἐκδόσεως, ἵνα φυλλομετρήσω καὶ παρατηρήσω τὰς εἰκόνας, παρεσύρθην βαθμηδὸν καὶ ἀνέγνωσα τὸ διήγημα πάλιν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ἴσως συνέτεινεν εἰς τοῦτο κάπως καὶ ἡ ἀκουσίως παρασύρουσα τυπογραφικὴ τοῦ βιβλίου κομψότης καὶ ἐντέλεια, ἡ τιμῶσα πράγματι τὰ Καταστήματα τοῦ κ. Κωνσταντινίδου. Πλὴν ὁμολογῶ ὅτι μὲ συγκινοῦσι πολὺ μὲ τὴν ἁπλότητα ἐκείνην καὶ τὴν ἀφέλειαν ἐξιστορούμενα τὰ παθήματα τοῦ Χίου, μ' ἑλκύει ἡ κλασικὴ ἐκείνη λιτότης καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν, ἥτις ἂν εἰς ἄλλα διηγήματα τοῦ κ. Βικέλα ἐκπίπτῃ ἴσως μέχρι ψυχρότητος, παρὰ τῷ Λουκῇ Λάρᾳ ὅμως ἀποτελεῖ τὸ ὅλως ἰδιάζον του θέλγητρον. Ἔχει σκηνὰς ἐξόχους καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἶνε προωρισμένον νὰ ζήσῃ τὸ διήγημα. Ὁ καταποντισμὸς τῆς ἀτιμασθείσης Ἀνδριάνας, ἡ ἐκ τῆς πατρίδος φυγή, ὁ θάνατος τοῦ γέρω Λάρα,

Digitized by Google

εἶνε σελίδες δραματικαὶ ἀλησμόνητοι. Καὶ ὅλα ἄνευ ἐξάρσεων διὰ πτερύγων Ἰκάρου, ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ παταγώδους, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο εἰσδύοντα εἰς τὴν καρδίαν βαθύτερον καὶ συγκινοῦντα περισσότερον. Ὑπάρχει ἀληθῶς μία καταπληκτικὴ ὁμοιότης μεταξὺ τοῦ συγγραφέως καὶ τοῦ βιβλίου του. Οἱ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν κ. Βικέλαν, εἰξεύρουσιν ὅτι εἶνε ἄνθρωπος πολὺ σοβαρός, σχεδὸν τυπικός, μὲ λόγια μετρημένα καὶ χωρὶς διαχύσεις πολλάς· ἀλλὰ δὲν φαίνεται διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον ἀφ' ὅ,τι εἶνε εὐγενής, ἀγαθός, συμπαθής, ὅλοι δὲ οἱ φίλοι του, ὡσεὶ ποτισμένοι ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου θελγήτρου τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς, ἀγαπῶσι τὸν ψυχρὸν αὐτὸν μετὰ στοργῆς θερμοτάτης. Ἀπαράλλακτα καὶ τὸν Λουκῆν Λάραν.

Ἡ τετάρτη ἔκδοσις τοῦ διηγήματος ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ φιλοπροόδου ἐκδότου κ. Γεωργίου Κασδόνη, εἶνε ἐκτάκτως πολυτελὴς καὶ οὕτως εἰπεῖν πανηγυρική. Πρώτην φορὰν δι' ἑλληνικὸν ἔργον, ὁ Λουκῆς Λάρας ἐκδίδεται εἰκονογραφημένος. Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς καλλιτέχνης κ. Θεόδωρος Ῥάλλης κατόπιν ταξειδίου μέχρι τῶν ἑλληνικῶν νήσων εἰκονογράφησε τὸν Λουκῆν Λάραν, καθὼς καὶ τἄλλα διηγήματα τοῦ κ. Βικέλα, προσεχῶς ἐκδιδόμενα. Τὸ ἔργον τοῦ ζωγράφου μοὶ φαίνεται ἀπαραίτητον διὰ τὸ ἔργον τοῦ δημιουργοῦ συγγραφέως. Ἡ μία Τέχνη συμπληροῖ θαυμασίως τὴν ἄλλην καὶ ἐκ τῆς ἀδελφοποιήσεως τοῦ χρωστῆρος καὶ τῆς γραφίδος γεννᾶται ἓν σύνολον τέλειον. Σχεδὸν ὅ,τι εἶνε διὰ τὸ δρᾶμα ἡ παράστασις, εἶνε διὰ τὸ μυθιστόρημα καὶ τὸ διήγημα ἡ εἰκονογράφησις. Εἴτε διότι ἔχω πλέον συνειθίσῃ, εἴτε διότι κρίνω ἐπισφαλῶς, ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι ὅλη ἐκείνη τοῦ πεζογράφου ἡ εὐγλωττία, ἡ πληροῦσα σελίδας διὰ νὰ περιγράψῃ κάτι, δὲν περιμένει ἢ τοῦ ζωγράφου τὴν γραμμὴν νά την ἀποτελειώσῃ, νά την ζωογονήσῃ. Ὅλη τοῦ Ζολᾶ — ὁ ὁποῖος θεωρεῖται κοινῶς ὁ τελειότερος τῶν διὰ τῆς γραφίδος ζωγράφων — ἡ λεπτολόγος καὶ πολυσέλιδος περιγραφὴ ἡ ἐν κινήσει, μοὶ ἐφάνη ναὶ μὲν πολλάκις ὑπερήφανος πρόκλησις κατὰ τῆς ἐν στάσει ζωγραφίας, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως καὶ πεῖσμων καὶ ὀργίλη διαμαρτύρησις, λύπη ἐκχειλίζουσα ἐπὶ τῷ ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἠδυνάτει νὰ μεταχειρισθῇ τὸν χρωστῆρα, τὸν ἀσφαλῆ καὶ ταχύτερον.

Ἰδιαιτέρως τώρα μοὶ ἤρεσε πολὺ τὸ ἔργον τοῦ κ. Ῥάλλη. Ὁ ζωγράφος αὐτὸς γνωρίζει νὰ διερμηνεύῃ πιστῶς τὸν συγγραφέα, ὁ ὁποῖος τὸν ἐνέπνευσε, χωρὶς νὰ παραβλάπτῃ τοῦτο τὴν ἰδικήν του ἐλευθερίαν. Ἔχει πολλὴν καλαισθησίαν ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν σημείων τῆς διηγήσεως, ἐφ' ὧν βασίζει τὰς εἰκόνας του. Πρὸς τοῦτο, ὡς γνωστόν, ἀπαιτεῖται πολλὴ δεξιότης, εἰξεύρομεν δὲ ὅτι οἱ νεώτεροι ζωγράφοι, καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι, ἔχουσιν ἐπιτηδευθῆ ὅλως ἰδιαιτέρως καὶ πρωτοτύπως τὴν ἐκλογὴν ταύτην. Ἡ μέθοδος τῶν παλαιῶν, ἀσμενιζόντων εἰς τὰς μεγαλοπρεπεστέρας τάχα ἢ τὰς ἐκτενέστερον περιγραφομένας σκηνάς, εἰς τὰ χυδαιότερα δηλαδὴ καὶ εὐκολώτερα σημεῖα, σήμερον δὲν εὐχαριστεῖ τοὺς φιλοκάλους. Ὁ νεώτερος χρωστὴρ ἀγαπᾷ, μὲ ψυχολογικὴν μελέτην καὶ λεπτότητα ἀσύλληπτον διὰ τὸ κοινὸν αἴσθημα, νὰ ὑποτυπόνῃ ἐντυπώσεις φευγαλέας, νὰ παρουσιάζῃ εἰκόνας ταχείας, νὰ φωτίζῃ σημεῖα σκιερώτερα, ν' ἀνταποκρίνεται πιστότερον πρὸς τὰς εἰκόνας τῆς φαντασίας τοῦ ἀναγνώστου καὶ νὰ χαρακτηρίζῃ γενικώτερον. Καὶ ἐκ τῆς ὡραίας αὐτῆς καλλιτεχνικῆς ἀρχῆς παρήχθησαν ὅλαι αἱ μικραὶ ἐκεῖναι καὶ κομψαὶ εἰκόνες, αἱ κοσμοῦσαι τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις, χαρίεσσαι, ποικίλαι τὰ σχήματα καὶ παράδοξοι τὰ θέματα, συμβολικαί, ἀπροσδόκητοι, ἀτελείωτοι, ἐκφεύγουσαι ἀπὸ τοῦ κειμένου πρὸς τὰ περιθώρια τὰ εὐρέα, ἀλλὰ κυριολεκτικῶς συμπληροῦσαι τοῦ συγγραφέως τὸ ἔργον. Τὴν τοιαύτην τέχνην ἐντελέστατα φαίνεται κατέχων ὁ κ. Ῥάλλης ἐν τῷ Λουκῇ Λάρᾳ. Χωρὶς νὰ ζητήσω ἐδῶ νὰ ἐξάρω ὅλας τὰς πράγματι ἀριστοτεχνικὰς ἰδιότητας τοῦ χρωστῆρός του — ἄλλως δὲ οὔτε ὁ κατάλληλος θὰ ἤμην πρὸς τοῦτο, οὔτε ὁ καλλιτέχνης ἔχει ἀνάγκην, — ἀρκοῦμαι νὰ πιστώσω τἀνωτέρω δι' ὀλίγων μόνον παραδειγμάτων ἐξ ἀρχῆς.

«Κατ' ἐκείνην τὴν Κυριακὴν — λέγει ὁ Λουκῆς Λάρας — δὲν ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ ἱεροκῆρυξ, ὥστε τὸ πλήρωμα τῆς ἐκκλησίας μετ' ἀπορίας εἶδε τὸν ἱερέα ἀναβαίνοντα ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος. Δὲν ἀνέβη νά μας διδάξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγνωσιν πατριαρχικοῦ ἀφορισμοῦ.» Ἡ περικοπὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν ἄλλος ἴσως δὲν θὰ ἐπρόσεχεν, ἐνέπνευσεν εἰς τὸν ζωγράφον μας ὡραίαν εἰκόνα. Φαίνεται μόνον ὁ ἄμβων, ἑλληνικὸς ἄμβων μὲ τὸ πτηνὸν τὸ βαστάζον ἐπὶ τῶν πτερύγων του τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἡ κλίμαξ τὴν ὁποίαν ἀναβαίνει ὁ ἱερεύς. — Τὸ τέλος τοῦ ἰδίου κεφαλαίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀντηχεῖ ὁ πρῶτος τῆς Ἐπαναστάσεως θόρυβος, ἐπιφέρει μικρὸν κόσμημα παριστῶν μόνον ἁρματωμένην ὀσφὺν καὶ δύο του στιβαρὰς χεῖρας ἀνασπώσας ἐκ τοῦ κολεοῦ τὴν μάχαιραν τῆς ἐξοντώσεως. — «Εἰσήλθομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἠσπάσθημεν τὰς εἰκόνας ...» αἱ λέξεις αὗται προὐκάλεσαν εἰκόνα συγκινητικήν. Ὁ νεαρὸς Λουκῆς κύπτει εὐλαβῶς καὶ ἀσπάζεται ἱερὰν εἰκόνα. Ἄνωθεν αἰωρεῖται μία κανδήλα καὶ κάτωθεν... ἀναγινώσκεται ἡ ἑξῆς φράσις τοῦ κειμένου μετὰ μεγαλητέρου σπαραγμοῦ: «Δὲν ἐπανεῖδα ἔκτοτε τὸ παρεκκλήσιόν μας!» — Ἀλλὰ δὲν ἐξακολουθῶ μέχρι τέλους τὴν φυλλομέτρησιν, διότι θὰ παρεσυρόμην

εἰς συχνὰς μνείας εἰκόνων, οὔτε θὰ ἐκρατούμην ἀπὸ τὸ νὰ ἐπαινέσω διὰ μακρῶν τὴν μελέτην τῶν ἑλληνικῶν ἐν γένει, ἥτις παρὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ψυχολογικῆς στιγμῆς διακρίνει τὸ ἔργον τοῦ κ. Ῥάλλη. Ἀρκοῦμαι λοιπὸν νὰ μνημονεύσω τοῦ χρωματιστοῦ ἐξωφύλλου. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ τρυφερὰ καὶ μελαγχολικὴ παράστασις, εἶνε ἡ λαμπροτάτη σύνοψις τῆς διηγήσεως. Ἡ ἔκφρασις, αἱ μορφαί, ἡ στάσις, τὰ ἐνδύματα, τὰ χρώματα, ὅλα μᾶς ἐμποιοῦν τὴν ἐντύπωσιν τὴν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Λουκᾶ Λάρα. Πρὸς ἐπίμετρον τὸ ὅλον προσπίπτει ἐπὶ κυανοῦ κύκλου, ὁ ὁποῖος ὑπενθυμίζει τὸν γλυκύτατον οὐρανόν, ὑφ' ὃν τὸ μικρὸν αὐτὸ δρᾶμα τοῦ Ἀγῶνος ἐκτυλίσσει τὰς ὡραίας του σκηνάς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

ἐκ τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας

Τινὰ τῶν ζώων τοῦ ὑγροῦ βασιλείου ἔχουσι περιεργοτάτας καὶ ἀπιστεύτους ἰδιότητας. Τούτων τινὰ φαίνονται ὡς μάζαι φυκῶν καὶ βρύων ἐπιπλέουσαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος· ἀλλὰ ἔχουσι τὴν δύναμιν ν' ἀνακτῶσι μέλη τοῦ σώματος, ἅτινα ἐκ τύχης ἢ ἄλλως ἀπέβαλον· ἀλλὰ δύνανται νὰ στρέφωσι τὰ ἔσω εἰς τὰ ἔξω, δηλαδὴ «νὰ γυρίζουν ἀπὸ τὴν ἀνάποδη», ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλάβης τοῦ ὀργανισμοῦ των, καὶ διαιτῶνται τόσον ἀνέτως ὅταν στραφῶσι πρὸς τὰ ἔξω, ὅσον καὶ ὅτε ἦσαν εἰς τὴν φυσικήν των κατάστασιν· ἀλλὰ πάλιν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει ἐχθροῦ, ῥίπτουσι τὰ ἐντόσθιά των ἔξω, καὶ ὅταν φύγῃ ὁ ἐχθρός, ἀρχίζουν νὰ παράγωσι νέα ὄργανα.

Ὁ σπόγγος εἶνε ἴσως εἷς τῶν περιεργοτέρων ἰχθύων, διότι ἰχθὺς εἶνε, καίτοι πολλοὶ τῶν ἐξόχων φυσιοδιφῶν τοῦ παρελθόντος χρόνου ὑπεστήριξαν ὅτι δὲν εἶνε. Φυσιοδίφης τις λέγει ὅτι ἡ ζωϊκὴ οὐσία τοῦ σπόγγου εἶνε στόμαχος χωρὶς ὅπλα, ἁπλούστατος, στοιχειωδέστατος, ἑνὶ λόγῳ ζῷον ὅλον στόμαχος. Οἱ ἀναρίθμητοι ἐν τῷ σπόγγῳ σωλῆνες εἶνε ἅμα τὰ πεπτικὰ ὄργανά του καὶ οἱ ἀναπνευστήριοι πόροι του. Ἐὰν σπόγγος διασχισθῇ, θὰ ἴδῃ τις ὅτι οἱ πόροι εἶνε δύο διαφόρων μεγεθῶν. Ἐν τῇ ζωτικῇ καταστάσει τὸ περιέχον τὰ μόρια τῆς τροφῆς ὕδωρ συνεχῶς ἀπορροφᾶται ὑπὸ τῶν μικρῶν ὀπῶν καὶ ἀποβάλλεται ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων, κρατουμένης τῆς τροφῆς. Μέγα δὲ εἶνε τὸ πλῆθος τῶν γνωστῶν νῦν εἰδῶν τοῦ σπόγγου. Ἐν τῇ περὶ «βρετανικῶν σπόγγων» πραγματείᾳ, τῇ ἐκδοθείσῃ τῷ 1866, ὁ Βάουερβαγκ περιγράφει σχεδὸν διακόσια εἴδη, ἔκτοτε δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἀνεκαλύφθησαν. Ἡ ἁλιεία τῶν σπόγγων εὑρεῖα ἐνεργεῖται τανῦν εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας.

* *

Ἡ κοκκινωπὴ καὶ πρασινόχρους ὕλη ἡ εὑρισκομένη εἰς τὰ τέλματα, ὡς καὶ εἰς τὰς θαλάσσας, ὀφείλεται πολλάκις εἰς τὴν παρουσίαν ἑκατομμυρίων ζώων, ἅτινα καλοῦνται «ἐγχύματα». Τὰ ἐγχύματα εὑρίσκονται πανταχοῦ. Τὰ λείψανά των ἀπαντῶνται εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, καὶ ζῶντα εὑρίσκονται εἰς τὰ μέγιστα βάθη τῆς θαλάσσης. Εἶνε ἀόρατα εἰς τὸν ὀφθαλμόν, τοῦ μεγέθους των ὄντος μόνον ἑνὸς ἑξηκοστοῦ τοῦ δακτύλου, καίτοι δ' ἐν γένει ἄχροα, φαίνονται ἐνίοτε ἐρυθρά, πράσινα, κυανᾶ καὶ μέλανα. Διὰ μικροσκοπίου βλεπόμενα φαίνονται καμπύλα, διαφανῆ σώματα, τριχωτὰ ἐνίοτε, ὅπερ καθιστᾷ αὐτὰ ἱκανὰ νὰ κινῶνται. Τὸ δὲ περιεργότερον παρὰ τοῖς ζωϋφίοις τούτοις εἶνε ὅτι, καίτοι τόσον μικρά, δύνανται νὰ χάσωσι μέρος τοῦ σώματός των χωρὶς νὰ πάθωσι καταφανῶς βλάβην τινά. Ὁπόταν μέρος τοῦ σώματός των γηράσῃ, ἀποθνήσκει τὸ τεθνεὼς δὲ ἀπορρίπτεται. καὶ τὸ ζῷον ἀπαλλαγὲν ἐξακολουθεῖ νὰ κολυμβᾷ ὡς νὰ μὴν ἔπαθε τίποτε.

* *

Ἡ Ὕδρα εἶνε ζῷον ἔχον τὴν δύναμιν ν' ἀναστρέφηται ἀπὸ τῶν ἔσω εἰς τὰ ἔξω, καὶ συχνὰ εὑρίσκεται εἰς τὰ ἕλη ὡς καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ. Κατὰ τὸ σχῆμα ἡ Ὕδρα φαίνεται ὡς φῦκος ἄλλοτε ἐρυθρωπὸν καὶ ἄλλοτε χλοάζον τὸ χρῶμα. Τὸ ζῷον συνίσταται ἐκ μικροῦ χρωματιστοῦ σάκκου, κλειστοῦ ἀπὸ τὸ ἓν μέρος καὶ ἀνοικτοῦ ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ φέροντος περὶ τὸ ἄνοιγμα, τὸ χρησιμεῦον ὡς στόμα, ἱκανὰς χρωματιστὰς κορδύλας. Αἱ Ὕδραι οὔτε πνεύμονας ἔχουσιν, οὔτε ἐντόσθια, οὔτε νευρικὸν σύστημα, οὔτε καρδίαν. Αἱ κορδύλαι εἶνε κοῖλαι καὶ συγκοινωνοῦσι μὲ τὸ στόμα, χρησιμεύουν δὲ εἰς τὸ νὰ συλλαμβάνωσι τὴν τροφήν.

Ὁ Τρέμπλυ ἀπέδειξε διὰ τῶν πειραμάτων του τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ὕδρα δύναται νὰ στρέφεται ἀνάποδα, ὡς χειρόκτιον, ἄνευ βλάβης, τὸ δὲ ζῷον ἀναλαμβάνει μετὰ δύο ἡμέρας τὰς συνήθεις λειτουργίας του. Ὅ,τι ἄλλοτε ἐξετέλει τὴν ἐξωτερικὴν ὑπηρεσίαν, τώρα ἐκτελεῖ χρέη στομάχου, ἐνῷ ὅ,τι ἦτο στόμαχος ἐκτελεῖ τώρα χρέη δέρματος· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τὸ ζῷον ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἀρχικὴν κατάστασίν του. Τοῦτο δὲν εὐχαρίστησε τὸν Τρέμπλυ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ ἂν τὸ ζῷον δύναται νὰ ζῇ ἐπίσης καλῶς ὅταν εἶνε ἀνάποδα γυρισμένον, ὡς ἔζη πρίν. Ἑπομένως ἔδεσε τὸ ζῷον ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, καὶ οὕτω τὸ ἠμπόδισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀρχικήν κατάστασίν του· καὶ ἐν τοιαύτῃ θέσει ἔζησε, καὶ ὁ φυσιοδίφης τὸ ἔθρεψεν οὕτω ἐπὶ δύο ἔτη, ὅτε καὶ εἶδεν αὐτὸ πολλαπλασιασθέν.

Ἐὰν Ὕδρα τις κοπῇ εἰς τεμάχια, ἕκαστον τε-

Digitized by Google

μάχιον θ' αὐξήσῃ εἰς ἀκέραιον ζῷον, οὕτως ὥστε ἂν μία Ὕδρα ἔχῃ ὄρεξιν νὰ δημιουργήσῃ οἰκογένειαν, πὰν ὅ,τι ἔχει νὰ κάμῃ εἶνε ν' ἀποκόψῃ ἕνα ἢ δύο βραχίονας, καὶ ἕκαστον τεμάχιον θὰ γείνῃ μετ' οὐ πολὺ νέον ἄτομον, καθ' ὅλα ὅμοιον μὲ τὸν γονέα του.

* *

Φαντασθῆτε ἄθροισμά τι λεπτῶν φυκῶν, λαμπροῦ ἐρυθρωποῦ χρώματος, ἐπιπλέον ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἔχετε ἀρκοῦσαν ἰδέαν περὶ τοῦ ζῴου τοῦ καλουμένου Ἄγαλμα. Τὸ ζῷον τοῦτο συνίσταται ἐκ μακροῦ κοίλου σωλῆνος, οὗ τὸ μῆκος δυνατὸν νὰ εἶνε τριῶν ποδῶν καὶ τὸ πλάτος ὄγδοον δακτύλου, πέραν τοῦ ὁποίου φαίνονται ἱκανὰ κολυμβῶντα φολίδια. Τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ ζῴου καλύπτεται ὑπὸ μακρῶν τριχῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι φοβερὸν ἀγκυλῶδες περίφραγμα.

Ἄλλο περίεργον ζῷον εἶνε ἡ Μέδουσα. Γράφων τῷ 1701 ὁ Ῥεαμὺρ λέγει: «Εἶνε ἀληθὲς θαλάσσιον ἄθυρμα, ἐλάχιστα μετέχον χρώματος καὶ οὐσίας. Ἐὰν λάβωμεν μίαν εἰς τὰς χεῖράς μας, ἡ φυσικὴ θερμότης εἶνε ἱκανὴ νὰ τὴν διαλύσῃ εἰς ὕδωρ». Ἡ Μέδουσα φαίνεται οἱονεὶ ῥευστὸν κρυσταλλῶδες, καὶ εἶνε πολλάκις ὑπόχρου κυανοῦ ἢ ῥοδίνου χρώματος, ἐνιαχοῦ δὲ ἰόχρους. Ἡ μεμβράνη τῆς Μεδούσης εἶνε τόσον ἀσθενής, ὥστε ὅταν ἐγκαταλειφθῇ ὑπὸ τῶν κυμάτων παρὰ τὸν αἰγιαλόν, τήκεται καὶ ἀφανίζεται, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἴχνος ὅτι ὑπῆρξέ ποτε. Εὑρίσκεται δὲ τὸ ζῷον τουτο κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς Ἀρκτικὰς θαλάσσας καὶ χρησιμεύει ἐνιαχοῦ εἰς τοὺς ἁλιεῖς.

Τὰ ἐγκεφαλοειδῆ ἢ μαιάνδρεια ζῷα καλοῦνται οὕτως ἐκ τῆς ὁμοιότητος ἣν ἔχουσι μὲ τοὺς σπονδύλους καὶ τοὺς ἑλιγμοὺς τοῦ μυελοῦ.

Αἱ Ἀνεμῶναι εἶνε ὑδρόβια ζῷα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ κοπῶσιν εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἕκαστον μέρος θ' ἀναπτυχθῇ εἰς τέλειον ζῷον, καὶ τὸ ἀκρωτηριασθὲν μέρος ταχέως ν' ἀναπληρωθῇ. Ὁ ἀββᾶς Δρεκεμὰρ τὰς ἠκρωτηρίασε καὶ τὰς ἐβασάνισε κατὰ χιλίους τρόπους, ἀλλὰ πάντοτε σχεδὸν μὲ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καὶ πρὸς τοὺς μεμφομένους αὐτὸν ἐπὶ σκληρότητι, ὡς βασανίζοντα οὕτω τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησεν ὅτι, γενόμενος αὐτοῖς παραίτιος ἄλγους, παρέτεινε τὴν ζωήν των καὶ ἀνεκαίνισε τὴν νεότητά των.

Τὸ μέγεθος τῆς λείας, δι' ἧς τρέφεται ἡ Ἀνεμώνη, εἶνε πολλάκις ἴσου ὄγκου μὲ τὸ ζῷον αὐτό. Εἰς τὸν δόκτορα Ζόνστωνα ἐκόμισάν ποτε Ἀνεμώνην περὶ τοὺς δύο δακτύλους διαμέτρου, ἥτις εἶχε καταπίῃ ἰσομεγέθη αὐτῇ ἰχθύν. Ὁ ἰχθὺς ἐκόλλησεν εἰς τὸν στόμαχον τοῦ ζῴου οὕτως ὥστε νὰ διαιρῇ αὐτὸ εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ ζῷον ἔγεινε σκληρότατον. Πᾶσα συγκοινωνία μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ στομάχου καὶ τοῦ στόματος διεκόπη, ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀποθάνῃ, τὸ ζῷον ὠφελήθη ἐκ τούτου καὶ ηὔξησε τὰς ἀπολαύσεις του. Νέον στόμα ἠνοίχθη πρὸς τὰ κάτω, φέρον πρὸς τὸν στόμαχον, καὶ τὸ ζῷον κατέστη εἶδος διδύμου τοῦ Σιάμ, ἀλλὰ μετὰ μείζονος οἰκειότητος καὶ στενότητος ἐν τῇ ἑνώσει!

* *

Ὁ Ἀστεροΐχθὺς εἶνε ἐπίσης περίεργον ζῷον. Τὸ στόμα του εἶνε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ κέντρον, καὶ ἀμέσως σχεδὸν ὑπ' αὐτὸ εἶνε ὁ στόμαχος, ἐνῷ τὰ πεπτικὰ ὄργανα εἶνε εἰς τοὺς βραχίονας. Οἱ Ἀστεροΐχθύες τρώγουσιν ὄστρεα, ἀλλ' οἱ φυσιοδίφαι διχογνωμοῦσι περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὰ καταβιβρώσκουσιν. Οἱ ἀρχαῖοι φυσιολόγοι ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἀστεροΐχθὺς παρεμόνευε τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὸ ὄστρεον θὰ ἤνοιγε τὰ ὄστρακά του, ὅπως εἰσαγάγῃ μίαν τῶν ἀκτίνων του εἰς τὸ ἄνοιγμα, καὶ ἀφοῦ εἰσῆγε τὸν πρῶτον πόδα, εἰσῆγεν εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους τέσσαρας καὶ κατέτρωγε τὸ ἐντὸς τοῦ ὀστρέου. Νεώτεραι παρατηρήσεις ἀπέδειξαν ὅτι τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν.

Φυσιοδίφαι τινὲς ἰσχυρίζονται ὅτι, ἅμα ὡς συλλάβῃ τὸ ὄστρεον, ὁ Ἀστεροΐχθὺς φέρει τὸ στόμα εἰς τὴν κλεῖσιν τῶν δύο ὀστράκων, καὶ τότε, τῇ βοηθείᾳ ῥευστοῦ, ἐκκρινομένου ἀπὸ τοῦ στόματός του, βιάζει τὴν εἴσοδον. Ἄλλος φυσιοδίφης παρέχει διάφορον ἐξήγησιν τοῦ πράγματος, λέγων ὅτι τὸ ὄστρεον συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Ἀστεροΐχθύος καὶ κρατεῖται σφιγκτὰ ἐκ τοῦ στόματος· ὁ Ἀστεροΐχθὺς τότε ἀναστρέφει τὸν στόμαχον καὶ περιβάλλει τὸ ὄστρεον, ὥστε βιάζει αὐτὸ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμιόν του. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ Ἀστεροΐχθὺς τρώγει τὰ ὄστρεα καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ ἄνθρωποι.

* *

Ὡς τελευταῖον παράδειγμα περιέργων ἐνύδρων ζῴων δυνάμεθα νὰ λάβωμεν τὸ ὁλοθούρια, ἢ σικυοὺς τῆς θαλάσσης, οὕτω καλουμένους ἐκ τῆς πρὸς τοὺς σικυοὺς ὁμοιότητος. Ὅταν τὸ ζῷον τοῦτο προσβληθῇ ὑπὸ ἐχθροῦ, δὲν ἵσταται ν' ἀντιπαλαίσῃ, ἀλλὰ δι' αἰφνιδίου κινήματος ῥίπτει τοὺς ὀδόντας του, τὸν στόμαχον, τὰ πεπτικὰ ὄργανα καὶ σχεδὸν ὅλα τὰ ἐντόσθιά του, καὶ τότε συμπτύσσει τὸ σῶμά του σχεδὸν εἰς τὸ μηδέν. Παρελθόντος ὅμως τοῦ κινδύνου, τὸ ζῷον ἀρχίζει νὰ ἀνακτᾷ τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα ἑκουσίως ἀπέρριψε, καὶ ἐν βραχεῖ χρόνῳ εἶνε τόσον τέλειον ὅσον καὶ πρίν.

Ὁ δόκτωρ Ζόνστων ἐφύλαττεν ἓν εἰς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐλησμόνησε ν' ἀλλάξῃ τὸ νερόν. Τὸ ζῷον ἐπομένως ἐξήμεσε τὰ ἐντόσθιά του καὶ ἐξάρωσεν, ἀλλὰ ἅμα ἠλλάχθη τὸ νερόν, ἀνέλαβεν ὅλα τὰ ὄργανά του. Καίτοι τὸ ζῷον δὲν τρώγεται ἐν Εὐρώπῃ, εἶνε εὐνοούμενον ὄψον παρὰ τοῖς Κινέζοις, καὶ ἡ ἁλιεία του ἀποτελεῖ σπουδαῖον μέρος βιομηχανίας ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ. Χιλιάδες ὁλκάδων

Digitized by Google

ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἁλιείαν καὶ φόρτωσιν τοῦ εἴδους, καὶ τὸ ἔδεσμα πωλεῖται ἀκριβώτατα.

[Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ] Α. Π.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

περὶ ἡφαιστείου ἐκρήξεως ἐν Θήρᾳ

Μία τῶν μᾶλλον φοβερῶν ἡφαιστείων ἐκρήξεων τῶν ἐν Θήρᾳ γενομένων, εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1650 συμβᾶσα ἐν τῇ θέσει «Κουλούμβου». Τὰ κατὰ τὴν ἔκρηξιν ἐκείνην ἐξέθεσεν ἐν ἔτει 1657 ὁ Ἰησουΐτης F. Richard [1]. Γράφουσι δὲ τινα περὶ αὐτῆς καὶ ἄλλοι ὡς ὁ Ἐνετὸς ἱστοριογράφος Nani [2] καὶ ὁ Κρὴς Μαρῖνος Τζάνες ὁ Μπουνιαλῆς, διὰ στίχων, ἐν τῷ περὶ τοῦ Κρητικοῦ πολέμου ποιήματί του [3]. Ἐν δὲ τῇ Τάργᾳ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀναγινώσκομεν περὶ τῆς αὐτῆς ἐκρήξεως τάδε: «..ὁ Θεὸς ἔκαψε τὸ νησὶ τῆς Σαντειρήνης μετ' ἐκείνην δηλαδὴ τὴν φρικτοτρομερὴν φωτίαν, ὁποῦ κοντὰ τὸ νησὶ τῆς Σαντειρήνης εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἔτει κυρίου αχν' μηνὸς Σεπτεμβρίου κθ' καὶ ἐβάσταξε τρεῖς μῆνες καθὼς τὸ κατέχουν ὅλοι μὲ σεισμοὺς τρομεροὺς καὶ μὲ βρόμους ἀνεδέχθους, καὶ μὲ πολλὴν ζημίαν τῶν χωραφίων, καὶ τῶν σπιτίων, καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὁποῦ ἀπὸ τὸν κάψερον βρῶμον ἀπεθάνασι» [4].

Πλὴν τούτων, ὁ Malte-Brun ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αὐτοῦ καὶ ὁ Huot ἐν τῇ Γεωλογίᾳ του, ποιοῦνται μνείαν περί τινος ἐκρήξεως ἐπισυμβάσης ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Θήρας ἐν ἔτει 1560. Ἀλλά, κατὰ τὸν μακαρίτην Δεκιγάλλαν, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1457 ἐκρήξεως μέχρι τῆς τοῦ 1570 ἢ 1570 ἢ 1573 οὐδεμία ἄλλη ἔκρηξις ἐγένετο καὶ οἱ μνησθέντες συγγραφεῖς συγχέοντες, φαίνεται, τὰς χρονολογίας κατατάσσουσιν ἐν ἔτει 1560 τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1650 ἐν Κουλούμβῳ ἐπισυμβᾶσαν [5]. Ὅθεν εἰς τούτους δυνάμεθα ἴσως νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸν Γάλλον περιηγητὴν Thevenot, ὅστις διηγεῖται περὶ ἐκρήξεώς τινος συμβάσης τὸ 1637 περίπου [6].

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ περὶ εἰδήσεων ἐν συγγράμμασιν ἀπαντωμένων περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἡφαιστείου ἐκρήξεως. Ἐκ περισωθέντων δ' ἐγγράφων μνημείων ἐξεδόθησαν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν: Αον «Διήγησις πανωφέλιμος ὅπου ἔδειξεν ὁ πανάγαθος Θεὸς διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἁμαρτίας τῶν κατοικούντων ἐν τῇ νήσῳ Σαντορήνῃ» εὑρεθεῖσα ἐν χειρογράφῳ ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Βούρου καὶ δημοσιευθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἰδίου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1837 διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης τότε «Ἀνθολογίας» [7]. Καὶ Βον «Γράμμα τῶν ἱερέων καὶ προκρίτων τῆς νήσου Θήρας» ἐπιστελλόμενον «τοῖς εὐλαβεστάτοις ἱερεῦσι καὶ τιμίοις ἄρχουσι τῆς νήσου Ναξίας» ὅπερ ἐνταῦθα ἐπίσης ἀνευρόντες ἐν πρωτοτύπῳ [8], ἐδημοσιεύσαμεν τὸ 1889 διὰ τῆς ἐν Θήρᾳ ἐκδιδομένης ὁμωνύμου ἐφημερίδος (ἀριθ. φύλλου 82).

Πρό τινος δέ, εὑρόντες μεταξὺ ἄλλων ἐγγράφων, τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω γράμματος ἀπάντησιν τῶν κοινοτήτων Κάστρου καὶ Μπούργου Ναξίας, δημοσιεύομεν αὐτὴν σήμερον ἐνταῦθα· ἀλλ' ἵνα γίνῃ μᾶλλον καταληπτὴ τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας», ἀναδημοσιεύομεν τὸ πρὸς τοὺς Ναξίους, ὡς ἀνωτέρω, γράμμα τῶν Θηραίων καὶ παρατίθεμεν κατωτέρω τὴν εὑρεθεῖσαν ἀνέκδοτον ταύτην ἀπάντησιν.

Αἱ ἐπιστολαὶ αὗται ἔχουσιν οὑτωσίν:

Εβλαβέστατι ἱερὶς καὶ τίμιοι γέροντες τίς χορας. καὶ περιχορων τῆς νίσου Ναξίας.

Εμεὶς φτωχοὶ ἔρημοι καὶ σκλῆβοι οἵ πολλά χαϋμένοι ἀπὲ ταῖς ἁμαρτίαις μᾶς ἀπὲ τὸ νησὶ τῆς σαντορίνης δίδομεν εἴδησιν διὰ τὸ μυστήριο τούτο οποῦ μᾶς ἐσέβικεν εἰς τον τόπον ἐτούτον τον οργισμένον ἀπῶ τον μαιγαλοδύναμον Θεόν. Κατέχετε πός ἀπὲ ταῖς δέκα τοῦ σετεβρίου ἔρχισαν οἵ σεισμοὶ εἴς τούτω το νισι και ἔτραιμεν ὁσὰν τραίμει το χαλάμι καὶ ἐχάμαμεν μερονυχτίς δέϊσιν· καὶ εἰς ταῖς 26 τοῦ ἀφτοῦ μηνὸς ἔνιξε μήα φλεγα πυρινὴ καὶ φωτιά μέ καπνόν μέσα εἰς τὴ θάλασα διὸ μίλια ἀλάργου εἰς τόπον λεγοῦμενον Κουλοῦπου καὶ εις τρις ἡμέραις πάλι ἄνηξε ἡ φλέγα μὲ τὸν σεισμὸν καὶ ἔβγαλε φοτιά με καπνόν και ἀστραπές με βροντές με ἀστροπελέχια μέ σεισμό

1 Relation de ce qui s'est passé de plus remarquable à Saint-Erini isle de l'archipel... et touchant les feux sous-terrains qui sortirent du fond de la mer l'an 1650, par le P. François Richart missionnaire de la Compagnie de Jesus. MDCLVII

2 Storia Veneta Tom. II p. 276.

3 Διήγησις διὰ στίχων τοῦ δεινοῦ πολέμου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κρήτης γενομένου κτλ. Ἐνετίῃσιν αχπα' σελ. 205.

4 Φ. Ῥιχάρδου, Τάργα τῆς πίστεως τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Ἐν Παρισίοις 1658, Μέρος Β' σελ. 279.

5 Ι. Δεκιγάλλα, Ἡμερολόγιον περὶ τῆς ἐν ἔτει 1866 κατὰ τὰς νήσους Καμμένας ἡφαιστείου ἐκρήξεως μετὰ συντόμου περιγραφῆς τῶν προγενεστέρων ἐκρήξεων. Ἐν Ἑρμουπόλει 1881 σελ. 130.

6 The travels of monsieur de Thevenot into the Levant etc. London 1687 p. 107.

7 Ἡ περιγραφὴ αὕτη ἀνεδημοσιεύθη τῷ 1866 ἐν τῇ «Χρυσαλλίδι» Τόμ. Δ'. σελ. 55—61.

8 Τὸ γράμμα τοῦτο εὕρηται κατακεχωρισμένον καὶ ἐν σελίδι 17 τοῦ παλαιοῦ κώδικος τῆς ἐνταῦθα Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ἀλλὰ μετ' ἐλαφρῶν τινων ἀλλοιώσεων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Εἴδησις τῆς Σαντορήνης. Προτάσσεται δὲ τοῦ ἐν τῷ μνησθέντι κώδικι ἀντιγράφου τὸ ἑπόμενον σημείωμα: «Cette année 1650 arriva le tremblement de terre à St. Orin qui fit mourir la plus part du monde et des animaux comme l'on peut voir par ces écris des prêtres et vieillards de la ditte isle qui en ont été les temoings occulaires».

Digitized by Google

και με ταραχί μεγάλη και τρομαχτική καί εχάλασε τά σπίτια μας και επλάκοσε ανθρόπους και όσοι άνθροποι ήτον όξο ολοι επέθαναν και τα πετουμενα ολα εψοφίσασει και τα χοντρά ζώα όλα εχάθυχαν καί ο αέρας ετίφλονε τούς ανθρόπους μικρούς και μεγάλους καί η θάλασα έφιγεν απέ τόν τόπο τις και έπιρε τα χοράφια μας όλα και ευγένει τόσος βρόμος όπου δεν εμπορούμεν να φάμεν αμή το στόμα μας είνε γεμάτο διάφη αμή ακόμα έως τόρα έχωμεν περισοτερω φώβον και ο ίμαιγαλοδίναμος Θεός νά χάμι ελεϊμοσίνη εις εμάς και η θάλασα έπιξε από ανκίσιρα και δεν ειμπωρεί πλεούμενον να περάση και ο παντοδίναμες νά μας λυτρόσι απε τουτην την δηστηχίαν οπου είμεσταν.

(Τ. Σ.) 1650 οκτοβριου εις ταις 3.

Οί γιερείς και πρόκριτοι της νήσου σαντορίνης γράφομεν.

—

Κόπια — ήγουν το ίσον της απόκρισις εις την είδησιν της σαντορίνης.

Αιδεσιμώτατοι παπάδες και πρόκριτοι της μεγαλειοτάτης κοινότης Σαντορίνης.

Μέ μεγάλο μας καμό και λύπησι των ψυχών μας επιάσαμε το γράμμα σας και εδιαβάσαμεν τα χάζα και τη δυστυχία της αφεντιά σας και πρέπει πώς ο πανέλεος θεός θέ νά ρίξεν την κατάρά του απάνω σε τούτα τα δυστυχισμένα νησιά και στέκουντεν όλα κατατρεμένα από πάσα λογής κατατρέξιμο και δυστυχίες και αφανισμοί αμή και εδώ στη Ναξία επήραμεν είδησι και εκούσαμεν καί τό βοητό πού εγένηκε στό ούρανό καί είς τη γη και είς τη θάλασσα και ετρέμαμεν όλοι μικροί και μεγάλοι έστοντας και νά μήν εξέρομεν α θέ νάναι το τέλος του κόσμου και ύπνο ήσυχο δεν εκοιμούμαστεν απαντέχοντας ώρα την ώρα το χαλασμό του νησιού μας ήγουν από σεισμό και από ετούτη όλη τη θεϊκή οργή πού ακολούθησεν και σας γράφομεν πώς άν ορίζετε από εσάς να ξεκινήσετε εις διά το νησί μας θέ να σας αποδεχτούμεν ώς είναι το μπορετό μας με την πάσα μας καλή καρδιά ώς γιανά γλυτώση ή αφεντιά σας από τα αστροπελέκια και την φλόγα όπου συντρέχει σε σας και απμείνομεν έχοντας και την αποθυμία να ξέρωμεν και πώς εποργενίχετε.

Άπό Ναξία έτος 1650 εις Νοεμβρίου 17.

Οί πρόκριτοι του μέρους Κάστρου και Μπούργου Ναξίας γράφομεν.

† Ίω. ο Γάς χάριτι θεού φανερός αρχιγραμματεύς και Νοτάριος νομικός τούτης της μεγαλειοτάτης κοινότης Νάξος εκοπιάρισα.

Έν Νάξω 1891.

ΜΙΧ. ΙΑΚ. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΑΜΦΙΕΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΡΣΕΣ

Οί υπερμαχούντες υπέρ της κοσμίας αμφιέσεως και πολέμιοι του κορσέ πολύ θα χαρώσιν εκ σκηνής, ήτις συνέβη τελευταίον έν Σύδεγχαμ της πολιτείας Όνταρίου. Έκεί, φαίνεται, ανεμίχθη ή θρησκεία εις το ζήτημα, και ο κορσές εκηρύχθη αντιχριστιανικός. Τόσον δε διεγερτική υπήρξεν ή γενομένη σταυροφορία, ώστε ικαναί γυναίκες ανήψαν δημοσία πυράν και έρριψαν τούς κορσέδες εις τας φλόγας φωνάζουσαι: «Θ' αποθάνωμεν ώς μας έπλασεν ο Θεός».

ΠΕΝΘΙΜΟΣ ΕΥΦΥΟΛΟΓΙΑ

Αί ασιατικαί φυλαί αγαπώσιν ενίοτε τα αστεία, ωθούσαι αυτά πολλάκις μέχρι του θλιβερού. Ευρωπαίος περιηγητής, επισκεφθείς τον οίκον του Ίμάμη της Μυσκάδης ού πρό πολλού, αναφέρει το εξής: Είχα μάθει ότι ουδείς Ίμάμης της Μυσκάδης απέθανε φυσικόν θάνατον από εκατόν ετών, και ήμην περίεργος, όταν έν τη συνδιαλέξει μας αυτός ο ιμάμης έκαμε λόγον περί της αμειλίκτου ταύτης ειμαρμένης, της παρακολουθούσης τούς προκατόχους του όλους. «Είνε αληθές, θαρρήσας ηρώτησα εγώ, ότι κανείς ιμάμης από 100 ετών δεν απέθανεν επί της κλίνης του; — Όχι, απήντησε με σοβαράν την όψιν· τώρα, να ενθυμηθώ... τέσσαρες αυτών απέθαναν επί της κλίνης. — Και δεν εδολοφονήθησαν, τότε; — Ναί, είπεν, αληθεύει ότι ευρέθησαν υπό την στρωμνήν των, αντί να ευρεθώσιν επί της στρωμνής· αλλ' αναμφιβόλως απέθαναν επί της κλίνης». Έρευνήσας ο περιηγητής έμαθεν ότι οί έν λόγω ιμάμαι εστραγγαλίσθησαν υπό των διαδόχων των.

ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ ΑΓΓΛΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ

Ό Τζών Κόρβεττ, μέλος της Βουλής των Κοινοτήτων, ήρχισε το στάδιόν του ώς παίς πορθμείου, του πατρός του όντος λεμβούχου του Ταμέσεως. Έγκατέλειπε το σχολείον δεκαετής και ήρχισε να οδηγή μίαν των λέμβων του πατρός του από Βράϊρλυ Χίλλ εις Λονδίνον. Ήτο εν τούτοις βιβλιοφάγος, κ' έκλεπτεν ώρας τινάς εκ της μετά την βαρείαν εργασίαν αναπαύσεως, όπως εκμυζά πάντα τόμον, όστις έπιπτεν εις χείρας του. Άφού εμεγάλωσεν, έφθασεν εις το αξίωμα του κυβερνήτου· αλλ' ο βίος ούτος δεν του ήρεσκε και μεταβάς έγεινεν εργοδηγός εις τα αλατοπηγεία του Στόουκ. Ταχέως προεβιβάσθη επιστάτης, είτα ταμίας και τελευταίον έγεινεν εργολάβος της επιχειρήσεως, ήτις τότε ήτο μικρού λόγου αξία, αλλά βραδύτερον έλαβε τεραστίαν ανάπτυξιν, και ο Τζών Κόρβεττ κατέστη ο βασιλεύς του άλατος. Σήμερον είνε υπέρπλουτος, άγει το 74ον έτος της ηλικίας του, και εδήλωσεν ότι κατά τας νέας εκλογάς δεν θα εκτεθή πλέον ώς υποψήφιος, βαρυνθείς τα πολιτικά.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Οί γέροντες βλέπουν το παρελθόν όπως οί νέοι το μέλλον — ρόδινον.

* * *

Ή αγάπη μόνον δι' αγάπης αμείβεται· πάσα άλλη αμοιβή είναι καθαρά εμπορία.

* * *

Δεν είνε ανάγκη να λέγωμε όλα όσα ηξεύρωμεν, αλλά πρέπει πάντοτε να ηξεύρομεν όσα λέγομεν

Digitized by Google

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Διόρθωσις δύο στίχων τοῦ Σόλωνος

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τοῦ Φιλολογικοῦ καὶ Ἀρχαιολογικοῦ Τμήματος τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ» ὁ κ. Ἰ. Πανταζίδης ἀνεκοίνωσε τὴν διόρθωσιν δύο στίχων τῶν πρώτων τοῦ Σολωνείου ἰαμβικοῦ ποιήματος τοῦ ἐν κεφ. 12 τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους.

Οἱ στίχοι οὗτοι φέρονται ἐν μὲν τῇ ἐκδόσει τοῦ Kenyon

Ἐγὼ δὲ τῶν μὲν οὕνεκ' ἀξονήλατον
δῆμόν τι τούτων πρὶν τυχῶν ἐπαυσάμην

παρὰ δὲ Kaibel καὶ Willamowitz ὀλίγο τι διαφέροντες· ἐν δὲ τῇ ἐκδόσει τῶν Ὀλλανδῶν v. Herwerden καὶ v. Leuwen, ἐν ᾗ δύ αται νὰ ἴδῃ τις καὶ τὰς διαφόρους πρὸς διόρθωσιν ἀποπείρας, ἐξετυπώθησαν ὡς ἑξῆς:

Ἐγὼ δὲ τῶν μὲν οὕνεκα ξ.νήγαγον
δῆμόν τι.ουτων πρὶν τυχ. . . ν . . . . υσάμην

εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οἱ στίχοι εἶνε ἀδιόρθωτοι. Ὁ κ. Πανταζίδης πρῶτον μὲν διισχυρίσθη ὅτι τὸ ἐπίθετον ἀ ξ ο ν ή λ α τ ο ν οὐ μόνον ἐν τῷ ἀντιγράφῳ οὕτως ἀναγινώσκεται, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶνε vocabulum inauditum, ὡς νομίζουσιν οἱ Ὀλλανδοὶ ἐκδόται· διότι εὑρίσκεται μὲν παρ' Αἰσχύλῳ Ἱκέτ. 171, ὅπου αἱ σ ύ ρ ι γ γ ε ς (ἄλλως π λ ῆ μ ν α ι χ ο ι ν ί κ α ι λεγόμεναι) τῶν τροχῶν ὀνομάζονται ἀ ξ ο ν ή λ α τ ο ι, ὡς περὶ τὸν ἄξονα ἐλαυνόμεναι· ὅπως αἱ σύριγγες, οὕτως ἐδύνατο καὶ ὅλος ὁ τροχὸς ὀρθότατα νὰ λέγηται ἀ ξ ο ν ή λ α τ ο ς, ἔτι δὲ καὶ ὁ εἰς τὸν τροχὸν προσδεδεμένος ἄνθρωπος, ὁ βασανιζόμενος, ὡς ὁ μυθικὸς Ἰξίων, καὶ οἱ εἰς τὸν τροχὸν ἀναβιβαζόμενοι καὶ στρεβλούμενοι καὶ ἐν γένει βασανιζόμενοι δοῦλοι· πάντες οὗτοι ἐδύναντο ποιητικῶς νὰ λέγωνται ἀ ξ ο ν ή λ α τ ο ι. Δύναται δὲ τὸ ἐπίθετον τοῦτο τροπικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων τὸν πρὸ τοῦ Σόλωνος πολλαχῶς πιεζόμενον καὶ βασανιζόμενον τρόπον τινὰ ὑπὸ τῶν σκληρῶν ὀλιγαρχικῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν δεύτερον στίχον διώρθωσεν ὡς ἑξῆς:

δῆμόν ποτ' εἰ τῶν πρὶν τυχῶν ἐπαυσάμην,

παρατηρήσας ὅτι τὸ ΠΟΤΕΙ ὀλίγον διαφέρει τοῦ οὐχὶ πάνυ βεβαίου ἐν τῷ χειρογράφῳ ΤΙ. ΟΥ. Τὸ σπουδαιότερον εἶνε ὅτι οἱ οὕτω πως διορθούμενοι στίχοι συνδέονται στενότατα πρὸς τοὺς ἑπομένους. Ἡ ἀρχὴ λοιπὸν (όχι τοῦ ὅλου ποιήματος, διότι αὕτη λείπει, ἀλλὰ) τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων Πολιτείᾳ τριμέτρων, διορθουμένη ὡς ἑξῆς:

Ἐγὼ δὲ τῶν μὲν οὕνεκ' ἀξονήλατον
δῆμόν ποτ' εἰ τῶν πρὶν τυχῶν ἐπαυσάμην,
συμμαρτυροίη ταῦτ' ἂν ἐν δίκῃ χρόνου
μήτηρ μεγίστη κτλ.

παρέχει ἔννοιαν ἁρμοδιωτάτην εἰς τὸ στόμα τοῦ Σόλωνος μετὰ τὴν σεισάχθειαν, τὴν ἑξῆς:

«Εἰ δ' ἐγὼ ποτε τὸν ἀξονήλατον δῆμον ἔπαυσα τῶν πρὶν τχῶν, ταῦτ' ἂν συμμαρτυροίη μήτηρ μεγίστη κτλ».

Ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ ἐξήγησεν ὅτι καὶ τὸ μέτρον ἐ π α υ σ ά μ η ν ὀρθῶς κεῖται ἀντὶ τοῦ ἔ π α υ σ α καὶ τὸ ὑπερβατὸν π ο τ' ε ἰ ἀντὶ τοῦ ε ἴ π ο τ' εἶνε σύνηθες εἰς τοὺς ἀρχαίους, μάλιστα τοὺς ποιητάς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Μ α κ ρ ὰ ν κ α ὶ ἐ π α ι ν ε τ ι κ ω τ ά τ η ν κ ρ ί σ ι ν περὶ τῆς *Ζωΐλιας*, τοῦ καὶ ἐν γαλλικῇ μεταφράσει ἐκδοθέντος διηγήματος τοῦ κ. Ψυχάρη, ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν Temps ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς καὶ κριτικὸς Anatole Franie, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐπανέλθῃ διὰ προσεχῶν ἄρθρων εὐρύτερον εἰς τὸ περὶ νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἰδεῶν τοῦ κ. Ψυχάρη ζήτημα.

— Ὁ σ ύ λ λ ο γ ο ς *Π α ρ ν α σ σ ό ς* κ α τ' ε ἰ σ ή γ η σ ι ν τοῦ νομικοῦ τμήματος ἀπεφάσισε νὰ προκηρύξῃ ἀγῶνα πρὸς συγγραφὴν πραγματείας ἐξεταζούσης τὴν Ἀθηναίων Πολιτείαν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ νομικὴν καὶ πολιτικὴν ἔποψιν. Τὸ ἆθλον ὡρίσθη χιλιόδραχμον, ἀνετέθη δὲ εἰς ἐπιτροπὴν ἡ σύνταξις τῶν ὅρων τοῦ ἀγῶνος.

Καλλιτεχνικά

Π ρ ο ε κ η ρ ύ χ θ η ἔ κ θ ε σ ι ς κ α λ λ ι τ ε χ ν ι κ ὴ γενησομένη ἐνταῦθα κατὰ τὴν 10 προσεχοῦς μηνὸς Μαΐου, ἧς αἱ εἰσπράξεις θ' ἀτεθῶσιν ὑπὲρ τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας. Ἔργα Ζωγραφικῆς, Γλυπτικῆς, Ἀρχιτεκτονικῆς, Ἀγγειοπλαστικῆς, Ἀνθοποιίας κτλ. γίνονται δεκτὰ ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἑταιρίας ἀπὸ 1—30 Ἀπριλίου. Ἡ ἔκθεσις θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ 15 ἡμέρας. Ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ θέλει βραβεύσῃ τὰ ἄριστα τῶν ἔργων καὶ θὰ ἀπονείμῃ τιμητικὰ μετάλλια.

Ἐπιστημονικά

Ὁ ν έ ο ς π ρ ύ τ α ν ι ς τ ο ῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου κ. Παῦλος Ἰωάννου κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐγκαθίδρυσιν τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἀρχῶν, τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ὡμίλησε «περὶ τῆς Πλαστικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ ἀνατομικὴν ἔποψιν»!

— Ἤ ρ χ ι σ α ν α ἱ ἐ π ι σ τ η μ ο ν ι κ α ὶ ἑ σ π ε ρ ί δ ε ς τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ*. Πρῶτος κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην ὡμίλησεν ὁ καθηγητὴς κ. Τ. Ἀργυρόπουλος περὶ φωτός, ἐκτελέσας κατὰ τὴν διάλεξίν του καὶ πολλὰ πειράματα καὶ προβολὰς φωτεινῶν εἰκόνων.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Καθαρισμὸς σταμνίων

Τὰ σταμνία καὶ τὰ κανάτια, τὰ ὁποῖα μεταχειριζόμεθα διὰ νὰ ψυχραίνουν τὸ νερόν, ἀποκτοῦν μὲ τὸν καιρὸν κακὴν ὀσμήν. Αὐτὴ ἐξαλείφεται ἂν τὰ βάλετε νὰ βράσουν εἰς νερὸν πολὺ ἁλατισμένον.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἐρώτησις

Τί φρονεῖτε περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις, ἐνῷ λέγει ὅτι τήκεται ἐξ ἔρωτος, δὲν ἀποφασίζει καὶ νὰ νυμφευθῇ;

Βεατρίκη

Ἀπαντήσεις

Ἠ οφείλομεν νὰ μὴ δώσωμεν πίστιν αὐτῷ ὡς μὴ τἀληθῆ λέγοντι, ἢ ν' ἀποδεχθῶμεν, ὅτι ἡ διὰ τοῦ γάμου ἐκπλήρωσις τῶν ὀνείρων καὶ ῥεμβασμῶν του προσκρούει εἰς ἀνυπερβλήτους οἰκονομικὰς δυσχερείας

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΙΑ

καθιστώσας ἀνέφικτον τὴν σύνδεσιν καὶ ἐν περιπτώσει τοιαύτης συνεπαγομένας βίον δυστυχῆ καὶ πλήρη βασάνων δι' ἀμφοτέρους. Ὥστε οὐχὶ μόνον χάριν ἑαυτοῦ ἀλλὰ καὶ χάριν αὐτῆς πάλιν τῆς ἐκλεκτῆς τῆς καρδίας του καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν τρυφερῶν ὑπάρξεων, ἃς ἡ συμβίωσις θὰ παραγάγῃ, ὁ τηκόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἔρωτος πυρὸς δὲν ἀποφασίζει τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του νὰ συνδέσῃ μετὰ τοῦ νήματος τῆς ζωῆς ἐκείνης, ἣν ἀγαπᾷ ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ νυμφευθῇ.

Εὐπαλῖνος.

Τὸν μὲν νέον χαρακτηρίζω ὡς λίαν συνετὸν ἀλλὰ καὶ ὑψηλόφρονα, τὸ δὲ προβάλλειν τοιαύτην ἐρώτησιν ἐπὶ τοιαύτης φύσεως ζητήματος ἀποδίδω εἰς τὴν ἀπειρίαν τῆς ἐρωτώσης.

Κ)πολις *Π. Π.*

Ὅτι ἐνεργεῖ φρονίμως, καθότι τώρα λ έ γ ε ι μόνον ὅτι τήκεται, ἐνῷ μετὰ τὸν γάμον π ρ ά γ μ α τ ι θὰ ταχῇ.

Καλάμαι Sidibd.

Φρονοῦμεν ὅτι, ἐπειδὴ λατρεύει μὲν τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας του δὲν ἔχει ὅμως τὰ μέσα νὰ συντηρήσῃ αὐτήν, διστάζει νὰ τὴν νυμφευθῇ, ἵνα μὴ καταστήσῃ καὶ αὐτὴν καὶ τὰ γεννηθησόμενα τέκνα του δυστυχῆ.

Σῦρος *Λούκουλος.*

Ὁ ἀνὴρ οὗτος λέγει ὅτι τήκεται ἐξ ἔρωτος. Ἂν *μόνον* λέγῃ τοῦτο (ἀπίστως), βεβαίως ἡ κολακευτικωτέρα δι' αὐτὸν ἐπίκλησις ἔσται ἡ τοῦ ἀναληθοῦς· ἂν πράγματι ἐρᾶται, ὁμολογῇ δὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ νυμφευθῇ, τότε ἐπικλητέος εὐχίσθητος (ἐξαισίας ψυχῆς), ἐχέφρων καὶ ἄγαν ἀληθής. Ἀλλὰ τὰ δύο πρῶτα προσόντα, τὸν ἔρωτα καὶ τὸ λογικόν, τὰ ἀσυμβίβαστα, λογιστέον ὅτι κατέχει καὶ ὁ μὴ ὁμολογῶν τὴν ἀπόφασιν τῆς μὴ νυμφεύσεως λόγῳ ἰδίων περιστάσεων (λ. χ. οἰκογενειακῶν), ὧν ἡ ἀποκάλυψις τιτρώσκει πάντα ὥριμον καὶ γνήσιον ἔρωτα. Ὁ δὲ μὴ κωλυόμενος πρὸς γάμον ἐξ ἰδίων περιστάσεων καὶ ἀγαπῶν, ἀλλὰ μὴ νυμφευόμενος, εἶναι τρελλός. Ἀλλ' οὐχ ἧττον τοιοῦτος καὶ ὁ παρὰ πᾶσαν ἀξίαν τοῦ ἐρωτικοῦ ἀντικειμένου ἢ παρ' ὁμολογουμένην ἔλλειψιν, ἀνθρωπίνως κατακριτέαν, ἀγαπῶν.

Ἐπιτρέπεται δὲ καὶ ἡ σχετικὴ ἐρώτησις;

Τί φρονεῖτε περὶ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ἐν γνώσει οὖσα ἀκαταλλήλου ἔρωτος πρὸς ὡρισμένον ἄνδρα ἢ περιστάσεων, ἄλλοις λόγοις, καταδηλουσῶν τὸν μετ' ἐκείνης γάμον τούτου καταστρεπτικὸν ἢ ἀδύνατον, προσπαθεῖ οὐχ ἧττον νὰ στήσῃ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς τὰς ἐρωτικὰς παγῖδάς της; Ἐπιδοκιμαστέα ἡ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 44 ἐρώτησις τῆς Βεατρίκης, ἀφορῶσα τοιοῦτον ἐπὶ τέλους παγιδευόμενον ἄνδρα; καὶ πόσοι δυστυχεῖς τοιοῦτοι; φεῦ!!!

Γοτίγγη *Κῶμος - Ὅμως*

Ἐὰν ὁ κύριος αὐτὸς δὲν εἶνε κοινότατος Δὸν Ζουὰν ὑποκρινόμενος τὸν ἐρωτευμένον πρὸς ἀποπλάνησιν, τότε ἀποπλανᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν πιστεύων εἰς τὸν κατὰ φαντασίαν ἔρωτά του. Ἐὰν ὁ ἔρως του ἦτο ἀληθινός, θὰ ἦτο τυφλὸς καὶ δὲν θὰ ἔβλεπε τὰ προσκόμματα, ἕνεκα τῶν ὁποίων δὲν ἀποφασίζει νὰ νυμφευθῇ.

Κοσμικός.

—

Σημ. Τ. Δ. Ἐν τῇ θέσει τῶν Μικρῶν ζητημάτων δύνανται ν' ἀπευθύνωσι πάντες οἱ ἀναγνῶσται τῆς Ἑ σ τ ί α ς ἐρωτήσεις, αἵτινες δημοσιεύονται κατ' ἔγκρισιν τῆς Διευθύνσεως.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

Γεωγραφία τοῦ Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας Α. Μαλιαράκη δρ. 3 ταχυδρ. 3,75.

Γεωγραφία τοῦ Νομοῦ Κεφαλληνίας Α. Μηλιαράκη δρ. 3, ταχυδρ. 3,75.

Μελέτη περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰονίου Πελάγους Α. Μηλιαράκη λ. 60, ταχυδρ. 75.

Ἡμερολόγιον Ἑστίας εἰκονογραφημένον τοῦ 1891 δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Διηγήματα Δροσίνη δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Εἰδύλλια Δροσίνη δρ. 1, ταχ. δρ. 1,25.

Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαὶ Δροσίνη δρ. 1, ταχ. 1,25.

Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ Δροσίνη λ. 50, ταχ. 60.

Περὶ Σκωτίας Βικέλα λ. 50, ταχυδρ. 60.

Ἱστορικαὶ Πραγματεῖαι Παπαρρηγοπούλου δρ. 2, ταχυδρ. 2,50.

Ναυαγὸς Κυνθίας μετὰ εἰκόνων δρ. 2, ταχ. 2,50.

Ἀμφιτρύων Μολιέρου μετάφρ. Φραγκιᾶ δρ. 1, ταχυδρ. 1,50.

Τραγούδια Αἶνε μετάφρ. Α. Βλάχου δρ. 1,75, ταχυδρ. 2.

Βοήθει Σαυτὸν δρ. 1,50, ταχυδρ. 1,75.

Γεωργικὰ Ρ. Δημητριάδου δρ. 1,75 ταχυδρ. 2.

Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ Σ. Παγανέλη δρ. 2, ταχυδρ. 2,50.

Τραγούδια τῆς Πατρίδος μου Κ. Παλαμᾶ δρ. 1. ταχυδ. 1 25.

Ἀμάραντα Γ. Δροσίνη δρ. 1,50, ταχυρ. 1,75

Ἐκ τῶν βιβλίων τούτων δὲν ὑπάρχουσι πολλὰ διαθέσιμα, ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προμηθευθῶσί τινα εἰς τὰς ἐξαιρετικῶς ἠλαττωμένας τιμάς, παρακαλοῦνται νὰ ἐπισπεύσωσι τὰς αἰτήσεις των.

Ἕκαστος συνδρομητὴς παλαιὸς ἢ νέος δύναται νὰ λάβῃ ὅσα ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, ἀλλ' ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐξ ἑκάστου.

Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν αἱ τιμαὶ λογίζονται εἰς φράγκα.

Τὸ ἐκλεκτότερον πρωτοχρονιάτικον δῶρον

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ ΘΕΟΔ. ΡΑΛΛΗ

Οὐδὲν ἑλληνικὸν βιβλίον ἐτυπώθη ἕως σήμερον μετὰ τοσαύτης τελειότητος. Εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα, ἐφάμιλλον πρὸς τὰς καλλίστας Παρισινὰς ἐκδόσεις. Κοσμεῖται ἀπὸ 75 εἰκόνων, γραφεισῶν ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ ὀνομαστοῦ Ἕλληνος ζωγράφου κ. Θ. Ράλλη.

Τὸ διήγημα τοῦτο τοῦ κ. Βικέλα, διεκτραγῳδοῦν σκηνὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἰδίως τὰ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου, εἶνε ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἔχει μεταφρασθῆ εἰς τὰς πλείστας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ὡς δῶρον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους πρὸς Ἑλληνόπαιδας οὐδὲν ὑπάρχει καταλληλότερον τούτου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ *Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας Γ. Κασδόνη* καὶ τιμᾶται δραχ. 10.

Τὸ ἀποστέλλει ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας τῇ προσθήκῃ 1 δρ. διὰ τὰ ταχυδρομικά.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

13 Δεκεμβρίου 1891

	Ἀγορὰ		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ	Λ
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	480	—	490	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	545	—	549	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	54.	—	544	—
» 135,000,000 πρὸς 5 ο/ο.	435	—	440	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	—	—	—	-
» 125,000,000 πρὸς 4 ο/ο.	390	—	400	-
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	580	50	581	—
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3925	—	3935	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	173	—	174	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	71	—	71	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	163	75	464	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	417	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	203	—	203	25
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	147	—	148	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	57	—	63	-
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	—	—	-	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	90	25	92	-
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	340	—	3[illegible]0	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς	27	—	27	20
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ.	—	—	—	—
Λίρα ὀθωμανική	—	—	—	—
Λίρα ἀγγλική	—	—	—	
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	34	30	33	95
Τρίμηνον Γαλλίας	135	50	134	25
Ὄψεως Ἀγγλίας	—	—	—	—
Ὄψεως Γαλλίας			—	-

LA NEW YORK

Η ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1845

ΕΓΓΥΗΤΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

ὁλόκληρον πραγματοποιημένον τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1889

Φράγκα 544,000,000 Φράγκα

Ἀμοιβαία ἀσφάλεια δι' ὡρισμένων ἀσφαλίστρων καὶ ὑποχρεώσεων.

Οἱ ἀσφαλιζόμενοι εἶνε οἱ μόνοι ἰδιοκτῆται τοῦ ἐγγυητικοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν κερδῶν.

Προικοδότησις τέκνων.

Ἐξασφάλισις κεφαλαίου ἢ ἐτησίου εἰσοδήματος μετὰ 10, 15 ἢ 20 ἔτη.

Γενικὸς ἀντιπρόσωπος

Δ. Γ. ΜΑΚΚΑΣ

Γραφεῖον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν.

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(4—10 Δεκεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι** 4	5	6	7	8	9	10
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	752,5	747,9	742,3	747,40	750,7	759,7	761,25
Μέση θερμοκρασία	11,30	9,95	8,00	8,10	7,15	6,80	7,25
Μεγίστη θερμοκρασία	16,2	16,5	16,9	10,7	12,2	12,2	12,2
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	6,4	3,4	9,1	5,5	2,1	1,4	2,3
Σχετικὴ ὑγρασία	69	78	86	76	82	84	79
Ἀπόλυτος ὑγρασία	5,48	8,08	9,47	5,76	4,82	5,29	5,07
Βροχὴ	2,0	—	—	0,1	0,0	—	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	5	6	7	9	7	9	5
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Β.6	Ν.2	ΝΔ.2	Β.3	Β.3	Β.3	Α.2
Θάλασσα	1	1	2	1	2	2	1

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	4	5	6	7	8	9	10
Κέρκυρα	9,5	8,5	9,5	8,0	6.0	5,5	6,0
Βῶλος	11,0	5,5	6,5	4,0	—	—	—
Πάτραι	12,5	9,5	10,5	12,5	11.0	7,5	6,0
Τρίπολις	6,5	2,0	5,0	6,0	3,0	1,5	—
Κωνσταντινούπολις	7,0	5,0	6,5	6,0	3,0	2,0	2,0
Ὀδησσὸς	0,9	—	0,9	4,0	0,0	—	7,0
Βατοὺμ	—	—	8,7	12,7	—	—	—
Παρίσιοι	11,5	6,3	1,0	3,4	3,5	4,0	5,5
Ῥώμη	9,5	10,5	10,0	3,5	2,5	1,5	3,5
Νεάπολις	11,5	11,5	10,0	4,5	2,0	3,0	3,5
Βρινδήσιον	12,0	13,5	12,0	—	0,5	5,0	6,0
Καλιάρη	15,0	14,5	11,5	8,0	—	5,5	7,5
Πάνορμον	12,5	17,0	—	10,0	5,5	2,5	6,5
Μελίτη	15,0	—	14,5	11,5	—	8,0	9,5

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 51

ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν, ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1 : 9.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ἑξάμηνος δραχμαὶ......	8	— ἐτησία δραχμαὶ		15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	» Φρ. χρ.	10	— » Φρ. χρ.		20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ, ὑπὸ *Ν. Ι. Σπανδωνῆ*.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ **τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ,** ὑπὸ *Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου*.

ΕΚ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΟΥ: **Πνευματιστικὴ ἑσπερίς,** ὑπὸ ***

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Δωρῆ*.

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Δηλητηριάσις ἐκ ζαχάρεως, Ψηφοφορία δι' ἠλεκτρισμοῦ, Ἐκρήξεις λαμπῶν τοῦ πετρελαίου, Θεατρικὴ ἧττα τοῦ Ναπολέοντος, Τρόπος τοῦ γράφειν.**

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ: **Χρησιμότης παλαιῶν ἐφημερίδων**.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ,

ΕΙΚΟΝΕΣ, **Ἑλληνικὸς ναὸς ἐν Παρισίοις.**

ΠΑΙΓΝΙΑ: **Ἡ σκιὰ τοῦ πετεινοῦ.**

ΧΡΟΝΙΚΑ: **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Μουσικά.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἑλένη Βακαρέσκου.—Ἐξευρωπαϊσμένη Ἀφρική. — «Ἅγιος Στέφανος» Ἑλληνικὸς ναὸς ἐν Παρισίοις.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 20 Δεκεμβρίου

Ἐγνώσθη ἐν τοῖς Ἀνακτόροις ὅτι ὁ Μ. Δοὺξ Παῦλος εὑρισκόμενος νῦν ἐν Κάνναις, ἀφοῦ προηγουμένως διῆλθεν ἡμέρας τινὰς παρὰ τῇ ἀδελφῇ του πριγκιπίσσῃ τοῦ Ἐδιμβούργου, ἀφικνεῖται ἐνταῦθα τὴν 22 τρέχοντος μηνὸς διὰ Βρεντησίου καὶ Κορίνθου ἐπιβαίνων τοῦ ῥωσσικοῦ θωρηκτοῦ *Δόνσκοϊ*. Μέχρι Κορίνθου πρὸς συνάντησιν τοῦ Μ. Δουκὸς θὰ μεταβῇ ἅπασα ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια. Ὁ Μέγας Δοὺξ ἔμελλε νὰ ἔλθῃ προτήτερα, ἀλλ' ἐβράδυνεν ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ Βασιλέως.

— Ἡ Βουλὴ ἐξακολουθεῖ τὰς συνεδριάσεις της παρατεινομένας μέχρις ὄρθρου. Κατ' αὐτὰς ἐψηφίσθησαν πλὴν ἄλλων τὸ νομοσχέδιον περὶ συστάσεως ὀγδόου ὑπουργείου τοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ.

— Κηρυχθείσης ἐκπτώτου τῆς Βελγικῆς Ἑταιρίας, ἥτις εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου Μύλων-Καλαμῶν, πάντα τὰ δικαιώματα αὐτῆς ὡς καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς γραμμῆς παρεχωρήθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διὰ συμβάσεως εἰς τὴν Ἑταιρίαν τῶν σιδηροδρόμων Πελοποννήσου, ἧς αἱ μετοχαὶ ἀμέσως ὑπερετιμήθησαν.

— Ἡ ὑγεία τῆς πόλεως ἐβελτιώθη κατ' αὐτὰς μεγάλως ἕνεκα τῆς ἐπὶ τὸ χειμερινώτερον τροπῆς τοῦ καιροῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. Ν. Α. Οἰκ. Κ]πολιν. — Ι. Α. Φ. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν. Ἀπόδειξις ἐστάλη ἐντὸς φύλλου.

κ. Π. Χ. Ληξούριον. Ἐλήφθη συνδρομή. Ἐστάλησαν ζητηθέντα φύλλα καὶ ἀπόδειξις.

κ. Γ. Δ. Ζ. Βῶλον. Ἠλλάγη διεύθυνσις.

κ. Γ. Κ. Παρισίους. Ἐκρατήθησαν διὰ συνδρ. α' ἑξαμηνίας 1892. Ἀπόδειξις στέλλεται ἐντὸς φύλλου.

κ. κ. Π. Σκ. Πρέβεζαν.— Γ. Μ. Ἐμ. Χάλκην.—Δ. Γ. Θήβας. — L. de Zeph. Hergogenburg. Ἐλήφθησαν. Στέλλονται ἀποδείξεις.

κ. Χρ. Σαρ. Δεμερλῆ. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Ἐνεγράφησαν δύο νέοι συνδρομηταί. Ἐστάλησαν Ποιήμ. Βαλαωρίτου, Ναυαγὸς Κυνθίας καὶ ἀποδείξεις.

κ. Α. Γρ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν.

κ. Α. Γ. Α. Γαργαλιάνους. Ἐλήφθησαν.

κ. Ι. Φρ. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν, ἀπόδειξις στέλλεται ἐντὸς τοῦ φύλλου.

κ Α. Λ. Τσ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν. Ἐστάλη Ποικ. Ἡμερολόγιον καὶ ἀπόδειξις.

κ. Π. Θ. Καλάβρυτα. Ἐλήφθησαν. Ἐνεγράφητε συνδρομητὴς καὶ διὰ τὸν α' τομον τῆς Ἱστορ. ΙΘ' Αἰῶνος. Ἀπόδειξις στέλλεται ἐντὸς φύλλου.

κ. Α. Κ. Βῶλον. Ἐλήφθη σημείωσις.

Cl. Jnt. Ῥαιδεστόν. Ἐν Κ]πόλει ἀνταποκριτὰς ἔχομεν τὸν κ. Α. Κ. Γεράρδον καὶ τοὺς κ. κ. Ἀδελ. Δεπάστα, βιβλιοπώλας. Ἐλήφθη σημείωσις δι' ἀποστολὴν Ῥωμηοῦ.

κ. Κ. Π. Κ. Φρ. 20 εἰς Βουλγ γραμ. δὲν ἐλήφθησαν. Ζητηθέντα φύλλα στέλλονται εἰς διεύθυνσ ν σας.

κ. κ. Μ Κ. Μπ. Γαλάζιον.—Ι. Κ. Τσ. Λίμνην.—Χρ. Μ. Tecuci. Ἐλήφθησαν. Ἀπόδειξις στέλλεται ἐντὸς φύλλου.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Πλὴν ἄλλων θὰ δημοσιευθῶσιν εἰς τὰ προσεχῆ φύλλα τῆς *Ἑστίας* τὰ ἑξῆς:

Δύο Πατριάρχαι ὑπὸ Α. Διομ. Κυριακοῦ

Δὲν ἠξεύρει γράμματα, κωμῳδία κατὰ τὸ γερμανικὸν ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου.

Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο διήγημα ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη.

Τὸ Φάντασμα διήγημα ὑπὸ Τ. Καλογιάννου.

Μαργαρίτα Στέφα διήγημα μετὰ εἰκόνων τῆς Ζακύνθου ὑπὸ Γρ. Ξενοπούλου.

Δύο διηγήματα ὑπὸ Ψυχάρη.

Οἱ Τάφοι τοῦ Κεραμεικοῦ ποίημα ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.

Τὸ Σύννεφο ποίημα τοῦ Shelley κατὰ μετάφρασιν Α*.

Ἡ Μάγισσα ποίημα ὑπὸ Α. Παράσχου.

Ἐπιστημονικὰ νεώτατα ὑπὸ Ο. Ῥουσοπούλου.

Τὸ Κάϊρον ἐντυπώσεις Ἀμερικανίδος μετὰ εἰκόνων.

Ἓν ἄρθρον ὑπὸ Ἐμ. Ῥοΐδου.

Μία ῥαψῳδία τῆς Ἰλιάδος κατὰ μετάφρασιν Α. Πάλλη.

Ὁ Ὕπνος τοῦ Ἐνδυμίωνος κατὰ μίμησιν ὑπὸ Γ. Καλοσγούρου.

Εἰκόνες συγχρόνων Ἑλλήνων καὶ σκιαγραφίαι αὐτῶν.

ΟΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ

παρακαλοῦνται νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῆς συνδρομῆς των πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας, καθόσον μετὰ τὴν 15 Ἰανουαρίου 1892 θὰ παύσῃ ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου πρὸς πάντα μὴ πληρώσαντα. Ὑπενθυμίζεται δὲ αὐτοῖς ὅτι ὁ ἐγγράφων ἕνα συνδρομητὴν ἐπὶ πλέον λαμβάνει ὡς δῶρον τὸν Φασουλῆν Φιλόσοφον τοῦ Σουρῆ, ὁ ἐγγράφων δύο τὰ Ποιήματα Βαλαωρίτου, καὶ ὁ ἐγγράφων τρεῖς συνδρομητὰς τὸν Λουκῆν Λάραν τοῦ Βικέλα εἰκονογραφημένον.

Digitized by Google

ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Πολυτίμη Λυκιαρδοπούλου.

Τὰ Ῥωμουνικὰ ἤθη ἐντελῶς τῶν ἡμετέρων διαφέρουσι, καὶ διὰ τὸν ἀγνοοῦντα αὐτὰ Ἕλληνα πλεῖστα τῶν τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου εἰδυλλίου παραμένουσι τελείως ἀκατανόητα.

Ἡ μίξις τοῦ Ῥωμουνικοῦ αἵματος μεθ' αἵματος Ῥωμαϊκοῦ, Σλαυϊκοῦ, Οὐγγρικοῦ, Ἑλληνικοῦ Ἀθιγγανικοῦ, ἡ λιπαρὰ καὶ γονιμωτάτη γῆ, ἡ συχνὴ πρὸς τὴν Ἑσπερίαν ἐπικοινωνία παρήγαγον φυλὴν πολλὰς μὲν τὰς ἀρετὰς ἔχουσαν, ἐξόχως ὅμως μαλακήν, φιλήδονον, σχεδὸν Ἐπικούρειον, ἀγαπῶσαν τὸν βίον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀπολαύσεις καὶ θύουσαν τῷ ἀδαμάστῳ τῆς Κύπριδος υἱῷ μετὰ λυρικῆς ὅλως θέρμης καὶ ἀπλοϊκῆς ἀφελείας, οἷα θὰ ἐξέπληττε τὸν πράγματι, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, αὐστηροτάτων ἀρχῶν Ἕλληνα.

Ἡ ἐκ τοῦ κλίματος αὕτη καὶ τῶν ἕξεων προδιάθεσις τοῦ σώματος, ἡ διερεθιζομένη ὑπὸ ἐκνευριστικωτάτης ἐθνικῆς μουσικῆς καὶ ἡδονικωτάτων δημοτικῶν ᾀσμάτων, διέπλασεν ἤθη ἐκτάκτως μαλακά. Ἡ πρὸς ἄλληλα τῶν φύλων σχέσις εἶναι λίαν στενή, οἱ μεταξὺ αὐτῶν φραγμοὶ ἀραχνοϋφεῖς, οἱ δ' οἰκογενειακοὶ δεσμοὶ χαλαρώτατοι.

Εἰς τὴν τοιαύτην τῶν ἠθῶν διάπλασιν τὰ μάλιστα συνετέλεσεν αὐτὴ ἡ τῆς Ῥωμουνίδος γυναικὸς παράδοξος καὶ ἰδιόρρυθμος φύσις. Ἡ γυνὴ ἐν Ῥωμουνίᾳ, ὡς παρὰ ταῖς καθαρῶς σλαυϊκαῖς φυλαῖς, εἶναι κατὰ πολὺ καὶ ἐν πᾶσιν ὑπερτέρα τοῦ Ῥωμούνου. Καὶ νοῦν δεξιώτερον ἔχει καὶ ὀξύνοιαν θαυμασίαν καὶ θάρρος καὶ θέλησιν καὶ ἀντοχὴν εἰς τοὺς ψυχικοὺς πόνους. Κατὰ τοὺς λιμούς, οἵτινες ἐπισυμβαίνουσιν ἐν Ῥωμουνίᾳ μετὰ τὰς μεγάλας ἀφορίας, ὁ Ῥωμοῦνος χωρικὸς φορῶν τὴν κ α τ σ ο ύ λ ά ν του, εἶδος καλύμματος τῆς κεφαλῆς χονδροειδοῦς ἐκ μηλωτῆς, κάθηται ἔξωθεν τῆς τρωγλοειδοῦς καλύβης του, σταυρώνει τὰς χεῖράς του, μηδὲν ἐλπίζων, ἀφινόμενος εἰς τὴν μοῖράν του. Ἡ Ῥωμουνὶς χωρικὴ ἀπεναντίας ἀντλοῦσα θάρρος καὶ πεποίθησιν ἐκ τῆς φύσεώς της αὐτῆς, δὲν παρασύρεται ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας, καταλείπει εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ συζύγου τὰ τέκνα της, μεταβαίνει εἰς τὴν πλησιόχωρον πόλιν καὶ μεταμορφουμένη εἰς ὑπηρέτριαν ἢ μαγείρισσαν, σώζει τὴν οἰκογένειάν της. Ἡ αὐτὴ δὲ καὶ εἰς τὰ γράμματα ὑπεροχὴ παρατηρεῖται. Τὸ παρελθὸν θέρος μεταξὺ 100 μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου 28 μόλις ἔτυχον ἀπολυτηρίου, ἐκ τῶν 40 δὲ μαθητριῶν ἰσοβαθμίου παρθεναγωγείου ἅπασαι ἀπελύθησαν μὲ λαμπρὸν βαθμόν.

Ἡ τοιαύτη τῆς Ῥωμουνίδος ὑπὲρ τὸν Ῥωμοῦνον ὑπεροχὴ καθιστᾷ αὐτὴν παρατολμωτέραν εἰς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, τοῦ δρᾶν, ἀ ν δ ρ ι κ ω τ έ ρ α ν εἰς τὰς κινήσεις εἰς τὸν κοινωνικόν της βίον.

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΡΕΣΚΟΥ

Ἡ Ῥωμουνὶς καπνίζει, πίνει, χαρτοπαικτεῖ, παραδίδεται μετὰ μανίας εἰς τὴν ἱππασίαν, εἰς τὴν διφρηλασίαν, ταξειδεύει μόνη. Γίνεται ἰατρός, καθηγητής, δικηγόρος. Ἐν μιᾷ λέξει εἶναι παντελῶς χειραφετημένη καὶ δὲν βλέπει ἀρεστῶσαν πολὺ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θ' ἀποκτήσῃ πρώτη αὐτὴ ἐκ τῶν Εὐρωπαίων γυναικῶν τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφίζειν καὶ ψηφίζεσθαι. Τοιαύτη ἡ Ῥωμουνὶς καὶ τοιαύτη ἡ περιώνυμος δεσποινὶς Ἑλένη Βακαρέσκου, τέλειος τύπος τῶν γυναικῶν τῆς χώρας της.

*

Ἡ οἰκογένεια τῶν Βακαρέσκων, καίτοι μὴ φέρουσα πριγκηπικὸν τίτλον, εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ῥωμουνίας. Πλεῖστοι Βακαρέσκοι ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὡς ἐξυπηρετήσαντες ποικίλως τὴν πατρίδα των. Τῷ 1714 ἡ Ὑψηλὴ

Digitized by Google

Πύλη καθαιρέσασα τὸν τότε ἡγεμόνα Βραγκοβὰν Κωνσταντῖνον, μετέφερεν αὐτὸν σιδηροδέσμιον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα καὶ τὸν ἀπεκεφάλισε μεθ' ἁπάντων τῶν τέκνων του, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ γαμβρός του Βακαρέσκος.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη εἶναι πολυμελεστάτη. Ὁ πατὴρ τῆς ἡρωΐδος μας ὑπῆρξεν ἐσχάτως πρεσβευτὴς ἐν Ἰταλίᾳ, ἕτερος θεῖός της πρεσβευτὴς ἐν Βιέννῃ, οὗ ὁ υἱὸς ἔκαμε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο σκάνδαλον. Ἕτερα μέλη κατέχουσιν ἐπίσης ὑψηλὰς θέσεις. Τέλος εἷς Βακαρέσκος εἶναι διακεκριμένος δημοσιογράφος, ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς Ρ ω μ ο υ ν ι κ ῆ ς Ἀ ν ε ξ α ρ τ η σ ί α ς, ὁ αὐτός, ὅστις παραστὰς κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν γάμων τοῦ Διαδόχου ἔγραψε τόσα κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἑλένη Βακαρέσκου μετὰ λαμπρὰς ἐν Βουκουρεστίῳ σπουδὰς ἤρξατο γράφουσα μικρὰ ποιημάτια μὴ στερούμενα χάριτος καὶ ἀγρίας τινὸς πρωτοτυπίας, συμφυοῦς τῇ Ρωμουνικῇ φύσει. Νεαρωτάτη μετέβη εἰς Παρισίους καὶ ἐκεῖ διέμεινεν ὀκταετίαν ὅλην μελετῶσα τὴν γαλλικὴν ποίησιν, συναναστρεφομένη πρὸς λογίους καὶ τελειοποιουμένη περὶ τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν. Αὐτόθι διατρίβουσα ἐξέδοτο γαλλιστὶ κομψὴν ποιητικὴν συλλογὴν ὑπὸ τὸν τίτλον: Ὄ ν ε ι ρ α (Rêves), διεγείρασα τὸν θαυμασμὸν τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ἔνθα ἡ Ἑλένη ἤρξατο παραβαλλομένη πρὸς ἑτέραν ποιητικωτάτην κόρην τὴν Ἰουλίαν Χασδέου, ἀποθανοῦσαν ἐν ἡλικίᾳ 19 ἐτῶν ἐν ὅλῃ τῇ λάμψει της. Ἐπανελθοῦσα ἐκ Παρισίων ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς δημοτικῆς ποιήσεως τῶν Ρωμούνων καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν νέας ποιητικῆς συλλογῆς.

*

Βεβαίως ἡ πρωτοτυπία δὲν λείπει ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν αὐλὴν τῆς Ρωμουνίας, ἥτις ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶναι μία τῶν πλέον παραδόξων τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Βασιλεὺς Κάρολος, πάσχων ἐκ δεινῆς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ νόσου, κουρασμένος ἐκ τῆς ἐνασκήσεως τῶν δυσχερῶν αὐτοῦ καθηκόντων ἐν χώρᾳ, ἐν ᾗ ἰσχυρὰ ἀριστοκρατία συμπλέκεται διαρκῶς πρὸς τὰς ἄκρως φιλελευθέρους τάσεις λαοῦ ζητοῦντος νὰ χειραφετηθῇ, αὐστηρός, στρατιωτικώτατος, εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἀ μ ι λ ή τ ο υ ἀνθρώπου, διερχόμενος ὥρας πολλάς, ἡμέρας πολλάκις, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του.

Ἡ Βασίλισσα Ἐλισάβετ, ἡ Κ ά ρ μ ε ν Σ ύ λ β α, εἶναι ἴσως τὸ παραδοξώτατον βασιλικὸν θῦμα τοῦ αἰῶνός μας. Ρωμαντική, ἀσθενικῶς εὐαίσθητος, μὲ φαντασίαν ἀτέρμονα, ἑκουσία μαθήτρια τοῦ Λεοπάρδι καὶ Σοπενχάουερ, ἐκ μικρᾶς ἡλικίας παραδοθεῖσα εἰς τὴν πυρετώδη μελέτην τῆς γερμανικῆς ποιήσεως καὶ εἶτα εἰς τὴν τῆς γαλλικῆς ὠνειρεύετο ἀείποτε βίον ρωμαντικὸν ἐντὸς τῶν μυστηριωδῶν ἀτραπῶν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ, παρὰ τοὺς ἠρειπωμένους πύργους τῶν ὀχθῶν τοῦ Ῥήνου, ἐπόθει μᾶλλον Χάϊνε ἢ Μυσσὲν καὶ μίαν πρωΐαν εὑρέθη ἐστεμμένη ἡγεμονὶς κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα βασίλισσα λαοῦ ἐξόχως ποιητικοῦ.

Ἡ νέα πατρίς της μὲ τὰ δημοτικά της ᾄσματα, τὰ ποιητικά της ὄνειρα, τοὺς Ἀθιγγάνους καὶ τὴν περιπαθῆ μουσικήν των παρώξυναν ἔτι μᾶλλον τὴν ῥεμβώδη καὶ ποιητικὴν ταύτην φύσιν καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἐξηκολούθησεν οὖσα ὅλως ποιήτρια καὶ ποσῶς βασίλισσα. Ὁ λαός, ὁ πολὺς λαὸς συνεχώρησε τὴν ἐκρυθμίαν ταύτην καὶ ἠγάπησεν ἴσως πλειότερον τὴν βασίλισσάν του διὰ τοῦτο, ἡ ἀριστοκρατία ὅμως εὗρε τὸ τοιοῦτον γελοῖον, τὴν ἀπεστράφη καὶ πλῆρες διαζύγιον ἐπῆλθε μεταξὺ αὐτῶν. Οἱ δὲ πολιτικοὶ ἄνδρες οὐδέποτε συνεχώρησαν τῇ Ἐλισάβετ τὴν ἐν παρέργῳ ἀνάμιξιν αὐτῆς εἰς τὴν πολιτικήν. Καὶ οὕτω ἡ Ἐλισάβετ, ἥτις ἔδει νὰ λατρεύηται, ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ρωμουνίας εἶναι ἡ ἥκιστα ἀγαπωμένη βασίλισσα τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐλισάβετ ἀπέκτησεν υἱόν, ἀλλ' ἀπώλεσεν αὐτὸν παιδίον ἔτι καὶ οὕτω ὁ Ρωμουνικὸς θρόνος ἔμεινεν ἄνευ Διαδόχου. Ὡς ἡ Ἀμαλία τῆς Ἑλλάδος οὕτω καὶ ἡ Ἐλισάβετ ἤθελεν ἰδικόν της ἀνεψιόν, ἐνῷ ὁ Κάρολος, ὡς καὶ ὁ Ὄθων, ἤθελεν ἰδικόν του. Τῇ παρεμβάσει δὲ τῶν Ρωμούνων πολιτευομένων ἐξελέγη Διάδοχος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Καρόλου Φερδινάνδος τοῦ Σιγμαρίγκεν.

*

Ὁ Φερδινάνδος εἶναι νεώτατος τὴν ἡλικίαν μόλις ἄγων τὸ 23 ἔτος. Ὑψηλός, λεπτὸς μὲ χαρίεν σῶμα, ἔχει ὡραιοτάτην κεφαλὴν καὶ τοὺς γλυκυτάτους ὀφθαλμοὺς τοῦ κόσμου. Εὔθυμος, ἀλλὰ καὶ ῥεμβώδης ἐνίοτε, ἀγαπῶν τὰς ἀπολαύσεις ἀλλὰ καὶ ῥέπων πρὸς τὴν ποίησιν, ἔφερεν εἰς ἀναστάτωσιν τὸν γυναικεῖον κόσμον τοῦ Βουκουρεστίου καί, καθ' ἃ λέγεται, ἐτάραξε τὴν καρδίαν καὶ τὴν κεφαλὴν πλείστων β ο γ ι α ρ ι σ σ ῶ ν. Διηγοῦνται μάλιστα, ὅτι μία πριγκήπισσα ἐξ ἐκείνων, ὧν τὰ εἰσοδήματα ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατομμύρια, εἶπεν, ὅτι θὰ ἔδιδεν ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν της, ἂν κατώρθου ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν ἡμέραν νὰ ἐμπνεύσῃ ἔρωτα εἰς τὸν ὡραῖον ἡγεμονίδην.

Ὁ Φερδινάνδος ἠννόησε τὸ κράτος, ὅπερ ἐξήσκει καί, καθ' ἃ λέγουσιν αἱ κακαὶ γλῶσσαι, ἤρχισε νὰ κάμνῃ χρῆσιν τούτου. Ἀλλ' ὡς συνήθως συμβαίνει, αἱ εὔκολοι κατακτήσεις δὲν τῷ ἤρεσκον καὶ πολύ. Δεσποινὶς ἐπὶ τῶν τιμῶν τῆς βασιλίσσης θείας του ἦτο τότε μεταξὺ ἄλλων καὶ ἡ δεσποινὶς Μόσχου, ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ τῶν Βραγκοβάνων οἴκου, ἀνεψιὰ δὲ τοῦ ἡμετέρου Γρηγορίου Σούτσου. Ὁ Φερδινάνδος ἠσθάνθη πάλλουσαν τὴν καρδίαν του δι' αὐτήν, ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Μόσχου ἐδεικνύετο ψυχρὰ καὶ ἐζήτει

Digitized by Google

μάλιστα νὰ τὸν ἀποφεύγῃ. Κύριον ὅμως χαρακτηριστικὸν τοῦ ἔρωτος, τοῦ εἴδους μάλιστα ἐκείνου, δι' ὃ πρὸς τὴν δεσποινίδα Μόσχου ησθάνετο ὁ Φερδινανδος, εἶναι ἡ προπέτεια.

Ἑσπέραν τινὰ ἡ δεσποινὶς Μόσχου ἦτο ὑπέρποτε ὡραία καὶ ἔφερε ῥόδον ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ὁ Φερδινάνδος πλησιάσας αὐτὴν τότε εἶπεν :

— Ὡραῖος ἀδάμας ἐπὶ καθαροῦ χρυσοῦ !

Ἡ δεσποινὶς ἐκαμώθη, ὅτι δεν ἠννόησεν. Ὁ Φερδινάνδος τότε προπετῶς προσθέτει, πλησιάζων πλειότερον :

— Θὰ πάρω τὸν ἀδάμαντα καὶ τότε καὶ ὁ χρυσὸς θὰ γείνῃ ἰδικός μου !

Πρὸ τοιαύτης αὐθαδείας ἀνῆλθεν ὅλον τὸ εὐγενὲς αἷμα τῆς κόρης εἰς τὸ πρόσωπόν της καὶ στρεφομένη πρὸς τὸν ἡγεμονίδην ἀπήντησε παρατόλμως :

— Οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἄλλο θὰ γείνουν ποτὲ κτῆμα Γ ε ρ μ α ν ο ῦ ! Καὶ τῷ ἔστρεψε τὴν ῥάχιν.

Τὴν ἐπαύριον ἡ σώφρων κόρη ἐπαύετο καὶ ἀντ' αὐτῆς διωρίζετο δεσποινὶς ἐπὶ τῶν τιμῶν ἡ Ἑλένη Βακαρέσκου.

*

Ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ καὶ ἡ Ἑλένη Βακαρέσκου ἦσαν δύο φύσεις ἐπίτηδες πλασθεῖσαι διὰ νὰ ἀγαπῶνται καὶ νὰ ἐννοῶνται. Ἡ μία συνεπλήρου τὴν ἄλλην. Ῥεμβώδεις καὶ ποιητικαὶ φύσεις ἀμφότεραι, ἔχουσαι τὸ αὐτὸ ἰδανικόν, ζῶσαι ἐν τῷ κυανῷ τῆς ποιήσεως κόσμῳ συνεδέθησαν στενότατα.

Ἡ Ἐλισάβετ ἀνεγίνωσκε τὰ ποιήματά της εἰς τὴν Βακαρέσκου καὶ αὕτη τὰ ἰδικά της, καὶ αἱ δύο φίλαι διήρχοντο οὕτω ὥρας μακράς, μονήρεις.

Ὁ Φερδινάνδος ἐν τῷ μεταξὺ ἐξηκολούθει τὰς διασκεδάσεις του καὶ τοὺς εὐκόλους του ἔρωτας. Ἡμέραν τινὰ ὅμως βαρυνθείς, φαίνεται, εἰσῆλθε χωρὶς ν' ἀναγγελθῇ εἰς τὰ ἰδιαίτερα δώματα τῆς Βασιλίσσης καὶ ἐκεῖ παρέστη πρὸ τοῦ ἑξῆς ὡραίου θεάματος.

Ἡ βασίλισσα ἦτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ μακροῦ ἀνακλίντρου, ἐνῷ ἐπὶ σκίμποδος παρὰ τοὺς πόδας της ἐκάθητο ἡ Ἑλένη Βακαρέσκου ἀπαγγέλλουσα ποίημά της.

— Σᾶς διακόπτω. Εἶμαι ὀχληρός...

— Ὄχι καὶ τόσον πολύ· ἂν θέλῃς κάθησε ν' ἀκούσῃς κάτι τι ὡραῖον, ἀπήντησεν ἡ βασίλισσα.

Καὶ ὁ Φερδινάνδος ἐκάθησε καὶ ἤκουσεν ἔκθαμβος, ἔκπληκτος τὴν ὡραίαν κόρην μὲ τοὺς μεγάλους μέλανας ὀφθαλμούς, τὴν εὔσαρκον, ἀλλὰ καὶ χαρίεσσαν ἀπαγγέλλουσαν μὲ πῦρ, τέως ἄγνωστον αὐτῷ, ἓν τῶν ὡραιοτέρων της ποιημάτων, τὸ *Ῥωμουνικὸν ᾆσμα*.

Σπινθὴρ πίπτων ἐπὶ πυρίτιδος θὰ παρῆγεν ἀσθενεστέραν ἔκρηξιν ἐκείνης, ἣν ἡ σκηνὴ αὕτη παρήγαγεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ εὐτρώτου Φερδινάνδου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ διάδοχος τοῦ Ῥωμουνικοῦ θρόνου ἠράσθη τῆς κόρης ἐμμανῶς. Αὕτη δὲ μὲ τὴν τόσον ποιητικήν της καρδίαν, τὴν πλήρη ἀγνώστων πόθων, ἐπίστευσεν ὅτι εὗρεν ἐν τῷ ὡραίῳ ἱππότῃ τὸ ἰδανικόν της.

Τοῦ λοιποῦ αἱ ἀναγνώσεις καὶ ἀπαγγελίαι ποιημάτων δὲν ἐγένοντο μεταξὺ δύο, ἀλλὰ μεταξὺ τριῶν, τοῦ Φερδινάνδου ζητήσαντος παρὰ τῆς βασιλίσσης θείας του νὰ παρίσταται, καὶ ταύτης ἐν τῇ ἀπρονοησίᾳ της ἐπιτρεψάσης τοῦτο.

Οἱ δύο νέοι ἠρῶντο ἤδη ἀλλήλων σφοδρῶς, χωρὶς πρὸς ἑαυτοὺς νὰ τὸ ὁμολογήσωσι, καὶ ἦσαν ἀμυθήτως εὐτυχεῖς συνεννοούμενοι διὰ τῆς ποιήσεως.

*

Ἄγνωστον ἂν ἡ Ἐλισάβετ ἠννόησε τοῦτο ἀμέσως. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐπισήμως ἐκ στόματος τῆς Ἑλένης τὸ ἔμαθε κατὰ τὸν ἑξῆς ποιητικώτατον τρόπον.

Θερινόν τι ἀπόγευμα ἡ Ἑλένη εὑρίσκετο μόνη ἐν δωματίῳ τῆς βασιλίσσης καὶ ἐκοιμᾶτο ἐξηπλωμένη ἐπὶ ἀνακλίντρου. Ἡ βασίλισσα εἰσῆλθεν ἀκροποδητεὶ καὶ ἐκάθησεν ἀντικρύ της ἀναγινώσκουσα.

Αἴφνης ἡ Ἑλένη κατελήφθη καθ' ὕπνους ὑπὸ λυγμῶν καὶ μὲ τὴν ἀσθενῆ καὶ ὑπόκωφον φωνὴν τοῦ κοιμωμένου ἐψιθύρισε :

— Τὸν ἀγαπῶ ! ὤ ! τὸν ἀγαπῶ πολύ !

Ἡ βασίλισσα ἔκαμε κίνημά τι καὶ ἡ Ἑλένη ἐξυπνήσασα καὶ ἰδοῦσα αὐτὴν ἐνώπιόν της ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατά της καὶ κλαίουσα ἐξωμολογήθη τὸν ἔρωτά της.

Ἡ βασίλισσα ἤκουσε καὶ συνεχώρησε.

Καὶ οὕτω ἐντὸς τῶν συσκίων καὶ μυστηριωδῶν ἐκτάσεων τῆς Σ ι ν ά ϊ α ς, ὑπὸ τῆς φιλύρας τῆς Σ ω σ έ, ἐντὸς τῶν πολυτελῶν αἰθουσῶν τῶν Ἀνακτόρων τοῦ Βουκουρεστίου ἐκλώθετο ὁ ἔρως οὗτος, ἐν γνώσει ἤδη, ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὰ καὶ τῇ ἐπινεύσει τῆς βασιλίσσης, ἥτις ἀμφοτέρας ἀγαπῶσα καὶ εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν ἐκτιμῶσα τὴν φίλην της, οὐ μόνον ὑπέθαλπε τὸν ἔρωτα τοῦτον, ἀλλὰ καὶ προεσχεδίαζε τὸν προσεχῆ γάμον.

Ἐν τῇ ἀγαθότητι τῆς καρδίας της, ποιήτρια αὐτή, ἐπίστευσεν εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὀνείρου καὶ ἠθέλησε νὰ συνειθίσῃ καὶ τὸν λαὸν τοῦ Βουκουρεστίου εἰς τοῦτο. Οὐ μόνον δ' εἰς τὰς ἐπισήμους ὑποδοχὰς ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς δύο νέους νὰ ἵστανται παρ' ἀλλήλους καὶ νὰ κρυφομιλῶσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Σ ω σ ὲ ἐξήρχετο ἐφ' ἁμάξης ἔχουσα παραπλεύρως αὐτῆς τὴν Ἑλένην καὶ ἀντικρὺ τὸν Φερδινάνδον.

*

Πᾶσαι αὗται αἱ ἐνδείξεις ἠκόνισαν τὰς κακὰς

Digitized by Google

γλώσσας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἐξηρέθισαν κατὰ τῆς Ἑλένης ἐκείνας, αἵτινες εἶχον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ Φερδινάνδου. Ἐν τούτοις ἡ Βασίλισσα σπεύδουσα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ της προσεκάλεσεν ἡμέραν τινὰ τὸν κ. Κανταρτζῆν, τὸν πανίσχυρον ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῷ ἀνεκοίνωσε τὸ σχέδιόν της.

Ὁ γηραιὸς καὶ πολυμήχανος ὑπουργὸς εὐθαρσῶς παρετήρησε τῇ βασιλίσσῃ, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἦτο ἀδύνατον.

— Θὰ σὲ ῥίψω, τῷ εἶπεν ὀργίλως ἡ Βασίλισσα καὶ ἂν καὶ οἱ διάδοχοί σου σκέπτωνται ὅπως σύ, θὰ ῥίψω καὶ αὐτούς. Εἶμαι ἱκανὴ τριάκοντα ὑπουργεῖα ν' ἀναποδογυρίσω!

— Θὰ ἔχω τὴν τιμὴν - ἀπήντησε πανοῦργος ὁ ὑπουργὸς — ν' ἀναποδογυρισθῶ πολλάκις, Μεγελειοτάτη. Ἐστὲ ὅμως βεβαία, ὅτι οὐδεὶς Ῥωμοῦνος πολιτευόμενος θὰ ἐπιτρέψῃ τὸν γάμον τοῦτον.

Τ' αὐτὰ ἐπανέλαβον συμπολιτευόμενοι καὶ ἀντιπολιτευόμενοι καὶ εἰς τὸν Βασιλέα, ὅστις εὔνους κατ' ἀρχὰς εἰς τὰ σχεδιαζόμενα ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς συζύγου του, εἶχε ζητήσει τὴν γνώμην των.

Τὸ πρᾶγμα πλέον εἶχεν ἀποκαλυφθῆ. Ἅπασα ἡ ἀριστοκρατία ἐξερράγη εἰς δεινὴν ἀντιπολίτευσιν, ὁ δὲ τύπος ἔκαμε τρομερὸν πάταγον ἀπειλῶν αὐτὴν τὴν Βασίλισσαν καὶ τὸν Βασιλέα ἔτι. Ὀλίγου δεῖν ἐγίνετο καὶ ἐπερώτησις ἐν τῇ Βουλῇ. Ἀναφέρεται μάλιστα καὶ ἡ ἑξῆς εὐφυὴς ἀπάντησις, ἣν ἔδωκε βουλευτής τις ἐκ τοῦ κόμματος τῶν Γ ι ο υ ν ι μ ι σ τ ῶ ν, ἐρωτηθείς, ἂν θὰ κάμῃ ἐπερώτησιν.

— Ὄχι, εἶπε, διότι φοβοῦμαι, ὅτι ὁ κ. Κανταρτζῆς θὰ μὲ ἀπαντήσῃ μετὰ ἐννέα μῆνας!

*

Τὰ λοιπὰ εἶνε γνωστά.

Ὑπὸ τὴν φοβερὰν κατακραυγὴν ὁ ἡγεμονίδης ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ πρὸς καιρὸν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἡ δὲ νευρικὴ βασίλισσα ἀσθενήσασα μετέβη εἰς Ἰταλίαν μετὰ τῆς Ἑλένης.

Καὶ ἤδη τὸ εἰδύλλιον ἔληξεν. Ὁ Φερδινάνδος θὰ νυμφευθῇ πριγκήπισσάν τινα, ἡ δὲ Ἑλένη Βακαρέσκου θὰ ἐμπνευσθῇ ἴσως τότε τὸ ἄριστον τῶν ποιημάτων της.

Ν. Ι. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ

τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ἀρχαῖον κειμήλιον πολύτιμον τέχνης τε Χριστιανικῆς λόγῳ καὶ ἱστορίας ἐκτήσατο ἄρτι φιλάρχαιος φίλος ὁ Ζ. Σ. ὃς καὶ εὐμενῶς ἐπιτρέψας μοι τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ καὶ μελέτην ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς προκειμένης βραχείας καὶ προχείρου ἀνακοινώσεως.

Ἐπὶ πλακὸς λειοτάτου ὀστοῦ χρώματος ὑπολεύκου καὶ σχήματος παραλληλογράμμου, ἧς τὸ μὲν ὕψος εἶναι 011 τὸ δὲ πλάτος 007, ἀναγέγλυπται ὀρθός, κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξέχων ὁ μεγαλομάρτυς τῆς Θεσσαλονίκης πολιοῦχος ἅγιος Δημήτριος, διδασκούσης τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ἐν τῇ ἄνω ἀριστερᾷ (τῷ ὁρῶντι) γωνίᾳ ἐπιγραφῆς τῆσδε:

Γ ^(/)
(Α)
ΔΗ,
ΜΗ

Τὸ μῆκος τοῦ σώματος εἶναι 010, τὸ δὲ μέγιστον πάχος (κατὰ τὴν κοιλίαν) 003, ὥστε 001 τοῦ ἐδάφους εἶναι κατὰ τὸ ὕψος ἐλεύθερον χάριν τοῦ (συνήθους) κύκλου τοῦ περιβάλλοντος τὴν κεφαλήν, 004 δὲ κατὰ τὸ μέσον πλάτος (ἀνὰ 002 ἑκατέρωθεν) χάριν τῶν ἄλλων πραγμάτων περὶ ὧν ὁ λόγος ἔσται ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Ὁ ἅγιος εἶναι εἰκονισμένος ἐν πανοπλίᾳ: φέρει τὸν ἁλυσιδωτὸν θώρακα καὶ πολύπτυχον χιτῶνα ἐξικνούμενον μέχρι τῶν γονάτων, ἐπερριμμένον δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχει ἱμάτιον, οὗ τὸ κάτω δεξιὸν (τῷ ἁγίῳ) ἄκρον συνέχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐπὶ τῆς κοιλίας, τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου μὴ φαινομένου· τὰ ἄνω ἄκρα φαίνονται συνδεδεμένα ἐπὶ τοῦ στήθους· αἱ χεῖρες εἶναι κεκαλυμμέναι μέχρις ἀγκώνων διὰ τῶν παραρτημάτων τοῦ θώρακος καὶ ἀπὸ τῶν ἀγκώνων μέχρι τῶν καρπῶν διὰ πολυπτύχων χειρίδων, οἱ δὲ πόδες περιτετυλιγμένοι διὰ κομψῶν ὑποδημάτων ἐξικνουμένων μέχρι τῆς μέσης κνήμης. Ἐν τῇ ἀνατεταμένῃ δεξιᾷ ὁ ἅγιος ἔχει τὸ δόρυ ἐστηριγμένον ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν δὲ ἀριστερὰν διεμβεβλημένην διὰ τοῦ τόξου στηρίζει, ὡς εἶπον, ἐπὶ τῆς κοιλίας· ἐπὶ τῆς νευρᾶς, προσκειμένης τῷ σώματι, κεῖνται τρία βέλη, ὧν τὰ μὲν πτερωτὰ ἄκρα ἐξέχουσιν ἐκ τῶν ἀριστερῶν, τὰ δὲ ἄλλα ὀξέα συμπίπτουσιν εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ ἱματίου τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας· ὁ ἀγκὼν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς εἶναι ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ μέσου ἀγκύλου τόξου. Ὑπὸ τῷ τόξῳ ἀνηρτημένον ἐκ τῆς ὀσφύος φαίνεται τὸ κυρτὸν ξίφος ἐν πεποικιλμένῃ θήκῃ, ἧς τὸ κάτω ἄκρον ἅπτεται τοῦ (βεβλαμμένου) ἀριστεροῦ ποδός. Ἡ κεφαλὴ εἶναι ἀσκεπής, τὸ δὲ πρόσωπον ἐπίμηκες, μᾶλλον παχὺ καὶ παντελῶς ἀγένειον.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἀναγλύφου τοῦ ἁγίου Δημητρίου σπουδαίως ἀναπληροῦντα ὅσα βραχύτατα διέλαβεν ὁ Tafel ἐν τῷ λαμπρῷ περὶ Θεσσαλονίκης ἔργῳ σελ. 135—136 συμφώνως πρὸς νομίσματα πολλῷ μεταγενέστερα τοῦ προκειμένου μνημείου διότι, παρὰ τὸ ἀδύνατον τοῦ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν εἶναι πεποιημένον τὸ ἀνέλπιστον κειμήλιον, αὐτὸς τῶν γραμμάτων ὁ χαρακτὴρ ἐλέγχει χρόνον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 500 καὶ 600, ἐξ οὗ καὶ μαρτυρεῖται ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ.

Τὴν ἀξίαν τοῦ εὑρήματος μᾶλλον αὐξάνει τοῦτο, ὅτι ἡ εἰκὼν κεῖται ἐν πλαισίῳ ἐκ μελα-

Digitized by Google

νος ξύλου, οὗ αἱ ῴαι κεκαλυμμέναι εἶναι δι' ἀργυρῶν πλακῶν, ἐπὶ τούτων δὲ ἀναγεγλυμμέναι φέρονται κομψόταται εἰκόνες ὧδε: ἡ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ῴα, πλάτους 003 καὶ ἡμίσεως ἑκατοστοῦ, εἶναι διηρημέναι εἰς πέντε χώρας, ὁ δὲ μεταξὺ τῶν ἐν ταῖς γωνίαις χωρῶν τόπος τῆς ἄνω καὶ κάτω ῴας πλάτους 003, ἐκεῖνος εἰς τρεῖς καὶ οὗτος εἰς δύο χώρας κατὰ τὸ ἑξῆς διάγραμμα:

4	3	1	2	15
5				14
6				13
7				12
8	9	10		11

Ἐν ταῖς 15 χώραις ἀναγεγλυμμένοι εἶναι μέχοις ὀσφύος οἱ ἑξῆς: ἐν ἀρ. 1 ὁ IC XC ἔχων ἐν τῇ ἀριστερᾷ Εὐαγγέλιον καὶ διὰ τῆς ἑτέρας εὐλογῶν, 2 ὁ ΙΩΙ (ὁ Πρόδρομος) καὶ 3 ἡ ΜτΘΥ (Μήτηρ Θεοῦ) προτείνοντες τὰς χεῖρας ἱκέτιδας. Εἰς τὰς λοιπὰς χώρας εἰκονισμένοι εἶναι Εὐαγγελισταὶ καὶ Ἀπόστολοι οἵδε: 5 ΩΙ. 6 Μ. 7 C, 8 Η, 9 Φ, 10 Θ, 11 Β, 12 Ɑ, 13 Λ, 14 ΜΙ, 15 ΠΙ. Τὰ γράμματα ἐν 4 ἐφθάρησαν μετὰ τοῦ προσώπου ἐφθαρμένου καὶ ἐν 9· οἱ ἐν ἀρ. 4—6 καὶ 13—15 ἔχουσιν εἰς χεῖρας Εὐαγγέλια, οἱ δὲ ἐν ἀρ. 7—9, 11 καὶ 12 κυλίνδρους κεκλεισμένους· μόνος ὁ ἐν ἀρ. 10 προτείνει τὰς χεῖρας ἱκετευτικῶς. Ὡς κοσμήματα τῶν εἰκόνων φέρονται μικρὰ στρογγύλα στίγματα ἀνὰ 5 ἐν ἀρ. 1—3, 5, 6, 10 καὶ 13—15, ἀνὰ 5 διπλᾶ ἐν 9 καὶ 11, τρία ἐν 7 (∘∘∘) καὶ ἓν ἐν 8· ἐν 4 καὶ 12 οὐδέν. Τὰ πρόσωπα πάντα ἔχουσι ζωηρότατον τὸ ἦθος καὶ εὐκρινεστάτας τὰς γραμμάς.

Ταῦτα προχειρότερά πως περὶ τοῦ ἀνελπίστου κειμηλίου, ὅπερ εὔχομαι νὰ κοσμήσῃ τὸ ἡμέτερον Μουσεῖον. Ὅπερ ἐν τέλει προστίθημι εἶναι, ὅτι πασῶν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀρχαίων εἰκόνων τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἐπὶ ξύλου ἢ τοίχου οὐδεμίαν ἐγὼ γινώσκω ἔχουσαν τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν προκειμένην παράστασιν πλὴν μιᾶς: λέγω τὴν ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἄλλοτε ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ὕπερθεν τοῦ τάφου τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἐν τῷ δεξιῷ τοῦ Βήματος ἀνηρτημένην τελειοτάτην ἐπὶ ξύλου εἰκόνα, ἥτις σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνεκτιμήτοις κειμηλίοις, περὶ ὧν ἄλλοτε, ἐγένετο βορὰ τοῦ παμφάγου πυρὸς κατὰ τὴν ἀποφράδα νύκτα τῆς 21 Αὐγούστου 1890. Πᾶσαι αἱ ἄλλαι εἰκόνες φέρουσι τὸν μεγαλομάρτυρα καθήμερον ἐπὶ τοῦ ἵππου ἢ ἱστάμενον παρ' αὐτῷ.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 14 Δεκεμβρίου 1891.

ΠΕΤΡΟΣ Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΚ ΤΟΥ ΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΒΙΟΥ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΣΠΕΡΙΣ

Μία παράδοξος ἐλπὶς ἤρχισε νὰ μὲ γαργαλίζῃ καὶ νὰ μὲ κατέχῃ ἀνυπομονησία ἀπὸ τῆς ὥρας ἀφ' ἧς ἔλαβον πρόσκλησιν νὰ παρευρεθῶ καὶ ἐγὼ εἰς μίαν πνευματιστικὴν ἑσπερίδα ἐν Ἀθήναις. Ἤξευρα ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τὸν πνευματιστικὸν κύκλον ἦσαν ἄνθρωποι σοβαροὶ καὶ φρόνιμοι τόσον, ὥστε — ἔλεγα — διὰ νὰ ἐξοδεύωσιν ὅλην σχεδὸν τὴν νύκτα τακτικὰ εἰς μυστηριώδη πειράματα, ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχουν ἀνακαλύψῃ ἴχνος περιέργου καὶ ἀνεξιχνιάστου ἀληθείας. Ὄχι λοιπὸν χωρὶς συγκίνησιν ὑπερέβην τὴν θύραν τῆς ἐν ὁδῷ Προαστείου οἰκίας καὶ εἰσήχθην ὑπὸ σιωπηλῆς ὑπηρετρίας εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν τοῦ ἰσογείου. Ἦσαν ἐκεῖ ἀρκεταὶ κυρίαι, ἀλλὰ περισσότεροι κύριοι: λόγιοι, ποιηταί, δημοσιογράφοι, καθηγηταί, ἰατροὶ καὶ ἐν γένει ἄνθρωποι μὲ κάποιαν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Τὸν πυρῆνα ἀπετέλουν ὁ οἰκοδεσπότης, ἀνώτερος ὑπάλληλος ὑπουργείου καὶ δύο φίλοι του, νέοι καὶ οἱ τρεῖς μαθηταὶ τῶν ἐσχάτως διαφημισθέντων ἐν Ἀθήναις ποιητῶν πνευματιστῶν. Ἐκ τῶν παρευρισκομένων ἄλλοι μὲν ἦσαν τακτικοὶ πνευματισταί, ἄλλοι δέ, οἱ καὶ περισσότεροι, προσεκαλοῦντο διὰ πρώτην φορὰν ὡς ἐγὼ νὰ ἴδωσι καὶ νὰ θαυμάσωσιν. Ὅ τι εἵλκυεν ἐκ τῆς ἐπιπλώσεως τῆς αἰθούσης ἐκείνης τὴν προσοχὴν ἦσαν αἱ ποικίλαι τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα τράπεζαι, ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἐλαφροῦ τρίποδος, μέχρι τῆς μεγάλης καὶ βαρείας τραπέζης μὲ τὸ ποδῆρες σκέπασμα. Τὰ πειράματα εἶχον ἤδη ἀρχίσῃ. Ὁ οἰκοδεσπότης καὶ οἱ φίλοι του ἐκράτουν τὰς χεῖρας πέριξ τοῦ μαγικοῦ τραπεζίου, εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἓν χάρτινον κουτὶ κλειστόν. Ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ μοῦ δώσουν μερικὰς ἐξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξήλειφον πᾶσαν περὶ τοῦ θέματος ἀμφιβολίαν:

— Ἰδού, κύριε, περὶ τίνος πρόκειται. Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ κουτὶ ὑπάρχει, καθὼς βλέπετε, ἕνα μολυβάκι καὶ ἕνα κομμάτι χαρτὶ ἄσπρο. Ἔχομεν παρακαλέσῃ τὸ πνεῦμα νὰ μᾶς γράψῃ ἐδῶ μίαν λέξιν, ὁποίαν θέλῃ. Νά, βλέπετε καλά; Τὸ χαρτὶ εἶνε ἄσπρο. Ὕστερα ἀπὸ κάμποση προσήλωσι θ' ἀνοίξουμε τὸ κουτὶ καὶ τὸ χαρτὶ θὰ βρεθῇ γραμμένο.

Δὲν ἀντέταξα τίποτε ἀλλὰ προσηλώθην καὶ ἐπερίμενα. Ἐνίοτε ἔρριπτα καὶ πέριξ ταχὺ βλέμμα, διὰ νὰ θαυμάζω μίαν ὡραίαν νεάνιδα, τὴν ὁποίαν ἐξωραΐζε περισσότερον ἡ συγκίνησις. Θὰ εἶχε, φαίνεται, ἴδῃ πολλὰ καὶ ἡ πίστις της ἦτο ἀκράδαντος· ἀλλὰ καὶ ἐν γένει τῶν παρευρισκομένων ἡ προσοχὴ εὑρίσκετο εἰς ἔντασιν καὶ ἐφαίνετο εἰλικρινής. Μόνον εἷς νέος ποιητὴς ἔκλινε πρὸς τὸ οὖς μου καὶ μοὶ ἐψιθύρισε μειδιῶν:

Digitized by Google

— Μέσα στὴ μέση ἕνα κουτὶ
Καὶ γύρω κάμποσοι κουτοί.

Δὲν ἐπρόφθασα νἀποκριθῶ, διότι ἀντήχησαν κραυγαὶ τρόμου καὶ ἐκπλήξεως. Ὁ οἰκοδεσπότης ἤνοιξε τὸ κουτὶ καὶ ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου εὑρέθη χαραγμένη διὰ μολυβδίδος ἀρκετὰ εὐαναγνώστως ἡ λέξις Ἀ θ α ν α σ ί α. Τὴν εἶδα καὶ ἐγὼ καὶ ἤμην πρόθυμος νὰ ὁρκισθῶ ὅτι ἦτο τὸ ἴδιον κομμάτι τοῦ χαρτιοῦ, τὸ ὁποῖον μοῦ ἔδειξαν πρὸ ὀλίγου ἄγραφον, διότι εἶχα παρακολουθήσῃ καλὰ τὰς κινήσεις ὅλας καὶ ἤμην βέβαιος ὅτι καμμία χονδρὴ ταχυδακτυλουργία δὲν εἶχε λάβῃ χώραν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο τῆς αὐτῆς γνώμης καὶ μία κυρία πολύσαρκος, ἡ ὁποία ἐξεκαρδίσθη γελῶσα καὶ ἐφώναξεν :

—Ἆ, κάποιος τὸ ἄλλαξε ! τὸ ἀλλάξατε, καλέ!

— Εἴδατε τίποτε ; τὴν ἠρώτησα.

— Δὲν εἶδα· ἀλλὰ πῶς εἶνε δυνατόν, σᾶς παρακαλῶ...

— Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα. Νὰ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν, καὶ ὅμως γίνεται !

Ἡ ἀπάντησίς μου ἐπεκροτήθη πολὺ ὑπὸ τῆς ὁμηγύρεως. Ἡ ταχεῖα μου ἐκείνη καὶ ἄνευ ὅρων πίστις ἤρεσε, φαίνεται. Τί διάβολο ! μόλις ἐπάτησα ἐκεῖ τὸ ποδάρι καὶ νἄρχίσω τὰς παρατηρήσεις καὶ τὰς ἐξελέγξεις, ὡς νὰ εἶχα νὰ κάμω μὲ αγύρτας τῶν δρόμων, δὲν τὸ εὕρισκα σωστόν. Ἤμην λοιπὸν ὑπὸ τῶν ὅρων τῆς εὐπρεπείας ἠναγκασμένος νὰ πιστεύσω. Ἔπειτα, τὸ ὁμολογῶ, ἐξαίφνης ἀφυπνίσθη ἐν ἐμοὶ μία παλαιὰ παιδικὴ τάσις πρὸς τὸ ὑπερφυσικὸν καὶ ἀκουσίως ἀνεμνήσθην τῶν λόγων τοῦ Ἀμλέτου πρὸς τὸν Ὀράτιον. Εὑρέθην στιγμιαίως διατεθειμένος νὰ πιστεύσω καὶ ἐπίστευσα... Καὶ τὸ πρῶτον πείραμα διεδέχθη δεύτερον, ἐπίσης ἐπιτυχές, καὶ τὸ δεύτερον τρίτον... Δὲν μοῦ ἔμενε πλέον ἀμφιβολία ὅτι ὑπάρχουσιν ἀόρατοι καὶ ἐνσυνείδητοι δυνάμεις ὑπακούουσαι εἰς τὰς παρακλήσεις μας καὶ κινοῦσαι τὴν μολυβδίδα ἐντὸς κουτιοῦ κλειστοῦ. Καὶ τίς οἶδεν ἐὰν τὴν πεποίθησίν μου αὐτὴν δὲν θὰ διετήρουν καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον διαλύει τὰς πλάνας τοῦ σκότους, ἐὰν ὁ ποιητής, ὁ ὁποῖος εὗρε πρὸ μικροῦ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν τοῦ κουτιοῦ, δὲν ἔκυπτε νὰ μοῦ εἴπῃ :

— Καλέ, τὰ πιστεύετε αὐτά ; Ἀφῆστε νὰ γελάσουμε μὲ τοὺς ἄλλους... Τὸ κουτὶ ἔχει δύο πάτους μ' ἕνα μηχανισμὸ εὐφυέστατο, ποῦ καθὼς τὸ κλείνει κρύπτεται τὸ ἄγραφο χαρτὶ καὶ ἔρχεται ἄλλο γραμμένο...

Ἀνάθεμά σε ! Τρὶς ἀνάθεμά σε ποιητά ! Σὺ ὁ προωρισμένος νὰ νανουρίζῃς μὲ τὴν γλυκεῖαν ἀπάτην τὸν κόσμον, κατέστρεψες μὲ μίαν σου λέξιν την γλυκυτέραν ἡ ὁποία εἰσῆλθέ ποτε εἰς τὰ στήθη μου ! Διότι ναί, δὲν θέλω νὰ σοῦ τὸ κρύψω εἰς ἀντάλλαγμα τῆς φιλικῆς σου ὑπηρεσίας : Μ' ὅλον τὸν τρελὸν καὶ ἀκράτητον γέλωτα, μὲ τὸν ὁποῖον ἐθεώρησα καθῆκόν μου νὰ ὑποδεχθῶ τὴν ἐπεξήγησιν, ᾐσθάνθην ἐνδομύχως θλῖψιν πολὺ μεγάλην, διότι δὲν ὑπῆρχε καμμία ἀόρατος δύναμις κινοῦσα τὴν μολυβδίδα, οὔτε κἂν ἦτο ἡ θέλησίς μας ἱκανὴ νὰ γράψῃ ἄνευ ὑλικῆς ἐπεμβάσεως. Τί κρῖμα !

Ἐπλησίασα τὸν οἰκοδεσπότην καὶ τοῦ εἶπα ὅτι τὸ τέχνασμά του μοῦ ἦτο γνωστόν. Ἠρνήθη ἐπ' ὀλίγον, ἀλλὰ γρήγορα ὑπεχώρησε, διότι ἐφοβεῖτο τὸν θόρυβον.

— Ναί, μοῦ εἶπεν· αὐτὸ εἶνε ψεῦμα πραγματικῶς· τὸ κάμνουμ' ἔτσι γιὰ νὰ γελάσουμε. Ἀλλὰ ὅτι κινεῖται τὸ τραπεζάκι δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία, σᾶς βεβαιῶ. Οὔτε κἂν νὰ τὸ βάλετε στὸ νοῦ σας ὅτι χωρεῖ ἐδῶ πλάνη. Θὰ ἰδῆτε.

— Καὶ ὁμιλεῖ ;

— Ὁμιλεῖ, βέβαια.

— Τὸ πνεῦμα ;

— Θὰ ἰδῆτε.

— Νὰ ἰδοῦμε λοιπόν.

— Ἐμπρός.

Τότε ἐκαθήσαμεν ὅλοι πέριξ ἐπίπλου, τὸ ὁποῖον κατ' εὐφημισμὸν μόνον ἐδύνατο νὰ ὀνομασθῇ τραπεζάκι, διότι ἦτο τράπεζα εὐρυτάτη, ὀγκώδης, μὲ τέσσαρας πόδας, ἂν καὶ ὄχι πολὺ δυσκίνητος. Ἐθέσαμεν ἐπ' αὐτῆς τὰς παλάμας καὶ ἐβλέπαμεν προσηλωμένοι εἰς τὸ κέντρον. Ὁ οἰκοδεσπότης ἐπέτασσε διαρκῶς σιγὴν εἰς μερικοὺς εὐφυολόγους σαχλούς, οἱ ὁποῖοι τόρα εὗρον ἀφορμὴν νὰ ξεθυμάνουν. Δὲν παρῆλθον πέντε λεπτὰ καὶ τὸ ἔπιπλον ἤρχισε νὰ τρίζῃ. Ἐβλέπαμεν δυσπίστως ὁ εἷς τὰς χεῖρας τοῦ ἄλλου· ἀλλ' ἕκαστος ἐφαίνετο ἀθῶος τοῦ διαπραττομένου. Ἐγὼ τοὐλάχιστον ὁρκίζομαι ὅτι οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔδιδε κίνησιν ἡ χείρ μου καὶ αὐτὸ ὡρκίσθησαν καὶ οἱ ἄλλοι εἰς τὴν τιμήν των, διότι ψυχρὰ ἔπνεεν ἐκεῖ μέσα δυσπιστία, μ' ὅλον ὅτι εἶχε πιστευθῇ πρὸ μικροῦ θαῦμα πολὺ μεγαλήτερον τῆς ἁπλῆς αὐτῆς κινήσεως. Τοιοῦτος ὁ ἄνθρωπος !...

— Κινεῖται ! Κινεῖται !

Πράγματι ἡ τράπεζα ἔκλινε πρὸς τὸ μέρος μου, ἐκρότησαν οἱ πόδες της ἅπαξ καὶ δίς, μεθ' ὃ ἤρχισε νὰ τρέμῃ ὡσεὶ ῥιγοῦσα. Οἱονδήποτε προσέβλεπα μὲ βλέμμα ὕποπτον, ἀπέσυρεν ἀμέσως τὰς χεῖρας, ἀλλὰ ἡ τράπεζα ἐξηκολούθει νὰ ἐκφεύγῃ ὑπὸ τὰς παλάμας μου καὶ νὰ κινῆται ῥυθμικῶς.

— Δυνατώτερα ! Δυνατώτερα ! ἐπρόσταξεν ὁ οἰκοδεσπότης.

Τὸ ἔπιπλον ὑπήκουσεν· ἡ κίνησίς του ἐγένετο ταχυτέρα καὶ ἡ ἔντασίς της ηὔξανε βαθμηδὸν ἕως οὗ, ἔλεγες, ἐδαιμονίσθη. Ἤκουες ἓν μπὰμ-μποὺμ καταχθόνιον καὶ ἐκτύπων διαδοχικῶς τώρα οἱ δύο ἔμπροσθεν καὶ τώρα οἱ δύο ὄπισθεν πόδες.

Digitized by Google

— Στάσου! διέταξεν ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἡ τράπεζα ἐστάθη ἀποτόμως. Καὶ ὑποπτεύω μὲν ἀμυδρῶς ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐντόνου διαταγῆς ἐκράτησα κ' ἐγὼ χωρὶς νὰ θέλω τὰς παλάμας· πλὴν μοῦ ἐφάνη ὅτι δὲν θὰ ἤρκει ἡ κίνησίς μου νὰ τὸ σταματήσῃ, ἂν δεν συνέπραττε καὶ κάτι τι μυστηριῶδες.

— Ἐλᾶτε νὰ τὸ κάνουμε νὰ ὁμιλήσῃ· εἶπε μία δεσποινίς. Ἂς προσκαλέσουμε τὸ πνεῦμα τοῦ Βίκτωρος Οὐγγώ.

— Ὄχι, ὄχι. Ἂς ἔλθῃ ἕνα ὁποιο θέλῃ.

— Ἐμπρός, Γιάννη, λέγε σὺ ποῦ εἶσαι medium.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἠρώτησε μὲ σοβαρότητα μεγάλην.

— Ἦλθες, πνεῦμα; Ἂν ἦλθες, νὰ κτυπήσῃς μίαν φοράν.

Ἡ τράπεζα ἐκτύπησε μίαν φοράν.

— Ἦλθε! Τ' ὄνομά σου, πνεῦμα, ἐμπρός. Ἔλα, τὸ πρῶτον γράμμα.

Ἡ τράπεζα ἐσταμάτησε κατ' ἀρχὰς εἰς τὸ Π, εἶτα δε διαδοχικῶς εἰς τὸ Α, εἰς τὸ Π, πάλιν εἰς τὸ Π, εἰς τὸ Ο καὶ εἰς τὸ Σ.

— Πάππος! Τίνος πάππος;

— Τοῦ Γεώργου· ἀπήντησε διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου τὸ πνεῦμα.

— Ἔλα, Γεῶργο, ἦλθεν ὁ παπποῦς σου.

— Πῶς τὸν ἔλεγαν; νὰ μᾶς πῇ πῶς τὸν ἔλεγαν! εἶπεν ὁ Γεῶργος, νέος ἰατρός, πρὸ μικροῦ τελειώσας τὰς σπουδάς του εἰς τὴν Εὐρώπην.

— Γεώργιος! ἀπήντησεν ὁ πάππος.

— Πραγματικῶς! εἶπεν ὁ ἰατρός· ἀλλὰ θὰ τὸ ἠξεύρατε· ἢ ἐπειδὴ μὲ λέγουν κ' ἐμένα ἔτσι, θὰ τὸ ἐμαντεύσατε.

— Καλά· σήκω λοιπὸν σὺ νὰ μὴν ἐπηρεάζῃς χωρὶς νὰ θέλῃς, καὶ ῥώτησέ τον ἕνα ἄλλο ποῦ νὰ μὴν τὸ ξεύρουμ' ἐμεῖς... κανείς μας.

Ὁ ἰατρὸς ἠγέρθη μὲ τοσαύτην δυσπιστίαν καὶ συγχρόνως τόσον ἐνδιαφέρον νὰ ἴδῃ καὶ νὰ πιστεύσῃ, ὥστε δύσκολον ἦτο νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι ἐπροσποιεῖτο.

— Εἰμπορεῖ νὰ μᾶς 'πῇ πῶς ἔλεγαν τὴ γυναῖκά του, τὴ γιαγιά μου;

Καὶ τὸ médium ἐπιτακτικῶς:

— Εἰμπορεῖς νὰ μᾶς 'πῇς πῶς ἔλεγαν τὴ γυναῖκά σου, τὴ γιαγιὰ τοῦ Γεώργου; Ἂν μπορῇς κτύπησε μιά· ἂν ὄχι δυό.

Ἀμέσως ἡ τράπεζα ἔκλινε καὶ ἐκτύπησε μίαν φοράν.

— Πολὺ καλά· λέγε μας τώρα τὸ πρῶτον γράμμα.

Οἱ κτύποι ἐσταμάτησαν εἰς τὸ Μ. Ὁ ἰατρὸς προφανῶς συνεκινήθη. Τὸ δεύτερον ἦτο Α. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ τρίτον ἦτο Ρ, τὸ τέταρτον Ι καὶ καθεξῆς. Ὁ ἰατρὸς ἔρρηξε κραυγὴν ἐκπλήξεως.

— Μαρία! μάλιστα, κύριοι, Μαρία τὴν ἔλεγαν. Ἔξοχον!... Εἰμπορεῖ τώρα νὰ μᾶς πῇ καὶ πόσα παιδιὰ εἶχε;

Ἡ ἐρώτησις ετέθη ὡς ἔπρεπεν ὑπὸ τοῦ médium ἡ δε τράπεζα ἐκτύπησε πεντάκις. Ὁ ἰατρὸς ἐκτύπησε τὰς παλάμας. Πέντε εἶχε, μάλιστα. Θαυμάσιον... Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ ὅλας τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας ὁ δύσπιστος Ἀσκληπιάδης ἀπηύθυνεν. Εἰς τὸ τέλος κατέθεσε τὰ ὅπλα· ἐκάθησεν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐκήρυξεν ὅτι πιστεύει... πιστεύει... πιστεύει! Ἦτο τόσῳ βέβαιος ὅτι κανεὶς τῶν παρακαθημένων δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ ὅσων ἠρώτα!

Ἐγὼ ἤρχισα νὰ θεωρῶ τὸ πρᾶγμα ὀλίγον τι περίεργον, ἀνώτερον ἁπλῆς συμπτώσεως, καὶ νὰ σκέπτωμαι ἂν εἶνε τῷ ὄντι δυνατὸν νὰ γίνῃ καμμία ὑποβολὴ νοερὰ μεταξὺ τοῦ ἐρωτῶντος καὶ τοῦ ἀποκρινομένου, — ὅταν ἐπροτάθη ἄλλο πείραμα πολὺ σπουδαιότερον. Εἷς τῶν παρόντων, ὁ κ. Γ. παλαιὸς διπλωμάτης, ἔβαλε κατὰ νοῦν μίαν ἐρώτησιν καὶ τὸ πνεῦμα ἀπήντησεν:

— Ἡ δουλειά σας ἔγεινε.

Ὁ ἐρωτῶν κατεπλάγη, διότι ἡ ἀπάντησις καὶ ἀληθὴς ἂν δεν ἦτο, ἦτο ὅμως πολὺ σχετικὴ μὲ τὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν εἶχε θέσῃ. Οὕτω τοὐλάχιστον ἐβεβαίωνε. Τὴν ἑσπέραν δ' ἐκείνην ἐδόθησαν δύο τρεῖς ἀπαντήσεις μετ' ἀναλόγου ἐπιτυχίας. Τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀληθῶς περίεργον· διότι ἡ ὑποβολὴ ἦτο διπλῆ. Μόνον ὅταν ἐγὼ ἠρώτησα κάτι, ἡ τράπεζα, κατόπιν μακρᾶς ἀρνήσεως, ηὐδόκησε ν' ἀπαντήσῃ δύο λέξεις ὁλωσδιόλου ἀσχέτους.

— Περίεργον, εἶπα· δὲν ἐφαρμόζεται διόλου.

— Αἴ, φαίνεται ὅτι δὲν σᾶς ἀγαποῦν τὰ πνεύματα, διότι εἴσθε ἀκόμη δύσπιστος.

Παρεδέχθην τὴν ἐξήγησιν καὶ ἀπεφάσισα νὰ μὴν ὑποβάλω νέαν ἐρώτησιν πρὶν αἰσθανθῶ τὸν ἑαυτόν μου ἄξιον τῆς εὐνοίας τῶν πνευμάτων. Καὶ ἐπλησίαζα πράγματι πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο, διότι ἡ ἑσπερὶς ὅλη κατηναλώθη εἰς πειράματα τοιαῦτα, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ ἦσαν τόσον περίεργα, ὥστε ἡ δυσπιστία μου ἤρχισε νὰ κλονῆται ἐπικινδύνως. Καὶ παρετήρησα μὲν ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ κινήσεις τινὰς πολὺ ἑκουσίας καὶ ἀπαντήσεις μερικὰς λανθασμένας ἢ ἀσυναρτήτους καὶ γενικῶς κατόπιν ἔλλειψιν θαυμαστοῦ· πλὴν μοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ πιστεύσω ὡς σύνηθες καὶ εὐεξήγητον φαινόμενον τὴν εὕρεσιν αἴφνης τοῦ ὀνόματος μιᾶς ὑπηρετρίας κυρίου ξένου ἐρχομένου διὰ πρώτην φοράν, ἡ ὁποία ὠνομάζετο Κονδύλω!

Μὲ τοιαύτας ἐντυπώσεις θὰ ἔφευγα, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι, ἐὰν δὲν ἠκολούθει ἓν πείραμα τελευταῖον, ἐπιχύσαν πολὺ φῶς εἰς τὸ σκότος ἐκεῖνο. Εἰς τὴν ἄκραν ἐκεῖ εὑρίσκετο μία τράπεζα ὀγκώδης καὶ βαρεῖα πολὺ περισσότερον τῆς πρώτης καὶ φυσικῶς ἀδύνατον ἦτο νὰ κινηθῇ δι' ἁπλῆς χειραψίας ἄνευ βίας καταφανοῦς· ταύτην δὲ πρὸς

Digitized by Google

μεγαλητέραν βεβαίωσιν τῶν δυσπίστων, ὁ οἰκοδεσπότης ἐπρότεινε νὰ κινήσωμεν. Ταὐτοχρόνως ἠγγέλθη ἡ ἀρκετὰ ἐμφαντικὴ ἀναχώρησις τοῦ νέου ἰατροῦ. Ἐκαθήσαμεν γύρω καὶ ἐσχηματίσαμεν τὴν ἅλυσιν τῶν παλαμῶν μετὰ μειδιαμάτων δυσπιστίας, ὅταν, ὄχι μετὰ πολλὰ λεπτά, ἡ τράπεζα ἤρχισε νὰ τρίζῃ καὶ νὰ κυμαίνεται. Μετ' ὀλίγον αἱ κινήσεις της ἐγένοντο βιαιότεραι καὶ ὁ θαυμασμός μας μεγαλήτερος.

— Μωρὲ ῥεῦμα ποῦ τὥχουμε ἀπόψε! τὸ σπίτι ὁλόκληρο μποροῦμε νὰ κινήσουμε! ἔλεγεν ὁ οἰκοδεσπότης.

Καὶ ἡ τράπεζα ἐκινεῖτο. Οἱ φημισμένοι Κροὺξ καὶ Χιοὺμ θὰ ἔμενον εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸ θαῦμα αὐτό. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι πνευματισταὶ ἐζήτησαν νὰ τοὺς ὑπερβῶσι. Διότι μόλις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ médium ἡ διαταγή, καὶ ἀμέσως ὁ ὄγκος ἐκεῖνος τῆς τραπέζης ἤρχισε νὰ ὑψοῦται καὶ νὰ πίπτῃ μετὰ πατάγου, ὥστε ὅλοι ἀπεσύραμεν τὰς χεῖρας καὶ ἐβλέπαμεν μετὰ φρίκης. Πλὴν τὴν φρικώδη αὐτὴν στιγμὴν δὲν εἰξεύρω ποῖος ἐφωτίσθη νὰ κύψῃ καὶ νὰ ἴδῃ ἀπὸ κάτω — ἐγὼ βέβαια δὲν ἤμην ὁ ψυχρὸς αὐτὸς; — καὶ τότε ἀμέσως ἀντήχησαν αἰφνίδιοι γέλωτες καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κρύπτης του κατακόκκινος καὶ γελῶν ὁ ἰατρός, ὁ ὁποῖος εἰς μίαν στιγμὴν ταραχῆς ἀπαρατήρητος εἶχε χωθῇ ὑπὸ τὴν τράπεζαν καὶ κρυβῇ ὑπὸ τὸ ποδῆρές της σκέπασμα...

— Δευτέρα ἔκδοσις τοῦ κουτιοῦ, τοῦ εἶπα, κ' ἐγὼ ὁ ἀνόητος ἤρχισα νὰ πιστεύω. Τὰ ἄλλα ὅμως πειράματα δὲν πιστεύω νὰ ἦσαν τῆς αὐτῆς φύσεως... ἔ;

— Ἆ, ὄχι βέβαια! ἐπὶ λόγῳ τιμῆς! Ὅ,τι δὲν ἦταν φάρσα χονδρὴ ὅπως αὐτό, ἦταν ἀληθινό.

— Καὶ αἱ ἀπαντήσεις;

— Ναί!

Εἴχαμεν ἤδη φορέσῃ τὰ ἐπανωφόριά μας καὶ ἀπεχαιρετίζαμεν ὅταν ὁ ἰατρὸς μ' ἐπλησίασεν ἰδιαιτέρως καὶ μοῦ εἶπεν:

— Ἀφῆστε νὰ γελοῦμε μὲ τοὺς ἄλλους. Θάμεθα ὅλοι οἱ τακτικοὶ συνεννοημένοι σιωπηλῶς. Τίποτε δὲν εἶνε ἀληθινό... τίποτε.

— Οὔτε ἡ κίνησις τῆς μικρᾶς τραπέζης; Οὔτε αἱ ἀπαντήσεις της ποῦ μᾶς ἐξέπληξαν;

— Δὲν βαρυέστε!

— Καλά· καὶ ποιὸς λοιπὸν ἤξευρε τὄνομα τῆς γιαγιᾶς σας;

— Κανείς. Ἀλλὰ δὲν μὲ ῥωτᾶτε καὶ ἂν τὴν ἔλεγαν Μαρία; Ἡ γιαγιά μου, φίλε μου, ὠνομάζετο Σμαράγδα καὶ εἶχε μόνον δυὸ παιδιά.

— Τί ὡραῖα ποῦ προσποιεῖσθε!

— Ἐγὼ μόνον; ὅλοι μας καλέ. Ῥωτῆστε ἐκ μέρους μου τὸν κύριον ποῦ εἶχε βάλῃ τὴν ἐρώτησιν κατὰ νοῦν καὶ θὰ σᾶς 'πῇ ἂν ἐφηρμόζετο διόλου ἡ ἀπάντησις ποῦ ἔλαβε. Σεῖς ποῦ δὲν εἴσθε μεμυημένος εἴδατε τί ἀπάντησιν ἐλάβατε... Ἀπὸ αὔριον ὅμως εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ συμφωνῇ θαυμάσια μ' ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἐρωτᾶτε. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Χωρὶς νὰ τοῦ ὑποσχεθῶ ὅτι θὰ γίνω καὶ ἐγὼ συνωμότης, ἔσπευσα νὰ εὕρω τὸν κ. Γ. τὸν ὁποῖον ἠρώτησα.

— Καλὲ δὲ βαρυέστε! μοῦ εἶπε καὶ αὐτός. Οὔτε κἂν ἔβαλα ἐρώτησι στὸ νοῦ μου.

Ἦτο τελεία ἀπόψε ἡ μύησίς μου. Ηὐχαρίστησα συγκεκινημένος τὸν οἰκοδεσπότην καὶ ἀπῆλθον μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ πηγαίνω συχνά. Ἐτήρησα τὸν λόγον μου. Ἀλλὰ — χωρὶς πλέον ν' ἀστειεύωμαι — καὶ ἐκ τῆς πρώτης αὐτῆς ἑσπερίδος καθὼς καὶ ἐκ τῶν κατόπιν, τὸ μόνον βέβαιον συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἐξήγαγον εἶνε, ὅτι ἀπὸ τοῦ λεγομένου πνευματισμοῦ μόνον τὸ πνεῦμα λείπει.

***

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 365

Ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ προφέσσορος παροξυνθεὶς:

— Πῶς καὶ αὐτοί; ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός. Νομίζω, κύριε, ὅτι δὲν ἔλαβον ἀνάγκην νὰ ἴδωσι κανενὸς τὸ παράδειγμα διὰ ν' ἀρχίσωσι τὰς ἐργασίας των... Ἀλήθεια ὅμως!... ἤκουσα κτύπους σκαπάνης πρὸ ὀλίγου. Μήπως ὁ διοικητὴς ἀπέσυρε τὴν ἀπαγόρευσιν;

Ὁ προφέσσωρ ἐταπείνωσε μετριοφρόνως τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ὁ διοικητὴς τοῦ Χαμαδάν, ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ πρίγκηψ Ἀβδοὺλ-Ἀζίμ, εἶπε ταπεινῶς, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἡλικίαν μου καὶ εἰς τὴν μικρὰν φήμην, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησα καὶ τὴν ὁποίαν ἐπικυροῦσιν οἱ τίτλοι μου, τὰς πραγματικὰς ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας εἶχα τὸ καύχημα νὰ τοῦ προσφέρω, ηὐδόκησε νὰ μοῦ χορηγήσῃ τὴν ἄδειαν, ὅπως ἐπιχειρήσω καὶ ἐγὼ ἀνασκαφάς, τῶν ὁποίων τὸ προϊὸν θὰ παραδοθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

— Ἐν ἄλλοις λόγοις, κύριε, εἶπε διακόπτων αὐτὸν ἀποτόμως ὁ ὑπολοχαγός, ἐνηργήσατε ν' ἀπαγορευθῶσιν αἱ ἐργασίαι εἰς τὸν κ. Κερδὶκ, διὰ νὰ τὸν ὑποκαταστήσητε σεῖς!... Βέβαια, ἡ πρᾶξίς σας εἶνε πολὺ ἐπιτηδεία... ἀλλὰ τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν τὴν εὑρίσκω ἔντιμον!

— Κύριε, εἶπεν ὁ Χάσελφρατζ, δὲν λαμβάνω καθόλου ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνισχύρους ὕβρεις ἑνὸς παιδίου!

— Ἔστω! εἶπε ξηρῶς ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ἐπιτρέψατε λοιπὸν καὶ εἰς ἐμὲ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι συμμερίζομαι πληρέστατα τὴν γνώμην τοῦ ὑπολοχαγοῦ, καὶ νὰ προσθέσω ὅτι ἡ διαγωγή, τὴν ὁποίαν ἐδείξατε εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, μοὶ φαί-

Digitized by Google

νεται πολὺ ὕποπτος καὶ ἀναξία ἐντίμου ἀνθρώπου.

— Μήπως δὲν ὑπάρχει, προσέθηκεν ὁ κ. Γκυγιών, ἀξίωμα νομικὸν ἀποδίδον τὸ ἔγκλημα εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐπωφελεῖται ἐξ αὐτοῦ; Καὶ δὲν ἔχομεν ἑπομένως τὸ δικαίωμα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἐξαφάνισις τῶν φίλων μας εἶνε ἔργον ἰδικόν σας, ἀφοῦ σεῖς τοὺς ὑποκατεστήσατε;

— Συκοφαντία!... συκοφαντία!... ἀνεβόησεν ὁ προφέσσωρ ἐγείρας τοὺς βραχίονας πρὸς τον οὐρανόν... Ἀλλ' εἰς πᾶσαν ἐποχὴν εἴδομεν τοὺς ἀγαθοὺς καταπιεζομένους καὶ τοὺς πονηροὺς ἀνυψουμένους ἐπ' αὐτῶν... Μὲ συκοφαντοῦν... μὲ ἀδικοῦν!... ἀλλὰ θὰ καταδειχθῇ ἡ ἀθωότης μου, σᾶς διαβεβαιῶ!...

Καὶ ἡτοιμάζετο ν' ἀπομακρυνθῇ. Ἀλλ' ὁ ὑπολοχαγὸς ἔνευσεν εἰς δύο ἄνδρας τῆς συνοδίας του νὰ περικυκλώσωσι τὸν σοφὸν ὀφθαλμολόγον.

— Στάσου, κύριε! εἶπεν εὐγενῶς ἀλλ' ἀποφασιστικῶς. Φέρω φιρμάνιον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Σάχου ἰδιοχείρως, καὶ ἐξουσιοδοτοῦν τὸν Μαυρίκιον Κερδὶχ νὰ ἐνεργήσῃ αὐτός, ἄνευ τῆς παρεμβάσεως οἱουδήποτε ἄλλου πάσας τὰς ἀνασκαφὰς τὰς γενησομένας πέριξ τοῦ Χαμαδάν. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης μοὶ ἐχορήγησε πρὸς τούτοις πᾶσαν πληρεξουσιότητα, ὅπως τὸν ἀντιπροσωπεύσω καὶ ἐκτελέσω τὰς διαταγάς του. Ἐπειδὴ δὲ εὑρίσκω τὴν διαγωγήν σας εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις πολὺ ὕποπτον, σᾶς συλλαμβάνω μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἤθελον εὑρεθῆ τὰ μέλη τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς. Ἂν λοιπὸν γνωρίζετε ποῦ εὑρίσκεται ὁ κύριος καὶ ἡ δεσποινὶς Κερδίχ, σᾶς προτρέπω νὰ τὸ εἴπητε ἀμέσως πρὸς τὸ συμφέρον σας.

— Αἴ, κύριε!... μὰ νομίζετε ὅτι τοὺς ἔχω εἰς τὴν τσέπην μου!... ἀνέκραξεν ὁ καθηγητὴς ὠργισμένος Διαμαρτύρομαι!... διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς αὐθαιρέτου ἐνεργείας σας!... πηγαίνω ἀμέσως ν' ἀναφερθῶ πρὸς τὸν διοικητήν...

— Ἰδοὺ τὸ φιρμάνιον τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς δεικνύων περγαμηνὴν περιστοιχιζομένην ὑπὸ ταινίας πρασίνης ἐκ μετάξης καὶ φέρουσαν τὴν βασιλικὴν σφραγῖδα.

Ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἐγγάφου προσταγῆς τοῦ ἡγεμόνος οἱ ἄνδρες τῆς συνοδίας προσεκύνησαν αὐτὴν εὐσεβάστως, ἐγγίζοντες σχεδὸν τὸ μέτωπον εἰς τὸ ἔδαφος.

ΕΞΕΥΡΩΠΑΙΣΜΕΝΗ ΑΦΡΙΚΗ

— Πολὺ καλά! ἀπήντησεν ὁ Χάσελφρατζ ἐμμανής· ὑπερισχύετε πρὸς στιγμήν, κύριε,... τὸ ἀναγνωρίζω... Ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν κατόπιν... θὰ ἴδωμεν ποῖος θὰ γελάσῃ τελευταῖος!...

Διατάξας νὰ τεθῇ ὑπὸ ἐπιτήρησιν ὁ καθηγητὴς καὶ ἀναγνοὺς μεγαλοφώνως πρὸς τοὺς ἐργάτας τὴν προσταγὴν τοῦ Σάχου, τὴν διατάσσουσαν τὴν ἄμεσον παῦσιν ὅλων τῶν ἐργασιῶν τῶν μὴ διευθυνομένων ὑπὸ τοῦ Μαυρικίου Κερδίχ, ὁ ὑπολοχαγὸς καὶ ὁ ἰατρὸς ἀπεμακρύνθησαν, ὅπως ἐνεργήσωσι τακτικὴν καὶ μεθοδικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν φίλων των. Εἰς μάτην ὅμως ἠρεύνησαν ὅλα τὰ πέριξ καὶ ἠρώτησαν τοὺς ἐργάτας, τοὺς πλανοδίους ἐμπόρους τοὺς συχνάζοντας εἰς τὸ στρατόπεδον· οὐδεμίαν ἠδυνήθησαν νὰ λάβωσι πληροφορίαν.

Ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ ἀπεφάσισε τότε νὰ πορευθῇ μέχρι Χαμαδάν, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεύνας του, ἐνῷ ὁ ὑπολοχαγὸς θὰ μετέβαινεν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Γουέβρου, οὗτινος ἐζήτησε νὰ μάθῃ ἀκριβῶς τὸν δρόμον, ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν Γκουσὰ-Νισὶν τί ἐγίνωσκε περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Ἐγκαταλείποντες τὸν ἀγαθὸν ἰατρὸν ἐξετά-

Digitized by Google

ζοντα εἰς μάτην τὰς φήμας τῆς πόλεως μὲ τὰς ἑξακοσίας κρήνας, θὰ παρακολουθήσωμεν τὸν Λουδοβῖκον Γκυγιὼν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ μεγάλου Μοβέδ.

Φθάσας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου ὁ νέος προσεκάλεσε πολλάκις τὸν μάγον μεγαλοφώνως. Μὴ λαβὼν ἀπάντησιν, ἀπεφάσισε νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ κατ' ἀρχὰς ἐξεπλάγη ἐκ τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐκεῖ βαθέος σκότους. Ἐδέησεν ἐπί τινα χρόνον νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὸ ἀμυδρὸν σκιόφως τὸ εἰσδύον διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ βράχου· τότε μόνον ἀνεγνώρισεν ὅτι τὸ σπήλαιον ἦτο ἔρημον. Ἐξεπλάγη ἀμέσως ἐκ τῆς ἐπικρατούσης αὐτόθι θέας τῆς ἐγκαταλείψεως. Τὰ πάντα αὐτόθι ἦσαν καθαρά. Τὰ ἔπιπλα ἦσαν ἐν τάξει τοποθετημένα· ἀλλ' ἡ φλὸξ τοῦ ἱεροῦ τρίποδος ἦτο ἐσβεσμένη καὶ ἡ τέφρα οὐδεμίαν διετήρει θερμότητα. Ὁ ὑπολοχαγὸς ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ μικρὸν φανὸν ἀργυροῦν ἐκ τῶν ἐχόντων ὄγκον ἴσον πρὸς κυτίον πυρείων. Τὸν ἀνῆψε καὶ ἠρεύνησεν ἐπιμελῶς τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον σπήλαιον. Ἀμφότερα ἦσαν κενά, παγερά, ἡ σιωπὴ δὲ ἐκείνη καὶ ἡ μόνωσις ἐνέπνευσαν ἀκούσιόν τι πένθιμον αἴσθημα εἰς τὸν ὑπολοχαγόν. Ἐκ νέου μεγαλοφώνως προσεκάλεσε τὸν Μαυρίκιον, τὸν Γουέδρον, ἀκολούθως τὴν Αἰκατερίνην καὶ τὴν Λεϊλάν. Πλὴν οὐδεὶς ἀπήντησε καὶ πεπεισμένος πλέον περὶ τοῦ ματαίου τῶν ἐρευνῶν του, ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου.

Τοιουτοτρόπως λοιπὸν οὐ μόνον ὁ Μαυρίκιος, ἡ Αἰκατερίνη καὶ ὁ Γαργαρίδης εἶχον γείνει ἄφαντοι, ἀλλὰ καὶ ὁ Γουέδρος καὶ ἡ ἐγγόνη του εἶχον ἐπίσης ἐξαφανισθῆ. Τί λοιπὸν συνέβη; ποῦ ἔπρεπε ν' ἀποδώσῃ τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην ἐξαφάνισιν πέντε προσώπων; Ὅσον μᾶλλον ἐσκέπτετο ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν τόσον μᾶλλον ἐφοβεῖτο μήπως ἐπρόκειτο περὶ καταχθονίου τινὸς μηχανορραφίας ἐξυφανθείσης ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Χαμαδὰν καὶ τοῦ Χάσελφρατζ. Διὸ ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὸς εἰς Χαμαδάν, ὅπως βοηθήσῃ τὸν ἰατρὸν Ἀρδὺ εἰς τὰς ἐρεύνας του.

Ἐνῷ ἐσκέπτετο ταῦτα ὄρθιος παρὰ τὸν ἵππον του, κρατῶν ἤδη ἐκ τῆς χαίτης αὐτὸν ὅπως ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου, ἤκουσεν ὄπισθέν του βῆμα ἐλαφρὸν καὶ ἀνεσκίρτησεν. Στραφεὶς ἐν τάχει εἶδεν ἐρχόμενον τὸν μικρὸν Χασάν. Ἡ ὄψις τοῦ παιδίου ἦτο ὠχρὰ καὶ τεθλιμμένη, οἱ δὲ μεγάλοι σκυθρωποὶ ὀφθαλμοί του ἐξέφραζον βαθεῖαν ὀδύνην.

— Τέλος πάντων! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγὸς περιχαρής, ἰδοὺ μία μορφὴ γνώριμος!... Ἤρχιζα νὰ πιστεύσω ὅτι ἀπεθάνετε ὅλοι!... Ποῦ εἶνε οἱ ἄλλοι, μικρέ μου;... Ποῦ εἶνε ὁ Γουέδρος; Ποῦ εἶνε ἡ Λεϊλά;... Ποῦ εἶνε οἱ Φράγκοι;...

Ὁ Χασὰν ἐποίησε λυπηρὸν νεῦμα.

— Ἀλλοίμονον, Σαχίπ! εἶπεν. Ἀπὸ πολλὰς ἑσπέρας τώρα ἀνατέλλει ἡ σελήνη καὶ ἡ νὺξ κατέφαγε τὸ πρῶτον αὐτῆς τέταρτον, χωρὶς ὁ κύριός μου ν' ἀναφανῇ!... Ὤ, βεβαίως θὰ τὸν ἐκατάπιεν ἡ γῆ ὁμοῦ μὲ τὸν Σαχὶπ Μαυρίκιον καὶ τὸν Φράγκον ὑπηρέτην του!... Κατ' ἀρχὰς ἡ Λεϊλὰ καὶ ἡ Χανοὺμ ἐπερίμεναν!... ὑπέμειναν πολὺν καιρόν... καὶ κάθε ὥρα ὅπου παρήρχετο τὸ πρόσωπον τῆς Χανοὺμ ἐγίνετο ὠχρότερον καὶ θλιβερώτερον. Εἰς μάτην ἡ Λεϊλὰ προσεπάθει νὰ τὴν παρηγορήσῃ... Τέλος πάντων ἔφυγαν καὶ αὐτοὶ καὶ ἄφισαν τὸν Χασὰν μόνον μὲ τὴν καρδίαν θλιμμένην... Κανεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Ἐσβέσθη ἡ ἱερὰ φλόξ, τὴν ὁποίαν μόνος ὁ Μοβὲδ ἔχει δικαίωμα νὰ ἐγγίσῃ... Δὲν τολμῶ νὰ κινηθῶ ἀπ' ἐδῶ. Δὲν εἰξεύρω ποῦ εὑρίσκονται αἱ δύο νεάνιδες, τὰς ὁποίας ὁ κύριός μου μοῦ ἐνεπιστεύθη νὰ φυλάξω... Ἀλλοίμονον!... μήπως ὑπῆγαν νὰ τὸν εὕρουν;... Τότε ποτὲ πλέον ἡ ἀχόρταστος γῆ δὲν θὰ τὰς ἀποδώσῃ εἰς τὸ εὐλογημένον φῶς τοῦ ἡλίου!...

— Τί μοῦ λέγεις! ἀνέκραξεν ὁ ὑπολοχαγός, πῶς συμπεραίνεις ὅτι εὑρίσκονται ὑπὸ τὴν γῆν;... Εἰς ποῖον μέρος; Λέγε δι' ὄνομα Θεοῦ!..

— Ὁ κύριός μου κατέβη ὑποκάτω ἀπὸ τὴν γῆν διὰ τοῦ Γκοὺλ-Ἒκ ὁμοῦ μὲ τοὺς Φράγκους, τὸ γνωρίζω. Καὶ αὐταὶ τὸ ἐγνώριζον καὶ ὑπῆγαν βεβαίως πρὸς ἀνεύρεσίν των.

— Εἰς τὸ Γκοὺλ Ἒκ;

— Ναί, εἰς τὸ ἀπόκρυφον φρέαρ, τὸ ὁποῖον μόνος ὁ μεγάλος Μοβὲδ γινώσκει.

— Καὶ δύνασαι σὺ ν' ἀνεύρῃς αὐτὸ τὸ φρέαρ;

— Ναί, Σαχίπ. Ἀλλ' οὐδέποτε ὁ κύριός μου μοῦ ἐπέτρεψε νὰ καταβῶ.

— Πολὺ καλά!... Ἀλλ' ἐγὼ ὄχι μόνον σοῦ τὸ ἐπιτρέπω, ἀλλὰ καὶ σὲ διατάσσω νὰ καταβῇς. Συλλογίσου ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς τοῦ κυρίου σου, τῆς Λεϊλᾶς, τῶν φίλων μου!.. Ἐὰν πρόκηται νὰ διαπράξῃς παρακοὴν ἢ ἁμάρτημα καταβαίνων, ἐγὼ ἀναλαμβάνω πᾶσαν τὴν εὐθύνην, ἀγαπητόν μου παιδίον. Ἔλα! ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην κρημνισθέντες εἰς κανὲν βάραθρον ἐπικαλοῦνται εἰς μάτην τὴν συνδρομήν μας... Ἀνάβα καὶ σὺ εἰς τὸν ἵππον μου· ἂς τοὺς σώσωμεν!...

Ὁ Χασὰν ἐδίσταζεν ἀκόμη· τόσος ἦτο ὁ σεβασμός του πρὸς τὰς θελήσεις τοῦ μεγάλου Μοβέδ. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἐπείσθη, καὶ ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν παραλαβὼν αὐτὸν εἰς τὰ ὀπίσθια τοῦ ἵππου του διηυθύνθη ἐν τάχει κατὰ τὰς ὁδηγίας του εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Γκοὺλ-Ἒκ.

Ὅτε ἔφθασαν ἐκεῖ ὁ Χασὰν ἔδειξε πρὸς τὸν ὑπολοχαγὸν τὸ μέρος, ὅπου ὁ Γουέδρος ἔκρυπτε τὸν σιδηροῦν μοχλόν, οὗτος δὲ διὰ ῥωμαλαίας προσπαθείας ὑπανήγειρε μετ' ὀλίγον τὴν πλάκα. Ἡ κρεμαμένη εἰς τὸ χάσμα ἐκ σχοινίων κλίμαξ ἐφαίνετο οἱονεὶ προσκαλοῦσα αὐτοὺς νὰ κατέλθω-

Digitized by Google

σιν. Ἐκρεμάσθησαν εἰς αὐτὴν ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον καὶ χάρις εἰς τὸν μικρὸν φανὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ ἠδυνήθησαν εὐχερῶς ν' ἀνεύρωσι τὴν σήραγγα τὴν κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, ἔπειτα δὲ τὴν εὐρεῖαν στοὰν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν Κινητὸν Λίθον.

Ὅτε ὅμως ἔφθασαν εἰς τὴν στρογγύλην αἴθουσαν, ἐνόμισαν ὅτι εἶχον φθάσει εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας των, καὶ μὴ βλέποντες καμμίαν ἄλλην διέξοδον ἐκτὸς τῆς στοᾶς,ἣν εἶχον ἤδη διανύσει, ἐπανῆλθον τεθλιμμένοι κάτω τοῦ φρέατος,πεπεισμένοι ὅτι οἱ φίλοι των εἶχον λάβει ἄλλην διεύθυνσιν.

Κατὰ καλὴν συγκυρίαν δεν εἶδον τὴν δευτέραν στοάν, εἰς ἣν εἶχε πέσει ὁ Γαργαρίδης· ἄλλως ἀναμφιβόλως θὰ ἠκολούθουν αὐτὴν καὶ θὰ ἔμενον καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ἐντὸς τοῦ ὑπογείου. Ἀλλ' εἰς τὸν ὑπολοχαγὸν εἶχεν ἐπέλθει αἴφνης μία ἀνάμνησις. Ὁ θόλος ἐκεῖνος ὁ ἀποκαλυφθεὶς ὑπὸ τοῦ Χάσελφρατζ, τὸν ὁποῖον μόλις εἶχε διίδει, θὰ ἐσκέπαζεν ἀναμφιβόλως ὑπόγειον ὅμοιον πρὸς τὸ παρ' αὐτοῦ πρὸ μικροῦ ἐξερευνηθέν. Διατί νὰ μὴ ἐπιχειρήσωσι νὰ φθάσωσι δι' αὐτοῦ μέχρι τῶν ἀπολεσθέντων ἐρευνητῶν; Ἀφοῦ αἱ ἐργασίαι ἦσαν ἤδη ἀπηγορευμέναι διὰ τὸν Γερμανόν, ὤφειλεν αὐτὸς ν' ἀναλάβῃ τὴν διεύθυνσίν των ἐν ὀνόματι τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ καὶ τὰ πάντα νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅπως τὸν ἐπανεύρῃ. Ἤδη ἔτι μᾶλλον ηὔξανε βαθμηδὸν ἐν αὐτῷ ἡ πεποίθησις, ὅτι εἶχον ἀποπλανηθῆ εἰς ὑπόγειόν τινα δρόμον. Ἔσπευσαν λοιπὸν ν' ἀναβῶσι καὶ ἐπανῆλθον ἐν τάχει πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐργασιῶν. Ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπανακάμψας ἐκ Χαμαδὰν ἀνεκοίνωσεν αὐτοῖς δι' ὀλίγων ὅτι ἡ ἐκδρομή του ὑπῆρξεν ἄγονος.

Ἀφοῦ ἐπὶ μακρὸν ἐμελέτησε τὴν κατασκευὴν τοῦ θόλου ὁ ὑπολοχαγός, ὅστις εἶχεν ἀποκτήσει πεῖράν τινα περὶ τὰς ἐργασίας ταύτας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μαυρικίου, ἀπεφάσισεν εἰς ποῖον σημεῖον ἔμελλε νὰ γείνῃ τὸ ῥῆγμα. Μολονότι ἐπήρχετο ἡ νύξ, διέταξε παραχρῆμα ν' ἀρχίσῃ τὸ ἔργον. Οἱ ἐργάται τρέμοντες ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ βασιλικοῦ φιρμανίου, ὑπεῖκον καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα αὐτοῦ προστάγματα. Μετ' ὀλίγον δέ, χάρις εἰς τὰς ἐρρωμένας αὐτῶν προσπαθείας, ἤρχισαν νὰ κινῶνται καὶ ν' ἀποσπῶνται οἱ λίθινοι ὄγκοι ἐκ τῆς κοίτης των.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἰδίαν στιγμήν, καθ' ἣν ὑπὸ τὰς πρώτας ἀκτῖνας τῆς Σελήνης ὁ Γκουτά-Νισὶν ἀνήρχετο ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ φρέατος καὶ διηυθύνετο πρὸς τὴν κατοικίαν του φέρων τὸ πολύτιμον φορτίον τῆς κοιμωμένης νεάνιδος, ἐσχηματίζετο εὐρὺ ῥῆγμα εἰς τὸν θόλον. Τί θὰ συνέβαινεν ὅμως ἂν πρὸ δύο ὡρῶν ἤθελε συναντήσει τὸν ὑπολοχαγὸν ἀκολουθούμενον ὑπὸ τοῦ Χασὰν ἐξερευνῶντα τὴν ὑπόγειον στοάν;... Τί θὰ ἔλεγε δὲ καὶ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἂν ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ ἀσεβὴς περιέργεια τῶν ξένων ἤνοιγε δίοδον πρὸς τὸν ναὸν ἀπὸ ἄλλο μέρος; Ἀλλ' ἀγνοῶν τὴν νέαν ταύτην βεβήλωσιν ὁ πρεσβύτης, με τὴν καρδίαν βεβαρυμένην ἐκ τῆς θλίψεως ἐσύρετο βραδέως πρὸς τὴν κατοικίαν του, φοβούμενος ἀκουσίως τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὤφειλε ν' ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸ τέκνον του τὴν φοβερὰν θυσίαν, ἣν εἶχε τελέσει.

Ὁ ὄγκος τοῦ γρανίτου ἀνεγερθεὶς καὶ ῥιφθεὶς πρὸς τὰ ὄπισθεν ἐκυλίσθη παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἐργατῶν, ἀφίνων μέγα χάσμα ἀνοικτὸν ἄνωθεν τῆς ἀβύσσου, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ βλέμμα ἠδύνατο, καθὰ ἐφαίνετο, νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ κέντρου τοῦ ὑπογείου.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπολοχαγοῦ ἐτοποθετήθησαν τροχαλίαι, δι' ὧν διὰ σχοινίων στερεῶς προσδεδεμένων κατεβιβάσθη κάλαθος ἐκ λυγαριᾶς δυνάμενος νὰ περιλάβῃ τέσσαρα ἄτομα, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸ χάσμα ὅσοι ἤθελον νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸ πείραμα.

Ἡ βραχεῖα νὺξ τοῦ θέρους παρῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν προπαρασκευῶν τούτων· καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πρόχειρος συσκευὴ ἦτο ἑτοίμη νὰ λειτουργήσῃ, αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐξετοξεύθησαν ὡς χρυσᾶ βέλη ἄνωθεν τοῦ ὄρους φωτίζουσαι τὴν κορυφὴν τοῦ θόλου διὰ ῥοδίνης ἀνταυγείας.

Ἡ συγκίνησις τοῦ προφέσσορος Χάσελφρατζ ἦτο τόσον μεγάλη ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ῥήγματος τοῦ γενομένου ἄνωθεν τοῦ ὑπογείου, ὥστε ὁ ὑπολοχαγὸς τὸν ηὐσπλαγχνίσθη. Μὲ τὴν εἰλικρίνειάν του τὴν ἱπποτικὴν προέτεινεν αὐτῷ νὰ συμμετάσχῃ τῆς ἐκδρομῆς.

—Ἆ, κύριε, ὁ Θεὸς νὰ σ' εὐλογήσῃ! ἀνέκραξεν ὁ σοφὸς μὲ τὸ πρόσωπον δακρύβρεκτον. Δέχομαι, δέχομαι μετὰ χαρᾶς, νέε!.. καὶ σὲ συγχωρῶ διὰ τοῦτο, δι' ὅλην τὴν μέχρι τοῦδε πρὸς ἐμὲ κακὴν συμπεριφοράν σου.

— Ἔλα, ἔλα!.. εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ μετὰ παρρησίας· ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπιλήψιμον ἢ τὸ μισητόν, κύριε. Σεῖς δέ, ὅστις ἐνηργήσατε νὰ διακοποῦν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον αἱ ἐργασίαι του κ. Κερδίκ, ἔπρεπε νὰ μὴ ἐκπλήττεσθε διότι διεκόπησαν καὶ αἱ ἰδικαί σας. Ἐλάτε, ἐὰν θέλετε, ἀλλὰ πιστεύσατέ με, παύσατε νὰ παραπονῆσθε, διότι δὲν ἔχετε καθόλου δίκαιον..

— Ἐμπρός! ἐπιβιβασθῆτε!.. ἐκραύγασεν ὁ ὑπολοχαγός.

Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ, ὁ προφέσσωρ Χάσελφρατζ καὶ ὁ Χασὰν κρατῶν μικρὸν κάνιστρον μετὰ τροφίμων καὶ ἕνα φανὸν ἐτοποθετήθησαν ἐντὸς τῆς καλάθου. Ἡ κατάβασις ἤρχισε. Καθ' ὅσον ἡ κάλαθος κατεβιβάζετο εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔξωθεν ἐμειοῦτο, οἱ ἐρευνηταὶ διέκρινον λάμψιν λευκὴν ἀνεξήγητον, ἥτις ἐφαίνετο ἀνερχομένη ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ βαράθρου. Δὲν ἠδύναντο ὅμως νὰ κύψωσι, διὰ νὰ

Digitized by Google

μὴ πάθῃ ἡ ἰσορροπία τοῦ ἀσθενοῦς αὐτῶν σκαφιδίου· καίτοι δὲ ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς πολλάκις ἐφώναξαν μεγαλοφώνως κράζοντες τὸν Μαυρίκιον καὶ την Αἰκατερίνην, αἱ φωναὶ των δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως.

Τέλος ἡ κάλαθος ἤγγισεν εἰς τὸ ἔδαφος· διὰ συνθήματος σωμπερωνημένου ἐκ τῶν προτέρων οἱ ἐργάται ἔπαυσαν νὰ καταβιβάζωσι τὸ σχοινίον καὶ οἱ τέσσαρες ἐπιβάται ἐπήδησαν ἔξω.

Ἔμειναν ἐνεοὶ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

Ἔμπροσθεν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ μυστηριώδους βωμοῦ ἤστραπτεν, ἠκτινοβόλει, ἐφλέγετο ὁ ἐκ πολυτίμων λίθων ἥλιος, ὁ διαχέων φῶς μαγικόν. Τυφλωθέντες σχεδὸν κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς σφοδρᾶς λάμψεως ἀπέστρεψαν τὸ βλέμμα· ἀλλὰ θέαμα νέον, ἐκπληκτικώτερον τοὺς ἔκαμε νὰ ὀπισθοδρομήσουν

Παρὰ τοὺς πόδας των ἔκειντο τρία σώματα ἀκίνητα.

Ἀνεγνώρισαν τὴν Αἰκατερίνην, τὸν Μαυρίκιον καὶ τὸν Γαργαρίδην. Τοὺς ἐξέλαβον ὡς νεκρούς. Ἐκφέρων κραυγὴν ὀδύνης ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ ἐγονυπέτησε πλησίον των καὶ τοὺς ἐξήτασε μετὰ σπουδῆς. Μετ' ὀλίγον ἀνηγέρθη περιχαρής.

Δὲν εἶνε νεκροί! ἀνέκραξεν, οὔτε καὶ λιπόθυμοι... Κοιμῶνται μόνον!...

Κεφάλαιον ΚΑ'.

Ὁ Θησαυρὸς

«Κοιμῶνται! ἐκραύγασεν ὁ ὑπολοχαγός. Ὀνειρεύεσαι, νομίζω, φίλτατε ἰατρέ!... Ποῖος ὕπνος θ' ἀνθίστατο εἰς τόσον φῶς, εἰς τὸν θόρυβον, τὸν ὁποῖον ἐπροξενήσαμεν κατερχόμενοι καὶ εἰς τὰς κραυγὰς τὰς ὁποίας ἐξεφέραμεν;

— Διὰ τοῦτο δὲν ὡμίλησα περὶ φυσικοῦ ὕπνου, εἶπεν ὁ ἰατρὸς χωρὶς νὰ συγκινηθῇ. Νομίζω ὅτι εὑρισκόμεθα ἀπέναντι ὕπνου μαγνητικοῦ, τεχνητοῦ, ὑπνωτισμοῦ, ὅπως θέλετε νὰ τὸν ἀποκαλέσητε. Θὰ τοὺς ὑπνώτισαν νομίζω ὑποχρεώσαντες αὐτοὺς ν' ἀτενίζωσι διαρκῶς τὸν ἥλιον, ὅστις, μὰ τὴν πίστιν μου, τυφλώνει!... Σᾶς συμβουλεύω μάλιστα νὰ μὴ τὸν παρατηρῆτε μὲ πολλὴν προσοχήν, ἂν δὲν θέλετε νὰ πάθετε ὅ,τι καὶ οἱ φίλοι μας. Φρονῶ ὅτι πρέπει πρὸς ἐπίμετρον νὰ τοὺς ὑπέβαλον καὶ εἰς μαγνητικὰς ἐπιψαύσεις, καὶ ἐπειδὴ ἄλλοτε κατὰ τὴν νεότητά μου ἠσχολήθην πολὺ εἰς τὸν μαγνητισμόν, θὰ προσπαθήσω νὰ ἐνθυμηθῶ πάλιν τὴν μέθοδον καὶ νὰ τοὺς ἀφυπνίσω δι' ἐπιψαύσεων ἀντιθέτων... Ἂν δὲν ἐπιτύχωμεν, τότε θὰ ἴδωμεν τί μέτρα πρέπει νὰ λάβωμεν.

— Εὑρίσκονται πραγματικῶς εἰς κατάστασιν πολὺ περίεργον, εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιὼν παρατηρῶν ἐναγωνίως τὴν μορφὴν τῶν φίλων του. Ὁμοιάζει τόσον πολὺ μὲ τὸν συνήθη ὕπνον, ὥστε δύναταί τις ν' ἀπατηθῇ. Τὸ χρῶμά των εἶνε κανονικόν, ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἡσυχωτάτη, ἡ ἀναπνοὴ τακτικὴ καὶ ἤρεμος. Μὲ ὅλας τὰς πρὸ ὀλίγου ἀντιρρήσεις μου, θὰ ὡρκιζόμην τώρα ὅτι κοιμῶνται φυσικῶς καὶ αὐτοπροαιρέτως...

— Ἰδίως μὲ ἀνησυχεῖ ὁποῦ δὲν ἠμπορῶ νὰ ἐννοήσω ποῖος τοὺς ἐβύθισεν εἰς παρόμοιον ὕπνον!... εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἀρδύ. Ἀλλὰ θὰ μᾶς τὸ εἰποῦν οἱ ἴδιοι ἅμα ἐξυπνήσουν!...Ἐμπρός! ἐπὶ τὸ ἔργον!...

Τοποθετούμενος δὲ ἀπέναντι τῶν κοιμωμένων — ἐν ἀγνοίᾳ του μάλιστα εἶχε λάβει τὴν θέσιν καὶ τὴν στάσιν τοῦ μάγου — ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ διὰ τῶν χειρῶν κινήματα καί τινα ἀκατάληπτα.

Ἔπασχε πολύ. Αἱ φλέβες τοῦ μετώπου του ἐξωγκοῦντο καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς ἔβλεπεν ἀναθρωσκούσας εἰς τὴν κεφαλήν του χονδρὰς σταγόνας ἱδρῶτος. Δέκα λεπτὰ παρῆλθον καὶ οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἐπετεύχθη.

Ἐκτάδην κείμενοι καὶ προσηλωμένοι τρόπον τινὰ ἐν τῇ στάσει, ἐν ᾗ τοὺς κατέλαβεν ὁ ὕπνος, θὰ ἐφαίνοντο καὶ οἱ τρεῖς κοιμώμενοι, ὅτι εἶχον περιπέσει ἀπὸ τῆς ἀναπαύσεως εἰς τὸν θάνατον, ἂν ἡ ἐπανεγείρουσα τὸ στῆθός των κίνησις τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου των δὲν ἐδείκνυον ὅτι ἡ ζωὴ ἐνεψύχου ἀκόμη τὰ ἀναίσθητα σώματά των.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ἵστατο ἀκίνητος ἐκ φόβου μὴ ταράξῃ τὸ πείραμα, ὁ Χασὰν δὲ ὄρθιος ὄπισθέν του, ἐκράτει τὴν ἀναπνοήν του βλέπων ἐκ περιτροπῆς τὸν ἰατρὸν καὶ τοὺς τρεῖς ὑπνωτισμένους. Ὁ δὲ σοφὸς Χάσελφρατζ ἀφότου κατῆλθεν ἐκ τῆς καλάθου δὲν εἶχε κινηθῇ ποσῶς. Ἀκίνητος ἀπέναντι τοῦ ἐκ τιμαλφῶν λίθων ἡλίου, μὲ τὸ ὄμμα ἀπλανές, ἀναπνέων μόλις, ἐφαίνετο καὶ αὐτὸς μαγνητισμένος. Οὔτε ἓν βλέμμα κἂν εἶχε ῥίψει ἐπὶ τῶν κοιμωμένων.

Ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ ἐξηκολούθει τὰς κινήσεις του.

Τέλος ἡ Αἰκατερίνη ἀνεσκίρτησεν ἐλαφρῶς. Ἀνηγέρθη ἐξ ἡμισείας καὶ φέρουσα τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, μὲ φωνὴν τεταραγμένην, ἀβέβαιον:

— Μαυρίκιε!... Λεϊλά!... ἐψιθύρισεν.

Ἔπειτα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκύτταξε πέριξ αὐτῆς μετ' ἐκπλήξεως.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἀφυπνίζετο καὶ ὁ ἀδελφός της. Τὸ πρῶτόν του κίνημα ἦτο νὰ προσπαθήσῃ ὅπως ἐγερθῇ καὶ δράμῃ πρὸς τὴν Αἰκατερίνην. Ἀλλ' αἴφνης τὸ βλέμμα του ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἰατροῦ Ἀρδύ, τοῦ ὑπολοχαγοῦ Γκυγιών, τοῦ Χάσελφρατζ, τοῦ Χασάν. Οἱ φίλοι του τὸν περιεστοίχισαν, σφίγγοντες δὲ τὰς χεῖράς του καὶ ἐξηγοῦντες τίνι τρόπῳ εὑρίσκοντο ἐκεῖ, προσεπάθουν νὰ τοῦ ἀφυπνίσωσι τὰς νεναρκωμένας διανοητικὰς δυνάμεις. Ἀλλ' ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη διατελοῦντες ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ μαγνητικοῦ ὕπνου. μόλις ἠδύναντο νὰ συνάψωσι τὰς ἰδέας των. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἀπήντων εἰμὴ

Digitized by Google

διὰ φράσεων συγκεχυμένων εἰς τὰς ἐρωτήσεις, ἃς ἀπέτεινον αὐτοῖς οἱ φίλοι των. Αἴφνης ὁ μικρὸς Χασὰν ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας τῆς Αἰκατερίνης χέων ἄφθονα δάκρυα :

— Χανούμ... Χανούμ!... ἀνέκραξε, ποῦ εἶνε ἡ Λεϊλά; Ποῦ εἶνε ὁ κύριός μου;... Πῶς σ' ἐπανευρίσκομεν ἐδῶ χωρὶς τὴν Λεϊλάν, ἀφοῦ ἀνεχωρήσατε ὁμοῦ; Καὶ πῶς ὁ Σ α χ ί π, ὅστις κατέβη ὁμοῦ μὲ τὸν μάγον, εὑρίσκεται ἐδῶ χωρὶς αὐτόν;... Ποῦ εἶνε, σᾶς λέγω; ποῦ εἶνε ὁ μέγας Μοβέδ; ποῦ εἶνε ἡ Λεϊλά;...

Ἡ Αἰκατερίνη ἔφερεν ἐκ νέου τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον, φανερὰν καταβάλλουσα προσπάθειαν ὅπως ἐπανεύρῃ τὴν εὐκρίνειαν τῶν ἰδεῶν της.

— Πράγματι! ἐψιθύρισεν· ἡ Λεϊλὰ ἦτο πλησίον μου... Τὴν ἐκράτουν ἐκ τῆς χειρός. Εἶμαι βεβαία. Καὶ ὁ μάγος!.. Ἐνθυμεῖσαι σύ, Μαυρίκιε;... Δὲν ἦτο ἐδῶ, ὄρθιος, ἔμπροσθέν μας; Ὤ, πῶς ἐφαίνετο μέγας, παράδοξος, σκοτεινός, ἐντὸς τοῦ φωτεινοῦ κύκλου!.. Ἐνῷ τὸν παρετήρουν, μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ὁμίχλη ἠγείρετο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Αἱ χειρίδες του ἐκυμαίνοντο βραδέως μακραί, βαρεῖαι... καὶ δὲν ἤξευρα πλέον ἂν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔβλεπα ἦτο ἄνθρωπος ἢ γιγαντιαῖον νυκτερινὸν πτηνόν... νυκτερὶς φαντασιώδης, τρομερά... κάτι τι καταπληκτικόν... ἐφιάλτης, τὸν ὁποῖον ἔβλεπα μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς! Καὶ ἡ Λεϊλὰ ἐφοβήθη καὶ αὐτή!... ναί, ἐνθυμοῦμαι. Ἐφώναξε «πάτερ μου!... φθάνει!... στάσου!...» Ἔπειτα δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τίποτε.

Ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς ἠκροῶντο μετ' ἄκρας προσοχῆς τοὺς λόγους, οὓς ἐψιθύριζε μετὰ κόπου ἡ νεᾶνις.

— Τότε λοιπὸν ὁ μάγος σᾶς ἀπεκοίμισεν; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ ἐξακολουθῶν τὰς ἐπιψαύσεις του περὶ τὸ μέτωπον τῆς Αἰκατερίνης.

— Μᾶς ἀπεκοίμισεν; ἐπανέλαβον ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφή.

— Σᾶς ἀπεκοίμισε, ναί, ὁλοτελῶς.. Ὅπως καὶ τὸν σύντροφόν σας, προσέθηκεν ὁ ἰατρὸς δεικνύων τὸν Γαργαζίδην, ὅστις ἔκειτο ἀκόμη ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Παρετήρησαν τότε ὅτι ὁ ὑπηρέτης ἐξέπεμπεν εὔηχον καὶ παρατεταμένον ῥόγχον, ὅμοιον τὸν ἦχον μὲ τεραστίου σβούρας περιστρεφομένης.

Τὸ θέαμα αὐτὸ ἔκαμε τὸν Μαυρίκιον ν' ἀνανήψῃ ἐντελῶς. Ἔσπευσε πρὸς τὸν ὑπηρέτην καὶ σείων αὐτόν, φωνάζων τὸ ὄνομά του, ἐγείρων αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν κατώρθωσε νὰ τὸν ἀνεγείρῃ ὄρθιον. Μερικαὶ ἐπιψαύσεις ἐπιπρόσθετοι τοῦ ἰατροῦ ἴσχυσαν νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν αἴσθησιν τὸν ἀγαθὸν Ἀριστομένην, οὗτινος ὁ πρῶτος λόγος ἦτο «νὰ πίω!» ἀμέσως δὲ κατόπιν :

— Πῶς θὰ ἔτρωγα κάτι τι!... Ἀποθνήσκω τῆς πείνης ἐδῶ μέσα!... Ἔσπευσαν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν ἐπιθυμίαν του καὶ ἤρχισε χωρὶς πολλὰ φιλοφρονήματα νὰ προγευματίζῃ μὲ μεγάλην ὄρεξιν.

Ὁ ἰατρὸς ἔδωκε νὰ πίουν εἰς τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν Αἰκατερίνην ὀλίγας σταγόνας κονιάκ, ἀπὸ φιαλιδίου, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὸ θυλάκιόν του· μετ' ὀλίγον δὲ οἱ νέοι ἐντελῶς ἀνανήψαντες ἠδυνήθησαν σαφῶς νὰ ἐννοήσωσι τί συνέβη ἐκεῖ ἐπάνω καὶ πῶς ἔφθασαν οἱ φίλοι των, νὰ διηγηθῶσι δὲ καὶ αὐτοὶ διὰ τίνος συρροῆς ἀλλοκότων περιστάσεων εὑρίσκοντο εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν θέσιν. Τὸ αὐτὸ συμπέρασμα ἐπῆλθεν εἰς ὅλων τὴν σκέψιν. Ὁ μάγος τοὺς εἶχεν ἀποκοιμίσει ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ τοὺς ἔκαμνε νὰ ἀπολέσωσι τὴν μνήμην, ἔπειτα δὲ ἀφοῦ κατώρθωσε τὸν σκοπόν του τοὺς ἐγκατέλιπεν, ἀποκομίζων τὴν ἀναίσθητον ἐγγόνην του.

Ἡ Αἰκατερίνη δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς ἐπιβουλῆς ἐκείνης τοῦ γέροντος.

— Ὤ, ἡ καϋμένη ἡ Λεϊλά μου!... ἔλεγε. Πόσην λύπην θὰ αἰσθανθῇ, ἂν πραγματικῶς τοιουτοτρόπως προσηνέχθη ὁ μάγος!... Ἂς δράμωμεν νὰ τὴν παρηγορήσωμεν, νὰ τῆς ἀναγγείλωμεν ὅτι ἐσώθημεν!... Ἂς ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ· τὸ ὑπόγειον αὐτὸ μοῦ προξενεῖ φρίκην. Γρήγορα, κύριοι, σᾶς παρακαλῶ!... θέλω νὰ ἐπανίδω τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ νὰ δυνηθῶ νὰ καθησυχάσω τὴν φίλην μου!...

— Βεβαίως, φίλη μου, εἶπεν ὁ ἰατρός, καὶ ἐγὼ ἐπίσης βιάζομαι πολὺ νὰ σᾶς ἐξαγάγω ἀπὸ αὐτὸ τὸ βάραθρον καὶ νὰ σᾶς ἐπανίδω σώους καὶ ἀβλαβεῖς ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἀλλὰ κατὰ πρῶτον, δὲν εἶνε ἀληθές;... ἂς ἀποφασίσωμεν τί πρέπει νὰ κάμωμεν αὐτὸν τὸν θησαυρόν. Ὑπάρχουν ἐδῶ λίθοι πολύτιμοι ἀνυπολογίστου ἀξίας, προσέθηκε ταπεινῇ τῇ φωνῇ, καὶ σὲ συμβουλεύω, Μαυρίκιε, νὰ λάβῃς μερικὰς προφυλάξεις, διὰ νὰ τοὺς ἀποκρύψῃς ἀπὸ τοὺς ἐργάτας ἐκεῖ ἐπάνω... Τὰ πάντα ἠμποροῦν νὰ συμβοῦν ἂν ὑποπτεύσουν τί θησαυροὺς κρύπτει τὸ σπήλαιον αὐτό!...

Ἕπεται τὸ τέλος X

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΙΣ ΕΚ ΖΑΧΑΡΕΩΣ

Νέου εἴδους μέθη ἀνεκαλύφθη ἐν Ἀμερικῇ, ἡ διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ σακχάρου. Οἱ ἄνθρωποι ὅσοι πάσχουσιν ἐξ αὐτῆς εἶνε οἱ ἐκφορτωταὶ καὶ οἱ ἀχθοφόροι, οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν πλοίων τῶν φορτωμένων ζάχαριν. Ἡ μέθη δὲ αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς εἰσπνοῆς τῶν ἀερίων, τῶν γεννωμένων ἐκ τῆς ζαχάρεως, τῆς ἀποτεθειμένης ἄνευ ἀερισμοῦ εἰς τὸ κύτος τῶν πλοίων. Χρειάζεται δὲ ἡμίσεια ὥρα ἀερισμοῦ ὅπως ἐξουδετερώσῃ τὰ ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ τοι-

αὐτὴν ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν ἐπέφερεν ἡ συχνὴ ἀναπνοὴ τοῦ ἀερίου τούτου εἰς τοὺς ἀχθοφόρους, ὥστε οἱ ἐργολάβοι τῶν ἐκφορτώσεων τοῦ λιμένος Φιλαδελφίας διέταξαν, ἵνα αἱ θυρίδες τῶν πλοίων μένωσιν ἀνοικταὶ ἐπὶ δύο ὥρας, πρὶν οἱ ἄνθρωποι ἀρχίσωσι τὴν ἐκφόρτωσιν.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΔΙ' ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ

Μία τῶν τελευταίων ἐφευρέσεων εἶνε ἡ τοῦ Ἄγγλου Ἀλβέρτου Ὄσκιν, ὅστις ἐνώπιον πολλῶν ἐπιστημόνων καί τινων βουλευτῶν ἐν τῇ στοᾷ Μάρλεϋ τῆς ὁδοῦ Ἀντιβασιλέως τοῦ Λονδίνου ἀνέπτυξε τὴν ἐφεύρεσίν του, ἥτις συνίσταται εἰς μηχάνημα ψηφοφορίας λίαν μυστικόν, καὶ εἰς ἠλεκτρικῶς γενομένην διαλογὴν τῶν ψήφων, μετὰ ψηφολέκτου αὐτομάτου. Ὁ ψηφολέκτης οὗτος εἶνε θαυμασίως ταχύς, καὶ ἡ διαλογὴ γίνεται διὰ μικροῦ τινος μηχανισμοῦ. Ὑπάρχει καὶ ἠλεκτρικὸς δείκτης διὰ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων. Περιμένεται ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἠλεκτρικοῦ τούτου συστήματος κατὰ τὰς πρώτας ἐκλογὰς ἐν Ἀγγλίᾳ.

ΕΚΡΗΞΕΙΣ ΛΑΜΠΩΝ ΤΟΥ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Δύο ἐξετάσεις ἐγένοντο τελευταῖον ἐν Λονδίνῳ ἐπὶ τῶν σωμάτων ἀνθρώπων ἀποθανόντων ἐκ καύσεως, τοῦ μὲν ἕνεκα διαρρήξεως προστύχου ὑαλίνης λάμπας, τοῦ δὲ ἕνεκα ἐκρήξεως ὁμοίας ἐπικινδύνου λάμπας. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ παρὰ τῷ νομαρχιακῷ συμβουλίῳ τοῦ Λονδίνου ἐπόπτης ἐπαρουσίασεν ἐπὶ δικαστηρίου τὰ συντρίμματα τῆς λάμπας, καὶ παρετήρησεν ὅτι, ἂν τὸ δοχεῖον ἦτο ἐκ μετάλλου καὶ ὄχι ἐκ πορσελάνης, τὸ δυστύχημα δὲν θὰ συνέβαινεν. Ὁ ἀνακριτὴς παρετήρησεν ὅτι λυπηρὸν εἶνε ὅτι ὅλαι αἱ λάμπαι δὲν γίνονται ἐκ μετάλλου, διότι θὰ ἦσαν τότε πολὺ ἀσφαλέστεραι καὶ ὀλιγώτερον ὑποκείμεναι εἰς ἔκρηξιν. Ἡ τοιαύτη δὲ γνώμη πολλάκις καὶ παρ' ἄλλων ἐξεφράσθη, καὶ καλὸν νὰ ἐπροτίμων ὅλοι τὰς ἐκ μετάλλου λάμπας.

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΗΤΤΑ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Ὁ Λεμερσιὲ ποιητὴς ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας ἀριθμῶν καὶ τὸν Μέγαν Ναπολέοντα μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν του, εἶχε συνθέσῃ τραγῳδίαν ἔχουσαν ἥρωα τὸν Χριστόφορον Κολόμβον. Οἱ σπουδασταὶ ἀπεδοκίμασαν τὸ ἔργον κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν. Τοῦτο μαθὼν ὁ Ναπολέων διέταξε νὰ παρασταθῇ ἐκ νέου. Ἐπειδὴ δὲ οἱ συριγμοὶ ἐπανελήφθησαν ἀλύπητα, ὁ Ναπολέων ἐμμανὴς γενόμενος διέταξε νὰ παρασταθῇ ἐκ τρίτου, παρευρέθη δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν παράστασιν συνοδευόμενος ὑπὸ ὁλοκλήρου τάγματος. Κατὰ τὰς πρώτας δύο παραστάσεις τὴν πρώτην καὶ δευτέραν πρᾶξιν ἠκροῶντο οἱ σπουδασταὶ ἐν σιωπῇ, ἀλλὰ κατὰ τὴν τρίτην οἱ συριγμοὶ διεσταυροῦντο διαπεραστικώτατοι. Ὅτε ἀρθείσης τῆς αὐλαίας ἤρχισεν ἡ παράστασις τῆς τρίτης πράξεως, ὁ Ναπολέων προκύψας ἀπὸ τοῦ θεωρείου περιέφερε τὸ βλέμμα, διὰ νὰ ἴδῃ ἂν θὰ ἐτόλμα κανεὶς ν' ἀντισταθῇ, καὶ παρόντος αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐγνωσμένην θέλησίν του. Ἀλλὰ διὰ μιᾶς ἐξεκαρδίσθη γελῶν ἕνεκα τοῦ ἱλαρωτάτου θεάματος, τὸ ὁποῖον παρίστων αἱ τρεῖς μακραὶ σειραὶ τῶν θρανίων τῶν σπουδαστῶν. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως φέροντες σκούφους νυκτικοὺς ἐφαίνοντο ὑπνώττοντες νήδυμον. Ἔκτοτε ὁ Ναπολέων παρῃτήθη τῆς ὑποστηρίξεως ποιητικῶν ἔργων διὰ τῆς ἰσχύος του, καὶ κατελόγισε τὸ συμβὰν τοῦτο ὡς μίαν τῶν εὐαρίθμων καὶ ὀλιγώτερον δικαιολογουμένων ἡττῶν του, διότι οἱ νικήσαντες ἦσαν παιδία καὶ τὰ ὅπλα των... σκοῦφοι νυκτικοί.

ΤΡΟΠΟΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΝ

Κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπιστρατεύσεως ἐνθουσιώδης ἐπίστρατος ἔγραφεν ἐκ τῶν συνόρων πρὸς τὴν μητέρα του :

«Ἀγαπητή μου μητέρα, σοῦ γράφω κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὸ ξίφος καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὸ ὅπλον...»

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Διὰ τὰς γυναῖκας πᾶσα κολακεία εἶνε καλή. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀρέσκειν εἶνε τόσον ἰσχυρὰ παρ' αὐταῖς, ὥστε ῥοφῶσι τὸν ἔπαινον μεθ' ὅσης ἀπληστίας γάτα νηστικὴ ῥοφᾷ πινάκιον γάλακτος.

*
* *

Αἱ γυναῖκες ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶνε μᾶλλον εὐτυχεῖς διὰ τὸν ἔρωτα ὃν ἐμπνέουσιν, ἢ δι' ἐκεῖνον ὃν αὐταὶ αἰσθάνονται.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

Χρησιμότης παλαιῶν ἐφημερίδων

Αἱ παλαιαὶ ἐφημερίδες χρυσιμεύουν εἰς πολλὰ πράγματα πλὴν ἄλλων δὲ καὶ εἰς τὰ ἑξῆς: Διὰ νὰ τυλίσσουν κατὰ τὸ θέρος τὰ χειμερινὰ ἐνδύματα, διότι ἡ ὀσμὴ τῆς τυπογραφικῆς μελάνης ἀπομακρύνει τὸν σκῶρον, ὅπως καὶ ἡ κάμφορα. — Διὰ νὰ στρώνωνται κάτω ἀπὸ τοὺς τάπητας πρὸς μεγαλητέραν θέρμανσιν τῶν δωματίων. — Διὰ νὰ τυλίσσουν τὸ πάγον καὶ τὰ παγωτὰ ὅπως διατηρῶνται πολὺ περισσότερον, ἐμποδιζομένης τῆς ἐπιδράσεως τοῦ θερμοῦ ἀέρος.

ΤΗΛΕΦΩΝΗΜΑΤΑ

~~~ Καὶ διατί ὄχι, κύριε Ἀνεξάρτητε; Ζῶα πωλεῖ καὶ αὐτὴ ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἐκ τῶν κτηνοτροφείων της. Φέτος ἐπώλησε πρόβατα, ταύρους, δαμάλεις κλπ. ἐν ὅλῳ 98, ἐκ τῶν ὁποίων εἰσεπράχθησαν 1103 λίραι ἀγγλικαί.

~~~ Φίλτατε Μισογύνη, ἀνώτερός σας εἶνε βέβαια ὁ πρό τινος ἀποθανὼν ἐν μικρᾷ πόλει τῆς Σκωτίας Μὰκ Δόναλδ, ὅστις καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν δὲν ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς γυναῖκα, οὐδὲ ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν τινὰ πρὸς τὸ ὡραῖον φῦλον, ἀφῆκε δὲ τελευταίαν ἐντολὴν ἀποθνήσκων νὰ μὴ πλησιάσῃ τὸ πτῶμά του γυνὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιταφίου πλακὸς ἐσημείωσε νὰ ἐπιγραφῇ «Μακρὰν γυναῖκες».

~~~ Κυρία Φιλανθής, καὶ τί θὰ εἴπητε ὅταν μάθετε ὅτι εἰς τὴν νῆσον Μὰν τῆς Μ. Βρεττανίας ὑπάρχει Φούξια φυτευθεῖσα πρὸ 57 ἐτῶν, ἥτις ἔχει σήμερον ὕψος 4, 50 μέτρων, τὰ δὲ ἄνθη της μετροῦνται κατὰ μυριάδας!.

~~~ Κύριε Κυνόφιλε, ἐν Ἑλλάδι δὲν ἔγεινε τοιαύτη

Digitized by Google

ἀπογραφὴ ποτέ μὴ ζητεῖτε τόσα πολλὰ ἀκόμη ἀπὸ κράτος νεαρώτατον. Κατά τινα σημείωσιν τῶν ἐν Γαλλίᾳ κυνῶν, οὗτοι ἀνέρχονται εἰς 788,88 κύντς πολυτελείας καὶ 2069569 φύλακας· κάμετε λοιπὸν ἀναλογίαν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον τῆς Γαλλίας πληθυσμόν, καὶ ἐν σχέσει ἠμπορεῖτε νὰ προσεγγίσετε ἴσως καὶ πρὸς τὸν ἐν Ἑλλάδι ἀριθμὸν τῶν κυνῶν. Ἄλλο μέσον δὲν γνωρίζομεν.

~~~~ Κύριε Τ. Π. Πῶς νὰ κατασταλῇ ἡ ἐπανάστασις καὶ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ τάξις ταχέως εἰς κράτος ἔχον ἔκτασιν ὅση ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη, διότι τόση περίπου εἶνε ἡ Βρασιλία, μολονότι ἀραιότατα κατοικεῖται, ἀριθμοῦσα 12 ἑκατομμύρια κατοίκων. Ἄλλως καὶ ἡ συγκοινωνία ἐκεῖ εἶνε τόσον ἀτελής, ὥστε μῆνες παρέρχονται ἵνα μεταβῇ τις ἀπὸ μιᾶς ἐπαρχίας εἰς ἄλλην.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἑλληνικὸς ναὸς ἐν Παρισίοις

Τὸ δημοσιευόμενον σχεδιαγράφημα τοῦ ἐν Παρισίοις Ἑλληνικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὅστις ἀνεγείρεται νῦν περικαλλέστατος τῇ μεγαθύμῳ χορηγίᾳ τοῦ ὁμογενοῦς κ. Δ. Στεφάνοβικ Σκυλίτση, ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐκεῖθεν ὁ ἀρχιτέκτων κ. Α. Γέλβερτ, εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν γραφίδα τοῦ ὁποίου ἡ *Ἑστία* ὀφείλει καὶ ἐκ τῶν καλλιτεχνικῶν κοσμημάτων της τὰ σημειούμενα διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Περιγραφὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* μετὰ τὴν πλήρη ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ἡ σκιὰ τοῦ πετεινοῦ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικὰ

Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐγένετο συνεδρίασις τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, καθ' ἣν πρῶτος ὁ κ. Δαῖρπφελδ ἀνήγγειλεν εὐχαρίστως ὅτι ὅσον οὔπω ἄρχονται αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν Βασίλειον στοάν. Δεύτερος δ' ὁ ὑφηγητὴς τῆς Ἀρχαιολογίας κ. Θ. Σοφούλης ὡμίλησε διὰ μακρῶν περὶ των ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνευρεθέντων πρό τινων ἐτῶν πολλῶν ἀγαλμάτιων γυναικείων ἀρχαϊκῆς τέχνης.

Φιλολογικὰ

Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ τελευταῖα τεύχη τῆς Revue des Etudes Grecques καὶ τῶν Mittheilungen τοῦ ἐν Ἀθήναις Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐν τῇ Revue ἀναγινώσκομεν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ περισπούδαστον πραγματείαν τοῦ κ. Θεοδώρου Ῥεϊνὰχ *Ἡρώδας ὁ μιμογράφος*, ἐν τῇ ὁποίᾳ βλέπομεν ἀναζῶντα τὸν Ἀλεξανδρινὸν ἐκεῖνον ποιητήν, ὃν πρὸ ὀλίγου χρόνου ἤγαγον σχεδὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι οἱ πάπυροι τοῦ Kenyon. Ὄχι μόνον ἐν τῇ ῥηθείσῃ πραγματείᾳ ἐρευνῶνται κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ διευκρινίζονται τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἀναζήσαντα ποιητήν, ἀλλὰ καὶ μεταφράζονται γαλλιστὶ τεμάχια ἐκ τῶν ἄρτι εὑρεθέντων ἔργων του. Εἶναι λοιπὸν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιανάγνωστος ἡ πραγματεία. Αἱ λοιπαὶ διατριβαὶ ἔχουσιν εἰδικώτερον χαρακτῆρα καὶ διὰ τοῦτο δὲν κάμνομεν ἐδῶ ἰδιαίτερον λόγον περὶ αὐτῶν. Ἀξιόλογον ἐπιγραφικὸν δελτίον κατακλείει τὸ τεῦχος, ἀπαραίτητον σχεδὸν βοήθημα εἰς πάντα καὶ ὀλίγον ἐνδιαφερόμενον περὶ τὰ ἀρχαιολογικά. Τῶν δὲ Mittheilungen εἶναι μὲν πᾶσαι βεβαίως εἰδικώταται αἱ πραγματεῖαι, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ ἀναφέρωμεν ἐδῶ χάριν τῶν περιεργοτέρων τὴν ὑπὸ Α. Σ. Κοντολέοντος δημοσιευομένην ἐπιγραφὴν τῆς Σκαπτοπαρήνης, ἥτις εὑρέθη ἐν Ἄνω-Τσομαγιᾷ τῆς Βουλγαρίας, κωμοπόλει ἐν ᾗ καὶ τώρα ὑπάρχουσι τὰ θερμὰ λουτρά, περὶ ὧν λέγει ἡ ἐπιγραφή. Ἡ ἐπιγραφὴ δηλαδὴ αὕτη εἶναι ἀναφορὰ τῶν κατοίκων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Γορδιανόν, δι' ἧς ζητοῦσι νὰ *ἐλεήσῃ* αὐτοὺς ἡ *θεία του πρόνοια* καὶ νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ τῶν παντοειδῶν ἐνοχλήσεων, ἃς ὑφίσταντο ὑπὸ τῶν χάριν τῶν λουτρῶν πάντοθεν προσερχομένων, οἵτινες ἐγίνοντο φόρτωμα εἰς αὐτοὺς καὶ ἤθελον *προῖκα τὰ ἐπιτήδεια*. Ἔχει δὲ πολλὰ τὰ περίεργα ἡ ἐπιγραφή, μετὰ τὸ κείμενον τῆς ὁποίας ἀκολουθεῖ καὶ μικρὸν εἰς αὐτὴν ὑπόμνημα τοῦ Μόμσεν.

— Ἀπέθανεν ἐνταῦθα τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ὁ Ἀλέξανδρος Πασπάτης ἐν ἡλικίᾳ 78 ἐτῶν, γνωστὸς γενόμενος διὰ τὰς ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας περισπουδάστους μελέτας του καὶ ἄλλας φιλολογικὰς πραγματείας. Ὁ Πασπάτης ἐγενήθη τῷ 1814 ἐν Χίῳ, διεσώθη δὲ κατὰ τὴν καταστροφὴν τῆς νήσου ὑπὸ φιλανθρώπων Ἀμερικανῶν, οἵτινες ἔφεραν καὶ ἐξεπαίδευσαν αὐτὸν ἐν Ἀμερικῇ, ὅποθεν ἐπανῆλθεν εἰς Εὐρώπην καὶ ἀποκατέστη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐξασκήσας ἐπὶ πεντηκονταετίαν περίπου τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα· ἐκεῖθεν δ' ἐλθὼν ἀπὸ τοῦ 1882 διέμενεν ἐν Ἀθήναις. Ἐξέδωκε πλεῖστα συγγράμματα ἄξια πολλοῦ λόγου, πλὴν ἄλλων δὲ μελέτην περὶ Ἀθιγγάνων, πραγματείαν περὶ ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μελέτην Βυζαντινῶν Ἀνακτόρων, Χιακὸν Γλωσσάριον.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς κ. Ν. Καζάζη ἡ ἔκθεσις τοῦ Λασσανείου δραματικοῦ ἀγῶνος. Ὑπεβλήθησαν φέτος εἰς τὸν ἀγῶνα ἔργα 25, ὧν 13 δράματα καὶ 12 κωμῳδίαι. Ἐκ τῶν πρώτων ἐβραβεύθη ἡ *Κόρη τῆς Λήμνου* καὶ ἐκ τῶν δευτέρων ἡ *Ἀλεπού*. Ἀποσφραγισθέντων δὲ τῶν δελτίων ἐγνώσθη ὅτι ποιητὴς τοῦ βραβευθέντος δράματος εἶνε ὁ ἐκ τῶν συντακτῶν τῆς *Ἑστίας* κ. Ἀριστομένης Πρεβελέγιος, τῇ

Digitized by Google
~~~~

δὲ βραβευθείσης κωμῳδίας ὁ κ. Π. Ζάνος. Εἰς τοὺς βραβευθέντας ἀπενεμήθησαν στέφανοι δάφνης καὶ χιλιόδραχμα ἆθλα. Ἐπηνέθησαν δὲ τὰ δράματα *Λεων Φωκᾶς* καὶ *Χαμάρετος* καὶ αἱ κωμῳδίαι *Ἄνθρακες* καὶ τὸ *Ἐπισκεπτήριον*.

— Ὁ «Φίλιππος Μάρθας» τὸ γνωστὸν διήγημα τοῦ κ. Δ. Βικέλα μεταφρασθὲν γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Βὸλτζ ἐδημοσίευσεν ὡς ἐπιφυλλίδα ἡ «Darmstaedter Zeitung».

Καλλιτεχνικὰ

Ἡ συνάδελφος *Ἑβδομὰς* προκυρύσσει ἀγῶνα κάλλους νηπίων. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ μετάσχωσιν αὐτοῦ γονεῖς δύνανται ν' ἀποστείλωσι φωτογραφίας νηπίων ἡλικίας ὄχι ἀνωτέρων τῶν 3 ἐτῶν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἑβδομάδος*. Ἐπιτροπὴ καλλιτεχνῶν θὰ κρίνῃ ταύτας καὶ θὰ βραβεύσῃ τὸ ὑπερέχον κατὰ τὸ κάλλος νήπιον, τοῦ ὁποίου εἰκὼν καλλιτεχνικὴ θὰ δημοσιευθῇ ἐν τῇ *Ἑβδομάδι*, θὰ δημοσιευθῶσι δὲ προσέτι ἐν συμπλέγματι καὶ αἱ εἰκόνες τῶν ἄλλων σχετικῶς εὐμορφοτέρων νηπίων.

Μουσικὰ

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο δημοσία συναυλία τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας Ἀθηνῶν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ».

— Ἀμερικανός τις ἐφεῦρεν ἐσχάτως νέον μουσικὸν ὄργανον, τὸ ὁποῖον, ὡς λέγεται, ὑπερβαίνει πάντα τὰ μέχρι τοῦδε γνωστά. Τὸ ὄνομά του ὅμως δὲν εἶνε διόλου μελῳδικόν· ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ἐφευρέτου *Τουβατριφασκόφωνον*.

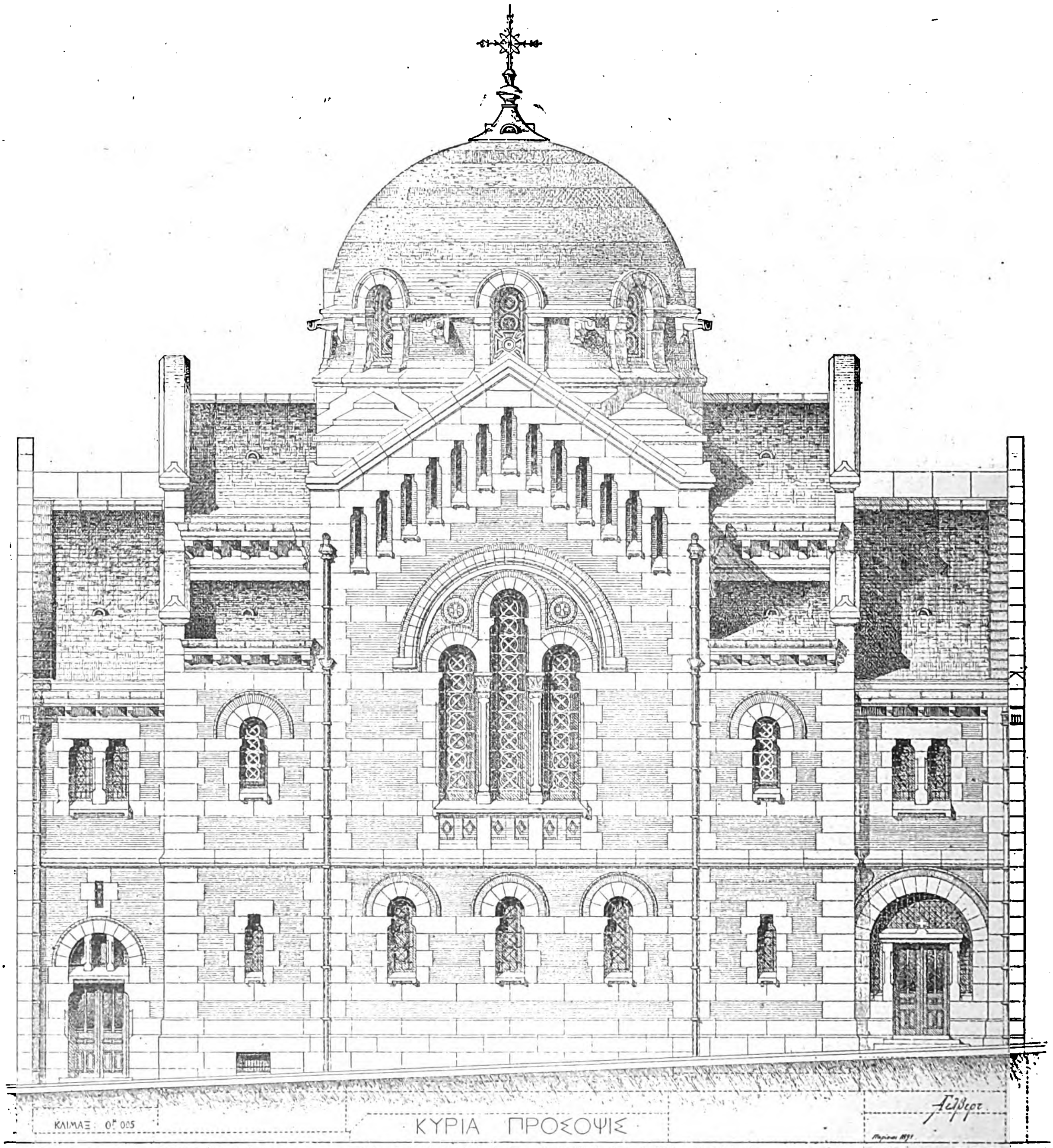

»ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ« ΕΛΛΗΝ·ΝΑΟΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ · ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ: E·VAUDREMER

Digitized by Google

ΕΙΣ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΣΧΕΔΟΝ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ

δίδονται τὰ κάτωθι βιβλία πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» τοὺς προπληρώνοντας συνδρομὴν ἐτησίαν ἢ ἑξάμηνον τοῦ 1892 :

Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη 28 τόμ. δρ. 4. ταχυδρ. 4,50.

Ὁ ταξίδι τοῦ Ψυχάρη δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Ποιήματα Παράσχου 3 τόμ. δρ 4, ταχυδρ. 6.

Ψυχώσεις Σ. Ἀποστολίδου δρ. 4. ταχυδ. 4,75.

Εἰκόνες Χριστ. Τέχνης δρ. 3, ταχυδρ. 3,50.

Εἰκόνες Γυναικείας Καλλονῆς δρ. 4, ταχυδρ. 4,50.

Ποικίλαι Εἰκόνες δραχ. 5 ταχυδρ. 5.50.

Γεωγραφία τοῦ Νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας Α. Μαλιαράκη δρ. 3 ταχυδρ. 3,75.

Γεωγραφία τοῦ Νομοῦ Κεφαλληνίας Α. Μηλιαράκη δρ. 3. ταχυδρ. 3,75.

Μελέτη περὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἰονίου Πελάγους Α. Μηλιαράκη λ. 60, ταχυδρ. 75.

Ἡμερολόγιον Ἑστίας εἰκονογραφημένον τοῦ 1891 δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Διηγήματα Δροσίνη δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Εἰδύλλια Δροσίνη δρ. 1, ταχυδρ. 1,25.

Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαὶ Δροσίνη δρ. 1, ταχ. 1,25.

Τρεῖς ἡμέρας ἐν Τήνῳ Δροσίνη λ. 50, ταχ. 60,

Περὶ Σκωτίας Βικέλα λ. 20, ταχυδρ. 25.

Ἱστορικαὶ Πραγματεῖαι Παπαρρηγοπούλου δρ. 2, ταχυδρ. 2,50.

Ναυαγὸς Κυνθίας μετὰ εἰκόνων δρ. 2, ταχ. 2,50.

Ἀμφιτρύων Μολιέρου μετάφρ. Φραγκιᾶ δρ. 1, ταχυδρ. 1,50,

Τραγούδια Ἅϊνε μετάφρ. Α. Βλάχου δρ. 1,75, ταχυδρ. 2.

Βοήθει Σαυτὸν δρ. 1,50, ταχυδρ. 1,75.

Γεωργικὰ Ρ. Δημητριάδου δρ. 1,75 ταχυδρ. 2,

Πέραν τοῦ Ἰσθμοῦ Σ. Παγανέλη δρ. 2. ταχυδρ. 2,50.

Ἐκ τῶν βιβλίων τούτων δὲν ὑπάρχουν πολλὰ διαθέσιμα, ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ προ' ,θευθῶσί τινα εἰς τὰς ἐξαιρετικῶς ἠλαττωμένας τιμάς, παρακαλοῦνται νὰ ἐπισπεύσωσι τὰς αἰτήσεις των.

Ἕκαστος συνδρομητὴς παλαιὸς ἢ νέος δύναται νὰ λάβῃ ὅσα ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, ἀλλ' ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐξ ἑκάστου.

Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν αἱ τιμαὶ λογίζονται εἰς φράγκα.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τιμῶνται δραχ. 1.50

Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,

Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

Μετὰ τοῦ παρόντος φύλλου διανέμεται αγγελία περὶ πολυτελοῦς εἰκονογραφημένης ἐκδόσεως τῶν Ἔργων τοῦ Ἰουλίου Βέρν. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ δύνανται ν' ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας».

Τὸ ἐκλεκτότερον πρωτοχρονιάτικον δῶρον

ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ ΘΕΟΔ. ΡΑΛΛΗ

Οὐδὲν ἑλληνικὸν βιβλίον ἐτυπώθη ἕως σήμερον μετὰ τοσαύτης τελειότητος. Εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα, ἐφάμιλλον πρὸς τὰς καλλίστας Παρισινὰς ἐκδόσεις. Κοσμεῖται ἀπὸ 75 εἰκόνων, γραφεισῶν ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τοῦ ὀνομαστοῦ Ἕλληνος ζωγράφου κ. Θ. Ῥάλλη.

Τὸ διήγημα τοῦτο τοῦ κ. Βικέλα, διεκτραγῳδοῦν σκηνὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἰδίως τὰ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου, εἶνε ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἔχει μεταφρασθῆ εἰς τὰς πλείστας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Ὡς δῶρον τῆς πρώτης τοῦ ἔτους πρὸς Ἑλληνόπαιδας οὐδὲν ὑπάρχει καταλληλότερον τούτου.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ *Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας Γ. Κασδόνη* καὶ τιμᾶται δραχ. 10.

Τὸ ἀποστέλλει ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας τῇ προσθήκῃ 1 δρ. διὰ τὰ ταχυδρομικά.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

18 Δεκεμβρίου 1891

	Ἀγορὰ		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο. . .	470	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	546	—	548	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο. . .	545	—	546	—
» 135,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	435	—	440	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	—	—	—	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο. . .	390	—	400	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου . .	578	—	578	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος . .	3840	—	3850	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . .	198	—	199	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας. . . .	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	71	—	71	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	173	—	474	—
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς .	418	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου . . .	214	—	215	25
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	149	50	150	—
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς» . .	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου . . .	90	—	91	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων . .	90	—	91	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνὸς . . .	26	87	26	88
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ.	26	90	26	92
Λίρα ὀθωμανικὴ	30	70	30	75
Λίρα ἀγγλικὴ	33	70	33	75
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	33	70	33	90
Τρίμηνον Γαλλίας	133	—	134	—
Ὄψεως Ἀγγλίας	34	00	34	10
Ὄψεως Γαλλίας	134	—	135	—

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(11—17 Δεκεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 11	12	13	14	15	16	17
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	760,1	763,9	768,2	766,9	764,3	761,4	757,5
Μέση θερμοκρασία	10,6	6,9	7,5	6,6	8,4	9,4	9,1
Μεγίστη θερμοκρασία	12,0	12,3	12,1	12,0	13,1	15,0	14,5
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	1,4	1,6	2,9	1,1	3,7	3,7	3,7
Σχετικὴ ὑγρασία	7,5	88	85	73	73	80	88
Ἀπόλυτος ὑγρασία	4,64	5,16	5,36	5,68	6,16	8,39	9,64
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	10,2
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	1	10	3	1	5	3	10
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Β.2	Β.2	Β.3	Β.2	Β.1	Β.1	ΝΔ.2
Θάλασσα	1	1	2	1	0	1	0

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	11	12	13	14	15	16	17
Κέρκυρα	6,0	7,5	8,5	8,0	8,5	10,0	10,5
Βῶλος	0,5	—	0,5	0,5	3,5	2,0	5,0
Πάτραι	6,5	7,5	8,0	8,0	8,0	9,0	12,5
Τρίπολις	1,0	5,5	3,5	3,5	4,0	0,5	5,0
Κωνσταντινούπολις	1,0	1,5	1,5	3,0	4,5	5,0	6,5
Ὀδησσὸς	—	1,8	10,3	9,4	10,0	6,3	2,8
Βατοὺμ	—	4,1	—	1,9	3,9	5,1	—
Παρίσιοι	5,5	4,2	1,7	—	0,8	2,9	0,4
Ῥώμη	3,0	2,5	5,5	10,0	12,0	10,0	9,5
Νεάπολις	5,0	—	8,0	10,0	11,5	—	10,0
Βρινδήσιον	7,0	7,0	7,5	8,5	9,5	11,5	12,5
Καλιάρη	—	—	10,0	12,0	12,5	13,5	12,5
Πάνορμον	7,5	—	—	10,5	14,5	—	14,0
Μελίτη	11,5	—	13,5	14,0	15,0	15,0	14,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google

ΑΡΙΘ. 52 ΤΟΜΟΣ Β'

ΕΣΤΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1876

FOREIGN BODL. LIBR. PERIODICALS

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν,
ἀξιωθὲν ἀργυροῦ μεταλλίου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος
καὶ χαλκοῦ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τοῦ 1889.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Τιμὴ συνδρομῆς προπληρωτέα

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ἑξάμηνος δραχμαὶ...... 8 — ἐτησία δραχμαὶ 15
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ » Φρ. χρ. ..... 10 — » Φρ. χρ. 20

Τιμὴ φυλλαδίου: Ἐσωτερικοῦ λεπτὰ 30, Ἐξωτερικοῦ λεπτὰ 40.

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἢ 1 Ἰουλίου

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 29 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1891

ΓΡΑΦΕΙΟΝ: ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ 12

Digitized by Google

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ, ὑπὸ *Γρηγορίου Ξενοπούλου.*

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: **Ἐν Νάξῳ. — Ἐν Βάρνῃ. — Ἐν Γανοχώροις τῆς Θράκης. — Ἐν Φοινικίῳ τῆς Ἠπείρου.**

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ, μυθιστόρημα ὑπὸ *Ἀνδρέου Λωρῆ.*

ΑΝΩ ΚΑΤΩ: **Ὑπουργὸς καὶ σπουδαστής. — Τὰ γαλλικὰ τῶν Ἄγγλων.**

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ΝΑΖΑΡΕΤ, ποίημα ὑπὸ Μ. Γιαννουκάκη.

ΧΡΟΝΙΚΑ : **Ἀρχαιολογικά, Φιλολογικά, Μουσικά.**

ΕΙΚΟΝΕΣ

Τὸ θησαυροφυλάκιον τοῦ Ἀτρέως ἐν Μυκήναις. — Ἡ ἀνθόπωλις, ἀγαλμάτιον.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐν Ἀθήναις 26 Δεκεμβρίου

Τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων ἐγένετο εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἡ ἑορτὴ τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων, εἰς ἣν παρέστησαν ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς Β. Οἰκογενείας καὶ τοῦ Μ. Δουκὸς Παύλου οἱ αὐλικοὶ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν αὐλικὴν ἐθιμοτυπίαν, τὸ δένδρον, κατάφορτον δώρων καὶ κηρίων, ἐστήθη εἰς τὸ κέντρον τῆς μικρᾶς αἰθούσης, ἡ δὲ Βασίλισσα διένειμε τὰ δῶρα.

— Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀφίκετο ὁ Μ. Δοὺξ Παῦλος ὅλως ἀνεπισήμως συνοδευόμενος ὑφ' ἑνὸς ὑπασπιστοῦ. Πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα μετέβησαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ἄνω Λιόσια. Ὁ Μ. Δοὺξ θὰ διαμείνῃ ἐπὶ ἕνα μῆνα περίπου ἐνταῦθα.

— Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα» περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου ἀφικνεῖται ἐνταῦθα ἡ Αὐτοκράτειρα Φρειδερίκου συνοδευομένη ὑπὸ μιᾶς τῶν θυγατέρων της. Ἡ Αὐτοκράτειρα θὰ ξενισθῇ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Διαδόχου, θὰ παραμείνῃ δὲ ἐνταῦθα περὶ τὸν ἕνα μῆνα, μεθ' ὃ θὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἰταλίαν.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, θὰ συσταθῇ ἐπιτροπή, ἥτις θὰ ἐργασθῇ πρὸς μετονομασίαν ἐκείνων τῶν κωμῶν καὶ τῶν χωρίων τῆς Ἑλλάδος, ὅσα φέρουσι ξενικὰ ὀνόματα, τοιαῦτα δὲ πλεῖστα εἶνε ἐν Θεσσαλίᾳ.

— Οἱ κ. κ. Ὀδ. καὶ Μεν. Ι. Νεγρεπόντης καὶ Ἰω. Θ. Νεγρεπόντης παρήγγειλαν εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατάστημα τοῦ κ. Λ. Ζαρίφη, ἵνα διανείμῃ 500 λίρας ὀθωμανικάς, κληροδότημα τῆς μακαρίτιδος μητρός των ἀποθανούσης ἐν Ἀθήναις, εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα.

ΚΤΗΜΑΤΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Κλήρωσις τῆς 20 Δεκεμβρίου 1891.

Ἐξήχθησαν οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί: 82,472, 62,373, 29,496. 91,957, 149,769, 171,041, 49,408 καὶ 179,863. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος κερδίζει 100,000 δραχμάς, δὲν ἐγνώσθη δὲ εἰσέτι εἰς τίνα ἀνήκει. Ὁ β' κερδίζει δρ. 10,000, οἱ δύο ἀμέσως ἑπόμενοι ἀνὰ δρ. 2500 καὶ οἱ λοιποὶ ἀνὰ 10 0 ἕκαστος.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΧΟΥΣ ΦΥΛΛΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Στὸ Χριστὸ στὸ Κάστρο, διήγημα τῶν Χριστουγέννων ὑπὸ Α. Παπαδιαμάντη.

Βιβλία καὶ συγγραφεῖς (Ἀπογραφὴ τοῦ 1891) ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ.

Ὁ ὕπνος τοῦ Ἐνδυμίωνος κατὰ μετάφρασιν ὑπὸ Γ. Καλοσγούρου.

Ἐπιγραφαὶ τῆς Κῶ ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου.

Ὁ Θάνατος τῆς Ὀφηλίας.

Ἀθηναϊκὴ Ἠχὼ κλπ. κλπ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

23 Δεκεμβρίου 1891

	Ἀγορὰ		*Πώλησ.*	
ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	Δρ.	Λ.	Δρ.	Λ.
Τῶν 26,000,000 πρὸς 5 ο[ο.	473	—	480	—
» 120,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	527	—	528	—
» 170,000,000 πρὸς 5 ο]ο.	527	—	528	—
» 135,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	421	—	425	—
» 30,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	—	—	—	—
» 125,000,000 πρὸς 4 ο]ο.	390	—	400	—
Κτηματικαὶ ὁμολογίαι ἐθνικῆς τραπέζης 60,000,000 μετὰ λαχείου	558	—	558	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	3720	—	3730	—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	213	—	214	—
Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλίας	—	—	—	—
Βιομηχανικῆς πίστεως	67	—	67	50
ΜΕΤΟΧΑΙ ΕΤΑΙΡΙΩΝ				
Μεταλλουργείων Λαυρίου	177	—	177	50
Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς	419	—	420	—
Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου	221	—	222	—
Σιδηροδρόμου Θεσσαλίας	153	—	153	50
Ἀνωνύμου ἑταιρίας ὁ «Ἑρμῆς»	57	—	63	—
Ἑλληνικοῦ Πυριτιδοποιείου	89	—	90	—
Δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων	90	—	91	—
Ἑταιρίας ἐργοληψιῶν	345	—	350	—
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ				
Εἰκοσάφραγκον τέλος μηνός	26	90	26	92
Εἰκοσάφραγκον τοῖς μετ.	26	94	26	97
Λίρα ὀθωμανικὴ	30	75	30	85
Λίρα ἀγγλικὴ	33	75	33	85
ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ				
Τρίμηνον Ἀγγλίας	33	70	34	—
Τρίμηνον Γαλλίας	133	—	134	50
Ὄψεως Ἀγγλίας	34	—	34	20
Ὄψεως Γαλλίας	134	50	135	50

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

Τιμῶνται δραχ. 1.50

Ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις Ἑστίας, Βίλμπεργ καὶ Μπέκ,

Ὁ ἀποστέλλων δραχ. 1,65 λαμβάνει τὸ βιβλίον ταχυδρομικῶς.

Digitized by Google

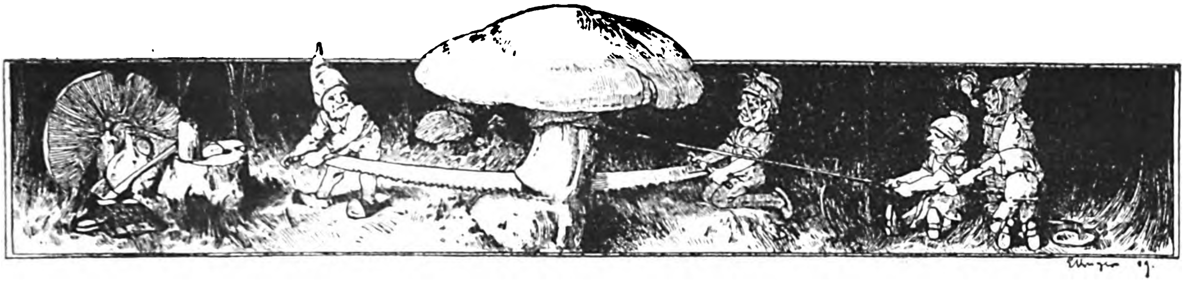

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἄνθρωπός τις, ὄχι γέρων ἀκόμη, εἶχεν ἀπογοητευθῇ ἐνωρὶς ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἦτο ἀποφασισμένος νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Εἰς τὴν μελαγχολικήν του ἀπομόνωσιν περιέμενε τὴν ταχθεῖσαν στιγμήν, ὅταν αἴφνης, μίαν ἑσπέραν, ὅλοι τῆς πόλεως οἱ κώδωνες ἀντηχοῦσι διάτοροι καὶ ἀπὸ τοῦ καταφωτίστου γειτονικοῦ Ναοῦ ἀκούεται ψαλλόμενον ᾆσμα πανηγυρικόν.

Ἦτο ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων.

Ἵσταται καὶ ἐνωτίζεται ἔκπληκτος. Οἱ γλυκεῖς αὐτοὶ καὶ γνώριμοι ἦχοι θερμαίνουσι τὴν ψυχήν του καὶ ἐπαναφέρουσιν εἰς τὴν μνήμην του διὰ μιᾶς τὰ παιδικά του ἔτη, ὅτε ἦτο τόσον ἀθῶος, εὐτυχὴς καὶ εὐχαριστημένος. Παιδίον πάλιν, νομίζει ὅτι ἀπὸ τῶν οὐρανίων θόλων, τῶν σπειρομένων ἤδη μὲ ἀστέρας, καταφθάνει μέχρι τῶν ὤτων του ἡ ὑμνῳδία τῶν ἀγγέλων, καὶ ἡ ἐλπὶς γοητεύει τὰ στήθη του ἀκόμη μίαν φορὰν καὶ τὴν σκυθρωπήν του μορφὴν φωτίζει μειδίαμα φευγαλέον, ὡς ἡ μουσικὴ ἡ ἐκπνέουσα εἰς τὸ κενόν...

Ὁ νέος αὐτὸς Φάουστ δὲν ἤμην ἐγώ. Ἀλλὰ... καὶ ποῖος ἐξ ἡμῶν δὲν ἐδοκίμασέ ποτε αἴσθημα παρόμοιον· καὶ εἰς τίνος ἀπογοητευμένα στήθη ἡ συναυλία ἡ δονοῦσα τὴν παγωμένην ἀτμόσφαιραν τῆς χειμερινῆς ἑορτῆς, δὲν ἐνεστάλαξε παρηγορίαν καὶ δὲν τὸν ἔκαμε νὰ ψελλίσῃ τὸ τοῦ Τεύτονος ποιητοῦ: «Ἔχει γλυκείας στιγμὰς ἡ ζωή!» Καὶ ποῖος δὲν εἶδε παρελαύνοντα τότε μετὰ τῶν ἤχων τὰ παιδικά του ἔτη, τὰ ὁποῖα, ὅσον δυστυχῆ καὶ ἂν ὑπῆρξαν πραγματικῶς, τῷ φαίνονται ὡς ἐκ τῆς ἀποστάσεως ἡ Εὐτυχία αὐτόχρημα, ὅμοια πρὸς τὸν μεμακρυσμένον ἐκεῖνον οἰκίσκον τὸν ἐν μέσῳ τῶν φυλλωμάτων, πρὸς τὸν ὁποῖον τὴν παραβάλλει ὁ Ἀλφόνσος Κάρρ; Καὶ ποῖος δὲν ᾐσθάνθη τότε τὴν πτεροφυΐαν ἐκείνην τὴν ψυχικήν, ἥτις μετεωρίζουσα αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ ἄχρου παρόντος, τῷ δεικνύει ἔνθεν καὶ ἔνθεν, τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, ἀγλαὰ ἐξ ὅλων τῶν χρωμάτων, δι' ὧν ὁ χρωστὴρ τῆς φύσεως ποικίλλει τὸν ὁρίζοντα κατὰ τὴν δύσιν καὶ τὴν ἀνατολήν;

*
* *

Τὸ Πάσχα, ἡ μεγάλη τῆς ἀνοίξεως ἑορτὴ εἰς τὴν χώραν τοῦ ἡλίου πληροῖ τὰς καρδίας εὐφροσύνης τρελῆς καὶ συναγείρει τὸν κόσμον εἰς τὸ ὕπαιθρον. Ἀλλὰ κατὰ τὰ Χριστούγεννα ἔξω χιονίζει καὶ παρὰ τὸ γλυκὺ θάλπος τῆς ἑστίας γίνεται ἡ ἑορτάσιμος συνάθροισις. Εἶνε διὰ τοῦτο ἡ κατ' ἐξοχὴν οἰκογενειακὴ ἑορτὴ καὶ διὰ τοῦτο ὑπενθυμίζει τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. Ἐκτὸς τούτου, ὑπάρχει καὶ μία ἀνεπτυγμένη κοινωνικὴ τάξις ἀρκετὰ πολυάριθμος καὶ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τοῦ ἡλίου, ἥτις ἀκολουθεῖ τὰ ἔθιμα τῆς Δύσεως καὶ τρέφεται ἐκ τῶν βιβλίων της. Εἰς τὰς οἰκίας αὐτὰς σπινθηροβολεῖ τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, τὴν διανομὴν τῶν δώρων διαδέχεται παιδικὸς χορὸς καὶ τὸ τέϊον συνοδεύει πουδίγκα. Τὰ Χριστούγεννά των εἶνε πλέον Δυτικὰ Χριστούγεννα, ἡ χαρὰ τῶν παίδων, καὶ εἰς τὰς ψυχάς των ἡ ἑορτὴ ἔχει ἐκτοπίσῃ τὸ Πάσχα, τὸ ὁποῖον ὁ λαὸς ἑορτάζει εἰς τὸ ὕπαιθρον μὲ ἀμνοὺς ὀβελίας καὶ μὲ πυροβολισμούς.

Ἀλλὰ καὶ ἂν τὰ ἔθιμα ταῦτα εἶνε νέα καὶ οἱ μόλις παλαιότεροι ἀνατρέχοντες εἰς τὰ παιδικά των Χριστούγεννα δὲν τὰ εὑρίσκωσι τόσον λαμπρά, καὶ ἂν ἀκόμη ὑπάρχῃ μέγα μέρος κόσμου ἐπιπροσθοῦντος καὶ ἀσυγκινήτου εἰς τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα — τὰ Χριστούγεννα ἐν τούτοις συνδαυλίζουσι δι' ὅλους ἀναμνήσεις γλυκείας παιδικάς.

Τοῦτο ἔγκειται εἰς τὴν φύσιν ταύτην τῆς ἑορτῆς.

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε παιδίον. Ὁ Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ του ἐπαγρυπνοῦσιν ἄνωθέν του ἐν τῇ φάτνῃ, ὅπου ἐγεννήθη. Ἄνωθεν τοῦ σπηλαίου, ἐν τῇ ψυχρᾷ αἰθρίᾳ τοῦ Δεκεμβρίου, λάμπει ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων διὰ ζωηροῦ φωτός. Οὗτος μόνον περιβάλλει δι' οὐρανίας αἴγλης τὴν τρυφερὰν ἀλλὰ ταπεινήν, ἀνθρωπίνην εἰκόνα τῆς φάτνης. Ἡ ἀναπνοὴ τῶν βοῶν καὶ τῶν προβάτων θερμαίνει τὸ νεογέννητον· οἱ καλοὶ ποιμένες ἔρχονται μὲ τὰς κυρτάς των ῥάβδους νὰ τὸ προσκυνήσωσι καὶ οἱ Ἄγγελοι ἀοράτως ψάλλουσι: Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ.

Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη. Ἀλλ' ἓν παιδίον μόνον κατάκειται ἐν τῇ φάτνῃ ἔχον πατέρα καὶ μη-

Digitized by Google

τέρα καὶ μᾶς φαίνεται ἁπλοῦν καὶ φυσικὸν τὸ μέγα γεγονός. Ὅλοι πιστεύουν καὶ δοξάζουν. Κανεὶς δὲν φιλοσοφεῖ, κανεὶς δὲν κλαίει. Ἡ ἀργυρᾶ ἀκτὶς τοῦ ἀστέρος εἰσδύει εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς μας καὶ τὴν πληροῖ ἠρέμου φωτός. Ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη. Αὐτὸ εἶνε σήμερον ὅλον. Καμμία ἑορτὴ δὲν μᾶς ἔκαμε μεγαλητέραν ἐντύπωσιν, ὅτε ἤμεθα παιδία καὶ αὐτὴ μόνη μᾶς κάμνει πάλιν παιδία. Ἡ εἰκὼν τῆς οἰκογενειακῆς σκηνῆς, τὴν ὁποίαν ἀσπαζόμεθα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐπέδρασε πολὺ ἐφ' ἡμῶν. Ἤμεθα ὅμοιοι μὲ τὸ ἱερὸν παιδίον, τὸ ἐστεμμένον διὰ χρυσοῦ ἀκτινωτοῦ... Ταῦτα μᾶς συνεκίνουν τότε, ταῦτα μᾶς συγκινοῦσι τόρα, ἀνακαλούμενα ὑπὸ τῶν κωδώνων καὶ τῶν ἀσμάτων τῶν Χριστουγέννων.

* * *

Ἀλλὰ πόσον ἀπέχομεν τοῦ νὰ συλλάβωμεν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῆς ἑορτῆς, τῆς συνδεδεμένης μὲ μυρίους μύθους καὶ μυρίας προλήψεις παιδιόθεν εἰς τὸ πνεῦμά μας! διότι εἶνε δύσκολον ν' ἀνασπασθῶσι τὰ ἐρριζωμένα, νὰ διαλυθῶσι τὰ νέφη τῆς ἀποθεώσεως, τὰ καλύπτοντα ὅλων τῶν μεγάλων τὴν κοιτίδα καὶ νὰ ἴδωμεν γυμνὸν καὶ μέγα ὅ,τι παρουσιάζεται σήμερον εἰς τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀλλ' εἶνε καιρός. Ἡ ὑμνῳδία τῶν ἀγγέλων ἂς σιγήσῃ· θέλομεν ν' ἀκούσωμεν τόρα τὴν φωνὴν τῆς ἀληθείας· ἂς σβεσθῇ ὁ ἀστὴρ τῶν Μάγων, διότι εἰς τὴν ψυχήν μας αὐγάζει τόρα ἄλλο ἀνέσπερον φῶς. Ἂς λησμονήσωμεν καὶ αὐτὸ τὸ κρίνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διότι ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρείαν νὰ παριστῶμεν διὰ τοιούτω εἰκόνων τὸ θεῖον μεγαλεῖον τῆς προκειμένης γεννήσεως. Εἴμεθα πλέον εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν καὶ νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἐν τῷ παιδίῳ τῆς φάτνης ἐνσαρκοῦται τὸ μέγα πνεῦμα, ἐφ' ᾧ συνειργάσθησαν ὅλοι οἱ παρελθόντες αἰῶνες, διὰ τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐτυχίαν τῶν μελλόντων. Τὸ θεῖον ἐκεῖνο παιδίον ἔζησεν, ἠνδρώθη, ἐδίδαξε καὶ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας του. Ἀλλὰ διὰ τούτου ἡ διδασκαλία ἐσώθη, ἔζησε καὶ ἀντελαλήθησαν εἰς τὰς ἐπελθούσας γενεὰς οἱ πρωτάκουστοι τῆς ἀγάπης καὶ τῆς γλυκύτητος λόγοι, ἐξελθόντες ἀπὸ τὰ μελίρρυτα χείλη τοῦ παιδίου ἐκείνου!

Μεγάλη ἡμέρα, σὲ ὑμνοῦμεν καὶ σὲ δοξάζομεν! Ἡ αὐγή σου ἦτο αὐγὴ νέας ἐποχῆς· καὶ τίς οἶδεν ἂν μέχρι συντελείας θὰ λάμψῃ ποτὲ ἐπὶ τοῦ πλανήτου μας ἄλλη ὁμοία σου!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν πρὸς τὴν *Ἑστίαν* περιγραφῶν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἑορτάζονται ἐν ἑκάστῳ τόπῳ τῆς ἐλευθέρας καὶ μεγάλης Ἑλλάδος τὰ Χριστούγεννα καὶ τῶν σχετικῶν παραδόσεων καὶ προλήψεων, ἐκρίθησαν ἄξιαι δημοσιεύσεως αἱ ἑξῆς τέσσαρες, ὧν ἀρίστη ἡ τοῦ ἐκ Νάξου λογίου κ. Μ. Ι. Μαρκόπολι, τοῦ καὶ ἐξ ἄλλων δημοσιευμάτων ἀξιολογωτάτων γνωστοῦ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας*. Αἱ λοιπαὶ περιγραφαὶ δὲν δημοσιεύονται ὡς μὴ περιέχουσαί τι νέον καὶ ἰδιάζον περὶ τῆς ἑορτῆς ἢ ὡς κάκιστα συντεθειμέναι.

Σ. τ. Δ.

ΕΝ ΝΑΞΩι

Καίτοι ἐν Νάξῳ δὲν ἑορτάζονται τὰ Χριστούγεννα κατὰ τρόπον ἄξιον περιγραφῆς, ὅμως δύναταί τις ν' ἀπαντήσῃ παρὰ τοῖς ἀγρόταις τῆς νήσου ταύτης διαφόρους παραδόσεις, δοξασίας, προλήψεις καὶ ἐν γένει δεισιδαιμονίας ἀλλοκότους σχετιζομένας πρὸς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ πρός με διήγησις, ἣν κατωτέρω παρατίθημι, γραίας τινὸς ἐκ τοῦ δήμου Τραγαίας, πιστῶς περιλαμβάνει τὰς παρὰ τοῖς Ναξίοις ἀγρόταις κρατούσας ἰδέας περὶ τῶν κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ καὶ περὶ τῆς ἐλεύσεως τῶν Καλλικαντζάρων κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην.

Ἡ διήγησις αὐτὴ ἔχει ὧδε:

— Ἐγώ, γυιέ μου, ἐγεννήθηκα, ποῦ νά 'θελα μὴ γεννηθῶ, τὸν καιρὸ τσῆ Τουρκιᾶς, θυμοῦμαι σὰν ὄνειρο καὶ τὸν ἄρχων Σουλουτσιάρη, θυμοῦμαι καὶ τὸν Γερόθεο τὸ δεσπότη, μὰ δὲν ἀνιστορῶ 'ς τὴν ἰδέα μου νὰ γιορτάζῃ ὁ κόσμος ἄλλης λοῆς τὰ Χριστούγεννα παρὰ ποῦ γιορτάζουνε σήμερα τὴ μνήμη τωνε· θυμοῦμαι μόνον ἀπὸ τὰ παιδίστικά μου πῶς οἱ βοσκοὶ καὶ οἱ ζευγάδες εἴχανε καὶ ἔχουνε ἀκόμα καὶ τὴ σήμερο σὲ μεγάλη ἐπιστημία εὐτὴ τὴ σκόλη, γιατί καθὼς ξέρεις, παιδί μου, ὁ ἀφέντης τοῦ κόσμου ἐγεννήθηνε μέσα σὲ μιὰ σπηλιὰ ποῦ μαντρίζανε τὰ ζωντόβολα. Τὰ βούδια ποῦ ἦταν' ἐκεῖ μέσα μαντρισμένα τὸν ἐγλείφανε καὶ τ' ἀρνιὰ πάλι τὸν ἐχνίζανε ποῦ τουρτούριαζενε ἀπὸ τὸ κρύο του σὰν χειμῶνας καιρὸς ποῦ ἤτανε· μόνου τὰ γαδουρνὰ ποῦ ἦταν' ἐκεῖ 'ς τὴν ἴδια ἀποταὴ ἐκόψανε καὶ φύανε χωρὶς νὰ κάμουνε τὸ παραμικρὸ ἀϊδάρισμα[1]· καὶ ὁ Χριστὸς σὰν εἶδενε τὸ τρόπον τωνε ἠντεροδιαλύστηκενε, μὰ δὲν ηὔγαλενε τσιμουδιὰ παρὰ τὸ κατάπιενε. Ἀπὸς τότες ὁ Χριστὸς ἤλαβενε μεγάλη συμπάθεια μὲ τὰ βούδια καὶ μὲ τὰ πρόβατα καὶ τόρα ἀκόμα κάθε νύχτα τῷ Χριστουγεννῶ πάει καὶ παίρνει βόρτα ὅλοι τσοὶ σταῦλοι καὶ τὰ ρωτᾷ πῶς περνοῦνε καὶ ἂν εἶναι καλὰ ταϊσμένα. Φοβιζάμενοι τὰ λοιπὸς οἱ

1 Κατὰ παραφθορὰν τοῦ Ἰταλικοῦ ajuto=βοήθεια.

Digitized by Google

βοσκοὶ νὰ μὴν τσοὶ μαντατέψουνε τὰ ζᾶ 'ς τὸ Χριστό, τὰ φορτσάρουνε καλὰ 'ς τὸ φαῒ ἐκείνη τὴ νυχτιὰ καὶ πααίνοντας ὁ Χριστὸς τὰ βρίσκει χορτασμένα.

— Ἔτυχέ ποτε, τὴν ἠρώτησα, νὰ ἰδῇς τὸν Χριστὸν μέσα εἰς τὸν σταῦλον;

— Ὀχέσκε, γυιέ μου· ψώματα δὲ μπορῶ νὰ σοῦ πῶ· ἐγὼ δὲν τὸν εἶδα ποτές μου· ἄλλοι ὅμως τὸν εἴδανε κ' ἐκούσανε καὶ τὴ μιλιά του ὄντας ἐρώτανε τὰ ζωντόβολα ἂν εἶναι καλοταϊσμένα. Μὰ καὶ ἀπὸ αὐτοὶ ποῦ τὸν εἴδανε, λιοστοὶ εἶναι, νὰ σὲ χαρῶ, ἐκεῖνοι ποῦ σκαμπακοῦνε τὴ γλῶσσά του, γιατί, τὴ γλῶσσα ποῦ μιλούμενε ἐμεῖς θὰ μιλῇ καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ κόσμου; Ἐκεῖνος πρέπει πῶς θὰ τὰ λέει ὅλο ξενόλοα. Ξημερώνοντας πάλι ἡ ἁγία ἡμέρα πᾶνε τῶ βουδιῶ μέσα 'ς τὸ σταῦλο, περάσοντας τὸ πρῶτο κράξιμο τοῦ πετεινοῦ [1], καὶ γλείφουνε τὸ βουδόψωμο, ποῦ ζυμώνομενε ἀπὸ τὴ παραμονή· καὶ ἂν θές, γυιέ μου, νὰ ξέρῃς καὶ περὶ γιὰ τὸ βουδόψωμο, δεν εἶναι ἄλλο παρὰ ψωμὶ μ' ἕνα σταυρὸ ἀπὸ τὴν ἴδια ζύμη ἀπὸ πάνω, καὶ ἂν δὲν τὸ δώσῃς τῶ βουδιῶ νὰ τὸ γλείψουνε φωνάζουνε: Μ α α α καὶ τὸ ἀναζητοῦνε, γιατί θυμοῦντενε ὄντας ἐγλείφανε τὸ Χριστό. Τώρα ὅμως λιοστοὶ τὸ κάνουνε 'ς τὸ χωριό μας· κ' ἐγὼ ἀπ' ὄντας ἐπέθανεν ἡ ἀδερφή μου κ' ἐπόμεινα ἐγὼ ὁ κόρακας δὲν τὸ ξανάκαμα. Τὴ θυμᾶσαι, γυιέ μου, τὴ συχωρεμένη;

Κλαίει ἐνταῦθα τὴν ἀδελφήν της καὶ διακόπτει ἐπὶ μικρὸν τὴν ὁμιλίαν· διηγεῖται δὲ κατόπιν τὴν ἑπομένην παράδοσιν:

— Σὰν ἐγεννήθηνε ὁ Χριστὸς ἐκατέβηκενε τὸ ἀστρικὸ τοῦ βασιλέα ἐκεινοῦ τοῦ τόπου, ποῦ δὲ βάνω τώρα ἀμέντε [2] τὸ βουλισμένο του ὄνομα, νὰ σφάξῃ λέει ὅλα τὰ μικρὰ παιδιὰ ποῦ ὑπάρχανε ἀπάνω 'στὸ βασίλειό του γιὰ νὰ λάχῃ κι' ὁ Χριστὸς μέσα 'ς αὐτὰ νά τονε ξεβγάλῃ. Ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἐσκότωσαν τόσα παιδιά, πάλι δὲν ξέρανε ἂν ἤτανε μέσα 'ς αὐτὰ κι' ὁ Χριστός· καὶ γιὰ νὰ βγάλουνε κάθα ὑποψία ἐγυρίζανε καὶ παένανε ὅπου παληόσπιτο καὶ σταῦλος καὶ τὸν ἐγυρεύγανε. Ἔτσι τὰ λοιπὸς πάει κατὰ τύχης ὁ μπόγιας μὲ τσοὶ χωροφυλάκοι 'ς τὸ σταῦλο ποῦ γεννήθηνε ὁ Χριστός, βλέπουνε ἀπὸ μιὰ χαραμάδα καὶ θωροῦνε μέσα ἕνα παιδί, λέει ἐτοῦτος εἶναι ὁ Χριστός! ἀνοίουνε τὴ ξυλόπορτα, μπαίνουνε μέσα, μὰ τίοτις δε βλέπουνε· ἀστραπὴ ἤτανε καὶ χάθηκενε! Μωρέ ποῦ πήενε, μωρὲ ποῦ νἆναι, ἐλέανε, καὶ πῶς θὰ στραφοῦμενε τόρα 'ς τὸ βασιλέα νὰ τοῦ ποῦμεν πῶς δὲν τὸν εὑρήκαμενε. Καὶ ποῦ νὰ δοῦνε οἱ στραβοὶ πῶς τὴν ὥρα ποῦ 'νοίξανε τὴν πόρτα καὶ μπαίνανε, εὐγένανε ὄξω ὅλα τ' ἀρνιὰ καὶ νὰ καταλάβουνε πῶς τίοτις ἐγίνινε. Ὕστερα πιὰ ἀπὸ πολλὴ ὥρα ἐννοιώσανε πῶς ὁ Χριστὸς ἐκρύφτηνε ἀπὸ κάτω 'ς τὴν ὀριὰ ἑνοῦ ἀρνιοῦ κ' εὔγενε ὄξω κ' ἤφυενε! Ἐξέχασα νὰ σοῦ πῶ, γυιέ μου, πῶς ὁ μπόγιας δὲν τὸ ξέρενε πῶς ἤτανε ἐκεῖ πέρα σταῦλος, κι' ἂν δὲν ἐγκάνιζενε ὁ γάδαρος, με συμπάθειο τσ' εὐγενείας σου, τὴν ὥρα ποῦ περνοῦσεν ἀπ' ὄξω μὲ τσοὶ χωροφυλάκοι, δέ θὰ παίρνενε χαμπάρι καθόλου γιὰ νὰ μπῇ μέσα, μόνου μὲ τὸ γκάνισμα τοῦ ψόφιου ἐκούσανε κ' ἐμουντάρανε μέσα· καὶ καλὰ ποῦ βρεθήκανε τ' ἀρνιὰ κ' ἐδιαφεντέψανε τὸ Χριστό, εἰ δὲ μὴ θὰ τόνε τσακώνανε, γιατὶ τὰ κατσίκια ποῦ ἦταν ἐκεῖ μέσα σὰν ἐκούσανε ἀπ' ὄξω τσὴ παντουλιὲς καὶ τὴ ταραχὴ ἐνεμοκορακιαστήκανε καὶ γίνηνε ἐκεῖ μέσα τὸ μάλε βράσε! Μέσα τὰ λοιπὸς 'ς αὐτὴ τὴ ταραχὴ πάει ὁ Χριστὸς νὰ κρυφτῇ 'ς τὴν ὀριά ἑνοῦ κατσικιοῦ, γιατὶ ἤξερενε πῶς τὰ τραΐσια τρέχουνε 'ς τὰ ποδάρια καλήτερα, μὰ 'κεῖνο δὲν κάνει ἄλλο παρὰ σηκώνει τὴν ὀριά του ψηλὰ ψηλὰ καὶ φεύγει· ἐτότες γυρίζει τ' ἀρνὶ καὶ λέει τοῦ Χριστοῦ: «ἔλα νὰ σὲ κρύψω 'γὼ» καὶ ἔτσι ἐγίνενε καὶ σώθηνε πααίνοντάς τονε τ' ἀρνὶ σὲ ἄλλο βασίλειο. Τόμου εἶδεν ὁ Χριστὸς πῶς εἶναι γλυτωμένος ἐκαταράστηκενε τῶ γαδάρω καὶ εἶπενε: «Παένετε, καταραμένα ζωντόβολα, καὶ πάντα σας νὰ γκανίζετε — γιατὶ ξέρεις, γυιέ μου, οἱ γαδάροι δὲν ἐγκανίζανε πρῶτα, — νὰ τρῶτε ξυλιὲς καὶ νὰ μὴν τρῶνε τὸ κρέας σας». Στὰ κατσίκια πάλι εἶπενε: «Παένετε, ἑωσφόροι, γιὰ ὅλο σας τὸ βίος νὰ τρῶτε φρύανα 'ς τσοὶ ξερόβραχοι καὶ νὰ κάνῃ παντοτεινὰ ἡ ὀριά σας ἀπάνω». Γι' αὐτὸ δὰ εἶναι ποῦ θωρεῖς, γυιέ μου, ἀκόμα τόρα καὶ κάνει πάντα τῶ κατσικιῶ ἡ ὀριὰ ἀπάνω, καὶ ὅλοι οἱ βασιλῆάδες τὰ μάχουντουνε γιὰ τὸ φέρσιμο ποῦ κάμανε τοῦ Χριστοῦ καὶ βγάνουνε ὁρισμὸ καὶ λένε: «Νὰ σκοτώνουνται τὰ κατσίκια σὰν τὰ βρίσκουνε μέσα 'ς τὰ χτήματα τῶν ἀνθρώπω καὶ τ' ἀρνιὰ νὰ μήν των ἐγγίζουνε, γιατὶ εἶναι εὐλογημένα»...

— Καλά, φθάνει, τῇ εἶπον. Τώρα νὰ μοῦ εἰπῇς περὶ τῶν Καλλικαντζάρων.

— Καλλικάντζαρος, παιδί μου, εἶναι δαιμόνιο, ἀερικὸ καὶ μιαρισμένο πρᾶμμα. Καὶ ὅποιος κακόσορτος γεννηθῇ τὴ βραδυνιὰ τῶ Χριστουγεννῶ γίνεται Καλλικάντζαρος, γιατὶ σὰν μονογενὴς ποῦ εἶναι ὁ Χριστὸς δὲν θέλει καὶ μηδὲ εἶναι πρεπούμενο νὰ γεννιέται καένας ἄλλος ἐκείνη τὴ νύχτα, γιατὶ ἐτότες μπορεῖ νὰ βρεθοῦνε ἄτζαλα στόματα νὰ ποῦνε πῶς δὲν εἶναι τάχατες μονογενής, καὶ γιὰ 'κεῖνο τόμου γεννήθηνε ὁ Χριστὸς εἴπενε: «ποιὸ μιαρὸ 'ς τὴν ὥρα μου;» καὶ μονομιᾶς ὅλα τὰ παιδιὰ ποῦ γεννηθήκανε ἐκείνη τὴ βραδυνιὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμο ἐγίνανε ἀσκιὰ καὶ τὸ πρωνὸ ἐγίνανε πάλι ἀθρῶποι. Μὰ νὰ 'δῇς, γυιέ μου, ποῦ δὲ φτάνει ὡς ἐδῶ, παρὰ τὸ ὅμοιο βαστᾷ

1 Ὀλίγον μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

2 =amede

καὶ τόρα ἀκόμα καὶ ὅσα παιδιὰ τύχῃ νὰ γεννηθοῦνε ἐκείνη τὴ νύχτα τῶ Χριστο ιεννῶ γίνουντενε γιὰ ὅλο τὸ βίος τωνε κάθε παραμονὴ εὐτηνῆς τῆς σκόλης Καλλικαντζάροι καὶ πορπατοῦνε ὁλονυχτὶς καὶ γυρεύγουνε νὰ μπαίνουνε 'ς τὰ σπίτια, καὶ μπαίνουνε ἢ ἀπὸ τὴν καμινάδα ἢ ἀπὸ τὴ κλειδαρότρυπα, καὶ γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ βάνουνε ἕνα κόσκινο 'ς τὴ κλειδαρότρυπα καὶ ἄλλο ἕνα 'ς τὴ καμινάδα, ποῦ ἐτότες ἂν ἔρθῃ καένας Καλλικάντζαρος σταματᾷ καὶ δὲν μπορεῖ νά 'μπῇ μέσα, γιατὶ μετρᾷ τσῆ τρύπες τοῦ κόσκινου καὶ λέει :

Ἕνα δυό, ἕνα δυὸ
κακὸ χρόνο νά 'χῃ
ποῦ τό βανεν ἐδῶ

Καὶ ἔτσι πάει ἡ νυχτιά του 'ς τὸ μέτρημα καὶ δὲν μπαίνει 'ς τὸ σπίτι.

—Εἶδες κανένα Καλλικάντζαρο; τὴν ἠρώτησα.

— Κι' ἀμὲ δὲν τὸν εἶδα ἡ γρουσοῦζα! Εἶδα τονε ποῦ νᾆναι ἄδικη ἡ ὥρα καὶ κουφὸ τ' αὐτὶ τοῦ καταραμένου! Τὸν εἶδα ἀπάνω 'ς τὴν ἀφουκλα τοῦ μύλου καὶ 'ς τὴν ἀρχὴ ἐθάρουμουνε πῶς ἤτανε θυλακοῦρα τοῦ ἀλεσμάτου καὶ τὴν ἔχενε ἐκεῖ ὁ μυλωνᾶς· μὰ ὕστερα σὰν τὴν εἶδα κ' ἐσάλευγενε κατάλαβα πῶς εἶναι ἀσκὶ Καλλικαντζάρικο, κι' ζῶ τε νὰ φύω ἡ φυλάδα μ' ἔκοψενε κρύος νίδρως. Βλέπεις, γυιέ μου, ἄλλοι τό 'χουνε καὶ φοβούνταινε, ἄλλοι πάλι δὲ τσοὶ κόφτει. Μιὰ γυναῖκα εἴδενε μιὰ φορὰ 'ς τὸ ποταμὸ ἕνα ἀσκὶ καὶ κατάλαβενε πῶς εἶναι καλλικάντζαρος· κάνει τὸ σταυρό τση, πάει κοντὰ μὲ τὸ μαχαῖρι, κόβγει τοῦ ἀσκιοῦ τὸν ἀμπόδιωνα [1] καὶ στρέφεται 'ς τὸ σπίτι τση. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πωρνὸ εὑρέθηκενε 'ς τὸ χωριὸ μιὰ κοπέλλα μὲ κομμένο τὸ χέρι καὶ ἐγίνηνε πιὰ ἐκεῖ τὸ ἐλᾶστε νὰ δῆτε.

Ἤθελα νὰ σοῦ πῶ, γυιέ μου, κ' ἕνα ἄλλο, μὰ θωρῶ σε καὶ γράφεις ὅσο σοῦ τὰ λέω, καὶ φοβοῦμαι μὴ μὲ γράψῃς τὴν καμένη 'ς τὴ φουμερίδα, ποῦ εἶμαι γρηὰ γυναῖκα καὶ εἶναι τὸ ποδάρι μου μέσα 'ς τὸ λάκκο καὶ θὰ μὲ ἀναθεματίζουνε, μὰ θὰ σοῦ τὸ πῶ καὶ τοῦτο : Στὸ χωριό μας καθὼς καὶ σὲ ἄλλα χωριὰ ἐδῶ 'ς τὴν 'Αξιὰ σὰν εἶναι καμμιὰ κοπελλοῦδα λεύτερη καὶ εἶναι γεννημένη τὴ βραδυνιὰ τῶ Χριστουεννῶ δὲν θέλει μήτε ἐκείνη μήτε οἱ συγγενεῖς τση νὰ μαθητευτῇ πῶς ἐγεννήθηνε τέτοια νυχτιά, γιατί δὲν θὰ βρίσκῃ γαμπρὸ νὰ τὴν πάρῃ, καὶ νὰ σοῦ πῶ, γυιέ μου, ἔχουνε δίκαιο, γιατί, πέ μου τόρα τοῦ λόγου σου, παίρνεις ποτέ σου γιὰ γυναῖκα μιὰ τέτοια κοπελοῦδα σὰν ἠξέρῃς πῶς κάθε νύχτα τῶ Χρουστουεννῶ θὰ σοῦ γίνεται Καλλικάντζαρος νὰ τὴν χάνῃς ;

ΜΙΧ. ΙΑΚ. ΜΑΡΚΟΠΟΛΙΣ

2 = ποδεώνα.

ΕΝ ΒΑΡΝΗι

Χριστὸς γεννᾶται, Χριστὸς γεννᾶται. Πάντες ἑτοιμάζονται τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, ὅπως ὑποδεχθῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν καλήτερον τὸν εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον Μεσσίαν.

Περὶ τὸ δειλινόν, ὁπότε οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν κρούουν χαρμοσύνως ἀγγέλλοντες τὴν ἔναρξιν τοῦ ἑσπερινοῦ, πᾶσα ἐργασία διακόπτεται καὶ πάντες μεταβαίνουν ἀθρόοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ τὴν ἐκκλησίαν ἐπανέρχονται εἰς τὰς οἰκίας των καὶ παραθέτουσι τὸ νηστήσιμον φαγητόν, ὅπερ συνήθως εἶναι βραστὰ φασόλια, φέρουσι τεμάχιον ζύμης, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶνε ἐστημένον κηρίον ἀνημμένον, καὶ θυμιάζουσι τὴν τράπεζαν, ἐν ᾧ εἷς ἐκ τῶν μικρῶν ἔχων εἰς τὰς χεῖρας τὴν Σύνοψιν ἀναγινώσκει προσευχάς τινας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ «ἡ γέννησίς σου Χριστέ».

Τὸ δεῖπνον τῆς παραμονῆς θεωρεῖται ἱερόν. 'Αφοῦ φάγωσι, μετὰ ταῦτα τὰ μείναντα λείψανα τοῦ δείπνου συνάζονται εὐλαβῶς, καὶ ἑνούμενα μετὰ τῶν τῆς παραμονῆς τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τῶν Φώτων, μεταφέρονται εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ σκορπιζόμενα ἐν αὐταῖς φέρουσι τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν γονιμότητα.

Μετὰ τὸ δεῖπνον πάντες ἑτοιμάζονται διὰ τὴν ἀγρυπνίαν. Κατὰ τὸ μεσονύκτιον τὰ οὐράνια ἀνοίγονται καὶ ἐπιφαίνεται ὁ Χριστὸς ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου καθήμενος καὶ περικυκλούμενος ὑφ' ὅλων τῶν ἀγγέλων. 'Αλλὰ πάντες δὲν δύνανται νὰ τὸν ἴδωσιν· οἱ μὴ ἁγνοὶ τὴν καρδίαν οὐδὲν βλέπουσιν.

Αἱ νεάνιδες συνηγμέναι περὶ τὴν ἑστίαν σκέπτονται τί καλὸν νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ Σωτῆρος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνοίγονται τὰ οὐράνια· διότι κατὰ τὴν παράδοσιν ὅ,τι ἂν ζητήσῃ τις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμέσως τοῦτο γίνεται. Τὸ ζητούμενον ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε ἀπρεπὲς οὔτε μακρόν· νὰ διαρκῇ τόσον, ὅσον καὶ τὰ οὐράνια εἶνε ἀνοιγμένα. Πολλὰ ἀναφέρονται ὡς πρὸς τοῦτο : Νεᾶνίς τις φιλάργυρος ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεοῦ χίλια μεγάλα φλωριά, ἀλλὰ μόλις εἶπε, «χίλια μεγάλα», ἐκλείσθησαν τὰ οὐράνια καὶ πάραυτα χ ε ί λ ι α μ ε γ ά λ α ἐπρόβαλαν ἐκ τοῦ στόματός της. Διὰ τοῦτο λοιπὸν τὸ ζητηθησόμενον πρέπει νὰ ὑποβάλλεται πρῶτον εἰς πολλὴν σκέψιν.

Κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην θέτουσι παρὰ τὸ εἰκονοστάσιον ξηρὸν βασιλικόν, ὅστις θαυμασίως κατὰ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὰ οὐράνια ἀνοίγονται, ἀνθίζει καὶ τὰ ἄνθη μεταβάλλονται εἰς μαργαρίτας.

'Αλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὅστις γεννᾶται μετὰ τοῦ Χριστοῦ· μεταβάλλεται εἰς Καλλικάντζαρον καθ' ὅλα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς του. Τρόμος καὶ φόβος κατέχει πάντας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ δωδεκαημέρου. Οὐδεὶς ἐξέρχεται νύκτωρ τῆς οἰ-

Digitized by Google

κίας αὐτοῦ δι' οἱανδήποτε αἰτίαν· οἱ Καλλικάντζαροι πλανῶνται, καὶ πηδῶσιν εἰς τὴν ῥάχιν παντός, ὃν συναντήσωσι καθ' ὁδόν. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα μένουσιν ἐπὶ τῆς ῥάχεως αὐτῶν καὶ τοὺς μεταφέρουσιν εἰς ἐννέα φρέατα καὶ εἰς ἐννέα κρήνας ἀπειλοῦντες πάντοτε νὰ τοὺς ῥίψωσιν ἐντὸς αὐτῶν· μόνον δὲ ὅταν οἱ πετεινοὶ αρχίζουν νὰ φωνάζουν ἀφήνουσιν αὐτοὺς ἐλευθέρους.

Οἱ Καλλικάντζαροι εἶναι ἄνθρωποι, ἐνίοτε δὲ τέρατα μὲ μεγάλας τρίχας καὶ φοβεροὺς ὄνυχας. Πάντα δεσμὸν δύνανται νὰ διαρρήξωσι καὶ αὐτὰς τὰς σιδηρᾶς ἁλύσεις πλὴν τῶν ἐκ ψιάθου κατασκευαζομένων σχοινίων· διὸ δένουσι μόνον διὰ τοιούτων σχοινίων τοὺς νομιζομένους ὅτι μεταβάλλονται εἰς Καλλικαντζάρους, οἵτινες συνήθως εἶναι οἱ γεννηθέντες κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Κ. Ι. ΜΑΚΡΗΣ

ΕΝ ΓΑΝΟΧΩΡΟΙΣ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ἐν Γανοχώροις κειμένοις ἐπὶ τῶν παραλίων τῆς Θράκης τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα διετηρήθησαν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν θεωροῦσι τὰ Χριστούγεννα ὡς τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἑορτήν, καὶ τοῦτο δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ α' στίχου τοῦ ἐν αὐτοῖς ψαλλομένου ᾄσματος «Χριστούγεννα πρωτούγεννα, πρώτη γιορτὴ τοῦ χρόνου». Ἕνεκα τούτου καὶ ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐγένετο ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ, τοῦ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, μεγάλην σημασίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὰ Χριστούγεννα καὶ μεγαλοπρεπῶς πανηγυρίζουσι. Πρὸς τοῦτο δὲ πολλαὶ παρασκευαὶ γίνονται, ὧν ἡ πρωτίστη καὶ ἡ μᾶλλον παράδοξος εἶναι ἡ προμήθεια μεγάλου ποσοῦ χοιρίου κρέατος, ἐξ οὗ θὰ ἐξαγάγωσι τὸ λίπος, ἵνα ἐξ αὐτοῦ κατασκευάσωσι τοὺς χαλβάδες καὶ ταῖς ἁγιοβασιλιόπηταις, ἔτι δὲ τὰ χοιρομέρια· ἀλλὰ πρὸ πάντων τὴν πολύφημον σ ο ύ β λ α ν, ἥτις εἶναι τὸ πρώτιστον φαγητὸν ἐπὶ πολλὰς τῶν Χριστουγέννων ἡμέρας.

Ἀφ' ἑσπέρας τῆς προτεραίας ἀπὸ τῆς 3ης ὥρας μ. μ. ἄρχονται τὰ κάλαντα καὶ διαρκοῦσι μέχρι νυκτός. Περὶ δὲ τὴν 2αν τῆς πρωΐας ὁ κώδων προσκαλεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ὁποίας παρατίθενται τράπεζαι καὶ πάντες γεύονται τῆς σ ο ύ β λ α ς, καθ' ἣν ὥραν παῖδες διερχόμενοι τὰς ἀγυιὰς καὶ εἰς ἑκάστην θύραν σταματῶντες ψάλλουσι τὸ γνωστὸν ᾆσμα τῶν Χριστουγέννων.

Ἤδη μεταβῶμεν εἰς τὴν Περιτομὴν τοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Βασιλείου.

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι ἡμέρα χαρᾶς, ἡμέρα διασκεδάσεως, διότι πρεσβεύεται ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας ἅπαν τὸ ἔτος ἐξαρτᾶται, ἀρχῆς δὲ καλῆς καλὸν καὶ τὸ τέλος. Οἱ κάτοικοι τῶν Γανοχώρων τὴν ἀρχὴν ταύτην πρεσβεύοντες ἀποφεύγουσι πᾶσαν κακὴν πρᾶξιν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν. Ἔθος ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς, ἵνα μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ πατὴρ ἢ ἐλλείποντος τούτου ὁ μεγαλείτερος τῶν ἀδελφῶν ῥίπτῃ ἐπὶ τοῦ πατώματος τοῦ οἴκου ῥόδιον, ἐφ' οὗ ἐμπήγῃ νομίσματά τινα εὐχόμενος ἵνα, ὅπως τοῦτο διαρρηγνύμενον πληροῖ τὸν οἶκον, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐπιδαψιλεύσῃ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν οἶκον ἐκεῖνον. Ἔτι δὲ τὴν ἡμέραν ταύτην δοκιμάζουσιν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ τύχην ὡς ἑξῆς: Θέτουσι φύλλον ἐλαίας ἐπὶ ἄνθρακος διαπύρου, καὶ ἐὰν μὲν τοῦτο καῇ δηλοῖ ταχὺν τὸν θάνατον εἰς τὸν πειρώμενον· ἐὰν δὲ ἀνατιναχθῇ τοὐναντίον εὐτυχίαν. Ὅσον δὲ μακρότερον ἀνατιναχθῇ τόσον περισσοτέραν εὐτυχίαν δηλοῖ. Ὅπως εἰς ὅλα τὰ μέρη, οὕτω καὶ εἰς τὰ Γανόχωρα κατασκευάζονται αἱ πολύφημοι Ἁ γ ι ο β α σ ι λ ε ι ό π η τ τ α ι ς. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ὡς καὶ τὴν ἑσπέραν τῆς προτεραίας ψάλλονται ἑορτάσιμα ᾄσματα.

ΗΡΑΚΛΗΣ Γ. ΔΗΜΑΚΗΣ

ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΙΩι ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Μιὰ ἑβδομάδα μπροστὰ ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα, ὅλες οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ θὰ κατεβοῦνε κάτω 'ς τὸ ποτάμι νὰ πλύνουνε τὰ ἀσπρόρρουχα, καὶ τὴν παραμονὴ θὰ ζυμώσουνε τὰ χριστόψωμα — τὰ λέγουν κ ο υ ζ ι ά ρ ε ς — καὶ θὰ βάλουν ἀπάνω 'ς αὐτὰ ἢ αὐγὸ ἄσπρο, ἢ καρύδι, κι' ἀπ' αὐτὰ θὰ στείλουνε 'ς τὰ συγγενικὰ σπίτια, ἀφοῦ μετρήσουνε πόσα παιδιὰ ἔχει τὸ κάθε σπίτι. Τὸ βράδυ θὰ φᾶνε γλήγορα καὶ θὰ κοιμηθοῦνε γληγορώτερα ἀπὸ τὶς ἄλλες μέρες, γιὰ νὰ σηκωθοῦνε τὴ νύχτα νὰ πᾶνε 'ς τὴν ἐκκλησιά. Τὰ μεσάνυχτα ἅμα χτυπήσῃ ἡ καμπάνα τοῦ χωριοῦ οἱ μαννάδες θὰ ξυπνήσουνε τὰ παιδιά τους, γιὰ νὰ πᾶνε 'ς τὴν ἐκκλησιὰ νὰ μεταλάβουνε ἢ γιὰ νὰ ἐκκλησιαστοῦνε.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ὁ καθένας θὰ πάῃ 'ς τὸ σπίτι, κι' ἅμα συναχθῇ ὅλη ἡ οἰκογένεια θὰ φᾶνε, ἔπειτα ἅμα φέξῃ καλὰ θὰ μαζευτοῦνε οἱ νέοι καὶ θὰ κάμουν μιὰ παρέα, καὶ οἱ γέροι ἄλλη, καὶ τότε θὰ πᾶνε 'ς ὅλα τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ γιὰ νὰ φχηθοῦνε. Μπροστὰ ἀπὸ πολλὰ χρόνια εἴχανε μιὰ συνήθεια, ποῦ 'ς ὅλα τὰ σπίτια θὰ ἤτανε τραπέζι, καὶ θὰ ἔτρωγαν ὅλοι ὅσοι ἔρχονταν γιὰ νὰ φχηθοῦνε ἀπὸ ὀλίγο, θἆναι τώρα πολλὰ χρόνια ποὺ ἄφηκαν αὐτὴ τὴ συνήθεια, γιατὶ ἔκαναν πολλὰ ἔξοδα, τώρα θὰ δώσουνε 'ς τὶς παρέες ἢ ῥακί, ἢ κρασί, ἢ ὅτι ἔχει ὁ καθένας. Πολλὲς φορὲς ὅταν ἔρθοῦν 'ς τὸ κέφι τὸ σκούζουνε καὶ χορεύουνε καμμιὰ φορὰ τὸ τσάμικο, μ' αὐτὸ δὲν γίνεται κάθε χρονιά, γιατὶ οἱ περισσότεροι λείπουνε 'ς τὰ ξένα. Ὅλοι ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἔχουνε μιὰ χαρὰ καὶ δὲν βλέπεις κανέναν λυπημένον, ὅλοι ἐκείνη τὴν ἡμέρα θὰ φορέσουνε τὰ καλήτερα φορέματά τους.

Digitized by Google

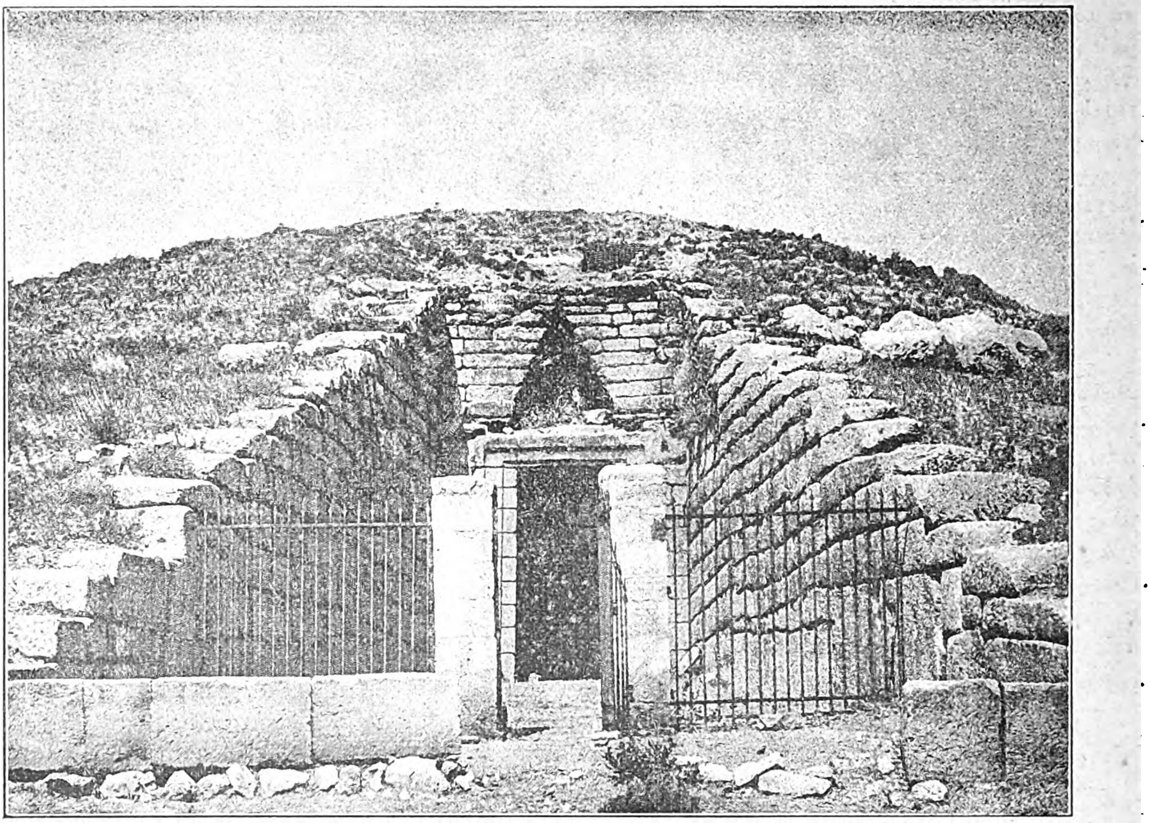

ΤΟ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΤΟΥ ΑΤΡΕΩΣ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ

Περὶ Καλλικαντζάρων (Σκιορίσματα ἢ Καψιούριδες) ἔχουνε πολλὲς παράδοσες. Οἱ Καλλικάντζαροι λένε πῶς ὅλον τὸν χρόνον κόφτουνε τὸ στῦλο ὅπου βαστάει τὴ γῆ, καὶ τὴν παραμονὴ τὰ Χριστούγεννα ὡς τὰ Φῶτα βγαίνουνε 'ς τὸν κόσμο γιὰ νὰ πειράξουνε τοὺς ἀνθρώπους. Σ' ὅλα τὰ σπίτια θὰ κάψουνε καθὲ βράδυ πρὶν νὰ πλαγιάσουνε ἢ θυμιάμα, ἢ ξύλο ἀπὸ κερασιὰ καὶ τὸ λένε αὐτὸ «πάντρεμμα τῆς φωτιᾶς».

Ὅλο τὸ δωδεκαήμερον οἱ γυναῖκες δὲν λούζονται οὔτε καὶ ἀφίνουνε κανένα νὰ λουσθῇ, γιατὶ τὸ νερὸ εἶνε ἰσκιωμένο· χτενίζουνε τὰ μαλλιά τους μὲ νερὸ ἀφοῦ ρίξουνε ξύδι. Τὸ δωδεκαήμερον λάκκον δὲν διαβαίνουνε τὴ νύχτα, γιατὶ μέσα 'ς τοὺς λάκκοις κάθονται οἱ διαόλοι καὶ λένε τί ἔκαμε ὁ καθένας ἐκείνη τὴν ἡμέρα καὶ τί θὰ κάμῃ τὴ νύχτα, καὶ ἂν ἀπεράσῃ κανένας ἀπ' ἐκεῖ τὸν πιάνουνε οἱ διαόλοι καὶ τὸν πνίγουνε, ἂν δὲν πῇ τὸ «Πάτερ ἡμῶν» καὶ ἂν δὲν προφθάσῃ νὰ κάμῃ τὸ σταυρό του. Δὲν ἀπερνοῦνε καὶ ποτάμι τὴ νύχτα, γιατὶ τὰ νερὰ εἶνε ἰσκιωμένα. Τὴ νύχτα δὲν πίνουνε νερὸ ἂν δὲν τὤχουν σκεπασμένο ἀπὸ τὸ βράδυ. Τὴ νύχτα δὲν βγαίνουνε ἔξω, οὔτε καὶ κοιμῶνται γιατὶ φοβοῦνται μὴ πάθουνε κανένα κακό. Τὸ δωδεκαήμερον δὲν κάνουν γάμον, γιατὶ τὰ δαιμόνια εἶνε ἔξω 'ς τὸν κόσμο καὶ τὸ στέφανο ἐκεῖνο δὲν προκόβει. Τὸ δωδεκαήμερον δὲν ἀφίνουνε νὰ ψήσῃ κανεὶς 'ς τὴν ἑστιὰ ῥαβοσίτια, γιατὶ θ' ἀρρωστήσῃ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
Ἠπειρώτης.

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 384

Καὶ ὁ ὑπολοχαγὸς παρεμβὰς ἐπίσης προσέθηκε :

— Μάθε ὅτι τὸ βασιλικὸν φιρμάνιον, τὸ ὁποῖον κομίζω, σοὶ χορηγεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἐνεργήσῃς ἀνασκαφὰς ἄνευ τῆς παρεμβάσεως οἱουδήποτε ἄλλου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον ὅτι δὲν θὰ παραλάβῃς τίποτε, οὔτε ἕνα χάλικα, οὔτε μίαν πλίνθον, ἔτι μᾶλλον δὲ προκειμένου περὶ ἀντικειμένων τοιούτων ! προσέθηκε δεικνύων τὸν μυστηριώδη ἥλιον, τοῦ ὁποίου ἡ φλογερὰ λάμψις ἐφαίνετο ζῶσα καὶ σκιρτῶσα εἰς τὸ βάθος τοῦ ἀδύτου.

— Τὸ ἀληθὲς εἶνε. εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ὅτι μὲ αὐτὰ ἠμπορεῖ νὰ χάσουν τὸ μυαλό τους οἱ ἄνδρες μας. Πῶς θὰ μεταφέρωμεν αὐτὰ τὰ λάφυρα εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλέων ;... Ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω κανὲν μέσον. Φοβοῦμαι μήπως ἡ ἐπιχείρησις αὕτη εἶνε ἐκ τῶν κινδυνωδεστέρων, καὶ

Digitized by Google

ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θὰ κάμῃ φρόνιμα, νομίζω, νὰ μᾶς δώσῃ ἓν ἢ δύο συντάγματα, διὰ νὰ συνοδεύσουν τὴν μεταφορὰν τῶν πολυτίμων αὐτῶν λίθων μέχρι Τεχεράνης... Καὶ πάλιν εὐτυχεῖς θὰ εἴμεθα ἂν ὁ στρατὸς δὲν ἐπιπέσῃ νὰ ληστεύσῃ τὰ κιβώτια !...

— Νὰ μεταφέρετε τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς Τεχεράνην; εἶπεν ἐξαίφνης διακόπτων ὁ καθηγητὴς μὲ βροντώδη φωνήν !... Νὰ τὰ δωρήσετε εἰς τὸν Σάχην; .. Χώ, χώ !... αὐτό, κύριοι, δὲν θὰ γείνῃ !... Σᾶς δίδω τὸν λόγον ὅτι τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν θὰ κάμετε !

— Καὶ ποῖος θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ; ἠρώτησεν ὁ Μαυρίκιος.

— Ἐγώ, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Χάσελφρατζ τύπτων τὸ στῆθος. Ἐγὼ ὅστις ἀνεκάλυψα τὸν ναὸν αὐτόν, ὅστις ἀπεκάλυψα τὸν θόλον. Ἐγώ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὅλος ὁ κόσμος ὀφείλει χάριτας διὰ τὴν μεγίστην αὐτὴν ἀνακάλυψιν. Ἀπαιτῶ τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς λίθους ὡς μερίδιόν μου. Εἶνε ἡ μόνη ἀνταμοιβή, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμῶ νὰ λάβω διὰ τοὺς κόπους μου. Τὰ λοιπὰ σᾶς τὰ χαρίζω, προσέθηκε μεγαλοπρεπῶς.

— Ἐν πρώτοις σᾶς παρατηρῶ, κύριε, ὅτι ἐγὼ ἀνεκάλυψα τὸν θησαυρὸν αὐτὸν πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὑπηρέτου μου, ἐνῷ σεῖς εὑρίσκεσθε ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἐσκάπτετε τάφρους ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ μου ἐδάφους, μὲ τοὺς ἐργάτας τοὺς ὁποίους μοῦ ἐκλέψατε... Κατόπιν σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι εὑρισκόμεθα ἐν Περσίᾳ καὶ ὅτι ἀφοῦ ἡ κυβέρνησις τῆς χώρας ταύτης δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ παραλάβωμεν τίποτε ἐκ τῶν εὑρημάτων μας, ὀφείλομεν νὰ ὑποκύψωμεν εἰς τὴν θέλησίν της καὶ νὰ ἀποδώσωμεν τὸν θησαυρὸν εἰς ὃν ἀνήκει. Ἄλλοι ἁρμοδιώτεροι ἐμοῦ θ' ἀποφασίσωσιν ἂν ἀνήκῃ εἰς τὸν Σάχην, τὸν ἡγεμόνα τῆς χώρας ταύτης καὶ ἐξουσιαστήν, ἢ εἰς τοὺς Γουέβρους, τῶν ὁποίων οἱ πρόγονοι τὸν ἔθαψαν ἐδῶ...»

Ὁ σοφὸς Γερμανὸς ἐξέφερε κραυγὴν λύσσης.

— Μπᾶ !... ἀνέκραξεν· ἀλήθεια μοῦ λέγετε, καλέ; Καὶ νομίζεις ἐσὺ ὁ τιποτένιος, ὅτι ἐγὼ ὁ Χαὶς Χάσελφρατζ, τὸ μέλος εἴκοσι ἐπιστημονικῶν ἑταιριῶν, ἐγὼ ὁ πλήρης τίτλων καὶ τιμῶν θ' ἀφίσω νὰ μὲ καταβάλῃ ἕνα παιδάριον ἀνόητον, ὁποῦ δὲν ἔχει ἀκόμη οὔτε μία τρίχα εἰς τὸ μουστάκι του; Χά !. Χά !... Θὰ τὸ ἰδοῦμε, κύριε!... Θὰ τὸ ἰδοῦμε τώρα ἀμέσως !...

Καὶ ἐρυθρὸς ἐκ τῆς ὀργῆς ὁ προφέσσωρ ὥρμησε πρὸς τὸν βωμὸν

— Προσέξατε, κύριε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος εὐσταθῶς. Σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψω νὰ λάβετε οὔτε ἕνα μόνον πολύτιμον λίθον. Ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἐδῶ τῶν κυρίων. Ἐγὼ ἀνεκάλυψα αὐτὸν τὸν βωμὸν πρὸ ὑμῶν ὁμοῦ μὲ τὸν ὑπηρέτην μου Γαργαρίδην. Ὁ μάγος Γκουσὰ-Νισίν, ὅστις ἦτο ἐδῶ πρὸ ὀλίγου, δύναται ἐπίσης νὰ τὸ μαρτυρήσῃ. Ὁ θησαυρὸς αὐτὸς δὲν σᾶς ἀνήκει καὶ δὲν θὰ τὸν ἐγγίσετε,' ἢ ἀλλέως θὰ μετανοήσετε.

— Τώρα θὰ τὸ ἰδοῦμε ! ἀνέκραξεν ὁ Χάσελφρατζ ἔξαλλος.

Η ΑΝΘΟΠΩΛΙΣ
ἀγαλμάτιον

Καὶ ἀνῆλθε δρομαῖος τὰς βαθμίδας τοῦ βωμοῦ.

Ταυτοχρόνως ὁ ἀνδρεῖος Ἀριστομένης, μὴ δυνάμενος νὰ κρατηθῇ ἐπὶ πλέον, ὥρμησεν ὄπισθεν τοῦ καθηγητοῦ καὶ περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων του τὸ τεράστιόν του σῶμα, προσπαθῶν νὰ τὸν καταρρίψῃ ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. Ὁ ὀφθαλμίατρος ἐκλονίσθη κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἀπροόπτου ἐπιθέσεως. Ἀλλ' ἐστηρίχθη ῥωμαλέως ἐκ τοῦ κιβωτίου, καταφέρων ταὐτοχρόνως λακτίσματα κατὰ τοῦ ἐπιτεθέντος. Ὁ Γαργαρίδης δὲν τὸν ἄφινε καὶ ἐξέφερε κραυγὰς ἐμμανεῖς. Πρὸς στιγμὴν ἐφάνη ὅτι ἀμφότεροι ἔμελλον νὰ κυλισθῶσι κάτω τοῦ βωμοῦ. Ἀλλ' αἴφνης διὰ ἰσχυρᾶς προσπαθείας ὁ Χάσελφρατζ ἀπηλλάγη καὶ στρεφόμενος διὰ μιᾶς μὲ ἓν σφοδρὸν κτύπημα τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους ἔρριψεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τὸν ἀτυχῆ τελειοδίδακτον, ὅστις συναπέφερε πίπτων καὶ τὰ δύο κράσπεδα τῆς ῥαδεγκότας τοῦ καθηγητοῦ.

Ἀγέρωχος διὰ τὸν θρίαμβόν του ὁ Χασελφρατζ ἥρπασε δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ στέλεχος τοῦ ἐκ πολυτίμων λίθων ἡλίου καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου. Πλὴν ταυτοχρόνως κρότος ὅμοιος πρὸς βροντήν, πάταγος φοβερὸς συνεκλόνισε τὸν θόλον, καὶ πρὶν ἢ οἱ θεαταὶ τῆς σκηνῆς ταύτης προφθάσωσι νὰ κάμωσι τὸ ἐλάχιστον κίνημα, βάραθρον χαῖνον ἀνεῴχθη αἴφνης ὑπὸ τὰς βαθμῖδας καὶ τὸ κιβώτιον, ὁ ἐκ πολυτίμων λίθων ἥλιος, ὁ καθηγητὴς καὶ ὁ βωμὸς ὁλόκληρος, τὰ πάντα κατεπόθησαν αὐτοστιγμεί, ἐνῷ ὁ θόλος καὶ αἱ στῆλαι τῶν παρακειμένων στοῶν ἔτρεμον, ἔτριζον, ἐσχίζοντο ὡσεὶ ἐκ τῆς δονήσεως φοβεροῦ σεισμοῦ.

Οἱ θεαταὶ μόλις ἐπρόφθασαν νὰ εἰσπηδήσωσιν εἰς τὴν κάλαθον, συναποκομίζοντες καὶ τὴν Αἰκατερίνην, λιποθυμήσασαν ἐκ τοῦ τρόμου. Ἐνῷ ἀνέβαινον ἀνελκυομένης τῆς καλάθου, τὸ ὑπόγειον κάτωθεν αὐτῶν ἐπληροῦτο ὑπὸ βοῆς καὶ πατάγου καταπτώσεως, ἠκούετο δὲ ἐντὸς τοῦ ἐξαίφνης ἀνεῳχθέντος βαράθρου παφλασμὸς κυμάτων, ἠχὼ μακρυνὴ ὑπογείου ποταμοῦ, ζοφεροῦ, μυστηριώδους, ὅστις παρέσυρε διὰ παντὸς τὸν καθηγητὴν καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους εἰς τὰ καταχθόνια.

Κεφαλαιον ΚΒ΄.
Ἐπίλογος

Ἡ σελήνη ὠχρία βαθμηδὸν ἀπέναντι τῆς λάμψεως τῆς ἀνατελλούσης ἡμέρας καὶ ἀκόμη ἡ Λεϊλὰ δὲν εἶχεν ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀπὸ πολλῶν ὡρῶν ὁ Γκουσὰ-Νισὶν κύπτων ἐναγωνίως ἄνωθέν της προσεπάθει εἰς μάτην δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν ἰατρικῶν γνώσεων νὰ τὴν ἀφυπνίσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπικινδύνου ὕπνου. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν μαγικῶν κατόπτρων εἶχεν ὑπερβῆ τὰς προσδοκίας του. Ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν αὐτῶν ἀκτινοβολίαν ἡ ζωὴ ἐφαίνετο ἀποπτᾶσα ἀνεπιστρεπτεὶ εἰς μυστηριώδη τινὰ χώραν.

Καταβεβλημένος ἐκ τοῦ κόπου καὶ ἐκ τοῦ φόβου ὁ μάγος κατέπεσεν ἐπί τινος ἕδρας παρὰ τὸ στρῶμα, ἐφ' οὗ ἡ ἐγγόνη του κατέκειτο ἀκίνητος.

— Συμφορά! ἔλεγε στένων ὑποκώφως· τὸ πνεῦμά της ἀπέπτη διὰ παντὸς καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος τὸ ἐξώρισα. Λεϊλά! Λεϊλά, ὕστατον καὶ χάριεν ἄνθος σεβαστοῦ στελέχους! ἦτο προωρισμένον λοιπὸν διὰ χειρός μου ν' ἀποθάνῃς;

Ἡ ψυχικὴ ἰσχύς, ἥτις ἐπὶ τόσας ἡμέρας ὡς ἐκ θαύματος τὸν ὑπεστήριζε καὶ τὸν ἔκαμνε νὰ μὴ αἰσθάνηται τὴν πεῖναν, τὴν δίψαν καὶ τὸν κάματον, ἡ ὑπεράνθρωπος αὐτὴ ἰσχὺς τὸν ἐγκατέλειψεν αἴφνης καὶ περιέπεσεν εἰς θλιβερὰν χαύνωσιν.

Ἐπήρχετο λοιπὸν τὸ τέλος; Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἴδῃ ναυαγούσας μίαν πρὸς μίαν πάσας τὰς ἐλπίδας του;

Διὰ πρώτην φορὰν ὁ ἀδάμαστος πρεσβύτης ᾐσθάνθη τὴν ἀμφιβολίαν εἰσδύουσαν εἰς τὴν ψυχήν του. Θανάσιμον ψῦχος διέδραμε τὰς φλέβας του καὶ ἡ στιγμὴ ἐκείνη τὸν ἐγήρασε περισσότερον ἀπὸ πολλὰ ἔτη.

Ὁλόκληρον λοιπὸν τὸ οἰκοδόμημά του ἔμελλε νὰ καταρρεύσῃ; Εἰς τί ἐχρησίμευσαν τόσαι φροντίδες, τόσα σχέδια, τόσαι σκευωρίαι κρυφίως ἐξυφανθεῖσαι; Εἰς τί ἐχρησίμευσεν ἡ ἐπιβουλή; Εἰς τί ἐχρησίμευσεν ὁ μακρός του βίος;

Μία ἐρώτησις ἐναγώνιος προέκυπτεν ἀπὸ τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ὥραν.

«Μήπως ἠπατήθην; ἔλεγε.

»Διέκρινα ἆρά γε καλῶς τὴν διαγωγὴν ἣν ὤφειλα νὰ τηρήσω, τὴν ὁδὸν ἣν ὤφειλα ν' ἀκολουθήσω; Πολλὰ σημεῖα μοὶ ἐπεδαψίλευσεν ὁ οὐρανός· ὑπῆρξα ἱκανὸς νὰ τὰ ἐννοήσω; Ὅτε ὁ Μίθρας μοὶ ἀφήρεσε τὴν κατοχὴν τοῦ μυστικοῦ ἐκείνου, τῆς προαιωνίου δόξης μας, ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου μὲ παρώρμησεν ἆρά γε νὰ τὸ ἀναζητήσω παντὶ σθένει ἢ ἡ ἀλαζονεία μου; Ὅτε πολλαπλασιάζων τὰ προμηνύματά του μοὶ ἀφήρπασεν ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς υἱούς μου καὶ ἠρνήθη νὰ μοὶ χορηγήσῃ ἄρρενα ἀπόγονον, διατί νὰ ἐπιμείνω; Διατί νὰ θελήσω ἀνηλεῶς νὰ ἐπιβαρύνω τὴν νεαρὰν ταύτην κεφαλὴν μὲ φορτίον πολὺ βαρὺ δι' αὐτήν; Δὲν τὸ ἔβλεπα πολλάκις ὅτι ἔκυπτεν ὑπὸ τὸ ὑπερβολικὸν βάρος; Βάρβαρε! ἰδοὺ τώρα τὸ ἔργον σου! Ἀφοῦ ἔμελλε νὰ κοπῇ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς της εἰς τόσον νεαρὰν ἡλικίαν, διατί νὰ μὴ τὴν ἀφίσω νὰ τὴν χαρῇ τοὐλάχιστον; . . . Καὶ ἐγὼ ὁ ἄθλιος, δὲν θὰ ἐπιζήσω. Αἰσθάνομαι ὅτι ἡ τελευταία μου στιγμὴ πλησιάζει. Ὦ Μίθρα, δὲν θὰ ἴδω πλέον τὸν λαμπρόν σου ὀφθαλμόν!... Ὢ! εἴθε πρὸ τῆς ἐσχάτης στιγμῆς ν' ἀκούσω πάλιν τὴν φωνὴν τοῦ τέκνου μου!

Βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του, συντετριμμένος ἐκ τῶν συγκινήσεων δὲν εἶδεν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς Λεϊλὰς ἦσαν ἤδη ἀνοικτοί.

Κατάπληκτος ἀκόμη, μὴ ἐνθυμουμένη τι, περιέφερε πέριξ τὸ ἄψυχον βλέμμα της. Βαθμηδὸν ὅμως ἤρχισεν ἀσθενῶς τὸ βλέμμα της νὰ ζωογονῆται. Ὑπανηγέρθη ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος:

— Πάτερ! ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν μόλις ἀκουομένην.

Ὁ γέρων ἐστράφη ἀναφωνῶν ζωηρῶς:

— Κόρη μου!... Λεϊλά!... σὲ ἀποκτῶ πάλιν!... Ὁ Μίθρας ἔστω εὐλογητός!

Καὶ διὰ πρώτην φορὰν ἴσως ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀμειλίκτου Μοβὲδ ἔρρευσαν δάκρυα χαρᾶς καὶ ἠσπάζετο τὴν ἐγγόνην του μὲ ὅλην τὴν στοργὴν πατρός.

Ἡ Λεϊλὰ ἔκλεισε πάλιν τοὺς ὀφθαλμοὺς καταβληθεῖσα ἐκ τῆς πρώτης ἐκείνης προσπαθείας, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωήν. Αἴφνης πάλιν τοὺς ἤνοιξεν ἐξ ὁλοκλήρου· ἡ μνήμη της ἀφυπνίζετο.

— Πῶς εἶμαι ἐδῶ; εἶπεν.

Digitized by Google

Καὶ οἱ ὀφθαλμοί της διεστέλλοντο ἐκ τρόμου.

— Ἡ Αἰκατερίνη;... ὁ ἀδελφός της;... ποῦ εἶνε;

Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἦτο ἱκανὸς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν δόλον προκειμένου περὶ τοῦ συμφέροντος τῆς θρησκείας του, ἀλλὰ δὲν ἦτο ἱκανὸς νὰ ψευσθῇ. Ἄλλως τε πρὸς τί νὰ καταφύγῃ εἰς ἀπάτην, ἥτις ἐντὸς ὀλίγου ἔμελλε ν' ἀνακαλυφθῇ;

— Ποῦ εἶνε; ἐπανέλαβεν ἡ Λεϊλά.

— Εἰς τὸ ὑπόγειον, εἶπεν ὁ μάγος ἀποφασιστικῶς.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ἡ Λεϊλὰ ἔντρομος, τί εἶπες;

Καὶ φέρουσα τὰς χεῖρας εἰς τοὺς μήνυγγας προσεπάθησε νὰ συνδέσῃ τὰς ἀσυναρτήτους σκέψεις της.

— Ἐκοιμήθην, ἀλήθεια, πάτερ μου; ἐκοιμήθην ἐπὶ πολύ... καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσης; Ναὶ τὸ ἐνθυμοῦμαι τώρα!... —καὶ ἡ νεᾶνις ἐφρικίασεν.— Ἐπέσαμεν ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον... Καὶ ἐγὼ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν μετενόησα διότι σὲ ὑπήκουσα... Ἤθελα ν' ἀπαλλαγῶ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ὕπνου... ᾐσθανόμην ὅτι ἀποκοιμιζομένη διέπραττον προδοσίαν... Ὦ πάτερ μου! εἶπε τέλος ἐκπέμπουσα λυγμοὺς σπαρακτικούς, μὴ μοῦ εἴπῃς ὅτι τοὺς ἀφίσαμεν ἐκτεθειμένους εἰς φρικώδη θάνατον ἐκείνους, οἵτινες ἐνεπιστεύθησαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐφύγαμεν ὡς λησταὶ καὶ κακοῦργοι!... ὢ πάτερ μου, εἰπέ μου ὅτι δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε μόνον φρικτὸν ὄνειρον!...

—Τέκνον μου, εἶπεν ὁ Γουέβρος, ἦτο ἀνάγκη!... Νομίζεις ὅτι κ' ἐγὼ δὲν ἐλυπήθην; Νομίζεις ὅτι ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἀποτροπιάζεται ὀλιγώτερον ἀπὸ σὲ τὰ τοιαῦτα ἐγκλήματα; Μὲ εἶδές ποτε πρότερον νὰ προδώσω τὴν ἐμπιστοσύνην κανενὸς θνητοῦ; Ἀλλὰ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην συμφέροντα ἀνώτερα ὑπηγόρευον ν' ἀποκρούσω τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν φιλανθρωπίαν· ἔπρεπε νὰ ὑποταχθῶ, ν' ἀψηφήσω καὶ αὐτὴν τὴν ἀποστροφήν μου, ὅπως ἐκτελέσω τὴν θυσίαν, ἣν ἀπήτει ὁ Μίθρας.

— Ἆ! εἶπε μετὰ λυγμῶν ἡ Λεϊλὰ συστρέφουσα τοὺς βραχίονας ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ἂς ἀπολεσθῇ ἡ θεότης αὐτὴ ἡ ἀπαιτοῦσα τοιαύτας θυσίας. Εἶνε μάταιον εἴδωλον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν αὐτὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα.

— Λεϊλά, μὴ βλασφημῇς!...

— Ποῦ εἶνε τὰ μαθήματά σου, Γκουσὰ-Νισίν; εἶπεν ἡ νεᾶνις μὲ πρόσωπον ὑγρὸν ἐκ τῶν δακρύων. Διατί μ' ἐδίδαξες ν' ἀναγνωρίζω τὸ δένδρον ἐκ τῶν καρπῶν του; Ὄχι δὲν δύναται νὰ εἶνε οὔτε δίκαιος, οὔτε ἀγαθὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἀπαιτεῖ τοσαῦτα φρικτὰ ὁλοκαυτώματα.

»Ἀλλὰ μὴ νομίζῃς, προσέθηκε πηδῶσα χαμαὶ ἀπὸ τῆς κλίνης, ὅτι θ' ἀφίσω νὰ τελεσθῇ παρόμοιον ἔγκλημα. Ἀνεῦρον ἤδη ἅπαξ τὸν δρόμον τοῦ ἀδύτου, θὰ διανύσω πάλιν τὸν δρόμον αὐτὸν καὶ εἴθε νὰ μὴ φθάσω πολὺ ἀργά!...

— Λεϊλά, εἶπεν ὁ Γουέβρος μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἀποτελοῦσαν παράδοξον ἀντίθεσιν μὲ τὸ σύνηθες εἰς αὐτὸν ἐπιτακτικὸν ἦθος, ἡ καρδία μου ῥαγίζεται βλέπουσα τὴν λύπην σου. Εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ μὴ σοῦ τὴν προξενήσω!... ἀλλὰ δὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ. Καὶ τώρα παῦσε νὰ προφέρῃς ἀσεβεῖς λόγους· ἄφισε τὰ ἄφρονα σχέδιά σου. Μέχρι τοῦδε δὲν μὲ παρήκουσες· σοῦ απαγορεύω νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸ ἄδυτον!

— Πάτερ μου, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ μὲ φωνὴν τεθλιμμένην ἀλλ' εὐσταθῆ, ἐθεώρησες σὺ ὅτι ἔπρεπεν ἡ δικαιοσύνη νὰ ὑποκύψῃ ἀπέναντι τῶν συμφερόντων τοῦ Μίθρα· ἐγὼ φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ὑποκύψῃ ἡ ὑπακοὴ ἀπέναντι τῆς δικαιοσύνης.

— Τί ἐλπίζεις; εἶπεν ὁ Γουέβρος μὲ τὴν αὐτὴν συντετριμμένην φωνήν, ἣν ἡ Λεϊλὰ δὲν εἶχε παρατηρήσει.

— Νὰ τοὺς ἐπανεύρω, νὰ τοὺς ἀνακαλέσω εἰς τὴν ζωήν, νὰ τοὺς μεταφέρω εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

— Δὲν δύνανται ν' ἀνακτήσωσι τὰς αἰσθήσεις των ἄνευ ἰσχυρᾶς ἰατρικῆς συνδρομῆς, τὴν ὁποίαν σὺ εἶσαι ἀνίκανος νὰ χορηγήσῃς εἰς αὐτούς.

— Τότε θ' ἀποθάνω μετ' αὐτῶν.

— Θ' ἀποθάνῃς χάριν τῶν ξένων;

— Δὲν εἶνε πλέον ξένοι.

— Θὰ προδώσῃς τὰ συμφέροντα τοῦ Μίθρα;

— Ὁ Μίθρας ἀπαιτεῖ πράγματα βάρβαρα καὶ ἐπονείδιστα, εἶπεν ἡ νεᾶνις θρηνοῦσα. Δὲν ἀνήκω πλέον μεταξὺ τῶν πιστῶν του. Χαῖρε, πάτερ μου!... προσέθηκε περικαλυπτομένη διὰ τοῦ μανδύου της.

— Θὰ μείνω λοιπὸν μόνος! ἐψιθύρισεν ὁ πρεσβύτης μὲ φωνὴν ἑτοιμόσβεστον· μόνος μὲ τοὺς θλιβεροὺς διαλογισμούς μου· μόνος παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου μου!...

— Ὤ, ὄχι, ὄχι! ἀνέκραξεν ἡ Λεϊλὰ τρέχουσα καὶ περιπτυσσομένη αὐτὸν μετ' ἄκρας φιλοστοργίας. Ἄφισέ με μόνον νὰ ὑπάγω ὅπου πρέπει· ἔπειτα θὰ ἐπανέλθω σιμά σου, πάτερ μου καὶ εἴθε νὰ παρηγορήσω τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατός σου!...

— Μόνος! ἐξηκολούθησεν ὁ Γκουσὰ-Νισίν, χωρὶς νὰ τὴν ἀκούσῃ, μόνος ὅπως διατηρῶ τὸ ἱερὸν πῦρ.

Ἀλλ' αἴφνης διεκόπη· ἡ φρίκη καὶ ὁ τρόμος ἐζωγραφήθησαν ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Οὐράνιαι δυνάμεις! ἀνέκραξε· τὸ πῦρ ἐσβέσθη.

Τοῦτο τῷ ὄντι εἶχε συμβῇ.

Ἐγκαταλειφθέντες μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Λεϊλᾶς οἱ ἱεροὶ ἄνθρακες βαθμηδὸν κατηναλώθησαν. Ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιστροφῆς των ὑπῆρχον ἀκόμη σπινθῆρές τινες ὑπὸ τὴν αἰθάλην, ἀλλ' ὁ γέρων ἐντελῶς ἀπησχολημένος ὅπως

Digitized by Google

ἀναζωογονήσῃ τὴν ἐγγόνην του δὲν ἐφρόντισε νὰ τοὺς ὑπεκκαύσῃ. Τὸ πῦρ εἶχε σβεσθῆ ἀμετακλήτως!

Ἀπέναντι τῆς καταστροφῆς ἐκείνης αἱ δυνάμεις τοῦ μάγου τὸν ἐγκατέλειψαν.

— Συμφορά! συμφορά! ἀνέκραξεν, ἡ δόξα μας ἐσβέσθη!

Καὶ χωρὶς νὰ προφέσῃ ἄλλην λέξιν ἔπεσε χαμαὶ ἀναίσθητος.

Θρηνοῦσα καὶ ἄπελπις ἡ Λεϊλὰ ἐγονυπέτησε πλησίον του.

— Πάτερ μου! πάτερ μου!.. σύνελθε!... ἔλεγεν ὀλοφυρομένη. Ὦ οὐράνιαι δυνάμεις, μὴ ἐπιτρέψετε νὰ τελεσθῇ παρόμοιον ἔγκλημα. Τί δύναμαι νὰ πράξω ἐγὼ ἡ ἀτυχὴς ἐν τῷ μέσῳ δύο καθηκόντων ἐπίσης ἐπιτακτικῶν; Ὅπου καὶ ἂν ὑπάγω ἐγκαταλείπω εἰς ἄφευκτον θάνατον ὑπάρξεις προσφιλεῖς, αἵτινες δικαιοῦνται νὰ τύχωσι τῆς συνδρομῆς μου!... Ὦ πάτερ μου! μὴ ἀποθάνῃς μὲ τὸ βάρος τοιαύτης ἀδικίας!... Χορήγησέ μου τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ νὰ τὴν ἐπανορθώσω... Τὸ βλέπω, τὸ αἰσθάνομαι ὅτι ἠπατάσο!... Ὁ Μίθρας δὲν ἀπήτει τὰ θύματα ἐκεῖνα!... Τὸ σβεσθὲν πῦρ δὲν εἶνε συμφορά, εἶνε σημεῖον. εἶνε οὐράνιον μήνυμα, τὸ ὁποῖον μᾶς προστάζει νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ μέρος καὶ νὰ δράμωμεν ὅπου μᾶς καλεῖ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εὐσπλαγχνία! . . . Ὦ πάτερ μου! . . . σύνελθε, σπεῦσε!... διότι δὲν ἔχομεν πλέον καιρόν!...

Αἱ στιγμαὶ παρήρχοντο μακραὶ ὡς αἰῶνες. Κείμενος ἐκτάδην παρὰ τὸ ἐσβεσμένον πῦρ ὁ Γκουσὰ Νισὶν εἶχεν ἀκαμψίαν καὶ ἀκινησίαν νεκροῦ. Εἰς μάτην ἡ Λεϊλὰ προσεπάθησε νὰ τὸν ἀνεγείρῃ· πᾶσαι αὐτῆς αἱ προσπάθειαι, ὅπως μεταδώσῃ αὐτῷ τὴν θέρμην τῆς ζωῆς, ἀπέβαινον μάταιαι. Βασανιζομένη ὑπὸ ἀντιθέτων ὁρμῶν, φλεγομένη ἀφ' ἑνὸς ἐκ τοῦ πόθου, ὅπως δράμῃ πρὸς βοήθειαν τῶν φίλων της, μὴ τολμῶσα δὲ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν πρεσβύτην ἡ ταλαίπωρος νεᾶνις κατείχετο ὑπὸ τῆς ἐσχάτης ἀπελπισίας.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κτύποι ἐπανειλημμένοι ἠκούσθησαν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου.

Ὦ οὐρανὲ εὐεργέτα!... μήπως ἐξαπέστειλες φιλεύσπλαγχνόν τινα ψυχήν;... Ὦ, εἴθε νὰ ἦτο ὁ ἐπισκέπτης εἷς τῶν πιστῶν ὀπαδῶν τοῦ Γκουσὰ Νισίν!... εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ Μοβὲδ θὰ διετέλει ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ θὰ ἠδύνατο τέλος αὐτὴ νὰ τρέξῃ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐνταφιασθέντων!...

Ἐμψυχωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐλπίδος διέτρεξε μὲ βῆμα ταχὺ τὰς ἀποχωριζούσας αὐτὴν ἀπὸ τῆς εἰσόδου δύο εὐρείας αἰθούσας. Μὲ πυρετώδη χεῖρα ἀνύψωσε τὸ παραπέτασμα τὸ σκεπάζον τὴν ἐνδοτέραν εἴσοδον. Εἶδε τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν ἀδελφήν του!... ἐξέπεμψε κραυγὴν χαρᾶς καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Αἰκατερίνης.

Ἐπιφωνήματα, λόγοι ἀσυνάρτητοι, ἐρωτήσεις ἄνευ ἀπαντήσεων ἀντηλλάγησαν. Αἱ δύο νεάνιδες σφιγκτὰ ἐνηγκαλισμέναι ἔκλαιον ἐκ συγκινήσεως καὶ χαρᾶς.

— Αἴ λοιπόν . . . εἶπεν ὁ ἰατρὸς Ἁρδὺ πλησιάζων μετὰ τοῦ Λουδοβίκου Γκυγιών, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν λέγεις τίποτε;... Νομίζω ὅτι εἴμεθα ἄξιοι καὶ ἡμεῖς ν' ἀκούσωμεν μίαν «καλημέραν», Χανοὺμ Λεϊλά, ἀφοῦ ἡμεῖς ἐσώσαμεν τοὺς φίλους σου!...

— Ὦ, κύριε Γκυγιών, καλῶς ἤλθατε! εἶπεν ἡ νεᾶνις ἀνυψοῦσα τὴν κεφαλήν. Χακίμ, ὁ Θεὸς σὲ ἀποστέλλει!... Ὁ δυστυχὴς πάππος μου ἔχει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς σου.

— Ἂς ὑπάγωμεν γρήγορα πρὸς αὐτόν! εἶπεν ὁ ἰατρός. Τί συνέβη;

— Εὕρομεν σβυσμένον τὸ ἱερὸν πῦρ καὶ τότε αὐτὸς ἔπεσε κάτω· μὲ ὅσα δὲ καὶ ἂν ἔκαμα, δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸν σηκώσω οὔτε νὰ τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὰς αἰσθήσεις του...

Καὶ τὰ δάκρυα τῆς Λεϊλᾶς ἤρχισαν πάλιν νὰ ῥέωσιν.

— Νὰ τὸν σηκώσῃς σύ!... καϋμένη νέα, τὸ πιστεύω!... Καὶ ἡμεῖς οἱ τρεῖς ἴσως δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὸ κατορθώσωμεν. Αἴ σεῖς, νέοι, βοηθήσατέ με, παρακαλῶ!...

— Οὔμ!... ἐψιθύρισεν ἀφοῦ ἐξήτασε τὸ μέγα σῶμα τοῦ μάγου, τὸ ὁποῖον μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀκίνητον ἐξετείνετο παρὰ τὴν ἐσβεσμένην πυράν. Κακὴ δουλειά! γρήγορα, ἀνάψατέ μου φωτιά, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὰς νεάνιδας· θὰ δοκιμάσωμεν τὰ ζεστά, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ τοῦ δώσωμεν νὰ πίῃ κανὲν θερμὸν ποτόν...

Ἐνῷ δὲ αὐταὶ ἔσπευδον νὰ ἐκτελέσωσι τὰς διαταγάς του:

— Τίποτε δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν, εἶπε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Τὰς ἀπομακρύνω, διὰ νὰ τὰς ἀπαλλάξω ἀπὸ ὀδυνηρὸν θέαμα. Μαυρίκιε, πιάσε τον σὺ ἀπὸ τοὺς ὤμους· σὺ ἀπ' ἐδῶ, Γκυγιών· Καλά!... ἂς τὸν ἀποθέσωμεν τώρα ἐπὶ τῆς κλίνης. Ὁ καϋμένος ὁ γέρων! Αὐτὴ φοβοῦμαι ὅτι εἶνε ἡ ἐκφορά του.

— Ἀπέθανεν; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος φρικιῶν. Δυστυχὴς Λεϊλά!...

— Δὲν ὑπάρχει πλέον ἀμφιβολία, εἶπεν ὁ ἰατρὸς μετὰ νέαν ἐξέτασιν. Ἦτο ἀποπληξία κεραυνοβόλος!... Αὐτὸ ἦτο τὸ προτιμότερον μετὰ τὴν καταστροφὴν ὅλων τῶν ἐλπίδων του!...

— Ταλαίπωρε Γκουσὰ-Νισίν! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος τεθλιμμένος, ἐπεθύμουν νὰ μὴ εἶχα συντελέσει ὅπως ἐπισπευσθῇ τὸ τέλος του!...

— Τί κάθεσαι καὶ λέγεις; εἶπεν ὁ ὑπολοχαγὸς Γκυγιών. Αὐτὸς ἦτο ὑπέργηρως.

— Δὲν ἦτο βεβαίως τόσον γέρων, ὅσον πι-

Digitized by Google

στεύει ὁ Χασάν, ἀλλ' εἶχεν ὅμως πρὸ πολλοῦ ὑπερβῆ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη, τὰ ὁποῖα ὁ Ψαλμῳδὸς θεωρεῖ ὡς τὸ ἔσχατον ὅριον τῆς παρατάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, προσέθηκεν ὁ ἰατρός. Τώρα ὅμως τὸ ζήτημα πῶς νὰ τὸ ἀναγγείλωμεν καὶ πῶς νὰ παρηγορήσωμεν τὴν Λεϊλάν. Δυστυχὴς νεᾶνις !... ἡ μόνωσίς της προξενεῖ οἶκτον.

— Δὲν εἶνε μόνη, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος ζωηρῶς· ἡ Αἰκατερίνη τὴν παρέλαβεν ἤδη ὡς ἀδελφήν της.

— Ἆ ! εἶπεν ὁ ἰατρός. Εἶτα μετὰ βραχεῖαν σιγήν : Τὴν συγχαίρω ἐκ βάθους καρδίας, προσέθηκεν. Ἀλλὰ τί σκέπτεσθε διὰ τὸ μέλλον ;

— Τίποτε ἀκόμη, ἀπήντησεν ὁ Μαυρίκιος ἔκπληκτος.

— Ἰδοὺ λοιπὸν ἐγὼ τί προτείνω... ἂς μείνωμεν ἐδῶ ἐφ' ὅσον διάστημα ἀπαιτεῖται, ὅπως ἡ Λεϊλὰ ἀποδώσῃ τὰς τελευταίας τιμὰς πρὸς τὸν πάππον της, καὶ κατόπιν ἂς τὴν παραλάβωμεν μαζί μας εἰς Τεχεράνην. Ἡ σύζυγός μου πολὺ θὰ χαρῇ διὰ τὴν γνωριμίαν τῆς ἀξιεράστου αὐτῆς νεάνιδος· περιττὸν δὲ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι θὰ εἶσθε εὐπρόσδεκτος ἐπίσης ἡ Αἰκατερίνη καὶ σύ. Ὡς πρὸς τὰς ἀνασκαφάς, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ σὺ θὰ φρονῇς ὅτι πρέπει νὰ τὰς ἀφίσῃς ἐπὶ τοῦ παρόντος.

— Ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀνάγκην προσωρινῆς διακοπῆς, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Ἄλλως τε μετὰ τὰ τελευταῖα σοβαρὰ γεγονότα, πρέπει καὶ ἡ κυβέρνησίς μου καὶ ἡ κυβέρνησις τοῦ Σάχου νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν διατρεχόντων, πρὶν ἢ ἐπαναλάβω τὰς ἐργασίας. Δέχομαι εὐγνωμόνως τὴν ἀγαθήν σου φιλοξενίαν.

— Περὶ τούτου, εἶπεν ὁ Γκυγιών, προτείνω μίαν τροποποίησιν. Ὁ Μαυρίκιος νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν μου.

— Σοῦ τὸν παραχωρῶ, εἶπεν ὁ ἰατρός. Δὲν εἶμαι τόσον ἐγωϊστής, ὥστε νὰ τοὺς παραλάβω ὅλους καὶ νὰ μὴ ἀφίσω κανένα εἰς τοὺς ἄλλους.

Μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας εἶχον τελεσθῆ πάντα τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ νόμιμα. Οἱ Γουέβροι ἐλθόντες ἐν σώματι ἀπέδωκαν τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τὸν μέγαν αὐτῶν Μοβέδ. Ὁ Γκουσὰ-Νισὶν ἀνεπαύετο διὰ παντὸς εἰς τὸν Πύργον τῆς Σιωπῆς καὶ ἡ Λεϊλὰ ἀπήρχετο μετὰ τῶν φίλων της εἰς Τεχεράνην.

Ὁ ἰατρὸς παρουσίασε περιχαρὴς τὰς δύο νεάνιδας πρὸς τὴν σύζυγόν του, ἥτις τὰς ἐδέχθη μητρικῶς, ἐνῷ ὁ Λουδοβῖκος Γκυγιὼν ἐπίσης χαίρων καὶ ἐπίσης φιλόξενος παρελάμβανεν εἰς τὴν κατοικίαν του τὸν Μαυρίκιον, τὸν Χασὰν καὶ τὸν πιστὸν Γαργαρίδην.

Καθ' ἑκάστην οἱ νέοι μεταβαίνουσι καὶ διέρχονται ὥρας πολλὰς εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἰατροῦ· ἡ δὲ κυρία Ἀρδὺ χαίρουσα, διότι βλέπει τόσην νεότητα φαιδρύνουσαν τὸν ἕως τότε ὁπωσοῦν μελαγχολικὸν οἶκόν της, δὲν θέλει πλέον ν' ἀφίσῃ τὴν Λεϊλὰν καὶ τὴν Αἰκατερίνην ν' ἀναχωρήσωσιν· ἀλλ' ὁ πονηρὸς ἰατρὸς προμαντεύει ὅτι θὰ τοῦ ἀφαιρεθῶσι μετ' ὀλίγον αἱ νεαραί του ἐπισκέπτριαι. Ἡ γνώμη του εἶνε ὅτι διπλοῦς γάμος δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ συσφίγξῃ ἔτι μᾶλλον μεταξὺ τῶν νεαρῶν του φίλων τοὺς δεσμούς, οὓς ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια καὶ τὰ κοινὰ παθήματα κατέστησαν ἤδη ἀρρήκτους.

ΤΕΛΟΣ

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

Ἐσχάτως ὁ ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἰταλίᾳ Βιλλάρης, πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς Ἐρνέστος Μαρίνης ἐβοήθει ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη συμφοιτητὴν ἐκ γενετῆς τυφλὸν πρὸς περάτωσιν τῶν σπουδῶν του, δὲν ἀπηξίωσε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν φιλελεήμονα νέον διὰ τῆς ἑπομένης ὡραίας ἐπιστολῆς γραφείσης ἰδιοχείρως:

Ἀξιότιμε κύριε,

Παρὰ τοῦ κ. Λουδοβίκου Ἀνσάλδη ἔμαθον ὅτι κατὰ τὰ τρία ἔτη τῆς συμφοιτήσεώς σας εἰς τὸ Λύκειον ἐβοήθησας αὐτὸν ὡς ἀναγνώστης ὅπως διανύσῃ τὰς σπουδὰς καὶ τύχῃ, ὡς καὶ ἔτυχε, τοῦ ἀπολυτηρίου κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον. Ἡ πρᾶξις αὕτη σὲ τιμᾷ μεγάλως, καὶ ἡ εἴσοδός σου εἰς τὴν κοινωνίαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ κατὰ τρόπον εὐγενέστερον. Εἰς ἐκδήλωσιν εἰλικρινοῦς θαυμασμοῦ σοὶ πέμπω δύο ἐκ τῶν συγγραμμάτων μου. Εἰς τὸ ἓν θὰ εὕρῃς τὰ κατὰ τὸν βίον μοναχοῦ, ὅστις χάριν τῆς συνειδήσεως ὑπέμεινε τὸ μαρτύριον. Τὸ ἄλλο, ἐπιγραφόμενον Ἐπιστολαὶ τῆς Νοτίου Ἰταλίας, θὰ σὲ πληροφορήσῃ πόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν δυστυχούντων εἶνε μέγας, καὶ διὰ τοῦτο πόσον εὐρὺ τὸ πεδίον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐργασθῇ ἡ εὔσπλαγχνος καρδία σου. Ἐξακολούθει νὰ διάγῃς ὡς ἤρχισας καὶ μὴ λησμόνει ὅτι ἡ ὑπὲρ τοῦ πλησίον θυσία εἶνε πρόξενος — κατὰ τὸ δυνατὸν — τῆς εὐδαιμονίας, καὶ καθιστᾷ ἡμᾶς ἀξίους νὰ φέρωμεν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου.

Βιλλάρης.

ΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ

Ὀλίγοι Ἄγγλοι ἐκμανθάνουσιν ἀπταίστως τὴν γαλλικήν, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτεροι προφέρουσιν αὐτὴν ἀψόγως· διὰ τοῦτο πολὺς λόγος ἔγεινε κατ' αὐτὰς περὶ τοῦ νέου ἐν Παρισίοις πρέσβεως λόρδου Δούφφεριν, ὡς γινώσκοντος τὴν γλῶσσαν ταύτην κατὰ βάθος. Δὲν ἐλησμόνησαν μάλιστα ν' ἀναγράψωσιν ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἐκλεχθῆ τὸ 1871, ὅπως προσφωνήσῃ γαλλιστὶ τοὺς ἑταίρους τῆς γαλλικῆς κωμῳδίας μεταβάντας τότε εἰς Λονδῖνον.

Ἐκ τούτου λαβοῦσα ἀφορμὴν μία ἀγγλικ

Digitized by Google

ἐφημερὶς ἀναφέρει τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον τοῦ λόρδου Βηκονσφιλδ.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου, πρὸς τὸ ἑσπέρας, ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Βηκονσφιλδ κύριος Μονταγκοῦ Κόρρυ, νῦν δὲ λόρδος Ῥόουτον, μεταβὰς παρὰ τῷ Ἄγγλῳ πρέσβει λόρδῳ Ὄδο Ῥοῦσσελ ἐζήτησε τὴν συμβουλήν του εἰς τὴν ἑξῆς ἀμήχανον περίστασιν. «Τὸν ἐναρκτήριον λόγον διὰ τὴν αὔριον συνέταξεν ὁ λόρδος Βηκονσφιλδ γαλλιστί, εἶπεν ὁ κ. Κόρρυ πρὸς τὸν πρεσβευτήν. Τὸν ἀπήγγειλεν ἐνώπιόν μου πρὸ ὀλίγου. Ἀφίνω τὴν ἀθλίαν προφοράν, ἀλλὰ δὲν εἶνε γαλλικὰ αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἤκουσα. Θὰ γείνωμεν καταγέλαστοι ἐνώπιον ὅλης τῆς Εὐρώπης, ἂν δὲν εὕρετε σεῖς κανένα τρόπον πρὸς ἀποτροπήν. Οὔτε ἐγὼ οὔτε ἄλλος κανεὶς τῶν περὶ αὐτὸν τολμᾷ νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν.

Ὁ πρεσβευτὴς ἔσπευσε νὰ ἐνταμώσῃ τὸν λόρδον Βηκονσφιλδ.

«Κυκλοφορεῖ, εἶπε πρὸς αὐτόν, μία εἴδησις πολὺ παράξενος—ὅτι θὰ ἀπαγγείλετε αὔριον τὸν ἐναρκτήριον λόγον γαλλιστί. Βέβαια κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὁμιλήσῃ καλήτερά σας· ἀλλὰ ἐπάνω κάτω ὅλα τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου ἠμποροῦν νὰ κάμουν ἕνα καλὸν λόγον εἰς τὴν γαλλικήν. Ὅ,τι ὅμως εἶνε ἀδύνατον εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους εἶνε νὰ ὁμιλήσουν καλῶς ἀγγλιστί. Ὅλοι οἱ πρέσβεις εἶνε βέβαιοι ὅτι τοὺς παρασκευάζετε αὔριον σπανίαν διανοητικὴν ἀπόλαυσιν: ν' ἀκούσουν νὰ ὁμιλῇ εἰς τὴν γλῶσσάν του τὸν μέγιστον ἐκ τῶν ζώντων Ἄγγλων ἀριστοτεχνῶν τοῦ λόγου. Εὐχαριστήσατέ τους διὰ νὰ μὴ μείνουν μὲ τὸν καϋμόν».

Ὁ Βηκονσφιλδ κολακευθεὶς ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ πρέσβεως ἀπεφάσισε νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν γλῶσσάν του, καὶ τοιουτοτρόπως ἐσώθη καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπερηφάνου πατρίδος του ἡ ἀξιοπρέπεια.

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ ΝΑΖΑΡΕΤ

Θαρρῶ ἀπὸ δῶ πέρα πῶς βλέπω μὲ τὸ νοῦ
Τῆς Ναζαρὲτ τὴ βρύση.
Γλυκὰ φυσᾷ τ' ἀγέρι στὰ δένδρα τοῦ βουνοῦ
Τοὺς κλώνους του κουνάει σιγὰ τὸ κυπαρίσσι

Τὸ σήμαντρο χτυπάει—εἶν' ὥρα τοῦ σπερνοῦ·
Ὁ ἥλιος κατεβαίνει 'ς τὴ φλογισμένη δύσι·
Τὸ πρῶτο ἀστέρι λάμπει 'ς τὸ θόλο τ' οὐρανοῦ
Κ' ἡ καθεμιὰ κοπέλα πηγαίνει νὰ γεμίσῃ.

Ἡ κάθε μιὰ τί χάρι ποῦ ἔχει ἀληθινή.
Κι' ἂν εἶνε ξανθομάλλα, κι' ἂν ζεῖν' μελαχρινή,
Μὰ εἶνε πάντα ὡραία κι' ἀγγελοκαμωμένη.

Ἀλλοῦ τέτοια ὀμορφάδα ποτὲ μοῦ δὲν τὴν εἶδα
Καὶ οὔτε στὴ δική μου τὴ γαλανὴ πατρίδα:
Τῆς Παναγιᾶς ἡ χάρι θαρρεῖς τὲς ὀμορφαίνει.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ἐγένετο δευτέρα συνεδρίασις τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν παρῆσαν οἱ πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας καὶ οἱ διευθυνταὶ τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς Σχολῆς ὡς καὶ πλεῖστοι ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς γράμμασιν. Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Homolle, ὅστις ἀνέφερε διαφόρους ἀνακοινώσεις γενομένας ὑπὸ διαφόρων ἐν τῇ Σχολῇ, μεθ' ὃ ἀνέγνω μακρὰν μελέτην τοῦ Pottier περὶ σαρκοφάγου τῶν Κλαζομενῶν ὑπάρχοντος ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου. Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ὁ συγγραφεὺς συγκρίνει τοὺς σαρκοφάγους τῆς ἀσιατικῆς ταύτης πόλεως πρὸς τὰ ἀγγεῖα τῆς ἐν Ἐτρουρίᾳ Ἀγύλλας καὶ δεικνύει τὴν ὕπαρξιν παρὰ τὰ ἑλληνικὰ καὶ ἰταλικὰ ἐργοστάσια κέντρου ἀνατολικῆς καὶ ἰωνικῆς ἐργασίας. Κατόπιν ἐγένετο ἑτέρα ἀνακοίνωσις ἀφορῶσα εἰς ἀρχαϊκὰς ἐπιγραφὰς ἐξ Ἐπιδαύρου (ἐν αἷς ὁ Ἀσκληπιὸς Αἰσκληπιεὺς) ὧν τὸ ἀλφάβητον διαφέρει τοῦ Ἀργείου. Ἐκ τούτου μεγάλη ἀνέκδοτος ἐπιγραφὴ παρέχει τὸ ὄνομα ἱστορικοῦ Ἀριστείδου ἐκ Περγάμου, καὶ τεμάχια ἄξια λόγου τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Φιλολογικά

Ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς ἐν Μονάχῳ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος *Νεώταται Εἰδήσεις* ὁ γνωστὸς λόγιος κ. Κ. Κρουμβάχερ ἐδημοσίευσε μικρὰν βιβλιογραφίαν περὶ τοῦ *Λουκῆ Λάρα* ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκονογραφημένης αὐτοῦ ἐκδόσεως.

— Εἰς τὸν διαπρεπῆ λόγιον κ. Δ. Βικέλαν ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπένειμε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

— Ὁ ἐπιφανὴς ἀρχαιολόγος καθηγητὴς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου Ἐρνέστος Κούρτιος ἑώρτασε κατ' αὐτὰς τὴν 50 στὴν ἐπέτειον τῆς διδακτορικῆς ἀναγορεύσεώς του.

— Ὁ κύριος Eugène d'Eichthal, υἱὸς τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀποβιώσαντος Γουσταύου Ἐϊχτάλ, τοῦ ἀκραιφνοῦς καὶ εἰλικρινοῦς φιλέλληνος, οὕτινος τὸ ὄνομα δὲν ἐλησμονήθη παρ' ἡμῖν, ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς ἔργον ἄξιον λόγου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Socialisme, communisme et colletivisme (Paris, Guillaumin et Cie). Τοῦ βιβλίου τούτου τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν εἰς τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν ἡμετέρων, νὰ σχηματίσωσιν ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῆς ἱστορίας, τῶν τάσεων, τῶν διαφόρων φάσεων, τῶν πλανῶν καὶ τῶν κινδύνων τοῦ κοινωνιστικοῦ ζητήματος, τοῦ πρὸ εἰκοσαετίας ἰδίως ἐπασχολοῦντος καὶ ἐπαπειλοῦντος σύμπασαν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην. Τὸ βιβλίον περιέχει διακοσίας περίπου σελίδας, κα' μόνας, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῶν ὁ συγγραφεὺς συνέπτυξε μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας καὶ σαφηνείας τὴν ἐξιστόρησιν καὶ ἐξέτασιν τοῦ πολυπλόκου του θέματος.

Μουσικά

Μετὰ πολλῶν ἐπαίνων γράφουσιν αἱ ῥωσσικαὶ ἐφημερίδες περὶ τῆς Ἑλληνίδος ἀοιδοῦ Δεσποίνης Κλέντη. Ἀπὸ μηνῶν ἤδη περιέρχεται τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ῥωσσίας καὶ δίδει συναυλίας. Ἐν Μόσχᾳ ἐνεθουσίασε τὸ κοινόν, ἐπίσης ἐν Βαρσοβίᾳ καὶ Ὀδησσῷ· ὡς γράφουσι δὲ αἱ ῥωσσικαὶ ἐφημερίδες, θὰ ἐκτελέσῃ καλλιτεχνικὴν περιοδείαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ δίδουσα μουσικὰς συναυλίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀθήνας καὶ Αἴγυπτον, ὁπόθεν θέλει ἐπιστρέψει αὖθις εἰς Πετρούπολιν. Ἡ Ἑλληνὶς ἀοιδὸς ἐξεπαιδεύθη ἐν τῷ ᾠδείῳ τῆς Μόσχας, μετὰ τὰς ἀρίστας δὲ αὐτῆς σπουδὰς ἀμέσως σχεδὸν διεκρίθη ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ κόσμῳ τῆς πόλεως ταύτης, ἀφ' ἧς ἔψαλλεν ἐν τῷ ῥωσσικῷ μελοδράματι.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.

Digitized by Google

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. κ. Β. Ι. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. — Ι. Θ. Τ. Κορώνην. — Θ. Α. Π. Κέρκυραν. — Β. Τρ. Μαχρυνίτσαν. - Ι. Κ. Λεχαινά. — Σμ. Σ. Πειραιᾶ. — Ἐλήφθησαν· στέλλεται ἀπόδειξις ἐντὸς φύλλου.

κ. Μ. Κ. Παρισίους. Ἠλλάγη ἡ διεύθυνσις. Ποιχ. Ἡμερολόγιον ἐστάλη. Ὁ «Ἕσπερος» ἔπαυσεν ἐκδιδόμενος. Διὰ τὴν «Κλειὼ» ἀποταθῆτε ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ.

κ. Γ. Ν. Οἰ. Καρβασαρᾶν. Ἐστάλησαν ταχ. δέμ.

κ. Ι. Δ. Γέϊσκ. Ἐστάλησαν ζητηθέντα φυλλάδια.

κ. κ. Δ. Μ. Κυπαρισσίαν. — Κ. Δ. Ἀδριανούπολιν. Ἐστάλη.

κ. Τ. Τ. Korosco. Ἐλήφθη σημείωσις.

κ. Μ. Βλ. Φιλιππούπολιν. Διωρθώθη ἡ διεύθυνσίς σας. Ἐστάλησαν τὰ καθυστερούμενα.

κ. Π. Ν. Panagurichté. Ἐλήφθησαν συνδρομαὶ Ἑστίας καὶ Ῥωμηοῦ. Ἡ ἀπόδειξις ἐστάλη ἐντὸς τοῦ φύλλου.

κ. Π. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.

κ. κ. Ι. Ζ Μελιτόπολιν — Γ. Α. Ῥοστόβιον. Ἐλήφθησαν. Γράφομεν ταχυδρομικῶς.

κ. Π. Φλ. Σαρ. Ἐκκλησίας. Θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν ἐπιστολήν σας. Ἀποστέλλομεν Ἡμερολόγιον Σκόκου χρυσόδετον καὶ Ποιχ. Ἡμερολόγιον Ἑστίας μετὰ καταλόγου Βιβλιοπωλείου Ἑστίας. Ἐκ τῶν λοιπῶν Ἡμερολογίων 1892 χρυσόδετα δὲν ὑπάρχουσιν.

κ. Π. Π. Ναύπλιον. Ἐστάλη ζητηθὲν φυλλάδιον.

κ. κ. Ε. Ι. Φρ. Βουκουρέστιον.— Ι. Γ. Π. Urziceni. — Ι. Γ. Κ. Urziceni. — Κ. Π. Κ, Samokoff. — Dr. A. Th. Freiburg. — Κ. Γ. Χ. Gara Lehliu. — Η. Κ. Berdiansk. Ἐλήφθησαν, στέλλονται ἀποδείξεις.

κ. κ. Κ. Α. Λάρισαν. — Μ Θ. Τρ. Ἀργοστόλιον — Κ. Λ. Ἐγγλ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν· στέλλονται ἀποδείξεις.

κ. Α. Α. Γαργαλιάνους. Ἐλήφθη.

κ. Κ. Δ. Βραΐλαν. Ἐστάλη ζητηθὲν φυλλάδιον.

Ἐπὶ τῇ λήξει τοῦ ἔτους ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας καθῆκον αὐτῆς θεωρεῖ νὰ ἐκφράσῃ καὶ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας τὰς ἐγκαρδιωτάτας πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς ἐλευθέρας, τῆς δούλης Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀνταποκριτὰς καὶ πράκτορας, οἵτινες διὰ τῶν προθύμων καὶ τελεσφόρων αὐτῶν ἐνεργειῶν συνετέλεσαν καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ὁσημέραι εὐρυτέραν διάδοσιν τοῦ φύλλου. Παρακαλεῖ δὲ αὐτοὺς ὅπως καὶ ἐφεξῆς μετὰ τοῦ αὐτοῦ εὐμενοῦς ζήλου ἐξακολουθήσωσι συμπράττοντες εἰς πληρεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ κοινωφελοῦς καὶ ἐθνικοῦ σκοποῦ, ὃν ἀπὸ δεκαπενταετίας ἤδη ἡ ἔκδοσις τῆς Ἑστίας ἐπιδιώκει.

Εὐχαριστίας ἀπονέμει καὶ πρὸς τοὺς παλαιοὺς συνδρομητὰς καὶ τοὺς νεωστὶ ἐγγραφομένους, ἐκδηλοῦντας οὕτω τὴν πλήρη ἐπιδοκιμασίαν αὐτῶν πρὸς τὸ πνεῦμα καθ' ὃ συντάσσεται ἡ Ἑστία.

Ἐν τέλει δὲ πρὸς τοὺς τιμήσαντας καὶ τιμῶντας αὐτὴν διὰ τῆς πολυτίμου συνεργασίας των διαπρεπεῖς λογίους ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἑστίας ἐκφράζει τὴν θερμοτάτην εὐγνωμοσύνην της.

Ἕνεκα ἀπροσδοκήτου καθυστερήσεως τῶν εἰκόνων τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἔκδοσις αὐτῆς ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἢ καὶ ἀπὸ τῆς μεθεπομένης. Ἡ τοιαύτη μικρὰ καθυστέρησις θ' ἀναπληρωθῇ κατόπιν διὰ τῆς ἐκδόσεως διπλῶν φυλλαδίων.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ α' καὶ τοῦ β' τόμου τοῦ 1891 θὰ δημοσιευθῶσιν ὁμοῦ μετά τινος τῶν προσεχῶν φύλλων τοῦ Ἰανουαρίου.

ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΤΕΛΕΙΟΤΑΤΟΝ ΤΟ ΚΟΜΨΟΤΑΤΟΝ	ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΤΟ ΧΡΗΣΙΜΩΤΑΤΟΝ	ΤΟ ΕΠΑΓΩΓΟΤΑΤΟΝ ΤΟ ΩΦΕΛΙΜΩΤΑΤΟΝ

ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΛΙΣΤΑ

ΠΡΟΣΙΤΟΝ

ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΝ

ΕΝΕΚΑ ΤΗΣ ΕΥΘΗΝΙΑΣ ΑΥΤΟΥ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΑΘΗΝΩΝ ΔΡ. 8—ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΔΡ. 9—ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. ΧΡ. 10

ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ ΤΩ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗ

ΕΝΑΝΤΙ ΝΕΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ **Α. ΑΛΕΞΙΑΔΗ** ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΙΘ. 11

Digitized by Google

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(18—24 Δεκεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	Ἡμέραι 18	19	20	21	22	23	24
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	705,9	748,7	751,1	750,0	751,9	750,0	754,9
Μέση θερμοκρασία	9,15	12,20	11,35	12,5	9,15	11,45	11,25
Μεγίστη θερμοκρασία	14,5	14,8	15,0	16,5	10,6	15,0	14,0
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	3,8	9,6	7,7	7,6	7,7	7,9	8,5
Σχετικὴ ὑγρασία	77	71	86	87	89	80	76
Ἀπόλυτος ὑγρασία	7,39	7,23	9,30	10,79	9,11	8,47	7,88
Βροχὴ	—	—	—	—	—	2,0	—
Χιὼν	—	—	—	—	—	—	—
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—
Νέφη	6	8	1	6	10	—	7
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	Β.3	0	Ν.2	Ν.2	ΒΑ.3	Δ.3	ΝΑ.1
Θάλασσα	1	0	0	2	1	0	2

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	18	19	20	21	22	23	24
Κέρκυρα	9,5	10,0	10,0	12,[illegible]	12,5	11,0	9,0
Βῶλος	6,5	8,0	8,0	8,5	11,5	10,0	9,0
Πάτραι	13,0	11,5	12,5	13,0	14,5	15,0	11,5
Τρίπολις	6,5	9,0	6,0	7,5	10,0	10,0	6,5
Κωνσταντινούπολις	9,0	6,5	6,5	8,5	14,0	7,0	8,5
Ὀδησσὸς	1,6	5,2	0,2	2,0	4,3	2,4	—
Βατοὺμ	—	—	6,1	6,5	—	—	1,0
Παρίσιοι	5,9	10,8	3,8	4,7	4,3	3.4	1,3
Ῥώμη	8,0	9,0	12,0	12,0	11,5	8,0	9,0
Νεάπολις	—	10,5	12,5	13,0	11,0	8,5	9,0
Βρινδήσιον	9,0	9,5	11,0	12,5	13,5	9,5	8,5
Καλιάρη	12	13,5	15,0	14,0	10,0	10,5	9,5
Πάνορμον	9,5	14,5	—	12,5	13,0	11,0	—
Μελίτη	13,5	14,0	14,5	15,0	14,5	13,5	13,0

Ἐξηγήσεις

Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.

Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατοντάβαθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.

Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.

Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.

Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.

Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.

Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.

Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα: 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Digitized by Google